Universidad de Deusto
Biblioteca

Repertoriū aureū super

prima ⁊ secunda parte Repetitionis ca. Raynutius. extra de testa. J. U. monarche ac luminis do. Guillelmi Benedicti Caturcēsis academie Regentis : Regij consiliarij : ac primo parlamenti Burdegalensis: deinde Tholosani Senatoris meritissimi. Materias notabiles: singularia dicta ac decisiones per eum tactas copiosissime continens.

Cum priuilegio.

Cum priuilegio

La teneur du priuilege de la souueraine court du parlement de Paris.

Sur la requeste baillee a la court par Symon vincent libraire demourãt a Lyon: par laquelle il requeroit luy estre permis par la court imprimer & exposer en vẽte certain liure: intitule la Repetitiõ sur le chapitre Raynutius extra de testamentis: vtpote que de testamentis: vltimis voluntatibus: institutionibus: substitutionibus: & huiusmodi iuriũ difficultatib⁹ pertractet: compose par feu maistre Guillaume benedicti: en son viuant docteur es droitz: conseiller du Roy premierement ou parlement de Bourdeaulx: & conseqũemẽt en celluy de Tholose. Et defenses estre faictes a tous Libraires Imprimeurs & aultres quil appartiendra de ne imprimer ou faire imprimer ne vendre ledict liure iusqs a quatre ans prochains venans sans le conge dud symõ vincẽt Leu par la court ladicte requeste et tout considere. Ladicte court a permis & permect audict symon vincent de imprimer ou faire imprimer ledit liure & de icelluy vendre iusques a quatre ans. En faisant defenses a tous Libraires Imprimeurs & aultres quil appartiendra que pendant ledict temps ilz ne impriment ou facent imprimer icelluy liure & ne lexposent en vente. Sur peine de confiscation desdictz liures & damende arbitraire. Faict en parlement le quatorziesme iour de Januier Lan Mil cinq cens vingt & vng.

Ainsy signe. De Neignolles.

Index alphabeticus Principaliũ sententiarum.

CRepertoriũ aureũ super prima et secũda parte Repetitiõis. c. Raynutius. extra de testa. Iurisvtriusq; monarche ac luminis dñi Guillelmi Budicti Laturcen. academie regẽtis: Regij cõsiliarij: ac primo parlamẽti Burdegalẽsis: deinde Tholosani Senatoris meritissimi. Materias notabiles: singularia dicta ac decisiões per eum tactas copiosissime continens.

Abbreuiatura notarij: q̃ recipiat suppletionẽ a iure & cõsuetudine: quo intelligat. sup verbo: in eodẽ testõ relinquens. j. numero. 50. folio. ccxxij.

Abbreuiature quot mõis pñt extẽsionẽ capere. sup ℞bo: cetera bona. nu. 59. fo. cclxxxj.

Ablatum absoluti an inducãt dispositionẽ. super verbo: & vxorẽ nomie adelasiã. in primo preludio. nu. 59. fo. lv.

Abortũ facies quo puniat. super ℞bo: & soboles quã gestabat. nu 32. fo. ccxc.

Abstinere a paterna cõpetit filio si voluerit. sup ver. mortuo itaq; testa. ij. nu. 98. fo. cccclxxxj.

Abstinere est ppue suox heredũ. sup ℞bo: mortuo itaq; testatore. ij. nu. 60. fo. cccclxxvj.

Abstinẽdi ius a paterna hereditate datũ est hodie de iure p̃torio. sup ℞bo: mortuo itaq; testatore. ij. nu. 86. fo. cccclxxix. Et etiã de iure ciuili p̃m aliquos: ibidẽ. nu. 91. fo. ccxxx.

Abũdãtia bonox̃ palatij eccliã p̃didit: & mores corrupit ministrox̃. sup ℞bo: & vxorẽ noie adelasiã. in. j. decissione. nu. 272. fo. lxxvj.

Acquiri põt posteris nondũ cõceptis p cõtractũ & aliã dispositionẽ inter viuos. sup verbo: & soboles quã gestabat. nu. 48. fo. ccxcj.

Accrescere q̃d dicat. sup ℞. & vxorẽ nomie adelasiam. in. iiij. preludio. nu. 124. fo. lxiij.

Accrescat verbũ est directũ. sup ℞bo: eidẽ impuberi succederẽt. nu. 10. fo. ccxciij.

Accursius vnde sumpserit nomen. super verbo: raynutius. nu. 55. fo. ix.

Accusatio solẽnis q̃re non de facili instituat. sup verbo: mortuo itaq; testato. j. nu. 201. fo. cccc.

Accusatus seipm occidendo videt crimẽ p̃fiteri. sup verbo: mortuo itaq; testatore. j. nume. 47. fo. cccclxxxviij.

Accusat⁹ vel inq̃sit⁹ de crimie capitali dz citari de crimine respõsurus: nec reputat p̃tumax si mel citat⁹ nõ cõparens. sup verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 151. fo. cccxcvj.

Accusato de delicto quando interdicatur officij administratio. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 315. fo. cccclxij.

Acta preter vel contra formam actus sunt nulla. super verbo: in eodem testamẽto relinquẽs. j. nu. 67. fo. ccxxiij.

Actio iniuriarum non reconualescit: licet reconualescat remittens: & peniteat quando iniuria fuit donata siue remissa causa mortis. sup verbo: testamentum. iiij. nu. 42. fo. ccliij.

Actio iniuriarum non venit in confiscatione. super verbo: & vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero. 844. fo. cxxxvij.

Actio ex testamento an oriatur ex donatiõe causa mortis. super verbo: testamentũ. iiij. nume. 39 fo. cclij.

Actiones stricti iuris habẽt instar bone fidei. super verbo: testamentum. iiij. numero. 38. folio. cclij.

Actiones tres competunt pro legatis. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia lega. & fideicommis. numero. 139. folio. ccclxxv. Fallit in casibus: vt ibidem. numero. 155. Et etiam pro fideicõmissis: ibidem. nume. 149. Fallit in casibus: vt ibidẽ. nu. 155.

Ademptio legati captatoria est prohibita. super verbo: cõdidit. j. nu. 4. fo. clxiij.

Ademptio legatorum generalis non extenditur ad pia legata. super verbo: testamentũ. iij. nu. 63. fo. cxcviij.

Adhibere quid dicatur. super verbo: testamentum. j. nu. 63. fo. clxxxij.

Adõ omnes fuimus in adam quomodo intelligatur. super verbo: mortuo itaq; testatore. ij. nu. 34. fo. ccccxxiij.

Adjectio verbũ est directũ. sup verbo: eidẽ impuberi succederent. nu. 6. fo. ccxciij.

Adire hereditatem ab initio est mere volũtatis. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. numero 405. fo. ccccxx.

Adire hereditatẽ q̃d sit. sup verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 365. fo. ccccxvij.

Adire & repudiare est p̃pe extraneox̃. sup ℞bo: mor. itaq; testatore. ij. nu. 60. fo. ccccxxvj.

Aditio hereditatis nedum consistit in voluntate: sed etiam opus est facto. sup verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia vulga. substi. numero. 82. fo. cccxj.

Aditio hereditatis vires tribuit testõ: ita q̃ oia in eo cõtenta cõfirmat: codicillos: & cũcta officia. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 339. fo. ccccxv.

Aditio hereditatis inducitur si heres exceptionem obiiciat contra creditorem hereditarium. Et si procuratorẽ cõstituat ad adeũdũ hereditatẽ. Et si cõuocatis ad hoc amicis suis & plurib⁹ testib⁹ dixerit: volo adire. sup ℞bo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 375. fo. ccccxvij.

Aditio hereditatis an inducat per ℞ba enũciatiua: ibidem. nu. 378. et. 379.

Aditio hereditatis inducit vbi verbo volo aditi citur dictio ampliue. ibidem. nu. 377.

Aditio hereditatis facta hoc mõ an valeat. adeo hereditatẽ si de iure possum: ibidẽ. nu. 380.

Aditio hereditatis an inducat p̃ verba heredis dubia: ibidem. nu. 381. fo. ccccxviij.

Aditio hereditatis inducitur per scripturã heredis: sicut per verba: ibidem. nu. 383.

Ad hereditatis additionẽ an sufficiant facta additionis p̃parativa: ibidem. nu. 387.

Index alphabeticus

Aditio hereditatis inducit per facta dispositiua propter se principaliter gesta: que aliud significare nō possunt: q̄ ius ꝛ nomē heredis: ibidem. numero. 389.

Aditio hereditatis an inducat per nō factū: ibidem. nu. 400. fo. ccccix.

Aditio hereditatis q̄ ꝓsistat i sola volūtate quo intelligat: ibidem. nu. 398. fo. ccccvix.

In aditiōe hereditatis req̄rit q̄ testato: sit mortuꝰ. sup ℞. mor. itaq̄ test. j. nu. 345. fo. ccccxv. Et req̄rit q̄ heres sciuerit testm̄ esse factū: ibidem. nu. 353. fo. ccccxvj. Requirit etiam q̄ heres sciuerit hereditatē sibi delatā: ibidem. numero. 354. Requirit etiā q̄ heres sciat se voluntarium vel necessariū: ꝛ an sit insolidū heres: vel pro parte: ibidem. nu. 361.

Aditio hereditatis an req̄rat in exēplari substitutione. sup ℞bo: si absq̄ liberis moreret. ij. in matta exēpla. substi. nu. 27. fo. cccxxxviij.

Aditio hereditatis an inducat: si heres dicat volo adire. super verbo: mortuo itaq̄ testatore. j. nu. 369. fo. ccccxvij.

Aditio hereditatis fieri dꝫ per verba dispositiua de p̄senti: ꝛ nō suspēsiua: ibidē. nu. 368.

Aditio hereditatis q̄n inducat per verba suspēsiua: ibidem. nu. 371.

Aditio hereditatis est fauorabilis. super verbo: ꝛ vxorem noie adelasiam. in. uij. preludio. nu. 104. fo. lx.

Aditio hereditatis fieri potest die feriata ꝛ i partis absentia. super verbo: mortuo itaq̄ testatore. j. nu. 363. fo. ccccxvij.

Aditio ℞bū est directū. sup verbo: eidē impuberi succederēt. nu. 7. fo. ccxcuij.

Administratores ecclesie habent parentes in regno francie. sup verbo: ꝛ vxorem nomie adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 773. fo. cxxx.

Adoptionis diffinitio. super ℞bo: ꝛ vxorē nomie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 744. fo. cxxviij.

Adoptio facta in fraudē nō valet: nec tollit successionem. super verbo: ꝛ vxorez nomine adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 749. fo. cxxviij.

Adoptio fit duobus modis. super verbo: ꝛ vxorē nomine adelasiā. in materia succes. ab intesta. nu. 727. fo. cxxvij.

Adoptio simplex quid sit. sup verbo: ꝛ vxorē nomine adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 736. fo. cxxvij.

Adoptādi p mulieres singularis modus. sup verbo: cuidā petro tradiderūt. nu. 105. fo. ccclxj.

Adoptiui descendentes qualiter succedant suis ascendentibus. super verbo: ꝛ vxorem nomie adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 748. fo. cxxviij.

Adoptiui filij nō succedūt in feudo. sup verbo: ꝛ vxorem noie adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 741. fo. cxxviij.

Adoptiui quomodo succedant ex testamento. super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero. 746. folio. cxxviij.

Adoptiui qualiter succedant inter se: aut cum naturalibus collateraliter. super verbo: ꝛ vxorez nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 754. fo. cxxix.

Adoptiui non transeunt in potestatem adoptantis. super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero 738. fo. cxxvij.

Adulatorum nequitia pestifera qualiter noceat principibus ꝛ regibus. super verbo: cōdidit. j. nu. 49. fo. clxx.

Adultus minor. xxv. annis potest sine curatore testari. super verbo: adiecte impuberi. nume. 88. fo. cclxvij.

Adulti contrahunt sine curatore ex consuetudine francie: ꝛ an tunc possint petere restitutionem. super verbo adiecte impuberi. nu. 56. et 57. fo. cclxiij.

Adulterata per tyrannum excusatur ab adulterio: cum presumatur violenter oppressa non facta differentia locoꝝ. super verbo: cuidā petro tradiderūt. nu. 68. fo. ccccl v.

Adultertū abominabilius est in vxore q̄ in marito: ꝛ sic acrius puniendum. super verbo: cuidam petro tradiderūt. nu. 53. fo. ccclij.

Adulteria male puniuntur in francia. super verbo: cuidam petro tradiderunt. numero. 63. fo. ccccliij. ꝛ nu. 66.

Aduocati q̄ gaudeant priuilegio militari in testando: qualiter intelligatur. super ver. si absq̄ liberis moreretur. ij. in materia successiōis bne uiloque. nu. 43. fo. cccxlvij.

Aduocati non possunt dare suis concubinis. super verbo: testamentum. j. numero. 49. folio clxxxj.

Aduocati sunt in testando priuilegiati sicut milites. super verbo: in extremis positus. nu. 43. fo. clxiij.

Affectio quam habet testator ad personam sibi care dilectam inducit clausulam codicillarez. super verbo: testamentum. ij. numero. 21. folio clxxxix.

Affines qualiter inter se succedant tam ex testamento: q̄ ab intestato. super verbo: ꝛ vxorem noie adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 774. et. 775. fo. cxxx.

Affines quomodo succedant ab intestato. super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero. 779. folio. cxxxj.

Affinitas non cōtrahitur per coitū sodomiticū. super verbo: mortuo itaq̄ testatore. j. nnmero 137. fo. ccccv.

Affinitas vera progreditur ꝛ causatur ex carnali copula. super verbo: cuidaz petro tradiderūt. nu. 16. fo. ccccxlvj.

Agere et accusare sunt paris conditionis quo ad onus legitime ꝓbatiōis. sup ℞bo: mortuo itaq̄ testatore. j. nu. 153. fo. ccccxcvj.

Agi an possit pro honorib⁹: ꝛ quo remedio. sup ℞bo: duas habēs filias. nu. 21. f. xiiij.

Agnatus exclusus a capite vñ legitimi: pōt venire ex capite vnde cognati. sup ℞bo: ꝛ vxorē noie adelasiā. i. uij. nu. 127. fo. lxij.

Agnati medio vrouis cosequunt: qō p se cōsequi nō possent. sup verbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nume. 700. fo. cxxiij.

Agnati nō excludunt matrē a bonis filij ex linea materna ꝓfectis. sup verbo: ꝛ vxorē noie adela. in p̄mo ꝑludio. nu. 67. fo. lvj.

Agnati nō excludūt matrē: nisi coīū interest eam excludi. ibidem nu. 68.

Agnati soli masculi excludunt matrē. super verbo: vxorem nomine adelasiam. in primo preludio. nu. 65. fo. lvj.

Agnati transuersales nō succedūt in feudis nisi vsq̄ ad septimū gradū. sup verbo: et vxo. noie adela. i. iij. p̄ludio. nu. 90. fo. lix.

Agnatoꝝ appellatione an veniat nepos cū patruis iure representationis. super ℞bo: ꝛ vxorem noie adelasiam. in primo preludio. nume. 64. fo. lvj.

Agricole in suis aratoriis instrumentis pro aliquo debito etiam fiscali pignorari non debēt: imo puniunt cōtrafacie. sup ℞bo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nume. 905. fo. cxliij.

Agricole naturaliꝫ appetūt predā. sup ℞bo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 897. fo. cxliij.

Agricole nō debēt tāgere pecuniā. sup ℞bo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nume. 910. fo. cxliij.

Agricole a eam primo agricola habuerunt: q̄ ad mercādum naturaliter inclinantur. ibidem. nu. 911. fo. eo.

Agricole canes ꝛ aues advenādū tenere nō possunt in eoꝝ villagiis. ibidē. nu. 913.

Agricolarū multiplex est species. sup ℞bo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 957. fo. cxlviij.

Agriculture laudes ꝛ eiꝰ felicitas: ꝛ q̄ ꝑmꝰ artē stercorandi agros docuit. sup verbo: et vxorem noie adelasiā. in materia successiōis ab intesti. nu. 918. et. 919. fo. cxliij.

Albanagij ius vnde sumpserit nomē. super verbo: ꝛ vxorem noie adelasiā. in materia successionis ab intesta. nu. 104. fo. clvij.

Alexander magnus laudatur. super verbo: testamentū. uij. nu. 49. fo. cxcvj.

Alexander magnus reprehenditur. sup verbo: raynutius. nu. 25. fo. vj.

Alienare nō potest quis colūnas: lapides: nec tegulas domus. super verbo: domum. nume. 11. fo. ccxiij.

Alienatio facta per filiūfamiℓ. an reuocualescat superueniente in eo libertate a patria potestate. super verbo: matrē insuper cleram. nume. 13. fo. xlvj.

Alienatio fideicommissi nō potest impediri pendente illius cōditione. super verbo: si absq̄ liberis moreretur. ij. in materia fideicō. substi. nu. 114. ꝛ. 15. fo. ccclxxij.

Alimenta debenℓ filio etiā si legitimā sibi a patre assignatā ꝓdigaut. super verbo: in eodē testō relinquēs. j. nu. 222. fo. ccxlij.

Allegāti reiteratione actus incūbit ꝓbatio. sup verbo: testm̄. ij. nu. 3. fo. clxxxvij.

Allodium ꝛ iurisditio differūt. super verbo: ꝛ vxorē noie adelasiam. in scōa decisione. nume. 308. fo. lxxx.

Allodia nō reperiuntur in ecclesiasticis. sup verbo: ꝛ vxorem noie adelasiam. in scōa decisione. nu. 311. fo. lxxx.

Allodia nō regalia possunt trāsferri in ecclesiam. sup verbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in scōa decisione. nu. 321. fo. lxxxj.

Allodia nō posse esse in regno frācie quō intelligatur. sup verbo: ꝛ vxorē noie adelasiam. in scōa decisione. nu. 518. fo. cliij.

Allodia possunt in ecclesiā aut monasteria ꝛ psonas ecclīasticas quocunq̄ titulo trāsferri. sup ℞bo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in. ij. decisione. nu. 293. fo. lxxix.

Allodia posse trāsire in eccl'iam ꝛ monasteria quō intelligat. sup verbo: ꝛ vxorē noie adelasiam. in. ij. decisiōe. nu. 520. fo. cliij.

Allodia que sint que possunt libere in ecclesiam transire perpetuo ibi mansura. super verbo: ꝛ vxorē noie adelasiam. in. v. decisione. nu. 565. fo. clx.

Allodium quid sit. super verbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in. ij. decisiōe. nu. 297. fo. lxxix. Et quid dicat in gallia. ibidē. nu. 298.

Allodia sunt trāsmissibilia in eccl'iam? conuentus. sup verbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in. ij. decisione. nu. 464. fo. xcviij.

Allodia sunt plura tholose cōfirmata per reges ꝛ arrestum parlamenti. super verbo: et vxorem noie adelasiam. in. ij. decisiōe. nume. 519. fo. cliij.

Allodioꝝ appellatione largeveniūt feuda: ꝛ emphyteoses. super verbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in. ij. decisione. nu. 102. fo. lxxix.

Alimēta sua potest q̄s perdere p dolū ꝛ delictum proprū. super verbo: in codē testamēto relinquēs. j. nu. 223. fo. ccxlij.

Ambientes dñari ꝛ regnare reprehēdunt. sup ℞bo: in codē testamento relinquēs. j. nu. 160. fo. ccxxxiij.

Amicus an admittat ad agendū in iudicio pro amico. super ℞bo: si absq̄ liberis moreretur. j. nu. 5. fo. ccxcvj.

Amicus magnus admittitur pro amico ad agēdū sine mādato. sup verbo: testm̄. uj. nume. 52. fo. ccxcvj.

Amicitia plurimū cōmēdat. in ℞bo: si absq̄ liberis moreret. j. nu. 4. fo. ccxcvj.

Amicitia plꝰ opat: q̄ ꝓsāguinitas. ibi. nu. 6.

Principalium sententiarum.

Index alphabeticus

Amplius dictio quid importet. super verbo: alteroche filie. nu. 3. fo. cclij.

Amor coniugalis impedit donationē valere inter eos. sup verbo: cuidā petro tradiderunt. nu. 86. fo. ccccl viij.

Amor z amicitia fūt seruādi iter ꝓiuges. sup ℣bo: cuidā petro tradi. nu. 75. fo. ccccl vj.

Amor z fidelis amicitie antiquaꝝ mulierꝫ ad viros suos pulchra exēpla: vide super ℣bo: cuidā petro tradi. nu. 91. fo. ccccl viij Et de fideli amore maritoꝝ ad suas vxores. ibidem. nu. 92. fo. ccccl ix.

Amor et dilectio coniugalis ostenditur in beluis. ibidem. nu. 93.

Amortizatio bonoꝝ eccl̄ie habuit ortū a iure cōi. sup verbo: z vxorē noie adelasiā. in. v. decisione. nu. 594. fo. cxlj.

Anathema q̄d dicatur. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 293. fo. cccclx.

Anaxagore pulchrū dictū. super verbo: testamentum. iiij. nu. 17. fo. cc.

Andree barbatij laudes. super verbo: adiecte impuberi. nu. 38. fo. cclx.

Angelus in qua etate ceperit audite leges: et fuerit doctoratus. super verbo: adiecte impuberi. nu. 16. fo. cclvij.

Angeli opinio dicētis christū decessisse intestatū ꝓcludit esse falsa. sup verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 260. fo. cccc vij.

Angeli quālr regāt puncipes terre: z de eoꝝ officio z potestate z contradictione. super verbo: adiecte impuberi. nu. 45. fo. cclxj.

Angli quare tanto tpe tenuerint occupatū regnū francie. sup verbo: duas habēs filias. nu. 124. fo. xxviij.

Angli in curijs litigant gallice. super verbo: z vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 1048. fo. clvij.

Angli exordia catholice fidei a gallis habuere medio filie regis francoꝝ christianissimi. ibidem. nu. 1049.

Anima Dagoberti regis a manibus demonū fuit miraculose erepta. sup ℣bo: z vxo. no. ade. i materia succ. ab ite. nu. 891. f. cxlj. Et vñ ꝓcesserat eī? dānatio. ibi. nu. 892.

Animalia bruta nō cōprehēdunt sub ꝓcepto: nō occides. sup ℣bo: z vxo. no. adela. in materia succes. ab itest. nu. 877. fo. cxl.

Animalia castrata plus mansuescunt: excepto hoie. ibidem. nu. 880.

Animus adeundi declarat duobus modis. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. numero. 367. z. 387. fo. ccccxvij.

Annagiū nō habet locū. in frācta: nisi inter nobiles. super verbo: in eodē testamento relinquēs. j. nu. 175. fo. cxxxvj.

Annulus matrimonialis q̄d significet. sup ℣bo: cuidā petro tradi. nu. 76. fo. ccccl vj. Et debet esse rotundus: z quare. ibidem. nume. 80. fo. ccccl vij. Et q̄re ponat in quarto digito. ibi. nu. 83.

Annus qui datur heredi ad deliberandū est vtilis ab initio. super verbo: mortuo itaq; testatore. ij. nu. 167. fo. ccccxxxviij.

Antiochus plaga mortis percussus veniam quesiuit: nec inuenit. sup verbo: in extremis positus. nu. 48. fo. clxiiij.

Antiqui suis fuerunt parentib? grati: prout exemplis probat. super ℣bo: in eodē testamento relinquēs. ij. nu. 29. fo. cclviij.

Aper quare prelietur cōtra lupos. sup verbo: z vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 881. fo. cxlj.

Apri natura. super verbo: z vxorem nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 879. fo. cxl.

Apparitio michaelis archāgeli in francia: z quo tēpore: z de institutione ordinis illi? per Ludouicum vndecimū. super verbo: adiecte impuberi. nu. 47. fo. cclxj.

Appellari an possit a papa ad futurū generale concilīū. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia fideicō. substitu. nume. 45. fo. ccclxv.

Appellari nō ꝓt a iudicio ꝓsciētie. sup ℣bo: mortuo itaq; testa. j. nu. 322. fo. ccccxviij.

Appellatio ad quē fiat a iudice tēporali ēpt. super verbo: z vxorē noie adelasiā. in. ij. decisione. nu. 317. fo. lxxxj.

Appellatione eoꝝ que habeo in domo: an veniat pecunia et res venalis. sup verbo: cetera bona. nu. 15. fo. cclxxvj.

Approbatio testamēti inutilis expressa z tacita quō differāt. super ℣bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia lega. et fideicō. nu. 178. fo. ccclxxix.

Aquitanie situs z eius magnitudo. sup verbo: z vxorē noie adelasiā. in. ij. decisione. nume. 470. fo. xcix.

Arbitriū iuratū an pariat actionē. sup verbo: testamētum. iij. nu. 35. fo. cxciij.

Archiepūs an possit cognoscere in dioecesib? suoꝝ suffraganeoꝝ. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia fideicom. substitu. nu. 48. fo. ccclxv.

Architas tarentin? laudat. sup ℣bo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 239. fo. ccccv.

Ardor charitatis paterne inducit dilationē verborum. super verbo: cetera bona. nume. 16. fo. cclxxvj.

Ardor liciti amoris inducit clausulā codicillarē. super ℣bo testm̄. iij. nu. 46. fo. cxcv.

Argumentū a cōtrario sensu nō dicitur expressus intellectus: sed subauditus. super verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia pupil. substi. nu. 10. fo. cccxxj.

Argumentū a cōtrario sensu est fortissimū. sup verbo: et vxorē noie adelasiā. in scōa decisione. iiij. 339. fo. lxxxiij.

Argumētum de feudo ad emphiteosim est bonū. super ℣bo: z vxorē noie adelasiam. in. iiij. Decisione. nu. 559. fo. cxvij

Principalium sententiarum.

Argumētū de pacto ad statutū non ꝓcedit negatiue: ꝫ bñ affirmatiue. sup ℣. z vxo. nomine ade. in ꝓmo ꝑludio. nu. 55. fol. lv.

Argumentū de re ad locū est validū. super verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia lega. z fideicō. nu. 177. fo. ccclxxix.

Argumentū nō sumit exverbis narratiuis. super ℣bo: alteroche filie. nu. 12. fo. ccv.

Aristotel pulchra monitio. sup ℣. z vxo. noie ade. i matia legitimatiōis. nu. 199. fo. lxx.

Arma domus nō transeunt in fideicōmissarū: sed bene in directe substitutū. sup verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia cōpen. substi. nu. 25. fo. ccclj.

Arrogari an q̄s possit sine ꝓsensu parentuꝫ quoꝝ interest. super verbo: z vxorem noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 733. fo. cxxvij.

Arrogatio quid dicatur. super ℣bo: z vxorē nomie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 727. fo. cxxvij.

Arrogatiōis diffinitio. ibidē nu. 728.

Arrogat? q̄cūq; acq̄rit: acq̄rit pri arrogatori pleno iure in ꝑfectitijs. super ver. z vxorē noie adelasiaꝫ. in materia successionis ab intestato. nu. 730. fo. cxxvij

Artemisia que fuerit: z eius laudes. sup verbo: duas habēs filias. nu. 8. fo. xj.

Ascēdēs si hereditatē descēdentis repudiauerit: nō poterit penitere. sup verbo: mortuo itaq; testa. ij. nu. 136. fo. ccccxxxiij.

Ascendētes adoptiui qualiter succedāt suis descendētibus. super verbo: z vxorē noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 752. fo. cxxix.

Ascendētes an succedāt suis descēdētibus ꝑmortuis in feudis. super verbo: z vxorē noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 654. et. 656. fo. cxix.

Ascendentes nunq̄ succedūt suis descēdentibus ex consuetudine aluernie. sup verbo: z vxorem noie adelasiā. in primo ꝑludio. nu. 49. fo. liij.

Ascendētes nō succedūt in feudo ex natura z cōsuetudine feudoꝝ. ibidem nu. 50.

Ascendētes qualiter succedāt suis naturalibus descēdētib?. sup ℣. z vxo. noie adelasiā. in materia succes. ab intesta. nu. 703. 704. et. 705. fo. cxxiij.

Ascendētes q̄n succedant suis descēdētib? ab intestato mortuis. super ver. z vxorem noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 632. fo. cxxj.

Ascēdētes q succedāt suis descēdentib? est cōtra naturam. ibidem. nu. 633. fo. eod.

Ascendētes nō succedūt suis descendētib? ex cōsuetudine aluernie. ibidē nu. 634

Ascendentes transeūtes ad scōa vota qualiter succedāt descendētibus. sup ℣. z vxorem noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 651. fo. cxviij.

Ascriptiti? an possit q̄s fieri p viaz ℏct?. sup ver. z vxo. no. ade. in materia succes. ab intesta. nu. 989. fol. clj. Et an solo cōsensu z sola cōfessione. ibidē nu. 994. et. 998.

Ascriptitij z cēsiti in quib? cōuenīāt: z in quibus differāt. sup ℣. z vxo. no. ade. in matia succes. ab intesta. nu. 969. fo. cxlix.

Ascriptitij pax differūt a seruis. sup ℣. z vxorē noie adelasiā. in materia succes. ab intestato. nu. 975. fo. cl.

Ascriptitij qui dicātur. super verbo. z vxorē nomie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 957. et. 958. fo. cxlviij.

Asinus cuiuslibet de populo capi pōt p portādo malefactorē ad furcā cōdēnatū. sup ℣. mortuo itaq; testa. nu 100. fo. cccxij.

Aspatgia q̄ sint. sup verbo: z vxorē nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 932. fo. cxlv.

Assigno verbū est directū. sup ℣. eidē impuberi succederēt. nu. 8. fo. ccxcviij.

Atys chressilydoꝝ regis filius laudat. sup verbo: in eodem testamento relinquēs. ij. nume. 31. fo. cclviij.

Auari bonoꝝ tēporaliū cupidi reprehēdūt sup ver. cetera bona. nu. 3. fo. cclxxviij.

Auaritia romanoꝝ z regum hispanie reprehenditur. super verbo: z vxorē nomie adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 936. fo. cxlvj.

Aues docēt pullos suos bene viuere. super verbo: in eodem testamēto relinquens. ij. nume. 34. fo. cclviij.

Auli gellij error. super verbo: z vxorē nomie adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 734. fo. cxxvij.

Autētica bonoꝝ non habet locum in deportatis: aut bannitis eis equiparatis. super verbo: z vxorē nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. nume. 838. folio. cxxxvij.

Autentica. ex causa. in quibus casibus non habet locum. super verbo: in eodem testamento relinquēs. j. nu. 241. fo. ccxlv.

Autētica. ex causa. C. de libēr. preter. vel exhereda. quomodo intelligatur. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. nume. 231. fo. ccxliij.

Autentica. hoc amplius. C. de fideicommiss. quomodo intelligatur. super verbo: Si absq; liberis moreretur. ij. in materia lega. z fideicōmiss. nume. 196. fol. ccclxxxj. Et pulchras limitationes ad dictam auc. vide ibidem. nu. 204.

Autentica. hoc inter liberos. C. de testamē. quomodo intelligatur. super verbo: testamentū. ij. nume. 10. fo. clxxxviij.

Autentica. ingressi. non habet locum in regno francie. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 221. fo. lxxij.

Autentica licet. C. de natura. lib. non habet locū in regno francie. super verbo: ꝛ vxorem noīe adelasiā. in materia successionis ab intestato. numero. 710. folio. cxxv.

Autor iste quando inceperit audire iura ciuilia. super verbo adiecte ipuberi. numero. 10. fol. cclvij.

Autor: quo tēpore receptꝰ fuerit in pcilliarū regiū. sup ℣bo: reliquit. nu. 33. fo. cclxxij.

Autoritatē superioris esse exceptaz in omni actu qūo intelligatur. super verbo: duas habens filias. nu. 272. fo. xlij.

Auus maternus an teneatur dotare neptē. sup ℣. dotē quā ei dederat. nu. 68. fo. ccxj

Auus ꝛ neptos sūt idē: sicut pr̄ ꝛ filiꝰ. sup ℣. mortuo itaqz testatoꝛ. ij. nu. 33. fo. ccccxxxiij

Aldus in q̄ etate cepit audire leges: ꝛ fuerit doctoratꝰ. sup ℣. adiecte ipuberi. nu. 16. fo. cclvij.

Ballue cardinalis dānatissimi consiliū: ac cōtra Ludouicū regē cōiuratio ꝛ eiꝰ punitio. sup ℣. ꝛ vxorē nomie adelasiam. in. ij. decisione numero. 450. fo. xcvj.

Bartolus in qua etate ceperit audire leges ꝛ fuerit doctoratus. super verbo: adiecte impuberi. nu. 16. fo. cclvij.

Bartolꝰ qñ repetierit. l. si is ꝓemptoꝛe. sup ℣. matrē insuper clerā. nu. 28. fol. xlvij.

Bannū perpetuū in francia importat confiscationē bonoꝝ. super verbo: ꝛ vxorē nomine adelasiā. i materia successiōis ab intestato. nume. 837. fo. cxxxvij.

Banna an pertineant proprietario vel vsufructuario: aut emptoꝛi emolumentorum iurisdictionis. super verbo: cetera bona. numero. 36. fo. cclxxviij.

Bānitꝰ an possit testari. sup ver. mortuo itaqz testatoꝛe. j. nu. 306. fo. ccccxj.

Bannitus nō pōt seipsum occidere: etiaz in casu in quo licitū sit bannitum occidere. sūper verbo: mortuo itaqz testatoꝛe. j. numero. 46. fo. ccclxxxviij.

Bannitus occisus a priuato ex permissiōe statuti an dicatur decedere intestatus. super verbo: mortuo itaqz testatoꝛe. j. numero. 215. folio. ccccij.

Bannitꝰ desinūt esse de numero ciuiū. super verbo: in codē testamēto relinquēs. j. nu. 141. fol. ccxxxij. Nec pōt retrahere rē vēditā oblato ꝑcio infra ānū. ibidē nu. 142

Bannitꝰ pōt cōtrahere post bannū: ꝛ bona acquirere: ꝛ alia. super verbo: ꝛ vxorē nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 841. fo. cxxxvij.

Baptizare pōt nō baptizatus. sup verbo: et vxorē noīe adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 762. fo. cxxx.

Baptismꝰ qd dicatur. super ℣bo: ꝛ soboles quā gestabat. nume. 21. fo. cclxxxviij.

Baptismus non legitimat bastardos. super ver. ꝛ vxorē noīe adelasiā. in materia legitimationis. nume. 201. fol. lxx.

Barones an possint ꝓhibere suis subditis venationē. sup ℣. ꝛ vxo. no. ade. i materia succes. ab intestato. nume. 898. fo. cxlij.

Barones de iure nō pōt torture subijci. sup ℣. mor. itaqz testatoꝛe. nu. 222. fo. ccccliij.

Barones hodie vsurparūt merū iperiū ꝛ fiscū. sup ℣. ꝛ vxo. noīe ade. in matia succes. ab intestato. nume. 855 fo. cxxxviij.

Bastardus an possit portare arma sui gūis ꝛ sedere in mensa cū legitime natis. super verbo: raynutius. numero. 31. folio. vij. Rationē ponit ibidem nume. 35.

Bastardus an possit substitui pupillarē: vel als. sup ℣. si absqz liberis moꝛeret. in materia pupil. substi. numer. 22. fol. ccclxxiij. Et an possit ei fieri fideicōmissaria substitutio: ibidem nume. 23.

Bastardus nō dr̄ cōiuncta ꝑsona. sup ℣bo: raynutius. nume. 36. fo. vij.

Bastardus regis primogenitus postea legitimatus an ꝑferatur filio legitime nato ꝛ pregenito. super verbo: in eodē testamento relinquens. j. nu. 202. fo. ccxl.

Bastardꝰ si ꝑtereaꝰ testō: nō impugnat testm̄ nec rūpit substitutionem eius natiuitate: super verbo: raynutius. nu. 37. fo. vij.

Bastardo pōt relinq̄ etiā in testō minꝰ solēne. sup ℣bo: ꝛ vxorem nomie adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero. 679. fo. cxxj.

Bastardi an succedāt matri. super verbo: et vxorem nomie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nume. 697. et. 698. folio. cxxiij.

Bastardi simplicis an possint succedere pr̄i ab intestato: ibidē nume. 699. ꝛ. 701.

Bastardi an possint succedere matri ex testamento. super verbo: ꝛ vxorem nomie adelasiā. in materia successionis ab intestato nume. 683. fo. cxxj.

Bastardi an possint inuitis parentibꝰ a principe legitimari. super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiam. in materia legitimationis. numero. 186. fo. lxix.

Bastardi an possint succedere pr̄i ex substitutione. super verbo: ꝛ vxorē noīe adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero. 681. fo. cxxj.

Bastardi habēt iura aliox quātū ad mr̄es. sup verbo: testm̄. j. nume. 84. fo. clxxxvj.

Bastardi in his q̄ sunt dignitatis aut nobilitatis reputātur ꝓ nihilo: sicut serui. super verbo: raynutius. nu. 3. fo. vij.

Bastardi legitimati succedunt cū legitime natis: etiam in feudo. super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. numero. 181. fo. lxviij.

Bastardi nō excludūt sorores legitimas. super ℣bo: duas hr̄is filias. nu. 146. f. xxx. Et q̄d si fuerit legitimati. ibidē. nu. 147.

Bastardi sequuntur conditionem matris: ꝛ non patris. sup ℣bo: raynuti⁹. nu. 21. f. vj.

Bastardi nō succedūt suis parētibus in regno francie: et ratio quare: super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 709. fo. cxxv.

Bastardi legitimati succedūt etiā in frācia: et excludūt substitutum. ibidem. nu. 711.

Bastardi de suis bonis disponūt in francia vt volunt. ibidem. nu. 712.

Bastardi iz excludāt a terrena hr̄ditate: nō tñ p̄uāt a celesti ꝛ eterna ad quā p baptismum legitimantur ibidem. nu. 714.

Bastardi non comprehendūtur appellatione filioꝝ vel liberoꝝ: quoties agit̄ de eoꝝ cōmodo vel honoꝛe. sup ℣bo: si absqz liberis moꝛeretur. j. nu. 9. fo. ccxcvj.

Bastardi nō sunt de genere: aut domo: aut familia. super verbo: raynuti⁹. nu. 33. f. vij.

Bastardi non habēt tutoꝛes legitimos: nec testamentarios: nec habent inter se querelam inofficiosi testamēti ibidē. nu. 34.

Bastardi nō succedūt i aliquo in regno frācie. sup ℣bo: ꝛ vxorē noīe ade. in materia succes. ab intesta. nu. 798. fo. cxxxiij.

Bastardi non ueniunt: vbicunqz agitur de commodo aut honoꝛe filioꝝ. aut nepotum. sup verbo: raynutius. nu. 41. fo. vij.

Bastardi qualiter succedant sibijnuicē collateraliter: aut simul cū ascēdētibus. sup verbo: et vxorem noie adelasiam. in materia successiōis ab iteſ. nu. 706. f. cxxiij.

Bastardi q̄ꝰ legitimati sunt ifames turpesqz persone: nec possunt doctoꝛari: nec esse consiliarij principis nec tabelliones. super verbo: raynutius. nu. 27. fo. vij.

Bastardoꝝ cōditio in q̄bus est deterioꝛ: q̄ꝫ legitimoꝝ. sup ℣bo: raynuti⁹. nu. 23. f. vj.

Bellum motū ab agricolis i belluacēsi territoꝛio. sup ℣bo: ꝛ vxorē noie adel. in materia succes. ab intest. nu. 962. fo. cclvij.

Belli mortiferi iter reges frācie ꝛ anglie origo. sup ℣bo: duas hr̄is filias. nu. 120. fol. xxvij. Et que fuerit causa. ibidē. nu. 121.

Belue crimina puniunt. super verbo: cuidam petro tradiderunt. nu. 58. fo. cccclij.

Beneficiū abstinendi a paterna hereditate q̄ñ operet: ꝛ q̄ñ nō. sup ℣bo: mortuo itaqz testatoꝛe. ij. nu. 63. fo. ccccxxvj.

Beneficium. l. si mmoꝛ. vt habeat locū duo requirunt. super ℣bo: et vxorem noie adelasiā. in. iij. preludio. nu. 142. fo. lxv.

Beneficium principis obtentū pecunia data: q̄ nō possit reuocari qualiter intelligatur. super verbo: duas habens filias. nume. 58. fo. xviij.

Beneficio in integ. rest. nūq̄ intelligit̄ derogatū p̄ ℣ba ḡlia cuiuscunqz generalissima legis vel statuti: nisi de eo fiat specialis mētio. super verbo: mortuo itaqz testatoꝛe. ij. nume. 180. fo. ccccxl.

Beneficia conferri debent sine diminutione. super ℣bo: si absqz liberis moꝛeret. ij. in materia fideicō. substi. nu. 33. fo.

Bēficia eccl̄iastica in qua etate possunt teneri. super verbo: adiecte impuberi. nuīo. 58. fo. cclxiij.

Benemeritus nomen quid importet. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in secunda decisione. nu. 390. fo. lxxxviij.

Bernardus sanctus fuit propijs vberibus matris nutritus. super verbo: dotē quam ei dederat. nu. 46. fo. ccix.

Bestie et animalia bruta miraculose locuta sunt deo sic volente. super verbo: adiecte impuberi. nu. 35. fo. cclx.

Blasphemi debent proijci in aquam ex ordinatione regia philippi pulchri. sup verbo: duas habens filias. nu. 95. fo. xxiij.

Bona vnde dicātur super verbo: cetera bona. nu. 2. fo. cclxxiij.

Bona allodialia q̄ dicanē. sup ℣bo: ꝛ vxorē noīe adelasiā. i. ij. decisiōe. nu. 303. f. lxxx.

Bona allodialia q̄ dicanē. super verbo: moꝛtuo itaqz testatoꝛe. ij. nu. 68. fo. ccccxxvij.

Bona alicuius si ad aliquē pertinerint: an ille teneaē ad solutionem debitoꝝ. super verbo: altera bona. nu. 41. fo. cclxxix.

Bona clerici delinquētis cui applicenē. sup verbo: condidit. ij. nu. 18. fo. clxxij.

Bona clericoꝝ prie crie ꝑfiscata non fisco ecclesie: iz regi ptinēt si immobilia ꝛ tpalia existāt. sup ℣bo: ꝛ vxorē noie adel. i materia successiōis ab inte. nu. 240. fo. lxxij.

Bona confiscanē in regno francie ꝓ omni crimine corporis afflictiuo. sup verbo: et vxorem nomine adelasiā. in materia succes. ab intestato. nu. 836. fo. cxxxvij.

Bonum differre operari vsqz ad moꝛtē quāti periculi sit. super verbo: in extremis positus. nu. 44. fo. clxij.

Bona emphyteotecaria an possint transire in clericos vel ecclesiam super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. iiij. decisione. nu. 546. fo. cvij.

Bona futura presentia ꝛ ꝑterita tenent semper hominem tristem. super verbo. cetera bona. nu. 5. fo. cclxxv.

Bona heredis non veniunt in compendiosa substitutione. super verbo: si absqz liberis moꝛeretur. ij. in materia compen. substi. nu. 8. fo. 350.

Bona hereticoꝝ confiscata cui applicentur. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato nu. 244. et. 245. fo. lxxiij.

Bona immobilia clericoꝝ nō possunt capi per regis officiarios per ordinationem regiam. super verbo: ꝛ vxorē nomine ade-

Index alphabeticus

lassam. in materia successionis ab intesta to. nu. 241. fo. lxxiiij.

Bona mobilia si reperta fuerint in via quid de eis fiendum. super verbo: et vxorē nomine adelasiam, in materia successionis ab intestato nu. 933. et. 934. fo. clvj.

Bonor̄ mobiliū et immobiliū substantia r diuisibilis et corporea. super verbo: cetera bona. nu. 26. fo. cclxxvij.

Bona professi in regno francie non sequuntur professum: nisi expresse dicenť. sup verbo: r vxorem nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 295. fo. lxxix.

Bona professis non dedicantur in regno francie: nisi expresse dicatur. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 221. fo. lxxij.

Bona pupilli eo viuente possunt alienari substitutione ei facta non obstante. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia pupil. substi. nu. 85. fo. ccxxxj.

Bona pupilli nō venūt in vulgari substitutione facita sub pupillari ꝓtēta: ꝫ testatoris solū. sup ꝟbo: si absq; liberis moze. ij. in materia vulg. substi. nu. 114. fo. ccxvj.

Bona que veniant in confiscatione. sup verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 840. r 846. r. 848. fo. cxxxvij.

Bona relicta religiosis incapacibus ān acquirantur. super verbo: et vxorꝫ nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 521. fo. clij.

Bonor̄ relicto q̄d veniat: r an veniant iura et actiones. super verbo: cetera bona. nume. 7. r. 8. fo. cclxxv.

Bona vacātia q̄ i nulli⁹ bonis sūt: necynq̄ fuerūt nō plus fisco pertinent: q̄ cuilibet alteri primo occupanti. super ꝟbo: r vxorem noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 868. fo. cxxix.

Bonorum appellatione an contineatur emphyteosis. super ꝟbo: si absq; liberis moreret. ij. i materia vul. sub. nu. 39. f. ccccvij.

Bonorum appellatione quid contineatur. super verbo: cetera bona. nu. 1. f. cclxxiij.

Bonor̄ possessio ꝫ tabulas non agnita filio emācipato ꝓterito ꝓpetēs an trāsmittat. sup ꝟ. mor. itaq; te. ij. nu. 158. f. ccccxxxvij

Bonorum possessio decretalis non trāsmittitur ad heredes: donec agnita fuerit: tamen edictalis bñ trāsmittit. sup ꝟbo: mortuo itaq; testato. ij. nu. 124. f. ccccxxxiij.

Butones filijfamil. testari possunt. sup verbo: matrem insuper clerā. nu. 22. fo. xlvij.

Butones non habent filios in potestate. super verbo: si absq; liberis moreret. ij. i materia pup. substi. nu. 38. fo. ccxxxij.

Brutus vituperatur. super verbo: testamentum. iiij. nu. 12. fo. cxcix.

Burgenses qui dicanť super verbo: r vxorē noie adela. in. ij. decisiōe. nu. 300. f. lxxix.

Burgundia a tributo romanor̄ erat exempta. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. ij. decisione. numū. 306. fo. lxxx.

Cain primam in orbe cōdidit ciuitatem. super ꝟbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 908. fo. cxliij.

Cain primus inuenit pondera et mensuras: et negociari. ibidem. nu. 912.

Caius iulius cesar laudať sup verbo: r vxorem noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 852. fo. cxxxviij.

Camillus laudatur. super verbo: duas habens filias. nu. 132. fo. xxxix.

Cancellarius est super oēs status francie et existit secundus a rege. sup verbo: r vxorem nomine adelasiā. in. ij. decisione. nume. 511. fo. cliij.

Et de eius excellētia ibidē. nu. 512. f. cliij.

Cācellari⁹ qualis esse debet. ibidē. nu. 513.

Cancellarius est loco q̄storis. super ꝟbo: et vxorē noie ade. i. ij. decisiōe. nu. 486. f. c.

Cancellarius quare nō sit hodie in curia romana. super verbo: et vxorē nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 495. fo. cj.

Cancellarij officiū q̄ sit: r de ei⁹ institutione in frācia. sup verbo: r vxorē noie adelasiam. in. ij. decisione. nu. 485. fo. c.

Et de eius excellentia. ibidem. nu. 489.

Canō ꝓfertur iuri ciuili etiā in foro seculari quoties de periculo anime queritť. sup verbo: et vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 831. fol. cxxxvj.

Capio causa mortis quid sit: et in quo differat ab vltima voluntate. super verbo: testamentum. iiij. nu. 43. fo. ccliij.

Capio causa mortis differt in multis a donatione causa mortis. ibidem. nu. 44.

Capitulū ex tenore de iureiurā. quō itelligatur. super verbo: testiū. ij. nu. 26. fo. cxcij.

Capitulum primū. de immu. eccle. li. vj. quo modo intelligatur. super verbo: et vxorꝫ nomine adelasiā. in quinta decisione. nume. 566. fo. cix.

Capitulum. romana. §. debet autem. de appel. li. vj. non habet locum in regno francie. super verbo: r vxorē noie adelasiā. in secūda decisione. nu. 318. fo. lxxxj.

Capitulum. solite. de mato. et obedien. non habet locum in regno francie. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 344. fo. lxxxiiij.

Capitulum si heredes. s. quomodo intelligatur. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia lega. et fideic. nu. 196. fo. ccclxxxj.

Capitularij qui sint: et vnde dicanť. sup verbo: r vxorē noie adelasiā. in. v. decisione

Principalium sententiarum.

nu. 374. r. 375. fo. cx.

Et q̄ debēt esse iurati. ibidem. nu. 376.

Et tales tholose habēt merum imperiū: et concurrunt cum viguerio regio. ibidē. nu. 577 fo. eodem.

Capti in bello nō fiunt hodie serui: nec habent locū in eis iura captiuitatis. sup verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis feudi. nu. 823. fo. cxxxvj.

Capti ab hostib⁹ nō fiūt sui. ibiō. nu. 824.

Caput et gradus quō differant. Et quid sit vtrūq; sup ꝟbo: et vxorē noie adelasiaz. in. iiij. preludio. nu. 159. fo. lxvj.

Capita sunt quatuor in successionib⁹ ab intestato. super verbo: et vxorem noie adelasiam. in. iiij. preludio. nu. 160. fo. lxvj.

Et vno deficiēte qualiter aliud succedat. ibidem. nu. 161.

Carcer iure ciuili solum ad custodiam et nō ad penam iudicatur. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 131. fo. ccxciiij.

De carcere nō dicit q̄s libere relaxatus: q̄n cogit filiū relinquere pro obside. sup verbo: mortuo itaq; test. ij. nu. 55. f. ccccxxvj.

Cardinalis obuiano condemnato ad mortem liberat eum: et qualiter. super verbo: mortuo itaq; testato. j. nu. 182. fo. cccxcix.

Cardinales vtuntur in testando pari priuilegio cū militibus. super verbo. testamentum. j. nu. 52. fo. clxxxj.

Caro generata per alimentuz est impurior. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. numero. 7. fo. ccclxxxvj.

Carolus caluus francorum rex ante mortez vidit infernum: vbi plures eius predecessores cognouit. super verbo: cōdidit. j. nume. 63. fo. clxxj.

Carolus imperator fit et creatur. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 363. fo. lxxxv.

Et que opera pro deo et ecclesia fecerit. ibidem. nu. 364.

Carolus magnus multa corpora sanctor̄: r ꝑsertim sex apostolor̄ tholosam deduxit: q̄ in diui saturnini cenobio veneranť. sup verbo: duas habens filias. nu. 93. fo. xxij.

Carolus magn⁹ numero sanctorum est aggregatus. super verbo: in eodē testō relinquens. j. nu. 196. fo. ccxxxix.

Carolus magn⁹ non distulit testari vsq; ad mortem. super verbo: in extremis posit⁹. nu. 45. fo. clxij.

Carolus magn⁹ quos habuerit magistros. super verbo: raymundus. nu. 9. fo. v.

Eius laudes ponit. ibidem. nu. 11.

Carolus successit philippo longo sine liberis defuncto. super verbo: et vxorē nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 771. fo. cxxx.

Carol⁹ martell⁹ vñ nomē sumpserit: r eius hystoria. sup ꝟbo: raymund⁹. nu. 56. fo. ix.

Carolus sextus francor̄ rex nō potuit adoptare regem anglie in filiū. super verbo: r vxorē noie adelasiā. in materia successio. ab intestato. nu. 750. fo. cxxviij.

Carolus octau⁹ sacratus fuit anno. xiij. sup verbo: adiecte impuberi. nu. 9. fo. cclvij.

Carolo octauo permissa fuit regni administratio ante pubertatē. sup verbo: adiecte impuberi. nu. 53. fo. cclxij.

Carolus rex octauus cōsilio sui cācellarijve lut alterius ictronis reduxit oia ꝺm tempora moysi. super verbo: r vxorē nomine adelasiā. in scōa decisione. nu. 498. fo. cj.

Castitatis r pudicitie antiquorum principū et aliorum nobiliū exempla pulchra vide. super verbo: cuidam petro tradiderunt. nume. 72. fo. ccccv.

Castitas est triplex. sup verbo: cuidā petro tradiderūt. nu. 46. 47. et. 49. fo. cccclij.

Castra vnde dicantur. super verbo: cuidam petro tradiderūt. nu. 73. fo. ccccvj.

Cathedras doctorales vendi prohibitū est arresto parlamēti tholose. sup ꝟbo: duas habēs filias. nu. 59. fo. xviij.

Cato vticensis seipsum occidit. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 77. fo. cccxc.

Catonis laus. sup verbo: testamentum. iiij. nume. 9. fo. cxcix.

Caturci in collegio de peregrino nemo recipitur: qui non sit de diocesi orundus. super verbo: r vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero. 1046. fo. clvij.

Caturcēses nō tenenť ire ad bellū ꝓ feudis: que tenent. sup verbo: r vxorē noie adelasiam. in. v. decisione. nu. 573. fo. cx.

Causa est inferenda in testamēto quoties filius preterit sui fauore. sup verbo: in eodē testamēto relinquēs. j. nu. 138. fo. ccxxxij.

Causa imponēdi pensionē semp censeť inusta si nō concernat vtilitatē ecclesie. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia fideicō. substi. nu. 37. fo. ccclxij.

Causa pia excludit matrē per taciā pupillarē. sup ꝟbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia pupil. substi. nu. 98. fo. ccxxxij.

Causa pia semp gaudet priuilegio suo. sup verbo: testū. j. nu. 61. fo. clxxxij.

Causa q̄i nō sit necessario exprimēda in exheredatione filij. sup verbo: in eodē testō relinquēs. ij. nu. 18. fo. cclij.

Causa testati prefertur cause intestati. super verbo: r vxo. noie adelasiā. nu. 2. fo. xlix.

Cause q̄ possint expediri parte nō petente. sup verbo: cōdidit. j. nu. 65 fo. clxxj.

Cautela ad obtinendum in petitorio. super verbo: et vxorem nomine adelasiam in materia succes. ab intest. nu. 1004. fo. cliij.

Cautela principum ad suas leges faciendum perpetuas. super verbo: r vxorē nomine adelasiā. in materia successionis ab

Universidad de Deusto

Index alphabeticus

intestato.nu.231.fo.lxxiij.

Cautela pro matre que ex adulterio prolem suscepit ne patri succedat putatiuo. super verbo:et vxorem nomine adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.216.folio.lxxj.

Cautela.quomodo tollatur presumptio metus.sup verbo:condidit.ij.nu.5.fo.clxxij.

Cautio mutiana habet locũ in donatiõe cã mortis.sup ℞bo:testm.iiij.nu.40.f.cciij.

Celsus in qua etate ceperit audire leges: et fuerit doctoratus.super verbo:adiecte impuberi.nu.16.fo.cclvij.

Cemiterium dicit pollutũ:polluta ecclesia. super verbo:et ortum.nu.6.fo.ccxxj.

Censitus acquirit domino. super verbo: et vxorem nomine adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.981.fo.ci.

Censiti qui dicantur.super verbo: et vxorez nomine adelasiã. in materia successionis ab intestato.nu.968.fo.cxlix.

Cerui duo quare apponi consueuerũt in scuto regio:qui feudum tenent.super verbo:z vxorem nomine adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.894.fo.cxlj.

Cerui natura.sup ℞bo:z vxorẽ noie adelasiã i materia successi.ab ite.nu.896.f.cxlij

Cessibile q̃ sit quicq̃d est trãsmissibile qualiter intelligatur.super verbo: si absq; liberis moreretur.ij.in materia fideicõ.substi.nu.69.fo.ccclxviij.

Cicero laudatur.super verbo:testamentum iiij.nu.13.fo.cc.

Ciceronis aurea verba contra reges et dominos male tractantes suos subditos.super verbo:condidit.j.nu.29.fo.clxvij.

Ciues tholosani et caturcenses possunt tenere feuda etiam si nobiles non sint. sup verbo:et vxorem nomine adelasiaz.in.v. decisione.nu.572.fo.cx.

Ciuitates nõ succedũt i bõis vacãtib9. sup ℞bo:z vxorẽ no.adel.i materia successionis ab intestato.nu.853.fo.cxxxviij.
Fallit vt ibidem.nu.854.

Ciuilitas nõ pdiꝫ p meliorẽ statũ supueniẽ tẽ.sup ℞bo:z vxorẽ noie adela. i materia successionis ab intestato.nu.212.fol.lxxj.

Clausula appellatiõe remota q̃d importet sup ℞bo:si absq; liberis moreret.ij.i materia vulg.substi.nu.109.fo.cccxv.

Clausula appellatione remota nõ tollit euidentẽ iniquitatẽ:quin sententia sit ipso iure nulla:etiam si esset sententia excõmunicationis.super verbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.212.fo.cccciij.

Clausula codicillaris vt habeat locum q̃d requiratur.super verbo:in eodẽ testamento relinquens.j.nu.245.fo.ccxlvj.

Clausula codicillaris in testõ nullo adiecta nõ astringit: nisi heredẽ in primo gradu ab intestato succedẽtẽ.ibidẽ.nu.246.

Clausula codicillaris in testamẽto filij ẽ teritione nullo adiecta an validet institutionem heredis: vbi testator filium habere ignorabat ibidem.nu.247.

Clausula codicillaris tacite inducit quadruplicater:ix in testamẽto nõ apponat.super verbo:testamentũ.iij.nu.18 fo cxciij.

Clausula codicillaris induci potest statuto aut consuetudine.super verbo:testamentum.iij.nu.54.fo.cxcvij.

Clausula codicillaris quid operetur. super verbo:testamẽtũ.iij.nu.12.fo.cxciij.

Clausula codicillaris in testamẽto apposita quid operetur.ibidẽ.nu.17.

Clausula codicillaris operat validitatẽ legatorũ in testamẽto imperfecto relictoz. super verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia leg.z fideicõ.nu.158.fo.ccclxxvij.

Clausula codicillaris an faciat valere testũ filij cõsensu patris factũ:vt donationem causa mortis.super verbo:matrẽ insuper clerã.nu.47.z.49.fo.xlix.

Clausula constituti q̃d operet.sup ℞bo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.78.fo.ccccxxviij.

Clausula ꝯstituti z cetera trãslatiue dñij nõ opant:nisi in bonis allodialib9.sup ℞bo: vxo.no.ade.i.ij.decisi.nu.294.fo.lxxix.

Clausula gñalis quittantie nõ refert ad ea: q̃ ex testamẽto pẽdent.sup verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia fideicõmis. substi.nu.111.fo.ccclxxij.

Clausula guarentigie an possit exequi ꝯtra quoscũq; debitoris successores.sup ℞bo: si absq; liberis moreret.ij.in materia leg. z fideicõmis.nu.156.fo.ccclxxvij.

Clausula institutionis filij in testõ reperta operat vbi apposita fuit volũtate testatoris:z nõ solius notarij.sup verbo: in eodẽ testamẽto relinquẽs.j.nu.44.fol.ccxxij.

Clausula institõis psumit de volũtate testatoris apposita.ibidem.nu.52.

Clausula institutionis scribi omissa in testõ põt pbari p duos solos testes.sup ℞bo:in eodem testõ relinquẽs.j.nu.42.fo.ccxxj.

Clausula oi alio meliori mõ q̃d iportet.sup ℞bo:in eodẽ testõ relin.j.nu.76.f.ccxxv.

Clausula prout de iure melius valere potest quid operetur.super verbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.360.fo.ccccxvj.

Clausula q̃ testm valeat oi alio meliori mõ: tm operat:sicut clausula codicillaris.sup verbo:testamentũ.iij.nu.19.fo.cxciij.

Clausule que apponunt hodie in instrumẽtis ex consuetudine notariorum:an operent aliquẽ effectũ.super verbo: in eodem testamẽto relinquẽs.j.nu.46.fo.ccxxij.
Et quid de illa que solet apponi in compromissis.ibidem.nume.47.

Clausule transferẽtes dñium sine corporali actu nõ operantur in feudis aut emphyteosi sine dñi voluntate.sup ℞bo:z vxorẽ nomine adelasiã.in.iiij.decisiõe.nu.551.f.cvij

Clementia principũ laudatur.super verbo:duas habens filias.nu.89.fo.xxij.

Clericus caturcensis et tholosan9 est priuilegiatus ad testandum.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.266.fo.lxxvj.

Clericus constitutus in patris potestate põt testari.sup ℞bo:matrẽ insup clerã.nu.18.f.xlvij.

Clericus damnatus ad mortem per iudicem secularem non efficitur seruus pene: nec intestabilis.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.numero.214.fo.ccccij.

Clericus etiam episcopus tenetur suam auerare aut negare schedulam coram iudice seculari. super verbo:et vxorem nomine adelasiã.in.ij. decisione.nu.426.fo.xcij.

Clericus in causa euictionis tenetur respondere in foro seculari.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.417.fol.xcj.

Clericus potest trahi in foro seculari vbi agitur de cancellatione instrumẽti.ibidem. nu.418.

Clericus trahitur coram iudice seculari rõne depositi ab eo suscepti.ibidẽ.nu.419.fo.xcij.

Clericus pro tutela vel cura trahi potest coram iudice seculari.ibidem.nu.420.

Clericus in quibus casibus puniatur per iudicẽ secularem.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.441.fo.xciij.

Clericus põt trahi coram iudice seculari in actione hypothecaria.sup ℞bo:et vxorẽ noie adelasiam.in.ij.decisione.nu.341.fo.lxxxiij.

Clericus tenetur etiam de suo beneficio dotare sororem:et suis succurrere indigentibus.super verbo:dotem quã ei dederat.nu.72. fo.ccxij.

Clericus tractus coram iudice seculari quando puniatur.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.324.fo.lxxxj.

Clerici in actionibus realibus trahuntur coram iudice singulari ex generali consuetudine frãcie.super verbo:et vxorem nomine adelasiaz. in.ij.decisione.nu.322.fo.lxxxj.

Clerici an teneantur ad excubias: et fortilitiorũ reparationem.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.1030.et.1032.fo.clv.

Clerici debent ita esse fideles domino ciuitatis: in qua habitant:sicut laici.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione. numero.454.fo.xcvij.

Clerici in actione reali sunt de foro seculari. sup verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij. decisione.nu.431.fo.xciij.

Clerici ex regni cõsuetudine possunt de fructib9 suoz bñficiorz disponere:testari:z ab intestato trãsmittere ad parẽtes.sup ℞bo:z vxorẽ noie adelasiã.in materia succes.ab intest.nu.264. folio.lxxvj.

Clerici excludũt etiã matrẽ.sup ℞bo:z vxorẽ nomine adelasiã.in.j.preludio.nu.37.fo.liij.

Clerici in quibus casibus tenentur respõdere coram iudice seculari in actionib9 personalibus. super verbo:et vxorem nomine adelasiam. in ij.decisione.nu.415.fo.xcj.

Clerici in causa reconuentionis tenentur respondere in foro seculari.ibidem.nu.417.

Clerici non debent mulieres frequentare: cõmatres facere:nec cum eis se balnea re.super verbo:duas habens filias.nuñ.210. fo.xxxviij.

Clerici non perdunt sua priuilegia laborãdo ꝓpriis manibus suas possessiones ꝓprias. sup verbo.dotẽ quã ei dederat.nu.52.fo.ccx.

Clerici officia secularia tenentes si in his delinquant possunt per regẽ puniri etiã priuatione aut suspensione officij.super verbo:et vxorem noie adelasiã.in.ij.decisione.nu.447.f.xcvj
Et hoc quõ intelligat.ibidẽ.nu.457.z.458
Et q̃d i dittõe ꝓtẽtiosa.ibiñ.nu.448.z.452

Clerici possunt submittere bona sua iudici seculari:sed non personã.super verbo:z vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisione.nu.413.fo.xcj.
Et q̃d tũc opet submissio.ibiñ.nu.414.fo.

Clerici qñ sunt constringendi per captionẽ tẽporalitatis:que sint illa que appellatione temporalitatis veniant.super verbo:et vxorem noie adelasiam.in.ij.decisione.nu.332.fo.lxxxij.

Clerici quando sint capaces feudi. super verbo: duas habens filias.nu.34.fo.xvj.

Clerici qui fiunt milites reprehenduntur. sup verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.v.decisione.nu.591.fo.cxj.

Clerici q̃ gaudeant priuilegio militari in testando:qualiter intelligatur.super verbo: si absq; liberis moreretur.ij.in materia substi. breuilo que.nu.43.fo.cccxlvij.

Clerici q̃ in actione reali possint trahi in foro seculari an sit indistincte verum.super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nume.340.fo.lxxxiij.

Clerici in testando vtuntur pari priuilegio cum militibus.super verbo:testamentum.j.nu.50. et.51.fo.clxxxj.

Clerici trahunt coram iudice seculari etiã in actionibus realitate dependẽtib9.sup ℞bo:z vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisiõe.nu.326.f.lxxxj

Clericatus nõ opitulatur armigeris qui militiaz sequuntur.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.442.fo.xcv.

Clericatus qualiter debeat probari. super ℞bo: et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.834.fo.cxxxvij.

Chlelia que fuerit:et eius laudes. super verbo: duas habens filias.nu.13.fo.xij.

Christus cum Petro Paulo et diuis martyrib9 cenobium dionysianum sacrat in frãcia.super verbo:et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato.nu.889.fo.cxlj.
Miraculũ factũ i ꝓsecratiõe.ibiñ.nu.890.

Christus iudeorum presertiz caiphe inuidia fuit occisus.super verbo:mortuo itaq; testatore.j. nu.256.fo.ccccvj.

Principalium sententiarum.

Inder alphabeticus

Christus statum triplicis castitatis approbauit. super verbo:cuidam petro tradiderunt. num̃. 50.fo.cccclij.

Christus licet passus fuerit mortem vilem tamē honorifice voluit sepeliri.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.52.fo.ccclxxxviij.

Clodoueus secundus francorum rex graui vitio ne fuit punitus.super verbo : mortuo itaq; testatore.j.nu.63.fo.ccclxxxix.

Clodouei conuersio ad christum de consilio vxoris.super verbo:duas habens filias. num̃.80. folio.xxj.

Et oleum sacrum ei mittitur in baptismo. ibidem.nu.81.

Et fundauit et construxit parisijs templū sancte Genouefe.ibidem.nu.82.

Et deuicit alaricum et ibi miraculum de ceruo.ibidem.nu.83.

Et de scuto et auriflamma.ibidem.nu.85.

Clotarius francorum rex ab incepto destitit. super verbo:et vxorem nomine adelasiam. in.j. decisione.nu.286.fo.lxxviij.

Clotarij francorum regis execrabile factum contra subditum suggestione adulatorum et inuidorum.super verbo : condidit.j.numero.47. folio.clxix.

Clotarius rex velut alter theodosius de se iustitiam fecit.ibidem.nu.48.fo.clxx.

Cneus carbo vituperatur.super verbo:testamētum.iij.nu.11.fo.cxcix.

Cnei pompilij laus.super verbo: testamentum.j. nu.41.fo.clxxix.

Codicillus quid sit:et qualiter confirmetur. sup verbo:testamentum.iij.nu.70.fo.cxcviij.

Codicilli fiunt duobus modis.et primo fiunt ab intestato.super verbo:testamentum.iij. nu.9. folio.cxcij.

Codicilli fiunt tripliciter per eum: qui testamentum fecit: nec valent quocunq; modo : si non adeatur hereditas.ibidem.nu.10.

Codicilli possunt fieri tēpore inhabili quo quis est inhabilis:dūtamen tempore testamenti.et mortis fuerit testabilis.super verbo:testamentum.iij.nu.69.fo.cxcviij.

Et quare ea que fieri possunt in testamento: non permittūtur in codicillis.ibidem.nu.66.

Codicilli semper cohnunt: vbi testamentum nō valet:aut irritatur.super verbo : testamentum iij.nu.14.fo.cxcij.

Codicilli quando rumpantur rupto testamēto. ibidem.nu.15.

Codicilli quando fiant in testamento.ibidē.numero.16.

Codicilli si appareant plures ab eodem in eadē die:z hora facti an valeant. super verbo: testamentum.ij.nu.32.fo.cxcj.

Codicilli veniunt appellatione vltime voluntatis:sed non appellatione testamenti:a quo differunt.super verbo:testamentum. iij. nume.1. folio.cxcj.

Codicillorum diffinitio:et vnde originē ha buerint.super verbo:testamentum.iij.nu.7.f.192.

Codicillorum materiam vide plene. super ꝟbo: testamentum.iij.nu.4.fo.cxcj.

Codicillari potest qui potest testari.super verbo: testamentum.iij.nu.6.fo.cxcij.

Cogi an quis possit ad domum suam reparandum:aut nouiter edificandū.super verbo:domum.nu.14.et.17.fo.ccxiij.

Et quid de via ante domum.ibidem.nu.18.

Cogi potest quis ad matrimonium sub pena lucri cessantis.super verbo:cuidam petro tradiderunt.nu.10.fo.ccccxlv.

Cognati omnes tam ascendentes q̃ collaterales censentur exclusi exclusa matre.super verbo:et vxorem nomine adelasiā.in.j. preludio. nu.58.fo.lv.

Cognati possunt etiam venire per caput vnde agnati.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.iij.preludio.nu.82.fo.lviij.

Cognatio spiritualis vnde oriatur.super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato.nu.764.fo.cxxx.

Cognitio conditionalis venit regulāda arbitrio boni viri.super verbo:condidit.j.numero.22. folio.clxvj.

Cognitio itinerum publicorum et salueguardie infricte pertinet officiarijs regis etiam cōtra clericos.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.439.fo.xciij.

Cognatio spiritualis est maior q̃ sit viculū adoptionis.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nume.766.fo.cxxx.

Et an impediat matrimonium.ibidem. numero.768.et.770.

Coitus fornicarius multipliciter damnatur lege ciuili.super verbo:et vxorez nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu.673. folio.cxx.

Collaterales non succedunt vsq; ad decimū gradum in quatuor casibus.super verbo : et vxorem nomine adelasiam.in.iij.preludio.numero.88.fo.lix.

Collaterales non est necessarium instituere aut exheredare.super verbo: in eodem testamento relinquens.j.nu.254.fo.ccxlvij.

Collaterales qualiter succedant inter se. sup verbo:et vxorem nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. numero . 657 . folio cxix.

Collator beneficij non potest sibi vel alteri retinere a collationario per eum honorato: nec assignare partem fructuum per modū quote. super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia fideicom.substi.nu.32.fo.ccclxij.

Collatio quid dicatur.super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia vulg.substi.numero.61.fo.cccvij.

Collecte cui ecclesie sunt soluēde quando anterior pars est in vna parrochia : et posterior in alia.super verbo:et oritur.nu.9.fo.ccxvj.

Principalium sententiarum.

Collegiū artis qñ succedat defuncto.sup ꝟbo:z vxorē noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.815.fo.cxxxv.

Coloni partiarij aut conductitij an possint testari.super verbo : z vxorē nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nume.1038. folio.clvj.

Coloni simplices qui dicātur.super verbo:z vxorem nomine adelasiam . in materia successionis ab intestato.nu.1022.fo.cliij.

Colonie ciuitatis initium et origo. super verbo: duas habens filias.nu.77.fo.xx.

Color aureus aut rubeus:aut azure⁹ est ceteris nobilior in armis et insignijs.sup verbo:duas habens filias.nu.115.fo.xxvij.

Colūba inter ceteras aues habet priuilegia singularia.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato. nu. 871.872.et.873.fo. cxl.

Comites non possunt testari de suis comitatib⁹. super verbo:in eodem testamento relinquēs. j.nu.150.fo.ccxxxij.

Comitissa holandie.ccclxij.peperit liberos. sup ꝟbo:z soboles quā gestabat.nu.3.f.cclxxxvij.

Comitatus tholose coniunctus cum regno francie retinuit sua iura antiqua.sup verbo:z vxorem nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato.nu.1058.fo.clviij.

Communicantes scienter excōmunicato incurrunt minorem excommunicationem. sup verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.283.fol.ccccix.

Communitas castri si prescripserit vsum nemoris contra aliam communitatem:et contingat commoditatem nemoris non sufficere ambabus:prefertur illa:contra quam est prescriptū. super verbo:et vxorem nomine adelasiam . in materia successionis ab intest.nu.252.f.lxxv.

Communio inter virum et vxorem in quib⁹ conquestibus non habet locū.super verbo : z vxorem nomine adelasiā . in materia successionis ab intestato.nu.787.fo.cxxxij.

Compensare non est specifice soluere.super verbo:testamentum.iij.nu.34.fo.cxciiij.

Compensatio an habeat locum in delictis.super verbo:cuidam petro tradiderunt. nume.114. folio.ccccxij.

Concilij basilensis modificatio decretorum facta per ecclesiam gallicanam in eorū receptatione valuit. super verbo : et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.234.fo.lxxiij.

Cōcordia venalis inter conuiges est prohibita. super verbo:cuidam petro tradiderunt.numero.85.fo.ccccvij.

Concubinatus est dānatus vt peccatum mortale etiam de iure ciuili.super verbo : z vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.675.fo.cxx.

Concubinarij manifesti sunt z publicantur excōmunicati per ecclesiam.super verbo : z vxorē nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.708.fo.cxxv.

Concubina que dicatur.super verbo : z vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.668.fo.cxx.

Concubina non potest ferre testimoniū pro suo amasio.ibidem.nu.669.

Concubina non est vxor:sed multū differt.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.numero.814.folio.cxxv.

Nec potest heres per amasium instituī. ibidē numero.8.

Concubina non succedit cōcubinario etiam defuncto ab intestato sine parentela.super ꝟbo: z vxorem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.722.fo.cxxvj.

Concubine sue an possit amasius aliquid donare:aut testamento relinquere.super verbo : et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.718.z.719.fo.eo.

Concubinas plures tenere non licet.super verbo : et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero.674. folio.cxx.

Conestabilis officium quod sit : et de eius institutione et qualis esse debet:z qui fuerint olim conestabiles.super verbo : et vxorem nomine adelasiam.in secunda decisione.nume.499. et.500.fo.clj.

Condemnatio si facta fuerit tempore primi emptoris:z executio facta tempore secundi emptoris:cui debeatur.superverbo:cetera bona. nu.40.fo.cclxxix.

Conditio adiecta vni legato q̃ censeatur repetita in alio: quō intelligaī.super verbo : duas habēs filias.nu.165.fo.xxxij.

Conditio ascriptitiorum et similium hominum vnde processerit.super verbo : z vxorem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.986.fo.clj.

Conditio contrahendi matrimonij etiam verificatur in spūali matrimonio . sup verbo:cuidā petro tradiderūt.nu.9.fo.ccccxlv.

Conditio de iure impossibilis in quibus casib⁹ valeat.sup verbo:reliquit.nu.16.fo.cclxx.

Conditio ois repellit hodie de legitima filiorū. super ꝟbo: reliquit.nu.28.fo.cclxxij.

Conditio portādi nomē et arma inducit z cōprehendit primogenituram.super verbo:raynutius.nu.48.fo.viij.

Conditio si in etate pupillari decesserit est de necessitate inserenda in substitutione pupillari. super verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia vulga.substi.nu.140.fo.cccxx.

Conditionē implendi ius seu facultas nō trāsit ad heredē.sup verbo:reliquit.nu.25.fo.cclxxj

Conditiones bone z male feminarū.super ꝟbo: duas habens filias.nu.25.fo.xiiij.

Conductor qui iurauit soluere annis singulis:si cessauerit per annum potest illico expelli.super verbo:testm.iij.nu.27.fo.cxciij.

Index alphabeticus

Confessio coniugum in matrimonij direptionez et dissolutionem non valet. super verbo : cuidam petro tradiderunt.nu.82.fo.ccccl vij.

Confessio extraiudicialis facta absente aduersario licet non valeat; valet tamen si fuerit iurata:nec poterit reuocari.super verbo: testamentum.iij.nu.25.fo.cxciij.

Confessio extraiudicialis geminata etiam facta in partis absentia preiudicat confitenti. super verbo:si absq; liberis moreref.ij.in materia fideicom.substi.nu.119.fo.cccixxxij.

Confessio facta extra iudiciū parte absente quādo valeat.super verbo : si absq; liberis moreretur.j.nu.26.fo.ccxcvij.

Confessio facta in articulo mortis valet:z tenet. super verbo:in extremis positus.nu.14.fo.clx.

Confessio ficta ex sola contumacia resultans nūq; probat delictum vere commissum.superverbo:mortuo itaq; testatore.j.numero.174. folio.ccccxcviij.

Confessio matris confitentis filium non esse mariti non preiudicat filio.super verbo: in extremis positus.nu.24.fo.clxj.

Confessio non requirit telam iudiciariam. super verbo:mortuo itaq; testatore.j. numero.162. fo.ccccxcvij.

Confessio reiterata non presumitur erronea. superverbo:mortuo itaq; testatore.j.nuñ.245. folio.ccccv.

Confessio sola an probet sufficienter aliquez esse ascriptitium.super verbo : et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.987.fo.clj.

Confessioni testatoris confitentis relinquere p male ablatis an stetur.super verbo: si absq; liberis moreretur.j.nu.28.fo.ccxcix.

Confessus expresse allegando in schedula appellatoria iustam causam recipitur appellans.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nuñ.172. folio.ccccxcviij.

Confiscatio pertinet cuicūq; domino iuridico in suo territorio.super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.243.fo.lxxiiij.

Confiscationes an pertineant propietario : vel vsufructuario:aut emptori emolumentorū iurisditionis.super verbo:cetera bona.nuñ.36. folio.cclxxvij.

Confiteri dicitur quis tripliciter. super verbo: mortuo itaq; testatore.primo.numero.160. folio.ccccxcvij.

Confitens in iudicio falsa crimina contra se metu tormentorum grauiter peccat. super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.84.fo.cccxcj.

Confitens non est puniendus etiam verificato delicto:si constet per alium fuisse commissum: nisi in casu posito. super verbo : mortuo itaq; testatore.j.nu.350.fo.ccccxvj.

Coniunctio hois ex plurium simultanea vocatione operatur ius accrescendi : etiam in successione ex testamento.super verbo:z vxorem noie adelasiam.in.iiij.preludio.nu.115.fo.lxj.

Coniunctio legalis operans ius accrescendi cōtingit primo ex singularitate vocationis. super verbo:z vxorē nomine adelasiam.in.iiij. preludio.nu.101.fo.lx.

Et secundo ex plurium simultanea vocatione ad eandē hereditatē.ibidem.nu.112.

Et ex rationis identitate.iij.ibidē.nu.117.

Coniunctus admittitur ad agendum pro cōiuncto sine mandato.super verbo : testamētū.iij. nume.52.fo.cxcvj.

Coniunctus impetratus in iudicem si est homo magne sanctimonie non potest recusari.super verbo:adiecte impuberi.nu.22.fo.cclviij.

Coniunctorum appellatione nō veniunt spurij. super verbo : et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nume.685. folio.cxxij.

Coniunx quādo dicatur pauper vel diues.super verbo: z vxorē nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.809.fo.cxxxiij.

Cōiunx nō succedit alteri de iure cōmuni : si ois non deficiat parentela.super verbo:z vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.793.fo.cxxxij.

Extende tamen hanc conclusionem: vt ibidē nume.794.

Coniunx succedit cōiugi si laboret inopia etiam stantibus parentibus.super verbo: z vxorem nomine adelasiā.in materia succes.ab intesta. nume.803.fo.cxxxiij.

Coniunx vt succedat cōiugi defuncto duo requiruntur.ibidem.nu.804.

Coniuges in quib9 casib9 nō succedāt sibi inuicem.super verbo:z vxorem noie adelasiam.in materia succes.ab intesta.nu.890.fo.cxxxiij.

Coniuges nō debent habere patientiam in his que honorem et fidelitatem matrimonij concernunt.super verbo : cuidam petro tradiderunt.nu.108.fo.ccccl xj.

Coniuges quomodo sibi succedant ex testamento z vltima voluntate.super verbo : z vxorem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.775.fo.cxxx.

Coniuges succedendi inuicem preferuntur collegijs etiam spiritualibus z ecclesiasticis.super verbo:z vxorē noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.796.fo.cxxxiij.

Coniuges vt sibi inuicem succedant quid requiratur.super verbo : z vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nume.782.fo.cxxx.

Coniuges toto primo anno debent gaudere vocatione.super verbo : cuidā petro tradiderūr. nu.79.fo.ccccl vij.

Coniugum alter non debet de adulterio alterius se vindicare adulterando. super verbo : cuidam petro tradiderunt.nu.113.fo.ccccl xij.

Coniugium non separatur etiam propter adulterium.superverbo:cuidam petro tradiderūt. nume.84.fo.ccccl vij.

Principalium sententiarum.

Conquestus omnes facti matrimonio constāte sunt cōmunes inter virū z vxorez in francia super verbo . mortuo itaq; testatore.ij.nume. 31.fo.cccc xxiij.

Conquestus qui dicanť.super verbo: et vxorem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.790.fo.cxxxij.

Conquestus appellatione non cōtinet hereditas alicui obuenta:neq; donatio:vel legatus alteri coniugum prouenies . ibidē. nu . 791.

Consanguineus an possit esse iudex i causa cōsanguinei.superverbo:adiecte impuberi. nu. 21.fo .cclviij

Cōsanguinei pferūť i successiō e trāsuersali i bonis linee paterne.super verbo:z vxorem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.665.fo.cxix.

Conscientia nō transmittitur in posteros. sup verbo:mortuo itaq; testatore.ij. nuñ.106.fo. cccc xxxj.

Conscientia quid sit.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.319.fo.cccc xiij.

Conscientia dicitur quasi quedaz consonantia anime ad deū ex concordia spiritus z volūtatis.ibidē.nu.320.

Conscientia vnde habeat ortū.ibidē.nu. 321.

Cōsciētia iudicis nimis patēter ptē grauantis non presumitur esse nec pceſſe de consistorio dei iz poti9 diaboli.ibidē.nu.323.fo.cccc xiiij.

Conscientia qualiter sit sequēda in iudicādo. super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.251.fo. cccc vj.

Conscientia est verox dūtaxat.ibidē.nu. 253.

Consilium patris semper presumitur bonū erga proprij filium.super verbo:z vxorez nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.737.fo.cxxvij.

Consiliarij parlamenti tholosani partiz debent esse de patria occitana.super verbo:z vxorez noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.1053.fo.clvij.

Consolidatio non fit nisi volenti. super verbo: z vxorem noie adelasiam.i materia successionis ab intesta.nu.928.fo.cxlv.

Constare qualiter debeat de violētia et oppressione:z quid requiratur.super verbo:cuidam petro tradiderūt:nu.67. fo.cccclv.

Constitutio vel concessio loquēs de primogeneto quid operet.super verbo:in eodez testamē to reliquēs.j.nu.192.fo. cxxxviij.

Cōstitutio dicit satis rationabilis: eoipsoq; nō reperitur prohibita . superverbo:in eodem testamēto relinquens . nu. 183 . fo.cxxxvij.

Constitutus in articulo mortis an possit testari.superverbo:in extremis positus.nu.27.fo. clxj.

Constitutus in articulo mortis an possit suscipere habitū monachalez.sup verbo in extremis cōstitutus.nu.25.fo.clxj.

Constitutus in extremis quid possit facere superverbo in extremis positus.nu.10.13.et.15. fo.clx. Et quis dicat in extremis constitutus.ibidem.nu.16.

Consuetudo de destruendo propter delictū non extenditur ad domuz clerici : z ecclesiasticorx virox.super verbo:domum.nu.25.fo.ccxiiij.

Consuetudo disponens patrē non teneri dotare filiā:que sine suo cōsensu nupsit:non valet. supverbo:dotē quā ei dederat.nu.32.fo.ccviij

Consuetudo ecclesie non potest derogare decreto aliquā formā indicenti.super verbo :in eodez testameto relinquēs.j.nu.107.fo.ccxxvij.

Consuetudo excludens filios aut filias pōt facilius excludere monachos . super verbo : et vxorē noie adelasiaz. in materia successionis ab intestato.nu.257.fo.lxxv.

Consuetudo excludens monachos cōuenit voto cox:z iuri diuino.ibidē.nu.258.

Et approbatur per doctores.ibidē.nu. 260.

Consuetudo excludens filiā dotatā an valeat:z cuius effect9 existat.superverbo duas habēs filias.nu.127.fo.xxviij.

Cōsuetudo excludēs mfez a successiōe filij ppt agnatos quomō intelligat:superverbo:z matrē noie adelasiā:in primo pludio.nu. 8. fo.l.

Consuetudo excludens monachos a successiōe nō est contra libertatē ecclesie.superverbo:et vxorē noie adelasiaz.in materia successionis ab intestato.nu.249.fo.lxxiij.

Consuetudo non extendit extra suos terminos sup verbo:z vxorē nomine adelasiā. in materia successiōis ab intestato .nu.729.fo.cxxvij

Consuetudo faciens cōiuges socias tolli potest pacto.super verbo:z vxorem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu. 792.fo.cxxxiij.

Consuetudo feudorux repellit monachos a succedendo.super verbo:z vxorē noie adelasiaz. in materia successionis ab intestato .nu.261. fo.lxxv.

Consuetudo francie non extendit ad actiones personales:vt clerici trahi possint corā iudice seculari.supverbo:z vxorē noie adelasiam.in ij.decisiōe.nu.418.fo.cxj.

Consuetudo francie roborat ex tolerātia ecclesie z pape.super verbo:z vxorē nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.347.fo.lxxxiiij.

Consuetudo francie qua mortuus saysit viuum quomodo itelligat.super verbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.71.fo.cccc xxvij. Et an operetur in feudis.ibidem.nu.75.

Cōsuetudo frācie saysit z possessorē facit primio rē lignatgiū sine aliq; appheōe sup ꝓbo z vxo. noie ade.i ma.succes.ab ite.nu.180. fo.lxviij.

Consuetudo i dubio psumit laudabilis z bona sup ꝓbo:i eodē testō relin.j.nu.181.fo.ccxxvj

Consuetudo interpretat leges. sup ꝓbo:z vxorē noie adelasiā.i.ij.decisiōe.nu.348.fo.lxxxiiij.

Consuetudo loci insūm alis minus solēne facit autēticū.sup ꝓbo:testūm.j.nu.55.fo.clxxxij.

Consuetudo lōgi tpis inducit titulū aut saltez psumptionē tituli z priuilegij.sup ꝓbo:z vxo-

Universidad de Deusto Biblioteca

rē noīe adelasiā.in materia succes.ab intesta
to.nu.237.fo.lxxiij.
Consuetudo nihil operatur ꝯtra substantialia
act⁹.sup verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in.ij.de
cisione.nu.399.fo.lxxxix.
Cōsuetudo operari pōt ꝙ pagan⁹ maiori vel ex
traneo substituere possit directe.super ꝟbo:si
absqꝫ libe.moreret.ij.in materia cōpen. substi
tu.nu.40.fo.ccclv.
Consuetudo ē optima iuriū interpres: vbi iura
sunt obscura:ꝛ multipliciter ītelligibilia:ꝛ va
rie doctoꝝ opiniones.sup verbo:ꝛ vxorē no
mine adelasiā.in.ij.decisio.nu.443.fo.xcv.
Cōsuetudo plus pōt circa successiones ꝛ modū
succedēdi ꝙ hō.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adela
siā.in ꝑmo ꝑludio.nu.52.fo.lv.
Cōsuetudo an possit habilitare monachū ad te
standum.sup verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.
nu.301.fo.ccccxj.
Cōsuetudo pōt eligere vbi sunt diuerse opinio
nes autoritate ꝛ rōnibus suffulte. sup ꝟbo:ꝛ
vxorē noīe adelasiā.in.ij.deci.nu.417.fo.xcj.
Cōsuetudo plus pōt ꝙ statutum in excludendo
monachos a successiōe parētū.sup ꝟbo:ꝛ vxo
rē noīe adelasiā.in materia successio.ab inte
stato.nu.225.fo.lxxij.
Cōsuetudo pōt disponere ꝙ quis nō possit te
stari de antiquo patrimonio.sup ꝟbo: ꝛ vxo
rē noīe adelasiā.in materia successiōis ab ite
stato.nu.1041.fo.clvj.
Cōsuetudo pōt habilitare volūtatē captatoriā
sup verbo.cōdidit.j.nu.6.fo.clxiiij.
Cōsuetudo potest in testamentarijs substitutio
nib⁹ id qđ pōt lex ꝛ canō.sup ꝟbo:ꝛ vxorē no
mine adelasiā.in materia succes. ab intesta.
nu.265.fo.lxxvj.
Consuetudo pōt oīa sup ius positiuū. sup ꝟbo:
ꝛ vxorē noīe adela.i ꝑmo ꝑlu.nu.44.fo.liiij.
Consuetudo praua lꝫ excuset quē a pena fori cō
tētiosi:nō tñ excusat in foro cōscientie a pecca
to mortali.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.
nu.284.fo.cccix.
Cōsuetudo pōt ꝑ filio testari sicut pater.sup ver
bo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in ꝑmo ꝑludio.nu.
54.fo.lv.
Consuetudo ꝙ fili⁹ denoīet a matre an valeat
super ꝟbo raynuti⁹.nu.14.fo.v.
Consuetudo ꝙ res nō possint vendi:nisi in cer
to loco:an valeat.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe ade
lasiā.in materia successionis ab intesta.num.
909.fo.cxliij.
Consuetudo ꝙ fauore agnatiōis q̄s testari nō
possit:vt agnatis successio remaneat valet.su
per ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā. in.j.preludio.
nu.34.fo.liij.
Consuetudo ꝙ iudex teneatur ſm opinionē po
puli iudicare an valeat.super verbo : mortuo
itaqꝫ testatore.j.nu.196.fo.cccc.
Consuetudo ꝙ ꝑmogenit⁹ succedat est fundata
oī iure:scꝫ diuino:canonico: ꝛ ciuili: ꝛ etiā rō
ni ꝯuenit naturali:ꝛ foro cōsciētie.sup ꝟbo:in
eodē testō relinquēs.j.nu.158.fo.ccxxiiij.
Cōsuetudo quō extrahat a libro cōi:vt plene ꝑ
bet.sup verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in primo
ꝑludio.nu.40.fo.liij.
Cōsuetudo ꝙ sol⁹ ꝑmogenit⁹ succedat valet:ꝙ
uis introducta fuerit aut metu aut errore sup
ꝟbo.i eodē testō reliquēs.j.nu.170.fo.ccxxxv
Cōsuetudo regni saysit rusticos iter se sicut libe
ros alios sine reali ꝛ corpali apphēsiōe. sup
ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia succes.
ab intesta.nu.950.fo.cxlvij.
Cōsuetudo francie nō saysit subditos ꝯtra dñꝫ.
ibidē.nume.951.
Consuetudo ꝙ dñs succedat suo pagesio valet.
ibidē.nu.952.et.953.fo.cxlviij.
Cōsuetudo tholosana vltra dotem donat vxori
augmētuꝫ post mortē viri .sup ꝟbo:ꝛ vxorem
noīe adelasiā.in ꝑmo ꝑludio.nu.62.fo.lvj.
Cōsuetudine stāte ꝙ masculis stantibus femine
nō succedāt:fili⁹ legitim⁹ tñ adoptiu⁹ vel arro
gat⁹ nō excludet filiā.sup ꝟbo:ꝛ vxorē nomie
adelasiā.in materia successionis ab intestato
nu.740.fo.cxxvij.
Consuetudine stāte ꝙ tota hereditas debeatur
primogenito:ceteri liberi in successiōe legiti
mā etiā petere nō possunt.sup ꝟbo:in eodē te
stamēto relinquēs.nume.145.fo.ccxxxij.
Nec nocet ꝑmogenito si fratres secum tenere
bona ꝑmiserit ꝛ administrare tolerauerit.ibi
dem.nu.146.
Cōsuetudine stante ꝙ proximior de genere vēdi
toris rē vēditam retrahere possit proximior a
remotiori i gradu poterit retrahere:sicut pos
set ab extraneo.sup verbo:ꝛ vxorē noīe adela
siā.in materia succes.ab ite. nu.606. fo.cxiij.
Et quid qñ sunt plures in gradu pari.ibidem
nu.607.
Cōsuetudies feudoꝝ satis est ꝙ tolerent: ꝙuis
nō sint rōnabiles.sup ꝟbo:in eodē testō relin
quēs.j.nu.179.fo.ccxxxvj.
Cōsules ꝛ officiarij regij an teneant soluere tal
lias.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in.v. deci
siōe.nu.593.fo.cxj.
Cōtra ꝑter ꝛ citra sunt synonima ad inducēduꝫ
nullitatē.super ꝟbo:in eodē testō relinquēs.j.
nu.68.fo.ccxxiiij.
Cōtra vetustatē nō expedit venire.super ꝟbo:in
eodē testamēto relinquēs.j.nu.182.fo.ccxxxvj
Cōtractus fact⁹ in articulo mortis vꝫ:ꝛ tenet.su
per ꝟbo:in extremis posit⁹.nu.14.fo.clx.
Cōtract⁹ feudalis erat olim incognit⁹.sup ꝟbo
ꝛ vxorē noīe adela.i.iij.decisi.nu.524. fo.ciiij
Cōtractus an possit ꝯmitti arbitrio alteri⁹. sup
verbo:ꝯdidit.nu.16.fo.clxv.
Cōtractus substantia consyderat dupliciter.ibi
dem.nu.17.
Cōtractus ꝛ quicūqꝫ alius act⁹ in testādo passa
tus est sicut testamentū reuocabilis ad nutū.
super verbo:testiū.ij.nu.5.fo. clxxxvij.
Cōtrahēs plura debita sub spe ꝙ liberabit cedē
do bonis:nō liberabitur cessiōe bonoꝝ:si hoc
apparet.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.
115.fo.cccxciij.
Cōtumacia nō operat certitudinē: nec inducit
cōfessionē:ꝙ casus fuerit ꝑpetrat⁹.sup verbo
mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.163.fo.cccxcvij.
Contumacia semꝑ est interpretāda in deteriorē
partē.sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.
401.fo.ccccxix.
Conuiuia sunt tria.super verbo : cuidam petro
tradiderunt.nu.57.fo.cccclij.
Copule natura que sit.sup verbo:si absqꝫ liberꝭ
moreret . ij. in materia substi.breuiloque.nu.
10.fo.cccxliij.
Coriolani laudes.super verbo: duas habēs fi
lias.nu.19.fo.xiij.
Cornelius centurio laudat . super verbo:condi
dit.j.nu.61.fo.clxxj.
Corōa spinea christi donat ab īperatore beato
ludouico:ꝙ spōgiā:lanceā:ꝛ bonā crucis par
tem recuperauit.sup verbo:duas habēs filias.
nu.99.fo.xxiij.
Corone quib⁹ rex ꝛ regina frācie coronāt a quo
facte fuerit.sup verbo:et vxorē noīe adelasiā.
in.ij.decisione.nu.356.fo.lxxxiiij.
Corpus mortuū pōt puniri . sup verbo:si absqꝫ
liberis moreret.ij.in materia exempla.substi.
nu.24.fo.cccxxxviij.
Creditor nō potest ipedire sepulturā debitoris.
super verbo :mortuo itaqꝫ testatore . j.nu.56.
folio.ccclxxxix.
Creditores testamētarij vel legatarij ꝑnt redire
cōtra heredē testamētariū super verbo:testa
mentum.iij.nu.72.fo.cxcviij.
Creditorib⁹ hereditarijs nō sufficit ꝑbare here
deꝫ esse testatoris filiū: nisi ꝑbēt ꝙ hereditati
se imiscuerit.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.
ij.nu.87.fo ccccxxix.
Crimē extigui morte delinquētis qualiter ītelli
gatur . super verbo : mortuo itaqꝫ testatore.j.
nu.140.fo.cccxcv.
Crimen quid dicatur.super verbo:si absqꝫ libe
ris moreret.j.nu.94.fo.cccxj.
Crimina nō debēt subleuari ex indulgētijs ꝛ li
bertatibus.sup verbo: et vxorē noīe adelasiā
in ij.decisione.nu.329.fo.lxxxij.
Crimina oīa in regno frācie puniunt ꝛ discutiū
tur ꝑ ꝑcessū extraordinariū sūmarie:ꝛ de pla
no.super verbo : mortuo itaqꝫ testatore .j.nu.
202.folio.ccccj.
Crimina sunt puniēda licet casualiter bon⁹ effe
ctus reipublice sequat . super verbo : mortuo
itaqꝫ testatore.j.nu.120.fo.cccxciiij.
Crudelitas alicui⁹ potētis inducit iustū timorē
mortis.super verbo:testamentum. iiij.nu. 21.
fo.ccj.
Cucurbitare aliquē est deterior offēsa ꝙ occide
re ei filiū. super ꝟbo: cuidā petro tradiderūt.
nu.109.fo.cccclxj.
Cupidi facile flectunt ꝑpter munera.sup ꝟbo:
et vxorem nomine adelasiam in.ij.decisione.
nu.492.fo.c.
Cupiditas gallorū repꝛhēdit.super ꝟbo:ꝛ vxo
rem nomine adelasiā.in materia successionis
ab intestato.nu. 937.fo.cxlvj.
Cura pastoralis debet ornari amore vere dile
ctionis.super verbo :duas habens filias.nu.
104.folio xxiiij.
Curatores nō cōpellit quis habere .sup verbo:
adiecte impuberi.nu.42.fo.cclxj.
Curia frācie ꝯsueuit cogere ꝑlatos ad ecclesia
rum reparationē.sup verbo:et vxorē nomine
adelasiā.in.ij.decisione.nu.430.fo.xciij.
Curia marescaloꝝ ꝛ ꝑfectoꝝ ꝑrorio habet cōne
xitatē:ꝛ eodē tpe fuit instituta.sup ꝟbo:ꝛ vxo
rem noīe adelasiā.i.ij.decisiōe .nu.503.fo.cij.
Curia parlamenti tholose ꝑcessit contra duos
scholares.super ꝟbo:et vxorē noīe adelasiaꝫ.
in.ij. decisione.nu.446.fo.xcv.
Curia parlamēti qñ instituta fuerit tholose: et
vñ debeāt sumi cōsiliarij.sup verbo:ꝛ vxorem
noīe adelasiā.in.ij.decisiōe.nu.483.fo.xcix.
Curia parlamēti in frācia quare instituta :et de
ei⁹ autoritate ꝑrogatiua ꝛ dignitate.sup ꝟbo
et vxoreꝫ nomine adelasiam.in.ij . decisione.
nu.480.fo.xcix.
Dagobertus francorū rex quare fue
rit punit⁹.sup verbo:mortuo ita
qꝫ testatore.j.nu.67.fo.cccxc.
Dagobertus frācoꝝ rex punit .sup
verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in.j.
decisione.nu.281.fo.lxxvij.
Dagobert⁹ rex venādo ceruū iuenit corpa san
ctoꝝ Dionysij: Rustici:ꝛ Eleutherij.sup ꝟbo:
ꝛ vxorē noīe adelasiā. in materia successiōis
ab intestato.nu.887.fo.cxlj.
Dānari nō debet quis ex sola cōfessiōe homici
dij:nisi pri⁹ verificata morte occisi.super ꝟbo:
mortuo itaqꝫ testatore primo numero .347.
fo.ccccxv.
Damnat⁹ ad mortē est intestabilis: licet postea
euadat.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.
nu.145.fo.cccxcvj.
Damnat⁹ ad mortē bis morit ſm bal.sup ꝟbo:
mortuo itaqꝫ testa.j.nu.124.fo.cccxciiij.
Damnat⁹ ad mortē si seipsū occiderit:est in arbi
trio iudicis ipsū suspendere.sup ꝟbo:si absqꝫ
libe.moreretur.ij.in materia exēpla.substitu.
nu.25.fo.cccxxxviij.
Damnat⁹ ad mortē īsolitā nō efficit ītestabilis
īmo talis mors testm̄ firmat.sup ꝟbo:mortuo
itaqꝫ testatore.j.nu.216.fo.ccccij.
Dānat⁹ ad mortē si postea resuscitet an restitua
tur ad bona ꝯfiscata:sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ te
statore.j.nu.335.fo.ccccxiiij.
Dānat⁹ de crimine publico nō est habilis ad fe
rendum testimonium. nil testium fides.§.leg.
iulia.de testi.nu.3.fo.xcviij.
Damnatus per mortē eximitur de foro iudicis.
superverbo :mortuo itaqꝫ testatore.j.nu . 271.
fo.ccccviij.
Dānatus si duꝫ ad suppliciū ducit eximatur ꝛ a
familia occidat ꝑusqꝫ ad locū supplicij deue

Universidad de De
Bi

niat talis occisor capitaliter punief super verbo:mortuo itaqz testatore.j.nu.183.fo.cccxcix.
Damnatus qñ quis dicaf ex forma statutorum super verbo:mortuo itaqz testatore.j.nu.127. fo.cccxciiij.
Dānati ad membri mutilationē an possint testari.sup ꝟbo:mortuo itaqz testatore.j. nu.144. fo.cccxvj. Et pdit bona in ꝑsenti regno ex generali consuetudine.ibidem nu.146.
Dānati ad mortē an possint ad pias cās testari. super verbo mortuo itaqz testatore.j.nu. 128. fo.cccxciiij. Et an damnati ad perpetuum carcerem.ibidem.nu.129.
Dānati ad ppetuū carcerē efficiunf serui pene. ibidē.nu.130.Et pdūt bōa ibidē.nu.132.fo.se.
Dānati ad mortē s3 formā statuto℞ an efficiant intestabiles: sicut dānati de iure cōi. sup verbo:mortuo itaqz testōre.j.nu.126.fo.cccxciiij.
Dānū datū p exercitū quomō reparef.super verbo:domum.nu.28.fo.ccxiiij.
Datio substituti q impediat ius accrescēdi qūo intelligaf.sup verbo.z vxorē noie adelasiam. in.iiij.preludio.nu.116.fo.lxj.
Debilitas corporis nō impedit quez testari sup verbo:in extremis cōstitutus.nu.6.fo.clx.
Debitor nō pōt se obligare:vt nō soluēdo dom⁹ sua destruaf:sup ꝟbo domū.nu.29.fo.ccxiiij.
Decedere nō pōt q̇s cū plurib⁹ testamentis.sup verbo testamentuz.ij.nu.j.fo.clxxxvij.
Decedere pōt q̇s cum pluribus codicillis.super verbo testamentum.iij.nu.68.fo.cxcviij.
Decretū irritās actū nō reddit nullū:nisi volēte impetrāte.super verbo:in eodē testamento relinquens.j.nu.91.fo.ccxxvj.
Decretū irritās nedū inficit titulū:s3 ēt possessionem.super verbo in eodem testamento relinquens.j.nu.29.fo.ccxx.
Decretū irritās non ligare:nisi eo volēte cuius fauore fuit appositū: qūo intelligaf.sup ꝟbo: in eodē testō reliquēs.j.nu.106.fo.ccxxvij.
Decretum irritās semp intelligif datum ꝓ forma substātiali.vt inficiat q̇cq̇d agif in cōtrarium.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.26.fo.ccxx.
Decretū iudicis nō req̄rif vbi pr vēdit bona filij. sup verbo:duas habēs filias.nu.255.fo.xlj.
Decretū pape irritās vel ꝯstitutiōis nedū afficit titulū:s3 ēt possessionē.sup ꝟbo:si absqz liberis moreref.ij.in materia fideicom.substi. nu.39. fo.ccclxiij.
Decuriones de iure non pñt torture subijci.sup ꝟbo:mortuo itaqz testōre.j.nu.222.fo.cccciij.
Deide dictio denotat tpis iteruallū in.l. ill⁹ q̄si tū.§.si idē eūdē.ad legē aq̄.nu.1.fo.xxxviij.
Delictū dicif esse in mora ꝓpter qd incurrif pena: super verbo: mortuo itaqz testatore.j.nu. 402.fo .ccccxix.
Delictum q̇d dicatur super verbo:mortuo itaqz testatore.j.nu.93.fo.cccxcj.
Delictū gemināś nō debet sperare veniā super verbo:mortuo itaqz testatore.j.nu.111.fo.cccxciij.
Delicta cōmissa p infantez aut furiosum quare sint impunita.sup verbo mortuo itaqz testatore.j.nu.118 fo.cccxciiij.
Delicta qñ sint puniēda. sup ꝟbo: mortuo itaqz testatore.j.nu. 98.fo.cccxcij.
Delphin atum q̇s dederit ꝓmogenito regis frācie.sup verbo:z vxorē noie adelasiā in mā successiōis ab intestato.nu.955.fo.cxlviij.
Delphin⁹ frācie an possit ꝓuari regno ꝓpter ingratitudinē.sup verbo:in eodē testamento relinquens.j.nu.209.fo.ccxlj.
Demens z furiosus quomodo differāt.sup verbo:adiecte impuberi.nu.76.fo.cclxv.
Dementia z furor qūo ꝓbentur ibidem. nu.77.
Demētia testatoris d3 clare ꝓbari.z nō eq̇uoce. sup verbo:in extremis positus.nu.8.fo.clx.
Democritus abderites oculos sibi effodit. sup verbo:in extremis positus.nu.34.fo.clxij.
Demonstratio falsa non vitiat actum.super verbo:z ortum.nu.15.fo.ccxvj.
Demōstratio falsa an vitiet heredis institutionē.super verbo:cetera bona.nu.49.fo.cclxxj.
Deportati p sniaz iudicis nō pñt testari.sup verbo:mortuo itaqz testatore.j. nu.305.fo.ccccxj.
Depositio testis in secūda depositiōe dicētis:depone sicut in prima cōtinef an valeat sup verbo altero che filie.nu.6.fo.cciiij.
Derelictū dr quasi genus donationis.sup ꝟbo: vxorē nomine adelasiā:in materia successiōis ab intestato.nu. 929.fo.cxlv.
Descēdētes qualiter succedāt ascēdētib⁹ legitimis z naturalibus.sup verbo: z vxorē nomine adelasiā. in materia successiōis ab intestato.nu.176.fo.lxviij.
Determiatio vna qñ respicit duo determiabilia d3 illa equalr determinare.sup verbo:si absqz liberis moreref.ij.in materia substi. breuiloq. nu.34.fo.ccclxvj. Limita tamen duobus modis.vt ibidem.nu.35.
De⁹ vnicuiqz dat vnū āgelū ad eū tuēdū ꝯ dmonez.sup ꝟbo:adiecte ipuberi.nu. 43.fo. cclxj.
Deus deridebit differētes bonū vsqz ad mortez. sup verbo:in extremis posit⁹.nu.47.fo.clxiiij.
Diabol⁹ valde gaudet de pctō luxurie.sup ꝟbo. cuidā petro tradiderūt.nu.51.fo.ccccliij.
Diane laudes z q̄ fuerit.super verbo: duas habens filias.nu.7.fo.xj.
Dictū doctoris intelligi debet s3 iura q̄ allegat. super verbo:si absqz liberis decesserit in materia vulga.substi.nu.71.fo.cccviij.
Dictū testis infamis ꝓbat si cū alio teste idoneo z ꝓbate vite cōcordet.sup verbo mortuo itaqz testatore.j.nu.420.fo.ccccxxij.
Dictum testis infamis vel al's minus idonei qñ sustineaf. super verbo adiecte impuberi.nu. 26.fo.cclix.
Dicto alicui⁹ an stef:q̇ moriēdo fatef falsaz sententiā aut falsum testimoniū protulisse: vel falsū istr3 fecisse.sup ꝟbo: i extremis posit⁹.nu. 19.fo.clx. Et an stef dicto alicuius morientis accusantis vel excusantis suū percussorē.

ibidē.nu.20.fo.clxj.
Didimus alexādrinus ep̄s fuit cecus a natiuitate.sup ꝟbo in extremis posit⁹.nu.32.fo.clxj.
Differentia emācipationis z patrie potestatis ē hodie sublata.sup ꝟbo:z vxorē noie adelasiā. in.ij.ꝑludio.nu.79.fo.lvij.
Dignitas liberat a patria potestate quoties est sibi fauor vt liberef:al's nō.sup verbo:si absqz libe.moreref.ij. in materia vulga . substi.nu. 90.fo.cccxij.
Dignitas maior est in sexu virili q̄3 femineo.sup verbo:duas hñs filias.nu.137.fo.xxx.
Dignitatē appetere aut desyderare an q̇s possit sine pctō.super verbo:duas hñs filias. nu. 60.et.61.fo.xviij.
Dignitates feudales l3 non possint diuidi quo ad ꝓprietatē tñ administratio est diuisibilis: et etiā ꝓprietas:vbi hoc haberet cōsuetudo. sup verbo:in eodē testō relinquens.j nu. 185. fo.ccxxxvij.
Dignitates regie z magno℞ principū sunt indiuisibiles.super verbo:in eodē testamēto relinquens.j.nu.145.fo.ccxxxij.
Diogenes laudaf.superverbo:cōdidit.j.nu. 50. fo.clxx.Et sup verbo:domū.nu.10.fo .ccxij.
Directū dñium qñ sit annexū prestatiōi annue. sup verbo:et vxorē noie adelasiā.in.ij.decisione.nu.327.fo.lxxxij.
Dispensari pōt per statutū q valeat aditio hereditatis facta a pupillo sine tutoris auctoritate.super verbo:si absqz liberis decesserit. ij. in materia pupil.substitu.nu.30.fo.cccxxiij.
Dispensatio a iuramento sine cā facta etiā in foro seculari nō est tenēda.sup verbo:duas habens filias.nu.275.fo.xliij.
Disponere aliqñ quis nō pōt de bonis suis.sup verbo:domū.nu.12.et.13.fo.ccxiij.
Disponendi forma qñ quis loqui nō pōt.sup verbo:in extremis positus.nu.30.fo.clxj.
Dispositio aliqua excludēs quē a successione cēsetur etiā eū excludere a legitia: nisi exp̄sse ea sibi reseruet.super verbo:z vxorē noie adelasiā.in primo preludio.nu.46.fo.liiij.
Dispositio ab initio inutilis nō cōfirmaf ex post facto.super verbo:si absqz liberis moreref . ij. in materia substitu.breuilo.nu.51.fo.cccxlviij.
Dispositio facta in publici stat⁹ decolorationem nō valet.super verbo:z vxorē noie adelasiaz. in.ij.decisiōe.nu.474.fo.xcix.
Dispositio inducens votū captādi mortē est duplex.super verbo:si absqz liberis moreref.ij.in materia vulga.substi.nu.143.fo.cccxx.
Dispositio legis filio preterito nō h3 locū etiā in testamento.matris.sup verbo:in eodē testō relinquēs.j.nu.116.fo.ccxxix.
Dispositio qñ refertur ad vniuersalez seu generalē vniuersitatē ex pluribus alijs generalib⁹ cōsistentē:quomō sumaf.super verbo: z vxorē noie adelasiā.in.ij.decisiōe.nu.402.fo.xc.
Dispositio testatoris volentis corpus suum nō habere sepulturā nō est sequēda. super verbo mortuo itaqz testatore.j.nu.60.fo.ccclxxxix.
Dispositio vltima nutu facta an valeat.sup verbo:in extremis positus.nu.28.fo.clxj.
Dispositio volo solui creditoribus meis ad dictū fratris mei:an valeat.super ꝟbo:condidit. j.nu.10.fo.clxv.
Dispositiōes que fiunt ꝯtra bonos mores sunt impossibiles.sup verbo:duas hñs filias.nu.196 fo.xxxv.
Dispositū de abbatissa nō trahitur ad abbatez. super ꝟbo: adiecte ipuberi.nu.59.fo.cclxiij.
Disposita in testamēto nullo an astringāt in foro cōscientie.sup ꝟbo:z vxorē noie adelasiaz. in ꝓmo ꝑludio.nu.72.fo.lvij.
Distribuo verbū est directū.super ꝟbo:eidē impuberi succederēt.nu.10.fo.ccxciiij.
Distributor hñs pecunias distribuere pro maritādis puellis:poterit dare puelle religionē intrāti.sup ꝟb.dotē quā ei dederat.nu.8.fo.ccvj
Diuisio bono℞ nō īducit patrimonij diuersitatē in priuato.super ꝟbo:cetera bona.nu.11.fo. cclxxvj.
Diuisio procuranda est inter malos. sup verbo: mortuo itaqz testatore.j.nu.236.fo.ccccv.
Diuitie laudanf.super verbo :duas habens filias.nu.131.et.132.fo.xxix.
Doctor h3 hodie iurisditionē ordinariam inter suos scholares.super verbo:adiecte impuberi.nu.12.fo.cclvij.
Doctor ꝑfert militi in actib⁹ scholasticis. super verbo testm̄.j.nu.48.fo.clxxxj.
Doctor priuat⁹ ꝓpter delictū dignitate doctorali:nō pōt iterato doctorari:etiam ex nouo examine.super ꝟbo:duas hñs fi.nu.222.fo.xxxix
Doctor an teneaf vocare vxorē suam dñam.super verbo.in eodē testō relinquens.j.nu. 99. fo.ccxxvij.
Doctores de iure nō possunt torture subijci: sup ꝟbo mortuo itaqz testat.j.nu.222.fo.cccciij.
Doctores equiparanf militibus.super ꝟbo:matrē insuper cleram.nu.8.fo.xlvj.
Et qui sint tales doctores.ibidē.nu.9.
Doctores imperiti reprehēdunf:z scholares sequētes eos.super verbo raynutius.nu.5.fo.v.
Doctores qui omisso latino gallicū loquunf reprehēdunf.super ꝟbo:z vxorē noie adelasiā. in materia succes.ab itesta.nu.1047.fo.clvij.
Doctores q gaudeāt ꝓuilegio militari in testādo:qualiter intelligaf.super verbo si absqz liberis moreref.ij.i mate.substi.breuilo.nu. 43. fo.cccxlvij.
Doctores ꝓuilegio militū gaudere quomō intelligatur.super ꝟbo:testm̄.j.nu.46.fo.clxxxj.
Doctores huius tpis an gaudeāt ꝓuilegio doctorali.super ꝟbo:z vxorē noie adelasiā. in.v. decisiōe.nu.585.et.587. fo.cxj.
Et quantū debeāt studere.ibidem.nu.586.
Doctores ad quid hodie fiant.ibidem.nu . 588.
Doctores quare patres appellandi.sup verbo: et vxorē noie adelasiā.in.ij. decisiōe .nu.388. fo.xxxviij.

Universidad de Deusto Biblioteca

Doctores sunt in testando priuilegiati sicut milites.super verbo in extremis posit⁹.nu.43.folio.clxiij.
Doctorari an possit adult⁹ minor.xxv.annis .superverbo:adiecte ipuberi.nu.15.fo.cclvij. Et quid de minore.xviij.annis.ibidē. nume. 17.fo.cclviij.
Doctorari permittitur adultū ante etatē a iure requisitam ꝑpter excellentē scientiam.superverbo:adiecte impuberi.nu.18.fo.cclviij.
Doctorandi tempus anticipatur ꝑpter excellētiā ingenij.superverbo adiecte impuberi.nu.37.fo.cclx.
Doctoratū appetere an sit pctm̄.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in.v.deci.nu.590.fo.cxj.
Dolus futur⁹ nō pōt remitti.superꝟbo:duas habens filias.nu.225.fo.xxxix. Sed bene preteritus.ibidem.nu.227.
Dolo inductus ad religionē tenet in ea perseuerare.super ꝟbo:condidit.ij.nu.26.fo.clxxiiij.
Dominationes quare debeant regi per vnum: ꝛ nō per plures.superverbo:in eodē testō reliquēs.j.nu.163.fo.ccxxxv.
Dn̄ium nō ꝓbat per actus equiuocos.superverbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.1013.fo.cliij.
Dominiū ꝛ possessio hereditatū ipso iure continuat in suos heredes ꝛ necessarios in regno francie.super ꝟbo mortuo itaqȝ testatore. ij. nu.83.fo. ccccxxix.
Dominium ꝙ in certis casib⁹ acq̄ratur sine traditiōe quō intelligat.superꝟbo:mortuo itaqȝ testatore.ij.nu.67.fo.ccccxxvj.
Dn̄ium rei legate recta via transit in legatariū ipso iure:nisi in casib⁹.super ꝟbo:si absqȝ liberis moreret.ij.i materia lega.ꝛfideicō.nu.150. fo.ccclxxvj. Nō tm̄ sine traditiōe.ibidē.nu.153.
Dn̄ium rei empte quō probet.super verbo:ꝛvxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intesta.nu.1016.1017.et.1018.fo.cliij.ꝛ seq.
Dn̄ium solum vtile acquiritur ex prescriptiōe imobilium.super verbo ꝛ vxorē noie adelasiā. in materia succes.ab intesta.nu.925 . fo.cxlv.
Dn̄s ad quē emphyteosis est reuersa an teneat subire onera ad que tenebat emphyteota. super ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in.iiij. decisione.nu.561. fo.cviij.
Dn̄s castri male tractās burgēses suos si admonitus nō desistat pōt priuari feudo .super verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.971.fo.cxlix.
Dn̄s dicit nudus proprietari⁹.superverbo:ꝛvxorē noie adelasiā.in materia successionis ab itestato.nu.989.fo.cl.
Dn̄s feudi pōt priuare ꝛ al's procedere cōtra clericū vasallū:vel cōtra turbantem suā iurisditionē. super ꝟbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in.ij. decisione.nu.459.fo.xcvij.
Dn̄s idem est dicere ꝙ heres.super verbo:reliqt. nu.9.fo . cclxviij.
Dn̄s que iura habeat in subditos.superverbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in. iiij. decisiōe . nu.554. fo.cviij.
Dn̄s qd ius habeat in terra:ꝛ quid in ascriptitijs.super ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intesta.nu.976.fo.cl.
Dn̄s tm̄ tenetur subdito:sicut subditus dn̄o: honore et reuerentia exceptis.super verbo :condidit.j.nu.42.fo. clxix.
Dn̄s qb⁹ causis p̄uari possit feudo.ibidē.nu.43. Et ibi contra dn̄os.nu.44.
Dn̄s an possit verberare hoies ꝛ subditos suos ibidem.nu.45.
Dn̄i locoꝝ imediati temporales succedunt suis subditis ex cōsuetudine fisco excluso ꝛ ceteris parentibus:nec possunt testari. super verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intesta.nu.948.fo.cxlvij.
Dn̄m directum qui se pretendit et petit censum a possessore ad quid teneat.super verbo:ꝛvxorē noie adelasiā.in.ij.decisiōe. nu.312.fo.lxxx.
Dn̄i augmētantes censum pagesijs suis qua pena puniant.super ꝟbo:ꝛvxorē noie adelasiaȝ in materia succes. ab intesta.nu.984.fo.cl.
Domini an possint cogere subditos ad mutuandū sibi pecuniā.super ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in.iiij.decisiōe.nu.556.fo.cviij.
Dn̄i de caplo tholose sunt nobiles cum liberis post capitulatū susceptis .super verbo : in eodē testamento relinquens.j.nu.201.fo . ccxl.
Dn̄i de caplo tholose cum sua posteritate sunt nobiles superꝟbo:ꝛvxorē noie adelasiā.in.v. decisiōe.nu.572.fo.cx.
Dn̄i duo possunt esse diuersimode.super verbo: ꝛ vxorē noie adelasiaȝ.in.iiij.p̄ludio . nu.163. fo.lxvij.
Dn̄i feudales nō possunt vti iure prelationis ex cōsuetudine ciuitatis Caturci:super verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successiōis ab intestato.nu.858.fo.cxxxix.
Dn̄i grauantes nimis subditos reprehendunt super verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.970. fo.cxlix.
Dn̄i possunt vendere feuda:ꝛ hoies sine consensu coꝝ ex generali consuetudine regni. super ꝟbo:duas hn̄s filias.nu.71.fo.xx.
Domitius p̄tor romanus pastorē crucifigi fecit. super ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiaȝ. in materia successionis ab intesta.nu. 916.fo.cxliiij.
Domus ruinosa si nō possit dn̄i paupertate reparari:nec alteri qui cā reparet iusto p̄cio vēdi:debet reparari sumptu reipublice.sup ꝟbo domum.nu.16.fo . ccxiij.
Domus an possit demoliri propter delictū.super verbo:domū.nu.23.fo.ccxiij.
Domus alicuius in quibus casibus potest destrui sine delicto.super ꝟbo:domum.numero 27.fo.ccxiij.
Domus appellatione quid veniat.super verbo: domū.nu.1.fo.ccxij.
Domus vnde dicatur.ibidē.nu.2. Et ad q̄d fiat ibidem.nu. 9.
Dom⁹ appellatione an veniat ostiū:aut portic⁹. sup ꝟbo:ꝛ ortū.nu.11.fo.ccxvj.
Domū alteri⁹ an liceat intrare causa querendi rem suā.superverbo:domū.nu.xxx.fo.ccxiiij.
Domo legata an dicatur ortus legat⁹ .sup ꝟbo ꝛ ortū.nu.1.ꝛ.2.fo.ccxv.
Domo legata an dicat legatū ergasteriū.ibidē. numero.3. Et quid de supellectilib⁹ ꝛ vtensilib⁹ in domo legata repertis.ibidē.nu . 4.
Domus plures corruerunt ꝑpter gloriam mulierū.sup verbo:cuidā petro tradiderūt . nu.39. fo.ccccl.
Domoruȝ destructio est odiosa: ꝛ reprimenda: ꝛ ꝓhibita.sup ꝟbo:domū.nu.22.fo. ccxiij.
Domos ꝑpter delictū destructas nō licet reedificare sine licentia pricipis.sup verbo:domuȝ. nu.26.fo.ccxiiij.
Domos ruinosas reparare est op⁹ pium:ꝛ signū magnanimitatis.sup verbo:domū.nu.20.fo. ccxiij.
Donari nō pōt ecclesie nondū ꝯstructe.sup ꝟbo ꝛ soboles quā gestabat.nu.51.fo.ccxcij.
Donans quicquid hȝ aut oia vtensilia quid dicat donare.sup ꝟbo:cetera bona.nu.18.folio cclxxvj.
Donator presumit p̄mortuus vt donatio valeat sup ꝟbo:ꝛ vxoreȝ noie adelasiam.in materia successionis ab intesta.nu.784.fo.cxxxij.
Donatarius oiȝ bonoꝝ an teneatur ad solutionē debitoꝝ.sup ꝟbo:cetera bona.nu . 46.folio.cclxxx. Et quid de donatario vel legatario hereditatis.ibidem.nu.47.
Donatarius pōt parteȝ rei donate acceptare:ꝛ reliquā repudiare.sup ꝟbo.ꝛ vxorē noie adelasiā.in.iiij.preludio.nu.111.fo.lxj.
Donatio causa mortis an valeat inter virū ꝛ vxorē.sup verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā. i materia successionis ab intestato.nu.776. fo.cxxxj.
Donatio causa mortis nō est proprie vltima volūtas.sup ꝟbo:ꝛvxorē noie adelasiā.nu.149. fo.lxv.
Donatio causa mortis est vltima volūtas largo sumpto vocabulo.sup ꝟbo:matrē insup clerā. nu.48.fo.xlix.
Donatio causa mortis finitur ꝛ reuocat tribus mōis.super verbo testm̄.iiij.nu.41.fo.cciij.
Donatio causa mortis qn̄ dicat:ꝛ qn̄ non.super verbo:duas hn̄s filias.nu.202.fo .xxxvij.
Donatio cā mortis q̄d sit:ꝛ quare sic appellatur sup ꝟbo testm̄.iiij.nu.6.fo. cxcix.
Donatio causa mortis fit ex triplici cā. ibidem. nu.7.et.20.
Donatio causa mortis potest reuocari per penitentiā.sup verbo:testm̄.iiij.nu.28.fo.ccij.
Donatio cā mortis facta corā iudice valet cum duobus testibus.super verbo:testamentū.iiij. nu.4.fo. cxcix.
Donatio cā mortis an plus accedat cōtractui ꝙ vltime voluntati.super ꝟbo:testm̄. iiij. nu. 33.fo.ccij.
Donatio cā mortis confirmatur sola donatoris morte.sup ꝟbo:testm̄.iiij.nu.56.fo.cciij.
Donatio cā mortis facta absenti hȝ solum vim fideicōmissi.ibidē.nu.37.
Donatio cā mortis an veniat appellatiōe testamēti:ꝛ in quo differt a testamēto:ꝛ codicillis. sup ꝟbo:testm̄.iiij.nu.1.fo.cxcix. Et cōuenit in q̄busdā cū codicillo.ibidē.nu.3.
Donatio cā mortis nō requirit aditionē hereditatis.sup ꝟbo.testm̄.iij.nu.13.fo.cxcij.
Donatio causa mortis fit triplici forma.sup ꝟbo testm̄.iiij.nu.30.fo.ccij.
Donatio cā mortis an possit fieri absenti.ibidē. nume.31.
Donatio causata p̄sertim seruitioꝝ remuneratoria est adeo fauorabilis ꝙ reuocari nō pōt super verbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in.ij.decisione.nu.378.fo. lxxxvij.
Donatio cēset facta cā mortis quoties in donatione fit mētio mortis:nisi in casib⁹.super ꝟbo testm̄.iiij.nu.23.fo.ccj.
Donatio facta agnatis ꝙuis excedat summam tm̄ non indiget insinuatione.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in p̄mo p̄ludio.nu.22.fo.lj.
Donatio facta cōcubine a milite ex iusta causa nō vȝ:nisi cause veritas ꝓbet.superꝟbo:ꝛvxorem noie adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.725 .fo.cxxvj.
Donatio facta per filiū absenti an valeat salteȝ iure fideicōmissi.sup ꝟbo:matrē isuper clerā. nu.54.fo.xlix.
Donatio facta absenti an valeat saltē iure codicilli aut fideicōmissi.ibidē.nu.55.
Donatio facta per filiū cōfirmat morte ipsi⁹ filij nō patris.super verbo matrē insup clerā. nu. 45.fo.xlviij.
Donatio facta primo nascituro cui debeat:si p̄mo nascatur filia deinde filius:et postea alij. super ꝟbo:in eodē testamēto relinquens.j.nu. 173.fo.ccxxxvj.
Donatio facta per regeȝ etiā filijs dom⁹ francie nō includit supmā iurisditioneȝ.super ꝟbo :ꝛ vxorē noie adelasiā.in.ij.decisione.nu. 319.folio.lxxxj.
Donatio facta vt quis portet nomen donatoris nō dicit ꝓprie donatio.sup verbo raynutius. nu.50 .fo.viij.
Donatio in dubio iudicat facta inter viuos.super verbo:testm̄.iiij.nu.22.fo.ccj.
Donatio inter patrē ꝛ filium qn̄ sit valida.super verbo:matrē insuper clerā.nu.35.fo. xlviij.
Donatio oim bonoꝝ presentiū ꝛ futuroꝝ valet quo ad presentia reiecta mētione futurorum. sup verbo testm̄.iiij.nu.27.fo.ccij.
Donatiōes aut p̄legata facta heredi nō veniūt in cōpen.subsli.sup ꝟbo:si absqȝ lib . more.ij.i materia ꝯpē.subsli.nu.8.fo .cccl.
Donatiōes clericoꝝ nō pn̄t insinuari nisi coraȝ iudice seculari.sup ꝟbo:ꝛ vxorē nomie adelasiam.in.ij.decisione.nu.421.fo.xcij.
Donatiōes facte p reges francie ecclesie valent super verbo:ꝛ vxoreȝ noie adelasiā.in.ij.deci

Index alphabeticus

sione.nu.315.fo.lxxx.
Domicēs nō pōt testari.super verbo:adiecte impuberi.nu.85.fo.cclxvj.
Dos est nomē importās vniuersitatem.sup verbo:in eodem testamento relinquens.j. nu.4. fo.ccxvij.
Dos ꝛ alimēta quo differāt.super verbo:dotem quam ei dederat.nu.16.fo.ccvij.
Dos nō cōputatur in legitimam in casu. super verbo:dotē quam ei dederat. nu.20.fo.ccvij.
Dos data p matrimōio spūali an excludat filiā. sup ꝟbo:duas habēs vroꝛes.nu.156.fo.xxxij.
Dos q̄datur pro matrimonio carnali q̄ sit:ꝛquo modo diffiniatur.super verbo:dotem quaꝫ ei dederat.nu.12.fo.ccvj.
Dos data reḡit donationē ꝓpter nuptias. sup verbo:dotē quam ei dederat.nu.3.fo.ccvj.
Dos dicit ꝓprie filie patrimoniuꝫ.super verbo: alterochē filie.nu.10.fo.ccliij.
Dos ꝛ donatio ꝓpter nuptias qualiter differāt. sup verbo:dotē quā ei dederat.nu.4.fo.ccvj.
Dos multipliciter accipit in iure nostro.sup verbo:dotē quam ei dederat.nu.5.fo.ccvj.
Dos nō debeꝯ filio intrāti religionē.sup verbo: dotem quam ei dederat.nu.11.fo.ccvj.
Dos q̄ dicatur pia causa. super verbo: ꝛ soboles quam gestabat.nu.5.fo.cclxxxvij.
Dotādi filiā facultas an trāseat ad heredes.sup verbo:duas habens filias.nu.171.fo.xxxiij. Et an fieri possit p statu:tum.ibidem. nu.173.
Dotaliciū q̄d dicatur.super verbo:dotem quam ei dederat.nu.2.fo.ccv.
Dubiū q̄ est de opiniōe alicui⁹ doctoꝛis:recurrendū est,ad iura q̄ allegat.super verbo: testamentum.j.nu.62.fo.clxxxij.
Dubiū semp est interꝓtādū in benigniorē partē.sup verbo:condidit.j.nu.24.fo.clxvij.
Ducat⁹ aq̄tanie fuit reductus ad coꝛonā frācie ꝓpter fidem beato ludouico nō seruatā:ꝛ pro pter felloniam ꝛ rebelliones per anglos commissas.super verbo:ꝛ vroꝛes noie adelasiam. in.ij.decisione.nu.517.fo.ciiij.
Ducatus aq̄tanie nō cōtinebat olim nisi tres p uincias.sup ꝟbo. ꝛ vroꝛē noie adelasiā. in.ij. decisione. nu.468.fo.xcviij. Et est tertia pars regni francie ibidem.nu.471.fo.xcix.
Duellū licitū est assumere pro saluando honoꝛe et fama conseruanda.sup verbo:mortuo itaq̄ testatoꝛe.j.nu.318.fo.ccccxiij.
Duelluꝫ an possit induci in regno frācie.sup ꝟbo: mortuo itaq̄ testatoꝛe.j.nu.29.fo.ccclxxvij.
Duodecim pares quare instituti fuerint: et de coꝝ institutiōe.sup ꝟbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiā. in.ij.decisiōe.nu.477.fo.xcix. Et q̄ sint taꝫ clerici q̄ laici ibidem.nu.478.Et sunt de coꝛpoꝛe curie parlamenti.ibidem.nu.481.
Dux aq̄tanie est inter laicos duces de principalibus paribus francie. super verbo: ꝛ vroꝛem nomine adelasiam. in.ij. decisione. nu.476. fo.xcix.
Duces nō pūt testari de suis ducatib⁹.sup ꝟbo: in eodē testō reliquēo.j.nu.150.fo.ccxxxiij.
Dynus quare fuerit dānatus.super verbo: testamentum.j.nu.60.fo.clxxxij.

Ebuli⁹ nō pōt testari.sup ꝟbo a diecte impuberi.nu.84.fo.cclxvj.
Ecclesia acquirens bona temporalia in regno francie ad quid teneatur. super verbo:et vroꝛem nomine adelasiam.in.v.decisiōe. nu. 567.fo.cix.
Ecclesia q̄ abūdaret in tēporalibus actū est spiritussancti oꝛdinatione.sup ꝟbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiā in.j.decisiōe.nu.274.fo.lxxvij. Et ēt decuit eā hr̄e iurisditionē tpalē.ibidē.nu.276
Ecclesia capiēs aliq̄d in feudū teneꝯ pstare dño iuramētū fidelitatis. sup ꝟbo: ꝛ vroꝛē nomie adelasiā.in.iij.decisiōe.nu.543.fo.cvij.
Ecclesia nō potest succedere in feudo aliquo titulo.ibidem.nu.544.
Ecclesia christi hz vtrūq̄ gladiū diffinitiōe.sup verbo:ꝛ vroꝛē nomine adelasiam.in prima decisione.nu.287.fo.lxxviij.
Ecclesia ꝛ clerici tenent soluere tallias pro suis possessiōibus in casu.sup ꝟbo:si absq̄ liberis moꝛeretur. ij.in materia fideicom. substi. nu. 26.fo.ccclxj.
Ecclesia cōparat militib⁹.sup ꝟbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiā.in.iij.decisiōe.nu.558.fo.cviij.
Ecclesia cōstruēda institui pōt heres. sup ꝟbo: ꝛ soboles quam gestabat.nu.52.fo.ccxcij.
Ecclesie cōstruēde q̄ nōdū est pōt relinq̄.supverbo.ꝛ soboles quam gestabat.nu.51. fol.ccxcij. Et hoc quomodo intelligatur.ibidem.nu.53.
Ecclesia dās fundum in emphyteosim colono:ꝛ possit ab eo adimere:ꝛ dare alteri. sup verbo: et vroꝛem nomine adelasiā.in materia succes sionis ab intestato.nu.985.fo.cl.
Ecclesia fiscus ꝛ res publica eqparant⁹ in ꝓuilegio acq̄rendi.super verbo:mortuo itaq̄ testatoꝛe.ij.nu.80.fo.ccccxxix.
Ecclesia nō est iure cōi fundata q̄ ad iurisditionē ꝛ cetera tpalia.sup ꝟbo: ꝛ vroꝛē noie adelasiā.in.j.decisiōe.nu.289.fo.lxxviij.
Ecclesia nō implēs volūtatē defuncti ꝓuaꝫ hereditate.super verbo:si absq̄ liberis,moꝛeret ij.in materia lega. ꝛ fideicō.nu.207. et.208. fo.cclxxxij. Idem in clerico vt ibidem.
Ecclesia nunq̄ moꝛitur. super verbo: duas habens filias.nu.207.fo.xxxviij. Et super verbo:et vroꝛem nomine adelasiam.nu.3.fo.535.
Ecclesia oꝛientalis non incidit in heresim licet non receperit canones de continentia clericorum.super verbo:et vroꝛem nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu.235. fo.lxxij.
Ecclesia non potest habere testamētū excōicati ratum:nisi relipiscat.sup verbo:mortuo itaq̄ testatoꝛe.j.nu.288.fo.ccccx.

Principalium sententiarum.

Ecclesia est polluta ꝛ interdicta si monach⁹ sanguinolēter percutiat se in ea.super ꝟbo: mortuo itaq̄ testatoꝛe.j.nu.86.fo.cccxcj.
Ecclesia non est ꝓuilegiata in ꝓbando dñium. super verbo:et vroꝛem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 1017. fo.cliij.
Ecclesia an possit iuste tenere bona tpalia. sup verbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiam in.j. decisione. nu.268.fo.lxxvj.
Ecclesia in q̄b⁹ casib⁹ nō teneaꝯ manū suā eua cuare de bonis acq̄sitis.sup ꝟbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiā in.v.decisiōe.nu.595.fo.cxij.
Ecclesia q̄s teneaꝯ cōtribuere.supverbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato.nu.1035.fo.clvj.
Ecclesia quo tpe cepit possidere bona tpalia:et regna.sup ꝟbo:ꝛ vroꝛes noie adelasiam. in.j. decisione.nu 270.fo.lxxvj.
Ecclesia recipiēs feudū teneꝯ seruare id q̄d cete ri⁹vasalli seruāt. sup ꝟbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiam.in.iij.decisione.nu.540.fo.cvij.
Ecclesia romana est mater imperij. sup ꝟbo: et vroꝛem nomie adelasiam.in.iij.decisione.nu. 542.fo.cvij.
Ecclesia romana sola hz fiscū rōne imperij. sup verbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiā.in materia succes siōis ab intestato.nu.856.fo.cxxxviij.
Ecclesie appellatiōe venit cimiteriū et cōtiguū. super verbo:ꝛ oꝛtum.nu.5.fo.ccxvj.
Ecclesiā turbantiū hoꝛribilia exēpla.super ꝟbo: ꝛ vroꝛē nomine adelasiam.in.j.decisione.nu. 278.fo.lxxvij.
Edictū successoꝝū quadrupliciter hz locū in successione ab intestato: pꝛout sunt quatuoꝛ capita succedendi.super verbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiam.in.iiij.preludio.nu.158.fo.lxvj.
Edictū successoꝝū hz locū in pmo capite liberorum de gradu in gradū.ibidē.nu.161. Et etiā in capitibus vñ agnati ꝛ vñ cognati.ibidem. nu.165.fo.lxvj. Nō tamen hz locū in capite vnde vir ꝛ vroꝛ.ibidem.nu.167.
Edictū successouū opatur ꝛ locū hz de vna persona;ad eandem personam.ibidem.nu.168.
Edictū successoꝝum in quibus casibus cōuenit cū iure accrescendi:ꝛ in quibus differt ab eodem.ibidem.nu.170.
Edictū successoꝝū de gradu in gradū hz locū inter agnatos.super verbo:ꝛ soboles quam gestabat.nu.47.fo.ccxcj.
Edictū successoꝝū quare fuerit ꝛtroductū in successiōe ab intestato.sup verbo: ꝛ vroꝛē nomie adelasiam.in.iiij.preludio. nume.152.et. 157. fo.lxvj. Et fuit rationabiliter introductum. vt ibidem.nu.153.
Edicta vnde liberi et vnde legitimi quomodo differant.superverbo:adiscieṅs vt alterocha. nu.27.fo.cclxxxvj.
Edificare quis primo ceperit. super verbo: domum.nu.4.6.7.8.fo.ccxij.
Edium appellatio quid veniat. super verbo. domum.nu.1.fo.ccxij.
Edoardus tertus anglorum rex a regno francie iudicio procerum exclusus philippo regi pro ducatu aquitanie fidelitatem prestat. sup verbo:duas habens filias.nu.122.fo.xxvij.
Egyptij periures pena capitis puniuntur.super verbo:testamentum.iij.nu.45.fo.cxcv.
Eleazarus laudatur.super verbo:testamentum iiij.nu.19.fo.ccj.
Eligere proprie quid dicatur.super verbo:ꝛ vroꝛem nomine adelasiaꝫ.in.ij.decisione. nume. 398.fo.lxxxix.
Eligentes scienter indignum plus peccant q̄ qui eligunt contra formam eligendi.superverbo:mortuo itaq̄ testatoꝛe.j.nu.250.fo.ccccvj.
Electio iā facta cassaꝫ vbi in ꝓturbationem boni publici vergere.super ꝟbo:ꝛ vroꝛē noie adelasiam.in.ij.decisione.nu.408.fo.xc.
Electio cassatur si rex petat:si eligentes aliuꝫ q̄ de nominatis per regem elegerint.super verbo:et vroꝛem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.372.fo.lxxxvj.
Eligēdus potius venit q̄ peccauit ꝛ penituit q̄ ille q̄ nunq̄ peccauit.super verbo:in eodez testamento relinquens.ij.nu.39.fo.cclv.
Emens castra in limitibus regni nō pōt ipsa tenere:nisi cōsenserit.sup ꝟbo:ꝛ vroꝛem noie adelasiā.in.ij.decisione.nu.406.fo.xc.
Emēs a ꝓncipe vel augusta:aut a fisco:aut ei⁹ officiarijs est illico securus. super verbo:ꝛ vroꝛem nomine adelasiam.in materi sauccessionis ab intestato. nu.943.fo.cxlvij. Fallit vt nu.945.fo.cxlvij.
Emolumētoꝝum appellatione q̄d veniat. super verbo:cetera bona.nu.32.fo.cclxxviij.
Emphyteosis quare non possit in ecclesiaꝫ trāsferri. super verbo: et vroꝛem nomine adelasiam.in quarta decisiōe.nu.553.ꝛ.557.fo.cviij
Emphyteoses quomodo possint relinqui ecclesie in regno francie.super verbo:et vroꝛem nomine adelasiam.in.v.decisione.nu.563.fo.cix.
Emphyteosi ad dominuꝫ reuersa censentur eo ipso omnia onera extincta: ꝛ in allodium reducta.super verbo:et vroꝛem nomine adelasiam.in.iiij.decisione.nu.560.fo.cviij. In receptiōe emphyteosis pro se et legitimis heredibus illi soli veniūt qui ab intestato vocantur.super verbo:ꝛ vroꝛem nomine adelasiam.in.ij.preludio.nu.75.fo.lvij.
Emphyteota qui iurauit soluere annis singulis:si cessauerit per annum.potest ilico expelli.super verbo:testamentum.iij. numero. 27. fo.cxciij.
Emphyteota moꝛtuo an teneatur eius filius soluere domino accepta.sup ꝟbo:mortuo itaq̄ testatoꝛe.ij.nu.61.fo.ccccxxvj.
Emptoꝛ omnium bonoꝝum an teneatur ad debita.super verbo:cetera debita. numero.48. fo.cclxxxj.
Endo andegauensis regnauit ad tempus. super verbo:ꝛ vroꝛem nomine adelasiaꝫ. in ma

Index alphabeticus

teria legitimationis.nu.194.fo.lxix.

Eoipso dictio q̃d operetur. super verbo: eidem impuberi succederent.nu.15.fo.cexciij.

Episcopus an possit relaxare iuramentum parte non vocata et audita.superverbo:duas habens filias.nu.299.fo.xlv.

Episcopus distribuens bona incerta potest de illis distribuere etiam liberis et parentibus captorum.si pauperes ⁊ indigentes existant. super verbo et vxorem nomine adelasiam. in materia successiõis ab intestato. nume.849. fo.cxxxviij.

Episcopus licet possit cum consensu fundatoris fundationem alterare ⁊ mutare: cum nõ possit cum consensu heredum. super verbo: reliquit.nu.20.fo.cclxx.

Episcopi olim non habebant territorium extra suas ecclesias et illarum septa. super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione. nu.423.fo.xcij.

Episcopus potest alienare res immobiles sine iudicis decreto.super verbo:duas habens filias.nu.256.fo.xlj.

Episcopus an possit prohibere mulieribus domum exire pectore discooperto. super verbo: cuidam petro tradiderunt.nu.43.fo.cccclj.

Et an ecclesiam intrare.ibidem.nu.44.

Episcopus prius debet obedire regi q̃s suo superiori.super verbo:⁊ vxorem nomine adelasiã. in.ij.decisione.nu.342.fo.lxxxiij.

Episcopus'quo ad effectum transmittendi paternam hereditatem ex iure suitatis nõ censetur esse extra patriam potestatem:immo ulaz transmittit ad quoscunq;.superverbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia vulga. substi. nu.89.fo.cccxij.

Episcopus trãsmittit hereditatẽ suox parẽtũ.super verbo: mortuo itaq; testatore. ij. nu.150. fo.ccccxxxvj.

Eps volẽs exercere actus iudiciales q̃d debeat agere.super verbo:⁊ vxorẽ noie adelasiam.in ij.decisione.nu.425.fo.xcij.

Epistola pontij pilati ad tiberium augustinum de Christo.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.246.fo.ccccv.

Epistola alia de eodem Lentuli Senatoribus romanis.ibidem.nu.257.

Error in conditione naturali vel ciuili ipsius heredis an vitiet heredis institutionem.sup verbo:cetera bona.nu.52.⁊.54.fo.cclxxxj.

Error an vitiet contractus:aut excuset delictа ibidem.nu.53.⁊.55.

Error in nomine testatoris vel heredis an vitiet heredis institutionem.super verbo:cetera bona.nu.49.fo.cclxxxj.

Error in nomine an vitiet rescriptum. ibidem. nu.50.

Errans in seru eius qui baptizatur an impediat effectum baptismi.superverbo:cetera bona.nu.51.fo.cclxxxj.

Errans non consentit.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.117.fo.ccxxix.

Estimum patris prodest filio etiam patre viuente.super verbo: mortuo itaq; testatore. ij. nu. 43.⁊.45.fo.ccccxxv.

Etas non incipit in vtero matris:sed in partu. super verbo:adiecte impuberi. numero.7.fol. cclvij.

Etati non parcitur quo ad rigorem iuris accrescendi.super verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiam.in.iiij.preludio.nu.97.fo.lx.

Ex dicto quid importet.super verbo: cetera bona.nu.28.fo.cclxxviij.

Exactio operarum a subditis est contra ius cõmune.superverbo:condidit.j.nu.26.fo.clxvij.

Examinator testiũ q̃d debeat notare. sup ꝟbo: cetera bona.nu.60.fo.cclxxxj.

Exclusus a succedendo propter iuris rigorez ob seruandum potest pacto conseruare successionez.super verbo:duas habens filias. nu.219. fo.xxxviij.

Exclusus a successione propter delictum nõ potest illam sibi conseruare:quotiens ex delicto resultat omoda incapacitas.ibidez.nu.220.

Excommunicatus in casibus in quibus non potest testari: an saltem possit testari ad pias causas.super verbo:mortuo itaq; testatore.j. nu.295.fo.ccccx.

Excommunicatus est suspẽsus omni potestate ⁊ auctoritate.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.285.fo.ccccix.

Excommunicatus non potest eligere. ibidem. nu.286.fo.ccccix.

Excommunicatus an possit testari.ibidem. nu. 289.⁊.290.

Excõicatus põt tanq̃ excõicat⁹ registrari ⁊ publicari nõ obstãte q⁹ a sentẽtia excõicationis cõtra eum lata appellauerit.super ꝟbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.280.fo.ccccix.

Excõicatus ppter herelim dicit infamis.super ꝟbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.292.fo.cccc.

Excõicatus q⁹ hereticus nõ põt heres instituj. sup verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu. 294. fo.ccccix.

Excõicati sunt loco illorũ quibus olim aqua et igni interdicebaꝫ.sup verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.282.fo.ccccix.

Excõicatio est penetrabilior omni gladio intellectuali. sup verbo: mortuo itaq; testatore.j. nu.278.fo.ccccix.

Excõicatio est summe timẽda.ibidẽ.nu.279.

Excõicatio q̃ inducat iustũ metũ.super ꝟbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia fidei. substi.nu.38.fo.ccclxiij.

Excussiõis solẽnitas nõ seruaꝫ de iure canõico. sup ꝟbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia fideicõ.substi.nu.52.fo.ccclxvij.

Executor testi iuss⁹ distribuere bõa testatoris in pauperes:poterit distribuere i filiũ testatoris spuriũ:si sit paup.sup ꝟbo:si absq; liberis moreret.ij.i materia pup.substi.nu.77.fo.ccccxx.

Executores põt restituere vsuras:⁊ alia male ablata sine alio spãli mãdato. sup ꝟbo: si absq; liberis moreret.j.nu.27.fo.ccxcviij.

Executio fiscie cõtra clericũ a suo ep̃o late exeq̃ non põt in bonis nisi p iudicẽ seculare: super verbo:⁊ vxorez nomine adelasiã.in.ij.decisione.nu.422.fo.xcij.

Executio mris capitaliꝫ dãnate si sit pgnãs differtur donec pepererit.super verbo:⁊ soboles quam gestabat.nu.9.fo.cclxxxvij.

Executio nõ dz fieri in fructib⁹ bñficior contra clericos:lz seruet cõtrariũ.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ nomine adelasiã.in.ij. decisiõe.nu.334.fo.lxxxiij.

Et quomodo fiat ex consuetudine regni contra monachum.ibidem.nu.335.

Executio fiscie capitalis i q̃b⁹ casib⁹ differaꝫ.sup ꝟbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.268.f.ccccviij.

Exemptus sol⁹ nõ põt renũciare p̃uilegio sine cõsensu superiorus.sup verbo:in eodem testamento relinquens.ij.nu.6.fo.cclj.

Exheredat⁹ q̃n habeaꝫ pro mortuo: ⁊ quando non.super verbo:si absq; liberis moreretur.j. nu.21.fo.ccxcviij.

Exheredatus rite ppter ingratitudinẽ habeꝫ p mortuo.sup verbo:testm̃.j.nu.73.fol.clxxxiiij.

Exheredati habenꝫ p mortuis:nec cõputanꝫ inter legitimos heredes. sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noie adelasiam.in.j.preludio.nu.53.fo.lv.

Exheredatio facta sine causa assignatiõe q̃ivaleat.sup ꝟbo:in eodẽ testõ reliquẽs.ij. nu.21. 22.23.⁊.24.25.⁊.26.fo.cclij.

Exheredatio filij nõ potest fieri i codicillis. sup verbo testamentum.iij.nu.64. fo.cxcviij.

Exheredatiõis filiox materiã plene vide.super ꝟbo:in eodẽ testamẽto reliquẽs.ij.nu.j.fo.ccl.

Exheredatio q̃o fiat p iudicẽ.sup ꝟbo: in eodẽ testamẽto relinquẽs.ij.nu.46.fo.cclvj.

Exheredatio incõsulte facta nõ vz. sup ꝟbo:in eodẽ tẽstamẽto relinquẽs.ij.nu.10.fo.ccl.

Exheredatio non põt valere nisi cum causa in testamẽto inserta ibidem.nu.11.

Exilij est multiplex.super ꝟbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.306.⁊.308.⁊.310.fo.ccccxij.

Exim̃tes criminosum de manib⁹ iusticie qualiter puniaꝫ.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.180.fo.cccclx.

Exilles in vtero nõ habeꝫ pio iã nato: vbi non agit nisi de cõmodo alteri⁹.super verbo:⁊ soboles quã gestabat.nu.62.fo.ccxciij.

Fallit vt ibidem.nu.64.

Existẽtia sui heredis an impediat effectũ substitutiõis vulgaris.super verbo: si absq; liberis moreretur.ij. in materia vulgaris substi. nu. 132.fo.ccccviij.

Expẽse cõtumaciales semp debenꝫ sive ex tumax foueat bonã cãm:sive malã.sup ꝟbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.170.fo.ccccxviij.

Experiẽtia dicit rerũ magistra.sup verbo:duas habens filias.nu.55.fo.xvij.

Expletox appellatione q̃d veniat.super verbo: condidit.j.nu.19.fo.clxvj.

Expressum dicitur tribus modis.super verbo:si absq; liberis moreretur.ij. in materia vulgaris substitu.nu.14.et.15.16.et.17.fo.ccc.⁊ seq.

Expressum non dicitur quod venit a contrario sensu.super verbo: si absq; liberis moreretur ij.in materia pupil.substitu.numero. 9.et.12. fo.ccccxxj.

Exressu fit de casu ad casum legis causa absurditatis euitande.in.l.quesituz.de testi. numero.1.fo.c.

Extensio an fiat ad aliũ casum vel ad aliã personaz ex identitate rationis.in.l.illud quesitũ. ad legem aqui.nu.5.fo.xxxviij.

Extensio non est propie vbi est eadẽ ratio.in.l. hec actio.la.ij.si quad.pauper.fe.dica.nume. 3.fo.ccvij.

Extẽsio passiua locũ habet etiam in statutis p identitatem rationis.super verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia pupil.substi. nu.34. fo.ccccxiiij.

Extẽsio quãdo dicatur ppie fieri.super verbo: duas habens filias.nu.151.fo.xxxj. Et q̃d sit extensio.ibidem.nu.152.

Extraneus in q̃b⁹ casib⁹ excludat filios a successione intestati.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ nomine adelasiã.in materia successiõis ab intestato. nu. 820.fo.cxxxv.

Extraneꝰ põt p debitore ẽt suito soluere.sup verbo:mortuo itaq; testatore primo. nume .393. fo.ccccxix.

Extranei de regno francie nõ oriundi de bonis ibi acq̃sitis testari nõ possunt:nec habent ab intestato heredis.sup verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu. 1042.fo.clvj. Hec tenere officia aut beneficia.ibidem.nu.1044. fo.clvij.

Extrema q̃n sunt duo: ⁊ dubitaꝫ a quo debeat fieri denominatio:tunc fit a vetustiori.in.l.in finalibus finium regũ.nu.1.fo.56.

Fabritij consulis romani memoranda fidelitas.super verbo:duas habens filias.nu.131.fo.cccix.

Facinus aliq̃ fonat in bonaz partem.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.92.fo.cccxcj.

Facta vniuoca q̃ dicanꝫ.sup ꝟbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.390.⁊.391.fo.ccccxvij.

Facultas dicẽdi testm̃ nullũ cõperẽs filio ꝓterito an trãsmittaꝫ.sup verbo: mortuo itaq; testatore.ij.nu.149.fo.ccccxxxvj.

Falcidia an possit detrahi de vna re in.l.per familie.ff.in hoc iudicium.famil.herci. nume.1. fo.58.

Falcidia nõ detrahiꝫ ex fideicommisso in donatione inter viuos relicto.super verbo si absq; liberis moreretur.ij.in materia fideicom. substi.nu.22.fo.ccclxj.

Fama boni viri est vmbra gratissima.sup ꝟbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.317.fo.ccccxiij.

Fama cũ vsu immemoriali sufficit ad ꝓbationẽ p̃uilegiox.sup verbo:⁊ vxorẽ noie adelasiã. in.ij.decisione.nu.461.fo.xcvij.

Principalium sententiarum.

Universidad de
Biblioteca

Fama publica sola dat iustã cãm credẽdi. super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.ij.decisiõe.nume.395.fo.lxxxix.
Famã semel perditã restituere est solius dei .sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testa.j.nu.313.fo . ccccxiij.
Familia quõ sit educãda.super verbo dotẽ quã ei dederat.nu.50.fo.ccix.
Familie appellatione venit agnatio.sup verbo duas hñs filias.nu.133.fo.xxix.
Familiares expulsi a domo nõ admittunt ad testificandũ contra dñm.in.l.imperatores.§.mulier grauida.de proba.nu.2.fo.95.
Familiaris an possit testificari pro dño suo. in.l.si extrane⁹.de noxa.actio.nu.vij.fo.xlviij.
Familiaris an possit reddere testimoniũ pro dominis suis.in.l.testes.de testi.nu.2.fo.cj.
Fatuus semel vix sanatur.super verbo:adiecte impuberi.nu.80.fo. cclxvj.
Fatuus cognoscit fctõ sicut verbo.ibidẽ.nu .81.
Fatuus an sit intestabilis sicut furiosus.ibidem.nume.82.
Fatui interdũ vaticinant de futuris . super verbo adiecto impuberi.nu.74.fo.cclxv.
Fauor maior prestatur in militũ successiõibus q̃ alioꝝ.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiam.in.iij.preludio.nu.89.fo.lix.
Fauor parentũ in succedẽdo quãtus sit.sup verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.nu.5.fo.l.
Federic⁹ scđs imperio priuatus.super verbo :et vxorẽ noĩe adelasiã.in prima decisione.nũ.279.fo. lxxvij.
Felix vere quis dicatur.super ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.15.fo.ccclxxxvj.
Felonia surgens ex reuerenti a nõ prestita domino põt pacto remitti.super ꝟbo :duas hñs filias.nu.134.fo.xxxix.
Felonia vasallo futura nõ põt pacto remitti. super verbo:duas hñs filias.nu.228.fo.xxxix.
Femina an possit filios adoptare. super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.745.fo.cxxviij.
Femina nunq̃ successit in regno francie : q̃cq̃d attẽtauerit dux burgũdoꝝ.super verbo:duas hñs filas.nu.118.fo.xxvij.
Femine nõ succedunt in regno frãcie.super verbo:duas habens filias.nu.73.fo.xx.
Femine in regno frãcie succedũt ĩ feudis ligijs ⁊ nõ ligijs .sup verbo duas hñs filias.nu.68.fo.xx. Et etiã de iure cõi in feudo non subdito seruitio alicuius dñi.ibidem.nu. 72.
Femina quare non succedat in corona francie: neqꝫ possit succedere:sed bene ĩ regnis nauarrez apulie.super verbo duas habẽs filias.numero.116.fo.xxvij.
Femine an possint succedere in emphyteosim. super verbo:duas hñs filias.nu.125.fo.xxviij
Femina nõ succedit cũ masculis vbi cũ iuramẽto renunciauit bonis paternis ⁊ hereditati.super ꝟbo:duas habens filias.nu.190.fo.xxxv.
Femina nõ succedit in feudo stãtib⁹ liberis etiã remotiorib⁹.super verbo.in eodẽ testamẽto relinquens.j.nu.191.fo.ccxxxvij.
Femine a quatuor causis repellunt ne succedãt in feudo.super verbo duas hñs filias. nume.31.fo.xv.
Femine sunt capaces successionũ sicut masculi super verbo:adiecte impuberi.nu.1.fo .cclvij.
Femina põt tenere feudũ pecunia acquisitum: et si esset dictũ in iuestitura.super verbo:duas hñs filias.nu.64.fo.xix. Et ex consuetudine:vel statuto fidei.ibidem.nu.67.
Femina in quibus casib⁹ succedat in feudo .super verbo:duas hñs filias.nu.33.fo.xv.
Femina vehemẽtius amat q̃ vir:⁊ quare. super verbo;duas hñs filias.nu.27.fo.xv.
Femina violenter oppressa nõ dicitur adultera sup ꝟbo: cuidã petro tradi.nu.65.fo.ccccliiij.
Feminã esse aliqñ plus prodest q̃ esse masculũ super ꝟbo:duas hñs filias.nu.189.fo.xxxv.
Femine ꝯparant viris grauib⁹ ⁊ excelsis dignitate.super ꝟbo:duas hñs filias.nu.22.fo.xiiij
Femine armis strẽnue:sapientia pollẽtes:⁊ auis honorãde quare non possint succedere in feudis tanq̃ inhabiles.ibidẽ.nu.24.
Femina ꝙ dominet maritis vnde ꝓcedit.super ꝟbo:cuidã petro tradiderũt.nu.106.fo.cccclxj
Femine huius tp̃is nõ sunt in patientia similes antiquis.super verbo:cuidam petro tradiderunt.nu.103.fo.cccclx.
Femine steriles plus garrulant q̃ fecunde.ibidem.nu.104.fo.cccclxj.
Femine nobiles nõ tenent opari pr̃i aut marito nec lactare filios ꝓprios.super verbo: dotem quam ei dederat.nu.47.fo.ccix.
Femĩe olim ĩstruebant artib⁹ liberalib⁹ ⁊ eas docebãt.sup ꝟbo:duas hñs filias.nu.18.fo.xiij.
Festa sanctoꝝ quare celebrãtur in die qua sunt mortui: et non die qua sunt nati. super verbo:testamentum.iiij.nu.14.fo.cc.
Feudum quid sit. super verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiã in.iij.decisiõe.nũero.524.fo.ciiij.
Feudũ ⁊ emphyteosis qũo differãt. sup ꝟbo:et vxorem nomine adelasiam.in.iij .decisione.nu.548.fol.cvij. Et in multis conueniunt. ibidem.nu.549.
Feuda vnde habuerint originẽ p̃sertim.in francia.sup verbo:⁊ vxorez noĩe adelasiam.in.iij.decisione.nu.525.fo.cv.
Feudum acceptum pro masculis ⁊ feminis nunquam transit ad feminam nisi deficiente masculo.sup verbo:duas hñs filias.nu.65.fo.xix.
Feudum est contractus nominatus. super verbo:⁊ vxorem nomine adelasiam.in.iij.decisione.nu.529.fo.cv.
Feuda an possint hr̃i ꝓ derelicto sicut allodia: ⁊ q̃s tũc succedit ĩ eis.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.ĩ mã succes.ab ites.nu.926.⁊927.fo.cxlv
Feudum est beneficiũ ⁊ honor.super verbo:raynutius.nu.24.fo.vj.
Feudũ qd laicus tenet ab ecclesia nõ põt relinq̃re alteri ecclesie.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiam.in .iij.deci sione.nu.537.fo.cvj.

Feudũ ligiũ qd dicat:⁊ quid nõ ligiũ.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.i.iij.deci.nu.530.fo . cv.
Feudũ paternũ renũciãti filio applicat nepoti etiã postea nato vl' cõcepto.sup ꝟbo : ⁊ soboles quã gestabat.nu.46.fo.ccxcj.
Feudum quare nõ possit in ecclesiã trãsferri. super ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.iiij.decisiõe nu.553.⁊.557.fo.cviij.
Feudũ personalissimũ qd dicat.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.i.iij.deci.nu.526.fo.cv.
Feudũ recipiens pro se et liberis suis :intelligit s̃m ordinẽ gradus.sup ꝟbo: ⁊ soboles quam gestabat.nu.46.fo.ccxcj.
Feudũ transit in fideicõmissariũ in tribus casibus:sup ꝟbo:si absqꝫ liberis moreret.ij. ĩ materia cõpen.substi.nu.27.fo.cccliij.
Feudũ sui natura nõ trãsit in fideicõmissariũ:sꝫ bñ in directo substitutũ.ibidẽ.nu.28.
Feudũ ꝙ trãseat solũ ad primogenitũ an possit fieri pacto vel vltima volũtate.sup ꝟbo: in eodẽ testamẽto relinquẽs.j.186.fo.ccxxxvij.
Feuda dupliciter dicunt mense regni applicari. sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successiõis ab intesta.nu.860.fo.cxxxix.
Feuda nobiliũ ducatus aquitanie nõ efficiuntur regi ꝓpter delictũ.ibidem.nu.862.
Feuda in francia ⁊ delphinatu sunt ad instar p̃rimonioꝝ redacta.sup ꝟbo :⁊ vxorẽ nomĩe adelasiã.in materia successiõis ab itesta . nu.182.fo.lxviij.
Feuda nunq̃ iudicant s̃m iura cõia:nisi qñ ĩ casu occurrẽte nõ reperiret qõ in vsu feudoꝝ decisa.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiam.in.iij .p̃ludio.nu.91.fo.lix.
Feuda nobilia in regno francie non possunt teneri:nisi p nobiles.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.v.decisiõe.nu.570.fo.cx.
Feuda quomõ possint relinqui ecclesie in regno frãcie.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.v.decisiõe.nu.563.fo.cix.
Feuda an possint transferri in eccl'ias ⁊ personas eccl'iasticas.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.iij.deci.nu.522.fo.ciiij.⁊ nu.531.fo.seq.
Feuda ꝙ non transeãt in ecclesias:nec in ecclesiasticas ꝑsonas quare fuerit institutum. sup verbo:⁊ vxorẽ nomine adelasiã.in.iij.decisiõe nu.531.fo.cvj. Nec etiã pro anima vel alia pia causa.ibidem.nu.532.et.536.
Feudoꝝ successio quomõ fiat in ducatu aquitanie super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.ij.nume.77.fo.ccccxxviij.
Feuda venduntur in regno francie:⁊ impignorantur:⁊ veniunt in generali obligatione bonoꝝ.super verbo:duas habens filias. nume.69.fo.xx.
Fideicommissum causa alimentoꝝ incapaci factum ꝙ valeat:qualiter intelligat.sup ꝟbo :si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia fideicom.substi.nu.13.fo. ccclx.
Fideicõmissa possunt reliqui tripliciter in testamẽto:extra testamentũ:⁊ ab intestato.sup verbo:si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia fideicõmis.substi.nu.14.15.et.16.fo.ccclx.
Fideicõmissum in dubio an censeatur relictum a filio an ab herede filij:aut substituto: qui in legitima grauari potuit.super verbo: si absqꝫ liberis moreret.ij in materia cõpen. substitutionis.nu.48.fo.ccclvj.
Fideicommissum an inducatur per verba adulatoria vel cõsilij.sup ꝟbo:si absqꝫ liberis moreret.ij.ĩ materia fideicõ.substi.nu.6.fo.ccclx.
Fideicõmissum põt relinqui ecclesijs ⁊ collegijs sed non incapacib⁹:nisi pro alimẽtis.ibidem.nu.7.fo.ccclx.
Fideicõmissum hodie nõ indiget aliqua restitutione de equitate canonica.sup ꝟbo : si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia fideicõ.substitu.nu.75.fo.ccclxx.
Fideicõmissum purũ etiã ante restitutionẽ trãsmittitur ad heredes fideicõmissarij.sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia fideicõ.substitu.nu.63.fo.ccclxviij.
Et ad quos fiat hec trãsmissio.ibidẽ.nu.64.
Fideicõmissum nõ agnitũ quare trãsmittat: sꝫ nõ hereditas nõ adita.ibidem.nu.65.
Fideicõmissum tacitũ nõ agnitũ an trãsmittat. ibidẽ.nu.66.⁊.nu.70.
Fideicõmissi vniuersalis ius an possit cedi ante restitutionẽ.ibidem.nu. 67.
Fideicõmissum conditionaliter vel in diem ĩcertam relictũ nõ trãsmittit.ibidẽ.nu.71.fo.369.
Fideicõmissũ particulare quid sit:⁊ in quo differat a legato.sup ꝟbo:si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia legati ⁊ fideicom.nu.143.fo.ccclxxv.
Fideicõmissum lꝫ possit remitti p fideicõmissũ. non tñ per simplicem renunciationẽ.sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia fideicõ.substitutio.nu.107.fo .ccclxxij.
Fideicõmissum an possit remitti seu renunciari. sup verbo:si absqꝫ liberis moreret.ij. in materia fideicõ.substi.nu.94.fo.ccclxxj.
Fideicõmissũ nõ põt propria auctoritate occupari:sꝫ dꝫ capi de manu heredis:aut peti via actionis.super verbo si absqꝫ liberis moreret.ij.i materia lega.⁊ fideicõ.nu.145.fo.ccclxxvj
Fideicõmissum relictum fuisse cõitati aut singulis de cõmunitate quomõ cognoscat. sup verbo:si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia fideicõ.substi.nu.9.fo.ccclx.
Fideicõmissum an transmittat.super verbo mortuo itaqꝫ testa.ij.nu.112.et nu.113.fo.ccccxxij.
Fideicõmissum vniuersale si est purum vel purificatum transmittitur ad heredem fideicommissarij ante restitutionẽ decedentis. sup verbo:mortuo itaqꝫ testa.ij.nu.161.fo.ccccxxxviij
Fideicõmissum vniuersale conseruatur etiã hodie per autenti.ex causa.C.de libe.preteri.super verbo.in codẽ testamento relinquens.j.nu.237.fo.ccxliiij.
Fideicõmissa conditionalia nõ trãsferunt herede instituto moriente ante conditionis euen-

Index alphabeticus

tum. sup verbo: z vroiē noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 624. fo. cxv.

Fideicōmissa oia expirāti hereditas p heredez nō adeaī sup ỹbo: si absq liberis moreret. ij. in materia fideicō. substi. nu. 72. fo. ccclxix.

Fideicōmissa vniuersalia in testamēto relicta in q̄bus casib⁹ debenī: z peti possunt non adita hereditate per heredem. ibidem. nu. 73.

Fideicommissa vnde habuerint originē. super verbo: si absq liberis moreret. ij. in materia fideicom. substi. nu. 3. fo. ccclix. Et quibus verbis cōcipiantur: z possint fieri. ibidem. nu. 4.

Fideicōmissa an habeāt executionē parata. super verbo: si absq liberis moreret. ij. in materia lega. z fideicō. nu. 191. fo. ccclxxxi.

Fideicommissari⁹ dicit heres indirect⁹ z vtilis. super verbo: z vroiez nomine adelasiā. in. iiij. preludio. nu. 164. fo. lxvij.

Fideicōmissari⁹ añ restitutionē hereditatis sibi factā non est heres: nec loco heredis: nec de p se auderet possessionē apphēdere sine periculo perditiōis eiusdem. super verbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 74. fo. ccccxxviij.

Fideicommissarius cogere pōt heredē grauatū adire hereditatē: ne morte illius pereat fideicōmissum. sup ỹbo: si absq liberis moreret. ij. in materia fideicō. substi. nu. 74. fo. ccclxix.

Fideicōmissari⁹ vn⁹ sol⁹ ex plurib⁹ pōt cogere heredē adire: z hereditatē aditā restituere. super verbo: si absq liberis moreret. ij. in materia fideicom. substi. nu. 77. fo. ccclxix. Rationem reddit ibidem. nu. 88.

Fideiussor iurando quādo teneaī. super verbo: testamentum. iij. nu. 24. fo. cxciij.

Filius adoptiuus an possit sine venia vocare in ius patrē adoptiuuz. sup verbo: z vroiē noie adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 742. fo. cxxviij.

Fili⁹ q̄ ab hereditate p̄ris abstinuit pōt penitere duob⁹ occurrētib⁹. sup ỹbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 127. fo. ccccxxxiiij.

Fili⁹ nō gaudet iure abstinēdi in casu. sup ỹbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 100. fo. ccccxxxj.

Filius p̄mogenit⁹ potest assumi in administrationē regni etiā viuēte adhuc rege: vt de pluribus francoz regibus factuz fuit. sup verbo: adiecte impuberi. nu. 54. fo. cclxij.

Fili⁹ an possit adire hereditatē sibi delatā sine patre. sup verbo: mortuo itaq testatore. j. nu. 341. fo. ccccxv.

Fili⁹ iurās nō contrauenire testō: in quo fuit p̄terit⁹: nō videt. ppter hoc renūciare legitime z quarte trebellianice sibi competēti. sup verbo: in eodē testō relinquēs. j. nu. 119. fo. ccxix.

Filius si donet z demū pater p̄sentiat: q̄d iuris. sup verbo: matrem in sup clera. nu. 51. fo. xlix.

Filius nūq̄ p̄sumit emācipat⁹. vel alis sui iuris esse ex sola cōi opinione z reputatiōe. sup ỹbo: matrē in sup cleram. nu. 4. fo. xlvj.

Filius p̄sumit emancipatus si habitat p decennium seorsum a patre. ibidem. nu. 5.

Filius emancipat⁹ reuocare nō pōt reuocationem hereditatis paterne semel factam. super verbo: mortuo itaq testatore. ij. numero. 135. fo. ccccxxxiij.

Filius emancipat⁹ reducit in patriā potestatez ppter ingratitudinē. sup verbo: in eodē testamento relinquens. ij. nu. 4. fo. cclj.

Filio emancipato cui pater substituere non pōt pupillariter q̄o. quidebit. sup verbo: si absq liberis moreretur. ij. in materia pupil. substi. nu. 47. z. 55. fo. ccclxxvi.

Filius lz emancipat⁹ tanq̄ primior oēs a successione paterna excludit vlteriores descendētes etiā in patria potestate existētes. sup ỹbo: et vroiem nomine adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 612. fo. cxiiij.

Fili⁹ an possit solū emācipari ad actū testandi: vel aliū actū. sup verbo: matrez in sup cleram. nu. 27. fo. xlvij.

Fili⁹ q̄ excludat nepotes quomodo intelligatur sup ỹbo: z vroiē noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 614. fo. cxiiij.

Filius lz in successione sui patris excludat nepotes ex se descendētes nō tñ excludit nepotes fratris sui premortui auo succedere volētes q̄ simul cum patruo succedunt auo iure representationis. ibidem. nu. 615.

Filius exclusus a petitione hereditatis paterne ex capite vñ liberi post triginta annos: an poterit adhuc petere post. xxx. annos ex capite vnde legitimi. super verbo: duas habens filias. nu. 249. fo. xlj.

Fili⁹ p q̄ medium non excludit a paterna hereditate. xxx. annis. imo nec. lx. sup ỹbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 155. fo. ccccxxxvj.

Fili⁹ an possit exheredari ppter causas similes expressis in iure. super verbo: in codē testamēto relinquens. ij. nu. 19. fo. ccliij.

Filius semp p̄sumit malā mēte exheredat⁹ si nō appareat de bona mente. super ỹbo: si absq liberis moreretur. ij. in materia pupil. substi. nu. 61. fo. ccccxxviij.

Filius in q̄bus casibus possit grauari in legitima. super verbo: reliquit. nu. 32. fo. cclxxij.

Filius lz non possit grauari in legitima: tñ filij heres bñ posset. sup verbo: si absq liberis moreret. ij. in materia cōpē. substi. nu. 19. fo. ccclij.

Filius an possit grauari in legitima p militarez substitutionem. ibidem. nu. 20.

Filius in dubio semp videt grauatus restituere hereditatem: si absq liberis decesserit: z non liberis stantibus. super verbo: si absq liberis moreretur. j. nu. 1. fo. ccxcvj.

Filius nō hz hereditatem paternā titulo lucrativo: nec dicit eam acq̄rere: ideo non teneī ad gabellā vel decimaz deo debitā. sup ỹbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 51. fo. ccccxxv.

Fili⁹ suus heres z seruus heres necessari⁹ q̄o differant. super verbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 8. fo. ccccxxij.

Filius bonus tenet conseruare hereditatem paternam. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. nu. 33. fo. ccxx.

Filius quare dicaī heres patris necessarius: ita q̄ inuit⁹ efficit heres. sup verbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 84. fo. ccccxxix.

Filius ingratus p̄uaī legitima sup verbo: in eodem testamēto relinqueus. j. nu. 207. fo. ccxl.

Filius ingrat⁹ potest exheredari: lz factus sit furiosus. sup verbo in eodē testamēto relinquēs ij. nu. 27. fo. ccliij. Et etiā si nō efficiatur furiosus. ibidem. nu. 28.

Fili⁹ institut⁹ in re certa q̄ñ habeaī loco legatarij. sup ỹbo: in eodē testamento relinquens. j. nu. 256. fo. ccxlviij.

Fili⁹ institut⁹ heres in testō extranei si repudiet q̄s p̄ferī an pater eius: vel substitut⁹ sup verbo: si absq liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 73. 74. 75. z. 76. fo. cccx.

Filius est instituendus in aliquo saltez modico in testamento patris duplici ratione. sup verbo: in eodem testamento relinquēs. j. nu. 30. z. 35. fo. ccxx. z seq.

Fili⁹ sufficit q̄ in aliquo instituaī lz nō noiet filius. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. nu. 38. fo. ccxxj.

Filiū an sit necesse in aliquo instituere vel sufficiat ei simplr relinq̄re. sup ỹbo: i eodē testō relinquēs. j. nu. 2. 10. 11. fo. ccxvij.

Fili⁹ an sit necessario instituēdus de iure ciuili: vt sufficiat ei aliq̄d simplr relinq. sup ỹbo: i eodē testō reliquēs. j. nu. 12. 13. 14. z. 15. fo. ccxviij. Et quid de iure nouo. ibidem. nu. 18. z de nouissimo. nu. 19. et. 21.

Filius an sit necessario instituēd⁹ vide per q̄tuor conclusiones. super verbo: in eodem testamēto relinquens. nu. 22. z. 23. fo. ccxx.

Fili⁹ nō potest institui in dote matris. sup ỹbo: alteroche filie. nu. 11. fo. ccv.

Filius quare debet hodie apte institui: vel exheredari. super verbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 59. fo. ccccxxvj.

Filius institutus a patre in vsufructu oim bonorum non teneī computare illuz vsumfructum in legitima. super verbo: cetera bona. nu. 23. fo. cclxxvij.

Filius dz in testō p̄ris de necessitate heres instituī saltez in vno nummo: aut obolo. sup ỹbo: testamentum. iij. nu. 59. fo. cxcvij.

Fili⁹ in ptāte an possit institui sub conditiōe. super verbo: reliquit. nu. 27. fo. cclxxj.

Filius in testō p̄ris heres institut⁹ an possit retenta legitima residuū repudiare: z locū facere substituto. super verbo: si absq liberis moreret. in materia vulga. substi. nu. 48. fo. cccvj. Et latius vide. ibi nu. 50. 53. 54. fo. cccvij.

Filius tudei baptizatus vel hereticī: aut schismatici potest de iure testari. super verbo: matrem in super cleram. nu. 40. fo. xlviij.

Filius quando efficiatur sui iuris per dignitatem. super verbo: si absq liberis moreretur. ij. in materia pupil. substi. nu. 52. fo. ccccxxvij.

Principalium sententiarum.

Filius legitimatus a principe non potest patri in plus succedere: q̄ vnus legitimorum: cui minus relictum fuit. super verbo: z vroiem nomine adelasiam. in materia legitimationis. nu. 205. fo. lxx.

Filius an possit ppria auctoritate capere legitimā. sup ỹbo: si absq liberis moreret. ij. in materia lega. z fideicom. nu. 147. fo. cccl xxvj.

Filius an possit denominari a matre sicut a p̄re. super verbo: raynutius. nu. 1. fo. v. Et latius ibidem nu. 12.

Filius an teneaī dotare matrez. super verbo: dotem quam ei dederat. nu. 70. fo. ccxj.

Filius an teneaī matrez in aliquo instituere. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. nu. 252. fo. ccxlvij.

Filius in q̄bus casibus denominetur a matre: et sequatur illius conditionem. super verbo: raynutius. nu. 16. 18. z. 19. fo. vj.

Filius sane mentis si fecit testamentum: deinde eidē furioso facto p̄ substituit: quis iuris. sup verbo: si absq liberis moreretur. ij. in materia exempla. substi. nu. 43. fo. cccxlj.

Filius mētecapt⁹ habēs parētes naturales z patrē arrogatorē poterit decedere cū trib⁹ testamentis. sup verbo: si absq liberis moreret. ij. in materia exēpla. substi. nu. 13. fo. cccxxxvj.

Filius an teneaī patrem in aliquo instituere q̄ñ potest testari sicut tenetur pater filium. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. nu. 248. fo. ccxlvij.

Filius sequitur patrem quo ad curialem conditionem. super verbo: raynutius. nu. 4. fo. v.

Filius nō p̄t occidere patrē inuentū in adulterio cum vroie sua. super verbo: in eodem testamento relinquens. ij. nu. 3. fo. ccliiij.

Filius p̄teritus an possit expresse testamētū patris approbare in aliorū p̄iudicium q̄bus via est aperta. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. numero. 101. z. 102. vsq ad. 105. fo. ccxxvij. z nu. 113. z. 114. fo. seq.

Filius de iure habet in paterna hereditate que notatur. super verbo: in eodē testamēto relinquens. j. nu. 267. fo. ccxlix.

Filius religionē ingressus pōt de iure testari. super verbo: matrē in sup clerā. nu. 42. fo. xlviij.

Filius regis dicit rex etiā viuo patre. super ỹbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 48. fo. ccccxxv.

Filius repudiata hereditate paterna an possit retinere feudū vel emphiteosiz a p̄re acq̄sita. sup ỹbo: si absq liberis moreret. ij. in materia vulgaris substi. nu. 57. z. 58. fo. ccevij.

Filius repudiās legitimā potest ppetuo penitere. sup ỹbo: si absq liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 52. fo. ccevij.

Fili⁹ si semel legitimā suā repudiauerit nō potest penitere. sup verbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 137. fo. ccccxxxv.

Fili⁹ nō pōt reuocare tacitā repudiationē ex p̄scriptiōe inductā. sup ỹbo: mortuo itaq testatore. ij. nu. 138. fo. ccccxxxv.

Universidad de ... Biblioteca

Filius licet possit infra trienniũ repudiationẽ hereditatis reuocare: tñ moriendo anteq̃ reuocet nõ trãsmittit facultatẽ reuocãdi super verbo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.141.fo.cccccxxxv.

Filius a repudiatiõe p eum facta põt penitere etiã tacite super v̄bo mortuo itaq̃ testatore. ij.nu.131.fo.ccccxxxiiij.

Filius põt reuocare etiã repudiationẽ iudicialiter factam.ibidem.nu.132.

Fili⁹ põt reuocare suã repudiationẽ: licet nõ possit reuocare suã imissionẽ.sup v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.128.fol.ccccxxxiiij. Etiam si habeat coheredẽ ibidem.nu.130.

Filius nõ põt reuocare repudiationẽ materne hereditatis.super v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.134.fo.ccccxxxiiij.

Filius nõ põt repudiare residuum retenta legitima superverbo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.iiij. preludio.nu.110.fo.lxj.

Filius nõ cogit recipere legitimã in pecunia.super verbo: reliquit.nu.29.fo.cclxxij.

Filius habẽs substitutum nõ põt repudiationẽ reuocare.super verbo: mortuo itaq̃ testatore. ij.nu.139.fo.ccccxxxv.

Fili⁹ cui pupillariter substituit quo tpe debeat esse in potestate testatoris. sup v̄bo: si absq̃ liberis moreretur.ij.in materia pupi.substi. nu. 32.fo.cccxxiiij.

Filius sacerdotis sequitur conditionẽ ecclesie. q: est ei⁹ seru⁹. sup v̄bo: raynuti⁹. nu.21.fo.vj.

Filius seruus ꝛ monach⁹ eq̃parant. super verbo: matrem insup clerã.nu.38.fo.xlviij.

Filius naturalis nõ põt succedere pr̃i ex fideicõmissaria substitutiõe: si pater dixerit: q̃ncũq̃ fili⁹ legitim⁹ heres sine liberis decesserit hereditatẽ restituat filio meo naturali seu bastardo.sup v̄bo ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.682.fo.cxxj.

Filius nõ succedit furioso cui⁹ curã neglexit.sup verbo: ꝛ in vxorẽ noie adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.821.fo.cxxxv.

Filius ex filia regis nõ succedit in regno. super verbo: duas habẽs filias.nu.124.fo.xxviij.

Filius p̃moriendo patri spem successiõis nõ trãsmittit: nisi in suos heredes. sup v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.103.fo.ccccxxxj.

Filius nõ põt testari ẽt de bonis: in q̃bus nõ hz vsumfructum.super verbo: matrẽ insuper clerã.nu.14.et.15.fo.xlvj.

Fili⁹ an possit de cõsensu patris testari ad pias causas quo ad vsumfructũ bonoꝝ aduẽticioꝝ sup v̄bo.mr̃ez insup clerã.nu.34.fo.xlviij. Et q̃d in bonis in q̃bus pr̃i nõ q̃ritur vsufructus ibidẽ.nu.36.

Filius preteritus põt approbare testamẽtũ aliis liberis testatoris nõ contradicẽtib⁹.sup v̄bo: in eodẽ testõ reliquẽs.j.nu.40.fo.ccxxj.

Fili⁹ q̃ trãsmittat hereditatẽ nõ agnitã adquoscunq̃: limitate sup verbo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.123.fo.cccxxxiij. ꝛ nu.123.ꝛ.126.

Filius an transmittat ius succedẽdi de iure p̃torio: sicut de iure ciuili.sup verbo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.122.fo.ccccxxxiij.

Filius an transmittat hereditatem quo ad oĩa tria capita succedẽdi. sup v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.157.fo.ccccxxxvij.

Filius anteq̃ transmittat q̃relã inofficiosi testamẽti duo requirunt.sup v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.148.fo.ccccxxxv.

Filius cui auus erat elapsus licet nõ trãsmittat vt filius: tñ trãsmittet vt legitimus. sup v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.186.fo.ccccxlj.

Fili⁹ hereditatẽ pr̃nã trãsmittit moriendo etiã quo ad possessionẽ in regno francie.sup v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.109.fo.ccccxxxij.

Filius moriendo trãsmittit legitimã: aut ius petendi supplementum illius.ibidem.nu.110.

Filius trãsmittit trebellianicã in hereditate patris ei debitam.ibidem.nu.111.

Filius voluntate patris exp̃ssa aut tacita succedens hereditatem trãsmittit nõ agnitam ad quoscunq̃: sed succedẽs cõtra volũtatem non trãsmittit: nisi ad liberos suos.sup v̄bo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.144.fo.ccccxxxv.

Filij dãnatorum nõ peccant occultantes bona parentum: ne indigeant.super verbo: mortuo itaq̃ testatore.nu.136.fo.cccxcv.

Filij hereticoꝝ ꝛ schismaticorum nõ sunt in patria potestate. super verbo: matrem insuper cleram.nu.41.fo.xlviij.

Filij ingrati sunt peiores bestijs.sup v̄bo in eodem testamẽto relinquens.ij.nu.32.fo. ccliiij. Et viperis similes ibidem.nu.35.fo.cclv.

Filij legitimi tñ q̃ño succedãt ab intestato. sup v̄bo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.747.fo.cxxviij.

Filij tantum legitimi vt sunt adoptiui non excludunt filias.sup verbo: duas habens filias. nu.149.fo.xxxj.

Filij legitimi popularium p̃feruntur bastardis nobilium.sup verbo: raynutius.nu.32. fo.vij.

Filij nõ possunt petere legitimã patre religioso viuente.super verbo: mortuo itaq̃ testatore. j.nu.299.fo.ccccxj.

Filij naturales et legitimi vel legitimi tantum sunt necessario instituẽdi vel exheredãdi: sed non bastardi: nec spurij.super verbo: in eodem testamento relinquens.ij.nu.12.fo.cclj.

Filij naturales tantum qui dicant: ꝛ de eorum multiplici specie super verbo: et vxorem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.670.fo.cxx. Et qui proprie naturales.ibidem.nu.671.

Filij naturales tantu3 qualiter succedant ex testamẽto.super verbo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã. in materia successiõis ab intestato. nu 676. fo.cxxj. Et an eis possit donari causa emãcipationis.ibidem.nu.677.

Filij naturales inquantum succedant ibidem. nu.678.

Filij naturales q̃liter succedãt ab intestato sup verbo: et vxorem nomine adelasiã in materia successionis ab intestato.nu.696.fo.cxxiij.

Filij naturales tñ qualiter succedant ab intestato.sup v̄bo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.666.fo.cxx.

Filij naturales sunt in triplici dr̃ia.ibi.nu.667.

Filij spirituales qui dicantur.sup verbo: ꝛ vxorem noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.761.fo.cxxix.

Filij quare dicãtur sui heredes.sup verbo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.20.fo.ccccxxiij.

Filios non stare: vel stare: ꝛ succedere non posse sunt paria.super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nume.680.fo.cxxj.

Filij qualiter dicantur sui heredes tam respectu matris: q̃ patris.super v̄bo: ꝛ vxorẽ noie adelasiam.in materia successionis ab intestato. nume.177.fo.lviij.

Filiorum appellatione nõ veniunt bastardi.sup verbo: raynutius.nu.22.fo.vj.

Filioꝝ appellatione veniunt bastardi: vbi agit de onere odio ꝛ incõmodo.superverbo: raynutius.nu.43.fo.viij.

Filijs tria debent a parẽtibus.sup v̄bo: in eodẽ testamẽto relinquẽs.ij.nu.36.fo.cclv.

Filiolus tenet ad honorẽ ꝛ reuerentiã baptizãti: ꝛ eũ leuanti de sacro fonte.super verbo: ꝛ vxorem noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.765.fo.cxxx.

Filia dotata excludit a bonis quesitis ex cõtractu pr̃is: ꝛ sic a feudo ꝛ emphyteosi. sup v̄bo: duas habẽs filias.nu.177.fo.xxxiij.

Filia statuto exclusa testm̃ patris in quo est p̃terita ĩpugnare nõ p̃t quouismodo.ibi.nu.178.

Filia statuto exclusa nõ põt petere legitimã: nec supplementũ illius.ibidẽ.nu.179.fo.seq. Agere tñ põt vt cõgrue dotet.ibidẽ.nu.180.

Filia retinet dotẽ: quãuis repudiauerit paternã hereditatẽ.sup verbo: si absq̃ libe.moreret.ij. in materia vulg.substi.nu.60.fo.cccvij.

Filia statuto exclusa nõ repellit a fratris sui successione nisi dicatur.super verbo: duas habẽs filias.nu.188.fo.xxxv.

Filia vt excludatur per statutũ a quo et per quẽ debet dotari.sup verbo: duas habens filias. nume.167.fo.xxxij.
Et quid si p ea3 steterit quin dotetur.ibidem. nume.168.et.169.

Filia nõ excludit nisi a successione dotantis.sup verbo: duas habẽs filias.nu.174.fo.xxxiij.

Filiã excludi per solã dotationẽ quõ intelligat. sup verbo: duas habẽs filias.nu.157.fo.xxxij.

Filiã exclusam nõ posse testm̃ impugnare stantibus masculis qualiter intelligat.sup v̄bo: in eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.129.fo.ccxxx.

Filia impubes q̃ renũciauit nõ ligat iuramento. sup verbo: duas habẽs filias.nu.292.fo.xlv.

Filia potest insistere cõtra patrẽ vt dotet etiã coram iudice ecclesiastico.sup verbo: dotem quã ei dederat.nu.26.fo.ccvij.
Et quid si nõ audeat insistere contra patrẽ vt dotet p̃pter verecũdiã.ibidẽ.nu.28.fo.seq.

Filia nõ potest institui in dote matris.sup v̄bo: alteroche filie.nu.11.fo.ccv.

Filia potest petere post ingressum dotem si ante ingressum vel in ingressu monasterij non fuerit dotata.superverbo: dotem quã ei dederat. nume.7.fo.ccvj.

Filia potest petere: q̃ cõgrue dotetur nõ obstãte renunciatione.super verbo: duas habens filias.nume.293.fo.xlj.

Filia quanto tpe teneat expectare patrẽ: anteq̃ nubat.super verbo: dotẽ quã ei dederat.numero.34.fo.ccviij.

Filia renuncians in quib⁹ casibus succedat non obstante iuramẽto. super verbo: duas habẽs filias.nu.286.fo.xliiij.

Filia renuncians cum iuramẽto paterne hereditati: excluditur a paterni testamẽti impugnatione ꝛ ab intestato: ex oi capite: vz vnde liberi: ꝛ vnde legitimi.sup verbo: duas habens filias.nu.248.fo.xlj.

Filia que renunciauit bonis paternis nõ excluditur a fraternis.super verbo: duas habens filias.nume.250.fo.xlj.

Filia renũcians salua legitima successione: satis videt renũciasse fauore masculoꝝ.super v̄bo: duas habẽs filias.nu.298.fo.xlv.

Filia renũcians an sit exclusa a feudo et emphyteosi.sup v̄bo: duas ha.filias.nu.284.f.xliiij.

Filia que renũciauit in testõ patris preterita nõ potest dicere testamentũ nullũ. super verbo: duas habẽs filias.nu.261.fo.xlij.
Et an talis filia cõputetur in numero liberoꝝ ad taxandũ legitimã.ibidẽ.nu.262.

Filia que renũciauit successione an possit petere relaxationẽ iuramẽti.ibidẽ.nu.263.

Filia transmittit facultatẽ seipsam dotandi.sup verbo: mortuo itaq̃ testa.ij.nu.111.f.ccccxxxij

Filie non succedunt cũ masculis vbi statutũ vel consuetudo eas excludit: quo casu etiã excludunt moniales: etiam a iurepatronatus.super verbo: duas habẽs filias.nu.126.fo.xxviij.

Filie succedunt parentib⁹ equaliter cũ masculis etiã in iurepatronatus: posito q̃ sint meretrices.sup verbo: duas habens filias.nu.1.et.2. fo.xj.limita.vt ibidẽ.nu.4.

Filie si succederẽt in regno frãcie q̃ incõueniẽtia sequerent.sup verbo: ꝛ vxorẽ noie adelasiam. in primo preludio.nu.30.fo.lij.

Filiatio nõ potest cõtrahi solo cõsensu.sup v̄bo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.759.fo.cxxix.

Filiusfamil.põt donare cã mortis de cõsensu sui pr̃is.sup v̄bo: matrẽ insup clerã.nu.43.f.xlviij

Filiusfamilias an possit habilitari statuto vel cõsuetudine ad testãdũ.sup verbo: matrẽ insup clerã.nu.24.fo.xlvij.

Filiusfamilias p̃motus ad ordines etiã minores põt testari de aduẽtitijs.sup v̄bo: matrẽ insup clerã.nu.19.fo.xlvij.limita.vt ibidem.nu.20.

Filiusfamil.an possit testari ad pias causis saltẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Inder alphabeticus

de cõsensu patris.super verbo:matrẽ insuper cleram.nu.29.fo.xlvij.
Filiusfamilias potest testari ex priuilegio.super ꝟbo:matrẽ insup clerã.nu.37.fo.xlviij.
Filiusfamil.potest testari de peculio castrẽsi:vel quasi castrẽsi.super verbo: matrẽ insup clerã. nume.6.et.7.fo.xlvj.
Sz nõ de alijs ꝯ castrẽsib⁹ vel q̃si.ibi.nu.11.
Fiscus an teneat creditorib⁹ bonoꝝ rũdere bonis ꝟfiscatis.sup ꝟbo:z vro.no.adela.in materia succes.ab intest.nu.850.et.851.fo.cxxxviij
Fiscusz quicũqz alius heres legitimus quomodo differũt.super verbo:z vroꝛem noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.numero.864.et.866.fo cxxxix.
Et in quibus cõueniant.ibidẽ.nu.865.
Fiscus non potest apprehendere possessionẽ ab alio detentã ꝓpria autoritate si possessor contradicat.sup ꝟbo:z vro.noie adela.in materia succes.ab intesta.nu.941.fo.cxlvj.
Fiscus nunqz vel raro existit equus.super ꝟbo: si absqz liberis moꝛeretur.ij.in materia vulg. substi.nu.56.fo.cccvij.
Fiscus an ꝑferak substituto herede idigno repudiante.super ꝟbo:si absqz libe.moꝛerek.in materia vulga.substitu.nu.94.fo.ccclxij.
Fiscus ꝟ quidã saccus sine cõscietia imbursans oia male acquisita.sup verbo:mortuo itaqz testatoꝛe.j.nu.143.fo.cccxcvj.
Fiscus succedit in bonis vacantib⁹ sine dñi voluntate.sup verbo:z vroꝛẽ noie adela.in materia succes.ab intesta.nu.930.fo.cxlvj.
Et quid si aliqs apparet de heredibus defuncti.ibidem.nume.942.
Fiscus qualiter succedat post oẽs in bonis vacãtibus ex defectu possessoꝛ.sup verbo:z vroꝛẽ noie adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.832.fo.cxxxvj.
Fiscus an succedat in hereditate clerici vacante.ibidem.nu.833.fo.seq.
Fiscus qualiter succedat bonis ꝓpter delictum confiscatis.ibidem.nu.835.
Fiscus potius dicit succedere bonis: ꝯ persone. super verbo:z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.839.fo.cxxxvij.
Fiscus excludit a successione peregrinoꝝ z pauperũ.sup verbo:z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia succes.ab intesta.nu.819.fo.cxxxv.
Fiscus excluditur in bonis filioꝝ apud hospitale expositoꝝ.ibidem.nu.818.
Fiscus vẽdicans hereditatẽ indigni an teneat ad solutionẽ legatoꝝ in testameto relictorum sicut teneret heres: cui auferẽ hereditas.sup verbo:cõdidit.ij.nu.11.fo.clxxij.
Fisco applicanẽ lucra illoꝝ:qui mortẽ alicui parant:z necẽ instruunt.super verbo:dotẽ quam ei dederat.nu.67.fo.ccxj.
Fiscũ succedere in bonis vacantibus quõ intelligatur.sup ꝟbo:z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia succes.ab intesta.nu.947.fo.cxlvij.
Flagitia que dicanẽ.sup verbo:mortuo itaqz testatoꝛe.j.nu.90.et.91.fo.cccxcj.
Flandria qualiter recessit a dñio gallorum.super verbo:duas habẽs filias.nu.17.fo.xiij.
Flumina sunt q̃qz i iferno ad saturãdũ auaros sup verbo:cetera bona.nu.4.fo.cclxxiij.
Forma substantialis in actu exquisita seruari dz specifice. super verbo:in eodẽ testamento relinquens.j.nu.73.fo.ccxxv.
Formã non licet omittere etiã ꝓpter facilioꝛem actus expeditionẽ.ibidem.
Francigene filijfamil.testari possunt.sup verbo: matrẽ insuper cleram.nu.22.fo.xlvij.
Frater defuncti in dubio preferẽ eius vxoꝛi.sup verbo:z vroꝛem nomine adelasiam.in primo preludio.nu.56.fo.lv.
Frater an teneatur dotare soꝛoꝛem.super verbo: dotẽ quã ei dederat.nu.71.fo.ccxj.
Et quid si semel soꝛoꝛ perdat dotem.ibidem. nume.73.fo.ccxij.
Frater volẽs dotare soꝛoꝛẽ suã mortuo patre nõ audiẽ.sup ꝟbo:duas habẽs fi.nu.170.f.xxxij
Frater preteritus in testamẽto fratris põt testm querelare:in quo spurius aliquis reperitur heres institut⁹.sup ꝟbo: raynuti⁹.nu.28.fo.vij.
Fratris carnalis appellatione venit frater vterinus.super verbo:mortuo itaqz testatoꝛe.ij.nu.26.fo.ccccxxxij.
Fratres mendicãtes possunt testõ heredes instituiz hereditas nõ possit ab intestato deferri. super verbo: z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.207.fo.lxxj.
Nec possunt tenere bñficia.ibi.nu.218.f.lxxij.
Fratres mendicantes an excludant feminas a successione.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.126.fo.ccxxx.
Et an fratres tertij ordinis sancti francisci.ibi dem numero.127.
Fratres minoꝛes sunt oim successionum incapaces.sup ꝟbo:z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intesta.nu.213.fo.lxxj.
Ffes de ordine ꝓdictoꝝ an excludãt substitutũ: sup ꝟbo:si absqz lib.moꝛe.ij.nu.19.fo.ccxcviij
Fratres vtrinqz cõiuncti vocanẽ ab intestato ad successionẽ persone ab intestato defuncte.sup verbo: z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intesta.nu.659.fo.cxix.
Fratrũ quis prioꝛ debeat suã partẽ eligere facta diuisione.super verbo:in eodẽ testamẽto relinquens.j.nu.211.fo.ccxlj.
Fratrũ vn⁹ si occidat patrẽ: cui applicabiẽ eius portio.sup ꝟbo:cõdidit.ij.nu.14.fo.clxxij.
Fredegonda inter regẽ z regiã diuortũ cõpaternitate pcurauit:vt regina fieret.super verbo:z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.769.fo.cxxx.
Fructus appellatione quid veniat.super verbo: cetera bona.nu.32.fo.cclxxviij.Et super verbo:si absqz liberis moꝛeretur.ij.in materia exẽpla.substi.nu.32.fo.cccxxxix.
Fructus bñficij an possint capi.sup verbo:z vroꝛẽ noie adela.in.ij.decisiõe.nu.336.fo.lxxxiij.
Fructus percepti ante aditã hereditatem debẽt poni in inuẽtario.super ꝟbo: mortuo itaqz testatoꝛe.j.nu.412.fo.ccccxxj.
Fundo vẽdito an dicatur vendita capella: sepulchrũ:aut ius patronat⁹.super verbo:z hoꝛtuz. nu.8.fo.ccxvj.
Fun⁹ sequẽtes nõ põt vexari:nec i ius vocari.super verbo:mortuo itaqz testatoꝛe.j. nume.59. fo.ccclxxxix.
Furiosus an possit ꝓpter delictũ ante furoꝛẽ cõmissum puniri:aut exheredari.sup ver.si absqz liberis moꝛeret.ij. in materia exempla substi. nu.22.fo.ccccxxxvij.
Furiosus habeẽ ꝑ mortuo.ibidem nu.23.Et q̃d si deliq̃rit tpe dilucidi interualli.ibidẽ nu.26.
Furiosus an ꝓsumak testm fecisse tẽpoꝛe furoꝛis vel sane mẽtis.super verbo : adiecte impuberi.nu.75.fo.cclxv.
Furioso q̃ persone possint exẽplariter substitui. super verbo: si absqz liberis moꝛeretur.ij. in materia exempla. substi.nume.29.fo.ccccxxviij. Et an sufficiat pr̃i vnum de liberis filij furiosi substituere:aliꝰ ꝓteritis: ibidẽ nu.30.et.31.fo lio.cxxxix.Et an possit matrem filij preterire: ibidem nume.33.
Furneri⁹ qui prio certa mercede ꝓmisit coquere panẽ:an teneatur prio eadem coquere familia augmẽtata.super verbo:z soboles quaz gestabat.nu.55.fo.ccxcj.
Furtũ quid sit.super verbo : cuidã petro tradiderunt.nu.87. fo.ccccxlviij.

Gabella si debeak de acq̃sitiõe ex statuto ciuitat̃: heres extraneus ad illã tenebiẽ: sz nõ filiꝰ suus heres.sup verbo: mortuo itaqz test.ij. nu.52. fo.ccccxxv.
Gabella si venit soluẽda de legatis ex forma statuti: non soluetur de relictis factis ꝑ male ablatis.super verbo : si absqz liberis moꝛeret. j.nu.29.fo.ccxcix.
Gaius viselius varro repꝛehẽsus.sup ꝟbo:z vroꝛem noie adelasiam.in materia succes. ab intestato.nu.724.fo.cxxvj.
Gallia narbonensis a tributo romanoꝝ erat exẽpta.sup ꝟbo:z vroꝛẽ nomie adelasiã.in.ij. decisione.nu.306.fo.lxxx.
Galli quo tpe ceperint vti legib⁹.sup ꝟ. in eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.167.fo.ccxxxv.
Galli nõ habent filios suos in potestate. sup verbo:si absqz liberis moꝛeret.ij. i materia pupil. substi.nu.38.fo.cccxxiiij.Et quare dicanẽ frãci.ibidẽ nu.39.Et q̃ sit eoꝝ natura. ibidem numero.40.
Gallia vnde dicta.ibidẽ nu.41.fo.cccxxv.
Gayferus aquitanie dux punitur.super verbo:et vroꝛem nomine adelasiam. in prima decisione.nu.282.fo.lxxvij.
Generalitũ quatuoꝛ in francia quod sit officium. super verbo:z vroꝛẽ nomie adelasiã. in.ij.decisione.nu.509.fo.cij.
Gladij appellatione quid veniat. super verbo: mortuo itaqz testatoꝛe.j.nu.17.fo.ccclxxxvij.
Gloria quid dicatur.super verbo: condidit.j.nu. 52. fo.clxx.
Glosa singularis in.c.licet. de iureiuran. lib.vj. dupliciter limitatur.super verbo:duas habẽs filias.nu.291. fo.xliij.
Gratia concessa de vno aut duo beneficia intelligitur de vno aut duobus primo z immediate vacantibus.super verbo:z vroꝛem nomine adelasiam. in secunda decisione. nume.401. fo.lxxxix.
Gratiam dei mirabilem z infinitam datam animẽ rationali diuinitus:z de homĩs nobilitate quo ad animã.vide super verbo:adiecte impuberi.nu.48.fo.cclxij.
Gratiã qui semel habuit ꝑ vno homicidio qõ cõmiserat:si vult prio secundo gratiam impetrare debet in hac secunda facere mentionem de prima.super verbo : mortuo itaqz testatoꝛe.j.nu. 112.fo.cccxciij.
Grauari potest quis in plus: ꝯ fuerit honoratus in aliquibus casibus.super verbo:si absqz liberis moꝛeretur.ij.in materia fideicõ.substi. nu. 61.fo.ccclxviij.
Grauatus portare nomen z arma testatoꝛis ad quid teneatur.sup verbo si absqz liberis moꝛerek.ij. i materia fideicõ.substi.nu.90.f.ccclxxj.
Grauamẽ omne reiicitur de legitima filioꝝ hodie.sup ꝟbo:reliqt.nu.28.fo.cclxxij.
Guillelmus de cugno doctor tholosanus cuias fuerit.sup verbo:z vroꝛẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intesta. nu.689.fo.cxxij.

Haberi ꝟbũ denotat quãdã fictionẽ.sup ꝟb. si absqz liberis moꝛerek.ij. in matia pupil.substi.nu.55.fo.ccccxxvij.
Habit⁹ pupilꝰ ꝑsiderak.sup ꝟ. z vr.no.ade.i.j.plu.nu.10.fo.l.
Et cadit i pupillo:ibidẽ nu.11.
Habito verbũ est ꝟbũ frequentatiuũ:z quomodo intelligak.sup ꝟbo:domũ. nu.38.fo.ccxv.
Habitatio patris cẽsetur habitatio filij.sup ꝟbo mortuo itaqz testatoꝛe.ij. nu.44. fo.ccccxxv.
Hannibal setim occidit. sup ꝟ. mortuo itaqz testatoꝛe.j.nu.79.fo.cccxc.
Heres ꝟbũ accipiẽ ꝑ masculo i matia feudali.sup verbo:duas hñs filias.nu.66.fo.xix.
Heres semp accipiẽ ꝑ filio z ceteris descẽdẽtib⁹ ꝑm ordinẽ grad⁹.sup ꝟ.z vro.no.ade. in materia successionis ab intestato.nu.655.fo.cix.
Heres adita hereditate teneẽ creditoꝛib⁹ hereditarijs vltra vires: sz nõ legatarijs. sup ꝟbo:si absqz liberis moꝛeret.j.nu.407.fo.ccccxx.
Heres in additione hereditatis debet esse certus testatoꝛẽ potuisse: z q̃ nullus ipsum precedat in gradu:z ex qua causa hereditas ei ptineat. super verbo:mortuo itaqz testatoꝛe.j.nu.356. 357.et.358.fo.ccccxvj.
Et dz scire an sit ex testamẽto vel ab itestato

Principalium sententiarum.

Universidad de Barcelona

succeſſurus.ibidez nume.359. Et pro qua parte eſt heres.ibidem.nume.362.fo.ccccxvij

Heres adeundo vnam partem videtur totā hereditatem adiuiſſe. Et quid in repudiatiōe. ſuper verbo:z vxorem nomie adelaſiam. in.iiij. preludio.nu.102.fo.lx.

Heres quomodo cogatur adire z reſtituere hereditatez.ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretur ij.in materia fideicō.ſubſti. nu.78. fol.ccclxx. Et quo remedio cogatur.ibidē.nu.83.

Heres abſens poteſt per nūtium vel epiſtolam aut procuratorem recuſare adire hereditatem ꝯtus eam adire non poſſit per eos.ibidem nume.79.fo.ccclxx.

Heres vt poſſit adire hereditatem plura requiruntur. ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ſ. nu.340.fo.ccccxv.z nu.342.

Heres qui partem adiuit pure ſibi relictam q vi deatur etiam adire partem conditionalē: quo modo intelligatur.ſuper verbo:z vxorē nomie adelaſiā.in.iiij.preludio.nu.107.fo.lx.

Heres qñ cogitur adire per iudicē ad requeſtam fideicōmiſſarij:nullū dānū patitur:nec diſpendium ſentit:ſed totū fideicōmiſſario ptinet. ſuper ver.ſi abſq; liberis moreret.ij. in materia fideicō.ſubſti.nu.84.fo.ccclxx.

Heres coactus reſtituere hereditatem pdit ꝯtā trebellianicā:z aliud qōcūq; cōmodū. ibidem numero.86.

Heres tenetur ad cronerandū ꝑſciētiā defuncti quo ad turpia lucra.ſup ℣bo: mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.142.fo.cccxcv.

Heres directus vel indirect⁹ infra annū deliberādi mortes tranſmittit reſiduū illius anni ad quoſcunq; heredes.ſuper verbo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.160.fo.ccccxxxviij.

Heres doloſe omittēs aliquid inuētario deſcribere qua pena puniat.ſup ℣bo: mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.413.fo.ccccxxj.

Heres dicitur dñs.ſuper verbo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.5. fo.ccccxxij.

Heres non cenſet de feudo ſayſitus cōtra dñm feudi per mortē vaſalli.ſup ℣bo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.70.fo.ccccxxvij.

Heres grauatus nubere tenetur infra triennium implere.ſuper verbo:cuidam petro tradi derūt.nu.4.fo.ccccxlv.

Heres etiā incapax reſtituere grauatus cogi pōt adire hereditatē: z eā reſtituere fideicōmiſſario.ſup ℣bo:ſi abſq; liberis moreret.ij. in materia fideicō.ſubſti.nu.75.fo.ccclxix.

Heres licet vltra annū poſſit impetrare aliū annū a pncipe:tñ illū annū impetratū nō poteſt trāſmittere.ſup ℣bo:mortuo itaq; teſtatore.ij. nu.162. fo.cccxxxviij.

Heres nō implēs voluntatē teſtatoris nō pīuat hereditate in aliquib⁹ caſibus. ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretur.ij.in materia lega.z fideicō.nu.209. et.210.211.212.215.216.217. fo.ccclxxxij. Ponit pulchras limitatiōes: ibidem nu.223.224.226.fo.co.et ſeq.

Heres faciens inuentariū poſt aditā hereditatē nō teneť vltra vires hereditarias ſoluere creditoribus.ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore ſ.nu.408.fo.ccccxx.

Heres poteſt intētare remediū poſſeſſiōis adipiſcende etiam in francia vbi heres vi cōſuetudinis efficitur poſſeſſor.ſuper verbo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.81.fo.ccccxxix.

Heres inſtitut⁹ cū onere vt teneať aſſumere nomen teſtatoris: an teneať illō aſſumere ſi erat inhoneſtū.ſup ℣bo:raynutius.nu.51.fol.viij.

Heres pure inſtitut⁹ ſed ſub ꝺditione rogat⁹ an poſſit cogi adire.ſup ℣.ſi abſq; lib.moreretť.ij. in materia fideicō.ſubſti.nu.92.fo.ccclxxj.

Heres ſub ꝺditiōe inſtitutus vel rogat⁹ an poſſiticogi adire.ſup ℣. ſi abſq; liberis moreretur ij.in materia fideicō.ſubſti.nu.89. fo.ccclxx.

Heres pīuus ꝺz aſſumere nomen teſtatoris: quā heres eſſe poſſit:ibidem nu. 91.

Heres pōt inſtitui ſub ꝺditione poſſibili ſiue ſit poteſtatiua:ſiue caſualis:ſiue miſta. ſup ℣bo: reliquit.nu.23.fo.ccclxxj.

Heres an poſſit inſtitui ſub cōditione impoſſibili.ſuper verbo:reliquit.nu.11. et.12.fo.ccclxxix.

Heres in certa re inſtitutus alio nō ſtāte vniuerſali herede totā capit hereditatem:etiā in foro cōſcientie.ſup verbo:in codē teſtō relinquens ſ.nu.262.fo.ccxlviij.

Heres legatarij cui a teſtatore nihil relictū fuit: ita pōt grauari: ſicut ipſemet legatarius. ſup verbo:ſi abſq; liberis moreretť.ij.in materia fideicō.ſubſti.nu.57.fo.ccclxviij.

Heres teneť ſoluere legata ſolui ꝑmiſſa ex inutili teſtō:ſup ℣.ſi abſq; liberis moreretť. ij. i materia lega.z fideicō.nu.172. fo.ccclxxviij.

Heres a iudice monitus ſi legata infra annum non ſoluerit pīuatur hereditate:que certis applicatur perſonis.ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretur.ij.in materia lega. z fideicom. nu. 197.fo.ccclxxxj.

Heres voluntatē teſtatoris nō implens vt pīuetur hereditate tria reārunt:ibidē nu.198.

Heres mortēdo ante aditam hereditatem illam non tranſmittit etiā ad ſuos: niſi ſit de deſcendentibus quo caſu eam non agnitā tranſmittit ad quoſcunq; vbi moritur poſt mortem patris z ſibi delatam hereditatem. ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.102.fo.ccccxxxj.

Heres ſuus mouendo ante hereditatem agnitam eam perpetuo tranſmittit ad quoſcunq; : niſi tempus ſibi ſtatutum fuerit a iudice: vel ei renūciauerit.ſuperverbo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.142.fo.ccccxxxv.

Heres q fuerit mortuus pubes vel impubes:q̄s probare teneatur.ſuper verbo:ſi abſq; liberis mo.ij.i maſia pupil.ſubſt.nu.112.fo.cccxxxiij

Heres qui rē negat eſſe hereditariā ꝓuct⁹ de mēdacio pdit falcidiā ex tali re detrahēdā. ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretť.ij.in materia lega.z fideicō.nu.157.fo.ccclxxviij.

Heres negās legatū fuiſſe in teſtō inutili relictū

ad quid teneatur.ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretur.ij.in materia lega.et fideicommiſ. nume.159.fo.ccclxxvij.

Heres obligatur perpetuo hereditati quōcunq; adeať hereditas ſiue verbo:ſiue facto:ſup verbo:mortuo itaq; teſtato.ſ.nu.404.f.ccccxx.

Heres occidens teſtatorē an reputeť indignus. ſup verbo:cōdidit.ij.nu.10.fo.clxxij. Et q̄d ſi occidit vxorē teſtatoris : aut liberos: aut fratres.ibidem.nu.13.

Heres occidens teſtatorem q̄ pīueť hereditate limitatur.ſuper ℣bo:mortuo itaq; teſtatore.ſ. nu.40.fo.ccclxxxviij.

Heres vulnerans teſtatorē an reputeť indign⁹. ſuper verbo:cōdidit.ij.nu.12.fo.clxxij.

Heres nō parens monitioni an debeat perdere pīelegata.ſup ℣bo:ſi abſq; libe.more.ij.in materia leg.z fideicō.nu.203.z.205.fo.ccclxxxij.

Heres vna ſola vice nō parēs ꝓcepto teſtatoris incurrit penā integram illico ſoluendam.ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretur.ij.in materia lega.z fideicō.nu.228.fo.ccclxxxiij.

Heres debens portare nomen teſtatoris poteſt ipſum dupliciter aſſumere.ſuper verbo:raynutius.nu.47.fo.viij.

Heres nō poteſt pretendere ius in petitorio aut poſſeſſorio ex teſtamēto nullo ꝓpter pīteritionē filij.ſuper verbo : in eodem teſtamento relinquēs.ſ.nu.28.fo.ccxx.

Heres pīuať hereditate ſi teſtatoris vxorem interfecerit.ſuper verbo : mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.38.fo.ccclxxxvij.

Heres nō poteſt repreſentare dimidiā partē defuncti z dimidiā nō.ſuper verbo: z vxorē noie adelaſiam.in.iiij.preludio.nu.131.fo.lxiij.

Heres repudiando hereditatē in quibus caſib⁹ nō poteſt retinere ꝑlegata:ſed veniūt ad ſubſtitutū.ſup verbo : ſi abſq; liberis moreretť.ij. in materia vulga.ſubſti.nu.115.fo.ccclxvj.

Heres ſuus eſſe cōpetit ſemel filio in poteſtate exiſtenti etiā inuito.ſuper verbo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.97.fo.ccccxxxj.

Heres poteſt ſolū tranſmittere ad ſuos poſteros hereditatē.ſup verbo : et vxorē noie adelaſiā. in.iiij.preludio.nu.174.fo.lxviij.

Heres ſi habet vulgarē ſubſtitutum:z nihilominus habet fideicōmiſſariū.q̄s eorū pīferť herede repudiāte.ſup verbo:ſi abſq; liberis moreretť.ij.in materia vulg.ſubſti.nu.92.f.ccclxij.

Heredis appellatione nō venit:niſi ille: q̄ heres eſt voluntate z iudicio teſtatoris:z nō q̄ vocať ex diſpoſitione legis.ſuper ℣bo : ſi abſq; libe. more.ij.in materia pup.ſubſti.nu.5.fo.ccclxxj.

Heredis inſtitutione veniunt oīa z quecunq; bona etiā feuda:ſed nō regna: ſup verbo : cetera bona.nu.9.fo.ccclxxv.

Heredis inſtitutio requirit ad teſtamēti valitudinē.ſup ℣bo:in extremis poſi.nu.39.fo.clxij.

Heredis intereſt defuncti eſtimatione purgare. ſup ℣bo:mortuo itaq; teſta.ſ.nu.141.f.ccclxv

Heredis ſui exiſtētia operať incōmodū filij nō obſtāte tunc abſtinēdi ſibi cōpetēte.ſup ℣bo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.92.fo.ccccxxx. Et an cōfirmet ea q̄ nec cōmodū nec dānū heredis reſpiciunt:pur ſunt legata.ibi.nu.94. Et an confirmet vniuerſale fideicommiſſum. ibidem.nume.95.

Heredis ſui exiſtētia eſt triplex.ibidē nu.96.

Heredis ſui exiſtētia habet locum etiā in legitimatis.ſup ℣bo:z vxorē noie adelaſiā.in materia ſucceſſionis ab inteſta.nu.207.fo.lxx.

Heredi ignoranti quomodo ſuccurratur.ſup verbo:teſtamentū.ij.nu.73.fo.cxcviij.

Heredi nō ſufficit adire hereditatē ab inteſtato ad excludendum ſubſtitutum.ſuper verbo : ſi abſq; liberis moreretť.ij.in materia vulg.ſubſtitu.nu.46.et.47.fo.cccvj.

Heredi in q̄b⁹ caſib⁹ ſuccurrať ꝺ rigorē iuris accreſcēdi vt partē ſuā renūciando ēt accreſcētē renūciare poſſit.ſup ℣bo:z vxo.noie adelaſiā in.iiij.preludio.nu.134.z.138.fo.lxiij.

Herede inſtituto moriente durante tēpore deliberandi: quis pīefertur an heres inſtituti : ad quem tranſmiſſum eſt ius deliberādi:an vero ſubſtitutus.ſup verbo:ſi abſq; lib.moreretť.ij. in materia vulg.ſubſti.nu.65.fo.ccccviij. Recitat ibi tres opiniones:vt nume.66.68. et.69.fo.eo.z ſeq.

Heredes ſunt in triplici differentia.ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.2.fo.ccccxxij.

Heredes faciens extraneos omiſſis parentibus peccat.ſup verbo:teſtm̄.ſ.nu.7.fo.clxxv.

Heredes gaudēt immunitate nouē dierum pro debitis poſt ſepulturā teſtatoris.ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.57.fo.ccclxxxix.

Heredes ſui z neceſſarij qui dicanť. ſup verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.4.fo.ccccxxij.

Heredes plures inuicē ſubſtituti cenſenť eſſe ꝑ his partib⁹ ſubſtituti ꝑ quibus inſtituti erāt. ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretť.ij.in materia ſubſti.breuiloque.nu.5.fo.343. Et q̄d ſi plures heredes reciproce ſubſtituanť ſub noibus appellatiuis.ibidē.nu.6.

Heredes ſui et neceſſarij q̄ dicanť.ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.9.fo.ccccxxij.

Heredes ſui cogunť adire hereditatē fauore fideicōmiſſarij.ſup verbo:ſi abſq; libe.more.ij. in materia fideicō.ſubſti.nu.81.fo.ccclxx. Idē in extraneis heredib⁹.ibidē.nu.82.

Heredes ſi reciproce ſubſtituanť ſub noibus ꝓpriis q̄d iuris.ſup ℣bo:ſi abſq; libe.more.ij.in materia ſubſti.breuiloque.nu.9.fo.ccclxij. Et quid ſi reciproce ſubſtituantur miſtim nominibus ꝓpriis z appellatiuis.ibidem.nu.11. Et quid ſi nominib⁹ indiſcretis. ibidē.nu.12. Et quid ſi aliqui teſtū reciproce ſubſtituanť nominibus ꝓpriis:z aliqui nominib⁹ appellatiuis.ibidem.nu.13.et.14.

Heredes voluntarij qui dicanť.ſuper ℣bo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.3.fo.ccccxxij.

Heredū appellatiōe q̄ veniāt.ſup verbo:in codē teſtamēto relinquens.ſ.nu.260.fo.ccxlviij.

Universidad de D

Hereditas tota q accrescat instituto in re certa herede vniuersali repudiante an sit verũ.sup ꝟbo:in eodẽ testõ relin.j.nu.265.fo.ccxlviij.
Hereditas nõ potest adimi in codicillis: nisi in casibus.super ꝟbo:testm̃.iij.nu.60.fo.cxcvij.
Hereditas vt possit adiri necesse est: q heres sciat testatorẽ esse mortuũ.sup verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.352.fo.ccccvj.
Hereditas ius adeũdi ⁊ ipsa aditio differũt.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testato.j.nu.397.f.ccccxix.
Hereditas an possit adiri solo aĩo. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.366.fo.ccccxvij.
Hereditas nõ adita nõ trãsmittit: nisi in aliqbꝰ casibus:quos vide super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.ij.nu.187.fo.ccccxlj.
Hereditas non potest adiri per ꝓcuratorẽ.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiam.in.iiij.preludio nume.108.fo.lxj.
Hereditas cui applicet qñ heres eã capere non potest ꝓpter delictum testatoris.super verbo: condidit.ij.nu.15.fo.clxxiij.
Et quid si nõ potest capere ꝓpter suum delictum.ibidem.nume.16.
Et qđ de illo q occidit monachũ.ibi.nu.17.
Et qđ si nõ potest capi vitio testamẽti:aut heredis ⁊ testatoris simul.ibidẽ.nu.19.⁊.20.
Hereditas defert heredibꝰ suis etiã ignorãtibꝰ ⁊ furiosis sine curatoris cõsensu.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.ij.nu.22.fo.ccccxxiij.
Hereditas delata minori qualr sit adeunda.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testato.j.nu.343.fo.ccccxv
Hereditas monacho delata an recta via deferat monasterio sine ministerio monachi.sup ꝟbo si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia vulga. substi.nu.8.fo.cccxj.
Hereditas non potest dari directe in codicillis: nisi in casibꝰ hic expressis.sup verbo:testm̃.iij. nu.56.fo.cxcvij. Fallit vt ibidẽ.nu.57.
Hereditas extranei nõ adita an trãsmittat saltẽ ad monasteriũ.sup ꝟbo:si absqꝫ libe.more.ij. in materia vulga.substi.nu.91.fo.cccxij.
Hereditas nõ dicit iacẽs:vbi est heres suus.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testa.ij.nu.47.fo.ccccxxv.
Hereditas nõ potest relinq̃ nutu.sup ꝟbo:adijciens vt alterocha.nu.26.fo.cclxxxv.
Hereditas an trãsmittat ad monasteriũ vel patrẽ monacho vel filio herede ĩstituto nõ adita hereditate defuncto.sup ꝟbo:si absqꝫ libe.moreret.ij.in materia vul.substi.nu.87.fo.cccxij.
Hereditas fraterna transmittitur iure suitatis in casu.super verbo:si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia pup.substi.nu.106.⁊.107.f.cccxxxiij.
Hereditas tota est legitima primogeniti:quã nõ tenetur alijs suis fratribꝰ cõferre.sup ꝟbo:in eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.144.fo.ccxxxij.
Hereditatis appellatiõe venit bonoꝝ possessio. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.ij.numero.153.fo.ccccxxxvj.
Hereditatẽ eãdẽ nõ potest qs petere ex testamẽto ⁊ codicillis:nisi in duobꝰ casibꝰ.super ꝟbo testm̃.iij.nu.71.fo.cxcviij.
In hereditate repudianda requirunt ea oĩa:que requirunt in adeunda.sup verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.364.fo.ccccxvij.
Heretici debent portare signũ quo ab alijs distinguant.sup ꝟbo: raynutius.nu.64.fo.x.
Heretici non pñt testari.sup verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.291.fo.cccc.
Hieronymi exiliũ ⁊ laudes.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.307.fo.ccccxij.
Historia de victoria Caroli magni.super verbo: ⁊ vxorem noĩe adelasiam.in secũda decisione nu.361.fo.lxxxv.
Hoc amplius dictio quid importet.super verbo: alteroche filie.nu.4.fo.cciiij.
Homerus poeta grecus fuit cecus a natiuitate. sup verbo:in extremis positus.nu.32.fo.clxj.
Et qđ ei fuerit nomẽ.ibidẽ.nu.33.fo.clxij.
Homo vite honeste nõ subijcit torture in regno frãcie ad dictũ vnius testis.sup verbo:adiecte impuberi.nu.34.fo.cclx.
Homo dignior est q femina.sup verbo: si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia exempla.substi. nu.41.fo.cccxl.
Homicidia cõmissa p infantẽ aut furiosuꝫ quare sint impunita.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.118.fo.ccccxciiij.
Homicidiũ perpetratũ ab hoĩe sobrio grauius est quo ad deũ: ⁊ etiã quo ad penã fori cõtentiosi: q si ppetraret ab hoĩe ebrio.sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.74.fo.cccxc.
Honor est filio si a patre instituat.sup verbo: in eodẽ testamẽto relinquẽs.nu.31.fo.ccxx.
Honorẽ an qs possit appetere sine peccato. sup verbo:duas habẽs filias.nu.61.fo.xviij.
De honore ⁊ obsequio iuuenum ad senes.super ꝟbo:adiecte impuberi.nu.71.fo.cclxv.
Honorij imperatoris memorabile exemplũ contra adulatores.sup verbo:cõdidit.j.nume.57. fo.clxxj.
Hospitium quid dicatur.super verbo: domum. nume.3.fo.ccxij.
Hostes in india etiã tẽpore guerre nõ impediũt agricolas hostium in agricultura.sup verbo: ⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.903.fo.cxlij.
Hypotheca quã habet legatarius in bonis hereditarijs pro legato sibi relicto est tacita.sup verbo:si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia lega.⁊ fideicõ.nu.152.fo.ccclxxvij.
Hypothecaria an competat pro re legata.super verbo: si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia leg.⁊ fideicõ.nu.151.fo.ccclxxvij.
Hyrene imperatricis laudes.sup ꝟbo:duas habens filias.nu.117.fo.xxvij.
Hugo Capetus vnde nomen sumpserit:⁊ eiꝰ historia.sup verbo:raynutius.nu.56.fo.ix.
Iacob an peccauerit supplãtãdo fratrẽ suũ Esau.sup ꝟbo:duas habens filias.nu.245.fo.xl.
Iacobus de are. doctor tholosanus fuit cãcellarius in frãcia.sup verbo: ⁊ vxorem nomĩe adelasiam.in.ij.decisione.numero.486.fo.c.
Idẽtitas inter patrem ⁊ filiũ multis rõnibus demõstrat.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.ij. nume.35.fo.ccccxxiiij.
Idẽtitas pris ⁊ filij maior ⁊ verior ẽ in diuinis: q in filiatione humana:ibidem nu.36.
Idẽtitas ⁊ silitudo differũt: ibidem nu.37.
Ignoranti non parcit quo ad rigorẽ iuris accrescẽdi. super verbo: ⁊ vxorẽ noĩe adelasiam.in iiij.preludio.nu.97.fo.lx.
Ignorãtia heredis an vitiet hereditatẽ.sup ver. mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.355.fo.ccccxvj.
Ignorantia facti qñ excuset.super verbo:raynutius.nu.17.fo.vj.
Illegitimi quare dicãtur ĩhabiles ad dignitates sup verbo:raynutius.nu.27.fo.vij.
Immiscere est ꝓprie suoꝝ heredũ.sup ver.mortuo itaqꝫ testatore.ij.nu.60.fo.ccccxxvj.
Imperator suã habet intẽtionẽ fundataꝫ de iure cõi.sup verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.ij.decisione.nu.309.fo.lxxx.
Impator nõ põt leges suas reuocare ex quo semel fuerũt inter canones registrate:⁊ p ecclesiam canonizate.sup ꝟb.si absqꝫ li.moreret.ij. in materia fideicõ.substi. nu.42.fo.ccclxiiij.
Imperator nõ potest legitimare quo ad spũalia. super ꝟbo.⁊ vxorẽ noĩe adelasiam.in materia legitimationis. nu.198.fo.lxx.
Imperium an dependeat ab ecclesia.super ꝟbo: ⁊ vxorem noĩe adelasiam. in prima decisione. nu.275.fo.lxxvij.
Impetratũ a principe reputat impossibile.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.184.fo.lxix.
Impossibile dr quicqđ est de iure ꝓhibitũ.super verbo:reliquit.nume.15.fo.cclxix.
Impossibile censet qđ est impetrandum a principe.super ꝟbo:⁊ vxorẽ nomĩe adelasiã. in materia succes.ab intestato.nu.940.fo.cxlvj.
Impossibilitas facti an vitiet testm̃ ⁊ alios actꝰ. super ꝟbo:reliquit.nu.21. fo.cclxx.
Impossibilitas perplexitatis an vitiet dispositionẽ.ibidem:nu.22. fo.cclxxj.
Impossibilitas nature an vitiet cõtractus:vel iudicia:⁊ vltimas voluntates.super ꝟbo: reliqt. nu.12.et.13.fo.cclxix.
Impossibilitas iuris an vitiet actũ:ibidẽ. nu.14.
Incapax an possit heres ĩstitui cũ hereditatẽ capere poterit.sup ꝟbo:reliqt.nu.6.fol.cclxviij.
Indefinita de iure equipollet vniuersali.sup verbo:testm̃.j.nu.77.fo.clxxxiiij.
Indignꝰ successiõe ꝓpter ingratitudinẽ pteritã põt sibi ex pacto successionẽ reseruare.sup verbo:duas hñs filias.nu.221.fo.xxxix.
Infamis infamia facti est turpis ꝑsona.sup ꝟbo: ⁊ vxorem noĩe adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.720.fo.cxxvj.
Infames quare admittantur ad obsequia dignitatum.super verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato. numero.967.fo.cxlix.
Infames an possint testari.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.312.fo.ccccxij.
Insania quid dicatur.super verbo: ĩ extremis positus.nu.9.fo.clx.
Infans existens in vtero succedit etiã in regnõ ⁊ dabitur curator vẽtri.super verbo: adiecte impuberi.nu.6.fo.cclvij.
Infans q lacte nutrit: videt esse in vẽtre.sup verbo:⁊ soboles quã gestabat.nu.63.fo.ccxciij.
Infantes pñt nobilitari: legitimari: ⁊ succedere in feudis: non tñ iuramentum fidelitatis prestant:nec dño seruire tenẽtur : qꝫuis creari possint milites.super ꝟbo:adiecte impuberi . numero.2.fo.cclvij.
Infantes succedunt:tam ex testamẽto: q ab intestato:ibidem nu.3.
Infantes an dicãtur ab intestato mortui. sup ꝟ. ⁊ vxorem nomĩe adelasiam.in ꝓmo ꝑludio.nume.8.fo.l.
Inferior a principe nõ potest domũ alicuius propter delictũ destruere:nisi sit consuetudo: ⁊ introducta fuit talis consuetudo ex causa . super verbo:domũ.nu.24.fo.ccxiiij.
Infirmitas sepe impedit peccatum.super verbo mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.10.fo.ccclxxxvj.
Ingratis omnibus male successit: presertim in hoc regno francie.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.206.fo.ccxl.
Ingratitudo aboletur pacto : ⁊ reconciliatione. super verbo:in eodem testamento relinquens ij.numero.41.folio.cclv.
Et per sequentem gratitudinẽ:ibideꝫ nu.43.
Et quid operetur: ibidem nu. 47.fo.cclvj.
Ingratitudo nũqꝫ repellit ingratũ: nisi cõquerẽte illo cõtra quem cõmissa fuit.super verbo: in eodem testõ relinquẽs.ij.nu.48.fo.cclvj.
Ingratitudo p filiũ cõmissa cõtra patrem nõ potest remitti per principẽ.super ꝟbo: in eodẽ testamẽto relinquẽs.ij.nu.7. fo.cclj.
Ingratitudo nõ põt ꝓbari p vnũ testẽ. super ꝟ. in eodẽ testõ relinquẽs.ij. nu.ij.nu.16.fo.cclij
Ingratitudo an purget per ingressum religiõis: aut per baptismũ.super verbo:in eodem testamẽto relinquẽs.ij.nu.37.fo.cclv.
Ingratitudo filij an possit penitẽtia aboleri.ibidem.numero.38.
Ingratitudo filij propter quam exheredatur debet plene ꝓbari per testes integre fame nisi filius consentijsset stare iuramento patris : ibidem nu.15.fo.cclij.
Ingratitudinis cã licet sit ĩ testõ inserãda: nõ tñ locus nec tꝑs cause p filiũ cõmissi. sup ꝟbo:in eodẽ testõ relinquẽs.ij.nu.14.fo.cclj.
Iniuria an sit dicere alicui tu mentiris. sup verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.numero. 403.folio.ccccxx.
Iniuriam parentũ vindicare ptinet masculis.super verbo.duas hñs filias.nu.130.fo.xxix.
Inq̃sta facta etiã sup nõ admittẽdis articlis valet:⁊ recipitur: si aliquo modo ꝓbat ad de-

Universidad de ... Biblioteca

cissione cause.sup verbo:si absq liberis more-
rek.ij. i matia fideicō.substi. nu.50.fo.ccclxvj.
Inqlini q dicank.sup ṽ.z vxorē noīe adelasiā.in
materia successiōis ab intesta.074.fo.cl.
Institutio verbū est directū.super ṽbo:eidē impu
beri succederēt.nu 11.fo.ccxciiij.
Instituere filiū aut ei iure institutionis relinqre
est idem.super verbo: in eodem testamēto re-
linquens.j.nu.36.fo.ccxxj.
Instituere filiū expresse est de forma substātiali
testamēti paterni.super verbo:adijciēs vt alte
rocha.nu.28.fo.cclxxxvj.
Institui pōt quis heres sub cōditione matrimo-
nij.super verbo: cuidā petro tradiderunt. nu.
1.et.2.fo.ccccxliiij.
Instituēdi heredes plures modos.vide sup ver
bo:cetera bona.nu.56.fol.cclxxxj.
Institut9 z substitut9 in quib9 casibus possint si
mul cōcurrere.sup ṽ. si absq liberis morerek.
ij.in materia vulga.substi.nu.95.fo.cccxiij.
Institutus sub conditione si nomē z arma testa-
toris portauerit: an teneatur suum relinquere
z nomē testatoris assumere. super ṽbo:raynu
tius.nu.45.fo.viij.
Institutus in re certa qn̄ habeat naturā heredis
super verbo:in eodē testō relinquens. j.nume.
258.et.262.fo.ccxlviij.
Institutus in re certa nō est vere heres:sed iter-
pretatiue.super verbo:in eodē testamēto relin
quēs.j.nu.264.fo.ccxlviij.
Instituto repudiante vocatur ilico substitut9: li-
cet de iure speciali institutus possit ɔtra repu-
diationem venire:puta qz minor: aut dispensa
tus.super verbo:si absq liberis morerek.ij. in
materia vulga.substi.nu.62.fo.cccviij.
Instituti si plures fuerint in re certa: z nemo vni
uersaliter quid iuris.sup verbo:in eodem testō
relinquēs.j.nu.263.fo.ccxlviij.
Institutio quib9 ṽbis fiat.sup ṽbo: adijciēs vt
alterocha.nu.20.cclxxxv.
Institutio est triplex. z ibi de vnaquaq specie.
super verbo:adijciēs vt alterocha. nu.15.16.
17.fo.cclxxxv.
Institutio z substitutio qualr̄ se habēt.sup ṽbo:
adijciēs vt alterocha.nu.19.fo.cclxxxv.
Institutio cōditionalis an pereat si cōditio non
steterit.sup ver.reliquit.nu.44.fo.cclxxiiij.
Institutio filij dz exp̄sse fieri in testō p̄ris:nec suf
ficeret subintellecta: aut codicillo declarata.
sup ṽ.in eodē testō relin.j.nu.39. fo.ccxxj.
Institutio filiox facta sub ɔditiōe an valeat.sup
verbo reliquit.nu.26.fo.cclxxj.
Institutio heredis facta ex tpe vel ad tp̄s an va
leat.sup ver.reliqt.nu.4.fo.cclxvij.
Institutio heredis pōt fieri sub ɔditiōe vna aut
plures.super ṽbo:reliquit.nu.10.fo.cclxix.
Institutio facta in re certa ɔfirmak etiā hodie p
auk ex cā.C.de liber.p̄te.sup ver.in eodē testō
relinquēs.j.nu.240.fo.ccxiv.
Institutiōis titulus an fuerit necessarius in filio
iure digestox. super verbo: in eodem testamē
to relinquēs.j.nu.15.fo.ccxviij.
Institutiones heredū cōseruātur per clausulā co
dicillarem.super ver.in eodē testō relinquens
j.nu.242.fo.ccxlv.
Instrm̄ de cōtractibus mutox qui loqui nō p̄nt
qualr̄ debeat cōcipi. sup ṽ. mortuo itaq testa
tore.j.nu.386.fo.ccccxviij.
Instrm̄ p duos tabelliones receptū an probet si
fuerit per vnū ipsox grossatū sine altero. sup
verbo mortuo itaq testatore.j.numero.416.
fo.ccccxxj.
Instrm̄ per duos tabelliones receptū nunq erit
perfectū donec per ambos reperitur signatuz
z autenticatū.ibidem.nu.417.
Instrumēta an habeāt executionē paratā.super
ver.si absq liberis morerek.ij.i materia lega.
z fideicō.nu.192.fo.ccclxxxj.
Intellect9 nō consonans aurib9 vulgi est extra-
neus.sup ver. eidē impuberi succederent. nu.
20.fo.ccxcv.
Interp̄tatio fit largissima in substitutione vt va
leat.sup ṽbo:si absq liberis morerek.ij.in ma
teria vulga.substi.nu.102.fo.cccxiiij.
Interp̄tatio nunq tantū valet:vt existat melior
sensu.sup ver.si absq liberis morerek.ij.i ma-
teria vulga.substi.nu.35.fo.ccciij.
Interrogatus si velit esse heres:aut si velit here
ditatem: si respondeat. cur non. videtur deli-
berate respondisse.super verbo : mortuo itaq
testatore.j.nu.374. fo.ccccxvij. Idē si heres
respōdeat per verbū credo.ibidem.
Intestati vel ab itestato defūcti q dicank. sup ṽ.
z vxorē noīe ade.in p̄mo p̄ludio.nume.7.fo.l.
Intestatorum appellatiōe comprehendunk pu-
pilli z infantes.super verbo:z vxorē noīe ade-
lasiā.in primo p̄ludio. nu.16.fo.lj.
Inuentarij faciēdi q̄ sit forma:z qd in eo reqrak.
sup ver. mortuo itaq testatore.j.nume. 409.
et.411.et.414.fo.ccccxx.
Inuētaria non p̄nt fieri de bonis clericox:nisi p
seculares:sup ṽb.z vxorē adelasiā. in.ij.deci-
sione.nu.424.fo.xcij.
Inuidia qualiter differt ab obtrectatione. super
ṽbo:mortuo itaq testa.j. nu.259. fo.ccccvij.
Joas cepit regnare etate septē ānox.sup verbo:
adiecte impuberi.nu.49. fo.cclxij.
Joannes z paulus quare nō fuerunt publice de-
collati.super verbo : z vxorem nomine adela-
siam.in materia successionis ab intestato. nu.
808.fo.cxxxiiij.
Joannes fabri vnde sumpserit nomē.sup verbo:
raynutius.nu.55.fo.ix.
Joannis andree laudes.sup verbo:in eodē testō
relinquēs.j.nu.66.fol.ccxxiiij.
Joanne darco historia.superverbo:duas habēs
filias.nu.14.fo. xij.
Josaphat fuit cancellarius regis dauid. sup ver
bo:z vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisio-
ne.nu.493.fo.cj.
Joseph fuit cancellarius regis pharaonis.super
verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.de-
cisione.nu.489.fo.c.
Et fuit primus cancellarius in orbe.ibidē. nu
me.490.
Josias rex laudak.super verbo:mortuo itaq te-
statore.j.nu.64.fo.ccclxxxix.
Josias rex iustus occisus fuit.super verbo:mor-
tuo itaq testatore.j.nu.12 fo.386.
Item dictio quid operetur.super verbo: in eodē
testamento relinquens.j.nu.78.fo.ccxxv.
Jude9 qdā cōuersus fuit cū tota domo ꝓpter li-
brum quē inuenit fodiēdo sub lapide. sup ver
bo:mortuo itaq testato.j.nu.264. f.ccccvij.
Judei debent portare signum : quo ab alijs di-
stinguātur.super verbo:raynuti9. nu.64.f.x.
Judei ad fidem conuersi sunt melioris cōditio-
nis:q illi:qui semper fuerunt christiani.super
verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu-
me.216.fo.ccxlj.
Jus suitatis tollitur quinq modis . super ver-
bo:mortuo itaq testatore.ij.num. 189.z.205.
206.207.z.208.fo.ccccxl.et seq.
Judex dicitur bonus vir.super verbo:et vxorem
noīe adelasiā.in.iiij.preludio.nu.137.fo.lxiiij.
Judex quid agere possit accusatore existente cō-
tumace.super verbo: mortuo itaq testatore.j.
nu.156.fo.cccxcvj.
Judex an possit abbreuiare numerum citationū
de iure requisitaruz quoties venit pena alicui
imponenda.super verbo:mortuo itaq testato
re.j.nu.152.fo.cccxcvj.
Judex debet aduertere:ꝙ tpe ferēde sentētie si-
biliqueat absentē esse culpabilē. super verbo:
mortuo itaq testatore.j.nu.164.fol.cccxcvij.
Et ꝙ reus citatus non comparens sit volūta-
rie abs̄s timore delicti seu pene.ibidē.nu.165
Et si sit aliqua qualitas delictū aggrauās de
bet de illa constare.ibidem.nu.168.
Et debet etiā aduertere iudex si crimē de quo
absens contumax impetik possit cadere in per
sonam illius.ibidem.nu.169.
Judex ex potestate sibi a lege concessa interpre-
tari debet vltimam voluntatem:vt potius va
leat:q pereat.super verbo:si absq liberis mo
rerek.ij.in materia pup.subst.nu.37.f.cccxxiiij
Judex debet esse conformis legibus in crimini-
bus puniendis.super verbo : mortuo itaq te-
statore.j.nu.109.fo.cccxciij.
Judex abutēs sua iurisditione quomodo punia
tur.super verbo:condidit.j.nu.28.fo.clxvij.
Judex eccl'iastic9 pōt ꝓhibere ne cleric9 trahak
in actiōe psonali.sup ṽbo:z vxorē noīe adela-
siam.in.ij.decisione.nu.412.fo.xcj.
Judex non potest maius bonū offerre deo: q iu
stitiam facere de criminosis.super verbo: mor
tuo itaq testatore.j.nu.99.fo.cccxcij.
Judex dicitur minister dei in eo ꝙ percutit ma-
los in eo ꝙ mali sunt.ibidem.nu.101.
Judex pōt ipriri suū offm̄ nō reqsit9: qtico tēdit
i bonū publicū.sup ṽbo:raynuti9.nu.60.f.x.
Judex laic9 nō se itromittit de bonis mobilibus
clericox:nec de psonis.sup ṽbo:et vxorē noīe
adela.i materia succes.ab ite.nu.242.f.lxxiiij
Judex nō pōt mai9 facere i republica ēt ꝓ bono
delinqntiū:q nō dissimulare punitionē pctōx.
sup ṽbo:mortuo itaq testa.j.nu.103.f.cccxcij.
Judex occidendo delinquentē dicitur cum eo fa
cere misericordiam.ibidem.nu.104.
Judex nō pōt heredi statuere breui9 tp̄s:q sit a
iure p̄fixū.sup verbo:z vxorē noīe adelasiā.in
iiij.preludio.nu.155.fo.lxvj.
Judex ordinarius poterit cognoscere ratione iu
ramenti de proprietate feudi: si agatur de con
tractu feudali iurato.super verbo:testamentū
iij.nu.39.fo.cxciiij.
Judex pōt imponere mortē ciuilē ꝓ delictis.sup
verbo:mortuo itaq testa.j.nu.296.fo.ccccxj.
Judex pōt ꝓ delictis inferre mortē spūalē: puta
excōicationē.sup verbo:mortuo itaq testato-
re.j.nu.277.fo.ccccix.
Judex potest inferre delinquētibus triplicē mor
tem.super verbo:mortuo itaq testatore.j. nu-
me.119.fo.cccxciiij.
Judex secularis ꝓcedit ɔ̄ clericū alia nō expecta
ta declaratōe p epz fiēda i regno frācie si clic9
gaudere nō debeat clicali p̄uilegio. sup ṽbo:
z vxo.noīe ade.i.ij.decisiōe.nu.440.f.xciiij.
Judex nō debet esse pronus ad occisionē . super
verbo:mortuo itaq testatore.j.nu.95.
Et dicitur homicida si glorietur in morte ho-
minis.ibidem.nu.97.fo.cccxcij.
Judex potest sine peccato quem occidere ꝓpter
eius publicam autoritatem.super verbo:mor-
tuo itaq testatore.j.nu.89.fo.cccxj.
Judex non debet partes reducere ad concordiā
vbi agitur criminaliter . super verbo : mortuo
itaq testatore.j.nu.107.fo.cccxciij.
Judex pōt ex officio curare:vt quilibet testek li-
bere.sup verbo:cōdidit.ij.nu.24.fo.clxxiiij.
Judex sclaris pōt adiri sup obseruatiōe iuramē
ti:q si op9 fuerit manu potēti z forti procedet.
sup ṽbo:duas h̄ns filias.nu.270.fo.xliij.
Judex sclaris an possit bānire clericos de suo ter
ritorio laicos scādalizātes. sup ṽbo:z vxorem
noīe adelasiā.in.ij.decisione.nu.453. f.xcvij.
Judex sclaris qn̄ possit capere bona clericox de
linquentiū p ep̄os suos nō punitox. sup ṽbo:
et vxorē noīe adelasiam. in materia successio-
nis ab intestato.nu.246.fo.lxxiiij.
Et ibi super hoc ordinatio regia.nu.247.
Judex secularis potest cognoscere de iustitia de
gradationis clerici degradati pro punitione
sibi remissi.super verbo:et vxorē nomine ade
lasiam.in.ij.decisione.nu.449.fo.xvj.
Judex secularis procedit contra delinquētes ab
immunitate ecclesie extractos non expectata
aliqua declaratione.vbi sunt in casu in q gau-
dere non debent.super verbo:et vxorem nomi
ne adelasiam.in.ij.decisione.nu.444.f.xcv.
Judex secularis potest inhibere iudici ecclesia-
stico penali iudicio et alio quocunq iuris re-
medio:ne contra iurisditionem secularem ali-
quid presumat.sup verbo: si absq liberis mo-

Universidad de D[illegible] Bibl[illegible]

reretur.ij.in materia fideicom. substi. nu.49. folio.ccclxv.
Judex sclaris pōt ꝓhibere: ne cleric⁹ trahaꝝ in actione reali.sup ꝟbo:et vxorē noīe adelasiā. in.ij.decisione.nu.412.fo.xcj.
Judex secularis pōt ꝓhibere laicos corā iudice ecclesiastico litigare etiā in actionibus personalibus.sup ꝟbo:et vxorē nomine adelasiam. in.ij.decisione.nu.345.fo.lxxxiiij.
Judex secularis cogit ad reparandū attētata lite pendente coram eo.super verbo:ꝛ vxorē nomine adelasiā.in.ij.decisiōe.nu.433. fo.xciij.
Judex secularis supplet defectum et negligētiā iudicis ecclesiastici in realibus.super ꝟbo : et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nume.323.fo.lxxxj.
Judex potest facere suspendere: seipsum occidētē.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ test.j.nu. 42. f.388.
Judex an dicatur suspectus propter compaternitatem.sup verbo: in eodem testamento relinquens.ij.nu.20.fo.ccliij.
Judicis officio pertinet cauere et prouidere : ne delicta committantur.super ꝟbo:domum.nume.15.fo.ccxiij.
Judices q̄ ducūt vxores sui natura rapaces rep̄hēdunꝝ.sup ꝟbo:duas hn̄s filias.nu.26.f.xv
Judices debent occidere maxime illos: q̄ enormia commiserunt delicta.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.110.fo.ccxciij.
Judices vix aut nunq̄ꝫ indicarent si necessitatez veritatis in probatione requirerent.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.210.fo.ccccj.
Judices seculares cognoscendo de realibus inter clericos condēnant eos in fructibus et expensis:et cognoscendo de possessorio causarū beneficialium et spiritualium.super verbo : et vxorē noie adelasiā.i.ij.deci.nu.330.fo.lxxxij.
Judices seculares procedunt in tribus casibus contra clericos et ecclesiasticos . super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione. nu.432.fo.xciij.
Judices seculares ꝓcedūt cōtra clericos etiā in actionib⁹ mistis.sup ꝟbo:et vxorē noīe adelasiam.in.ij.decisione.nu.338.fo.lxxxiij.
Judices seculares puniunt clericos pro calumnia et subterfugijs in causis ibi pendentibus commissis.super verbo:et vxorē nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.333.fo.lxxxiij.
Judicare de aīo nemo potest p̄ter deū.super verbo:mortuo itaqꝫ testato.j.nu.392. f.ccccxviij.
Judicans ꝺm allegata ꝛ ꝓbata: et nō ꝺm ꝓpriā cōscientiā scꝫ certā nō peccat.sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.211.fo.ccccj.
Judicium primum capitis athenis actum est in areopago.super verbo : mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.117.fo.ccxciij.
Juramentum administratoris non tollit domino ius substitutionis.superverbo:si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia fideicom . substit. nu.103.fo.ccclxxij.
Juramentum qn̄ apponiꝝ:nō requiriꝝ aliqua interpellatio ad constituendū debitorē in mora. super verbo:testm̄.iij.nu.28.fo.cxciij.
Juramentum nunq̄ꝫ defertur in supplementum probationis in penis.super verbo : si absqꝫ liberis morereꝝ.ij.in materia legat . et fideicō. nu.225.fo.ccclxxxiiij.
Juramentum an possit derogari per statutū.sup verbo:duas habens filias.nu.158.fo.xlij.
Juramenti extraiudicialis priuilegium ꝛ efficacia.super verbo:testamentū.iij.nu.22.fo.193.
Juramentū habet executionē paratā. super verbo:si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia lega.et fideicom.nu.193.fo.ccclxxxj.
Juramentum non confirmat contractus infideliū.sup ꝟbo:duas hn̄s filias.nu.289.fo.xliiij.
Juramentuꝫ an impediat dominij translationē. super verbo:testamentū.iij.nu.30.fo.cxciij.
Juramentum interpositum in contractu dat locum remissioni.ibidem.nu.31.
Juramētū accumulat forū foro.ibidē.nu.32.
Juramentū hꝫ vim guarentigie.ibidem.nu.33.
Juramentū sententia et trāsactio equiparanꝝ.super verbo:si absqꝫ liberis morereꝝ.ij.in materia fideicō.substi.nu.130.fo.ccclxxiiij.
Juramentū interueniēs in donatione excedēte summam quingentoꝝ aureoꝝ habet vim insinuationis:vt valeat nō obstāte immēsitate.super verbo:testm̄.iij.nu.37.fo.cxciij.
Juramētū excusat a p̄sūpta calūnia.ibid.nu.38.
Juramentum ꝺm ius commune prestitum impedit dominij translationem quantūcūqꝫ iuratam.super verbo:et vxorem nomine adelasiā. in.ij.decisione.nu.472.fo.xcix.
Juramentum habens ius commune pro se impedit dominij translationem.ibidē. nu.473.
Juramētū nō dꝫ esse occasio mali:nec vinculum iniq̄tatis.sup ꝟbo:duas hn̄s fi.nu.195.f.xxxvj
Juramentum plus operatur: q̄ꝫ conditio . super verbo:testm̄.iij.nu.34.fo.cxciij.
Juramentū nō porrigiꝝ ad nō cogitata.sup verbo:in eodē testō relinquēs.j.nu.120. f.ccxxix.
Juramentum recipit ciuilem et equam interpretationem.ibidem.nu.121.
Juramētū p̄stitū a rege de nō alienādo ad q̄ extendaꝝ.sup verbo:et vxorē noīe adelasiam.in ij.decisione.nu.516.fo.ciij.
Juramentum prestitum in testamento operatur clausulam codicillarem.super verbo:testamētum.iij.nu.20.fo.cxciij.
Juramentum facit irreuocabiles omnes contractus sui natura reuocabiles.sup ꝟbo : si absqꝫ liberis morereꝝ.ij.in materia fideicom. substi. nu.24.fo.361.
Juramentū non pōt relaxari etiā a papa sine iusta cā.sup ꝟbo:duas hn̄s filias.nu.261.f..xlij
Juramenti vinculum reale ligat heredes iurantes ad pactum seruandum.super verbo:duas habens filias.nu.279.fo.xliij.
Juramentum simpliciter prestitum in contractu impedit prescriptionis cursum . super verbo: testamentum.iij.nu.41.fo.cxciij.
Juramentū quo ad vinculū personale scꝫ periurij icurrēdi vl' forū eccl'iasticū sortiēdi nō trāsit ad heredes.super verbo:duas habens filias: nu.278.fo.xliij.
Juramētū ꝙ habeat vī specifici ꝯsensus q̄lr itel ligaꝝ..sup ꝟbo:duas hn̄s filias.nu.294.f.xlv
Juramentum quid operetur.ibidem.nu.295.
Juramētum habet vim clausule derogatorie ad precedentia testamenta ꝛ sequentia.super verbo:testamentum.ij.nu.18.fo.clxxxix.
Juramētū hꝫ viꝫ specifici ꝯsensus ibidē.nu.20.
Jurisditio et rerum proprietas differunt: et vnū non venit in cōcessione alterius. super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in.ij. decisione. nu.307.fo.lxxx.
Jurisditio venit in cōcessione regia facta eccl'ie: sꝫ nō suprema super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisiōe.nu.316.fo.lxxx.
Jurisditio attributa alicui ꝑ ius ciuile an cōprehēdat clericos.sup verbo:ꝛ vxorē nomine adelasiam.in.iij.decisione.nu.539.fo.cvj.
Jurisditionem suā tueri cuilibet permittitur.sup ꝟbo:ꝛ vxorem noīe adelasiam.in.ij.decisione. nu.411.fo.xcj.
Jurisditiones pape ꝛ imperatoris sunt distincte: et vnus non potest tollere iurisditionem alterius.super verbo:duas habens filias. numero.269.fo.xliij.
Jus accrescēdi acq̄rit portioni:ꝛ nō ꝑsone.super verbo: et vxorem nomine adelasiā.in.iiij.preludio.nu.99.fo.lx.
Jus accrescendi procedit ex quadam legali coniunctione:q̄ tripliciter cōtingit.ibidē. nu.100.
Jus accrescendi non deuoluit hereditatem : seu portionem vacantem.super verbo: et vxorem nomine adela.in.iiij.p̄ludio.nu.172.f.lxviij.
Jus accrescendi quare fuerit introductuꝫ. super ꝟbo:ꝛ vx.noīe ade.i.iiij.p̄ludio.nu.130.f.lxiij.
Jus accrescēdi qn̄ habeat locū.sup verbo:ꝛ vxorem noīe adela.in.iiij.p̄ludio.nu.143.fol'.lxv.
Et quare habeat locum in vltimis voluntatibus.ibidem.nu.144.
Jus accrescendi non habet locum in contractibus.super verbo:et vxorem nomine adelasiā. in.iiij.preludio.nu.145.fo.lxv.
Et quid in indiuiduis.ibidem.nu.146.
Jus accrescēdi nō hꝫ locū ī feudis ꝯcessis ab inferiore.sup ꝟbo:ꝛ vxo.no.ade.nu.148.fo.lxv.
Nec habet locū in penis.ibidem.nu.50.
Jus accrescendi habet locum in fisco et ecclesia. super verbo:et vxorem nomine adelasiam . in iiij.preludio.nu.94.fo.lix.
Jus accrescendi an habeat locum in legatis.super ꝟbo:et vxorem nomine adelasiam.in.iiij. preludio.nu.132.fo.lxiij.
Jus accrescendi an habeat locum in legitima filijs debita.super verbo:et vxorē nomine adelasiam.in.iiij.preludio.nu.119.ꝛ.120.fo.lxij.
Jus accrescēdi habet locū tm̄ in parte data post ea defecta.super verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā. in.iiij.preludio.nu.151.fo.lxv.
Jus accrescēdi habet locū in sp̄ali ꝛ dispēsatiua successione.sup verbo : ꝛ vxorē noīe adelasiā. in.iij.preludio.nu.125.fo.lxij.
Jus accrescendi habet locū in omni successione quocūqꝫ iure ex cuiuscūqꝫ persona delata.sup verbo:ꝛ vxorem noīe adelasiam.in.iiij.preludio.nu.122.fo.lxij.
Et etiam inter succedentes iure statutario vel' cōsuetudinario. ibidē.nu.123.
Jus accrescēdi nō habet locū inter succedentes iure diuerso.super verbo : in eodē testamento relinquēs.j.nu.268.fo.ccxlix.
Nec inter illos inter quos nulla est cōiunctio. ibidem.nume.266.
Jus accrescendi nō operaꝝ inter plures ratione sanguinis:sed tantum legalis coniunctionis. super verbo : ꝛ vxorem noīe adelasiam.in.iiij. preludio.nu.113. fo.lxj.
Jus accrescēdi qualiter opereꝝ inter ascēdentes in capita.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adela.in materia succes.ab intesta.nu.608.fo.cxiij.
Jus accrescēdi qualiter opereꝝ inter succedētes per capita simul ꝛ stirpes : ꝛ quando solum in stirpes.super verbo: ꝛ vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.numero.629.fo.cxv.
Et inter quos.ibidem.nu.630.fo.cxvj.
Jus accrescendi qn̄ operetur vnionem portionū reuocabilem:aut perpetuam:ꝛ irreuocabilem super verbo : ꝛ vxorem noīe adelasiam.in.iiij. preludio.nu.126.fo.lxij.
Jus accrescēdi in quibus casibus nō operetur in inuitum.super verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiam: in.iiij.preludio.nu.140.fo.lxiiij.
Jus accrescēdi potēti⁹ est:q̄ꝫ edictū successoriū: sup verbo:duas habēs filias.nu.281.fo.xliij.
Jus accrescendi an possit ꝓhiberi.sup verbo:in eodē testō relinquēs.j.nu.272.fo.ccxlix.
Jus accrescendi an transmittatur ad heredes. ibidem.nu.273.fo.ccl.
Jus accrescendi an trāsmittaꝝ:sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.ij.nu.116.et.117.fo.ccccxxxij.
Jus accrescēdi est trāsmissibile ad heredes etiā extraneos:super verbo:in eodem testamento relinquēs.j.nu.266.fo.ccxlix.
Jus adeundi hereditatē nō venit in ꝯfiscatione: sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā:in materia successionis ab intestato.nu.844.fo.cxxxvij.
Jus adeundi hereditatē non diciꝝ esse in bonis nostris:super verbo:mortuo ita testatore.j.numero.337.fo.ccccxiiij.
Jus adeūdi hereditatē nō p̄t cedi.ibidē.nu.338.
Jus alterius non potest tolli per potestatem voluntariam : nec ledi cōtra naturalē equitatem sup verbo:cōdidit.j.nu.23.fo.clxvj.
Jus alicui cōpetens ex statuto vel consuetudine an sit trāsmissibile : sicut ius cōpetens de iure cōmuni:superverbo mortuo itaqꝫ testatore.ij. nu.118.fo.ccccxxxij.
Jus ciuile vnū potest tolli ꝑ aliud : super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.158.fo.ccxcvij.

Inder alphabeticus

Jus ciuile ꝛ ius canonicū quō differāt in cōputatione graduū inter collaterales. super verbo: et vxorē nōie adelasiā. in. iij. preludio. nu. 84. 85. 86. et. 87. fo. lviij. et seq.

Jus codicillox non fuit ante tēpora augusti. sup verbo: testamentum. iij. nu. 8. fo. cxcij.

Jus deliberandi transmittitur etiam post annū in aliquibus casib⁹. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 188. fo. ccccxl.

Jus dicēdi testm̄ nullū nō venit in cōfiscatione. sup verbo: ꝛ vxorē nōie adelasiam. in materia succes. ab intestato. nu. 845. fo. cxxxvij.

Jus sibi dicēs ppria autoritate pdit lucrū legale. sup verbo: ꝛ vxorē nōie adelasiā. in materia succes. ab intest. nu. 801. fo. cxxxiij.

Jus diuinū licet tolli nō possit: pōt tñ limitari: ꝛ distingui. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 296. fo. lxxix.

Jus qñ disputat de aliqua solēnitate seruāda in actib⁹ hoim: nō pōt tolli p pactū: nec derogari. sup x̄bo: i eodē testō ref. j. nu. 109. f. cxxxviij

Jus patronatus acquiritur reficienti ecclesiam ruinosam: sicut edificanti nouaz. super verbo: domum. nu. 21. fo. ccxiij.

Jus patronatus ecclesie quomodo trāseat ad filios. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. nu. 261. fo. ccclviij.

Jus patronatus principaliter et de per se nō pōt vēdi. sup x̄bo: ꝛ vxorē nōie adelasiā. in materia legitimationis. nu. 203. fo. lxx.

Jus patronatus venit in heredis institutione et hominis et vasalli. super verbo: cetera bona. nu. 10. fo. cclxxvj.

Jus patronat⁹ an veniat in cōfiscatione sup verbo: et vxorē nōie adelasiam. in materia succes. ab intestato. nu. 842. fo. cxxxvij.

Jus naturale et diuinū pōt dmmui ꝛ distingui. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in ij. decisione. nu. 375. fo. lxxxvj.

Jus naturale nō capit extensiuā interpretationē sicut ius ciuile. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. j. preludio. nu. 48. fo. lviij.

Jus petēdi supplemētū legitime: aut ius dicēdi testm̄ nullū: q̄to tpe pscribat. sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 64. fo. ccccxxvj.

Jus representationis et accrescendi inter collaterales quomodo locum habeat. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia succes. sionis ab intestato. nu. 663. fol. cxix.

Jus representationis non competit de iure communi: sed ex priuilegio corpore tñ iuris clauso. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intest. nu. 616. f. 114. Et quis sit eius effectus. ibidem. nu. 620.

Jus retractus an habeat locum inter bastardos ex consuetudine regni competens parenti p ximiori. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nume. 718. fo. cxxv.

Jus substitutionū an trāsmittatur. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 113. fol. ccccxxxij.

Jus succedendi qualiter operetur inter ascēdentes suis descendentibus succedentes. sup verbo: ꝛ vxorē nōie adelasiam. in materia succes. ab intestato. nu. 637. fo. cxvij.

Judeox ifortunia post christi passionē: vide sup x̄bo: mortuo itaqꝫ testato. ij. nu. 241. fo. ccccv

Jus trāsmittēdi nō depēdet imediate ex testō ꝫ a lege: sup x̄. mortuo itaqꝫ test. nu. 210. f. 454

Jus transmittendi hereditatem excludit ius accrescendi: ꝛ aliquādo edictū successorium. sup verbo: ꝛ vxorem nōie adelasiam. in. iiij. preludio. nu. 173. fo. lxviij.

Jus vltimogeniture qō dicatur. super verbo: in eodē testamēto relinquēs. j. nu. 210. fo. ccxlj.

Juris apices in foro cōscientie non excusant. sup x̄bo: mortuo itaqꝫ testa. j. nu. 249. fo. ccccvj.

Jura cōditionalia vt sunt substitutiones nō veniunt in confiscatione. super verbo: ꝛ vxorem nōie adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 843. fo. cxxxvij.

Jura delictum aliquod excusantia vel penam minuentia quō intelligantur. sup verbo: ꝛ vxorem nōie adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 992. fo. cli.

Jura extendere licitū est etiam in correctorijs. super verbo: in eodem testamēto relinquēs. j. nu. 251. fo. ccxlvij.

Jura loquētia de dote intelligunt de dote congrua. sup x̄bo: ꝛ vxorē nōie adelasiā. in materia succes. ab intesta. nu. 805. fo. cxxxiij.

Jura primogeniture possunt vendi ꝛ renunciari. super verbo: duas habēs filias. nu. 244. f. xl.

Jura propter delictū inhabilitantia delinquentes ad testādū nō sunt correcta per aut. bona damnatorum. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 48. fo. ccclxxxviij.

Jura quatuor sunt cōsideranda in successione legitima ab intestato. super verbo: ꝛ vxorē nōie adelasiā. in scōo pludio. nu. 76. fo. lvij.

Jura regū in subditos: ꝛ qñ eis vti possint. sup verbo: cōdidit. j. nu. 33. fo. clxviij.

Justitia quid sit. super verbo: duas habens filias. nu. 106. fo. xxiij.

Justitia diuiditur in sex partes. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. v. decisione. numero. 601. fo. cxij.

Justitia ecclesie dicit iubilea ꝛ tarda: ꝛ vt plurimum pecuniaria. super x̄bo: ꝛ vxorē nōie adelasiā. in scōa decisione. nu. 448. fo. xcvj.

Justitia naturalis et positiua quō differant. sup verbo: in eodem testamento relinquens. j. nu. 184. fo. ccxxxvij.

Justitia publice honestatis oritur ex mutuo contugum consensu. super verbo: cuidā petro tradiderunt. nu. 15. fo. ccccxlvj.

Justitia quādo nō reditur potest quilibet de facto resistere: ꝛ pcedere: ꝛ sibi ius dicere. super verbo: ꝛ vxorem nōie adelasiam. in scōa decisione. nu. 455. fo. xcvij.

Justitie proprium quid sit. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 96. fo. ccxcij.

Principalium sententiarum.

Justitie vere que sint partes: salubris doctrina plutarchi ad traianum imperatorem. sup verbo: raynutius. nu. 7. fo. v.

Juuenes tradendi sunt bonis et senioribus magistris. super verbo: raynutius. nu. 8. fo. v.

Laicus potest eligi in episcopū propter supremā sanctitatē. sup verbo: adiecte impuberi. num. 24. fo. cclix.

Laicus exno solo actu presentandi preferetur episcopo. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. j. decisione. nu. 292. fo. lxxix.

Laici possunt expellere a suis pascuis animalia clericorum: et ea capere et damnum emendari facere. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 328. fo. lxxxij.

Laici recte pscribūt dñia rerū tpaliū cōtra ecclesiā. sup verbo: ꝛ vxorē nōie adelasiā. in materia successionis ab intesta. nu. 248. fo. lxxiij.

Lamine due de christo loquentes. super verbo: mortuo itaqꝫ testato. j. nu. 261. ꝛ 262. f. 407.

Latinitas falsa non vitiat testm̄. super verbo: cetera bona. nu. 58. fo. cclxxxj.

Latinitas mala non vitiat sacramētū. sup x̄bo: in eodem testō relinquēs. j. nu. 61. fol. ccxxiij.

Laudimia an ptineāt fructuario: aut pprietario. super verbo: cetera bona. nu. 33. fo. cclxxviij.

Lego verbum quid importet. super verbo: in eodem testamento relinquēs. j. nu. 5. f. ccxvij.

Lego verbū an sit directū: vel obliquū. sup x̄bo: eidem impuberi succederēt. nu. 12. fo. ccxciij.

Lego verbum an operetur institutionem. super verbo: reliquit. nu. 3. fo. cclxvij.

Legari non potest a substituto filij exheredati. super verbo: si absqꝫ liberis moreret. ij. in materia fideicom. substi. nu. 28. fo. ccclxij.

Legati diffinitio. super verbo: si absqꝫ liberꝫ moreret. ij. i materia le. ꝛ fideic. nu. 140. f. ccclxxv

De substantia legati non requiritur pīsentia legatarij. ibidem. nu. 141.

Legatū potest relinqui nutu. super verbo: adiiciens vt altercocha. nu. 26. fo. cclxxxvj.

Legatū accipit duob⁹ modis. sup x̄bo: si absqꝫ li. mo. ij. i materia le. ꝛ fideic. nu. 137. f. ccclxxv

Et quomodo dicatur propue fieri. ibidem.

Legatum domus generaliter factum an valeat. super verbo: domum. nu. 35. fo. ccxv.

Legatum factum concubine a milite ex iusta cā non valet: nisi cause veritas probetur. sup verbo: et vxorē nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 725. fo. cxxvj.

Legatū factuz filijs nō cōprehendit posthumū. sup x̄bo: ꝛ soboles quā gestabat. nu. 37. f. ccxc

Legatū fundi generaliter relictū an valeat. sup verbo: domum. nu. 41. fo. ccxv.

Legatū occupari nō potest ppria autoritate: sz capi dz de manu heredis: aut peti via actionis. super verbo: si absqꝫ liberis moreret. ij. in materia leg. et fideicō. nu. 145. fo. ccclxxvj.

Lasus in quibus legatum potest propria autoritate apprehendi. ibidem. nu. 146.

Legatū factū pīsenti p x̄bū dono an sit irreuocabile: vel nō. sup x̄bo: si absqꝫ li. mo. ij. in materia leg. et fideicō. nu. 142. fo. ccclxxv.

Legatū relictū filiabus nō cōprehendit posthumam: nisi aliud appareat per coniecturā et ibi que sit sufficiens coniectura. super verbo: et soboles quam gestabat. nu. 35. fo. ccxc.

Legatū vni relictū nō pōt diuidi. sup x̄bo: ꝛ vxorem nōie adelasiā. in. iiij. pludio. nu. 133. f. lxuj.

Legatum relictum ex tempore an valeat. super verbo: reliquit. nu. 5. fo. cclxviij.

Legatū vsusfructus quādo importet alimēta. super verbo: cetera bona. nu. 22. fo. cclxxvij.

Legatū vsusfructus oim bonox herede instituto post mortem vsufructuarij an valeat. sup verbo: reliquit. nu. 7. fo. cclxviij.

Legatum vsusfructus vxori factum in quib⁹ casibus valeat. ibidem. nu. 8.

Legata an habeāt executionē paratā. sup x̄bo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. in materia legato. et fideicō. nu. 191. fo. ccclxxxj.

Legata in qb⁹ differāt a fideicōmissis vniuersa lib⁹. sup x̄bo: si absqꝫ liberis moreret. ij. in materia leg. et fideicō. nu. 232. fo. ccclxxxiiij.

Legata hodie exequata sunt fideicōmissis. sup x̄bo: si absqꝫ liberis moreret. ij. in materia lega. et fideicom. nu. 144. fo. ccclxxvj.

Legata olim fieri non poterant: nisi quatuor modis certis verbis cuiqꝫ mō appropriatis. sup verbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. in materia leg. et fideicō. nu. 138. fo. ccclxxv.

Hodie fieri possunt quoquomō. ibidē. nu. 139.

Legata nō pia in testō ad pias cās facto relicta an valeant sine solennitate. super verbo: testamentum. j. nu. 69. fo. clxxxiij.

Legata i testō impfecto relicta nō debent: nisi in casib⁹: qs vide sup x̄bo: si absqꝫ lib. more. ij. in materia leg. ꝛ fideicō. nu. 157. fo. ccclxxvij.

Legata an debeant ex testamento facto coacte. super verbo: condidit. ij. nu. 7. fo. clxxij.

Legata in testō minus solenni debent vbi testator noluit testari solēniter: sz oia posuit i sola fide heredis. sup x̄bo: si absqꝫ li. more. ij. in materia leg. ꝛ fideicō. nu. 169. ꝛ 170. f. ccclxxviij.

Legata facta in testō nullo filij pteritōe p eū q filiū hr̄e ignorabat nō cōseruāt hodie per auten. ex causa. super verbo: in eodem testō relinquens. j. nu. 232. ꝛ 234. fo. ccxliij.

Fallit in casibus: vt ibidem. nu. 233.

Legata in testō filij pteritione nullo ab ipso filio pterito vel exheredato relicta non conseruant per aut. ex causa. ibidem. nu. 235.

Et quid si in tali testamēto reperiret apposita clausula codicillaris. ibidem. nu. 236.

Legatarius cui aliquid relictum est sub certa pena eidem legatario applicanda moriendo ante diem solutionis legati cui transmittat legatum et penam. super verbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. in materia lega. et fideicom. nu. 231.

Universidad de ... Biblioteca

folio.ccclxxxiiij.
Legalia veteris testamēti possunt lege aut ppli statuto renouari.super verbo: et vxorē nomine adelasiā.in.j.pludio.nu.28.fo.lij.
Legitimare quid dicatur.super verbo:duas habens filias.nu.148.fo.xxxj.
Legitimari potest existens in vtero:super ꝟbo:ꝛ soboles quā gestabat.nu.22.fo.cclxxxviij.
Legitimatus non succedit nisi soli patri.sup verbo:et vxorem nomine adelasiā. in materia legitimationis.nu.187.fo.lxix.
Legitimati sunt capaces sacrorum ordinum ꝛ beneficiorum ecclesiasticorū.super verbo:ꝛ vxorem nomine adelasiam . in materia legitimationis.nu.185.fo.lxix.
Legitimorum appellatione qui comprehendantur.super verbo:et vxorem nomine ade.in materia legitimationis.nu.191.fo.lxix.
Legitimatio bastardi an extinguat p susceptionem liberoꝝ legitimoꝝ ex vxore.superverbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia legitimationis.nu.188.fo.lxix.
Legitimatio fortior est:ꝙ adoptio. super verbo: et vxorē nomine adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.183.fo.lxviij.
Legitimatio nō valet tacita nobilitate parentū. super verbo:et vxorem nomine adelasiam . in materia legitimationis.nu.195.fo.lxix.
In legitimatione fieri debet mētio de legitimis et agnatis.ibidem.nu.196.
Legitimatio facta per sequens matrimoniū differt ab illa que fit per rescriptum.superverbo: et vxorem nomine adelasiam.in materia legitimationis.nu.190.fo.lxix.
Legitimatio legalis est triplex.super ꝟbo:ꝛ vxorem nomine adelasiā.in materia legitimationis.nu.204.fo.lxx.
Legitimatio facta post mortem patris an trahatur retro.super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia pup.substi.nu.24.f.cccxxiij.
Legitimationes etiam simplices extendunt ad dignitates alteri non preiudiciales.super verbo:raynutius.nu.29.fo.vij.
Legitima quid sit.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.613.fo.cxiiij.
Legitima quid sit de iure cōmuni . super verbo: in eodē testō relinquens.j.nu.82.fo.ccxxv.
Legitima ascendentibus debita non est de iure naturali.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.j.preludio.nu.47.fo.liiij.
Legitima arrogato debita transmittitur . super ꝟbo:mortuo itaq; testa.ij.nu.114.f.ccccxxij.
Legitima filij non capit compensationem:vt qđ patri debet in legitimam computetur vel qđ debetur filio prius detrahatur.super verbo:reliquit.j.nu.30.fo.cclxxij.
Legitima filij in qua non potuit grauari non venit in fideicommissaria substitutione.sup verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia cōpen.substi.nu.18.fo.ccclj.
Legitima in quibus casibus debeatur filio viuē te patre.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.215.fo.ccxlj.
Legitima non debet filio bastardo in bonis patris:nec ecōtra.sup ꝟbo:raynuti9.nu.37.f.vij.
Legitima filiorum an veniat in confiscatione.super verbo:et vxorem nomine adelasiā.in materia successionis ab intes.nu.847.f.cxxxvij.
Legitima non est relinquenda filio:quam viuente patre habuit et consumpsit:etiam si facultates augmentate fuerint.super verbo: in eodē testamento relinquens.j.nu.220.fo.ccxlij.
Legitima nulla debetur exheredatis:super verbo:et vxorem nomine adelasiam.nu.53.fo.lv.
Legitimitas dicitur titulus decorus. super verbo:raynutius.nu.42.fo.viij.
Et super verbo:cuidam petro tradiderunt.nume.22.fo.ccccxlvj.
Legitimitas est triplex:ꝛ an retrotrahat.sup verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia substi.breuiloque.nu.53 fo.cccxlviij.
Lilij crassi laus.super verbo:duas habēs filias. nu.133.fo.xxxix.
Leodiorum crudelis vastatio per Carolum burgundorum ducem ad suggestionem balue cardinalis.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.451.fo.xcvj.
Lesio enormissima est iusta cā relaxādi iuramentum.sup ꝟbo:duas hñs filias.nu.264. f.xlij.
Et hoc quomodo intelligatur.ibidē.nu.265.
Lex bene a zenone.C.de quadri.prescrip.quō intelligatur.super verbo:et vxorem nomine adelasiā.in materia successionis ab intestato. nume.944.fo.cxlvij.
Nec habet locum de iure canonico: nec in regno francie.ibidem.nu.946.
Lex commodissime quomodo intelligatur . sup verbo:si absq; liberis moreretur. ij. ī materia vulgaris substi.nu.27.fo.cccij.
Lex cum acutissimi.C.de fideicommis.quō intelligatur.super verbo:si absq; liberis moreret.j. nu.2.fo.ccxcvj.Et limitat.xij.modis vt ibidē. nu.7.8.10.11.12.13.14.15.16.20.22.ꝛ.23.
Lex cum antiquioribus.C.de iure deli. quomodo intelligatur.super verbo: mortuo itaq; testatore.ij.nu.159.fol.ccccxxxvij.
Lex cum hereditate.ff.de acqui.here. quomodo intelligatur.super verbo.et vxorem noīe adelasiam.in.iiij.preludio.nu.135.fo.lxiij.
Et quinq; requiruntur ad hoc vt habeat locū. ibidem.nu.136.
Lex cum quidam.C.de legatis.quomodo intelligatur.sup verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia fideic.substi.nu.28.fo.ccclxij.
Et limitat tripliciter.ibidem.nu.29. f.ccclxij.
Lex de his.ff.de trāsactio . quō intelligat. super verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia fideicō.substi.nu.121.fo.ccclxxiij.
Lex filio preterito.ff.de iniusto rup.et irri. testō. quomodo intelligatur.super verbo: in eodem testamento relinquens.nu.85.fo.ccxxvj.
Lex finalis.C.de fideicō.multipliciter intelligit. super verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia leg.et fideicō.nu.160.fo.ccclxxvij.
Lex fina.C.de repu.vel absti.here.quomodo intelligatur.super verbo : mortuo itaq; testatore.ij.nu.126.fo.ccccxxxiiij.ꝛ nu.133.ponit pulchras limitationes.
Lex fi.ff.de vsufruc.lega.quomodo intelligatur. super verbo:cetera bona.nu.43.fo.cclxxix.
Lex loquens in contractu habet locum in quasi contractu propter iuramētum.super verbo: testamentum.iij.nu.36.fo.cxciiij.
Lex non ligat subditos:donec ab eis recipiatur expresse:vel tacite approbetur.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.228.ꝛ.229.fo.lxxiij.
Lex dirigenda alicui populo scribi debet ſm idioma illius populi.ibidem.nu.230.
Lex nullū.C.de testi.seruat in regno francie contra clericos.super verbo:et vxorē nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.434.fo.xciij.
Lex ordo.ff.de pub.iudi.seruatur vere in regno francie.super verbo: mortuo itaq; testatore.j. nu.203.fo.ccccj.
Lex plus confidit de patre in negociis filij:ꝙ de quolibet alio tutore.super verbo: duas habēs filias.nu.253.fo.xlj.
Lex potest quecunq; verba impropriare:vt conueniant materie subiecte.super verbo:et vxorem nomine adelasiam. in materia succes. ab intesta.nu.179.fo.lxviij.
Lex prima.C.de impube.et aliis subst.quō intelligatur.sup verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia substi.breuiloque.nu.6.fo.343.
Lex prima.C.de pac.quō intelligat. super ꝟbo: si absq; liberis moreret.ij. in materia fideicō. substi.nu.94.fo.ccclxxj.
Lex prima.de his qui ante apertas tab.quomodo intelligatur.super verbo : et soboles quam gestabat in vtero.nu.42.fo.ccxcj.
Lex.j.C.de his q̇ ante ap.ta.quō intelligat. sup ꝟbo:mortuo itaq; test.ij.nu.151. fo.ccccxxxvj.
Lex prima.C.de fideic.quō intelligat. sup ꝟbo: si absq; liberis moreretur.ij.in materia lega. ꝛ fideicom.nu.179.fo.ccclxxix.
Et dicta lex non habet locum in legatis piis. ibidem.nu.180.
Lex procula.ff.de proba.quō intelligat.superverbo:si absq; liberis moreretur.ij. in materia fideicom.substi.nu.124.fo.ccclxxiij.
Lex qui in aliena quomodo intelligatur.sup verbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.11.12.13.ꝛ.14. folio.ccccxxij.
Lex quicunq;.C.de apoc.publi.li.x.quomodo intelligatur.superverbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia lega.et fideicommis.nu.185. et.188.fo.ccclxxx.
Lex quoties.de reiuendicatione.quō intelligat. super verbo:et vxorem nomine adelasiam, in iiij.decisione.nu.552.fo.cvij.
Lex quoties.C.de dona.que sub modo quomodo intelligat: vide ibi mirabilia.super verbo: si absq; liberis moreret.ij.in materia fideicō. substitu.nu.21.fo.361.
Lex qm̄ in priorib9 limitat.xiij.modis. vt super verbo:reliquit.nu.33.vsq; ad fi.fo.cclxxij.
Lex finalis.C.de episco.ꝛ cleri.nō seruat nec habet locū in regno francie.super verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia succes.ab intestato. nu.223.fo.lxxij.Rationē reddit.ibi.nu.235.
Lex salica cui9 tenoris fuerit.super verbo:duas habens filias.nu.73.fo.xx.
Et q̄ sit:ꝛ vñ habuerit originē.ibidē.nu.74.
Et vnde dicatur.ibidem.nu.75.
Lex salica quib9 rōnibus fundet.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in primo pludio.nu.29.fo.lij.
Lex si infanti.C.de iur.delib.quō intelligat.sup ꝟbo:mortuo itaq; testa.ij.nu.170.f.ccccxxxix
Et quinq; inducunt de nouo.p.d.l. Primo ꝙ solus pater potest adire hereditatem infanti delatam.ibidem.nu.171.
Secūdo infans moriendo ante aditā hereditatē eā transmittit ad patrē.ibidē.nume.172. et nu.174.ꝛ seq.fo.ccccxxxix.ꝛ seq.
Lex si infanti nō habet locum in furioso ſm aliquos.ibidem.nu.176.fo.ccccxl.
Lex si libertus patrono.ff.đ bo.liberto.qualiter intelligat.sup ꝟbo:si absq; libe.moreret.ij.in materia vulg.substi.nu.49.fo.cccvj.
Lex si minor.ff.de acq̄.hered.quō intelligat.sup verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.nu.139.fol.lxiiij.
Et quomodo differat a.l.cum hereditate.eo. titu.ibidem.nu.141.
Lex si qua illustris.C.ad orfi.nō habet locum in regno francie.super verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiam.in materia successionis ab intestato.numero.710.fo.cxxv.
Lex si quis in principio testamenti ff.de leg.iij. quomodo intelligatur. super verbo:testamentum.ij.nu.16.fo.clxxxviij.
Lex vbi ita donat.ff.de dona.cā mor.singulr limitatur.sup ꝟbo:testm̄.iiij.nu.25.fo.ccj.
Legis.ij.C.de rescin.vendi.remediū non habet locum in emphyteotico. super verbo : ꝛ vxorē nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.982.fo.cl.
Leges feudorum ligant ecclesias sicut laicos. super verbo : ꝛ vxorem noīe adelasiam.in.iij. decisione.nu.538.fo.cvj.
Leges priores trahunt ad posteriores.sup ꝟbo: in eodē testō relinquēs.j.nu.20.fo.ccxix.
Leges quatuor sunt tradite ad verā ꝛ pfectā amicitiā.sup ꝟbo:testm̄.iij.nu.48.fo.cxcv.
Legibus qñ vtendum sit:ꝛ qñ non.superverbo: ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.256.fo.lxxv.
Legib9 nō est vtēdū tpe repentine necessitatis. super verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.1033.fo.clv.
Leno est turpior persona meretrice.superverbo: ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.721.fo.cxxvj.

Universidad de D
Biblio

Lendit institutio:in q̃ nũdine parisi⁹ teneť.super ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.888.fo.cxlj.
Libido in potente et honorato est deterior. sup ꝟbo:cuidā petro tradiderunt.nu.69.f.cccclv.
Libido vnde procedat.ibidem.nu.71.
Liber homo quomodo possit redigi in perpetuo colonatu.super verbo: et vxorem nomine adelasiā.in materia successionis ab intestato. nume.1023.fo.cliiij.
Liberi bonorum incapaces non excludunt substitutum.super verbo:si absq̃ liberis moreretur.j.nu.17.fo.ccxcvij.
Liberi etiam in potestate cōstituti possunt inter se disponere sine patre de bonis sibi a patre in legitimam assignatis.super verbo:in eodē testamento relinquens.j.nu.221.fo.ccxlij.
Liberi an possint parentibus furiosis exemplariter substituere. super verbo : si absq̃ liberis moreretur.ij.in materia exempla.substi.num. 14.fo.cccxxxvj.
Liberi non possunt instituere parentes in min⁹ solenni voluntate.super verbo : testamentū.j. nu.85.fo.clxxxvj.
Liberi naturales et legitimi: et legitimi tantum quomodo differant in succedendo. super verbo:et vxorem nomine adelasiam . in materia successionis ab intestato.nu.751.fo.cxxviij.
Liberi spuriorum possunt capere ex testamento aui:licet ei non possint succedere in beneficio. super verbo:et vxorem nomine adelasiam . in materia successionis ab intestato.nume.693. folio.cxxiij.
Liberorum appellatione qui comprehendātur. super verbo:si absq̃ liberis moreretur.ij.in materia pup.substi.nu.25.fo.cccxxiij.
Libertas voluntatis presumitur in ciuitate venetiarū.super verbo:testamentū.ij.nu.24.f.cxc.
Libertas seruo data ad rumorem populi est nulla.super verbo:mortuo itaq̃ testatore.j.numero.193.fo.cccc.
Libertus qui impetrauit ius annulorum aureorum perdit illud: si se libertum mendaciter negauerit.super ꝟbo:si absq̃ liberis moreretur.ij. in materia leg.et fideicō.nu.166.fo.378.
Liberatio debitoris relicta in testamento inutili valet.sup verbo:si absq̃ liberis moreretur.ij. in materia legat.et fideicō. nu.173. f.ccclxxix.
Liberatio facta in absentia debitoris cū verbo: in veritate prodest absenti.super ꝟbo:si absq̃ liberis moreretur.ij.in materia fideicom. substi.nu.118.fo.ccclxxiij.
Libri apertura est sufficiens probatio statuti et consuetudinis.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.j.preludio.nu.38.fo.liij.
Lilia quare depingantur aurea in scuto regio.super verbo:duas habens filias.nu.100. f.xxiij.
Et quare in numero ternario.ibidem.nu.107.
Et quare ita depingantur.ibidem.nu.113.
Licentia testandi includit licentiam causa mortis:sup ꝟbo:matrē insup clerā.nu.30.fo.xlviij.
Licentia testandi semel filio cōcessa nō potest ꝑ patrē reuocari.ibidem.nu.31.
Licentiatus qui iurauit doctoratū alibi nō assumere:an possit alibi ex nouo examine doctorari.super verbo:duas habens filias.numero 288.fo.xliiij.
Licurgus exiliū a suo regno eligit:vt leges suas redderet perpetuo seruandas.super verbo:et vxorem nīoe adelasiam. in materia succes.ab intestato.nu.232.fo.lxxiij.
Lilia tria in scuto regis depicta quid significēt: ꝛ de eoꝝ laudibus ꝛ triumphis.super verbo: duas habēs filias.nu.87.fo.xxj.
Linea duplex est succedēdi inter parētes.super verbo:ꝛ vxorem noīe adelasiā.in.iij.preludio. nume.83.fo.lviij.
Lingue modestia laudať. super verbo : adiecte impuberi.nu.78.fo.cclxvj.
Litere denegantur in cācellaria monachis impetrātibus ad partagiū petendum.super verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.259.fo.lxxv.
Litere naturalitatis q̃d sint.super verbo:ꝛ vxorem noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.1055.fo.clviij.
Litere salui cōductus debitori cōcesse: ne infra certū tēpus pro debitis inquietetur:nō extenduntur ad debitum iuratum.super verbo:testamentum.ij.nu.19.fo.clxxxix.
Locus an efficiať religiosus ꝑ illationē mortui. sup ꝟbo:mortuo itaq̃ testato.j.nu.70.f.cccxc
Loca collegia vendi prohibitum est arresto parlamenti tholose.super verbo:duas habens filias.nu.59.fo.xviij.
Lucius crassus laudatur.superbo:testamentum iij.nu.10.fo.cxcix.
Lucrū dotis transmittiť ad heredes.sup verbo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.115. fo.ccccxxxij.
Lucrū proueniens ex protocollorū exemplatiōe an cedat legatario vsusfructus. super verbo: cetera bona.nu.27.fo.cclxxviij.
Ludouicus rex francie sanctus non expectauit mortē ad testandum.super verbo in extremis positus.nu.46.fo.clxiiij.
Ludouicus sanctus sacratus fuit anno.xij.sup verbo:adiecte impuberi.nu.9.fo.cclvij.
Ludouicus Caroli filius renūciauit priuilegio eligendi papā.super verbo:ꝛ vxorē noīe adelasiam.in.ij.decisione.nu.368.fo.lxxxvj.
Non tamen renunciauit iuri inuestiendi ꝑsules.ibidem.nu.369.
Ludouicus filius secūdogenitus successit Carolo magno nepote ex primogenito excluso. super verbo:in eodem testamēto relinquēs.j. nume.195.fo.ccxxxix.
Ludouicus.xj.laudať. sup verbo : mortuo itaq̃ testatore.j.nume.65.fo.ccclxxxix.
Ludouicus nihil faciens francorū rex. sup ꝟbo: dotē quā ei dederat.nu.59.fo.ccx.
Lugdunū ciuitas a tributo romanoꝝ erat exempta.super verbo:ꝛ vxorem noīe adelasiam.in scda decisione.nu.306.fo.lxxx.
Lumina domus alterius an q̃s possit obscurare sup ꝟbo:ꝛ hortū.nu.18.fo.ccxxj.
Lupi natura.super verbo:ꝛ vxorē noīe adela.in materia succes.ab intesta.nu.878.fo.cxl.
Machometus quare voceť porcus spurcissimus.super verbo: ꝛ vxorem noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato. nume.672.fo.cxx.
Macrobij ducis notabile factum.super verbo: dotē quā ei dederat.nu.54.fo.ccx.
Marcus Bibulus laudatur.super ꝟbo : mortuo itaq̃ testatore.j.nu.88.fo.cccxj.
Marcus curius laudatur.super verbo:duas habens filias.nu.230.fo.xxxix.
Marcus Emilius laudať.sup ꝟbo:mortuo itaq̃ testatore.j.nu.230.fo.cccciiij.
Marcus Fabius laudať. super verbo:ꝛ vxorem noīe adelasiam.in materia successiōis ab intestato.nu.661.fo.cxix.
Marci reguli martyriū pro iuramenti obseruatione:ꝛ bono reipublice.super verbo:testm̄.iij. nume.44.fo.cxcv.
Martyriū matris pro fide christi prodest filio in vtero existēti:sed nō martyriū patris.sup verbo:raynutius.nu.20.fo.vj.
Magistri sunt eligendi boni:ꝛ docti.sup.verbo: raynutius.nu.6.fo.v.
Magistratus succedit suis officialibus.sup ꝟbo ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.816.fo.cxxxv.
Male ablata sufficit restitui in foro cōsciētie.sup verbo:si absq̃ liberis morere.j.nu.33.f.ccxcix.
Male ablata ꝑ testatorē debent prius restitui:q̃ male ablata per heredē.ibidem.nu.34.
Maleficiū si hoc anno cōmittať:ꝛ fiat condēnatio anno sequenti:cui debetur pena vel confiscatio pro tali delicto:an emptori huius anni: vel anni sequētis.super verbo:cetera bona.nume.38.fo.cclxxix.
Mandatū ad faciendum pacē nō finitur morte mandatoris.super verbo : mortuo itaq̃ testatore.j.nu.234.fo.cccciiij.
Mandatum regis q̃ de qualibet familia vadat vnus ad bellū:non artat minores.xviij.annorū.sup ꝟbo:adiecte impuberi.nu.4.fo.cclvij.
Mandatū regiū cōtra mēdicantes ad tenendū beneficia secularia dispēsatos.sup ꝟbo:ꝛ vxorem noīe adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu.219.fo.lxxij.
Mandatū an possit reuocari morte mandantis re etiā non integra.super verbo:duas habens filias.nu.45.fo.xvij.
Mandati forma est seruāda.sup verbo : in eodē testō relinquēs.j.nu.69.fo.ccxxiiij.
Mandata si appareāt duo eiusdē date:cui procuratori credeť.sup ꝟbo:testm̄.ij.nu.33.fo.cxcj.
Manlius torquatus laudať.sup verbo : in eodē testamēto relinquēs.j.nu.71.fo.ccxxv.
Manusmortue ius q̃d sit:ꝛ q̃ sit tuta in foro conscientie.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adelasiā.in materia succes.ab intesta.nu.954.fo.cxlviij.
Marchiones nō possunt testari de suis marchionatibus.super verbo:eodē testō relinquens.j. nu.150 fo.ccxxxiij.
Marescalli officiū q̃d sit in regno frācie.sup ꝟbo ꝛ vxo.noīe adela.in.ij.decisiōe.nu.501.fo.cij.
Marescalli in francia sunt quatuor.ibi.nu.502.
Marescalli diuersos habent sub se capitaneos. ibidem.nu.505.
Maria virgo an fuerit cōcepta in peccato originali.super verbo : ꝛ soboles quā gestabat.nu. 20.ꝛ.23.fo.cclxxxviij.
Et quoto mēse peperit.ibidē.nu.28.
Maritus quare dicatur.sup verbo : cuidā petro tradiderunt.nu.18.fo.ccccxlvj.
Maritus accusans vxorē ad perditionem dotis debet se inscribere in accusatione:al's accusatio esset inepta.super verbo : mortuo itaq̃ testatore.j.nu.176.fo.cccxcviij.
Maritus in francia facit ꝛ prestat homagiū dn̄o pro feudo vxoris: ꝛ homagium ꝛ cetera vxori debita recipit.super verbo: cuidam petro tradiderunt.nu.88.fo.cccclviij.
Maritus nō debet ostendere amorē quem gerit ad vxorē.super verbo:cuidam petro tradiderunt.nu.107.fo.cccclxj.
Maritus q̃ habet patrē diuitē nō potest inopia laborare.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noīe adela.in materia succes.ab intesta.nu.810.fo.cxxxv.
Maritus inops succedit in donatione ꝓpter nuptias.ibidē.nu.813.
Maritus retinendo dotem per annū videť hereditatem adire vt moriendo post annū hereditatem transmittat tanq̃ aditam.super verbo: mortuo itaq̃ testatore.j.nu.395.fo.ccccxix.
Et quō hoc intelligať.ibidē.nu.396.
Maritus si ex statuto vel cōsuetudine debet lucrari dotē : ꝛ occidat vel occidi faciat vxorem perdit tale lucrū.super verbo:mortuo itaq̃ testatore.j.nu.34.fo.ccclxxxvij.
Et etiā perdit ius q̃d habet ex defectu parentum.ibidē.nu.37.
Maritus si relinquat vxorē suam dn̄am ꝛ vsufructuariam:quid habebit.sup verbo:cetera bona.nu.20.fo.cclxxvij.
Marito magna fit iniuria q̃n vocatur cucurbita. sup ꝟbo:cuidā petro tradi.nu.110.fo.cccclxj.
Mariti interdū sunt causa ruine vxorū.sup ꝟbo: cuidā petro tradiderūt.nu.62.fo.ccccliiij.
Maritate appellatione nō venit spōsa : vbi tractatur de odio mulieris.sup verbo : duas habēs filias.nu.161.fo.xxxij.
Masculus an excludat filias si fuerit monach⁹. super ꝟbo:duas habēs filias.nu.143.fo.xxx.
Et q̃d si careat testiculis.ibidē.nu.144.
Masculū esse aliq̃n ꝓdest:potius q̃ feminā. sup ꝟbo:duas habēs filias.nu.189.fo.xxxv.
Masculi excludunt feminas q̃n sunt ex testō vel ab intestato heredes patris:sec⁹ si pater alios

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index alphabeticus

extraneos instituisset heredes. super verbo: duas habēs filias.nu.154.fo.xxxj.
Masculi renunciantes cū turamento excludunt a paterna successiōe.super verbo:duas habēs filias.nu.282.fo.xliiij.
Et quid si renunciet propter expensas studij. ibidem nume.283.
Masculini descendentes a feminis quare repellant ꝙ successione in feudū.super verbo:duas habēs filias.nu.32.fo.xv.
Mater p̄ filio bastardo substituere exēplariter. sup verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia exēpla.substi.nu.12.fo.cccxxvj.
Mater an teneat dotare filiā.super verbo: dotē quā ei dederat.nu.68.fo.ccxj.
Mater excluſa a successione nō excludit ab alimētis si sit pauper.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in primo preludio.nu.61.fo.lvj.
Mater excluſa a filij successione nō cēset excluſa a tutela.sup verbo:ꝛ vxorē noie adelasiam.in primo preludio.nu.73.fo.lvij.
Mater sicut excludit a bonis ꝓfectitijs filij per agnatos:ita ab aduentitijs.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiam.in.j.preludio.nu.42.fo.lij.
Mater stante statuto excludit p auū paternū: ꝛ p suū maritū.sup verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā in primo preludio.nu.23.fo.lij.
Mater non venit appellatione legitimi heredis stante statuto faciente mentionē de legitimo herede.ibidem.nu.24.ꝛ.25.
Mater furiosi an excludat p substitutionē exemplarē.super ꝟbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia exēpla.substi.nu.45.fo.cccxlj.
Mater testatoris excludit matrē pupilli ex tacta pupillari.sup ꝟbo: si absq; libe.moreret.ij. in materia pupilla.substitutionis.nume.99. fo.cccxxxiij.
Mater qñ excludatur per tacitā pupillarē etiam de extraneo factam.ibidem.nu.100.
Mater fuit excluſa etiā a legitima p agnatos p arrestū parlamēti tholose.sup verbo: ꝛ vxorē noie adelasiam.in.j.preludio.nu.63.fo.lvj.
Mater an teneat filiū in aliquo instituere. super verbo:in eodem testamento relinquens.j.numero.252.fo.ccxlv.j.
Mater ꝙ plus diligat filios q̄s pater: vnde ꝓcedat.super verbo:mortuo itaq; testatore.ij.numero.24.fo.ccccxxiij.
Mater plus laboꝛat erga filios:q̄s pater.ibidem nume.27.
Mater potest eligere sepulturā pro filio sicut ꝑ ex cōsuetudine.sup ꝟbo:si absq; libe.more.ij. in materia pupil.substi.nu.35.fo.cccxxiij.
Mater q̄ ad secūda vota cōuolauit an excludat a successione filij ex testamēto:vbi filius eam instituit heredē.super verbo: ꝛ vxorē nomine adelasiam:in materia successionis ab intestato.nu.653.fo.cxviij.
Mater vnū solū habēs filium si ad alia trāsierit vota:tali filio ante vel postea mortuo ab intestato sola matre relicta: ipsa ei succedit pleno iure in oībus bonis eidē filio vndecūq; etiā a patre ꝛ eius linea quesitis ꝛ quētis.sup ꝟbo: ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.643.fo.cxvij.
Et quid si habet plures.ibidem.nume.645. 646.647.648.et.649.fo seq.
Mater heres instituta in testō filij nō excludit p agnatos.super verbo: ꝛ vxorē noie adelasiā. in primo preludio.nu.70.fo.lvij.
Et q̄d si testm̄ est nullū.ibidē.nu.71.
Mater iudea tenet dotare filiā quersam ad fidē. sup verbo:dotē quā ei dederat.nu.69.fo.ccxj.
Mater nō potest in ius vocari p filiū sine venia. super ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiam.in materia successionis ab intesta.nu.743.fo.cxxviij.
Mater meretrix nō potest exheredare filiā meretricem.sup verbo:dotē quā ei dederat.nu.37. fo.ccviij. Limita vt nu.39.fo.eo.
Mater an possit filio pupillariter substituere.sup verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia pupilla.substi.nu.33.fo.ccccxxiij.
Mater licet possit regulariter filio exemplariter substituere:tamē nō poterit:si ad secūda vota transierit.sup verbo:si absq; liberis more.ij. in materia exēpla.substi.nu.15.fo.cccxxxvij.
Mater in testō filij preterita nō pōt dicere testm̄ nullū obstante statuto.sup ꝟbo: ꝛ vxorē noie adelasiā.in primo p̄ludio.nu.57.fo.lv.
Matres interdū sunt causa ruine filiarū:ꝛ qualr puniant.super verbo:cuidā petro tradiderūt. nume.62.fo.cccclxij.
Matrimonij diffinitio ꝑm legistas.super verbo: cuidā petro tradiderūt.nu.81.fo.ccccl vij.
Matrimonium alꝫ ratione personarum interdictum tolerat fauore pacis. super ꝟbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.231.fo.cccciiij.
Matrimonium dicit magnū sacramentū ꝓpter quinq;.super verbo:cuidā petro tradiderunt. nume.14. fo.ccccxlv.
Et per quē:in quo loco:ꝛ inter quos fuerit primo loco constitutū.ibidem.
Matrimonium est rei maxime significatiuū.ibidem nume.15.
Matrimonium quid sit ꝑm theologos. ibidem nume.19 fo.ccccxlvj.
Matrimonium nō debet cōsummari die solennizationis.ibidem nu.20.
Matrimonij institutionis duplex causa. ibidem nume.21.ꝛ.24.
Matrimonium nō est contrahendum ꝓpter diuitias.ibidem nu.25.
Matrimonū quare dicat a matre. super verbo: mortuo itaq; testatore.ij.nu.29.fo.ccccxxiij.
Aid matrimonium licet quis cogi non possit:tamen potest ad illud inuitari spe premij consequendi.super verbo:cuidā petro tradiderunt. nume.8.fo.ccccxlv.
Potest tamen cogi sub pena lucri cessantis. ibidem nume.10.
Matrimonū potest esse inter seruos de iure canonico.sup verbo:ꝛ vxorē noie adela,in materia successiōis ab intesta.nu.702.fo.cxxiij.
Matrimonū sine dote est indignissimū. sup ꝟ. dotē quā ei dederat.nu.14.fo.ccvj.
Medicus q̄ grauat infirmitatē vt heres instituatur quomodo puniat. super verbo: cōdidit.ij. nu.3.fo.clxxij.
Medicus iudeus Carolū caluū francoꝝ regem proditorie necauit.super ꝟbo:adiecte impuberi.nu.30.fo.cclx.
Mendicātes validi q̄o puniantur.superverbo: ꝛ vxorem noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato.nu.1024.fo.clxiij.
Mendaciū quid sit.super verbo: si absq; liberis moreretur.ij.in materia lega.ꝛ fideicōmiſ.numero.163.fo.ccclxxviij. Et ibi pulchra contra mendaces.nu.164.
Mentiens potest interdū puniri criminaliter.super verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia lega.ꝛ fideicō.nu.158.fo.ccclxxviij.
Mercator in curia mercatoꝝ ꝓcedit ꝛ iudicari de bona equitate.super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia fideicom.substi.numero.51.fo.cccclxvij.
Meretrix petēs damnatū ad mortez dari sibi in maritū an sit audienda. super verbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.269.fo.ccccviij.
Meretrices possunt ꝓhiberi vti vestibus honestarum:mulierū ꝛ habitare cū eis. super ꝟbo: raynutius.nu.61.fo.x.
Meretrices debēt portare signū: vt ab aliꝭ distinguantur:ibidem. nu.64.
Metus pōt adesse in actu testādi ꝗtuoꝛ modis. super ꝟbo:cōdidit.ij.nu.6.fo.clxxij.
Metus semp ꝓsumit de dño ad subditos. super verbo:ꝛ vxorē nomīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.1003.fo.clij.
Metus reuerētialis ꝓsumitur in fratre q̄ est maioꝛ natu:ꝛ gubernat minoꝛē fratrē.sup verbo: duas hñs filias.nu.257.fo.xlij.
Meutus centurio laudat. sup verbo: duas hñs filias.nu.229.fo.xxxix.
Miles an teneatur vocare vxorem suā dominā. super verbo.in eodē testō relinquens.j.numero.99.fo.ccxxvij.
Miles qñ in reciproca ꝓsonis disparibus facta cōprehendi voluit pupillarem ꝛ militarē substitutiones:tūc vna expirata alia remanet.super ꝟ.si absq; liberis moreret.ij. in matia substi.breuiloque.nu.46.fo.ccclvij.
Miles nihil potest donare cōcubine. super ꝟbo: ꝛ vxorē noie adelasiam.in materia successiōis ab intestato.nu.723.fo.cxxvj.
Miles fuit primus qui publice scripsit in iure.super verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in.v.decisione.nu.592.fo.cxj.
Miles an possit esse ꝓcurator.super ꝟbo: testm̄ j.nu.45.fo.clxxx.
Miles quare dicatur. super ꝟbo: testm̄.j.numero.24.fo.clxxvij.ꝛ nu.31.fo.seq.Et quid requiratur vt q̄s sit miles:ibidē. nu.25.26.27.29. 30.34.37.38.fo.clxxvij.ꝛ nume.39.40.42. 43.44.fo.clxxviij.
Miles ꝓfertur doctoꝛi in actibus militarib⁹. sup verbo:testm̄.j.nu.47.fo.clxxxj.
Milites debēt eē cōtenti suis stipēdijs.sup ꝟbo: testm̄.j.nu.36.fo.clxxviij.
Milites non possunt dare suis concubinis.super verbo:testm̄.j.nu.49.fo.clxxxj.
Milites q̄ priuilegia habeāt in actu testādi. sup verbo:testm̄.j.nu.22.fo.clxxvij.
Milites huiꝰmodi an gaudeāt dictis priuilegijs: ibidem.nu.23.
Milites de iure nō pñt torture subijci. sup ꝟbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.222.fo.ccccij.
Milites huius tēporis nō gaudēt militū priuilegio.sup ꝟbo:matrē iusup clerā. nu.10.fo.xlvj.
Milites ꝛ doctoꝛes effecti consules tholose portant barras aureas.sup verbo:si absq; liberis mo.ij.in matia fideicō.substi.nu.12.fo.ccclx.
Minerue laudes.sup verbo:duas hñs filias.nu. 6.fo.xj.ꝛ ibi que fuerit.
Minoꝛ.xxv.annis habēs curatoꝛē non pōt adire sine curatoꝛe.super ꝟbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.405. fo.ccccxx.
Minoꝛ.xxv.annis si potuerit habere cōcordiā et pacē cū aduersario in mille ducatis: ꝛ noluit: sed eā refutauit: ꝛ postea fuit cōdemnatus in duobus milibus.nō nocet ei talis sniā.sup verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.235. fo.ccccviij.
Minoꝛ.xxv.annis nō pōt filio dare tutoꝛē.super verbo adiecte impuberi.nu.83.fo.cclxvj.
Minoꝛ.xxv.annis an possit testādo dare licentiā executoribꝰ testamēti alienā di bona imobilia sine curatoꝛe vel iudicis decreto. sup ver. adiecte impuberi.nu.90.fo.cclxvij.
Minoꝛ.xviij.annoꝝ si doctoꝛet nō pōt esse iudex nec petere in integrū restitutionē.super verbo adiecte impuberi.nu.40.fo.cclxj.
Miraculū tholose factū. sup ꝟ. ꝛ vxorē noie adelasiā.in ꝓma decisiōe.nu.283.fo.lxxviij.
Miracula quatuoꝛ in baptismo Clodouei. super verbo:duas hñs filias.nu.86.fo.xxj.
Miranda quatuoꝛ fuerūt facta in cōceptiōe chriſti.super verbo: ꝛ soboles quam gestabat.nu. 29.et.30.fo.ccxc.
Monachus nō desinit esse ciuis.sup ꝟbo:ꝛ vxorem noie adelasiā.in materia successiōis ab intestato.nu.211.fo.lxxj.
Monachus an possit de monasterio exire:ꝛ cum illo dispensari pro ꝓseruatiōe domus ꝛ familie.sup ꝟbo: duas hñs filias.nu.138.fo.xxx.
Monachus equitparatur filio aut seruo: ꝓ: magis expedit monasterio. super verbo: si absq; liberis moreretur.ij. in materia vulga. substi. nu.86.fo.cccxij.
Monachus heres institutus si repudiet: vl̄ adire nolit:an monasterium excludat substitutū. super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.i materia vulgaris substitutionis.nu.80.fol.cccxj. Vide late.nu.83.et.84.
Monachꝰ trāsmittit hereditatē suoꝝ parētū.super ꝟ.moꝛ.itaq; testa.ij.nu.150. fo. ccccxxxvj.

Principalium sententiarum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Monacho bene pōt ꝓuideri de alimētis. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in materia successionis ab intestato.nu.262.fo.lxxvj.

Monachi docere cupientes pn̄t doctorari: super ꝟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in materia successionis ab intestato.nu.213.fo.lxxj.

Monachi pn̄t excludi a successiōe ꝑ statutū. sup verbo: ⁊ vxorē nomīe adelasiā. in materia successionis ab intestato.nu.263.fo.lxxvj.

Monachi ordinis cuiuscūqꝫ ex generali frācorū cōsuetudine nō succedūt suis parentibus ab intestato: nec habēt ius retractus. super ꝟbo: ⁊ vxorē nomīe adelasiam. in materia successionis ab intestato.nu.220.fo.lxxij.

Monachi turonēses horribili punitione diuina puniti sunt ꝓpt abundantiā tꝑaliū. sup verbo: ⁊ vxorem nomīe adelasiam. in prima decisiōe. nu.273.fo.lxxviij.

Monachi professi succedūt suis parētibus. super verbo: ⁊ vxorē nomīe adelasiā. in materia successionis ab intestato.nu.209.fo.lxxj.

Monachi si succederēt parentib⁹ ab intestato q̄ incōuenientia sequerētur. super verbo: ⁊ vxorē nomīe adelasiā. in materia successiōis ab intestato.nu.250.fo.lxxv.

Monasteriū pōt heres institui sub conditione si quem in monachū receperit: aut feminam in monialē. super verbo: cuidā petro tradiderūt. nu.13.fo.ccccxlv.

Monasterij figiacēsis senescallie caturcēsis tempus ⁊ miraculum cōsecrationis. sup ꝟ. ⁊ vxorē noīe adelasiā.in.ij.decisione.nu.158.fo.lxxxv.

Monasteria non possunt succedere in feudo aliquo titulo. super verbo: ⁊ vxorē nomīe adelasiam.in.iij.decisione.nu.544.fo.cvij.

Monasteria nō succedūt in regno francie. super ꝟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in materia successionis ab intestato.nu.224.fo.lxxij.

Monialis dotata an excludatur a successiōe per statutū. super verbo: duas habēs filias.nume. 164.fo.xxxij.

Monitio per quē fieri debeat heredi: vt soluat legata. sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. in materia lega. ⁊ fideicō.nu.199.fo.ccclxxxj.

Monitio iudicis an requiraꝶ etiā in pijs legatis ibidem nume.200.fo.ccclxxxij. Et an sufficiat vnica monitio. ibidem: nu.201.fo.eod.

More purgatio nunqꝫ admittiꝶ termino elapso: quoties tēpus ⁊ pena statuūtur. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.nu.155.fo.cccxcvj.

Mors quid sit: ⁊ vn̄ dicaꝶ. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.3.et.4.fo.ccclxxxv.

Mors violenta que dicatur. ibidem: numero.6. Et qn̄ naturalis: ibidem.nu.19.fo.ccclxxxvj.

Mors hoīs cōtingit tribus modis. ibidē: nu.9.

Mors hoīs est duplex. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.44.fo.ccclxxxviij.

Mors tribus telis percutit genus humanuꝫ. sup verbo: mortuo itaqꝫ test.j.nu.16.fo.ccclxxxvj.

Mors qn̄ dicatur mala. super ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.20.fo.ccclxxxvij.

Mors accusati ante sentētiā capitalem cōfirmat testm̄: nisi in criminib⁹ exceptis. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.133.fo.cccxcv.

Mors alicuius qūo sit probanda. super ꝟb. mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.346.fo.ccccv.

Mors dr̄ casus fortuit⁹: ⁊ quare. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.26.fo.ccclxxxvij.

Mors etiam violenta cōtingit dei dispositione: ibidem: nu.27.

Mors ciuilis est duplex. super ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.297.fo.ccccxj.et nu.303.

Mors non potest inferri: nisi in quatuor casibus. sup ꝟ. mortuo itaqꝫ testa.j.nu.276.fo.ccccviij

Mors dānati cōtingēs post appellationē confirmat testm̄ illius. ac si ante sentētiā decessisset. super ꝟ.mor.itaqꝫ testa.j.nu.270.fo.ccccviij.

Mors naturalis ꝯtingēs in ꝑsonā adoptātis nō soluit adoptionē. super verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiam. in materia successiōis ab intestato.nu.755.fo.cxxix.

Mors nō est timēda: sed potius affectāda. super verbo: testm̄.iiij.nu.8.fo.cxcix.

Mortis appellatione continetur interfectio. super ꝟ.mor. itaqꝫ testa.j.nu.24.fo.ccclxxxvij.

Mortis mētio intelligiꝶ etiam de violēter illata. ibidem: nu.25.

Mortuorum cadauera priusqꝫ sepeliaꝶ non debent vexari: nec impediri quominus sepeliantur. super ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nume. 54.fo.ccclxxxix.

Moriatur verbū est directū. sup verbo: eidē impuberi succederēt.nu.5.fo.ccxciij.

Mortuus sua morte q̄s dicaꝶ. sup verbo: mortuo itaqꝫ testa.j.nu.21.fo.ccclxxxvij.

Moriturus potest nobilitari: fieri miles: ⁊ absolui: sed non doctorari. super verbo: in extremis positus.nu.11.fo.cx.

Mortuus nō pōt baptizari. ibidē.nu.12.

Mortuaria vnde nomen sumpserit. super verbo: ⁊ vxorem nomīe adelasiam.in.ij.decisione.nume.362.fo.lxxxv.

Mossini populi qualiter eligāt regē. sup verbo: cōdidit.j.nu.31.fo.clxviij.

Moyses laudatur. super verbo: raynutius.numero.25.fo.vj.

Moyses fuit dei cancellarius. super verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.numero.491.fo.c.

Moyses a mane vsqꝫ ad vesperam sedebat iudicans populum. super verbo: dotem quā ei dederat.nu.60.fo.ccx.

Mulier adultera peccat cōtra legem dei ⁊ nature ⁊ cōtra maritū. sup verbo: cuidam petro tradiderunt.nu.54.fo.ccccliij.

Mulier quare appetit virū. sup verbo: quam ei dederat.nu.27.fo.ccviij.

Mulier incidēs sibi comas etiā cā deuotiōis inscio marito est excōicata. super verbo: ⁊ soboles quā gestabat.nu.58.fo.ccxcij.

Mulier semp dꝫ cogitare suo placere viro. sup ꝟ. cuidā petro tradiderūt.nu.42.fo.ccccl j.

Mulier filiorum suorum tutrix si nubat nō petito tutore teneꝶ marit⁹ de male ꝑ eā administratis: si ipsa soluēdo nō sit. sup ꝟbo: ⁊ vxo.noīe adela. in materia succes.ab itest.nu.644.f.cxviij

Mulier ad mortē dānata non debet occidi si est pregnans. super verbo: ⁊ soboles quam gestabat.nu.60.fo.ccxcij.

Mulier nobilis nubens bastardo perdit nobilitatē. sup verbo: raynutius.nu.38.fo.vij.

Mulier nubēs efficiꝶ de familia viri. super ꝟbo: cuidā petro tradiderūt.nu.90.fo.cccclviij.

Mulier nupta pariens ante nonum mensem an presumatur meretrix. sup verbo: ⁊ soboles quā gestabat.nu.27.fo.ccxc.

Mulier ꝑ trāsitū ad scd̄a vota nō ꝑdit successionē filij primi matrimonij. sup ꝟbo. si absqꝫ li. more.ij.i materia pup.substi.nu.96.f.cccxxxij

Mulier semp cupit laudari ⁊ ornari. sup verbo: cuidā petro tradiderūt.nu.38.fo.ccccl.

Mulier an possit ferre testimoniū. super verbo: testm̄.j.nu.65 fo.clxxxiij.

Mulieris pulchritudo est interdum causa matrimonij. super verbo: cuidam petro tradiderunt.nu.26.fo.ccccxlvij.

Mulieres armis ⁊ sapientia decorate sunt a viris in sedibus ⁊ in vijs honorāde. sup verbo: duas habēs filias.nu.19.fo.xiij.

Mulieres conuiuia sequētes reprehenduꝶ. sup ꝟbo: cuidā petro tradiderūt.nu.55.fo.ccccliij.

Mulieres vinū bibētes reprehēduꝶ. ibi.nu.56

Mulieres que cōsilio ⁊ sapientia floruerunt. sup verbo: duas habēs filias. numero.15.fo.xij. ⁊ nume.16.fo.xiij.

Mulieres non iudicantur ad imparia cū viris in actu generationis. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.ij.nu.25.fo.ccccxxiij.

Mulieres sunt cōmuniter garrule. super verbo: duas habēs filias.nu.29.fo.xv.

Mulieres nō possunt ferre testimoniū in causis feudalibus. ibidem nu.30.

Mulieres pn̄t esse testes in testamentis ad pias causas. sup ꝟ.testm̄.j.nu.64.⁊.66.f.clxxxiij

Mulieres ꝙ possint se ornare vt placeāt maritis qualiter intelligaꝶ. sup verbo: cuidā petro tradiderūt.nu.34.fo.ccccl.

Mulierib⁹ an sit permissum se fucare seu faciem pingere. ibidē.nu.35.⁊.40 fo.ccccl.

Mulieres in ornatibus excedentes reprehenduntur. ibidem.nu.37.

Mulieres q̄ olim in bello ⁊ armis strēnue se habuerūt. sup ꝟbo. duas hab. filias.nu.5.fo.xj.

Mulieres sunt subiecte triplici maledicto. super ꝟbo: cuidā petro tradiderūt.nu.96.f.cccclix.

Mulierū ad viros de fidelitate pulchra exēpla. sup ꝟbo: cuidā petro tradi.nu.60.fo.ccccliiij.

Mulierib⁹ an ꝑmittaꝶ se ornare. sup ꝟbo: cuidā petro tradiderūt.nu.32.fo.ccccxlviij.

Mulieres plus decet esse castas qꝫ viros. super verbo: dotē quā ei dederat.nu.38.fo.ccix.

Mutius equitum magister laudaꝶ. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.194.fo.cccc.

Mutus ex accidenti quis dicaꝶ. super verbo: in extremis positus.nu.35.fo.clxij.

Mutus surdus ⁊ ⁊ impubes equiparanꝶ quo ad actū testandi ⁊ iudicandi. sup verbo: adiecte impuberi.nu.64.fo.cclxiij.

Mutus qualiter possit adire hereditatē. sup ꝟb. mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.385.fo.ccccxviij.

Nabuchodonosor iudeorum agricolas nō occidit capta ciuitate. super verbo: ⁊ vxorem noīe adelasiā. in materia succes.ab intesta.nu.904.fo.cxlij.

Narbonēsis prouincia fuit ꝯ tributo exempta ⁊ libera. sup ꝟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in materia succes.ab intesta.nu.1062.fo.clix.
Et qualr succurrit regi frācie. ibidē.nu.1063.

Nascēdo plures riserūt: ⁊ itelligibilr locuti sunt. sup ꝟbo: adiecte impuberi.nu.36.fo.cclx.

Naturale qd dicatur. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.8.fo.ccclxxxvj.

Nauis legato quid veniat. super verbo: domū. nu.40.fo.ccxv.

Necessitas nō habet legē permissiuā ꝓhibitiuā: nec consultoriā. super verbo: ⁊ vxorē nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato.nu.1034.fo.clv.

Negligentia sola est peccatū mortale in administratore publico. super verbo: dotē quā ei dederat.nu.55.fo.ccx.

Nepos vnde dicatur. super ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.ij.nu.41.fo.ccccxxiiij.

Nepos cōceptus post mortē aui an possit venire cōtra testm̄ ipsi⁹ aui ꝑ viā nullitatis. sup ꝟbo ⁊ soboles quā gestabat.nu.44.fo.ccxcj.

Nepos descendens ex filio excludit filias sicut eius pater. super verbo. duas habēs filias.numero.150.fo.xxxj.

Nepos ex filio excludit neptē ex alio filio. super ꝟbo: duas habēs filias.nu.153.fo.eo.

Nepos ex filio ꝑmortuo an ꝑferaꝶ patruo. super verbo: in eodē testamēto relinquēs.j.nu.188. ⁊.193.fo.ccxxxvij.

Nepos ex primogenito ꝙ excludat patrē in feudo: quō intelligatur. super ꝟbo: ⁊ soboles quā gestabat.nu.45.fo.ccxcj.

Nepoti pupillo nō potest pupillariter substitui. super verbo: si absqꝫ liberis moreréꝶ.ij.in materia pupil.substi.nu.50.fo.cccxxvij.

Nepotē postea cōceptū quatuor repellūt: ne venire possit ex persona sui patris iure trāsmissionis ad aui successionē. super verbo: ⁊ soboles quā gestabat.nu.43.fo.ccxcj.

Nepotes ex filio premortuo vocanꝶ ⁊ succedunt oēs in stirpē. super verbo: ⁊ vxorē noīe adela. in.iiij.preludio.nu.118.fo.lxj.

Nepotes ex filio sicut representant eum naturaliter mortuum: sic etiā si ciuiliter decessit. sup verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiam. in materia successionis ab intestato.nu.617.fo.114.

Nepotes ex filio premortuo cōcurrunt simul cū

Universidad de D

patruis tam in successiōe patrimoniali: q̄ȝ etiā in iure patronatus ⁊ feudis.ibi.nu.618.fo.eo.
Nepotes ⁊ ceteri descēdentes possunt reuocare repudiationē hereditatis.super ꝟbo : mortuo itaqȝ testatore.ij.nu.129.fo.ccccxxxiiij.
Nepotes ⁊ ceteri descēdētes cēsenẗ exclusi exclusa filia ꝑ statutū.suꝑ verbo:⁊ vxorē noīe adelasiā.in primo preludio.nu.60.fo.lvj.
Nepotes in quibus casibus nō habēt ius representationis : vt simul cū patruis succedāt.suꝑ verbo:⁊ vxorē noīe adelasiam.in materia successionis ab intesta.nu.622.fo.cxv.
Nepotes succedūt auo in stirpes:⁊ nō in capita. super verbo:⁊ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.627.fo.cxv.
Rationem reddit.ibidem nu.628.
Et q̇d qñ soli succedūt.ibi.nu.631.fo.cxvj.
Neptis ex filio excludiẗ ꝑ statutū sicut ⁊ filia.suꝑ verbo:duas habēs filias.nu.176.fo.xxxiij.
Nero elegit senecam in suū cancellarium.super verbo:⁊ vxorē noīe adelasiam.in.ij.decisione. nume.514.fo.ciij.
Neronis in detestationem vide mirabilia.super ꝟbo:mortuo itaqȝ testatore.j.nu.220.f.cccciij
Nerua in qua etate cepérit audire leges:⁊ fuerit doctoratus.super verbo:adiecte impuberi.numero.16.fo.cclvij.
Nobilis potest ꝓhibere ne vilanus ⁊ rusticus nomen ⁊ arma sue domus vsurpet.super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.997.fo.clj.
Nobiles habent quatuor mores laudabiles : et duas vituperabiles.super verbo : raynutius. nume.26.fo.vj.
Nobiles frācie an teneanẗ ꝓprijs stipēdijs seruire regi:⁊ se armare in bello vbiqȝ.suꝑ verbo:⁊ vxorē noīe adela.in.iij.decisiōe.nu.527.f.cv.
Nobiles cēsenẗ stipēdiati solū pro tuitione ꝓuincie in qua tenēt feuda.ibidem.nu.528.
Nobiles an teneantur ad excubias:⁊ fortilitioꝝ reparationē.super verbo:⁊ vxorē noīe adelasiam.in materia successionis ab intestato.numero.1030.fo.clv.
Nobiles an teneanẗ ad cōtributionē talliarum. super verbo:⁊ vxorē noīe adelasiā.in.iiij.decisione.nu.562.fo.cviij.
Nobiles nō perdūt nobilitatē nec priuilegia sua laborādo ꝓprijs manibꝰ suas ꝓprias possessiones.super verbo:dotē quam ei dederat.numero.52.fo.ccx.
Nobiles suspēdi nō debēt : sed decapitari.super ꝟbo:mortuo itaqȝ testatore.j.nu.221.f.cccciij.
Nobiliū modernorū vilitas vnde ꝓcessit.super verbo:⁊ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.966.fo.cxlix.
Nobilitas ꝓcedit ex genere paterno : nō ex materno.suꝑ verbo:raynutius.nu.3.fo.v.
Nobilitas aggrauat delictū.suꝑ verbo:cuidā petro tradiderūt.nu.70.fo.ccccxv.
Nobilitas an perdaẗ per ingressum religionis. suꝑ verbo:⁊ vxorē noīe adelasiam.in materia succes.ab intesta.nu.210.fo.lxxj.
Nobilitas ⁊ excellentia hoīs quo ad corpus.suꝑ verbo:adiecte impuberi.nu.19.fo.cclviij.
Noe interpretatur requies.super verbo : ⁊ vxorē noīe adelasiam in materia successionis ab intestato.nu.920.fo.cxliij.
Nolle ⁊ nō posse equiparanẗ.super ꝟbo: si absqȝ liberis moreretur.ij.in materia vulg.substitu. nu.34.fo.ccciij.
Nomen alteri cōpetēs an q̇s possit assumere illo nō ꝯsentiēte.suꝑ ꝟbo:raynutius.nu.57.fo.ix.
Nomē domꝰ sue relinquere:⁊ alienū suscipere est graue onus.suꝑ ꝟbo:raynutiꝰ.nu.49.fo.viij
Nomen nudū heredis tabulas cōfirmat pupillares:sed nō exheredationē.suꝑ verbo : mortuo itaqȝ testatore.ij.nu.93.fo.ccccxxx.
Nomen patris ⁊ matris aliqñ quis iuste dimittit capiendo alienū iussu testatoris.suꝑ ꝟbo: raynutius.nu.44.fo.viij.
Nomen pulchrū est querendū : ⁊ quid operetur. suꝑ verbo:raynutius.nu.53.fo.ix.
Nomina habentes turpia cōmuniter sunt mali ⁊ peruersi.suꝑ verbo:raynutius.nu.54.fo.eo.
Et ibi ponit exempla.
Nominati per regē presumunẗ esse benemeriti ⁊ bonum regni ⁊ reipublice zelantes. suꝑ ꝟbo: ⁊ vxorē nomine adelasiam.in scđa decisione. nume.392.fo.lxxxix.
Et in quo existat eoꝝ iustitia.ibidem.nu.393.
Notarius potest apponere clausulas consuetas apponere consilio sapientis.super verbo : condidit.j.nu.13.fo.clxv.
Notarius nō potest aliquid addere in cōtractibus qui celebrantur verbis:vel requirunt scripturam.ibidem.nu.14.
Notarius semper presumitur rogatus apponere clausulas cōsuetas in instrumēto.suꝑ ꝟbo : in eodē testamēto relinquēs.j.nu.49.fo.ccxxij.
Notariꝰ semꝑ p̄sumiẗ apposuisse clausulas ꝯsuetas de volūtate testatoris saltē tacita.suꝑ ꝟb. in eodē testō relinquēs.j.nu.270.fo.ccxlix.
Notariꝰ cōdēnatus ex ficta ꝯfessione ꝑ cōtumaciā nō ꝑdit alioꝝ instrōꝝ ꝯfectionē.suꝑ ꝟbo: mortuo itaqȝ testatore.j.nu.175.fo.cccxcviij.
Notarius depositus ab officio nō potest iterū ꝑ comitē palatinū creari tabellio:etiā si ꝑ principē sit restitutus ad famā : ⁊ nō ad officiū.suꝑ verbo:duas habēs filias.nu.224.fo.xxxix.
Notariꝰ an teneaẗ de falso q̇ omisit ea q̇ ex officio sibi incumbebāt:si est excellens ꝑsona.suꝑ verbo:adiecte impuberi.nu.29.fo.cclix.
Notarius q̇ omisit requisita vel cōsueta de iure: an teneatur de falso.super verbo:in eodē testō relinquēs.j.nu.51.fo.ccxxij.
Notarius qualiter se debeat habere conficiens instrumentū muti.super verbo : mortuo itaqȝ testatore.j.nu.386.fo.ccccxviij.
Notarij emētes graffarias de triēno in trienniū a rege an possint petere eoꝝ salaria ꝓ scripturis a partibꝰ post q̇nquēniū.suꝑ ꝟb.si absqȝ li. more.ij.i materia leg.⁊ fidei.nu.189.f.cclxxxj
Notario quantū durat facultas apponēdi in instrumēto clausulas cōsuetas.suꝑ verbo : in eodē testō relinquēs.j.nu.53.fo.ccx.
Notario an credaẗ asserēti testatorē eē sane mētis.suꝑ ꝟbo:in extremis positꝰ.nu.7.fo.clx.
Notario crediẗ in his q̇ spectāt ad officiū suum. super ꝟbo:si absqȝ liberis moreretẗ.in materia fideicō.substi.nu.127.fo.ccclxxiiij.
Notoriū ꝙ nō indigeat ꝓbatiōe:tñ indigeat allegatiōe qualr intelligaẗ.suꝑ ꝟbo:mortuo itaqȝ testatore.ij.nu.88.fo.ccccxxx.
Nubere ⁊ mrīmoniū ꝯhere an expediat. suꝑ verbo:cuidā petro tradiderūt. nume.116.et.117. folio.cccclxiij.
Nubere: qñ nō dicatur stare per heredē quominus nubat. super ꝟbo: cuidam petro tradiderunt.nu.3.fo.ccccxliiij.
Nubendū est pari.suꝑ verbo: cuidā petro tradiderūt.nu.23.fo.ccccxlvj.
Nubere minus pulchre mulieri non est tutū:ibidem.nume.29.
Nullitas q̇ surgit ⁊ ꝓcedit ex incōpetentia iudicis admittiẗ:in q̇cūqȝ cā etiā ciuili.suꝑ ꝟ.mor. itaqȝ testatore.j.nu.213.fo.ccccij.
Obligatꝰ ad soluendū ⁊ debitū portādū excusaẗ si scit guerraȝ ⁊ etiā si sciat treugā.suꝑ ꝟ.mortuo itaqȝ test.nu.233.fo.cccciiij
Obtinere verbū q̇d importet. suꝑ verbo : mortuo itaqȝ testatore.ij.nu.89.fo.ccccxxx.
Obuentionū appellatione q̇d veniat.suꝑ ꝟ.cetera bona.nu.32. fo.cclxxviij.
Occidere se vel se occidere velle paria sunt. suꝑ verbo:mor.itaqȝ testa.j.nu.76.fo.ccccxc.
Occidere se intuitu diuini honoris an sit permissum.suꝑ verbo:mortuo itaqȝ testatore.j.numero.81.fo.cccxcj.
Occidere seipsum aliqñ est meritorium : ibidem numero.83.
Occidere testatorē vel eius vxorē: ⁊ alimēta vel medicinā negare aut malū medicū adhibere: paria sunt q̇ ad hereditatē vel aliō lucrū perdendū.super verbo: mortuo itaqȝ testatore.j. nu.39.fo.ccclxxxvij.
Occidēs aliquē ꝑdit lucrū: qđ ꝑ mortē illiꝰ erat ei deferēdū.suꝑ ꝟbo:mor. itaqȝ testatore.j.nume.32.et.33.fo.ccclxxxvij.
Occidēs hoīem mōstruosum perinde puniẗ: ac si perfectū puniret.suꝑ verbo:⁊ soboles quam gestabat.nu.17.fo.cclxxxviij.
Occidēs patrē an plus puniaẗ q̄ȝ occidēs vxorē. suꝑ ver.cuidā petro tradi. nu.77. fo.cccclvij.
Occidens seip̄m ꝙ sit intestabilis qūo intelligatur.suꝑ verbo:mortuo itaqȝ testatore. j. nume. 43.et.45.fo.ccclxxxviij.
Occidens seip̄m caret luctu ⁊ sepultura.suꝑ ver. mortuo itaqȝ testa.nu.50.fo.ccclxxxviij.
Occisus ꝓprie q̇s dicatur.suꝑ verbo : mor. itaqȝ testatore.j.nu.23.fo.ccclxxxvij.
Occisus per iudicem anteq̄ȝ efficiaẗ intestabilis requiritur ꝙ dānatus fuerit diffinitiue.suꝑ verbo:mor.itaqȝ testatore.j.nu.226.fo.cccciij.
Occisus per sententiā iudicis interlocutoriā non efficitur intestabilis.super verbo : mortuo itaqȝ testatore.j.nu.223.fo.cccciij.
Octauianꝰ ⁊ Carolus magnꝰ filias in otio non nutriuerūt:imo eas operari dietim fecerūt. super ꝟbo:dotē quā ei dederat.nu.49.fo.ccix.
Officiū appetere aut desiderare an q̇s possit sine pctō.suꝑ ꝟ.du.ha.fi.nu.60.et.61.fo.xviij.
Officiū cōcessum accepto p̄mio nō pōt reuocari. suꝑ verbo.duas hñs filias.nu.36.fo.xvj.
Officia duo secularia nō pōt tenere vnꝰ ⁊ idē. super verbo:duas hñs filias.nu.63.fo.xix.
Officia secularia an possint ꝯferri originarijs patrie.suꝑ ꝟbo:⁊ vxo.no.ade.in matia succes.ab intestato.nu.1050.et.1052.fo.clvij.
Officia prohibētur vēdi etiā de iure ciuili ⁊ positiuo:suꝑ verbo:duas hñs fi.nu.57.fo.xviij.
Officia publica ꝙ nō sint vendēda duo pulchra cōsilia.super ꝟbo:duas habēs filias.nu.53.et 54.fo.xvij.
Officia q̄re plus debēẗ originarijs:q̄ȝ extraneis. suꝑ ꝟbo:⁊ vxo.no.adē.in materia successionis ab intestato.nu.1054.fo.clviij.
Officia regia sunt adeo ꝑpetua : ꝙ habenẗ ꝓ patrimonio i vita officiarioꝝ.suꝑ ꝟbo:⁊ vxo.no. adela.in.v.decisiōe:nu.564.fo.cix.
Officia regia in regno frācie sunt ꝑpetua . super verbo:duas hñs filias.nu.38.fo.xvj.
Officia an dicātur vacare mortuo rege : ibidem numero.39.
Officiarij regij an teneātur soluere tallias.super verbo:⁊ vxorem nomie adelasiā.in.v.decisione.nu.593.fo.cxj.
Officiarij regij moleste gerūt : ꝙ in regno frācie sint aliqua allodia.suꝑ verbo:⁊ vxorē nomine adelasiā.in.ij.decisiōe.nu.465.fo.xcviij.
Officiarij regij an possint accipere mutuū a subditis.suꝑ verbo:duas hñs fi.nu.51.fo.xvij.
Officiarij in regno francie possunt in iudicio cōuenire:⁊ cōtrahere:sed nō esse mercatores. suꝑ verbo:duas habēs filias.nu.47.fo.xvij.
Officiarij frācie creati quādiu regi placuerit: an possint reuocari.suꝑ ꝟ.du.ha.fi.nu.37.fo.xvj. tenet ꝙ nō:⁊ ponit rōnē : ibidē.nu.40.et.41.
Officiarij publici raptores vētris imaginem ferūt:quoꝝ medicꝰ ⁊ heres dr̄ fiscꝰ.suꝑ ꝟ.⁊ vxo. no.ade.i matia suc.ab itesta.nu.938. fo.cxlvj.
Officiarioꝝ pluriū destitutio ꝑ regē. suꝑ ꝟbo:et vxorē noīe adelasiā. in materia successiōis ab intestato.nu.1051.fo.clvij.
Omissio forme in q̇libet minima quātitate vitiat totū actū ⁊ ꝓcessum. suꝑ verbo : in eodē testō relinquēs.j.nu.72.fo.ccxxv.
Omissio talis qualis ordinis in extraordinarijs vitiat ꝓcessum.super verbo : mortuo itaqȝ testatore.j.199.fo.cccc.
Onerare potium illum:quem honoraui.suꝑ verbo:si absqȝ liberis moreretur.ij. in materia fideicōmis.substitu.numero.25.fo.ccclxj.

Universidad de

Fallit in casibus: vt ibidē.nu.27.fo.cclxij.
Onus talliarum ꝛ collectarū an incūbat vsufructuario.sup ꝟ. cetera bona.nu.45.fo.cclxxx.
Opere cōmisse voluntati alicuius intelliguntur regulate arbitrio boni viri. sup verbo:condidit.j.nu.25.fo.clxvij.
Operarijs promissio incerta an valeat. sup ꝟbo: cōdidit.j.nu.21.fo.clxvj.
Operarij qui ociose nō viuūt deo multū placēt. sup verbo:dotē quā ei dederat.nu.51.fo.ccix.
Opinio q̄ testō fauet sequēda est i dubio.sup verbo:cetera bona.nu.62.fo.cclxxxij.
Opinio cōis in dubio est tenēda.sup ꝟbo:in eodē testamēto relinquēs.j.nu.271.fo.ccxlix.
Oppressores puniunt penis tpalib⁹ ꝛ spūalib⁹. sup verbo:cōdidit.j.nu.62.fo.clxxj.
Ordinatio beati ludouici.sup verbo: cetera bona.nu.39.fo.cclxxix.
Ordinatio bti ludouici ꝯ meretrices ꝛ earū fautores.sup verbo:raynutius.nu.63.fo.x.
Ordinatio beati ludouici francoꝝ regis de officijs nō vendendis.super ꝟbo:duas habens filias.nume.56.fo.xviij.
Ordinatio regis ludouici.xj. ꝙ officia sint perpetua.sup ver.duas hñs filias.nu.44.fo.xvij.
Alia ordiatio ludouici.xij. ꝙ etiā senescalli ꝛ balliui suos nō possint sine cā destituere locūtenētes:ibidem.nu.46.
Ordinatio regia ꝙ scriptura valeat.super ꝟbo:ꝛ vxorem noie ade.in pmo pludio.nu.39.fo.liij.
Ordinationes regie salubres circa excubias.sup ver.ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.1029.fo.cliiij.
Ordinatus ad certū ordinē per epm multū prouidum ꝛ honestum: presumitur habere alios precedentes ordines.super verbo: adiecte ipuberi.nu.27.fo.cclix.
Ordo scripture vel noiatiōis ꝓfert titulū ꝑlationis.sup verbo:testm̄.ij.nu.28.fo.cxc.
Ordo iudiciarius qualis seruetur ꝯtra delinquētes in regno francie.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.200.fo.cccc.
Originarij coloni qui dicātur.sup verbo:ꝛ vxorē nomie adelasiā.in materia successiōis ab intestato.nu.973.fo.cl.
Otium moderatū laudat ꝛ proficit.super verbo: dotē quā ei dederat.nu.48.fo.ccix.
Otiosi repꝛhēdunt.super verbo:dotē quam ei dederat.nu.48.fo.ccix.
Otiositas est cōtra naturā.sup verbo:dotē quaꝫ ei dederat.nu.53.fo.ccx.
Ortus qñ dicat paratus causa domus.super verbo:ꝛ hortū.nu.7.fo.ccxvj.
Pacto in cōmēdationē vide notāda.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.228.fo.ccccliiij.
Pactū ꝙ de expēsis stet dicto aduersarij sui an valeat.sup ꝟ. cōdidit.j.nu.11.fo.clxv.
Pactū future igratitudinis remissiuum an possit firmari iuramēto.sup ꝟ.duas hñs filias.nu.226.fo.xxxix.
Pactū ꝙ homies sint talliabiles ꝛ explectabiles ad voluntatem dñi quid importet. sup verbo: cōdidit.j.nu.18.fo.clxvj.
Pactū de hereditate certo mō diuidēda an valeat:ꝫ ꝙ nō.sup ꝟbo:duas hñs filias.nume.135.fo.xl. Fallit in casib⁹ vt ibi ꝑ tū.nu.136.
Pactū factū per heredē cū creditorib⁹ hereditarijs nō visis verbis testamēti an valeat.super ꝟbo si absqꝫ liberis moreret.ij.in matia fideicō.substi.nu.135.fo.ccclxxv.
Pactum nobiliū nubentiū vt primogenitus succedat:valet super verbo: duas habens filias.nu.198.fo.xxxvj.
Pactū de succedendo factum inter milites valet:ibidem.nu.203.
Pactū restrictiuū libertatis liberti nō valet.sup ver.duas hñs filias.nu.139.fo.xl.
Pactū de nō reuocando facit donationē iudicari inter viuos lꝫ in ea fuerit mentio mortis facta.super verbo:testamentū.iiij.nume.24.et 26.fo.ccj.ꝛ seq.
Pactū de succedendo est ꝓhibitū oi iure. super ꝟbo:duas hñs filias.nu.191.fo.xxxv. Et hoc triplici rōne: vt ibidē.nu.191.et.192.
Pactū de succedēdo valet in casib⁹: vt ibidē nu.193.199.et.200.et.213.214.215.216.217. Et an possit iuramento firmari.ibidē nume.194. Et an possit firmari ꝯsuetudie:ibidē.nu.197.
Pactū de successiōe ꝯseruāda an valeat. sup verbo:duas hñs filias.nu.218.fo.xxxviij.
Pactū de nō succedēdo an valeat. super verbo: duas hñs filias.nu.137.fo.xl.
Pactum de nō succedendo reprobat multiplici ratione:ibidem nu.138.
Pactū de nō succedendo iuramēto firmat:ꝛ seruatur etiam in foro seculari.super verbo:duas habēs filias.nu.247.fo.xlj.
Pactū de nō succedendo valet in plurib⁹ casib⁹. sup ꝟbo duas hñs filias.nu.240.241.242.243.244.ꝛ plurib⁹ seq.fo.xl.
Pactum de nō succedendo potest roborari ꝯsuetudine:ibidem.nu.246.
Pactum factū vicissim inter duos habet priuilegium rōne vicissitudinis.super ꝟbo: duas habens filias.nu.204.fo.xxxvij.
Pactū de succedendo factū in piam causam an valeat.ibidem.nu.206.
Pacta mrimonialia nobiliū tꝑe nuptiaꝝ paciscētū:ꝙ ꝑmogenitus ex illo mrimonio succedat: vbi fundent.sup ꝟbo:ꝛ soboles quā gestabat.nu.50.fo.ccxcj.
Pagani ꝯsiliū petierūt a ꝓpha nō oppmēdi subditos.sup verbo:cōdidit.j.nu.60.fo.clxxj.
Panis bucellatus q̄s dicatur.sup verbo:testm̄.j.nu.33.fo.lxxviij.
Panthasilea q̄ fuerit: ꝛ eius laudes. sup verbo: duas habēs filias.nu.11.fo.xj.
Papa solus est dei cancellari⁹ in ecclia:sicut fuit moyses in ecclia.sup ver.ꝛ vxo.no.adela.in.ij. decisione.nu.497.fo.cj.
Papa quāprimū consecrat⁹ est mittere dꝫ legatos ad regē frācoꝝ.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in.j.preludio.nu.32.fo.liij.
Papa nō pōt dispēsare vt monachus succedat. sup ꝟbo:et vxorē nomine adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.222.fo.lxxij.
Papa pōt laico:etiā ꝑuato cōmittere causaꝫ personalē clerici vel al's spūalē.sup ꝟbo:et vxorē noie adelasiā.in.ij.decisione.nu.427.f.xcij.
Papa pōt subijcere iudicibus secularibus clerū vnius diocesis:sed non totius orbis et mūdi. ibidem.nu.428.ꝛ.429.
Papa ligatur iuramēto a quo sine cā absolui nō pōt.sup ꝟbo:duas hñs filias.nu.271.fo.xliij.
Papa potest committere spiritualia laicis.super verbo:si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia fideicō.substi.nu.40.fo.ccclxiiij.
Papa nō poterat eligi sine iussu imperatoris. super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij. decisione.nu.367.fo.lxxxv.
Papa nō potest sine iusta causa imponere ecclesijs pensiones in regno francie.super verbo:si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia fideicō. substi.nu.30.36.et.55.
Papa nō pōt quē legitimare ad succedēdū ꝛ tēporalia tenendū.sup ꝟbo:ꝛ vxorē noie adela. in materia legitimationis.nu.197.fo.lxix. Et quō hoc intelligat.ibidem.nu.202.fo.lxx.
Papa mortu⁹ ē celebrādo sanguie xp̄i toxicato. sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ test.j.nu.13.f.ccclxxxvj.
Pape de regno frācie oriūdi sciēter tolerauerūt ꝯsuetudines frācie.sup ꝟbo: ꝛ vxorē noie adelasiā.in.ij.decisione.nu.349.fo.lxxxiiij.
Papa ꝙ sit vn⁹ ē d iure diuio volūtario.sup verbo:i eodē testō reliquēs.j.nu.159.fo.ccxxxiiij.
Papa nō pōt tollere obligationē iuramētalē ēt laico q̄sitā.sup ꝟ.duas hñs fil.nu.268.f.xliij.
Paragraphus.hoc etiam in.l.fi.C.de epi. et cle. non habet locum in feudis:sed tantum in alodijs.super verbo:et vxorem nomine adelasiā. in.iij.decisione.nu.523.fo.ciiij.
Parētes multi fūt cā ruine ꝛ pditiōis filioꝝ.sup ꝟbo:i eodē testō relinquēs.ij.nu.33.fo.ccliiij.
Parētes plus diligūt masculos q̄ꝫ femellas. sup verbo:duas habēs filias.nu.134.fo.xxix.
Parētes ꝛ affines cōfitentis se ascriptitiū pñt se opponere ꝛ cōfessionē impugnare.sup verbo: et vxorē nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.995.fo.clj.
Parentes legitimi tantum qualiter succedāt.super verbo:et vxorē noie adelasiaꝫ.in materia succes.ab intesta.nu.726.fo.cxxvj.
Parētes materni in maternis:ꝛ paterni in paternis succedunt:qđ etiā seruat in retractu.super verbo:et vxorem noie adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.636.fo.cxvj.
Parētes nō succedūt captiuis: sed eoꝝ redēptores.super verbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in materia succes.ab intest.nu.822.fo.cxxxv.
Parentes non succedunt bastardis in regno frācie.super verbo:et vxorem nomine adelasiaꝫ. in materia successionis ab intestato.nu.713.folio.cxxv.
Parentum intestate succedentium multiplex est differentia.super verbo:et vxorē nomine adelasiā.in materia successionis ab intestato.nume.175.fo.lxviij.
Parentū appellatione venit ita mater: sicut pater.sup verbo:si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia exempla.substi.nu.42.fo.341.
Parentes ad secunda vota transeūtes an ꝑdant successionē descendētium ex primo matrimonio.super verbo:et vxorē nomine adelasiā. in materia successionis ab inte.nu.642.f.cxvij.
Parentela et amicitia sunt paria.super ꝟbo: testamentum.iij.nu.50.fo.cxcvj.
Parentela nō potest contrahi solo consensu. sup verbo:et vxorē noie adelasiā. in materia successionis ab intest.nu.759.fo.cxxix.
Parisius vnde sumpserit nomen.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.886.fol.cxlj.
Parisiense studium quando fuerit institutum.super verbo:raynutius.nu.10.fo.v.
Parlamentum quare institutum.super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione. numero.480.fo.xcix.
Parlamentum nullus potest tenere preter regē. super verbo:et vxorem nomine adelasiam. in ij.decisione.nu.482.fo.xcix.
Parlamentum vnde dicatur.super verbo:ꝛ vxorem nomine ade.in.ij.decisione.nu.484.f.c.
Pars confitendo non soluisse videtur renunciare presumptioni et sentētie.super ꝟbo: si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia lega. et fideic. nu.187.fo.ccclxxx.
Partes heredum repudiantiū accrescunt suo coheredi:super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.iiij.preludio.nu.93.fo.lix.
Partes si dent licentiam notario vel iudici extēdendi instrumentum prout voluerit:nō potest ibi addere iuramentum:vel stipulationē:si formaliter non intercessit.super verbo: in eodem testamento relinquens.j.nu.45.fo.ccxxij.
Partes vidisse verba testamēti ex quib⁹ appareat.super verbo:si absqꝫ liberis moreret.ij.in materia fideicō.substi.nu.125.fo.ccclxxiiij. Et an requiratur ꝙ videant precise verba testamenti:vel sufficiat partes al's esse certificatas per notarium.ibidem.nu.131.
Partus in vtero existens non est homo: neqꝫ animal:et non potest baptizari:nec esse in patris potestate.super verbo:et soboles quam gestabat.nu.19.fo.cclxxxviij.
Partus qui est in vtero habet ꝓ iā nato: qñ agitur de commodo partus.super verbo: et soboles quam gestabat.nu.8.fo.cclxxxvij.
Partus nascit vitalis in septimo mense: sed non in mense octauo.super verbo. et soboles quaꝫ gestabat.nu.25.fo.cclxxxix. Quare nō i octauo dat rōnē ibiđ.nu.31.f.ccxc
Pater an teneat alere filiū adoptiuuꝫ. sup ꝟbo:

et vxorē noīe adelasiā.in materia succes. ab intesta.nu.739.fo.cxxvij.
Pater si acqrat emphyteosim pro se et filijs masculis:⁊ feminis infra territoriū cōcedētis nubētibus: mortuo patre filie puberes nubere debēt in territorio infra trieniū: aliter nō admittenē ad emphyteosim.sup verbo: cuidā petro tradiderunt.nu.6.fo.ccccxlv.
Pr pronꝰ pōt filiū pnitare: sz nō seipsuz.sup vbo: mortuo itaqz testatore.ij.nu.58.fo.ccccxxvj.
Pater in quo differat a patrono.super verbo: in eodem testamento relinquens.ij.nu.8.fo.cclj.
Pr q ad filiū eqparaē prono.super verbo: in eodem testō relinquens.j.nu.249.fo.ccxlviij.
Pr nō pōt codicillari: nec disponere p filio pubere.sup vbo: matrē insup clerā.nu.32. fo.xlviij.
Pr pōt in sui cōmodū pstare cōsensuz filio donāti.sup vbo: matrē insup clerā.nu.46.f.xlviij.
Pater tenetur filiam dotare: licet maritum reperiat sine dote: vel alius eam dotauerit.sup verbo: dotem quam ei dederat.nu.13.fo.ccvj.
Pr satis dr ꝯsentire vbi pr ⁊ filiꝰ simul ꝯhūt.sup vbo: matrē insup clerā.nu.44.fo.xlviij.
Pater tenetur: et cogi potest assignare filio nubēti donationem propter nuptias.sup verbo: dotem quam ei dederat.nu.29.fo.ccviij.
Pater ad quam dotem teneatur filie religionem intranti pro matrimonio spirituali. super verbo: dotem quam ei dederat.nu.6.fo.ccvj.
Pater tenetur dotare filiam: licet spuriam.super verbo: dotem quam ei dederat.nu.1.fo.ccv.
Pater tenetur dotare filiam meretricem: q̄ vult redire ad frugem melioris vite.super vbo: dotem quam ei dederat.nu.40.fo.ccix.
Pr negligens dotare filiā teneē facere debitū: si filia sine eiꝰ cōsensu se maritauerit: etiā si nullam dotem promiserit.ibidem.nu.41.
Pater tenetur sufficienter dotare filiā insufficiēter dotatam.ibidem.nu.42.
Pater tenetur dotare filiam etiam naturalē aut spuriam.ibidem.nu.43.
Pater an teneatur dotare vel alimentare filiam bastardam.ibidem.nu.44.
Et quid si filia habeat artem: ex qua possit viuere: aut dotari.ibidem.nu.45.
Pr teneē dotare filiā ēt diuitē: sz non alimētare. sup vbo: dotē quā ei dederat.nu.21.fol.ccvij.
Pr semp psumiē filiā dotasse de bonis suis:⁊ nō de alienis.ibidē.nu.22.⁊.23.
Pater dotans filiā cum fratre vel extraneo obligatur solus.ibidem.nu.24.
Pater an teneatur dotare filiam que nupsit sine eius consensu.super verbo: dotem quam ei dederat.nu.30.et.31.fo.ccviij.
Et quid si nupsit viro indigno.ibidem.nu.33.
Pater cogitur dotare filiam captione pignorū:⁊ per arrestationem persone.super verbo: dotez quam ei dederat.nu.25.fo.ccvij.
Pater tenetur redotare filiam viduā nubere volentem aut religionem ingredi volentē. super verbo: dotē quam ei dederat.nu.17.fo.ccvij.
Pater tenetur filiam suam redotare prima dote perdita.ibidem.nu.19.
Patri an sufficiat filiā maritatā in sola dote instituere.super verbo: alteroche filie. numero.9. folio.ccliij.
Pater si bis constituit filie dotem: ad quā teneaē an ad primam: an ad secundam. super verbo: dotem quam ei dederat.numero.15.et.18.folio.ccvij.
Pater exheredans filium censetur demens ⁊ nō sane mentis.super verbo: in eodem testamēto relinquens.j.nu.64.fo.ccxxiiij.
Pater cuius meretricator et adulter potest exheredare filiam meretricem.super verbo: dotem quam ei dederat.nu.37.fo.ccviij.
Pater potest grauare filium in legitima pro male ablatis.super verbo: reliquit.numero.41.folio.cclxxiij.
Pater hereticus non habet filios in potestate.super verbo: si absqz liberis moreretur.ij.in materia pupillaris substitutionis.nume.46.folio.cccxxvj.
Pater propter ingratitudinem potest filium legitimatum reducere ad pristinam illegitimitatem. super verbo: in eodem testamento relinquens.ij.numero.2.et.5.folio.ccl. et sequenti.
Pater si legauit filio canoniste libros legales: qd veniat in legato.super verbo: et ortum.numero.10.fo.ccxvj.
Pater si dedit filio licentiam condendi vltimaz voluntatem: quid iuris.super verbo: matrē insuper cleram.nu.52.fo.xlix.
Pater maledicendo filium non videtur eum exheredare: sicut nec benedicendo videtur eum instituere.super verbo: in eodem testamento relinquens.ij.nu.9.fo.cclj.
Pater quare teneatur filium in re certa instituere.super verbo: in eodē testamēto relinquēs.j.nu.255.fo.ccxlvij.
Pater in suo testamento debet filiam in aliquo instituere vltra dotem.super verbo: alteroche filie.nu.13.fo.ccv.
Patri an sufficiat aliquid filio simpliciter relinquere: vel teneatur ipsum in aliquo instituere: aut titulo institutionis relinquere. super verbo: in eodem testamento relinquens.j. numero.1.fo.ccxvij.
Pater non prohibetur filias statuto exclusas instituere in testamento etiam minus solēni heredes.super verbo: duas habens filias. numero.181.fo.xxxiiij.
Pater debet in testamento clausulam institutionis apponere: et non sapiens cuius consilio testamentum dictatur.super verbo: in eodem testamento reliquens.primo. numero. 43. folio.ccxxij.
Pater an sufficiat filio relinquere sine titulo institutionis de equitate canonica.super verbo: in eodem testamento relinquens.j. nu.274. folio.ccl.
Pater non tenetur instituere filium bastardum heredem.super verbo: in eodem testamēto relinquens.j.nu.32.fo.ccxx.
Pater habēs duos filios ex prima vxore:⁊ duos ex secūda: si eos instituat: et inuicē substituat: vno prime vxoris repudiāte: oēs ceteri admittenē ad ptē repudiātis: nō habita rōne ad ꝯiūctionē sanguinis.sup vbo: si absqz liberis moreref.ij.i materia substi.breuiloq.nu.8.f.343.
Pater qn occupat bona filij iure hereditario: aut iure peculij: quo differūt.super verbo: mortuo itaqz testatore.ij.nu.175.fo.ccccxl.
Pater quare pōt filio pupillo prouidere quo ad bona et tutelā: sed non quoad sepulturā. super verbo: si absqz liberis moreretur.ij.in materia pupil.substi.nu.3.fo.cccxx.
Patri an sufficiat relinquere filie sue pro dote sine alia institutione.super verbo: in eodē testamento relinquens.j.nu.56.fo.ccxxiij.
Pater vilis psona nō pōt remittere iniuriam factā filio.super verbo: si absqz lib.more.ij.in materia pupil.subst.nu.63.fo.cccxxviij.
Pater solus an possit reuocare donationē factā p filiū.sup vbo: matrē insup clerā.nu.53.f.xlix.
Pater pōt substituere filijs pupillariter.sup verbo: si absqz liberis moreretur.ij.in materia pupil.substi.nu.57.fo.cccxxvij.
Pr substituēdo filie qre possit preiudicare matri etiā in legitima.sup vbo: si absqz liberis moreref.ij.i materia pup.substi.nu.87.fo.cccxxxj.
Pater dissipator bonorum an possit filio suo substituere exemplariter.super verbo: si absqz liberis moreretur.ij.in materia exempla.substitu.nu.44.fo.cccxlj.
Pater oīno paup pōt substituere filio diuiti: nisi pater esset turpis persona. sup verbo: si absqz liberis moreretur.ij.in materia pup.substi.nu.62.et.64.fo.cccxxviij.et seq.
Pater potest filium bastardum pupillariter substituere alteri filio suo legitimo.super verbo: si absqz liberis moreretur.ij.in materia pup.substi.nu.74.fo.cccxxx.
Pater an teneatur de delicto filij.sup vbo: mortuo itaqz testatore.ij.nu.46.fo.ccccxxv.
Pater nō habet vsumfructū in aduentitijs sui filij clerici.sup vbo: mrez isup clerā.nu.21.f.47
Patris ⁊ filij idētitas vñ pcedat.sup vbo: mortuo itaqz testatore.ij.nu.23.⁊.35.fo.ccccxxiij.
Patris presentia in contractu filij omnē doli presumptionez excludit.super verbo: duas habēs filias.nu.252.fo.xlj.
Patre herede instituto repudiāte an filius excludat substitutū.sup verbo: si absqz liberis moreref.in materia vulg.substi.nu.78.fo.cccxj.
Patres multum diligunt filios.super vbo: duas habens filias.nu.254.fo.xlj.
Patiētia dz esse inter ꝯiuges sine qua diu viuere nō psit.sup vbo: cuidā petro tradide.nu.94.fo.ccccclix. Limita vt ibidem.nu.108.
Patientia virorum ad suas vxores exempla vide.ibidem.nu.95.
Patientia mulierū ad viros exempla: vide ibidem nu.101.fo.ccccclx.
Patientiā mulieris inauditā: vide ibi.nu.102.
Patrimoniū quare dicaē a patre.sup vbo: mortuo itaqz testatore.ij.nu.30.fo.ccccxxiij.
Patronus cōstitutus in etate pupillari pōt psentare: sed nō bñficiū renūciare.sup verbo: adiecte impuberi.nu.61.fo.cclxiij.
Patronus an possit esse testis in causa filioli.sup verbo:⁊ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intestato.nu.767.fo.cxxx.
Patruus an teneaē dotare neptem.super verbo: dotē quā ei dederat.nu.66.fo.ccxj.
Pauli emilij laudes.super verbo:⁊ vxorem noīe adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.660.fo.cxix.
Pauper nō possidens immobilia si sit multū fidelis:⁊ cōsuetus seruare promissa est idoneus fideiussor.super verbo: adiecte impuberi.nume.25.fo.cclix.
Paupertas detestatur.super verbo: duas habēs filias.nu.131.fo.xxix.
Pausanie laus.sup vbo: cōdidit.j.nu.55.fo.clxx.
Peccat grauiter q extraneos parentibꝰ prefert: etiā si deū aut principē pferret.sup vbo:⁊ vxorem noīe adelasiā.nu.4.fo.xlix.
Peccatū minus est fornicari cū pulchra: ꝙ cum turpi femina.super verbo: cuidā petro tradiderunt.nu.28.fo.ccccxlvij.
Peccatū originale deriuatur in posteros a pre:⁊ nō a matre.sup vbo: raynutius.nu.2.fo.v.
Peccatum impetratum sub cōfidentia venie est grauius.super vbo: mortuo itaqz testatore.j.nu.116.fo.cccxciij.
Peccata sua cōtra nō cogitantes: vide sup vbo: mortuo itaqz testatore.j.nu.242.fo.ccccv.
Peculiū est nomen importās vniuersitatē.super vbo: in eodē testō relinquēs.j.nu.4.fo.ccxvij.
Peculia castrensia non veniebant olim in confiscatione.super verbo:⁊ vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nume.863.fo.cxxxix.
Pellex proprie que dicaē.super verbo: cuidā petro tradiderūt.nu.31.fo.ccccxlviij.
Pena nō est maior in mūdo: ꝙ excōicatiōis.sup vbo: mortuo itaqz testatore.j.nu.281.f.ccccix.
Pena.l.si qs in tantā.C.vnde vi.an sit hodie in vsu.sup verbo: si absqz libe.moreref.ij.in materia lega.⁊ fideicō.nu.148.fo.ccclxxvj.
Pena nemini prestat immunitatē.super verbo mortuo itaqz testatore.j.nu.36.fo.ccclxxxvij.
Pena officiariorū frācte mercātiā exercētiū. sup verbo: duas habēs filias.nu.50.fo.xvij.
Pena priuationis hereditatis an possit indici p testatorē in codicillis:⁊ an incurratur ipso iure.super verbo: si absqz libe.moreref.ij.in materia lega.⁊ fideicō.nu.221.fo.ccclxxiij.
Pena proprie que dicaē.super verbo: cuidam petro tradiderūt.nu.7.fo.ccccxlv.
Pena priuationis nō habet locū quoties delinquētis interest: ꝙ priueē.sup vbo: si absqz libe.

moreretur.ij.in materia leg.et fideicom. num. 213.fo.ccclxxxiij.
Pena per iudicẽ interloquendo sine cause cognitione indicta cẽsef nõ ꝑpetua:sʒ tpalis.sup verbo:mortuo itaqʒ testatore.j.nu.225.fo.cccciij.
Pena relegationis et banni ita exercetur in absentez:sicut in presentem.super verbo:mortuo itaqʒ testatore.j.nu.157.fo.cccxcvij.
Pene solũ cõmittunf:si ille voluerit cui applicãde sunt.super verbo: in eodem testamẽto relinquens.j.nu.87.ꝛ.88.fo.ccxxvj.
Pene non debenf in foro cõscientie. super ꝟbo: in eodem testõ relinquens.j.nu.31.fo.ccxcix.
Pene inducte sunt ad vindictã.ibidẽ.nu.32.
Penas lui et solui ob maleficia rõ suadet.sup ꝟbo:mortuo itaqʒ testatore.j.nu.102.fo.cccxcij.
Pene an ꝑtineãt ꝓprietario: vel vsufructuario: aut emptori emolumẽtoꝝ iurisditionis. super ꝟbo:cetera bona.nu.36.fo.cclxxviij.
Pene se occidẽtiũ nõ habẽt locũ in illo q̃ furore: phrenesi:ebrietate:vel dormiẽdo se occiderit. sup ꝟbo:mortuo itaqʒ testa.j.nu.72.fo.cccxc.
Per dictio denotat ꝑfectionẽ actus. super ꝟbo: mortuo itaqʒ testatore.ij.nu.179.fo.ccccxl.
Periurus dicif veniẽs cõtra iuramentũ sine dispẽsatione etiã stãte iusta cã.super ꝟbo: duas habens filias.nu.273.fo.xliij.
Persona possessoris non est obligata in actione reali.super verbo:et vxorem nomine adelasiã. in.ij.decisione.nu.325.fo.lxxxj.
Persone q̃ dicanf bñ merite:ꝛ bonũ regni zelantes.sup ꝟbo:ꝛ vxorẽ no.adela.in.ij.decisione. nu.385.386.ꝛ.387.fo.lxxxviij.
Pestiferatus põt a ciuitate expelli:ne alios inficiat.sup ꝟbo:testm̃.j.nu.14.fo.clxxvj.
Pharamundus rex primus francorum fuit: sub quo lex salica est facta.super verbo : duas habens filias.nu.76.fo.xx.
Pharao diuersimode fuit a deo flagellatus.super verbo:condidit.j.nu.27.fo.clxvij.
Phidie statuarij temeraria gloria. super verbo: condidit.j.nu.54.fo.clxx.
Philippus beati ludouici filius narbone sepultus.super verbo:et vxorẽ noie adelasiaʒ.in.v. decisione.nu.582.fo.cx.
Philippus secundus iudeos a regno francie expulit.sup ꝟbo:duas habẽs fil.nu.97.fo.xxiij.
Philippus tertius contra infideles pugnat.ibidem.nu.98.
Philipp⁹ rex frãcie cõtra blasphemos ꝛ iudeos. sup ꝟbo:adiecte impuberi.nu.55.fo.cclxiij.
Philippi secundi francie regis laudes.super verbo.duas habens filias.nu.94.fo.xxiij.
Phreneticus non potest testari:super verbo: adiecte impuberi.nu.86.fo.cclxvj.
Pia causa an possit in cõtractu heres institui.super verbo:duas habens filias.nu.211.et.212. folio.xxxviij.
Pilatus male fecit christũ occidendo ad clamorem populi.super verbo:mortuo itaqʒ testatore.j.nu.190.fo.cccxcix.
Pipinus childerico occiso fuit in regno francie preelectus.super verbo:dotẽ quã ei dederat nu.57.fo.ccx.
Pipini victoria.super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiam.in.ij.decisione.nu.357.fo.lxxxiiij.
Pisistratus tyrannus laudaf.sup verbo:mortuo itaqʒ testatore.j.nu.240.fo.ccccv.
Pisistrati laus.sup ꝟbo:cõdidit.j.nu.59.f.clxxj
Pisces concedunf primo occupãti:nec in eis succedit fiscus.sup ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia succes.ab intesta.nu.921.fo cxliiij.
Pithadoris que fuerit:ꝛ eius laudes.sup verbo: duas habẽs filias.nu.10.fo.xj.
Planete septẽ qualiter operenf in generatione et nutritione partus in vtero existẽtis.sup ꝟbo: ꝛ soboles quã gesta.i vtero.nu.24.f.cclxxxix.
Plato de quatuor deo grãs reddebat: et ꝑcipue q eũ fecerat masculũ.sup verbo:duas habens filias.nu.135.fo.xxix.
Plebi nulla dabaf olim auctoritas in frãcia.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.i materia succes. ab intestato.nu.964.fo.cxlix.
Plena verbũ quid importet.superbo:cetera bona.nu.17.fo.cclxxvj.
Pompeius nil auferri voluit a tẽplo hierosolymitano.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiam.in prima decisione. nu.285.fo.lxxviij.
Populus non est sequendus in iudicando ꝛ condemnando.super verbo : mortuo itaqʒ testatore.j.nu.193.fo.cccc.
Populi appellatione veniunt iudei.super verbo: duas habẽs filias.nu.184.fo.xxxv.
Porrigi qd dicaf.sup verbo:si absqʒ libe.moreref.in materia vulg.substi.nu.21.fo.cccj.
Portio coheredis repudiãtis nõ accrescit ꝑsone sed portiõi hereditatis adite.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiam.in.iiij.ꝑludio.nu.95.fo.lix.
Portio hereditatis adita ꝛ vẽdita transit in emptorem cum priuilegio iuris accrescendi.sup verbo:ꝛ vxorem noie adelasiam.in.iiij.preludio.nu.98.fo.lx.
Portio filie renunciationis pertinet heredi vniuersali quãuis extraneo:sup verbo: duas habens filias.nu.296.fo.xlv.
Possessio in quibus casibus continuef de patre in filiũ.super verbo:mortuo itaqʒ testatore.ij. nu.69.fo.ccccxxvij.
Possessio hereditatis paterne an continuef ipso iure in filiũ mortuo patre.super verbo:mortuo itaqʒ testatore.ij.nu.66.fo.ccccxxvj.
Possessio an possit trãsferri sine aliquo actu corporali:saltẽ ficto.super verbo:mortuo itaqʒ testatore.ij.nu.72.et.73.fo.ccccxxvij.
Possessio potest transferri in ecclĩam etiam ipso iure de iure cõi.super verbo: mortuo itaqʒ testatore.ij.nu.79.fo.ccccxxix.
Possessio triennalis pacifica cum titulo colorato quid operetur.super verbo:si absqʒ liberis moreretur.ij.in materia legato et fideicõmis.numero.184.fo.ccclxxx.
Possessionũ appellatiõe qd veniat.super verbo: cetera bona.nu.14.fo.cclxxvj.
Possessoria etiã in bñficialibus et spiritualibus causis concedunf ꝛ tractanf ꝑ iudices regios in regno frãcie.sup verbo: ꝛ vxorẽ noie adelasiam.in.ij.decisione.nu.331.fo.lxxxij.
Posthum⁹ ciuilis tm̃ aut naturalis ex cõcubina an veniat in gñali institutione vel exheredatione posthumoꝝ.sup ꝟbo: ꝛ soboles quã gestabat in vtero.nu.14.fo.cclxxxvij.
Posthumus non potest exheredari. super verbo:in eodẽ testamẽto relinquẽs.ij.nu.13.f.cclj
Posthum⁹ non potest hodie exheredari:nec preteriri.super verbo:et soboles quam gestabat. nu.15.fo.cclxxxviij.
Posthumus suus vel alienus potest heres institui.super verbo:et soboles quam gestabat.nume.7.fo.cclxxxvij.
Posthum⁹ q nascẽdo rũpat testm̃ pr̃is quõ itelligaf.sup ꝟbo:ꝛ sob.quã ge.nu.10. f.cclxxxvij
Posthumus non dicitur proprie extractus secto ventre matris.super verbo: et soboles quã gestabat.nu.18.fo.cclxxxviij.
Posthumo põt libertas relinq̇ cũ pulchro ꝑuilegio:et sicut iã nat⁹ trãsmittit hereditatẽ ꝛ que relã ad heredes natos.super verbo:ꝛ soboles quam gestabat.nu.33.fo.ccxc.
Et potest ei dari tutor : et pupillariter substitui.ibidem.nu.34.
Posthumos generaliter instituere an sufficiat. super verbo:et soboles quam gestabat.numero.13.fo.cclxxxvij.
Posthumis nõ cõceptis tpe mortis illi⁹:de cui⁹ successione agif:q nõ possit acquiri per modũ successionis.quomodo intelligaf.super ꝟbo:ꝛ soboles quã gestabat. nu.38.ꝛ.39. f.ccxc.
Posthuma non comprehenditur in exheredatione filiarum.super verbo : et soboles quam gestabat.nu.36.fo.ccxc.
Posthumus dictator laudatur.sup verbo:in eodem testõ relinquẽs.j.nu.71.fo.ccxxv.
Potestas patria nõ reqrif in substitutione exemplari.sup verbo : si absqʒ liberis moreref.ij. in materia exẽpla.substi.nu.16.fo.ccccxxvij.
Potestas principis qualis fuerit.sup ꝟbo: ꝛ vxorem noie adelasiã . in materia successionis ab intestato.nu.1060.fo.clviij.
Potestas secularis nõ põt aliquid infringere ortum habẽs a iurisditione ecclĩastica.sup ꝟbo: duas habẽs filias.nu.259.fo.xlij.
Prandiũ an debeaf presbyteris augmẽtatis. super ꝟbo:ꝛ soboles quã gesta.nu.54. f.ccxcij.
Precedere contingit tribus modis.super verbo; testamentum.ij.nu.30.fo.cxcj.
Preceptũ iudicis heredi factũ de adeũdo ꝛ restituẽdo hereditatẽ:quid operetur.super verbo: si absqʒ liberis moreretur.ij. in materia fideicom.substi.nu.80.fo.ccclxx.
Preces ꝑncipis de eligẽdo aliquẽ nõ ꝓsunt ei q̇ eas ꝓcurauit:nisi motu ꝓprio ipsius ꝑncipis ꝓcesserint.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiam. in.ij.decisione.nu.380.fo.lxxxvij.
Preces principis pecuniarie non ligant manus eligentium. ibidem.nu.381.
Preces ꝑncipis nihil operanf si violente aut cõminatorie fuerint.ibidem.nu.382.fo.lxxxviij.
Et debẽt eẽ benigne:ꝛ beniuole.ibidẽ.nu.383
Preces ꝑncipis debẽt effundi ꝓ ꝑsonis bñ meritis ꝛ bonũ regni zelantib⁹.ibidẽ.nu.384.
Preces principis iustum inducunt metum.super verbo:condidit.ij.nu.2.fo.clxxij.
Preces regis q̇d operenf.sup verbo:ꝛ vxorẽ nomine adelasiã.in.ij.decisiõe.nu.374.f.lxxxvj
Precipitatio dicitur nouerca iustitie.super ꝟbo: mortuo itaqʒ testatore.j.nu.198.fo.cccc.
Predio legato cum villico contubernali quid veniat.super verbo : in eodem testamento relinquens.j.nu.190.fo.ccxxxvij.
Predones soli dicuntur hodie nobiles.super verbo:condidit.j.nu.41.fo.clxix.
Prelati eccl̃ie ꝯferẽdo bñficia nõ pñt collationarios grauare ꝑ ipositionẽ pẽsionis vel alteri⁹ oneris ẽt spũalis.sup ꝟbo:si absqʒ liberis moreref.ij.i materia fideicõ.substi.nu.30.ꝛ nu.53.
Prelati ecclesiarum an possint habere venationes pro redditibus suis.super verbo: et vxorẽ nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.875.fo.cxl.
Prelature nõ ꝯputãf i legitia:nec veniũt i collatione.sup ꝟbo:duas hñs filias.nu.62.fo.xix.
Premiũ q̇s nõ dʒ cõseq̇ ex suo delicto. sup ꝟbo: mortuo itaqʒ testatore.j.nu.35.fo.ccclxxxvij.
Premiũ an habeãt oẽs simul castrũ itrãtes: aut vexillũ vel bãnitũ capiẽtes:vel q̇libet itegrũ cõsequaf.sup ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie ade.i materia successionis ab intesta.nu.609.fo.cxiij.
In premijs statutorum et legũ non veniũt odiosi:nec qui procurauerunt impedimentum litigantis secũ:q non veniat ad iudicium . super ꝟbo:mortuo itaqʒ testa.j.nu.167. f.cccxcviij.
Preposit⁹ parisiẽsis quare fuerit reprehẽsus.sup ꝟbo:mortuo itaqʒ testato.j.nu.108. f.cccxciij.
Prepositi reipublice debẽt esse sicut paulus emilius.super verbo:et vxorem nomine adelasiã. in.ij.decisione.nu.396.fo.lxxxix.
Preposterationis vitiũ nõ vitiat hodie instrumẽta.sup ꝟbo:cetera bona.nu.64.fo.cclxxxij.
Presbyteri non possunt dare suis concubinis. super verbo:testamentum.j.nu.49.fo.clxxxj.
Presbyteros gaudere priuilegio militũ quõ itelligaf.super verbo:testm̃.j.nu.46. fo.clxxxj.
Prescribi an possit iuri suitatis: et facultati se immiscendi paterne hereditati.super verbo:mortuo itaqʒ testatore.ij.nu.62.fo.ccccxxvj.
Prescriptio annua non potest prescribi . sup verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.v.decisione.nu.568.fo.cix.
Prescriptio currit cõtra existẽtẽ i vtero. sup verbo:ꝛ soboles quã gestabat.nu.4. f.cclxxxvij.
Prescriptio.xxx.vel.xl.annoꝝ est toti⁹ iuris melior.super verbo:testm̃.ij.nu.23.fo.190.
Presentare cui pertinet ecclesie vacanti an vsufructuario: vel proprietario.super verbo:cete=

Universidad de De… Bi…

ra bona.nu.37.fo.cclxxix.
Presentat⁹ ad eām dotis ꝑ mulierē pferk p̄sentato ꝑ maritū.sup ꝟbo:duas hn̄s filias.nu.3.f.xi
Presentia fideicommissarij in alienatione fideicommissi non inducit illius renunciationem: etiam vbi alienaretur ipsi fideicommissario.super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia fideicō.substi.nu.113.fo.ccclxxij.
Presidentium et magistrorum camere computorum parisijs quod sit officium.super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nume.510.fo.ciij.
Prestatio biennalis sufficit ad probanduz quasi possessionem annue prestationis:sed nō dominiuz.super verbo:et vxorē nomine adelasiā.in materia successionis ab intest.nu.1000.ff.clij.
Prestatio minor.xxx.annorum non probat contra rusticos.ibidem.nu.1001.
Prestatio triennalis quid operetur.super verbo: si absq; liberis morerek.ij.in materia leg. ⁊ fideicom.nu.181.⁊.182.fo.ccclxxix.
Presumitur quis semper decessisse intestatus. super verbo:⁊ vxorem nomine ade.nu.3.fo.xlix.
Presumitur quis in dubio intestatus decessisse. super verbo:testamentum.j.nu.1.fo.clxxiiij.
Presumitur quis in dubio esse in potestate pr̄is. super verbo:matrē insuper clerā.nu.3.fo.xlvj.
Presumitur ex deo processisse quod durauit antiquato tempore.super verbo:et vxorē noīe adelasiam.in.ij.decisione.nu.353.fo.lxxxiiij.
Presumptio fit contra habentes nomina turpia et inhonesta.sup ꝟbo:raynuti⁹.nu.52.fo.viij.
Presumendum an sit plus pro castitate turpis femine:q̄ pulchre.super verbo:cuidā petro tradiderunt.nu.27.fo.ccccxlvij.
Preteriri quis dicatur.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.250.fo.ccxlvij.
Preteritio est duplex.super verbo:in eodē testamento relinquens.j.nu.17.fo.ccxix.
Preteritio est triplex.super verbo: adijciēs vt alterocha.nu.9.fo.cclxxxiiij.
Et que sit vnaqueq; earum vide.ibidem. nume.9.10.et.11.
Preteritio filij non vitiat testamentum:nisi quo ad solam heredis institutionem: et cetera firma manent.super verbo: in eodem testamēto relinquens.j.nu.230.fo.ccxliij.
Pretium an sit licitum dare aut offerre ꝓ officijs publicis.super verbo:duas habens filias. nume.52.⁊.53.fo.xvij.
Primogenitus quis dicatur.super verbo: in eodem testamēto relinquēs.j.nu.156.f.ccxxxiij.
Primogenitus quis dicatur: quando duo simul nascuntur.super verbo: in eodem testamento relinquens.j.nu.177.fo.ccxxxvj.
Primogenitus humane nature damnatus est.super ꝟbo:i eodē testō reliquēs.j.nu.208.f.ccxl.
Primogenit⁹ solus ꝙ succedat in principatu est a iure voluntario.super verbo:in eodē testō relinquens.j.nu.159.fo.ccxxxiiij.
Primogenitus sol⁹ succedit in regno francorū ex lege salica.super verbo:in eodē testamento relinquens.j.nu.168.fo.ccxxxv.
Et hoc propter bonuz publicū.ibidē. nu.171.
Primogenitus communiter prefertur in dignitatibus feudalibus.ibidem.nu.169.
Primogenitus potest vendere et donare ius primogeniture.super verbo:in eodem testō relinquens.j.nu.189.fo.ccxxxvij.
Primogenitus frācie non habet regnū a patre: sed ab ipsa consuetudine.super verbo:in eodē testō relinquens.j.nu.149.fo.ccxxxiij.
Primogenitus regis francie etiam patre viuēte est ver⁹ dn̄s regni.sup verbo: mortuo itaq; testatore.ij.nu.50.fo.ccccxxv.
Primogenitus regis volūtatē patris nō implēs non priuak regno:cū ei nō debeak ex testō:sed ex consuetudine.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.164.fo.ccxxxv.
Primogenitus regis etiam patre adhuc viuente vocatur rex.super verbo:in eodem testō relinquens.j.nu.166.fo.ccxxxv.
Primogenituz plus diligit quilibet naturaliter: et plus dolet in morte illius:q̄ aliorum. super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.172.fo. ccxxxvj.
Primogenitura est dignitas.super verbo: in eodem testō relinquens.j.nu.165.fo.ccxxxv.
Primogeniture ius an sit transmissibile ad posteros:vt primogeniti premortui filius preferak patruo suo filio regis secundogenito. sup verbo:in eodem testamento relinquens.j. nume.187.fo.ccxxxvij.
Primogeniture ius non habet locum in francia: nisi inter nobiles.super verbo.in eodem testō relinquens.j.nu 175.fo.ccxxxvj.
Primogeniture iura et p̄rogatiuas vide.sup verbo:i codē testō relinquēs.j.nu.157.f.ccxxxiij.
Primogeniture materiā vide plene.sup ꝟbo: in codē testō relinquens.j.nu.143.fo.ccxxxij.
Princeps maliciose abutēs sua ptāte expellēd⁹ est:sicut fuit quondā rex francie.sup verbo:cōdidit.j.nu.39.fo.clxix.
Princeps ex negligentia nō priuatur: sed datur ei coadiutor.ibidem.nu.40.
Princeps in quibus casib⁹ semꝑ noīare pōt ad ecclesiā vacantē eligēdos.sup ꝟbo: et vxorez noīe adelasiā.in.ij.decisione.nu.404. fo.xc.
Et quid i ecclesia limitropha.ibidē.nu.405.
Princeps qn̄ noīat in casu debito eligendos:eligētes nō pn̄t excusari ea sola rōne: ꝙ de illis notitiā nō habuerint.sup ꝟbo: ⁊ vxorē nomine adelasiam.in.ij.decisiōe.nu.394. f.lxxxix.
Princeps dz noīare capitulo nō vnū: sed plures eligēdos.sup verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.397.fo.lxxxix.
Princeps nō semꝑ noīare debet ad ecclesias vacantes:sed aliquādo.sup ꝟbo:⁊ vxorē nomine adelasiā.in.ij.decisiōe.nu.400.fo.lxxxix.
Princeps nominans aliquem non dignum grauiter peccat:et tenetur de singulis malefactis per illū.super verbo:et vxorem noīe adelasiā. in.ij.decisione.nu.391.fo.lxxxviij.
Princeps secularis hz intentionem suā fundatā de iure communi super temporalibus etiā ab ecclesia possessis.super verbo: et vxorē nomine adelasiam.in.j.decisiōe.nu.290.fo.lxxviij.
Princeps nō pōt reuocare cōcessionē factā capta pecunia.sup ꝟbo:duas hn̄s filias.nu.35.f.xvj
Princeps tolerādo populū cōtra ius. videk cum eis dispēsare.sup ꝟbo:⁊ vxorē noīe adelasiaz. in materia succes.ab intesta.nu.238.fol.lxxiij.
Princeps potest pro bono pacis actiones et ius alteri quesitum tollere.super verbo:et vxorem noīe adelasiam.in.ij.decisione.nu.407.f.xc.
Princeps presumitur scire generales ⁊ notorias consuetudines:et sic tacendo eas approbare ⁊ confirmare.super verbo:et vxorē nomine adelasiā.in materia succes.ab inte.nu.239.f.lxxiiij
Prīceps trāsfert ius i possessiōe solo titulo.super ꝟbo:eidē impuberi succederēt.nu.9.f.ccxciiij
Principes et curiales non possunt cogere hodie puellas ad choreas ⁊ tripudia curie: nec ad cōuiuia seu banqueta.super verbo: cuidaz petro tradiderunt.nu.74.fo.ccclvj.
Principes sunt executores conciliorum. sup verbo:si absq; liberis moreretur.ij. in materia fideicom.subst.nu.47.fo.ccclxv.
Principes etiā pagani ecclesiā iuuauerūt: et bn̄ eis successit.super verbo:et vxorē noīe adelasiam.in.j.decisione.nu.284.fo.lxxviij.
Principes sapientissimi non mutauerunt officiarios quos repererunt: et quare. super verbo: duas habens filias.nu.42.fo.xvj.
Principes quomodo possint suas leges facere ꝑpetuas.super verbo:et vxorē noīe adelasiam. in materia succes.a b intest.nu.231.fo.lxxiij.
Principes veteres seruarunt iuramenta.sup verbo:testamentū.iij.nu.42.fo.cxciiij.
Principes multi perierunt non seruato iuramento.ibidem.nu.43.fo.cxcv.
Principatus non deberent sequi sanguinem:sed virtutes exemplo adriani imperatoris et moysis.super verbo:condidit.j.nu.35.fo.clxviij.
Priuilegiū et cōsuetudo equiparank.super ꝟbo: mortuo itaq; testatore.ij.nu.76. f.ccccxxviij.
Priuilegiū cōcessum alicui filijs nō cōmunicak bastardo.super ꝟbo:raynuti⁹.nu.40. fo.viij.
Priuilegium concessum mulieribus a senatu: ꝙ a viris vbiq; honorenk.super verbo:duas habens filias.nu.20.fo.xiiij.
Et ꝙ possint vti purpura:et auro:⁊ ceteris.ibidem.nu.22.
Priuilegium ꝙ filius denominetur a matre an valeat.super verbo raynutius.numero.14.et 15.folio.v.
Priuilegiū carolo concessum de conferendo ecclesias.super verbo:et vxorem nomine adelasiam.in.ij.decisione.nu.366.fo.lxxxv.
Priuilegium mihi competens ex tua persona ꝙ non prosit mihi:nisi te illo vtēte:quomodo intelligatur.super verbo: in eodem testamento relinquens.j.nu.98.fo.ccxxvij.
Priuilegium cessat eoipso ꝙ incipit esse damnosum.super verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiā. in materia successionis ab intestato.nu.251.⁊ nume.253.fo.lxxv.
Priuilegium presidentiū consiliariorum ⁊ alioꝝ suppositoꝝ curie parlamenti. super verbo: et vxorem nomine adelasiam.in.v.decisione.numero.583.fo.cx.
Priuilegium representationis nō extenditur vltra pronepotes in descendentibus.super verbo:⁊ vxorē noīe adelasiam.in materia succes. ab intestato.nu.626.fo.cxv.
Priuilegium meretur amittere qui concessa sibi abutitur facultate.super ꝟbo:in eodē testamēto relinquēs.ij.nu.3.fo.cclj.
Priuilegiū potest cōcedi ecclesie cōstruende.sup verbo:⁊ soboles quā gestabat.nu.51.fo.ccxcij
Priuilegiū corpore iuris clausum reuocatur per ius nouum cōmune contrarium:lz nullam faciat mentionē de illo.super ꝟbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.173.fo.ccccxl.
Priuilegiū ꝯcessum accepto premio nō pōt reuocari.sup ꝟbo:duas habēs filias.nu.36.f.xvj.
Priuilegiū fratrū cū ascendentib⁹ succedentium nō porrigitur ad eoꝝ nepotes.super verbo:et vxorē noīe adelasiam.in materia successionis ab intesta.nu.640.fo.cxvij.
Priuilegium qd incipit esse dānosum ⁊ iniquum cessat ilico.sup verbo:⁊ vxorē noīe adelasiā.in materia legitimationis.nu.189.fo.lxix.
Priuilegio agricolarū renūciari nō potest.super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā.in materia successionis ab intesta.nu.906.fo.cxliij.
Priuilegia mulieris pregnātis q̄ sint.sup ꝟbo:⁊ soboles quā gestabat.nu.57.fo.ccxcij.
Priuilegia reducentiū res ad culturā.super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiam.in materia succes. ab intestato.nu.983.fo.cl.
Probatur quō ꝙ quis aliquē testari ꝓhibuerit. sup verbo:cōdidit.ij.nu.23.fo.clxxiiij.
Probatio dn̄ij est difficilis.super verbo:⁊ vxorē noīe adelasiam.in materia succes.ab intesta. nu.1019.fo.cliij.
Fallit in casibus:vt.nu.1020.⁊.1021.
Probatio dubia nō releuat ꝓbantē.super ꝟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiam.in materia successiōis ab intestato.nu.1015.fo.cliij.
Probatio que potest ꝓbare hoc vel illud nullatenus probat.super verbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.208.fo.ccccj.
Probatio nunq̄ ꝯcludit ꝑ possibile.ibi.nu.209.
Probationē non sufficit concludere per possibile.super verbo: ⁊ vxorē nomine adelasiam.in materia successiōis ab intestato.nume.1014. folio.cliij.
Processus inordinatus non vitiat confessionem veram sponte ⁊ expresse factā:qn̄ ex illa posset reus condēnari.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.161.fo.ccxcvij.
Procurator quidam egit nomine filij tanq̄ heredis sui patris; qui filius ex postfacto paterne

hereditati se immiscuit: an valideẽ iudiciũ. super ꝟbo: mortuo itaqꝫ testa. ij. nu. 90. f. ccccxxx

Procurator regis contradixit balue volẽti renũciare pro rege ludouico pragmatice sanctioni. super verbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. in materia fideicõ. substi. nu. 44. fo. ccclxiiij.

Procurator regius confusus: quia auferre voluit temporalem iurisditionem ecclesie. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. j. decisione. nu. 288. fo. lxxviij.

Procurator regius accusans nõ teneẽ de ꝑsumpta calũnia: ꝙ surgit ex defectu ꝓbatiõis dummodo cõtẽta in acq̃sitione non fuerit trãsgressus. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ te. j. nu. 204. f. cccci

Procurator regius in regno francie ꝓmouet omnia delicta. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 159. fo. cccxcvij.

Prodigus an possit testari ad pias causas. super verbo: adiecte impuberi. nu. 65. fo. cclxiiij.

Prodigus dicitur habere consensum et potestatem in lucro captando. ibidem. nu. 66.

Prodigalitas est triplex. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 311. fo. ccccxij.

Professo denegãtes partagiũ nõ peccãt nec i foro ꝯscie. sup ꝟbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in materia succes. ab intesta. nu. 227. fo. lxxiij.

Professio regularis nõ legitimat bastardos quo ad bñficia ⁊ successiones: sicut nec baptismus. super verbo: et vxorẽ noie adelasiã. in materia legitimationis. nu. 200. fo. lxx.

Prohiberi an possit mulieribus excessus vestiuꝫ et ornamentorum. super verbo: cuidam petro tradiderunt. nu. 33. fo. cccc.

Prohibitꝰ alienare in potentiorẽ poterit alienare in filiũ cꝫuis potẽtiorẽ. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 56. fo. ccccxxvj.

Prohibitus alicui relinquere per se etiam videẽ prohibitus relinquere per mediã personã. sup verbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. in materia pupil. substi. nu. 76. fo. cccxxx.
Et an incidat in penã legis. ibidem. nu. 78.

Promissio bonoꝝ facta post mortẽ an valeat. super verbo: duas habẽs filias. nu. 205. fo. 37.

Promissio presumitur precessisse: si eodem die reperiatur ꝓmissio et refutatio. sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 99. fo. ccccxxxj.

Promittẽs dare cautiones burgẽses ad quid teneaẽ: super verbo: et vxorem nomine adelasiã. in. ij. decisione. nu. 299. fo. lxxix.

Promittens pontem reparare: an teneaẽ si pons fuerit augmentatus. super ꝟbo: et soboles quã gestabat. nu. 56. fo. ccxcij.

Promittens rem in genere intelligitur promisisse de his que sunt in suo patrimonio. super verbo: domum. nu. 33. fo. ccxiiij.

Promittens stare dicto sui aduersarij de expensis: an teneatur. super verbo: in eodem testamento relinquens. ij. nu. 17. fo. cclij.

Pronepotes succedũt ꝓauo i stirpes: ⁊ nõ i capita. sup ꝟbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in materia successionis ab intestato. nu. 627. fo. cxv.

Rationem reddit. ibidem. nu. 628.
Et q̃d q̃n soli succedũt. ibidẽ. nu. 631. fo. cxvj.

Pronomina possessiua meũ tuũ suũ quid importent. super verbo: cetera bona. nu. 13. fo. cclxvj.
Et ibidem. nu. 25.

Propheta a leone in via strãgulatꝰ est. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 11. fo. ccclxxxvj.

Prophetia de victoria Caroli pro ecclesia. super verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in scða decisiõe. nume. 360. fo. lxxxv.

Propter dictio quid denotet. super verbo: cetera bona. nu. 29. fo. cclxxviij.

Protestatio non impedit ius accrescendi. super verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in. iiij. preludio. nume. 103. fo. lx.

Protonotarius in qua etate q̃s possiẽ esse. super verbo: adiecte impuberi. nu. 13. fo. cclvij.

Protonotarij sunt pape notarij. ibidẽ. nu. 14.

Protonotarij vnde habuerint originem. super verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã: in prima decisiõe nu. 269. fo. lxxvj.

Prouentus appellatione q̃d veniat. super verbo: cetera bona. nu. 32. fo. cclxxviij.

Prouisio hois expssa facit cessare ꝓuisionẽ tacitam legis. sup ꝟbo: si absqꝫ libe. moreret. ij. in materia vulg. substi. nu. 108. fo. cccxv.

Prouisio in vnũ casum extendiẽ ad alium casum omissum: q̃n testator in casu omisso verisimiliẽ idẽ disposuisset. super verbo: si absqꝫ libe. moreret. ij. in materia vul. substi. nu. 101. f. cccxiiij.

Prouisio facta propter effectũ de vno casu extenditur ad aliũ in fauorẽ testatoris. super verbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. in materia vulg. substi. nu. 32. fo. ccciij.

Puella petens dãnatum ad mortem dari sibi in maritũ an sit audienda. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 269. fo. ccccviij.

Pupillus cõprehẽdiẽ etiã in statuto: q̃n in eo fit mentio liberoꝝ. sup verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in primo preludio. nu. 13. fo. lj.

Pupillus heres vt moriendo hereditatẽ trãsmittat sufficit sola eius scientia: vel patris: aut tutoris. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 160. fo. ccccxxxviij.

Pupillus an possit esse iudex: vel notariꝰ: aut doctor: an protonotarius. sup verbo: adiecte impuberi. nu. 11. fo. cclvij.

Pupillus de iure testari nõ potest. super ꝟbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiam. in. j. preludio. nu. 9. fo. l.

Pupillus nõ põt testari ad pias causas: nec etiã donare causa mortis. sup ꝟbo: testamẽtũ. iiij. nu. 5. fo. cxcix.

Pupillꝰ an possit testari saltẽ ex ꝯsuetudine vel statuto. sup ꝟbo: adiecte ipub. nu. 63. f. cclxiij.
Et an possit testari ad pias causas. ibi. nu. 65 fo. seq. Tenet ꝙ nõ. ibidẽ. nu. 72. 73. ⁊ 78.

Pupilli cõtrahũt sine tutore ex cõsuetudine frãcie. ⁊ an tũc possunt petere restitutionẽ. sup verbo: adiecte impuberi. nu. 56. fo. cclxiij.

Pupilli possunt etiã habere liberos. sup verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in. j. ꝑludio. nu. 14. fo. lj.

Pupilli ꝫ possint succedere etiam in regnis: tñ nõ per se administrabũt: sed per tutores. sup verbo adiecte impuberi. nu. 5. fo. cclvij.

Punitio criminũ remittiẽ pro cõseruatione domus et familie. super verbo: duas hñs filias. nu. 138. fo. xxx.

Punituꝫ fuit quis de crimine pꝰ eũ nõ ꝑpetrato i casu. sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 351. fo. ccccxvj.

Qualitas quelibet delictũ aggrauãs est mẽtionanda in ꝯfessione ad fines obtinẽde venie. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testa. j. nu. 113. fo. cccxciij

Quãdocũqꝫ dictio quid iportet. super verbo. si absqꝫ liberis moreret. ij. in materia ꝯpen. substi. nu. 2. fo. 349.

Quãdocũqꝫ decederet dictio reddit substitutionẽ ꝯpendiosam. sup ꝟbo: si absqꝫ libe. moreretur. ij. in materia pupi. substi. nu. 15. fo. cccxxij.

Quarta nõ debeẽ epo de relicto facto clerico a ꝯsanguineo. sup ꝟbo testm̃. iij. nu. 51. fo. cxcvj.

Querela inofficiose donationis vel donationeꝫ reuocandi ꝓpter ingratitudinẽ sit trãsmissibilis ad heredes. super ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 145. fo. ccccxxxv.

Querela inofficiosi testamẽti etiã nõ preparata transmittitur ad heredes suos tñ non extraneos. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nume. 143. fo. ccccxxxv.

Querela inofficiosi testamẽti aut inofficiose donationis: aut quo tpe ꝑscribaẽ. sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 64. ⁊ 65. fo. ccccxxvj.

Querela inofficiosi testamẽti ꝯtra testamentuꝫ fratris ꝯpetens an sit trãsmissibilis. sup verbo mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 146. fo. ccccxxxv.

Querela inofficiosi testamẽti cõtra testamentũ filij cõpetens patri an sit transmissibilis. ibidẽ nu. 147.

Questiones necessarie sunt ad regendũ rem publicã. sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 206. fo. cccci.

Questoris officiũ quod erat. super verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in. ij. decisiõe. nu. 487. fo. c.

Qui verbũ quõ accipiaẽ in materia odiosa. sup verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in ꝑmo preludio nu. 19 fo. lj.

Quintus fabiꝰ laudaẽ. super verbo: ꝯdidit. j. nu. 53. fo. clxx.

Quinti flaminij laudes. super verbo: duas habens filias. nu. 43. fo. xvj.

Quintus sceuola laudatur. super ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore. j. nu. 191. fo. cccxcix.

Quodã mõ dictio quid iportet. super verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. nu. 49. fo. ccccxxv.

Radices pctõꝝ sũt tres. super verbo: duas hñs filias. nu. 109. fo. xxv.
Et que sit ꝑma. ibidẽ. Que scða ibið. nu. 110. ꝙ tertia. ibið. nu. 111.

Recediẽ a dispositione ⁊ cõi iuris obseruantia ꝓpter excellẽtiã alicuius viri. super ꝟbo: adiecte ipube. nu. 20. fo. cclviij.

Recognitio simplex facta per tenentiariuꝫ dño an ꝓbet rẽ esse censualẽ. sup verbo: ⁊ vxorem noie adelasiã. in materia succes. ab intestato. nu. 1007. et. 1008. fo. cliij. Et q̃d de illo ꝙ recognouit tenere reꝫ prout sui antecessores eã tenuerunt. ibidẽ. nu. 1009. et. 1010.

Rector publicus ita deponitur ꝓpter negligentiã: sicut ꝓpter dolũ. super verbo: dotẽ quã ei dederat. nu. 61. fo. ccxj.

Redditus appellatione quid veniat. sup verbo cetera bona. nu. 32. fo. cclxxviij.

Redimere põt quis aliũ inuitũ a pena capitis: vel mẽbri: ad quã fuerat cõdẽnatus nisi certã pecuniã solueret. sup verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in materia successiõis ab itesta. nu. 829. fo. cxxxvj.

Redemptio captiuoꝝ multa hꝫ singularia. sup ꝟbo: ⁊ vxorẽ noie adela. in materia succes. ab intesta. nu. 825. ⁊ 828. fo. cxxxvj.

Regula ꝙ nõ valet pactio nisi verbis testamẽti visis: pulcre limitatur super ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret. ij. i materia fideicõ. substitutiõis. nu. 128. et. 129. fo. ccclxxiiij.

Regula semel malus fallit in casu. sup verbo: in eodẽ testõ relinquẽs. ij. nu. 40. fo. cclv.
Et de eiꝰ itellectu vide ibidẽ. nu. 44.

Regnũ ⁊ imperiũ aliq̃n sunt apud plures. super ꝟbo: in eodẽ testõ reliq. j. nu. 178. fo. ccxxxvj.

Regnũ ⁊ rex francie sunt a deo deputati custodie michaelis archãgeli. sup ꝟbo: adiecte impuberi. nume. 46. fo. cclxj.

Regnũ francie a deo solo dependet. sup ꝟbo: et vxorẽ noie adelasiã. in. v. deci. nu. 597. fo. cxij.

Regnũ francie in facienda iusticia valde commendaẽ. ibidẽ. nu. 596.

Regnũ francie dicitur optima vinea ecclesie. super verbo: in eodẽ testõ relinquẽs. j. nu. 153. folio. ccxxxiij.

Regnũ francie nõ teneẽ in feudũ ab ecclesia. super verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiã. in. ij. decisione. nu. 320. fo. lxxxj.

Regnũ francie nõ cõpetere filiabꝰ ꝓbatur autoritatibus ⁊ exemplo. sup verbo: duas hñs filias. nu. 78. fo. xxj.
Et fuit institutũ a deo: sicut regnũ israel. ibið nume. 79.

Regnũ francie nunq̃ꝫ defertur feminis: ⁊ quare. super verbo: duas hñs filias. nu. 73. fo. xx.

Regnũ francoꝝ ẽ ꝓpriũ ipsiꝰ regis allodiũ nulli subditũ. sup verbo: ⁊ vxorẽ noie adelasiam. in. ij. decisione. nu. 310. fo. lxxx.

Regnũ hñs iure sanguinis põt oĩa ante. xxv. annũ: ⁊ ante coronationẽ et sacrã vnctionẽ. sup verbo: adiecte ipuberi. nu. 52. fo. cclxij.

Regna nõ deberent sequi sanguinẽ: ꝫ virtutes exẽplo adriani imꝑatoris: ⁊ moisis. super verbo: ꝯdidit. j. nu. 35. fo. clxviij.
In regno quis ꝑferaẽ an filius anteq̃ꝫ pater eẽt rex natꝰ: vel postea genitꝰ. sup ꝟbo: in eodẽ testõ relinquẽs. j. nu. 200. fo. ccxxxix.

Reiteratio facit valere ꝯfessionẽ alꝰs inualidaꝫ.

Universidad de Deusto Biblioteca

super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab intesta.nu.988.fo.clj.

Religio liberat a patria ptãte quoties ẽ sibi fauor:vt liberet̃ al's nõ.sup verbo:si absq̃ liberis moreret̃.ij.in materia vulga.substit.nu.90.fo.cccxij.

Religionẽ intrans fratrũ minoꝝ non põt succedere.sup verbo:in eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.124.et.125.fo.ccxxx.

Relinquo verbum maioris est efficacie q̃ verbũ lego.sup verbo in eodẽ testõ relinquens.j.nu.6.fo.ccxvij.

Relinquo verbũ adiectũ persone necessario instituẽde an iportet herẽdis istitutionẽ.ibid.nu.8

Relinquo ꝟbũ ꝙ iportet heredis institutionem an sit verꝝ.sup verbo:reliquit.nu.1.fo.cclxvij.
Et ibi.nu.2.Uide pulcraꝫ doctrinã Saliceti.

Relinquo ꝟbũ adiectũ doti q̇d operet̃.sup ꝟbo:in eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.275.fo.ccl.
Et q̇d si adijciat̃ rei particlari.ibidẽ.nu.276.

Relinquo verbũ adiectũ verbo legitimã importat institutionẽ.sup ꝟbo:in eodẽ testamẽto relinquẽs.j.nu.57.fo.ccxxiij.
Et quid si dicat̃:relinquo pro sua falcidia aut substantia.ibidem.nu.58.

Relinquo verbũ adiectũ vniuersitati bonoꝝ an importet institutionẽ.sup ꝟbo:i eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.37.fo.ccxvij.

Relinqui põt filijs etiã nascituris:q̃uis sit incertũ quot nascant̃.sup ꝟbo:⁊ soboles quam gestabat in vtero.nu.1.fo.cclxxxvij.

Relinqui põt sub ꝯditione matrimonij spũalis sup ꝟbo:cuidã petro tradidc.nu.12.fo.ccccxlv

Relictũ si factũ fuerit priori et religiosis: an debeat̃ priori religioso duplex portio.sup ꝟbo si absq̃ libe.moreret̃.ij.in materia fideicõmis.substi.nu.10.fo.ccclx.

Relictũ filio titij nõ censet̃ relictũ ꝯtẽplatiõe patris.sup ꝟbo:raynutius.nu.13.fo.v.

Relictũ iure bñdictionis censet̃ factũ iure institutionis.super verbo:in eodẽ testõ relinquẽs j.nu.213.fo.ccxlj.

Relictũ monacho censet̃ relictuꝫ contẽplatione monasterij.sup verbo: si absq̃ liberis moreret̃ ij.in materia vulga.substi.nu.81.fo.cccxj.

Relictũ pro male ablatis incertis non reuocat̃ p cõdẽnationẽ ad mortẽ.sup verbo: si absq̃ liberis moreret̃.j.nu.30.fo.ccxcix.

Relictũ puelle si nupserit debet̃ ei: si igrediatur mõasteriuꝫ.super verbo:dotẽ quã ei dederat.nu.9.fo.ccvj.

Relictũ in vnã cãm que impleri nõ põt:an possit ꝯuerti in aliã:et cuius auctoritate. super verbo:reliquit.nu.17.et.18.et.19.fo.cclxx.

Relictũ pie cause factũ per verba adulatoria valet.super ꝟbo:cetera bona.nu.63.fo.cclxxij.

Relictũ vsufruct' bonoꝝ:quid iportet.sup ꝟbo:cetera bona.nu.19.fo.cclxxvij.

Relicto rerũ vel possessionuꝫ: aut coꝝ q̃ habeo: quid veniat:super verbo:cetera bona. nu.12.fo.cclxxvj.

Relicta in codicillis an valeant sine aditiõe.super verbo.testm̃.iij.nu.11.fo.cxcij.

Remedia hereditatis adipiscende ꝯpetunt solis heredib'.super verbo:mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.82.fo.ccccxxix.

Remedia iuris accrescendi: et edicti successorij quomõ differant.sup verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.iiij.preludio.nu.171.fo.lxviij.

Remedia possessoria cui cõpetant pro terra an dño vel colono.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab ĩtesta. nume.978.⁊.979.fo.cl.

Remissio fideicõmissi quare non valeat nisi verbis testamẽti.sup verbo:si absq̃ liberis moreret̃.ij.in materia fideicom.liber. nu.122.fo.ccclxxiij.

Remissio fideicõmissi valet etiã sine iuramento super verbo:si absq̃ liberis moreret̃.ij. in materia fideicõmis.substi.nu.95.fo.ccclxxj.

Remissio fideicommissi ad hoc vt valeat duo requirunt̃.super verbo:si absq̃ libe. moreret̃.ij. in materia fideicõmissa.substi.nu.106.et.110 et nu.120.fo.ccclxij.⁊ seq.
Et in dubio presumit̃ facta per pactuꝫ: ⁊ non per simplicem donationẽ.ibidẽ.nu.109.

Remissio simplex fideicõmissi in quib' casib' ipsꝫ extinguat.super verbo:si absq̃ libe.moreret̃.ij.in materia fideicõ.substi.nu.116.fo.ccclxxiij

Remissio substitutionũ ꝙ firmet̃ iuramẽto quõ intelligat̃.super verbo:si absq̃ libe.moreretur ij.in materia fideicõ.substi.nu.102.fo. ccclxxij

Remotus ab officio vel dignitate vitio persone nunq̃ ad illud aspirare põt sine principis auctoritate.super verbo:duas hñs filias.nu.223.fo.xxxix.

Rhemus a rhomulo occisus.super verbo: mortuo itaq̃ testatore.j.nu.18.fo. ccclxxxvij.

Renunciari nõ põt decreto irritanti etiã fauore partis apposito.sup verbo:in eodẽ testõ relinquens.j.nu.110.fo.ccxxviij.

Renunciari nõ põt iuri accrescẽdi.super verbo: ⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.iiij.plu.nu.96.fo.lix.

Renunciari nõ põt iuri traditiuo certe forme.super ꝟbo:in eodẽ testõ reliq.j.nu.75.fol.ccxxv.

Renunciari nõ põt iuri traditiuo certe forme in actibus hoĩm.super verbo.in eodẽ testamẽto relinquens.j.nu.27.fo.ccxx.

Renunciari nõ põt legi ꝓhibitiue.super verbo: in eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.108.fo.ccxxviij.

Renũciari an possit solẽnitati.l.de his.ff. d trãsactionib'.super verbo:si absq̃ libe.moreret̃.ij. in materia fideicõ.substit.nu.132.fo.ccclxxiiij.

Renũciari nõ p̃t legib' ꝓhibitiuis.ibidẽ.nu.133

Renunciãs bonis ⁊ future successioni cum iuramẽto nõ põt succedere.super verbo.in eodem testamẽto relinquẽs.j.nu.123.fo. ccxxix.

Renuncians successiõi exclusus est ab omni iure ⁊ quocũq̃ capite.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.iiij.ꝓludio.nu.128.fo.lxiij.

Renũciatio valet qñ duo ꝯcurrũt. super verbo: adiecte impuberi.nu.62.fo.cclxiij.

Renunciatio bñficij facta in articulo mortis an valeat.sup verbo:in extremis positus.nu.26.fo.clxj.

Renũciatio filie iurata nõ extendit̃ ad paterna bona futura si nimis forẽt post renuciationeꝫ aucta.super ꝟbo:⁊ vxorẽ nomine adelasiã.in materia successio.ab intesta.nu.254.fo.lxxv.

Renunciatio filie facta in fauorẽ vnius fratris an ꝓsit ceteris. super verbo:duas hñs filias.nu.285.fo.xliiij.

Renunciatio nõ trahitur ad ius de nouo superueniens.ibidem,nu.287.

Renunciatio filie facta ante aut post matrimonium vel tempore matrimonij valet:lꝫ nõ fuerit per notariũ certiorata. super verbo: duas hñs filias.nu.260.fo.xlij.

Renunciatio facta per filiã patri sine consensu alioꝝ ꝓpinquoꝝ per statutũ requisito valet.super ꝟbo:duas hñs filias.nu.251.fo.xlj.

Renunciatio generalis facta cũ iuramento q̇d operet̃.sup ꝟbo:si absq̃ libe.moreret̃.ij.in materia fideicõ.substi.nu.134.fo.ccclxxiiij.

Renunciatio iurata nõ ligat eũ qui prius nõ iurauerat renunciare.sup ꝟbo:duas hñs filias.nu.290.fo.xliiij.

Renunciatio iurata an extendat̃ ad bona ꝑ patrem postea quesita.sup ꝟbo:duas hñs filias.nu.266.fo.xlij.

Renũciatio iurata nedũ filiã:sed etiaꝫ nepotes ex ea excludit.sup ꝟbo:duas hñs filias.nũ.276.fo.xliij.Et quõ ħ itelligat̃ ibidẽ.nu.280.

Renunciatio iuris qd q̇s habere sperat nõ porrigit̃ ad ius postea superueniens. sup ꝟbo:si absq̃ liberis moreret̃.ij.in materia fideicom.substitu.nu.112.fo.ccclxxij.

Renũciatio facta iuri de futuro cũ iuramẽto valet.sup verbo.si absq̃ libe.moreret̃.ij.in materia fideicõ.substi.nu.101.fo.ccclxxij.

Renunciatio ꝓducta iudicialiter censet̃ facta ĩ iudicio.sup verbo:si absq̃ liber.moreret̃.ij. in materia fideicõ.substi.nu.117.fo.ccclxxiij.

Renunciatio simplex fideicõmissi quare nõ valeat.super ꝟbo:si absq̃ libe.moreret̃.ij.in materia fideicõ.substi.nu.108.fo.ccclxxij.

Representatio hꝫ locũ in feudis.super verbo:et vxorẽ noĩe adelasiaꝫ.in materia successionis ab intestato.nu.619.fo.cxiiij.

Representatio sicut hꝫ locũ in successione ab intestato:sic etiã quo ad testm̃ rumpendũ.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab intesta.nu.621.fo.cxiiij.

Representatio hꝫ locũ etiã inter adoptiuos.sup ꝟbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia succes.ab intesta.nu.756.fo.cxxix.

Representatio nõ hꝫ locũ vltra filios fratruꝫ in successione collaterali.super verbo: ⁊ vxorem noĩe adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.664.fo.cxix.

Repudiare est ꝓprie extraneoꝝ. sup ꝟbo: mortuo itaq̃ testatore.ij.nu.60.fo.ccccxxvj.

Repudiare ⁊ mortuũ esse sunt paria.super ꝟbo: ⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab intesta.nu.662.fo.cxix.

Repudiare hereditatem q̇d sit.sup verbo:mortuo itaq̃ testatore.j.nu.365.fo.ccccxvij.

Repudians hereditatẽ nõ perdit ea que a testatore habuerat via cõtractus:vel alio titulo q̃ institutiõis:nisi in aliquibus casib'. sup verbo:si absq̃ libe.moreret̃.ij. in materia vulga.substitu.nu.55.fo.cccvij.

Repudiatio erronea potest ꝑpetuo reuocari.super verbo:mortuo itaq̃ testatore.ij.nũ.140.fo.ccccxxxv.

Repudiatio non inducit̃ si hers dicat: nolo adire.super ꝟbo mortuo itaq̃ testatore.j.nu.370 fo. ccccxvij.

Repudiatio ꝑtis ꝙ nõ valeat q̃ ad illã nec q̃ ad alias quõ intelligat̃.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in.iiij.preludio.nu.109.fo.lxj.

Res ꝓhibita alienari põt dari pro dote spũali sicut pro carnali.super ꝟbo:dotẽ quã ei dederat.nu.10.fo.ccvj.

Res ꝓphana imobilis nõ põt in ecclesiaꝫ transferri sine ꝯsensu principis.sup verbo:⁊ vxoreꝫ nomine adelasiam.in.iij. decisione.nu.545.fo. cvij.

Res oẽs presumunt̃ allodiales.super ꝟbo:⁊ vxorem noĩe adelasiã.in.ij.decisi.nu.305.fo.lxxx.

Res sacre possunt vendi pro alimentis paupeꝝ super verbo:⁊ vxorem noĩe adelasiã.in materia succes.ab intesta.nu.826.fo.cxxxvj.

Res temporales quare tractent̃ coram iudice seculari.super verbo:⁊ vxoreꝫ noĩe adelasiã. in ij.decisione.nu.350.fo.lxxxiiij.

Res testatoris vel sui heredis aut penitus aliena põt fideicommitti ex testamento vel ab intestato.super ꝟbo:si absq̃ liberis moreret̃.ij. in materia fideicommissa.substitutionis. nu.19.fo. ccclxj.

Res ꝙ reuertatur ipso facto ad dñm:quõ intelligatur.sup verbo.in eodeꝫ testõ relinquens.j.nu.89.fo.ccxxvj.

Resistere licitũ est iudici si non obstãte appellatione vellet ad executionem mortis vel membri procedere.super verbo:mortuo itaq̃ testatore.j.nu.181.fo. cccxcix.

Restitui verbũ est indirectum.super verbo:testamentum.iij.nu.61.fo.cxcvij.

Restitutio datur minori sine alia lesiõe propter affectionem rei dũtaxat: quia fuit maiorum suorum.super verbo:in eodem testamento relinquens.j.nu.34.fo.ccxxj.

Restitutio etiam ex persona maiorum transmittitur:licet aliquando hereditas nõ transmittatur.super ꝟbo :mortuo itaq̃ testatore.ij.numero.181.fo.ccccxl.

Retrahere an possit nõ cõceptus tp̃e alienationis.super verbo:⁊ soboles quaꝫ gestabat.nu.49.fo.ccxcj.

Retractus duo debet habere.super verbo:⁊ vxorẽ noĩe adelasiã.in materia successionis ab ĩtestato.nu.716.fo.cxxvj.

Retractus an habeat locũ inter adoptiuos.sup ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia succes. ab intesta.nu.760.fo.cxxix.
Reus cõtumax si vltra annũ in ꝯtumacia obduratus persistat:bona per lapsum anni ꝯfiscantur.sup verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nume.154.fo.cccxcvj.
Reus cõtumax ex ficta ꝯfessiõe an sit cõdẽnandus virtute statuti seu ꝯsuetudinis ꝯtumacez ꝓ ꝯfesso haberi volẽtis ꝛ dicentis. super ꝟbo mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.173.fo.cccxcviij.
Reus cõtumax si moritur lata sententia:an extiguatꝰ crimẽ.sup ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.171.fo.cccxcviij.
Rex duos hꝫ angelos.super ꝟbo adiecte impuberi.nu.45.fo.cclxj.
Rex anglie in sacro regis francie astitit:ꝛ seruiuit.super verbo:adiecte impuberi.nu.55.fo.cclxiij.
Rex frãcie ꝛ sui officiarij ĩhibẽt ꝛ ꝺfendũt laicos a nouis decimis exigi nõ ꝯsuetꝭ ꝛ a nouꝭ ꝛ excessiuis ꝓcurationib⁹.sup ꝟbo:si absqꝫ libe.morerẽ.ij.in mã fideicõ.substi.nu.46.fo.ccclxv.
Rex francie quare vocetur rex francoꝝ.sup verbo:si absqꝫ liberis moreretꝰ.ij.in materia pupil. substitutio.nu.43.fo.cccxxv.
Rex frãcie nõ subijcitur impio.ibidẽ.nu.44.
Rex francie in suo regno occupat indifferenter oĩa bona vacantia post parentes ꝛ coniuges sup ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.i materia succes.ab intesta.nu.817.fo.cxxxv.
Rex frãcie nõ ꝓstat homagiũ alicui: etiã pape. super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in ꝓmo preludio.nu.31.fo.lij.
Rex francie nõ põt transferre ducatum aquitanie in allodiũ oĩno francũ nulla retenta superioritate in anglie regẽ.super verbo:ꝛ vxorem noie adelasiã.in.ij.deci.nu.467.fo.xcviij.
Rex francie tanqꝫ ĩperator neminẽ recognoscit super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.iiij.preludio.nu.147.fo.lxv.
Rex francie abdit delicta clericoꝝ in regno suo sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisione.nu.445.fo.xcv.
Rex francie nõ hꝫ ius albanagij:vt succedat extraneis in patrie lingue occitane superverbo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intesta.nu.1056.et.1059.fo.clviij.
Rex francie in suo regno hꝫ intentionẽ suã fundatã de iure cõi.super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisione.nu.309.fo.lxxx.
Rex francie nõ potest testari de regno etiaꝫ primogenitũ cui debetꝰ heredẽ instituendo:cum primogenito debeatꝰ ex sola ꝯsuetudine: ꝛ nõ beneficio patris.super ꝟbo:in eodẽ testamẽto relinquens.j.nu.148.fo.ccxxxiij.
Rex francie ꝓfertur et ꝓsidet quibuscunqꝫ prelatis feuda tenẽtib⁹ ab eo.super ꝟbo:ꝛ vxorem noie adelasiã.in.ij.decisiõe.nu.343.fo.lxxxiiij
Rex francie quã prerogatiuã habeat in electionib⁹.super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.ij. decisiõe.nu.409.fo.xcj.
Regi francie nõ cõuenit habere bastardos.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia legitimatiõis nu.193.fo.lxix.
Rex francoꝝ põt in.xiiij.anno sacrari:ꝛ etiã coronari:ꝛ administrare.super verbo:adiecte impuberi.nu.8.fo.cclvij.
Rex hispanie noiat successores decedentib⁹ episcopis.super verbo:et vxorẽ noie adelasiã.in ij.decisione.nu.371.fo.lxxxvj.
Regis hispanie ꝛ gallie priuilegiũ super beneficijs.super verbo:et vxorẽ noie adelasiã. i materia successio.ab intesta.nu.1045.fo.clvij.
Rex ꝛ eius officiarij cognoscunt de delictis priuilegiatis ꝯtra clericos.super ꝟbo:ꝛ vxorem noie adelasiã.in.ij.decisiõe.nu.435.fo.xciij.
Rex cognoscit ꝯtra clericos de portu armorum ibidem.nu.436.
Et qualiter hoc intelligatur.ibidẽ.nu.437.ꝛ 438.
Rex nõ põt priuare suũ ꝓmogenitum regno.super verbo:in eodẽ testõ relinquens.j.nu.155. fo.ccxxxiij.
Rex põt vti precib⁹ ad papã ꝛ ad metropolitanũ ius ꝓuidendi habẽtes:sicut ad eligentes. superverbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisiõe.nu.377.fo.lxxxvij.
Rex nõ põt cogere barones ostẽdere titulũ eoꝝ q̃ tenent.super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiaꝫ. in.ij.decisione.nu.313.fo.lxxx.
Rex dꝫ libenter oẽs audire:ꝛ copiã sui facere.superverbo:duas hñs filias.nu.90.fo.xxij.
Et dꝫ recipere ꝛ audire libẽter officiarios ad eũvenientes.ibidẽ.nu.91.
Rex tenetꝰ obseruare cõtractum pragmaticũ.super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisiõe nu.403.fo.xc.
Rex vt precibus suis liget man⁹ ecclesie seu eligentiũ plura requiruntꝰ.superverbo:ꝛ vxorem noie adelasiã.i.ij.decisiõe.nu.379.fo.lxxxvij.
Rex etiã carẽs liberis nõ põt legitimare suũ bastardũ in preiudiciũ agnatoꝝ.super verbo:et vxorẽ noie adelasiã. i materia legitimatiõis. nu.192.fo.lxix.
Rex dꝫ esse gaudens ꝛ letus.super verbo:duas hñs filias.nu.102.fo.xxiij. Et dꝫ esse ꝯstãs secret⁹:ꝛ grauis.ibidẽ.nu.103. Et q̃d debeat agere.ibidẽ.nu.112.fo.xxv.
Rex nõ dꝫ sibi retiere feuda cõfiscata:sꝫ dꝫ alijs infeudare.superverbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiaꝫ. in materia successionis ab itestato.nuũ.857. fo.cxxxviij.
Rex minor.xxv.annis an cogatꝰ habere curatores:vel possit per se administrare.super verbo adiecte impuberi.nu.41.fo.xxvj.ꝛnu.50.ꝛ.51 fo.sequenti.
Rex an possit preferre filiũ minorẽ maiori ex cã. superverbo:in eodẽ testõ relinquẽs.j.nu.204 fo.ccxj.
Reges duo occisi in francia ambitione dñandi sup ꝟbo:i eoꝺ.testõ reli.j.nu.162.fo.ccxxxiiij.
Reges de iure nullã habẽt eligendi potestatez. super verbo:ꝛ vxorẽ nomine adelasiã.in.ij.decisione.nu.373.fo.lxxxvj.
Reges francie vnde habuerint ius regalie ꝛ q̃re nominẽt ꝓsules ad ecclesias pontificales.superverbo:ꝛ vxorẽ nomine adelasiã.in.ij.decisione.nu.370.fo.lxxxvj.
Reges francie semp consueuerunt iurisditionẽ ꝛ bona ecclesie defendere.sup verbo:ꝛ vxorez noie adelasiã.in prima deci.nu.277.fo.lxxvij
Reges francie vñ habuerint ꝙ ꝯferant beneficia ecclesiastica:ꝛ tanta alia priuilegia.super ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisione.nu. 354.fo.lxxxiiij.
Reges francie quare appellẽtur christianissimi super ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.ij.decisiõe nume.365.fo.lxxxv.
Reges francie sanctos nõ est credenduꝫ tolerarꝰ se prauã consuetudinẽ.super ꝟbo:ꝛ vxorẽ nomine adelasiã.in.ij.decisio.nu.352.fo.lxxxiiij.
Reges sunt de iure gentium.super ꝟbo:condidit.j.nume.30.fo.clxvij.
Reges nõ possunt testari de suis dignitatibus. sup verbo:in eodeꝫ testamento relinquens.j. nu.150.fo.ccxxxiij.
Reges vnguntur:vt dulciores sint.super verbo condidit.j.nu.58.fo.clxxj.
Regum propriũ quid sit.sup ꝟbo:si absqꝫ libe. moreretꝰ.ij.in materia fideicõ.substitutionis. nu.34.fo.ccclxiij.
Ad reges ꝓtinet eccliaꝝ repatio.ibidẽ.nu.35
Romanũ imperiũ tria destruxerunt.sup verbo: adiecte impuberi.nu.69.fo.cclxiiij.
Rustic⁹ qui male nutriuit falconẽ an teneatꝰ.super ꝟbo:ꝛ vxorem noie adelasiaꝫ.in materia succes.ab intesta.nu.914.fo.cxliij.
Rustici qui dicantꝰ.super ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.i materia succes.ab ĩte.nu.1025.fo.cliiij.
Rustici nõ pñt cogi ad aliqua obsequia.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia succes.ab intesta.nu.907.fo.cxliij.
Rustici a Cain habuerunt ꝙ vrbes frequẽtare cupiũt.ibidẽ.nu.908.
Rustici quare sint inuidi cõtra nobiles.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia successionis ab intestat.nu.954.et.961.et.966.folio cxlviij.et sequen.
Rustici nõ possunt disponere vbi viget ius manus mortue:nisi in casib⁹ hic expressis.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.i materia succes. ab intesta.nu.956.fo.cxlviij.
Rusticitati nõ parcitꝰ quo ad rigorẽ iuris accrescendi.super verbo:ꝛ vxorẽ nomine adelasiaꝫ in.iiij.ꝓludio.nu.97.fo.lx.
Sacerdoti fidedigno creditꝰ.sup verbo:adiecte impuberi.nu.28.folio cclix.
Salariũ potest constitui de publico capientib⁹ bestias.sup verbo:et vxorem noie adelasiã.in materia successionis ab intesta.nu.883.fo.cxlj.
Salaria magistratus que sint.superverbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in.v.decisiõe.nu.589.fo.cxj.
Sales duo debent esse in mẽte iudicis:scilicꝫ scientie:ꝛ bone cõscientie.super ꝟbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.248.fo.cccv.
Salicceti laudes.sup verbo:in eodẽ testamẽ.relinquens.j.nu.65.fo.ccxiiij.
Salomon rex sacratus fuit anno.xij.super ꝟbo: adiecte impuberi.nu.9.fo.cclvij.
Sampson seipsum interfecit:ꝛ an peccauerit.super verbo.mortuo itaqꝫ testato.j.nu.82.folio cccxcj.
Sanctificari põt existens in vtero.sup verbo:ꝛ soboles quã gestabat in.nu.6.fo.cclxxxvij.
Sanctitas reguꝫ francie facit presumi eoꝝ ꝓuilegia cõcessa fuisse.super ꝟbo:ꝛ vxorẽ nomĩe adelasiã.in.ij.decisione.nu.463.fo.xcviij.
Sanitas mentis requiritꝰ in testatore tp̃e testamenti:nõ sanitas corpis.super verbo:in extremis posit⁹.nu.5.fo.clix.
Sapientes romani cõuiuia ad pacẽ semel in anno celebrabant.super verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.nu.229.fo.cccciiij.
Sapientẽ se credere est stultitia perfecta.super ꝟbo:adiecte impuberi.nu.81.fo.cclxvj.
Sapiẽtia est summe regib⁹ necessaria.sup ꝟbo: duas hñs filias.nu.101.fo.xxiij.
Saphiri virtutes.sup ꝟbo:duas habens filias. nu.114.fo.xxvj.
Saturnus planeta cuius sit ꝯditionis.sup verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã in materia successionis ab intesta.nu.960.fo.cxlviij.
Sceuole laus.super verbo:dotẽ quam ei dederat.nu.64.fo.ccxj.
Schedula in archa testatoris post mortẽ ei⁹ reperta an habeat vim testamenti:maxime ad pias causas.super verbo:testamentum.j.nu. 87.fo.clxxxvj.
Scholaris morans extra studiũ:ꝛ hñs animuꝫ reuertendi retinet priuilegiũ donec otiose incipiat viuere.super verbo:dotẽ quã ei dederat nu.65.fo.ccxj.
Scholares fatui et vagi reprehenduntꝰ.sup verbo:adiecte impuberi.nu.39.fo.cclx.
Scientia patris nõ est scientia filij.super verbo mortuo itaqꝫ testatore.ij.nu.32.fo.ccccxxiiij.
Scipio nasica laudatꝰ.super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã.in materia succes.ab itesta.nu.963. fo.cxlix.
Scriptura sola est sufficiẽs ꝓbatio statuti ꝛ consuetudinis.super verbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã in ꝓmo ꝓludio.nu.38.fo.liij.
Scriptura multũ operatꝰ.super verbo:ꝛ vxorem noie adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.990.fo.clj.
Secure verbũ quid importet.super verbo:in eodẽ testõ relinquens.j.nu.16.fo.ccxix.
Semiramis q̃ fuerit:et eius laudes.sup verbo: duas hñs filias.nu.9.fo.xj.
Semiramis a filio ꝓprio occiditꝰ.sup verbo:cuidã petro tradiderũt.nu.59.fo.ccccliiij.

Universidad de De

Index alphabeticus Principalium sententiarum.

Senatores vnde dicant̃: ⁊ quis prius eos instituit. super verbo: adiecte ĩpuberi. nu. 70. folio cclxiiij.

Seneca fuit cancellarius neronis. super verbo: ⁊ vxorē noīe adela. in. ij. decisi. nu. 494. fo. cj.

Senece mors ꝑ neronē illata: ⁊ de mirabili eius memoria. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 217. et. 219. fo. ccccij. et sequē.

Seneca decessit xpian⁹. ibidē. nu. 218. fo. cccciij.

Senescall⁹ tholosanus ɔcurrit cū viguerio ⁊ capitularis in iurisditione. sup. ꝟbo: ⁊ vxorē nomine adelasiā. in. v. decisiōe. nu. 579. fo. cx.

Seniū nō impedit quem testari. sup verbo: in extremis ɔstitut⁹. nu. 6. fo. clix.

Sententia capitalis a qua est appellatū non facit dānatū ītestabilē. sup verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 265. fo. ccccvij.
Idē si post appellationē iudex ipm interficeret exequendo sententiā. ibidē. nu. 266. folio ccccviij.

Sententia capitalis in regno frācie exeq̃tur ea die qua ꝓnunciat̃: nisi ab ea appellet̃. ibidem nu. 267. fo. ccccviij.

Sententia capitalis nō facit dānatū intestabilē in aliqb⁹ casib⁹. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 147. et. 148. fo. cccxcvj.

Sentētia lata ad mortē si quo tpe dānat⁹ in fortiā iudicis venerit valet. ibidē. nu. 149.

Sententia capitalis ilico afficit ꝑsonā. sup ꝟbo mortuo itaq; testatore. j. nu. 178. fo. cccxcix.
Fallit. vt ibidē. nu. 179. 184. 185. 186. ⁊ seq.

Sentētia capitalis nulla nō reddit ɔdēnatū intestabilē. super ꝟbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 205. fo. ccccj.

Sententia ɔtra xp̄m lata peccauit primo: q; ad furorē populi lata fuit. sup ꝟbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 237. fo. cccxcv.

Secundo peccauit: q; caruit ordine ꝓcessus. ibidē. nu. 243. Tertio peccauit: q; notoriā continet in seipa iniquitatē: ibidē. nu. 244. Quarta peccauit: q; cōtinet expressuʒ iuris errorez. ibidē. nu. 247. Quinto in pene acerbitate insolita. ibidē. nu. 254. Sexto: q; nō habuit formā diffinitiue. ibidē. nu. 255.

Sententia ɔtra xp̄ʒ ꝓlata multipliciter fuit nulla: ⁊ sic testm̄ eius validū. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 227. fo. ccccij.

Sentētia nō dʒ ferri ɔtra aliquē ad eius simplicē ɔfessionem. sup ꝟbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 348 ⁊. 349. fo. ccccxv.

Sentētia lata ɔtra ius ɔsuetudinis notorie est nulla. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in p̄mo ꝑludio. nu. 41. fo. liij.

Sentētia per fatuū parisiensem lata fuit valida sup verbo: adiecte impuberi. nu. 68. fo. cclxiiij.

Sententia lata pro aliquo sup annagio satis ꝓbat eū nobilē. sup ꝟbo: in eodem testō relinquēs. j. nu. 175. fo. ccxxxvj.

Sententia lata ɔtra vnū delinquetē nō prodest nec nocet alteri. sup ꝟbo: in extremis positus. nu. 22. fo. clxj.

Sentētia lata ɔtra ꝓducentē falsos testes non nocet testib⁹. ibidē. nu. 23.

Snia ꝑ quā adimit̃ libertas: ciuitas aut vita facit ilico dānatū ītestabilem. sup ꝟbo: mortuo itaq; testa. j. nu. 122. fo. cccxciiij. Et hoc si fuerit perfecta. ibidem. nu. 125.

Sententia ꝓlata non visis ꝟbis testamēti an valeat. sup verbo: si absq; liberis moreret̃. ij. in materia fideicō. substitutionis. nu. 129. folio. ccclxxxiiij.

Sententia interlocutoria nō mutat statū. super ꝟbo: mortuo itaq; testato. j. nu. 224. fo. cccciij.

Sententia principis facit ius quotiēs venit ad declarandū aliquod dubiū iuris. sup ꝟbo: in eodē testō relinquēs. j. nu. 197. fo. ccxxxix.

Sententie late ɔtra rebelles occasione rebellionis rescindunt̃ facta pace. super ꝟbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 232. fo. cccciiij.

Sepultura carent ecclesiastica sepeliētes excōicatos in ecclesia aut cemiterio. sup ꝟbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 287. fo. ccccx.

Sepultura honesta affert testimonium bone vite. sup ꝟbo: mor. itaq; te. j. nu. 51. fo. ccclxxxviij

Sepultura tradēda est defunctis: ⁊ inuiolabiliter ɔseruanda. sup ꝟbo: mortuo itaq; testat. j. nu. 68. fo. cccxc.

Sepulture mortuoꝝ pulcra ꝑuilegia vide super ꝟbo: mortuo itaq; testa. j. nu. 53. fo. ccclxxxix.

Sepulturā impedictes sunt īfames. sup verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 62. fo. ccclxxxix.

Seruus atrociter ꝑcutiens clericū ea intētione vt vadat romā ꝓ absolutione: pōt absolui ab ep̄o. sup ꝟbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 114. fo. cccxciij.

Seruus hereditarius relictus nō acquirit heredi futuro. sup verbo: matrē insup clerā. nu. 39. fo. xlviij.

Serui eoip̄o efficiuntur liberi et tutores cessante quacūq; excusatione: si dn̄os eos dederit testamēto filijs suis tutores. sup verbo: mortuo itaq; testa. ij. nu. 6. fo. ccccxxij.

Serui fiunt liberi ꝑ ingressum tholose. sup verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. i materia succes. ab intesta. nu. 1057. fo. clviij.

Seruitia indebita ꝓsumunt̃ extorta ꝑ metū. sup verbo ɔdidit. j. nu. 64. fo. clxxj.

Seruitoris boni vel mali cōditiones. sup ꝟbo: duas hn̄s filias. nu. 123. fo. xxviij.

Sexus differentia sublata est hodie in successione ab intestato. super verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiā. in. ij. ꝑludio. nu. 78. fo. lvij.

Sexus masculin⁹ est nobilior ꝓpter prioritatem creationis. super verbo: duas hn̄s filias. nu. 136. fo. xxix.

Serui non parcit̃ quo ad rigorē iuris accrescendi. sup ꝟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in. iiij. ꝑludio. nu. 97. fo. lx.

Sigillum alterius nō pōt quis sibi assumere. super verbo: raynutius. nu. 59. fo. ix.

Siginaldi punitio. sup verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in p̄ma deci. nu. 280. fo. lxxvij.

Signū notarij an ponat̃ in principio vel fine instrumenti nō refert. sup verb. cetera bona. nu. 65. fo. clxxxj.

Silitudo est triplex. sup verbo: mortuo itaq; testato. ij. nu. 38. fo. ccccxxiiij.

Simonides laudat̃. super verbo: mortuo itaq; testato. j. nu. 61. fo. ccclxxxix.

Socioꝝ duoꝝ mercatoꝝ q̄stionē vide super verbo: si absq; liberis moreret̃. ij. in materia fideicōmis. substitu. nu. 87. fo. ccclxx.

Societas potest fieri ꝑpetua iuramento. super verbo. testm̄. iij. nu. 40. fo. cxciiij.

Societas inter virū ⁊ vxorē hʒ vnum ꝑuilegiuʒ sup ꝟbo: ⁊ vxo. noīe adela. i materia succes. ab ītesta. nu. 788. fo. cxxxij.

Societas oīm bonoꝝ pōt fieri ⁊ ɔsistere de iure inter ɔiuges. ibidē. nu. 789.

Sodomita eoipso est etiā ante accusationē intestabilis. super ꝟbo: mortuo itaq; testato. j. nu. 134. fo. cccxv.

Sodomitarū crimē est peius crimine lese maiestatis. ibidem. nu. 135.

Sodomite omnes subito perierunt nocte natalis dn̄i. super verbo: cuidā petro tradiderunt. nu. 52. fo. cccclij.

Sodomiticū crimē quō puniat̃. super ꝟbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 138. fo. cccxcv.
Et q̄ mala ꝓueniant ex hoc crimine pessimo. ibidem. nu. 139.

Solēnitas ⁊ iuris apices non ɔsiderant̃ de iure canonico. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiaʒ in. ij. decisione. nu. 337. fo. lxxxiij.

Solēnitas iuris nō req̄rit̃ in testamēto ad pias causas facto. super ꝟbo: testamentū. j. nu. 57. fo. clxxxij.

Solēnitas iuris positiui nō requirit̃ in testamēto inter liberos. super verbo: testamentū. j. nu. 74. fo. clxxxiiij.

Solēnitas oīs requisita in actu inducit formaʒ substantialē: cui⁹ omissio vitiat ipso facto: sec⁹ in solēnitate post actū requisita. super verbo: in eodē testō relinquēs. j. nu. 24. fo. ccxx.

Solēnitas substantialis q̄ dicat̃. super verbo: in eodē testō relinquēs. j. nu. 25. fo. ccxx.

Solēnitatis extrinsece defect⁹ nō vitiat testamētū inter liberos: sed bene itrinsece solēnitatis vt si preterirent̃. super verbo: testm̄. j. nu. 89. fo. clxxxvj.

Solonis laudes. super verbo: dotē quā ei dederat. nu. 62. fo. ccxj.

Soluēs legatū ex inutili testō vt in posteꝝ obliget̃: tria requirunt̃. super verbo: si absq; liber. moreretur. ij. in materia lega. ⁊ fideicom. nu. 180. fo. ccclxxix.

Soluēs scienter legata i testō minus solēni relicta an teneat̃ soluere in futurū vel possit repetere soluta. super ꝟbo: si absq; libe. moreret̃. ij. in materia lega. ⁊ fideicō. nu. 175. ⁊. 176. folio ccclxxix.

Solutio trina ꝙ obliget ad soluendū in futuruʒ quō itelligat̃. sup ꝟbo: si absq; lib. moreret̃. ij. i mater̃. lega. ⁊ fideicō. nu. 190. fo. ccclxxxj.

Solutio tributoꝝ q̄liter ꝓbet̃. super ꝟbo: si absq; libe. moreret̃. ij. in materia legati ⁊ fideicō. nu. 186. fo. ccclxxx.

Solutū volūtarie ꝑ cōdēnatione filij nō ɔputat̃ in legitima. sup ꝟbo: in eodē testamēto relinquens. j. nu. 219. fo. ccxlij.

Sponsa simplex nō habet̃ ꝓ maritata: vt excludat̃ ab statuto. super verbo: duas hn̄s filias. nu. 160. fo. xxxij.

Sponsa nō succedit suo sponso futuro marito: nec ecōtra deficientib⁹ parentib⁹. super verbo: ⁊ vxorē noīe adela. in mate. succes. ab intesta. nu. 780. fo. cxxxj.

Spurius an possit substitui heredib⁹ patris. super verbo: ⁊ vxorē noīe adela. in materia successionis ab intesta. nu. 690. fo. cxxij.

Spuri⁹ nō pōt capere aliquid a patre etiā ex cōtractu. ibidē. nu. 691.

Spuri⁹ pōt succedere alijs parentib⁹ p̄terq; p̄ri tā inter viuos q̄ʒ vltima volūtate si ei exp̄sse relinquat̃. ibidē. nu. 692. fo. cxxiij.

Spurio relinqui pōt ꝓ alimētis. super verbo: et vxorē noīe adelasiā. in materia succes. ab itesta. nu. 686. fo. cxxij.

Spurijs religionē intrātib⁹ relinq̄ pōt. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. i materia succes. ab itesta. nu. 688. fo. cxxij.

Spurio ꝙ nō possit relinq̄ ꝑ p̄reʒ nec m̄reʒ: limitat̃ super verbo: ⁊ vxo. noīe adela. in materia succes. ab intesta. nu. 694. fo. cxxiij.

Spurij an possint succedere ex testō. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. i materia succes. ab itesta. nu. 684. fo. cxxj.

Spurijs nihil pōt queri p̄ter alimēta. super verbo: testm̄. j. nu. 89. fo. clxxxvj.

Spurie relinqui pōt ꝓ dote. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in materia succes. ab itesta. nu. 688. fo. cxxij.

Stare qn̄ aliq̄d dicatur. super ꝟbo: mortuo itaq; testato. ij. nu. 40. fo. ccccxxiiij.

Statui pōt p̄miū de publico capiēti malefactorē vel hostē: super verbo: ⁊ vxorē noīe adela. in materia succes. ab intesta. nu. 610. fo. cxiij.

Status liberoꝝ nō ledit̃ ex ɔtractu parentū. super verbo: ⁊ vxorē noīe adela. in materia succes. ab itesta. nu. 996. fo. clj.

Stat⁹ hui⁹ seculi quare ɔparet̃ pelago. super verbo: duas hn̄s filias. nu. 105. fo. xxiiij.

Statutū potest oīa supra ius positiuū. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in p̄mo ꝑlu. nu. 44. fo. liiij.

Statutū ꝙ marit⁹ nō possit dare aut relinquere vxori an valeat. super verbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in materia successionis ab intestato. nu. 777. fo. cxxxj.

Statutū ꝙ mulier testari nō possit an valeat ibidem. nu. 778.

Statutū quō cognoscatur esse contra ius ciuile aut pretorium: ⁊ de quo seruiat hoc scire. sup verbo: duas hn̄s filias. nu. 128. fo. xxviij.

Universidad de Deusto

Index alphabeticus

Statutū phibēs minorē cōtrahere sine certa solēnitate nō hz locum vbi minor cōtraheret se liberando a captiuitate. super verbo: z vxorē uoie adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 830. fo. cxxxvj.

Statutū diminuēs numerū testiū in testamētis non hz locum in codicillis. super verbo: testamentum. nu. 2. fo. cxcj.

Statutū disponens mulierē nō posse sine cōsensu duoz ppinquorum cōtrahere: nō hz locuz in femina mortis causa donāte. super verbo: testamentum. iiij. nu. 35. fo. ccilj.

Statutū si disponat p notariū in instrō debere apponi nomē. pnomē: z agnomē: non sufficeret ad validitatē instri si solū nomē apponat. sup ꝟbo: i eodē testō reliquēs. j. nu. 74. f. ccxxv

Statutū si disponat q̄ p hereditate soluat soli-dus p libra: nō tenebit filiꝰ p paterna hereditate aliq̄d soluere. super ꝟbo: mortuo itaq̄ testatore. ij. nu. 53. fo. ccccxxv.

Statutū ciuitatis si disponat q̄ filie femie cogātur oīa obseruare dispositā a testatore stātibꝰ masculis: eo tūc poterit substitui filie directo post pubertatem etiā a nō milite. super ꝟbo: si absq̄ liberis moreretur. ij. in materia pupil. substi. nu. 29. fo. cccxiij.

Statutū si disponat q̄ nō valeāt testamenta descripta p aliū tabellionē: q̄ p descriptū in matricula: si testamentum sumatur per alium q̄ per descriptum in matriculo tempore mortis: an valebit. sup ꝟbo: testm̄. j. nu. 15. fo. clxxvj.

Statutū disponēs patrē nō teneri dotare filiaz q̄ sine suo cōsensu nupsit nō valet. sup ꝟbo: dotem quā ei dederat. nu. 32. fo. ccviij.

Statutū eccleſie nō potest derogare decreto aliquam formā indicenti. super ꝟbo: in eodē testameto relinquēs. j. nu. 107. fo. ccxxvij.

Statutū excludēs simpliciter filias intelligit si masculi supersint. super ꝟbo: duas habes filias. nu. 187. fo. xxxv.

Statutū excludēs filiā maritatā an sufficiat dos vt teneat. super ꝟbo: duas hꝫs filias. nu. 158. fo. xxxij. Et ibi de statuto Laturcensi. nu. 159.

Statutū excludens filias non porrigit ad bona extra territoriū sita. super ꝟbo: duas habēs filias. nu. 140. fo. xxx.

Et anteq̄ tale statutum locum habeat duo requiruntur. vt ibidem. nu. 141. et nu. 155.

Et non habet locum in clericorum hereditatibus. ibidem. nu. 145.

Statutū excludēs matrē ppter agnatos eā excludit a legitima: lz de legitima nō loquatur. super ꝟbo: z vxorē noie adelasiam. in. j. preludio. nu. 45. fo. liij.

Statutum excludēs filiā dotatā: an valeat: z cuius effect⁹ existat. super verbo: duas habens filias. nu. 127. fo. xxviij. Et ibi vide rōnes q̄ bus fundet tale statutū. Et tale statutuz est fauorabile z nō odiosum: z qualr hoc cognoscatur. ibidez. nu. 129. fo. xxix. Et extenditur etiā ad iudeos. ibidem. nu. 139. fo. xxx.

Statutū excludēs mſem a successiōe filij ppter agnatos q̄o intelligat. super ꝟbo: z vxorem nomine adelasiam. in. j. preludio. nu. 8. fo. l.

Statutū excludēs matrē cōprehēdit oēs habentes causam ab eo. super ꝟbo: z vxorē noie adelasiam. in. j. preludio. nu. 36. fo. lij.

Statutū excludēs feminas a successione patris ppter masculos: intelligit stātibus masculis: qui patri succedant. super ꝟbo: mortuo itaq̄ testatore. ij. nu. 119. fo. ccccxxxiij. z nu. cxx.

Et q̄d si statutū dicat q̄ filia dotata nō succedat patri quousq̄s seu donec masculus superexerit. ibidem. nu. 121.

Statutū q̄o extrahat a libro cōi: vt plene probet. super ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in. j. preludio. nu. 40. fo. lvi.

Statutū excludēs filiā dotatā excludit et eiꝰ sobolem. super ꝟbo: duas habens filias. nume. 175. fo. xxxiij.

Statutū excludēs simpliciter filias nulla mētione facta de dote q̄o itelligat. sup ꝟbo: duas hꝫs filias. nu. 183. z nu. 186. fo. xxxv.

Statutū generale q̄ ppter rē vel rōne solꝰ rei ecclesiā vel clericus sit domino laico generaliter subditus an valeat. super ꝟbo: z vxorem noie adelasiā. in. iij. decisiōe. nu. 541. fo. cvij.

Statutū habilitare pōt volūtatē captatoriā. super verbo: cōdidit. j. nu. 6. fo. clxiij.

Statutū nō pōt habilitare spurios ad succedēdū. super ꝟbo: raynutiꝰ. nu. 38. z 39. f. vij. z seq.

Statutū de habēte pacē ab herede nō verificat de habēte pacē abvno ex heredibus tm̄. in. l. receptum. cōia predio. nu. 1. fo. 18.

Statutū de lucrādo dotē si viget in loco vxoris z in loco mariti seruet ius cōe z pmortak mulier in matrimonio: an vir lucrabit dotē. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in mſria successionis ab intestato. nu. 785. fo. cxxxij.

Statutū patrie dño tēporali aut curie parētiꝰ exclusis successionē deferēs: filios mōachos non excludit. super ꝟbo: z vxorē nomie adelasiam. in materia successiōis ab intestato. nu. 214. fo. lxxj.

Statutū pōt operari: q̄ paganus maiori vel extraneo substituere possit directe. super ꝟbo: si absq̄ liberis moreretur. ij. in materia compend. substi. nu. 40. fo. 355.

Statutū pmittēs occidi mulierē deprehensam in adulterio: an cōprehēdat pgnātē. super ꝟbo: z soboles quam gestabat. nu. 61. fo. ccxciij.

Statutū phibēs portari perlas nō cōprehēdit mulieres. super ꝟbo: duas hꝫs filias. nu. 23. f. xvij

Statutū punies falsos testes hz locū in pducēte vnū. sup ꝟbo: duas hꝫs filias. nu. 142. f. xxx

Statutū plus pōt circa successionē z modū succedēdi: q̄ hō. super ꝟbo: z vxorē noie adelasiam. in. j. preludio. nu. 52. fo. lv.

Statutū pmittēs filio testari extēdit ad dōationem cā mortis. super ꝟbo: mſrem ilsuper clerā. nu. 26. fo. xlvij

Statutū q̄ pater ceteri de agnatiōe teneāt de

Principalium sententiarum.

delicto filij vz. sup ꝟbo: in eodē testō reliquēs j. nu. 217. fo. ccxlj.

Statutū q̄ dñs teneat p delictis seruitoz: filiꝰ p pfe: z vxor p marito vz. ibidē. nu. 218. fo. ccxlij.

Statutū sancti antani aurelian. an excludat matrē in decani fauorē sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiam. in. j. preludio. nu. 18. fo. lj.

Statutū tholosanū q̄ p iuria absenti facta agi nō possit qualr itelligat. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in mā succes ab itesta. nu. 991. fol. clj.

Statutū pōt p filio testari sicut pr̄. super ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in. j. preludio. nu. 54. fo. lv.

Statutū q̄ ds nō possit testari fauore agnatiōis vz. super ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in. j. preludio. nu. 35. fo. liij.

Statutū nō trahit ad pterita. super verbo: duas habens filias. nu. 185. fo. xxxv.

Statutū q̄ res nō possit vēdi nisi i certo loco: an valeat. sup verbo: z vxorē noie adelasiā. in materia successiōis ab intestato. nu. 909. f. cxliij.

Statutū vocās simpliciter agnatos: satis vr excludere mſrez: lz eā expresse nō excludat. super verbo: z vxorē nomie adelasiam. in. j. preludio. nu. 27. fo. lij.

Statutū volēs filiū a pfe seorsuz cōmorātē hri p emācipato q̄o intelligat. sup ꝟbo: si absq̄ liberis moreretur. ij. in materia pupil. substi. nu. 45. fo. cccxxvj.

Statutū q̄ guelfi nō possint hre officia in ciuitate intelligit de officijs honorabilibꝰ z vtilibꝰ. sup verbo: si absq̄ liberis moreret. ij. in materia lega. z fideicom. nu. 214. fo. cxlix.

Statutū loquēs de vulgari z pupillari nō comprehēdit reciprocā. sup ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. i mā substi. breuiloq̄. nu. 28. fo. ccccxlv.

Statuto si esset puisum q̄ minor. xx. annis testari nō possit: illi tali poterit exēplariter substitui. super ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. in materia exempla. substi. nu. 6. fo. cccxxxvj.

Statuto phibit⁹ inuitare ad suas nuptias vltra xij. feminas: nō poterit in suis z filijs nuptijs eadē die celebrādis inuitare vltra. xij. mulieres. super verbo: mortuo itaq̄ testatore. ij. nu. 57. fo. ccccxxvj.

Statuto cauet q̄ familia potestatis debeat inq̄rere p ciuitatē portātes arma vetita ꝛc. iuxta tres vel quatuor iuenit cultellus an oēs tenēatur: an vero null⁹. in. l. itē mella. §. sed si plures. ad legē aq. nu. 5. fo. cccj.

Statuto si caueat: q̄ p quolibet testō soluant de cē ꝛc. an p testō pmo soluent decē: z alia decē p substitutiōe pupillari. super ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. in materia pupil. substi. nu. 56. fo. cccxvij.

Statuto si caueat q̄ statuta intelligantur plene absq̄ extraneo intellectu: z subauditiōe tunc nō hz locū argumētū a cōtrario sensu. super ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. i materia pupil. substi. nu. 11. fo. cccxxj.

Statuto si caueat q̄ filia dotata i pīna hereditate nil petere possit pter dotē: filiꝰ legitimat⁹ nō vltra petere poterit. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in materia legitimatiōis. nu. 206. fo. lxx.

Statuto stāte q̄ masculis stātibꝰ femie nō succedāt filiꝰ legitim⁹ tm̄ adoptiuꝰ vel arrogatꝰ nō excludet filiā. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. i materia successiōis ab intestato. nume. 740. fo. cxxvij.

Statuto stāte q̄ in maleficijs reus debeat ter citari: nō sufficiet vnica citatio quāuis perēptoria p tribꝰ. sup ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. in materia lega. z fideicō. nu. 183. fo. ccclxxx.

Statuto stāte q̄ primior possit retrahere rē venditā pōt pīgi terminꝰ ad pcīū soluēdū. sup verbo: z vxorē noie adelasiā. in. iiij. preludio. nu. 156. fo. lxvj.

Statuto tholosano filiꝰ seorsum a pfe cōmorās z filia maritata habenk p emācipatis: vt ēt testari possint z stare in iudicio sine pfe. sup verbo: matrē insuper clerā. nu. 25. fo. xlvij.

Statuta mſrez ppter agnatos excludētia sunt fauorabilia: z qualr hoc cognoscak. sup ꝟbo: et vxorē nomine adelasiam. in. j. preludio. nu. 33. fo. liij.

Statuta cōfuse loquētia interptāda sunt z intelligēda sm ius cōe. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in. j. preludio. nu. 66. fo. lvj.

Statuta loquētia de dote itelligunt de dote cōgrua. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in materia successiōis ab itestato. nu. 805. fo. cxxxiij.

Statuta debēt intelligi sm leges vltimaz volūtatū. super ꝟbo: duas habens filias. nu. 172. fo. xxxiij.

Statuta q̄ sint stricte intelligēda q̄o itelligak. sup ꝟbo: z vxorē nomie adelasiā. in. j. preludio. nu. 15. fo. lj.

Statuta q̄ sint interptāda sm ius cōe q̄o itelligak. super verbo: in eodē testameto relinquēs j. nu 83. fo. ccxxvj.

Statuta limitari debēt sm ius cōe in penis. sup verbo: mortuo itaq̄ testatore. j. numero. 177. fo. cccxcix.

Statuta pferētia agnatos mſri sunt legi diuine cōsona. sup verbo: z vxorē noie adelasiaz. in. j. preludio. nu. 26. fo. lij.

Statuta penā corporalē in pecuniariā trāsmittētia qualiter intelligank. sup ꝟbo: cuidā petro tradiderūt. nu. 64. fo. ccccluij.

Statuta in naturalibꝰ z legitimis quo ad successiōē ab intestato habēt locū in naturalibus tm̄. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. i materia successiōis ab itestato. nu. 707. fo. cxxv.

Stipēdia q̄ dant a rege frācie suis officiarijs q̄ta sint. sup ꝟbo: z vxorē noie adelasiā. in. v. decisione. nu. 599. fo. cxij.

Stultꝰ cōparat vitro: z quare. sup ꝟbo: adiecte impuberi. nu. 79. fo. cclxvj.

Substitui pōt filio pupillo eiꝰ liberi ex eo nasciturī: aurīā nati. sup ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. i materia pupil. substi. nu. 116. f. cccxxv.

Substitui an possit pupillariter filio pterito. sup ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. in materia pu

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index alphabeticus

pil. substi. nu. 66. fo. cccxxix.
Substitui nō pōt pupillariter adulto: cuius per statutū testari nō possit nisi i casib⁹. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. i materia pupil. substi. nu. 28. fo. cccxxiij.
Substitui nō posset pupillarit extraneo saltem directe: nisi esset i ptrariū cōsuetudo. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia pupilla. substi. nu. 26. fo. cccxxiij.
Substitui an possit phrenetico exēplarit: aut fatuo. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exēpla. substi. nu. 8. fo. cccxxxvj.
Substitut⁹ an admittat ilico repudiata pfnahereditate p filiū: aut expectare teneat terminū filio indultū ad penitēdū iurta. l. fi. C. de repudi. heredi. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 63. fo. cccviij.
Substitut⁹ vt excludat qd habeat agere heres. sup verbo: si absq; liberis moreret. in materia vulga. substi. nu. 47. fo. cccvj.
Substitut⁹ quo excludat ab instituto. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 64. fo. cccviij.
Substitut⁹ semel exclus⁹ p additionē hereditat⁊ an admittat herede postea medio restitutionis repudiāte. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. i materia vulga. substi. nu. 130. f. cccxviij.
Substitut⁹ nō ℔ opus intētare remediū. l. fi. C. de codicil. in pīsenti regno frācie. super ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia cōpē. substi. nu. 15. fo. cccl.
Substitut⁹ sicut pōt exemplariter mente capto: sic ēt furioso. sup ℞bo: si absq; liberis moreret ij. in materia exēpla. substi. nu. 4. fo. cccxxxvj.
Ēt ēt muto: surdo: z pdigo. ibidem. nu. 5.
Substitut⁹ mouēs añ heredē an trāsmittat spē substitutionis ad suos successores. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia pupil. substi. nu. 7. fo. cccxxj.
Substitut⁹ an pferat instituto: si ipse institutus de iure ciuili heres esse non possit. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 113. fo. cccxix.
Ēt qd si heres possit sed nolit venire de iure ciuili: sed venit iure pretorio. ibidem. nu. 134.
Ēt quid si repudiat bo. pos. fm tabulas pus absq; aliqd declarauerit z vult hereditatem adire. ibidem. nu. 135.
Substitut⁹ pupillariter an veniat ex tacita vulgari mortuo herede pupillo viuo testatore. super ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 99. fo. cccxiij.
ubstitut⁹ an vocet ēt ad partē hereditatis: q̄ coheredi cui fuerat substitut⁹ accreuit p repudiationē coheredis. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. i mā vulga. substi. nu. 116. f. cccxxvj.
Substitut⁹ q̄lit veniat ad bōa si ptigat pupillus heredē ꝛtestatorē ei⁹ pfez simul z semel decedere. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 116. fo. cccxvj.
Substitut⁹ vltimo an debeat hre portiōes aliox pmouētiū vel solū vltio mouētis. sup verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia substi. breuiloque. nu. 56. fo. cccxlix.
Substitutio est duplex: oirecta z idirecta: z q̄ sit vtraq;. sup ℞bo: adijciēs vt alterocha. nu. 30. z. 31. fo. cclxxxvj.
Substitutio breuiloqua si facta fuerit psonis disparibus p militē: aut p doctorē: aut p aduocatū: vel pbyterū an valeat. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia cōpē. substi. nu. 42. f. cccly.
Ēt qd de illa q̄ sit p verba cōia q̄ nō sunt, directa: nec obliqua. ibidem. nu. 43.
Substitutio cōpēdiosa in testō pagani ℞bis directis filio facta vz vt directa intra etatē pupillarē: iz postea nullo mō. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia cōpen. substi. nu. 32. fo. cccliij. Ēt hoc quomodo intelligatur. ibidem. nu. 33. z. 34.
Substitutio cōpēdiosa verbis directis facta filio impuberi vel extraneo heredi a paganis an valeat. ibidem. nu. 35.
Substitutio cōpendiosa directa a pagano ei⁹ filio pupillo in ptāte cōstituto facta infra pupillarē etatē filio morīēte iure directo est valida ꝛc. sup verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia cōpē. substi. nu. 38. fo. ccclv.
Substitutio cōpēdiosa directa filio puberi vl extraneo a pīe pagano vel matre facta nullo rē pore vz tanq; directa: iz oī tpe iure fideicōmis si est valida. ibidem. nu. 39.
Substitutio directa in codicillis facta vz inter liberos. sup verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia substi. breuiloq̄. nu. 18. fo. cccxliij.
Substitutio directa ē dignior obliq̄. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia cōpen. substi. nu. 44. fo. ccclv.
Substitutio directa an possit pacto remitti. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia fideicō. substi. nu. 96. fo. ccclxxj.
Substitutio directa nō pōt fieri alibi q̄ in testō: z si fiat obliquat. sup verbo: adijciēs vt alterocha. nu. 3. fo. cclxxxiiij.
Substitutio directa est q̄ntupler. sup verbo: adijciens vt alteroch. nu. 32. fo. cclxxxvj.
Substitutio ptim expīssa z partiz tacita q̄ sit. sup verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 24. fo. cccij.
Substitutio exēplaris cessat cessante impedimēto. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exempla. substi. nu. 47. fo. cccxlj.
Substitutio exēplaris finit per susceptionē liberoz. super verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exempla. substi. nu. 50. fo. cccxlj.
Ēt finit p penā ei⁹ cui fit ibidē. nu. 51. f. cccxlij
Substitutio exēplaris est spēs de p se distincta ab aliis substitutiōib⁹. ibidē. nu. 52. Hec est vulgaris: imo differt ab ea i decē. ibidē nu. 53. Hec pupillaris: iz ab ea differt in plib⁹. ibidē. nu. 54. Hec breuiloqua: imo differt ab ea in plurib⁹. ibidē. nu. 55. Hec cōpēdiosa: immo differt ab ea in plurib⁹. ibidē. nu. 56.
Substituto exēplaris an req̄rat q̄ fiat liberis vl sufficiat q̄ sint naturales vel legitimi tm. sup verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exempla. substi. nu. 10. fo. cccxxxvj.
Substitutio exēplaris an possit fieri liberis mēte captis: si sint religiosi. ibidem. nu. 11.
Substitutio exēplaris nō req̄rit q̄ fiat liberis impuberibus. ibidem. nu. 170.
Substitutio exēplaris pōt fieri viro sane mētis in casu quo demēs aut pdig⁹ efficeret sup verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia exēpla. substi. nu. 7. fo. cccxxxvj.
Substitutio exēplaris qualiter cōueniat cū pupillari in effectu pducti. super ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exempla. substi. nu. 38. fo. cccxl.
Substitutio exēplaris an trahat ad oīa bona furiosi: sicut pīs. ibidē. nu. 39.
Ēt qualiter cōueniat cum pupillari in modo finiendi. nu. 46. fo. cccxlj.
Substitutio exēplaris qualiter diffiniat: z q̄bus verbis fiat. sup verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exēpla. substi. nu. 1. fo. cccxxxv.
Ēt quare vocet exēplaris. ibidem. nu. 2.
Substitutio exēplaris tacita q̄ sit. super verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exēpla. substi. nu. 34. fo. cccxxxix.
Ēt cōtinet sub vulgari z pupillari. nume. 35. fo. cccxl.
Substitutio exēplaris partim expressa partiz tacita que dicatur. ibidem. nu. 37.
Substitutio exēplaris an cōueniat cū pupillari in mō. pcedendi. super verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia exēpla. substi. nume. 28. fo. cccxxxviij.
Substitutio exēplaris an possit remitti pacto. super verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia fideicō. substi. nu. 100. fo. ccclxxij.
Substitutio facta filio arrogato an extinguat per arrogationē. sup verbo: z vxorē noie adelata. in materia successionis ab intestato. nu. 735. fo. cxxvij.
Substitutio facta in vno casu in q̄b⁹ casib⁹ non extēdit ad aliū. sup verbo: si absq; liberis moreret. ij. in materia substi. vulga. nu. 28. 29. 36. 37. 38. 41. fo. cccij. z seq.
Substitutio facta i vno casu porrigit ad aliū: ēt in legatis. sup verbo: si absq; liberis moreret ij. in materia vulga. substi. nu. 43. fo. cccvj.
Substitutio fideicōmis. an ptineat i breuiloq̄ facta matrib⁹. sup ℞bo: si absq; liberis moreret ij. in materia substi. breuiloq̄. nu. 17. fo. cxliij.
Substitutio fideicōmissaria seu fideicōmissiua pter clausulā codicillarē fieri pōt in testō nullo ex defectu solēnitatis. sup ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. in materia fideicom. substi. nu. 17. fo. ccclx.
Ēt idē si in testō inutili nō fuerit clausula codicillaris expīsse posita: iz tacite subintellecta: q̄ō fit quadruplicater. ibidem. nu. 18.

Principalium sententiarum.

Universidad de D… Biblio…

Substitutio fideicōmissaria an possit fieri in donatione causa mortis: aut inter viuos facta. ibidē.nu.20.fo.ccclxi.
Substitutio fideicōmissaria dꝫ fieri verbis in directis: ⁊ obliquis. sup verbo. si absqꝫ libe.moreret̄.ij.i materia fideicōmis.substitu. num̄. 5. fo.ccclix.
Substitutio fideicōmissaria fieri pōt pure ⁊ ꝯditionaliter. super ꝟbo: si absqꝫ lib.moreret̄.ij.in materia fideicō.substi.nu.62.fo. ccclxviij.
Substitutio fideicōmissaria quare dicat̄: ⁊ quō fiat. super ꝟbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij. in materia fideicō.substi.nu.1.et.2.fo.ccclix.
Substitutio an possit fieri succedentib⁹ ab intestato. sup verbo: adijciens vt alterocha.num̄. 22.fo. cclxxxv.
Substitutio nō potest fieri nec adimi in codicillis directe. super verbo: testamentum. iij.nu. 65.fo. cxcviij.
Substitutio fieri potest in donatione cā mortis ⁊ ex ea transfertur ipso iure dñiuꝫ. sup verbo: testamentū.iiij.nu.32. fo.ccij.
Substitutio iuramento firmata si nō pōt valere iure directo: saltē valebit iure obliquo ꝓpter iuramentū. super ꝟbo testm̄.iij.nu.23.fo.cxciij
Substitutio militaris in reciproca cōtenta non operat̄: nisi quo ad bona testatoris: secus in pupillari vel exemplari contentis in eodē. super ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.in materia substi. breuiloq̄.nu.42.fo.cccxlvij.
Substitutio pupillaris tacita cōtinet̄ in exp̄ssa exemplari. sup verbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij. in materia exempla.substi.nu.36.fo.cccxl.
Substitutio pupillaris ꝯseruat̄ hodie testamēto stante nullo p̄teritiōe filij: secus si testm̄ eēt nullū ꝓpter defectū p̄teritionis heredis. sup ꝟbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij.in materia pupillaris substi.nu.67.fo.cccxxix.
Substitutio pupillaris quotuplex sit. sup verbo si absqꝫ libe.moreret̄.ij.in materia pupil. substi.nu.71 fo. cccxxix.
Substitutionis pupillaris quis sit effectus. sup verbo: si absqꝫ lib.moreret̄.ij.in materia pupilla.substi.nu.72.80 .et 86.fo.cccxxix.
Substitutio pupillaris exp̄ssa in q̄b⁹ casib⁹ nō ꝯtineat vulgarē. sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia pupil.sub.nu.73.et nu.79 fo.cccxxix.
Substitutio pupillaris tacita non excludit matrē pupilli: nec patrē: auiā: aut fratrē. sup verbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij.in materia pupilla.substi.nu.88 fo.cccxxxj.
Sed bene excludit matrē pupilli ex volūtate testatoris.ibidem.nu.89. fo.cccxxxij.
Substitutio pupillaris tacita est quadruplex. ibibem.nu.91. fo. cccxxxij.
Substitutio facta a milite per verba directa est et valet omni tempore tanq̄ directa. sup ꝟbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij.in materia compē.substitutionis.nu.11.fo.ccclj.
Substitutionis directe quis sit effectus. sup verbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij.in materia compēdiose substi.nu.12.fo.cccli.
Substitutio pupillaris cōtenta sub breuiloqua excludit matrē. super verbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij.i materia pupillaris substitutionis. numero.102. fo. cccxxxiij.
Substitutio pupillaris nō pōt ꝯtineri sub breuiloqua: nisi fiat duob⁹ filijs pupillis in potestate testatoris ꝯstitutis oīno parib⁹.ibidem.numero.103.
Substitutio pupillaris ꝯtēta in ꝯpendiosa etiā excludit matrē.ibidē.nu.104
Substitutio pupillaris quō finiat̄.ibidē.nu.108 109. 110.et.111.fo.cccxxxiiij.
Substitutio pupillaris an sit vnū ⁊ non diuersa cū paterno testō. sup verbo: si absqꝫ libe. moreret̄.ij.i materia pupillaris substitutionis. numero.54. fo. cccxxvij.
Substitutio pupillaris quo iure fuerit introducta. superverbo. si absqꝫ libe.moreret̄.ij.in materia pupil. substi.nu.19.fo.cccxxij.
Et q̄t requirantur vt valeat.ibidem.num̄.20. et sequen.
Substitutio an intelligat̄ facta pupillaris exp̄ssa: si testator dixerit: filiū meū instituo: ⁊ eidē filio meo pupillo substituo Caium. super verbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij. in materia pupillaris substi.nu.17.fo. cccxxij.
Et quid si dixerit: si fili⁹ me⁹ in pupillarie tate decesserit: titius heres mihi esto: vel bona mea veniant ad titiū.ibidē nu.18.
Substitutio pupillaris ⁊ exemplaris an conueniāt in causa ꝓducente. super ꝟbo: si absqꝫ libe.moreret̄.ij.in materia exēpla. substitutiōis nu.3.fo.cccxxxv.
Substitutio pupil. cōseruat̄ etiā hodie per aut. ex cā.C.de libe.prete sed nō vulgaris. super verbo: in eodē testō relinquēs.j.nu.238.fo. ccxlv. Limita vt ibidem.nu 239.
Substitutio pupillaris inutilis an contineat tacitā vulgarē. superverbo: si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia vulga.substitutio.nume. 139 fo .cccxix.
Substitutio pupillaris tacita in vulgari ꝯtenta ⁊ ecōtra dicit̄ substitutio scripta. super verbo: si absqꝫ liberis moreret̄. ij. in materia vulga. substi.nu.110.fo.cccxv.
Substitutio pupillaris an trahat̄ ad bona causa ipsius pupilli: q̄ paterna sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.i materia pupilla. substitut. nu.82.et seq.fo.cccxxxj.
Substitutio pupillaris et exemplaris an conueniāt in materia producibili. super verbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij. in materia exemplaris substi.nu. 9.fo.cccxxxvj.
Substitutio pupillaris quare fuerit introducta super verbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij. in materia pupillaris substitutionis. numero.2.fo. cccxx.
Et quomō fiat.ibidē.nu.4.et.8.et.nume.12. et nume.14.
Substitutio pupillaris nō finit̄ ꝑ susceptionem bastardorū: sed fideicōmissaria. sup verbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.in materia pupil. substi.nu.115.fo.cccxxxv.
Substitutio pupillaris facta a matre vel patre filio in ptāte nō existēti an saltē valeat iure fideicōmissi. sup verbo: si absqꝫ liberis moreret̄ ij.in materia pupil.substi.nu.36.fo.cccxxiiij.
Substitutio pupillaris si facta fuerit vētri: an vētre nō nascēte veniat substitutus ex tacita vulgari. sup verbo: si absqꝫ liberis moreret̄ .ij.in materia vulga.substi.nu.100.fo.cccxiiij.
Substitutio pupillaris facta filio emancipato: aut bastardo: aut extraneo vꝫ iure fideicōmissi. sup verbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij. in materia pupil.substi.nu.48.fo.cccxxvj.
Substitutio pupillaris q̄d dicat̄. sup ꝟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiam.in.j.preludio.nu.12.fo.lj.
Substitutio pupillaris an possit remitti. super verbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.in materia fideicō.heredi.nu.99.fo.ccclxxij.
Substitutio pupillaris q̄ñ extiguat̄ ꝑ arrogationē. sup ꝟbo: ⁊ vxorē no e adelasiā.in materia successiōis ab intestato.nu.753.fo.cxxix.
Substitutio vt sit pupillaris duo req̄runt̄. sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.in materia vulga.substi.nu.23 fo.cccij.
Substitutio reciproca q̄ñ ꝯtineat tm̄ duas pupillares. sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.i materia substi.breuiloque.nu.21.fo. ccxlv.
Et q̄ñ duas tantū exēplares.ibidem.nu.22.
Et quādo quatuor aut sex vel octo continet substitutiones.ibidem.nu.23. Et semper continet plures substitutiones paris numeri: ⁊ nō imparis.ibidem.nu.24.
Substitutio reciproca facta talib⁹ ꝑsonis: q̄bus nō equaliter cōuenit vulgaris: nō cōtinet vulgarē. sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij. i materia substi.breuiloque.nu.47.fo.cccxlvij.
Substitutio reciproca vni pupillo ⁊ alteri furioso facta an contineat pupillarē ⁊ exemplarē substitutiones.ibidem.nu.48.
Substitutio reciproca si fieret personis disparibus nō simpliciter: sed cōpendiose: an valeat. ibidē.nu.49.fo.cccxlviij. Et q̄d si fiat ꝑsonis disparibus ab initio: q̄bus postea superuenit equalitas: ⁊ paritas ibidem.nu.50. Et q̄d si ab initio fuit equalitas: sed postea superuenit inequalitas.ibidem.nu.54.
Substitutiōis spes an trāsmittat̄ saltē ad suos si substitut⁹ p̄moriat̄ instituto. sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.in materia pupil.substi.nu. 117.vsqꝫ ad finem.fo.cccxxxv. Et ꝙ non venit in confiscatione bonorum.ibidē.nu.118.
Substitutio vulgaris cōtinet tacitā pupillarē quotiens fit pupillo. etiā si mater pupilli esset in medio sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄. ij. in materia vulga.substi. nu.103. Fallit in aliq̄bus casibus. vt ibidem.nu.106.fo.cccxv.
Substitutio vulgaris tacita ꝙ non sit matris exclusiua quomodo intelligatur. super verbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.in materia pupil. substi.nu.16.fo.cccxxij.
Substitutio vulgaris tacita sub pupillari cōprehēsa qualiter finiat̄: ⁊ extinguat̄. sup verbo: si absqꝫ liberis moreret̄.ij.in materia vulga.substi.nu.137.⁊.138.fo.cccxix.
Substitutio vulgaris q̄uo sit faciēda. sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret̄. ij.in materia vulga. substi.nu.4.fo.ccxcix.
Et q̄bus verbis fiat.ibidem.nu.5.fo.ccc.
Et quare appelletur vulgaris.ibidem. nu.6. fo.ccc.
Et q̄uo diffiniat̄.ibidem.nu.7.fo.ccc.
Et est directa.ibidem.nu.9.
Et quotuplex sit.ibidem.nu.10 11.⁊.12.
Substitutio vulgaris cōprehēsa sub breuiloqua: aut compendiosa: an sit expressa vel tacita. ibidem.nu.13.
Substitutio vulgaris facta posthumo q̄uo intelligatur.ibidem.nu.18.fo.cccj.
Substitutio vulgaris tacita que dicatur.ibidē. nu.19.
Substitutio vulgaris cōtēta sub pupillari ꝙ sit oīno tacita q̄uo intelligatur.ibidem nu.22.
Substitutio vulgaris facta in vno casu an extēdatur ad alium.ibidem.nu.25.⁊.26. fo.cccij.
Substitutio vulgaris cessat quādiu est spes ꝙ heres hereditatem adeat.ibidem.nu.45.
Substitutio vulgaris excludit matrē heredis: quāuis fuerit tacita. sup verbo: si absqꝫ liberis moreretur.ij. in materia vulga. substi.nu. 118.fo.cccxvj.
Substitutio vulgaris tacita an excludat matrē testatoris.ibidem.nu.119.
Substitutio vulgaris partim exp̄ssa ⁊ partim tacita excludit matrem.ibidem.nu.120.
Substitutio vulgaris de suo ⁊ necessario herede facit voluntarium.ibidem.nu.21.
Substitutio vulgaris qualiter finit̄ ⁊ extinguit̄. ibidem.nu.122.123.⁊.224.fo.cccxvij.
Substitutio vulgaris in quibus casibus nō extinguitur per aditionem hereditatis.ibidem. nu.125.fo.cccxvij.
Substitutio vulgaris facta oib⁹ heredib⁹ institutis an expiret vno ex eis adeunte. Et primo si facta fuerit disiunctiue.ibidē.nu.126.
Et quid si facta fuerit per copulam negatiuam.ibidem.nu.127.
Et quid si simpliciter absqꝫ alia copula. ibidem.nu.128.fo.cccxviij.
Et quid si fuerit adiecta copula, et ibidem. nu.129.fo.cccxviij.
Substitutio vulgaris expressa an contineat exēplarem. super verbo: si absqꝫ liberis moreretur.ij.in materia vulga.substi.nu.112.fo.cccxv.
Substitutio tacita filij an sustētet testamentum patris: an requirat̄ ꝙ fili⁹ exp̄sse instituatur. super verbo: adijciens vt alterocha.nume.23. ⁊.24.fo.cclxxxv.
Substitutio facta verbo cōi in re certa nūq̄ pōt dici directa. sup verbo: si absqꝫ liberis moreret̄

Index alphabeticus

ij.in materia cõpẽ.substi.nu.49.fo.ccclvj.
Et quid si adiecta fuerit clausula: si absq; liberis decesserit.ibidem.nu.50.fo.ccclvij.
Et quid si testator direrit:si filius impubes sine liberis decesserit.ibidem.nu.51.
Substitutio facta filio:z eius liberis: z liberoũ liberis an valeat.ibidem.nu.52.
Et quid si fiat verbis directis et obliquis simul:vel directis z communibus: aut cõibus et obliquis.ibidem.nu.53.
Et quid si verba directa z cõmunia apponuntur i pẽonis diuersis.ibidẽ.nu.54.fo.ccclviij
Et q̃d si testator certa reliquit legata volẽs residuum bonoũ alteri pertinere. ibidẽ.nu.55.
Et q̃d si dixerit q̃cũq; filio me⁹ decesserit sine liberis.bona denẽ pauperibus.ibidez.nu.56.
Et quid si dixit:bona mea vẽdant:z pcium detur pauperib⁹.ibidem.nu.58.fo.ccclix.
Substitutio p verba directa nõ ciuilia in re certa facta nõ trahit ad vniuersam hereditatẽ. sup verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia pupil.substi.nu.81.fo.ccccxx.
Substitutio facta verbis directis q̃si obliquek. super verbo:adijciens vt alterocha.nume.4. fo.cclxxxiiij.
Substitutio facta in codicillis valet iure directo in tribus casibus.ibidem.nu.5.
Substitutio facta verbis directis impuberi:aut puberi:vel emãcipato p militẽ:doctorẽ:aduocatum: presbyterum est omni tẽpore directa. sup verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia cõpendi.substi.nu.37.fo.ccclxiij.
Substitutio quib⁹ ꝓbis fiat.sup ꝓbo:adijciens vt alterocha.nu.21.fo.cclxxxv.
Substitutio vna q̃ cõtineat aliã pcedit ex interpretatiõe extẽsiua:nõ aũt declaratiua. super verbo:si absq; liberis decesserit.ij. in materia vulga.substi.nu.20.fo.cccj.
Subtilitas facit aliq̃n hoiez errare. sup ꝓbo:in eo. testamento relinquens.j.nu.115.fo.ccxxix.
Subditi an teneanẽ facere excubias in castro dñi.sup ꝓbo:z vroiẽ noie adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.1028.fo.cluij.
Subditi in quib⁹ teneanẽ cõtribuere dño.super verbo:z vroiẽ noie adelasiã.in.iiij. decisione nu.554.z.555.fo.cviij.
Subiectio monachalis est potius filialis q̃s seruilis.sup verbo: si absq; liberis moreret. ij.in materia vulga.substi.nu.85.fo.ccccj.
Subiect⁹ iurisditiõi alter⁹ sub iuramento fidelitatis nõ põt progare iurisditionẽ in alterũ iudicẽ dñm vel populũ:nisi domino suo cõsentiente.super verbo:z vroiem noie adelasiã.in ij.decisione.nu.34-6.fo.lxxxiij.
Submittẽs se alicui principi videt submittere terrã z vasallos.sup ꝓbo:z vroiẽ noie adelasiã in materia succes.ab itestato.nu.732.f.cxxvij.
Substitutionẽ breuiloquã an impediat disparitas reciproce substitutoꝝ cõiugis in cõiunctione naturali:aut portiõib⁹ hereditariis.sup verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia substi.breuiloque.nu.31.fo.ccccxlvj.
Et q̃d si intercedat inequalitas psonarum: quod fit triplicater.ibidem.nu.32.z.33.
Substitutionẽ esse directã vel obliquã in iudicãdo nõ est recedẽdũ a ꝓbis. sup ꝓbo:eidẽ impuberi succederẽt.nu.1.z.3.fo.ccccij.
Substitutiõe exẽplari nõ curat: q̃ ille cui fit per mortẽ testatoris efficiat sui iuris:sed q̃ nõ sit recasurus in potestatez alterius.sup verbo:si absq; liberis moreretur.ij .in materia exempla.substi.nume.18.z.19.fo.ccccxxvij.
Sed requiritur q̃ pater testator prius sibi faciat testamentum.ibidem.nume.20.
Et q̃ filius sit institutus:vel exheredatus.ibidem.nu.21.
Substitutiões sunt multũ fauorabiles.sup ꝓbo: si absq; liberis moreret.ij. in materia vulga. substi.nu.30.fo.ccciij.
Substitutiões in reciproca cõtẽte: q̃ excludant mẽz:z ceteros ab intestato successores:an sit verũ.sup ꝓbo:si absq; liberis moreret.ij. i materia substi.breuiloq̃.nu.44.fo.ccclxvij.
Substitutiões vulgares z pupillares sunt ceterarũ stipites pmittit z cardinales sup quib⁹ cetere fundate sunt:indeq; vitã exauriũt.sup verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia pupil.substi.nu.1.fo.cccxx.
Substitutionũ materia q̃stum vtilis sit: vide super verbo:adijciens vt alterocha. nu.6.et.7. fo.cclxxxiiij
Succedere q̃ nõ põt ei:quẽ occidit: non poterit etiã succedere ei in bonis:q̃ heres habuit ab illo occiso.sup ꝓbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia pupil.substi.nu.75.fo.cccxx.
Succedere quis debeat in bonis vacãtib⁹ si dubiũ sit de dñi volũtate.super ꝓbo:z vroiẽ nomine adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.930.fo.cxlv.
Et quid in thesauro inuẽto:aut in reb⁹ periclitatis in mari.ibidem.nu.935.
Succedere possunt ẽt existẽtes in vtero:dum tñ sint cõcepti.super ꝓbo: z vroiẽ noie adelasiã. in materia successionis ab intestato.numero. 604.fo.cxlij.
Succedere q̃s debeat in bonis mobilib⁹ p derelicto habitis.sup ꝓbo:z vroiẽ noie adelasiã.i materia succes.ab intesta.nu.922.fo.cxliiij.
Et quid in re immobili allodiali p derelicto habita.ibidem.nu.924.
Succedat vbũ an sit obliquũ.super ꝓbo:eidem impuberi succederent.nu.16.fo.ccxciij.
Succedũt sibi iuicẽ existẽtes in recta linea vsq; in infinitũ:sed collaterales vsq; ad decimum gradũ.super verbo: z vroiẽ noie adelasiaz.in iij.preludio.nu.80.fo.lviij.
Succederẽt ꝓbũ est vbũ cõe.super ꝓbo:si absq; liberis moreretur.ij.nu.2.fo.ccxcix.
Succedit iure pretorio parentibus per filios ex triplici capite. super verbo: mortuo itaq; testatore.ij.nu.154.fo.ccccxxxvj.
Succedens per vulgarẽ dicit heres testatoris.

Principalium sententiarum.

super verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia pupil.substi.nu.6.fo.cccxxj.
Succedẽtes testatori ꝓpter idignitatẽ heredis scripti an teneanẽ restituere fideicõmissum.super verbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia fideicom.substi.nu.76.fo.ccclxix.
Successio cessat inter parẽtes in hereditate spirituali.sup verbo:z vroiẽ noie adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.772.fo.cxxx.
Successio inter cõiuges nõ pcedit de iure ciuili: sed de iure ptorio.sup ꝓbo:z vroiẽ nomine adelasiam.in materia successionis ab intestato.nu.799.fo.cxxxiij.
Successio nõ põt deferri liberis nõdũ cõceptis. super verbo:z vroiẽ nomine adelasiam.in materia successiõis ab intestato.nu.605.fo.cxiij.
Successio nõ hz locũ inter adoptiuos ex cõsuetudine regni frãcie.sup verbo:z vroiẽ nomie adelasiã.in materia successiõis ab intestato. nu.758.fo.cxxix.
Successio an sit de iure diuino.super ꝓbo:testamentum.j.nu.3.fo.clxxiiij.
Successio sola ab intestato z nõ ex testõ dicit ꝓprie legitima successio.sup ꝓbo:z vroiez noie adelasiam.in.ij.preludio.nu.74.fo.lvij.
Successio ab intestato.super ꝓbo: z vroiẽ noie adelasiam.nu.1.fo.xlix.
Successio ab intestato an habeat locũ inter spirituali cognatiõe cõiũctos.super ꝓbo:z vroiẽ nomine adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.763.fo.cxxx.
Successio legitima nõ hz ꝓprie locũ in allodia lib⁹.super verbo:et vroiem nomine adelasiã. in.ij.decisiõe.nu.304.fo.lxxx.
Successio matris z quorũcũq; ascẽdẽtiũ nõ est de iure naturali:sed positiuo:ideo tolli potest statuto.super verbo:z vroiem noie adelasiaz. in.j.preludio.nu.21.fo.lj.
Successio qualiter fiat q̃si collaterales cõcurrũt cũ ascẽdẽtib⁹ in successione.super ꝓbo: z vroiem nomine adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.638.fo.cxvij.
Successio pdẽda p futuram ingratitudinẽ non potest pacto conseruari.superverbo:duas habens filias.nu.225.fo.xxxix.
Successio regnorum et magnorum feudorum extenditur in infinitum gradum.superverbo: et vroiem nomine adelasiam.in.iij. preludio nu.92.fo.lix.
Successiões sunt de iure positiuo.sup ꝓbo:z vroiẽ noie adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.949.fo.cxlvj.
Successiões sunt de iure positiuo. sup verbo:et vroiẽ nomine adelasiã.in materia successionis ab intestato.nu.226.fo.lxxij.
Successiões sunt de iure positiuo.super verbo: z vroiez nomine adelasiam.in.j.preludio.nu. 43.fo.luiij.
Suus non dicit:nisi sit in potestate alt⁹ de cui⁹ successione agit.super verbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.15.fo.ccccxxij.
Fallit in quinq; casibus vt ibi. nume.16.17. 18.z.19.
Sui z emãcipati differunt in modo succedẽdi. super verbo: z vroiem nomine adelasiam. in materia successiõis ab intestato.nume. 208. fo.lxx.
Suorum appellatione qui veniãt.super ꝓbo:testamẽtum.iij.nu.47.fo.cxcv.
Suitas q̃o consideratur. sup verbo: z vroiem nomine adelasiã.in materia successiõis ab intestato.nu.178.fo.lxviij.
Suitatis existentia. vt filius inuitus sit heres introducta fuit patris fauore.super verbo:mortuo itaq; testatore.secundo.numero.85. folio ccccxxix.
Suitas in q̃bus casibus nõ tollat p dationem coheredis.sup verbo: mortuo itaq; testatore ij.nu.209.fo.ccccxlij.
Suitas nõ pdit p ingressu religiõis.sup ꝓbo: si absq; liberis moreretur.ij.i materia vulga. substi.nu.88.fo.cccxij.
Suitas vt in aliquo operet sua priuilegia duo requiruntur.sup verbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.11.fo.ccccxxij.
Suitas tollit in filio per dationez coheredis extranei.super verbo: mortuo itaq; testatore.ij. nu.7.fo.ccccxxij.
Suitas an tollat p renũciationẽ filij vel exheredationez. super verbo:mortuo itaq; testatore ij.nu.211.fo.ccccxliij.
Suitatis ꝓilegiũ plene vide.sup ꝓbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.1.fo.ccccxxij.
Suitas sola existẽtia tãtũ operat quãtũ aditio hereditatis.super ꝓbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.21.fo.ccccxxiij.
Suitatem tolli per dationem vulgaris substituti qualiter intelligatur.super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia vulga.substi. nu.93.fo.ccexiij.
Supbi z alta psumẽtes reprehẽdunt.sup verbo: si absq; liberis moreretur.ij.in materia vulga. substi.nu.42.fo.cccv.
Superbi z ingrati reprehẽdunt.sup ꝓbo:in eodẽ testamento relinquens.j.nu.205.fo.ccxl.
Supflua nõ nocẽt in cõtractib⁹. sup ꝓbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.418.fo.ccccxxj.
Supplicia exercere ẽm modum a iure prefixum non est peccatuz.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.207.fo.ccccj.
Suspẽsi nõ possunt tradi sepulture sine permissione principis.super verbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.105.fo.ccexcij.
Suspicio mala non cadit in ecclesia aut eius seruitoribus.super verbo:duas habẽs filias. nume.208.fo.cxxviij.
Et quid si clericus reperiat amplexari puellam.ibidem.nu.209.

Universidad de Deusto Biblioteca

T Abule pupillares an cõfirment adi tione hereditatis facta ex tacita vulgari. sup verbo: si absq̃ liberis morerent. ij. in materia pupil. substi. nu. 69. fo. cccxxix.
Tabellio vnus sufficit in inuẽtario describẽdo. super verbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 415. fo. ccccxxj.
Tabelliones creati auctoritate capitulariorũ tholose vbiq̃ terrarũ habent p notarijs. sup verbo: ⁊ vxorez nomine adelasiam. in. v. decisione. nu. 580. fo. cx.
Tabelliones sunt iudices ordinarij voluntarie iurisditionis. super verbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 419. fo. ccccxxj.
Tacitũ qd dicat. sup ꝟbo: si absq̃ liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 111. fo. cccxv.
Tentoria quis primo inuenerit. super verbo: domum. nu. 5. fo. ccxij.
Termin⁹ adeũdi vel repudiãdi hereditatẽ statui põt heredi ad requestã quorũ interest. sup verbo: ⁊ vxorez nomine adelasiam. in. iiij. preludio. nu. 154. fo. lxvj.
Tectũ ecclesie beati dyonisij argenteũ fuit pauperib⁹ tpe famis erogatũ. sup ꝟbo: ⁊ vxorem noie adelasiã. in materia successiõis ab intestato. nu. 827. fo. cxxxvj.
Tempus cõficiẽdi inuẽtarij nõ põt abbreuiari: nec eo pẽdẽte heres conueniri. sup ꝟbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 410. fo. ccccxx.
Temp⁹ immemoriale iũctũ cũ fama qd operet. super verbo: ⁊ vxorẽ nomine adelasiã. in. ij. decisione. nu. 462. fo. xcviij.
Tempus pponẽdi errorẽ via supplicationis in regno frãcie quãtum duret. sup ꝟbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 273. fo. ccccviij.
Testari de bonis suis in morte quare cuiq̃ sit permissum. sup verbo: testamentũ. j. nu. 6. ⁊. 8. fo. clxxiiij. ⁊ seq.
Testari libere qd dicat. sup verbo: in eodẽ testamento relinquens. j. nu. 135. fo. ccxxxj.
Testari licitum est de bonis alienis de cõsensu domini. sup verbo: cõdidit. j. nu. 2. fo. clxiiij.
Testari põt in articulo mortis cõstitut⁹. sup verbo: in extremis positus. nu. 1. fo. clix.
Testari qlibet põt etiã si matrẽ nõ habeat. sup verbo: matrem insuper cleram. nu. 1. fo. xlv.
Testari põt qlibet libere inter suos liberos. sup verbo: testamentum. iij. nu. 58. fo. cxcvij.
Testari nõ põt qs p nũciũ vel epistolam. super verbo: condidit. j. nu. 15. fo. clxv.
Testari põt qlibet de feudis ex cõsuetudine. sup verbo: duas habens filias. nu. 70. fo. xx.
Testari nõ põt qs etiã inter liberos ⁊ parentes parisius ⁊ in ducatu normannie. sup verbo: et vxorem nomine adelasiaz. in materia successionis ab intestato. nu. 1039. fo. clvj.
Testari qñ qs nõ põt ex ɔsuetudĩe: põt disponere inter viuos ⁊ institutionez facere conditionalem. ibidem. nu. 1040.
Testãs in ingressu religiõis nõ tenet seruare solẽnitatẽ. sup ꝟbo: testamẽtũ. j. nu. 53. fo. clxxxj.
Testãs necesse hz manu ppria scribere heredẽ: aut ore pprio nominare. super verbo: in extremis positus. nu. 18. fo. clx.
Testandi facultas plus competit ex gratia q̃ mero iure. super verbo: testamentum. j. nu. 5. fo. clxxiiij.
Testamentum quid sit. super verbo: testamentũ j. nu. 4. fo. clxxiiij.
Testamẽtũ quomodo diffiniat. super verbo: cõdidit. j. nu. 7. fo. clxv.
Testamẽtũ an veniat appellatiõe testamẽti: vel cõtract⁹. sup ꝟbo: testamentũ. iij. nu. 5. fo. cxcj.
Testm̃ differt a codicillo in multis sup ꝟbo: testamentum. iij. nu. 55. fo. cxcvij.
Testm̃ lz cãcellatũ nõ dz de libro radi: nec tolli. super ꝟbo: testamẽtũ. ij. nu. 6. fo. clxxxviij.
Testm̃ ceci factum nõ seruata solẽnitate an valeat inter liberos testatoris. super verbo: testamẽtum. j. nu. 79. fo. clxxxv.
Testamẽtũ nõ cõfirmat morte testatoris: q̃ resurrexit. super verbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 334. fo. ccccxiiij.
Testm̃ in qb⁹ casibus morte testatoris naturali nõ cõfirmat. sup ꝟbo: mortuo itaq̃ testatore j. nu. 30. ⁊. 31. ⁊. 41. fo. ccclxxxvij.
Testm̃ coacte ⁊ metu factũ an valeat. sup ꝟbo: cõdidit. ij. nu. 1. ⁊. 4. fo. clxxj. et seq.
Testm̃ cõtinẽs clausulã ad sequẽtia derogatoriã nõ tollit p sequẽs: i q̃ de pmo nõ fit mẽtio. sup ꝟbo: testm̃. ij. nu. 15. fo. clxxxviij.
Testamentum in carcere expeditum an valeat. super verbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 22. fo. ccclxxxvij.
Testm̃ dãnati ad mortẽ an ĩualidet si moriat intra decẽdiũ datũ ad appellãdũ. sup ꝟbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 275. fo. ccccviij.
Testamẽtũ in dubio presumitur factum per puberem: nisi cõtrarium probet. super verbo: adiecte impuberi. nu. 91. fo. cclxvij.
Testm̃ filij an valeat si interueniat iuramẽtum ipsius filij ⁊ patris. super verbo: matrem insuper cleram. nu. 50. fo. xlix.
Testm̃ filij in potestate patris factũ est nullum. sup verbo: matrem insup claraz. nu. 2. fo. xlvj.
Testm̃ filij de cõsensu patris factũ nõ vz. sup verbo: matrẽ insuper cleram. nu. 16. fo. xlvj.
Testm̃ factũ p filiũfami. an possit recõualescere p supueniẽtiã libertatis. sup ꝟbo: matrẽ insuper cleram. nu. 12. fo. xlvj. Et in quibus casibus valeat. ibidem. nu. 17.
Testamẽtũ furiosi sapiẽter factum. super verbo: adiecte impuberi. nu. 67. fo. cclxiiij.
Testm̃ in quo fili⁹ nõ fuit institut⁹ sed pteritus valet in viginti ⁊ septẽ casibus. super verbo: in eodem testamẽto relinquens. j. nu. 54. 69. cum seq. fo. ccxxij. ⁊ seq.
Testm̃ i q̃ fuit heres sub cõditiõe istitut⁹ valet. super verbo: reliquit. nu. 24. fo. cclxxj.
Testamẽtum imperfectum valere vbi heredes sunt ab intestato instituti quomodo intelligatur. sup ꝟb. in extremis posit⁹. nu. 41. f. clxiij.
Et an sufficiat dicere: instituo illũ: cui⁹ nomẽ scripsi in tali schedula. ibidem. nu. 42.
Testamentũ prius factũ sicut irritat per sñiam capitalẽ: sic impedit fiẽdũ. sup verbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 123. fo. cccxciiij.
Testamentũ quo iure fuit inuentum. super ꝟbo: testamentũ. j. nu. 2. fo. clxxiiij.
Testm̃ nõ lectũ seu recitatũ corã notario ⁊ testibus non valet. super verbo: in extremis positus. nume. 40. fo. clxij.
Testm̃ inter liberos hz in se tacitã clausulã codicillarẽ. sup ꝟbo: testm̃. j. nu. 82. fo. clxxxv.
Testm̃ inter liberos valet cũ duobus testibus. super verbo: testm̃. j. nu. 74. fo. clxxxiiij.
Testm̃ militis valet absq̃ iuris solẽnitate expeditũ. super ꝟbo: testm̃. j. nu. 21. fo. clxxvj.
Testm̃ minus an valeat etiam inter bastardos. sup verbo: testm̃. j. nu. 83. fo. clxxxv.
Testm̃ nuncupatiuũ qd sit: ⁊ qualiter fiat. super verbo: testm̃. j. nu. 10. fo. clxxv.
Testamentũ patris pcedere dz substitutionẽ filij. sup verbo: si absq̃ liberis moreret. ij. in materia pupil. substi. nu. 58. fo. cccxxviij.
Et qd si nõ facit testm̃: sz codicillos. ibi. nu. 59
Testamentũ factũ corã principe nõ requirit solẽnitatẽ. super verbo: testm̃. j. nu. 17. fo. clxxvj.
Testamentũ factũ apud acta iudicis nõ requirit aliã solẽnitatẽ. ibidẽ. nu. 18.
Et an tũc valeat sine testibus. ibidẽ nu. 19.
Testm̃ factum a dño in loco vbi hz merũ imperiũ valet sine solennitate. ibidẽ. nu. 20.
Testamentũ in quo fuit posthumus preteritus an possit approbari. super verbo: in eodẽ testõ relinquẽs. j. nu. 118. fo. ccxxix.
Testm̃ factũ in rure nõ requirit solẽnitatẽ. super verbo: testm̃. j. nu. 12. fo. clxxv.
Et quid si fiat in carcere: vel tẽpore mortalitatis. ibidem. nu. 13.
Testm̃ an reuocet per testatoris recõualescẽtiã. sup ꝟbo: in extremis positus. nu. 3. ⁊. 4. fo. clix
Testamentũ q̃ nõ possit reuocari an possit dari remediũ. sup ꝟbo: testm̃. ij. nu. 25. fo. cxc.
Testm̃ non reuocatur sola penitentia: nisi aliud fiat testm̃: vel pcedatur ad factũ. super verbo: testamentũ. ij. nu. 8. fo. clxxxviij.
Testm̃ primũ reuocat per secundũ testm̃ primo testamẽto cõforme aut cõtrariũ: etiã si de illo non fiat mentio: vel secũdũ testm̃ non sortiat effectũ. sup verbo: testm̃. ij. nu. 7. fo. clxxxviij.
Testm̃ primũ inter liberos factũ non reuocari p secũdũ de primo mentione nõ facta quõ itelligatur. sup verbo: testm̃. ij. nu. 11. fo. clxxxviij.
Testamentũ prius factũ an possit quis reuocare post suã pfessionẽ. super verbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 300. fo. ccccxj.
Testm̃ prius factũ rumpit p agnationẽ filij spiritualis puta monasterij. super verbo: ⁊ soboles quã gestabat. nu. 11. fo. cclxxxvij.
Testm̃ patris prius factũ an rũpat per legitimationẽ filij naturalis. ibidẽ. nu. 12.
Testm̃ rũpit extractus secto vẽtre: acsi nasceret: si nõ sit monstrosus. super verbo: ⁊ sobolẽ quã gestabat. nu. 16. fo. cclxxxviij.
Testm̃ scriptũ p notas inusitatas non valet: nisi sit factum ad pias causas. super verbo: cetera bona. nu. 61. fo. cclxxxij.
Testm̃ secũdũ in quib⁹ casibus nõ reuocat primũ: nisi de illo faciat mentionẽ. sup ꝟbo: testamẽtum. ij. nu. 9. 12. 13. ⁊. 14. fo. clxxxviij.
Testm̃ secũdũ nõ faciẽs mẽtionẽ de primo cõtinente clausulã derogatoriã in quib⁹ casib⁹ valeat. sup ꝟbo: testm̃. ij. nu. 17. fo. cc.
Testm̃ secũdũ in quo nõ reuocat clausula derogatoria in priori testamẽto cõtenta est imperfectũ. sup ꝟbo: testm̃. ij. nu. 22. fo. clxxxix.
Testm̃ factum solẽniter ⁊ rite inter extraneos: si fuerit deperditũ casu fortuito tot⁹ tenor talis instri poterit pbari p duos testes testamẽtarios. sup verbo: testm̃. j. nu. 91. fo. clxxxvij.
Testamẽtũ minus solẽne i quib⁹ casib⁹ valeat. sup verbo: testm̃. j. nu. 11. fo. clxxv.
Testm̃ minus solẽniter factũ inter liberos a paterna successione exclusos valet. super verbo: testm̃. j. nu. 81. fo. clxxxv.
Testm̃ min⁹ solẽne inter liberos factũ rũpit primũ solẽne ⁊ derogat sequẽti fauore aliorũ condito. super ꝟbo: testm̃. j. nu. 75. fo. clxxxiiij.
Testm̃ minus solẽne an valeat quo ad alios parentes: sicut valet inter liberos: etiam quo ad vim derogatiuã. ibidẽ. nu. 76. ⁊. 78.
Testm̃ an valeat si testator interrogatus an titiũ eius filiũ velit heredẽ instituere et ceteris legitimã relinquere annuat capite q̃ sic. super verbo: in extremis positus. nu. 29. fo. clxj.
Testm̃ si nõ valet: an saltẽ valeat quo ad relicta pia. sup ꝟbo: testm̃. j. nu. 70. fo. clxxxiij.
Testamẽtũ imperfectũ ratione volũtatis an valeat ad pias causas. ibidẽ nu. 71.
Testamentũ minus solenne valet inter liberos. ibidem nu. 72. fo. clxxxiiij.
Testm̃ an possit valere sine solẽnitate statuto vel cõsuetudine. sup ꝟb. testm̃. j. nu. 54. fo. clxxxj.
Testm̃ an valeat: si testator phibitus fuerit mutare testm̃. sup ꝟbo: cõdidit. ij. nu. 21. f. clxxiij.
Testm̃ ad mortẽ dãnati an valeat saltẽ quo ad restitutionẽ male ablatorũ. super ꝟbo: mortuo itaq̃ testatore. j. nu. 187. fo. cccxcix.
Et an fiscus teneat credere. ibidẽ. nu. 188.
Testm̃ põt sumere vires a scdo gradu substitutionis vulgaris. sup ꝟbo: si absq̃ libe. more. ij. in materia vul. substi. nu. 96. ⁊. 97. fo. cccxiij.
Testm̃ an possit sumere vires a tacita vulgari. super verbo: si absq̃ liberis moreret. ij. in materia vulga. substi. nu. 98. fo. cccxiiij.
Testm̃ nõ vitiatur: in quo pater credens dicere iure institutionis: dixit iure restitutionis: aut substitutionis. super verbo: in eodẽ testamento relinquẽs. j. nu. 37. fo. ccxxj.
Testm̃ nõ vitiat latinitas falsa: vel defectus syllabe. sup verbo: cetera bona. nu. 59. fo. cclxxxj.
Testm̃ vidẽs psumit eũ intellexisse: si ipsum le

git.super verbo: si absq; liberis moreret.ij.in materia fideicō. substi.nu.126.fo.ccclxiij.

Testamēti per christū cōditi z facti tenorē. vide super verbo:mortuo itaq; testatore.j.numero 227.fo.ccccliij.

Testamēti factio est actus iuris ciuilis.sup ꝟbo mortuo itaq; testatore.j.nu.304.fo.ccccxj.

Testamenti perfectio est quadruplex. sup verbo:mortuo itaq; testatore ꝑmo.numero.1.2. fo.clxxxiij.z seq.

Testamēta z cox forma sunt de iure publico.sup ꝟbo:in eodē testō relin.j.nu.111.fo.ccxxviij.

Testamēta si appareant plura:de quox prioritate nō cōstet: cui stabitur.super verbo:testm̄.ij. nu.27.fo.cxc.

Testamēta qñ apparent plura.semp vltimū valet:quo prioꝛa censenť reuocata.super verbo: testm̄.ij.nu.4.fo.clxxxvij.

Testamēta duo si reperiantur facta eadē die:an valeat alterum.super verbo: testamentum.ij. nu.31.fo.cxcj.

Testamēta peregrinox nō requirūt solēnitatē. sup ꝟbo:testm̄.j.nu.16.fo.clxxvj.

Testamenta clericoꝝ non possunt insinuari nisi cora iudice seculari.super verbo: z vxore noie adelasiā.in.ij.decisione. nu.421.fo.xcij.

Testamenta inter liberos facta quō reuocētur. sup ꝟbo:testm̄.j.nu.88.fo.clxxxvj.

Testamētox duo sunt genera et qd sit testm̄ solēne in scriptis.sup ꝟbo:testm̄.j.nu.9.f.clxxv.

Testamentox quadruplex perfectio ꝑm Wald. sup verbo:testm̄.j.nu.93.fo.clxxxvij.

Testator presumit habuisse eandē charitatē ad nepotē quā habuit ad filiū.sup ꝟbo: si absq; liberis moreret.j.nu.3.fo.ccxcvj.

Testator clericus potest filios suos impune substituere.sup verbo:in eodem testamēto relinquens.j.nu.134.fo.ccxxxj.

Testator si coactus fuerit alium heredem instituere an valeat testamentū.super verbo:condidit. ij.nu.8.fo.clxxij.

Et qd si phibeť oino testari.ibidem nu.9.

Testator si efficiať cordiger.testm̄ cōfirmat:ac si naturaliter moreret.sup verbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.302.fo.ccccxj.

Testator q possit cōmittere suam volūtatem in sola fide heredis qualiter intelligať.sup ꝟbo: si absq; liberis moreretur.ij.in materia lega.z deicōmiss.nu.171.fo.ccclxxviij.

Testator si cōstituat se tenere rē legatā nomine precario:eo mortuo poterit legatarius ingredi possessionē propria auctoritate.super ꝟbo: in eodē testō relinquēs.j.nu.259.fo.ccxlviij.

Testator pōt disponere datione substituti suitatem non tolli.super verbo:mortuo itaq; testatore.ij.nu.204.fo.ccccxliij.

Testator videť voluisse disponere ꝑm leges z patrie ac tabellionū ꝓsuetudinē z stilū.sup ꝟbo: in eodē testō relinquēs.j.nu.48.fo.ccxxij.

Testator si disponat testm̄ suum ordinari ad cōsilium sapientis an valeat.super verbo:condidit.j.nu.12.fo.clxv.

Testator pōt donare cā mortis seorsum a testō. sup verbo:testm̄.iiij.nu.2.fo.cxcix.

Testator potest grauare executores sui testamēti:quibus nihil reliquit.super verbo:si absq; liberis moreretur.ij.in materia fideicō.substit. nu.58.fo.ccclxviij.

Testator si habet pro induiso bona cōia cū fratre:z sempronij instituit heredem: z vxoꝛi sue alimenta relinquat in bonis cōibus: totū relictum alimentoꝝ erit prestandum ab herede testatoris.ibidem nu.59.

Testator nō potest quē in plus grauare: q̄ ipsuꝫ honorauerit.ibidem.nu.60.

Testator potest grauare suū heredem vel heredes heredis restituere hereditatē cui testator voluerit.super verbo: si absq; libe.moreret.ij. in materia fideicō.substi.nu.93.fo.ccclxxj.

Testator potest in toto vel in parte grauare illū: quē honorauit.super verbo : adiciēs vt alterocha.nu.1.f.clxxxiij.Limita tñ vt ibi.nu.2.

Testator an possit hodie indicere heredi iuramentum aut penam aliquid dādi si legata nō soluerit. super verbo: si absq; liberis moreret.ij.in materia lega.z fideicō.nu.229.fo.ccclxxxiij.

Testator potest tripliciter penā priuationis hereditatis indicere heredi.super verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia lega.et fideicō. nu.218.z.220.fo.ccclxxxij.

Testator interrogatus si aliquod scriptum vole bat esse testm̄ suū:si dixerit:q̄ sic:z illico decessit:an valeat vt testm̄.super verbo:in extremis positus.nu.37.fo.clxij.

Testator instituit ventrē vroris si masculum pareret:ei substituendo casum : si in etate pupillari decederet: si vero femmam pareret:prout dit et de legitima : post mortē testatoris vroꝛ pregnans moꝛitur:ita q̄ execto ventre masculus extrahitur viuēs:qui demū moꝛitur.quid iuris.super verbo:si absq; liberis moreret.ij.in materia vulga.substi.nu.31.fo.ccciij.

Testator si instituit ecclesiā:z iurat nō reuocare: z si cōtingat testamentum reuocare donat ecclesie: tale pactum cū iuramento valet. super verbo:testm̄.ij.nu.26.fo.cxc.

Testator an possit phibere ius accrescendi.sup verbo:z vxorem noie adelasiā.in.iiij.preludio nume.105.et.106.fo.lx.

Testator si legat oēs domos in quibus habitabat:z in diuersis moꝛabať:q̄d veniat in hoc legato.sup verbo: domū.nu.27.fo.ccxv.

Et quid si nullā habuit.ibidē.nu.39.

Testator si nullā domū habeat:z legat domū:an valeat legatū.sup ꝟbo:domū.nu.31.fo.ccxiiij.

Et quid si habet domos propꝛias z reliquerit alicui domū aut habitationē.ibi.nu.32.z.34.

Et quid si habebat vnicā domū:z legauit domum.ibidem.nu.36.fo.ccxv.

Testator minor an possit petere restitutionē contra suū testamentū.super verbo:adiecte imputeri.nu.89.fo.cclxvij.

Testator si aliquid relinquat filio debitoris sui hoc adiecto: plꝰ vel vltra tibi reliquissem si pr̄tuus q̄ mihi debebat soluisset: tale legatū inducit liberationē filij debitoris. super verbo: alterocha filie.nu.2.fo.cciiij.

Testator pōt i codicillis reuocare clausulā derogatoriā ad futura testamēta i ꝑmo testō appositā.sup ꝟbo:testm̄.iij.nu.62. fo.ccxcviij.

Testator substituit in vnū casum scz si posthuma nasceret vna vl plures:accidit q̄ nulla posthuma nata fuit:an sit locꝰ substitutiōi.sup ꝟbo:si absq; liberis moreret.ij. in materia vulga.substi.nu.33.fo.ccciij.Alium casum vide ibidē.nume.39.Alium nume.40.

Testator pōt etiam in codicillis filio pupillariter substituere directe. super ꝟbo:testm̄.j.nu.80. fo.clxxxv.

Testator an possit substituere cōpēdiose verbis directis in certa portiōe vel re: vt valeat ac si facta eēt in tota hereditate.sup ꝟ.si absq; lib. mo.ij.in materia cōpē.substi.nu.41.fo.ccclv.

Testator substituēdo heredi filiū videť sensisse de primogenito masculo.sup ꝟbo : in eodē testamēto relinquēs.j.nu.174.fo.ccxxxvj.

Testator nō presumiť fecisse nisi vnū testm̄. sup ꝟbo:testm̄.ij.nu.7.fo.clxxxvij.

Testatoris volūtas est in dubio interptāda ꝑm cōsuetudinē regionis.sup ꝟbo:duas habēs filias.nu.182.fo.xxxiiij.

Testatorem attrahere blādo sermone ad sui vel suox fauorē testādū:nō est phibitū. sup ꝟbo: condidit.ij.nu.25.fo.clxxiij.

Testatorē voluisse p tacitā pupillarez excludere matrē pupilli ꝓbať q̄tuor modis.sup verbo:si absq; libe.moreret.nu.92.93.97. fo.ccxxxij.

Testatorē voluisse suū testm̄ valere semp est presumendū.sup verbo:in eodē testō relinquēs.j. nu.9.fo.ccxvij.

Testatores q prioꝛe loco testamēti de eox sepultura fuidēt:vñ prouenit.sup verbo: mortuo itaq; testatore.j.nu.71.fo.cccxc.

Testis in articulo mortis cōstitut9 quomodo sit examinādus.super verbo: in extremis positꝰ. nume.36.fo.clxij.

Testis existens in longinquo aut in articlo mortis examinatus per notariū parte absente probat.super verbo:in extremis positus. numero 38.fo.clxij.

Testes nō p̄sumitur fuisse rogatos.super verbo: testm̄.j.nu.90.fo.clxxxvj.

Testes duo sufficiūt cum presbytero parochiali de iure canonico.super ꝟbo:testm̄.j.nume.92. fo.clxxxvij.

Testes duo sufficiunt in donatiōe causa mortis: si statuto in testamētis duo,sufficiāt.sup ꝟbo: testm̄.j.nu.56.fo.clxxxij.

Testes quinq; sufficiūt in codicillis nō masculi: neq; rogati.super verbo:testamentū.iij.numero.67.fo.cxcviij.

Testes foꝛe rogatos nō est necesse in testamēto ad pias cās.sup ꝟbo:testm̄.j.nu.58.fo.clxxxij

Et an sufficiat q̄ fortuito veniāt:ibidē.nu.59.

Et quot sufficiāt:ibidem.nu.68.

Testes quot requirantur ad probandum testatorem voluisse in reciproca personis disparib9 facta contineri pupillarem : aut exemplarem: vel militarē substitutiones.super verbo: si absq; liberis moreretur.ij.in materia substi.breuiloque.nume.45.folio.cccxlvij.

Testes an ponātur in principio vel in fine instrumenti non refert.super verbo:cetera bona.nu. 65.fo.cclxxxij.

Testificari non potest quis per nuntium vel epistolam.super verbo:cōdidit.j.nu.15 fo.clxv.

Theodoricus rex de toto anno non videbatur. super verbo:duas habens filias. numero.92. folio.xxij.

Theodorici incuria regnū francie patitur: z ipse rex monasterio includitur.super verbo.dotem quā ei dederat.nu.58.fo.ccx.

Thesaurus gothoꝝ z diuitie erāt tholose:vbi seruabantur.super verbo : duas habēs filias. nu.84.fo.xxj.

Thesauri inuentio est donū dei.super verbo:cetera bona.nu.35.fo.cclxxviij.

Thesaurus inuētus in fundo cuiꝰ vsufructus legatus fuit:cuiꝰ erit.super verbo: cetera bona. nu.30.et.34.fo.cclxxviij.

Thesaurus inuentus in possessione cedit lucro vasalli vel emphyteote: z non domini. super verbo:z vxorem nomine adelasiam. in.iiij.decisione.nu.550.fo.cvij.

Thesaurariox z generalium officium in francia qō sit.super verbo: z vxorē noie adelasiam.in ij.decisione.nu.506.et.508.fo.cij.Et vñ habuerint oꝛtum:ibidem.nu.507.

Tholosani nō tenētur ire ad bellum pro feudis que tenent.super verbo:z vxorē nomie adelasiam.in.v.decisione.nu.573.fo.cx.

Thomiris que fuerit:eius laudes.super verbo: duas hñs filias.nu.12.fo.xj.

Titulus.ff.et.C.pro derelicto qūo intelligať.sup ꝟbo:z vxo.noie adelasiā.in materia succes.ab intestato.nu.923.fo.cxliij.

Titulus qñ nō petē.par.petē.accres.C.qūo itelligatur.super verbo:mortuo itaq; testatore.ij. nu.168.fo.ccccxxxviij.

Tolerātia superiois hz vim dispēsationis z approbationis.super verbo: z vxorē nomie adelasiam.in.ij.decisione.nu.351.fo.lxxxiiij.

Traces crudelitate p̄stare dicunť.sup ꝟbo:mortuo itaq; testatore.j.nu.216.fo.ccccij.

Tractatꝰ pacis passatꝰ in loco de buttignaco inter reges francie z anglie confutatur. sup verbo:z vxorem nomine adelasiā.in.ij.decisione. nu.466.fo.xcviij.Et q̄fuerit tenoꝛ tractatꝰ ibidē.nu.469.Et rōnes ponit q̄re nō valuit: ibidē.nu.470.et nu.475.et.479.fo.seq.

Tractatus pacis per quem Carolus sextus francoꝝ rex Henricum quintū anglū eiꝰ genꝛ adoptauit: z regnū francie ei ptinere declarauit:nō valuit vllo pacto.sup ꝟbo:in eodē testō

Inder alphabeticus

relinquēs.ſ.nu.151.et.152.fo.ccxxxiij.

Transactio cōiugum in matrimonij direptionē z diſſolutionē nō valet.ſuper ℞bo: cuidam petro traditerūt.nu.82.fo.ccccl viij.

Tranſactio ſuper contractu inter viuos paſſata non viſis nec inſpectis aut intellectis verbis cōtractus paſſati an valeat.ſuper ver. ſi abſq; liberis moreref.ij.in materia fideicom.ſubſti. nu.123.fo.ccclxxiij.

Tranſmiſſio eſt triplex.ſup verbo:z ſoboles quā geſtabat. numero. 41.fol.ccxcj.Et ſuper verbo:ſi abſq; liberis deceſſerit.ij.in matia vulgaris ſubſti.nu.67.fo.cccviij.

Tranſmiſſio eſt triplex ſm baldū.ſuper ver.mortuo itaq; teſta.ij.nu.105.et.107. fo.ccccxxxj.

Trāſmiſſio hereditatis q̄ ſit nō rōne ſuitatis: ſz ſanguis q̄ ſit. ſup verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nume.151.fo.ccccxxxvj.Et in quo conueniat cū alia:ibidem.nu.152.

Tranſmiſſio iuris deliberādi locū habet in quibuſcūq; heredibus:z ad quoſcūq;.ſup verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.159.fo.ccccxxxvij Et eſt plenior z vtilior duabus altijs in multis: ibidem. nu.163.

Tranſmiſſio iuris deliberandi vt habeat locum quatuor requiruntur. ſuper verb.mortuo itaq; teſt.ij.165.166.fo.ccccxxxviij.nu.183.et.184

Tranſmiſſio iuris deliberandi non cadit i ignorante:ibidem.nu.182.

Trāſmiſſio q̄ ſit iure ſuitatis q̄o fiat.ſup verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.108.fo.ccccxxxj.

Trebellianica non detrahitur ex fideicommiſſo in donatione inter viuos relicto. ſuper verbo: ſi abſq; liberis moreretur.ij. in materia fideicō.ſubſti.nu.22.fo.ecclxj.

Tribuni plebis quare inſtituti fuerint. ſuper verbo:z vxorem noie adelaſiam. in.v. deciſione. nu.600.fo.cxij.

Tribunianus fuit iuſtinianꝰ imperatoris cācellarius.ſup ver.z vxorē noie ade. in.ij. deciſiōe. nu.488.fo.c.

Trinitas eſt ſup qua oīa fundanꝰ.ſup ℞bo:z ſoboles quā geſtabat.nu.26.fo.ccxc.

Trinitas eſſentiarū q̄o ſit in pſona xp̄i. ſup verbo:duas hās filias.nu.108.fo.xxv.

Tutela teſtamētaria cōfirmaꝰ etiā hodie p auc. ex cauſa.C.de liberis p̄teritis. ſuper verbo: in eodem teſtamento relinquens.ſ.nu.240. fo.ccxlv.

Tutor ſolus nō p̄t adire hereditatē noie pupilli infante maioris ſine ipſo pupillo.ſup verbo: mortuo itaq; teſtatore.nu.344.fo.ccccxv.

Tutores poſſunt reſtituere vſuras: et alia male ablata ſine alio ſpeciali mandato. ſuper verbo.ſi abſq; liberis moreretur.ſ.numero.27.folio.ccxcviij.

Tyberij imperatoris memorabile exēplū. ſuper verbo:cōdidit.ſ.nu.57.fo.clxxj.

Tyranni temperāt ſententiā p̄pter excellentiam perſonarum.ſup verbo: adiecte impuberi.nu. 31.fo.cclix.

Vacatio bonoz eſt multiplex:et quis in eis ſuccedat. ſup ℞bo: z vxorē noie adelaſiā.in matia ſucceſſiōis ab inteſtato. nume. 867.fo.cxxxix.

Vaſallus cuculbitās dñz etiaz vxorē voleēte:imo ſe offerēte p̄dit feudū.ſup verbo: teſtamentum.ſ.nu.35.fo.lxxviij.

Vaſallus nō tenet docere de p̄ma p̄ceſſiōe narrata in ſecūda.ſuper ℞bo:z vxorem nomie adelaſiam.in.ij.deciſione.nu.314.fo.lxxx.

Vaſallus nō tenetur iuuare dñm p̄tra ſeip̄m: nec contra p̄priū filium.ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.54.fo.ccccxv.

Vaſallus mēdaciter negās rē eſſe feudalē quictꝰ perdit feudū.ſup ℞.ſi abſq; libe.mo.ij. in materia lega.z fideicō.nu.165.fo ccclxxviij.

Vaſallus recipiēs feudū ſi iurauerit: non poterit feudo renūciare:vt a domini ſeruitio libereſ. ſup verbo:teſtīn.ij.nu.29.fo.cxcviij.

Vaſalli ſunt fideliores in bello: q̄ ſimplices mercenarij.ſup ℞.z vxo.noie adela.in materia ſucceſſiōis ab inteſtato.nu.859. fo.cxxxix.

Vaſallos nobiles plures habere eſt decꝰ regni.ſuper ℞bo:z vxorē noie adelaſiā. in matia ſucceſ.ab inteſta.nu.859.fo.cxxxix.

Velut dictio denotat ſimilitudinē. ſup verbo: ſi abſq; liberis moreref.ij. in materia compen. ſubſti.nu.10.fo.cccl.

Venari an ſit licitū in alienis garenis. ſup ℞bo: z vxorē nomie adelaſiā.in materia ſucceſſiōis ab inteſtato.nu.869.fo.cxxxix.

Venari an ſit licitū colūbos p̄ſertim p̄ope colūbaria:ibidem.nu.870.

Venari non poteſt quis poſt p̄hibitionē: etiaz vt venationem captaz portet dño. ſuper ℞bo: z vxorem nomie adelaſiā.in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nu.915.fo.cxliij.

Venari p̄hibitum eſt in preſenti regno non nobilibus niſi in caſib⁹ ibi exp̄ſſis: ibidē.nume. 917.fo.cxliiij.

Venatores regis nō p̄t venari in alienis agris. ſup ℞bo:z vxo.noie ade. in materia ſucceſ.ab inteſtato.nu.874.fo.cxl.

Venatio artificioſa eſt p̄hibita: p̄ter q̄ ad lupos z apros.ſuper verbo:z vxorem noie adelaſiam. in materia ſucceſſionis ab inteſtato. nu.876.fo.cxl.

Venatio dagoberti fuit felicior venatiōe paridis ſuper verbo:z vxorē nomie adelaſiā.in matia ſucceſ.ab inteſta.nu.893.fo.cxlj.

Venatio cerui ſemper fuit bona regib⁹ francie. ſuper verbo:z vxorē noie adelaſiā. in materia ſucceſ.ab inteſta.nu.895.fo.cxlij.

Venatio multū cōuenit nobilitati gallicane. ſup ver.z vxo.noie adela. in materia ſucceſ.ab inteſta.nu.884.et.885.fo.cxlj.

Venatio poteſt p̄hiberi maxime agricolis: ne diuertantur a reipublice neceſſaria agricultura.ſuper ver.z vxorē noie adelaſiā. in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nu.900.fo.cxlij.

Venatio nō poteſt p̄hiberi nobilib⁹.ſuper verbo:et vxorem noie adelaſiam.in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nu.899.fo.cxlij.

Venditor vendens rem cenſualem et dicens eaz liberam an poſſit emptor.ſuper verbo:et vxorem nomine adelaſiā.in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nu.1011.fo.cliij.

Venditoris ſola declaratio in traditione empti facta an probet rem eſſe cenſualē. ſuper verbo:et vxorem nomine adelaſiam . in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nu.1006.fo.cliij.

Venenum olim publica erat pena athenienſib⁹. ſuper verbo:mortuo itaq; teſt.ſ.nu.85.f.ccxcj

Verbū ſimplr̄ platū dz itelligi in potiori ſignificato.ſup ℞bo:duas hās filias.nu.163.f.xxxij.

Verba aurea Sali.de inuidia.ſuper verbo:mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.258.fo.ccccvij.

Verba Bal.aurea de intellectu hominis . ſuper verbo:teſtamentum.ij.nu.29.fo.cxc.

Verba cōditionaliter p̄lata nō inducunt inſtitutionem:nec ſubſtitutionē in hereditatibus: ſecus in legatis.ſuper verbo: adijciens vt alterocha.nu.25.fo.cclxxxv.

Verba cōia qualiter cognoſcanꝰ.ſuper verbo: eidem impuberi ſuccederent.nu.14.fo.ccxciij.

Verba directa qualiter cognoſcantur.ſuper verb:eidē impuberi ſuccederēt.nu.4.fo.ccxciij. Et que ſint ibidem per multos numeros.

Verba ind irecta et obliqua cognoſcunꝰ quinq; regulis.ſuper verbo:eidem impuberi ſuccederent.nu.13.fo.ccxciij.

Verba dubia interpretandi poteſtas an trāſeat ad heredes.ſuper verbo:mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.382.fo.ccccxviij.

Verba geminās z reiteras cēſeſ deliberate loq̄. ſup ℞bo:mortuo itaq; teſt.ſ.nu.373.f.ccccxvij

Verba notarij inſtrm cōficiētis qualiter ſint interpretanda.ſuper verbo: eidem impuberi ſuccederent.nu.26.fo.ccxcv.

Verba que ſint importantia arbitrium aut voluntatem.ſuper verbo:condidit.ſ.nu.9.f.clxv.

Verba debent improprtiari p̄opter ſuſtentationem actus.ſuper verbo: ſi abſq; liberis moreretur.ij.in materia cōpē.ſubſti.nu. 36.f.354.

Verba debēt itelligi ſm intētionē loquētis. ſup ℞bo:eidē impuberi ſuccederēt.nu.2.f.ccxciij.

Verba inſtitutiōis referri debēt z dirigi ad filiū: et nō ad heredē extraneū in teſtō ſcriptū. ſup ℞bo:in eodē teſtō relinquens.ſ.nu.41.f.ccxxj

Verba quecūq; legatū importātia vel alium relicti titulū p̄t teſtator diſponere et alterare q̄ inſtitutionem importent.ſuper verbo:in eodē teſtamento relinquens.ſ.nu.88.fo.ccxxv.

Verba narratiua legū aut decretaliū nihil diſponunt.ſuper verbo:teſtīn.ſ.nu.67 . fo.clxxxiij.

Verba promiſit non contrauenire intelliguntur ſecundum naturam contractus. ſuper verbo: teſtamentum.iiij.nu.29.fo.cciij.

Verba ſui natura repetitiua quid operentur.ſup verbo:alteroche filie.nu.5.fo.cciij.

Verbis tria dant modum ſignificandi.ſuper verbo:eidem impuberi ſuccederēt.nu.17.f.294.

De verbis non eſt curandum vbi conſtat de mēte loquentis.ibidem.nu.18.fo.ccxcv.

Verbi defectus non vitiat inſtitutionem.ſup verbo:cetera bona.nu.57.fo.cclxxxj.

Verecundia dicitur omnium virtutum p̄cipua. ſuper verbo teſtamentum.iiij.nu.18.fo.cc.

Verum vt quid dicatur:quid requiratur.ſup verbo:mortuo itaq; teſtatore.ij.nu.39.f.ccccxxxij

Veteres rempublicam fecerunt magnam. ſuper verbo:condidit.ſ.nu.34.fo.clxviij.

Vicaria ciuitatis caturci annis ſingulis vendit. ſuper verbo:cetera bona.nu.38.fo.cclxxix.

Vicecancellarius quare inſtitutus fuerit in curia romana.ſuper verbo:et vxorē nomine adelaſiam.in.ij.deciſione.nu.495.fo.cj. Et quod ſit eius officium in curia romana.ibidem.nu.496.

Vicinus poteſt cogi cauere de damno infecto.ſuper verbo:domum.nu.14.fo.ccxlij.

Victoria pipini contra tyrannos p̄o eccleſia: et eius diuina retributio.ſuper verbo:et vxorem nomine adelaſiam.in.ij.deciſione.nume. 355. fo.lxxxiiij.

Victoria caroli magni p̄o eccleſia contra deſiderium:et eius diuina retributio.ſuper verbo: et vxorem nomine adelaſiam.in.ij.deciſione.nume.359.fo.lxxxv.

Victus in duello an debeat damnari acſi crimē eſſet probatum.ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.28.fo.ecclxxxvij.

Videtur verbum denotat improprietatem quandam.ſuper verbo:ſi abſq; liberis moreretur.ij. in materia ſubſti.breuiloque.numero.27. folio.ccclv.

Vidua que dicatur.ſuper verbo:et vxorem nomine adelaſiam.in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nu.806.fo.cxxxiiij. Et ſuper verbo:cuidam petro traditerūt. nu. 48.fo.ccccliij.

Vidue miſeria afficit ignominia virum mortuū. ibidem.nu.807.

Vidua poteſt nubere impune etiam infra tēpora luctus.ſuper verbo:et vxorem nomine adelaſiā.in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nume.652.fo.cxviij.

Vidue vltra annum gaudent nouem diebꝰ:quibus non tenentur exire domum. ſuper verbo: mortuo itaq; teſtatore.ſ.nu.58.fo.ccclxxxix.

Viguerius et conſules ciuitatis caturci ſunt conſudices in criminalibus. ſuper verbo : et vxorem nomine adelaſiam.in.v.deciſione . numero.581.fo.cx.

Ville p̄opte que dicantur.ſuper verbo:et vxorē nomine adelaſiam.in materia ſucceſſionis ab inteſtato.nu.1026.fo.cliij.

Vincula duo ſurgunt ex iuramento . ſuper ℞bo: duas habens filias.nu.277.fo.xliij.

Vini vſus eſt deteſtādus maxime in feminis.ſuper verbo:mortuo itaq; teſta.ſ.nu.75.f.390.

Principalium ſententiarum.

Index alphabeticus

Violentia semper presumitur si potens vsus fuerit aliquo iure supra non potentem. super verbo: et vxorem nomine adelasiã. in materia successionis ab intestato. nu. 1002. fo. cliij.

Vipera vnde dicatur. super verbo: mortuo itaq; testatore. ij. nu. 28. fo. ccccxxiij.

Vir magnanimus semper vult copulari cũ puella iuuene: et non cum vidua: aut vetula. super verbo: dotem quaz ei dederat. nu. 36. f. ccviij.

Vir succedit vxori in dote tholose z caturci. super verbo: et vxorem nomine adelasiã. in materia successionis ab intestato. nu. 783. fo. cxxxj.

Vir succedit vxori in dimidia bonorum mobiliũ: et conquestuum immobilium. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 786. fo. cxxxij.

Viri effeminati qui dicantur. super verbo: duas habens filias. nu. 28. fo. xv.

Viri hodie tribus rationibus conantur inducere vxores ad tacendum. super verbo: cuidã petro tradiderunt. nu. 112. fo. ccccl xij.

Viri honesti vix aut nunq; ducunt puellas sine consensu parentum suorum. super verbo: dotẽ quam ei dederat. nu. 35. fo. ccviij.

Viri plures valẽtissimi fuerũt nati ceci aut muti. sup ℞bo: in extremis posit⁹. nu. 31. fo. clxj.

Viroum fidelitatis ad vxores exempla. sup verbo: cuidam petro tradiderũt. nu. 61. f. cccclviij.

Virtus quos sublimauit in reges: quãtis antea pauperes essent. super verbo: condidit. j. nuñ. 38. fo. clxvij.

Virtus militum. super verbo: testamentum. j. nume. 32. fo. lxxviij.

Virtutis noie absolute noiate intelligit de patiẽtia. super verbo: testñ. iiij. nu. 16. fo. cc.

Virtutis vis quanta sit. super verbo: et vxorẽ nomine adelasiã. in. v. decisione. nu. 602. f. cxiij.

Virtutes dicuntur candele lucide. super verbo: duas habens filias. nu. 88. fo. xxij.

Viuere nemo presumitur de vento. super verbo: dotem quam ei dederat. nu. 56. fo. ccx.

Ultra dictio quid importet. super verbo: alteroche filie. nu. 1. z. 7. fo. cciij.

Unita per alluuionem non efficiuntur eiusdẽ nature cum fundo cui sunt vnita. super verbo: et ortum. nu. 17. fo. ccxvj.

Uniuersitas caturcensis fuit fundata per Joannem. xxij. papam. super verbo: et vxorẽ nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 795. fo. cxxxiij.

Uniuersitas tholosana est approbata. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. v. decisione. nu. 584. fo. cxj.

Voces populi admittende sunt in collaudando aliquem: non tamen in puniendo. super ℞bo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 192. fo. cccc.

Volo verbum quid importet. super verbo: testamentum. iij. nu. 53. fo. cxcvj.
Et super verbo: mortuo itaq; testatore. j. numero. 372. fo. ccccxvij.

Voluntas captatoria quare reprobetur. sup verbo: condidit. j. nu. 1. fo. clxiiij.
Et qualiter regno statur. ibidem. nu. 3.
Et in q̃bus casib⁹ valeat. ibidem. nu. 5. 6. z. 8.

Voluntas donatoris an possit per ipsum reuocari. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia fideicom. substi. nu. 23. fo. 361.

Voluntas imperfecta probat voluntatem. super ℞bo: mortuo itaq; testa. j. nu. 384. f. ccccxviij.

Voluntas sola sufficit pro ratione in his que sunt iustitie positiue. super verbo: in eodem testamento relinquens. j. nu. 180. fo. ccxxxvj.

Voluntas testatoris potest apparere duob⁹ modis. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia vulg. substi. nu. 107. fo. cccxv.

Voluntates vltime quando sunt conditionales non habent vim transmissiuam. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 625. fo. cxv.

Votum captande mortis non presumitur facliter inter coniunctos. super verbo: duas habẽs filias. nu. 201. fo. xxxvij.

Ursi natura. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. numero. 882. fo. cxlj.

Usura dicitur quicquid prestatur vltra capitale seu sortem principalem. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia lega. et fideicõ. nu. 230. fo. ccclxxxiiij.

Usure sunt prohibite etiam iure ciuili. super verbo: alteroche filie. nu. 8. fo. cciij.

Usus communis loquendi qualiter debeat probari: super verbo: eidem impuberi succederẽt. nu. 24. fo. ccxcv.

Usus communis loquendi quid operetur. super ℞bo: eidẽ impuberi succederẽt. nu. 19. f. ccxcv.
Et an ꝓferat proprio significato. ibidẽ. nu. 21.
Et a quibus sumatur. ibidem. nu. 22.

Usus communis loquẽdi prefertur proprio significato. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. ij. decisione. nu. 301. fo. lxxix.

Usus immemorialis tantum potest: cõtum lex: et natura. super verbo: et vxorẽ noie adel'. in materia succes. ab inte. nu. 236. fo. lxxiij.

Usufructus an acquiratur parentibus in casibus: in quibus fratres et sorores vtrinq; coniuncti aut eorum filij simul succedunt. sup verbo: et vxorem nomine adelasiã. in materia successionis ab intestato. nu. 641. fo. cxvij.

Usufructus non extinguitur patri post mortem filij: vbi supersunt pater et mater: licet ambo in proprietate succedant. super verbo: z vxorẽ nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 635. fo. cxvj.

Usufructus non finitur per ingressum religiõis. super verbo: mortuo itaq; testatore. nuñ. 298. folio. ccccxj.

Usufructus omnium bonorum vel rerum si relictus fuerit: ad quem spectat onus eris alieni. super verbo: cetera bona. nuñ. 44. fo. cclxxx.

Usufructu omnium bonorum que veniant. super verbo: cetera bona. nu. 24. fo. cclxxvij.

Principalium sententiarum.

Usufructuarius omnium bonorum an teneatur soluere debita. super verbo: cetera bona. nuñ. 42. fo. cclxxix.

Uterini preferuntur in successione transuersali in bonis maternis. super verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 665. fo. cxx.

Utilitas magna equiparatur necessitati. sup verbo: duas habens filias. nu. 274. fo. xliij.

Utilitas publica preferri debet priuati vtilitati. super verbo: et vxorem nomine adelasiã. in. j. preludio. nu. 51. fo. liiij.

Utilitas publica consistit in agricultura. sup verbo: et vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 901 fo. cxlij.

Vulgare quid dicat. super verbo: si absq; liberis moreretur. ij. in materia vulg. substi. nu. 8. f. ccc.

Vulneratus dicens se a titio pcussum facit fidẽ. super ℞bo: in extremis posit⁹. nu. 21. fo. clxj.

Vulpianus fuit cancellarius alexandri imperatoris. super verbo: z vxorem nomine adelasiã. in. ij. decisione. nu. 494. fo. cj.

Uxor potest de bonis mariti et econtra moderatam facere eleemosynam. super verbo: cuidaz petro tradiderunt. nu. 87. fo. cccclviij.

Uxor tenetur sequi virum licet vagabundũ quocunq; vadat. ibidem. nu. 89.

Uxor tenetur viro nedum ad patientiam: sed ad reuerentiam. ibidem. nu. 97.

Uxor an sit in potestate viri. super verbo: cuidaz petro tradiderunt. nu. 98. z. 99. fo. cccclx.

Uxor quicquid acquirit presumitur in dubio acquirere de bonis mariti. ibidem. nu. 100.

Uxor regis aut vidua vocatur regina: tamẽ non habet ius in regno: super verbo: duas habens filias. nu. 119. fo. xxvij.

Uxor non potest inuito marito comam prescindere. super verbo: cuidam petro tradiderunt. nu. 41. fo. cccclj.
Nec ieiunare: nec cum sua camisia dormire inuito marito. ibidem. nu. 45.

Uxor qualiter debeat procedere cõtra virũ adulterum. super verbo: cuidam petro tradiderũt. nu. 111. fo. cccclxij.

Uxor relicta per maritum domina et vsufructuaria quid debeat habere. super verbo: cetera bona nu. 21. fo. cclxxvij.

Uxor succedit bastardo et econtra in francia. super verbo: et vxorẽ noie adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 717. fo. cxxvj.

Uxor quando succedat in totum marito intestate mortuo. super verbo: z vxorem nomine adelasiam. in materia successionis ab intestato. nu. 781. fo. cxxxj

Uxor succedit marito in agentiamẽto Tholose z Caturci. super verbo: z vxorem noie adelasiã. in materia succes. ab intest. nu. 783. fo. co.

Uxor succedit viro in dimidia bonoz mobiliũ: z conquestuum immobilium. super verbo: z vxorem noie adelasiam. in materia successiõis ab intestato. nu. 786. fo. cxxxij.

Uxor licet teneatur per annũ lugere maritum: et portare vestes lugubres sub pena infamie: tamen si marit⁹ seipsum occiderit: luctu carebit. super verbo: mortuo itaq; testatore. j. nu. 49. folio. ccclxxxviij.

Uxoris nimia pulchritudo in quibus nocet marito. super verbo: cuidam petro tradiderunt. nu. 30. fo. ccccxlvij.

Uxori si relinquantur localia certi valoris: et reperiantur plus valere: an valeat legatũ. super verbo: z hortũ. nu. 13. fo. ccxvj.

Uxorem tenetur maritus plus diligere: q̃ alios. super verbo: cuidam petro tradiderunt. numero. 78. fo. ccccl vij.

℞ Enocratis laus. super verbo: condidit. j. nu. 51. fo. clxx.
Xerses rex reprehenditur. super ℞bo: testñ. iiij. nu. 15. fo. cc.

¶ Finis.

¶ Regestum repertorij.

AA BB LL DD EE FF. Oẽs sunt quaterni preter FF qui est duernus.

¶ Regestum prime partis.

ã a b c d e f g h̃ i k l m n o p q r s t v x y z. A B L D E F G h̃ J K L W. Omnes sunt quaterni preter ã qui est duernus: z W qui est quinternus.

¶ Regestum secunde partis.

aa bb cc dd ee ff gg hh̃ ii kk ll mm nn oo pp qq rr ss tt vv xx yy 33. Oẽs sunt quaterni preter 33 qui est ternus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Solennis ac perutilis Repetitio c. Raynutius. extra de testa. (vt pote que de testamentis: vltimis voluntatib⁹: institutionib⁹: substitutionib⁹: & hmõi iuriũ difficultatib⁹ pertractet) Juris vtriusq; monarche acluminis do. Guillelmi Benedicti Caturcẽ. academie Regentis: cõsiliarij Regij: ac primo parlamẽti Burdegalẽsis: deinde Tholosani Senatoris meritissimi: cũ addi. eiusdẽ autoris: numeris: ac repertorio affabre compacto.

¶ Sequuntur verba. c. Raynutius huius prime partis super quibus autor commentatus est.

Proemium. folio.j.
Raynutius de clera. fo.v.
Duas habens filias. fo.xj.
Matrem insuper cleram. fo.xlv.
Et vxorem nomine adelasiam. fo.xlix.
In extremis positus. fo.clix.
Condidit.j. fo.clxiiij.
Condidit.ij. fo clxxj.
Testamentum.j. fo.clxxiiij.
Testamentum.ij. fo.clxxxvij.
Testamentum.iij. fo.cxcj.
Testamentum.iiij. fo.cxcix.
Alteroche filie puberi vltra dotem. fo.cciiij.
Dotem quam ei dederat. fo.ccv.
Domum. fo.ccxij.
Et hortum. fo.ccxv.
In eodem testamento relinquens.j. fo.ccxvij.
In eodem testamento relinquens.ij. fo.cclj.
Dicte impuberi. fo.cclvij.
Reliquit. fo.cclxvij.
Cetera bona. fo.cclxxiiij.

Cum priuilegio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ad maximum ac prestantissimum Cesaris ꝛ pontificis iurium professorem et comitem: academie Caturceñ. famigeratissime doctorem regentem: suis temporibus omnium acutissimum: ac Tholosanum senatorem suum compatrimis metuendissimum dominum: dominum Guillelmum benedictum: Claudij feydeau fromẽtei parrhisiensis iurium baccalaureorum eidem academie lectitantium minimum: artium licentiatu: collegijsq; de Ruthena et de valle antiquissimi (a fundatoris archiepiscopi Neapolitani ex caturcia oriundi nomine sic nuncupati: cuius nomẽ fuit Bernardus de ruthena) collegiati (quod quidem collegium idem Guillelmus singulari semper prosequebatur amicitia atq; nostrorum omnium collegiatorum protectiua.) Epistola.

J hac nostra etate Cyneas: Pirrhi regis legatus singularem habens memoriam: qui senatum romanum constare retulit ex regibus renascerer: ac curiam Tholosanam quam galli parlamentum vocant. (Sic enim publicum ad iustitiam ministrandã cõuentum frãci nominant quasi partiũ lamentum: qr parium francie qui sunt de numero ipsius querelas ꝛ plãctus audiunt. de quo mentionẽ facit Paulus de castro cõsilio. cccxxxiiij.) Contemplaretur proculdubio affirmaret: non regium sed diuinum illud esse consistorium. Etenim quid sunt aliud senatores tholosani: q̃ humanum numen: q̃ fidus terrenum: et religionis sacrosanctum fastigium: cum christi iesu redemptoris nostri vices teneant in terris. p

Cyneas pirrhi legat⁹ singularis fuit memorie.

Quid parlamentum.

Paulus de castro.

Cõsistoriũ thĩanũ magis diuinũ q̃ regiũ.

Senatorum tholosanox laudes.

ter. apertum in aut. vt hi qui obliga. se habe. perhi. res mino. in princi. colla. vj. firmat text. in aut. de instru. cautel. ꝛ fi. eadem colla. §. quia igitur. l. leges sacratissime. C. de legibus. l. ꝫma. ff. de iusti. et iur. in quorum numerum vocari paucis mortalium concessum est. In quorum tamen ordine tu (ꝛ merito) professor maxime diebus tuis conscriptus es. Prius tamen annis plurimis locum similem in senatu Burdegalen. sagaciter: recte: ꝛ decenter: ita administraueras: vt lachrimis: p̃ce: amicitia: ira: odio: flecti minime posses. Quãobrẽ magis diuinus: q̃ humanus cõtemplabaris: maiori vero contemplatione venebas admirandus. Cum vtriusq; censure iura hac in Caturceñ. famigeratissima omnium vniuersitate: tholosa antiquiore) solertissime: modo maudito: stupendo: ꝛ mirabili interpretabaris. Tanta fuit vox tua: dulcis: ꝛ sonora: vt viros magnates: diuersis in gymnasijs sparsos in hanc academiam lecturarum tuarum audiendarum causa traxeris: inter ceteros cardinalem illum (a domo illa nobilitate tanta ac sanguine regio clarissima propagatũ. Que idiomate nostro albret nominatur.) Amaneum pissimi regis nauarre: nuper a nobis euocati fratrem: Ludouicum de ambasia Albien. episcopum laudatissimum. Ludouicum de rochechonard virum religiosum priorem Marcinum: virtutibus: literis: moribus: ꝛ genere nobilissimũ: atq; doctorem: postmodum romani pontificis Auyniõi legatum. Et Franciscum de Claromonte archiepiscopum auxitanum: qui huic de rochechonard predicte legationi successit: illius Albien. presulis ac reuerendissimorum bone memorie patrum: gentis magnanime titulis ecclesiasticis decoratissime Georgij ambasiani his nostris totius gallie partibus eiusdem supremi patris legati. (Qui georgij fromentei militis strennuissimi: chatrie domini matris mee fratris fuerat Tholose patrinus: illo ambasiano ocio ibidem vacante iuridico.) Ac Jacobi abbatis Cluniacen. atq; Claromonten. episcopi: ex sororibus nepotes: aliosq; vndequaq; nobilissimos viros et doctissimos. Quos cum tanta esset illorum copia et multitudo memorare minime posset Cyneas ille memoratus: q̃tis tanto memorandi numere preditus fuerit: vt altera die: qua romã intrauerat (historia affirmante) vniuersum senatum et equestrem ordinem propriis nominibus salutauerit. Tu prudentia: consilio: auctoritate tanta: precellebas vt inter tempestatis tue senatores: ac doctores refulgeres: velut inter planetas sol spendescit: vt sine te nihil altum susciperent ac meditarentur vniuersitates: ac curie siue parlamenta: in quibus sedebas. Tu religione sine qua perit vita mortalium: que hominum propria est: que nos deo cognatos facit: ac vinculo pulcherrimo connectit: tanta prepollebas: vt nihil quicq; apud te antiquius fuerit religione: dei cultum rebus omnibus anteponens memor illius Vergiliani carminis. ¶ Discite iustitiam

Duob⁹ cõsuluit parlamentis guillelmus benedictus maxima cuz sagacitate.

Caturceñ. academia tholosa antiquor.

Guil. laudes ꝛ pconia.

Uocz auctoris effect⁹.

Amane⁹ albret cardinalis regis nauarre fr.

Ludouic⁹ de ambasia epũs Albieñ.

Ludouicus de rochechonard prior marcinus ꝛ doctor supremi patris legatus.

Fraciscꝰ de claromõte presul auxitaneñ.

Gens ambasianorum magnanima.

Georgi⁹ ambasianus gallie legatus georgij fromẽtei patrinus.

Jaco. abbas cluniacẽ. atq; epũs claromõteñ.

Copiosus fuit auctoris discipulox nũer⁹.

Cyneas ysigni memoria dotatus fuit.

Auctoris prosequitur laudes.

A religione laus.

Carmen vergilianũ.

moniti ꝛ non contemnere diuos. Atq; legis illius veluti erga deum religio. ff. de iustitia ꝛ iure. vt exemplar nobis mortalibus esses vite sanctions. Et cum summo viro iustitieq; ministro: turpe sit noctem totam somno exponere tu somni parcissimus minimum tempus sopori dabas: librorum pabulo semper intendens: tuis nunc scriptis probãtibus clarissimis: pro cõmuni omniũ hominum vtilitate promulgatis. Quid est in quo vtilius honestius: aut laudabilius: tempus ipsum conterere valeam⁹: q̃ aut in actione virtutis aut librorum reuolutione. Hec cum mente reuolueres: adeo ingenij tui vires instaurate fuere: vt fortiores soluto ad hec facte sint: ꝛ ita accense vt negotiũ: pro ocio: ꝛ ocium pro negotio: tibi cõstitueres atq; eo magis quo tui labores ꝛ vita (que vigilia est vt sapientes dixere) Et tibi primũ ꝛ presentibus ꝛ posteris iocunditati commodo: ac ornamento futuri essent. Nullum certe dulcius ocium: nulla delectabilior voluptas: nullus teste Lactantio suauior animi cibus: q̃ veritatis cognitio. Hoc est opus operosissimũ magis diuinum q̃ humanũ: hec efficacissima decisio ꝛ miraculosa: pontificij iuris ac ciuilis vltimarum voluntatum nodos ꝛ enigmata nunq̃ soluta dissoluens. vt hec legisse maxima letitia sum affectus. Illudq; pre ceteris sum admiratus. Nam cũ tanti tamq; multiplices casus: hac in tua repetitione saluberrima congerentur: nihil est qõ obscurum habeatur: nihil imperfectum: nihil intactum. qõ vel nõ decisum sit vel ad alia loca remissum. Qua in re ita probe: ita egregie te gessisti vt ab omnibus ꝛ lauderis: nomineris: memoratus habearis: et benedicaris. Nomen enim tuum benedictionem sonat: stabit tua (vt verbis vtar Vergilianis.) Cuiq; dies breue ꝛ irreparabile tẽpus omnibus est vite tue immortale ac semper benedictum. Viues igitur semper viues post funera nobiscum: omni euo benedict⁹. Insaniant zoyli boni ac doctis semper mastices. Pro tanto igitur munere: cum id qõ pri⁹ laberintus erat: scz vltimarum voluntatum materia: nũc hanc propter benedicti repetitionem memorabilem efficiatur cirpus. Dicamus oẽs quiescat in pace benedictus. Amen. At gratias: honores ꝛ laudes nõ quas debem⁹: sed quas poterim⁹ illius Guillelmi liberis benedictis eruditionis monitionis: ac morum paternorum obseruantissimis: referamus imortales. His proculdubio si omnes artus humana voce resonarent: atq; in linguas verterentur ossa nostra omnia ꝛ membra: condignas minime possemus referre Talabardo benedicto professori iurij solertissimo cathedre patris canonice successori. Et diuitiarum ꝛ virtutũ veris simo: vt alter Guillelmus videatur. Qui scientia virtutib⁹ ac modestia preclarus suo viuendi modulo benedicta dulciscens pectora alti⁹ magnificat quo cũq; se vertat. Video illum semper disertum in iustitie actibus ita feruentem: vt hoc anno caturceñ. moderator electus sit (quẽ parrhisieñ. scabinũ vocant) rectum magnanimũ acerrimi ingenij ꝛ amoris in bonos maxime studiosos vt pfem caturceñ. academie scholarũq; illius ꝛ genitorem: libere dicat: studiosorum caterua: qui patris scripta memorabilia calcographis tradenda curauit vna cum fratre suo vnico Raymũdo caturceñ. canonico dignissimo. Qua de re si mihi lingue centum: oraq; mille: ferrea vox: sermonem assumẽdo vergilianũ: gratias debitas minime exhibere posset ingenioli nostri tenuitas. Ita q̃ illius gentis benedictorum clarissime ꝛ iure memorabilis pro debita gratiarum omnium actione perpetuam exopto. Et cupio felicitatem memoriam atq; benedictionez: donec extrema illa ac salutifera dabitur sentẽtia. Qua dicet is qui sub pontio pylato passus est dominus noster iesus xp̃s humani generis redemptor: venite bñdicti patris mei possidere regnum. In quod valeant benedicti successores ꝛ liberi C. feydei perpetuo memores. Ex gymnasio nostro Caturceñ. Anno domini quingentesimo vicesimo mense vltimo supra millesimum.

Guillel. bñdictus exẽplar vite fuit factionis

Qualis fuerit benedicti cibus.

Cui rei debeant intẽdere mortales.

Uita nostra vigilia.

Lactantius.

Iurij decisiones miraculose.

Operis laudes.

Guillelmi cognomis ethimologia pulcherrima.

Uergilius.

Uiuet post funera benedictus.

Epla conclusio Claudi feydeau i benedictos beniuolẽtiã apertene.

Talabardi patris successoris preconia.

A iustitia laudes.

Talabardus bñdict⁹ scholariũ caturceñ. pater ꝛ pceptor.

Raymũdus bñdict⁹ canonic⁹ caturcẽ. etus dẽ talabardi frater.

Claudij feydeau i benedictos gratitudo laudabilis.

Universidad de Bibliotec

Optat populus libertatem.

Laudat talabardus propter multa.

Talabardus guillelmi in oñib⁹ ⁊ per omnia veritiñ⁹ heres.

Talabardi comitas.

Pulcherrimum talabardi studium.

Antoni⁹ feydeus bor bonius medicus.

Petrus feydeus borbonij ducis thesaurarius.

Joānes de laubespin tholosanus ducis eiusdem cōpotoꝝ dñs.

Michael feydeus marchie preses.

Guillelm⁹ feydeus senator parrhisieñ. pr⁹ rhotomageñ.

Mira regū frācie ⁊t⁹. Baldus.

Marcialis feydeus Claudij pater.

Exoriūtur Guillel. benedicti laudes.

Uis nō laudabit: percurret ac celebrabit virum illum: quem populus libertatis tuende ⁊ conseruande studiosus elegerit. ornamenta oīa: opes: gratiam: virtutis laudem: adequabilem suorum societatem conferentem? Nihil sibi assumentem: seorsum omnia publica causa volentē ⁊ cupientem. Hunc quecūq; vibs aut ciuitas nacta fuerit consulem: siue scabinū vniuersitas rectorem: scholares doctorem: eos ⁊ perbeate agere contēderim: ⁊ ppetua libertate frui turos facile suspicari licet. Hec tu mi benedicte suauissime adeo cumulate prestas populo atq; scholaribus caturcencib⁹ vt minus mirandum sit si publica eius cōmoda (quorum accessio maxima facta est intra paucos amicos.) eterna tranquillitate constituta indies summa cum laude augentur. Nam cū tibi summa omnia cōtigerint quecūq; vel ab amplissimoꝝ gloria: vel a fortune cōmodis proficisci solent: ea animi facilitate virtute sapientia cū tuis viuis vt nō mō pristinā domus tue dignitatem in te residere patiantur: sed maiorem vt optent ⁊ deferant quotidie. Fatentur eñ te Guillelmi patris viri prestantissimi cuius nomen immortale nullis vnq; ſarum monumētis satis celebrabitur ita heredem esse: vt ipsius ingenium: ⁊ virtutes claritissimas: singulari moderatione susceptas: in te intueantur. Illud ꝓo admirantur plurimū: vt cum Cathonis grauitatē ⁊ sapiētiam sustineas: nil tamen de comitate remiseris: que ista etate maxime omnibus iocunda esse solet. Hinc illud mirum es consecutus q; semper habitū est difficillimū: vt idem te amāt ⁊ colant: in senatu consiliorum auctorem sepe retineant: domi consuetudinem expetent tuam vbiq; amplectantur ⁊ summis laudibus extollent. Omni ꝓo iniuria in tantis opibus ita abstines: vt aliquando tibi inferri ob id vnū doleas vehementer: qō sez vereris: ne propulsando offendas. Omne enim studium cogitationem: animū ad beneficentiam contuliſti tuoꝝ primum discipulorum ac scholarium (qō officij ratio postulat) tum exterorum omniū omniq; orbis emporio homines habes non magis qui tua gerant negocia que maxima ⁊ honestissima sunt: q; qui multos officijs ⁊ liberalitate tibi deuinciant: ita quos nunq; vidiſti homines ex tota gallia et magna Europe parte de te ⁊ tuis loquētur atq; miranda potius q; credenda referant. Quid memorem Antonium feydeau borbonioꝝ ducis medicum et Petrum feydeum eius fratrem: illiusq; ducis questorem: siue (vt dicunt) thesaurariū: consanguineos meos a quibus cum patrios repeterem lares: de te ⁊ patre tuo pluries fui inquisitus. Ob vestrarum virtutum ⁊ rerum gestarum famam dignissimā: quam apud borbonios auxit atq; promulgauit tuus ille dilectissimus cōtemporaneus: vir omnigena doctrina eruditissimus Joānes de laubespin tholosan⁹: iurisū licentiatus: memoratj ducis compotorum auditor perspicacissimus: qui vnicā illius Antonij ville noue etiam ducis predicti medici vigilantissimi nuper desponsauit filiaꝝ mihi affinis ⁊ colendissimus. Tacebo ne Michaelem feydeum predictorum fratrē: iurisū licentiatum: aduocatū quondā in supremo Parrhisieñ. (vt aiunt) parlamento disertissimum nūc marchiaſ. prouincie presidem. Studiosissimū Guillelmū feydeum regis nostri in tā dicto parlamento prefectū pretorio (vt galli nostri dicunt) cōsiliarium a senatu siue curia gallorum prima: parrhisijs sedente pro negocijs gallie diffiniēdis non imerito nōnunq; electum: tanq; suis temporibus canonistarum in tota francia obtinentem famā. Ob quā ⁊ dicta ⁊ gesta clarissima ac legationes quas pro eisdem gallie nostre regibus: qui virtutum suarum vmbra totum orbem regunt: vt testatur sanctissima Baldi testis nō suspecti auctoritas: in. c. j. de renūcia. vbiq; maxime i angliā expedierat: de aduocato parrhisieñ. senatorem siue consiliarium regium septime galliarum curie rhotomagj; scite prius effectum: ac Marcialem feydeum ipsius fratrem: patrem meum pijssimū iuris licentiatum. Qui omnes inter cetera patris tui gesta clarissima: illud in ore semper habebant: sez patrocinium siue orationem per modum litigij factam: quaz habuit pro bone memorie dño domino de Luzeio apud archiepiscopum Bituricēñ. super episcopatus Caturceñ. confirmatione aduersus pie recordationis dominū: dominū de Trignac ex marchia oriundum cuius causam atq; patrocinium ex aduerso gerebant memorati feydei. In illo vt referunt patrocinio seu litigiosa oratione tantas idem pater tu⁹ in materia electionis allegauit leges atq; decretales tantosq; canones: ac tantas veteris et noui testamēti autoritates tot q; hystorias atq; exempla innumerabilia poetarum et philosophorum dicta: vt diuinus magis q; humanus cōtemplaretur: in tanta verum maiori copia atq; abundantia dabantur ex ore suo leges et canones q; ymber et grando e celo in terram labi videatur. Quare plurimas ipsum habuisse memorias et dicebant et testabantur omnes vt merito alter cyneas pirrhi legatus cēseretur. Unde quicquid maroniano et ciceroniano inest lepoꝝ fideliter tenebat: iuraq; cesarum et pontificum ita copiose pertractabat et in vnguem inter pretabat: vt admodū clar⁹ in dicēdo: disserēdo: et iudicando apud gallos habitus sit. hos propter sermones qui de te et patre tuo apud maiores meos instituebātur: nihil mihi maius consequi posse arbitratus sum q; vniuersitatem hanc caturceñ. visitare vestra potiturus presentia quam re ipsa video preclarioꝝ q; fama et vulgaris aura possit expedire scipionem recordatus cuius presentia de se famam semper exuperauit. Nec me profecto venisse penitebit si vires ingenioli nostri tenuitas pro vestris doctrinis posset reddere pares. Quāobrem si in linguas verterētur humanas crines omnes humani nihil dignum tibi ac tuis condoctoribus regentibus dicerem scilicet domino mihi semper colendissimo domino martino de haramburo iurium doctori facultatis canonice regenti solertissimo ex agili vasconum genere sanguinem trahenti: in quo est abacus legum: mensa hystoriarum: rhetorices vestibulum: eloquentie ginecium: scientiarum deniq; omnium: que dici possunt diuersorum. Quid referam iuris vtriusq; peritissimum et comitem eminentis scientie virum causarum regiarum in caturcia aduocatum expertissimum dominū meum et preceptorem et patrem reuerendissimum dominum Antonium de petrucia ciuilis sapientie regentē famosissimum qui hac nostra tempestate nulli secundus existit: vt sua atte res iuramenti non minus copiose q; vtiliter disseruit: necnon repetitio. l. si de vi ⁊ possessione queratur. ff. de iudi. que nuper ex eius processit officina iam calcographis pro communi omnium practicantium auxilio (vt fertur) exhibita: vbi materiam petitorij ⁊ possessorij super qua vt plurimum indies magis atq; magis litigatur cum adaptationib⁹ ad praxim sine practicaz casuum querimonie et nouitatis hic nostris temporibus hoc in regno trutinatam atq; quotidianam valde peculiose modo quodā familiari pertractat. O pulchrum negocium non leue: non inoperosum: o negocium: quod negociatorem post funera virtutum suarum amplitudinem? Quis queso in extremam demum admirationem nō trahatur: si viderit vetustissimam caturceñ. vniuersitatem tholosa antiquiorem iam penitus senio declinatam nutabundam et vix sibi coherentem Guillelmi tamen benedicti patris tui atq; huius Antonij de petrucia bonorum operatioꝝ industria viuit scriptis floret: atq; resurgit: semper prudens. felix patria: felicior genitor: felicissima vbera: que tantos viros virtuteſq; viroſq; ac tantorum facundiam virorum: semper honores nominaq; sua laudes q; manebunt. O vniuersitatem Jacobi caturceñ. Joannis summi pontificis. xxij. ac Bernardi de ruthena archiepiscopi neapolitani collegij nostri fundatoris sanctissimi genitrix atq; collegiorum alumnos felicem et beatam. sunt profecto apud caturcenses vt sol et lux supra nos: tum prouincia caturceñ. pontij de vmbalibus: ac pontij anyortij: quod collegiatorum nostrorum prudentia gubernetur. Juxta sententiam imperatoris. §. fi. insti. prolaudabilem: que tales fortita es patres: quales roma cathonem habuit. In quibus nō minus viget benignitas: q; iustitie splendeat equitas: in quibus non secus irradiat humanitas: q; sanguinis effulgeat claritas: quos demum extollit tam prudentia: q; rerum omnium eucrit modestia. Nec aliud pretereundum existimauit: te scilicet liberali adeo fauere literatos adiuues: vt et geraldum garini alꝝ de buxo caturceñ. collegij nostri collegiatum. In omni iure expertissimum consocium meum amantissimum: qui iura tam ciuilia q; canonica tā p septēniū maxima cū solertia et dicēdi subtilitate hac in academia ⁊ tinue legit liberalitate tua libris q; plurimis ampliaueris: multisq; eum honoreb⁹ ditaueris: ac q; plurimos compatriotas meos ceteroſq; viros vndecunq; eruditissimos: et nonnul-

Dñs luze. eps caturē.
Dñs ō trignac marē.

Maxime fuit Guil. benedictus memorie.

Lyncas

Quid operetur virorū doctissimorum fama.
Maior fuit scipionis ꝑsentia sua fama.

Gratias refert Clau. feydeus doctrina susceptа.
Martinus de haramburo vasco doctor caturceñ.

Dominus Antoni⁹ de petrucia acquitaneus aduocat⁹ regius et caturceñ. professor famosissimus. C. feydei pater et preceptor.
Leges binas repetiſt petrucius.
Praxis casuum querimonie et nouitatis.
Que negocia laudabilia.
Pulcher laudandi modus.
Quo pabulo viuat caturceñ. vniuersitas.
Uergilius.

Genuit caturcia Joā. romanum pontificem xxij. ac Bernarduz de ruthena presulem neapolitanum collegij de ruthena fundatorem.
Maxime sunt autoritatis collegiati ruthenēñ. in patria propria.
Doctoꝝ caturceñ. laudes.
Gerardus garini alꝝ de buxo ruthenē. collegiatus ⁊ feydei consocius.
Talabardi liberalitas

Jo. feydeꝰ iuris licen. feydeorꝫ spes et lilium.

Claudij in filiolū amicitie laudabilis iudicatio.

Institutis iustitia duplex.

Licero

Que vere diuitie.

Veri diuites in perpetuū per gloriam viuūt.

Plinius.

Idem Plinius.

Docuit Guillelmꝰ benedictus nec cessat docere.

A fidelitate laus.

Licero.

Opus laudat autorū.

Operis prosequitur laudes.

Optimus agendaruꝫ gratiarum modus.

Bona ad tacitam questionē respōsio. C. feydeum ab assentatione excusans.

Prebent exempla domestica emulationem mirabilem.

Satyricus.

Epistole conclusio.

Maxima Claudij in benedictos affectio.

Fugit ingratitudinez Claudius cuꝫ gratias p beneficijs susceptis referat.

Quid respiciat deus.

Hieronymus.

los mei amantissimos et consanguineos videlicet Joannem feydeum: iuris ciuilis licentiatum memoriati michaelis marchie presidis filium filiolum meum primogenitum: prosapie nostre feydeorum spem omnem atqꝫ lilium. Cui o vtinam concederet omnipotens: annos videre nestoreos. Quos cum in hanc vniuersitatem ob famam tuam traxeris: multis titulis ac honoribus non simplicis iustitie verum bone et mere nullo discrepante dictasti. Quam vere certissimeqꝫ sint he diuitie: testatur Licero in paradoxis his verbis dicens. Quanti estimanda est virtus que nec eripi: nec surripi: nec admitti potest: neqꝫ incendio: neqꝫ naufragio: amittitur. Qua prediti qui sunt soli sunt diuites soli enim possident res et fructuosas et sempiternas: quod est proprium diuitiarum: tales proculdubio quamuis ab hoc seculo migrauerint per gloriam viuere in perpetuum intelliguntur. insti. de excusatione tutorum vel curatorum. in principio. Nil aliud admonebat plinius ad tuum brutum inquiens effinge aliquid quod sit perpetuo tuum nam cum reliqua rerum tuarum post te alium atqꝫ alium dominum sortientur hoc nunqꝫ tuum esse desinet quod semel acceperis. Et ad eundem libro. iij. Cum nobis denegetur diu viuere aliquid relinquamus quo nos vixisse testemur. Huius sententie memorabilis non fuit immemor prudentissimus genitor tuus huius academie prudentie canonice doctor regens atqꝫ regis nostri in sua tholosanorum suprema curia prefectus pretorio meritissimus. Neqꝫ eorum que notantur in canoni. reuertimini. decima sexta questione prima. vbi dicitur doctum teneri alios docere dum vita fungebatur presenti. Nos semper docuit docebitqꝫ imperpetuum hac sua subtili diuina magis quam humana repetitione que gestorum suorum: ac sue ingentis prudentie fidelitatisqꝫ tue in pium patrem ob illius impressionem siue calcographiam a te maximis cum vigilijs ꝛ alacri labore prosecutam cuidentissimum prestabit testimonium. Ne vagi ac imperiti laudatores existamus quod fugiendum Licero in rhetoricis monet. Nam opus laudat. dicente glos. instituta in proemio. Quis non laudabit mirabitur ac percelebrabit huius lectionis repetitea te mi thalabarde colendissime tanta cum solertia atqꝫ ingenij acumine reuise: elimate: atqꝫ polite: vtilitates et fructus suauissimos pro cōmuni omnium hominum vtilitate in publicum prodite. Hec non promulgate que tanta consilij moderatione concipitur tanta distinctionis decoquitur prudentia tanto diuisionis ordine profertur: tantaqꝫ rerum atqꝫ altissimarum curiarum senatusconsultorum siue arrestorum experientia perficitur vt nihil addi possit quo perfectior esse queat. Ipsius plenitudo adeoꝰ patet quod nulla requiri commendationis augmenta. sexta questione prima. si omnia. in fine. Quinimmo linguis tacentibus seipsa rei veritas exhibet. l. prima. ff. de in integruꝫ restitutione. Ego quoqꝫ quod ad me attinet ita tua et tuorum admiror omnia et laudo. vt ea non modo. sempiterna fore confidam. Sed si in his augendi locus est cumulatissima esse cupiam ad tuam enim benivolentiam comparandam nec maiorum imagines que nulle sunt: nec diuitias (quarum tamdiu spectator potius fui quam possessor) affero. Sed obseruantiam: fidem animi: volūtatem egregiam: quam tu in his probare soles: potissimum qui in tuorum numerum et ordinem assistunt. Que de te et patre cōmemorant: non quidem assentandi studio aut ea predicandi que libenter audias: sed prouocandi causa meipsum ceterosqꝫ consanguineos meos iurium tirones alacrius ad labores in futurum: ad vestrorum ipsorum imitationem. Si enim minori aphricano maiori: si maiori pater patruusqꝫ exēpla domestica prebuere ad bellice fortitudinis laudem adipiscendam: quid recta doctorum meorum patris et filij emulatio nō conferet mihi omnibusqꝫ successoribus nostris nobis coniunctissimis ad virtutes et doctrinam assequendam? si teste satyrico velocius et citius nos corrumpunt vitiorum exempla domestica magnis cum subeant animos autoribus. Cur ex opposito nos ardentius non inflammabunt virtutum vestrarum exempla domestica que vt propria nobis ita et gratissima sunt. Non abs re igitur virtutes vestras et laudes non vt debui sed vt potui in medium afferre conatus sum. De quibus satius esse arbitror silentium agere quam vestre excellentie hac tantilla hirsuta ac hispida epistola parum respondere: quoniam si vltrius progredi vellem opprimerer in tanto rerum molimine linguas mille habeam et totidem ferrato gutture voces non possem memorare gesta alta patris et filij ac innumeros ingeniorum vestrorū pretexere dotes. Quod potui immenso perfecit corde voluntas magna fuit quamuis non sit expleta. Tibi tamen refero gratias: non quas debeo sed quas possum. l. prima. C. de officio prefecti pretorio aphrice. in principio. Cum me in gremium o benedicte tuum susceperis et me inter honoratos dignaris habere iuristas: interea vale et respice queso feydei tui voluntatem: summus enim deus non ea que offeruntur sed offerentium respicit voluntatem. vt ait Hieronymus in Amos cuius verba habentur in canone odi et progressi. vigesima quarta questione prima. Non quantitas doni sed offerentis affectio largitatem facit. vt per Joannem andree in sexti data. iterum vale atqꝫ iterum millesies vale dico. Vale igitur vale vale vale o Talabarde Benedictorum speculum actiurium norma: iamqꝫ vale cum fratre tuo Raymundo Caturcen. canonico dignissimo cuius amicitiam in te benivolam ac pacificam societatem non potest non proba concordia pacis. cuius effectus eleganter recitat Baldus titu. de pace constantie. §. finali. et primas: desertaqꝫ est hominis vita: que amicitie presidio non est cincta. vt inquit Valerius. de qua facit textus. iuncta glosa. l. late. §. amicos. ff. de verborum et rerum significatione. per Bartolum in. l. furti. ff. de his qui notantur infamia. concludentem qꝫ si propter aliquorum discordiam ciuitas inquietaretur: qꝫ eos posset ad pacem siue amicitiam cogere: facit. l. prima. §. quies. ff. de officio prefecti vrbis. ꝛ. l. congruit. ff. de officio presidis. Quam vt epistole nostre riuos claudamus iubente latiali apolline vobiscum stare atqꝫ viuere perpetuis exopto temporibus carmine sequenti pro maiori mei in te amoris significatione ex gymnasio nostro Caturcen. Anno domini quingētesimo vicesimo supra millesimum.

Talabardus benedictorum speculum actiurium norma.

Laudatur Raymundus caturcen. canonicus propter mutuaz in talabard. fratrem concordiam.

Bartolus.

Viuet ꝛ eterni merito referentur honores.
Donec olimpiaco fulgebunt sidera celo
Donec in infernas condantur sidera noctes
Et donec zephiris passim maria alta tumescent.

Claudit Claudiꝰ epla rivos.

¶ Joannis Feydeau fromentei parrhisij Cesarea licentia pontificioq; baccalariatu prediti eidem Claudio cognationis agnationisq; vinculo connexo atq; filiolo primogenito singulari amicitia dilecto. Ad lectorem in perpetuam operis memoriam et laudem ac zoilorum maledictionem Epigrammateum carmen.

Tristia funereis alter canat omnia thedis
Alter inexhausti prelia martis agat.
Lenta choturnato depromat carmina iambo.
Aut referet versus sapho canora tuos.
Barbatis alij texent insigne poetis
Ast mihi cesarei scripta adamanda sophi.
Rectaq; que superos demonstrat regula celo
Duos: et summi numen olimpiaci.
Ue tibi zoileo qui carpis dogmata morsu
Sancta: quibus nullum sanctius extat opus.
Uis si quidem magni seruas precepta tonantis:
Que domino reddi cuncta retracta iubent.
Si cupias seue dissoluere vincula mortis
Ultima: que insana mente cupido parat
Et quicquid dubij voluit Raynutius: atq;
Proximus huic habeat prospice discutiet.
Est hoc eternos opus immortale per annos
Atq; hoc innumeras viuet olimpiadas.
Condita sunt tumulo: cuius precordia tanti:
Attamen effugiet nomen in astra viri.

¶ Jacobi Feydeau Jurium auditoris ac eiusdem memorati collegij de Ruthena et de valle vniuersitatis caturcie laudatissime collegiati Epigramma.

Magnanimi iuuenes quos dulcior hactenus etas
Uexit: et ad palmam gloria digna vocat.
Expectata diu tanti pia dogmata patris
Sumite iam vultu: sumite mellifluo.
Et genere insignis: necnon ignobilis eque:
Noscere si cupias hoc manifestat opus.
Illustres itidem: quibus ipsa scientia cordi est
Nam efficitur corpus quod laberintus erat.
Nec vos zollei retrahant fortasse susurri
Hos habuit veniens summus ab arte deus.
Tollite iamq; moras: nocuit differre paratis
Per lege quo vere ciuilis esse queas.
Eya age pro tanto tu lector munere dicas
Huic pace quiescat benedictus. Amen.

¶ Finis.

¶ Proemiū domini Guillelmi Benedicti vtriusq; cēsure doctoris in suprema parlamenti Tholose curia senatoris meritissimi: ad scholares inclyte vniuersitatis Caturceñ.

Via ħ decretalis[a] oīb⁹ sp tremē davisa fuit eiusq; materia nobis ca nonstis fe re incognita: vt summus ille recitat And. siculus[b] referens dñm Antoniuz contra legistas exclamasse: audentes legere canones. Et cōtra canonistas audentes legere leges: semp distuli pelagus hoc magnū cū parua nauicula ingredi: mihi eñ ad scribendū animus nō est tam cupid⁹: q̄ nec idoneus: scienti nō esse absq; periculo: multoz iudicijs ingenium tenue: et exile cōmittere: moribus presertim illoz qui qō capere non possunt facile despiciūt[c]. Sed vestra fretus atq; cōfisus benevolentia: humanitate: ac filiali supportatione: a vobis plurifarie stimulat⁹: assiduaq; deprecatiōe coactus: et totaliter vo

a ¶ Hec decretalis. Hic prologus est totius ad virtutis opera excitatiu⁹: in quib⁹ tripler reperiē difficultas. Una ꝙ venit ex corruptione nature per pcīm primorum parentū: ex qua causat in hoīe promitas ad malū: et difficultas ad bonū: vt dicit Beñ. viij. Sēsus et cogitatio humani cordis prona sūt ad malū ab adolescētia sua Scda ē q̄ ex pctis et vitijs ptēritis causatus est i homine q̄daz habit⁹: vel saltē dispositio mclinās ad similia vitia iuxta illud Phi. Habit⁹ semel aliquo generat⁹ est de difficili amobilis a subiecto. Tertia p̄uenit ex difficultate operis virtuosi: q̄ virtus est circa bonum arduum et difficile. iō opus virtutis vt sit efficax dz cū magno conatu fieri. c iuxta illud Luce. xiij. Contēdite intrare per angustā portā: quā multi querent intrare et nō poterunt. hec ibi Lyra.

b ¶ Andreas siculus. Qui hāc decretalē repetijt anno quo doctor iste natus fuit dñi. M.cccclv. mēse decēbri. vt dz. j. super verbo. Adiecte impuberi.

c ¶ Facile despiciūt. Sunt verba hieronymi preludendo in Esaiam prophetā. Tales eñ sunt sicut vulpes: q̄ ceraſa dānant cū illa attingere et comedere nō possunt: sm Hostiēsem titu. de rapto. Hosti. et Panor. in. c. fi. j. nec le. vel mona. Sic pariter faciunt inuidi: quos virtuosi difficiliter euitare possunt: vt plene habet super verbo: mortuo autē testatore. j. dū loquit de inuidia iudeoz cōtra christū. de inuidis dicit idē Hiero. plūdēdo in esdrā. Accedūt ad hoc inuidoz studia: qui oē q̄ scribim⁹ reprehendendū putant. Et interdū ꝑscientia repugnante publice lacerant: que occulte legunt: quoz vitandū est supercilium. i. superbia: qui iudicare tantū de alijs et ipsi facere nihil noluerunt.

Proemium. Fo. I

b ¶ Apes debemus imitari. Unde matthaeus bossius in tertia parte ad Lecti. fabriani. epla. ij. incipiente. Nō equidem etc. Te inquit hac in re velim apes imitari q̄ de floz oim diuersitate eos dumtaxat deligūt: de quib⁹ melis cereq; apt⁹ succ⁹ exprimit. Ita tu legas de vasta librorū farragine non quecq; sine delectu sed illa: de quib⁹ melicerāq; deducas. mel deuotiōis atq; dulcedinis que manat de eloquij puritate diuini. hunc in modum decantata a prophetarum exultātissimo Dauid. Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua super mel oꝛ meo. Teram que incensa te ad veritatem sananiq; doctrinam illuminet. Ne cū his cecutias et pereas: quos putrientib⁹ auribus ad fabulas esse cōuersos: et auditum a veritate vertisse suspirat apostolus etc.

d ¶ Apes debem⁹ imitari[d] que vagant: et flores ad mel faciēdū idoneos carpūt. deinde q̄q̄d attulere disponūt: ac p̄ fauos dirigūt: et de floz oim diuersitate cos dūtaxat deligūt: de quib⁹ mellis cereq; apt⁹ succ⁹ exprimit. Jd idē Lucretius. Floriferis ingt vt apes in saltib⁹ oia libāt. Sic nos itidem decerpsim⁹ aurea dicta. Sic debem⁹ quecūq; ex diuersa lectione congessimus separare: deinde adhibita ingenij cura et facultate in vnū saporem varia ista libamina cōfundere: quod cū fecisset

e aliq̄n vergili⁹[e] cicz obijcerēt ab emulis: q̄ alienos ꝓ suo opi inserebat. Rñdit magnarū esse virtuz clauā extoꝛquere, de

f manu herculis. Sed dicēt mihi. En q̄ tu[f] eos q̄ narras fusticias meas? Et q̄s tu qui de facto patrū sniam feras? Rñdeo sum agricola rudis: et non fero sniam q̄ ad me nō ptinet vllo modo. Nec pono os in celū: dūtaxat seminoverbū in agro dñi exercituū: et largitoris virtutū. Et si bonū est terra recipiet: et fouebit. Si aūt malū tāq̄

g herba mala[g] eradicabit: q̄ vt ꝑclarus

h dicit ille Hieronym⁹[h] grandes materias ingenia parua nō sufferūt: et in ipso conatu vltra vires ausa succumbūt. Unde nō aliud curo: q̄ ꝓlixe tradita: breui sub cōpendio singula seriatum (aliq̄b⁹ additis: et superfluis resecatis) cōplecti. Et si vera dixerim: de⁹ laudet. Si aūt defect⁹ fuerit (qō humanū est) erronea mea opinio pedibus teratur. Rationib⁹ eneruet: ac funditꝰ eradicet et iudicio ecclie sancte det:

e ¶ Aliq̄n Vergilius. De cui⁹ ortu vita moꝛib⁹ et obitu dicti addendo super verbo cuidā petro tradiderunt.

f ¶ En q̄ tu. Sūt ꝓba Sene. i li. declamationū sm Val. s. in premio: de cui⁹ sctissima vita: et ei⁹ uersiōe ꝑ ap'm ad fidē: et obitu illi⁹ hꝫ sup. d. ꝓbo. Mortuo testatore. j.

g ¶ Tanq̄ herba mala. l. ij addes. §. si quis dolia. ff. locati vel contra.

h ¶ Plenar⁹ ille hieronym⁹. In epla ad heliodoꝛum, de morte nepotiani: cui assentit Bal. in. l. fi. C. de here. instit.

vbi in.xxj.q. dicit subtiles causas nō eē grossis aduoca-
tis omittēdas: qꝛ suspecti sūt pp iur. ignorātiā ꝑ illū tex.
a ¶ Retulit Bal. ē. in proemio.
b ¶ Super malachiam.iij.c.⁊.xxj.q.j.c.reuertemini.
c ¶ A dño cōdēnatꝰ. Ut habet Matthei.xxv.

cui dicēda submitto corrigat. Ita ꝑfecto
maiores nostri fecere. Sūmo itaq3 numi-
a me ꝯfisus: qꝛ vt sepe retulit Bal.[a] quē vos
me incitādo allegastis. Sicut triste est de-
cedere sine herede. Ita miserrimū vr iu-
ris professoribꝰ discipulis suis nihil scri-
ptū relinquere. Nō auiditate laudis cōse-
q̄nde: s3 charitate seminādē ꝟitatis. Sic
b barbatꝰ ille Hieronymꝰ sup malachiā[b]
hortat: inuitat: monet: ⁊ allicit vnūquēq3
in oreū dñi cibos afferre. Et in ꝓlogo li
bri Regum singulos ꝓuocat in taberna-
culo dei ꝯferre qđ pſſit. Et p̄terea qꝛ seruꝰ
negligēs ⁊ ociosus: q̄ acceptū talentū ab-
c scōdit in terra: suo fuit a dño cōdēnatꝰ[c].
Considerans pariter ⁊ ego: qꝛ animū ad
virtutē ⁊ ingenij exercitationē virilr eri-
gitis: laborī nō parcā: neq3 vigilijs q̄ duxi
semꝑ incunabula p̄ma ⁊ stabilimēta va-
lidissima eorū esse: q̄ eterne glie auidi: sur
gunt: ⁊ se dociles ali ad virtutē exultant:
eo quippe veluti quotidiano cibo alitur ⁊
pinguescit ratio. Neq3 vllā puto digniorē
cui huiꝰ cōfabulationē fore: q̄3 si de scri-
pturis ſmocinemur inter nos. Qua occu
patione nihil puto in hac luce iocundius:
quo anime pabulo oīa mella superantur.
Est eñ ꝓprie humana vita (vt p̄clarꝰ ait
d stoicus ille Cato philosophus[d]: quē vti-
censem quidā appellāt) veluti ferrū: qđ si
exerceat conterit: si ꝟo nō exerceat: rubi-
c gine cōsumit. iuxta illud Ouidij[e]. Inge-
niūq3 meū longa rubigine lesum. S3 pre
stat qđ vtilius veteres arbitrati sunt. La
bore potius cōteri: q̄3 ocio ⁊ desidia cōsu
mi. Restat saltem fructꝰ laboris vbi ociū
vitijs alimēta ministraret. Sic etiā hor-
f tat vos apls[f]. spū (inq̄t) ambulate: ⁊ desi-
deria carnis nō ꝑficietis. Qđ silr preui-
g derat gētilis ipse Salustius[g] in catilina-
rio. Oēs (inquit) hoies q̄ se student p̄sta-
re ceteris aiantibꝰ: summa ope niti decet
ne vitā silētio trāseāt: veluti pecora: q̄ na-
tura ꝓna atq3 vētri obediētia finxit. Nā
oīs vis in aio ⁊ corpe sita est. Animi ipe-
rio: corpis seruitio magis vtimur. Alterū
nobis cū dijs. Alterū cum beluis cōe est.
Rectiꝰ tñ esse vr ingenij q̄3 viriū opibus
gl'iam querere. Cum ⁊ diuitiarū ⁊ forme
gloria fluxa atq3 fragilis sit. Virtꝰ clara
h eternaq3 habeatur[h]. Quid vobis magis
hoies dici videant. An illi qbꝰ ignorātia
mala ibutis luxuq3 effeminatis nulq̄3 sa-
pientie lumē apparuit. An doctrina cōse
cratos. Nū dicetis nihil humanū in illis
eē p̄ter effigiē. Eos oīa facere vi: atrocita
te: ⁊ opinione praua. Viris aūt studiosis ⁊
sapiētibꝰ verā inesse humanitatē: pulchri
tudinēq3 ꝟtutis. Vñ de h interrogatꝰ ari
stippus dixisse fert inter doctos atq3 ido
ctos perinde distare: atq3 inter domitos
equos ⁊ indomitos. Aut sane quātū iter
viuētes ⁊ mortuos. Et certa eadē id rōne
Nā q̄ doctrina sapie p̄diti fuerunt viuēt
oībꝰ seculis: oīgenisq3 tollent linguis: emu
la ēt ignorātia[i] in vita: aliorū ꝟo ignauia
torpētiū vix diurna recordatio erit. Peri-
tura illorū vita cū noie. Quis extiguet lu
men romane lingue Ciceronē. Potuit si
q̄dē ipius ille popilꝰ Antonij iussu i illiꝰ
caput nō leuiori scelere: q̄3 in sacratissimū
dei immortalis tēplū manꝰ inferre: s3 nō
potuit nomen extinguere: ita viuax eter-
naq3 est sapiētū memoria suis literarū te-
stimonijs suisq3 monumentis illustrata.
i Neq3 (vt Seneca dicit[i]) nobilem facit
atriū plenū fumosis imaginibꝰ s3 aius fa
cit nobilē: cui ex q̄cūq3 ꝯditōe supra fortu
k nā licet surgere. Platonē nō accepit[k] no
bilē phia s3 fecit. Nec intuēdū ē vñ hoies
veniāt: s3 quo eant. s. de ꝟtute in ꝟtutē fir
me ambulātes. Deꝰ eñ (vt diuinꝰ ait ille
Mercuriꝰ trismegistꝰ) q̄ hoies gñat: atq3
l inspirat: oēs pares eē voluit[l]: eādē q3 viuē
di ꝯditionē oībꝰ ꝓposuit: imortalitatē oī
bus spōpōdit. Nemo apđ eū seruꝰ: nemo
dñs: nemo pauꝑ est: nisi q̄ iustitia idiget.
Nemo diues: nisi q̄ ꝟtutibꝰ plenus est: qꝛ
m (vt Valerius dicit[m].) Capi virtus nescit:
n patientia dedecus ignorat. Et magno[n]

d ¶ Cato phꝰs. De isto catone cesaris contēporaneo: eiusq3 obitu ⁊ ꝟtute: et in q̄bus cesari cōueniebat: et ab eo differebat hr in verbo. mortuo autē testatore. j.
e ¶ Iuxta illud Ouidij. lib. iiij. tristiū. ⁊ de fugiendo ocio plene sup verbo. Et dotem quā. circa finem.
f ¶ Exhortatur apostolus. ad Gala. v.
g ¶ Ipse Salustiꝰ. Hic romanus historicus ac phꝰs Ciceronis emulus rome claruit: de quo Aureliꝰ Aug. li. j. đ ciuitate dei. meminit dicēs qꝛ fuit nobilitate veritatis insignis historicus: q̄ de
bello Catilinario: necnon ⁊ iugurtino libros edidit ce-
lebres: ac nōnullas scripsit epl'as.
h ¶ Virtꝰ clara eternaq3. Virtꝰ ex eo vocata est: qꝛ suis
viribꝰ nitēs. nō superat aduersis. ſm Boe. iij. de ꝯso. ꝓsa
vlti. Vel virtꝰ est q̄ bonū facit habētē: ⁊ opꝰ eius bonū
reddit: vt hr. ij. ethi. Vñ virtuosi ſp illi apparuerūt: q̄ la-
boribꝰ ⁊ doloribꝰ passionibusq3 nō facile vinci poterāt.
S3 expost experientia docuit aim plurimis certaminibꝰ
expositū aduersus delitias: diuitias: ⁊ honores. quorū vi-
ctoria difficilis: s3 ꝓutilis est. ob qđ ꝟtuosi vocati sūt: q̄
talia vincere potuerūt. Et inde dr ꝟtꝰ mētis hitꝰ bene
institute. Vel ꝟtꝰ ē bona q̄litas mētis: q̄ recte viuit: qua
nemo male vtit: q̄ deꝰ i nobis sine nobis opat. Et sunt
septē ꝟtutes: tres theologice: ⁊ q̄tuor cardinales: quas
scire multo vtilius est q̄3 repetere legē gallꝰ. ſm Lucā đ pēna in. l. j. C. đ metro po. berito. lib. xj. vbi eas seriatī ⁊ qualr vnicuiq3 dona spūssctūs p̄cepta decalogi. necnō vicia eis opposita corrūdent prosequit.
i ¶ Ut Seneca dicit. ad Lucillū epl'a. xliiij. incipit. Itērū tu mihi te pusillum facis ⁊c.
k ¶ Platonē nō accepit. Sūt ꝟba Senece in eadē epl'a.
l ¶ Pares esse voluit. iuxta illud apl'i ad roma. ij. glia autē ⁊ honor et pax oī operanti bonum. Non enim ē acceptio personarū apud deū.
m ¶ Ut Va-
lerius dicit. lib. iij. ti. de fortitudine loquēs de Cato atti-
lio. de isto Valerio q̄ maximꝰ dictus est narrat in gestis
romanorū qꝛ cū eēt octogenꝰ ⁊ virgo. ⁊ a multis narrarē-
tur sue victorie: virtutes ⁊ gr̄e: oībꝰ silentiū imponēs di-
xit. Scitote generosi ciues qꝛ de vna victoria supra alias
gloriari possum: qꝛ nequissimā carnē meā domui: ⁊ cōcu-
piscentiā meam carnalem vsq3 ad mortem rōni subiecā.
hec Ber. busti. parte. ij. sermone. xij.
n ¶ Et magno. dicit Valeriꝰ. li. v. ti. đ pieta. erga parētes.

vbiq3 precio virtus estimatur hec p̄ser
tim vehemens ⁊ constans animi militia
literis pollens venerabilium doctrine sa
crorū antistes philosophia: que vbi pecto
re recepta est hoim: inhonesto atq3 inuti-
li affectu depulso totū insolide ꝟtutis mu
nimēto ꝯfirmat. potētiusq3 metu ac dolo
re facit. Solꝰ nāq3 is viuere ⁊ frui aia vr:
qui aliquo negocio intentus preclari fa-
cinoris vel artis bone formā querit: sicut
a vos facitis: vt qui genere nobiles estis[a]
b antecessorū ⁊ vestra[b]: Ceteri autē vestris
maioribus ꝓpria virtute preluceatis: vt
si prius noti nō fuerint: accipiāt in vobis
initiū memorie sue: ⁊ sitis posteris nobili
c tatis principiū[c] ⁊ virtutis exemplum. vt
quintus fabius maximꝰ: q̄ gallica victo-
ria cognomen allobrogi sibimet ac poste
ris peperit. Quo nihil ornatius aut spe-
ciosius illo seculo: ciuitas Romana ha-
d buit. Non eñ (dicit idē Valerius[d]) fasti
dioso aditu virtus excitata: ingenia viui-
da ad se penetrare patit. Neq3 haustum
sui cū aliquo ꝑsonarū discrimine largum
malignūve p̄bet: s3 oībꝰ equalr exposi-
ta q̄d cupiditatis: potiusq3 q̄d dignitatis
attuleris: estimat. Inq3 captu bonorū suo
rum tibi ipsi pondus examinādū relinq̄t
vt quantū subire aio sustinueris: tantum
tecū auferas. Quo euenit: vt et genero-
sissimarū imaginū fetus: in aliquod reuo
luti dedecus acceptam a maioribus lucē
in tenebras cōuertant: et humili loco na-
e ti ad summā dignitatē[e] cōsurgant. Cum
f honesti actus[f] etiam si ab infimis sunt
editi: memoria non intercidant: licet sepa
ratum locū obtineant: vt nec his adiecti:
nec illis prelati videantur. Quequidem
planiora (si tempus pateretur) suis exem
g plis redduntur[g]. qm (vt Salustius in iu-
gurtino exorditur) p̄clara facies magne
h diuitie[h]: vis corporis: ⁊ alia huiuscemodi

a ¶ Ut qui genere nobiles estis. Ad Albertū zobolum
adolescentem nobilissimū Mattheꝰ bossus. in. ij. parte
epl'a vltima. Sed vide inquit ne praua illa stultaq3 quo
rūdam magnorū: sed pessimorū hoim nostri infelicissimi
tpis opinio ignauiā tibi ꝑsuadeat: qui studia liberalium
artiū et sudorē literarum detrahunt amplissimis ⁊ opulentissimis viris. Egenus vero et quibꝰ labore ⁊ industria est vita ducenda: permittunt quasi phia ⁊ studiorū cura populare negociū sit. In quo deliquere magnopere videntur plerique tyrāni
qui omissa penitꝰ maiestate literarū ⁊ dulcedine studio
rū se totos beluis tradiderūt: oīa spacia tporūq3 momē
ta in sectando apro: aut querquedula ⁊ perdice capiun-
da terentes: quibꝰ pluris sunt equorū stabula: canesq3: et
accipitres: q̄3 sapie diuina gymnasia: ⁊ salus subditorū
populorū: in quibꝰ porro quid spei cū animū atq3 inge-
niū: (quo neq3 maius: neq3 diuiniꝰ aliud hoi est attribu
tū:) incultū negligunt: secordiaq3 torpētē. Tu vide inq̄3
ne peruersa hac improbaq3 stultitia his consentiēs: soli-
damq3 ⁊ expressam doctrine ⁊ sapientie laudem confe-
ras vlla cū re: ingeniūq3 fulgorem ⁊ animi sublimitatem
inficias vanitate tanq̄3 caliginibꝰ. Uerum his omissis
inertie ⁊ libidinū plenis totū te ostenta virtuti ⁊ priscos
illos heroas illustresq3 viros imitandos tibi prepone: q̄
graui sibi dedecori esse arbitrabant: si nō eruditione et
sapientia maiore: q̄3 imperio prestarēt. S3 neq3 liberos
principatus successione dignos iudicabāt nisi apprime
doctos. Nam Cato ille portie familie gloria latinas lite
ras iam vir: grecas deinde senex ꝑdidicit. Philippi au-
tem macedonis illā tenemus epl'am: quā nato sibi Ale-
xandro ad Aristotelē dedit rege certe dignā. dijs grās
agēs: nō qꝛ natus esset: s3 pro eo qꝛ nasci eū cōtigit tpibꝰ
suis: a quo edoctus eruditusq3 dignꝰ esset regni successio
ne. Quanti ipse doctus tandem doctrinā fecerit Alexā-
der: id satis signi est: qꝛ in castris lectitasse: sempq3 i scri-
nijs libros circūtulisse exploratū est. Mallens si quidē
singulari disciplina q̄3 potestate prestare. Quid de pto-
lomeo philadelpho scđo post Alexādrū egypti rege: q̄
tractꝰ dulcedine lr̄arū. lx. milia vt nōnulli scribūt librorū
in vna bibliotheca alexādrie cōposuit: ⁊ sacrā hebreorū
paginā per duos ⁊. lxx. interpretes in grecā linguā trās-
ferri curauit. Antigonꝰ ad zenonē phm. Ego inquit for
tuna ⁊ glia vitā tuā antecellere existimo. Tu igit modis
oībꝰ enitere: vt tuo ꝯtubernio fruamur: h̄ ꝑ certo habēs
te nō mei tm̄: s3 oīm simul macedonū eruditorē fore. Nā
q̄ macedonie regē erudit eū ⁊ subditos q̄3 ad fortitudi-
nē ⁊ ꝓbitatē erudisse certū ē. Nā cuiusmodi fuerit dux:
tales vt plurimū subditos fieri necesse est. Preclara aūt
celle medice artis opa vigilie lucubratōes ⁊ studia: ꝑpetue sunt consecrata memorie. Quo physico magis q̄3 rege oīs etas gloriabit. Iulliū cesarē ⁊ in castris nedū in ocio lectitasse: dictasse: scripsisseq3 rerū suarū cōmētaria innumereq3 epl'e grauis
sime et eloquentissime testimonio sunt. Qui si foro va-
casset nō impar fuisset diuine facūdie Ciceronis. Augu
stus vero is cui totꝰ terrarū orbis se submiserat: nec cu-
rā literarū vnq̄3 omisit: tum legere: tum scribere: tū decla
mare cōsueuerat: poeticā simul cū oratione soluta cōple
xus. Quid reliquos cesares. Quid imperatores. Quid
senatorios ac patricios viros hac in parte cōmemorem.
Cū vix ex milibꝰ vnꝰ literarū reperiret ignarus. hec ille.
b ¶ Antecessorum ⁊ vestra. s. ꝑ artes honestas. vnde clau
dianus. gaudet eñ virtus testes sibi iungere musas.
c ¶ Nobilitatis principium. Id est honoris: qui solus est
premiū virtutis ſm phm. Uirtutis eñ vberrimū alimē-
tum est honos. dicit Ualerius li. ij. ti. de institutis. ⁊ tex.
in. §. cūq3. ⁊. §. fin. in ꝓemio insti. Nec publica religione
cōsecrata virtus priuata laudatione eget vt idē valeriꝰ
alleg. ti. de fortitudine. Perfecta autē nobilitas est gene
ris cū animi magnitudine decorata ſm Bal. in. l. nobi-
liores. C. de cōmer. ⁊ merca. vbi de triplici nobilitate.
d ¶ Uale. li. iij. ti. de his q̄ īfimo loco nati clari euase. i p̄n.
¶ Ad summā dignitatē. Ex quo sunt multo plus hono
e rādi: qꝛ maior honor est: qꝛ q̄s ꝓmoueat noie acq̄sito ex
sua ꝓbitate ⁊ ꝓpria ꝟtute: q̄3 illo qđ ei al's obuenit. Cū
in his q̄ ex natura ꝓueniunt rōne parētele nec laudari
nec vituperari debemꝰ. Vñ illud qđ meū est ꝑ acq̄sitionē
magis dr eē meū: q̄3 qđ ꝑ successionē. ſm Ja. quē seq̄t ꝑ
illū tex. Jo. fa. sup ꝟbo alemanicꝰ. i. ꝓemio isti. iō dic gl.
i. c. nūq̄3. lvj. di. qꝛ natꝰ ex vilibꝰ parētibꝰ si ē ꝟtuosꝰ ē p̄fe
rēdꝰ nato ex claris parētibꝰ eq̄ ꝟtuoso. fac gl. i. c. fidelior
l. di. vbi peccator emēdatꝰ p̄fert eo q̄ nunq̄3 peccauit.
f ¶ Cū honesti actus. Sūt verba Valerij li. v. ti. de gra-
tis. in parasceue ad externa.
g ¶ Suis exēplis reddunt. De qbꝰ. j. sup ꝟbo cōdidit. j.
h ¶ Magne diuitie. Que plus torquent possessorē q̄3 ei

proficiāt vt plene dicitur sup ℞bo. Cetera bona. in p̄n.
a ¶ Ut inītiū sic finis. Unde idem mattheus bossus epistola proxime allegata. Nulla inquit occupatio vel susceptu melior: vel hoīe libero dignior: q̄s i amore viuas literarū: vt nullis voluptatibus nullisq; illecebris abducare d̄n q̄ti die codices tractes z legas. Ingētes ipse a opes quibus dom⁹ abundat omnia breui dilabūtur. At ingenij egregia facinora sicut aīa immortalia sunt. Corporis etiam et fortune bonoꝝ: vt inītiū: sic finis. b Quia orta occidunt: et aucta senescunt. Sed animus incorruptus eternus rector humani generis agit: atq; habet cuncta: neq; ipse habetur. Nihil inquit valerius b est excepta virtute: quod mortali animo ac manu immortale queri possit. Cum (vt cicero dicit.) c Sola virtus in sua potestate est: et oia preter eam fortune subsunt dñationi. dux profecto d ac imperator vite mortaliuz animus est: qui vbi ad gloriā: virtutis via grassatur: abūde pollens: potēsq; z clarus est. Neq; fortuna eget: imo habet hoc in se optimū generosius animus: q̄ cōtatur ad honesta: magnarum rerū spem ad se vocat: et attollit: docilesq; natura nos edidit: et ratione dedit imperfectā: que tamen virtutibus proficiscit posset. Nec vlla est tam edita moles: eminensq; sublimitas: etiam si olympū montez q̄ nubes excedit animo voluat. Ad quā vel gyrus vel gradus non peruehat: et struat accessum. Sin captus prauis cupiditatibus. ad inertiam c et voluptates corporis pessundatus est: perniciosa libidine paulisper vsus vbi p̄ secordiam vires etas ingenīū defluxere: natura tunc fragilitas pro subsidio iniuste accusat: suā quiq; culpam autores ad negocia transferunt. Parricide tamē (cū parētes dēt nobis esse: virtutes bñ esse. Etiā quia virtutes quodāmodo nostre f putātur: z a nobis genite) sicut qui patrē z filias occideret sunt dicendi. Quorum prauitas est admiranda: qui corporis dediti g gaudijs per luxum s et ignauiam etatem agūt: ingeniumq; quo neq; melius: neq; amplius. aliud est in natura mortaliū: incultu atq; secordia torpescere sinunt. Cū p̄sertim tam multe varieq; artes animi sint: quibus summa claritudo paraf. Neq; aliter (vt in prima ad cesarem b de re publica oratione habita dicit) quisq; extollere sese et diuina mortalis attingere pōt: nisi omissis pecunie et corporis gaudijs animo indulgens: et virtuti que (vt h valerius i ait) si per se ipsam estimetur: vt te magister est optimus. Mirabiles honores et fructus vestra nostro seculo virtus est allatura: si non delituerit clausa et obsignata p̄fundi⁹ intimo pectore. quid gēmaꝝ argēti auriq; thesauri defossi ad iuuant? Quid condita lux? Quid cōtect⁹ et abditus ignis? Post lusus et pueriles amores grauidū fetu nouo excutite pect⁹ Parturi memorandū aliquid oibus secu li lis. remouebaf. (Iterū inquit k) naturalis oim aīaliū dulcedo vite q̄ multa z facere et pati turpiter cogit: qua mortua aliquā to ei⁹ felicior et beatior reperietur finis. l Et eleuet quisq; (vt idem dicit l) seu eleuare debet premia virtutis: cū animaduertat fortes viros felicius sepeliri: q̄s vi m uere ignauos. Et alibi m ex ea. s. ℞tute fructū percipi ꝓcludit: si fuerit diligētissime n culta: idq; ꝓbat ex roscio histrione: n qui

b ¶ Nihil inquit valerius. lib. v. ti. de pietate in patriam c.pen. in fine.
c ¶ Cum vt cicero dicit. in. ij. rhetoricoum.
d ¶ Dux profecto. sunt verba Senece ad lucillum epistola. lxxxviij.
e ¶ Ad incertiam. de qua et ocio plene dicitur sup verbo: et dotē quam ei derat propefi.
f ¶ Quodāmō. prudenter loquit qz vera virt⁹ ex deo est: de quo plene per glo. super verbo: virtutes. et in ℞bo sanctoꝝ. i. cle. j. ō summa trinita.
g ¶ Per luxum z ignauiā. vñ ℞. nos genus ignauū te cto gaudemus z vmbra. vt dicit gl. circa fi. l c. cū dilecti. ō do. z ꝓtu.
h ¶ Ut in ꝑma ad esarem. ad quē postq; fuit ꝑiculū adept⁹ due de gubernatiōe reipublice habite sunt ocones sapia plene: igeniose et discrete cōposite: quaꝝ ignorant autores. Utraq; inītulata oco ad caiū cesarē senē de republica. Nō q̄ intelligamus eo tūc cesarē ad senūm extremū puenisse: cū anno imperij sui quinto: sue vero etatis. lvj. a bruto et cassio seruilio viginti tribus vulneribus cōfossus expirauit mense iulio quo nat⁹ fuerat. Usi de prima illaꝝ ocionum est hic facta mentio et verius est vnica oco incipiēs populus romanus ꝛc. duo continens capitula: quoꝝ. ij. incipit. Scio ego q̄s difficile ꝛc.
i ¶ Que vt valerius ait li. iij. ti. de his qui humili loco nati clari euaserunt.
k ¶ Remoueat iterū inq̄t. idē valer⁹. li. ij. ti. de institutis.
l ¶ Ut idem dicit. s. valerius. li. v. ti. de gratis loquens de populo romano.
m ¶ Et alibi. li. viij. ti. de studio et industria.
n ¶ Ex roscio histrione. qui melancholic⁹ ob singularē industriā nūcupari meruit. Hā aristoteles li. de problematibus de hercule loquens dicit: q̄ quicūq; excellētes

fuerūt viri aut scōz physicā: aut politicā: aut poesim: vel alias artes vocanf melācholici sicut hercules: q̄ illi⁹ nature fuit. q; occupabaf ab egritudinibus que sunt a nigra cholera: ideo egritudines epilenticoum ab hercule antiquo nominant sacrum morbum et herculeum.
a ¶ Et cōtra. sunt verba ciceronis in philippicis.
b ¶ Enerues aios. i. molles z ī becilles.
c ¶ Testamentū canonistarū. Nō enim a seipso sed a canonistis ꝯceptoib⁹ suis op⁹ et libū institularevoluit: c more platonis qui (vt dicit helimādus) libros suos noīb⁹ magistrorum suoꝝ. vl' eorū qui magistros suos docuerāt intitulare ꝓsueuit. e d ¶ Inutilis sit donatio. q; nemo dat: q̄ nō hz. c. q̄ aūt. de iurepatro. et l. traditio. ff. de acq̄ren. rerum dominio.
e ¶ Simplicioibus proponitur verbis. facit tex. in pemio. ff. §. illud aūt. tuncta gl. ibi superverbo. per ꝓpēdiū.
f ¶ Qui in concordia omnia fecit. vide tex. sapiētie. xj. Et augustinū in lib. de natura boni.
g ¶ Nec vetera romanoꝝ. ad instar q̄ꝝ fuit stat⁹ regni francie quo ad vtramq; militiaꝝ institutiua: vt habetur superverbo. Et vroiem nomine adelasiam. in primo p̄n capali articulo et secunda decisione.
h ¶ Meminit diodorus. historicus siculus: grece q̄ma xime histoie scriptor. clarus et insignis. Qui vniuersaꝝ historiam sexaginta sex libus complexus est de quibus nisi sex primos non habemus impressos. est enim historicus antiquus vt infra dicam.
i ¶ Sola iq̄t historia. historia ē narratio rei geste: p quā ea q̄ i ꝑterito facta sunt dinoscunf. Et ōr ab historia grece qō est videre vel agnoscere. q; apō veteres nemo cōscribebat historiā: nisi is: qui interfuisset: z ea q̄ scribēda erāt vidisset. Fm Usidoꝝ li. j. etymolo. z si q̄spiā diceret: q; nō exēplis sz legibus est iudicādū. verū q; est iudicandū nō ē exēplis malis: de q̄b⁹ loq̄tur. l nemo C. ō sentē. tamen exēpla bona sequēda sūt. Et mala ēt sunt recitāda vt caueanf z euitēf tur. ex vtriſq; docemur imitari aut euitare: z nō seq̄ita q; simul uīcta cōfecūt z proficiūt. vñ aurel⁹ Aug. li. xvj. de ciuitate dei. c. ij. i fi. p̄dicte obiecti oni rūdēs: z ad historias nos muitās sic dicit. nō saue oia q̄ gesta narranf ali q̄ ēt signi ficare putāda sūt: sz ꝑpter illa q̄ aliq̄ō signi ficāt ēt ea q̄ nihil signi ficāt atterū tur. solo cū vomere terra pscidit. Sz vt h̄ fieri possit ēt cetera aratri mēbra sūt necessaria. Et soli nerui in cythara atq; hmōi vasis musicis aptanf ad cantū: sz vt aptari possint insunt z cetera i cōpagimib⁹ organoꝝ: q̄ nō pcutiunf a canēt⁹: sz ea q̄ pcussa resonāt his onectūf. Ita i historia dicūf z aliq̄: q̄ nihil significāt: sz q̄b⁹ adhereāt q̄ significāt: z q̄dāmō religenf. Hec ille. Cū igit ex qualibet historia resultet rō aliq̄ seq̄ndi: aut fugiēdi: iudex nō ōr seq̄ historiā: sz q̄ rō ita vult. sicut frāci q̄ seruant rōnē legis romane: nō q̄ lex h̄ dicat: cui nō subiscūf. c. p venerabilē. q̄ filij sint legi. sz q̄ rō sic vult: q̄ nō circūscribif lo co: velut a ꝑn. nata cū gne hūano. ꝑtera i dubio seq̄nda sunt exempla virorum magne autoritatis. fm Bald. in d. l. nemo. et in. c. fi. de consuetudi.
k ¶ Huc vt cicero dicit. hic Tullⁱ cognomēto marcus z

Universidad de ... Biblioteca

Cicero p̄hs maxim⁹ oratorum latinoꝝ princeps ꝯsulqꝫ roman⁹ superiorū cesaris: Catonis: Salustij: et diodori cōtemporaneus patrie turbationē atqꝫ tumultū Catiline turbatione exortū cōpressit: ꝛ prudentissime sedauit: ciusqꝫ virtute res publica romanoꝝ a magnis perturbationib⁹ seruata est: et merito ab oīb⁹ pater patrie appellat⁹ est: demū ꝛ ipe inclyt⁹ orator āno etatis sue .lxij. ab Antonio sub spe concordie cōcedente Octouiano imperatore quem adhuc adolescētē spe rei publice ꝓmouēde ꝯtra Antonij maliciā Cicero (vt Aug. li. iij. de ciuitate dei dicit:) fouerat: occisus est. et cū ligua ei abscinderetur: q2 multas contra Antoniuz dictauerat inuectiuas rñdit. Nihil agis antoni: scripta deserta manēt: hui⁹ sñia precipua fuit. Uirtutis oīs laus in actione cōsistit: cui ꝯcordat in .x. Eneidos Vergili⁹ dicens: sed famā extendere factis hoc virtutis opus parū quippe laudis est recta sibi ꝓponere: ꝓpositaqꝫ suscipere. Sed plene ꝛ inclyte glīe custodisse ad exitūqꝫ duxisse: q2 parū sepulte distat inertie celata virt⁹. de hoc aureli⁹ Aug. li. viij. de ciuitate dei. c. iiij. sic dicit. Itaqꝫ cū studiū sapientie in actione ꝛ cōtēplatiōe versef: vnde vna pars ei⁹ actiua: altera cōtēplatiua dici potest. Quarū actiua ad agendā vitā. i. ad mores instituendos ꝑtinet. Cōtēplatiua aūt ad ꝯspiciēdas nature causas: ꝛ sincerissimā veritatē Socrates in actiua excoluisse memoraf. Pythagoras vero magis cōtēplatiue: quib⁹ potuit intelligētie virib⁹ institisse. Proinde Plato vtrūqꝫ iungendo philosophiā ꝑfecisse laudaf: quā in tres partes distribuit. Unā moralē: q̄ maxime in actione versaf. Alterā naturalē: q̄ contemplationi deputata est. Tertiā rōnalē: qua verū determinaf a falso. hec ille. q. d. duos fuisse insignes p̄hos: quoꝝ vn⁹ floruit in doctrina ꝑtinēte ad actionē: vt Socrates. Ali⁹ in doctrina pertinente ad cōtēplationē: vt Pythagoras. Plato autē floruit in vtraqꝫ.

a lux veritatis[a] magistra vite: nuncia vetustatis: quā nosse atqꝫ in ea versari vtilissimū est: vt alioꝝ exemplo vtilia sequi: noxiaqꝫ vitare: ꝛ patientiam amplecti discamus in aduersis: ad qđ spūssanct⁹ ꝑncipaliter voluit antiquorū facta sub scriptura redigi: q̄ posteri ꝯsiderātes animarenf ad sīlia sustinēda ꝛ operāda. Iuxta
b illud apl'i[b]. Quecūqꝫ scripta sūt ad nr̄am doctrinā scripta sunt: q2 vt dicit P̄hs pl⁹ mouēt exēpla: q̄ verba: ꝛ Terēti⁹ in adelphis. c. xj. inspicere tanq̄ in speculo vitas hoim iubeo: atqꝫ ex aliis sumere exēplū sibi. Pariter Seneca. Lōgū inq̄t ēē iter ꝑ ꝓcepta ac infirmū: breue aūt ꝛ efficax ꝑ exēpla. Quā q̄dē ob rē ꝛ Aristoteli ꝓstabilius visum fuisse iudico regi populos laresqꝫ ꝓuatos ab optimis viris q̄ ab optimis legib⁹ orbēqꝫ cōponi sati⁹ regentiū exemplis q̄ legū nodis. Unde Ionatas summ⁹ legis sacerdos ꝛ seniores iudeoꝝ cū vexarenf vndiqꝫ bellis: solaciū sacraꝝ scripturarū ꝛ historiaꝝ habere voluerūt:
c scribentesqꝫ spartiatis[c]. Nos habētes solatio sacros libros cōsolabamf. immo re-
d fert Grego.[d] de paupere seruulo: qui sacros emebat libros: quos sibi legere faciebat ab his: quos i domo recipiebat peregrinis: cū ipe lr̄as nesciret. Nihil eñi statui aio potest digni⁹ nec auctoritate maiorū aut opinione populari: q̄ in eo genere versari forensis exercitationis: q̄ cauere laudes egregias summoꝝ hoim: atqꝫ animos inflammare cuiusqꝫ nationis ad
e imitandum[e]: sic amicus dei moyses: ꝛ in euangelio ipe christ⁹ hystoric⁹ ille Hieronym⁹: dialecticus Augustin⁹: ꝛ moralis Gregorius: ceteriqꝫ sanctitate prestātes viri diligenter scrutati etiam gentiliū historiā inter sacra eloquia salubriter retulerūt: qui ꝛ spiritū sanctū non habuerunt ad gratiam: non tamē eo vsqꝫquaqꝫ caruerūt. s. quo ad veritates aliquas cognoscendas et insinuandas. Pariter summi pontifices in iure dicendo quid aliud: q̄ facta que cōtigerant narrare: Summus etiam imperator et ceteri deinde ciuilis
f sapientie[f] conditores fecerint: ac philo-
g sophorum: poetarum:[g] et physicorum[h]
h referre. In quibus omnibus est reperire contemplationem: et pia mens semper vbiqꝫ proficit. Ueritas enim secundum Ambrosium quocunqꝫ dicatur a spiritu sancto est. Et preterea hec iuuenes animant ad priscorum honoratorum virorum vestigia sequendum: quos solitos dicere legimus cum solas maiorum imagines intuerentur: vehementissime sibi animum ad virtutem accendi. Nec prudentissimis viris modice succurrebat: effigies maiorum cum titulis suis in prima parte edium poni solere: vt eorum virtutes posteri non solum legerent: verum etiam imitarentur et semper audire videantur poeticum illud dictum. Te pater eneas et auunculus excitet hector.
i Sed non ceram illam (ait Salustius)[i] neqꝫ figuram tantam vim in se habere: quantam historia memoria rerum gesta-
k rum[k] lecta vel audita: eam flammam

a ¶ Lux veritatis. Ideo adduci solēt historie ad causaꝝ decisiones marie vbi agif de facto ātiquo fm Bar. in l. j. ff. si cer. peta. ꝛ Panor. in. c. cū cā. de pba. b ¶ Iuxta illud apl'i. ad Romanos. xv. c ¶ Spartiatis. primi machabeoꝝ. xij. d ¶ Refert Gregorius. li. iiij. dialogorū. e ¶ Ad imitādum. Hec enim (inq̄t Seneca li. vij. de natura. li. q̄st.) via prudentie summa est: veterū exēplis doceri ꝓpriisqꝫ ꝑiculis corrigi non oportere. f ¶ Ciuilis sapientie. vt. l. sanctum. ff. de rerum diuisione.
g ¶ Poetarum. l. in tantum. in fi. ff. de rerum diuisione.
h ¶ Et phisycoꝝ. l. septimo mense. ff. de statu ho.
i ¶ Ait Salustius. in iugurtino.
k ¶ Memoria reꝝ gestaꝝ. de q̄ Greg. li. ij. moralium. c. j. Scriptura inquit sancta et studiū preteritarum rerū est sicut speculum: in quo speculari et cognoscere possum⁹ maculas et sordes: que nos deturpant: ac etiā dona gratie: si que habemus: que nos decorant. quia legendo historias: recitando: vel audiendo: clare videri pōt ad quē finē veteres ꝑ bona aut mala opera peruenerit. qđ nos incitat ad diligendum virtutes: fugiendū vitia: timere ꝛ euitare opprobria. de quo Titus liui⁹ in prime decadis prefatione ad propositum sic dicit. hoc illud scilicet historia est precipue in cognitione rerum salubre ac frugiferū oīs te exempli documenta in illustri posita momento intueri. Unde tibi tueqꝫ reipublice quod imitere capias. vnde fedum inceptu fedum exitu quod vites ꝛc.

a ¶ Et hieronym⁹ patenter edixit. in ep̄la ad paulinū.
b ¶ Habet nescio q̄d latētis. rñdet tacite obiectioni si diceref sufficit: ꝛ satis est: q̄ historie scripte sint: ꝑut iam diu est sunt: quas quilibet legere pōt ꝑ se. Et q̄ carū verbali recitatione tp̄s nō occupef: quo nihil cari⁹. q2 vita hois breuis: ars ꝟo longa. Et certe nō est vana vocalis recitatio: imo efficacior: vt sequif. Cui⁹ exemplum Cne⁹ pōpili⁹ a senatu romano legat⁹ ad antiochū syrie regē miss⁹: vt bello se q̄ ptolemeum regez egypti lacessebat abstineret: fuit. cui⁹. s. legati efficax animi sermonisqꝫ abscissa grauitas: eodem momēto syrie regnū terruit: et egypti texit. valerio. li. vj. ti. de grauiter dictis ꝛ factis refertentevt plenius habef. ī. super verbo testim. j. in. ix. fallentia loquendo de cōditionibus requisitis in milite. Unde diodorus. de antiquorū gestis libro. vj. refert: q̄ poete ꝛ oratores tātū apd antiquos erāt: vt cū extructa acie exercit⁹ eductis ensib⁹ iacutisqꝫ iacul' ꝓpiq̄bāt nō solū amicos: sꝫ hostes q̄z eoꝝ interuētu a pugna ꝯq̄escerēt: ita q̄ apd agrestiores barbaros ira cedebat sapie ꝛ mars reuerebaf musas. hec ille.
c ¶ Ut philosophus dicit. li. j. Ethi. quem Bald. refert in preludijs feudorum.
d ¶ Enei flauij pietatem. vt. l. ij. §. deinde. ff. de origi. iur. qđ etiā refert valeri⁹ li. ij. ti. de institutis. e ¶ Ut apud gallos ħ refert cesar i suis cōmētarijs đ bello gallico. libro. vj. vbi đt druydes fuisse galloꝝ pōtifices iudices ꝛ totales directores: drodis ꝓpe carnotū sedētes: qb⁹ sol' patebāt leges francie. f ¶ Que veneranda sp fuit. vt đ2 i. l. sp. ff. de iure immunitatis. ꝛ i. §. j. isti. de testa. g ¶ Ut idē dicit Bal. i. l. cū antiquioribus. C. de iu. de libe. in fi. h ¶ Et q̄ facta alioꝝ scripsere. Un̄ đt philosoph⁹. in ij. metaph. q̄ non solū tenemur gr̄as agere illis: quoꝝ opinionibus aliq̄s cōicauerit: sed ꝛ his q̄ adhuc superficialibus enunciauerunt. Super quo dicit commentator q̄ non tantū oportet reddere gratias eis, qui docuerunt nos veras opi-

egregijs viris in pectore crescere: neqꝫ prius sedari: quam virtus eorum famam atqꝫ gloriam adequauerit: aut excessserit: vt de Temistocle tradiderunt veteres: quem ferunt stimulis virtutum agitatum: et ob id noctes inquietas exigentem querentib⁹ quid ita ex tēpore in publico versaretur: respondisse. quia me trophea milciadis de somno excitant. Clare innuēs nihil esse qđ nō efficere possit ille vigor animi: illa celeritas mentis: illud acumen ingenij: quo omniū gloriam aut equauit: aut excessit. Quod et Hierony-
a mus[a] patenter edixit. Habet nescio quid
b latentis[b] energie. i. interioris operatiōis viue vocis actus: et in aures discipuli de autoris ore transfusa fortius sonat. Unde et eschines cum rhodi exularet: et legeretur illa demosthenis oratio: quam aduersus eum habuerat: mirantibus cūctis atqꝫ laudantibus. suspirans ait. Quid si ipsam audissetis bestiam sua verba resonātem. Nec concessit homini ipa natura: vt grande et preclarum aliquod assequatur sine arte presideqꝫ magistro. Quod sane et ego dum facio vix credibile est q̄ntum me sentio propriam ad vocem excitari ac permoueri: tantum energie et aculei retinet vigor vocis humane et purioris lingue mobilitas. Nec hoc dico: q̄ sit in me tale: quod vel possitis a me audire: vel velitis discere. sed lucet ardor: et vestrū discendi studium. Et non quid inueniatis: sed quid queratis considero. Uos quoqꝫ non tam me legisse q̄ garrulū auscultasse velim existimetis. non ego qui pectora demulceam saxea: et precordia cuiscerem fandi dulcedine: et leuius penetrante lepore. Nec q̄ me aliquid diffiniturum pollicear: sed diffinitiones recitaturū: diffinire enim propium est sapientis. Ego vero nec sapiens: nec sapienti proximus Idcirco prestantes dignitate viros ꝛ doctrina excellentes qui nedum orreuz: sed vniuersum dn̄i palatium locupletarūt referens non tacebo a quibus voce mortua didici atqꝫ viua. quia (vt philosophus di-
c cit[c].) honor est in honorante potius q̄ in honorato. Nec bene sapienti conuenire aliorum sibi attribuere ingenia: et eorum tacere nomina quia vere aliquod noui afferre non possumus: quod proprium nostrum esse possit. Cum nihil maiores nostri omiserint: quod intactum ad hocvsqꝫ tempus permaneret. Laudarunt veteres
d enei flauij pietatem[d] ac in rem publicam summam charitatem: qui ius ciuile tunc occultum solis nobilibus et potentibus
e videndum et legenduz (vt apud gallos[e] olim in francia leges patrie soli druydes videbant: iura qꝫ reddebant) primus in omnes diuulgauit: longiori saltem pari laude ingenia illorum qui tantis vigilijs et lugubrationibus indefessis ciuilia pariter: et canonica statuta: nedum commētarunt: quinimmo moribus et patrie adaptarunt: salubriter et applicarunt. ad minus nominum relatione nostra tacere nō debent secula: vt nihil antiquitatis (que
f veneranda semper fuit[f]) ignoretur. Pariter virorum qui magni fuerunt: et laude digni: suorumqꝫ laborum et virtutis non occultentur premia: quibus furtim plu-
g res detrahunt: vt idem dicit Bal.[g] cōtra illud Ecclesiastici. xliiij. Laudemus inquit viros et parentes seu predecessores nostros in generatione sua: quia pulchrū (inquit Salustius suum exordiendo catilinarium) est bene facere reipublice: etiā benedicere haud absurdum est: vel pace vel bello clarum fieri licet. Et qui fecere:
h et qui facta aliorum scripsere[h] multi laudantur. Exurgamus ergo potius animis: pecunieqꝫ et totius mundanitatis aspectu debilitatos spiritus pristini temporis memoria recreemus: et ad rem de qua agitur venientes hanc decretalē diuidamus in tres partes principales.
¶ Primo ponif factum coram papa narratum appellationis remedio vsqꝫ ad. §. cum autem. Ubi secūdo ponitur auditoris per papam dati pronunciatio vsqꝫ ad §. nos igitur. Ubi tertio ponitur pronunciationis dicti cardinalis per papam facta confirmatio. ¶ Prima pars subdiuiditur: quia primo ponitur testamentum Raynutij vsqꝫ ibi: mortuo autem testatore. ¶ Secundo ponitur factum post mortem ipsius testatoris emergens. vsqꝫ ibi: postmodum. ¶ Tertio ponitur ibi q̄stio ex testō et facto sequuto exorta: cū ꝑtiuz allegationib⁹. vsqꝫ ibi: dict⁹ vero iudex.

niones: vt sunt ille: q̄ nobiscū cōueniunt in opinionib⁹ sed etiā illis: cū q̄b⁹ nō cōuenimus. ifti ei cuz hoc q̄ dixerit exercitaft intellectū nr̄m: et fecerunt nos eo mō quirere veritatez: seu nobis de-

¶Quarto. ibi: ponitur iudicis diffinitio vsq; ibi: sed vtraq; pars. ¶Quinto. ibi: ponitur vtriusq; partis appellatio. ¶Similiter in. d. §. cum autem. Secūda pars subdiuiditur in quatuor. quia primo cardinalis corrigit in vno capitulo sentētiam primi iudicis vsq; ibi: in eo vero. Secundo ibi in alio capitulo eam confirmat. cum certo moderamine vsq; ibi: q; vero. Tertio ibi supplet: quod primus iudex omiserat vsq; ibi: in eo autem. Quarto ibi quo ad alia sententiā illius confirmat. ¶Postremo prima pars primę partis: in q̄ ponitur testamentum Raynutij subdiuidit in duas: quia in prima ponitur heredum tam particularis: q̄ vniuersalis institutio vsq; ibi: adiciens vt alterocha. Secundo ponitur substitutio si filia impubes vniuersaliter heres instituta absq; liberis moreret. ¶Et tota decretalis in summa hoc intendit. In bonis patris matris z auie habet quis tertiam debitam iure nature: qua priuari non potest. z filius rogatus restituere hereditatez: detrahit debitam iure nature: et quartam trebellianicam: in qua quarta fructus computantur post litem contestatam percepti. hoc dicit. ¶Premissis casus positione litere summaria, ac leui expeditione necnon hereditatis raynutij diuisione prout hic eam diuiserunt docto. Venio ad latiorem tam tex. q̄ gl. declarationem singula verba sequendo.

¶Explicit proemium.

dere ꝑ tutē perquirēdi eā. q; nullꝰ potuit p se inuenire ar tes operati uas aut ꝯsideratuas i maiori parte: q; nō cōplent: nisi p iuuamentū ꝓnis ad sequētē. et nisi ꝑ or fuisset nō esset sequēs. hec ibi.

a ¶Vocat hybrida. Id est mixto sanguine natus. Ꝺ nomen quinto vario Veronensi tribuno tū plebis romane belli socialis: et deinde belli ciuilis auctori ad eiꝰ ignominiā ꝓpter obscurū ius ciuitatis ꝓpositū fuit q; dubium erat an cēseri ꝺberet ciuis romanꝰ vbi erat officiarius aut veronēsis: q̄ erat oriūdꝰ. De quo ita refert Val. li. viij. tit. quique i alijs vindicarūt ipsi cōmiserūt. in fi.

1 An filiꝰ possit a matre sicut a patre denominari.

2 A patre z nō a mre deriuat in posteros pctū originale.

3 Nobilitas ex gñe materno a nō pcedit.

b ¶De aīa lib⁹. de miraculosa et incōpiehē sibili hūana gñatōe Vide pulchra super ꝑbo: Mortuo autem testatore. ſ. post ꝓn. dūloqꝝ de cōtinuatione bonorum z dñij ꝺ pre in filiū.

c ¶q. lxxxj arti. v. ¶Ergo pctū originale de semie pris

¶Ynutiꝰ de clera. Testator iste a matre denominabatur. †Hoc esū nomē de ¶Clera: maternū nomen fuit: z sic a matre filius nomen sumere potest: vt hic. Licet filius de iure a patre: z non a matre sit denominandus. vt fuit. ſ. eo. c. raynaldus. q; filius familiā sequit et agnationē patris: z non matris. c. ij. ſ. de cōuersi. infideliū. z instit. de legiti. agna. tute. §. ſ. ¶Necnon eius sequitur conditionem quo ad originem. vt inde dicatur oriūdus filius: vnde fuit pater. l. cū legitime. ff. de sta. homi. et l. ſ. z. l. assumptio. ff. ad munici. ¶Pariter quo ad honores z dignitatē filius patrē sequitur. l. filia. z. l. liberos. ff. de senato. facit. c. dicat aliquis. iuncta glo. ij. xxxij. qō. iiij. ¶Similiter sequitur nationē patris ſm Jo. fa. in §. ſ. instit. de ingenuis. vbi dicit: q̄ filius picardi ex matre gallica: sequi debet nationē picardorū ſm Jac. Et natus ex tali matrimonio inter diuerse nationis conuiuges: vocatur ¶Hybrida[a] ſm ¶Plinium. ¶†Et pariter sequitur filius vitium patris quo ad peccatū originale: qō a protoplasto Ada z: z deinceps de patre in filiū traducitur z deriuatur. ¶Quia ſm ¶Phos principiū actiuū in generatiōe est a patre: qui dat formā cōceptui: que nobilior est materia quā mater prebet. vt dicit ¶Phs li. x. de animalib⁹[b]. ¶Unde peccatum originale nō contrahitur a matre: sed a patre. Adeo q; si quis materialr ex carne humana generaretur. Aut ex solo mulieris semine sine coitu virili: originale pctū talis non contraheret. Et si Adā non peccasset: sed sola mater nostra Eua: filij peccatū originale non contraherent. Ꝺ secus esset si Adam solus peccasset: z non Eua: q; nihilominus pctū originale posteri ꝓtraherent ſm Tho. in. ſ. parte ij. ij. q. lxxxj. art. v.[c] ¶Ꝺb q̄ nō ſquēntiā dicit tex. in. l. fi. C. de impu. z alijs subditis. q; pater z filiꝰ vna z eadem persona reputantur: q̄ dictum nunq; fuit de matre.

¶†Ex quo Bal. in. d. l. qui liberos. Alle-

derunt i posteros hūanitas xpi: nō ex semine viri. ſz de spūsctō ex purissimis ꝟginis ītemerate sanguinib⁹ ꝓceptus illo non fuit ꝓtaminata pctō: q; etiā sine instanti diuino vnitaꝝbo fuit alias rationes ponit beat⁹ Ainselmꝰ in. li. de cōceptu virginali. christꝰ aūt ſz ab adā descēderit ſm corporalētam substantiā: nō tñ scōz carnalē ꝓpagationē ex cōmixtiōe viri z femine: ſz tñ ex ꝟginē. vñ frustra circūcisꝰ fuit: nisi vt legē seruaret. Virgo aūt maria ſz semine virili cōceptā: tñ fuit a sorde pcti originalis pſeruata vt hr̄ plene sup verbo. z soboles quā gestabāt i vtero. vbi hr̄ et differētia inter ꝓceptionē xpi z beate virginis.

5 No. ꝓta docto. iperitos: z scholares seqn̄tes eos.

7 Saluberis doctrina ꝓplutarchi ad traianū imperatorē: z q̄ sūt partes ꝓe iustitie.

d ¶Nā de Alexādro.

gat eam contra aliquos dicentes se habuisse nobilem matrem. Q; nobilitas nō ex genere materno: sed paterno procedit. Ideo dicit glo. pragmatice super verbo: vtroq;. §. insuper. ti. de collatio. q; impropꝛie aliquis appellatur nobilis vtroq; parente. Cum in hoc nō curet de cōditione matris: sed patris tantū. ¶Unde filiꝰ natus ex homine meo z muliere alterius domini erit meus homo iudicādus: cui iura plus fauēt qui sum patris dñs: q̄ illi: qui est dñs matris ſm Spec. tit. de feudis. §. quoniā. ꝟ si. quinto querit. ¶†Similiter 4 sequitur filius patrem quo ad curialē conditionem. l. eos. z. l. nullus. C. de decurio. li. x. Et nō matrē: q; mulierū infirmitas: nunq; hmōi functione reddit obnoxios: a quibus ipsa habetur immunis. Adeo q̄ ꝺ ſm glo. ibi: ille qui non est curialis nō facit alium curialē. †Sicut non facit aliquē 5 doctum qui indoctꝰ existit. in aut. de sancti. epi. §. ſ. colla. ix. vbi Bal. clamat ꝓtra doctores indoctos: qui nunq; scholares facieēt peritos: q; nemo dat q̄ nō habet. facit glo. in. c. cū beatissimꝰ. xxiij. q. j. q̄ monet scholares bonū qudire magistrū. Quod exēplo nobis tradidit xps qui sapiētia diuina q̄ius esset: tñ relictis pēs et matre etatis duodecim annoꝝ. cū esset inter doctores remanens eosq; attente audiēs z diligenter interrogās parētes cōtristare nō erubuit: vt dr̄ Luc. ij. in fi. Vñ audiēdi sunt z frequētandi doctores optimi: nā dicit Bal. in. §. itaq; in pemio fozq; nō est bonꝰ doctor: qui nō plus scit: q̄ 6 discipulus. ¶†Adeo boniz docti eligendi sunt magistri ſm Aug. epla. lxxxix. Eligēdus est inquit magister ꝑbe etatis: vite sancte: z eruditionis: vt eius exēplo iuuenes imbuant: qui naturaliter mala dilid gunt: in quib⁹ nutriunt. Nā de alexādro[d] legimus: q; exēplo leonidis magistri fuit multa vitia retinuit: quib⁹ oino carere nō potuit. iuxta illud. Cū sancto sanctꝰ eris et cū puerso peruerteris. ¶Et cōtra de traiano: q; plutarchū hūit in magistrū et ēstitutorē: de quo policrates sic dicit. Plutarchus philosophus atq; historicus eloquētissimus homo in sentētijs fidelis: in verbis luculentus: z in sacrario morum tantꝰ arbiter fuit: vt facile ꝓncipis posset 7 dignosci preceptor. ¶†Hic itaq; principi z discipulo regnanti quatuor ingerere conatur: dei reuerentiā: sui cultū: officialium disciplinā: ac subditorum affectum z protectionem. In quibus profecto vera cōsistit iustitia ſm Jacob. quē sequit Jo.

de quo cla
rius dicit.
j. super ver
bo in codē
testamēto
relinqns.ij
S Summi
viri magi-
stros ha-
buerunt p
celebres iō
sunt iuue-
nes bonis
⁊ senioꝛib⁹
tradendi.
a ℭ Juue
nes cōuer-
sari. Uide
de senibus
⁊ qͥliter de
bent eos iu
uenes seq̄:
⁊ principes
per eos re-
gi.j. sup ꝟ
bo. adiecte
impuberi.
loquēdo ꝺ
testamēto
p pupilluꝫ
facto. vbi
plene quod
opatur si-
mile consi-
lium.
b ℭ Offe-
rebat. vide
clarius. j.
super ꝟbo
duas hn̄s
filias. dum
loquitur ꝺ
statuto fe-
minas ex-
cludente ꝓ
pter mascu
los circa
prin. versi.
pterea na-
turalit̄ ma
sculi ⁊c.
10 Origo ⁊
īstitutio stu
dij parisiē
sis per caro
luꝫ magnū
⁊ ei⁹ magi
stros.
11 Laudes
caroli.
13 Relictū

fa. in. §. j. insti. de iusti. ⁊ iure. vbi sic dicit
Justitia est habitus mentis bonus: ius
suū vnicuiqꝫ tribuens secundū suā digni
tatē maioꝛibus quidē reuerentiā: minoꝛi
bus disciplinā: deo religionē: parentibus
obedientiā: parib⁹ cōcoꝛdiā: sibi ipsi ca-
stimoniam: miseris seu pauperibus com-
8 passionē. ℭ † Ad hos pfecto fines cū sa
pientib⁹ senioꝛib⁹ debēt iuuenes ꝯuersa
a ri:a quoꝝ ꝯuersatio ē pfecta iuuenū edu
catio. i aut. de monachis. §. cogitādū. in
fi. colla. j. Propter qꝺ dauid nato Salo-
mone misit eū in manu Nathan ꝓphe-
te: vt p eū sancte nutrireꝫ: ⁊ bn̄ docereꝫ.
ij. Regū. xij. Pariter philipp⁹ ille mace-
donū rex. Cui tā in maximis belloꝝ ex-
peditionib⁹ strenu⁹ natus est alexāder fi
lius (vt histoꝛie referūt) nō tā gloꝛiari so-
litus erat sibi ipsi tā magnanimū filiū e
celo datū fuisse: qꝫ ꝙ aristotelis Philoso
phoꝛū pncipis tēpoꝛe illū nasci cōtinge-
rit. Sic ⁊ plato: ꝙ tpe patiētissimi socra-
tis senio sapiētia ⁊ grauitate venerabi-
lis nat⁹ erat: deo singul' dieb⁹ hostiā vo
b ciferationis vt refert lactāti⁹ offerebat.b
ℭ Sic blancha francoꝝ regina illustris
bti ludouici regis mater curā sine inter-
missiōe adhibuit: ita vt vigili studio ela
boꝛaret pclaris illū moꝛib⁹ ⁊ xp̄ianis in-
stitutis educari: deputatis ad id nego-
ciū religiosis hoībus oꝛdinis pdicatoꝛū
atqꝫ minoꝛū: quoꝛū disciplina ita didicit
vite sanctimoniā amare: vt illo null⁹ tem
poꝛe nr̄o religiosioꝛ sit habit⁹. hec gagui
9 nus li. xij. c. ij. ℭ † Pariter Carolus ma-
gnus frācoꝝ rex et imperatoꝛ notabiles
habuerat magistros: de quo idē gagui-
nus li. iiij. c. j. sic dicit. Fuit nihilominus
Carolo cū specie coꝛpoꝛis valitudo ⁊ ro-
bur: ingeniū insup excellēs: grauitas at
qꝫ incessus dignitati regie nō discoꝛs: li-
beralib⁹ disciplinis animū excoluit pre-
ceptoꝛe pmū Petro pisano: deinde alcui
no anglo viro appꝛime diuinis humanis
qꝫ artib⁹ erudito: quē glose in bibliā (quā
oꝛdinariā vocāt) auctoꝛē Antoni⁹ floꝛen
10 tinus pꝛodit. ℭ † Quo auctoꝛe parisien.
schola quā vniuersitatē vocāt: hac occa
sione cepit. delati naue ex scotia claudi⁹
⁊ iohannes: Raban⁹ quoqꝫ: et Alcuyn⁹
ex venerabilies bede discipulis in galliā
cū venissent: nec quicqꝫ pter bonas disci
plinas patria expoꝛtassent: se sapiētiā ꝓ-
fiteri: eāqꝫ venalē habere ꝯclamāt. Qua
re ad carolū plaba illoead sevocat: voca
ti libere ꝓfitenꝫ sapiētiā illis eē: quā adi
pisci cupiētes gratis edocerēt: si vita: lo-
cusqꝫ tātū eis pbereꝫ: intellexit īperatoꝛ
ingenuā hominū mētē: eosqꝫ cū aliquot
dies apꝺ se tenuisset: claudiū cui nomen
erat clemēs: parisij ꝯuersari: ⁊ generosos

adolescētes bonis disciplinis instituere
iubet. Johānē ꝟo papiā misit: hoc initiū
habuit parisiēsis schola: celebꝛe mox phi
losophisatqꝫ theologisgymnasiū. Unde
ꝓdiere insigni doctrina ⁊ eruditiōe viri:
q nō sec⁹ atqꝫ illuminatissime faces mīꝝ
xp̄iane religioni fulgoꝛē diffuderūt: ita
vt nō abire bonoꝝ studioꝝ parēs ñ q̄dā
annis: ꝫ liberalib⁹ religiosisqꝫ discipu-
lis antiqua a plerisqꝫ nomineꝫ. Bononiē
sis etenim schol ꝫ q̄ theodosio iperāte ini
tiū cepit ē etate superioꝛ: collegioꝝ ꝟo ⁊
doctoꝝ hominū numero longe inferioꝛ.
11 ℭ † Eloquētie pterea studiosissim⁹ Ca
rol⁹ fuit: cui addidit etiā lr̄aꝝ grecarū nō
paruā cognitionē: neqꝫ ꝟnacula mō lin-
gua: ꝫ peregrinis insup eloq̄ studuit. Ca
bellis ceratis carol⁹ vtebaꝫ: vt q̄ vl' exco
gitaret ꝓ se agēs aut inter occurrētes cu
ras se agēda p̄sentarēt ea scriptis māda
c ret: hec ille.c ℭ Uero etiā quāqꝫ crudelis
esset: elegit tñ senecā sapiētē i doctoꝛē: q̄
de clemētia librū ei⁹ occasione scripsit.
12 ℭ † Uñ ad ꝓpositū reuertēdo: lꝫ fili⁹ sit
a p̄re denominād⁹: tñ iste Raynuti⁹ fuit
a matre noiat⁹: qꝺ ꝓcessit ex fasto supbie
ꝫm hosti. hic. Ut q̄ foꝛte matre erat pꝛe
nobilioꝛ: a qua ꝓpter nobilitatē (patris
sequelā spnēdo) nomē accepit. Sꝫ non h̄
est p̄sumēdū: nec in dubio ea interpꝛeta-
tiōe vtēdū: ex q̄ peccatū eliciaꝫ ⁊ sequaꝫ.
l. merito. ff. ꝓ socio. Uel scꝺm aliquos tā-
diu erat ⁊ lōge tp̄s p̄terierat: ꝙ paꝫ Ray
nutij decesserat: post cui⁹ moꝛtē fuerat a
matre ei⁹ legitima tutrice nutrit⁹: et ꝯfir
de facto ab ea denoiat⁹: qꝫuis de iure de
buisset denominari a pꝛe: vt dicta. l. cū le
gitime. ⁊ l. lex nature. ff. de sta. hominū. ⁊
in. c. Raynald⁹. infra. eo. vbi aliq̄d diceꝫ.
13 Ex q̄ ifert h̄ Pañ. notādū † ꝙ q̄ties in di-
spositiōe filij fit mētio ꝺ p̄re: nō ꝙ ei⁹ di-
spositio: aut ei⁹ effect⁹ ꝯferaꝫ in patrē: ꝫ
dūtaxat cā demōstratiōis. Puta q̄ lega
tū fuit filio martini: nō iō relictū vꝫ ꝯte-
platiōe p̄ris: vt p̄ri acq̄raꝫ tale relictū. Sꝫ
poti⁹ facta cēseꝫ mētio de patre: cā demō
stratiōis. Preserti vbi exꝓmereꝫ nomē
ꝓpꝛiū filij ꝫm Bar. in. l. cū aliqs. C. de iu
re delīberā. ⁊ in. l. ꝫ si plures. vbi late per
Alexā. §. in arrogato. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊
d Panoꝛ. in. c. sedes. v. col. de rescriptis.d
14 ℭ † Aut iō ꝫm. alios fuit Raynuti⁹ nō
a p̄re: ꝫ a matre noiat⁹: q̄ p̄uilegiū foꝛte
erat patrie vl' ciuitati ꝯcessū: q̄ filij oꝛi-
ginē ⁊ ꝯditionē matris sequenꝫ. vt dicit
tex. i. l. j. ꝟ si. Nisi foꝛte. ff. ad munici. vbi
Bar. h̄ tꝫ. Et ita potuit h̄ ꝯtingere: ꝙ ta-
le p̄uilegiū illi patrie fuerat ꝯcessuꝫ: ex q̄
15 Raynuti⁹ a matre noiabaꝫ. ℭ † Ualet ei
tale p̄uilegiū vt fili⁹ ꝯditionē sequaꝫ ma
tris: dū tñ fuerit ciuitati aut patrie gene

filio titij ñ
censeꝫ reli-
ctū ꝯtēpla
tione p̄ris.
c ℭ Hec il
le. carolus
iste magn⁹
ꝓculdubio
parisien. fū
dauit stu-
diū de quo
meminit
Boeti⁹ li.
j. de disci-
pli. schola.
vbi sic di-
cit in ciui-
tate iulij q̄
ꝓsius dice
baꝫ inꝫtas
artes men
dicare ꝓ
speximus.
vbi aut ex
positoꝛ ꝙ
iuli⁹ cesar
ampliauit
parisi⁹ sed
nō fūdauit
De carolo
istomagna
nimi impe
ratoꝛe ⁊ in-
clyte eiusꝺ
qꝫ laudib⁹
⁊ ꝟtute ꝓ-
pter quas
reges fran
cie p̄cipuis
gauderꝫ p̄ui
legijs ple-
ne ꝺꝛ. j. sup
ꝟbo ⁊ vxo
rem nomi-
ne adela-
siā i pꝛimo
pꝛincipali.
arti. ⁊. ij. de
cisione.
14 An va
leat p̄uile
giū vel con
suetudo ꝙ
filius a ma
tre denomi
netur.
d ℭ De re
scriptis ꝺ q̄
puncto ple
ni⁹ diciꝫ. j.
sup ꝟbo: si

absqꝫ libe-
ris moꝛere
tur. ij. i ma
teria vulga
ris substi. ⁊
q̄nto p̄nci-
pali q̄sito.

16 Uiꝺ ca
sus in q̄b⁹
a m̄re de-
noiaꝫ fili⁹
⁊ illi⁹ cōdi
tionē seq̄ꝫ.

Fili⁹ seq̄ꝫ
cōditioneꝫ
matris cre
dentis ma
trimoniuꝫ
valere. Et
non patris
q̄ scit illud
esse nullū.

a ℭ Jude⁹
hēat. Nisi
in casu: de
quo ꝺꝛ sup
dicto ꝟbo:
⁊ vxoꝛē. in
v. ⁊ vlt. art.
loquēdo ꝺ
multip'ici
dn̄a rusti-
coꝝ.
b ℭ Et in-
de decidit
btūs Tho.
De hac an
gelica cu-
stodia q̄ a
deo datur
vnicuiqꝫ i
natiuitate

raliter cōcessum. Sicut datū fuit pōticis
in. ꝺ. l. j. ff. ad munici. de quo videatis gl.
in. l. nō tātū. §. iliensib⁹. ff. de excusa. tuto.
q̄ text. de iliensib⁹ seu troianis loquitur:
quib⁹ generalr̄ fuerat tale p̄uilegiū cō-
cessum: qꝺ valuit: secus autē esset si tale
p̄uilegiū: aut rescriptum pꝛincipis esset
alicui specialr̄ cōcessum: vt sequereꝫ cōdi
tionē matris: q̄ nō valeret ꝫm Bar. ꝓ illū
tex. in. l. exemplo. C. de decu. li. x. Subiū-
gens per illū tex. nō valere cōsuetudinē:
⁊ cōsequenter nec statutū: ꝙ quis cēseaꝫ
nobilis ex ꝓgenie materna. per quē text.
dicit etiā Saly. in. l. fi. C. si contra ius vel
vtili. publi. ꝙ vbi lex ꝓhibet rescriptum
impetrari: vel eo vti: necesse est illi legi
derogari expꝛesse in rescripto: vbi tale re
scriptū singularib⁹ concedereꝫ personis:
secus si generalr̄ quo ad oēs de vna ciui
tate: vel ꝓuincia. Et hec sit pꝛima limita
tio ad regulā: ꝙ filius sequaꝫ cōditionem
16 patris. ℭ † Q̄ꝛ fallit q̄ñ in patria aut ci-
uitate concessum esset p̄uilegiū vel con
suetudo antiqua in ꝯtrariū. vt. ꝺ. l. j. ff. ad
munic. Qꝺ fallit: vbi aliqs genitus foꝛet
ex sacerdote incognito: q̄ matrimoniū cō
traxit cū muliere eius ꝯditionē ignoꝛāte:
puta q̄ venit sacerdos de partibus An-
glie: aut qui ibidē erat cū alia muliere cō
iugatus. Et ꝯtraxit hic caturci matrimo
niū cū bertha ignoꝛante illū sacerdotem
esse vel ꝯiugatū: natiqꝫ sunt ex eo matri-
monio liberi. Certe tales atlenta matris
conditione que impedimentū ignoꝛabat
erunt legitimi: matris cōditionē: ⁊ nō pa
tris sequētes: ꝓpter bonā matris fidem.
ꝫm gl. in. c. fi. de clādesti. despō. ⁊ in cle. j.
de consangui. et affini. quas sequiꝫ etiam
Bal. in. l. qui cōtra. C. de ince. nup. Jta ꝙ
tales liberi sacroꝝ oꝛdinum capaces exi
stunt: parentibusqꝫ succedere p̄nt i bonis
etiā paternis: immo ipsemet patri vitium
sciēti. vt ibi plene decidiꝫ. ⁊ sequiꝫ Ang.
in. §. si aduersus. insti. de nupt. Ad hoc fa
cit tex. iuncta gl. in. c. referēte. ⁊. c. ex teno-
17 re. qui filij sint legi. ℭ † Jgnoꝛantia eñ
facti in p̄nti casu excusat: siue ambo con-
trahentes ipedimētū ignoꝛātissime alter
tantū. ℭ Ex quo infert Bal. vbi. ꝺ. ꝙ'cū
ignoꝛātia facti pꝛesumaꝫ: is q̄ tales libe-
ros dicere vellet illegitimos: hoc ꝓbare
teneꝫ. Jdē sentit Bar. in. l. si adulteriū cū
incestu. ff. de adul. videatis Bal. in. §. na-
turales. iij. col. si de feu. fue. cōtro. ⁊ in. l. si
ꝯtra. C. de nup. ⁊. l. fi. C. ꝺ libe. cā. ⁊ in. l. eā
quā. C. de fideicō. ⁊ Pet. de ancha. consi.
cclxxxiij. Pꝛouiso tñ ꝙ tale m̄rimoniū pu
blice fuerit in facie eccl'ie celebꝛatū: vt. ꝺ.
c. fi. ꝺ clāde. despō. ℭ Additio. Et ita fuit
arresto decisum in possessoꝛio successiōis
doīn⁹ ꝺ ferrieres ad vtilitatē filiaꝝ mgr̄i
Joannis de ferrieres dn̄i dicti loci quon-

dā pbr̄i: q̄ m̄rimoniū cū quadā nobili do
micella p̄rie dalphinatus eū eē in sacris
ignoꝛāte cū dict⁹ de ferrieres cēt noꝛmā
nus: qꝺ arrestū fuit ꝓnūciatū in mēse Fe
bꝛuarij Anno dn̄i. M. cccc. vij. me in iu-
dicādo dictū ꝓcessum de mādato dn̄i nr̄i
a regis assistente Rothomagi in scaq̄rio.a
ℭ Tertio fallit in filio paruulo ex iudeo
⁊ iudea vl' aliꝭ īfidelib⁹ nato: si m̄r postea
ad fidē cōuertaꝫ viro remanēte in iudais-
mo ⁊ īfidelitate. Q̄m eo tūc filij inde na-
ti m̄ris ꝯditionē sequunꝫ. Jta ꝙ baptiza-
ri debēt ꝓ text. in. c. ij. de ꝯuer. infi. q̄ me-
lioꝛē sequūꝫ ꝯditōeꝫ. facit. c. iudei. xxviij.
q. j. Et tꝫ Lyꝛa Actuū. xvj. i p̄n. Quo ba
ptismo ius p̄rie ptātis soluiꝫ ꝓ tex. iuncta
gl. in. c. iudeoꝝ. eadē cā ⁊ q̄ōne. Nō eñ cō
uenit ꝙ iude⁹ filiū hēat in sua ptāte chꝛi
stianū: q̄ etiā seruū chꝛistianū h̄re nō p̄t.
c. fi. de iude. ⁊. l. j. C. ne chꝛistia. manci. he-
b reti. vl' iude⁹ habeat.b ℭ † Quarto fallit
19 in hoīb⁹ ex seruis ⁊ liberis natis: q̄ quo
ad ꝯditionē liberā aut seruilē sꝑ sequunꝫ
m̄reꝫ: vt si q̄dē m̄r sit libera tpe ꝯceptōis
vel natiuitatis: aut medio tpe: part⁹ erit
liber nullo respectu h̄ito ad patrē: q̄ foꝛte
est seruus. Si autē m̄r ancilla ex libero
ꝯceperit: part⁹ ei⁹ erit sequēdo ꝯditionē
m̄ris ⁊ nō p̄ris. Nā lꝫ vnaqueqꝫ res deno
minari debeat a p̄ncipalioꝛi: ⁊ ip̄m seq̄. l.
q̄riꝫ. ff. ꝺ sta. ho. Et semē hoīs sit i gn̄atōe
pꝛincipalis: q̄ dat foꝛmā: vt. s̄. dixi. Pꝛe-
terea qꝫuis libertas sit res summe fauo-
rabilis: ꝓ qꝺ videbaꝫ partū seq̄ poti⁹ de-
bere p̄rem: q̄ cū sit liber est sibi magis fa
uoꝛabile. Tñ q̄ partus coagulaꝫ: remini
scit: ⁊ creaꝫ in matre: sꝑ quo ad h̄ m̄ris cō
ditionē sequiꝫ: ad instar arboꝝ. q̄ coagulescūt in terra. l.
adeo. in fi. ff. de acq̄. rerū do. ⁊. §. si titius. insti. de reꝝ di-
20 uisio. ꝫm Jo fa. in. §. sufficit. insti. ꝺ ingenuis. ℭ † Jdeo
quādiu fetus est in vtero matris semꝑ anteqꝫ nascaꝫ ꝯdi
tionē sequiꝫ matris: adeo ꝙ si m̄r infidelis ꝓ fide chꝛisti
vel aliꝭ ꝓ iustitia occidereꝫ: partus in vtero existēs sicut
mater censereꝫ baptizat⁹ baptismo sanguinis: ⁊ martyꝛ
effect⁹: vt de innocentib⁹ legiꝫ: cū sit pars vētris m̄ri: ⁊
b inde decidit beat⁹ Tho.b in. j. parte. q. cxiij. arti. v. in fi.
ꝙ angelus matris q̄ dat⁹ est a deo ad custodiā m̄ris: est
etiā angel⁹ ꝓlis i vtero existētis donec nascaꝫ: ⁊ sic fet⁹
est sub custodia angeli m̄ri velut aliq̄ pars m̄ris: sic fru
ct⁹ pēdēs ꝺꝛ pars fundi. l. fruct⁹. ff. de rei vē. donec sit ab
arboꝛe ⁊ fundo separat⁹: q̄ tūc ē q̄d ꝓ se ita ēt fili⁹ q̄ñ na
sciꝫ ꝓpꝛiū accipit angelū: ꝫ i vtero stās vnū reputaꝫ cū
m̄re: vt illi⁹ martyꝛiū filio ꝓsit nō nato: qꝺ nō eēt in p̄re:
cui⁹ martyꝛiū filio nō ꝓdesset i vtero existēti: cū ei⁹ ꝯdi
tionē non sequatur donec natus fuerit viu⁹. Nec habet
ipsuꝫ pater in sua potestate donec nascaꝫ. l. fi. ff. de colla.
bo. ꝫm. doc. in. iiij. sn̄iarum di. iiij. q. j. Nec patri etiā suc-
cedit in bonis si viuus non nascatur. C. de posthu. here.
insti. per totū. Jmmo si moꝛtuus nascereꝫ: testamentum
nō rumperet paternū. vt ibi. ⁊ plene videbitis super ver
21 bo: ⁊ soboles quam gestabat in vtero. ℭ † Et idem di-
cendum in bastardis et alias illegitime natis: qui ma-

sua: ⁊ qua-
liter se h̄nt
angeli cir-
ca ꝑsonas
⁊ ꝓuincias
eis cōmis-
sas: h̄r. j. su
per verbo:
adiecte im
puberi.
19 Fili⁹ sꝑ
cōditioneꝫ
matris se-
quitur quo
ad liberta
tē aut serui
tutem.
20 Marty
riū matris
ꝓ fide xp̄i:
filio ꝓdest
in vtero exi
stenti: ꝫ nō
martyꝛiuꝫ
patris.
21 Bastar
di cōditio-
nē m̄ris se-
quuntur: ⁊
nō p̄ris: ⁊ fi
lius sacer-
dotis eccle
sie cōditio
nē sequiꝫ:
q̄ est eius
seruus.

22 Appellatiõe filiorum nõ veniūt bastardi.

23 Vide in quibus deterior ē bastardoꝝ cōditio q̄ legitimoꝝ.

tris ⁊ nõ p̄ris ꝯditionē sequāť: vt dicta. l.
cū legitime: i fi. ff. ď sta. ho. ⁊. l. lex nature.
eo. ti. Etiā si filij sacerdotum existant: q̄z
uis de iure scripto ꝯditionē ecclesie seque
rentur ⁊ serui eius essent. c. cū multe. xv.
q. vi. tamē nõ seruať de ꝯsuetudine ſm
glo. ibi. domin⁹. lvj. di. Panor. in. c. j. in fi.
de treu. ⁊ pace: ⁊ sentit. Jo. sa. in. §. serui-
tus. ꝓpe. fi. insti. de iure ꝑsona. dum di-
cit deus meus quot essent hodie serui: q̄
in multis locis ⁊ prouincijs dominātur.
22 ❡ † Cōditio enim liberorū tacita nõ in
cludit bastardos: cū affectio legis nõ sit
ad eos qui ꝓprie non dicunť filij: q2 non
sunt ex matrimonio nati. l. filiū. ff. de his
qui sunt sui vel alie. iur. per quam dicit
pulchre Bal. in. c. que in ecclesiarum. pe.
col. de consti. ꝙ filius nomen nature est:
scilicet geniture. Caro ex carne paren-
tis decisa: ⁊ ex lumbis ei⁹ transmissa per
vias seminales: sicut natura manifestum
est. Intellectu aūt filius dicit ciuili mo-
do prout rationabiliter adaptari potest
materie supposite aut subiacēti. Ex nobi
li itaq3 presumptione intelligimus verba
de iusto filio: qui honeste potest filius no
minari: qualis est ipse filius legitimus. l.
fi. ff. de iure deliberan. Non de eo in quē
nõ decet: vel nõ pōt disponere virt⁹ agē
tis in splendoribus legitimis. Nec succe
dunt tales: quia sordidi sunt: quib⁹ nõ cō
municať dignitas patris tanq̄ indignis
⁊ ex peccato productis: nec cōcubine di-
gnitas viri cōmunicať postq̄ deficit ma
trimoniū titul⁹ nobilitatis: nec mutat do
miciliū ex ꝑsona viri sicut nec mulier que
illegitime nupsit ſm bar. in. l. fi. §. itē re-
23 scripserunt. lo. ij. ff. ad munici. ❡ † Unde
si statuto caueret: ꝙ de relictis factis fi-
lijs non soluať gabella: de legato filio ba
stardo relicto debebitur ⁊ soluet gabella
ſm. Bar. cōsilio. ccxxij. incipien. Statu-
to caueť. Bastardi enim nõ includuntur
in dispositione legali quātū ad cōmoduz
⁊ honores. ſm. glo. in cle. j. de baptis. Nec
includūť in feudis: posito ꝙ essent simpli
citer legitimati ꝑ rescriptū. c. naturalis.
Si de feudo fue. contro. de quo plene pa
nor. in. c. cū vitonēsis. iiij. col. ⁊. c. innotuit
24 de electio. † quia feudum est beneficiuz
⁊ honor: qui non intelligitur sentire de re
probatis. l. lucius. §. luci⁹. ff. de leg. ij. Pa
riter nõ ꝯprehendūť in dispositione em-
phyteoticaria ſm Spec. tit. de locato. §.
nūc aliqua. versi. clxxij. de quo late. Bal.
in dicto. c. q̄ in ecclesiaꝝ. Quod sec⁹ esset
in legitimatis ꝑ sequens matrimoniū: q̄
⁊ in feudo ⁊ in emphyteosi succedunt: ac
si legitime fuissent ab initio geniti. vt di-
cit Panor. in dicto. c. innotuit. vij. col in
princi. ⁊ in. c. lator. ⁊. c. tanta. q̄ filij sunt le-

timi. Certe ignominiosum est tales filios
habere. l. plene. C. quē ad. testa. aperian.
ſm Bal. in. l. generaliter. §. fi. C. de insti.
⁊ substi. Et econtra ignominiosum est fi-
lijs patrē habere talem: cuius vitio spu-
rij vocātur: ita ꝙ melius foret ⁊ honesti⁹
patrem habere legitimū q̄uis plebeium
⁊ pauperē: q̄ ꝙ sit filius illegitimus ma-
xime spurius aut incestuosus patris ex-
25 celse nobilitatis. ❡ † Qď facit ꝯ aliquos
nedū intellectu ⁊ ꝟecūdia. Sz etiā sensu
carētes: q̄ malūt se filios magnatū: q̄b⁹
ēt filios hēre n̄ lz: (vt illoꝝ nomē ⁊ arma
eis tn̄ nõ debita occupēt) q̄ maritū ꝓpe
matris eoꝝ genitorem honorare tāq̄ pa
trē legitimū. Tales ꝑfecto se īfames spu
rios fateť: ꝓpriāq3 matrē īpudicā demō-
strāt: sc3 si verū dicāt. Et si ꝯ veritatē fa
stu supbie fingāt nõ ē eis honor: vt ipro-
peratū fuit herculi se filiū iouis ex alcme
na mr̄e genitū dicēti ď q̄ ouidi⁹. li. ix. me
tamorphoseos. i. ꝑn sic. di. Nā q̄ te alcme
na matre creatū Jupiť aut falsus pater ē
aut crimine ver⁹ matris adulterio patrē
petis elige fictū eē iouē malis an te ꝑ de
decus ortū ⁊c. Nō sic fecit moyses: q̄ grā
dis factus negauit se filiū esse filie pha-
raonis: magis eligēs affligi cū pplo dei:
q̄ tpaľ peti hēre iocūditatē: dicit aposto
a lus ad heb. xj. [a] Pariť legim⁹ ď gordio pa
tre regis mide opulentissimi phrygū qui
gordius ex agricultura sumpt⁹ ad regnū
peruenit quo potitus gordium ciuitatem
inter asiam maiorem ⁊ minorem cōdidit
a se denominauit: in qua templum ioui
consecrauit: ⁊ non immemor nec veritus
originaria conditione nec eam celans: in
eo aratrum quo aliquando vsus fuerat
posuit: et ex loris seu funibus quibus bo
ues in iugo tenuerat nodum conuexuit
miro artificio: vt neq3 principium neq3
exitus deprehenderetur in eo. Eumq3 io
ui consecrauit: donec qui eum soluat oc-
currere. ❡ Qua de re ſm omnes. Alexā
der ille magnus reprehensione fuit ma-
xima dignus: ꝙ potius se voluit draco-
nis filium scilicet dei ammonis in specie
draconis apparentis: ⁊ spurium nuncu-
pari: q̄ regis philippi. de quo valeri⁹. li.
ix. ti. ď supbia sic dicit. alexādri regis ꝟt⁹
⁊ felicitas trib⁹ īsolētie euidētissimis gra-
dib⁹ exultauit. fastidio em̄ philippi iouē
hāmonē patrē ascíuit: tedio moꝝ ⁊ cult⁹
macedonici vestē ⁊ īstituta ꝑsica assum-
psit: spreto mortali habitu diuinū caput
emulat⁹ ē: nec fuit ei pudori filiū ciuē ho
minē dissimulare. Et q̄nt⁹ curti⁹. Alexā
der īquit n̄ hoies s3 ēt deos despicit q̄ po
26 stulat de⁹ credi. ❡ † Hn̄t ei nobiles q̄-
tuor mores laudabiles: ⁊ duos vitupabi
les. Sūt p̄mo magnanimi. ij. magnifici.

25 No. contra illos q̄ malūt se filios nobiliū spurios nominari quā maritum ꝓprie mr̄is pauperem eoꝝ genitorem recognoscere, put alexander fecit: sed non moyses.

a ❡ Ad hebreos. xj. sic nec eximius prophetarum dauid sui gn̄is paupertatem manifestare veruit clamās De post fetantes de prope fontes suscepit me dn̄s sic nec etiam bartol⁹ doctor egregius iuris ciuilis luminare magnus in. l. q̄dam cuz filium. ff. de ꝟbo. obli. plas sui originē tacuit vide. j. sup ꝟbo conditi. i. dū loquiť ꝙ principat⁹ sanguini non debetur s3 virtuti.

a ❡ Sermone. liiij. de vitio nobiliū et vn̄ talia vitia ꝓcedāt habeť plene. j. sup ꝟbo: ⁊ vxorē nomine adelasiā. in q̄nto principali articulo loquēdo ď agricolis ascꝑtitijs. licet em̄ nemo vnq̄ nobilitatez odio hūerit: cum sit bonuz ꝑ se appetibile: sicut virt⁹ aut religio: tamen plures sācti eā fugierunt ob grande periculum qď in ea latet ob difficultatē maximam ipsi annexā: relinquiť ergo q2 vix pauci ad tā tam sublimitatē idonei fuerūt: qui deleti sūt iuxta illud eccl'ia. x. Sedes ducū supboꝝ destruxit dn̄s: et sedere fecit mites pro eis ⁊c. qď etiā firmauit christ⁹. Matth. v. bti mites qm̄ ipsi terrā possidebunt.

27 Bastardi q̄uis legitimati īfa-

Tertio dociles et industrij. Quarto sunt
politici et affabiles. ❡ Econtra sunt ni-
mium honoris appetitiui. ❡ Scď sunt
suorū progenitoꝝ ⁊ aliorum despectores
ſm Egidiū li. j. de regi. princ. parte. iij. vt
Alexāder fuit. Qď ex alio nisi ex magna
glorie inanis cupidine nõ prouenit atq3
fatuitate nõ mediocri. Cū insit cōtēptor
anim⁹ eis: ⁊ superbia cōe nobilitatis ma
lum: vt dicit Salusti⁹ in iugurtio. ⁊ Bal.
in. l. per adoptionē. ff. de adop. dicit nobi
les pro maiori parte superbos ⁊ inimicos
populariuz: gulosos: et luxuriosos plusq̄
populares. qui cū virtutib⁹ vacui abun-
dent diuitijs: nesciūt aliud facere nisi co-
medere: bibere: supbire: ⁊ luxuriari. Nā ⁊
pariter romani ab īclyto enea adulterio
coitu ex venere dea vulcani vxore ⁊ anchi
se ꝯcepto ꝓcessisse gl'iabanť ⁊ eneades vo
cabanť. i. aut. vt ꝓpona. nomē imperato. i
prin. colla. v. imo tales q̄ familijs alienis
se immiscent presertim infimi: vt magna-
tum honore ⁊ successione participēt acri-
ter puniunť. l. j. C. de crimi. falsi. Cū rem
nedū priuatā sed publicā perturbent: qď
ferendū nõ est vllo modo: vt dicit Uale-
rius li. ix. ti. fi. in princi. Uolens hoc impu
dentie genus ⁊ anceps non ferēda teme-
ritas. ⁊ ibi recitat de quodam qui cum se
sanctissime ⁊ clarissime sororis augusti vte
ro genitū fingere ausus fuerat: impio au
gusti remo publice triremis. i. nauis im-
pellēde triplici remoꝝ ordine ad rem pu
blicā pertinētis fuit affixus. Nā veteris
moris erat prout quotidie practicari vide
mus ꝑniciosos et ꝑditos ribaldos ad re-
migiū dānare vbi talis superbia domať.
Est enim superbia cognata potentie. ſm
a Bernardū sup canticis. Sermone. liiij. [a]
27 ❡ † Illegitimi ergo dicunť indecori: et
ideo inhabiles ad ea que in decore consi
stunt: vt ad dignitates. c. cū indecorū. de
filijs presbytero. ❡ Nec consiliarij prin-
cipis esse possunt ſm Bal. in. d. l. cū legiti
me. de sta. ho. Et nõ immerito: quia sunt
quodāmodo infames: saltem de facto: vt
tenet Azo in summa. C. ex qui. cau. infa-
mia irro. j. colū. in fi. et bal. in. l. iiij. in ꝑn.
ff. de libe. ⁊ posthu. quē ibi sequiť Alexā.
⁊ idē Bal. in. l. in bonefidei. C. de reb⁹ cre
di. ⁊ in. l. j. C. de iure ānuloꝝ aureo. ❡ Ex
28 quo sequiť: † ꝙ frater in testamento fra
tris preteritus potest testamentū querela
re: in quo spurius aliquis reperiť heres in
stitutus. quasi turpis persona sit heres in
stituta. Imo dicit Bal. in. d. l. generaliter.
§. cū autē. C. de insti. ⁊ substi. ꝙ etiā si fue
rit legitimatus remanet infamis de facto
inter bonos et graues notatus. vt. d. l. iiij
in ꝑn. de libe. ⁊ posthu. cū quo trāsit Ale
xan. in. l. ex facto. v. col. ff. de vulga. et pu.

et in. d. l. iiij. ij. col. Et sic tabellio ad bācū
iudicis esse nõ posset. ſm Bar. in. l. eadē.
ff. ad legē iul. repetū. quē sequiť Alexan.
in. ij. parte consi. lxxx. incipien. Examina-
to processu. Nec sufficeret ꝙ cōi opin̄. ha-
bereť pro tabellione nisi etiā pro homine
legitimo reputareť qď est verum ſm ali-
quos: etiā si esset legitimatus. ❡ Nec te-
stis esse posset. qď plenius no. in. l. j. C. de
summa tri. vbi Bar. ⁊ Bal. ⁊ Panor. in. c.
testimoniū. de testi. ❡ Nec potest docto-
rari: quia doctorat⁹ dignitas est ſm bar.
in proemio. C. et de zabarel. in ꝓemio cle.
per. l. generaliter. §. spurios. ff. de decurio.
nisi esset legitimatus: quo casu doctorari
posset ſm cū. Posito ꝙ legitimatio exp̄s-
29 se eū doctorandū nõ permittat. † Qr ta-
les etiā simplices legitimationes extēdū
tur ad dignitates alteri nõ preiudiciales
ſm Inno. in. c. per venerabilē. q̄ filij sint
legi. imo dicit idē zabarel. in cle. ij. de ma
gistris. valere consuetudinē vt etiā nõ le-
gitimati doctoreť. quē sequitur Feli. in
c. quanto. de magistris. ❡ Als in his que
dignitatis nobilitatis vľ honoris existūt
illegitimi sicut serui pro nihilo reputanť.
30 ❡ † Unde non sine causa presertim inter
illustres bastardi pro nihilo reputantur:
quos magnatū ac nobiliū ꝯsuetudo nõ
nouit ꝓpter bonos mores custodiendos
ſm Bal. in. d. c. naturales. Subiungens
in. d. l. cū legitime. bastardos non esse de
parentela nobiliū: cum sordes nominari
non mereatur inter precipuos. ⁊ in. c. per
tuas. de maio. ⁊ obe. dicit: ꝙ bastard⁹ q̄-
tumcūq3 legitimatus sedere non d3 in ea
dem mensa cum fratre legitime nato. cui
semper honorem d3 et reuerentiā. l. humi
lem. C. de nup. ideo notāter cōsuluit Ale-
xan. in prima parte ꝯsi. cxxxviij. in fi. ꝙ si
talis legitimatus etiā esset heres a patre
vniuersaliter institutus: tn̄ filia legitime
nata in re certa heres instituta illū talem
legitimatū excludet a succedēdo in feu-
do: ⁊ etiā emphyteosi: q̄ p̄ri cōcessa fuit ꝑ
se ⁊ filijs ac filiab⁹ heredib⁹: q2 vt dixi nõ
veniūt appellatione filioꝝ: nisi forent ad
hoc exp̄sse legitimati: aut ꝑ sequēs matri
31 moniuz. ❡ † Nec portare pōt bastardus
nobiliū insignia. ſm Bar. in tracta. de in-
sig. ⁊ armis. ⁊ Bal. in. d. l. cū legitime. de
sta. ho. ❡ Licet cōi vsu seruet contrariū.
vt dicit Guido pape. q. ccccclxxx. inde ser
uari videm⁹: ꝙ vbi bastardis ꝯcediť por
tare arma sui gn̄is: nõ portant arma pla-
na: s3 trāsuersant barrā ꝑ scutū armoꝝ: vt
dicit gl. pragma. sup ꝟbo: filij. ti. de nume
ro et q̄lita. cardi. et ita seruať in frācia: bri
tania: ⁊ alijs partib⁹ adiacentib⁹. vbi ar
ma portāt legitimoꝝ: ⁊ supaddūt barraz
ꝑ transuersum: q̄ incipit a sinistris ⁊ ducit

mes sūt turpes q̄ persone ideo doctorari non pn̄t nec eē consiliarij principis nec tabelliones.

30 Bastardi in his q̄ dignitatis sunt aut nobilitatis ꝓ nihilo sicut serui reputantur.

31 An bastard⁹ portare possit arma sui generis et sedere in mē sa cū legitime natis.

32 Filij po
pularium le=
gitimi ꝯfe
rūt bastar
dis nobi=
liū ideo nō
cōprehen=
duntur in re=
gula cācel=
larie aplice
33 Bastar=
di nō sūt d
genere aut
domo vel fa
milia.
33 Bastar=
di non sunt
de gñe aut
domo vel fa
milia.
34 Bastar
di tutores
non hñt le
gitios nec
testamēta=
rios: nec ha
bent iter se
q̄rela inof=
ficiosi testa
menti.
a ❡ Nō eē a
de domo.
Et sic d bo
nis restitu=
tioni subie
ctis nō pos
set pr filiam
suā bastar=
dā dotare:
sicut posset
legitimam
fm Bal. in
aut. res q.
C. cōia de
lega. et ha=
betur. j. su=
per verbo:
in eodē te=
stamēto re
linquēs. j.
loquēdo q
hodie d iu
re ciuili ne=
cesse habet
pater filio
relinquere
iure institu
tionis.

ad dextram. fm Nico. de vbaldis. in trac.
succes. parte prima. xix. & xx. colūnis. q2 si
barra incipet a dextris tēdēs ad sinistrū
nō designaret genꝰ illud infectū: sed esse
de matrice domo legitime forte collatera
liter ꝓcessum: vt videtis in scuto illustra=
tissime domꝰ de borbonio. Et expedit q
ita fiat: vt familie distinguantur & distincte
recognoscantur. Et psertim hoc dz seruari
in bastardis: vt differētes & distincti a le=
gitimis cognoscantur: ne sordes p errorē cō
putentur inter pcipuos. Maxime in partici=
patiōe priuilegiorum & honorum filijs delatorum.
32 † Vñ Ange. quē refert: & sequitur dñicꝰ in
c. statutū. lo. ij. de heret. li. vj. cōsuluit: q si
statutū ciuitatis quo ad honores & digni
tates pfert filios nobiliū filijs populariū
certe intelligendū est de legitimis: cū ba
stardi sint dūtaxat in defectuz assumēdi:
vt. d. l. gñaliter. §. spurios. ff. de decurioñ.
Ideo nō cōprehenduntur in regula cācella
rie aplice pferēte nobiles nō nobilibꝰ. q2
intelligitur de nobilibꝰ legitime natis: nō
33 aūt legitimatis. ❡ † Nec dicuntur bastar=
di esse de gñe pris. Cū appellatione eorum
de gñe solū veniāt agnati: & nō cognati.
l. j. iūcta gl. ibi. ff. de pba. et ipsi bastardi
agnati nō sunt: nec hñt agnatos. Etiā di
cit Bal. in. d. l. gñaliter. in fi. de insti. & sub
sti. bastardos ppꝛie iure aut cōsuetudine
non esse de domo[a] nec familia seu agna
tione pris. qd tenet Bar. in. l. fi. C. de ꝟb.
sig. et Petrꝰ de ancha. cōsi. cccxc. in pnci.
Incipiēte: visis diligēter. Et sic non hñt
tutores legitimos fm Bald. p illū tex. in
l. matres. C. qñ mulier tute. offic. fun. pōt.
34 q2 carent agnatis. ❡ † Pariter tutores
non habēt testamētarios. fm glo. & Bar.
in. l. j. ff. de testa. tute. Cū non sint in pote
state pris. A quo etiam adoptari nō pos=
sent: vt in eiꝰ potestatē trāsirēt. l. legē. C.
de natu. libe. & in aut. qui. mo. natu. effi. le
gi. §. & nō nos latuit. Qz qd vna via phi
betur: alia via ꝯcedi nō dz. c. cū quid. de re=
gu. iu. li. vj. vñ ab eo tutorem hre nō pos=
sunt. insti. de tutelis. §. permissum. &. §. fi.
vbi Ange. Etiā nō habēt filij naturales
adinuicē querelā inof. test. Qz iure ꝯsan=
guinitatis carēt. insti. ad officia. §. nouis=
sime. & l. si spuriꝰ. ff. vñ cog. qd verū intel
ligatis posito etiā q fuissent legitimati. p
gl. singularē. l. l. hac parte. titulo pallega
to. & per Ange. in. §. j. insti. de inoffi. testa.
❡ Hodie aūt cōiunctos hñt ex parte ma
tris ppter sublatā differētiā agnatiōis &
cognationis in tutelis. ita q mr cuꝰ cōdi
tionē sequuntur eēt eorum tutrix. in aut. mri &
auie. C. qñ mu. tute. offi. fun. po. Sz agna
tos nō hñt ex parte pris: imo ipsimet pri
tutela nō deferretur sui bastardi. fz Bal. in
d. aut. mri & auie. facit. l. fi. c. ti. & Bar. in. l.

35 si qs sub cōditiōe. ff. d testa. tu. ❡ † Ideo
arma plana portare nō psit: vel insignia
illiꝰ domꝰ: cū nobiles nō sint: vt dictū est
Et etiā tenet Bal. in. d. c. per tuas. Sub=
iungens in. d. l. generaliter. q portare ar=
ma est honor: qui non cōpetit bastardis:
vt etiā tz Bar. in. d. trac. de isig. & armis.
& Bald. in. d. l. filiū. ff. de his q sunt sui vel
alie. iur. in pma lect. dicēs sic fuisse semel
cōsultū in persona dñi lucij de petra ma=
la: vt q2 bastardus erat: nō intelligeretur
esse de domo de petra mala: q̄uis miles
36 foret valde strenuꝰ. ❡ † Preterea bastar
dus nō dr ꝯiūcta psona. fm Inn. in. c. nō
nulli. de rescrip. & Bal. in. l. cū acutissimi.
C. de fideicō. nec etiā eius filiꝰ. Ideo nō
agit vt cōiūcta persona sine mandato: vt
consuluit Pau. cōsi. cxxxiiij. vbi etiam di
cit appellatione fratris bastardū nō veni
37 re. ❡ † Nec filio bastardo debetur legitia:
nec pteritꝰ agit cōtra tabulas: nec aliqd
remediū habet contra testamentum pa=
tris fm gl. in hoc singularē in. l. j. ff. de bo.
pos. cōtra tab. quā sequitur Bal. in. l. huma
nitatis. C. de impub. et alijs substi. Nihil
enim capit cōtra nec pter voluntatē pris
testātis: vt ibi. ❡ Nec ecōtra pater natu
ralis in bonis talis filij: cuz regulentur a
pari. l. nam & si parentibus. ff. de inof. test.
fm Azo. singulariter. C. de legiti. heredi.
quē sequitur Bar. in. l. fi. ij. col. ff. de his qui.
vt indig. et Iason in. §. penales. xij. colū.
insti. de actio. quod secus est in filio legiti
mo. cui legitima debetur etiam patre inui=
to. fm Bal. in. l. quotiens. C. de heredi. in
sti. facit glo. in. l. nec ei. §. eorum. ff. de ado
ptio. volēs: q licet substitutio pupillaris
rūpatur: & extinguatur si pupillꝰ cui facta fue
rat (q2 forte doli capax) plē suscipiat: tñ h
intelligitur de ple legitima. q2 bastardi sub
stitutionē nō extiguūt fm Bar. i. l. in pu=
pillari. ff. de vul. & pup. vt plene videbitis
sup verbo. Si absq liberis moreretur. ij. in
materia pupillaris substitutiōis in septi=
38 mo & vlti. arti. ❡ † Preterea dicit Bal. in
l. j. in. iiij. oppo. C. de his que pene noie. q
statutū facere nō posset spurios succesi=
biles. q2 eēt ꝯtra bonos mores: necnō cō
tra ius diuinū. Ge. xxj. qd renouat apls
ad Gal. iiij. in fi. nō erit filiꝰ ancille heres
cū filio libere seu dñe qd dēū fuit i dtesta
tionē illegitiorum: qbꝰ iura psertim ciuilia
possētenꝰ occurrīt. Exēplo Abrae: q̄ Geñ.
xxv. Isaac filio suo legitio dedit cūcta q̄
possidebat: & filijs ꝯcubinarum largitꝰ fuit
mūera p simplici vita: & sepauit eos a fi=
39 lio suo Isaac adhuc viuēs vt ibi. ❡ † Vñ
pena iserta i ꝯūū nō teneretur: neq iuramē
tū fz bal. i. d. l. j. & bar. i. l. seiꝰ & augeriꝰ. ff.
ad. l. fal. imo plꝰ dicit Pe. d āch. ꝯs. cccxc.
supiꝰ allegato. q filiꝰ legitie natꝰ ex ba=

35 Vide q̄
re bastardi
arma do=
mus plana
portare nō
possunt.

37 Filio
bastardo nō
debetur le
gitia in bo
nis patris
nec ecōtra
et si testa=
mento pre=
tereatur te
stamētū nō
impugnat
necetꝰ na=
tiuitate sub
stitutiones
rumpit.

38 Statu=
tū hilitare
non posset
spurios ad
succedēdū
imo nobi=
lis femina
nubens ba
stardo no=
bilitatē p=
det.

40 Priui=
legiū alicui
ꝯcessum & fi
lijs non cō
municatur
bastardo.

41 Vbicū=
q agitur d cō
modo & ho
nore filiorum
aut nepotū
non veniūt
bastardi.

42 No. in
cōmēdatio
nem legiti=
mitatis: q̄
titulus de=
corꝰ dicitur.
a ❡ Est de=
corus titu=
lus. quod &
bruta ani=
malia co=
gnouerunt
vt pulchre
habetur. j. su
per verbo.
quidam pe
tro tradide
runt.
43 Vbi a=
gitur de
odio onere
et incōmo=
do appella
tione filio=
rum veniūt
bastardi.
44 Aliqñ
quis iuste
nomen di=
mittit pris
& mris ca=
piēdo alte=
riū iussu te
statoris.

stardo dici nō pōt nobilis. Cū nascatur ex ra
dice corrupta. l. fi. C. d natu. li. ēt si mr eiꝰ
esset nobilis. Cuius nobilitas vere obnu
bilatur si marito nupserit bastardo. Et sen
tit bal. in. l. Ex libera. C. de suis & legiti.
heredi. per. l. j. C. de dignita. li. xij. vbi mu
lier nobilis nubens plebeio nobilitatem
40 perdit. ❡ † Facit qd nō. Idē Bal. in di
cta. l. filiū in. ij. lectura. in prin. q si alicui
conceditur priuilegiū in cām filiorum bastar
dus vti priuilegio non poterit. l. si liberti
ius. ff. de ope. libert. & l. ij. ff. de excusatio.
tutorum. Similiter dicit bal. in. l. parentes.
circa fi. ff. de in ius vocan. q si doctori fue
rit concessa immunitas & filijs: q2 hoc ca
su non ponderatur ratio naturalis: sed acci
dētalis q̄litas ipiꝰ pris. s. doctoratꝰ. Tūc
41 naturales vel spurij nō cōtinentur. ❡ † Et
generaliter vbicūq agitur de cōmodo &
honore filiorū aut nepotū non veniūt fi=
lij aut nepotes naturales tātū. Circa qd
videatis bar. in. l. tutela. ff. de capi. dimi=
nutio. & in. l. pnūciatio. ff. de verbo. sig. et
in. l. j. &. ij. ff. de accusatio. Io. an. in addi.
spec. ti. qui filij sint legiti. bal. in. d. c. Non
nulli. de rescrip. panor. in. c. p tuas. vbi ēt
bal. de proba. bar. bal. et ange. in dicta. l.
42 fi. C. de verbo. sig. ❡ † Ex quibus oibꝰ
restat: q legitimitas hominis est valde
a decorus titulus:[a] quē parentes debent fi
lijs procurare per legitimū matrimoniū.
Nam dicit ange. in quodaz suo consilio
incipieñ. Post hec. q ꝓles naturalis tan
tum deturpat familiā. Pro cuius dicto ē
text. no. in. c. si gens anglorum. lvj. di. vbi
sic habetur de tali cōmixtione meretricū
estimandū est degeneres populos igno=
biles et furentes libidine fore ꝓcreādos
Et nouissime nec bello seculari fortē nec
in fide stabilē: nec honorabilē hoibꝰ: nec
deo amabilem esse venturaz &c. ob quod
frisones sup oia amant castitatē: & graui=
ter puniunt luxuriā preseruātq liberos
vtriusq sexus i castitate donec ad annos
puenerint nubiles q eos maritāt ex quo
sequitur q proles fortis est et virilis als se=
quitur qd sapiētie. iij. scribitur. Filij adulte
rorū in cōsummatione erūt. Et ab iniquo
toro semen exterminabitur. Et siquidem
lōge vite erūt: in nihilū cōputabuntur. Et
sine honore erit nouissima senectus eorū
&c. Et sequitur. iiij. c. O q̄ pulchra est casta
generatio: immortalis est enim memoria
illius: quoniam & apud deuz nota est: et
apud hoies &c. ❡ Pariter bal. in dicta. l.
j. de his que pene nomine refert bonifa=
ciū martyrem dixesse hāc ꝓlem non esse
hoibus honorabilē: nec deo amabilē nec
in bello seculari fortem: nec in fide stabi=
lem. Ad hoc facit glos. in aut. de nupt. in
pnci. Dicens solos filios legitimos ge=

43 nus ppetuare humanū. ❡ † Vnū tñ mē
ti tenebitis. q vbi ageretur de illegitimorum
onere & incōmodo: certe ipsi venirēt ap=
pellatiōe filiorum & ꝯprehenderentur in dispo
sitione liberorum. de quo plene p io. de pla.
in. l. j. C. de imponē. lucra. descriptio. li. x.
Ita q sicut filiꝰ patrē occidēs naturalez
& legitimū tenetur: & punitur. l. pōpeia de par
ricidijs. Sic etiā tenebitur bastardus et
spurius p tex. in. l. hos accusare. §. oibus.
ff. de accusa. Et tenet bal. in dicta. l. parē
tes. Et in dicto. c. p tuas. ij. col. de proba=
tio. Et ꝯprehēditur in. l. quisqs. C. ad. l. iul.
maiesta. Quia tūc cū de eorum agitur incom
b modo dispositio legis ad naturā refertur:[b]
& nō ad ciuilitatē: nec ad fictionem iuris.
Et filiꝰ dr a filos qd est amor: q etiā est in
filijs illegitimis: quibꝰ natura cōis est fz
bal. in dicta. l. hos accusare. et clare in di=
cto. c. q̄ in ecclesiarū. xix. col. in fi. de ꝯsti.
❡ Vnde restat filiū sequi pris cōditionē
44 & nomē portare: & nō matris. ❡ † Pos=
set tñ aliquando licite nomē paternū di=
mittere: & maternū imo & penitꝰ extraneū
& alienū suscipe. Puta si a testatore extra
neo institutꝰ fuerit heres aut fideicōmis
sum relictū: si nomē ipsius testatoris por
taret & arma: prout comuniter disponere
nobiles cōsueuerunt liberis carentes pa
riter & agnatis: ob qd extraneos vel co=
gnatos nomē testatoris nō habentes co
guntur instituere heredes: aut filios ma
sculos vel agnatos institutos (Si absq
liberis masculis decedant) grauare alijs
qbusdaz (Si nomē & arma testatoris por
45 tabunt) restituere hereditatē. ❡ † Quo
casu si nomen testatoris honestum sit: ta
les heredes si velint hereditatem: aut fi=
deicommissarij habere fideicommissum
tenētur nomen testatoris assumere: & por
tare: aliter priuarentur hereditate & fidei
cōmisso. Continent enim verba hec con=
ditionem: adeo q taliter grauatus ne=
cesse habet implere conditionez: nomē et
arma testatoris assumēdo: priusq heres
esse possit. per. l. mulier. §. si quis seruū. ff.
de condi. insti. Et ita refert fuisse arresto
decisum Guido pape. q. cclj. plus dicēs.
46 q. cccclxvij. † q hec conditio portandi
nomen et arma primogenituram inducit
c & comprehendit.[c] ❡ Nam licet ad cōmo
dum alterius talis cōditio portādi nomē
remittatur. Puta ad cōmoduz fideicom=
missarij: cui hereditas restituenda venit
vt quia heres fuit institutus: si nomen ho
nestū testatoris portaret. Et nihilominꝰ
restituere alteri hereditatē grauatꝰ fuit.
❡ Quo casu si heres in dānū fideicōmis
sarij nollet testatoris nomē assumere: vt
sic hrditatē adire ñ possit: & ꝯsir nec eā re
stituere in totalē fideicōmissi perditionē:

b ❡ Ad na
turaz refer
tur. et sic
bastardi ēt
spurij age=
re possent
actione in=
iuriarum p
iniuria fa=
cta alicui d
genere fm
bar. in. l. cū
scimus. C.
de agrico.
et censi. li.
xj. cum hoc
casu sola
naturali=
tas & natu=
re motꝰ ꝯsi
deretur. fz
agere non
possent in
his q̄ ciuili
tatis sūt vt
supra dictū
est ideo ad
retractū nō
admittuntur
vt habetur
sup verbo.
& vxorē no
mine adela
siam. in. ij.
pncipali ar
tic. circa fi.

45 An in
stitutꝰ sub
cōditiōe si
nomē & ar=
ma testato
ris porta=
uerit tenea
tur suū reli
quere & no
mē testōris
assumere.
c ❡ Et cō=
prehendit
de quo vi=
de plenius
infra super
verbo: i eo
dem testa=
mento reli
quens. j. in
materia p=
mogenitu=
re. xviij. li=
mitatione.

Universidad de D… Bibl…

q̄ nō adita hereditate periret. l. eā quā.
vbi plene. C. de fideicō. Tūc talis ꝯditio
heredi eā iplere nolēti remitterek de eq̄-
tate ꝑtoria i cōmodū fideicōmissarij ne fi-
deicōmissum pereat. Si aūt heres nō ro-
gatus sed simplr institut⁹ sub illa condi-
tione nomen testatoris honestū portare
nollet nūq̄ ei remitterek dicta ꝯditio: vt
ea nō ipleta hereditatē hře posset: imo ꝑ
careret illa si testatoris nomē honestū ca-
pere nollet. Quia licet ad alteri⁹ scilicet
fideicōmissarij cōmodū talis cōditio he-
redi remittak. Non tñ ad cōmodū ipsius-
met heredis: cui indicta est ꝛ iniūcta ꝯdi-
tio p̄fata. Quoniā nihil mali est honesti
hominis nomē assumere. l. facta restitu-
tione. in fi. versi. in danda quem Pau. ibi
a ita itelligit. ff. ad trebel.ᵃ ¶ †Et fieri po-
47 test alteri⁹ nominis assūptio dupliciter
Primo nomē antiquū totaliter derelin-
quēdo: ꝛ nomē testatoris assumendo. q̄
fieri pōt ex cā rationabili in libero homi-
ne cōuersationis honeste ꝛ sine alterius
preiudicio. vt. ī. videbitis. Et plene dicik
48 i. l. j. C. de muta. nois. ¶ †Et cā rationa-
bilis est in casu nostro. Quia nō fit i frau-
dem alicui⁹: nec ꝑpter supbie fastū. Aut
ꝑprie familie (a qua ortum habuit) com-
temptuz: vel alterius denigrationē: Aut
proprij vitij occultationē. Sed hoc facit
solū heres aut fideicōmissarius vt testa-
toris impleat volūtatē: cui necesse habet
parere. Si hereditatis vł fideicōmissi cō-
modū assequi velit. vt dicto. §. Si in dā-
da. Sicut fieri videm⁹ in ꝓmotione sum-
mi pontificis: cui etiā rationabiliter no-
mē mutak vt plene per glo. sup ꝟbo. bo-
nifacius. in proemio sexti. Secundo hoc
fieri pōt ꝑ noui nominis adiectionē: seu
adiunctionē cū dictione ał's. Absq̄ eo ꝙ
antiquum nomē penit⁹ derelinquak. Et
ita dietim obseruak. Et pluries vidi fieri
in pluribus magnis domibus: q̄ est val-
49 de equuz ꝙ hoc sufficiat. ¶ †Cum ali-
ter graue multis foret nomen dimittere
agnationis sue antiquū ꝛ honestū: et ar-
ma magnifica. Et sic nomē honeste fami-
lie q̄ diu forte durauerat periret q̄ lex
noluit. imo dicit interesse rei publice illō
cōseruari. l. j. §. plene. ff. de vētre inspiciē.
¶ Ob q̄ dicit tex. in. l. hoc iure. §. fi. ff.
50 de donatio. † ꝙ donatio alicui facta vt
nomen portet donatoris cum sit causata
non dicik proprie donatio: de cuius sub-
stantia est ꝙ ex liberalitate procedat: et
donatario sit lucrosa. Quia donari id vi-
detur: q̄ nullo cogēte imperio donatur.
Sz dicik quedā remuneratio onerosa in
recompensam nominis ferendi facta: q̄
onus non est modicum scilicet nomen
suscipere alienū. vt clare mōstrauit ꝑpin-

47 Hēs nomē testatoris portare debens potest ipsum duplicit' assumere.

a ¶ ff. ad trebel. de q̄ vide infra super verbo. si absq̄ liberis moreretur. ij. in materia substi. fidei cōmissarie.

49 Graue on⁹ ē nomē domus sue relinquere ꝛ nomen alienum suscipere.

quus ruth cui successio ꝛ ius sanguis cō-
petebat cū onere gerendi nois: qui rñdit
cedo iuri ꝓpinq̄tatis: neq̄ em̄ posteritatē
familie mee delere debeo ꝛc. vt habetur
ruth. iiij. c. Adeo ꝙ talis donatio isinua-
tione nō eget. l. aquilius. e. ti. de donatio.
vnde equuz estꝛ summe expediens: ꝙ an-
tiquū nomē omnino nō dimittak: sz nouū
adiungak. quia modo premisso et nomē
agnationis cōseruabitur: ꝛ testatoris vo-
luntati ac cōmodo ꝛ vtilitati heredis sa-
tisfiet. ¶ Et si aliter fieret: scz ꝙ quis ab-
solute necesse haberet nomine suo penit⁹
derelicto: nomē testatoris assumere: mul-
ti essent heredes et fideicōmissarij: adeo
nomē ꝓprie dom⁹ diligentes vt natura-
liter cōtingit (Cum nemo carnē suā odio
vnq̄ habuerit. Ephesios. v. et. xuj. q. ij.
Non estimemus) qui mallēt hereditatez
perdere: q̄ omnino nomē domus sue mu-
tare: vt fecit ꝓpinqu⁹ ruth de quo supra
dixi ex quo testamēta multa perirent: et
testatores voluntate sua fraudarenk con-
tra reipublice vtilitatē: cuius interest vt
plenū testamēta sortiāk effectū. l. vł nega-
51 re. ff. quemadmod. testa. aperian. ¶ †Et
premissa vera vbi testatoris nomē est ho-
nestū: ꝛ honesti hominis: vt dicto. §. In
danda. Si aūt nomen heredi iniunctum
esset nomē inhonestū ꝛ turpe. Aut inho-
neste ꝛ diffamate familie: nō tenerek he-
res illud assumere. Nec suo honesto no-
mini addere: imo talis cōditio velut tur-
pis ꝑ nō scripta habek: etiā in solius he-
redis cōmodū vt dicto. §. Si in danda.
et. l. Sed sciendum. in fine. ff. ad trebelł.
vbi fuerat heredi iniunctū: ꝙ vespertilio
vocarek. Et idē ō turpi alio nomine puta
iudas scarioth: aut diffamato: vt nero. da-
than. aut abiron. vel alterius malefacto-
ris famosi onerarek: quo casu certe onus
tale remitteretur. Et nō immerito. Quo-
niam ꝛ si quis ab initio nomē turpe ha-
beret: posset illud rōnabiliter oīno dimit-
tere: ꝛ propria autoritate in melius et ho-
52 nestius ꝯmutare. ¶ †Quia turpia nomi-
na sepe in malā partē sonant: ꝛ sinistram
inducunt suspitionē. Prout legitur de il-
lo mascarone qui simoniacus fuit in. c. ꝑ
inquisitionē. de electio. Et pariter de illo
beliade: qui ꝓpter furta ab eo perpetra-
ta fuit suppositus torture. In. c. j. de de-
posito. Et econuerso pulchruz nomē bo-
nā ꝑsumptionē gignit ꝛ inducit. Inde di-
citur ꝙ premium est nō modicū pulchrū
ꝛ honestū habere nomen cum a nomine
ꝛ cognomine multoties sumak: ꝛ sit per-
missa argumētatio: vt plene decidit pa-
nor. in verbo. gregorius. supra in proemio
et in. c. j. antepe. col. de iudi. et pulchre ꝑ
bal. in. c. j. §. si quis. de cōtro. inuesti. in de-

51 An hēs aut fideicōmissari⁹ cū onere illo istitutus teneatur testatoris assumere nomen si ihonestum sit.

dicit Jo. an. in. c. cū fm apłm. de preben.
ꝛ dicto. c. j. de deposi. vxorē suam dixisse.
Q̄ si pulchra nomina venderentur. ca-
ro essent precio emenda. Quia honor et
53 decus est bonū habere nomen. ¶ †Q̄
vnusquisq̄ de illo habēdo diligēter cura-
re ꝛ laborare debet. Cuz multomelius sit
nomē habere bonū: q̄ diuitias multas.
Prouerb. xxij. Q̄ patenter ostendit pu-
blius scipio vir ille insignis roman⁹ con-
sul: de quo refert Vale. li. iij. tit. de fiducia
sui. c. cccx. ꝙ cū fratrē suū de bene gestis
obtrectatū defenderet dixit. Cū africam
totam ptāti vestre subiecerim: nihil ex ea
q̄ meū diceret preter cognomē retulit.
¶ Etiā de Paulo emilio post triumphū
macedonicū. li. iij. ti. de abstinentia ꝛ cō-
tinentia. Penates inq̄t suos nulla ex par-
te locupletiores fecit: preclare secū actuz
existimās: ꝙ ex illa victoria alij pecuniā:
ipse gloriā scz nois occupasset. ¶ Et sci-
pio emilian⁹ (vt ibi ōr) non quātū auri et
argenti: sed quātū amplitudinis scz fame
ꝛ nois pōdus secum ferret estimabatur.
¶ Ex quib⁹ restat solū de bono noie cu-
randū. Adeo q̄ Saly. in. l. j. in princi. C.
de sum. trini. per illum tex. parētes exhor-
tatur pulchra noia ꝛ honesta liberis ipo-
nere: et nō turpia que fm eū quodāmo-
do infamiā portāt. ¶ Pariter zabarel. in
ō. c. cū fm parentes multū increpat: qui
turpia progenitorū noia in filijs repetūt.
Immo post Inno. ꝛ Jo. and. dicit in. c. j.
de deposi. Imputandū esse illi: qui cōtra-
xit cū habente deforme nomē: si ab illo
decipiak. Quia vt hř. j. Reg. xxv. A noie
sinistro deprehendik fatuitas. Et fm no-
men suū est quis interdum stultus: ꝛ stul-
ticia cū eo. vt ibi legitur de Nabal. facit
tex. in ꝓemio ffoꝝ. §. in reliqua vero anni
parte. ibi. Non volumus veteri tam friuo-
lo q̄ ridiculo cognomine appellari. sz eo
imitato fulgere ꝛc. Et alibi dicit tex. vnā-
quēq̄ rem quēadmodum itelligi debeat
ex ipso noie apparere. l. diu⁹. in prin. ff. de
bo. dānato. Et sic argumentatur ex noie.
fm gl. ibi. ꝛ Exodi. xxiij. dicik ad moysen.
Inuenisti gratiā corā me. Et teꝑm noui
ex noie. Et alia ratio predictorum nō est:
nisi q: ex turpi nomine sinistra oritur su-
54 spicio. ¶ †Et sepe tales mali ꝛ peruersi
existunt vt de mascarone dixi. Et pre ma-
nibus in p̄nti regno habuimus exemplū.
Nam vidimus Ludouicū. xj. dñi nostri
regis genitorē. inter ceteros domesticos
ꝛ aulicos oliueriū diabolū habuisse ton-
sorē flandrensem hominē ꝑuersum: quez
ludouic⁹ sublata diaboli appellatiōe ma-
lū mutato cognomine: deinde dāmā co-
gnominauit: in quo nominis mutatio ni-
a hil profuit.ᵃ Sz de malo factus pessim⁹:

53 Vnusq̄s q̄ curare dz de bono et pulchro noīe etiam caro precio emēdo.

54 Vide exempla ō habētibus turpia noīa q: cōmuniter mali sūt et peruersi vt contigit in francia.

a ¶ Nihil profuit. mu-

cū multa ꝑpetrasset facinora cuz daniele
quodā flamingo: sibi plurimuz familiari
arresto parlamēti patibulo suspēsus: mor-
tuo ludouico vitā terminauit. gaguyno
referēte. li. x. c. ij. iūcto. fine cū ꝑn. ¶ Post
cuius decessuz multa in domo sua fuerūt
reperta tormentoꝝ gña: quib⁹ hi in quos
seuiendū erat torquerenk nō sine igenio
adinuenta. Quib⁹ finaliter perijt exēplo
perilli: qui cū phalaridē tyrannū crudelē
delectare statuisset: ꝛ ex ere tauꝝ artifi-
ciosissimū fabricasset: ꝛ in eius latere ia-
nuā posuisset: vt reus in eo inclusus subie-
ctis ignibus torquerek. atq̄ ita sonus vo-
cis hominis exclamātis: nō gemit⁹ homi-
nis: sed bouis mugitus viderek. Pro quo
inuēto cū nimis postulasset phalaris illū
includi iussit: ꝛ suppositio ignib⁹ primus
artificij sui verū prebuit experimentū: di-
cente Ouidio primo de arte amandi. Et
phalaris tauro violēti mēbra perilli tor-
ris infelix imbuit auctor opus. Nec enim
lex equior vlla est: ꝙ necis artifices arte
perire sua. Tali etiam gñe tormētoꝝ gal-
li olim contra delinquētes vtebank: vt in
suis commentarijs refert Cesar de bello
gallico. li. vj. Immani inquit magnitudi-
ne simulacra habent: quoꝝ cōtexta vimi-
nibus mēbra viuis hoībus cōplēt: quib⁹
succēsis circumuēti flāma exanimank ho-
55 mines. hec ille. ¶ †Restat ergo: ꝙ pul-
chrū nomē ꝛ honestū bonitatis ꝛ totius
ꝓbitatis est indiciū. Ita ꝙ sine causa di-
uus ille accursius legū ciuiliuz glossator
exim⁹ in. d. §. si in danda. mirū in moduz
nomē extulit suū. Sūme gloriando: ꝙ ac-
cursius vocarek quasi occurrēs ꝛ succur-
rēs cōtra latebras seu obscuritates iuris
ciuilis: et notanter dicit iuris ciuilis: quia
licet maximus fuerit legista: tñ parum no-
uit in ceteris facultatibus. fm Joā. fa. in
§. si duoꝝ. insti. de rerū diui. Sic ꝛ Jo. an.
in prologo. cle. in prin. more honesto ꝛ cu-
riali nomē suū velut gratiosum indirecte
cōmendauit. ¶ Sic pariter Joā. fa. in. §.
ex diuerso. allegato ti. de reꝝ diui. dicit: ꝙ
vocatur faber nō ferrarius: nec lignarius
sed q: libēter operabatur ꝛ operari facie-
56 bat. s. cōpilando ꝛ legēdo. ¶ †Et idem
de Carolo martello francoꝝ rege refert
Guaguin⁹. li. iij. c. iiij. sic dicēs. Eudo nā-
q̄ ꝑfidus vasto vindicte appetēs ad hi-
spanos ꝓfect⁹ abidiranū regē xp̄iane re-
ligioni infectissimū hostē: magna victo-
rie spe allicit: frācos petat: ille nō magno
labore ꝑsuasus adeo grandē exercitū co-
git: vt non vincere modo galliā: sed in ea
perpetuas sedes habere statuisset. Posi-
tis apud burdegalā castris: ciuitatem ex-
pugnat tēplis direptis incensisq̄: parib⁹
deinde calamitatib⁹ pictauos persecut⁹

tatio enim nominis aut cognominis sola malos mores non tollit sicut nec satisdatio de bene faciendo propositus maliuoluz tollit. sed diutius crassādi facultatez prestat l. q: satisdatio. ff. de suspec. tuto. ꝛ l. testamento. §. si omnino. ff. de testa. tutela. imo nec iuramentū c. clericos. ō coha. cle. ꝛ mulieruz vt in persona dicti oliuerij contigisse videtis.

Accursius ꝛ Jo. fa. vñ sumpserūt nomen.

55 Exēpla ꝙ habētes pulchra nomina viri boni fuerūt ꝛ reipublice vtiles.

56 Historia de carolo martello ꝛ vñ sumpsit nomē ꝛ hugo capetus francorū reges.

concremata diui Hilarij ede: turonū ado
ritur: ſ3 hoſti occurrēs martellus magnā
ſtragem edidit: ferme eñ in eo prelio tri=
centa octoginta quinq3 milia hoſtiū occu
buiſſe: cū tamen ex martelli exercitu mil=
le tantū quingenti cecidiſſent. Cuius vi=
ctorie cauſa cognomentū martello fuiſſe
quidā auctores tradūt. Queadmodū eñ
ferrū martello obtundit: ita hoſtiū fero=
cia martelli egregia virtute contrita eſt.
hec ille. ¶ Sic ⁊ Hugo capet⁹ etiā frāco
rū rex. Ideo capet⁹ vocabat: q2 caputia
per ludum alijs auferebat. vt idem refert
li.v.c.vij. ¶ De hac nois mutatione vi=
deatis Bal. in pemio. C. ſup rubri. et Ly
ram ſup illud Joan. j. Tu vocaberis ce=
phas. ¶ Que oia faciunt ad queſtionē:
de qua annus nondum labitur conſului.

57 An poſſit quis nedum nomē mutare in nouū: ſ3 ēt nomē tam alteri cōpetens aſſumere illo ñ cōſentiēte.

57 ¶ †An ille qui nomē ſuū vult mutare:
poſſit nomen alterius de illo loco vel pa=
tria aſſumere: ⁊ in caſu ſubiecto fuit mihi
viſum ꝙ nō: q2 ille qui nomen ſuum muta
bat alterius cognomen aſſumendo valde
ei preiudicabat ⁊ reipublice. Nam cū de
corrupto ſanguine porpagatus exiſteret:
nomen honeſti ⁊ ſani viri de claro ſangui
ne progeniti ſibi vſurpare nō poterat: q2
iura que dicunt vnūquēq3 nomen ſuum
mutare poſſe ⁊ aliud aſſumere: intelligun
tur. dum tamen hoc nō fiat in fraudē vel
preiudiciū alterius: vt facere ꝯſueuerunt
delinquentes ne cognoſcant alibi fugien
tes: ⁊ puniant. Quo caſu pena falſi puni=
rētur ex mutatione nois in fraudē reipu=
blice: que ſuadet crimina puniri ſm Sa=
ly. in. d. l. j. C. de muta. nois. facit. l. eos. et
qđ ibi dicit Bar. ff. de fal. ⁊ Panor. in pe=
mio. ŝ. Or in caſu cōſulto maximū alteri
irrogabatur ⁊ inferebatur preiudiciū: for=
te irremediabile de bona domo et puro
ſanguine procreato: et toti ſue familie et
agnationi. Or ſi corruptus ⁊ de lepra ſu=
ſpectus noie illius vocaret: multi crede=
rēt illum clarū ⁊ ſanū fuiſſe ⁊ eſſe de gene
re corrupto ortum: ita ꝙ abſtinerēt a ma=
trimonio ⁊ cōiunctione ſuorū liberorū et
poſteritatis tam actiue ꝗ3 paſſiue: ⁊ pari=
ter a cōmunione ⁊ participatione cū eis:
adeo ꝙ clarum nomen obfuſcaret et de=
turparetur: ⁊ facto illius funeſtum fieret
cōtra regulam. Alteri per alterū iniqua
non debet cōditio fieri. ff. de reg. iur. Cre
deret eñ quilibet eos infectoꝝ eſſe ꝯiun
ctos idētitate nois: ⁊ parētes i coꝝ labē
nō modicā. Siſr ille infectus ⁊ ſanguine
turbulētus: nec nō ei⁹ ſoboles ſub vmbra
⁊ clypeo clare pſapie ⁊ nois aſſumpti ma
trimonij medio: plures alios faciliter de=
ciperāt: ⁊ illaquearēt. Ac cōtonis aſſuefa
ctione inficerent ſanos credentes eos in
puro ⁊ claro ſanguine: boni ⁊ approbati
hois ⁊ familie ortos: taliter ꝙ reſpublica
vltra dānū ſobolis: cōfuſione ſanguinis
pateret: cui⁹ intereſt: ꝙ īfecti cognoſcant
vt q2 reipublice ⁊ priuate nocere poſſunt
euitent. p ea que decidit Cy. in. l. ſi nō cō
uicij. C. de iniur. p tex. in. l. eū qui nocētē.
ff. illo. co. ti. ¶ Intereſt pfecto reipublice
cognoſcere natiōes: ne clare ⁊ honeſte fa
milie pereant ⁊ confundant cōmixtione ⁊
ſuppoſitione infectoꝝ. vt. d. l. j. §. pe. ff. de
ven. inſpi. Quia natio bona oēs ad ſe p=
uocat: mala autem deterret. Ideo noſtra
intereſt ſcire natione. l. qđ ſi nolit. §. q̄ mā
cipia. ff. de edil. edic. ¶ Preterea illi q̄ de
bona exiſtunt ⁊ clara familia: fuerāt illi⁹
58 cognominis preoccupatores. † Igitur
prohibere poſſunt alteri eiuſdē nominis
aſſumptionem. Argumēto eorū que deci
dit Panor. in. c. fi. de iudi. Bart. et docto.
in. l. j. ff. ſolu. matrimo. ⁊ gl. ⁊ doc. in. l. j. C.
de ſtudijs lib. vrbis rome. li. xj. vbi dicūt:
ꝙ ſi ſint due ſchole doctorū cōcurrentes
⁊ adeo vicine: ꝙ vox vnius doctoris vo=
cem confundit alterius legentis: ille qui
primus ſcholas in loco illo edificauit ⁊ le
gere cepit: prohibere poteſt alterum ibi=
dem legere: ne vocem ſuam turbet ⁊ con
fundat. Sic ergo erit in caſu noſtro ⁊ mul
tomagis: vbi per vſurpationem nominis
alicui⁹ clare familie: clara ⁊ immaculata
cum leproſa ⁊ infecta confunderet in per=
niciem propagationis ſobolis: et nomen
clarum iamdiu eſt preoccupatum: quod
tantis fulgurauerat temporibus ſibi tol=
leretur: denigraretur: ⁊ īgurgitaretur: vel
areſceret: ⁊ finaliter deſiccaretur: vt ma=
giſtrorū vtar modo dicendi in ſimili. in. l.
quominus. ff. de flu. Nec debet priuile=
gium prelationis auferri cui cōpetit: vt
l. aſſiduis. C. qui potio. in pig. habe. et ca.
qui prior eſt tempore. de regu. iur. lib. vj.
59 ¶ †Ad premiſſa facit tex. not. in. c. dile=
cta. de exceſ. prela. vbi not. ꝙ ſemel certo
vtens ſingulari ſigillo pōt alios phibere
ne illo tali ſigno vtant: qñ cognoſcit ꝙ in
ſui verteret preiudiciū. Puta q2 vſurpās
nūc ſigillū nō eſt pſona ad ſigillandū fi=
delis. Ex quo prior ſigillans q̄ tali ſigno
preutebat diffamaret. Jō dicūt doc. ꝙ ſi
aliq̄s tenere volēs diuerſoꝝ ꝑueniat oc
cupet aliqđ ſignū: poterit oēs alios poſte
riores phibere: ne i illo loco vl ciuitate ſi
gno tali vtāt: q2 ſua itereſt: vt q2 forte pp
ei⁹ famā ⁊ diligētiā cūcti viatores ad ip3
ꝯcurrebāt. Et nūc diffamaret: ſaltē fama
hoſpitij diminueret: ſi alius nō eque ido
ne⁹ fidelis ⁊ ſuit alis interſigniū illđ ſibi
aſſūeret: ꝙ tolerādū nō ē in ꝑiudiciū ꝑmi
occupātis. Parit deciperēt viatores ⁊ pe=
grini q̄ ſub ꝯfidētia ⁊ fama iterſignij ma
le tractarentur in domo ſecundi in coꝝ3

59 Nō pōt q̄s alteri⁹ ſigillū aut diuerſoꝝ ſignū aſſumere.

a ¶ Meretrices prohiberi poſſunt. quia ſunt turpes per
ſone: adeo ꝙ ſi in teſtamento alicuius extranei meretrix
heres inſtitueretur: frater teſtatoris preteritus poſſet q̄=
relare teſtamentum: vt plene habetur. j. ſuper verbo: et
vxorem nomine adelaſiam in. ij. ſucceſſionum ab inte=
ſta. articu=
lo in fi.

b ¶ Expellant publice meretrices. hec ordinatio ē hodie per dominum aufrerij ſituata prima in titu. de vita et honeſta. officia. et ſub ditorum. et in titulo de adulterijs.

c ¶ Idem in peſtiferato. đ quo expreſſe habetur infra ſuper verbo: teſtamentū primo dum loquitur de teſtamēto facto tempore peſtis

d ¶ Et iđ in lenonibus. de quibus baptiſta mātuanus contra īpudice ſcribentes ſequēdo platonem: ſic dicit. Hi ſunt quos ſtatuēs ſancti cōſortia cetus eē pcul iuſta iuſſit ab vrbe plato fautores ſcelerū a corrupto=reſq3 iuuente in mala

preiudiciū et reipublice: cuius intereſt ſe
cure per itinera cōmeari. l. j. ff. de his qui
effude. vel deieceꝛit. Et fideliter hoſpita=
ri. l. j. vbi Bart. ff. furti. aduerſus nautas
caupo. et ſtabula. ad hoc facit qđ per illū
tex. decidit Jo de pla. in. l. ſtigmata. C. de
fabricen. li. xj. vbi dicit: ꝙ tabellio et mer
cator fideles et bene famati phibere poſ
ſunt: ne alius faciat eorum ſignū ſeu mar
cam. ¶ Et idem in optimo gladiorum ar
tifice: gladios propter artis peritiam ⁊ ſui
operis bonitatem bene vendente. Nam
eius intereſt: ne alius imperitus artifex
tale ſignum aſſumat: ne cōfuſio operū in
ducatur: et ꝑmi boni artificis diffamatio
Et idē in effectu vt plene decidit. Bald.
in. l. ij. C. que res vendi nō poſſunt. ¶ Si=
militer prodeſt ad probandū rerū domi=
nia. Nā agens pro bene ſignato et mar=
cato ſigno gregis ſui licet aſs non pro=
bet dominiū: tamē ſufficit ꝙ illo ſolo mar
co marcatus ⁊ ſignatus reperiatur. c. di=
ſplicet. xxiij. q. iiij. ibi. Et vos oues chriſti
eſtis characterē dñicā portatis ſm Lucā
de pēna in. d. l. ſtigmata. Quinimmo de
his plus dicit Bart. in tracta. de inſig. et
armis. ij. ⁊ iij. colūnis. ꝙ quia intereſt rei
publice: ꝙ ſigna bonorum magiſtrorum
cognoſcantur ne interdum vnus imperi=
tus pro perito aſſumatur: aut peritus per
imperitum in ſuo opere diffametur: et ne
popul⁹ decipiatur: poteſt immo debet iu
dex ex ſuo officio etiam parte cuius inter
eſt non requirente nec conquerente ne ſi=
gnum boni magiſtri aſſumatur prohibe=
60 re. †quia quotiens officium iudicis ten=
dit in bonum publicum: iudex poteſt eu3
impartiri non requiſitus ſm Bart. ibi. et
plene in. l. iiij. ff. de dam. infe. et Panor. in
c. bone memorie. le. j. de poſtu. prela. Ca=
ueat tñ q̄ tale ius ꝑlatiōis h3: ꝙ non red=
dat ſe actorē i petitorio: q2 ſi h faceret: nō
poſſet lite pēdēte vti tali Bal. p illū text.
i. l. j. C. vt nemini liceat ſine iudi. auto. ſi.
ipūmere reb⁹. S3 expiat remedio poſſeſ=
ſorio ꝑſerti retinēde poſſeſſiōis aduerſa=
riū velut turbatorem repellendo: qm ali=
ter agendo preſupponeret aduerſarium
61 poſſidere. ¶ †Alterius facit quod dicūt
docto. in. l. nemini. C. de epiſco. audien.
vbi decidunt: ꝙ meretrices prohiberi poſ
ſunt[a] veſtibus vti honeſtarum mulierū:
ne inter eas fiat honeſtatis et turpitudi=
nis ſeu caſtitatis et libidinis confuſio: et
ne vna aſſumat pro alia. aut honeſte ma=
deceptum plurima vulgus agunt. vnde non ſine cauſa
lex noua in dicto. §. ſcimus. vult eos omnia nouiſſima ſu
ſtinere ſupplicia que mortem interpretamur. l. vltimum.
ff. de penis.

e ¶ Ciuitate expelli poſſunt. ſunt enim oī infamia turpes ita quod ſi in teſtamē to aliquis leno inſtitueretur here: poſſet frater teſtatoris querelare teſtamentum vt habetur in fi. dicti ſecundi articuli vbi ſupra allegati.

trone ſcorta putētur ſeu exiſtimētur. l. itē
apud labeonem. §. ſi quis virgines. ff. de
iniur. facit glo. in. l. ſi qua per calumniam
62 in fi. C. de epiſ. et cleri. ¶ †Qua ratione
et alijs motus fuit beatus rex ludouicus:
et ordinauit anno dñi milleſimo. cclii[ij]. in
menſe nouembris: ꝙ meretrices publice
morari non permittantur in ciuitatibus ⁊
villis: ne ſuo exemplo virgines alliciant:
vel matronas ad meretricandū: nec etiā
in campis propter concurſum plurium in
meretrice ne ſe interficiant: ſed morari de
bent in aliquo loco remoto non ſolitario
ſed publico ad hoc deputato: vbi nec ma
lo exemplo nec ſcandalo propter eas tur
bari poſſit res publica vel honeſtas. l. an
cillarum. ff. de peti. here. Cuiuſquidem or
dinationis tenor ſequitur in hec verba.
63 ¶ †Expellantur publice meretrices[b] tā
b de campis ꝗ3 villis: et factis monitionib⁹
et prohibitionibus bona eorum per loco
rum iudices capiantur: vel eorum autori
tate a quolibet occupentur: etiam vſq3 ad
tunicam et pelliceum. Qui vero domum
publice meretrici ſcienter locauerit: volu
mus ꝙ ipſa domus incidat domino in cō
miſſum et fortius a ciuitatibus et villis
ſunt lenones et lene expellendi per tex. in
§. ſancimus. i aut. de leno. coll. iij. vbi mā
dat imperator eos velut peſtiferas et ca=
ſtitatis vaſtatores expelli: cū multo plus
peccent ꝗ3 meretrices: q̄ ſua peſtifera ſua
ſione aut recaptatione iuuenes inficiunt
maſculos ⁊ mulieres. l. athletas. §. ait pre
tor qui lenociniū. ff. de his qui nota. infa.
exēplo hereticoꝝ. l. nulli⁹. C. de ſum. trini.
vbi Guillelm⁹ de cugno dicit idē in peſti
c ferato[c] vt a villa et idē de lenonibus[d] ſi
d cut de leproſis in. l. cū ſupra virētes. in fi.
C. de re mili. lib. xij. tenet Joā. de pla. ꝙ a
e villis et ciuitate expelli poſſunt.[e] Si ḡ ne
ꝯfuſio pbitatis aut opeꝝ vocis vel fame
fiat talia phiberi pñt vt dictū ē: mltomagis vbi timet de ꝯfuſiōe ⁊ ꝯtūctiōe natio
64 nū ⁊ ſāguis. ¶ †Jō videm⁹ iudeos et
meretrices ſignū portare. c. i. nōnullis. j. đ
iudeis. ⁊. l. iudeos q̄s. C. illo. e. ti. vbi đr: ꝙ
iudei a xpianis diſtigui dñt hitu et noie:
ne xpian⁹ p iudeo vexet. Et idē đ hrtic3
p. l. j. C. đ ſū. tri. i fi. ibi: demētes ⁊ veſani.
⁊ nō ſolū noie diſtiguūt: ſ3 ēt hitatiōe cū
a villis et ciuitatibus eijci debeant. l. nul
lus. titu. preallegato. de ſumma trinitate.
Sicut ſacra ſcriptura plurifarie a villis
et caſtris leproſos expelli precepit: ſatis

61 Meretrices prohiberi poſſunt vti veſtibus honeſtarum mulierum ⁊ hitare cum eis.

63 Ordinatio beati ludouici contra meretrices et earum fautores.

64 Meretrices iudei et heretici ſignum portare debēt quo ab alijs diſtinguātur: et a villis ⁊ ciuitatibus eijciantur.

Universidad de Deusto Biblioteca

intelligens etiā de hereticis spūali lepori
tactis: qui sicut corpore cum sanis τ veris
catholicis: sic etiā nec noīe comunicare
debent. Laus christo iesu dño nostro.

ET q2 in memoria paterna ra-
dicata esse creditur causa fi-
liorum: de quibus pater primo
loco presumit cogitasse: cum
eos plus diligat q̄ seipsum. l.
a isti quidem. ff. q̄d met9 causa[a]. Immo vl-
tra q̄ deceat. in aut. quib9 modis natura
les efficiunt legitimi. §. illud. colla. vj. iun
cta glo. super verbo: vltra q̄ inde dicit fi-
lius a filos grece q̄d est amor latine. l. li-
berorum. vbi Bar. ff. de ver. sig. ¶ Natu
ralis enim stimulus patrē hortatur ad cogi
tandum pro liberis. l. amicissimos. §. fi. ff.
de excusa. tuto. τ l. aurelius. §. titius. ff. de
liberis lega. Immo oia filijs ex voto pa-
ramus. l. scripto. ff. vnde libe. τ l. nihil in-
terest. ff. de bonis liberto. Adeo q̄ amore
filiorum ita capti fuerūt: q̄ proprias vxores
filijs aīs morituris tradere nō dubitarit.
b vt de Seleuco[b] Asie rege refert Vale. li.
v. ti. de indulgētia patrū in liberos circa
fi. Ceterum inquit vt ad iocūdiora cognitu ve
niamus: Seleuci regis fili9 Antiochus
nouerce stratonicee infando amore cor-
reptus memor q̄ improbis facib9 arde-
ret: impiū pectoris vulnus pia dissimula-
tione ꝯtegebat: itaq̄ diuersi affect9 iisdē
visceribus ac medullis inclusi: summa cu
piditas τ maxima verecundia ad vltimā
tabem corp9 eius redegerūt: iacebat ipse
Antiochus in lectulo moribundo similis
lamētabant necessarij: pater merore pro-
stratus de obitu vnici filij deq̄ sua miser
rima orbitate cogitabat: totius dom9 fu
nebris magis q̄ regius erat vult9: sed hāc
tristitie nubem leptini mathematici: vel
vt quidā tradūt Erasistrati medici ꝓui-
dētia discussit. Iuxta enim Antiochum se-
dens: vt eū ad introitum Stratonicee ru
bore perfundi τ spiritu increbrescere: eaq̄
egrediente pallere τ excitatiorē anhelitū
subinde recuperare aīaduertit: curiosa ob-
seruatione ad ipsam veritatē penetrauit
intrante enim Stratonicee τ rursus abeunte
brachium adolescētis dissimulanter ap-
prehēdēdo: modo vegetiore: modo lāgui
diore pulsu venarum cōperit cuius morbi
eger esset. Protinusq̄ id Seleuco expo-
suit: qui charissimam ꝯiugē scilicet Stra
tonicem filio suo cedere non dubitauit:
q̄ in amorem filius incidisset fortune ac-
ceptum referens: scilicet pater: q̄ dissimu
lare eū scilicet filiū vsq̄ ad mortem para
tus esset: ipsius pudori imputās. Subij-
ciatur animis senex qui scilicet natuta ze
lotypus esse cōsueuit: amans id est amor
adolescētis filij atq̄ ad mortem eius insi
gnis moderatio: iam patebit q̄ multa:
q̄ q̄ difficilia paterni affectus indulgen-
tia superauit. hec ille. Quia patern9 affe-
ctus omnē vincit affectū. l. fi. C. de curato.
furio. Nec possunt viscera parētum erga
filiū non cōmoueri. c. afferte. de presump.
τ. xxiij. q. iiij. ca. ca vindicta. q̄d patenter
deduxit christ9 in exēplū. Luc. ij. in fi. ad
quē dolēs pia mater: filij ait: quid fecisti
nobis sic: Ecce pater tuus τ ego dolētes
querebam9 te τc. Unde Statius tebay-
dos. Prolis inquit amor crudelia vincit
pectora. sed ad diligendū etiā ꝓlem indi-
gnam τ male versantē. Prout exēplo tra
didit. Dauid etiā rex τ ꝓphetarū eximi9
audita filij sui absalonis ingratissimi eū
hostiliter in ore gladij ꝑsequentis morte
cōtinere nō potuit: sed cōtristatus ascen-
dit cenaculū porte: τ fleuit sic loquēs. Fili
mi absalon: Absalon fili mi: quis mihi tri
buat vt ego moriar ꝓ te: Absalon fili mi:
fili mi Absalon. ij. Reg. xviij. Aliud exē-
plū in euāgelio: christus nobis tradidit.
Luce. xv. de filio ꝓdigo: qui rediens fuit
benigne receptus a patre. facit text. opti.
in. §. fi. insti. de noxa. act. ¶ Silr Inach9
Io filiam cū ioue luxuriatam quā Ouid.
metamorpho. lib. j. ob hoc in vaccam a
iunone couersam fingit: collo τ cornibus
filie pēdens eā osculando me: miserū ex-
clamat pater Inach9 inq̄ gemētis corni
bus τ niueo pēdēs ceruice iuuē ce me mi
serū ingeminat: tu ne es quesita per oēs
nata mihi terras: Tu non inuēta reperta
es. At tibi ego ignar9 thalamos tedasq̄
parabā spesq̄ generi mihi prima: secūda
nepotū nec finire licet tantos mihi morte
dolores τc. ¶ Nec q̄s vnq̄ odio habuit
carnē suā. xiij. q. ij. nō estimemus. τ. l. ij. ff.
de recepta. immo legitur. ij. Reg. vij. vbi
Lyra: q̄ lex adā est vt quilibet sollicit9 sit
ꝯsiderās ꝓspentatē posteritatis sue. iuxta
illud poeticum. j. Enei. Ois in ascanio
cari stat cura parētis. Et tulli9 li. j. de off.
Unicuiq̄ iquit nostrū cari sunt liberi. Et
ꝓfecto inter patrē τ filiū nexus quidē di
uin9. l. plene. §. j. C. d̄ adop. Immo mater
filie incrementū τ honorē videtur dilige-
re. c. sup eo. de testi. Q̄d clare dicit osten-
c disse mater filiorum zebedei. que Mat. xx.[c]
ait ad xp̄m dic vt sedeāt hi duo filij mei.
vn9 ad dextrā tuā: τ ali9 ad sinistrā in re
gno tuo τc. Uñ cū semel q̄dā filiū ꝓprium
ꝓpter scel9 grauissimū capitalr puniēdū
diuo pio obtulisset: benign9 impator non
morte quā meruerat: sed leuiori castigatōe
ne videret pr̄ ad suppliciū filiū obtulisse
ipm emēdauit. l. milites agrū. §. deserto-
d rem[d]. ff. de re mili. Cogi vt ꝑfecto nō eo
aīo prēm filiū ei obtulisse vt occideret: sed
potius τ indulgeret. l. iij. in fi. C. de pa. po

a ¶ Quod
me. cā. Cir
ca q̄d vide
q̄ habet. j.
dū loquet
de pacto d̄
nō succedē
do.

b ¶ Ut de
seleuco. Fu
it hoc mira
bile: q2 cōti-
ter mallet
q̄s filio suo
ꝓuari q̄ cu
curbitari:
vt habet. j.
super ꝟbo
cuidam pe
tro tradide
runt.

c ¶ Mat-
thei. xx. tē-
pore Ikaro
li magni ec
clesia com
postelle or
dinatur ex-
truit in ho
norē sancti
Iacobi: et
implet pe-
titio marie
zebedei: q2
ioannes a
dextris a-
pud ephe-
sum: τ Ia-
cobus a si-
nistris. Ro
ma in me-
dio pr̄chre
vbi sedes
christi in
eternum si-
tuata est.
iuxta illud
Eneidū. j.
Imperium
sine fine de
di multos-
q̄ per an-
nos τc. hec
in fascicu-
lo tēporū.

d ¶ L. mi
lites agrū.
§. deserto-
rem. per il-
lum tex. di
cūt Saly.
et Pau. in
l. per insidi
as. C. qui
accusa. nō
possunt. da
ri cautelā:
vt quis ꝑ
crimine nō
occidatur:
q̄ pater eū
offerat iu-
dici: quo fa
cto iudex
ei mortem
inferre nō
debet. De
quo vide ꝑ
Barth. ce-
pollā in tra
cta. de cau
telis aduo.
in prin. Ne
pater dica
tur esse cā
mortis filij
quia eēt cō
tra naturā:
vt patet ex
iam dictis.
An autem
teneat dñs
exhibere iu
dici seruito
rem suū aut
subditū ma
lefactorem
Uide Bal.
in. §. si iu-
dex. titulo.
de pace te
nenda.

testa. q2 vt dixi nō est amor qui vincat pa
ternū erga liberos: de q̄bus primo cogi-
tauit noster Raynutius. iō subdit in tex.

Uas
habens fi
lias[a]. hec
due filie. s.
alterocha
et adiecta
erāt natu-
rales τ le-
gitime fi-
lie Ray-
nutij. vt di
cit h̄ gl. in
prin. τ latius dicet. j. sup verbo: τ vxorem
noīe Adelasiā. Et sic potuerūt pr̄i ex te-
stamēto succedere ꝓut fecerūt: q2 vna vez
adiecta directe: alia vero. s. alterocha suc
cessit idirecte ꝑ fideicōmissum. Primo tñ
τ interim ei relicta iure institutionis certa
1 portione: vt. j. videbit. ¶ † Queadmodū
enim liberi masculi sunt a patre necessario
heredes instituendi: aut noiatim exhere
dandi: vt plene dicet sup verbo: in eodē
testamēto relinquēs. Sicēt filie necessa-
rio sunt heredes instituēde: vel noiatim
exheredāde. Cū hodie quo ad hoc subla
ta sit dria sexus: nec eas sufficeret iter ce
teras exheredare: ꝓut hactenus sufficie-
bat. insti. de exhere. libe. §. j. Quinimmo
tales qui differētiā sexus obseruant sunt
nature accusatores: que in procreando fi
lias non magis peccauit: q̄ si masculos
edidisset. Cū in vtrisq̄ natura equaliter
operetur. l. maximū vitiū. C. de libe. p̄te.
vel exhere. Adeo q̄ in statu innocentie si
Adam nō peccasset: nō solum masculi sed
etiā femine fuissent in illo statu generate
q2 natura sic processisset generando sicut
de9 eā instituerat i humana natura marē
τ feminā creādo. Gen. j. τ. ij. c. Quinimo
dicit Tho. in. j. parte. q. xcix. arti. ij. q̄ tot τ
nō pl9 generate fuissent femine quot ma-
res: sed in pn̄ti statu interdū plures gene-
rent q̄ masculi: τ econtra vt. j. dicet. q2 in
isto statu post pctm̄ corpus nō est ita aie
subiectū sicut erat in statu innocētie: vt. s.
scd̄m voluntatē generantis distingueret
sexus in ꝓle: vt sic tot essent femine quot
mares: vt quelibet haberet virū suū τ vir
vxorē vnicā. Ideo equalr cū masculis ēt
ab intestato suis succedūt parentib9: siue
agatur de successione parentū ascenden-
tiū: siue descēdentiū: aut collateraliū. Et
succedunt cū masculis absq̄ diminutiōe
tertie partis: que olim eis auferebatur τ
masculis accrescebat. l. maximum9. C. de
de legi. heredi. τ instit. de heredi. que ab-
intesta. deferū. §. item vetustas. τ in aut.
defuncto. C. ad tertul. Adeo q̄ verificari
b potest dictū Apl'i ad Gala[b]. iij. dicētis.
Nō est mascul9 neq̄ femina q̄d est itelli-
gēdū: q2 sicut vn9 nō ē dignior: altero nec
differēs ab eo in fidē τ gratiā xp̄i: sic nec
quo ad capacitatem ex testamēto: vel ab
intestato succedēdi. Prout patēter in sa-
cra scriptura nobis ostēditur. Act. ij. vbi
spūsanctus sup mulierib9 descēdit sicut
sup viris: vt ꝑ Iohelem ꝓphetā prenun
ciatū fuerat. Iohel. iij. τ ꝓphetabūt filij
vestri τ filie vr̄e: sup quib9 effundā de spū
meo. Que verba reassumit euāgelista vbi
s. Et si pater patrū τ creator oim in colla
tione suorum bonorum drīam nō fecit in sexu:
pariter nos sexū femineū nō postergare
debem9: qm̄ hoc eēt nimis ancillare mu
lieres: q̄d lex ciuilis nō patit: dicēs. Non
enim interest mulier sit an masculus. l. mu-
lier. ff. ad treb. τ in aut. de monachis. §. il-
2 lud. colla. j. ¶ † Idcirco decidit Panor.
in. c. j. τ. c. cū seculū. de iurepa. q̄ filie sicut
masculi tā ex testō q̄ ab intestato succe-
dere possunt in iurepatronatus eccl'iasti-
co: q̄d patri defuncto iure patrimonij cō-
petebat: vel testatori extraneo: vt plene ꝑ
eū in. c. ex l'ris. eo. ti. τ in. c. fi. de ꝯces. p̄be.
vbi femina etiā in dignitate nō cōstituta
aut nō nobilis sed plebeia habere p̄t iuspa
tronatus: τ p̄sentare ad eccl'iam vacantē
patronatā: vt etiā cōsuluit Calderi. ti. de
iurepa. ꝯsi. j. Et deputari potest executrix
testamētorum. s̄m gl. τ doc. i. c. fi. eo. ti. li. vj.
videatis Rotā decisio. ccccxxij. in nouis.
3 q̄ † presentatus ad cām dotis ꝑ mulierem
prefert p̄sentato per maritū: immo plus
dicit Ang. ꝑ illū tex. in aut. quib9 modis
naturales effi. legiti. §. sed τ aliud. q̄ femi
ne quātūcūq̄ meretrices parentib9 succe
dunt ex testamēto: si heredes instituant:
et ab intestato si in gradu parentele sint
proximiores: quē sequit Iason in. l. j. et. l.
idem. §. sed q̄d meretrici. ff. de cōdi. ob tur.
cām. Nec infames hereditate priuāt: nisi
in casib9 expressis in iure. l. in arenā. C. de
inoffic. testa. s̄m Bal. in. l. cessi9. iiij. col. ff.
de senato. et sic turpitudo vite nō repellit
c a successiōe[c]. ¶ † Et hec vera regulariter
4 q̄ femine equalr succedūt cum masculis:
nisi in trib9 casib9. Primo in dnātionib9
feudalib9: i quib9 femine iure feudorum nō
succedūt cū masculis: quibus solis feuda
deferunt: ea ratione q2 feuda ꝯcedunt vt
ꝑ vasallos dñs defendat: τ femine dñm
in bello iuuare nō possunt: nec pugnā aut
prelia cōmittere. c. filia. de succes. feu. τ in
ti. q̄ feu. dare pss̄t. c. j. §. hoc aūt notandū.
τ ibi gl. no. in ꝟbo: legib9. per quē tex. dr:
q̄ si feudū esset vēditū ꝑ vasallū femina
ꝓximior de genere vēditoris non posset

a ¶ Duas
habens fi-
lias. An āt
appellatōe
filiorum vel fi
liarū veni-
ant nepo-
tes τ dein-
ceps recta
linea descē
dentes. h̄r
plene. j. su-
per ꝟbo. tā
dem sine li
beris ē de-
functa.

1 Filie pa
rentib9 suc
cedunt eq̄-
liter cū ma
sculis etiā
in iure pa-
tronat9 po
sito q̄ sint
meretrices

b ¶ Apl's
ad Galat.
Cui cōcor
dat text. in
aut. de mo
nachis. §.
illud igit.
ibi q2 q̄tū
ad dei cul-
tū neq̄ est
masculus
neq̄ femi-
na τc.

c ¶ Nō re
pellit a suc
cessione. vi
de. j. super
ꝟbo: τ vxo
rē nomine
adelasiā. i
primo arti
culo succes
sionum ab
itestato cir
ca princ. vbi
dātur plu-
ra exēpla.

4 Uide ca
sus in q̄b9
filie nō suc
cedūt cum
masculis: τ
primo i do
minatōib9
feudalib9.

Universidad de D Biblioteca

a ¶ Retrahere nõ põt. Nec in eis succedet p cõsuetudine fr̃acie: p quã acq̃sita p maritũ sunt sibi ꝛ vxori cõmunia: q̃ i feudis locũ nõ hꝫ p maritũ acquisitꝭ: q̃m i illis vxor feudoꝝ incapax nõ succedit: vt hꝫ j.sup ꝟbo: ꝛ vxorẽ nomine adelasiam. in iiij.arti.successionum ab intestato.i.iiij.cõclusione.

5 Uide mulieres q̃ oli in bello et armis strenue se habuerunt.

ex cõsuetudine fr̃acie aut p̃ntis ducatus
aquitanie feudũ illud retrahere offerẽdo
preciũ infra annũ: ꝛ diẽ iuxta.c.cõstitut⁹.
de i integ.resti.q꞉ res in quib⁹ nõ põt succe
dere quaꝝ capax nõ est retrahere nõ po
a test^a: cũ retract⁹ p successionẽ ab intesta=
to.ꝛ successio p seruitiũ regulet̃. Per quã
rationẽ dicunt̃ etiã clerici feudoꝝ incapa
ces: nec i eis succedũt. Quõ qualr̃ itelliga
tur plene disputat Barba.i tract.de p̄stã
5 tia.cardi.q.v.¶ †Et si quispiã diceret: ꝙ
plures hactenus femine vise fuerunt pu=
gnasse: preliaq꞉ multa cõmisisse: de q̃bus
ex libris chronicoꝝ saltem de multis ha=
bere possum⁹ exemplũ. Legimus eñ pri
6 mo † de Minerua oium poetarũ muliere
cantatissima: quã aurelius Aug.li.xviij.
de ciui.dei.c.viij.apud tritonidem lacuꝫ
anno etatis Isaac.lviij.apparuisse dixit:
ex cui⁹ noie ꝛ ipsa postmodũ tritonia ap=
pellata est. Et demum pallas dicta fuit a
pallante thracie insula. vbi nutrita fuit:
siue a pallante gigante: quem interfecit.
Que cũ multa ãte nõ cognita reperisset:
non solũ aphri: sed ꝛ greci eã absq꞉ matre
ex iouis cerebro genitã credidere: ipsa.n.
ferrũ in arma arte cõuertere: armis corp⁹
tegere: aciem bellantiũ ordinare: ꝛ leges
oẽs quib⁹ eatur in pugnã edocuisse fert̃.
Id idẽ Cice.in.iij.de natura deorũ.li.te=
stat⁹ est. Dicunt insup eam numeros inue
nisse: ꝛ in ordinẽ quẽ seruamus eduxisse:
necnon lanificiũ omnibus antea incogni
tum ostenso: quo ordine purgata lana et
dentibus ferreis pectinata: atq꞉ colo fila
ta: etiã textrinũ excogitasse: vnde ꝛ lanifi
ces postea: fullones: tinctores: textore'q꞉
puelle teste Ouid.iij.fastorũ li.eius festũ
celebrare ceperũt. Etiã olei necnon qua=
drigarũ vsum eousq꞉ mortalib⁹ incogni=
tum practicasse: ac tibias seu pastorales fi
stulas p̄mã cõposuisse multi credũt: adeo
ꝙ his tot cõpertis ꝓdigijs deitatũ largi
trix antiq̃tas eidẽ sapie nomen attribuit.
7 ¶ †Diana isignis virgo apollinis delphi
ci soror: quã Cice.lib.eo.de natura deoꝝ.
Precipuã inter alias dianas et noiatissi=
mã asseruit: ob virginitatis amorẽ hoim
spreto cõsortio syluas petijt: ꝛ venationi
ferarũ plurimũ vacauit: ita ꝙ cũ arcu et
pharetra antiqui eã descripsere: ꝛ nemoꝝ
ac montiũ dixere deã. Tandẽ orionẽ ne=
ptuni filiũ eam vitiare volentem occidit.
8 ¶ †Artemisia halicarnasseorum regina
muliere magnanimi virili robore atq꞉ au
dacia: ꝛ militari disciplina plurimũ valuit: ꝛ
multis triũphis maiestatẽ sui nois exor=
nauit. Nã vt legim⁹ bis arma suscepit.
Primo vt patrie salutẽ tutaret̃. Scdo vt
socialẽ fidẽ req̃sita suaret. Rhodios na=
uali p̄lio supauit: ꝛ rhodũ ipam sibi vẽdi
cauit. Iustin⁹ ẽt in li.epitoma.dicit Arte
misiã in auxiliũ psi ɔtrã grecos venisse: ꝛ
b inter p̄miores duces acerrime bellasse^b.
9 ¶ Semiramis Nini magni assyrioꝝ re
gis vxor Anno a natiuitate Abrahe.xij.
Cũ ei⁹ marit⁹ morte sublat⁹ fuisset regi=
men suscipiẽs: nec cõtẽta acq̃sitos a viro
regni terminos tueri: ethiopiam suo adie
cit impio indis ẽt bellũ intulit: quo p̄ter il
lã ꝛ Alexãdrũ magnũ nemo trauit: mul=
tasq꞉ p̄terea ciuitates alias ɔdidit: ꝛ inuen
trix femoraliũ fuit. vt hꝫ i historia schola
stica f̃m Lyrã. Geñ.ix.sup ꝟbo: vereda.
10 ꝛ ingẽtia facta pegit.¶ †Pithadoris põ
ti regina suscepto regno multa in ponto
gessit p̄lia: cui ob ei⁹ ꝟtutes tiberini: ꝛ cal
dey. vsq꞉ in colchidẽ sese vltro subdidere
Sirina quoq꞉ ꝛ themesira atq꞉ phanera ꝓ=
uincie ꝛ illi mox paruere.¶ De cleopatra
egypti regina legit̃: ꝙ cũ antonio ei⁹ viro
in attico bello fuit. Marthisia marsepia
sua fortitudine regna obtinuit. Mamillã
q꞉ dextrã abstulit ne a sagittationis ipe=
diret̃ excercitio. Pariter Mãma seu ma=
nica egyptioꝝ regina ob animi p̄stãtiã vi
rib⁹ auctis romanis q̃ꝫ maxime formida
bilis fuit. Que cũ frequẽtib⁹ p̄lijs roma=
noꝝ opes attriuisset ẽt palestinoꝝ ꝛ ara=
11 bici limitis oppida vastauit.¶ †Pãtha
c silea ẽt amazonũ^c regina: quãta in bellis
iliacis strenne gesserit. Poeta.j.eneid.te
stat̃. Pãthasilea (inq̃t) furẽs mediisq꞉ in
milib⁹ ardet. Camilla volscoꝝ regina ex
methabo rege ꝛ cassamilla ɔiuge nata vir
go isignis ac memoratu dignissima: cum
ei⁹ mr̃ p̄mũ eã pepisset ꝛ obiisset: Metha
bus rex ipsi⁹ camille pater regno statim
pulsus fuit: de q̃ nil retinuit p̄ter hãc puu
lã pre ceterꝭ reb⁹ sibi dilectã. Quã cũ i ne
more detulisset: eã ferino lacte educauit.
Que cũ adulta fuisset femineos labores
a se oẽs abiecit: ꝛ corp⁹ suũ multis labori
b⁹ assuescere cepit. vtpote fundas circũ
agere: arcus tẽdere: ceruos cursu inseq̃: et
plura alia ptractare: vt sic ei⁹ virginitatẽ
pre ceteris oib⁹ inuiolatã obseruare pos=
set. Quib⁹ exercitijs assuefacta in p̄muꝫ
regnũ aliq̃n peruenit: tãdẽ cũ eneas e troia
in italiã peruenisset ꝛ lauinã latini regis fi=
liã sumpsisset vxorẽ: ꝛ ob id bellũ iter tur
nũ ꝛ Eneã exortũ fuisset: ipsa turni parti=
bus fauẽs eidẽ cũ grãdi suoꝝ agmine in
auxiliũ venit: ꝛ cũ armata sepe irruisset i
troianos: ac multos ex eis occidisset: ꝛ ipa
sauciata occubuit. Eaquidẽ tãte dignita
tis ꝛ ꝓbitatꝭ ꝟgo fuit: vt i ei⁹ laudẽ Uer.
longa descriptiõe septimũ eneidũ librũ
12 terminauerit. ¶ †Nõne Thomiris regi
na scytharũ cũ audisset suorũ cedẽ ꝛ filij
vnici mortem femineis postpositis lacri=
mis. Cyrũ p̄mũ regẽ persaꝝ ad montiũ
angustias perduxit: ibidemq꞉ cũ ducẽtis
milibus obtruncauit.¶ zenobia palmure

b ¶ Acerrime bellasse. De ista magnanimi inclyta q꞉ regina vide.j. sup ꝟbo: q̃ cũ alia matrimoniũ contrahẽs. dũ ibi loquit̃ de viduitate seruãda.

c ¶ Amazonũ. d his mulierib⁹ ꝛ eaꝝ ɔditione dixit j.sup ꝟbo: qui cũ alia matrimonium contrahẽs.

norum vrbis Assyriorum regina omniũ
virtutũ femina insignita: vt antique pa=
ganoꝝ lr̃e testant̃ aptolomeis egyptio=
rũ regibus clarissimã duxit originẽ: ferũt
autẽ ipsam cũ primũ adulta fuisset mulie
rũ officia penit⁹ spreuisse: ꝛ syluas ac ne=
mora pharetra accinta icoluisse: ꝛ ceruos
ac capreas cursu ꝛ sagittis venasse: inde=
q꞉ cũ ad robustiores peruenisset vires: vr=
sos ac leones ꝛ pardos multos interfecis
se: tandẽ ꝓ conseruãda virginitate: nõ so
lum frigus sꝫ estus: atq꞉ hymbres toleras
se. Sed etiã hoim cõtubernia spernere as
sueuisse. Uerũ istãte nubili etate amicoꝝ
cõsilio ꝛ p̄cib⁹ lacessita: odenato nobilis=
simo palmirenoꝝ vrbis p̄ncipi se nupsit:
que cũ cerneret virũ suũ captũ a Saporo
persaꝝ rege militare disposuit: ita ꝙ sum
pto regio ornatu collectis copijs: in sapo
rem regẽ iã late mesopotamiã occupantẽ
aiosissime ꝓgressa est: ꝛ nullis parcẽs la=
borib⁹: non solũ saporẽ acerrimũ regẽ su=
perauit: sed ꝛ mesopotamiã sibi ademit: ꝛ
ipm saporẽ regẽ vsq꞉ ad thesifontẽ pepu
lit: ꝛ fugauit. Ac postmodũ cũ oẽm oriẽ=
tem ad romanos spectantẽ vna cuꝫ viro
paccatũ obtinuisset: Odenat⁹ cũ meuio
ei⁹ cõsobrino simul cũ herode ei⁹ filio oc
cisus est. Quib⁹ trucidatis zenobia gene
rosi animi mulier statim imperiũ itrauit:
ac viriliter gubernauit: ꝛ adeo gloriose il
lud rexit: vt nec Galien⁹ ꝛ Claudius im
peratores aliq̃d ɔ̃ eã attentare p̄sumpse=
rint. Simil̃r nec orientales egyptij: nec
arabes: aut saraceni: vel armeni populi.
Quinimo ei⁹ potentiã timentes suos ter
minos seruare posse ɔtenti erãt. Quippe
oẽs illã ob egregiã eius belli industriã ꝛ
militie disciplinã timebãt: ꝛ venerabant̃.
Nã tãte fuit ꝟtutis: vt galieno atq꞉ clau=
dio augusto sublatis: ꝛ Aureliano in p̄n=
cipatu suffecto ad ignominiã romani no=
minis expiãdam ꝛ ingẽtẽ gloriã ɔsequẽ=
dã plures in se traxerit: cũ q̃b⁹ m̃ltis ɔfe
ctis bellis: tãdẽ cũ multis legiõib⁹ haud
lõge ad emessem ciuitatẽ deuenit: vbi ze
nobia impterrita cũ suo exercitu eũ expe
ctauit: cũ quo diu ꝛ acriter pugnauit: ꝛ de
mũ in palmyra se recepit: vbi p Aurelia=
nũ capta: ꝛ cathenis aureis vincta: romã
in triũphũ ducit̃: ꝛ ab aureliano libera ꝓ
nũtiat̃: cui a senatu tiburtina possessione
cõcessa: ab eadẽ zenobiana dicta est. Et
contra antigonũ.xxxvij.macedonũ regẽ
sumpto regno cõfestim spartanis bellum
inferẽtẽ: nõ ipsi tm̃ veꝝ ꝛ vxores liberiq꞉
magno aio fortunã tulere: ita ꝙ nemo ip=
soꝝ in acie saluti pepcit: nulla amissuꝫ cõ
13 iugẽ fleuit.¶ †Preterea de chloelia ꝟgi
ne romana habet̃: ꝙ Porsena vrbẽ obsi=
dẽte cũ ethruscis quoꝝ rex erat noctu ty
berim trãsfretauit obses regi data. Quo
facinore porsena rex a romanoꝝ obsidio
ne destitit. De qua virgine Valeri⁹ li.iij.
ti.de fortitudie.c.ccxl.sic dicit. Immemo
rẽ me ꝓpositi mei chloelia facit pene ea=
dẽ eñ tẽpestate certe aduersus eũdẽ ho=
stẽ ꝛ in eodẽ tyberi inclytũ ausa facin⁹:
int̃ ceteras eñ ꝟgines obses porsene da
ta hosti: nocturno tpe custodiam egressa
equũ cõscẽdit: celeriq꞉ traiectu fluminis:
nõ solũ obsidione: sed etiã metu patriam
soluit viris puella lumie ꝟtutis p̄ferẽda.
hec ille. Quarto etiã Iudicũ legit̃ ꝙ iael
14 femia iterfecit Sisarã.¶ †Et postremo
a modernis^a tẽporib⁹ memoriã hoim non
excessit: inaudita p̄lia iohãnã dare subul
cã vulgariter la pucelle appellatã: in hoc
francie regno pegisse: ipmq꞉ regnũ lõgis=
simis tẽpoꝝ lustris ab anglis fere totalr̃
occupatũ diuina operãte gr̃a: sub obediẽ
tia recolẽde mẽorie karoli septimi tũc re
gis frãcoꝝ xp̄ianissimi tpe breui reduxis=
se: f̃m glo.i p̄n.pragmatice sup ꝟbo.gr̃a.
De hac iclyta corde ꝛ morib⁹ nobili puel
la ex lib.x. Guaguyni historici.ca.j. ac di
uersis ibi dictis: ꝛ varios effectus habui.
Nõ karolo rege ante dicto regnãte: ꝛ q̃si
absq꞉ regno existẽte: vrbeq꞉ aureliana p
anglos obsessa: annos viginti nacta erat
iohãna: p̄re Iacobo darco: m̃re Isabella
apud vallicorẽ in vico dãpremo genita: q̃
ob corpis ꝑpetuã itegritatẽ puelle appel
lationẽ obtinuit: nutuq꞉ diuio ad karolũ
veniẽs: tãetsi nullo illũ tpe vidisset: ipseq꞉
pre ceteris aulicis veste min⁹ ornatus ex
industria eẽt: reuerẽter tñ atq꞉ vrbane re
gẽ intuita: salue inq̃t generosissime rex:
detq꞉ vitã tibi ꝓpitiã de⁹. Cui cũ se regẽ
esse karolus pnegasset. Ah inquit puella
Tu ipse rex es francoꝝ nobilissimus. Ad
cui⁹ ꝟba spem cepit rex cuiuspiã fortune
melioris: itaq꞉ selectis prudẽtib⁹ aliq̃t vi
ris: q̃ eã diligẽti⁹ ꝓbarẽt: illa se iõ venisse
constãter affirmat: vt karolũ in regnũ re
stituat: deũ ita decreuisse: vt se duce aure
lianẽses obsidione liberent̃: ꝛ angli tãdeꝫ
frãcia excludant̃. Perducturã se karoluꝫ
ad rhemos: vbi more maiorum sacra vn
ctiõe liniat̃: de q̃b⁹ oib⁹ oracula diuinit⁹
accepisset. Et cũ de alijs arduis ꝛ ad reli
gionẽ xp̄ianã ptinẽtib⁹ m̃lta accurate ro
garet̃. supra feie sensũ r̃ndebat. Siue eñ
de diuitate: siue de bello q̃reret̃: nõ m̃lie=
briter: sꝫ scite ꝛ q̃si pita loq̃bat̃: ita vt mu
lier admiratiõi eẽt m̃ltis. Utebat̃ in expe
ditõib⁹ gladio: quẽ h̃ mõ nacta fuerat. est
tẽplũ i agro turoñ. diue katherine dicatũ
gẽti regiõis illi⁹ p̄limũ venerabile: vbi do
naria p̄lima atq꞉ vetustissima visunt̃: i eo
tẽplo antiquũ ensẽꝫ iter sacras oblatiões
vtraq꞉ parte lilijs isculptũ extare karolo

14 Historia iohãne darco la pucelle i francia cõit vocate.

a ¶ Postremo modernis. De ista ꝟgine oi strenuitate conspicua q̃lr̃ ab ipositꝭ fuit post obituꝫ purgata hꝫ super ꝟbo. mortuo ita q꞉ testatore.j. Et de suis vestibus casu et morte dicitur sup verbo. Cuidã petro tradiderũt.

Origo puelle gen⁹ ꝛ cta ɔ q̃ regẽ ignotũ iter ceteros cognouit.

Causa aduẽt⁹ puelle vt regnum ab anglis liberet.

Puella de fide supra femie sensum respõdebat.

De gladio puelle q̃ in expeditiõe vtebat̃ miraculose reuelato.

Universidad de Sevilla

Puelle fides ad deū ꝓsiliū atq; strenuitas ⁊ sūma constātia in armis.

Exortatio puelle ad karolū de sua sacratiõe.

Puella val de catholica ⁊ pudēs ac pudica.

Puella i sacro regū coronamēto astitit manu vexillū portās militare.

Puella ciuitatē parisien. oppugnat ꝑ an-

iohāna patefacit: petēs vt misso ad tēplū armox fabro gladiū illi dono ꝓferat. Admirat⁹ karolus si templū illō aliqñ iohāna iuuisset: ꝓcōtat⁹ mulierē qualr id nouit: neq; inq̄t puella locū nouit: neq; humano ad ḥ autore ysa sum: de⁹ est q̄ reuelauit. Mittit rex opifēē: q̄ muētū ad se gladiū ferat. Profect⁹ ad tēplū faber ensem iter scalētia alta arma rubigine fusum ad karolū ꝓfert quē mox iohē rex donauit. Que cū cordata cēt ⁊ ꝓfidēs deo mulier: milta q̄ a ꝓfectis de bello ꝓsulebant ipropabat: ⁊ q̄dā exeq̄ mādabat. Ederat em̄ pliātib⁹ suis egregijs armis istructa: equovsa potēti ⁊ animoso: in quē expedite istar exp̄diti militis ꝓcēdebat: negociosa hec mulier aurelianā dissoluēs obsidionē in humero scorpione ex ꝓpugnaculo missō vulnerat. Quo vulnere neq; tristior: neq; negligētior fuit: stās continēter ad fosse labiū: ⁊ militē fortiter agere admonēs. Indeq; mēse unio inseq̄tis anni qui fuit xp̄iane gre q̄dringētesim⁹ vigesim⁹ non⁹ supra mille iohāna puella karolū conuenies. Jā inq̄t serenissime rex hoste supior eē incipis: multas vrbes atq; arces ex anglis ereptas tibi audiētes videm⁹: nunc tue ꝓsecratiōis tps aduenit: diuie dignatiōi plz ad rhemos ꝓficiscaris: vbi more maiox sacra vnctiõe delibut⁹ diadema suscipias. q̄ vna re venerabil⁹ franco pp̄lo tuū nomen erit ⁊ hosti formidabile: nihil te pterreat: q̄ cāpania et reliq̄ fere belge oēs ab hoste tenētur. Uiā tibi ꝓpitiatore deo parabim⁹: tātū copias ꝓtrahe: vt dei decretū exequamur. Hec iohāne ẏba spē oibus faciebāt magnā: propterea q̄ vite puritate puella pre se ferebat sanctitatē: ⁊ nihil muliebriter agebat: aut loquebat. Eniuero sacerdotali cōfessiõe quaq; fere hebdomada cōscientiā purgabat: ⁊ diuinā eucharistiam desumebat. Uñ collecto apud gyen nō mediocri exercitu iohāna p̄cēdēte ⁊ karolo oia subijciēte rhemos qui anglo parebāt karolus adouāt: quos nulla vi recepit: letis ꝑculdubio ciuibus suū regē excipere: itaq; karolus ⁊ vnctus ⁊ coronatus est a reginaldo chartrēsi rhemox antistite: assistēte puella: q̄ militare vexillū manu gerebat: numerū exultās: q̄ se vna hortāte karolus regni diadema et sacrā vnctionē loco celebu atq; hmōi sacris multos pannos ad id muneris dēsignato recepisset sacratione absoluta spe nobili adducta ⁊ post gesta alia magnifica Johāna ciuitatē parisien. oppugnare (ꝓter oēm opinionē) cōstituit: vbi ad sancti honorati portā expugnato ꝓfestim ꝓpugnaculo (qō ꝑ porta extructū erat) e muro sagitta in crure pcutit. Nec eo tardi⁹ i ope pseuerat cōmilitones pseuerare cohortans: nec potuit inde reuocari: donec alēcon⁹ laboriosam mulierē ꝑ se reduxit. Seq̄bant eā regni ꝓceres et cūcti pugiles: q̄ tāetsi stipēdio regio nō iuuarent⁹ vi sende tū iohē cā quā diuinit⁹ missaz arbitrabant: militare nō recusabant. hec ille. In hac ꝓfecto ẏgine verificatū fuit: qō a diuo Ambrosio dr. Uirginitas ipsa dei tēplū est: q̄ eā hz fortitudinē hēre cōuincitur. q: fm Aug. lib. ij. de ciui. dei. ca. xxvj. tanta est vis ꝓbitatis ⁊ castitatis: vt oīs vel pene oīs ei⁹ laude moueat hūana natura. Nec vsq; adeo sit turpitudine vitiosa: vt totū amittat sensuz honestatis. Uirginitas vir⁹ est animi: comitēq; secū hz fortitudinē. xxxij. q. v. c. ita ne aliquē. Et de oib⁹ iā dictis mulierib⁹ dici pōt illud Boe. li. j. de ꝓsola. Has saltē null⁹ potuit puertere terror. qō multū cedit eis in lau

15 dē. ¶ Et insup femie nedū strenuitate ⁊ fortitudie: verūetiā sapiētia: atq; industria viguisse legunt. Opis alio nomie dicta ops femia fuit: q̄ sui prudentia Jouē: Neptunū: atq; Plutone filios suos vna cū Saturno ꝑ hostes seuissimos a morte liberauit: ob qō adepta fuit tā grāde nomē: vt ipsa diceret mī deox. Et Juno ei⁹ filia tonī tādē nupta oliz regina celox arbitrata est. Nicostrates vaticinatrix clarissima: mulier q̄dē archadica de carminibus carmēta cognomiata: ostia tyberis intrās i palatino mōte: vbi nūc roma habet cōsedit: in q̄ euādro ei⁹ filio rege ꝓsti tuto: cū ipsa grecarū lrax doctissima eēt: atq; ẏsatilis ingenij incolasq; syluestres cōperisset: nouos lrax characteres inuenit: eosq; earū ꝓiuctionē atq; sonos edocuit. Cui⁹ admirati rudes posteri eā non mulierē hūanā: sed deā arbitrati sunt. Uñ poeta. viij. eneid. Tū rex (inq̄t) euādr⁹ romane ꝓditor arcis fortuna oīpotēs ⁊ ielu ctabile fatū. Me patria pulsum pelagiq; extrema seq̄ntē his posuere locis mīsiq; egere tremēda carmēt⁹ nymphe monita ⁊ de⁹ auctor apollo. ḥ idē Ouid. lib. fastorū ꝓfirmat. Sic Jsis regia egyptiox (teste Jsidoro lib. j. etymologiaz) lras egyptias inuenit: ꝓterea Diodorus lib. j. de antiquox gestis dicit: Jsidē hāc osiridis egyptiox regis vxorem interpretatā Cererē inuēto primū tritico ⁊ ordeo, q̄ prius incognita hominibus casu inter ceteras herbas ouebātur. Ab osiride ẏo eox fructu cibi vtilitate aliaduersa oēs eo nutrimēti genere esse vsos: tum ꝓpter cibi reperti suauitatem: tum q: vtile videbatur. Signa huius inuente segetis ferunt: q̄ ab egyptijs veteri lege ⁊ nūc q̄z obseruatur: vt messores estate spicas maturas ad manipulum excerpāt in dei oblationem: atq; Jsidem inuocent. hec ibi. Sappho.

glos: et sagitta i crure pcutit ꝭ non curat: nec desistit ꝓceres: cūcti pugiles sine stipēdio militabāt soluz vt puellaz viderent ⁊ seq̄rentur.

15 Uirō mulieres q̄ ꝓsilio ⁊ sapiētia viguer

a ¶ Cētonē. melius dicerē virgiliocentonā q̄si op⁹ de versib⁹ virgilij cōpositū. Sicut eudocia theodosij minoris vxor homerocētonē ex versibus homeri ⁊ xp̄o cōpilauit de quibus memini Hieronymus i epistola ad paulinū. c. vj. ibi quasi nō legerimus homero cētonas et virgilio cētonas ⁊c. q: cētones sūt nō opa ipsa sic cōposita sed sunt illoꝝ compositores qui ex multis hic inde ꝓpositis vnū corpus sarcīūt fm gl. ibi.

creria diuini ingenij poetrix vates quoq; fuit nobilissima. Olda pariter scluz vxor iosie regis vaticinādo multa ꝓdixit: ⁊ ꝑ sertim hierosolymox euersionem: vt patet. xxij. Re. xxij. c. ¶ Herma poetrix multa laude digna conscripsit: q̄ nec tenebo egyptiox regi vsq; in ethiopiā pulso reditū suū ꝑdixit. De dicone phenica dicitur eneidum. j. iura dabat legesq; virgilius vocauitq; op⁹ suū a se ꝓpositū cētonē:a q̄ ꝓpe vidi ⁊ habeo ꝓpria manu scriptū. ¶ Habuit boethi⁹ vxorē pudētissimā noīe elphe: q̄ hymnū fecit olim de petro ⁊ paulo ap̄lis. ¶ Joānes andree literatissimā habuit pariter vxorē: q̄ sibi ⁊ cyno doctori legū ei⁹ ꝓpatri multoties de difficilib⁹ iur⁹ ꝛ ꝛdebat. ¶ Sic et Joānis calderini vxor. fm ꝓpān. i. c. cū inter vniuersas. in fi. de elec. Preterea philippo euāgeliste q̄uor filie erāt ẏgines ꝓ

16 phetātes. vt hr̄ Act. xxj. ¶ † Etiā narrat seneca. li. j. de clemētia. c. v. q̄ cū q̄dā rex nō posset potētia quēdā suū destruere inimicū: regimā ꝓsuluit ꝓiugē suā: q̄ tale regi dedit ꝓsiliū. Fac dñe q̄ medici facere solēt: qi vbi vsitata remedia nimime ꝓsunt tētāt ẏua: si seueritate nihil ꝓfeciſti: nunc tēta quō cedat tibi clemētia. ignosce illi. Q̄ ille gaudius annuit factoq; adimpleuit ⁊ ꝓtulit ei ꝓsulatū ex q̄ habuit eū amicissimū fidelissimūq; heredē. Et ḥ est q̄ diu⁹ ꝓsuluit Bernard⁹ i epl̄a de cura domus ⁊ rei familia. Q̄ bladū tpe caristie minoꝝ ꝑcio⁹ē vēdēdū vicinis ⁊ inimicis q: nō ſp gladio: ḥ sepe fuitio vincit inimicus[b] scom eū ibi: iuxta illō catonis. Quē ſupare potes: iterdū vice ferēdo. Maria

c em̄ mox ſp patiētia xp⁹ꝛ ⁊ supabūdans bñficio vicere inimicuz. Plerūq; siqdē id euenit: vt q̄ pctā atq; iurias facile vlciſci nō possim⁹: eas alicuius dignitatis rone assumpta ad gloriā ꝓuertam⁹. q: vt dicit Ualeri⁹. li. viij. ti. Q̄ recōciliatio. de publio yatinio ac cicerone loquens. Speciosius aliqñ iurie bñficijs vincuntur q̄ mutuo odij ptinacia pēsāt cui ꝓuenit cato. Uincere cū possis interdū cede sodali. Q̄ bse quio q̄n dulces retinēt amici. Jra oduz gñat: ꝓcordia nutrit amorē. Qua sagacitate i balduynū fortestarū vsus fuit carolus caluus frācox rex. ⁊ flādria comitat⁹ dignitatē hac occasiõe accepit. de q̄ gua guyn⁹. li. v. c. j. de ꝓdicto carolo loquens.

17 ¶ † Eius inq̄t regis etate flādria q̄ paucis tūc vicis atq; edificijs ornata erat: et feris magis q̄ hoib⁹ incolebāt: eiq; ꝓficiebāt a rege custos: q̄ frācox lingua forestari⁹ dicebāt. comitat⁹ dignitatē hac occasiõe accepit: erat aūt balduyn⁹ q̄ patre defuncto cū i magistratu illo fuisset a carolo institut⁹ iudith regis filiā dum ex

16 Hec prudēs mulier iniuriā dissimulare ⁊ seueritatē in clemētiā vertere sapienter ꝓsuluit ⁊ eo mō hoste deuicit sic ⁊ carol⁹ calu⁹ francox rex fecit: flādria comitatus dignitatez assumpsit.

b ¶ Seruitio vinci turpe inimic⁹ ḥ antiquū diuine iustitie et ꝓpriū semp extitisse sacris memoriaſ i litcris reuocare peccatores adv tā via atq; ordine triplici: vocibus p̄coniū et vatū ꝓ correctiõe largitate quoq; beneficia: flagello denīq; si duo priora non corrigunt.

Hec pudēs mulier iniuriā dissimulare ⁊ seueritatē in clemētiā vertere sapienter ꝓsuluit ⁊ eo mō hoste deuicit sic ⁊ carol⁹ calu⁹ francox rex fecit: flādria comitatus dignitatez assumpsit.

b ¶ Seruitio vinci turpe inimic⁹ ḥ antiquū diuine iustitie et ꝓpriū semp extitisse sacris memoriaſ i litcris reuocare peccatores adv tā via atq; ordine triplici: vocibus p̄coniū et vatū ꝓ correctiõe largitate quoq; beneficia: flagello denīq; si duo priora non corrigunt, hec Mathe⁹ bosⁿ in. vij. parte epl̄a. lx. incipien. primo benuolentie oītu.

c ¶ Marima mouet semp patiētia virt⁹ vt plenius habetur. j. super verbo: testamentum. viij.

a ¶Hec ille. Nã in hũc modũ filie iuriã tulit ꝛ suã multo laudabilius. vt a simili depiscatrato athenien. tyranno dicit Valerius. li. v. ti. de humanitate.

b ¶Uerũctiã lris ornate fuerũt. hodie dolẽdũ ꝙ nõ literis vacãt femine vñ Matthe⁹ bossius in. iij. parte epla

lxxvij. incipien. ꝙs scripsit ad te anna. de gñauit iam dudũ mãt a plia gloria literaria in feminis dignitas si non magis interijt nõ vt puto ꝙõ a sit ita defecta labefactataq; natura vt non possit quod potuit, ppagare rursũ id qui magnificum ꝛ gloriosum in lris: puores ille tenuerũt innumerabiles et clarissime femine suis fautoribꝰ seculis: quarum illustrium eterb nis monumentis amplissimi ẽt referti sunt codices ꝙs i vitio sunt sine dubitatione parentes: qui c vel erubescunt suas sc ipsis prestantiores habere filias: quarum erudito ingenio audaciaq; facũdia capi et suffundi ꝙant vel quod dare et accipere chirographum valeant teneros ad amores: et occultas sagacius flãmas procis aperire: que ab his omnino abest occasio atq; malicia: que literature sunt prorsus expertes. Jn quo cum his nullo sane modo ipse conueniõ vt dedecoꝛ sit progenitoꝛibꝰ natorum doctrina noscendiq; nobilitas: quando dignitas generantium tota pẽdet a genitis: nec plus excellit villa paternitas ꝙ̃ sit excellens suiipsius filiatio. ꝛ illud sit verissime dictum in sacris proꝛbijs. Gloria patris est filius sapiens: ꝛ infrequenter. filꝰ sapiens letificat ma

trem. Jta neq; vllum vehementius frenum contra iuuenilem calorem omnemq; libidinẽ mihi omnino esse videtur ꝙ̃ literarius labor: et incitata studiorum auiditas atq; constantia. Qua ratione Hieronymus dinꝰ ꝛ oculatissimus omniũ: aptissime admonet. Ama scientiã scripturarum: et carnis vitia nõ amabis. Et pugilari vigiliq; lucerna Venus ebria cum pharetrata ꝓle migrat impatiẽs: vbi se confestim insinuat lutida macilentaq; minerua. Addeꝛ istud ꝙ taꝛ et si non ex se: veruꝛ ex modo vtentium tã nocua ꝙ̃ vtilis fieri scientia potest: ignorantia tamen semper est pessima nec vnq; abest a turpitudinis vitio. Ꝟ ille.

Femine olim artibus libera lib⁹ instruebantur eas ꝙ docebãt

¶Mꝰ mulieres armis ꝛ sapiẽtia decorate fuerꝭ Ꝟo notande sunt a viris in sedibus et vsꝰ vt tholosꝰ fit.

c ¶Coriolani matre. de quo ad aliud propositum habetur infra super verbo: in eodem testõ relinquens. ij.

d ¶Quercia. cuius arboris fronde coronabantur tunevictores in defectũ lauri: quo ex post coronati fuere et coronantur. Quercus enim arboꝛ est glandifera quam veteres greci esculum appellabant eo ꝙ pꝛisci ex illius fructu escam sumerent iuxta illud boetij li. j. de consolatio. ibi. Et soluebant ictunia glande in signum cuius adhuc hodie glandis appellatione omnis fructus continetur. l. j. ff. de glande legen. immo adam a paradiso electꝰ stomachum fructu illo saturauit pumam famem pellendo.

Etiam in premium victorie fronde illius coronabantur de quo meminit magnus ille Ouidius libro. j. metamorpho. dum dicit hic iuuenum quicunq; manu pedibusq; rotaue. Uicerat esculee capiebat frondis honoꝛem. Nõ dum laurus erat ꝛc. Laurus enim nunq; fulgure percutit ideo tyberius tertius romanoꝝ imperatoꝛ tonitrua pꝛeter moduꝫ expauescẽs turbatioꝛe celo coꝛonaꝫ laureã capite gestabat: qꝛ fulmine afflari negatur id genꝰ frondis: vt refert Ant. archiepiscopus florentinus in puma parte hystoria. a li. titu. vj. c. xxj. §. j. de tempoꝛibus. Ad hoc ꝙ taꝛ et si non ex se: veruꝛ ex modo vtentium tã nocua ꝙ̃ vtilis fieri scientia potest: ignorantia tamen semper est pessima nec vnq; abest a turpitudinis vitio. Ꝟ ille.

18 Femine olim artibus libera lib⁹ instruebantur eas ꝙ docebãt

19 ¶Mꝰ mulieres armis ꝛ sapiẽtia decorate fuerꝭ Ꝟo

tea marcus vocabatur. Demum petente eo consulatum ac cicatrices ostendente: quas per tredecim annos bellando exceperat: licet a cunctis virtus eꝰ veneraꝛet: tñ non eideꝫ statim quod postulabat concessum est. Qua iniuria lacessitus discessit: ac ipse statum cum tullo volscoꝝ principe se coniungens duꝛ belli efficit: morq; contra romanos bello suscepto eoꝝ agrum inuadens: maximam predaꝫ exportauit: et depopulatis latinoꝝ finibus castra ad celias fossas quadraginta ab vꝛbe stadijs distantes collocauit: ꝓpter quod romani timoꝛe perterriti primo legatos: secundo pontifices cum insulis et suis insignibus velatos supplices miserunt: qui frustrati rediere: tertio cum iam desperatio romanoꝝ animos intrasset: veteriam eius matrẽ et volũniã coniugẽ mittunt: ac ille cũ dura legatis ꝛ pontificibus respõdisset: matris precibus permotus volscos ab obsidione remouit: a ob cuius mulieris beneficium ne ciuitas ingratitudine argueꝛetur: e senatusconsulto ad perpetuã rei memoriã eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit tẽpluꝫ 20 ꝛ ara fortune constructa sunt. ¶Et insup cũ nullus vsq; ad id tempus vel modicꝰ a viris mulieribus prestaꝛetur honoꝛ: sanctum fuit: vt mulieribus hominẽs semp assurgeꝛent: ꝛ in vias eis cederẽt: de quo Valeriꝰ li. v. ti. de gratis sic dicit: atq; vt a publicis actis oꝛdiar marcum coriola num patriã oppugnare conantẽ admotoq; portis vꝛbis ingenti volscoꝝ exercitu: funus ac tenebras romanoꝝ impio minitantẽ veturia mater ac volumnia vꝛoꝛ nefarium opus ex equi precibus suis passe non sunt: in quarum honoꝛem senatus matronarum oꝛdinem benignissimis decretis adornauit. Sanxit nãq; vt feminis semita viri cederent: confessus scilicet senatus plus salutis reꝑublice in stola id est veste matronarum: ꝙ̃ in armis fuisse

ita iudicãte) coriolani violentia id est ꝙ̃ fuerit violenta coriolani: ille esñ sc̃z coriolanꝰ metu patriã pulsauit. hic sc̃z africanus verecũdia: q̃ grauioꝛ est metu qꝛ metꝰ cadit etiã in cũ qui nõ peccauit: verecũdia non nisi in peccati conscium.

scilicet virorum. Uetustissq; aurium insignibus quibus supplicante vtebant nouum vite discrimen adiecit id est nouum ornatum in capite. Permisit quoq; his purpurea veste et aureis vti segmentis: id est ornamentis colli aureis. i. ex auro quasi in squamas secto. Sup hoc edem ꝛ arã fortune mulieꝛbꝰ eo loco ꝙ coriolanus exoꝛatꝰ fuerat faciendã curauit: memoꝛẽ bñficij aim suũ exquisite religionis cultu testando. hec ille. qõ nunc vsq; inter nobiles et nr̃os: vt dixi tholosanos obseruat.

21 ¶†Et adeo q̃ licz tales mulieres agere nõ possent actione iniuriarũ: si eis viri nõ cederẽt in via ꝛ sedibus: sicut agere non posset maioꝛ si ei nõ cederet per minoꝛẽ. vt. l. iniuriarum actio. §. si quis de honoribus. ff. de iniurijs. Tamẽ agere possent seu intentare officiũ iudicis: vt viri eis cedant: ꝛ minoꝛes maioꝛibꝰ in sede via ꝛ ceteris[b] cõsuetis honoꝛibꝰ. l. j. ꝛ. ij. C. vt dignita. oꝛdo seruet. in. l. fi. ff. de albo scrib. Immo si essent in possessione vtendi tali c priuilegio[c] eis cõpeteꝛent remedia possessoꝛia. fm Jo. fab. ꝛ Angel. in. §. alia vero. insti. de bono. pos. ¶ Plus dicit Bald. in l. obseruare. §. anteq̃. in fi. ff. de offi. pconsul. q̃ existens in possessione alicuius sedis vel alterius honoris: si in illo impediat p̃t de facto resistere etiã armata manu: ꝛ fortius posset actione iniuriarum eo tũc agere: cũ nemo teneatur iniuriã pati: nec paruipẽsionem propꝛij honoris ꝛ exconsuetudine competentis cuius est possessoꝛ[d]. ¶Et ad hoc: sc̃z q̃ pro honoꝛibꝰ remedia cõpetant possessoꝛia est tex. quẽ ad hoc ibi ponderat Bal. iiij. col. in. c. licet cãm. de ꝓbat. qõ est notandũ: qꝛ sepe cõtingit: ꝛ alias vidi plura debatꝛe iurgia de sede inter vꝛores magnatũ: ꝛ sup platione offerendi: vel pacẽ in ecclesia suscipiẽdi cõtẽdentes. videatis Pañ. in. c. abo 22 lẽde. ij. col. de sepul. ¶†Preterea vt dixi saneitũ a senatu romano fuit: q̃ mulie-

20 Priuilegiũ mulieribus a senatu ꝓcessum q̃ a viris vbiq; honoꝛent.

21 An pro honoꝛibꝰ agi possit et q̃ remedio.

b ¶In sedeꝛ ceteꝛ. Nã honoꝛ ꝓsistit in sedẽdo anteq̃ alios. c. solite. ẽ maioꝛ. ꝛ obedien.

22 Priuilegium cõcessum q̃ vti mulieres possint purpura et auro et ceteris.

c ¶Utendi tali ꝓpulegio. bene dicit pmulegio: qꝛ solus vsus sine ti. ꝓulegij aut possessione immouali cũ sit ꝓtransitus cõe: nõ posset tribuere possessionem nec causare ꝓscriptionẽ. c. j. vbi bonus text. ꝛ glos. optima. de prescrip. li. vj

d ¶Cuius est possessoꝛ. Ad hoc facit quod dicit Bart. in l. puma. §. hoc interdictum. ff. de itinere actuq; priuato: q̃ ea iura que remedio aliquo possessoꝛio tueri possunt: etiam manu armata et potenti licitum est de facto conseruari: quem sequit Panoꝛ. in. c. j. de immunita. ecclesiarũ.

a ¶ Et armillis. Rationez ponit Ualerius li.ij.titu.de insti.antiquis.vt clare dicitur.j.super verbo. Cuidaz petro tradiderunt.loquendo de ornatu mulierum

b ¶ Excelsis dignitate viris.ita q pro honore mulieꝝ etiam post earum mortem indici potest et suscipi duellum vt habet.j.sup verbo. Cuidam petro tradiderũt

Femie grauibus et excelsis dignitate viris comparantur.

c ¶ De his consulibus loquẽs. vide que plenius dixit infra super verbo. cuidam petro tradiderũt dum loquitur de ornatu mulieꝝ.

24 Unde hoc q femine armis strenue sapiẽtia pollentes et a viris honorande non possint tan q̃ inhabiles in feudis succedere.

ribus liceret vti aureo et purpurea veste
a aure q̃ fibulis:et armillis.[a] Pro p̃mo fa-
cit q̃d dedit Jo.calde.de ꝯsilio suevro
tis que refert et sequitur Pan. in.d.c.cuz
inter vniuersas.i fi.de elec. vbi mulieres
grauibus comparant̃ ꝑsonis: vt qñ sunt
ad prandiũ inuitate. debeat pro eis mit-
ti:sicut pro grauibus personis. Et alibi
b tex.eas cõparat excelsis dignitate viris[b]
in.l.optimã.C.de cõtrahẽ.stipul. ¶ Pro
secundo facit tex.in.l.ij. iuncta decisione
Bar.in.l.j.C.de vesti.olobe.li.xj.z in.l.j.
c.vt nemini liceat. in frenis equestribus.
eo.li. vbi vestes et iocalia nimis preciosa
portari vetita non censent̃ mulierib⁹ pro
hibita:sed solis viris:nisi expresse de mu
23 lieribus diceretur. ¶ †Adeo q in statu-
to perlas portari prohibẽte:mulieres nõ
comprehendunt̃ s̄m Bar.in.l.j.ff. de fon
te:vñ licet olim ab appio tribuno lex ro-
me lata fuisset:q neq̃ mulieres aliã q̃ se
minciam auri haberent:et ne diuersi co
loris vestimento nec vehiculo per vrbez
vterentur:tñ ex post lex illa mulierib⁹ du
ra per marcum catonẽ et tiberiũ graccuz
cõsules fauore earũ abolita fuit. vt refert
fasciculus tempoꝝ. de his consulibus lo-
c quens.[c] ¶ Per que oĩa videretur mulie-
res postq̃ ad bellandũ fuerũt apte:et cõ
sequenter ad seruiendũ dñis in bello ha
biles: et in honorib⁹ preferende:ac sapiẽ
tia et intellectu pollentes. Etiã deberent
esse feudoꝝ capaces sicut masculi. Sz ve
rũ non est:licet enim alique hacten⁹ fue-
rint tamen pauce: nec contingit illud de
lege cõi ideo non curandũ de his: que ra
ro eueniũt.l.ex his.z.l.nam ad ea.ff.de le
24 gibus. ¶ †Quinimmo mulieres cõmu
niter z vt plurimũ ꝑpter sexus fragilita
tem molles existunt ad belli põdera sub-
stinẽda:z iudicia discrete exercẽda.xxxij
q.ij.§.sed illud.z.c.forus.de verb.sig. z.l.
cũ pretor. ff.de iudic.iudiciũ eñ mulierũ
fragile ex toto integrũ nõ reputat̃ vt ibi
dicit̃.z in.l.si pater.C.de sponsali. et not.
Bal.in.c.j.ver.vltimo quero zc. de iudi.
vbi dicit consiliũ mulierũ inualidum s̄m
Aristotelẽ.quẽ ibi allegat z idẽ Bal. in
c.significauit. de rescrip. supra allegato.
Ideo si statutũ in cõtractu alicui⁹ requi-
rit auctoritatẽ vel cõsiliũ propinquoꝝ: nõ
intelligitur de feminis s̄m Bal.in.l.j.v.s.
sed quid si statutuz zc.C. qui admitti ad
bo.pos.possunt.z Ange.i.l.fi. C. de verb.
sig. Femina praui ingenij lõge effreni pu
gnatior ore q̃ gladio:cõmissi.s.ꝯsilij ꝑñ-

a ¶ Dare nõ posse cõcubinis. De quo plenius habetur super verbo:z vxorẽ noĩe Adelasiã.in scd̃o arti.in fi.z super verbo testamentum.j.in.ix.casu fallentie.in fi.

e ¶ Calphurnia. Uere turpitudo hui⁹ noĩs arrogantiã denotat vilane mulieris: ꝑ ea que plene dicta sunt super verbo: Raynutius de clera. ꝑpe fi. Nam refert et Raphael regius in primũ metamorphoẽ. Oui. li. de quodã Jo. Calphurnio omniũ grãmaticulorum arrogãtissimo: qui nuper cauillationibus suis enarrationes illi⁹ heroycas sub noie cuiusdaz stolidi pedagogi edit; reprehendere: immo corrũpere sua malignitate curauit: tamen non preualuit: sed ꝯfusus remansit.

25 Uiri bonas z malas feminarum conditiones.

da custos.nec author femina pacis:sz po
ti⁹ litisz belli. Preterea dicit tex.i.l.q̃s q̃s
C.ad le.iul.maie.q min⁹ audet femie q̃
masculi. Nec expedit reipublice:q femi-
ne bella sectent̃:z exercitum. Ne milites
eaꝝ ꝯcupiscẽtia diuertant̃ a malitia. Ex
quo decisum olim fuit milites suis dare
d nõ posse cõcubinis[d].l.ij.C.de dona.inter
virũ z vxo. vt mulieres occasionẽ nõ ha-
beant sequẽdi eos ambitione ꝑmioꝝ. Et
alibi dicit tex.in.d.l.optimã.C.de ꝯhen.
stipu.q mulieres nõ oĩb⁹ perperã natura
lis pudor sese manifestare cõcedit. Unde
sicut ad testes impeditos mittit̃ ꝑpter ne
cessitatẽ.c.si q̃ testiũ.de testib. Et etiã ad
ꝑsonas egregias ꝑpter eoꝝ dignitatẽ.l.
ad egregias.ff.de iureiu. Sic pariter mit
tit̃ ad mulieres ꝑpter honestatẽ s̄m bal.
in.d.c.si q̃ testiũ. Preterea non decet eas
cetib⁹ viroꝝ cõmisceri:quas sexus pudi-
citia ab eorũ cõsortio fecit alienas.l.fi.C.
e de arbi. Nã Calphurnia[e] mulierũ oĩum
arrogãtissima in iudicio postulãs pretori
irreuerẽter cũ advotũ nõ exaudiret̃ poste
riora ostẽdit.l.j.§.sexũ.ff.d postu.z.c.mu
25 lieres.de iudi.li.vj. ¶ † Propriũ eñ mu
lierũ est vitare bella: z fugere cõgressus:
quas sola pusillanimitas facit amare deli
cias. Habent ꝑfecto mulieres cor molle:
nõ valentes q̃d durũ sustinere:iõ sunt vt
plurimũ timide z valde appetitiue laudis:z
ꝯñr verecũde:timẽtes ĩhonesta facere. Sũt
ẽt cõiter pie:z misericordes:plusq̃ viri.s̄m
Phz.li.viij.d natu.aialiũ.iuxta illd̃ eccl'.
xxxvj. vbi nõ ẽ mulier igemiscit egens vt
exẽplo patuit:qñ publicato Pharaonis
edicto:q obstetrices masculos hebreoꝝ
obstetricãdo iterficerẽt:eas a pietate nõ
diuertit nec mĩa:imo deũ plusq̃ regẽ ti-
muerũt:z masculos nõ occiderũt Exo.j.
Sz ꝯtũ viri ad ꝑceptũ herodis regis fe-
cerũt:z inocẽtes occiderũt. Mat.ij. Et sũt
femine q̃ viri pl⁹ deuote: ꝑut dicitum te-
stat̃ eccl'ia dicẽs:ora pro pp'lo:interueni ꝑ
clero:itercedere ꝑ deuoto feĩeo sexu.z nõ
sine cã:fuit eñ mulier i paradiso de costa
Ade dormiẽtis a deo formata:i q̃ virũ ex-
cellit q̃ extra paradisũ i cãpodamasceno
format⁹ z creat⁹ extitit z post i paradisuz
lat⁹. Geñ.ij. Uñ in q̃litate seu ꝯditiõe i q̃
participãt cõiter exc. dũt vltra modũ: vt
si sunt misericordes nimis sunt ta es. Et
pariter si crudeles: et odio replete sunt
vltra viros terribiles odij cõcepti execu-
trices: vt de Semiramide regina baby-
lonie recitat Ualerius.lib.ix.t.tu.de ira z

a ¶ Nec prius decorem capilloꝝ. quẽ vt plurimũ femine super oĩa cordi habẽt: et rationem quare ornari semper cupiunt: vnde super verbo: cuidã petro tradiderunt: dum plene loquitur de ornatu mulierũ et patientia eaꝝ ad viros. Et ibi hr̃ d hac Semiramide ad diuersos effectus. et plenius de vitijs mulierum et virtutibus.

b ¶ Idem de verecũdia. de qua valeri⁹. li. iiij.ti. de verecũdia in prin. sic dicit. hec eñ iustissimis viris precepit vt ꝑuatas facultates negligerent publicas quã ãplissimas esse cuperent digna cui perlude ac celesti numini tẽpla extruãtur: ereq̃ consecrentur quia parẽs est omnis honesti consilij tutela solẽnium officiorum magistra innocentie chara ꝑximis accepta alienis omni loco omni tempore fauorabilẽ prese ferẽs vultũ. hec ille. Est eñ verecũdia s̄m philosophũ. iiij. Ethico. timor quidam pudoris contrahendi. vnde Cicero. Uerecundia inquit est custos virtutum omnium dedecus fugiens laudemq̃ maximam conferens.

26 Nota contra iudices qui ducunt secũ vxores sui natura rapaces.

odio. Nãq̃ inquit Semiramis assirioꝝ
regina cum ei circa cultum capitis occu-
pate nũciatũ esset babylona defecisse: al
tera iam parte crinũ adhuc soluta proti-
nus ad eã expugnandã cucurrit nec pri⁹
a decorẽ capilloꝝ[a] in ordinẽ:q̃ tantã vrbẽ
in potestatem suã redegit. Quocirca sta
tua eius babylonie posita est illo habitu
quo ad vltionẽ exigendã celeritate preci
piti tetẽdit.hec ille. Non eñ est odiũ nec
malicia supra maliciã mulieris. Eccl'.xxv
Audax eñ est ad oĩa que amat: vel odit
femina. Et vix pauca inuenies impossibi
lia mulieri. Nil eñ femina relinquit inau
sum quo furor impellit montisq̃ infamia
b versat. Idẽ de verecũdia[b] z inuerecũdia
vt vidistis de Calphurnia: idẽ in rapina
26 qñ viris sunt rapatiores. ¶ † Ob quod
lex ꝑcõsules vetuit secũ ducere vxores.
vt.d.l.obseruare in prin.ff.de offi.procon-
sulis:qd̃ in auibus demõstratur. ¶ Tra-
dit eñ Guil.tardiui.in eius noua transla
tione artis falconerie de latino in gallicũ
ad regẽ nostrũ Carolũ octauum directa
in prima parte.ti.de speciebus aialiũ ra
paciũ. Qd̃ inter aues de preda viuentes
femella est rapacior:audatior:cautior: ad
rapiendũ et astutior.hinc dicit tex.z glo.
sup verbo:tã grauia.in.l.nihil.ff.de adul.
femellã maiora vulnera sustinere q̃ ma-
rem. Ideo caueãt iudices: z semp inuigi
lent circa vxores:q̃ naturaliter auare sunt
et cupide plusq̃ viri. quia quicq̃ audiũt
et vident appetunt. Unde hec oĩa cõside
c rans beat⁹ ludouic⁹[c] Francoꝝ rex salu-
briter statuit: et deinde philippus con-
firmauit:q a cetero officiarij in suorũ in-
gressu officioꝝ iurarẽt:q dona aut bene-
ficia a quacũq̃ persona nõ reciperent in
quacunq̃ re:nec suis vxorib⁹ ac familiari
bus fieri procurarẽt:immo posi tenus et
bona fide diligentiã adhiberent:ne vxo-
res eoꝝ et alie persone supradicte mune
ra reciperent.q si fecerint:ex quo hoc sci-
uerint eas ad restitutionez cõpellent sub
debito iuramento. Cũ genus mulierum
sit auarissimũ.ff.ad vellejañ.l.sed si ego.
27 ¶ † Et idẽ ẽt ẽ:q qñ femine amãt vehe
mẽti⁹ amãt q̃ viri. Cũ ꝑpter maiorẽ cõ

27 Femina vehementius amat q̃ vir et ratio quare.

c ¶ Beatus ludouicus. hanc ordinationem situauit dñs auffrerij in ordine.iij.in ti.de offi. balliuorum.et ordine xxxvj.

d ¶ Recipiũt in coitu. de quo habetur infra super verbo: z dotẽ quã ei dederat. vbi alia ratio datur. Et multo maiorem habuissent delectationẽ si adam non peccasset: vt habetur.j.super verbo. Que filiuz ex eo suscipiens.

e ¶ Dicitur vxori⁹. primus vir vxori⁹ fuit adam humani generis stipes vt habetur infra super verbo: cuidam petro tradiderũt dum loquitur de pulchritudine vxoris que sepissime maritos decepit.

placentiã et delectationẽ:quã s̄m natura
d les recipiunt in coitu[d] per multas ratio-
nes:quas tacere honestius est. Cũ q si-
ne viris fragiliores. et inde mulieri lu-
xuriose dandus est curator.z nõ viro. Cũ
equiparetur furioso.l.z mulieri.ff.de cura
to.furio.non eñ amant mulieres:sed po-
tius insaniunt. Iuxta illud poete eneidũ
primo. Infelix dido lõgũq̃ bibebat amo
rem.pariter et.iiij. Eneidũ. Ardet amãs
dido:traxitq̃ ꝑ ossa furorẽ. Et post mul-
ta eodẽ li. Uenit amor magnoq̃ irarũ flu
ctuat estu. Et eodẽ li. Interea z tacitu vi
uit sub pectore vuln⁹. Urit̃ infelix dido:
totaq̃ vagat̃ vrbe furẽs q̃lis cõiecta cer
ua sagitta zc. Et pauloante. his dictis in
tensum animũ inflãmauit amore. et Oui
dius.li.j. Metamorpho. Hec mihi q nul
lis amor ẽ medicabilis herbis. ¶ Ideo
dicit tex.iũcta gl.in.§.fi.insti.de succes.su
bla.q furore amoris presertim in muliere
nil vehementius inuenit̃. q vt vino capi
tur aut baccho:ita z amore in quo nil dif
fert a brutis. vnde Poeta georgicoꝝ. li.
iij. Omne adeo gen⁹ in terris hominũq̃
ferarũq̃ et gen⁹ equoreũ:pecudes:picte-
q̃ volucres in furias ignẽq̃ ruunt: amor
oĩbus idem facit. in aut̃.quib⁹ mo.natu-
28 rales effi.§.illd̃.coll̃. vj. ¶ † Et hinc est
q viri amãtes vehemẽter z vltra moduz
mulieres q̃ ceteri dicunt̃ effeminati aut
mulierosi z.xv.q.vj.ali⁹. vt ẽt faciũt viri ca
strati:de qb⁹ loquit̃.iiij. Regũ.c.xxiij.ibi:
destruxit quoq̃ ediculos effeminatoꝝ: q̃
erãt in domo dñi.qui interdũ mulieres vl
tra modũ diligũt s̄m Bal.in.l.j.C.de eu-
nuchi. ¶ Sicut gallus d gallinace⁹: qui
supra modũ diligit gallinas. Et vir dicit̃
e vxori⁹:[e] qui nimis vxorem diligit.l.pena
f iũcta glo.ff.ad.l.pompei. de parricidijs.[f]
Mercurij ad eneam iuxta illud allegato
Eneidũ.li.iiij.pulchrũq̃ vxorius vrbez
extruis zc. Nã vocat mercuri⁹ deoꝝ nun
cius Eneã vxorium quasi didonis amore
inebriatũ taliter q ab ea nõ poterat disce
dere etiã iussu deoꝝ:et vere vxori⁹ est il-
le q̃ amore vxoris dei ꝑcepta cõtemnit si
29 cut adã fecit. ¶ † Preterea mulieres sũt
cõiter garrule. vnde Tit⁹ liui⁹ decade.j.

f ¶ De parricidijs. de luxuria et libidine. Ualerius libro nono. Quid ait his vitijs fedius:quid etiam damnosius:? quibus virtus atteritur victorie elanguescunt: sopita gloria in infamiam conuertitur: animiq̃ parum et corporis vires expugnantur zc.

Initiū inquit turbandi oīa a femina or=
tū est. vt patet Ge.iij. ¶ Sunt insup va=
riabiles: litigiose: atqꝫ superbe: necnō in=
credule: ꝛ supstitiose plusqꝫ viri. quod ha
buerūt ab eua: que plus credidit serpēti:
qꝫ deo allegato Ge.iij.c. Iuxta illō Apo
stoli.j.ad Timotheū.ij.ibi. Adā non est
seductus: mulier aūt seducta in ꝑuarica=
tione fuit. facit text.in.c.forus.de ver.sig.
Nā videmꝰ cōiter plures feminas esse di
uinatrices ꝛ credētes ire de nocte in par
tes lōginquas: pueros occidere: ꝛ per do
mos discurrēdo ianuis clausis itrare: ibi
comedere: ꝛ bibere: qđ est fatuū credere.
c.epi.xxvj.q.v.licet in quodaꝫ tractatu q̄
malleus maleficaꝝ intitulat: videat con
cludi cōtrariū. vbi rñdet ad dictū. c.epi.
ꝙ factū fuit ꝑ Augu.in cōcilio carthagi=
nen.paucis assistētibꝰ ꝓlatis. Pariter re
citat idē Aug.li.ij.de ciuitate dei.c.iiij. ꝛ
c.xxvj.ꝙ olim mulieres romane plusqꝫ su
a perstitiose[a] fuerunt. q: sacrificādo a bere=
chintie deoꝝ mr̄i abluebāt eam vrina: so
nosqꝫ turpes ei per mēbra pudibunda in
faciē reddebant. de quo eas deridet Iu=
uenalis.li.ij. ¶ Et par sacrificiū faciebāt
dee castitatis. et li.iiij. de ciuitate dei etiā
refert idē Aug.c.x.ꝙ mulieres phenices
offerebāt dee veneri de lucro ꝛ fructu ex
coitu ipsarū filiarū: quas in loco publico
prostituebāt: priusqꝫ maritarent. ¶ Etiā
Cyprie ṽgies ad littora mittebāt: vt na
uigātiū vterent cōsortio ꝛ cōcubitu: vt sic
future castitatis sue libamēta veneri ex=
soluisse viderentur: ꝛ pro suis nuptijs q̄si
b uisse dotes: in hoc deā illā venerando[b] q̄
ex deabꝰ gētiliū venerādissima habebat
nō solū apud Cypros: vbi orta et enutri=
ta fuerat: sed etiā apđ romanos: eo ꝙ for
mosissima haberet q̄ in tā grandem luxu
rie pruritū venerat vt omnes decore sui
claritatē crebris fornicationibꝰ macula=
uerit: viuendoqꝫ in ꝓstibulo voluptatibꝰ
vtebat. Unde ꝓma (vt poete aiunt) mere
tricia publica adinuenit: et fornices insti
tuit: et matronas inire cōpulit: qđ quidē
scelꝰ execrabile apud Cypros in ꝯsuetu
dinē quasi deductū erat. ¶ Ex quibꝰ re=
sultant mulierū vane: immo dānate sup=
stitiones. Non ergo sine cā ꝓhibet Apo
stolus eas loq̄ in ecclesia ꝛ ceteris publi=
cis locis.j.ad Coꝝ.xiiij.ibi Mulieres in
ecclesijs taceant. nō enim ꝑmittit eis lo=
qui. Sed esse subditas: sicut lex dicit. Si
quid aūt volūt discere: domi viros suos
interrogēt. ¶ Turpe ꝑfecto est mulieri
in ecclesia loqui. hec ille: et ad Hebr.ij.in
fi. Mulier inquit in silentio distat cū om=
ni subiectione: docere aūt mulieri nō per=
mitto: neqꝫ dñari in virū: sed esse in silen=
tio. Unde ꝓpter hec vitia ꝛ plura alia nō
bene viris conuenirent in bello et feudis

a ¶ Et su=
perstitiose.
vide infra
super ṽbo:
Cuidā pe=
tro tradide
runt. de q̄=
daꝫ regina
frācie: q̄ su=
perstitiosa
fuit.

b ¶ Deā il
lam venerā
do. vide cir
ca hoc que
habent su=
per verbo:
Cuidā pe=
tro tradide
runt dū lo
quit de or=
natu mulie
rū et earuꝫ
pulchritu=
dine.

30 tenēdis: ¶ † Immo i cāis feudalibꝰ testi
moniū ferre nō pñt. ꝑ tex. singularē queꝫ
ibi cōmendat Bal.in.c.j.in fi.ti.quot te=
stes sint necessa. ad probandum inuesti.
¶ Ideo sufficiat eis honor prelatiōis ve
turie: ꝛ ceteris mulieribꝰ a senatu cōces=
31 sus: quē ipse naturalr̄ appetunt. ¶ † Nō
ꝙ in feudo succedant in quo venuīt qua=
tuor cōsiderāda. ¶ Primo natura: nā dꝫ
succedens se conformare nature feudi.
¶ Secđo cōsideratur aptitudo: q: ꝓpter
ineptiā q̄s a feudo repellit: sicut a quoli=
bet alio studio virtutis ſm glo.in.l.de q̄=
bus.ff.de legi. ¶ Tertio ꝯsiderat actus.
Nam actu vasallus seruire debet dño: q:
qui non laborat: manducare non debet.l.
hoc amplius.ff.de dā.infec. et dicit Apl's
ij.ad thes.iij. ¶ Quarto cōsiderat cōsue
tudo feudi. Quibꝰ oibꝰ ꝯsideratis femina
incapax ē ad succedēdū i feudo. vñ Bal.
i.l.q̄ties.C.đ su.ꝛ le.hec.mulier inq̄t a feu
do cōiter repellit pluribꝰ ex causis. Primo
naturali ratione: qm̄ arma ferre nō valet.
Secđo propter iustitiā honestatis: q: ceti
bus virorū immiscere se nō debet: preser=
tim illustriū.l.si qua illustris.C.ad orfici.
Tertio ꝓpter fragilitatē consilij: cū apta
nata nō sit solidis consilijs: vt dicto.c.fo=
rus. Quarto ꝓpter lubricitatē voti: quia
ter mutat in hora: vt ibi. Quinto propter
periculū secreti: q: secreta tenere nescit.
Que oīa discrepant a natura feudi.ca.j.
de noua.fide.forma. Et sic non sine causa
32 a feudo repellit. ¶ Et nedū ipsa: † sed ꝛ
masculi descēdētes ꝑ lineā femininā. Nō
q: masculi ex filia nō possunt pugnā face
re: ꝛ dñm in bello iuuare: q: immo possūt.
sed q: carēt principio producēte. Femina
eñ nō est agens aptum operari transmis
sionē: lꝫ masculus ex ea esset patiēs aptū
confirmari si fieret trāsmissio. Sicut ergo
prediū mediū qđ nō seruit impedit serui=
tutē: ita media persona q̄ nō seruit in feu
do impedit seruitutis premiū. scꝫ feudum
qđ est quedā seruitus: aut seruitutis: seu
seruitij premiū.ff.de serui. rusti. ꝑdio.l.q̄
sella.§.fi. Nam oīs fidelitas est contraria
libertati.c.cū olim.de priui. Nec ob.ff.de
cōtrata.l.iij.§.si emancipatū. vbi vitiū fi
lij nō obijcit nepoti: q: ibi subiecta mate
ria nō respicit nepotē: sicut hic. ¶ Sꝫ q̄d
de hermophrodita vtroqꝫ sexu ꝑticipāte:
an possit in feudo succedere. decidit bal.
33 i.d.l.quoties. ¶ † Et qđ dictū est mulie=
res nō posse i feudo succedere. fallit i seq.
casibꝰ. ¶ Primo vbi feudū ad tale serui=
tiū fuisset ꝯcessum: qđ nō minꝰ ꝑ feminā:
qꝫ ꝑ masculū explicari posset. ſm bal.i.d.
l.quoties. q̄ all'. tex.i quodā feudoꝝ.c.ex=
traordinario. Subiūgēs idē eē ꝛ scđo: cū
feudū ita dat: vt ꝑ eo nullū seruitiū fiat
q̄ casu femia ꝑt i tali feudo succedere vt ē

31 Quatu=
or in feudo
cōsiderant
q̄ feminas
repellunt:
ne succe=
dant in feu
dis.

32 Sicut fe
mine repel
lunt a suc=
cedendo in
feudo. Ita
mascli de=
scēdentes
ab eis.

33 Uide ca
sus in qbꝰ
femina suc
cedit i feu
do.

casus ſm eū i.d.c.extraordiario. veluti si
feudū sit ꝯcessū: ꝑ q̄ nō ꝓstet ſuitiū: sꝫ cē=
sus pecuniariꝰ ad instar fisci. Puta certa
pecunie q̄ntitas: aut frumēti: vl' q̄d sile. vt
spatula porci: aut vnū par caponū q̄libet
anno: vt ſuat i feudis q̄rūdā ecclesiaꝝ: lō
bardie q̄ ſm eū nō curāt de ſuitijs armo
rū sꝫ solū de bursalibꝰ. In q̄bꝰ feudis mu
tus ꝛ surdꝰ etiā a natiuitate succedit: ꝛ q̄=
libet aliꝰ heres: q̄uis sit mulier ſm Bal.
sup ṽbo: liuellarie. in fi.ti.de pace ꝯstan.
Et idē esset de clericis: qm̄ in talibꝰ feu=
dis succedere possunt ſm Inno.io.an. et
Panor.in.c.in presentia. de probatio.
34 ¶ † Ubicūqꝫ eniꝫ femine sunt feudi ca=
paces: ita et clerici ꝑ idētitatē rationis.
Et ita etiā barba.in tracta.de ꝓstā. car
dinaliū quinta.q.in fi.ꝛ Io.fa.insti.de le=
giti.patro.tutela.in fi.idē esset ꝛ tertio ꝑ
eūdē tex. Ubi feudū esset paruū: ꝛ exiguū
Tunc enim cū ex eo nō causet obligatio
ad fidelitatē ꝛ seruitiū faciendū: femina
succedit ſm Bal.vbi supra.ꝛ in.c.j.§.est
alia. que sit prima cā benefi.amiten. Fal=
lit.iiij.in feudo iure ꝛ titulo emptionis ac
quisito: qm̄ in illo femina succedit magis
cōsiderata natura cōtractus: q̄ feudi ſm
Bal.in.c.j.§.hoc aūt notādū. qui feu.da
re pñt. Pro quo facit tex.ibi.§.fi.in fi. Et
idē si femina feudū alio mō pecunia re=
demerit.c.j.queādmodū feu.ad feminaꝫ
35 perti. ¶ † Nā his duobꝰ casibus postqꝫ
dominus de feudo seu alio beneficio pe=
cuniā receperit: nō poterit inuito vasal=
36 lo ipsum reuocare. ¶ † Unde principes
illi q̄ pro beneficijs ꝯcedandis pecunias
capiūt officiarijs a quibꝰ premiū habue
runt reuocare nō possunt. Cuꝫ beneficiū
aut ꝓuilegiū accepta pecunia ꝯcessuꝫ nō
possit a ꝯcedente reuocari: nec a suis suc
cessoribꝰ ſm Bal.in.l.qui se patris.C.vñ
libe. pro quo facit tex.in dicto.§.fi. q̄ feu.
dare possunt. Quia tūc ex cōtractu sunt
obnoxij ad verbū suū nō faciendū irritū.
Ex contractu enim cū sit de iure gentiū
etiā imperator imo summꝰ pontifex ligat
c.j. vbi Panor. de proba. cynus ꝛ alij ꝑ il
lum tex.in.l.digna vox.C.de legi.ꝛ Bal.
37 in.j.no.in dicto.c.j. ¶ † Subiūgens sin=
gulariter in.l.ij.C.de seruitu.ꝛ aqua.ꝛ in
c.j.de natura feudi.ꝙ lꝫ deꝰ leges subie=
cerit imperatori nō tñ contractus. Et sic
officiarios taliter creatos reuocare nō po
terit: et si tales officiarij creati forēt qua=
lificate: scꝫ q̄diu creantis placuerit vo=
lūtati qm̄ hoc casu pariter censentur esse
perpetui. Cuꝫ principi sine cā rationabi
li talis concessio displicere nō possit. ſm
Bar.in.l.iuris peritos.ff.de excusatio.tu
to. pro quo facit tex.in.l.tayꝰ.§.sorore.ff.
de fidei cō.liber.ꝛ ꝑ eūdē Bar.ꝛ Alexā.
in.l.de pupillo.§.si q̄s ipsi ꝓtori.ff.de no=

35 Priceps
reuocare nō
pōt ꝯcessio
nem capta
pecunia fa
ctam.

36 Officiū
aut priuile
gium acce
pto premio
ꝯcessum re
uocari non
potest.

37 An offi
ciarij fran=
cie q̄diu
regi placue
rit creati re
uocari pos
sint.

ui ope.nūciatio.in.iiij.oppo.ꝛ glo.sup ṽ=
bo: electionē.in cle. Et si ꝓncipalis. de re
scrip. vbi officiales taliter creati equipa=
rantur perpetuis. facit glo. super verbo:
perpetuos.in.c.fi.de rescrip.li.vj.et Bal.
in.l.quisquis.C.si certum petatur. Et cla
rius per eundē in.c.j.iij.col.de feu.guar=
die.ꝛ Panor.in.c.fi.ij.col.de preca. Bal.
in aut.oēs peregrini pria col.in fi.C.cō=
mu.de succes.ꝛ io.fa.in.l.j.C.de cōtracti
bus iudi. Et in dicta.l.quisquis. facit tex.
in.l.ꝓsidis.ff.si certū petat. vbi officiarij.
ad volūtatē creati censent eē ꝑpetui. Et
ita seruat in pñti regno: in quo ꝑuari nō
38 possunt. ¶ † Nec officia vacare dicūtur:
nisi in tribꝰ casibꝰ. Scꝫ morte naturali:
aut ciuili: puta renūciatiōe: vel forefacto
si delinquerit in officio: vl' aliter ex q̄ ꝑua
ri officio mereant. Quo tñ casu anteqꝫ ꝑ
uētur audiri debēt in suis defensionibꝰ:
adeo ꝙ si sine cā ꝛ pro sola voluntate de=
stituerent: eis succurreretur per remedia
iuris ordinaria etiā possessoria.c.ex teno
re: de resti.spolia. de quo clarā habemus
hodie ordinationē caroli octaui regis no
stri moderni turonis factā anno domini
millesimo.cccclxxxv. (Additio) quā repe
rietis in libro ordinationū regiarū came
re inq̄staꝝ parlamēti tholose.foli.clxiiij.
a ṽso.[a] Cū in regno frācie officia regia sint
immutabilia: vt habeant ꝑ patrimonio:
quo q̄s sine cā priuari nō potest: nec sine
cā ꝓncipi displicere potest creatio officia
rij ſm Bar.in dicta.l.iuris peritos. Et
tales mutari nō possunt: saltē q̄diu viuit
39 princeps qui eoꝫ creauit. ¶ † Sed prin=
cipe mortuo finitū officiū est taliter con=
cessum per.c.fi gratiose. de rescrip.li.vj.
ſm Bal.in.l.meminisse.ff.de offi.ꝓcon=
sul.ꝛ tenet.in.c.porrecta de confirmatio.
vtili vel inutili. Et licet morte principis
talia finiantur officia: tamē in presenti re
gno cōsueuit semꝑ nouus rex illa confir=
mare: nisi ex causa legitima alios institue
ret. Quo casu veteres officiarij etiaꝫ an
te nouam institutionem exercere possunt
et continuare pristinam iurisdictionem:
donec nouiter creati aduenerint: ꝛ in pro
uincia applicuerint. Et salaria percipiēt:
sicut prius ꝑ tp̄e quo plus seruierit: vsqꝫ
ad aduentum successoris in prouinciam.
vt dicta.l.meminisse. et.l.obseruare.§.fi.
eo.ti. Et inde est: ꝙ in francia omnes of=
ficiarij post mortē regis a rege moderno
obtinēt suoꝝ officioꝝ ꝯfirmationē: q̄ no=
uā nō dicunt adipisci iurisditionē: sed an
tiquā ꝯtinuare de quo ꝑ bal. vbi.s.ꝛ Pa
40 nor.in.d.c.fi.de ꝓca. ¶ † Et ꝙ officiarij
gratis et volūtarie creati nō possint sine
cā iusta destitui: optime fundatur. quia
decet a principe concessum beneficium
esse mansurum.c.decet de regu.iur.li.vj.

38 In ꝓsen
ti regno frā
cie officia
regia sunt
perpetua.
Ita ꝙ nisi
in tribꝰ ca=
sibus vaca
re nō pñt
Etiā si gra
tis fuerant
concessa.

a ¶ Folio
clxiiij. ver=
so. idem sta
tuit ludoui
cus.xij. qui
nūc regnat
vt habetur
i suis ordi=
nalibus. c.
xlvij.ꝛ.j.di
citur.

39 An mor
tuo rege di
cātur offi=
cia vacare.

40 Uide
rationes q̄
re officiarij
frācie etiaꝫ
gratis crea
ti reuocari
nō possunt.

Preterea mutare officiarios ꝙgit in publicū detrimētū: ſcz ipſoꝝ ſubditoꝝ. Solent eni officiales publici diſpergere res: eū ſe receſſuros ſperāt. ſAuia non pareit populis breue regimē. ſm glo. in. c. hinc eſt. xvj. q. j. immo vt plurimū noui officiales oneroſi exiſtunt partibus: et cauſis damnoſi vñ dicit. tex. in. l. pretor. §. fiñ. ff. de vacatio. z excuſa. munerū. tolerabili⁹ eē iudices q̄ ſemel cognouerūt retinere: immo ſi impediti foret vel abſentes tātiſ per expectare: q̄ nouos committere.

41 Salubre ꝓſilium tiberij imperatoris de officiariis publicis nō mutandis.

41 ¶ †Et hoc eſt: qđ tiberius imperator q̄ buſdā ꝑncipib⁹ reſpōdiſſe ferk: ei ſuadentib⁹ mutationē officialū. Vidi inq̄t quē dam muſcas vulnerib⁹ inſidētes fugare: quē egrot⁹ inculpauit dicēs. qm̄ venture ſunt ſitibūde: vt ſuggāt. Iſte tantuz q̄ plene ſunt locū occupab āt: quaſi diceret. ſConſulti⁹ eſſe locupletes retinere officiarios: z plene ꝛpinquatos: q̄ illis amotis de nouo tenues z pauperes ditare: ſō (vt ioſeph⁹ refert) ꝓcuratores ſuos vir aut nūq̄ mutabat. In hoc eñ ſe dicebat parcere plebi. Nā ꝓcuratores ſciētes ad modicū ſe hſe ptāte: quicq̄ ꝑſt rapiunt. ſQuod magnū prudētiſſimi imperatoris cōſiliū oēs vnanimiter teſtāt. Et pariter ſuetonius libro. ij. de duodecim ceſarib⁹ adeo q̄ helinād⁹ i chronicis li. ij. dicit inter ꝓditiones z mores boni ꝑncipis eſſe ſuos officiales frequēter nō mutare. Ulterius attrahunt z alliciūtur veteres officiarij videtes ſe in ſuo ſtatu ꝓfirmatos ad meli⁹ ꝓuiendū: z fidelitatē ꝓiādū no uo ꝑncipi: cui⁹ bñficio potiunt. Et ipſuz plus diligēdi: z durioꝛa ꝑ ipſo patiēdū: z odia forte ꝓcepta deponendū: z cōmutandū in ardoꝛe feruentis amoꝛis z dilectionis.

42 Sapiētiſſimi principes officiarios q̄s reperierūt non mutarunt immo eis ſtipendia auxerunt et ſic quiete regnarunt.

42 ¶ †Quo ſalubri vſus conſilio Seſoſis q̄ poſt mirdē ꝑple ſeptia rex factus in egypto ſuperiores oēs gña z rerū magnitudine exceſſit. De quo diodorus ſecul⁹. li. j. ſic dicit. Uerū in ꝑmis quo facili⁹ optata ꝓficeret (videlicet ſeſoſis) ſibi omniū egyptioꝝ beneuolētiā conciliauit: vt z milites ꝑ eoꝝ ducib⁹ ad appetendā morē ꝓmptiores redderet: z qui in patria reliqui eſſent nouis rebus abſtinerent: oīs beneficiis affecit: hos donauit pecunijs: alios agris: nōnullos remiſſiōe pene: ſingulos oſone z hūanitate deumrit oīs q̄ in regē deliquerāt dimiſit impunitoꝝ: ob eos alienū victos ſoluit: ethiopes oēs (q̄ ad meridiē ſpectant) aggreſſus victos acie tributū pendere ꝓpulit: hebenū aurū et elephātoꝝ dētes. Deinde ad mare rubrū claſſe quadringētaruz nauiū miſſa primus omniū largis nautibus vſus: z inſulas oīs ei⁹ oꝛa ſibi ſubditas ſubiecit: aſiam quoq̄ oēm pedeſtri exercitu deuicit. Neq̄ ſolū ꝓuincias expugnauit ab Alexandro poſtmoduz ſubactas: ſed z gētes quaſdā ad quas nūq̄ alexander accеſſit. Nā z gangem trāſiit: z vniuerſam mediā vſq̄ mare oceanū pagrauit. Scytharū quoq̄ gentem ad tanaim vſq̄ fluuiū (qui europaz ab aſia diuidit) ptranſiit: aſiam quoq̄ reliquā ſibi parere coegit. Cycladas inſulas maioꝛi ex parte potitus eſt: transcendens in europam omneq̄ thraciam ptranſiens: ubiq̄ fineꝝ expeditionis ſtatuēs: multis in locis abſe deuictis columnas erexit: in quib⁹ egyptijs quas ſacra dicūt literis ſcriptū extant. hanc ꝓuincā armis ſubegit rex re-

43 gum ꝑncipātū ſeſoſis. hec ille. ¶ †Sic z ipſe. ſQuint⁹ flamini⁹ ꝓſul roman⁹ ꝓſentiente ſenatu: ꝓhilippo macedonū rege deuicto oēs grecie vibes liberas eē iuſſit de quo Valeri⁹. li. iiij. ti. de liberalitate. Illi⁹ vero inquit romane liberalitatis celeſtē ſpiritū nulle lre ſatis dignis laudibus ꝓſequunt. cū ad id tā inſigne ſpectaculū tota grecia cōueniſſet: quitus flamini⁹ tube ſigno ſilentio facto ꝑ ꝑconez hec verba recitari iuſſit. Senat⁹ populi romani z quint⁹ flamini⁹ imperator: omnes grecie vibes q̄ ſub ditione philippi regis fuerūt: liberas et immunes eſſe iubet. Quib⁹ auditis maximo z inopinato gaudio hoies ꝓculſi primo veluti nō audiſſe ſe q̄ audierāt credētes: obticuerūt: iterata deinde ꝓnūciatione preconis tanta celū clamoꝛis alacritate cōpleuerunt vt certe cōſtet aues q̄ ſupuolabant attonitas pauenteſq̄ decidiſſe magni animi fuiſſet: a tot captiuoꝝ capitib⁹ ſeruitutē detraxiſſe q̄t tūc nobiliſſimis z oppulētiſſimis vbib⁹ ppl⁹ roman⁹ libertatē largit⁹ē. ad cui⁹ mateſtatē ptinet ñ ſolū qđ ipe benigne tribuit: ſz ēt qđ alio tribuēte ſeſit cōmēoꝛari. Ut eñ illic cōmemoꝛate ita hic reddite laudis comendatio eſt. Hec ille. Pariter Alexāder magnus ille macedonius dario ꝓſarum rege deuicto regnoꝝ integraliter obtento: officiarios darij quos ꝑ hoſtibus habuerat nō deſtituit. q̄nimmo ipſis cōfirmatis ſtipēdia auxit. ſic eis ſcribens. Rex regum z dñs dominātiū Alexāder filꝰ dei āmonis et regine olimpie vniuerſis ꝑncipib⁹ ducibus z magiſtratib⁹ dignitatib⁹ z populis ciuitatū ꝑ vniuerſū regnū ꝓſarū cōſtitutis gratiaz ſuā. Poſtq̄ diis placuit vt ſup excelſum thronū darij ſederem⁹: gaudere debetis nō modicū z letari. Mādamus itaq̄ vobis: vt in vnaquaq̄ ciuitate rectores z puncipes ſint ſicut in tēpore darij ꝓſiſtebāt: quibus iubemus vt tu ſtitiā facāt rōnabiliter inter quoſlibet. z

a ¶ Ordinauit ludouicus. Quā ordinationē poſuit dominus Auffrerij in titu. de excеſ. offi. c. ix. §. preterea. de quo plene hſ. j. ſup verbo: z vroꝛē noſe adelaſiā. ꝓpe fi.

b ¶ Aut culpa geſtoꝛis. quo caſu etiā ſi iuraſſet nō reuocare: poterit ſine reatu ꝑiurij eū reuocare ſm Jo. an. i. c. pe. in fi. de off. vica. cū dolus futurus remitti nō poſſit. l. iuriſgētiū. §. illud. ff. ꝺ pac.

44 Ordinatio regis Ludouici xj. qđ officiarij ſint perpetua.

44 ¶ Ordinauit ludouicus. xj. regis moderni genitoꝛ: officia acetero eſſe in hoc regno ꝓpetua. de quo Gaguy. li. x. c. ij. ſic dicit. ¶Ouerſus inde ad rēpublicā ludouicus cōſcius ſibi quātū odij atq̄ mimicitiaꝝ ob plurimos a ſe vt voluerat mgſtratu officioꝝ deſtitutos ꝓtraxiſſet: legē tulit mgſtratꝰ ꝓpetuos foꝛe: neq̄ amoueri inde eos poſſe: q̄ ea ge reret: niſi morte interueniēte: vel cōmutatiōe: aut dimiſſione facta: aut culpa forte

c geſtoꝛis b alijs officia mādarent. Si aduerſus legē precū importunitate feciſſet: donationē ſuā inanē foꝛe. hec ille. ¶ Poſtremo eſt vnū pemptoriū: q̄ ſub ꝓfidentia officij vnuſquiſq̄ ſtatu ſuo derelicto quibuſcūq̄ ceteris viuēdi modis q̄ ples ſunt ſeruitio ꝑncipis ſe dedicat. Et dū vi uere incipet: ſupplātareck i ſui honoꝛ⁹ z toti familie benigrationē z ꝓditionē: itaq̄ mādatū ꝑncipis: immo bñficiū ſibi foꝛet illuſoꝝ z deriſoꝝ: ꝓtra oēm iuſtitie eq̄tatē: q̄ neminē ꝓmittit bñficio decipi. Sz poti⁹ iuuari. c. j. in fi. de cōmo. z. ff. ullo eo.

45 ti. l. iñ cōmodato. §. ſicut. i fi. ¶ †Hec ꝓt mandatū re nō integra etiā morte mādatis reuocare ne officiū ſit dānoſuz. l. ſi fu⁹ cōis. §. qđ vero. ff. de fur. z. l. māda. tū iuncta gl. C. mād. Et teneret ſine cā reuocās ad oīa ꝓparamenta: intereſſe: z dāna in foro cōſcientie: z etiā ꝓtentioſo: ſi ſuperiorem hz: z ipſe ad conueniendū ſit facilioꝛ. l. j. §. cepiſſe. ff. de polli. z. l. z ſi pecunia. ff. de ꝓdi. ob cām. vndehis motus fuit ad faciendū dictā ordinationē Ludouicus. Et ne officio deſtitut⁹ dimittaꝰ inter malos: q̄s ob delicta puniuit oīno lacerāt⁹. ꝓterea ſub iuramēto fidelitatꝭ z alioꝛ. art. culoꝝ in aut. iuſiurādū qđ ꝑſtaꝰ. coll. ij. ꝓcedūt officia publica. Et certū eſt q̄ i

d ¶ Dictorū iurium.

e ¶ Licet beat⁹ Ludouic⁹ ſanctus. quaz ordinationē ſituauit dñs Auffrerij. x. et xj. in tit. de offic. baili. vide ibi oꝛdi. ꝓhilip. xliij.

f ¶ Officia nō erāt perpetua. Quo caſu etiā officiarij ānales officiatenētes in loco originis vl⁹ domicilij oēs ꝛctus celebraꝛe poterāt qđ nō licebat foꝛāets durante officio: vt clare hſ. j. ſup ꝛbo: z vroꝛē nomine Adelaſiā. ꝓpe fi. dū ꝓcludit officia ꝓferri poſſe originarijs ꝑſie vbi inſerit ordinatio ꝓhilippi pulchri.

47 Qui in regno francie officiarij ſūt ꝓpetui ꝑſt i iudicio cōueniri: z ꝑhere ſz nō mercatores eē.

48 Ordinatio bti Ludouici de iudicibus ꝑhere non ſeruanda niſi: vt. j. dicitur.

in hoc regno frācie. l. fi. C. de crimi. ſacri. qua ꝓhibet q̄s hſe officiū in loco originis: vt plene ꝛbi. j. ſup ꝛbo: z vroꝛem noſe Adelaſiā. ꝓpe finem.

e ¶ Licet beat⁹ Ludouic⁹ ſanctus. quaz ordinationē ſituauit dñs Auffrerij. x. et xj. in tit. de offic. baili. vide ibi oꝛdi. ꝓhilip. xliij.

f ¶ Officia nō erāt perpetua. Quo caſu etiā officiarij ānales officiatenētes in loco originis vl⁹ domicilij oēs ꝛctus celebraꝛe poterāt qđ nō licebat foꝛāets durante officio: vt clare hſ. j. ſup ꝛbo: z vroꝛē nomine Adelaſiā. ꝓpe fi. dū ꝓcludit officia ꝓferri poſſe originarijs ꝑſie vbi inſerit ordinatio ꝓhilippi pulchri.

47 Qui in regno francie officiarij ſūt ꝓpetui ꝑſt i iudicio cōueniri: z ꝑhere ſz nō mercatores eē.

48 Ordinatio bti Ludouici de iudicibus ꝑhere non ſeruanda niſi: vt. j. dicitur.

50 Pena officiariox fracte mercatiã exercentium.

a ¶ Ikaroli anni. hec ordinatio est hodie p dñm Auffreri situata tertia in ti. de vitaz hone. off. z subditox.

51 An officiarij regij mutuũ accipere possint a subditis.

b ¶ Sapienter statuit. p ista ordinatiõe est tex. in l. j. C. negone militẽt. li. xij.

c ¶ Qua phibenk. Hãc ordinationẽ situauit dñs Auffrerij xxxvij. i ti. de offi. bai c liuorũ. quã ouigaliter fecerat beatus Ludouicus: de q̃ hf eo. titu. ordinatione. iiij.

d ¶ Priorib⁹ satisfactũ. An pceps vel alter dñs superior cogere possit subditos ad sibi pecuniã mutuandũ hf j. sup ẋbo: z vroꝛe nomine adlasiã. i. j. pncipali arti.

etiã de iure cõi tẽpoꝛalia erãt: vt plene p Panor. in. c. fi. de iudi. in vlti. not. Hodie vero sunt in hoc regno perpetua: vt videtis. Et sic Jctus eis permittank: misi i his que ad sui officij administratiõe ptinẽt:

49 qz ¶ iudex de reb⁹ nec cum partib⁹ de quib⁹ coꝛã eo questio est etiã in casu: al's permisso in. l. fi. C. de litig. z. c. eccl'ia sancte marie. vt lite pendẽ. nõ posset cõtrahere: nec thesaurarij de reb⁹ q̃rũ curã habent: sicut nec tutoꝛ de reb⁹ pupilli. l. cum ipse. C. de ẓhen. emp. fm Jo. sa. vbi. s. Et in his locũ habere posset antiqua ordinatio: z etiã in magꝛatu exercente mercan-

50 tiã. ¶ Nullus eñ regis vl' alterius dñi officiarius mercantiã cũ aliquo exercere potest: vel exerceri facere p se aut interpositam personam: neq; societatẽ facere: vel participare cuz alio in aliqua mercantia: sub pena perditionis mercãtarũ: z aliaꝛ grauiũ penarũ ad voluntatẽ regis: p quẽ gratia nõ fiet: nec litere dabuntur in contrariũ: de quo salubꝛius stat ordinatio karoli quinti[a] Fracoꝛ. regis: qui sapiens dictus est: z literas in ẓuum ꝓcessas irritas decreuit: z q; ilico officio regio vel mercãtijs renũciare tenerenk. Al's si literis cõtra huiusmodi ordinationẽ vti vellent: et mercãtijs priuati punirenk sapienter statuit[b]. (Additio.) Hãc ordinationẽ repetitis in lib. ordinationũ predictarũ fo. xcvij.

51 ¶ Et idẽ esset in ẓhẽte mutuũ cũ subditꝰ fm ordinationẽ Philippi pulchꝛi parisius factã anno dñi. M. ccc ij. postea p Joannẽ z Ikarolũ. v. eiꝰ filiũ. karolos. vj. z. vij. Fracoꝛ reges cõfirmatã. Qua phibenk[c] officiarij mutuũ capere a personis ꝓcessum coꝛã ipsis habentib⁹: vel quos sciuerint de primo habituros: mutuũ scz accipere magnũ vel paruũ p se: aut interpositas: z ab alijs p'sonis eis subditis ꝓcessum nõ habentib⁹: nec de primo habituris: etiã mutuũ capere. phibenk vltra summã quinquaginta librax turoñ. quas infra duos mẽses a tpe receptiõis mutui reddere z soluere tenebunk: iz creditores amplioꝛ termino eis credere vellẽt. Hec aliud mutuum recipere poterũt quousq; fuerit ꝓb⁹ satisfactũ[d]. (Additio.) Qua ordinationẽ reperietis in li. ordinationũ regiarũ p̃dictarũ fo. xxv. verso. arti. xxij. Jd idẽ ordinauit predictus Ikarolus. vj. anno superius dicto dñi. M. cccl xxxv ij. in mense Februarij: vt ptz fo. ibi allega. Heu me quanti sunt qui nõ p suis vrgẽtibus necessitatibus: sed p officijs z honoꝛibus acq̃rendis pecunias mutuo rogant a futuris eoꝛũ subditis: quos credo in dicta ordinatione comprehẽdi: q; sicut officiarij mutuũ capere nõ possũt ab his: qui de primo habituri sunt litẽ coꝛã eis:

sic nec possunt q̃ñ de proximo empto seu pecunia redempto officio futuri sunt iudices mutuantiũ ꝓpter idẽtitatẽ rõnis.

52 ¶ An autem p officijs publicis licitũ sit dare pecunias vel recipere: dicit Bal. q; licitum est in pncipe: vt ipse not. in. l. barbarus. ff. de offi. pꝛeto. Hoc eñ phibitum nõ inuenik de iure diuino. Sz tantũ ciuili: cui cesar nõ subest. l. pncipe. ff. de legi. Unde papa sua temporalia vendere posset sine pctõ: secus autẽ esset in inferiore a pncipe: q; iurisditiones et honoꝛes venales eẽ nõ possunt. in auk. vt iudi. sine quoquo suffragio. §. hec autẽ oĩa. z in. d. l. quisquis. C. si cer. pe. Nec iustitia venalis esse dz. Quimmo res male agik: cũ q̃ virtute fieri dz: pecunia tractak. vt Tullius dicit quẽ Bal. refert in repe. d. l. bar-

53 barus. ij. col. ¶ Ortinã pncipes q̃ hodie officia iustitie vẽdunt: quo medio viã concussionibus aperiunt: oibus postpositis legibus femineũ sequerenk consiliũ[e] quo summ⁹ ille Justinian⁹ impator christianissim⁹ a theodoꝛa eius cõiuge cõsul tus: iudices sine quoquo suffragio fieri statuit. Et quo tẽpoꝛe eã nedum caram: immo reuerẽdissimã habuit: z in recipiendo iuramẽtũ ab officiarijs sibi eã associauit. in auk. iusiurandũ q̃ prestak. in pin.

54 vt dicit tex. i. d. §. h aũt oĩa. ¶ Refert pariter summa Rosella in ẋbo: restitutio iij. §. v. brũ Thomã p ducissam barbãtie interrogatũ si licitũ foꝛet officia sciaria vẽdere. sic eidẽ rñdisse. Cũ ãt baylinis z officialib⁹ vris nihil cõmittat: nisi tpalis officij ptãtẽ: nõ video q̃re nõ liceat vobis vendere officia: dũ tñ talib⁹ vendatis: de q̃b⁹ ꝓsumi possit: q; sint vtiles ad officia hmõi exercẽda. Et nõ tãto pcio vẽdak officiũ: q̃ recuparе non possint sine grauamine subditoꝛ. Attũ talis venditio expediens oĩno nõ vr: cũ frequẽter ptingat: q; magis idonei sint paupes vt officiũ tale emere nõ possint. Quinetiã si tales diutes sint: tñ q; boni sunt officia nõ ambiũt nec ad lucra inhiant. Et sic q; illa officia emũt vt plimũ hi q̃ peioꝛes sunt: z subditos oppꝛimẽtes diuites facti. Juxta illõ Job. Abundãt tabernacula pdonũ. Magis expediens vr: vt bonos z idoneos ad officia vra liberalr eligat: ꝓ ille. Qui pudẽs ducissa acq̃euit. Pudeat igit ad negocij tã honestũ i viro rõnẽ nõ posse: q̃ sex⁹ fragilitas vt plurimũ auaritissima potuit in muliere. Hã vt sũmista supi⁹ refert officia regimis vẽdi strictissime phibẽt: z talr assũpti nihil dare debẽt: pstim tpe

55 hodierno. ¶ Cũ teste experiẽtia q̃ rex ỽ migra: ex his infinita mala dieti puenirent dem⁹: et si bonus vir vẽdãt: qm pncipat⁹ quẽ ãbit⁹ occupauit: et si moub⁹ vl' actib⁹

z l. iiij. decl sione. circa finem.

52 An sit licitũ p offi cijs publicis dare aut offere pecuniã

53 Salubꝛe cõsiliũ dñe Theodoꝛe pꝛo rius iustitiam de officijs publicis nõ vendendis sed libere cõcedendis.

e ¶ Femineũ sequerenk consiliũ. Stat etiam fieri Childeri cus fracoꝛ rex patr Clodoiei protoclyi stiani: vt hf. j. super verbo: cũdam petro tradide'ũ post pin.

54 Consiliũ bti ihome ad vtilissimã barbãtie de officijs nõvẽdendis.

a ¶ Rebursãdũ p ciũ. Jõ videm⁹ iusti am auari cia ab hoiz societate bulsam. iuꝛta illõ oui dij. li. j. metamoꝛ. Ulcta facet pietas: z ỽgo cede madẽtes. Ultia celestũ terras astrea reliqt ꝛc. q̃ si di. virgo astrea ꝓ est iustitia: q̃ astrei gigãtis filia fuisse dr: reliqt tras: z clam experimur verã eẽ sententiã qua dictũ ẽ pecunie obe-

nõ offẽdit ipsi⁹ tñ iuriꝰ sui ẽ pniciosus exẽplo z difficile est vt bono peragãt exitu: q̃ malo sunt inchoata pncipio. j. q. j. c. pncipat⁹. facit tex. in. c. fi. ibi: quẽ vt dicũt fuit miꝰ canonice assecut⁹ ꝛc. de accusa. De Julio cesare legim⁹: q; adhuc adolescẽs dicẽdi z agendi promptitudine lõge clarus z q̃ vniuersa auderet: atq; speraret. et felicitate quadã gratus multitudini: q̃ vt plurimum liberales colit atq; diligit: tũ ad ambitionem supia modũ ꝓfusus z ardẽs: vtpote q̃ edilitatẽ z pꝛeturã ere alieno meruisset: z tandẽ imperũ vsurpasset (appiano alexãdrino li. ij. de bellis roma noꝛ ciuilib⁹ referẽte) in quo quãta fuerit ei⁹ modestia Suetoni⁹: Plutarchus: Liuius: ac Plini⁹: z ceteri declarãt: anno regni sui q̃nto: teste Orosio cũ in capitolio applicuisset viginti trib⁹ vulneribꝰ ꝓfossus est. Alexãder etiã magn⁹ cui totus oꝛbis nõ sufficiebat anno etatis sue. xxxij. mẽse septimo intoxicat⁹ obijt. Tales pterea qui officia emũt cõiter vẽdunt i minuto q̃ emerũt in globo: q; illis difficile est in potestatib⁹ tẽperare q̃ per ambitionẽ sese ꝓbos simulauerit. dicit Salustꝰ. in iugurthino. vñ talia emere redũdat in grauamẽ subditoꝛ. z totalẽ iudicioꝛ. subuersionẽ: cũ eñ officiũ sub mercede venale disponik: ad eterne retributiõis ꝓmiuꝛ cõsideratio nõ habetur: nisi ad recuperã dũ z rebursandũ pciũ[a]. Dixit tex. in. c. ij. z. iij. ne plati vices suas. Et i epla pma ad Cesarẽ de re publica ab incerto auctore directa: sic dr. Oĩa mala pariter cũ honoꝛe pecunie desinẽt: si neq; magistrat⁹: neq; alia vulgo cupiẽda venalia erũt: ex qua venalitate oĩa mala ꝓcedunt. Unde olim (vt Valeri⁹ lib. iiij. ti. de paupertate dicit) nihil eoꝛ q̃ virtuti debẽtur emere pecunia licebat: inopieq; illustriũ virorũ publice succurrebak. Et sic honoꝛes z magistrat⁹ qui virtuti debẽtur ꝓcio non regias cõgedij de vẽdẽdo z emendo dicta officia obtinuerãt a rege. Ludo. xij. anno dñi mil. cccccvij. sui regni ꝓmo: ordinatiõe sua. xl. declarauit p dictas lras ꝛgedij derogare nõ itẽderat: nec itẽd: bat in futuꝛ. Et si p ipoꝛtunitatẽ vel alias aliqs tales lras cõmẽdaret. phibuit cãcellario eas sigillare. Et si surꝓsus sigillarenk. phibuit gẽtib⁹ curias plamẽti tenẽtib⁹: z q̃buscũq; aliꝰ officiarijs iferioꝛib⁹ talib⁹ lris obedire: iz iteratius. et sic scda iij. aut vltio tussio reg; nihil opabik hꝰ ca

57 su. ¶ Et q; officia vẽdi ñ possunt: ẽ tex. i. l. bachij. C. ó murileg. li. xj. vbi gl. dicit illõ eẽ simoniacũ. facit tex. i. c. lege iul. z. c. fi. §. q. j. z est casus. in. c. j. uncta glo. ibi: super verbo. cõsuetudies. de magistris. q̃ dicit q; talia emere est q̃si simoniacũ. facit glo.

diũt oĩa. Uenalis iustitia. venalis mulier pulchritudo. venalis dentiz fcta est nris tpibus eccla. Mõ a deo nõ ꝓcedit: sz a demõe illo iuda q̃ xp̃z spõsuz z caput ecclesie mercat⁹ pecunia vendere nõ erubuit auctoꝛe sacramẽtoꝛ. Hec absre Salustꝰ i iurgurthino sepe exclamat. rome omia venalia.

56 Ordinatio beati ludouici francoꝛ regis: de officijs nõ vẽdendis.

b ¶ Statuisse cernim⁹. Unde q̃ habẽk. j. super ẋ. ceca bona. dum loq̃k de fructu et emolumẽto iurisditionis vẽdendis et ad firmam tradendis.

57 Etiam iure ciuili z positiuo officia vendi prohibenk.

in.l.j.ff.ad le.iul.de ambitu. vbi Bar.dicit: ꝙ illud qđ canoniste vocāt simoniā: legiste dicūt ambitū: q̄ cōmittit᷑ in redemptiōe pecuniaria officioꝝ. facit tex.in.§.si quis tutor.ver.sed si q̄s p̄sens.insti.de suspec.tuto. vbi redimēs pecunia tutelā tradi dꝫ p̄fecto vrbis puniēdus.l.j.§. itē solēt.ff.de offi.p̄fec.vrbis.ꝛ vtrobiq̄.glo.arguit ꝯ doctores: q̄ pecunia data redimūt
58 scholares. ¶ †Alteri⁹ videat᷑ glo.pragmatice sup ver.ecclīasticis.ti.de annatis. premissa tñ nō referētem. Videatis etiaꝫ Bar.in.l.licet ꝑ herede.ff.si q̄s omissa cā testa.volētē: ꝙ q̄ dat ꝓ officio aut p̄bēda pecuniā: cū det malo aīo: titulū dꝫ habere lucratiuū: lꝫ gratis officiū illud nō habuerit. Vñ poterit indubitāter reuocari: qꝛ titulus nō ei cēset᷑ onerosus: imo vt vidistis officiū est ipetrabile tanq̄ vacās: cū simoniacus titulū nō habeat. ꝺm glo.in.c.nisi cū pridē.in p̄n. de renūcia. Nā iura supi⁹ allegata.ꝛ Bal.in.d.l.q̄ se patris.C. vñ libe. violentia bñficiū pecunia accepta cōcessum esse irreuocabile: loq̄tur de beneficijs ꝛ p̄uilegijs: in q̄b⁹ nō cadit ambitio. Ut qꝛ sunt bñficia p̄rimonialia puta feuda: ꝛ officia simplicia nudam administrationē habētia sine iurisdictiōe: ꝓ quibus dari pōt pecunia. Qua accepta erūt officia sic cōcessa irreuocabilia. ꝺm dñm Anto. ꝛ Panor.in.c.tuā.de eta.ꝛ q̄li. Prouiso ꝙ offerat᷑ ꝛ detur publice ꝛ nō occulte. l.j.§.sed si q̄s.ff.de pollicitatio. q̄ vere itelligit᷑ de honore siue iurisdictiōe ꝺm eos. ꝛ Saly.in.l.j.C.ad le. iul. de ambitu. Si aūt pecunia daret᷑ etiā ꝓ his simplicib⁹ administrationib⁹ occulte ex pacto: certe p̄sumeret᷑ ꝯ sic mercātes.argu.l.j.C.de fa
59 mo.libel. ¶ †Nō iuridice ꝛ scīe ꝑ arrestū curie parlamēti tholose ꝓhibitū fuit āno dñi millesimo.cccclxx. cathedras doctorales vēdi pena ꝯtrafacienti adiecta. Qđ fuit expost alio arresto ꝯfirmatū die p̄ma februarij anno dñi millesimo.cccclxxvj. Et p̄terea additū ꝛ ꝓhibitum loca collegialia vēdi in vniuersitatib⁹ fundata: et cū decreto irritāte. Sed q̄cq̄d de iure cōi ordinatiōib⁹ regni ꝛ arresto parlamēti dicat᷑: hodie nō istam⁹ i istis: qꝛ tp̄ale ꝛ spirituale ꝛ cet᷑a oīa venalitati exposita sūt.
60 Et oīa pecunie obediūt. ¶ †An aūt posset q̄s sine pctō: nō dico emere: aut importune petere: sꝫ sola volūtate dignitatē vł officium appetere ꝛ desiderare. Sup quo dicit Hugo de prato. Presupposito tñ ꝙ talis digni⁹ sit gradu quē appetit: al's nō. Talis pōt appetere dupliciter. Uno modo ꝓpter status altitudinē: ad quē sequit᷑ honor: ꝛ reuerētia: ac sufficientia tēporaliū. ꝛ hoc mō est pctm̄ mortale: qꝛ ꝓcedit ex cupiditate ꝛ ambitione. Nec obstat dictū p̄hi in suis ethicis: ꝙ hō est aīal regiū honoꝝ cupidū: alteri sociale per naturā. Nec vlla est tāta humilitas q̄ dulcedine glorie nō tāgatur. vñ illa scꝫ gloria a claris viris interdū ex humillimis reb⁹ petita est. dicit Valeri⁹ lib.viij.ti.de cupiditate glīe. Immo Temistocles sapiētissim⁹ ꝛ p̄hs dulcedini glīe pene adiecit gloriā: vt ibi dr. Quia intelligit᷑ ꝙ hō esse dꝫ cupidus virtutū que ad se trahūt honorē: et quib⁹ honor debetur: qui solus est p̄miū virtutis ꝛ dari dꝫ solis v̄tuosis. Et si male dispēsando eis nō conferat᷑ in hoc sclo per habentē ptātē: qꝛ ipso facto eis cōpetit: cū illo semp gaudebūt in paradiso. iuxta illud Statij lib.vij.tebaidos. Ite (inquit) alacres: vñ nūq̄ morient᷑ honores. Nec sunt hec officia nisi signum honoris propter virtutes competentis. Alio modo potest intelligi ꝙ officium appetat: vt proximis ꝓdē sic possit. Et si hoc laudabile sit iuxta illud qui ep̄atum desiderat: bonū opus desiderat: nō vt p̄sit: sꝫ vt prosit. Nihilomin⁹ tñ sic appetere p̄sumptuosum est. Scilꝫ presumere ꝛ se estimare ad hoc sufficientē: ꝛ cōsequēter cū p̄sumptio
61 sit filia supbie: est detestabilis. ¶ †Hinc est ꝙ talis gradus non pōt absq̄ pctō appeti. Iuxta illud aurelij Augu. lib.ix. de ciuitate dei. Locus inq̄t supior: ꝛ si administret᷑ vt decet: indecēter tñ appetit᷑. Vñ nō sine cā ꝛ rōne hala magister equitum: spuriū meliū regnū romanoꝝ affectantē occidit. Valerio referente. lib. v. ti. de ingratis. Qđ fuit sibi reputatū ad maximā reipublice gratitudinē ꝛ obsequiū. Et vt
a idē Valeri⁹ a lib.vj.ti.de seueritate dicit. Par indignatio ciuitatis aduersus Spuriū cassiū erupit: cui plus suspitio cōcupite dñatiōis nocuit: q̄ tres magnifici ꝯsulat⁹: ac duo speciosissimi triumphi ꝓfuerūt. Senatus eñ populusq̄ roman⁹ non cōtent⁹ capitali eū supplicio afficere: interēpto domū supiecit: vt penatuꝫ quoq̄ strage puniret᷑. In solo aūt edem telluris fecit: itaq̄ qđ p̄us domiciliū potētissimi viri fuerat: nunc religiose seueritatis monumētū est. Et sequit᷑. Eadē ausuꝫ Spuriū meliū ꝯsimili exitu patria mulctauit. Area v̄o dom⁹ eius quo iustitia supplicij notior ad posteros perueniret: equi melij appellationē traxit. hec ille. Nā vt diuus ait impator in.l.j.C.de comiti.ꝛ p̄po.schola.li.xij. dignitates ꝛ dñatiōes a casu debent ꝛ fortuna: qꝛ lꝫ i abstracto emanauerit a deo. in auf. quō opor. epi. i p̄n. ꝛ.c.solite.de ma. ꝛ obe. tñ i ꝯcreto ꝓut isti adherēt: aut illi a fortuna dependēt ꝺm Io.de pla.in.d.l.j. iō peti nō debēt. Vñ diu⁹ ait bern. Quoties hoib⁹ p̄esse desidero: deū meū p̄ire ꝯtēdo: ꝛ tūc nō sapio q̄ dei sūt.

58 Viō q̄lr intelligit᷑ ꝙ beneficiuꝫ p̄ncipis pecunia data obtentū reuocari non potest.

59 Arresto parlamēti tholose ꝓhibitū ē cathedras doctorales vēdi: necnon loca collegialia.

61 An possit q̄s sine pctō honorē ꝛ officiū appetere.

a ¶ Et vt idēꝫ Valeri⁹. vide.j. sup verbo. domum. An ꝓpter delictuꝫ sit domus destruēda.

¶ Pariter dicit Chrysosto. super Mat. Quicūq̄ primatū desiderauerit in terra inueniet cōfusionē in celo. Nec inter seruos christi cōputabit᷑: q̄ de p̄matu tractauerit. Qđ nobis etiā christus ostēdit: q̄ aufugit: cū regē eū facere voluerūt. Ioā. vj. Ob qđ concludit Apl's ad Hebre.v. Nemo sibi assumat honorē: nisi qui vocatus fuerit: sicut Aaron. sic ꝛ christ⁹ nō semetipsum clarificauit vt pontifex fieret: sed qui locut⁹ est ad eū. Fili⁹ meus es tu ego hodie genui te. Quēadmodū ꝛ alibi dicit. Tu es sacerdos in eternū ꝺm ordi-
62 nē melchisedech. hec ille. †Cui ꝯcordat qđ optimus princeps ille Adrianus. Cū ab eo viri pretorij peterent: vt sibi liceret de iure respondere: qđ ex principis autoritate ꝓ officio tunc fiebat rescripsit hoc nō peti: sed prestari solere. l.ij.§. prim⁹ diuus augustus.ff.de orig.iur. Numa pōpilius (vt plutarch⁹ ait) cū anno etatis sue xl. legati venissent ꝓ eo rege assumendo: ipsoq̄ nō acquiescente ac dicēte ꝙ oīs vite humane mutatio sit periculosa. Tandem instātib⁹ legatis atq̄ rogātibus ne populus iterum in seditionē veniret regnū lacessitus suscepit: ꝛ scđs post romulum rex effect⁹ fuit. vnde regnare est nolle regnare cū possis dicit Sene.lib.ij.de bñficijs. Qđ prudēter cōsiderans scipio aphrican⁹ cōsulatū ad vitā suā ei oblatū et honores diuersos suscipere recusauit: de quo Valeri⁹ li.iiij.ti.de moderatione animi. sic dicit. Nō defuit maiorib⁹ grata mens ad premia superiori aphricano exoluenda. Si quidē maxima ei⁹ merita parib⁹ ornamētis decorare conati: voluerunt illi statuas in comitio in rostris in curia in ipsa deniq̄ iouis optimi maximiq̄ cella ponere. Voluerūt imaginē ei⁹ triūphali ornatu indutā capitolinis puluinarib⁹ applicare. Voluerūt ei ꝯtinuū p oēs vite annos cōsulatum perpetuāq̄ dictaturā tribuere: quoꝝ sibi nil neq̄ p plebiscito dari: neq̄ senatusconsulto decerni patiendo pene tantū in recusandis honoribus se gessit: quātum egerat in emerēdis scꝫ honorib⁹. hec ille. Considerabat iustissim⁹ ille ꝯsul de publico ministerio nihil cuiq̄ preter laudē bene administrati officij accedere debere: vt idē dicit Valerius eo.li.ti.de abstinētia ꝛ cōtinētia. loquens de quinto fabio gurgite. Et ibidē scipio emilian⁹ nō quātū auri ꝛ argenti: sꝫ quantū amplitudinis honoris ꝛ glorie pondus secum ferret estimabat᷑. Ex quo facile cōuinci potest: ꝙ nō virtutib⁹ ex dignitate: sed dignitatibus ex virtute honor accidit. Ideo nō ab re viri sancti dum in prelatos eligebantur: renuebant: ꝛ possetenus restiterunt. vt legitur de beatis nicolao: martino: gregorio: ꝛ alijs pluribus sanctis. ¶ Similiter et labeo noluit cū ei offerret᷑ ab augusto consulatus quo suffectus fieret: ꝛ honorem susciperet. l.ij. §.post hunc. allega.ti.ff.de orig.iur. Leti erant qui regna deponebant ꝛ tristes cui dabant᷑. dicit Vale.li.v.tit.de indulgētia patrū in liberos. in fin. Scientes: ꝙ indignus est regno ꝛ sacerdotio: nisi ordinatus fuerit inuitus. l.si quēquā.C.de epis. ꝛ cle. Nō certe dꝫ homo sibijpsi assumere officiū publicū violentia: prece: precio: aut simulatione. sed cuꝫ sibi imponit᷑ pro vtilitate populi debet cū timore suscipe: sicut christ⁹: de quo dicit idē Apl's. ꝙ nō arbitrat⁹ fuit rapinā se deo patri equalē facere: sꝫ pater hoc fecit: dicēs. Fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te. super quo dicit aureli⁹ Augu. in li.de ciui.dei. Ociū sanctū querit charitas: negotiū iustū. s. per officiū publicū suscipit necessitas charitatis. quā sarcinā si null⁹ iponit cōtēplande veritati vacandū est. ꝛ hoc est qđ dicit Apl's vbi.s. Nec quisq̄ sumit sibi honorē: sed qui vocat᷑ a deo tanq̄ aaron. Ille eñ a deo vocat᷑: q̄ modo debito instituit᷑. Al's ꝛ sepe officia desiderata ꝛ petita tristem ꝓducunt effectū. Iuxta illud: qđ solitus erat dicere August. Plerūq̄ ptās q̄ petitur premit. Quid eñ aliud est potestas culminis: nisi tēpestas mētis: in qua cogitationum ꝓcellis semp nauis cordis quatitur: huc illucq̄ incessanter impellit᷑: vt p repētinos excessus oris ꝛ opis quasi per obuiātia saxa frangat᷑. dicit Greg. in pastorali. et Claudian⁹. Tollunt᷑ in altū vt lapsu grauiore ruant. Unde ceci sunt ꝛ duces cecoꝝ cū eolo ventoꝝ rege gloriātes: ꝛ (vt poeta li.j. Eneiđ. refert) dicētes. Tu mihi quodcūq̄ hoc regni tu sceptra iouēq̄ Cōcilias: tu das epulis accūbere diuū: Nimboꝝq̄ facis tēpestatūq̄ potētē. Per q̄ clare ꝯstat oēs tales nimboꝝ. i. vētoꝝ ꝛ tēpestatū eē duces: q̄s increpat diu⁹ ille Bernar. i suis epl'is. Quid postea abis: q̄ possessa onerāt: amata inquinant: ꝛ amissa cruciant: qꝛ ꝺm Ph̄m. viij. ethico. Principat⁹ quāto maior: tāto instabilior: quāto sublimis assensus: tāto lapsus piculosior. dicit Hiero. ad demetriadem. Sed mens potētie auida nec abstinere nouit a vetitis: nec gaudere ꝯcessis: nec pietati adhibere ꝯsensum. xlvij. di. c. virū. videatis Lucā de pēna i.l. iubem⁹. C.de ꝑxi.sac.scri.li.xij. ꝛ in.l.j.C.de vete. eo.li. Que paulo lati⁹ a me vobis narrata sunt. vt facile itelligat᷑ honoris sedes pestilentie cathedras a Dauid rege pulchre appellari: q̄s nemo fere ꝯscēdit: cui a laborib⁹ q̄s: a piculis securitas ꝯcedat: illis maxime: q̄b⁹ inuisa est alteri⁹ ptās:

62 No. cōtra desiderantes officia ꝛ prelaturas q̄ nō cōputant᷑ i legitimam nec in collatione veniunt.

Universidad de

putantes alieno fulgore suam obscurari. Nunqd lucifer honorē ambitudo ⁊ sedē ab aquilone appetēs ilico cecidit. Nūqd apollo deus Phaetonti filio suo currū solis in quo sederet petenti ⁊ ꝯſir regimen mūdi lib.ij. Methamor. rñdit. Nō honor est: penā Phaeton ꝓ munere poſſis. Et q2 currū tam sublime ostēdendo pris monita cōtēpsit: toto orbe combusto cecidit: ruptaqꝫ ceruice expirauit Guiđ. ibi dicēte. Consternuntur equi: ⁊ saltu in ꝯria facto colla iugo eripiunt: abruptaqꝫ lora relinquūt: illic frena iacent illic temone reuulsus Axis i hac radij fractaꝝ parte rotarum Sparsaqꝫ sunt late laceri vestigia currus At Phaeton rutilos flāma populante capillos Voluit in preceps lōgoqꝫ ꝑ aera tractu fert: vt īterdū de celo stella sereno ⁊c. ¶ Unde finis honoris ambiti: aliud qꝫ pena ambitionū nō existit. quos Val. li. vij. ti. de sapiēter dictis (Socratē referēdo) posseten⁹ retrahit honores iqt cōcupiscis: qui qꝫ plures pessundederūt. Diuitias appet: q multis fuerūt exitio. Regna tecū ipsa voluis: quoꝝ exit⁹ sepe numero miserabiles cernūt. Splendidis cōiugijs man⁹ inijcis: ad hoc vt aliqñ illustrēt: ista nōnunqꝫ fundit⁹ domos euertunt. h ille. ¶ De methrodoro sic dr. Methrodorus Rhetor grecus ⁊ legista apđ calcedonē e phica disciplina in ciuilē mutat⁹ ꝓpter eloquētiā qꝫqꝫ pauꝑ eēt: claꝝ cōiugiū obtinuit: ⁊ a mitridate rege iuri reddēdo ꝓposit⁹ est. Sꝫ postmodū ad tygranē legat⁹ missus cuꝫ ab eo recessisset inuit⁹ remissus est. Ac iterū reuertēs sine regis opa siue alio morbo decessit. Sensitqꝫ phicā vitā imprudēter se dereliqsse: que si neqꝫ honores neqꝫ opes cumulat attñ saltē periculis molestijsqꝫ cōplimis: vt experientia didicim⁹ caret. Sepe eñ ignominiosus est finis. hec Bergoñ. Et hinc est: q dignitas alteri⁹ fris i collatōe bonoꝝ: nō venit. Cū iuxta papiniani respōsum dignitatꝫ onera multa extāt. l. j. §. nec castrēse. ff. đ col. bo. Et ꝯñr i legitima nō cōputat: sicut nec officiū pris pecunia filio emptū. đ q tñ ꝑ Pau. Jab. ⁊ Bal. sup hoc plene loquētē. i. l. oimodo. §. iputari. C. de inof. te. Talia eñ sunt pl⁹ oneris qꝫ
63 vtilitat. ¶ † Jō nō posset simul qs duo tenere officia ēt secłaria. l. qsqs. C. đ coh. vbi bart. li. xij. Nec duos honores. l. libert⁹. §. pscri. ad mu. ⁊ l. fi. C. đ asses. ⁊ l. qsqs C. đ px. sa. scri. li. xij. Nec duas militias. l. his qđe. §. iposterū. C. q mi. pñt. li. e. Ob qđ apud romanos quint⁹ muti⁹ volusij auditor hō qstori⁹ cū eēt vltra ꝓficere noluit. Cū august⁹ illi ēt ꝯsulatū offerret. l. ij. §. fuit eodē tpe trebati⁹. ff. de ori. iu. Et apud frācos Gaguy. li. ix. c. iij. Referēte cū Joan. solleuill⁹, hō sine ꝯtrouersia eruditus ⁊ iust⁹ duo gubernacula i vrbe Parisieñ. gessisset: nō inscius qꝫte solicitudinis erat vtriqꝫ officio inseruire regē. s. Karolū. vj. adiuit: curas enarrās q bino magistratui incūberēt: alteri vix se satis esse posse. Orare vt vno se abdicare posset: deputat i ei⁹ locū Joā. iuuenell⁹ iter plameteos aduocatos boni nois ⁊ ꝓbitatis vir ⁊c. De eñ qđ h eminet pl⁹ ꝺm Greg. meroꝛib⁹ afficit: qꝫ honorib⁹ gaudet. xiij. di. c. nerui testiculoꝝ. Et q succedit in honore expedit q ēt succedat in onere. c. ex lris. de pig. ⁊ c. aduersus. de imu. ecc. Ex qb⁹ resultat bestialitas emētiū officia publica: seu poti⁹ onera picula ⁊ incōmoda

63 Un⁹ et idē duo officia secularia tenere nō potest.

64 ineuitabilia. ¶ † Tñ restat casus fallētie expedit⁹: in q femina tenere pt feudū. vcꝫ si pecunia eū redemerit. ¶ Preterea fallit regła vbi feudū eēt femineū. c. j. đ na. suc. feu. ⁊ c. ij. đ fi. na. ex ma. ad mor. ꝯcto. vel vbi specialr cōuenit in inuestitura: q trāseat ad femias. c. j. de feu. fe. Quo casu tenor iuestiture derogat oi nature feudorū. ꝑ tex. quē ibi Bal. ad'h đt egregiū i ti. de duo. fra. a capi. inue. ibi: tenorē inuestiture ⁊c. Adeo q si inuestit⁹ fuerit pr eo pacto: vt sui descēdētes masculi ⁊ femie feudū hre possint: tūc femina succedere pote
65 rit ¶ † Nō verū intelligatis deficiētib⁹ masculis: q2 lꝫ ꝑ tenorē inuestiture videat pariter iuitati tā mascul⁹ qꝫ femina: attamen ex rigorosa feudoꝝ ꝯsuetudine masculo extāte sꝑ femina cēset exclusa. c. j. §. filia vero. de suc. feu. ⁊ in. c. j. epis. vł abb. feu. dare nō pos. ⁊ in. c. sisr. de capi. q curiā. vendi. Et multomagis hoc verū erit: vbi pr de feudo fuisset inuestit⁹ ꝓ se suisqꝫ heredib⁹ legitimis masculis. Et his deficiētib⁹ ꝓ feminis: q2 tūc femine velut tpalr excluse ⁊ nō ꝑpetuo ad feudū deficiētib⁹ masculis admitterent. c. j. đ iue. quā titi⁹ accepit a semproñio. ⁊ i. c. đ eo q sibi ⁊ he. suis. Alr āt nō venit femina: lꝫ pr iuestit⁹
66 foret ꝓ se ⁊ heredib⁹ suis. ¶ † Cū i materia feudali v̄bū heres solū ꝓ filio masculo accipiat: ⁊ non ꝓ filia: nec extraneo hrde. c. j. đ alie. feu. vt clare ꝯsuluit Luđ. ꝯsi. j. inci. visis in facto ⁊c. Et ēt filia i feudo succederet: si mortuo pre dñs feudi eā de feudo iuestiret de ꝯsensu illoꝝ: q erāt i feudo successuri. c. j. de alie. feu. mr̄ni. ⁊ de suc. feu. c. j. §. h qꝫ. Et ita i ꝑdictꝫ casib⁹ cōsuluit idē Lu. ꝯs. xxxiij. ⁊ lati⁹ ꝯs. ccclxvij.
67 ¶ Postremoꝛ addēdo: filia ēt in feudo succederet vbi statuto vel ꝯsuetudine regionis ꝑmitteret vt seruat in pñti regno francie: vbi femine sicut masculi in feudo succedūt ꝺm Jo. fab. in aut. ingressi. C. de sacrosanc. eccle. vbi dicit feuda in regno frācie ad instar pr̄imonioꝝ eē redacta. ꝑ q ē tex. i. c. significauit. ꝺm itellectū Host. quē ibi refert ⁊ sequit Pasi. đ rescr. in pn.

64 Restat feminaꝫ tenere posse feudum pecunia acquisitū ⁊ idē si esset femineū aut ex ꝑsse dictū in iuestitura.

63 Feudū ꝓ masculis et feminis acceptum: nūqꝫ trāsit ad feminā nisi deficiēte masc'o.

66 In materia feudali v̄bū heres ꝓ masculo accipitur.

67 Ex cōsuetudine vel statuto patrie sicut i frācia pñt femine in feudo succedere.

⁊ i. c. dilecto. i pn. đ test. ⁊ tꝫ idē Jo. fa. isti. de legi. p. tu. i fi. ⁊ ꝯsuluit zab. car. ꝯs. lxuij. in fi. ⁊ Guido pape. q. lix. dicēs ita ꝺuari etiā i pria dalphinat⁹. idē dicit. q. cxxxiij imo etiā in materia feudoꝝ appellatione suorum heredū: nō solū veniunt in hoc regno filie: sed etiā quicūqꝫ alij etiā extranei heredes: sicut in hereditatibus patrimonialib⁹ ꝺm eūdē. q. ccxxx. Et qđ plus est veniūt feuda in generali alienatione bonoꝝ ꝺm Jo. fa. in. §. j. in fi. insti. de reꝝ. diui. Et posito etiā q feuda haberēt annexā oimodā iurisditionē: filie in ꝑsenti regno in eis succedūt ex ꝯsuetudine: quā iurisditionē exercebūt per aliū vel per se ipsas: si hoc habeat cōsuetudo. vt in. c. dilecti filij. de arbi. Sicut faciebat Dido regina postqꝫ carthaginē ꝯdidit: vt habet alleg. lib. j. eneiđ. ibi: Jura dabat: legesqꝫ viris. Et plures alie ita fecerūt. de quib⁹ supra vidistis. Et pulchra dicit Fely. i. c.
68 dilecta. de maio. ⁊ obe. ¶ † Et nedū eo nūc succedūt femine in feudis ligijs: que q sint declarat glo. sup v̄bo: hō ligi⁹. in cle. pastoralis. de re iudi. Spec. ti. de feudis. §. qm̄. ver. xxj. Et ibi Jo. and. i addi.
a incipien. ⁊ sciendū[a]. Tñ idē erit i feudis nō ligijs probata ꝯsuetudine in loco ꝺm Alexā. in ꝑma parte cōsi. xxx. incipi. Omne datū. in respōsiōe ad quartū argumentū. Et Jason. in ꝑludijs feu. vij. diuisiōe. ⁊ in. l. de qb⁹. xxij. col. ff. de legib⁹. Et est casus in. đ. c. significauit. ꝺm Hostiē. ⁊ Panor. ibi: ⁊ henricū. in. c. ex parte. i fi. de
69 feu. ¶ † Nam in hoc regno videm⁹ feuda multū alterata: q2 licet iure cōi feuda ⁊ vasalli ipsis inuitis alienari nō possint: cū intersit subditoꝝ non mutare dñm: q forsan potētior est ad ipsos defendēdum: sicut interest libertoꝝ suū nō mutare ꝓronū. l. inuit⁹. vbi bona glo. ff. de fideicō. liber. ⁊ plene Fely. in. đ. c. dilecti. iuxta illđ Luce. xj. Cū fortis armat⁹ custodit atriū: in pace sunt oia que possidet. vt plene no. Bar. in. l. si is qui. §. fi. ff. de pigno. ⁊ Joā. fa. pleni⁹ in. §. itē seruiana. vij. col. ver. sed quid dices: tu debes mihi homagiū ⁊c. insti. de actio. Uerūtamē q2 ratio supradicta nō est ꝑpetua: imo aliquoties potius interest vasalli esse hoiem capellani sui: q modice ipm vexabit: qꝫ alicuius magni ⁊ potētis tyrāni: q plures sepe daret ei molestias. Ob qđ dicit Panor. in. c. iniustuꝫ. de rerū permu. honorabili⁹ esse quē subijci ecclesie: ⁊ sic deo seruiendo regnare qꝫ subesse dño tēporali. facit. c. multos. liiij. dist. Uidem⁹ hodie in ꝑsenti regno frācie ex generali regni cōsuetudine feuda libere vendi ⁊ alienari sicut patrimonia: ꝺm Jo. fa. in dicto. §. itē seruiana. ⁊ clarius in §. j. insti. de rerū diuisio. ⁊ in. §. fi. instit. de assignatio. liberto. vbi plus dicit: q feuda homagia ⁊ cetera iura veniunt hodie in francia in generali bonoꝝ alienatiōe. Adeo q si decime tenerētur per laicū ab ecclesia in feudum. iuxta. c. cū apostolica. de his q fiunt a prela. vendi possent: etiā alijs similiter laicis: sicut alia feuda. vt ibi dicit: ⁊ in dicto. §. itē seruiana. Dūmodo vendātur capaci: puta alteri nobili ad tenendū decimas dispensato: ⁊ masculo. q2 cū femine in feudo succedere non possint: has decimas in feudū tenere nō possent. vt supra dixi in prin. Nec si venderētur eas retrahere posset tanqꝫ proximior de genere: etiā si quis ad tenendum decimas priuilegiat⁹ ꝓ se ⁊ recta linea descēdētibus eas vēderet: non posset ꝓximior agnat⁹ vel alius collateralis eas offerendo preciū infra annū ex consuetudine regni retrahere. argu. l. verū. §. si seruo cōi. ff. ꝓ socio. tamē in ꝑsenti regno quibuscūqꝫ laicis vendūtur: ꝺm Jo. fa. lꝫ contrariū ⁊ forte melius de iure in feudo decime videatur tenuisse in. §. loca. insti. de contrahen. emp. ⁊ in dicto. §. j. ⁊ plene Panor. in c. prohibemus. de deci. ⁊ Fely. in. c. que in ecclesiarū. xxiiij. col. de consti. Tñ primū in facto seruatur in francia: q2 libere vendūtur feuda decimarū: similiter dñationes: ⁊ iurisditiōes vēdi possunt: ⁊ obligari: in iudicio deduci: sup his transigi: ⁊ cōponi per dños sine cōsensu subditoruꝫ ex consuetudine regni: qua sunt feuda ad instar patrimonioꝝ quo ad hoc redacta: vt dixi. Que cōsuetudo valet ꝺm Panor. in c. auditis. vij. col. de prescrip. Jasonem in dicto. §. itē seruiana. xxiij. col. ⁊ Barba. i c. ad qstiōes. de reꝝ ꝑmu. Ad qđ facit qđ decidit Bal. in. c. j. de succes. feu. vbi dicit q lꝫ sup feudalib⁹ testamētū fieri nō possit: ⁊ si fieret nō valeret: etiā ꝓ aia vł alia pia cā. c. j. §. donare. qualr oliꝫ feu. alie. pote. ⁊ in. c. imperialē. vbi bal. de ꝓhibi. feu
70 di. alie. ꝑ Frede. ¶ † Tñ hic ⁊ vbiqꝫ citra mōtes ex gñali ꝯsuetudine seruat: q quis de talib⁹ bōis testat: sicut de pr̄imo
b nialib⁹ seu allodialib⁹[b]. Jta q valet cōsuetudo ꝺm eū: quē seqtur Jason. in. đ. l. de qb⁹. xx. col. ff. de legi. post glo. ibi: circa q multa singularia cōsuluit Panor. in ij. parte. cōsi. iij. xx. col. in decisiōe. q. xxij.
71 ¶ † Ubi iter ceta ꝯcludit feuda alienari posse ēt sine ꝯsensu subditoꝝ cū vniuersitate territorij. s. alienādo subditos cū territorio. sec⁹ si retēto territorio dñs alienaret ius: qđ hꝫ in aliquē: vel aliquos subditos ⁊ hoies suos. qđ fieri nō pt de iure sine eoꝝ ꝯsensu: ꝑ. đ. l. iuit⁹. ff. de fideicō. li. vbi glo. q sic intel'igitur ꝺm Alexā. in. v. parte. consilio. xxv. vj. col. Nisi talis alienatio fieret in casu maxie imminētis necessitatis. Argu. l. patronus. ⁊ l. medicus. ff. de operis liberto. facit tex. in. c. j. §. ex ea-

68 Femie i regno frācie etiā succedūt i feudis ligijs ⁊ i nō ligijs.

a ¶ Et sciēdū. Et clari⁹. j. super v̄. Et vxorē noie adelasiā. i. j. arti. ⁊. iij. decisione.

69 Etiam feuda vendunt in regno frācie ⁊ ipignorātur: imo veniūt i gñali obligatiōe bonorum.

70 Ex cōsuetudie q libet đ feudis testari potest.

b ¶ Seu allodialib⁹ De quo qualiter intelligit hr̄ plene super. đ. v̄. Et vxorē noie adelasiā. i. j. arti. iij. iiij. et v. decisio.

71 Etiam dñi vēdere pñt feuda, ⁊ hoies sine cōsensu eoꝝ: ex generali ꝯsuetudine regni.

Universidad de

dem.de lege cõradi. vbi cuʒ territorio ho
mines alienãtur ẜm Bal. in.l.ij.ff. soluto
matri. ꝛ in.l. si plures.C.de cõdi.insertis.
ꝛ in.l.ij.C.de dona. Si ergo ex cõsuetudi
ne regni frãcie talia permittãtur: non est
mirũ: si etiã femina in feudo succedat: et
pariter sua soboles: q̃ seruire per substitu
tũ poterit: sicut facit ecclesia pro feudis q̃
tenet. Qua ↄclusione p̃supposita: q̇d erit
si comes habẽs feudũ decesserit: relictis
nepote ex filia primogenita predefuncta:
ꝛ scd̃ogenita filia vel vlterioris gradus:
vel relicta filia ꝛ fratre suo dicte filie pa-
truo: quis illoꝝ p̃ferri dʒ in comitatu. Vi
deatis Bal. in.l. quotiẽs.C. de suis ꝛ le.
her. ꝛ clari⁹ i aut. cessante.C.de legiti. he
redi. Cynũ in aut. post fratres. illo eo.tit.
Spec.tit.de loca.§.nũc aliqua.ṽsi.cxlvj.
Bar.in.l.liberoꝝ.ff.de ṽbo.sig. ꝛ Bal.in
aut.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccle. ꝛ
in.c.j.quẽadmo.feu. ad feminaʒ ptineat.
72 ¶ † Preterea etiã de iure cõi femina in
feudo seruitio alicui⁹ dñi nõ subdito suc-
cedere posset. de quo in.c.dilecti.de arbi-
tri. Etiã in regno: sicut pluries successit fe
mina in regno apulie: vt dicit Bal. in di-
cta.l.quotiẽs. Qꝺ nõ pmittitur in regno
frãcie: nã licet p eo nullũ prestetur obse-
quiũ nec seruitiũ: cũ alium q̃ deũ non re
cognoscat superioreʒ.c.per venerabilẽ. q̇
filij sint legiti. Tñ in ipso regno ex ipsi⁹
speciali ↄsuetudine nunq̃ femĩa succede
ret: qꝺ etiã ortũ habuit a lege regni anti-
qua q̃ vocatur salica: qua prohibitũ erat
73 feminã succedere in ipso regno. ¶ † Cu-
ius legis ṽba (quo ad ppositũ sufficit)
sunt hec. Nulla portio hereditatis de ter
ra salica mulieri veniat. Sed ad virilem
sexũ tota hereditas pueniat ꝛc. Que ṽba
interp̃tãtur de regali dñio: qꝺ a nullo de
pendet: nec alicui subijciẗ ad differentiã
allodioꝝ seu terraꝝ: que in allodiũ subdi
tis conceduntur a rege. Terra eñi salica
dr̃ q̃ corone adheret: q2 autores legis sa-
lice cũ loq̄banẗ de allodio semp intellige
bant de terra sine hereditate subditoꝝ: q̃
in allodiũ datur ꝛ recipiẗ: sola regi supio-
tate reseruata. Et ad differẽtiã feudoꝝ:
pro quibus vltra superioritatẽ regi debe
tur seruitiũ. Vnde ad differentiã terre al
lodialis ꝛ feudalis. Terrã regiã vocabãt
a salicã[a]: q2 lex salica a francis principibus
cõstituta. Primo formã succedẽdi: et mo
dũ regẽdi in terra regia docuit: qꝺ antea
nõ fiebat: quinimo absq̃ lege viuẽtes for
74 tior obtinebat principatũ. ¶ † Est aũt
lex salica cõstitutio regia sub faramondo
primo francoꝝ rege inclyto decimo anno
sui regni. Responsis quatuor prudẽtum
ab eo deputatorum initiata: subsequẽter
a principibus emologata: ꝛ ex post ẜm di-

73 Tenor legis salice.

Quãuis in frãcia succedãt femie i q̄buscunq̃ feudis: tñ ad eas nũq̃ regnum ipʒ deferẗ: lege salica ꝛ ↄsuetudine antiqua obsistẽtib⁹

a ¶ Vocabãt salicaʒ. Vt de his claẗ habeẗ sup dcõ ṽ. Et vxorem noie adelasiã. art.j.in ij.ꝛ.iij.decisionib⁹.

74 Quid

uersitatem temporum: per varios reges
emendata et augmentata. prout factum
fuerat apud romanos de lege decẽ tabu-
larum a grecis obtenta: cui due fuerunt
addite a romanis tabule: ꝛ demũ emẽda
ta ꝛ in aliquib⁹ correcta. Sic pariter fuit
dicta lex salica vsq̃ ad tẽpora karoli ma
gni: qui impator fact⁹ leges romanas in
regno legendas suscepit: ꝛ ad hoc studia
multa fundauit: sine tñ legis illi⁹ deroga
tiõe: cui expost (habitis legib⁹ romanis)
75 nihil additũ est nec emendatuʒ. ¶ † Et
dicitur lex salica ẜm aliquos a ciuitate sa
lechãti vltra rhenũ fluuiũ alemanie: vbi
tunc galli habitabãt sita: eo q᷑ in dicta ci
uitate autores primi infra nominãdi eaʒ
initiarũt: vel diciẗ a sale cõdimẽto oris: ꝛ
deriuaẗ salica: quasi licituʒ condimentũ.
vel a sale prout est masculini generis: q̃si
sit licite ꝛ sapiẽter condita. Ita q᷑ sit gal-
lorum sophia ꝛ sapiẽtia. de qua lege me-
minit impator in ti.de filijs natis ex ma-
trimo. ad morga. cõtracto. in vsib⁹ feudo
rũ. Et gaguynus galloꝝ gesta exordiẽs.
lib.j.c.iij.sic dicẽs. Primus omniũ Mar
comirus dominationẽ in frãcos accepit:
quẽ a Priamo troiano rege prognatũ in
summa veneratione habebãt franci. Hic
preterq̃ vallo muroq̃ munire vrbes ni-
76 hil illustre gessit. ¶ † Sʒ erat illi filius
pharamõdus corporis ꝛ animi prestãtia
insignis: hunc ex ↄsilio patris sibi primũ
regẽ constituunt. Regẽdi pmissa sibi po
testate. Anno salutis.ccccxx. Qua mode
stissime administrata. Undecio post acce
ptũ regnũ anno morte absumpt⁹ est. Re-
licto Clodoueo filio regni herede. Ꝥ pha
ramõdus autor fertur extitisse legis que
salica a frãcis appellatur. Nam cum ad
rhenum vsq̃ peruenissent franci: ferisq̃
moribus viuerent: quatuor ex sicambris
spectatos primates selegit: qui populo le
gem ferrent: Vsugastum: Losogastũ: So
logastũ: ꝛ Visogastum. Qui communi ꝛ
procerum autoritate freti legem conscri-
psere: quam Pharamondus edidit atq̃
promulgauit ad nostram vsq̃ etatem no
minatissimam. Hec ille. In fasciculo au-
tẽ temporum sic habetur. Priamus qui-
dem nobilis de semine troianoruʒ qui in
lombardie partibus venerat rebellauit
contra imperiuʒ: sed mox interfectus ab
77 exercitu romanorum fuit. ¶ † Cuius fi
lij fugientes regnum francie inchoarunt:
inuitis romanis ꝛ coloniam extruxerũt:
ibiq̃ vt coloni habitare ceperunt. quo-
rum Marcomirus dicti Priami filius
dux fuit. Sed Pharamondus eius filius
primus rex francie extitit. Et inde lo-
cus ille adhuc colonia appellatur alema
nie ciuitas: q̃ ante hec tẽpora dicebatur

est lex salica: ꝛ vñ habuit originem.

75 Vñ dr̃ lex salica.

76 Pharamondus rex p̃mus francorum fuit: sub q̃ lex salica facta est.

77 Initiũ ꝛ origo colonie ciuitat' alemanie per frãcos.

agrippa. quam Cesar in suis cõmẽtarijs
nominare omisit. de qua Raymũd⁹ mar
lianus ad cesaris commentaria addens:
agrippinã que nũc colonia dicitur archi
episcopalẽ inferioris germanie vbioꝝ vr
bem ad ripas rheni citerioris sitam non
memorat cesar: sed tacit⁹. Ex qua gente
agrippinã claudij cesarꝭ filiã Gnei domi
cij coiugẽ: neronisq̃ matrẽ natã eẽ refert.
De huius inclyti regni initio frater Iaco
bus bergomẽsis libro supplementi chro
nicarũ tertio: frãcus inq̇t quidã ex hecto-
ris troiã filijs a quo francoꝝ nomẽ tractũ
est his tpibus (vt Vincenti⁹ galli⁹ histori
cus scribit:) vna cum anthenore alijsq̃ a
fratrib⁹ ppriis fugatus. Prius tota asia
peruagata: in danubij ripis tandẽ perue
nit: ibiq̃ cũ aliq̃diu cõsedisset. mox au-
tore anthenore locum querẽs a cõi homi
nũ societate seiũctũ ad thanais fluẽta. et
paludes meotidas secessit: vbi cũ mari-
mis fluctib⁹ se circũseptũ videret. Sicã
briã cõdidit vrbẽ: vbi ꝛ per multa tempo
ra sub armis cõtra finitimos eius succes-
sores cruentã exercuere vitã: donec a va-
lentiniano iuniore romanoꝝ imperatore
cui aduersus alemanos opẽ sub francorũ
vetusto noie meriti fuerũt libertatis p̃ui
legiũ tunc quoq̃ sibi ex ducibus regẽ cõ
stituere ceperũt. hec ille. Cui satis cõcor-
78 dat gl. in prin. pragmatice. ¶ † Unde re
stat filias ꝛ masculos ex eis descẽdentes
in regno ipo. ẜm leges suas atq̃ cõsuetu
dinẽ inconcusse obseruatã succedere non
posse. Quinimmo liberis masculis non
existẽtibus reliqui parẽtes ꝛ consangui-
nei in regno succederent seruata gradus
p̃rogatiua: vt scʒ primior sit de iure po-
tior ad regnũ obtinẽdũ: adeo q᷑ si (qꝺ ab
sit) tota dom⁹ francie moreret: ita q᷑ vn⁹
solus staret de antiquo sanguine etiam si
in millesimo gradu foret: certe iure sãgui
nis et vi antique ↄsuetu. inis succederet
in regno. q2 licet i alijs successionib⁹ post
decimũ gradũ collateraliũ admittatur fi
scus de iure cõi post cõiugẽ.l.j.C. vñ vir
ꝛ vxor. tñ in ipso regno deferẽdo non põt
fiscus succedere: sed ipse sanguis qui per
petu⁹ est ẜm Bal. in.c.j. de feu. marchie[a].
79 ¶ † Est enim regnũ francie ita clarũ et
nobile: q᷑ in eo nunq̃ femina sicut nec in
regno israel successit. quasi ambo regna
illa fuerint celitus instituta: put fuerũt:
si nedum galloꝝ sed etiã totius orbis hi-
80 storie vt decet considerentur † de clodo-
ueo primo rege xp̃iano loquẽtes de quo
gaguynus. li.j.c.viij. sic dicit. Conuentu
apud suessionẽ habito clodoueus rex cro
tildem burgundioꝝ ducis filiã: cuius spe
ciem prudentiãq̃ cũ per legatos occulte
explorasset: regio apparatu in vxorem su-

78 Hic p̃baẗ autoritatibus et exemplo regnum francie filiab⁹ nõ ↄpetere.

a ¶ De feudo marchie. ꝺ quo plene habetur sup dicto verbo: et vxorẽ nomine Adelasiã.in.iij. preludio. ꝛ in.v.principali artic.

79 Regnũ frãcie adeo fuit institutuʒ sicut regnũ israel.

80 Vide clodouei cõuersionẽ ad christuʒ de consilio sue vxoris.

scepit amauitq̃: tãetsi christi documenta
mulier sequereẗ. Quamobreʒ illa sedulo
admonebat virũ deos nõ colere: sed euʒ
cui seipsa addidisset dñm iesum. Sed ille
veteris obseruãtie insuetus se maioꝝ tra
ditiones relicturũ negat: pertinaci auteʒ
in errore clodoueo bellũ in alemanos in-
stauratur. Cõstitutis in cõspectu vtrinq̃
exercitibus manus cõserunt: pugnatũ cũ
diu esset francis cedentib⁹ timet sibi clo
doueus: celũq̃ suspectãs de⁹ inquit quẽ
crotildis religiose veneratur audi: si vice
ro fide te perpetua colã. Vix preces finie
rat rex: ecce alacres francos preliũ reinte
grare conspicatur: quib⁹ animũ ipse quo
q̃ adijciens rege alemano perẽpto victo
ria potitus est et alemanis lex posita. vi-
ctorẽ etiã credulũ xp̃o regẽ vedastus qui
tulli aderat: ꝛ qui postea attrebati ponti
ficatum administrauit secutus est. cui rex
credulitatis et fidei sue rationem enar-
rauit. Crotildis credenti clodoueo gra-
tulata: rhemigium pontificem nihil mo-
rata conuenit: atq̃ ad clodoueum intro-
ducit: quem ad se admissum rex diligen-
ter audit de fide et christi religione disse
rentem. dies abluendo regi indicitur pa-
81 rato ingẽti ornatu lauacro. † cũ sacrosan
ctum oleum quo liniri ritu christiano qui
abluuntur solent: siue ministrorum incu-
ria siue hoc agente deo allatũ non esset:
ecce de superis delapsa columba: phialã
quã ampullam vocãt odoratissimi liquo-
ris oppletam ad manus rhemigij detu-
lit. Creditũ est spiritus dei ministerio id
perpetratũ esse: eo liquore hic clodoueus
primuʒ: posteri deinceps francorũ reges
b hactenus regnũ administraturi sacranẗ[b]
ministerio ablutionis expleto clodoue⁹
ad circunstantẽ nobilitatem populumq̃
breui oratiõe habita suadet aspernari fal
sam deoꝝ religionẽ: et ei⁹ fidem profite-
ri: qui christ⁹ appellabatur: et dei fili⁹ es-
set. Quo autore hostẽ alemanum supera
uerat regis oratione perculsis francoruʒ
82 animis xp̃ʒ professi abluti sunt. ¶ † Clo
doueus vt professam fideʒ insigni aliquo
opere illustraret templum in colle lecuti
tio qui nunc genouefa appellatur parisij
a fundamentis extructum diuis aposto-
lis Petro et Paulo dicat ꝛc. ¶ Hic pro-
fecto clodoueus videtur quasi secundus
constantinus: qui sedem Petri et Pauli
dicauit: et crotildis altera helena reme-
morari.xcvj.di.c.constantinus. Quos et
deus exaltauit eisq̃ semper fauit: vt ideʒ
ibi subnectit gaguynus. hic inquit fide
firmus (scilicet clodoueus) alaricum go-
thũ ab aq̇tania ppellẽs: cũ ex viẽna ve
nisset: amnisq̃ obstitisset q̇ crebris ibrib⁹
83 intumuerat. ¶ † Ita vt vado transiri nõ

81 Clodoueus baptizaẗ et oleũ sacrũ e celo dimittiẗ.

82 Clodoue⁹ templũ sancte genouefe parisius fundauit ꝛ cõstruxit.

b ¶ Administraturi sacranẗ. ex quo solo satis liq̄t regnum francie a solo deo dependere sũt tñ plura alia signa de q̄bus habeẗ super dicto ṽbo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã arti.j. in fi. quinte decisionis.

83 Clodoueus q̃ primũ baptizat⁹ fuit in fideles debellare cepit et alarici cum deuicit sed non absq̃ miraculo q2 ceruus vaduʒ fluminis ei ostẽdit.

posset:impeditum dolens exercitum clo-
doueus deus inquit optime in tribulatio
nib⁹ adiutor sane religioni tue quā tueor
et ne differ de heretico gotho sumere vl-
tionem:da fluuium vadabilem.hoc pre-
cantem clodoueū non est aspernat⁹ de⁹:
ad primam enim insequentis diei lucem
ceruus e sylua nemine inclamante.in cō-
spectum se prompit:qui magnis inde mi-
litum vocibus excitus fluuium enatans
quasi itineris explorator vadum mōstra-
uit.hunc secuti milites in vlteriorē fluen
tis ripam qua ceruus traiecerat euadūt
Ultra progressus exercitus ad diui hyla
rij pictauensis edem consistit: et cum nō
procul abesset hostis:milites in aciez rex
educit:moxqꝫ atrox vtrinqꝫ prelium com
mittitur iuxta fluuium clauum in campo
voglodinensi:qui ab vrbe pictauorꝫ deci
mo miliario abest.rex inter preliātes ala
ricum conspicatus eū inuadit:et solus si-
bi congrediens solo deiectum gothū ne-
cat.Vn̄ incunte primo vere postqꝫ theo
doricus eius filius cū exercitu in narbo-
nensem puinciā missus:eā partē quā nūc
occitanam linguam vocāt:ipsos preterea

84 Thesaurus gothorū et diuitie tholo se erāt vbi seruabant.

84 aruernos pr̄i audiētes fecerat.†Tholo
sates petit vbi alarici thesauri asseruabā
tur: qb⁹ expilatis reliqs vrbes quas go-
thi p̄sidio tenebant adorit:hisqꝫ hoste vn
diqꝫ deturbato frācorꝫ presidiū pauit.re-
bus ad hūc modū quietis turonū se con
tulit:vbi anastasij bisantini impatoris le
gatos audiūt imperatorio noie amicitiā
ei offerētes romanūqꝫ cōsulatū: quo ho-
nore affectus rex:inscēso equo in patens
aruuz qđ inter diui martini edē turonū-
qꝫ per id tp̄s erat pficiscit:vbi populo va
ria munera pfudit:cūctis acclamantib⁹

85 De scuto regis trium liliorꝫ ꝛ auriflamma clodoueo celit⁹ demissis.

85 bene sit regi ꝯsuliqꝫ romano.¶†Nec p̄-
teribo huic loco adijcere: qđ pseuerante
ad hāc vsqꝫ etatē fama vulgatuz accepi
fuisse regib⁹ francis buffones tris nobi-
litatis quidē insigne.Clodoueo xp̄ianis
sacris initiato demissuz celo esse:id quod
nūc reges gestāt lilia aurea:quib⁹ subest
celi sereni color: quē asurū franci dicunt:
traditū quoqꝫ est pannū sericeū rubrum
instar signi militaris quadratū miro ful-
gore splendentē diuinitus esse exceptuz:
quo in expeditionibus cōtra fidei xp̄iane
hostes p signo frāci reges vterēt:huicqꝫ
vexillo nomē auriflammā hactenus per
a mansisse.hec ille.¶Additio[a] de hac clo
douei francorꝫ regis miraculosa ꝯuersio-
ne late scripsit frater Joānes ludouicus
viualdus de monte regali.ordinis predi
catorū in tractatu de triūpho triū liliorū
dn̄o nr̄o regi ad pn̄s feliciter regnanti lu
douico.xij.directo. Et inter cetera ea in-
quit die qua clodoueus a sancto antistite

a ¶ Additio. in p̄senti additione p̄la alia continētur vltra dicta per dictuz de mōte regali p hūc doctorē locis oportunis intermixta.

rhemigio vnda sacri baptismatis pfusus
86 est† quatuor mirabilia facta phibentur
¶Primo clodoueus erutus de potesta-
te tenebrarū translatus est in dei lumē et
regnū:et per baptismatis sacramētū spi-
ritus sancti effectus est templū. ¶Secū
do cū in tanto mysterio sacrum chrisma
b deesset ilico colūba niueo[b] candore re-
splendens de celo lapsa est: que rostro sa
cram ampulā chrismate plenam attulit:q̄
antistes regē liniuit:et inde francorꝫ re-
ges seriatim inunguntur. Unde in baptis-
mo clodouei sicut in baptismo xp̄i colum
ba apparuit:q̄ sacrū oleū attulit: q̄ reges
vnguntur in virtute spūsctī: qui est spiri
talis vnctio ignis inflāmat⁹ septiformis
gr̄e carisma vocat⁹.A qua sacra vnctiōe
pro tanto miraculo pie creditur oēs fran
corꝫ reges virtutē curandi certum genus
morbi sola manus impositione diuinitus
accepisse.Et qr dignū erat vt clodoueus
ob tante pietatis meritū aliqđ perhenne
suscipere:tria aurea lilia nitido colore sa-
phiri miro splēdore lucētia a superis trāf
missa sunt:quib⁹ scutū regis cōpositū est
87 ¶†In quo sunt quatuor consideranda
mysterio non carentia. Primo qꝫ in scuto
lilia depinguntur.Secundo qr aurea.Ter
tio quia i numero trinario. Quarto quia
in campo coloris saphiri extenduntur.
¶Quo ad primum lilia fuerunt a supe-
ris multiplici ratione francis regibus da
ta. ¶Primo quia sicut lilium plerumqꝫ
de spinis oritur:inter spinas moratur: et
quantomagis spinis pungitur:tanto ve-
hementius odor eius sentitur.¶Sic frā
corum reges licet a spinis et infidelibus
originem duxerunt vsqꝫ ad tempora clo-
douei predicti:qui quatuor reges prede-
cessores habuit infideles: videlicet pha-
ramondum:clodionem:meroneum:ꝛchil
dericum dicti clodouei patrem: nihilomi
nus postqꝫ nomen christi francis inno-
tuit:tam reuerentem candorem et odo-
rem illibate fidei retinuerunt: vt nil eis
dulcius nilqꝫ carius fuerit:quam gloriaz
christiane gentis extollere. ¶Secundo
quia liliū plantā habet rectā:que ad vnā
partē nō inclinat nec aliā:sed recto trami
te tendit ad alta:in quo rectitudo bonorꝫ
operū figuratur. Juxta illud. Justus ger
minabit sicut lilium:et florebit in eternuz
ante dominum. Sic rex animi rectitudi-
nem habere debet:cum nihil honorabi-
lius existat in regia maiestate:qꝫ rectitu-
do voluntatis: sicut per oppositum nil
execrabilius in eo: quam simulatio aut
duplicitas. Jdeo pristini francorum re-
ges duplicitatis vitia nimium horrentes
sp cū animi rectitudie ac cordis itegrita-
te seipos eccl'ie obseqo pbuerunt. Sicut

86 Quatuor miracula in baptismo clodouei.

b ¶ Jlico colūba niueo. excellens signū de ipsi⁹ columbe missiōe sub cuius forma appuit spiritussanct⁹ i baptismo christi et q̄re hoc factū fuit habetur plene infra super verbo: et vxorem nomie adelasiā. in q̄nto artic.loquendo de successione in reb⁹ vacantibus ꝛ quando p hiberi pōt venatio. Quare in scuto regis lilia plusqꝫ ceteri flores depinguntur.

87 De laudib⁹ ꝛ triūphis trium liliorū que in scuto regis francie depinguntur et quid significant singula in eo depicta.

pipinus pro stephano antistite ꝯtra astul
phum.Et carolus magnus pro adriano
contra desiderium longobardorū reges
fecere.vt clare dicetur super verbo:et vxo
rem nomine Adelasiā. Jn primo articu-
lo decisione secūda. ¶Tertio qr inter li
lia quiescere ꝛ cōuersari xp̄s qꝫplurimum
delectat:vñ in cāticis canticorꝫ liliū ipse
qui sapientia diuina est se nominat.Ego
inq̄t flos cāpi:ꝛ liliū cōualliū. ita qꝫ spūs
sanct⁹ in psona ecclesie cāticorꝫ.ij. ait di-
lectus meus.(scilicet xp̄s mihi:ꝛ ego illi:
qui pascit inter lilia. Et iterum dilectus
meus descēdit i hortū suū:vt ibi pascat ꝛ
lilia colligat.amat eīn valde xp̄s ꝛ dele-
ctatur in lilijs.i.personis puris ꝛ mūdis a
pctō:qr cū sit summa puritas mentes pu
ras diligit.Sic rex xp̄ianissimus delecta
ri dꝫ in lilijs:id est secuz habere ꝛ amare
personas doctas puras et mūdas ab om
ni pctō ꝛ vitio:tendētes veronā:id est se-
quētes veritatem. Et nō ambulantes in
ter laudē ꝛ placentiā:quales sunt adula-
tores veritatē occultātes aut dissimulan
tes:qui principes decipiunt:sicut cirenes
nautas.vt dicet super verbo. Et vxorem
noie adelasiā.in.j.arti.dū loquitur de le-

a ¶De legitimatione. et plenius habetur de pniciosa adulatione sup verbo. condidit.j. prope finem.

a gitimatione[a].¶Quarto qr liliū sui natu
ra (teste plynio)est nobilissimuz: q̄ nulla
florꝫ celsitas maior:cui⁹ flos lāguido sem
per collo quasi inclinans et nō sufficiens
capitis oneri flagrat odore acutissimo.
¶Est etiā xp̄s sedens a dextris virtutis
dei in excelsis cui data est oīs potestas i
celo ꝛ in terra. Tāto angelis melior effe-
ctus:quāto differenti⁹ pre illis nomē he-
reditauit.vt dicit apostolus ad Heb. j. q̄
tāqꝫ fons humilitatis celos inclinauit de
scendens in vtero virginis:humiliauitqꝫ
semetipsum factus obediēs vsqꝫ ad mor
tem.fm Apostolum ad Philip.ij.Et tā-
dem inclinato capite tradidit spiritum.
Joan.xix.Cuius fragrātia alijs est odor
vite in vitam: alijs vero odor mortis in
mortem. ¶Sic rex francie cum sit chri-
stus:scilicet oleo sacro diuinit⁹ emisso vn
ctus et sacratus: oībusqꝫ celsior atqꝫ ma-
ior:ex quo vocatur christianissimus:sicut
lilium in se habere debet humilitatem:et
ad audiendum singula caput inclinatum
nihil de seipso presumens:et odoris sua-
uitatem per bona et sancta opera ex qui-
bus bona resultat fama in suauitatē odo
ris:et non exemplum cuiusqꝫ sceleris. qr
candidum semper stat lilium.¶Unde le
gitur in Exo.xxv.c.qꝫ in cādelabro taber
naculi erant lilia ex ipso pendentia:deno
tans candelabrum francie.scilicet regem
habere debere cogitata verba et opa pu
88 ra et candida tanqꝫ lilia. ¶†Sunt enīz
virtutes candide et lucide:peccata vero ꝛ

vitia nigra sunt ꝛ obscura: ppter qđ diui
sit dn̄s lucē a tenebris:appellauitqꝫ lucē
diem:et tenebras noctē. Gene.j.Quinto
lilia in scuto regio sunt posita:qr liliū mul
tiplicem habet virtutē: ita qꝫ virtute sue
nature radix eius fm Physicos valet cō
tra duritiam splenis et neruorum: maxi-
me sub prunis cocta et cum oleo roseo tri
ta vsturas sanat: et vulnera cicatrizat:et
cōfert adustioni aque calide: cum sit ex-
siccatiua et mollitiua abstersiua et conso
lidat. Ualetqꝫ lilium incisionibus neruo
rum: et splenis apostemata maturat.Et
vt omnes testantur lilium tumores re-
soluit:vlcera abstergit: dolores mitigat:
venena depellit:puncturis confert:et suc
cus eius cum melle decoctus veteribus
vlceribus medetur.Sic rex christianissi-
mus:(quasi virtute lenitatis liliorum p-
uocatus)vltra modum horrere debet tu
morem arrogantie: discordie: iactantie:
inanis glorie. Apostemata luxurie pur-
gare: vsturas auaritie et venena inuidie
sanare.Et tandem omnes morbidas rei
publice egritudines correctione: et cum
opus fuerit punitione malorum salubri-
89 ter curare.¶†Et insuper totum se con- 89 De clementia p̄ncipum.
ferat ad regias virtutes:ad pietatem:cle
mentiam:misericordiam:mansuetudinē:
humilitatem:modestiam:dilectionem: et
beneuolentiam:que preciosa sunt moni-
lia regie maiestatis.Unde demosthenes
ad Alexandrum. Nil(inquit) habes rex
vel fortuna tua maius:qꝫ vt possis vel na
tura tua melius:qꝫ vt velis seruare plu-
rimos.Nulla enim de virtutibus tuis ge
nerosior misericordia: vel admirabilior
clementia:nec per aliud ppior deo acce-
dere potes: qꝫ vt salutem cōferas homi
nibus:vel dādo si eguerint: vel parcen-
do si deliquerint: vel indulgendo si sup-
plicauerint:cum enim vincamur a dijs in
omni munere:sola clementia est:que no-
bis deos reddit equales.facit.l.imperia-
lis.C.de nupt. Tullius quoqꝫ lib.primo
de offic. Nil(inquit)laudabilius nil ma-
gno et preclaro viro dignius placabilita
te: et clementia. Nam si egregium est ho
stem abijcere: non minus tamen lauda-
bile infelicis scire misereri. Quia vt di-
citur Prouerbio.xx.Misericordia ꝛ veri
tas custodiunt regem.Et roboratur cle-
mētia thronus illius.ꝛ Seneca li.primo
de clementia ad Neronem.Magni certe
animi est placidum esse tranquillum et
iniurias atqꝫ offensiones semper despice
re.Muliebre autem est furere in ira:nam
de Cesare legimus:qꝫ omnium memoriā
habebat preterqꝫ iniuriarū. ¶Pariter
Octouianus detrahentibus ei in libe-
ra ciuitate liberas debere esse linguas

respondebat: ⁊ cū in testem ꝑduceretur
libenter obiectus etiā contra personā suā
tolerabat: nec cōtra obijcientē mouebaꝛ
Et valeri⁹. lib. v. ti. de humanitate et cle
mentia de senatu romano loquens ante
omnia inquit humanissima ⁊ clemētissi=
ma senat⁹ acta referā: qui cū carthaginē=
siū legati ad captiuos redimēdos in vr=
bem venissent: protinus his nulla pecu=
nia accepta reddidit iuuenes numerum
duū miliū ⁊ septingentoꝝ quadraginta
triū explētes: tantū hostiū exercitum di=
missum tantā pecuniā contemptā tot pu
nicis iniurijs veniā datam ipsos legatos
obstupuisse arbitror ac secū dixisse. O mu
nificentiā gētis romane deoꝝ benignita
ti equandā. O etiā nostrā legationem su
pra vota felicē. Nā beneficiū qđ nunq̄ꝫ de
dissemus accepimus. Et de pyrrho epi=
rotaꝝ rege. Eque inquit mitis anim⁹ pyr
rhi regis qui cū audierat apud quosdam
in cōuiuio tarentinoꝝ parū honoratū de
se sermonē habitū accersitos qui ei inter
fuerāt percunctabaꝛ: an ea que ad aures
eius peruenerant dixissent. Tum ex his
vnus inquit. nisi vinū nobis defecisset:
ista que tibi relata sunt pre his que de te
locuturi eramus lusus ac iocus fuissent.
Tam vrbana crapule excusatio: tāq̄ꝫ sim
plex veritatis cōfessio: irā regis conuertit
in risum. Quaquidē clemētia et modera
tione assecutus est: vt et sobrij sibi taren
tini gratias agerent: et ebrij bene preca=
renꝛ videte de h tex. optimū i. l. j. C. si q̄s
ipe. maledixerit. ¶ Sexto i scuto regis
sunt lilia q: lilij oleū est resolutiuū ⁊ ape
ritiuū: conuenit etiam dolori capitis: ⁊ di
stillatum in aurem sedat eius dolorem.
90 ¶ † Sic rex christianissimus in aperto
esse debet: et copiam sui facere: aures ap=
tas semper habere: et singulos audire. vt
de omnibus informetur: et singulis pro=
uidere possit: ne assistentes eidem facili=
ter eum decipiant proprijs commodis
inhiantes in reipublice destructionem:
multoties enim reuelatur vni paruulo ad
informandum regem: quod sapientiores
sibi propinquos latebat: qui facta ignora
re possunt: que ipsos quantumcunq̄ꝫ peri
tissimos fallunt. l. ij. ff. de iur. et facti igno
ran. facit. l. prima in fine. C. de officio pre=
fecti vrbis. et. l. potioris. C. de offic. recto.
91 prouincie. ¶ † Preterea fieret quodam=
modo iniuria nationibus regem adeunti=
bus: si non audirentur: et missorum offi=
cialium autoritas vilesceret. ¶ Unde im
perator: relationes inquit omnium pre=
sertim officiariorum libenter audimus:
ne administratorum decrescere videatur
autoritas: si eorum consulta veluti pro=
phanorum preces a nostris aditis repel=

90 Rex li= benter om nes audire debet ⁊ co piam sui fa cere.

91 Rex of= ficiarios ad eum ve nientes re= cipere ⁊ au dire beni= gne debet

lamus. l. secunda. C. de officio vicarij.
Sed hodie principes multi susurronib⁹
a et detractoribus aures prebēt:ᵃ ab eisq̄ꝫ
domesticis suis tenentur inclusi: vt nihil
veritatis et eorum que praue geruntur
sciant: et ipsi interim bona hauriant et
substantiam: ⁊ interdum personas sub=
ditorum perdant: ⁊ hoc est qđ Eneas syl
uius ad ducem ferrarie dicebat. Nullus
verum de se minus audit: q̄ꝫ publica po=
testas. vt plene habetur. j. super verbo: et
vxorem. in. j. articu. successionum ab inte
stato: dum loquitur de legitimatione in
92 temporalibus. ¶ † Quod in presenti re=
gno al's contigit regnāte in francia theo
b doricoᵇ: sub quo fere destructum fuit vni
uersum regnum: de quo Gaguynus lib.
iij. ca. iiij. sic dicit. Per theodorici incuriā
atq̄ꝫ secordiam res francorum deterior fa
cta est. Quippe cum respublica cubicula
rijs regis et prefecto palatij libere crede
retur: regi per inertiam mos inoleuit pa
latio nisi ad kalendas Maij non egredi:
moderationem omnem alijs permittere:
ostendere se populo vno vel paucis dum
taxat dieb⁹: a quo salutatus ⁊ munerib⁹
donat⁹: cū et ipse reciproca populo dona
exhibuisset domum abire: ibiq̄ꝫ toto an=
no incolere. In hoc tā inerti ocio ebroy=
nus occasionem nactus opprimere et ve
xare cōplures cepit: rem omnem in theo
doricum transferens. hec ille. Non profe=
cto est i quolibet administratore publico
modicum vitium negligentia: cuius pre=
textu officio suo priuari potest per textuꝫ
nota. in. l. si quos. C. de offic. prefec. preto.
orientis. per quem dicit ibi Bartol. iudi=
ces posse remoueri propter negligentiā.
quod dicit esse notandum ⁊ menti tenen
dum perpetuo. ¶ Septimo lilia in scuto
regis figurantur: quia lilium sua virtute
saniē ⁊ imunditiā purgat. Ex quo demō=
straꝛ q̄ ad regē ptinet immūditias here
sum: ⁊ saniē hereticoꝝ ac puersa infideliū
dogmata ab ecclesia dei diligenter ab=
stergere: et repellere: quia heresis funda=
mentum omnium bonorum subuertit: et
plus ceteris peccatis nocet ecclesie dei.
Estq̄ꝫ omniū peccatorum grauissimum
ſm Tho. facit tex. in. l. manicheos: ⁊ auꝛ.
gazaros. C. de hereti. Et inde est q̄ here
93 tica prauitas appellatur. ¶ † Huius zeli
accensus fuit Karolus magnus: qui bar
baras gentes Saxones: hyspanos: lon=
gobardos: ceterosq̄ꝫ populos qui falsos
ritus sequebātur in potestatem subegit.
Et multa corpora sanctorum que ex ꝑuin
cijs subactis exemit Tholosam portauit
que honore nō modico in diui Saturnini
cenobio veneranꝛ: ⁊ iter cetera btōꝝ phi
lippi ⁊ iacobi: necnō alteri⁹ iacobi: preter

a ¶ Aures prebēt. de quo plene j. sup x bo: condidit. j.

92 Theo= doric⁹ rex de toto an no nō vide batur.

b ¶ Theo dorico. vīđ plen⁹. j. su per verbo: dotē quaꝫ ei dederat circa fi. dū loquiꝛ ibi de ocio et negligen= tia.

93 Karol⁹ magn⁹ mł ta corpora sanctoꝝ et ꝑsertim sex aplōꝝ tho losā dedu= xit q̄ in di= ui Satur= nini ceno= bio vene= rantur.

a ¶ Forma p̄lcher rimus. Et sic regno dignus iu= xta illđ spe cies p̄ami digna erat impio. Cō uenit enim principē eē cōditiona= tū in mul= tis: de q̄b⁹ i chronicis helinādus lib. ij. sic di cit. p̄iceps ꝯstitut⁹ nō multiplica bit sibi eq̄s nec subdituꝫ erit onero= sus. Neq̄ꝫ multiplica bit sibi ser= uos: necca nes: aut be stias. ſꝫ qđ satis est te nebit. hy= striōes. mi mos leno= nes mere= trices repu diabit infe riores non corrumpet exēplo. q: teste Clau dia. lib. iij. mobile mu taꝛ sp cum p̄ncipe vul gus. vxores q̄ꝫ nō habe bit plures. Literis in tēdet. et cū iudicabit ad partē al terā non de cliabit deū. p̄cipue co= let. munera nō accepta bit. suosq̄ꝫ officiales frequenter non muta= bit. hec ille

caput maioris qđ est in galicia: ac simo=
nis et iude: ⁊ barnabe: efficacibus a sede
apostolica visitantibus cōcessis indulgē
tijs taceo alios francorū reges: precipue
philippum tertiū: qui petro aragonū re=
gi bellum intulit: eo q̄ varijs erroribus
fauerat. Tandē illo apud gerūdā occiso
ac pulsis vndiq̄ꝫ hereticoꝝ erroribus ad
ꝑpria redijt. vñ in oībus ⁊ per oīa felicia
fuerunt regū francoꝝ prelia. nā cū ceteri
xp̄iane religionis principes torperēt atio
quiete nimia desidiaq̄ꝫ marcescerent: isti
ꝑ xp̄o ⁊ ecclesia seipsos ⁊ sua religione li=
tabant quasi radentes morbidas egritu
dines infideliū hereticoꝝ virtute ac me=
dicamine liliōꝝ. ¶ Octauo francoꝝ regi
lilia data sunt: q: liliū sue nature virtute
morsum serpētis curat: et similiter ei⁹ fo=
lia vexationē serpentū curant: eiusq̄ꝫ ra=
dices (vt plinius testatur) valent contra
serpentū ictus. Et ſm Auicēnā. liliū con
fert pūcture vermiū venenosoꝝ: atq̄ꝫ scor
pionis. ⁊ preterea semē eius (vt dicit dio=
scorides) potui datū ad serpētis morsum
facit. Or morsu illi⁹ tortuosi serpentis ma
chometi tota pene xp̄iana religio infecta
immo dilacerata fuit hic scelerū p̄nceps
veneno estuās tertiā stellarū partem tra
xit de celo ecclesie militantis: easq̄ꝫ in ter
ram prostrauit vt scribiꝛ Apoc. xij. a. Hic
est ille angelus satane: qui satanicā legē
cōdidit: que incentiua fuit ⁊ est oīm here
sum. quia quicq̄d diabol⁹ sparsim p̄ alios
seminauerat hereticos: ex his oībus hic
satane discipulus vnū cōflauit coagulū:
suāq̄ꝫ dānatissimā legē statuit: et ordina=
uit. in qua nedū permittit: quinimmo om
nes suadet carnales voluptates bestijs ⁊
hominib⁹ cōmunes. Quibus tā ingentē
multitudinē ad se traxit. nec mirū: q: na=
turaliter mel musce sequūꝛ: ⁊ cadauera lu
pi. Contra quē machometū serpentē frā
corū reges ad venenū illius extinguēdū
94 surrexere. ¶ † Et inter ceteros Philip=
pus hui⁹ nominis scđs forma pulcherri=
a musᵃ facie letus: fide catholicus: munifi
centia largus: consilio prouidus: dicti sui
tenax: in iudicijs suis velox: ⁊ rectus in re
bus bellicis expertissimus: ac fortunatis=
simus. hic cū intellexisset de ꝑditione hie
rusalē rumores christianoꝝ lamētabiles
ludouico triū annoꝝ filio relicto ad subsi
dium festinauit. Et cuꝫ in decimoquarto
etatis anno ita volēte Ludouico ei⁹ pa=
95 tre coronat⁹ fuisset atq̄ꝫ sacrat⁹. ¶ † Sa
cro coronamenti absoluto memor vt ga=
guynus li. vj. refert rex adolescens q̄ꝫ im
pie plerisq̄ꝫ per franciā deierarent et exe=
crabili deum blessemia prouocarent: legē
tulit: si quis eius impietatis reus comper
tus esset: in fluuium aut paludē citra mor
96 tem dimitterenꝛ. † Qđ tholose adhuc ser
uatur vbi ter in guaronne flumē proijciū
tur. quā practicaꝫ ponit Cynus in. l. ij. C.
de rebus credi. ⁊ iureiurā. Et nedū blas=
femias ⁊ iuramenta philippus ille voca=
tus augustus et ab alijs philippe le con=
querant autremēt le couraigeux a regno
97 suo † verumetiā iudeos lege mahumeti
ca pariter quo ad voluptates carnales in
futuro seculo exercendas infectos: ⁊ non
nulla alia nephanda perpetrantes expu
lit anno dñi. M. clxxxiij. vt Uincenti⁹ re
fert. li. xxix. c. xxv. Credūt profecto iudei
erroriq̄ꝫ saracenoꝝ (vt lyra dicit Gen. j.)
Assentiunt: qui beatitudinem future vite
in corporalibus ciborum et venereoꝝ de
lectationibus ponunt. quod nedū apđ ca
tholicos: sed etiam apud gentiles philo=
sophos (qui beatitudinem in partis intel
lectiue operibus ponunt) absurdum repu
tatur. vt plene per philosophū in. j. ethi.
de quo gaguynus allegato. li. vj. c. iiij. sic
dicit. In iudeos quoq̄ꝫ quorum erat per
omnem franciam ingens multitudo seue
ritatem exercuit. (scilicet philippus) itaq̄ꝫ
huic perfide genti impia cōsuetudo erat
surreptum quotannis aliquem infantem
christianum in locū apud se subterraneū
ducere: atq̄ꝫ illum diu penis affectum: tā=
dem die veneris sancto cruci affigere: cō
tenētes hoc suo immani facinore dei xp̄i
mortem et christianorum religionem lu=
dibrio habentes. Quam rem postq̄ꝫ rex
certo cognouit: iubet ad q̄rtas kalendas
martias omnes iudeos comprehendi: cō
prehensos auro argentoq̄ꝫ atq̄ꝫ vestibus
expoliat: Post pauca ibi idem Gaguyn⁹
subiungens. Cum in franciam philipp⁹
venisset: essetq̄ꝫ apud sanctum germanū
de layo execrabile iudeorum facinus ad
eum delatum est: apud brayum castrum
iudei xp̄ianū quēdam captū serto spineo
coronauerūt: deductūq̄ꝫ per oppidum et
multis vulneribus affectū tandē cruci af
figentes interemerant: permittente loci
dña quam ipsi muneribus euicissent. Co
gnita iniuria rex nulla mora interposita
nescientibus aulicis quid animo cogita=
ret ad brayū perpropere se ꝯtulit. moxq̄ꝫ
portas etviarum exitus a suis diligenter
obseruari precipiens supra octoginta iu=
deos comprehensos cremare iubet: et fi=
98 naliter a regno expulsi fuerūt. ¶ † Con
sequenter philippus tertius catholice fi=
dei clypeus cum valido exercitu sarace=
nos infideles persecutus est. Et adeo q̄
post strages plurimas tunicij regē expu=
gnauit: quē tributariā pēsionē auunculo
suo carolo sicilie regi soluere coegit. Nū=
q̄ꝫ etiā btissim⁹ ille ludouic⁹. vt hui⁹ ve=
nenosi serpentis furiosos impetus repri=

Pariter da uid ruf⁹ e= rat et pul= cher nimis j. Reg. xvj qui de xp̄o prophetās Psal. xliiij de illi⁹ pul chritudine sic dt. Spe ciosus for= ma p̄ filijs hominū ⁊c. Uide q̄ ple nius habē tur infra su per verbo: mortuo q̄ꝫ testatore. j. dum loqui tur de nul= litate sentē tie capita= lis ꝯ xp̄ꝫ la te.

94 Lau= des philip pi scđi fran cie regis.

95 Ex or= dinatione regia Phi lippi secun di debent blassemi ꝑ ijci i aquā.

96 Cōsue tudo tholo se q̄ blas= femi ter in aquam ꝑ= ijciuntur hicorū ha buit.

97 Phi= lippus hic huius no= minis secū dus iudeos a regno frā cie expulit.

98 Philip pus tertius contra infi deles bel= lat.

99 Spinea christi corona ab imperatore beato donatur ludouico qui spongiam lanceam ⁊ bonam crucis partē recuperauit.
100 Quare lilia in scuto regio depinguntur aurea.
101 Sapientia est summe regibus necessaria.

a ¶ Est profecto regibus necessaria. vnde vegeti⁹. li. j. de re militari. Nullus inquit est cui sapientia magis cōgruat q̄ principi: cuius doctrina omnib⁹ debet prodesse subiectis. Nā sapientia (vt policrates li. iiij. ⁊ vij. ait) fecit romanos dominari. romani inquit viguerunt q̄diu literati fuerūt Sz ex quo virtus literarum i eis languit: ex tunc man⁹ armata infirmata est ⁊ cecidit principat⁹. quoniam sapiētia ait per me reges regnant prouerbio. viij Ob quod (vt idē policra. li. vj. refert) traianus olim hortabaꝛ regem frācorum: vt filios suos in artibus liberalibus erudire iuberet: rex enim insipiens ꝑdet populum suum. Eccle. x. Et sapiens multiplicabit eum: sed prohdolor hodie fortassis superbia eleuauit corda eorum: ita vt negligant omnia que a prudentibus scrutari debent ⁊c. non certe considerantes beatam illam solū esse rem publicam: que per sapientes regitur ſm Platonem: quem refert Boetius li. j. de ɔsola. ⁊ magis extense valerius li. vij. ti. de sapienter dictis ⁊ factis. in hec verba. Nā platonis verbis astricta sensu prualens sententia: qui tūc demū beatum terrarum orbem futurū predicauit: cū aut sapientes regnare: aut reges sapere cepissent.

meret cū duobus suis fratribus ac fortissimo exercitu vis crucē assumpsit: ⁊ de saracenis mirabiliter triūphauit. Et tandē
99 tunicij apud infideles decessit. ¶ † Pri⁹ corona xp̄i spinea in premiū aliq̄d laborꝫ a balduyno imperatore cōstātinopolitano ei donata: de quo gaguyn⁹. li. vij. c. ij. Per hos inquit dies balduyn⁹ imperator ludouico coronā xp̄i spineā dono dat quam religiosissimo receptā apparatu ex vicennis ad dionysianū cenobium portari iubet: comitātibus se fratribus roberto: alphōso: caroloq̄ꝫ: nec multo post tp̄e ludouicus cognito q̄ balduyn⁹ rerū inops bonam dñice crucis partē cū spōgia et lancee ferro: quib⁹ dū cruci affixus xp̄s esset potus et cōfossus fuerat: pignori obligasset: ingēti pecunia recepta ludouicus per balduyni assensum dissoluto ere sacrosancta dñice passionis monimenta in regno apud parisios sacello condidit: institutis ibi ad dei cultū ministris. hec ille. ¶ Certe oēs a clodoueo protochristiano frācorū reges seipsos suaq̄ꝫ dederunt in pericula mortis vt xp̄ianā religionem a morsu tortuosi serpētis machometi. liliorū virtute liberarēt. Igiꝛ cōuenientissime lilia a superius emissa in scuto regio figurantur.
100 ¶ † Scd̄o principaliter in scuto regis xp̄ianissimi lilia figuranꝛ aurea: ⁊ non argētea: vel alterius coloris. Ex q̄ pulchra aperiunꝛ documēta ipsis regib⁹ necessaria. Primo q̄ auruꝫ est coloris optimi: et puritatē quandā ac fulgorē eximiū pre ceteris metallis hꝫ. ⁊ inde dr̄ aurū ab aura. id est a splēdore ſm Isidoꝝ. vñ in lib. de natura rerū diciꝛ: q̄ aurū est in corporib⁹ sicut sol inter stellas. Sol aūt dr̄ rex stellarū ⁊ lumen eaꝝ. Sic aurū est rex corporaliū rerū: ⁊ mēsura oīm. Et quanto rubicundius fuerit: tanto melius est. quale est auruꝫ q̄d in india et terra euilath nasciꝛ. quā fluui⁹ phisō alio noīe dict⁹ gāges circuit. In qua terra aurū nasciꝛ optimū. vt diciꝛ Gen. ij. c. ¶ Ex hoc auro prouocaꝛ rex xp̄ianissimus ad sapientiā acquirendam: que auro purior est et splendidior: immo omne aurum in comparatione illi⁹ arena est exigua. Et tanq̄ꝫ lutum estimabitur argentum in cōspectu illius. Sap.
101 vij. ¶ † Comparatur enim auro sapientia ratione puritatis: et splendoris in conspectu eterni iudicis. de qua lactantius li. ij. diuinarū institutionum. Illibabilis (inquit) est tanq̄ꝫ lux et claritas solis sapientia. q̄ vt sol oculoꝝ: sic sapiētia lumē est cordis humani. ⁊ li. iij. c. xxvj. vno inquit lauacro malicia oīs abolebiꝛ. tāte sapientie vis est: vt in hominis pectus infusa matrē delictoꝝ stultitiā vno semel impetu expellat: que tanq̄ꝫ virtutū nobilissima est profecto regibus necessaria.[a] q̄ sicut qui in tenebris ambulant luminis claritate indigēt: ne pedibus offendāt. sic reges qui potestatē habent perpetrādi oīa peccata: et omnia sua implendi desideria ambulant quodāmodo vias tenebrosas et difficiles: indigent lumine sapiētie: vt habeāt principādi sciētiā. ac in cūctis agēdis publicā sciāt procurare vtilitatē. hāc vere sapientiā habuere inter ceteros alexāder macedoni⁹: salomon: carolus magnus: qui nedū sapiēs fuit: quinimmo studiū sapiētie parisi⁹ fundauit: vt vidistis super verbo Raynuti⁹ de clera. Etiā beatus ludouic⁹: carolus quintus sapiēs appellat⁹. Et plēs alij frācoꝝ reges. Scd̄o aurū hꝫ proprietatē letificandi: quā non hꝫ aurū per alchimiā sophisticatū. ſm tho. ¶ Un limatura auri (vt dicit auicenna.) Ingreditur medicinis melācholie: ⁊ alopicie. Et confert doloribus cordis: ac tremori ipsius: necnon timori animie. ⁊ data cū succo borraginis auxiliaꝛ sincopizanti
102 bus. ¶ † Ex quo instruitur rex xp̄ianissim⁹ q̄ gaudēs sit semꝑ et letus: q̄ animi letitia interdū corporis dolores mitigat. Tristitia vero hūane vite emula est et passio mortifera. Iuxta illud prouerb. xvij. d. Anim⁹ gaudēs floridā etatē facit: spirit⁹ tristis desiccat ossa. ¶ Tertio q̄ verū aurū pōderositatē hꝫ: ⁊ soliditatē. q̄ vt dr̄ in libro de natura rerū. Auruꝫ est in duplo ponderosius argento: ere: aut stagno: habetq̄ꝫ ex sua soliditate puritatē et generositatē super oīa metalla. Ideo est preciosius: durabili⁹: tractabilius: omni tp̄e fulgens: recreans visum: et ceteros sensus.
103 ¶ † Ex quo regi xp̄ianissimo datur salubre documentū: vt tanq̄ꝫ aure⁹ sit solidus: matur⁹ secret⁹: ⁊ grauis i discutiēdis rerū cāis: ne leuitate aut furore duct⁹ feraꝛ i p̄ceps. Nā veri principes nec mīa flectūꝛ nec corrūpunꝛ: neq̄ꝫ penitētia aut satisfactiōe mitiganꝛ. sꝫ diuina ⁊ hūana lege reuoluta et ꝑsōaꝝ acceptiōe remota diffinitiua sñia post plenaꝫ cāe discussionē feraꝛ q̄ ideo lilia gestat aurea: vt sic velut auꝝ solid⁹: stabilis: ac fix⁹: ne ꝑ facilitatē aut incōstātiā subditos suos inficiat: Cū eñ

102 Rex gaudēs esse debet et letus.

103 Rex dꝫ esse cōstās secretus et grauis.

a ¶ Et dilectiōis erga subditos. Et pre oculis habere illud Sene. si vis amari ama: q̄m vt dicit Helinād⁹ vbi s. ita decet principē viuere: vt a subditis diligatur: ⁊ sic suos diligat: vt etiā ꝓ ipsis mori nō timeat: sicut codrus atheniensium rex: pro victoria populi sui seipsum morti tradidit: q̄ mutato habitu regio sarmenta colligēs castraq̄ꝫ hostiū ingressus a milite iterfect⁹ est: sic etiā xp̄s ꝓ salute popl'i sui occis⁹ fuit. vñ princeps sic faciēdo a suis diligetur. Nā dux (vt cesar dicere solebat) q̄ nō laborat vt militib⁹ car⁹ sit: militē amare nescit. Videāt illum magnū alexādrū: q̄ videns milirē macedonē ꝑ nimia senectute frigore stupefactū de sede sublimi dscēdit: ⁊ suis manib⁹ eū i sedē posuit: ⁊ eo mō fecit vt a suis diligereꝛ. aſr princeps q̄ a suis nō diligiꝛ tāq̄ꝫ tyrān⁹ dñaꝛ: nec securitate vbi est finiꝛ. sicut de dyonisio tyrāno legitur: cui cuꝫ corpus suum iuberet a multꝫ militib⁹ custodiri: plato dixit. Quod inquit malum fecisti: vt a tot militibus custodiri habeas. Quapropter dicit Claudianus. Non sic excubie non circumstantia tela quem tutatur amor. quasi dicat q̄ qui amaꝛ non eget custodia. Ob quod dicere traianus romanorum imperator solit⁹ erat Talem priuatis imperatoreꝫ esse oportet: q̄les priuatos sibi optat habere hoc inter cetera fecit nedum viros: sed et feminas gloria belli pollere regnisq̄ꝫ potiri. Ut de amazonibus. lib. iij. de gestꝫ antiquis refert Diodorus dicens eas omniū subditoruꝫ beniuolentiam iusto equoq̄ꝫ imperio adeptas.

b ¶ Nemo nasciꝛ ridens. zoroastes ea hora risisse ferꝛ qua natus fuit de quo infra sup verbo: adiecte impuberi.

instabilitas sit dispositio quedā ad omne pctm̄: faciliter parere solet cōfusionem in populis. Iuxta illud Prouer. xj. Impius facit opus instabile: sicut Nero fecit: qui felicitatis magnitudine abusus: oīm virorum leuissimus: omniūq̄ꝫ flagitiorū genere inquinatissim⁹ fuit. Ex quo male ei successit. Quarto q̄ aurū ſm Physicos temperatius est omni metallo. Unde virtutes habet mirabiles confortandi cor: stomachum: ⁊ ceteros sensus. Non q̄ incorporetur aut membra nutriat: sed quia alteratiua virtute corpus immutat. Et idō confortat: quia asperitate sua superflua detergit. Licet enim aurum calide sit nature vt medici dicunt: tamen eius caliditas est modici excessus. Ob quod non locatur in gradu q̄uis ab aliquibus ponatur. Sic rex ipse christianissim⁹ quasi aurum erit tēperatus: calidus quidem per amorem caritatis ⁊ dilectionis erga subditos[a]. Exemplo Moysi qui Exo. xxxij. Aut (inquit) dimitte eis hāc noxam: aut si non facis dele me de libro tuo: quē scripsisti. Similiter Apostolus ad romanos loquens. Optabam ego anathema esse
104 pro fratribus meis. ¶ † Qua sententia datur intelligi: q̄ tota pastoralis cura amore vere dilectionis ornari debet: que a pasco pascis nomen sumpsit. Cui vigilantia incumbit ad subditorum vtilitatē: et totalem consolationem. Iuxta illud Ouidij. Regia crede mihi res est succurrere lapsis. Regū profecto est omnibus prodesse: ⁊ nulli nocere. q̄d in beluis clare monstratur. Et sic viuunt apes: q̄d rege amisso totum dilabitur examen. Et cum sint animalia iracūdissima: ac pro corporis captu pugnatissima: que aculeos in vulnere relinquunt. Rex tamē apum aculeo caret. Nec voluit illum natura seuū esse: a quo telum detraxit: q̄d regibus et principibus dignum exemplum est: vt et ipsi ab exiguis animalibus distant turbas populorum sine aculeo seueritatis in debitum finem dirigere: ⁊ tunc velut aurea lilia amore vere caritatis erūt radiantes. ¶ Quinto q̄ verum aurum sub malleo nō resistit vt ferrum: nec frangitur vt vas terreum: nec resonat vt cymbalum: sed si malleo percutitur cedit: et in omnē partem dilatatur. Et sicut in libro de natura rerum dicitur. Licet aurum sit generosissimum super omnia metalla: nihilominus est maxime ductibile: ⁊ tractabile: ex quo plura documēta regi xp̄ianissimo ostenduntur. Patientie: hilaritatis: cōstā-
105 tie: ⁊ fortitudinis. ¶ † Cū eñ stat⁹ hui⁹ seculi pelago cōparetur: in quo rara sunt prospera: densa sunt turbulēta: et presens vita tota tentatio sit: in qua nullus seru⁹ xp̄i absq̄ꝫ tribulatione esse potest: ideo nō dꝫ rex christianissimus perturbari in reb⁹ aduersis: nec frangi per diffidentiam: nec cōqueri per impatiētiam: sed vt sit aure⁹ collum submittere debet iugo diuine correctionis: considerans deum esse summū medicum: de quo loquitur Hiero. in epistola ad amandū. non parcit medicus vt parcat: seuit vt misereaꝛ. Et idē in epistola ad amicū egrotū ait. nec miranduꝫ est q̄ maloꝝ frequentiū stragibus varijs sic mortaliū vita populeꝛ in mundo: in quo
b nemo nascitur ridens:[b] in quo lumē vite nisi cum lachrymis auspicatur. Et iteruꝫ artis est medicine aliquoties ignibus et ferro curare. Quid mirum si domin⁹ nostrarū medicus aiaꝝ turbinib⁹ excutiat: morbis examinet: calamitatibus purget: fortitudinis est nostre quasi per ignes et flammas vasoruꝫ more purgari. hec ille. ¶ Sexto quia verum aurum diutius et durabilius in sua operatione permanet: q̄ꝫ aurum sophisticatum teste beato tho. Et sicut dicitur in allegato libro de natura rerꝫ auruꝫ cunctis corporibus nobili⁹ ē: ⁊ rex eoꝝ ac dñs q̄ nec terra nec aq̄ nec aere nec igne corrūpiꝛ aut minuiꝛ. Sed ignis rectificat eū ⁊ humectat. nec ɔburiꝛ eum sulphura: que alia comburunt corpora. natura quippe eius et complexio recta est. ita q̄ in eo non est additio: neq̄ꝫ diminutio. Et iterum aurum in igne positum non comburitur: sed probatur et purgaꝛ. nec aurum rubigo vlla nec erugo eius bonitatem consumit: pondusve minuit. Ex cuius auri proprietate animari debet rex christianissimus ad perseuerantiam diuine legis. quia hec virtus sola: scilicet perseuerantia meretur coronam. Estq̄ꝫ vnica eterni regis filia: ac cunctarum virtutum finis: sine qua nemo deum videbit. Natura enim (dicit Ualerius. libro. iij. titulo de constantia in principio) sic cōparatuꝫ est: vt quisquis se aliquid ordine ac rectus mente complexum confidit: vel iā gestum si obtrectetur acriter tueatur: vel nondum editum si interpelletur sine vlla cunctatione ad effectum perducat. Profecto in vanum bonum agitur. ſm Grego.

a ¶ Exemplū humilitatis de v̄tute humilitatis et triplici gradu eiusdem vide glo.in cle.j.in fi.de reli. domi.
b ¶ Quos magnos facit. Vere nulla alia causa fuit q sic creuit potestas romanorum super alios nisi virtutes que exurebantur in eis:et micabant presertim iustitia: quam summe colebant. Et q̄diu seruauerunt modestiam: et dilexerunt iustitiaz: inuicti semp vbiq3 manserunt: corrupti vero vbiq3 faciliter deuicti legūtur preterea in quadam reuelatione beate brigide diuinitus facta habetur q deus testimoniū perhibet antiquiorib9 romanis: qđ nusq3 homies i mūdo ex puris naturalibus iusti9 et rationabilius vixerunt: ob qđ toti mūdo dñati fuerunt: q3diu bene vixerūt. Sz ex post mutatis morib9 corruerunt vt habetur infra super verbo: condidit. j. loquendo de male tractantibus subditos.

si ante vite terminum deseratur. Et frustra velociter currit: qui priusq3 ad metas venerit deficit. Tolle perseuerantiaz (ait Bernardus.) Nec obsequium mercedez habet: nec beneficium gratiam: nec laudem fortitudo. Deniq3 non qui inceperit: sed qui vsq3 in finē perseuerauerit hic saluus erit. Prout inclyti francorum reges fecere. Qui a clodoueo primo catholico nunq3 in fide defecerunt: ob quod etiam christianissimi vocantur. ¶ Septimo q2 verum aurum ceteris metallis est preciosius: virtutem habens conseruatiuaz: nec vnq3 putrescit: sed putrida resoluit et corrigit. Adeo q s̄m Auicenam. Cauteriuz melius est: et velocius sanabile quod fit ex auro. nec vulnus ex auro factum corrumpitur in tumores: immo vsture facte ex aureo instrumento meliores sunt: q3 ex alio metallo. Et sunt qui dicunt aurū valere ad iuuentutez conseruandam. Unde plures sequantur aurum potabile: ex qua dignitate auri incitatur rex christianissimus ad veram humilitatem: que virtus est aurea ceterarum virtutum conseruatiua: teste Hiero. in epistola ad celantiam. vbi humilitas inquit est precipua conseruatrix: et quasi quedam custos virtutum omnium. Nihilq3 ita est quod nos hominibus gratos eē deo faciat: q3 si vite merito magni: humilitate infimi simus. Et isidorus. li. ij. c. xlix. qui recte vtitur regni potestate: ita se prestare omnibus debet: vt quanto magis honoris celsitudine claret: tanto semetipsum mēte hūiliet. Pre-
a ponens sibi exemplum humilitatis[a] dauid: qui de suis meritis non timuit: sz humiliter se deijciens dixit. Vilis incedaz: et vilior apparebo ante deum. ¶ Octauo et vltimo aureis lilijs ideo decoratur scutum regis: quia verum aurum fistulas et emorrhoydes sanat: vlcera putrida et tetri odoris emēdat: corporiq3 humano maxime congruit: ita q in cibo sumptum iuuat multum: ac vinum in quo extincte fuerint lamine auree candentes spleneticos iuuat: que si haberi non possint: de calibe fiant. hec profecto virtus medicinalis auri regem prouocat christianissimuz ad iustitie amplexum: que virtus sola magna est: et mater omnium: quos magnos
b facit.[b] ¶ † Est enim iustitia virtus cōfor
106 tatiua: et corroboratiua: que sui splēdore reges et regias sedes magnificat quibus dictum est Sapiē. j. diligite iustitiā

c ¶ Deo obedientiam. De qua mercurius trismegistus iustitia inquit nil aliud est: q3 dei vocatio. Deus em̄ qui hominē generat atq3 inspirat omnes pares esse voluit candemq3 viuendi conditionē omnibus proposuit: immortalitatem oibus spopondit. Nemo apud eū seruus nemo dis nemo pa per est: nis qui iustitia īdiget. N mo diues nisi qui v tutib9 plenus ē. Pr terea dic Lactātiu lib. de ven cultu. Q mū iustit officiuz e cōiungi d deo. Sec est ꝯiung cū hoie. illud p̄mu religio d Scđm humanitas noiat Itaq3 tan do q3 pri iustitia debetur. Iudex sic ergo iudicet vt deū nō offendat: proximum non iniurietur. Nō est em̄ iusti tia vbi cr delitas ex erect. He ille.

qui iudicatis terrā: id est eccl'iam: que tota est sicut terra humilis: z corde infima. Vel qui iudicatis terrā. i. peccatores qui terrena diligunt. Vel qui iudicatis terrā: id est homines de terra formatos vel humanam carnē: aut eos qui carnales sunt: vel habitantes in terra quos iustitia curat ab omni morbo. Unde Hiero. Iustitia inquit quasi aurea virtus curatiua est morbidarum egritudinum: q2 puniendo tollit scelera z peccata: atq3 putridas carnes z scabiosas curādo abradit. z Augu. in li. de duodecim abusionum gradibus: sic dicit. Quātum iustitia regis seculo valeat: intuentibus perspicue patet. Est em̄ pax populorum: tutamen patrie: immunitas plebis: munimen gentis: cura lāguorum: letitia hominum: temperies aeris: serenitas maris: terre fecunditas: solatiū pauperū: hereditas filiorz: z sibimetipsi (scz principi) spes future beatitudinis. hec ille. Pariter Anselmus in li. cur deus homo. Iustitia (inq̄t) est animi libertas suā cuiq3 tribuens propriam dignitatem: maiori reuerentiā: pari concordiam: minori
c disciplinam: deo obedientiam[c]: sibi sanctimoniam: inimico patientiam: z egeno operosam misericordiam. Qua scz iustitia remota: nil aliud sunt regna: nisi magna latrocinia s̄m Augu. lib. iiij. de ciui. dei. c. iiij. q2 etiaz latrocinia nil aliud sunt q3 parua regna. hec ille. De iustitia romanorum ad instar quorz regnū francie fuit erectum. Vale. li. vj. tit. de iusti. Tempus inquit est iustitie sancta penetralia adire in quib9 semper equi ac probi facti respectus religiosa cū obseruatione versatur. z vbi studiū verecundie cupiditas rationi cedit: nihilq3 vtile qđ parū honestum videri possit ducitur: ei9 autem precipuū z certissimum inter omnes gentes: nostra ciuitas exemplū est. Subiūgens de exteris. in fi. Nihil illis etiam iustitie exēplis fortius. Seleucus locrensium princeps vrbe locrensium a se saluberrimis atq3 vtilissimis legibus munita: cum filius eius adulterij crimine damnatus scđm ius ab ipso constitutū vtroq3 oculo carere deberet: tota ciuitas in honorē patris necessitatem pene adolescentulo remitteret: aliquādiu repugnauit: ad vltimū precibus populi euictus suo prius: deinde filij oculo eruto vsum vtriq3 videndi reliquit. ita debitum supplicij modum legi reddidit: equitatis admirabili tēperamēto se inter

a ¶ Ut alibi dicam. Ꝺ dixit super v̄bo: z vrorē nomine adelasiam. l. l. arti. successionum ab intestato. in fin. v. deci. z exēpluz ponit sup verbo: condidit. j. dū decidit an dñs subditos v̄berare possit.

107 Tertio scuto regio lilia in ternario numero figurantur z ratio quare.

misericordem patrē z iustum legis latorem partit9. z sequit. Sed aliquāto charunde tyrij regis prefractior et abscissior iustitia. Ad vim et cruorē vsq3 sediciosas conciones ciuiū pacauerat: lege cauēdo: vt si quis eas cum ferro intrasset cōtinuo interficeret interiecto deinde tpe ex longinquo rure gladio accinct9 domū repetens: subito indicta cōcione sicut erat: scz cū gladio in eā processit: ab eoq3 qui prime cōstiterat solute a se legis sue monit9 idem ego illā inquit sauciam ac protinus ferro qđ habebat districto icubuit. Cūq3 liceret culpam vel dissimulare: vel errore defendere: penā tamē repsentare maluit: ne qua fraus iustitie fieret. hec ille. Si ergo pagani z idolatre de pprio filio: immo de seipsis vsq3 ad morte iustitiā fecerint: vt videtis: quāto plus christiani principes sine cōparatione preexcellentes hoc facere tenent. Et q2 rex Francorz (vt alibi di
a cam[a]) de seipso et alijs ita fecit et dilexit semp iustitiā. vt clare demōstrant officia ex antiquo in domo sua z regno instituta et odiuit iniquitatem. vnxit eū deus oleo leticie pre consortib9 suis. Ad quorū differentiā solus nomen christianissimū adeptus est. Ita q ppter veritatē z māsuetudinem z iustitiā deduxit eum mirabiliter dextera sua. Cuius sedes in seculū seculi virga directiōis v̄ga regni sui. psal. xliiij.
107 ¶ † Tertio principaliter in scuto Francorum regū in ternario numero z nō maiori nec minori aurea lilia figurant. Habet em̄ hic numerus rationem cuiusdā totalitatis. Puta principiū: mediū: z finem. Nam s̄m chronicas etiā gentiles in eorū cultu diuino vtebant numero ternario ad sacrificationes deorū. vt habet li. j. de celo z mūdo. super quo beatus Tho. in cōmento. Sicut (inquit) natura perficit oīa in ternario numero. Ita gētiles qui diuinum instituerunt cultū volentes deo tribuere omne qđ perfectū est: attribuunt ei ternariū numerū in sacrificijs z laudibus ipsorum. Legimus preterea in scripturis sanctis numerū ternariū multipliciter cōsecratū: eo q opera mirabiliora dei in eo facta et ordinata sunt. Unde si mysterio trium liliorū regis christianissimi explorare qs conetur: tanto magis exuberabit ratio disserendi: quāto plura mysteria in ternario nūero elucescūt. In p̄mis ergo tria redolētia lilia: que in scuto regio figurant odoramēta catholice fidei i beatissima trinitate asserunt. scz q patri in diuinis attribuitur potentia: filio sapientia: z spiritusancto clemētia. Que tria attributa sicut sanctissimā trinitatem ornant: ita regiā maiestatē magnificant. Que sacratissime trinitati debet possetenus conformari. scz vt sit rex primo clarus: potentia patris ad tyrānos debellandū: z barbaras gentes ac turcorz perfidiam extinguendū. ¶ Scđo cōuenit vt ornatus existat sapientia filij in discutiēdis rerū causis. ¶ Tertio q sit clementia plen9: que quanto in eo maior fuerit: tanto in cōspectu dei z hoim mirabilior z gratior apparebit. ¶ Scđo p̄ncipal'r tria lilia (que in scuto regis figurant) tres substantias in
108 persona christi denotāt. ¶ † Sicut em̄ in diuinis est trinitas psonarū in essentie vnitate: ita in christi persona est trinitas essentiarū: seu naturarū in vnitate persone: scz deitas anima: z caro. Et sicut in diuinis per diuersas psonas nō distinguit esse: sic in christo p diuersas naturas non distinguitur persona. Pariter tria lilia tres christi natiuitates ostēdunt. Prima dicitur qua eternaliter nascitur ex patre. Secūda q2 nascitur temporaliter ex matre. Tertia qua in mēte nascit spūaliter. ¶ Tertio principaliter tria lilia tres potentias anime rationalis: que ad imaginem dei creata est. l. in metallū. C. de pe. patenter ostēdunt. Nā sicut deus est vn9 in essentia: z trinus in personis: sic etiam anima rationalis est vna in essentia: z trina in potentia: q2 habet in se memoriam: intellectum et voluntatem. Et memoria quidē representat patrem: intelligētia filium: z voluntas spiritūsanctum. Cuius ratio in hoc est: q2 ex memoria prime veritatis generatur intelligentia. Ideo memoria assimulat patri: intelligentia vero est genita: iō assimulat filio. Amor quoq3 ab vtroq3 procedit: si placet ei: qđ intelligitur: ideo voluntas assimulatur spiritui sancto. ¶ Quarto tria lilia in scuto regis posita tres angelorū hierarchias significant: in quarū singulis tres ordines inueniunt: vt similitudo beatissime trinitatis in eis ostendatur impssa. In prima q̄dē hierarchia catholici tres collocant ordines: Seraphim vt primos: Cherubim vt medios: Thronos vt vltimos. In scđa vero hierarchia alij tres. videlicet dñationes: virtutes: z potestates. Sil'r in tertia hierarchia ordinātur principatus: archangeli: z angeli. de quibus loquitur Isidorus li. vij. etymologiarz. c. v. z in li. de summo bono. c. xij. ¶ Quinto tria lilia i scuto regis depicta: tres v̄tutes theologales: scz fidem: spem: z caritatem significant. quibus anima rationalis rectificatur: z dirigitur in beatissimā trinitatem scđm tria ternis psonis trinitatis appropriata: de quib9. s. Ita q fides dirigit in summe verū assentiendo. Spes vero dirigit in summe arduū expectando. Caritas dirigit in summe bonū amando. Et

fides in presenti deum sequitur. Spes ve
ro in celo comitatur. Sed caritas peren-
niter amplexatur. Etiam fides facit deo
assentire: spes in deo confidere: caritas
vero facit deum amare. Iterum per fidē
cognoscitur deus vt veritas: per spem ha
betur deus vt eternitas: per caritatem di
ligitur deus vt bonitas. Vel tria sunt no-
bis necessaria ad salutem. Que salus per
has tres virtutes consequitur. Primo re-
quiritur cognitio finis: que habetur per
fidem: que ad cor syncerum firmandum
sola sufficit. Secundo requiritur viuaci-
tas cordis: que per spem habetur. vt dicit
Esaias. Qui sperāt in domino mutabūt
fortitudinē: assument pennas sicut aqui-
le: current ⁊ non deficient. Tertio requi-
ritur perseuerantia operis: que habetur
per virtutem caritatis: que voluntatem
⁊ cor roborat occasiones tollendo omniū
peccatorum. Iuxta illud Apl'i. In carita
te radicati ⁊ fundati vt possitis compre-
hendere cum omnibus sanctis: que sit la
titudo sublimitas ⁊ profundū. ¶ Sexto
lilia tria in scuto regis ordinata ad tria
opera vere penitentie nos ire cōpellunt.
videlicet ad contritionem: confessionem:
et satisfactionem. Hec enim sunt illa tria
nobilissima spiritussanct' charismata ad
salutem necessaria: sine quibus nullo mo
do esse posset in homine lapso salus. Nā
dicuntur tres partes penitentie essentia-
les: quia sicut omne peccatum cōmittitur
ore: corde: ⁊ opere: ita oportet q' per con-
trarium curetur s'm Chrystomū dicentē:
vnumquodq; per quascunq; causas con-
trahitur: per easdem dissoluatur. l. nihil
tam naturale. ff. de regu. iuris. Peccatori
igitur volenti deo reconciliari expedit
omnino: vt culpam per cordis contritio-
nem detestetur: et eam ore per confessio-
nem explicet: atq; opere per satisfactionē
puniat. ¶ Septimo tria lilia regem chri
stianissimum ad tria salutifera cōsilia (in
quibus cōsistit omnis perfectio christia-
ne religionis) excitant. Quequidem tria
cōsilia per christum cunctis fidelib' ostē
sa sunt contra tres peccatorum radices:
109 de quib' † Ioannes euangelista in sua
canonica. ij. c. sic dicit. Omne quod est in
mundo concupiscentia carnis est: ⁊ con-
cupiscentia oculorum: ⁊ superbia vite: ad
quas radices extirpandas ⁊ a mentibus
hominum tollendas Christus primo de-
dit castitatis consilium: qd directe oppo
nitur contra luxuriam ⁊ carnales delecta
tiones: que vehementissime sunt. Et per
quas intentio hominis permaxime tra-
hitur: ⁊ applicatur ad corporalia: ⁊ debi-
litatur circa intelligibilia. Iuxta illud Mat
thei. v. Audistis quia dictū est antiquis:
nō mechaberis. Ego autem dico vobis:
quia omnis qui viderit mulierem ad con
cupiscendum eam: iam mechatus est eam
110 in corde suo. ¶ † Secūda radix dicitur
cōcupiscētia oculorum: que est in auaris
et cupidis. Dicitur autem cupiditas ra-
dix omniū malorum: ad similitudinē ra-
dicis arboris: que toti arbori prestat nu-
trimentū. Nam per diuitias acquirit ho-
mo facultatem perpetrandi quodcunq;
peccatū: ⁊ adimplendi sua omnia deside
ria. Cum pecunie obediāt omnia. Eccle-
siasti. x. Ad quam radicem a cordib' ho-
minum tollendam dedit christus consi-
lium paupertatis. Matth. xix. Si vis pfe-
ctus esse vade: ⁊ vēde omnia que habes:
⁊ da pauperibus: ⁊ habebis thesaurū in
111 celo. ¶ † Tertia radix peccatorum est su
perbia: de qua dicitur Ecclesiasti. allega
to. x. c. Initium omnis peccati superbia:
qui tenuerit illam: implebit maledictis: ⁊
subuertet eum in finem. Ad hanc radicē
extirpandam dedit nobis christus consi-
lium humilitatis: ⁊ mansuetudinis. alle
gato Matthei. xi. c. Discite a me: quia mi
tis sum et humilis corde. ¶ Octauo ⁊ vl
timo tria lilia in scuto regis diuinitus or
dinata. Tres denotant vnitates: que ne-
cessario requiruntur ad conseruandū ve
ram christiane religionis dignitatem: et
habendum bonorum morum honestatē:
de quibus Apl's ad ephesios. iiij. Unus
dn's. vna fides. vnum baptisma. Hec tria
sunt que verum perhibent testimonium
112 de excellentia fidei catholice. ¶ † Unde
inter laudabilia oīa catholice fidei ope-
ra que rex explere debet pro sue dignita-
tis ac totius religionis christianorū salu
te: nullum maius: nullum honorabilius:
nullum deniq; gratius deo offerri potest
q̄ barbaras gentes et turcorum perfidiā
ceterosq; populos qui falsos rit' ac deos
colunt alienos expugnare: atq; in frena
submittere sub christi fide: put talia san-
cta exercitia apud francorum reges semper
113 floruerūt. ¶ † Quarto pncipal'r ⁊ vltimo
tria aurea lilia sunt in scuto regis christia
nissimi saphyrino. i. colore saphiri: q̄ sil'is
est sereno celo: cōuenientissime depicta:
multiplici ratione. Primo q2 cum rex sit
paranymph' eccl'e christi: cuius officiū
est ⁊ semper fuit a tpe Clodouei predicti
ampliare cultū diuinū: ac gloriā christia-
ne religionis extollere: ⁊ magnificare: vt
sepe dictū est. Decentissimū fuit insignia
maiestatis sue sereno celo similia fore: vt
sicut ipse christus qui est rex regum ⁊ do
minus dominantium: quodammodo pro
scuto suo habet celum sidereum: miro
ac vario astrorum fulgore decoratum:
sic rex Francorum christianissimus pro

113 Quarto tria aurea lilia in scuto regis colore saphirino pfecto figuratur et ratio quare.

gloria xp̄i scutum gerit nobilissimum: in
quo aurea lilia colore saphiri: quasi astra
in sereno celo affixa: fulgere videntur. Ut
etiā ex celi altitudine intelligatur quāta
sit sue dignitatis sublimitas. Tāta est au
tem altitudo celi: q' a mortali homine nō
potest mensurari. Nam licet rabi moyses
⁊ Ptolomeus. Alexādrie rex q̄ apud gre
cos habetur pcipuus s'm Isidorum: ⁊ Ar-
chimenides siculus: pluresq; alij tā greci
q̄ hebrei: tam egyptij q̄ caldei ⁊ latini:
in arithmetica: geometria: ac astrologia
doctissimi: ratos ac diffinitos astrorum cur
sus: distantias quoq; orbiū ac planetarum:
vt a luna vsq; ad mercuriū: ⁊ a mercurio
vsq; ad venerem: solem: martem: iouē: ac
tandem a saturno vsq; ad firmamentum:
quasi balbutiendo diuiserint: mensuraue
rint: ⁊ dinumerauerint. Nihilominus tamē
credimus antiquos mathematicos falsa
multa dixisse. Cum etiā tēpore Aristote-
lis (magno teste alberto) nondū perfecte
scirentur quātitates orbium ⁊ diametro-
rum solis: lune: mercurij: ceterorūq; pla-
netarū. Unde adherendum videtur con
clusioni catholice Eccl'i. j. Altitudinē ce-
li ⁊ latitudinem terre ⁊ profundum abyssi
quis dimēsus est: quasi dicat nullus. Et
sic ad propositū: in scuto francorum regū
color similis sereno celo cōuenienter da-
tus est. q2 sicut celum situatum est in loco
eminētiori: atq; inter oīa corporalia al-
tius eleuatū. Sic rex xp̄ianissimus inter
omnes seculi huius reges xp̄iane religio
nis dignitate: potentia diuitijs ac nobili
tate ē sublimior atq; admirabilior. ¶ Se
cūdo principaliter cāpus scuti regij nedū
celo: sed etiam saphiro lapidi in colore as
114 similatur rationibus sequentib'. † Quia
saphirus colore suo videtur trahere regē
a ad celestia desideria[a]. Nam dicit Greg.
xviij. libro moralium. c. viij. Saphirū te-
nere similitudinē coloris aerei: per quod
designat appetitū languentis anime ten
dentis ad celestia. Unde dicit Heliman-
dus. q' q2 saphirus celo sereno similis est:
caste portari vult: gēmaq; gemmarū: et
lapis sanctus dr. Ideo in libro de natura
rerū habetur. q' qui saphirū portat expe
dit: q' summo studio castitatē seruet: quo
niā hic lapis tanto dicitur pciosior ⁊ me-
lior: quanto colori celesti est similior. Sic
rex xp̄ianissimus tanto magis erit deo et
angelis gratior ⁊ carior: quāto magis in
cōtemplatione rerū diuinarū fuerit subli
mior. Et sic quantūcunq; excellat in di-
gnitate: potentia diuitijs vel abundātia
temporalium: nihilominus felicitate pro
sperarum rerum huius seculi non debet
corrumpi: aut deprauari. Sed magis ac
magis oculos mentis conuertere ad al-
tiora desideria: ad veros honores: ad se-
curas diuitias: ad celestes thesauros: ac
delectationes eternas. Regiam quoq;
dignitatem suam in christo rege quem in
speculo limpidissimo contemplari debet:
vt quod in se prauum deprehenderit cor
rigat: quod rectum teneat: quod deforme
componat: quod pulchrum seruet: quod
sanum excolat: qd infirmū assidua medita
tione corroboret. Precepta diuine legis
efficaciter impleat. Et quid sibi cauēdū:
quidve sectandum sit agnoscat. Decens
quippe est vt rex se totum in vita ⁊ mori-
bus componat: quia quanto mirabilius
pre cunctis regibus vniuersi orbis exce-
dit honoris dignitate: ita conuenit vt ce-
teros transcendat mentis sublimitate: et
totus sydereus fulgeat maiestate. Pre-
terea saphir' suis claritate duritie ac pu-
ritate regem docet fortitudinem: atq; mē
tis puritatem cōseruare. Est enim saphi-
rus gemma summe dura: hilaris: clara ⁊
pura. vtpote similis celo serenissimo ⁊ pu
rissimo. Inde dicit Plinius: q' saphirus
aureis collucet punctis. Et Arnaldus de
villanoua. Saphirus est gemma fulgēs:
que hominē reddit castum: mitem: et hu
milem. Sic rex esse debet mente serenus
⁊ purus: vt inter leta inuictus: īter tristia
faciem viuam cōstantis animi obtineat.
b Non multū gaudens[b] de temporalibus
cōmodum nec omnino lugens de aduer-
sis: nec eum blanda corrumpant: nec tri-
stia concutiant: nec falsa vituperatio mi-
nuat: siue laudatio augeat. Nec pectoris
sui stabilem firmitatem quicq; mundus
promittat: aut minetur excutiat. Sed idē
semper sit serenus ac perseuerans: ne bo
na fallacia labentis seculi in eum preua-
lere videantur. Que oīa fortissimi sunt
animi: qualis regius esse debet. Iuxta il
lud Lactantij lib. j. diuinarum institutio
nū sic dicentis. Animū vincere: iracūdiā
cohibere: fortissimi est. hec qui facit: non
modo ego eum cū summis viris compa-
ro: sed deo simillimū iudico. Nō enim for
tior putandus est: qui leonem: q̄ qui vio-
lentiam ⁊ in seipso inclusam ferā superat
iracūdiā. Aut qui rapacissimas volucres
deijcit: q̄ q̄ cupiditates auidissimas coer
cet. Aut q̄ amazonē bellatricē: q̄ q̄ libidi
nē vincit pudoris ⁊ fame debellatricem.
Aut qui fimū de stabulo: q̄ q̄ vitia de cor
de eiecerit: q̄ magis sunt perniciosa velut
domestica ⁊ propria mala: q̄ illa q̄ vitari
poterāt ⁊ caueri. Ex q̄ fit: vt solus ille vir
fortis debeat iudicari: q̄ tēperans: mode
stus: ⁊ iustus est. hec ille. Unde restat mē
tem regiam esse debere saphirinam: et pu-
rā p mentis cōstantiā atq; animi integri
tatem. ¶ Tertio principaliter tria lilia

a ¶ Ad celestia desideria. scz p rectā fidez q2 nihil est qd luce clariore pfulgeat q̄ recta fides i pncipe. pariter nihil ē qd ita nequeat occasui subiacere q̄ vera religio. vt in ep'la inter claras. C. de sum. trini.

a ¶ Non multū gaugēs. iuxta illud Boe. in. j. de cōsolatio. Gaudia pelle: pelle timorē. Nec dolor adsit: nubila mens est: hec vbi regnant.

Universidad de

aurea in cāpo saphirino depingūtur. Qr
saphirus animū hoīs pium ꝛ deuotū effi
cit ad deuz: atq; in bonis firmat: ꝛ paces
cōsiliat: taliter ꝙ inter oēs lapides p̄cio=
sos dr̄ lapis sanct⁹: qr ad sanctitatē ꝛ de
uotionē hoīem disponit. Ob qđ legitur
Exod.xxviij.ꝛ.xxix.ca. ꝙ moyses ad p̄=
ceptū dn̄i vestē sanctā fecit Aaron sum=
mo sacerdoti in gloriā ꝛ decorem: in qua
inter diuersos lapides p̄ciosos Saphir⁹
cōnumerat̄. Sic Hieremias trenoꝝ.iiij.
Destructionē hierusalē ruinam templi ꝛ
sacerdotū recogitans eoꝝ pulchritudinē
assimilauit Saphiro dicens. Candidio=
res nazarei eius niue: nitidiores lacte: ru
bicundiores ebore: antiquo saphiro pul=
chriores. Conuenit itaq;: vt maiestas re=
gia sit tota syderea ꝛ saphirina per reue=
rentiam ꝛ beniuolentiā ad oīa: que di=
uinū cultū concernunt: vt sicut in digni=
tate ꝛ potentia ceteris est eminētior: ita
expedit vt in amore rerum diuinarum sit
amicabilior: ꝛ cōformior. Sicut sui fuerūt
p̄decessores. ¶ Quarto saphir⁹ ſm Ar=
nal. corpus humanū vegetat: ac membra
integra cōseruat: curat dolorē frontis: et
sudorem restringit: corpora p̄bet integra
boniq; coloris: tortiones vētris tollit: et
oīa vlcera cū lacte sanat. Preterea in li
bro de natura rerū dicitur: ꝙ Saphirus
morbū illum horribilē Noli me tangere
appellatū fugat. Tamen vitiatur tūc ei⁹
colore: ex quo instruitur rex xp̄ianissim⁹
vt vigilans sit: ꝛ solicitus ad corpus my=
sticum.i.ecclesiā protegendū. Sicut eñ
in vno corpore multa mēbra habemus: q̄
ſm Aplm̄: nō eundē actū habēt: ita mul
ti vnū corpus sumus in xp̄o: huius autez
corporis mēbra tenet̄ rex vegetare ac cu=
stodire[a] ne a lupis voracibus dilaceren=
tur: ꝛ ne morbida egritudine putrescant:
ac pauperib⁹ bñficia: suffragia: ꝛ elemo
synas largiri: quib⁹ recreentur: tanq̄ mē
bra corporis mystici: qr sicut Saphirus
mēbra corporis cōseruat ꝛ recreat: sic cō=
uenit vt rex qui tria lilia in saphiri colore
extēdit: mēbra corporis mystici dirigat: ꝛ
custodiat: ne deuios sequant̄ anfractus:
¶ Quinto saphirus est gēma p̄ciosa: se=
reno celo similis: q̄ percussa a radijs solari=
bus ardentē fulgorem emittit. Preterea
dicit Isidorus li.xvj.ꝛ Jmo.c.ix. ꝙ saphi
rus pulueres hz aureos sparsos: ex quo i=
struitur regia maiestas: vt grās solicita
sit deo reddere in tāto cumulo bñficioꝝ:
qr quāto plura a sole iustitie xp̄o suscepit
beneficia: tanto magis ardētia desideria
refundere dz in xp̄m: a quo p̄cedunt. Et
ecōtra tanto grauī⁹ de ingratitudine iu=
dicabitur oīs homo: quāto magis multi=
plicatis beneficijs ingrat⁹ probabit̄ exti

a ¶ Lege a
tare ꝛ custo
dire. Nam
hui⁹ corpo
ris mystici
rex ē caput
in tpalib⁹:
qr res pu=
blica est si
cut q̄ddam
corpus qđ
ſm helmā=
dū in croni
cis.li.ij.di=
uino numi
ne aīat̄ ꝛ re
git̄ cui⁹ ca
put dr̄ p̄n=
ceps ꝛ sena
tores locuz
cordis te=
nent. iudi=

tisse. Juxta illud Chrysostomi. Quanto
maiora bñficia sunt hoībus cōstituta: tā=
to grauiora peccātibus parātur iudicia.
¶ Sexto saphirus est gēma valde dele=
ctabilis: gaudiosa: ꝛ pulchra. de quo q̄dā
lapidari⁹ ait. Saphiri spēs digitis aptis
sima regum egregiū fulgēs puroq; simil
lima celo. Vilior est nullo virtutibus atq;
decore. Ex quo instruit̄ rex xp̄ianissim⁹:
vt delectabiliter ꝛ gaudiose pulchritudi
nē ad decentiā xp̄iane religionis velit cō
seruare: hoc aūt fiet: si purgabūtur feces
luxurie: auaricie: simonie: blasfemie: tyrā
nie: ac cetera publica pctā: ꝛ notoria. que
iram dei prouocāt: ꝛ pariter dolores atq;
angustias aīe rationalis. Unde expedit
oīno: vt reges ac principes nō iniqui sint
sed iniquoꝝ correctores. de quo Isidor⁹
lib.iij.de summo bono.c.xlviij. Reges i=
quit a recte agendo vocati sunt. Ideo si=
cut recte faciēdo regium nomē obtinet̄:
ita peccādo admittit̄. Recte igitur illi re
ges vocātur: qui tam semetipsos q̄; subie
ctos bene regendo modificare norunt.
hec ille. Et sic patet ad regē xp̄ianissimū
pertinere pctā grauia p̄sertim notoria tol
lere: ꝛ punire: vt in dei ecclia spūalis con
seruetur letitia. qr teste Augustino. Vex
gaudiū nō datur impijs. Sed illis q̄ deū
gratis colunt: quoꝝ gaudium ipse est: et
ipsa beata vita: q̄ sola vera vita est ꝛ non
altera. ¶ Septimo in colore saphiri au=
rea lilia extendunt̄: qr saphirus suo valo
re ꝛ p̄cio vires acuit regis xp̄ianissimi ad
cogitandū sumptuositatem celestiū edifi
ciorū. Nam teste Isidoro vbi supra. Sa=
phirus inter gēmas purpureas computa
tur: habet pariter excessum valoris inter
lapides p̄ciosos. Ob quod sanctissimus
Thobias. Spiritu eleuatus vidēs excel
lentiam celestis patrie dicit: portas eius
esse ex saphiro edificatas. Pariter Joan
nes apocalyp.xxj.dicit. Fundamēta mu
ri superne ciuitatis esse ex lapidibus pre
ciosis: inter quos Saphirus cōnumera=
tur. Ex quo instruitur rex totus Saphi=
reus: vt totaliter inclinetur ad cogitādū
excellētiam edificiorum superne ciuita=
tis. de qua dictum est per prophetā psal.
lxxxvj. Fundamenta eius in montib⁹ san
ctis. Et sequitur. gloriosa dicta sunt de te
ciuitas dei. ¶ Octauo ꝛ vltimo scutum
regis christianissimi in Saphiri colore
figuratur. Quia saphirus sua significa=
tione eum excitat ad cogitādum nedum
edificia superne ciuitatis: sed etiam emi
nentiam glorie eterne. Nec solūmodo sa=
phirus significat eternam gloriā: verum
etiam suo colore animum hominis ad ce
lestia gaudia inclinat. Et ratio est: quia
cū omne simile naturaliter appetat suum

ces autē et
presides te
nēt locum
ocloꝝ ꝛ au
riū: ꝛ orato
res locū li=
gue: ceteriq;
mēbris p=
sone alique
rei publice
cōpari pos
sent. Et vñ
dicāt sena=
tores et q̄s
cos p̄m⁹ in
stituit: ha=
bet̄.j. super
ꝟbo. Adie
cte impu=
beri.

simile: ꝛ Saphirus inter oēs gemmas si=
milis est sereno celo: Unde rex Saphiro
nō cōueniret nisi ad celestia inclinaret ac
celestia appeteret Saphirus eñ etiaz in
scripturis sacris significare videtur eter
nam gloriā. vt habetur Exodi.xxiiij. vbi
Moyses Aaron Nadab Abiu ꝛ septua=
ginta de senioribus israel deum viderūt.
Sub cuius pedibus erat quasi opus lapi
dis saphirini: ꝛ quasi celum cū serenū est.
Pariter in Ezechiele.x.c.legitur: ꝙ spēs
glorie domini super cherubim erat: quasi
lapis saphirus: que verba non sunt intel=
ligenda vt sonat litera. Quin illa patria
ꝛ beatorum gloria maior est sine cōpara
tione ac mirabilior oī pulchritudine sa
phiri: immo penitus omnē inuestigatio=
nem excedit humanā. Sed quia intelle=
ctus noster manuducitur p creaturas ad
cognitionem celestium: ꝛ balbutiendo vt
possimus excelsa dei resonam⁹. Ideo vo
lens loqui propheta de eterna patria et
gloria: similitudinē saphiri assumpsit: qui
inter omnes gemmas est admirande vir
tutis: ꝛ preciositatis: atq; magis conue=
niēs in colore celesti. Ad premissa igitur
inclinant insignia dignitatis regie: tum
quia e celis elapsa: tum qr auro atq; side=
reo celo (vt iam dixi) sunt similia. Qui co
lores inter ceteros dicuntur nobiliores.
de quib⁹ in tractatu de isignijs ꝛ armis.
115 sic dicit Bar.vj.col. †Un⁹ color est nobi
lior altero respectu ei⁹ quem representat
secundū se. vnde color aure⁹ nobilior est.
Per euz eñ representat̄ lux: nam si quis
radios solis figurare vellet: qđ est corp⁹
magis luminosum: hoc nō possit cōgruē=
tius facere: q̄; per radios aureos. Et con
stat nil luce nobilius: vt dicit text. in ep̄la
inter claras. C. de sum.trini. ibi nihil est:
qđ lumine clariore ꝛc. Et in aut̄. habita.
C. ne filius pro patre. Ibi: totus mūdus
illuminatur ꝛc. Ideo in sacra scriptura p
re maxime excellētie figuratur sol. vt ibi:
Fulgebunt iusti sicut sol ꝛ stelle. Daniel̄.
xij. ꝛ Mat.vij. ꝛ ibidē.xxiij.c. resplenduit
facies eius scz christi in transfiguratione
sicut sol. Et propter hmōi nobilitatē nul=
li pmissum est vestes portare deauratas:
nisi principi.l.j.ꝛ.ij.C.de vesti.olobe.ꝛ de
aura.lib.xj. Sequēs color nobilis est co=
lor purpure⁹ seu rube⁹: qui figurat ignē:
qui super cetera elementa est elementum
nobilius. Propter cuius nobilitatem nul
li pmissum est portare vestes cōptas ei⁹
colore: vt dicta.l.ij.et.iiij.de vesti.olobe.
vbi dicitur dictum colorem esse alijs no=
biliorem: quia etiam cōmunicatur auro:
qđ vt.s. vidistis quanto est magis rubi=
cundum: tanto est preciosius. Sequens
color post predictos nobilis est color azu

115 Semp
in armis et
isignijs co
lor aureus
aut rube⁹:
vl' azureus
ceteris est
nobilior.

reus: et azurus per quem figuratur nobi=
lis aer: qui est corpus transparens ꝛ dia=
phanū maxime receptiuū lucis: sine quo
aere nullum viuens supra terram viuere
posset: qui etiam representatur in saphi=
ro: sicut in azuro ex cōmunicatione colo=
ris. Unde predicti colores propter id qđ
representant ceteris dicuntur nobiliores.
in quibus voluit deus arma et insignia
christianissimi regis non sine magnis ra=
tionibus depingi ꝛ figurare: vt vidistis.
116 ¶ †Unde premissis consideratis preser
tim requisitis in rege virtutibus: non mi
rum: si lex et consuetudo Francie: fragili=
tatem muliebrē a regni successiōe exclu=
serint. Licet admittantur ad succedendū
in regno Nauarre ſm Petr. iaco. in titu.
de cau. ex quibus vasal. ꝛ etiam in regno
Apulie: vt dixi ſm Bald. in dicta.l.quo=
tiens. C. de suis ꝛ legiti. heredi. et in ca.j.
§. hoc quoq;. de succes. feu. dicens ibi re=
gnasse inclytam reginam Johannem.xl.
fere annis. Et ita prudenter: ꝙ in cathe=
dra regali non sedit similis ei in gratia ꝛ
virtute: sed tandem miserabiliter diem
clausit extremum. Videatis Dominicum
in.c.grādi. de supplen. negli. p̄lato. lib.vj.
vbi sentit de iure cōmuni feminas in re=
gnis succedere non posse: et si succedant:
hoc est ex particulari lege: vel consuetudi
117 ne regni: vel per vsurpationem: † sicut
legimus de Hyrene leonis quarti impe=
ratoris bizantini seu constantinopolitani
vxore: que atheniensis fuit nobilissima ꝛ
insignis decoris cōspicua: propter cuius
pulchritudinem Constantinus quintus
dicto leoni filio suo eam dedit in vxorem:
ex quo filium suscepit nomine constanti=
num. Sed mortuo leone cum filius ado=
lescentulus adhuc esset: per decennium
egregie rexit. Tamen postea filium exe=
catum in carcerē trusit: et solio imperiali
ipsa conscendens pre ceteris mortalibus
cum ingenti gloria sola imperauit. vt lib.
x. Bergomensis refert. Et plures alie re=
gnarunt: de quibus. s̄. de quo per Jmol.
118 in dicto.c.grandi. ¶ †Or in regno fran=
cie nec iure cōmuni aut particulari lege:
vel consuetudine femina succedere po=
test. Quicquid hactenus burgūdoꝝ dux
post obitum Ludouici hutini Philippi
pulchri Francorum regis primogeniti:
etiam Johanne ex dicti hutini vxore cle
mentia pregnante relicta nato et paucis
post diebus mortuo pretendisset in suc=
cessione regni filie dicti hutini: que comi=
ti nupserat Ebroycensi fauens contra
Philippū longum dicti hutini fratrez: et
dicti Johannis premortui patruum: cui
patruo (dicta comitissa ebroycensi exclu=
sa) remansit regnum ex consilio procerū.

116 Ex pre
missis cla=
re ptz non
mirū esse si
femina i co
rona fran=
cie nō suc=
cedat neq;
succedere
posset: sed
bene in re=
gnis Na=
uarre ꝛ apu
lie.

118 In re=
gno frācie
nunq̄ femi
na successit
q̄cq̄d bur=
gundorum
dux atem=
ptauerit.

de quo Gaguynus libro.vij.ca.finali.sic dicit. Per id tempus clementia quā moriens Ludouicus: scilicet hutinus grauidam reliquerat: filium Johannem parit paucorum dierum regem. Quo defuncto Philippus scilicet longus rex appellatus est: reclamante Burgundorum duce: quod diceret non ad Philippum: sed ad Ludouici defuncti filiā: scilicet ebroycensem comitissam regna patris pertinere. Que res difficiles postea controuersias Francorum quieti inuexit: et semina rium discordie inter Anglos et Francos forte fuit. hec ille.

119 Uxor regis: aut vidua vocatur regina: tamen ius i regno nō habet.

119 ¶† Nec obstat textus in dicto ca. dilecti. de arbitris. Ubi femina eo tunc regina Francie erat: quia ſm Panormitanū et docto. ibi: mulier illa vocabatur regina: nō q̄ sibi regnum pertineret: sed quia uxor regis erat: cuius radijs consecabat l. femine. ff. de senatori. in aut. de consuli. in princi. facit. l. finali. C. de incolis lib. x. vbi bonus tex. Et sic rationabiliter regina appellatur: etiam ſm cōmunem vsum loquendi: quo uxores dignitate mariti honorem decorantur. ¶ Uel erat vidua regis Francie relicta: que durante viduitate vocabatur regina. Et hoc modo loquendi etiam vtimur: vt quādiu vidua permanet dignitate mariti defuncti: post illius mortem sicut in vita decoretur. ¶ Cū vidua sit mariti mortui imago[a] ipsum repreſentans ſm Bald. de quo est tex. in c.

a ¶ Mortui imago. de quo vīd pulchra super verbo: qui cū alia mīmonitū ꝓtrahens. vbi plene loq̄t de priuilegio viduitatis.

120 ex parte. de foro competenti. ¶† Que omnia pro decisione antique questionis faciunt orte post mortem dicti Philippi pulchri Francorum regis: qui pridie diui Andree mense Nouembri anno christiani natalis millesimo. ccc. xiij. obijt apud fontem bleaudi: qui vicus invastinio est. Postq̄ annos octo et viginti regnasset: quinq̄ relictis liberis: quos ex Johanna vxore susceperat. Ludouico hutino: Philippo longo pictauorum comite. Karolo qui etiam pulcher est vocatus principe marchie. Filia quam infantem mors abstulit. Et altera Ysabella: quā Edoardo ij. Anglorum regi Philippus ipse pater matrimonio iunxerat. Qui tres filij successiue post q̄s reges fuerunt: sine liberis saltem masculis: qui longo tempore vixerint: decesserunt. ¶† Ex quo orta fuit grandis illa questio. An regnum dicte Ysabelle seu Edoardo. iij. ullius nominis eius filio: aut Philippo filio Karoli valesiani quondam fratris Philippi pulchri consobrino dictorum trium fratrum regum defunctorum Germano deberetur. Et tam ex lege salica: q̄s ex regni consuetudine fuit iudicatum pro Philippo. De quo Gaguy. li. viij. c. secundo. Philippo (inquit) pulchro masculine prolis tres liberi et dictum est fuerunt: singuli fratres Philippo pulchro defuncto regnū legitima successione tenuere. Hutinus patris longus vtino. Longo (cui vnica erat filia comitis Arthesiensis vxor) Karolus pulcher successit. Nam Joannes vtini filius dum rhemos vnctionis gratia petit moritur. Filiam Ebroycensis comes sibi copulauit. Utinus annū: longus quinq̄: pulcher annos septem: nullis liberis masculis relictis regnum possedit. Qui Johannam burgundam grauidam cum reliquisset turbationis: de qua nunc agitur occasio extitit. Nam cum Blāchā regina peperisset: de legitimo herede contentio insurrexit. Erat eodem tempore ex Karolo valesio Philippi pulchri fratre: superstes Philippus filius: qui et valesius appellabat: cū fratre Karolo Alenconij comite: Edoardo igitur atq̄ Philippo valesio de successione contendentibus: conuentus Francorum habitus est: quem trium statuum concionem vulgus vocat. Ibi de contendentium iure: diu multumq̄ disceptatum est: dicentibus valesianis Philippum Karoli pulchri heredem esse: cuius et duorum precedentium regum Utini et longi consobrinus per genus masculinum esset. ¶ Cōtra assecuerantibus anglis: Edoardum tertium non iniuste regnum vendicare: quem Ysabella trium quos memorauī regum sororem genuisset. Igitur cum ex regibus nepos et masculus esset Edoardus: successorem karoli definitum iri magnopere deposcebant. Sed Edoardo obstabat lex salica: que a pharamondo (vt. ſ. scripsi) Francis data in illos: vsq̄ dies obseruatissima habebatur. Ea lege scilicet virilis sexus reges a maribus regibus orti regnum administrant. Nec ad eam dignitatem femine admittuntur. Astipulabat ꝓterea vetustissime legi iniuria consuetudo: que mares non feminas francis prefici obtinebat. Quare Edoardo (qui ex femina ortus erat) nulla successionis ratio poterat suffragari. Quod si iuris quippiam Edoardus ex matris origine sibi presumeret: videret ipse Navarre regem qui ex vtini filia et Ebroycensi coniuge cum natus esset. Nullam in regno potestatem questuisse: quod intelligeret feminas a regni hereditate esse semotas. His rationibus edocti hi qui cōmuni autoritate consilium habebant:

122 Philippo regium adiudicāt. ¶† Cui iudicio nec Edoardus detraxit: fide post paucos annos apud ambianos Philippo Jacobus artenella occasionē dedit et principium mortali bello inter francos et anglos.

a ¶ De aquitanie feudo prestita. Ex tribus fuit edoardus peremptore a regno frācie excluſus. primo ex lege et moribus regni. secūdo procerū diffinitione: a qua ipse nō reluctauit. tertio a q̄ fidelitatē post iteratum et sic de libertate ꝓ ducatu aq̄tanie libere ꝓstitit. q̄s faciendo Philippū valesiū regē appellauit: et iuxta si q̄s haberet ei reuerētiā prestādo renūciauit. c. ex ore. de his q̄ fiūt a maiore parte capitu. Sub q̄ philippo Jo. fa. op̄ suū cōpilauit super libro institutionum: vt ibi dicit in premio. §. j. ij. col. et p terea dū ludouicus grossus ludouici cū ei⁹ filiuz rhemis sacrari iuberet: hēric⁹ tūc anglorū rex dicti edoard. successor: velut aquitanie dux ei fuit i sacro. b vt hr̄. j. sup ff. adiecte ipuberi.

123 Perfidus artenella qui i domo regis nutritus dominum perturbauit.

124 Uide cōditiones bonū vel malī seruitoris.

b ¶ Scōm cōem opinionem. Ut plene habetur infra sup verbo. Tandem sine liberis est defuncta.

124 Sicut filia in regno francie non succedit. sic nec eius soboles etiam masculina.

c ¶ Propter aliā cām. Hā solēt reddi sex cause propter q̄s nō e par inter hoies: iz belluz et z veros ꝓncipes. de q̄ bus p glo. sup ff. b. pace. in ca. ad aplice. de sen. et re iudi. lib. vj.

Uīsi ꝓcessit q̄ āgli tāto tpe regnuz frācie occupatū tenuerit visa eorū notoria iustitia.

d ¶ Exclusō. Et si rōni et iurib⁹ et ꝓpius renūciatoribus āgli credere nolit. credāt saltem opib⁹ manifestis regū frācie q̄ dietim ifirmos q̄bus naturaliter mederi nō pōt diuina ꝓuidentia eis i sita curant sola man⁹ i positiōe: q̄ cā sine alia esset sufficies ad patenter iudicāduz vere eis regnuz ptinere: et nō regi anglie: vt habetur infra sup verbo. Et uxorem noie adelasiam. in primo princi-

pali articulo. circa fi. quinte decisionis.

125 An femine possint in emphyteosim succedere.

n fuerit dictum in inuestitura. Et pari-
ter i emphyteosi erit per tex.in.§. emphy
theosim autem.in auk.de non alienā. aut
permutā.rebus eccle.col.ij. qui sic intelli
gitur. Et idem esset si consuetudo patrie
haberet filias posse in emphyteosi succe
dere. Cui stādum esset.l.minime sunt mu
tanda.ff.de legi.⁊.c.cum dilectus.de con
suetu. prout est in presenti patria tholose
⁊ fere vbiqꝫ citra mōtes.vbi ex ꝯsuetudi-
ne feuda ⁊ emphyteoses ad instar patri-
moniorū sunt redacta.vt supra dixi i feu-
do.Uideatis Ludoui.consilio.xxxv. inci
pieñ.Uisa facti serie. Et cum his sit expe
ditus iste primus casus in quo femine de
iure cōmuni equaliter non succedūt cum
126 masculis. ¶ Secūdo principaliter fe-
mine nō succedunt cum masculis etiam
in bonis allodialibus non feudalibꝰ nec
emphyteoticis: quoties statutum aut pa
trie consuetudo habet ꝙ filia stantibus
masculis non succedat:qꝛ tunc non succe-
dere possunt. Cum consuetudo vel statu
tum eas excludat : etiam si moniales fa-
cte[a] essent: tanqꝫ statuto comprehense:
qꝛ nascendo iam ligate erant statuto aut
consuetudine filias propter masculos ex-
cludēte. Unde monachatꝰ succedens seu
subsequens tollere nō potest ius mascu-
lis quesitum ẜm Panor.in.c.qđ clericus.
de foro cōpeten. Quem post longam di-
sputationem: sequitur Fely. in.c.ecclesia
sancte marie.xxx.col.versi. Sexto quero.
de constitutio. Si autem monachatꝰ sta
tutum precederet vel consuetudinem: nō
posset eas quibus ius erat iam quesitum
excludere:⁊ idem si monachatus statutū
sequeretur : ⁊ statutum eas expressim ex-
cluderet:quod fieri nō potest. de quo per
Bar.in.l.fi.C.de pactis. Sed vbi statu-
tum simpliciter feminas excludit : nihil
expresse de monialibus disponendo : co
tunc omnes feminas excludit qꝫuis reli-
giosas: que dicto obstante statuto succe-
dere non poterunt etiam in iure patrona
tus qđ patri competebat: ẜm Panor. in
dicto.c.cum seculum.de iure patro. Cum
eo casu ius patronatus naturaꝫ patrimo
nij sortiatur ẜm docto. Pro cuius intelle
ctu est aduertendum:ꝙ tale statutum vel
consuetudo potest dupliciter disponere.
127 Primo ꝙ filia dotata stantibꝰ mascu-
lis nō succedat. Secūdo disponere posset
simpliciter: ꝙ filia stātibus masculis non
succedat nulla đ dote facta mētiōe. Quo
ad primū dicatis tale statutū aut consue
tudinem valere : quia per statutuꝫ potest
in totum legitima tolli filio debita in bo
nis patris. vt post longā disputationē te-
nuit Richardus malūbre.quē Dynus se
quit in.c.indultū.de reg.iu. li.vj. Cynus

126 Scđo filie nō succedūt cum mascul' vbi statutū vel cōsuetudo eas excludit, q̄ casu etiā excludūt moniales etiam a iure patronatus.

a ¶ Etiā si mōiales facte. de hoc hꝫ plene.j. sup ꝟb. Et vxorē noie adelasiaꝫ.i j.art.successionū ab itestato. Et ibi dicit an mōachi dicant successionū capaces.

127 Uide de statuto ⁊ ꝯsuetudine filiā dotatā excludētem valeat:⁊ cuiꝰ effectꝰ existat.

in.l.sancimus.C.de nup.Barto.in.l.titio
centū.§.titio genero.ff.de cōdi. ⁊ demon
stra.Ange.in.l.papinianus.§.quarta.ff.
de inoffi.testa. ⁊ consuluit Panor. cōsilio
lxxv.incipieñ.Quidā decessit. dicens in
fi.hanc esse cōmunem opinionem:saltem
quatinus legitima excedit valorē alimē-
torum filio debitorum : et causa legitima
eam tollendi est fauor masculorū ⁊ agna
tionis conseruande: in qua nomen domꝰ
⁊ arma consistunt.vt videbitis. Et ita di
cit tenere Joan.and. hic. ⁊ Bal.in.l.cum
lege.C.de episco.⁊ cleri.Uideatis Joan.
and.in addi. Specu. super titu.de succes.
ab intesta. Ergo a fortiori valere debet
statutum filiam excludens dotatā. quasi
tunc voluerit dotem ei succedere loco le-
gitime: ⁊ dotis cōtemplatione filiam ex-
cludere a successione. facit.l.qui volebat.
ff.de heredi.insti. Secūdo hoc probatur
ratione:quia legitima nō est nisi quedaꝫ
portio cōgrue taxata a lege: vt in auk.no
uissima.C.de inoffi.testa. Quequidē por
tio dicitur bonorum subsidium . Sed fi-
lia dotata satis habet subsidium : scilicet
dotis ⁊ mariti sui.l.j.⁊ auk.preterea.C.vn
de vir ⁊ vxor. Ergo tale statutum aut cō-
suetudo de iure valet: ẜm Barto.in.l.si fi
lius.⁊.l.fi.§.quoniam.ff.ad tertullia. et in
l.j.§.si pater.ff.de coniungen. cum eman
cipa.libe.⁊ consilio suo.ccj.incipiente.Ui
so testamento minimi . Et bal.in dicta.l.
maximū.⁊ in.l.si emancipati.C.de colla-
tio.⁊ in.l.posthumus.§ . si quis ex his.ff.
de inofficioso testamen.et Ange.in.l.do-
tem filie.C.de collationibus . et in.l.gal-
lus.§.et quid si tantum.ff. de libe.⁊ post-
humis. et consilio.ciij.incipiente . Sta-
tuto communis . cum consilio sequenti.
128 ¶ †Et tale statutum ꝙ filia dotata nō
succedat. Si factum fuerit a summo prin
cipe veluti imperatore : vel rege francie:
qui iura imperij habet: dicitur ius ciuile.
Cuius remedium seu ius petendi here-
ditatem:⁊ sic ius succedendi filiabus ex-
clusis competit perpetuo masculis:vide-
licet vsqꝫ ad triginta annos.l. licet.C. de
iure deliberan. Si autem tale statutum
factum esset ab inferiore: dicitur ius pre-
torum.l.ius autem ciuile.§.j.ff. de iusti-
tia ⁊ iure. Et no.Barto.in.l.j.in fine.ff.de
bono.posses. volens:ꝙ si ex constitutione
ducis:marchionis:ciuitatis: vel alterius
a pricipe inferioris hereditas deferatur:
necessaria etiaꝫ hodie ē bonoꝝ possessio:
que iure pretorio competit : que agnosci
debet, peti: ⁊ intentari per descēdētes in
fra annū:⁊ per collaterales agnosci dꝫ in
tra cētū dies vtiles. Idē voluit Bar.in.l.
quinta.in prin.ff.de verb.ob.⁊ Bal.in ru-
brica.C.qui admitti ad bo.poss. possunt.

Rōnes efficaces q̇bus fundātur statuta filias dotatas excludentia.

128 No.ad cogscēduꝫ qñ statutū est ius ciuile aut ptoriuꝫ: ⁊ de q̄ fuit h̄ scire

Quod tamen intelligatis verum:nisi dux
comes aut marchio vel alius inferior sta
tuti conditor dignitatem haberet perpe-
tuam ad successores transmissibileꝫ.quia
tunc eius cōstitutio pro lege perpetua ser
uanda foret . Et consequenter ius succe-
dendi ex ea perpetuo cōpeteret.ẜm Bar.
in.l.omnes vero populi.ver.quarto que-
ro.ff.de iusti.et iure.Ange.in.d.l.quinta.
Ludo.⁊ Bar.in.l.fi.ff.de penis.⁊ Ang.in
129 §.sed iste quideꝫ.insti.de act. ¶ †Et est
tale statutum filias dotatas excludens fa
uorabile et non odiosum. Nam ad iudicā
dum naturam constitutionis. An scilicet
dicatur fauorabilis vel odiosa:considera
ri debet id quod principaliter constitutio
intendit. id est cui principaliter prouidet
Or istud statutum prius et principaliter
masculis prouidet:volens eos fauorabi-
lius tractare. Qua ratione potius moue-
tur:qꝫ odio filiarum.ẜm glo.plene in fi.in
c.sciant cuncti.de elec.li.vj.Bar. per illū
tex.in.l.qui exceptionem.ff.de condi . in-
de.et Panor.in.c.j.iij.colū.de locato.[a] et
Pau.in casu proprio.consi. clxxj . et Lu-
do.consi.cxxix.et Bal.in.l.ij.C. de in ius
voc.Ideo tale statutum dicitur fauorab
le:et sic ampliandum:et extendendū : act
fauorabiliter obseruandum. Cum mens
statuentium sumere rationeꝫ videatur ex
eo:quia apud masculos remanet fere om
nia onera defunctorum. Unde equuꝫ est:
apud eos remanere commoda successio-
num.l.secundum naturam.ff.de regu. iu,
130 et hec est veritas. ¶ †Primo quia vide
mus ad solos masculos propulsationē et
vindictam iniurie defuncti actiue et pas-
siue pertinere:quia licet in filia cadat ini-
micitia prout animi rancorem concernit:
per tex.in.l.j.C. de his qui se deferunt.li.
x.quem ibi ad hoc ponderat Ange . vo-
lens:ꝙ debens habere pacem cum here-
dibus defuncti dꝫ cum muliere pacisci:si
cut cū masculo.cuꝫ ei pmissa sit vindicta
iudicialis.l.sororē.C.de his qui . vt indi.
⁊.l.si femina.C.ad turpil.facit tex. not.in
l.j.§.potuisse.ff.ad sillcia.vbi ancilla iudi
cialiter defuncti necem vindicat patroni:
sicut seruus. Attamen filiabus et mulieri
bus prohibetur vindicta extraiudicialis
iniurie vi belli:aut duelli:seu manu forti.
vt dicit glo.in.c.j.an mutus vel imperfe-
ctus feu.reti.per quam dicunt Bal.⁊ An
ge.in.l.iiij.§.quanto.ff.de ver.ob.et Bal.
in.l.tertia.§.lucius.ff.de lega. ij. ꝙ si ha-
benda est pax cū heredibus defuncti oc-
cisi : filia femina pacem habere non po-
test.id est fructuꝫ pacis:qui ad masculos
pertinet:si extent.ẜm Imo.in.l.si filius q̇
patri.ff.de vulga.et pupilla . facit bonus
text . in . l . finali.§.fin.ibi:virilis animi.

129 Statutum filias dotatas excludens est fauorabile ⁊ nullo modo odiosuꝫ et qualiter hoc cognoscitur.

a ¶ Tertia col.đ locato.đ quo plene dicit in dicto ꝟbo:et vxorem nomine Adelasiam. in primo preludio. dū loquit de statuto matrē excludente ꝓpt agnatos.

130 Uindicare iniuriā parētū masculinis ꝑtinet.

131 Nota i cōmēdatione diuitiarū ⁊ paupertatis detestationem.

b ¶ Pauper vbiqꝫ iacet. Et sepe (inq̇t salustius.i iugurthino) vicit in senatu pars illa: q̄ vero preciū aut gratiā anteferebat. Et paucis carior fides qꝫ pecunia fuit.⁊ pauci quibus bonum et equum diuitijs cariꝰ erat. Et parum tuta ꝑ seipsam ꝓbitas est.

ff.qui petant tuto. queꝫ ad hoc ponderat
Ange.consilio.cclxxxviij.incipiente:viso
facto et statutis predictis. Sic ergo in ꝓ
posito : cum tale onus vindicte violento
spectet ad masculos. Statutum filias ex
cludēs a successione paterna: velut dictū
onus recompensans : dicitur fauorabile:
quia etiam facere pacem et commoda pa
cis consequi masculis pertinet . ẜm Bal.
post gl.in.c.j.§.decedente.als icipit. hoc
autem notādum.qui feu.dare pos.vbi est
gl.no.super verbo:legibus.dicens mulie
rem nō posse leuare faydam:id est inimi-
citiam. ¶ Preterea tale statutum publi-
cam concernit vtilitatem:que honestatē
requirit in singulis familijs conseruari.l.
j.§.sed si heres.ff.de ventre inspi.⁊.l.sup
131 statu.C.de questio. ¶ †Constat aūt ho
nestatem familiarum diuitijs conseruari
que plerumqꝫ propter inopiaꝫ perit.l.iij.
in prin.ff.de testi.⁊ in auk.illo.e.ti.§.sanci
mus.coll.viij.et in.l.j.ff.de custo.reoꝝ.et
in auk.de defenso.ciui.in prin.colla.iij. et
l.si creditores.ff.de priuil.cre. ⁊.l. pietas.
132 C.de suspec.tu . ¶ †Sunt enim diuitie
maximum adiumentum honestatis fami
lie.vt dicit Ang.consi.ccxxj.incipieñ. cir
cūscripto dicto statuto. Juxta illud Oui
dij.in precio precium nunc est: dant cen-
b sus amicitias:pauper vbiqꝫ iacet.[b] quem
necessitas aliquando cogit vnde Ualeriꝰ
li.viij.ti.de necessitate abominande inq̇t
necessitatis amarissime leges:et truculē-
tissima imperia:tum vrbem nostram tum
etiam exteras gentes multa non intelle-
ctu tantum sed etiam auditu grauia per-
peti coegerunt. ¶ Preterea propter diui
tias persone reddunt nobiliores ẜm In-
no.in.c.sedes.de rescrip.facit.l.honor . §.
de honoribus.ff.de mune.⁊ hono . et pau
peres ac miseri cito flexibiles sūt.ẜm phi
losophum.vt.d.l.iij.oiqꝫ societate ⁊ ami-
citia nudati. vnde dicitur prouer.xix. mul
ti colūt ꝑsonā potētis: et amici sunt dona
tribuētis.fratres hominis pauperis ode
runt eum:⁊ amici procul recesserūt ab eo.
Et intantū ꝙ scipio emilianus vir vtiqꝫ
inter romanos sapientissimꝰ in senatu ad
definiendum cōsultus seruio sulpitio gal
ba inope et paupere et aurelio diuite aua
rissimo consulibus vter eorum in hispa-
niam aduersus viriatum lusitaniā hispa
nie partem tunc occupantem mitteretur
contendentibus respondit neutrum esse
mittendum:eque suspectum iudicās gal
bam pauperem licet bonum: qui nihil rē
rum habebat.sicut aurelium diuiteꝫ: cui
nihil satis erat.de quo valerius li. vj.tit.
de grauiter dictis et factis. Idem inquit
scilicet scipio cuꝫ seruius sulpicius galba
et aurelius consules in senatu contende-

imo afi ex dertus suꝫ parū fidei miseris esse et bonū publicū priuata gratia deuictū maximeqꝫ innocentie plus piculi qꝫ honoris est tāta vis auaricie animos eoꝝ veluti tabes inuaserat: animꝰ enim eger auaricia facile cōuersus ē ⁊ magnitudine pecunie a bono honestoqꝫ i prauuꝫ abstractus ē. hec ille ibi i. diuersis locꝭ. idē repies in libro nauis stultoꝝ scꝫ paupertas fugit : toto arcessit orbe.vndiqꝫ nūme placet:pauper vbiqꝫ iacet videt solus pauper:solusqꝫ fugat. Cedit iops cūctis: nūmꝰ in arce sedet. paupertatis onus oēs tā ferre recusant auri sacra fames pectora cūcta quatit. Itē adde nota. in.c. paup. xj.q.iij. scꝫ paup dum non hꝫ qđ offerat nō

solū audiri contemnit sed etiā cōtra caritatem opprimitur ⁊c. vt ibi vidi.

rent vter aduersus viriatum in hispaniā niterentur: ac magna inter patres conscriptos dissensio esset: omnibus quoniā eī scilicet scipionis sententia inclinaretur expectantibus. Neutrum inquit mihi mittere placet. quia aliter nihil habet: alteri est nihil satis. eque malum licentis imperij magistram iudicans inopiam atq; auaritiam. Quo dicto vt neuter in prouinciā mitteretur obtinuit. hec ille. Et sic pauptas suspecta est. Ob quod aliqui philosophi in diuitijs ascripsere notabilitatē. vt refert. Bar. in. l. j. C. de dignita. li. xij. Et ad propositum multa deduxit Bonartius de monte magno oratoꝛ optimus in quadam de nobilitate per eum disputata questione principi montis ferrati directa. incipieñ. apud maiores nostros ⁊c. immo fuit imperatoꝛ quidam: qui dixit nobilitatem esse antiquam ericis et diuitiarum possessionem. ad differentiam subite et festinate substantie: que nobilitatem non tribuit: sed potius sinistram inducit presumptionem. vt quidam ex honestioꝛ ordine dixisse ferē scylle romano. Quo inquit modo vir bonus esse potes? qui cum nihil a patre tali relictum sit: tot et tanta possideas. vt habeā ex plutarcho. de vita scylle in prin. Uere vt sapiens dixit. Substātia festinata minuetur. Tamen diuitias et bona temporalia[a] habere multum confert si iuste fuerint acquisita et sapiēter possessa. Nec diuitie male sunt vt patet in personis abrae Lot et Job. Sed earum abusus vt in diuite epulone: de quo habetur Luce. xvj. immo conferunt ad nobilitatem vt videtis. ¶ Preterea egestate sordētib⁹ moris est solatium: et vita supplicium. l. quisq;s. C. ad. l. iul. maiesta. iuxta illud Eccle. xl. melius est mori q̄ indigere. Haꝛ vita eī scilicet indigentis semper est in cogitatione victus. Ideo talis qui ex diuturno vitio artificio inter inopes computatur. c. quod super. vbi Panoꝛ. in princi. infra de voto. adeo q̄ si in testem produceretur vltra victum et deberetur dieta fm Salt. ⁊ docto. in. l. quoniam liberi. C. de testib⁹.

a ¶ Bona temporalia habere. de q̄ vide pulchra q̄ habentur infra sup verbo: cetera bona. i pn.

a

133 ¶ † Quapropter cum appellatione familie veniat agnatio. l. pronunciatio. ff. de verb. sig. et. l. j. uncta glo. ff. de proba. ad publicam pertinet vtilitatem: vt prolem masculinam comitentur paterne diuitie. Cum per eam memoria eterna conseruetur ascendentium. l. liberorum. ff. de ver. sig. facit. l. et quia. ff. de interrog. act. videmus etiam tale statutum ius et legē imitari duodecim tabularum: qua agnati cognatis preferebantur: et masculi feminis. instit. de here. ab intest. §. item ve
134 tustas. ⁊ instit. ad tertul. in princ. ¶ † Et insuper conuenit tale statutum amori voto et dilectioni parentum. Nam parētes naturaliter plus diligunt masculos: q̄ filias. Quinimmo matres quibus forte et cōmuniter filia dulcioꝛ esset ⁊ magis gratiosa: velut ei similis in sexu. Semper concipere et parere mallent masculū: q̄ grauius femineam in vtero gerunt et pariūt. fm philosopū in libro animaliū. Que inquit feminam ferunt sunt pallidioꝛes: et grauius degunt: et varia auidius appetunt: statimq; fastidiunt: q̄ que mares. et plus motus magna ex parte mas in vtero infert: q̄ femina: et celerius prodit. Et sic matrem non tantum torquet in partu.

134 Parētes plus diligunt masculos q̄ fe mellas.

¶ Preterea naturaliter masculi lōgioris sunt vite femellis. Cū calidius aial sit masculus q̄ femella. fm Philosophū in lib. de longi. ⁊ breui. vite. Immo dicit idem Philosophus in. d. lib. de alalibus. q̄ in genere humano pauci gemini seruant. si alter mas sit et alter femina que mari nocet in breuitate vite: ⁊ inde dr Ecc. xxxvj. Omnē masculū excipiet mulier. i. gratāter accipiet in ptu pluſq̄ si mulierē pareret. fm Lyrā. ibi q̄ femia nō ē hō simplr is dr hō occasionat⁹. fm pm alleg. li. de aialib⁹ q̄ denotat impfectionē rōne defect⁹ materie: ex q̄ patet q̄ femia gñat. Ex dict⁹ dñi clare itelligitis: q̄ sūme deo tenemur ⁊ obnoxij sum⁹: q̄ nos masculos creauit. ⁊ ñ mlieres fecit: dr Ge. iij. dixit mltiplicabo erūnas tuas: ⁊ pcept⁹ tuos: i dolore paries filios: ⁊ sub viri ptāte eris.

135 Plato de quatuoꝛ deo grās reddebat⁊ precipue q̄ eus fecerat masculum.

135 et ipse dñabit tui. ¶ † Ait refert Lactātius. li. iij. nō sine cā platonē de q̄tuoꝛ gratias egisse deo. Primo q̄ hō nat⁹ est: et nō aial brutū. Secōo q̄ grec⁹ potiꝰ: q̄ barbarus. Tertio q̄ athenis tempoꝛe socratis. Quarto q̄ mas potiꝰ q̄ femia. q: Fz tho. i pma pte. q. xcix. arti. ij. femia ē q̄d occasionatū ⁊ defectuosū: eo q̄ vt⁹ actiua q̄ ē i semie marꝭ pducere itēdit sile sibi pfectū fm masculinū sexū. Sz q̄ femia gñet est ppt vtut actiue debilitatē: vl aliquā matie idispositionē: aut ppt aliquā trāsmutatione ab extrīseco. puta a vētis aut stralib⁹: q̄ sūt humidi. Fz pm. i. d. li. aialiū. vbi dicit: q̄ vēt⁹ septētrionalis coadiuuat gñationē masculoꝝ: australis vero ad gñationē femiaꝝ vñ si adā nō peccasset i paradiso delitiarū residēs: q̄ ē supra oēs vētos hoies tot femias ⁊ nō plus q̄t mares gñassent: ⁊ eꝫ fm tho. ibi: ⁊ dixi su
136 pra i pn. ¶ † q̄ sex⁹ masculin⁹ nobilioꝛ sit femineo nob⁊ oñdit ⁊ clare demōstrat oꝛdoꝛ: ⁊ prioritas creationis: quam deꝰ operatus fuit in creatiōe humane nature: que

136 Nobilioꝛ est sex⁹ masculin⁹ propter ꝓioritatē creationis.

a ¶ Delde euam creauit. de cōsta ade doꝛmientis in qua dormitione fuerit sibi sicut iohānī supra pectus dñi i cena doꝛmientis revelata a deo secreta et mirabilia multa vt habetur infra super verbo: quidam petro tradiderunt.

b ¶ Qd pret ad mōstra de qb⁹ habetur super verbo: Et soboles quaꝫ gestabat in vtero. et super verbo que filiuꝫ ex eo suscipiens. et plenꝰ su per verbo: et filios sapiens ex eadē. i pn.

137 Magnitoꝛ dignitas est i sexu virili q̄ femineo.

c ¶ In ipo sexu virili. de quo plene habet⁊ infra sup verbo: si absq; liberis moreretur. ij. i matia exēplaris substitutionis et in. iuſ. arti. etiadē

138 Pro cō seruatione domus ⁊ familie punidum Joan. andr. in. c. actus legitimi de reg. iur. lib. vj. in mercuriali[a]. ¶ Ex quibus restat talia statuta esse fauoꝛabilia: velut tendentia ad conseruationē nominis et familie: q̄ publice interest. Et ad quē finem punitio criminum remittitur: et neruus religionis soluitur q̄ est nota. Et hāc partem: q̄ talia statuta dicantur et sint fauoꝛabilia tenet Jo. and. in addi. Spec. super ti. de suc. ab intesta. in addi. incip. Est sciēdū q̄ Ja. de are. Cy. in. l. j. C. ad le. iul. de adul. Ang. in. d. l. q̄sq;s. C. ad le. iul. mate. ⁊ alle. ꝓsi. cclxxxviij. Bal. i. l. q̄ vero. ff. de legi. Pau. ꝓsi. cccxxxiij. incip. primū est de intellectu dicti statuti. dicens nō esse nouum derogari naturali equitati per naturalem equitatem. argu. l. j. ff. de vsuris. ⁊. l. ita vulneratus. ff. ad le gem aquil. Idem tenet Ludou. consilio cccxcv. incipieñ. Quatuoꝛ sunt que refragantur. ⁊ consilio. xvj. incipieñ. Uiso themate. ⁊ Bald. in dicta. l. maximū vitium. Dicentes dictum statutum cum sit fauore masculoꝝ factum: quiquidem fauoꝛ ratione legitima fundatur vt vidistis: dicitur fauoꝛabile: et est communis opinio. Ex quo cum sit fauoꝛabile decidit Joan. de anania in ca. iudei. le. ij. quē ibi sequi-
139 tur ¶ Feli. de iudeis. ¶ Qd tale statutum extenditur ad iudeos in terra statuti habitātes: vt masculus feminam excludat. Pro quo facit q̄d sentit Bal. in. l. spadonem. §. iam autem. ff. de excusatio. tuto. dum dicit immunitatem concessam habitatoꝛibus alicuius loci extēdi ad iudeos ibi habitātes. Idem dicit in. c. primo. de noua fideli. forma. facit tex. in auc. de que sto. in princi. ⁊ melius glo. j. quam ibi no. Dominicus in ca. tus quiritū. j. dist. Si autem statutum filias excluderet marita tas non facta mentione de dote: tale statutum non esset fauoꝛabile: sed potius odiosum fm Panoꝛ. in rub. de sponsa. de
140 quo. j. dicam. ¶ Unum tamen menti tenebitis: q̄ sive dictum statutum sit fauoꝛabile sive odiosum: nō extenditur ad bona dotantis vltra territoꝛium statuentium sita et posita. vt est de mente Bar. Bal. ⁊ omniū. in. l. j. C. de summa trinita. ⁊ plene ꝓsuluit Alex. in prima parte cōsilio. cxxviij. incipieñ. consideratis verbis.
141 ¶ † Oꝛ pro intellectu huiꝰ statuti sive consuetudinis: sciendum est q̄ ad hoc vt tale statutū locū habeat: scz vt filie excludant duo sunt necessaria. Primo q̄ filij supersint masculi: qui filias excludant: q: alis nō excluderent: quasi deficiēte rōne statuti. Tamen ad eas excludendas sufficit: q̄ vnus supersit masculus fm Bal. in. l. j. C. de cōditio. insert. Cum hoc suadeat ratio naturalis: vt dicta. l. j. facit tex. in. l.

a Statutū filias excludens nō porrigitur ad bona extra territoꝛium sita.

141 Anteq̄ statutū locū habeat duo requirunt primo q̄d supsint masculi: et satis est q̄ sit vn⁹ etiā clericus.

tio criminū remittitur ⁊ neruꝰ religionis soluit.

Universidad de ... Bibl...

iubemus.§.pe.C.ad trebel.⁊ in.l.iij.§.j.
142 ff.de neg.ge.vbi dicit Bal.† q statutū
puniēs falsos testes:locū habet in pdu=
centevnū. Idē tenet Bar.in.l.j.§.omnē.
ff.vi bo.rap.facit quod ipsemet no.in.l.sti
chus qui meus erit.ff.de leg.j.et sequitur
Pe.de ancha.in.c.penul.de re iudi.li.vj.
¶ Nec refert an ille masculus superstes
sit laicus:vel clericus: quia vterq filiam
excludit:licet in clerico cessare videat ra=
tio statuti:que est familie conseruatio vt
dixi.que per clericos qui matrimoniū cō
trahere non possunt conseruari nō posset
cum prolē nisi damnatam habere nō va=
leant. Tamen cum in clericis filios habe
re non posse sit impedimentum accidēta=
le:et non naturale:talevitium attendi nō
debet.ſm Bal.in quodam eius cōsilio in
ter ꝯsilia angeli.fratris sui posito. cclxxx.
incipieñ. Quis succedat filio infanti.naz
quoties statutum priuilegiando affert cō
modum:etiam includit clericos.ſm Pa=
nor.in.c.cōstitutus.iij.col. de in integ.re.
et in.c.ecclesia sancte marie.vbi plene Fe

143 An mascul⁹ filias excludat si fuerit monachus.

143 li.de consti.in.vij. q. ¶ † Et etiam in=
cludere videt monachos:qui licet p mo=
nachationem esse desinant in patris po=
testate:tamen iura retinent suorum.ita q
habēt omnia iura suitatis acsi in potesta
te remansissent.l.fi.C.de epi.⁊ cle.lz spec.
sentirevideatur contrarium ti.de sta.mo.
ver.iij.queritur. Sed eius opinio locum
habere posset in professo regulam mēdi=
cantium:qui in omnibus ⁊ per omnia ha
betur pro naturaliter mortuo ſm Bar.in
l.cum pater.§.hereditatem.ff.de lega.ij.
¶ Et idem in alijs non mendicantibus
secundum consuetudinem huius regni:q
omnes monachos a succedendo repellit
vt dicam infra super verbo:et vxorem no
a mine Adelasiam.[a] ¶ † Ex quo sequitur
144 dictum statutum filias stantibus ma=
sculis excludens locum habere stante fi=
lio non habente virilia:seu testiculis carē
te:vel al's inhabili ad procreandum.quia
tales defectus sunt ex accidenti: et non a
natura. Ideo attendi debet cōmunis ho
minum natura:⁊ non alicuius speciale vi
tium.l.si quis posthumus.in prin.ff.de li=
be.et posthu.ſm Bal.in.d.consilio.iij.co
lum. Anto.de but.⁊ Panor.in.c.quod cle
ricis.xiij.colum.de foro competen. Que
opinio seruatur in practica.ſm Imol. in
c.dilecti filij.de foro competenti licet An
ge.consilio.cclxxxij.incipiente:stante pre
dicto themate.in fi.consuluerit contrariū
contra magis communem opinionē: per
quam voluerunt aliqui tales spadones
quib⁹ abscissa suntvirilia posse matrimo
nium contrahere.l.si serua.§. si spadonē.
ff.de iure dotiū.et dicta.l.si quis posthu=

a ¶ Adelasiam:vbi plene i primo articulo pncipali

144 Etiā mascul⁹ testiculis carens filiam excludit.

mus.in princ.de quo per glo.in.c.hi qui.
xxxij.q.vij.et Ioan.and.in.c.quod sedē.
de frigi.⁊ maleficia. Tamen Ludoui.sin
gulari.xxxviij.sub lra.M.incip. banonie
dum eram.tenet:q matrimonium cōtra=
here non potest. Cum in eo cesset duplex
causa institutionis matrimonij:scz sobo=
lis procreatio : et fornicationis euitatio.
Et respondendo ad dictum.§.si spado=
nem.dicit:q loquitur in carentevno solo
testiculo:qui cum alio generare potest et
fornicari.l.pomponius.ff.de edil. edicto.
Unde restat:q clerici sicut laici feminas
excludunt:⁊ fructu statuti gaudent: licet
religiosi existant: quod intelligitur vt.s.
145 dixi. ¶ † Et qd dictum est masculos fi
lias excludere est verum: quoties agitur
de hereditate laici:aut clerici coniugati:
qui in omni preterq criminali laico com
paratur.c.primo.de cleri.coniuga.lib.vj.
Si autem ageretur de hereditate clerici
defuncti: vt quia postq ex vxore habuit
liberos effectus presbyter decessit: tunc
tale statutum feminas excludens locum
nō haberet ſm Imo.in dicto.c.quod cle
ricis.quia tale statutum agit facere here
dem decedenti. Or quia decedens nō est
subditus statuenti: tale statutum ipsum
non comprehēdit ſm eum ibi:dicens sic
al's consuluisse apud Lucam ciuitatem.
146 ¶ † Pariter intelligatis filiam exclu=
di a paterna successione per filium natu=
ralem⁊ legitimum:quia existentia filij na
turalis tantum vel spurij eam non exclu
deret. Cum tales masculi in testamento
non comprehendantur. Per ea que vidi=
stis super verbo: Raynutius de clera.
147 ¶ † Etiam si legitimati cēnt:vt refert
Ludo. cum alijs famosis docto.consu=
luisse.in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsu
capio.volens: q si statutum dicat:q filij
legitime nati excludant filias: tale statu
tum locum non habet in filio naturali le=
gitimato: qui licet sit legitimus: non ta=
men est legitime natus.l.filium.ff.de his
qui sunt sui vel alieni iuris. Unde casus
istevelut omissus a statuto relinquitur di
spositioni iuris cōmunis: quo tales non
excludunt filias.facit.l.si extraneus.ff.de
condictione ob causam. ¶ Preterea sta=
tutum non trahitur ad casum fictum.l.
prima.§.hoc interdictum.ff.de fonte. Et
tales legitimati non dicuntur proprie fi=
lij:sed impropie⁊ ficte:vt dicta.l.filium.
¶ Et idem dicit Ludouicus vbi supra.
Si statutum simpliciter loqueretur: qd
filij excludant filias: quo etiam casu fi=
lia non excluderetur per masculum legiti
matum.l.prima.§.si quis filium.ff.si ta=
bule testamen.nulle stabunt.vbi licet fi=
lius in potestate patris constitut⁹ nepotē

145 Statutū filias excludens locū nō hз in clericoꝝ hereditatibus.

146 Bastardi sorores legitimas nō excludunt.

147 quid si fuerint legitimati.

excludat ex se natum : tamen si filius ille
emancipetur:et postea readoptetur:et sic
pristine patrie potestati restituatur : non
excludit nepotem:vt.l.filio quē pater. ff.
de libe.⁊ posth.sed in proposito licet si fi=
lius fuisset legitimus exclusisset feminā:
tñ postea ad iura legitimitatis deduct⁹
filiā excludere non debet. Sed contrariā
sententiā:q immo legitimatus filiam ex
a cludat:tenet Bal.in.l. cū acutissimi[a]. C.
de fideicō.qr ſm eum legitimatus habet
verū principiū:qd pbat ex decisione Ia
co.de are.quā refert Io.an.in addi. spec.
ti.de succes.ab inte.in fi.dicens:q condi=
tio:si absq liberis decesserit nō verifica
tur stante filio legitimato : qui substitu=
tū excludet tales enim filij legitimati di
cunt filij naturales et legitimi:scilicet na
tura et lege cooperantib⁹.facit tex. in au
ten.quib.mo.natu.effi.legi.§.si quis igit.
in fi.ibi:donū patris et principis.qd idez
est acsi diceret nature simul et legis. Pre
terea tales legitimati vere et non ficte di
cuntur legitimi.arg.l.ij.C. de iure annu.
aureo.vbi libertus restitutus natalibus
dicitur vere ingenuus:ita in pposito erit
vt legitimatus dicatur vere legitim e na
148 tus. ¶ † Cū legitimare aliud nō sit: q
maculā abstergere illegitimitatis:que iu
ri nature nō inheret:sed erat iure gentiū
offuscata ex defectu matrimonij. ſm glo.
in.l.manumissiones.ff.de iusti.et iure: et
ita residet Bal.vbi supra. Sed pro ꝯcor=
dia opinionū assumere necesse est doctri
nam Anto.de butrio.in.c.cū venerabilē.
qui filij sunt legi.volētis:q legitimati p=
sequens matrimoniū vel alios mores le=
gales:de quibus in.c.per tuas.illo eo.tit.
cōprehendunt appellatione legitimorū:
etiā i statuto facta. Et ita itelligi pōt opi
nio Bal.in.d.l.cū acutissimi. secus autez
esset in legitimato per rescriptū pncipis:
qui statuto nō cōprehendent mētionē fa
ciente de legitimis:aut filijs simpliciter.
Et ita debet intelligi opinio ludo.in.d.l.
si is qui pro emptore.ff.de vsuca.ad qd fa
cit qd supra dixi.super verbo. Raynuti⁹.
in.iiij.fallentia. ¶ Et ratio differētie est.
quia dato q legitimatus per rescriptū sit
vere legitimus:tñ nō est legitimus de iu
re cōmuni. Sed de iure speciali:de q sta=
tutum non presumitur cogitasse:maxime
in preiudicium aliorum ad excludendum
filias facit.l.iulianus .ff. qui et a quibus.
Sed solum censetur statutum disposuis=
se et sentijsse de legitimis iure communi
quales sunt legitimati per sequēs matri=
monium iuxta.§.fi.insti.de nup. ſm pau.
qui idem consuluit consilio. ccxxiij. inci=
piente:super eo quod primo loco.vj.⁊.vij
col.⁊ in.l.fi.C.de his qui veniam eta.im=

a ¶ In.l. cū acutissimi. de quo plene habetur.j. super vbo. si absq liberis moreret.j. in.ij.limitatione.

149 petra.vbi Bal.⁊ Sali. ¶ † Similiter
stante tali statuto filius legitimus tantū
scilicet ciuilis.i.adoptiuus:vel arrogat⁹:
filiam dotatam non excludit. Per ea que
notant Cynus et Ange.in.l.generaliter.
§.cum autē.C.de insti.⁊ substi. sub cōdi=
tio.fac.vbi dicūt dispositionem.l.cū acu=
tissimi.C.de fideicō.nō locū habere in fi=
lijs legitimis tantū:quia substitutum nō
b excludunt.[b] Sicut eū excluderent natu=
rales et legitimi simul.vt ibi: nā tale sta=
tutum naturalitatē considerans: filiū nō
comprehēdit adoptiuū:qui est tantum ci
uiliter filius facit tex.in.d.l.fi.C.de his q
veniā eta.impetra.⁊ optime in.l. si qs ita
§.is cui.ff.de lega.ij.vbi bar.facit tex.l.l.
ij.§.adop.ff.de vacatio.⁊ excusatio.nume
rū.vbi inter liberos nō cōputant atten=
denda est eñ natura:plusq accidens.l.q
habet. ff.de tutel. Ergo statutū presumit
potius sensisse de filio ſm naturaz: q ſm
accidens.facit qd voluit Bal.quē ibi re=
fert Panor.in.c.licet.de offi.dele. ¶ Pre
terea tale statutuz est exorbitans:vt. d.l.
maximū vitiū.ergo venit restringenduz.
Cum de his cogitasse non presumatur.c.
cum a iure cōmuni.de reg.iu.li.vj. Preser
tim quia preiudicaret filiabus. Unde cū
satis operari possit in filio naturali et le=
gitimo:non extendi debet ad filiū ciuilez
150 tantū in odiū feminarū. ¶ † Bene ver
est:q sicut filius naturalis et legitim⁹ fi=
c lios excludit. Ita et nepos ex eo[c] exclu=
dit eas.scilicet amitas suas.ſm Iaco.bu
triga.in quadā sua disputatione incipiē.
Statuto vel cōsuetudine quā sequit Io.
an.in addi.spec.ti.de succes.ab intesta.su
per rubrica et Cynus in.d.l.j.C.de adul.
volentes nomine filij sub larga significa
tione venire nepotem quod sequit Pau.
consilio.clxxxij.incipieñ. Presens casus.
Nam tale statutum respectu masculorum
vt vidistis non dicitur odiosum:maxime
quia nepos ex filio venit ex psona sui pa=
tris:ſm Baldum.consilio.cccxxxviij.in=
cipieñ. Presens casus . et Ludo.consilio
cxxix.incipiēte.licet magna apud me fue
rit dubitatio. ¶ Quod est verum siue in
tali statuto sit assignata certa ratio: siue
non.quia ex quo assignari non potest:ni=
si vna:scilicet cōseruationis familie:vt di
xi.certe illa habetur semper pro expressa
ſm glo.in.l.qzuis.C.de fideicom . et not.
Bal.in.l.fi.C.de libe.preteri. vel exhere=
da.et in.l.noiatim.ff.de liberis et posthu
mis per illum tex. Cum igitur ratio statu
ti que alia non est: q conseruatio familie:
militet in nepote sicut in filio: tale statu=
tum locum habebit. Nec tunc fieri dici=
tur extensio de casu ad casum. ſm Bald.
singulariter.in.l.de quibus.ff. de legib⁹.

149 Filij tantū legitimi prout sūt adoptiui filias nō excludunt.

b ¶ Substitutū non excludunt. de quo plene habetur super vbo: si absq liberis moreret.j.in.ij.limitatiōe.

150 Sicut filius excludit filias sic nepos ex eo descendens.

c ¶ Ita et nepos ex eo.tñ Bal.in.iij.parte cōsi.xxx.incipieñ. pre supposito statuto.ij.col.ꝯsuluit cōtrarium.vt plene hr infra super vbo.⁊ vxorem nomine adelasiā loquēdo d iure representatiōis nepotū loco prīs.dic vt ibi.

151 Vide quando dicitur ppte fieri extensio.

151 ¶ Quoties enim in pluribus est eadē ratio: tunc illa vna et eadem expressa vel non expressa vno omnes alios decidit casus similes. non vi extensionis. ¶ Sed comprehēsionis. qz sicut genꝰ cōprehēdit species sic etiam generalis ratio diuersas comprehendit species casuum emergentium. Sed quando essent diuerse rationes similes: tunc diceretur de vna ad

152 aliam fieri extensio: ꝙue aliud non est: quam quedam interpretatio de termino ad terminum per adequationem et paritatem rationis: Unde quoties est vna eadem ratio numero nō dicitur propue fieri extensio. Sed virtute legis vel statuti directe fit determinatio licet verba deficiant. ¶ Et hec vera: quod nepos excludit feminas: vbi statutum dicit: masculuz feminas excludere vel dicit filium excludere sororē. Secus si statutuz diceret fratrem excludere sororem. Quo casu nepos feminam non excluderet: quia licet appellatione filij veniat nepos vt videtis: non tamen reperitur: quod appellatione fratris veniat nepos ex fratre: in qua sententia multi conueniunt. Attamen dubitandum est: q contrarium sit veritas. quia ratio statuti: que est conseruatio familie sue dat: quod veniat talis nepos per ter. nota. in. §. quarto gradu. instituta. de gradi. co

153 gnatio. ¶ † Quis videtur. quod sicut filius excludit filiam: et nepos ex filio suaz amitam: ita idem nepos ex filio neptem excludet ex alio filio secundum Jacobuz de areti. quem sequitur Joannes andree in additio. specul. super allegato titulo de succes. ab intesta. et Bald. in. l. sancimus. C. de inofficio. testamen. quia ratio eadez est in hoc casu: que est in fratre et sorore. Et verba statuti non repugnant: immo mens et intentio concordat: que est conseruatio familie: et agnationis. quod verum esset: etiam si statutum diceret fratrem excludere feminam. Nam licet appellatione fratris non veniat nepos quo ad excludendum filiam eius amitam. secundum aliquos: vt supra dixi. Tamē secus est quo ad excludendum filiam ex filio: et sic neptem. quia cum isti sint pari gradu consanguinei bene appellant fratres et sorores. vt dicto. §. quarto gradu.

154 ¶ † Unum tamen menti tenebitis: qꝺ talia statuta filias excludentia ꝓpter masculos vel agnatos effectum sortiuntur patre ab intestato morente: vel etiam facto testamento: in quo masculi seu agnati fuerint heredes instituti: quorum fauore filie excludebantur. Si autez extranei essent heredes instituti: filie non excluderentur: quia preterite dicere possint testamentum nullū: vel in aliquo institute peretere possint legitimam: vel legitime supplementum in corporibus hereditarijs: cum fructibus a tempore mortis testatorio. vt clare consuluit Alexand. in prima parte. consilio. lxix. incipiēs. super primo dubio. quia in pecunia non cogerentur legitimam acceptare secunduz Bartolum in. l. suus quoqꝫ. ff. de heredibus instituendis. nisi relictum pecuniarium eis in testamento patris relictum acceptassent: quo casu petere possent pecuniam cum vsuris concurrentibus ad fructus corporum eis pro legitima debitorum: sicut si relictum pecuniarium non acceptassent. Quequidem vsure etiam hodie peti possunt licite: cū loco interesse succedant: de quo plene in dicto consilio. Et ita his preteritis diebus dictum fuit per arrestū curie parlamenti tholose cōtra ludouicum de ruppefolio scutiferum fratrem domini berengarij domini et heredis vniuersalis domus de ruppefolio et castri noui de monteraterio huius senescalie qui relictuz in pecunia sibi a patre factū agnouerat partem illius recipiendo. Et demum legitimam petebat in corporibꝰ hereditarijs: tamen fuit dictum: quod residuum haberet in pecunia. Alter vero frater videlicet astorgius: qui nihil de legato pecuniario sibi relicto receperat: suam legitimam ha

155 beret in corporibꝰ hereditarijs. ¶ † Secundo principaliter vt dictum statutum locum habeat: requiritur: quod filia de cuius exclusione queritur: fuerit dotata: tamē sufficit quod dotata fuerit actualiter: vt quia iam maritata: z dos ei data: z tradita realiter: vel quod dos sit ei assignata per patrem in testamento. vel aliter secundum Bartolum in. l. titio centum. §. titio genero. ff. de conditione et demōstratione et in. l. qui pupillam. ff. de adulter. Primo per illum textum. Secundo per. l. non est matrimonium. ff. de ritu nuptiarū facit. l. qui pupillam eodem titulo. Tertio per glo. que hoc videtur velle. in. l. cum in plures. §. primo. ff. de administratione tutorum. Quarto quia statutum loquitur de filia dotata a patre. Sed pater dotem assignando exercit actum dotandi quātum in eo fuit. l. mulier. §. primo. ff. de conditione instituen. et. l. stichum. ff. de statu libe. ergo ꝛc. Et hanc opinionem sequit Bal. in. l. nō sine. C. de bo. que libe. dicēs ita consuetudine seruari in ciuitate perusij. vbi communis vsus loquēdi interpretatur illam esse dotatam cui dos assignata fuit tantum. facit glos. in. l. j. §. accedit. C. de rei vxor. actiōn. et Paulus. consilio cxxxiij. incipiēs. super eo quod queritur. Subiungens ibi idem esse si dos fuisset filie per patrem in testamento relicta sub

155 Secdo vt statutuz filiaz excludat requiritur qꝺ fuerit dotata saltim per assignationem.

a ¶ §. titio genero. de quo plene habetur super ꝛbo: reliquit loquendo qñ legitima dilationē capit.

156 An dos data ꝓ b matrimonio spūali filiaz excludat.

157 Qualiter intelligitur ꝓ solam dotationem filiā excludi.

b ¶ Note adclasiam. vbi de hoc plene i primo principali arti.

158 Vide statuto filiam maritalez excludente in q̄ dos nō sufficeret.

159 Tenor statuti cāturceñ.

160 Simplex sponsa nō habetur ꝓ maritata vt statuto excludatur.

conditione. Item tenet in. d. §. titio genero. a ro. a ¶ † An autem dos data pro matrimonio spirituali: puta ꝓ filia facta monniali cam excludat a successione patris. videatis plene Pe. de vbaldis. in suo tractata. de duobus fratribus parte. xj. et colūna. vj. tamen in presenti regno francie q̄stio non procederet: in quo professi nunqꝫ succedunt: fm Masuerum. ti. de succes. in testamentis et vltimis volun. §. item per consuetudinem regni. vt videbitis super verbo: et vxorem nomine Adelasiam. b

157 ¶ † Sane tamen intelligatis per solaz dotis constitutionem et simplicē assignationem filiā excludi a successione: vbi statutum simpliciter excludit filiam dotatā

158 ¶ † Si vero statutum filiaz excluderet dotatam et maritatam: prout facit statutum presentis ciuitatis caturci. huius tenoris. ¶ † Filia per patrem maritata in

159 bonis paternis nihil vlterius petere potest. Sed si dos promissa soluta non fuerit: illam solummodo petat sine pluri: in aljs autem bonis que patris sunt vel fuerunt: aljs stantibus liberis nullū ius habeat nec habere debeat: nisi in his que a patre sibi data fuerūt: vel relicta. Et si cōtingeret: qꝺ vnus ex fratribꝰ dicte filie maritate decederet in minori etate: vel sine vllo condito testamento: bona illius fratris decedentis ad alios fratres nō ad sorores debent pertinere. hec ibi. Tunc stāte tali statuto non sufficeret filiam esse in testamento dotatam fm Bal. in. d. l. non sine. Quinimmo requirerētur duo copulatiue: scilicet qꝺ foret maritata et dotata.

160 ¶ † Si autem statutum diceret: qꝺ filia maritata cum fratribus nō succederet: requireretur qꝺ esset vxor per verba de presenti vt excluderetur: licet ad dotem agere posset et constituram vel constituendā Cum etiam eo tunc sine dote constituta sit a successione dotātis exclusa: cuius vt congrue dotetur agere possit. Nec sufficeret: qꝺ esset sponsa fm Pe. vt refert Lynꝰ

161 in. d. l. non sine. ¶ † Nam ibi tractatur de odio mulieris: appellatione maritate non venit sponsa. l. solet. in fi. vbi Bal. et Ange. ff. de his qui notan. infa. et Bal. in l. si ante. ff. sol. ma. et Panor. in. c. illud. de presump. et super rubrica. de sponsa. in fi. Et est communis opinio: quam intelligatis esse veram in vera sponsa: que non excluditur vt dixi vbi vero essent sponsalia inter impuberes de presenti contracta: q̄ per superuenientiaz legitime etatis trāsiissent in matrimonium de presenti iuxta capi. j. de desponsatione impuberum. libro sexto. Tunc in tali sponsa ex hocvxor effecta statutum locum haberet: etiam si carnalis copula sequuta non sit. quia talis dicitur maritata fm docto. Et idem esset fm aliquos in sponsa de futuro: que fuit ꝓ sponsum carnaliter cognita. Quia cum talia sponsalia presumptione iuris z de iure transeant in matrimonium de presenti. c. is qui fidem. j. de sponsa. Talis dicitur satis maritata. Facit qꝺ in simili dicit Panor. in prima parte consilio primo. Quod est bona limitatio ad Bartolum in dicto. §. titio genero. Volentem sufficere dotem esse constitutam ad excludendum filiam: quia hoc locum non haberet vbi statutum requireret filiam esse maritatam et dotatam. vt in presenti ciui

162 tate vbi fallit dictum Bartoli. ¶ † Secundo fallit vbi statutum requireret dotem datam et traditam: quo casu non verificaretur in dote simpliciter ꝓmissa vel testamento relicta seu destinata fm Bartolum in. l. iubem⁹. §. sane. C. de sacrosanctis eccle. quem sequuntur Bal. z Ludo. in. l. ab hostibus. §. si vxorem. ff. solu. matrimonio. et Pau. in. l. si marito. §. primo. illo eo. titu. Et plene Andre. de ysernia. in. c. primo. de succes. feudorum. Nam aliud est dotem esse datam: et aliud esse promissam. facit. l. sciendum. §. si fundus.

163 ff. qui satisda. cogant. ¶ † Preterea verbum simpliciter prolatum intelligi debet in potiori significato. instit. de iure naturali. § ius autem ciuile. Ergo cum statutum requirit dotem datā z consequenter matrimonium esse contractum: sine quo dos esse non potest. Tali casu non sufficeret dotem esse promissam aut simpliciter constitutam. Tertio fallit predicta decisio Bar. vbi pater legaret simpliciter certam quantitatem ipsi filie: puta centum: vel eam instituret in centum: quia tunc non excluderetur per statutum velut dotata. Cum tale simplex legatum vel institutio multum differat a dotis constitutione. l. filia. cum ibi notatis. C. de legatis. Alis sequeretur: q mulier si nunqꝫ nuberet ex quocunqꝫ legato diceretur dotata: quod lege non probatur. Unde iste casus tanqꝫ omissus a statuto relinquitur dispositioni iuris cōmunis. argumento. l. si cū dotem. §. primo. ff. solu. matrimo. et. l. cōmodissime. ff. de liber. z posthu. Maxime cum agatur de lege communi corrigenda et de materia exorbitanti. argumen. l. cum quidam. allegato titulo de liberis et posthumis. ¶ Preterea quia cessat qualitas requisita a statuto: scilicet dotatio. Igitur cessare debet statutum. Ideo requiritur q̄ pater ad excludendū filiam sibi leget: vel aliquid relinquat ꝓ

164 dote. ¶ † Aut si efficiat monialis: det aliquid monasterio in elemosynā ꝓ filia q̄ monasterū ingredit: cū q̄ dote erit talis

Uīs casus i quibꝰ ad filias excludendū non sufficit dotis simplex assignatio.

Monialis etiam dote excludit.

Universidad de

filia a successione exclusa virtute statuti
filiam maritatam et dotatam excluden=
tis.quia ingrediendo contraxit matrimo
nium cum deo immortali.Et sic pater dã
do ipsi monasterio dotem satis dare dici
tur.Et talis donatio ex communi vsu lo=
quendi dos appellatur.ſm Bart.in.d.§.
titio genero.Et doct.maxime Pan.in.c.
a in presentia.de proba.et plene feli.[a] in.c.
ecclesia sancte marie.in.vj.q.de constitu.

a ¶ Et plene feli.in.c. de quo plenius dicit super vbo: dotem quã ei dederat. in prin.

Nõ nota.

163 Vide qualiter intelligit qd cõditio adiecta vni legato repetita cesset in alio.

165 ¶†Ex hac decisione ꝙ simplex lega=
tum per patrem filie relictum non censet
factum causa dotis:deciditur: ꝙ si pater
filie sue reliquerit centuz pro dote: dein=
de ei domum simpliciter legauerit: lz le=
gatum dotis tacitam habeat conditio=
nem:seu dilationem: scilicet cum filia nu
pserit:vel ad annos nubiles peruenerit:
nec ante peti possit.d.l.mulierem.ff.de ri
tu nup.et.l.quod pupille.ff.quãdo dies le
ga.cedit.et.l.hec conditio.la.j.ff.de con=
di.et dem.et clare decidunt Bar.et Pau.
in.d.§.titio genero.Tamen dicta condi=
tio legato dotis adiecta nõ inest:nec sub
auditur in legato domus eidem filie sim
pliciter facto:immo legatum domus illi=
co debebitur:nec expectabitur:ꝙ filia nu
bat:vel ad annos nubiles perueniat.Nã
licet conditio adiecta vni legato repetita
censeatur in alio eidem persone per eun
dem et in eodem testamento facto et reli
cto.l.in repetendis.et.l.si tibi pure.ff.de
lega.iij.tamen istud est verum:vbi condi
tio expressa non inerat:neqz subintellige
batur:quo casu expressa in vno censetur
repetita in alio.Sed in casu nostro cõdi=
tio nuptiaruz tacite legato dotis inerat:
et subintelligebatur:ideo expressa per te
statorem in legato dotis nunq̃ intelligit
repetita in alio vt est casus singularis et
mirabilis in.l.si in diem.§.fi.ff.de condi.
et demon.ſm Ludo.singulari.xv.super
litera.l.incipien.dico tibi vnum quod est

166 Sufficit filiaz semel fuisse a patre dotatam.

166 perpetuo menti tenendum.¶†Or ad
propositum reuertendo:vt filia per statu=
tum excludatur:oportet ꝙ sit dotata.Et
sufficit:ꝙ semel dotata fuerit:licet tempo
re mortis patris viduata reperiatur mor
te mariti.ſm Bal.in.l.j.in fi.C.vnde vir
et vxor.dotata enim satis dicitur: que so=
luto matrimonio dotem recuperauit: seu
recuperare potuit.l.fi.C.cõia vtriusqz iu
dicij.et.l.si socius pro filia.ff.pro socio.et
l.filie.C.de collatio.et ita se habet ſm cõ

167 A q̃ et per quẽ debet filia dotari vt per statutũ excludatur.

167 communis vsus loquendi.¶†Pariter
sufficit ad excludendum filiam ꝙ dotata
fuerit siue a patre:siue a matre:ab auo: si
ue ab auia: dummodo de eorum vel ali=
cuius dotantis ipsorum hereditate aga=
tur.quoniam tunc appellatione patris et
matris continentur auus et auia.l.iuxta.
in fi.ff.de verbo.signi.et.l.quicunqz.C.de
seruis fugi.ſm Pau.consi.cccxliiij.incip.
primuz est de intellectu dicti statuti. vbi
concluditur: ꝙ statutum matrẽ excludẽs
etiam excludit auiam.Unde siue agatur
de hereditate paterna vel materna:aui:
vel auie:sufficit feminam esse dotatã: aut
ei de dote vel pro dote esse prouisum vel
relictum ab illo:de cuius hereditate agi=
tur.Si autem pater filiam dotaret de p=
pria substantia ipsius filie:vel vxoris: et
non de suis bonis:filia non excluderetur
a bonis paternis quãtsicunqz pater actũ
dotandi exercuerit.Cum nõ sit in effectu
dotata de bonis et substantia patris:q2 p
dotationem significatur ius:et non actus
nudi ministerij.arg.l.pater ex prouincia.
ff.de manumis.vindicta. Nisi expresse ex
verbis statuti colligeretur:ꝙ etiã aliũde
dotata excluderetur ſm Bal.in.l.mater
pro filia.C.de iur.dotiũ.quẽ sequit Jas.
in.l.qm nouel'a.C.de inoffi.testa.et Pau.

168 Sufficit ad filiã excludẽdũ ꝙ p eã steterit ꝙ dotetur.

168 vbi.s.¶†Sufficit ergo ꝙ per patrem
filia dotetur vt a successione excludatur:
aut saltem stet per filiam: quominus do=
tet.vt q2 nõ vult dotari: nec nubere:sz ca
stitatẽ seruare: vt pri succedat:quo casu
cũ p ipam stet quomin9 dotet:certe p do
tata hr.arg.l.filiũ.ff.vbi pupil.edu.debe.
facit.l.iure ciuili.ff.de condi.et demon.et.l.
labeo scribit.ff.de contrahen.emp. Nam
hoc casu cũ statutum velit dotem succe=
dere loco legitime.l.qui volebat.ff.de he
redi.insti.Sufficit illam offerre ſm Bal.
in.l.pactũ.versi.xxv.C.de colla.et.l.fi.ꝟ.
sed ponam9.C.de pac.Et si filia accepta
re nolit:habetur pro dotata: dum tamen
ius succedendi non sit ei adhuc quesitũ:
q2 si iam esset ei quesitum: nõ posset cogi
in vita dotari.et sic renunciaret successio=
169 ni ad eam delate.¶†Preterea intelli=
gatis filiam per quã stetit haberi pro do
tata:si culpa sua non dotetur:vt q2 dota=
ri nõ vult:nec nubere vt dixi:q2 si hoc cõ=
tingeret non culpa filie:vt q2 pater morit
relicta filia posthuma:vel infante:aut fu=
riosa: et sic cessante culpa filie non potuit
eam dotare:tunc non censetur per statu=
tum exclusa:nec audiret frater post mor=
tem patris volẽs eam dotare loco patris
ad eam excludendũ ſm Bald.in.l.si plu=
res.versi.iuxta premissa.C.de cõdi.inser.
et Pe.de ancha.in.c.j.de consti.Barto.in
dicto.§.titio genero.Et in quodam eius

170 Nõ auditur frater mortuo patre volẽs filiaz dotare sororẽ suã.

170 consi.incipi.†Quidã decessit intesta=
tus: multomin9 audiretur frater si pater
eam dotare potuisse:et noluit:aut negle=
xit:q2 statutum eam excludere non inten
dit:nisi a successione dotantis:et non alte
rius:nisi aliud in statuto caueret ſm glo.
et Bal.in.l.j.C.de legiti.here.Nec trãsit

ad heredes facultas dotãdi filiã ad eam
excludendum a successione:sup quo Jas.
in.l.cum mota.vj.col.C.de transact.tria

171 An facultas dotãdi filiam trãseat ad heredes.

171 membra facit.¶†Aliquãdo statutum
pure loquitur:scz ꝙ stantibus masculis fi
lie non succedant patri:sed debeant do=
tari:et tunc facultas dotandi trãsit ad he
redes etiã masculi mortui : qui eius loco
succedunt : et illius personã representant.
Aliqñ statutum loquitur conditionaliter
incipiens a presenti conditione:vtputa si
mulier dotata fuerit a patre vel fratrib9:
non succedat in bonis patris.Et tunc fa=
cultas implendi legalem conditionem.s.
dotandi : ad heredes nõ transit.vt plene
per Bar.et Moder.in.l.si decem cum pe=
tiero.ff.de verbo.oblig.Presertim cũ in=
cipiat a conditione.vt declarat Bar.in.l.
eo testatore.ff.de condi.et demonst. Nam
etiam in vltimis voluntatibus facultas
implendi conditionem non transit ad he
redes.institut.de verbo.obli.§.ex condi=
tionali.et.l.vnica.§.sin autem sub condi=
172 tione.C.de cadu.tol.¶†Et statuta in=
telligi debent ſm leges vltimarũ volun=
tatum: vt dicit Bar.in.l.prima.C.de his
quib9 vt indig.Aliquãdo et tertio verba
statuti sunt dubia : vt quia stare possunt
cõditionaliter:vel modaliter.Puta si sta
tutum dicat : ꝙ filia dotata non succedat
patri.hec verba intelligi possunt condi=
tionaliter: videlicet si filia dotabitur : et
etiam intelligi possunt modaliter:aut pu
re:et certe in dubio stabunt conditionalr
ſm Bald.si bene ponderetur in dicta.l.si
plures.versi.iuxta predicta formatur ta=
lis questio.C.de condi.insertis.et Pet.de
ancha.in dicto.c.j.de constit. versi.pone
statuto cauetur ꝙ filia dotata . Ad quod
facit decisio Bal.in dicta.l.cum mota.de
transactio.vbi dicit:ꝙ quoties causa que
apponitur requiritur ad originẽ sicut in
casu nostro : tũc stat cõditionaliter:secus
quanto ponitur ad effectum : vt est text.
optimus ſm Jmol.ibi:in.l.cum tale.§.j.
ff.de condi.et demon.et Bal.in.l.iij.C.de
arbi.et Pau.consi.cviij.incipien.super eo
de quo queritur.et consi.cix.vbi sentit cõ=
trariũ:videlicet:ꝙ stante tali statuto filia
a matre dotata nõ succedet patri.Tamẽ
primum cõmuniter tenetur.videatis Lu
doui.consilio.cccclxxxv.incipien. in casu
proposite consultationis.dicentem:ꝙ ibi
statutum filiam dotatã excluderet a qua
cunqz successione extranei dotantis : ad
cuius successionẽ soli cõiuncti nõ extra=
nei vocãtur:tale statutum intelligitur eã
excludere a successione suoꝝ parentũ: vt
aliquid operetur.arg.c.si papa.de priuil.
lib.vj.et.l.si quando.C.de inoffic.testa.in
prin.et melius in.l.si quando.ff.de lega.j.
Jdem tenet Paul.consi.cccxlj.incipien.
173 presupposito ꝙ dictũ statutũ.¶†Nam
statutum dare non potest potestatem ter
tie persone:puta vni ex parẽtibus dotan
di filiam vt a successione alterius exclu=
datur.Cũ actus pprius legis sit aliquos
excludere: et alios vocare ad successionẽ.
l.hoc iure.ff.de verbo.sig.et not.Bar.sup

174 Filia nõ excluditur : nec a successione dotantis.

174 rub.ff.de acqui.here.¶†His etenim
cessantibus filia dotata non excludetur:
nisi dũtaxat a successione dotantis.vnde
si filia de suis pprijs bonis fuerit dotata:
a successione etiam propriorum parẽtum
non censetur exclusa ſm Bal.in.l.a ma=
tre.C.de iure doti.vbi.s.dixi.Et sicut ad
eam excludẽdum a successione dotantis
requiritur:ꝙ tẽpore mortis ipsius sit do=
tata:aut dos relicta:ita etiam stãte statu
to excludente filiam dotatã a quacunqz
persona.Quia non sufficeret si post mor=
tem patris dotaretur a matre:vl' alio.Nã
cum tempore mortis patris qualitas do
tationis in ea deficiat:statutũ ei non no=
cet:nec eam excludit:velut non qualifica
tam.Et sic efficitur heres sui patris iure
suitatis:adeo ꝙ mater vel alius eã postea
dotãdo facere non potest eã desinere esse
heredẽ patris.Jdem econtra si post mor
tem matris et aditam hereditatem per fi=
liam heredem factã eam dotaret:q2 pro=
pter hoc nõ desineret matris heres esse:
ſm Bald.in.l.si matre.C.de suis et legiti.
heredi.et in quodã suo consilio incipien.
quedam mulier nomine leoneta.et Cy.in
l.j.C.de adulte.et Jo.and.in addi.Spec.
super dicto ti.de succes.ab intesta.videa=
tis Ludo.consilio.xl.incipien.visis ac di
scussis.Bald.in.l.maxime.C.de bonis q̃
libe.et in.l.si mater.C.de suis et legiti.he=
redi.Pe.de ancha.cõsi.cclxxxviij.et Pau.

175 Statutũ filiã dotatã excludes etiam excludit totam eius sobolem.

175 in dicto.§.titio genero.in fi.¶†Et re=
stat:ꝙ duobus interuenientibus.scz ma=
sculos existere:et tẽpore delate heredita=
tis femina dotatam esse:talis femina vir
tute dicti statuti dicitur a successione ex=
clusa:et nedũ ipsa:sed eius filius vel filia:
et cetera proles etiam per rectam lineam
descendens ſm Cy.post Nicol.de mata.
in.l.j.C.que sit longa consue.Bar.in.l.ij.
§.fi.in fi.ff.ad tertulia.Bal.et Jmo.in.l.si
vero.§.de viro.ff.solu.matrimo.Bald.in
dicta.l.maximum.de libe.prete.et in.l.qd
vero.ff.de legi.et in.l.illam.C.de collatio.
et Ange.in.§.ne qui.in aut.de trien.et se=
misse.colla.iij.et consi.ccx.incip.statutum
predictum.et Paul.alleg.cõsi.cccxxxviij.
incipien.presens casus.Nam postq̃ filia
excluditur:ergo et neptis et cetera proles.
ſm Bal.in.l.venia.C.de in ius vocan.et
Panor.cõsilio.lxxv.incipien.quidam de=
cessit.Et idẽ de nepote ex filia a paritate

Universidad ... Biblioteca

rationis. Cum mutato sexu non mutetur
causa exclusionis: q̃ est conseruatio agna
tionis ꝛ nominis familie. ¶ Preterea ne-
pos venire non potest: nisi tanq̃ imago
matris sue: vt dicta.l.illam.de collationi.
Unde exclusa censetur tota linea descen-
dens ex filia. Ad qđ facit: quia nisi actus
a principio sumat initium: non potest ex
illo fieri vlterior productio.l.quecunq̃ ge-
rimus.ff.de actio.ꝛ oblig. Sed principiũ
scʒ filia est exclusum: ergo ꝛc. ¶ Preterea
statutum habuit ad naturam respectum:
non ad personam. Ideo quia nepos ma-
sculus ex filia descendens est alterius na
ture et agnationis: cum familiam sui pa-
tris sequatur ꝛ non matris.institu.de pa-
tria potesta.in princi. Certe si de medio
tollatur filia non propter hoc descendens
ex ea subintrat gradum vel locum. Que
ratio confundit decisionem in hoc pun-
cto in dicta.l.maximum. Ad hoc faciunt
que dixi ſm Bal.in prima fallentia.circa
fi.ꝙ nepos a feudi successione sicut filia
a eius mater repellitur[a]. Unde concluden-
dum restat: nõ distinguendo an filia pre-
moriatur patri vel econtra: ꝙ sicut filia do
tata est per statutum exclusa: ita ꝛ nepos
ex ea: ac vlterior proles seu posteritas de-
scendens ex ea. Ubi vero filia nõ esset do
tata: succederet patri morienti: et omnes
ex ea descendentes: etiam si talis filia cul
pa sui non fuerit dotata: non q̃ maritari
noluit: sed quia forte inuito patre matri-
b monium cum aliquo sine dote cõtraxit[b].
Quo casu pater eam non tenetur dotare
vt plene per glo.ꝛ Bart.in.l. obligamur.
ff.de act.ꝛ obli. Nam hoc casu patri succe
det cum fratre suo: nõ obstante dicto sta
tuto ſm Panor. singulariter in ca. acce-
dens.in fi.de procura. Si autem filia nõ
dotata patri premoreretur: forte tunc fie-
ri posset distinctio inter nepotem mascu-
lum ꝛ neptem ex ea: quia neptis si dote-
tur per auum non succedet: ex quo in ipã
cadat qualitas dotis. Que cum cadere
non possit in nepote masculo: esset forte
aliud dicendum. Cum tunc essemus ex-
tra casum statuti requirentis filiam esse
dotatam: neq̃ hoc casu nepos dicitur ex
radice inhabili: eo quia mater nunq̃ do
tata fuit. Et idem eo tunc esset in nepte:
si non fuerit per auum dotata vel marita
176 ta. Statuto hoc continente. ¶ †Et si
cut filia excludit per statutum: ita etiã ex-
clusa censetur neptis ex filio masculo ſm
Rapha.in.l.venia.C.de in ius vocan.li-
cet Bal.ibi contrarium voluisset/quia si
cut filia propria defuncti excluditur vt vi
detis: ita excludi debʒ neptis ex filio que
melioris non debet esse conditionis: quã
propria eius filia: de cuius successiõe agi

a ¶ Eius mater repellitur. vt plenius hꝫ in ꝟbo. tandem sine liberis ẽ defuncta.

b ¶ Sine dote ꝯtrxit. ds quo plene hꝫ super verbo: dotem quã ei ꝯcederat.

176 Sicut filia excludit sit etiã neptis ex filio.

tur. Argu.l.si viua matre.C.de bonis ma
ter. ¶ Preterea qualitas sexus masculi
que erat in patre cessat in filia. Et sic pa-
trem representare non potest. Cum non
habeat qualitatem requisitã in statuto.
177 Arg.l.fi.C.de natu.libe. ¶ †Ulterius
dico ꝙ filia dotata stante dicto statuto:
nedũ est exclusa ab hereditate patris cã
dotantis: sed etiam a bonis ei obuenien-
tibus ex contractu patris.ꝛ sic a feudo et
emphyteosi: que pater acceperat pro se ꝛ
filijs suis masculis et feminis. Nam ver-
ba contractus interpretari debent scḋm
formam et ordinem statuti. vt scilicet illa
verba feminis intelligantur non stanti-
bus masculis.arg.l.si duo.ff.de acqui.he
redita. ſm Barto.no.in.l.vt iurisiurandi
obligatio.§.si liberi.ff.de operis liberto.
sed Bald.in aut.si quas ruinas.C.de sa-
crosanc.eccle.tenuit contrarium. per tex.
in.l.finali.ff.de pactis.et.l.post mortem.
§.fi.ff.de bo.posses. contratabu. Tamen
ex verbis suis in.l.libert⁹.C.de ope.liber.
sumi potest concordia inter eos dicendo:
aut statutum filiam dotatam excludit ab
hereditate patris: ꝛ hoc casu cuʒ hoc ius
feudale vel emphyteoticarium sit sepa-
ratum ab hereditate: poterit filia in feu-
do ꝛ emphyteosi succedere sicut mascu-
lus. Et ita procedere potest opinio ipsius
Bald. Aut statutum disponit: ꝙ filia non
succedat in bonis patris: ꝛ tunc q̃ bonorum
appellatione venit ius emphyteoticum.
l.bonorum.ff.de verbo.signi. Filia exclu-
detur ab emphyteosi per masculum. Et
ita intelligitur opinio Bartol. videatis
Feli.in.c.que in ecclesiarum.in fi.de con-
stitu.vbi cõcludere videtur feminas esse
omnino exclusas etiam a feudo ꝛ emphy
teosi ecclesie propter existentiam mascu-
lorum. Et nedum mortuo patre ab inte-
stato excluse cẽsentur per statutũ ꝛ a suc-
178 cedendo repelluntur. ¶ †Sed etiam si
pater testamentum fecerit: in quo solos
masculos heredes instituerit: quia etiam
tunc filia velut in testamento preterita di
cere non poterit testamentum patris nul
lum: nec ipsum impugnare per viam nul-
litatis aut contratabulare. ſm Bald.in
dicta.l.posthumus.§.si quis.ff.de inoffic.
testa.et Angel.eo. titu.l.papinianus.§.si
mortis causa.ꝛ Barto.in.l.ij.§.fina.ff.ad
tertulia.et in.l.j.§.sciendum.ff.de suis et
legi.heredi.vbi dicit: ꝙ tale statutum vel
consuetudo eo tunc facit desinere filiam
esse suam: ꝛ cõsequenter non continuatur
in eam dominium paterne hereditatis:
vt pater ad interrumpendum necesse ha
beat eam exheredare: immo libere testã-
do potest eã preterire iuxta no.per Bar.
in.l.in suis.ff.de liberis et posthumis. Et

177 Etiã filia dotata excludit a bonis q̃sitis ex ꝯctu pris: ꝛ sic a feudo ꝛ emphyteosi.

178 Filia statuto exclusa testã patris in q̃ est preterita ipugnare non potest quouis modo.

sine cã ingratitudinis in testamẽto inse-
rẽda exheredare simplr dicẽdo filiã meã
exheredẽ esse volo: vt dicã sup verbo. In
eodem testamẽto relinquẽs.ij. Et ꝙ te-
stamẽtũ p̃terita vel exheredata ĩpugna-
re nõ possit. tenẽt Rapha.fulg. Pau.in.l.
filie.C.de colla. Bal. Ange.ꝛ Alexã.in.l.
gallus.§.ꝛ quid si tm̃.ff.de libe.ꝛ posthu.
Bal.ꝛ Saly.in.l.ij.ꝛ fi.C.de libe.p̃te. Et
rõ est: q̃ illi tm̃ dat̃ bo.pos.ꝯ tabulas. Et
testamẽtũ al's impugnare p̃mittitur: cui
ab intestato successio debet̃.l.j.§.filiũ. et
l.illud.§.j.ff.de bo.pos.ꝯtra tab. Sʒ huic
filie per statutuʒ excluse nõ debet̃ succes-
sio: nec ei⁹ posteritati: vt dictũ est. Ergo
nec ei dabit̃ bo.pos. cõtra testamentũ pa
tris. Scḋo q̃ liberi admittũtur ad testa-
mẽta paterna impugnãda: in q̃bus sunt
preteriti. Et hoc ꝓpter iniuriã eis illatã:
vt dicã super ꝟbo. In eodẽ testamẽto re
linquẽs.j. Sed cũ filia statuto prohibea-
tur succedere: ꝛ ei⁹ soboles nulla eis vide
tur facta iniuria ex p̃teritione vel exhere
datiõe: igit̃ cessante iniuria cessare debet
actio. facit.l.si p̃teritus.ff. de inoffi.testa.
Et hanc opi.sequit̃ Ange.cõsi.xcix.inci-
pieñ. Uiso themate p̃dicto.ꝛ cõsi.cxxxvj
incipiẽte. In q̃stione vergẽte.ꝛ Pau.cõ-
silio.cccxlvij.vbi ad hoc allegat. no.in.l.
j.§.si pater.ff.de cõiungẽ.cũ emancipa.li
be.vbi dr̃: ꝙ hec remedia his tm̃ dantur
personis: que testamentũ dicere possunt
nullũ. Idem Bal.ꝛ Saly. in dicta.l.ma-
ximũ.ꝛ Ludo. cõsilio.xiij.incipiẽte. Idẽ
179 videtur mihi. ¶ † Plus dico ꝙ tales fi
lie per statutũ excluse nedũ repellũtur ab
impugnãdo testamentum paternũ: vt di
ctum est: imo etiam nullũ habent reme-
dium ad petendũ legitimã in bonis do-
tantis: nec supplementũ illius: etiã si dos
non sufficeret ad legitimã: talibus enim
exclusis nõ debetur legitima. Cum dos
eis succedat loco legitime: etiã si eis dos
data vel assignata fuerit sine titulo ĩstitu
tiõis in testamẽto: vel al's. ſm Pau.alle-
gato consilio.cccxlvij.incipiẽte. In pun
cto querit̃. Et Bar. in dicta.l.titio centũ.
§.titio genero.ff.de cõdi.ꝛ demõstra. Et
idẽ Pau.cõsi.cviij.incipiente. Sup p̃mo
quesito.ꝛ cõsilio.cxcvij.incipiente. In ca
su p̃senti.ꝛ clarius cõsilio.cxviij. incipiẽ-
te. Si dña copulalia.ꝛ cõsilio.ccxxx.inci-
piẽte. Pro pleniori respõsione. Et sequit̃
Ludo.ꝯsilio.xvj.incipiẽte. Uiso thema-
te.idẽʒ tenet Bal.in.l. si defunctus.C.de
suis ꝛ legiti.heredi.ꝛ Pe.de ancha.consi
lio.xlviij. Qđ sane intelligatis verum si
filij masculi quorum fauore emanauit sta
tutum fuerint in testamẽto patris here-
des instituti. Secus si pater heredes vni
uersaliter instituisset extraneos filijs ex-

179 Filia statuto exclusa petere non põt legitimam nec supplemẽtũ illi⁹.

179 filia statuto exclusa petere non põt legitimam [illegible] supplementũ illi⁹

heredatis: aut particulariter in re certa ĩ-
stitutis heredibus: q̃ tunc licet filia sta-
tuto exclusa sit per existentiã masculorũ.
Tamẽ si dos non sufficeret ad legitimã:
filia agere posset ad supplementũ contra
extraneos heredes per tex.in.l.oĩmodo.
C.de inoffi.testa.ſm Pau. allegato consi
lio.cccxlviij.ij.col.ꝛ Alexã.in prima par-
te cõsilio.lxix.incipiẽte. Super primo du
bio.ꝛ in.l.gall⁹.§.ꝛ q̃d si tm̃.ff.de liber.et
posthu.vbi respõdet ad rõnẽ Saly.ꝯtra
riũ tenẽtis: ꝛ ꝙ ipse fuit pluries requisit⁹
cõsulere ꝓ opi.Saly.sed nũq̃ hoc facere
voluit: cõcludens statutũ excludere filiã
a legitima ꝛ supplemento: ꝛ ita residet in
versi. Reperio etiã iuxta p̃dicta Saly.et
idẽ tenet Jason in aut.nouissima.ꝛ clari⁹
a in.l.si quãdo.§.fi.in fi.C.de inoffi.testa.[a]
180 ¶ † Unũ tamen mente teneatis ꝙ licet
filia eo modo per statutuʒ exclusa petere
non possit legitimã nec supplementũ illi⁹
filijs masculis heredibus institutis vt di
ctum est. Tamẽ si esset incõgrue dotata
agere posset: vt congrue dotaret̃ arbitrio
boni viri: ſm Bal.in.l.fi.C.de dotis pro-
missio.per tex.in.l.si filie.ff.de lega.iij.qđ
est equũ. licet contrariũ censuisset in dicta
l.si defunctus. Pro hoc facit: q̃ statutũ lo
quẽs de filia dotata: itelligi dʒ de cõgrue
dotata. Argumento.l.cũ post.§.gener.ff.
de iure dotiũ. Et sic incõgrue dotata age
re posset ad supplementũ dotis. nisi statu
tũ exp̃sse diceret: ꝙ filia esset ꝯtenta dote
sibi data vel promissa: ſm Bal.in dicta.l.
fi.argumento.l.qui volebat.ff.de heredi.
insti.ꝛ clari⁹ in aut.res que.C.cõia de le-
ga.vbi Bal.dicit ita cõsuetudine appro-
bari. q̃ licet statutũ sit durũ: tamen cum
non sit cõtra bonos mores seruandũ est.
l.prospexit.ff.qui ꝛ a quibus manu.liber-
ta.nõ accipiunt. facit.c.scriptũ.vj.q.iij.fa
cit qđ no.in.l.balista.ff.ad trebell. Unde
stante dicto statuto standũ erit taxationi
per patrem facte: ſm mẽtem Bal.vbi su-
pra: vt filie remedium non cõpetat ad le-
gitimã nec supplemẽtũ illius: nec ad sup
plementum dotis quantũcunq̃ esset dos
incõgrua mensure legitime. Et hec vera
ꝙ ad legitimã nõ debet haberi respect⁹:
vbi statutũ disponit filiã dotatã stãtibus
mascul' nõ succedere. Si aũt statutũ filiã
excluderet a successiõe exñtib⁹ mascũs ꝛ
mãdaret eã dotari arbitrio ꝓpinquorũ:
tunc nõ deberẽt ꝓpinqui arbitrari dotẽ
minorẽ q̃ esset legitima ſm Saly.ꝛ Ful
go.in aut. res q̃ p illũ tex.C.cõmunia de
lega.quos sequũtur Alexan. cõsilio.lxix.
prime partis.incipiẽte. Sup p̃mo dubio
querit̃: ꝛ in dicto.§.ꝛ q̃d si tm̃. ꝛ Jason in
dicta aut. nouissima.in fine: quod est no.
ꝛ sic alij parentes filie mortuo patre: non

a ¶ C. de inoff.testa. Uide plenius.j. sup verb.ꝛ vxorẽ noie adelasiã. Dum decidit ꝙ statutũ excludẽs matrẽ propter agnatos cẽset̃ eã excludere a legitima.

180 Filia statuto exclusa agere põt vt congrue dotetur.

tam liberã habẽt dotem arbitrãdi facul-
tatẽ. sicut pater: qui eã minorez legitima
taxare potest. facit tex. no. i. l. si furioso pu
a beri[a]. ff. de cura. furiosi. Si vero dos data
per patrem non esset cõgrua mensure ali
mentorum: tunc posset filia ad supplemẽtũ
agere quatinus et dos nõ sufficeret ad ali
mẽta si bona paterna ad hoc sufficiãt: cũ
dos loco alimentorum succedat. sm Bar. in
l. cũ de in rem ver. o. ff. de vsur. quequidẽ
alimẽta iure nature debẽtur. insti. de iure
natu. §. j. Et sic statuto tolli non possunt.
l. j. §. fi. ff. de iusti. et iu. ideo nõ põt tale sta
tutum dotẽ tollere: nec illius congruẽtiã.
Cum dos et alimẽta a pari regulentur. l.
cũ vnus. §. fi. ff. de alimẽ. et ciba. lega. et do
tis cõgruitas non attẽditur nec cõsidera
tur respectu legitime: sed respectu alimen
181 torum. † vnum est dñi q propter statutũ aut
consuetudinẽ filios excludentẽ nõ prohibe
tur parẽs: q filias dotauit eas heredes i-
stituere et per testamentuz vocare. Quin
imo talis filia in testamẽto patris heres
instituta virtute dicti statuti nõ excludit:
etiã si statutũ contrariũ diceret. scz ex te-
stamẽto vel ab intestato filiã dotatam ex
cludẽdo: qz cũ tunc tollere diceret liberã
testãdi facultatẽ: tale statutũ quo ad hoc
nõ valeret. per tex. in. l. fi. et que ibi omnes
dicũt. C. de pac. Panor. et docto. in. c. nul-
la. de conces. preben. et plene videbitis. j. in
tertio casu fallẽtie. Nã tale statutũ filias
dotatas excludes: itelligit eas tñ exclu-
dere a succedẽdo cõtra vel preter volũta
te defuncti expressaz: vel tacitã. Qualis est
vbi pr̃ moritur ab intestato. l. cõficiunt. ff. de
iure codi. q̃ n̄ p dotationẽ desinat eẽ extra-
quãtũ ad hoc vt in ipsam nõ fiat cõtinua-
tio paterne hereditatis. q̃ alias fieret p. l.
in suis. vbi plene Bar. ff. de lib. et posthu.
Bal. in. d. l. maximũ. et Pau. cõsi. ccl. inci-
pien. Sup dõmo pũcto. et Panor. cõsi. xiij.
incipiẽ. q̃dã mulier. Et valebit institutio
talis filie in testamẽto patris facta: etiaz
minus solẽni. per. l. hac cõsultissima. §. ex
imperfecto. C. eo. tit. sm Fulgo. ibi in. §.
b per nũcupationem[b]. Et hoc verũ vbi cõ
stat patre expressisse et noiatim in testamen
to suo vocasse filiam dotatã exclusam. Se-
cus si pater simpliciter in testamento di-
xisset filios meos heredes instituo. qz tũc
nõ videretur filiã statuto exclusaz vocas-
se: nisi in quota ipsam cõtingente sm sta-
182 tutũ patrie: scz in cõgrua dote. † Cũ vo-
luntas testatoris sit in dubio interptãda
sm cõsuetudinẽ regionis. l. numis. ff. de le
ga. iij. Et ad illã cõsuetudinẽ se retulisse vi
detur. l. sz si suscepit. ff. de iudi. et ita dz in-
telligi Pe. de ancha. in. d. c. j. de cõsti. Be
ne dicit Bal. in. l. qcũqz. vsi. Sz pone sta
tuto cauetur. C. de ser. fugiti. q si pr̃ insti.

a ¶ Si furioso puberi. De cuius intellectu plene hr̃. j. sup vo. Reliqt. in. xij. casu i quo filius grauari põt in legitima.

181 Pr̃ nõ phibet filias statuto exclusas instituere i testõ eti a minus solẽni heredes.

b ¶ Per nũcupationẽ. De quo plene sup. vo. testã. j. in duodecima fallẽtia

tuẽdo dixisset in testõ filios instituo here
des in eo q ipsos tãgit de iure: tũc etiã fi
lia videretur heres instituta: nõ in parte
statutaria: scz in dote: sz in ea parte: q̃ filie
debet iure cõi. videlicet in quota sua iu-
xta numerũ liberorum. qz cũ testator ad ius
se retulit: videt de parte digniori intelle-
xisse. Que oĩa vobis sufficiãt de statuto
183 filias dotatas excludẽte. ¶ † Tñ qz vt
supra in principio hui' scõe fallẽtie psup
posui: q statuta aliqñ disponũt simplici-
ter: videlicet q stantib' masculis filie nõ
succedãt: ita q de dote nulla in eis fit mẽ
tio. Quo casu posset dubitari: an talia sta
tuta de iure valeãt et sustineri possint. Et
cõiter cõcluditur q sic. Fundant eñi iure
diuino et sustinent et tolerant iure hũano.
Nã iure diuino fundant per tex. no. Nu-
me. xxvij. vbi de' ad moysen. Ad filios i
quit israel loqris hec. Homo cũ mortuus
fuerit absqz filio: ad filiam eius transibit
hereditas. si filiam non habuerit: succes-
sores habebit fratres suos etc. Ecce tex.
apertũ: q stante filio masculo filia nõ suc
cedebat. et tñ de dote nihil dicebat. Un-
de statuta q̃ hoc disponũt: iuri diuio sunt
cõsona: et penit' cõformia. Et oẽs ppñi tã
xpiani qz iudei i locis vbi talia vigẽt sta
tuta filias simplr̃ excludentia tenent illa
obseruare: cũ iudei teneant ad obseruan
184 tiã legis mosayce: † et venũt iudei ap
pellatiõe ppñi: vt pbat tex. in aut. de que-
sto. circa prin. quẽ ad hoc singularẽ dicit
Bal. i. c. j. de forma. fidelita. et in rub. C. q̃
accu. nõ pos. c rea fi. facit qđ no. idẽ Bal.
in. l. spadonẽ. §. iã autẽ. ff. de excusa. tut. et
Pe. de ancha. i. c. si sentẽtiã. de sen. excõ.
lib. vj. et plene decidit Jo. de anania. in. c.
iudei. le. ij. de iudeis. vbi disputat: an iu-
dei in cõdẽdis testamẽtis aut iure succe-
dẽdi seruare debẽt legẽ mosaycã vel ciui
lem. Talia eñi statuta fundant in cã legi
tima: q̃ est fauor masculorum et agnationis
cõseruãde. vt in pcedẽti statuto vidistis.
et plene Jo. and. in addi. Spec. tit. de suc-
ces. ab intesta. Et rõ eorum est fauor reipu-
blice suadentis nomen domus et familie
conseruari. qđ fieri non potest. nisi in ma-
sculis. l. j. §. si heres. ff. de vẽtre inspicien.
Secũdo sustinentur hec statuta iure hu-
mano. per tex. no. in psenti. c. dũ dicit: sm
consuetudinẽ. Nam etiã lex antiqua. xij.
tabularũ rationabiliter preferebat agna
tos cognatis. vt. l. lege. C. de legi. heredi.
facit tex. in. §. itẽ vetustas. instit. de here.
ab intest. Nec alia ratio legis antiq̃ erat
qz vt nomen familie cõseruetur. quod nõ
transit ad feminarũ posteritatẽ: que non
matris sed patris sequitur conditionem:
vt plene vidistis super verbo. Raynuti'
de clera. et declarat Ange. insti. de legiti.

183 Uide q de statuto filias simplicit excludẽte: nulla mẽtione facta de dote.

agnato. tute. in punct. et Bal. in. l. cũ lege.
C. de episco. et cle. Concludit valere statu
tum feminas excludens propter mascu-
los. dicens consuetudine ita seruari et ap-
probari. vt ipse pariter sequitur in. l. j. vo.
cõsequenter queritur. C. de summa trini.
Licet in repetitione eiusdam. l. dicat ita.
demũ tale statutũ valere: si tempore mor
tis patris filia reperiatur dotata tali do-
te: ex qua sustentari possit. de quo p eun-
dem in. c. fi. de consuetu. et. c. si proponẽte.
de rescrip. Ego semp putaui Bal. non be
ne dixisse in dicta repetitione: quia scdm
eum ibi non esset differentia inter statu-
tum nostrum simpliciter feminas exclu-
dens: de quo nunc loquimur. Et statutũ
filias dotatas excludens. de quo. s. vidi-
stis. qđ est dicendum. arg. l. si idem. C. de
codicil. Unde tenendum est tale statutũ
eas simpliciter excludens valere: adeo q
tunc filiabus non debebitur etiam legiti
ma in bonis et hereditate patris: quia cũ
per statutum excluse sint ab intestato: et
legitima sit portio eius: qđ ab intestato
debetur: tales filie petere nõ possunt etiã
legitimam. sm Paul. in dicta. l. titio cen-
tum. §. titio genero. ff. de condi. et demon.
et plene Jasonẽ in dicta. l. si quando. §. fi.
C. de inoffi. testa. ¶ Sane tamen intelli-
gatis tale statutum filias excludere per
existentiam masculorum: scilicet post sta-
tutum successuras: quia si ante statutum
iam patri successissent: tunc non exclude-
185 rentur. ¶ † Cum statutum ad preterita
non trahatur. c. ij. et. c. fina. de constitu. et. l.
leges. C. de legi. nisi expresse diceretur in
statuto: q ad preteritas successiones extẽ
deretur: quia tunc eas excluderet. de quo
per Bar. in. l. j. §. fina. ff. ad tertulia. dicẽs
sic als consuluisse per text. ibi. et sequitur
186 Feli. in dicto. c. fi. iij. col. ¶ † Unũ tamẽ
notabitis: q licet statutum filias simpli-
citer excludens non requirat ipsas tem-
pore mortis patris fore dotatas: immo
acsi dotate essent excluduntur a successio
ne: poterunt tamen agere contra patrem
vel fratres: vt eas competenter dotent.
per dictam. l. fi. vbi Bal. C. de dotis pro-
missio. facit. l. qui liberos. ff. de ritu nupti.
Pariter agere poterunt ad alimenta: que
eis debebuntur: anteqz dotate nupserint.
Cum ista sint diuersa: scz successio pater-
na: dos: et alimenta. Ergo filia exclusa a
successione paterna nequaqz exclusa cen-
setur a dote vel alimentis. argu. l. si do-
mus. ff. de seruitu. rusti. predio. facit quod
not. Ang. in. l. modestinus. ff. de solutio. et
Jmo. in. l. stipulatio hoc modo concepta.
ff. de verbo. oblig. et tenet Bald. in dicta
repeti. versi. vnde si statutum prohibet.
facit tex. in aut. si qua mulier. sm vnam le

186 Licet statutũ de dotando filias nihil dicat tamẽ agere psit vt cõgrue dotentur.

187 cturã. C. de sacrosan. eccle. ¶ † Et licet
(vt dictum est) non sit de essentia exclu-
sionis filiarum: q tempore mortis patris
sint dotate: tamen bene est de substantia
q masculi supersint. alr̃ filie non exclude
rentur: quinimmo succederent vt probat
tex. diuinus. s. allegatus. Quod est verũ:
etiam si statutum mẽtionem non faceret
de masculis: vt tenet Alexan. in dicta. l.
gallus. §. et quid si tantum. Cum ipsorum
fauore dicatur esse factum sm Bald. in. l.
peto. ff. de lega. ij. et Bart. in. l. j. §. filium.
ff. de contratabu. et consuluit Ludo. cõsi.
ccccxiij. Et etiam requirit q masculi su-
perstites velint filias esse a successiõe ex-
clusas: qz si mallent et cõsentirent eas si-
mul cũ eis succedere qz ipsas dotare aut
dotes soluere. Certe cum ipsis masculis
succederent: non obstante statuto filias
excludente ppter eos qđ fauore eorũ fa-
ctum fuit cui renũciare possunt sm Bal.
in. d. l. maximũ vitiũ. et Paul. in. d. §. titio
188 genero. ¶ † Et intelligatis sane per exi
stentiam masculi filiam presertim dotatã
excludi ab hereditate: et bonis paternis.
scz quãdiu hereditas remanet paterna.
Si autem masculus patri solus succedẽs
postqz hereditatem adiuit: seu illi se im-
miscuit: moriatur: certe filia non excludet
ab hereditate sui fratris. Cum post adi-
tionem nõ dicatur amplius paterna: sed
fraterna successio sm Ludo. in. l. j. §. vete
res. vbi glo. ff. de acquirẽ. pos. et consi. iiij.
incipien. viso ac discusso puncto. et Alex.
plene in dicto. §. veteres. ix. et. x. colũ. Qđ
est verum: etiam si frater adita paterna
hereditate decesserit: nulla alia habens
bona qz paterna: quia postqz filius semel
adiuit: bona desierunt esse paterna: et effe
cta fraterna: ad que femina admittitur:
licet bonis renunciauerit paternis: aut
exclusa per statutum. Pro quo facit text.
optimus in. §. j. insti. de heredi. insti. Nisi
statutum expresse eam excluderet a pa-
ternis et fraternis: aut eis expresse renun
ciasset: sicut eam excludit statutũ huius
ciuitatis: de quo. s. Et etiam statutũ tho
losanũ. Et predictam decisionẽ in dicto
§. veteres. sequit Jason i. §. actionũ. in fi.
189 insti. de actio. ¶ † Que oĩa vobis suffi-
ciant p huius secunde fallentie principa
lis expeditione: in qua filie cum masculis
patri non succedunt: in qua et precedenti
melius est nasci masculus qz femella. l. in
multis. ff. de statu hoim. Licet interdum
expediat et prosit partum esse femineũ qz
masculum. l. si fuerit. §. fi. ff. de rebus dub.
¶ Tertio principaliter fallit regula no-
stra in alio casu: in quo filie nõ succedunt
cum masculis: etiam dicto statuto seu cõ
suetudine nõ stante. scilicet cum tempore

187 Statutũ filias simpliciter excludens intelligit si masculi supersint.

188 Filia statuto exclusa nõ repellit a fratris sui successiõe nisi expresse dicatur.

189 Aliqñ pdest masculus esse potius qz femina et ecõtra.

Tertia fallentia.

Universidad de ... Biblioteca

nuptiarum ante vel post filie dote cõten=
te bonis ⁊ hereditati renũciant paternis
cum iuramento. Quo casu licet al's non
valeat pactũ de futura successione.l.pa=
ctum q̃ dotali.⁊.l.fi.C.de pac.⁊.l.pactũ.
C.de colla.⁊ plene ꝑ Panor.per illũ text.in
c.ij.de conces.preben. Tamen iuramen=
tum in casu nostro validat pactũ per tex.
in.c.quãuis.de pac.li.vj.glos.et oẽs in.d.
l.pactum.de collatio. Et adeo iuramentũ
tale pactum validat: ꝙ ipso obstante filia
que renunciauit exclusa erit: nõ solũ a pa
terna hereditate: sed etiam succedere nõ
poterit in iurepatronatus: q̃ patri vel al
teri cuius hereditati renunciauit cõpete=
bat ſm Panor.in.c.cũ seculum.de iurepa
trona. Sed bene petere poterit feudũ vel
emphyteosim: de quo per Salice.in.l.ij.
vbi Jason.xcix.col.ver.tertio querit. Sa
lice.C.de iure emphy.et dicam.j.in vlti=
mo membro future successionis. Sed ꝓ
clariori intellectu terminorũ harum suc=
cessionũ futurarũ hunc articulum quoti=
dianum diuido in quatuor partes. Nam
aliquãdo fit pactum de succedẽdo: aliqñ
de successione conseruando: interdum ve
ro fit pactum de certo modo succedẽdo:
⁊ quarto fit aliquoties pactum de nõ suc

191 De pacto de succedẽdo omni iure prohibito.

191 cedendo. ¶ †Quo ad primũ.s.de succe
dendo: dico tale pactũ esse nullum velut
omni iure reprobatum: vt in iuribus.s.in
prin.allega.⁊.l.stipulatio hoc modo con=
cepta.vbi plene Bar.⁊ oẽs.ff.de ver.obl.
⁊ tex.no.iuncta glo.ex qua hanc doctrinã
sumpsi in.l.ex eo instrumẽto.C.de inuti.
stipu. Jõ talia pacta fieri nõ debẽt velut
oi iure dãnata. Et maxime fieri nõ debẽt
per personas ecclesiasticas: que strictius
iura seruare tenentur: vt in ꝓprijs termi

192 Vide rones pactũ de succedẽdo improbãtes ⁊ dãnantes.

192 nis cõsuluit Angel.cõsi.clxxvij. ¶ †Et
reprobationis huius pacti de succeden=
do est triplex ratio. Primo q̃ hereditas
pacto dari non potest.l.hereditas.C.de
pac.cõuen.tam super dote: q̃ propter nu=
ptias dona. Per quã dũ ibi dicitur: nullo
modo debetur. Dicunt oẽs ex tali pacto
nullã oriri obligationem naturalẽ: neq̃
ciuile. Ad q̃ facit tex.in.d.l.ex eo instru=
mẽto.per quẽ talia pacta nullius esse mo
menti declarantur. Et nullũ pariunt effe
ctum naturalẽ: neq̃ ciuilem. ¶ Secũdo
q̃ pacta de succedẽdo liberã tollũt facul=
tatem testandi: que sui natura est ambu=
latoria vsq̃ ad mortẽ.l.j.C.de sacrosanc.
eccle.l.si quis.in prin.ff.de lega.iij.⁊.c.cũ
marthe.de celebra.missa. Jgitur non va
lent per dictam.l.fi.C.de pact. Adeo ꝙ lȝ
dos sit valde priuilegata.vt.l.j.vbi plene
Bar.⁊ oẽs.ff.solu.matrimo. Tamen here
ditas pacto dari nõ potest in causam do=
tis.vt dicta.l.hereditas.⁊ dicta.l.pactum
q̃ dotali.C.de pac.ſm Bald.⁊ Sali.ibi
dicentes fauorabiliorẽ esse causam liberi
arbitrij: q̃ dotis. Etiã si in tali pacto sti=
pulatio intercesserit.vt.d.l.stipulatio hoc
modo concepta.ſm glo.⁊ Bar.in.l.cũ do
nationis.C.de transac. Eo ꝙ talia pacta
votum inducunt aliene mortis captãde.
Et sic sunt contra bonos mores.vt dicta
l.fi.⁊.d.c.ij.de conces.preben.q̃ etiã gen
tiles abhorrent: vt ibi. Jlle eñ qui pacto
esse successurus semp affectaret: ⁊ vt ꝓsu=
mitur captaret mortẽ viuẽtis: cui ex pa=
cto successurus esset: vt celerius heredita
tem haberet. Unde talia pacta sunt omi
iure damnata: taliter ꝙ paciscens: postea
cõtrarium de bonis suis disponẽdo non
teneretur ad interesse ratione pacti non
seruati ſm Bal.singulariter in.l.cum ar=
chimedorã.versi.vlterius quero.C.vt in
pos.lega.vbi dicit: ꝙ si quis caperet vxo=
rem intuitu pacti per socerũ facti: ꝙ filiã
faceret heredem: si postea socer alium he
redem instituat: non potest agi contra eũ
ad interesse: nec ob hoc retractabitur ma
trimoniũ: qm̃ talia pacta nullam pariunt
obligationem: et cõsequẽter nec actionẽ.
vt dicta.l.pactum q̃ dotali.ſm Alex.ibi
a in fi.a facit glo.in.c.penulti.ad fi.de his q̃
vi metusve cau.fiunt. Hanc tamẽ regulã
seu conclusionem: (ꝙ pactũ de succeden=
do non valeat) dico fallere et cessare in
sequentibus casibus.

a ¶ Alex. ibi in fi. q̃ qualr intelligit hr super verbo: cũ oib⁹ bonis ei relictꝫ a patre. duz loquit an pncipale ꝓpter accessoriũ retractetur.

193 Vide casus in q̃b⁹ valet pactũ de succedendo.

193 ¶ †Primo fallit vbi esset iuramento fir
matũ. Quo casu ꝓpter iuramentũ tenet
tale pactum: ⁊ venit seruandum ſm Bal.
singulariter in.c.morb⁹.si de feu.fue.con
tro.inter dñm ⁊ agna. Et mouetur ꝑ illũ
tex.⁊ etiã per.c.quãuis pactum.de pac.li.
vj.vbi valet pactũ de non succedendo ꝑ
filiã factum: si fuerit iuramento firmatũ.
Et certum est ex pacto de filiam non suc=
cedendo resultare pactum de masculos
solos succedendo: cũ ex pacto ꝙ filia non
succedat intelligatur satis resultare ma=

194 An pactum de succedẽdo possit iuramento firmari.

194 sculum succedere in totum. ¶ †Et sic
respectu masculi et sui fauore est pactum
de succedendo q̃ iuramento firmatum
est per illum text. Ad hoc facit text. diui=
nus.iij.Regum.j.vbi dauid eximius ille
propheta: cum betsabee coniugi iuramẽ
to pollicitus fuisset: ꝙ Salomon eius fi=
lius sibi in regno succederet: obsecrat⁹
per eam in hec verba. Domine mi rex tu
iurasti per dominum deum tuum ancille
tue: Salomon filius tuus regnabit post
me: et ipse sedebit in solio meo. Et ecce
nunc adonias regnat: te domine mi rex
ignorante: cui rex considerans se pacto
iurato astrictum et ligatum respondit: vi
uit dominus: qui eruit animam meam de
omni angustia: quia sicut iuraui tibi: sic

faciaȝ hodie. Q̃ aliud non sonat: nisi ꝙ
pactum de succedẽdo vbi est iuramento
firmatũ seruandũ est: sicut ibi cum serua
uit rex sanctissimus. et de cõsilio Nathã
prophete. Et tenet Bald.q̃uis tex.illum
nõ alleget: qui tñ facit pro illo. Sȝ aduer
tatis: q̃ cõtrarium tenẽt plures: ⁊ est cõ=
munior opinio.ꝙ tale pactũ iuramẽto nõ
firmetur: cũ sit contra bonos mores. Per
tex.in.c.nõ est obligatoriũ.de regu.iu.li.
vj.ſm Bar.in dicta.l.stipulatio hoc mo=
do cõcepta.facit tex.cum glo.in dicta.l.si
qñ.§.illud.C.de inoffi.testa.⁊ idem Bar.
in.l.si quis pro eo.ff.de fideicõ. Talia eñ
pacta votũ inducentia captande mortis
sunt contra bonos mores naturales.l.de
fideicõmisso.C.de trãsactio.facit.l.j.iun=
cta glo.ibi.C.de pactis. Jdcirco sunt ꝓhi
bita.q̃ per ea succedenti ex pacto datur
occasio malignandi ꝯtra patrem: vt cele
rius cõsequatur eius hereditatẽ sibi pa=
cto promissam: ⁊ neduȝ daretur ei occasio
malignandi: sed etiam ceteris fratrib⁹ cõ
tra patrem: qui in eoꝝ perniciem alteruȝ
pretulit. Ob q̃ ⁊ si forte non malignaret
in mortem patris: saltem hoc facerẽt per
subtractionẽ obsequiorũ patri debitorũ.
Et preterea malignarentur contra ipsuȝ
fratrem ex pacto succedere debentẽ. Ad
quẽ pater plus respexit: q̃ ad ipsos. sicut
Genes.iiij.legitur. Q̃ q̃ domin⁹ respe=
xerat ad Abel ⁊ munera ei⁹.ad Cain ꝟo
non respexit. Jratus Cain q̃ frater prefe
rebatur ei: occidit eũ. Mouetur eñ ⁊ mo
lestius gerit quis vidẽs res suas aut sibi
debitas fratri suo deferri: q̃ si extraneo
darent.l.cũ opȝ.§.j.ibi: vel ad frẽs suos
q̃ etiã grauius multis eẽ videt ⁊c.C.de
bonis q̃ lib. Et Genes.xxvij. sic dicitur.
Oderat ergo semp esau iacob pro bñdi=
ctione: qua benedixerat ei pater. Dixitq̃
in corde suo. veniẽt dies luctus pris mei:
vt occidam iacob fratrem meũ ⁊c. Uñ ni
mirũ si talia pacta iuramẽto non firmen
195 tur vt dictũ est. † Cũ iuramentum esse
nõ debeat occasio mali: nec vinculũ ini=
quitatis: minusq̃ fratres deducere ad in=
equalitatẽ: quam iura detestantur ꝓpter
inuidiam: quã generat inter eos. vt vide
tis.l.illaȝ.⁊.l.illud.C.de collat. Et sic opi
nio. Bal.in dicto.c. morbus. cõmuniter
nõ tenetur. Et ipsemet in plurib⁹ alijs lo
cis tenuit contrariũ. videlicet in dicta.l.
pactũ.in quinta oppo.C.de collatio. vbi
dicit tale pactum esse contra ius diuinuȝ
per tex.in dicto.c.ij.de cõces.ꝓben. Jdem
tenet in dicta.l.pactum.C.de pactis.quẽ
ibi sequitur Saly.⁊ cõmuniter oẽs per
dictũ.c.non est obligatorium. Et consu=
luit Alexã.in tertia parte.consilio.xxviij.
incipiente. Ponderatis verbis instrumẽ
ti.vbi expresse reprobat dictum Bald.in
dicto.c.morbus. Nec obstat eius moti=
uũ, ibi: q̃ male arguit: nec tenet ei⁹ ꝯseq̃n
tia. Quia nõ sequitur: ꝙ si filia patri fece
rit pactum de non succedẽdo cũ iuramẽ=
to: ꝙ propter hoc pater ex tali pacto iura
to sit astrictus facere vel habere mascu=
lum heredẽ. Quinimo potest alium peni
tus extraneũ instituere heredem: cũ filio
quantũcunq̃ grato ⁊ digno relinquere nõ
teneatur: nisi legitimam.l. cum queritur.
C.de inoffi.testa. Jdeo non est verum ꝙ
pactum de non succedendo feminas iu=
ramento firmatum includat aut necessa=
rio producat pactum de succedendo ma
sculos. prout Bal.presupponebat. Sen=
tit tamen Jmo.in.c.cũ contingat.de iure
iurã. saluari posse opinionẽ Bald. si eam
intelligamus: ꝙ licet tale pactum non fir
metur iuramẽto. Tamẽ veniens contra
iuramentũ fit periurus. Pro quo facit di
ctũ.c.cum cõtingat.⁊.c.sicut ex literis.de
sponsa.vbi si iurem te ducere in vxorem:
⁊ demũ per verba de presenti cũ alia con
traham: valet matrimoniũ: sed sum per=
iurus. Sicut a simili videmus: q̃ si iuro
nõ reuocare procuratorẽ: ⁊ postea ipsum
reuocem: valet reuocatio: verũtamẽ sum
periurus.vt dicit glo. singularis in ca. fi.
de procura.li.vj.facit glo. in.c.vltima vo
lũtas.xiij.q.ij. Cogitetis tamẽ circa hoc
q̃ cum tale pactum de succedendo sit vt
dictũ est contra bonos mores etiã de iu=
re canonico: q̃ votũ improbat captande
mortis ex tali pacto resultans videt tale
196 pactũ iurantẽ nullaten⁹ obligare. † q̃
tales dispositiões que contra bonos mo=
res fiũt sunt ĩpossibiles.l. rephẽdẽda.C.
de insti.⁊ substi.sub ꝯdi.factis. Q̃ ĩpossi
biliũ nulla est obligatio.l.ĩpossibiliũ.ff.d
reg.iu. Per q̃ videt: ꝙ veniens ꝯ tale iu
ramentũ nõ sit periurus. vt sentit ⁊ videt
concludere Alexã. in.d.l.pactũ q̃ dota=
li.C.de pac.⁊ in.d.l. stipulatio hoc modo
197 cõcepta.ff.de ver.obli. ¶ †Scdo fallit
regula ⁊ conclusio nostra vbi pactum de
succedẽdo esset statuto aut cõsuetudine
approbatũ: qm̃ tunc valeret ex vi consue
tudinis. Cõsuetudo eñ vim habet decre
ti ⁊ auctoritatꝫ superioris ſm Bal. q̃ feu.
dare nõ possunt.§.j.v.col. Ex quo vide=
mus inter nobiles talia pacta: ꝙ primo=
genitus succedat tẽpore matrimonij ini=
ta ⁊ passata valere ⁊ effectuȝ sortiri ꝓpter
talem ꝯsuetudinẽ inter nobiles vigentẽ:
que seruãda est ſm Bal. singulariter ĩ di
cta.l.cum archimedorã.C.vt in pos.lega=
to.per tex.in.c.mulier.vbi Jaco.de alua=
ro.⁊ in ca.filij. si de feudo fue. controuer.
in q̃bus iurib⁹ ꝓsupponit pactũ de succe
dendo fuisse factũ in fauorem filiorum: et

197 An pactũ d succedendo possit cõsuetudine firmari.

liberoꝝ primi mrimonij: ⁊ valere i exclu=
sione filioꝝ scdi mrimonij dūtaxat: et nõ
in exclusione liberoꝝ ex primo matrimo
nio descendētiū. puta nepotū: ꝓnepotū:
⁊ ceteroꝝ in posterū ex illis paciscētibus
mediate descēdentiū: quos ex tali pacto
exclusos intelligere nõ debem⁹: cuꝫ satis
dicātur ex illo descēdere matrimonio: ex
a quo originē sumpserūt: vt alibi dicā[a]. licꝫ
ex alio nuꝑali mrimonio geniti sint ime=
diate. sꝫ illi q̃ nascūtur ex scdo mrimonio
per eosdē paciscētes post primū solutum
cõtracta: nullo modo dici pñt ex eodem
pⁱo mrimonio: ⁊ ꝯsequēter succedere nõ
pñt in preiudiciū liberoꝝ primi matrimo
nij: quib⁹ fuerat ex pacto ius succedendi
quesitū. vt dicit tex. in. d. c. mulier. ⁊. c. si=
lij. ⁊ in. l. cū vir vxori. ff. de cõdi. ⁊ demon=
stra. Per q̃ iura talia pacta de succedēdo
valēt: imo iustitiā habēt ⁊ equitatem: ſm
Bal. in. d. c. filij. Idē tenent Bar. et Bal.
in scda oppo. ⁊ Saly. in. d. l. pactuꝫ. C. de
collatio. per tex. in. c. j. de filijs natꝫ ex ma
trimo. ad morga. cõtrac. ⁊ Io. fa. in. l. j. C.
si mancipi. ita venierit ne ꝓstituat. Pre=
terea lex hoc põt: ſm glo. in ꝟb. Iubetur.
insti. de adoptio. §. sed si decedens pater.
Ergo idē poterit cõsuetudo q̃ vim legis
habet. insti. de iura natu. §. ex nõ scripto.
Sed contrariā sententiā. s. dictum pactū
ꝯsuetudie nõ firmari: tenuit ipemet Bal.
in. l. ij. C. q̃ sit longa cõsue. Et rõ est: quia
illud qđ fieri nõ potest per pactū eo q: est
cõtra bonos mores: nõ potest fieri ꝑ sta=
tutū vel cõsuetudinem q̃ dꝫ esse honesta.
c. erit aūt. iiij. dist. Et ita etiā tenet Bart.
in. iij. q. principali. in. l. oēs ppl'i. ff. de iust.
⁊ iure. vbi plures alias ponit rões. Et ē
cõis opinio: quā sequit Alex. in addi. ad
Bal. i. d. l. cū archimedorā. ⁊ i. d. l. pactuꝫ.
de collatio. vbi idē sentit Iason. et idem
Alexā. ⁊ Iason. in. d. l. pactum qđ dotalē.
C. de pac. Nec obstāt iura per Bal. alle=
gata. in. d. l. cū archimedorā: q: loquit de
pacto de nõ succedēdo. qđ nõ est ꝯtra bo
nos mores: q: vt dixi supra iuramēto fir=
matur: vt. d. c. q̃uis pactū. ⁊ dicaꝫ in. iiij.
mēbro. Ideo põt ꝯsuetudine approbari.
Sed non sic in pacto de succedendo: nisi
forte diceremus: q tūc cõsuetudine firme=
tur: qñ pater paciscēs illud pactum facit
de certa portiõe: aut de bonis presentib⁹
tm: ⁊ nõ futuris: vel aliqđ sibi retinuit ad
testandū: ⁊ in eadē voluntate ꝑseuerauit
vsqꝫ ad mortē inclusiue. Et ita sentit Io.
fa. in. d. l. j. C. si mancipi. ita venie. ne ꝓsti
tuat. vbi remittit se ad per eū no. in dicta
l. fi. C. de pactis. vbi premissa dixerat de
hoc pacto loquēs. Cui cõcordat tex. diui
nus Thobie. viij. in fi. vbi de omnibus q̃
possidebat Raguel dimidiā partē dedit

a ¶ Ut alibi dicā. De hoc hr ple ne. j. de ꝟ. Tādē sine liberis esse defuncta.

thobie: hanc faciens scripturam. vt pars
dimidia q̃ supererat post obitum eorum
Thobie dñio deueniret. Tūc ergo valet
pactum de succedēdo iuramēto aut ꝯsue
tudine approbatum: si in eo detur ꝑseue=
rantia vsqꝫ ad mortē inclusiue. per tex. in
dicta. l. fi. de pac. Et clare demonstratur
per tex. in superi⁹ allegato. iij. Regū. c. j.
vbi cū bersabee regē dauid eius maritū
de obseruando pactū iuratū obsecrasset.
Subiunxit. Uerūtamen mi dñe rex in te
oculi respiciūt toti⁹ israel: vt indices eis
q̃s sedere debeat in solio tuo post te. Per
que verba demõstrat: q licet rex iurasset
pactū seruare: tñ perseuerantia reqrebat
vsqꝫ ad mortē. vt dicta. l. fi. cū ante mortē
potuisset rex Adoniam alterū eius filiuꝫ
eligere: vt regnaret. prout sonāt dicta ver
198 ba: qđ est no. ¶ †His eñ cõcurrentib⁹
videm⁹ talia pacta inter nobiles ⁊ potē=
tes consuetudine approbari: saltē quo ad
iurisditiones: dñationes: ⁊ feuda. In qui
bus ex pacto mrimoniali primogenitus
succedit. Quequidem pacta regni cõsue
tudie roborātur: ſm Masuerū in ti. de so
cietate. §. itē licet institutio testamētaria.
⁊ in ti. de succes. §. itē institutio testamen
taria. vbi dicit ex cõsuetudine hui⁹ regni
valere talem institutionē ⁊ substitutiõeꝫ:
heredis in pacto mrimoniali factam: q:
etiā in actib⁹ iter viuos substitutiões fie=
ri pñt. l. quotiēs. C. de dona. q̃ sub modo
fiūt quā vocat institutionē aut substitu=
tionē cõuentionalē. diciteꝫ eam valere in
199 duob⁹ casib⁹. † Uidelicet qñ fit in con=
tractu societatis oīm bonoꝝ. Et i hoc ca
su idem dicit Salyce. in dicta. l. finali. C.
de pactis. versi. Iuxta hoc quero pone q
200 duo fratres ⁊c. † Ubi si duo fratres ꝓ
bonis sibi conseruandis sibiinuicem so=
lenni stipulatione promiserint bona pre=
morientis: valet irreuocabiliter talis con
uentio. Secundo valet in contractu ma=
b trimonij ex consuetudine[b] cum iuramen
tum seruari tūc possit sine interitu salutis
eterne: ſm Bal. in dicto. c. moribus. dicē=
tem de hoc esse ibi tex. ⁊ in dictis. c. mu=
lier. ⁊. c. filij. ⁊. c. j. de filijs natis ex matri=
mo. ad morga. imo in. d. l. cū archimedo=
ram. sentire videtur per consuetudinem
dari posse robur huic pacto. Quequideꝫ
consuetudo vbi viget: sicut in presenti re
gno magna fulget eqtate ob honorē ⁊ fa
uorē mrimonij: q: sub tali pacto nobiles
nobiliores inueniunt: aut ditiores coniu
ges quibus nobilitas crescit. Sunt enim
plures qui sine tali pacto filias suas ali=
quibus quantūcunqꝫ virtuosis et diuiti=
bus non darēt in vxores. Unde cum non
solū intersit coniugum: sed etiam suorum
parentum ne sub fide pacti consuetudine

198 Uide hic pro pactis nobiliū nubentiū vt pmogenit⁹ succedat.

b ¶ Et cõsuetudine. Ideꝫ dr. j. sup ꝟb. Et vxorē noie adelasiaꝫ. In q̃nto et vl. art. duꝫ loquit de multiplici spē agricolaꝝ in fi. et in. iiij. arti. ibi clare hr de societate iter virū ⁊ vxorē ꝯsistēte presertim in isto regno francie.

a ¶ Inter viuos irreuocabilem de quo plene habetur infra super ꝟbo: testamentū. iiij.

tolerati bonam fidem sequendo decipiā=
tur: et sub spe honorum et premij conse=
quendi: dispendium patiātur. Equissimū
est talia pacta valere: saltem fauore libe=
rorum ex tali matrimonio procreandorū
ex parte succedere debentium. quod fuit
de vera mente tex. in. d. l. hereditas. C. de
pac. conuen. tam super dote. volentis he=
reditatem non pacto sed testamento ex=
traneis dari: quasi dicat a contrario sen=
su et permittat hereditatem liberis ex pa
cto dari etiam per modum hereditarie in
stitutionis quoties in fauorem eorum fit:
de quibus non refert quali voluntate ac
dispositione hoc fiat. per tex. no. in. l. fi. C.
fami. her. ita q valebit pactum extunc ir=
reuocabiliter. Cum idem videam⁹ in do
natione causa mortis sui natura reuoca=
bili vbicunqꝫ est facta mentio mortis. l.
seia. §. fi. ff. de donatio. cau. mor. que tunc
transit in donationem inter viuos irreuo
a cabilem[a] cum tendit in fauorem coniun
cte persone. ſm Rapha. ⁊ Ludo. per tex.
in. l. ij. et. l. cum patrem. C. de iure dot. ⁊. l.
cum maritus. §. fi. ff. de pac. dotali. prefer
tim cum non solius donantis aut dona=
tarij: sed etiam alterius interest donatio=
nem non reuocari. ſm Bald. singulariter
in. l. pro hereditarijs. in fi. C. de heredita.
actio. Et maxime vbi alia causa irreuoca
biliter obligatoria precesserit ſm Bar. in
l. nam et si cum moriar. ff. de condi. inde.
sic intelligens illum tex. in. l. j. C. vt actio.
ab herede et contra heredem. ⁊ in. l. here
ditarium. ff. de bonis auto. iudi. pos. et in
l. plene. C. de contrahen. stipu. Ergo a si=
mili in casu nostro hec tria simul concur=
rentia: scilicet coniunctio persone seu libe
rorum ex illo matrimonio procreandoruꝫ
fauor. Et interesse alterius q̃ꝫ promitten
tis vel heredem facientis. videlicet inter
esse soceri filie patris cuius interest non
decipi: liberosqꝫ ex filia nepotes suos suc
cedere: al's forte matrimonium non factu
rus vt ex pacto presumitur. Necfiliam al
tioris forte conditionis vel cum tanta do
te traditurus: cuius interest pactum irre
uocabiliter valere ex dicta causa onero=
sa sibi factum. Necnon quia et tertio con
currit precedens causa: scilicet matrimo=
nium sui natura irreuocabiliter obligato
rium. Et insuper stipulatio et iuramentū
que omnia accedunt ad matrimoniū tan
q̃ꝫ ad principale ⁊ sic ad alium contractū
de se validum: vt est casus in. l. siquis ser=
uum. iuncta glo. ij. ff. de act. emp. et vēdi.
et dicam infra in tertia specie horum pa=
ctorum de futura successione. versi. tertio
fallit vbi tale pactum ⁊c. Certe tale pactū
de primogenito aut filijs ex illo matrimo
nio procreandis succedendis valere fa=

ciunt. Et quod sui natura velut de futura
successione factū reuocabile erat vsqꝫ ad
mortem. Sicut donatio causa mortis ad
irreuocabilitatem reducunt: immo quod
libet illorum trium hoc faceret inter nobi
les: ne claudicet contractus: et ne sit quo
ad matrimonium et dotem irreuocabilis
et quo ad institutionem heredis ⁊ pactū
de succedendo reuocabilis ad nutum et
ita in nr̄is proprijs terminis decidit Bal.
in. d. c. filij. si de feud. fuerit contro. quem
ibi sequitur Aluarotus. ⁊ de sancto geor
gio prepositus in vsibus feudorum. Nec
considerari debet hoc casu mortis captā
de votum: cum sit incertum: et in dubio
potius est bonum presumendum q̃ꝫ ma=
lum. l. merito. ff. pro socio. maxime vt act⁹
valeat magis q̃ꝫ pereat. l. quoties. ff. de re
bus dub. facit quod dicam in sequēti fal
lentia. Nam etiam mentio mortis in do=
natione habita presumi eam facit esse do
nationem causa mortis ad nutum donan
tis vsqꝫ ad obitum reuocabilem. Que ta
men presumptio vno de illis tribus con=
currente et fortius si omnia simul concur
rant cessat: ita q valebit vt donatio inter
viuos irreuocabiliter. Ergo idem in casu
nostro considerato: q et si pactum non es
set etiam liberi succederent: que conside=
ratio multum firmat dispositionē al's in=
ualidam. per tex. no. in. l. j. C. de his qui te
stamento sibi ascribunt. vbi hec ratio ex
201 primitur. ¶ † Preterea de voto captan
de mortis inter tam coniunctos non faci
liter est presumendum inter quos nexus
quidam diuinus censetur esse adeo con=
stitutus. l. cum in adoptiuis. C. de adopt.
vnde tale votum incertum et simpliciter
presumptum non venit in consideratio=
b ne:[b] sed potius iuramentum prestitum de
quo est certissimum q seruari potest citra
eterne salutis dispendium: et consequen
ter venit seruandum. ¶ Nec pariter tollit
istud pactum facultatem testandi: cum si
ne bonis corporalibus hereditas conci=
stere possit. l. hereditatis. ⁊. l. hereditas. ff.
de ver. sig. Et non habēs bona testari po
test. l. lex cornelia. ff. de vulg. et pup. igitur
validum erit tale pactum attēta regni cõ
suetudine inter nobiles vigente superius
c relata per masuerum.[c] Pro cuius iustifi=
catione hec pauca tradidi vobis equita=
te subnixa. Et pro quo est glo. in. d. c. filij.
que sentit: q hoc erat ex lege salica: que
fuit prima lex huius regni francie: que ta
lia pacta permittebat. de qua lege dixi su
pra in primo casu: quo femina cū mascu=
lis non succedit. nam hoc casu inter nobi
les et magnates quo ad feuda ⁊ domina
tiones toga cedit armis vt dicunt prefa=
ti docto. in. d. c. filij. et in. c. j. de filijs natis.

b ¶ Non venit in cõsideratiõe. q: casuꝫ aduersamqꝫ fortunā spectari neqꝫ naturale neqꝫ ciuile est. l. iter stipulantē. §. sacram reꝫ. ff. de verb. obli.

c ¶ Relata ꝑ masuerum. vide plene in q̃stionib⁹ capelle. q̃stio. ccccliij. i addi. dñi aufrerij ibi: q̃ tꝫ tale pactum valere inter nobiles allegans plura consilia et arresta plamēti tholose pro dicto pacto prolata ⁊ vltra ꝑdicta habes hic rationes optime concludentes et equissimas ꝑ alios nõ tactas.

Universidad de Deusto Biblioteca

tex insimo.ad morga.§cto.vbi sentire vi=
detur talia pacta seruari etiã in bonis nõ
feudalibus si hoc habeat consuetudo.
Etiam inter non nobiles ex lege salica:
que causam dedit consuetudini talia pa=
cta seruandi in francia per tex. in dicto.c.
j.per quem firmatur glo.in dicto.c.filij.
adeo q̃ taliter contrahentes matrimo=
nium et soli filij ex eo vel vnus eorũ suc=
cedat dicitur vxorem ducere lege salica
in his partibus: vel ad morganicã apud
mediolanenses: vt ibi expresse dicit text.
Et sunt talia pacta iurata seruanda tan=
q̃ irreuocabilia per text. in allegato. iij.
Reg.j. Quod si verum non esset: nathan
propheta nunq̃ betsabee cui tale pactuz
iuratum fuerat persuasisset regem dauid
infestare de obseruatione illius: si contra
bonos mores fuisset: dum ei dixit. Uade
et ingredere ad regem dauid: et dic ei.
Nonne tu domine mi rex iurasti mihi an
cille tue dicẽs. Salomon fili⁹ tuus regna
bit post me: et ipse sedebit i solio meo ꝛc.
Nec obstat huic irreuocabilitati quod di
ctum est de betsabee: que regem adiuit:
vt in pacto pseueraret: quasi de se non va
lidum foret: nisi data perseuerantia vsq̃
post mortem. quia respondetur q nathã
et betsabee hoc non fecerunt diffidentes
de validitate pacti: sed ideo: quia dauid
executionem illius distulerat: donec post
suam mortẽ per illa verba: regnabit post
me ꝛc. Et adhuc viuente rege adonias re
gnum de facto vsurpabat: et sibi appro=
priabat: qui mortuo rege difficiliter po=
tuisset expelli sine magno scandalo ꝛ Sa
lomonis ac subditorum preiudicio betsa
bee consilio prophete regem obsecrauit:
non de confirmando pactum quod de se
validum erat sed de ipsum exequendo in
vita: vt eo mortuo nullum succederet scã=
dalum: prout factum fuit ex consilio pro=
phete: qui etiam a spiritu sancto doctus
erat salomonem post patrem esse regna=
turum. Nam si talia pacta essent vsq̃ ad
mortem reuocabilia faciliter deciperen=
tur vxor et parentes sui: qui cũ tanta sub
stantia aut generis nobilitate se marito
tradiderunt: et bona fide coniunxerunt
quod esset iniquum: vt patet ex supradi=
202 ctis. ¶ † Nec dicit donatio causa mor=
tis vbi mentio mortis non est causa do=
nandi: sed taxatio temporis in executio=
ne: et sic reuocari non potest ẽm Oldra.
consilio.cxxxix.et Bal.in.l.que dotis. ff.
a solu. matri. vt alibi dicam.[a] ¶ † Tertio
203 fallit regula seu conclusio nostra in mili
tibus ad prelium pergentibus: et tenden
tibus: inter quos valet pactum de sibi in
uicem succedendo. per text. singularem.
in.l.licet.C.de pac. nec ad rem facit: q ta

a ¶ Uta'i b: dicã. ifra sup ꝟbo: testamẽtum. iiij.

203 Ualet pactum de succedẽdo inter milites factũ.

le pactum inducit votum captande mor=
tis. quia illa est presumptio iuris ciuilis:
que alio iure ciuili tolli potest. Presumit
enim.d.l.licet. votum captande mortis:
ex tali pacto non induci inter milites si=
mul ad prelium pergentes: quod requirit
ille tex. dum dicit: ad bellum pergentes.
quo casu presumendum est: q vnus aliuz
potius iuuaret: et liberaret a morte pro=
pter seipsum ne careat socio: et ei⁹ succur
su priuetur q̃ q ipsum perimeret: cum so
cio perempto et occiso ipse ab hostib⁹ fa
cilius occideretur. Unde tale pactuz etiã
inter milites domi factum non valeret:
nisi actualiter sint ad bellum pergentes:
vel in castris prope hostes seu tentorijs
existentes: cum sit ex tunc eadem ratio.
204 ¶ † Preterea non est verisimile votũ
mortis captande vigere inter tales mu=
tuo et vicissim paciscentes: qui in pari sor
te existunt. Pro quo ponderatur ille tex.
dum ibi dicitur: inuicez. Per quod datur
intelligi dictã.l.locum nõ habere vbi pa
ctum non esset mutuuz inter eos: vt quia
vni soli factum. quia nõ valeret: secus q̃n
est mutuum: nam talis vicissitudo multũ
operatur: et intantũ: q si duo fratres etiã
non milites bona paterna habentes pa=
cto vicissim conueniant: q superstes bo=
na premorientis paterna habeat: tale pa
ctũ cuiuscunq̃ valoris bona donata exi=
stãt valet. cui defect⁹ insinuationis si q̃n
gentorũ aureorũ summam excedãt obijci
non poterit per.l.sancim⁹.C.de donatio.
ẽm Sali.in.d.l.fi.C.de pac. quia non di=
citur proprie donatio ppter onus. Cũ vi
cissitudinaria existat: que insinuatiõe nõ
eget. ar.l.j.ff.de dona. vt per Bald.in.l.si
tibi.ff.si certũ pet.ꝛ in.l.illud.C.de sacro
san.ec.ꝛ plene p oẽs.i.l.aqli⁹. ff.de dona.
vt etiã p bonas rõnes tz Jo.an.in tit.de
istr.edi.§.porro.circa vltimã col.ꝛ Oldr.
ↄsi.alleg.cxxxix.incipien. Ad hñdũ ꝛ ↄs.
v.ꝛ Alex.in.d.l.lz.q̃ locũ nõ hz in militi=
b bus nostri tẽporis[b] ẽm Ange.ↄsi.clxxix.
205 ¶ † Plus dico: q̃ si alicui bona mea
post mortẽ nr̃a pmitto: talis pmissio vz.
q: intelligit nõ de vniuersa hereditate. sz
de bõis q̃ habebã tpe donatiõis. facit. l.
si ita q̃s.ff.de auro ꝛ argẽ.leg.ꝛ.l.fi.§.q̃ in
diuisa.ff.de leg.ij. ẽm Pe.Ly.Bar.Bal.
ꝛ ẽ cõis opi. fz Alex.i.d.l.fi.C.de pac.ꝛ i
l.stipulatio hoc mõ ↄcepta.ff.de ꝟbo.ob.
206 ¶ † Quarto fallit dctã r'ia vbi pactũ d
succedẽdo fieret ad piã cã: q: tũc valeret
fz bal. singl'r i.d.l.fi.C.d pac. nã si tale pa
ctũ vz fauore armate militie: vt i casu pce
dẽti vidist; multo mag; valebit fauore ce
lest; militie.l.milites.cũ gl.C.d loca. facit
gl.no.i.l.miles.ff.d re iu. Sic videm⁹ fa
uore pie cãe valere donationẽ oĩz bonorũ

204 Pactum inter duos vicissim factum hz priuilegiũ rõne vicissitudis.

b ¶ In militibus nr̃i tpis et plenius decidit infra super ꝟbo: testiũ j.in.ix.fallẽtia.

206 An valeat pactuz de succedendo in piam causam factũ.

psitiũ ꝛ futurorũ: vt dicit Bal.in.d.l.fi.ꝛ i
aut.si q̃ mulier.C.de sa.sã.ec.ꝛ Pañ.i.c.i
pñtia.de proba. Sz aduertatis: q: Lud.
in repetitione auten.similiter.C.ad legez
falci. tenet contrarium dicens: q si fauo=
re liberorum tale pactum de succedendo
non valet. vt.dicta.l.pactum quod dota=
li.C.de pac. Ergo minus valere potest fa
uore pie cause: cui non tantum fauetur si
cut filijs. ẽm Augusti.in.c.quicũq̃. xvij.
q.iiij. quem etiam refert glos. in.l.si quis
ad reclinandam.C. de episcopis et cleri=
cis. Preterea inter milites vt dixi tũc pa
ctum valet de succedendo: cum mutuo ꝛ
vicissim factum est. vnde vni solum mili=
ti factum non valeret. ẽm Jasonem in di
cta.l.fi. certum est autem inter ecclesiam
vel aliam piam causam et priuatam per=
sonam cadere non posse pactum de mu=
107 tuo et vicissim succedendo. ¶ † Cum
ecclesia nũq̃ moriatur: immo est semper
perpetua.l.iubemus.la.ij.C.de sacrosan.
eccle.et.c.si gratiose.de rescrip.li.vj.facit
c.quoniam abbas.de offi.delega. Per q̃
motiua videtur pactum de succedẽdo in
piam causam factum non valere. ẽm Lu
do.vbi supra.et Jason.in.d.l.fi.ij.colũ.in
fi.de pactis. Sed Georgius natta. in di=
cto.c.q̃uis.et Alexan.in dicta.l. pactum
quod dotali. nituntur opinionem Bald.
saluare. dicentis ad piam causam tale pa
ctum valere. Cum in pijs causis non ser
uentur ea: que iure ciuili positiuo inducta
sunt.c.cum esses.et.c.relatum.d.eo.ꝛ no.
plene Bar.in repetitione.l.j.C. de sacro=
san.eccle. ¶ Preterea magis fauetur pie
cause: q̃ liberis. ẽm Barto.ibi.v.et.vj.q.
principalius. vt patet i.l.captatorias. C.
de testa.mili.iuncto.c.cum tibi.d.eo. nisi
quando relinqueret pie cause tollendo fi
lio legitimam contra pietatem scriptam.
in.l.ij.ff.de inoffi.testa. quo casu non dice
retur pie relinqui: sed ad causam impiam
et etiam vbi sit pactum pie cause de suc=
cedendo non timetur votum captande
mortis: saltem ita faciliter. ẽm glo.in.c.cũ
208 venisset in prin.de resti.spolia. ¶ † Cũ
in ea aut seruitoribus christi nulla mala
neq̃ sinistra cadat suspitio: nec de ipsis
aliquid mali suspicari debemus. vt dicit
text.in.c.absit.xj.q.iij. per quem dicit ibi
glo. q si clericus amplectitur mulierem:
interpretandum est q causa benedicen=
di hoc faciat: et non causa libidinis. Nec
in his vendicant sibi locum nota.per gl.
in.l.quod ait lex.ff.de adulte.cum eorum
probitas sit fundata de iure cõmuni per
dictam glos. licet sit hodie suspectissima.
Quam glos. ego semper intellexi veram
vbi talis mulier esset vetula ad minus se
xagenaria: vel deformis: et turpissima.

208 In ecclesia aut eius seruitorib⁹ nulla cadit mala suspitio.

Aut talis i qua fedus naturale nihil seui
criminis suspicari pmittat. vt i.c.j.ꝛ.c.ij.
de cohabi.cleri.et mulierum.et in.l.cum
quem probabilem.C.de episco.ꝛ clericis.
Aliter et al's non puto q clericus preser=
tim scholaris qui reperiretur solus in do
mo cum pulchra puella ibi esset causa di=
cendi pater noster. vt dicit Bal.in.l.neq̃
natales.C.de probatio.et Bart.in.l.ij.ff.
209 de furtis. Dicit † q deprehensus in
domo alicuius vbi est pulchra mulier ha
bet contra se presumptionem adulterij.l.
capite quinto.ff.de adulte.et Panor.in.c.
preterea.de testi.ꝛ in.c.literis.de presum=
ptio. Nec tũc putarem procedere dictam
presumptionem pro clericis: quantũcũq̃
religiosis: etiam si essent de mõte carme=
li: aut de monte oliueti: al's sequeretur fru
stra mulieres esse prohibitas habitare
cum eis: maxime cum monachis qui mu
lieres frequẽtare nõ debẽt: quantuncũq̃
religiosas aut consanguineas: nec oscu=
lari: aut cõmatres sibi facere.c.peruenit.
xviij.q.ij. ¶ Sed prohdolor. Quoniam
hodie monachi multi habenis pudicitie
ꝛ honoris laxatis cõmatres habẽt. Quo
sub colore infinita mala cõmittunt. iuxta
illud. dulcia cõmatris sub nomine furta
tenemus. vt dicit glo. pragmatice titu. de
cõcubina. in principio. Et vtinam clerici
moderni vidissent et sequi vellẽt tex.in.c.
210 clericus.lxxxj.dist. † Ubi clericus solus
cum sola femina loqui non debet: nec cũ
a mulierib⁹ se balneare[a]. Hec eñ est apud
gentiles prima reprehensio. vt dicit text.
eadem dis.c.non oportet. Quem pulchre
exornat glo. pragmatice super verbo: te=
net in.§.publici.titu.allegato de concu=
bina. Et plenius per Angel.areti.in tra=
ctatu maleficiorum super verbo: che me
hai adulterata mia donna et ibi Angel.
211 in additio. ¶ † Ulterius ad propositum
reuertendo. pro opi. Bal. vltra eos posset
adduci singulare dictum Barto.in.l.tale
pactum.§.finali.ff.de pactis. vbi dicit: q
si pia causa nominetur heres in aliqua
dispositione inter viuos: et paterfami=
lias sine alia dispositione decedat: eo ca=
su pia causa erit heres et succedit per.c.
finale.j.de successio.ab intesta. Et idem
ẽm aliquos esset de milite per dictam.l.
licet. quod intelligo verum: vt supradixi
inter liberos per.l.finalem.C.familie her
212 ciscunde. ¶ † Quod dictum Bartol.
in pia causa reputat mirabile Ludoui.
in dicta aut. similiter. dicens in hoc con=
tra Bartol. nunq̃ reperisse contradicto=
rem: ex quo credit quod eius dictum in
practica seruaretur. Tamen ipse ibi cum
non tenet: immo multipharie impugnat.
Presertim quia iure non cauetur: q he=

Non presumitur contra clericos cum puellis etiã amplexantes repertos.

210 Clerici non debent mulieres frequẽtare: cõmatres facere: nec osculari: nec cum eis se balneare.

a ¶ Se balneare. Quare esset cõtra verecũdiã q̃ parẽtes et affines etiam masculos nõ pmittit se nudare ꝛ inuicẽ lauare: vt hr̃.j. sup verbo: et vxorẽ. in iiij.arti. successionum ab intestato. ppe fin. vj. conclusionis.

212 An verũ sit dictũ Bar. q pia cã possit in ↄtractu heres istitui.

Universidad de Deusto Biblioteca

reditas in contractu dari possit ad pias causas. Et sic sumus in casu.l.hereditas. C.de pac.quē.tā sup dote.ꝛ hāc opi.ꝯtra Bar.tenuerant Ange.et Pau.in dicta.l. tale pactum. Sed finaliter opinionem Bartol.sequitur.Alexan.in dicta.l. licet. in fi.per tex.in dicta.l.fiñ.C.familie herc. vbi fauore liberorum hereditas dari potest in actu et dispositione inter viuos:ergo fortius relinqui potest pie cause:cui magis fauetur.vt dictum est:q̄ʒ liberis. Preterea hoc probat per tex.in.d.l.licet.in fi. vbi est spirituale fauore militum. ꝙ pacto et via contractus hereditas detur. Ergo idem erit dicendum in pia causa per ea q̄

132 Uide alios quinq̄ʒ casus in quibus valet pactum de succedēdo.

213 no.gl.i.d.l.miles.ff.de re iud. ¶ †Quinto fallit dicta regula:vbi per tale pactum de succedendo directe non tollitur testandi facultas:sed alia reseruatur forma disponendi de bonis per tex.iuncta gl.magna circa fi.in.l.quidam cum filium.ff. de verbo.ob.ſm Ludo.in.l. stipulatio hoc mo-
214 do concepta.eo.ti. ¶ †Sexto fallit regula in casu singulari dicte.l.fi.C.de pac. in fi.vbi valet pactum de succedendo inter aliquos factum de consensu illius: de cuius hereditate agitur. Prouiso ꝙ in eadem voluntate perseueret vsq̄ʒ ad mortē
215 inclusiue:vt ibi plene dicitur. ¶ †Septimo fallit vbi non fieret pactum super hereditate eius qui viuit:quia nō habet vt dictum. Sed stipularetur quis ab eo:qui hereditatem habere speret in vnā quāq̄ʒ rem hereditariam subijciendo penalem stipulationem. Nam eo casu mortuo illo de cuius hereditate agitur si promittens contra promissionem venerit penalis stipulatio cōmittitur.l.stipulatio ista.§.que situm.ff.de ver.ob.ſm Rapha.cuma.ibi: qui dicit:ꝙ vbi constaret de fraude: scilicet ꝙ fieret in fraudem legis pactū de succedendo prohibentis talis stipulatio nō
216 valeret etiam quo ad penā. ¶ †Octauo fallit quia licet non valeat pactum de succedendo in commodum paciscentium: tamen bene valebit in detrimentum eorum.scilicet quia fiscus auferet ab eis tāq̄ʒ indignis: si ad eos deueniat successio ex illo pacto.l.ij.§.fi.ff.de his qui . vt indig. glo.et Pau.in.d.l.fi.C.de pac.facit quod dicit Bar.in.l.cum dominus.§.fi.ff.de pe-
217 culio leg. ¶ †Nono fallit et vltimo vbi non ageretur de successione vniuersali:sʒ solum de singulari ꝛ particulari successione quia tunc super illa valeret pactum de succedendo ſm Lancelotum in.d.l.pactū quod dotali.C.de pac. et consuluit Alex. in.iij.parte.consi.xxviij.incipien.ponderatis verbis conuentionum ꝛc. vbi plene.

218 Secūda species pacti ē de successione cōseruanda.

218 ¶ †Secunda species principalis pacti de futura successione est:quando fit pactum de hereditate conseruanda: de qua posset etiam dubitari an valeat. et dicatis ꝙ aut ille qui pacto vult sibi hereditatem cōseruare priuatur propter rigorem iuris obseruandum:aut propter delictū. ¶ Primo casu vbi quis hereditate priuatur propter rigorem iuris seruandum: tunc si testator poterat illum instituere valet pactum ſm Bartol.in dicta.l.fina. C.de pactis.facit institu.de legiti.agna. succes.§.fina.et.l.fina.C.de emancipa.li-
219 bero. ¶ †Ex quo infert Barto.ꝛ nobis proderit gratia exempli.Quod filia dotata exclusa per statutum: ex pacto cum patre inito tēpore quo dotatur: potest sibi ius succedendi conseruare:cum pater si velit possit eam heredem instituere: vt supra. ¶ In secundo casu principali huius notule declaratum fuit.in fine. Talis enim filia fuerat exclusa ad rigorem iuris obseruandum.argumen. dictorum iurium. Quo non obstante rigore poterat per patrem instituti. Certe in hoc casu tale pactum factum de succedendo patri: valet vt dictum est. Et dicā latius.j. In quarta specie huius pacti. ¶ Hoc enim pactum de successione conseruanda est fauorabile. Ideo decidit eleganter Sali.in dicta l.fina.C.de pact. Quod valet pactum inter duos fratres passatum causa successionis conseruande ꝙ superuiuens potiatur bonis causa donationis premorientis sine liberis. Nec indiget insinuatione:si bona summam quingentorū aureorū excedāt. Idem tenet Jason in dicta.l.fina.iij.col. in fine. videatis Alexan.in secūda parte consi.lxxx.incipien.visa facti narratione. Si vero pater non poterat paciscentem heredem instituere: puta quia forte filia per statutum est exclusa succedere ex testamento et ab intestato: tunc pactum inter patrem et filiam factum de succedendo non valet.vt in ca. primo de suc-
220 cessio. feudorum. ¶ †Secundo casu principali: quando is qui vult successionem conseruare excluditur a successione propter delictum : tunc est considerandum:quod aut tale delictum est quod illum paciscentem excludit ab omni hereditate: et ipsum penitus reddit incapacem cuiuscunq̄ʒ successionis: et eū priuat omni iure succedendi in genere: vtputa in casu.l.penultime.C. de heredibus instituendis.et.l.si qua pena.ff.de his qui sunt sui vel alieni iuris.vbi loquitur de deportatis propter delictum : et tunc talis non potest per pactum sibi conseruare successionem vt ibi.facit.l.quisquis.ꝛ quod ibi notatur.C.ad legem iuliā maiesta. Quia in potestate partium non est habilitare incapaces ad succedēdum : nisi princeps

219 Exclusus a succedendo propter iuris rigorē obseruandū pōt pacto successionē cōseruare.

220 Exclusus a successione propter delictū nō pōt illā sibi cōseruare quoties ex delicto resultat oimoda incapacitas.

221 Indignus successione propter ingratitudinem preteritus potest sibi ex pacto successionem reseruare.

221 manum apponat. ¶ †Aut tale delictum non reddit ipsum incapacem omnis successionis. Puta quia filius fuit patri ingratus:propter quam ingratitudinem solum et dumtaxat priuatur paterna hereditate et non alterius:et tunc si agatur de ingratitudine preterita:ita ꝙ ex ea priuari posset paterna hereditate:tunc pactū inter ipsum et patrem de sibi conseruando successionem valet:virtute cuius pacti filius propter illam ingratitudinem exheredari non poterit.[a] Cum per pactum sibi videatur remissa. vt.l.omnimodo . C. de inoffi.testa. nam delictum preteritum remitti potest.vt.l.si vnus.§.illud . ff . de pac. Quod intelligatis verum : preterq̄ʒ in casu.l.ij.C.de liber . et eorum libe.vbi liberto in seruitutem propter eius ingratitudinem reuocato non potest ingratitudo remitti:neq̄ʒ libertas per patronū dari principe inconsulto. Ex quo secundum
222 doc.infertur primum.†ꝙ doctor priuatus propter delictum dignitate doctorali non potest iterato doctorari:etiā ex nouo examine.ita singulariter bal.in.d. l.ij. in fi.allegat text. in. l.nullus.C.de diuer.
223 offic.li.xij. ¶ †Secundo resultat: ꝙ remotus ab officio vel dignitate propter vitium persone:nunq̄ʒ ad illud aspirare potest.ita singulariter determinat Bald. in c.j.§.si duo.de pace tenen. ibi : perpetua macula et obsistente:quod est verum:nisi ex principis dispēsatione.vt.l. si illud. C. de suscepto.et archa.li.x.et.l.j.C.si rector
224 prouincie. Ex quo resultat † ꝙ notarius ab officio depositus non potest iterū per comitem palatinum creari tabellio:etiam si per principem sit restitutus ad famam: et non ad officium ita singulariter decidit Bal.per illū tex.in.l.si nihil.ff.de manu.vidict. De hoc qualiter semel remotus ab officio aliquo non potest amplius restitui ad illud. videatis plura dicta p Felin.in.c.ex literis.viij.colum.de consti. Et hec de ingratitudine et delicto preteritis Et idem si ageretur de felonia preterita per vasallum commissa contra dominū. quia pacto potest remitti sine quo vasallus priuaretur feudo:immo quod plus est si proximiores ipsius vasalli offenderent dominum: deinde talis vasallus vēderet feudum extraneo:tales proximi offendentes dominum vasalli facti sunt illo feudo indigni : adeo quod retrahere non possent feudum offerendo ex consuetudine precium infra annum iuxta.c. constitutus.de in integ.resti.immo a retractu excluderentur per tex.in.c.j.§.quesitum est. de capita.qui curiam vendi . et clarius in c.imperialem.§.insuper.de prohibi.feud. aliene.per frede.et sic per feloniam quis priuatur nedum feudo habito:sʒ habendo : nisi pacto prouiderit vt videtis .

a ¶ Exheredari non poterit. vt plene habetur infra sub verbo: in codē testamēto relinquēs. ij.

223 Remotus ab officio vel dignitate vitio persone nunq̄ʒ ad illud aspirare potest si ne pncipis dispēsatione.

225 ¶ † Si vero agatur de ingratitudine aut felonia futura: veluti si per pactū dicatur:ꝙ non obstante quacunq̄ʒ ingratitudine aut felonia futuro tempore committenda filius succedat patri. Quia tale pactum inuitat filium ad delinquendū non valet:vt dicto.§.illud. et.l. conuenire.ff.de pactis dotali.et . l. quidam decedens.ff. de administratione tutorum dolus enim futurus remitti non potest.vt.l. iurisgentium.§.si paciscar.ff.de pactis.ex quo infertur quod non valet pactum factum quod non liceat donatori reuocare donationem propter ingratitudinem cōmittendam secundum Baldum in dicta 225 Successio p futurā ingratitudinē pdenda non potest pacto conseruari.
226 l.fi.et in.l.j.C.de ingra.libe. ¶ Quod intelligatis verum etiam si tale pactum fuerit iuratum. Quoniam tunc etiam nō valebit secundum Ludouicum . in dicta l.stipulatio hoc modo concepta. quia tale iuramentum reperitur appositum super eo:quod est contra bonos mores. Ergo non valet. vt in. c. non est obligatorium. de regulis iuris.libro.vj. et. l. si quis inquilinos.§.fi.ff.de legatis primo . Et dictum fuit supra in prima specie pacti licet Joannes an.in additio specu.titu. de dona.§.j.versicu. quid si actum.tenuerunt ꝛ male tale pactum iuramento firmari per c.quemadmodum.de iureiuran. Sed nō obstat.quia ibi fuerat iuratum non accusare propter adulterium preteritum:ideo 226 An pactum future ingratitudis remissiuum possit iuramento firmari.
227 est iuramentum seruandum. ¶ †Cum dolus preteritus remitti possit. Sed aduertatis:quia Anto.de butrio.et Jmo.in dicto.c.finali.de dona.et Alexan.in.l. stipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo. obligatione.et Jason in dicta.l.finali.C. de pactis tenent : quod etiam futura ingratitudo remitti potest iuramēto. vt est tex.in vltima parte in dicto capitulo quē admodum. Nec est verum secūdū ipsos: quod hec remissio inuitet ad delinquendum . Quoniam illa non obstante licet ad priuatam vtilitatem remittens non possit accusare : tamen ad publicam poterit accusare vindictam:que pacto priuatorū remitti non potest.l. ius publicum . ff. de
228 pactis. ¶ †Alterius ex premissis infertur non valere pactum inter dominum ꝛ vasallum passatum: quod domino non liceat propter feloniam futurā vasallū priuare feudo. quod sane intelligatis verū: q̄n felonia esset committenda ex fide violata:aut ex aliquo delicto : vt multa exēpla possunt dari per totum titulum quibus modis feu.amittatur. Nam fidem fallere presertim domino graue est.l.prima. 228 Felonia vasalli futura pacto remitti non potest nec quicunq̄ʒ dolus futurus.
229 ff.de constitu . pecu . ¶ †Quod facto

Universidad de
Biblioteca

docuit meuius centurio diui Augusti fi-
dissimus miles: qui in bello antoniano ca
ptus mori maluit: q̃ antonio parere ho-
sti. a quo propter fidelem constantiam vi
tam obtinuit. de quo Ualerius. libro. iij. ti
tulo de constantia. Sine vllis inquit ima
ginibus nobilem animum et idem con-
stantie propositum secutus meuius cen-
turio diui augusti cum antoniano bello
sepenumero excellentes pugnas edidis-
set: improuisis hostium insidijs circum-
uentus: et ad antonium Alexãdriam per
ductus: interrogatusq̃ quidnã de eo sta-
tui deberet. Jugulari me inquit iube: qr
non salutis beneficio nec mortis suppli-
cio adduci possum: vt aut cesaris miles
desinam aut tuus esse incipiam. Ceterũ
quo constantius vitam contempsit eo fa
cilius impetrauit. Antonius enim virtu-
230 ti ei⁹ incolumitatem tribuit † de marco
curio. Idem sic scribit Ualerius. li. iiij. ti.
de abstinentia et continentia. Marc⁹ au
tem curi⁹ exactissima norma romane fru
galitatis idemq̃ fortitudinis perspectis-
simum specimen samnitũ legatis agresti
se foco in scanno assidẽtem ac ligneo ca-
tino cenantem spectandum prebuit. Il-
le enĩ sãnitũ diuitias cõtẽpsit sãnites ei⁹
paupertatem mirati sunt nam cũ ad eũ
magnum auri põdus publice missum at-
tulissent benignis verbis inuitatus vt eo
vti vellet. vultum risu soluit. protinusq̃ su
peruacue inquit ne dicam inepte legatio
nis o ministri narrate samnitibus mar-
cum curium malle locupletibus impera-
re: q̃ ipsum fieri locupletem. atq̃ istud vt
preciosum ita malo hominum excogita-
tum munus refertote scilicet ad eos qui-
vos miserunt. Et mementote me. scilicet
fidelissimum nec acie vinci nec pecunia
231 corrumpi posse. hec ille. ¶ † Sic et fa-
bricius vir ille romanorum consul fidelis
simus: de quo sic fertur. Quod cum ro-
mani cum ad pyrrhum epirotarum regẽ
pro redimendis captiuis suis legatũ mi-
sissent: pyrrhus sciens ipsum esse paupe-
rem quartam sui regni partem ei obtulit
vt ad ipsum transiret: qui pyrrhum et ei⁹
pollicitationem cõtempsit: dicens se mal
le pauperem in diuitũ imperio: q̃ diui-
tem in paupere. Quod audiens pyrrhus
ingenti admiratione tentus est. Et resti-
tutis captiuis confestim legatum misit:
interiecto autem anno fabricius dux cõ-
tra pyrrhum a romanis missus: quem cũ
pyrrhus diu auro tentasset in amicitiam
suam allicere: fabricius repulit aurum di
cens. romanos non querere diuitias: sed
vt diuitibus imperent inde dicit text. in
§. cogitatio. in aut. vt iudi. sine quoquo
suffra. fiant. Quod interest principis sub

231 Mẽorãda fabricij cõsulis romani fidelitas.

ditos habere locupletes sub se: tunc q̃q̃
cum rex et fabricius castra haberent vi-
a cina. Pyrrhi medicus[a] noctu ad fabri-
cium venit: promittens venenose pyr-
rhum necaturum: si ei aliquid pollicere-
tur. Quem mox vinctum fabrici⁹ ad pyr
rhum subridens perduci iussit cum doli
denunciatione: quamobrem admiratus
rex ait. ille ipse est fabricius qui difficili⁹
ab honestate: q̃ sol a cursu suo auerti po
test. Sicut Boethius in secundo de con
solatione prosa. vij. testatur. dicens vbi
232 nunc fidelis ossa fabricij. ¶ † Sic de ca
millo etiam consule romano narrat Ua-
lerius. libro. vj. tit. de iustitia. in prin. qui
cum phaliscos circũsedisset magister lu-
di plurimos et nobilissimos inde pueros
velut deambulãdi gratia eductos in ca
stra romanorum perduxit: quibus inter-
ceptis non erat quin enim phalisti de-
posita belligerandi pertinacia traditurí
se romano imperatori essent: ea recogni-
ta senatus censuit vt pueri vinctum ma-
gistrum virgis credentes in patriam re-
mitterẽtur. Qua iustitia animi eorũ sunt
capti quorum menia expugnari non po-
terant. Namq̃ phalisti beneficio magis
q̃ armis victi portas romanis aperue-
233 rũt. † Nec aliter se lelius crassus in codẽ
iustitie experimento gessit cnei carbonis
nomen infesto animo vtpote inimicissi-
mum sibi detulerat: sed tamen scrinium
eius a seruo allatum ad se complura con
tinens quibus facile opprimi posset: vt
erat signatum cum seruo cathenato ad
eum remisit. Quo pacto igitur inter ami
cos viguisse tunc iustitiam credimus: cũ
inter accusatores quoq̃ et reos tantum
virium obtinuisse videam⁹. hec ille. Un-
de si fides iustitia et honestas hosti q̃-
uis non pmissa seruata fuit multomagis
domino est seruanda et superiori nam et
ioseph sanctus maluit calumniam pati:
et biennio carcerem q̃ fidem fallere do-
mino suo principi exercitus pharaonis:
cum ab eius vxore in adulterium trahe-
retur. Genesis. xxxix. cum sequentibus.
Non ergo sine causa felonia procedens
ex fide rapta vel alio delicto remitti non
234 potest pacto in futurum. ¶ † Secus si
felonia committenda insurgeret propter
reuerentiam non prestitam domino.
Nam licet reuerentia debita persone re-
mitti non possit: prout est illa que debe-
tur a filio ipsi patri: aut ab vxore ipsi ma
rito. vt. l. alia. §. eleganter. ff. soluto matri
monio. vel que a iudice debetur docto-
ri: vel alteri psone egregie. iuxta. l. ad egre
giã. ff. de iureiu. fm Cy. singulariter in. l.
nec honore. C. de epis. z cler. Pro quo est
casus singularis in. c. ij. §. certuz. de iudi.

a ¶ Pyrrhi medic⁹ de alio medico qui carolũ caluũ frãcorũ regẽ necauit habetur. j. super vbo: adiecte impuberi.

234 Felonia ex reuerentia non prestita domino surgens pacto remitti potest.

li. vj. fm Ludo. singulari decimo. super li
tera. e. incipiẽ. tu audisti. Tamen aliud
est in reuerentia que debetur ratione cõ
tractus: prout est illa: que debetur a va-
sallo ipsi domino que bene remitti potest
fm Bal. in. l. j. in. iij. q. ff. de rerum diui. et
in. c. si cautio. de fi. instru. ita dicit Ludo.
in dicta. l. stipulatio hoc modo concepta.
235 ¶ † Tertia species pacti de futura suc-
cessione est. veluti pactum de hereditate
certo modo diuidenda: vel disponẽda de
quo dubitari posset an valeat. Et dicatis
q̃ non valet regulariter. per text. in. d. l. fi.
C. de pac. z. l. q̃dã i iure. §. fi. ff. de don. z. l. ex
ex eo isifo. iũcta gl. fi. C. de inutili. stipul.
236 ¶ † Uerũtñ h regla fallit i q̃nq̃ casib⁹
in q̃bus tale pactũ valebit. ¶ Prio fallit
regula vbi ille (de cuius hereditate agi-
tur) cõsentiret illi pacto. Puta inter filios
facto patre consentiente: quo casu valet:
dũtamen pater consentiens in tali cõsen
su perseueret vsq̃ ad mortem. Casus est
singularis in. d. l. fi. ¶ Secundo fallit vbi
tale pactum fieret super hereditate incer
ti hominis. vt. l. iij. ff. pro socio. ¶ Tertio
fallit vbi tale pactum disponendi de he-
reditate fieret in consequentiam alte-
rius precedentis contractus liciti. vt. l. si
quis seruum. in princi. ff. de actio. empti.
¶ Quarto fallit vbi fieret tale pactũ ad
deliberandum paciscentez: vtputa pater
habet plures creditores: filius in vita pa
tris dat certum quid creditoribus: cũ pa
cto q̃ ipsum non molestẽt si contingat eũ
succedere patri. vt. l. et suũ. §. filius. ff. de
pactis. Quid autem si filius viuente pa-
tre facit pactum debitoribus paternis de
non petendo: an mortuo patre possit pe-
tere videatis Spec. ti. de pac. in fi. et Do
mi. in. d. c. q̃uis. de pac. li. vj. facit qd not.
Panorm. consi. xij. incipiẽ. Talis casus
est magnificus dominus. ¶ Quinto fal-
lit vbi talis hereditas venit accessorie:
puta vendo hereditatem: in qua erat an-
nexa substitutio pupillaris: ad quam ven
ditor sperabat venire. Certe in hac ven-
ditione hereditatis fieri potest pactuz de
hereditate pupilli viuentis: cum veniat
accessorie. vt. l. ij. §. illud. ver. plane. in ver
bo: maxime. ff. de here. vel acti. vendi. ita
237 dicit Bal. in. d. l. fi. C. de pac. ¶ † Quar
ta et vltima species pacti de futura suc-
cessione est pactum de non succedendo:
de quo similiter dubitari posset an valeat
Et dicendum est q̃ non tex. est in dicta. l.
pactum. C. de colla. et nota. in. l. pactum
quod dotali. et. l. j. et dicta. l. finali. C. de
pactis. et. l. de fideicommisso. C. de trãsa.
et. l. si quando. §. illud. C. de inoffi. testa.
238 ¶ † Et huius determinationis est mul-
tiplex ratio. ¶ Primo quia facultas suc-

235 Tertia species pacti est de hereditate certo modo diuidẽda.

236 Uide casus in q̃bus vz pactũ de hereditate certo modo diuidenda.

237 de q̃rta z vltima specie. scilicet de pacto de non succedẽdo.

238 Multiplici rõne iprobat pactum de nõ succedẽdo.

cedendi est de iure publico: vt. l. fin. ff. de
suis et legiti. here. Quodquidem ius pa-
cto priuatorum tolli non potest. vt. l. ius
publicum. ff. de pactis. ¶ Secundo quia
meritis filij sunt in paterna obsequia p-
uocandi et imitandi: et non pactionibus
astringendi. vt dicit tex. in dicto. §. illud.
qui tamen multipliciter intelligi potest.
¶ Primo q̃ ideo nõ valet ne filius omit-
tat obsequia paterna: que verisimiliter
omitteret: si se paterna hereditate priua-
tum sentiret. z in hoc publica versatur vti
litas. ¶ Secundo potest intelligi: q̃ pa-
ter potius debet prouocare filios ad eius
obsequia meritis: q̃ pactionibus astrin-
gere: qr talia pacta minus grauãt filium:
z reddunt illum mansuetum et timidum.
ita vt loqui non audeat. Cum obstante
pacto non spectat paternam hereditatẽ:
239 nisi ex testamento. vt. j. dicetur. ¶ Et
ideo quia pactum restrictiuuz libertatis
liberti non valet. vt. l. j. §. que onerande.
ff. qua. rerum actio non da. minus valebit
in homine libero. ¶ Tertio probatur pa
ctum de non succedendo nõ valere: quia
a pari procedunt datio libertatũ z adem-
ptio. vt. l. iij. §. conditiones. ff. de adimẽ. le
ga. facit text. in. §. fi. instit. de codicil. Sed
hereditas pacto dari non potest: vt dicta
l. hereditas. C. de pac. conuen. vt supradi
ctum est vltimo mẽbro. Ergo nec adimi:
vt cõtrariorum eadem sit disciplina. arg.
c. hospitiolum. xxxij. dist. insti. de his qui
sunt sui vel alie. iuris. §. j. ¶ Quarta ra-
tio est: quia pro modico quis renunciare
future hereditati: etiam magne z pingui.
Juxta illud dictum vulgare. Ad presens
oua cras pullis sunt meliora. vt not. glo.
in. l. cum hi. in principio. ff. de transactio.
Ideo ne faciliter homines depauperen-
tur: tale pactum prohibetur. Et hanc ra-
tionem sequitur Barto. in. l. si quis p eo.
ff. de fideiusso. ¶ Quinta ratio est: quia
paterna hereditas naturali instinctu de-
betur filijs. vt. l. nam z si parẽtibus. ff. de
inoffi. testa. z. l. cum ratio. ff. de bonis dã-
nato. facit. l. scripto. ff. vnde liber. ¶ Pre-
terea debetur iure diuino: cum scriptum
sit per Apostolũ ad Gala. iiij. Est filius
ergo heres. Sed naturalia iura z diuina
sunt immutabilia. institu. de iure natu. §.
sed naturalia. z. l. quas causas. ff. de capi.
240 diminu. ergo zc. ¶ † Unde ex his ra-
tionibus restat nobis talis regula: q̃ pa-
ctum de non succedendo est ipso iure nul
lum. Quequidem regula fallit in sequen
tibus casibus. ¶ Et primo fallit in patre
filium emancipante: z premiũ emancipa-
tionis recipiente. Quo casu si pater fa-
ciat filio pactum de non succedendo: tale
pactũ valet. vt. l. j. §. si vel parens. ff. si q̃s

239 Multiplici ratiõe improbat pactum de nõ succedẽdo.

240 Ualet pactum de non succedẽdo in plurib⁹ casib⁹: z p̃mo in patre filiũ emancipãte cui remittere p̃t successionẽ

Universidad de

a paren.fue.manumis.Et hoc est quod vo
luit glo.in verbo:lex ciuilis.in.d.c.q̄uis.
de pact.li.vj.Et ibi ponderantur ratiões
huius casus.Potest enim pater filiũ emã
cipans premium capere de emancipatio
ne:vtputa potest dimidiã vsufructus in
bonis iam filio quesitis retinere: aut to
tum vsumfructum.❡Sed in bonis filio
querendis non posset pater etiam expres
se conuenire de vsufructu.vt singulariter
decidit Jo.an.in addi.spec.quem Jason
refert et sequitur in.d.l.fi.C.de pac.dicẽs
Oldra.ita consuluisse.Et si pater in pre
mium emancipationis capiat vltra q̄ lex
permittat:scilicet vltra dimidiam vsufru
ctus:priuatur successione filij.Jdem si pe
cuniam capiat quoquomodo.per text. in
l.etiam.§.si quis nummos.ff.de ope. lib.
241 ❡†Secundo fallit in filio spurio: aut
naturali legitimato.qui si tẽpore quo le
gitimatur a patre facit pactum de nõ suc
cedendo patri:valet tale pactum.quia ex
quo ipse beneficio patris consequitur le
gitimationem:potuit pater in actu legiti
mãdi legem quam voluerit apponere.vt
l.traditionibus.C.de pactis.et.c.verum.
infra de condi.apposi.facit.l.j.§.si conue
nerit.ff.depositi.z.l.contractus.ff.de reg.
iur.z ita notabiliter dicit Ludo.de roma
in.l.qui superstit.ff.de acquirẽ.here. z ita
etiam Alex.refert Bar.tenuisse in.l. que
situm.als incipit.si t.bi. in lectura antiq̃.
ff.de adop.als in.l.quesitum.ff. de acqui.
here.idem tenet Jason in.d.l.pactum . et
in.l.j.xiij.colũ.de iure emphy.❡Ex quo
dicebat Anto.de butri.in.c. per venera
bilem.qui filij sunt legi. patrem habentẽ
filium ex vxore sua posse spurium legiti
mare hac lege:q sibi non succedat:nisi in
eo:q sibi placuerit relinquere. Jdem te
nuit Ang.in.l.si ab eo et clarius in.l.si de
emancipato.C. de legit.here.z ibi Pau.
et in Rub.de iure annu.aureo.z in.d.l.pa
ctum.de colla.facit tex.in.c.j.de filijs na.
ex matrimo.ad morga.contracto.facit di
ctum Bar.in.l.prima.§.in filij.ff.ad treb.
singulariter dicentis.patrem posse filium
emancipare quo ad vnum casum tantũ:
puta testandi.allegat tex.in.l.ij.ff. ad ma
cedo.vbi lex facit filium haberi pro patre
a in castrensi vel quasi.z non quo ad alia.[a]
242 ❡†Tertio fallit quando filius paci
scens de non succedendo tantum accepis
set a patre:q̄tum ascendit eius legitima
quo casu pactum valet.per dictam legẽ
primam.§.si vel parens.ff.si quis a parẽ.
fue.manumis.ita tenet Jaco.butry.in. d.
l.pactum.C.de colla.Bal.et Ange. in.d.
l.stipulatio hoc modo concepta.de verb.
ob.Bar.et Bal.in.l.fi.C.de pactis.argu.
l.cum quo de peculio.ff.ad.l.falci.§. fina.

241 Pactum de nõ succedẽdo tempore legitimationis spurij factũ valet.

a ❡Et nõ quoad alia vide q̄ plene habent infra super verbo: matrem insup cleram . in vj. casu fallentie.

et ita est cõmunis opi.fm Ludo.in dicta
l.stipulatio.lz Bal.sibi contrarius in.d.l.
pactum.teneat cõtrarium per.l.si quãdo.
§.illud.C.de inoffi.testa.Et in estimãda
tali legitima cõsiderabitur tẽpus renun
ciationis et non mortis patris fm Jaco.
butri.in.d.l.pactum.de colla.idem tenẽt
Jmo.z Ludo.in.d.l.stipulatio.et Bal. in
l.q̄uis.C.de fideicõ.z.l.in successione.C.
243 de his qui i frau.credito.❡†Quarto
fallit si tale pactum de nõ succedẽdo fiat
post mortem illius : de cuius successione
agitur.Quĩ tunc valet: qz non agitur de
hereditate deferẽda:sed iam delata.ergo
valet pactum cũ non sit de futura succes
sione.vt dicta.l.si quando.§.fi.de inoffic.
testa.faciunt no.in.l.j.C.de pac.z.l.fidei
cõmisso.C.de transact.z in.l.qui rome.§.
duo fratres.et ibi hoc tenet Bartol.ff.de
verbo.obli.Nam mortuo testatore fidei
cõmissum remitti potest vt dictis iurib⁹.
244 ❡†Quinto fallit in filio primogeni
to paciscendo cũ tertio:puta fratre de nõ
succedendo patri : cedendo sibi iura pri
mogeniture fm Ange.in dicta.l.stipula
tio.Motus autoritate veteris testamẽti:
in quo Esau renũciauit Jacob fratri suo
iura primogeniture.Jsaac corũ patre vi
uente:vt patet Genes.xxv.c.in fine.z ibi
Nico.de lyra disputat:an hoc fieri potue
rit.Videatis eundẽ ad Hebreos.xij.c.de
quo in.c.q̄ sit periculosum.z ibi glos.vij.
q.j.z no.glo.in.l.quoties.in prin.ff.de he
redi.instituen. Jdem tenet Bald.in.d.l.
pactum.z gl.in verbo:adijcere.in.c.eccle
245 sia vestra.de elect.❡†Et an Jacob
supplãtare potuerit Esau.videatis Bal.
in.j.parte consi.cxliij.z.cxlv.in fi.vbi con
cludit q nõ potuit eum supplantare sub
falsa pelle: licet incõmutabili voce.quod
fieri non est licitum de iure. Sed hoc fa
ctum fuit ex sola dei miseratione: qui per
prophetam dixerat Malachie.j.c.Jacob
dilexi:Esau vero odio habui.vt sequitur
Apls ad Roma.ix.Contrarium vero te
nuit Ludo.in dicta.l.stipulatio.per.l.qui
dam in iure.§.fi.ff.de dona.z.l.ij.§.fin.ff.
de his quib⁹ vt indig.vbi dicitur:q nul
la est cõuentio per quã quis de heredita
te viuentis paciscatur:q̄uis legitime a se
sperata minus solicite agit. ita not.dicit
tex.in.l.ij.§.interdum.ff.de vulga.z pup.
❡Nec obstat scõm cũ qd dicit de Esau
z Jacob.Quoniã illud procedit iure ve
teris testamenti:cuius dicta non tenẽtur
nisi quatin⁹ reperiũtur innouata in nouo
testamento et approbata.§.his itaq3.vj.
dist.z clare dicit Nico.de lyra Exod.xxj.
in prin.z no.in.c.fi.vbi Panor.de consue.
vel dicatis:q ius primogeniture de se est
cessibile : vt not.in ca.licet.de voto.et ibi

244 Jura pmogeniture vendi possunt et renũciari.

245 An peccauerit Jacob supplantando fratrẽ suum Esau.

a ❡Cum ipsa successiõe. d quo ple hf sup verbo:in eodẽ testõ relinquẽs.j.i xviij. limitatione.

246 Pactũ de non succedẽdo: põt 9suetudine roborari.

247 Pactũ de non succedẽdo iuramento firmatur et seruat et in foro sclari.

b ❡Arresto parlamẽti paris.d quo etiã meminit domin⁹ Aufferij i suo arresto rũ tractatu z itellige q phiberi pt iuramentũ ne fiat:lz si pstet cõtra phibitiõez pena incurrit:tñ iuramẽtũ nõ ẽ irritum:cui etiã statuto derogari non põt. vt.j. dicet.

c ❡Potest iudex sclaris ihibere. vt plenius hf.j. super verbo:z vxorẽ nomine adelasiã.in ij.decisiõe. cir. mediũ.

Panor.z Archi.in.d.c.q̄ sit periculosũ.
Quia tale ius primogeniture dicit esse
quodãmodo 9tra ius naturale:quo equa
liter defertur successio filijs non inspecto
cursu seu ordine natiuitatis:vt.d.l.scripto.
ff.vnde libe.z p.l.cũ ratio.ff.de bo.dãna.
z.d.l.maximũ vitiũ.C.de libe.prete.Nõ
ergo est mirum si tale ius primogeniture
cõpetens iure speciali facili⁹ tollat:q̄ ius
succedẽdi cõpetens de iure cõi.arg.l.ei⁹
militis.§.militia missus.ff.testa. mili.Vñ
potest dici q ius pmogeniture in abstra
cto cõsideratũ z separatum a successione
per pactũ potest tolli.:sed nõ vna cũ ipsa
a successione[a].❡†Sexto fallit:qñ pactum
246 de nõ succedendo cõsuetudine vel sta
tuto esset approbatũ fm Bart.in.d.l.pa
ctũ.de colla.quẽ ibi sequit Ange.z Pau.
Bal.in.ij.oppo.p tex.in.c.j.de fi.natis ex
matrimo.ad morg.cõtrac.z in.c.filij.si de
feu.fue.cõtro.iter do.z agna.Secus autẽ
esset in pacto de succedendo:qd 9suetudi
ne patrie firmari nõ potest qd qualr itel
ligat vidistis plene.s.in prima specie pa
247 cti.❡†Septimo fallit qñ tale pactũ
de nõ succedẽdo esset iuramẽto firmatũ:
qz tũc valet.p tex.in.c.q̄uis.de pac.li.vj.
vbi decidit:q si filia tpe quo nuptui tra
ditur bonis paternis cũ iuramẽto renun
ciauerit a paterna successiõe ppetuo ex
cludit ppter iuramentũ: z etiã a iurepa
tronatus.de quo plene Panor.in.c.cũ se
culũ.de iurepa.lz glo. tenuerit contrariũ
z male in.d.l.pactum.z.l. qui superstitis.
ff.de acqr.here.qz standũ est.d.c.q̄uis.
etiã in foro seculari:cum agat de pericu
lo periurij.Et sic peccati incurrẽdi.Quo
casu canon seruatur: z lex succumbit. vt
no.glo.in.c.possessor.de reg.iur. lib.vj.c.
fi.de prescrip. vbi plene Panor. z in.c.j.
de noui ope.nun.Bar. z Bal.in.l.priuile
gia.C.de sacrosan.eccl. Nec posset iudex
secularis aut princeps phibere notarijs
suis:ne in tali contractu seu renũciatione
apponant iuramẽtũ sine quo renũciatio
nõ subsistere posset.lz teneat phibitio in
alijs actib⁹ sine iuramẽto validis:ne p
pter iuramẽtũ laici trahãt ad forũ eccłie.
b Et ita ẽt fuit arresto parlamẽti parisi⁹[b]
declaratũ anno dñi.M.ccxc.i februario:
q epo tholosano tũc cõquerẽti nõ fuerat
facta iniuria p vicariũ tholose regiũ:qui
inhibuerat notarijs regijs ne ponerẽt iu
ramẽtũ in instrumẽtis suis:dũtamẽ 9ct⁹
seu negocia sup quibus erãt dicta instra
9fecta possent absq3 iuramẽto subsistere.
als p indirectũ absorberet facilr iurisdi
tio tpalis.p qua tuẽda põt iudex secula
c ris inhibere[c] laicis ne corã epo litigẽt fm
Jo.fa.in.l.si q ex cõsensu.C.de epa.audi.
Ubi autẽ act⁹ nõ teneret sine iuramento

vt in casu nostro z similibus:qz tũc iuramẽ
d tũ est de substãtia 9ctus[d] qui als nõ va
leret.Nõ posset phiberi iuramẽtũ : cũ ex
hoc phiberent 9ctus:q sunt de iuregen
tiũ:qd etiã p principẽ tolli non põt.insti.
de iure natu.§.lz naturalia.Unde lz phi
bere possit subditis iurare.z si iurauerint
vel notarij eos iurare fecerint possit puni
re:tñ iuramẽtũ prestitũ nõ pt tollere:nec
effectum illi⁹ etiã si in 9ctu iuramẽtũ nõ
esset necessariũ:qd verũ esse patẽter ostẽ
dit:ex eo qz quotidie videm⁹ p quascũq3
lras regias 9ctuũ rescissorias nunq̄ man
dari actũ iuratũ rescidi:nisi adiecta clau
sula. Prouiso q impetrãs talẽ 9ctus re
scissionẽ obtinuerit a suo prelato dispẽsa
148 tionẽ qd est no.❡†Et talis filia cũ iu
ramẽto renũcians quouismodo succede
re nõ potest.Nedũ 9tra testm: immo nec
preter.l.ab intestato ipsi patri:vel alteri:
cuius successioni cũ iuramẽto renũciauit
fm Domi.z doc.in.d.c.q̄uis.z plene con
suluit Alex.in.iij.parte consi.xxix.incipi.
preclare subtiliter. vbi videatis pulchra
circa hoc.❡Pl⁹ decidit Jason in.l.licet.
149 in fi.C.de iur.delibe.†q lz filius q alio
paternã hereditatẽ possidentẽ tacuit per
xxx.ann.q paternã hereditatẽ nõ petijt:
z sic ab ea petenda est exclusus ex capite
vnde liberi.possit eã adhuc petere infra
alios.xxx.annos ex capite vnde legitimi.
vt singulariter decidit Bald.in.d.l.licet.
quẽ ibi sequunt Moderni.Attamẽ si fi
lia semel iurauerit:z nõ habere regressũ
ad bona vel mortuo patre simplr sine iu
ramẽto bonis renũciauerit paternis.Ta
lis filia a paterna vel alia cui renũciauit
hereditate:exclusa erit non solũ ex capite
vnde liberi:sed etiã ex capite vnde legiti
mi fm gl.in.l.j.§.sed videndũ.sup verbo:
succedat.ff.de succes.edic.de quo p Alex.
in.l.suũ.C.de iure delibe.et eundẽ Jaso.
in.l.j.C.q admit.ad bo.pos.possunt.z ple
ne in.l.si emãcipata.C.de iur.z fac.igno.
qd est verũ: si iuri succedendi renũciaue
rit simplr z scienter.l.illud.z.l.in pluriũ.ff.
de acq.pos.Secus si specifice repudiaret
alterũ ius:puta vnde liberi: vl vñ legiti
mi:qz non preiudicaret:nisi in iure exp̄sso
l.ij.ff.vnde legi.fm Jo.fa.post glos.in.§.
sed agnationis.insti.de agna.tute.i prin.
Sola ergo simplex renũciatio filiã oino
excludit:z etiã filiũ : vel quẽcũq3 aliũ re
nunciantẽ:nec petere posset:nec recipien
dus foret ad petendũ puisionẽ p alimẽ
tis:etiã si diceret renũciationẽ nõ valere
aut eã rescindi peteret posito etiã q acce
ptũ reddere vel cõtcare offerret : qz q̄cq̄d
pponeret 9tra renũciationẽ tacet in cau
se cognitiõe:qua durãte 9ct⁹ in suo pma
net effectu:donec rescindat p sniam.z ita

d ❡Est de substantia cõtractus. Qualr aũt cognoscũtur substãtialia act⁹ q gerit plene hf.j.sup verbo:in eodẽ testamẽto relinq̃us j.dũ querit an iure ciuili nouissimo sit fili⁹ in testõ patris heres instituẽd⁹: vl sufficiat ei relinq̃re quocũq3 ti.

148 Filia cũ iuramẽto paterne successioni renũcians: excludit a testamenti paterni ipugnatiõe et ab itestato ex oi capite.vcz vñ liberi z vnde legitimi.

Universidad de [illegible] Biblioteca

a ❡ Arresto iudicatū.de q̄ meminit dn̄s Auffrerij i tracta. suo arrestoꝛum c.vj.

a fuit arresto iudicatū[a] aꝛs parisius ꝓ quo facit tex.in.l.si instituta.§.de ioffícioso.ff. de inoffi.test.⁊.c.suscitata.de i integ.resti.

250 ❡ † Non tñ erit exclusa a bonis fraternis:quibꝰ expꝛsse non renūciauit in.l.ij.§.illud.ff.de here.vel act.vē.vbi hoc tenet Bar.videatis Guid.pape.q.cxxxj.facit bonus tex.in.l.qui cū tutoꝛibus.§.j.ff.de trāsac. ❡ Preterea ⁊ hoc adeo est verū.s.tale pactū per filiā patri cū iuramento factū valere ⁊ in vtroq́ foꝛo esse seruandū.

250 Filia q̄ bonis paternis renūciauit non excludit̄ a fraternis.

251 ❡ Mꝛ lꝫ in ciuitate foret statutū:ꝙ mulieres nō possent etiā cū iuramēto ꝯhere sine pn̄tia ⁊ cōsensu duoꝝ ꝓpinquoꝝ:tñ valebit renunciatio successionis iurata ꝑ filiā patri facta dicto nō obstāte statuto. Posito ꝙ facta fuerit sine ꝯsensu aliquoꝝ alioꝝ ꝓpinquoꝝ:q̄ꝫ patris dictā renūciationē accipientis. Nā non p̄sumit̄ ꝙ filia a patre decipiat̄ ꝓpter naturalē affectionē:que naturalr̄ cadit in p̄re erga filios.ꝑ tex.in.l.aurelius.§.titiꝰ testamēto ad fi.ff.de libe.leg.⁊.l.quidā cū filiū.ff.de

251 Ualet renūciatio iurata p̄ri ꝑ filiā fctā sine ꝯsensu alioꝝ ꝓpinquoꝝ ꝑ statutū requisito.

252 here.institu. ❡ † Naturalis eñ pietas doli p̄sumptionē excludit ꝑm Bal.ꝑ illū tex.in.l.pe.§.j.C.de adop.⁊ pater effectu ꝓpēsioꝛe:magis q̄ꝫ dolo p̄sumit̄ oīa in fi-

252 Pn̄tia p̄ris i ꝯctu filij omnē doli p̄sumptionē excludit.

253 lie fauoꝛē fecisse. ❡ † Ita vt p̄toꝛ ꝓnioꝛ existat cōsentire p̄ri rē filij obligare desiderāti:q̄ꝫ extraneo tutoꝛi.l.falsus.§.iul.ff.qꝺ cū fal.tu.⁊ merito parēt̄ stat̄ volūtati q vtriq́ filio recte ꝓspexit.l.si plures.ff.de admi.tuto. Mꝛ nullū hꝫ filiꝰ melioꝛē amicū:q̄ꝫ patrē suū.l.quidā cū filiū.vbi gl.ff.

253 Plꝰ cōfidit lex de p̄re i negocijs filij q̄ꝫ ꝺ quolibet alio tutoꝛe.

b de here.insti.[b] Immo viris bonis ꝯuenit salubꝛe matris cōsiliū admittere.l.quidā decedēs.§.papinianꝰ.all.ti.de admi.tu. Cogitare ⁊ credere debēt filij:ꝙ parētes plꝰ diligūt eos vt sui ipsoꝝ aliq̄d existentes ꝑm qꝺ ꝺr.viij.ethico.c.iij.⁊ li.ix.c.vij. etiā dicit idē Phs:ꝙ quilꝫ ꝓpꝛiū opꝰ diligit:magis q̄ꝫ diligat ab ope suo: qꝛ oēs ad illꝺ qꝺ ipsi fecerūt quodā mō beneuoli sunt. Pr̄ igit̄ beneuolꝰ est ad filiū:eo ipsius existēte factoꝛe ꝓpter qꝺ magis pr̄ filiū amat:q̄ꝫ filiꝰ p̄rem:eo ꝙ de natura sua ꝑpa dederūt filijs coꝛpꝰ ꝓpꝛiū.filij āt parentibꝰ in gn̄atione nihil dederūt.iō filij nō tātū diligūt parētes:sicut ab eis amāntur.l.isti q̄dē.ff.qꝺ me.cā. Mꝛ diligūt eos vt opa sua:vt carnē suā: ⁊ vt mēbꝛa sua. Et hac ꝺ cā nō p̄cepit pr̄ibꝰ sicut nec p̄cepit hoī diligere seip̄m. Que ꝯsiderās Salomō puer.vj.dicit:fili ꝯserua p̄cepta patris tui.q.d.q꞉ ꝓpter maximā dilectionē nō tibi p̄cipiet nisi bonū. Pariter dixit Solon ex septē grecie sapiētibꝰ vnꝰ. Parētes reuerere ⁊ merito.sūt eñ fideliores amici:quos hꝫ q̄s in hoc mundo:vt ēt hr̄ in.ꝺ.l.q̄dā cū filiū. Ex q̄bꝰ restat statutū in ꝯctibꝰ filie duos ꝓximioꝛes req̄rēs lo-

b ❡ ff.ꝺ heredi. instit̄. ꝑ quē tex.⁊ l.iul.ff.siq̄s omis.cā testa. ꝺt bal. in.c.ꝑ tuas iij.col. in fi. de ꝓba. ꝙ maioꝛ amicus mundi est pater.

cū nō hr̄et vbi filia ꝯhit cū p̄re ad qꝺ facit q̄ dixi.s.in p̄ludio sup his ꝟbis. Sꝫ si filia ꝯheret cū alijs ꝓximioꝛibꝰ q̄ꝫ cū p̄re: tūc bene requireret̄ alioꝝ duoꝛum ꝓpinquoꝝ ꝯsensus ꝑm foꝛmā statuti: ita ꝙ nō sufficeret ꝙ ipsi ꝓpinq̄ cū muliere ꝯhētes ꝯctum auctoꝛizarēt in coꝝ cōmodū.l.j.§.q̄situ fuit.vbi p̄le Alex.v.col.ff.ad treb.⁊ Bar.in.l.j.ff.de auto.tu. Cū talis bonoꝝ renūciatio p̄ri facta et quecūq́ alia dispositio valebit sine pn̄tia alioꝝ ꝓpinquoꝝ: nō obst.dicto statuto:siue fiat ꝯctus:siue distractꝰ vel liberatio.ita ēt i ꝓpꝛijs terminis decidit Bal.i.xxj.q.i.ꝺ.l.pactū.de colla. Cū quo trāsit ibi Lud.⁊ i.l.si q̄s mihi bona.§.sꝫ q̄d si mādauit.ff.de acq̄.he.⁊ Alex.ꝯsi.clx.inci.quo ad p̄sens quesitū.⁊ consi.p̄allega.incipi.p̄clare.iij.col.⁊ etiā sequit̄ Andr.barba.in.c.causam ma-

255 trimonij.ꝺ.de off.deleg. ❡ † Ad huius decisionis coꝛroboꝛationē facit singulare dictū Azo.in sum.ti.C.de bo.q̄ li.vltra mediū.ꝟ.nec puto ꝙ in alienatiōe imobiliū.vbi dicit:ꝙ qñ pr̄ est legitimꝰ administratoꝛ filij i ptāte existētis i bonis aduētitijs in quibꝰ ēt hꝫ vsumfructū: si aliq̄d alienare velit de rebꝰ imobilibꝰ:vbi ꝺ iure requirit̄ iudicis decretū iuxta.l.magis puto.§.vt possim.⁊ ꝑ totū.ff.ꝺ rebꝰ eoꝝ. Tamē qñ pr̄ alienat decretū:nō requirit̄ ꝓpter singularē cōfidentiā:quā lex hꝫ de patre erga filios ⁊ eoꝝ bona.⁊ hoc dictū sequūt̄ Bal.Ful.Pau.⁊ Alex.i.l.p̄ses.C.de trāsac.magnifaciētes illud dictū velut singulare:⁊ mēti tenendū. Pꝛo quo dicto

255 Ubi pr̄ vendit bona filij non req̄rit̄ decretū iudicis.

256 facit.† ꝙ cū ep̄s sit pr̄ pauperū ⁊ q̄si legitimꝰ administratoꝛ:p̄t alienare res imobiles sine iudicis decreto.§.si q̄s in noīe.i aut.de ecclasticis ti.ꝑm Bal.i.l.si p̄dia.ff.de rebꝰ eoꝝ. Sꝫ in ꝯꝛiū facit:ꝙ qñ filia cū iuramēto renūciat bonis p̄rnis in manibꝰ p̄ris:lꝫ nō requirat̄ decretū: qꝺ per iuramentū supplet̄.aut.sacramēta puberum.C.si aduer.ven. Cū cōsensus duoꝝ ꝓpinquoꝝ ex statuto requisitus requirit̄ nō obstāte pn̄tia patris talē renūciationē acceptātis. Pꝛimo ꝑ.l.lata.C.ꝺ dona. Scꝺo:qꝛ ratio dicit statuti est: eo qꝛ mulieres vel minoꝛes faciliter decipiuntur: quādoq́ minis:qñq́ blandicijs. Iō ecq̄sita sunt statuta:q̄ disponūt:ꝙ iteruenire debeat ꝯsensus duoꝝ ꝓpīquoꝝ ꝑm bal. in.l.ij.⁊.ix.q.C.de rescin.vē.⁊.l.ij.circa fi.C.de adop. ❡ Mꝛ sic est:ꝙ faciliꝰ possunt filie seduci a patre seu decipi: cui ꝯdicere nō audent:q̄ꝫ ab alio. Iō potiꝰ necessaria est ꝓuisio statuti:q̄ꝫ in alijs. Et hoc sentit tex.in.ꝺ.c.q̄uis.vbi papa solum voluit filiam excludi si sine dolo ⁊ metu iurauerit tacite innuens patrē posse dolū vel metū iferre. Tertio facit qꝺ singulariter ꝺcidit

Saly.in.l.trāsactionē.C.de trāsac.vbi dicit ꝙ licet pn̄tia ꝯsanguineoꝝ vel ꝯiūctarū ꝑsonaꝝ interuenire debeat qñ mulier vel minoꝛ ꝯhit:ne dicat̄ inducta ad ꝯhendū metu vel blāditijs:vt dicit ibi tex. tñ si filia ꝯheret cum p̄re:tunc non sufficeret presentia consanguineoꝝ ad purgādum metū:cum maioꝛ sit reuerētia p̄ris:q̄ꝫ illorum.l.si cum dotē.§.eo autē tēpoꝛe.ff.soluto matri.⁊.l.si patre cogente.ff.de ri.nuptiarum.iūcta.l.j.ff.de furtis. Quarto facit qꝛ in patre presumitur metus reuerentialis:idem in marito.glo.⁊ Barto.in.l.j.§.que onerāde.ff.quarum rerū actio non datur.imo plus cōsuluit Fran.areti.con-

257 silio.xxiiij.icipiēte. Quatuoꝛ dubia.† ꝙ i fratre q̄'est maioꝛ natu ⁊ gubernat minoꝛem fratrē presumit̄ metus reuerentialis. Quinto facit qꝛ lex plus cōfidit de tutoꝛe q̄ꝫ de p̄re.patet: qꝛ pupillus obligat̄ cū auctoꝛitate tutoꝛis: sed nō cū auctoꝛitate patris.insti.de inutili stipu.§.pupillus.⁊ ibi glo.assignat rationē:qꝛ pupillus habet tutoꝛē obligatum si eum vel bona sua male administret auctoꝛizando. Sꝫ obligatum nō habet patrē.l.cuꝫ opoꝛtet.§.sub hac tamē diffinitione.C.de bonis que libe.quapꝛopter Iason reliquit finaliter super dicto Bal. cogitandū in dicta l.pactū.in fi.necnon sup dicto Azo.superius relato:qꝺ sibi nō placet in dicta.l.p̄ses.C.de transactio. Ego vero non puto

258 latius cogitādum in p̄ūcto nostro.† qꝛ tale statutū derogans iuramēto non valet:nec impedire p̄ōt potestatem iuramēti filiam renunciantē excludētis:vt supꝛa dixi de pꝛincipe. Pꝛimo qꝛ potestas secularis:⁊ sic iferioꝛ tollere nō potest ius dei quesitū ex iuramēto.c.cū inferioꝛ.de maio.⁊ obe.nec potest inferioꝛ aditum ad superioꝛē tollere directe nec indirecte.c.veniēs.de iureiurā.de appel.c.ex insinuatione.qꝺ fieret si tale statutū valeret. qꝛ per eū tolleret̄ aditꝰ seu recursus: quē hꝫ laicus medio iuramēti ad iudicē ecclesiasti-

258 An possit ꝑ statutū derogari iuramento.

259 cum ꝓ obseruātia illius.† Non eñ potest secl̄aris potestas aliq̄d infringere oꝛtū hn̄s a iurisditiōe eccl̄iastica.de excep.c.j.lib.vj.facit.c.decernimꝰ.de iudicijs. Preterea est vnū pemptoꝛiū.qꝛ videmus ꝙ quis cōpellit̄ seruare iuramentū interpositū sup contractu nō habēte iuris cōmunis solennitatē: puta iudicis decretū: qꝺ est necessariū pꝛopter pꝛesumptā facilitatem decipiēdi minoꝛes in suis cōtractibus.vt dicta aut.sacr̄a puberū.C.si aduersus vēdi. Ergo idē erit si in contractu deficiat solēnitas statuti. qꝛ iuramentum tenebit qꝺ obseruari p̄t sine interitu salutis eterne ꝑ iurantē:nec tēdit in alterius q̄ꝫ iurātis p̄iudiciū. Ita elegāter cōsuluit

Lud.ꝯsi.ccccxxxvij.incipiē. In casu pꝛoposito aduertēdū cēseo. Uideat̄ pulchꝛe ꝑ sustinēdo talē renūciationē ꝑ Pau.ꝯsilio.cccxj.incipiē.viso p̄ūcto. Et ꝙ tale statutū nō valet:plene ꝯsuluit Alex.in.j.parte cōsi.lix.incipiē. Uiso instro.⁊ ti.q̄stionis.

260 † Restat q̄ in p̄ūcto nostro ꝙ valet pactū de nō succedendo iuratū p̄ri ꝑ filiā factū siue fiat tp̄e quo nuptui traditur:siue ante:siue post. Qm̄ oī tp̄e locum hꝫ rō dicti.c.q̄uis. Nec obstat tex.ibi dum dicit: nuptui tradebat̄. qꝛ ponit facti narrationē. Sic eñ fuerat expositū pape.ꝑm Io.mo.Archi.Io.an.⁊ Dn̄icū ibi. Et valꝫ talis renūciatio iurata etiā si filia tempoꝛe renunciatiōis nō fuerit per notariū certioꝛata vel alterum de beneficio dicte.l.pactum.C.de colla.ꝑm Dn̄icum in dicto.c.q̄uis.quē sequit̄ Guido pape.q.cxxvij.dicēs sic fuisse arresto decisum cum iuramētū vim habeat certioꝛatiōis: vt plene habet̄ in.c.ex rescripto.vbi pulchꝛe Bal.de iureiu.q̄ singulariter loquit̄:vt dicā.j.testm̄.iij. Qꝺ est veꝝ nisi renūciasset substitutiōi seu fideicōmisso futuro. Quo casu nō valeret renūciatio:nisi certioꝛata de cōtentis in testamēto fuisset.l.de his.ff.de trā'ac.vt plene videbitis in verbo:Si absq́ liberis moꝛeret̄.ij. in materia fidei

260 Ualet renūciatio filie añ aut post matrimoniū vel tp̄e matrimonij fctā lꝫ per notariū nō certioꝛata.

261 cōmis.substi.† Et intantū filia q̄ renunciauit censet̄ esse exclusa:ꝙ si per patrē in testamēto p̄tereat̄: tale testm̄ ꝓpter eius pꝛeteritionē non erit nullum. Cū de ipsa ac si moꝛtua esset non teneatur facere mētionē:ꝑm Bar.in.l.j.§.qui habebāt.ff.de de bo.pos.cōtra tab.⁊ Alexā. in.l.gallus.§.⁊ quid si tantum.ff.de libe.⁊ posthu.et

261 Filia q̄ renūciauit in testō patris p̄terita dicere non p̄ōt testm̄ nullum.

262 in.l.si filiꝰ.in fine.ff.ad tertul.† Non eñ computatur talis filia in numero liberoꝛum etiā in cōputatione legitime:adeo ꝙ partē faciat in legitima liberis debita ꝑm aliquos:cū habeatur pꝛo moꝛtua. alij ꝟo cōtra.vt Pe.Iaco. in ti. de conditio. ex leg.l.oīmodo.⁊ cōmuniter docto. Sed poꝛtio illius penes patris heredes remanebit. ⁊ sic talis filia facit partem:licet nō admittatur ad partē. de quo pene ꝑ Guido.pape.q. cxcv. ⁊ plenius dicam in materia legitime: ⁊ hoc videbitis.j.ꝓpe fi.⁊ per Bar.⁊ modernos:vt dicto.§.⁊ quid si tm̄.vbi plures tenuerūt hoc veꝝ esse:vbi liberi testatoꝛis mascl̄i eēnt in testō instituti. Secꝰ si penitꝰ extranei qꝺ ego veꝝ itelligerē: vbi filia eēt statuto ꝓpt̄ masculos exclusa:qꝛ tūc cessaret cā statuti. Sed si ꝑ renūciationē excluderet̄ pꝛo moꝛtua oīmō haberet̄. Pretea dos ei ꝓ ltia sufficit:vltra quā pr̄ nō tenet̄:nisi ꝯstaret cā fauoꝛe masculoꝝ renūciasse: vt dicā.j.ꝓpe

262 An filia q̄ renūciauit ꝯputet̄ i nūero liberoꝝ ad taxandum legitimā.

263 fi.† nec p̄t filia a successiōe cū iuramēto exclusa petere iuramēti relaxationē pꝛo-

263 An filia q̄ successioni renūciauit petere possit iuramēti relaxationē.

Universidad de ... Biblioteca

pter verbū:omnino. Positū in.d.c.q̃uis.
ꝛ verbū Inuiolabiř.positū.in dicta auť.
sacra puberum.C.si aduersus vēdi.ꝛ ita
cōsuluit Pe.de ancha.cōsilio.ccccxxxiiij.
incipiēte. Postq̃ ista dña.vbi pulchre lo
quitur.ꝛ Panor. in prima parte. consilio
lxxj.incipiēte.Stāte statuto.vbi ꝯcludiť
q̄ als si absolutio peti posset:iuramētum
nō seruiret nisi de vēto. Idē ꝯsuluit Ale
xā.in.iij.pte.cōsi.ccxxij.incipiēte.Uisa fa
cti narratione. Uideatis Guido.pape.q.
264 ccxxiij.† qđ intelligo verū: nisi ex cā
legitima.vtputa si in renūciatione inter-
uenisset dolus:metus: aut lesio enormissi
a maª:qꝛ tūc relaxari posset per superiorē:
cū careat iustitia:q̄ est vna de comitibus
iuramēti:vt infra diceť. Iuramētū eñ ci
uilem ꝛ equā interpretationē recipit. Ne
quis imoderate ledatur.l. si libertꝰ.ff. de
ope.liberto.ꝛ.c.veniēs.ꝛ.c. quanto. de iu
reiurā.ꝛ no.Bar.in.l. societatem.§. arbi-
trorū.ff.pro socio. Preterea talis lesio qñ
esset enormissima:faceret presumi dolum
fm Bar.in.l.fi.in fi.ff. de preto. stipula.et
Pe.de ancha.cōsilio.ccix.incipiente. Iu
dex.penul.colū.in fi.ꝛ Bald.in.l.iij.C.de
dotis promissio. Ideo ratiōe doli pſum-
pti iuramentū redditur inefficax: vt in di
cto.c.q̃uis. Ideo decidit Frede.de senis
cōsi.cxcix.incipiē.Queriť an dña marga
rita. q̄ si filia renūciās fuerit dolose dece
pta:ꝛ ei datū intelligi:q̄ vltra dotem que
ei dabatur legatū opulentū fuerit sibi in
testamento per patrē relictum: et postea
fuit repertū q̄ tres libre tm̄ ei fuerant le-
gate:cū dolus dederit causam tali renun
ciationi:talis dolus est ꝛ fuit in casu illo
iusta causa petēdi relaxationem iuramē
ti. Pariter etiā decidit Pe. de ancha. in
regula accessoriū.xij.colū. de regu.iuris.
lib.vj. de quadā sorore:que pro sexcentū
libris renūciauit fratri suo paternaꝫ suc-
cessionem valoris quatuor mille floreno-
rū:q̄ iustā causam habuit ppter enormis
simā lesionem petendi absolutionē a iu-
ramento. Et ita dicit als ꝯsuluisse. cuius
consiliū habetur illū casum decidens cō
silio.xxxviij.incipiēte. Pro clariori.deci-
sione.vbi eleganter loquitur. Idem cōsu
luit Pau.cōsilio.clxxvij. incipiēte. Con-
tra superius cōsulta.vbi pater dotauit fi-
liam de quingētis libris de bonis ppriis
filie:videlicet de dote sue matris. cū qua
dote fecit eam renūciare residuo:qđ ascē
debat ad triplum. Et nihilominꝰ paterne
hereditati ꝛ doti de suo patrimonio dan
de:ad quā tenetur pater de iure per.l.qui
liberos.ff.de ritu nup.ꝛ.l.fi.C.de dotis p
mis. Certe decidit ibi: q̄ ex hoc filia plu-
miť solicitatiōe ꝛ machinatiōe pris lesa
enormissime: ita q̄ petere pōt ꝛ obtinere

264 Enormissima lesio est iusta cā relaxandi iuramētum.

a Lesio enormissima. de q̃ vide plene cōsiliū Philippi decij: in.ij.parte. ꝯsi.xlv.incipieñ. qđ supra mature ꝛc. vbi ꝯcludit autenti. sacra puberū nō hēre locuꝫ: data enormi lesione. qꝛ licꝫ iuramentū reddat iurāteꝫ ipꝫ maiorē Non tñ facit eum sagacem.

dꝫ absolutionē a iuramēto. Qua obtēta
venire poterit cōtra suam renunciationē
etiā si in ea decretum iudicis intersit.l. si
quos.C.de rescin.vēdi. Idem sub dubio
forte cōsuluit Panor.in pma pte.cōsi.xij.
265 incipi.Casus talis est.vlt.col.† Cōclu
dens etatē minorē ꝛ enormē lesionē filie
renūciantis fore iustā cām absoluendi eā
a iuramēto. Et pmissa intelligatis vera:
scꝫ q̄ ppt lesionē enormissimā dareť ab-
solutio a iuramēto.ꝛ restitutio ꝯ renūcia-
tionē si filia tēpore iuramenti ignorabat
damnū:qđ sibi ex iuramēto inferebatur.
Et hoc pbat.secus si sciuisset. cū scienti
ꝛ volenti nō fiat dolus.l.cū donatiōis.C.
de transac.ita reperio in ppriis terminis
decidere Fely.sup verbo.Iuramento. in
c.in psentia.iiij.col. de pba. Pro quo fa-
cit:qđ elegāter ꝯsuluit Pe.de ancha. ꝯsi.
lxxxij.incipiēte. Uisis diligēter.ꝛ Bal.in
266 rub.C.de rer pmu.ad fi. † Ad hoc vl
tra Fely.facit qđ singlariter decidit bal.
per illū tex.in.c.cū martinus. de cōstitu.
vbi dicit:q̄ filia q̃ cū iuramento renūcia-
uit dote ꝯtēta petere nō phibeť augmē-
tū de superexcrescētibꝰ bonis:si post iura-
mentū facultates pris fuerint augmenta
te.qꝛ ad hoc iuramentū nō se extendit vt
ibi. Preterea tpe iuramēti ignorabat dā
nū bonoꝝ:que fuerūt postea augmētata.
Ideo cōsului als: q̄ de hoc certioraret fi
lia:ꝛ expsse renūciaret illi augmento. Ui
deatis plene Iasoñ.in auť.nouissima.iij.
col.C.de inof.testa. vbi plene p eū de ve
ritate huiꝰ dicti.facit quod plene decidit
Panor.per illū tex.in.c. cū accessissent.et
c.cū martinꝰ.de ꝯsti.vbi dicit: q̃d opereť
talis bonoꝝ superexcrescētia:nō obstāte iu
ramēto:vel alia dispositiōe. Et hoc verū
q̄ petere pōt augmētum dotis de bonis
superexcrescētibꝰ post renūciationē in vita
pris. Si autem illud augmētū seu super
crescētia ꝯtingeret post mortē pris:etiaꝫ
ex cā de pterito:ꝛ etiā sine opa:ꝛ idustria
heredis vniuersaľ:nō posset filia petere p
pter hoc augmētū dotis solute vel ꝯstitu
te. Nec filiꝰ augmētū legitime.sꝫ habebiť
respectus valoris bonoꝝ ad tps mortis.
tex.est egregiꝰ.in.l.etiā.§.fi. ꝛ.l.si pronuꝫ
ex debita.§.fi.ff.de bo.liber. Et idē deci-
diť in legitima filij supplēda de superexcre
scētibꝰ bonis:vñ ꝯcludiť q̄ vbi ī renūcia
tiōe iurata nō īteruenisset lesio enormissi
ma:vel eā sciēs ꝛ pfecte intelligēs filia re
nūciauerit: tūc iuramētū tolli nō potest.
267 † Nā relaxari nō pt sine legitia cā:etiā
per papā in pdiciū alterꝰ ptis: cū ius
excipiēdi q̄situ ē ex iuramēto.vt no. In-
no.in.c.cū iter.de renū.ꝛ ꝯsuluit Panor.
allega.ꝯsi.xij.ꝛ.lxxj. vbi elegāter loqtur.
ꝛ no.glo.in.d.c.quarto.de iureiuř.ꝛ in.c.

265 Qualiter intelligiť ppter enormissimā lesionē relaxari iuramētū.

266 An renūciatio iurata extēdať ad bona p patrē post q̄sita.

267 Sine iusta cā iuramētuꝫ ēt a papa relaxari non potest.

autoritate.xv.q.vj. Unde Panor.in.c.cū
268 parati.iij.col.de app.† dicit papā non
posse tollere obligationē iuramentalē:ēt
laico quesitā:adeo q̄ sine cā nō potest va
sallū absoluere a iuramēto fidelitatis:qñ
vocatꝰ a dño feudi teneať ei parere:intm̄
q̄ fm aliquos si vasallꝰ clericꝰ vocareť a
papa ꝛ a dño feudi:tenereť potiꝰ obedire
dño feudi.de quo plene Panor.in.d.c.cū
parati.facit cle.pastoralis.de re iud. Idē
tenet Panor.in.c.qua fronte.v.colū.in fi.
eo.ti. Maxime vbi iuramētū effectū ꝛ effi
caciā capit a lege ciuili.sicut est videre in
minore iurante per auť.sacra.C.si aduer.
269 ven. † Nā eo casu papa tollere non
posset iuramentū.sicut imperator tollere
non posset ius canonicū:qꝛ iurisditiones
amboꝝ sunt distincte:ꝛ vna non pōt aliā
impedire. Ita singulř cōsuluit Pau.cōsi.
ccxviij.incip.presupposito sine pndicio.
a Quinimo manu regiaª ꝛ potenti est tale
iuramentū tuendū ꝛ exequendū.vt dicit
singulř Panor.in.c.ex ľris.le.ij.de spō.et
clarius in.c.cū venissent.circa fi.de instiť.
270 vbi determinat † q̄ sup obseruātia ta-
lis iuramēti manꝰ regia seu iudices regij
ꝛ seculares possunt adiri. Ita ēt tꝫ Bald.
in.d.c.j.§.itē sacramēta.i.iiij.ꝛ.v.:qōnibꝰ
271 alleg.ti.de pace iura.fir. † Nā vt di-
cit Anto.de bu.in.c.j.de cōstiť. Papa iu-
rans subijciť ꝛ ligať iuramēto: taľr q̄ nō
posset seipsum a tali iuramēto absoluere.
sicut nec se absoluit a pctō p no.i.c.ois.đ
penitē.ꝛ remis.gl.ꝛ doc.in.c.sane.de offi.
dele.qđ est intelligēdū:q̄ nō pōt se absol
uere a iuramēto sine legitima cā:sꝫ cū cā
bene posset: cū aliū nō habeat superiorē
fm Pet.de anch.in.c.venerabilē.in fi.de
elec.ꝛ Panor.in.d.c.j.ꝛ tenet gl.pragma.
in vbo:iuret.in.§.ꝛ vt eo firmiꝰ.ti.đ elec.
Unde restat:q̄ iuramentū etiā pape sine
cā tolli nō pt:cū sit de iure diuino cui pa-
pa subest:sicut tollere nō potest ipsum pa
pa si ab alio presteť: maxime vt dixi quo
ad effectꝰ quos iuramētū hꝫ de iure ciui
li:quos papa dispēsando nō pt extingue-
re:vt singulř determinat Pau.de ca.ꝯsi.
alleg.ccxviij. Si eñ sine cā peti posset re
laxatio a tali iuramēto:de modico nobis
seruiret dictū.c.q̃uis.ꝛ quasi frustra occu
paret mēbranas ꝯtra.c.si romanorū.xix.
di.facit tex.in.l.ij.in fi.C.cōia de leg.ꝛ.c.
cōmissa.de elec.li.vj. Preterea qꝛ si pa
pa voluisset tale iuramētū posse relaxari:
hoc fieri posse expsisset.c.ad audiētiā.de
deci.facit.l.j.C.de cadu.tol. Nec ob.si
diceret:q̄ in oi iuramēto semp excepta cē
272 seť autoritas pape vľ supioꝝ. † Qm̄
hoc intelligiť in his:q̄ depēdent a plena
eius dispositione:qualia nō sunt pacta iu
rata:nec contractus:quibus ipsemet liga

269 Iurisditiões pape ꝛ imperatoris sūt distincte ꝛ vnꝰ nō pt tollere iurisditionē alterius.

a Manu regia. Et sicut sclaris cogit iurantē ad seruādū iuramētū licitū:sic etiā cogere pōt ad absoluendū a iuramento ex parte recipiētis illicito.vt singlř ꝯsuluit Freder. de señ.quē refert et seqť Ludo. singlari. cccxij. incipi. vbi iuramētū est licitum.

270 Sup iuramenti obseruatione: ēt adiri pt iudex secularis q̃ si cꝰ fuerit: manu potēti ꝛ forti pcedet.

271 Etiā papa ligať iuramento a quo sine cā absolui nō potest.

272 Qualiter intelligiť in oīmi actu excepta esse superioris autoritatem.

tur.c.j.de pba. Ita pulchre dicit Panor.
in.c.significasti.iiij.col.in fi.de elec. Licet
eñ deꝰ subiecerit impatori leges:ꝛ pape
canones:tamē eis nō subiecit cōtractus
fm Bal.in.l.ij.C.de fur. ꝛ aqua.ꝛ in.c.j.
§.j.de natu.feu. Unū tñ menti tenebi-
tis q̄ vbicūq̃ iuramētū esset dispēsabile:
q̄ qñ sit patet ex pdictis:semp adiri dꝫ su-
perior ꝛ dispēsatio obtineri:anteq̃ q̄s ve
niat cōtra iuramentū:als esset periurus.
273 † Nisi necessitas instaret veniēdi cō
tra:ꝛ supior adiri nō posset. Quo casu nō
solū iuramēto temerario:sꝫ etiā in licito ꝛ
honesto:potest iurās ꝯtrauenire nō expe
ctata superioris dispēsatione.ita singulř
decidit Inn.in.c.venerabilē. de elec.vbi
idē putat si instaret ꝛ immineret magna
274 vtilitas. † Cū magna vtilitas equi
pareť necessitati fm eū in.c.cū oēs.de cō
stitu.ꝛ hoc dictū Inn.sequiť Panor.i.d.
c.venerabilē.vlti.col.facit qđ no.decidit
zaba.in cle.j.q.xxix.vbi plura alleg.de re
bus ecc.nō alie. Prouiso q̄ talis immineat
vtilitas:ppter quā supior ipsum iurantē
verisilř a iuramēto absoluisset si adiri po
tuisset:p iura ibi per eū alleg. Idē tꝫ Pa
nor.in.c.quāto.v.col.de iureiu. Circa qđ
videatis q̄ pulchre decidit Feli.in.c.cum
accessissent.ix.col.de cōsti.vbi lꝫ in pūcto
nřo nihil dicat: tñ ponit quatuor alia di-
cta nostrā decisionē Inn.valde cōfirmā-
tia:q̄ p vos videbitis. Et si sup hoc pun-
cto velitis eū videre plene ꝛ elegāter lo-
quentē:videatis in.c.pterea.pen.colū.de
275 spōsa. † Si vo papa aut aliꝰ iuramē
tū relaxaret sine iusta ꝛ rōnabili:causa iu
rās tutus nō esset corā deo in foro cōscie.
fm glo.in.c.nō est.de voto ꝛ voti redēp.
facit glo.in.c.sunt quidē.xxv.q.j. Nā lꝫ in
iuramēto intelligať fuisse excepta autori
tas superioris: tñ hoc intelligiť in his:q̄
depēdēt a plena dispositiōe pape:vt dixi
fm Panor.in.c.veniēs.de iureiur.in hoc
autē nō intelligiť excepta autoritas pape
vel alterꝰ superioris:immo tale iuramen
tū tolli nō pt sine cā rōnabili:nec prodest
als dispēsatio quo ad deū:vt dictum est.
Ita elegāter decidit Panor.in.c.signifi-
casti. ppe fi. de elec. Nec etiā pdesset i fo
ro ꝯtētioso.p iura supius alleg. Qꝛ papa
tollere nō pōt ius q̄situ parti.c.fi.de ꝯces.
prebē.li.vj.de quo videatis p Feli.in.d.
c.pterea.vbi dicit/q̄ cū cā potest iuramē
tum relaxari p superiorē: q̃uis relaxan-
dus iurauerit nō petere a iuramēto rela-
xationē:vt ibi rōnibꝰ ꝛ autoritatibꝰ opti
276 me pbat et liqdissime. † Et tāte est
virtutis ꝛ autoritatis hmōi renūciatio iu
rata:q̄ nedū excludit filiā q̄ iurauit: sꝫ ēt
nepotes ex ea descēdētes: ꝛ heredes q̄s-
cūq̃ ab ipsa ius et cām habētes:vt tꝫ gl.

273 Etiaꝫ stāte iusta cā veniens ꝯ iuramentū sine dispēsatione est piurus: nisi i casu.

275 Dispēsatio a iuramento sine cā facta: ēt in foro sclari nō est tenenda.

276 Renūciatio iurata: nedū filiā: sꝫ etiā nepotes ex ea excludit

Ex iusta cā relaxari potest iuramentū etiā si iurās relaxationeꝫ non petere iurasset.

Universidad de D
Bi

in.d.c.q̄uis.quā ibi sequunt̄ Jo.an.in no
uel.Joā.cal.ꝛ Gemi.Et excludunt̄ liberi
ex ea descēdentes:siue nati fuerint tpe re
nūciationis:siue postea ꝑm Alex.i.d.ↄsi.
xxix.iij.partis vlt.col. Nā lꝫ vinculū iura
menti nō trāseat ad heredes:ita vt heres
q̄ ↄtra venit dicat̄ piurus:cū iuramētum
quo ad hoc sit ꝑsonale:vt in.c.veritatis.d
iureiur. Tn̄ obseruātia pacti sic iuramēto
firmati bene ligat heredē. Pro quo facit
tex.in.d.c.q̄uis.dū dicit pactū iuramēto
firmari ꝛc. Ita etiā tenet ꝛ elegāter deter
minat Ang.instit.de except.§.j.xxvj.col.
dū ibi tractat de scđa specie simulatiōis.
ꝟ.querit̄ an ↄtus simulatus firmet̄ iura

277 Ex iuramento duo surgūt vincula.scꝫ ꝑsonale et reale.

277 mēto ꝛc. ¶ †Ex iuramēto em̄ duo vin
cula surgunt vnū.s.ꝑsonale ꝛ spūale:quo
ligat̄ iurās sub pena piurij ad nō venien
dum ↄtra iuramentū:ꝛ sic quo ad vincu-

278 Iuramētuꝫ quo ad vinculū ꝑsonale.scꝫ piurij icurrendi: vel foꝝ eccl'iasticū sortiēdi nō trāsit ad hr̄des.

278 lum spūale. ¶ Et istud nō trāsit ad he
redes: sꝫ extinguit̄ cū persona iurātis.vt
d.c.veritatis.ꝛ tenet Guid.pape alleg.q.
cexxiiij.in fi.et.q.ccccxiiij.vbi de his sin-
gulariter loquit̄. Idē est quo ad sortien-
dum foꝝ epi:nā lꝫ rōne iuramēti filia iu-
rans potuisset trahi corā epo:cū iurando
ibi sit sortita forum:vt in.c.nouit.de iudi.
Tamē heredes non potuerūt trahi corā
epo:si als nō sint de foro epi. Puta qꝛ sūt
laici.ita determinat Jo.an.in nouel.in.c.
fi.de foro cōpe.li.vj.ꝛ Bal.i.d.aut.sacra-

279 Vinculū iuramēti reale ligat heredes iurantis ad pactū seruandum.

279 mēta.C.si aduer.ven.in fi. ¶ †Aliud
est vinculū iuramēti reale.s.cōfirmatoriū
pacti de nō succedēdo:ꝛ illi9 roboratiuū.
roborat em̄ iuramētū talia pacta: q̄ de se
non valerēt:vt dictū est. Et istud vinculū
reale ꝛ tēporale ligat etiā heredes et suc-
cessores iurantis ad obseruantiam pacti:
ideo decidit singulꝛ Jo.fa.in.§.soluitur.
in fi.instit.de societa.ꝙ lꝫ pacto fieri non
possit:ꝙ societas sit ꝑpetua:tamē perpe-
tua erit si iuramentū intercesserit.qđ quo
ad effectū realē trāsit ad heredes ꝛ eos li
gat. Sicut em̄ aliud pactū ad se validum
heredes paciscentis astringit.vt.l.pactū.
ff.de ꝓba. Cū oia pacta sui natura sint in
dubio realia:ꝛ ad heredes actiue ꝛ passi-
ue trāsitoria.vt.l.tale pactum.ff.de pac.ꝛ
d.l.si pactū.ff.de ꝓba.no.plene Henri.in
c.cū venisset.de institu. Sic etiā pactū de
se inualidū iuramento firmatū heredes
astringit ad pacti obseruantiā. Ex quo se
quitur ꝙ eoipso pacto est agendū nō aūt
ex iuramēto. Ad hoc faciunt q̄ not.p Jo.

280 Qualiter intelligit̄ ꝙ renūciatio filie: nepotes excludat a successiōe.

280 an.ꝛ Bal.vbi.s. ¶ †Ad vnū tamē est
aduertendū dū dixi.s.per talē renuncia-
tionē iuratā ēt excludi nepotes a succes-
sione aui.obstante eis renunciatione ma
terna p iura superius alleg. ¶ Qꝛ in con
trariū fuerūt opi.aliquoꝝ doctoꝝ dicen-
tium:eos nō esse exclusos. Ideo omissis
longis et inextricabilib9 disputationib9:
pro ↄcordia opinionū sequēdo ac ↄcludē
do veritatē vt mihi vr̄: dicatis hoc modo
faciendo duo mēbra ꝙ aut ista filia q̄ re-
nunciauit decessit viuo patre:ꝛ tūc indi-
stincte talis renūciatio nō obstat nepoti.
arg.l.gallus.in prin.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ
l.posthumoꝝ.ff.de iniu.rup.testa.ꝛ instit.
de succes.ab itest.§.cū fili9. Exclusio em̄
matris q̄ decessit in vita illi9 de cui9 suc-
cessiōe agit̄:nō nocet nepotib9.l.si ex pa-
tronis.§.fi.ff.de ꝟ.ob. Nec iuramētū ma
tris dꝫ filiis nocere.l.iij.§.plures.ff.de iu
reiur. Etiā si sint heredes m̄ris ꝑm Bar.
in.d.l.q̄ supstitis. ¶ Preterea renūciatio
matris hꝫ tacitā conditionē.s.si ad ipsam
deferatur hereditas.vnde si dicta ↄditio
nō eueniat:puta qꝛ filia viuo patre decef
sit:ꝛ sic pr̄i succedere non potuit talis re-
nunciatio hr̄ p non facta. Et hec est opi.
cōis doc.cū Bal.quē sequit̄ Pau.in.d.l.
qui superstitis.ff.de acq̄.here.ꝛ Alexā.in
d.l.pactū.C.de colla.vbi Bal.ꝛ in.l.fi.C.
de pac. Aut filia q̄ bonis paternis renun
ciauit supuixit patri:ꝛ demū pr̄e mortuo
decessit. Et tunc est cōsiderandū:aut ne-
pos venit tanq̄ heres matris excluse: et
ex illius persona petit aui successionē: et
tūc nō auditur. Et ita intelligit̄ glo.in.d.
c.quāuis.ꝛ sequit̄ Paul.cōsi.cccxj.incipi.
viso puncto.ꝛ consil.seq. Ubi vero nepos
nō venit tanq̄ heres matris:tūc aut stāt
fratres ipsius matris:ꝛ tūc cū ipsi debeāt
admitti ad talē portionē coꝝ sororis iure
accrescendi:cū sint cōiuncti ꝛ pariter vo-
cati:vt.l.j.C.q̄n non peten.partes peten.
281 accres. Nepos non admittitur† qm̄ ius
accrescendi potentius est q̄ edictum suc
cessoꝝ.vt ē tex.no.quē ibi ad hoc pōde
rauit Bal.in.l.meminim9.ꝟ.si ex secūdo
gradu.C.de legiti.here.facit.l.emācipa-
tis.§.q̄ duos.ff.de ↄta. Ergo cum fratres
veniāt iure accrescēdi excludūt nepotes:
qui veniūt p edictū successoꝝ.vt.l.ij.C.
de succes.edi. Ubi vero nō sunt aliqui fra
tres ipsius matris:sꝫ tantū alij remotio-
res in gradu q̄ nō possunt venire p ius ac
crescēdi ꝑpter gradus disparitatē: tunc
admittitur nepos p successoꝝ edictum
matre eius exclusa: renūciatione: morte:
aut als quouismodo.vt.l.si is qui.in prin
ci.ff.de inofficio.testamen.et dicta.l.ij.de
succes.edic.et.l.j.§.quibus.ff.illo.co.titu.
Quod verū intelligit Bal.in dicta.l.pa-
ctū.in.ij.q.C.de colla.si fuit simplex renū
ciatio:quo casu vt dictū est vocant̄ nepo
tes:secus si fuerit partis debite ꝑceptio.
vt puta qꝛ filia q̄ renūciauit p dote sua ꝛ
portiōe aliquid accepit a pr̄e:nā tūc talis
partis susceptio obstat sequētib9 nepotī
b9nō vi repudiationis:sꝫ vi successionis:

qꝛ succedit filia in pte sua: iō cōsuluit ibi
Bal.ꝙ si pr̄ velit nepotes ex filia nō suc-
ceder faciat:ꝙ filia vocet se ↄtētā sua por
tiōe:ꝛ iuret nō petere aliq̄d pl9. Et hꝫ mō
p notarios cōiter passant̄ instra taliū re-
nunciationū. Si em̄ nō appeat aliq̄ cā re
nūciatiōis:successio deuolueret̄ ad nepo
tes:vt.l.j.C.de succes.edic.etiā si renūcia
ret aliq̄ accepto p sua renūciatiōe.ff.đ ac
q̄.here.l.fuit qđis.ꝛ.ff.si q̄s omis.cau.test.
l.lꝫ.nisi eēt tale datū:qđ deberet in ltima
cōputari.veluti dos ꝛ sit̄ia in.l.qm̄ nouel
la.C.de inof.testa. qm̄ tūc nō eēt noua re
nūciatio:sꝫ ptis.i.ltime ꝑceptio. Quo ca
su nō fieret loc9 seq̄nti in gdu.facit qđ no.
Bar.in.l.j.§.filiū.ff.de bo.pos.ↄ tab. Qđ

282 Etiaꝫ masculi cū iuramento renūciātes a pr̄na successiōe excluduntur.

282 est notādū ꝛ mēti tenēdū. †Hec aūt q̄
dicta sunt de filia renūciāte ꝛ ipsi9 ac suo
rū exclusiōe ꝟa itelligat̄:etiā in mascl'is
renūciātib9 cū eadē sit rō:dū tū renūciēt
cū iuramēto:qꝛ als renūciatio nō valeret
vt dicit Bal.in.d.l.pactū.C.de colla.vbi

283 No.de filio ꝑpter expensas studij renūciāte.

283 in.xj.q.dicit singl'are ꝟbū †ꝙ si fili9 ꝑ
pter expēsas studij renūciaret bōis pr̄nis
sine iuramēto:sꝫ p talē renūciatiōnē a bo
nis nō excludat̄ pr̄nis vt dictū est: tū illa
renūciatio simplex opabit̄:ꝙ talis fili9 te
nebit̄ illas expēsas cōputare in partē suā
ꝛ in legitimā:cū hoc videat̄ tacite actuꝫ.
vt.l.cū quo.§.fi.ff.ad le.fal.q̄ als non ipu
tarent̄. Cū in vita pr̄is fuerint cōsumpte.
Et ita tenet etiā ibi Saly.ꝛ Pau.de cast.

264 An filia q̄ renūciauit sit a feudo ꝛ emphiteosi exclusa.

a ¶ .ff.de ope.libert. de q̄ hr̄ sup ꝟ.si absq̄ liberis moreret̄. ij. in matia vulgaris substitutionis tractando primū effectū illi9 i fine q̄nte limitatiōis.

284 † Sed an ꝑtextu renunciatiōis iurate
dicat̄ exclusus vel filia exclusa a bōis em
phyteotecarijs vel feudalib9.no.Bar.in
a l.ꝛ iurisiurādi.§.si liberi.ff.de ope.liber.[a]
Nā quo ad ꝓpositū nr̄m queadmodū fi
lia cū iuramēto renunciās excludit̄ a pa-
terna hereditate. Ita etiam fili9 ꝛ ceteri
descēdentes masculi:sꝫ de filiab9 iō exē-
pla posui:qꝛ vt plurimū ↄtigit ꝙ filie has
renūciatiōes faciūt cū a parētib9 nuptui
285 tradunt̄. †Quid si filia renūciet bōis
paternis in manib9 vni9 fratris:an talis
renūciatio ꝓsit ipsi soli: an oibus ceteris
fratribus. Videatis Bal.ꝛ postea Alex.
ibi in.l.si actiōe.C.de pact.ꝛ eundē Bal.
in.l.pactū.in.viij.q.C.de colla.ꝛ i aut.no
uissima.C.de inoffi.testa. Et p hec sit vo
bis expedit9 terti9 casus fallētie ꝑncipa-
lis sumpt9 a regula in ꝑn.hui9 notule po
sita:qua dicebat̄ ꝙ filie cū masculis equa
liter parētib9 succedunt, Qm̄ (vt dictum

285 An renūciatio filie i fauorē vni9 fr̄is facta ꝓsit ceteris.

est) fallit si filie renūciauerint successioni
paterne cū iuramēto: quo casu dicunt̄ ex
cluse:ita ꝙ eis obstāte pacto iurato nulla
tenus audient̄ volētes aspirare ad succes
286 sionē renunciatā. † Et hoc sit nūc pro
ↄclusiōe q̄ fallit in casib9 sequentib9. Et
prīo fallit in filia: q̄ post renūciatiōnē iu-
ratam fuit in testō pr̄is heres instituta:qꝛ

286 Uide casus in q̄- b9 filia nō obstāte renunciatiōe iurata succedit: ꝛ primo si fuerit a patre in testō heres instituta.

nō obstāte tali iuramēto poterit ex testō
succedere:qꝛ dicta renūciatio q̄uis iura-
ta solū ipsam excludit a succedēdo pr̄i ab
intestato:nō aūt ex testō. Ita dicit Bal.i
d.l.cū archimedorā.C.vt in pos.lega.ꝛ in
d.l.pactū.in.iij.q.C.de pactis.ꝛ Imol.et
Ludo.in.d.l.q̄ supstitis. ꝛ Bal.in.l.fi.C.
de pactis.ꝟsi. Uenio ad regulā. Et ratio
est multiplex. Primo ne auferat̄ testatori
libera testādi facultas. Scđo qꝛ renūcia-
tio etiā iurata nō trahitur ad ius superue
niēs:vt est casus valde singl'aris in.c.cū
inter. de renū. ꝛ in.l.si patron9 nō aluerit
libertū.ff.de ope.liberto.hꝫ em̄ iuramētū
tacitā cōditionē: scꝫ rebus sic stantib9 vt
l.fi.ff.qui satisda.cogā.ꝛ.l.fi.ff.ad munici-
pa.ꝛ.l.fi.C.de non nume.pecu.ꝛ.c.queād
287 dum.de iureiuran. † Quinimo qđ est 287 Uide pulchre q̄liter renūciatio non trahit̄ ad ius de nouo superueniēs.
forti9 renunciās cum iuramēto iuri quod
habet vel habere sperat:intelligit̄ qđ ha
bere sperat ex causa ꝑterita: ꝛ nō ex cau-
sa futura.vt dicit Barto. in.l.si vxor.§.di
uus.ff.de adul.ꝛ.l.q̄ rome.§. duo fratres.
ff.de verb. obli. Ad hoc facit qđ in simili
cōsuluit Ludo.cōsilio.xxij.ꝛ cōsi.cccccuij.
ꝛ.liij.icipiē.diligēter inspectis. ꝛ Fely.in
ca.si diligenti.penul.col.ꝟsi. Decimo fal
288 lit.de foro cōpe. † Ad hoc facit qđ deci 288 Licētiat9 q̄ iurauit doctoratuꝫ alibi nō assumere pōt alibi ex nouo examie doctorari.
dit Imo.in.d.c.cū inter. ꝙ licentiat9 q̄ iu
rauit alibi nō recipere gradum doctora-
tus:poterit sine metu periurij in alia vni
uersitate doctorari ex nouo examine. Ui-
deatis Bal.in.l.qui indign9.ff.de senato.
ꝛ Jason in.l.nulli.iiij.col.C.de iudi.facit
qđ elegant̄ refert Guido pape.q.cexxviij
fuisse in parlamēto delphinat9 decisūꝫ ꝙ
filia nō obstāte renunciatione sua iurata
petere pōt id qđ pr̄ cui9 bonis renuncia-
uerat ꝑdidit iure disponēte p transitū ad
scđa vota:qđ defert̄ sibi ꝛ suis fratribus
ex primo mr̄imonio natis iuxta.l.femie.
§.illud.C.de secū.nup. que locū habet in
viro secūdo nubēte:sicut i femia ꝑm glo.
ibi:quā sequit̄ Saly.ꝛ cōiter doc. Nō em̄
perdit̄ qđ pater post ea ꝑdidit sua culpa:
ꝑm Bar. i aut.hoc ampli9.C.de fideicō.
q.pe.ꝛ in.l.q̄ rome.§.duo fratres.in fi.pe.
oppo.ff.de ꝟ.obli.qꝛ ad hoc qđ filia renū
ciādo nō cogitauit:nō porrigit̄ quittātia
l.mater.ff.de inoffi.testamen. nec etiā iu-
ramētū.l.fi.ff.q̄ satisd.cog. Uideat̄ eūdē
Guiđ.q.cexxix.facit.l. qui cū tutorib9.§.
j.ff.de transac. Nam cū illud nō esset tem
pore renūciationis sibi debitū nec re:nec
spe:sed sola legis dispositione: vbi ꝛ si ca
sus ↄtingeret. certe nō venit in gn̄ali re-
nūciatiōe:sicut in ea nō venit illđ qđ ꝑdi
tur p coheredē nō implentē patris testa-
toris voluntatē.iuxta aut.hoc ampli9.C.
de fideicō.ꝑm Bar.singulꝛ i.d.l.q̄ rome.
§.duo frēs.in.j.oppo.ff. de verbo.obli.et

clarius habet allegata.q.ccxxviij. Uñ re stat ꝙ pactū de nō succedēdo iuramento firmatū nō impedit iurantē succedere ex testo: sed dumtaxat ab intestato.qḋ pce dit nō solū si filia iurauerit i manib⁹ pa tris: vtputa nō succederet. Sꝫ etiā si iura uerit in manib⁹ prīs ⁊ frm suoꝝ ad eoꝝ de comodū ⁊ vtilitatē etiā prē ꝯsentiēte. Quo casu nō obstāte iuramēto a prē he res instituta cape potit: q̄ vt dictū ē: hec filia agit ex noua cā: de q̄ nō p̄sumit cogi tatū. Preterea q̄ tale iuramentū celetur per patrē filie relaxatū: eā instituēdo qui hoc pōt. glo.est no.in.c. ad nostram.ē.de iureiurā.l.e.ij. Nec obstat ꝙ tale iuramen tum emanauerat ad cōmodū ⁊ vtilitatēꝫ fratrū. Quoniā respōdetur: ꝙ inuito pa tre de cui⁹ hereditate agit tale pactū nō valet: nisi detur perseuerātia patris vsqꝫ ad mortē: sm Bal.in dicto.c. ad nostraꝫ. versi.pone filia. Allegat ad hoc casuꝫ sin gularē in.d.l.fi.C.de pac. ⁊ ibi dicit Bal. ꝙ etiā pactum iuratū de nō succedendo etiā ex testamēto nō p̄iudicat paciscenti: si heres instituat: ne tollat libera facul tas testādi. Nec obstat si dicat ꝙ per ta le pactū non tollit facultas testādi. cum pater possit alios heredes īstituere. Qm̄ illḋ est veꝝ: ꝙ nō tollat testādi facultas: sed bene tolleret libera facultas si paci scentē nō posset instituere: tunc em̄ facul tas nō eēt libera. Uel dicam⁹ sm Ludo. ꝙ pater cōtra pactū iuratum postea filiā instituendo: videtur ei remittere iuramē tū.argumēto.c.p̄terea.de offi.deleg. Qḋ fieri pōt q̄ ille in cuius fauorē est prestitū iuramentū vim obtinet aplici in illud re mittēdo.vt tenet glo.i.l.adigere.ff.de iu re patro.⁊ Jo.and.in.c. p̄terea. de spōsa.

a ¶ ff.ḋ iureiur. de q̄ plene.j. super verbo. testm̄.j. in xij. casu fallentie.

a ⁊ Bar.in.l.labeo.ff.de iureiurā.[a] Et talis filia sic per patrem instituta habebit he reditatē etiā ex testamēto min⁹ solēni: vt ibi dixi: ita ꝙ in p̄senti regno ex gñali cō suetudine in talē filiā ipso iure trāsit pos sessio sine apprehēsiōe: de q̄ ꝯsuetudie vi debitis in ꝟbo: Mortuo aūt testatore.ij.

289 Iurametum nō firmat ꝯtc⁹ infideliū.

289 ¶†Scḋo fallit in iudeo vel heretico renunciāte cū iuramento nō roborat. Qꝛ in iudeis ⁊ infidelib⁹ nō cadūt ista sacra mentalia.per.l.ij.C.de hereti.⁊ ita tenuit Bal.in.§.item sacra.in titu.de pace iura. firman. Preterea rō dicti ca.q̄uis.in eis locū non hꝫ: cū solum hec dispositio ema nauerit ad euitandū dispendiū eterne sa lutis: qḋ cessat in iudeo ⁊ heretico: q̄ sunt perditi.c.ita quorundā.j.de iudeis. Ideo ad talem obseruantiā non sunt cogendi. Preterea papa nō cogit hebreos quo ad ea que respiciunt fauorē anime.c. qui syn cera.⁊.c.de iudeis.v.distinc. hinc dicitur ꝙ nō artantur cōstitutiōibus canonicis: quia foris sunt.c.gaudemus. de diuor.c. multi.ij.q.j.facit qḋ no.in.c.j.de vsur.lib. vj. Et hec est cōmunis opi.licet Ludo.in dicta.l.qui superstitis. per multas ratio

290 Renūciatio iurata eū nō ligat q̄ p̄u⁹ nō renūciare iurauerat.

290 nes tenuerit contrariū. ¶† Tertio fal lit vbi filia p̄mo iurasset se nō facturam pactum de nō succedēdo: nec se renūcia turam: nā cum tali iuramēto p̄mo cōcur rit dispositio iuris cōmunis infirmantis pactū de nō succedēdo: ⁊ impedit domi nij translationē. Ut dicaꝫ infra. testm̄.iij. Ergo scḋm iuramentū de nō succedēdo postea prestitū: cū sit cōtrariū p̄mo iura mento licito nō obligat.c.eam te. de iure iurā. Ita dicit glo. singularis in.c.lꝫ mu lieres.de iureiurā.li. vj. vbi dicit ꝙ si mu lier p̄mo iurat nō cōsentire alienationi rei dotalis: si postea cū iuramento cōsen tiat: nō valet alienatio. Pro quo videt ca sus in.c.intellecto.de iureiurā.hoc seq̄tur Bal.⁊ firmat Ludo.in.d.l.q̄ sup̄stitis.fa cit qḋ no. Spe.in ti.de emp.⁊ vē.§. tertio loco.ꝟsi. Et no.gñale. ⁊ Jo.and.in.c.cuꝫ cōtingat. de iureiur. vbi dicit minorē nō posse alienare sine decreto: quātūcūqꝫ iu ret.si p̄u⁹ iurauerat nō alienare absqꝫ de creto. Hāc sniam etiā tꝫ Alexā.in.d.l.sti pulatio hoc mō ꝯcepta.ff.de ꝟ. obli.glo.

291 Nota duplicē limitationē ad glo.singularē i.c. licet.de iureiur.li.vj.

291 in.d.c.licet. ¶†Quāquidē glo. vltra ip sum limitabitis dupli̇r. Pr̄io dicatis illaꝫ glo.in.d.c.licet.habere locū vbi p̄mū iu ramentū fuisset p̄stitū in manib⁹ alicui⁹: ⁊ ad illi⁹ cōmodū. vt patet i.d.c.itellecto. vbi rex iurauerat in manib⁹ reipublice re gni: ⁊ ad illi⁹ cōmodū iura regni nō alie nare. Sec⁹ eēt si gñalr̄ ⁊ in nulli⁹ manib⁹ foret p̄stitū. quo casu nulli alteri facit p̄iu diciū dictū iuramētū. quinimo scḋꝫ iura mentū p̄ualebit. Ita singulariter deter minat Bal.limitādo dictā gl. i.c.veniēs. ppe fi.de iureiu.⁊ i aut.sacra.ꝟsi. vlteri⁹ q̄ro.C.si aduer.vē.⁊ ibi pulchra. Scḋo li mitabitis dictā glo.hēre locū: vbicūqꝫ il le cui p̄stat scḋꝫ iuramētū sciret istū scḋo loco iurātē p̄u⁹ iurasse ꝯtrīū: quo casu non valet scḋm iuramētū: sicut cōtingit in.d. c.intellecto. vbi ille cui res regni aliena bat cū iuramento sciebat aut scire debe bat: dictū regē p̄u⁹ ꝯtrīū iurasse. Qḋ iura mentū a regib⁹ ⁊ ceteris admīstratorib⁹ solitū est p̄stari palā ⁊ publice tpe corona tiōis. Ita ꝙ nullus p̄sumit hoc ignorare. facit.c.si q̄s pbroꝝ. de re.ec.non alie. vbi p̄mū iuramētū a p̄lato p̄stitū de nō alie nādo est de iure cōi ⁊ oib⁹ notū: ⁊ sic de rogās scḋo iuramēto in alienatiōe p̄stito. Sec⁹ aūt foret: si ille cui p̄stabat scḋꝫ iu ramētū ignorasset istū sibi scḋo iurātem p̄u⁹ iurasse ꝯtrīū: quo casu scḋm iuramētū p̄ualet: ne det facultas decipiēdi: ⁊ locus fraudis relinquat. Ita singulariter dicit

Bal.in.c.cū ꝯtingat.vij.col.de iureiur.et p̄terea hoc idē tenuit ipsemet Bal.in.l.si p̄diū.in fi.C.de iure dot.in.ij.lectu.q̄ bis legit illā rubricā ⁊ plures alias de quinto lib.C.⁊ id idē p̄ius tenuerat Jo.fa.in. §. l.ij.col.insti.q̄b⁹ alie.nō licet.dicēs caute lam gl.in.d.c.licet nō esse tutā in foro ani me: immo plures p̄cipitauit in infernū vi deatis eū ibi: q̄ prudēter loquitur et hec nota pro intellectu gl.in.d.c.lꝫ.q̄ cottidia

292 Filia impubes q̄ renūciauit nō ligat iuramento.

292 na est tā i scholis: q̄ꝫ curijs. ¶†Quar to fallit in filia impubere: q̄ nō obstāte re nūciatione.prīnā petere poterit heredita tē: ⁊ rō est.q̄ iuramētū hr̄e dꝫ tres comi tes.s.ꝟitatē: iudiciū: ⁊ iustitiā.c. aīaduer tēdū.xxij.q.ij.gl.in aut.qḋ eis.C. ḋ nup. ⁊ in.c.⁊ si xp̄s.de iureiur. Quequidē tria nō cadūt in pupillo: p̄sertim iudiciū: cū ta les careāt iudicio.i.discretione.insti.q̄b⁹ nō est pmis.face.testa.§.p̄terea.vbi dr̄: ꝙ pupill⁹ caret iudicio rōnis. Et hoc indu bitāter ꝓcedit in pupillo doli nō capace: ita ꝙ in eo non hꝫ locū dispositio dicti.c. q̄uis. Sꝫ dūtaxat hꝫ locum in pubere ⁊ adulto iuxta no.in.d.aut.sacra puberꝝ. p Bar.idē dicūt alio i filia renūciāte absqꝫ dote: vt i ea nō habeat locū dispositio di cti.c.q̄uis.p tex.ibi dū dicit: dote ꝯtēta. sed tutior est snia ꝯtrīa: attēta rōne dicti.c. q̄ tale iuramentū etiā absqꝫ dote pōt ser

293 Filia nō obstāte renūciatione petere pōt ꝙ congrue dotet

293 uari sine iteritu salutis eterne. ¶† Po terit tñ filia agere vt legitime dotet. per l.fi.⁊ ibi Bal.C.de dotis ꝓmis.et nedū a prē: sꝫ etiā ab ei⁹ heredib⁹: ad quos tale onus dotādi trāsit. Nā in gñali renūcia tione hereditatis nō intelligit renūciatū esse iuri petēde dotis.ita ꝯsuluit Pau.cō silio.cxxxj. icipieñ.licet dña lisia.facit qḋ idē Pau.ꝯsuluit ꝯsi.ccxxxiij.vbi dicit: ꝙ in gñali quittatione oīm legatoꝝ sibi de bitoꝝ nō includit legatuꝫ dotis. Qꝛ dos succedit loco legitie.vt no.Cyn⁹.i.l. san cim⁹.C.de nup.⁊ Bar.i.l.titio cētū.§.ti tio gñō.ff.de ꝯdi.⁊ demō: sꝫ gñalis renū ciatio non trahit ad legitimā q̄min⁹ peti possit vt voluit Guil.de cug.⁊ Ang.in.l. de his.ff.de trāsac.p.l.si qñ.§.⁊ gñaliter. C.de inof.test. Qꝛ deficit in tali renūcia tione specialis cōsensus: q̄ req̄rit p dictū §.⁊ gñalr̄. Qḋ intelligatis verū: nisi talis

294 Iuramentum vim habet specifici cōsensus ⁊ q̄liter hoc intelligitur.

294 renūciatio esset iurata. ¶† Quo casu etiā ꝯprehēderet legitimā: cū iuramentū habeat vim specialis ⁊ specifici ꝯsensus. vt elegāter determinat Bal.i.l.j.C.ꝯmo dati.p.l.cū pr̄.§.fili⁹ matrē.ff.de le.ij. de cui⁹ dicti itellectu videatis Sali.i. d. l.j. C.ꝯmodati.et ita i ꝓprijs termis tenuit Ludo.i.l.j.§.si q̄s ita.ff.de ꝟ.ob. ⁊ consu luit Ang.ꝯsi.ccxxiij.i fi.incipieñ. Casus talis est.⁊ Jason in.d.§.⁊ gñaliter. ⁊ in.l. sed ⁊ si quis.§.quesituꝫ.ff. si quis cautio.

Et hoc intelligatis veꝝ: ꝙ iuramētū vim hꝫ cōsensus specifici ⁊ specialis: vbi ꝯsen sus adest i gñe: vt in casu nr̄o vbi filia ge neraliter ꝯsentijt renūciare bonis prīnis. Quo casu si renūciauit cū iuramēto tale iuramētū supplet clausulā specificā: ac si expresse renūciasset legitime: ⁊ ac si certio rata fuisset de inualiditate simplicis re nūciationis sm Guido.pape. q. ccxxvij. vbi pulchre. et ita intelligunt p̄dicta sm Imo.in.c.j.ē.de cōmo. Sꝫ vbi cōsensus nō intercessit saltē i gñe tūc iuramētū nō supplet.q̄ hoc esset supplere nō ꝯsensum specificū: sꝫ totū ꝯsensuꝫ: qḋ fieri nō pōt. vt pulchre ꝯsuluit Barba.in scḋo volumi ne ꝯsilioꝝ ꝯsil.lv.pe.col.vbi ponit exem pluꝫ si quis trāsigēdo quittaret: seu renū ciaret iuri sibi ex testamēto cōpetēti: non visis verbis testamēti vt.d.l.de his. vñ cū hoc casu deficiat oīno cōsensus: cū nō dicat q̄s ꝯsentire his: q̄ nō vidit: nec cogi tauit.tale iuramētū nihil operabit. de q̄ tñ latius dicā.j.e.sup ꝟbo: si absqꝫ liberis moreret.j.in materia fideicōmissarie sub stitutionis. Et ibi videbitis an hoc sit ve rū. Subdit ibi idē Barba.in dicto ꝯsilio vnū mirabile in casu nr̄o: ꝙ vbicūqꝫ spe cialis ⁊ specific⁹ ꝯsensus in aliq̄ actu req̄ rit p forma: iuramentū non supplet vim clausule specifice: ex q̄ ꝯcludit. Qḋ cū in casu nr̄o.d.l.si qñ.§.⁊ gñaliter pro forma disponat: ꝙ in renūciatione fiat specialis mētio de legitima: sequit: ꝙ nō sufficit ge neralis renūciatio iurata: adeo ꝙ si fili⁹ a prē heres institutus ⁊ hereditatē restitue re grauat⁹ gñaliter ꝓmiserit: et iurauerit testamentū implere paternū: ⁊ singula in testamēto cōtēta: nō ꝓhibet petere legi timā: nec trebellianicā: cū vtraqꝫ specialē renunciationē req̄rat. vt. d. §. ⁊ gñaliter. iūcto.§.si vero expressuꝫ.vbi Ang. i aut. de heredi.⁊ fal.⁊ clare decidit Guido pa pe.q.ccccxxvij.nā quoties lex in aliq̄ actu certā req̄rit solennitatē: al's annullat actū ipso iure: talis lex videt tradere formam substātialē.sicut facit tex.in.d.§. ⁊ gñali ter.ita elegāter dat formā cognoscēdi for

a mam actus. Bal.in.c.j.q̄ succes.tencan.[a] Quare hūc passum cogitādū vobis relin quo.q̄ idē Barba. in.j.parte consilioꝝ. consilio.xxv.ix. et.x.colū.sentit cōtrariū.

a ¶ Qui successo. teneant de q̄ latius sup verbo: i codē testō relinquens.j. versi.tertia questio nullam hꝫ dubitationeꝫ ⁊c.et versi. iij. limitat Bal.⁊c.

295 ¶† Unū tñ mēti tenebitis: ꝙ iuramen tum lꝫ suppleat ꝯsensum specificū ipsius iurātis: nō tñ supplet cōsensum alteri⁹ q̄ forte in actu hꝫ necesse consentire. Sicut pater in donatione aduentitioꝝ filij sm glo.vbi Sali.in.l.fiñ.§. filijs.C. de bo.q̄ libe.⁊ idē puto in casu.l.si curatorē.C.de

296 Portio filie renūciātis ptinet heredi vniuersali q̄uis extraneo.

296 in integ.resti.minoꝝ. ¶† Et intantuꝫ filia que cū iuramēto renunciat excludit a petēdo legitimā: ꝙ etiā illa legitia non

Universidad de De… Biblioteca

accrescet alteri filio nō repudiāti per edi-
ctū quā.nō petē.ptes nō petē.accres. Et
rō est:q2 dicta renūciatio nō est mera re-
pudiatio. Sed quedā satisfactio cōtēpla
tione dotis facta. Sed remanebit legiti
ma filie renūciātis heredi vniuersali ipi⁹
patris iure representationis.ita elegāter
determinat Bar.per illū tex.in.l. duob⁹.
ff.de lega.j.⁊ in.l.si pacto.C.de pac.⁊ cō-
suluit Pau.ɔsi.cv.circa fiñ. Q2 in dubio
pater a filia exigēdo iuramentū videtur
suo heredi ꝓspexisse:⁊ substitutis: q̄uis
extraneis.ſm Guido pape.q.ccxxx. ma-
gis q̄ ꝓpriis filiis vniuersaliter nō insti-
tutis. ¶ Unū tñ mēti tenēdū no. Jmol.i
d.l.supstitis.ꝙ si filia renūciasset dotiꝫ iu
ri petē de dotis⁊ alimētoꝝ.tale iuramētū
297 nō teneret.ſm eū.¶†Quinto fallit in
filia renūciāte pr̄i fauore fratrū: q̄ postea
viuo adhuc pr̄e decesserūt. Quo casu fi-
lia nō obstāte renūciatiōe iurata admit-
tet ad bona pr̄na:ita dicit Bal.in.d.l.pa
ctū.in.iij.q.C.de colla.p.l.iubem⁹.C.ad
velleia.⁊ ibi in.d.l.pactū. hoc sequit Sa
li.⁊ Jmol.⁊ Ludo.in.d.l.q̄ supstitis.⁊ idē
si filius pr̄i renūciasset salua legitima suc
cessione:de q̄ p Bar.⁊ doc.in.d.l.fi.C. de
298 pac.⁊ clare p Guido.pape.q.cxcij. †q2
tūc satis videt masculoꝝ fauore solū re-
nūciasse:cetera videatis p Geminianū:⁊
Georgiū.in.d.c.q̄uis.Bal.⁊ Salic.in.d.
l.pactū.⁊.l.fi.C.de pac.vbi ponūt multos
alios casus in q̄b⁹ nō hꝫ locuꝫ dispositio
dicti.c.q̄uis.seu saltē in eis peti pōt abso
lutio a iuramēto:de quo dicatis vt ibi p
299 eos. ¶†Sꝫ an ep̄s absoluere possit a
iuramēto parte aduersa nō vocata. in ca
su q̄ relaxari dꝫ. Uideatis Pañ.i.c.j.⁊.ij.
de iureiurā. vbi ɔcludit ꝙ nō regulariter
Jdē tꝫ Pe.de anch.ɔsil.cxcix.⁊ de zaba-
rel.ɔs.xxxv.iiij.col. Sed Pau.ꝫnū cōsu-
luit:⁊ latissime ɔs.ccxvj.dicēs iuramentū
tolli posse sine partis vocatione. Sed cō
cordate eos vt pulchre p Oldra. ɔsi.cxx.
vbi elegāter loquit:⁊ breuiter tāgit veri-
tatē equam:lꝫ Jason.in.l.nec q̄cq̄.§.vbi
decretū.xij.col.ff.de offi.ꝓcōsu.teneat in
distincte partis vocatione eē necessariā.
⁊ idē Pañ.in.c.q̄to.de iureiur.⁊.d.c.qua
frōte.v.col.in fi.de app.⁊ etiā partis voca
tionē fore necessariā tꝫ De ferrariis i sua
practica.i libello iuramēti qd̄ p̄stat a par
te parti. Et ɔsuluit plene Alex.in.iij. par
te.ɔsi.ccxxij.incipieñ.visa facti narratio-
ne.iij.col.ɔfirmādo opinionē Pañ.et se-
quētiū.idē Barbati⁹.i.ij.parte.ɔs.xxiiij.
viij. colū. ⁊ Guido pape ponit latissime
q.cxj. Cū ɔsiliū Oldra.dictum practicat
in partib⁹ istis.⁊ si bñ pōderet consilium
Pau.idē sentit qd̄ Oldra. veꝫ ꝙ si petat
iuramentū relaxari vt p hoc obligatio q̄

297 De filia renūciāte fauore fratruꝫ qui postea moriuntur.

298 Filia renūcians salua legitima successione satis videt fauore masculorum renunciasse.

299 An ep̄s relaxare possit iuramētū p- te nō vocata ⁊ audita

contracta est tollat:⁊ instr̄m cācellet ac si
iuratū non fuisset partis vocatio necessa
ria est. Si aūt petat relaxari ad soluꝫ ha
bilitādum psonā vt iuramēto nō obstāte
possit doluꝫ fraudē vel metum detegere
ipsi⁹ ɔct⁹ q2 tūc de grādi nō agit preiudi
cio ipsi⁹ creditoris:nō est necessaria par-
tis vocatio cū sibi remaneat adhuc facul
tas defendendi ɔctū. Et idē foret vbi no
torie ɔstaret iuramētū continere in se tur
pitudinē ex pte recipiētis:ita ꝙ credito-
ri nulla cōpeteret in ɔtrariū exceptio ſm
Pañ.in.d.c.j.de iureiur.de q̄ videatis.q.
capelle.lxij.⁊ Guido.pape.q cxl.⁊.ccxxv.
a cū duab⁹ sequentib⁹.[a] Jnter q̄ vnū mē-
ti cōmendabitis:ꝙ ex iuramento cōpetit
pti cui iuratū est exceptio litis finite oēm
impediēs litis ingressum: ita ꝙ si filia q̄
renūciauit cū iuramēto petat pr̄nā here-
ditatē:repellit ab ingressu litis opposita
p heredes pr̄is exceptiōe iuramēti:q̄ im
pedit litis cōtestationē. ita ꝙ ampli⁹ nō
queret an bñ renūciatū fuerit. Sed dūta
xat an filia agēs iurauerit:vt in.§.item si
quis postulāte.insti.de act. ita eleganter
determinat Bal.in.l.postq̄.C.de pactis.
⁊ in.c.j.de iureiur.⁊ idē Bal.in ti.de pace
constan.in fi.super ꝟbo:nolentib⁹. Laus
honor gloria gratiarum actio sint chri-
sto iesu in seculorum secula.

a ¶ Cum duabus sequentibus de efficacia iuramenti extraiudicialis plene habetur super ꝟbo: testm̄.iij.

SEd quia in hac mate-
ria successionū post li-
beros et ceteros descē
dentes secunda cā est
parentū et ascendētiū.
l.nā ⁊ si parentibus. ff.
de inof.test.de quibus
secundo loco presumit
Raynutius cogitasse. Jdcirco cum alios
ascēdentes nō haberet subditur.in tex.

1 Atrem insuper cleram. †Ex hoc text. vt ex seqntib⁹ ap-
paret:habetis ꝙ aliquis nō prohibet te-
stari:etiā si matrē habeat cum mater nō
habeat filios in potestate.insti. de adop.
§.femine:nisi esset statutū aut cōsuetudo
in ciuitate:ꝙ post mortē patris fili⁹ rein-
cideret in potestatē matris. Q̄m tunc ha

1 Pōt vnusquisq̄ testari ēt si matrē habeat

a ¶ ff. eo. ti.qd̄ qualiter intelligat plene habet sup ꝟbo si absq̄ liberis moreret. j. in materia pupillaris substi.⁊ tertio requisito eiusdeꝫ.

2 Testamentū filij in ptāte patris constituti factū ē nullum.

3 Presumitur quis in dubio esse in potestate patris.

4 Ex sola cōi opiñ.et reputatiōe nunq̄ fili⁹ presumitur emancipatus vel als sui iurꝫ eē.

bens matrē testari non posset:cū nō esset
a sui iuris.vt.l.qui in potestate.ff.cod. tit.[a]
2 ¶†Si iste raynutius testator patrē ha-
buisset tēpore cōditi testamēti in cui⁹ po
testate fuisset testamentū eius nō valuis-
set.vt.d.l.qui in potestate.insti.quib⁹non
3 est pmissum face.testa.§.j. ¶†Et in du-
bio semp filius esse p̄sumitur in potesta-
te patris. Nā hec duo sunt vera. Prio ꝙ
pater alicuius semp viuere presumitur si
nō probet mortuus. Cuꝫ in dubio q̄libet
viuere presumat vsq̄ ad centum annos.
Preterea q̄s semp presumitur esse in pa-
tris potestate:donec ꝓbet emancipatus.
vt ꝓbat tex.melior de iure in.l. si emanci
pati.dū dicit:teq̄ emācipatū probatum
fuerit.C.de colla. quē ad hoc notāt Ful-
go. Ludo.⁊ Alexā.ibi:facit. l. si filius. ff.
de ꝓba. Nā emācipatio est facti:que nū-
q̄ presumitur nisi probetur. Et preterea
semper presumitur primeuus nature sta-
tus durare:in quo filius est nat⁹: scilicet
4 in patria potestate†quod est verū etiam
posito ꝙ filius esset et reperiretur in pos-
sessione sui iuris. Et sic talis possessio nō
releuaret possessorem ab onere probandi
titulum possessionis.scilicet emancipatio
nem.ſm glo.in.l.sicuti.§. si queratur.ff.si
serui.vendi.⁊ ita tenet Pe.Bal. et Alex.
in.l.titia.ff.sol. ma.immo plus dicit Bal.
in.l.ij.in fi.C.de senten. quem sequit Ale
xan.in.l.j.C.eo.ꝙ licet filiusfamilias com
muni opinione reputaretur sui iuris pu-
ta emancipatus:vel ꝙ ei⁹ pater erat mor
tuus:propter hoc non valeret testamen-
tum per ipsum factum.quia licet commu
nis reputatio quo ad testes sufficiat ad
testamenti validitatem:vt.d.l.j.tamē nō
sufficeret ad testatorem habilitandū:cuꝫ
eo tunc in substantia testamenti sit defe-
ctus qui grauior est ſm eū. Nec ob. glos.
in.l.q̄uis.C.de edicto diui adria. tollen.
quia loquitur vbi agitur ex testamēto iu
dicio possessorio et summario: quo casu
sufficit reputatio et communis opi. Sed
vbi ageret iudicio petitorio de testamen
ti validitate:non sufficeret: vt sentit illa
glo.et Jason in dicta.l.j.iij.colum.et ple-
ne in.l.barbarius vij.colū.ff.de offic.pre
5 to.†nisi filius seorsum a patre habitasset
per decem annos: quia tunc presumeret
emancipatus ex lapsu decennij. Si hoc
allegaret:scilicet fuisse emācipatū. Quia
ex lapsu temporis tanti presumitur de fi.
allegato ſm Bald.ita in propriis termi-
nis decidentem in.l.post morteꝫ ad fi. ff.
de adop.facit tex.i.l. iij.ff.ad maced.⁊ in
l.j.in verbo:diu passus.C.de patri. pote-
state. Et ita est intelligenda glo.fi.in.d.l.
titia.ſm Jason.in dicta.l. si emancipati.
de colla. ¶ Restat ergo ꝙ testamentum

5 Qui decēnio seorsuꝫ a patre habitauit presumitur emācipat⁹.

filijfamilias est nullū: obstāte pr̄ia ptāte:
q̄uis factū esset inter liberos testatoris.
ſm Bal.in repeti.l.j.C.de sacrosan.ecc.⁊
no.in.l.hac ɔsultissima.§.ex impfecto.C.
6 eo. ¶†Q̄d intelligatis verū:nisi habuis
set peculiū castrense:q2 forte erat miles:q̄
in illo habet pro patrefamilias.l.ij.ff.ad
mace.⁊ insti.quib⁹ nō est pmis.face.testa.
7 §.j. ¶†Uel nisi habuisset peculiū quasi
castrēse:vt q2 forte erat doctor:vel aduo-
a catus[a]:aut notari⁹ de publico stipēdiat⁹:
ꝓut plene decidit.in.l.fi.C.de inoffi.test.
Q̄m illi de tali peculio testari pñt: cū in
his de patria ptāte nō curet:vt dictis iu-
8 rib⁹.†Maxime doc.militib⁹ eq̄parati:q2
p adeptionē gradus doctoralis nobilita
tem ⁊ militiā acquisiuerūt.l. puidēdū.C.
de posthi.ſm Bar.in pemio.C.⁊.ff.⁊ Pa
nor.in.c.j.de dona. Quinimmo docto.ab
ipso imperatore vocant sui parētes.vt de
vlpiano legit in.l.ex diui pij.C.loca.iun-
cta.l.diuo marco.C.de q̄ōni. Ex quo vo-
cant honorati ⁊ celsiores viri:q̄b⁹ ingre-
diendi secreta p̄ncipis facultas p̄bet: ⁊ q̄
a p̄sidibus:nō fratres:sꝫ pr̄es appellant.
Necnō vehiculo aureo vtunt:etiā hodie
sup mula strator freno deauratis portāt.
l.ij.⁊ fi.C.de offi.diuer.iu.⁊.l.j.C.de vehi.
hono.li.xij.de q̄b⁹ ⁊ ceterꝭ eoꝝ p̄uilegiis
scripsit Ang.in.§.suspect⁹.insti.de suspe.
9 tuto.†qd̄ de solis doc.in vniuersitate ap-
b probata regētib⁹ actuq̄ docētib⁹[b] intelli
git:q̄ si.xx.ann. legerit comites efficiūt.
l.j.C.de pfes.q̄ in vrbe ɔstā.degūt.li.xij.
⁊ nō de aliis docto.q̄ solū vt eoꝝ dilatēt
philateria ⁊ salutatiōes in foro ac p̄mos
accubitus in cena ɔsequant ꝓ solo fastu
ꝓmouent:q̄b⁹ p̄uilegia doctoꝝ nō cōpe
tūt ſm Bar.in.l.medicos.C.d pfes.⁊ me.
li.x.⁊ Ang.in.§.itē rome.insti.de excu.tu.
10 ¶†Sicut nec militib⁹[c] nr̄i tpis priuile-
c gia cōpetūt militaria ad pōpā potius:q̄
ꝓ tuitiōe reipu.deauratꝭ ſm Cy.⁊ Sali.
in.l.j.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ Ang.i.§.illis
autē.instit.de test.mi.⁊ Pañ.h sup gl.iij.
Uñ restat filiosfami.de castrēsi vel quasi
11 castrensi peculio testari posse. ¶†Sꝫ te-
stari nō possūt filijfami.de peculio ꝓfecti
tio.i.de bonis ex paterna substātia ꝓue-
nientib⁹:nec etiam testari pñt de peculio
aduētitio ꝓpriis laborib⁹ aut ꝓspera for
tuna ꝓueniēte:nec de peculio paganico
per filios paganice.i.ex arte mechanica
acq̄sito. Jn q̄b⁹.s.aduētitio ⁊ paganico
peculiis:pr̄ hꝫ vsumfru.⁊ fili⁹ solā ꝓprie-
tatē:de qua etiā testari nō pōt ēt de ɔsen
su pr̄is. Nec als disponere interuiuos sine
patris cōsensu:etiā si disponeret cū iura-
mento.vt.l.fi.§.fili⁹.⁊ ibi glo.Bal.⁊ Sa-
12 lice.C.de bo.que libe. ¶†Nec tale testa
mentum nulliter factū reconualesceret p

6 Filiusfamil. testari pōt de peculio castrēsi vel quasi castrēsi.

a ¶ Uel aduocat⁹. q̄ preferat doctor vel miles:vide j.sup ꝟbo: testm̄.j.i.ix fallentia.

9 Soli doctores regētes gaudēt doctorū priuilegio.

b ¶ Actuq̄ docentib⁹. de quo vid plen⁹ sup ꝟbo:⁊ vxorē noie adelasiā.in pmo p̄ncipali arti.in v.decisiōe.

10 Milites hui⁹ tpis nō gaudēt militū p̄uilegio.

c ¶ Sicut nec militib⁹. Ut etiā p̄e dr̄ sup ꝟbo:testm̄ j.in.ix.casu fall.

11 De aliis q̄ castrēsibus vel q̄si nō potest filiusfami. testari.

12 An testamētū p filiūfami.factuꝫ possit reconualescere p superuenietiā libertatis.

Universidad de ... Biblioteca

superuenientia libertatis:puta si testator
filius efficeret sui iuris post testamētū fa
ctū:per emācipationē aut mortē natura=
lem sui pris ꝓmorientis.l.j.§.sed si fili⁹.ff.
de leg.iij. Nā lʒ testamētū morte testato
ris ꝯfirmet adeo ꝙ quo ad ei⁹ validitatē
maxime attēdit tps mortis testatoris. c.
cū marthe.de cele.mis. ꝓ qđ videbat te=
stamētū valere:vbi testator tpe sue mor=
tis:ꝛ sic tpe quo testamētū cōfirmari dʒ
reperit sui iuris:tñ hoc verū nō hʒ:vbi te
stamētū fuit ab initio fundit⁹ nullū:vt i ꝓ
posito facit tex.in.c.nō firmat.de reg. iu.
li.vj.Sed fideicōmissum alibi ꝙꝫ in testō
relictū bñ ꝯfirmaret:si fideicōmittēs fi=
lius tpe mortis reperiret sui iuris. vt di=

13 An alienatio per filiūfa. facta reconualescat supuenientē i eo libertate a pria ptāte.

13 cto.§.sʒ si fili⁹.¶†Idē puto in donatio=
ne:q̄ facta a filio viuēte pre nō valet:etiā
cū iuramēto sicut nō valeret facta per ꝓ
digū.vt.d.l.fi.§.filijs.vbi hoc tʒ gl.Bal.
ꝛ doc.C.de bo.q̄ libe.ꝛ spec.ti. de actore.
§.j.Tamen talis donatio per mortez pa
tris superuenientem confirmabit ꝛ vali=
dabit:ꝑ ea q̄ pulchre decidit Bar.in.l.cū
vir.ff.de vsuc.ꝛ Pañ.in.c.cū ex officij.de
ꝑscrip.vbi supuenientia iuris validat alie
nationē:q̄ de se nulla erat ꝓpter defectū
iuris in alienante tpe alienatiōis sicut di
ctum est in fideicōmisso alibi ꝙꝫ in testa=
mēto relicto.Et idē forte esset si fili⁹ post
donationē a se nulliter factā emāciparet
q̄ donatio ꝯfirmaret: per ea q̄ dicunt in
l.siue emancipatis.C. de dona.ꝛ pulchre
Iason.in.l.diuortio.§.j.iij.colū.ff.so.ma.

14 Filius testari non pōt etiā de bonis in q̄bus pater nō hʒ vsumfructum.

14 ¶†Plus dico:ꝙ etiā nō poterit fili⁹ te
stari de bonis aduētitijs:in q̄b⁹ pr nō hʒ
vsumfructū q̄ plene ponunt ꝑ tex.ꝛ gl.in
aut.ex ipsis.cū se.C.de bo.q̄ liber. Nā lʒ
plures famosi doc.ꝯsuluerint filiūfa.in ta
libus testari posse:multas adducēdo rō=
nes:q̄b⁹ facile rñderi posset. Tñ veritas
mihi videt esse:ꝙ testamētū etiā in tali=
bus nihil valeat. ¶Primo q̄ si specia=
le est in his aduentitijs q̄ filio ꝓueniunt
ex ꝑncipis largitione:in q̄b⁹ pr nō habet
vsumfructū:vt in his testari possit ꝑ tex.
singularē.in.l.cū multa.ibi:ad instar ca=
stren.peculij.C.de bo.q̄ li.Ergo in ꝯtrariū
est ius cōe in alijs in q̄b⁹ pr nō hʒ vsum=
fructū ex ꝑncipis largitione nō ꝓueniē.
arg.l.ius singulare.ff.de legib⁹.¶Scđo
q̄ speciale est in pbr̄o:vt ille i aduētitijs
testet. Casus ē singular i aut.pbr̄os.C.
de epis.ꝛ cle.vt.j.latius dicetur. Ergo in
alijs personis ius cōe est in contrarium.
¶Tertio quia ratio que ponit in . d.l.fi.
§.filijs.C.de bo.q̄ lib.quare filius testari
non potest in aduentitijs:in quibus pa=
ter habet vsumfructum est:ne filij iuue=
nili calore bona ꝓpria ꝯsumētes pri no=
ceāt:q̄ eos postea alere cogat ad egesta=

tem deductos.l.si q̄s a liberis.ff.de libe.
ag.Sʒ hec ratio ita locū hʒ in his aduē=
titijs:in quib⁹ patri nō querit vsusfruct⁹.
Cū igit eadē sit rō:eadē etiā erit iuris di
spositio.ar.l.illud.ff.ad le.aql.ꝛ.l.adigere
§.quis.ff.de iurepatro. Nec ob.si dicat:
ꝙ ratio q̄ militat in filijs cōtrahentibus:
de quib⁹ loquit dictus.§.filijs. Non sibi
vēdicat locum in filijs testātib⁹.Cū post
testm̄ ꝛ eoꝝ mortē nō habeat pr eos ne=
cesse alere.Q̄r rñdeo: ꝙ lʒ ratio tunc non
haberet locū in persona filij iam mortui:
nihilomin⁹ tamē verificari poterit in ꝑso
na nepotis ex filio mortuo remanētis:quē
sicut filiū auus alere cogit in egestate cō
stitutū . vt.d.l.si quis a liberis.§.vtraqʒ.
15 ¶Quarto hoc ꝓbat : † q̄ quēadmodū
qñ vsusfruct⁹ aduentitioꝝ est ipsi⁹ pris:
no potest ipse fili⁹ testari in ꝓprietate: q̄
est sua . vt.d.§.filijs. Ita etiā nō vr posse
cū vsusfructus ꝛ proprietas sua sint:ꝛ qđ
iuris est de parte quo ad partē:idē de to
to quo ad totū.ar.l.q̄ de tota.ff.de rei ven
di.ꝛ.ff.de vsu.l.qui semisses.¶Nō ob.si
dicat:ꝙ ideo fili⁹ testari nō potest qñ pa
ter hʒ vsumfructū:q̄ tūc pater est bonoꝝ
administrator legitim⁹:qđ sec⁹ est qñ nō
habet vsumfructū.Q̄m rñdetur:ꝙ nō est
bona cōsequētia.Cū scđm hoc sequeret:
ꝙ cū curator bonoꝝ adulti sit eius legiti
mus administrator:ꝙ adultus testari nō
posset.qđ est falsum.q̄ immo potest.vt.l.
cū pater.§.curatoris.ff.de leg.ij.ff.de li=
be.lega.l.aurelio.§.gaius.Et per has ra
tiones ꝛ plures alias ꝑm hāc opi.cōsuluit
Ludo.scholaris existens ꝛ fuit eius ꝑmū
consiliū: ꝓut ipse refert in repeti.aut.sitr
C.ad le.falci.col.xxxiij.Ex premissis ha=
betis filium testari posse in castrensi vel
quasi castrensi peculio.Cū in illis habeat
ꝓ patrefamilias.vt dicit tert.in.l.ij.ff.ad
macedo.ꝛ no.plene in.l.fi.C.de inoffi.te=
sta.ꝛ.§.fi.insti.de testa.mili.Sʒ in aduē=
titio seu paganico peculio nō facta dria.
An i eo pater habeat vsumfructū:vel nō
filius testari nō poterit ꝓpter patriā pote
statē.vt.d.l.qui in potestate.ꝛ.l.testamēti
16 factio.ꝑm vnā lecturā.ff.e.ti. ¶†Quin=
immo testamentū a filio factū etiā de cō
sensu patris est ipso iure nullum.Cum ex
alterius arbitrio testamentū dependere
nō possit.vt.l.captatorias.C.de testa.mi
a li.ª Et hec e vera iuris ꝯclusio.¶†Que
17 tamē fallit in sequētib⁹ casib⁹:in quib⁹
filiusfamil.testari poterit.¶Primo fallit
in bonis a ꝑncipe filio donatis ꝛ collat:
qm̄ i his filiusfa.testari poterit.Casus est
sing.in.d.l.cū multa.C.de bo.q̄ li.Scđo
fallit in filio pbr̄o facto:aut al's ordinato:
qui lʒ sit i ptāte pris:q̄ ꝓpter ordines nō
dissoluit.vt no.gl.ꝛ doc.in.c.indecorum.

16 Etiā nō valet testamentū filij de cōsensu pris factū.

a ¶.C.de testa. mili. vt plene hr sup ꝟbo:cōdidit.j.

17 Ui:de casus in q̄b⁹ valet testamentū per filiūfamil. factum.

supra de eta.ꝛ quali. Attamen testari po
terit:nedū in eius peculio quasi castrēsi:
qđ lucratus est cū officio presbyterali:sed
etiā testari poterit quo ad peculiū aduen
titium. Casus est singularis in.d.aut. ꝑs=
byteros.C.de epis.et cleri. Per quā aut.
glo.singularis in.c. quia ingredientibus

18 Filiusfami.ad ordines et minores promot⁹ testari potest de aduētitijs.

18 xix.q.vlti.dicit†ꝙ clericus in patris pote
state constitutus testari potest. Nec facit
differentiam in quo ordine clericatus sit
constitutus:de eo quod clericus filiusfa=
milias testari possit.est tex.no. ꝑm intelle
ctum Hostieñ.ibi in.c.quia nos.ꝺ.eo.tit.
cum quo transit Barba. ibi: et in tracta.
de prestan.cardi.q.iij.in prin. Nam mili=
tes filijfamilias testari possunt. Ergo et
clerici eis equiparati.vt.l.miles . ff. de re
iudi.et ibi glo. Et hanc opi.per illum tex.
etiam tenuerat Pañ.in.d.c.quia nos .in
fi.eleganter dicens. Illud quod reputa=
tur aduentitium laicis esse castrense vel
quasi castrense in clericis ꝑm Inñ.ibi: ꝓ
quo dicit esse tex.rotundum in.d.aut. ꝑs=
19 biteros.¶†Ex quo Bartho.cepolla. in
tractatu de cautelis aduocatorum. dat fi
lio cautelam et modū testandi inuito pa
tre scilicet:ꝙ faciat se promoueri ad cleri
catum suscipiendo saltem primam tonsu
ram.videatis ibi per eum.quia idē tenet
Iason.in.l.filie.la.ij.C.de colla.iij.col.nā
priuilegia indulta clericis vt non ligent
statutis laicorum etiam competunt cleri=
cis in minoribus constitutis ꝑm Bald.in
c.cū venissent.de eo qui mitti.in pos.cau.
rei seruan.quem sequitur Feli.in.c.eccle=
sia sancte marie.de consti.xlix.col.subiū=
gens ibi nullū statutū solennitatē testan
20 di inducens extendi ad clericos.¶†Et
hoc est verū scilicet filiūfamilias testari
posse de bonis aduentitijs:quando cleri
catus adheret tempore delationis bono
rum id est quia filius erat iaʒ clericus qñ
bona fuerunt sibi acquisita:sed si iam fue
rant ei acquisita ante clericatum: est ma
ius dubiū quod Pañ.reliquit indecisum
in.c.ꝯstitutus.v.col.ꝺ.de in integ.resti.et
forte idē dici posset in bonis acq̄sitis an
te clericatū: vt in illis etiā testari possit:ꝛ
disponere etiā sine pre.ꝛ sic priuabit pa=
ter vsufructu istoꝝ bonoꝝ etiā ipso viuē=
te.Et hoc etiā est de mēte dicti de cepol
la in.d.cautela.Et formaliter ita determi
nat summa Rosella in ꝟbo:clericus.iiij.
in fi.Et ꝙ habēs simplicē tonsuram ha=
beat priuilegiū testandi.tex.est in.d.aut.
pbros.du dicit tex.lectores ꝛ oēs q̄s cle=
ricos vocam⁹. Na tonsurati vocant cleri=

21 Pr non hʒ vsumfructū i aduētitijs filij clerici.

21 ci.¶†Na in bonis talium clericoꝝ pr non
hʒ vsumfructū:etiā in bonis mīnis. ꝛ ita
tenēt Anto.de butri. Pe.de anch.cardi.
ꝛ Imol.i.d.c.q̄ nos referētes azo.ita te=

nuisse in summa.C.de bo.q̄ libe. ꝛ Host.
in.c.q̄ nos. Et est ꝟitas:quicq̄d dixerint
Ia.butri.ꝛ Bar.in.d.l.sacrosancte.C. de
22 sacrosan.ec.¶†Tertio fallit in franeige
nis filijs:q̄ cū nō sint in pria ptāte:vt di=
cit gl.singularis in ꝟbo romanoꝝ.in stit.
de patria pote.tales viuēte pre poterint
testari. Et idē in britonib⁹.ita singulari=
ter determinat Bal.in.c.j.§.si duo. in ti.
de duob⁹ fratri.de nouo bñfi.inuesti.vbi
dicit:ꝙ galli ꝛ britones testari pñt etiam
de aduētitijs. cum ꝑm eoꝝ legeʒ nō sint
in patrū suoꝝ potestate. Quequidem pa
tria potestas inuēta est iure romano. vñ
ipsi iuregētiū testari pñt. Quo iure nō cu
ratur pria ptās idē tenet Bal. sequendo
dictā glo.in.c.j.an marit⁹ succedat vxori
in bñfi.ꝛ Ludo.in.l.fi.C.q̄ test.fa.no pos.
ꝛ ibi Alex.ꝛ in.l.j.§.hoc aūt.ff.ad treb.et
a Pañ.in.c.fi.de ꝯuer.infideli.ª ¶†Quar
23 to fallit in lucro dotis:qđ pr lucratus fue=
rat:ꝛ ei⁹ ꝓprietatē ꝑdidit ꝑ trāsitū ad se
cūda vota:q̄ dos applicat filio primi ma
trimonij de qua idē fili⁹ poterit i vltima
volūtate disponere:lʒ fuerit in pris pote
state cōstitutus.ita determinat Ange.in
aut.de nup.§.veniēt aūt.coll.iiij.ꝑ tex.l.
24 in q̄b⁹.in fi.C.de secū nup . ¶†Quito
fallit vbi statutū ciuitatis aut prie habi=
litaret filiū ad testādum. Q̄m tūc testari
posset:vt tʒ Bar.in.l.si q̄ram⁹.ff.e.ti. idē
sequit Bal.in aut.igressi.C.de sa.san.ec.
ꝛ in.l.j.C.de sum.tri.ꝛ ibi Bart.ꝛ Bal.ac
Feli.tenēt tale statutū dūtaxat hr̄e locū
in filijs ꝛ subditis ciuitatis:vbi viget ta=
le statutū:nō aūt in forēsib⁹ ibi testātib⁹
ꝛ Pe.de anch.in repetitione.c.j.de cōsti.
ꝟsi.ꝓcedo vlteri⁹.ꝛ Imol.in.c.ij.ꝺ.e.vbi
plus dicit:ꝙ ille tūc pōt testari etiā de ad
uentitijs:in q̄b⁹ pr hʒ vsumfructū: dū tñ
taliter testet:ꝙ non faciat pri preiudiciū
in suo vsufructu.vt tʒ Bal.in.d.l.si quera
mus.¶Sʒ aduertēdū est:ꝙ Ang. ibi te
net cōtrariū.s.filiū statuto nō posse habi
litari ad testādū ꝓpter text.in.d.l.fi.C.q̄
testa.fa.non pos. dū dicit:nullo etēm mō
hoc eis ꝑmittim⁹ . Que verba tollunt in
futurū dispensandi et statuēdi potestatē
in ꝯtrariū.vt no.glo.singularis i cle.vt hi q̄.
sup ꝟbo:nullo mō.de eta.ꝛ q̄li. Idē tenet
25 Barba.ꝺ.i repe.hui⁹ rubrice.¶†Sʒ pri
ma opi.ē cōior:ꝛ tenet i dubio: q̄ facit ꝓ
statuto tholosano i q̄ cauet:ꝙ filiusfami=
lias seorsum a pre cōmorās habeat pro
pre:ꝛ ꝓ emācipato. ꝓ q̄ facit tex.i.§.si fi=
liusfa.insti.de obli.q̄ ex q̄si malefi.nascun
tur. Et ēt filia maritata cū seorsum moret
a pre ꝛ marito suo adhereat cēset emāci
pata ꝑ statutū tholosanū:q̄ ēt de iure nō
veniūt appellatiōe prie familie.de q̄ per
doc.ꝛ Iason.i.l.fi.C.de ꝟ.sig.ꝛ sic testari

22 Francigene ꝛ britones filijfamilias testari pñt.

a ¶De cōuersio. infideliū.de q̄ pleni⁹ habet super verbo:si absqʒ liberis moreret .ij . in materia pupillar sub sti.ꝛ in . iij. requisito eiusdem.

23 Quarto fallit i lucro dotis.

24 An filiusfa.habilitari possit statuto vel ꝯsuetudine ad testādū

25 Statuto tholosano fili⁹ seorsum a pre cōmorās ꝛ filia maritata habentur ꝓ emācipatis vt ēt testari possint ꝛ stare in iudicio sine patre.

poterit:ac si realiter fuisset emācipatꝰ qđ
facere nō posset cessante dicto statuto. ni
si decēnio seorsum a pr̃e habitasset:ꝛ alle
garet emācipatꝰ.vt.s̄.dixi. Pro q̄ videa
tis dictū Bal.in.l.post mortē.ff.de adop.
vbi dicit:ꝙ filius seorsum a pr̃e habitans
lōgo tp̄e p̄sumit emācipatus fuisse. Luz
quo transit Barba.in.c.puenit.iiij.colū.
in fi.s̄.de emp.ꝛ ven. Circa qđ est menti
tenēdū:qđ singulariter determiat Pau.
ɔsi.clxxiiij.incipien.ad primū q̄situ ꝛc.di
cens eo casu sufficere nedū si filius oīno
moret seorsum a pr̃e:ita ꝙ quilibet per se
moret: sed etiā si filius principaliter ali
cubi habitat:ꝛ pr̃ cū eo. Quī eo tūc cum
habitet pr̃ cū filio non censet filiꝰ habi
tare cū pr̃e:neq; simul habitare. Sed fi
lius principaliter ꝛ de per se:ꝛ pr̃ accesso
rie:q2 nihil gerit pr̃:sed solus filius.l.ꝛ hz
§.j.ff.de preca.ꝛ qđ no.Bar.in.l.sempro
nio.ff.de vsufr.lega.vñ in tali locū habe
ret statutū:ita ꝙ pr̃ etiā nō habebit vsum
fructū aduentitioꝝ. Secus si ipse filiꝰ cū
patre moraret ita ꝙ pater in domo esset
principalis:qm̄ tūc seruaret ius cōe.scz ꝙ
pater haberet in aduētitijs vsumfructū:
nec in eis filius testaret:cum nō sit sui iu
26 ris vt supradictū est. ¶ † Unuz teneatis
mēti:ꝙ si statutū pmittat filiofamilias te
stari:tale statutū trahit ad casum mixtū:
vt etiā possit filius donare cā mortis sine
pr̃e. Ita determiat Jason insti.de acti.§.
oīm.ix.col.circa mediū.allegat Bal.in.l.
fi.C.e.ti.vbi hoc nō dicit saltē in meo li
bro:lz determinet similē q̄stionē. Tñ de
filio nihil dr̄. Sz videatis eū in.l.j.ꝟ.nūc
icidēter q̄rit.C.đ sa.san.ec.vbi hoc dicit
Et ꝙ statutū vel patrie cōsuetudo possit
habilitare filiū ad testādū tz Flora.in.l.
pōponiꝰ philadelphꝰ.ff.fa.her.iij.col. in
princi. vbi tractat de statuto bonoñie p
mittēte filiabꝰ testari de dote. Et ibi que
rit:an extēdat ad iocalia:que dat pr̃ filie
27 spōse:videatis ibi. ¶ † Sexto fallit si fi
lius in pr̃is ptāte existēs fuerit p patrem
emācipatꝰ quo ad actū testādi:qm̄ tūc te
stari poterit.q2 q̄ ad illū actum pr̃ia pote
stas euanuit. Nā queadmodū lex pōt ha
bere filiū p emancipato q̄ ad aliq̄:veluti
castrēsia:vel q̄si.vt.l.ij.ff.ad macedo.vbi
lex facit filiū haberi p emancipato in ca
strēsibꝰ vel quasi castrēsibꝰ:ꝛ nō quo ad
alia:ita silr̃ pr̃ pōt ipsum filiū emācipare
quo ad q̄dā. Ita sentit Bar.lz pedem nō
figat in.l.j.§.in filij.ff.ad trebellia. sz hoc
nō est verꝝ f̄m Bal.in.d.l.senuū.C.q̄ test.
fa.non pos. Q2 patria ptās est indiuisibi
lis:neq; pōt q̄s eē sub duplici statu p̄rio:
vt.l.j.§.j.C.đ lati.liber.tol. Et lz p̄mā p
tē teneat Geor. in.c.q̄zuis.de pac.lib.vj.
ij.col.in fi. Tñ opi.Bal.est cōis et verior.

26 Statutum pmittēs filio testari extendit ad donationē cā mortis.

27 An filius emancipari solū ad actū testādi possit vel alium actum.

quia eā sequit Imol.in.l.tā is q̄ pro em
ptore.ff.de vsuc.ꝛ.l.j.§.hoc aūt.ff.ad tre
bel.ꝛ ibi Rapha.ꝛ Pau.eā tenēt.ꝛ idem
Pau.in.d.l.qui in potestate.ff.e.et in.d.l.
senuū.ꝛ ibi hoc sequit Luđ. Nā eodē tp̄e
esse in potestate ꝛ esse sui iuris nō potest
fieri:nisi ex fictione quā sola lex pōt indu
28 cere:ꝛ nō homo priuatꝰ. † vt not.ipsemet
Bar.in repeti.dicte.l.si is qui p emptore
in.j.q.principali. quā repetijt ꝛ subtiliter
in.xxvj.sue etat anno.ꝛ fuit p̄ma lex quā
scriptotenus suis tradidit scholaribꝰ re
gestrandā.hāc eādē opi.Bal.cōtra Bar.
per dictā rationez reperio tenuisse etiam
29 Alex.ꝛ Pau.in.d.§.hoc aūt. ¶ † Septi
mo fallit in filio testante ad pias causas:
qm̄ tūc testamentū valet saltē iure cano
nico.vt est casus in.c.lz.de sepul.li.vj.vbi
dicit:ꝙ filiusfa.testari pōt de cōsensu pa
tris p aīa in aduentitijs quoꝝ pprietas
est sua:lz admistratio legitima ꝛ vsufru
ctus pr̃i pertineāt.vt dicit gl̃.in.d.c.licet.
super ꝟbo:iudicare. Idē tenet Bar.in.d.
l.qui in ptāte.ff.e.ꝛ pleniꝰ i.l.j.C.de sacro
san.ec.Bal.ꝛ Sali.in.d.l.senuū.in fi.C.q̄
testa.fa.nō pos.ꝛ.l.j.§.si filiꝰ.ff.de leg.iij.
Quequidē opinio ex duobꝰ firmat. Pri
mo q2 rō quare filiꝰ in potestate existens
etiā de ɔsensu pr̃is testari nō possit est:q2
testm̄ dz ex pprio ꝛ nō alieno arbitrio de
pēdere.vt.l.illa institutio.ff.de here.insti.
Sed hec rō cessat in testamētis ad pias
causas:qm̄ in illis testm̄ pēdere potest ex
alieno arbitrio.vt in.c.cū tibi.ꝛ ibi gl.no.
s̄.e.quā ad hoc allegat Bal.in aut.igres
si.C.de sacrosan.ec. Igitur per cōsequēs
cessat phibitiua dispositio. Scđo pbat.
q2 de hoc est casus formalis in.d.c.lz a cō
trario sensu ibi:dū dicit.p aīa vero sua ci
tra ipsiꝰ patris assensum nisi peculiū ca
strēse vel q̄si habeat aliq̄d iudicare non
pōt. Ergo a ɔ̄rio sensu cuz pr̃is consensu
etiā in his:q̄ nō sunt castrēsis vel q̄si pe
culij:poterit pro aīa iudicare:id est dispo
nere.ꝛ hec est veritas q̄cq̄d dixerit Joā.
an.in nouel.in.c.si pater.co.titu.li.vj.vbi
cōcludit cōtrariū et male:quia p̄ma opi.
cōis est f̄m Ludo.in.d.aut.silr̃.C.ad le
gem fal.vbi plene rñdet ad rōnes Jo.ā.
idē tenet Ang.in.§.j.insti. quibꝰ non est
permis.facere testa.dicēs hāc esse cōmu
nē opinionem:ꝙ testm̄ filij hoc casu va
leat:ita ꝙ sufficit cōsensus seu licētia ge
neralis a patre obtēta:etiā anteq̄ testa
ret filius:lz per multa tp̄a nec est necessa
rium ꝙ pater in actu testādi ad pias cau
sas ibidez existens prebeat licentiā filio:
aut det sibi licentiā testādi certa forma.sz
vt dictū est satis est ꝙ p̄cesserit licētia te
stādi gn̄alis ad pias cās. queq̄dē licētia
seu cōsensus p patrē p̄beri pōt p epistolā

29 An filiusfa.testari possit ad pias causas saltē de cōsensu patris.

Cōtra ioāne andreā.

vt tz Ang.i.l.si q̄s mihi bona.§.iussuz.ff.
de acq̄.here.p.l.honores. Et ibi etiā h tz
Ang.ff.de decur.cuiꝰ ɔsensus ꝟtute post
ea filiꝰ ad sui libitū testari potit ad pias
30 cās:vl̃ donare cā mort. ¶ † Q2 licētia te
stādi includit licentiā donandi.vt dixi et
elegāter determinat Bal.i.d.l.j.ꝟ.nūc in
cidēter q̄rit.C.de sa.san.ec.videatis bal.
in.d.l.senuū.ꝛ i.l.fi.ꝟ.q̄d si statutū.C.e.ti.
facit tex.i.l.cū h statꝰ.§.si miles.ff.de do
na.iter vi.ꝛ vx.ꝛ.l.marcellꝰ.ff.de doñ.cā
mor.ꝛ.l.discret.§.j.C.q̄ test.fa.nō pos.gl.
31 ꝛ Bar.i.l.tā is.ff.de do.cā.mor. ¶ † Et ta
lis ɔsensus a pr̃e semel filio p̄stitus tāte ē
efficacie:ꝙ testō semel ad pias cās per fi
liuz facto de volūtate pr̃is:pr̃ nō poterit
illud reuocare q̄ ad heredis institutionē:
nec ēt q̄ ad legata:siue filiꝰ adhuc viuat:
32 siue sit mortuꝰ. † q2 pr̃ nō pōt codicillari
nec disponere p filio pubere. Sz dūtaxat
p ipubere.l.si fūdū p fideicōmissū.ff.de
leg.j.§.fi.no.i.l.ex tribꝰ.C.de iof.te.ꝛ ple
ne dicet.j.in materia pupillaris substitu
33 tiōis. ¶ † Uñ si q̄spiā diceret patrē posse
reuocare:ego q̄rerē h volūtas pr̃is q̄d ē:
Testm̄ nō.codicillꝰ nō.vltia volūtas nō.
Ergo nihil est:ꝛ sic nihil vz. Nā qđ caret
eē:caret ꝟtute ꝛ opatione. Cū opatio sit
posterior pars met:essentia ꝟo ē p̄or si
cut pz ad sensū:ꝛ pbat i.l.fi.C.si cer.pet.
f̄m Bal. Et ꝙ talis volūtas nō possit re
uocari p̄serti i pnicie pie cāe.facit tex.no.
isti.de rez diui.§.religiosum.ꝟ.i alienū.
Ad h facit qđ singlariter decidit Pañ.i
plogo huiꝰ volu.decretaliū sup ꝟbo:ser
uus ſuoꝝ dei in fi.vbi dicit:ꝙ lz pmissio
facta alteri p mediū alteriꝰ nō obliget p
mittētē q̄n penitere possit:ꝛ suā volūtatē
mutare.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de ꝟ.
ob.attñ semel facta pie cāe ē irreuocabi
lis:vt ibi plene pbat sic intelligēs gl.i.c.
q̄ties cordis ocl's.j.q.vij.de q̄ pleniꝰ p Fe
li.vbi.s̄.Ad h facit qđ p illū text.decidit
singulariter bar.i.l.puilegia.i fi.C.de sa.
sā.ec.vbi dr̄ ꝙ eleemosyna fieri paupibꝰ
semel itroducta ēt statuto ciuitatis post
ea mutari vl̃ diminui nō pōt:imo dz pp̄e
33 tuo p̄stari:ita ꝙ nedū voluntas ad pias
cās exp̄sse prestita est irreuocabilis: sed
ēt si tacite p ɔsuetudinē fuerit iducta:q2
p volūtatē exp̄ssā statuto declaratā tolli
nō pōt:nec mutari:đ cuiꝰ dicti ꝟitate ple
ne Luđ.i aut.silr̃.i.j.pte repe.C.ad.l.fal.
34 ¶ † Sz themate retēto ꝙ filiꝰ de ɔsen
su pr̃is possit testari ad pias cās i aduēti
tijs:quoꝝ vsufructꝰ est pr̃is vt dictū est.
Qđ ē itelligēdū ꝙ testari pōt q̄ ad pprie
tatē. Nūc aūt est dubiū:an idē filiꝰ de cō
sensu pr̃is testari possit ad pias cās q̄ ad
dictoꝝ bonoꝝ vsūfructū pr̃i ptinētē. Et
vr̃ p̄ma frōte dicēdū ꝙ nō:q2 ex q̄ pr̃ con

30 Licētia testandi includit licētiam donādi cā mort.

31 Licētia testandi semel filio cōcessa nō potest per patrem reuocari.

34 An ēt quo ad vsūfructū bonoꝝ aduentitioꝝ filiꝰ possit de cōsensu pr̃is testari ad pias cās.

sentiret filiuz testari in his bonis quo ad
vsumfructū q̄ patris est: videt sibi illum
donare:ꝛ ɔ̄nr filium habilitare de illo vt
suo testari ꝛ disponere:sz hoc fieri nō pōt:
q2 inter patrē et filium donatio nulla est.
vt.l.ij.C.de inoffic.dona.ꝛ.l.donationes.
C.de dona.inter viꝝ ꝛ vxo. ¶ Nec obst.
si diceret:ꝙ illud pcedit:nisi pater donet
filio:ꝛ filius donet alteri. Quo casu dona
tio facta filio valet:cū apud ipsum nō sit
remāsura.vt.l.in edibus.§.qđ filius.ff.de
dona.sicut est in casu nostro. Sed hoc nō
est verum simplr̃:qm̄ tunc donatio facta
filio alteri donaturo procedit ꝛ valet:vbi
ita filiꝰ donat:ꝙ ad eum res donata am
plius nō sit reuersura. Secus autem si ad
eū res donata esset reuersura:seu reuerti
posset:vt eleganter tradit in.l.si cū filius
ff.de dona. Ita eīm est in casu nostro:vbi
filius donat per viā vltime voluntatis:q̄
reuocabilis est vsq; ad vltimū vite.vt.l.j.
in fi.ff.de adimē.lega. In ɔ̄rium tñ puto
esse veritatē in q̄ōne pposita. Et dico te
stamentū filij etiā quo ad vsumfructū pa
35 tris esse validū: † ex eo q2 lz donatio inter
patrē ꝛ filiū regulariter sit nulla: attamē
est valida eo casu quo pater donat filio
vsumfructū aduētitioꝝ. Qm̄ tunc in illo
validū est testm̄ tanq̄ filiꝰ testet de suo.
Casus est singularis in.l.cuz oportet.C.
de bo.q lib.quē ibi cōmēdat Bal. Sub
dens vlterius donationē talis vsufructꝰ
nō requirere cōfirmationē per mortē pa
ternā: ꝛ ita refert tenuisse Azo.lz gl.ibi te
nuerit ɔ̄rium ꝛ male.q2 pro Bald.ꝛ Azo.
tex.potest adduci valde no.hoc decidēs
recte intuenti in.c.j.de aliena.feu.paterni
in vsi.feu. ¶ Unde nunc p expedito ha
betis:ꝙ filiusfamil.testari potest ad pias
causas in pprietate ꝛ vsufructu aduenti
36 tioꝝ de ɔsensu pr̃is:vt dictū est. ¶ † Sz
nunc succedit dubitatio. Nūq̄d in talibꝰ
aduētitijs in quibꝰ de iure patri nō q̄rit
vsufr.filius testari possit ad pias causas
sine ɔsensu pr̃is.ꝛ Bar.dicit:ꝙ nō in.d.l.
q̄ in ptāte.ff.eo. Lud.tñ i.d.aut.silr̃ tenet
cōtrariū.ꝛ Bal.in.l.j.C.de sacrosan.eccl̃.
ppter tex.ibi duz dicit:liberꝝ sit arbitriū.
Pro opi.Bar.facit q2 tex.in.d.c.licet req̄
rit idistincte pr̃is ɔsensuz. Et p̄missa itel
lige ꝟa:qñ filiꝰ testat ad pias causas tm̄.
Quo casu pt modis supradict. Si ꝟo te
staret ad pias cās ꝛ fauore alicuiꝰ pruati:
veluti legādo eccl'ie ꝛ titio feudū:tale reli
ctū nō vz:q̄tenꝰ ɔcernit titiū:nec pars eiꝰ
accresceret eccl'ie. Nā in talibꝰ relict nō
hz locū ius accrescēdi đ nō pia cā ad piā.
vt.l.mulieri ꝛ titio.ff.đ ɔdi.ꝛ de.q2 dispē
satio ius accrescē.nō recipit ne m'ltiplicet
icōueniēs.ita dicūt bal.ꝛ sali.i.d.l.senuū.
i fi.ꝙ itellige verꝝ.s.nō hr̃e locū ius accre.

36 An in bonis i q̄bus pr̃i nō querit vsufructꝰ possit filius ad pias cās testari sine cōsensu pr̃is.

Secus tamen esset in hereditate: nam si
per filiumfamilias in casu supradicto ec
clesia et titius instituerentur heredes de
consensu patris quo ad titium institutio
non valeret. Sed totum accresceret eccle
sie. vt tenet Bald. per bonas rationes in
d.l.j.ver.iij.quero incidenter.C.de sacro
san.ecc.de quo plenius dicam infra super
37 verbo:testamētū.j.in.xj.fallē.¶†Octa
uo fallit vbi filiusfamilias haberet priuile
gium testandi a principe concessum:quo
casu virtute priuilegij testari poterit. Qđ
intelligatis seruata solennitate iuris. vt
l.si quando.§.j.C.de inoffi.testa.vbi hoc
sentit Bal.in monacho. Ergo idem erit
38 in filio:†cum filius seruus et monachus
equiparentur.ƀm Inn.in.c.olim.de priuil
le. Quo casu non erit dare hereditatem
iacentem in illo patrimonio. vt singulari
ter determinat Ang.per illum text.in.l.si
seruus communis mei et castrensis pecu
lij.§.j.ff.de stipul.seruo. vbi licet filiusfa
milias possit facere testamētum: vt in ca
sibus predictis:et fecerit:et possit habere
heredem. Tamen non dicitur eius here
ditas esse anteq̄ heres adeat. Sed dicū
tur vacantia bona:et ratio est.quia si he
res adeat fingitur fuisse heres vsq; ad tē
pus mortis.l.si ex re.§.fi.ff.de stip. seruo.
Si vero non adeat: finguntur illa bona
fuisse patris.l.hereditatez.§.patris.ff. de
castren.pecu. Et sic patet q̄ mortuo filio
familias condito testamento:non est da
re hereditatem iacentem in suo patrimo
nio.nō enim anteq̄ adeatur:vt.d.l.si ser
uus.necpost eam aditam . quia tunc pa
trimonium suum est iunctum cum patri
monio heredis:et cepit esse vnum corp⁹.
Et sic non est amplius hereditas.l.sed si
plures.§.a filio.ff.de vulg.et pup.⁊.l. pa
ter.ff.de priuile.credi. Ex quo sequuntur
tria que secundum eum sunt admiratiōe
39 digna.¶†Primum est:q̄ seruus heredi
tarius relictus non acquirit heredi futu
ro.vt.d.l.si seruus communis. ¶Secun
dum est:q̄ tali patrimonio nō poterit da
ri curator velut hereditati iacēti. ¶Ter
tium q̄ contra tale patrimonium non po
terit continuari prescriptio. vt.l. si seruus
hereditarius.ff.de stipul.seruo.Imol.ibi
dicit : q̄ immo continuari potest prescri
ptio. Ex eo quia illa fundat ex possessio
ne possidentis bona fide et iusto titulo.
Que durant:licet quis decedat sine he
redibus.vt.l.j.§.proculdubio.ff. de vsuc.
40 transfor. ¶†Nono fallit in filijs iudeo
rum si baptizati fuerint:cum sacrum ba
ptisma eos a pr̄ia potestate liberet vt di
cit glo.singularis in.c.iudeorum . xxviij.
q.j.de quo per Feli.plene in.c.iudei.le.ij.
41 de iudeis.¶†Decimo fallit in filijs he

37 Filiusfamil. potest ex priuilegio testari.

40 Filius iudei baptizat⁹ vel hr̄tici aut scismatici potest d iure testari.

reticorū ⁊ scismaticorum: cū nō sint in pa
tria potestate.prout de primo est tex.in.c.
ij.in fi.de here.li.vj.De scđo ita singula
riter determinat Bal.in.l.nā ciuiū.ff.de
his qui sunt sui ⁊ nō alie.iur.Tales eñ fi
lij si fideles existant testari poterūt. Se
cus si cum parentibus remanerent in iu
daismo heresi: vel scismate ƀm Bald.ibi.
42 ¶†Undecimo fallit in filio illius.: qui
religionē ingressus est:qui testari potest:
quia cū pater per ingressum monasterij
censeatur mortuus mundo:filius liberat
a patria potestate. Et ita tenet Bar.post
Guil.de cu.in.l.patre furioso.ff.de his q̄
sunt sui vel alie.iur.quos sequitur Jason
in auk.ingressi.iij.col.C.de sacrosan.eccl.
43 ¶†Aduertendū tamē est:q̄ licet filius
extra casus predictos non possit in aduē
ticijs testari etiam de consensu patris:vt
dictū est:tamen bene donare posset cau
sa mortis. Nā licet talis donatio sit vlti
ma voluntas:tamen accedit cōtractui.vt
not.glo.in.l.ij.ff.de dote prelega.de quo
plene p glo.in.§.j.instit.de dona.Bar.in
dicta.l.tam is.⁊.d.l.qui in potestate.⁊ do
cto.in dicta.l.senium . Et donare poterit
causa mortis sine patris consensu bona
aduentitia:in quibus patri non queritur
vsusfructus p tex.in aut.vt liceat matri ⁊
auie.in prin.vbi glo.hoc tenet.⁊ Rapha.
cu.in.d.l.tam is.quē sequitur Jason in.d.
l.seniū.j.col.⁊ in.l.nemo.vlti.col.eo.ti.qui
testa.face.non pos.licet Alex.ibi tenuerit
contrariū. Ludo.in aut.similiter.C.ad le
gem falci.tenet opi. Raph. Similiter di
cit Rapha.fulgo.in dicta.l.senium. Qđ
sine cōsensu patris potest fili⁹ causa mor
tis donare res alienas:dum tamē donet
de consensu dñi rerum. Sed quando do
nat res in quibus pater habet vsumfru
ctum:cōsensus patris expressus ⁊ antece
dens est necessarius:vt dictum est:vel q̄
44 pater ⁊ filius simul donent.¶†Quia
vbicūq; pater ⁊ filius in eodem instrumē
to contrahunt: tacite videtur pater con
tractui filij cōsentire sine alio formali cō
sensu. Et idem si ambo agant in iudicio:
quia valebit iudicium quo ad filium sine
alio patris consensu. vt locū non habeat
dispositio.l.fi.§.filijs. et.§.necessitate.C.
de bonis que libe.ƀm Bar.in.l.cū pater.
§.libertis.ff.de lega.ij.⁊ Bal.in.l.fi.C.ad
macedo.Bal.Ange.⁊ Alexan.in.l.is qui
heres.§.fi.ff.de acquir.here.⁊ Jason in.l.
quoties.C.de fideicō.⁊ Ange.in.§.pupil
45 lus.institu.de vtili stipula.¶†Et talis
donatio causa mortis facta per filium de
consensu patris morte tantum filij cōfir
matur:ita q̄ ad eius cōfirmationem nul
laten⁹ requiritur mors patris.vt.l.iij.C.
46 de dona.causa mortis.⁊ ibi glo.¶†Et

42 Filius religionē igressi pr̄ de iure [te]stari.

43 Filius famil. donare pt̄ cā mortis de sui pr̄is cōsensu.

44 Ubi pater ⁊ fil⁹ simul contrahūt sa[tis] dr̄ pater cōsentire.

45 Donatio p filium facta morte ipsius [et] non patris cōfirmat.

46 Pater pōt i sui cō modū pr̄s re ɔsensum filio donā[ti]

47 An clausula codicillar[is] faciat valere testm̄ filij cōsensu patris factum vt donationem causa mortis.

pariter nedum potest cōsentire filio alte
ri donanti:vt.d.l.tam is. Sed etiā potest
cōsentire filio sibimet patri donanti. Nec
est reprobū tunc patrē suū cōsensum pr̄sta
re ad sui cōmodū ⁊ vtilitatē:vt tz Ange.
in.l.j.§.quesitū.ff.ad treb.p text.in.l.j.C.
de ipo.lucra.descri.li.x. Nō subaudiendo
ibi q̄ filius emancipatus esset:vt est cōis
opi.ƀm Alex.in.d.§.quesitū. Qđ est no
tandū ꝑ his:que no.in cle.si vna.de reb⁹
eccle.nō alie.⁊ in.l.cū ipse.C.de cōtrahē.
empt.contrariū tamen refert fuisse deci
sum Guid.pape.q.ccxxiij.in prin.vbi plu
ra bona de hac donatione ponit: preser
tim an reuocari possit sine patre. An aūt
valeat cōtractus factus in fauorē ⁊ cōmo
dum illoꝝ quoꝝ pñtia requirit ex statu
to vel ɔsuetudine. videatis plene Feli.in
47 c.edoceri.vij.col.de rescrip.¶†Quid
si pater approbet testamentū filij:in quo
est clausula codicillaris:an saltē respectu
dicte clausule valeat iure donationis cā
mortis. Bal.et Sali.in.d.l.seniū.dicūt q̄
non. Idē tenuerat Bart.in.d.l.tam is.q̄
specialis ⁊ specifica concessio requirit ad
hoc:vt filius donare possit causa mortis.
vt est tex.in.l.filiusfamil.§.pari ratione.
ff.de dona. Et specificū est:q̄ ab oī gene
ralitate est exemptū. vt.l.sed ⁊ si quis.§.
quesitum.ff.si quis cau.facit.l.fi.§.defen
sionē.C.de admi.tuto.no.glo.⁊ Bar.in.l.
pretor ait.§.j.ff.de noui oper.nun.⁊ idem
Bar.in.l.j.ff.de vulg.⁊ pupil. Et lz multi
transeant cū hac opinione:vos tamē di
catis hoc modo:q̄ si filius testatur de cō
sensu sui patris adijciēdo dictā clausulā
hoc modo:si nō valet vt testamentū:va
leat iure codicilloꝝ:aut cuiuslibet alteri⁹
vltime volūtatis. Et tunc cū facta expr̄ssa
enumeratione testamēti ⁊ codicilloꝝ illa
verba generalia cuiuslibet alteri⁹ nō pñt
referri ad aliā voluntatē:cū vltra testm̄ ⁊
codicillos nō sit alia vltima voluntas:q̄
donatio cā mortis. Tūc dicta verba ope
rant idē:acsi facta foret spālis mentio de
donatione cā mortis.arg.c.q̄ ad agendū.
de pcur.li.vj.⁊ no.in.d.§.quesitū.facit in
48 arg.l.ij.ff.de li.⁊ posth.¶†Preterea q̄
largo sumpto vocabulo donatio cā mor
tis est vltima volūtas.l.fi.C.de dona.cā
mor. Ubi ṽo filius de ɔsensu patris testā
do adijceret clausulā codicillarē isto mō.
Si nō valeat iure testamēti: valeat iure
cuiuslibet alteri⁹ volūtatis. Et sic nō fa
cta mētione de clausula codicillari:tūc ta
lis clausula nō intelligeret de donatione
cā mortis. Cū illa ṽba itelligant de vlti
ma volūtate sibi ipsi testamēto.arg.l.si fu
gitiui.iūcta glo.in ṽsi.qualibet.C.de ser.
fugi.⁊.l.fi.§.cui dulcia.ff.d vino tri.⁊ oleo
49 lega.⁊.c.sedes.de rescrip.¶†Et p ɔñs

talis clausula intelligit de codicillis:qui
maiorē habēt similitudinē cū testamēto:
q̄ donatio cā mortis:q̄ potius accedit cō
tractui:vt dictum est. vnde tūc tale testm̄
nullomodo valebit vt testm̄:nec vt codi
cillus. Cū filiusfamilias nō possit testari:
nec codicillari. Nec valebit vt donatio cā
mortis:q̄ de illa nō cēsent cogitasse pr̄ ⁊
filius. videatis Alex.i.l.ij.in fi.ff.de leg.j.
vbi plene. ¶Unū tamē singulr̄ determi
nat Ang.in.d.l.seniū.C.q̄ testa.face.non
50 pos.vbi dicit:†q̄ si in testamento pdicto
interuenisset iuramentū filij testatis ⁊ pa
tris illi testamēto cōsentientis.tunc talis
volūtas oīno valeret iure donationis cā
mortis ꝑpter iuramētū:q̄ circa id in quo
interuenit cōsensus generalis iuramētū
hz vim specifici cōsensus.vt.l.cū pater.§.
fili⁹ matrē.ff.de leg.ij.tenēt Bal.⁊ Sali.
in.l.j.C.cōmo.qđ singlr̄ sequit Alex.in.d.l.
senium.circa fi. Ad hoc facit qđ plene di
ctum fuit in vltima lectione. in fi.s.super
51 verbo:duas habēs filias.¶†Sed quid
erit si filius donat sine patris consensu:et
postea pater ɔsentit:an valeat talis dona
tio. Glo.in.l.q̄ mortis.ff.de dona.cā mor.
tenet q̄ nō:nisi appareret filiū post cōsen
sum patris pseuerasse i vltima volūtate:
quo casu requirant testes ad pbandū di
ctā perseuerantiā filij.vt.d.l.j.§.fili⁹.⁊ ibi
Bar.ff.de leg.iij. Licet multis videat cō
trariū:q̄ actus ab initio nō valuit:iđ nō
potuit postea ex cōsensu patris cōualida
ri.vt no.Inn.i.c.ɔsuetudinis.s.de cōsue.
Nisi dicam⁹:q̄ pseuerātia filij hoc ope
52 rat:vt sentit Imo.in.d.l.tā is.¶†Quid
si pater dat filio licentiā cōdendi vltimā
volūtatē:an fili⁹ donare poterit cā mor
tis.videatis plene p Alex.in.l.ij.vlti.col.
53 ff.de leg.j.¶†Quid si filius fecit dona
tionē causa mortis de cōsensu pr̄is:an pr̄
solus possit eā reuocare. Bar.i.l.ij.§.j.ff.
de dona.vr̄ tenere q̄ pater potest eā reuo
care:q̄ pater pmittēdo q̄ fili⁹ donet ipse
pater ⁊ nō filius videt donare:vt.l.in edi
bus.§.qđ filius.ff.de dona. Unde caute
la est:q̄ pater ɔsentiendo filio donāti ꝑ
mittat donatario aut notario vt publice
psone ei⁹ consensum nō reuocare.de quo
54 dicatis vt ibi p Bar.¶†Quid si filius
pr̄e ɔsentiente det cā mortis alicui absen
ti. Dicatis q̄ nō valet talis donatio:q̄ in
donatione cā mortis requirit q̄ fiat pñti
vel alteri p eo recipienti.vt.l.j.⁊ in.l.in cā
55 mortis.ff.de dona.cā mor.¶†Sz an do
natio facta absenti valeat saltē iure codi
cilli aut fideicōmissi. Bar.in.d.l.tā is.di
cit:q̄ i filio donāte nullomodo valet. Cū
vt dictū est non possit codicillari:neq; fi
deicōmittere.ar.l.ij.ff.de leg.ij. Sz in ho
mine sui iuris donāte valeret iure fideicō

51 Quid si fili⁹ donet et demū pr̄ cōsentiat.

52 Quid si pr̄ dedit filio licentiā cōdendi vltimā volūtatem.

53 An sol⁹ pr̄ reuocare possit donationez p filiū factā.

54 An donatio p filiū absenti fctā valeat saltem iure fideicommissi.

missi:quo casu quecūq3 verba sufficiūt.vt l.fideicōmissa.in prin.ff.de lega.iij. Nā in his fideicōmissis nō refert cū quo q̄s loquat. vt.d.l.cū pater.§.donationis.ff.de leg.ij.qd est mēti tenēdū:q2 sepe cōtingit q fiāt donatiōes cā mortis:7 nō est p̄sens psona donatarij:7 tñ valēt vt fideicōmissa:ita q succedētes ab itestato ipsi donatori cōpellent restituere donata ipi donatario[a]. Nec ad validitatē talis donatiōis requirit: q heres hereditatē adeat ipsi9 donatoris ɓm Bal.in.l.j.C.de dona.cau.mor.qd est no.7 hec sufficiant. Laus christo iesu redemptori nostro.

a ℂ Ipsi donatario. vt plene dr sup verbo: testm̄.iiij.

Sed q2 in hac successionū materia post descēdentes ascēdētes 7 collaterales parētes seq̄uēs ɔsideratio est ipsi9 cōiugis in successione mariti fiscū excludētis.l.j.C.vñ vir 7 vxor. Honor em̄ bene trāsacti matrimonij:necnō fides cōmuniū liberoꝝ patrē inducūt: vt de m̄re scz ei9 vxore secus nihil p̄sumat. Sed potius eā in memoria eterna h̄eat.dicit tex.in.l.vnū ex familia.§.fi.ff.de leg.ij. Sunt pfecto cōiuges socij diuine 7 hūane domus.l.aduersus.C.de cri.expila.heredi. Presertim in frācia:vbi oīa tā conquesta q3 bona mobilia sunt inter eos cōia.dicit Jo.fa.in.§.j.insti.de acq̄si.p arroga.imo qd pl9 ē trāsit ipsa in ptātē mariti ɓm eū in.§.j.insti.ad tertul. Sz vtinā ipse ptāti non subijceret vxoris:q2 si mulier p̄matū habeat ɔ̄ria erit viro suo. Eccl'ia.xxv.qd nō eēt iter mediocres plagas.iuxta illud Esa.iij. Pplm meū(inq̄t dn̄s)exactores sui expoliauerunt:sz mulieres dn̄ate sunt eis.s.i penā. Mulier pfecto si audiat amicabilia surgit vt hostis ɓm Aug. Cū igit Raynu.alios forte nō haberet p̄ter filias 7 matrē parētes nisi vxorē: subdit in tex.

Et vxorem[b] nomie Adelasiam. ℂ†Ex quo apparet dictā adelasiā fuisse ipsius raynutij vxorē: alteroche 7 adiecte matrē ɓm glos. hic in p̄n. Et ɔ̄ñr has duas sorores fuisse Raynutij filias naturales 7 legitimas:q̄ 7 si pater testm̄ non fecisset: iure tñ legitimoꝝ ab itestato successissent.l.j.C.de his q̄ sibi ascri.i testa. Successiones em̄ intestatoꝝ lege antiqua.xij.tabu.primo loco ad suos heredes ptinēt.s.filios filiasve:7

b ℂ Et vxorem. Quid sit vxor:vñ 7 quare sic vocet h̄r.j. sup verbo: cuidam petro tradiderunt.

1 Uide hic plene d̄ successione ab intestato.

deinceps p rectā lineā descēdentes salua tñ gradus prerogatiua. ℂ†Et hoc vbi testm̄ non fuit factū:aut nulliter passatū: aut in irritū deductū:qm̄ stāte testamēto heres in eo institutus oēs parentes q̄ ab intestato successissent excludit:7 oib9 prefert:adeo q etiā iuspatronatus nō ad p̄pinquos sanguinis:sz ad institutos heredes lz extraneos defert.q2 si ad emptorē ville cū alijs iurib9 deferat.c.cū seculū.7 c.ex l'ris.de iurepatro. Multo fortius defert ad heredē testō institutū.ɓm Inn.in rub.7 in.c.j.in fi.vbi ēt Panor.7 Hēri.in c.ex insinuatione.illo eo.ti.et Guid.pape q.cccccvij. ℂ†Et q2 vnusq̄sq3 i dubio p̄sumitur intestat9 decessisse:vbi de testamēto nō apparet ɓm Bart.i.l.is potest.ff.de acqui.here.[c] Quo casu ab intestato vocātur legitimi heredes ad successionē.ideo de ipsa legitima successione.(scz qualiter parentes ab intestato inter se succedant) op3 hic videre. Cū postea tex.discurrēdo satis abunde videbitis de successione ex testamēto:iura em̄ a sapientib9 edita parentes in successionib9 intestatoꝝ extraneis pretulerūt. Sicut prudēs q̄sq3 testator si sano vtatur ɔsilio facere tenet.l.lucius.la.ij.ff.de here.insti. Prudēs inq̄t cōsiliū aiaduertit:vt quis non p̄ferat extraneos parētib9. Immo i casu dubio suos semp ptulisse videt.l.cū acutissimi.C.de fideico. Ex his em̄ successorib9 scz rōne paretele 7 sanguinis:debiti poti9 solutio q3 muneris oblatio cōprobatur:que non largientib9 etiam dn̄is:ipsa propinquitatis serie deferuntur.l.j.vbi text.not.C.de imponēda lucra.descrip.lib.x. Nam in tā necessarijs sibi cōiunctisq3 personis sub liberalitatis appellatione debitum naturale persoluitur. Cuius iuris auctoritatē valere:etiā si ab intestato succedant prefiniti sibi generis ordine sociati vt ibi d2. Nam coniuncte persone si hereditatem non habeant: non dicuntur perdere lucra: sed debita.l.fina.C.de codicil.et.l.et quia.ff.pro socio.7.l.fina.§.secūdo.versi.sinautem perpetuo.C.de.cura.furiosi.ff.de bonis damna.l.cum ratio.et.l.scripto.C.vnde liberi.7 in aut.de trien.7 semisse.§.primo. Adeo quod dicit Joan.fab.in §.intestatorum.institu.de succes.ab intestato. ℂ†Quod si quis propter rancorē animi iniustum parentes suos ci ab intestato successuros:presertim liberos priua ret hereditate: grauiter peccaret:vt aurelius inquit Augustinus in.c.quicunq3.xvij.questione.iiij. ℂ Et exemplo nobis tradidit diu9 Augustus de Septitia muliere romana: que duobus liberis in testamento preteritis publio seni secundo marito hereditatem detulit: cuius testa-

2 Causa testati p̄fert cause intestati.

3 Semper presumitur q̄s decessisse intestat9

c ℂ.ff.de acq̄r.here.de quo plenius habet sup verbo: testm̄.j.in prin.

4 Peccat grauiter q extraneos paretibus p̄fert in successiōe etiā si deuz aut principem preferret.

mētū august9 ipse rescindit:7 hereditatē filijs debitā adiudicauit. de q̄ Ualeri9 li.vij.ti.de testis rescisis sic di. Septitia q̄3 m̄r trachaloꝝ ariminēsiū:filijs irata i cōtumeliā eoꝝ cū iā parere nō posset[a] Publio seni admodū nupsit: testō ēt vtroq3 p̄terito. A q̄b9 adit9 diuus august9:7 nuptias mūeris 7 sup̄ma iudicia iprobauit. Nā hereditatē m̄rnā filios h̄re iussit:dotēq3 q2 nō creādoꝝ liberoꝝ cā ɔiugiū iter cesserat: virū retinere vetuit:si ipa eq̄tas hac de re cognoscere potuisset:iustius ne aut grati9 pnūciaret.q.d.q nō:imo mulieri dixisset. Spernis q̄s genuisti:nubis effeta:testi ordinē violēto aio ɔfūdis:neq3 erubescis ei totum p̄rimoniū adijcere: cui9 polluto iā corpori marcidā senectutē tuā substrauisti. Ergo dū sic te egeris:ad inferos vsq3 celesti fulmie afflata es. hec ille. Et sic tales ɡuit peccāt. Etiā deū et eccl'iam vel paupes:aut regē seu fiscū heredē instituēdo vt ibi.7 i.§.fi.insti.q̄.mo.testa.ifir.7.l.ex ipfecto.C.e.q2 cū h̄rditas sit parētib9 debita: a q̄b9 forte pcessit et quoꝝ auxilio defunct9 sepe forsan adiut9 fuerāt:cēsetur es alienū. de q̄ nō est ficēda elcemosyna nec deo 7 sctis oblatio.c.nō est putanda elcemosyna.j.q.j.maxie si tales sint parētes: q̄ idigeāt:7 paupes existāt.q2 eo tūc testator extraneos p̄ferēdo faceret ɔ̄ offm̄ pietat3 7 ordinē charitat3: ita q posset ex eo solo anathematizari.c.si q̄s reliq̄rit.xxx.di.[b] Sūt em̄ nōnulli parētes a deo leues:q ilico ēt ppos exheredāt filios: q̄s deberēt economice corrigere. Et si opus foret ad iudiciū trahere vt correcti h̄rdes postea istituāt: q̄b9 oī iure h̄rditas debet aliq̄lit ēt discol': q̄ p̄ris bn̄ficiū sētiētes m'toties resipiscūt: 7 ad frugē melioris vite reducūt. Jō a p̄re patiēt tolerati sāguini honor reddit si heredes istituāt: vt de Lucio gellio ac q̄nto hortēsio:7 fuluio flacco nobis valeri9 li.v.ti.de parētū seueritate exempla salubria tradit i hec v̄ba. Luci9 gelli9 oib9 honorib9 ad cēsurā vsq3 defunct9: cū cria grauissima de filio i nouercā ɔmissuz stuprū 7 parricidiū cogitatū ppemodū explorata h̄eret: nō tñ ad vīdictā pcurrit cōtinuo:sz pene vniuerso senatu adhibito i ɔsiliū expositis suspitiōib9 defēdēdi se adolescēti ptātē fecit. Inspectaq3 diligētissime cā absoluit eū:tū ɔsilij:tū ēt snia sua:q si ipetu ire abstract9 seuire festinasset:admisisset magis scel9 q̄3 vidicasset. Quīti aūt hortēsij q̄ suis tpib9 ornamētū romane eloquētie fuit:admirabil' i filio patiētia fuit. Cū ei eousq3 ipietatē ei9 suspectā: 7 neq̄tiā inuisaz h̄ret:vt Messalā sue sororis filiū heredē h̄itur9 ambit9reū defēdēs iudicib9 diceret si illū dānasset: nil p̄ter osculū nepotū in q̄b9 acq̄esceret sup̄futuꝝ:hac.s.snia quā ēt edite orōni iseruit filiū poti9 in tormēto aī: q̄3 i voluptatib9 reponēs. tñ ne nature ordinē ɔfūderet ñ nepotes:sz filiū heredē reliq̄t: moderate vsus affectibus suis.q2 7 viu9 morib9 ei9 veꝝ testioniū et mortu9 sāguini honorē debitū reddidit. Idē fecit clari ɡn̄is magneq3 dignitatis vir fului9:sz i filio aliquāto tetriore.i.turpiore. Naz cū auxiliū senat9 iplorasset:vt suspect9 i pricidio:7 ob id latēs p triūuirū ɔq̄reret:ac iussu patrū ɔscriptoꝝ ɔp̄hēsus eēt:nō solū cū ñ notauit:sz ēt decedēs dñz oīm.s.bonoꝝ eē voluit:quē genuerat h̄rdē istituēs:nō quē fuerat exp̄t9.s.criosum.hec ille[c]. Per q̄ exēpla edocemur:filios leuiter a successiōe nō eē excludēdos sz magna moderatiōe vtēdū fore in eis 7 cctis parētib9 q̄b9 oī iure successio debet. 7 si ɔ̄riū fieret cēseret parēs nō sane mēt3 fuisse filios extraneis postponēdo: vt dicit tex.in.l.ij.ff.de iof.test. Et inde est † q in p̄senti regno francoꝝ 7 vbiq3 parētes q̄3uis infames[d] etiam meretrices:vt dixi sup v̄bo:Duas habēs filias.in p̄n.ab intestato succedunt:7 tanq̄3 primiores parētes defuncto succedentes ab intestato. Eoipso si hereditatem non repudiēt efficiūtur heredes 7 possessores ex ɡn̄ali cōsuetudine regni. Qua mortuus saisit viuū[e] eius primiorē linatgeriū q̄ sine alia aditione nec corporali adeptiōe in pūcto mortis parētis domin9 efficit 7 possessor Eiq3 oīa cōpetunt remedia possessoria: si alius cui successio non cōpetit eā occuparet. Preterea tātus est fauor parētū in successiōe defuncti parētis:q si in ei9 testamēto essent dati executores cū extraneis:7 discordarēt in distribuēdo relicta: nec posset eos ep̄us cōcordare opinio parētū preferēda est ɓm Bal.singul'r in.l.iperatores.ff.de pac.p illū tex.ad hoc no. Pro hui9 tñ successiōis ab itesta.materie preludio vobis necesse habeo aliq̄.ɡn̄alia p itellectu dicēdoꝝ p̄supponere; q2 dicit Phs in pemio phy͛.q a cōiorib9 sēp est inchoādū.facit tex.in.§.his igit ɡn̄al'r cognitis.insti.de iusti.7 iur. Nā si i foro cās dicētib9 nefas(vt ita dixerim)videt esse nll'a p̄fatiōe facta iudici rē exponere:q̄3to magis interp̄tationē pmittētib9 incōueniēs erit omissis initijs atq3 origie nō repetita:atq3 illor3(vt ita dixeri)manib9 ptin9 materiā iterp̄tatiōis tractare. Nāq3(nisi fallor)ipse p̄fatiōes 7 libēti9 nos ad lectionē pposite matie pducūt:7 cū ibi venerim9 ei9 euidētiorē p̄stāt itellectū.l.j.ff.de origi.iur.7.l.j.ff.si cer.pe. Ergo cuz ad hāc legitimā ab intestato successionē peruenia t ex q̄druplici capite. † Cū q̄tuor sint ordies p̄ncipales succedēdi ab intestato:

a ℂ Cū iā parere non posset. De his vetulis nubētibus plene h̄r super v̄bo.q̄ cū alia m̄rimoniū contrahens.

b ℂ xxx.di.b sti.de q̄ vide.j.sup v̄.testm̄.j.in p̄n.vbi ponit exēplū Ualerij de pūitiōe super h facta per romanos.

c ℂ Hec ille. vide aliud singulare exēpluz.j.sup v̄b.in eodē testō relinquēs.ij.dū decidit.an igratitudo penitētia aboleri possit.

5 Tāt9 est fauor parētū in succedēdo q ipso iure dn̄i efficiunt et possessores ex cōsuetudine regni frācie.

d ℂ q̄3uis ifames. dū mō nō fuerit ifames p sn̄iam capitalē effecti.l.si q̄ pena.ff.d his q̄ sūt sui vl' alie.iu. vbi bar.7 bal.7 h̄r plene.j. sup v̄. mortuo itaq3 testatore.j.

e ℂ Qua mortu9 saisit viuū.de q̄ ɔsuetudine plene h̄r j.sup v̄bo mortuo itaq3 testatore.ij.

6 Uide q̄tuor preludia p intellectu materie haꝝ successionū necessaria.

Primũ preludium.

7 Qui dicunt̃ itestati vel ab intestato defuncti.

8 De statuto ꝛ ꝯsuetudine mr̃em a successione filij ꝓpt agnatos excludēte.

Etiã infantes ꝛ pupilli vt sit locus statuto dicũtur ab itestato mortui licꝫ testm̃ facere non possint.

a ℂ Cõprehēdit intestabilē. idē tenet ꝑ illũ tex.in.l.co=

Pariter quatuor pro intellectu dicendoꝝ presupponã ꝛ necessario. ℂ Primo enim
7 presupponõ † ꝙ nedũ dr̃ ille mori intestatus vel ab intestato: q̃ cũ testari potuisset testamentũ non fecit. qꝛ forte testari noluit: vel nõ potuit casu vel facto ipedit⁹: aut inutiliter ipso iure defectu forte solēnitatis: vel alio testat⁹ est: vel testm̃ eius in irritũ aliquomõ postea deductuꝫ est.l. intestat⁹.ff.de ꝟ.sig. Sed etiã ille dr̃ intestatus q̃ de iure testari non potuit: vt qꝛ
8 demens: furiosus: aut pupillus. † Ex qb⁹ resultat alte ꝛ vtilis q̃stionis decisio: q̃ hic ꝛ tholose sepe cõtingit. vbi est statutũ seu cõsuetudo: ꝙ stãtib⁹ agnatis mater a successiõe filij sui intestati excludit̃. Que cõsuetudo etiã viget per totã italiam ꝫm Joã.and super ꝟbo Hereditas.in addi. Specu.ti.de curato.§.fi. Quoniã ꝑ p̃dicta nedum excludetur filio intestato mortuo; qui testari potuerat ꝛ noluit: aut de facto vel casu fortuito impedit⁹ fuit. Sꝫ etiã si de iure testari nõ potuit: qꝛ infans aut pupillus erat: vel demēs: aut ꝓdigus declaratus. Et ita tenet Bart.in.l.j.ff.de suis ꝛ legiti.heredi. dicēs tales satis dici intestatos: ꝛ ab intestato decessisse vt tũc mater ꝑ agnatos dicat̃ per statutũ exclusa: attento maxīe cõi vsu loquēdi: ꝓ qua opinio. facit tex.in.l.in testamēto.la.j.ibi: mater quidē intestate filie.C.de testa.mili.ꝛ in.l.ij.ibi: hereditatē q̃dē intestati filij.C.de ipube.ꝛ alijs substi. queꝫ ad hoc põderat ibi Pau.cõtra ꝑtinaces: q̃ dicũt pupillum non decedere intestatum quod est trufa ꝫm eum: qꝛ licꝫ ꝓprie loquēdo nõ dicatur intestatus: attamen ꝓ intestato debet haberi. adeo ꝙ iura ꝛ statuta de intestatis loquētia: in eo sibi locũ vendicant ꝑ tex.in.d.l.j.ff.de suis ꝛ legi. here. ꝛ d.l.in testamēto.ꝛ.l.ij.idē tꝫ ipse Pau.i.l. oēm.C.ad tertull̃. nec erit necesse hoc casu aliter probare cõmunē vsum loquendi: Cum oēs docto. ipm referant. qđ sufficit ꝫm Bart.in.l.de q̃bus.ff.de legibus. Et
9 hãc opinionē: † ꝙ etiã pupillus q̃ de iure testari non poterat dicat̃ intestat⁹ decessisse: in mr̃is exclusionē ꝓpter agnatos. Cõsuluit Bar.cõsi.cxxxij.incipi. hec est copia cuiusdã statuti scti seuerini. ꝛ cõsil̃.cxxxvj.incip̃. statuto vrbis veteris cauet̃. vbi cõcludit pupil.. satis dici: etiam cessante cõi vsu loquēdi de iure itestatũ: vt dictis iurib⁹. Preterea dicit bal.insti. de here.ab intest.in p̃n. ꝙ statutũ loquēs de decedēte ab intestato locũ sibi vendicat ꝛ cõprehēdit intestabilē[a]: lꝫ sepe ꝯsuluerit ꝯ̃riũ. Nec obstat ꝙ nõ põt esse ꝑuatio vbi nõ est habit⁹: cũ oīs priuatio presupponat habitũ. insti.de capit.di.§.j.ꝛ.seru⁹. Et in pupillo nõ est habit⁹ testãdi.

Et sic dici nõ põt intestat⁹ nec ab intesta
10 to mortu⁹: qđ priuationē denotat. † Qꝛ ꝫm Bar.in dicto ꝯsi.cxxxij. habit⁹ ꝯsiderari põt dupl̃r. Uno mõ stricte ꝫm naturã vni⁹ indiuidui: ꝛ isto mõ in hoīe pupillo nõ est habit⁹ testãdi ꝓpter defectũ discretiõis.insti.quib⁹ nõ est ꝑmis.fa.testa. §.ꝑterea. Alio mõ accipit̃ habitus large ꝫm naturã speciei: sub qua est illud indiuiduũ: ꝛ dat exēplũ in muto ꝛ ceco a natiuitate. Certe in eo licet nũq̃ fuerit habitus loquēdi aut vidēdi: tñ dr̃ mutus vel surdus: nõ respectu sui tm̃: q̃ est vnũ particulare indiuiduũ. Sed respectu speciei hũane: cui cõpetit habit⁹ loquēdi ꝛ vidēdi.l.discretis.ꝛ.l.hac cõsultissima.C.q̃ te
11 sta.face.nõ pos. † Sic in ꝓposito nõ ē in pupillo habit⁹ testãdi respectu sui: sꝫ respectu speciei hũane: cui ꝯuenit testari. vt dicit tex.in.l.j.C.de sa.san.ec. qđ satis est ꝫm Bar.in dicto ꝯsil̃. sic intelligēs tex.in d.l.j.ff.de suis ꝛ legit.here.ibi: Sꝫ eos ꝓ intestatis accipim⁹ ꝛc. q̃si dicat: in pupillo cadere hoc ꝟbũ intestat⁹ respectu humane speciei cui cõpetit ius testãdi ꝛ pro Bar.facit glo.in ꝟbo Opiniones. i cle.j. §.ad hoc baptisma.de sum.tri.ꝛ fi.catho. volens ꝙ in paruulis.s.infantibus et pupillis: ex quo baptizati sunt: inest habit⁹ gr̃e ꝛ virtutũ: q̃uis ille habit⁹ legat⁹ existat ꝓpter pueritiã: sicut in dormiēte propter somnũ. Quia obstãte pueritia puer ꝓpter imbecillitatē illis vti nõ põt q̃ ad actũ: vt impotētia illa seu ligamē nõ tollit seu impedit habitũ: sꝫ actũ. sicut casus cõtingēs adulto non tollit habitũ testandi: sed solũ actũ. qꝛ etiã adulti dormiētes aut ebrij habit⁹ habēt: tamen ligatos ne ad actum prosiliãt. Unde a simi in casu nostro in paruulis ex quo nati sunt inest habitus testãdi: ligat⁹ tamē propter pueritiã: cũ ꝓpter nõ vsum ratiõis habit⁹ ille deduci non possit ad actum: tñ moriendo ante pubertatē satis mori dicũtur intestati. vt dicit tex.in.d.l.in testamēto. ꝛ.l.hereditatē. que est.l.ij. Al's quicũq̃ adult⁹ ꝛ maior si dormiēs: vel alio detētus impedimēto decederet ꝛ sine testamēto: nõ diceret̃ mori ab intestato: qđ foret absurdũ. et sic intestabiles sicut hi q̃ testari potuissent si voluissent: vel oportunitatem habuissent: mori dicunt̃ intestati: vel ab itestato. vt etiã per alias nouas rõnes cõsuluit Ange.cõsilio.xcix.incip̃. Uiso themate p̃dicto.ij.col̃. ꝛ clarius cõsilio.ciij.incipiē. Statuto cõis burgi cauet̃. licꝫ antea cõsilio.xxvj. ꝑfunctorie trãseũdo ꝯtrariũ cõsuluisset. qꝛ in duobus prefatis ꝯsilijs plus materiam ad partes disputãdo decidit ꝛ examiauit: ꝛ ꝯsulti⁹ rñdit: q̃ i dicto cõsi.xxvj. vt in siũ de bal. dicit Panor.in

dicitis.§.mr̃e.ff.de lega.ij.ꝛ pl⁹ fidei sibi adhibeo in eo qđ dixit legendo q̃ ꝯsulēdo: qꝛ ꝯsulēdo q̃s appetit cõplacere parti precꝫ aut p̃cio ꝑ vt ꝺ pariol. dicit Fely. in.c. cuꝫ ex officij.ꝺ.de p̃scrip.

10 Habit⁹ testãdi dupliciter cõsideratur.

11 Habit⁹ testandi cadit in pupillo.

13 Etiã pupillus i statuto cõprehendit̃ vbi in eo liberorũ mētio fieret.

c.bone.le.ij.in fi.de postu.prela. Preterea vna ratio Ang.in.d.consi.ciiij.multũ me mouet: qꝛ oēs fatent̃ illũ decessisse itestatum vere ꝛ ꝓprie: qui habere potuit testamentũ: ꝛ nõ habuit. Qꝛ pupillus ꝛ infans habere potuit testamētũ: ꝛ potest: vbi pa
12 ter ei pupillariter substituisset. ℂ † Que quidē substitutio pupillaris lꝫ vere dicat̃ testamētũ patris quo ad ordinationē: qꝛ pater ipsam ordinauit. Attamē verius dr̃ testamentũ filij impuberis: cũ de sua hereditate agat̃. dicit tex.in.l.papi.§.sꝫ nec impuberis.ff.de inoffi.test. iuncta glo.ibi sup verbo: impuberis.in fi. facit.l.patris ꝛ filij.ff.de vul.ꝛ pup.substi. Ergo pupillus defunctus satis dr̃ intestat⁹: cui pater cũ posset nõ ei pupillariter substituit. Et idē de furioso aut ꝺ mētecapto cui pr̃ exēplariter substituere poterat: ꝛ non fecit.l.humanitat̃.C.de ipu.ꝛ alijs substi.ꝛ.§.qua rõne.insti.de pupil.substi. Non ob.tex.in d.l.j.ff.de suis ꝛ legiti.here. vbi fili⁹ pupillus hr̃ ꝓ intestato. Et sic nõ ꝓprie intestatus: vt statutũ locũ habeat ꝫm illos: qui hoc tenent. qm̃ rñdet̃: ꝙ etiã si ille tex. ita crude caperet̃: vt ipsi intelligũt: ꝛ illũ sic literizant: tñ qꝛ multo plures sunt alij tex. pupillũ vocãtes absolute intestatũ: q̃ ꝓ intestato haberi. vt ptꝫ ex.ꝺ.alle.ꝛ ex tex. in.l.diu⁹.ibi: intestatoꝝ suoꝝ.ꝛ.l.credendum.§.hec autē mater.ibi: ab oī quidē filioꝝ intestatoꝝ.ff.q̃ pe.tuto. Uere dicunt̃ intestati. vbi est tex.in.c.q̃ duos.in fi.et.l. luci⁹.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ.l.oēm.C.ad tertu. ꝛ.l.sciãt.C.de legiti.here. vbi impuberes dicunt̃ mortui ab intestato. facit tex.ad h̃ no.in.l.ij.§.si mater nõ petierit.ibi: itestatorũ filioꝝ.ff.ad tertul̃. vbi exp̃sse pupilli mortui vocant̃ stante mr̃e intestati. Que quidē iura eos vocãtes intestatos: cũ leges scripte semꝑ loquant̃.l.arriani.C.de hereti. satis causant ꝛ inducunt: ꝛ si opus esset cõi vsu loquēdi: ꝓut nõ satis illũ ita se habuisse et habere ꝓbãt.ꝑ ea q̃ de ipso dicã plene in verbo: eidē impuberi succederēt. vbi a maiori parte sapientũ ꝛ peri
13 torũ vsus loquēdi sumit̃. ℂ Plus dico: ꝙ etiã si statutũ cõditionē respiceret liberorum: vt qꝛ diceret: filio sine liberis defuncto agnati matrē excludãt. etiã si diceret sine liberis ex se ꝓcreatis: q̃ verba sonãt in adulto: ꝛ nõ in pupillo: q̃ generare non potest. in quo fundamentũ faciebat Bal. in.ij.parte ꝯsi.lviij.incip̃.factum tale est. vlti.col. Tamē tale statutũ casum pupilli cõprehēdit illis nõ obstantib⁹ verbis ꝫm Bar.quē oēs sequunt̃ in.l.in pupillari.in fi.ff.de vulg.ꝛ pupil.substi. qꝛ pupillus liberos hr̃e põt legitimos: malicia interdũ etatē supplēte. vt plene videbitis in ꝟbo: si absq̃ liberis moreret̃.ij.in materia pu=
14 pil.substi. ℂ † Unde cũ pupilli mori ꝑñt cũ liberis: dictũ statutũ eos censet̃ cõprehendere: tanq̃ respiciens qđ euenire põt: prout iam pridē sepe ꝯtigit: qꝛ Salomon etatis decē annoꝝ filiã Pharaonis eius vxorem impregnauit. vt Bald.refert ꝫm aliquos in.c.ex parte.de restit.spol̃. qđ in meo bal.nõ reperi. ℂ Pariter magn⁹ ille dicit Greg.in dialogo ꝫm qđ refert glos. xx.q.j.in sum. ꝙ puer nouē annoꝝ impregnauit nutricē suã. ℂ Preterea ratio dicti statuti nõ est nisi vna.s.ꝯseruatio agnationis ꝛ nois dom⁹: q̃ ratio facit oēs cõprehēdere casus: siue intestatos siue intestabiles: sicut ꝑsonas in eo nõ exp̃ssas cõprehendit ex idētitate rõnis. ꝫm Panor. in terminis ꝓprijs in.j.parte ꝯsi.lxxv.ici. quidã decessit. vbi eñ non est nisi vna rõ idētitas rationis: oēs cõprehēdit in statuto ex ꝑsumpta mēte statuētis. vt dicit gl. sing.sup verbo: eligat̃.in cle.j.ꝺ elec. quã ibi sequit̃ Ymol. etiã in totalis iuris cõis correctionē. Et ꝙ isto casu fortiori ꝺ cat̃ pupillus itestatus: etiã si statutũ liberoꝝ cõditionē respiceret: est tex.in.d.l.credendũ.§.hec aũt mater. ꝛ clarius in ꝟ.si ꝟo. ff.q̃ petant tuto. Maxime qꝛ statutum est fauorabile: vt.j. clare demonstrabitur: ꝛ ꝯ̃ñr ampliandũ: vt oēs cõprehendat tam intestatos: q̃ intestabiles. ꝫm Ang.in dictis cõsi. vt mens dicti statuti plus atten
15 dat̃ q̃ verba. † vel possim⁹ aliter ꝛ singulari⁹ rñdere ad.d.l.j.ff.de suis ꝛ legiti.heredi. iũcta regula cõi: ꝙ statuta sunt ꝓprie ꝛ stricte intelligēda: vt min⁹ q̃ fieri poterit nõ derogent iuri cõi. Qꝛ hoc verũ est: vbi statuta aliq̃d nouiter induxerũt oīno ꝯ̃ius cõe: ita ꝙ nũq̃ illđ de iure cõi fuerat: qꝛ cum talia statuta ab oī iure ꝛ rõne cõi exorbitantia sint odiosa: saltē nõ fauorabilia: certe sunt stricte ꝛ ꝓprie itelligēda. Sꝫ statutũ nostrũ quo mr̃ defuncti excludit̃ ꝑ agnatos nõ est oīno iuri cõi nec totaliter ꝯ̃rium: nec matrē nouiter de scipso excludit: sꝫ successionem filij defuncti: ad ius cõe antiquũ: scꝫ legis.xij.tabulaꝝ rationabilr̃ reducit: vt.j.dicet̃. Igit̃ est ample etiã improprie intelligēdũ: ꝛ interpretandũ vt nõ solũ cõprehendat intestatos ꝓprie ꝛ stricte sumptos: verũetiã intestabiles: tanq̃ reipublice cõuenies ꝛ fauorabile: cũ fomentum ꝛ principiũ habeat ab equissima lege illa antiqua.xij.tab.ꝛ a iure cõi olim vigēte. ita no. dicit Ang. lꝫ nõ ita clare alleg.cõsi.xcix.ij.col.in fi.ibi: nec obstat ꝙ ꝓprie ille dicitur intestatus ꝛc. ℂ Presertim qꝛ lex illa antiqua.xij.tabu. indifferēter matrē excludebat ꝑ agnatos a successione tã puberũ testari valētiũ. q̃ pupilloꝝ q̃ testari nõ valēt: pariter facere hoc dꝫ statutũ: iuxta legē predictã large

14 Etiam pupilli hr̃e possunt liberos.

15 Qualr̃ itelligit̃ qđ statuta stricte sũt itelligenda.

Universidad de D
Biblioteca

interpretandum. vbicūq3 enim agitur de
extensione ad causam non specificatam
fienda virtute regule iuris antiqui semꝑ
statutum etiam penale (qđ plus est) extē
di potest. l. si qs sertio. C. de fur. ſm Imo.
in dicta cle. j. viij. col. in fi. ỽ. fallit primo.
de elec. Sic statutum etiā in pupillo locū
habet: presertim si loqueretur de filio mo
riente ab intestato vel sine testamēto: qđ
verificatur in pupillo testari nō valente.
de quo late per Alexā. in. l. ij. C. de insti. ⁊
substi. sub condi. fac. Et idem tenet Ioā.
de pla. ⁊ Ang. latissime in. §. j. insti. de he
redi. ab intesta. ⁊ consuluit Paul. consilio
cclxxxviij. incipiē. presupposito quodam
statuto castri. dicens: ita sepius ↄsuluisse:
⁊ ꝙ in dubio sequēdus est Bar. idē Lu
do. consi. xxxij. incipit. visa municipali cō
16 stitutione ⁊c. Additio. † Et ſm hāc opi.
(ꝙ appellatione intestatorum cōprehen
dant pupilli ⁊ infantes) fuit iudicatū in
casu proprio per arrestum in parlamento
17 tholose: de quo. j. dicā. † Crederem tamē
esse verū ⁊ saluari posse opi. cōtrariā: vbi
statutum esset odiosum ſm Io. fa. in. §. j.
18 institu. de heredi. ab intesta. † Ubi exem
plum ponit de statuto seu consuetudine
ecclesie sancti aniani Aurelianeñ. ꝑ quā
decanus dicte ecclesie capit ⁊ sibi appro
priat etiā aduentitia bona clericorū inte
statorum seu ab intestato decedentium.
Nam si clericus defunctꝰ erat impubes:
vel alś intestabilis: decanus non exclu
deret patrem nec matrē defuncti clerici.
Quia hoc casu verbum intestatus: vel
ab intestato: duo significant: vnū proprie
sc3 qui testari potuit: sed noluit: vel impe
dimento facti nō potuit. Et aliud impro
prie: sc3 qui de iure testari non potuit: vt
pupillus qui proprie non dicitur intesta
tus: sed quia est intestabilis habetur pro
intestato. Et sic improprie dicitur intesta
tus. vt dicta. l. pma. de suis ⁊ legiti. here.
19 † Quoties tale verbum qui potest se ha
bere proprie ⁊ improprie profertur in ma
teria odiosa: vt in casu isto semper restrin
gam ad significationē propriam. ff. de vē
tre in pos. mittē. l. j. §. quero. ⁊. ff. de libe. ⁊
posthu. l. cū quidā. ¶ Or hec consuetudo
ecclesie est odiosa: q2 contra rationem: et
contra ius cōmune: per que debet talium
bonorum successio deuolui ad proximos
scđm parentele gradum. l. cu3 ratio. ff. de
bo. damna. ⁊ dicto. c. quicunq3. xvij. q. iiij.
vbi parentes preferuntur ecclesie in bo
nis aliūde acquisitis ſm glos. in. l. si quis
ad declinandam. C. de epis. ⁊ cleri. Ergo
est restringēda: vt intellagitur de illis q̄
ꝓprie dicuntur intestati. Sed in casu no
stro statutum matrem excludēs propter
agnatos est fauorabile nedum agnatio

16 Hec cō munis opi. fuit arresto parlamēti tholose cō firmata.

18 Vide de statuto sċti Aniani Aurelianeñ. an exclu dat matrē ī decani fa uorem.

ni: sed reipublice bonisq3 conuenit mori
bus ⁊ legi diuine: ideo nō sine causa am
pliatur: vt etiam intestabiles comprehen
dat: et ista est cōmunis opinio habens
textus plures ⁊ doctorū maiorē cateruā.
Unde non sine causa fuit arresto parla
menti secuta et approbata: vt. j. dicetur.
20 ¶ † Et restat vlterius ex dictis Bar. l. j.
ff. de suis ⁊ legiti. heredi. dicto statuto lo
cum esse: siue filiꝰ decesserit nullo per eū
condito testamēto: siue facto testamēto:
qđ postea raptū fuit agnatiōe posthumi:
aut destitutū repudiatiōe hereditatis. l.
intestatus. ff. de ver. sig. q2 quo ad exclu
sionē matris ꝑinde cēsef testator eius fi
lius ab intestato mortuus: acsi nullum fe
cisset testamētū. Nam hec verba: intesta
tus vel ab intestato: nō solū denotant et
respiciunt tp̄s mortis: sed perfectionē tē
poris quo quis intestatus est. s. agnatio
nis posthumi: aut repudiate hereditatis.
vnde verba cū qualitate conueniunt tp̄e
quo testamentū destituitur: aut nullū de
claratur: aut aliter rumpaf. Quibꝰ casi
bus agnati licet collaterales ac etiam in
gradu remotiores matrē excludūt defun
cti seruata inter eos sola gradus preroga
tiua / vt prior in gradu sit in successiōe po
21 tior. vt. j. pleniꝰ videbitis. ¶ † Successio
em matrū est de iure ciuili: q2 ex senatus
consulto tertulliano prodijt originē: ⁊ cau
sam habuit: non per intentionem nature.
insti. de iure naturali. §. constat. ỽ si. sena
tusconsultum. Unde in primitiua natura
que iura naturalia ꝓduxit: talis successio
ab ordine naturalis intentionis aberrās
minime erat. vt pt3. ff. C. ⁊ insti. ad tertul.
Sicut ergo a iure ciuili hec successio na
ta est: sic iure ciuili per ↄsuetudines ⁊ sta
tuta locoꝝ tolli potest. insti. de iure natu
rali. §. ex nō scripto. Saltē in cert; casibꝰ
⁊ sic non semꝑ: puta stante ꝑsona agnata
quā statutū ꝑfert. c. j. de natu. success. feu.
Tale ꝑfecto statutū lic3 aliqualr sit ↄtra
pietatē. l. nā ⁊ si parētibꝰ. ff. de inoffi. test.
Nō tamē est cōtra publicā vtilitatē: cuiꝰ
interest familias ⁊ nomē domꝰ ↄseruari.
l. j. §. publice. ff. de vē. inspi. q̄ a solis agna
tis cōseruanf: vt ibi. Si em̄ ꝓhibef diui
di agnatio vel affinitas rusticoꝝ. l. posses
sionū. C. cōia vtriusq3 iudi. ⁊. l. diffinimꝰ.
C. de agri. ⁊ cēsi. li. xj. Quāto plꝰ liberoꝝ
presertim nobilium hoim seruari d3 ſm
gl. in. c. multorū. de iude. Fauef em̄ ciuili
bet de agnatōe: ne p̄rimoniū i extraneos
22 deuoluaf. ¶ † Adeo ꝙ dicit singulr Io.
an. in addi. Spe. ti. de instru. edi. §. porro.
in fi. addi. ỽ. fuit etiā alia qđ de facto ⁊c.
Donationē alicui đ agnatōe vł agnat; fa
ctā isinuatiōe nō idigere: si sūmā excedat
ccccc. aur. i lege taxatā. Et rōnē ponit: q2

20 Etiā locus est statuto si defunctꝰ filiꝰ testm̄ fecerit qđ postea ruptum est vel hereditatꝭ repudiatiōe destructū.

21 Successio mr̄is ⁊ quorū cūq3 ascēdentiū non est de iure naturali s3 positiuo: vnde tolli potest statuto.

22 Donatio facta agnatis q̄suis summā excedat tñ insinuatōe nō eget.

nō est ꝓprie donatio: sc3 simplex. de qua
loquuntur iura insinuationem requiren
tia. Sed est donatio causata: ⁊ ꝓpter ho
nestā causam facta: videlicet ne patrimo
niū in extraneos trāsiret. sicut df in. l. hoc
iure. §. fina. ff. de dona. ꝙ donatio alicui
facta cū causa sc3 nominis ipsiꝰ donato
ris ferēdi: vt cōseruetur nomē domꝰ: non
eget isinuatiōe vt vidistis sup ỽb. Ray
nutiꝰ de clera. loquendo de cōditione fe
rendi nomis. Ergo nō contra: imo ſm le
gis volūtatem mater nō succedit. Opus
em̄ est in successionibꝰ lege deferēte non
lege ꝓhibēte. l. obuenire hereditatem. ff.
de verbo. signi. ⁊. l. ij. ⁊. iij. ff. de peti. here.
Et in casu nostro statutū plus facit. quia
nedū nō defert mr̄i successionē: s3 ꝓhibet
⁊ aufert: eāq3 agnatis largif. ⁊ sic est ma
ter exclusa. ſm Bal. cuiꝰ in ꝓprijs termi
nis sunt hec ỽba. in. iiij. parte. cōsil. xcvj.
incipiē. p̄missis ỽbis statuti. vbi efficaci
ter repꝛhēdit quendā: qui dictū statutū in
terp̄tabatur tūc agnatos vocari si mater
nō existeret: erronee credēs statutū nō ꝑ
sonā matris: s3 vlteriores agnatos exclu
dere: qđ dicit esse erroneū. q2 imo ꝑ dela
tionem successiōis ad agnatos mr̄ exclu
sa censef: maxime ꝑ fratre3 filij defuncti
vtrinq3 cōiunctos: vel solū ex parte p̄ris:
qui duas vxores habuit: ⁊ ex vtraq3 filiū.
Nā filio vltime vxoris intestato mortuo:
nō mr̄ sua: sed frater ex p̄ia vxore ei succe
dit ỽtute statuti: ita ꝙ priuignꝰ excludet
nouercā tanq3 ꝓximior agnatꝰ: ſm Bal.
23 in dicto cōsil. † Pariter excludif mr̄ per
auū paternū: ita ꝙ locꝰ nō erit aut. defun
cto. C. ad tertul. imo penitus cessat ⁊ dor
mit senatuscōsultū tertulianū: vt clare cō
suluit Ludo. in dicto cōsi. xxxij. ⁊ Panor.
alleg. ↄsi. lxxv. vbi singulr ⁊ copiose deci
dūt ꝑ auū p̄rnū mr̄e3 excludi nō ỽbis: s3
rōnabilr in statuto cōprehēsu3. Idē cōsu
luit Pau. cōsil. cccxlvj. incipiē. Casus p̄
sens valde dubitabil' est. Subiūgēs ibi:
ꝙ fortiꝰ excludef mr̄ ꝑ eiꝰ maritū patre3
filij p̄mortui: ⁊ hoc ỽtute dicti statuti qđ
est fauorabile velut ad familie ⁊ domꝰ cō
seruationē tēdēs: ne nomē ⁊ arma peant
q̄ in agnatis ⁊ nō cognatis ↄsistūt. instit.
24 de legi. agna. tute. in p̄n. † imo si tali sta
tuto diceref ꝙ mortuo filio sine legitimo
herede vel sine herede agnati p̄ferantur:
semꝑ mr̄ cēsef exclusa si aliqui agnati exi
stāt. q2 l3 appellatione legitimoꝝ heredū
mr̄ veniat: tñ hoc casu legitimꝰ heres nō
cōprehēdit: nisi ex corpore ipsiꝰ filij descē
dētes. l. ex facto. §. fi. iūcta gl. ibi. ff. ad tre
bel. Uꝫ statutū seu ↄsuetudo nihil opare
tur: cū vt videbitis in sequēti p̄ludio ho
die cognati sicut agnati dicunf ltimi he
redes. Et post oēs fiscus df esse heres. vt

23 Mater stāte statuto excludif per auū paternū et ꝑ suū maritū

24 Stāte dicto statuto de legitimo herede mētiōe3 faciēte: maf nō vēit appellatione legitimi heredis.

dicef in. v. ⁊ vlti. arti. Unde vix aut nūq3
moritur q̄s sine herede: ideo restringere
necesse est hoc verbū heres. vt in h̄ casu
alios nō cōprehēdat: q̄3 ex filio descēden
tes: quoꝝ loco si nō stent surrogant agna
25 ti. † Sicut em̄ in substitutiōe testamēta
ria soli descēdentes excludūt substitutū:
vt. d. §. fi. vbi oēs ⁊ plene decidit Guido
a pape. q. cccclvij.[a] Sic etiā erit in hac sub
stitutiōe statutaria ⁊ consuetudinaria: vt
mr̄ non excludat agnatos filio intestato
substitutos. Tale em̄ statutū oia reducit
ad illā veterē. xij. tabulaꝝ legē: qua non
stantibꝰ suis per rectā lineam descēdēti
bus solis agnatis vniuersa deferebatur
successio mr̄e defūcti exclusa: ⁊ tota linea
feminina: q̄ lex equa ē iusta ⁊ rōnabilis.
26 † Presertī3 q2 iuri diuino cōformis erat:
vt pt3 nūeri. xxvj. c. ibi: Homo cū mortuꝰ
fuerit absq3 filio: ad filiā eiꝰ trāsibit here
ditas: si filiā nō habuerit successores ha
bebit fratres suos ⁊c. Uñ tex. ibi nihil de
27 mr̄e dicit. † Nec etiā statutū tholo'anū:
cuiꝰ ỽba sūt h̄. Usus siue ↄsuetudo ē tho
lose: ꝙ si aliquis homo vel femia nō ha
bēs patrē decedat ab intestato ꝙ oia bo
na res ⁊ iura mobilia ⁊ imobilia illiꝰ ꝑso
ne defuncte remanēt ⁊ deuoluūtur ꝓpin
quiori seu ꝓximioribꝰ illius ꝑsone defun
cte in gradu parētele ex parte patris: ⁊ si
forte illa ꝑsona defuncta h3 patrē tēpore
mortis sue: pater illiꝰ ꝑsone defuncte suc
cedet in bonis illiꝰ: ⁊ ei remanēt et deuol
uuntur de consuetudine tholo'e ⁊c. Nec
mentionē facit de matre: quā ꝓpf agna
tos exclusisse videtur. contra tex. in dicta
autent. defuncto. quia sufficit legislatore3
quosda3 tm̄ includere: vt alios exclusisse
videaf ⁊ censeaf. argu. l. qđ in reꝝ. §. fi. ff.
de lega. j. Preterea inuitādo patrem ⁊ de
ipso mentionem exp̄ssa3 faciēdo: videtur
etiā exclusisse matrē per regulam qui de
vno dicit aliu3 exclusisse. vt. l. cum pretor.
ff. de iudicijs. ⁊ plene in. c. nōne bene di
cimus. s. de presumptioni. Censetur eni3
istud esse testamentum legis: in quo pre
teritus a lege censetur exheredatus a suc
cessione. argumento. l. si vero. §. de viro.
ff. soluto matrimonio. Militant profecto
leges sicut milites: ideo testamento mi
litis comparantur: vt earum sicut militū
preteritio habeatur pro exheredatione.
qm̄ si milites militāt ꝑ leges ⁊ auctorita
te legis coꝝ p̄teritio habeaf ꝓ exhereda
tiōe. l. sicut certi iuris. C. de test. mil. Mul
tomagis p̄teritio legis de mr̄e hēri d3 ꝓ
exheredatiōe ſm Bal. in. iiij. pte. allega.
cōsil. xcvj. vñ cū lex illa diuīa Nūe. xxvij.
quā tñ Bal. nō allegat: matrē defuncti p̄
terierit: cū de illa mentionē nō fecit. Sa
tis eā stantibꝰ agnatis a successione filij

a ¶. q. cccclvij. đ quo plene h̄r super ỽbo: si absq3 liberis moreretur. j. ꝑ. l. cū acutissimi. C. de fidei cōmis.

26 Statuta matri agnato3 p̄ferentia sunt legi diuine cōsona.

27 Statutū agnatos simplr vocās sat; vr excludere mr̄e3 l3 ea3 exp̄sse non excludat.

Universidad ... Biblioteca

ex iusta causa scz publice vtilitatis exhe-
redasse cēsetur. Et sic satis est q statutuz
vel cōsuetudo successionem filij agnatis
deferat: matrē expresse non excludendo.
Cum inclusio vnius scz agnati sit alteri9
exclusio: scilz matris ex vtute includente
determiato modo.l.cū ita.§.in fideicom.
ff.de lega.ij.ſm Bar.in.l.ij.§.fi.in fi.vbi
hoc clare decidit.ff.ad tertul. Et sic quo-
ties statutum exclusa matre vocat agna-
tos: vel simpliciter eos vocat aliter nō ex
cludēdo matrē: semp censet ipsa exclusa.
Et ita etiā decidit Bal.in dicto ɔsi.xcvj.
licet Ange.allegato cōsil.xcix.iij.colum.
versi. Sed videam9 an pferat ɔc. ɔtrariū
sentire videt. alś esset sibiipsi cōtrarius:
q si statutū pferret agnatos cognatis: nō
censeret mater defuncti exclusa: cum non
sit simpliciter cognata: sed principiū co-
gnatiōis: ne cōputet in numero cognato
rū.insti.de legit.agna.tute.§.j.sicut vxor
nō dicit affinis: sed cā affinitatis: qd non
puto verū: qr si per solaz vocatione agna
torum censetur exclusa: multofortius vbi
agnati expresse preferūtur cognatis: ſm
Bal.in dicto cōsil. Que omnia sunt notā
da ad intellectū dictarum legū ciuilis et
diuine: cui in casu nostro standū est. quia
licet seruare legem mosaicā sit hodie pro
hibitū: ne iudaizare videamur. cum per
aduētū xpi oia cerimonialia pter incēsuz
28 quē ecclesia retinuit. † Et pariter legalia
veteris testamēti fuerint sublata: vt ple-
ne Panor.in.c.fi.de ɔsue. Possit tn pncipes
secū leges veteris testamēti ratiōabiles
suis terris z pplo ɔuenietes renouare: et
posset etiā qlibet ppls id idē statuere vti
z suare i suo castro aut mūicipio qties ex
pedit sicut i casu nri statuti z thlani: q di-
cta lex diuia renouat. qb9 vti legib9 sic re
nouatis easqz suare sine pctō poterim9 z
possim9. nō tāqz leges veteris testamēti:
sz tāqz leges pncipis vel statuta aut ɔsue
tudies ppli: ſm Lyrā Exo.xxj.in pn. Ta
lia eni sunt statuta z ppli ɔsuetudies i ca
su nro: q mri defuncti pferūt agnatos: nō
29 tn sine rōne. † Ualde durū pfecto eēt vi
dere bōa agnati ab itestato pdefuncti a-
gnatis postposit; mri sue deberi z p sena
tuscōsultū tertullianū applicari. cū qb9.s.
bonis forte i crastinū (vt mlieꝝ mos est)
nubere alicui garcifero vili z iferiori: i de
dec9 z decoloratōez pois mrimonij acto
tius agnatiōis z gnis. Quā rōnē summe
pōderat Pe.de ancha.i ppriaꝝ filiaꝝ ex
clusionē. qd forti9 arbitror ɔsi.cccxlj. icip.
p maiori itelligētia.iiij.col.i pri. Et vt se
pe ɔtigit cū tota illa preda bonoꝝ domū
expoliabit. vt de laborib9 industria z su-
dorib9 prioris mariti defuncti vel agna-
tiōis sue: vn fortassis bona pcesserāt aliū

28 Legalia veteris testamenti possūt lege aut populi statuto renouari.

29 Uide rōnes legē salicā fundātes q filie i regno francie non succedunt.

ditabit virū. qd valde durū reputat Jo.
fa.sup rub.insti.de nup.in fi. Contra vero
simile mariti defuncti intentionez cuius
aia (vt ita loquar) cōtristatur per trāsitū
vxoris ad scōa vota. vt habetur in aut.de
nupt. colla.iiij. Et durius adhuc qr forte
cū bonis illis nubet inimico capitali prio
ris mariti z dom9 sue: in quē inimicū z li
beros inde pcedētes bona illa trāsibūt
agnatiōe z domo sui pois mariti in pun
cto depauperata z illusa: a qua forte bona
pcesserint: aut defunct9 prior marit9 vel
forte ipsemet fili9 illa acqrēdo p suos pa
rētes ad int9 fuerat z succursus qd durū
foret z lugendū. vt dicit tex. in.l. cuz opz.
ibi: Et nō lugebūt q ex suis laborib9 sibi
possessa sunt ad alios trāsferenda extra-
neos ɔc.C.de bo.q lib. maxime viles ex-
traneos ac tali successiōe indignos: mu-
lieres eni sepe soluta prioris mrimonij le
ge illiusqz dignitate neglecta vt plurimū
nedū bona filioꝝ: sed interdū z vitam no
uis maritis addicūt. dicit tex.in.l.lex que
tutores.C.de admi.tuto. Et vtinam vite
filioꝝ ante pro reperiēdo cum bonis illis
nouos maritos nō insidiarent: que natu-
raliter etiā cōtra ppria cōmoda laborāt.
l.fi.C.de spōsa.ex quib9 tota insanit: z nō
sine causa domus et agnatio in tā flebili
trāslatiōe bonoꝝ in extraneos presertim
indignos: qr domuz in qua defecit pater
minor defunct9: aut ali9 pximior de gne
successurus creuit: in q maioꝝ imagines
aut nō videre fixas: aut reuulsas cernere
30 satis ē lugubre: vt.d.l.lex q tutores. † Et
hec fuerūt potiores rōnes antiq legis re
gie salice. de q dixi in vbo Duas habēs
filias. phibētis filias succedere in regno
frācie. Qr cū mlier sine sensu z ɔsilio (cuz
prona sit rei q phibet ei) capiat sepe ma
ritū contingere posset filiam regis: si ipsa
regina foret nubere alicui vili saltem im-
pari persone basse z infimi status: aut ma
le conditionate: in alteratione illustrissi-
mi sanguinis regij: q toti regno et nobi-
liorib9 principib9 dominaret: in cui9 pso
na vilesceret dignitas ac contēneretur et
sperneret maiestas: z cōsequēter ei nō p-
staretur nec seruaret fidelitas. Ex quo p
cederēt murmuratiōes: odia: iurgia: que-
stiōes: z guerre iextricabiles: in totalē re
gni pditōez. Cū scptū sit. Regnū i seipo
diuisum desolabit. Uel forte nuberet ali-
cui inimico regni manifesto: vel occulto:
qui regni destructionē cupiēs se vindica
ret in pricipib9: plātis: nobilib9: z officia
rijs: ac notabilib9 psonis qs psequeret z de
31 strueret. † z forte regnū ipz subijceret ipa
tori: vl alteri pncipi eccliastico aut sclari.
qd nūqz visuz fuit: imo etiā pape nouiter
pmoto nō cōsueuit rex francie homagiū

30 Uide in cōueniētia q seqrētur si in regno francie filie succederēt

31 Rex frācie homagiuz alicui nō prestat etiā pape.

prestare: nisi dūtaxat filialē obedientiam
tanqz vicario xpi et beati petri successo-
ri. ad qd facit tex.no.in.c. ego ludouicus.
32 in fi.lxiij.di. † vbi papa qzprimū cōsecra-
tus est legatos ad regē francoꝝ mittere
dz: qui inter eos amicitiā charitatē et pa
cem cōsociēt ɔc. ¶ Preterea si filia regis
in regno succederet imperatori nuberet:
qui forte priuilegia regni quibus rex z re
gnū ei nō subijcitur surriperet: ad regnū
et eius libertates eternaliter perdenduz:
et imperio subijciendū: a quo est notorie
exēptū.c.per venerabilē. qui filij sunt le-
giti. Que quidē rationes allegate fuerūt
p philippo valesiano filio caroli de vale
sio fratris philippi pulchri reg; post mor
tem ludouici hutini philippi lōgi et caro
li pulchri filioꝝ dicti philippi pulchri si-
ne masculis defunctoꝝ contra edoardū
tertiū angloꝝ regem ex persona filie: re-
gnū francie petentem: qui repulsus fuit a
regni procerib9 seu paribus: et regnū ad
iudicatuz prefato philippo valesiano ex
agnatione et linea masculina descenden
ti per dictas rationes et legē salicam: cui
edoardus ille tertius stare et iudiciuz ex
ea subire consenserat: vt vidistis in dicto
33 verbo: duas habens filias. ¶ † Quibus
rationibus que literales et in corpore iu-
ris clause existunt: euidenter demonstrat
talia statuta agnatos matri et masculos
filiabus preferentia esse plusqz fauorabilia:
licet prima facie odiosum esse videret et
triste matrē a luctuosa filij successiōe ex-
cludere.l.fi.C.de inst.et substi. que nō ob
stat. quia ad considerandum naturā con-
stitutiōis: an fauorabilis dicat vel odiosa
Attendit id: qd constitutio principaliter
agit z intendit: et cui principaliter proui-
det. Qr tale statutū potius puidet agna
tioni: volens eā fauorabilius tractare: vt
nomē dom9 maneat qd publice interest
Qua rōne statutū poti9 mouet: qz odio
matris: q excludit: vt a simili decidit gl.
in verbo: alios quā ibi sequit Dñicus in
c.sciant cūcti.de elec.li.vj. z tenet Bar.in
l.qui exceptionē.in pn.ff.de cōdi. inde. p
illū tex. z Pañ.in.c.j.iij.col. de locato fa-
cit qd per illū tex. dicit Bal.in.l.j.in fi.C.
de secū.nup. vbi dicit: q etiā si mr succe-
dere phiberet expresse i casu nro: adhuc
statutū esset fauorabile. qr ad iudicanduz
ratione phibitionis an sit fauor vel odiū
cōsiderari dz an phibitio cōcernat deli-
ctuz phibiti: vel malos mores: vt in casu
dicte.l.j. z tūc presumit facta pter odiū:
aut cōcernit honores z prerogatiuā alte-
rius: puta agnationis: et tūc finalis ratio
est fauor psumptus ipsius agnationis: vt
i casu nro videat; eūdē Bal. singulariter
loquentē in.l.venia.§. z hoc arguitur ad

33 Statuta maxime ppt agnatos excludētia sunt fauorabilia et qualiter hoc cognoscatur.

aliā questionē ɔc.C.de in ius voc. vn ta-
lia statuta sunt fauorabilia eo scilicet re-
spectu: quo fauent agnatis: qui respectus
velut principalis solū considerat: quia fe
cuz habet bonū reipublice z interesse: vt
dicta.l.j.ff.de ventre inspi. necnō tollitur
per talia statuta votū mortis filioꝝ captā
de per matrē ad habendū eoꝝ successio-
nem: cū qua ad libituz postea renubat: vt
dicta.l.lex que tutores. z nō consideratur
exclusio matris: que in dicti fauoris con-
sequentiā venit excludenda: z in qua ver
satur vtilitas priuata ipsius matris. Et si
aliqualiter publica foret: nō tn ita fauora
bilis. Cū longe distet agnatos dāna pa-
ti: vel matrē lucrum non capere.l.fi.C.de
iure delib. vt in proprijs terminis arguit
Bal.in prima parte.ɔsi.cccxlij. incipiēte.
Queritur an pupillus ɔc. Preterea vide-
mus q licet facultas testandi summe sit
fauorabilis.l.j.C.de sa.san.ec. z reipubli-
ce intersit testamēta sortiri effectū: z exe-
qui.l.vel negare.ff. quemadmoduz testa.
aperiā. Cū testamenti factio publici iu-
34 ris sit.l.testamēti.ff.e. ¶ † Attamen fa-
uorabilius est agnatis deferri heredita-
tem adeo q dicit Jo.fa.in.§.sed agnatio
nis in fi.insti.de legiti.agna.tutela. q ho
die istud ius agnationis ex tali aut simi-
li cōsuetudine delatū nō tollit capitis di-
minutione. Et inde est: q valet consuetu
do in pluribus locis vigēs: q quis de pa
trimonio suo testari nō possit: nisi de con
questis suis: vt oia agnationi remaneant
ſm Jo.fa.sup vbo: alemanic9 i pemio.
insti. qr illd qd ē filij p acqsitionē magis
est suū: qz illd qd ei obuenit ex parētū suc
35 cessiōe ſm eū ibi. ¶ † Plus dico q immo
statutū valeret q de qbuscūqz testari nō
posset put seruat i normānia: vt.j. dicem9
in.v. z vlti.arti. ppe fi. Nec sunt oino ta-
lia statuta ɔ ius qnimmo sunt antiq pru-
dētie cōsona. Cū oia vt dixi reducant ad
illā veterē.xij.tabulaꝝ legē masculos fe-
minis z agnatos cognatis preferentē in
rōne naturali fundatā: vt pz ex pdictis.
Ex qb9 decidit singulariter Bald.in.l.si
is q.i fi.C.si pēdē.ap.mors iteruenerit. q
lz statutū q femina nō succedat ab itesta
to: locū nō habeat i hereditatē z successio
ne anathematizati i illa maledictione de
functi: vbi statutū esset stricti iuris. tn ha
bebit locū i casu nro i q statutū ē sup na
turali rōne fundatū. qr tūc nō ē stricti iu-
ris: immo tāqz fauorabile extēdēdū i ex-
clusionē mris a successiōe filij anathema
a tizate[a] defuncti: q testari nō potuit. alle-
gat i terminis pprijs.l.j.ij.respōso. ff.de
suis z legiti.here. in q fundant talia statu
ta q oia reducūt ad illā veteris legis na-
36 turalē eqtatē. ¶ † Et pariter oia redu-

34 Ualet cōsuetudo qd fauore agnatiōis quis testari nō possit vt agnatis successio remaneat.

a ¶ Anathematizate. d quo q testari non possit hat e tur plene.j. sup verbo: mortuo ita qz testatore.j. dū decidit an spiritualiter mortui vt sunt excōicati testari possint.

36 Statutū matrem excludens oēs cōprehendit ab ea causam habentes.

Universidad de

eunt ad veterē hui⁹ regni legē salicā: de
qua superius dixi. vñ cū fauorabilia sint
vbicūqʒ excludūt a successiōe matrē et fa
cili⁹ ceteros a mr̄e vltiores ascēdētes cām
ab ipa p̄cedētes s̄ʒ bal.i.j.pte ɔs.cccxvj.i
cipien̄. an statutū qd̄ excludit ascēdētes
⁊c.vt.j.dicā. Et nedū stāte dicto statuto

37 Etiam clerici matrem excludunt.

37 agnati laici matrē excludunt. ¶ † Sʒ et
clici q̄ i fauorabilib⁹ q̄lia sūt h̄ statuta cō
p̄hēdunt sicut laici.c.si in adiutoriū.x.
di. ¶ Preterea eadē est rō.s.ipsa agnatio
facit.l.pmittēdo.ff.de iure dotiū.⁊.c.dile
cti filij.de foro cōpet.vbi priuilegiū pp̄lo
indultū pdest clericis. vt in casu nr̄o cō=
suluit Bal.in.iij.parte.ɔsil.xxx.incipien̄.
Presupposito statuto ⁊c.nisi tales clerici
essent monachi p ea q̄ infra dicā. in p̄mo
p̄ncipali artic.et tetigi in v̄bo: duas h̄ns
filias. Loquendo de statuto filias exclu=
dente pꝑter masculos. Talia em̄ statuta
velut fauorabilia sunt ampliāda: ideo pu
pil'os ⁊ ceteros intestabiles cōprehēdūt

38 Sola scriptura seu libri apertura est statuti et consuetudinis sufficiēs p̄batio.

38 vt vidistis. † Ac vigent ⁊ seruantur et in
publica scripta et regestra plurib⁹ i locis
prout hic ⁊ tholose redacta sunt. Quo ca
su sunt magni effect⁹: tū q: semp s̄m illa
est iudicādū siue al's fuerit iudicatū siue
nō. q: sicut lex desuetudine sola.i. nō vsu
tolli nō pōt: si forte casus de cētum annis
nō ɔtigit vel si ɔtigit nō fuit de eo dubi=
tatū s̄ʒ toleratū ɔtra legē. Sic etiā taliū
statuta nō vsu sublata nō dicunt: nisi casu
ɔtingēte ⁊ facta inter partes cōcertatio=
ne fuisset decisum in ɔ̄triū: sed simplex nō
vsus q: forte partes nolūt vel nō curant
gaudere fructu aut cōmodo legis statuti
vel ɔsuetudinis: nūq̄ʒ tollit legē vel statu
tum vt plene p Ang.in.§.igit.in p̄emio.
insti.vbi oīa necessaria plene disputat: ⁊
sic ɔcludit. Qd̄ maxie est verū: vbi p ma
iores talia statuta iurantur in p̄n. regimi
nis.l.cū notissimi.§.immo ⁊ illud. v̄. sed
⁊ si qs.C.de p̄scrip.xxx.vel.xl.annoꝝ. Et
p̄terea vbi talis foret ɔsuetudo in scriptis
redacta tūc sufficiēter sola scriptura pro=
baretur per solā libri apertionē: sicut pro
bat quelibet lex i corpore iuris cōis clau
sa. Ad cui⁹ pbationē sola sufficit libri ap
pertura: vt videm⁹ in feudalib⁹ ɔsuetudi
nib⁹: q̄s habem⁹ in libro feudoꝝ scripto
redactas. s̄m Bar.in.l.de quibus. in.iiij.
principali q̄sito.ff.de legib⁹.⁊ Jo.fa.in.l.
ij.vj.col.v̄.circa quintū.C. que sit longa
cōsue.⁊ Bar.in.j.q.quē ibi sequit Alexā.
ij.col.in.l.moꝛib⁹.ff.de vul.⁊ pup. substi.

Ordinatio regia.

39 ¶ † Cui decisioni cōuenit ordinatio re=
gia caroli septimi facta anno dn̄i millesi=
mo.cccclviij.vbi in.c.fi.idem decidit. Sci
licet q̄ sola illa scriptura etiā ɔsuetudinē
cōfirmatoria sufficit ad plenā cōsuetudi=
num cōfirmataꝝ pbationē. qd̄ verū in=
telligo: vbi in confirmatione sunt statuta
aut ɔsuetudines descripte ⁊ incorporate:
quo casu talis scriptura provero habetur
originali s̄m gl.quam omnes sequuntur
in.c.venerabilis.de confirmatio.vtili vel
40 inutili. ¶ † Nā si descripte nō essent in
cōfirmatione: necesse foret eas pbare vel
per testes: cū facti existāt pro quo nō pre
sumitur: nisi quatinus probatur.c.j.de cō
sti.li.vj.vl' per aperturā libri vbi in archi
uo reipublice fuerūt regestrate: et in scri=
ptis reddacte: tamen ad extrahendū con
suetudinem allegatam de illo regestro cō
muni necessario esset pars vocanda: cu=
ius interest: quia in quolibet actu preiu=
diciali est vocanda.l.nam ita diuus.ff.de
adop.in cuius presentia summarie per cō
missarium inquirendum est cum his: qui
ad hoc habent officium custodie charta=
rum communis: si arca illa sit archiu⁹ pu
blicus: et pariter quo ad illum librum ha
betur communiter recursus tanq̄ʒ ad li=
brum consuetudinum: et inde fit consue=
tudinis extractus plene probans: et ita
quotidie practicatur per ea que plene ha
bentur in.c.ad audientiam.de p̄scripti.
si aūt liber ille ɔsuetudinū legeret i scho
lis: put legit liber feudoꝝ: vel corā pp̄lo
certis tpib⁹ statutis: put legunt ordiatio
nes regie in curijs parlamentoꝝ die cra=
stina bti martini: ⁊ nōnulle in vigi.assum.
btē marie.cū tūc notorie essent: nō op⁹ fo
ret eas ad pbationē solēniter extrahere
parte vocata: nec cū p̄dicta inq̄sitiōe: im
mo sufficeret: cū sint notorie: ⁊ in notoriuʒ
deducte: sola eaꝝ allegatio a q̄ allegatiōe
nō excusat ps q̄ʒuis pbatione nō oneret
s̄m gl.i cle.appellāti.de app.facit gl. i.d.
c.j.d̄ ɔsti.li.vj.volēs q̄ sicut p̄nceps nouū
q̄d statuēdo cēset velle iura p̄cedētia ɔ̄=
ria tollere vt ibi: sic ēt ɔsuetudines noto
rias nouo statuto ɔ̄trias.facit etiā qd̄ deci
dūt doc.i.c.ij.de re iud.⁊ i.l.cū platis.ff.il
41 lo.e.ti.⁊ i.l.j.C.q̄n puoc.nō ē necesse. † q̄
sicut ē snia nulla ɔ̄ ius ɔstitutiōis lata: ita
etiā si ferat ɔ̄ ius ɔsuetudinis notorie: fa=
cit qd̄ dicit Bal.i.l.fi.C.vt q̄ desūt aduo.
q̄ sicut iudex supplere pōt ea q̄ sunt iuris
cōis: sic et allegare pōt supplēdo p pte ea
q̄ sūt ɔsuetudis notorie. Additio. Has or
dinatiōes dicti caroli frācoꝝ regis i rege
stro ordinationū regiaꝝ camere inq̄staꝝ
parlamēti tholose repietis fo.cxlvj. v̄so.
42 ¶ † Hec pfecto d̄ q̄b⁹ loq̄mur statuta
vl' ɔsuetudies n̄ solū matrē excludūt a bo
nis pfectitijs filij itestati a pr̄e: ⁊ agnatio
ne pfect⁹: s̄ʒ ēt ab alijs q̄buscūq̄ʒ bōis p fi
liū aliūde q̄sit⁹ ēt aduētitijs ⁊ paganicis:
q̄ oīa deferunt agnatis: quoꝝ forte expē
sis aut dom⁹ fauore vl' diligētia defūct⁹
ipse fili⁹ ad bona illa acq̄rendū fact⁹ ex=

Forma extrahēdi cōsuetudines vel statutū a libro cōi vt plene p̄bet.

42 Sicut mr̄ a bonis pfectitijs filij p agnatos excluditur: ita et ab aduentitijs.

titerat industrius: q̄ industria pficere dʒ
agnationi a qua pcessit: cū vnaqueq̄ʒ res
ad suā faciliter reuertat naturā: maxime
q: statutū vel ɔsuetudo patrie hoc pōt: vt

43 Successiōes sunt de iure positiuo.

43 so † q̄ oēs mūdi successiones sunt de iu=
re positiuo s̄m Bal.in.l.lege.xij.ta.C.de
legiti.here.⁊ si que dicant esse de iure na
turali.dʒ exponi s̄m eū.i.sunt de iure ciui
li persuadēte naturali in coadiuuationeʒ
cōstituto.ff.de v̄.sig.l.pronūciatio.§.fa=
milia. Et ideo q: oē ius ciuile est mutabi
le: valēt statuta que disponūt de filioꝝ ⁊
filiarū successione. Et forti⁹ alioꝝ paren=
tum. Nā sufficit q̄ statutuʒ habeat aliq̄d

a ¶ Habeat aliquod motiuū. vide circa h̄ singularia que habentur.j.sup v̄bo: in eodē testō relinquens.j.in xviij. limitatione.

a motiuū:[a] lʒ nō oīno cōtineat equitatē: sed
statuentiū voluntatē ⁊ autoritatē. q: vbi
de nulli⁹ p̄iudicio tractat: sicut q̄n statui
tur super hereditatib⁹ deferēdis vel non
deferendis: oē statutū valet sine rōne ha
beat in se: vel nō qd̄ fieri nō: posset sup he
reditatibus per mortē parentū iam dela
tis. Et hoc pꝑter preiudiciū qd̄ irroga=
ret in iure iam q̄sito qd̄ fieri nō pōt.c.q̄ʒ=
uis.de rescrip.⁊.c.fi.de cōces.prebē.li.vj.
Sed in q̄rendis ius ciuile ⁊ positiuū olim
44 oīa potuit et potest. ¶ † Supra qd̄ ius
statutū vel cōsuetudo etiā oīa potest que
legē imitatur: eāq̄ʒ interdum vincit.insti.
de iure naturali.§.ex nō scripto. Preter=
ea si pater filio pupillariter substituendo
eoipso matrē a quibuscunq̄ʒ bonis exclu
dit. Ita q̄ nō habet velut p̄terita aut ex=
heredata de quo cōqueratur.l.papinianus
§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.test. Si=
militer hoc pōt statutū vel ɔsuetudo aut
quelibet alia lex cōis: a quib⁹ pater taleʒ
sumpsit substituēdi facultatē ⁊ autorita=
tem: q: si oliʒ lex rōne suitatis filios suos
in successione p̄rna preferre poterat emā=
cipatis: quos licet aliq̄n sui fuissent ⁊ i po
testate p̄ris excludere poterat.insti.de he
re.ab intesta.§.emancipati. Quanto faci
lius matrē excludere potuit: in qua defi=
cit ipsa agnatio: immo ipsa de agnatione
nūq̄ʒ fuit: nec ab ea agnatio: sed nuda co
gnatio pcedit seu incipit. Et si lex.xij. ta
bu.antiqua post suos descēdētes ceteris
oībus agnatos p̄ferebat. q: cōmodius vt
debat ita iura ɔstitui: vt hereditates ad
masculos cōfluerēt dicit tex.in.§. ceterū.

45 Statutū matrem excludens ppt agnatos eam excludit a legitima licʒ de legitia nō loquat.

45 insti.de legiti.agna.succes. ¶ † Sic etiā
cos p̄ferre rōnabiliter pōt statutū vl' p̄rie
ɔsuetudo: ⁊ feminas oīno excludere etiaʒ
a iure petēdi legitimā: vt scʒ mr̄ a legitia
bonoꝝ filij intestato defuncti p tale statu
tum vel ɔsuetudinē q̄ʒuis de legitia exp̄s
se nō loquat: satis censeat exclusa exēplo
legis.xij.tab.qua nihil mr̄i deferebat stā
tibus agnatis: lʒ vltimo gradu ɔstitutis.
vt.d.§.ceterū.donec factū fuit senatusc̄o.
tertulianū.vt.j.dicetur.qd̄ silr̄ est de iure
positiuo: ⁊ ɔsequēter tollibile p ɔ̄triū statu
tum aut consuetudinē. ⁊ ita in pprijs ter=
minis ɔsuluit Ludo.alleg.ɔsi.xxxij.in de
cisione vltimi dubij. ⁊ Panoꝛ.in.d.consi.
lxxv.vij.col.vbi clare loquit: ⁊ efficaciter
pbat tale statutū matrē excludere etiam
a legitima: q̄ʒuis de legitima mētionē nō
faciat. qd̄ etiā sentit i aut.nouissima. ppe
fi. ⁊ postea clare decidit et tenet Jason in
l.si q̄n.§.fi.in fi.C.de inoffi.test.plura ibi
allegās. sʒ nō supradicta: dicēs idem con
suluisse Rapha.cuma.quē videatis cōsi.
clxxxviij.inci.spectabilis miles. vbi hoc
clare cōcludit. Pariter alleg. Alex.consi.
cccccliij.qd̄ nūc habet.in.iiij.parte: cōsil.
lxviij.incipi.circa premissam ɔsultationē
presuppono ⁊c.ij.col.v̄si.⁊ cōstat q̄ statu
tum potest. vbi cōcludit matrē excludi ēt
a legitima. Subiūgēs nunq̄ʒ voluisse cō
trarium cōsulere: lʒ a multis fuisset roga=
gatus. q: il'a est cōis opi. p qua refert ibi
Pau.sepe ɔsuluisse: ⁊ etiā legēdo tenuisse
in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de cōdi.
⁊ demon. ⁊ tʒ etiā Fabian⁹ de giocchijs
de monte sancti sabini.in repe.dicte aut.
46 nouissima.in.xv.q.in fi.dicēs: † q̄ dispo
sitio aliqua excludēs quem a successione
cēset etiā eū excludere a legitima: nisi ex=
presse eā sibi reseruet: q̄ʒuis excludat p=
prius fili⁹ p tex.no.in aut.hoc ampli⁹.ibi
p̄ter naturale debituʒ.C.d̄ fideicō. Ergo
facili⁹ excludit mr̄ a petēdo legitimā vel
supplemētū illi⁹: qd̄ intelligit verū: vcʒ q̄
legitimā aut supplemētū petere nō pote=
b rit[b] ab intestato quo casu locū hʒ statutū
Sʒ si in testamēto filij reperiret mr̄ insti
tuta in aliquo: tūc petere posset ex testa=
mēto legitime supplemētum. Cū cā inte
stati nō extendat ad cām testati s̄m eū: ⁊
ita saluari posset ɔ̄tra opinio: q̄ nō exclu=
dat a legitima: quā ex cā intestati petere
nō posset. lʒ em̄ in generali successiōis re=
nūciatiōe nō cōprehēdat cōiter legitima
iure naturali debita: qualis est illa que fi
lijs debet ⁊ ceteris descēdētib⁹ in bonis
ascendentiū.vt.d.l.si q̄n.§.fi. Immo tali
nō obstāte exclusiōe peti potest legitima:
vbi nō fuit q̄s ab ea expresse exclusus: q:
succedit loco alimētoꝝ: q̄ filijs iure natu
re debent: nec tolli possunt.l.cū hi.⁊.l.de
alimētis.ff.⁊.C.de transac. Et inde talis
legitima descēdētib⁹ debita vocat subsi
diū: ⁊ d̄r ius agnatiōis: nō q̄ sit agnatio:
sʒ ius ab agnatione procedēs. qd̄ est imu
tabile: nec diminui potest saltem quo ad
concurrentem alimentorum prestationē
47 ⁊ valorē. ¶ † Tamē legitima matri vel
alteri ascēdenti de bonis filij debita nō
est d̄ iure naturali: nec ei debet puidētia
legis nature: q: q̄ fili⁹ p̄moriat ⁊ mr̄ filio
superuiuat est turbare ordinē nature. vt.d.

b ¶ Petere nō poterit. Vide q̄ plenius habent in fi. hui⁹ preludij.

47 Legitima ascendentib⁹ debita nō est de iure naturali.

l.nam et si parentibus.ff.de inof.test.⁊.l. scripto.ff.vnde libe.et nihil inordinatum facit natura:et sic a quo remouetur ordo: etiam remouetur prudentia ordinātis. l. qui rome.§.flauius hermes.ff.de verbo. ob. Sed est talis legitima matri vel alteri ascendenti debita de iure ciuili positiuo et sic variabili et mutabili statuto vel consuetudine ꝑm Bal.in.d.l. de emancipatis.C.de legiti.here.et clarius per eundem.in.l.j.§.ius naturale.in fi.ff.de iusti. et iure:quia cum legitima sit ius agnationis:matri non debetur ꝑm eum ibi:naturale enim ius hoc non ordinauit: scilicet ꝙ matri vel alteri ascendenti legitima debeatur in bonis et hereditate descendentis.vnde casus omissus a natura.suppleri nō potest:vt sit de iure naturali.

48 Jus naturale extensiuā interpretationem nō capit sicut ius ciuile.

48 †Cū ius naturale interpretationem non recipiat extensiuam: sed ius artificiale id est ciuile et positiuū sic:quoties in casu omisso est maior aut saltem penitus eadē ratio statuendi:que est in casu expresso. ꝑm Bal.vbi.s. Et hoc dicere intendit Joā. fab.in.§.item vetustas.insti. de here. ab intest.dicens successionem qua descendētes suis succedunt ascendentibus esse naturalem:et debitam: vt.d.l.scripto.et consequenter est fauorabilis. Alie vero successiones:scilicet quando ordine turbato ascendentes suis succedunt descendentibus aut ipsi collaterales collateralib⁹ est a iure et ordine nature exorbitans: vt.d. l.nam et si parentibus.ideo venit restringenda:vt in ea minus veniat. Non ergo sine ratione facilius per generalem statuti aut consuetudinis exclusionem matris censetur ipsi exclusa etiam a legitima.

49 Ex cōsuetudie aluernie nunꝙ ascendētes suis succedunt descendentibus.

49 ¶ †Et in his fundatur consuetudo aluernie:quā refert masuer⁹.in ti.de succes. ⁊ vlti.volū.§.itē de cōsuetudine. pater et mater nō succedunt liberis ab intestato: immo deficientib⁹ heredibus in recta linea et trāsuersali bona fiscus occupat.qđ est mirabile potissime in patre. Nam etiā iure ciuili antiquo frater aut soror ex vno latere tm̄ preferebat patri ⁊ matri.l.fi. C. cōia de succes.⁊.l.quicūqȝ.C.de bo. q̄ lib.

50 ¶ † Pariter videm⁹ ꝙ ex natura et consuetudine feudoꝝ ascendentes non succedunt in feudo.c.j.de natura.succes.feudi. Et alia ratio nō est:nisi qꝛ successio ascēdentiū nō est de iure naturali: sed ciuili ⁊ mere positiuo.qđ statuto vel consuetudine faciliter tollit etiā in legitima matris: quā in bonis filij habuisset:si statutū aut ꝯsuetudo nō fuisset ꝙ ecōtra fili⁹ a legitima suoꝝ ascēdētiū.ꝑm eos in.d.§.ius naturale ⁊ dictis ꝯsilijs.⁊ idē cōsuluit Ang. ꝯsi.cv.incipien.statuto cauet vbi clare de casu nr̄o loquit. Ad p̄missa facit. qꝛ quoties statuto quis etiā descēdēs a successione ascēdentis (qđ fortius est) excludit: nulla legitima ei debet.ꝑm Bar.i.l.titio cētū.§.titio genero.ff.d ꝯdi.⁊ demō.quē ibi sequit Pau.⁊ ꝯsi.lxxviij.incip.ꝑ plenior rnsione.in princi.⁊ ratio est:qꝛ legitima est tertia pars ei⁹ qđ ab intestato debetur.l.cū querit.iuncta aut.nouissima. ⁊ l.parentib⁹.C.de inoffi.testa. Cum ergo stante dicto statuto nihil ab itestato matri debeat: nulla esse potest legitima: qꝛ plus ⁊ fortius videm⁹:ꝙ quoties filia cui magis fauet ꝙ matri:est ꝑ statutū stantibus masculis a successiōe exclusa: vl' successioni renūciauit cum iuramēto:petere nō potest etiā legitimā:sȝ ꝑ statutū aut renūciationē nō fuerit expresse a iure petēdi legitimā exclusa ꝑm Bar.pau.⁊ Alex. in.d.§.titio genero.⁊ cōsuluit idem Pau. cōsi.cxuij.incipiē.super eo de quo querit. ⁊ plene vidistis in verbo:duas habēs filias.in.ij.⁊.iij.principalibus fallen. Nam statutū vel consuetudo quē a successione priuās:censet etiā si filius sit in totū ⁊ sic a legitima priuare:quā nō solū potest diminuere: imo in totū tollere ex causa legitima. Et causa legitima ⁊ sufficiens ratione subnixa est fauor masculoꝝ ⁊ agnationis in qua sola nomen cō seruatur ⁊ dignitas domus⁊ familie. ꝑm Panor.in.d. consi.in fi. Ergo fortius potest ⁊ in dubio videt statutū eam tollere matri:ne ꝑ eā extinguat vel attenuetur nomen domus

51 cōtra publicā vtilitatē: † q̄ preferri debet priuate vtilitati ipsi⁹ matris. ¶ Videm⁹ insuper ꝯsuetudines⁊ statuta successionē primogenito deferentia valere ⁊ obseruari vsquequaqȝ:vt plene hr̄ in.c.lȝ.de voto ⁊ voti redēp.⁊ in.c.grandi.de supp.negli. prela.li.vj.⁊.ꝑ Bal.in.l.cū antiquiorib⁹. C.de iure delib. Et talia statuta esse tuta nedū in foro cōtentioso:sȝ etiā in foro cōscientie ꝑm Alexan.in.l.quoties.xv.col.⁊ Jaso.ibi.xij.col.C.de rei ven.prout clare cuidā militi cōsuluit diu⁹ ille bernardus: quē refert ⁊ sequit Panor.in dicto.c.licet. Que quidē statuta ⁊ cōsuetudines in locis vbi vigēt ceteros liberos nō solum a p̄ria successiōe:sed ēt a iure petēdi legitimā excludūt:ꝙuis de legitima exp̄sse nihil dicant:cū eo tūc tota p̄ria hereditas

a sit legitima p̄mogeniti[a]. Igit pari rōne ⁊ faciliori statutū successionē agnatis deferens matre exclusa legitimā cōprehēdit: vt ēt ab illa sit mater exclusa: cui non ita fauorabilr debet i bonis filij:sicut debet filio in bonis p̄ris vel alteri⁹ ascēdētis.vt ptȝ ex premissis. ¶ Preterea videm⁹ matrē a successiōe filij eē oino⁊ penit⁹ exclusam ēt a iure petēdi legitimā:vbi p̄r filio impuberi fecit substitutionē pupillarē: lȝ

a ¶ Legitima p̄mogeniti. De quo plene habet.j. super verbo: in eodē testamēto relinquēs.j. in xviij. limitatione.

ei penitus extraneum substituerit:eū simpliciter substituendo: ꝙuis de legitima vel matre excludenda nullam expresse fecerit mentionem.l. ex tribus vbi oēs ita concludunt.C.de inof.test.et rationē ponit tex.in.d.l.papinian⁹.§.sed nec impuberis.ff.de inof.test. quia substitutio pupillaris non censetur hoc casu testamentum filij:vt de illo post illius mortem mater conqueri possit quasi eam preterierit vel exheredauerit. Ergo a filij:immo fortiori statutum eam expresse ꝑpter agnatos a filij intestati successione excludens satis dicitur eam a legitima excludere: a qua etiam excluderetur si de matre excludenda expresse non diceretur. Cum vocādo agnatos matrem ⁊ ceteros cognatos exclusisse videat.vt.s.vidistis ꝑm Bart. et Bal.quasi faciat statutum quēdā pupillarē substitutionē:que sui natura matrem excludit:licet de ipsa tacuerit.[a] Et si filius pubes decesserit videatur fecisse quādam substitutionem directā:que vocatur legalis seu statutaria vel consuetudinaria substitutio quasi filio etiā puberi ⁊ minori.xxv.annis ab intestato sine liberis defuncto directe substituerit agnatos:quod lex facere potest et statutū vel consuetudo contra naturā pupillaris substitutionis que nisi impuberibus fieri nō potest:tamen lex vel statutū hoc pōt etiā puberibus directe substituēdo. Sicut in casu nostro substituisse videtur agnatos: quia quēadmodū hoc fieri potest per militarem substitutionē.l.cēturio.ff.de vul. et pup. Sic etiam fieri hoc potest statuto vel consuetudine per hanc statutariam ⁊ cōsuetudinariā substitutionē: que fortior atqȝ potentior censet ꝙ substitutio hominis:considerato maxime ꝙ successiones de iure positiuo existunt vt dixi. Et statutum in eis hoc et maiora facere pōt. ꝑm Bar.in.d.l.centurio.iiij.col.et Alexā.ibi xix.col.et clare idem Alex.⁊ Jason in. d.

b l.moribus.in p̄n.illo.c.ti.[b] ¶ †Et sic sta-

52 tutum vel consuetudo plus potest circa successiones et modum succedendi:ꝙ homo quod patet:quia statuto vel cōsuetudine tolli possunt oēs legum solēnitates circa testamenta.l.si non speciali.vbi oēs

c C.eo.ti.[c] Que solennitates tolli non possunt per hominem scilicet testatorē.l. nemo potest.ff.de le.j. Preterea stāte dicto statuto mater censetur a filij successiōe ꝑ legem seu statutum exheredata ex iusta et legitima causa:scilicet publice vtilitatis:que in agnatione cōsistit.vt vidistis.

53 ¶ †Or certū est exheredatis nullā legitimā deberi:nec exheredatos inter legitimos heredes cōputari.immo pro mortuis haberi ꝑm Bal.et alios in.d.aut.nouissima.C.de inoffi.test.nec hȝ mater i casu huius statuti vel cōsuetudinis de quo conquerat cōtra filiū:qui eā legitima nō priuauit qꝛ non ipse sed statutū aut consuetudo hoc fecit:quod pro filio impubere aut puberi testamētū fecit ei agnatos substituendo vt dicto.§.sed nec impuberis.nā si per substitutionē pupillarem ab homine factā moribus introductā.l.ij.in prin.ff.de vulg. ⁊ pup.hoc fieri potuit:vt ibi dicit text. fortius hoc in casu nr̄o fieri potest per ipsummet statutū vel cōsuetudinē. Et si per substitutionē militarē etiā in adulto hoc fieri potuit fauore militari autoritate ⁊ dispositione legis ciuilis: vt dicta.l.centurio pari modo hoc fieri pōt statuto vel cōsuetudine in casu nr̄o: q̄ legem ciuilē imitant.l.oēs vero populi. ff. de iusti.et iure.⁊ insti.de iure naturali. §.

54 ex non scripto. ¶ † Preterea sicut pater pōt pro filio testari:sic potest statutū vel cōsuetudo ⁊ multo melius: vt dixi.immo posset quilibet extraneus ex cōsuetudine pro alio testari:vt plene dicam.j.eo. in verbo:condidit.j.pariter conqueri nō potest mater de statuto vel cōsuetudine: que cū generalis existat neminē grauat. vnde ab illa recedi vel conquerendo appellari non potest: velut a lege generali. l.si qua pena.ff.de ver.sig.et plene Bar. in.d.l.oēs vero populi.et Pe.de anch.in c.j.de constitutio.et licet nōnullis lex du

d ra videat[d] tamen seruanda est:postꝙ sic placuit populo et scripta est:per text.in.l. prospexit.§.j.ff. qui et a quib⁹ manumis. liberta.non accipiunt. voluntas enim sic viuendi habetur pro ratione.l. non oīmi. cum.l.sequenti.ff. de legibus. ideo valet statutum etiam in exclusionem legitime. Nec ob.d.l.si q̄n.§.fi.illo.c.ti. qꝛ vbi filio vel alteri cui legitima debet ius eēt in ea q̄sitū ꝑ mortē p̄ris:tūc exclusus a successiōe n̄ cēseret exclus⁹ a legitiā:nisi exp̄sse renūciasset legitime:sȝ i casu statuti vl' cōsuetudinis agnatos vacantis tp̄e mortis filij ⁊ min⁹ ante mortē nō erat ius q̄situȝ matri in successiōe filij cū statutū p̄cederet mortē filij:ꝑ quā ⁊ non ante legitima deberet mr̄i:ideo facili⁹ i tali dispositiōe cōprehēditur legitima tāqȝ ꝓhibita ꝑm Jasonē.⁊ doc.ibi in.d.§.fi.qꝛ iura querēda faciliter tollunt seu q̄ri impediunt: ꝙ iura iā q̄sita. Neqȝ sequit ꝙ si pacto gn̄ali nō possit legitiā renūciari: vt.d.§.fi. ꝙ per statutū gn̄aliter matronā excludēs ⁊ min⁹ agnatos simpliciter vocās tolli nō

55 possit. ¶ † Or illud argumentū de pacto ad statutū nō ꝑcedit negatiue:sȝ bn̄ ꝑcedit affirmatiue ꝑm Bar.in.l.alia.§.elegāter.ff.so.ma.ꝑ tex.in.l.fi.i fi.C. de fideius. videatis eūdē Bar.in.d.l.oēs vero ppl'i.

a ¶ Lȝ de ipsa tacuerit.qꝛ filius moriendo ab intestato censetur oīa ī agnatos alienasse.ꝑm Bal. ꝑ illū text. in.l.codicillis.§.mr̄e. ff.de leg.ij.

b ¶ Illo.c.ti.de q̄ plene dicit super v̄bo:si absqȝ liberis moreretur. ij. ī materia pupillarȝ substi. et in secundo requisito eiusdē.

c ¶ C.eo.ti.de q̄ plenius hr̄ sup v̄bo:testm̄ l.in .x. casu fallentie.

d ¶ Lex dura videatur. vīd circa hoc pulchra que in simili dixit super v̄bo: in eodē testamēto relinquens.j. in.xviij. limitatione loq̄ndo an plures regnū administrare possint.

Universidad de Deusto Biblioteca

ff.de iusti.⁊ iure. vñ restat matrē etiā a iu
re legitime in bonis filij itestato mortui
stātib⁹ agnatis fore exclusam ꝑ rōnes p̄
dictas:⁊ p̄sertim ne pereat nomē domus
et familie:q̄ forte tātis tēpoꝝ lustris feli
citer durauit/Et ne successio ī exteras mi
gret natiōes.q̄d luctuosi⁹ foret: q̄ȝ si sola
mr̄ lugeret:q̄ in h̄ certat ī lucro captādo:
⁊ vet⁹ agnatio de dāno certat vitādo:cui
plus faciēdū est.vt.d.l.fi.C. de iure deli.
Cōsiderato maxie:q̄ ī legitima sicut ī re
siduo hereditatis militāt rōnes supradi
cte.s.fauor agnatiōis:⁊ ꝯseruatiōis dom⁹
ac dignitatis nois eiusdē:q̄ tp̄is successu
ex tātaꝝ detractiōe legitimaꝝ ī eadē do
mo successiue debitaꝝ ⁊ debendaꝝ peri
ret:⁊ paulatim extingueret̄ ꝯ mētē statuti
⁊ ꝯsuetudinis:q̄ ꝑpetuo domū ⁊ familiā
ꝯseruare itēdit:q̄ successu tp̄is ꝑiret. Nā
vt Salustius ī iugurtino sapiēter dixit.
Passim mult' sibi imperiū petētib⁹ bre
ui dilabit̄. Ob q̄d nō min⁹ prudēter ꝯsu
luit Pe.de anch.ꝯsi.cclvij.icipieñ.ex se
56 rie testamēti.† q̄ in dubio frater defūcti
p̄fert̄ vxori eiusdē ꝑpter naturalē eq̄tatē
que fauet vt p̄feratur. q̄ iura dignitatē
agnatiōis p̄tulerūt oī succedēti.cuȝ in ea
ꝯsistat nomē ⁊ arma dom⁹. Qua rōne vr̄
ab oīb⁹ antecessorib⁹ p̄dilecta:⁊ sic prefe
rēda:adeo vt interdū etiā substituto p̄fe
rat̄ q̄ lȝ substitut⁹ videat̄ a testatore p̄di
lect⁹ ꝑpter euidētē quā ei testator ōndit
affectionē ipsum noiatim substituēdo:tñ
q̄ illa affectio nō est rōnabilis:nec equa:
nō extēdit̄ ad casum dubiū in ꝑpetuā no
minis ⁊ dom⁹ testatoris ꝑditionē. vt ple
ne habet̄ in dicto ꝯsilio. Per q̄ oīa funda
a tur ꝯsuetudo normānie[a] et pluriū alioꝝ
locoꝝ ⁊ ꝓuinciaꝝ:vbi q̄s testari instituē
do vel substituēdo nō pōt ne p̄iudicetur
agnatiōi. Ex q̄b⁹ necessario resultat:q̄ lȝ
statutū matrē in casu nr̄o exp̄sse a legitia
nō excludat:aut de mr̄e exp̄sse nō loquat̄
sȝ agnatos simpl'r vocet ad successionem
ꝑpter q̄d posset ꝓbabiliter dubitari: an
ab illa intēdat eā exclusisse vel nō : semp
est in dubio p̄sumēdū ⁊ interp̄tādū eā vo
luisse ēt a legitia excludere fauore agna
tiōis:q̄ tolli pōt ī totū . cū mr̄i nō debeat̄
iure nature:imo nec alimēta h̄ȝ Bal. ī.d.
§.ius naturale ⁊ Ludo.ī dicto ꝯsilio nūc
ī sui honorē valde roborato.⁊ Pañ.singu
57 lariter allegato ꝯsi.lxxv. ¶ † Ex q̄b⁹ se
quit̄:q̄ si fili⁹ stātib⁹ agnatis q̄b⁹ vl' eoꝝ
altero herede instituto testaret̄ : nulla de
mr̄e facta mētiōe:tale testm̄ nō eēt mr̄is
p̄teritione nullū. Cū stātib⁹ agnatis ha
beat̄ ꝓ extranea: ꝓut de filiab⁹ statuto
exclusis ꝑpter masculos:q̄d forti⁹ ē.vidi
stis sup v̄bo:duas hñs filias.i.ij.⁊.iij.fal
lētijs imo ꝯsuluit bar.ꝯs.ccj.icipieñ. viso

a ¶ Cōsue tudo nor mānie.de q̄ habet̄ ifra ·ij.v.arti.ꝑ pe fi. dū lo quit̄ de his q̄ facere te nent̄ excu bias in ca stro dñi.

57 Mater in testō fi lij preteri ta non pōt obstāte sta tuto dicere testamētū nullum.

testō Wimini.q̄ etiā si filius nullū de pa
truis sȝ penit⁹ heredē extraneū istituisset
nulla de mr̄e facta mētione:adhuc mr̄ re
maneret a successiōe filij exclusa. q̄ licet
agnati nō succedāt obstante eis testō:tñ
matrē testatoris excludūt ꝑ statutū: v̄tu
te cui⁹ si mr̄ p̄terita testm̄ filij q̄relaret:vl'
alio mō impugnaret:eū ad cām intestati
deducēdo:tūc ēt agnati eā excluderēt ex
tenore statuti.sicut videm⁹:q̄ lȝ vxor ma
rito nō succedat:tñ īpedit filiū naturalē:
sȝ bastardū succedere C.de natu.lib. au
ten.lȝ. Sup q̄ vltimo.s.q̄ nullo agnatorū
īstituto mr̄ sit exclusa: dubito: q̄ tūc est ī
filio testāte q̄d ei īputari possit. s. matris
p̄teritio:quā instituēdo saltē ī legitia ho
norare debuerat. mādatū sequendo diui
nū.honora patrē ⁊ matrē ⁊c. Qui honor
in īstitutiōe ꝯsistit. vt plene dicā sup ver
bo:in eodē testō relinquēs.j. vñ credo q̄
grauiter peccaret: vt.s.dixi in p̄n. Nō q̄
ī foro ꝯtētioso ei succurri posset: cū rupto
testō ēt ꝑ agnatos ab ītestato exclusa ma
neret saltē q̄ ad bona p̄rna:q̄ ī bonis per
eū acq̄sitis suaderet tūc magna equitas
matrē nō excludi: vt ī illis sua impietas q̄
mr̄i sicut p̄ri eq̄lis ē.ff.de curato. furiosi.
l.furiose puniat̄ q̄ vt.s.dixi. Illō q̄d erat
filij ꝑ acq̄sitiōeȝ mag' suū dicebat̄:q̄ȝ q̄d
ꝑ successionē ei obuenerat ꝑm Jo.fa.post
Jac.ī ꝓemio.isti.sup v̄bo:alemanic⁹ q̄ȝ
uis illa q̄ ex gñe veniūt difficili⁹ ꝑdant̄.
l.femine.ff.de senato. vt ibi dicit:nisi bar.
dicere vellet sua cōcordādo cōsilia supra
relata:q̄ aliud sit in filia exclusa per ma
sculos:et aliud in matre per agnatos ex
cludēda que facilius excludit̄ q̄ȝ filia : vt
b supra vidistis.[b] ¶ † Plus dico q̄ sicut ta
58 li statuto agnati excludūt matrem prout
v̄ba statuti sonāt:sic etiā excludere vidē
tur auū ⁊ auiā maternos:⁊ ceteros dein
ceps alios cognatos etiā a matre causaȝ
habētes:siue tp̄e mortis eius de cui⁹ suc
cessione agitur stet mr̄:siue predecesserit:
q̄ v̄ba statuti habent non solū vim exclu
siuam matris et ceteroꝝ cognatorūȝ: sed
etiā virtutē habent inclusiuā et inuitati
uam ac inductiuā agnatoꝝ ad successio
59 nem. ¶ † Cū illi ablatiui absoluti stanti
bus agnatis dispositionē inducant quo
ties ab eo proferūtur:qui circa illō dispo
nere potuit:sicut potest statutū.l.fideicō
missa.§.cū esset.ff.de lega.ij.⁊.l.in ratio
ne.§.tāetsi .ff.ad.l.fal. vt ꝑ has et plures
alias rōnes decidit Bar.post Richardū
malumbre.in.l.ij.ff.ad tertul. vbi plus di
cit:q̄ agnati hoc casu succedūt: neduȝ ex
clusa mr̄e de qua statutū expresse loquit̄:
sed etiā auo ⁊ auia mr̄nis:et ceteris alijs
cognatis:de quib⁹ non loquitur vt dixi.
Qui tñ nō excludunt̄ eo solo q̄ mr̄ exclu

b ¶ Ut su pra vidistis de quo vid plene sup verbo: ī eo dem testa mēto relin quens.j. in ix. limita tione.

58 Exclu sa matre ꝑ statutū ex clusi cēsent̄ cognati om nes tā ascē dentes q̄ȝ collatera les.

ditur:sed ex eo q̄ agnati ad successioneȝ
vocantur:cuȝ in oībus cognatis equalis
immo vna et eadē militet ratio: q̄ in ma
tre:scilicet ne perdatur nomē domus.nec
refert an tempore successionis delate ma
ter stet: vel premortua sit ꝑm eū ibi.⁊ Jo.
an.in addi.spec.super rubri.de succes. ab
intesta. Bald.in.l.si defunctus.C.de suis
et legi.here.⁊ in.l.quicūq̄ȝ.C.de seruis fu
giti. Cū quib⁹ transit Jason in.l. de qui
bus.viij.col.ff.de legi.⁊ Pau.ꝯs.cccxliiij.
incipieñ. Primū est.in fi.sed plenius in.l.
illam.vbi etiā Alex.C.de collatio.vbi di
xit hoc verū quo ad cognatos filio defun
cto cōiūctos ex persona matris tantuȝ:vt
sunt auus ⁊ auia materni:frater et soror ⁊
ceteri ex latere matris tantū: qui oēs in
dubitanter excluduntur:prout a simili vi
60 distis in verbo:duas habēs filias. † q̄
exclusa filia per statutum propter mascu
los censent̄ etiam nepotes et ceteri dein
ceps ex ea descendentes exclusi:siue filia
viuat tempore delate successiōis siue nō.
Sed in alijs cognatis filio defuncto con
iunctis non ex latere matris tantum:sed
patris tantum:vel vtriusq̄ȝ scilicet patris
et matris plene distinguit Paul⁹.in. d.l.
illam.quem in aliquib⁹ ibi sequitur Ale
xand. vt per vos videre poteritis:ne vo
bis tediosus existam. Tamen mihi vide
tur opinio Barto. vbi supra indistincte lo
quentis equa: ac menti et intentioni sta
tuti consona: videlicet quod quicunq̄ȝ co
gnati excludūtur in quibus et per quos
nomen domus conseruari non potest: cū
etiam illa esset mens legis.xij. tabularū.
ad quam statutum reducere intendit ius
succedendi:secundum quam legem nulla
etiam matri debebatur legitima in bo
61 nis filij. ¶ † Puto tamen:quod si mor
tuo filio ab intestato mater ei suꝑuiuens
reperiretur pauper et indotata : nec pa
trem haberet:nec p̄ris heredes ad eā suf
ficienter dotandū vel alimentandū:tunc
ei alimenta deberentur condecētia in bo
nis et h̄r̄ditate filij sui ab ītestato mortui
non q̄ alimenta ei debeātur iure nature
vt dixi.ꝑm Bal in.d.§.ius naturale. Nec
legitima tanq̄ȝ subsidiū loco alimentorū
prestat̄:sed ei tunc deberent̄ de iure posi
tiuo ex quadā eq̄tate: ac pio rōnis dicta
mine:si non h̄ȝ vnde viuat:in honorē p̄e
teriti matrimonij:et quodā debito filia
tionis:vel petere posset⁊ vti ꝓuisione au
ten.p̄terea.C.vñ vir ⁊ vxor.de quo tñ di
cam.j.in.iiij.principali arti.⁊.vj.cōclusio
nem nam sicut tenet̄ mater alere filiū pau
perem:sic econtra filius matreȝ: vt sentit
Bal.in.j.parte.consil.lxxxv.incipieñ. sta
tuto ciuitatis florentie. vbi autem mater
sufficiēter dotata foret:aut dom⁹ paterna

61 Mater a successio ne exclusa non exclu ditur ab ali mēt' si pau per sit.

62 Cōsue tudo tholo sana vltra dotē donat vxori au gmentum post mortē viri.

sufficiens:vel esset ipsa aliter diues:certe
tunc agnati eā penitus excluderēt : ita q̄
aliud petere nō posset p̄ter dotē:quā ma
rito dederat. Et cetera q̄ maritus ei forte
in testamento reliquerat: vel al's donaue
rat. Aut statutū vel consuetudo patrie ei
detulit:sicut florentie: vbi per statutū ali
menta ei debent̄ ꝑm Bal. in dicto cōsilio.
62 ¶ † Et tholose vbi vxor marito suꝑui
uens tenēdo viduitatē ꝑ annū luctus lu
crat̄ ex cōsuetudine⁊ statuto ciuitatis ter
tiā partē dotis super bonis mariti: ꝓ mo
do quātitatis solute dotis:q̄ si dedit duo
decim recuperabit decē ⁊ octo. Et sex lu
crabit̄:q̄ sunt tertia pars dotis⁊ augmē
a ti ꝑm vulgare coꝝ qui dictum augmētū[a]
vocant agentiamentum. Et si vxor nihil
de dote soluerit:nihil super bonis mariti
vltra dotē lucrabit̄:nisi ꝓ quātitate dot'
solute:ꝑ tex.in aut̄.sed q̄ nihil prestitit.C.
de pac.ꝯuē.tā sup dote q̄ȝ ꝑpter nuptias
donatio. Nisi marit⁹ fidē habuisset de do
te:quo casu quo ad lucrū ex dote ꝑcipien
dū perinde haberet̄:acsi dos real'r soluta
fuisset: vt ibi ꝑ doct.⁊ Gui.pape.q.cclxx
b iiij.⁊ clarius.q.ccccclxv.[b] Et sic anteq̄ȝ ex
ꝯsuetudie tholosana mulier aliq̄d lucret̄
rōne dotis:necesse est q̄ annū luctus ꝑfe
cerit in viduitate:⁊ q̄ dotem viro ꝑ antea
soluerit: vel de illa marit⁹ fidē habuerit.
Ultra q̄d lucrū aliq̄d iure legitime mr̄ nō
habebit in bonis ꝓfectitijs filij predefun
cti. Et si fili⁹ nihil a p̄re habuisset mr̄ ab
agnatis filio succedētib⁹ dotē suā recupe
rare nō posset. Et min⁹ recuparet agētia
mentū:tñ ex bonis filij aduentitijs velut
pauꝑ et indotata si nihil aliud haberet:
alimētari deberet. vt vidistis. (Additio.)
63 ¶ † Et ita.s.q̄ mr̄ stantib⁹ agnatis etiā
legitimā petere nō posset in bonis filij ēt
pupilli:⁊ sic testari nō valētis p̄defuncti:
fuit decisū ꝑ arrestū curie parlamēti thl'e
die.xxvj.mensis Aprilis Anno dñi.M.
cccccv.in causa successionis nobilis quō
dā bertrādi pagesie dñi loci de azas ha
bitatoris thl'e : cui⁹ filia heres testamēta
ria post illi⁹ mortē fere annicula decessit:
mr̄e ei⁹ vcȝ anna ō noue ⁊ fr̄ib⁹ dicti quō
dā bertrādi patruis:suis⁊ ꝯñr agnat' seu
eorū altero suꝑstitib⁹ inter q̄s matrē vcȝ
⁊ agnatos fuit sup possessorio disceptatū
sȝ final'r nihil fuit dicte Anne mr̄i ēt iure
legitime filie sue adiudicatū vltra dotē⁊
agētiamētū sibi ꝑ ꝯsuetudinē debitū : et
summā ei in testō.d. Bertrādi quōdā ma
riti sui relictā:imo vniuersa dicte filie suc
cessio agnatis remāsit:seu antiq̄ori capiti
dom⁹:q̄ vbi agit̄ de agnatis succedēdis
ille solus vocatur qui forte statuto aut lo
ci consuetudine vel predecessorū volun
tate prerogatiuam h̄ȝ succedēdi:in cuius

a ¶ Uocāt augmētū. de quo pl'e h̄r.j.iiij.p̄n cipali arti. in.iiij.ꝯclu.

b ¶ Cōne ccccclxv. Ne sit ī po testate ma riti haben do fidē de dote aut ꝑ te illi⁹ frau dare statu tū et vxorē ī illo lucro: tamē repio fuisse arre sto parla menti thl'e dictum die xxvj. ap̄lis Anno dñi M.cccccv. ō quo.j.fit mētio: iter raymundū pagese dñȝ loci ō azas thl'e habi tatorē:⁊ an nā de noue relictā ber trandi fr̄is dicti Ray mūdi soluē dū eē agen tiamētū do t' dotē āne ꝓ modo et quantitate tm̄ dot' so lute : lȝ di ctus bertrā dus ei⁹ ma rit⁹ de ꝑte illi⁹ fidē h̄a buisset. vñ ꝑuata fuit simpl'r⁊ in dist.d. aut. sȝ q̄ nihil.

63 Per ar restū parla menti thl'e fuit mr̄ per agnatos ex clusa etiā a legitima.

Universidad de De[...] Biblioteca

a ¶ Dom⁹ conseruat. vt plene dicitur super verbo: i eodem testamēto relinquens. in. xviij. limitatione loquendo de primogenitura.

a persona domus conseruatur.ª Si autem de primogenitura nō esset iter eos ex cō=suetudine vel al's priuilegium omnibus agnatis proximioribus pari gradu cōstitutis successio deferretur. vnde si filio defuncto plures superessent patrui eq̄li gradu constituti: omnes exclusa matre nepo
64 ti defuncto eq̄liter succederēt. ¶ † Nec admitteretur filius alterius fratris cum patruo aut patruis suis: licet de iure communi nepos personam representet sui patris: qui si viueret ad successionē cū aliis admitteretur. insti. de here. que ab intest. §. cum autem filius. quia edictum statuti non sic aperitur nepoti: sicut edictum pretoris continens ius commune. quod etiā ei apertum non fuisset: si pretor expresse non dixisset. l. si post mortem. §. fi. ff. de cōtrata. et. d. §. cum autem filius. et sic in casu non via intestati per patruū non communicatur nepotibus: de quibus statutū non loquitur. l. illam. ibi: eo q̄ nulla constitutio. C. de colla. sm Bald. in. iij. parte. consilio allegato. xxxij. col. Unde ius illud representationis locū non habet hoc casu: nisi statutū expresse hoc diceret. vel al's consuetum esset: vt infra dicam in primo membro primi articuli. vbi de hoc iu-

64 Appellatione agnatorum nō venit nepos cū patruis iure representatiōis in casu hui⁹ statuti sm aliquos.

65 Soli agnati masculi excludūt matrē.

65 re representationis plene dicet. ¶ † Cogitabitis tamen: quia super hoc aliqualiter dubito vbi statutum simpliciter ꝛ per consequens indefinite et generaliter loquitur de excludendo matrē propter agnatos: quorum appellatione nepotes etiam veniūt.ᵇ ¶ † Et statuta ꝯfuse loquētia se-
66 cūdum ius commune sunt interpretanda et intelligenda. Et non tam dubitarē vbi statutum matrem excluderet propter patruos: et premissa intelligatis vera: scilicet matrem esse exclusam propter agnatos scilicet masculos per rationem statuti vt nomen conseruetur. Et sic amita defuncti matrem non excluderet. cum in ea nomen et arma domus cōseruari nō possent. sm Bar. in. d. l. ij. ff. ad tertulia. licet Bal. consuluerit contrarium in prima parte. consil. clxiij. incipien. statuto ciuitatis
67 parme. ¶ † Preterea sane intelligatis matrem per agnatos esse exclusam in bonis filij mortui aliūde quesitis: q̄ ex munificentia matris ex linea materna habitis. Quoniam in illis mater propter agnatos non excluderetur: immo esset illis potior. arg. l. quod scitis. §. fi. sm intellectum Bar. ibi. C. de bo. q̄ libe. et. l. de emancipatis. §. fi. C. de legiti. here. de quarum intellectu latius videbitis in. d. j. arti. Nam in talibus bonis a linea materna filio prouentis cessant rationes dictum statutum fundantes: vt ex predictis clare intelligere potestis. ¶ Preterea equum est q̄ bo-

b ¶ Nepotes etiā veniunt. ꝛ ita concludit i dicto pmo mēbro primi articuli principalis harū ab intestato successionum.

67 Agnati matrē nō excludūt a bonis filij ex linea materna profectis.

na que a materno stipite fluxerūt: refluāt in illum. vt. d. l. quod scitis. in fi. sicut videmus naturaliter fieri: q̄ aque a mari fluunt ꝛ in mare refluunt: sicut enim interest agnationem conseruari suffragio bonorū ab ea descēdentium. Sic pariter interest cognationem (cuius mater principium ꝛ caput dicitur) conseruari per bona ab ea profecta: ita q̄ contrarium facere esset potius rigor: q̄ equitas: ꝛ iniquitas: q̄ iustitia: sic large statutū interpretari: vt mater etiam ab illis bonis propter agnatos filij premortui excluderetur. Cum satis sit agnationem cognationi preferri in ceteris filij bonis. Et ita in propriis terminis consuluit Bar. consi. cxxxvj. incipien. sta-
68 tuto vrbis veteris. ¶ † Similiter intelligatis agnatos matrē excludere et eius sequelam: vbi omnino exclusa matre ipsi succederent: ꝛ ad ipsos deuolueretur successio. secus si eis successio (alia obstante persona) nō deferretur. Quo casu cū eorum non intersit matrem excludi: certe eā nō excludunt: vt pulchre consuluit Ange. cōsilio. ccx. incipien. Statutū supradictum. Qui ponit exemplū in statuto matrē excludente a successione descendentiū superstite masculo vel patruo: q̄ cū tunc soror psone defuncte de cuius successione agit̄ excludat patruū: cum sit casus omissus a statuto. l. cōmodissime. ff. de lib. ꝛ posthu.
c Certe stante sorore non vocaturᶜ patru⁹ ad successionem obstante ei sorore a statuto omissa: ꝛ sic in dispositione iuris cōmunis relicta: que patruū excludit: ꝛ ad successionē fratris simul cū matre vocat̄ per aut. defuncto. C. ad tertul. Unde mater hoc casu: per medium sororis seu filie sue consequetur: q̄d per se cōsequi non potuisset: q̄ patrui tunc solum matrē excludunt: cū soli cū matre supersunt ꝛ succedere possunt: al's non. vt ibi plene probat: super quo cogitabitis: q̄ ipse presupponit talia statuta esse odiosa eo solo: q̄ sūt contra ius cōmune: ꝛ tamen supra contrarium fuit conclusum. Bene tamen fateor eius decisionem in genere esse verā: q̄ vbi patrui superstites essent ad succedendum inhabiles aliter q̄ per existentiam persone feminee: mater nō excluderetur. l. siue ingenua. §. sed si sint sui. ff. ad tertul. et. l. si necem. §. si deportatus. ff. de bo. liberto. ꝛ. l. j. §. filium. ff. de cōtratabu. Idem si agnati oēs hereditatem eis per statutū delatum repudiarent: aut nullus staret in vita: q̄ cū fauore eorum esset mater exclusa: vt. s. dixi: cessante illo fauore que erat causa exclusionis ipsius matris cessat exclusio. ca. cum cessante. de appel. ¶ Preterea vbi agnati successionē repudiarent: renunciarent eorum fauori: put de-

68 Agnati matrem non excludūt nisi eorum intersit eā excludi.

c ¶ Nō vocat̄. Immo vr̄ vocari: cū ratio statuti adhuc duret q̄ est cōseruatio noīs ꝛ familie domus: vt. s. vidistis q̄ p sororē perderetur.

iure possunt. l. q̄d fauore. C. de legi. et. l. si quis in cōscribēdo. C. de pac. Adeo q̄ de-
69 cidit Bald. in. d. l. j. C. de secun. nup. † q̄ si mater nō posset ab intestato succedere nisi in certa parte: puta octaua: vt cauet̄ statuto tuderti: ꝛ agnati residuū hereditatis eisdē delatū repudiarent ex necessitate iuris accrescēdi: accresceret mr̄i portionē habēti: vt videbitis in quarto plu-
70 dio. j. † Ulterius ꝛ postremo intelligatis agnatos matrē excludere ꝛ sequelam ei⁹ vbi filius ab intestato decessit. Si autem cum testamento decederet: in quo matrē heredem instituisset: vel ea nō stante aliū ex ea parte descendentem: aut cognatum collateralem: tūc ei mater agnatis exclusis succederet: si cōsuetudo in contrarium nō obuiaret: que filiū testari fauore agnatorum prohiberet. vt. s. dixi. ¶ Et idē de quolibet alio herede istituto cognato vel penitus extraneo: qui non obstante statuto succederet ex testamēto sm Ludo. cōsilio: cxcix. incipien. presens statuti parti-
71 cula. † vbi plus dicit: q̄ etiam si hoc casu testamentum filij premortui esset nullum aut ex aliquo defectu irritaretur: ꝛ sic causa testati deduceretur ad causam intestati: mater tunc ab intestato non excluderetur per agnatos postq̄ fili⁹ testamentum fecit: q̄uis inutiliter: in quo matrē inuitauit: nisi vsus cōmunis haberet contrariū. allegat Bar. in dicta. l. j. ff. de suis ꝛ legiti. heredi. Tamen Ange. vbi testamentum esset nullum vel irritaretur tenet contrarium consi. xxvj. incipien. statutum excludens matrem. ꝛ sentit Anto. de bu. consi. xx. incipien. equitas valde suggerit. quod puto verius. Cum eo tunc acsi nullum fecisset testamentum dicatur ab intestato mortu⁹: vt. s. vidistis in prin. q̄ vbi testamentū non tenuit ex defectu solennitatis aut irritū quouismodo deductū est: licet de facto testatus fuerit: semp videtur ab intestato decessisse: ita q̄ tota hereditas
72 debetur ab intestato vocatis. † Et agnatis quibus iuste acquiritur etiam in foro conscientie: non obstante tali testamento ꝛ voluntate testatoris nulla vel inutili: ex qua nūq̄ adiri potuit hereditas: nec acq̄ri heredi scripto sm Bal. in quadam sua disputatione incipien. statuto cauetur. et in. l. si post diuisionem. et. l. cum quis. et vtrobiq̄ clarius Jason. C. de iur. et facti ignorā. ꝛ plene Alexan. in. l. nemo potest. vij. col. ff. de leg. j. vbi dicit hoc verū: nisi conscientia ab intestato succedentis ei dictaret vel scrupulose persuaderet male facere subtrahēdo hereditatem heredi scripto in tali testamento nullo aut irritādo: quo casu necesse haberet obedire cōscien-
73 tie sue. q̄d est notandum. ¶ † Unum ta-

70 Mater in testamēto filij heres instituta nō exclud̄ p agnatos.

71 An mr̄ in testō nullo p filium heres instituta excludatur p agnatos.

72 An disposita i testamento nullo astringant in foro cōscie.

73 Mater exclusa a filij successione non censet̄ exclusa a tutela.

men menti tenebitis: q̄ licet stante dicto statuto vel consuetudine mater excludat̄ a successione filij intestati: non tamen excluditur a tutela eiusdem si illam gerere velit. iuxta aut. matri ꝛ auie. C. q̄n mulier tuto. offi. fungi potest sm Jo. an. in addi. Spe. tit. de curato. in fi. nisi per statutum expresse a tutela excluderetur. ꝛ ita etiam tenet Bald. in. iij. parte consi. cxj. incipi. statutum q̄d ego vidi. Et ratio est: q̄ matri non defertur tutela filiorum eo q̄ heres: sed eo quia mater est. ideo licet p statutum excludatur a qualitate heredis: nō tamen excluditur a qualitate matris. sm Salice. in. l. sicut. C. de legiti. tuto. ꝛ dicta aut. matri ꝛ auie. idem cōsuluit Alexā. in iij. parte consi. cx. versi. ꝛ posito ꝛc.

¶ Secūdo psuppono: q̄ defuncto aliquo ab intestato soli heredes legitimi ad successionem vocantur scđm gradus prerogatiuam: vt qui defuncto erat in gradu
74 proximior sit in succedēdo potior. † Et inde est: q̄ sola ab intestato successio ꝛ nō ex testamento quo interdum extranei ad eam vocantur: dicitur proprie legitima successio: quasi sola lege delata absq̄ hominis ministerio licet successio ex testamēto large ꝛ minus proprie dicatur legitima successio: sed non omnino improprie: cum sit confirmata: licet nō inuenta a lege. xij. tabularum permittente quecūq̄ heredem etiam extraneum testamēto institutū habere hereditatem. l. obuenire. ff. de verborum significa. Tamen illa proprie ꝛ stricte dicitur legitima successio: que sine hominis ministerio defertur a lege: ꝛ absq̄ testamenti vel cuiuscunq̄ alterius dispositionis medio: ita q̄ illi soli heredes di-
a cūtur legitimi:ª qui per legem ab intestato vocant̄. l. j. ff. d legiti. tute. ꝛ tex. melior in iure: qui hanc ponit differentiam quē Bald. ibi ad hoc dicit singularem in. l. iij. §. de illo. ff. p socio. facit. l. illud. ff. de acq̄.
75 heredita. ¶ † Ex quo nobis in practica magnus ꝛ notabilis resultat effectus: q̄ si quis pro se ꝛ legitimis heredibus emphiteosim acquireret: non venirēt ad illam: nisi illi: qui proprie dicuntur heredes legitimi: qui soli censentur vocati tanq̄ ab intestato successuri: ꝛ non in testamēto instituti. de quo per Alex. in. l. ex facto. §. fina. circa fi. ff. ad treb. nisi tales fuissent in testamēto instituti: qui al's fuissent ab intestato vocati: qui non minus dicuntur heredes legitimi sm Bar. in. l. iij. ff. de leg. j. Et nō solum filij erunt legitimi heredes: ꝛ deinceps ceteri descēdentes: sed etiam quicunq̄ alius primum gradum parentele tenens habilis ab intestato succedendum. vt dicto. §. de illo. sm Alex. ibi: siue sit masculus: siue sit femina: sm Jo. and.

Scđm preludium.

74 Sola successio ab intestato ꝛ nō ex testamēto dr̄ proprie legitima successio.

a ¶ Heredes dicunt̄ legitimi. q̄ aūt veniāt appellatōe hrdū simplr plator vide. j. sup v̄bo: si absq̄ liberis moreret̄. j. in materia substitutionis pupillaris. cir. pn.

75 In receptione emphiteosis p se ꝛ legitimis heredib⁹ illi soli veniūt q̄ ab itestato vocant̄.

Universidad de

in.c.raynaldus.j.eodē. Unde restat illam
proprie legitimam esse successionem: que
ab intestato defertur. Et illos esse legiti=
mos heredes: qui tanq̄z in gradu paren=
tele proximioris ab intestato vocantur:
vt plene per Jasonem in.l.j.ij.col.si.C.q̄n
non peten.partes peten. accrescant. vbi
ad premissa plura adducit notanda con=
76 silia. ¶ † Circa quam legitimam succes
sionem que ab intestato defertur: ne va=
rietas ⁊ intricata legum ciuilium diuersi
tas: que potius intellectū iuuenū preser=
tim canonistarum oneraret: q̄z instrueret:
vos a vero intellectu presentis materie
satis difficilis diuertat ⁊ errare faciat: cō=
siderare habetis quatuor iura: quorū tria
a priora imperator[a] qui vias intelligendi
faciles dare iuuenibus: tam in proemio
institutionum q̄z titulo de iustitia et iure.
§.his itaq̄z. pollicitus fuerat: sed nō fecit:
immo veterem prudentiam nobis hodie
superuacuam complexus est. de quo Jo.
fab. regnicola noster: eum quasi reprehē=
dens conqueritur. in.§.repetitis. institu.
de seruili.cognatio. sic dicens. vtinā impe
rator ab antiquitatibus furatus non fuis
set hunc librum scilicet institutionū. Sed
solum iura moderna quibus hodie vti=
mur in eo recitasset: et nobis tradidisset.
Ob quod ne turbetur cor vestrum: neq̄z
formidet: scire debetis i hac legitima ab
intestato successione quatuor iura esse cō
sideranda. ¶ Primū fuit ius antiquissi=
mum legis.xij.tabularū: quo iure due so=
le ab intestato succedebant persone: vz
suus heres: id est proximior per rectam li
neam descēdens: qui tempore mortis ei⁹
de cuius successione agebatur erat in ip=
sius potestate veluti filius: ⁊ ex eo nepos
et ceteri deinceps. Et aliquo illorum non
stante: proximior succedebat agnatus de
agnatione defuncti seu linea collateraliū
masculina p̄cedens: insti. de legi.agnato.
succes.§.j. Et post illas duas personas:
(id est illis non stantibus tempore mor=
tis defuncti.) Statim ad successionē vo=
cabatur fiscus. vt dicto.§.j.⁊.§.placebat.
eo.ti.⁊.l.fi.ff.de succes.edic. Cuiusquidem
legis.xij.tabularum verba ponūtur in.l.
pronunciatio.ff.de verbo.signi. que talia
sunt. Non existente suo herede proximior
agnatus familiam defuncti habeto ⁊c.
Sed quia successu tēporis lex ista roma=
nis visa fuit nimis rigorosa: fisco excessi=
ue fauens: cum matrem a filij successiue
ab intestato defuncti, et econtra filium a
materna successiōe excluderet: quia suus
heres esse non poterat tanq̄z in eius po=
testate non existens. instit. de adoptio.§.
77 femine. † Fuit secundo loco factum se=
natusconsultum tertullianū: quo mater fi

76 Quatuor iura sunt in hac legitia ab itestato successione p intellectu materie cō siderāda.

a ¶ Imperator. Joā. fa. ꝯquerit de impatore in libro istitutionū vetera iura hodie iutilia recitante.

Tenor legis.xij. ta.

lio absq̄z liberis intestate defuncto succe
deret: ⁊ non fiscus. Pariter econtra factū
fuit senatusconsultum orficianum: quo fi=
lius etiā matri succederet: vt plene habet̄
ff.C.⁊ instit.ad orficia.⁊ tertulia.per totū.
Superuenit deinde tertium ius: scilz ius
pretorium: quo iure excluso illo qui proxi
mior agnatus erat tēpore mortis eius de
cuius successione agitur repudiatiōe aut
temporis lapsu vt quia tempore determi
nato bonorū possessionem non agnouit:
non statim vocaretur fiscus: sed succede=
rent cognati: scz per lineā femininā descē
dentes: ex quo resultabat cognatos de iu
re ciuili antiquo scilz legis.xij.tabularum
fuisse incognitos: sed pretor benignitate
motus sola consanguinitatis iura consi=
derans: eos ad successionem vocauit ⁊ re
cepit: insti. de succes. cogna. in prin. ⁊.l.fin.
C.vnde legiti. Tamen considerato hoc
iure pretorio: adhuc maxima resultabat
iniquitas: ad quam pretores non aduer=
terant: cum sepe contingeret: q̄ mortuo
aliquo ab intestato plurib⁹ relictis agna
tis ⁊ cognatis diuersi gradus: vno agna=
to proximiore lapsu tēporis aut repudia=
tione excluso: ceteri agnati remotiores
exclusi manebant postq̄z proximiores et
in primo gradu agnatorum tempore mor=
tis defuncti (de cuius agebatur successio
ne) non fuerant: et vocabantur ad illam
successionem cognati. vnde reperiebat̄:
q̄ interdum vnus cognatus longe infe=
rioris gradus q̄z esset aliquis de supersti=
tibus agnatis succedebat: tota agnatio=
ne contra rationem ⁊ equitatem exclusa.
78 ¶ † Ideo superuenit quartū ius: scilicet
nouissimum: quo nunc vtimur: per quod
sublata fuit differentia agnationis ⁊ co=
gnationis: adeo q̄ hodie cognati succe=
dunt sicut agnati: ⁊ simul cū eis vbi sunt
eiusdem gradus: et si diuersi gradus fo=
rent: salua gradus prerogatiua: (vt qui
proximior est preferatur) simul succedunt
in.§.reliquum.in aut.de heredita.ab in=
testato.colla.viij. Ita quod hodie in hac
ab intestato successiōe sublata fuit sexus
differentia: vt ibi sicut sublata fuerat in
successione ex testamento.l.maximum.
C.de libe.preteri. Etiam in feudis in pre
senti regno francie: in quibus succedunt
femine sicut masculi s̄m Joan.fa.in aut.
ingressi.C.de sacrosan.ecclesijs. vt plene
vidistis in verbo: duas habens filias.
79 ¶ † Pariter etiam cum in successione
ascendentium (ad quam liberi priore lo=
co vocantur:) quatuor emanassent iura.
Primum fuerat ius ciuile antiquum: scz
ius fforū: post legem illam duodecim ta=
bularum factum: et ius antiquum codi=
cillorū subsecutum: quibus iuribus filij

78 Hodie in hac suc cessiue ab itestato sub lata est dif ferētia se[x]

79 Hodie pariter sublata differētia ema cipation[is] ⁊ patrie p[o] testatis.

emancipati erant iure ciuili incogniti: et
penitus reputabantur extranei: ⁊ conse=
quenter patri non succedebant ab inte=
stato: sed soli sui heredes. videlicet filij
in potestate constituti. instituta. de ex=
heredatio. liberi.§. emancipati. ¶ Se=
cundum fuit ius pretorium: quo filij emā
cipati fuerunt a benigno pretore cogniti.
⁊ ad patri succedendum admissi et rece=
pti sicut liberi in patria potestate consti=
tuti. institu. de bono.posses.in princi. Ta=
men necesse habebant petere bonorum
possessionem vnde liberi infra annum a
pretore. Quo elapso tempore exclusi erāt
a successione: q̄ non fuisset de iure ciuili si
in patria potestate fuissent imo.xxx. an=
nos habuissent ad paternam hereditatē
petendū.l.licet.C.de iure deliberan. Ter
tium fuit ius nouellarum ꝯstitutionum.
C.scz.l.meminimus.C. de legi. here. quo
nouiter statutum fuerat filios emancipa=
tos patri succedere ad similitudinē suoꝝ:
scilicet in potestate constitutorum. Quia
cum nullū simile sit idem.l. quod nerua.
ff.depositi. Ex illo iure multe insurgebāt
ambiguitates: An in omnibus similes
essent vel in aliquibus dissimiles: Super
uenit quartum ⁊ vltimū ius nouissimū au
tenticorum: quo nunc vtimur: per quod
sublata fuit omnis differentia emancipa
tionis. ⁊ patrie potestatis in hac succes=
sione ab intestato: vt in aut. de here. que
ab intesta.deferun.§.nullam vero. Siue
agatur de successione inter ascendentes ⁊
descendentes: aut collaterales: q̄ vbiq̄z
emancipati hodie succedūt: ac si essent sui
in patria potestate constituti. Salua in=
ter eos dūtaxat sola gradus p̄rogatiua:
Et sicut filij vere emācipati ac si sui forēt
succedunt: sic etiam et multo facilius illi:
qui vere emancipati non fuerant: Sed p̄
emancipatis habentur: quales sunt filij
seorsum a patre habitātes: ⁊ larem distin
ctum tenentes: qui ex testamento ⁊ ꝯsue=
tudine tholosana habent̄ p̄ emācipatis:
Attamen patri succedunt cum suis ⁊ pa=
tre commorantibus ⁊ habitātibus. Quo
autem ad succedendum ex testamēto ma
net adhuc in aliquibus differentia suita=
tis ⁊ emancipationis: vt plene videbitis
super verbo: in eodem testamento relin=
quēs primo. ⁊ in v̄bo si absq̄z liberis mo=
reret̄.ij.in materia pupillaris substōnis.
Et forte adhuc durat illa differētia quo
ad modū succedēdi: ⁊ etiā quo ad effectū
trāsmissionis et successiōis ab intestato.
vt videbitis in verbo. mortuo itaq̄z testa=
80 tore.ij. ¶ Tertio p̄suppono † q̄ vbi agit̄
de successiōe ascēdentiū ab itestato mor=
tuoꝝ descēdētes vsq̄z i īfinitū vocant̄ nul
la facta differentia sexus nec suitatis et
emancipationis: nisi sola gradus p̄roga=

Tertium p̄ludium.

80 Exñtes in recta linea sibi inui

tiua. Et idem ecōtra ascendētes suis suc=
cedunt descendentibus in infinitum si so
li sint. Si vero ageretur de successione ali
cuius collateralis: vt quia non sunt alīq
de recta linea: aut tales supersunt ascen=
dentes: cum quibus collaterales interdū
succedūt: vt videbitis licet olim iure anti
quo ⁊ nouo agnati infra decimum gradū
aut decimo gradu existentes ad succes=
sionem admitterentur: ⁊ hodie admittan
tur. cognati autē vsq̄z ad sextum gradū.
⁊ non vltra admittantur. instit. de succes.
cogna.§.fin. Tamen hodie iure quo vti=
mur nouissimo postq̄z sexus differentia
sublata fuit cognati sicut agnati soli vel
simul vsq̄z ad decimū gradum succedunt.
in aut. de heredita. que ab intesta.§. si ve=
ro neq̄z fratres. vbi glos. Bart. ⁊ ceteri in
aut. in successione. C. de suis ⁊ legi. here.
Quod procedit: etiam si tales cognati
hereditatem peterēt de iure pretorio: quo
erant solum cogniti vsq̄z ad sextum gra=
dum. quia etiam hodie admitterent̄ vsq̄z
ad decimum acsi venirent et hereditatē
peterent de iure ciuili per textum in di=
cto.§.nullam vero. ibi: in quacunq̄z suc=
cessione. Et ibi: In omnibus successioni=
bus. vacare. differentiam ⁊c. s̄m Bald. et
Alex. in.l.certum.C.vnde legiti. Quicq̄d
81 in ꝯtrariū ibi tenuisset Saly. ¶ † Que
iura nouissima cū fuerint fauore cognato
rum edita: vt scz agnatis parificent̄: non
debent in eorū retorqueri lesionem: imo
in augmentum honoris ⁊ non diminutio
nem vtilitatis: q̄ que ad augmentū fiunt
non debent interpretari in diminutionē
82 ar.l.q̄d fauore.C.de legi. ¶ † Ex quo sin
gulariter decidit Bal. in.d.l.certum. q̄ lz
hodie pariter admittantur cognati cum
agnatis: adeo q̄ venire possunt per ca=
put vnde legitimi: sicut agnati. licet olim
deficientibus agnatis venire non possent
nisi ex capite vnde cognati: tamen pro=
pter hoc non perdunt suum proprium ca=
put vnde cognati: nec sunt hodie hec
duo capita scilicet vnde legitimi: ⁊ vnde
cognati. in vnum caput transfusa: sed re=
manent duo capita integra et separata.
Que decisio est magni effectus: quia col
lateralis ad successionem vocatus siue
agnatus siue cognatus existat. si fuerit
ad bonorum possessionem vnde legitimi
lapsu temporis exclusus: Poterit hoc nō
obstante succedere per bonorum posses=
sionem vnde cognati. per textum in.l.j.§.
Sed videndum.ff. de success.edict. quia
expedit nobis plures vias habere.l.si
domus.ff.de seruitu. vrbano.predio. Si=
cut a simili in suis heredibus decidit bal.
in dicta.l.licet.C. de iure deliberan. vt.j.
in.iiij.p̄ludio latius dicetur. ¶ Hec est in
hoc hodie correct⁹ dict⁹.§. Sz vidēdū. s̄z

cem succedūt vsq̄z in īfinitū. sed collaterales vsq̄z ad decimum gradū.

81 Lz hodie sublata sit dfia cognationis. ⁊ cognationis tñ non sunt h̄ duo capita in vnū transfusa immo stāt ambo de per se.

82 Hec duo capita nō esse trāsfusa est magni ⁊ vtilis effectus.

Alexan.in dicta.l.certum. Credo tamen q̄ stante statuto aut cōsuetudine: q̄ agnati excludant matrem: de quo supra vidistis in primo ꝓludio. Tale statutū vel cōsuetudo nō extenderetur ad cognatos: in exclusionē matris cognati defuncti: sicut eam excluderent agnati: quia statutū de illis non loquitur: sed de agnatis tātum. Preterea rationes propter quas agnati eam excludunt: videlicet vt nomen dom⁹ z familie conseruetur: deficiunt in cognatis ex femineo sexu propagatis: qui i alienam transierunt familiam: nomen illorum capientes: ad quos transeunt. instit. de patria potesta. in fi. quod non esset: immo cognati matrem excludere viderētur: si duo hec capita essent hodie in vnū transfusa: prout nō sunt: licet cognati priuilegio gaudeant succedendi cum agnatis vsq̄ ad decimum gradum inclusiue: z non vltra. immo veniret cōiunx superstes: aut collegium: vel fiscus. vt infra vi. debitis in. iiij. et. v. articulis. Ex quibus pariter aliud resultat notabile: q̄ si stante dicto statuto filius decesserit matre sua agnatis et etiam cognatis superstitibus: licet si mater non esset cognati cum agnatis succederent: tamen non succedunt ob stante eis matre: que licet excludatur per statutum: tamen cognatos excludit: ita q̄ agnati consequuntur per medium illius: quod per se non possent ꝑm aliquos. Alij vero contra per ea que supra diri in primo preludio. quia si statutuz excludit matrem: facilius excludere debet ceteros cognatos: per rationes quas ibi vidistis.

83 De duplici linea succedēdi inter parētes.

83 ¶ †Unum tamen restat q̄ in hac materia succedendi ab intestato est differētia inter lineas que due sunt ꝑm Bal. in tertia parte. cōsilio. cclxxj. videlicet linea recta: z linea inflexa seu transuersalis. Et recta linea est duplex: scz ascendens z descēdens: que clara est. quia a patre inclusiue in superius est linea ascendens: z a filijs etiam inclusiue in inferius est linea descēdens. Similiter linea trāsuersalis est duplex: scilicet superior: vt patruus: amita: auūculus: z matertera. Et descendēs seu inferior est: vt frater: fratris filius: sororis: et sororis filius: z deinceps. Unde in recta linea existentes in qua sunt descendentes z ascendentes: sibi inuicem succedunt in infinitum: sed non collaterales: nisi vsq̄

84 Differētia inter ius ciuile z canonicū i cōputatiōe graduū in collateralibus.

84 ad decimum gradum. ¶ †Est z alia differentia inter eos: quia in computatione graduum in prima linea seu recta non est aliqua differentia inter ius ciuile z canonicum: quia vtroq̄ iure filius est in primo gradu descendentiuz: nepos in secundo: z sic de sequentibus descendendo. pariter ascendendo pater est in primo gradu ascendentium: auus in secūdo: z sic deinceps ascendendo. †Sed in collateralib⁹

85 duo fratres iure isto canonico inuicē sunt in primo gradu: sed de iure ciuili sunt in secundo. z sic de singulis. Quequidē differentia inter hec iura in collateralibus surgit ex diuerso modo z forma computā di gradus. Nam in his collateralibus in computatione graduū est triplex differētia inter iura predicta: quoniaz de iure ciuili si velitis scire in quo gradu sunt sibi inuicem collaterales: necesse est inuenire stipitem: scilicet illum: a quo omnes isti procedunt z descendunt: quia ascendere oportet vsq̄ ad stipitem: z deinde a dicto stipite descendere oportet vsq̄ ad personam: de qua queritur. Sed de iure isto canonico non inquiritur stipes. Et licz glo. in. l. iurisconsultus. ff. de gradi. dicat stipitem non connumerari pro vna persona. vt pariter dicit Bald. in auf. si quas rutnas. C. de sacro sanc. eccle. z Ange. in. §. hactenus. instit. de gradi. z Alexan. in. l. j. ff. de iurisditione omniū iudi. Attamē stipes cōnumeratur. vt expresse dicit tex. in dicta. l. iurisconsultus. §. sunder laterib⁹. versi. idem faciendum. Et ita tenent glo. z docto. si eorum computatio bene consideretur i. l. si auie. C. de suc. edicto. ¶ Or si computetur stipes pro vno gradu prout computari debet per illum tex. Tunc prima persona a qua computationem incipere volueritis non computabitur. alias secus. Et ita concordabitis hāc differen-

86 tiam ꝑm Jasonem. ¶ †Secunda differentia est: q̄ de iure ciuili fit graduū computatio ad similitudinem scalaruz: ascendendo de gradu in gradum vsq̄ ad stipitem: z postea descendendo: que computatio est propria. Sed de iure isto canonico nō fit computatio per gradus: sed per saltus scilz saltando de vna linea ad aliam: que dicitur impropria computatio: illa autem que fit de iure ciuili est vt diri naturalis z ꝓpria arti arithmetice supposita: que est scientia naturalis: vnde illi computationi standuz est in ceteris: q̄ in matrimonio: ita q̄ si statuto ejceretur: q̄ agnati vsq̄ ad quartum gradū excludant matrem defuncti: tūc computatio fiet ꝑm leges: que ꝓprie dinumerant gradus. Et non ꝑm computationem iuris canonici: que dicitur impropria. Cum verba statutoum debeant ꝓprie sumi et interpretari. l. j. §. hec autem verba. vbi docto. ff. de nego. gest. Sicut etiam acciperetur vbi de gradu non fieret mentio. quia agnati matrem excluderent stantes vsq̄ ad decimū gradum: ꝑm propriam computationem. vt disputando tenuit Jaco. butrig. quem Bald. sequitur in dicta. l. ij auie. in

87 fi. ¶ †Tertia differentia est: quia de iure ciuili vnaqueq̄ persona facit gradum: sed de iure canonico due persone graduz faciunt: z ratio differentie est: q̄ regulariter computatio graduum fit per cauonistas propter matrimonia: in quibus due simul persone cōsiderantur. Computatio autez que fit de iure ciuili fit regulariter propter successiones. Ideo quelibet ꝑsona gradum facit ꝑm Bal. in dicta. l. meminimus. C. de legiti. heredi. Paul. in. d. l. si auie. z christoforū porcū. in. §. j. instit. de gradi. vos autem videatis bonā glos. in. c. fi. de consangui. et affinita. hinc dicit glo. in. d. §. hactenus. institu. de gradib⁹. q̄ cōputatio nostra procedit in matrimonio: sed cōputatio graduum de iure ciuili procedit in materia successionū qđ est no

88 Vide quatuor casus in qb⁹ collaterales nō succedūt vsq̄ ad decimū gradum.

88 tandum. ¶ †Restat ergo q̄ in successione ab intestato collaterales: nulla facta differentia sexus agnationis z cognationis inuicem succedunt hodie vsq̄ ad decimum gradum inclusiue: modo z forma predictis computandum: nisi in quatuor casibus: in quibus dicta regula fallit.

¶ Primo in agnatis z cognatis ꝓnt: q̄ liberto vsq̄ ad quintum gradum solum succedunt. instit. de succes. liberto. §. multis. Quia non ita fauorabiliter debetur eis successio illa: sicut hereditas suorum parentum. ¶ Scdo fallit in eo: qui incestas cōtraxit nuptias: q̄ non admittunt agnati nec cognati: nisi vsq̄ ad tertium gradum. l. si quis incesti. C. de ince. nup. ꝑm Bal. in dicta. l. certum. C. vnde legiti. Nec est hodie hoc casu aliquid immutatum iure nouissimo: vt talis successio ad decimum gradum extendatur: cum hoc fuerit introductū odio cōtrahentis incestas nuptias: z in eius penam. Ergo fieri non debet successionis extensio vsq̄ ad decimum gradum in eius fauorem. argu. l. relegatorum. in fi. ff. de interdic. z releg. Et idem est in dānato de quocunq̄ alio crimine olim bonorum confiscationē importante: cui hodie collaterales non succedunt vltra tertiū gradum. C. de bonis dāna. auf. bona damnator. nisi dānatus quis fuisset ex forma statuti: quia tunc ei succederet iure cōmuni: z sic vsq̄ ad decimum gradum. ꝑm Bal. singulariter in. l. ij. C. qui testa. facere pūt. In regno autē francie ex suis legib⁹ z consuetudine ꝑsona ꝓfiscata etiā solū bānita ipso iure sunt bona cōfiscata: prout erat de iure cōmuni antiquo: ideo parentes in quocunq̄ gradu existant non succedunt: sed fiscus.

¶ Tertio fallit in milite: cui non succedunt agnati nec cognati: nisi vsq̄ ad q̄ntum gradum. l. ij. ff. de vetera. militum succes. ꝑm Ange. in dicta. l. certum. et ratio potuit esse: q̄ hec bona militū crescētia vt plurimum a principe: aut in castris principis vel intuitu eiusdē acquiruntur: ideo nimirū si in talibus bonis fiscus titius succedat: z vocetur nō expectato decimo gradu: q̄s in bonis paganicis. Preterea in successiōe militū in qua nō seruatur: nisi merum z purum iusgentium: etiā iure veteri nulla cōsiderabat sexus differentia. Quinimmo ad successionem militis defuncti ita vocabātur cognati: sicut agnati. vt dicta. l. ij. Adeo q̄ non putant moderni hoc casu aliquid fuisse iure nouissimo mutatum: sed q̄ illa. l. ij. remanserit: sit hodie incorrecta per regulam que habet: q̄ lex noua aliquid generaliter statuens: ꝓout facit dictus. §. nullā vero. in auf. de heredi. ab intesta. Corrigens generaliter z tollens differentiam agnationis z cognationis: non loqui intelligitur in casibus specialibus a regula exceptis: ꝓout sunt dicti tres casus: nec illis derogasse: immo debet talis lex noua limitari z intelligi nō procedere in dictis casibus specialibus. ꝑm gl. in. l. sciendū. vbi Bar. z ceteri. ff. qui satisda. cogan. z idem Bar. in extrauaganti. ad reprimendum. in ver

89 bo: non obstantibus. ¶ †Preterea licet maior fauor semper prestetur in militum successionib⁹: q̄s aliorum. l. j. z per totum. ff. C. z instit. de testa. mili. Tamē q̄ tex. in dicto. §. nullā vero. solum iura corrigit: q̄ olim differentiam faciebāt inter agnatos z cognatos volens a cetero nullam inter eos esse differentiā: z de numero graduū nihil disponit. Sequitur q̄ nō corrigit dictam. l. ij. que in successione militū differentiam nō faciebat inter agnatos z cognatos: z correctione nō indigebat. vnde tex. ille nouus potius hoc casu confirmat dictā. l. ij. q̄s eā corrigat. Presertim q̄ de numero graduum mentionē non fecit: lz glo. ibi in. §. si vero neq̄ fratres. Propter generalem sublatam differentiam sexus dicat cognatos succedere vsq̄ ad decimū gradum. prout agnati antea succedebāt: qđ intelligendū est de successionibus: in quib⁹ iure antiquo erat illa sexus differētia: que in militum successiōe deficiebat.

90 vt. d. l. ij. ¶ †Quarto z vltimo fallit regula nostra i successiōe feudoz: vbi agnati transuersales nō succedūt: nisi vsq̄ ad septimū gradū. c. j. §. hoc autē sciendum. qui feu. dare possunt. z in. c. j. §. hoc quoq̄ de succes. feu. gl. z Bal. in. c. j. de feu. marchie. z in. c. satis bene. de ꝓhibi. feu. alie. per lota. z in auf. defuncto. C. ad tertulia. Etiam si ageretur de successione antiqui feudi. ꝑm Bal. vbi. ē. vnde mortuo vasallo stantibus solis collateralibus vltra septimum gradum vacat eius successio: nec

a ¶ Non reperirent. Preterea in successionibus istis cū sint de iure positiuo multum attendi tur consuetudo ad ampliandum vel restringēdum gradus: vt dicit. j. in ter tio mēbro primi articuli in princ. loquendo de successione collateralium.

92 Regno rū magnorum feudo rū successio extenditᵏ in infinitum gradum.

censetur hoc ius hodie correctū per dicta iura nouissima: vt successio feudalis sit vsq; ad decimū gradum extensa: sicut est
91 successio patrimonialiū bonorum: ꝛquia nunq; feuda iudicantᵏ sm iura cōmunia: nisi quādo in casu occurrente non reperiretur questio vsu feudorū decisa: vt dicit text. in c. j. de feud. cog. ¶ Et in casu nostro reperitur in feudis expressa dicta decisio: vt aliū successio vltra septimū non gatur gradum: igitur est illi standū. Illā tamē decisionē intelligatis verā. q; trāsuersales agnati vltra septimum gradum succedere nō possunt: imo talis successio gradu septimo terminaf: qm de acquirēte feudū p̄mordialiter ꝛ immediate fit trāsitus ad collaterales forte ex pacto vel alio modo. Si aūt de acquirente feudū fieret primodialiter trāsitus in descēdētes: tūc feudo semel ad descēdentes deuēto et in aliquo coꝫ radicato extenderᵉ successio in infinitum etiam ad transuersales illoꝫ descendentiū puma acquirētis. c. j. de natura succes. feud. ꝛ. §. j. de succes. feudi. sm Bal. vbi. §. versi. item oppo. ad fi. huius ca. ꝛc. de feudo machie. ꝛ clare Aluarotū in. c. j. §. ꝛ quia. qui feu. dare pñt. Et maxime in pñti regno frācie: in quo feuda sunt ad patrimonia redacta. sm Jo. fa. in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. vt. j. in p̄mo pun. arti. dicetur: siue sm ius cōmune patrimonio: um iudicanda: vt coꝫ successio in infinitū vel vsq; ad decimū extendaᵏ gradum: super quo cogitabitis qꝫ liber feudorum postq; in regno publice legiᵗ: satis ius cōmune censetur: vbi alia cōsue

a tudo non reperiretur[a]. ¶ ꝛ Unum tamen
92 menti tenebitis: ꝛ erit quinta fallētia: q; vbi de successione regni in quo etiā collaterales succedunt ageretur: successio diffunditur in infinitum: maxime in presenti regno francie: in quo si tota domus regia foret (qđ deus auertat) extincta: ita q; nō supereſſet nisi aliquis de sanguine antiquo: puta de domo aurelliana: aut borbonij: vel altera licet comitali: aut inferiori: certe ille quātus in millesimo gradu esset vel vltra: succederet in regno. fisco exclusō: ꝛ idē si ageretᵏ de successione illustriū comitum ꝛ baronū sm Bald. in. d. c. j. de feud. marchie. quē ibi sequunᵗ Aluaro. et Crepo. Et qđ videatis q; hoc plene dicta fuere in ✠ bo: duas habēs filias. in prima principali fallētia circa fi. illius.

Quartam preludiū.

93 ¶ ꝛ Quarto ꝛ vltimo ꝓsupponо: q; mo-

b ¶ Accrescūt portionib⁹. Hac ratione quia ius accrescē di portionē respicit ad heredes transit: ita q; si coheres adita portione sua decedat: ꝛ alter coheres partem suā repudiet: ille heres coheredis defuncti totū habebit. l. hec scriptura. §. fi. ff. de condi. ꝛ demon. Et in hoc differt

ius accrescēdi a substitutiōe q̄ cū p̄sonā respiciat substituti: ad heredes nō transmittiᵗ l. si ex pluri b⁹. ff. d. suis ꝛ legi. heredi. ſz extinguitur cum p̄sona substituti ante conditione substitōis defuncti. ni si vnita foret cuz ipso iure accrescēdi: rōne cuius trāsmitteretur ad hſdes: nō sui natura: ſz potiꝰ iuris accrescendi cum vnita fuit. p tex. singulare in. l. q patri. ff. de acq̄r. here. De quo hſ j. sup ✠ bo: si absq; liberis more rel. ij. i materia pup. substi. in fi. ꝛ clare sup ✠ bo. in eodē testō relinquēs. j. in vlti. limitatione: loquēdo qualiter hered vniuersali repudiāte hereditas accrescat instituto i re certa.

in lucro captando. l. si duo. iūcta glo. ff. de
97 acqui. heredi. †quia in his que pertinēt ad rigorem iuris obseruandum: nō parcit ignoranti: seruiti: etati: damno: nec rusticitati. l. iuris ignorantia. vbi bald. C. qui admit. ad bo. pos. pos. Nec statuti aut cōsuetudinis rigori. adeo q; si statutum phiberet matrem succedere filio ab intestato nisi in certa portione stantibus agnatis: si agnati omnes residuū successionis repudiarent tota successio accresceret matri: que suam portiunculā acceptat. Non obstante rigore statuti, phibitiui: vt. ē. in primo preludio dixi. Maxime q; ius accrescendi vt vidistis non persone competit: sed hereditarie portioni adite: quā ille coheres sine residuo hereditatis retine-

98 Portio hereditat⁹ adita ꝛ vēdita trāsit in emptorē cū priuilegio iur⁹ accrescendi.

98 re non pōt. ¶ † Ex quo etiaz notabiliter decidit Bar. in. d. l. re communi. ꝛ. colū. et v. q. prime principalis questionis q; si coheres portionem quam adiuit cuidā extraneo vēdiderit ꝛ relicq coheredes suas repudiauerint portiones: aut eis fuerint alio modo exclusi. tales portiōes nō venditori: sed portioni adite ꝛ vēdite ꝛ sic em

99 ptori accrescunt. † Cū ius illud accrescē di acquirat portioni: ꝛ non persone. ꝛ non venditori: qui nullam habet portionē: cui accrescere possint. l. si titio. ff. de vsufruct. ¶ Preterea emptor hereditat⁹ vicē obtinet heredis. l. ij. §. plene. ff. de heredi. vel actio. vendi. facit. l. si totam. ff. de acquir. hereditа. vbi portio per coheredem repudiata alteri non accrescit coheredi: sed fideicōmisso cui hereditatem restituerat. Nec obstat: q; vendita aut restituta hereditate ipse venditor vel heres restituens remanet heres. q: verum est: q; heres remanet solo nomine: sed emptor aut fideicommissarius dicitur heres re ꝛ vtilitate nec est absurdum q; sint duo eiusdem hereditatis heredes: vnius nomine: ꝛ alter re ꝛ vtilitate sm Pau. in. l. fi. ff. de acquir. heredi. prout a simili videmus de domino directo ꝛ vtili: vt per Bar. in. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. Cui quidez domino vtili omnis pertinet vtilitas maxime iuris accrescendi. quod opatur ad causam ꝛ ratione portionis ꝛ non p̄so-

100 Hoc ius accrescendi pcedit ex qdā legali ꝟunctione q̄ tripliciter cōtingit.

100 ne: aut nudi nominis. ¶ † Et pcedit in hac successione ab intestato hoc ius accrescendi: ex quadam legali ꝟunctione: que inter heredes vocatos ad successionē consistit: qua inter se sunt re ꝛ verbis connuncti sm glo. in. l. j. §. idē ait. ff. de vsufruc. ac

101 Legalis conuunctio ius accrescēdi o-

101 crescen. ¶ Que quidem legalis cōiunctio tripliciter contingere potest. ¶ Primo ex singularitate vocationis: vt quando vnus solus heres vocat⁹ per testatorē fuit ex testamēto: qui si insolidū instituitus heredi tatē in pte adiēs de reliq̄ nihil dixerit: totū adisse vr: siue institutus fuisset simpl'r siue i plurib⁹ partib⁹ hſditatis nolatim ꝛ

perās: primo contin git ex singularitate vocatiōis.

102 Heres vnā partez adeūdo: totam vr aditusse hereditatē ꝛ q̄d in repudiatione.

103 Protestatio ius accrescēdi nō impedit

separatũ: vt dicta.l.j.z.l.ij.ff. de acqui. heredi.ita q aditio vnius portiuncule ad se totum trahit z singulas alias partes: etiā si heredi adhuc delate non forent tempore aditionis: vt quia pro parte quam adiuit fuerat heres pure institutus. Et ĩ alia vel reliquis sub conditione: que post impleta fuit: quia tunc non erit necessaria alia aditio post impletam conditionez: immo ipso iure: ipsa reliqua pars que conditionalis fuerat accrescit priori parti adite.l.liber homo.§.titius.ff. de heredi.institu.facit.l.testamento.C. de impube. et alijs substi. Preterea est hoc etiam verũ: si in parte quam heres adiuit institutus fuisset simpliciter z absolute: z in reliquis partibus datus fuisset substitutus: aut in singulis dictis partibus dati fuissent diuersi substituti: nam talis heres cum nullum habeat coheredem: adeundo partez videtur totum adire: z totum ei accrescit quia substituti in reliqua vel reliquis partibus dati solum videntur in subsidium: scilicet casu quo heres institut⁹ nullo modo adijsset: z aliquam partem non agnouisset. Nec censetur testator hoc faciēdo diuisisse hereditatem instituendo euz heredem separatim in diuersis partibus: nisi in singulis partibus diuersos instituisset heredes. quia sola diuisio portionum facta non censetur causa diuidendi hereditatem. Sed alio respectu: sicut fit aliqñ diuisio fundi gratia vberioris culture: remanente fundi vnitate.l.caius.ff.de lega.ij. Prout etiam est videre in mẽsura: qua panni mensurantur: in qua licet sint plura demonstrantia diuersas mensuras: puta diuersos palmos: tamē propter hoc nō diuiditur vnitas illi⁹ mensure: ẽm Bart. Ideo nō est mirum si heres adeũdo vnā partē hereditatis dicatur adire z aliā: ne eadem hereditas habeat pro parte heredem: z non pro alia parte. vt plene deciditur in dicta.l.si solus.ff.de acquir.here.

105 An testator ꝓhibere ius accrescendi possit.

105 † Per quam rationem decidit Bal.in.l. dñs.§.per fideicõmis.ff. de vsufruc. testatorem ius accrescendi prohibere non posse: ne pro parte habeat heredem z p parte nō. Et ita etiā post Dynũ tenet Imol. in.l.j.§.si ex fundo.ff. de heredi.insti. hoc enim ius accrescendi immediate competit heredi a lege: z non a testatore: licet interdum habeat ipsum iudicio testatoris. per tex. vbi Bar. z Imo. in.l.si in testamēto.ff. de vulg. z pupil. Unde quod a lege competit non potest a testatore prohiberi.vt.d.l.nemo potest.ff.de leg.j. Nec obstat q idem Bar.in.l.quoties.§.si duo.ff. de heredi.insti.videtur contrarium decidisse: quia loquitur in heredis institutione non vera: sed interpretatiua ẽm Bal. vbi.s. Et plene per docto. in.l.penulti.ff. de iniusto rup. testamē. Puta si testator in re certa vnũ solum heredē instituisset: cuz hoc q nihil ei accrescere possit. Quo casu cum talis heredũ institutio vere non sit vniuersalis: sed interpretatiue: nullo alio dato coherede vniuersali: z institutus tunc totũ habeat: vt dicto.§.si ex fundo. Si testator tunc ius accrescendi prohibuerit valet prohibitio. Sed heredis institutio nulla erit ex prohibitione iuris

106 accrescendi. † q: testator tunc prohibēdo ius accrescēdi videtur velle decedere sine aliquo herede: z sic ab intestato. Preterea dicit Bal. in dicta.l.j. versi. Uenio ad materiam.C. quando non peten. partes. q ius ipm accrescēdi ꝓhiberi nō potest vero et directo heredi: sed bene ficto heredi: qualis est in re certa institut⁹. vt dicto.§.si ex fundo.z.d.l.qtiens.§.si duo. qui quadam fictione censetur institutus in toto: z idē dicit ibi in dicta.l.x.q.q si testator tres aut plures habēs heredes ꝓhibuerit ne vni eoꝝ accresceret: quia cuz tunc alteri vl alijs accrescere possit: quasi tacite substitutis: valebit eo casu iuris accrescendi prohibitio: quasi deficientibus causis propter quas prohiberi nō potest: de quibus supra. Secus si in totũ prohiberetur ĩ personis omniũ heredũ institutorum. de quo plene per dños de Rota in nouis decisione.cccxxiij.incipi. si pr̃ plures filios. Et sic arguēdo a causa causante in legatis z fideicõmissis ꝓhiberi potest ius accrescēdi: ẽm Baldũ.in dicto.§. per fideicõmissuz. vbi ponit qd in legato

107 alimētoꝝ. ¶ † Sane tñ intelligatis qd dixi.s.scz q heres in parte hereditat' pure institutus: z in reliqua sub cõditione: si partem purā adierit: etiaz adiuisse videt conditionalem: vt cõditione stante ei accrescat sine alia aditiōe: nisi adiuisset partem purā cum exp̃ssa cõdictione si altera pars sibi nō accresceret: q: tũc nō valeret aditio: nec quo ad partē purā: nec quo ad conditionalē: ẽm Bar.in.d.l.ij.ff. de acq. here. Pro quo facit.ff.de cõdi. z demõ.l. demõstratio.§.qd autē iuris.ibi: ac si conditionaliter. Preterea etiā vera intelligatis premissa: vbi oēs partes hereditatis fuissent heredi per seipm delate: si autem vna esset ei delata per seipm: altera vero per aliũm puta filium aut seruum: tunc si primam per seipm delatā adierit: nō ex hoc efficitur heres in alia ei per filiuz aut seruum deferenda: Cum in illa effici non possit heres: nisi mediante aditione filij vel serui. vnde ante sui aditionem in sua non fuit potestate illam adire. Sed si filius illam primo adiuit: aut seruus iussu domini coheredis. Tunc statim ipsi.

107 Qualiter intelligitur q heres q partē adiuit pure sibi velle etiā: vĩctiā adire partē cõditionalem.

heredi acquiritur nedũ pars adita per filium vel seruũ: sed etiā sua. quia ex acquisitione vnius sequit acquisitio alterius. ¶ Preterea heres iubendo filio vel seruo adire: satis illā partē acquirendo videtur suā adire: cũ tunc in sui sola potestate esset eaz adire.l.si ego.z.d.l si solus.ff.de

108 acquir.here. Sicut videmus in sili: † q hereditas per procuratorez adiri nō põt: cũ ipsum cõstituēdo satis suā declaret voluntatē: q hereditatem habere vult. Ex quo actu solo satis dicitur hereditas per ipsummet constituentē adita.l.paul⁹. ẽm cõmunē rationē doc.ibi.ff.de acquir. here.ad qd facit ẽm Bar.in.l. serui electione.ff.de leg.j.qd dicũt philosophi naturales: q quoties agēs est liberũ: ita q act⁹ gerendus in sua consistit mera voluntate: z patiens est dispositũ: tunc eoipso q agens vult actus geritur et cõsummatur.

109 Qualiter intelligit q repudiatio partis non valet quo ad illam nec q ad reliqs.

109 ¶ † Pariter intelligitis sane qd.s.dixi. de repudiatione de vna tantũ parte per heredē facta: q non valeat: nec quo ad illam partez: nec quo ad reliquas: vbi tota hereditas aut singule eius partes fuerũt heredi delate eodē iure.scz institutionis: vt quia fuit simpliciter heres institutus: vel expresse in toto aut diuisim in plurib⁹ partibus integrā hereditatē facientibus vt.d.l.ij.vel in aliqua re cẽtumcũqz modica alio non dato coherede: quo casu vt dixi trahitur interpretatiue ad totũ.vt.d.§. si ex fundo. Si aũt plures portiones heredi deferrent diuerso iure: vt quia vna ei delata esset iure institutionis: q: forte institut⁹ fuit in dimidia: altera vero ei delata esset iure substitutionis: vt quia fuit coheredi suo substitutus. Si partē ĩ qua fuerat institutus repudiauerit: de reliqua nihil dicens: tũc valet repudiatio quo ad partem repudiatā: nec trahit se ad aliam cũ sit odiosa. Qua non obstāte repudiatione poterit aliā partē ei iure substitutionis delataz adire: siue tpe repudiationis esset ei iam delata: siue postea ei deferat: conditione substitutionis adueniente: tamen adeundo nunc illā ex substitutione delatā habebit primā: quā ex institutiōe sibi delatā repudiauerat: q̃ portioni nunc adite accrescit.l.si tu ex pte.℣.itē si mihi. ff.de acqui.here. vbi heres incepita repudiatione que valuit in parte repudiata: z postea accreuit portioni adite ex substitutione: qd necessario fit ex potestate iuris accrescēdi. vbi talis heres institutus fuerat suo proprio nomine expresso substitutus coheredi suo si antez fuisset coheredi substitut⁹ sub nomine appellatiuo. Puta sub nomine heredis: et prius partē suam repudiasset: non posset alterā partez ei ex substitutione delatā adire. quia nō est heres. Et sic ex substitutione succedere non potest.l.qui plures.in fi.ibi: hij substituti videbunt qui heredes extiterũt zc. ff. de vul.et pup.substi. vbi idē dicit si duo fuerint heredes instituti et inuicē reciproce substituti non expressis nominibus proprijs: q: per talē reciprocā substitutionez satis videntur substituti sub nominibus appellatiuis tanq̃ coheredes. Ideo nisi adeant ex institutione: etiā adire nō possunt ex substitutione: vt.d.l.si plures.z.l. qui liberis.in prin illo.c.tit.facit.l.lucius.

110 ff.de fideicõ.liberta. ¶ † Uñ restat: q heres ex testamento vel ab intestato nō posset vna partē hereditatis habere: et reliquā repudiare quia esset heres et non heres. qd est impossibile. Quinimmo si hereditate retenta legitima repudiaret: totam hereditatē haberet. ẽm Bal. Pau. z Fulgo. in.l.heres instituta.C. de impub.

110 Filius retenta legitima nō potest residuũ repudiare.

a et alijs substi.ª necesse enĩz hz vel totam

111 adire: vel totā repudiare. ¶ † Qd secus est in contractibus. q: si donata fuerit aliqua res: poterit donatarius vnā partē capere: et reliquā repudiare et ratio differētie est ẽm Bar.in.d.l.ij.ff.de acqui. here. quia institutio heredis aut delatio hereditatis ab intestato suā habēt etiā priusq̃ acceptent perfectionē. Cuz pendeant vnius tantũ volũtate: scilicet defuncti: expressa: qñ ex testamēto: vel tacita vbi ab intestato succedit. Et hoc casu etiā ex voluntate legis expressa: ideo non possunt post perfectionē diuidi. Sed donatio suaz non habet perfectionē: priusq̃ donatari⁹ cõsentiat. non ergo sine causa põt p parte perfici z acceptari. ẽm Bar. quē sequit Bal. dictũ eius tanq̃ subtile cõmendās. Nec iam in prima legali coniũctione que ex singularitate vocationis surgit: vbi defuncto ab intestato nō superest nisi vnus heres verbo legis vocatus: et pariter de coniũctione hoīs re z verbis: vt qñ ex testamēto vocat⁹ nō fuit nisi vn⁹: qui ℣bis testatoris z ꝑsone eius singularitate et re scz ad vnā eādēq̃ hereditatē vocat⁹ fuit

a ¶ De impub.z alijs substi.de q̃ plene dicit super ℣bo: si absq̃ liberis moreret. ij. in materia vulgaris substitutionis tractādo p̃mũ illi⁹ effectum.

111 Donatarius põt partem rei donate acceptare et reliquā repudiare.

112 dicta vobis sufficiāt. ¶ † Scdo contingit hec legalis coniũctio in successiōe ab intestato: ex simultate vocatiōis: id est ex pluriũ simultanea vocatione: vt q: defuncto ab intestato non vn⁹ sol⁹: sed plures proximiores in eodē aut pari gradu existētes simul ad eandē vocant successionē l.j.§.nemo.ff.ad tertul.z.l.si ex plurib⁹.ff. de suis z legiti.here.z.d.l.j.C.qñ non peten.partes. nā tales simul ad successionez vocati sunt pariformiter omnimoda coniunctione legali simul iuncti. quia primo sunt verbis legis coniuncti: eo qd simul a lege collectiue z sermonis vnitate (que tales coniunctos quasi vnũ corp⁹ demõ-

112 Legalis coniunctio ius accrescendi operans secundo contigit ex plurium simultanea vocatione ad eādem hereditatem.

a ℭ Uno repudiante.secus si adiuisset.quia per aditionem extinguitur ius accrescendi quo ad portionem hereditatis aditam: sicut extinguetur vulgaris substitutio.l. post aditam.C.de impube.et alijs substi.nō enim habet locum ius accrescendi post aditam hereditatem: cū non sit portio vacās q̄ accresceř possit.l.j.in fi.ff.de vsufr. accrescē.nisi i casu singulari.l.q̄ patri.ff.de acqui.heř. vt quando ius accrescendi esset a vnitum cū pupillari substitutione quo casu pupillo moriente post aditaȝ hereditatē hereditas nedum pupilli: sȝ etiā pr̄is sui accrescit suo coheredi paterne hereditatis sibi pupillariter substituto quia sicut illo casu hoc ius accrescēdi reddit pupillarē substitutioneȝ ei vnitā ad hr̄des substituti trāsmissibilem vt dixi supra. Sic ēt substitutio facit eū durare: et euȝ conseruat post aditaȝ hereditatē vt.d.l.qui patri. vbi Bart ⁊ omnes vbi est aliō singulare: q̄ ius

strat)vocant̃ veluti quando supersunt defuncto plures liberi: aut plures ascēdentes: vel collaterales agnati: vel cognati eodem vel pari gradu cōstituti: qui simul a lege vocantur ad successionem. Et quia ad eandem vocantur hereditatem: etiam dicuntur re coniuncti: eo quia in eadeȝ re id est hereditate succedunt omnes in viriles aut stirpales portiones. vt.j.primo
113 mēbro videbitur primi articuli. ℭ† Et in his pluribus sic legaliter cōiūctis vno repudiante[a] locum habet ius accrescendi: quod plus cōtingit et competit ex hac simultanea vocatione: q̄ȝ ex consanguinitate inter eos existēte: ita q̄ sanguinis nexus non est causa huius iuris. fm Bar. in d.l.re coniuncti.pe.col.ver.iij.quero.ff.de leg.iij. Ex hoc ibi decidēs: q̄ si patre ab intestato defuncto: duobus relictis filijs ex prima vxore: et duobus ex alia: vn⁹ repudiet: portio illius repudiantis nō accrescit soli alteri fratri suo vtrinqȝ coniūcto: immo omnes tres simul vocantur ad illā partem: ⁊ admittunt̃. Et sic accrescit etiā
114 alijs duob⁹ ex alia vxore susceptis. † attento q̄ coniunctio legalis que est causa illius iuris accrescendi non contingit ex eo: q̄ plus et pluribus modis sunt cōsanguinei et inuicem successores. Sed ex eo solo q̄ simul a lege vocantur.l.j.§.si quis ex nepotibus.ff.de coniungen.cum emanci.libe. lȝ Dynus in.l.coheredi.§.qui discretas.ff.de vul.et pupil.contrarium voluisset: scilicet portionem repudiantis soli alteri fratri vtrinqȝ coniuncto deferri p tex.in auť.cessante.et auť.post fratres.C.de legiti.heredi.que non obstant: quia loquitur in successione fratris premortui: in qua frater vtrinqȝ coniunctus prefertur. Sȝ in casu nostro tractatur de iure accrescendi in bonis patris: que nunqȝ quesita fuerant fratri repudianti: ideo omnes pariter vocantur tāqȝ in bonis paternis: nisi sustinendo Dynum diceremus: q̄ loquitur in substitutione pupillari: per quā succeditur pupillo: in cui⁹ successione frater vtrinqȝ coniunctus tanqȝ plus cōiunctus prefertur: vt.d.auť. in successione et auť.post fratres. quod secus esset in substitutione vulgari: per quam succedit̃ patri. ℭ Unde restat q̄ vno illorum coheredum ab intestato vocatorum excluso tempore: aut expressa repudiatiōe: portio sua equaliter accrescit ceteris etiam inuitis p portionib⁹ hereditarijs: vt in.d.l.j.C.qn̄

accrescendi locum habet in diuersis hereditatibus: licet communiter locum non habeat.l.si duobus.ff.de testa.mili.nisi dicamus: q̄ hoc casu fauore ipsi⁹ pupilli vt habeat heredem hereditates diuersorum scilicet patris ⁊ filij loco vnius habeantur. vel q̄ sit speciale in casu illius.l.q̄ patri. sȝ alex.
115 non petē.partes. ℭ† Et idem est in successione ex testamento: vbi plures fuerūt per testatorē heredes instituti: et re ⁊ verbis ex simultanea vocatione per hominē scilicet testatorem collectiue ad eandē rē seu hereditatem vocati et coniuncti quoniam vno illorum excluso aut repudiante ceteris sua portio vacans accrescit ipso iure: etiam inuitis: equaliter si eque fuerant instituti vel dispariter pro portionib⁹ eis
116 per testatorem delatis. ℭ† Nisi coherede excluso aut repudianti datus fuisset a testatore substitutus: quia ille preferetur coniunctis: et ius accrescendi impediret quod orit̃ ex tacita voluntate testatoris: que cessat pp̄ter expressam a testatore factam substitutionē.l.ij.§.si duo.ff.de bo.pos.fm tab.⁊.C.de fideicom.auť.hoc amplius.⁊ in auť.de heredi.et fal.§.si q̄s autem non implens.et.C.de cadu.tol.l.vnica.§.in primo.et.§.pro secundo.⁊.l.si tibi et meuio.§.iulian⁹.ff.de leg.ij.nisi appareret aliud ex mente testatoris: exp̄ssa vel tacita seu coniecturata.l.quidā testamento.ff.de vul.et pup.vbi ex cōiecturali mēte defuncti ille qui erat coheres et coniūctus prefertur substituto: quā ad hoc not. Oldra. ℭ Preterea substitutus ius accrescendi tunc impedit qn̄ datus fuit coherede meo vniuersaliter mecum instituto: de quo hic loquimur. Sec⁹ si datus mihi fore particulariter: vt quia institut⁹ fui heres solus in diuersis portionibus: in quarum aliquib⁹ datus fuit mihi substitut⁹: quia tunc datio substituti ius accrescendi non impedit.l.si solus.ff.de acqui.here dita.vt.s̄.vidistis in prima legali coniū
117 ctione quod est notandū. ℭ† Tertio et vltimo hec coniunctio legalis que ius accrescendi operatur: contingit in successione ab intestato ex identitate rationis: vt quia plures simul per eandem rationem vocantur: puta si pater intestatus decesserit duobus relictis filijs: et duobus aut pluribus nepotibus ex altero primogenito filio: quo casu per legē oēs simul vocantur tā filij q̄ȝ nepotes ad eandē successionem re et verbis legis coniuncti: sed non omnes vocantur eadem ratione: nā filij ex eo q̄ filij vocant̃ et succedunt in capita: et viriles portiones: ita q̄ tot erūt portiones: quot capita seu persone filiorum.
118 ℭ† Nepotes vero ex premortuo filio vocant̃ ⁊ succedūt oēs q̄ȝtūcūqȝ sint i stirpē id est i vnā solā portionē. q̄ etiā vnā solā

113 Ius accrescēdi nō operat̃ inter plures ratione sanguinis sed tantum legalis coniunctionis.

115 Etiam in successione ex testamento coniuncto hominis ex plurium simultanea vocatione ius accrescendi operatur.

116 Datio substituti ius accrescendi impedit: qualiter hoc intelligitur.

117 Legalis coniunctio ius accrescendi operās tertio contingit ex rationis identitate.

representant personam: sȝ eorum patris premortui: taliter q̄ oēs simul nihil aliud plus habebunt: q̄ȝ alter ex filijs ei⁹: de cuius tractatur successione: et quā solus eorū pater haberet si de presenti viueret: vt infra lati⁹ in primo articulo videbitis: vñ sunt inter se hi nepotes plus coniūcti: q̄ȝ cū patruis: cū solum ex simultanea legis vocatione cōiungant̃ patruis suis: cū quibus ad succedendū auo simul a lege vocant̃. Sed vltra illā cōiunctionē legaleȝ qua iungunt̃ cū patruis ipsi inter se iunguntur idētitate rationis: eo q̄ oēs simul in eadē stirpe ⁊ solū in vna et eadē portione succedūt equaliter: in qua sola succederet eoȝ pater si viueret: vñ si alter ipsorū partem illius portionis expresse repudiaret: vel tacite: vt q̄ tempore excluderetur pars illa sic vacans solis alijs accresceret nepotibus fratribus suis: et non patruis fm Bal.i.c.j.℣.ij.nota. de natura succes.feu. Ibi eñ cū sint dupliciter cōiuncti preferuntur patruis sola legali cōiunctiōe iūctis: si vero alter ex patruis partē suā repudiaret: q̄ tunc caput vnum vacat. Certe dimidia partis repudiate soli reliquo eius fratri accrescet. Et reliqua dimidia dictis oībus accresceret nepotibus: sicut accreuisset eoȝ patri si viueret et pariter si oēs ex p̄mortuo filio nepotes repudiarent vel al's excluderent̃ tota illa portio: cū tūc totū vnū caput sit vacans: acsi eorum pater repudiasset patruis deferretur p partibus: qua vocati sunt ad successionem. q̄ ius accrescendi operatur solū fm portiones hereditarias.l.meuio.in pn̄.ff.de leg.ij.⁊.d.l.liber homo.§.cum quis.ff.de hered.insti.et hoc est q̄ð in effectu voluit Bar.in.d.l.re cōiuncti.viij.colū.ver. Quarto principaliter est videnduȝ.ff.de
119 lega.iij.licet nō ita clare loquat̃. ℭ† Ex quo etiā decidit̃ q̄ cum plures filij sint eadem ratione in legitima cōiuncti vbi pluribus debetur extraneo forte per patrem vniuersaliter herede instituto si alter eorum partem suam repudiaret non heredi vniuersali: sed reliquis fratribus in eadē
120 portiuncula coniunctis accresceret: † cū etiam in legitima locū habeat ius accrescendi: q̄ȝdiu est in acquirendo: quoniam si repudians portionem legitime pri⁹ acceptasset: vt quia filia dote sibi data vel constituta repudiasset hereditatem.c.q̄ȝuis.de pac.li.vj. de quo plene vidistis in verbo: duas habens filias. vel filius donatione propter nuptias contentus quia tunc censetur portionem suam habuisse: licet plus forte legitima ascēdat: talis renunciatio non fratribus suis in legitima eadem coniunctis: sed patri seu eius heredi vniuersali proderit. vt illud q̄ð plus

119 An in legitima filijs debita locum habeat ius accrescendi.

valebat legitima penes eum remaneat: non iure accrescendi quod in iam agnitis et acquisitis locum habere nō potest: sed iure retentionis et exceptionis ex renunciatione expressa vel tacita resultantis ⁊ competentis heredi vniuersali: aut alteri cui facta fuerat. fm Bal.in.l.papinianus.§.vnde si quis.ff.de inoffi.testa.⁊ in.l.huiusmodi.§.si titio.et.l.duobus.ff.de lega.j.⁊ plenius per eundem in.l.j.in vj.q.C.qn̄ non peten.partes.⁊ in.l.j.§.iurisditio.C.de cadu.tollē. Si autē omnes filij in eadem legitima cōiuncti eam repudiarent: tunc accresceret heredi vniuersa
121 li: quia tota vacaret. ℭ† Unde restat q̄ vbicūqȝ vocantur plures precise ad vnā partem: ⁊ vnus ad aliam: q̄ illi plures ad eandem partē vocati sunt precise: vt vn⁹ ⁊ loco vnius. vt.ff.de collat̃.l.si nepotes. vnde illi sunt plus coniuncti cum vna voce sint magis inuicem omnes concreti.l.si.C.de impube.⁊ alijs substi. fm Bal.in dicta.l.j.in decisione.vij.q̄onis.C.qn̄ nō peten.partes. Quod sec⁹ est in filijs plurium vxorum: q̄ cum omnes vocentur in capita ad successionem: et quilibet in sua portione: si vnus repudiet non plus habebit eius frater eiusdē matris ⁊ vtrinqȝ coniunctus: q̄ȝ frater alterius matris: vt s̄.vidistis: q̄ nō sunt in eadem stirpe nec portione coniuncti. ideo in capita succedunt: ⁊ quilibet in portione sua: ⁊ non plu
122 res in eadem. ℭ† Ex quibus omnibus summe ⁊ vtiliter resultat hoc ius accrescendi locū habere in omni successione: alicui vel aliquibus ex testamento vel ab intestato ex sua persona vel alterius: puta filij aut serui delata. Et non solum in portionibus vni et eidem persone etiam diuerso iure delatis: sed etiam in delatis pluribus et diuersis heredibus: et nedū in successione alicui vel aliquibus delata iure ciuili: sȝ etiam iure pretorio. vt dicta
123 l.prima. ℭ† Pariter locum habet non solum in successione iure cōmuni: scilicet pretorio vel ciuili: sed etiam iure statutario aut consuetudinario delata: quo iure interdum succedunt masculi filiabus exclusis. vt plene vidistis in verbo: duas habēs filias. vel matre exclusa soli agnati vocantur: vt.s̄.vidistis in primo preludio. Nam quomodocunqȝ deferantur successiones etiam iure consuetudinario: certe inter tales illo iure succedentes locum habet ius accrescēdi: adeo q̄ si stante tali statuto q̄ filie stantib⁹ masculis nō succedāt pr̄i: pater intestatus decesserit duob⁹ stātib⁹ filijs ⁊ viuis filiab⁹: ⁊ vn⁹ ex filijs partē suam nō petierit: aut repudiauerit: portio illius quam hȝ ex statuto ⁊ sic iure speciali quadā identitate rationis vltra

122 Ius accrescēdi locū hȝ in oī successione quocūqȝ iure ex cuiuscūqȝ p̄sona delata.

123 Etiam locū hȝ ius accrescēdi inter succedentes iure statutario vel consuetudinario.

Universidad de ... Biblioteca

suam virilē sibi iure cōi debitā accrescit
alteri fratri coheredi:ꝛ nō sororibus suis
per statutū exclusis:que nullā habēt par
tem cui portio deficiēs accrescere possit:
et certū vt vidistis ius accrescēdi nō ope
rari fauore persone:sed portiōis cui pars
vacās accrescit:etiā in successionibus sic
iure speciali delatis.l.si duob⁹.ff.de boñ.
124 pos.cōtra tab.❡†Accrescere enim est
habitus qui fundari nō potest super me
ra priuatione.vt no.in.l.ex facto.§.fiñ.ff.
de vulg.ꝛ pup.ꝛ per Bar.in.l.j.de heredi.
actio.ꝛ Bal.in.d.l.j.C.qñ non peten. par
tes.❡Preterea sicut statutum masculos
predilexit in eos vniuersam deferēdo suc
cessionē:ita etiā in deferendo portionem
coheredis exclusi:sicut a simi decidit Bar
to.in.l.fi.ff.ad treb.de testatore:q̄ mascu
los vniuersaliter instituit:ꝛ filiā in re cer
ta:deinde subiūxit:ꝙ portio p̄morientis
ad superuiuētes perueniret:qꝛ tūc soli ma
sculi quos vniuersaliter instituēdo predi
lexit etiā videnꝶ in substitutione ꝛ fidei
cōmisso integraliter habēdo predilecti:
vt filie pferanꝶ que portionē non hꝫ simi
lem.de quo ibi per eū ꝛ Ang.in.§.preiu
diciales.j.col.in fi.insti.de actio.dū tñ ra
tio recti sermonis saluari possit vt ibi per
eos. Si aūt oēs masculi repudiarēt filie
nō iure accrescēdi cū portionem non ha
beāt:sed in defectu filioꝝ succederēt: vel
iure accrescēdi si portionē per statutū ha
berent. Sicut infra:et in primo dixi pre
ludio de matre solū in certa portione stā
tibus agnatis succedēte.qꝛ si null⁹ staret
aut oēs repudiarent tota successio matri
accresceret seu portioni sue ꝑm Bal.in.l.
j.in fi.C.de secun.nup.sec⁹ si aliqui dūta
xat agnati repudiarēt:qꝛ tūc alijs non re
pudiantib⁹ ꝛ nō matri accresceret vt pa
tet ex predictis. Pariter decidit Bald.in
l.hac edictali.§.j.in fi.C.de sec.nup. ꝙ si
plures sint liberi prioris matrimonij:qui
reuocare possunt relictū scđe vxori a pa
tre factū:ꝛ vn⁹ eoꝝ partē repudiet: cete
ris accrescit etiā in feudis q̄ iure cōsuetu
dinario heredib⁹ deferunꝶ locum hꝫ ius
accrescēdi: vbi feudū nō est nouū.c.j.in
fi.de duob⁹ fratrib⁹ a capita.inuesti. idē
in nouo in hoc regno:in q̄ feuda sunt quo
ad succedendū ad instar patrimonioꝝ re
dacta:vt dicit Jo.fa.in auꝶ.ingressi.C.de
sa.san.ec.vt dicā.j.in primo successionuꝫ

125 Etiāꝫ ius accre scendi locū habet i spe cialiꝫ dispē satiua suc cessione.

125 arti.❡†Sīr decidit Bald.in.l.j.§.vbi
autem.C.de caducis tollend. hoc ius ac
crescendi locum habere in gratiosa suc
cessione et dispensatiua:puta si dispensa
tum foret cum aliquo:ꝙ suis posset relin
quere spurijs:nā inter eos locus foret iu
ri accrescendi.vt pars repudiantis alteri
accrescat:ꝛ pariter locum habet inter suc
cedentes de iure speciali:ita ꝙ minor co
heres qui repudiauit si iure et priuilegio
speciali minorum in integrum restituaꝶ:
ius accrescēdi habebit.l.j.§.primo.ff.de
126 colla.bono.†Et operatur ius istud ac
crescendi vnionem partium vacantium
cum portione hereditatis agnita ꝛ adita
irreuocabilem: adeo ꝙ parte semel per
vnum ex coheredibus omissa vel repu
diata et parti per alium adite vnita: ta
lis pars vnita non poterit amplius ab ea
diuidi:nec separari cui accreuit: et vnita
semel fuit: dummodo illa pars que iure
accrescendi vnita fuit vere ꝛ plene vaca
uerit:totaliter ꝙ coheres adire omittēns
aut expresse repudians sit oīno seu omni
iure via et capite exclusus : quo casu fit ꝑ
ius accrescendi talis vnio perpetua et ir
reuocabilis : si autem coheres omnino
exclusus non esset : vt quia alio iure vel
capite venire posset:sicut faceret si exclu
sus solum foret de iure pretorio vt qꝛ forte
bonoꝝ posses.illo iure pretorio sibi dela
tam tempore debito non agnouisset: veꝫ
infra annum:si est de liberis:aut infra cē
tum dies vtiles si est de collateralibus:
puta agnatis vel cognatis:tamē adhuc
restat facultas adeundi de iure ciuili:que
durat triginta annis. vt dicta.l.licet.C.
de iure deliberan.vel forte talis coheres
exclusus fuit tēpore:puta si est de descen
dentib⁹ fuit forte exclusus a capite vnde
liberi.Sꝫ quia adhuc venire potest ex ca
pite vnde legitimi:tanq̄ agnat⁹. A quo
etiā capite exclusus venire adhuc posset
ex tertio capite:scilicet vnde cognati.Et
partem illam a qua ex priori : aut priori
bus capitibus exclusus erat portioni co
heredis vnitam reuocare poterit : que
licet portioni adite fuisset ipso iure quesi
ta et iure accrescendi vnita : tamen hoc
fuit reuocabiliter : vt.s̄.tetigi in tertio
127 preludio.Et idem in collateralib⁹:†qꝛ
agnatus a capite vnde legitimi exclusus:
et parte sua iure accrescendi adite parti
vnita:adhuc venire poterit ex capite vn
de cognati:ꝛ suam portionem iam cohere
dis portioni vnitam reuocare ad se: quia
nunq̄ fit per ius accrescendi perpetua et
irreuocabilis vnio:donec coheres exclu
sus fuerit ex omni iure et capite quo ve
nire potest:nec censetur exclusus : donec
fuerit prorsus et omnino exclusus.scđm
Baldum cum quo ceteri transeunt in di
a cta.l.licet a.❡Unde his casibus reuoca
ta ex alio restanti capite dicta iam facta
per ius accrescendi vnione:tale ius accre
scendi qđ eam operatum fuerat: nullum
aliū cēsetur habuisse effectū:nisi ꝙ cohe
res cui⁹ portiōi pars vacās vnita fuerat:
interim administrauit : ꝛ administrando

126 Uide qñ ius ac crescēdi o peraꝶ vnio nē portio nū reuoca bilem : aut perpetuā ꝛ irreuocabi lem.

a ❡In.d. l.licet.ꝛ ple ne declara tur.j.super verbo:mot tuo itaqꝫ te statore.ij. loq̄ndo de scđa specie transmissio nis heredi tatis.

interim capere potuit credita ꝛ cetera cō
moda hereditaria:ac soluere debita:cum
pro vero herede reputaretur. arg. eorum
que decidit Bar.in.l.si vrbana.ff. de con
dictio.inde.et plene Panor.in.c.nihil.de
electio.vbi quod plus est. dicuntur vale
re gesta per intrusum q̄ꝫdiu toleratur.Et
si coheres ille successu tēporis omni via
iure et capite excludenꝶ portio sua ab ini
tio alteri iure accrescendi vnita et omnia
que percepit ex illa vel ad causam illius
perpetuo remanebunt: et irreuocabiliter
penes illum coheredem suum velut vni
ta non vt exnunc sed vt extunc: scilicet a
tempore quo prius fuerat (licet reuocabi
liter) vnita ꝑm doc.in.l.j.C. quando non
peten.partes.quicquid ibi voluerit Bal.
Etiam ecōtra si vnio illa semel facta post
ea ex aliquo restanti capite reuocaretur:
coheres a cuius portione pars illa vnita
euocatur:tenebitur de gestis ꝑ illa: ꝛ ad
causam illius rationem et reliquā redde
re coheredi nunc euocanti. Et hec vera
scilicet: ꝙ liberi aut collaterales ab vno
capite exclusi venire adhuc successiue pos
sunt ex sequentibus et restantibus capi
tibus:vbi lapsu temporis exclusi forent a
precedenti capite. vt quia infra terminuꝫ
iuris suam non agnouerunt nec petierūt
portionem:vel eam ab vno aut duob⁹ ca
pitibus:vel ex vno iure solo eam repudia
runt:ꝛ renunciarunt. Quibus casibus vt
dictum est venire possent ex sequenti vel

128 Renū ciās succes sioni exclu sus ē ab oī iure et quo cūq capi te.

128 sequentibus capitibus:†si autem cohe
res exclusus foret simpliciter vel absoluta re
nunciatione.vt quia noluit: nec vult he
res esse : tunc omnino videretur exclusus
omni iure ciuili et pretorio:ac etiā ex om
ni et quocūq capite: scilicet vnde liberi.
vnde legitimi.et vnde cognati.facit text.
129 in.§.penul.insti.de bo.pos.❡†Et ma
xime si in tali renunciatione intercesserit
iuramentū:quod vim habet specifici con
sensus:acsi specifice singulis capitib⁹ re
nunciasset:et oī ac cuicūq iuri.ꝑm Bald.
in.l.j.C.cōmoda.ꝛ plene Jason.in.l.sed ꝛ
si rei capitalis.§.quesitum.ff.si quis cau
tio.immo talis iurata renunciatio trahe
retur ad legitimam.ꝑm Ludo.in.l.j.§.si
ita quis.ff.de verb.ob.et modernos in.l.
si quando.§.fi.C.de inoff.test. de quo ple
ne vidistis super verbo: duas habens fi
lias.in.iij.p̄ncipali fallentia tractādo pa
ctum de nō succedendo.ver.septimo fal

130 Quare fuit hoc ius accre scēdi intro ductum.

130 lit.❡†Et fuit introductū hoc ius accre
scendi scđm aliquos:ne cōtingat testato
rem decedere ꝑ parte testatus: ꝛ ꝑ parte
intestatum . quod ius nostrum non pati
tur.l.ius nostrum.ff.de reg.iur.ꝑm glo.in
d.l.seru⁹ cōis.Sed hec ratio nō valet: ex
qua sequereꝶ ius accrescēdi locū non hr̄e
in successione ab intestato: qđ est falsum:
vt.d.l.j.C.qñ nō petē.partes. nec etiā lo
cum haberet in cōtractibus.qđ verū non
est:immo in eis locū hꝫ.l.fund⁹ ille.ff. de
cōtrahē.emp.seruata tñ distinctiōe Bar.
in.d.l.re cōiuncti.ppe fi.ff.de leg.iij.et in
l.si mihi ꝛ titio.ff.de v̄b.ob. vñ omissa ra
tione predicta ꝛ alijs pluribus que neces
sario nō cōcludunt dicatis ius accrescen
di fuisse introductū ratione vnionis ꝑm
Bal.in.d.l.vnica.§.i primo itaq ordine.
C.de cadu.tol.vel ne sit earundem reruꝫ
naturaliter inter se pugna:vt.d.l. ius no
strū.ꝑm Bal.in.l.j.C.de indicta viduita.
Esset enim euidens pugna et contrarie
tas:quem habere heredem et nō habere
vel dicatis ꝑm Fran.areti.in.d.l.ij. ff. de
acqui.here.hoc ideo esse: ne eadē res di
uerso iure censeaꝶ.l.eū qui edes.ff.de vsu
ca.ideo pars repudiantis alteri parti adi
te vel adeūde etiā inuito coherede adeū
te accrescit ipso iure: vt scilicet coheres q̄
iam partē suā adierat vel post alterius re
pudiationē adire vult:totū habeat: ꝛ he
res insolidū efficiaꝶ. qꝛ sicut testatori vel
ab intestato defuncto tota hereditas per
tinuit:ita etiā conuenit illā totam heredi
pertinere:qui personā representat defun
cti:immo est vna ꝛ eadē causa cū defun
cto.in auꝶ.de iureiur.a morien.presti.col
131 latio.v.❡†Or qꝛ defunctus diuidi non
poterat:sic nec heres representare pōt di
midiā partē ꝑsone defuncti:et dimidiam
non.Quoniā indiuidua nō recipiunt se
ctionē.ꝑm Bal.i.d.l.j.C.qñ nō petē.par
tes.v̄si.venio ad materiā.Et sicut testa
tor heredē instituendo in vna certa re q̄
tumcūq modica videtur eū instituisse in
totum : alio non dato herede vniuersali:
aut illo repudiante:vt.d.l.j.§.si ex fundo
ff.de here.insti.ita etiā heres vnā partem
adeūdo q̄tumcūq modicā videtur totā
hereditatē ei soli delatā vel portiones co
heredū repudiantiū adiuisse: et totā he
reditatē acceptasse:quā vt vidistis diui
dere nō posset:vt vnitas seruet.Quod se
cus est in legatis ꝛ fideicommissis:in qui
bus locū nō hꝫ ius accrescēdi.l.ꝛ ꝑculo.
ff.de leg.ij.declarando vt ibi per Bar. et
Bal.in.d.l.vnica.§.vbi autē.C.de cadu.
132 tol.❡†Qđ verū intelligatis.s. ius ac
crescendi in legatis locuꝫ non habere ex
ꝯiūctiōe cōiugēte ex pluriū simultanea
vocatiōe:sꝫ bñ locū hꝫ in eis ius accrescē
di ꝯiūgēs ex singularitate vocatiōis: vt
133 quia vni soli legatū.❡†Nā lꝫ legatum
vni relictū diuidi nō possit : qꝛ non pōt in
parte agnosci:ꝛ in parte repudiari:etiā si
plures res collectiue in tali legato cōtine
renꝶ vt qñ grex aut peculiū legatū esset.
l.meuio.cū.l.seq.ff.de leg.ij. tñ si plurib⁹

132 An in legatis locuꝫ habeat ius accre scendi.

Universidad de ... Bib...

eadem res legata esset:pars vnius repu=
diantis.ſm veram naturam iuris accre=
scendi:quod operatur in inuitum non ac
crescit alteri si partem repudiantem ha=
bere nolit.vt.d.§.vbi autem.Sed volen
ti bene accresceret.Tamen in hereditate
etiam inuito accresceret ipso iure cū one=
re suo.Et ratio differentie est:quia lega=
tum ascribitur mero fauore legatarij.Sꝫ
institutio heredis vel successio que forte
alicui ab intestato defertur non fit mero
fauore heredis:sed etiā creditoꝝ:ꝛ testa=
toris vel ab intestato defuncti:ideo cogi
tur heres inuitus qui fauori alterius re=
nunciare non posset.ſm Bal.in.d.§.vbi
autem.Et per hoc etiam dicimus:ꝙ in le
gatis et fideicommissis prohiberi potest
ius accrescendi et etiam renūciari:vt ibi.
et.l.lucius.§.qui habebat.ff.ad treb.Et
ideo cogitur heres inuitus partem a co=
herede repudiatam postq̄ suā adiuit re=
cipere:et habere ꝑpter rationes iuris ac
crescendi supradictas:etiam si pars accre
scens sit ei damnosa et onerosa vt.s.dixi.
Sed imputetur ei cur partē suam adiuit.
q: hoc faciendo videtur cum creditorib⁹
hereditarijs quasi contraxisse:ꝛ de singu
lis oneribus hereditatis respondisse ꝛ se
obligasse.vnde post perfectuꝫ contractū
non posset penitere:nec in aliorum preiu
dicium consiliū mutare.l.sicut.C.de act.
et obli.et.c.non potest.de regu.iur.li.vj.
Non enim permittit̄ tunc mutatio volū=
tatis:nec quo ad partem quam adiuit vt
illam dimittere:nec etiam quo ad parteꝫ
illi accrescentem vt eam refutare possit.

134 Vide casus in q̄bus heredi succurritur cōtra rigorē iuris accrescēdi vt partē suam renūciādo aliā accrescentem renūciare ꝑossit.

134 ❡†Nisi in certis casibus:in quib⁹ ta=
li heredi succurritur contra rigoreꝫ iuris
accrescendi ex quadam dulci et benigna
equitate expressa in iure:que omnem iu=
ris rigorem superat et excludit.arg.l.pla
cuit.C.de iudi.facit.l.ꝙ si ephesi.ff.de eo
135 qđ certo loco.ꝛ.c.fi.de transac.❡†Pri=
mo in casu singulari.l.cum hereditate.ff.
de acqui.here.vbi dicitur:ꝙ si heres cui
pars coheredis repudiātis accreuit a cre
ditoribus hereditarijs pro illa parte mo
lestetur vltra vires hereditarias illi⁹ por
tionis:vel molestari timeat:videns here
ditatem sibi damnosam:poterit suā par=
tem aditam quam al's nō poterat sine re
liqua sibi accrescente retinere:ilico dimit
tere:et pristinum consilium mutare:ac il=
lam repudiare:et per hunc modū portio=
nem accrescentem ei damnosam euitare
et refutare:ne pro illa vexetur vltra eius
vires ꝛ valorem.Et hoc facere poterit ex
equitate dicte.l.cū hereditate.vbi de hoc
est casus singularis:in quo a rigore iuris
quo hereditas semel adita repudiari nō
potest:nec portio illi accrescēs refutari re

135 Nota pro intellectu.l.cū hereditate.ff.de acq̄.heredi.

ceditur:tū propter equitatem casus sup=
uenientis incogitati:cū adita per eū he=
reditate pars coheredis repudiantis sit
ei incogitate delata:que sibi preiudicare
posset vltra vires hereditarias:vbi here
ditas soluendo non est.Tū etiaꝫ propter
rigorē creditoꝝ ipsuꝫ heredē vltra vires
exigere volentium.Qui quidē rigor cum
exerceatur contra heredē:qui non fuit in
causa tanti eris alieni:confundit rigorem
iuris accrescendi in eo saltē:vt possit he=
res totū dimittere ex equitate prefate.l.q̄
locū etiā habet in testamento militis.l.si
certarū.℣.Quod si alterutra pars.ff.de
testa.mili.et consequenter locū habet in
testamētis ꝛ successionibus eoꝝ:qui pri=
uilegio gaudent militū:de quibus dicet
a in verbo:testamentū.j.[a] Et a paritate ra
tionis:idem foret si ius coheredis etiam
qui hereditatem adiuisset:ex post fuisset
ipso iure resolutū per querelā inofficiosi
testamēti:vel alio remedio iuris cōis.qđ
facit indubitanter quem desinere ipso iu
re heredem esse.quia tunc heres etiā qui
partem suaꝫ adiuerat cui pars coheredis
sic iure communi resoluta nunc defertur
eodē gaudebit beneficio:acsi coheres il=
le nunc euictus nūq̄ partē suā adiuisset:
sed eaꝫ a principio repudiasset.q: postq̄
ius ei per aditionē quesitū fuit:sic ipso iu
re remedio iuris cōis resolutū haberetur
quo ad ipsum hereditas ꝓ nō adita:im=
mo pro nō sibi delata:vt coheredi accre=
scat:quā si postea videat vltra vires sibi
dānosaꝫ:poterit vt illā euitet suā partē lꝫ
aditā repudiare bñficio dicte.l.cū heredi
tate.Qm̄ adeūdo suā partē habuit cām
iustā ignorādi ius coheredis fore resoluē
dū ꝛ sibi deferēdū.ſm Pau.in.l.si minor
136 ff.de acq̄.here.❡†Ut tñ bñficiū dicte
l.cū hereditate locū habeat:vt scꝫ heres
ad euitādū portionē vltra vires heredita
rias onerosam sibi accrescētē possit suaꝫ
portionē q̄uis aditā repudiare:ꝛ sic totā
hereditatē dimittere:reqrunt̄ q̄nq̄.Pri
mo reqrit̄:ꝙ heres vti volens dicto bñfi
cio:partē suā hereditatis sibi ex testō vel
ab intestato delatā adierit:anteq̄ cohe=
res suus portionē suā repudiauerit.q: cū
tūc nihil esset tpe aditionis qđ ei imputa
ri possit:seu ꝑpter qđ videat̄ partē cohe
redis agnouisse:q̄ eo tūc repudiata non
erat:nec aliomō resoluta:certe succurrit̄
ei bñficio dicte.l.et ideꝫ vbi coheres pri⁹
partē suam repudiasset:vel aliomō seu re
medio iure cōi iā resoluta fuisset:quā re=
pudiatōēꝫ aut resolutionē ipē hr̄s postea
adeūdo ignorasset:lꝫ ex post ad ei⁹ noti=
tiā deuenisset:q̄ ēt casu succurreret̄ ei bñ
ficio dicte.l.vt ptē suā nūc aditā ad euitā
dum aliā sibi onerosam repudiare possit

a ❡Testamentum.j.vbi de hoc plene habetur in.ix.casu fallētie.

136 Quinq̄ requiruntur vt equitas dicte.l.cuꝫ hereditate locum habeat.

l.si duo.ff.de acqui.here.cū paria sint co=
heredem post aditionē istius repudiasse:
vel ante ꝛ postea ad notitiam eius perue
nisse.arg.l.in cōfirmando.ꝛ.l.vtilitatē.ff.
de cōfirman.tuto.ꝛ.c.insinuāte.de offi.de
lega.si aūt heres adeundo sciret cohere=
dē suū iam repudiasse:aut illius partem
resolutā fuisse:ꝛ nihilominus partē suam
adierit:certe tunc totaꝫ videtur adiuisse
hereditatē:ꝛ eo animo vt pro vtraq; por
tione tā propria q̄ ei iure accrescendi de=
lata oībus hereditarijs oneribus tenea=
tur:vt.d.l.si duo.Ita ꝙ partē suam semel
aditā repudiare non poterit:nec partē co
heredis refutare:ꝛ rigorē iuris accrescen
di euitare:nec impedire:adeo ꝙ benefi=
ciū dicte.l.ei tunc non cōpeteret.❡Se=
cundo requirit̄ vt beneficiū dicte.l.locuꝫ
habeat:ꝙ sint creditores hereditarij aut
legatarij.ſm Bart.in.d.l.cuꝫ hereditate.
q: si nulli essent:vel tā pauci:ꝙ clarū ꝛ no
torium esset hereditatem esse soluēdo:eo
tunc locū non haberet dictū beneficium:
immo cogeret̄ heres qui suā partem adi=
uit recipere partē repudiataꝫ coheredis:
nec audiretur volens aditā repudiare:cū
causam dimittendi nō habeat per ea que
nunc dicā.❡Tertio requirit̄:ꝙ credito=
res hereditarij precise petant ab herede
integra debita illius partis per cohere=
dem repudiate nunc accrescentis:cū pro
parte sua adita heres qui adiuit indubi=
tanter teneat̄ quia tunc propter rigorem
creditoꝝ ne heres inuit⁹ de casu incogi=
tato teneat̄:aut vexet̄:poterit vti benefi=
cio dicte.l.partē suā aditā repudiando:ꝛ
ius accrescendi quo ad parteꝫ coheredis
sibi delatā impediēdo:q: parte sua repu=
diata ius accrescendi operari non posset
in preiudiciū sui portione carentis.Sed
tota hereditas vacans in manibus rema
nebit creditoꝝ et legatarioꝝ pro tempo=
re et modo debitoꝝ possidenda:vt.d.l.si
minor.ff.de acqui.here.nisi creditores eq̄
tate moti gratiose procedētes cōsentirēt
heredē nō conuenire vltra modū ꝛ vires
accrescentis partis:quia tunc cessaret be
neficium dicte.l.cum hereditate.Quo ca
su si ad petitionem vni⁹ creditoris ad cu
ius instantiam alij creditores heredi vt
adiret aliquid remiserint ex debito et he
res adierit hereditatem:et nunc ipse qui
fuit alioꝝ incitator quicq̄ remittere non
vult:certe compelletur de suo credito ali
137 quid remittere arbitrio iudicis:†q̄ bo=
nus vir dicitur.l.vir bonus.ff.iudi.sol.ſm
glo.singularem in.l.cū in eo.ff.de pactis.
per.l.si fundum qui ex parte.ff.manda.
❡Quarto requiritur hodie:vt beneficiū
dicte.l.locum habeat:ꝙ heres qui parteꝫ
suam adiuit nullum fecerit inuentarium:

Secūdo requiritur.

Tertio requiritur.

Quarto requiritur.

quo casu tenetur indubitanter vltra vi=
res hereditarias:et legatarijs vltra do=
drantem.l.fina.C.de iure deliberandi.et
institu.de heredum qualita.ꝛ differen.§.
fina.Ideo concurrentibus supradictis ꝛ
sequentibus conditionib⁹ vti poterit he
res beneficio dicte.l.cum hereditate.que
nō fuit per dictam.l.fi.correcta ſm Bar.
quem omnes sequuntur:etiam quo ad le
gatarios vt heres vltra dodrantem non
teneatur:sicut nec creditoribus vltra vi=
res portionis delate.Nā licet heres inso
lidum teneatur propter delictū suum:q:
non fecit inuentarium:tamen q: hoc deli
ctum non respexit portionem alterius co
heredis repudiantis nō debet heres cui
pars immaculata iure accrescēdi defert̄:
circa quam non fuit peccatum:perdere
beneficium dicte.l.pro illa parte accrescē
te.argu.l.rescriptum.ff.de his quibus vt
indig.Si autem heres ipse de bonis he=
reditatis suum debite fecerit inuentariū.
iuxta formam dicte.l.fina.Certe cū tunc
etiam quo ad partem suam aditam non
teneretur vltra vires:nec legatarijs vl=
tra dodrantem:vt plene videbitis in ver
bo:mortuo autem testatore.ij.Non esset
tunc opus beneficio dicte.l.cum heredi=
tate.que tendit ad eximēdum heredem:
ne pro portione sibi accrescente teneatur
vltra vires.Et in casu vbi heres fecit in=
uentarium iam est illo onere exemptus:
vt dicta.l.finali.❡Quinto requiritur:vt
locum habeat beneficium dicte.l.ꝙ pars
coheredis repudiantis delata fuerit he=
redi ex iure accrescendi.Et sic tacita vo=
luntate testatoris:quia si ei delata foret
iure substitutionis per testatorem facte.
et sic voluntate expressa:tunc heres cui
delata esset vti non posset beneficio di=
cte.l.vt suam partem repudiare possit ad
euitandum partem et delatam.ſm Bar.
singulariter in.l.testamento.C.de impu.
ꝛ alijs substitu.Unde si testator duos in=
stituisset heredes:scilicet titium ꝛ gaium:
et si gaius heres non esset ei substituisset
dictum titium:et contigerit ꝙ gaius par
tem suā repudiauit vel ante eam aditam
decessit:quia pars illa titio non defertur
iure accrescendi:sed iure vulgaris substi
tutionis.Certe locum non habebit dicte
l.beneficium.Et ratio differētie est:quia
ius qđ coheredi defertur ex substitutiōe
ei defertur ex testantis expressa volunta=
te:quam heres ipse ignorare non potuit:
cum viuendo se institutum:etiā eodē te=
stamento viderit se substitutū.Ergo illā
partē cogitur accipere inuitus absq; eo:
ꝙ creditores teneantur ei gratiā facere:
quia eoipso quod scienter adiuit cense=
tur se obligasse ad recipiendum aliqm

Quinto requiritur.

a ¶ ff.de ac qui.hered. hanc limi= tationē se quit Ang. ibi ⁊ Imo. super quo sunt varie opi.q: bar. vt ibi refert Alexā. fuit sibi ꝯrius.

138 Secūs casus in q̄ heredi suc= curritur cō tra rigorē iuris accre scendi.

139 Nota pro intelle= ctu.l.si mi= nor.ff.de ac acq̄r. here.

partem:in qua vulgariter fuerat substitu
tue. Sicut pupillariter substitutus qui te
statoris adiuit hereditatem tenetur etiā
recipere hereditatem pupilli sibi delatā
per pupillarem substitutionem.l. qui pa=
a tri.ff.de acquirē.here.a Sed quando por=
tio coheredis repudiantis defertur iure
accrescēdi.quia hoc est ex dispositione le
gali:non sic ei imputatur si hūc casum nō
138 preuiderit. ¶ †Secūs casus in quo he=
redi adeunti succurritur contra rigorē iu
ris accrescendi:est in.d.l.si minor.ff.de ac
quir.here.vbi portio coheredis non iure
communi puta repudiatione vel querela
inofficiosi.seu alio iuris communis reme
dio vacās:sed priuilegio speciali:puta mi
noris etatis vt quia coheres minor annis
postq̄ adiuit fuit in integrum restitutus
tanq̄ ex tali aditione lesus facilitate mi=
noris etatis: quia tūc licet illa portio nūc
pretextu restitutionis vacans fuerit iure
accrescendi delata coheredi adeunti:ta=
men ei inuito non accrescit:nisi eam acce
139 ptare velit ⁊ iure illo accrescēdi vti. †Sž
relinquetur creditorib⁹ hereditariis pos
sidenda.vt.d.l.si minor. Nam minor quā
tūcūq̄ hereditatē adierit:si ex hoc lesus
probetur:vt quia hereditas soluendo nō
est: potest ⁊ debet in integrū restitui:⁊ cō
sequenter hereditatem semel aditam re=
linquere ⁊ repudiare:valebunt tamē per
eum interim gesta ante restitutionem: li=
cet post restitutionem heres esse desierit
priuilegio minoris etatis.l.quotiēs.ff. de
acqui.here.sicut valent gesta per prelatū
ante ei⁹ priuationē a prelatura.s̄m Pau.
⁊ doc.ibi. Et ratio huius est ne beneficiū
restitutiōis speciali priuilegio ratione mi
noris etatis coheredi indultum sit alteri
coheredi nociuum et damnosum.argu.l.
impuberi filio.ff.de admi.tut.et.l.fi.C.de
statuis et imagi. Preterea ille coheres re
stitutus nunc repudiās fuit semel per adi
tionem hereditatis verus heres:⁊ sic ius
accrescendi extinctum: licet postea per
integram restitutionem fuerit restauratū
quod tunc non tantum potest sicut ab ini
tio potuisset:nec talis restauratio iure et
priuilegio speciali facta nocere debet co=
heredi in eius iniuriam.vt.d. l. coheredi.
Sed in primo superiori casu nūq̄ ius ac
crescendi fuerat extinctum:cuž aditio ex
parte repudiantis nulla interuenisset:⁊ si
aliquando interuenisset:fuerat iure com=
muni puta per querelam inofficiosi ⁊ non
priuilegio et iure speciali resoluta ⁊ extin
cta. Et ius accrescendi restauratum re=
medio iuris communis. quod facere po=
test quem desinere ipso iure esse heredē.
vt ibi vidistis. Quo casu ius accrescendi
plus cogit heredem vt volens suam par
tem retinere non possit partem accrescen
tem repudiare; immo cogitur totum ha=
bere:sed istud ius speciale priuilegio mi=
noris etatis competens:facere nō potest:
q̄ minor qui semel adiuit possit ipso iure
desinere heres esse:nisi per remediū i īte
grum restitutionis speciale:⁊ etiā eo tunc
esse non potest: quin nomen heredis sibi
remaneat: vt plene habetur in dicta.l.si
minor.et.l.penul.⁊ fi.ff.de acq̄r.heredita.
vnde non mirum si ius accrescēdi hoc ca
140 su nō operatur:nisi in volentē.† Sicut
contingit in certis aliis casibus. Puta in
assignatione libertorum: vt not.in.l.vtrū.
ff.de assigna.liberto. Et vbi agitur de li=
beralitate imperiali:vt.l.i.C.si socius li=
beralita.impe.li.x. Et etiā vbi ius accre=
scendi vnionem habet cum substitutione
pupillari: vt dicta.l.qui patri.ff.de acqui.
heredi. Et pariter in vsufructu.l.pma.§.
interdum.ff.de vsufruc.accrescen. Simi=
liter cessat ius accrescēdi vbi plures par=
tes:non ex vna et eadem:sed ex pluribus
hereditatibus prouenirēt heredi:licet ex
eodem testamento.l.si sub conditione.ff.
quib⁹ modis vsufru.amit.⁊.l.si duobus.
ff.de testa.mili.⁊ not.Bart.in.l.qui patri.
ff.de vulga.⁊ pupilla. ¶ Preterea locum
non habet vbi portio coheredis nō defi=
ceret ipso iure : sž ope exceptionis tantū.
Puta quia excluditur coheres per sentē
tiam aut iuramentum possessoris: qui iu
rauit coheredi iuramentū deferenti par=
tem in hereditate nō competere: vel fuit
per sniam exclusus. Quibus casibus si
portio vere sibi cōpetebat:eam ipso iure
non perdidit. Sž ope exceptionis ex snia
aut iuramēto si eam peteret excluderet.
Ideo cum talis portio ipso iure ⁊ sic oīno
⁊ perfecte non vacet:alteri coheredi non
accrescit:sicut ei accreuisset:si eam repu=
diasset:vel tempore exclusus foret.s̄m gl.
et clarius Bart.in.l.si duo patroni.§.i.ff.
de iureiuran.quem sequitur Angel.in.§.
fina.insti.ad officia. Etiam locum nō ha
bet vt dixi in succedentibus iure diuerso.
l.sed cum patrono.vbi Bar.in prin.ff.de
bono.pos.videatis bonū tex.in.l.mulieri
b ff.de condi.⁊ demōstra.b Nec etiam locū
habet: vt dixi in legatis et fideicōmissis
videatis Pau'.⁊ docto.in dicta.l.penul.
de acquir.heredi.Bar.in dicta.l.re cōiun
cti.⁊ glo.in.l.mater decedens.ff.de inoffi.
testa.⁊ in.l.ex contractu.ff.de re iudi. Re=
stat ergo ius accrescendi locum non ha=
bere in casu dicte.l.si minor.vt in inuitū
141 operetur. ¶ †Et differt iste casus a pri
mo casu sumpto ex dicta.l.cum heredita=
te.q: in illo primo heres qui vti vult bene
ficio dicte.l.refutare non potest portionē
coheredis repudiatam sibi accrescentem

140 Casus i quib⁹ ius accre= scendi nō operatur i inuitum.

b ¶ De cō di.⁊ demō stra. Prout illū tex.op time ad h̄ induxit su per ꝟbo: q̄ cū alia ma trimonium cōtrahēs.i iiij. casu q̄ viduitatis cōditio nō reiicit de le gato vel fi deicōmisso

141 Uide differentiā inter casus l.cū heredi tate.et.l.si minor. ff.d acq̄. here.

Duo requi runt vt bñ ficiū.l.si mi nor. locum habeat.

143 Uide qn̄ locū hž ius accre= scendi: vel ius nō de= crescendi.

nisi partem suam quam adierat repudiet
seu dimittat. Sž in casu dicte.l.si minor.
Heres suam poterit retinere portionem
⁊ parte coheredis in integrū restitut' va=
cantem repudiare:etiā si creditores vel=
lent ei gratiam facere:ne vltra vires tene
142 retur.qd est no. †Et tamen hoc priuile
gium locum habeat duo requiruntur.
¶ Primo q̄ heres iste qui partē accrescē
tem accipere refutat:suā partē iā adierit:
anteq̄ eius coheres contra aditionem
fuerit in integrū restitutus:cū tūc adeun
do cogitare non potuerit ius accrescendi
futurum ex priuilegio coheredis sibi de=
laturum. Et nō est quid ei imputetur. Et
idem foret si post restitutionē coheredis
(quam tamen ignorabat)adiuisset here=
ditatem:licet postea ad sui noticiā deue=
nerit:vt.s̄.fuit declaratum. Si vero adi=
uisset post in integrū restitutionē cohere
dis sciens illum eam obtinuisse: tunc te=
neretur inuitus portionem illius recipere
nec beneficium dicte.l.cū hereditate ha=
beret vt dicta.l.si duo.⁊.l.penul.ff.de acq̄
ren.heredi. ¶ Secundo vt casus dicte.l.
si minor.locum habeat requirit : q̄ partē
suam iure proprio ⁊ ex seipso adierit:⁊ eā
habuerit. Si autē in portione sua ius ha
beret ex aditione alterius:vt quia erat in
parte hereditatis fideicōmissarius: quia
aliquis alius heres insolidum institutus
fuerat per testatorem grauatus partē re=
stituere quam sibi post aditionē restituit
qd facere non potuisset heres nisi prius
hereditatem adiuisset. Et demum heres
quo ad partem suam quā sibi retinuerat
contra aditionē:quia minor erat et lesus:
restitut⁹ fuit. Certe hoc casu quia iste he
res fideicōmissarius partem suā habuit:
non ex sua sed alterius videlicet principa
lis ⁊ directi heredis aditione : non pote=
rit partem illius tunc iure speciali vacan
tem ⁊ sibi iure accrescendi delatam refu=
tare absolute priuilegio dicte.l.si minor.
scilicet retenta parte sua sibi ante per fi=
deicōmissarium restituta.vt est casus no.
in.l.si pupillus.ff.ad trebel. Posset tamē
hoc casu iste fideicōmissarius si cū credi
tores exigere vellent ⁊ excoriare vltra vi
res illius partis nunc iure accrescēdi de=
late:vti bnficio dicte.l.cū hereditate. De
quo vidistis in primo casu:vt scilž totam
possit repudiare hereditatem.s̄m Pau.⁊
docto.in.d.l.si minor.ff.de acquir.heredi.
143 ⁊ dicta.l.si pupillus.ff.ad treb. ¶ †Ex
quibus nunc clare videtis qualiter prout
sum fuit huic ab intestato successioni : et
pariter successioni ex testamento:per hoc
ius accrescendi:qd proprie locum habet ⁊
operatur effectum vbi relictum de quo
agitur est pluribus delatum:⁊ eis compe
tit pro virilibus portionibus equalibus
aut disparibus:vt scilicet pars repudiata
per vnum aut plures accrescat alteri : vel
aliis petentibus:seu eorum portionibus:
vt vidistis. Ubi vero pluribus relictum
deferretur ⁊ competeret:non pro virilib⁹
portionibus:sed cuilibet insolidum:ita q̄
singuli solum partem sibi facerent per cō
cursum iuxta ea que plene habētur in.§.
coniunctim.insti.de lega.⁊ in dicta.l.re=
coniuncti. Tunc ius non concurrentiū.i.
partem suam nō petentium:non accresce
ret petenti iure accrescēdi:cum totum si=
bi competat:sed penes ipsum remaneret
iure non decrescendi:quia nihil ei decre=
sceret:postq̄ ceteri cōcurrere cum eo aut
aliquid petere nolunt aut repudiant: vel
si ex plurib⁹ vnus repudiaret ceteris ac=
crescet.s̄m docto.vbi.s̄.⁊ Bar.in.l.si mi=
hi ⁊ titio.ff.de verbo.obli. Per quem tex.
datur ꝓ generali regula ius accrescendi
in cōtractibus locū non habere:immo in
eis qui non admittitur ad partē facit par
tem.secus in vltimis volūtatib⁹:vt.s̄.vi
distis.l.plane.la.i.§.si duobus.⁊.§.si con
iunctim.⁊.l.huiusmodi.§.si titio.ff.de le=
144 ga.i. †Et ratio quare in vltimis volū
tatibus est locus iuri accrescendi : sed nō
in contractibus est.s̄m Iaco.de rauen.in
l.i.ff.de vsufru.accrescen.q: plenior fit in=
terpretatio in vltimis voluntatibus:q̄ in
contractibus.l.in testamentis.ff.de regu.
iur.⁊.c.cū dilecti.de dona. Et ratio ratio
nis est:q: in cōtractibus potest disponēs
sibi prouidere ꝯtrahendo q̄ locū habeat
ius accrescendi:qd si nō fecerit sibi impu
tet:qui legē apertius declarare potuit: et
non fecit.l.veteribus.ff.de pact. Non sic
in vltima voluntate in qua minus testa=
tori est imputandū:si mortis cogitatione
turbatus non prouidit.l.hac consultissi=
ma.C.qui testamen.face.nō possunt.facit
glo.in.l.pma.C.de pecu.eius qui liberta.
145 meruit. †Unde concluditur ius accre=
scendi regulariter locū nō habere in con=
tractibus:vt.d.l.si mihi ⁊ titio.⁊ in aut.si
quādo.C.de cōsti.pecu.⁊.l.per seruum.§.
q̄ si seruus.ff.de acqui.rerū do. Fallit ta=
men in sequētibus casibus . Et primo in
vsufructu etiā inter viuos cōstituto.l.i.§.
fi.ff.de vsufru.accrescen.qui tex.genera=
liter loquitur qualitercūq̄ vsusfructus cō
stituatur:vt ibi in verbo:cōstitutus.et in
verbo:constituitur ⁊ legatur.s̄m glo.ibi.
¶ Secundo fallit quoties ea que indiui
dua sunt in cōtractu ꝟsantur:vt sunt ser=
uitutes ⁊ cetera indiuidua : que cū pluri=
bus auferunt sui natura cuilibet insoli=
dum debentur ⁊ effectualiter acquirunt.
l.ii.§.ex his.et.l.stipulationes non diui=
duntur.ff.de verbo.obliga.tamen in eis

propꝛie locum nõ habet ius accrescendi:
sed ius nõ decrescendi. de quo dixi vt cla
rius ꝓbat Bar.in.l.stipulatio ista.§.cum
qui.ff.de ꝟbo.oblig.facit.l.j.§.cõis seruꝰ
146 duoꝝ.ff. de stipula.seruo. † Et hoc ve
rũ ꝙ in indiuiduis locũ habeat ius accre
scendi in contractibus ꝛ actibus inter vi=
uos: vbi ius vnius ex pluribꝰ ipsis pure
extinctũ fuit: secus si ope exceptionis ex=
tingueretur.l.si duo patroni.in prin.ff.de
iureiurã. vbi in iurepatronatus quod est
indiuiduũ.l.quedã.ff.fami. hercis.ꝛ.l.fi.ff.
de iurepatro. nõ habet locũ ius accrescen
di: qꝛ ibi iuspatronatus illuis cõtra quem
iuratũ fuit non est ꝓpter fructũ ipso iure:
sed ope exceptionis iurisiurandi. ƀm glo.
ibi. Unde in casibus in quibꝰ reperit ius
accrescendi locũ habere in contractibus:
semper intelligatis illud esse verũ: nisi illi
qui nõ admittuntur ad partẽ faciat partẽ
aliquo saltem ope exceptionis: vt singu=
lariter dicit in dicta.l.si duo patroni. Et
idem si faceret partem in solo iure reten=
tionis. vt declarat Bart.in.l.proinde.§.si
seruus cõis.per illum tex. vbi glo.ff.de sti
pula.seruoꝝ. ¶ Tertio fallit in donatio=
nibus factis a principe.l.j.C.si liberalita.
147 impe.sociꝰ.li.x. ¶ † Et idẽ in cõcessis
per regẽ francie qui tanq̃ imperator ne=
minem recognoscit.c.per venerabilẽ.qui
filij sint legiti. Per quã legẽ dicit singu=
lariter Bal.ibi et in.l.vnica.§.in pͥmo.C.
de cadu.tol.ꝛ in.c.j.de duobꝰ fratribꝰ de
nouo benefi.inuesti.ꝛ in.c.j.de duobꝰ fra
tribꝰ a capita.inuesti.ꝙ si feudũ cõcedat
a principe pluribus vno repudiante vel
siue herede mortuo portio sua accrescit so
cio: siue concessum fuisset sub prestatione
alicuius seruitij: siue gratis et franche.
Cum vtroq̃ casu concessio feudi dicatur
liberalitas et gratia. ƀm Baldũ in prelu=
148 dijs feudorum. ¶ † In feudis autem
ab inferiore concessis locum non habet
ius accrescendi in actibus indiuiduis:
sed ad concedentem pars vacans reuer=
titur. ¶ Quarto fallit in cõtractibꝰ vltro
citroq̃ obligatorijs quoties interest con
cedentis ꝙ ius accrescẽdi locum habeat
l.fundus ille.ff.de ꝯhen.emp. Si autẽ nõ
interesset cõcedentis rem vt qꝛ forte eam
modico precio vendidit tunc pars vacãs
non accresceret coemptori: sed reuerteret
ad venditorẽ ƀm Bar.in dicta.l.si mihi ꝛ
titio. Ex quo dicit: ꝙ cũ ꝯcessio in emphi
teosim sit cõtractus vltro citroq̃ obliga=
torius si res ꝓ magno censu annuo fuerit
in emphiteosim concessa: ꝙ census quasi
equipollet fructibus rei concesse: ꝛ sic in=
terest concedentis rem remanere penes
emphiteotã insolidũ: q̃ portionẽ vacãtẽ
ad dñm reuerti locum habebit ius accre=
scendi: ꝛ totũ remanebit penes coemphi=
teotam. Aliter ꝛ al's portio rei vacans re=
uerteretur ad dñm iure accrescẽdi cessan
te: qꝛ tunc sua interest potius rei partẽ va
cantem habere: q̃ modicũ censum: puta
denariũ. qđ latius declarat Alexan.in.d.
l.si mihi ꝛ tibi. versi.et predicta inducunt
ꝛc. ꝛ sic cessabit ius accrescendi. ¶ Quin
to fallit in donatione causa mortis.l.j.in
149 fi.C.de cadu.tol. † Quis donatio causa
mortis non sit ꝓprie vltima volũtas.l.ij.
ff.de dote prelega.vt dicam super verbo:
testamentũ.iiij. ¶ Sexto fallit in mortis
causa capione: de qua ibi dicam: nam in
mortis causa capione id est in eo: qđ ex
mortis causa capione prestãdum est locũ
habet ius accrescendi: si illud qđ prestan
dum est prestari debeat pluribꝰ vt here=
dibus.l.thays.§.stichus seruus.ff.de fi=
deicõmis.liberta.ꝛ ita intelligitur decisio
Bar.in dicta.l.si mihi et titio.ff.de verb.
obli. Si autẽ erat dandũ aliquibꝰ non vt
heredibus: tunc cessaret ius accrescendi.
l.penulti.§.j.versi.de illo quoq̃ queritur.ff.
de condi.ꝛ demon. ƀm Alexan.in dicta.l.
si mihi et titio. ¶ Septimo fallit in assi=
gnatione libertoꝝ.l.vtrũ.la.j.ff.de assig.
liberto. ¶ Octauo fallit in casu.l.fina.ff.
quibꝰ ad liberta.ꝓclama.nõ licet. Et hoc
fit propter indiuiduitatem: qꝛ non posset
quis pro parte esse liber ꝛ pro parte seruꝰ.
¶ Nono fallit in acquisitione necessaria
l.iulianꝰ.§.idem celsus.ff.de actio.empt.
150 Unũ tñ mẽti tenebitis † ꝙ ius accrescẽdi
locũ non habet in penis: adeo ꝙ si quis
condemnatus esset ad certã penã ecclesie:
et fisco: vel parti ꝛ fisco: ꝛ vnus eoꝝ par=
tem suam repudiaret: nõ accresceret alte=
ri ƀm Bal.in.l.arbiter intra certum.ff.de
arbi. Nec etiã inter duos fiscos locum ha
bet ius accrescendi: vt ipse decidit in.l.ex
facto.la grande.ff.de heredi.institu. Et sic
vno cõfiscationem repudiante nõ accre=
151 scit alteri. † Preterea non obliuioni da=
bitis ius accrescendi tantũ locũ habere
in parte data postea defecta: sed in parte
nunq̃ data locũ non habet: adeo ꝙ si te=
stator quid certũ reliquerit cuilibet cano
nico interessenti tali die in diuinis: qꝛ per
hoc non accrescet pars nõ interessentium
alijs: cum non interessentibus nil datum
videatur. Et idem in cõstitutione vel sta
tuto taliter disponente. Nam ius accre=
scendi locũ habet solum in parte data ex
volũtate disponẽtis ex postfacto et abla=
ta vel pro non scripta: aliter q̃ per volun
tatem disponentis: vt plene per Inno.in
c.sicut.de cleri.non residen.ꝛ in.c.fina.de
verbo.sig. vbi etiã Panor.ꝛ glo.pragma
tice in titu.de tenẽ.capitula tẽpore misse.
in fi. ¶ Or domini clare videtis: ꝙ iure

accrescẽdi ꝓuidetur vbi plures eiusdem
vl' paris gradus ad successionẽ vocãtur:
vt scilicet pars vnius aut pluriũ tempore
vel repudiatione exclusoꝝ portioni alte=
rius vel alioꝝ qui heredes esse volũt ac=
crescat ipso iure ꝛ necessario pro portioni
152 bus quibus vocati fuerũt. † Si autẽ ad
intestati successionẽ nõ vocaret nisi vnꝰ
qui forte solus tẽpore delate hereditatis
reperitur in gradu parẽtele ꝓximior. Et
ille excludatur tẽpore aut repudiatione:
vel etiã plures eiusdẽ gradus simul voca
ti sunt omnes penitus exclusi: tunc locuz
habere non posset ius accrescẽdi: cũ ne=
mo eiusdẽ gradus existat coheres cuius
portioni hereditas seu portiones vacan=
tes ꝛ repudiate accrescere possint: qꝛ hoc
ius accrescẽdi nihil operari nec locuz ha
bere potest: nisi inter pares simul eodem
vel pari gradu ꝛ iure vocatos. Sed tunc
locum habebit successoriũ edictum: quo
vbi proximior ad successionẽ vocatus tẽ
pore excluditur aut repudiatione sequẽs
in gradu: id est in sequẽti ꝛ imediato infe
rioꝝ gradu constituẽs: si heres esse volue
rit admittitur: et deinceps de gradu in gra
dum. Et idẽ si essent plures in tali gradu
cõstituti: vt.l.j.ꝛ per totum. ff.ꝛ.C.de suc=
153 ces.edicto. † Quod quidẽ edictum suc=
cessoriũ fuit rationabiliter introductũ.
Primo fauore defuncti de cuiꝰ successio=
ne agitur: vt ei succedatur: et cito cuiꝰ in=
terest habere successorẽ.l.ꝛ quia.ff.de in=
terroga.actio. ꝛ institu.qui ꝛ ex quibꝰ cau
sis manumittere nõ possunt.§. licet autẽ
dño.ibi. valde eñ prospiciendũ erat: vt
homines quibus vnus heres extiturus
nõ esset. Saltem aliũ habeant: qui satisfa
cturus sit creditoribus: aut hoc eo non fa
ciente creditores res hereditarias here=
dis nomine vendant: ne in iniuria defun
ctus afficiatur ꝛc. scz quo ad memoriã: id est
famã que interdũ etiã post mortẽ patitur.l.
154 ex iudicioꝝ.ff.de accusatio. † Scđo
fuit hoc edictũ successoriũ introductũ fa
uore creditoꝝ: vt scilicet potestatẽ seu fa
cultatẽ habeant cito exigẽdi ꝛ consequẽ
di debita.l.j.de succes.edicto. qđ facere fa
ciliter nõ possent: donec heredẽ reperiãt
to posset iudex ad eoꝝ instãtiã certũ ꝓfi=
gere heredi terminũ etiam termino iuris
breuiorẽ: vt hereditatẽ adeat cuz intima
tione: ꝙ lapso termino dabitur bonis de=
functi curator: qui creditoribꝰ satisfaciet:
quod fieri de iure potest: ne creditores ni
mis longã patiantur dilationẽ: ꝛ ꝯsequẽter
iacturam. vt dicta.l.j. immo tenent cõiter
docto.in rubri.C.de succes.edicto. ꝙ pos=
set iudex ilico interrogare: nedũ heredez
prio loco vocatũ: sed ẽt sequẽtes i gradu si
velint hrẽdes esse: ꝛ si rñdeant ꝙ heredes

152 Uide hic plene đ edicto suc=cessorio: et quare fuit itroductuz i successio=ne ab inte=stato.

154 Adre questã quorum iterest statim põt heredi ꝛ ꝓ=figi termi=nus adeũ=di vl' repu diandi he=reditatẽ.

esse volunt: aut nolũt: tũc res erit expedi
ta. Si autez respõdere noluerint: poterit
eis certũ prefigere tẽpus ad hereditatez
adeundũ: quo elapso dare poterit curato
rem bonis: qui creditoribꝰ respõdeat per
tex.in.l.j.ff.de curato.bonis dando. facit
glo.in.c.fi.de cõsuetu.lib.vj.in fi. q̃ practi
ca ꝓbatur per tex. diuinũ Ruth.iiij.c.in
prin. ibi partẽ agri fratris nostri ꝛc. Et si
iudex terminũ heredi prefigeret simplici
ter sine aliqua intimatione: illo elapso cẽ
seretur potius hereditatẽ admisisse: et he=
res esse velle fauore creditoꝝ. Ad quoꝝ
instantiã hoc factũ fuit: quia hoc magis
expedit eis: ꝙ heres sit quẽ ilico exigãt:
q̃ qđ nõ esset ƀm Pau. Si autẽ fuisset he
redi scripto simpliciter terminꝰ ad instan
tiam substituti: aut succedẽti ab intestato
ad instantiã sequentiũ in gradu ꝓximus: ꝛ
ante lapsum termini statuti nihil respon=
derit: nec declarauerit qꝛ noluit vel nõ cu
rauit. Tũc lapso termino interpretari de
bet hereditatẽ repudiasse propter fauorẽ
substituti: aut in gradu sequentiũ quibꝰ
hoc magis expedit vt successionẽ habeãt
a postq̃ instituerũt ad hunc finẽ ƀm eum.[a]
Unde per elapsum termini heres perpe=
tuo erit exclusus ab illa hereditate: tamẽ
nõ posset iudex in perpetuã exclusionez
minus seu breuius statuere heredi tem=
pus: q̃ sit a iure prefixum ꝓpter regulã.l.
licet.C.de iure delibe. Et minꝰ hoc pos=
set ad instantiã creditoꝝ in perpetuã ex=
clusionẽ tendentiũ. Cum ius illud adeũ=
di vel repudiãdi sibi cõpetat de iure cõ=
muni. Et satis sit interim creditoribꝰ cõ=
sultum: ꝙ detur curator bonis ƀm docto.
in dicta rubri. Et cõmuniter oẽs in.l.si cu
ratoris. per illũ tex. allegato ti. de iure de=
liberã. facit.c.decet.ꝛ.c.indultũ. de regu.
iur. lib.vj. quia magis preiudicat heredi
priuatio: q̃ ꝙ bonis detur curator. Unde
si heres sit de liberis nõ debet ei minꝰ tẽ
pus a iudice dari q̃ annus. Et si esset de
transuersalibꝰ daretur centũ dierũ termi
nus a pretore decretus in.l.j.§.largius.ff.
de succes.edicto. quẽ pretor vnius id est iu
dex sup hoc adiẽs imitari debet. ƀm bar.
in.l. quãdiu.la.iij.ff.de acqui.heredi. vbi
156 plenius ꝓ eũ. † Que oĩa faciũt ad intel
lectũ generalis consuetudinis francie et
presentis ducatus aquitanie: ꝙ proximior
de genere possit eodẽ precio rem venditã
retrahere ab emptore infra annũ ꝛ diem:
quia posset iudex ad instantiã sequentiũ
in gradu certũ prefigere terminum infra
quem offerat precium. Et si infra tempus
prefixum nõ deliberauerit: possent remo=
tiores rem venditã retrahere ƀm Cynuz
in.l. finali. versicu. vlterius quero.C.de
furtis. facit dicta.l.j.ff. de curator. bonis

a ¶ Ad hunc finez ƀm cuz. de hoc plene dixit super verbo mortuo itaq̃ testatore.j.loquendo de scđa effe=ctuali ꝑfe=ctione testi que ꝑ adi=tione here ditatis fit: duz q̃rit an per nõ fa=ctum indu catur adi=tio heredi=tatis.

156 Stãte statuto qđ proximior retrahere rẽ venditã possit ꝑfigi põt termi=nus ad pre cium offe=rendum.

dando.Et no.spe.de ancha.in dicto.c.si.
prima col.de cōsue.lib.vj.post glo.vbi di
cit:q̄ q̄n plures admittunt ordine succes=
siuo ad vnū et idem:prefigi potest priori
terminus infra quem acceptet: vel repu=
diet:per.l.quādiu.ff.de acqui.heredi. Et
si semel repudiauerit: amplius penitere nō
poterit.l.queritur.§.si venditor.ff.de edil.
edic.immo sequēs in gradu retrahere pote
rit infra residuū tēporis:quod proximio=
ri supererat:cū extendi non debeat in infi
nitum.l.fideicōmissa.§.si quis.ff.de lega.
iij.et cōsuluit zabarel. cōsi.lxxxvij.z cōsi=
157 lio.ciiij.† ¶Tertio fuit introductū hoc
edictum successoriū in hac successione ab
intestato propter fauorē sequētiū in gra=
du:q2 successoriū edictū est: quo prioribus
non petētibus aut repudiātibus sequen
tes admittūtur:vt.ð.l.j.in fi.et ibi glo.vl
158 tima. ¶†Circa hoc tamē scire debetis
edictū successoriū quadrupliciter habere
locū. Aliquādo eñ locū habet de capite
in caput:seu de ordine in ordinē:qð idem
est. Aliquando de gradu in gradū: aliqñ
de eadē persona in eadē personā. Inter=
dum z vltimo mixta cōsideratione:scz ca
159 pitis z gradus simul z semel. ¶†Caput
eñ ſm Bal.super dicta rubrica.C.de suc
ces.edict. nihil aliud est in hac materia:
nisi quedā disgressio: puta de liberis ad
agnatos:z de agnatis ad cognatos:dein
de vo de cognatis ad cōiuges. ¶Gra=
dus autē est dinumeratio personaruz de
eadē linea per superius z inferius: et ex
160 latere. ¶†Circa ergo caput notare de
betis:q in successione ab intestato quat=
tuor sunt capita:videlicet liberorū:agna=
torū:cognatorū:et vnde vir z vxor. Que=
quidem capita fiscum excludūt:q ad suc=
cessionē venire non pōt:nisi eis deficien=
tibus:vt infra videbitis. Et in omni capi
te locuz habere potest edictū successoriū.
Nam in primis locū habet in primo capi
161 te:scz vnde liberi.† Quia deficiēte ca=
pite seu ordine liberoruz: vt q2 nulli forte
sunt liberi:vel tēpore fuerūt aut repudia
tiōe exclusi:succedit scōm caput:scz agna
torum. Et hodie etiaz tertiū caput cogna
torum cū dicto scōo. Cum sit differentia
sublata agnationis z cognationis: vt.ŝ.
vidistis in scōo preludio. Ideo nō stanti=
bus liberis:pariter vocātur agnati et co=
gnati:salua sola gradus prerogatiua: vñ
fit disgressio quedā successiōis de vno ca
pite ad aliud. Et pariter de vno gradu ad
aliū in eodez capite seu ordine fit succes=
sio. Nam quicqd olim fuerit de iure anti
quo quo filius primū gradū suitatis te=
nens:iure ciuili desinere non poterat esse
heres lapsu tēporis nec repudiatione. Et
sic nepos ex eo z deinceps venire nō po=

158 Edi=ctum suc=cessoriū q̄=drupliciter locuz hz in successione ab intesta=to ꝓut sūt quatuor ca=pita succe=dendi.

159 Diffe=rētia inter caput z gra=dum.

161 Qualit=er edictuz successoriū locum ha=bet in p̄mo capite libe=roz de gra=du i gradū.

terat per edictū successoriū:vt loco sui pa
tris heres esset:ne duo insolidū heredes
z domini eēnt.l.si vt certo.§.si duobus ve=
hiculum.ff.cōmoda. z.c.licet de ꝓbatio.
Sed necesse habebat venire de iure pre=
torio:quo filius facultatē abstinenduz a
paterna hereditate habebat. Et sic ne=
pos vel alius inferior primū locū post fi=
lium immediate tenēs vocabatur et ve=
niebat: non vt de liberis sed tanq̄ agna
tus:q2 quicūq3 est de liberis agnatus est
et etiā cognatus quasi sanguine iūctus.
162 ¶†Hodie tñ in liberis etiā suis(id est
in potestate defuncti mortis tēpore cōsti
tutis)locū habet hoc edictū successoriuz
de gradu in gradum:etiam de iure ciuili:
adeo q si filius mortuo patre priusq̄ pa=
ternam hereditatē agnouerit moriatur:
vel a prima hereditate abstinuerit aut tē=
pore excludatur: vocabitur nepos eius fi=
lius etiam iure ciuili ad sui aut successio=
nem. Et deinceps ceteri p ordinē descēdē=
tes ſm gradus ꝓrogatiuā.l.qui se patris.
vbi bona glo.C.vnde libe. z in dicta ru=
brica.C.de succes.edic.per tex. in.l.defun
ctis suis.C.de legiti.heredi.et in.l.ex cō=
tractu.ff.de re iudi.et Jo.de pla.i.§.place
bat. īstitu.de legiti.agna.succes. Or plus
prodest nepotibus z ceteris de capite seu
ordine liberorū descendētibus venire de
iure ciuili:qua via nō excludūtur nisi tri=
ginta annis:vt.ð.l.licet.C.de iure delibe
ran.q̄3 vocari de iure pretorio: a quo ex=
cluderentur anno:vt vidistis. Pariter si
mortuo patre omēs liberi naturaliter mo
riantur ante agnitam hereditatē: aut ci=
uiliter.vt quia ab illa tēpore aut repudia
tione excludūtur:locū habebit edictum
successoriū:scz de capite in caput virtute
cuius fiet disgressio de capite seu ordine
liberorū ad caput z ordinē agnatorum et
etiā cognatorū hodie. Cum non sit inter
eos differētia quo ad hanc legitimā suc=
cessionez:ad quā vt vidistis hodie simul
vocātur:salua inter eos sola gradus pre=
rogatiua. Et hoc iure(videlicet iter suos
locū esse edicto successorio) vtimur post=
posita quorūdam doctorū presertim citra
montanorū subtilitate q̄uis laudabili: te
nentium in suis de iure ciuili locū habe=
re non posse edictuz successoriū de gradu
in graduz: ex eo q filius vel alius tēpore
mortis defuncti primū locum suitatis te
a nens semel ipso iure suitatis virtute[a] fa=
ctus heres non potest amplius desinere
esse heres. Et cōsequenter non pōt alius
inferior de eodem vel altero capite veni=
re de iure ciuili:s3 tñ pretorio: ne duo si=
mul reperiātur eodem tēpore insolidū do
mini z heredes: vt.ŝ.dixi. Sed hoc non
obstat ſm Barto.quia licet duo esse non

a ¶Suita tis virtute vt plene de clarat. j.§. per verbo: mortuo ita q̄ testato re.[illegible]

possint simul eiusdem hereditatis domi=
ni vno z eodem respectu : scilicet quia nō
possent duo simul heredes esse z domini
directi aut vtiles : vt dicto.§.si duobus
163 vehiculum.† Possunt tamē diuersimo
de domini esse:quia primus scz filius vel
alter suus heres qui semel ipso iure pro=
pter suitatem effectus heres si tēpore aut
repudiatione excludatur: semper mane=
bit iure ciuili heres z dominus heredita
tis directus:z sequens in gradu vel capi
te per edictum successorium in eius locuz
vocatus erit dominus vtilis:quia nō est
incōueniens q eiusdem rei vnus sit dire
ctus dominus:z solo nomine:nomen reti
nens heredis z honorē:alter vero sit do=
minus vtilis re z vtilitate:cui successiōis
vtilitas ex edicto successorio pertineat:si
cut videmus in herede rogato restituere
hereditatem:qui facta restitutione semp
remanet heres directus:in signū cuius:ne
habeat nomē heredis inuanū z p iure re
stitutionis quartā totius hereditatis tre
bellianicam retinet: vt dicit tex.instit.de
fideicō.heredi.§.in primis.ibi: opus esse
vt aliquis recto iure heres instituatur.
164 †Et fideicōmissarius cui hereditas re=
stituta fuit dicitur heres indirectus z vtilis
in quē sunt omnia per trebellianum sena
tusconsultū translata.vt clare decidit text.
in.§.restituta.cum sequēti.illo.eo.tit. Ad
premissa facit qð magistraliter tradit Bar.
in.l.si quis vi.§.differentia.ff.de acquirē.
pos.de domi.directo z vtili.z Cy.z ceteri
in.l.j.C.de actio.z oblig.de actione dire=
cta que penes sedentē remanet:z de vti=
li que in cessionariū transit. Et maxime
locum habet in suis edictum successoriū
in presenti regno francie:in quo parū cu=
ratur de patria potestate suitatem operā
te.ſm glo.in verbo:romanorū.institu.de
patria potesta. Presertim in ciuitate no=
stra tholose quo ad filios seorsum a patre
habitantes:aut filias maritatas:qui oēs
pro emancipatis habentur:vt.ŝ.vidistis
in scōo preludio. in fi. Quinimmo hodie
iure nouissimo quo vtimur in his succes=
sionibus ab intestato sublata est differē=
tia emancipationis z patrie ptātis suita=
tem gignētis:maxime in casu nostro:vbi
patria potestas liberis non prodest:si pri
mo excluso : sequentes iure ciuili repelle=
rentur a successione:cum multo vtilius sit
liberis:q in eis locū habeat edictum suc
cessorium de iure ciuili:q̄3 pretorio. vt.ŝ.
165 dixi. ¶†Unde p conclusione restat in
suis heredibus etiam iure ciuili locū ha=
bere edictum successoriū de gradu in gra
dum:z sic in primo capite succedēdi locū
habet. ¶Secundo locū habet etiā in ca
pite agnatorū. Et hoc dupliciter. ¶Pri=

165 Edi=ctū succes=soriū etiam locū habet in capitibus vnde agna ti z vnde co gnati.

mo de capite in caput:vt si nullus stet de
capite agnatorū preter vnum:qui succes=
sionem in defectu liberorū agnati prede=
functi ei delatam repudiet: aut tempore
ab illa excludatur: vel etiā plures eiusdē
vel diuersi gradus fuerūt eo modo exclu
si: certe fiebat tunc disgressio de capite
agnatorum in caput cognatorū:qui olim
iure veteri vocabantur solum in defectu
agnatorū:s3 hodie ꝓpter sexus sublatam
differentiā agnati z cognati si pari gradu
existāt oēs simul vocātur:ita q hodie edi
ctum successorium nō ita ꝓprie operatur
in eis de capite in caput:sicut olim fiebat
immo hodie fit simul disgressio de capiti
bus vnde legitimi:z vnde cognati:in ca=
put vnde vir et vxor: qui tunc vocantur
cum omnis deficit parentela defuncti. vt
166 j.suo loco videbitis. ¶†Habet etiam
locum z secundo hoc edictum successoriū
in hoc secūdo capite de gradu in gradū:
vt si agnati fuerint exclusi in primo gra=
du existentes:vocantur sequentes in gra
du proximiores vnus si solus fuerit : aut
plures eiusdem gradus si plures existāt.
Sed vt circa hoc vetera statuta intelle=
ctus vestros non turbent propter eorum
intricatam diuersitatem habetis in hoc
puncto tria ɔsiderare iura. ¶Primo ius
antiquum legis.xij.tabularum iure anti=
quo fforū.confirmatum. Quo iure primo
agnato temporis lapsu aut repudiatione
excluso ilico admittebatur fiscus:ceteris
agnatis z cognatis exclusis. Unde illo iu
re in capite agnatorum z cognatorum lo
cum habere non poterat edictū successo=
rium de gradu in gradum : nec de capite
in caput:cum eo tunc fiscus omnes exclu
deret defuncti parētes. Et quia ius illud
summe rigorosum erat:superuenit ius ꝓto=
rium:quo dispositum fuit:q excluso agna
to proximo non tunc veniret fiscus : sed
postpositis ceteris agnatis fieret inconti
nenti disgressio de illo secundo capite seu
ordine agnatorum ad tertiū caput.scz co
gnatorum:ex quo tertio capite ille ipse a
tertio capite exclusus venire poterat ex
dicto sequēti tertio capite vt cognatus:z si
ex nullo capite venire petebat:s3 oīno he
reditatem nolle declarabat : tūc cognati
per lineā femininā defuncto cōiuncti vo
cabantur:in quibus voluit pretor locum esse
edicto successorio de gradu in gradū : vt
scz excluso primo ꝓximiore cognato non
veniret fiscus: immo succederet sequēs in
gradu:z deinceps successiue.l.j.§.grada=
tim.ff.de succes.edic. Et sic de iure ꝓtorio
locus nō erat edicto successorio de gradu
in gradū i capite agnatorum:z in hoc ɔuenie=
bat cū lege antiqua.xij.tab. Sed bñ erat
locus edicto successorio de capite in ca=

Universidad de D… Bibliotec…

put:et in capite cognatorū locus erat illi
edicto etiam de gradu in gradu𝔷 vsq𝔷 ad
vltimum a iure prefixum. Et in hoc diffe
rebat ius pretorium a dicta lege antiqua
xij.tabularum. Sed quia ius istud preto
rium euidentem nutriebat iniquitatem:
ꝙ primo agnato hereditatē non petente
non veniret sequens in gradu: sed voca=
batur cognatus tunc proximior:qui forte
in quinto aut sexto gradu existens exclu
debat agnatum secūdi gradus. Ideo su
peruenit tertiū ius:scilicet imperatorium
et ciuile nouum:de quo in.d.§.placebat.
insti.de legiti.agna.succes. Quo iure sta=
tutum est:ꝙ ita locum habeat edictū suc=
cessorum de gradu in gradum in capite
seu ordine agnatorum: sicut erat de iure
pretorio in ordine cognatorum:adeo ꝙ si
proximior agnatus in primo gradu tēpo
re delate successionis existēs ab ea exclu
datur iure communi:puta lapsu tp̄is aut
repudiatione: tunc sequentes agnati de
gradu in gradum successiue admittentur
etiā de iure ciuili vsq𝔷 ad.xxx.annos qui
iure pretorio non admitterent̄:post centū
dies vtiles: vt dicto.§.largius. Et idem
si ille proximior agnatus iure speciali ex=
cluderetur vt q𝔷 hereditatem adiuisset.et
demum quia minor.xxv.annis tanq̄ le=
sus contra aditionē esset in integrū resti=
tutus:nam etiam tunc sequentes in gra=
du agnati: et hodie iure quo vtimur no=
uissimo simul cum eis cognati vocarent̄.
s̄m gradus prerogatiuam. Ex quib⁹ cla
re nunc habetis edictum successoriū ho=
die locū habere in ambob⁹ iamdictis se=
cundo ꝛ tertio capitibus: sc𝔷 agnatorū et
cognatorum regulariter vsq𝔷 ad decimū
gradum: vt.s.dixi in tertio preludio.

167 Locū non h𝔷 edictū successoriū in capite vn̄ vir ꝛ vxor.

167 ¶ †De quarto autem capite:sc𝔷 vnde
vir ꝛ vxor:pauca in proposito restat dice
re:q𝔷 deficientibus tribus primis capiti=
bus:videlic𝔷 vnde liberi:vnde legitimi:ꝛ
vnde cognati. Succedit hoc vltimum ca
put vnde vir et vxor: in quo non est dare
plures gradus:cū deficientibus supradi=
ctis tribus capitib⁹:sola vxor viro succe=
dat:ꝛ econtra maritus solus vxori: vltra
quos successio in alios non porrigit̄ affi=
nes.vt.j.videbit̄:ideo in hoc quarto capi
te frustra esset de edicto successorio saltē
de gradu in gradū disputare. Unde nūc
satis habetis qualiter hoc edictū succes=
sorium locum habet de capite in caput:ꝛ
de gradu in gradum: seu de vna persona

168 Edictū successoriū opat̄ ꝛ locum h𝔷 de vna p̄sona ad eādē personā.

168 ad aliā personā successiue. ¶ †Tertio
principaliter dixi edictum successorium:
etiam locū habere de vno gradu seu p̄so
na ad eūdem gradū seu personā. Exem=
plū in eo cui delata fuit ex testamēto he=
reditas: qui al's ab intestato successisset
vt sunt liberi.l.j.C.de his q̄ sibi ascribūt
in testamen.vel eis non stantibus proxi=
miores agnati vel cognati aut coniuges:
nā talis poterit hereditatē adire vsq𝔷 ad
xxx.annos.vt.d.l.licet.C.de iure delibe.
nisi tēpus breuius ei per iudicē fuisset ex
causa assignatum:vt.s.vidistis. Quā he
reditatē si infra dictū tēpus non adierit:
ꝛ sic ex causa testati nō venerit:sine tamē
fraude relictorum in testamēto exclusus
fuerit:tunc alios incipit habere.xxx.ann.
ex causa intestati:in qua tempus suū cur
rere non potuit prima causa testati durā=
te.l.quādiu.la.ij.ff.de acquiren.heredita.
Unde hoc modo talis heres per edictum
successorium de vna qualitate:sc𝔷 testati
in aliam: sc𝔷 intestati:que tamen sunt in
eadem persona cōcurrentes ad adeundū
hereditatē sexaginta habebit annos:nisi
expressez simpliciter eam repudiasset qm̄
talis repudiatio ad causam testati trahe
retur ꝛ intestati.s̄m glo.in dicta.l.j.§.sed
videndum.ff.de succes.edicto.et Paul.in
169 dicta.l.quādiu. ¶ †Et idem vbi solum
ageretur de successione ab intestato in fi
lio seu quolibet alio descēdente:qui tres
habet in successione paterna vel alterius
ascendentis qualitates. Primo quia est
de liberis. Secundo de agnatis:cū patri
coniungatur per lineā masculinam. Ter
tio est de cognatis: quia quilibet agnat⁹
dicitur etiam cognatus tanq̄ sanguine
iunctus. Ideo venire potest ad patris vel
alterius ascendentis successionem ex di=
cto triplici capite:scilicet vnde liberi. Per
vnde legitimi:ꝛ per vnde cognati. Ita ꝙ
eo temporis lapsu a primo capite excluso
venire poterit intra aliud simile tēpus ex
scđo capite. Et deinde ex tertio: vt clare
decidit Bal.i.d.l.licet.vnde licet in eadē
persona fieri non possit disgressio. Et vt
verius loquar successius de gradu in gra=
dum:cum in eadem persona non sit dare
plures gradus in se ipsa: attamē fit dis=
gressio de capite in caput:seu de qualita=
te in qualitatem: vt videtis.dum tamen
nō sint alij in priori ꝛ potiori gradu cōsti=
tuti.vt dicta.l.j.§.sed videndum.ꝛ.§.lar=
gius.ff.de succes.edic.quia diuerse quali
tates in eadem p̄sona cōcurrere possunt
vt vices plurium sustineat. vt ibi. facit
170 c.a collatione.de app.lib.vj. ¶ †Et sic
queadmodū ius accrescēdi in fauorē co=
heredis nō opat̄: nisi portio alteri⁹ cohe
redis sit oīno.i.oī capite iure seu qualita=
te vaccās: vt vidistis. Sic nec opari pōt
edictū successoriū i fauorē sequētis i gra=
du:donec sit hereditas vacās ex oī capite
seu q̄litate in p̄mo gradu ɔcurrēte:ꝛ i isto
cōuenit cū iure accrescēdi. Quare sat𝔷 re
stat ex p̄dict𝔷 q̄rtū mēbrū expeditū vc𝔷:ꝙ

170 Uide in quibus edictū successoriū cōuenit cū iure accrescēdi ꝛ in q̄b⁹ differt ab eodem.

edictū successoriū etiā locū h𝔷 mixta cōsi
deratione sc𝔷 capitis ꝛ gradus simul. Ex
quibus nunc clare intelligitis qualiter
succursum ꝛ prouisum defunctis fuit: ne
remaneāt sine herede: et hoc tā remedio
iuris accrescendi q̄ per edictū successo=
171 rium. † Inter q̄ remedia est magna et
vtilis differētia. Primo q𝔷 hoc edictū suc
cessorium non cōpetit nisi inter heredes
capite seu ordine vel gradu per superi⁹ ꝛ
inferius dispares: ius vō accrescēdi locū
nō habet nisi inter pares simul ꝛ pariter
vocatos ad successionē. Ex quo coiter di
cimus ꝙ ius accrescēdi excludit edictum
successoriū:quod est subsidiariū: vbi ali=
quis nō subest de paribus in quo ius ac=
crescendi operari possit:vt supra vidistis.
172 Ius enim accrescēdi nō deuoluit here
ditatem seu portionē vacantē. Cu𝔷 inter
pares locū non habeat deuolutio.c. non
putamus.de cōsue.lib.vj. Sed portio va
cans accrescit nō vacāti: et facilius aliq̄d
accrescit:q̄ deuoluatur: q𝔷 in habētibus
symbolū facilior fit transitus. Et facilius
inducitur in quo minor disgressio reperit̄:
sicut fit inter pares inter quos similitudo
est causa ḡnationis ꝛ augmēti. Hoc autē
edictū successoriū cessante paritate here=
dum deuoluit hereditatē repudiatā ad se
quentes in gradu vel capite: per quod fit
quedā disgressio:que difficili⁹ fit s̄m bal.
Scđo hoc edictū successoriū differt a iu=
re accrescēdi:q𝔷 nō cōpetit nisi volētib⁹:
qm̄ primo gradu vel capite toto vacante.
Sequēs hereditatē adire nō cogitur:nec
ad ipsum deuoluitur:nisi succedere velit.
Sed ius accrescēdi ipso iure cōpetit etiā
inuitis ꝛ nolētibus.l.ij.§.inuito aūt.ꝛ.§.
fi.cum.ll.sequētibus.ff.de bo.pos. De hu
iusmodi aūt successorio edicto tam legis
q̄ etiā conuētionis etiā in feudis: aliqua
notāda xp̄o duce videbitis in verbo. Et
soboles quā gestabat in vtero.dū loque=
mur de posteris nondū cōceptis succedē
tibus. Postremo vnū in hac materia pre
173 cipuum notabitis:† ꝙ ius accrescēdi ꝛ
edictū successoriū in suis casib⁹ solū ope=
rantur qn̄ hereditas est plurib⁹ simul vel
successiue delata:ita ꝙ oēs fuerūt per te=
statorem vocati aut per legē veluti ab in=
testato:et portio vnius vacauit lapsu tē=
poris aut repudiatiōe ei⁹:cui delata fue=
rat:q𝔷 accrescit coheredi: vel defertur se=
quenti in gradu proximiori vt vidistis. Si
autem hereditas vel portio istius vocati
defecisset ante aditionē:ꝛ vacasset morte
heredis vel coheredis cui delata fuerat:
tunc locū nō h̄ret edictū successoriū: nec
ius accrescendi in fauorē coheredis: aut
in gradu vl' capite sequētis heredis:imo
heres aut coheres cui delata hereditas
fuerat:moriēdo eā trāsmittit ad suos pro
prios heredes iure trāsmissionis heredi=
tatis: vel iuris deliberādi. Quia ille ad
quē trāsmittit̄ hereditas(cū suū represen
tet trāsmittentē)cēsetur esse ad succeden
dum proximior: in qua proximitate primo
cōsiderat̄ capacitas i herede: q𝔷 incapax
ad succedendū nō occupat locū nec facit
gradū.l.si qua pena.ff.de his qui sunt sui
vel alieni iuris. Scđo ɔsiderat̄ heredita
tis trāsmissibilitas:vt q𝔷 proximior in gra=
du moriendo liberos ꝛ heredes reliquit:
ad quos ius succedēdi trāsmisit. Tertio
cōsideratur proximitas tēpore mortis de=
functi:de cui⁹ successione agitur. insti.de
heredi.ab intesta.§.interdu𝔷.cum.§.seq.
de quo p alexā.in p̄ria parte.ɔsil.cxxxvij.
Et sicut ius accrescēdi ꝛ edictū successo=
rium operant̄ in fauorem vocatorꝫ a lege
vel ab hoīe:ita etiā operat̄ ius trāsmittē
di ad vtilitatē nō vocatorū: tm̄ vocati ve
niunt iure proprio per ius accrescendi: aut
edicto successorio:illi aūt qui nō sunt vo=
cati ꝛ ad quos hereditas solo iure trans=
missionis deuoluitur nō veniūt ex propria
persona:nec iure proprio:sed ex p̄sona ꝛ iu
re trāsmittentiū morientium ante ius eis
174 quesitū. † Ideo pōt solū heres trans=
mittere ad suos posteros hereditatē: pro
uiso ꝙ decesserit ante q̄ exclusus foret tē
pore aut repudiatione:q𝔷 si tp̄e aut repu=
diatione exclusus foret ius transmittēdi
interrupisset ꝛ nihil trāsmitteret obstāte
prescriptione vel renūciatione que ius ac
crescendi ꝛ edictū successoriū operant̄: vt
plene videbitis in verbo. Mortuo autez
testatore.ij.vbi materia trāsmissionis ne
cessaria ꝛ perutilis vobis tradet̄ pro pa=
ne lucrando gustanda.

172 Ius transmittēdi hereditatē excludit ius accrescēdi: et aliq̄n edictu𝔷 successorium.

175 ¶ His igitur p intellectu dicendorꝫ
p̄suppositis et necessario p̄missis:q𝔷 par=
titio seu diuisio animū legētis icitat:mē=
tem intelligētis p̄parat:ꝛ memoriā artifi
ciose reformat.l.j.ff.de excep.doli. Sicut
imperator vsus est diuisione.insti.in p̄he
mio.§.igitur. Et hoc ad p̄dictos effect⁹.
s̄m glo.ibi. Sic ꝛ nos materiā nostrā di=
uidēdo ɔsiderare habetis parētes: inter
quos versantur hec presertim ab intesta
to successiones esse in multiplici differen
tia. Quorum quidā sunt naturales ꝛ legi
timi[a] simul. Quidā naturales tm̄: et qui=
dam legitimi tm̄: vltra quos sunt affines
ꝛ postremo fiscus. Et oēs predicti paren
tes:aut sunt descendētes quorū causa in
succedēdo dicitur precipua: aut sunt ascē
dentes:aut trāsuersales:seu collaterales.
176 ¶ Capio nunc primū principalē arti=
culum:videlicet parētes naturales simul
ꝛ legitimos:quales sunt ɔsanguinei natu
raliter ex mr̄imonio iūcti:de q̄b⁹ si quera

175 De multiplici dr̄ia parentum itestate succedētium.

Hic incipit successio ab intestato.

176 Primus articulus nr̄ q̄lr descēdentes suis succedūt ascēdentib⁹ legitimis et naturalib⁹

a ¶ Naturales ꝛ legitimi. lic𝔷 olim in illo rudi scl'o q̄ mr̄imonia noiata nō erāt nec cognoscebantur:oēs legitimi na=scerent̄: tm̄ statim q̄ fuerunt cognita duplex hoīm gen⁹ cē cepit.s.legitimorū: ꝛ nō legitimorꝫ. Postea tertiū gen⁹ incepit.s.legitimatorū:ꝛ deinde q̄rtu𝔷 gen⁹.s.legitimorꝫ tm̄ p adoptionē a filia eorꝫ.. postremo quītu𝔷 genus ex ritu christiano hoīz inoleuit.s.spūaliu𝔷: q̄ sacro baptismi aut cōfirmationis gignūtur vt h̄r.j.sup verbo. cuidam petro tradiderūt.de q̄b⁹ seriati nūc videbim⁹.

Universidad de Deusto Biblioteca

tur qualiter ab intestato sibi inuicē succedant: fienda sunt tria mēbra. Nā aut descendētes succedere volunt ascendētib⁹: aut ordine nature turbato ascēdētes suis descendētibus: aut collaterales collateralibus. ¶ Primo casu cū agitur de bonis et hereditate ascēdentiū debito ordine ab intestato ꝑmortuoꝝ: dicatis: ꝙ prima successio olim erat suorum heredum.
177 ¶ † Sui aūt heredes existimātur: qui in potestate morientis de cuius successione agitur tēpore mortis sue fuerūt veluti filius: filia ve: nepos: neptis ve ex filio: pronepos: pronepotis ve ex nepote nato ex filio: prognatus: ꝓgnata ve: id est quicūqꝫ alius vlterior descendēs vsqꝫ in infinitū: vbi de successione ascēdentiū ex linea paterna agereť: quia in succedēdo ascendētibus ex linea materna suitas tam in successione testamētaria qꝫ ab intestato nō cōsideratur ex ptāte: cū mr̄ filios in potestate nō habeat nec vlteriores. institu. de
178 adop. §. femine. ¶ † Sed ↄsiderať suitas large impropꝛie ⁊ ꝭm cōmunē vsum loquēdi quo dicitur de matre sicut de patre: ꝙ filios suos habet heredes: quia mater filios ita appellat suos sicut pater: qui vsus loquēdi attēditur. l. cū delanionis. §. asinā. ff. de fundo instruct. ꝭm glo. in. l. nō aliter. ff. de lega. iij. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iure. et Panor. ṡ. in ꝓhemio: maxime vbi cōcurrit intentio legis aut testatoris. Fuit eñ legis intētio statuendo matrē ab intestato heredes habere filios suos. Et pariter intentio testatoris fuit heredes instituendo vel substituendo filiā ⁊ suos filios vel heredes intelligere de suitate large ⁊ ipꝛopꝛie sumpta ꝭm vsum loquēdi: et sic de tali que cadere potest in matre et descēdentibus ex ea: q2 mater vt dixi loquēdo de filijs vocat eos suos sicut pater: al's sequeretur ꝙ lex ⁊ testatores: successiones mulierū ad propꝛios earū filios nunqꝫ deferrēt: quod absurdū foret ꝭm Guido. pape in ꝓpꝛijs
179 terminis. q. ccccc. xlviij. † Pōt eñ lex ⁊ testator verba quecūqꝫ impꝛopꝛiare: vt cōueniāt materie subiecte. l. qm̄ indignū. C. eo. Sui ergo sunt pꝛimi heredes: vnde si quis intestatus moꝛiebať: pꝛima causa erat hoꝛum liberoꝛum in successione: qui moꝛtuo parente fiunt ipso iure heredes absqꝫ aliquo facti ministerio virtute suitatis. institu. de heredū qualita. ⁊ differē.
180 §. sui. † Immo in presenti regno frācie nedū fiūt heredes ipso iure: sed etiā possessores ex illi⁹ generali cōsuetudine: qua moꝛtuus saisit pꝛoximioꝛē linageriū. ꝭm Jo. fab. in. d. §. sui. et insti. de interdict. §. summa. ⁊ §. retinēde. iij. col. etiā in feudis presertim in hac ab intestato successione:

178 Qualiter filij dicunť sui heredes tā respectu matris qꝫ patris.

180 Cōsuetudo frācie saisit ⁊ possessorē facit ꝓximiorez linageriuz sine aliqua repꝛehēsiōe.

a ¶ Et. §. sequēti. vt plenissime ṡ. oēs dixit sup verbo. moꝛtuo ita qꝫ testatore. ij.

181 Bastardi legitiati succedunt cum legitime natis: etiā in feudo.

vt refert magister Guillerm⁹ de bꝛolho. stili curie parlamēti scriba. tit. de feudis.
a §. itē de cōsuetudine. ⁊ §. sequēti.[a] Et nō immerito: q2 liberi ad successionē ascendētiū vocati pene ad bona ꝓpꝛia veniūt. dicit text. in. d. l. j. §. largius. ff. de succes. edic. facit tex. in. l. in suis. ff. de libe. ⁊ post
181 hu. ⁊ i. l. scripto. ff. vnde liberi. † Quib⁹ suis heredibus cōnumerari necesse erat eos qui ex legitimo matrimonio nō fuerant. Sed ex ↄcubina geniti: tñ ꝑ sequēs
b matrimoniū cum ea ↄtractū legitimati[b] Quo casu talis ⁊ tāta est vis matrimonij postea sequuti: que nedū filij qui post tale matrimoniū nascunť: sꝫ q̄ eo tēpore in vtero existūt. Et qȯ plus est antea nati legitimanť. c. tāta. ī. q̄ fi. sint legi. ⁊ isti. ȯ here. q̄ ab itest. defe. §. j. Et nō solū filij: sꝫ et nepotes dicunť legitimati: vbi pr̄ viuēte filio ↄcubinā despōsasset. Sec⁹ si filio iā moꝛtuo ꝭꝫ bal. singlr̄ i. l. benigni⁹. ff. de legibus. sup quo cogitabitis q2 tex. in auť. quib⁹ modis naturales effi. sui. videť indistincte nepotes sequēti matrimonio legitimasse. de quo plene i. d. §. j. Nā tales sic per sequēs matrimoniū legitimati succedūt sicut legitime nati: aut legitime cōcepti. Etiā in feudis: in quib⁹ naturales liberi alio modo ⁊ simpliciter legitimati nō succederēt. c. naturales. si de feu. fue. contro. vbi plene docto. ⁊ panor. in. c. innotuit. vij. col. ⁊ in. c. cū vintonēsis. iij. colū. de elect. Et etiā admittūtur ad retractum pro re quā ꝓximioꝛ alienauit offerēdo ꝑciū infra annū. Pariter succedūt le-
c gitimati per pꝛincipē[c]. Sicut eñ qui vadit trās mare ad sanctū Jacobū: aut visitare sanctū sepulchꝛū: vel limina petri et pauli: abstergiť ⁊ mūdatur suis oībus peccatis: sic ⁊ bastardus per legitimationē lauatur ⁊ mūdať geniture vitio et macula illegitimitatis: infans et ꝭm Bar. in l. liberi⁹. C. de mancipa. adhuc existēs
d in vtero[d] ꝭm Bal. in. c. naturales. in fine. si de feu. fue. ↄtro. ꝑ. l. sed est quesitū. ff. de libe. ⁊ posthu. ita ꝙ nasceť legitim⁹ nihil postea discrepās a legitime ↄceptis ⁊ natis. in auť. quib⁹ modis natu. effi. legiti. §. si quis ergo nō habēs ꝭm glo. in ṽbo cu-
182 rijs. in. d. §. j. † Hodie aūt in hoc regno frācie ⁊ in dalphinatu vbi ipsa feuda quo ad ius succedēdi sunt ad instar patrimoniū redacta. Naturales etiā per pꝛincipem vel al's qꝫ sequēti matrimonio legitimati succedūt in feudis ꝭm Guido. pape q. lix. Securius tñ esset ꝙ in legitimatiōe inserať: ꝙ ēt in feudis succedere possint.
183 Pro Guidone vltra eū facit † q2 foꝛtioꝛ est legitimatio qꝫ adoptio. Cū fili⁹ adoptiu⁹ nihil habeat naturalitatis: nec sanguinis sꝫ naturalis legitimat⁹ licio sub-

b ¶ Legitimati. istō est tertium gen⁹ hoiꝫ: q2 sicut nati ex matrimonio appellanť naturales ⁊ legitimi: etiā dicunť naturales isti legitimati: vt. ṡ. dixi i ꝓncipio huius articuli Et credo ꝙ isti hoc mō legitimati: ēt dici pñt naturales ⁊ legitimi: q2 mīrimonium retro trahitur ad tp̄s conceptiōis ⁊ natiuitatꝭ hoꝝ filioꝝ. c. tāta. q̄ filij sint legiti. ita finguť legitie nati.

c ¶ Legitimati per pꝛicipē. isti sic legitiati faciūt ꝓpe tertiū genus hoim: qui vocanť naturales legitimati vt. ṡ. dixi.

d ¶ adhuc i vtero existēs. Uide de hoc que plени⁹ habētur. ī. super verbo adiecte impuberi. in pꝛinci.

183 Foꝛtioꝛ est legitimatio qꝫ adoptio.

a ¶ In fraudem fideicōmissi. de quo plene hr̄ super ṽbo: si absqꝫ liberis moꝛereť. j. in. iij. limitatione.

185 Legitimati sunt sacroꝛuꝫ oꝛdinū et beneficioꝝ ecclesiasticoꝛū capaces

186 Pulchꝛa et vtilis interpositio de materia legitimationis.

186 An possint bastardi inuitis parentibus a pꝛincipe legitimari.

b ¶ Arresto parisi⁹. de quo etiā meminit dñs Aufrerij i suo arrestoꝝ tractatu. c. xliiij. et anno preterito filius bastardus quondaꝫ dñi de poꝛdeaco ciuitatis lectoꝛe ꝑ regem legitimat⁹ recredentiā paterne successiōis arresto parlamenti thoꝛose obtinuit cōtra alios parētes.

stitutū excludit ⁊ nō adoptiu⁹. l. fideicommissuꝫ. ff. de ↄdi. ⁊ de. al's faciliter fraudareť fideicōmissari⁹. q2 faciliter heres restituere hr̄ditatē grauat⁹ sibi filiū adoptaret: vt. d. l. fideicommissum. ibi: adoptio-
a nis cōmēto. qȯ aliquid significat in fraudem fideicōmissi[a] inuentū: per legitimationē vero non ita faciliter fraudareť cuꝫ
184 a pꝛincipe habeat impetrari: † et quod impetrať a pꝛincipe reputatur impossibile pꝛopter nimiā difficultatē eū adeundi: et ab eo qȯ petitur obtinendi. l. apud iu-
185 lianū. §. fi. ff. de leg. j. ¶ † Et sunt pꝛofecto tales legitimati oꝛdinū et ecclesiasticoꝝ beneficioꝝ capaces: ac si nunqꝫ illegitimi fuissent: sed legitime concepti ⁊ nati: ita ꝙ succedunt etiam ab intestato parentibus vna cū legitime natis et conceptis: et hoc virtute legitimationis ex matrimonio secuto facte ipso iure. Quequidem legitimatio procedit tā secundū leges: qꝫ sacros canones: vt. d. c. tanta. ⁊ in-
186 sti. de nup. §. fi. ¶ † Et eodē modo succedunt si legitimati foꝛent pꝛincipis rescripto: q̄ tales bastardos legitimare potest: etiā non vocatis ab intestato succedentibus: vbi legitimarentur patre eoꝛū viuente et ad sui requestam: aut saltez de suo consensu. q2 aliter nō succederēt. Cū non cogatur quispiam inuitus habere heredem: pariter etiā consentire debet legitimationi ipse bastardus: qui legitimať: quia viceuersa nō cogitur qui sui iuris est intrare potestatē patris. Unde ambob⁹ solis: (scilicet patre ⁊ filio cōsentientib⁹) potest filius ad patris requestam: vel eo aliter consentiente: etiā in pꝛeiudiciū alioꝛum parentum rescripto pꝛincipis legitimari. l. cū adoptio fit. iuncta. l. nam ita diuus. vbi glos. ⁊ Bal. ff. de ado p. et ita fuit
b arresto parisius[b] decisum ꝙ filius bastardus per papā et regē legitimatus omnes alios excludit a successiōe cōsanguineos: et ita fuit dictū pꝛo quodā karolo de hispanta bastardo de bonis sui patris. quia illoꝝ nō itererest quos posset pater quouis alio modo excludere a sua successione: et extraneū heredē facere: cū alios non teneatur qꝫ pꝛopꝛios liberos vel ascendentes suos facere heredes: nec etiā illos vltra legitimā. l. cū queriť. ⁊ l. parentib⁹. C. de inoffi. test. ⁊ ideo q2 illis pꝛeiudicatur saltem quo ad legitimā: cū sint ex legitimo matrimonio nati. essent i legitimatione fratrū bastardoꝝ vocādi: postqꝫ eoꝛū interest in aliquo: etiā cōtra velle patris quo inuito debeť eis legitima: in qua pater diciť filioꝝ debitoꝛ ꝭm Bal. in. l. quoties. C. de here. insti. q2 quāto plures erūt liberi legitimi: tanto pars cuiuslibet erit minoꝛ: ideo vocandi sunt: et si vocati sint

et cōsenserint valebit legitimatio aliter ⁊ al's nō valeret: immo habetur expresse in regula cancellarie apostolice. inter glossatas. xlviij. incipiente: itē voluit ꝙ in dispēsationibus super defectu nataliū ⁊c. ꝙ in tali dispensatione ponatur clausula: ꝙ nō pꝛeiudiceť filijs: ad quos successio ab intestato pertinet. Que quidē clausula etiā si in rescripto non esset apposita: subintel-
c ligereť ꝭm gl. ibi.[c] Et idem foꝛte esset in vxoꝛe inope: ⁊ indotata: cui debetur i bonis mariti diuitis moꝛtui certa poꝛtio iuxta auť. ꝓterea. C. vnde vir ⁊ vxoꝛ. Quinimmo sufficeret quo ad hec patrimonialia bona patrē inuita sua aut in extremis cōstitutum testamento disponere de filij sui bastardi legitimatione in futurū fienda per pꝛincipē: etiam inuitis agnatis cognatis et vxoꝛe dotata: aut diuite: quoꝛū nō interest. quia vt videtis filio nō legitimato non teneretur pr̄ eos instituere: nec aliquid relinquere. Sed posset penit⁹ extraneum qꝫuis ignotū heredē facere. in-
187 sti. de here. insti. §. fi. ¶ † Preterea non succedit taliter legitimatus: nisi soli pr̄i. Et non ceteris parentib⁹. immo nec pꝛopꝛio fratri. Et sic res immobiles per fratrem vel aliū de genere pr̄is alienatas retrahere nō posset ex cōsuetudine francie c. cōstitut⁹. de in integ. resti. offerēdo preciū infra annū: cū eis succedere nō possit. q2 cū hr̄e heredē nō coguť inuiti. Ideo in legitimatione vocandi non sunt: vt. d. l. nam ita diuus. ff. de adop. vbi singulariter Bald. Secus si agcretur de bastardo post moꝛtē patris legitimando: qui aliter de legitimatione nō disposuerat saltē ficēda: et sic iure iam quesito venientibus ab intestato: q2 eo tunc eis non pꝛeiudicareť quo ad ius eis iaꝫ quesitū in successione: maxime in ꝑsenti regno: vbi ex generali consuetudine defunct⁹ moꝛiēdo saysiuit iure ipso parentes suos ꝓximioꝛes: eosqꝫ fecit dños et possessoꝛes: vt. ṡ. dixi. facit
188 tex. in. c. qꝫuis. de rescrip. li. vj. ¶ † Et sicut non valet legitimatio a pꝛincipe facta non vocatis nec cōsentientib⁹ filijs legitime natis: vbi filij tales supsunt: sic etiā non soꝛtiretur effectū totalē et perpetuū: vbi tempoꝛe legitimationis nulli fuissent liberi: tamen post bastardi legitimationē fuerūt suscepti. Cū nō ꝑsumať patrē eis ꝑiudicare voluisse ex vxoꝛe habenda vel quā habebat ꝓcreādis. ꝭm Pau. in. l. ex facto. §. j. ꝑ illū tex. ff. de vulg. ⁊ pup. vbi substitutio exēplaris filio demēti facta finiť si demēs incipiat posse testari aut li-
189 beros suscipiat. ¶ † Priuilegiū eñ illico cessat qȯ incipit esse dānosuꝫ ⁊ iniquū c. suggestū. de decimis. vñ talis legitimatio tūc cessat: adeo ꝙ ꝓtextu illius succe-

c ¶ Secūdum gl. ibi Et si papa vel ꝓnceps bastardum legitimaret cū legitime natis successuruꝫ nō esset homo: sꝫ vnū pec⁹ vt dicit Bal. in c. filij. si de feud. fuerit ↄtro. q2 hoc faciēdo nō haberet iustitiā ꝑ oculis. q2 foꝛte mulier nobilis vel optime dotata nupserat sperans ꝓlem suā legitime pꝛocreatā patri succedere: ⁊ nō meretricum liberos. qȯ esset neduꝫ pꝛeiudicare filijs legitime natis: sed etiā decipe eoꝛum matrē que si hoc cogitasset: cū illo non nupsisset.

188 An legitiatio bastardi extinguať ꝑ susceptionez liberoꝝ legitimoꝛum ex vxoꝛe.

dere non poterit legitimatus cū filijs ex
matrimonio postea susceptꝭ: quoꝝ agna
tione et natiuitate rumpiť et finitur legi=
timatio. Sicut infirmaretur testamentuꝫ
prius factum.insti.qui.mo.testa.infir.§.j.
Cum tendať talis legitimatio que ciui=
lis est et de iure positiuo in preiudiciū na
turaliter legitimoꝝ: tamen quo ad cete=
ros effectus ꝙ̄ successionis: puta quo ad
honores: ꝛ cetera filijs legitimis post vel
antea susceptis non preiudicialia: perpe=
tuo durabit talis legitimatio et suū sem=

190 Legitimatio facta ꝑ seqñs matrimoniū differt ab illa q̄ fit ꝑ rescriptū

190 per continuabit effectū. ¶†Et hec le=
gitimatio que principis rescripto expedi
tur: differt a precedēti: que fit per sequēs
matrimonium. quia licet per hanc possit
legitimatus succedere in bonis patrimo
nialibus: vt dixi. Non tamē succederet in
feudo nobili: vt.d.c.naturales. ꝛ Panor.
in.d.c.innotuit.ꝛ.c. cum vintonensis. de
191 elec. ¶†Nec etiam comprehenditur in
concessione facta alicui et liberis suis le=
gitimis: ita ꝙ recipiēs emphyteosim vel
aliam quācūqꝫ rem non nobilem: nec al's
priuilegiatā pro se et filijs suis legitimis
appellatione legitimorum comprehēdū=
tur legitime nati: et etiam legitimati per
sequens matrimonium. Sed non per re=
scriptum ꝭm Bal.per illum tex.in.l.fi.C.
de his qui veniam eta.impetra. et min⁹
in feudis succederet taliter legitimatus.
idem Sali.ꝛ Pau.ibi per tex.in.d.c.natu
rales si de feu.fuc.contro.vbi Bald.et in
l.gñaliter.§.cuꝫ aūt. C.de insti.et substi.
ꝛ in.l.eā quā.C.de fideicōmissis. vbi dici
tur ꝙ in dispositione testamētaria vel sta
tuti licet veniat legitimatus per sequens
matrimonium: vel alios modos iure cō=
muni inuentos: vt per obligationem cu=
rie: tamen nunqꝫ venit legitimatus ꝑ re=
scriptum principis. quod locum etiam ha
bet in contractibus vt videtis ꝭm Ale=
xan.in.d.l.fi.in addi. Nisi ad feuda spe=
cialiter fuisset dispensatus et legitimat⁹:
quo casu succederet etiā in feudis legiti=
māti principi subiectis: p̄terqꝫ in regno:

192 Non posset rex etiā liberis legitimis carēs suuꝫ legitimare bastardū i preiudiciuꝫ agnatoꝝ.

192 ¶Nō eñ posset aliqs p̄sertim rex no=
ster xp̄ianissim⁹ legitimari facere filiū na
turalē: si quē haberet in p̄iudiciū alteri⁹
sui ꝯsanguinei legitimi lꝫ in ḡdu parēte=
le remotissimi cui ex ꝯsuetudine regni li=
beris legitimis nō ſtātib⁹ successio debe
reť aq̄ nō pōt ꝑ regē excludi: cum disposi
tio regni ab ei⁹ nō pendeat dispositione
nec libera ptāte. ꝭm Jmol.ꝛ dñicuꝫ. in.c.

193 Nō cōuenit regi francie bastardos habere nec regnare p̄nt.

193 grādi.de supplē.negli.p̄lato.li.vj. † Sꝫ
vnū est laude dignū in p̄nti regno frācie:
ꝙ nunqꝫ fuit visum nec audituꝫ ꝙ aliqs
gereret ꝓ bastardo regis: q̄ ꝓpter ei⁹ ex
cellentiā celestēqꝫ dignitatē ꝛ imperialeꝫ
maiestatē nullā patiť etiā in naturalibus
fordē. Nec obst.de carolo martello pepi=
ni: ac ludouico ꝛ carolo ludouici balbi ex
pellicib⁹ filijs: d̓ qb⁹ ꝛ eoꝝ illegitimitate
meminit Gaguyn⁹.li.iij.c.iiij.ꝛ li.v.c.iij.
q2 nō fuerūt reges frācie nisi ad tp̄s per
vsurpationē: ꝓpter veri regis minorē eta
tē: aut debilitatē. q̄s forte ꝑmisit deus re
gnare ad tp̄s ꝓpť hostiū repulsionē: ma=
xime caroluꝫ martellū: q̄ op⁹ illo tp̄e fuit
insurgentibus vndiqꝫ bellis āno salutis.
ccccccccxxxv. Proceres certe regni h̄ sepe
ꝑmiserūt: imo ꝙ extrane⁹ ꝓ bono reipu=
194 blice saltez ad tp̄s regēret: † put Eudo
ādegauēsis caroli simplicis tutor regna
uit ad tp̄s. de q̄ idem Gaguyn⁹. sic dicit.
Per id tp̄s iers ille ꝛ nihil faciēs ludoui=
cus relicto carolo filio: cui simplici cogno
mē īditū ē decessit. Scriptū inuenio hūc
carolū simplicē ex ludouico balbo ꝓgna
tū esse: postqꝫ ludouicū ꝛ carolū balbi fi=
lios spurios sub tutela eudonis educatū
fuisse: ꝛ postea regnasse: q̄ cū ꝑ etatē regē
do regno neq̄qꝫ idoneus eēt: cognito ꝙ
normāni nouos belli mot⁹ pararēt: ad eu
donē roberti andegauēsis filiū hominez
bonū ꝛ reb⁹ gerēdis aptū mittūt: cui ꝛ ca
roli simplicis tutelā ꝛ regni administra=
tionē cū regia appellatiōe cōmittūt. hic
a galterio senonū archipresule cōsecrat⁹:
carolū simplicem ꝓbe educauit: frācisqꝫ
modestissime p̄fuit: moriēs aūt ꝓceres iu
reiurando adactos admonet: regnū sine
ꝯtrouersia carolo simplici administrādū
ꝑmittāt: eūqꝫ eē regni legitimū heredeꝫ.
hec ille. Sicqꝫ restat bastardos in regno
succedere nō posse: cū verecūdia nō mo=
dica eēt hoī dignitatꝭ excelse: ac etiā cla=
re illustrisqꝫ cognationis hr̄e bastardos.
ꝭm Bar.ꝑ illū tex.i.l.ex facto.§. si qs ro=
gat⁹.ff.ad treb.facit.l.si q̄ illustris. C. ad
195 officia. ¶†Ob q̄d de nobilitate paren
tū cū aggrauet delictū mētio fiēda esset
in dispēsatione seu filioꝝ legitimatiōe. ꝭꝫ
Jo.an.i.c.fi.de filijs p̄sby. ꝛ latissime Fe
li.i.c.postulasti.iiij.col.cū seq. de rescrip.
vnde aureli⁹ Augu.in li.de bono ꝯiuga=
li. sicut inq̄t sati⁹ est defungi sine liberis:
q̄ꝫ ex illicito coitu stirpē q̄rere: q2 lꝫ oibus
libidinis amor turpis sit: nunqꝫ tñ dete=
rior q̄ꝫ i honorato. ꝭm Fulgē. facit q̄d ple
ne dixi in ꝟbo: Raynuti⁹.iiij.fallētia. et
supra in.iij.p̄ludio. ꝭm Bald.in ti.de feu.
a marchie.[a] ¶†Et fieri dꝫ dñi legitimatio
196 per principē facta mētione de filijs le=
gitimis agnatis et ceteris ab intestato
succedētib⁹: si quos pater habeat. cuꝫ eo
casu saltem difficilior sit dispensatio: q̄ꝫ si
alios nō haberet ab itestato successores:
q̄ casu facili⁹ ei dareť i successorē bastar=
197 dus. ¶†Papa tñ legitiare ñ posset ba
stardos q̄ ad has successiones aut officia

195 Nō valet legitimatio tacita nobilitate parentum.

196 In legitimatiōe fieri debet mentio de liberis et agnatis.

a ¶De feud. marchie. circa hoc vide q̄ dixit infra super ꝟbo: Cuidā petro tradiderūt. loquendo de causa istitutionis matrimonij. Et quo ad regem frācie suasqꝫ prerogatiuas ꝛ laudes vide sup verbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. i materiꝫ pupillarꝭ substi. et. iij. requisito eiusdem.

197 Papa legitimare non potest quē ad succedendū ꝛ temporalia tenendū sicut nec imperator q̄ ad sp̄ūalia.

sclaria tenēdū: nisi i terris ei q̄ ad tpalia
subiectis. ꝭm glo.in.c.lege imperatorū.x.
di.ꝛ in.c si officia.lix.di.et in.c. peruenit.
198 cj.distin. ¶†Sicut econuerso aliquem
legitimare principes seculares non pos=
sunt quo ad ordines ꝛ beneficia ecclesia=
stica: que eis nō subsunt: etiam si collatio
beneficioꝝ eis ex priuilegio cōpeteret: vt
plene disputat ꝛ tenet gl.in.d.regula can
cellarie apostolice. concludens papā non
posse quo ad temporalia legitimare: quic
quid dicant aliqui doctores de placebo
dño: vt ibi diciť. qui multos a recto tra=
a mite diuertūt principes[a] nō dicendo ve=
ritatē: que apud plerosqꝫ summos viros
hodie est capitalis: nisi quaten⁹ blandiť
et placet: ex quo malo nebulaqꝫ teterri=
ma offuscat hoꝝ ocl'os: oēs regnoꝝ labes
calamitates: exitia: euersionesqꝫ nascūť.
Nec debent tales cōsiliarij: de placebo ꝑ
principes suos inter amicos connumera=
ri: qui improbā cupiditatē: offensiōes: se
uitiamqꝫ proponūt: sed vt hostes ac par
ricide iudicari: in quos veluti in autoreꝫ
phalaridis tauri animaduertať qui prior
a phalaride coactus est suo inuento et
b arte perire.[b] Heu me. quia oportet vt qui
principibus hodie vult cōplacere: ambu
let inter laudem et placentiam: non ver=
sus veronā. vt scripsit Pius pontifex an
tea Eneas syluius. poeta et orator maxi=
mus. vocatus in ep'la ad borsium ferra=
rie ducē incipien. Nemo verum de se mi
nus audit: quam publica potestas ꝛc.
199 ¶† Eb quod aristoteles philosopho=
rum facile princeps dum Calisthenē au=
ditorem suum ad Alexandrum regē mit
tens monuit: vt cum eo aut q̄rarissime:
aut q̄ꝫ iocundissime loqueretur: quo scili
cet apud regias aures vel silentio tutior:
vel sermone esset acceptior. At ille dū ale
xandrum persica macedonum salutatio
ne id est adoratione gaudēteꝫ obiurgat:
et ad macedonicos mores inuitum reuo
care beniuole perseuerat. vt scilicet nō pa
teretur adorari: spiritu carere iussus id ē
necatus seram neglecti salubris consi=
lij penitentiam egit: vt Ualerius.li.vij.ti
tu.de sapienter dictis. refert. Unde restat
papam in temporalibus legitimare ba=
stardos credere non debere si adulatio=
ne non decipiať: et maxime in regno frā=
cie legitimare eos papa nō posset quo ad
succedendum in regis preiudiciū: qui so=
litus est certam partem successionis vel
c finantiam: ꝑ camerā ꝯpotoꝝ p̄isi⁹ taxā=
dā recipe ꝓ talib⁹ legitimatiōib⁹ ꝯcedē
dis. ꝭꝫ leges regni: vñ nō sine cā anno do
mini millesimo.cccclxj.die.xxij. maij in=
ter procuratorem regium generalē acto=
rem ex vna et dominum Joannem ma=
uar militem comitem palatinū defenso
rem partibus ex altera: per arrestum par
lamenti tholose dictum fuit: ꝙ quatenus
dictus defensor ad creationem notario=
rum et legitimationes processerat in hoc
regno temporalia tangendo abusus fue=
rat: et contra iura regis interceperat. Et
declarauit curia oīa per eum facta nulla:
necnon eum condēnauit ad ea cassandū
ꝛ reuocandum dicendo: ꝙ nulliter ꝛ abu=
tendo notarios faciendo et legitimatio=
nes autoritate apostolica ꝛ imperiali tem
poralitatem tangēdo reuocando ꝛ peten
do veniam regi ꝛ iustitie. Et fuit ei inhi=
bitum amplius vti in hoc regno ꝛ oībus
illis quos legitimauit ꝛ notarios creauit
ne vterentur: sed penes curiā afferrent li
teras eis taliter concessas: condēnauitqꝫ
eundem defensorem ad penes curiam po
nendum quicquid a creatis notarijs ꝛ le
200 gitimatis recepat. h̄ ibi. ¶†Preterea
licet per ingressum religionis et ꝓfessio=
nem regularem bastardi legitimentur: q2
talis professio omnem maculam tollit. in
auť. de monachis. in prin. ꝭm Guillel. de
cu. quem omnes sequuntur in.l.j.C.de sa
crosanc.eccle.ꝛ tex.in.c.j.lvj.dist.ꝛ in.c.j.
de filijs presbytero. Attamē propter hoc
succedere parentibus ab intestato nō po
terunt: nec in eis locum habebit disposi=
tio.l.fina.C.de episco.et cleri.vt.j.de ba=
201 ptismo † dicetur: ꝙ bastardos nō legiti
mat quo ad hereditates seculares: nec
beneficia etiam tenere possunt ecclesiasti
ca. ꝭm glo.in ca.fina.allega.titu.de filijs
202 presbytero. ¶†Et hoc verum ꝙ papa
quo ad successiones non legitimat: nec
eius legitimatio in terris sibi tempora=
liter non subditis ad successiones porri=
gitur: nisi legitimatio surgeret ex radice
matrimonij: puta si papa qui solus po=
test per se vel per alium dispensaret super
matrimonio inter contrahere prohibi=
tos celebrato aut celebrando. Quoniam
hoc casu in consequentiam matrimonij
legitimati per papam ꝛ dispensati: etiam
proles inde procedens quo ad succeden=
dum et cetera omnia censetur esse legi=
tima. vt plene habetur in capitulo per
venerabilem. qui filij sunt legitimi. Ac si
per sequens matrimonium legitimata fo
ret: et sic legitimatio sicut fit per matri=
monium sequens: ita ꝛ precedēs dispen=
satum et ex sequela illius. Multa enim
fiunt et tenent in consequētiam: que prin
203 cipaliter fieri non possent. † Prout vi=
demus in iurepatronatus: quod principa
liter et de per se vendi non posset: tamen
d venit in cōsequentiam[d] castri venditi ra
tione cuius cōpetebat. (Additio.) Et ita
fuit seruatū in scaq̄rio regio Rothoma=
geñ. quo ad successionē dom⁹ d̓ ferrieres
ducat⁹ normannie: vbi per arrestū in quo

a ¶Diuertunt principes. Vide circa hoc q̄ plene et nō minus pulchre habētur. j. super verbo: condidit. j. prope finem.

b ¶Arte perire. de q̄ habetur super verbo: si absqꝫ liberis moretur. ij. in matia substitutionis vulgarꝭ declarādo. q̄rtum articulum principalem eiusdem in fi. illius arti.

c ¶Tñ nō sine causa. de hmōi arresto etiam meminit dñs aufrerij: i suo arrestoꝝ tractatu. c. cclj

200 Professio regularis bastardos nō legitimat quo ad bñficia ꝛ successiones sicut nec baptismus.

202 Qualiter intelligitur ꝙ papa legitimare nō p̄t quo ad successiones ꝛ cetera temporalia.

d ¶Tñ venit in consequentiā. Facit tex. i l. quoties. C. de iudi.

Universidad de De... Biblioteca

mandatus per regem presens fui: et opi-
nans cum pluribus excelsis dignitate vi
ris pariter illuc ire mandatis: filie quon-
dam magistri Joānis de ferrieres ad sa
cros ordinati: tamen ad matrimoniū cō-
trahendum apparenter saltem dispensa-
ti manutente fuerunt et conseruate diffi-
nitiue in possessione toti⁹ successionis pa
terne et dicte domus contra dominū dā-
gu eorum patruū: in mense februarij an
no presenti domini. M.cccccvij. licet non
fuissent dicte filie aliter per regem ad suc
cedendum dispensate: que omnia in legi
timatione ꝛ dispensatione ꝑ sequens ma
trimonium vel principis rescriptum suc-
cincte tradita vobis seruient ad multa.
204 ¶ †Est etiam quedam alia legitima-
tio legalis que tripliciter fit per leges ci-
uiles et seculares. ¶ Primo si pater filiū
suum naturalem offerat curie principis:
ita ꝙ efficiatur curialis. in aut. quib. mo.
natu. effi. sui. §. si quis igitur. ¶ Et idem
si offerat eum curie ciuitatis: de cuius vi
tio est oriundus. aut curie presidis ꝓuin
cie vt. d. §. fi. insti. de nup. ¶ Secundo si
nullo stante filio legitimo ipse filius natu
ralis se offerat curie. in aut. qui. mo. natu.
effi. legiti. §. j. ¶ Tertio si pater decedēs
filium naturalem in testamento nominet
legitimum heredem: et ipse postea testa-
mentum patris offerat principi: vel si pa
ter instrumēto publico manu publica cō
fecto aut propria scripto cuꝫ trium testiū
subscriptione ipsum nominet filium: dum
modo non adiecerit naturalem. in aut. vt
liceat matri ꝛ auie. §. ad hec. quē tex. etiā
habetis in aut. si quis. C. de natu. liber.
vbi ex sola noīatione videt̄ filium legiti
mare ꝓpter matrimoniū presumptū in-
ter amasium et amasiam. quod sec⁹ esset
in matre filiū sic nominante. quia ꝓpter
hoc non diceretur legitimatus cuꝫ cesset
ratio ꝓsumpti matrimonij. q: nō ita faci-
liter presumitur amasiuꝫ consentire sicut
econtra vt singulariter decidit Ange. in
d. aut. si quis. que in solo patre locum ha
bet. Sane tamē intelligatis sola noīatio
ne de filio per patrē facta filiū legitima-
ri: si mulier q̄ filiū peperit erat digna tali
a viro: [a] de quo filiuꝫ suscepit. q: si indigna
erat: vt q: meretrix: vel al's vilissime con
ditionis: ꝛ pr̄ erat nobilis: ꝛ diues: q̄ cum
honestate nō poterat cū ea matrimoniū
cōtrahere. Certe per talē noīationē non
censeret̄ filius esse legitimat⁹. ꝭm Ange.
singulariter in. §. sed ꝛ aliud. ꝑ illū tex. in
aut. qui. mo. natu. effi. legiti. colla. vj. Naꝫ
tales legitimatiōes sic vel a ꝑncipe facte
valēt q̄ ad successiōes ꝛ sc̄lares tenendū
dignitates in terris tali principi legitimā
ti subiectis. Et pariter in alijs vbi nō in-

204 Uide de triplici legitiatione legali.

a ¶ Erat digna tali viro. super quo vide q̄ habētur. j. super ꝟbo: cuidam petro tradiderunt. in ꝑn. et ibi dixi addendo.

205 fertur alteri preiudiciū. †Tamen filius
a principe legitimatus nō poterit in plus
patri succedere: q̄ꝫ vnus de legitime na-
tis: nec per patrē potest ei plus relinqui:
q̄ꝫ vni de legitime natis: cui minus reli-
quit. in aut. quib⁹ modis natura. effi. sui.
§. ꝛ qm̄ varie. quem tex. Bal. dicit singu-
b larem in. c. per tuas. de maio. et obedie. [b]
206 ¶ Ex quo infert ibi ꝙ si statuto vel cō
suetudine filia dotata nihil i paterna he-
reditate petere possit preter dotem: fili⁹
legitimatus non vltra petere poterit: q̄ꝫ
ascendat dos vnius filie. qd̄ sequit̄ Alex.
in dicta. l. ex facto. §. si quis rogat⁹. ff. ad
trebel. et Jason. in. l. j. xvj. colū. C. qn̄ non
peten. partes. Nec filias dotatas exclu-
det a paterna successione stāte statuto fi-
lias excludente ꝓpter masculos. vt plene
dixi super ꝟbo: duas habēs filias. in scd̄a
principali fallentia. Similiter dicit Bal.
vbi. s̄. ꝙ filius legitimatus sedere non dꝫ
in eadem mensa cū legitime natis: vt vi-
distis in verbo: Raynuti⁹ de clera. Que
locū non haberent in legitimatis per se-
quens matrimoniū: aut in consequentia
precedentis dispensati matrimonij cum
tales nihil differant a legitime natis: ꝭm
omnes qui in effectu premissa oīa et plu-
ra alia decidunt vbi. s̄. ꝛ in. l. gallus. §. et
quid si tantum. ff. de liberis ꝛ posthumis.
¶ Unde ad propositū nostrū reuertēdo
restat: ꝙ descendentes liberi debite legi
timati suis succedunt ascēdentibus cū le
207 gitime natis. †Et in eis sicut in legiti
me natis locum habet existentia sui here
dis. ꝭm Bal. singulariter in. l. eam quam.
C. de fideicō. quem sequitur Jason in. l.
qui se patris. C. vnde libe. dicēs hoc vlti
mum alibi non legisse. tamē ꝑ Bal. facit
rubrica ꝛ alia non est mens illius in dicta
aut. quibus modis natu. effi. sui. Uolens
per legitimationē filios bastardos patri
effici suos: ꝛ iure suitatis gaudere. Ita ꝙ
etiam in feudo recepto pro se ꝛ suis here
dib⁹ venit ad feuda legitimatus. ꝭm Ra
pha. cuma. consi. clxviij. incipien̄. reueren
dus pater dn̄s eps̄ ꝛc. Et pariter vocare
tur ad rem ꝑ patrē alienatā ex cōsuetudi
ne frācie retrahendam offerēdo precium
infra annū ꝛ diē. Et valeret testm̄ impfe
ctū ex defectu nūeri testiū iter liberos le
gitimatos sicut legitīe natos: ita ꝙ i eis
locū hꝫ dispō. l. hac ꝯsultissima. §. ex imp
fecto. C. d̄ testa. ꝛ. l. fi. C. fa. herc. ꝭm Bal. i
c. de causis. de offi. dele. quē oēs sequunt̄
Alex. ꝛ Jas. in. d. §. ex impfecto. vn̄ restat
ad ꝓpositū redeūdo primā successionem
208 esse filioꝝ ab intestato. ¶ †Et pariter
vt vidistis succedūt hodie filie sicut filij:
ꝛ ceteri ex filia sicut ex filio descēdentes:
sublata oi d̄ria sex⁹ agnatōis ꝛ cognatōis

205 Fili⁹ legitimat⁹ nō pōt pri in pl⁹ succedere q̄ꝫ vn⁹ legitimoꝝ cui min⁹ relictū fuit.

b ¶ De maio. ꝛ obedi. Et sic fili⁹ legitimat⁹ erit deterioris cōditionis quā quilibet extrane⁹: cui pater oia sua relinquere potest sola legitima filijs relicta. C. de inoffic. testa. aut. nouissima.

¶ Hic reuertitur ad materiam successionum.

207 Existentia sui heredis ēt locū hꝫ in legitimat̄.

208 Licet quo ad succedēdū nō differāt sui et emācipati: tn̄ differunt in mō succedēdi.

nisi statutum vel cōsuetudo eas exclude-
ret. vt vidistis in verbo: duas habens fi-
lias. Et etiam succedunt liberi emancipa
ti: sicut in potestate cōstituti. in aut. de he
redita. que ab intesta. deferū. §. j. ꝛ. §. nul
lam vero. adeo ꝙ sol⁹ sanguis seu sangui
nis nexus matrimonialiter tamen aut le-
gitimatione decoratus inspicitur: immo
omnes tales: scilicet cognati: sicut agna-
ti: et emācipati liberi sicut in potestate cō
stituti: ad successionē hodie vocant̄ etiā
de iure ciuili ad similitudinē suoꝝ here-
dum. l. meminimus. C. de legiti. hered. ꝛ
sic vsqꝫ ad triginta annos succedere ꝛ pe
tere successionē possunt: vt. d. l. licet. C. de
iure delib. Quod est verū quo ad vim et
substantiā succedendi: in quo nulla est ho
die differentia inter eos: sed quo ad mo-
dum succedendi est differētia inter suos
et emancipatos: agnatos: ꝛ cognatos: q:
sui heredes in potestate tpe mortis pr̄is
existentes: eo mortuo fiunt ipso iure here
des: licet hereditatē ignorēt esse eis dela
tam. insti. de heredū qualita. ꝛ differē. §.
sui. adeo ꝙ si ante per eos aditā heredita
tem morerent̄: etiā illā delataꝫ ignorātes
transmitterent ad quoscunqꝫ q̄uis extra
neos heredes. l. si fratris. C. de iure deli.
Quod nō facerēt emancipati: nisi solum
ad suos descendentes. l. j. C. de his q̄ an-
te apertas tabulas heredita. transmittūt
vt plene dicetur super ꝟbo: mortuo autē
testatore. ij. Quicūqꝫ ergo filius siue su⁹
siue emancipatus: siue per adoptionē pa
tris exierit potestatē: vt q: datus in ado-
ptionē coniuncte persone. insti. de adop.
209 §. sed hodie. ¶ †Siue per ꝓfessionem
regularē masculus vel femina: licet in ab
batis potestate constitutus: etiam iure ci
uili suis succedit parentibus: ac si in eoꝝ
potestate mansisset: et insolidū succedūt
si soli fuerint: vel in parte si alios habue-
rūt fratres. ita ꝙ per religionis ingressuꝫ
ius suitatis et succedendi nō perdiderūt
l. fi. C. de epis. ꝛ cle. immo succedent: et ta
lis successio per eos acquiritur monaste-
rio: quia ecclesie et monasteria sunt ho-
die bonoꝝ temporaliū capacia: ꝛ succede
re possunt. l. j. C. de sacrosan. ecc. et. d. l. fi.
210 ¶ †Et sunt religiosi etiā nobilitatis ca
paces quā (si naturaliter ex genere eis in
sit) retinent nec professione eam perdunt
sicut non perdit̄ suitas: que et pariter ge
neris nobilitas: sunt quoddā ius sangui
nis incommutabile. l. ius agnationis. ff.
de pac. ꝛ. d. l. fi. C. de epis. et cle. et ita deci
sum fuit per dn̄os de rota. ꝭm Ludo. sin
gulari primo super litera. n. incipien̄. no-
a bilis. [a] Religiosi enim quo ad naturalia
per ingressum religionis nihil perdūt. vn̄
videmus ꝙ testimonium ferunt. ꝭm glo.

209 Etiaꝫ monachi ꝓfessi suis succedunt parentibus.

210 An ꝑdatur nobilitas per religionis ingressum.

a ¶ Incipien. nobilis. de quo plene habetur sup verbo: si absqꝫ liberis moreretur. ij. i matia vulgaris substitutionis quinto ꝑncipali arti. tractando primū effectum dicte substitutionis.

insti. de iure personarum. circa medium.
et tex. in. c. ꝛ si christus. de iureiur. et si ille
gitimi forent legitimi efficerentur sola ꝓ
fessione que omnem maculā tollit. in aut.
de monachis. coll. j. atqꝫ filium ingratum
purgat: vt ingratitudine amplius exhere
dari non possit. xix. q. iij. c. fi. Si enim mi-
litās ad latus principis efficitur nobilis.
l. j. C. de prepo. labo. lib. xij. multomagis
militans deo arborem cum fructu ei de-
211 dicando. ¶ † Preterea monachus non
desinit esse ciuis. ꝭm Bar. in. l. j. ff. ad mu
nicipa. Cum per professionē statum suuꝫ
mutauerit in melius. Quia multo melior
nobilior et securior est vita religiosoꝝ cō-
templatiua: q̄ꝫ actiua: q̄ꝫtūcūqꝫ sancta et
honesta. de qua dicit̄ maria optimā par-
tem elegit. i. vitam contemplatiuam: que
non auferetur ab ea. Plus enim dat qui
fructum dat et arborem: sicut religiosi fa
ciunt: q̄ꝫ qui dat solum fructum. ꝭm gl. in
verbo: seipsum. in cle. j. de reli. et venera-
212 tio sanctoꝝ. ¶ †Or per meliorem statū
superuenientem non perditur ciuilitas. l.
senator. ff. de senato. facit. l. maior. C. d̄ di
gnita. li. xij. et nobilitas naturalis retine
tur: vt plene Jason in. l. prescriptione. C.
si contra ius vel vtili. publi. ita ꝙ non vi-
tiaretur rescriptum: si religiosus in eo se
diceret nobilē immo econtra vitiaretur si
impetrans beneficium per monachū no-
bilem possessum vltra annū in eo taceret
nobilitatē possessoris per regulā cancel-
larie apostolice incipien̄. Item idem do-
minus nr̄ vt improbi lites exquirentium
motus ꝛc. ¶ Preterea si per professionē
perderetur nobilitas sequeretur absurdū
quia cum ingrediēdo religionem christo
militare volens laudem mereatur: vt pa-
tet ex predictis: penam perditionis nobi
litatis incurreret contra omneꝫ equitatē.
arg. l. siue hereditaria. ff. de neg. ge. Qua
re restat: ꝙ licet nobilitas accidentalis et
politica ex publico officio aut seculari mi
litia vel administratione procedens per-
datur per religiōis ingressum. c. bn̄ficiū.
de regulari. li. vj. de qua etiā loquitur gl.
tenens eā perdi in. c. ea que. de statu mo-
na. et in. c. j. de purgati. cano. vbi Pan̄. et
clarius tenet Ange. in. §. si monachus. in
fi. in aut. de san. epis. ix. collatio. Tamen
naturalis nobilitas ex sanguine proue-
niens non perditur: vt vidistis. Nec etiā
politica: ꝛ ciuilis: si in temporalium admi
nistratione non versetur: qualis est nobi
litas doctoratus qui est dignitas. l. ꝓui-
dendum. C. de postulā. ꝭm Bar. in proe-
213 mio. C. †Et hinc ē ꝙ religiosi possunt do
b ctorari: [b] vt doceant et predicent: dum ta
men hoc fiat de licētia sui superioris. ꝭm
Hosti. in summa tit. de magistris. §. qua-

213 Monachi docere cupientes possunt doctorari.

b ¶ Possunt doctorari. hec q̄stio fuit plene disputata ꝑ duos iuuenes scholares i doctoratu dn̄i ludouici de rochechoard ꝑo rismacinia ci die quinta februarij anno domini. M. ccccxcviij. in vniuersitate caturcen̄. celebrato: qua die doctor iste prefato domino insignia doctoralia cōtulit cum maxima pompa post repetitionē. c. j. de elec. de qua dicam. j. i. ij. decisiōe loquendo de priuilegio qd̄ hꝫ rex francie i dignitatibus electiuis vbi plenius dicā et fuit prefat⁹ doctorat⁹ vltimus act⁹ quem fecit

in dicta vniuersitate: qui sequenti mense martio fuit per dñm nostrum regem ludouicum creat° consiliarus regi° in suo parlamento burdegale. et deinde in fauorem ipsius idē dominꝰ rex cum a trāsiulit i suaz curiam parlamenti tholose: vnde oriundus eratz hoc die prima septembris anno dñi millesimo.ccccc.xj.

a ¶ Fuit per arrestuz. de q̄ meminit dñs auffreri i suo tractatu arrestoz.c.clxxvj.

214 Statutum patrie domino temporali aut curie parentib° exclusis successionē deferēs filios monachos non excludit.

lis debeat et Panormitanus in capitulo de multa. de prebendis. quoniam talia religiosis cōueniunt maxime prelatis: quia doctoratus est actus ecclesiasticus: et a persona ecclesiastica recipitur seu autorizatur. secundum glossam in clementina secunda. de magistris. Preterea potest intra ecclesiam dari et conferri secundum Panormitanum in capitulo cum ecclesia. de immunitate ecclesie post Joannem and. in capitulo decet illo eodem titulo libro sexto. Et ita dictum seruatur et sic iustissime per arrestuz[a] fuit parisius in parlamento quidam carmelita receptus ad probandum sayssinam in simplici querela ratione lecture seu magistratus in theologia: etiam per professionem non perditur nobilitas spiritualis: immo augetur: qua nobilitate est ille nobilis: qui est acceptus deo. primo Regum secundo capitulo. Qui cunqꝫ honorificauerit me: ego glorificabo eum. Et qui contempserint: erūt ignobiles. ¶ Quid enim prodest (dicit Chrysostomus super marcum. tertio capitulo) et quem mores sordidant generatio clara. Quid proficit cain q̄ filius ade z primogenitus humane nature fuerit. Aut que vtilitas in sanguine meo: si descendero in corruptionem Psalmo vigesimonono. ¶ Non ergo mirum: si parentibus religiosi succe-

214 dant ab intestato. ¶ † Plus dico: quod etiam si statutum vel consuetudo patrie haberet: quod mortuo aliquo sine liberis in potestate constitutis: curia aut baro vel alius quicunqꝫ temporalis dominus succedat: exclusis agnatis et ceteris parentibus: de quo plenius dicaz infra in vltimo principali articulo: et aliquis de terra illa decesserit vnico relicto filio religioso: et extra patriam potestatem in solius abbatis potestate constituto: vel relicto filio episcopo: qui pariter tempore mortis patris nō erat in potestate sua a qua fuerat episcopali dignitate liberatus. C. de episcopis et clericis. authentica episcopalis dignitas. eo tunc baro aut curia non succederet. quia licet episcopus aut professus sit extra potestatem patris vbi est eius fauor quod non sit in potestate: non tamen vbi esset et odium et damnum: vt in casu nostro: in quo censetur in patris potestate mansisse. secundum Bartolum in propijs terminis in.l.item in potesta-

te. cum.ll.sequentibus. et in.l.patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. et Baldus in.l.nepotes. illo eodez titulo et Joannes fabri. in. §. primo. institute quibus modis ius patrie potestatis soluitur. Nec valēt statuta in cōtrarium velut contra libertates ecclesie et religiōis retractiua: vt dixi inverbo: duas habens filias. In prima principali fallentia. Quicquid distinguendo tenuerit Bartolus in.l.finali. C. de

215 pactis. de quo infra dicetur. ¶ † Et hoc verum quod monachus tanquam suus heres suis succedit ab intestato parentibus: nisi religionē intrasset cordigeroꝝ sancti Francisci: qui cum secundum eorum regulam proprium habere non possint in particulari nec cōmuni: succedere etiam parentibus no possunt: immo per expressum succedere etiam ex testamento sunt prohibiti: vt in clementina exiui de paradiso. de verborum significatione et plene per Bartolum suo quarto minoricarum libro in principio. Et si bona ante professionem haberent illa perderent que penes ab intestato succedentes remanerent per autenticam bona damnatorum. C. de bonis proscripto. secun-

b dum communem opinionem.[b] Et idē in ceteris mendicantibus: quibus successio parentum non competit. Cum

c mortui fingantur.[c] ¶ † Ex quo sumi-

216 tur cautela pro matre: que ex adultero et non marito prolem suscepit: quod eam inducat ad profitendum regulam mendicantium: ne marito patri putatiuo succedant secundum Panormitanum. in capitulo veniens. de eo qui duxit in matrimonium et plene Petrus de ancharano. in capitulo non remittitur peccatum. de regulis iuris. libro sexto. quia tales mendicantes etiā patri succedere non possunt. Et ita fuit

d als arresto parisius[d] pronunciatum cōtra quatuor ordines mendicantium: q̄ non erant recipiendi: immo nec ceteri religiosi etiam ordinis cluniacen. conquerentes in casu sayssine et nouitatis ratione successionis parentum: et ita fuit dictum contra cordigeros montispessulani in testamento alicuius here-

217 des institutos. ¶ † Valeret tamē testamentum in quo mendicantes reperirentur instituti heredes quia si capti ui qui sunt serui possunt heredes instituti. l. si quis ad declinandam. C. de episcopis et clericis. Pari ratione institui

215 Cordigeri sunt omnium successionū incapaces.

b ¶ Secūdū cōem opiñ. de quo dic vt in fine secūde decisionis. j. co.

216 ¶ Cautela p matre q̄ ex adulterio prolez suscepit ne patri succedat putatiuo.

c ¶ Cū mortui fingantur. de quo plene infra sup verbo: in codē testamēto relinquēs. j. octaua limitatiōe.

d ¶ Arresto parisius. de q̄ habek p dñm auffreri i tractatu suo arrestorum. c. lvj et. clj.

217 Mendicātes possunt testamēto heredes institui licet heredi tas non possit ab intestato deferri.

possunt heredes tales religiosi: licet proprietatum sint incapaces: non vt bona teneant: sed vendentur per episcopum. Et precium in eorum necessitates conuertetur: vt dicta. l. si quis ad declinandam. et. l. fideicommissa. §. si

a ¶ ff. de leg. a seruo. ff. de legatis tertio.[a] Postq̄m ēm collegium eorum est approbatum: potest heres instituti: vt dicta. l. prima. C. de sacrosanctis ecclesijs. et ita seruatur secundum Bartolum. in. l. ciuitatibus. ff. de legatis primo. et in. l. seruos. ff. de alimentis et cibarijs legatis. z latissime in suo magistrali tractatu minoricarum: quem videatis. ¶ Et non solum successiones et proprietates seculares est eis prohibitum habere: a quibus abstinere debent et in mendi-

218 citate viuere. ¶ † Sed etiam ad beneficia ecclesiastica secularia et administrationes extra eorum professionem et regulam. etiam per papam dispensati aspirare non debent: sed ab his abstinere: que eorum mendicitatem z viuendi regulam infringere possent. Preterea portare habitum mendicantium et ex fructibus beneficiorum presertim secularium viuere et diutes fieri: monstrum esset ac patens contradictio. quod papa qui aliquando cum eis dispensat tolerare non deberet: sciens quod non querunt nisi fraudare claustrum: et vagari sub colore talium beneficiorum administrandorum. Et pro vltimo subsidio si beneficia et dignitates habere non possint: vicarios episcoporū et episcopps portabiles et gratie se fieri procurant: vt cum psalmista dicere possint. Psalmo cētesimo vigesimoquarto. laqueus cōtritus est et nos liberati sumus. secundum glossam in clementina in plerisq̄ de electionibus. vnde cum papa olim cum eis faciliter dispensaret ad beneficia etiam secularia tenendum et di-

219 gnitates ecclesie: † plures et infiniti fuere sequuti abusus ex ipsorum mendicantium dissolutio in totalem fere religionis tam sancte et ecclesie dei necessarie vituperium et destructionem: in partibus presertim tholosanis tempore caroli sexti francorum regis: qui videns abusum: et eorum cum laicis vtriusq̄ sexus ad causam secularium beneficiorum cōuersationem anno domini millesimo quadringētesimo decimo tertio et die decimanona mensis februarij: suas patentes parisius exi-

218 Mēdicātes beneficia tenere nō possunt.

219 Mandatum regum cōtra mēdicātes ad tenēdū beneficia secularia dispensatos.

stens concessit literas seneschallo iudici maiori et vicario Tholose directas. Per quas considerans christianissimus princeps religiosos mendicātes terminis suis non contentos: ac sue professionis immemores: vitio ambitionis excecatos: non aduertentes: quod fundatores ordinum mandatum statuerant salubriter z decreuerant eosdē mendicantes in paupertate et mendicitate victuros: presertim minores: qui nec in communi: nec particulari proprium habere possunt: iuxta suarum tenorem regularum. Quinimmo abdicatio proprietatis sicuti custodia castitatis: adeo est annexa regule monachali: vt nec contra eam summus pontifex possit licentiam indulgere: et alijs circa premissa considerandis consideratis: prefatis commissarijs: et eorum cuilibet mandauit quatenus de et super premissis diligenter et secrete se informarent: et si de his ita esse appareret: precipierent et mandarent procuratori regio dicte Senescallie: vt de premissis et circa bullas premissas collationes reseruationes: seu quascunqꝫ prouisiones factas: seu fiendas supradictis et quibuscunqꝫ alijs mendicantibus vel alteri eorumdem: se viriliter opponeret: et oppositionem prosequeretur coram ipsis: et talem nouam pernitiem seu potius superstitionem: in clero populo et regno fieri nec attentari permitterent: et si que attentata fuissent: aut innouata per dictos mendicantes: aut eorum alterum recipiendo possessionem beneficiorum curatorum et dignitatum quarumcunqꝫ Episcopali et alijs maioribus dignitatibus exceptis: in quibus curia romana eosdem hucusq̄ tolerauit: id ad statum pristinum et debitum reducerent: et a possessione dictorum beneficiorum absq̄ morosa dilatione expellerent seu expelli facerent: eosdem mendicantes: clericosq̄ seculares et vniuersitates regni iuribus eisdem pertinentibus ad causam beneficiorum predictorum ex collatione summi pontificis: vel alias vti et gaudere libere facerent et permitterent: amotis dictis mendicantibus: et reiectis sine qua cunqꝫ difficultate a dictis beneficijs: inhibentes singulis archiepiscopis: episcopis: abbatibus: et ceteris collatoribus ordinarijs: necnon gratiarum exequtoribus dictorum

mendicantium: magistris dictorum ordi
num generalibus: prouincialibus mini-
stris: guardianis: et ceteris quorum inter
erit: sub magnis penis ipsi regi applican
dis: ne contra tenorem dictarum literarũ
aliquid facerent: nec attẽtarent: immo fa
cta reuocarent: rebelles et cõtradictores
taliter punirent: q ceteris transiret in exẽ
plum: appellationibus oppositionib⁹ or-
dinationibus ac literis surreptitijs in cõ
trarium impetratis vel impetrandis non
obstantibus quibuscunqz: hec ibi. Addi-
tio. ¶ Hoc mandatũ reperietis regestra
tum in regestro ordinationum regiarũ ca
mere inquestarum parlamenti tholose. fo
220 lio.xcviij.verso. ¶ † Et idem qd in cor-
digeris et mendicantibus (vt parentib⁹
succedere non possint:) seruatur in presen
ti regno francie ex ipsius generali consue
tudine de quolibet alio religioso: etiã nõ
mendicante cuiuscunqz ordinis existat: in
quo regno fuit immemoraliter obserua-
tũ: q religiosi nunqz suis ab intestato suc
cesserunt parentib⁹ patri nec matri: et mi
nus ceteris eorum consanguineis: nec iu
ra suitatis profitendo retinuerunt: et per
a consequens eis non succedunt:[a] et conse
quenter ius retrahendi bona per eos alie
nata offere[...] precium infra annũ z diẽ
iuxta.c.constitut⁹.de in integ.resti.ex cõ-
suetudine francie et huius ducatus aqui
tanie non habent nec eorum monasteria:
cum eorum cognatio de terra migraue-
rit ad celos.c.j.de milite vasal. qui arma
belli.deposuit.et.c.nõ dicatis.xij.q.j. Pre
terea vt dixi ex cõsuetudine regni nõ suc
cedunt quam refert z sequitur Masuer⁹
optimus aruernie et presentis regni fran
cie consuetudinarius.in ti.de succes.testa
mentis et vltimis volun.§. item per con
suetudinem regni dicens monachos ha-
221 beri pro mortuis † nec per eorum profes
sionem (quod plus est) dedicantur tacite
bona: que a successione parentum habue
rant ante ingressum: vel ipsi aliter acqui-
siuerant que per professionem alijs accre
scunt parentibus in gradu parentele pro
ximioribus de iure succedere debentib⁹
facit.l.si quis presbyter.C.de epis.et cler.
si ipsi aliter prius nõ disposuerint: aut ex
presse bona illa non dedicauerint. qz fin-
guntur postqz pfessi semel fuerunt nunqz
fuisse heredes: aut bona habuisse: vt in
monasterium non transeant: nisi illa ex-
presse dedicauerunt: que tempore ingres
sus et professionis eis competebant et ac
222 quisita iam erant. ¶ † Nec posset papa
dispensare vt monachus succedat: et ma
xime in his: in quibus iurisditionem non
habet temporalem: etiam si talis mona-
chus factus esset episcopus. fm eum in

220 Monachi ordinis cuiuscũqz ex generali francorum cõsuetudine etiã suis nõ succedũt ab intestato parentib⁹ nec ius habent retractus.

a ¶ Eis si succedunt. sed quid si in testamẽto heredes instituãtur dicitur infra isto. eo. arti. in quinta decisiõe.

221 In regno francie bona pfitẽtis tacite si dedicãt nisi expsse dicatur et sic cessat aut. ingressi.

dicto.§.Et sic cessat in regno: nec locum
habet dispositio. aut. igressi. de sacrosan.
223 eccle. † Nec pariter seruatur.l.fi.de epi.
z cle. nec qd ibi dicũt docto. maxime Jo.
fa. q monachus iure suitatis transmittat
in suum monasterium hereditatẽ pater-
nam: sicut filius in potestate patris tẽpo
re mortis constitutus illam trãsmittit ad
quoscunqz heredes: qm hec omnia iuris
cõi statuta in regno francie non seruãtur
quo ad religiosos: quia non subest impe-
224 ratori: q tales leges cõdidit. † In quo
regno etiam monasteria nunqz successe-
runt: nec succedunt: nec visum fuit vnqz
monasteria succedere: nec successiones pe
tere ex personis professorum viuentium
aut mortuorum: saltem q obtinuerint: nec
etiam iure proprio tanqz loco filiorũ exi-
stãt. Cum etiam vere monasterium loco
filij nõ sit. vt clare decidit Panor.xv.col.
z Feli.magis plene.xviij.col.in.c.in pre-
sentia.de proba. Immo notorie eis z qui
buscũqz religiosis partagium ab intesta-
to petentibus a suis fratrib⁹ vel alijs pa
rentibus in cancellaria regia litere dene
gantur: obstante eis generali regni con-
225 suetudine. † Et in hoc plus potest con-
suetudo: qz statutum. vt scz professi nõ ab
intestato succedant: nec eorum monaste-
ria. Et ratio differentie est: quia consuetu
do initium habuit voluntarium: statutũ
vero initium habuit necessarium z coacti
uum: prout a simili decidit Panor.in ca.
cum martinus. prope fi. de cõstitutio. vbi
multos a vitio z labe simonie excusat cõ
suetudo: qui excusari statuto non possent.
¶ Preterea valet maxime talis cõsuetu
do: qz est generalis: qua vsi semper fuerũt
clerici z religiosi non petendo partagium
fratribus in bonis intestati parẽtis: sicut
ea vsi sunt laici in retinendo integrã suc-
cessionem: quo casu valet talis consuetu-
do generalis: qua mixtim clerici z laici si
mul vsi semper fuerũt: ita q ecclesiã etiã
ligat z astringit fm Inno.in.c.cum dile-
ctus.de cõsuetudi.quem sequitur Joan.
fab.in.§.ex nõ scripto. ppe finẽ. versi.sed
queritur an consuetudo tollat legem zc.
instit.de iure natu. Ecclesia em non vten
do iure suo perdidit illud. fm glo.in.c.cũ
226 multe.xv.q.viij. ¶ † Attento maxime
q successiones sunt de iure positiuo. fm
Bald.in.l.meminimus.C.de legiti.here.
sicut tituli beneficiorum. vt dicit Inno.in
c.nisi pridem.de renuncia.et Bal.in.l.re-
scripta.C.de preci.impera.offeren. Cui iu
ri positiuo semper in regno isto obuiauit
cõtraria consuetudo z faciliter: quia ei qd
plus est derogare potuisset. vt dixi iuxta
illud. Turpius eijcitur: qz non admittit
hostis: facilius em aliquid fieri impedit:

223 In regno frãcie locũ nõ hz neqz seruatur.l.fi.C.de episco.z cleri.

225 In excludendo monachos a successione parentũ plus potest cõsuetudo qz statutũ.

227 Non peccãt: nec in foro conscientie tenent denegãtes professo partagiũ in successione parentum.

228 Lex subditos nõ ligat donec ab eis recipiat expsse vel tacite approbet.

qz iam factum rumpatur. facit text.in.d.
227 §.ex nõ scripto. ¶ † Nec creditur illos
peccare aut in foro conscientie teneri pa-
rẽtes monachorum qui tales insolidum
retinent successiones: postqz sic viuere cõ
suetum est. Pro quo facit qd decidit zaba
rel.cardina.in.c.cum ad monasterium.de
statu monachorũ. vbi dicit: q si in aliquo
monasterio non sit memoria: q vsus car-
nium sit prohibitus: quia semper ibi co-
meste sunt: certe ibi assumẽs de nouo ha
bitum non peccat si carnes comedat mo
res sequẽdo aliorum: quicquid regula di
cat et precipiat. qd etiam tenet Panor.in
c.deus qui ecclesiam.ij.col.de vita z ho-
nesta.cler. ¶ Or in presenti regno visum
nunqz fuit professos nec eorum monaste-
ria cum effectu hereditates parẽtum ab
intestato mortuorum petijsse: saltem obti
nuisse: nec eis adiudicari. Igitur non eis
debentur: quicquid iure cõmuni statuat:
cui regnicole (vt dixi) non subsunt. Ideo
ipsum sequi nec obedire tenent. Primo qz
ipsum nunqz quo ad hoc receperunt: nec
cõstat: q eo vsi fuerint: quia viderunt eũ
228 suis moribus nõ conuenire. ¶ † Licet
enim lex a potestatem habente ex causa
rationabili edita liget etiam in foro con-
scientie ad mortale peccatum subditos.
fm beatum Thomam: quem refert z se-
quitur Panor.in.c.j.de cõsti. Non tamen
ligauit gallos imperatori: legiqz sue non
subditos: nec etiam canon aut alia eccle
siastica cõstitutio eos ligauit quo ad mo
nachos ad succedendum recipiendos:
postqz illa nõ receperunt: nec vtendo ap-
probarũt. Quinimmo vsu cõtrario semp
229 vixerunt. ¶ † Lex profecto vel canon
ab initio q cõdita ẽ eoipso neminẽ ligat:
donec fuerit a subditis recepta. Qui cum
eis obseruanda presentatur: possunt eam
repellere expresse: vel tacite: scilicet ea nõ
vtendo ei non obedire: nec est verum nec
verisimile principẽ velle subditos ligare:
ex quo lex sua eorum moribus et vsu non
approbat: quia lex conuenire debet loco
z patrie cõsuetudini. fm glo.in.c.si qui vi
rorum.xxx.dist.per text.in.c.erit autẽ lex.
iiij.dist. Cum habeat vna queqz constitu
tio quãdam tacitam z implicitam condi-
tionem: videlicet si moribus subditorum
conueniat: z per eos recipiatur: aut eorũ
vsu tacite acceptetur: et approbetur. Et
inde est: q lex noua priusqz liget publica
tur: vt tunc a subditis recipiatur vel repel
latur.in aut.vt noue facte cõsti.z plene p
omnes in.c.fi.de consti. Et hoc est qd pru
denter dixit aurelius Augusti.in lib.de
vera religio. leges (inquit) instituũtur cũ
promulgantur: firmantur cum moribus
vtentium approbãtur: sicut em moribus

vtentium in cõtrariũ nonnulle leges ho-
die abrogate sunt: id est in totum repulse
aut sublate: ita moribus vtentium leges
ipse confirmant. vnde illud Thelesphori
pape: qui decreuit vt clerici generaliter a
quinquagesima ieiunandi ppositũ susci
perẽt: z a carnibus z delicijs abstinerẽt:
quia moribus vtentium approbatum nõ
est: aliter agentes reos transgressores nõ
arguit. hec ille. videatis text.in.c.in istis.
iiij.distin. Quibus concordat text.ciuilis
optim⁹ i.l.de quib⁹. ibi: Nam ipse leges
nulla alia ex causa nos tenent: qz q iudi-
cio populi recepte sunt zc.ff.de legi.et in
l.j.illo co.ti. vbi ad esse legis: vt scz firmã
vim habeat: requiritur reipublice: id est
populi subditi cõmunis sponsio z appro-
230 batio. Et inde est: † q lex alicui dirigẽ-
da populo scribi debet fm idioma illius
populi: vt ibi clare intelligi possit: z intel-
lecta acceptari: aut respui. vt per Ludo.
in.l.j.§.fi.ff.de verbo.oblig.z Feli.super
231 rubri.de constit. ¶ † Unde cauti princi-
pes eam ob rem cum leges condere vo-
lunt: vt populi consensum habeant de sin
gulis regni partibus proceres a populo
exquirunt: z conuocant: quorum consilio
leges faciunt: z pmulgant. Que practica
sumpta est ex tex.in.§.constat.insti.de iu
re naturali.§.senatusconsultũ. ibi: Sena-
tum vice populi consuli zc. Et ita dietim
232 in francia seruare videm⁹. ¶ † Hec pre
a terea patenter nos docuit ligurgus[a] lace
domoniorum facile princeps sapientissi-
mus: qui leges subditos donec recepte
fuerint non ligare discrete cognoscẽs: cũ
leges aliquas iustissime editas lacedo-
monijs tradidisset: eosqz difficiles ad eas
acceptandas obseruandasqz cognouisset
finxit se deum apollinem super earum iu
stitia aut iniustitia cõsulturum: dũmodo
vsqz ad eius reditum subditi eas seruare
iurarent: prout fecerunt. Quo facto vt le-
ges illas faceret eternas ad apollinẽ pfe
ctus exulare in patriamqz suam ac regnũ
nunqz redire maluit: z ne eo mortuo ossa
sua in patriam ad violationem iustissima
rum legum: quasi ipse redijsset reporta-
rent: illa in mari proijci iussit. Et sic non
redeundo subditos leges perpetuo serua
re ligauit: qz alio ligati nõ fuissent: nec eas
acceptassent: sed eas forte repulissent: qz
si lex etiam a subditis recepta de cõsuetu
dine et vsu contrario abrogari potest: vt
dicit tex.in proemio insti.z in.§.ex nõ scri
pto.versi.ca vero.instit.de iure naturali.
multo facilius possunt non recipi z respui
ab initio. Ex quibus clare videtis nõ ser
uãtes leges aut canones circa monacho
rũ successiones tacitũ habere p se legis z
canonis cõditoris cõsensum: qui legẽ cõ-

231 Caute la principũ ad suas leges faciendum ppetuas.

232 Ligurgus exuiũ a suoregno elegit vt leges suas redderet ppetuo seruandas.

a ¶ Nos docuit ligurg⁹. hic primus leges tradidit lacedemonijs.vij dis.c.moyses.

dendo eā tali cōditioni subiecit: posito ꝙ
eam non expresserit: qꝛ satis eam subintel
lexit: sez si a populo reciperetur: vel vsu
approbaretur: ita ꝙ eam non recipientes
nec seruantes non venire dicuntur cōtra
preceptū superioris. ꝫm glos. singularem
ꝛ Hostieñ. ibi super verbo: frangere. in fi.
c. j. de treuga ꝛ pace. vbi lex mandans pa
cem ꝛ treugam certis ibi specificatis die-
bus seruari: q̄uis sit lex illa summe fauo-
rabilis propter pacem ecclesie et populo
pernecessariā: ꝛ sine qua nō bene colitur
deus pacis auctor. c. ad apřice. de re iudi.
li. vj. Tamen qꝛ non fuit recepta: eam nō
seruantes non peccant: nec legis dicunť
transgressores. vt ibi. Ad hoc facit glo. in
c. de libellis. in fi. ꝛ qđ ibi voluit Dñicus
233 xx. dis. † ꝙ lz ecclesia orientalis canones
non receperit de continentia clericorum:
tamen propter hoc nō incidit in heresim.
Pariter decidit Cardi. de monialibus q̄
de clausuris constitutionem non recepe-
runt: de qua in. c. j. de sta. mona. lib. vj. Et
idem Dñicus. in. c. obeuntibus. lxuj. dist.
de eccle. cathedra. que illum canonē non
receperūt: nec religiosos vocare voluerūt
in electione epoꝝ. videatis Alex. in p̄ma
parte cōsi. cxxxij. incipieñ. sup primo du-

234 Valz modificatio decretorum Basilieñ. cōcilij p. r. ecclīaz gallicanaz facta in illorum acceptatione.

234 bio ꝛc. Et in hoc videnť aliqui errare:
qui dicunt ecclīam gallicanā bituris tpe
Karoli septimi francoꝝ regis cōgregatā
nō potuisse aliquos sacri Basilieñ. cōci-
lij canones respuere: prout fecit: qꝛ immo
illos respuere ꝛ nō acceptare: ꝛ quos rece
pit in eos acceptando modificare adden
do vel detrahendo modum aut formam
adhibēdo potuit: nō hesitatione potesta
tis ꝛ auctoritatis ipsius cōdētis ꝛ ꝓmul
gātis cōcilij generalis: sz quatinus cōmo
ditatib⁹ tpibus ꝛ moribus regionūꝛ ꝑso
narū regni ꝛ dalphinatus cōgruere coue
nireq3 patres cōspexerūt: vt pꝫ ex predi-
ctis. Et cauetur expresse in tex. pragma-
tice sanctionis paulo ante decretū de au
ctoritate ꝛ potesta. sacroꝝ ɔcilioꝝ: qꝛ si in
totū respui poterāt: multo facili⁹ potuerūt
in parte solum acceptari: qualificari: aut
modificari. Nec ob. tex. dicte pragmatice
paulo ante fi. in. §. demū cōclusit preliba
ta cōgregatio. Per quē glo. ibi in verbo:
admittenť videť sentire modificationes
ecclīe gallicane bituris cōgregate: cū ad
generale conciliū admittende referenť: q̄
expost non fuerunt per conciliū (qꝛ ilico
dissolutū fuerat) admisse: nullū effectum
sortitas fuisse: ꝛ cōsequēter noiationes lo
cum nō habere. Nā respondeť: ꝙ ad va
liditatē dictarū modificationū ꝑ ecclīam
gallicanā factarū: nō de necessitate requi
rebať: ꝙ ꝑ cōciliū generale admitterenť ꝛ
approbarenť: nisi solū ꝓ abūdanti caute
la: cuz vt vidistis populus subditus ex se
ipso respuere possit legem superioris sibi
nō conuenientē: aut eā modificare: prout
reipublice regionis illius expedierit. Vñ
talis abundans cautela si adhibeať vel
omittatur non vitiat. l. testamentū. C. eo.
et etiā tex. in. d. §. demū conclusit. si bene
intelligať: contrariū nō vult: nec requirit
cōfirmationē modificationū predictarū
per conciliū fiendam: sed solū cōfidebat:
ꝙ tanq3 rationabiles ꝛ regni ꝛ ecclīe gal
licane bene conuenientes acceptarentur.
prout acceptari debebāt: saltē vt dixi ꝓ
235 abūdanti cautela. ¶ † Ex quib⁹ restat
populū ꝛ ecclīam gallicanā respuere po-
tuisse dictā. l. fi. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ canones
illi similes: eisq3 nō vti: ꝛ cōtrariū seruare.
ꝓut etiā in gallia recepte nunq3 leges ro
mane fuerunt: nec galli eis vti voluerūt.
iij. q. v. c. de accusatiōib⁹. vbi papa Euse-
bius in galliā scribēs: leges romanas vo
cat quo ad gallos exteras: quasi eis galli
nō vtantur. vt ibi dicit glo. Pariter papa
Joannes. ij. regine francie scribens: nō ei
allegat leges romanas quib⁹ nō vtebať:
sed ei allegat leges lōbardas. c. cū deuo-
236 tissimā. xij. q̄. ij. cū sequenti. ¶ † Et qꝛ
ille nō vsus immemorialis existit: presu-
mitur dictas leges ꝛ canones nunq3 rece
pisse: ꝛ contrariā consuetudinē iustā fore
ꝛ ex causa iusta introductā. ꝫm gl. in. c. illa

236 Usus immemorialis ꝛ vetustas titū potest q̄tū pōt lex ꝛ natura.

237 xij. di. † Nam cōsuetudo tanti tpis viso
ꝙ quo ad successiones tpales laicis inca
pacitas aliqua obijci nō potest: titulū in-
ducit: aut saltē presumptionē tituliꝛ priui
legij. c. j. de p̄scrip. li. vj. gl. ꝛ doc. in. c. si di
ligenti. de prescrip. facit text. optimus. in
l. j. §. fi. ff. de aqua plu. arcen. ꝛ in. l. in sum
ma. eiusdē tit. dī: ꝙ lex natura ꝛ vetustas
equiparanť. vt qđ potest lex superioris vł
natura: etiā possit vetustas ac inueterata
consuetudo. Et hoc clare decidit Panor.
in. d. c. deus qui ecclīam. Et Cesar in cō-
mētarioꝝ suoꝝ de bello pompeiano. li. ij.
est inquit oim rerū magister vsus hoim.
Priusq3 eñ regnum francie legem susce-
pisset orthodoxam: fuerant in regno reli-
giosi quidam qui druydes vocabantur.
de quibus meminit imperatorum ille pri
mas: idem Cayus iulius cesar lib. vj. cō-
mentarioꝝ de bello gallico quem ipse in
gallijs scripsit: qui quidē druydes non le
guntur suis parentibus successisse. Unde
eo modo ex post religiosos vixisse: vbi
interruptio generalis non probatur: est
verisimiliter presumendum: et contraria
iura recepta nō fuisse. Quez si recepta fo
rēt: illis immemorialiter vsum nō fuit sal
tem vniuersaliter. immo sic viuēdo eccle
238 sia tacuit. ¶ † Similiter papa ꝛ clerus
totus: vt ex tanto tempore presumitur

238 Princeps ppłm contra ius tolerando vī;cum eis dispēsasse.

sciēs tolerauit: qđ sufficit ad peccatū cui
tandū ꝫm glo. i ꝟbo: De iure. in. c. gratia.
de rescrip. lib. vj. ꝓ q̄ facit tex. in. c. qđ trās
lationē. ibi: q̄diu talis mos ab ecclīa to-
lerať. de offi. ordi. ꝛ glo. in ꝟbo: In eadez
domo. in. c. qm̄ vt ait scriptura. de vita et
hone. cle. ꝛ in. c. vir autē. de secū. nuptijs.
Nā papa qui sup hoc potestatē p̄uilegiā-
di ꝛ disponendi ac dispensandi habet: vi
detur populum gallicanū in hoc dispen-
sasse. Argumēto. l. quidā consulebat. ff. de
re iudi. ꝛ tenet Panor. in verbo: Pānis ru
beis. in. c. clerici officia. de vita ꝛ honesta.

239 Princeps scire p̄sumiť gñales ꝛ notorias cōsuetudies. Et sic tacēdo eas approbare ꝛ ɔfirmare.

239 cle. ꝛ in. c. a nobis. i fi. de decimis. † Ma
xime qꝛ cōsuetudo de qua loquimur vul-
gata est ꝛ notoria: ꝛ tales sic vulgatas cō
suetudines princeps p̄sumiť scire ꝫm bal.
in. l. ij. C. que sit longa cōsue. Ita ꝙ ciuita
tes italie que merū prescripserunt impe-
rium: presumūtur illud de sciētia impera
toris p̄scripsisse: vt sentit glo. magna i. §.
nulla. in auť. de defen. ciui. Cōsuetudines
enim ex quo sunt generales ꝛ nō particu-
lariter locales: presumitur princeps non
ignorare. c. j. iuncta glo. in ver. Singula-
riū. de cōsti. lib. vj. ꝛ sequitur Bal. in rub.
de cōsue. recti feu. qꝛ sicut non licet igno-
rare leges gñales: nec earum ignorantia
excusať. l. leges sacratissime. C. de legib⁹.
sic etiam ignorare non licet generales cō
suetudines: quas princeps ꝛ ceteri presu-
mūtur scire: nec eorum ignorātia excusat
ꝫm Jaco. de are. in. l. j. C. de summa trini.

240 Bōa clericoꝝ ꝑ crie ɔfiscata. nō fisco ecclīe: sz regi ꝑtinēt si imobilia ꝛ tpalia existant.

240 ¶ † Ad predictā consuetudinē francie
facit qđ cōsuluit Oldra. ɔsil. xvij. incipiē.
Thema tale est quidā clericus. volens ꝙ
licet bona quecūq3 clerici per suuz episco
pum condēnati pertinere viderētur fisco
ecclesie: vt tenet glo. in. c. qꝛ diuersitatez.
sup verbo: Preter ei⁹. de cōces. p̄bē. Atta
mē in regno frācie bona imobilia ex ipsi⁹
generali consuetudine fisco regio applicā
tur. Queq3dē ɔsuetudo ꝫm eū seruāda est
pro lege. l. iij. §. hui⁹. ff. de sepul. viola. ꝛ. l.
fi. C. de emāci. libe. vt tenet Oldra. ɔsilio
iiij. dicens ita fuisse iudicatum in ciuitate
aquēsi in ꝓuincia. Idē tenet Jo. and. de
bonis clerici imobilib⁹ in addi. Spec. ti.
de feu. §. pe. ꝟsi. xl. vbi dicūt bona mobi-
lia ꝑtinere ecclīe etiam in regno francie. ꝛ
Pe. de ancha. in. c. ea q̄ fiunt. in. xxij. q. de
regu. iur. li. vj. ꝛ Pau. consi. cliij. incipiē.
Circa p̄sentem. ꝛ consilio. clxij. incipiēte.
Circa id qđ primo q̄ritur. Uideatis q̄nē
capelle tholosane. cl. que idē decidit. Sz

241 Etiā per ordinationē regiā nō pñt bona mobilia clericoꝝ capi ꝑ regꝫ officiarios.

241 latissime Jo. and. vbi supra. † Cui⁹ de
a cisioni cōcordat ordinatio regia[a] philip-
pi pulchri quondā frācoꝝ regis facta an-
no dñi millo. ccciij. mēse februario: ꝑ quā
expsse vetuit bona mobilia clericoꝝ cleri
caliť viuētiū capi posse ēt ꝑ emēda regia:

a ¶ Ordinatio regia De q̄ meminit dñs Aufrerij i suo tractatu ordi. regiaꝝ tit. de. rescꝑ. c. ij.

ꝑ iudicē seclarē. Additio. Quā ordinatio
nē reperietis in registro ordinationū re-
giarū camere inquestaꝝ parlamēti tholo
se fol. xxxvij. verso. Et ita etiā tenet Ma-
suerij ɔsuetudinari⁹ ti. de iudicib⁹ ꝛ eoꝝ
iurisditiōe. §. j. plus dicens ꝙ de re mobi
li quouismodo agatur: potest iudex eccle
siasticus etiā inter laicos cognoscere. l. si
242 qui ex ɔsensu. C. de epi. audiē. † Et sic
iudex laicus de bonis clericoꝝ mobilib⁹
minus se intromittere potest nec de perso-
b nis. Adeo ꝙ alš fuit arresto parisius[b] di
ctum ꝙ presbyter vel simplex clericus se
suspendens: est per iusticiam secularem
episcopo suo reddendus mortuus sicut et
redditus fuisset viuus pro delicto: sed bo
na immobilia per seculares capi possunt:
ita ꝙ in dicto regno cessat dispositio. ca. si
quis rapuerit. xvij. q. j. et. c. si qs deinceps.
xvij. q. iiij. ꝛ consequenter cessare videtur
dispositio. l. raptores. in fine. C. de episco.
et cleri. Cuius regni consuetudo proba-
tur ꝛ clare fundatur per textū. in. c. felicis.
§. j. ꝛ. §. si qua vero feuda. de penis. libro
vj. facit tex. in. l. fina. ibi: vel clericus. iun-
cta glo. in verbo: proscribendum. C. vt ne
mo priuatus titulos predijs suis vel alie.
imponat. facit qđ infra dicam in secunda
decisiōe. vbi videbitis nulla esse in regno
francie bona immobilia secularia: que nō
dependeāt a rege iure directi dominij vł
auctoritatis: ꝛ in ecclesiā vt ibi maneant

b ¶ Fuit arresto parisi⁹. De q̄ etiā meminit dñs Aufrerij i suo arrestorum tractatu. c. cviij.

243 non transmissibilia: vt ibi dicam. † Sa
ne tamē intelligatis dictam consuetudi-
nem ꝙ bona immobilia clerici fisco regio
pertineāt: vel alteri dño tpali: a quo depē
dēt: ꝛ in cuius iurisditiōe sunt sita: vt ple-
ne per Spe. vbi. s. Bar. ꝛ Alexā. in. l. si fi-
nita. §. si de vectigalib⁹. ff. de dāno infec.

243 Cuicunq3 dño iuridico ꝑtinet ɔfiscatio i suo territorio.

244 † Nisi i crimie heresis ꝫm aliq̄s: qꝛ cū
sit crimē mere ecclesiasticū. c. vt inq̄sitio-
nis. §. ꝓhibem⁹. de here. li. vj. bona fisco
ecclīe applicanť. Alij dicunt ꝙ fisco tpali
pertinēt: cū crimē heresis nō solū ecclīaz
sed etiam oms alios catholicos offendat.
qđ maxime est verū in bonis recognoscē-
tibus principē ꝛ dñm tpalez. vt plene per
Fely. in. c. vergentis. in p̄mo no. de hereti.
vbi etiā decidit ꝙ si hereticus ɔdēnatus
restitueret per papam: nō propter hoc bo
na principi aut dño tpali per ɔfiscationez
acquisita recuperaret. Pro primo dicto fa
cit tex. in. c. excōmunicamus. §. moneanť.
ibi: saluo iure dominij principalis. ī. de he
reticis. ꝛ in. c. cum ꝫm leges. §. fi. illo eo. ti
tu. lib. vj. ꝛ sequitur Guido pape. q. lxxvj.
ꝛ ꝙ bona feudalia ꝛ emphyteotica cōfi-
scentur domino: a quo tenentur etiam in
crimine heresis: clare decidit Philippus
francus in. d. c. cū secū. §. ɔfiscationis. sub
iūgēs ꝙ si heretic⁹ bona hēret i diuersis

244 Uiđ cui applicātur bōa hereticoꝝ ɔfiscata.

Universidad de Deusto Biblioteca

245 Uide cui bona Raymūdi comitis Tholosani fuerunt confiscata.

a ¶ Ex ordinatione regia. Hec ordinatio que sequit est hodie per dūm Aufrerij situata scda. in titulo de vita ꝛ honesta.offi.ꝛ subditorum.

246 Uid qn iudex secularis capere pt bona clericorum delinquentiuz p epos suos nō punitorum.

b ¶ Bona imobilia. Et notāter dicit bona imobilia qꝛ bona mobilia que sequūt personā capere non posset iudex regi⁹: ꝛ min⁹ pro naz: nec eā punire etiā in criminibus ꝓuilegiatis: vt.j.dicam: nec epm cogere ad pūiēdū clericū: qui post clericatū delinquit. si aūt ante clericatū susceptū deliqſſet: posset epus cogi ipm punire pena corporali ꝺm bar.in.l.cū quedā puella.ff.de iurisdi.om.iudi. dicens hoc casu iudicē secularē eē maiorē ecclīastico alleḡās tex.ū. idē tenere ī l. ꝓperan=

prouincijs: vel ꝺm cōstitutionē papalem diuidātur in tres partes: fiet vt ibi dicit per Jo.an.ꝛ Philip. vbi dicūt hodie per bullā papalē bona hereticoꝝ ꝯfiscata diuidi in tres partes. Prima potestati secu lari. Scda officialibus pertinet. Et tertia
245 reseruatur fisco ecclesie romane.† Et eo modo bona Raymūdi comitis Tholosani post eius decessum: qꝛ hereticos fouerat: fuerūt diuisa inter ecclesiā ꝛ regē. Et oia regi applicata: que ab ipso tenebantur in feudū: cum esset vnus de paribus francie: ac cetera alia circa rhodanū existētia: quod seruatur etiā in bonis clericorū imobilibus: vt pro delicto cōfisca=
246 ta fisco regio ptineāt: †imo in dicto re=
a gno ex ordinatione regia[a] si clerici ꝓ suis enormibus delictis rē publicā regni aut patrie vel loci scādalizātibus: coram suo epo conuēti aut ei per iudicē secularē remissi: liberarent a carcere sine debita eorum punitione: ꝛ in terra regia morarent prout dietim per nonnullos auaricie duces epos: pecuniaꝝ cōpositione redēpti: reseruata actiōe parti dānificate: que de iure ꝛ ꝺm bonā rationez penis fiscalibus erat preferēda: vt.l.in summa.ff.de iure fisci.et.l.j.C.penis fiscali.credito. preferri. lib.x.elargiātur: in ecclesie dei scandaluz ꝛ reipublice regni: cum sepe vt pre oculis habemus cōtingat: ꝙ layci sunt ꝓ crimine capitaliter puniti: et clerici eiusdē complices criminis pecunia redēpti: ab epis elargiūtur in reipublice scandalū: ex inequali punitione ꝓcedēs: certe eo tunc bo
b na immobilia[b] taliū clericorū: que si debita punitione ꝑ epm de crimine facta fuissent regi vt dictū est ꝯfiscata: capi possunt per iudicē regiū saisiri ꝛ teneri: nec talib⁹ clericis in terra regis cōmorātibus securitas prestatur aliqua. ꝺm ordinationem Philippi pulchri francorū regis antedicti factam. Anno dñi millesimo.cclxxxv. que seruatur vbi delictū clerici per episcopum ipunite relictū: ita graue erat ꝛ enorme: ac notoriū: ꝙ rempublicā scandalizaret vt dixi. Secus si non aliter interesset regis: nisi quo ad bonorum immobilium cōfiscationē: quia tunc officiarij regij nō se intromitteret: et ita intelligit dicta decisio capelle Tholosane. cl. que prima facie videret dicte ordinationi regie cōtraria: que locum habet vbi cōpositio facta cum episcopo non solum regem in perditione cōfiscationis bonorū clerici dānifi=

dum.§.finautē.C.de iudi.et Jnno.in.c.j.de offi.ordi.cū ipse eum punire non posset in persona: vt dicit idē bar. in.l.j.ff.de penis.sed coget ecclīasticū vt dixi. Si ꝓ laicus ꝓ crimine cōi simul cū clerico per iudicē sclarē inq̄situs: fuerit cū clerico forū declināte iudici ecclesiastico caret: sed etiā rempublicā: ex euidēti inequalitate punitionis ꝛ iustitie dissimulatione scādalizaret: vnde cōsueuerunt officiarij regij manū apponere. (Additio.)
247 ¶ †Et qꝛ ꝓpter hoc in senescallia carcassone: procedebant iudices ecclesiastici per cēsuras cōtra gentes regias talia bona capiētes: fuit ꝑ patētes literas regias mandatuz senescallo carcassone: ꝙ eos a talib⁹ cessare: ꝛ desistere cōpelleret ꝑ bonorum suoꝝ temporaliū captionē: in quo mandato est dicta ordinatio incorporata in registro ordinationū regiaruz camere inquestaꝝ parlamēti tholose folio.xxiiij. Nec censetur talis cōsuetudo fiscalis esse cōtra libertates ecclesie: postq̄ ita seruari semper ꝯsuetū fuit in dicto regno: cum minime sint mutāda que interpretationē certam semper habuerūt.l.minime.ff.de legibus. Preterea illa ꝯsuetudo nihil aufert ecclesie: qꝛ bona clerici nō erant ecclesie ante condēnationē ꝛ eorū confiscationem. de quo per Bar.in.l.post ꝯtractum. ff.de donatio. Nec fuit vnq̄ visum in regno: ꝙ aliqua ꝯfiscatio bonorū immobilium temporaliū etiā clericis pertinentiū applicata fuerit ecclesie: vnde videt consuetudo nihil auferre ecclesie: sed potius non dare qḋ fieri potest ꝺm Oldra.in dicto cōsilio. Sicut videmus in filio et seruo: qui licet patri aut dño nihil acquisitū possunt auferre: tamē possunt eis nō acq̄rere: quia in acquirēdis possunt eis preiudicare.l.filius.C.de pactis.ꝛ.l.si autē dominicam.vbi glo.ff.illo.eo.tit. Similiter
248 ecclesie prelati †imo videmus ꝙ laici contra ecclesiā recte prescribūt dñia rerū temporaliū.l.fi.cū autēti. quas actiones. C.de sacrosanc.ec.c.ad aures. ꝛ per totū. de prescrip. Igitur in casu isto ꝯsuetudo que plus est q̄ prescriptio: recte ꝛ iuste potuit contra ecclesiā obtinere. Et nō ei dare aut permittere ꝯfiscationis lucrū: quo ad bona immobilia clericorū delinquentium regi subiecta: cum longe distet damnum scꝫ in iam acquisitis bonis pati: ꝛ lucrum nō capere: quod est in acquirendis l.fi.§.sed ꝛ si legatarij.C.de iure delibe.
249 †Pariter idem erit in successionibus: vt ex generali ꝯsuetudine regni ipsis monachis non deferātur: nec eorū monasterijs: quia cum ꝯsuetudo nihil eis auferat quibus bona adhuc tempore cōsuetudinis quesita non erant: non dici potest talis consuetudo preiudiciabilis monaste=

remissus ꝑ ut remitti dꝫ rōne cōnexitatis cāe: vt singularit decidit anto. de prato veteri.l.l.j.§.fi.ff.q̄ sentē.sine appel. rescin. quē sequit marian⁹ in c.ij.de mutuis peti. si talis laic⁹ ꝑ iudicē ecclesiasticuꝫ nō esset sufficiēter punitus: posset eum iudex sclaris pena cōdigna punire. argu.c. de his. de accusa. ꝺm Feli.in.c.j. ꝺ prescrip.

349 Consuetudo excludēs monachos a successione non est cōtra libertatem ecclie.

a ¶ Sꝫ nō defert. Nā dispositio legis vl' statuti nō ꝓdest clericis: si eis ꝓdesse non vult.l.si q̄s curialis.C. de episco.ꝛ cle.ꝺm bal. ibi. Ex quo infert: ꝙ lꝫ ꝑ statutum auferri nō possit clerico ius cōe ei semel q̄situ: tū auferri potest ꝓtectio statuti vel priuilegij.vid ibi Alex.in addi.

250 Uide incōueniētia si monachi parētib⁹ suis ab itestato succederent.

251 Eoipso cessat ꝓuilegium q̄ incipit esse dānosum.

rio: nec cōtra libertates ecclesie. ꝺm Bar. in proprijs terminis consi.xxxv.incipit si. quidam cola pauli: quia nihil ecclesie au
a fert: sed non defert[a]. Nec valet qḋ aliqui dicunt: ꝙ plures retrahentur ab ingressu monasterij: et a bono religionis timore perditionis bonorum ꝛ future successionis. quia respondetur: ꝙ tales qui bona presertim futura ambiunt: tanto honore non sunt digni: ꝙ ad professionem recipiantur: postq̄ ad terrena cogitant: ꝛ tēporalia spiritualibus preferunt. Et si eos recipientes ad tam vilia cogitarent: iuridice talibus bonis indigni forent: nec illa habere deberēt: ad quorum predam tendunt.c.constituit.xvj.q.vij.ꝛ.c.fi.xx.q.iij. ¶ Preterea cum tales profiteri volentes sciant omnia eoꝝ bona etiā ꝑsentia dedicari ꝛ perdere quo ad dominiū et possessionem: que ipso iure cōi solo ingressu et professione saltem expressa in hoc regno monasterio dedicantur ꝛ applicant: eodē timore retraherent a religione: et tamen perduntur. vt dicta aut.ingressi.C.de sa
250 crosan.eccle. ¶ †Quare non valet dicta persuasio: qua nō obstante bona ꝓximioribus parentibus debent: in quibus nomen domus conseruetur. Als iam fere perisset exhaustaq̄ fuisset ꝛ nudis posita regni huius vniuersalis machina secularis: adeo ꝙ hodie monasteria omnia pene bona tēporalia possiderent Cesare in puris ꝛ nudis relicto. de quo valde conqueritur Joā.pe.de ferrarijs in libello de hereditate diuiden.sup verbo: omnis cōmunio. Cū vix nunc aliqua reperiat domus nobilis aut potens que filios nō habeat religiosos aut filias: vel alios parentes. Unde si facultas succedendi. Et cum fratribus vel alijs parentib⁹ laicis et secularibus bona paterna vel aliorū parentum diuidēdi attributa eis esset facultas vniuerse regni meliores saltem possessiones a manibus laicorum iandiu est exulassent: ꝛ tota laicorum armata ꝛ pecunie subsidiaria potentia reipublice alumna ipsiusq̄ ecclesie tutrix: certe vacua remāsisset: qḋ tolerandum non fuit. Immo ipsorūmet religiosorū a tallijs ꝛ ceteris publicis oneribus ꝛ subsidijs exemptorum interest subsidia laicoꝝ durare: que defectu possessionū perirent. Pro quib⁹ ad solidum ꝛ librā talia eis onera indicuntur. Aliter careret imperator subsidio subdi
251 torū. ¶ †Considerata maxime hodierna religiosorū ꝛ monasteriorū multitudine ꝛ augmento: que rempublicam grauaret enormissime. Qui quidē religiosi fratribus nō parcerent nec ceteris parētib⁹ in diuisione bonorum: quinimmo tpalia oia deuorarēt. Cū coꝝ genus ꝛ ceterorū

clericoꝝ sit auarissimū. ꝺm glo.in verbo: maioris.in.c.si plurib⁹.de preben.li.vj.et in.c.nonnulli.de cleri.non residen.ꝛ in.c. auaricie.iuncto.c.quorūdā.de elect.li.vj. ꝺm Jo.an.in.c.peruenit.de censib⁹. Qḋ solum sine alia ratione sufficeret ad tollēdum aut saltem moderādum priuilegiū. per tex.in.c.suggestum.ibi: Ita clare erāt abbatie vestri ordinis: ꝙ exinde nulli poterit de iure scandalū suboriri. Sed nunc ita augmentate sunt ꝛc.j.de deci.per quē text.singulariter decidit Jo.an.in.c.dile=
252 cti.de arbitr.†ꝙ vbi cōitas castri vsum nemoris prescripsisset cōtra aliam cōitatem: ꝛ ꝯtingeret cōmoditatē nemoris nō sufficere ambobus castris: prefert cōitas illa: cōtra quā prescriptum est cui fundus pertinet: ne vsuarius sit dño fundi molestus. insti.de vsu ꝛ habi.§.j.facit.c.quid ꝑ
253 nouale.de verbo.sig.†Nam prescriptio sicut priuilegiū deficit cum ledere incipit facit.c.quanto.de censi.ibi: Uerum tunc ꝓpter fratrum ꝛ seruientiū paucitatē talis procuratio nō grauabat ꝛc. In quib⁹ iurib⁹ cessat priuilegiū eoipso: ꝙ esse incipit grauosum ꝛ onerosum. Ad quod facit tex.no.in dicta.l.ex facto.ff.de vulg.ꝛ pupilla.ꝓut.s.eam induxi loquendo de legitimatione. Preterea cōmunē habem⁹ decisionem Panor.ꝛ docto.in.c.peruenit de immunita.eccle.post Jo.an.ibi: volentiū: ꝙ quoties priuilegiū exemptionis ledere grauiter incipit subditos: vt qꝛ princeps forte multitudinē exemit: aut multitudo ad gaudendū priuilegio alicui ordini indulto ad illum ordinē confluere incipit: ex quo ceteri subditi grauiter lederentur: potest officiū superioris implorari vt exemptio tollatur: qꝛ multitudo onerosa nihil habet honesti.in aut.de referen.in prin.ꝛ vt Cicero concludit li.ꝛ offic. honestum semper est vtili preferendum. Facit qḋ dixi in verbo: duas habēs filias.in
254 tertia principali fallentia.†ꝙ renūciatio filie iurata nō extēdit ad paterna bona futura si nimis forent post renūciationem aucta. ꝺm Bald.in.c.cū martinus.ꝑ illū text.de constitu.qꝛ superexcrescentia excessiua nunq̄ censet in precedēti dispositione cōprehensa. immo potius exclusa per illum tex.vbi plene Panor.ꝛ docto.ꝛ Jason in aut.nouissima.iij.col.C.de ioff.
255 testa.†Nec obstāt ꝯtraria iura: qꝛ si illorū cōditores ea ad perniciem inclinare cōiecturassent: ea ipsi tollenda in primis censuissent: vt verisimiliter est presumēdū ꝑ tex.singularē.in.l.si hoiem.ff.man. Quo casu nō dꝫ fieri cōtra legē vrgente necessitate vel suadēte publica vtilitate. qḋ (vt refert Uale.li.iij.ti.de fiducia sui.) exēplo tradidit prudentissim⁹ scipio ille affrica=

nus: cum ad necessariū reipublice vsum pecuniam ex erario pmi opus esset: idq; questores q; lex obstare videret aperire non auderēt: primatus.s.scipio nullū tūc magistratū gerēs claues poposcit: patefactoq; erario legē vtilitati cedere* coegit.

a ¶ Legē vtilitati cedere. Vide q̄ dixit sup̄ bo: testamētū. j. dū i.ix.casu fallentie loq̄t de priuilegijs militū.

256 ¶† Legibus em̄ dum populo conueniunt vtendum: dum vero officiunt abstinendum est. Ex quo prouenit: q; de rebꝰ immobilibus alicui etiā titulo lucratiuo obuentis non solui decima. Sed solum de fructibꝰ illarū: q; si de corporibꝰ possessionū decima solueretur: cito ad ecclesiam omnes possessiones deuolverentur. immo iam deuolute essent in totalē laicorum destructionē onera reipublice portantium: qđ tolerandum non est. ꝑm glo. super verbo: quasi de lucro. in fi. in. c. pastoralis. de deci.

257 Consuetudo filios excludēs aut filias excludere facilꝰ potest monachos.

257 ¶† Postremo est illō peremptorium: quia illis iurib⁹ in regno non fuit vsum. Sed contrariū seruatū. s. q; non succedant religiosi: quibus ex generali consuetudine nunq; fuerunt delate successiones: sicut videmus consuetudinem solū primogenito aut solis masculis deferre posse vniuersam p̄ris vel aliorum parentum hereditatē ceteris etiā legitima priuatis et exclusis: cuius clerici fuerint aut religiosi. vt. ē. vidistis. in verbo: duas habens filias. in scō principali casu fallentie. Et dixi. ē. in primo nostro preludio de agnatis excludentibus matrem.

b ¶ Excludētibꝰ matrē. de quo etiaz super ꝑbo: in eodē testō relinquēs. i. lxvij. limitatione.

b Si igitur cōsuetudo propinquis liberis z matri quibus in succedendo magis fauetur q̄ ecclesie aut deo. Aurelio cōsulente Augustino in. c. quicūq; xxvij. q. iiij. preiudicare potest in deferēdis successionibus: certe multo facilius preiudicare potuit monasterijs z religiosis: quibꝰ ꝓpter reipublice preiudicium minus fauetur: q; hoc proprie nō est eis preiudicare: ꝛ istud bonū eis nō deferre. Adq̄ facit. q. capel

258 Cōsuetudo monachos excludēs voto eoz̄ ꝓuenit iuri diuino.

258 le preallega. cl. in ratione sui. † Attento maxime q; talis consuetudo cōformis est eoz̄ voto quo ad articulum paupertatis. Sufficit em̄ q; viuant: z modo quo. j. vi debitis bona temporalia capiant: z retinere possint: aut prō necessitate vti: z non q; ab intestato succedāt: z ꝓpinquos laicos depauperent ipsi: qui tot z tantis hodie beneficijs z ecclesie redditibus abundant: quos sine rationabili causa cōsuetudo non excludit seu repellit: de quibꝰ scriptum est Deutero. xviij. in pun. nō habebunt sacerdotes z leuite: z oēs qui de eadem tribu sunt: partē z hereditatē cū reliquo israel: q; sacrificia dñi z oblationes eius (id est beneficia z bona ecclīastica) comedent. z nihil accipient de possessione fratrum suoz̄. Dñs em̄ ipse est hereditas eorum: sicut loquens est illis. Et sic consuetudo conformis est iuri diuino his tribus: que. ē. dixi in primo preludio. Et adeo q; si petitiōe hereditatis aliove remedio experirentur etiā prō paterna hereditate monachi: eis notorie obstaret voti exceptio z pfessionis: ita q; a limine iudicij finēs non recipiendi repellerentur velut actione carentes: sine qua nemo experiri

259 Vel cancellaria regia denegantur monachis ad partagium petendum. impetrātibus.

259 pōt. l. si pupilli. §. fi. ff. de neg. ge. † Nec audirent vt dixi petentes lras a cancellaria regia super partagio cū suis parentibus fiendo: que eis denegari cōsueuerūt

260 ¶† Et q; talis cōsuetudo valeat: satis clare decidunt dñi de Rota in antiquis. hodie per ordinē rubricatis ti. de consuetudine. decisione. j. incipi. supposito de consuetudine. vbi dicunt: q; si consuetudo excludit a bonis paternis pfessum: si exinde apostatando exeat monasterū z de facto matrimonium cōtrahat: adhuc remanet ad succedendum inhabilis virtute dicte cōsuetudinis. Unde presupponunt talē consuetudinē valere. Cū quibꝰ sine alio fundamento transiit Feli. in. c. ecclesia sancte marie. xxvj. col. ibi: sexto quero. versi. ex predictis adde dños de Rota. ē. de cōstitutio. qđ dicit esse notandū. Nec credere possum qđ Feli. dictam consuetudinem mordere dissimulasset: si eā reprobatam intellexisset. Ergo satis videtur ex hoc eā approbasse: vt pfessi ab intestato nō succedant: prefata obstante eis consuetudine. Idem tenet ꝑe. Jaco. in ti. de cau. ex quibus vasal. debet amit. feu. versicu. z si questio sit an monachus. vbi plus dicit: q; consuetudo loquens in simili casu: (scz q; canonicus regularis nō succedat) etiā excludit ipsum monachū ei similē z econtra. per tex. in. c. ex parte. de postulan. qui prō ipso multum facit. z glo. etiā hoc clare decidit in. l. de quibꝰ. in prin. ff. de legi.

Et hec est veritas: quicquid dixerit. glo. sup verbo: in locū. in fi. in. c. presens. xx. q. iij. volens talē consuetudinē velut prauā nō valere: z male. q; immo valet vt vidistis: nūcto q; in regno frācie bona fere oīa immobilia sūt feudalia emphyteoticaria aut tributaria: vt. j. dicam in. j. decisione: z sic in manꝰ mortuas z priuilegiatas trāsire nō possunt. vt tāgit gl. in. l. cū de nouo iure. z l. l. humanū. C. de legi. videat q; tex. in. c. j. de multi. q̄ arma belli. depo. z in. §. q̄

261 Consuetudo eoz̄ excludens eos a succedendo pellit.

261 clericꝰ. si ꝺ feu. fue. ꝓpo. † vbi versu feudoz̄ obtentū est q; monachi nō succedāt nec ꝓcuratus. qđ fundat naturali rōne: q; desinit esse miles sēcī: q; factꝰ est miles xpi. Hec beneficiū pertinet ad cū: qui gerere nō potest nec debet officium. vt dicto. c. i. mortui. pfecto sunt z vita eorū abscondita est cū christo in deo. Cū autem christus apparuerit: et ipsi apparebunt cum ipso

in gloria: vt dꝰ ad Collocens. iij. qñ qui mortuus hic fuerit mūdi voluptatibꝰ nō vtēde z corporis stimulos obterēdo: cōsepultꝰ esse vt cū xpo. Et ꝓsequenter tanq; mortuꝰ z sepultꝰ succedere nō pōt nec dz: z si ꝑiturus aut exheredat⁹ in testamēto parentū fuerit oī remedio carebit. Cū repudiata semel ꝓpter deū hereditatē requirere nō possint velut sepulti vt pulchre deducit Hiero. iij. parte: tracta. viij. epla xxxvj. incipien. Cuius me. sensus affectu ꝛc. Si sic vsu talia introduci possunt. pro quo facit bonus tex. in. c. relatum. §. licet. supra eo. rationibus quas dedi vobis vltra omnes: que fundamentales existunt: ne teneri aut leuiter mordeatis francie consuetudines: quibus monachi ab intestato succedere non possunt: nec retinere nobilitatem politicam in temporalū administratione consistentem. ꝑm glosam. in. c. ea que. de statu monachorū. z. c. j. de purga. cano. vt supra vidistis. dum loqui

262 Bene posset puderi monacho de alimentis.

262 incepimus de monachis. ¶† Bene tamen stant plura arresta per que fuit professis presertim monialibus decreta z ordinata prouisio super bonis z hereditate paternis: ꝙdiu viuerēt prō alimētis. vbi in monasterio facultates non erant sufficientes: non q; bonoꝝ proprietas aut possessio in totum vel in parte fuerit eis adiudicata: nisi sola duntaxat prouisio prō victu que dari etiam posset mendicantibus de iure cōmuni ad succedendum incapacibus: vbi eorum mēdicitas non sufficeret. Ad similitudinem seruorum: qui licet sint bonorum omnino incapaces: tamen de alimonia eis prouidetur per iudicem. l. si quando. C. de ordi. cognitio. Unde restat in presenti regno francie monachos suis patri z matri aut ceteris parentibus ab intestato non succedere ex generali ipsius regni cōsuetudine: que sustineri ra-

263 Etiaz statuto ꝑmit monachi a successione excludi ꝑm Bar.

263 tionabiliter potest. † Et prō ea cōsuluit Barto. allegato cōsilio. xxxv. vbi plus dicit q; etiam statutū valet volens eos succeder z non posse: q; si pacto possit filius cum iuramento bona paterna quictare z renunciare. c. cuius. de pact⁹. lib. vj. vt plene dixi in verbo: Duas habēs filias. multo facilius hoc fieri potest statuto aut consuetudine. l. fina. §. fina. C. de fideiusso. ꝑm Barto. in dicto consilio. z in. l. fi. C. de pactis. Igitur valet talis consuetudo: que de consensu ecclesie tanto tempore tolerātis et tacite consentientis processit: z non q; ipsa monasteria sint de iure bonoꝝ tpalū incapacia. vt plerioꝝ intellexerunt: z male.

264 Clerici ex regni ꝙsuetudine ꝑmit de

264 ¶† Pari modo fuit in eo ꝛē regno cōsuetum z publice ac notorie obseruatū: et per ecclesiam toleratum: eos z ceteros beneficiatos posse fructꝰ suoꝝ bñficiorū

fructibꝰ suoꝝ beneficioꝝ disponere testari: z ab intestato transmittere ad parētes.

a ¶ Facta ordiatiōe. In illa ordiatiōe nō ꝓpēdunt religiosi: q; bus parentes non succedūt. Cū nō habeāt ppriū. Et sic etiaz testari si ꝑmit in aut. ingressi. C. ē sacro sanc. ec. preterea eē litas est seruāda: vt sicut ipi parētibus nō succedunt: etiā parentes non eis succedant. Ideo loq̄t ordiatio de clericis nō religiosis.

266 Clerus caturcēsis. z tholosan⁹ ad testādū est ꝑmissus.

267 Hic in materia successionū ab intestato fit interpositio quedã perutilis ꝛ necessaria ꝑ quinq̃ decisiones procedēs de eccl'ia ꝛ ecclesiasticis ꝑsonis: in bonis tēporalibus succedendis ꝛ tenendis.
268 An ecclesia iuste tenere possit tp̄alia bona.

a ¶ Urbani pape. H tpe fuerūt duo uiri ciuilis pcipua lumia Ulpian⁹ videlicet et acutissimi ingenij papinianus sub diuersis tñ pncipib⁹ et diuerso modo tractati Ulpian⁹ siquidez sub alexandro summe honorat⁹: vt j. videbiꝫ. Sed antonius nō ille pius sed caracalla libidinis impatientissimus hunc papinianū iuriscōsultum ꝛ doctrine legalis thesaurū occidit. Et sicut fecit factum est ei q2 ab hostib⁹ circūuēt⁹ occisus est pessimus ipse cū gaudio multorum. Mos eniz stultorū sp fuit si potentes sunt sapiētes ꝑsequunꝫ. q bus sublatis necesse est vt ipsi quoq̃ pereant.

turceñ. diocesis sunt per papã priuilegiati: vt testari possint de p̄dictis: scz de fructibus beneficiorū perceptis: ꝛ alijs bonis inde acquisitis: de quo stat bulla quã vidi in archiuis ecclesie cathedralis. Ad causaz cuius annuatim in synodo soluūt singuli beneficiati epo caturceñ. certum quid ꝓ testamētis. Etiã clerus tholosanus hoc hz ex cōpositione facta cū archiepo Anno dñi millo.cccxcvij. ꝛ die.xxvij mensis aprilis recepta per magistrū petrum de blanhaco quondã notariū Tholose: cuius duplum vidi a suo originali in publicis archiepiscopalib⁹ archiuis existente: autētice parte vocata ꝛ auctoritate iusticie extractū per magistrū Joannē helon notariū archiepalē ꝛ dictorū archi
267 uorū custodē. † Et q2 hic articulus de ecclesijs aut clericis in bonis tēporalib⁹ generaliter succedēdis: vel acq̄sitionib⁹ tēporaliū rerū in eodē regno per ecclesiã ꝛ personas ecclesiasticas fiēdis. Posset adhuc in aliquib⁹ esse nō bñ intellectus: vt vobis clare pateat: faciã digressum a pura materia successionū ab ītestato aliqualiter prolixū: vobis tñ vtilem: in quo quinq̃ sequentes cōsiderabitis per modum conclusionū decisiones.
268 PRima decisio est: † ꝙ a principio nascētis ecclesie: ecclesia nulla tenebat bona: nec predia possidebat: vel alia immobilia bona: nec longo tēpore tenuit: imo clerici ꝛ religiosi ac ceteri ecclesie ministri more apostolico q̄ in actibus apostoloꝝ subijcitur: ꝛ.xij.q.j.ꝑ totum: viuebāt ꝛ vixerūt vsq̃ ad tēpora beati martyris vrbani pape [a] hui⁹ nominis primi: qui post calixtū primū etiã martyrem in cathedra petri circa annū christi.ccxx. immediate sedit. Qui post plura magnifica per eū facta instituta vt p̄dia atq̃ fundi a fidelibus ecclesie oblati: ex quibus clericis ꝛ notarijs gesta ꝛ miracu
269 la sanctoꝝ scribētib⁹ † (quorū loco hodie sunt nostri inutiles ꝓtonotarij) sumptus deputarenꝫ reciperentur: salubriter statuit ꝛ ordinauit. Cū per antea bona tēporalia a catholicis eccl'ie oblata venderētur: vt de precio ministris ꝛ pauperib⁹ prouiderenꝫ: vt habeꝫ in.c. videntes.xij.q.j. ꝛ tãgit Panor. in.c.j. in fine. de priuileg.
270 † Et deinde beatus syluester xp̄i ꝓfessor gl'iosus primoniū beati petri.s. regnū italie cū tota vrbe a constãtino imperatore protoxp̄ianissimo sui die baptismi suscepit: circa annū dñi.cccxiij. de quo in.c. cōstantinus.xcvj.di. hic ꝑfecto ꝯstantin⁹ sedem apl'oꝝ ditauit: ꝛ helena eiusdē genitrix crucem dñi quesiuit ꝛ inuenit [b]. Unde illa grādis orta fuit disceptatio: an valuerit p̄dicta donatio. de q̄ ꝑ glo. i. l. j. ff. de offi. prefec. vrbis. ꝛ in aut. quō opor. epi. §. j. quã pro decisa teneo ꝙ valuit: ꝛ imperiū penes ecclesiã ineternū durabit. vt de illo quasi ꝓphetans. j. eneid. poeta p̄dixerat de roma futura loquens. Ibi imperium sine dedi multosq̃ ꝑ annos. Et psal. xliiij. ibi: Sedes tua deus in seculū seculi ꝟga directiōis virga regni tui. Et psal. lxxxvj. Nūquid syon dicet homo: ꝛ homo natus
271 est i ea: ꝛ ipse fūdauit eã altissim⁹. † De alijs etiaz possessionibus quas prelati ex post habere ꝛ tenere ceperūt: summa fuit inter patres disputatio. Quibusdã dicentibus: iustum fore ꝛ vtile ecclesiam in temporalibus abundare: honoremq̃ terrenū
272 habere. † Alijs econtra ꝙ nullatenus expediebat ecclesiam bona tēporalia possidere: ne cura temporaliū a diuino seruitio ministri diuerterētur. Sicut factū est ꝑut exēplo nūc vidēm⁹ hodie palatia regū ꝛ curias plena religiosis ꝓpter tp̄alia vagātib⁹ in pernitiosum claustri abusuz. cle. ne i agro. ꝛ ibi bōa gl'. d̄ sta. mo. Optima eñ olim fuit viroꝝ eccl'iasticoꝝ preferrim religiosoꝝ viuēdi austeritas ꝛ parsimonia: vt sol' olerib⁹: ꝛ sepe oleꝝ loco fagi fraudes desinuebāt: ꝛ pane ordeaceo admixto milio vtebanꝫ: s3 vbi possessiōib⁹. Aut prouentibus ditati sunt: apud successores illoꝝ virtus ꝛ dei pietas elãguit. Ita vt luxum parsimonia: in superfluas opes paupertas: in fastum humilitas: in lasciuiam ꝯtinentia: in ꝯfusionem omnis
c fere ordo eccl'iasticus [c] nunc versus paruit

270 Uide q̄ tpe eccl'a possidere cepit bōa tp̄alia ꝛ regna
b ¶ Quesiuit ꝛ īuenit. De hac clari⁹ loqꝫ sup ꝟ. cuidaz petro tradiderūt. loquēdo de mulierū pulchritudine.
272 Abundãtia tēporalium bonoꝝ ecclesiã perdidit ꝛ mores corrupit ministrorum,

c ¶ In ꝯfusionē ois ordo eccl'astic⁹. De quo mattheus bossus in.iij. parte: ep'la.xcvij. incipiē. Me beniuolētia. Ad dandalū epm vincentinū. Ambitio inquit ipsa in ecclesia dei quã petrus in humilitate fundauit. irrepsit iaz ita: vt nullus prelatulus: nedum maximi ꝓceres sacri: regali cultu nō viuat. Afferūt ad mensas vasis cibaria argēteis: ꝛ auratis poculis vina. Epularū ꝛ bellarioruz nulla vsq̃ maior copia maiorq̃ luxuries. Triclinia atq̃ cubicula q̄q̃ vestita pēdulis auleis: ꝛ pauimēta varie pict' strata tapetis. Toros et puluinaria tegunt fulcra sericea. Taceo mulas ꝛ alipedes istratos ostro et variat' bractheis radiātes. calamistratos hic ide pueros ꝛ cl'icos his famulātes habitu petulāti ꝛ cultu mollissimo quibus ois est cura: vt manus ānulis splendeãt: indumēta suaue oleãt: ꝛone lapate in latus dependeant: pedes calceoli leuigati venustent: vt sponsi magis quidem illi videantur: q̃ clerici. Que omnia etiam si longus concedit abusus: ꝛ cōmunis insania habet in laude: nō ꝓpterea apd dei districtū examē sunt sine graui culpa ducēda: ac sapiēti ꝛ modesto iesu xp̄i mistro nō abhorrenda. Mors tandē quid ꝓsint ista nos admonet in epulone diuite lazaroq̃ mendico ꝛc. Luce. xvj. Uide dispensatione bonorum ecclesie que plene habentur vbi residuum dicte epistole addidi. j. super verbo: si absq̃ liberis moreretur. ij. in tractatu substitutionis fideicōmissarie super. iij. casu fallentie ad regulam: quem honoro onerare possum.

habeaꝫ. vnde talibus abūdare bonis ecclesiã non expediebat: vt lib. vj. c. ij. circa
273 fi. refert Gaguynus. ¶ † Et pariter fasciculus tempoꝝ. de his ecclesiasticis abusibus loquens dicit horribile factū contigisse turonis tpe Stephani secūdi pape et cōstantini secundi imperatoris: q2 cum monachi ecclesie sancti martini dicte ciuitatis ꝓpter abundantiã bonoꝝ temporalium delitijs et pōpis vacarēt: oēs vno excepto ab angelis suffocati fuerūt. et alcuynus caroli magni preceptor illud ple
a ne reformauit: [a] sed tandē teste Bonauen
274 tura. in. iiij. scripto sup sniãs. ¶ † Sãcti spiritus ordinatione actum est: ꝙ ecclesia in temporalibus abundaret: cum pauci tante perfectionis inuenirētur: qui sine adminiculo temporaliū onera ecclesiastica susciperent. Ex quo periret magna pars fideliū: non stantib⁹ ministris: qui sacramenta ꝛ spiritualia administrarent. vide gl. xij. q. j. c. clericus. ¶ Sãcta etiã Brigida. li. iiij. c. xvj. scribit beatissimam virginē dei genitricē in quadam reuelatione (vt idē Fasciculus refert tēporum) de his sibi hec verba dixisse: ecclesia dei primis temporibus pauper erat in tēporalibus voluntarie: processu vero tēporis vt amici dei feruentiores ad predicãdum verbū dei et expeditiores essent: et vt scirent ꝙ nō diuitie male sunt: sed sol⁹ abusus earum: sub syluestro et alijs bona temporalia ecclesie data sunt: que viri sancti longo tempore ad suã solam necessitatem et amicorum dei ac pauperū sustentationem dispensabant. Ergo tales scito amicos dei: qui eius dispositione cōtentanꝫ: et ipse videt eos. hec illa. Postq̃ ergo hoc ex deo est humano consilio dissolui non poterit. Actuū. v. c. deus profecto (vt pie creditur) qui terre dominus est ac totius orbis per creationem ac generalem gubernationem. Psal. xxiij. dominiū quod habet ecclesie sponse sue communicare voluit: et cetera cuncta priuilegia. l. princeps. ff. de legi. Neq̃ dicitur constantinus donasse imperium ecclesie: sed potius reliquisse: seu restituisse: cum domini sit terra et plenitudo eius. Et consequen
275 ter sponse sue pertinebat. ¶ † Adeo ꝙ plures dixerunt imperium ab ecclesia dependere. de quo plene per docto. in. c. nouit. de iudi. immo videmus summos principes tanq̃ ex deo regnantes bona temporalia ecclesie in acquirendo et acquisita conseruando multum priuilegiasse. l. j. l. fi. et per totum. C. de sac. san. ec. cum tit. sequenti. Et ecclesiã ecclesiasticasq̃ personas successiones et relicta quecunq̃ tã inter viuos q̃ causa mortis testamento qualitercūq̃ et a quibuscūq̃ facto capere posse: vt. d. l. j. q̄ omnia post Bart. ibi: et alios clarissime nobis tradidit Ludo.
276 in aut. similiter. C. ad legē fal. ¶ † Plus dico: ꝙ nedum bona etiaz immobilia ad ministrorum et pauperum sustentationez necesse fuit ecclesiam habere: sed etiã tēporalem iurisditionē ad iniquã cōpescendum temeritatem volentium bona ecclesiastica vsurpare: suisq̃ vsibus appropriare qui si dura fronte sint: idura tu o ecclesia econtra tuam. nihil enim tam durum quod duriori non cedat vt verificetur qd Ezechiel. iiij. di. dedi inquit domin⁹ frōtem tuam duriorem frontibus eoꝝ. Nec decuit prelatos ecclesie spirituali gladio preditos temporalem cui imperāt iurisditionem ab alijs scilicet laicis mendicare: sed eam propria possidere: immo gaudet temporalis iurisditio spirituali iuncta: se naturam spiritualis sapere. ſm Hosti. in summa ti. de appel. §. a quo et ad quē. ꝟ. sed pone ꝙ epūs. arg. l. que religiosis. ff. de rei vendi. et. c. quod in dubijs. de conse
277 cra. ec. ¶ † Quam iurisditionem ꝛ bona ecclesie francorum rex pugil ecclesie potenti brachio tueri semper consueuit ꝛ defendere: tanq̃ verus ecclesie filius pre oculis semper habens quod habetur in c. conuenior. xxiij. q. viij. prope finem. ibi: quid enim honorificentius cōtingere potest: q̃ ꝙ princeps filius dicatur ecclesie: et tanq̃ filius matrem defendat. quod in francia semper consuetū fuit. vt infra dicetur. In signū cuius et pro firmiori cautela ad iura tuendum ecclesiastica magistrorum in parlamento partem ex clero partemq̃ ex laicis cōstituere. vt infra dicetur. Et id iustum esse credere. Cum tot sancti patres viri vtiq̃ summe perfectio-

273 Perniciosuz factū horribilisq̃ punitio diuina contra monachos turoneñ. que ex abundãtia tēporaliū contigerunt.

274 Sãcti spiritus ordinatione actuz est ꝙ eccl'a ēt i temporalibus abundaret.

a ¶ Plene reformauit de isto horribili facto Gaguyn⁹ lib. v. c. j. in nouiter impressis ꝛ additionatis chronic' sic dicit. Ceterum diui martini cenobite qui multis opibus apd turonos elati viuebāt: relecto monachali indumēto sese i ritū cleri secularis deformarunt: cui⁹ temeritat' mox penas luerūt missa i eos celit⁹ pestilētia q̄ ꝑ noctē extīcti fūt oēs p̄ter vnū scz vedastum: qui in numerum sanctorum relat⁹ est: et nomini eius sacellum dicatuz quo fere tempore apud lemouicas canonici diui martialis relicto seculari habitu se ad monasticam vitam conuerterunt. hec ille. Pariter anno domini millesimo quingentesimo decimo in festo natiuitatis domini canonici regulares ecclesie metropolitane beati Stephani tholose ordinis aurelij augustini preter dominum Petrum de rosergio dicte ecclesie prepositum et vaurensem episcopum et duos alios canonicos i professione constantes relicto monachali habitu sicut turonenses fecerūt: de q̄ magnus pendet in curia parlamenti ꝓcessus inter dictum prepositū et prebendarios dicte ecclesie ratione taz subite attētate mutationis sine scitu et consensu prepositi ac expilati thesauri ad romanos missi pro sup. hoc obtinenda dispensatione: et archiepiscopum tholosanuz iūcto secū ꝓcuratore regio ex vna ꝛ dictos canonicos ꝑtibus ex altera dominus omnia dirigat honorem ecclesie et diuini cultus augmentum.

276 Etiam decuit ecclesiaz tp̄alē habere iurisditionē.
277 Reges francie semper consueuerunt iurisditionez et bona ecclesie defendere,

a ¶Morte consumptos. vsurpans bona ecclesie cōmittit furtum: sacrilegium: crimen peculatus: ⁊ parricidium.c. qui abstulerit.xij.q.ij. vide Pan. in.c.vt preterite. in fi. de elec.

278 Horribilia exēpla de turbantib⁹ ecclesiā in tēporalibus.

nis et literature ac miraculis gloriosi qui nimia temporalia arbitrabantur vt stercora non presumantur sit delyrasse vt huiusmodi temporalia contra iustitiā et dei voluntatem detinuerunt: sed potius vsq nunc contradictores eorum vidimus et dietim legimus formidabili morte cōsumptos[a] iuxta illud quod eis imprecat⁹ fuit gloriosus ipse constantinus dum paginā imperialis testamenti proprijs manibus super venerandum corpus beati petri posuit: vt.d.c.constantinus ita q dicere possum illud Ouidij in.ij.de remedio amoris. Quid moror exemplis quorum me turba fatigat ⁊c.

278 ¶†Unde omissis exterorum exemplis infinitis: habemus nostra pre manibus de brenno vetustissimo senonensium gallorum duce maximo et excellētissimo rei bellice ductore monuchri anglorum regis filio: qui tridecimo assueri persarum regis anno et iudaice captiuitatis ducentesimo septimo: postq̄ cum tricentorum milium gallorū exercitu italiam inuasisset: expulsisq veteribus thuscis eorumq vrbibus occupatis: necnon plurium ciuitatum (policrate et iustino testibus) iactis fundamentis ac vrbe romana capta et incredibili furore excepto capitolio direpta: ac pace (vt liuius testat) inter eos firmata: deinde vniuersa macedonia vastata: ptolomeo rege occiso ⁊ capite truncato: tantisq terroribus gallici nominis regibus fere vniuersis lacessitis: et pacem ingenti pecunia mercantibus: homines expoliasset: deorum tēpla spoliare aggressus est. Sed dum apollinis edes apud delphos spoliare cepisset: partim terre motu obruti galli: parti grādine et frigore dissipati: reliqui ab accolis vsq ad internitionem cesi sunt. brennus autem eo in prelio vulneratus: cum dolorem ferre non posset pugione vitam finiuit: quo mortuo gallorum reliquie nōnulla asianorum loca postmodum occuparunt: vbi permanserunt: vnde ab ipsis gallis gallatia et gallogrecia dicte fuerunt. Ad quos illa extat Pauli apostoli familiaris epistola ad Galatas. hec bergonensis. de isto brenno meminit etiam Ualerius.li.j.titu. de neglecta religione. brenn⁹ inquit gallorū dux delphis apollinis templum ingressus dei voluntate in se manus vertit: ac etiam sui numinis vindex apollo qui carthagine a romanis oppressa veste aurea nudatus id egit vt sacrilege manus inter fragmenta eius abscise inuenirētur: milesia ceres mileto ab Alexandro capta: milites qui templum spoliaturi irruperāt flamma obiecta punauit oculis.

279 ¶†Etiam de frederico[b] secūdo habetis in.c.ad apostolice. de re iudi.li.vj.q fuit imperio per innocentiū quartum in generali concilio lugduneñ. priuatus et tandem sine sacramentis a pprio filio suffocatus expirauit: sentitq verissimum esse illud.ij.macha. iiij.q in leges diuinas impie agere impune non cedit.

280 ¶†Eodem modo de siginaldo aruerniorum prefecto: qui licentia dominādi elatus postq̄ multa ab incolis surripuisset: villam vulgratensem quam tetradius ecclesie diui iuliani donauerat occupauit: morq mentecaptus non prius sui compos factus est: q̄ villam reliquisset compensatione exhibita rerum quas temere abstulerat: narrante Guaguyno libro primo.capi.penultimo qui paulo ante premiserat quod dum ciuitas claromōtensis aruernie pmaria a theodorico clodouei protochristiani tunc defuncti filio obsideret: milites qui in obsidione erant accepto q in diui iuliani templo pdicto plerique ciues fortunas suas contulissent: in templum reseratis foribus irruerunt: et cuncta diripientes bona exportarunt: sed protenus vindex sacrilegij deus predatores corripuit insania horrenda voce clamantes. Cur o beate martyr tam dire nos crucias[c] ⁊c. ¶†Similiter li.iij.c.iij.

281 refert de dagoberto francorum rege: q ob violatam diui hylarij pictauieñ.ecclesiam raptus a demonibus portabatur in infernum: vt infra quinto principali articulo dicet. ¶ Pariter codē lib.c. quarto de carolo martello rege sic dicit. Ipse vero per bella censu pecuniaq extenuatus: cum compertum haberet regni proceres egregiam operam reipublice nauauisse: fortunisq suis destitutos esse decimas que cleri erant non dissentientibus episcopis proceribus dum bellum aduersus christiane religionis hostes gererent percipiendas attribuit: persancte iurās si vita diu viueret se omnia et multo maiora sacerdotibus repensurum: cuius sacrilegij penas luere apud inferos martellum eucerius arelatensis pontifex se per quietem vidisse diuulgauit.

282 ¶†Sic eisdem capitulo et libro dicit de gayfiro aquitanie duce sacerdotum prouentus sibi vsurpante: qui a pipino rege christianissimo fugatus et fere deuictus a suis necatus legitur. in cuius supellectili manuum integumenta que nūc chirotece appellantur: que quod vnionibus alijsq preciosioribus gemmis intexta erant ad ornamentum festis gayfiro erant hec recepta Pipinus in templo diui Dionysij appendi iubet: que cruci aurce que supra aram maiorem

b ¶Etiaz de frederico. iste fuit fredericus secūd⁹ quē henric⁹ imperator filius frederici primi ex constantia regis sicilie filia monacha professa celestino tertio papa dispensante suscepit: vt hf infra super verbo: qui cū alio matrimonium contrahēs. in prin. Occasione cuius henricus subiugauit sibi totū regnū apulie fugatis illis qui illud tenebant.

c ¶Nos crucias. exl de apō gallos exijt p uerbiū q̄ia mais chiē ne mordist leglise quil ne enrageast.

283 Miraculum tholose factum.

a ¶Die transfigurationis domini. Legēda habet hoc factum fuisse die beati Sixti martyris. dum fratres qui inclusi loco erant qui dom⁹ beate virginis marie de carmelo tunc dicebatur: vesperos decantarent: et illum versum potēs in terra erit semen eius ⁊c. Psalm. cxj. deuoti⁹ inchoassēt: statim non defuit omnipotens q̄ et sua virtute fastuosos potentes deprimeret: ⁊ oppressos humiles exaltaret ⁊c. tamen nō refert. cum ea dē sit dies. habet eniz legenda de die bti sixti q: tunc nō colebatur trāsfiguratio domini Sz iste doctor de trāsfiguratiōe diem nominauit a nobiliori: cum ea die beati sixti solū celebrari cepit a tempore pape calixti tertij data ea die miraculosa xpianis victoria ptra turcum in vngaria trās danubium flumen. q̄obrem trāsfigurationis domini nostri Jesu christi officium ordinauit anno domini Millesimo.cccclvij. iussitq cum his indulgentijs ea die celebrari quibus solennitas corporis christi celebratur. Et anno sequenti Millesimo quadringētesimo quinquagesimo octauo eadem die beati Sixti spiritum reddidit altissimo relictis camere apostolice quos in turcos conquisierat centum quinquaginta nūmorum aureorum milibus.

283 extat appēsa diu visa sunt. ¶†Preterea cum filius viguerij magistratus tholose ordinarij anno domini millesimo.cclxv. Dū carmelite in vrbe tholosana olim adolescere cepissent: liuore motus vel aīs eis igne cōbustis conuentū perdere decreuisset: et cuncta predari: die transfigurationis domini[a] postq̄ illos potenti manu obsedisset plaga dei facie retrouersa transfiguratus ad virginē dei genitricez conuersus veniā obtinuit: portamq maiorē in recta et meliori tholose carreria: ex qua parte ignem parauerat et percussus fuerat i laudē virginis: magnis lapideis constructionibus erexit. Per quā ex post ea die annis singulis processio solennis (que ad miraculi memoriā fieri solet) et imago virginis pusilla per vrbē portari: exit et ingreditur. his docti exēplis principes ⁊ qui militiam sequūtur temperare debent a rapinis: ne sacris locis iniurij sint. Apprehendit interdum pena sacrilegos: et suas deus iniurias quāto plus tolerauerit: tanto grauius vlciscit vt cesar diuiconi eluetiorum legato.[b] li.j. cōmentariorum de bello gallico respondit. Consuesse deos immortales quo grauius homines ex cōmutatione rerū doleant: quos p scelere eorum vlcisci velint his secundiores interdū res et diuturniore impunitatem cōcedere. et Ualeri⁹.li.j.ti.de neglecta religio. Lento inquit gradu ad vindictam sui diuina procedit ira: tarditatēq supplicij grauitate cōpensat: cui psalmista conuenit Psalmo. vij. ibi deus iudex iustus fortis et patiens nunquid irascitur p singulos dies? quasi dicat non irascitur statim: immo dat et expectat penitentie tempus: tamen si peccator patientia dei abutatur: scilicet nō se corrigēdo: cōminatur grauiorē penā dicēs. nisi conuersi fueritis: gladiū suū vibrauit: arcū suū tetendit et parauit illū. Et in eo parauit vasa mortis: sagittas suas ardentib⁹ effecit ⁊c. altissimus cū est patiēs auditor. Eccl.v.c. Quod etiam concludit Apostolus. ad roma.ij. Existimas inquit o homo qui iudicas eos qui talia agunt: et facis ea: quia tu effugies iudicium dei. an diuitias bonitatis eius patientie et longanimitatis eius contemnis. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiā te adducit. Secundū autē duriciam tuam ⁊ impenitens cor thesaurisas tibi iram in die ire ⁊ reuelationis iusti iudicij dei. hec ibi. Jō multo tēpore non sinere peccatoribus agere: sed statim vltione adhibere magni beneficij est iudiciū. ij. Macha. vj. q: virga et baculus ipsa me consolata sunt. psal. xxij.

284 Principes etiaz pagani ecclesiā iuuarunt ⁊ bene eis successit.

284 ¶†Quod aiaduertens Alexander ille magnus domitor orbis ad locū qui dicitur scopulus cum applicuisset: ⁊ pontificem iudeorum vidisset: solus abijt: ⁊ se ab equo in terrā proiecit: nomenq dei adorauit. Nec de templo qd ditissimum erat aliquid abstulit: quinimmo sacerdotibus

285 multa contulit donaria preciosa. † Sic etiam Pompeius licet paganus (vt bergomensis refert) cū hierosolymā cepisset nihil de tēplo abstulit: q̄uis preter mensam auream ⁊ candelabra pecuniarū duo milia talenta ibi reperisset. quas tamē ob deuotionē contingere noluit: nec pmisit.

286 ¶† Pariter clotarius alter francorum regis ante dicti Clodouei filius per turonū antistitem admonitus incepto destitit: vt idem Gaguynus li.j.c.fi. edixit aucto (inquit) Childeberti fratris Clotarij regno auaricia clotarium inuasit: excogitauit enim tertiam ecclesiasticorum prouentuum partem accipere: cuius concupiscentie assentientibus ipsis vnus tantū turonum antistes iniuriosus resistit dicens. Si que deo dicata sunt auferas: et de pauperū horreis tua pergas explere: regnum a te auferet deus. Qua increpatione territus Clotarius incepto abstinuit. hec ille. A quo excessu etiam pagani abstinuerunt vt de persis refert Ualerius allegato titu. de neglecta religione: Perse inquit mille nauium numero delum compulsi: templo apollinis religiosas potius manus q̄ rapaces adhibuerunt. Et gothorum rex nomen romanorum ei odiosissimum extinguere cum voluisset: vrbē vastans nedū a preda eccl'ie apostolorū abstinuit: verūetiam omnib⁹ quāuis hostibus ad eam cōfugientibus personarum immunitatem ⁊ honorū concessit Augustino referente lib. primo de ciuitate dei cap. primo. ¶ Unde ecclesia super firma petra fundatā ore pphetico

b ¶Diuiconi Eluetiorum legato. Eluetij sunt hi quos nunc Suysseros appellam⁹ in Gallia belgica siti bello feroces omniū gallorum fortissimi ac in arte belladi doctissimi p̄pterea qd a cultu atq humanitate prouincie longissime absunt: minimeq ad eos mercatores sepe cōmeant: atq ea que ad effeminandos animos pertinent important. Proximiq sūt germanis: q̄ trās rhenū fluuiū incolūt Quibuscū cōtinenter bellum gerūt qua de causa Eluetij quoq reliquos gallos virtute precedunt. hec Cesar. libro hic allegato in principio.

Universidad de ... Biblioteca

Psal. cxxviij. de christo eius sponso certa
confidens sepe inquit a iuuentute mea ex
pugnauerūt me: etenim nō potuerūt mi-
hi immo facti sunt sicut fenum tectoꝝ: qđ
priusq̄ euellatur exaruit. Nā ita fieri et ec-
clesia eiusq̄ ministros bona tēpalia posses-
suros permisit xp̄s. Marci. x. c. dū petro
querenti. Ecce nos dimisimus oīa: et se-
quuti sumus te: respondit. Amen dico vo
bis: nemo est q̄ reliquerit aut fratres: aut
sorores: aut patrē: aut matrē: aut filios:
aut agros propter me: et propter euange
lium: qui non accipiet centies tantū. nūc
in tempore hoc domos et fratres et soro-
res et matres et filios ꝛ agros cū persecu
tionibus et in futuro seculo vitā eternam

287 Ecclesia xp̄i diffinitiōe vtrūq̄ gladiū habet.

287 ꝛc. ¶ † Pariter dicenti petro: ecce duo
gladij hic. Respōdit dñs. Sufficit. Ex q̄
infert diuus ille Bernardus ad eugeniū
papā scribens. Qđ vtrūq̄ gladiū christi
ordinatione ecclesia suscepit: alioquin nō
dixisset. Sufficit. Sed respōdisset nimis
est. Quoꝝ vnū (scilicet iurisditionē spiri-
tualē) per seipsum: secularē vero etiā cri-
minalē vbi ei competit per alios. scilicet
laicos absq̄ irregularitatis periculo ec-
clesia regit. c. fi. ne clerici vel mona. li. vj.
Inn. ꝛ ceteri in. c. nouit. de iudi. Nec fuit
ex post vnq̄ auditum reges nec ceteros
principes francie. bona semel ecclesijs de
dicata vsurpasse: donec tpe Ludouici re
gis qui ob inertiam nihil faciens appel-
latus est: quo normāni franciā vastabant
q̄ hugo appellatus abbas et quidā alij
in his ecclesiam vexarūt: de quo Gaguy
nus. li. v. c. iij. sic dicit. Erat aūt illis die-
bus hugo abbas appellatus: qui valida
manu collecta normānos adeo extermi-
nauit: vt ex eoꝝ multitudine vix vnus su
perstaret: qui accepte cedis nuncium ad
suos ferret. Nec est omittendum hūc hu-
gonem atq̄ robertum parisioꝝ comitē:
qui et marchio dicebatur: primos fuisse q̄
post pipinū et carolū magnū relicta mo-
nachis ꝛ sanctimonialibus predia ꝑuen
tusq̄ occupauerint: ea sibi suisq̄ militib⁹
attribuentes: que violentia ad roberti re
gis tempora perdurauit. hec ille. Tamē
impuniti non euaserunt: vt eoꝝ annales

288 Nota procuratorem regiū confusū q̄ auferre voluit iurisditionem tēporalem ecclesie.

288 mestissime testantur. ¶ † Ex quibus ꝛ
alijs pluribus confusus remansit magi-
ster petrus de cimerijs huius regni pro-
curator generalis: qui tempore Philippi
valesiani francorum regis auferre ꝑsum
psit iurisditionem ecclesie temporalem:
eamq̄ in manum regis reducere: de quo
meminit glo. pragmatice in prologo sup
verbo: libertatis. et Pet. Iaco. in arbore
successionis regni francie. vj. colum. licet
eum non nominet. Ad causam cuius fuit
in nemore vincennarum prope parisium
consilium regni tam prelatorum ecclesie:
q̄ procerum congregatū: corā quo ꝛ rege
presidente facta fuit disputatio: quā legi:
que ꝑ parte dicti procuratoris incipit. Red
dite que sunt cesaris cesari ꝛc. Et ꝑ defen
sione ecclesie ꝛ eius tuenda tēpali iurisdi-
tione quā proposuit electus Ebredinen.
incipit: deum timete: ꝛ regem honorifica
te ꝛc. In quibus multis hincinde dedu-
ctis ꝛ demonstratis: christianissimus rex
prudenter considerans nō esse proprium
principis auferre concessa: sed potius au-
gere. in aut. de referenda. §. preterea igit.
Necnō absurdum fore ꝛ temerariū innā-
tam principis liberalitatem non ad au-
gmentum: sed diminutionem cōuertere:
l. fi. C. de princi. agentium in rebus. li. xij.
ecclesiam in suo iure reliquit. Nec imme-
rito: cū per antea eius patruus Philipp⁹
pulchri etiā francoꝝ rex cōsultissime attē
dens ad reges seculi pertinere: vt tpib⁹
suis pacatā velint matrē suā ecclesiam ha
bere. xxiij. q. iiij. c. qm̄ vult de⁹. iurisditio-
nem ꝯfirmasset tēpalem ecclesijs sui regni
pertinentē: vt clare habet ordinationum
suarū. c. j. Anno dñi. M. ccciij. factarum.
Et rursus illud propheticum impleretur.
Sepe expugnauerūt me: etem̄ nō potue-
runt mihi. (Additio.) ¶ Predictas ordi
nationes Philippi pulchri reperietis in
registro ordinationū regiarū camere in-
questarū parlamēti tholose. fol. xxv. ꝟso.

289 Ecclesia non est iure cōi fūdata q̄ ad iurisditōez ꝛ cetera tēporalia.

289 ¶ † Unū tamen menti tenebitis: q̄ ha
bere iurisditionem tēpalem ꝛ illius exerci
tiū non cōpetit ecclie naturaliter: nec de
iure cōi: sed ex quodā iure spāli ꝛ acciden
tali. ſm Dñicum et alios in. c. romana. §.
debet autē. de appel. li. vj. Unde intentio
prelatorū est solum de iure cōi ꝛ naturali
fundata quo ad spūalia. c. conquerēte. de
offi. ordi. Sed nō quo ad temporalia: nisi
quatinus ꝑbarent ecclie donata a prin-
cipe vel alio tēpali dño: aut per prelatos le
gitime ꝑscripta. vt de vtroq̄ casu est tex.
no. in. c. cū venerabilis. de excep. ꝛ. c. cum
venerabilis. de relig. domib⁹. hinc dicūt
doc. ꝛ Panor. in. ij. no. i. c. veniēs. de accu
290 sa. † q̄ princeps secularis suā hꝫ inten-
tionē fundatā de iure cōi sup tēpalib⁹ etiā
ab ecclia possessis: ita q̄ tenet plati ꝑsta
re homagiū rōne hoꝝ tēpaliū: nisi exem-
ptionē ꝑbarēt ex ꝑuilegio ꝑ tex. ibi dū di
cit q̄ eps pragēsis duci boemie ꝯ puille
giū ecclie iuramētū fidelitatis ꝑstiterat.
Ergo d̄ iure cōi ad illud tenebat: vt lati⁹
291 j. dicet. Plus dico † q̄ lꝫ quo ad spūalia
q̄ sūt ordinis sit intētio epoꝝ iure cōi fun
data: vt. d. c. conquerente. Et etiā quo ad
ea: que sunt iurisditionis spiritualis: que
nata est simul cum sacerdotio: tamen nō
fundatur episcoporum intentio quo ad

possessionē etiā spiritualiū q: non presu-
mitur illa q̄uis spiritualia possedisse nec
possidere nisi hoc probēt per tex. quē ibi
ad hoc ponderat Pan. in. c. olim inter te
pro abbatia. de resti. spo. Pariter nō fun
dant de iure cōi intentionē suam quo ad
collationē beneficioꝝ infra diocesim sito
rum et vacantiū. vt eis cōpetat pleno iu
re. Sed solum fundat quo ad solā insti-
tutionē: q: oīa beneficia presumunt ha-
bere ꝑsonos fundatores aut dotātes: cū
naturaliter beneficia nō nascant: sed pro-
ducātur in esse artificialiter per aliquos.
cle. literas. de rescriptis ꝛ. j. de eccle. edi-
fican. per totū presertim per laicos qui vt
plurimū sunt ecclesiaꝝ fundatores: a quo
tanto bono nō debent retrahi vt fieret si
pro episcopoꝝ plena potestate presume-
retur in beneficijs libere conferendis vt
singulariter decidit Io. an. in. c. quod ali
cui gratiose. vlti. colūna. de reg. iur. li. vj.
quē sequitur Pan. in quadā per eū dispu
tata questione incipien̄. Augerio. xj. col.
ver. ad secundū dubiū descendens ꝛc. qđ
est singularis limitatio ad. c. oēs basilice.
292 xvj. q. vij. † vnde quilibet q̄uis laicus
ex vno solo actu presentādi obtinebit cō
tra episcopū: licet aliter non ꝑbet ius pa
tronatus habere ſm Io. an. vbi. s. ꝛ in. c.
j. super glo. fi. de religio. domibus. Et sic
ex vnico actu fundat possessio et ius pre-
sentandi: immo plus decidit et clare Pa
nor. in. d. c. j. de relig. do. sequēdo Io. an.
in dicta regula. q̄ per vnū quēcūq̄ actū
de pluribus patrono pertinentibus pre-
sumit is qui vnicū actū exercuit: esse pa-
tronus et possessor totius iuris patrona-
tus contra episcopum et quēlibet aliū. ex
quo non constat patronatū alteri pertine
re per tex. singularē in. d. c. j. de relig. do.
qđ non fieret si episcopoꝝ intētio quo ad
plenā collationē esset iure cōmuni funda
ta. vt. j. dicā in quinto et vltimo arti. dū
loquar de colonis ascriptitijs et censitis.
Que oīa vobis sufficiāt ꝑ ꝑma decisiōe.

Secūda decisio.

293 Allodia id ē bona frāca et libera possunt in ecclesias aut mōasteria ꝛ personas ecclesiasticas trāsferri quocūq̄ titulo.

293 Secūda decisio † in presenti
puncto est: q̄ quilibet bona
habens allodialia seu libe-
ra: ab oī subiectione ꝛ omni
no franca: potest iure cōmu-
ni de illis libere disponere itervivos: aut
in vltima volūtate: ꝛ illa transferre prout
voluerit: nedū in laicos: sed etiā in cleri-
cos: ꝛ ecclesias seculares: necnō monaste
ria et quecunq̄ loca regularia: et mona-
chos in cōmuni aut particulari si paren-
tes vel extranei donēt eis aliquid: vel re
linquant: eosq̄ heredes instituāt: aut ipsi
talia bona habētes aliquā profiteant re
gulā de approbatis: bonoꝝ et proprieta-
tum capacibus in cōuiliq̄ bona sua ex-
presse vel tacite dedicēt: vt. d. aut. ingres-
si. C. de sa. san. ec. que de talibus tantum
bonis nemini subiectis itelligit. ſꝫ Bal.
in. c. inter dilectos. de fide instru. ꝛ in. l. si
plures. C. de condi. incer. ꝛ aut. nisi roga-
ti. C. ad treb. q: de feudo aut emphyteosi
fieri non posset etiam expressa translatio
in ecclesiā aut eius ministros: vt videbi-
tis. in. iij. ꝛ. iiij. decisionibus. Sed de frā-
chis et liberis bonis pōt vnusquisq̄ dñs
pro sue voluntatis libito disponere.

Sola allodia per professionem transeūt in mōasterium.

294 Clausula constituti et cetere trāslatiue dominij non operātur nisi i bonis allodialibus.

294 ¶ † Et de talibus bonis allodialib⁹
loquunt iura et magistroꝝ documēta vo
lentia per clausulam constituti transferri
in emptorem aut donatarum omnimodā
rei vendite aut donate possessionem sine
alia traditione. l. quod meo. vbi Bart. ff.
de acqui pos. ꝛ Pan. in. c. ex literis. de cō
sue. et pariter retentione vsufructus. l. q̄s
quis. C. de donat. vel alio actu ficto: per
quē nisi a dño quis fuerit inuestitus non
transiret feudū nec emphyteosis. vt dicā
in decisionib⁹ predictis de q̄ plene Frā.
aretinus. cōsi. xiiij. incipien̄. viso et diligē

295 Bona professi i regno frācie non sequūtur professum nisi expresse dedicentur.

295 ter considerato. ¶ † Tamē in presenti
regno expressa requireretur etiā talium
bonoꝝ dedicatio: al's per simplicē ꝑfes-
sionē non censerent bona profitentis q̄-
uis allodialia monasterio acquisita: im-
mo accrescerent proximiorib⁹ cōsangui-
neis: et ceteris deinceps ab intestato de-
bito ordine succedere debentib⁹. Acsi ꝑ
fitens naturaliter decessisset. ſm Io. ma-
suerij. vbi. s. ꝛ ti. de locato. §. itē ꝑ ingres
sum. Quia si ab intestato monasteria ex
personis professoꝝ nō succedunt: obstan
te regni cōsuetudine vt vidistis: etiā non
succedunt per tacitā dedicationē. Cum
etiā succedere ab intestato non sit nisi q̄-
dam tacita et verisimilis volūtas relin-
quendi bona proximioribus suis: postq̄
defunctus testari noluit: vel non potuit.
Quo casu succedens ab intestato habet
bona ex quadā tacita et verisimili volun
tate defuncti: que in hoc regno religiosis
non prodest: nec eoꝝ monasterijs: nisi vo
luntate expressa bona sua dedicauerint:
vel se et sua bona: aut quolibet alio titu-
lo in ecclesias transtulerunt vel monaste-
ria. Et in frācia locū hꝫ ꝛ seruat. l. j. C. de
sa. san. ec. sed nō. d. aut. ingressi. nisi de bo
nis fiat mentio nec locū hꝫ: vt vidistis. l.
fi. C. de epis. ꝛ cle. que loquitur de succes-
sione ab intestato: que locū non habet in
professis. Nam ius diuinū ꝛ iura huma-
na cōia quibus ipsi capaces sunt bonoꝝ
temporaliū seu eoꝝ monasteria. vt alle-
gato. Marci. x. locū nō habent in succes-
sione ab intestato: q: loquuntur de relin-
quēte bona sua ꝑpter eū: ꝛ sic expsse: vel
pōt dici: q̄ est per cōsuetudinem ecclesie

297 Uide quid est allodium.
298 Allodia dicunt bona burgentia et plena dominia.
a ¶ Proprietas sibi pertineat. possibile est quem in allodio nõ habere nisi vtile dominiũ: de quo infra quinto articulo dum loquitur de bonis allodialib⁹ pro derelicto habitis.

tore.l.tutor.§.fi.ff.de pigno.actio.et.l.grege.§.ɀ in superficiarijs.ff.de pigno. Non tamen tenet hypotheca: nec datur actio hypothecaria contra dominum ad quẽ res iure directi dominij reuersa fuit. cum non habeat rem neqꝫ possessionem ab emphyteota: sed a semetipso lege ɀ pacto emphyteotico disponẽtibus. vt di. l. lex vectigali fundo. secus si ius et possessionẽ recuperaret a dño vtili eã ab ipso acquirẽdo titulo emptionis vel alio q̃ iure suo: q: tunc ad oĩa onera tenere tur imposita vt plene dicitur infra quarta decisione i fine.

b ¶ Seu plenum dominiũ. vide de hoc sup verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. loquendo de cõtinuatione possessionis de patre in filiũ. ɀ de plenissimo dominio habetur infra super ꝟbo: cetera bona.

c ¶ Nisi protectiõis de hoc est bona glo. sup verbo: francorꝫ in principio pragmatice.

299 Ad quid tenẽt promittẽs dare cautiones burgenses.

d ¶ ff. de pigno. licet qui hꝫ dominiũ. vtile possit rez pigri obligare vt teneat et valeat hypotheca: ɀ possit creditor agere: contra quemlibet possessorẽ ad quẽ res postea peruenit et actionẽ hypothecariã intẽtare habentẽ causam a debi

gallicane limitatũ: vt locũ non habeat in
296 successione ab intestato. ¶ † Ius enim dominium licet tolli in totum non possit: tamen limitari et distingui potest. ꝓm omnes.in.l.fi.C.si contra ius vel vtili.publi. et in.c.que in ecclesiarum.de consti.maxime quia non est preceptum negatiuum: cui sine peccato renunciari non possit.iu-
297 xta plene nota.in.c.fi.de cõsue. ¶ † Et sunt allodia bona propria alicui⁹ que proprie dicuntur bona sua: quia allodiũ est ita propium alicuius patrimonium: qꝫ a nemine alio tenetur: nec recognoscit: nisi a solo deo: ita qꝫ nulli facit seruitium personale aut pecuniarium: idcirco dicit frãcum. quia sui iuris est nulli subiacens seruituti. Et cui onus imponi non potest sine consensu possessoris.c.j. de allodijs in vsibus feu.ɀ in titu.si de feud.fuerit contro.c.defuncto.ꝓm Bal.et Aluaro.in.d.c.j.subiungens ibi: qꝫ allodium dicit hereditas quam quisqꝫ illam habens vẽdere aut donare potest: vel quouis alio modo in quecũqꝫ transferre et sic dicitur sua propria: quasi omnimoda proprietas sibi
a pertineat:[a] vt de illa disponere possit: nullius licentia requisita: et dicitur plena pro-
b prietas seu plenũ dominiũ:[b] facit qꝺ no. Pan.in.c.conquestus.j.col.de foro cõpe. et in.c.cum inter.iij.col.de re iudi. ɀ in.c. auditis.de prescrip. vbi sunt boni tex. de plena proprietate seu pleno dominio. ɀ in l.libertis libertabusqꝫ.ff.de alimen. ɀ ciba.lega. ɀ Pau.ↄsi.cl.ɀ de proprietate et quasi proprietate habetis bonum tex. in
298 c.fi.de iudi.i pn. ¶ † Allodia eim i p̃senti regno dicuntur burgensatica seu burgensia: in quibus nullũ ius princeps ha-
c bet: nisi protectionis:[c] et supreme iurisdictionis.l.ij.et fi.c.de quadrie.prescrip.quorum plenum dominiũ pertinet possessori: qui proprie dicitur burgensis a bonis suis burgensibus: id est franchis et liberis: que habet: et de quibus viuit ɀ statũ
299 suum conseruat. ¶ † Adeo qꝫ promittens dare cautiones burgenses tenet tales possessores talia bona tenentes dare in fideiussores: aut in bonis hypothecas: in quibus perire cautio non potest. quod secus foret: si daretur in bonis feudalib⁹ aut emphyteotecarijs: que alteri q̃ possessori subsunt: que si caderent in commissum et ad dominum iure directi reuerterentur: cautio seu hypotheca quo ad illa bona resolueretur et extingueretur in to-

tale preiudicium creditoris per text. in.l.
d lex vectigali fundo.ff.de pigno.[d] ¶ So-
300 li ergo illi dicuntur proprie burgenses: quorum bona sunt allodialia nemini subdita. Credo tamen qꝫ staretur communi vsui loquendi et consuetudini patrie: que titulis dignitatum dare solet nomina. ꝓm Inno. ɀ doc.in.c.de multa.de preben. aliter et al's pauci burgenses reperirẽtur in presenti regno: in quo vt nonnulli asserũt non esse possunt aliqua allodia: vt infra dicam. In presenti autem ciuitate caturci quicũqꝫ fuerit consul bursarius habẽs onus burse communis ipsius ville: quam alter ex consulibus toto illo anno ad hoc electus consueuit gubernare: a cetero in electione consulum eligetur ɀ capiet pro burgense: immo summe diuites cuiuscũqꝫ status sint ꝓm communẽ vsum loquen
301 di † qui proprio prefertur significato. l. cum delanionis.§.asinam.ff.de fundo instructo.ɀ.l.labeo.ff.de supelecti.lega.et plene no. Panor.supra in proemio dicuntur seu appellantur burgenses. Sicut a simili dicitur in.d.c.de multa.per doc.qꝫ pro nobilibus tenẽtur hi: qui communi fama nobiles appellantur. de quo plene habetur infra super verbo: eidẽ impuberi succederent.prope fi. Et cum hodie in p̃senti regno feuda et emphyteoses sint ad instar allodiorum et patrimoniorum redacta. ꝓm Jo.fa.in.d.aut.ingressi. C. de sa. san.ec. vt plene dicã infra in quinta decisione possidẽs feuda et emphyteoses fatis dicitur burgensis fideiussor: attenta
302 ↄsuetudie ɀ vsu loq̃ndi patrie. ¶ † Maxime quia large appellatione allodiorum veniũt etiam feuda: et emphyteoses. ꝓm Bal.in aut.itẽ nulla cõitas.C.de epis.et cle. ad qꝺ facit ordinatio regia philippi
e pulchri[e] parisius edita die lune post mediam quadragesimam: annno domini Millesimo tricentesimo secundo incipiens: hec est ordinatio facta per nos ɀc. cũ nouẽ articulis sequentibus: secundum quã vnusquisqꝫ ciuitatis ville aut loci regij originarius est burgensis et permittitur cuiqꝫ suũ volenti mutare domiciliũ: prepositum ville in quam transferri desiderat cum vxore vel sponsa adire: et ab eo burgensiam requirere in presentia duorum aut trium eiusdem ville burgensiũ: offerendo facere que incumbunt ceteris facienda: cautionemqꝫ dare infra annum et diem: domum facere: vel emere:

300 Uide qui dicunt burgenses

e ¶ Philippi pulchri. hanc ordinationem inferuit dominus Aufrerij. in titulo de priuilegijs regijs ac burgensijs.

303 Bona allodia lia dicũtur domestica aut familiaria et propria patrimonia.

304 Legitima successio proprie locum habet in allodijs.

305 Oẽs res esse p̃sumunt allodiales.

306 Burgũdia lugdunũ galha ɀ narbonensis prouincia a tributo romanorum erãt exempta.

a ¶ Narbonensi prouincia. Uide.j.in fine huius secũde decisionis.

307 Aliud est iurisditio.et aliud est rerũ proprietas. iõ vnũ nõ venit in concessione alterius.

et al's prout in dicta ordinatione latius continetur. cui prepositus seruientem deputabit: cum quo priori dño a cui⁹ iurisditiõe se vult amouere notificabit: qꝫ burgensis alibi factus est: diem locũ et p̃sentes et nominando: de quibus fieri dꝫ instrumentum et registrari anteqꝫ pro nouo burgense in illa villa habeatur. hec ibi. ¶ Et fuit dicta ordinatio ex post confirmata per Joannẽ: carolũ quintũ: sextum: et septimum francorꝫ reges dicti philippi
303 successores. ¶ † Alibi bona hec allodialia vocantur domestica: et al's dicunt familiaria.l.quicũqꝫ.la.ij.C. de oĩ agro deserto.li.xj.et.in.l.quedã.C.de decurio.li. x. Al's dicuntur bona propria et patrimonialia: de quib⁹ potest quilibet libere facere qꝺ vult inter viuos vel vltima volũtate.in aut.de nup.§.soluto. ꝓm Lucã de penna.in.d.l.quicunqꝫ. Tamen ꝓm vsus feudorꝫ vocant allodia.vt.d.c.j. de allodijs. Et eodẽ nomine vocabant in.l. salica huius regni primaria. vt dixi in verbo: duas habens filias. loquẽdo de.d.l.salica: circa successionem filiarum in regno.
304 ¶ † Et in talibus bonis allodialibus proprie locũ habet legitima successio ab intestato: vt in illis proximiores de recta linea existentes in infinitum et collaterales vsqꝫ ad decimum gradũ succedant: ɀ demũ vir et vxor: ac postremo fiscus ꝓm Lucã de pẽna in.d.l.quicũqꝫ.q: cũ bona illa essent defuncto propria et a nullo dependentia: habere potuit in illis successo-
305 rem. ¶ † Et q: naturaliter res oẽs ab ipso deo create fuerunt franche et libere: vna queqꝫ res in dubio libera presumit ɀ franca: ɀ sic allodialis: nisi feudalis probetur: aut emphyteotecaria: vel aliter seruitio aut cẽsui vel tributo subiecta: vt.d.
306 §.defuncto. ¶ † Presertim in burgundia: lugduno: et gallia et narbonensi pro
a uincia:[a] que iuris italici sunt: ab omni tributo exempta.l.fi.§.j.iuncta glo.in.l.j. in prin.ff.de censibus. Et consequẽter tholosa nostra in eadẽ prouincia existẽte ab omni tributo exẽpta vt.d.l. fi. de qua cesar. cõtra aquitanos bellũ gerens meminit in suis cõmentarijs li.iij.de bello gallico itaqꝫ inquit re frumẽtaria prouisa auxilijs equitatuqꝫ cõparato: multis p̃terea viris fortibus tholosa et narbona que sunt ciuitates gallie prouincie finitime ex his regionibus nominatim euocatis in sonciatũ fines exercitũ introduxit ɀc. Sõciates erant quidã populus prope tholosam existens. Nec minus dicunt res allodiales: qꝫ in districtu territorio seu iurisditione imperatoris aut regis sunt site:
307 cum aliud sit rei dñium libere proprietas: et aliud iurisditio: sufficit eim ad essentiam allodij ɀ eius substantiã qꝫ a nemine quo ad plenam proprietatem sit recognitum: ɀ nulli faciat seruitiũ: licet iurisditio sit alterius. Ideo in concessione allodiorum quãtũcũqꝫ larga ɀ generali nunqꝫ censetur compreh̃edi iurisditio principis immo semper intelligitur excepta: nec venit in tali cõcessione etiam si expresse concessa foret: cum alienari nõ possit: nec etiã in tali concessione veniret iurisditio cuiuscunqꝫ alterius domini iuridici: vbi iurisditio dño allodium concedenti nõ perti-
308 neret. † Cum allodiũ ɀ iurisditio sint diuersa ɀ separata: ɀ separatorũ non est bona illatio. Nec in concessione vnius venit ius alterius.l.fi.ff.de calum.ɀ.c.inter corporalia.de transla.de quo in proprijs terminis est casus in dicto ca.j.de allodijs. Si autem allodium ɀ iurisditio pertinerent vni ɀ eidem dño: esset aliud: vt plene per docto.in.l.j.§.cum vrbem.ff.de offic. prefec.vrbis. Nec etiam tunc censeret in tali concessione suprema iurisditio impe-
309 ratoris: aut regis venire. ¶ † Ex quib⁹ per oẽs concluditur: qꝫ imperator aut rex francie in suo regno ɀ qualibet pte eiusdẽ suam habet de iure cõi fundatam intentionem solum quo ad supremam iurisditionẽ: seu vltimum ressortum. q: nemo est qui ei non subsit. Et quo ad hoc est ipse imperator dominus totius orbis.l.deprecatio.ff.ad legem rhodiã de iactu. que sic
310 intelligitur. † Excepto regno francorũ qꝺ tanqꝫ verũ allodiũ ei non subest: sed soli regi.c.per venerabilem.qui filij sint legiti. Sed imperator ɀ rex francie suam non habent iure cõmuni fundatam intẽtionem: ɀ minus habent eam fundatam inferiores domini: quo ad rerum proprietatem ɀ dominium: que singulis pertinere possunt plene libere ɀ allodialiter: nisi probaretur subiecte ɀ seruiciales. Que probatio incumbit hoc dicenti.l.ij.ff.de probatio. ꝓm Panor.per illum tex.in.c.si diligenti.in prin.de prescrip. Jo.fab.in.l.j.C. de summa trinita.ɀ Bal.in rubr.ff.de rerum diuisio.iiij.col. Hosti.ɀ Jo.and.in.c. fi.de iudi.ɀ pleni⁹ in.c.nimis.de iureiur. vbi ↄcludũt: qꝫ lꝫ oĩs psona ɀ res eccl'iastica infra diocesim ↄstituta sit ep̃o ɀ ei⁹ dispositioni subiecta.xvj.q.vij.oẽs basili-
311 ce.ɀ.x.qꝺ.j.regẽda. † ita qꝫ in eccl'iasticis nõ reperiunt allodia: q: ius canonicũ nõ patit aliquã psonã eẽ acephalã.xxiij.di. nulla. Et ex quo ei subsunt psone: forti⁹ ɀ res.xij.q.j.precipim⁹. attñ in tpalib⁹ oĩs res lꝫ infra regnũ sita p̃sumit allodialis: nisi asserẽs ↄ̃triũ probaret. imo si eẽt castrũ cũ territorio diceret puicia habẽs de p se iurisdi. ꝓm eos.ɀ cõsuluit Paul.ↄsi.clxiij. incipi.in causa quã.ɀ si iurisditio regi vel.

309 Imperator suam hꝫ fundatã intentionẽ quo ad supremã orbis iurisditionẽ: sꝫ nõ quo ad rerũ proprietatẽ.

310 Regnũ frãcorũ est propriũ ipsius regis allodium nulli subditum.

alteri pertineret non minus diceretur al-
lodium.id est francum dominium posses
sori pertinens quo ad liberam dispositio
nem.quia sicut allodium seu libera rerū
proprietas iurisditionem superioris non
includit:sic nec iurisditio includit rerum
proprietatem.quia nō sequitur res est in
tua iurisditione:ergo tenetur a te in feu-
dum: aut emphyteosim vel censum nisi
aliud ꝑ asserentē ꝓbaret̄ ſm spec. ti. de lo
312 ca.§.nūc aliq̄. v̄.lx.lxi.ꝛ.lxij. ¶ †Ideo
qui pretendit se dominum directum ꝛ pe
tit a possessore censum:tenetur rem osten
dere ad causam cuius pretendit censum:
et de illa facere vehutam si petatur:et il-
lam verificare:vt ibi.facit text.in.l.titius
heres sempronij.ff.de act.empt.et ita di-
cit consuetudine seruari Masuerius titu.
de loca.et iure emphy.§.item domin⁹ di
rectus.immo quicūq; possessor in posses-
sione libertatis rerum suarū existens pre
sumitur illarum fuisse et esse plenus ꝛ al-
lodialis proprietarius:nisi aliud per con
trarium allegantem probaretur: vt dicit
gl.no.in.l.et si quis.§.sed interdū.ff.de re
ligio.ꝛ sumpti.funerum.ꝛ in.l.pen. C. de

313 Nō posset rex barones cogere titulū eorum que tenent ostendere.

313 ingenuis manumis. ¶ †Adeo ꝙ singu-
lariter decidit Bar.in.l.j.C.de conduc. ꝛ
procurato.predi.fiscalium.lib.xj. ꝙ si rex
suum citari faceret baronē sub pena pri-
uationis.Ad sibi ostendenduz ius quod
habet in castris:que tenet infra regnū:ta
lis citatio esset ipso iure nulla . Pro quo
facit quod decidit Io.an.i additio. spec.
ti.de feudis.§.j.in additio.incipien.istru

314 Vasallus docere nō tenet̄ d̄ prima concessiōe narrata in secūda.

314 mentum.vbi dicit.†ꝙ ad validitatē se
cunde concessionis non tenetur vasallus
ostendere primam concessionem suis pre
decessoribus factam in hac secunda nar-
ratam.quia etiam si prima facta nō fuis-
set:hec secunda valeret.Postq; in seipsa
concedendo disponit.l. ex hac scriptura.
ff.de dona.et plene Oldra.consilio.cxxi.

a ¶ Ad secundā questionem.vide qd̄ singularit̄ deciditur ifra arti.v.dum q̄rit an simplex declaratio domini rem esse censualem declarātis probet eaz censualem.

a ij.col.ver.Ad secundam questionem ꝛc.ᵃ
Cum nemo ostēdere teneatur titulū pos
sessionis sue rei prophane.l.cogi.C.de pe
ti.here.immo possessor presumitur eē do-
minus:vt plene decidit Panor.in.c.cum
ad sedem.de resti.spol.ꝛ in.c.illud de pre
sump.ꝛ doc.in.l.siue possidetis.C. de pro
ba.quod secus esset in beneficialib⁹:vbi
ageretur de titulo beneficij vt de titulo.
ſm glo.in.c.j.in fi.de reg.iu.li.vj. vbi ple
ne Pe.de anch.si autem baro ille se gere
ret pro exempto a iurisditione et superio
ritate regis: tunc ostendere cogeretur ti-
tulum seu priuilegium exemptionis sue:
cum habeat eo tunc ius commune cōtra
se.c.j.de prescrip.lib.vj. Quia etiam fun
data esset intentio regis eo solo ꝙ rex est:
et baro intra limites regni habitat: et bo
na sua habet.l.comperit. C. de prescript.
xxx.vel.xl.annorū.ſm glo.fi.in.d.c.si dili
genti.ne quis remaneat acephalus.idest

315 Valēt donatiōes ꝑ reges frācie ecclijs facte.

315 sine capite.¶ †Unde nō mirū vt ex p̄di
ctis apparet:si tante donationes ꝛ relicta
magnifica per christianissimos francorū
reges et alios diuersos principes supre-
mos ecclesijs ꝛ monasterijs per eos ha-
ctenus fundatis facta valuerint ꝛ valeāt:
quia quo ad imperatorem ꝛ reges eū non
recognoscentes omnia que habent sunt
eis propria allodia: nulli alteri q̄z deo
subiecta.Et hoc est qd̄ voluit tex.in.l.sa-
cra.§.sciendum.ff.de rerū diuisio.vbi tūc
locus dicit̄ plene acquisitus ecclesie:cum
princeps eum dedicauerit.qd̄ intelligitur
de re sua:quā ecclesie dedicauit.Cui con
cordat tex.in.c.futurā ecclesiam.xij.qō.j.
Hec tenentur ecclesie aut monasteria q̄-
bus talia bona fuerunt acquisita illa ven
dere:nec extra manuz suam ponere.sicut
al's tenerent̄ vt videbit;.Immo possunt
illa prelati tanq̄z verum ꝛ perpetuū eccle
sie patrimonium liberum tenere ꝛ retine-
re per tex.no.Gene.xlvij.ibi:Preter ter-
ram sacerdotuz que a rege tradita fuerat
eis.Et idcirco non sunt compulsi vende-
re possessiones suas ꝛc.Facit tex.in.c.san
citum.§.hinc datur.xxiij.q.viij.Et de ta
libus bonis intelliguntur proprie omnia
iura res ecclesie alienare prohibētia:que
oportet esse ibi perpetua:sicut est ipsa ec-
clesia perpetua.l.iubemus.la grāde. ibi:
vt sicut ipsa religionis ꝛ fidei mater ꝑpe-
tua est:ita eius patrimonium iugiter ser-
uetur illesum.C.de sacrosan.eccle.Et in-
tellige idem in ipsis monasterijs:dum ta
men sint bonorum saltem in cōmuni ca-
pacia:q; secus si incapacia:prout sunt cō
uentus fratrum minorum. vt.j.videbitis

316 In successione regia eccl'ie facta venit iurisditio sz non suprema.

316 in fi.huius sc̄de decisionis.¶ †Et p̄di-
cta bona temporalia a principe superio-
rem non recognoscente donata ecclesie:
cēsentur totaliter in ecclesiam translata:
etiam quo ad omnem iurisditionem.ſm
Bar.in.l.si quādo.C.de bo.vacanti.li.x.
ꝛ not.in.c.pastoralis.de donatio.Specu.
ꝛ Io.and.in addi.tit.de iurisditio.omniū
iudi.§.j.versi.quid ergo.Maxime vbi fa
cta esset cōcessio ecclesie pro remedio aīe
ipsius donantis : quo casu fauore anime
est late interpretāda ꝯcessio.ſm aliquos:
quos refert Io.an.in addi.Spe.ti.de iu-
risditione omniū iudi.iiij.colū.versi.que
autem meri imperij sunt.Et sic in concef
sione a principe superiorem non recogno
scente facta iurisditionē includit : nisi al'r
conuentum fuisset.Qd̄ non cōcedunt iu-
dices et officiarij regij in presenti regno
francie:vt dicit Specul.regnicola noster
vbi.s.Dicentes officiarij pretacti ꝛ cum

effectu tenentes:ꝙ quātūcūq; sit genera
lis larga et indefinita alicuius castri aut
ville facta per regem ecclesie cōcessio:nō
intelligitur rex ea que meri imperij sunt
transtulisse : quin saltem retinuerit supe-
rioritatem ꝛ vltimum ressortum:etiam si
hoc dictum non fuerit in concessione.fa-
cit gl.per illum tex.in.c.pastoralis.de do

317 A iudice tpalitatis epi non ad metropolitanū sz iudicem regiū appellatur.

317 natio.¶ †Unde ab epo cui rex etiā cō-
tulit temporalem iurisditionem et totale
imperiū non appellabitur ad metropoli-
tanū:vel aliū superiorē suū ecclesiasticū:
sed appellabit̄ ad regē:vel eius senescal-
lum:ꝛ postremo ad parlamentū regium:
quātūcūq; tēporalitas illa episcopo con-
cessa sit et allodialis : et ei pertineat iure
proprietatis ꝛ libere iurisditionis. Ita ꝙ
a nemine recognoscatur quicquid dicant
Bal. Panor.ꝛ sup oēs d sancto Georgio
prepositus.sup rubri.de appel.xviij.col.
v̄si.sed quid de clericis iudicātib⁹ de tē-
poralib⁹ ꝛc.ꝑ tex.in.c.si duob⁹.§.deniq;.
de appel.ꝛ in.c.romana.§.debet autē.de

318 Locuz non habet i regno frācie.c. romana.§.dz autem.de appella. li.vj.

318 appel.li.vj.†Que locū nō habet in hoc
regno:nec fuit vnq̄z receptus.tex.in.d.c.si
duob⁹.§.deniq;.de appel.nec etiā text.in
d.c.romana.§.debet autē.de appel.li.vj.
per quē appellatio in talib⁹ ad metropo-
litanū deuolueretur:attamen non seruat̄
in p̄sēti regno.vt dicit idē Spe.ti.de app.
§.nūc tractemus ad quē sit appellandū.
in fi.cū quo trāsit Io.an.in nouella in.d.
§.debet autē.vbi expresse dicit tex.illum
nō fuisse in francia receptū:ꝛ sic regē non
ligat:nec eius subditos per ea que.s̄.dixi
immo vbi ecclesia tpalem habet iurisdi-
tionē:iudicare tenet̄.ſm leges ciuiles : et
non ſm canones:vt tenet glo.sup verbo:
tam canonica.in fi.de prescrip.c.fi.videa-
tis Io.an.in addi.Spe.alleg.v̄si.que au
tem meri imperij sunt.super verbo:fran-
cie.vbi refert Pileum in eius vlti.q.tra-
ctantē de donatione per regē francie fa-
cta eccl'ie sancti Martini castri turonis:
vbi in sequenti addi.notabilr̄ loquit̄ Io.
and.ꝛ gl.fi.in.c.ij.de deli.puerorū.ad hoc
facit qd̄ decidit Henri.in ca.ex parte.de
feu.vbi dicit:ꝙ ab ipso regis vasallo iter
suos vasallos vel alios sibi tpaliter subdi
tos cognoscēte appellatio deuoluit̄ ad re
gem aut ei⁹ officiarios:ꝛ nō ad metropo-
litanū.vnde cōsueuerūt epi ꝛ ceteri p̄lati
tpalitatē habentes tenere vltra officialē
qui de causis sp̄ualibus cognoscit : ꝛ ha-
bere iudicē tpalitatis:qui iurisditionē tē-
poralem regat ꝑ epo.A quo appellat̄ ad
regē:ꝛ nō ad metropolitanū vel alium iu
dicem ecclesiasticum:nisi a tali iudice se-
culari ipsius episcopi aut ecclesie appella
retur qui episcopus ex priuilegio vel anti
qua cōsuetudine haberet iudicem appel
lationum secularem. Quo casu ad ipsum
esset appellādum. Et si tunc de facto ap-
pellaretur ad bayliuū vel senescallum re
giū. Ordinauit Philippus pulcher quō-
dam francorum rex in mense Februarij:
anno dn̄i.M.ccciij.ꝙ tunc sine difficulta
te remittantur appellantes ad iudicē ap-
pellationū tēporalē eccl'ie seu illius prela
ti.(Additio.)Quā ordinationē reperiet̄
in registro ordinationū regiaruz camere
inquestarū parlamenti tholose.fo.xxxvij.
verso.Tamen vltima appellatio ad iudi
cem deuoluitur regiū saltē ad parlamen
tum de iure ꝛ regni consuetudine. Con-
suetudo eñ in talib⁹ multū operatur : vt
ad iudicē temporalem ꝛ non ecclesiasticū
appellet̄.prout seruatur in regno isto.ſm
Archi.in.c.si que.§.his itaq;.xj.q.j.ꝛ Ho
stien.in summa tit.de appel.§.a quo ꝛ ad
quē.alleg.versi.sed pone ꝙ eps.Pictauiū
ꝛ Philippum in.d.§.debet autē . vbi de
hoc videt̄ text.expressus ibi : nisi forte de
cōsuetudine ꝛc.facit text.in.d.c. nouit.de
iudi.ꝛ.l.j.C.de emācipa.libero.Idem di
cit Masuerij consuetudine in regno isto
seruari.ti.de appel.§.item a iudice eccle-
siastico.allegans Bar.in.l.j.§.si quis ap-
319 pellatione.ff.de appel.†Et ita qd̄ forti⁹ 319 Donatio etiam filijs domus frācie ꝑ regem facta supremam nō includit iurisditionem.
est seruari videmus in a paganijs huius
regni:que filijs domus regie dātur : ꝓut
sunt ducatus Aurelianen.Bituricen.aut
Borbonij: i quib⁹ licet plus filijs faueat̄
q̄z deo aut ecclesie in successionibus . ſm
Augu.in dicto.c.quicunq;.xvij.q.iiij.ta-
men ab illis ducibus aut eorum officiali-
bus quātūcūq; fuerit larga concessio eis
facta : appellatur ad regem seu eius offi-
ciarios saltem ad curiam parlamenti : vt
notorie videmus:q; in concessione nunq̄z
venit exemptio a superioritate:a qua rex
etiā si hoc vellet quem eximere nō posset
quo ad res sitas infra limites regni. ſm
Lucā de pēna in.l.quicūq;.la.ij.C.de ol
agro deserto.li.xj.vt.j.latius dicet̄ loquē
do de p̄sēti ducatu aquitanie anglis con-
cesso q; aliter faceret interpretari esset in
vno ꝛ eodem corpore duo capita ponere:
qd̄ mōstruosum diceret̄. Or nunq̄z frācia
a nouit mōstra.ᵃ Unde i talib⁹ sic donatis a ¶ Nūq̄z francia nouit mōstra. vt habet̄.j. sup verbo: que filiū ex eo suscipiens.
terris creare rex potest tabelliōes:tallias
indicere: ꝛ alia queq; regalia in subditis
ꝛ terra illa exercere:sicut in qualibet alia
regni parte sibi retenta : ideo si appellet̄:
ad ipsum(ꝛ non ad papam)appellabitur:
q; cū sit in regno suo imperator : ꝛ impe-
rium sit notorie quo ad temporalia: a su-
perioritate pape exemptum:a rege nō ap
320 pellabitur ad papam:†quia regnū fran
cie non est de regnis que ab ecclesia tenē
tur in feudum: sicut tenetur sicilie regnū.
c.le.pastoralis. de re iudi.vt plene ꝑ Lu-

cam de penna in.l.predia. circa fi.de loca
321 tio.predio.ciuilium.li.xi.¶ †Et pmissa
(scz vt teneat donatio allodiorum per re-
gem ecclesie facta) etiam locum habet de
iure cõi in quibuscũqz ceteris allodijs nõ
regalibus: in districtu inferiorum a rege
sitis z constitutis: qz talium bonorũ pro-
prietas perpetuo manebit eccl'ie pariter
z vtilitas: attento q nõ sunt alicui serui-
a tio subdita[a] cum per taliũ bonorũ aliena
tionem ecclesijs monasterijs aut psonis
ecclesiasticis factam nemini preiudicet.
z de taliũ bonorũ donatione aut transla
tione z alienatione intelligit tex. in dicto
c.futuram eccl'iam. z c. videntes. xij.qõ.j.
vbi Urbanus papa statuit ecclesias reti-
nere posse bona immobilia sibi a catholi
cis oblata: nec eas cogendas vendere: et
maxime qz iurisditioni regis vel alterius
dñi tpalis cui subsunt non preiudicatur:
322 †qz licet ecclesia z clerici quo ad actio-
nes personales ciuiles z criminales tra-
hi non possint nisi coram iudice ecclesia-
stico: cui soli quo ad personas subsunt. c.
si diligenti. et. c. significasti. de foro cõpe.
Tamen quo ad res z eorum possessiões
z sic in causa z actione reali: scz possesso-
ria aut rei vendicationis coram dño tem-
porali loci seu iudicib9 secularib9 in quo-
rum districtu res eorum immobiles z pos
sessiones site sunt conueniri z trahi pote-
b runt[b] z pariter ipsi alios trahere z cõue-
nire. fm Hosti. in summa ti. de foro cõpe.
§. quibus ex causis. versi. sed nunquid iu
323 dex secularis zc. †vbi in realibus iudex
secularis defectum supplet z negligentiã
iudicis eccl'iastici. vnde in realib9 maior
est iudice ecclesiastico. Pro quo facit tex.
in. c. ij. z. c. qõ clericis. z dicto. c. si diligẽti.
de foro cõpeten. vbi clerici solum prohi-
bentur conueniri z trahi coram iudice se
culari quo ad actiones criminales z ciui
les personales. facit tex. in. c. clerici. et ca.
qualiter z quãdo. de iudi. z in aut. statui-
mus. C. de epis. z cleri. z tex. clarus z opti
mus in. c. sicut em impietatis crimẽ. §. ex
his oibus. xj. q. j. vbi sole actiones crimi-
nales z personales clericoꝝ a iudicio se-
culari eximunt. ita q non valeret iudiciũ
in actionib9 personalibus etiã p clericis
latũ de cõsensu ambarũ partiũ etiã si p-
prius eps cõsensisset: immo clericus ɔsen
tiendo puniretur. c. si diligenti. z. c. signifi
casti. de foro cõpeten. Ac iudex secularis
potestate iudicandi priuaretur per tex. in
aut. statuimus. C. de episco. z cler. vbi sin
324 gulariter decidit Bald. in. ij. nota. † q
clericus coram iudice seculari tractus tũc
puniretur: si de causa principali pro qua
tractus erat responderet: qz iudicium nõ

321 Etiam allodia nõ regalia pñt in eccl'iam trãsferri.

a ¶ Alicui suitio subdita. Et sic in eccl'iam trãsire pñt. qõ qualr intelligat hr in fi. huius scõe decisionis. z in quinta decisiõe post principiũ.

322 Ex generali ɔsuetudine frãcie eccl'ia z clerici i actiõib9 realib9 trahũt corã iudice seculari.

b ¶ Trahi poterũt. qz res clericoruz de foro laici. scđm Inno. in. c. nõ minus. de imunit. eccle. Preterea dicit in. c. nouerint. de sen. excõi. q in tẽporalib9 impator solus oib9 tã clericis qz laicis pesse debet: z priuilegia ɔcedere põt.

teneret etiam pro ipso latum: vt dicto. c. si
diligenti. Attamen valeret si ille qui eum
traxit ad penam perditionis cause dam-
natus cum expensis fuisset per secularem
iudicem: corã quo cleric9 tractus fuerat:
prout fieri debet per illam auctenticã sta
tuimus: nec est nouum: q ille qui non est
iudex cause principalis possit punire z in
dãnis z expensis condemnare. cũ de hoc
an sit iudex vel non cognoscere possit. ca.
si. vbi bona glo. in fi. de rescrip. Et conse-
c quenter de pena z expensis[c]: vt ibi. Sed
non de actione personali contra clericum
intentata per iura preallegata. Quib9 iu
ribus concordat ordinatio regia Philip
pi pulchri francorum regis: predicto men
se Februarij facta: Anno dñi. M. ccciij.
vbi sic dicitur: item persone ecclesiastice
non compellantur in foro seculari super
actionibus mere personalibus litigare:
qñqz per nostras literas vel ministrorum
d nostrorum ad hoc fuerint obligate[d]: hec
ibi. (Additio.) Hanc ordinationem repe
rietis in registro ordinationum regiaruz
camere inquestarum parlamenti Tholo
se. folio. xxxvij. verso. cum sequen. Secus
fm aliquos et obseruatur etiaz si clerici
vltra personam bona sua expresse obli-
gassent: quo casu dicunt: q ratione hypo
thece bonorum immobilium cesari sub-
ditorum. c. quo iure. viij. distin. trahi pos-
sent in actione hypothecaria coram iudi
ce seculari: vt. j. videbitis fm Joan. fab.
325 ¶ †Preterea certum est in actione rea-
li: personam possessoris non esse obliga-
tam: nec proprie trahitur persona in iu-
dicio: sed ipsa res de qua queritur. l. sed
et loci corpus. §. si alter fundus. ibi: quia
magis fundo qz personis adiudicari fi-
nes vel partes dicuntur. ff. finium regun-
do. facit. l. qui aliena. §. fina. ibi: sententia
predio datur. ff. de negocijs gestis. videa
tis glos. que hoc sentit in. §. omnium. le. j.
institita de actio. dum loquitur de actio
326 ne propria et impropria. † Immo plus
dicit Guillelmus de cugno doctor noster
Tholosanus in. l. de his. C. de episcopis
et clericis. quem ibi sequitur Bald. et in
aut. sed periculum. C. sine censu vel reli-
quis fund. compa. non possunt. vbi clare
loquitur clericum posse trahi coram iudi
ce seculari ratione arreragiorum: et tri-
buti: aut census non soluti pro suis posses
sionibus domino directo debiti: per illuz
textum: quia tunc magis conueniretur
possessio: quam persona. secundum eos
idem tenet Salicetus in dicta aut. Sed
periculum. cum quibus transit vtrobiqz
Alexan. in additio. Bal. Et ita quotidie
seruatur: z vidi lras concedi in cãcellaria

c ¶ De pena z expensis. Ad quod facit qõ. j. dz dum loquitur de reparatione attẽtatorũ corã iudice seculari.

¶ Ordinatio regia.

d ¶ Ad hoc fuerit obligate. Hãc ordinatiõnem posuit dñs Aufrerij in tit. de priuileg. regijs. in suo tract. ordi. regiarũ.

326 Etiã i actionib9 a realitate pẽdetibus trahuntur clerici corã iudice seculari.

a ¶ Arresto parisius. De quo per dñm Aufrerij in suo tractatu arrestorum. c. ij.

b ¶ Inhiberi nõ posset. nisi talia arreragia fraudulẽter fuissent in stipulationẽ deducta ad fraudãdũ iurisditionem regiã fori mutãdi causa. qz nõ pficeret p. l. ij. §. sed si agant. ff. de iudi. De q̃ stant plura arresta: z inter alia ppter hãc fraudẽ. ab bas scivin cẽtij ɔdemnat9 fuit p arrestuz in lr. lib. parisieñ. Anno dñi millesimo. ccclxxxv. vt refert domin9 stephan9 aufrerij i parlamẽto tholose ɔsiliarius regi9: ac inqstaꝝ presidẽs in secunde regule quarta fallentia in fine. iter casus p eũ recollectos sub quatuor regulis. in quibus iurisdictio seclaris habet potestatem in clericos z eorum bona. Sub prima regula xxj. decidit casus i causa criminali vbi criminaliter agitur. In secũda regula in questione bonoꝝ z pecuniaria. xxxiij. casus cũ sex extẽsionibus. In tertia regula in priuilegio personali. xij. casus. In quarta regla de negocijs clericoruz si laici se intromittere possint. cxlix. casus recollexit. Et anno presenti decessit tholose die. x. septẽbris millesimo quingentesimo vndecimo honorifice sepultus in conuẽtu cordigeroꝝ de obseruantia: presente tota curia z omni magistratu z statu dicte ciuitatz. Predicte quatuor regule ex post p modũ additiõis fuerũt impresse cum repetitione. cle. j. de officio ordi. per eũdem aufrerij facta. Et de dictis arrestis meminit idez Aufrerij in tracta. suo arrestoruz. capi. xxj. et ca. xlix.

dominis tẽporalibus contra clericos pro
censu aut tributo rerũ immobilium quas
tenẽt non soluto. per tex. fm vnũ intelle-
ctum glo. ibi: in. c. si tributũ. xj. q. j. vbi pos
sessio tributaria si tributum nõ soluat po
test a dño tpali vẽdicari vt ibi: z. c. sequẽ-
tibus. Tamen fieri dz executio in dictis
rebus aut fructib9 earũ: z non in alijs bo
nis eoꝝ mobilibus: que sequũtur psonã:
cũ qua eodem gaudẽt priuilegio. qõ veꝝ
intelligo in onerib9 perpetuo rebus an-
nexis vniformẽ habentibus prestationẽ:
vt sunt tributa z census. Si autem onus
esset variabile: vt sunt collecte z tallie que
singulis pro necessitate emergenti impo
nũtur: non possent clerici per seculare z iu
dicem cogi: etiam si pro tali onere prius
fuissent possessiones eorum pro solido et
libra ascripte: sicut fuerunt in presenti pa-
tria z lingua occitana: quia clerici ad tale
onus nõ tenẽtur fm cõem opi. de qua in
c. nõ minus. de imunita. eccle. tamẽ Bar.
tenet ɔtrarium in. l. rescripto. §. fina. ff. de
mu. z ho. quando pro tali onere erant res
ascripte pro solido z libra priusqz ad cleri
cos peruenissent: z sua opi. saltẽ seruatur
in rebus per clericos vltra eorum necessi
tatem acquisitis: puta si habẽt plures do
mos: quib9 sufficeret vna zc. Nam descri
ptio et allibratio possessionũ pro solido z
libra antea facta: eas affecit si facta fuerit
auctoritate principis fm Bal. in. l. placet.
C. de sa. san. ec. Similiter literas concede
re cancellaria inhibitorias: nec pro talib9
questionibus trahant domini aut alij ad
forum ecclesiasticum: querelis eccl'iastico
rum: quia licet actio sit eo tunc personalis
tamẽ non est mere personalis: sed mixta.
eo quia descendit z dependet a realitate:
cum census debeatur ratione rei immo-
bilis regi subdite: vel alteri domino tem
porali in cuius sita est territorio fm domi
nũ Masuerium dictaz prohibitionem ex
consuetudine approbantem titulo de iu-
dicibus et eorum iurisditione. in princi-
pio. quam quilibet dominus iuridicus fa
cere potest. Et pariter in ipsa re censuali
que pro censu est tacite obligata. C. sine
censu vel reliquis. fit executio de qua nõ
327 loquitur dicta regia ordinatio. †Quo-
ties enim directe z simpliciter agitur pro
annua prestatione z eius arreragijs: si ta
lis annua prestatio sit assisa: habet anne-
xum directum dominiũ quod trahit a do
minio rei z obtinet principalem partem.

Et inde dicitur q habens dominium di
rectum censetur esse rei dominus. l. si do-
mus. §. fina. ff. de legatis. j. Et si nõ sit assi
sa: eo quia perpetua: satis censetur immo
bilis omnes enim redditus: sicut predia
ipsa censentur immobiles. fm glo. in. §.
si vero redditus. in aut. vt hi qui obliga.
res. colla. vj. z clare in. l. iubemus. la gran
de. §. j. super verbo: Annonas. C. de sacro
san. eccle. quod verum intelligatis si sint
redditus directi: vt census: z oblie ratiõe
directi dominij. Secus si eẽnt simplices
z nudi redditus fundalitati non annexis
quia tunc licet cõputentur inter bona im
mobilia: non tamen sapiunt nec cõcernũt
naturam rei sup qua debentur. Ideo fuit
a als arresto parisius[a] declaratuz: q petẽs
talem redditum perpetuo in futurum sibi
solui cum arreragijs: licet teneatur vehu
tam rei facere super qua petitur: non ta-
mẽ tenetur tradere demãdam proprieta-
riam. quia non petit rem neqz dominium
rei: super qua redditus petitur. z sic trade
re non tenetur demandam triplicataz: vt
vnam retineat: aliam defensori tradat et
alia penes curiam remaneat fm stiluz cu
rie parlamenti in materia proprietaria et
petitoria: vbi partes fuerunt apũctate in
factis contrarijs. Si autem ageretur pro
arreragijs ex conuentione: vt quia reus
soluere promisit arreragia: tunc quia obli
gatio que mixta erat z rei immobili cohe
rens: immo ex ea procedens z eius ratio-
ne competens fuit nouata: id est reducta
ad personalem: posset iudex ecclesiasti-
cus cognoscere cui per secularem inhibe
b ri nõ posset[b]. vt dicit prefatus doctor. vbi
supra. Et ita fuit arresto parisius dictum
pro episcopo parisieñ. Et quodam de ca-
mera inquestarum. Idem si ageretur pro
decime non solute arreragijs: vel pro iu-
re patronatus contra laicum: quia sunt
quasi spiritualia: licet ad causam soli per-
328 tineant: vt ibi. ¶ † Ad premissa facit
elegans decisio Luce de penna. in. l. iu-
bemus. C. de nauibus non excusan. libro
xj. volentis valere statutum populi aut
principis: et fortius valere cõsuetudinẽ
q animalia clericorum z ecclesiarũ a suis
z etiã priuatoꝝ pascuis arceãtur: z reper-
ta per laicos pascuoꝝ dominos aut offi-
ciales publicos ad hoc deputatos expel-
lant: ne pascua deuastẽt iuitis dñis. Et si
in eis inueniant soluant penam: vel pos-
sint aialia impune offendi: vel p emẽda

328 Laici possũt animalia clericorum expellere a suis pascuis et ea capere et damnum emendari facere.

330 Seculares iudices cognoscēdo de realib⁹ inter clericos ꝯdēnāt eos in fructib⁹ ꝛ expēsis ac ceteris accessorijs: ꝛ idē cognoscēdo de possessorio causarum beneficialium ꝛ spiritualium.

a ¶ Martin⁹ papa. Anno ꝑsiti millᵒ.ccccxiij. die q̄rta febru. sctissimus dn̄s nr̄ Leo papa.x. lr̄as q̄sdā cōmēdaticias in forma breuis sub annulo piscatoris curie parlamēti misit tenore q̄ꝝ ꝯsuetudinem et stilū frācie clare vr̄ approbare. cuius breuis tenor seqr̄: et est talis. Dilectis filijs ꝑsidentib⁹ ꝛ ꝯsiliarijs plamēti curie tholosane Leo papa.x. Dilecti filij salutē ꝛ aplicā benedictionē. Intelleximus litē seu ꝯtrouersiā sup possessorio monasterij sci petri de salino: ꝛ ꝑora tu scti saturnini de portu in ponte seri spūs ordinis cluniacen. que olim certo mō vacantia dilecto filio mgr̄o Ioāni d an sedma lr̄arū aplicaꝝ abbreuiatori ꝑ eū q̄ad viueret tenēda regēda ꝛ gubernāda auctoritate apostolica cōmēdata fuerūt: inter eūdem Ioānez ꝛ certos eius aduersarios corā vobis iudicibus pēdere. Nos aūt eūdem Ioānē ob grata obsequia q̄ tam ipe q̄ꝫ bone memorie Rostagnus archiepūs ebredunen. eiusdē Ioānis patru⁹ dū viueret nobis ipēdit: ꝛ q̄ idē Ioānes adhuc ipēdere nō desistit: gratioso fauore ꝓsequi volētes. Hortamur vos i dn̄o: vt ꝑ nr̄i ꝛ aplice sedis reuerētia eidē Ioāni in ꝑmissis iustitia mediante assistatis: ac auxiliū ꝛ fauores oportunos prebeat̄. Nos in ꝑmissis talr̄ gerentes: vt apd̄ nos ꝛ sedē eādē nō īmerito cōmēdari valeatis. Datum rome apud sctm̄ petruz sub annulo piscatorꝫ die decimaseptima nouembris: millesimo quingentesimo decimotertio: pontificat⁹ nostri anno primo. hec ibi. Et fuit dictuz breue registratum dicta die q̄rta febru. in registris curie āni illi⁹ ꝑ magistrū raymundū michaelis grafariū et secretariuz regiū dicte curie. Ex q̄b⁹ resultat iudices regios: sine scrupulo cōsciētie cognoscere posse de tali possessio post q̄ꝫ sūmi pōtifices qui ptātem sup hoc dispēsandi hn̄t sciēter hoc tolerarunt tāto tempore: quinimo approbarunt vt videtis.

capi. Potest eīm sup rebus consuetudine vel statuto aliquid induci per iudicez aut populum: in cuius iurisditiōe bona consistunt: licet animaliū dn̄i in iurisditiōe cōstituentiū nō sint. de quo per Inno. ꝛ Hosti. in. c. postulasti. de foro cōpe. ꝛ Archid. in. c. j. de priuileg. lib. vj. facit. l. fi. C. de exactio. tributo. lib. x. quia nullo iure cauetur clericos vti posse alienis rebus inuito domino: nec posset hoc statui sine crimie statuētis salua iusticia eq̄tat̄: imo equis passib⁹ in hoc ambulare vident̄ bona clericoꝝ ꝛ laicoꝝ: que pari etiā tp̄e ꝑscribuntur. c. iij. de prescriptio. Preterea hoc statuere est imperij ꝛ iurisditionis: quo ad q̄: bona clericoꝝ ꝛ ecclesiarum subdita sunt ꝑncipi sclari: vt dicto. c. quo iure. viij. dis. Nec reperitur contrariū hu⁹ diuino iure statutū. Ergo censetur per ecclesiā approbatum. per ea que no. Archi. xcvj. di. c. bene quidē. Bona profecto clericorum sunt ecclesie quo ad protectionē ꝛ defensionē: nō autem quo ad alienarū inuasionē ꝛ destructionē: imo pro tuitione rerum suaruz licitum est laicis clerico inferre violentiā absq̄ꝫ metu excōmunicatiōis. c. olim. le. j. de resti. spolia. ꝛ ipm̄ ligare si absente epo viderent eū in alterius offensam paratū. ꝑm Inno. in. c. si vero. de sen. excō. Ex clericatu quippe suscepto nō peccādi licētiā: sed necessitatem bene viuēdi se nouerint
329 clerici assecutos. xl. dist. in prin. † qm̄ ex indulgētijs et libertatib⁹ nō debēt crimina subleuari. l. si apparitor. C. de cohartali. lib. xij. immo maiori sunt pena digni. l. presbyteri. C. de epis. ꝛ cleri. Hec eīm omnia depēdent ex re imobili subdita imperatori. Preterea cōstitutio ꝑncipis secularis ligat etiaz res clericoꝝ sitas in eius territorio. vt refert arresto fuisse decisum
330 Guido pape. q. lxxix. ¶ † Et hinc est q̄ cū officiarij regij cognoscāt ꝛ cognoscere cōsueuerint de possessorio etiā pleno bn̄ficioꝝ ecclesiasticoꝝ ꝛ quorūcūq̄ꝫ spiritualiū illudq̄ꝫ diffinitiue decidāt: i beneficialibus inter clericos. Naz lꝫ de iure cōi: nō possit iudex secularis cognoscere de possessorio causarū beneficialiū ꝛ ecclesiasticarū inter clericos: inter quos necesse est possessionē iustificare ex titulis q̄ sunt mere spūales sine q̄b⁹ bn̄ficia teneri ꝛ possideri nō ꝑsit. c. j. de reg. iu. lib. vj. Nisi solū cōtra laicos: qui de facto turbarūt vl' spoliarunt clericos: quo casu non est necesse disputare de titulo: nec de possessiōe taliū spūalium: q̄ in laicis cadere nō possunt. c. causaꝫ. de ꝑscriptio. sed sufficit clerico turbato vel spoliato ꝓbare: q̄ ante possidebat seu tenebat: ꝛ spoliationem a laico factam qui de facto beneficiū tenet que nuda facti detētio in eo cadere potest. quia nihil iurꝫ habet: vt plene decidit Panor.
331 in. c. literas. de iuramē. calum. † Tamen ex antiqua ꝛ imemoriali ꝯsuetudie remedia possessoria etiā in beneficialibus ꝛ ecclesiasticis causis in isto regno francie cōcedūtur ꝛ tractantur per iudices regios. quam ꝯsuetudinē beatus pater Martin⁹
a papaª ad requestā regis frācie videlicet karoli septimi dn̄i nr̄i regis moderni nūc regnātis aui paterni approbauit etiaz respectu causarū beneficialiū: tam in regno q̄ꝫ delphinatu seu declarauit dicte ꝯsuetudini ꝛ stilo ꝑ quācūq̄ꝫ ꝯstitutionez apostolicam derogatū non fuisse: nec iudices regios de talib⁹ questionib⁹ cognoscentes cēsuris eccl'iasticis ligasse: nec derogare aut ligare velle. Cuius declarationis tenorē ad lōgū posuit Guido pape. q. j. hāc cōsuetudinē approbans: ꝛ. q. cccccliij. in fi. dicēs iudices seculares indubitāter cognoscere de possessorio bn̄ficioꝝ eos ꝯsequēter cōdemnāt ad restitutionē fructuū male perceptoꝝ: ꝛ in expēsis instātie iudicialibus ꝛ extraiudicialib⁹ quas postea taxāt ꝛ lr̄as executoriales ꝯcedunt. Et idem faciūt de actionib⁹ realibus pro re imobili ꝓphana intentatis cognoscendo int̄ clericos ꝛ laicos. Aliq̄ tn̄ iudices honesti⁹ (vt dicūt) ꝑcedēdo ad fructus eos nō ꝯdēnāt. Sꝫ q̄ ad restitutionē eorūdez per captionē tp̄alitatis ꝯstringētur ordināt qd̄ idē est in effectu. Cū ꝯpulsio ꝑsup ponat ꝛ includat ꝯdēnatiōez ꝑcedere. l. sꝫ cum nulla. vbi plene no. ff. de re iudi. ꝛ. l. j.
332 C. de execu. rei iudi. † Quo casu appellatiōe tp̄alitatis viroꝝ eccl'iasticoꝝ nō veniūt bona eoꝝ mobilia: nec capi ꝑnt: licet tp̄alia sint: q̄lia sunt vtensilia dom⁹: q̄ sequūtur ꝑsonā: nec etiā capi ꝑnt fruct⁹ de-

332 Ubi cl'ici sunt ꝯstrigēdi ꝑ captionē tp̄alitatis. Que sunt illa q̄ appellatiōe tēporalitatis veniunt.

¶ Ordinatio regia.

cimales: vel primiciales: aut oblationes suarum eccl'iarum ꝛ beneficioꝝ. Sed capi tantum possunt bona eorū immobilia temporalia: q̄ (vt. s̄. dixi) sunt cesari subdita: ꝛ consequenter fructus ꝛ prouentus illorum: super quo vltra ius cōmune habetis ordinatiōes regias nouiter factas male obseruatas. Presertim dn̄i nostri regis Karoli. viij. nunc regnantis: super reformatione iusticie patrie lingue occitane factam: in mēse Septembris: anno domini M. ccccxc. quā male seruant nonnulli officiarij peiores demone: q̄ quoties ei mandatur capi alicuius ecclesie maxime vacantis tēporalitas: ꝛ fructus temporalitatis ecclesie aut epatus: capiunt immo rapiunt omnia mobilia ꝛ fructus: nedum rerum immobiliū tp̄alium: sed etiā decimas: ꝛ quecūq̄ꝫ spiritualia emolumenta. contra mentē iuris ꝛ principis rescribentis ac intentionem eiusdem in dicta ordinatione liquide declaratam. (Additio.) Hāc ordinationē reperietis in libro ordinationum regiarum camere inquestaruz curie parlamenti Tholose. fol. clxx. Que fuit ex post per alias patentes literas regias extensa per totū ressortum curie parlamenti. (Additio.) Hanc ordinationem reperietis in libro regiarū ordinationum camere inquestarū parlamenti Tholose.
333 fo. clxxix. verso. in fi. ¶ † Plus obseruat̄: q̄ si clerici in possessorio rerum suarū aut beneficioꝝ litigent aut in rei vendicatione prophanorum ꝛ calumniati fuisse: aut in lite tergiuersati: vel diffugia cōmisisse: vel excesius odio litis pendentie: vel aliquid attentasse reperiantur: iudices seculares cause principalis eos in emenda cōdemnant pecuniaria. Pro qua res immobiles eorū saysiunt: ꝛ ad manū regiā ponunt: donec ad plenā satisfactionē dicentes hec omnia depēdere ex realitate regi subdita: ꝛ a possessione: de qua cognoscere assueti sunt ꝛ iudices capaces existūt.
334 ¶ † Et aliquādo in defectu vere tēporalitatis contra dictā ordinationē regiā ꝛ iuris cōmunis statuta fructus capiūt beneficioꝝ: ꝛ ecclesiaꝝ clericis cōmissarū: qd̄ fieri non debet. Etiam ipsis existentibus nō soluendo. l. stipendia. C. de execu. rei iudica. vbi stipēdia militum seculariū capi non debent etiā pro re iudicata. Cū snīa possit alijs rationibus exequi. vt. d. l. stipēdia. Puta in reb⁹ patrimonialib⁹. vt dicit glo. in. l. cōmodis. ff. de re iudi. et Bar. in. l. a diuo pio. §. exequunt̄. illo. c. ti. ꝛ Alex. ibi. §. in vēditione. Uel dicatis si possit alijs rōnibus exequi puta officiū ꝛ auxiliū iudicis ecclesiastici implorando: qui vices suas tenet̄ impēdere: vt snīa iudicis secularis suū per censuras ecclesiasticas sortiatur effectum. Sicut ecōtra tenetur iudex secularis in similib⁹ iudices iuuare ecclesiasticos. c. j. de offic. ordi. ꝛ. c. fi. de re iudica. li. vj. Utraq̄ꝫ eīm potestas per aliā iuuatur. c. cū ad verū. lxxxvj. dis. Et fit honestius ꝛ in foro cōsciētie securius. Facit. c. principes seculi. xxiij. q. v.

333 Iudices seculares clericos puniūt pro calūnia et subterfugijs in causis ibi pendentib⁹ cōmissis.

334 Executio fieri nō debꝫ in fructib⁹ beneficiorum cōtra clericos licꝫ seruet̄ ꝯtrarium.

335 † Tamen ex regni ꝯsuetudine executio snīe vel instrumēti cōtinentis hypothecā fit etiā contra monachū in sua temporalitate. ꝛ ꝑm aliquos in solis fructibus pendentibus: q̄ si essent a solo separati dicerent̄ bona mobilia. Pariter executio fieri posset etiā in separatis a solo ꝛ in redditibus etiam nondum solutis vel receptis. ꝑm Masuerū tit. de executio. §. item executio potest fieri aduersus monachū. Et ita seruatur per tex. in. c. peruenit. de fideiusso. vbi etiā nō facta discussione bonorum patrimonialiū mādat̄ executio fieri in fructib⁹ bn̄ficij: ꝛ ita tenet ibi glo. pe. Io. and. Anto. de butr. Cardi. ꝛ Imol. lꝫ alij cōtra per dictā. l. stipendia. Sꝫ prece-
336 dens opi. † q̄ recta via fruct⁹ bn̄ficij capi possint cōiter practicatur. Et ratio pōt esse: q̄ cū in hoc regno viri eccl'iastici tenere non possint bona tp̄alia immobilia sine amortisatione ꝛ dispēsatione regis: que difficiliter obtinet̄. l. apud iulianum. §. fi. ff. de leg. j. vt. j. latius dicet̄ in quinta decisione. Et eorū mobilia faciliter occultari possunt. Satis notoriū est eos in bonis secularib⁹ nō esse soluēdo. Et sic illorum nō est necessaria discussio. ꝑm glo. in l. decem. ff. de ꝟ bo. obli. vbi Bar. ꝛ in. l. fi. ff. si certū petat̄. qd̄ secus est in militibus secularis militie: qui feuda tenere possūt ꝛ cetera tp̄alia: que prius debent discuti: q̄ꝫ capiant̄ publica coꝝ stipendia. vt. d. l. stipendia. Preterea discussio et ordo ille seriatim agēdi sunt iure ciuili pro quadā solennitate inducta: que est de apicib⁹ iuris. ꝑm glo. singulariter super verbo: actū esset. in. l. si mancipiū. quā ibi sequit̄ Bal. in suis apostillis. ff. de euictio. ꝛ Iason in §. item si quis in fraudē. xix. col. ꝟ si. quar
337 to limitat̄. instit̄. de actio. † Que quidē
a solēnitas ꝛ iuris apicesª iure isto canonico. ꝑm qd̄ est de beneficijs eccl'iasticis iudicandum non cōsiderātur: nec seruant̄. Sed sola facti veritas ꝛ simplex equitas c. dilecti. de iudi. Unde de aliorū bonorū discussione nō disputatur. Sed recta via ad fructus beneficij qui ex se patēt deuenitur. vt dicto. c. peruenit. vbi talis discussio non requiritur per illū text. Et si suppleretur esset diuinare qd̄ est refugiū miseroꝝ. ꝑm gl. in. l. filiū quē habentē. C. fa. hercis. q̄ lex stipēdia in qua se fundant loquitur in diuerso casu: vt dixi. (Additio.) Et ita fuit dictū per arrestum curie parla-

a ¶ Iuris apices. isti iuris apices minus cōsiderant̄ in foro cōsciētie vt plene hr̄ sup verbo: mortuo ita q̄ꝫ testatore. j. loquēdo de snīa pilati ꝯtra christū lata q̄n quarto defecit.

menti Tholose die vltima Januarij. Anno dñi.M.cccc.xcviij. Pro Anthonio delherm loci de rapistagno actore contra magistrū Stephanū sacaley pbr̄m prio= rem de rossenaco ⁊ archipresbyterum de flamihaco doctorem regentem in studio Tholosano ratione summe mille sexcen tum librarū: de quibus pro suo fratre re= spōdeat: ⁊ oīa bona sua hypothecauerat. Pro qua declarati fuerūt affecti ⁊ hypo= thecati fructus predictorū beneficiorum: quos dict⁹ de heremo actor leuaret vsqꝫ ad plenam satisfactionē: reseruata dicto Sacaley cōgrua portione iuxta iuris for mam. Preterea vltro ꝓcedunt seculares q₂ clericos coram eis litigantes in casib⁹ permissis et consuetis ad satisfaciendum aduocatis: procuratoribus: notarijs: pro= cessuum relatorib⁹: ⁊ causarū sollicitato= ribus pro laboribus quos taxant: cogūt: ⁊ astringunt. Qr talia accessoria ⁊ simi= lia naturam sequuntur principalis. Pre= sertim vbi sine illis principale tractari nō posset nec expediri. l. ij. ff. de iurisdi. oīum

338 iudi. facit. l. quoties. C. de iudi. ¶ † Co= gnoscunt etiam iudices seculares contra clericos de actionib⁹ mixtis: sicut de hy= pothecaria actione vt dixi. ⁊ de actionib⁹ familie herciscū. cōi diuidundo. ⁊ finiū re gundoꝝ. pro rebus prophanis cōpetenti bus inter eos: de quibus in. §. ite mixte.

a insti. de actio. a quia non sunt mere perso= nales: sed mixte tam in rem: qꝫ in personā vt ibi. de quibus nō loquitur prohibitiue dicta ordinatio regis Philippi: sꝫ potius

339 permissiue. † Argumēto sumpto a ꝯtrario sensu qđ est fortissimū. l. j. ff. de offi. ei⁹ cui mādata est iurisdi. ¶ Et predictā opi. q ꝓ re pphana immobili possit ecclesia ac cle ricus in actione reali etiam mere petito= ria trahi coram iudice seculari: tenet Jo. fab. in. §. item seruiana. instit. de actio. Et licet contrariū tenuerint Archi. in. c. j. de cleri. cōiuga. li. vj. collecta. iij. col. Panor. ⁊ Feli. in. d. c. qualiter ⁊ quādo. de iudi. et idem Panor. in. c. ecclesia sancte Marie. penul. col. versicu. venio ad secundum. de constitu. Pet. iaco. in arbore succes. regni francie. Jo. de platea. in. l. viros. C. de pa lati. sacrarum largitio. li. xij. ⁊ Bal. in. c. ij.

340 ad fi. de iudi. † Subiungens hoc con= suetudine introduci non posse: scꝫ q cleri cus in reali possit coram iudice laico tra= hi. Tamen idem Bal. in aut. clericus. C. de episco. ⁊ cle. dicit in hoc regno francie primā opinionē seruari: scilicꝫ q cōueniri possit licet male scđm eum. Facit pro hac opinione qđ dicit idem Bal. in. c. cum ve nissent. de eo qui mit. in pos. causa rei ser= uande. v. colū. Idem in effectu tenet Jo. fab. in dicto. §. item seruiana. Dicens pla tos regni francie prohibitos esse cogno=

341 scere de actionibus realibus: † ⁊ sic co= gnoscere non possunt. s̄m cum de actione hypothecaria que mere personalis nō est sed mixta: seu in rem scripta. l. cum notissi mi. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annoꝝ. Per quā non tenditur nisi ad possessionem rei hypothecate creditori tradendam: ad fi= nes eam retinendi: donec ei solutū fuerit debituꝫ: vt dicto. §. item seruiana. ⁊ idem concludit ipsemet Jo. fa. in aut. statuim⁹. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ in. §. fi. insti. de satisda. vbi dicit: q quicquid sit de iure cōmuni: scit ipse: q cardinales ⁊ ep̄i in regno fran cie trahuntur pro realibus: ⁊ ita seruatur in practica s̄m Masuerū tit. de remissio. §. item si presbyter. Ita q clericus coram laico tenetur in talib⁹ respōdere: nec fiet remissio ad ecclesiasticum. Sꝫ causa reti nebitur: vt latius. j. dicam trahuntur eñ etiā prelati in foro seculari vbi etiā defen siones recipiunt. Unde cum sit ipse de re gno leges regni impugnare nō intendit. hec ille. videatis Guido. pape. q. lxxvij. ⁊ q. lxxix. Et ita cōsuetudine seruat: immo anno dñi. M. ccclxxxv. xiij. Septembris fuit arresto parisius dictū: q ep̄s Cabilo nensis non erat recipiendus: q in eius cu ria spirituali cognoscere posset de actiōe reali. Et cōdemnatus ad cessandū dece= tero ab impedimentis per eū sup hoc fa= ctis. tamē fuit releuatus ab emenda: quā aduersus eū petierat procurator regius: ⁊ etiam ꝓcurator ducis Burgūdie: eo q de talibus cognouisset: ⁊ etiā ab expensis erga eundem ducem ⁊ ex causa: ⁊ dū con trariū tenentes dicunt: q bona clericorū sequunt personā: que soli ep̄o subest. Cer te hoc verū est in reb⁹ mobilib⁹: sꝫ immo bilia principi subsunt seculari: vt. d. c. quo iure. viij. dist. ⁊ in. c. si que cause. §. his ita respondetur. xj. q. j. ibi: clerici ex officio sunt episcopo suppositi ex possessionibus autē prediorꝫ sunt imperatori obnoxij ⁊c. facit text. in. c. si de morte. xxiij. q. viij. vbi dicit epos ⁊ ceteros ecclesie prelatos leui tica portione: id est sola spūalium rerū: vt decimarū: ⁊ similiū cōtētos: nihil habere cōe cū seculi principib⁹: q₂ cū tp̄alia penit tus abijciunt: eoꝝ occasione legib⁹ impe ratoꝝ obnoxij nō tenent. Et a ꝯtrario sensu vult: q si temporalia haberent: legibus ⁊ iurisditioni imperatoꝝ essent subiecti. vt ibi dicit tex. in. c. tūc sequēti. facit. c. cām. le. ij. qui filij sint legiti. ibi: nos attenden= tes q ad regem pertinet nō ad ecclesiam de possessionibus iudicare: ne videamur iuri regis detrahere: q ipsaꝝ iudiciū asse rit ad se pertinere ⁊c. Pro hac parte facit

342 text. in. c. verū. in fi. de foro cōpe. † Nec sine causa dicit text. in. c. si ep̄s. xviij. dist.

338 Judi= ces secula= res ꝓcedūt cōtra cleri= cos etiā in actionibus mixtis.

340 An sit indistincte verū q cle rici i actiōe reali possit trahi in fo ro sclari.

a ¶ Insti. de actio. et in. c. ex lite ris. d ꝓba. maxie vbi sunt plures ꝯtendētes quorū vn⁹ est clericus q₂ tūc ꝯtra bit corā iu dice sclari: ꝑ. l. j. ff. de quib⁹ reb⁹ ad eūdē iu di. eat. ra= tione cōne xitatis cau se s̄m glos. ibi: q₂ ꝯiori= tes ⁊ coniun cti sūt. l. nul li. C. de iu= di. ⁊ etiā ra tione recō= uētionis q₂ quilibet est actor ⁊ re⁹ agit ⁊ cōue nit. l. in tri=

bus. ff. d iu di. ideo ei= dem iudici cognoscere ptinet. iij. q. viij. c. cu ius in agē= do. ⁊. l. papi nian⁹. C. d sen. ⁊ pter= ea rōne vi= tāde absur ditatis. nā al's ptinge ret q vnus aliter iudi= caret q₂ a= lius vt. d. l. j. Et vt. ō. fuit tactū i hisp̄nia pl⁹ dat fundo: q₂ psonis. ⁊ ita tenet ēt dñs Aufre rij. in dicta scđa regu= la. xv. fallē tia. in repe. supradctā.

341 Cleri= cus i actio ne hypo= thecaria pt trahi coraꝫ iudice secu lari.

b ¶ Arre= sto parisi⁹. De quo ēt mēinit do. Aufferij in suo arresto rū tractatu c. xv.

342 Ep̄s prius regi obedire dꝫ q₂ suo supe riori.

q ep̄s tenens temporalia per metropoli= tanū vocatus: ⁊ ab alio latere per regem: debet regi obedire. facit tex. in. c. de reb⁹. xij. q. ij. ibi: prius cōsulatis principem ⁊c. facit tex. in. c. pastoralis. §. cū autem. ibi: a rege vel archiep̄o euocari. de offi. deleg. sumpto argumēto ab ordine lr̄e. videatis glo. in. c. reprehensibile. in fi. vbi sentit q ep̄us tenens feudum regale debet prius obedire regi q₂ pape. pro qua facit tex. in c. ibi sequenti. xxiij. q. viij. glo. Inno. Pa= nor. ⁊ ceteri in ca. cum parati. de appella.

343 ¶ † Rex eñ prefertur ⁊ presidet q̄bus= cūqꝫ prelatis feuda tenentibus ab eo: s̄m Panor. in dicto. c. verum. maxime rex no ster frācie: qui oleo sacro vnct⁹ est celitus demisso in ꝑsona Clodouei ꝓtoxp̄iani re gis. vt vidistis in verbo: Duas habēs fi=

344 lias. † Ita q locū hꝫ in eo. c. solite. de maior. ⁊ obe. de quo murmurāt plures ꝯ seculi principes ꝑcedentes episcopos et cardinales ab eis feuda tenentes: eosqꝫ precedere cupiētes. qđ fieri non debet. vt videbitis in. iij. decisione. Sed prius feu da dimittere deberent: ⁊ postea vterētur priuilegio dicti. c. solite. Aliter feuda reti= nendo dominos sequi tenentur: ⁊ eis obe dire. Ex quibus omnibus iustificatur or= dinatio generalis regia non sine ratione per Ludouicꝫ vndecimū domini nostri regis genitorem. Anno domini millesi= mo. cccclxxv. facta. Qđ omnes archiepi= scopi. Episcopi abbates ⁊ ceteri dignita= tes in suo regno tenentes et consequēter feuda regalia: infra quinqꝫ menses ad sua redirent beneficia: continuam ibi residen tiam facturi ad diuinū seruitium cōtinuā dum: ⁊ ipsum regem pro bono regni ⁊ rei publice cōsulendum: sub pena priuatiōis feudorum ⁊ temporalitatis beneficiorꝫ. Additio. Hanc ordinationem seu māda= tum regiū reperietis in libro ordinationū regiarū camere inquestarum parlamenti tholose. folio. clxiiij. Or cum vt ex predi= ctis apparet: iurium ad materiam facien tium intellectus reddatur propter diuer= sas opiniones aliqualiter dubius ⁊ obscu rus: potuit generalis regni cōsuetudo ea iura interpretari: q clerici in realibus te= neantur coram iudice seculari respōdere.

345 † Immo ꝓhibētur laici per officiarios regios in talibus ⁊ etiā personalib⁹ actio nibus prorogare iurisditionem ep̄orum ⁊ ceterorum ecclesiasticorum sub pena si cō trarium faciāt: ⁊ ita cōsuetudine obserua tur s̄m Jo. fa. in. l. si qui ex consensu. C. de epis. audiē. qđ etiā fieri potest de iure s̄m Bar. in. l. j. §. ⁊ post operis. ff. de noui ope

346 ris nūciatio. Et ad hoc facit † q₂ qui= cūqꝫ sub iuramēto fidelitatis est de iuris= ditione alicuius: nō potest prorogare iu= risditionem in alteruꝫ iudicem: dominū: vel populum: nisi domino suo cōsentiēte

a s̄m glo. quam Bal. allegat a ⁊ sequitur di cens etiam no. in. l. decernimus. C. de sa. san. ec. j. col. versi. Sed nūquid populus. Et in regno francie om̄es sunt homines regis debentes ei fidelitatem. Et sic pro= rogare non possunt iurisditionem in aliū.

347 † Unde supradicta cōsuetudo toleran da videtur: cum mixtim processerit ex ꝑ= miscuo tam clericorum q₂ laicorum vsu: papa sciente ⁊ tolerante. Unde talis con= suetudo excusare videtur a peccato: s̄m glo. in dicto. c. gratia. de rescrip. libro. vj. ⁊ Panor. in. c. cum a nobis. in fine. de deci= mis. ne tanta multitudo damnetur. vt in simili dicit Panor. in. c. i aliquibus. in fi. illo eo. titu. vbi consuetudo non soluendi decimam excusat a peccato non soluen= tes. Sic etiam in casu nostro. Per ea que notanter decidit Panor. in. c. deus qui ec clesiam. ij. colum. de vita ⁊ honestate cle= ricorum. Preterea quoties iura sunt va= ria vel obscura: standum est vt dixi con=

348 suetudinarie interpretationi. † Quia consuetudo leges interpretatur: et docto rum opiniones preelegit. l. si de interpre= tatione. ff. de legibus. sicut in casu nostro in quo varie sunt doctorum opiniones: et iura aliqualiter obscura: vt patet ex pre= dictis. Quo casu minime sunt mutanda que interpretationem certam semper ha=

349 buerunt. l. minime. ff. de legibus. † Et maxime quia multi fuerunt summi ponti fices de isto regno oriūdi: ⁊ inter ceteros benedictus. xij. de ciuitate nostra tholo= se oriūdus ordinē cisterciēsi. in monaste= rio de valbona professus. Clemēs quit⁹ vasco per antea burdegalēsis ep̄us. Cle mēs sextus. Innocēti⁹ sext⁹. Gregorius vndecimus lemouiceñ. pariter Urbanus quintus gaballitanus. ⁊ Joānes. xxij. ꝑ= sentis vrbis caturci oriūdus: ⁊ huius vni uersitat fundator. Qui oēs talē vsuꝫ scie bāt: aut scire (cū essent de regno oriundi) presumebātur ⁊ tolerarunt: ⁊ nō sine cau sa etiam iure isto canonico ⁊ ecclesiastico fundata quia sciebant res temporales im mobiles naturaliter esse regi ⁊ pricipi se= culari subditas: ⁊ non pape: nec ecclesie. vt dicto. c. quo iure. ⁊ alijs iuribus supra

350 allegatis. † Que conditio et natura re rum fuit causa q coram seculari potesta= te tractentur. de quibus tanqꝫ vilibus: ec clesia circa spūalia ⁊ maiora: ⁊ sic digno= ra dietim occupata curare nō dꝫ. sicut de gladio materiali nō se itromittit ꝓpt ei⁹ vilitatem ⁊ naturalem ꝯditionē. Et hoc quod dicit tex. ad propositum. nota in au tent. clericus. C. de epis. ⁊ cleri. in prin. ibi: Qđ si natura cause vel alia ratio faciat

345 Secu laris iudex pōt laicos prohibere corā iudice eccl'iastico litigare: ēt in actiōib⁹ ꝑsonalib⁹.

a ¶ Quaꝫ Bald. alle gat. Idem dꝫ infra dñ concludit hanc fran= cie ꝯsuetu= dinē de cle ricis i foro seclari ꝯue niēdis non extendi ad actiōes ꝑ= sonales.

347 Cōsu etudo ista francie ro= boratur ex tolerantia ecclesie et pape.

349 Sum mi pontifi ces de isto regno fran cie oriundi has nr̄as cōsuetudi= nes sciēter tolerarūt.

Universidad de ... Biblioteca

vt negocium apud eum.s.epm ꝓpter na=
turam rei decidi nō possit per ciuilem ꝓ=
cedat iudicem ꝛc. Et si aliud nō esset sola
cōsuetudo vt dixi sufficeret: maxime per
ecclesiam tādiu tolerata. Et ita seruatur
in francia ſm Bal.ibi: volentem quo ad
ius fori inspiciēdam esse naturam cause.
per illū tex. vbi etiam reprobat exempla
glo.que videtur extorta nec cōuenire illi
litere ſm eū: visa gn̄ali cōsuetudine tole=
351 rata.† Que tolerātia superioris vim ha
bet dispēsationis ꝛ approbatiōis vt vidi
stis. Maxime cū talis tolerantia iustam
habuerit originē: propter bonū ꝛ iustum
regimē frācie regum: ꝛ seruitia ipoꝝ erga
sedē aplicam: vt infra dicam. que fuerunt
cā iusta eos tolerādi: imo licētiādi in his
ꝛ maioribus: etiā vbi iure cōmuni essent
prohibita: vt singulariter a simili decidit
Bal.in.l.decernim⁹.C.de sacrosan.eccle.
versi.Sed nūq̄ populus ꝛc. facit qd no.
Jo.and.in addi.Specu.ti.de prebē.§.re=
stat. vbi dicit regib⁹ in tam antiquato iu
re deferēdum. Pro q̄ facit tex.in.d.c.cām
que.vbi papa detulit regi: ꝛ sciebat papa
talem consuetudinē quam tolerauit. Pre
sertim de rege frācie: qui semꝑ fuit ꝛ est se

352 Credēdū nō ē sāctos frācie reges prauā ꝯsuetudinez tolerasse.

352 dulus ecclesie romane pugil. ¶ † Simi
liter fuerūt xp̄ianissimi francoꝝ reges ec
clesie xp̄i ꝛ libertatum cōtinui zelatores:
presertim pipinus: karolus magn⁹ eiusdē
filius: ꝛ beatus ludouicus: qui talia si re=
proba fuissent in eccl'ie p̄iudicium ꝓ qua
nec bonis nec personis proprijs peperce=
runt: sed illius tutores semper fuisse ꝛ esse
velle gloriabātur. in eternū nō tolerassent
nec pctō se inuoluissent: si iusta ratiōe no
bis forte occulta: nec curiose ampli⁹ per=
quirēda moti nō fuissent. Cū sanctissimi
fuerint atq̄ doctissimi: ꝛ per ecclesiā quaz
possetenus iuuerant: ꝛ auxerant canoni=
sati: vnde cum iustissime ꝛ laudabiliter vi
xerint ꝛ in memoria eterna requieuerint:

353 Qd antiquato tēpore durauit p̄sumit ex deo processisse.

presumendū est eos tali cōsuetudine vtē
tes: suisq̄ relicta posteris: nō caruisse fun
damēto expressi aut taciti priuilegij: saltē
ex vsu galloꝝ ꝛ scientia pape resultantis:
qd q2 ex deo est nemo vnq̄ dissoluere po
tuit: prout gamaliel iudeis de xp̄o ꝛ suis
operibus respōdit. Actuū.v.c. Si inquit
ex hominibus est cōsilium hoc aut opus
dissoluetur si vero ex deo est nō poteritis

354 Uide vn̄ habuerunt reges frācie q̄ bn̄ficia ꝯferāt eccl'iastica: et tāta alia priuilegia.

353 dissoluere. ¶ † Ad cui⁹ ꝛ alioꝝ multorū
priuilegioꝝ iustificationem: al's sufficeret
fama cū vsu imemoriali: lꝫ al's nō ꝯstaret
354 de illis. † Uidem⁹ etiā q̄ rex frācie bn̄fi
cia ꝯfert eccl'iastica ꝛ p̄bēdas in pluribus
sui regni eccl'ijs: vt in sancta capella pari
sieñ. ꝛ bituriceñ. de quo plene Dn̄ic⁹ ꝛ ce
a teri^a in.c.ij.de p̄bē. li.vj. Et plura alia in
eccl'ia dei hꝫ mirabilia p̄uilegia rōne fun

a ¶ Dn̄ic⁹ ꝛ ceteri. Ut

datiōis aut priuilegij a papa cōcessi in ꝑ=
sona karoli magni intuitu seruitioꝝ pro=
prioꝝ ꝛ paternoꝝ ecclesie impēsoꝝ cōtra
tyrannos: semꝑ enim fuerunt frāci reges

hꝛ.j.pleni⁹ duz loquiꝛ de priuilegijs karolo magno cōcessis.

355 pro eccl'ia dei inuictissimi pugiles. † Et
inter ceteros duo. Primus tempore Ste
phani pape fuit Pipinus contra gayfirū
aquitanie ducem sacerdotum prouentus
sibi vsurpantem. de quo supra vidistis.
b Preterea ꝛ contra Astulphū^b longobar=
doꝝ regem: quem cum suo exercitu fudit:
ꝛ dominia per eū occupata in italia eccl'ie
romane (cuius erāt) restituit: illiusq̄ tyrā
nidem deleuit: prout diuina visione euan
gelista preuiderat Apocalyp.xiiij. vltra
mediū ibi: Et vidi: ꝛ ecce nubes candidā.
Per quaz ſm Lyram: ibi intelligiꝛ regnū
francie morib⁹ ꝛ fide pre ceteris candida
tum: de cuius nitore ꝛ excellētia pulchre
disseruit. Jo.de terra rubea in p̄ludio suo
in librū ab eo compilatū qui vinea eccl'ie
nūcupatur. Et suꝑ nubē sedentē.scꝫ pipi=
nū francie regē. Habentē in capite coro=

355 Uictoria pipini ꝯ tyrānos ꝓ eccl'ia: ꝛ ei⁹ diuia retributio.

Prophia d victoria pipini.

b ¶ Contra Astulphū. Forte est ille ꝯtra quē stephan⁹ papa ꝓcessit eo q̄ vxorē occiderat. de q̄ in.c. admonere. xxxiij q.ij.

356 nā aureā. † Nā reges frācie corona au=
rea coronātur: ꝛ pariter regine. de q̄b⁹ co
ronis ꝑ philippū pulchrū francie regē re
nouatis: ꝛ per Ludouicū hutinū ei⁹ filiū
abbati scti dionysij parisiēsis cōmēdatꝛ:
quas ego vidi in thesauro regio in diony
siano cenobio reposito. Gaguyn⁹ li.vij.
ꝛ.c.v.sic dicit. Fecerat philippus pulcher
aureas coronas eris gēmis multi p̄cij or=
natas: eas Ludouicus hutinus in ceno=
biū diui Dionysij trāstulit: vt ad coronā=
dos deinceps reges reginasq̄ reponerē=
tur: quas matthe⁹ abbas ꝛ ei⁹ mōasterij
cenobite receptas seruare chirographis
datis cōpromiserūt. hec ille. Et in manu
sua.i.ptāte sua. Falcem acutā.i.exercituz
summe bellicosum: ꝑ quē Pipin⁹ multas
magnas habuit victorias: marie ꝓ eccl'ia
romana ꝯtra dictū Astulphū regem. Et
alius angelus.s.papa Stephanus.exiuit
de templo.s.romane ecclesie. Clamās vo
ce magna.id est deprecans ex magno af=
fectu. Ad sedentem super nubez. id est pi
pinū regem. Mitte falcē tuam ꝛ mete.scꝫ
dirigendo exercitus tui potētiam contra
Astulphū tyrānizātem. Quia venit hora
vt metaꝛ. id est vt eius tyrānis per tuam
potentiam tollaꝛ. Quoniā aruit messis.i.
ipse Astulphus. ꝛ exercit⁹ obdurati sunt
in sua iniq̄tate. Et misit q̄ sedebat suꝑ nu
bem falcē suā in terraz. Nā pipin⁹ valida
manu intrauit italiā: ꝛ messuit terraz: q2 ꝯ
Astulphū viriliter pugnauit: ꝛ beato Pe
tro reddere ꝯpulit q̄cūq̄ sui iuris erāt. h
357 Lyra ibi † Paucis exceptis. de quo Ga
guyn⁹ allega.li.iij.c.iiij. Retributionē pi
pini etiam complectens sic dicit. Per id
tp̄s stephanus secūdus pontifex roman⁹

356 De coronis q̄b⁹ rex ꝛ regina frācie coronātur: ꝛ q̄s cas fecit.

357 Historia d victoria pipini.

vrbe egressus carisiacū se ad pipinū con
tulit: pipinūq̄ in regem frācoꝝ sacrauit.
Causa ꝓfectionis fuit astulph⁹ lōgobar
doꝝ rex: q̄ grauiore tributo romanos pre
mebat: in dicto cuiq̄ romano capitali cē=
su atq̄ annuo: pōtifici ꝓpterea suppetias
ferre pipin⁹ polliceꝛ: stephan⁹ aūt vt re=
gi gratificareꝛ pipino: bn̄dixit ei et poste
ritati ei⁹: atq̄ q̄ temeritate aliqua aduer
sus frācos bella mouerēt cōione christia
na interdixit. hec ille. Hic astulph⁹ tādē
a fulgure percussus vita extinctus est. ſm

358 Tempus et miraculū consecrationis monasterij figiacensis senescallie caturceñ.

358 chronicas. ¶ † Hoc ꝓfecto tp̄e cum ste
phanus ad pipinū regē in franciā venis=
set: dedicatū fuit a xp̄o figiacēse monaste
riū summe deuotū: presentib⁹ in villa fi=
giaci hui⁹ diocesis caturceñ. Stephano
papa et pipino rege q̄ causa sacrādi eccle
siā venerāt in crastinū cōsecrationis offi=
ciū celebraturi: sed cū de mane ecclesiam
intrare statuissent: eam nube densissima
coopertā viderūt totū monasteriū circuē
te ꝛ cooperiēte: donec expleto ꝯsecratio=
nis munere q̄ nubes euanuit. Un̄ eccle=
siā intrātes vestigia iā cōsecrate basilice
viderūt: ꝛ voce clara id a xp̄o factū fuisse
audierunt. ꝛ reuersi sunt. Ob qd beatissi=
mus pōtifex oibus ea die: scꝫ quinta mē=
sis nouēbris anno dn̄i.cccccccly. vere cō
fessis ꝛ penitētib⁹ cenobiū istud visitāti=
bus plenariā ꝑpetuo indulgētiā cōcessit.
vt lati⁹ in bulla manu ꝓpria pōtificis et
regis predictoꝝ signata ꝯtineꝛ: quā vidi
in quadā cōsultatione suꝑ exēptione di=
cti monasterij facta. De qua tā mirāda q̄
etiā diuina cōsecratione meminit fascicu
lus tempoꝝ de tp̄e illo loquēs in hec ver
ba. Cenobiū in caturcēsi territorio dedi=
caꝛ a dn̄o. p̄sente stephano papa ꝛ Pipi=

359 Uictoria Caroli magni pro ecclesia cōtra desiderium et ei⁹ diuia retributio.

359 no rege. ¶ † Scōs pugil pro eccl'ia ro=
mana tp̄e Adriani primi summi pontifi=
cis fuit diuin⁹ ille carol⁹ magn⁹ dicti Pi
pini fili⁹: qui post reductas aquitanie quā
idē pipinus partes eius subegerat et va=
stauit potestati sue prouincias: adrianuz
primū atq̄ leonē tertiū eius successorē ro
manos archipresules imperio pulsos in
statū pristinū reduxit. Quāobrē imperiū
promeruit qd in eius persona fuit de gre=
cis primo in francos: et deinde in germa
nos translatū: vbi adhuc est. ſm glo.in.c.
ego ludouicus.in fi.lxiij.di. cultumq̄ dei
et ecclesie autoritatem possetenus auxit:
et sui deinceps ordinis successores xp̄ia=
nissimi francoꝝ reges: quem pariter Joā
nes sanctissimus in sua apocalypsi preui
derat ecclesiā sanctā liberaturū allegato

379 Prophetia d victoria caroli pro ecclesia.

360 xiiij.c.ibi. † Et ali⁹ angel⁹. scꝫ carolus
magnus. Exiuit de templo. scꝫ nouiomē
si in quo coronatus fuerat. Habēs et ipse
falcem acutā. id est exercitū fortez: immo
exercitu patris sui Pipini fortiorem. Et
alius angelus. Scilicet papa Adrianus.
Exiuit de altari. Ad qd accesserat ꝓ mis=
se celebratione: vt vellet deus ecclesiam
protegere. Et clamauit voce magna. Jd
est affectu magno deprecās Carolū vt ei
ferret auxiliū. Mitte falcē tuā acutā. Jd
est exercitus tui potentiaz. Et vindemia
botros. Jd est lōgobardos coꝝ auferen=
do potentiā. Quoniam mature sunt vue
eius. Jd est longobardi sunt destructio=
ne digni. Et misit angelus. scilicet Caro
lus magnus. Falcē suā. Jd est exercitus
potentiā. Et vindemiauit vineā terre. sci
licet auferendo potentiā longobardoruz
de terra italie. Et misit in lacū ire dei ma
gnū. Nā desideriū regem deduxit capti=
uuz. Et calcatus est locus extra ciuitatē.
quia regē cū vxore duxit in exiliuz extra
terrā suā. Et exiuit sanguis de corpore oc
cisoꝝ. scilicet ex multa longobardoꝝ occi
sione que terribilis fuit. Usq̄ ad frenos
equoꝝ. quia ex sanguine occisorum freni
militū Caroli fuerunt rubricati: vt in ta=
lib⁹ bellis fieri solet. Per stadia mille sex
centa. Nā fama huius victorie caroli fuit
lōge lateq̄ diffusa per quatuor orbis par
tes. hec Lyra. ibi. Uideatis glo. aliquali=
ter dissonantē in.c. venerabilem. de elec.
361 de quo Gaguynus.li.iiij.c.j. ¶ † Rece
pta inquit vtraq̄ prouincia: scilicet aqui
tanie ꝛ vasconie. Carolus cū in franciam
venisset: adriani p̄mi romani pontificis le
gatos audiuit: his mandatū erat petere
a Carolo auxiliū aduersus desideriū lon
gobardorum regē. Quo oppressore mul=
ta oppida vi multa spontanea deditione
a romana ecclesia defecerant: legatis ca=
rolus respondet se id curaturū subuentu
rumq̄ beato pontifici. Igiꝛ missis ad de
siderium nuncijs petit ab iniurijs desi=
stat: restituatq̄ summo sacerdoti q̄ abstu
lisset: atq̄ vt impetrata recusanti deside
rio carolus paratissim⁹ occurreret: colle=
cto celebriter exercitu: interim dū legati
mādata peragūt oia q̄ ad bellū cōuenie=
bāt cōparat: redeūtib⁹ legatis cognoscit
Carol⁹ desideriū oia hostiliter agere: pa
ratū eē discrimē experiri: nō cūctat⁹ igiꝛ
copias ad alpes ꝓgredi iubet: occupaue
rat desideri⁹ āgustias mōtiū fortissimis
p̄sidijs: sꝫ cognito regis aduētu in plana
mox hostis se recepit: supatis iugis post
q̄ taurinū carol⁹ ꝑuenit: certior fact⁹ de
sideriū vercellas cū grādi exercitu ꝓfe=
ctū eē: ꝯuerso in illū agmine carol⁹ ver=
cellas petit: vbi dimicādi ptāte facta: fu=
sos suos cū videret desideri⁹ papiam fu=
362 ga se proripuit: † locum vbi pugnatum
est propter interfectorum stragē mortua
riam incole appellauerunt: fugientē desi

361 Historia de victoria Caroli magni.

derũ celebriter prosecutus carolus: cum vibẽ prima oppugnatione capere nõ potuisset: eã circũsistit: ne qua pateret desiderio effugiẽ divia. Sz vbi cognouit desiderũ plurima tentaturũ pruusqz se dedderet: carolus relictis quibusdã ad cõtinuã dũ obsidionẽ fortissimis: et belli nõ ignaris procerib⁹: romam visendi adriani causa profectus est. Inde papã cõuersus ciuitatẽ: desideriumqz vna cũ vxore z liberis in potestatẽ accepit. hic est desideri⁹ regũ longobardo⁹ vltimus: a quo recuperatas quas romano pontifici abstulerat vibes: ecclesie carolus restituit. Addidit his spoletũ: atqz beneuentũ. orta deinde apud romanos seditione quidaz magna autoritate proceres in leonẽ tertiũ pontificẽ conuiratione facta vibe eũ expellunt lingua amputata et excecatũ ſm Lyraz. Apocalyp. xvi. super verbo: et secundus.

Qua iniuria per legatos ad carolũ relata vltũ se ire pontificis iniuriã rex respondit. Ratus ad dignitatẽ suã pertinere romanam sedẽ tueri. nulla igitur interiecta mora in italiã contendit: cuius aduẽtu cõposita res est: coniuratis supplicio affectis: atqz ita carolus pontificem restituit.

363 Carolus imperator fit creatur.

363 ¶ †Restitutor ẽtificatur⁹ leo tertiꝰ sacerdotũ habito ꝯcilio carolũ octauo kalẽdas ianuarias cũ frãcoꝝ regnũ triũ. xxx. ãnos admiſtrasset augustũ appellat: gratũ nomẽ romanis: nec min⁹ italis olim⁹ acceptũ. Supra ei. ccc. z. xxx. ãnos cũ iperij nomẽ gotis olim fere occupantib⁹ insuetũ pene esset: ad carolũ delatũ esse nemo nõ letabatur qui et virtute et reb⁹ gestis imperio idoneus olim iudicio erat: mansuetissimus ad oia Carolus: in iure dicendo equitatẽ: in gerenda republica moderantiã obseruabat: religionis in primis reuerentissimus cultor: sacerdotes et clerũ omnem venerabat. Quod testantur synodi quinqz per galliam eius precepto habite magũtie vna. Rhemis altera. Tertia turonis. Cabillone quarta. Quita arelate. in quibus clero leges et debiti ritus ordinati fuere. Cum vero de rebus diuinis z vario cauẽdi genere sacerdotes discepta re audiret: propterea q ambrosianuz illo tempore. atqz gregoriani morẽ pmiscue clerus obseruabat: obtinuit vt gregoziano reliquus orbis ambrosiano mediolanẽſi. ecclesia vteret. ¶ †Plurima tẽpla extruxit: z ditauit. Et que diruta cognouisset ea mãdauit per locorum sacerdotes restitui atqz instaurari. edes et palatia complura magno sumptu iactis fundamentis condidit: que testimonio sunt regijs quibus ornatus erat virtutib⁹: sed illud omnium maximum est: q nihil antiquius duxit: qz christi fidem dilatare: et terminos proferre christianoꝝ: cui⁹ exemplum imitati omnes fere qui secuti sunt francorum reges: magnis atqz excellentibus factis cum religioni et fidei christiane dignitatem conseruarent: atqz ampliarent: inter quos ludouicus pumꝰ philippi regis filius fuit: de quo Gaguynus. li. vi. c. i. sic dicit. Fuit equidez ludouico nõ segnis cura rebelles edomandi: bochardum enim montismorentiani dñm ob lesam dui Dionysij libertatem in arce obsessum ad se venire: et damna ecclesie illata compensare coegit: proetum mõtiacum preterea eius criminis participẽ incẽdio castelli quo se receperat affecit: subiungens post pauca. Elbouem preterea rossiacum qui laudunẽsi et rhemensi clero frequentem vim inferebat: ad penitentiam compulit. Parisiquoqz virtute leonem tuz de magduno aurelianen. ecclesiã turbantem compressit. Sic thomam de marla ludouicus insignem latronem ecclesiã z clerum diris factionibus affligentẽ furca suspendit: vt eo. lib. c. ij. late descripsit.

364 Vide opera caroli magnifica que pro deo z ecclesia fecit.

Et de pluribus alijs p discursum sui operis qꝰ vtuꝫ esset impressum. ¶ †Nihil ergo mirum inuidis atqz detractoribus videri debet: si xpianissimi appellati sunt ad instar imperatoris: qui sic vocatur in epla: inter claras in prin. C. de summa tri. et etiã in. c. ecclesie mee. xcvij. dist. et in. l. uj. ff. de natali. resti. vocatur sanctissimus itaqz constat nullius gentis tanto laboze romanis pontificibus et alijs preterea per orbẽ dei ministris et eccle passim fuisse subuentum. hec Gaguynus. p maiori parte natio certe: est omniũ gallorum ad modum dedita religionib⁹. vt ce

a sar refert[a] li. vj. cõmentariorum de bello gallico. ¶ Fuit autem carolus ipse si ei⁹ res tam domi qz foris gestas inspicis: tante amplitudinis et integritatis vir: vt post ea neminẽ parẽ nedũ superiorem gallia

b habuerit. hec Jacobus bergomen.[b] sub iũgens Gaguynus. vbi. s. Quibus beneficijs vt pontifex gratie aliquid rependeret carolum multis ornauit priuilegijs

366 †quorum illud maximum fuit: donare ecclesias idoneis sacerdotib⁹ posse: id a sacerdotib⁹ inuestitura vulgo appellat: sine q̃ ecclesiã vel vt nũc loqmur bñficiũ nemo possidebat recipiebat cẽſi a rege: q̃ bñficiũ adeptur⁹ eẽt ãnulũ: vl̃ sibi qppiã argumẽtũ. s. regie i eũ gratitudis. Interest esſi regũ nosse q̃ maiores maxie ecclesias admiſtrẽt qz ipſi tutores sũt ꝓ ad-

367 iectũ ꝓuilegio est romanũ qz põtifice sine caroli iussu eligi nõ debere: idqz i synodo assistẽtib⁹ rome. cl. trib⁹ epis atqz abbatib⁹ firmatũ est. hec ille. De quib⁹ videatis text. in capi. adrianus. le. ij. et in. c. 365 Et h tpe reges frãcie xpianissimi appellati sũt. a ¶ Ut cesar refert. ꝺ quo plene habeꝯ sup verbo: si absqz liberis moreretur. ij. i materia pupillar⁊ substi. et. iij. requisito eiusdẽ. b ¶ Bergomẽſis. vide q̃ dicta fuere super verbo: raynuti⁹ ꝺ clera. post ꝓncipium.

366 Priuilegiũ carolo cõcessum de conferendo ecclesias.

367 Papa sine iussu imperatoris eligi nõ poterat.

368 Ludouicus caroli filius priuilegio papaz eligendi renunciauit.

369 Ludouicꝰ nõ renũciauit iuri inuestiendi presules.

370 Vide de iure regalie qꝺ hz in epatibus rex francie.

a ¶ Jus regalie. de causa etiaz propietatis beneficioꝝ olim i regalia vacãtiũ et aliorum quoꝝ collatio pertinet ad regẽ solus rex vel curia sua parlamenti cognoscit Et non iudex ecclias-tic⁹ z vacãtib⁹ talib⁹ ecclijs rex facit fruct⁹ suos: et cõfert beneficia non curata: quod rex habuit ab antiquo et sic de iure satis vꝝ sustentabile: qz potuit ei cõpetere ex priuilegio. c. adrianus. et cap. ego ludouicus. hic allega. z. c. in sinodo. xvj. q. j. ſm ſpheri. et pañ. in. c. preterea. et. c. nobis. de iure patro. et in c. dilectus. le. iij. de p̃bẽ. vbi oliz hẽbat collationẽ prebendarum ecclesie an degaucẽ. z in. c. cum inter. de consue. contulit decanatum vt ptz in decisa. potuit etiã ius istud cõpetere ex cõpositione facta in fundatione bñficij p papã approbata vt pz in prebẽdis ecclie ville noue ꝓpe auenionẽ: quas rex cõfert z

370 stituraꝝ subditis. † Jd aũt ius regalie[a] a appellatũ est qꝺ regib⁹ ita peculiare esse franci contendunt: vt nihil magis ad ius regium pertinere possit. ſm Gaguynũ. li. vij. c. iij. de quo iure regalie plene habeꝯ in. c. generali. de elec. lib. vj. Quo iure in dictis ecclesijs regalie subiectis rex ſm aliquos dat licentiam eligẽdi pontificẽ: primus et denunciata morte prelati: iuxta plene dicta per Panor. in. c. j. z. c. cũ terra de elec. Et pendente vacatione ecclesie facit rex fructus suos: atqz beneficia confert ad collationem episcopi pertinentia: tamen non curata: sed in alijs ecclesijs: hoc ius reges non habent: licet pontifices sint z site in regno. Hodie autem consensu z ex permissione totius ecclesie gallicane. Potest christianissimus rex etiam in alijs ecclesijs vti aliquãdo precib⁹ dignis atqz benemeritis bonum reipublice regni z delphinatus zelantib⁹: per tex. pragmatice. tit. de electio. c. licet dudum. in fi. §. item nec credit ipsa congregatio. vbi ecclesia gallicana bituris Anno dñi. M. cccc. xxxviij. vniuersaliter congregata recipiendo decretum sacri Basilien. concilij de electione dictam permissionẽ regi z principibus concessit. Quod nõ minus facere potuit: qꝫ ecclesia hispaniarum vniuersaliter olim congregata fecerat et regi suo permiserat: que permissio valuit: z p concilium generale Toletanum approbata seu tolerata extitit. quã Gratianus non sine causa in suo decretoꝝ volumine registrauit in. c. cum lõge. ibi: vnde placuit omnibus põtificibus hispanie atqz galli

371 tie z c. lxiij. dist. † vbi rex hispanie ex regni sui pragmatica sanctione et illius pmissione z ꝓcessione ac ꝯctu totius ecclie hispaniarũ decedentib⁹ epis successores noiat. Qui si digni sunt p eligẽtes z ꝑfimatores in predecessoꝝ sedib⁹ ꝑficiunt. Ex q̃ arguit ibi gl. j. q. nihil hodie regi hispanie subtractũ est: qz sicut ꝓus eligebat ita z modo eligendũ noiat post sibi atoto collegio eccliastico ꝓcessuz ꝓuilegiũ. facit tex. no. i. c. nobis. ibi: nisi alr de sua iurisdictione obtineat. de iurepa. Facit ẽt tex. de rege frãcie loquẽs i. c. hinc est ẽt. xvj. q. j. q̃ ꝓuilegiũ posito qꝺ ibi singlare foret: tñ

369 ¶ †Cetera autem priuilegia q̃s eligẽdi summum pontificẽ ludouicus retinuit vt. d. c. ego ludouicus. §. idemqz. Sibi reseruato et suis successoribus de consensu romani põtificis solo iure inuestiẽdi presules per clerum electos: et qꝺ alꝫ cõsecrari non possent: nisi per regem prius essent inuestiti: loco cuius inuestiture successit ius regalie. quod reges frãcie adhuc habent hodie in episcopatibus et presulatibus tunc regi francie quo ad illam inue-

nec possessorio: vt plene tetigit do. Aluar. alleg. ij. rla i. xxv. fallen. Et ius istud ꝺuaꝝ in plurib⁹ ecclijs frãcie z castelle z scotie ſm Henri. in. d. c. nobis. de iurepatro.

hodie per dictā pragmaticā allegato. §.
item nec credit.est factuȝ vniuersale quo
ad omnes pontificales dignitates: adeo
ꝙ ecclia gallicana remanet obligata vnū
eligere de nominatis per regē aut princi=
pem illius terre: quia decretū de electiōe
acceptando potuit illud et cetera concilij
decreta declarare: modificare: et restrin=
gere: vt supra vidistis. Loquendo de mo
nachis ex regni cōsuetudine non succedē
dis. Quod decretū etiā locū habet in va
cantibus in curia. cum beneficia electiua
pontificalia in curia romana renunciata:
aut per morte derelicta: vt ad capitula et
nō ad papā electio pertineat perinde ha
beantur acsi i partibus vacassent. ꝼm gl.
quā ibi sequitur Dfitcus: et ceteri Docto.
in.c.ij.de preben.li.vj. pro qua est tex.i.c.

372 Si eligētes aliuȝ ꝙ de nominatis ꝑ regem elegerint electio si rex petat cassabitur.

cum post petitam.de elec. vbi ecclesie ca
thedralis cuius nisi coram papa fieri nō
potest renūciatio: qui solus matrimoniū
spirituale potest dissoluere electio perti=
nuit capitulo nec papa se intromisit.
372 ¶ †Et si eligentes alterū ex nomina=
tis per regē iuxta formā pragmatice non
elegerunt: habet rex de quo conqueratur.
Quo prosequente cassabitur electio[a] si=
cut patrono prosequente contemptū cas=
saret collatio per epm de alio ꝙ presenta
to facta. Ad qđ facit tex.in.c.lectis. lxiij.
di. per quē arguit ibi Archi. ꝙ reges pa=
troni sunt in epalibus ecclesijs: vt ibi: et
tribus.c.precedētibus. ¶ Presertim rex
francie: qui fere omniū ecclesiarū pontifi
caliū fundator extitit aut dotator. cū vix
vna sit in regno ecclesia nō tenens ab eo
feuda pro patrimonio et mensali substen
tatione. Nā quoties in electione regis cō
sensus habet precedere: si sine eo fiat ele=
ctio: cassari dȝ. vt expresse decidit Henri.
in casu nostro in.d.c.nobis. vlti col.ꝑ tex.
in.d.c.lectis.lxiij.di.ꝛ in.c.abbates.xviij.
q.ij. ꝼm Inn. Host.ꝛ cōpostol.i.c.qđ sicut
de elec.ꝛ Archi.in.c.reatina.lxiij.di.licet
Host.ꝛ Abbas cōtrariū dixerint per illū
tex.in.c.cuȝ terra.de elec. Sed ibi loquit
de cōsensu reprobato: vel qui post electio
nem requiritur qui actū si nō interueniat
non inficit. Cum nō sit de substantia: ꝛ in
casu nr̄o requiritur consensus antecedēs
scilicet nominatio regis: q̄ reprobata nō
est. immo per concilium et ecclesiam gal
licanā approbata. Et sic merito in cōtra
rium facta electio cassabit rege instante:
vt videtis. Et hoc potest inducere neduȝ
priuilegiū: sed etiā cōsuetudo per text. in
d.c.cū lōge.lxiij.dis. ꝼm eū in.d.c. nobis.
prope fi. Idē tenet Pan.in.c.de hoc. sup
gl.in verbo: regē. de simo. vbi dicit regeȝ
frācie i hoc eē priuilegiatū: vt.s.dixi. Als
eñ si electio aliter facta nō cassaret: talis

a ¶ Cassabit electio. qr nō est ipso iure nulla licet fuerit ꝯtra priuilegiū principis attentata.c. cōsideramus. vbi Pan.ꝛ oēs d elec. post gl.ibi: et est text. quē ad hoc ibi ponderat Pañ.in c.abbate.d ver.si. vbi electio fienda de certo genere personaruȝ de alio facta non est nulla: ꝫ cassanda. verūtamen hoc regis priuilegiū est hodie ius cōmune i frācia: et sic oibus notuȝ vt videtis.

permissio per pragmaticā regi data ꝛ cō
tractus ecclie gallicane nullum produce=
ret effectū: immo frustra occuparet mem
branas: cū frustra speretur euētus: cuius
nullus oritur effectus.c.si papa.de priuil.
373 li.vj. †Nam licet de iure reges nullam
habeant eligēdi potestatem: sed tantum
prestandi consensum: sine quo etiam ele=
ctio non inualidaret.c.cū terra.in fi.ibi:
Quo facto non prohibemus quin regis
qui pro tempore fuerit requiratur assen=
sus. Sed propter hoc electionē nolimus
impediri ꝛc. de elec.ꝛ in.c.cum inter vni=
uersas.in fi.ibi: vice regia.ꝛ.c.qđ sicut.§.
primo.eo.ti. Hodie tamen in presenti re=
gno ecclesia vniuersalis gallicana et sin=
gula eius mēbra eligere alterꝫ de noiatis
per regē sunt obligata. Quecūque dispo
sitio que potius dicitur hois: aliquid ope
rari debet vltra dispositionem iuris cōis
quia si hoc potuisset consuetudo ex taci=
to consensu ecclesie resultans: vt plene di
cunt Panor.ꝛ doc.in dictis.c.j.c.cū terra.
ꝛ.c.cum inter vniuersas.de elect. Etiam
hoc facere potuit ecclesia gallicana ex=
presse consentiendo. Sicut iampridem fe
cerat hispaniarū ecclesia. vt.d.c.cum lon
374 ge.lxiij.di. ¶ †Ex quo potest conclu
di: ꝙ vbi preces regis reperirentur beni=
gne atꝫ beneuole pro personis bene me
ritis bonū reipublice ʒelantibus: que ta=
les in dubio esse presumunt: si eis spretis
fieret electio de altera persona: ꝙ de no=
minatis ꝛ deprecatis ꝑ regē: talis electio
contra ecclesie gallicane permissionē re=
gi concessam facta non teneret: immo ve
niret cassanda ꝛ irritanda. Si eñ cōsuetu
do libertatem eligendi restringēs est de
iure valida.c.cū dilectus.de consue.c.ij.
de in integ.resti.ꝛ in.c.abbate.de ꝟb.sig.
vbi valet consuetudo: ꝙ capitulū aut cō=
uentus teneat sibi eligere prelatū de cer
to alio collegio seu cōuentu. Et sic de cer
to genere personarum capacium ꝼm Pa
nor.ꝛ Jo.andr.in.d.c.cum terra.ꝛ.c.licet.
de electio. Quia per talē consuetudinem
nō adimitur nec tollit eligendi libertas:
375 ꝙuis limitetur ꝛ restringat: †sicut limi
tari potest ius naturale ac diuinum: ꝛ di=
stingui. qđ in suo toto est immutabile. ꝼm
gl.in.l.fi.C.si contra ius vel vtili.publi.ꝛ
docto.in.c.que in eccliarum.de cōsti. Sic
etiam valuit permissio predicta regi fran
cie ꝛ principibus regni ꝛ delphinat⁹ con
cessa de eligendo nō certam singularem
personā: ꝫ alteram de nominatis per re=
gem: ꝛ sic de certo genere ꝑsonarū: nec dr
per hoc potestas eligendi capitulo subla
ta: sed solum restricta per ecclesie consen=
sum et contractum pragmaticum mutuo
consensu eorum de vniuersitate: quorum

dūtaxat intererat celebratum. Qui con=
sensus tantum et talem sortitur effectum:
sicut consuetudo: que aliud non est ꝙ ta=
citus vniuersitatis consensus.l.de quib⁹.
ff.de legi.ꝛ.c.fi.de consue.li.vj.et in.c.cō=
suetudo.j.dist. ¶ Ex quibus dicere possi
mus patronis secularibus non compete=
re electioni fiende sed iam facte prebere
consensum: nisi aliter de eorum iurisditio
ne obtineant: vt partes suas interponere
debeant electioni tractande: vt. d. c. no=
bis.de iure patro. Sicut hodie iurisditio
nem habet rex. id est prerogatiuā a prag=

376 Vide ratiōes prerogatiuam regis fundātes ꝙ aliquando nominare possit eligendos.

376 matica sibi cōcessaȝ ꝑ ecclesiā. ¶ †Et
huius prerogatiue regi ꝛ principibus per
pragmaticam concesse potuerūt inter ce
teras quatuor esse rationes: que ex dictis
magistrorum resultant. ¶ Prima qr vide
mus omnes et singulas fere pontificales
ecclesias a regibus et principib⁹ in quo=
rum districtu existunt tenere feuda et bo
na secularia: prout videtis episcopum no
strum caturcensem tenere hāc caturci ci=
uitatem et comitatum caturcē'em ac plu
ra castra et dominationes temporales a
rege. Ex quo dicitur episcopus et comes
caturcēsis. Pariter refert Spec.ti.de feu
dis.§.quoniaȝ super homagijs.ꝟ.xxiiij.
queritur. Episcopum magaloneñ. tenere
villam magalone in feudum a rege: ad
causam quorum feudorum faciūt regi ho
magium: et fidelitatis prestant iuramen=
tum. quod non consueuerunt prestare per
alios: scilicet procuratores etiam specia=
le mandatum habentes: sed per seipsos:
nec rex alteri committere: sed ipse hoc in
propria facit. vt dietim videmus. ¶ Se=
cunda ratio fuit superi⁹ tacta quia rex est
ecclesiarum pontificalium patronus. ꝼm
Archi.in.d.c.lectis. Et sic prerogatiuam
habere meruit de electione tractanda se
intromittendi: vt.d.c.nobis ¶ Tertia ra
tio est pragmatica sanctio: nō ꝙ istud pri
uilegium de nouo regi cōcessit: sed in pri=
stinum quod a sede apostolica et genera=
li concilio habere meruerat Carolus ma
gnus: qđ postea ludouicus eius filius re=
nunciauerat reges francie reduxit. qđ fa=
cilius fieri potuit ꝙ istud de nouo conce=
dere: per ea que plene dixi supra in primo
ꝑludio.ꝟ.vel possim⁹ aliter et singulari⁹
ꝛc. loquēte de statuto matreȝ excludente
ꝑpter agnatos: qđ nihil de nouo induxit
Sed oia ad veterē legē.xij.tabularū re=
duxit ob qđ fauorabile reputat et conse=
quēter extendendū vt ibi dixi. ꝼm Ange.
ꝯsil.xcix.ij.col.in fi.ꝟ. Nec obstat ꝙ pro=
prie ꝛc. Nā id idē factum fuisse cernimus
in.d.c.cum lōge.lxiij.di. vbi rex hispanie
fuit per ecclesiā hispaniarū in effectu re=
ductus ad suū ius eligendi: qđ prius ha=

buerat. ꝼm gl.in pn. Sic ꝛ rex francie per
ecclesiam gallicanā reductus fuit ad ius
pristinū qđ carolus magnus meruerat et
a summo pontifice et generali ecclesie cō
cilio habuerat.c.adrianus.lxiij.di. Et ad
veritatem loquendo quicquid in contra=
riū pretendat: ludouicus caroli filius di=
cto priuilegio de electionibus in singulis
ecclesijs fiendis se intromittēdi nunꝙ re
nunciauit: nisi dumtaxat interessendi ele
ctioni romani pōtificis. vt clare dixit tex.
in.d.c.ego ludouicus.lxiij.di. ¶ Quarta
ratio potuit esse: quia cū per summos pō
tifices modernos oēs dignitates electi=
ue per regulas cancellarie forent ꝓuisio=
ni pape reseruate: contra oēm iuris et ra=
tionis dispositioneȝ: et facultas eligendi
ablata eligentibus per sacrū basiliēse cō
ciliū fuit eis restituta: qua vti volētes te=
nentur ea vti: eamꝙ seruare cū suis cōdi
tionibus: qualitatibus: et modis.l.in tra=
ditionibus.ff.de pac. inter quas cōditio=
nes est: ꝙ reges dictā facere possint eligē
darum personarū nominationē. Nec di=
citur illa conditio simpliciter adiecta per
ecclesiā gallicanā ꝛ pragmaticam sanctio
nem: sed etiā implicite continebat in mē
te et textu concilij: vt infra demonstrabi=
tur. ¶ Preterea licet rationes predicte sa
tis euidenter cōcluderēt: tñ vna sola alia
sufficeret: que finalis fuit ad dictū.c. cum
longe. videlicet sola regia dignitas ꝛ pre
rogatiua: propter quā iuris precepta rela
xant ꝛ transgrediunt.c.principes seculi.ꝛ
c.regū officiū.xxiij.q.v.ꝛ in.c.per venera
bilē.ibi: rationibus igitur his inducti re=
gi fecim⁹ gratiā requisiti ꝛc. qui filij sunt
legi.et in.c.cū parati.de appel.et.c.solite.
de maio.ꝛ obe. ¶ Probitas enim hone=
stas et apex regalis dignitatis. permissio
et consensus ecclesie gallicane in forma
pragmatice recte et rite prestitus vitant ꝛ
fugant omnem fraudis ꝛ inhonestatis ac
peccati suspitionē.c.nisi essent viri proui
di.de ꝑben. vbi prouidentia et honestas
disponentiū cessare facit oēm simoniace
labis suspitionē presertim in casu nr̄o. qr
pragmatica ab ipso cōcilio gñali ꝛ ecclia
vniuersali virtutē ꝛ approbationē susce=
377 pit. ¶ †Et sicut pōt rex dictis vti ꝑci=
bus erga eligētes ꝛ singulas ecclias re=
gni: sic etiā ad sedē apostolicaȝ vbi pape
iure deuoluto vel als ꝑtineret ꝓuisio ec=
clesie vacātis. cū dicta clausula: ꝑces regi
ꝑmittēs in fine dispositionis posita refe=
rat ad oēs: ꝛ sic ad singulares ecclias eli=
gētes ꝛ ad papā. de qb⁹ oīb⁹ ꝯciliū gñā=
le in ꝑcedētib⁹ articulis mētionē fecerat
arg.c.secūdo requiris.de appel.ꝛ.l. talis
scriptura.ff.de leg.j. marie qr dicta clau=
sula nō restringit: sed indeñite ꝛ genera

377 Etiā ad papā et metropolitanū ius ꝓuidendi habentes pōt rex vti precibus sicut ad eligentes.

Universidad de ... Biblioteca

liter ponit: nec per hoc ius cõe infringit: nec leditur: immo poti⁹ cõseruat: etiã sermonis rectitudo voluntas ⁊ intentio ecclesie gallicane: q̃ illa ratio qua regi ⁊ principibus pmittit p̄cib⁹ vti beneuolis erga singulares ecclesias regni illa eadem est erga sedē aplicam. Et vt vidistis melior alia rõ dicte pmissionis non fuit: nisi prerogatiua regis cui iura etiaꝫ cõmunia fauēt: vt dictis.c.cũ terra.⁊.c.cũ interuniuersas.⁊.c.nobis.s̄.allegatis interest profecto regũ nosse q̃ maiores maxime ecclesias administrēt quarũ ipsi tutores sunt. Nã quoties alicui facultas conceditur aut pmissio aliq̃d faciēdi. Puta dispensandi vel precib⁹ vti benignis: nõ expressis personis: talis facultas ⁊ pmissio est large interpretãda quo ad eũ cui cõceditur: quo ad quē dicit beneficiũ principis fm Joã. an. quē ibi sequitur Pañ. in.c.fi.de simo. vbi etiã hoc sentit glo. ¶ Preterea fuit etiaꝫ de mēte cõcilij generalis in decreto: sicut in cõstruēda. ppe fi.§.ad tollendũ autē. de elec. put nũc videbitis. Et nõ dubitatur quin cõciliũ papaꝫ quo ad hoc ligare potuerit ⁊ regi dare prerogatiuam. qđ vt dixi nõ est de nouo cõcedere: sed regē in pristinũ priuilegiũ carolo magno concessum reducere. immo potius reintegrare tãq̃ꝫ sub colore renũciatiõis ludouici pij de facto obnubilatũ ⁊ retractũ. quam renunciationē nũq̃ꝫ fecerat: nisi quo ad electionē summi põtificis: vt.d.c.ego ludouicus. iũcto q̄ cõcessio priuilegij Carolo magno facta nõ fuit ppie donatio: sꝫ seruitiorũ per eũ ecclie impensorũ remuneratio. vt supra vidistis. et sic irreuocabilis.

378 ¶ † Cũ donatio causata presertim seruitiorũ remuneratoria sit adeo fauorabilis: q̄ reuocari nõ põt: nec sub tit. de reuocan. donationib⁹ cõprehendit.l.aquilius regulus.ff.de dona. fm Pañ. super rubrica.⁊.c.fi.de dona. vbi eã dicit intantũ fauorabilē q̄ ingratitudine reuocari nõ potest: minusq̃ꝫ insinuatione indiget: vt.d.l. aquilius. immo ppter merita et seruitia ecclesie impēsa põt res etiã de mēsa existens iuste alienari. per text. in.l.iubem⁹. la grãde.§.j.circa fi. ibi: Ad vicissitudinē bñficij colorati. iuncta gl. ibi. C. de sacro san.ec. Per quē a cõtrario sensu alienari posset etiã res immobilis ppter veruꝫ et nõ fictũ nec coloratũ seruitiũ: quale fuit a

379 Plura requirũtur vt rex p̄cibus suis man⁹ liget ecclesie seu eligentiuꝫ.

380 Preces principis de eligendo aliquē nõ prosunt ei qui eas procurauit nisi motu proprio ipsius principis p cesserint.

379 Carolo magno ecclie impēsũ. ¶ † Anteq̃ꝫ tñ pmissio regi facta tã p cõciliũ q̃ꝫ ecclesiã gallicanã: sortiri possit effectũ ⁊ eli-

380 gētes ligare plura requirunt. ¶ † Primo q̄ p̄ces ille regie pcedãt de motu pprio ⁊ mera liberalitate regis: ⁊ nõ ad instantiã ⁊ psequutionē p eũ nominãdorũ: vel quorũcũq̃ꝫ aliorũ. p ipsis aut in fauorem eorũ q̃ p̄ces ⁊ literas regis pcurauerint: put de hoc est tex. apert⁹ in dicto decreto basilieñ. allegato.§.ad tollendũ autē. ti. de elec. vbi sacrũ cõciliũ instãtissime exhortat reges ⁊ principes: ne electoribus literas scribãt aut p̄ces porrigant p eo: q̃ per se vel aliũ p̄ces tales vel literas pcurauit: vñ si rex p alio q̃ per se vel aliũ hoc nõ pcurauit scribat aut p̄ces porrigat: tales p̄ces sũt exaudiēde. Et sic prerogatiua nominãdi eligēdũ legi ptinēs depēdet ⁊ efficaciã hꝫ a ptãte cõcilij gñalis: ⁊ nõ solius ecclie gallicane: q̃ in dicto.§.iteꝫ nec credit. nil aliud facit: nisi cõciliũ declarare de eo qđ a cõtrario sensu regi ptinebat scribere p nõ pcurãtib⁹ nominari: aut eligi. Vñ talis pmissio in vētre seu mente ⁊ intētione concilij cõprehēsa: nũcq̃ ecclesiã gallicanã declarata ⁊ in lucē extirpata: q̃ declaratione alia recte intelligētib⁹ nõ indigebat. Cũ argumentũ a cõtrario sensu ex textu cõcilij sumptum sit de iure fortissimũ.l.j.§.hui⁹ rei.ff.de offi. ei⁹ cui mãda. est iurisditio. Etiã ad papã extēditur ⁊ ipsum ligat ad p̄ces xp̄ianissimi regis beneuolas p psonis bñmeritis porrectas exaudiēdũ: vt pie ⁊ libēter facere papa cõsueuit. Et ita etiã p illũ text. decidit gl. pragmatice. sup v̄bo: pcurabit. in d.§.ad tollēdũ aũt. Si aũt ille p quo rex scripsit ⁊ p̄ces porrexit hoc p se vel aliũ pcurasset: nõ diceret psona bñmerita: sed demerita. Et cõsequēter electio aut puisio in cõtrariũ de alio nõ nominato facta esset efficax ⁊ irretractabilis: si aliud non obstaret: veniretq̃ꝫ cõfirmãda. Et si persona talis per regē nominata eligeretur: et q̄ nominationē aut electionem per se vel aliũ procurasset, pbaret esset talis electio inualida tãq̃ꝫ ambitiosa nec confirma-

381 ret. ¶ † Et pariter immo fortius electio non valeret si princeps ad nominandum pecunia vel alio munere moueret. vt legitur de patrono in.c.preterea. de trãsac. q: nulla esset propter simoniacam labē que in regno francie multum dominatur.j.q.j.c.fertur. nullum enim ius haberet nec titulum simoniacus. fm glos. et omnes. in c.nisi cum pridem.§.j.de renunciatio. et si ita foret tristem sentiret ecclesia euentum. Cum talis queꝫ rex nominat eoipso q̄ ambitiosus est suspectus dicitur: ⁊ non eligendus. Quicunq̃ꝫ enim primatũ desiderauerit in terra: confusioneꝫ inueniet in celo: nec inter seruos christi computabitur: qui de primatu tractauerit. xl. dist. quicunq̃ꝫ. Quinimmo vt leo papa scripsit ad mauros episcopos. Principatus quem aut seditio extorsit: vel ambitus occupauit: etiam si moribus vel actib⁹ non offenderit: ipsi⁹ tñ initij sui est pnitiosus

381 Preces principis pecuniarie manus eligentium non ligant.

exemplo. Et difficile est vt bono peragãtur exitu: que malo fuere incohata principio.j.q.j.c.principat⁹. vt dixi in v̄bo: duas habēs filias. Ideo esset electio nulla aut saltem retractãda ppter vitiũ ambitiõis p̄cedēs. fm Inñ. in.d.c.qđ sicut. de elect. vbi dicit electũ qui pro se rogauit vnũ solũ de electorib⁹ teneri ad renunciandum electioni: ex hoc satis declarans talē electionē esse nullã aut saltē retractandã. c.

382 Preces principis nihil operant si violēte aut cõminatorie fuerint.

382 per inquisitionē. de elec. ¶ † Secundo requiritur: q̄ cesset in rege ⁊ principe omnis cõminatio ⁊ violentia: quibus ad electores vti non debet. Alẽs electio de tali nominato per regeꝫ facta per minas aut violentiã esset nulla: cessante libertate q̃ de substantia electionis dicitur.c.vbi maius periculũ.§.ceterũ. de elec.li.vj. ita q̄ non solũ timor mortis aut cruciatus corporis sed etiã timor verborũ vitiat electionem: et minor metus excusaret mulieres q̃ꝫ viros: nec refert ad vitiandũ electionē metus accedat in personã propriã eligentium aut parentũ ascendentiũ: descendētium: vel collateralium. vt plene per glo. pragmatice super verbo: quibuslibet et verbo: violentijs. in.d.§.item nec credit.

383 Preces principis debent esse benigne et beneuole.

383 ¶ † Tertio requirit: q̄ preces regis aut principis benigne sint et beneuole. benigne quidē cessante quacũq̃ꝫ verborũ atrocitate ⁊ asperitate non tñ per hoc excluditur quin possit ⁊ debeat aliqualē sui et dignitatis regie cõmendationē facere per tex. in.l.si in aliquã.ff.de offi. proconsul. et beneuole: id est tales ex quibus et earuꝫ verbis eligētes percipiãt zelũ principis scribentis: quē habet et vult ad bonũ publicũ regni sui. Qui zelus in eo etiam in dubio presumitur: vbi oia per decretũ requisita ab eo seruantur: cũ alẽs nõ de bono. sed de malo presumeret.l.quēadmodum.C.de agrico.⁊ censi.li.xj.⁊.c.qui cõtra iura. de reg.iu.li.vj. nam tales preces iuste sunt: quia per sacra decreta approbate. Et quia ad bonũ publicuꝫ tendunt sunt exaudiende. ¶ Preterea preces principis iustũ non inducunt metũ ad rescindendũ actũ: nec sola dignitas sua ad metum probandũ sufficeret.l.ad inuidiã.C. qđ metus cã. nisi de per accidēs fierēt iniuste: vt q: importune que metui equiparant vel est talis princeps male ⁊ tyrãnice cõsueuit tractare talib⁹ suis p̄cib⁹ non parentes (qđ facere) presertim i casu nr̃o nõ dꝫ rex: nec alter princeps: nec est fieri necesse: cũ p̄ces eorũ benigne ⁊ beneuole ac dulces operent electionis in cõtrariũ facte cassationē ⁊ retractationē. vt vidistis.

384 Preces principis effundi debent p personis benemeritis et bonum regni zelantibus.

384 ¶ † Quarto requirit q̄ rex p̄cib⁹ vtat predictis pro personis benemeritis ⁊ zelãtib⁹ bonũ reipublice regni ⁊ delphina-

385 tus. † Et dicuntur persone benemerite et bonum publicũ regni zelantes omnes qui de domo aut stirpe regia existunt: q̃bus fauendum est pre omnibus.c.nouit. de iudi. qm̃ qui alta nobilitate ⁊ honoris prerogatiua letantur: auctoritate ⁊ dignitate fungi debent ampliori.c.j.in fine.de offi.lega.⁊.c.ne aliqui.de priuileg.lib.vj. Propter enim sublimes personas laxant interdum canonica precepta.c.de multa. de preben. Quod nõ ita grosso modo est intelligendum: vt indifferenter de quibuscunq̃ꝫ sublimibus ⁊ nobilibus intelligatur: sꝫ de maximis ⁊ excelsis personis: que soleveniunt appellatione talium. fm declarationē Joannis pape.xxij. presentis vrbis caturci filij ⁊ vniuersitatis fundatoris in sua extrauagante execrabilis. scilicet de filijs regum et principum qui multum ecclesie prosunt: ⁊ pdesse possunt ad tuendum illius iura: ⁊ recuperandum a potentibus occupata vel aliter deperdita: presertim vbi possessiones habet ecclesia circa inimicos: aut in medio peruerse nationis: vbi opus est potentia quã requirit vrgens ecclesie necessitas: aut eius euidens vtilitas: ne opprimat incursibus malignorum.c.principes seculi.⁊ ca.regũ officium.xxiij.q.v.facit.c.officij.de elect. Pro quibus presumendum est: q̄ bonum regni zelent et domini regis cum non sit verosimile queq̃ꝫ carnem suam odio habere: nec perditioni contra propriam domum consentire: ⁊ regem de cuius stirpe

385 Que dicunt psone benemerite bonuꝫ regni zelãtes.

386 descendunt: † pariter dicuntur persone benemerite omnes de ordine clericali seruitio regis ⁊ persone sue insistentes ⁊ cõsiliarij: qui etiam sublimes persone dicũtur ⁊ patres conscripti vocabantur quorum nomina solita olim erãt in diademate imperatoris scribi quorũ dignitate sacra paterna tolluntur ⁊ extinguunt. insti. quib⁹ mod. ius patrie pote. sol.§.filiusfamilias. quos decus lateris regis illustrat l.j.C.de prepo.sa.pa.li.xij. Et nedum consiliarij ad latus regis personaliter insistētes: verumetiam ceteri consiliarij in suis parlamentis q̃ hodie in regno plura sunt vt Parisius: Tholose: ⁊ Burdegale. Et de alijs put imperio romano olim fuerãt vt pꝫ ex ti.C.de offi. p̄fec. preto. orientis: ⁊ illyrici: ⁊ de offi. prefec. preto. africe. Qui oēs vnũ ⁊ idem corpus faciunt cũ rege et imperatore: quorũ auctoritas in tantum meruit augeri: vt appellari ab eis nõ possit. qm̃ credit princeps eos q̃ ob singularē industriã explorata eorũ fide ⁊ grauitate ad hui⁹ officij magnitudinē adhibent nõ aliť iudicaturas esse p sapia ac luce dignitatꝫ sue q̃ꝫ ipse foret iudicatur⁹. vt tex. in.l.j.ff.đ offi. p̄fe. p̄to. q̃ nõ abs re parētes

Universidad De

principis appellantur.l.ex diui pij. C. de
locato. Et idem de quibuscunqȝ alijs iu=
stissimis officialibus principis in quacū=
qȝ regni parte degentibus pro ipso reipu
blice regni seruientibus:quia dignuȝ est
vt qui suis consilijs suisqȝ laboribus pro
toto regno die noctuqȝ laborant:etiam ꝛ
multomagis extra regnum pro bono ip=
sius degentes dignam habeant sue fortu
ne prerogatiuam. dixit tex.in.l.bene a ze=
none prope fi.C.de quadrie.prescri. Pre=
sertim illi qui occultas detexerint conspi
rationes:et coniurationes contra princi=
pem et rempublicā. Et fortius si eis ob=
uiauerint:qui vt bonum publicum zelan
tes immensa sunt remuneratione digni:
in ecclesia sublimandi et decorādi.c.si q̄s
papa.§.fi.lxxix.di.iūcta.l.quisquis.C.ad
l.iuliā maiesta. et bonus tex.in.l.etiā con
ditionis causa.ff. de manumis. vindicta.
vbi singulariter ad propositum conclude
tur:ꝙ idem esset fiendū ex alijs similibus
meritis:que existimare debebit is q̄ pre=
mia illa iudicare habet si iusta fuerit aut
iniusta. Et sic iustitia cause pro q̄ rex scri
bere habet et eligentes deprecari in eius
arbitrio et existimatione cōsistit. ſm Lu
387 do.allegato.cons.cccxxxij.in fi. ¶ † Et
idem esset de doctorib⁹ in aliqua vniuer
sitate approbata actu docētibus si excel
lentis scientie peritie eloquentie et ex=
perientie fuerint.de quorum numero pa=
pinian⁹ fuit.l.cum acutissimi.C.de fidei=
com. vbi vir acutissimi ingenij.ꝛ in.§.sed
quia stipulationes.insti.illo.eo.ti. homo
excelsi ingenij nuncupatur. Et vlpianus
i.l.diuo marco.C.de q̄stionib⁹. vir prudē
tissimus vocatur.et in.l. scire oportet. §.
aliud autem.ff.de excu. tuto. Cheridius.
Rolas. Paulus.et Vlpianus.vertices id
est capita legum appellabantur:et etiam
parentes imperatorum et regū nomina=
388 bāt:vt.d.l.ex diui pij.C.loca. ¶ † Quā
obrē doctores vt decet qualificati ab om
nibus et quibuscunqȝ iudicibus non fra=
tres:sed patres sunt nominandi et hono=
randi:pena contra facientib⁹ indicta:nec
immerito:quia consiliarij principis nati
existunt quibus secreta consilia ipsi⁹ nō
vetantur.l.ij.et.l.fi.C.de offi.diuer. iudi.
vnde possunt tales tāqȝ benemeriti a re
389 ge nominari ꝑ ecclesiā eligēdi. ¶ † Eo
enim ꝙ doctores actu docent presumen=
dum est eos esse doctos. Cum omne arti
ficium per exercitium suscipiat incremen
tum.l.legatis seruis.§.ornatricibus.ff.de
leg.iij.maxime si viginti annis docuerit:
ex quo forent eoipso comites facti: et co=
mitali dignitate decorati.l.j.C. de ꝓfess.
qui in vrbe constanti.degunt.li.xij. qr de
illis nō intelligitur qui premature docto
rantur ꝛ licentiam seu autoritatem docē=
di vsurpant: ꝛ interdum pecunia redeme
runt.de quo vidistis in verbo: duas ha=
bens filias.quos potius audire deceret:
q̄ solum doctrine ascēdere. Cum prius
animas oporteat fieri eruditas:q̄ lingue
loquantur.§.illud vero.in proemio ffoꝝ.
Et apostolum doctorem gentium legi=
mus ad pedes gamalielis diu legem au=
diuisse. Etiā posset rex aliquos nominan
do optimos theologos si ecclesia vacās
de nouo foret ad fidem conuersa vti preci
bus pro ipsis:quo casu etiam precepta iu
ris ꝛ canonum laxantur.iuxta no.in cle.j.
de electio. vbi ecclesie seculares conferri
possunt talibus regularibus propter bo=
num predicationis:nec locum habebit.c.
cum singula.de preben.li.vj. Nam tales
sic docti sunt ad regimen nedum ecclesia
rum:immo regnoꝝ ꝛ reipublice assumen
dum.§.fi.in proemio insti. Expedit em̄ ꝙ
zelantes cum prudentia bonum regni et
reipublice ad dignitates altas ꝛ excelsas
per regē nominentur. Exemplo eius quē
iustinianus promouit in.l.in nomine dn̄i.
C.de offi.prefec.preto.africe.§.iubemus.
ibi:vna cum tribuno suo homine pruden
te ꝛ deuotionem seruante reipublice no=
stre per omnia constitutis ꝛc. Qui qui=
dem zelus ad principem et rempublicam
debet talis esse:qui non ex vno solo actu:
sed plurib⁹ ante gestis processerit ꝑ text.
ad hoc no.in.l.fi.C.de offi.magi.mili.ibi:
tuamqȝ magnitudinem(que nobis ex an
te gestis optime cōmēdata est) idoneam
ad talem fore dignitatem confidentē ele
gimus ꝛc. Facit optime text.in proemio
insti.§.cunqȝ.ibi:quorum omnium soler=
tiam ꝛ legū scientiā ꝛ circa nostras iussio
nes fidem iam ex multis rerum argumē=
390 tis accepimus ꝛc. † Nam hec nomina
benemeritus:ꝛ regni zelator: sunt nomi=
na verbalia: que non verificantur ꝑ vnū
actū:nec vno solo actu causantur. ſm Pa
normi.in.c.j.vlti.col.de iudi. Ideo si no=
minati per regem non essent modis p̄di=
ctis aut similibus qualificati:etatis legi=
time:moribus graues:sufficiēti litteratu=
ra prediti: in sacris ordinibus constituti:
ꝛ al's idonei scd̄m canonicas sanctiones:
non dicerentur benemeriti: sed vilissimi
omni honore indigni. capi. vilissimus.j.
questione.j.vbi papa. Vilissimus(inquit)
computandus est:nisi precellat scientia ꝛ
sanctitate: qui est honore prestantior. Et
tali casu peccarent eligentes scienter illū:
qui debite qualitatis non esset:immo ele
ctio esset ipso iure nulla propter decretū
vnitās in cōcilio generali positum.c.sicut
in construenda.§.deinde eligant.titu.de
391 electio. ¶ † Pariter princeps talem nō

392 Presumendū est noiatos ꝑ regem esse benemeritos ꝛ bonū regni ꝛ reipublice zelantes.

meritum scienter nominās:grauiter pec=
caret : ꝛ teneret de singulis malefactis ꝑ
illum. Cum sit in culpa male electionis:
que facit cuȝ teneri de casu secuto.c.ij.de
deposito. Facit ad casum nostrū tex.in.l.
ad similitudinem.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ pro ta
libus eligentes obedire principi ilico nō
debent nec tenentur: sed differre ꝛ princi
pem honestis demonstrationibus placa
re: ꝛ inducere in aliorum nominationem
casu sibi debito.iuxta formā.c.si quādo.
de rescrip.immo electio in contrarium si
idoneum a principe habere non possent:
de alio facta teneret. que tamē cassanda
foret si iustis regis precib⁹ nō obedissent
cui obedire debebant ꝛ tenebantur.vt.s.
392 dixi in princi. † Nec excusari possent eli
gentes dicendo nō habuisse aut habere
noticiā personarū nominatarū per regē:
quā noticiam iurare hodie tenētur scd̄m
dicti decreti formā.sicut de iure ciuili p̄ci
piebatur in aut.de sancti.episco.colla.ix.
sine quo iuramento electio velut peccās
393 in forma esset nulla.vt ibi d̄r. † Quia cū
iustitia cause ꝛ benemeritorum ipsius no
minati consistat in cognitione regis no=
minantis:vt dixi ſm Ludo.in dicto ꝯsi.
Presumendum est ꝓ eo de veritate cause
ꝛ personarū nominatarū idoneitate nisi
certe contrariū euidenter vel al's debite
scirent. Cōsiderato maxime:ꝙ ipsi eligē=
tes iuramentum prestant de credulitate
dūtaxat iurando eum eligere quem cre=
dunt futurum ecclesie in spūalibus ꝛ tem
394 poralibus vtiliorem. † Quequidē cre=
dulitas sufficienter ꝛ excusabiliter causat
ex sola principis noiatione:per quā asse=
rit personas per eum nominatas habere
qualitates requisitas. Qr si dictū vnius
legalis viri iustam prebeat causam credē
di ꝛ excuset credentem:vt tenet glos.sin=
gularis super verbo:actiones.quam oēs
sequuntur in.l.titio fundus. ꝑpe fin.ff.de
condi.ꝛ demonst. Multofortius dat cau=
sam iustam credendi eligentibus.vt etiā
a peccato excusentur: dictū ꝛ noiatio seu
testimonium regis de illo queȝ electores
nunqȝ viderunt nec cognouerunt:de quo
latissime per Feli.in.c.cum contingat.de
rescrip.vbi octo ad ꝓpositum dedit con=
clusiōes : ac per multas auctoritates hoc
esse verum demōstrans. Ad qđ solus tex.
sufficeret in.l.ij.C.de crimi.sacrile.vbi le=
gislator disputare(inquit)de principali iu
dicio nō oportet. Sacrilegij em̄ instar est
dubitare an is dignus sit: quem elegerit
imperator.hec ibi. Nisi euidenter scribe=
ret pro aliquo ribaldo notorie diffamato
de aliquo crimine:aut inhonesta vita:vel
literatura insufficienti:quo casu nō tene=
rent eligētes principi ꝑ indigno aut inca
pace scribēti obedire:etiā si ex certa sciē=
tia ꝓ illo scriberet.maxime:qr in sui ꝑtāte
nō est indignū habilitare nec cū eo dispē
sare ad bñficia tenenda : vt.s̄.dixi in p̄n.
huius primi articuli.ꝛ plene decidūt Pa
nor.ꝛ Feli.in.c.si quādo.de rescrip.ꝛ doc.
in.l.quidā cōsulebat.ff.de re iudi.vbi pro
indigno nō est parendū etiā pape scribē=
ti:ne honestas eccl'ie decoloret qđ tamē
prima facie nō est presumēdū principē fa
395 cturū. ¶ † Preterea sola fama publica
dat iustam causam credendi.ſm Inn.in
d.c.de multa.vbi nobilitas per solam fa=
mam ꝓbatur. Et notorie idoneus est re=
cipiendus etiā sine examine.ſm Panor.
in.c.constitutis.de app. Ideo sufficit ido
neitatem ꝛ benemerita sciri oculo corpo=
rali per visum et experimentū : aut oculo
mentali informato ex fama vel auditu.
Nec deierassent et minus peccassent ca=
nonici:si Bar.Io.an.ꝛ Panor.vel alium
famatū elegissent tanqȝ sufficiētes:quos
nunqȝ preterqȝ ex auditu ꝛ libris viderāt
nec cognouerāt. Legimus(inquit Hiero
nymus in ep'la ad paulinū) in veteribus
historijs quosdā lustrasse prouincias:no=
uos adijsse populos : maria transisse : vt
eos quos ex libris nouerant : corā quoqȝ
viderent ꝛc.ꝛ Exo.xxxiij.dicit ad Moy=
sen. Inuenisti gratiā coram me ꝛ teipsum
noui ex noie ꝛ de duplici oculo.s.mentis ꝛ
corporis habetis.glo.in.c.quorūdam.de
a elec.li.vj.[a] Ego credo Iaco.butri.homi=
nem fuisse meliorem totius italie: qr hoc
refert Bal.in.l.quicūqȝ.C.de epis. ꝛ cleri.
Unde tales si bonū publicū sint zelātes
dicunt ꝛ credendi sunt benemeriti:ꝛ sic a
principib⁹ noiandi ad dignitates vt vi=
detis.facit bon⁹ tex.in ꝓemio instit.in fi.
Qui zelus ad bonū publicū tātus olim
fuit ꝙ abiecta priuata vtilitate publicam
induebāt.de quib⁹ li.iiij.tit.de paupertate
sic dicit Uale. Animi viroꝝ ꝛ feminaꝝ vi
gebāt in ciuitate scȝ romana : eorūqȝ bo=
nis dignitatis estimatio cūctis in rebus
pōderabat.hec.s.animi ꝛ zeli bona impe
ria cōciliabant.hec iungebāt affinitates:
hec in foro:hec in curia:hec intra p̄uatos
parietes plurimū poterant. Patrie em̄ rē
vnusquisqȝ nō suā augere ꝓperabat pau=
perqȝ in diuite q̄ diues in paupere impe
rio versari malebat. Atqȝ huic tā p̄claro
ꝓposito illa merces reddebatur : ꝙ nihil
eoꝝ q̄ virtuti debent emere pecunia lice
bat. Inopieqȝ illustriū viroꝝ publice suc
396 currebat:† qr ecōuerso reipublice p̄po=
siti sicut Paulus emilius esse debēt q̄ pe
nates suos nulla ex parte locupletiores
fecit:preclare secum actum existimans:ꝙ
ex illa persarū regis victoria alij pecunia
ipse gloriā occupasset ꝛ plures alij roma=

394 Ubi princeps i casu debito eligendos noiat: eligētes excusari non pñt ea sola rōne ꝙ de illis noticiā non habent.

a ¶ De electio.lib.vj.

Corā q̄ princeps si l casu debito fuerit ꝑ eligētes cōtēptus:poterit vel eius procurator petere cassari electionē aliter factā. Et in h̄ errāt aliqñ ꝓcuratores regij : q̄ ab electiōe facta vel fienda appellant ad curiā seculare cui ptās cōfirmādi aut infirmandi non ꝑtinet iō ꝑ curiaȝ parlamēti Thl'e āno isto dn̄i.m.cccccxiiij. i mēse iunij fiat quo ad eꝑatuȝ appamiaꝝ et eccl'ie vaurēsis ꝓuncie thl'ane annullata applo ꝓcuratoris regij:ꝛ ꝑmissum archiepo seu ei⁹ vicario ꝓcedere i negocio ꝯfirmatiōis:vł infirmatiōis dictaꝝ clectionū corā q̄b⁹ posset idē ꝓcurator regis dicere ius regiuȝ si ei videat. Et ideȝ fuerat anno ꝑterito quo ad eꝑatū Carcassonensē ꝓnūciatū.

Universidad de Deusto Biblioteca

ni de publico ministerio nihil cuiq̄ ꝓter
laudem bene administrati officij accede=
re debere iudicātes: eodem Ualerio refe
rente alleg. lib. titu. de abstinen. ꝛ cōtinē.
ibi subiungens tales rempublicā geren=
tes: non quātum auri ꝛ argēti: sed quantū
amplitudinis pondus secū ferant estimā
di sunt. Heu me vbi nunc romani bonum
reipublice zelantes: quibus cū ꝛ magni
precij ꝛ varij generis a legatis pyrrhi epi
rotharū regis: tam virorū q̄ feminarum
apta vsui munera circa domos ferrentur:
ꝛ pene totū regiarū opū apparatū trans=
tulissent: nulla cuiq̄ dono ianua patuit
quasi dicat: ꝙ soli benemeriti ꝛ taliter vir
tuosi debent gratis a principo nominari:
ꝛ nō preces eoꝝ fauore vel odio aut pecu
nia vel sola libidine effundi. ꝓut sepe fit
in turbationem sancte electiōis. Que oīa
premissa eorumq̄ veritas veniunt in di=
scussione coram confirmatore. c. fi. de elec.
397 li. vj. ¶ †Quinto vltra premissa requi
ritur: ꝙ rex aut princeps nō vnū solum ſʒ
plures nominet eligēdos ad eccl'iam va
cātem benemeritos: ꝛ vt decet cōditiona
tos: aliter ꝛ al's nō essent preces iuste nec
benigne: q2 essent cōtra substātiam rei ge
rēde. id est electionis celebrāde: nec cogi
possunt eligentes vnā certā solū nomina
tam personam eligere: q2 non esset eligen
di libertas: ꝛ consequenter electio nulla.
vt dicto. c. vbi maius periculuʒ. §. ceterū.

397 Princeps non vnū ſʒ plures eligendos capl'o noiare dʒ.

398 †Cum eligere proprie sit aliquē ex plu
ribus ad prelationē canonice vocare: nec
essent canonici qui eligerent: sed ipse lai=
cus princeps electionis notorie incapax:
qui ad hoc etiam cōsuetudine capax fieri
non posset. c. cū terra. ꝛ. c. cū inter vniuer=
sas. ꝛ. c. q̄d sicut. de elec. Nec pariter fieri
posset aut cōsuetudine induci: ꝙ canonici
399 aliter eligerent: q̄ ex pluribus vnū: †q2
cōtra substantialia actus nihil operatur
consuetudo. ſm glo. quam omnes appro
bant ꝛ sequunt̄ in. c. ij. de consuetu. li. vj.
¶ Preterea hoc non esset per canonicos
eligere: sed presentatum per principē in=
stituere in pōtificali dignitate: que aliter
dari nō potest: nec prelatus in ea assumi:
q̄ per canonicam electionem confirma=
tione superioris ꝛ seruata forma dicti ca.
fi. de elec. li. vj. roboratā approbatā ꝛ con
firmatam. Cum aliter procedendo esset
destruere ordinem ecclesie: ꝛ iura omnia
loquentia de confirmatione: cōcilioq̄ ge=
nerali derogare: q̄d fieri nō potest: ꝓpter
decretum irritans in eo promulgatum.
Unde necesse est plures nominari ꝑ prin
cipem. Et bonum est ꝙ tres ad min⁹ no=
minet eligendos si plures nominare no=
lit. Ex quibus canonice vel ꝯuentus vnū
eligant: q̄d proderit reliquis duob⁹ quo
ad augmentum honoris. argu. l. fin. ff. de
albo scriben. Cum semel a principe digni
reputati et nominati fuerint. vt ibi. Et
princeps multis gratificabit: ꝛ vnico actu
plures honorabit: q̄d modicum non exi=
stit pro conseruando reipublice amicos.
Preterea illi in futuris dignitatib⁹ erunt
potiores: ac preferendi. vt dicta. l. final.
Et ꝙ plures nominētur a principe requi=
rit expresse tex. dans regi hispanie priui=
legium nominandi in dicto. c. cum longe.
lxiij. dist. ibi: quoscunq̄ regalis potestas
elegerit. loquens in plurali: ita ꝙ illa plu
ralitas personarum per regem hispanie
nominandarum intelligitur non distribu
tiue: sed collectiue: prout requirit materia
subiecta. facit glos. penul. in. c. fi. de cōsue.
li. vj. Sic etiam requirit tex. in rege ꝛ prin
cipibus francie et delphinatus: etiam in
plurali loquens. vt dicto. §. item nec cre=
dit. ibi: pro personis benemeritis ꝛc.
400 ¶ †Sexto ꝛ vltimo requiritur: ꝙ rex
non semper in qualibet vacatione talib⁹
licet benignis et beneuolis vtatur preci=
bus: sed aliquādo. id est semel in vita sua.
Non in ecclesia vniuersali gallicana so=
lum: sed etiam in qualibet particulari ec=
clesia pontificali regni sui. Quibus post
regis promotionem vacantibus: etiam si
omnes viuente eo vacarent: ad quālibet
semel tantum precibus vti poterit: suaq̄
prerogatiua gaudere. Quod satis videt̄:
cum dignitas talis monocula sit in qua=
libet ecclesia pōtificali: que illa grauari
non potest: nec princeps de monoculo
beneficio prouidere: vt plene Felinus in
capitulo in nostra. quarto correlario. de
rescriptis. ꝛ glo. pragmatice super verbo:
Turnum. in. §. item placuit ipsi congre=
gationi. titulo de collationibus.

400 Princeps nō sp ſʒ aliq̄n nominare dꝫ ad eccl'ias vacantes.

¶ Preterea papa mandando quem in
ecclesia recipi: semel ecclesiam in vita
sua grauare potest: nisi hodie vbi essent
quinquaginta collationes. capitulo man
datum. cum duobus sequentibus. de re=
scriptis. Quia vltra vnam vicem non
posset. Que intelligitur de prima vaca=
tione: cum omnis actus affirmatiuus et
permissiuus per aliquem explicandus:
qualis hec permissio dicitur: intelligatur
de primo et in primo extinguatur. Argu=
mento. l. bone. §. hoc sermone. ff. de ver=
borum significatione. secundum glosam
quam ibi commēdat Bartolus in. l. hoc
genus. ff. de conditione ꝛ demonstratio=
401 ne. †Ut etiam a simili videmus de gra
tia alicui concessa ad vnum vel duo bene
ficia: quia intelligitur de vno aut duob⁹
primo ꝛ immediate vacantibus. c. nō po=
test. de prebendis. et ca. primo. ꝛ ca. ne ca=
ptande. de concess. prebend. lib. vj. Unde

cum talis permissio regi ꝯcessa extingua=
tur in prima vice: intelligitur non collecti
ue vt in tota ecclesia gallicana semel tan
tum precib⁹ vti possit: sed intelligit̄ distri
butiue: ꝙ vti possit aliquādo: id est semel
in vita ad singula capitula ecclesiaruʒ ca
thedralium aut superiorum. Et ad singu
los conuentus ꝛ ecclesias: in quibus mor
402 te prelati viduata dicit̄ ecclesia. †Nā
vbicunq̄ dispositio refertur ad vniuersa
lem seu ad generalē vniuersitatē ex pluri
bus alijs generalib⁹ ꝯsistētē: talis dispo
sitio vbi materia subiecta nō repugnat su
mi dʒ distributiue q̄ ad singl'ares vniuer=
tates ꝯtētas sub vniuersali: ꝛ nō collecti=
ue: ſm glo. sup verbo: Cōuentuū. in. c. pre
sentiū. de testi. lib. vj. in. c. si sentētia. §. fi.
vbi Archi. Jo. an. ꝛ Dñicus: ꝛ in. c. roma=
na. §. in vniuersitatē. de sententia excom.
lib. vj. ꝛ in. c. j. vbi Panor. de his q̄ vi me
tusue causa fiunt. Alij intelligūt regē p=
missione sua vti posse in qualibet ecclesia
semper: scilicet vt in prima vacatione ca=
pitulum eligeret teneatur nominatū per
regem: deinde ẏo post duas sequētes va
catiōes quibus libera processerit electio:
in tunc sequenti eodem modo eligere te=
neatur alterum de nominatis per regem:
exemplo vniuersitatum ꝛ graduatorū in
eisdem quibus tertia pars beneficiorum
vacantium debetur. Primum videlicet
graduato ꝛ per vniuersitatem approba=
to: ꝛ post alias duas sequentes vacatio=
nes nominato per vniuersitatē: vt habet
tex. pragmatice in. §. insuper. tit. de colla=
tio. Al's sequeret̄: si rex nisi semel in qua=
libet ecclesia nominare non posset: ꝙ ma
ioris prerogatiue essent vniuersitates: q̄
regia maiestas: que vltra ꝛ super omnes
precellere debet. vt dicitur. j. Petri. ij. ca.
ibi: tanq̄ regi precellēti. ꝛ. c. solite. de ma
iori. ꝛ obediē. Alij ẏo vt curiales ꝛ pala=
tini fere oēs intelligunt ꝛ asserunt regem
hac facultate vti posse quādocūq̄ ei pla=
cuerit: etiam vltra predictas vacationes.
Pro quib⁹ prima facie videtur facere tex.
in dicto. §. ad tollendum autē. vbi conci=
liū gñale a ꝯrio sensu ꝓut euʒ supra indu
xi: permittit simplr̄ regi vti precibus pro
his: qui nominari nō procurarunt nec eli
gi. Et semper vti poterit permissione sua.
q̄d nō est verum: nec hunc intellectum pa
teretur illud aduerbium: aliquando. quo
vsa fuit ecclesia gallicana pragmatice cō
403 trahendo cum rege. †Quem pragma
ticum contractū tenetur rex obseruare: si=
cut ꝛ ipa ecclesia. Cum ex ꝯtu obliget̄. c.
j. vbi Panor. de proba. ꝛ docto. in. l. digna
vox. C. de legi. q2 licet ei deus subiecerit
leges: non tamen ꝯct⁹ quibus ligat̄ sicut
q̄libet particularis priuat⁹ ſm bal. in. l. ij.
C. de seruit. ꝛ aqua. ꝛ in. c. j. in pn. ti. de na.
feu. Per quē solennē ꝯtū videt̄ recessisse
ab ampliori facultate: si qua ꝑ ꝯciliuʒ vel
al's ei cōpetijsset. Sicut eccl'ia viceuersa
iuri semꝑ libere eligēdi per ꝯciliū ꝯcesso
renūciauit: noīationi aliq̄n per regē fiēde
se supponendo: vt eccl'ia hispanie fecerat
in dicto. c. cū longe. Quequidē pacta no=
uissima sunt inuiolabiliter seruāda. l. pacta
nouissima. C. de pac. maxime arresto par=
lamēti ꝯfirmata ꝑ publicationē pragma=
tice parisi⁹ factā in parlamēto: Anno dñi
mill'o. ccccxxx. Ego aūt semꝑ itellexi oīa
hec ꝯsistere arbitrio boni viri: videlicʒ vt
rex suo vtatur ꝓuilegio ita curialiter: ꝙ ec
clesia nō nimis grauet̄. Et hoc iportat di
ctio illa: aliquādo. Super qua ꝯsultissime
dicit glo. nō semꝑ. Aliter nō exprimēs vi
ces seu vacatiōes quib⁹ rex sua vtat̄ per=
404 missione. †Quapropter videtur arbi
trio bono relictū per tex. in. l. j. §. ait ꝓtor.
ff. de iure delibe. q̄ interdū arbitrari pos=
set semꝑ regē facultate noiandi posse vti
pro tuitione reipublice ꝛ bono regni sui.
q̄ bonū publicū toti⁹ regni plus attēdi=
tur: q̄ vni⁹ grauamē eccl'ie ꝯsideret̄. Cuʒ
multo tolerabili⁹ sit vnā vel plures eccle
sias grauare: q̄ totū regnū ꝑiculo subij=
cere in destructionē oīum eccl'iaꝝ regni ꝛ
stat⁹ nobiliū ꝛ laicoꝝ vniuersalē: q2 q̄ties
fauor rei publice vicissim ꝯcurrit: magis
publica prefert̄: vt ei altera postposita suc
currat̄: vt. l. j. vbi plene no. ff. so. matrimo.

404 Ubi de casus in quib⁹ princeps semꝑ noiare pōt ad ecclesiā vacātē eligendos.

405 †Ideo vbi eccl'ia pontificalis vacans
in patria esset limitropha. i. in limitib⁹ re
gni sita: ꝛ alteri regno aut natiōi finitima
Certe in his nullus esse potest detentor:
nisi quem princeps deputauerit. Et cum
ad causam ecclesiarum habeant episcopi
villas ꝛ multa temporalia: nō possunt ibi
prefici sine ꝯsensu regis. quia hoc est pri=
uilegium corpore iuris clausum in. l. ij. C.
de fundis limitro. lib. xj. vbi dicit glo. nō
licere priuato custodiam habere limitum
regni. Sʒ priuilegiū in corpore iuris clau
sum censetur a quacūq̄ dispositione et a
decreto concilij generalis exceptum: ſm
glo. in aut. qua in prouincia. quam ibi ad
hoc no. Bar. ꝛ Bal. C. vbi de crimie agi
oportet. Et multo forti⁹ cēsetur a pragma
tica et contractu ecclesie gallicane exce=
ptum. vt rex non cogatur solū illa permis
sione vti aliquādo: imo semꝑ ea vti pote
rit hoc casu vtendo priuilegio suo: cui ma
gis fauendum est. Cum quia in corpore
iuris clausum: tum etiaʒ ad maius pericu
409 lum euitanduʒ. †Unde si quis castra
ibi: scilicet in limitibus regni emerit vel
alio modo acq̄siuerit: nō pōt illa hēre nec
tenere: nisi pnceps ꝯsenserit. l. quicūq̄. de
fundis limitrophis. Adeo ꝙ et ꝓximior

a ¶ Propter bonū pacis. Certe multa exorbitātia a cōmuni regula tolerātur ꝓpter bonū pacis: vt plene dicitur super verbo: Mortuo itaqꝫ testatore.j. dū loquitur de testamento christi.

408 Etiā electio iā facta cassatur vbi ꝑ turbationē boni publici vergeret.

de genere vēditoris nō posset ex ꝯsuetudine frācie aut ꝓsentis ducatꝰ aquitanie rem talem vēditā retrahere offerendo ꝓciū infra annum ⁊ diem: nisi ꝑnceps terre illius expꝓsse ꝯsentiret. Cum oīs retractꝰ presupponat capacitatem retrahētis. Et capax non est: nisi cui ꝑnceps ꝯcesserit vt ibi: imo se de facto ingerētes incurrūt penam illius scꝫ pene capitalis cū bonorꝫ publicatiōe. Et idem dicūt docto. de beneficijs in limine regni sitis: vt teneri nō possint sine beneplacito regis. Et idē puto seruādum vbi ecclesia pontificalis vacās loca possideret munitissima ⁊ fortissima in partibꝰ: presertim vbi timeretur guerra verisimiliter moueri. Quequideꝫ loca si semel ab hostibus occupata forent: non possent ꝑ regē faciliter recuperari: saltem sine magna strage. Nam hic etiā casus cēsetur a regula cōmuni exceptus per glo. quam omnes ita notāt ⁊ sequūtur in.l.ij. in ꝑn.ff.qui satisdare cogā. Et in locis nō limitrophis nec fortibꝰ. Idem seruādum a crederem: vbi rex propter bonum pacis* ipsius ecclesie vel regni preces scriberet caplō benignas ac beneuolas: tꝑe guerre in regno vigētis: pro personis: quarum medio ⁊ opera pax publica in rego haberi posset. Quo casu propter bonum pacis inducende ⁊ habende precepta canonica plerūqꝫ relaxantur.c. vbi non est. de desponsa. impube. facit.c. dudum.§. aliquā do.⁊.c.hoc quippe.iij.q.vj. vbi plenius dicitur: ꝙ propter bonum pacis episcoporū depositio ⁊ alioꝝ surrogatio etiā ꝯ ꝯscientiam facta fuit per papā ⁊ ecclesiā tolerata. Quo etiā casu posset papa ecclesie electiue inhibita electione prouidere. Tali cā tanqꝫ iusta in lrīs expressa: ꝓm Ludo.

b ¶ Nec eas ipedire. Tāqꝫ iure diuio naturali atqꝫ hūano fundatas: vt super oēs cōsuluit iste doctor sustinēdo cōfirmationē factā de ꝑsona do. antonij de lusethgio in epm̄ caturceñ. per archiepꝫ bituriceñ. seu eiꝰ vicarios Anno dñi millō.cccc.xcv. vigilia bti ioānis baptiste. ꝯ quā multa scripsit quidā hispanꝰ guillelmꝰ ꝺ mōte sarrato vocatꝰ i fauorē fris bñdicti ioānis ordinis sctī ātonij: ad reqꝗstaꝫ regis de dicto episcopatu prouisi apostolici: cuius occasione de hoc quēdaꝫ fecit tractatum de hac regis ꝓrogatiua in his dignitatibꝰ ⁊ ecclesijs pontificalibus dño legato de ambasia directū incipieñ. Legimꝰ eñ colendissime pater.⁊c. quem diuisit in quinqꝫ partes in quaꝝ vltima tractat de hac regis prerogatiua i multis discrepās ab his que hic dicta ⁊ scripta fuerāt. de quibꝰ oībus decretū ꝯcilij basilieñ. ꝯcernētibus ti.de elec. habetur plene in repetitiō c.c.j.de electio. quā iste doctor tūc in vniuersitate caturceñ. regens fecit die.xv.mēsis Ian.⁊ duabꝰ seq. āno dñi millō.ccccxcviij. Cuiꝰ materiā in decē resoluit ꝯclusiones. de ꝗbꝰ sub eo rñdit generosus ⁊ magne ꝓsapie religiosus dñs Ludo. de rupicohardo prior siluigniaci ⁊ marcigniaci frat dñi de mortamar ꝙꝝ ꝯclusionū tenor seqꝉ. Electiōes a deo sunt fauorabiles oī iure: ꝙ nisi ꝑ eas nō pōt ꝗs hēre titulū in electiua dignitate. Scđa ꝯclusio pēdēte tꝑe ad eligendū de iure ꝓfixo: de dignitate electiua nisi ꝑ caplm nulla pōt fieri ꝓuisio. Tertia ꝯclō: sicut mꝉ'ieri inuite dari non potest maritꝰ ita nec pontificali ecclesie nolēti ꝓfici valet ꝓlatus. Quarta cōclusio: ꝙ̄uis electiue dignitates ī curia resignēꝉ: si in curia sꝫ i ꝑtibꝰ vacare censenꝉ. Quita cōclusio: plus dico ꝙ si in curia renūcienꝉ cū pēsiōis retentiōe. sꝫ solꝰ papa eā cōstituat casꝰ plō ꝑticebit eligeꝛ. Sexta ꝯclō: solis canōicis aut religiosis eccle cathedral' vl' ꝯuētual': ꝑtiet electio epal' vl' abbatialis dignitatis. Septia cōclusio: bñ pñt caplꝫ ⁊ canōici cōsētire: ꝙ papa possit ꝺ ēpatu pro hac vice ꝓuidere. Octaua ꝯclō: a deo cōmēda hodie titulꝰ canōicus ꝺ: ꝙ cōmēdatario decedēte dignitas in partibus vacare censetur. Nona conclusio: si dignitas electiua fuerit per deuolutionem effecta semel collatiua. Valebit prouisio in preiudicium inferiorꝫ iure preuentionis per papam facta. Decima conclusio: aſas ꝙꝫ per electionem in ecclesia recepto. Si expellatur competere non potest spoliatorum restitutio: eo tempore in dicta vniuersitate audiebāt sub isto doctore tres inter ceteros excellentes et generosi scholares: scilicet domini Amanus dalbreto filiꝰ domini dalbreto. Franciscus de clarmōte: ⁊ Ludouicꝰ ꝺ ambasia tūc electꝰ albieñ. ꝗs hodie videmꝰ sacrosctē roñ. eccīe cardiales.

consilio.cccxxij. incipieñ. Quo ad ꝑmū consultationis articulum.iiij.colum.in fi.
407 cū sequēti. vbi singl'ariter loquiꝉ: † ꝗ videmus ꝙ plus est pro bono pacis posse principem actiōes ⁊ ius alteri quesituꝫ tollere.l.antiocheñsiū.ff.de priuilegio credito. ꝓm Bal. de pace constan. ⁊ est bona glo. pragmatice. super verbo: Hostilitas. ti. de pacifi. pos. cui addatis Bal. in.l.vnica.§.j.in.ij.no.C.de cadu.tollen. ⁊ Iaso. in.l.ij.C.de in ius vocā. Quia vt pax seruetur moderamē iuris habetur ꝓm glo. in dicto.c. vbi nō est. Unde si propter pacē habendā ius quesitum tolli possit: facilius impediri potest ius querēdum: ideo ex tali causa quoties erit vera poterit rex nedum aliqñ: immo sepe casu occurrēte vti precibus ⁊ priuilegio suo: immo quod fortius est posset reijci iam facta electio ⁊ alia fieri: ꝓm conciliuꝫ generale. in.c.licet dudum. versi. verūtamen. titu. de electio. facit.c.ꝙ sicut.§.j.in fi. de electio. vbi toleratur electio nō vocatis absentibꝰ ꝓpt
408 bonū pacis facta. † Ultra autē casus modū ⁊ formam predictas nō possunt reges nec ꝑncipes iuste de electionibus se
a intromittere: nec eas īpedireᵃ. Et minus iā factas impugnare: nisi in casu vno permisso de iure: vt si forte ꝯtingeret electionem aliquā licet canonicam fieri: ꝙ in perturbationem ecclesie aut patrie vel boni publici vergere timeretur: quia tunc coram confirmatore cōstito de veritate: vocata parte ⁊ audita: tali electione reiecta ad capitulū vel conuentū electio de alio fienda remitteretur. per tex. hodie claruꝫ dicti concilij basilieñ.ti.de elec.c.licet dudū.§.fi.vbi optima glo. Iura cōia hoc ꝑmittentia allegans. Et fiet tūc electionis

retractatio ad requestā principis: qui electum habet suspectum de proditione ac reuelatiōe secretorum. vt ibi plene diciꝉ.
409 ¶ † Ex quibꝰ resultat excellens prerogatiua: quā dñs noster rex francie habet in electionibus ecclesiarum pontificaliū electiuarum sui regni ⁊ delphinatus: de quibꝰ iuste ⁊ sine scrupulo conscientie potest modo⁊ forma predictis se intromittere auctoritate concilij ⁊ de cōsensu totius ecclesie gallicane. ¶ Unde nimirum (ad ꝓpositū reuertendo) si inter clericos bona temporalia tenētes ⁊ possidentes aut petentes: possit etiam in petitorio et de actionibus realibus⁊ mixtis cognoscere ex cōsuetudine: ⁊ presertim ex tam inuete

¶ Reuertitur ad ꝓpositum.

410 Consuetudo frācie ad actōnes nō extendiꝉ ꝑsonales vt clerici trahi possint corā iudice seculari.

410 rata tolerātia ecclesie: vt dixi. ¶ † Sꝫ in actionibꝰ personalibus que mere ꝑsonales existunt: vt de illis officiarij regis ⁊ dñoꝝ tēporalium cōtra vel inter clericos cognoscere possint: nō valeret cōsuetudo: nec iudici seculari dare posset iurisditionem.c.clerici.⁊.c.qualiter ⁊ quādo.ibi: ꝙ omnino fieri prohibemus. de iudi.⁊ in.c.ij. de foro cōpe. vbi iudex secularis cognoscere non potest cōtra vel inter clericos in actionibus mere personalibꝰ ciuilibus ⁊ pecuniarijs: etiā de consensu amborū litigantium.c.si diligēti. nec aliquid operaretur permissio epī.c.significasti. de foro cōpeten. Immo potest ⁊ debet epꝫ clericis prohibere corā secularibus litigare in actione personali: sicut possunt seculares officiarij laicos in realibꝰ ⁊ mixtis prohibere corā eccl'iasticis litigare: immo etiā in personalibꝰ possunt laicos prohibere: cū eorum intersit ratione iurisditionis et emolumentorū eiusdem: vt.s.tetigi. ꝓm Io.fa.in.l.si qui ex cōsensu.C.de epis.audien. Et etiam ꝓhibere consueuerunt: ne epī cognoscant de quibuscūqꝫ realibꝰ ad
411 cognitionē laicoꝝ pertineñ. † Cū cuiqꝫ permittatur suā tueri iurisditionē etiā pe nali iudicio.l.j.ff.si quis ius dicen.nō obtempe. vt plene Panor.in.c.super literis. de rescrip. Sed in actionibꝰ personalibꝰ inter clericos nō valeret prohibitio.c.decernimus. de iudi. ꝙ intelligitur in pertinētibus ad forum ecclesiasticū. videatis Bar.in.l.j.§.⁊post operis.ff.de noui ope. nuncia. Adeo ꝙ etiā in francia vbi iudices regij plura cognoscunt de clericis nō coguntur ipsi clerici litigare corā iudice seculari in actione personali: etiam ꝑ iure eis cesso a laicis iurisditioni temporali subditis: posito ꝙ facta cessio fuisset in casu de iure licito. ꝓm Spe.tit.de cessio.act. §.j.versi.quarto presumitur simulata ⁊c. Pro qua decisione etiā sola sufficeret ordinatio regia Philippi pulchri superius
412 allegata ⁊ regestrata: † vbi expresse de

412 Pōt iudex ecclesiasticꝰ ne i actiōe ꝑsonali trahatur clericꝰ: ⁊ sclaris ne in reali conueniaꝉ ꝓhibere.

rici trahi ꝓhibenꝉ in foro regior seculari in actione mere personali: etiā si ꝑ literas regias aut ministroꝝ regis: ad hoc fuerit obligati: nihil eñ potest cōsuetudo cōtra preceptū prohibitiuū dicti.c.ij. de foro cōpeten. vt no. decidunt do. de Rota in supradictis decisionibꝰ antiqꝫ hodie ꝑ ordinationē rubricatis. tit. de cōsuetu. decisione.ij.incipi. vtrū valeat cōsuetudo anglicana. que in decisionibꝰ nō rubricatis est nume. dcccxl. quā videatis vtilem ad multa propter suas rationes ⁊ elegantes
413 rñsiones ad cōtraria. † Nec posset clericus se submittere iudici seculari: nec rigoribꝰ curie illius: ⁊ si se submitteret: nō valeret submissio etiā de cōsensu sui epī facta: vt.d.c.si diligēti.⁊.c.significasti. Quibus iuribus cōcordat dicta ordinatio regia: per quā christianissimꝰ frācoꝝ rex: in his mere personalibꝰ eccl'iam ꝑtinaciter nolle turbare ꝓtextu cōsuetudinis catholice declarauit: immo hoc fieri vetuit: nō obstāte submissiōe ꝙ angli in eoꝝ terris nunqꝫ audire voluerūt eoꝝ sequētes consuetudinē: que potius diciꝉ corruptela: vt 413 Clerici bōa sua submittere possunt iudici seculari sꝫ nō ꝑsonam.
414 ptꝫ in dicta decisione. † Nā submissio nihil operaꝉ: nisi clericus expresse sua bona obligasset. Quo casu rōne hypothece immobiliū bonoꝝ trahi posset corā iudice seculari in actiōe dūtaxat hypothecaria tēdente ad fines: ꝙ bona īmobilia pro debito clerici affecta creditori tradanꝉ ꝓ modo debiti cū de cōstamētis possidēda donec ei fuerit de debito satisfactū. Cui creditori erit multomelius in pignore incūbere: ꝙꝫ in ꝑsonā agere. insti. quibꝰ modis re ꝯhiꝉ obli.§.fi. ꝓm Io.fa.in.d.§.itē seruiana. insti. de actio. ⁊ ita dietim practicatur in regno. Non autē cognoscere posset iudex laicus: an clericus debeat ad fines ipsum condēnandi ⁊ cōpellēdi ad soluēdū: ꝗ hoc esset intrare⁊ cognoscere de mere ꝑsonali actione. ꝙ fieri non potest etiā ex cōsuetudine. vt in ꝓfata decisiōe. Presertim ꝗ in.d.c.clerici. exꝓsse derogatur cuicūqꝫ cōsuetudini: ꝙ ꝓpter incapacitatē iudicis nihil operari potest: vt ipse de mere ꝑsonali cognoscere cōtra clericū a laico cōuentū ⁊ in iudicio tractū possit:
415 † nisi in cā recōuētionis: ꝗ tūc directe ⁊ principal'r non diciꝉ clericus trahi corā seculari via actionis: sed in vim defensionis. ⁊ ita tenet glo.in.d.c.ij. de foro cōpe. Et licet sup hoc fuerint varie docto. opi. tam legistarū in.l.cū papinianꝰ.⁊ aut. cōsequenter.C.de sen.⁊ in.d.c.ij. de quo potestis ad saturitatē videre Panorm.in.c. atsi clerici.§.j. de iudi. Hunc passum alto
416 digito īgenioqꝫ suo more eleuato: † tñ in pñti regno semꝑ ꝯsuetū fuit ꝯtra clericos: etiā de actione mere ꝑsonali cogno-

415 Uide casus in ꝗbus clerici tenenꝉ rñdere coraꝫ iudice seculari ī actionibꝰ personalibus.

416 Clerici i cā recōuētionis respōdere tenenꝉ i foro seculari.

a ¶ Via recouentionis. Et idē vbi clericꝰ succederet laico cā coā seculari iudice cōuento: qꝝ instātia tūc trāsit in clericū etꝰ heredē ſm Jmo.in.l.ſi cū hoiez.ff.de fideiuſ. Pau.in.l.heres abſens.ff.de iudi.ꝛ in.l.ſi conſtāte.§.ff. vbi hoc tenet etiā Ludo.ff.ſolu.ma. Hā alterius conditio q̄ iudiciū incohaa uerat fieri nō ɔz detertio: ex ꝑſona heredis l.ſ.§.ex his ff.de ꝓbo. obli. Preterea defūctꝰ iam ex quaſi ꝯtu i iudicio celebrato obligatꝰ erat l.iij.§. idez ſcribit.ff. ō peculio. Et ex ꝯctu heres ſemper tenet.ꝛ vbi ceptuꝫ fuit iudiciū ibi finē accipere ɔz.l.vbi ceptū.ff.de iudi.et idē vbi clericꝰ tanq̄ tertius opponens ꝛ poſſeſſor rei deq̄ lata fuit ſnīa vult ꝫ ſnīam iudicis ſecularis iter laicos latā ſe opponere: ꝛ ullius executionē impedire. ſm Bal.in.l.teſtamenta. C.eod.ꝛ in l.finali. C. de edicto diui adria. vbi dicit q̄ ſi clericus cōtradicere vellit laico peteti ſe mitti in poſſeſſionē hereditatis p iudicē ſeculārem tenet cōā illo litigare: ſubiūgēs ibi Bal. idē eſſe in clerico q̄ predoni ſucceſſit laico in fraudē iuriſditiōis q̄ cogi poterit p ſecularē iudicē reſtituere furtū. Et ita tenet dñs Aufrer. in.d.ij.regula. vj.ꝛ.xiij.fallentijs.

4-17 Clericus in cauſa euictionis tenetur reſpōdere in foro ſeculari.

b ¶ Jn.d.l.venditor. Vbi hoc tenet Bal.ꝛ in auc. cleri= cus. C. de epiſ.ꝛ cle.ꝛ in.l.emptor. C. de euict. Ange. in.l. nō ſolū. §. q̄ō vulgo. ff. de vſuca. Panor. in.c.q̄m frequēter. §. fina. vt lite non conteſta. ꝛ in.c.finali. de empt̄o. et vendi. Pet. de ancha. in.c.ea que fiunt a iudice. q̄. xvij. Angel. arcti. in. §. actionum. inſtitu. de actio. vj. colum. Et ſequit dñs Aufreriꝰ. vbi. §. v. fallētia.

4-18 actio exer. debeat. ¶ Et idē ſeruaꝫ in regno iſto: vbi agere ꝛ de cācellādo inſtrumentū a notario publico receptū: ꝑſertim regio: de cuiꝰ viribꝫ etiā ſi hypothecā bonoꝝ nō cōtineat: nullus cognoſcere pōt q̄ officiarius regius: cū ad illū pertineat diſſoluere cuiꝰ auctoritate fuerat ligatū: ideo ſi creditor clericꝰ coā ſeneſcallo aut alio iudice regio adiorneꝰ inſtrumentum debiti portaturus: ipſumq; ad inſtantiā debitoris laici cācellari viſurus: nō audiretur clericus exceptionē opponens fori declinatoriā: immo tenebit ibi reſpōdere ꝛ inſtrumentū ſuū defendere. iurta. l. diſſolute[b]. C. de cōdi. ex lege. Et hoc p̄ melioꝛē rationē q̄ ſupradictā: qꝝ licet q̄ſ de aliqua q̄one principaliter cōtendit inter clericū actorē ꝛ reum laicum: actor ſequi debeat forū. c. cū ſit generale. de foro cōpeten. ꝛ. c. ſi clericus. eo. ti. Cū illud ſit generale inter oēs cuiuſcūq; fuerint cōditionis. vt. l. ij. C. de iuriſdi. om. iudi. Tamen ſecꝰ eſt vbi q̄s vellet ſup aliqua exceptione experiri ꝛ agere: q̄m tunc agit coā iudice coā quo agereꝫ: ſi ipe reus traheret ꝛ cōueniret: qꝝ attendi ɔz cauſe naturalis ortum: ꝛ nō q̄ a caſu accidentaliter cōtingit. Cauſa em̄ naturalis vincit cām accidentalem. l. qui habebat. ff. de tutelis. Ex quo videmus: q̄ licet vnus ex fideiuſſoribus vt in totum non conueniatur: ſed diuiſio fiat inter eos: quia ſoluendo ſunt: exceptionem habeat. inſtitu. de fideiuſſoribus. §. ſi plures. Tamen ſi anteq̄ per creditoꝛem conueniatur agere velit: vt ſe ab onere alioꝝ eximat: poteſt creditorem preuenire et officium iudicis implorare ad fines illius diuiſionis: vt pro reliquis partibus creditoꝝ ſiſtium imponatur. l. ſi contendat. cum ſua gloſa. ff. de fideiuſſoribus. Facit gloſ. prima. in fi. in ca. primo. de iureiurando. Jbi: vel ſi nondum. ¶ Oꝛ in caſu noſtro laicus debito clerico cum inſtrumento obligatꝰ timens forte iudex p̄ creditorē vexari: ꝛ ſic fuit: et quorum intereſt ne fiant ſub eorum rigoribus alique extortiones. l. illicitas. ff. de offic. preſid. ſubtungens fuiſſe in parlamento Pariſius dictum Anno dñi M.cclxxxvj. q̄ Guillelmus quepie clericus ſolutus in curia parlamēti reſpōdet ſup fraude cuiuſdā cōtractus tam parti ſuper illuꝰ annullatione: q̄ ꝓcuratoꝛi regio: qui etiā emēdam requirebat ꝓpter fraudē in dicto contractu cōmiſſam in literis ſeu inſtrumēto cōtentā. idem refert in tractatu arreſtoꝝ. c. ij.

4-19 Clericus coram ſeculari trahitur ratione depoſiti ab eo ſuſcepti.

a ¶ Jn dicta. l. acceptam. Idem tenet dictus dominus Aufreriꝰ. vbi ſupra. in. xvij. fallentia. vbi etiam allegat Saly. in dicta. l. ꝛ tenuit etiā in ſua additiōe ſuper queſtionib⁹ capelle metropolitane thē. q. Que addu ci poſſent i clericis ſequeſtris q̄ quotidie p iudices ſeculares dātur: vt per eos cogi poſſint rationem reddere: ꝛ relicta preſtare. Et ita dietim ſeruatur.

4-20 Clerici pro tutela vel cura trahipoſſunt coram iudice ſeculari.

b ¶ Item ſi clericꝰ ſolutus. Jdē tenet dominus Aufreriꝰ: vbi ſupra. xxvij. fallentia dicens etiam ad iudicez ſecularē ꝑtiere: q̄ det clericis tutorē qui tamen poteſtatez non habebit in beneficialibus ꝛ eccleſiaſticis negociis. ca. ſi annum. de iudi. lib. vj. vbi per omnes. Et poſſunt clerici eſſe tutores legitimi ſed non teſtamentarij nec datiui: ſi hoc velint. c. peruenit. tuncta glo. lxxxv. diſt. etiam in ſacris conſtitutis: vt ſequē. diſtin. c. in religioſum. Jmmo tenētur etiam religioſi eſſe tutores miſerabilium perſonarum. lxxxvij. diſtic. c. j. ꝛ. c. epiſcopus. et plene Bal. in. l. generaliter. hic allegata.

4-21 Teſtamenta ꝛ donatiōes etiam clericoꝝ inſinuari non poſſunt: niſi coram iudice ſeculari.

c ¶ Jn dicta. l. repetita. Idem tenet dictus dominꝰ Aufreriꝰ: vbi ſupra. lxxxix. et. xj. fallentijs plura ibi allega. ꝛ inter cetera Jaco. butriga. Bar. Bal. Salycē. ꝛ Jo. fab. in. l. teſtamenta. C. codē. ꝛ in. l. conſulta diualia. ꝛ ꝑe. de ancha. in. c. ea que fiunt a iudice. de regu. iur. lib. vj. Et idem ſi pater vellet emancipare filium clericū ſm ꝑe. de ancha. in. d. c. ea q̄ fiūt. et prefatū dñm. vij. fallentia.

4-22 Executio ſnie cōtra clericū a ſuo ep̄o late exeq̄ nō pōt in bonis niſi per ſecularē iudicem.

4-23 Epi i regno francie territorij nō hñt. ſed ſol⁹ rex ꝛ officiarij.

4-24 Etiā de bōis clericorum fieri non poſſunt inuentaria niſi p ſeculares.

d ¶ Facere pñt inuētaria. Quimo cū ſint i ꝓfectiōe i uētarij oēs q̄ⁿ intereſt vocādi: vt creditores ꝛ legatarij. l. fi. C. ō iuſdeli. ſi clici ſint reditores laici de fūcti aut legatarij tenebūt coā ſeculari iudice cōparere: ꝓ quē ſi nō ꝓpareāt poſſit ꝓcedi i eoꝝ cōtumacia ꝑz Bal. in. d. l. teſtamēta.

pa ſunt imittētes ꝛ ingerētes ſe rei eis nō 4-21 pertineti. † Et idem ſeruaꝫ in preſentiregno in donatiōib⁹ q̄ inſinuari nō pñt: ſicut nec teſtamenta: niſi coā iudice laico: ita q̄ ſi teſtū. aut donatio facta eſſet coā eo: nihilominꝰ eſſe inſinuāda vel inſinuā dū coā iudice laico ad hoc deputato. cū eo nō ſit iuder inſinuationū: ſm Bal. i. d. c l. repetita[c]. q̄ dicit mēti tenēdū: nec ꝓ gari poſſet in eo iuriſditio inſinuādi: vt ibi per eū qui etiā ponit ꝛ tz poſt Guil. de cug. oēs predictos caſus i auc. clericꝰ. C. de epi. ꝛ cle. reprobatis exēplis glo. ibi: tā 4-22 q̄ ſre nō ꝓuenīt ib⁹. † Preterea ſi clericꝰ fuerit in mera ꝛ ſimplici actiōe ꝑſona lit ꝓdenat⁹ ꝑ ſuū ep̄m: vt fieri ɔz: q̄ ſuā ſententiam exequi vellet per captionem bonoꝝ temporalium regi ſubditorum: vt quia forte clericus cenſuras nō timet eccleſiaſticas ꝛ eſt abundās in bonis tēporalib⁹: certe non poſſet eos ſententiā exequi in bonis: imo tunc neceſſe foret eam exequi per iudicē ordinariā temporalem loci vbi ſunt bona ſita: ſicut a ſimili dicit Jo. and. in addi. Specu. titu. de executio. ſnie. §. ij. verſi. Sed pone. de ſententia lata per doctoꝛem cōtra ſcholarē. iurta ter. in. §. illud Jo. in fi. in proemio. ffoꝝ. et in auc. habita. C. ne filius ꝓ patre que per iudicem ordinarium ſecularē loci eſt exequenda. Jdem tenent glo. ꝛ Jo. fab. in. l. 4-23 epale. C. de epiſcopali audie. † Epi em olim territorium non habebāt extra ſuas eccleſias ꝛ illaꝝ ſepta: ſm Cynū: ꝛ Bal. ibi: ideo in bonis temporalib⁹ ſentētias ſuas exequi nō poſſunt: vt ibi. ꝛ dicit Jnocē. in. c. ſignificaſti. de of. delega. ꝓ illū 4-24 ter. ſm vnū itellectū. † Nec de bonis d clericoꝝ tpalibus facere pñt inuentaria[d]

a ¶ Arresto parlamenti. De quo per dñm Aufrerij in suo tractatu arrestorum.c.xxvj.xxvij.et.xxviij.

425 Epi in presenti regno clericos capere non possunt nec iurisditionem exercere extra eorum sceptra.

426 Clericus etiā epō tenetur suā auerare aut negare cedulam corā iudice seculari.

b ¶ Plus seruat. Idez refert dominus Aufrerij: vbi supra.xviij. fallētia: et in addi.capelle in dicta.q. et in suo tractatu arrestorum.c.ccv. refert ita fuisse arresto parlamenti Tholose ordinatum contra dominū Philippum de leuis archiepiscopum auxitanuz: anno domini millesimo.ccccxliiij.die.xviij.augusti.

c ¶ Durum mihi fuit. Pariter et domino Aufrerij vbi supra.xviij. fallentia.sz non dubitat an papa possit cōcedere alicui principi cognitiōez et punitionem criminum p clericos commissorum vel committēdorum: vt tenet in prima regula ꝛ prima fallentia: quia licet priuilegium fori clericis competens sit de iure diuino quo ad totum: non tamen quo ad tantuz seu quo ad partem aliquam cleri: vt ibi plene declarat. quia ius diuinum licet nō possit in totum per principem tolli: tamen potest distingui ꝛ restringi ẜm Inno. ꝛ omnes in.c.que in ecclesiarum.de consti.ad nostram materiam principalem: facit tex.in.§.verū.xxxij.distic.ꝛ in.c.mēnam.ij.q.v.ꝛ.c.illud.x.q.iij.

cum dominis temporalibus subijciātur: in quibus episcopi nihil possunt: ẜm dominū Bernardum laureti.nunc in parlamento tholose regio presidentem: in suo tractatu de casibus: in quibus iudex secularis potest in clericos manus imponere. Quod vidi seruari ꝛ seruatur tholose: vbi archiepiscopo aut eius officiali extra sceptra sua nō permittit etiaz clericos capere pro delicto: quinimo fuit alias arresto parlamēti[a] parisius dictū contra epm suessionensem ꝛ eius officialē: ꝙ recipiendus nō erat ad probandū se esse in possessiōe capiendi clericos non coniugatos: ꝛ coniugatos in habitu ꝛ tōsura incedētes: ꝛ ꝙ a cetero nō proponeretur ꝙ officiarij regij capere nō possent clericos: nisi in flagranti delicto reptos: quia imo possunt sine metu cēsure ad fines remittendi epo quando requirentur. Et sic episcopi eos capere nō possunt: nec aliquam iurisditionem criminalē aut ciuilē exercere.

425 † Sed necesse hz epus extra sceptra sua existens aliquam intrare ecclesiam si actus iudiciales exercere velit: vel iudices regios requirere: ꝙ clericos capiant et sibi remittant: aut eis territorium ad hoc faciendum concedāt: quia sicut olim territorium non habent episcopi in presenti regno: immo semper rex ꝛ eius officiarij retinuerunt manus iniectionē in clericos: vt olim habebant ẜm Bal.per illum textū.in dicta.l.si quis curialis.C.de episcopis ꝛ cleri. facit quod decidit Bartol. in.j.q.in repeti.l.iij.C.de pignoribus.iij.colum.versi.Quero quid de rebus ecclesie.

426 ¶ † Plus seruatur[b] in curia parlamenti ꝙ si clericus quiuis episcopus fuerit per cedulaz suā manu propria scriptā vel signataz aut sui predecessoris obligatus actione personali: puta ex mutuo: aut contractu alio: pro qua aueranda seu confitenda vel deneganda fuerit adiornatus: tenebitur super hoc respondere: eāqz auerare vel negare. Nec poterit aliquaz exceptionem fori declinatoriam opponere: ꝛ ita quotidie practicatur: ꝛ ita etiam seruari vbiqz dicit Masuerius allegato titu.de iudicibus.§.item sciēdum est ꝙ clericus solutus. Et idē sentit in titu. de remissio.§.item cum agitur. vbi ponēdo casus in quibus de consuetudine cōuenitus non remittitur suo iudici: inter alios ponit istum. Quam billetam si cognouerit deponere tenebitur summam in eadem contentam vel manum regiam de bonis explectabilibus guarnire ꝛ saysire. Quo facto et manu regia remanente saysita si forum declinet suo remittetur iudici cognituro de actione personali: alioquin termino elapso ad soluendum cōstringetur per captionem sue temporalitatis sup quo cogitabitis. quia semper durum mihi fuit[c]. Et videretur esse contra ordinationez regis philippi superius allegatā.

427 † Posset tamen papa iudici laico: immo alicui priuato laico ex certa scientia causam clerici personalem vel alias spiritualē licet criminalem cōmittere: ẜm glo. ꝛ docto.in.c.decernimus.de iudi. ꝛ de licentia ecclesie posset contra clericos iudex laicus impune procedere: vt dicit glo. in.c.tua.le.j.de decimis. Et inde est ꝙ rex ꝛ principes ac eorum officiarij cogunt omnes quiuis clericos ad obseruationē decretorū ꝛ pragmatice sanctionis huius regni: cuz auctoritatem hoc faciendi habeant a concilio generali basilieñ.[d]

428 † Immo posset papa ꝛ fortius tota eccl'ia congregata ex cā clerum totius vnius diocesis aut terre subijcere principi seculari aut iudici laico: ẜm zabarel.in repetitione.c.perpēdimus.vij.col.versi. Oppono ad eandē lecturā fortissime ꝛc. de sententia excōmu. quem sequit Felyn.in.c.ij.colū.j.ꝛ.c.fina.in fine.de maioritate et obedientia. Non tamen posset clerum vniuersalis ecclesie principibus secularibus quo ad forum in omnibus subijcere: quia priuilegium fori in talibus clero vniuersali cōpetens est de iure diuino. vt ibi per eum.ꝛ Ludo.singulari.ccccxvj.incipi.

429 Sz an pōt papa facere legē. † Preterea hoc faciēdo alteraret seu decoloraret ꝛ mutaret statuz vniuersalem ecclesie ꝙ ei non permittit etiā cum concilio cardinaliuz. Idē tenet Panor.in.c.proposuit.iij.colū.de conces.preben. Sicut videmus

d ¶ Habeant a concilio generali basilieñ. De quo plenius infra super verbo: Si absqz liberis moreretur.ij. In materia substitutio. fideicom. declarādo regulā. Quē honorare possuz in vltima fallentia. Et per dominū Auferij vbi supra.xxxj.fallentia. vñ curia parlamenti cogit episcopos archiepiscopos et ceteros ad confirmandum aut infirmanduz electiones. et cancellaria regia cōcedit ad hoc literas quas dirigit alijs iudicibus inferioribus: et cogūtur episcopi si sint suspecti vices suas committere alteri: a quo si appelletur: iterum cogitur aliū delegare ad cognoscendum de appellatione. quod an fieri possit dicitur plene in materia dicte substitutiōis expediendo dictam regulam: Quem honorare possum.

428 Papa iudicibus secularibus subijcere posset clerum vnius diocesis: sed non totius orbis ꝛ mūdi.

a ¶ Ad suarum ecclesiarum reparationem.que coactio de reparando ecclesias fieri debet per commissarios regios sola expensa sine alio salario contētos: vt habet.j. super verbo: si absqz liberis moreretur.ij. i materia fidei cōmissarie substitutionis tractādo illā regulā quē honorare possum in iij.fallētia.

rū in vltimo no.de iudi.ꝙ pro hac decisiōe multū faciūt.

432 Etiam in criminalibus procedūt iudices sclares in tribus casibus contra clericos et ecclesiasticos.

433 Iudex secularis clericos cogit ad reparandū attentata lite pendente coram eo.

430 Curia francie cogere prelatos consueuit ad ecclesiaruz reparationem.

b ¶ Filijs vel nepotibus. de quo latius dicitur vbi.s.in dicta vltima fallentia.et ꝙ rex et eius curia cognoscer pt circa diuinum seruitium cōtra clericos et prelatos: et de perpetuis vicarijs ecclesiaz parrochialiuz augenda portione ac depensionibus sine iusta cā ipositis sup bñficijs vt tollantur ꝛ tenet dñs Aufrerij. vbi s.in.xxvj. fallentia.

431 Hic cōcludit in actiōe reali clericos esse de foro seculari.

c ¶ Titulo de remissio. vt clarius habet infra.iij.decisione per rōnes Panor.i.c.cete.

ꝙ aliquos a solutione decimaruz eximit laicos. Sed omnes eximere non posset: cum decima sit de iure diuino.ẜm glo. in c.a nobis. de decimis.

430 ¶ † Ulterius cognoscit rex frācie et curia sua immo cogit clericos: et quoscunqz prelatos ad suarum ecclesiarum reparationem.[a] Quod habuit a Joade rege israel: qui hoc fecit iiij.Regū.xij.de quo ibi dicitur: ꝙ fecit rectum corā domino. Pariter a Josia rege qui similiter fecit eo.lib. xxij.c.de quo ibi dicitur: ꝙ fecit quod placitum erat coram domino et ambulauit per oēs vias dauid patris sui non declinans ad dexteram: siue ad sinistram. Etiam hoc habuit christianissimus rex a summa veteris iuris non correcti prudentia.l.si in aliquaz.§.edes sacras.ff.de offi.proconsul.facit.l.hereditas.in fi.ff.de peti.hered.et.xvj.q.vij.c.filijs vel nepotibus[b] vnde restat ꝙ in actione personali principaliter intentata clericus respondere non tenetur coraz iudice seculari immo nullum esset iudicium quacūqz non obstante consuetudine nisi prout supra.

431 ¶ † Sed in actione reali teneretur coram ipso respondere et prohiberi possunt coram ecclesiastico litigare: et hoc tam de iure quam ex generali huius regni consuetudine. viso maxime ꝙ aurelium pro nobis habemus augustinum in dicto.c.quo iure.viij.di.ꝛ Innoc.in dicto.c.si que cause.§.his ita.xj.q.j. et Alexan.in.d.c.causam que.et alios quos in prin.huius questionis vidistis allegatos: qui omnes fuerunt viri doctissimi et sancti vita ꝛ moribus approbatissimi. Pro quibus facit tex.in.c.cum deuotissimam.et.c.si seculi leges.in fi.ibi: et vestra regia dignitate.xij.q.ij.vbi loquitur de regina francie: que cognouit de possessionibus pertinentibus ecclesie: facit etiam quia videmus clericos ex feudorum consuetudine domino temporali esse subditos: vt in.iij.decisione videbitis. Si hoc potuit cōsuetudo in feudis: similiter hoc potuit in ceteris rebus temporalibus: etiam in hoc optime facit quod dicit Bal.in.l.iubemus nullam.C.de sacrosan.ec.vbi sentit statutum ratione rei facere posse clericos et ecclesiā de foro seculari. Ergo a fortiori saltem a simili hoc in francia facere potuit consuetudo generalis: et ita seruatur ẜm Masuerum.in.d.§.item sciendum est ti.de iudi.ct.§.item si presbyter.ti.de remissio.[c] ¶ Et sicut in actione ciuili et pecuniaria mere personali non potest contra clericos secularis iudex procedere: vbi descenderet ex cōtractu vel quasi: sic cognoscere non pōt: nec se intromittere: si actio personalis ex delicto descendat vel quasi. quia personalis est: et in plus quam si ex cōtractu esset. insti.de actio.§.omnium autem actionum.vbi gl.ꝛ Ange.

432 ¶ † At tamē in presenti regno iudices in tribus casibus contra clericos procedunt: et de eorum excessibus cognoscunt: ac etiā corrigunt et puniunt.

433 ¶ † Primo vbi crimen a clerico commissum qualitatem haberet attentati in odium litis pendentis ciuiliter coram iudice seculari vbi cognitio cause ciuilis ei pertinet: sicut in possessorijs et actionibus realibus et mixtis aut personalibus in supradictis casibus ꝛ idē si clericus aliquid attentaret pendēte questione: an causa esset per iudicem secularem retinenda: vel ecclesie remittēda. quia licet postea causa remittatur iudici ecclesiastico tanquam de foro ecclesie existens: tamen attentatum pendente illa declinatoria semper venit reparandum. Ideo iuridice ordinauit Carolus septimus francorum rex ordinatione.xj. incipieñ.item voulons ꝛc. ꝙ etiam si appellatio non sit recipienda: nec retinenda in curia parlamenti: tamen attentatum antequam causa retineatur vel remittatur iudici a quo venit per curiam reparādum: etiam si postea pronuncietur appellantem non fore recipiendum. Et eodem modo posset iudex sclaris cognoscere vbi crimen alias incideret in lite ciuili quia de his iudici etiā seculari pertinet cognoscere corā quo principalis causa tractatur.l.quoties.C.de iudi.vbi Bar.ꝛ in.l.omni innouatiōe.C.de sacrosan. ec. et attentata reparare et punire iudici pertinet cause principalis soli.vt plene habetur in.c.non solum.de appel.li.vj.et in.l.appellatione.C.illo.codē titu.et patet supra vt lite pendē. nihil innouetur per totum. Et nulli alteri quam eidem iudici pertinet talia reparare attentata:[d] ex quo videmus per stilum curie francie: ꝙ curia parlamenti volens aliquādo ex causa reparationem attētatorum fieri per aliuz: conuertit illa attentata in excessus et causam illorum remittit senescallo vel alteri iudici regio: in cuius territorio fuerunt commissa. Et interdum ex causa illorum materiam committit alteri: quam suo ordinario.quo ad hoc ipsum committen-

d ¶ Attentata reparare. Et idē si clericus suaz iudicis secularis turbaret ꝛ impediret iurisditionē. c.j. de offi.dele.et.l.j.ff.si quis ius dicēti non obtēperauerit. quia videmus a simili ꝙ metropolitanus qui nullā hz cognitionē i subditos suffraganeorum suorum: tamen pt eos punire si suā impediāt iurisditionē.c.romana.de penis.li.vj et quilibet iudex alias incōpetens de nō sibi subditis capere pt vltionē vt dicto c.j. Et idez si clericus vellet iurisditionē secularē vsurpare et cognoscere de causis ad eam pertinentibus: de quibus sunt in possessiōe per c.ex parte.de v.si.ꝛ. c.dilect9.de penis.et.c.dilecto.de senten.excom.lib.vj.

a ¶ l.nullum.C.de testibus.Idem dicit seruari in hoc regno dominꝰ Aufrerij. in regule prime secunda fallentia allegans frederi.de senis sic consuluisse consilio octuagesimo septimo incipiēte. Factum quod proponitur. vbi dicit quod licet clericus non possit coram iudice seculari de crimine accusari principalit̃ nec cōqueri incidenter:tamen potest clericum secularis iudex coram eo calumniose accusantem vel falsa aut varia deponētem ex officio extraordinarie punire in bonis vel eiꝰ fideiussores quos dedit constringere.l.iij.C.q̄ accusa.non possunt et eodem modo pōt clericum deficientem punire in expēsis vt sentit glos.v. questiōe sexta. capitulo presbytero.vbi Archidya.reseruata in omnibꝰ episcopo pena corporali si esset imponēda⁊ idem tenet Petrus de ancharano.in capitulo ea que fiunt.de regulis iuris.libro sexto in vigesimasecunda questione dicens opinio.Frederi. fundatam in equa consideratione.Et idem videtur de aduocato procuratore vel notario clericis coram iudice seculari delinquētibus per.l.athletas.ff.de his qui notan. infamia.et idē in clerico vtente falso instrumēto coram iudice laico: super quo refert plura vidisse arresta.

434 Lex nullum.C.de testibus.seruatur in regno fran

do quia in propria qualitate attentatorū remittere causam vel alteri cōmittere nō consueuit. Sed ipsamet curia procedit et reparat. ¶ Pariter si contra clericos coram iudice seculari in testes pductos dentur obiectus de crimine: potest de illo iudex cognoscere: et si probetur clericos a testimonio repellere. Sed non pena criminis punire:ad quam actum non fuit.c.j.de excep.⁊.l.lucius.ſm vnū intellectuz.

434 ff.de his qui notan.infa. ¶ †Similiter eos punire poterit:si coram eo falsum deposuerint:vel al's eius maiestatem vel

a aures offenderint.l.nullum.[a] C.de testi. sequendo illius litere corticem.⁊.l.si quis forte.§.si quos.vbi Bar.ff.de penis.et.l. ij.vbi Bal.C.de sportulis. Et ita seruatur in presenti regno:quicquid in contrarium voluerit Pan.in.c.verum.de foro.cōpet. et in.c.j.vbi bona ⁊ plena additio.de maledi.⁊ in.c.dilectus.de penis.vbi deciderat dictam. l. nullum.non habere locum in clericis coram iudice seculari delinquentibus: vt ibi puniri possint. Sed respondēt officiarij regij:illud verū esse: scilicet clericos ab eis non esse tunc puniendos pena corporali: cum sit indefinite scriptum. Noli tangere christos meos. Sz pena bursali ⁊ pecuniaria puniri pos

435 sunt. Et ita seruatur. ¶ †Secundo cognoscit rex et eius officiarij de omni crimine priuilegiato: vt sunt crimen lese maiestatis:false monete:infractio saluegardie regie:vel assecuramenti brisati. Et pcedere consueuit etiam cōtra clericos de premissis vel aliquo premissorum inculpatos:vel si manum regiam appositam violauerint:et de quibusdam alijs q̄ priuilegiata dicuntur. quorum aliqua recitat magister Guillelmꝰ de brochi.in stylo parlamenti per eum descripto. in titu. quorum cognitio pertinet ad regem.⁊ ti. sequenti.de personis ecclesiasticis. Pariter et masuerus allegato titu.de iudi. §. itē sciēdū ē q̄ clericꝰ.⁊ tit.de iniurijs.§.j.i fi.ti.de remissio.§.itē in saluagardia ⁊.§.

cie contra clericos.

435 Cognoscit rex et eius officiarij de delictis priuilegiatis contra clericos.

437 Qualiter intelligitur solum regem et eius officiarios de portu armorum cognoscere posse.

itē cā iniuriarum.⁊ Guido pape.q.lxxvij.

436 ¶ †Inter que crimina est portus ar

b morumᵇ de quo rex cognoscit et curia sua: etiam contra clericos:quos si culpabiles reperiantur punit. Et contra quoscunq laicos procedit:nec permittit barones cognoscere qualecūq imperium habeant.

437 ¶ †Quod est verum:si in forma belli arma moueantur:vt si vna villa insurgeret contra aliam:aut vnus dominꝰ contra alium:vt sepe fit in vasconia et bearnio:vel si in aliqua ciuitate fieret seditio cum armis. Quibus casibus solus rex et officiarij sui de hoc cognoscunt per text. iuncta rubrica.C.vt armorum vsus inscio principe sit interdictus.li.xj. ¶ Si autem fieret insultus armatus de priuato ad priuatum:vel fieret homicidium: latrociniū: vel raptus:que raro sine armis perpetrātur.quia illud esset tunc crimen commune:de illo cognoscere posset quilibet dominus merum imperium habens in loco. Et ita dicit seruari Masuerus. allegato titu.de remissio.§.item si aliquis. Aliter et al's faciliter per officiarios regios iurisditio baronuz vsurparetur:ita quod vix de aliquo crimine cognoscerent:⁊ eorum merum imperium esset eis sine fructu.quod minime permittunt. immo vetant regie ordinationes.de quo per Guido.pape.q.ccccxxvij.in fine.vbi allegat Pe.Iaco.in titu.de succes.regni francie. §.fi.in fine.vnde hoc casu non possent officiarij regij baronibus inhibere de hoc vltimo portu armorum cognoscere:quasi ad eos solos pertineat:licet in contrarium multoties abutantur alienum imperium vsurpantes:et occasionem sumētes a textu stili parlamenti superiꝰ allegato:vbi sic dicit in pn. Portationis armoꝝ cōtra quēcūq iustitiabilē cognitio pertinet ad regē: licet dñs cui talis subest oimodam habeat iurisditionē in terra sua ⁊c. Certe videre ⁊ considerare debent integrū capitulū.l.i ciuile.ff.de legibꝰ.q stilꝰ postea se restringit:vbi arma delata fuerunt

b ¶ Est portus armorum.idē dicit.d.dominus Aufrerij. in prime regule. xiij. fallentia: qd clerici de huiusmodi delicto possūt per iudices seculares ciuiliter puniri p quo videt text. ſm Ioannem Fabri in.l. additos.iūcta glo.ibi sup verbo:nū dicetur.C.de episcopali audiē. de quo dicit regem ⁊ eius officiarios esse in presenti ⁊ possessione ab tē pore cuius initij non existit memoria ⁊ ma priuilegij concurrente ita q iste dicitur vnus de casibus priuilegiatis et quia in senescallia tholosana clerici officiarios regios arcentes eos a portu armorum pro iniuria coram iudicibus ecclesiasticis vexabant:prouidit super hoc carolus. vj.francorum rex anno domini Millesimo.ccccxiij.⁊ dicto senescallo p̄cepit q̄ p captionē iuraꝝ ⁊ portitoꝝ ac tpalitatis taliū ecclesiasticoꝝ clericos arceret a talibꝰ vexationibꝰ:eosq de portu armoꝝ puniret ⁊c. Quā ordinationē idē dñs Aufrerij posuit in titu. de accu.c.pro parte.

a ¶ Et cum multitudine.et ita refert dictus dominꝰ Aufrerij.vbi.s.caueri in concordatis officiariorum curiarū spiritualis et regie tholose inter quos fuit inter alia conclusum:q gentes regie compositiones non reciperent a clericis:nisi in casibus a iure pmissis vel ex generali consuetudie regni:vt portationis armorum per moduz turbe in numero decem. hec ille. Et concordatum illd cepit fundamentum a stilo tam diu obseruato ⁊ etiā a iure communi.in titulo.s. allegato vt armorū vsus inscio principe sit interdictꝰ.libro.xj.

439 Cognitio itinerum publicorum ⁊ saluegardie infricte pertinet officiarijs regis etiā cō tra clericos

b ¶ Limites regni. vide s hoc ordinationem regiam per dominum aufrerij situatam incipiente hoc edicto in perpetuum valituro. titu. de offic. balliuorum.

c ¶ Haci perpetuuz. hec ordinatio est hodie per dominum aufrerij situata in titu. de officio balliuorum et senescallorum.

a publice:et cum multitudine:[a] vel itineribus publicis:et sic in bellica forma. Quo casu cognoscunt regij nedum de portu armorum:sed etiam de quocunq alio delicto tunc et exinde secuto. Cuius delicti portus armorum in causa fuit:ita qd portus armorum fuit principalis excessus. Et propter resistentiam plura forte secu

438 ta fuerunt homicidia. ¶ †Ubi autem quis portaret arma non publice: nec adunata multitudine:tunc quilibet dominus de delicto communi commisso cognoscere potest. Sed replicant iustitiarij regis dicentes:quod soli regi pertineret prohibere ⁊ permittere arma portare:et ex quo rex prohibuit ipse solus offenditur. Et sic ei soli cognitio et punitio pertinent⁊ quorūcunq delictorum cum armis commissorum. Respondetur: quod non est bona consequentia. quia sequeretur quod cum per ordinationes et publicas proclamationes omnia delicta sint prohibita: solus rex de omnibus cognosceret.quod iniustum non esset in preiudicium baronum suorum. ¶ Preterea satis respondet stilus vbi supra:quia verum est quod portus armorum est crimen priuilegiatum: et vbi non ageretur de alio communi crimine quam de portu armorum soli regi cognitio pertineret : sed vbi adiunctum habet crimen commune: puta homicidium:vel raptum : aut latrocinium: priuata factione et occulta cōmissum maxime vbi est separabile a portu armorū: officiarij regij cognoscant de portu armorum priuilegiato:⁊ dominus habens iustitiam in loco cognoscet de communi delicto:homicidio:raptu:aut latrocinio: vel alio simili. Et ita iudicatum fuisse refert. Cum dominus de pugione in terra comitis ronciati cum armis incendia apposuisset. Et rex tam armorum: quam incendiorum cognitionem pretenderet. attamen arresto fuit decisum : quod solus rex in portatione armorum fuerat offensus:et illius cognitio ad ipsum pertineret. Aliorum vero ad comitem: cum essent diuersa delicta. vt latius videbitis. Et eo modo honor cuiq debitus fuit seruatus.l.omnem honorem.C.quando pro

uocare non est necesse.et capitulo vt debitus.de appella. aliter et al's ordo iuris cōfunditur:vbi vnicuiq sua iurisditio nō

439 seruatur. ¶ †Etiam capiunt regij indifferēter cognitionem de publicis itineribus:pretēdentes nulli alteri pertinere de his cognoscere: et verum dicunt vbi

b esset questio de itineribus limites regniᵇ aut prouinciarum vel baroniarum et castellaniarum regi immediate subditaruz facientibus:sed vbi de reparatione priuata ageretur limites imperij nō cōcernēte quilibet in suo territorio cognoscere potest:de quo stat ordinatio regia Philippi valesiani huius nominis sexti: et Karoli vj.cognomento pij in hec verba. Hac in

c perpetuumᶜ valitura constitutione duximus ordinandum:q̄ reparationes murorum itinerum pontium locorum baronū ⁊ nobilium decetero fiāt de precepto eorundem baronum et nobilium : quorum fuerint vel suorum officiariorum. Et si in defectu eorūdem vel negligentia aut in casu eminentis periculi aliquem cōmissarium vel officiarium nostrū ad loca eorūdem deinceps venire contigerit pro dictis reparationibus faciendis: nolumus q̄ dictus officiarius noster vel commissarius quicq pro sportulis salario ⁊ dietis petere possit a dictis nobilibus vel eorū subditis: nec populares illius loci sic visitati aliquid pro dicta visitatione soluere teneant:nisi dūtaxat expensas in eodē loco moderate factas ⁊c. ¶ Et id idem qd sine salario fiant ecclesiarum reparatiōes statuit idem Karolus sextus anno domini millesimo.ccclxxxv.vt.s.dixi.

¶ Pariter cognitio criminum et delictorum communium ad regios pertinet : et de his cognoscere soliti sunt : etiam contra clericos et prelatos : quoties versa

d tur infractio saluegardie regisᵈ vel assecuramenti brisatio : vt quia forte occisus fuit:vel alias in corpore aut bonis dānificatus is qui in saluagardia vel assecuramēto regis fuerat positꝰ. Quo casu puniūt clericos pena pecuniaria:⁊ p corpali si casus illā exigat remittūt cū iudici suo puniēdū. Pro quo facit tex.i.d.aut.clericus.C.de epi.⁊ cle.⁊ i aut.vt clerici apud

d ¶ Infractio saluegardie. De saluagardia regia a quo ⁊ per quem debeat impetrari ⁊ concedi:⁊ qualiter violatores ⁊ a quibꝰ sunt puniēdi plene posuit do. Aufre. vbi s.in prime regule.xij.fallentia.⁊ in addi.ad qō.capelle. ccccLxxxix.⁊ in concordantijs super stilo curie parlamēti.ti.de assecura.§.fin. Tamē concordat cognitionem iudici regio pertinere quo ad penā pecuniariā. l.ij. C.vt nemo priua.titul. predio.ibi: miles vl' clericus. Et etiam ibi: executores huiꝰ legis omnes iudices ⁊c. puiso q̄ executio emēde fiat i bonis clerici immobilibus temporalibus ſm Oldra.psi. xvij. Et ita refert conclusum fuisse in concordatis inter officiarios spirituales : et tēporales tholosē factis. Et cū quidam clericus : pro isto excessu emēdatus non haberet bona tēporalia:fuit p arrestū parlamēti parisius dictū:q̄ teneret pprisionē i curia epi Parisienſ. vsq ad satisfactionem q̄uisclericus solutus esset facit.c.grauis. de deposi.die.j.Marcij:Anno dñi.M.cccxcix.

Universidad de ... Biblioteca

Forma pcedendi cō tra clericos p seculares in delictis priuilegiatis.

pprios epos.§.si quis habeat. colla. vj.
vbi de crimine ciuili clericoꝝ: id est foro
ciuili et seculari pertinēti cognoscit et pu
nit iudex secularis scilicet ciuiliter et pe=
cuniariter:et eps de crimine ecclesiastico
scilicet personā ecclesiasticā sigillāte cuꝫ
illā tāgere nō possit laicus priusq̄ꝫ fuerit
clericus a sacerdotio per epm degradat⁹
vt ibi et interdū ante punitionē clericum
remittūt iudici ecclesiastico: oneratū ta=
men de casu priuilegiato pena pecunia=
ria puniendū erga regē vocato ꝓcurato
re regio pro interesse regis per tex.in.c.si
iudex laicus.ibi:vocato tñ iudice secula=
ri.de senten.exc.li.vj. Et licet tūc cleric⁹
epo remissus a cōi crimine absolueretur
per epm seu eius officialem:cui cognitio
criminis cōis pertinet:tñ posset per iudi=
cem secularē pro crimine priuilegiato co
ram eo ꝓbato cōdēnari prout arresto pa
a risius[a] cōdemnati fuerūt quidā clerici ꝓ
portu armoꝝ et infractione saluegardie
q̄ꝫuis fuissent a delicto cōi per epm abso
luti. Et fuerūt condēnati tam erga partē
lesam q̄ꝫ erga regē in certis pecuniarum
summis. ¶ Et premissa intelligatis ve=
ra:q̄ clericus per secularem iudicē capt⁹
est pro delicto cōi suo prelato remittend⁹
vbi per informatiōes apparet de sibi im
positis oneratus:qm̄ aliter si ꝯstaret eos
iniuste ꝛ sine causa captos:qđ satis appa
ret ex informationib⁹:posito etiam q̄ ca=
pti fuissent pro crimine cōi:nūq̄ꝫ essent iu
dici ecclesiastico remittēdi:immo per se=
cularē qui eos ad corpus cepit et arresta
uit cōsueuerūt elargiri: ne sine causa corā
epo vel eius officiali vexenť:et ita dietim
seruať in regno. Et notāter dixi q̄ cōsue=
uerunt elargiri:scꝫ simpliciter. qꝛ eos se=
cularis tanq̄ꝫ innocētes a crimine nō pos
set absoluere:sicut non poterat condēna
re.fm Bal.in.d.aut.clericus.vltima col.
C.de epis.ꝛ cle.qꝛ nullā habet iudex secu
laris cognitionē de criminibus clericoꝝ
cōmunibus sine qua condēnari non pos=
440 sunt:nec absolui:vt ibi. ¶ †Et quod
plus est seruari videmus:q̄ lꝫ cōtra cleri
cum etiā in minorib⁹ ordinibus constitu
tum etiaꝫ posito q̄ seuis et enormibus se
immiscuerit per iudicē secularē ꝓcedi nō
possit ante p̄uatiōis priuilegij clericalis
declarationē:necnō degradationē p epꝫ
fiēdā:p̄terq̄ꝫ in certis casib⁹ p gl.positis.
in.c.ad abolendā.de hereti.et Pañ.in.c.
at si clerici.§.j.de iudi.pro q̄ degradatio=
ne fiēda etiā in simplici clerico eccl'ia ꝓ=
priū hꝫ officiū in pōtificali epoꝝ ꝯtentū:
clare demōstrās degradationē prius de
clerico esse fiēdā q̄ties grauitas criminis
reqrit ipm eē p iudicē sclarē puniēdum.
ꝓut post lōgā disputationē ꝯcludit Pa=

a ¶ Arresto parisi⁹. de quo meminit dñs Aufrerij in suo tractatu arrestoꝝ c.clij.

440 In presenti regnofrancie si clericus gaudeť nō debeat clericali priuilegio iudex secularis ꝯ euꝫ ꝓcedit alia non expectata declaratiōe p epm fiēda.

nor.in.d.c.at si clerici.xvj.colū.ꝛ seq.vsq̄ꝫ
ad fi.per tex.in.c.perpendimus.de sentē.
excōi.vbi papa non mādasset comiti pe=
nitentiam iniungi:si clericum illum iuste
ante degradationem per collum suspen=
disset: attamen in presenti regno et curia
francie:quoties clericus simpliciter ton=
surat⁹ de crimine detineť a seculari pote=
state:si delictū sit tale:pro quo puniendo
ecclesia non habet de iure quid faciat. vt
qꝛ delictum est ita atrox:q̄ ecclesia penā
pro illo nō habet cōdignam:vt in casib⁹.
ibi:no.per Panor.xix.col.versi.sunt autē
plura delicta grauissima ꝛc.vel deliquēs
se immiscuit seuis ꝛ enormib⁹:aut nō ha
bet ecclesia quid faciat de facto. vt quia
clericus aliquod delictum cōmisit nō ita
atrox:pro quo penam seu penitentiā sibi
ab ecclesia iniunctam sustinere noluit:
immo carceres epi euasit: aut pene p ec=
clesiā sibi iniuncte nō obedire velit iuxta
c.si clericus.versi.si autem.de pace tenē.
ꝛ eius viola. Et sic iustitiam ecclesie illu=
sit male facere ꝯtinuando:iuxta.c.cū nō
ab homine.de iudi. Quibus casibus est
clericus de iure vel de facto incorrigibi=
lis:vel est talis:qui actū clericatui contra
441 rium fecit.†vt quia corruptam vel vi
duam in vxorem duxit:vel miles ꝛ armi=
ger factus guerram secutus fuit ꝛ arma:
certe his casibus per iudicem punitur se
cularem:absq̄ꝫ alia declaratiōe seu degra
datione per ecclesiam fienda de perditio
ne priuilegij quo est ipso facto priuatus:
licet videretur declarationē esse necessa=
riam.per.c.cum scdm leges.de here.libe.
vj.ꝛ.c.si iudex laicus.de sen.excōi.eo.lib.
que iura hoc casu nō seruantur in regno
nec seruata fuerūt eccl'ia sciēte ꝛ toleran=
te: vt.d.c.si clericus.vbi cleric⁹ eccl'ie nō
obediēs puniť p secularē. que punitio in
eccl'ie honorē cedit.vt eius rebelles extir
pentur.per tex.ad hoc not.in.c.principes
seculi.xxiij.q.v. Et ita sepe fuit dictū per
arrestū parlamēti thl'e. Primo de perso=
a na[a] cuiusdā armigeri clerici soluti q̄ ca=
ptus p homicidio appēsate cōmisso tho=
lose in personā cuiusdā aduocati dicte cu
rie parlamēti:quē dñica die.iij.mēsis se=
ptembris post prādiū:Anno domini.M.
cccclxix.in carreria ante domū suā existē
tē. Pro eo q̄ cām in dicta curia ꝯ quēdā
suū defenderat parētū lancea trāsfixerat:
ꝛ paulopost capt⁹ p curiā parlamēti iā di
ctā:lꝫ cleric⁹ foret ꝛ clericatū declinatorie
allegaret:ac đ illo clare doceret:manu de
xtra ei añ domū vbi aduocatū occiderat
pri⁹ āputata:fuit sup tabulato seu postel
lo capite trūcat⁹:cadauere postea in ptes
iiij.diuiso.die lune.xj.d.mēsis. Parit āno
dñi.M.cccclxxiiij.nobilis q̄dā et cleric⁹

a ¶ Prio de psona. De h̄ arresto meminit do. Aufrerij in tracta.suo arrestoꝝ. ca. cclxxj.

solutus non obstante clericatu allegato:
ad quem nullus fuit per curiā habitus re
spectus:immo exp̄sse ab eo die.xvij.mar
tij exclusus et questioni supposit⁹:qꝛ quē
dam mercatorē tholose cuius vxore abu
tebať vt liberius ea gaudere posset inter
fecerat:fuit die tertia mensis aprilis anni
sequentis dñi millesimi.cccclxxv.arresto
curie capite punit⁹:etiā cadauere in qua=
tuor partes diuiso: et mulier qua abusus
fuerat tanq̄ꝫ mortis mariti cōscia:fuit die
xj.eiusdē mensis decapitata. Vidi etiā ex
post quendā in dicta ciuitate perditū ho
minē clericū solutū vocatū le mōgat:qui
in religione steterat: habituq̄ꝫ derelicto
deliquerat:et per ecclesiā punitus carce=
res ab ea sibi pro penitētia deputatos de
facto euaserat:et iustitiā ecclesiasticam il
luserat:cū armis ambulans in ciuitate ap
pamiarū quēdā hominē interfecerat. vñ
captus per senescallū tholose non obstā=
te clericatu fuit ad capitis penam condē
natus:a qua sententia cuꝫ se iudici eccle=
siastico tanq̄ꝫ cleric⁹ remitti petijsset: ap
pellauit. Sed per arrestū curie parlamen
ti sententia senescalli confirmata : capite
truncatus extitit circa annū dñi millesi=
442 mū.cccclxxvij.vel octauū. ¶ † Nā in
talibus armigeris qui militiā exercuerūt
et bello interfuerūt clericat⁹ nō opitulať
qui sunt eoipso priuati adeo q̄ necessa=
ria nō est declaratio iudicis ecclesiastici:
nec degradatio. Et ita tenuit Inn.ꝛ Ho
stien.cū quibus transit ibi Pañ.in.c.j.de
aposta.ꝛ lati⁹ in.c.fi.de cle.cōiug.et in.c.
petitio.de homicidio ꝛ Host.in.d.c. per=
pendim⁹.fm quā opinionē semper ꝓce=
di consueuit in p̄senti regno:ꝛ sic minime
sunt mutanda que interpretationē certaꝫ
semper habuerunt. l. minime.ff.de legi.
443 †qꝛ vbi iura sūt obscura ꝛ multiplici
ter intelligibilia:ꝛ varie doctoꝝ opinio=
nes:optima iurium interpres cōsuetudo
est.l.si de interpretatione.ff.illo.e.tit. al's
multa sequerenť ꝛ infinita scandala: si iu
dices seculares haberent in talibus expe
ctare iudicis ecclesiastici declarationē et
simpliciū clericoꝝ degradationē. A qua
declaratione appellarēt criminosi ad me
tropolitanū:ꝛ deinde ad papā. Et sic cri
mina puniri nō possent sine magnis cir=
cuitu sumptibus et laboribus:ac pericu=
lo pditionis prisonerioꝝ sic traducēdoꝝ.
Ex quo tota secularis iustitia remaneret
illusa:crimina impunita:ꝛ patria scādali=
zata:viso maxime hodierno more q̄ dñi
epi oēs ꝛ quoscūq̄ꝫ etiā armigeros et la=
boratores ac vagabūdos tōsurāt: immo
iam cōiugatos ꝓmouēt ad clericatū:quo
rū plures tōsuranť vt liberi⁹ delinquere
possint:ꝛ corporalē securi⁹ euadere puni

tionē:nihil possidētes ad furniendū pro
expletis iustitie necessaria. Unde p̄sum=
ptio multū sinistra esset contra iudicē se=
cularē:qui tales clericoꝫ iudici ecclesiasti
co remitteret sub colore talis declaratio=
nis fiēde:et etiā cōtra procuratorē regiū
si a tali remissione seu veri⁹ iustitie dissi=
mulatione nō appellaret ad curiā parla=
menti:bene tñ credo: q̄ si iudex ecclesia=
sticus iudicē laicū in capiēdo clericū pre
uenisset:seu quoquomodo clericū delin=
quentē teneret in carcere suo:ad eū perti
neret inspecta criminis q̄litate ipsum pu
nire in persona:etiā de crimine priuilegia
to postq̄ꝫ preuent⁹ fuit per iudicē eccl'ie.
Et ita reperio decidisse capellam tholo=
sanā.q.clxij.vbi habeť. Quod anno dñi
M.cccxciij.ꝛ die tertia decēbris fuit legi
timo ꝓcessu precedēte cōdemnat⁹ p offi
cialē archiepi tholosani quidā qui falsos
cugnos ad falsam monetā cudendū fece
rat:de qua sentētia magnū fuit factū fe=
stū tholose ꝓpter regales. Nā etiā in his
priuilegiatis criminibus iudex secularis
clericū tenēs eum pro pena corporali im
ponēda remitteret iudici eccl'iastico pu=
nitum de casu priuilegiato pecuniariter:
vel oneratū de illo:vt.s̄.dixi. Et si vide=
ret officialis clericū quē preuenit non de=
bere gaudere priuilegio clericali:hoc de=
clararet ꝛ per epm degradat⁹ traderetur
iudici seculari puniendus. Prout factum
fuit his p̄cedentib⁹ diebus in persona cu
iusdā clerici cōiugati cū vnica ꝛ virgine:
qui nocte quadā fratrē p̄sbyterū ꝛ loci re
ctorē ꝛ sic patrē suū spūalē cū q̄dā securi
in lecto dormiētē occiderat: de q̄ facino=
re ꝯuict⁹:cū officialis caturceñ.q̄ eū p̄ue=
nerat ꝛ tenebat videret penā nō hr̄e tan
to delicto ꝯdignā:declarauit ipm gaude
re nō debere p̄uilegio clericali:ꝛ per epm
degradat⁹ fuit senescallo caturceñ. in for
ma eccl'ie relict⁹:p cui⁹ sniaꝫ fuit ad penā
capitis ꝛ truncationē cadaueris in q̄tuor
partes ꝯdēnat⁹. Et tādē appellās fuit p
curiā parlamēti snia ꝯfirmata remissus ꝛ
finaliter in hac vrbe exequutat⁹:et bona
sua ꝯfiscata dñe Abbatisse de feudis dñe
iurisditionali aqua tenebanť in emphy=
teosim:ꝛ q̄ in loco totalē habebat iurisdi
tionē.de q̄ casu enormi videatis Petruꝫ
de ancha.in regula. Ea q̄ fiūt.de reg. iu.
444 li vj. ¶ † Pariter vbi delinquentes
sunt in casu q̄ gaudere nō debēt eccl'iasti
ca immunitate.iuxta.c.j.de homicido.et
c.inter alia.de imu.ec.officiarij regij eos
capiūt:ꝛ ab eccl'ia extrahūt sine alia de=
claratiōe p ecclesiā fiēda p motiua supra=
a dicta. Et ita vidi pluries seruari[a] p̄sertim
tpe q̄ leges icepi audire tholose i audito
rio doctissimi viri atq̄ꝫ eloquētissimi dñi

444 Pcedit iudex sclaris cō tra deliquētes ab immuni.ec.extractos nō expectata aliq̄ declaratione vbi sunt in casu in quo gaudere nō debent.

a ¶ Vidi pluries seruari. et ita fuisse i parlamēto tholose seruatum refert dñs Aufrerij i suo arrestoꝝ tractatu.c. ccxviij. vbi anno domini.M.cccclxiiij.die.xxiij. februarij. curia ordinauit qđ bertrādus baranhas delinquēs et in ecclesia existens gaudeť nō debebat imunitate ipsumq̄ꝫ fore ab ecclesia extrahēdū per primum dicte curie hostiarium.

a Carcassone.qui ex post fuit in magno consilio consi
liarius regius et postea secundus presidens in parlamē
to tholose:nunc vero est primus presidens et doctor iste
in eodem parlamento consiliarius regius.
b Emēde satisfactionē. p q̄ cū ex delicto descēdat de
tineri pōt
etiā cleric⁹
solut⁹ in cu
ria salti epi
p.c.j.de de
posi. et fuit
arresto pa=
risi⁹ dictuz
vt.s. tetigi
loquēdo d
infrictorib⁹
saluegar=
die regie z
sepe detinē
tur p curiā
secularē do
nec satisfe=
cerint.
c De fa=
ctiōe cruen
ta.Jō scho
lares isti cle
ricali pūile
gio q̄ ad pe
naz mortis
euitādā ga
uisi fuerūt.
Et similit
duo predi=
cti schola=
res huius
vniuersita=
tis q₂ semp
antea cleri
caliter vixe
rāt: sʒ nobi
lis ille adul
ter nō gaui
sus fuit cle=
ricali priui
legio. quia
bellum se=
cut⁹ fuerat
z parit ali⁹
q̄ aduoca=
tum occide
rat p supi⁹
allegata in
d.capi.j.de
aposta.z.c.
cum nō ab
hoie.z c.p=
pēdim⁹.de
sentē.excō.
d Abol
uit et rela=

Johannis bosqueti legum doctoris:nūc
iudicis lauraguesij:ibi post eum extraor
dinarie legentibus duobus acutissimi in
genij baccalaurijs.videlicet domino pe=
tro de sancto Andrea nunc doctore et iu
a dice maiore carcassone[a] et domino Anto
nio topiguonis nunc licentiato et iudice
maiore presentis senescallie caturceñ.le=
gum margarita summe dotatis: a quib⁹
accepi hec pauca que trado vobis. Quo
tempore:scilicet anno domini millesimo
quadringentesimo septuagesimo secun=
do in mense maij et die tertia dicti men=
sis qua festum sancte crucis cum pompa
solenni ibi colebatur: tres scholares di=
cte vniuersitatis quēdaʒ de bearnio mer
catorem eorum compatriotam: quem al=
ter eorum odio gerebat consilio premedi
tato per carreriam ante collegium petra=
goricensis transeuntem ictibus ensiuʒ in
eum vibratis et cumulatis crudeliter oc=
ciderunt:et in conuentum predicatorum
immunitate gaudere sperantes: vane se
retraxerunt.quia eadem die post solis oc
casum a dicto conuentu fuerunt per offi=
ciarios electi:et ad curiam parlamēti ad
ducti:cuius arresto ipsos non fore in im=
munitatem reintegrandos pronunciatuʒ
extitit die decimatertia dicti mensis:eo=
demq₃ arresto remissi fuerunt tanq₃ cleri
ci soluti officiali tholosano onerati de cri
mine priuilegiato:scilicet portus armorū
congregationis facte z saluegardie regie
infricte et violate: in qua sunt omnes in
tanta ciuitate:etiam fuit ordinatū: quod
archiepiscopus tholosanus duos de con
siliarijs dicte curie clericis crearet vica=
rios:qui dicto officiali assisterent: priso=
nerijs in carcere seu conciurgeria regia
sub tuta custodia:donec perfecto proces=
su remanentibus prout factum fuit:et ta=
liter q̄ die. xx. dicti mensis per arrestum
curie tres p̄fati scholares. videlicet duo
primi principales homicidij factores et
eorum quilibet in summa mille librarum
turoneñ. Ad causam criminis priuilegia
ti fuerunt erga regem condemnati:et ter
tius qui satis longe dicto homicidio cuʒ
ense solum astiterat: in summa centum li
brarum distribuenda prout in dicto arre
sto continetur. Et q̄ aliquo modo de car
cere archiepiscopi non elargirentur do=
b nec ad integram emende satisfactionē.[b]
Et eadem die ante fores domus archi=
episcopalis adducti super postato ibi in

xat. Tamen pendente interinationis processu non fuit
al's clericus per secularem detentus:immo cum quidam
Henricus bernardi clericus qui abolitionem a rege ob=
tinuerat et in conciergeria detentus erat anno domini
M. ccccxlvij. die quinta ianuarij fuit per curiam parla=
menti tho=
platea erecto: fuerunt per officialem di=
ctis duobus vicarijs assistentibus ad sca
lam duo primi et ad perpetuos carceres
condemnati:et tertius ad scalam et car=
cerem per triēnium ibidem ploraturi pec
catum in pane doloris et aqua tristitie:
hoc certe.scilicet ordinare vicarios de cu
rialibus facere curia consueuit quoties
dubitat ecclesiasticam potestatem exces=
siue in misericordia abundare: et agitur
c de factione cruenta.[c] Ecce ergo modum
procedendi in presenti regno contra de=
linquentes etiam clericos sine declaratio
ne super gaudētia immunitatis ad quod
facit text. optimus.iij. Regum secundo
capitulo.aut priuilegij clericalis:vt dicto
capitulo primo.de homicidi. et Panor=
445 mita.in dicto.c.de aposta. † Plus
consuetum est quia rex francie abolet de
licta clericorum regni sui: vbi sunt deli=
cta capitalia rempublicam regni scanda
lizantia. Et si per regem fuerint aboliti:
episcopus de punitione illorum non se
amplius intromittit.de quo tamen videa
tis Guido.pape.hoc aliqualiter tangen=
tem.q.quingentesima sexagesima secun=
da.versiculo Circa hoc tamen. Et est ca
sus in quo senescallus iudex regi⁹ cui in=
terinatio abolitionis dirigitur cognoscit
etiam de criminibus communib⁹ per cle
ricos perpetratis. Et si videat abolitio=
nem fore interinandam eos dissoluit et
d relaxat[d] sinauteʒ vbi abilitio reperitur
surreptitia:eam talem esse declarat:z pro
casu priuilegiato si reperiatur clericum
condemnat in certa emenda erga regeʒ:
et pro crimine communi tradit eum offi=
ciali ecclesiastico corporaliter vel al's iu=
446 xta qualitatē criminis puniendū † vt
fecit curia parlamenti tholose. Anno do
mini Millesimo .ccccIxxxvij. de duobus
scholaribus presentis vniuersitatis qui
quandam de nocte rapuerant puellā non
virginem:tamen in domo sui patris ho=
nesti laboratoris manentem et dormien=
tem:super quo abolitionem obtinuerunt
a rege:tamen quia reperta fuit surrepti=
tia fuerunt eius fructu et vtilitate priua=
ti et quilibet eorum quia cum armis z cō
gregatione plurium aliorum scholarium
armatoꝝ z sic ꝓ casu priuilegiato fuit per
arrestū erga regē ꝯdēnat⁹ ad cētū libras
turoñ.z ꝓ crimine cōi vt deceret de raptu
puniēdi fuerūt officiali caturceñ. in cui⁹
ciuitate deliq̄rant remissi. Que practica

lose archi=
episcopo
tholose red
dit⁹ quo ad
persone sue
detentionē
ita q̄ non
elargiretur
donec de i=
terinatione
remissio=
nis per cu=
riam cogni
tum extitis
set. Ut re=
fert domi=
nus Aufre
rij i suo tra
ctatu arres
stoꝝ.c.cerj
et in repeti
tione cle.j.
de offi.ordi
na. in fine
plene dispu
tat an rex
possit deli=
cta clerico=
rum abole
re et cōclu=
dit q̄ non.
tamen con
trarium ser
uat in fran
cia vt hic vi
detis.

445 Rex
frācie abo=
let delicta
clericorum in
regno suo.

sumpta fuit ex tex.i.l.j.C.de exhibē.reis.
iuncta.l.j.C.vbi sena.vel clari.vbi ita ser
uatur in militibus quib⁹ clerici equiparā
tur.l.miles.vbi bona gl.ff.de re iudi.facit
gl.in.l.magisterie.C.de iuris.om.iudicū.
447 Cle
rici officia
secularia te
nentes si in
his delin=
quunt pos=
sunt per re=
gem puni=
ri etiā ꝓua=
tiōe aut su=
spēsione of
ficij.
a Ser=
uari est cō=
suetū et ita
etiā serua=
tum fuisse i
curia parla
menti tho=
lose refert
dictus do=
minus Au
frerij in re=
petitiōe di
cte cle.j. de
offi.ordi.in
magna ad
di.in prime
regule.xvij
fallētia.di=
cens curiā
secularē cō
sueuisse cle
ricos puni
re ciuiliter:
si in officio
deliquerit.
pro quo fa=
cit tex.in.c.
sacerdoti=
bus ne cle=
ri. vel mo=
nachi.sʒ il=
los: qui di=
cunt laicuʒ
iudicem au
toritate il=
lius.c.puni
re posse cle
ricum occa
sione admi
nistratiōis
per laicos
sibi concel
se non ob=
stan. priui=

447 †Tertio cognoscit rex et eius offi
ciarij vbicūq₃ clericus licet in sacris cōsti
tutus officiuʒ seculare gerens deliquisset
in officio:q₂ puniri posset pro modo deli=
cti per captionē tēporalitatis ac vēditio
nem bonoꝝ immobiliuʒ. Et si casus hoc
exigeret:priuari aut suspēdi officio:ī quo
deliquit: q₂ est de casibus priuilegiatis.
a fm aliquos: et ita seruari est cōsuetū[a] in
regno:et de iure sustineri posset:etiam q̄
priuari possit officio regio:q̄d est per ordi
nationes perpetuū z pro patrimonio re=
putatur in francia.non obstante clausula
q̄diu regis placuerit volūtati: que in do
nis officioꝝ cōiter inserit:de quo plene di
xi in verbo:duas habēs filias. Q₂ post=
q̄ clericus etiā solutus officiū seculare as
secutus est:subiectus est principi secula=
ri:a quo negociatio illa dependet:z cui re
spondet.cōtra quē ecclesia non tenet nec
debet ipsum tueri:nec defendere.c.fiñ.de
vita z hone.cle.qui tex.q̄uis loquat quo
ad onera rerū:sed nō quo ad coertionem
persone:nisi ter monitus desistere perse=
uerauerit:et priuatio officij ex delicto in=
famiā irrogat:et personā afficit:z sigillat
tamen priuari poterit per tex.in.§.festina
bis.in aut.de manda.princi.colla. iij. fa=
cit decisio. Bal.in.d.l.acceptā.C.de vsu=
ris.supra relata. Quod in veteri testamē
to figuratum extitit de samuele prophe=
ta sanctissimo:qui populum iudicauerat
loco regis.j.regum.vij. Et postea audita
contra se aliqua murmuratione coram re
ge iudicium subire paratus eo.li.c.xij.lo=
quimini inquit de me coram dño et chri=
sto ei⁹:scilicet rege vncto oleo sacro:vtrū
bouem cuiusq₃ tulerim:aut asinum: si op
pressi aliquem: si de manu cuiusq₃ mun⁹
accepi:et contēnam illud hodie restituā=
q₃ vobis zc. q₂ licet al's viri ecclesiastici
contra regem vel in officio seculari delin
quētes per euʒ puniri nō possint ditione
contētiosa cū scriptuʒ sit. Nolite tangere
christos meos.attamē per eum puniunt
quadam ditione politica: economice si=
mili:nec aliquo modo in persona coerce=
ri possent ditione contentiosa:nisi per ec=
clesiam et suos officiales. Supposita eñ
ecclesie quo ad foꝝ cōtentiosuʒ ditioni re
gū nō subsunt:sed soli⁹ ecclesie:vt.d.c.ij.
de foro cōpe.z in aut.statuim⁹.C. de epi.
z cle. In foro autem seu ditione economi
ca aut politica vnusq̄sq₃ subest capiti do=
mus:vel ciuitatis: q̄uis seculari q₂ sicut
paterfamilias potestateʒ habet in filium

aut seruitores de domo sua:licet clericos:
per quam potest eos coercere ab offensio
ne:presertim a sua domo z familia ac toto
corpore economico procul pellere velut
membra dissoluta z reproba:puta filium
in gradum exheredare:z filiatiōe ac iure
sibi debito priuare: et seruitores a domo
sua expellere:z seruitio suo priuare:si ma
le versent in officio domestico eis decre=
to: veluti clericum in adulterio cū vxore
vel aliqua propinqua repertum affligere:
z a domo expellere.c.iij.§.fi.de sen.excō.
Sic etiam quicunq₃ rex vel dominus po
test clericum z quācūq₃ personam eccle=
siasticam in officio regio maleversantem
in regis z reipublice offensam expellere:
z priuare:ac indignū z inhabilem ad te=
nendum officium seculare in regno decla
rare. Cum etiam ad hoc fere sunt ipso iu=
re inhabiles:saltem prohibiti illa exerce
re.j.ne cleri.vel monachi.per totum. Ad
q̄d facit tex.no.in.l.cōsulta diualia.C.eo.
ibi:clericis opprobriū est si peritos se ve=
lint disceptationum esse forensium osten
dere zc. Unde facilius potest clericus ab
officio seculari expelli tanq₃ mēbrum pu
tridum a corpore regni:z reipublice:cui⁹
rex est caput mysticum: et talis clericus
membrum putridum. iuxta illud Hiero.
xxiiij.q.iij.c.resecāde sunt.z.c.ecce. Has
profecto z ceteras correctiones domesti=
cas z politicas non est dubium capiti do
mus z reipublice cōpetere:inter quā z re=
gem est indubitanter cōiugiū quoddam
politicū: z si clericus in officio delinquēs
fornicatus fuerit:z rempublicā regis con
iugem adulteratus: certe affligi z expelli
poterit: non per modum contentiose po=
testatis:sed domestice z politice coertio=
nis z executionis.l.prima.C.de emenda.
propinquorum.et.c.si quis alterius vxor.
iuncta glo.vij.q.j.z gl.in.l.j.C.de priua.
carceribus.vult quemlibet habere posse
carcerem economicum pro punitione fa=
milie:sed non carcerem publicum:scilicet
fori contentiosi:aliter sequeretur: q̄ non
posset pater filium insolentem a domo ex
pellere si clericus esset:vel ingratū exhe=
redare nec seruitorem clericum pro longo
tempore forte retentum et locatum a suo
seruitio excludere:z repellere:vel officia=
rios suos in seruitio suo abutentes remo
uere absq₃ iudicio epi sui z ecclie. Sʒ ne=
cesse haberet eos adire in sui perniciem:
448 †cū epoꝝ iustitia sit hodie iubilea et
valde tarda:q̄d esset inconueniens:q₂ vt
plurimū est pecuniaria:vt.d.l.cōsulta di=
ualia.ibi:verūetiā defensores ecclesiarū:
quos turpissimū intimatōis gen⁹ irrepse
rat zc.C.e.vbi pecuniā petebāt ꝓ insinua
tione testoꝝ z pioꝝ legatoꝝ executione:

legio cleri=
cali ꝓpter
q̄d ab eccle
sia non de=
fendūt. cū
indignū sit
eis ab eccle
sia subueni
ri:ꝑ q̄s con
stat scanda
lū in ecclia
gnari: vt
ibi.z ita ser
uari vidi z
seruat i cle
rico nego=
ciatore vel
artifice:q̄ si
in illa arte
delinq̄t pu
nit p colle=
giū vl' ꝓma
tes illi⁹: p
text. in.l.fi.
C.de iuris=
di.om.iu. z
ita fuit pa=
risius arre
sto ꝓnūcia
tū de quo=
daʒ certo
chirurgico
q̄ corā scl'i
ri iudice te
neret rñde
re d abusu
i officio: vt
refert in di
cta.xvij.fal
lentia.et in
suo tracta.
arrestoꝝ.c.
clix.

448 No.
iustitiā ec=
clesie iubi=
leam esse z
tardā et vt
plurimum
pecuniariā

Universidad de … Biblioteca

quinimmo omnia delicta(quod pei⁹ est)
q̃tūcūq; gratia in pecuniam conuertūt
episcopi.ꝭm Lucam de penna.in.l.ij.C.
de priuileg.schola.li.xij.Et quod deteri⁹
est si aliquem etiam pro grauissimo crimi
ne condemnauerint ad perpetuum carce
rem:semper in fine sententie gratia domi
ni episcopi et misericordia reseruatur. q̃d
an fieri possit decidit Bal.in aut. interdi
cimus.C.de epis.et cle.Cui⁹ clausule vir
tute penam persone delinquētis in detri
mentum burse que non deliquit conuer=
tunt.Ex quo cum iustitiam verā de cleri
cis non faciant:ex isto inconuenieti quia
eos non puniunt sequitur aliud inconue=
niens:ꝙ sepe iudices seculares de eis iu=
stitiam faciunt et eos puniunt.ꝭm Bart.
in.l.j.§.j.circa fi.ff.de penis.Nā tota eo=
rum iustitia ex pecunia vel defectu pecu
nie pendet ideo dicit idem Lucas de pē
449 na.in.d.l.ij.†ꝙ potest iudex secularis
cognoscere de iustitia degradationis cle
rici degradati pro punitione sibi remissi
contra communem opinionem doc.in.c.
j.de offi.ordi.que locum nō habet in cri=
mine heresis:de quo non pertinet iudici
seculari aliqualis cognitio:sed sola facti
executio ꝭm Bal.in aut.clericus.in fi.C.
de epis.et cle.per tex.in.c.vt inquisitiōis.
§.prohibemus.de hereti.lib.vj.excecati
sunt profecto auaricia clerici.c.auaricie
cecitas.de elec.li.vj.presertim religiosi.c.
quorūdam.eo.ti.et glo.super verbo:ma=
ioris.in.c.si pluribus.de preben.li.vj.Vñ
non miruz si clerici in officio regali delin
quentes possint per regem suis priuari of
ficijs regijs videatis bonum tex.in.l.qui
cūq;.C.de epis.et cle.vbi episcop⁹ ꝑ prin
cipem secularem expellitur ab eius con=
sortio:si personā suam offenderit:aut rem
publicā.facit tex.bo.j.l.minime.ff.de reli
gio.et sumpti.funerū.et sentit Archid.in
c.de forma.xxij.q.v.Et idem si principis
aut reipublice secreta reuelauerit in offi=
450 cio delinquendo.¶†Et ita vidimus
tempore nostro practicari in persona bal
lue cardinalis:qui postq̃ ludouicum re=
gem domini nostri regis genitorem vt ca
rolo burgundo in facinore assisteret indu
xisset:ipsum prodijt:[a] ex quo ei male suc=
cessit.de quo Gaguynus.li.x.c.ij.reuerso
inquit turonum ludouico ballua cardina
lis qui pl⁹ ceteris aulicis apud regē astu
atq; autoritate valebat:dissidentem a lu
douico fratrem ad beniuolentiam reuo=
cat:atq; ita agit vt posthabitis que con=
cilium turoneñ.de capienda paterna he=
reditate diffiniuerat ludouic⁹ aquitaniā
carolo fratri relinqueret:qua recepta con
tentus carolus bello abstinuit sed ballua
qui apud pictauos humili loco nat⁹ par=
uo incremēto sed ingenio versuto:in Lu=
douici familiā venerat magnisq; ⁊ excel
lentibus beneficijs primū.deinde epātu
mox cardinea dignitate auctore Ludoui
co fuerat honoratus:quo ipe animo esset
tandem apparuit:auctor eīn fuit vt pero=
nam ad Burgunð.⁊ postea Namureum
aduersus leodios Ludouicus accederet:
vbi Karolus burgundoꝝ dux cum iusto
exercitu de leodijs vltionem sumere ve=
hementer optabat:ad quem Ludouicus
tanq̃ eiusdem expeditionis socius indu=
451 ctione qua.s̃.vltro venit.†Eo quoq;
Leodius presul placandi burgūdi causa
accessit:nec profecit:iurante burgūdo nō
prius ciuitati parcere:q̃ ciues et vrbem
subegisset.Ergo irrumpētibus ferociter
burgundis:Ludouicus primum:deinde
Burgundus ciuitatem intrat:fitq; mox
passim occisio ⁊ strages:virginibus vis:
⁊ religiosis mors infertur:neq; indulgen
tia vlla militum in pueros fuit:quin stu=
pratas a se virgines crudelis satelles iu=
gulauit.Sacerdotes eadem hora rē diui
nam in templis faciētes gladijs periere:
nec saciatus est inhuman⁹ hostis tā mul
ta cede predas ex omni ciuitate ⁊ ex tem
plis sacrilegia fecit:incensa postea vrbe:
⁊ muris dirutis quorū ruinis fossas equa
uit.Anno salutis.M.cccclxviij.iij.kalen
das nouembris.Ac vbi fratrū mutuam
caritatem supra quam senserat ballua fir=
mam esse intellexit:paci inuidens literas
familiari cuidam suo ad burgundionum
ducem dat.Que intercepte ad regē dela
te sunt his literis ballua ducem admone
bat sibi maxime caueret cōcordiam que
inter fratres intercessisset ad eius perni=
ciem factam esse eos expeditionem in cū
tantisper differre:donec aquitanie datā
sibi ꝓuinciam karolus perlustrasset rēq;
oēm domesticam ⁊ exercitum ordinasset:
opus ꝓpterea illi esse maioribus q̃ vllo
tempore copijs et regem acerrime bello
infestare:ballue cognita perfidia rex ꝓdi
torem comprehendi:⁊ ad monbasonem
custodiendū duci mandat sub tutela Jo
annis torcei normāni fidissimi in primis
aurati equitis.hec ille.Ex his clare vide
tis regem contra cardinalem processisse
⁊ dictā.l.quicūq; practicasse in tollēdo ei
452 officiū:⁊ eius cōsortium.†Vbi autem
delicta vltra officij secularis priuationem
grauiorē requirerēt corporalem vltionē:
clericus ditione politica punitus seu offi
cio seculari priuatus quo ad penā fori cō
tentiosi corporalem ei imponendam esset
iudici suo ecclesiastico remittendus:put
a simili dicitur in.l.placet.in fi.C.de sacr.
san.eccl.⁊ dicto.c.atsi clerici.in fi.de iudi.
facit.c.de his.j.de accu.vbi pena fori pe=

440 Ballue cardinalis damnatissimū consiliū ac contra ludouicum regez cōiuratio ⁊ ei⁹ punitio

a ¶ Ipsuz prodijt.vide aliŏ pernitiosū huius ballue consiliū de pragmatica sanctione hui⁹ regni tollēda a q̃ fuit viriliter per ꝓcuratorē regiū repulsus infra su per verbo: si absq; literis more retur.ij.In matia subst.fideicōmissarie tractando regulā. Quē honoro onerare possū.

451 Vastatio leodiorū crudelis ꝑ karolum burgūdoꝝ ducem ad suggestionem ballue cardinalis

nitentialis non excludit penam fori con=
tentiosi.Et ita in terminis nostris repe=
rio decisum fuisse per magne circumspe=
ctionis virum in sacra pagina ac iure hu
mano doctissimū dñm Joannē de terra
rubea.in libro quem vineam ecclesie inti
tulauit.Per vineam ecclesie intelligens
regnū francie:karolo septimo tūc dalphi
no Vienneñ.Karoli sexti francorū regis
vnigenito contra Philippum tunc Bur=
gundie ducem ⁊ alios principes tractatū
per dictum karolum sextum cum anglis
nulliter⁊ abusiue:⁊ quatinus in rege erat
ignoranter ⁊ erronee passatum sequentes
directo vbi in quinto articulo tertij prin=
cipalis tractatus conclusione decimase=
ptima.decidit dictū ducem ⁊ eius sequa=
ces etiā epos ⁊ alios ecclesiasticos fuisse
rebelles:⁊ vt tales per regem ⁊ eundem
dalphinum puniendos:attenta notoria
nullitate ⁊ euidenti iniquitate dicti dam
a nati tractatus[a].¶†Pro qua decisione
453 facit dicta.l.quicūq;.C.de epis.⁊ cleri.
quam ipse non allegat per quem text.cu=
ria regia frācie pro talibus priuilegiatis
criminib⁹ clericos bānit a regno quoties
delinquēdo reipublice officiūt.Pro quo
facit tex.in.§.si clericus.versi.Si autem.
ti.de pace tenen.vbi Bal.plene disputat.
An iudex secularis clericos bānire pos=
set de suo territorio.Cuius prima opinio
ꝙ possit seruatur in isto regno:cū bānien
do nō tangat personam:lz dictus de bro=
lho.in stilo curie parlamēti ti.de assecura
mento.§.j.in fin.hoc solum seruari firmet
in clerico cōiugato atrociter delinquēte:
⁊ sic rempublicam scādalizante.Et idem
seruatur si pro contumacia bāniretur so=
lutus clericus.vt quia citatur super deli=
b cto responsurus sub pena bāni[b] et confi=
scationis bonorum:q: si non cōparcat bā
nuz sortitur effectum:viso ꝙ nō ostendit
se clericum ⁊ tanq̃ delinquens fugit:de
cuius clericatu nō est presumendū.Alias
autem si cōpareret ⁊ clericum se ostende=
ret remittētur iudici ecclesiastico quo ad
punitionem persone:nec banniret ꝑ deli
cto per iudicem secularem:qd̃ fuit de mē
te Jo.fabr.in aut.qua in prouincia.circa
mediū.C.vbi de crimi.agi oportet.Aut
si delictum esset atrox degradaret ⁊ de=
gradatus per iudicē secularem puniret:
vel dimitteretur proscriptus ⁊ bannitus
prout est:nam clerici qui iusticie prelato=
rum obedire contēnunt:per seculares bā=
niri a suis territorijs possunt:vt.d.§.si cle
ricus.vbi expresse decidit principes secu
lares posse legē facere cōtra clericos de=
linquētes:⁊eos forbānire de territorio:ꝓ
quo dicūt facere text.in.l.ij.C.de priuile.
schola.li.xij.et in aut.de māda.principū.
§.festinabis.colla.iij.Et lz Bald.⁊ cōiter
italici doct.in.d.§.si clericus.teneant illū
tex.hodie nō procedere:cū laici nullā ha=
beant auctoritatem in clericos:vt in aut.
statuimus.C.de epi.⁊ cleri.Tamē Jaco.
de aluaro.ibi dicit hoc satis esse absonū
assentire:ꝙ imꝑator ibi fuerit ita supin⁹:
ꝙ statuere voluerit ꝯ dicta iura presertim
canonica sine aliquo colore:cum in princi
pio illi⁹ tituli de pace tenen.dicat:ꝙ vult
leges diuinas manere ⁊ personas eccle=
siasticas subleuare:ideo dicit sequendo
glo.in aut.quomodo oporteat epis.§.san
cimus.colla.j.ꝙ imperator in.d.§.si cleri
cus.non statuit bannū de nouo cōtra cle
ricos:sed recitat quasdā sacras regulas ⁊
454 canonica statuta q̃ hoc dicebant:†nā
clerici ita debent esse fideles dño ciuita=
tis:in qua habitat sicut laici.⁊ si opus sit
iuramentū assecurationis prestare:de quo
per eū in.c.j.qualiter iura.debe.vasal.fi=
deli.penul.col.q: reputant clerici esse de
vniuersitate ciuium:vt plene dicit in tit.
de mili.vasal.qui arma bellica deposuit.
in fi.Vel hoc fecit ibi imperator pro salu=
te vniuersali cū licētia pape:vt pax ab oi
bus conseruaret:vt ibi.Tamen impera=
tor non noiat nec allegat canones:quos
sequitur in dicto.§.si clericus.Sz dimit=
tamus canones quoscunq;:q: tex.habe=
mus clarum in.c.principes seculi.xxiij.
q.v.vbi quoties intra ecclesiam positi cō
tra fidem ⁊ disciplinā agunt:rigore prin=
cipum conteruntur:ipsamq; disciplinam
quā vtilitas eccl'ie exercere non preualet
ceruicib⁹ superboꝝ:potestas principalis
imponat ⁊c.vbi dicit glo.ꝙ vbicūq; eccle
siastica potestas deficit:vt q: non potest
aut dissimulatione prelatoꝝ nō vult:pote
c stas secularis se intromittit[c] ne atrocita=
te delictoꝝ pax publica turbetur.Viden=
tes eīn laici de clericis punitionē nō fieri
et tam atrocia crimina remanere inulta:
via facti cōtra eos ꝓcederent:ex quo se=
querent tumultus⁊ seditiones in republi
455 ca.¶†Preterea vbi iustitia nō redde
retur quilibet de facto resistere ⁊ ꝓcedere
posset:⁊ sibi ius dicere.l.si alius.§.bellissi
me.vbi Bar.ff.qd̃ vi aut clam.⁊ Pau.cō=
sil.xxxv.Et melius est ꝙ hec fiāt ꝑ laicū
iudicē q̃uis incōpetentē:per regulā qua
oēs dicunt:ꝙ ea que fieri possunt ꝓpria
auctoritate sine iudice:a fortiori possunt
per iudicē incōpetentē fieri.ꝭm gl.super
ꝟbo:in transitu.in.§.multis aūt modis.
versi.serui.insti.de liberti.¶Preterea vt
plurimū clerici bāniunt vt cōpareant ad
fines remittēdi eos prelatis suis punien=
dos in ꝑsona:q̃ est ecclesiastica.vt in aut.
456 clericus.C.de epis.⁊ cle.†Episcopi tñ
nō sunt facilr̃ bāniendi.de quo in.c.olim.

a ¶ Dicti dānati tractatus. De quo et illi⁹ euidēti nullitate plene hr̃.j.sup ꝟbo:in eodē testō relinquēs.j.ī xviij. limitatione loquendo de primogenitura ⁊ p̃rogatiua eiusdem.

453 An iudex sclaris bānire possit clericos de suo territorio laicos scādalizantes.

b ¶ Sub pena bāni. ctita fuisse in parlamēto Thle factum refert Do. Aufre. in tractatu arrestoꝝ.c. cclix.referēs duo arresta:vnū latū Anno dñi.M.cc. cclxiiij. die x.decēbris aliud autē eodē anno xxiij. Februarij.

c ¶ Se intromittit. immo enormia crimina quorum penā cōdignā ecclia nō hz punire regib⁹ ꝑtinet vt aurelius dicit Augu. sup eplām ad romanos. de quo i.c. sunt quedā enormia. xxiij.qō.v. qd̃ tz Panor.in.d.c. atsi clerici. §.j.circa fi.

a ¶ De calūniato. et etiā hoc facere possūt seclares de mandato aut requi= resi.epis.c.ij. de cleri. excō.z in.c. cum nō ab hoie. in fi. de iudi. Et idē si dum laici erāt p secularē p delicto bā= niti fuerāt: qz clericat⁹ supueniens nō extigueret bannū: nec posset epus eū re appellare i suā dioce= sim i regis et iustitie sue preiudicium: scōm Bar. i.l.cū qdā puella ff.d iurisdi. oim iu.§.j. facit qd hr in decisiōi. capelle tholosane. qō. cxliiij. vbi bona additio.et Bar. in.l.j. ff. de penis.

457 Uide qualr intelligit clericum regis officiariuz suo posse puari officio p regē.

de iniur.z dāno dato. Et hodie sunt indi
cte pene magne per concilium generale
contra seculares epm bānientes. de quo
in cle.j.de penis. De episcopis non dubi=
tatur quin clericos bannire possint. ca.j.
de calūniato[a]. Tamen vt supra finaliter
fuit factuz de persona dicti balue: de qua
rex non suscepit vltionem. Sed post lon=
gam detentionem fuit elargitus extra re
gnum victurus: qui romā postea adiuit:
z cum semel mortuo Ludouico redire ten
tasset vti aliqua auctoritate non fuit per=
missus: potuisset rex forte eius poscere
degradationem: z de persona degradata
capere vltionem pro tam detestabili sce=
lere per tex. casum hunc decidentem in.c.
si quis laicus.xxij.q.v. vbi si quis laicus
iuramentum violando pphanet qd regi
z dño suo iurauit: z postea peruerse z do=
lose eius regnum tractauerit zc. Episco=
pus presbyter diaconus si hoc crimen cō
miserit: degradetur: hec ibi. Tamen non
loquitur de cardinali qualis balua erat.
Unde non sine causa rex vltro procedere
457 dissimulauit. ¶ †Alij dicunt regem z
alium quēlibet dominū posse priuare cle
ricum officio seculari: qd tenetur ab eo si
deliquerit in illo officio. per text. in dicto
§.festinabis. in aut. de manda. principū.
Et idē si non esset officiarius: sed pro tali
se gerens aliquid fecerit qd non priuato:
sed regio solum officiario conuenit: p tex.
no. in.l.ij.ibi: vel miles vel clericus pscri
bendum deportandumqz zc. C. vt nemo
priuatus titulos predijs suis. in quo text.
etiam fundatur: qz clerici possunt per iudi
ces regios banniri: z bona immobilia cō
fiscari. ad qd facit dicta.l. quicūqz.q olim
in veteri fuerat prefigurata testamēto.iij.
Regū.ij.ca. vbi Salomon rex p cōspira=
tione facta contra eum per Abiathar sa=
cerdotē. Uade iquit in Anathot ad agrū
tuū: z quidem vir mortis es: sed te nō in=
terficiam qz portasti arcam dñi dei. Eie=
cit ergo Salomon abiathar vt non esset
458 sacerdos dei zc. ¶ †Si autē clericus
regis officiarius de alio accusaretur cri=
mine cōmuni: puta de homicidio: raptu:
vel alio seorsum ab officio: non in officio
officiando nec sub colore officij perpetra
to: dicunt eum dānari tunc non posse per
regem: etiam ad perditionem officij nisi
per suum epm cui iubest: a quo si officio
priuaret z bona confiscarentur: confisca=
tio quo ad officium seculare z bona immo
bilia lucro cederent fisci regis per regem
ad libitū disponēda. fm Oldra. z Jo. an.
vbi.s. Sicut videmus in milite qui quo
ad crimen militare z priuilegiatum: vt qz
aufugit a cōflictu: vel arma vendidit: aut
militando percussiones fecit: soli subest ma
gistro militum puniendus. Sed quo ad
crimina cōmunia puniri potest per presi=
dem prouincie: in qua deliquit: vt quilibet
alter de populo.l.j.C. vbi senato. vl clari.
z.l.j. iuncta glo.fi.C. de exhibē. reis. z bo
nus text. in.l.ij.C. de priuile. schola. li. xij.
Ne sub pretextu cōcessi priuilegij vel fla=
gitiorum crescat auctoritas: vel publica
459 vacillet vtilitas. vt ibi dicitur. ¶ †Et
pariter potest dñs feudi priuare feudo va
sallum clericum propter feloniam contra
ipsum cōmissam: aut deuerria non facta:
fm Guil. de monte laudu. in cle. pastora=
lis. de re iudica. Et ita seruatur de cōsue=
tudine in presenti regno z alijs locis. fm
Archidia. in.c.j. de cleri. coniuga. lib. vj. z
Guido. pape. q. cxxxix. quam consuetudi
nem sciuit: et regem francie Philippum
scōm qui augustus dicebat seruare pmi=
sit Innocentius tertius pontifex beatissi
mus in personis aurelianeñ. z altissiodo=
reñ. epōrum: propter seruitia eidem regi
non facta: de quo Gaguynus. li. vj. c. iiij.
Ad hoc inquit expugnande arcis nego=
cium: cum pontifices franci a Philippo
premoniti armatos aliquot ex suis misis=
sent: soli Aurelianensis atqz Altissiodo=
rēsis antistites detractare auxiliū nō for=
midauerunt: quāobrem cum Philippus
eorum terras donec satis de contēptu fa
ctionem fecissent occupasset: romanū pō=
tificem adeuntes Philippum ne id face=
ret pontificia auctoritate prohibere nisi
460 sunt: †at pontifex francorum cōsuetu=
dini que de temporalium rerum guberna
culis introducta esset detractare nihil tē
tauit. Igitur epi mulctam pro rebellione
Philippo soluentes: q sue ditionis erant
receperūt post biennium qz illa rex posse
disset. hec ille. Unde sicut priuari feudo
possunt clerici pp ter feloniā: sic z mulcta
ri possunt: z emendari: vbi feudum nō est
cōfiscabile: sicut ibi: cū ecclesie pertineret
cui culpa prelatorum nocere nō debuit. c.
delictum persone. de reg. iur. li. vj. Nec in
hoc est requirendus iudex ecclesiasticus
fm predictos docto. Quicquid in prium
decidat Panor. in. d. c. verum. de foro cō=
peten. Cuius opinio posset habere locū:
vbi vasallus clericus p crimine cōi veni
ret puniēdus corporalr cū cōfiscatione bo
norum: vt p homicidio: vl raptu ꝯ extraneū
cōmisso nō habente feloniā annexā: casu
quo per dñm nō posset: sed per episcopū
puniri: tamen confiscatio quo ad feudum
pertineret dño. vt dicta.l. si finita. §. si de
vectigalibus. per Bar. z Alex. ff. de dāno
infecto. Et ratio quare etiam pro crimine
cōmuni potest clericus per secularem pri
uari officio seculari: z non pro feudo est.
Quia plus iuris habet vasallus in feudo

459 Dñs feudi puare pōt afs pcedere ꝯ clericū vasallum vel ꝯtra turbātem suā iurisditionē.

a ¶ Per spiritualem impediretur. De quo dixi supra lo quendo de attentatis per clericos a iudice seculari re= parandis.

461 Fama cum vsu imemoriali ad priuilegiorum pro= bationem sufficeret.

463 Sanctitas regum francie presertim facit dicta eo rum priuilegia concessa fuisse.

464 Decisio principalis puncti nri qz allodia sunt in ecclesiam z conuētus transmissibilia cū nullius intersit: vt patet ex predictis.

b ¶ De p̄scriptio. li. vj. licet cōsuetudo immemoria= lis equipa= retur priui legio. c. no= uit. d iudi. et dicto. §. a super qbusdam. tamē plus potest priuilegiuz in duobus casibus: qz cōsuetudo. primo vbi est icapacitas possidētis: qz non posset sola consuetudo eū facere ca= pacem: vt hic vides. Secundo vbi consuetudo dānatur a iure: quia tunc plus operatur priuilegium. c. cuz satis. de officio archidya. iuncto c. cum ve= nissent. de institu. fm Joan. and. in cap. j. de cleri. egro= tan. lib. vj. et Compostella. in. c. cum vene= rabilis. de consuetu. z glo. in cle= menti. j. de priuileg. in fine.

qz nudus officiarius in suo officio: et cum
feudum magis inhereat persone vasalli
clerici: qz officium simplex minus potest
in eum secularis iudex: fm Panor. in di=
cto. c. verum. vj. col. Tamē prima opinio
qz etiaz feudo priuari posset seruat in isto
regno vbi peccatum est in feudo. Pariter
vbi iurisditio tēporalis per spirituale im=
pediretur[a]. Cōsueuit curia regia francie
cogere omnia reuocare: et impedimenta
tollere per captionez temporalitatis sue:
z ita seruatur quottidie: z cauetur expres=
se in stilo titu. de personis ecclesiasti. in fi.
461 †Et plura alia habet rex francie priui
legia z domini temporales tam in rebus
ecclesie qz clericorum: de quibus priuile=
gijs vti consuetis aut eorum aliquibus:
vbi aliter non constaret nisi per formam
in toto regno volantem certe sufficeret:
z allegata cum vsu temporis immemoria
lis sufficienter probaret dicta priuilegia
cum in talibus antiquatis iuribus sit re=
gibus deferēdum: presertim cuz talem cō
suetudinem papa sciat et tolerat de rege
frācie: fm Jo. and. in addi. Spe. ti. de pre
bē. §. restat. in fi. imo illa duo scilz fama z
tempus imemoriale simul iuncta vim ha
bent priuilegij per habentem potestatem
cōcessi: etiam in his quorum sunt laici in=
capaces fm Jo. and. et Panor. z alios in
c. cū apostolica. de his q fiunt a prela. sine
consensu capituli. Quos tamen solū tem
pus imemoriale capaces non redderet si
ne fama: vt dicit Panor. in. c. cum causaz.
de prescriptio.[b] z in. c. super quibusdā. §.
preterea. de verboꝝ signi. post Joā. and.
462 in. c. j. de prescriptio. lib. vj. †Sed iun
ctum cum fama operatur priuilegiuz ha=
bilitationis incapacium: quia dicit tex. in
c. illa. xij. di. qz tādiu seruata cōcessa vidē=
tur. z glo. penul. in fi. in. c. ex parte. de cen=
si. dicit: qz ex tempore presumitur aliquid
fuisse institutum: z ad nos a maiorib⁹ no
stris peruenisse: quia fm naturales: con=
suetum dicitur quoddam innatum: et le=
gales dicunt qz vim pacti habet et pacto
comparatur: fm glo. in. l. ij. C. que sit lon
463 ga consuetudo. †Uiso qz maxime: qz
tanti z tales: z simul omnes viri docti et
sancti ita semper vixerunt in regno: pre=
sertim diuinus ille regum ecclesie sancte
dei suarumqz libertatum et iurium tutor
z defensor karolus magnus: z beatus lu=
douicus per ecclesiam canonisati et inter
sanctos relati et cathalogo sanctoruz de=
scripti: quoruz vita z mores fuerunt z sunt
per ecclesiā z sedē apostolicā approbata.
Pro quo multū facit tex. quem ad hoc ibi
ponderauit Panor. in primo no. in. c. nisi es
sent viri prudi. de prebē. Et plures supra
relati doctores publice legendo pariter z
consulendo hoc tenuerūt: z fm dictas cō
suetudines consuluerunt: presertim anti=
qui doctores qui illas referūt pri⁹ viguis
se: z eo tunc vigere prout z nos de p̄senti
464 videm⁹ notorie. ¶ †Restat ergo ad
ppositū reuertēdo qz cum in his allodijs
nemini subiectis nō intersit alicuius etiā
ratione ressorti: nec ratione iurisditionis
temporalis presertim regie: certe transi=
re possunt in ecclesiam: et monasteria: et
clericos: quocūqz titulo: dūtamen expres
465 se transferantur aut dedicentur. † Qd
moleste gerunt plures officiarij regij di=
centes ad obuiandum premissis: preter
ipsum regnuz quod a nemine tenetur nec
recognoscitur nulla esse posse in presenti
regno francie allodia: et cum olim super
hoc orta fuisset in camera compotorum
parisius questio. Responsum fuit ad eter
nam rei memoriam in dicta camera regi
stratum: qz nullus in regno francie tenere
potest rem aliquam sine dominio. Et si
qua reperiretur res immobilis sine domi
nio: super illa census imponeretur annis
singulis regi soluendus: prout z secūdum
modum qz alie censuales viciniores pos=
sessiones soluunt. Additio. Et dictas or=
dinationes quas galli instructiones ap=
pellant: a suo dicte camere originali ex=
tractas habeo. §. penulti. nunc reperietis
in registro ordinationum regiarum ca=
mere inquestarum parlamenti tholose fo
466 lio. cxlviij. † Quod multum facit ad
confutandum quendam alium antea pa=
cis tractatum pretensum in loco de brati=
gniaco sub monte lerico ppe carnotū in=
ter karolum quintuz patrem dicti karoli
sexti tūc francie regis primogenitum del
phinum vienneñ. ipsumqz regnum: vt de
cet regis primogenitum Joanne franco=
rum rege eius patre apud anglos capto:
regentem ex vna: z edoardū tertium tūc
anglie regem: tam pro dicti sui patris li=
beratione qz pace finali z ppetua: ac om=
ni iure per anglos i regno frācie pretenso
fide prestita passatuz partibus ex altera.
467 de q pac tractatu. † Ad cāz comitat⁹
bigorre z tarbieñ. cōsuluit icidēter Panor.
in. ij. pte. cōsi. iij. i decisiōe. xvij. qōnis. Pro

465 Officiarij regij moleste gerūt qz in regno frācie sint aliqua allodia.

c ¶ Folio cxlviij. Et domin⁹ aufrerij eas ad lougum posuit in titu. de finā= tia francorum feudorum et no= uoꝝ aque= starum: et titulo seqnti.

466 Hic confutatur ille pac. tractatus iter reges francie et An= glie passa= tus in loco d britigniaco.

467 Nō potuit rex Francie in angliū trās= ferre duca= tuz aquitanie in allo= dium om= nino fran= cum: nulla retēta superioritate.

468 Ducatus aquitanie olim nisi prouincias tres non continebat.

468 Beat⁹ ludouic⁹ ducatū aq̄tanie auxit quē hērico anglo reliquerat suprema auctoritate retenta.

a ¶ Non nisi tres. Gallia oīs (vt clare Cesar in prīn. cōmentario rum de bello gallico descripsit) diuisa est i ptes tres. quarū vnā incolūt belge: aliam Aquitani: tertiaz qui Celte: z lingua nostra galli appellantur. Unde licz aq̄tania gene raliter modo p̄dicto sumpta: a garōna flumine ad pyreneos mōtes et eam partē oceani q̄ ad hyspaniā pertinet inter occasuz solis z septētrionez spectans multos contineat principatus z dominia: z inter cēta nauarram: et Biscaiam: tamen ducatus q̄ nō aquitania: sed aquitanie: velut vnus de ea compre hēsis principat⁹ dicitur: non nisi tres h̄ exp̄ssas p̄uincias continebat: sicut senescallia aquitanie. non tres hic nominatas prouincias sed solam complectitur Burdegalensem. vide quod nunc dicetur per dominum meum hic.

cuius intellectu sciēdum ē: q⁹ ante philippi pulchri francorum regis tempora nunq̄ anglitus in regno francie pretēderāt: sed erat dūtaxat q̄stio iter frācie z anglie reges sup ducatu aq̄tanie: quē ppter felonias z rebelliones in regē francie a quo in feudū idē ducatus tenebat perpetratas: angli feudo aperto cōmiserāt: z aliis plurib⁹ de causis ip̄m perdiderāt. Pretendebāt insup angli us habere in ducatibus normānie: andegauie: z cenomanie: regi francie ptinētib⁹. Et ab eo ex tpe philippi augusti francie regis z ante possessis.

468 † Et cū tpe beati Ludouici etiā francoz regis z ante idē ducat⁹ aq̄tanie. Nō nisi tres[a] scz burdegaleñ. vasateñ. z lauraū. p̄uincias ptineret: venientē ad beatū Ludouicū. āno d̄nice salutis millo. celix. henricū tertū anglie regē summa charitate Ludouicus excepit dimissa illi aq̄tania: ea quidē lege: vt normānie: andegauie: atq⁹ cenomānie: anglus cederet: ob q̄s magne olim contētiones inter frācos anglosq⁹ extitissent: z q̄s a philippo augusto receptas francie reges ad eā etatē possedissent. Addidit q̄z ducatui aq̄tanie p̄dicto Ludouic⁹ petragoras: lemouiceñ. et cadurcos vbi nūc sum⁹: ageneñ. ¶o agrū quē alphōsus ei⁹ frater nuptiarū lege tenebat ab anglo grandi pecunia redemit: adiecit p̄terea ludouicus sanctonū partē que citra charantā amnē est: retenta regibus frācis suprema ditiōe atq⁹ potestate. hec gaguyn⁹. lib. vij. c. ij. Postq̄z ¶o tpis successu philippus pulcher ac tres ei⁹ filij sine masculis decessissent angli ex p̄sona edoardi scōi ex i sabella dicti philippi pulchri filia geniti in regno frācie ius sine cā pretendentes: vt dixi super verbo: Duas bandas filias. Et rursus ducatum aquitanie cum supradictis prouincijs a beato Ludouico vnitis: propter leges cum coeditas non seruatas: z quia contra reges z regnum a quo dominationes tam dicte in feudum tenebantur angli multimode rebellauerāt alias plures regū dominationes temere contra debitū fidelitatis inuadēdo z deuastādo: erga regem felonias sine retentione superioritatis.

b ¶ Lemouicen. Cadurc: Tarbienses: Bigorrij. Hos Tarbienses et comitatum Bigorre non potuerat rex anglis tradere: cum sibi non pertinerent nisi in guardiam z custodiam ad causam processus in parlamento parisi⁹ pendente inter episcopum et ecclesiam auciensem: z comitem fuxi. per cuius curie arrestuz totus ille comitatus fuerat in manu reg⁹ positus. Per quam manus positionem res vltra supremuz resortum sibi vt regi pertinens: nihil acquisierat iuris neq⁹ possessionis. l. si duo. §. creditores. ff. vti pos. Preterea talis sequestratio necessaria et ordinatione curie: et sic iussu p̄tois facta neminem expoliat: neq⁹ reges facit posse sorem: nec alios sequestros: secūdum Henricū: in capitulo. eraminata. de iudicijs. Et minus facit eum

b tarbienses: bigorrij[b]: angolisme: rutheni: pontiniaci: calisij: z guinaruz comitatus: cū aliis adiacentibus vicis obuenirent: z ad ipsius perpetuam ditionem absq⁹ vlla iuris aut maiestatis diminutiōe cederēt: ei quoq⁹ tricies centena milia aureoz. statutis diebus soluerentur: p̄missisq⁹ in angli potestate rupella z guynarum pertinē

470 tijs. hec ille. † Non enim illa sic potuerunt alienari nec alienatio tenuit: nec valuit de iure: cū ducatus aquitanie mō predicto augmētat⁹ esset illo tunc q̄si tertia pars regni nulla retenta superioritate. de quo ducatu Raymundus martianus vir vtiq⁹ clarissim⁹ z eruditissim⁹ ad cōmēdaria cesaris addēs: in principio sic loq̄tur. † Aquitania regionū latitudine z multitudine hominuz ex tertia parte gallie existimanda est. Hanc garūna flumen a celtis diuidit: que z occanum mare attingit. In hac sunt metropoles burdegalensis: auxitana: earūq⁹ suffraganee. Pars item aliarū metropolū extra termios eosdē sitarū que tū aquitanie attribuūt: de quarū numero est pars bituricēsis: prouincia:

dominum: nec dictum comitatuz p̄scribere potuit rex vt plene de isto comitatu Bigorre decidit Panor. in supia allegato. iij. consilio. xiiij. q.

† De situ aquitanie z eius magnitudine.

470 Rationes quib⁹ non valuit dictus tractatus.

a ¶ Impedit dominij trāslationem. Vide qualiter hoc intelligit. j. super verbo: testamentū. iij. dum loquitur de iuramento inducente clausulā codicillarē.

471 Ducatus aquitanie est tertia pars regni francie.

472 Juramentum scōm ius cōe prestitum impedit dominij trāslationez quātūcūq⁹ iuratam.

b ¶ Vos estis lux mūdi. vide de hoc plene j. super verbo: mortuo itaq⁹ testatore. j. dum loquitur de testamēto christi in q̄ pacem pro hereditate nobis relīquit.

474 Nō valet alīqua dispositio in publici status decoloratione.

c ¶ Ca. significasti. de electio. Ad hoc facit dictum Innocē. in c. innotuit. de elec. quē sequit Panor. in. c. ad hoc sumus de rescrip. in fi. vbi dicit papam sine causa non debere vti plenitudine potestat⁹: nec tolerādus est princeps sine magna causa sibi et alijs manifesta: aliquid cōtra vniuersalem statum ecclie vl̄ regni fa

ciens: vt clarius dicit idem Inno. in. c. quāto. de cōsue. z in ca. preterea. de dilatio. quē sequitur Ludo. consilio ccccxcix. z plene Pan. de cast. cōsilio. cclxxxiij. incipi. in facto presenti nō intēdo adulari. cum consilio sequenti vbi pulchre loquitur.

qua habēda plura toleranē exorbitātia. vt plene p Ludo. o. vlti. incip. vos estis

b lux mūdi etc. ¶ † Attamē omnes conue

474 niunt z cōcorditer cōcludūt: q⁹ tūc nō valet dispositio: cum ex illa sequaē difformatio z decoloratio cōis⁹ publici status. p tex. in. c. z si illa. ibi illa tū magno p̄cauē da sunt q̄ recipi z toleraī sine manifesta decoloratiōe nō possūt etc. i. q. vij. Et post oēs cōcludit Feli. in. c. si q̄n. v. colū. de rescrip. z in. d. c. ppōsuit. z Panor. in. c. signi

c ficasti. de elec. ¶ Qui tractat⁹ ille in nu

475 stissimus manifeste tēdebat nedū ptra publicū z generalē statū: z etiā in manifestā z notoriā regni frācie ac corone regie decoloratiōnē: cū ex illo tractatu corona francie priuarē illo principali mēbro z tā nobili supposito. s. duce z ducatu aquita-

476 nie q̄ vnus erat. † Et inter laicos duces de p̄cipalib⁹ paris frācie.

477 q⁹ nō valuit. † Ad h̄ enī inter p̄cipuos colores floridos z supercellentes regni z status sui eternā durationē fuerūt p karolū magnū instituti duodecim pares in regno frācie: q̄ in sacro z coronatiōe regū assisterēt: remq⁹ suā militarē z statū regni fortiorē redderēt z tutiorē: ad instar. xij. ap̄lor⁹ quos christus in fidei ppalitatē dilatationēt ppetuā cōseruationē: necnō ad iudicandū duodecim trib⁹ israel elegerat ꝑm ap̄lm ad Epheſ. j. vbi sic dicit. Benedictus deus z pater dñi nr̄i iesu christi: q̄ benedixit nos in oi benedictione spūali in celestibus in christo: sicut elegit nos in ipso ante mūdi p̄stitutionē: vt essem⁹ sancti z immaculati in cōspectu eius in charitate: de quorū. s. partū institutione Baguy. li. iiij. c. j. Karol⁹ inquit fidei christiane charitate adductus exercitū in hispaniam ducit: prinsq⁹ tū expeditionē p̄duceret: rē tanto principe dignā ordinat: ex oī p̄cipua francoz nobilitate duodecim seligit quos secū in militiā p̄duceret: eos pa

d res appellāo[d]: q⁹ scz equali inter se dignitate regi cōstātes perpetuo erāt: neq⁹ cuiusq⁹ nisi parlamēti tātū senatus iudicio obnoxij tenerent. Qui cōsecrādis ite coronādisq⁹ francoꝝ regibus adessent.

478 † Ibi etiā nūc in sequētib⁹ noib⁹ desi gnanē. Rhemēsis archiep⁹: Laudunēs. atq⁹ lingonēsis pōtifices duces belloua cus. Noyonēsis: atq⁹ cathalaunēsis epi

n iij

475 Et illo tractatu numer⁹ pariū francie rūpebat et vnū principale membrū perdebatur.

476 Dux aq̄tanie est inter laicos duces de p̄cipalib⁹ paribus frācie.

477 De institutiōe xij. parium francie: et q̄ de causa fuerūt instituti.

d ¶ Pares appellans. de paribus z quarum rerum cognitionē habeant vide in. c. i. in fi. de phi. feud. alic. p Frede. Et quare appellanē pares. Pan. in. c. ceterū vj. colū. de iudi.

478 Qui sunt pares frācie: tam clerici: q̄ laici.

comites sunt appellati. Ex seculi principibus burgundus:normānus : ⁊ aquitanus ducatus dignitatē : flandrēsis autē: tholosanus:⁊ cāpanus:comitatus prerogatiuam obtinuere.hec ille. ¶Quorum pariū singuli officia habent distincta in sacro ⁊ coronatiōis christianissimi regis misterio:ad cuius ornatū eodē dicente Gaguyno.li.vij.fecerat ·Philippus pulcher frācorū rex aureas coronas gemmis multi pretij ornatas:quas Ludouicus hutinus eius primogenitus filius post illius morte regnū adeptus in cenobium diui dionysij trāstulit:vt ad coronādos deinceps reges reginasq; reponerent. ¶Quas mattheus abbas ⁊ eius monasterij cenobite receptas seruare chirographis dagyptis cōpromiserūt.hec ille. ¶† Plus vidētis:quoniā suppressio tante dignitatis in regno pariter vergebat in parlamētei senatus decolorationem[a] cuius pars fere potior pares frācie dicuntur:sine quo senatu rex de republica statu ⁊ prouentib⁹ regni:nihil vnq̄ statuere: aut disponere consueuit. de quo idem Gagyn.lib.vij.c. 480si. ppe fi.† Parlamentū(inq̄t)publicū ad iustitiam ministrandam cōuentū francī vocant:cuius instituendi auctor ab historicis non traditur. Id em cuiusq; anni definito tpe loco quē rex designasset habebatur. Verum q; hec generalis ex toto regno coitio impensis⁊ laboribus conuenientes afficiebat : obseruatū postea est: vt ex maioribus ciuitatibus ⁊ prouincijs periti iudiciorum ⁊ consuetudinis homines ad id minus delecti ius cuiq; per puocationem litiganti dicerent. ¶Que institutio cum vaga interdū incertaq; cōmutatis sedibus esset decreta est parlamento apud parisios curia ⁊ sedes:qua iudices designati se iugiter sisterēt perpetui prouocationum diffinitores. ¶Qui octuaginta sunt annua ex regis fisco stipendia capiētes:⁊ hi quidem per quatuor curias distributi seorsum considunt:suosq; presidentes habent. In prima quā francī cameram vocant presidentes quatuor:⁊ cōsiliarij triginta:causas ⁊ lites audiunt dilationes ⁊ q̄ ad iuris cognitionē attinent constituunt: leuiora quedam ⁊ temporanea finientes:in reliquis singulis duab⁹ cameris decem et octo inquisitionibus presunt:qui enquestarum: id est inquisitionum consiliarij dicuntur:quibus presidentes quatuor preficiuntur: horum oim pars ex clero:pars ex laicis constituitur sententias dictant: quas statutis diebus alter presidentium in prima curia palam enunciat.idq; arrestum id est fixum ⁊ firmatū vocant. A quo videlicet nemo quocare possit. ¶Qui vero reus sententiā in se excipit sexaginta librarū turonen̄. mulcta afficitur. Si quis tamē in iudicio error admissus reo videbitur:errorem ꝓponendi : ⁊ in iudicium eiusdem curie deducendi potestatem habet:nec prius audit q̄ duplicatam mulctam deposuerit.

¶Quarta curia est eorum : quos requestarum:id est supplicationum palatij magistros vocant : apud quos causa eorum tantum agitur:qui regis obsequijs deputati vel priuilegio donati sunt. Et ab his quidem iudicibus qui octo sunt prouocare ad parlamentum licet : at cum in decidendis iudicijs nodus aliq̄s ⁊ anceps in causa difficultas surgit:omnium curiarū et camerarum consiliarijs conuentibus sententia fertur. Eius parlamenti tā ta fuit semper apud francos auctoritas: vt que rex ipse de republica : deq; iure et prouentibus regni statuerit : ea sine huius senatus decreto non procedant.

481 ¶† Sunt preterea ipsius parlamenti cōiudices dū adesse volūt frāci pares:de quibus supra scriptum est: atq; vt huius sacrosancte contionis regem auctorē esse certum sit:regia singulis quibusdam annis rescripta eduntur:quib⁹ ad diui martini diem festum parlamentum incoandi iudicibus a rege auctorizatis datur. Ad hoc preterea parlamētum spectant octo alij supplicationū magistri:qui regij hospitij peculiari nole appellant:q̄ regi frequētius assistūt cancellariam sectantes: ⁊ hi post prime curie p̄sidentes omnium primi sedent[c]. His ergo cum francie partibus comprehensis centum omnino sunt: quibus appellationū cognitio:regaliarū quoq;:⁊ parium cause cōmittunt incōmutabili sententia terminande.hec ille.Hec profecto curia parlamenti ad instar senatus romani a romulo vrbis cōditore(Ito Iulio prime decadis li.j.teste)instituti fundata extitit:de cuius institutiōe ⁊ magistrorum eiusdem preeminentia:pariter memmit glo.in fi.pragmatice.§.quo circa.super verbo: parlamenta.⁊ eleganter Lucas de penna super tit.de p̄fec.preto.

482 lib.xij.¶† Hec posset alius princeps preter regē habere nec tenere in terra sua parlamentum infra regnū:vt sentit Bar. in l.⁊ hoc tiberius cesar.ff.de here.instit. ⁊ clarius Guido pape.q.xlvij.quia cognoscere de appellationibus in vltimo resorto est de regalibus.c.j.que sunt regalia in vsibus feu.Hanc parlamenti curiā ·Philippus pulcher francorum rex:ex post nō esse ambulatoriam : sed continue ·parisiis tenendam cōfirmauit:† ⁊ curiam parlamēti etiam tholose ꝓpterea tenendā istituit a cęteroq; duo cē parlamēta vnū l. parisius:aliud ꝑo thl̄e decreuit. Animo

b ¶Turonensiū. Extrauit in facto magister gaguyn⁹.qz libre p̄dicte sunt parisiensi valentes lxxv. turonen̄.ō q̄b⁹ ⁊ eoz auctoritate : nil elegāti⁹ videri potest post.l.j.ff.ō offi.p̄f.p̄to. que aurea apud oēs merito diuulgatur.

481 ·Pares francie sunt de corpore curie parlamēti. c¶Sedēt sex in curia parlamēti: tū ipsi magistri requestarum hospitij de p se seorsus a curia camerā tenēt: in qua de officijs regijs cognoscūt: tū ab eis appellatur ad plamentū.⁊ ita de eisum fuit arresto anno dñi.M.ccclxxxiij°. vt refert.d.Aufr.i suo tracta.arresto.c.cxliij.

482 Nullus p̄ter regē p̄t tenere plamētū

483 De institōe curie parlamēti. Thl̄e:⁊ vii sumi debēt cōsiliarij.

a ¶Seu magistris. Et per eūdem Ludouicū precipue decoratam legimus q̄ cōtra rebelles manu armata vti possit curia parlamenti tholose memorata:lz enim iudices manu militari cogere possint rebelles.l. qui restituere.ff.de rei vēdi.tamen prudenter loquendo intelligitur manu seruientum ordinariorum ꝓ Jo.fab. in.l.j.C.de offi.mil.tu. cum man⁹ armata absq; certa scientia principis vti nemini sit p̄missum si ex presse non mādet.l.j. C.vt armorū vs⁹.li.xj aut lege ex p̄sse cauea tur: vt in.l. sīq̄s in hoc gen⁹.C.de epis.⁊ cler. cum similibus. vel loquamur de a curia parlamēti tholose cui contra omnes rebelles et arrestis nō parētes cōcessa fuit p Ludouicū die penultima Januarij: ānō domini millesimo. cccclxvj. quam concessionem perpetuam vidi extractam a libro ordinationū regiarum dicte curie et camere inquestarum ex fol.cliij

484 Uñ dicitur parlamētum. domini millo.cccij. vt cauetur in suis tūc factis ordinationibus.xlvij.ca. Additio. Has ordinationes per Joānem karolum quintū ⁊ sextū francoz reges ꝓfirmatas repetis in registro ordinationū regiarum camere mā̄starū parlamenti thl̄e.fol.xxv. verso. ¶Queq̄dē curia parlamēti thl̄e fuit ex post per karolū septimū. Anno domini millesimo.cccexliij°.renouata. Ex per ludouicū vndecimū eius filium domini nostri regis genitorem confirmata die scōa octobris. Anno domini millesimo.cccclxj. Tholose pariter tenēda de duob⁹ presidentib⁹ laicis:⁊ duodecim ꝓsiliarijs: sex clericis:⁊ reliquis sex laicis:taz ex patria lingue doil: q̄z ex patria ꝓpria lingue occitane ꝓmouēdū:cui⁹ patrie tholosa est caput. Additio. Ut ptz fol.dicti registri.cij. v°so.⁊ fol.cij.v°so.In cui⁹ curie institutione fuit inter regē ⁊ patriam occitanā expresse conuentuz q̄ scripto ⁊ cōmuni iure in decidendo regeret:ex quo ꝑ malo appello emēda regi nō debeā: ex post aucta fuit de vno p̄sidēte ⁊ quatuor cōsiliarijs seu magistis[a]. Et finaliꝫ per karolū octauū Anno dñi mill°. cccclxxxv. ꝓsiliarij octo fuerūt additi partim clerī et partim laici.

484 †Et dī parlamētū quasi pariū lamētum.q; vt vidistis fuit institutū q̄ omnes cause pariuz francie in parlamento ⁊ non alibi tractarentur ⁊ deciderentur : nec tenentur pares francie alibi litigare actiue nec passiue. Ex quo etiam dictum est parlamentum quasi contra pares francie audiuntur lamenta pauperum subditorum. Aliter tamen accipiunt Barto. et Joan. de pla.in.l.si quid.C.de legatio.libro.xij.

485 ¶†Habem⁹ pariter in francia cancellariuz primū a regia maiestate in iusticia distribuenda magistratū a cancellādo dictum:qui rescripta ⁊ priuilegia per regem concedēda: sigillo regio munienda quod apud se est priusq; eo muniantur corrigit ⁊ cācellat.de quo ·Policrates . Hic est inquit qui leges regni cācellat iniq̄s:⁊ mandata pij ꝓncipis equa facit. Si q̄d obest ꝓpo aut legib⁹ ē inimicū. Quicq̄d obest per eū desinit eē nocēs. videat⁹ Lucā de penna in.l.neminē.C. de decurio.libro.x. Qui olim vocabā gallox patrici⁹. de q̄ loquitur papa in.c.j.de dona. iurta supra scriptionē. Quequidem dignitas eū libe rat a patria ptāte.instit. quib⁹ modis ius 486 patrie potest.fol.§.tij.† Quo officio in francia vt fertur decoratus fuit Jaco. de

485 De officio cancellarij ⁊ eius institutiōe in francia.

486 Jacobus de are.doctor tholosanus fuit cancellarius in francia.

486 Cancellarius ex̄t loco questoris.

b ¶C.de bo.peti.subla. vbi Bal.in tertio no.dicit tres esse questores. vnus q̄ sedet ad latus principis: qui est illustr⁹: ad cuius officium pertinet subscribere se i rescriptis: et respondere viua voce aliquid imꝓrātib⁹. de quo loquitur hic. Alij⁹ est q̄stor prouincialis: qui questum a prouincialibus recipit. Id est tributorias functiōes: de quo loquitur.ff. ō offic. q̄sto. Alius que stor erat q̄ causas criminales audiebat ꝓ Odofre.

488 Tribunianus fuit iustiniani imperatoris cancellarius.

498 Joseph pharaonis regis fuit cācellarius.

489 De excellentia cancellarij ꝓ Cassiodorum.

479 Etiā dictus tractat⁹ i decoratione senatus a francie seu curie parlamenti vergebat.

a ¶Senatus decolorationē. de primeua senatoz istitutiōe.⁊ vñ dicātur' hf j.sup x̄bo: adiecte ipuberi.⁊ q̄ di xi i verbo: duas habēs filias. loquēdo ō scito regio in colore saphirino.

480 De institutiōe curie parlamēti in frācia : eiusq; auctoritate ꝓrogatiua ⁊ dignitate

490 Joseph primus fuit in orbe cãcellariꝰ.

490 † Ipse primꝰ huius dignitatis infulas
consecrauit:ipse carpentũ reuerẽdus ascẽ
dit:ad hoc glorie culmen euectus: vt per
sapientiam conferret populis: quod pre-
stare non poterat potestas dominantis.
Ab illo namqꝫ patriarcha: et nunc pater
appellatur imperij. Quod est quod non
habebat cõmissum: cuius est ipse sermo
iudicum. Pene est vt leges possit conde-
re quando eius reuerentia sine appella-
tione potest negocia terminare potestate
nulla dignitas est equalis vice sacra vbi
qꝫ iudicat. Nullus miles de fori sui aucto
ritate prescribit excepto magistro militũ:
credo vt aliquid antiquitas cederet: qui
videbatur pro republica bella tractare.
de quo plenꝰ Lucas de pẽna. in.l.duos.
C.de suscepto.⁊ archa.libro.x.vbi eandẽ
prerogatiuam concludit alijs p̃fectis pre
torio competere: quod est intelligendum
in absentia cancellarij: vt ibi qui per ex-
cellentiam vt dixi vocatur simpliciter pre
fectus p̃torio. Cui quando imperator scri
bebat simpliciter prefectum pretorio vo-
cabat: vt patet in secunda constitutione.
C.que mẽne prefecto pretorio dirigitur.
Sed quando scribebat ceteris eos nomi
nabat prefectos pretorio Constantinopo
litane vel Africe:aut illirici:vt patet ĩ plu
ribus locis libri primi.C.Et hi p̃fecti pre
torio quorum loco sunt hodie ĩ regno par
lamenta in absentia cancellarij omĩa pre
dicta faciunt. Cum non possit ipse in sin-
gulis parlamentis residere: nec in vno:
quia regem sequi eiqꝫ assistere necesse ha
bet.vt dicit glo. ĩ dicta.l.ij.C. de bo.peti.
subla.ꝙ questor: id est cãcellarius est qui
circa latus principis stat cuius consilio et
directione vniuersalia regni ⁊ summe ar-
dua statũ regni:aut si aliqd sit iter pares
vel principes bella mouentes iurgiũ:aut
parlamenta de limitibus aut prerogati-
uis disceptent:rex audit:gubernat: et di-
scutit. Cum quo certus stat per vices di-
ctorum octo magistrorum requestarũ ho
spitij regis numerus: necnõ certi alij qui
stabiles nõ esse consueuerũt consiliarij in
terdum de parlamentorꝫ ibi affluentium
magistris ⁊ doctoribus practicañ. Sũt ⁊
aliquãdo de diuersis regni partibus qui
semper regem sequũtur: vt per omnes su
pradictos in diuersis parlamentis et re-
gionibus existentes de singularum statu
prouinciarum ⁊ moribus possit et valeat
in veritate: ac pro singulorum climatum
necessitatibus: rex ad bene regẽdum in-
formari: cum alias non sint consiliarij qui
regem sequũtur perpetuo:nec certo nume
ro aut certa pẽsione taxati.nec cognoscũt
nisi de maximis ⁊ tãgentibꝰ statũ vniuer
salem ipsius regni: nisi rex ex causa aliud
ordinaret: aliquã causam particularẽ co-
gnoscere volendo.qd raro contingit. Sa
pientissimuꝫ ac diuinũ Jetronis ad moy
sen consilium sequendo. de quo habetur

491 moyses fuit dei cãcellariꝰ.

491 Exodi.xviij.† Qui videns moysen ge
nerum suũ ⁊ dei cancellariũ super populo
israel:vt habetur numeri.xij.c.circa parti
cularia occupari. Non bonam inquit rem
facis:stulto labore consumeris tu et po-
pulus iste qui tecum est. Ultra vires tuas
est negocium: solus istud non poteris su-
stinere:sed audi verba mea:atqꝫ consilia:
⁊ erit dñs tecum. Esto in populo in his q̃
ad deum pertinent vt referas que dicun-
tur ad deum. Prouide autez de omni ple
be viros potentes:scilicet iudicare ꝑ suaꝫ
sapientiam ⁊ experientiam. Et timentes
deum: scilicet magis q̃ homines:⁊ apud
quem non est acceptio personarũ. In qui
bus sit veritas. scilicet vite:iusticie:⁊ do-

492 Diuinũ ac salutiferũ ietronis ad moysen ꝓ republica ꝯsiliũ

492 ctrine. Et q̃ oderit auariciã ⁊c.† Quia
omẽs cupidi propter munera de facili fle
ctuntur ⁊ diuertuntur a iusticia. Et consti
tue ex eis: qui iudicent populum omni tẽ
pore: scilicet continue vacãdo expeditio-
nibus causarũ particularium:cum ad vni
uersalia non sint occupati. Quicquid au-
tem maius fuerit. videlicet cõcernẽs sta-
tum regni:aut personam regis:vl' tale ne
gocium:qd caudã traheret scorpionis:pu
ta qr trahi posset ad malã consequẽtiam:
aut si accusaretur talis persona: que infe-
rioribus deferri nõ posset iudicibus: nec
curie parlamẽti.l.fi.C. vbi senato. vel cla
ri.⁊.l.milites.C.de offi.magistri militum.
vel ageretur de eximendo aut restituen-
do vel supprimẽdo dignitates: et officia
publica sm glosam.in.c.preceptis.xij.di-
stinc.referant ad te. qui iudicabis de illo
vel modum et formam iudicandi dabis
eis.facit.c.maiores.de baptis.Et ipsi mi-
nora tantũmodo iudicẽt: id est cõmunes
⁊ ordinarias causas: que veniunt in con-
tentiõe iudiciali. Leuiusqꝫ sit tibi ĩ alios
partito onere. quia vt dicit Gregoriꝰ ad
maximũ episcopũ. Mãdata ecclĩastica ef
ficacius gerimus:si nr̃a cũ fratribꝰ onera
partiamur.c.mãdata.de presumptio. vbi
glo.ad propositum arguit de officijs par
tiendis.xciij.distinc.c.diaconi. Si hoc fe
ceris.scilicet de maioribus causis tãtum
cognoscendo: vt supra que satis principẽ
occupant:⁊ consilium suum toto anno:⁊
causas ordinarias omnes quaslibet corã
suis ordinarijs in suo territorio:qd mino-
ribus sumptibus ⁊ laboribus fit tractare
permiseris. Implebis imperium domini.
Id est voluntatem dei. vel sic faciendo:
scilicet de maioribus tantũ causis cogno
scendo: de quibus supra. Implebit impe
rium pace ⁊ omni tranquillitate:⁊ omnia

que publicũ statum concernunt ⁊ vniuer
sum gubernamentũ tã in militia seu sta-
tu belli:moribus et finantijs que oĩa sunt
reipublice:et fideiubent pro omnibꝰ his:
quibus pro republica indiget. sm Philo
sophũ recte gubernabunt:que sepissime
male gesta relinquũtur occupatione par
ticulariũ et priuatorꝫ negociorũ: propter
quã habentes regimẽ vniuersaliũ in cu-
ria precepta regis statũ regni concernen
tia sustentare non possunt.quia pluribus
intentus minor est ad singula sensus: ⁊ q̃
ad vtrũqꝫ festinat neutrum bene peragit
Et omnis hic populus reuertetur ad lo-
ca sua cum pace.vt quilibet in suo territo
rio et ressorto litiget minoribus sumpti-
bus:vbi in curia regis vexaret maximis
expensis et laboribus. Et tardius ꝓpter
negocia regni ardua totum tempus ⁊ cõ
silium occupantia expediretur:vbi coraꝫ
ordinarijs fuisset breui tempore expedi-
tus. Ex qua expeditione pax et bonũ pu
blicum procuratur.l.properandũ. §.j.C.
de iudici.facit.c.finẽ litibus.de dolo ⁊ cõ
tu. Quibus auditis moyses fecit omnia
que ille.scilicet ietro socer eius suggesse-
rat.quia creatis ⁊ institutis a cetero ordi
narijs iudicibus remisit vnum quẽlibet
in locũ suũ cũ pace. Hunc sanctissimũ vi
rum honorẽ diuinũ et bonũ reipublice ze
lantem elegit deus in populo suo: et insti
tuit cancellariũ:qui consilio ietronis etiã
bonũ reipublice zelantis obediuit:et tali
ter se habuit:ꝙ deũ facie ad faciẽ videre
et cũ eo familiariter loqui necnõ populo

493 Josaphat fuit regis dauid cancellariꝰ

493 dñari meruit. ¶ † Rex regũ ⁊ eximiꝰ
prophetarũ dauid Josaphat virum vtiqꝫ
prudentẽ et sanctũ habuit in suũ cancel-
larium: vt habetur.iij.Regũ.viij.c.in fi.
Que dignitas eo tunc vocabatur a com
mentarijs.qd est nomen indeclinabile:et
significat idẽ cancellariꝰ sm Lyram ibi.
cuius officium erat secundũ eũ dictandi
leges:vt.s̃.vidistis.sm Policratẽ. Nec-
non repetere seu recordari casus varios
quotidie occurrentes:et qui veniebãt ad
dauid. Cũ infinita ardua negocia dietim
ad regẽ confluant:que ei per cancellariũ
propter labilitatẽ memorie regis repetẽ
da erant vt per ordinẽ expedirent.sm eũ
ibi super verbo:Josaphat filius achilud.
Ad qd faciendum hꝫ cãcellarius francie
octo magistros requestarũ hospitij coad
iutores:cũ impossibile sit rerũ hr̃e omniũ
memoriã Ob qd refert Gaguynꝰ. li.iiij.
c.j.de carolo magno: qd tabellis ceratis
vtebat:vt que vel excogitaret ꝑ se agẽs:
aut inter occurrentes curas se agẽda pre

494 Alexandri Ulpianus seneca neronis fuit cãcellarius.

494 sentarẽt:ea scriptis mãdaret. ¶ † Ul
pianus alexandri imperatoris fuit cãcel-
larius:de quibus sic scribitur Alexander
matrem habuit christianam nomine ma
meas cum qua Origenem presbyterum
audire curauit:hic fuit iuuenis virtuosissi
mus qui rempublicam salubriter guber-
nauit consilio Ulpiani vsus qui fuit lega
lis scientie princeps. ¶ Seneca vir san-
ctissimus in omniqꝫ scibili doctissimꝰ ne-
ronis imperatoris fuit cãcellariꝰ sm Lu-
cam de pẽna super rubrica.C. de questo-
495 ribꝰ ⁊ magistris officiorꝫ.li.xij. ¶ † Si 495 Hodie in curia romana nõ est cãcellarius sꝫ vicecancellariꝰ et rõ q̃re.
militer habuit ecclesia romana ⁊ papa cã
cellariũ:qui bilhothecarius vocabatur.c.
Adrianus.lxiij.di.sm glo.ibi. Qui cũ se-
mel ex gloria ꝓpter excellentiã tante di-
gnitatis cũ papa satageret cõtendere de
pari:statutũ fuit pro lege:ꝙ non cancella
rius: sed vicecãcellarius pape a cetero vo
caret.qd et hodie seruat.sm Guil. et za-
barel.in cle.ne romani.de electio.⁊ ita vo
catur in ꝓhemio.§.sane.℣.nos ad apicẽ.
li.vj.et glo.pragmatice super verbo: vice
cancellariũ.§.romane vero.ti. de causis.
496 ¶ † Et iste vicecancellarius in curia 496 De officio vice cancellarij romani ecclesie.
romana est ille:q̃ regulas apostolicas re-
git:cuius dispositione dantur in curia et
extra cũ subscriptione duorꝫ abbreuiato
rum. Et est iudex in pertinentibus ad ex
peditionẽ bullarum:ita ꝙ in curia maior
est post papam sm zabarel.in.d.cle. ne ro
mani.§.eo ipso.in.iiij.q.sicut in frãcia can
cellarius est maior post regeꝫ vt dixi. Et
inde est: ꝙ vicecancellariꝰ pape olim vo
cabatur bilicthecarius.quia ad eum spe-
ctat custodire libros bullarum:⁊ libros re
gularũ et extrauagantium. Ex quo in cu
ria practicat ꝙ certã capit partẽ de regi-
stro bullarũ.qr tenet de oibus ibi cõten-
tis reddere rationẽ sm gl.in proemio re-
gularũ cancellarie innocentij octaui. Si
cut cãcellarius francie reddere tenet ra-
tionẽ de oibus literarũ expeditionibꝰ co
ram eo expeditis. Est eniꝫ preses iustitie
in curia:ponit decretum irritans ⁊ alias
clausulas:de quo per gl.in.c.statutuꝫ. de
rescrip.li.vj.§.j.in verbo:literarꝫ. Et sede
re potest ⁊ stare cũ auditoribꝰ rote in de-
cisione causarum: etiam in presentia pa-
pe:quia vt dixi est preses iustitie.sm glo.
in.d.proemio:sicut vidistis de cãcellario
francie:qui tanqꝫ primus post regem pre
sidet in omnibus parlamentis regni:et si
cut moyses in regno et synagoga iudeo-
rum pro deo verus cancellarius fuit.
497 ¶ † Sic solus papa in ecclesia dei cã- 497 Solus papa ẽ in dei ecclesia cancellarius sicut fuit moyses in synagoga.
cellarius vocatur:cuius et dei vnũ et idẽ
dicitur esse consistorium.sm Hostiẽ.in.c.
quanto. de translatio. ¶ Pariter iusti-
nianus tribunianum habuit cancellariũ
libros in candidatu principis legentem.
sm glo.in proemio.insti.§. cũqꝫ hoc deo
propicio.super verbo:ex questori. vt dixi

498 Rex carolꝰ octauus cōsilio sui cancellarij velut alterius iethronis oia reduxit secūdum tēpora moysi.

supra. Et non de causis communibus se
onerantem: nec populum et subditos ve
498 xantem. ❡†Hec profecto considerās
magnificus illevir atq; superillustris do
minus Guillelmus de rupe forti domi=
ni nostri regis cancellarius in origine re=
gni sui laboribus parcens et expēsis sub
ditorum: et vt rex et ipse liberius causas
huius tam ampli regni vniuersales statū
ipsius et regis tangentes: quibus sine re
ge dari non posset medela: audire: tracta
re: et diffinire salubriter et mature in re=
gni augmentum ꝛ honorem: remq; mili=
tarem in tuto vt decet collocare et dispo=
nere posset. Et preterea ne rex christianis
simꝰ qui dietim ꝛ literatorie causas in cu
riam pape aut coram iudicibus apostoli
cis spretis ordinarijs deferri: vt non vexē
tur subditi nec ordo sacrorum canonum ꝛ
diuinarum ac humanarum legum simul
ordinationum regiarum turbetur: autori
tate concilij generalis et ex decreto basi
liensi ti. de causis. vetare et prohibere cō
sueuit contrafacientes puniēdo ipse quo
ad regnicolas et sibi subditos contrariū
facere dicatur: putans iustum in sui per=
sonam quod reprehendit et vetat tanq;
iniquum in ipso papa: suis contentus ter
minis iethronis consilium saluberrimū vt
alter moyses aut ioseph vel Josaphat et
tribuniani audiuit regemq; consuluit tā=
tam causarum multitudinem potius cau
sa vexandi pauperes et fugiendi seu pro
telandi iustitiam: ne cito in partibus fie=
ret: ad regem delatam remittere quosli=
bet in suum parlamentum: causis statum
regni officia regia et questiōes inter duo
parlamenta existentes: et si que in futurū
emergerent concernentibus exceptis: et
acetero causas alias euocari edicto per=
petuo vetaret: prout factum extitit anno
domini. M.cccclxxxiij. mense ianuario in
consilio trium statuum regni turoñ. con=
gregato cuius iustitia manebit in seculū
seculi: adeo q; nunc dici potest de ipso qđ
scribitur Psal. lxvj. Letentur et exultent
gentes: quoniā iudicat populos in equi=
tate: et gentes in terra dirigit. Et presen=
tim hoc equissimum solamen nobis occi
tanis indulsit: ne extra limites parlamen
ti nostri trahamur per quascunq; literas:
quas extunc cassas et nullas esse voluit:
ꝛ declarauit. cum extinctione omniū pro
cessuum: et per captionem et arrestatio=
nem portitorum et literarum. Que cōces=
sio cum in forma pragmatice passata fue
rit cum regni proceribus et tribus stati=
bus regni turonis tunc cōgregatis: ꝛ ma
gno regis consilio nō posset reuocari per
quācunq; clausulam generalem deroga=
toriam. per gl. super verbo: omni priuile=
gio. in auē. qua in prouincia. C. vbi de cri
mine agi opor. iuncta gl. in. l. iubemꝰ nul
lam. et auē. sed permutare. C. de sa. san. ec
cle. et in. l. fi. C. de diuersis rescrip. et in. l.
ij. C. de quibus muneribus vel prestatio.
nemini se liceat excusa. li. x. et in. c. j. de re=
rum permuta. sed quoties aliquid dubij
emergit consulitur ipse per curiam et offi
ciarios: quos libenter recipit et audit va
lentiniane constitutionis non immemor
dicentis in. l. ij. C. de offi. vica. relationes
iudicum libenter audimꝰ: ne administra
torum decrescere videatur autoritas: si eo
rum consulta velut prophanorum preces
a nostris aditis repellamus ꝛc. ❡Hec iā
499 de statu frācie quo ad iustitiā. ❡†Et
quia sicut regnum bene ordinatur intra
se per iustitiam. Jta extra se reprimendo
aduersarios per militiam precipuum de=
cus et stabilimentum totius imperij: qua
le est militaris discipline tenacissimū vin
culum: in cuius sinu ac tutela serenus trā
quillusq; beate pacis statꝰ acquiescit: vt
lib. ij. ti. de disciplina militari dicit Uale
rius. in prin. Ob quod mars imperij ro=
manorum pater appellatus ibi perhibe=
tur cum de lucio quintio cincinato loqui
499 tur † cuius militie director in presenti
regno est conestabilis: q̇ ad res bellicas
secundus post regem est teste Saguyno
libri quarti. c. vltimo. Olim tribunus ce=
lerum: id est militū qui celeres equos ha
bent vocatus. de cuius initio nomine et
officio ac potestate habetis tex. in. l. secū
da. §. in initio ciuitatis. ff. de origine iu=
500 ris. ❡†Et primus inter latinos cone=
stabilis iunius brutus qui auctor fuerat
reges eijciendi fuit: vt ibi. ❡Et in vete=
ri testamento princeps militie vocabatur
qualis fuit holofernes sub nabuchodo=
nosor assyriorum rege. Judith. ij. c. qui re
gnabat in niniue ciuitate magna. ❡Et
nabuzardam sub rege babylonis etiam
princeps militie vocatus: et post regē se=
cundus hieremie vlt. c. Et sub Saule pri
mo iudeoꝝ rege fuit abner. j. Reg. xvij.
c. in fine. Et sub dauide postea rege fuit
ioab filius saruie: qr cū dauid. ij. Reg. v.
c. premiū pposuisset ei q̇ iebuseū percu=
teret dicēs. j. paral. xj. q̇ pcusserit iebuseū
erit pnceps ꝛ dux. s. militie. Et ascēdit pri
mus Joab: ꝛ factꝰ est pnceps ꝛc. qui tex.
clare pbat neminē ad tale officiū assumē
dum: q̇ nō prius militauerit: ꝛ reipublice
pfecerit in salutē ppli. vt fecit naamā re=
gis assyrioꝝ conestabilis. de quo. iiij. Re
gū. v. c. sic dr in diebꝰ illis naamā pnceps
militie regꝭ syrie erat vir magnꝰ apđ dn̄z
suū ꝛ honoratꝰ: p illū em̄ dedit dn̄s salutē
syrie erat aūt vir fortis ꝛ diues. Sz cū le=
prosus eēt ppē merita ad rēpublicā sana

499 De offō conestabilis et eiꝰ institutione ī frācia et qualis esse debet et qui fuerūt olim conestabiles.

tus fuit p heliseū a lepra. vt ibi. ❡Sub
salomone fuit banaias conestabilis post
q; interfecit ioab pdictū q̇ occiderat ab=
ner et pncipē militie saulis ignorāte da=
uid. ij. Reg. iij. c. ꝛ. iij. reg. ij. c. ibi. Et cōsti
tuit rex banaiā filiū ioiade p eo sup exer
citū cū eēt vir fortꝭ ꝛ prudēs fueratq; re=
gis dauid secretariꝰ. ij. reg. xxiij. circa fi.
ibi fecitq; eum sibi dauid auricularium ꝛc.
501 ❡†Etiam sub conestabili a primor=
dio fuerūt et adhuc sunt in regno isto ma
rescalli: qui olim rome magistri equitum
id est militū dicebanē: vt. d. c. fi. ꝛ in. d. c.
ij. vocanē duces militū. Marescallus em̄
nomen est officij eiꝰ qui parte aliqua bel
licis rebus preest. vt Saguynus dicit li.
vij. c. j. de quoꝝ origine et institutione of
ficior potestate est tex. i. d. l. ij. §. post dei=
de. ver. populo deinde aucto. ff. de origi.
iur. ꝛ in. l. milites. C. de offi. magistri mili
502 tum. ❡†Et sicut olim in romano impe
rio fuerunt quatuor principales magistri
militū. l. ij. §. sancimus. C. de offi. prefect.
preto. africe. vbi etiā vocanē duces mili=
tum. Sic etiam in regno francie sunt qua
tuor marescalli: et fuerunt simul instituti
cū dictatoribus: quorum loco sunt hodie
prefecti ptorio. vt. d. §. post deinde. et in
francia presidentes ꝛ magistri in parlamē
503 to. ❡†Nā prefecti pretorio: id est magi
stri in parlamento: et magistri militū non
modicā habent inter se cōnexitatē q̇ ap=
paret ex. l. j. loquens de prefectis ptorio: ꝛ
l. ij. loquens de magistris militū sub eo=
dē tit. positis. C. de offi. prefe. preto. afric.
et tex. expresse eos iungit in. l. j. ff. illo. e. ti.
immo respectiue sunt equales: et origine
ꝛ potestate in his que eoꝝ incumbūt offi
cijs. Super quo videatis Lucā de pen=
na super rubrica. de prefe. preto. C. li. xij.
Jdeo nō subijciunē questoris seu cancel=
larij iudicio nec prefecto pretorio vt. s̄. vi
distis. sm Cassiodorū. si pares non essent
presentes sed solū regem habent vltorem
l. fi. C. vbi senato. vel cla. ꝛ. l. j. C. de offic.
magri mili. vel eū cui rex cōmiserit: in si=
gnū cuiꝰ ꝛ memoriā sub eodē tecto pfe=
cti ptorio id est magri in parlamēto ꝛ ma
rescalli qui sub conestabili sunt ī palatio
parisiꝰ curias tenēt vicinas ꝛ contiguas.
Prefecti q̇dā ptorio vt. s̄. vidistis ꝛ mare
scalli i aula magna eiusdē palacij sup ta
bula marmorea in alto capite dicte aule
sita solū de actionibꝰ ꝛ q̄stionibꝰ bellicis
cognoscētes supra quos dictatores nūq;
fuerūt: pares in ptāte existētes nisi quis
eq̇tū magr̄ p necessitate tpis aut gr̄e cā
volūtarie dictatori se subiecerit. l. est rece
ptum. ff. de iurisditio. omniū iudicum. vt
504 rome semel contigit † q; minutiꝰ equi=
tum magister seu marescallus fabio di=
ctatori pro subsidio eidem impenso gra=
tificauit. de quo Ualerius. libro. v. titulo
de gratis. Fabio (inquit) etiam incolumi
summa cū gloria gratia relata est aduer=
sus dictatorē: dictatori em̄ magr̄ equitū
minutius scito plebis qđ nunq; ante fa=
ctū fuerat equatus: partito exercitu sepa=
ratim in samnio cū hānibale conflixerat.
Ubi temere inito certamine pestiferū ha
biturus exitū subsidio fabij cōseruatus ꝛ
ipse. s. minutius eū scz fabiū patrē appel=
lauit: ꝛ a legionibꝰ suis patronū salutari
voluit: ac deposito equalis imperij iugo:
magisteriū equitum sicut par erat dicta=
ture subiecit. Jmprudentisq; vulgi errorē
grate mentis significatione correxit. hec
ille. Aliter ꝛ als marescalli prefectis pto=
rio equales semper fuerūt. Qui etiam in
exercitu prepositum habent qui preposi=
tus marescalloꝝ vulgari eloquio nuncu=
patur crimina belligerū coercēs. Et qr ta
les marescalli auctoritatem habēt supra
milites: ꝛ totum principis exercitum alio
noīe vocanē ꝛ appellanē epidemetici ab
epi qđ est supra. ꝛ metis id est metatis. i.
militibꝰ in terminis castroꝝ existentibꝰ:
quasi supra milites demetianē. i. diuersis
diuersa assignent hospitia. sm glo. super
rubrica. C. de metatis ꝛ epidemeticis. lib.
xij. vbi ꝛ in. l. j. Jo. de pla. vocat eos ma=
rescallos: ꝛ si semel super ostio domus no=
men illius cui domus assignata fuit talis
marescallus apposuerit: et postea ipsum
deleuerit: pena falsi tenetur vt dicta. l. j. ꝛ
quicūq; alius hoc fecerit: ꝛ in frācia tales
haberet hoc peculiare officiū assignandi
hospitia: ꝛ sequiē curiā regis quocūq; va
dat: qui vocanē marescalli hospitiorū. i.
les mareschaulx des logis. Habētes sub
se forrerios: q̇ actualiter p ipsis assignāt
hospitia: sed in exercitu marescalli habēt
supra milites oīmodam auctoritatē etiā
505 hospitioꝝ. ❡†Habent etiā marescalli
capitaneos sub se seu armigerum duces.
Quorū quidam vocantur tribuni: quorū
quilibet preest mille hominibus: alij sunt
centuriones. Centurio enim de quo lo=
quitur euangeliū in pluribꝰ locis: est: qui
centum preest hominibus. Alij dicuntur
quinquagenarij: id est prefectꝰ quinqua=
gennarius: qui quinquaginta preest ho=
minibus. Alij decani. Decanus autem
preest decem militibus. Et hic status ori
ginem sumpsit a Moyse cōsilio circum=
specti iethronis cognati seu soceri sui. Al=
legato Exodi. xviij. c. ❡Et isti omnes et
qui sub eis sunt milites non tenentur ali
bi criminaliter: nec ciuiliter respondere:
q; coram magistris militum vel eoꝝ ppo
sito. vt dicta. l. magisterie potestati. C. de
iurisdi. om. iu. q; diu sequunē exercitū vel

501 De officio marescalli in regno frācie.

502 Quatuor sunt in francia marescalli sicut olim rome fuerūt.

503 Curia marescallorum et prefectoꝝ pretorio cōnexitatem habet codēq; tpe instituta fuit.

505 Marescalli diuersos habent sub se capitaneos.

Universidad de ... Biblioteca

durat tempus comeatus: quo licentiam
habuerunt visitandi rē familiarē: quo du
rante habent in exercitu pro presentib⁹.
Eo autē elapso vel si negociationi vacēt
tenent corā ordinarijs patrie iudicib⁹ re
spondere: nisi haberent priuilegiū militā
di τ negociandi a principe. l. j. C. de qui-
bus causis mili. fori p̄scriptio. vti nō pos-
sunt. Si vero in exercitu aliqui vltra sta-
tutū numeruʒ τ in regesto seu matricula
non cōprehensi militarent: certe fori pre-
scriptione nō gauderent nec immunitate
a publicis oneribus. l. eos qui vltra. C. de
offi. magistri militū. ¶ Et licet in francia
esse nō cōsueuerint nisi quatuor marescal
li: posset tñ rex aliū vl' alios de nouo crea
re ex causa: vt fecit imperator in. l. finali.
illo eodem titulo. de offici. magistri mili.

506 De officio thesaurariorum τ generaliū i francia.

506 ¶ † Tertius principalis in francia fuit
et est status thesaurarioꝝ: qui a queren-
dis et cōseruandis pro necessitatib⁹ rei-
publice pecunijs olim questores nomina
bant. Sicut eñ regnū in se durare nō po
test sine statu iustitie: qua sublata: regna
ꝑm Augusti. aliud nō essent: nisi publica
latrocinia. Sic stare non posset sine ordi
ne militaris belli: quo ab hostibus defen
datur. Et neuter statuū p̄cedentium sine
pecunia cōsistere potest. Et inde philoso
phus animā reipublice pecuniam esse di
xit. Fideiubet profecto nūmus pro omni
bus his: quib⁹ homo indiget. vnde vide
tis ex pecunia publica officiarijs iustitie
vadia et militibus stipēdia assignari: de
quibus viuunt ne subditos concutiāt aut
depredentur: quib⁹ voce clamantis in de
serto dictum est Luce. iij. Neminē cōcu-
tiatis: neqꝫ calūniā faciatis: sed state con
tenti stipendijs vestris. Et horū triū sta-
tuum reipublice principaliū quilibet au-
xilio alteri⁹ indiget: vt pulchre docet im-
perator. C. de iustiniano codice cōfirmā.
Adeo qđ de francis regibus dicere pos-
mus et eoꝝ regno qđ ibi scribitur in p̄n.
Sūma reipublice francoꝝ tuitio de stir-
pe duarū rerū armoꝝ atqꝫ legū veniens:
vimqꝫ suam exinde muniens: felix regum
nostroꝝ christianissimorum genus: omni
bus anteponi nationibus omnibus gen-
tibus dominari: tam preteritis effecit tē-
poribus: qꝫ deo propicio in eternum effi-
ciet. Istorum etenim alterum alterius au
xilio semper eguit. Et tam militaris res
legib⁹ in tuto collocata est: qꝫ ipse leges

507 Unde ortum habuerūt thesaurarij.

507 armoꝝ presidio seruate sunt. ¶ † Ortū
autem et originē habuerūt hi questores
seu thesaurarij a populo romano in prin-
cipio nascentis ciuitatis: cum erarium po
puli auctum esse cepisset: in quo pecunie
publice reponebantur. quia vt essent qui
erario thesauri preessent: cōstituti fuerūt
questores: qui pecunie presiderent: τ di-
cti sunt ab eo qꝛ inquirende τ conseruan-
de pecunie causa creati erant. l. ij. §. hisdē
temporibus. versi. deinde. ff. de origi. iur.
Ob qđ dicit tex. in. l. j. ff. de offi. questo. qꝛ
origo questoribus creādis antiquissima
est: τ pene ante omnes magistratus. Ha-
buerunt enim romulus conditor vrbis: τ
numa pompilius binos questores: quos
ipsi non sua voce: sed populi suffragio. i.
consensu τ electione crearūt: vt ibi. ¶ Et
sunt in francia quatuor principales: qui
de causis inter fiscum et priuatos cū p̄si-
dibus: id est senescallis cognoscunt. l. ij.
C. si aduersus fiscum. vt exemplo tholose
videre potestis. vbi de illis causis ambo
cognoscunt. scilicet Senescallus seu eius
locumtenens: τ thesaurarius seu receptor
prouincie Tholosane. Et tenent de illis
causis eorum cōmunem curiā post pran-
dium in domo thesauri regia: quorū qua
tuor thesaurarioruʒ principalium plures
sub se diuersarum prouinciarum habent
receptores: qui in suis prouincijs cōmuni
sermone: etiam thesaurarij vocantur: licʒ
non sint: sed simplices receptores: quorū
officium est querere: et exigere omnia:
que domaynij regis τ patrimonio seu de
mensa regis sunt. Et nulli sunt recepto-
res: qui sub thesaurario suo non respon-
deant: quorum thesaurarius curam ha-
bet. l. prima. τ secūda. C. de off. questoris.
Posito qꝛ in p̄senti regno sint omnes re-
ceptores per regem creati: cum eorū offi-
cia formata et ordinaria existant τ perpe
tua: sicut cetera. vt dixi in verbo: duas
habens filias. nihil tamen ad firmam tra
dere possunt: locare: nec arrendare sine
principe: aut eius deputatis. vt. l. fina. illo
eodē titu. de offic. questoris. vbi glos. ar-
guit. τ in. l. prima. in fi. eo. titu. contra Pe-
trum de vico: qui questas locabat sine
principe: et quicunqꝫ dictis receptori-
bus debita ad causam domaynij soluit:
liberatus est: nec teneretur receptore effe
cto non soluendo: nec patria tenetur: sed
imputetur regi qui tales elegit τ creauit.
508 ¶ † Et officium quatuor thesaurarioꝝ
est discurrere prouincias: et visitare do-
maynium illud conseruando: et si iuste
fieri posset augendo: et occupatum ac
perditum recuperādo auxilio presidum:
vbi de redditu viginti quinqꝫ librarum
turoñ. et infra questio foret. Si autem de
maiori summa ageretur: curie parlamen
ti in cui⁹ ressorto est cognitio pertineret.
509 ¶ † Sunt preterea in regno quatuor
questores seu thesaurarij: qui nō thesau-
rarij: sꝫ generales vocant. Quoꝝ officiū
in pecunijs extraordinarijs et subsidijs
q̄rēdis τ ꝯseruādis ꝟ sat. Sūt eñ q̄stores

509 De officio q̄tuor generaliuʒ in francia.

et receptores talliarū: quas rex annis sin
gulis indicit ꝑ necessitatibus regno oc-
currentibus. ꝑm maius et minus pro mo
do necessitatū: que tallie leuant a non pri
uilegiatis pro valore rerū τ bonoꝝ rura
lium: quas quisqꝫ plebeius habet τ possi
det: nā precedētes domaynij reddit⁹ q̄s
quatuor thesaurarij leuant: sunt ordina-
rij. A quoꝝ solutione velut ordinarioruʒ
nemo est exemptus. ¶ Et hi quatuor ge
nerales qui tallijs et collectis subsidiorū
presunt: certos habent in singulis prouin
cijs receptores: quos ipsi non eligūt nec
rex: sed vnaqueqꝫ prouincia: cui annis sin
gulis mittitur summa que a rege petitur
congregat oēs cōsulatus in qua congre-
gatione officiarij regij se ingerebāt: non
vt reipublice ꝓdessent: sed vt aliquid pro
assistentia extorquerēt a cōsulatibus: qđ
fieri est hodie prohibitū per ordinationē

a ¶ Caroli octaui. quam dñs aufrerij situauit. xiiij in ti. de tallijs.

a dñi nostri regis moderni karoli octaui[a]
factā anno dñi. M. cccc. xc. et si ibidem re
perirent prohibet aliquid eis dari etiam
pro speciebus sub pena recuperandi super
statibus patrie: et alijs qui eis donaue-
rint et sub pena arbitraria officiarijs ta-
lia dona recipientibus indicenda. Addi-
tio. ¶ Pariter cū in statib⁹ cuiuslibet ꝓ-
uincie cōgregatis annis singulis pro im
positione denarioꝝ regiorū cōsueuissent
vocari et interesse nobiles dñi tempora-
les et prelati ecclesiastici ꝓuincie quibus
magne taxabant summe pro viatgio in
maximū detrimentuʒ subditoꝝ: fuit hoc
acetero fieri prohibitū per regiā ordina-
tionē Ludouici duodecimi nunc regnan
tis factā blesis anno dñi. M. cccc. xcix. que
est in ordine. xv. vbi hoc prohibet sub pe
nis in ea contentis qꝛ sufficit solos consu
latus interesse quibus solis: τ nō ecclesia
sticis aut nobilib⁹ incūbit onus denario
rū portare τ soluere inter quos summa il
la toti prouincie indicta partit et diuidit.
¶ Et tunc oēs simul eligūt pro illo anno
receptorē ad leuandū denarios singula-
rū parochiarū pro quo creādo non debēt
cōsules τ alij denarios regios situantes τ
diuidentes: aliquid extorquere sub pena
dupli accipientibus τ receptori danti sub
pena priuationis officij imponēda vt ca

b ¶ In alia ordinatione. quaʒ dictus aufrerij situauit vbi supra. xv.

b uetur in alia ordinatione[b] regia prefati
karoli octaui. Et si ille receptor efficere-
tur nō soluēdo: adhuc ad ratiocinia obli-
gatus nec haberet vnde regi seu genera
li suo soluat: patria teneretur illos dena-
rios facere et tenere bonos regi: et regno
quia est q̄d imputet patrie q̄ talēʒ elegit
aut electioni illi⁹ cōsentijt: τ eā gratā ha
buit facit tex. in. l. ij. ff. ad municipa. τ. l. j.
C. de decur. li. xj. τ. l. cū ostendim⁹. §. fi. in
fi. ff. de fideius. tuto. vbi laudans quem et
gratificans in aliquo publico officio cen
setur ꝓ eo fideiubere et ad hos fines rex
de illis receptoribus creādis non se intro
mittit: nec etiā generales: vt super patria
denarios bonos facere teneat. Huc pra
ctica τ cautela sumpta fuit. ex tex. in. d. l. j.
circa prin. ibi: etiā ipsum romulū et numā
pōpiliū binos questores habuisse: quos
ipsi nō sua voce: sed populi suffragio. Id
est consensu et electione crearent τc. ff. de
offi. q̄storis. Ideo cauti esse debent eligē
tes: vt ab electo bonas τ sufficiētes susci-
piant cautiones: pignora: aut fideiusso-
res: quoꝝ plures vidimus in ictu oculi de
structos. Oēs supradicti tā quatuor the-
saurarij qꝫ quatuor g̃nales tenent annis
singulis reddere regi cōpota et rōnes de
receptis et administratis: seu his qui ab

510 De p̄sidentibus τ magistris camere cōpotoꝝ parisius.

510 eo deputati sunt † quales sunt presiden
tes τ consiliarij camere cōpotoꝝ regiorū
parisius: sine quoꝝ autoritate et decreto
nulla valet nec ꝓficit remissio seu quittā
tia regis: nec magnatum regni: nec tenet
aliqua per regē facta alienatio: donatio:
aut perpetua vel temporalis assignatio.
Et merito: qꝛ regū immensa est ex nobili
tate largitas: τ liberalitas: que aliquibus
non claudit terminis: et oīa iam exulas-
sent: si camera il'a cōpotoꝝ non fuisset et
parlamentū. de qua τ eius autoritate teti
git Pañ. in. ij. parte. ꝯsi. iij. circa fi. nō eñ
sunt illi sicut thesaurarij: qui ꝓuincias lu
strare τ sortiri tenent: vt dixi. Sed stant
parisius residēter: vbi libros habent vni
uersi domaynij τ finantiarū toti⁹ regni:
quos legūt quotidie: τ visitant: cum qui-
bus oībus agendis in regno quatinus fi
nantias τ domayniū cōcernit normā tri-
buunt: verificāda verificāt: et nō verificā
da tollunt: τ refutant. de quibus posset in
telligi tex. in. d. l. j. §. sane non oēs questo
res. ff. de offi. questo. et ab istis seu eoruʒ

c ¶ Appellat ad parlamentum. de quo meminit dñs Aufrerij in suo tractatu arrestoꝝ c. cxliij.

c camera appellat ad parlamentū[c] si queʒ
in aliquo grauauerit: ita qꝛ tales cause re
mitti solent per cācellariū ad curiā parla
menti. Hec de triplici francie principali
statu: ceteris ne plixus sim omissis: ad ali
qualē vestrū instructionē vobis sufficiāt
quem a moyse et maioribus scilicet assy-
riorum caldeorum et romanorum huius
orbis principalibus monarchijs vt nihil
ad regni perfectionem deesset franci re-

511 Cācellari⁹ supra oēs status francie ac secundus a rege existit

511 ges habuerunt. ¶ † Supra quos oēs
cancellarium sublimarūt omnibusqꝫ pre-
tulerunt. de quo Cassiodorus vbi supra
pro rege ad cancellarium nouiter institu

512 Pulchra regis allocutio ꝺ cancellario nouit creato oēm ei⁹ excellentiā cōplectēs.

512 tum loquens † alijs inquit pecunie pu-
blice committimus procurationem alijs
concedimus causas audiendas: alijs pa
trimonij nostri iura delegamus. Questu
ram toto corde suscepimus quam nostre

Universidad de Deusto Biblioteca

lingue vocē esse cēsemus:hic nostris co=
gitationibus necessario familiariter ap=
plicat vt proprie dicere possit qđ nos sen
tire cognoscit:arbitriū nostre volūtatis
disponit:⁊ ita mētis nostre belle suscipit:
vt a nobis magis puteƚ exisse qđ loquiƚ.
O ꝙ arduū est subiectū verba dominā=
tis assumere:loqui posse qđ nostrū credi
tur. Si quid dubitam⁹ a questore perqui
rimus:qui est thesaur⁹ fame publice. Ar
marium legū:semper paratus ad subitū.
Nam si oratoris (vt ait fons eloquētie tul
lius) est proprium grauiter et ornate dice
re:vt animos possit iudicum promouere:
quāte facundie debet esse qui ore princi=
pis populos noscit admonere:vt recta di
ligant:peruersa contēnant: bonos sine fi
ne laudēt:pessimos vehemēter accusent:
vt pene sit seruata districtio vbi preualet
513 eloquentie fortitudo. ¶ † Sit imitator
antiquorum prudētissimus: mores alienos
corrigat:⁊ suos debita integritate custo=
diat. Talē deniqꝫ oportet esse questorez:
qualē portare principis decet imaginez:
adesse debet sciētia iuris:cautela sermo=
nis:vt nemo debeat reprehēdere qđ prin=
cipē constiterit censuisse. Opus est pter=
ea firmitas animi:vt a iustitie tramite
nullis munerib⁹ abstrahaƚ:nec vllis ter
roribus. Nā pro equitate seruanda nobis
a quoqꝫ patimur cōtradici[a] cui oportet etiā
obediri. Alie quippe dignitates assessorum
solatia querūt: tua vero principi consilia
subministrat. Atqꝫ ideo prudentie et elo=
quentie tue fama prouocati questuraz tibi
gloriā literarū:ciuilitatis templū:genitri
cem omniū literaliū dignitatū: continen
tie domiciliū:virtutū omniū sedē:per il=
lam scilicet questure indictionē:deo pstā
te cōmittim⁹:ad te eī prouincie sua vo=
ta transmittūt:et necesse est tibi omnib⁹
sufficere:qꝫto a nobis contigerit legū re=
media postulare:totū te legibus:totuz te
responsis trade prudentū:sit nobis opti=
me familiaris si priscorum seruias institu
tis. Considera in verbis tuis laudem po
sitam principalis:fama nostra est quicqd
loqueris:conscientia sine dubitatione qđ
sentis. Intellige quantum sit quod a te
exigitur:cuius vera opinio committatur.
hec subiectos amplectitur:hec in gentes
exteros peruagatur. Per hanc vbi non
videmur cognoscimur. Summo igiƚ stu
dio constat esse seruandum: quod de no=
bis potest ferre iudicium. Sed cum hec
omnia feceris: nullis elationibus effera=
ris:nulla mordearis inuidia:alienis cala
mitatib⁹ non leteris.quia quod odiosum
est principi non potest conuenire questo=
ri.hec ibi. Que omnia vt puto habuit do
ctor ille sanctissimus ex textu Geneƚ.xlj.

513 Qualis esse debet cancellarius.

a ¶ Patimur cōtradici vide q̄ plenius habentur infra in quinta decisione in fi.

vbi ad ioseph inquit pharao. Tu eris su=
per domum meam:et ad tui oris imperiū
cunctus populus obediet:vno tantū re=
gni solio precedam te:ecce constitui te su=
per vniuersam terram egypti: tulitqꝫ an=
nulum de manu sua:et dedit eum in ma=
nu eius:vestiuitqꝫ eū stola byssina et col
lo torquem auream circumposuit: fecitqꝫ
eum ascendere super currum suum secun
duz clamante precone:vt omnes corā eo
genu flecterent:et prepositū esse scirent
vniuerse terre egypti. Dixit quoqꝫ rex ad
ipsum. Ego sum pharao absqꝫ tuo impe=
rio non mouebit quisqꝫ manū aut pedem
in omni terra egypti. vertitqꝫ nomē eius
et vocauit eū lingua egyptiaca saluatorē
mundi. hec ibi. ¶ Cogitare ergo his at=
tentis debent reges:quibus tantum offi
ciū cōmittant:vt sint modo predicto qua
lificati qualis fuit ioseph. Cui a pharao=
ne dictū fuit. vbi. š. nunqꝫ sapientiorem ⁊
consimilē tui inuenire potero:quasi dice=
ret ei ẜm Lyrā ibi:nō posset inueniri ali=
quis te sapientior nec etiam in sapientia
equalis. Et de moyse dei cācellario dicit
Numeri.xij.c. Erat eī moyses vir mitis=
simus super oēs homines: qui moraban
tur in terra de quo deus ei⁹ rex et dñs di
xit in omni domo sua eū esse fidelissimū:
ore eī ad os loquebaƚ ei. Palā et nō per
enigmata et figuras deū videbat. Qua=
re ergo inquit dñs:non timuistis detra=
here seruo meo moysi ⁊c. quasi dicat moy
ses me representat in oībus: qui cū loqui
tur:ego loquor. Nā motus proprius can=
cellarij et sua certa scientia quibus aliqñ
contra ius cōmune rescribit: censetur cer
ta scientia et motus proprius regis ad va
lidandum rescriptum contra ius com=
mune concessum: vt dicit glossa singu=
laris in verbo:literarum in capitulo sta=
tutum. §. primo. de rescriptis. libro sexto.
514 † Nero etiā qꝫqꝫ leuis ac crudelissim⁹ ⁊
omni malicie inquinatissimus foret: sene
cam humane nature decus in suum can=
cellarium prelegit vt dixi. Et tale officiū
(vt Lucas de penna vbi supra refert) suo
tempore meruit dominus Bartol. de ca=
pua. Et temporibus nostris predictū do
minum de rupe forti ita dotatum super=
illustrem cernimus ⁊ merito cancellariū:
nec potest rex errare:nec deficere: si bo=
nus fuerit cancellarius. Cui bona et ma=
la regni soli imputantur et non regi: vt
515 patet ex predictis. ¶ † Unde ad punctū
reuertendo:et ipsum concludendo euidē
ter resultat dictum Carolum quintū aut
Johannem eius patrem non potuisse di
ctum ducatū aquitanie tantis dominijs
excessiue augmentatum:in allodium om
nino liberum anglorum regi ppetuo ɔcedere:

515 Hic ad punctū reuertitur: et conclusionem nullitatis dicti tractat⁹ pacis vbi supra passati et cōclusi.

quinimmo tractatū illū inter eos habitū
tanqꝫ in decolorationē regni vergentez:
eius statū et curie parlamenti regie per=
dentē et destruentē nullū et iniquissimū
fuisse. Presertim cuz vt dixi in regno isto
esse non possint talia allodia sine ipsi⁹ re
gni et curie sue decoloratione:pterea hoc
esset regnū in regno erigere:vel regnum
qđ in vnitate saltē respectu supreme au=
toritatis consistit diuidere qđ fieri nō po
516 tuit. † Immo qđ pl⁹ est:si rex aliqua ac
quireret bona:que sibi patrimonialia di=
cerenƚ:et ad libitū alienabilia:non obstā
te iuramento in coronatione prestito qđ
ad illa non extenditur: nisi tantū ad ea q̄
de mensa existunt. vt. d. c. intellecto. Cer=
te adhuc bona illa patrimonialia rex alie
nare non posset:cū exemptione illorum a
sua suprema iurisditione: si intra limites
regni sunt sita ẜm Lucam de pēna. in. l.
quicūqꝫ. la. ij. C. de oī agro deserto. li. xj.
Et minus potuit ducatū aquitanie cum
tantis dominationibus fere tertiā regni
partē facientē exemptū transferre in an=
glos. c. abbate sane. §. pro parte altera. de
re iudi. li. vj. vbi bona per regē extra limi
tes regni acquisita alienari possunt etiaz
cū exemptione et plena libertate: sed nō
bona regalia ⁊ mensalia intra regnū sita
vt ibi:etiā si filijs domus francie cōcede
renƚ vt supra dixi circa principiū hui⁹ se=
cunde decisionis:maxime in preiudiciuz
sanguinis regie maiestatis ⁊ successoruz:
quibus ex francorum antiqua lege salica et
consuetudine inconcusse obseruata ⁊ nul
lo modo ex progenitorum persona successio
ne vel alia dispositione regnū ad primo
res masculos debeƚ:deferƚ:⁊ eis compe=
a tit ipso iure.[a] ¶ † Ob qđ et plures alias
517 rationes que vobis forte tediose fierēt:
concessio predicta per dictos Joannē re
gem tunc in anglia detentum et carolum
eius filium anglis facta nō tenuit: nec te
net:etiam quia non tenuerant beato Lu
douico cui certam expeditionem armige
rorum ad turcos pro fide christi debellādū
furnire et mittere promiserant:pro quo fa
ciendo magnas pecuniarum summas ab
eo susceperant:et nihil fecerant: et quod
deterius est post dictum pacis tractatuz
in dicto loco de bretigniaco factum aspe
riorem guerram ꝙ prius contra dictū ca
rolum quintum mortuo Joanne regē fa=
ctum mouerunt:et prosecuti fuerunt con
tra fidem prestitam. de quo Gaguynus
li. ix. c. ij. sic dicit. Nō quieuit p hos dies
Ricardus edouardi filius nouellus an=
glie rex. Sed traiecto ex anglia calisium
exercitu:thomas edouardi filius octo cir
citer hominū milibus stipatus arthesiū:
viramandos: suessiones:cathalanos:tre

516 Etiaz bona p regē nouiter acquisita infra regnuz sita nō possunt alienari vt sint oīno ab omni superioritate exēpta.

a ¶ Competit ipso iure. Circa h vide q̄ plenius dicuntur infra super verbo: in eodē testamēto relinquens. j. in. xviij. limitatione.

517 Ducatus aquitanie propter fidem beato Ludouico non seruatam ⁊ pter feloniam et rebelliones p anglos cōmissas ad coronā francie fuit reductus.

censes:senones:vastinium: blesiam: bo=
nāuallem incursantes: abductis aliquot
claris equitibus: ad butones contende=
runt:quos Joannes montifortensis ala=
criter excepit. hec ille. Ad idem et peiora
tempore Karoli sexti: ⁊ post fecerūt fidē
non seruantes: donec per Karolum. vij.
fusi ⁊ deleti penitus fuerūt a regno expul
si:priuo ipsis per sententiam priuatis: de
qua confiscatione loquitur Panor. alleg.
b in. ij. parte cōsilio. iij. decidendo. xvij. q.[b]
518 ¶ † Cassataqꝫ inefficaci facta p Joan=
nem et karolum. v. in liberum et omnino
francum allodium cōcessione aliqua non
retēta superioritate seu suprema iurisditione
qđ in regno locū habere nō potest. Et si
de tali allodio nemini ꝙ deo subdito lo=
quantur officiarij regij:certe verū dicūt:
ꝙ talia allodia in regno esse non possunt:
vt ptz ex predictis. Sed capiēdo allodiū
pro re libera ⁊ frāca respectu proprietatis:
que a nullo teneƚ:nec recognoscitur:et p
qua nullū debetur seruitiū personale:vel
pecuniarium: est tamen subiecta iurisdi=
tioni regie quo ad ressortum iustitie saltē
supreme: allodia esse i regno possunt. Et
in hoc officiarij errare possent:nō obstan
te responso dñorum de camera compoto
rum. š. prope principium huius scđe deci
sionis relato. Quia non apparet aliqua
lege:aut alia dispositiōe regia roboratū:
quiquidē rex tolerauit in regno talia allo
dia sue iurisditioni vel alterius de regno
519 subdita. ¶ † Et in ciuitate nostra Tho
lose multa sunt talia allodia a dicto rege
Joanne priuilegiata:que fuerūt Tholo=
sanis p Ludouicum. xj. domini nostri re=
gis genitorē confirmata die. xxiij. Mar=
cij: Anno dñi. M. cccclxxj. Et non imme
rito:qm vt. š. dixi in princi. huius decisio=
nis ab omni euo tota gallia Burgundia
Lugdunū ⁊ Narbonensis prouincia vbi
sita erat Tholosa semp fuerunt ab omni
tributo et censu exempta iure romano et
italico fruentia. per text. in. l. fi. §. j. iuncta
glo. in. l. prima. in princi. titu. allega. ff. de
censibus. quē ad nostrū propositum pon
derat Joan. fab. in. §. per traditionem. in
fi. insti. de rerum diuisio. Ad causam quo
rum allodiorum: maximus fuit exorditus
processus inter procuratorem regium ge
neralem: et sindicū ville Tholose: adhuc
pēdēs indecisus in parlamēto. Additio.
Expost fuit arresto dicte curie parlamēti
die. xxiij. mensis decēbris: anno dñi. M.
ccccxcv. declaratū oēs ⁊ singulos tholo=
sanos tenere perpetuo posse allodia: q̄ vt
talia tenebāt tpe dicte ɔfirmationis a di
cto rege Ludouico obtente: cuius arresti
⁊ processus executorialis originale habeƚ
in archiuis capitolij thle: ⁊ transcriptum

b ¶ Decidēdo. xvij. qō. Qualr ducat⁹ aquitanie ad anglos puenerat. ⁊ qualr eius ex post pdiderūt: ⁊ de eorum iniusta querela plene hr in tracta. quē tpe huius opis fec ad reqstā nobiliū ipsi⁹ patrie scholarium.

518 Qualr intelligitur allodia i regno frācie eē nō posse

519 Thle sunt plura allodia per reges ⁊ arrestū parlamēti confirmata.

Prouincia narbonēn. semp fuit ab oī tributo et censu exempta.

520 Qualiter intelligitur allodia transire posse in eccleſiam & a mōaſteria. a ¶ Capacia ſaltē in communi. Vide alias limitationē infra deciſione q̄nta poſt p̄ncipium. vbi ponit q̄ ſſit allodia q̄ libere i eccleſiam tranſire poſſunt vt ibi maneant.

b ¶ Per arreſtū fuit dictum. de his duob⁹ arreſtis ēt meminit dñs Aufreriꝰ i tractatu ſuo arreſtoꝝ.c.xxxiij.& cxvj.

in libro albo dicte domus prope fi. cū pri
520 uilegio dicti regis. ¶ †Et iſta talia allodia tranſire poſſunt in eccleſias et monaſteria et perſonas eccleſiaſticas vt ſupra fuit concluſum in p̄m. huius.ij. decciſionis: dūmodo talia monaſteria ſint bonoꝝ temporaliū capacia[a] ſaltē in cōmuni: ſecus ſi incapacia omnino forent: p̄out ſunt conuentus cordigeroꝝ beati Franciſci et ſimiles: q̄ illis donari vel relinqui non poſſet: ſcilicet vt ibi talia bona maneant: vel eis adiudicari poſſint. vt ſupra tetigi. Sed valebit vt tale relictum aut donatum vendatur: et pretium in alimenta et alias neceſſitates conuertatur. ſm glo. in.c.j.§.confirmatos. ſuper verbo: domum. de relig. domi. li. vj. Bar. et plene Alex. in.l. apud iulianum. in fiñ. ff. de lega. j. et Paſi. in.c.iij.ſ.eo. ſubiungens ibi heredem poſſe cogendum ad ſolueñduz talia legata officio iudicis nedū eccleſiaſtici: ſed etiam ſecularis. Cū hoc ſit mixti fori. p̄o quo facit bonus text. in l. hereditas. in fi. ff. de peti. here. idē tenet in.c. recolentes. de ſtatu mona. vbi dicit in fi. q̄ ſi emptor non reperiretur bona ari debent p̄o deo: vel aliter debēt abijci et demitti: et non penes eos remanere: cū ſint incapaces p̄prietatū: videatis Guido. pape. q. cccxxvij. Unde per arreſtum
b fuit dictum[b] pariſius contra quatuor ordines mendicantiū: q̄ non erant recipiēdi ad faciendum petitionem redditūum perpetuoꝝ: et fuerunt in expenſis condemnati immo per aliud arreſtū fuit dictum in parlamento anno domini Milleſimo.cccxcj. contra quēdam carmelitam: q̄ non erat recipiendus ad faciendum petitionem nomine ſuo proprio: fuitq̄ condemnatus ad dimittendum quoddā hoſpitium: licet cum eo fuiſſet per ſedē apoſtolicam diſpenſatū. Additio. Curia aūt parlamenti tholoſe omnia hec talibus relicta incapacibus conſueuit deliberari facere non ipſis: nec ad eoꝝ inſtantiam: ſed beneficio procuratoris regij conuertenda in religioſoꝝ et conuentus quibus relicta fuerunt neceſſitates et alimēta. Additio. Et ita fuit anno iſto domini M.cccccix. ante paſcha dictum in parlamento tholoſe per arreſtū curie. p̄o quo facit tex. optimus. in. d. l. hereditas. in fi. ff. de peti. here. vbi executio priorum relictoꝝ eſt mixti fori incumbens autoritā
521 ti regie & pontificali. ¶ †Quid aūt erit de bonis que his incapacibus religioſis fuerant relicta: vel eis alter competebant ante profeſſionez: communiter dicitur q̄ poſt profeſſionem pertinebant ſuccedentibus ab inteſtato per autenticam bona damnatoꝝ. C. de bonis proſcrip. quod

verū intelligatis: niſi fuiſſent eis relicta ſub cōditione ſi deceſſerint ſine liberis reſtituenda: q̄ tunc ad p̄as cauſas erogarentur per tex. ſingularē in aut. de ſancti. epiſco. ſ. ſz hoc p̄ſenti. in fi. quē Ludo. in ſingularibus ſuis dicit ſingulari. cccc xxxiij. incipiēſ. heri cōſului &c. Milites vi diſſe ſed ad hoc non notaſſe donec eum didicit ab Angel. in diſputatione q̄ incipit: nobilis quidam genere q̄ dictum dicit aureū & menti tenendum. Que oīa vobis ſufficere debēt p hac.ij. deciſione.

¶ Tertia deciſio.

522 Tertia deciſio eſt: q̄ bona feudalia que ab aliquo dño tenentur et recognoſcuntur in feudum: p̄o quib⁹ debetur homagium: vel quodcunq̄ aliud perſonale aut pecuniariuz ſeruitiū: certum vel incertum: nō poſſunt in eccleſiam tranſire: aut monaſteriū: nec in eoꝝ miniſtros tit. ſucceſſionis ex teſtamento vel ab inteſtato: directe: neq̄ medio: vel ex perſona cuiuſcūq̄: nec alio quocunq̄ titulo cauſa mortis vel donationis inter viuos: nec alterius alienationis oneroſe: vel lucratiue: ſine cōſenſu dominī: a quo talia bona tenētur: ac regis cuius etiam intereſt: adeo q̄ ſi vaſallus efficeretur religioſus: feudum retinere non poſſet: nec tranſiret in monaſterium: ſed dño feudi: vbi legitimus non ſtaret ſucceſſor pertineret. ca. j. de milite vaſal. qui arma belli. depoſuit. Et minus in feudo: poſtq̄ religioſus eſt ſuccedere poſſet. ſm glo. et oēs
523 in.l. de quib⁹. ff. de legi. ¶ Nec obſt. l. fi. C. de epiſ. & cler. que locum non habet de iure: niſi in bonis parentum allodialibus francis et liberis: & non in feudalibus: in quib⁹ religioſi ab inteſtato ſuccedere nō poſſunt: etiam ſi eſſent cruciferi: ſcz ordinis beati Joannis hieroſolymitani: qui pugnarēt p̄o deo contra infideles: tales eñ licet arma bellica non depoſuerint: tamen quia dño feudi ſeruire non poſſunt: alio bello & ſeruitio q̄ius digniꝰ occupatu: in feudo ſuccedere non poſſunt. quia religioſi regulares ſunt ſm Bal. ſic tex. illum intelligentem in p̄ma pa te p̄ſilio xxxiij. incipieñ. ad euidentiam premittendum eſt. circa medium. Nec etiam ſuccederent in allodialib⁹ ab inteſtato in p̄ſen
524 ti regno: vt. ſ. vidiſtis. ¶ †Eſt eñ feudum (recte cum diffiniendo) beneuola et libera rei immobilis vel equipollētis cōceſſio cum tranſlatione vtilis dominij: p̄prietate retenta ſub fidelitatez exhibitione ſeruitiorum. ſm Joan. reynaldi. in repeti. c. imperialem. de p̄ohi. feudi alie. per frederi. ¶ Quiquidē contractus feudalis ante librum feudoꝝ fuerat incognitus: ſaltem in ſuo noie: cum per antea

523 L. fin. C. de epi. & cler. ſ. Ḥ ēt. locū nō hꝫ in feudis ſz allodijs tm tum.

524 quid eſt feudū & quaſ olim ẽctus feudalis erat incognit⁹.

525 Unde habuerunt feuda origine p̄ſertim in francia.

525 †Vel dicta a ſtipitibus: id eſt minutis eris: que p̄o ſtipendio militum colligunt l. ager. ff. de verbo. ſignifi. Vel quia data ſint militibus: vt ex eoꝝ fructib⁹ viuāt & eoꝝ vice ſtipendiorum percipiant et reipublice ſeruiant: nec aliud ſtipendium a principe ſeu dño feudi petant: ideo in aliquibus locis vocantur militie: q̄ militibus dantur: vel a ſeruitijs: que regi preſtantur que dicuntur ſtipendia. l. hac edi tali. in fi. de pace iura. firmā. Nam predia aut ſunt p̄uincialia q̄ rome tributa ſoluebant p ſubſidio populi romani: ſicut hodie ſoluunt in francia tallias p̄o ſubſidio regni: que loco tributoꝝ ſunt. ſm Joā. fab. in. ſ. per traditionem. inſti. de rerum diuiſio. Alia ẽo ſunt predia ſtipendiaria: que mutato nomine nunc feuda vocant: que militibus p̄o ſtipendijs data olim fuerūt: & ſunt in preſenti regno perpetua: de quibus hic loquitur & dicit: feudū beneficiū principis q̄ ab initio fuit p̄ſonaliſſimū alio modo militia vocatū: que ad nullū tranſibat heredem: niſi quo ad fructus perceptos in vita militis per. l. defuncta. ff. de vſufru. et. l. j. C. de ann. ciui. li. xj.

526 †Ob q̄ vocabatur perſonaliſſimum: quaſi ad nullum trāſmiſſibile. l. j. ſ. ſi ipuberi. ff. de colla. bo. Poſtea fuit perſonale in quo certe ſuccedebāt perſone ex diſpēſatione vt liberi & agnati. l. j. ſ. fi. ff. de iur. immuni. Deinde fuit reale & trāſitoꝝ ad quēlibet heredem vniuerſalem ex vſu: aut q̄ hoc dictū fuerat in cōceſſione feudi vt no. in. l. libertus. C. de ope. libertoꝝ. Poſtremo factū eſt beneficiū realiſſimū: ad quēlibet ſucceſſorē trāſitoriū etiā particularem: ita q̄ poteſt donari & vendi: q̄ ita fuit cōuentū in cōceſſione: aut introducum conſuetudine ſicut nunc in frācia cōmuniter feuda ad quoſcunq̄ trāſeunt extraneos etiā ad mulieres: vt. ſ. demōſtrabit. vt clare decidit Bal. in. l. fi. in p̄m. ff. de cōſti. principū[a]. Que oīa p̄bantur per tex. in. d. ſ. per traditionem. verſicu. itaq̄. iuncta gl. inſti. de rerū diuiſio. & in. l. item ſi verberatū. ſ. item ſi forte. ff. de rei vendica. & in. l. in p̄uinciali. ff. de noui ope. nūcia. & de his videatis plene & elegantiſſime per eundē Bal. in. l. oīmodo. ſ. imputari. C. de moſſic. teſta. vbi decidit an hec militia que ſm eum quadruplex eſt cōputetur in legitima: ex quib⁹ reſultat deciſio Bal. vera in. c. primo. ſ. ſi duo fratres. de duobus fra. de nouo feudo. inueſtitis. q̄ feuda iſta ab origine fuerūt peculia caſtrenſia tanq̄ militibus in caſtris: vt q̄ probe ſe geſſerunt aut p̄o ſtipendijs publicis aſſignata: et ſi data fuerint p̄o in ermi militia dicunt peculia quaſi caſtrenſia. Sicut ſi p̄o ſalario iudici vel aduocato a domino habente iuriſditionē in loco fuerint conceſſa: q̄ ſi ab alio eſſent acquiſita priuato vel ex alia cauſa tunc diceretur aduenticia. l. ſi forte. ff. de caſtren. peculio. Tamen etiam in his vltimis pater vſumfructū non haberet: cum filius tale peculiū habēs teneatur ſeruire domino: & inde de fructibus viuere: ſm Bald. vbi ſ. & idem et clarius dicit in. l. ſi vxorem. in fin. C. de condi. inſertis. & tangit in. l. cum multa. in ſecō nota. C. de bonis que libe.

527 †Unde primo modo habuerūt nobiles francie feuda: que tenent vt cum per regē in neceſſitate mandantur ſine alio ſtipendio ſe p̄parare armare et ſeruire te
b neantur[b]. de quo per Lucam de penna. in. l. quicunq̄. la. ij. C. de omni agro deſerto. lib. xj. Ō verum intelligatis pugnando p̄o rege infra territorium ſeu ſeneſcalliam vbi feuda tenent: ſi autem rex vltra eoꝝ territorium ipſos ad bellum vocaret: tunc vocati per regem & p̄o regni tuitione accedere tenerentur: ſed non ſumptib⁹ ſuis. Sed ſumptu regis qui eis dare tenetur ſtipendia: vnde valeret cōſuetudo q̄ ſubditi teneañt p̄prijs ſumptibus infra certoz determinatos dies ſequi dominū & non vltra ſm Joā. de pla. per illū tex. in. l. fi. ſ. erit autē. in fi. C. de re milita. li. xij. ſuper quo ſtant etiam regie ordinationes. Preſertim dñi noſtri Karoli. viij. moderni regis: qui turonis cum concilio & proceribus ordinauit: q̄ nobiles feuda tenentes ad banna et retrobanna per regem mandata non mittant: niſi neceſſe fuerit p̄o tuitione & defenſione regni: & ex matura conſilij deliberatione mandati fuerint: & tunc ſtipendia buntur rationabiliter. ſm ſtatum ſuum: vt non viuant ſup
c populum[c]. hec ibi. Logi autē nō poſſent ire extra regnum etiam cum ſtipēdio eis a rege ſoluēdo: niſi aliud caueretur in feudi inueſtitura. de hoc plene per Spec. tit. de feudis. ſ. q̄ſ ſuper homagijs. v. xxiij. (Additio.) Hanc ordinationē repertietis in libro regiarum ordinationum camere inqueſtarum parlamenti Tholoſe. folio
528 clxiij. verſo. ¶ †Leſentur eñ nobiles ſtipendiarij p̄o tuitione prouincie ſolum in qua feuda tenent. Et ſuper reliquis p̄dijs non allodialibus tributa ſeu tallias a poſſeſſoribus exigit: de quibus ſalaria alijs armigeris ꝫductitijs ſoluit ipſe rex. Sed alij officiarij regij in territorio ſue adminiſtrationis vacātes p̄o rege nihil habent p̄eter ſtipēdia ordinaria ſicut nobiles non habent niſi feuda que p̄o ſtipēdijs tenent: et ſi extra vacauerint tres

527 An nobiles frācie teneañt p̄prijs ſtipēdijs regi ſeruire: & ſe armare in bello vbi⁹ b ¶ Teneañt. An aūt vaſalli & milites teneāt ire ad bellū q̄ties a dño ſeu p̄ncipe mādañt. vide Panor. i. c. ſicut. le vlt. de iureiur. viti. col.

¶ Ordinatio regia.

c ¶ Populum. Vide qualr hoc itelligit. j. ſup verbo: teſtiñ. j. in ix. fallēcia.

Universidad de De[...] B[...]

habent pro qualibet dieta libras.de eccle
siasticis officiarijs ⁊ prelatis. videatis in
c.cum ab omni specie. de vita ⁊ honesta.

529 Feudū est ꝯct⁹ noiatus.

529 cleri.† Et feudum plus accedit contra
ctui: q̄ vltime voluntati per tex.quem ibi
ad hoc ponderat Bald.in.c.j.qui succes.
teneantur. Et est contractus nominatus
eum a lege seu consuetudine nedum no
men: sed etiam formam susceperit in quo
fuit introductum q̄ inuestitura interue
niat ⁊ fidelitatis iuramentum.c.j.quid sit
inuesti.⁊ ca.j.de noua fideli.forma. Ergo
est contractus nominatus: ſm Bartol.in
l.iurisgentium.§.quinimmo.ff.de pact.et
in rubrica.C.de rerum permuta. Bald. ⁊
Ange.in.l.legitima.ff.de pac.⁊ est cōmu
nis opinio.in dicto.§.quinimmo.⁊ Imo.
in.c.que in ecclesiarum.de consti.lꝫ Bal.
in.c.ceterum.de iudi.dixerit ⁊ male feu
dum comparari contractui innominato:
et esse pactum nudum traditione vestitū.
a ſm eum in.l.j.in.iiij.q.ff.de rerū diuisio.[a]
Et licet sit contractus nominatus: tamē
est stricti iuris: ⁊ non bone fidei. ſm Bal.
⁊ Aluaro.in.c.primo.de feu.cog. Adeo q̄
quicquid est in eo omissum censetur non
comprehensum: nec aliquid in eo venit
extrinsecū.l.si ita stipulatus.§.chrysogo
nus: ⁊.l.quicquid astringende.ff.de verb.
obliga. Ideo res sic concessa per domi
num alicui vasallo suo: non potest per va
sallum alienari: maxime in ecclesiam vel
530 monasterium. † Siue sit feudum ligiū:
quod aliū non recognoscit: nisi imperato
rem aut francie regem nemini subditum:
in cuius homagio ⁊ fidelitatis iuramen
to alius nemo excipitur.de quo in cle.pa
storalis.vbi glos.de re iudica. Quo casu
nō potest talis vasallus etiam pro diuer
sis feudis esse homo ligius duorū.vt ibi
cōmuniter cōcluditur. Nec posset duob⁹
dominis ligium facere homagium.scđm
Specul.titu.de feud.§.q̄m super homa
gijs.versi.decimo queritur.⁊ Bal.in pre
ludijs feud.sexta diuisione in fi.qđ secus
est in homine non ligio. vt in ca.grandi.
ibi: vel cuicunqꝫ alteri persone.de supplē.
b negligen.prela.[b] lib.vj. Siue etiam sit
feudum non ligium qđ alium q̄ impera
torem vel regem recognoscit dominum:
puta ducem: comitem: aut baronē: a quo
tenetur sub homagio et fidelitatis iura
mēto: in quo ꝑsona excipiť imperatoris:
ꝯtra quē nō teneť talis vasallus suū iuua
re dn̄m: vel teneť ad certū seruitiū.c.j.de
531 alie.feu.vbi poniť rō hui⁹ ꝓhibitiōis:
nō q̄ eccl'ia sit bonoꝝ tꝑaliū incapax: vt
vidistis in.j.decisione: sꝫ ex eo est. Quia
si talia bona feudalia in ecclesiam transi
rent: nunq̄ vel raro ad dominum reuer
terentur. Quia ecclesia que perpetua est

a ¶ ff.de rerū diuisio. ꝓ cōi opi. facit qđ de feudi acq̄sitiōe dr sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.ij. loquēdo ḋ cōsuetudine frācie q̄ mortu⁹ say sit viuū.

530 De feudo ligio et nō ligio.

b ¶ De supplē. negli.p̄la. De isto feudo ligio vid super dicto ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.ij. loquendo de materia su itatis.

531 Ratio quare feudum non trāsit in eccl'iaꝫ: nec eius ministros.

quam decet patrimonium habere perpe
tuum.l.iubemus.la grande.C.de sacro
sanc.eccle. nunq̄ desineret bona illa ha
bere: cū res ecclesie immobiles alienari
saltem faciliter non possint: ⁊ quod diffi
ciliter fit ꝓ impossibili reputatur.l.apud
iulianum.§.fina.ff.de lega.j. ¶ Preterea
priuaretur domin⁹ vasalli seruitio ipsum
iuuandi in bello suis sumptibus: ⁊ inter
dum ipsius regis ſm huius regni consue
tudines ⁊ ordinationes iuri cōmuni con
formes vt vidistis: in quo bello clerici ser
uire non debēt: nec interesse possunt sine
periculo irregularitatis: ⁊ alijs penis eis
iure cōmuni indictis: immo priuilegium
clericale ipso facto perderent.c.perpendi
mus.de senten.excōica. ſm Panor. post
Innocen.in.c.j.de aposta.in fi. Quequi
dem damna non debet ecclesia que cul
trix est iustitie in domini preiudicium ꝓ
sui cōmodo et lucro contra iustitiam tole
rare: vt dicto.c.j.de alienatio.fundi.facit
text.in.c.j.de mili.vasal.qui arma bellica
deposuit. Et pluribus alijs priuaretur iu
ribus: presertim quia per feloniam va
salli: aut seruitia et deueria non facta nec
domino prestita: potuisset ei feudum ape
riri: et iure commissi applicari: vel alias
pro delicto cōmuni confiscari: quia bonis
vasalli confiscatis etiam pro crimine cōi
feudū n dn̄o ꝯfiscanti: sꝫ dn̄o ipsius feudi
applicať. ſm Spe.ti.de feud.xl.q.vbi ple
ne.⁊ Jo.fab.in auť.bona dānatorū.C.de
bo.dānato. Bar.⁊ plene Alex.in.l.si fini
ta.§.si de vectigalib⁹.ff.de dam.infecto.
Etiam si per senescallum vel alium iudi
cem fuerint bona vasalli pro crimine cōi
cōfiscata: ⁊ ita seruatur in regno ſm Ma
suerū.titu.de penis.§.item aduertēdum.
Et fuit factum per arrestum in confisca
tione bonorū illius de sicca valle: de quo
ſ.vidistis in scđa decisione.loquendo de
delictis clericorum per iudicem secularē
puniendis. Que applicatio seu confisca
tio fieri non posset dn̄o si feudum in eccle
siam trāsiret aut monasterium: cū nunq̄
vel raro: ⁊ tunc difficiliter ecclesia delin
quat: ⁊ solius prelati delictum non posset
eccl'ie nocere in perpetuū: vt.s.feudū dn̄o
appliceť ꝑpetuo: q: soli nocet ꝑsone ꝓ tpe
suo q̄diu viuet: ⁊ eccl'iam illam tenebit: ⁊
nō vltra.c.delictū ꝑsone.de reg.iur.li.vj.
⁊ est casus in.c.sifr.de capi.cōra.⁊ ita dič
Masuer⁹ seruari de ꝯsuetudine.alle.ti.de
pe.§.itē si p̄latus. (Additio.) Et ita fuit
dictū ꝑ arrestū curie parlamēti burdega
le: Anno dn̄i.M.cccc.xcix.circa festū ma
gdalene de loco de busseria q̄ ob excessuꝫ
per quendam ecclesiasticū dn̄m dicti loci
ibi commissum fuit regi: a quo tenebatur
in feudum confiscatus per regem quādiu

delinquens viueret tenēdus. Qr delictū
satis est q̄ noceat delinquenti in vita: et
532 non eccl'ie post mortē delinquētis. † Pro
pter que non sine causa statutum fuit feu
da non transire in ecclesiam nec ꝑsonas
ecclesiasticas.facit.c. moribus. si de feu
do fuerit controuer. ⁊ dictum.c.similiter.
de lege ⁊ capi.conradi.vbi tolerari nō de
bet q̄ domino preiudicetur: aut ei⁹ in ali
quo deterior conditio fiat. Quod iam an
te omnes feudorum vsuales constitutio
nes. ſm veterem iuris prudentiam statu
tū fuerat: vt quoties preiudicaretur alte
ri sicut in feudo ⁊ emphyteosi preiudica
tur domino: non potest eo tunc talis res
dedicari ecclesie: nec monasterio sine licē
tia ipsius imperatoris.cui⁹ principaľr in
terest tēporalia residere in manib⁹ laico
rū: a quib⁹ succursum capiat in necessita
te: ⁊ cui⁹ etiaꝫ interest subditos suos esse
locupletes.vt in casu nostro est tex.nota.
in.l.sacra.§.sciēdum.ff.de rerum diui.ibi:
Cum princeps locū dedicauit vel ptātem
dedicandi dedit.quē ad hoc alleg. Jo.fa.
in.l.quoties: in fine.C.de rei vēdica.vltra
quem habetis de hoc tex. optimum in.l.
fi.ff.vt in pos.legato.iuncta glo.quā bar.
ibi ad hoc singularē dicit nec alibi repiri:
vbi sine ꝯsensu impatoris nō pōt feudum
nedū dedicari ⁊ ecclesie consecrari: vt di
cto.§.sciēdum. Sed etiam nec aliter in ec
clesiam transferri: nec ad alios vsus: vt di
cta.l.fi. Etiam in fauorem eius: cui feudū
pertinere debet post mortē vasalli. Et mi
nus in alterius fauorem.c.j.de feu.succes.
vbi Bal.⁊ in p̄ma parte alleg.ꝯsil.xxxiij.
⁊ plene Jason in dicta.l. de quibus .xxij.
colum.ff.de legibus. Nisi cōsuetudo aliđ
haberet: vt dicam in quinta decisiōe. Sꝫ
cessante consuetudine nō posset vasallus
a de feudo disponere: nec etiaꝫ testari[a] nec
pro dote: licet sit i alienari prohibitis mul
tum priuilegiata.in auť.res que.C. cōmu
533 nia de lega. † Nec etiā pro aia vel alia q̄
cunqꝫ pia causa posset vasallus feudum
in ecclesiam transferre per textum. in.§.
donare.qualiter olim feu.aliena.poterat.
⁊ dicto.§.imperialem.de prohibi.feu.alie
natio. Non enim fiēda est elemosyna.nec
peccata sunt redimenda cum iactura alte
rius: immo elemosynam largiri de alieno
est in conspectu dei: sicut victimare filiuꝫ
in conspectu patris.c.non putamus.j.q.
j. Et vt videtis feudum in ecclesiaꝫ trāsi
re non potest sine magno dn̄i preiudicio:
a quo tenetur ⁊ cui seruitium debeť. Nec
dicuntur talia statuta et consuetudines
contra ecclesiasticam libertatem: cum ha
beant in se ciuilem ⁊ naturalem rationeꝫ:
quia laici hoc statuendo poterant super
re sua durante sua respectu proprietatis

a ¶ Nec ēt testari. De quo clari⁹ infra in.v.decisiōe.i p̄n.

533 Etiā ꝓ aia vl' alia pia cā feudū in ecclesiā transferri nō pōt.

legem imponere quam vellent ſm Bal
dum: singulariter in.c.j.de alienatio.feu
di.ij.colum.facit glo.in.c.si quis basilicā.
de consecra.distinc.j.⁊ quod decidit Fe
ly.in.c.ecclesia sancte marie.xxiiij.colū.
versiculo: Quinto quero. in fine questio
nis.de constitutio. Ideo dicit Bal.in di
534 cto.c.j.de prohi.feudi aliena. † q̄ si va
sallus feudum legauerit ecclesie: non te
netur dominus feudi: immo refutare po
test eam inuestire: cum sit de personis pro
hibitis: per iura superius allegata. facit
capi.potuit iuncta glosa.in verbo: prohi
bentur.de locato. vt clarius videbitis in
sequenti decisione. Plus dico q̄ non so
lum prohibetur in ecclesiam feudū trans
ferri temporale: videlicet certo tempore
et limitato finiturum. Ut quia certe gene
rationi: vel vsqꝫ ad certum gradum tan
tum fuerat concessum: vt dicto cap.j.§.in
quibusdam curijs.de lege conradi. Quo
casu si in ecclesiam transiret: efficeretur
535 perpetuum. † quia ecclesia nunq̄ mo
ritur.c.si gratiose.de rescriptis.libro.vj.⁊
multum domino preiudicaretur: ad queꝫ
finita generatione erat feudum reditu
rum. Sed etiam prohibitum est in eccle
siam feudum perpetuum vasallo pro se ⁊
quibuscunqꝫ perpetuo concessum trans
ferri.quia iura feudum in ecclesiam trāsi
re prohibentia loquūtur indistincte: nul
lo modo distinguentia inter feuda perpe
tua ⁊ temporalia: idcirco sunt indistincte
intelligenda: maxime in hoc casu fauora
bili: ne dominus pro ꝯcessione beneficij
iacturam sustineat: quia hoc esset domi
no dicere. Pro bono opere lapidam⁹ te.
Joannis.x. Nec decet dominum decipi
pro beneficio: sed iuuari.capi.j.in fine. de
commodato. et.l.in commodato.§.sicut.
ff.illo eo.titulo. Plus dico q̄ dicta prohi
bitio alienationis feudi in ecclesiam: ne
dum habet locum in feudis propter que
tenetur vasallus domino seruire in pro
pria persona: adeo q̄ electa fuit eius ⁊ sui
generis idustria et fidelitas: quod cogno
scitur ex tenore inuestiture: aut qualitate
inuestiti. Quo casu si feudū trāsiret in ec
clesiā multuꝫ dn̄o p̄iudicareť: cui ecclesia
in bello seruire nō posset in propria: vt vi
distis supra: sed etiam locū habet in feu
dis: pro quib⁹ ex priuilegio vel cōsuetudi
ne seruiri potest per substitutum: aut pro
quo tale seruitium debetur: quod ecclesie
⁊ clericis cōuenire pōt.puta seruitiū pecu
niarium aut simile in dando consistens.
Quo casu nō esset ꝓprie feudū: saltem no
bile.vt dicam in sequenti decisione: quia
dicta iura prohibitiua loquūtur indistin
cte. Preterea adhuc fieret cōditio dn̄i de
terior: ad quem feudum amplius reuerti

534 Vide elegantissimas āpliatiōes ad p̄dictā ꝯclusionē q̄ feuda i eccl'aꝫ trāsire non possūt.

Universidad de

non posset iure prelationis aut per aper-
turā cōmissum aut cōfiscationem saltē do
mino ꝑiudicaretur in alijs sibi debitis iu
ribus ꝛ difficultate conueniendi ecclesiā:
536 vt supra. † Unde ecclesie etiā ꝓ anima
relinq̄ nō posset: ꝭm Imo.in.d.c. q̄ i eccle
siar.de cōsti. Cui⁹ opinio ꝓpter ei⁹ auto
ritatē multū valeret: ꝛ obtineret in practi
ca: vt ibi dicit Fely.xxij.col.ꝛ sequēti.ver
si. Erit ergo in ꝓposito regulr verū. licet
Hosti.in summa.ti.de imu.eccle.§.inquā
tum.versi.Sed nec illa. tenuerit contra-
rium in hoc casu ꝛ precedenti: quē sequi
tur Panor.in.c.ij.in fi.de feud. Et credo
hanc esse veritatem: ꝙ etiam in feudis ꝓ
quibus seruiri potest per substitutum: li-
cet perpetua sint: non possint ecclesie re-
linqui: per rationem supradictam. Et etiā
q: vbi esset illa cōsuetudo aut priuilegiū
seruiendi per substitutum: si domin⁹ feu-
di puta rex in ꝓpria persona pergeret ad
bellum: quo casu cessant omnia ꝓuilegia
exēptionis a seruitio: ita ꝙ teneref vasal-
lus etiam tūc ire in ꝓpria ꝑsona: vt dicta
l.neminē.ꝛ.l.placet.iuncta glo.in v̄bo: ne
cessitatis.ꝛ.l.iubemus nullā.C.de sa.san.
eccle.ꝛ dicta.l.ij.C.de quibus munerib⁹
non liceat se excusare.libro.x.vbi Lucas
de penna ponit rationem: ꝛ efficaciter re-
spondet ad.c.non minus. de imunita.ec-
cle.ꝛ ad.c.j.illo eodē titu.libro.vj.que lo-
quuntur de consulibus ꝛ ciuitatum recto
ribus ꝛ ceteris similibus: qui onera cleri-
cis imponere non possunt: ꝛ non de impe
ratore: seu iurib⁹ imperatori debitis: que
bona clericorū afficiūt: maxime q: tales
res feudales sunt ab earū origine ita con
ditionate ad onera predicta: que sunt or-
dinaria.xxiij.q.viij.tributū. Et sic eo tūc
etiam preiudicaretur domino: cui per ec
clesiā vel eius ꝓlatū seruiri nō posset. qḋ
ferendū nō est. nisi ꝭm Imo.vbi.s.feudū
pro aīa relinqueretur alicui laice persone
pauperi: in qua nō militant ꝓdicta incon-
uenientia in preiudiciū dn̄i. Plus dico ꝙ
dicta ꝓhibitio nedum habet locū in feu-
do: qḋ tenetur a dn̄o tēporali ꝛ laico: sed
etiam in feudo ecclesie: quod forsan tenet
laicus ab ecclesia in homagiū vel aliud
seruitium. quia dicte feudales cōstitutio-
nes hoc prohibentes etiam locū habent
in feudis ecclesie: ꝭm Bal.in.c.ceterum.
537 de iudi.in prīo no. † Adeo ꝙ sicut feu-
dum a seculari domino dependens non
potest etiā pro anima relinqui eccl'ie nec
amore dei: sic nec feudū qḋ laicus tenet
ab vna ecclesia relinqui potest alteri ec-
clesie quocunq; titulo aut colore: ꝭm Fe-
ly.in dicto.c.que in ecclesiarum.xxxiij.co
lū.de constitu. licet moderni quidam con
trarium tenere voluerint per tex.in.c.cū
apostolica.de his que fiunt a prelato.sine
consensu capituli. dicētes ea ratione hoc
esse permissum: vt tale feudū a laico de-
tentum quoquomodo ad ecclesiam reuer
tatur: que vna est. Et quod vna ecclesia
habebit satis dicitur alia habere: vt ibi di
xit tex. Qui tamen non obstat: nec ad ꝓ-
positum facit ꝭm Fely.vbi supra: cum lo-
quatur de feudo decimarum ꝛ rerum spi-
ritualium: quod laicus tenebat ab eccle-
sia ante concilium lateraneñ. Quodqui-
dem potest indubitanter laicus decima-
rum incapax in aliam quam maluerit ec-
clesiam transferre: ipsam instituendo: re-
linquendo: donando: legando: vel aliter
disponendo: vt dicto.c.cū apostolica. Et
ratio est: vt decima a manu laici exima-
tur. Que ratio non militat in feudo rei tē
poralis: quod laicus talis rei capax tenet
ab ecclesia. Unde extendere dictum.c.cū
apostolica.ad secularia feuda: que tenen
tur ab ecclesia esset absurdum ꝛ in preiu-
dicium illi⁹ ecclesie a qua tenetur: ad quā
feudum nunq̄ rediret quoquomodo si se
mel foret alteri ecclesie quesitum: lꝫ enim
omnes ecclesie large sumendo ecclesiā:
sint vna ꝛ eadem ecclesia: non tamen pro
pter hoc debet vni auferri: vt alteri detur
c.cum causam.de preben. Alꝭ vna eccle-
sia per aliam lesa ꝛ circūuenta in integrū
nunq̄ restitueretur: sed sufficeret rem esse
penes aliquam: licet alienam ecclesiam:
ꝛ tamen contrarium est veritas.in.c.audi
tis.de in integrum restitu. Ideo extende
re dictum.c.cum apostolica. esset pericu-
losum. Et restat feuda in ecclesiam trāsi-
a re non posse etiam ex pia causa[a]: ꝭm iura
538 ꝛ consuetudines feudorum: † que eccle
sias ligāt ꝛ personas ecclesiasticas sicut
laicos.per tex.in dicto.c.ceterum. de iu-
di.vbi papa declarat dominum feudi ꝙ-
uis laicum: esse iudicem ecclesie ꝛ clerico
rum in causis feudorum que tenentur ab
eo prout iura ꝛ mores feudorum habent.
facit.c.nouit.de iudi. Et ratio est: quia il-
la consuetudo est natura ipsius feudi: cū
sit origini feudi annexa: vt dicto.c.impe-
rialem. quem tex. ita ponderat Cardi.in
dicto.c.ceterum.tertio no. Aluaro.ꝛ cete-
ri in.c.j.viij.colum.qui feu. dare possunt.
et Bal.in.c.inter dilectos.v.colum.de fi-
539 de instrumē. ¶ † Preterea quoties re-
spectu certe cause per legem ciuilem iu-
risditio attribuitur vniuersaliter alicui:
etiam clericos comprehendit actiue ꝛ pas
siue: in quibus viget illa qualitas super
qua fundatur iurisditio: etiam in preiudi
cium ordinarie iurisditionis episcopi. Nā
hec iurisditio respectu feudi tributa ē do
mino feudi per legem ciuilem: vt dicto.c.
imperialē. Et nihilominus vendicat sibi

a ¶ Etiā ex pia cā. qḋ est ver de iure ciui li ꝛ ꝭm vsus feudor. sꝫ de iure ca nonico pōt ecclesie do nari ꝓ aīa vt singlr et plene deci dit Hosti.i tit.de imu. ec.§.inquā tū. v̄si. Sꝫ nec illa: cō suetudo tñ hui⁹ regni hec iura cō cordat: vt scꝫ relinqui possint ec clesie: ꝛ va let relictū: tñ īfra ān̄ teneñ eccle sia feudum vēdere ali cui capaci qui dn̄o ser uire possit. vt hr̄.j.v. decisione.

538 Leges feudorum ecclesias li gant sicut laicos.

locum in clericis actiue et passiue: in qui-
bus illa qualitas reperitur: cū enim hec
dispositio legalis possit se habere ad cō-
modum sicut ad incommodum respectu
clericorum: quia si sint domini feudi etiā
habent iurisditionem sicut laici: ꝛ in lai-
cos.ꝭm Panor.clare in dicto.c.ceterum.
per illum textū.de iudic. Adeo quia dicit
540 Bal.in.l.fina.C.sine censu vel reli. † ꝙ
si ecclesia receperit feudū seruare tenetur
id quod ceteri vasalli seruāt. qḋ dicit esse
mirabile: ꝙ ecclesia efficiatur de iure ꝛ fo
ro domini: etiam si dominus foret vnus
rusticus.ꝭm Innocē.in.c.verum.de foro
competen. quem ibi sequitur Panor. Fa-
cit text.in dicto.c.sancitum.xxiij.qō.viij.
§.j.in fine.ibi: debitum seruitium impen-
dant. ¶ Quod verū intelligatis quo ad
rem ipsam feudalem: in qua valet statu-
541 tum feudale: † tamen non valeret statu
tum generale: ꝙ propter rem vel ratione
solius rei ecclesia vel clericus esset domi-
no laico generaliter subditus: aut de suo
generali foro quo ad oēs causas ꝛ actio-
nes.ꝭm Inno.in.c.postulasti.de foro cō-
peten. quem sequitur Bald.in dicta.l.iu-
bemus nullam.C.de sacrosanc.ecclesijs.
¶ Pariter dicit Bald.in.l.patronum.§.
si liberta.per illum tex.ff.de in ius vocan.
542 ꝙ † licet ecclesia romana sit mater im-
perij: tamen si feudū capiat ab ipso impe
ratore: hoc respectu erit eius vasalla.ꝛ in
ca.j.ij.colum.de contro.feud.apud pares
terminan.dicit: ꝙ stante questione feudi
inter dominum ꝛ vasallum clericum: pa
res curie erant iudices propter naturam
cause: que trahit ad se personam: et non
persona naturam. idem tenet Panormi.
in.c.ij.in prīn.de rebus eccle.non alienā.
Et consuetudo generalis illam conferre
potest iurisditionem laicis in clericos per
tex.in.c.j.de contro.inter vasal.ꝛ epm de
benefi.de quo Bal.ibi admiratur. ¶ Si
militer dicit idem Bal.in preludijs feu-
543 dorum: † ꝙ quoties ecclesia capit rem
in feudum prestare tenetur domino fideli
tatis iuramentum: sicut ceteri vasalli: ita
ꝙ si postea pacta non seruaret feudo pri-
uaretur iuxta feudales cōstitutiones: que
etiam ligant ecclesiam in feudis suis.ꝭm
Petr.de ancha.consilio.clxxiij.incipieñ.
dn̄s lysarius. Unde non sine causa deci-
dit glo.super verbo: iure alio.in dicto ca.
romana.§.debet autem.de appel.li.vj.ꝙ
vbi subditi temporalitati quam ecclesia
tenet a rege in feudum: appellant ab epi
scopo vel suis officiarijs temporalibus:
talis appellatio nō ad metropolitanum:
sꝫ ad regem eiusve officiarios deuoluit.
ꝭm glo.ibi: ꝛ docto.quos sequitur Feli.in
dicto.c.solite.de maio.ꝛ obedien.ꝛ Bar.
in.l.si quando.C.de appella.ꝛ dixi plene
circa principiū.ij.decisionis: ꝙ etiam ser-
uatur si temporalitatem haberēt allodia
lem: vt ibi dixi. Que omnia fortificāt con
suetudinem francie: ꝙ in realibus clerici
trahi possint ratione rerum immobilium
coram iudice seculari: cū in frācia fuerint
ab origine res sic conditionate: qḋ etiam
tendere potest in cōmodum ecclesiarum ꝛ
clericorum: si domini temporales existāt:
vt etiam laici coram eis trahantur ratiōe
rerum per rationem Panor.ꝛ docto.in di
544 cto.c.ceterum. ¶ † Restat ergo eccle
sias ꝛ monasteria aliquo ti.in feudis suc-
cedere non posse: etiā si feuda essent fran
ca ꝛ libera ab omni opere ꝛ seruitio: quia
propter hoc non essent franca a maleficio
in faciēdo cōsistēdo siue in tacendo frau-
dem contra dn̄m: ꝛ sic interest dn̄i: ꝙ feu-
dum qḋ alꝭ confiscari posset non transfe-
ratur in ecclesiam.ꝭm Bald.in preludijs
feudo.in.viij.diuisione. qḋ etiā generali
consuetudine seruatur: vt monach⁹ in eis
non succedat.ꝭm glo.in dicta.l.de q̄bus.
Potuit eñ ius ciuile ꝛ consuetudo in mo
nachis necnon clericis sic statuere: pro-
pter naturam rei feudalis: que est: ꝙ feu-
dum non transeat in eum: qui seruire nō
potest.ꝭm Bal.ꝛ Ange.in dicta.l.de qui-
545 bus. † Et sic in ecclesiam vel monaste-
rium non transibit sine consensu domini
ꝛ principis: quorum interest per text.iun-
cta glos.super verbo: conferebat.in dicto
c.inter dilectos.de fide instru.vbi impe-
rator concessionem feudi monasterio con
firmauit: aut de seipso contulit.ibi: tertio
per priuilegia romanorum imperatorū:
ꝛ presertim henrici qui premissa omnia.s.
feuda confirmabat: vel etiā cōferebat ꝛc.
Idem tenet Jo.fa.in dicta.l.quoties.per
dictum.§.sacra.ꝛ.§.sciendum.et tex.in.d.
c.inter dilectos. Per que iura probatur:
ꝙ nulla res ꝓphana potest ecclesie dedi-
cari: nisi princeps eam dedicauerit si ei
pertinebat: vel potestatē dedicandi dede
rit: aut postea eam amortisando consense
rit. Et eo modo intelligenda sunt iura: in
quibus narrantur feuda monasterijs pti
nere aut ecclesijs: vt ibi et dicta.l.fina.ff.
vt in posses.lega.
546 QUarta decisio est: † ꝙ bona
emphyteotecaria q̄ ab alio
fundali ꝛ directo seu ꝓprie-
tario domino tenentur sub
aliquo cēsu canone: vel alia
quacūq; pensione: aut onere: nō possunt
in ecclesiam aut monasterium vel eorum
ministros clericos aut religiosos: titulo
successionis ex testamento vel ab intesta
to: aut alio quocunq; titulo inter viuos
nec causa mortis lucratiuo vel oneroso

545 Nulla res prophana immobilis potest in ecclesiam transferri sine cōsensu principis.

¶ Quarta decisio.

546 An bona ēphyteotecaria trāsire possint in clericos vel ecclesiam.

Universidad de Deusto Biblioteca

547 quid est emphyteosis oi iure cognita z noiata.

transire: sicut in feudis. s. vidistis. Et sic
emphyteosis dari nõ potest ecclesie: nec
547 vendi: aut relinqui: vt videbitis. † Est
autem emphyteosis que alicui sub certa
annua census vel canonis prestatione cõ
ceditur. Quiquidem contractus est con=
tractus nominatus: cum formam habeat
a lege: scilicet q in scriptis fiat. l. j. C. de iu
re emphy. fm Bartol. in. d. §. quinimmo.
z alibi. vt. s. de feudo dixi. Eratq3 cõtra=
ctus iste omni iure: tam ffo2um antiquo2
q3 nouo codicil. Et hodie pariter est iure
institutionũ et nouissimo. auctenticorum
cognitus z practicatus. vt patet. ff. si ager
vectiga. aut emphyteoticus petatur. et
C. de iure emphyteo. per totum. instit. de
loca. §. adeo. z in auk. de aliena. z emphy.

548 Dria inter feudũ et emphyteosim.

548 colla. ix. † Et differt a feudo: quia feu=
dum est proprie beneficium: seu quedam
beniuola concessio. c. j. quibus mod. feu.
amitta. Debet enim gratis z libere con=
cedi: z vt pro eo solum debeatur fidelitas
vel personale seruitium. Et istud proprie
dicitur feudũ nobile differens ab emphy
teosi: que conceditur pro annua canonis
aut census prestatione: z interdum certa
pecunie quantitas a principio pro intra=
tis seu ingressu prestatur. ca. constitutus.
vbi glo. z docto. de religio. domib9. Bar.
z ceteri in. l. j. C. de iure emphyteo. Et feu
dum datur gratis: ex cuius natura perso
nale debetur seruitium. Sed in emphy=
teosi census debetur annuus: vnde feu=
dum magis coheret persone: q3 patrimo=
nio. Cum eius causa in persona consistat
id est personali seruitio. fm Bald. in auk.
si quas ruinas. C. de sacrosanc. ecclesijs.

549 Feudũ z ephyteosis cõueniunt i multis.

549 ¶ † Conueniunt tamẽ feudum z em=
phyteosis: quia per vtrumq3 in accipien=
tem transfertur vtile dominium remanen
te directo apud dominũ cõcedentem. fm
glos. in. l. si vt certo. §. si duobus vehicu=
lum. ff. cõmoda. z Barto. in. l. si quis vi. §.
differentia. ff. de acquir. posses. Sed non
obstante q dominiũ vtile habeant vasal
lus z emphyteota: omnisq3 vtilitas ex re
550 prouenien̄s eis pertineat: † adeo q si
thesaurus in possessione reperiretur lucro
vasalli cederet: vel emphyteote: z non do
mini. fm omnes in. l. j. C. de thesau. lib. x.
z in. §. thesauros. institu. de rerum diui=
sio. de qua vtilitate ad libitum disponere
possunt. Tamen corpus rei sine consen=
su domini directi alienare non possunt:
etiam capaci z non prohibito: intantum
q si de facto venderent rem sine domino
z illam nomine emptoris possidere se cõ
stituerent: vel vsumfructũ retinerent: aut
instrumentũ vel claues domus traderẽt:
vel alium actũ per quem ficte dominium
transfertur et possessio. l. quod meo. ff. de
acquir. posses. l. j. z. l. quisquis. C. de dona.
z. l. clauib9. ff. de contrahen. emptio. z ple
551 ne Panor. in. c. ij. de consuetu. † Attamẽ
tales clausule dominium z possessionem
in allodijs transferẽtes ad emptorem vel
donatarium: nihil operantur in feudo vel
emphyteosi sine dño alienatis. l. fi. C. de
iure emphy. vbi soli domino pertinet no=
uum vasallum vel emphyteotam inuesti
re: z eum possessorẽ z dominum vtilem fa
cere: nisi forte in preiudicium venditoris:
qui hoc attentãdo sine dño rem cõmisit:
sed in emptorem ante domini inuestitu=
ram nihil transit: z ita expsse decidit Gui
552 do pape. qõ. cxij. † Ad eo q si concurre=
rent duo: quorum cuilibet feudum fuit vẽ
ditum: aut emphyteosis. si dñs scdm em=
ptorẽ inuestierit: ille in dominio z posses=
sione potior erit primo cui forte per ven=
ditorem fuerat pri9 tradita possessio sine
dño: fm Bal. in. c. si facta. si de feu. fuerit
contro. z clarius Sali. in. l. fina. C. de iure
emphy. z Pe. iaco. ti. de actio. in rem pro
re emphy. que cecidit in cõmis. xiiij. colũ.
versi. item colligitur hic. Guido pape. q.
xlvj. z dicta. q. cxij. z Bartho. de cepolla.
in tracta. de cautelis aduoca. cautela in=
cipien̄. si dominus inuestiuit aliquem de
feudo. zc. qd est notandum pro intellectu
l. quoties. de rei vẽdica. z que no. Panor.
in dicto. c. ij. de consue. Unde vbi esset cõ
suetudo retractus: sicut est in francia: et
presenti ducatu aquitanie: tempus datũ
parenti proximiori ad precium emptori
offerendum et rem venditam retrahen=
dum: non currit a tempore facte venditio
nis: sz laudatiõis z inuestiture a domino
directo obtente: cum ante non dicak pfe
cta venditio: q2 venditor nihil potest sine
dño: vt dicta. l. fi. C. de iur. emphy. Et ita
553 consuetum est seruari parisius. † Et sic
non mirum si in ecclesiam non transeat
ante inuestiturã: nec operak in his rebus
priuilegiũ ecclie: vt tales res ipso iure in
eã transferank per. l. fi. C. de sacrosan. ecc.
que locũ habet vbi venditor vel donans
habebat plenã rei dispositionẽ vt q2 erãt
res allodiales a dño alterius non depen
dentes: sed res feudales et emphyteo=
tice depẽdent a dño alterius: sine cuius
cõsensu nihil trãsferri potest: maxime in
eccliam: q pphibita est tenere talia bona:
q in eã trãsferri nõ pñt quoquomodo. Et
ratio est: ne dñs grauek z fraudek in iure
suo. Nã cũ res immobiles semel acqsitas
nõ possit ecclia alienare nec pditionẽ suã
facere deteriorẽ: ipse dñs laudimia ac ca=
pita z cetera iura i mutatiõe emphyteote
debita pderet: nec res facilr caderet in cõ
missum: necvnq3 reuerterek ad dñm: cui9
conditio in cõueniendo ecclesiã efficerek

551 Clausule dñium sine corpali actu trãsferẽtes ñ operank in feudis aut emphyteosi sine dñi voluntate.

552 No. p itellectu. l. quoties. de rei vẽdi.

553 Uide rões propter quas feudũ z emphyteosis in ecclesiaz trãsferri nõ possunt.

deterior. Cum ecclesia difficiliter conue=
niatur: z magis difficiliter deueria soluit:
z nunq3 moritur: vt dicto. cap. si gratiose.
554 † Similiter priuaretur dñs alijs plu=
ribus: que quilibet subditus conferre do
mino tenetur: fm diuersas terrarum con=
suetudines. Puta pro exercitu cum domi
nus vocatur per regem aut imperatorem
ad bellum: vel quando rex aut imperator
transit per illum locum: quo casu nemo
quantũcunq3 priuilegiatus excusatur. vt
dicta. l. neminem. de sacro sanc. eccles. vt
sepe dixi. Aut pro filia domini maritan=
da: vel pro se aut filio milite aut doctore
faciendo: aut pro emendo aliquam ter=
ram propter quam dominus fortior z di=
tior erit ad defendendum subditos. vt ple
ne z singulariter consuluit Oldra. cõsilio
cliij. incipien̄. Circa propositam q̃stionẽ.
555 vbi concludit † subditos cogi posse ad
succurrendum domino suo in noua acqui
sitione alicuius terre ipsis presertim con=
tigue. Ad quod tenentur etiam de iure:
vt ibi: z plene Guido pape. q. lvij. Uel re=
dimendo dominũ ab hostibus captum:
que iura multoties dño ex psuetudie ime
moriali debentur: vel ex pacto: aut forma
antique inuestiture: cũ als ei nõ debeank
de iure: q2 scriptum est. Honorem domi=
ni non debere molestiam esse: nec onera
subitorum. l. penul. z. l. fina. C. de statuis z
imaginibus. licet Rofredus doctor anti=
quus in suis (primus) dixerit libellis. ta=
lia iura eẽ dominis debita per subditos:
quem sequi videtur Specu. titu. de feud.
§. j. colũ. antepenul. versi. Et no. q vasal=
li comitum. Sed nihil est: nisi vt supra di
xi. de quo allegata. q. lvij. et Alexan. in se
cunda parte. consilio. xxxv. incipiente: Ui
so themate. vbi concludit necessariam fo
re in his cõsuetudinem immemorialẽ fm
Bar. in. l. cũ neq3. C. de incolis. li. x. Et lz
debeantur cõmuniter hec iura soli domi=
no qui altam iustitiaz habet in subditos:
qui domicilium in sua terra fouent: q2 hec
tallia est mere personalis fm Bart. in. l. j.
C. de mulieri. z in quo loco munera. sexui
congruen. subire tenentur. lib. x. Tamen
interdum debentur domino directo: licet
non iustitiario iure cõstituti z conuentio=
nis. Quo casu tallia imponerek p valore
rei emphyteoticarie tñ: z dño iustitiario
deberetur pro residuo bonoz: z vna non
tollit aliam fm Masuerum. titulo de tal=
lijs. §. item dominus alte iustitie. vbi do=
cet modum cotizandi subditos pro huius
modi tallia. Ad quam cum sit personalis
556 nõ tenenk ecclesiastici: fm eũ ibi. † Pos
set etiã dñs pro faciẽdo guerram in defe=
ctu bonoz suorum: z in subsidium cogere
a subditos ad sibi mutuãdum[a] pecuniam:
quã tenetur eis postea restituere: fm Cy=
num in dicta. l. neminem. de quo Guido
pape. q. cccccli. in fine. Sed quia talia mu
tua tarde z interdum nullomodo restitue
bantur: z aliquando non necessitate: im=
mo sola exactorum libidine extorqueban
tur a subditis: prohibuit beatus Ludoui
b cus[b] francorum rex accetero talia mutua
exigi: que quasi quoddam domayniũ cen
sebantur in consuetudinẽ deducta. Plus
declarando q nolebat gabellas z impo=
sitiões pro necessitate forte ad tempus in
dictas amplius durare: nec in domaynio
incorporari. Anno domini millesimo. cc=
lxxiiij. Or deus scit si prelati ecclesie z ec=
clesiastici viri: presertim maiores libẽter
dño ptribuerẽt necessitate ingruẽte: vl p
his faciliter cõueniri possent. Sed peius
est: q2 nõ tenerentur z presertim: fm illos
qui tenent q etiam res de antiqua contri
butione in viros ecclesiasticos deuente z
translate sunt eoipso exempte: q3diu in eo
rum manibus durabunt. vt tenet Guido
pape. q. ccclxxxiij. z canoniste in. c. nõ mi=
c nus. z. c. aduersus[c]. de immunita. ecclesie.
pro quibus facit. c. j. de iure patro. lib. vj.
557 † Ubi ius patronatus de laico qui tres
menses habebat ad presentandũ transla
tum in virũ ecclesiasticũ alterak: z sumit
naturã iuris patronat9 ecclĩastici. Ita q
sex menses habet ad presentãdũ: ideo in
ecclesias feuda z emphyteoses trãsire nõ
possunt ne dñs suis priuetur iuribus: vel
durius elongek ab eis: z lz ecclĩa q̃ ad em
phyteosim nõ reperiak expsse prohibita:
tñ satis eis obstat generalis phibitio: vi
so q curiales z milites prohibiti sunt. l. cu
558 rialis. et. l. milites. z. l. licz. C. loca. † Qui
bus militibus ecclesia comparatur: fm
glo. et omnes in. l. miles. ff. de re iudica. et
ita in casu nostro tenet glo. quam omnes
sequuntur in dicta. l. finali. C. de iure em=
phyteo. z in dicto. c. potuit. de loca. et ita
fuit generalis cõsuetudo semper hũc pas=
sum interpretata. ideo mutanda nõ sunt:
que certam interpretationem semper ha=
buerunt. l. minime. et. l. si de interpreta=
tione. ff. de legibus. Et inde est q consue
uerunt domini in eorum concessionibus
paciscendo exprimere: q emphyteosis in
milites non transferak: neq3 ecclesias vel
aliam priuilegiatam personam. Quequi
dem pacta velut naturalia illius contra=
ctus vbiq3 seruantur: ex quibus plus de=
pendet forma z effectus emphyteosis: q3
aliũde. vt dicta. l. j. C. de iure emphyteo.
cum sint conformia iuri cõmuni z disposi
tioni dicte. l. fi. que generalr phibet trãs=
lationem emphyteosis in omnem perso=
nam talẽ: per quã cõditio dñi fieret dete=
rior. c. ij. de alienatio. iudi. mutandi causa

554 Uide iura q̃ habet dñs in subditos: z in qb9 tenẽtur ei cõtribuere.

556 an domini cogere subditos possint ad mutuandũ sibi pecunias.

557 si feuda z ẽphyteoses i ecclesiã trãsirẽt dñs his iurib9 pũaretur.

a ¶ Ad sibi mutuandũ. an clerici cogi possint dr ĩfra. i. v. arti. dñ loq̃tur de multiplici spẽ agricolar: vbi super hoc ĩseritur bulla pape bonifacij octaui q̃ ad clerum regni francie.

b ¶ Beat9 ludouicus. hec ordinatio hodie situata est p dñz Aufrerij in ordie vj. in tit. de tallijs z ex actiõibus.

c ¶. c. non minus. z. c. aduersus. quali hĩ intelligik ĩ regno frãcie: hr clare in dicta bulla pape bonifacij. viij. s̃ allegata.

facta: ſm Bar. in. l. j. ff. illo eo. titu. ⁊ in. l. j. C. de his qui peten. nomine. ter. ⁊ glo. in l. ij. ff. qui ſatisda. cogan. Adeo cū Cynus et Bal. in. l. qui ſtipendia. C. de procurato. dicunt: q̄ fraus preſumitur eo ipſo: q̄ facta fuit ceſſio clerico vel potentiori per
559 quem forus mutetur. † Preterea bonū eſt argumentū de feudo ad emphiteoſim propter idētitatez rationis. ſ. preiudicij dominj: ſed ea ratiōe in feudo: quoquomodo ſuccedere reperit eccleſia expreſſe prohibita: vt dixi in. iij. deciſione. Ergo et in emphyteoſi propter idētitatem rationis prout omnes arguunt de vno ad alium. in dicta. l. fina. ⁊ c. potuit. Quoniaz ſi emphyteoſis veniret ad manum mortuam: ſm vulgare francie dominus fraudaretur iure ſuo: et iura ſibi debita perderet: quod fieri non debet. Et ita ſeruaꝝ in preſenti regno ſm Spec. titu. de loca. §. nunc aliqua. verſi. cxvj. ⁊ Maſuerus titu. de loca. ⁊ iure emphyteo. §. item ſi res que data fuit. ⁊ titu. de preſcriptio. §. item ſi eccleſia. tt. legati ꝛc. quia tales venire non p̄t in manus mortuas: quales ſunt eccleſie: ⁊ ceteri priuilegiati: que verius dicuntur manus mortificātes rem q̄ mortue prout
560 galli dicūt. † Hā ſtāte emphyteoſi i manu emphyteote pōt vt dixi ad dōm reuerti ⁊ libere: qm̄ facta conſolidatione vtilis dominj cum directo vel propter deueria non facta domino: vel quia dominus rem venditam alteri aut vendendaz retinuit: pro ſimili precio prout facere poteſt iure dominj: talis cōſolidatio tante ſemp fuit virtutis ⁊ effectus: q̄ fit ipſo iure ⁊ libere. Adeo q̄ ſi per emphyteotam fuiſſent tali rei onera impoſita. puta ius hypothece vel quecunq; alia ſeruitus realis aut perſonalis: per conſolidatioue eo ipſo eſt extincta in cum modū qualitatem ⁊ libertatez redacta in quib⁹ erat tēpore quo data fuerat in emphyteoſim et conceſſa. Ita q̄ ſi ſtante illa re penes emphyteotam facta fuerat contributaria: allibrata: ⁊ talliabilis: ⁊ realiter pluribus temporibus pro ea tallias ⁊ cetera onera publica emphyteo
561 ta ſoluerit. ¶ † Certe dominus ad quē reuerſa eſt per conſolidationem nullatenus tenebitur ad contributionez per ter. in. l. lex vectigali fundo. ff. de pig. vbi res redacta eſt in qualitatem allodij ⁊ de cēſuali conuerſa in allodium: ſicut prius fuerat ante omnem infeudationem. Ad qō facit tex. optimus in. l. voluntate. in fi. ibi: Sed in priſtinam cauſam res redit reſoluta conceſſione ꝛc. Ac ſi nulla fuiſſet ſm gloſā ibi. ff. quibus modis pign⁹ vel hypotheca ſoluitur. Quod ſecus eſſet: ſi ad dominum reuerteretur non iure dominj: ſed quia forte dominus vtile dominum ab emphyteota emit vel in ſolutum acce
pit. quia tunc eſſet loco emphyteote: ſm Guidonem pape. q. cccl xxxiij. Que opti
me faciunt ad intellectum ordinatiōis re
a gie[a] Philippi pulchri huius nominis quar
ti bituris facte. die veneris ante cineres: Anno domini milleſimo. ccc iij. capi. xx. vbi ſic dicitur. Item q̄ in feudis que teneri conſueuerūt a nobilibus: vel religioſis burgenſibus vel aliis: licet aliquomodo dō vel iure deuoluta ſint ad dominos: a quibus tenebantur in emphyteoſim: pro quibus feudis poſſeſſores contribuere cō ſueuerant domini poſſidentes ea aut qui cunq; alij in realibus contribuere compellantur: prout hactenus extitit contribui conſuetum per eorum veteres poſſeſſores. hec ibi. Quia hoc intelligitur: ſi dominus non vt dominus nec iure dominij feuda illa acquiſierit emendo: vel in ſolutum recipiendo pro arreragijs: vel alio debito: aut quia emphycota rem ei donauit. Sed ſi iure dominij ad eum ipſo facto reuerſa. id eſt eo modo: quo alius q̄ dominus eam habere non potuiſſet: per talem conſolidationem extinguūtur om nia onera poſt infeudationem impoſita per ter. in dicta. l. lex vectigali. ff. de pig. ⁊ ita formaliter decidit idem Guido pa
pe. q. ccccclxxv. dicens ita deciſum fuiſſe
b per arreſtum[b]. Nec hoc caſu locum habebit ordinatio: preſertim in hoc reſſorto ſeu intra limites huius parlamenti: vbi iure communi cauſe decidūtur ſm parlamēti inſtitutionem: aliter et alias maximum fieret dominis preiudicium in iure eis cō petenti per dictam. l. lex vectigali. de qua confiſi res infeudarunt alias forte non facturi: quibus per principem in dictis eorum iuribus: preſertim de iure communi competentibus preiudicari nō potuit: ſm Bal. ſingulariter. in auth. omnes peregrini. verſi. Ulterius nota. q̄ lex imperialis. C. cōmunia de ſucceſ. quod eſt nota. Ex
c poſt fuit[c] humanius conſultum nobilib⁹ per karolum ſextū. Anno domini milleſimo. ccccvij. qui ordinauit nobiles ad cō
tributionem talliarum non teneri pro bo nis etiaz ab immobilibus quoquomodo acquiſitis: cōdu illa in ſuis tenebunt manibus: immo cenſeri debent nobilia ⁊ ſic exempta quouismodo eis obuenerit. Ad premiſſa facit quod decidūt Guillelmus de cug. ⁊ Ange. in. l. ſed ſi hac. §. proſtituta. ff. de in ius vocan. vbi plus dicunt q̄ ſi dominus rem ſuam in emphyteoſim alicui dederit: cum hoc q̄ anno quolibet ex ea dare teneatur titio certum bladuz aut vinum vel aliud. Et poſtea res illa reuertatur ad dominū: non erit obligatus ad illud omne: per tex. in. l. titia. ff. de annuis

a ¶ Ordinatiōis regie. hec ordinatio hodie poſita eſt p dōm Aufrerij in tit. d tallijs et exactio. ordine tertia.

b ¶ Ita deciſuz per arreſtū. de quo vide q̄ Pe. de ancha. in. c. ac ceſſoriū. de regu. iur. li
vj. ⁊ dixi. §. in. ij. deciſ. circa p̄n.

c ¶ Exp[c] fuit. hec ordinatio hodie poſita eſt duodecima allegato tit. de tallijs p dominū Aufrerij.

lega. ⁊ l. ſtichus. §. titia. ff. de alimen. leg. facit. l. fi. ff. de cōtrahen. emp. niſi dōs res ſuam dans cōditionē adiecerit aliquaz p quam velit in re illa ſua aliquid cuitari. qz tunc ſi res illa ad dominum dantē reuer
tatur certe reuertetur cum eadem qualitate et conditione per tex. nota. in. d. §. p ſtituta. ver. at ſi venditor. et in. l. j. ff. ſi mācipium ita venierit ne preſtituatur. Et idē vbi dominus concedens rem ſuā et onus adiecerit cum rei obligatione. ſcilicet eaz pro illo onere obligando quoniam tūc reuertetur cum eadem qualitate per generalitatem. l. ſi conuenerit. la. ij. §. ſi fund⁹. ff. de pig. actio. et debitorem. C. de pigñ. quod eſt no.

Quita deciſio.

563 In regno frācie poſſunt fiedaz emphiteoſes quo cunq; titulo eccl̄ie relinqui nō vt ibi ꝑpetuo remaneant ſed p̄cio accepto eccleſia manus euacuet aut cū rege cōponat.

In regno francie diſponim⁹ libere de feudis. ſicut dō allodijs ēt teſtando.

563 Quinta deciſio et vltima eſt † q̄ in preſenti regno francie poſſunt vaſalli de ſuis feudis et emphyteote de ſuis reb⁹ emphyteoticis teſtando aut donando inter vivos vel cauſa mortis etiā eccleſijs aut monaſterijs amore dei vel pro anima aut quacunq; alia cauſa libere diſponere: et ſe et ſua talia bona dedicare dūtamē fiat expreſſa bonorum dedicatio: cum alias nō ſequerentur perſonā vt ſupra vidiſtis ex generali huius regni conſuetudine que fere citra montes viget vbiq;: per quam feuda omnia et emphyteoſes ſunt ad inſtar patrimoniorum allodialium redacta ſm Jo. fa. in aut. ingreſſi. C. de ſacroſan. eccle. et inſti. de legiti. patro. tutela. circa fi. et Guido. pape. q. lix. et. q. cxxxiij. ⁊ Jaſon. in dicta. l. de quibus. xxij. colum. cum ſequenti. ff. de legibus vbi tenet hanc cōſuetudinem valere ſm Bal. in. c. j. de ſuc ceſ. feudi. Et vigere hic citra montes: ita q̄ in preſenti regno in his feudalibus locum habet legitima ſucceſſio: et etiam in emphyteotecarijs ſicut in allodialib⁹ patrimonijs: in quibus illi de recta linea in infinitum: et collaterales vſq; ad decimū gradum: deinde vir et vxor ſuccedunt vt infra videbitis. Tum quia talis ſemper fuit regni conſuetudo vt feuda patrimonia reputentur: nec ſeruantur in francia conſuetudines feudorum. ſm Pe. Jaco. in titu. de cauſis. ex quibus vaſallus. x. co
564 lum. vt ſepe dixi. ¶ † Immo officia regia ſunt adeo perpetuata q̄ pro patrimonio habentur in vita officiariorum vt dixi in verbo: duas habens filias. Tū etiā quia feuda et emphyteoſes concedi conſueuerunt pro ſe et ſui ordinis ſucceſſoribus: immo ſi de ſucceſſoribus non dicere tur: intelligeretur. l. ſi pactum. ff. de ꝓba. niſi fieret pactū: aut particularis loci conſuetudo eſſet in contrarium ideo in his ſi cut in allodijs teſtantur et ſuccedunt etiā in eccleſie aut monaſteriorum vtilitatez: preſertim quia vbiq; citra montes ex generali conſuetudine ſeruatur: q̄ quis de feudis teſtetur que conſuetudo valet ſm Bal. quem ſequitur Jaſon. in. d. l. de quibus. xx. col. ff. de legibus. niſi eſſent maiores dignitates: que non tranſirent in monaſterium vt ſunt regna: ducatus: et comitatus. ſm glo. in. c. ſcripſit. xxij. q. ij. ⁊ in. c. preſens. xx. q. iij. Sed inferiora feuda bene tranſeunt vt ibi habetur: et valebit talis diſpoſitio non vt feudū aut emphyteoſis ipſa trāſeat in eccleſiā vel monaſterium: quia fieri hoc nō poteſt in domini et regis preiudicium ſine eorum cōſenſu vt vidiſtis: ne talis res veniat i manus mortuas. ſm vulgare noſtrū. de quo loquitur Joā. fa. in. d. l. quotiens. C. de rei vendica. Sed valebit cōtum ad hoc vt ſcilicet eſtimatio talis feudi vel emphyteoſis eccleſie aut monaſterio cui relicta aut donata fuit debeatur: ſi dominꝰ aut donatoris heres eam retinere velit: ad ſi militudinem rei aliene legate. l. cum rem alienam. C. de lega. et ſi talis res traderetur eccleſie vel monaſterio ſine conſenſu domini et regis a quo forte tenetur in feudum aut emphyteoſim: certe tunc ſecundum conſuetudinem que eſt optima legum interpres: talis eccleſia vel monaſterium tenebitur infra annum eam vendere: vel aliter tranſferre in aliquem capacem: qui ſeruire poſſit: et deueria facere ſm Spec. allegato. tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. cxvj. quem ſequuntur Jo. an. et Panor. in. d. c. potuit. et Barba. ibi ſuper glo. in verbo: prohibere. et Jaſon in d. l. fi. xxix. col. verſi. Capio glo. in verbo vetari. C. de iure emphy. et Jo. fab. in. d. aut. ingreſſi. verſi. quid ſi vaſallus. C. de ſa. ſan. ecc. et ita ſeruatur in regno iſto: q̄ intereſt domini q̄ res non tranſeat ad eccleſiā: de cuius manibus exire nō poſſet: nec ad dominum reuerti. Et idem ſeruaꝝ in dño iuſtitiario alte et medie iuriſditionis propter ius cōfiſcationis et mortalie: quod ſibi nunq; competeret: cuz eccleſia non moriatur. ſm Maſuerum ti. de loca.
a ⁊ iure emphy. §. item ſi res que data[a] fuit et titu. de preſcript. §. item ſi eccleſia. vbi
565 plus dicit ſ q̄ etiā tenetur eccleſia manus ſuas euacuare de bonis allodialib⁹ ſibi relictis vel aliter acquiſitis q̄ a rege de quib⁹ dixi in ſcōa deciſione in prin. et in fine q̄ etiā in allodijs intereſt regis p pter ius cōfiſcationis q̄ perdit ſi in eccleſiam tranſirent. Sola cū bona regis dicuntur propria et vere allodia: et illa indubitanter tranſferri poſſunt in eccleſiaz vt ibi maneant: quia nullius alterius intereſt ſuperioris vt ibi dixi: de quibus eccleſia manus euacuare non tenet. Sed

a ¶ §. item ſi res q̄ data. de h̄ iure mortalie vide infra l. v. arti. duz loquitur ō conſuetudine quia dominus ſuccedit ſuis ſubditis exclusis parētibus.

565 Vide que ſunt allodia q̄ libere poſſit in eccleſiaz trāſire ꝑpetuo ibi manſura.

Universidad de D... Biblioteca

566 Qualiter intelligitur.c.j.de immuni.eccle.li.vj.

567 Ad quid tenet̄ ecclesia i regno frācie bona acq̄rens tēporalia.

a ¶ Vel cū rege cōponere.dictas ordinationes super his frāchis feudis ⁊ acquestis nouis per ecclesiasticos factas ordinate et ad longū posuit dñs Aufferij in tit. de finantia francorum feudorū et nouorū acquestuum.

b ¶ Et ita credo intellexit. vel q̄ ecclia res illas tanq̄ liberas possedisset.xl. annis: que possessio plene libertatis incepisset a die denegate p ecclesiā finantie cum peteret̄ per regem vel ei⁹ officiarios.l. hec aūt iura.ff. de seruitu. vrba.p̄dio. quo casu verificari posset ordinatio reg.philippi pulchri: quam posuit dñs Aufferij in ti.de priui. regijs in ordine. xiiij. vbi sic di. Cōcedim⁹ insup de gratia speciali prelatis et ecclijs collegijs et psonis ecclesiasticis: q̄ de acquestibus factis nomine ecclesiarū tēporibus retroactis p̄stare finantias vel extra manum suam acq̄sita ponere nullatenus ꝯpellant̄: sz ea possint licite retinere. hec ibi. Uel pōt intelligi qđ rex per illā ordinationē amortizauerit ⁊ affrācauerit oēs acquisitiones nomine ecclesiaꝝ factas ante dictaz ordinationē per eum factam anno domini M. ccciij. qđ est verisimili⁹ propter illa verba. Concedimus de gratia speciali ⁊c. vt aliq̄d operentur preterea est cōstitutio generalis omnibus prelatis et personis ecclesiasticis directa.

de bonis que interdū ſm vsum loquendi
dicunt̄ allodia:in quibus possessores ple
nam proprietatē habent:et plenū domi
niū:tamen soluūt regi tallias ꝓpter qua
rū solutionē cū regi soluant̄ vt quedā col
lecta pro subsidio regni:sicut olim solue
bant̄ imperatori tributa:non minus dicū
tur tales res allodiales:nec dñi earū mi
nus dicunt̄ habere plenū dominiū et ple
nam proprietatē.ſm Jo.fa.in.§.per tradi
tionē.circa fi.insti.de rerū diuisio.⁊ Bal.
in aut.itē nulla cōmunitas.versi. querit
hic Jaco.⁊c.C.de epis.⁊ cle.vbi dicit:q̄ si
talia allodia tributaria transeant in eccle
siam:certe transeunt cū illo onere soluen
di.Et idē dicit in.l.de his.illo.eo.tit. vbi
tenet:q̄ licet pro talibus allodijs soluan
tur tallie regi:non minus dicunt̄ possesso
res eoꝝ plenā habere proprietatē et dire
ctum dominiū.qđ non habēt vasalli: nec
emphyteote:nisi soluz vtile dominiū.ſm
glo.in.l.si vt certo.§.si duobus vehiculū
ff.cōmoda.vnde talia allodia sine cōsen
su principis teneri non possunt per eccle
siam licet soluere talliā sit parata et con
tenta.vel etiā si nō soluant talliā: sed sint
omni onere exempta.q: rex perderet con
fiscationē vbi dñs illorū delinqueret ſm
Bal.in preludijs feudo.§.quinta diuisio.
versi.alia diuisio aliud francū ⁊c.nō pos
sunt in ecclesiā transferri sine consensu ⁊
amortizatione fiēda per regē:cuius inter
est.vt.d.l.fiñ.ff.vt in pos.lega.et ita videt̄
intelligendū qđ dictū est per Masuerū.
Unde in hoc regno retenta sunt hec om
nia in forma primitiue ecclesie:que posses
siones sibi oblatas non retinebat: sz eas
indifferenter quecunq̄ essent vendebat.
ſm glo.in.c.j.in fi.de priuileg.vt supra vi
distis in prima decisione. Ualet enim ta
lis consuetudo vel statutum.ſm Archid.
in.d.c.romana super verbo: consuetudi
ne.de appel.li.vj.quem sequit̄ Lucas de
penna in.l.iubemus.C.de nauibus nō ex
cusandis.li.xj.Et nō caret iuris commu
nis fundamēto talis consuetudo:licet ipi
non dicant:quia videmus imperatorē id
idem in casu econuerso statuisse: q: si em
phyteosis quam laicus tenet ab ecclesia
quouis modo peruenerit ad dominiū im
perialem:vel aliquam curiam: potest ec
clesia intra biennium talem rem recupe
rare et extra potentem manum principis
eripere:et tenetur princeps de illa man⁹
suas euacuare et rem in pristinum statuz
reduci permittere in aut. de alienatio.et
emphy.§.j. in fi. versi.si vero contigerit.
colla.ix.Et ita dicit seruari Masuerus al
leg.tit.de loca.§.item si res quam eccle
sia dedit.Ergo pariter poterit dominus
aut rex in casu nostro rem sibi subditam
ab ecclesia recuperare:et ita dietim pra
cticatur in presenti regno:nam videmus
in quibusdam literis regijs:que in talib⁹
et ad res sibi relictas et acquisitas per ec
clesiam impetrantur in possessorio aut pe
titorio habendas aut defendendo retinē
das impetratis:subnecti in fine clausulā:
prouiso q̄ habita possessione pacifica te
neatur ecclesia vel monasterium talia bo
na extra manum suam ponere infra annū
et diē:et illa transferre in manum seu per
sonam capacem:per quam durior nō fiat
nec domini directi vel regis conditio:aut
cum rege componere:et eo modo consuli
tur ecclesie:ne lucro priuetur ei delato ex
testamento:donatione:vel alio titulo.Et
pariter succurritur domino feudi vel em
phyteosis.ne propter priuilegium eccle
sie per.l.primam.C.de sacrosan. detrimē
566 tum patiatur in iure suo ordinario.†Li
cet enim propter onera que rebus ab ori
gine non insunt: aut que vniformen non
habent prestationem. Puta propter col
lectas vel alia iura et onera extraordina
ria non cogeretur ecclesia res suas extra
manum ponere.c.j.de immu.eccle. li. vj.
Cogitur tamen hoc facere propter onera
ordinaria non fraudanda:que rebus na
turaliter insunt ab origine ex forma ꝑme
concessionis et inuestiture:et que vnifor
mē semper habuerunt et habent presta
tionem.quia sic sunt conditionate ab om
ni euo feuda huius regni et emphyteo
ses:vt in ecclesiam vel aliam priuilegiatā
personam perpetuo transire non possunt
sine consensu dominorum et regis:per ea
que supra vidistis in tertia decisione.
567 ¶ † Potest enim consuetudo res om
nes conditionare et qualificare vt ibi di
xi.Ideo de omnibus nouis acquestis te
netur ecclesia man⁹ suas euacuare infra
a annum:vel cum rege componere[a] aliter
de.xl.annis in.xl.annos finantiam in ca
mera compotorum parisius expressaz sol
uere pro illo preterito tempore quo illos
tenuit:et deinde manus euacuare:ne res
maneant in manu mortua:nisi tales ac
questus ecclesia pacifice tenuisset vltra
quadraginta annos: quia tunc cogi non
posset de talibus se disuestire. Tamē ad
finantiam soluendam singulis quadra
ginta annis teneretur:et ita credo intelle
b xit[b] Masuerus. titulo de prescriptio. §.
568 item si ecclesia. ¶ † Cum prestatio an
nua prescribi non possit.l.comperit. et.l.
cum notissimi.§.in his.C. de prescriptio.
triginta vel quadraginta annorum. Si
vero completa non esset prescriptio: non
569 sufficeret finantiam soluere. ¶ † Sed
vlterius illa soluta teneretur manū eua
cuare vt dixi.Quo casu euacuationis ad

Ubi ecclesia bōa nouiter acq̄sita vēdit p̄ferunt̄ parentes ei⁹ qui ea ecclesie donauit

570 Feuda nobilia i regno frācie teneri nō possunt nisi per nobiles.

a ¶ Regi soluere. super quo ēt sunt ordinationes regie quas dictus dominus Aufrerij ordinate posuit in titu.de finātia et acquisitio.feu.nobiliū per in nobiles acquisitorū.

572 Ciues tholosani ⁊ caturceñ. tenere possunt feuda etiam si nobiles nō sint et dñi de capitulo tholose sūt cū posteritate sua nobiles.

b ¶ Cum eorum posteritate nobiles. Uideatis plene sup verbo:in codē testamēto relinquēs.j.circa finē xviij. limitationis.

573 Non tenent̄ tholosani nec caturcēses ire ad bellum p feudis que tenent.

ueniente. Rex literas cōsueuit proximio
ribus illius qui rem ecclesie dederat aut
aliter tradiderat concedere q̄ ille proxi
mior quibuscūq̄ extraneis preferatur ta
le preciū offerēdo ecclie: qđ ab alijs sine
fraude reperiretur.qđ etiaz tenet Bal.in
l.ij.C.de cōmuniū rerū aliena.in.j.oppo.
nisi ecclesia cū rege cōponat si rem alijs
xl.annis tenere velit: qđ est in electione
regis eā recipere ad cōpositionem si alte
rius non intersit:puta quia res ab eo im
mediate tenetur. quia si ab alio teneret̄:
puta barone:si ille consentire nollet: non
posset rex in illius preiudiciū cuz ecclesia
componere et dominuz iure suo priuare.
ſm Bal.in.d.aut.omnes peregrini.Et si
non constaret de compositione facta cuz
rege:vt q: tolerata fuit ecclesia rem tene
re per alios.xl.annos: satis ex hoc resul
tat tacita noua cōpositio in simili q̄ntita
te soluenda.arg.l.qui ad certū tempus.ff.
570 loca. ¶ † Pariter videmus q̄ licet feu
da sint in presenti regno ad instar patri
moniorū redacta:vt de his libere q̄s de
ipsis in laicos disponere possit:hoc intel
ligitur prouiso:q̄ laici in quos transferū
tur nobiles existant:in quos sine consen
su dominoꝝ et regis transire possunt. q:
si in alios de nobili genere non extractos
et per regē non nobilitatos nec dispensa
tos transferrent̄:valeret quidē alienatio
etiā si facta foret vni rustico:vt dixi in ver
bo:duas habens filias.in primo principa
li casu fallentie.nec tenerent̄ illa dimitte
571 re:nec extra man⁹ suas ponere.† Sed
tenerent̄ finantiā in dicta camera cōpo
a toꝝ taxatam regi soluere:[a] vel alś cuz eo
572 super illa componere † super quo sunt
ciues nostri tholosani priuilegiati: q̄ alś
non nobiles et plebei tenere possunt feu
da licet nobilia:dummodo impositionez
non habeant annexā:nec a rege teneant̄
immediate sub homagio et fidelitatis iu
ramento:et dñi de capitulo tholose olim
consules nominati.Et qui capitularij fue
runt.et sui imposterū per rectā lineam de
scendētes: cū eo:pso q̄ fuerunt dignitate
illa decorati sint cū eoꝝ posteritate nobi
b les[b] in signū cuius rescripta et coꝝ man
data sic intitulant̄ capitulū nobiliū ciuiū
tholose ⁊c.tenere possunt feuda etiā ha
bentia iurisditionē annexam licet teneā
tur a rege immediate sub homagio et fi
delitatis iuramēto:que feuda tenere pos
sunt libere et franche.Sicut tenent allo
dia sine prestatione alicui⁹ finantie.Ta
men facere tenentur regi homagium: et
prestare fidelitatis iuramentum: si ei de
573 beatur pro feudis. ¶ † Etiam habita
tores huius ciuitatis Caturci habent pri
uilegium tenendi feuda nobilia: et sunt
plures qui tenent de presenti. Nec tenent̄
ciues Tholose:nec etiam caturcenses ire
ad bellum:nec mittere extra ciuitatem p
feudis que tenent qualiacunq̄ sint:tanq̄
custodie ciuitatis deputati:vt expresse ca
uetur in quodam alio priuilegio in dicto
libro albo capitolij tholose regestrato:qđ
etiam vidi: in quo priuilegio: cum ciues
Tholosani turbarentur fuit eodem arre
sto parlamenti. de quo.s.in fi.sc̄de deci
574 sionis confirmatum. ¶ † Habent etiā
consules seu capitularij tholose qui nunc
per excellentiam domini de capitulo vo
575 cantur.† Nam capitularios (ſm vulga
re nostrū) eos dicimus qui in ciuitate ca
pitula ordinant ⁊ corrigunt vel statuta et
ea statuta seu capitula que tales electi sta
tuunt seruanda sunt acsi tota vniuersitas
illa tulisset.ff.de origine iu.l.ij.§.deinde.
ſm glo.super verbo: circulum.in.§.inte
rim illud sciendum est.in aut.de defenso.
576 ciuita.colla.iij. ¶ † Et hi debent esse
rati.vt sentit Tulius.j.rhetori. de quo p
Lucam de penna.in.l.ij.C.de priuilegijs
eorum qui in sacro palatio militant.li.xij.
577 ¶ † Tales enī sunt capitularij seu do
mini de capitulo Tholose:qui habent in
ciuitate et suburbijs ac toto gardiagio
Tholose merum ⁊ mixtum imperium seu
illorum exercitium ad causam sue digni
tatis ⁊ administrationis ciuitatis. Quia
licet magistratibus municipalibus talia
non competant de iure cōmuni.l.magi
stratibus.ff.de iurisditio.omniū iudicuz.
Tamen dicti domini de capitulo omne
habent imperium:⁊ de quibuscūq̄ crimi
nibus cognoscant cum viguerio Tholose
concurrentes:vbi delicta infra ciuitatem
cōmissa sunt:⁊ extra villam infra gardia
578 gium.Et ita semper seruatum fuit:† et
confirmatum per ordinationē regis Phi
lippi filij beati Ludouici: quam fecit in
villa Nemausi eundo ad partes Arago
nie in mense Octobris: Anno domini
Millesimo.cclxxxiij.in qua ordinatione
sic dicitur. Ordinamus: quod decetero
prefati consules: scilicet Tholosani de
omnibus et singulis criminibus Tholo
se seu locis predictis perpetratis et com
missis: presente vicario nostro qui Tho
lose pro tempore fuerit vel eius locumte
nente: non tamen partem iudicis obti
nente: cognoscāt ⁊ iudicent. Et postea ad
ꝓpositū sequit̄. Et de ista cōcessione exci
pi volumus gētes nostras ⁊ seruiētes no
stros: de quib⁹ nobis vel vicario nostro
thl'e aut eius locūtenēte cognitionē ⁊ iu
579 diciū penit⁹ retinem⁹ ⁊c. ¶ † Preterea
etiā ex vsu cū eis ꝯcurrit senescallus thl'a
nus:inter quos est loc⁹ p̄uētioni: vt q̄ prior
inq̄rere ceperit de delicto aut delinquētē

575 Qui sint capitularij ⁊ vnde dicuntur.

577 Dñi capitularij thl'e etiam merum habent imperiuz in quo ꝯcurrūt cū viguerio regio.

¶ Ordinatio regia.

579 Etiā senescallus tholosan⁹ in iurisditione ꝯcurrit cū vicario et capitularijs.

Universidad de

ceperit: ille cognoscat et iudicet. pro hoc
facit tex.ff.de offi.presi.l.ex omnibus cau
sis. ¶ Et in summa dicta ordinatio tria
continet et disponit. ¶ Primo: ꝙ in pre-
uentis capitularij cognoscant presente vi
guerio tholose regio: non tanqꝫ iudice: sꝫ
nudo assistente: qđ hodie non seruatur: im-
mo ex vsu cōtrario soli capitularij cogno
scunt et iudicant sine assistentia vicarij.
Tamen procurator regiꝰ curie vicarij ꝓ
mouet causas criminales ꝛ ceteras: in q-
bus versatur interesse regium: et reipubli
ce coram dictis consulibus. Et vocatur ꝓ-
curator regis et ville seu domus commu
nis tholose. In cuius procuratoris perso
na satis vt credo assistentia vicarij hodie
580 representatur: que olim requirebatur † ha
bent et preterea capitularij tholose aliud
singulare priuilegium creandi autoritate
imperiali tabelliones: et notarios vbiqꝫ
terrarū: et cetera senatus romani priuile-
gia ab imperatore cesare et senatu eis cō
cessa: adeo ꝙ notarij per eos creati vbiqꝫ
etiam apud infideles pro veris tabellio-
nibus habentur: et instrumenta ꝑ eos re-
cepta vbiqꝫ reputantur autentica. qr ab eis
scilicet romanis qui tēpore priuilegij tho
lose concessi dominabantur toti orbi: auto-
ritatē habent in signū cuius notarij ꝑ di
ctos capitularios creati in eorum subscri
ptione et signo autentico sic dicebāt. Et
ego. N. autoritate imperiali dominoꝝ de
capitulo notarius ꝛc. Sed hodie ꝑ igno-
rantiā aut negligentiā non ponūt illa ver
ba autoritate imperiali nisi solū et dūta-
xat autoritate dominoꝝ de capitulo ꝛc.
Unde non sine causa contēnuntur: saltē nō
tanti estimantur: nec immerito. quoniam
in excessiuo numero creantur et sine dele-
tu: vt plurimū idiote et minus experti vt
de doctoribus dicetur ꝛ in his differebāt ꝛ
adhuc differunt cōsules presentis ciuita-
tis caturci a cōsulibꝰ seu capitularijs tho
581 lose † quia in hac ciuitate viguerius et cō
sules sunt in criminalibꝰ cōiudices: et ita
cōsueuerūt cōiter iudicare. ¶ Scđo di-
sponit dicta ordinatio: ꝙ ꝓ delicto officia
rij regij ꝛ seruiētes etiā infra septa consu
latꝰ tholose delinquētes non possint per
consules trahi: nec conueniri: aut puniri.
¶ Tertio circa finē disponit executionē
sententiaꝝ ipsoꝝ ꝯsulū nō ꝑ ipsos sed ꝑ vi
cariū tholose regiū fore faciēdā: de q̄ me-
minit Guillelmꝰ de cugno doctor nr̄ tho
losanꝰ i.l.impiū.ff.de iuris.o.iu. sic dicēs.
Cōsules tholosani ꝓnunciant non tñ exe
quūtur ipsi: sꝫ ꝑses tholosanꝰ. quē sequitur
Bal. in.l.j.C.de execu.rei iudi. Hodie ve
ro suas sñias etiā capitales ꝑ seipsos ca-
pitularij ꝑfati exequuntur sine ꝯdictiōe de
qbuscūqꝫ criminibꝰ: soli ꝑ ꝑuentione co-

580 Tabelliones creati autoritate capitulariorum tholose vbi qꝫ terraruꝫ habentur ꝓ notarijs.

581 Viguerius et consules ciuitatis caturci sunt in criminalibus coniudices

gnoscentes: nisi crimina priuilegiata fo-
rent quo casu curia non consueuit eis de-
linquentes remittere simpliciter: sꝫ eosdē
consules quo ad hoc cōmittendo. vt sepe
factum fuit in crimine false monete: quo-
rum fabricatores fuerūt per consules pu-
niti: tamen ex cōmissione curie: qđ est no
tandum pro intellectu dicte ordinationis
582 regis Philippi: † qui paulopost de ara
gonia rediēs: auxilioqꝫ comitis fuxensis
gerundam obtinuisset. vt Gaguy.li.vij.
c.ij.in fi. refert: atqꝫ ad tholosates se con-
ferre cōstituens per angustias pyreneas
perpigniacum febricitans se contulit: vbi
recrudescēte morbo sacris christianis re
ceptis rex emoritur. Cuius exsecta pre-
cordia narbone sepulta sunt. Ossa vero
ad dyonisianum cenobiuꝫ elata. hec ille.
De sancto Ludouico francoꝝ rege ꝛ isto
Philippo eius filio mētionem fecit Cy.
in.l.nuda.in fi.C.de cōtrahen.ꝛ cōmittē.
stipula. ¶ Predictā ordinationem cōfir-
mauit Philippus pulcher eiꝰ filius: ꝛ in
regno successor. Anno dñi. M.ccciij. men
se Januario. (Additio.) Quas ordina-
tiones scilicet primam reperietis in regi-
stro ordinationum regiarum camere in-
questarum parlamenti tholose. folio. xxj.
Et secundam prime confirmatoriā. folio
583 eiusdē registri. xxxviij. verso. ¶ † Siꝉr
presidentes consiliarij aduocatus ꝛ pro-
curator regius generalis grafarius rece-
ptor ꝛ ostiarij curie parlamenti predicte:
qui omnes licet in dicto priuilegio velut
ciues cōprehendantur: tamen de nō eun
do vel mittendo ad prelium pro feudis:
nec soluēdo tallias pro ruralibus bonis
que tenēt: vltra iuris dispositionem que
sunt a talibus immunes: etiā post finitū
aut depositum honeste officiū. vt plene ꝑ
Guido.pape.q.cclxxj.cū sequenti. Cer
te fuerunt expresse ꝛ sunt priuilegiati per
a reges karolum[a] septimum Ludouicum
vndecimum eius filium die.xxix. Septē-
bris: Anno domini. M.cccclxxj. Et Ka-
rolum.viij.regem modernum dicti Lu-
douici filiū: Anno dñi. M.cccclxxxiij. die
xxj. Nouembris. Addens ꝙ sint quitti et
liberi ac exempti ab omnibus imprun-
ctis seu mutuis regijs: vt ad ea non co-
gantur: nec alia onera pro feudis nobili-
bus vel innobilibus: quibus priuilegijs
magistri requestarū ordinariarum hospi
tij regij: ꝛ ipse cancellarius per text.in.l.
eos qui cum honore.C.de excusatio.mu-
nerum.libro.x.quem ibi Baldus exten-
dit ad cancellarium cōmunis perusij: vt
ad solutionem collectarum nō teneatur.
(Additio.) Que priuilegia reperietis in
dicto registro folio.clv.cū sequēti. Et cū
olim druydes in presenti regno supremā

582 Philippus dni ludouici filius narbone sepultus.

583 De priuilegio ꝑsidentū cōsiliarioꝝ et alioꝝ suppositoꝝ curie parlamēti.

a ¶ Per reges karolū. Hec priuilegia posuit dñs Aufr. i ti. de priuile.reg.in fi.

haberent autoritatē: his omnibꝰ gaude-
bāt. de quo cesar ille Caius iulius in. vj.
cōmentarioꝝ libro de bello gallico druy-
des inquit a bello abesse consueuerunt:
neqꝫ tributa vna cū reliquis pendunt: mi
litie vacationē omniūqꝫ rerū habent im-
munitatē tantis excitati premijs. hec il-
le. Sic et prefati parlamentarij eā habē
tes nunc in regno supremaꝫ autoritatem
eisdē gaudent priuilegijs. ¶ Quid autē
de ceteris aduocatis in parlamento po-
stulantibus circa tallias sit tenenduꝫ de
iure cōmuni: cū in priuilegio non compre
hendantur videatis eundeꝫ Guido. pape
q.ccclxxxviij ꝛ.q. cccxc. vbi cōcludit eos
dicto gaudere priuilegio si doctores exi-
stant. qđ credo esse verū si actu doceant:
et in parlamento postulent vbi est consi-
storiū regis. Si vero in vniuersitate ap-
probata actu non docerent cū pro docto-
ribus non habeantur dicto non gauderēt
priuilegio. vt expresse decidit glo. ꝛ Bar.
in.l.medicos.C.de professo.ꝛ medi.li.x.et
Joānes de pla.in.§. itē rome grāmatici.
584 insti.de excus.tuto. † vbi inter ceteras
vniuersitates approbatas tholosanā no
minat: sicut nec gaudent milites plures
nostri temporis: qui militant in plateis ꝛ
coquinis. ꝯm Cynum et Sali.in.l.j.C.de
a iur.et fac.igno.[a] ¶ † Sic et doctores nō
585 hodie fiunt ad docendum: nec promo-
uentur ad reipublice commodum: sed so-
la pompa et inanis gloria est principalis
intentio eorum ad dilatādum philateria:
ꝛ sedes occupādum primas salutationes
in foro et cathedras in synagogis: et vt
vocentur rabi vt habetur Matth. xxiij.
Et vxores eorum domine: a quibus sepe
ad tantam fatuitatem incitantur: prudē-
tia carentes scientia et moribus vnde di
cit Bar. post Cynum ibi in proemio. ffoꝝ.
§.j.in fi. ꝙ paucissimi ad apicem tante di
gnitatis recte promouentur. Sed hodie
indifferenter omnes: ita ꝙ in tam effrena
ta multitudine existunt: ꝙ in vituperium
et vilipendiū deducti sunt: et mendicant
plures in dedecus vniuersitatis: que eos
promouerūt obliti profecto sunt vel dissi-
mulant solēnia: que olim et sapientissime
vtriqꝫ censure statuta fuerant ea videli-
cet inermi militie nostre que ponuntur in.l.
vnica.C.de professo.qui in vrbe cōstanti
napoli.degūt.li.xij. Et pariter armate mi
litie ne faciliter victores triumphū pete-
rent et lauream: quibus occurri debet: ne
honor in talibꝰ vituperetur. Unde roma-
ni (vt Ualerius refert.li.ij.ti.de iure triū-
phandi) legem strictaꝫ posuerunt. Ob le
uia inquit prelia quidā imperatores triū
phos sibi decerni desiderabant qbꝰ vt oc
curreretur lege cautuꝫ est: ne quis trium-

a ¶ De iuris et facti igno. de talibus qualiter aliquo nō gaudēt priuilegio militari plenius dicitur infra super ꝟbo: testamentū. j. loquendo de priuilegijs que milites habēt in testando ꝛ super verbo: matrem in super clerā circa princ.

585 An doctores huiꝰ tēporis priuilegio gaudeant doctorali.

pharet: nisi quinqꝫ milia hostiū vna acie
cecidisset. Non enim numero sed gloria
triumphorum excelsius vrbis scilicet ro-
mane futurum decus maiores existima-
bant. Ceterum ne tam clara lex cupidita
te lauree obliteraretur legis alterius ad-
iutorio fulta est: quam Lucius Marius
et Marcus cato tribuni plebis tule-
runt. penaꝫ enim imperatoribus minatur
qui aut hostium occisorū in prelio falsum
numerum literis senatui ausi essent refer
re: iubetqꝫ eos cum primum vrbem intras
sent apud q̄stores vrbanos iurare de nu-
mero vere ab his senatui esse scriptū. hec
586 ille. ¶ † Sic in vniuersitatibus statu-
ta leguntur ꝙ iuuenes quinquennio stu-
derent: quo completo si doctori cui soli de
doctrina sui scholaris creditur visum fuerit
ꝙ tempus bene exposuerit: et vt talē can
cellario presentauerit ad gradum bacca-
lariatus recipitur. Et demum postqꝫ alio
quinquennio publice legerit: a promoto-
ribus examinatus et in secreto et priuato
omnium ad minus septem doctorū exa-
mine approbatus postremoqꝫ in publico
omnibus indifferenter de iure in sua fa-
cultate respondent coronabitur quia im-
possibile creditur virum tantorum labo-
rum saltem publice examinatum (qđ pre-
sumptionem facilis corruptele tollit) iura
ignorare in quibus tamdiu et frequenter
certauerit et victor euasit. insti. in proe-
mio.§.cūqꝫ.l.j.§.pueritiam. ff. de postu-
lan.et.l.j.C.de athletis. libro. x. et plene
Panorm.in.c.proposuisti.de probat. sed
hodie tempora et examina sunt in pecu-
niam conuersa et multitudo laureata nō
sapientum sed temerariorum ita ꝙ asini
sicut equi et muli doctorantur. Adeo qđ
verificatū est quod dici solet. Turba ma
gistrorum eam contemptibilem reddit:
vnde si predictis gauderent priuilegijs:
presertim exemptionis a tallijs: maxima
fieret ceteris regnicolis iniustitia super
quibus caderent integra eoꝝ onera qr
quoties aliqui de ciuitate ab oneribꝰ pu
blicis: per principem superiore carentem
eximuntur: princeps ille super communi-
tate non minus capit: immo ceteris inte-
grum onus incumbit. Or cum his diebꝰ
propter doctorum multitudinem: priuile
gium eorum nimis grauaret ceteros: ces
sare debet cum incipiat esse grauosum. c.
suggestum.de decimis.et.l.ex facto.ff.de
vulgari et pupil. Quo casu implorari pos
set officium superioris vt exemptio tolla
tur. ꝯm Joan.an.et Panormi.in proprijs
terminis in.c.peruenit.de immunitate ec
cle.et in.c.accedentes vbi plene Feli. de
prescriptio.vt.s̄.plene vidistis tractando
de monachis in regno francie non succe

Unde cui incumbit portionem exēptorū a tallijs soluere

a ¶ Priui- legio gau- derent. om nia doctor priuilegia posuit An- ge. aretin⁹ in.§.suspe- ctus.instit. de suspect. tuto.

587 dendum. ¶ † Preterea si tales priuile-
a gio gauderent[a] commodum ex eorum vi-
tio et appetitu inanis glorie atq; hono-
rum ambitione reportarent: sine aliqua
reipublice cui docendo non seruiunt vti-
litate: quod ferendum non est in preiudi-
cium multorum. argumento.l. siue here-
ditaria.ff.de negocijs gestis. Nam aut
priuilegium exemptionis cõpeteret eis:
eo quia aduocati: et non est verum. Aut
quia doctores sunt: et esset iniustu3. quia
sine labore et cura reipublice commodu3
haberent. quia dicit text.in.l.prima.C.de
caducis tollendis non est ferendus qui
commodum amplectens onus subire re-
cusat. maxime quia de officio postulatio-
nis a partibus quibus patrocinantur sa-
tisfactione3 reportant pro modo laboris:
quod eis sufficere debet. quia bona fides
588 non patit vt bis idẽ exigatur. ¶ † Ve-
re ad hoc fiũt hodie doctores: vt maius
salarium eis pro labore taxetur et maio-
res consequantur sportulas per ordina-
tiones regias: que plus eis quam inferio-
589 ris gradus taxantur. † ¶ Nam taxa cõ
siliarij regij pro dieta sunt tria scuta in-
b clusis expensis[b]. iudicis maioris et locũ
tenentis senescalli est pro dieta extra se-
dem duo scuta parua computando pro
quolibet. xxvij. solidos cum dimidio. et
expense iudicis criminum quadraginta
solidi. et expense doctorum pariter qua-
draginta solidi turonen̄. et expense licen-
tiatorum vnum scutum predicti valoris.
et expense baccalariorum. xxv. solidi tu-
ronen̄. et expense notariorum. xv. solidi
et expense seruientum equestrium dece3
solidi comprehensis expensis. Et seruiẽ-
tum pedestrium quinq; solidi etiam com
prehensis expensis. Et ita fuit ordinatu3
anno preterito. Per reformatores iustitie
patrie lingue occitane a rege deputatos.
Additio. Quas ordinationes reperietis
in libro ordinationum regiarum camere
inquestarum parlamenti tholose folio cẽ
tesimo septuagesimo septimo. Pro p̄mio
igitur habeant tales doctores quod eis
concessit glos. in. l. prima. C. de anno-
nis ciuili. libro vndecimo. vt scholares
periti talibus preferantur doctoribus: cũ
non pro titulo dignitatis: sed pro meritis
stipendia debent assignari. vt ibi in text.
et glos. Per quam que iusta est et ratio-
nabilis deberẽt iudices plus taxare bac
calarijs quam eis: et non tanti promo-
590 uerentur in vituperiũ ministerij: † quod
modicum non dicitur peccatum. quia si-
cut non peccat idoneus petendo magiste
rium: vt oportunitatem obtineat docen-
di: et scientiam quam dominus sibi con-
tulit communicãdi alijs: sic grauiter pec-

589 Vide salaria ma gistratuu3.

b ¶ Inclu sis expẽsis q̄s nõ pos- set pars q̄ eas fecit re mittere de quo plene. j. super ver bo: si absq; liberis mo reref. j. cir- ca finem.

590 An sit peccatũ ap petere do- ctoratum.

cat etiam idoneus: si hunc honorem ad
suos fines proprios et ciuiles adipiscatur
secundum Panormitanum.in.c. cum ec-
clesia. in fine. de immunitate ecclesie.
591 ¶ † Plus faciũt aliqui qui milites fiũt
vt colore militie sibi excusationem et exẽ
ptionem causent quos Joan. fab. velut
contraria implicantes fatuos appellat in
proemio insti.§.primo. quia vix aut nun-
quam in eadem persona concurrunt mi-
litia et scientia. miles enim debet esse in
continuo cursu et corporis exercitio. l.
miles.C.de re milita. libro duodecimo.
studens vero in quiete.C. de studi.libera
li.vrbis rome.l.prima. quia secundũ Phi
losophum sedendo et quiescendo fit ani-
ma prudens: ideo sedere debent iudices.
cum (vt seneca dicit) nunq; sit qui vbiq;
est. Premium mentis composite existi-
mat consistere posse: et secum morari. pre
c terea miles[c] esse debet durus et fortis. et
inde est: q; milites pane bucellato vino
aceto et lardo p potu et cibo vt duriores
sint fortiores et robustiores vti debẽt.l.j.
C.de erogatio.milita.anno.li.xij. studen
tes autem molles esse debent: q3 ẽm phi
losophũ. molles carne aptos mente dici-
mus. vnde Valerius.li.ix.ti.de morte non
vulga. plurib⁹ adductis exẽplis. in.c. de
polidamante. sic dicit. Possunt hi p̄bere
documẽtũ: nimio robore mẽbro3 vigorẽ
mẽtis hebescere: q̄si abnuente id est recu
sante natura vtriusq; boni. sc3 roboris mẽ
bro3 et vigoris mẽtis largitionẽ ne supra
mortalẽ sit felicitatẽ eundẽ et valẽtissimũ
esse et sapiẽtissimũ. hec ille. quasi dicat mi
litiã nõ bñ doctori cõuenire q3 raro con-
currunt que in quolibet requirunt. et rara
sub immenso prudentia corpore regnat.
Rarior exiguis cõspecta modestia mem
bris. Raro breues hũiles sunt aut longi
sapiẽtes. Videatis Bar.in.l.j.ff. de iuris.
om.iu. derisoriũ etiã profecto esset: si mi-
les qui literas nescit doctoraref. Si vero
laude dignũ sit q; cleric⁹ qui arma igno-
rat nec vnq; eis vsus est militia cingatur
592 deus scit et nemo ignorat. ¶ † Pauci
sunt qui cesarem pompeium magnũ cato
nem ciceronẽ aut massuriũ sabinũ qui in
equestri ordine prim⁹ in iure ciuili publi-
ce scripsit.l.ij.§.post hunc. ff. de origi.iu-
ris.imitentur. ¶ Quid autem de secreta
rijs regis et curie videatis eundem Gui
do.pape.questione.cccxciij. subiungens
593 q.trecẽtesima nonagesima octaua. † cõ
sules ciuitatum exemptos non fore a cõ-
tributione talliarum et subsidiorum rei-
publice propter bona ruralia que tenent:
nisi pro tempore administrationis sue: im
mo domini de capitulo tholose qui ex cõ
sulari dignitate fiunt (vt dixi) cum sua

591 Nota contra cle- ricos q̄ mi- lites fiunt.

c ¶ Preter ea miles. de quo plene habetur in fra sup ver bo: testamẽ tum. j. i. ix. casu fallen tie.

592 Pri- mus q̄ pu- blice scri- psit in iure miles fuit.

593 An cõ sules et of- ficiarij re- gij teneant tur soluere tallias.

posteritate nobiles anno sui capitulatus
elapso contribuere tenentur sicut per an
tea tenebantur: licet anno capitulatus
durante sint exempti. secundum Barto-
lum.in.l.honorem.ff.de muneri.et hono.
non obstante glos. in contrarium volen-
te et male: quia opinio Bartol. seruatur
etiam in muneribus realibus ratione pa
trimonij debitis: et seruatur vbiq; secun
dum Masuerum titulo de tallijs et col-
lec.§.item consules non tenentur. Cete-
ri autem officiarij publici etiam regij a
dominis in parlamento inferiores solue-
re onera publica tenentur. vt idem dicit
Guido.qõ.ccclxxviij. nihil allegans: ta-
men pro ipso videatis glos.in.l. actores.
C.de exactio.tributo. libro decimo. que
in aliquibus locis non seruatur vt hic ca
turci: vbi officiarij sunt et tenentur exem
pti et ita refert Masuerus vbiq; seruari:
594 vt ibi dicit i.§.itẽ nec officiarij. ¶ † Et
quod dictum fuit supra ecclesiam teneri
manum suam euacuare de feudis et cete
ris temporalibus bonis: est verum: nisi
talia bona probarentur fuisse et esse per
regem amortizata videlicet tali consen-
tiendo alienationi: et nihil retinendo. per
text.in dicta.l.finali. ff. vt in possess. lega.
et.l.sacram.§.sciẽdũ.ff. de rerum diuisio.
et dicto.c.inter dilectos.de fide instrumẽ
torum. Ex quibus iuribus surgit amor-
tizatio: quam in presenti regno practica-
mus. Que parum prodest simpliciter per
regem concessa: nisi verificata fuerit et
approbata per cameram compotorũ pa-
risius de qua loquitur Panormita. in se-
cunda parte.consilio tertio in fine. ¶ De
illo autem scilicet: quod ecclesia teneatur
de rebus temporalibus acquisitis ma-
num suam euacuare et in regis subdit3
transferre: aut cum rege componere. val-
de conqueritur Petrus Jacobus titulo
de causis ex quibus vasal.feud. amitte-
re debeat.in rubricella. de arbore succes.
regni francie. ¶ Sed an bene vel male
reprehendat in talibus regem et eius of-
ficiarios: potestis intelligere ex premis-
sis. quia non fuit gallorum inuentio con-
tra ecclesiam: sed ne regi preiudicetur.
Ad quos fines ius cõmune galli in vsum
deduxerunt: secundum quem in duobus
casibus ecclesie et viri ecclesiastici de bo
nis acquisitis manum euacuare non te-
595 nenf nec regi finantiã soluere. ¶ † Pri
mo si fuerint acquisita pro fundandis ec
clesijs parochialibus: vel necessario am
pliandis: aut eorum domibus intra vil-
lam vel extra non ad superfluitatem: sed
si ad conuenientem necessitatem acqui-
rãtur possessiones. Quibus casibus (qd
plus est) possessores illarum reru3 ad eas

594 Amortizatio bonorũ ec- clesie a iu- re commu- ni ortũ ha- buit.

595 Casus in quib⁹ nõ tenetur ec- clesia de bo nis acquisi tis manum suam eua- cuare.

a ¶ Ordi- nationem. quã posuit do. Aufr. i ti. de p̄uile. regijs.

b ¶ Eius- dẽ. Idẽ de cidit Jo. de pla. i.l.j. in fi.C. de stu di. libe.vr. ro.lib.xj. di cẽs idẽ ser uari vbi de

ecclesie dimittendas iusto et rationabili
precio compellantur. ẽm Philippi pul-
a chri regiam ordinationem[a] mense Fe-
bruario: Anno domini millesimo.ccciij.
editam hec omnia continentem: quo ad
hoc iuri communi conformẽ: vt de primo
videtur tex.iuncta glo.super verbo: dedi
cata.in.l.placet.C.de sacrosanc.ecclesijs.
Quo ad secundum ita decidit Barthol.
cepolle.in tracta.seruitu.vrba.predio.tit.
de sepulchro. vbi probat iure cõmuni vi-
cinos fore cogendos edes proprias ven-
dere pro ampliando ecclesiam aut domũ
b eiusdem[b]. ¶ Secundo non tenentur ec-
clesie nec viri ecclesiastici res temporales
dimittere: nec financiam soluere: de bo-
nis immobilib⁹: nomine ecclesie ante di-
ctam ordinationem ab eodem Philippo
rege editam acquisitis. vt in dicta ordina
tione expresse dicitur. de qua etiam.s.di-
xi in primo membro p̄mi articuli: loquẽ-
do de actionibus clericorum personali-
bus in foro seculari non tractandis.
(Additio.) Has duas reperietis ordina-
tiones in libro ordinationum regiarum
camere inquestarum parlamenti Tho-
596 lose.fo.xxxviij. ¶ † Et premissa domi-
ni (quãuis aliqualiter remota) tamen ad
propositũ seruientia: succincte hic interpo
sui vt sciretis qd de ecclesijs aut monaste
rijs vel religiosis: tã in succedendo q̃3 alt-
ter bona tẽporalia immobilia acq̃rendo
vel retinendo cẽsendum sit: in hoc preser
tim francorum regno: visis consuetudini
bus et priuilegijs suis: que vobis prima fa
cie aspera forte visa fuissent: que leuiter
nõ sunt nec temere reprehendenda: quia
iuribus canonicis et ciuilib⁹ ac magistro-
rum autoritatibus fulciuntur. vt videtis
velut illa que de iure communi initiũ ac
originem habuerunt. ¶ Preterea cogita
re debetis reges francie: semper lege in-
tellectus et perfecti ac rationabilis sensus
c vixisse: equales imperatori[c]. Et sic nemi
ni subiecti ca.per venerabilẽ. qui filij sint
legiti. ẽm Bald.in prima parte consilio
ccccxvij. incipien̄. Ego puto qd ab iniu-
sta sententia ec. cum sequenti. de quo fir-
mat Egidius de roma. in disputatiõe de
potesta.eccle.incipiente. vtrum dignitas
pontificalis ec. q; reges francie iusto titu
lo et absq; recognitione cuiusq; in tempo
ralibus possederunt et possident regnum
d francie[d]. ¶ † Quod primo habẽt ex diui
597 na gratia: et ad instar imperatoris dice
re possunt propicia diuinitate francorum
imperium nobis est delatum.l.finali.C.
de offi.magi.mili. Qd probãt multa effi
cacia indicia. Prio vnctio sacra diuinit⁹
missa: qua reges frãcie semp opportunis
tẽporibus inunguntur. Secũdo arma et

ampliãdo scholã doc. rezentis (q̄ h casu eo- dẽ gaudet cum ecc̃ia priuilegio) ageref.

596 Excu satio actio- nis de tã lõ ga interie- ctione ppt scholariu3 vtilitatem

596 Nota q̄ reprehen dẽtes vsus et cõsuetudi nes regni frãcie circa eccl̃ia3 suc cessiones et tpaliũ acq̃ sitiones.

c ¶ Equa- les impato ri. Vide pulchra su p verbo si absq; libe- ris morere tur.ij.i ma teria substi tu.pupil.et ij.r quisito eiusdem.

d ¶ Frãcie Sc3 sub tu tela micha elis archã- geli: cui est adeo re- gnũ frãcie cõmissum: vt dr super x bo: adie- cte ipube- ri. dũ deci- dit an rex minor ãnis possit p se administra re.

597 Vide pulchra ex quibus cla re apparet gnũ frãcie a deo solo depẽdere.

Universidad de D... Biblioteca

lilia regi clodoueo celitus demissa: q̄ euidenter demonstrant regnum immediate a deo dependere: cuius diuino munere reges consecrantur. vt vidistis in verbo: duas habens filias. ¶ Tertio hoc probant aperta miracula vniuerso orbi notorie manifesta. Ex quibus rex de suo iusto titulo respondens dicere potest illud euāgelicum quod respondit dominus cōtra calumnias iudeorum Joannis.x. Si mihi nō vultis credere operibus credite. Et sicut iure hereditario succedit filius patri in adeptiōe regni.c.licet.de voto ꝛ voti redemptio. Sic quasi hereditario iure succedit alter alteri in simili potestate miracula faciendi habilitate accedente. Et licet bonifacius octauus per suam constitutionē regi philippo pulchro missam incipientem: vnam sanctā declarauerit regnum francorum eidem subesse in tēporalibus: tamen clemens quintus eius successor illam reuocauit declarans dictā extrauagantem bonifacij non preiudicare regno francie: per aliam suam extrauagātem incipiens. Meruit. ſm Paulus in cle. quoniam. de immuni. ec. de quo habetis bonam glo. in proemio pragmatice super verbo: dei gratia. ¶ Secundo principaliter hoc habent reges Francie: ꝙ alteri q̄z deo non subsunt ex claritate fame: de=
598 notioris feruore: fidei sinceritate: † et presertiz obseruatione iustitie que semper in regibus nostris pre ceteris regulis ꝛ regibus seculi vigent. Primo ex ipsius iustitie statu qui hierarchic⁹ fere ceteros omnes excellit: vt.s. vidistis. In institutione parium parlamentorum et ceterorum officiariorum francie supremorū: ceteris inferioribus taciturnitati submissis: que de se patent. Et quia super ceteros seculi huius principes iustitiaz rex francie semper dilexit: et iniquitatem odiuit: vnxit eum deus deus suus oleo letitie pre consortibus suis. Psal.xliiij. vt vidistis loco quo supra. ¶ Secundo ex regiorum stipēdiorum cuilibet sufficientium imperuertibili assignatione: que reges francie semper fecit anteire. vt in eis verificetur qđ scribitur. in.l.nemo.C.de officio magistri officio. vbi nihil rationabilius q̄z vt is gradu ceteros antecedat: quem stipēdia meliora vel labor prolixior fecit anteire:
599 † nam certum habeo stipendia que a rege nostro francorum capiunt annis singulis sui officiarij in toto regno ad summaz duorum milium librarum turonen. et vltra ascendere valentium viginti centum mille libras turon. preter statum sue domus et armate militie. ¶ Tertio quia licet papa solus et imperator de causa propria ꝛ non alius inferior cognoscant.c.cū

598 Regnum francie in faciē da iustitia valde commendatur.

venissent. de iudi. ꝛ.l. proxime. ff. de his q̄ in testa. delen. Tamen reges francie iudicio suorum officiariorū: nedum curiarum parlamenti: sed etiam senescallorū suorū sponte se submiserunt: ꝛ qđ iudicatum est contra se efficaciter exequi permittunt et patiuntur: iudicatoq̄z obediunt. Immo illud proprijs patentibus literis exequi mandant. facit.c.nos ꝛ si incōpetenter.ij. q.vij.ꝛ.ff.de iurisdi.omniū iudi.l.est rece=
600 ptum. † Nā sicut romani tribunos plebis instituerunt ad quos quisq̄z a consulibus loco regū institutis ad eoꝝ potestatem cōstringendam ꝛ reformandā Theopompus etiā spartanorū rex Ephoros.i. magistrat⁹ illos quales rome tribuni plebis erant ad suā moderandum regiā potestatem creauit suā potestatē eis subijciendo: ꝛ censure eorū vt eo modo regnū diuturnū redderet perpetuo duraturum. de quo Valeri⁹. li.iiij. tit. de moderatione animi. sic dicit. Atq̄z vt Theopōpo quoq̄z spartanoꝝ moderationis testimoniū reddamus cum primus instituisset vt Ephori lacedemone crearentur: ita futuri regie potestati oppositi.i.cōtrarij queadmodū rome ꝯsulari imperio tribuni plebis sunt obiecti: atq̄z illi vxor dixisset id egisse illū vt filijs minorē potestatem relinqueret. Relinquā (inquit) sed diuturniorē. Optime quidem ea eñ demum tuta est potentia que viribus suis modū imposuit. Igit̄ Theopompus legitimis regnū vinculis constringendo quo longius a licentia: scꝫ male faciendi retraxit: hoc ad beneuolentiam ciuium ꝓprius admouit id est applicuit. hec ille. Subiungens.c. sequenti. Nihil esse tam preclarū aut tam magnificū: qđ non moderatione tēperari desideret. Sic pariter salubri exemplo supradictoꝝ reges christianissimi semꝑ moderatione vsi sunt: vt de ipsis qđ de Platone edixit idem vbi.s. Valerius. Non (inquit) in corpore mortali: sed in arce celesti equidem armatum animū eius vite statione putes peregisse: humanoꝝ vitioꝝ incursus a se inuicta pugna repellentem: cunctosq̄z virtutis numeros altitudinis sue sinu clausos custodientem. Nam virtus suos ha=
601 bet numeros: † vt iustitia diuiditur in sex partes: scꝫ in religionē: pietatem: gratiam: fidem: vindicationem: ꝛ obseruantiam: que dotes precipue regū francorū in moderationem sue potestatis imperialis considerantes ꝙ faciles motus mens generosa capit: vt dicit Ouid. ꝛ Salusti. in iugurthino. Plerūq̄z (inquit) regie voluntates vt vehemētes sic mobiles sepe ipse sibi aduerse. Unde opus moderatione fuit: et tanta extitit vt ex ordinatione plurium regum ac verbali precepto offi=

ciarijs francie sepius fuisse iniunctū literas regias iudicialr̄ et publice posse impugnari de nullitate ac surreptione: ꝛ vt tales per iudices quibus dirigunt̄ posse declarari: et iā de inciuilitate ꝛ iniquitate: ꝛ ita in oībus curijs frācie seruatur in sequētibus ordinationē regis karoli.vij. super hoc editam in ordine.lxxiij.incipi. Item ꝛ que souuentesfoys plusieurs obtienent de nous ꝛ de noz chācelleries ꝛc.
a Et id idem ordinauerat Philippus.vj.[a] eius predecessor. qđ est notandū: q̄r de iure cōi vbi rescripta non sunt falsa nec surreptitia nec contra bonū reipublice: lꝫ iniquitatem cōtineant nō possunt de iniquitate impugnari corā iudice inferiori: sed debet iudex rescribere ꝑncipi.c.si quādo. de rescrip. tamē in presenti regno possunt etiā de iniquitate coram inferiore cui diriguntur redargui ꝛ inciuilia declarari: et hoc est qđ dicebat Cassiodorus in persona imperatoris seu regis. Pro equitate inquit seruāda nobis quoq̄z patimur contradici cui oportet etiā obediri ꝛc. de quo plenius.s.dixi. in scđa decisione ꝑpe fin. tractādo qualis debet esse cancellarius. (Additio.) Ideo sancte ꝛ cōsultissime ordinauit dñs noster rex modernus Ludouicus.xij. anno dñi. M.cccc.xcix. die.xiij. Junij parisius in parlamēto eadē die audito ꝓcuratore regio generali publicata: ꝙ orta difficultate super rescripto cōcedēdo vel non concedendo sigillari per cancellariū non debet etiā si eidem cancellario qui regis personā representat iustum videat̄ donec per consiliū peritorū fuerit deliberatum. Ex quibus predictis tanta regum francie fama intemerate iustitie per vniuersum euolauit orbem: ꝙ plures eis non subditi etiam infideles eorum iudicio se submiserūt: vt in eis verificatum sit qđ de glorioso illo Scipione africano
602 cōcludit Plutarchus. † ꝙ tanta est virtutis vis: ꝛ tam magna apud oēs gētes: cum nō solum bonos: sed etiā improbos ad se amandū alliciat: qđ exemplo fuit in pluribus francis regibus cōpertū qui si acceptare voluissent extraneas nationes regerent in eos cōsentientes: presertim in personā dagoberti regis frācie huius nominis primi. de quo Gaguy. lib.iij. ca.iij. Ad presentes (inquit) regis mores iustitie illius atq̄z equitatis tanta fama etiam apud exteros percrebuit: vt ex ea gente q̄ thurcis sclauonibusq̄z finitima est: nōnulli dagoberti examen ad suas ꝯtrouersias deposcerēt. Asseuerantibus insuper sclauonib⁹: si ad eos aliquādo cōmearet
b se illi vt suo regi parituros. hec ille[b].
¶ Sic de duce sabaudie qui francorum regis iudicio sponte se submisit. cōsuluit

a ¶ Ordinauerat philippus.vj. Quā ordinationē posuit do. Aufref. in suo tract. ordi. ti. de rescri. c. q̄r sepe cōtingit.

602 Plures nō subditi ēt principes iustitie regum francie se submiserūt

b ¶ Hec ille. De isto dagoberto

Bal. in.j. parte cōsi.cccc.xviij. incip. petita venia flexisq̄z genibus loquar ꝛc. vbi ponitur tenor submissionis. Videatis dictū
c cōsiliū tanq̄z pulcherrimū[c]. Immo legit̄ in vita beati gregorij: ꝙ Traianus imperator saluatus fuit et de inferno vbi propter infidelitatē ceciderat: ad preces gregorij extractus propter iustitiam. ſm Jo. fab. in proemio insti.§.j. Et adeo semper apud francos reges cultus iustitie acceptus ꝛ gratus fuit: ꝛ speratur perpetuo vigere: ꝙ de ipso christianissimo rege dicere verisimilr̄ possimus: qđ per Psalmistā dictū fuit psalmo.xcv. Judicabit orbem terre in equitate ꝛ populos in ṽitate sua. Et iterū psalmo.xcvij. Judicabit orbem terrarū in iustitia: ꝛ populos in equitate. Et sequit̄ retributio psalmo.xliiij. ꝓpter veritatem ꝛ mansuetudinē et iustitiā deducet te mirabiliter dextera tua. Quā notorie videmus fracorum reges supra oēs principes terre exaltatos: vt verificatum maneat in eis qđ Cicero pulchre li.iij. de officijs ait. Qui verā gloriā adipisci vult iustitie fungat̄ officijs. q̄r vt dicit Sene. in lib. de quatuor virtutibus. Justitia est diuina lex ꝛ vinculum societatis humane quisquis hāc sectari desiderat: deū prius amet: vt amet̄ a deo. qđ in francis regib⁹ videtis adimpletum: quib⁹ recte ꝛ iuste appropriari potest ꝛ pariter eoꝝ subditis quod de rege iustissimo scribitur psalmo. Letentur ꝛ exultent gentes quoniam iudicas populos in equitate ꝛ gētes in terra dirigis.
603 ¶ Or nunc ad materiā successionū ab intestato reuertentes reassumatis pūctū: de quo diu est (sꝫ nō sine causa: cōmodo: ꝛ vtilitate: ex materiarū connexitate) diuertimus: ꝛ dicatis: ꝙ vbi agitur de succedendo ascendentib⁹ intestato defunctis. Prima successio est suoꝝ heredum: qui legitime nati vel postea legitimati fuerūt: ꝛ ceterorum imposterū descēdentiū. Ita ꝙ non solum succedunt filij: ꝛ filie: sꝫ etiā nepotes: et pronepotes: ꝛ deinceps vlteriores dūmodo primum gradum teneant tpe mortis intestati: aut si testamentum fuisset primū gradum teneant tpe testamenti destituti. vt.d.§. cū autē queritur.
604 insti. de heredi. que ab intesta. † Etiā si nati nō essent eo tēpore. dūtamē essent concepti. Quo casu cum agatur de cōmodo succedendi: habentur pro iam natis.l. qui in vtero. ff. de sta. ho. Si autē cōcepti nō essent tpe mortis ei⁹: de cui⁹ successiōe agit̄: vel tpe destituti testamenti: tūc non succederēt: immo eis ꝑponerent̄ soli alij pari gradu existētes iā nati vel concepti: in quoꝝ defectu succederet qui remotior
605 est eo: q̄ tunc conceptus non erat. † Cū

ꝛ ei⁹ miraculosa saluatione. hr̄ j. in. v. arti. dū loq̄t̄ de venatione.

c ¶ Tanq̄z pulcherrimū. de isto ꝯsilio mentionez fecit Barba. i.c. q̄m abbas. de offi. del. Extra glo. opponēdo et in tacta opposi. vbi querit an illud cōpromissum i regem factuz transeat in successorē.

603 Hic reuertitur ad materiā successionum quam cōtinuat vsq̄z ad finem.

604 Etiā in vtero existentes possunt succedere: dūz tñ sint concepti.

605 Liberis nōdū cōceptis deferri nō pt successio.

Universidad de ... Biblioteca

possibile non sit: q qui nõ est tpe succes-
sionis delate: z sic nõ ens succedere possit
etiã de iure pretorio..l.si quis filio exhe-
redato.§.j.ff.de iniusto rupto testamen.
¶ Preterea ille tunc nõ coceptus nunq̃
fuit defuncto cõiunctus: qr illo viuo ani-
mal nõ fuit.l.titius.ff.de suis z legi.here.
z.l.j.§.proximior.ff.vnde cogna.z.l.verũ
est.ff.de secun.tabu.z plene per Bar.in.l.
item pretor.alleg.ti.ff.de suis z legiti.he-
redi.vt dicit secus esse in alijs dispositio-
nibus: q̃z in successiõe ab intestato. Unde
in iurepatronatus libertoꝝ bene succede
ret per tex.singularẽ in.l.paulus.§.pe.ff.
de bo.liberto. An autem ille nõ concept9
tẽpore mortis eius: de cuius successione
agitur: ventre possit ex persona sui patris
iure transmissionis. videatis Ange.in.§.
a posthumorum. instit.de exhereda.libe.[a]
Unde restat q filius z filia nisi statuto cõ
suetudine patrie vel iurata renũciatione
foret exclusa: qr primũ gradũ descenden-
tium tenent vocantur priore loco ad suc-
cessionem intestati patris tanq̃ primio-
res: z cõsequenter ceteris vlterioribus ex-
clusis in succedendo potiores. ¶ Ex quo
infert Jo.fa.in.§.ita demũ.insti.de here.
606 ab intesta. † q stante statuto vel con-
suetudine: prout est in hoc ducatu aquita
nie: q re vendita parentes vẽditoris red
dendo precium possint eã infra annum z
diẽ retrahere: iuxta terminos.c.cõstitut9.
de in integr.resti.z.l.dudum.C.de 2hen.
emp. vbi fundatur dicta consuetudo: que
cõformis est antique legi diuine. Leuiti.
xxv.ibi: Si attenuatus fuerit frater tuus
zc. Si res immobilis vẽdita fuerit etiam
alicui de genere venditoris in remotiori
gradu cõstituto: poterit proximior eã vir
tute cõsuetudinis retrahere: acsi vẽdita
fuisset extraneo.l.filio.ff.de inoffi.testa.et
videtur expressum in.c.titius.si de feudo
fue.cõtro.facit.l.vnũ ex familia.§.j.ff.de
lega.ij.cũ ibi not. Facit optime.l.peto.§.
fratre.ff.de lega.ij.cũ cõcordantijs ibi in
glo.positis super verbo: proximus. Quia
si in successione primior repellit vlterio-
res parentes: vt dixi. Sic fiet in retractu.
sm eum ibi. Et idem cõsuluit Bal.in.iij.
parte consi.xxviij.incipi.dñs thomas zc.
z Pe.de ancha.ɔsi.cclxx.cũ seq.z sequit
Bal.in.c.j.de vasal.qui cõtra cõsti.lotha.
facit text. in.l.pupillus.ff.de aucto. tuto.
607 † Et si tpe mortis intestati parentis:
essent plures eiusdẽ gradus descẽdentes
primiores. Puta plures filij z filie alias
nõ excluse: oẽs simul z equaliter vocaren
tur ad successionẽ: z pariter ad retractũ.
sm predictã cõsuetudinẽ. vt tenet Jo.fa.
in.§.si plures.insti.de legiti.agna.succes.
Parisius seruat q illi soli retractus adiu

a ¶ De exhereda. libero. Uide j.sup vbo: et soboles quam gestabat i vtero. sm doctrinã Rapha.ibi insertam.

606 Stãte cõsuetudine q primior de genere venditoris rẽ vẽditã retrahere possit primior a remotiore i gradu retrahere poterit sicut posset ab extraneo.

607 Ubi sunt plures i gradu pari oẽs simul vocant.

dicatur: qui pri9 emptorẽ adiornari fecit:
licet alij existãt primiores vẽditoris pa-
rẽtes. vt est expssum in li.cõsuetudinũ ti.
de materia rectractus.c.itẽ le parent zc.
608 † Sz de iure primior aut si sint plures
oẽs simul vocant vt dixi: sicut in successio
ne oẽs equali gradu existentes vocant: z
vno repudiãte pars sua ceteris accrescet
succedere volentib9: scz p portione here-
ditatis cuilibet delata. Nã cuz oẽs isti in
pari gradu existẽtes eodẽ modo succedãt
vcz in capita: hz inter eos locũ ius accre-
scẽdi: z si oẽs repudiarẽt aut excluderent
tpe sequẽtes in gradu vocarent p edictũ
successoriũ: vt plene dixi.s.in.iiij.pludio.
609 ¶ † Silr si dux belli preconizari fece-
rit: q prim9 ingrediẽs castrũ habeat cen
tum vel aliud premiũ: si plures simul in-
gressi fuerit: ita q cognoscere nõ possit q̃s
pm9 fuit oẽs premiũ habebũt. sm Odo.
z Guid.de suza.licet eñi lex vsa fuit p ver
ba singularis numeri: tñ si plures fuerint
oẽs admittent. p tex.in dicto.§.si plures.
610 † Et idem si premiũ daret occidẽti vel
b capienti malefactorẽ[b] aut bãnitũ: prout
dari põt de iure.l.cũ nauarchoꝝ.vbi Jo.
de pla.C.d nauicu.li.xj.z Bar.post guil.
de cug.in.l.j.ff.de iusti.z iure. Pariter pro
crimine detegẽdo. put senat9 roman9 fe
cit.p cõiuratione Catiline detegẽda. Ad
hoc (inquit Salu.in catilinario) si quis iu
dicasset de coniuratione q̃ ɔtra rẽpublicã
facta erat pmia decreuerũt zc.de quo.ff.
ad le.iul.maiesta.l.in qõnib9.et.l.ij.C.de
his qui p premio liberta.acci. Pro quib9
facit qd habet.j.Regũ.xvij.ibi: virũ qui
percusserit eũ (scz goliã.) ditabit rex diui
tijs magnis: z filiã suã dabit ei: z domum
patris ei9 faciet absq3 tributo in israel zc.
Et pcussit eũ dauid adolescẽs q̃ p pmio
michol filiã regis despõsauit in vxorem.
¶ Pariter.ij.regũ.v.c.pposuerat dauid
in die illa premiũ q̃ percussisset Jebuseũ.
dixitq3.j.Parali.xj. Qui pcusserit Jebu-
seum in pmis erit princeps z dux: scz mili
tie. Et sequit ibi: ascẽdit ergo pm9 Joab
filius saruie z fact9 est pnceps zc. Sic dea
Juno (vt Poeta eneidũ li.j.refert) volẽs
eneã phibere ne italiã adiret ad Eolũ re
gẽ ventoꝝ sic ait. Eole nãq3 tibi diuũ pa
ter atq3 hoim rex z mulcere dedit fluctus
et tollere vento. Gens inimica mihi tyr-
rhenũ nauigat equor iliũ in italiam por-
tans: victosq3 penates. Incute vim ven-
tis submersasq3 obrue pupes. Aut age di
uersas z disijce corpora ponto. Sũt mihi
bis septẽ prestãti corpe nymphe. Quarũ
que forma pulcherrima deiopeiã cõnu-
bio iungã stabili ppriãq3 dicabo. Ois vt
tecum meritis p talibus annos exigat:
et pulchra faciat te prole parentem zc.

608 Qualiter opat ius accrescẽdi inter succedẽtes in capita.

609 An oẽs simul castruz intrãtes: aut vexillũ vel bannitũ capientes habeant premiũ vel q̃libet itegrũ cõsequat.

610 Statui põt premiũ de publico capiẽti malefactorem vel hostem.

b ¶ Malefactorẽ. In quo pmio nullomodo participat ɔscius illi9 criminis et particeps: qr non mouet p bono publico: sz vt penam euadat: et premiũ cõsequat. idẽ in eo an ex officio tenebit cape delinquẽtes: qr voluntarie non mouet sz necessitate officij. sz bar. i l.si q̃s i grau.§.ex stipulatu.et.§. vtruz.ff.ad sill. Jõ si tales delinq̃nt ẽ capiant: premio nõ gaudebũt.

611 Unde † restat premiũ dari posse occidẽ-
ti aut capienti malefactorem vel inimicũ
prouiso q iudex de consensu z voluntate
gubernatorum pecuniarum publicarum:
aut eis requirentibus hoc faciat: cũ de se-
ipso premiũ de publico dare nõ possit sm
Bar.in.l.j.§.j.ff.de iusti.z iure. Unde si in
casu nostro plures eum caperent vel occi
derent: omnes premiũ haberent si in plu
res cadere posset: q̃uis aliqui oppositũ
voluissent: dicentes: q nulli deberet.per
l.si fuerit.ff.de reb.dub.que nõ obstat: qr
loquitur in testamẽtis: in quibus nõ fit il-
la larga interpretatio: sicut fit i beneficio
principis: vbi fit latissima.l.fi.ff.de consti.
principũ: sm quam quilibet eorum qui si-
mul castrum intrarũt habebunt cẽtum.l.
qui filiabus.§.j.ff.de leg.j.sm Jo.fab.et
Ange.in.d.§.si plures. Qd vltimũ forte
non seruaretur in rustico talem munificen
tiam faciente: vt quilibet habeat centum
qr stricte intelligeret: vt non q̃libet: sz oẽs
simul centum habeant. ¶ De his z pari-
ter de duobus equis brauium simul attin
gentibus: aut de pluribus simul vexilluz
hostium capientib9: videatis Bar.Bal.
z Jmo.in.l.hocarticulo.ff.de heredi.insti
tu. Jo.de pla.z Ange.in dicto.§.si plures
Et adeo est verum q proximior in gradu
612 vlteriorẽ a succedendo excludit. † Qd
si filius sit emancipatus z nepos ex eo sit
in aui potestate cõstitutus: eidem auo ab
intestato mortuo nõ succedet nepos i sua
potestate cõstitutus: sz filius emancipat9
qui est gradu primior. Cum hodie nõ cu
remus de patria potestate quo ad succe-
dendum ab intestato: vt plene vidistis.s.
in secũdo preludio: immo plus dicũt doc.
q si pater filiũ emancipatũ heredẽ insti-
tuisset: z nepotẽ ex illo in potestate sua cõ
stitutum preterijsset: talis nepos preteri-
tus dicere nõ posset testamẽtũ aui sui nul
lũ: qr cũ nõ teneat primũ gradũ liberorũ:
nõ fuit necessario instituendus: nec exhe-
redandus: cũ filius emancipatus eũ pre-
cederet. Nec conqueri posset talis nepos:
613 q legitimã nõ habet: † qr cum legitima
sit tertia pars eius qd quis habitur9 esset
ab intestato.in aut.nouissima.C.de inof.
testa. Et iste nepos nihil habiturus erat
ab intestato: qr fili9 emãcipatus pater ei9
eũ precedebat: de nihilo conqueri potest.
Unde sicut quo ad vim successiuã ab in-
testato: sublata est hodie differentia emã
cipationis z patrie potestatis: ita etiaz ex
testamento hoc casu: sm Bar.Bal.z An
ge.in.l.gallus.§.z quid si tm.ff.de libe.et
posthu. Nam ille qui nõ succedit ab inte-
stato qualis est ille nepos si in testamẽto
pretereat: nõ poterit illud ad causam inte
stati deducere: ipsum dicendo nullũ: quia

612 Filius lz emãcipatus tanq̃ primior: oẽs a successiõe paterna excludit vlteriores descẽdẽtes: etiã in pr̃ia ptãte existentes.

nõ sua interest testamentũ aui dicere nul
lũ: postq̃ eo annullato non succederet ab
intestato: vt plene dicã superverbo: in eo-
614 dem testamento relinquens.j. † Et sic
restat q proximior in gradu qualis est fi-
lius z filia etiam emancipati excludũt ne
potes: z deinceps vlteriores: lz in patris
potestate retentos: nisi (vt dixi) filia statu
to aut consuetudine foret exclusa. Et hec
est conclusio vera: quam dupliciter limita
bitis. Primo q filius etiã emancipat9 ne
potẽ excludit emancipatũ vel in potesta-
te retentũ: vbi filius qui primior est succe
dere vult z heres esse. Si aũt fili9 pater-
nam repudiaret hereditatem: z heres esse
nollet: certe si talis filius tpe mortis pris
esset in potestate constitutus: tunc nepos
emãcipat9 vel in potestate ɔstitutus auo
succederet: nõ vt suus z necessari9 heres:
sed tanq̃ voluntari9: qr vt suus z necessa-
rius auo succedere nõ potest: cũ primum
gradũ nõ teneat nec primũ locũ suitatis.
Sed fili9 pater eius illũ gradũ z suitatis
locũ velut in potestate patris constitutus
tenebat: z sic priuilegio suitatis nõ erat he
res suus: vt dicam in verbo: Mortuo aũt
testatore.ij. vbi declarabitur materia sui-
tatis. Nec transmitteret nepos ille auiti-
nam hereditatẽ ad quoscunq3 heredes si
ante eam agnitam decederet: sed eam so
lum transmitteret ad heredes ex sua pso-
na descendentes. vt.l.j.C.de his qui an-
te apertas tabulas heredi.transmit. Si
vero filius paternam hereditatem ei dela-
tam repudians: fuisset tempore mortis pa
tris emancipatus: z nepos ex eo fuisset in
aui potestate retentus. qd fieri potest.in-
stitu.quibus mod.ius pa.po.sol.§.j. Ta-
lis nepos ex eo descendẽs vocabitur ad
succedendũ auo: vt suus heres z necessa-
rius: ita q tunc ipso iure erit heres: q̃uis
ignoret delatã sibi esse hereditatem: z iu-
re ac priuilegio suitatis eã nõ agnitam mo-
riẽdo trãsmittet ad quoscũq3 hr̃des etiaz
extraneos: quos forte post mortẽ aui sue
potestatis existẽs instituit heredes: vt ibi
dicã tractãdo materiã transmittende he-
reditatis. Si vero fili9 post mortem patris
sui intestati: nõ agnita neq3 repudiata he
reditate paterna decesserit: tunc in electio
ne nepotis vel alterius descendentis pro
ximiorem gradum tenentis erit: an velit
auitam hereditatem adire ex persona fi-
lij nunc mortui: tanq̃ ad ipsum nepotem
vel alium proximiorem iure suitatis trãs-
missum si filius erat in potestate: aut be-
neficio dicte legis prime.C.de his qui an
te aper.tabu.si fili9 ille erat emãcipatus:
quo casu pinguior erit successio: qr nepos
habebit bona aui z filij patris sui: vel an
velit dictam hereditatem repudiare ex

614 Qualiter intelligit q filius excludit nepotes: quia eos excludit si ipse heres esse velit.

persona filij suiqz patris:z eā adire ex sua propria persona.l.si quis filium.§.j.cum glo.ff.de acquiren.hered.z.l. recusare.§. si titius.ff.ad trebellia. Quo casu mtiius emolumentū habebit:q; solā hereditatē aut z non filij patris sui habebit.ꝑm bar.

615 Ex filius in successione sui patris nepotes excludat ex se de tēdētes nō tñ excludit nepotes fratris sui premortui: auo succedere volentes:q̄ simul cuz patruo succedūt auo iure repsentatiōis.

615 in.l.si mihi z tibi.§.j.ff.de leg.j. ¶ Secundo limitabitis dictam conclusionē q̄ filius excludit nepotes:scilicet ex seipso descendentes. Non autem excluderet nepotes ex alio filio premortuo fratre suo stantes z superstites:immo tales nepotes secundum gradum vere tenentes in successione aui concurrerent cum filio defuncti eorum patruo:cum quo pariter succedent auo.insti.de herc.ab intesta.§.cuz filius. quia hoc casu tales nepotes personam repsentant sui patris:z iure representatiōis ille esse censentur in pari gradu cum patruo: prout esset eorum pater si viueret.

616 Jus representatiōis nepotibus nō cōpetit de iure cōi:ſz ex priuilegio:in corpore tamen iuris clauſo:per tex.singularem in.§.si aūt defuncto. ibi: huiusmodi priuilegium.in aut.de hered. ab intest.colla.viij.q̄ scire ꝑdest ꝓpter multa:que(ne onerosus existam)taceo. Qualiter autem cognoscatur ius cōmune z priuilegiū corpore iuris clausum:docet Bal.in.l.j.C.de peti.hered. Et in quibus cōueniant z differant ius cōmune et priuilegiū corpore iuris clausum:alibi forte z opportunius dicam. Simul ergo cuz patruo succedūt nepotes ab intestato ipi auo:nulla facta differentia an essent in potestate aui vel emancipati: vel an sint masculi aut femine:nisi statutum vel consuetudo patrie illa defert primogenit

616 †Quodquidem ius representationis non eis competit de iure cōmuni:ſz ex priuilegio:in corpore tamen iuris clauſo:per tex.singularem in.§.si aūt defuncto. ibi: huiusmodi priuilegium.in aut.de hered. ab intest.colla.viij.q̄ scire ꝑdest ꝓpter multa:que(ne onerosus existam)taceo. Qualiter autem cognoscatur ius cōmune z priuilegiū corpore iuris clausum:alibi forte z opportunius dicam. Simul ergo cuz patruo succedūt nepotes ab intestato ipi auo:nulla facta differentia an essent in potestate aui vel emancipati: vel an sint masculi aut femine:nisi statutum vel consuetudo patrie illa defert primogenit

617 Sicut nepotes ex filio cū repsentāt naturaliter moriturū:sic etiā si ciuilit de cessit.

617 tres.C.de legt.hered.† ¶ Et sicut nepotes personam representant filij eorum quondam patris premoriturī:vt cū patruo aut patruis succedant auo. Sic etiam eā representant si ciuiliter moriturus fuisset filius eorum pater:vt quia patris sui hereditatem repudiauit. Quo casu pars illa sic repudiata nō accresceret coheredi repudiantis:sed remanebit nepotibus filijs ipsius repudiantis:qui etiā personam repsentant. ꝑm Ange.in.d.§.si plures.insti.de legt.agna.succes. Et idem puto si filius eorum pater capitaliter fuisset dānatus:ita q̄ heres esse non posset.vt q̄ deportatus ante mortez aut.l.j.C.de hered. insti.quia cum talis dicatur ciuiliter moriturus:z sic de medio sublatus:nepotes:id est filij talis deportati:qui sunt sequentes in gradu ipsum repsentant z tenent primum locum:vt simul cū patruo succedāt auo.per tex.in.l.si qua pena.vbi no.Bar. ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.iuncto q̄ bona futura non veniunt in confiscatiōe

damnati:vt dicam in quinto articulo. Et sic prefati nepotes non vt transmissionis succedent:cum nihil repudiatum vel exclusione perditum transmittatur:ſz succedunt iure z priuilegio representationis.vt

618 dicto.§.cum filius. †Quequidem representatio sibi locum vendicat etiaz in iure patronatus ecclesie:in quo nepotes simℓ cum patruis succedunt auo:nec tale ius regulatur:vt ius patronatus libertorum. ca.cum seculum.vbi ꝓnot.de iurepatrona.z Inno.in.c.cum bertholdus.de re iudi.vt.ō.tetigi in verbo:Duas habens fi-

619 lias.in ꝓn. ¶ †Pariter locū habet hec representatio in feudis:que iure hereditario z ad similitudinē iuris hereditarij deferuntur.c.j.de succes.feu.in quibus nepotes cum patruis succedūt:vt ibi:z in.c.j. §.de his.tit.de gradi.succe.in feu. Maxime in presenti regno:in quo feuda sunt ad instar patrimoniorum redacta.ꝑm Joan. fab.vt.ō.vidistis. ¶ Preterea hec representatio locum habet etiam in hereditatibus indiuiduis:vt sunt regna:ducat⁹:comitatus:marchionatus aut baronia:que diuisionem nō capiunt.c.j.§.preterea.de prohi.feu.alienatione per frede. Et cetera alia feuda inferiora:vbi statutum aut consuetudo patrie illa defert primogenit

620 to. †In quibus etiā nepos ex illo premortuo primogenito patrem suum representat in iure primogenture:nō accumulatiue hoc casu cum patruo:ſz exclusiue: vt solus excluso patruo succedat in illis indiuiduis:que de iure vni soli deferuntur:vel ex consuetudine ꝑm Joannē fab. in dicto.§.cum filius. Et sic in his indiuiduis locum habet representatio:vt etiam plene cōsuluit ꝓnot.in prima parte cōsilio.lxxxv.incipit.in presenti questione z. vbi inter cetera dicit:q̄ cōstitutio aut concessio vel dispositio loquens de primogenito operatur q̄ oēs descendentes ab eo gaudent iure primogenture:quo ad patruum excludēdū:z sic aperte vult q̄ etiā in indiuiduis natura vel constitutione cum habet representatio quo ad vim succedendi:vt scz nepos ex ꝓmogenito succedat auo:nō tñ locum hz quo ad vim accumulatiuam:qi solus succederet:z nō simul cum patruo:sicut faceret in hereditatibus diuiduis. Sz quia questio hec de arduis est z altioris indaginis de ipsa loco suo di-

a cetur:* ¶ Similiter locū hz hec repsenta-

621 tio nedū in successione ab intestato:vbi nullū oīno ꝓdutū fuit testim:ſz etiā si cōditū fuerit:z postea ruptū p̄ bo.pos:ℨ tabu. que locū hz in emācipato:aut p̄ q̄relā inofficiosi:qi etiā tūc nepos succederet cum patruo.l.si defunctus.C.de legt.here.personā sui patris repsentādo:quā generaliter

618 Nepotes ex filio premortuo cōcurrūt si mul cū patruis:tā in successione pīmoniali q̄ etiā i iure patronatus et feudis.

620 Vide de effectu huius representatiōis i hēditatib⁹ natura vel cōstitutiōe indiuiduis

a ¶ Loco suo dicet.ō hac disputabili q̄stione vide q̄ plene hīt sup verbo: in eodē testamēto relinq̄ns.j.in xviij. limitatione.

621 Sicut representatio locū hz in successione ab intestato:sic et quo ad testamentuz rūpendū.

representat in predictis z alijs:q̄ iure hereditario deferunt:z deuoluuntur ad posteros z alios successores. In alijs vero q̄ non iure hereditario deferuntur:nepotes personam sui patris nō representāt. vnde loco patris non succedunt in tutela:vt eā cum patruo gerāt.l.iij.§.si duo.ff.de legi. tute. Nec etiā in iurepatronatus libertorum.l.a duob⁹.ff.de opc.liberto. Nec pariter representāt sui patris personam:nisi in his:que patri si viueret deferrent titulo vniuersali:id est in his in quibus pater eorum si viueret succedere posset titulo vniuersali hereditario:secus si titulo particulari:puta legati vel alio iure particulari:z non heredis vt clare probat tex.in dicto.§.cum filius.insti.de hered.ab in-

622 testa.ibi. †Pariter ad hereditatem vocantur. Et cetera alia iura de hoc iure representationis loquentia:vbiq̄ loquunt de titulo vniuersali:scz heredis:z qui iure hereditario scz directo defert:z non iure particulari in quo locum nō habet representatio. ¶ Et idem esset in his:que non iure directo hereditario:sed iure fideicō-

a missi⁹:z sic indirecte deferūtur:vt etiā in eis locū nō habeat:vnde si filijs hereditas restituenda foret:tale fideicōmissum solis filijs superstitibus:z nō nepotibus ex altero filio premortuo deberet. Quia hoc casu nepotes suū nō representant genitorem:vt cū patruis ad tale fideicōmissum admittantur. Et ratio differentie est ꝑm Bal.q̄ succedēdo titulo hereditario directo cōsideratur iuris dispositio:scōm quā filius succedit in locum patris. Et sic nepos succedit loco filij:cuius personam representat. Sed in succedendo iure z titulo fideicōmissi:nō cōsiderat iuris dispositio:sed sola affectio quam natura docet plus habere ad filios:vtpote primiores: q̄s ad filios filioꝝ ꝑm Bar.z Raph.limitando glo.ibi in.l.cū ita.§.fi.ff.de leg.ij.z in.l.lucius.la.ij.ff.de here.insti.quā habū de ibi dotauit Alex.in fi.z tenet Ang.in d.§.cū filius. vide text.in.l.heredes mei. §.peto.quē ibi ad hoc not.Raph.a.ff.ad trebel.post Ang.ibi. De quo tamen puncto.scz an fideicommissario premoriente: spes fideicōmissi trāseat z transmittat ad heredes.latius dicā in verbo: si absq̄ li-

b beris moreret.ij.in materia fideicōmissa rie substitutionis⁹. † Et q̄ dixi fideicō-

623 missum filijs testatoris restituendū stā te cōditione:puta filio instituto sub cōditione nō stātū liberoꝝ defuncto absq̄ liberis : deberi solis filijs testatoris z non nepotib⁹:ex aliquo filio premortuo stantibus : qui in tali successione indirecta filiū premoriturū eoꝝ patrē nō representant est verū vbi agit de succedēdo p̄ fideicō-

622 Vide casus i q̄b⁹ nepotes p̄ uilegiū representationis non habēt vt simℓ cū patruis succedant. a ¶ Fideicōmissi. De hoc vīō bo a nū ꝓsilū i scōa parte philippi de cl ꝓsi.j.ici. meminime als ꝓsiluisse. Hā ſz in successione legali ab intestato filiis simul cuz patruo iure hereditario admittāt vel alter de proximiori b⁹:nō tñ in fideicōmiss:cū verba testatoris vero filio: aut alio p̄ximiori: vt iacent sint interpretāda: vt ibi b hſ.ij.col.in fine.z seq. b ¶ Substitutiōis. Et ēt dixit ibidē i materia pupillaris.ca.fi.

c ¶ Cōsi. xxx. Vide philippuz deciū.in suprem⁹ alleg. consi.j.vbi idē ꝓcludit z Alexā.in iiij.pte ꝓsi. iiij.fñ Joā. fa.vbi.ō.et plures alij de q̄bus.j. vt ꝓuū dixerunt.

c in.iij.parte ꝓsi.xxx. incipiē.presupposito statuto.ij.col.vbi stante statuto q̄ mulier

votata nõ succedat: soli fratres eã exclu-
dunt: nec in eius portione nepotes ex fra
tre premortuo cõcurrunt cũ patruis: quia
nepotib⁹ nõ sic aperitur edictum statuti:
sicut eis aperitur edictũ pretoris. qđ etiã
eis apertum nõ fuisset nisi pretor hoc ex-
presse dixisset. l. si post mortẽ. §. fi. ff. de cõ
tratabu. vt. s. vidistis in. j. preludio. cir. fi.
¶ Preterea nepotes ius representatiõis
habent non ex mero iure cõi: sed ex priui
legio. vt. s. dixi. Qđ tanq̃ plus stricti iu-
ris existens q̃ ius cõmune: non extendit
ad edictũ statuti super hoc cogitabitis: qr
dubito cõsiliũ Bal. sustinere nõ posse per
ea que. s. retuli Jo. fa. dixisse in. d. §. cũ fi-
lius. & Alex. in. l. lucius. la. ij. ff. de heredi.
insti. & ipsummet Bal. in. l. in quib⁹. C. de
secũ. nup. qđ et tetigi. s. in pmo preludio.
Immo hoc casu appellatione filiorũ ve-
niunt nepotes in dispositione statutaria:
vt in eodem casu cõsuluit Pau. cõsi. clxxj.
incipi. presens casus. & Ludo. consi. cxxix.
incipien. lz magna apud me fuerit dubi-
tatio. vt plenius dixi sup verbo: duas ha
bens filias. In scđo casu quo filie cũ ma-
sculis nõ succedunt. vbi cõcludit: q sicut
fili⁹ in statuto mẽtionatus filiã excludit:
sic etiã nepos eam excludere debet tanq̃
veniens appellatione filij: tamen verum
est: q representatio de qua hic loquimur
stricti iuris est: velut ex priuilegio in cor-
626 pore tamẽ iuris clauso orta: † qr etiã nõ
extenditur ad oẽs ex filio premortuo de-
scendentes: sed solum ad pnepotes. vt si
defuncto ab intestato supersint filij: & ne-
potes ex alio filio: & etiã pronepotes: sicut
iure representationis succedunt auo ne-
potes simul cum patruis: ita etiã simili iu
re succedunt pronepotes: per tex. in dicto
§. cum filius. Sed vltra pronepotes non
vocãtur alij vlteriores cũ patruis ad suc
cessionẽ ascẽdẽtis[a]. Et in hoc, scz de pne
potibus simul cũ patruis ad successionẽ
vocandis: differt hec successio descenden
tium succedere ascendentib⁹ volentiũ a
successione qua ascẽdentes cũ collatera-
libus seu trãsuersalib⁹ suis succedũt de-
scentibus. iuxta aut. defuncto. C. ad tertu
lia. Et etiã a successiõe collateriũ inter se.
Quibus duobus vltimis successionibus
priuilegiũ representationis nõ pgreditur
vltra nepotes. vt in aut. post fratres fra-
trũq̃ filios. iuncta gl. j. C. de legiti. here.
vbi doc. rationẽ ponũt differentie. et Jo.
fab. in. §. item vetustas. in fi. insti. de here
dita. ab intesta. qr hec successio qua descẽ
dentes suis succedũt ascẽdentib⁹: est na-
turalis & debita. l. scripto. in fi. ff. vnde lib.
Et cõsequenter est fauorabilis. Alia ro
due. scz quãdo ordine turbato ascenden-
tes suis succedũt premortuis descenden-

626 Priuilegiũ representatiõis nõ extẽdit vltra pnepotes i descẽdentes.

a ¶ Ascendentis. Et notãter dicit cum patruis: qr si aliq̃ patrui vel alij pximiores nõ essent: certe trinepotes: & deinceps succederẽt salua grad⁹ progatiua. Et hoc iure pprio & nõ iure repñtatiõis. & sic ñ i stirpes sz in capita vt j. iij. mẽbro dicetur lo-

tibus: aut collaterales sibi inuicem: est a
iure & ordine nature exorbitans. l. nã et si
parentib⁹. ff. de inoffi. test. Ideo venit re-
stringenda: vt in ea ius representationis
vltra ipsos nepotes nõ porrigat. vt. j. vi-
627 debitis. ¶ † Or dñi sane intelligatis
nepotes ex filio pmortuo iure representa
tionis vocati simul cũ patruis ad succes-
sionẽ aui ab intestato mortui: & sĩr pne-
potes ex filior nepote ex eo pmortuis: vt
scz succedant: nõ in capita: sed in stirpes.
Et in hoc differũt filij ab ipsis nepotib⁹
& pnepotib⁹ in succedendo: qr filij succe-
dunt patri equaliter in capita. Adeo q si
decẽ forent: aut vlteriores: tantũ habebit
vn⁹ sicut alter. Sed qñ nepotes cũ filijs
defuncte psone de cuius hereditate agit
& sic cũ patruis suis succedunt auo: certe
oẽs nepotes ex vno filio premortuo: non
plus habebũt etiam si essent mille: q̃ ha
628 buisset eoꝝ pater si vixisset. † Et ratio
quare nepotes & pnepotes cũ patruis nõ
succedunt in capita sicut filij: sed solum in
stirpes est: qr filij qui sunt in pmo gradu
succedunt de iure cõi tanq̃ primũ locũte
nentes: nepotes vero qñ ad successionem
aui cõcurrunt cũ patruis: cũ primũ locũ
seu gradũ non teneant: succedunt ex solo
priuilegio: corpore tamẽ iuris clauso. vt. s.
vidistis. Unde in tanta portione nõ succe
dũt sicut filij: qr satis est q priuilegiũ eos
qui sunt in scđo aut tertio gradu represen
tet loco vnius gradus sine preiudicio fi-
lioꝝ primũ locũ vere tenẽtiũ. arg. l. si qñ.
§. j. C. de inoff. testa. ¶ Preterea dicit alt
bi tex. in. l. tutori. C. de neg. ge. Satis esse
q in paucis amore amici cõsulatur. Talia
eñ priuilegia iure cuiusdã amicitie & be-
neuolentie cõcessa videnť: qr satis est qđ
oẽs portionem habeant sui prĩs: cuius lo
co surrogant: vt surrogatũ naturã sapiat
illi⁹: cui⁹ loco surrogat. l. eũ q̃. §. q̃ iniuria
rum. ff. si q̃s cau. & plene Bar. i. l. j. ff. si q̃s
li. testa. iussus esse fue. Jđ si ad talẽ succes
sionẽ cõcurrãt vn⁹ filius: & tres ex altero
filio premortuo nepotes: illi tres nepotes
qr succedũt in stirpẽ. i. in locũ sui prĩs: nõ
habebũt nisi dimidiã partẽ hereditat: &
solus fili⁹ eoꝝ patru⁹ reliquã pcipiet di-
midiã: ita q tãtũ hẽbit solus fili⁹ q̃tũ si-
mul oẽs nepotes. Et si defuncte psone fi
li⁹ vnic⁹ & ex altero filio pmortuo tres ne-
potes: ex altero vero decẽ: sol⁹ fili⁹ tertiã
partẽ hrditatis hẽbit: tres nepotes aliã:
& oẽs alij decẽ reliquã tertiã. vt. d. §. cũ fi
lius. V. sz qr placuit. insti. de here. ab inte.
629 † Ideo cũ isti nepotes ex filio pmortuo
succedãt auo i stirpẽ. i. i locũ sui soli⁹ prĩs
& nõ i capita: certe iter se sũt pl⁹ cõiũcti q̃
cũ patruis. Un̄ si vn⁹ eoꝝ succes. repudia
ret: seu ab illa abstineret: put facere pt: vł

quendo de successione collateraliũ vno latere cõiunctorum.

627 Nepotes & pnepotes cũ patruis auo succedũt vł pauo i stirpes: & nõ in capita.

629 Vide qualr ius accrescẽdi opat inter succedẽtes p capita simul et stirpes & qñ solũ i stirpes.

a ¶ In q̃rto pludio. vide. j. sup verb. in eodẽ testõ relinquens. j. circa fi. xxij limitatõis.

tpe excluderet: pars illi⁹ ceteris suis solis
fratribus qui in eadem stirpe existunt: et
non patrũo vel patruis accresceret: quia
patrui cum eis nõ eodem modo succedũt
sicut isti: quoniam illi succedũt in capita:
& isti succedũt in stirpẽ: & inter diuerso mo
do succedentes nõ est locus iuri accrescẽ
di. vt. s. vidistis in. iiij. preludio: [a] sed in-
ter succedentes eodẽ modo. Puta per ca
pita est locus iuri accrescẽdi: ita q vno ca
pite repudiante pars que fuerat ei delata
ceteris accrescit capitibus: veluti quãdo
soli filij succedũt: quia in capita succedũt
vno repudiãte vel aľs excluso: si filios nõ
habeat aut nepotes qui ipsum represen-
tent: pars sua vacans ceteris accrescit ca
pitibus pro parte hereditaria: quia voca-
ti sunt. Et idem si duo essent aut plures
filij: & tres vel quatuor aut plures ex alte-
ro filio premortuo nepotes: quoniã si vn⁹
filiorũ repudiaret: pars sua alteri filio ac-
cresceret fratri suo: et etiam omnibus ne-
potibus simul vnum caput facientibus
seu representantibus: sed filio accresceret
pro dimidia: & omnibus nepotibus pro re
liqua dimidia: nec accrescit singulis nepo
tibus vt singulis: cũ singuli caput sui pa-
tris nõ representẽt: sed omnes simul ipm
representant. Ideo accrescit simul omni-
bus qui adierũt & in cõmuni: qr omnes si-
mul sunt loco sui patris caput vnũ facien
tes seu representantes. Unde si ecõuerso
illi tres nepotes filios nõ habẽtes: qui ne
potes auũ suũ naturaliter vel ciuiliter pre
mortuũ representant hereditatẽ aui repu
diarent: qr tũc per repudiationẽ omnium
vacaret & deficeret vnũ caput integrũ ac
si nunq̃ fuisset: certe portio omniũ illoꝝ
caput sui patris representantiũ: reliquis
accresceret capitibus: scz duob⁹ patruis
filijs defuncti: de cuius successione agit:
cũ hoc casu sit inter eos idẽ modus succe
dendi: scz per capita. Et idẽ si nõ esset nisi
vnus nepos: q̃ repudiasset: & vacaret vnũ
caput. Sed quãdo integrum caput q ipsi
nepotes representant nõ vacaret: qr omes
forte nõ repudiarunt: sed vnus vel duo ex
illis: tũc portio illius vacans solis reliq̃s
aut reliquo nepotibus repudiantis fratri
bus accresceret: tanq̃ indiuiduis seu mẽ-
bris eiusdem capitis: nec patruis accresce
ret: quia etiam si vnus ex patruis repudia
ret: non accresceret vni soli ex nepotibus:
sed omnibus vnum caput representanti-
bus. Et ratio quare vno ex nepotibus re
pudiante vel aliter excluso: portio sua so-
lis accrescit ceteris nepotibus repudian-
tis fratrib⁹ est: quia illi tres aut plures ne
potes tanq̃ tria aut plura indiuidua: et
membra eiusdez capitis seu gradus: sunt
inter se magis cõiuncti: quia fratres sunt:

et sic eiusdem gradus. Unde sibi plus in-
630 uicez attinent: q̃ patruis suis. † Et ius
accrescendi operatur solum inter omnino
pares vere aut representatiue. Sicut vi-
demus: quia vno ex filijs repudiante: cuz
altero filio vocantur omnes nepotes. qui
vere non sunt eiusdem gradus cum filijs
sed solum representatiue: quia personam
representant sui patris: qui cuz alijs filijs
si viueret esset eiusdem gradus. Simili-
ter omnibus nepotibus repudiantibus
vel exclusis: qui omnes simul sunt repre-
sentatiue eiusdem gradus cum patruis:
pars illorum omnium nepotum vacans
patruis accrescet vt vidistis. Sed non sic
quando vnus vel duo ex ipsis repudia-
rent: quia cum illi singulares non sint ve
re nec representatiue eiusdem gradus cũ
suis patruis: cum illorum singuli personã
non representent sui patris: sed omnes si-
mul: certe portio repudiata ipsis patruis
tanq̃ in diuerso gradu constitutis non ac
crescet: nec accrescere potest. Sed solis re
liquis nepotibus: qui sunt eiusdem gra-
dus: et legaliter coniuncti identitate ra-
tionis: vt dixi in dicto quarto preludio su
pra. Et idem erit iudicium si cum filijs cõ
currant pronepotes ex vno capite: q̃ om-
nes personam representant nepotis suiq̃
patris premortui: vel si concurrerent cum
nepotib⁹: aut inter se vicissim: quia ex pre
missis cognoscetis quãdo & qualiter ius
accrescendi operabitur inter eos. Unde
restat q vbi in successione ab intestato cõ
currunt filij eius de cuius successione agi
tur: & nepotes ex altero premortuo filio:
nepotes succedunt solum in stirpes. Et
idem in pronepotibus cum patruis ma-
gnis concurrentibus in successione proa-
631 ui. ¶ † Si autem nepotes soli: aut soli
pronepotes: vel nepotes & pronepotes si-
mul & mixtim: nullo superstite patruo con
currerent in successione illius aui vel pro-
aui: tũc maius surgeret dubium: an succe
dere debeant equaliter in capita: vt tan-
tum habeat vnus sicut alter: vel an succe
dant in stirpes solum in loco & portione il
lorum: quos representant. Super quo licz
satis ardua fuerit hactenus disputatio: et
diuerse opiniones: tamen communis opi
nio habet maxime glo. & Barto. q etiam
tunc succedãt in stirpes: ac si cũ patruis
concurrerent: quam Guido pape questio
ne. cxxxiiij. incipi. Sed qualiter dicit in iu
dicando fuisse seruatam. Et Bal. in titu.
de natura suc. feu. c. j. in fine dicit esse cõ-
munem opinionem glo. quam in dubijs
opinionibus consulendo multum seque-
bat: nec inuenire poterat meliorẽ ẽm quã
ego etiam in puncto nostro sepe cõsului.
& plura alioꝝ cõsilia vidi per tex. cui rñde

631 An qñ soli succedunt nepotes: aut soli pnepotes: vel mixtim nõ stantib⁹ patruis succedere debeant auo vel pauo i stirpes aut in capita.

Universidad … Biblioteca

ri nō potest.in.l.ij.C.de suis et legi.here.
τ in.d.§.cū filius.in fi.versi.itē si ex duo-
bus filijs τc.insti.de here.ab intesta.vbi
mortuo auo intestato soli nepotes ex duo
bus premortuis filijs supererāt in dispa-
ri numero:qꝛ ex vno supererant vnus aut
duo:ex altero autem tres vel quatuor.Et
tamen ibi mandatur hereditas diuidi in
duas partes:quarum vna detur vni vel
duobus nepotibus ex vno filio:altera ꝟo
dimidia detur tribus aut quatuor nepoti
bus ex altero filio.Et sic i stirpes:ac si cū
aliquo patruo concurrissent:τ idem in ꝓ-
nepotibus.Quā opinionē post longā ad
partes disputationem etiaʒ tenuit Ang.
in dicto.§.cuʒ filius.Ideo si in successio-
ne cōcurrerēt nepotes τ ꝓnepotes in stir
pes succedēdo vt dictum est:si alter ex ne
potibus repudiaret:vel alter excluderet̄:
pars sua ceteris accresceret cōnepotibus
ipsius repudiātis fratribus:cum sint eius
dem gradus.Pariter si vnus pronepotū
partem suā repudiaret:ceteris pronepoti
bus repudiantis fratribus accresceret.
Et ideʒ si soli pronepotes ex duobus aut
pluribus premortuis nepotibus concurre
rent:qꝛ succedent illi soli:qui sunt de stir-
pe repudiātis.Et hec de primo membro
huius primi articuli scʒ qualiter descēdē
tes suis succedant ascendentibus intesta
to defunctis dicta vobis sufficiant.
632 ¶†Uenio ad secundū huius primi ar-
ticuli mēbrū:qualiter ecōuerso ascenden
tes suis succedant descendētibus ordine
nature turbato premortuis.Ordine eniʒ
nature filij τ deinceps ceteri descenden-
tes patri succedūt τ alijs ascendentibus:
iuxta gradus prerogatiuā.l.scripto.ff.vñ
liberi.vt vidistis in precedenti membro.
633 Tamen† ordo iste plerūqꝫ turbatur:vt
filius premoriatur.l.nam etsi parentibus
ff.de inoffi.testa.Sicut contigit dño Bul
garo legum doctori antiquo:qui cū eius
vnicus filius predecessisset:voluntatē di
uinam patienter tolerans:hoc tm̄ dixit.
Ordine turbato succedis bulgare nato.
ꝫm glo.super verbo:tm̄ ordine.ff.de inof.
te.l.nā etsi parētibꝰ.τ sup verb.filijs.in.c.
cū aplꝰs.de cēsi.Uñ cū successio alia q̃ꝫ de
634 scēdētiū sit cōtra ordinē nature† est in
multis partibus cōsuetudo:vt in Aruer-
nia:ꝙ ascendentes nunq̃ꝫ suis succedunt
descendentibus:sed in defectu liberorum
collaterales vocantur:quibus deficienti-
bus fiscus succedit: vt refert Masuerus
in titu.de succes.τ vltimis voluntatibus.
§.item de consuetudine.vt dixi.s.in p̄mo
preludio.Pariter idem Masuerus refert
eodem titu.de success.testa.τ vlti.volun.
§.xvj.incipien.Item illius qui mortuus
est sine liberis.Quō mortuo aliquo sine li

632 Scdʒ huiꝰ primi articuli mēbruʒ qualit̄ ascenden-tes suis succedunt descēdētibꝰ ab intestato mortuis

633 Quō ascēdētes suis succedant descēdentibꝰ est cōtra naturam.

beris ab intestato:dominus temporalis
loci seu eius officiarij:ponūt bona ad ma
num domini:ad saluū ius habentis:q̄ ma
nus postea leuatur ascendenti vel collate
rali ꝓximiori successori probata gradus
proximitate:cum ante pro eis non presu-
matur sicut presumitur ꝓ liberis:de qui-
bus solis dictuʒ est.Est filius ergo heres
Ideo de hac successione seu iure succedē-
di ascendentium:dicatis ꝙ si descenden-
ti ab intestato mortuo nō supersit nisi so-
lus pater:solus ille succedit:τ idem si non
supersit nisi sola mater:quia sola succedet
635 Sit† ꝟo ambo supersint:scʒ pater τ ma
ter:qꝛ sunt pares in gradu:ambo equali-
ter succedūt tā in bonis castrēsibꝰ:quasi
castrensibus:q̃ꝫ bonis paganicis τ aduē-
titijs filij:saluo ꝙ si filius aut filia que de
cessit erat in potestate patris tempore sue
mortis:ꝓpter eius mortem nō extinguet̄
vsusfructus bonorum illius aduentitiorū
et paganicorum:qui penes patrē erat tē-
pore mortis.iuxta.l.cum oportet.C.de bo
nis que liber.Cum morte filij ꝓprietarij
non extinguatur vsusfructus patri debitꝰ
insti.de vsufruc.§.finitur.Immo pater q̃ꝫ
diu viuet gaudebit vsufructu:post cuius
mortē mater pleno potietur dominio par
tis sue:in qua viuente marito nō nisi nu-
dam habuit proprietatem:τ saluo etiam
ꝙ vbi statutum esset vel cōsuetudo ꝙ ma
ter excludatur ꝓpter agnatos filij intesta
to defuncti:ipsa tunc excluderetur per pa
trem vel auum paternū τ ceteros ascēde
tes paternos licet remotiores:aut per fra
trem quibus magis(nō stante statuto)fa
uendum esset q̃ꝫ remotioribus agnatis.de
quo.s.in primo preludio.¶Et hec vera
quo ad successionē bonorum castrensiuʒ:
quasi castrensium τ aduentitiorū filij pre
mortui:scilicet ab extraneis acquisitorū:
vel suis mechanicis τ paganicis artibꝰ:
636 quia† in bonis que a patre tantum vel
eius linea acquisierat:vel ad eum perue-
nerant:solus pater succedit matre exclu-
sa:τ idem econtra:qꝛ in bonis ex matre et
eius linea acquisitis τ ad filium peruētis
sola mater succedit:patre excluso.per tex.
notabilem in.l.quod scitis.§.fina.ꝫm in-
tellectum Bar.ibi.C.de bonis que liber.
Et pariter seruatur in retractu:qui com-
petit ex consuetudine ducatus aquitanie
vt ille tantum admittatur:qui in re vendi
ta succedere debebat ab intestato: adeo
ꝙ si res ad venditorem pertinebat ex late
re paterno:admittitur ꝓximior ex latere
illo:τ ideʒ de latere materno in maternis
bonis:quia in bonis per venditorem acq̀
sitis locum non habet retractus:ꝫm doc.
et francie consuetudinem:quā sentit Jo.
fabri super verbo Justinianus.in prohe-

635 Per mortē filij vbi supersunt pater τ mater nō extiguit̄ patri vsufructus:lʒ ambo in ꝓprietate succedant.

636 Parētes materni in maternis:τ paterni in paternis succedant:qđ ēt seruat̄ in retractu.

mio.insti.tamen in aruernia etiam in il-
lis locum habet ex cōsuetudine: vt refert
Masuerus.ti.de retractu.§.j.pro quo fa-
cit quod dixi supra in primo preludio.de
agnatis matrem a filij successione etiā in
aduentitijs excludentibus:quia fortiꝰ ex
cludere debent extraneum emptorem.
¶Aut defuncto ab intestato supersunt
parentes secundi gradꝰ:prout sunt auus
et auia:vel tertij gradus: vt proauus: et
proauia:equales tamen in gradu.Et tūc
fient due partes quarū vnā habebūt pa
rentes ex linea paterna:siue sint plures si
ue vnus:aliā vero habebunt parentes ex
linea materna : siue sit vnus siue plures:
vnde si quis intestatus decesserit super-
stitibus auo et auia paternis:et sola auia
materna:ea sola habebit dimidiā: et alij
duo reliquam dimidiā per tex.in.d.§.con
sequens.τ.§.reliquum.in aut.de heredi-
ta.ab inte.et idem in proauis et proauijs
et deinceps.Quod etiā verū intelligatis
in bonis neutralibꝰ:quia si bona fuissent
ab vna tantū linea paterna vel materna
per defunctū acquisita: tunc in talibꝰ bo
nis solum succederent parentes ex illa li
nea:per tex.in.d.l.quod scitis.ꝫm Bart.
ibi:et in aut.itaqꝫ.C.cōmunia de succes.τ
Ang.in.§.preferuntur.insti.ad tertulia.τ
consuluit Ludo.consi.xl.et Bar.in.l.post
dotem.in fi.ff.so.matri.facit optime text.
in.l.de emancipatis.§.fi.C.de legiti.here
637 di.¶†Ex quibus resultat ꝙ quoties
in bonis neutralibus et indifferentibꝰ cō
currunt plures ascendentes ex vna linea
et vnus ex altera : semper fit successio in
stirpes.ita ꝙ tantū habebit solus ex vna
linea:q̃ꝫtum omnes illi plures ex alia li-
nea:et sic videtur ꝙ si vnus illorum plu-
rium repudiaret:pars sua illis solis de il-
la linea accresceret : siue sit paterna siue
materna:et non illi vni de alia linea : nisi
omnes isti plures repudiarent:quia tunc
vacaret integrum caput et linea tota alte
ri capiti accrescens.Aut supersunt paren
tes in gradu dispares:et clarum est ꝙ pre
fertur proximior : ita ꝙ mater excluderet
auum paternum etiaʒ quo ad bona que-
sita ex linea paterna:nisi statutum vel cō
suetudo matrem exclusisset propter agna
tos.vt supra dixi.¶Et idem econtra pa
ter excluderet auum maternum etiam in
bonis a linea materna acquisitis:vt.d.§.
consequens.et in aut.defuncto.C.ad ter-
638 tulia.¶†Et premissa omnia vera:vbi
persone intestato defuncte soli supersunt
ascendentes:quia si cum ascendentibꝰ su
peressent etiam collaterales : puta frater
vel soror defuncte ꝑsone tunc si frater vel
soror sint ab vno tantuʒ latere coniuncti:
vt quia sunt consanguinei tantum a pa-

637 Qualiter operatur ius accrescēdi inter ascendētes suis descēdeñ. succedentes.

638 Qualiter succedit̄ vbi collaterales concurrunt cum ascendeñ. in successione.

tre:vel vterini tantum ex matre solū con-
iuncti:vel supersint illorum fratris vel so
roris filij:et certe tales nullomodo vocā-
tur ad successionem intestati cum aliquo
de ascendētibus ex linea paterna vel ma
terna:nec etiā cū aliquo collaterali vtrin
qꝫ coniuncto:vt.d.§.consequens.et.d.au
tenti.defuncto.et.§.dicetur si autem fra-
ter et soror cum ascendentibus concurren
tes sunt tam ex patre q̃ꝫ matre et vtrinqꝫ
coniuncti defuncte persone de cuius bo-
nis agitur:aut vnus filius vel filia talis
fratris vel sororis vtrinqꝫ coniunctorum:
eo tunc tales alterari facient formam suc
cedendi: adeo ꝙ tunc fiet successio in ca-
pita iuxta numerum personarum: et non
in stirpes:nisi quando superessent plures
filij ex tali fratre aut sorore premortuis:
quia tunc illi omnes reputantur pro vno.
in aut.vt fratrum filij.in prin.colla.v.ita
ꝙ quo ad istos plures fratrum filios solū
fieret successio in stirpes.Et sic predicti
collaterales vocantur ad succedendū cū
patre et matre defuncte persone.Pariter
etiam non stantibus patre τ matre tales
fratres ad succedendum admitterentur
cum auo et auia paternis:et similiter cuʒ
proauo et proauijs : vt.d.§.consequens.
ꝫm vnum glos.intellectum ibi in verbo:
proximis.quem communiter sequuntur
doc.¶Ex quo sequitur:ꝙ si quis mortuꝰ
est superstitibus auo et auia paternis: et
sola auia materna : ac vno fratre vtrinqꝫ
coniuncto:vel vnico eius filio illius per-
sonam representante: certe propter perso
nam illius fratris aut vnici eius filij:me-
lior efficitur conditio auorum paternoꝝ.
Et idem in proauis.quoniam eo tunc di
uidet̄ hereditas in quatuor partes : ꝓut
sunt quatuor persone:τ sic diuisio fiet per
capita.vt dicto.§.consequens.Et tamen
si iste frater vel eius filius nō superesset:
tantum habuisset sola auia materna: q̃ꝫ-
tum reliqui duo auus et auia paterni.nec
est hoc mirum:cum sepe contingat me ex
persona alterius habere:quod ex mea ha
bere non possum.l.fi.C.ad tertul.τ.c.pe.
de preben.li.vj.Et latissime per Felinū.
in.c.j.de prescript.Ideo si iste frater aut
eius vnicus filius qui huiusmodi succe-
dendi modum alterat:successionem repu
diaret:quia hoc faciendo haberetur pro
mortuo:et acsi nunq̃ꝫ fuisset.l.j.C.quan-
do non peten.partes:certe per hanc repu
diationem conditio auie materne effi-
cietur melior:quia tunc sola habebit tan
tum quantum alij duo ascēdentes pater
ni:prout habuisset si nunq̃ꝫ frater ille vel
eius filius in medio fuisset.¶Et hoc ve
rū:ꝙ bona modo predicto diuident̄: nisi
quesita forent ex vna tantuʒ linea veluti

paterna.quia tunc in illis soli parẽtes ex
illa linea descendẽtes succederent cũ fra-
tre defuncti aut eiusdẽ fratris premortui
filio:vt.d.l.qđ scitis. Ita q parentes ma-
terni nihil habebunt q̃diu paterni super
erunt:ex quorum linea bona illa processerũt
als in eorum defectu vocarentur materni cũ
illo fratre vtrinq̃ cõiuncto vel eius filio:
et idẽ econuerso vbi bona descendissent
ex linea materna:q2 tunc soli ascendẽtes
materni cũ illo tali fratre aut ei9 filio suc-
639 cederent. ¶ †Scđo infertur ex premis-
sis q si quis decessit superstitibus pluri-
bus. Puta quatuor filijs fratris vtrinq̃
coniuncti premortui: et duobus: scilicet
auo et auia paternis et auia tantũ mater
na certe de illa hereditate fient quatuor
partes:quarum vnam habebunt illi qua
tuor filij fratris premortui:solũ succeden-
tes in stirpem et locum eorum patris: et
sic vnius tantũ capitis qui plus non ha-
beret si viueret:quem omnes quatuor re
presentant. Aliã vero partẽ habebit auia
materna:et reliquę due equaliter diuidẽ
tur inter illos duos ascendentes pater-
nos.fm dñm Matthe.de matthesillanis
clarius ceteris loquentẽ: quẽ sequit An-
ge.in.d.§.preferuntur. Vltra quos dica-
tis:q si vnus filiorum fratris premortui re-
pudiaret:pars sua nõ oibus s3 solis alijs
fratribus ipsius repudiantis eadẽ ratio-
ne cõiunctis accresceret. Et si oẽs predi-
cti quatuor filij fratris repudiarent:et sic
vnũ caput integrũ vacaret: residue per-
sone cũ eis vocate partẽ illã vacantẽ iure
accrescendi haberẽt pro hereditaria por-
tione eis respectiue delata:prout supra vi
distis in simili. Et si defuncto ab intesta-
to superessent pater mater auus auia et
frater vtrinq̃ cõiũctus vel eius fili9 quo
casu pr et mater tanq̃ proximiores ascen
dentes et ille frater vtrinq̃ coniũctus vel
eius filius equaliter succedunt in capita
in bonis neutralib9.vt.d.aut.defuncto.
Certe si vnus puta pater vel mater here
ditatẽ repudiaret:reliquus cu3 illo fratre
vel eius filio succederet equaliter in par-
te repudiata:seu eis iure accrescendi de-
ferret pro partibus hereditarijs delatis
eisdẽ. Si aũt ambo scilicet pater z mater
repudiarẽt:ille frater cũ auo z auia simul
succederent fm eos.facit qđ not. Cyn9.
in dicta aut.itaq̃. C. cõmunia.de succes.

640 Priuilegiũ fratrũ cũ ascẽdentib9 succedentium ad eorum nõ porrigitur nepotes.

640 ¶ †Et notanter dixi de filijs fratris
vel fratrũ vtrinq̃ coniunctorum cũ ascẽdẽ-
tibus succedendis:q2 nepotes aut prone-
potes taliũ fratru3 vel sororum: et ceteri
deinceps nunq̃ cũ ascendentibus vocan
tur ad successione3 immo per ascendẽtes
licet remotiores excludunt. Nam priuile
gium collateraliũ vt cũ ascendẽtib9 suc-
cedant et personas suorum patrũ represen-
tent non porrigit ad pronepotes seu ne-
potes fratru3: et min9 ad posteriores.fm
glo.in.d.aut. post fratres quã oẽs ibi se-
quunt.licet Placentinus contrarium vo
luisset et male:q2 illã gl. etiã tenet Jo.fa.
in.d.§.ite3 vetustas.in fi.insti. de heredi.
ab intesta.Et in hoc differt hec successio
a prima:de qua vidistis in primo mẽbro:
que porrigitur ad pronepotes.vt ibi dixi.
641 ¶ †Vnũ tñ menti tenebitis q in om-
nibus his casibus in quib9 fratres et so-
rores vtrinq̃ coniũcti aut eorum filij simul
succedũt cũ ascendẽtibus: nunq̃ vsufru
ctus portionũ talis successionis eos tan-
gentiũ acquiritur parentibus : in quorum
potestate constituũtur.immo ipsi succe-
dentes plene gaudẽt dominio suarũ iam
dictarũ portionũ:vt.d.§.consequẽs. et te
net gl.in fi.in.l.iij.C.de vsufru.qđ est no.
pro limitatione.l.cũ oportet.C.de bo.que
libe.et eorum que supra vidistis in prin.hu-
ius articuli. Nã hi collaterales aliquali-
ter alterant modũ succedendi vbi cõcur-
642 runt cũ ascendentibus. ¶ †Et pmis-
sa intelligatis vera: sc3 ascendentes suis
succedere descendentibus:si mortuo con
iuge continuerint: nec ad vlteriores nu-
ptias transierint post illas ex quibus de-
scendunt hi:de quorum successione agitur z
tractatur. ¶ Quia si ad alias transierint
seu cõuolauerint nuptias:maior esset dif-
ficultas de vi successiua et modo succedẽ
di dictorum ascendentiũ. ¶ Super quo
omissis doctorum varijs disputationib9
et opinionibus sequẽtes trado vobis cõ

642 An parẽtes ad secunda vota transeuntes perdãt successionẽ descendentium ex primo matrimonio.

643 clusiones. ¶ †Prima est q mater vnũ
solum habens filium si ad alia transierit
vota: tali filio anteve! postea mortuo ab
intestato sola matre relicta ipsa ei succe-
dit pleno iure in omnibus suis bonis ei-
dem filio vndecunq̃ etiam a patre z eius
linea quesitis et prouẽtis:de quibustam
in morte quã in vita poterit mater libere
disponere.l.femine.in fi.C.de secun. nup.
licet glo.in aut.ex testamento.co.ti. con-
trarium voluisset et male.fm Bar.ibi di-
centem se contra illam glo. pluries consu
luisse:nisi filio stante pupillo transiuisset
ipsa ad secunda vota non prius petito tu
tore ipsi filio:et idem filius in etate pupil
lari decessisset.l.matrem.et.l. omnem. C.
ad tertulianum que sunt incorrecte: cum
factum matris puniant culposum in non
petendo tutorem cõmissum.vt plene per
Felinum in capitulo ecclesia sancte Ma-
rie.decimasexta columna. versiculo Pri-
ma declaratio restrictiua zc. de constitu-
tio. sed forte pena illa locum non habe-
ret vbi tali filio sola mater ad succeden-
dum superesset; vt sonant verba conclu-

Prima cõclusio.

644 Si mulier filiorum suorum tutrix nubat non petito tutore tenetur marit9 de male p eam administratis si ipsa soluendo non sit.

644 sionis. ¶ †Circa quam vnum men-
ti tenebitis:q muliere filiorum suorum tutrice
non petito tutore nec reddita ratione ad
secunda vota transeũte:perdit ipsa nedũ
filiorum successionẽ:necnon tutelam vel cu
rã iam susceptã:etiã si matrimoniu3 non
sit consummatũ:nec ipsa in domũ mariti
traducta : sed verbis de presenti contra-
ctum fm spec.tit.de tutel.§.nunc dicẽdũ
sed etiã maritus ille secundus cũ quo nu
psit. Pro ea obligatur et tenetur de p ea3
male administratis: si ipsa soluendo non
sit.per tex.nota.quẽ ibi Bal.summe com
mendat in.l.penul.C.in quib.casi.pig. ta
cite contrahi. Ideo vir matrimoniũ cum
tali vidua contrahens facere d3:q prius
de tutela aut cura rationẽ reddat:de qua
quittantiam habeat.fm glo.in aut. sacra
mentum.C.quando mu.tuto.of.fun.pōt.
¶ Quod verum intelligatis:si mulier il-
la tanq̃ filiorum tutrix aut curatrix nego
cia gesserit:secus si aliomodo bona filio-
rũ administrasset:vel aliorum non libero
ru3. Quib9 casib9 locũ nõ haberet dispo
sitio dicte.l.fm doc.qđ est notãdũ p limi
tatione regule cõis:q marit9 nõ tenet p
vxore nec ecõtra.l.j.z p totũ.C.ne vxor p

Secunda conclusio.

645 marito. ¶ †Scđa conclusio est:q mr
plures habẽs filios aut filias ex eodẽ ma
trimonio pgenitas siue trãsierit ad alia
vota ante morte3 alicui9 filiorum: siue post
mortẽ : poterit illi filio itestato mortuo in
bonis eidẽ filio a pre eiusq̃ marito puẽ-
tis succedere in solo vsufructu portionis
sibi delate habito respectu ad numerũ fi
liorum supstitũ:cũ qb9 filio defũcto eq̃liter
succedit.p dictã aut.defũcto.C.ad tertul.
Quo vsufructu vita sibi comite gaude-
bit:iterdicta ei alienatiõe pprietatis:q̃ fi
lijs iã dictis coheredib9 suis ptinet:vt in
aut.de nuptijs.§.finaũt itestat9.coll.iiij.
¶ Et l3 ibi dicat q hre d3 vsu3:tñ gl.ex-
ponit.i.vsumfructũ.p q̃ est tex.i.l.mr.C.
de nuptijs. Ex q̃ sequit:q si mr pusq̃ nu
beret filio suo successisset i pleno dñio por
tionis sibi delate. Postea nubẽdo pprie-
ta3 illi9 portiõis in q̃ successerat:reuertit
ipo iure ad dictos liberos cohrdes suos:
solo vsufructu ei remanẽte:vt.d.§.finaũt
intestat9.z.§.si vo expectet.ibi:z pprieta
646 tis erũt zc.eadẽ aut. ¶ †Et itelliga-
tis pprietatẽ portiõis delate mri ad sup-
stites filios suos defuncti fres deferri : si
defuncto fratri nõ fuissent igrati qm si qs
eorum ingrat9 foret ad illũ pprietas illa nõ
deferret s3 i ea succederẽt reliqui nõ igra
ti simul cũ mre. Et si oẽs ex pmo mrimo
nio ingrati defuncto pbarent sola mr in
tota illa portiõe pleno iure succederet per
tex.vbi h clare decidit Bar.i.§.igratitu-
dinẽ.i aut.de nup.iiij.col. Et est ibi casus
in quo heres vocat9 ab intestato priuat
successiõe pter igratitudinẽ:l3 exhere-
dat9 nõ fuerit.z ẽt si fr defunct9 de ingra
a titudine cõquestus[a] nõ fuerit. Preterea
dicit ibi Ange.p illũ tex.q frater ingrat9
querelare nõ posset testũ fris quẽ offen-
dit l3 in ipso turpẽ psonã instituisset here
dem ꝯtra tex.in.l.fratris.C.de inoffi.test.
qđ no. ¶ Vlterius pcedens p matre etiã
647 dico:† q si oẽs filij nati ex primo ma
trimonio coheredes sui viua matre mo-
riantur:herede forte extraneo in testamẽ
to vltimi filij instituto:z matre in sola le-
gitima vel aliquo alio(vt testamentũ va
leat)instituta:certe pprietas bonorum pa-
ternorum filij:aut filiorũ primo loco intesta
te mortuorum:qua per transitũ ad secunda
vota fuerat priuata reuertit ipso iure ad
eã:cũ causa priuationis sue esset fauor li-
berorũ primi matrimonij que nũc cessat.
Et cõsequenter cessare debet ipsa priua-
tio.arg.c.cũ cessante.de appel.fm Inno.
in.c.fin.de secun.nuptijs. ¶ Tertia con-
648 sio est † q mater plures habẽs filios
aut filias ex eode3 matrimonio genitas:
siue ad secunda transierit vota ante mor
tem alicuius filiorum : siue post mortem:
poterit illi filio intestato mortuo pleno
iure succedere cum ceteris filijs z filiab9
suis: in quibuscunq̃ bonis aliunde q̃ a
patre eius marito quesitis : etiam si ab
auo paterno processissent: in quibus ma
ter quo ad suam virilem portionem : etiã
pleno iure succedit cum potestate libere
disponendi in vita pariter et morte. fm
docto. Nam tex.in dicto.§.finautem inte
status.corrigit ius antiquum : quod ha-
betur in.§.cũ igitur aliquando sit.in aut.
de non eligen.secun.nubẽ.colla.j. ¶ Se-
cundum qđ ius mater in omnibus bonis
filij etiam paternis succedit pleno iure.
vnde dictus.§.finautem intestatus . hoc
corrigens quo ad bona filij paterna . vt
mater a cetero in illis non succedat : nisi
in solo vsufructu : non debet extendi ad
bona auitina : cum in materia correcto-
ria et sic odiosa appellatiõe paterne sub-
stantie non comprehendatur auitina:nisi
diceretur expresse.argu.l.precipimus.C.
de appel.z not.Bart.in.l.liberorum.ff.de
b verbo.sig. ¶ Quarta conclusio[b] est: † q
649 sicut perdit vxor relictu3 sibi a marito
per transitũ ad scđa vota. Sic etiã perdit
c lucrũ[c] a statuto vel ꝯsuetudine aut pacto
marito premoriente sibi delatũ fm Bal.
in aut.ex testamẽto.C.de secun.nuptijs.
pro quo videtur esse text.in.l.femine.et
aut.vxore.eodem titulo.vbi Bald.ita fir
mat.z est melior textus.de iure.in.§.gre-
goriana.versiculo. perspeximus . in au-
tentica de nõ eligẽdo secũdo nubentes.

a ¶ Conq̃stus. đ quo z an ingratitudo excludat quẽ a successione ab intestato.habetur plene.j.sup vbo:in eodẽ testamẽto relinquẽs.ij.l fi.

Tertia cõclusio.

b ¶ Quarta conclusio. de qua plenius hr j.sup vbo: qui cũ alia mrimoniũ ꝯhens.vbi late videas

c ¶ Perdit lucru3. De his mrimonialib9 lucris plc hr j.eo.articu.iiij.in.iiij.cõclusione.

Universidad de Deusto Biblioteca

q̃d etiã sentit Bar.in.l.j.C.de inoffi. doti bus. licet Bal.cõtrariũ voluisset. in.l.fi. C.de bo.maternis.qui saluari põt in so lo vsufructu: qui vxori pertinet q̃diu vi uet sed ꝓprietate taliũ lucroꝝ priuaẽ re mansura penes liberos illius matrimo nij:ex quo tale lucrũ processit: in qua pro prietate vni vel plurib⁹ liberis suis mor tuis non succedit mater ab intestato:im mo i portionib⁹ illis succedũt reliqui sup

650 stites liberi dicti mr̃imonij. ¶†Quinta cõclusio est q̃ illud q̃d supra cõclusum fuit in matre:est etiã tenendũ in patre ad secunda vota transeunte.ẽm gl.fi.ꝛ Bar. in.d.l.femine vbi dicit: q̃ cũ super hoc orta bononie fuisset questio:ita fuit consul tum pro quib⁹ ẽm Ange.in.d.§.preferun tur.videtur esse text.in.d.aut.de nuptijs allegato.§.si vero expectet.ibi:ꝛ commu nis viri.facit tex.in dicta aut.vt fratrũ fi lij ibi:similes esse et pares in muliere ꝛ in viro.vt tenet Cynus.in aut. sed et si q̃s. C.de secun.nup.et Ang.in.l.generaliter. co.ti. ¶†Preterea videmus econtra: q̃ statutũ penale in patre ad matrẽ extendi tur.ẽm glo.super verbo:minus ausuras. in.l.quisquis.C.ad.l.iuliam maiestatis.

Quinta cõclusio.

Sexta conclusio.

651 ¶†Sexta conclusio est: q̃ illud q̃d su pra fuit conclusum in patre ꝛ matre trã seuntib⁹ ad secunda vota:etiam est tenen dum in alijs ascendentibus tam marib⁹ q̃ feminis:quales sunt aui:auie: proaui: proauie:et ceteri deinceps ascendentes ꝑ tex.in.d.l.generaliter.in pñc.C.de secun. nup.vbi hoc videtur esse de mente glos. prime.Pro qua faciunt.l.si tamen. ꝛ aut. si vxor.e.ti.q: in illo casu est maior ratio: cũ hereditas filij sit magis matri ꝛ patri debita velut proximioribus:q̃ auo:auie: et ceteris vlterioribus ascendentibus: vt d.aut.defuncto. Unde si pena priuatio nis nude proprietatis imposita est patri et matri ad vota vlteriora transeuntib⁹: multomagis credẽdũ est eam impositaꝫ fuisse vlteriorib⁹ ascendentibus quibus min⁹ debetur. Ex quo sequitur: q̃ si auia paterna vidua duos habens ex premor tuo filio nepotes:ad secunda trãsierit vo ta:et demum vnus ipsorum intestat⁹ mo riatur:prefata auia ei simul cum alio ne pote superstite equis portionibus succe det: vt dicta auten.defuncto. ¶Erit ta men auia hec priuata proprietate bono rum quondam mariti sui:id est aui pater ni nepotis premortui:cuius medio ad eã pleno iure successio peruenisset:si ad secũ da vota non transisset. vt dicta.l.genera liter.in principio. Non autem priuabitur hec auia proprietate bonorum per suum quondam nepotem aliunde quesitorum: nec etiam eorum que filius quondã suus pater illius nepotis aliũde acquisiuit: q̃ ex substantia sui patris eiusdem auie ma riti.per dictam.l.generaliter a contrario sensu. Si eñ mater ad vota scđa trãsiẽs priuatur proprietate substantie paterne filij intestato defuncti:ꝛ non proprietate substantie auitine: vt.s̃.dixi in.iij.conclu sione.ꝛ no.Bar.in dicta aut.ex testamen to.C.de secun.nup. Sic etiam auia pri uari solum debet proprietate bonoꝝ ne poti mortuo peruentorũ a suo auo: dicte auie quondã marito:ꝛ non ꝓprietate bo noꝝ:que nepos habuit a patre suo dicte auie filio: ꝛ idẽ per omnia seruari debet in proauo ꝛ proauia et ceteris deinceps ascendentibus ad vlteriora vota trãseun tibus:si casus contingeret:licet raro eue

652 niat. ¶†Septima ꝛ vltima conclusio est: q̃ licet de iure diuino ꝛ isto canonico: permittatur vidue mulieri impune:etiam infra annum luctus ad secunda vota trã sire: absq̃ eo q̃ aliquam incurrat penã le galem odio precipitatarum nuptiarum indictam: vt dicto.c.fi.de secun.nup. Ta men hanc penam priuationis proprieta tis bonorum ꝛ quãcunq̃ aliam fauore li berorum precedentis matrimonij et pro pter suam culpã: vt in casu.l.omnem.C. ad tertullia. Et propter transitum ad secũ da vota impositam nõ euitat:immo illas incurrit. Ita q̃ leges ciuiles quo ad hoc remanent incorrecte.ẽm cõmunem optñ. in dicto.c.fi.ꝛ tenet Bart.clare ꝛ ceteri in l.liberorũ.§.j.ff.de his qui notã.infamia. ꝛ plene Feli.in dicto.c.ecclesia sancte ma rie.xvj.col.de constitu.ẽm quam sepe cõ sului et iudicari vidi:licet Panor.in dicto c.fi.aliqualiter dubitauerit. Et intelliga tis penas secundo nubentium locum ha bere nisi testator de cu⁹ successione agiẽ eas in testamẽto ꝓhibuisset:quo casu lo cum non haberent.ẽm Bal.ꝛ Paul.in.l. filium quem habentem.C.famiẽ.hercisc. Nisi ille que festinatiõe nuptiarum intra annum luctus nubẽdo incurruntur:circa

a quas nõ posset testator dispẽsare[a]. vt ple ne per Ludo.cõsi.ccxix.incipi.ex thema te.ꝛ Jasonem in dicta.l.filium.vj.colum

653 ¶†An autem mater que ad scđa vo ta couolauit excludatur a filij successione ex testamẽto vbi filius eã instituit here dem: dicatis q̃ non in aut.ex testamento. C.de se.nu.vbi fili⁹ põt eã instituere. An autẽ hodie mater q̃ ad scđa vota trãsiuit excludaẽ a filij successiõe per substitutio nẽ pupillarẽ tacitã ei delatã: q̃ reguľr eã nõ excludit. videbitis sup ṽbo:si absq̃ li beris moreref.ij.expediẽdo tertiũ effectũ pupillaris substõnis. Et an ẽt ꝑdat priui legiũ substituẽdi filio demẽti exẽplariter ꝑut põt mater sicut pf.ꝑ.l.humanitatis.

¶ Septima cõclusio

a ¶ Dispẽsare. ꝺ quo plene pf.j. sup ṽbo:q cũ alia mri moniũ con trahẽs. lo quẽdo ꝺ re licto vxori facto si ca ste vixerit.

C.de impube.et alijs substi. Pariter ibi dicã expediendo secundũ articulũ exem

a plaris substitutionis vbi plene.[a] ¶Ulti

654 mo vnũ notabitis†q̃ licet ordine na ture turbato ascendentes suis succedant descẽdentib⁹ ab intestato defunctis: ꝛ in terdum preferanẽ collateralibus: vt vidi stis. Tamen hoc locum non habet in feu dis:in quib⁹ etiã pater et mater filio non succedunt:et minus ascẽdentes ceteri. c. j.de natura succes.feu. ꝛ ratio est ẽꝫ Bal. ibi propter virtutẽ verboꝝ in inuestitura expressoꝝ aut subintellectoꝝ. Naꝫ aut in concessione feudi prouidetur vasallo ꝛ he redibus suis expresse:aut heres subintel ligitur tacite:prout fieri debet.l.si pactũ.

655 ff.de proba. ¶†Et semper heres acci pitur pro filio et ceteris descendentibus ẽm ordineꝫ gradus: vt dicunt oẽs in.c.in

b presentia.de proba.[b] Et maxime in mate ria feudali heres capiẽ pro filio.c.ꝛ si cliẽ tulus.de aliena.feu.nec capitur pro ascen dente.ẽm Aluaro.in.c.j.§.hoc quoq̃.qui feu.dare possunt.q̃d est verũ etiã in feudo ecclesiastico: vt dicit Bal.in.d.aut.defun

c cto.C.ad tertullia.[c] ¶Et idẽ in emphy teosi ecclesiastica. ẽm eum quia heres de sui natura non respicit nisi lineam descen dentem:si aliud in inuestitura non dicaẽ: per tex.in.§.emphyteosim.in auẽ.de non alieñ.aut permutan.rebus ecclesia. et in his natura rei ꝛ consuetudo vincunt legẽ communem:que successionẽ etiã ascendẽ tibus defert. Et hoc etiã sentit locum ha bere Masuerus.in tit.de succes.testa.ꝛ vl ti.volun. vbi dicit: ex cõsuetudine succes sionẽ ab intestato non deferri ascendenti bus quia appellatione heredũ nõ veniũt. Et in presenti regno pauca sunt bona: q̃ non sint feudalia: vel emphyteotecaria: vt vidistis in precedenti membro decisio

656 ne.ij. ¶†Et hoc verũ intelligatis: sci licet ascendentes in feudis non succede re vbi feudũ esset nouũ: si autẽ esset feu dum paternũ et sic antiquũ: pater nõ stã tibus descendentib⁹ succederet. ẽm Pe. Jaco.in libello de conditio.ꝛ morib⁹. pe nult.col. Alẽs duoꝝ esset si pater filio: vel auus nepoti: cui forte matrimonij fauore et contẽplatione vel alia ex causa iure ap probata feudũ contulisset: eo postea sine liberis premortuo non posset feudum ad ipsum redire: vel põt dici et veruꝫ est ẽm cũ: q̃ ascendẽs descẽdenti in feudis non succedit ex voto naturali: sicut nec i alijs bonis: sed bene succedit ei ordine mortali tatis turbato: cũ soli descendẽtes ex voto succedant.l.nã ꝛ si parẽtibus.ff.de inoffi. test.iũcta.l.scripto.in fi.ff.vnde liberi.ma xime in p̃senti regno: in quo feuda sunt fe re in oib⁹.(presertim in succedẽdo) ad in star patrimonioꝝ redacta: in quib⁹ etiaꝫ videmus filias cõtra naturã feudoꝝ suc cedere.ẽm Jo.fa.in auẽ.ingressi.C.de sa. san.ec. vt sepe dixi supra.ꝛ in verbo: duas habens filias.in primo principali casu fal

657 lentie. ¶†Nunc restat tertiũ hui⁹ pri mi principalis articuli expedire membrũ videlicet si persone intestato defuncte nõ supersint descendentes: nec ascendentes: sed solũ parentes transuersales seu colla terales: qualiter isti succedant. ¶Et di catis: q̃ succedunt inter se vsq̃ ad decimũ

658 gradũ: vt.s̃.vidistis.in.iij.ꝑludio.†nisi esset cõsuetudo amplians grad⁹: vel eos restringens. q: interduꝫ disponit q̃ vltra tertiũ vel quartũ non porrigaẽ gradum: que cõsuetudo valet. q: cum he successio nes sunt de iure positiuo et sic mutabili consuetudo oĩa potest quo ad hos colla terales: quoꝝ successio naturali voto non defertur: sed iure ciuili aut pretorio: quod cõsuetudine tollitur in his successionib⁹ ẽm Bal.in.l.meminimus.C.de legiti. he

659 redi. ¶†Et primo ad successionẽ vo canẽ fratres persone ab intestato defun cte vtrinq̃ coniũcti: si soli sint. vt q: defun cte persone non supersunt descendentes neq̃ ascẽdentes: sed soli fratres: quo casu vtrinq̃ cõiuncti succedũt soli: et excludũẽ alioꝫ fratres vno tantũ latere cõiũctos. q: magis p̃sumunẽ dilecti a defuncto fra tre q̃ vno latere cõiuncti in signũ cui⁹ le gitur Geñ.xliij.in fi. q̃ ioseph in conuiuio fratrib⁹ facto dedit beniamin fratri suo vtrinq̃ cõiuncto quinq̃ portiones plusq̃ ceteris: qui solũ a patre erãt coniuncti. de his profecto fratrib⁹ et eoꝝ pia cõiũctio ne ꝛ naturali caritate inter eos pulchre lo quitur Ualeri⁹.li.v.ti.de pietate erga fra tres.in priu.eã laudans et magnificiens ex ordine et gradu: nã prim⁹ pietatis gra dus est filioꝝ in parentes. Secundus fra trum inter se. Tertius parentũ in filios. Primũ esse a parentib⁹ habem⁹: deinde victũ:ꝛ vestitũ. ꝛ illud esse simul capiunt ab eis fratres in eodẽ vẽtre et domicilio: ꝛ sic maxima est charitas fraterna ꝛ prior charitate sui et liberoꝝ et ceteroꝝ paren tum collateraliũ vxoris ꝛ affiniũ vel ami coꝝ hanc inquit charitatẽ proxim⁹ frater ne beneuolentie gradus excipit: nã vt me rito primum amoris vinculum dicaẽ: plu rima ꝛ maxima beneficia accepisse: ita ꝓ ximũ iudicari dꝫ simul accepisse. Quam copiose eñ suauitatis illa recordatio est: in eodem domicilio anteq̃ nasceretur ha bitaui: in hisdem cunabulis infantie tem pora peregi: eosdem appellaui parentes: eadem pro me vota excubuerunt: parem ex maiorum imaginibus gloriam traxi. Chara est vxor: dulces liberi: iocũdi ami

a ¶ Ubi plene.ꝺ his taꝫ viris q̃ mulierib⁹ ad secunda vota trans euntib⁹ plu ra dicũtur notanda su per verbo: qui cuꝫ alia muliere ma trimonium contrahẽs

654 An i feudis ascẽ dẽtes suis succedãt ꝑ mortuis de scẽdentib⁹

b ¶ c. in ꝑ sentia.de ꝓ ba. de quo vide plene super ṽbo: tandẽ sine liberis est defuncta.

c ¶ C. ad tertul.de ẽ qualiter in telligiẽ vi de infra su per verbo: si absq̃ li beris more retur.ij lo quendo de vulga.sub sti.

657 Tertiuꝫ huius primi arti culi mẽbrũ q̃liter succe dant inter se collatera les.

ci: accepti affines: sʒ postea cognitis nul=
la beniuolentia accedere debet que prio=
rem exhauriat quod patenter esse verum
duo romani vrbis preclara lumina nobis
660 exemplo tradiderũt. ¶ † Paulus scili
cet emilius qui (vt Plutarch⁹ de ipso lo=
quens refert) dario rege persarũ deuicto
propter liberorum subito mortuorum non
recusauit triumphum: sicut fecit Marcus
fabius obitu fratris turbat⁹. de quo ideʒ
661 vbi supra Ualerius. ¶ † Marc⁹ inquit
fabius cõsul inclita pugna hetruscis ⁊ ve
ientibus superatis: delatum sibi summo
senatus populiqʒ studio triumphum du=
cere non sustinuit: quia eo prelio quintus
fabius frater eius cõsularis fortissime di
micatus occiderat. Quãtam in eo pecto=
re pietatem fraterne charitatis habitasse
existimemus: propter quam tantus am=
plissimi honoris fulgor extingui potuit:
hec ille. Non ergo mirum si fratres quos
tantus amor coniunxit: inter se equaliter
succedant. Et si vnus illoruʒ repudiaret:
pars illa filijs suis eũ representãtibus ap
plicaretur: si filios haberet. q̃ si ille nõ es=
set quia forte morte preuentus filij sui pa
truo intestate defuncto cũ patruis stanti=
662 bus succederẽt. vt vidistis. ¶ † Et pa
ria sunt repudiare: et mortuũ eẽ. instit. de
bo. pos. §. pe. ⁊. d. l. j. C. quando non petẽ.
partes. ⁊. l. ij. §. si consanguinea. ff. ad ter=
tul. facit. l. ij. ff. de bo. pos. ẜm tab. ẜm An=
gel. in. §. si plures. insti. de legiti. agnato.
663 succes. ¶ † Unde in successione collate
rali etiam locuʒ habet representatio: acsi
ageretur de successione ascendẽtiũ: vt di
xi in primo membro. et si talis repudians
nullos haberet filios: pars illa repudiata
alteri fratri aut fratribus si plures essent
accresceret: vt. d. l. j. C. quando non petẽ.
partes. Si vero vltra fratres superessent
filij alicuius alterius fratris vtrinqʒ con=
iuncti premortui: eo casu nedum succede=
rẽt fres: sʒ ẽt filij fris p̃mortui: tñ succede
rent in stirpeʒ: et non in capita: ita q̃ non
plus haberent de successione: q̃ʒ habuis=
set eorũ pater: si vixisset: vt. d. §. cõsequẽs.
et. §. reliquũ. ⁊ in aut. cessante. C. de legi=
ti. here. Ideo cũ personam vnius (scilicet
eorũ patris) representent in stirpẽ ei⁹ suc=
cedendo: si vnus eorũ repudiaret aut tẽ=
pore excluderetur: talis pars repudiata ce=
teris hereditatem adeuntibus et de illa
eadem stirpe existentibus accresceret: et
non patruis. vt dixi in. iiij. preludio et su=
pra in primo membro. Et si nullus fratrũ
vtrinqʒ coniunctorum superesset: adhuc
vocarentur eorum filij: qui fratres defun
cte persone excluderent ex vno tantũ la=
tere coniunctos: et facilius excluderent il
lorum filios: vt. d. §. consequens. ⁊. d. aut.

663 De iure representationis et accrescẽdi inter collaterales.

cessante. Succedunt tamen tales nepo=
tes ex fratrib⁹ vtrinqʒ cõiunctis premor=
tuis in stirpes: iusqʒ accrescẽdi inter se eis
dem modo et forma habent: acsi cum pa
truo vel patruis in successione concurre=
rent vt dixi. s. in primo ⁊ secundo mẽbris
tamen in aliquib⁹ locis. (vt in prepositu=
ra et vicecomitatu parisiensi) de consue=
tudine seruatur: q̃ inter collaterales sibi in
uicẽ succedentes ius representationis lo
cum non hʒ: et sic nec successio in stirpes:
sed solũ fit diuisio per capita equaliter in
ter proximiores equali gradu existentes:
vt cauetur in eorum consuetudinibus. ti.
successiõis in linea collaterali. c. ij. ⁊. c. vj.
¶ Secundo post fratres vtrinqʒ coniun
ctos et eorum filios: ad successionem vo=
cantur fratres ex vno tantum latere con=
iuncti: siue ex parte patris tantum: qui vo
cantur fratres consanguinei: siue ex late=
re solius matris: qui dicuntur fratres vte
rini: et si alter eorum repudiaret: seruare=
tur quod dixi supra in fratrib⁹ vtrinqʒ cõ
iunctis. Et si ex aliquo fratrum ex vno tã
tum latere coniunctoruʒ superessent filij:
qui cum patruo vel auũculo aut simul cũ
ambobus concurrerent: etiam vocarẽtur
cum illis ad successionem patrui vel auũ
culi: non tamen in capita: sed in stirpes: in
ter quos etiam quo ad ius accrescẽdi ser
uaretur quod dictum fuit in filijs fratruʒ
vtrinqʒ coniunctorum: prout hec oĩa pro=
bantur in. d. aut. post fratres. C. de legiti.
here. Et vltra hos filios fratrum vtrinqʒ
vel vno tantum latere coniunctorum pre
664 mortuorũ: † ceteri vlteriores ad succes
sionẽ collateraliũ non vocantur simul cum
patruis: auũculis: materteris: vel auitis:
vt. d. aut. post fratres. Sʒ bene admitterẽ
tur si aliqui de dictis ꝓpinquioribus col
lateralib⁹ nõ superessent: quo casu succe=
derẽt in capita iuxta gradus ꝓrogatiuã:
vt qui prior esset in gradu potior in succe
dẽdo foret: nulla suorũ progenitorũ repre=
sentatione admissa: q̃ vltra filios fratruʒ
nulla ꝑsona suũ in hac collaterali succes=
sione representat genitorẽ. in aut. de suc=
ces. ab intes. §. reliquum est. ẜ. hmõi vero
a priuilegiũ[a] ⁊c. nisi cõsuetudo disponeret
cõtrariũ: veʒ q̃ locũ haberet repñsentatio
vltra filios fratrũ: ⁊ in infinitũ. ẜm malue
rũ. ti. de succes. ⁊ vltimis volun. §. j. ⁊. §. ij.
tñ de iure cõi nõ porrigitur hec repñsentatio
in linea collaterali vltra filios fratruʒ: vt
videtis. Sʒ sola nuda ꝯsideratur grad⁹ pre
rogatiua: lʒ qñ descẽdẽtes vocantur i succes
sione ascẽdẽtiũ priuilegiũ representatio=
nis porrigatur ad ꝑnepotes inclusiue: vt. s.
dixi in p̃mo mẽbro. vel in ifinitũ si eẽt cõ
665 suetudo vt dixi. ¶ † Sane tñ intelliga
tis fratres ex vno tãtũ latere ꝯiunctos cõ

664 In hac successione collaterali representatio locũ non habet vltra filios fratrũ.

a ¶ Ꝟsic. hmõi vero priuilegiũ. De quo plene cõsuluit philipp⁹ decius ꝯsil. j. idem cõcludendo.

665 Etiã in successione trãsuersali i bonis linee paterne consanguinei ⁊ in m̃nis vterini preferãtur.

sanguineos vel vterinos simul oẽs fratri
succedere predefuncto in bonis neutrali
bus scilicet per defunctũ aliunde quesi=
tis: q̃ʒ a patre vel matre: q̃ in bonis a pa
tre et eius linea quesitis soli succederent
fratres cõsanguinei: et in bonis quesitis
a matre soli vterini. per tex. singulareʒ in
dicta. l. de emancipatis. in fi. C. de legiti.
heredi. ẜm gl. ⁊ doct. in. d. aut. itaqʒ. C. cõ
munia de succes. q̃ licet hoc iure nouissi=
mo nõ sit expressum tamen est eadẽ ratio
que in dicta. l. qđ scitis. in fi. C. de bonis q̃
libe. et tex. ille nouissimus in corpore vn=
de sumitur. in aut. de cõsangui. ⁊ vteri. fra
tribus. colla. vj. vnde fuit sumpta auten.
itaqʒ preallegata. nõ corrigit illa iura an=
tiqua sed limitatur per illa super magna
equitate fundata: nec est mirũ si iura no=
ua per vetera distinguãtur. l. apud anti=
quos. C. de furtis. ¶ Et idem erit in bo=
nis aui sicut i bonis patris: vt scilicet fra=
ter consanguineus vterino preferatur in
bonis: que ad fratrem premortuũ perue=
nerant ab auo ⁊ auia paternis et eorũ li=
nea: et econtra frater vterin⁹ in bonis ꝓ=
uentis ex materna linea: cũ sit vtroqʒ ca=
su eadẽ ratio. Nã licet tex. in. d. l. de emã=
cipatis. loquatur de bonis maternis: tñ in=
telligitur large: vt res oẽs cõprehendat
a linea materna prouentas pro quo facit
tex. in. d. l. qđ scitis. ibi: ex matre vel eius
linea peruenerũt. Et idẽ ecõtra in bonis
prouẽtis a patre: vel auo paterno: et tota
eius linea vt frater consanguineus prefe
ratur in illis: cũ sit eadẽ ratio. Nec obstat
qđ decidit Bar. in. d. aut. ex testamento.
C. de secun. nup. vt dixi. s. in secundo mẽ
bro loquendo de ascendentibus transeũ
tibus ad secunda vota in tertia cõclusio=
ne. q̃ ibi loquitur in materia odiosa tãqʒ
antiqui iuris correctoria: in qua appella=
tione paterne substantie non venit auiti=
na. Sed nos hic loquimur in materia nul
lomodo odiosa: que non corrigit: sed solũ
limitat et distinguit iura antiqua. Et idẽ
erit in filijs fratris vterini: vt i bonis ma
ternis fratri consanguineo preferantur: naʒ
qđ dicitur in. d. l. de emancipatis. de ipsis
fratribus extendi debet ad eorum filios.
per tex. in. d. §. reliquum. Sicut prepone=
retur eorum genitor si viueret. Sed non
idem dicendum esset in bonis: que ad de
functum peruenerant a parentibus trans
uersalibus ex linea paterna sibi coniun=
ctis: vt in illis ei succedant solum fratres
consanguinei. et in quesitis ex transuersa
libus maternis ei succedẽt vterini. Quin
immo in illis bonis ex linea transuersali
procedentibus omnes fratres tam con=
sanguinei tantum q̃ʒ vterini tantum sine
aliqua differẽtia vocabuntur vndecũqʒ bo

na illa processerant: cũ hoc nõ reperiatur
iure cautũ q̃ iura que hanc equitatẽ cõsi
derarũt: qualia sunt. l. de emãcipatis. et. l.
qđ satis. in fi. vt paterna paternis et ma=
terna maternis deferantur loquuntur de bo=
nis ascendentiũ: que descendentib⁹ natu
raliter debentur: ⁊ nõ collateralib⁹. l. j. ⁊. ij.
ff. de inoffi. test. Que oĩa vobis sufficere
dñt de successiõe ab itestato parẽtũ natu
raliũ ⁊ legitiorũ filiorũ: quã ꝯplectebatur. j. arti.
666 ¶ † Capio nunc secundum arti. scilicet
a de parentib⁹ naturalib⁹ tantũ[a] qualiter
sibi inuicẽ: aut simul cũ naturalib⁹ ⁊ legi=
timis succedant: tam ex testamẽto q̃ʒ ab
intestato. Pro cuius articuli declaratiõe:
presupponẽdũ est: q̃ filij naturales tantũ
quos oẽs vulgus et cõis vsus loquẽdi in
667 his partib⁹ bastardos appellat: † sunt
in triplici differẽtia. Quia quidã sunt ꝓ=
prie ⁊ simplr naturales tantũ seu bastar=
di: qui idem sunt. ẜm glo. in rubri. ff. de cõ
cubi. ⁊ Bar. in. l. ex facto. §. si q̃s rogatus.
ff. ad treb. quales sunt illi qui nati sunt ex
668 concubina. ¶ † Est autem concubina
que in eadem retinetur domo simul viro
amasio suo cohabitãs: ⁊ indubitato sicut
vxor tractata affectu: cuius affectus satis
ostenditur ⁊ presumitur per cohabitationẽ
in eadem domo. ẜm glo. Dy. ⁊ Bart. in. l.
fi. ff. de cõcubi. Nam vt mulier viro coha
bitans dicatur eius cõcubina plura requi=
runtur. Primo q̃ ambo sint libere cõditio=
nis et soluti matrimonio. Secũdo q̃ eam
tractet vt suã cõcubinã vicinis scientib⁹:
videntib⁹: et audientib⁹. veʒ in cohabita
tione: vestitu: ⁊ indubitato affectu: q̃ eo so
lo p̃sumitur q̃ simul habitant. ẜm Bar. in. l.
fi. ff. de cõcubi. dũmodo precedat ꝓtesta=
tio. q̃ vir eã retinere intẽdit ꝓ cõcubina.
Quia aliter cõmitteretur stuprũ cũ virgine
aut vidua si nõ cõstaret de cõsensu viri ⁊
mulieris ad cõcubinatũ: vt dicit Bal. in
l. eam quã. C. de fideicõ. Sed protestatio
preseruat virũ: vt coitus nõ dicatur stuprũ:
nec puniatur. l. cuʒ tabulis. §. quoniã. vbi
Barto. ff. de his quib⁹ vt indig. Et talis
debet esse affectus ad cõcubinã sicut dici
mus de vxore: vt sicut vir vxorẽ ita ⁊ con
cubinã affectu indubitato tractare tenetur:
vt cõcubina dicatur q̃ quo ad illũ naturalẽ
affectũ vxori cõparatur. ẜm Ang. in. §. cõsi
derem⁹. ꝑ illũ tex. in aut. de trien. ⁊ semis.
669 colla. iij. † Nõ sicut vxor ferre nõ p̃t te=
stimoniũ ꝓ marito: sic nec ꝯcubina ꝓ suo
amasio: nec eʒ vt dt Bal. in. l. ẽt. C. d̃ test.
Cũ nõ differat ab vxore i naturalib⁹ affe
ctib⁹: sʒ dũtaxat in honore ⁊ dignitate: q̃
b nõ dr caste viuere[b]. Et sic cũ succedere sit
c honor: nõ succedit amasio suo[c]: nec econ=
tra in defectu parẽtũ ab intestato sicut fa
cit vxor. ẜm Ang. in. d. §. cõsiderauimus.

666 De scdo principali articulo. s. de successione filiorũ naturaliũ tñ et parẽtũ suorũ qualiter ab itestato succedãt.

a ¶ Tãtũ. Istud est scdm gen⁹ hoim q̃ nõ legitimi dicuntur. vt dixi in p̃n. primi articuli.

668 quid est concubina.

b ¶ Caste viuere. qđ qualr itelligatur vide sup ẜbo: q̃ cũ alia matrimonium ꝯhens.

c ¶ Amasio suo. Ut hr. j. e. arti. in fi. et arti. iiij. in. ix. cõclusione.

670 Qui dicunt filij naturales tantū et de eorū multiplici specie

nec posset esse tutrix filij sui etiam legiti-
mi ex precedēti matrimonio nati. ſm bal.
in aut. sacramentum. C. quādo mulier tu
to. offi. fungi potest. Licet enim nō sit dif
ferentia inter vxorem et concubinam in-
specto iure naturali: quo iure non est di-
gnitas in personis: que omnes equales
erant: et omnis coitus equalis. in aut. qui
bus mo. natu. effi. legiti. §. liceat. tamē in
specto iure ciuili secundum quod est di-
gnitas et personarum distinctio est diffe
rentia inter vxorem et concubinam cum
matrimonium habeat formam solennem
de iure ciuili vt clare dicit Bar. in. l. item
670 legato. §. parui. ff. de leg. iij. ¶ †Ex q̇-
bus sequitur ꝙ filij nati ex tali muliere sunt
proprie naturales sed nati ex ea que reti-
netur extra domum: non sunt proprie na-
turales: quia licet tales (ſm communem
magistrorum opinionem presertim cano
nistarum quibus in hoc standum est) le-
gitimentur per sequens matrimonium. c.
tanta est vis. qui filij sunt legiti. Et largo
sumpto vocabulo communi vsu loquen-
di naturales vocentur: adeo ꝙ si a princi-
pe simpliciter tanꝙ naturales non facta
mentione ꝙ eorum mater fuerit concubi
na in domo non retenta legitimarentur:
talis valeret legitimatio acsi nati forent
ex concubina domi retenta. ſm Bal. post
Jo. an. in. c. nisi cum pridem. vij. col. de re
671 nunciatio. ¶ †Attamen proprie natu-
rales dicuntur nati ex concubina domi lo
co vxoris retenta. vt dicit Jo. an. in addi.
spec. tit. qui filij sint legiti. in prin. in qui-
bus solis locum habent subdicenda: quia
illi soli capiunt de bonis patris. Et non
ceteri qui furtiuo accessu concepti extra
domum fuerunt ſm Panor. post Jo. an.
in. c. innotuit. vij. ⁊. viij. colum. de electio.
¶ Ex quibus iam habetis duas filiorū
naturalium species: quia quidam sunt ꝓ-
prie et stricte naturales: alij vero impro-
prie et large: quidam alij sunt illegitimi
qui dicūtur spurij quales sunt omnes ex
coitu lege ciuili damnato nati: de quibus
in. §. si aduersus. et. §. sequenti. institu. de
nuptijs. et. §. fi. in aut. qui. mo. natu. effic.
sui. et in aut. ex complexu. C. de incestis
nup. et dicuntur greca voce spādones nā
spandon grece dicūtur latine filij sine pa
tre vt dicto. §. aduersus. vel dicūtur spur
ci quia spurcos vocamus ex incesto pro-
creatos vt ex adultera aut ex vestali id est
moniali quos legitimos aut heredes fie-
ri lex vetat. Nam spurcū dicitur incestū:
et immundum: et inde processit ꝙ macho
metus saracenorum deceptor quia volu-
ptates permittit porcus spurcissimus vo
673 catur ab omnibus. ¶ †Coitus eñ for
nicarꝰ est multipliciter lege ciuili dam-
natus: tanꝙ illicitus: vt dicto. §. si aduer-
sus. iuncta glos. ibi. Unde illis modis vel
altero eorum conceptus et natus dicitur
spurius quales sunt nati ex adulterio: aut
incestu: qui non filij merentur dici: vt di-
ctis iuribus. Et idem quādo pro tali coi-
tu non imponeretur pena a lege taxata:
674 sed extraordinaria: † vt quando quis
a plures retineret concubinas: [a] quia est
coitus damnatus: cum sit res mali exem
pli. in aut. quibꝰ modis natura. effi. sui. §.
si vero effusa. et. §. fi. iuncta glos. ibi super
675 verbo: intestatus. † Immo quicquid
leges ciuiles propter peius euitandum
dissimulent: ⁊ tolerent circa concubina-
tum: quo ad penam fori contentiosi: que
talem coitum non afficit: punitur tamen
quo ad deū in foro conscientie pena pec-
cati mortalis: ſm glo. in. l. concubinatu. ff.
de cōcubi. Quia quelibet etiam simplex
fornicatio est peccatum mortale. clemen.
ad nostrum. de hereti. Nec in illo foro cō
scientie excusat consuetudo: per glos. in. c.
denique. iiij. dist. ¶ Plus dico: ꝙ etiam ho
b die de iure ciuili [b] quicunque cōcubinatus
quātumcunque simplex ⁊ occultus est prohi
bitus ⁊ damnatus pro peccato mortali. ꝑ
tex. ad hoc singularem in. c. j. in princi. de
filijs natis ex matrimonio ad morga. cōtra-
cto. vbi quidam post mortē coniugis con
tinere non valens: aliam duxit qui nolēs
existere in peccato: eā desponsauit. Ergo
peccatum erat: et sic peccatum erat ante
desponsationem carnaliter cognoscere mu
lierem. qđ probat Joan. fab. in. §. j. instit.
si quadru. paupe. fecis. dicatur. circa prin.
tali ratione. Homo est rationabilis a na-
tura: cum sit animal rationale mortale:
quicquid igitur ratio dissuadet est sibi cō
tra naturam. Cum igitur naturalis ratio
suadeat fedus coniugij: ceterosque ample-
xus dissuadeat: non dubium ꝙ homo fa-
cit contra naturam ceteros sectādo quos
natura abhorret: quā cōclusionem elicere
voluit Ulpianus iurisconsultus in. l. pro-
brum. ff. de verbo. signifi. hec ille. ¶ Pre-
terea imperator in. l. j. C. de summa trini.
statuit subditos in tali religione viuere:
quā beatus petrus ⁊ apostoli docuerunt:
q possetenus cōcubinatū ⁊ oē meretriciū
c ꝓhibuerunt [c]. Etiam tex. in aut. vt clerici
apud proprios epōs. §. penul. col. vj. dicit
sacras leges non dedignari sacros cano-
nes imitari qui clare concubinatum ꝓhi
buerunt. Ergo multomagis ⁊ rationabi-
lius damnatum est adulterium: vt etiam
non excusetur propter susceptionem libe-
rorum. Nam pietas inter patrem ⁊ filios
bastardos existens non excusat peccatū:
nec causat omnino iter eos successionem
in bonis nec dignitate patris: nō eñ cō-

674 Non licz plures tenere ɔcubinas.

a ¶ Cōcubinas. De quo plene dr. s. sup ṽbo: cuidam petro tradiderunt.

675 Hodie et iure ciuili cōcubinatus est vt mortale petm̄ dānatus.

b ¶ De iure ciuili. h plē disputat ⁊ cōcludit vt h dr. Barba. i. c. per tuas. in prin. de ꝓbatio.

c ¶ Prohibuerunt. et lege ciuili: vt videtis damnatū: adeo ꝙ licz vxor forꝫ viri sequat. l. cuz quedā. ff. ď iu. om. iud. ⁊. l. exigere. ff. de iudi. tñ concubina nō sequit forū sui viri seu amasij ex ꝑsona illiꝰ. l. fi. §. itē rescripserūt. vbi bart. ff. ad munici. et plene hr̄ sup verbo: raynutius de clera.

municat pater cōcubine sue ⁊ liberis suā
dignitatem: nec transit in eos nobilitas:
sicut transiret in vxorem ⁊ liberos ex ea. l.
femine. ⁊. l. liberos. ff. de senato. Prout di
cit beatus ille Ambrosius in quodā ser-
mone de sancto Joanne. Non seducat se
(inquit) aliquis dicens vxorē non habeo:
⁊ ideo ancillam mihi sociaui. Audi quid
dicat scriptura ad Abrahā Genesis. xxj.
⁊ Apl's ad galatas. iiij. Eijce ancillam ⁊
filiū eius: non eñ erit heres filius ancille
cum filio libere. Si igitur ancille filius
heres nō est: ergo neque filiꝰ est. Cur ergo
queritur tale coniugium de quo susceptus
filius: nec successionis possit esse heres:
nec sanguinis. nec habere potest heredi-
tatis cōsortiū: qui non habet originis pri
uilegiū. Cur inꝙ querit tale contuber-
nium: de quo nati filij nō sunt testes ma-
trimonij: sed adulterij. Cur autem hmōi
suscipiunt adulterini qui patri sunt pudo
ri: non honori: de quibꝰ dicitur Sapien.
iij. Adulterini filij abominatio sunt deo.
hec ille. Circa que videatis et necessario
que dixi in verbo: Raynutius de clera. in
iiij. fallētia. Et al's de multiplici specie fi-
liorū naturalium tantū: videatis glos. in
dicto. c. nisi cum pridem. de renunciatio.

676 De filiorū naturaliū tantū successione ex testamēto.

676 ¶ †His igitur presuppositis quo ad
eorum successionem ex testamento dica-
tis: ꝙ quicquid olim fuerit debꝫ hodie di
stingui: aut pater cuꝫ istis reliquit ex suo
matrimonio filios naturales ⁊ legitimos:
aut cum eis reliquit matrē: aut etiam reli
quit vxorem: licet ex ea liberos non habe
ret: aut solum filios reliquit naturales.
¶ Primo scđo ⁊ tertio casibus: quando
inter filios ex suo matrimonio vel matrē
suā aut vxorem reliquit filios tantū natu
rales: tunc illis naturalibus tantū relin-
quere nō potest in testamēto vel alia vlti
ma voluntate: vltra vnā vnciam de tota
sua hereditate duodecim vncias faciēte.
Et si eis vltra aliquid relinqueret: aut do
naret: nihil valeret: etiā si in premiū emā
cipationis donatio fieret: q2 cum non sint
in potestate pr̄is: emancipari nō possunt:
677 †ideo causa donandi stante nulla: etiā
donatio erit inualida: vt per multas ra-
tiones decisum fuisse refert Gui. pape. q.
vlti. nume. ccccccxxij. Et si eius concubi
na mater istorū naturalium viueret: non
posset eis simul ⁊ cōcubine vltra vnciam
cū dimidia relinquere: ⁊ si sola cōcubina
superesset: non posset ei vltra semunciā
relinquere. l. ij. cū aut. ibi posita. C. de na
turali. liber. Ita ꝙ si vltra relinqueretur
eisdem: filij ex matrimonio nati vel al's le
gitimi sibi illud plus appropriarent: vt in
aut. licet. C. de naturali. liber. Ipsis vero
legitimis non stātibꝰ: aut illud plus reuo
care negligentibus: fiscus illud auferret
a concubina: ⁊ naturalibus tanꝙ ab indi
678 gnis: vt dicta. l. ij. † Quia naturales
non possunt vltra succedere: nisi statutū
vel consuetudo patrie eos habilitaret ad
equaliter cum legitimis vel vltra vnciā
succedendum: quia tunc admitterentur.
ſm Bald. in. c. j. §. hoc autem notandum.
vbi glo. in verbo: legibus. qui feud. dare
possunt. Secus esset in spurijs: qui vltra
alimenta ad succedendum statuto habili
tari non possunt. ſm Bar. in. l. testamenti
factio. ff. eo. ⁊ Bal. in. l. j. C. de summa tri-
nita. ⁊ in. l. ij. C. de iure annulorum aureo
rum ⁊ in. l. eam quam. C. de fideicommis.
¶ Quarto autem casu quando pater nō
haberet nisi filios naturales tātum: ⁊ ca-
reret legitimis: ac matre et vxore: posset
tunc filijs suis naturalibus totum suum
patrimoniū inter viuos largiri: aut testa-
mento relinquere: vt dicta aut. licet. ⁊ in
corpore vnde sumitur ibi: totā suā substā-
679 tiam. †Etiam in testamento minus so
lenni: qđ valet etiam inter liberos natu-
rales tantum quo ad bona que eis relin-
qui possunt: perinde acsi legitimi forent.
vt plene dicam in verbo: testamentum. j.
nisi in casu. aut. si qua mulier. C. de sacro
san. eccle. que solum priuilegiat religionē
ingressum disponere inter liberos natu-
rales et legitimos: ⁊ non inter naturales
tantum aut spurios: nec etiam inter nepo
tes filiorum: qui quasi extranei sunt. Ar
dum hoc in filijs et alias successurum spe
cialiter conceditur: in alijs prohiberi vi-
detur. ſm Specu. singulariter ti. de statu
monacho. versic. lij. queritur. in fine. Sed
extra casum illius aut. potest pater nō stā
tibus naturalibus ⁊ legitimis matre nec
vxore iter bastardos de suis bonis in to-
tum disponere: ⁊ codē modo posset pater
totum eis relinquere: si filias tantum ha-
beret legitimas: que paternis renuncias-
sent bonis: cum hoc casu habeantur pro
mortuis. ſm Barto. in. l. j. §. qui habebat.
ff. de bono. pos. contratabu. vt plene vidi
stis in verbo: duas habens filias. Unde
sicut renunciatio filie iurata filio ꝓdesset
legitimo si staret: ita etiam proderit huic
680 bastardo filio: † cum paria sint filios
non stare: vel stare ⁊ succedere non posse:
vt dicit Bar. in dicto. §. qui habebat. ⁊ in
proprijs terminis consuluit Ludo. consi.
xliij. inci. ad primū quesitū. qđ sane verū
intelligatis: nisi constaret filias in fraudē
renunciasse: que renūciatio bastardis nō
patrocinaretur. Super hoc tamen Ang. cō
suluit contrariū cōsil. ccxxiij. incipi. casus
talis est. vlti. colū. dicens eo tūc heredita
tem potius deberi filie renūciāti. Ego au
tem puto Ludo. iustius cōsuluisse: per ea

679 Etiā in testamēto minꝰ solēni potest bastardo relinqui.

que nunc dicam in talibus filijs substitu-
tis. Nec obstat dũ super verbo: duas ha-
bẽs filias. in scda principali falletia. dixi:
ꝙ filius naturalis tãtum filiam dotatam
statuto exclusam non repellit: qꝛ illud est
verum ab intestato: cum talis filius pter
voluntatem patris nihil capiat per glos.
singularem in.l.j.ff.de bo.pos.cõtratabu.
Secus si eum heredem instituisset aut in
eius fauorem aliter disposuisset: quo casu
habet voluntatem patris: vt ibi dixi.

681 An bastardi: pñt succedere possint ex substõne.

681 ¶ † Et premissa intelligatis vera: vcz
patrem stantibus ex matrimonio liberis
legitimis: non posse naturales tantum li-
beros heredes facere directe: si autẽ eos
legitimis liberis vel alijs suis heredibus
substituisset: si quidẽ eos vulgariter sub-
stituit: quia tunc ex substitutione vulgari
succeditur testatori.l.post aditam. C. de
impube.ꝛ alijs substi. Certe ex tali substi
tutione legitimis vel alijs institutis he-
redibus abstinentibus aut repudiantibꝰ
naturales filij admittuntur: acsi legitimi
heredes instituti mortui fuissent ꝛ nõ sta-
rent: cum (vt dixi) paria sint filios legiti-
mos non stare: vel heredes esse nolle. ẜm
Angelum aretinum et Raphaelem. in.l.
si is qui.ꝛ.l.lucius.ff.de vulgari ꝛ pupilla
ri substitutione. lꝫ Bal. ibi contrariũ vo-
luisset: ꝛ male: ẜm eos. Qꝛ cũ filij legitimi
tunc nõ supersint: ꝛ hereditatẽ paternam
quã repudiarũt nõ transmittãt: nõ erunt
impedimẽto filio naturali: quin succedat
in totũ. Si vero pater naturalis tales fi-
lios pupillariter substituisset filio suo legi
timo impuberi: q̃ postea impubes morit:
tunc possunt indubitanter filij naturales
substituti capere hereditatẽ ex pupillari
substitutione: qꝛ nõ a testatore dicunt ca-
pere: sꝫ ab ipso pupillo coꝝ fratre: licet ex
testatoris coꝝ patris ordinatione. vt.d.l.
si is qui. Preterea qꝛ speciale est in pupil
lo: ꝙ heredem habeat: qui largo modo di
citur institutus: nõ a patre: sed ab ipso pu
pillo.l.patris ꝛ filij.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ.l.
papinianus.§.sꝫ nec impuberis.ff.de in-
682 offic.testa. ¶ Ex quibus sequitur: † ꝙ
filius naturalis patri succedere nõ posset
ex fideicõmissaria substitutione: si pater
dixerit quãdocũqꝫ filius legitimus heres
sine liberis decesserit hereditatem resti-
tuat filio meo naturali seu bastardo: nam
cum tunc filius legitimus heres fuerit et
paterne hereditati se immiscuerit: ius ex
hoc ei quesitum est: vt dicta.l.post aditã.
Adeo qd necessario potest hereditatem
transmittere ad suos propinquiores: aut
heredes testamentarios: vt plene videbi
tis super verbo: mortuo autẽ testatore.ij.
in materia transmissionis hereditatis: ꝛ
sic filiũ naturalem excludere. ẜm Rapha.
in dicta.l.si is qui ex bonis. quia cum per
substitutionẽ fideicõmissariã patri succe-
datur defuncto.l.coheredi.§.cum filio.ff.
de vul.ꝛ pupil. Sequitur ꝙ filius natura
lis substitutus vltra vnã vnciã de pater-
na hereditate capere non poterit: residuo
remanente penes heredẽ filij legitimi re
stituere grauati: ꝛ hoc vbi pater filio suo
naturali tantũ relinquit: qꝛ si nihil ei reli-
quisset: nihil preter alimẽta in bonis pris
petere posset. Cũ cõtra vel preter volũta
tem patris nihil capiat. per dictã glos. in
omnibus approbatã in.d.l.j.ff.de bono.
pos.cõtratabu. que oĩa procedũt in patre.

683 An bastardi possint ex testamento matri succedere.

683 † Mater vero si velit potest filijs suis
naturalibꝰ omnia testamento relinquere
iuxta.l.si qua illustris.C.ad orficia.ꝛ insti

684 An spurij ex testamento succedere possint: et qd de eorũ liberis.

684 tu.illo eo.ti.§.fi. ¶ † De spurio aũt ex
adulterino vel alio damnato coitu. Puta
stupro cũ virgine aut vidua cõmisso na-
to: cõcludatis talem nullomodo succede-
re ex testamẽto posse: nec aliquid capere
de bonis patris interviuos: nec in vltima
volũtate: vt dicto.§ fi. in auk. quibus mo
dis natura. effi. sui.ꝛ dicta auk. ex comple
xu. C. de incestis nup. Quod prima facie
videret iniustũ: ꝙ filius ex delicto patris
afficiat.l.j.ꝛ per totũ. C. ne filius pro pa-
tre.ꝛ.l.lege. C. de legiti. hered. qd fieri nõ
potest per viã punitionis: sed in casu no-
stro grauat filius per viam indignitatis:
quia paterna successione indignꝰ est: ẜm
Baldum in dicta.l.lege.xij.tabularum.
quod redundat magis in penam patris:
qꝫ filij: cum paterno voto ad filios here-
ditates deuoluantur.l.scripto.ff.vnde li-
beri.facit.l.liberorum.ff.de verbo.signi-
ficatio. Unde plus torquetur pater et iu-
ste propter suum delictum videns se voto
naturali frustratum: vt nihil tali filio re-
linquere possit. Quinimo nec posset exe-
cutor paterni testamenti ad distribuen-
dum bona deputatus eligere spurium: qꝛ
per se vel mediante alio capere non po-
test. argu.l.si is qui.ff.de vulga.ꝛ pupilla.
substitu. Preterea non videtur datum ar
bitrium executori disponendi contra ius.
l.qꝫqꝫ.ff.de ritu nuptiarũ.ꝛ.l.lucius.ff.ad
municipa. ẜm Bald. in.l.id quod paupe-
ribus. versi. vigesimosecundo queritur.
cum sequenti. C. de episcop. ꝛ clericis. ibi
subiungens etiam episcopum qui est na-
turalis executor testamentorum hoc fa-
cere non posse: et si de facto distribueret
spurio de bonis paternis non valeret:
immo alijs distributum applicaretur: et
non spurio nec fisco: nisi spurius tale di-
stributum tenuisset pacifice spacio.xxx.
annorũ propter bonã fidem causatũ ab

auctoritate superioris. ar.l.ex generali.ff.
de noxali. al's nõ valeret distributio etiaꝫ
si bona essent inter coniunctos distribuẽ
685 da: † quoꝝ appellatione spurius nõ ve
nit ẜm Bal. vbi.s.ꝛ plene dixi super ver-
bo: Raynutius de clera. Etiam nõ posset
ei relinqui ꝓ alimentis de iure ciuili vt est
tex. in dicta auk. ex complexu. Secus est
iure isto canonico. per ca. cum haberet. de
eo qui duxit in matrimo. quã prius pollu.
per adulterium. ẜm Bart. in dicta auk. ex
complexu. vbi ꝓ alimẽtis ꝛ dote valet re
lictum: ꝛ etiam per executorẽ distributum
ẜm Bal. vbi supra. cui iuri canonico stan-
dum est tanqꝫ equiori: etiã in terris impe
rij ꝛ foro seculari: ẜm omnes in dicto.c.cũ
haberet. Et Ange. in dicto.§.si aduersus
insti. de nup. Al's summa esset inhumani
tas ꝓpter peccatum parentũ: alimentum
negare innocenti: qui nunqꝫ deliquit: nec
in culpa geniture sue fuit: contra equitatẽ
etiam iuris ciuilis. C. ne filius pro patre.
debet enim pena suos dũtaxat tenere au

686 Spurio relinqui põt pro alimẽtis.

686 tores.l.sancimus. C. de penis. † Unde
potest hodie pater filio suo spurio relinq̃-
re alimenta: vel aliquid pro alimentis: qꝛ
etiam cogeretur ipsum alere ẜm Bar. in di
cta auk. ex cõplexu. et plenius in.l.fi.ff.de
his quibus vt indig. concludentem vale
re relictum fundi suo spurio factum ꝓ ali
mentis: qꝫdiu viuet. et post mortẽ rema-
neat filijs suis. quod fieri potest per text.
in.l.fi.C.de naturali.libe. Et cõsuluit idẽ
Bar. consilio.cxv. incipieñ. deducius cor-
neti. immo semꝑ fuit ꝛ est illa principalis
cautela relinquẽdi spurijs: scꝫ pro alimen
tis: vt plene per eum in dicta.l.fi. et Lu-
do. allegato cõsilio.xliij. Et latius Bar-
tho. cepolla in suo tracta. de cautelis ad-
uoc. cautela.xlv. vbi duodecim ponit cau
telas: ꝛ inter ceteras ponit illã ꝙ ꝓ alimẽ
tis relinquatur: quia hoc fieri potest. vt
exemplo nobis tradidit diuinus ille pa-
triarcha noster Abrahã Geñ. vigesimo-
quinto qui postqꝫ filio suo legitimo isaac
cuncta que possidebat dedisset tanqꝫ he-
redi: tamen filijs concubinarum largitus
fuit munera ad viuendum. Ex quibus ha
betis ꝙ licet filio suo spurio relinqui non
possit post eius vitam: quo tempore ali-
mentis nõ indigebit: tamẽ illud vel aliud
relinqui potest eius liberis legitimis ne-
potibus testatoris. vt dicta.l.finali. C. de
naturali.libe. Nisi tales liberi essent ex fi-
lio incestuoso[a] ex ꝯsanguinea carnali vel
spirituali suscepti: quia tunc liberis ince-
tuosi quantũcunqꝫ legitimis relinqui nõ
posset: sicut nec eorum patri.l.si quis ince
sti. C. de incest. nuptijs. ẜm Baldum in.c.
in presentia.xiiij. colũna in princi. de pro-

a ¶ Ex filio incestuoso. ad hoc facit qd.j. dicã super verb. a pꝛe a relinqui.

687 Pro aĩa spurij relinq̃ põt.

687 batio. Per que omnia sepe cõsului † ꝙ
pater pro anima filij sui spurij premortui
posset in vita sua donare vel in morte re-
linquere. quia licet post mortem cibo non
indigeat corporali: tamen necessarius ei
est cibus spiritualis pro anima. Et cui de
betur cibus corporalis: fortius debetur ei
spiritualis ꝓ redemptione anime: ẜm Jo.
fab. super verbo: contestate. in.§. penales
institu. de perpetuis ꝛ temporali. actioni.
Maxime quia quo ad vitam ꝛ celestẽ he
reditatem inter eos ꝛ legitimos nõ est de
letus: vt.j. dicetur in fine huius articuli.

688 Spurie relinqui potest pro dote.

688 ¶ † Similiter dico ꝙ relinqui potest fi
lie spurie pro dote: cum ei dos succedat lo
co alimentorum: ad que pariter tenet ẜm
Bar. in dicta auk. ex complexu. ꝛ in.l.si qs
a liberis.ff.de libe. agnoscẽ.ꝛ in.l.meuius
§. duobus.ff.de lega. secundo. quod est ve
rum ẜm Barto. in.d.l. finali.ff.de his qui-
bus vt indignis nisi excessiua quantitas
relicta foret ꝓ alimentis: vel dote: qꝛ tunc
factum presumeretur in fraudem legis.
Quo casu posset ille excessus euocari per
heredes patris. ẜm Barto.ꝛ Baldum in
l.si pater. C. de heredi. instituen. quia cuꝫ
spurij sine eorum culpa sint incapaces: il-
lud applicatur heredibus patris: vt ibi di
citur. Et per Bar. in dicta.l.fina.ꝛ.l. aufer
tur.§.j.ff.de iure fisci.ꝛ in.l.j.C. de natura
li.libe.ꝛ plene Bal. in.l.j.C. vnde legi. Et
deficientibus aut negligentibus heredi-
bus applicaret fisco in subsidium: vt di-
b cta.l.j. de naturali. liber.[b] Ideo dicebat
not. Barto. in.l.fina.§.j.ff.de his que in
fraudem credi ꝙ cum dos respectu mulie
ris dicatur titulus lucratiuus: si dos data
filie spurie marito defuncto redeat ad ip-
sam: cõsanguinei heredes patris poterũt
eam dotem ad se aduocare: per dictam.l.
j. Nisi quatinus permittitur spurijs habe
re pro alimentis vel dote sua rationabili
ad viuendũ sufficienti: per dictam.l.j. ẜm
Baldum in.l. eam quam. versi. pone dicit
decretalis. C. de fideicommis. ¶ Ex quo
al's consului: ꝙ licet dos data per patrem
filie spurie sit ꝛ dicatur excessiua: si mari-
tus tantam dotẽ mereatur: cum iuxta eiꝰ
conditionem dos assignãda sit.l.cũ post.
§.gener.ff.de iure dotium: vel sine tanta
dote non poterat spuria maritum inueni
re ꝓpter aliquam forte difformitatem: vl
al's eo casu non possent heredes nec fiscꝰ
illum excessum aduocare ad se: qꝫdiu vi-
uet maritus: cuius contemplatione dos
talis constituta fuit: sine qua forte nõ erat
matrimonium contracturus: ꝛ cuius ipse
est dominus.l.doce ancillam. C. de rei vẽ
dicatione. Quo durante matrimonio: nõ
considerantur alimenta spurie ẜm se: sed
ẜm qd decet viri conditionem. Unde no-
tanter dicit Bal. vbi supra excessuꝫ dotis

b ¶ L.j.d natu.liber. qñ ea q̃ auferunt ab indigno debeãt heredibꝰ applicari vel fisco. habet sup verbo: cõdidit.ij.

repeti posse eam mortuo marito dos ad
spuriam viduā redierit. Idem Bar.in.d.
l.fi.de his que in frau.cred.[a] ¶ †Pariter
688 relinqui pōt filio spurio aut filie per pa
trem si ingrediatur religionem: ac si matri-
monium carnale contraxisset: q2 hec om-
nia alimentorū loco sunt z dotis: ƀm Bal.
post Guil.de cug.in.l.j.ℽsi.iuxta hoc q̄ro
C.de sacrosanc.eccle.[b] vbi plenius dicit
Guil. quia talis illegitim⁹ postq̄ʒ erit mo
nasteriuʒ ingressus poterit a patre heres
institui tanq̄ʒ ingressu religiōis legitima
tus: qui omnē maculam abstergit: z tollit
vt dixit tex.in aut.de monachis in princ.
Et sic nedum quo ad ordines z beneficia
religionis tenenda: sed etiam quo ad suc
cedendum professio regularis spuriū ha-
bilitat: z vt in testamento patris heres fie
ri possit aut ei relinqui: z eius medio acq̄
ri monasterio: licet hodie in regno frācie
monachi ab intestato nō succedāt: vt ple-
ne vidistis supra in primo membro prece
dentis articuli per tres aut quatuor deci-
siones. Sed aduertatis: q2 credo Guillel.
bene dixisse: q spurius religionē ingres-
sus dicatur quo ad sacros ordines legiti-
matus: z cetera omnia que ei tāq̄ʒ simpli
ci religioso incumbūt: z sine quibus clau
stro et religioni seruire non posset: nec of-
ficium religiosi exercere: sed q habilitat⁹
dicatur ad suscipiendū hereditates parē
tum z alia religioni necessario non requi
sita dubito propter glo.in.c.fina.de filijs
presbyt. que dicit spurium religionem in-
gressum: ex hoc non fore ad tenendū be-
neficia sine dispensatione habilitatuʒ: vt
s̄.tetigi in primo primi articuli membro
fere in princ. loquendo de legitimatione.
Ergo nec ad suscipiendū hereditates ab
intestato: vt ibi dixi. Nec ex testamēto he
res esse poterit. Forte Guil. respectū ha-
buit: q hereditas nō sibi: sʒ monasterio q̄
ritur: et in hoc monasterio seruit: qd̄ satis
est tolerandū in successione ex testamēto:
vbi expresse religiosus z consequenter cō
uētus ad successionē vocant penes couē-
tū nō remansurā. vt ibi dixi in quinta z vl
689 tima decisione. ¶ †Fuit profecto Guil.
de cug. clare sciētie doctor noster tholosa
nus: loci de Rapistagno a tholosa quinq̄ʒ
leucis distantis oriūdus: apud italos ma
xime reputationis: vt Cy.Bar.Bal.z ce
teri in eoꝝ lecturis: eum vtplurimum se-
quentes euidenter demonstrarūt. Nobis
tamen restat q nihil potest directe filijs
spurijs a patre relinqui[c] in quacūq̄ʒ volū
tate: nisi pro alimentis: dote: aia: z religio
nis ingressu. Tū moderate vt dictum est.
Nec etiā relinqui eis posset indirecte per
medium alterius persone. Unde si heres
institutus z ad hereditatem distribuēdū

688 Spurijs religionē intrantibus relinq̄ potest.

a ¶ De his q̄ in fraudē cre. nisi spuria renubere vellet erate req̄rēte: q2 cū eadē ratio duraret z maior cum viduc viros difficili⁹ reperiant q̄ʒ ℽgies: tūc non posset dotis excessus reuocari p fiscum aut parentes. Et ita credo dn̄m meū h̄ itellexisse p rōnes suas.

b ¶ C.de sac.sanc.ec. de quo z in quib⁹ cōueniant dos matrimonij spūalis z carnalis. vide.j. sup verbo: dotē quā ei dederat z etiā sup ver. cuidam petro tradiderūt

690 An spurius heredib⁹ patris substitui possit.

c ¶ A pr̄e relinq̄. posset tn̄ heres a pr̄e institui sub conditiōe si legitimabit: z pr̄e mortuo dabit curator bonis: donec lrimat⁹ erit

post mortē pauperibus restituere grana-
tus: nō posset executor testamenti spuriuʒ
testatoris filium q̄uis pauperem eligere:
cū electus ab herede vel testamenti exe-
cutore: cēseatur electus a testatore.l.vnū
ex familia.§.j.ff.de lega.ij.ƀm Bart.in.l.
fi.ff.de reb.dub.z clare Pan.in.l.lucius.p
illum tex. nota.§.in testamento.ff.de leg.
690 j. ¶ †Similiter etiam si spuri⁹ filio pa
tris testatoris legitimo pupillariter p pa-
trem eundē substitueret: aduenīente con-
ditione substitutionis: nihil poterit spuri⁹
de bonis a patre testatore prouentis cape-
re. per tex. glo. z doc.in.d.l. si is qui ex bo
nis.ff.de vulga.z pupil. Sed bene capere
poterit bona ppria ipsius pupilli fratris
sui: cui fuerat a patre substitutus: quorum
bonoꝝ est capax tanq̄ʒ nō paternoꝝ: lʒ ex
ordinatione patris scʒ ex substitutione pu
pillari facta per patrē: q2 vt dixi talis sub
stitutio nō est testamētum patris: sʒ ipsi⁹
filij pupilli: vt dicta.l.papinianus.§.sʒ nec
impuberis: nec per eā tunc succeditur pa-
tri: sed fratri pupillo. Et sic in hereditate
fraterna cuius est spurius ipse capax: vt
plene dicet sup verb. si absq̄ʒ liberis mo-
reretur.ij.in materia pupillaris substitu-
tionis. Ex quibus sequit spurium nō pos
se a patre substitui vulgariter filio legiti-
mo: nec alteri heredi patris: cum per talē
substitutionē succedatur patri testatori: z
in hoc differt spurius a filio naturali tm̄:
vt.s̄.vidistis: ppter diuersitatē rationis
inter hos duos casus resultantē ex predi
691 ctis: z his que dicta ibi fuerunt. ¶ †Et
idem in substitutione fideicōmissaria per
quam pariter testatori succedit.in.d.l.co-
heredi.§.cū filie.ff.de vulga.z pupil. Nec
posset etiam aliquid a patre capere ex cō
tractu lucratiuo aut oneroso: per se nec in
terpositam personā: vt.d.l.j. vbi glo. Cy.
Bar. Bal. z Saly.C.de natu.libe.lʒ glo.
in contractu oneroso dixerit contrarium.
in.l.testibus.ff.de pba.z male ƀm Jaco.
butriga. Bal. Saly. z Flora. ibi: ne p hūc
modū faciliter fraus legi fieri possit de cō
tractu ad contractum. Qd̄ verum intelli-
gitis in bonis iam patri semel pure z ab-
solute acquisitis: z in eum translatis ac in
eo radicatis. Si autem cū bona patri cō-
ceduntur z acquiruntur fieret pactum qd̄
spurij succedant in eis: puta in emphiteo
si que patri conceditur: tale pactū valet z
effectum sortitur: vt in eis succedat spuri⁹
vt pulchre decidit Bald.in.l.ij.C.de iure
emphi. Nec obstat.l.j.preallegata: q2 ibi
pactum apponebatur in re ipsa paterna:
secus autem in re aliena quando patri cō
cedebatur: quā potius habet spurius be-
neficio concedentis: q̄ʒ patris cui conce-
debatur. facit.l.in traditionibus.ff.de pa

et ipsemet spuri⁹ fieri pōt p iudicē curator et administrabit interim bona: ƀm Bal.in §.instituēs l.gall⁹.ꝺ libe.z posth. z in.l.si q̄s incesti.C.ꝺ incest.nup. vbi dicit h̄ locū nō habere i filio incestuoso. vide Alex. plene in.d. §.instituēs

690 an spuri⁹ heredibus patris substitui possit.

691 Spuri⁹ nō pōt capere aliq̄d a pr̄e ēt ex cōtractu

ctis. Ideo si res patri concederetur vt in
ea spurius succedat valet cōcessio z spu-
rius in ea succedet: qd̄ fieri non posset per
statutum: q2 habilitare nō potest prolem
illegitimā ad succedendum: ne aperiatur
via adulterijs et copule illicite: preterea
tale statutum careret honestate contra.c.
erit autem lex.iiij.dist. vt plene Feli.in.c.
finali. versi. fallit septimo.de constitutio.
692 ¶ †Omnibus autem alijs parentib⁹:
preterq̄ʒ patri: spurius succedere potest
tam inter viuos q̄ʒ vltima voluntate si ei
expresse relinquatur. ƀm Panor.in dicto
c.cū haberet.in fi.de eo qui duxit in ma-
trimo. Adeo q acquirere potest quocūq̄ʒ
modo: etiam ab auo suo quāuis paterno:
per dictā.l.fi.C.de naturali.lib.ƀm Bar.
693 in dicto cōsilio.cxv. ¶ †Potest enim pa-
ter spurij relinquere filio legitimo eiusdē
spurij nepoti suo. vt dicta.l.fi. Prouiso vt
dixi: q non descendat ex filio incestuoso:
et etiam q non fuerit tali nepoti relictum
contemplatione spurij. ƀm Bart. plene in
l.gallus.§.quid si is.ff.de liber.z posthu.
quem Pan. sequitur cōsilio.clxxiij.incip.
viso casu.iiij.col. videte Bald.in dicta.l.
gallus.§.quidam recte. Et prouiso etiam
q non agatur de succedēdo in beneficio:
in quo sicut non potest filius sacerdotis
immediate succedere post patrē: ita etiā
succedere non possunt nepotes: nec infe-
rioris gradus quāuis legitimi existāt ƀm
glo.in.c.ad stirpandas.de filijs presbyte.
de quo plenius p gl.in.c.aplica.viij.q.j.[a]
694 †Et quod dicitur spurio relinqui non
posse per patrē nec matrem: est verū: nisi
virgo per vim stuprata fuisset a quodam
tyranno rege vxorato: q2 quo ad matrem
natus non est ex coitu dānato: nec accusa
bili: z damnabili: sed impressiuo: prout in
dubio presumitur amplexus impressiu⁹:
visa potestate viri: z sic impunitus quo ad
eam que presumitur vim passa. ƀm Bal.
in.d.l.eam quam. versi. item excipiuntur
nati.C.de fideicō.z in.l.si qua illustris.C.
ad officia.[b] ¶ †Et sicut pater filio spurio
695 relinquere non potest: nec ipsum here-
dem instituere: sic nec econuerso spurius
patrē: cū indignior sit filio. ƀm Azo.ti.de
heredi.instit.et.C.de legiti.heredi. quem
sequitur Bar.in dicta.l.fi.ff.de his quib⁹
vt indig. et Jason in.§.penales.instit.de
actio.xij.col.z Bal.in dicta aut.licet.z in
l.j.C.de sacrosan.eccle. licet Sali.in dicta
aut. ex complexu. super hoc dubitauerit.
Que omnia vobis sufficiant quo ad suc-
cessionem filiorum tantum naturalium z
spuriorum ex testamento vel contractu.
Sʒ an tales filij naturales aut spurij suc
cedere parentibus ab intestato possint:
vel eis succedi: sunt facienda tria mēbra.

693 Liberi spurioꝝ capere pn̄t ex testō aui lʒ et succedere in bn̄ficio nō possint.

a ¶ viij.q.j. Et puiso q ple non hēat legitimā: vt ple dr sup ℽbo cōdidit. ij. ℽ. vt tū iste articulus.

b ¶ .C.ad officia. de q̄ vxō pleni⁹ sup verbo: cuidam petro tradiderūt. loquendo ꝺ fidelitate coniugum.

695 Etiā spurius pr̄i relinquere nō potest.

696 ¶ †Primo an tales suis succedant pa
rentibus ascēdentibus. ¶ Scdo an econ
tra parentes ascendentes eis succedant.
¶ Tertio an ipsi sibi inuicem succedant
collateraliter. ¶ Quo ad primū dicatis:
q aut tales nati sunt ex coitu aliqua lege
tēporali dānato: nō dico spirituali: q2 ois
coitus vltra matrimonialem: lege illa dā
natus est: vt.s̄.dixi. Aut nati sunt ex coi-
tu nō damnato lege seculari. Primo casu
cōcluditur cōmuniter per omnes: q tales
nullomodo succedere possunt pr̄i nec ma
tri: z minus ceteris parentib⁹ ascendenti
bus ab intestato. Cū indigni sint omni le
gis beneficio: vt.d.§.fina.z.c.cum multe.
xv.q.vlti. Et ratio est clara: q2 iure ciuili
quo successiones deferunt: pater z mater
tales filios alere nō tenētur: vt dicta aut.
ex cōplexu. licet vt.s̄.vidistis de equitate
canonica sit contrariū p dictū.c.cū habe
ret. Tamen quo ad successionē nihil fuit
iure isto canonico immutatum. ƀm Bar.
z docto.in dicta aut. ex cōplexu. ita q ta-
les spurij vel naturales tantum filij non
possent per patrem adoptari naturalem.
l.legem.C.de naturali.libe.z in aut.quib⁹
modis naturales effi.legi.§.z nō vos la-
tuit. Ne vna via prohibitum: alia via con
cedatur ad succedendum per viam ado-
ptionis: non sunt enim tales nominandi fi-
lij: nec econtra sunt illi nominandi paren
tes: z cōsequenter ea omnia que iuris na
turalis sunt nō habēt: nec eis debentur.
Igitur tanq̄ʒ filij succedere non possunt
patri: nec matri: q2 pater z mater dici non
possunt. Est tamen verum: q mortuo pa-
tre ab intestato alimenta eis debētur. Et
si filie essent: dotarentur de bonis patris
in subsidium: z pariter pro anima quādo
697 pauperes moriuntur: vt dixi. †Scdo
casu quādo filij naturales tantū nati sunt
ex coitu lege aliqua tēporali nō dānato:
subdistinguitur. Aut queritur an succe-
dere possint matri ab intestato defuncte:
vel alteri ascēdenti de linea materna. Et
dicitur eos succedere posse perinde ac si
nati forent ex matrimonio. Et sic succede
rent ipsi simul cū legitimis matrimonia-
liter genitis: vt.d.§.fi.insti.ad officia.z.l.
hac parte.z.l.modestinus.ff.vnde cogna.
698 †Fallit hec regula vbi mater esset illu
stris: quo casu distinguitur. Aut habet fi-
lios naturales tantū ex suo amasio cum
quo vt cōcubina morabat: tali scʒ cōcubi
natu qui iure ciuili erat pmissus: vt quia
ambo scʒ vir z mulier soluti erāt: z tūc ta-
les filij naturales succedūt matri ab inte
stato: etiā cū filijs naturalib⁹ z legitimis:
quōs ipsa habuisset: aut illa mulier illu-
stris filios habet naturales vt meretrix:
z tunc si ipsa filios habeat legitimos plu

696 De successione filioꝝ naturaliū ab itestato.

An spurij parētibus suis ascendētib⁹ succedere possint ab itestato.

697 quid de bastardis z an matri succedāt

res aut vnum ex matrimonio non poterunt succedere matri. Als sic. vt dicta.l. si qua illustris. Ex quo sequitur: q si tales filij nati ex coitu meretricali matris illustris succedere ab intestato vellent patri vel matri: talis mulieris premortue vl hereditatem repudiantis: z succedere vellēt auo z auie maternis: ipsi venire non possent: si aliquis superesset filius legitimus matris illustris. Q: si tali casu matri succedere nō possunt: min9 succedere possent auo vel auie. instit. ad officia. §. j. in fine. als autem possent per dictam.l. modestinus. †Aut filij naturales ex coitu non damnato nati succedere ab intestato petūt patri: z deinceps in linea paterna ascendentibus: distinguitur: aut pater est penitus incertus: qō contingit vbi mater erat publica meretrix: z tales alicui tanq̄ patri succedere nō possunt: licet is qui rē habuit cū tali meretrice sit ita leuis z fatuus: q illum tractauerit tanq̄ filium. instit. de legiti. agnato. succes. §. vulgo. Cui enim pater est populus: illi dicit pater nullus. l. vulgo. ff. de statu ho. Et minus succedere poterit vlterioribus ascendentib9; vel agnatis aut cognatis talis putatiui patris: aut pater est bene certus: videlicet ea certitudine: que in filiatione cadere potest per. l. filium. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. [a] vt q: talis bastardus succedere volens natus est ex cōcubina affectu indubitato domi retenta: z tunc subdistinguitur. Aut tales filij sunt nati ex libero z libera: aut ex libero z ancilla: aut ex seruo z libera: aut ex seruor serua. Primo casu quando nati sunt ex libero z libera: pñt patri ab intestato succedere solū in duabus vncijs: et sic in sextante. id est sexta totius hereditatis parte: trib9 tamen cōcurrentibus. Primo q ista cōcubina eor mater tractata fuerit affectu indubitato in eadem domo cū amasio suo obtinue habitando z cōuersando: q si eorum habitasset: tales filij priuilegiū succedendi nō haberēt. in auc. quib9 modis natura. effi. sui. §. si quis autē defunctus. fm glo. in. l. penul. ff. de cōcubi. quā ibi sequunt Dyfi. Bar. z Panor. in. d. c. innotuit. de electio. Scōo requiritur: q huic patri tpe mortis nō superfit aliquis de liberis naturalib9 z legitimis: licet agnati superessent vel cognati paterni: q tales agnati aut cognati filios naturales non excludunt quo ad illas duas vncias: sed in residuis decem succedunt. Tertio requiritur: q tali patri nō superfit vxor. vt dicto. §. si quis autem defunctus. et. §. hoc ipso custodiēdo. facit dicta auc. licet. C. de natura. lib. q: si vxor patris naturalis superesset: filiū naturalē sui quōdā mariti penitus z in totū excluderet: adeo q ei non succederet in aliquo: vnde potentior est existentia vxoris: q̄ agnatorū defuncti. Ad tales bastardos excludendū: ita q locū nō habet hoc casu regula. Si vinco vincentē te: multofortius vinco te. fm glo. super verbo: solos. z dicto in. §. preferunt. instit. ad tertul. q: filius naturalis in illis duabus vncijs vincit agnatos: qui in succedēdo vincūt vxorem. Cū eis stantib9 vsq̄ ad decimū gradum ipsa nō succedat: vt. j. videbitur. iuxta articulo. Et tamē talis filius vxorē defuncti patris nō vincit: immo vincit ab illa: que licet sibi ipsi nō prosit tanq̄ ab agnatis exclusa: tamē nocet filio naturali: vt in aliquo patri nō succedat z oia deferantur agnatis: z vxori prodest illis: p quos a marito successione excludit. qō est mirabile z valde notant Jo. de pla. z ceteri in dicto §. preferunt. † Preterea agnati medio vxoris cōsequuntur qō per se: z ex seipsis cōsequi nō poterant: qō plerūq̄ cōtingit: vt. ē. dixi. Deficiente autem altero ex dictis tribus nō possunt filij naturales tm patri succedere ab intestato: si de suo consensu legitimati nō essent: q: si legitimati forent in toto succederēt: aut equalr cū legitime natis si starent: cū veniant eo casu appellatione suor fm Bal. in. d. l. eā quā. C. de fideicō. z dixi in primo mēbro primi articuli: circa princi. loquēdo de legitimatione. Et premissa vera in filijs naturalibus primi gradus: sed in liberis naturalibus secūdi tertij vl vlteriorus gradus: vt sunt nepotes ex bastardo: z pnepotes et deinceps: sec9 erit. q: tales nunq̄ possent auo nec auo paterno succedere ab intestato. l. fi. in fi. C. de natu. libe. immo filius naturalis z legitim9 ex filio tantū naturali genit9 auo paterno succedere nō posset ab intestato: nisi instituerēt expresse: aut ei relinqueretur per auū: vt dicta. l. fi. que est etiam hodie incorrecta. vt dicto. §. de nepotibus. z. §. filium vero. ibi: nullum tm habet participium ad ascēdentes. lz Dy. contrarium voluisset z male in suo tracta. de succes. ab intesta. [1] †Secūdo casu principali quādo tales filij nati sunt ex libero homine z ancilla eius cōcubina affectu indubitato in domo eadem retenta: tunc aut isti filij nō sunt manumissi: z tūc q: remanēt serui cū sint ex ancillar seruanati: cuius conditionē sequunt. instit. de ingenuis. z in. §. serui autē. de iure personarū ab intestato succedere nō possunt. l. partū. C. de rei ven. z instit. de succes. cog. in pri. Aut sunt manumissi: z tūc possunt matri si ipsa manumissa fuerit succedere ab intestato: cuz als si ancilla remaneret heredes habere non posset. Sūr possunt patri z suis ascēdētib9 insolidū succedere

699 An bastardi simplices pñt ab intestato succedere possint.

[a] ff. q sūt sui vel alie. iur. de quo vide plene sup v̄bo: q filiuz ex eo suscipiens.

si soli fuerint: vel etiam cum alijs ex matrimonio postea contracto natis. instit. de seruili cog. §. primo. Ex quo multa sūt hoc casu priuilegia. Primo quia isti filij naturales patri succedunt insolidum ab intestato. Secundo quia simul succedūt vna cum filijs natis ex postea contracto etiam cum alia femina matrimonio. Tertio: quia tales filij naturales succedūt ab intestato vlterioribus paternis ascendentibus: scilicet auo: proauo: z alijs. vt dicto §. j. instit. de serui. cognatio iuncto. §. fi. instit. quibus modis tutela finitur. ¶ Et idem dicendum est in tertio casu principali: scilicet vbi filij naturales tantum nati essent ex seruo z libera: z pater eēt postea manumissus: cum als heredes habere nō posset. Et idem in quarto casu si ex seruo z ancilla eius cōcubina nascerentur filij naturales: qui postea simul z parentes manumitterenf. Cum als frustra quereretur de succedendo: quia serui nec succedere possunt: nec succedi etiḋem tanq̄ pro nihilo reputatis. l. qō attinet. ff. de reg. iuris. Pertinent enim omnia eorū bona domino: z ratio differentie inter primum casum z hos tres vltimos in quibus sunt filij naturales magis priuilegiati in succedendo: q̄ in primo casu vbi nascerenf ex libero z libera: est fm aliquos: quia de iure ciuili nō poterat matrimonij inter seruos contrahi: quoties vir z mulier vel alter ipsorum erant cōditionis seruilis. l. cū ancillis. C. de nuptijs. Unde presumit lex hoc casu in benigniorem partē: videlicet q̄ tales si potuissent matrimonium cōtrahere: ex quo filios legitios habuissent. Sed quia non potuerunt obstante eorum seruili conditione z contrahendi inhabilitate. Tales filij extra contubernio nati tanq̄ ingenui post manumissionē: vt legitimi patri succedūt z ceteris parentibus. [2] ¶ †Sed quia hodie iure nostro canonico etiam inter seruos est declaratū posse esse matrimonium. vt. j. de conjugio seruorum. per totū. Q: ius in matrimonijs prevalet: z legem ciuilem vincit: fm glos. in. §. hactenus. instit. de grad. Bar. z Bal. in. l. priuilegia. C. de sacrosanc. ec. z Pañ. in. c. j. de noui oper. nuncia. hec ratio non procederet: immo potius videretur titul9 ille de seruili cognatiōe premissa: statuēs esse correctus: quod verum nō est: cum supradicta ratio nō sit ibi expressa: z sufficit q̄ alia ratione iustificari possit: ideo p ratione diuersitatis inter primū z hos tres casus dici potest z ratio alia assignari: que hodie etiam stare potest: quia magis imputandū est homini z femine liberis qui immediate nō contraxerūt matrimoniū: q̄ vbi vterq̄ ipsorū erat in seruitute. Cū licet iure canonico etiā inter eos esse matrimoniū possit: tamē metu z timore dñorum: serui multoties abstinent a contrahendo matrimonium: presumentes q̄ domini molestē gererent eos cōiugatos esse quia coniuges non ita vacant operis eis incumbentibus: sicut extra matrimoniū: nec aliud cogitant q̄ sibijmuicem cōplacere. [a] Ob qō ecclesia ministros suos esse vetuit coniugatos. c. diuersis fallatijs. de cleri. coniuga. Cuz igitur hec ratio adhuc hodie militet: sequitur q titul9 ille de seruili conditione nō est correctus. † Hunc videre restat casum econuerso. An z qualiter ascendentes succedere debeant suis descendētibus naturalibus tm. Aut spurijs ab intestato: si ordo nature turbet q̄ descendentes premoriantur. Super quo dicatis. Aut sunt parentes qui liberos naturales habent ex coitu ordinarie vel extraordinarie dānato aliqua temporali seu seculari lege: z nullo mō possunt eis succedere. vt dicto. §. fina. in auc. quibus mod. natu. efficiū. sui. quia si filij qui non peccarunt non succedant patri nec matri: min9 possunt eis pater z mater succedere: q̄ dānate coierunt vt supra vidistis: fm Azo. facit dicta. l. nam z si parentibus. ff. de inoffi. testa. vbi correlatiue se habent ascendentes z descendentes in succedēdo; aut filios habent ex coitu non damnato: z tūc aut queritur de matre vel alijs per lineaz maternam ascendentibus: aut de patre z eius linea ascēdētib9. Primo casu tales parentes ab intestato succedere possunt talibus liberis ac si ex matrimonio nati essent. instit. ad tertulia. §. fi. z de successio. cog. §. vulgo. z. l. si spurius. ff. vnde cogna. q̄ est verum siue mater filium habeat ex matrimonio: siue ex coitu meretricali: siue sit illustris: siue nō: licet glo. in dicto. §. fi. contrarium dicat: z male. quia filij spurij bene possunt matri succedere. Spurios dico aliter natos ex coitu meretricali non adulterino: q̄ ex concubina domi retenta qui matri succedūt etiā illustri: prouiso q̄ mater filios legitimos nō habeat: vt. d. l. si qua illustris. C. ad officia. vt. ē. dixi. Ergo econtra poterit mater illustris ab intestato talibus succedere filijs spurijs: posito q̄ filios habeat naturales z legitimos: cum hoc casu absurdum esset matrem precedi ab alijs legitimis: q̄ quo ad illos spurios sunt tm fratres vterini. in autē. de functo. C. ad tertuli. z dicto. §. vulgo. Secūdo v̄o casu si de patre querat vel alijs per lineam paternam ascendentibus: subdistinguendum est: aut pater est penitus incert9: quia mater erat publica meretrix: et clarum est: q̄ aliquis de illis succedere non potest: licet qui patrem se dicit: sit

[a] Innuit, cē cōplacere. put facere tenētur: vt plene ōr sup verbo: Cuidā petro tradide rūt. loquendo de amore dilectione inter cōiuges reqsita.

703 Qualiter ascendētes suis succedātnaturalib9 de scēdētib9.

Universidad de Deusto Biblioteca

ita supinus ⁊ nimis credulus: ꝙ dicat ta-
lem fuisse ⁊ esse filium suũ: vt dicto. §. vul
go. Aut certꝰ est tali certitudine: que ha-
beri de hoc potest: vt. l. lucius. ff. de cõdi.
et demonstratio. ⁊ dicta. l. filium. Et tunc
eisdem modo ⁊ forma quibus filij natu-
rales tantum succedunt patri: vt supra di
ctum fuit. Sic econtra poterit pater eis
succedere ab intestato. insti. de serui. cog.
§. j. ibi: Sed alterum in alterius. ⁊ in aut.
quibus modis naturales efficiũ. sui: §. in
quibus enim casibus. vbi est de hoc tex.
704 optimus. Ex quo infertur † ꝙ si aliqs
solutus filium ex cõcubina soluta habue-
rit: ⁊ postea vxorem duxerit: ex qua filiuz
alterum suscepit naturalem ⁊ legitimum:
⁊ tempore mortis filij naturalis reperia-
tur viuere vxor aut filius ex ea naturali-
ter susceptus: nõ poterit pater ab intesta-
to tali succedere filio naturali premortuo:
quia eodem casu si pater predecessisset nõ
potuisset dictus eius naturalis filiꝰ in ali
quo ei succedere: licet aliqua non sit spes:
ꝙ in subsidium vltimo loco talis filius le-
gitimus vel vxor possit tali filio naturali
succedere ab intestato: cũ nõ sit ipse agna
705 tus nec cognatus. ¶ † Similiter infer
tur ꝙ si ab intestato decesserit ille filius
naturalis: patre ⁊ matre superstitibus: et
nõ superstite vxore: vel alio filio legitimo
sui patris naturalis: mater sua scilicet cõ
cubina succedet ei in decẽ vncijs. institu.
ad tertul. §. fin. Pater autẽ ei succedet in
duabus. vt dicto. §. In quibus enim casi
bus: vt correlatiuoꝝ eadem sit disciplina
⁊ vicissitudinaria inter tales descẽdentes
et ascendentes naturales equalis ⁊ vni-

706 Qualiter bastardi sibijnuicẽ succedãt collateraliter aut simil cũ ascendẽtibus.

706 formis successio ſm dñm mathe. † Sz
qualiter tales sibijnuicẽ collateraliter suc
cedant est videndũ: vno solo presupposi-
to: ꝙ plures filij vulgo ex eadẽ matre que
siti dicuntur fratres vterini: ita ꝙ iure co-
gnationis sibijnuicem succedũt: secus si
ex diuersis matribꝰ cõcubinis ex eodẽ ta
men patre nati sint: quia inuicem nõ succe
dunt. Nec etiam cognatis patris etiam si
legitimarent per principem ſm glo. sing.
in dicta. l. hac parte. ff. vnde cognati. ⁊ est
de mẽte Dyni in dicto suo tractatu de suc
ces. ab intesta. ¶ Or nunc ad punctũ dica
tis: aut vterqꝫ predictorum: scꝫ defuncti et
succedere volentis: vel alter tantũ natus
est ex coitu lege aliqua seculari damnato:
⁊ tunc nullo modo inuicem succedere pos
sunt: quia non sunt nominandi fratres cõ
sanguinei: nec consobrini. Argu. d. §. fi. in
aut. qui. mo. natu. effi. sui. ⁊ dicto. §. vulgo.
Sicut qđ plus est nõ sunt quo ad patrem
nominandi filij: nec etiam quo ad matrẽ:
nec econtra. vt dicto. §. finali ibi. Nec na-
turales vocantur: nec participãda est eis
vlla clementia. Sicut ergo natis ex coitu
damnato Berthe succedere non potest fi
lio naturali ⁊ legitimo eiusdem Berthe:
licet sint fratres vterini: vt dictis iuribus
probatur. Sic econtra ille legitimus non
poterit huic succedere naturali: cum non
habeatur nec nominari debeat pro fratre
Aut vterqꝫ transuersaliũ natus est ex coi
tu non damnato aliqua lege temporali: ⁊
tunc aut queritur de cõiunctis ex linea pa
terna tantũ: aut ex linea tm̃ materna: aut
vtrinqꝫ coniunctis: tam ex parte patris q̃
matris. ¶ Primo casu non potest regula
riter aliquis eorum succedere alteri. vnde
si pater meus naturalis ⁊ legitimus priuſ
q̃ vxorem duxisset filiũ habuerit natura-
lem ex cõcubina: ego illi succedere nõ po
tero ab intestato: nec ille mihi: qꝛ nõ sumꝰ
inuicẽ agnati: cũ agnati sint qui ex eodez
patre matrimonialiter nati sunt. Aut per
adoptionem vel arrogationem seinuicem
legaliter contingunt ⁊ coniunguntur. in-
sti. de legi. agna. successio. §. j. ⁊. §. per ado
ptionem. vbi glosa in verbo: Naturales.
¶ Pariter succedere nõ possemus vt co-
gnati: cum sola cognatio agnationi non
coniuncta sit tantum a matre. vt dicto. §.
vulgo. Pro quo est casus in. §. filius vero.
in aut. quibus modis naturales efficiunt
sui. Unde si quis filium habuerit natura-
lem ex concubina: qua defuncta alium fi-
lium susceperit ab alia: isti inuicẽ non suc
cedunt. per glo. in dicta. l. hac parte. ff. vn
de cognati. Hoc tamen fallit in filijs natu
ralibus ex libero ⁊ serua: vel seruo ⁊ libe-
ra: aut seruo ⁊ serua qui inuicem vt ama-
sius ⁊ concubina tractabantur susceptis.
Hi enim si sunt liberi nati vt in secundo
casu: vel manumissione postea ad liberta
tem peruenerint: vt in primo ⁊ tertio casi
bus: possunt inuicem succedere: immo qđ
plus est: poterunt etiam succedere fratri-
bus suis naturalibus ⁊ legitimis: quos pa
ter postea ex matrimonio suscepit: vt di-
cto. §. primo. instituta de seruili cognatio.
ibi: Sed etiam alterum in alterius: quia
intelligitur: quod frater suo succedat fra-
tri vel filio fratris. Nec mirum: quia (vt
supra vidistis) omnes predicti pariter suc
cedunt patri ab intestato. Non tamen di-
cendum esset tales transuersales preferen
dos esse patrono a quo libertatem habue
runt. ¶ Secundo autem casu vbi tales fi
lij coniuncti forent per lineam maternaꝫ
tantum: tunc inuicem sibi succedunt: siue
omnes sint naturales: siue vnus sit natu-
ralis ⁊ alter legitimus: vt dicto. §. vulgo.
⁊ in. §. finali. institu. de legiti. agnato. suc-
cessio. ⁊ dicta. l. hac parte. ⁊. l. si spurius. ff.
vnde cogna. ¶ Et idem ac fortius in ter-
tio casu: vbi essent vtrinqꝫ coniuncti: tam

ex parte matris q̃ patris: quia inuicẽ suc
cederent per dicta iura. Unde si bertha
fuerit concubina titij ex quo seium susce-
pit: deinde titio mortuo fuit cõcubina me
uij: ex quo petrum genuit et martinũ: cer
te mortuo martino cui supersunt meuius
pater: bertha mater: et petrus frater eiꝰ:
dictus meuius pater eiꝰ naturalis ei suc
cedet in duabus vncijs tantum: vt dicto
§. in quibus. Et in reliquis decem vncijs
succedent equaliter bertha mater et Pe-
trus frater eius vtrinqꝫ coniunctus: in au
ten. de heredi. ab intest. §. si vero cũ ascẽ
dentibus. q̃ tex. intelligi debet de vtrinqꝫ
coniunctis naturalibus tantum: dummo
do coitus aliqua non sit lege tẽporali dã-
natus: seius autem frater martini ꝑmor-
tui vterinus ex parte solius matris coniũ
ctus excluditur a successione: vt in. §. reli
quum. in aut. de consangui. et vteri. fratri
bus. Si autem in casu premisso frater tan
tum vterinꝰ et pater naturalis scilicet me
uius soli superuiuerent illi martino tem-
pore quo moritur: talis pater vt dictũ est
in duabus vncijs: et seius frater vterinus
in reliquis decem succederent: vt. d. §. in
quibus. Et hoc modo limitari debẽt iura
nouissima scilicet. §. cõsequens. cum. §. se
quenti. in aut. de heredita. que ab intest.
Adeo ꝙ si viueret dictus petrꝰ frater mar
tini premortui vtrinqꝫ coniunctus et di-
ctus seius frater tantum vterinus: ille vte
rinus excluderetur per petrũ vtrinqꝫ con
iunctum: cum due rationes vincant vnã.
vt. d. §. reliquum. Sicut seruatur in fratri
bus naturalibꝰ et legitimis matrimonia
liter genitis: ita ꝙ omnia que dicũtur de
naturalibus et legitimis: id est de illoꝝ
successione descendentium ascendentiuz
et collateralium: in. d. aut. de heredita. ab
intest. Etiam locum habent in solum na-
turaliter coniunctis. arg. l. tutelas. et que
ibi no. Bar. ff. de capi. diminu. Ideo filij
fratrum simul succedunt cũ fratribꝰ auũ-

707 Statuta in naturalibus ⁊ legitimis q̃ ad succedẽdum ab intestato locum habẽt in naturalibus tantũ.

707 culis defuncte persone exclusis: † sane
tamen intelligatis omnia ea que statuta
sunt de naturalibus et legitimis quo ad
succedendum ab intestato locum etiam
habere in naturalibus tantum: scꝫ duo-
bus concurrentibus: primo ꝙ cõiuncti nõ
sint aliquo coitu damnato per leges. Se
cundo ꝙ ipsi sint saltez iure cognationis
per iura vetera fꝛoꝝ succedere permissi in
soliduz ab intestato defuncte persone: de
cuius successione queritur. Nam sepe ma
terie noue distingui debent ⁊ limitari per
antiquas. in aut. de filijs ante dotalia in
stru. natis. §. fi. l. non est nouum. et. l. sed ⁊
posteriores. ff. de legibus. et sic per dictã
autenticam corrigi non debent leges an
tique: que filium naturalem non conce-
dunt patri succedere vltra duas vncias:
et econtra patrem filio. vt dicto. §. si quis
autem defunctus. et. §. in quibus. in aut.
quibus mo. natu. effici. sui. ¶ Pariter cor
recte non censentur leges antique: que fi
lios naturales tantum succedere non per
mittunt agnatis: et cognatis patris quia
per mortem nullomodo sunt filio natura-
li tantum coniuncti: vt dicto. §. filius ve-
ro. in aut. quibus modis natura. effi. sui.
ſm Ange. in. d. §. vulgo. in fi. insti. de suc-
708 ces. cogna. ¶ † Sed cum hodie concu
binatus presertim manifestus maxime vl
tra annũ continuatus sit illicitus: ita ꝙ ma
nifesti concubinarij publicantur singu-
lis diebus dominicis per ecclesiam excõ
municati vt notorie auditis et videtis: et
omnis fornicatio sit per concilium gene-
rale damnata in cle. ad nostrum. de here-
ti. adeo ꝙ in ea vel alio perseuerans mor
tali peccato vltra annũ: etiam si esset pa-
pa presumeretur de fide male sentire: vt
concilio generali deferri posset. ſm glos.
singularem ab omnibus approbatam. c.
si papa. xl. dis. miratur. Jo. fa. in dicta. l. si
qua illustris. ꝙ hodie bastardi succedant
in aliquo illi presertim qui ex concubina
longo continuato tempore domi retenta
nascuntur. quibus iura ciuilia plus fauẽt.
Et quare glo. et doc. iuris canonici hanc
successionem approbant iactantes funda
mentum in dicta aut. licet. et toto titu. C.
de natura. libe. et. ff. de concubi. Sed cre-
dit hoc ꝓcessisse ex inaduertẽtia. de quo
per eundem in dicto. §. nouissime. institu.
709 ad officia. ¶ † Ideo videmus in pre-
senti regno francie christianissimo ex illiꝰ
catholico more obseruantia et laudabili
consuetudine iuri diuino consona: allega
to Gesi. xxv. c. bastardos non succedere:
nec aliud preter alimenta petere posse: cũ
scriptum ibi sit. Non erit heres filius an-
cille id est meretricis: sed filius libere: id
est vxoris legitime. ¶ Obedit enim fran
cia et vniuersum regnum ceterorum spe-
culum diuine voci ad Abraam clamitan
ti. Eijce ancillam et filium eius: scilicet a
successione: solo ei dato munere ad viuen
dum: quia non erit heres filius ancille ⁊c.
Nomen enim heredis dicitur nomen ho
a noris[a] qui bastardis non debetur. vt ple
ne dixi in verbo: Raynutius de clera. de
qua consuetudine etiam meminit masue
rus. ti. de proba. §. item et si defunctꝰ hoc
confessus est. et in tit. de succes. testa. et vl
ti. volunta. §. item naturales. vbi dicit ba
stardos non succedere patri nec matri ex
710 consuetudine. ¶ † Nec hodie in regno
locum habere. l. si qua illustris. C. ad offi
cia. nec aut. licet. C. de natura. libe. et mi-
nus succedere possunt collateralibus pa-

708 Concubinarij manifestati sunt ⁊ publicantur ꝑ ecclesiã excommunicati.

Mirat Jo. fa. de canonistis ꝙ ꝑmittant bastardos succedere.

709 Bastardi in regno frãcie suis parentibus non succedũt et ratio quare

a ¶ Dicit nomen honor. vt clare ostendit j. super verbo: in eodẽ testamẽto relinquens j. dum ponitur ratio quare filiꝰ necessario est heres instituẽdus.

711 Bastardi legitimati etiã i frãcia succedũt ꝛ substitutum excludunt.

711 tris aut matris: †nisi vt supra vidistis le
gitimati fuissent: quo casu succederent et
appellatione suorum heredum venirent.
secundum Baldum. in dicta. l. eam quã.
C. de fideicommissis. immo excluderent
substitutum sub conditione: si filius he-
res institutus sine liberis decederet legi
timis. Nisi conditio substitutionis con-
cepta fuisset. Si sine liberis a suo cor-
pore legitime procreatis decederet: quo
casu cũ non essent legitime concepti ꝛ na
ti non excluderent substitutũ: tñ isto etiã
casu eũ excluderẽt si per sequẽs matrimo
nium legitimati forent: cũ illa legitima-
tio trahat retro ad tempus conceptiõis.
c. tanta est vis. qui filij sint legiti. vt ple-
ne decidit Guido pape. questione qua-
dringentesima octuagesima secũda. vt la
a tius dicetur alibi.[a] ¶ Unde hec cõsuetu
do regni pluribus etiam roborata ordina
tionibus bona et equa est propter cultũ
pudicitie: ad refrenandũ luxuriosos ac li
bidinosos amplexus: ex quibus odia cri-
mina oriuntur et scandala infinita: nec-
non matrimonia retrahuntur: quorum
onera vnusquisqꝫ fugeret voluntarijs cõ
cubitibus tantum vacando. Ex quo pu-
dicitia que in coniugio consistit poster-
garetur et contemneretur in maximum
humani generis vilipendium et diffor-
mationem. de qua pudicitia et consuetu-
dine regni christianissimus rex dicere po
test quod iustinianus dixit in dicta. l. si
qua illustris. hunc morem honeste vi-
uendi ipsi pudicitie quam semper colen-
dam censemus: merito dedicamus.
712 ¶ †Ideo cum in regno inter bastar-
dos et eorum parentes cesset legitima
successio ipsi bastardi si bona habeant
possunt de illis etiam viuente patre con-
trahendo vel testando disponere: quia
ab eis incipit caput et linea: acsi ab alio
non descendissent: immo quando legiti-
mantur etiam ad requestam patris: ad
plus compescendum libidinem et ad ma
trimonia regnicolas incitandum et mul-
tandum consueuit rex partem bonorum
capere: vel certam finantiam per domi-
nos camere compotorum parisius pre-
cedenti inquisitione valoris bonorum taxã
dam sine cuius autorizatione compotorum
camere legitimatio sortiri non posset effe
713 ctum. ¶ †Unde si bastardi per regẽ nõ
legitimati ab intestato moriantur sine libe
ris: sicut tunc ex consuetudine regni ipsi
nemini succedunt: sic etiam nemo paren-
tum eis succedere potest: nisi fiscus: acsi pa
rentes nullos haberent: vel alius domi-
nus temporalis cui subditi sunt: dumta-
men hoc vltimo casu tria concurrant. secundum
consuetudinem. Primo qꝫ nati fuerint in
eiusdem domini terra. Secũdo qꝫ ibi mo
ram et residentiam faciant. Tertio qꝫ ibi
moriantur et decedant. Si autem hec tria
concurrerẽt rex bona illorũ occuparet ab
intestato tanqꝫ vacantia. Tamen officia
rij regij aliquando etiam illis tribus con
currentibus omnia capiunt et vendunt:
ne dominis preiudicetur: vt infra dicã in
quarto articulo. ¶ Or domini pdicta in-
telligatis vera: scilicet bastardos heredi
tare non posse in hereditate temporali et
714 terrena: †tamen secus seruatur in here
ditate celesti ꝛ eterna: cuius sunt ipsi: acsi
legitimi forent capaces: dummodo chri-
sti vestigia imitentur et ab eius corpore
non separentur: cuius per fidem et sacra-
mentum membra effecti sunt secundum Hiero.
Undecunqꝫ enim homines nascant si pa
rentum vestigia non sectentur: honesti et
salui erunt. Cum semen hominis ex qua-
licunqꝫ homine dei creatura sit. Ideo li-
cet male vtentibus male sit: non tñ ipsum
aliquando malũ est. vt aurelius dicit Au
gusti. quia non in seminibus: sed in volũ-
tate nascentis causa vitiorum est atqꝫ vir
tutum: vt prefatus ait Hiero. in epistola
contra ruphum. et habetur. lvj. di. c. vnde
b cunqꝫ cum sequentib9 quinqꝫ.[b] Sola eñ
fide propria si adulti aut parentum si in-
fantes sint: adeo per lauacrum regenera-
tionis in baptismo legitimantur quo ad
eternam hereditatem: sicut per principem
quo ad terrenam et temporalem per laua
crum ergo regenerationis in baptismo p
ecclesiam adoptantur in filios dei. Ita qꝫ
sicut bastardus per aliquem adoptatus
efficitur eius filius et successor. l. cum in
adoptiuis. C. de adoptio. Sic etiam ba-
stardi hominum per baptismum et fidem
christo adoptati fiunt successores sui: et
consequenter participes glorie sue: nisi p
peccati ingratitudinem exheredentur: et
sic licet patri naturali succedere non pos-
sint: tamen adoptiuo legitime succedunt
Inde procedit: quod heretici atqꝫ infide-
les sunt de iure hereditatum incapaces:
vt in autentica gazaros. C. de hereticis.
Ego autem presupposita consuetudine
francie crederem: quod postquam ba-
stardi suis non succedunt parẽtibus: nec
econtra. Sed fiscus ab intestato: quod si
liberos habent legitimos sibijnuicẽ suc-
cedant: videlicet liberi ipsis bastardis:
715 et bastardi suis liberis. ¶ †Ita quod
inter eos si consuetudo esset in patria:
quod proximior de parentela vendito-
ris infra annum rem venditam precium
offerendo retrahere ab emptore posset:
locum haberet retractus. iuxta capitulũ
constitutus. de in integrum restitutio-
ne. sed non inter bastardum et patrem

a ¶ Dicetur alibi. vide j. super verbo allegato: si absqꝫ liberis moreretur. j. in secunda limitatione.

712 Filij bastardi de suis bonis disponũt in francia vt volunt.

713 Sicut in frãcia bastardi parẽtibus non succedunt ita nec ipsis parentes.

714 Bastardi licet a terrena hereditate excludãtur non tñ celesti ꝛ eterna priuantur ad quã per baptismum legitimant.

b ¶ Cum sequentib9 quinqꝫ. Uide Bal. in c. naturales. vlti. col. lũ. si de feudo. fue. contro.

715 An inter bastardos locum habeat retract9 ex cõsuetudine regni proximiori parẽti cõpetẽs.

a ¶ Et matrẽ suos. de iure cõi inter patrẽ et filiũ bastardum nõ habet locũ retractus: et minus iter eos et ceteros parentes p'rios. qꝛ nõ sunt de agnatione vt plene habetur super verbo: Raynuti9 de clera. Bar. i. l. tutelas. ff. de capi. diminutio. Nec cõprehenduntur statuto vel cõsuetudine fauorabili gl. in c. j. de bap. Sed inter eos et matrem si rem ab ea alienatã retrahere vellẽt hoc facere possent. cũ iure cõi et succedãt. l. si qua illustris. C. ad orficia. nisi cõsuetudine essent a successione matris exclusi: vt hic

717 Uxor bastardo succedit et ecõtra etiã in francia.

a aut matrẽ suos[a] nec econuerso: vt scilicet
bastardi retrahere possint rem immobilẽ
a patre matre vel altero ex parentib9 pa
ternis aut maternis ascendentib9 vel col
lateralibus venditã: nec illi rem a bastar
do alienatã: cum inter eos cesset ex regni
consuetudine omnis legitima successio: ꝛ
consequenter retractus: qui ratione proxi
mitatis sicut successio defert: vt dixi pri-
716 mũ continuãdo supra articulũ. ¶ †Nã
in tali retractu necesse est duo concurrere
videlicet naturalitas: et ciuilitas: que ci-
uilitas cessat in bastardis vt videtis.
¶ Pariter dico qꝫ cũ inter bastardum et
suos liberos illa duo cõcurrant locum ha
bet retractus. Et similiter qꝫ liberi libero
rum ipsius bastardi inter quos et illorum
deinceps ascendentes et collaterales lo-
cum hꝫ legitima successio a bastardo in-
fra qui caput tenebat et lineam inchoauit
et exorditus est: ꝛ a quo defluit etiã locum
habebit retractus bastardo aut eorũ ali-
quo rem immobilẽ alienante: non tñ ha-
berent illi retractũ aliquo de ascendenti-
bus vel collateralibus bastardi alienan-
te: qui cũ inter se succedere vt dixi nõ pos
sint: sic nec retractũ pretendere. qꝛ cõsue-
tudo que eos a succedendo inter se repel-
lit: etiã eos a rem venditã retrahendo ex
cludit. secundum Masuerũ. tit. de retractu. §. pe.
¶ Et notanter dixi supra fiscũ bastardis
succedere mortuis sine liberis. qd etiam
sentit Masuerus allegato ti. de succes. te-
717 sta. ꝛ vlt. volũ. §. itẽ bastard9. ¶ †Pl9
credo: qꝫ si liberos legitimos nõ haberẽt
sed solã vxorẽ relinquerẽt ipsa sicut filius
legitimus fiscũ excluderet: et quemcũqꝫ
aliũ tẽporalẽ dñm. qꝛ peccatũ et paterna
incontinentia que inter eos et parentes
successionẽ impedit: certe in cõiugio defi
cit: vñ sicut non stantib9 parentib9 vxor
viro succedit: et vir vxori: excluso fisco et
quocũqꝫ temporali dño: vt plene dicã in
fra in. iiij. arti. Sic etiã in casu nostro suc
cedere debet stantibus parentibus lege
aut consuetudine successionis incapaci-
bus: qui pro mortuis habent. l. si qua pe-
na. ff. de his qui sunt sui vel alieñ. iur. vbi
Bar. multa bona dicit. qd maxime est in
francia tenendũ: vbi etiã stantibus parẽ
tibus ad succedẽdũ habilibus immo stã
tibus liberis vxor in quibuscũqꝫ ex con-
suetudine succedit. vt dicã in. d. iiij. artic.
Et qꝫ vxor fiscũ excludat in casu nr̃o: sen-
tit Bal. vnico verbo in. d. l. si qua illustris
circa mediũ. Et idẽ puto ecõtra in mari-
to qꝫ succedat sue vxori bastarde: cũ eorũ
coniunctio sit legitima: cuius fauore tene
tur pater filiam dotare spuriã: in qua do-
te cum sit patrimonium et hereditas sua
l. iij. §. sed vtrum. ff. de minori. si aliter nõ
disposuerit: succedet ei ab intestato mari
tus liberis ex matrimonio illo non stanti
bus qd est nota. Que oĩa vobis sufficere
debent quo ad horum filiorũ ꝛ parentum
naturaliũ tantum ab intestato successio-
718 nem. ¶ †An autẽ possit amasius inter
viuos aliqd donare aut testamento relin
quere concubine sue. et dicitur qd sic in. l.
affectionis. ff. de donatio. Possunt eñ et
debent filocapti seu amasij suis donare
amasijs: non econtra. in quo credendum
est Cyñ. tanqꝫ experto in. l. j. C. de mulie.
que seruis proprijs se iunxerunt. vbi dicit
in talibus plus valere ꝛ operari donũ: qꝫ
suspirium: qꝛ ad habendum eas requirit
donum aut ferreum membrum. secundum eum
ibi. Nec pascuntur verbis: cũ sepe fuerint
b verbo adulatorio decepte[b]. ¶ †Et hoc ve
719 rum qꝫ donari potest concubine aut le-
gari: non tamen posset heres institui in
preiudicium fratris ipsius testatoris: ꝛ si
c institueretur cũ sit turpis persona[c]. l. palã.
ff. de ritu nuptia. et infamis. posset frater
testatoris testamentũ illud velut inoffi-
ciosum querelare: quo reciso succederet
fratri ab intestato. l. fratris. ꝛ. l. fratres. C.
de inoffi. testa. ꝛ ita consuluit Ange. con-
silio. clxxj. incipieñ. Super puncto predi-
cto ꝛc. ꝛ Bal. frater eius in. l. j. ff. de his q̃
720 not. infa. †Idem sentit dñ dicit infamẽ
infamia facti esse turpem personam: que
fratrẽ exheredatũ nõ repellit a querela te
721 stamẽti. † Et minus eũ repelleret leno
in testamẽto fratris istitutus: qui turpior
est meretrice. Cum sit infamis de facto ꝛ
de iure. l. athletas. §. ait pretor. ff. de his q̃
notan. infa. vnde in testamẽto institutus
repellitur ad querelam propinquorum: immo
plus fecit quintus metellus pretor ro-
manus: qui nullo de parẽtib9 testatoris
cõquerente: vetilium lenonem in testamẽ
to cuiusdam iuuenis heredem institutum
bonorũ possessionem secundum tabulas: et sic
gaudentiam hereditatis petentẽ ex offi-
cio repulit: ꝛ hereditas parẽtibus ab inte
stato remãsit: vt refert lib. vij. tit. de testa.
recisis. in fine. Ualerius. Quintus inquit
metellus vetilio lenoni iuuenis bonorum
possessionẽ secundum tabulas testamenti non
dedit: qꝛ vir nobilissimus ꝛ grauissimus.
scꝫ metellus: fori ac lupanaris separandã
conditionem existimauit: nec aut factum
illius. scilicet iuuenis testatoris compro-
bare voluit: qui fortunas suas in stabulũ
contaminatũ proiecerat: aut huic scilicet
lenoni instituto heredi tanqꝫ integro ci-
ui iura reddere: qui se ab omni honesto
vite genere abruperat: scilicet in lupana-
ri immundo ꝛ fetido viuẽs. hec ille. Pre-
sumitur eñ tale testamentum non sana
mente processisse. l. ij. ff. de inoff. testamẽ.

b ¶ Decepte. Uide pulchra q̃ habent super verbo: cuidam petro tradiderũt. loquendo de vxoris pulchritudine. ꝛ super verbo: qui cũ alia matrimoniũ contrahens. loquẽdo de vetulis feminis renubentibus.

719 An possit q̃s cõcubine donare aut in testo relinquere.

c ¶ Persona. Uide. j. artic. iiij. in ix. cõclu.

Universidad de ... Biblioteca

a ¶ Facta concubine. vide ifra su a per verbo: testamētuz j. i nona fal lentia.
b ¶ Et emendata. qꝛ tūc non esse censet meretrix: imo honesta reputatur: adeo ꝙ rapt9 in sui persona cō b missus capitaliter puniret vt plene habetur super dicto verbo: qui cū alia matrimonium contrahēs in fi.

722 ¶ †Etiā defuncto cōcubinario ab in-
testato sine parētela nō ei succederet cō-
cubina: vt supra tetigi in prin. huius arti
culi. Nec ecōtra. qꝛ non reperit in iure bo
noꝝ possessio vnde vir et concubina. Si-
cut reperit vnde vir et vxor. vt plene di-
cam infra artic. iiij. ¶ Preterea vidistis
supra ꝙ filij naturales tantū nō succedūt
in francia. Unde minus succedere potest
cōcubina: que vt dixi est turpis persona ꝛ
succedere est honor: qui turpibus non de
betur sufficit ergo ꝙ aliquid ei dari aut le
gari possit et idē in ea que tenetur tanꝗ̃
vxor in matrimonio vbi matrimoniū nō
tenet: qꝛ forte cōsanguinea: vel affinis: vel
aliomodo ꝓhibita dum tñ ipsa cui relin-
quit impedimentū ignoret. secus si impe
dimētū sciret. qđ in dubio presumit igno
rare presertim si cōtractū fuerat matrimo
niū. palā non clandestinū. arg. l. fi. ff. de ri
tu nup. ꝛ c. fi. de clādesti. despō. ſm Bart.
in. l. miles. §. mulier. ff. de testa. milit. sane
tamen intelligēdo ꝙ donari potest et re-
723 linqui amasie: †nisi donans miles esset
qui nihil dare potest concubine sue quod
fuit maxime ꝓhibitū vt femine nihil spe
rantes habere nō sequant milites. l. ij. C.
de dona. inter vir. et vxo. Ad instar cuius
idez deciditur in clericis: qui milites sunt
inermis et celestis militie ſm Bart. in. d.
l. affectionis. ꝛ Pan. in. c. j. de clerico egro
tan. idē Bar. in. l. mulierem. ff. de his qui
bus vt indig. et in. d. l. miles. §. mulier. ff.
de testa. mili. et fuit originale dictū Joā.
and. in nouel. in. c. de his. de sepul. ¶ Sic
etiam erit in doctore et aduocato: vt non
valeat donatio per eos facta concubine[a]
ſm Hostien. in summa tit. de donatio. §.
ꝛ cui. quod sequitur Bar. in. l. miles. ff. de
re iudi. et ita consultum in ciuitate peru-
sij: et iudicatum in ciuitate spoleti refert
Ludo. in. d. l. affectionis. nisi in talib9 do
nationibus iuramentum interuenisset: et
per donatorem prestituz fuisset. quia cas-
validaret vt consuluit Ludo. in dicto cō-
silio. xliij. incipien. Ad primum quesituz.
Et eodem modo valeret donatio per eos
facta concubine: que tempore mortis do-
natoris erat bone opinionis absq3 suspi-
tione: vt quia iam conuersa fuerat ꝛ emē
data[b] et idem si adhuc meretrix foret: ta
men ei relinqueretur vt ad frugem melio
ris vite reduceretur. Puta quia daretur
ei dos: cum qua maritaretur: vel pro ali-
mentis: ne causam habeat nec occasionē
amplius meretricandi quia forte est pau-
per. Quod scilicet dotis et alimentorum
relictum dicitur pium: et valet: vt in piaz
causam factum. ſm glo. in dicto. §. mu-
lier. per tex. in. l. neq3. §. j. ver. Sed si mor-
tis tempore. ff. de testamen. mili. et Bal.
in. l. imperialis. C. de nup. Et idem si pro
pter merita seruitia donatum foret cōcu-
bine: vel relictū: vel ob aliam causam ho
nestam: dūi tamen veritas cause propter
quā donatum fuit probetur per eam. Cū
ad illā causam presumēdam nō sufficiant
narratiua instrumēti donatōis. ſm Bar.
in. l. si forte. ff. de castren. pecu. ꝛ in ꝓprijs
terminis consuluit Pe. de ancha. consilio
ccxlviij. incipien. dubium facit. et hoc est
qđ recitat Ualerius. li. viij. ti. de priuatis
724 iudicijs. †De Caio viselio varrone: q̄
graui infirmitate oppressus: tricentū mi-
lia nūmorum ab octacilia eius cōcubina
sibi mutuata fuisse falso cōfessus fuit: ex
qua causa in testamēto recognita: voluit
ꝛ iure legati solui. Et qꝛ cōtra votū cōcu-
bine morte varronis amasij sui (vt sum-
mā haberet) affectantis Uarro ipse recō
ualuit: a quo octacilia cōcubina velut di
stricta feneratrix dictam summam petere
iudicialiter non erubuit: cum tamen de
mutuo aliter ꝗ̃3 per simplicē cōfessionem
amasij non constaret: Caius aquilius iu
dex a tali petitione mulierē repulit: vt ibi
dicitur in hec verba. Caius viseli9 varro
graui morbo correptus: trecēta milia nū-
mum ab octacilia laterensi cum qua cō-
merciū libidinis habuerat: expensa ferri
sibi passus est: eo cōsilio vt si decessisset:
ab heredibus eā summā peteret quam le
gati genus esse voluit: libidinosam libe-
ralitatem: debiti noie colorando. Euasit
deinde ex illa tempestate sc3 infirmitatis
aduersus vota octacilie: que offensa qđ
spem prede sue morte non maturasset. i.
non accelerasset ipse Uarro ex amica ob-
sequenti: subito districtam feneratricem
agere cepit. id est gerere se crudelem in
petendo dictam summam vere non mu-
tuatam. scilicet nummos petendo: quos
vt fronte inuerecunda: ita inani stipula-
tione captauerat. De qua re Caius aqui
lius vir magne auctoritatis: ꝛ scientia iu
ris ciuilis excellens iudex adductus: et
adhibitis in consilium principibus ciui-
tatis: prudentia et religione sua mulierē
725 repulit. hec ille. ¶ †Unde donatio aut
legatum concubine factum a milite ex iu
sta causa: vel quicunq3 alius contractus:
nisi cause veritas probetur: non valet.
Et merita sunt donandi iusta causa. Ta-
men si donatio merita vel aliam causam
expressam excederet: in illo pluri non va
leret: sicut dicitur de donatione facta fi-
lio benemerito: cui plenius fauetur. vt te
nent omnes in. l. si donatione. vbi ple-
ne Alexan. C. de collatio.
726 ¶ †Succedit nunc tertium discutere
articulum. scilicet de successione filio-
c rum: et parentum legitimorum[c] tan-

726 Tertius articulus. s. de parētib9 legitimis tm: ꝛ eorū succesiōe ab intestato.
c ¶ Legitimoꝝ. Isto est quartū gen9 hoim sc3 q̄ legitimi tm seu legales dicunt: vt. s. dixi in ṗn. primi arti.

727 Duobus modis fit adoptio ꝛ primo autoritate imperiali que arrogatio dicitur.
728 Diffinitio arrogationis.
728 Uide hic plene d arrogatione ne quid sit et de illius effectu.
732 Submittens se alicui principi submittere vr terram et vasallos.

tum: quales sunt adoptati: vel arrogati:
cum enim quis non habet liberos natu-
rales: potest sibi per adoptionē ciuiles fi
lios acquirere: qui legitimi tantū dicunt.
Sicut fecit Jo. an. qui cū masculum quē-
piam filiū non haberet: ioannē calderini
sibi adoptauit in filiū: qui magn9 doctor
euasit. de quo ipse mentionē fecit et ma-
gis specifice Phili. in. c. cū secundū leges
de hereti. li. vj. que filiatio dicitur ciuilis:
quia actu ciuili cōtracta. scilicet per ado-
727 ptionē. ¶ †Quequidem adoptio duo
bus modis fit: aut principis rescripto: vel
imperio: et autoritate magr̃atus: autori-
tate imperatoris potest quis sibi adopta
re eos: q̄ sui iuris sunt. id est qui in sui pa-
tris naturalis potestate nō sunt. Que spe
cies adoptionis vocatur arrogatio: quaz
nemo preter imperatorē aut ius imperij
habentē autorizare potest. Cum sit de re
seruatis imperatori: vt ei9 autoritate fiat
aut illius cui ipse expresse cōmiserit. Nec
venit talis potestas in generali cōmissio-
ne: si expresse cōmissa non fuerit ſm Bal.
in. l. pe. §. fi. C. de adop. quia in ea de ma-
gno agitur preiudicio: eo ꝙ filius arroga
tus qui sui iuris erat in potestatē transit
patris arrogatoris etiaz extranei et inde
728 dicitur † ꝙ arrogatio est actus legiti-
mus: per quē homo sui iuris principis au
toritate in alterius ingredit potestatem:
pene naturā imitans ſm doct. in. l. j. ff. de
adop. Et nedū transit ipse solus in pote-
statem patris arrogatoris: quinimmo et
bona sua oia: adeo ꝙ sibi aliquid reserua
re non posset: et si aliqua reseruatio fieret
non teneret. l. paterfa. in prin. ff. de adop.
quin ipse filius in potestatez arrogatoris
transeat cū suis omnibus bonis: que quo
ad dñium et possessionē transeūt ipo iure
ad patrē arrogatorē. l. si adoptauero. vbi
glo. Bar. ꝛ doc. ff. de preca. Prout dicitur
de professo et monasteriū ingresso: cuius
bona monasteriū ilico possidet absq3 alia
corporali apprehensione. in aut. ingressi.
et. l. fi. C. de sacrosan. ec. dū tñ in presenti
regno expressa fiat bonorum dedicatio.
Cum al's bona non sequant personaz. vt
in primo arti. dixi. qđ secus est in arroga
tione: vbi bona personā sequuntur si de il
729 lis nihil dicatur. ¶ †Cuz consuetudo
frācie extra suos terminos qꝛ de profiten
730 tibus loquitur non extēdatur. ¶ †Et
quicquid acquirit arrogatus patri acqui
rit arrogatori pleno iure in profectitijs: ꝛ
solū vsumfructū in aduentitijs cū admi-
nistratione: proprietate illoꝝ sibi filio re-
seruata: cuius est hodie filius capax. Et
pariter bonoꝝ castrensiū et quasi castrē-
sium: de quibus oibus plene habet. insti.
per quas personas nobis acquirit. ꝛ in. l.
cum oportet. C. de bonis que libe. de qui-
bus bonis etiā patri naturali et legitimo
nihil vnꝗ̃3 acquirebat et min9 acquiri d3
patri arrogatori: cū in talibus bonis fili9
habeat pro patre. l. ij. ff. ad macedo. et. d.
l. cū oportet. ꝛ insti. de acquisitio. per arro
731 gatio. §. j. ¶ †Similiter transeūt in po
testatē patris arrogatoris liberi ipsius fi
lij: qui arrogat naturales et legitimi: siue
legitimi tātū. Puta adoptiui si quos ha-
bebat: vt insti. de adopt. §. illud. ꝛ l. patre
arrogato. ff. de adop. per quē text. iuncta
732 dicta. l. si pater. dicunt doct. † ꝙ duces
illi infideles qui se iure belli submiserant
a regi[a] vngarie non solū submissi fuerunt:
sed etiā terra eoꝝ simul et vasalli: cum ser
uiente capite necesse sit omnia mēbra ser
uire. l. qui liberis. §. testamento. ff. de bo.
pos. ſm tab. vt dicit Bal. ꝛ Ang. in. d. §. il
lud. sicut dicit de professo: qui de iure cōi
videtur oia dedicasse: vt scilicet oia mo-
nasterio cōpetant et in eū transeant: etiā
feuda et vasalli. et in francia si hoc exp̃s-
se dicatur ſm Jo. fa. in. d. aut. ingressi. nō
tamen vt ibi perpetuo maneāt tempora-
lia illa bona: de quibus tenetur monaste
riū infra annū et diē se disuestire: et ma-
nus suas euacuare: ne cesari preiudicetur
aut cū eo cōponere iuxta regias ordina-
tiones: que generali cōsuetudine francie
seruant. ſm Spec. ti. de loca. §. nunc ali-
qua. ver. cxvj. ꝛ. cxvij. vt plene vidistis in
primo mēbro primi articuli in quinta de-
733 cisione. ¶ †Et permittit faciliter prin-
ceps eo tūc arrogationē vbi adultus licet
minor. xxv. annis. Aut maior arrogatur:
si aūt impubes esset qui arrogari petit:
talis arrogatio fieri debet presentibus et
cōsentientibus parentibus suis: maxime
proximioribus ad eius forte successionez
venturis: cū de illoꝝ preiudicio agat: at-
tento ꝙ per talē arrogationē nedū bona
pupilli: sed etiā persona illius alienatur ꝛ
transfert in alteri9 potestatē. Unde cause
cognitio adhibēda est plenissima tirede-
ciz obseruatis solēnitatib9: de quibus in
§. cū aūt impubes. insti. de adop. Bar. et
doc. in. d. l. si pater. §. in arrogationib9. et
l. nec ei permittit. ff. illo. e. ti. Quib9 discus
sis princeps aut ab eo exp̃sse cōmissus p-
mittet arrogationem: vel denegabit.
734 ¶ †Et in hoc errauit. A. gelli9. li. viij.
noctiū athicarū. c. xix. volens indistincte
impuberē arrogari non posse: contra tex.
in. d. §. cum aūt impubes. Credo tamen
ꝙ intelligebat ipsum pupillum non posse
arrogari quouis modo autoritate cuius-
cunq3 ordinarij: nec itellexit de principis
autoritate: que in cōi non venit cōsidera-
tione immo censet semper excepta l3 non
735 dicat. ¶ †Et nedū parentib9 per arro

a ¶ Submiserāt regi. de hac submissiōe loqns bal. dicit singulariter in. c. ij. circa fiñ. de fide instru. ꝙ qñ aliqs ꝛ forte ciuitas submittit se alicui principi portat chartam ꝛ l bā: que est sicut tabula rasa in q̄ nihil est depictum cuz sigillo communitatis: et notari9 q̄ missus est cū illo sigillo pōt scribere q̄cq̄d est de natura negocij ꝛ volūtate dñi. Et de virtute ꝛ potestate q̄ cedule vacue in albo signate et sigillate post ea replete dicitur ibi plene p Jnno. et tāgit Panor. i fi. et ipsemet Bal.
733 An possit quis arrogari sine consensu parentū quorū interest.
735 An p arrogationem extinguatur substitutio facta filio arrogato.

gationem preiudicatur. Sed interdum & extraneis: quia per eam substitutio pupillaris a patre quondam naturali facta filio nūc arrogato extinguitur. que erat testamentum filij: vt.d.l.papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa. vt si fili⁹ impubes ante arrogationem decessisset: eos licet extraneos heredes habuisset: quos pater naturalis et pupillariter substituerat[a] nūc facta arrogatione illos nō habebit extincta substitutione heredes: quia cum transierit in potestatem patris arrogatoris: testamentum habere nō potest.l.qui in potestate.ff.eo.et dixi in verbo:matrem insuper cleram. Et inde est: q circa hoc prouidetur hodie substitutis et ceteris: quibus hereditas pupilli debetur ex eius testamento seu pupillari substitutione que suum dicitur testamentuz: aut iure legati: vel ab intestato sunt ei successuri: et prouidetur eis per cautionem: quam pater arrogator eisdem prestare tenetur tempore arrogationis. Que si prestita non fuerit pro data et prestita habetur: scilicet q pupillo moriēte intra pubertatem in arrogatione eis bona restituet quibus deberentur si arrogatio facta nō fuisset: ita q casu ipso adueniēte bona nō ex substitutione que fuit extincta per arrogationem: sed ex cautione prestita aut subintellecta restituentur: vt.d. §.cum autem impubes. Cetere vero alie substitutiones per patrem naturalem filio arrogato facte.(prout sunt vulgaris: et fideicommissaria: cū ex testamento patris pēdeant: nec sunt testamentū filij: sed ipsi⁹ patris: qui eas fecit:) non pereunt: nec extinguūtur per arrogationem. immo filio arrogato in quacūq etate mortuo lucra talium substitutionum tanq debitum filij arrogata petentur per substitutos a patre arrogatore sicut peterentur a quocūq alio filij herede.l.in arrogatione. ff.de peculio.et.l.j.C.de bo.auto.iudi.possiden. vbi voluntas testatoris exequenda est: non obstante filij heredis voluntate prestita in arrogatione: ex quib⁹ magnis preiudicijs que pluribus inferūtur per arrogationem: non est mirum: si tāta requi-
736 rat in ea solēnitas vt videtis. ¶ † Secundo fit adoptio impio et autoritate magistratus: id est iudicis ordinarij: vt quādo adoptantur et affiliantur hi qui sunt in potestate sui patris naturalis: siue primum gradum liberorum obtineant quales sunt filij: siue inferiorem vt nepotes: & deinceps inferiores descendentes. Quo casu si tales affilientur seu adoptent: sufficit in tali adoptiōe autoritas cuiuscūq magistratus: etiam si parētes patris adoptiui non consenserint.l.cum adoptio fit.

a ¶ Pupillariter substituerat. d q plene infra sup verbo: si absq liberis moreret. ij. in materia pupillaris substitutiōis.

736 De simplici adoptione & quid sit.

ff.de adoptio.quia in hac adoptiōe adest bonum et salubre patris naturalis consilium: in cuius est potestate: de quo erga filium iura valde presumunt propter diuinam coniunctionem. Est enim inter eos diuinus quidam nexus.l.cum adoptiuis.
737 C.de adoptio. ¶ † Ex quo presumitur patrem affectu propensiore magis quam dolo malo omnia in filij fauorem fecisse. l.falsus.§.iulianus.ff.quod cum falso tuto. Cum non sit amor qui vincat paternum.l. isti quidem.ff. quod metus causa. immo contra naturales stimulos pater faceret: si ne sit tutor aut curator filij se excusare tentauerit.l. amicissimos. in fine. ff.de excusatione tutorum. et.l. aurelius. §.titius.ff.de liberatio.legata. Non enim (inquit Ualerius.libro primo.titu.de somnijs) est inter patrem et filium vllius rei comparationem fieri. Presertim diuinitatis fastigio iunctos. ¶ Quibus consideratis pronior esse debet pretor ad consentiendum patri rem filij sui tractare desideranti: vt dicta.l.amicissimos.quā alteri parenti vel extraneo tutori: vt dicto.§.
738 iulianus. ¶ † Et si quis filius ab extraneo adoptetur in eius potestatem nullo modo trāsit: sed remanet in potestate patris naturalis et legitimi: qui eum in adoptionem tradidit: cuius vincula per adoptionem minime dissoluuntur. Ob quod dicit glo.in.§.sed ea omnia.institu. de heredita.ab intestato quam ibi sequuntur
739 docto. ¶ † Patrem non teneri filium adoptiuum alere sicut teneretur filiū naturalem nutrire licet spurium: vt vidistis. Et hoc propter dictionem tantummodo ibi positam: nisi sm Jo.fa.ibi.talis filius operaret patri adoptiuo.qr tunc deberentur ei alimenta: cū dign⁹ sit operarius cibo suo. Nec claudi dz os bouis triturantis. Tales enī adoptiui sunt tm legales & ciuiles filij: nihil naturalitatis habētes: nec dicunt veri filij solā filiorum imaginez gerētes: quib⁹ nature veritas deficit.l.filio quē pr.ff.de libe.& posthu. et inde dici
740 tur † q stante statuto vel consuetudine: q masculis stantibus femine non succedāt: talis filius legitim⁹ tm adoptiuus vel arrogatus filiā nō excludet. Et pariter credo stante statuto matrē non excludi a successione filij intestato defuncti propter agnatos ciuiles seu adoptiuos: nam talia statuta naturalitatē considerātia tales non comprehendūt filios: nec parentes: qui tantū legales sunt et ciuiles. quia magis attendēda est natura: q accidēs. l.qui habet. ff. de tutel. vt dixi in verbo: Duas habens filias. loquendo de dicto statuto filias excludente propter masculos. ¶ Pariter tales filij non excluderēt

737 Consiliū patris semper presumitur bonū erga proprium filiū

738 Adoptiui non transeūt in potestatem adoptātis.

739 An pf teneat filiū adoptiuum alere aut veniat in conditione liberorum

substitutum patri datum: etiam adiecta clausula: si absq liberis moreretur.l.si ita quis.§.is cui.ff.de legatis secundo. Nec vt credo veniunt etiam arrogati in aliqua dispositione etiam inter viuos appellatione filiorum: etiam si diceretur legitimorum: sicut non comprehenduntur legitimati per rescriptum sm Bal.in.l.fi. C.de his qui veniam eta.impetra.vt dixi.s.in primo articulo in prin. Nec etiā in eis locum habet dispositio.l.cum auus. ff.de condi.et demon.nec.l.cum acutissimi.C.de fideicom. vt dicam in verbo: si
741 absq liberis moreretur primo. ¶ † Similiter prī non succedunt in feudo.c.adoptiuus.si de feu.fuerit contro. Quinimmo plus dicit gl.in dicto.§.sed ea omnia
742 † q filius patrem suum adoptiuum recta via in ius vocare posset: non obtenta a pretore nec petita venia: nec in penam caderet.§.penales.insti.de actio.et.l.fin. de in ius vocan. Tamen dicta glo.non tenetur communiter: cum negari non possit: quin talis filius patri suo debeat reuerentiam: que sola dicitur causa dicte prohibitionis vocandi patrem: posito q in
743 eius non sit potestate: attento † q etiā mater que filium in potestate non habet non potest per filium in ius vocari sine venia.l.quiq.§.parentes.ff. de ius vocan. Si vero quis daretur in adoptionem cōiuncte persone: puta auo paterno: vbi a filio emancipato ge..tus est: vel auo materno: aut alteri ascendenti per rectam lineam: tunc solueretur potestas patris naturalis: et talis filius transiret in potestatem patris adoptiui. vt.d.l. cum in adoptiuis.C.de adop.et insti.illo eo.ti.§.sed
744 cum hodie. ¶ † Nā adoptio est quidam actus legitimus: per quem fit transitus de potestate vnius in alterius potestatem naturali vinculo concurrente: pene naturam imitans. Quo scilicet vinculo non concurrente non fit potestatis paterne transitus in alium: vt.d.§.sed cū ho
745 die. ¶ † Et sic mulier que filium in potestate habere non potest: filium adoptare non potest.insti.de adoptio.§.femine. licet adoptari ipsa possit. Quamuis enī femina filios naturales per generationez et spirituales per regenerationem in baptismate aut confirmatione sibi acquirere possit: tamen filios ciuiles habere non potest: vt.d.§.femine. Et rationem differentie ponunt doc.ibi: et Panor.in.c. veniēs.de cognatio.spirituali.nisi ex indulgentia principis hoc mulieri permittetur in solatium liberorum in acie amissorum: insti.de adoptioñ.§. femine. Et hoc modo beatus Joannes fuit gloriose virginis filius ex indulgentia summi princi-

741 Adoptiui filij non succedūti feudo

742 An filius adoptiuus possit sine venia patrem adoptiuuz in ius vocare.

744 adoptionis diffinitio.

745 An femina filios adoptare possit.

pis dicentis Joan.xix.mulier ecce filius tuus.qd factum fuit in solatiū christi veri et naturalis filij in acie et bello contra hostem humane nature morientis. De quodam tamē mirabili modo filios adoptandi per mulieres: videatis glos.in ca. ismael.lvj.dis.quē practicare nunq vidi: vos vt credo videbitis[a]. Que oīa faciūt p intellectu rubrice & totius tit.j.de cog. legali. Contrahitur profecto per adoptionem quedaz ciuilis seu legalis cognatio: matrimoniū illa durante impediens: etiam cōtractū dirimēs: vt ibi plene habet in.c.j.& insti.de nup.§.sed si qua. Et intā tum: q sicut vitiatur heredis institutio de illo facta: quē testator suū putabat filium naturalem & legitimū: qui nō erat: sic etiā non valebit: si eum instituerit quem filiū suū ciuilem seu adoptiuuz: & sic legitimū tantū esse credidit qui non erat. Quia sicut error in cōiūctione naturali vitiat institutionem: ita etiam si accidat in cōiunctione legali & ciuili.l.neq professio.& .l.si pater.C.de heredi.insti.[b] ¶ † His igitur
746 pro fundamēto psuppositis: qualiter isti parentes legitimi tantū & ciuiles ex testamento vel ab intestato succedāt: dicatis q interdū agitur inter eos de succedēdo ex testamēto: vt qr testamētū fecerūt: & tūc si erant tali adoptione cōiuncti: que patriā operetur potestatē. prout sunt filij auctoritate imperatoris arrogati vel filij auctoritate iudicis in adoptionē coniuncte persone dati: qui per oīa cōparantur arrogatis.institu.de heredi.ab intesta.§. aliquā autē.versi.in nostra autē constitutione.et duret adhuc patria potestas: tūc in omnibus & per oīa parentibus succedere debent: & ab eis instituti vel nominatim exheredari: acsi naturales essent & legitimi.qr vt dicit singulariter Bal.in.d. l.eam quam.C.de fideicō. Existentia sui heredis etiā locum habet in his adoptiuis: ita q si in testamento pris pterirent: testamentū diceret nullum: pariter si sine legitima in testamēto exprimenda causa exheredarent: testamētū qrelare possent & rumpere per querelam inofficiosi testamenti. vt plene videbitis super verbo: in eodem testamēto relinquēs. Et sic ecōuerso debēt eis parētes ex testamēto succedere: & sic instituti debēt ac exheredari: si causa exheredādi subsit. vt ibi dicā.de quo habet in.§.adoptiui.& .§.adoptiuos. insti.de exhereda.libe.& in.d.l.cū in adoptiuis. Si autem tales filij adoptiui fuissent ex iusta causa emācipati: nō teneret pater eos instituere in aliquo: nec exheredare: immo haberent p extraneis: secus si p causa iniusta eos emācipasset. Quo casu in bonis talis patris haberēt quartā

a ¶ Uidebitis. De q hr.j.sup verbo: cuidam petro tradiderunt loquendo de patientia vxorum ad viros.

b ¶ C.de here.instit. vt plene di. j.sup verbo: cetera bona.in fi.

746 Uid de successione horum adoptiuorum ex testamēto.

partem ex constitutione diui pij:vt.d.§.
cum autem impubes.et.§.sed si decedēs
insti.de adop.in qua quarta parte potest
pater arrogator tali filio suo si pupillus
sit:pupillariter substituere: donec ad pu=
bertatē venerit:vt.d.l.si arrogator.ff.de
adop. Sed post pubertatem in illa filius
grauari non poterit: quam iudicio seu li=
beralitate patris non habuit:sed princi=
pali prouidentia:scilicet ex dicta constitu
tione diui pij:que quartam illam filio ar=
rogato in bonis pris arrogatoris decre=
uit:et constituit. Si vero esset filius sim=
pliciter adoptiuus qui in potestatem pa=
tris adoptantis non transisset:puta extra
nei:posset ex testamento secundum volū
tatē patris succedere:sed non contra vel
preter eius voluntatem: vnde si tali filio
pater nihil reliquerit:nihil petere poterit
vt.d.§.aliquam autem.ibi:nisi in hoc tan
tummodo casu: vt possit ab intestato ad
patris adoptiui successionem venire ꝛc.
insti.de heredita.ab intesta. Sicut enim
pater naturalis tantum non tenetur filio
suo bastardo aliquid relinquere:vt supra
vidistis in.ij.articulo. Sic nec filio legiti
mo tantum: immo quarta que filio arro=
gato debetur non competit huic adopti=
uo:quia iura que dicūt eā filio adoptiuo
deberi capiunt adoptiuū pro arrogato:
cum non debeatur simplici adoptiuo per
tex.in.d.§.aliquam autem.ibi: neq; quar
ta ei seruatur:nec vlla actio ad eius perse
cutionem ei competit ꝛc. Et in hoc diffe=
runt naturales tantum et isti legitimi tā=
tum a filijs naturalib⁹ et legitimis ex ma
trimonio genitis:quo ad hanc successio=
nem ex testamēto:vt plene dicam vbi.ī.

747 De successione horum legitimorum filiorum tantum ab intestato.

747 ¶ †Aliquando agitur inter hos legi
timos tantum de succedendo ab intesta=
to:vt quia pater legitimus tantum. scili=
cet adoptiuus decessit intestatus:nullo ꝑ
eum condito testamento: aut ipso rupto:
quod idem est:et tunc dicatis: ꝙ descen=
dētes vt sunt filij si fuerint arrogati per=
inde succedunt patribus suis arrogatori
bus vt sui:acsi essent ex matrimonio nati
l.j.§.suos.ff.de suis et legiti.here. Adeo
ꝙ ceteros excludunt patris arrogatoris
ascendentes ꝛ collaterales parentes:qui
nullum habent remedium: posito ꝙ dice
rent arrogationem factam fuisse in eorū
fraudem:cum fraus non facile presumatꝫ
in tam solenni actu per principem autori
zato:cum tali et tanta cause cognitione:
vt.d.l.si pater.§.fi.ff.de adop. Et idem in
eo:qui datus foret in adoptionem coniū
cte persone:in cuius potestatem trāsiuit:
qui arrogato comparatur in omnibus:vt
dicto.§.aliquam autem:nisi fuisset vt di=
xi ex iusta causa emancipatus. Quo casu

748 vterq; loco extranei habetur.†Si ꝟo
tales descēdentes sunt liberi simpliciter
adoptiui: tales qui in potestatem patris
adoptantis non transiuerunt: vt q: dati
fuerūt extraneo in adoptionem:tunc ado
ptione durante patri succedūt adoptiuo:
vt sui heredes ab intestato.per dictam.l.
cum in adoptiuis.§.ꝛ si quidem. Ita qđ
succedunt cum naturalibus et legitimis.
vt ibi dicitur ꝛ in.l.si te.C.de suis ꝛ legiti.
heredi. Necest hoc hodie correctum per
auꝫ.in successione.illo.eo.ti. Et adeo suc=
cedunt tales eorum patri adoptiuo:ꝙ ex=
cludunt ascendentes oēs:ꝛ facilius colla
terales:ꝛ vxorem patris adoptiui:acsi ex
matrimonio forent geniti:q: sui sunt vt di
xi: ꝛ suorū heredum iura habent ad eos
oēs excludendū. ꝺm Bal.facit.l.ij.§.libe
749 ri.ff.ad tertulia. † Si tamen adoptio
probaretur facta in fraudem ascendentiū
locū haberet remediū.l.j.C.de inoffi.do=
natio. Et in hoc differt ab arrogatiōe: in
qua nō consideraꝫ fraus. Et fortius locū
haberent dicta remedia:si adoptio facta
probareꝫ in fraudē liberorū ex matrimo=
nio genitorꝝ:quorꝝ euidenter interest: cū
per adoptionē detrahatur iuri ipsorū q:
quāto plures erūt:tanto minus de legiti=
ma vel portione hereditaria habebunt.
750 †Et sic cū Karolus.vj.rex quōdā fran
corꝝ christianissimus ex matrimonio suo
karolū haberet filiū:cui regnū debebaꝫ:
nō potuit sibi regē anglie adoptare in fi=
lium in preiudiciū legitimi filij ꝛ natura=
lis:nec adoptio valuit:nec tenuit:quinim
mo regnū dicto karolo qui septimus vo=
cat⁹ est dñi nostri regis auo paterno dela
a tum fuit ꝛ merito:vt alibi dicam latius[a].
¶ Sane tamē intelligatis filios adopti=
uos patri succedere: si tpe quo pater ipse
moritur duret ipsa adoptio: qm̄ si soluta
an fuisset ꝑ emācipationē:nō ei in aliquo
succederet.vt.d.l.cū in adoptiuis.§.ſꝫ ne
articulū, tamē bene succederet patri na=
turali:qui eos in adoptionē dederat:siue
duret siue soluta adoptio fuerit:q: vtroq;
casu patri naturali succedūt:acsi in ado=
ptionē dati nunq; fuissent.insti.de here=
dita.ab intesta.§.at hi qui.ꝛ sequētibus.
751 vsq; ad.§.item vetustas. ¶ †Ex quib⁹
restat differentia inter liberos natura=
les ꝛ legitimos:ꝛ hos legitimos tantum.
quia primi ad successionem vocanꝫ ascen
dentium:siue sint in potestate:siue eman
cipati.vt in.j.articulo vidistis. Hi autē si
emancipati fuerint ad successionem non
vocantur patris adoptiui:ꝛ ratio differē=
tie est.quia inter primos ꝛ suos ascenden
tes est vt dixi nexus quidam diuinus:et
preterea est inter eos nexus naturalis: q
non soluitur actu ciuili emancipationis:

748 Qualit descēdētes adoptiui suis succedūt ascēdentibus.

749 Adoptio in fraudē facta nō valet: nec successionē tollit.

750 Karolus.vj.francorum rex adoptare non potuit regem anglie i filiū.

a ¶ Dicā lati⁹. Uide plene.j.sup ꝟbo:in eodem testamēto relinquens.j.in xviij. limitatione. q: sicut i legitimatōe rocādi sūt habētes interesse: vt dictū fuit articu.j.i p̄n. Sic etiā in adoptōe.l. nā ita diu⁹ ff.de adop.

751 Uide driam i succedēdo int liberos naturales ꝛ legitimos:et legitimos tantū.

cum ciuilia tollere naturalia non possunt:
quasi diuina prouidentia cōstituta.insti.
de iure naturali.§.ex non scripto.facit.l.
ius agnationis.ff.de pactis. Sed in filijs
adoptiuis non est cum eorum patre sim=
pliciter adoptiuo: nisi nexus ciuilis ꝛ le=
galis filiationis : qui facilius tollitur per
contrarium actum ciuilem:scꝫ emancipa
tionis. vt dicto.§.at hi qui.versic.minus
ergo iuris. Et hoc vbi descēdentes succe
752 dere petunt suis ascēdentibus. ¶ †Si
autem econuerso descendentes adoptiui
ordine turbato predecesserūt:quib⁹ ascē
dentes succedere voluntꝫ petunt:dicatis
quod si pater arrogator filio suo arroga=
to succedere velit ab intestato:si quidem
talis filius erat pubes bona habens ca=
strēsia : vel quasi:ei succedit in illis:quia
cū in talibus bonis filius reputetur ꝑ pa
tre.l.ij.ff.ad macedo.habet in illis here=
dem de iure:sicut quilibet alter in suo pa
trimonio:nec potuit eum pater naturalis
grauare in illis quoquomodo in vita nec
in morte:cum in eis ius nullum haberet.
instit.per quas perso.nobis acquiriꝫ.§.j.
Similiter ei succedit pater arrogator in
bonis aduentitijs quo ad proprietatem:
cum per antea suus esset per arrogationē
vsusfructus eorū:q: iura eadem habet pa
ter arrogator: que habet pater naturalis
ꝛ legitimus patria durante potestate. Et
fortius succedit in bonis profectitijs ip=
sius filij sine liberis defuncti:etiā a patre
naturali ꝛ legitimo ꝓfectis:si per eūdem
patrem naturalem non ei fuerat substitu
tum filio:si vero fuerat ab illo substitutū
si q̄dē vulgariter aut ꝑ fideicōmissū ꝛ cō
ditio substōnis euenerat: bona debentur
substitutis.q: tales substitutiones (vt.ṡ.
vidistis)per arrogationē nō euanuerunt
in quacūq; etate filius moriatur. Si autē
fuerat tali filio pupillariter substitutum:
ꝛ in etate decesserit pupillari: successio tā
bonorum paternorum:scilicet patris na=
turalis : q̄ suijpsius : substitutis pertine=
bunt. Non quidem vi:nec medio substi=
tutionis:que per arrogationem vel ado=
ptionem cōiuncte persone factā extincta
fuerat:sed eis pertinebunt virtute cautio
nis per arrogatorem tēpore arrogatiōis
prestite:vel subintellecte:ꝛ ꝓ prestita ha=
bite.vt.d.§.cum autem impubes.insti.de
adoptio. Ideo si post pubertatem filius
arrogatus decederet : cū iam pupillaris
substitutio arrogatione fuisset extincta:ꝛ
pariter cautio illa per euentum puberta=
tis:certe pater arrogator filio tunc succe=
det:sicut faceret pater naturalis ꝛ legiti=
753 mus si viueret. ¶ †Sane tamē intelli=
gatis per arrogationē oino ꝛ ꝑpetuo pu
pillarē substitutionē esse extinctā. vbi pa

752 Qualiter ascendētes adoptiui suis succedunt descendentibus.

ter arrogator supuixerit filio. Quo casu
vt videtis ex sola cautione successio sub=
stitutis defertur : ꝛ pertinet post mortem
impuberis filij :si autē pater premoreretꝫ:
talis substitutio iure ciuili ꝑ arrogationē
ꝛ status mutationē extincta recōualesce=
ret de equitate pretoria:cū impedimentū
sit nūc sublatum filio impubere sui iuris
moriente.insti.quibus modis testa.infir.
§.nō tamen.ꝺm Bar.Bal.ꝛ cōiter oēs in
dicta.l.si arrogator.pro quibus facit opti
me tex.in.l.posthumus.ff.de iniusto rup.
testa. Et hec de patre arrogatore:vel qui
alias sibi coniunctim receperat in ado=
ptionem intelliguntur : si autem esset ex=
traneus ꝛ sic simplex pater adoptiuus q̄
supest solus:certe indubitanter filio succe
deret adoptiuo insolidū:sꝫ si in successiōe
cōcurreret cum ascendentib⁹ naturalib⁹:
puta patre ꝛ matre:tunc sola mater ei suc
cederet in vna dimidia hereditatis:ꝛ pa=
ter naturalis qui eū dederat in adoptio=
nem simulꝫ pater adoptiuus qui eū susce
perat in reliqua succedūt dimidia parte.
per tex.in dicta auꝫ.defuncto.C.ad tertu
lia.vt vidistis.ṡ.in scđo mēbro primi arti
culi de auoꝛ auia paternis:ꝛ auia mater=
na naturalib⁹ ꝛ legitimis. Q: sicut tunc
sola auia materna tantū habet in heredi
tate nepotis:quātū auus ꝛ auia paterni:
vt in auꝫ.de heredita.ab intesta.§.conse=
quēs. Sic esse debet in proposito eadem
ratione:vbi bona filij premortui de cuius
successione agitur fuerāt ei aliunde quesi
ta:q̄ a patre vel matre: quia si quesita ei
fuissent a linea paterna soli patres scꝫ na
turalis ꝛ adoptiuus ei succederēt. Et pa
riter succederet ei sola mater in bonis ta
li filio prouentis ex linea materna:ꝑ tex.
in.d.l.qđ scitis.§.fi.C.de bonis que libe.
Et premissa vera:vbi filius premortuus
fuerat loco filij adoptatus:qm̄ si loco ne=
potis adoptatus fuisset:eo tunc talē auū
adoptiuum in scđo gradu ascēdentiū exi
stentem precederēt pater ꝛ mater natura
les:ꝛ sic eū tanq̄ remotiorē excluderent:
vel alter eorū vbi solus esset eū exclude=
ret a successione:vt dicto.§.cōsequens.et
d.auꝫ.defuncto.ꝺm Angel.in.§.mortuo.
754 insti.de acq̄sitio.ꝑ arrogatio. ¶ †Sꝫ
qualiter succedāt isti ciuiles liberi seu le=
gitimi tantū:inter se collateraliter vbi de
scendentes eis nō supersunt nec ascēden
tes : dicatis:ꝙ aut loq̄mur de adoptiuis:
aut de cōiunctis per arrogationē. ¶ Pri
mo casu aut sunt adoptiui:qui in potesta
tem nō transierūt patris adoptātis:vt q:
dati extraneo in adoptionē:ꝛ clarū est ꝙ
succedere nō possunt aliquib⁹ trāsuersali
bus:vt.d.l.cū adoptiuis.§.sed ne articu=
lū.C.de adop. Si autē trāsierāt in pote=

754 Qualiter adoptiui iter se succedunt: aut cū naturalibus collateraliter.

Universidad de ... Biblioteca

ſtatem: vt q̄ traditi adoptione fuerāt cō=
iuncte perſone: tunc ſuccedere poſſunt ex
eo capite: q̄ ſunt naturaliter coniuncti. in
auẗ. de heredi. ab inteſta. §. nullam vero.
Et ſi ex capite illo ſuccedere nollent: ſcʒ
ex gradu naturali: ſed ſolum ex gradu ci=
uili: ſcʒ adoptiōis: poſſent agnatis patris
adoptiui ſuccedere: ſi adoptio ante ſolu=
ta nō fuerit emācipatiōe: nō autē ſuccede
re poſſent cognatis. l. qui in adoptione. ff.
de adop. Unde ſi proauus matern⁹ pne=
potem ſibi adoptauerit in filium: ⁊ ex tali
proauo poſt eius mortē tres ſupereſſent
filij naturales et legitimi ex patre ſolum
coniuncti: q̄ nati ex diuerſis matribus: et
vnus ex his ab inteſtato moreretur: ſucce=
derent ei reliqui duo fratres: ⁊ etiam pne
pos ille loco filij adoptatus: vt. d. l. qui in
adoptione. ⁊ inſtit. de legiti. agna. ſucceſ.
§. per adoptionē. ⁊ dicta. l. cum in adopti
uis. §. ſi vero pater naturalis. qui prone=
pos ſi loco filij adoptatus non fuiſſet: ex=
cluderetur a fratribus defuncte perſone:
de cuius bonis agitur. ſm gl. in auẗ. poſt
fratres. la. ij. C. de legiti. heredi. Pariter
ſi quis illorū duorū fratrum ſuperſtitum
fuiſſet vtrinqʒ cōiunctus: hūc vere prone
potem fratrē eius ciuilem a ſolo patre cō
iunctum excluſiſſet: cum a ſolo patre fra=
ter eſſe cenſeatur defuncte perſone ratiōe
adoptionis ⁊ ciuilis filiationis. in auẗ. de
755 heredita. ab inteſta. §. reliquū. ¶ † Ex
quibus reſultat: q̄ licet quelibet capitis
diminutio cōtingens in perſona adopta=
ti ſoluat adoptionē. inſti. de legiti. agna.
ſucceſ. §. fi. Attamen mors naturalis in
perſonam adoptantis contingens: ado=
ptionem non ſoluit: immo durare dicitur
inter adoptatum ⁊ agnatos adoptantis:
vt dicto. §. per adoptionem. ⁊. l. iij. §. ſi pa
ter alicui⁹. vbi hoc tenet Dy. ⁊ in. l. vtrū.
ff. de bo. poſ. ꝯtabu. quinimmo nulla capi
tis diminutio cōtingēs in pſona adoptā
tis ſoluit adoptionē. iſti. d̄ adop. §. illud.
Et eo modo ſuccedūt collaterałr ipſi filij
arrogati: ſicut adoptiui p cōiunctā perſo
nam: vt ſcʒ ſuccedāt agnatis: ſʒ nō cogna
756 tis patris. ¶ † Unde reſtat hodie dr̄ia
hoc caſu in ſucceſſione ab inteſtato inter
agnatos ⁊ cognatos: ⁊ inter emācipatos
⁊ nō emācipatos: q̄ tn̄ ſublata eſt inter na
turales ⁊ legitimos. vt. d. §. nullā vero q̄
ſolū illā tollit dr̄iam quo ad cōiūctos na
turali vinculo: ⁊ nō quo ad iſtoꝝ legitimo
rū tantū et ciuiliū filiorum ſucceſſionem.
757 ¶ † Unū tamē notabitis: q̄ ea q̄ indu
cta ſunt iure nouiſſimo inter naturałr cō=
iunctos quo ad ius repreſentationis: vt ſcʒ
filius fratris premortui ſimul cū ſuo ſucce
dat patruo vel auunculo iure repreſenta=
tionis: vt. d. §. reliquū. etiā locū habēt in

756 Unde caſum in q̄ etiā hodie durat dr̄ia inter agnatos ⁊ cognatos: ac etiā emancipatos ⁊ in poteſtate retentos.

757 Repreſentatio locuʒ hʒ ēt inter adoptiuos.

his qui cōiuncti ſunt ſolo vinculo ciuili. ſ.
arrogationis vel adoptionis et ſimilis: cū
ſit eadē ratio: ſm Angel. in. §. eos etiā. in
fi. inſti. de ſucceſ. agna. de quo etiā videre
poteritis in practica Ferrarieñ. in libello
quo petiẗ hereditas ab inteſta. Sed non
ita plene ſicut per dn̄m Matteſilla. cui⁹
758 p reliqua parte fuerūt p̄dicta. ¶ † Ho
die autē ex generali huius regni cōſuetu
dine filij adoptiui qui tantū ciuiles ſunt:
ſicut naturales tantū ſeu baſtardi ab in=
teſtato: nō ſuccedunt parentib⁹ ciuilib⁹:
nec eis per illos ſuccedunt: vt dicit Ma=
ſuerus. ti. de proba. §. item ⁊ ſi defunctus
759 hoc cōfeſſus eſt. † Cū filiatio ⁊ paren=
tela ſolo ꝯſenſu contrahi non poſſit. Sed
fieri habet arte ⁊ natura. q̄d eſt matrimo
nium carnali ⁊ naturali copula coſumma
tum: que ambo filios producunt ⁊ cōſan=
guineos iure nature ad ſuccedendum ha
biles ſm eum. Ex teſtamento autē bene
ſuccedere poſſet ⁊ eis ſuccedi: ſicut poſſet
quilibet extraneus. l. extraneū. C. de he=
redi. inſti. ⁊. §. fi. inſtiẗ. illo eo. ti. Et ſic pa=
rum hodie p̄deſſet adoptio: niſi in ſola=
tium amiſſoꝝ liberoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Et no=
tanter dicit de adoptiuis ſimpłr: q̄ ſi da=
ti eſſent in adoptionē cōiuncte perſone in
gradu primiori: ei ſuccederēt iure ſangui
nis ⁊ patrie poteſtatis ſi ſuccedere vellēt:
⁊ idem forte in arrogatis pp̄ter cautionē:
que in arrogatione apponi ſolet: vel ſub=
intelligi: vt patet ex premiſſis. Et cū ado
tiui ſuis non ſuccedant parentibus ciuili
bus: ſic nec ipſi parentes dictis ſuis libe=
ris non ſuccedūt: cū in ſuccedendo vel nō
ſuccedēdo reciproce ſe habeant. vt dicta
l. nā ⁊ ſi parentibus. ff. de inoffi. teſt. vt. ſ.
760 vidiſtis. ¶ † Et ſic inter eos cū nō ſint
agnati nec cognati naturales in qua na=
turalitate fundaẗ retractus: ſʒ ſunt tantū
modo ciuiles locū nō habebit retractus
ad turnum burſe. per ea que. ſ. dixi in fiñ.
ſecūdi articuli: q̄ in talib⁹ ſurrogatiōib⁹
etiā nō veniūt appellatione filioꝝ poſtq̄ʒ
nō ſuccedūt. ar. l. ſi ita quis. §. is cui. ff. de
761 leg. ij. ¶ † Or dn̄i vltra p̄dictos habe=
a mus filios ſpūales[a] tantū: non loquor de
illis ſpūalib⁹: de quib⁹ iura expſſe diſpo=
nūt q̄ habeanẗ loco naturaliū: vt ſūt mo
b naſteria: de q̄b⁹ plene dixi in. j. arti.[b] ⁊. v.
deciſio. ibi poſitis. Sʒ loquor de illis: de
q̄b⁹ ius nihil expſſe diſpoſuit q̄les ſūt q̄s
baptizauim⁹: vel ī ſacro fonte: aut ꝯfirma
tionis ſacro tenuim⁹: inter q̄s quedā oriẗ
ſpūalis cogna. ēt ſi baptizans. j. ſacr̄m ba
ptiſmi ꝯferēs vel puerū i baptiſmo tenēs
⁊ leuās cēt hr̄tic⁹: q̄ cū pueꝝ dn̄o ſociaue
rit: v̄e ſpūalis pr̄ efficit: nec baptiſmū q̄d
hʒ pdit pp hr̄ſim. de ꝯſe. di. iiij. oñdit. ⁊. c.
null⁹. d̄ di. imo q̄ ad hitū ē hr̄tic⁹ d̄ corpe

758 Ex cōſuetudine regni frācie iter adoptiuos locum nō hʒ ſucceſſio.

760 An inter adoptiuos locū habeat retractus.

a ¶ Spūales. Iſtud eſt q̄ntū genus hoim q̄ ſpūałr iūcti dicunẗ.

b ¶ In. j. arti. Uid ēt circa iſtos ea q̄ habē=tur. j. super v̄bo: abſqʒ liberis eſt defuncta.

eccl'ie ⁊ legib⁹ eccl'ie ligaẗ: ⁊ ſic ſpūalē co
gnationē ꝯhit q̄d ſecus eſſet in iudeo aut
pagano baptizantibus: cuʒ quibus nulla
contrahitur ſpiritualis cognatio. Nam ſi
cut carnaliter quis naſcitur ex patre ⁊ ma
tre. Sic ſpiritualiter renaſciẗ ex deo ⁊ ec=
cleſia matre. Unde conferens ſacramētū
baptiſmi gerit vicem: typū ⁊ perſonā dei
quo ad hoc. Suſcipiēs aūt aut leuās pue
rū gerit typū ⁊ pſonā eccleſie. c. j. de ſcru=
ti. Ex quo ſumitur ratio: q̄ nō baptizatus
baptizat: ſed in baptiſmo nō leuat: q̄ non
baptizatus eſt creatura dei: cuius typum
baptizādo gerit vt dixi. Non tamē eſt mē
brū eccleſie: cuius typum gerit ipſe leuās
Utroqʒ tn̄ caſu: q̄ nō baptizatus expers
eſt ſpiritualis vite: in quam homo pmū
renaſcitur per baptiſmū: nullā tn̄ contra=
hit ſpiritualē cognationē cū baptizato vł
parētes illius: cū illius cognationis ſpiri
tualis capax nō ſit: ⁊ ita intelligitur q̄d di
citur in. c. in baptiſmate. de conſecra. diſt.
iiij. ſm Ioā. an. ſingulariter in. c. ex eo. de
reg. iur. lib. vj. in mercuria. Et tales etiaʒ
ſpirituali cognatione iuncti quantum ad
ſuccedendum ab inteſtato nobis nō ſunt
filij neqʒ parentes: cum iure hoc non ca=
ueatur licet forte eſſent a nobis alendi in
neceſſitate ſicut adoptiui: ſm Balduʒ in
auẗ. niſi rogati. prope finē. verſi. Sed tūc
ego quero ⁊c. C. ad trebel. Saltem tene=
mur tales filios ſpirituales cibo ſpiritua
li nutrire: ſcʒ eos inſtruendo in fide et mo
ribus. c. nos autem. de conſecra. diſti. iiij.
Sed talis cognatio ſucceſſionem ab inte
ſtato non inducit: etiam ad ſubſtitutionē
a excludēdum vt alibi loco ſuo dicam[a]. Et
quandoqʒ appellatur paternitas. vt inter
baptiſantem aut de ſacro fonte leuantē ⁊
leuatum: vel inter confirmantē aut tenen
tem in confirmatione ſacramētali: ⁊ cōfir
764 matū. † Ex quibus ſolis duob⁹ ſacra
mētis hec oritur cognatio ſpiritualis que
matrimoniū omnino inter eos impedit ⁊
contractum diſſoluit: adeo q̄ vt dicit ſin=
gulariter Panor. in. c. fi. iij. colū. de purga
tio. cano. ſepe reperitur eccleſia diſpēſaſſe
⁊ quottidie diſpenſare in cognatione car
nali circa matrimoniū: ſed in ſpirituali co
gnatione nunq̄ʒ legitur diſpenſaſſe. q̄ co
gnatio ſpiritualis tanq̄ʒ procedens ex no
b biliori parte[b] eſt maiori veneratione di=
gna ſm eum ibi: Mō dictum extollit Fe=
ly. in. c. at ſi clerici. §. j. circa fi. de iudi. di=
cens hoc alibi non legiſſe. Et ſic ſchola=
res bene notare qui cōmatres habēt: at=
tamen cognatio illa quantūcunqʒ nobi=
lis ⁊ veneranda ſucceſſionem nō inducit
ab inteſtato inter eos: ſicut nec illa q̄ oriẗ
⁊ cōtrahiẗ inter curatum ⁊ ſuos ſubditos
in foro penitētiali: qui etiā liganẗ cogna=

a ¶ Loco ſuo dicā. vide. j. ſup v̄. Si abſqʒ liberis more⁊. j. in. iij. limitatiōe.

b ¶ Procedēs ex nobiliori pte. Unde mathe⁹ boſſi⁹ i iij. pte. epiſtola. ij. incipi. Mō eq̄dē cernebā ⁊c. ad Cecilū fabrianū ei⁹ ſpūalē filiū ſcribēs. Quā obreʒ inq̄t credas velim te mi=hi nihilo ſecius charū eē Cecili. q̄ te xp̄o regenerauit q̄ʒ p genitorib⁹ ipſis. q̄ reʒ ſecuti venereā infelicite mūdo peperere mortalē ⁊ veritatʒ luce carentem ⁊c.

tiōe ſpūali. iuxta illud apl'i. j. ad Corinth.
iiij. In xp̄o ieſu per euāgeliū ego vos ge
nui. de quib⁹ loquiẗ Panor. vbi. ſ. Aliq̄n
vocaẗ cōpaternitas vt inter leuātis ⁊ le=
uati parētes: ⁊ dr̄ tūc cōpaternitas a con:
q̄d eſt ſimul: quaſi ſimul parētes: vn⁹ car
nalis ⁊ alter ſpūalis. qui tn̄ nobilior eſt tn̄
ſucceſſionē nō inducit: ⁊ ꝯſequēter nec re
tractū pp̄ter naturalitatis defectū. q̄ nō
ſunt agnati: nec cognati: ſicut dixi de ado
ptiuis ſupra p̄cedeñ. arti. ⁊. ij. arti. circa fi.
vbi hoc declaraui. Nec p baptiſmū effici
tur q̄s ciuis illius ciuitatis: in qua bapti=
765 ſaẗ ſm Bar. in. l. j. ff. ad municip. † Te
neẗ tn̄ baptiſanti ⁊ eū leuāti de ſacro fon
c te ad honorē ⁊ reuerentiā[c] ſicut libertus
patrono. q̄ p baptiſmū liberaẗ a ſuitute
pcti originalis: quo tenebaẗ ſathane ⁊ an
gelis eius. Uñ videẗ q̄dā manumiſſio: ſi=
cut libertus manumiſſus eſt a ſeruitute ⁊
ptāte patroni: ſm Bar. ibi: Io ſm aliq̄s
ſicut libertus in ius vocans patronū ſine
venia a p̄tore petita incidit in penā. l. au=
reoꝝ: ſic etiaʒ in ius vocās paternū ſuū q̄
eū de ſacro fonte leuauit. de quo plene in
§. penales. inſti. de ac. p Io. fa. Ang. ⁊ Ia
ſo. qui tenēt ipſum penā incurrere: acſi pa
trē naturaleʒ in ius vocaret. ſm Guil. de
cug. Bal. Ang. ⁊ Pau. in. l. gn̄aliter. ff. de
in ius voc. p quib⁹ vr̄ bon⁹ tex. in. c. ita di
ligere. xxx. q. iij. dicens ita diligēdū patrē
766 ſpiritualē ſicut naturalē: † q̄ maior eſt
cognatio ſpūalis q̄ʒ ſit vinculū adoptio=
nis. Ideo ſicut pater adoptiu⁹ nō pot ſi=
ne venia per filiū in ius vocari: min⁹ po=
terit pater ſpiritualis. facit glo. in. c. q̄ dor
mierit. xxvij. q. ij. volēs cognationē ſpūa=
lē eſſe maiorē carnali. Preterea vt dixi iu
ra vocāt hūc patrē ſpūalē cōpatrem. i. ſi=
mul patrē. c. tua. de cog. ſpirituali. Adeo
q̄ dicit Bal. in. d. l. generaliter. q̄ non pōt
patrin⁹ eſſe teſtis in cauſa filioli: nec ecō=
767 tra: ſicut nō poſſet pr̄ naturalis. † tn̄ ꝯ=
riū tenuit ⁊ meli⁹ i. l. parētes. vbi Sal. C.
de teſti. ⁊ idē Saly. c. ⁊ Flo. in. l. teſtis ido=
ne⁹. ff. de teſti. q̄ edictū de teſtib⁹ eſt p̄hi
bitoriū: ⁊ nō repellit niſi q̄ reperiunẗ p̄hi
biti: inter quos nō ſunt iſti. Nec ob. ſupi⁹
alleg. q̄ hoc iō eſt q̄ cōcernūt ius reuerē=
tie que patrino debeẗ ſicut patri naturali:
vt nō ſine cauſa cognatio eorum dicaẗ cō
d paternitas. Ideo nō puto[d] in tali filio ſpi
rituali locum habere priuilegiuʒ: auẗ. res
que. C. cōia de lega. vt p dotatiōe filiole
patrinus pater ſpiritualis heres inſtitut⁹
⁊ ſub conditione reſtituere grauat⁹: poſſit
res ſubiectas reſtōni alienare: q̄ tūc nō q̄
riẗ d̄ iure reuerētie: nec hn̄t talē filij lr̄iaʒ
in bonis pr̄is ſpūał' nec teneẗ eos dotare.
⁊ ſic ceſſat rō dicte auẗ. imo d̄ alimēt̄ʒ bal.
in. d. auẗ. niſi rogati. loq̄ẗ ſub dubio forte

c ¶ Ad honorē ⁊ reuerētiā. vide q̄ de h̄ hr̄r. j. ſup v̄. in eodē teſtō relinquēs. ij. circa pn.

d ¶ Ideo nō puto. vide circa h̄ q̄ plene hr̄r. j. ſup v̄. Si abſqʒ liberis morerer. j. in. iij. limitatiōe.

Universidad de

Et interdũ vocatur fraternitas. vt inter
leuatum de fonte ⁊ filios leuantis: qui fra
tres spirituales dicunt̃. vltra quos ⁊ sic ad
nepotes hec nõ transit spiritualis cogna
tio. ſm Panor. in rubrica de cognatio. spi
768 rituali. in fi. † Et impedit inter eos q̊s
ligat matrimoniũ contrahendum vt dixi
Necnon dirimit iam contractum. c. ij. de
769 cognatio. spirituali. lib. vj. ¶ † Tali q̃
dem pretextu Fredegonda insolens mu
lier: tamen insignis pulchritudinis: quam
Chilpericus olim Francorum rex in do
mo susceperat inter ipsum ⁊ Audoueram
reginam: vt ipsa regina fieret diuortium
procurauit: de qua Guaguinus lib. ij. c. ij.
sic dicit. Non possum: q̃muis breuitatẽ ini
tio sim ꝓfessus: huius pellicis[a] maliciam
tacitus preterire. In suessionibus loco et
plebe humili nata est: in vico valencurto:
specie quidem egregia: atq̃ ingenio supra
femine modum excellenti. Igitur cũ sue
uorum infesta Sigiberto gens: bellũ ad
uersus euꝫ suscepisset: Chilpericus fratri
auxilium tulit: egredienti domo cura fuit
Audoueram coniugem grauidã fideli si
bi cupiam cõmendare: huic negocio ido
nea visa est Fredegonda. Atq̃ ita ꝑfectꝰ
est. Pariendi cum tempus aduenisset: fe
minaꝫ regina parit: que priusq̃ baptismo
ablueretur: cõsilio ex Fredegonda capto:
quenam idonea satis mulier ad hoc sacra
mentum testis: hoc est cõmater adhibere
tur. Nulla inquit Fredegonda nobilior te
est: q̃ huic mysterio anteponas: vt quam
carne puellam extulisti: eã preterea ad spi
ritualem vitã regeneres. Sciebat eñ ex
christiano instituto nephas esse: virũ mu
lieris concubitu potiri: que baptizãdo fi
lio cõmater extitisset: eo pacto Chilperi
cum a regine cõtubernio disclusum iri cal
lidissima pellex sperabat. Abluitur ex sen
tentia fredegonde filia: atq̃ ei cui mater
Audouera erat: commater spirituali rege
neratiõe efficitur: Childchindã ei nomẽ
imponẽs. Regi domũ bello exacto reuer
tenti gratulabunda pellex occurrit: nar
rat que de nata sibi filia contigerant. Sꝫ
dolere se ait: ꝙ regina testis et commater
ablutionis filie esse voluerit. Hec loquẽti
Fredegonde: rex sancte iurat si ita cõper
tũ haberet: se eam vxoris dignitate dona
turum. Ingredienti palatium Chilperi
co Audouera filiam complexa salutẽ im
partiri: deq̃ nata sibi filia gratificari festi
nat. At rex exulceratus aĩo. Abi inquit in
malam partẽ imprudens mulier: que tua
me insipientia a tuis nuptijs exclusisti.
Nec multo post tpe: rex pontificem qui sa
crũ peregisset ire in exiliũ iubet. Audoue
rã ꝟo vna cũ filia intra ecclesie sceptra vi
tã apud Cenomanos agere cõpellit: desi

769 Fredegõda inter regẽ et reginã diuortiũ cõpaternitate ꝓcurauit a vt regina fieret.

a ¶ Huiꝰ pellicis. q̃ mulier dicatur ⁊ q̃re vocet̃ pellex: habet̃ j. sup verb. Cuidã petro tradiderunt. dũ loquit̃ de forma et pulchritudine mulierum.

gnatis (q̃tũ ad annuũ alimẽtũ satis eẽt)
prouentibus. Hec ille. Et expost Frede
gondam rex in vxorem accepit: cuius con
silio finaliter occisus fuit: post multa per
eam ꝑpetrata scelera: vt ibi plene habet̃.
An aũt Chilpericꝰ iuste illã ob cãm vxo
rẽ repudiauerit: videatis in. c. j. vbi glo.
770 xxx. q. j. ⁊ c. ij. de cogna. spi. † qꝛ de ma
trimonio post talẽ cognationeꝫ ꝯcto non
est dubiũ ꝙ illud dissoluit sicut naturalis
cõsanguinitas. vt de Carolo pulchro: phi
lippi pulchri Francoꝝ regis vltimo filio
in regẽ ꝓmoto factũ fuisse Guaguinꝰ li.
771 viij. c. j. refert: sic dicẽs † Philippo scꝫ lõ
go sine liberis defuncto: Carolꝰ eiꝰ frater
marchie comes successit. Hic cũ blanchã
mahildis filiã despõsasset: eã a se dimitte
re cogitauit. Mahildis eñ blanche ma
ter Carolũ ex baptismi lauachro suscepe
rat. Quãobrẽ ecclesiastica lege filiã habe
re vxorẽ ꝓhibebat̃. Consultus ad eã rem
põtifex romanus diffinit nuptias (nisi ali
qua dispensatio precessisset) esse incestas.
772 Hec ille. ¶ † Similiter in hereditate
spirituali cessat inter parẽtes successio. vñ
videmus filiũ patri succedere nõ posse in
beneficijs ecclesiasticis: nec reliq descen
dentes vel ecõtra. c. ad extirpãdas. et ibi
glo. ⁊ doc. de filijs presbitero. nõ ordi. Et
facilius ꝑmittit̃ in collateralibꝰ. c. ij. de ar
bi. ⁊ c. ex parte. le. j. Ubi Panor. in. iij. no
ta. de offi. deleg. facit. c. accedẽs. de accus.
⁊ glo. in. c. apostolica. viij. q. j. Et vbi hoc
permittit̃ nõ est ratione successionis: sꝫ cã
renũciationis secuta superioris collatiõe.
Nec successor causaꝫ hꝫ in beneficio a pre
decessore cui in illo succedere nõ poterat:
sꝫ a supiore qui beneficiũ cõtulit: iõ nõ est
cũ predecessore: vna ⁊ eadem ꝑsona: sicut
est heres cũ defuncto. in aut. de iureiur. a
mo. ꝑsti. in prin. immo in his spũalibꝰ mul
tũ discrepat ꝑsona heredis a defuncto. l.
generaliter. §. j. C. de reb. credi. Plus vi
detis in rebꝰ ꝓphanis parẽtes nõ succe
dere prelatis si de bonis ecclesie fuerint
acquisite. c. inquirendũ. de peculio cle. Et
in alienatione illarũ extraneos ꝓximiori
bus ꝑlatorum esse preferẽdos in aut. qui
buscũq̃ modis. C. de sacrosanc. eccle. De
cuiꝰ intellectu plene Pañ. in. c. vt sup. de
773 reb. eccle. nõ alie. ¶ † In regno isto frã
cie administratores ecclesie habẽt paren
tes heredes: vt dixi. s. articulo. j. loquẽdo
de monachis in regno nõ succedẽdis.
774 ¶ † Restat nũc quartũ soluere articu
lum: scꝫ de affinibus per matrimoniũ con
iunctis: put affinitas est regularitas per
sonarum ex nuptijs coniunctarũ: omni ca
rens parentela sanguinis. ff. de gradibus
l. non facile. §. affines. et. §. sciendum est
775 qualiter succedant inuicem. † Et certe

774 q̃rtꝰ articulꝰ q̃liter affines tã ex testõ q̃ ab intestato: inter se succedãt

775 De successione cõiuguꝫ ex testõ ⁊ vltima voluntate.

ex testamento sibi inuicem succedere pñt
si vnꝰ instituatur heres in testamẽto alte
776 rius: vel aliquid ei relinquatur: † nam
licet donatio non valeat inter coniuges:
ne mutuo amore se spoliẽt. l. j. ff. de dona.
inter virũ ⁊ vxo. Tamẽ qꝛ in vltima vo
lũtate: puta testamẽto: codicillo: ⁊ mortis
causa donatione: presumit̃ coniugem de
bonis suis disponentẽ cogitasse finẽ hu
ius mutui amoris morte finituri: certe va
let talis dispositio: immo plus dicit tex. in
l. fi. C. si quis aliquẽ testa. prohibue. Non
fore iure prohibitũ: sed permissum: ꝙ ma
ritus blando[a] sermone vxorẽ possit: ⁊ ecõ
tra vxor virũ attrahere ad ipsum heredẽ
instituendũ: vel aliquid ei relinquẽdum.
Prouiso ꝙ filijs si quos habeat legitimã
relinquat: vel aliquid loco legitime: ne te
stamentũ sit preteritione nullũ: vt plene
dicã super verbo: in eodẽ testamẽto relin
quẽs. j. Et prouiso etiam ꝙ sit coniunx ex
primo matrimonio: qꝛ si vxor stantibꝰ ex
primo matrimonio liberis relinquere vel
let scđo marito: vel ecõtra maritus sue se
cunde vxori ad libitũ: tale relictũ nõ vale
ret: cũ nõ ei potuit relinquere: nisi quantũ
vni ex liberis primi matrimonij: cui mi
nus reliquit: aut dedit. l. hac edictali. C. đ
secũ. nup. ¶ Et preterea prouiso qđ nude
⁊ simplices blanditie intercesserint absq̃
mixtura cuiuscũq̃ coactionis. ſm Bal. in
l. fi. ff. si quis aliquẽ testa. prohi. Nec cen
sebitur talis volũtas esse captatoria: qꝛ ca
ptatorias institutiones: non eas senatus
improbauit: que mutuis affectionibꝰ iu
dicia prouocarũt: sꝫ quarũ cõditio ad se
creta cõfertur aliene voluntatis. l. capta
777 torias. ff. de heredi. instit. † Tamen qꝛ
tales blãdicie: presertim muliebres inter
tam cõiunctos sunt interdum periculose:
nõ sine causa fuit in plerisq̃ ciuitatibꝰ sta
tuto prouisum: ꝙ maritus in testamento
relinquere non possit nec donare vxori: q̃
statuta valent ⁊ tenent ſm Bal. in. l. j. C.
de sum. trini. ⁊ ibi tenet: ꝙ etiam vxor nõ
possit legare viro: si statutum hoc habet:
nec ecõtra vir vxori. vt tenet in dicta. l. si
arrogator. vj. col. versi. tertio queritur. ff.
de adop. Et ibi plene an talia statuta ex
tendantur ad oĩa bona etiã extra locũ sta
tuti: (vbi ius cõe seruatur) sita: ⁊ ibi post
eum Jason. xxij. col. Quo stante statuto
nõ valeret testamentũ in cõmodum vxo
ris: etiã si heres instituta nõ esset: sꝫ solũ
substituta: vel ei aliquid relictũ: adeo qđ
etiã si proprio ⁊ cõi eorum filio esset pupil
lariter substituta: licet pupillaris substitu
tio dicat̃ testamẽtũ filij: ⁊ nõ patris. l. pa
pinianus. §. sꝫ nec impuberis. ff. de inoffi.
testa. Tñ per eam succedere tũc filio non
poterit in bonis filij paternis: ne indire

a ¶ Blando. Ut pleniꝰ hr̃. j. super ꝟbo: cõdidit. ij. ꝑ pe. si.

777 An valeat statutũ ꝙ maritꝰ nõ possit dare vel relinquere vxori.

cte admittatur ad ea: que directe sunt ei
prohibita. Als̃ fieret faciliter fraus legi.
Sed per eã solum succedet filio in bonis
aliũde q̃ a patre quesitis. ſm Albe. in. ij.
parte statutorũ. q. cxij. Subiungens ibi:
ꝙ maritus eam tunc facere non posset te
stamenti sui executricem: etiam ad distri
buendum pro anima: ne alio modo fraus
fiat statuto: nisi maritꝰ ei alios daret col
legas extraneos: quo casu cessaret frau
dis suspicio. ſm Alex. in scđa parte cõsil.
lvij. incipiẽ. prospectis testamento ⁊ co
dicillis. iij. col. quem sequitur Jason in. l.
nõ dubium. xj. col. C. de legibꝰ. facit qđ a
simili decidit Alex. in. l. cogi. §. hi qui so
778 lidum. ff. ad trebell. ¶ † Pariter valet
consuetudo: ꝙ mulier testari aut donare
non possit causa mortis: vt plene p Bal.
in. c. j. de prohi. feu. alienatio. per frederi.
Presertim sine cõsensu mariti. ſm Ange.
cõsilio. cxxvj. ⁊ plene Jason in. l. ex facto.
in. vij. not. ff. de vulga. ⁊ pupil. Sed qua
liter affines isti ab intestato sibi inuicem
succedãt: sequẽtes tenebitis ꝯclusiones.
779 ¶ † Prima conclusio est: affinitatis iu
re nulla successio permittitur. vt scꝫ parẽ
tes vxoris premortue: marito succedere
possint postea sine parẽtibus mortuo ab
intestato: immo in subsidium succederet
fiscus. Et ecõtra parentes viri premortui
non succedũt postea ab intestato mortue
vxori sine parentibus: sed illi succedit fi
scus. l. affinitatis. C. cõia de succes. et hec
est veritas: quicquid voluerit glo. in ver
bo: postea. in fi. insti. de nuptijs. §. affinita
tis. versic. mariti. quã ibi expresse dãnant
Jo. fab. ⁊ Ange. ac docto. in. l. j. ⁊ aut. pre
terea. C. vnde vir ⁊ vxor. licet cum gl. illa
transisset Joã. de pla. in dicto. §. affinita
tis. ex quo dicit Bal. in. l. certum. C. vnde
legiti. ꝙ in iure non est dare bonorũ pos
sessionnem vnde socer et gener: nec vnde
780 socrus ⁊ nurus. ¶ † Secũda cõclusio
est: ꝙ parẽtibus deficientibus nunq̃ ab
intestato sponsa suo succedit sponso eius
futuro marito: nec econtra sponsus spon
se. l. an in patrem. als̃ incipit: falsus. §. iu
lianus. ff. qđ cũ falso tuto. quia spõsus nõ
est vere nec proprie maritus: nec sponsa
dicitur proprie vxor: donec matrimonio
contracto vero aut ficto. l. non sine rõne.
C. de bonis que libe. iuncto. c. is qui fidẽ.
de spõsa. Ideo sponsus ⁊ sponsa nõ inclu
duntur in dispositione dicte. l. j. ⁊ aut. pre
terea. que iura loquuntur de successione
coniugum omni deficiente parentelã: ꝓ
pter qđ dicit idem Bald. in. d. l. certum. ꝙ
apud iuristas nõ est dare bono. pos. vnde
sponsus ⁊ sponsa: nec etiã vnde cõcubina
rius ⁊ cõcubina: quoꝝ alter alteri nõ suc
cedit ab itestato: lꝫ oĩs deficiat parẽtela.

778 Etiã valet statutũ ꝙ mlier testari non possit.

¶ Prima cõclusio.

779 De successione affiniuꝫ ab intestato.

¶ Scđa cõclusio.

Universidad de

Quãuis eñ cõcubina nõ distet ab vxore in affectu animi: tamẽ multũ distat in honore.l.itẽ legato.§.itẽ interest.ff.si.paruit autẽ.ff.de leg.iij.iuncta glos.ibi.facit tex. in.l.massuriusᵃ.als incipit pellicem.ff.de verb.sig.ſm Bal.in.l.etiã.in fi.C.de testi. Et succedere est honor: ideo deficit inter eos inter quos nõ etiã est diuina illa coniunctio q̃ inter coniuges cõsistit: qui socij dicunt diuine ⁊ humane domus.l.aduersus.C.de crimi.expila.here. An autem ex testamẽto vel donatione possint inuicem succedere dixi in secundo articulo in fine.

a ¶ L.massuriꝰ.vt pleniꝰ.j.declarat in.ix.cõclusione.

Tertia cõclusio.

781 ¶ †Tertia cõclusio est: ꝙ deficientibꝰ descendentibꝰ in infinitũ: ⁊ collateralibꝰ intra decimũ gradum inclusiue: vxor in totum succedit marito intestate premortuo. Et ecõtra succedit vir vxori intestato premortuo. vt.d.l.j.C.vnde vir ⁊ vxo. Et surgit hec successio ex quarto capite succedendi post descendentes: ascendentes: et collaterales. Et si maritus non staret: socer ipse succederet per vtilẽ bo.pos.vnde vir.arg.l.cui eorũ.§.idem põponius.ff.de postulan.facit.l.qui parentes.ff.solu.matrimonio.⁊ ita in solo socero Bal.in.d.l.j. saluat dictã glo.singularẽ in.d.§.affinitatis.ff.si.mariti autẽ filius.vbi Jo.de pla. eam tenet vt dixi. Et deinde clarius eam sequitur in.l.j.iij.colũ.C.de bonis vacã. fisco.lib.x. Sed oẽs docto.contrarium tenent: ⁊ est cõis opi.per text.in.l.si vero.§. de viro.ff.solu.matrimo.vbi iura loquentia de viro ⁊ vxore prout sunt dicta.l.j.et aut.preterea.C.vnde vir ⁊ vxor.locum nõ habent in socero: nisi de ipso loquerentur expresse: put nõ facit.d.l.j.immo ipsemet Bal.in.d.l.certũ.C.vnde legiti.tenuerat ⁊ melius: socerũ nõ succedere.⁊ in.d.l.affinitatis.C.cõia d succes.hoc reliquerat cogitandum. Et hanc partẽ ꝙ nõ succedat: tenent Nico.de vbal.Jason: ⁊ ceteri moderni. Preterea cõiunctio illa diuina ⁊ humana (que inter ipsos cõiuges existit: qui socij sunt diuine ⁊ humane domꝰ.l.aduersus.C.de crimi.expila.heredita. fuit ⁊ est causa succedẽdi inter eos: que deficit: nec est inter socerũ ⁊ nurum: aut socrũ ⁊ generũ: vnde socer nurui aut socrꝰ genero vel ecõtra succedere ab intestato nõ possunt.

Quarta cõclusio.

782 ¶ †Quarta cõclusio est: ꝙ anteq̃ꝫ cõiuges in toto sibi inuicẽ ab intestato succedant: requirit ꝙ oĩs deficiat parentela: qr si aliqui superessent parẽtes: de descẽdentibus vel ascẽdentibꝰ in infinitũ: aut collateralibꝰ vsq̃ꝫ ad decimũ gradũ: vt.s̄.vt dixi in.iij.preludio: certe locus nõ esset successioni inter cõiuges: vt.d.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor. Tamen vno casu non stantibꝰ descendentibus legitimis vxor: aut vir succedit ascẽdentibꝰ ⁊ collateralibꝰ exclusis: vt dixi.s̄.in scdo arti.ꝓpe fi.loquẽdo de bastardis in francia non succedendis. Sed cõclusio nostra loquit de legitimis ⁊
783 eorũ successione. ¶ †Scdm statuta autem ciuitatis huius ⁊ tholosane: premortua vxore in matrimonio sine liberis maritus ei succedit in dote quã lucrat vigore statuti seu cõsuetudinis etiã si matrimonium longo tpe nõ durauerit: sꝫ momẽto fuerit solutũ: vt singulr decidit Bal.per illũ tex.i.l.nõ tãtũ.C.de leg.qd dictũ magnifacit ibi Jas.i pn.dicẽs hoc alibi nõ vidisse tactũ. Alleg.idẽ tenuisse ibi Ang. in lectu.florentina: quos ipse nõ sequitur: tamẽ eoꝝ opi.mihi videt securior ꝑ text. in.d.l.nõ tantũ.vbi lucrũ delatũ ab hoĩe nõ perit ꝓpter breuitatẽ tpis quo matrimoniũ durauit.ergo nec lucrũ statuti: et ecõtra vxor succedit marito in donatione ꝓpter nuptias: quã nos canoniste dotalicium vocamꝰ.in.c.ex parte.de foro compe. Tholosane vero cõsuetudines ⁊ statuta: eã agentiamẽtũ.i.dotis augmẽtũ appellant: qd ex statuto cõsuetudine ⁊ modo cõputãdi nostroꝝ tholosanoꝝ: ad dimidiã dotis partẽ ascẽdit. Et in his succedunt sibi inuicẽ cõiuges: oĩ ꝑmoriẽtis exclusa parẽtela: puiso tñ ꝙ supuiuẽs viduitatẽ seruet toto anno luctus cõpletoᵇ. Et itelligatis ꝙ marito premortuo vxor lucrat illud dotis augmentũ integraliter: si tota dos soluta fuerat marito: als non: nisi ꝓ cõcurrenti quãtitate dotis solute ꝑ tex.in §.illud quoq̃ꝫ.de nõ eligen.secũ.nuben.⁊ in aut.sꝫ que nihil.C.de pactis sup dote ⁊ ꝓpter nuptias dona. Etiam si iurasset totũ augmentũ soluere: qr intelligeret si tota dos soluta esset: secus si in parte: qr tunc totũ non deberetur: vt.l.fi.C.de non numera.pecu.⁊ clare decidit Guid.pape q.cclxxiiij. Fallit in duobus casibꝰ. Primo vbi maritus expresse renunciasset illi aut.obligando se ad soluendum agentiamentum dote soluta: vel non soluta in toto vel in parte: vt ibi dicitur. Secundo fallit vbi maritus dotem non habuisset in totum vel in parte: qr fidem habuit de doteᶜ dando terminum ad eam soluendum: quia si termino pendente maritus premoriatur vxor totum augmentum lucratur: ac si tota dos fuisset soluta: quia per eam non stetit: sed per maritum qui non potuit preiudicare vxori absenti termino solutionis dotis non consentienti secus si terminꝰ ad solutionem dotis per maritũ datus erat tẽpore sue mortis elapsus: quia tunc est quid imputetur vxori. Ideo petere augmentum non poterit: nisi pro modo solute dotis. vt in aut.dos data.C.de donationi.ante nuptias. Alij vero tenent indistincte maritũ teneri ad

783 Tholose et caturci vir succedit vxori in dote: et vxor suo marito in agẽtiamento.

b ¶ Cõpleto. De quo pleniꝰ dixi s̄.e.i.j.ꝑludio circa fi. ⁊ ibi i addi. aliq̃ dixi.

c ¶ De dote. Cõtrariũ fuit aresto parlamenti thlẽ decisũ die aprilis ãno domini.m. cccccv. iter annã d noe relictã bertrãdi pagese dñi loci dazas ⁊ raymundũ pagese heredẽ dcti bertrãdi: cui tota dos soluta nõ fuerat: qr non fuit cõdẽnatus ad agẽtiamentũ nisi ꝓ q̃ztitate dot' solute: lꝫ dictꝰ bertrandus quõdã maritus dicte anne fidẽ habuisset de ꝑte dotis non solute.

totum agentiamentũ lapso aut pendente termino postq̃ꝫ semel de dote fidem habent: vt clare decidit idem Guido pape hoc plene disputando.q.cccxxx. ⁊ pleniꝰ q.cccclxv.qd est no.pro cõsuetudine huius ⁊ tholosane ciuitatum. vnde in dictis ciuitatibus ex cõsuetudine derogatuꝫ est dispositioni iuris cõmunis: de qua in dicta.l.j.⁊.l.iure succursum.ff.de iure dotiũ. ⁊.l.dos a patre profecta.C.solu.matri.ita ꝙ superuiuens lucratur dotem: vel vxor donationẽ propter nuptias: ⁊ si ambo simul morerent ruina vel naufragio locum etiam habebit statutum fauore lucri dotis vel donatiõis ꝓpter nuptias: ſm bal. singulariter.in.l.si possessor.§. si codeꝫ.ff. de religio.⁊ sumpti.fune.per illũ tex.cum glo.facit tex.in.l.cũ hic status.§.si ambo.
784 ff.de dona.inter virũ ⁊ vxo.† vbi presumitur donator premortuus vt potiꝰ valeat donatio q̃ꝫ pereat. Et hoc vbi ageretur de lucro dotis solũ: vel donationis.qr si hincinde lucrũ deberetur supuiuẽti. videlicet marito lucrũ dotis: ⁊ vxori lucruꝫ agentiamenti: neutri deberet qr nõ cõstat quis illorum superuixit: vt.l.si hi qui inui-
785 cem.ff.de dona.cau.mor. † Circa illud statutũ de lucrando dotem: menti tenebitis ꝙ si in loco mariti seruetur ius cõe: et in loco vxoris sit statutũ de lucrãda dote ⁊ premoriat mulier in matrimonio. attenditur id qd seruat in domicilio mariti: et nõ vxoris.l.exigere dotẽ.vbi Bar.Bal.⁊ Ange.ff.de iudi.⁊ Bal. in aut. oẽs peregrini.C. cõmunia de succes. quod intelligatis verum: vbi maritus vxorem duxerit in suam domũ.l. cum quedam puella. ff. de iurisdi. om. iudi. vbi omnes Inno. ⁊ Jo.and.in.c.j.de spon. concludunt ꝙ in matrimonio nondũ cõsummato oĩa regulariter ſm statuta loci cõtctus: sed in matrimonio cõsummato ſm leges domicilij mariti in qd fuit trãsducta vxor.qr si vxor maritum duceret secũ in domũ suam (qd eẽt signũ magne tristitie) tũc inspiceret statutuꝫ vxoris: vt singulariter decidit Bal. in.l.fina.j.colum.C.si a non competen.iudice.quod est nota.pro statuto de lucranda dote vel agentiamento quam lucrantur: nisi contrarium pacti fuissent expressᵃ. Et adeo debetur marito lucrum dotis ꝙ nedum ipse illud petere potest vxore premortua: sed etiã post ipsius viri obitum heres eius tale lucrum petere poterit: licet maritus q̃ꝫdiu vixit tacuerit ſm Baldum singulariter in.l. si arrogator.ff. de adop. In ceteris autem bonis q̃ꝫ dote ⁊ agentiamento si que haberent coniu-
786 ges seruaretur ius cõmune. † Tamen in francia ⁊ parisius etiam stantibus liberis vxor succedit viro: ⁊ econtra in dimidia parte bonorum mobilium: ⁊ etiã conquestuũ immobilium constante matrimonio acquisitorum: ſm Jo.fab. in.§.j.in fi. insti.de acquisitio.per arroga. Sicut per legem longobardam aut tusculane ciuitatis consuetudinem: vxor viro succedit in tertia bonoruꝫ parte: vt hic in tex.nostro: quem glo.ita declarat. Quequidem consuetudo interdum est causa spoliatiõis et depauperationis liberorum ⁊ ditandi alium maritum: vt dicit idem Jo.fab.super rubrica insti.de nuptijs.in fi. Ad quod faciunt que plene dixi supra in ꝑmo preludio. Attamen valet talis consuetudo: vt plene decidit Rota in nouis: decisione xviij.incipien. Fuit dubitatum ⁊ in relationibus positum ⁊c. vbi etiaꝫ valet ꝙ in omnibus succedat mobilibus: eo eñ ipso ꝙ ibi inter aliquos matrimonium cõtrahitur: quedam initur fit ⁊ contrahitur tacita omniũ bonorum mobilium ⁊ cõquestum futuroruꝫ immobilium constãte matrimonio fiendorum societas: ſm Jo.fab. vbi supra.⁊ in aut.de donatione.C. de secun.nup.Jaco.de rauẽ. Cynum ⁊ modernos in.l.j.C.de summa trini. pro quibus est tex.in.c.ij. ſm vnum intellectum queꝫ ibi tangit Panor. in secũdo nota. quẽ sequitur Prepositus: ibi.j. de donatio. inter
787 virum ⁊ vxo. † quod intelligatis verũ data capacitate et habilitate amboꝝ: vt qr vterq̃ꝫ capax est bonorum acquisitoꝝ. quia secus esset si alter esset capax: ideo dicit tex.nota.in.c.j.an maritus succedat vxori in beneficio. ꝙ he cõsuetudines terrarum que faciunt lucra ⁊ acquisita ꝑ maritum esse cõmunia inter ipm ⁊ vxorẽ: nõ hñt locũ in feudis ⁊ alijs rebꝰ cõstãte mrĩmonio acq̃sitis q̃ cadere nõ pñt i femĩa vt sũt cõiter feuda.c.j.§. h aũt notãd. q̃ feuda.pñt.vt plene dixi sup ff. Duas hñs filias. Et vt sunt in pñti regno ducatꝰ ⁊ comitatꝰ: q̃ sunt pares frãcie: de q̃bꝰ dixi.s̄. arti.j.i.ij.decis. Uel sũt officia.q̃ ⁊ si emãt de cõi pecũia: tñ mortua vxore erũt mariti: q̃ fuit capax illaꝝ acq̃sitionũ: q̃ꝝ vtilitas nõ cõicabit heredibꝰᵇ vxoris. Et idẽ si maritꝰ ex ꝑuilegio pape eẽt capax emẽdi decias: qr sibi soli ⁊ nõ vxori acq̃reret. de q̃ tñ dixi pleniꝰ sup.d.ff.Du.ha.fi. In ceteris aũt bõis ⁊ rebꝰ cõq̃stis locũ hꝫ cõio ꝑdicta ex societate illa surgẽs iter eos ita ꝙ alter ipoꝝ nõ posset testõ vel als cõiuꝫ disponere: adeo ꝙ lꝫ ꝑ ꝑuilegiũ libere testãdi marito vl vxori cõcessuꝫ videat data licẽtia testãdi ſm ius cõe: q̃ cõiux nihil hꝫ in bõis alteriꝰ.l.si qñ.§.j.C.de inof.test.tñ ꝓpt h nõ vr derogatũ iuri mũicipali seu cõsuetudini loci: ſꝫ bal.ibi ꝑ tex.i.c.j.d cõsti. li.vj.⁊.l.decuriõibꝰ.C.d silẽtia.li.xij. Preterea in cõcessiõe ⁊ ꝑuilegio libere testãdi

a ¶ Pacti fuisset expsse. caute dicat exp̄sse ꝑ ea q̃.j.dicã loq̃ndo de cõiugibꝰ si successionẽ eis delataꝫ a pacto tollere possint seu societatẽ ex cõsuetudie inductam.

786 ex cõsuetudine francie vir vxori. Et vxor viro succedit in dimidia bonorũ mobiliũ ⁊ cõquestuũ imobiliũ: ⁊ vñ ꝓcedit dicta cõsuetudo.

787 Conquestꝰ in q̃bus locum non hꝫ dicta societas seu cõio.

b ¶ Non cõicabitur heredibꝰ. Quia talia etiã iter fratres nõ veniũt i collatiõe bonorũ nec in legitia cõputant.l.j.§. nec castrẽse.ff. de colla.bo. ⁊ plene hr sup ff. Duas hñs filias. loq̃ndo de ambitione officioꝝ.

Universidad de ... Biblioteca

nō censetur remissa solennitas seu obser-
uātia que omitti non pōt sine dāno ⁊ iniu
ria alteri⁹: maxime i casu nr̄o propter illā
diuinam ⁊ humanam societatem existen
tem inter coniuges. Ex qua societate sur-
rexerat olim inter gallos talis consuetu-
do: Cesare de bello gallico libro cōmen-
tariorum suoꝝ sexto referente. ꝙ viri quā
tas pecunias ab vxoribus dotis nomine
acceperant: tātas ex suis bonis estimatio
ne facta cū dotibus communicabāt. Hu
ius omnis pecunie coniunctim ratio ha-
bebatur: fructusq; seruabantur: vter eorū
vita superarit: ad eum pars vtriusq; cum
fructibus superiorum temporum perue-
niebat. hec ibi. que vestigiū fuere huius
mobiliū ⁊ ꝯquestuū cōicatiōis aut cōsue
tudinis moderne: q̄ adhuc in frācia serua
tur. Et surgit hec ꝯsuetudo ex p̄dicta di-
uina ⁊ humana coniunctione: inter viꝝ ⁊
vxorē ꝯcta inter quos est cōsortiū oīs vi
te: ac diuini ⁊ humani iuris cōiunctio. l. j.
ff. de ritu nupti. Sunt profecto (vt dixi) so
cij diuine ⁊ humane domus indiuiduam
vite consuetudinē retinentes. insti. de pa-
tria potestate. §. j. ⁊ c. illud. de presumpti.
788 †Que societas vnum inter alias ha-
bet priuilegium quod nunq; separat̄ nec
diuidi pōt. Sicut societates relique vbi
diuina coniunctio eo modo nō operatur:
diuiduntur saltem de cōsensu sociorum:
nec valeret pactum in contrariū. l. si cōue
nerit. ff. pro socio. vnde non sine causa hec
societas vite vxorem facit quasi dominā
bonorum mariti ⁊ econtra. l. j. ff. rerū amo
tarū. ita ꝙ fructus bonorū suorum vsu ꝓ-
miscuo consumunt. l. fi. C. de pac. conuen.

a Tā super dote. et sic vnus de bonis alterius moderatā elemosinam sine pctō facere pōt: vt plenius dicet̄. j. sup verbo: Cuidā petro tradiderunt.

a tam super dote[a]. Quinimo †societas oīm
789 bonoꝝ inter coniuges fieri ⁊ consistere
posse de iure. l. alimenta. §. fi. ff. de alimē.
⁊ ciba. lega. ⁊ l. ex diuerso. §. item ⁊ procu
lus. ff. soluto matrimonio. de quo tetigit
Bal. in. l. si vxorem. C. de condi. inser. Et
talis societas oīm bonoꝝ quoties fit iter
eos vocatur in hac patria affrayramen-
tū: cuius virtute bona omnia: etiam ante
contractū m̄rimoniū acq̄sita: eēnt int̄ eos
cōmunia: vt expressa societas seu affray-
ramentū aliquid vltra cōsuetudinē opere
tur. de quo plene per Jo. an. in addi. spec.
titu. de instru. editio. §. cōpendiose. versic.
quid de cōsuetudine. super verbo se oppo
nunt in fi. Et maxime seruat̄ parisi⁹ dicta
consuetudo s̄m Oldra. consi. ccxlvij. inci.
790 Presupposita cōsuetudine. in p̄nc. †Et
dicunt̄ ꝓprie questus: illa que ex opera so
lertia vel industria alicuius querunt̄. l. coi
ri societatē. cum sex legibus sequentibus.
791 ff. p socio. †Ideo appellatione conque-
stus nō continetur hereditas alicui obuē
ta: neq; donatio vel legatum alteri cōiu-

790 Uide qui dicunt̄ cōquestus.

gum proueniēs. Per qđ decidit Jo. fabri
in ꝓhemio institu. super verbo: alemani-
cus. ꝙ donatio alteri coniugū facta a pa-
rente: cui al's successurus erat in re dona-
ta nō censetur conquestus: ex quo alter cō
iugum partē habere debeat ex dicta con
suetudine: que tunc locū nō habet s̄m eū:
quem sequitur glo. pragmatice in verbo:
questus. ti. de concubina. Pro quibus fa-
cit bonus tex. in. l. j. ibi: cū ⁊ si testamentū
nō esset scriptū: iustus successor futur⁹ eēt
C. de his qui sibi ascribūt in testō. Et idē
videtur dicendū vbi alter coniugū here-
ditatem venderet sibi obuentam: cui⁹ pre
cium in emendo patrimoniū cōuerteret:
quia tale patrimoniū sit emptum nō com
municaret̄ inter eos velut cōquestus: cū
non sit acquisitio procedens ex opera so-
lertia aut industria: imo succedit loco he-
reditatis vendite: ⁊ sic sapere debet illius
naturā. l. si eū. §. qui iniuriarū. ff. si q̄s cau.
tanq; surrogatum: ⁊ est eiusdē potestatis
⁊ effectus. l. filie. §. titia. ff. de condi. ⁊ de-
monstra. facit. l. si donate res. §. si sponsus
vbi Bal. ⁊ doc. ff. de donatio. inter virū ⁊
vxorem. Et ita etiā refert seruari masuer⁹
titu. de societate. §. item ⁊ dicuntur cōque
stus. cū. §. sequenti. Circa qđ dubiū facit
tex. in dicta. l. coiri societatem. cū sequen-
ti. ibi: si qđ lucrum ex venditione locatiōe
⁊c. Unde cauti viri (lʒ facilis videatur re-
sponsio ad illū tex.) in talibus acquestis
declarant velle pecuniam ex venditione
sui patrimonij redactā tenere locū patri-
monij al's non empturi: q₂ tunc nō reputa
bitur inter conquestus vt veniat in cōio-
ne: sed illud qđ coniugi prouenit per cōso
lidationem dicit̄ conquestus: vt inter eos
cōmune dicatur: vt si dominiū vtile rerū
infeudatarum vel emphiteoticarum: pro-
pter deueria non facta cum dominio dire
cto consolidaretur: s̄m Joan. fabri ⁊ An-
ge. in. §. si cui. ⁊ l. quocūq;. §. fundus. ff. de
lega. j. facit. l. meuius. §. fundo. ff. de lega.
ij. Nam talia consolidata fierent commu
nia inter eos. in dicto. §. si cui s̄m christo-
forum porcium ⁊ Jasonē ibi: in vltima ad
di. in. §. si eadem. insti. de lega. Et tenebit̄
quilibet cōiugum in his cōquestibus (stā
te dicta cōsuetudine) ꝓvirili parte ad de-
bita constante matrimonio cōtracta. Ta
men Parisius fuit mihi al's dictū: ꝙ mu-
lieres matrimonio soluto nō tenent̄ par-
tem debitorum soluere: sʒ habēt partē cō
questuū ⁊ mobiliū integram ex cōsuetudi
ne: q̄ ibi seruat̄ ita ꝙ heredes defuncti vi
ri tenent̄ integraliter onera soluere: q₂ nō
sunt debita cōia: sʒ hereditaria. Preterea
nō sunt talia debita effectualit̄ ꝯstāte m̄rī
monio ꝯcta: cū effectū nō sortiant̄: donec
post mortē testatoris ⁊ adita hereditate

792 Consuetudo cōiuges socios faciēs potest tolli pacto.

a De lega. ij. de q̄ plene dicitur infra super verbo: mortuo ita ꝙ testatore. j.

a l. omnia. ff. de leg. ij.[a] †Et locū habet
792 talis inter coniuges communio ex di-
cta consuetudine: nisi contraria cōuētio
ne sibi coniuges prouidissent: videlicet ꝙ
vnus nihil habeat de bonis nec conque-
stu alterius: quod fieri potest. quia cōsue-
tudo cum interesse particulare et priuatū
respiciat: pacto contrario tolli potest. l. si
quis in conscribendo. C. de pac. non enim
fit ex hoc renuncians pauperior: et sic ces
sat ratio. l. j. ff. de dona. inter vir. et vx. s̄m
rotam in antiquis decisio. dccc. xlij. inci-
pieñ. consuetudo est in quodā loco. ⁊ ma-
suerus allegato tit. de societa. §. j. in fi. idē
tenet. Plus dicens ꝙ tacite potest illi cō-
suetudini renunciari: puta si mulier alio-
modo sibi de dotalicio conuentionali ꝓ-
uiderit: quia expresse sibi prouidendo vi-
detur in illum casum tacite prouisioni le-
gis seu patrie consuetudini renunciasse:
b presertim tali cōsuetudini a iure commu-
ni exorbitanti.[b] arg. l. commodissime. ff.
de libe. ⁊ posth. et. l. si cum dotem. §. j. ff. so
lu. ma. Tamen in quibusdam terris vt di
cit seruatur: ꝙ mulier eo tunc electionem
habet petendi dotalitium conuentiona-
le: vel consuetudinarium: nisi foret expres
se dictum partes nolle consuetudinē ser-
uare: cum tacita conuentio non sufficeret
immo decidit singulariter Bal. i. l. si quā
do. in prin. C. de inoffi. test. et in. l. si nōdū.
C. de furtis. ꝙ concessio principis ꝙ mu-
lier libere testari possit nō tollit marito fa
cultatem succedendi vxori in portione do
793 tis vel alia in statuto expressa. †An
restat ꝙ cessante dicta cōsuetudine de iu
re communi coniunx non succedit alteri:
si omnis non deficiat parentela. Sed illa
deficiente vxor marito succedit in totum
et econtra: vt dicitur in conclusione.
794 †Quam extendo locū habere etiā
si tpe mortis vxor in domū mariti adhuc
transducta nō fuisset: q₂ sufficit matrimo-
nium tūc inter eos fuisse contractum ver
bis: aut al's per consensum de p̄senti. l. ij.
ff. rerum amota. et nuptias non concubi-
tus sed consensus facit. l. nuptias. ff. de re
gu. iur. Secus aūt esset in casu statuti hu
ius et tholosane vrbis: quia vir dotē non
lucraret̄ per mortem vxoris: nec econtra
vxor agentiamentū si in domū mariti nō
transducta fuisset: ⁊ secundū aliquos ma
trimoniū cōsummatū cū ea. Secūdo
ampliat̄ dicta conclusio: vt etiā vxor cu-
riā et quodcūq; aliud collegium in succes
sione mariti premortui excludat. Quequi
dem collegia si vxor non superesset ad suc
cessionē vocarent̄: fisco excluso. l. j. et per
totū titulū. C. de heredi. decur. Curia eñ
et alia quecūq; collegia approbata succe
dunt curiali ⁊ collegiato sine parentibus

b A iure cōi exorbitāti. bal. per. l. neratius. ff. de religio. ⁊ sumpti. fune. videtur sentire cōtrariū: dum singulariter decidit: ꝙ stante statuto ꝙ mortua vxore maritus lucret̄ tertiā partem dotis: si marit⁹ recipiēdo dotem ꝓmisit in casu soluti matrimonij integrā restituere dotem: certe nō obstā te ꝓmissione poterit tertiā retinere: ꝓ vnā glo. ibi volentē maritum obligatum ad dotis integrā restitutionem deducere posse iustā reten

defuncto: et succederet curia parlamenti
cōsiliario aut presidenti sine parentib⁹ ⁊
vxore defuncto: q₂ si vxor esset curiam ex
cluderet: vt. d. l. j. Et idē seruat̄ in plurib⁹
eiusdē societatis seu corporis vt est socie
tas nauicularioꝝ: vexillatoꝝ: decurionū:
cohartaliū: et fabricensiū: et etiā capitu-
larioꝝ tholose: et consulum huius vrbis:
aut doctoꝝ alicuius approbate vniuersi-
795 tatis: † qualis est vniuersitas ista per
Joannē. xxij. papā eiusdē vrbis oriundū
anno sui pōtificatus fundata. Quoꝝ
vno sine parentib⁹ mortuo ab intestato
ei succederent ceteri de illo collegio: adeo
ꝙ si decederet vnus de prioribus seu an-
cianis vel cōsiliarijs ville: succederent et
ceteri de illo prioratu seu ancianatu. s̄m
Bar. et Sali. in. d. l. j. C. de here. decurio.
Pariter vniuersitas succederet scholari
sine parentibus defuncto: nisi in omni ca
su vxor defuncti superesset: q₂ oēs illos ex
cluderet ⁊ potentior esset fisco. Cuius for
te defunctus erat officiari⁹: licet de stipē-
dijs fisci fuisset ditatus et diues fact⁹: si-
militer prefert̄ collegio: nā licet collegia-
ti et incorporati alicui⁹ curie vel collegij
sint inuicē re coniūcti: et etiā verbis legis
eos vocantis: vt. s̄. in. iiij. preludio decla-
rauit: cū tales societates sint quedam spe
cies fraternitatis. l. verū. ff. pro socio. Ta
men illa cōiunctio est solū tēporalis terre
rena et secularis: societas vero inter cōiu
ges existens est nedū terrena: quinimmo
spiritualis simul et diuina: q₂ vt vidistis
socij sunt diuine et humane dom⁹: ⁊ duo
in carne vna: qui inuicē se habent: possi-
dent: ac habent̄ et possident̄: nec eoꝝ ali-
quis dicitur membrorum suorū omnino
c dominus: sed alter⁊ vicissim[c]. Unde non
sine causa coniuges omnibus preferunt̄
collegijs ⁊ fisco summe ꝓuilegiato. Plus
dicit Bar. per illum tex. in. l. si quis pres-
796 byter. C. de episco. ⁊ clericis. †ꝙ cōiu-
ges succedēdo inuicē preferunt̄ collegijs
etiā spiritualib⁹ ⁊ ecclesiasticis vt clerico
ab intestato defuncto: quo ad bona patri
monialia a suis parentib⁹ vel aliunde se
culariter quesita vxor in succedēdo eccle
sie p̄ferat̄ in qua maritus p̄mortuus erat
beneficiat⁹: qđ est magna declaratio ad
tex. in aut̄. de eccle. titu. §. si q̄s epis. ⁊ xij.
q. ij. c. fi. multū faciēs ꝓ clericis orientali-
bus: qui simul possunt cōiugati esse ⁊ bñfi
ciati. c. cū olim. de cle. ꝯiug. Et posset etiā
locū hr̄e in clerico cōiugato in minorib⁹
ordinib⁹ cōstituto: q̄ ex dispēsatione hr̄e
posset simplex bñficiū i ecclia. c. Joānes.
de cleri. cōiu. Preterea locū hr̄e posset
in clerico cōiugato: cui⁹ vxor religionē in
gressa fuisset. Et ipse ad sacros ꝓmot⁹ or
dines ⁊ rector alicui⁹ ecclie factus. Nam

tionē puta expēsas funeris. Ergo ⁊ portionē statuti: que iusta ē: secus si expresse ⁊ specifice cōiuges renunciassent: et ita saluari pōt qđ hic decidit̄. per text. in. §. si vero expēsis. vbi pulchre Ang. in aut̄. d̄ heredi. et fal. colla. j. ⁊. s̄. tetigi.

794 Pulchre extensiones ad hanc quartam cōclusionem.

795 Uniuersitas caturceñ. fuit per Joannē. xxij. papam fundata.

c Et vicissim. de q̄ plene dicit̄ super v̄bo: cuidam petro tradiderunt.

tali ab intestato sine parentibus defun=
cto:quo ad bona secularia seculariter que
sita succederet vxor:cuius medio acqui=
rerentur monasterio de iure cõi.l.fi.C.de
epis.ꝛ cle.ꝛ nõ succederet ecclesia mariti:
qđ sequit̃ Ang.in.§.hoc loco.ij.col.insti.
de succes.cogna. ¶ Tertio ampliat̃ dicta
conclusio locũ habere: etiã in officialibꝰ
alicuius magistratus:qui de iure mortuo
aliquo ex ipsis ei succedunt reliqui exclu=
so fisco.l.j.C.de apparito.prefec.preto.li.
xij.tamen vxor si supersit tales officiales
et magistratuꝫ excludet a successione sui
mariti. ¶ Quarto ampliat̃ dicta conclu=
sio:vt etiã ipsa vxor collegas sui quondã
mariti nedũ in officio publico et honora=
bili:sed in aliquo artificio qui al's nõ stã=
tibus parentibꝰ succederent:excludit pa
riter et fiscũ.fm Bar.in.l. si quis filio ex=
heredato.§.eius qui.ff.de iniusto rup.te=
797 sta.ꝛ.§.si is qui. ¶ †Nam mortuo sine
parentela aliquo artifice cuiuscũqꝫ artis
et mechanice succederet collegiũ illiꝰ ar
tis excluso fisco. Etiã mortuo aliq̃ merca
tore eodẽmodo succederet collegiuꝫ illiꝰ
mercantie:qđ verũ intelligit Bal.in.l.ij.
§.fi.C.de cõsti.pecu. in bonis sitis in illo
loco. Sed nõ in alijs.per tex.in.l. diuꝰ.ff.
de iure fisci. Lñ vxor tale collegiũ exclu=
dit et fiscũ quo ad bona:subiungẽs idem
Bal.ꝙ etiã tutor defuncti ab intestato ei
succederet excluso fisco.per gl.in.l.quo tu
tela.ff.de reg.iu.quã Bar.nõ tenet:ſꝫ im=
pugnat. Et etiã ceteri damnãt eã in.l.nu=
tritoribꝰ.C.cõia de succes.per illũ tex. Or
etiã si.d.glo.esset vera:adhuc vxor tutori
pupilli preferret̃ in successione:et econtra
vir in successione vxoris:iuncto ꝙ matri=
moniũ cõtrahi potest cũ pupillis per hũc
tex.ibi:tutores impuberis eã cuidã petro
tradiderunt ꝛc.vt ibi dicet̃. ¶ Preterea
prefert̃ vxor hospitali:in quo maritus for
te peregrinando est defunctus:cũ sit ipsa
de heredibus:quibus bona taliũ peregri
noꝝ tradi precipiunt̃:et sic pauperibꝰ pre
fertur.in aut.oẽs peregrini.C.cõia de suc
ces.nec immerito qꝛ vt supra vidistis ec=
clesie prefert̃ ꝛ deo:et etiã prefert̃ hospita
li si maritus tanq̃ꝫ aduena in diuersorio
decesserit:cui hospes nõ succedit etiaꝫ in
subsidiũ.fm Pau.ibi. ¶ Quinto amplia
tur dicta cõclusio:vt vxor etiã filiũ natu=
ralẽ sui quondã mariti sine liberis et pa=
rentibꝰ defuncti excludat qui bastardus:
si vxor sui patris non esset eidẽ patri suc=
cederet in duabus vncijs.in aut. licet.C.
de natura.libe. Tamẽ stante vxore in ni
hilo succedit:immo ipsa si sola supsit to=
tum habebit vt.s.vidistis.in.ij.articulo.
798 ¶ †Maxime in presenti regno vbi nõ
succedunt bastardi in aliquo: vt ibi dixi.

¶ Sexto ampliat̃ dicta cõclusio: vt etiã
vxor mortuo sine parentibus marito pre=
ferat̃ socio et consorti dicti sui mariti etiã
in liberalitate imperiali:qui socius in il=
la liberalitate ei succederet exclusis tam
collegijs societatibus et ceteris supra no
minatis:pariter et fisco.l.j.C.si socius im
peria.libera.sine herede decess.li.x.qꝛ non
obstante iure accrescendi inter eos locuꝫ
habente in dicta liberalitate vxor talem
sociũ omnes alios excludentem excludit:
et ei in succedendo prefertur. fm omnes.
¶ Unde restat:ꝙ deficiente omni paren
tela vxor succedit fisco excluso:et econtra
799 maritus vxori. ¶ †Quequidem viri ꝛ
vxoris reciproca successio non de iure ci=
uili:ſꝫ pretorio procedit. fm Odofre.quẽ
omnes sequuntur: cum ius ciuile ad suc=
cedendum neminem vocet preter descen
dentes:ascendentes:ꝛ collaterales. quos
tres gradus nota.tex.in.d.l.j.C.vnde vir
et vxor. Et inter coniuges nulla est cõsan
guinitas nec affinitas:nisi dũtaxat affini
tatis principium.l.non ideo minus.C.de
here.insti. Ideo de iure ciuili inuicẽ non
succedunt tamen pretor equitate motus
eos considerãs fore diuine ꝛ humane do
mus socios:et ex hoc infortunia vnius al
teri esse communia.l.si cum dotẽ.§.si au=
a tem in seuissimo.ff.so.ma.[a] Et sic vt cum
sint socij passionum sint etiam et consola
tionum statuit. Premissis et alijs rationi
bus ꝙ maritus omni deficiente parente=
la vxori succederet ab intestato et econ=
tra:ex quo sequitur: ꝙ coniunx succedere
volens coniugi premortuo cum venire nõ
possit nisi de iure pretorio:necesse habetꝛ
tenetur intra centum dies vtiles bo.pos.
vnde vir et vxor petere:et eo modo succes
sionem ei delataꝫ agnoscere.l.j.§.largiꝰ.
ff.de succes.edicto.fm Rayneri.quem ibi
sequitur Alex.in.d.l.j.C.vnde vir ꝛ vxor.
quod necesse non est in casu auten.preter
800 ea.ibi posite vt.j.videbit̃. ¶ †Hec tñ
quarta cõclusio qua omni deficiente pa=
rentela cõiuges sibijnuicem succedũt:fal
lit in sequentibus casibus. ¶ Primo fal=
lit si tempore mortis alterius cõiugũ fuis
set et esset iter eos facta tori separatio ex
mala gr̃a:qꝛ licet hodie non permittat̃ iu
re isto canonico diuortiũ:qꝛ quos deus se
mel cõiunxit homo separare non potest.
Lñ qꝛ tori separatio diuortij loco succe=
dit:per talẽ tori separationẽ perdit̃ succes
sio inter eos. Et hoc est qđ vult tex.in.l.j.
ff.vnde vir ꝛ vxor. Reqrens inter eos ma
trimonium durare vsqꝫ ad tempus mor=
tis alterius.fm Cynum ꝛ Salic.in.d.l.j.
C.vnde vir et vxor. ¶ Secundo fallit:si
maritus tempore mortis sue iam expule=
rat: vel eo tunc expulit vxorem de domo

799 Successio inter ꝯiuges nõ de iure ciuili sed pretorio ꝓcedit.

a. ¶ ff. sol. ma. vt plene dicit̃ .j. super ꝟbo: cuidam petro tradiderunt.loquẽdo de amore et dilectione coniugum.

800 Uide casus in q̃bus coniuges sibijnuicem non succedunt.

etiaꝫ sine causa:quo casu talis mulier ex=
pulsa viro sine parentela defuncto nõ suc
cedit ab intestato:nec econtra maritꝰ vxo
ri:fm Bal.in.l.j.§.sed et scimus.C.de la=
ti.liberta.tollen. et in.l. quod in vxorem.
C.de nego.gest.et in aut.dos data.C.de
dona.ante nup. Pau.Alexã.et Iason. in
d.l.j.C.vnde vir et vxor. quia hec succes=
sio defertur coniugi per legem ex quadã
tacita voluntate coniugis premortui:que
tollitur per expulsionem a domo. qꝛ ma=
ritus hoc faciendo satis declarauit non
velle vxorem aliquid in bonis suis habe
re:ideo vt hec mutua successio locum ha=
beat inter eos : requiritur quod tempore
mortis premorientis coniugis matrimo=
nium duret re ipsa et de facto. ¶ Tertio
fallit in marito occidente vxorem : etiam
cum causa vel econtra:quia faciendo sibi
ius in propria causa et autoritate sua per
dit successionem ei delatam a lege.l.si ab
hostibus.§.finali. ff. soluto matrimonio.
vbi Barto.et in.l.finali vltima columna
ff.de his quibus vt indignis et.l. fina. ff.
si quis aliquem testa. prohibue. Pau. et
Ludoui. in dicta.l.j.C. vnde vir et vxor.
801 ¶ †Nam dicens sibi ius propria auto=
ritate lucrum perdit legale.l.interdum.§.
qui furem.ff.de furtis. Et de illo qui iniu
ste vxorem occidit non dubitatur quin lu
crum perdat et successionem:sed de illam
occidente iuste est dubium propter text.
in.l.qui vas.in fi.ff.illo eo.tit. vbi ius sibi
dicens non perdit legale lucrum : et cre=
do hoc vltimum esse verius: vt non per=
datur successio nec aliud lucrum : si iuste
vxorem occiderit. Nec obstat text. in di=
cto.§.qui furem.quia ibi furti pena: scili=
cet dupli:vel quadrupli:est odiosa. quod
patet.quia non debetur in foro conscien=
tie.fm glo.in.c.fraternitas.xij.q.ij. Unde
facilius perditur dicendo sibi ius in cau=
sa propria. Sed lucruꝫ dotis ex pacto vel
statuto debitum aut successio coniugis
que a lege defertur:sunt fauorabilia et fa
uorabiliter debentur coniugi superuiuen
ti:in quandam recompensam onerũ pre=
teriti matrimonij : que maritus sustinuit
vxore viuente: aut in recompensam serui
tiorum per eam marito impẽsorum: ideo
talia faciliter non perduntur . secundum
Iasonem.in dicta.l.si ab hostibus.§.fina
li.in additionibus ad finem. ¶ Et quod
dictum est de marito iniuste vxorem oc=
cidente et econtra etiam intelligatis lo=
cum habere in coniuge:que coniugi ex in
firmitate premortuo medicum et necessa
ria non adhibuit : aut medicum prebuit
notorie imperitum. vt plene per Balduꝫ
et Alexandrum in dicta.l. quod in vxo=
a rem. et dicta.l. si ab hostibus. in fine.[a]

a ¶ L. si ab hostibꝰ in fi. vide ꝺ h latiꝰ sup ꝟbo: mortuo itaqꝫ testatore.j. loquendo de herede testatorẽ occidente.

¶ Quarto fallit conclusio nostra in feu=
do:in quo vxor non succedit viro:nec ecõ
tra per tex.in capi.j.quem ibi ad hoc no.
Bal.ti.an maritus vxori succedat in dñs.
ꝛ in.c.j.§.q̃uis.de inuesti.de re alie.facta.
ꝛ idem Bal.in.c.imperialẽ.si ꝺ feu.fuerit
cõtro.inter dñm ꝛ agna.ꝛ in aut.res que.
C.cõia de lega. ¶ Quinto fallit in concu
bina:q̃ licet iure ciuili parũ distet ab vxo
re.l.itẽ legato.§.parui.ff.de leg.iij. Atta=
men nõ succedit cõcubinario suo:nec ecõ
tra.fm glo.quã ibi sequit̃ Ang.in aut.de
trien.ꝛ semis. Lud.Alex.ꝛ ceteri in.d.l.j.
C.vnde vir ꝛ vxor.ꝑ text.dicte.l.j.illo eo.
tit.dũ dicit:iustũ matrimoniũ.quã gl.cõ=
mendat Bal.in.c.ꝑ tuas.de malo.ꝛ obe.
Preterea ex delicto ꝛ mortali pctõ p̃miũ
cõsequeret̃ cõtra oẽm iuris rõnem.l.sine
hereditaria.ff.de nego.gest. Nec est date
de iure bo.pos.vnde cõcubinarius ꝛ cõcu
802 bina. ¶ †Quinta principalis cõclusio
est:ꝙ si marito premortuo supsint paren=
tes ei successibiles:aut ecõtra vxori p̃mor
tue supersint:ꝛ cõiunx superuiuens sit locu
ples:vel vxor hꝫ dotẽ:tũc talis cõiũx nõ
succedit ab intestato:ſꝫ parẽtes:veꝫ libe=
ri ꝛ ceteri descẽdentes:necnõ eis nõ stan
tibus ascẽdentes vsqꝫ in infinitũ:ꝛ demũ
collaterales vsqꝫ ad decimũ gradũ:ꝛ ra=
tio quare tũc cõiunx nõ succedit est:qꝛ qñ
matrimoniũ est cũ dote:si maritus p̃mo=
riatur:vxor dotẽ recuperabit:ꝛ nõ labora
bit inopia vt marito habeat succedere ne
cesse:ꝛ ecõtra si p̃moriat̃ vxor:dos penes
filios suos cões remanebit fm cõem opi.
in.l.dos a patre ꝓfecta.C.solu.mr̃imo.in
qua pater q̃ꝫdiu viuet vsumfructũ habe=
bit ꝛ administrationẽ.l.j.C.de bo.mr̃nis.
Et sic inopia laborare non poterit.vt in
aliquo necesse habeat succedere vxori.
803 ¶ †Sexta cõclusio est:ꝙ vbi p̃mortuo
marito ab intestato nõ supsunt liberi:nec
ascẽdentes:ſꝫ soli collaterales parẽtes a=
gnati vł cognati:tũc si mr̃imoniũ fuit si=
ne dote:vxor inops marito succedit locu=
pleti ab itestato de iure ciuili in q̃rta ꝑte
hr̃ditatis.in aut.de exhi.reis.§.qm̃ vero.
Et relique tres partes agnatis ꝑtinebũt
vel cognatis.ꝛ ita intelligi ꝑt opi. Placẽ
tini:quã recitat gl.i aut.ꝑterea.C.vñ vir
ꝛ vxor.ꝛ sequunt̃ Cy.ꝛ Bar.ibi. Et econ
tra maritus inops qui cũ vxore cõtraxe=
rat sine dote:eidẽ vxori diuiti succedit cũ
agnatis ꝛ cognatis vxoris in quarta par
te : ꝛ relique tres dictis parentibus vxo=
ris pertinebunt: qꝛ tunc cum nulla fuerit
dos in matrimonio:coniunx supstes pau
per nihil de proprio habens dicit̃ inopia
laborare:vt premortuo succedat in quar=
ta parte:dumtamen duo concurrant.
804 ¶ † Primo ꝙ sine dote fuerit matri=

Quinta cõclusio.

Sexta conclusio.

803 Etiam stantibꝰ parentibꝰ cõiunx succedit coniugi si inopia laboret.

804 Duo requirũtur vt stantibꝰ parentibus coniũx succedat coniugi predefuncto.

a ¶ De dote congrua de qua plene dicit super verbo: dotem quã ei dederat.

b ¶ Sit pauper et inops. Unde hoc casu inopia et paupertas est priuilegiata vt videtis: propter quam appellatio pauperi sp reseruatur: vt quocũq; tẽpore appellare possit et appellationẽ prosequi: sĩ infra tempus statutũ. propter inopiã non potuit ſm Innoc. i.c. ex ratione. de app. l.ſi procuratorem. §. ſi ignorãtes.

c ff. mandati dummodo viua voce appellauit fuerit: qd talis appellatio non recipit expẽſas et ſ.c.p.et.g. dicit et Jno. q. paupertas excusat et preſeruat inopem a periurio et excõmunicatione ſi infra terminum nõ ſoluerit idez Pañ. ibi et Bal. i c ſ. que fuit ꝓma cã beneficiorum amit. et

d aquilla ipſe Bal. vidua alicuius relicta mortui viri eſt imago: et ecotra. Jn cuius ſignũ portat ſuperumeꝝ lugubria ſaltẽ per annum. ¶ Retinet vidua defuncti mariti priuilegia oia: quibus ipſo viuente fruebat. Jdeo nedũ viuentis ſed etiã liberoꝝ ſi forte ſtant: et pſertim ipſius defuncti cõiugis multũ intereſt matrimonium paupertate ac mẽdicitate ſuperſtitis nõ deturpari: nec in publico cõſpectu ludibrio fieri: ne ex hoc defunctus iniuria quada afficiatur. inſti. qui et ex quibus cauſis manumittere nõ poſſunt. §. licet autẽ domino.

Eiuſq; fama que alias inſignis foret merore ac infelicitate viuẽtis pereat vel obſcuretur: qõ iura humana ratione et pietate ſubnixa cõtingere noluerũt: immo obuiarunt. Quibus moti rationibus regni huius proceres fredegondam chilperici regis relictam quam. §. in fi. tertij articuli memorauimus: licet Clodoueum et alia vxore mariti ſui Chilperici filiũ eius priuignum poſt infinita aliaꝝ diuortium regis vt ibi dixi machinatum per eam cõmiſſa ſcelera occidi feciſſet: ac finaliter vi
e ricidium perpetraſſet: publice iuſticiam facere: vel alio quouiſmodo perſonã eius tangere diſſimularunt. de quo Baguy. alleg. lib. ij. c. iij. Ad Gontranũ regem ſic dicit. Ergo cum intelligeret legatus fruſtra aduerſus regem de pace cõtendere: poſtq; inquit legatio noſtra nõ procedit. Reliquum eſt: qõ ad extremum pio tua iuſticia impetremus: eſt apud te fredegõda Chilperici relicta que Sigiberti pũcipis noſtri parentẽ: et ſupra paucos dies Chilpericũ interemit: mulier digna affici multis ſupplicijs: propterea petit Chil debertus hanc ad ſe dimitti: cui ob ſceleꝝ immanitatẽ penas vt par eſt irroget. Legato Gontranus reſpondit iniquum ſibi videri ad penas rapi mulierẽ regio nuptu inſignẽ ꝛc. Quia ex affinitate tantus reſtat honor: et verecũdie obſeruatio: quãta inter ſanguine conſũctos. Adeo q; olim ſe nudare et viciſſim lauare nephas eſſe credebaẽ: vt maxim⁹ refert ille Vale. li. ij. tit. de iſtitutis antiq̃s ſic dicẽs. hmõi inter gentes verecũdia inter ceteras neceſſitudines nõne apparet conſentanea? Hã vt minimo iudicio maximã vim eis ſignificẽ: aliquãdiu nec pr cũ filio pubere: nec ſocer cuꝝ genero lauabaẽ. Manifeſtũ igiẽ eſt tãtũ religiõis ſanguini et affinitati quãtũ ipſis diis imortalib⁹ tributũ: qz inter iſta tã ſcta vincula: min⁹ q̃ in aliquo ſacro loco nudare ſe nephas eſſe credebaẽ. hec ille. Unde nõ ſine cã indultũ fuit fredegõde: cũ parcẽdũ ſit honori et vere-
808 cũdie dom⁹ regie: ita q; fuit cã ꝓpter quã Ioãnes et paul⁹ fratres Juliani impatoris apoſtate ꝓmiceriꝝ ad fidẽ ꝓuerſi: nõ fuerũt publice: ſz in carcere vcollati: ad q̃s terẽtian⁹ ad eos decollãdos miſſus. Nõ inquit decet vos itra aulã regiã nutritos vt publice occidamini: ſicut hẽ in eox legenda quã eccl̃ia recitat lectione quinta. Etiã nõ eſt facile occidẽdus q̃s ex morte dign⁹ qui ꝓ domox parẽtib⁹ regis laborauit vt pz. iij. Reg. ij. c. ibi abiathar q̃s ſa-
809 cerdoti dixit rex ꝛc. ¶ Et q; coniunx ſit dines vl pauper ſtatur opinioni vulgi ſm Bart. in l. ſi conſtante. ff. ſol. ma. Sed

Gui. pape q. ccccxxxvi. ꝟ. decimo quarto quero ꝛc.

c ¶ Jn q̃dã ſuo conſilio. quod nũc eſt impreſſum nume. xxiiij. cõſilio.

d ¶ Ipſe Bal. i. l. pignoris. C. de act. pig. vt plene hẽ j. ſup ꝟbo: qui cũ alia cõtrahẽs.

807 Miſeria viduerũ mortuũ ignominia afficit.

e ¶ Utrici diũ perpetraſſe. Mo plus eſt q̃s ſi patrẽ occidiſſet ſm Jo. fa. i. §. alia deinde. inſti. de publi. iudi. et plene hẽ j. ſup ꝟbo: cuidam petro tradide runt.

809 Vide qñ dicatur cõiunx pauper vel dines.

verius eſt illud relinqui arbitrio iudicis: non tamen dicitur vxor pauper: vt diuiti marito ſuccedere poſſit: que patrez habet diuitem. quia licet ſine dote maritata: attamen dotez a patre petere poterit vel ei ſuccedere ſaltez in legitima. ſm Rapha. cuma. in. l. in ſuis. ff. de libe. et poſthu. et cõ
810 ſil. ccv. incipiẽs. duo fratres. ¶ Pariter dici non poteſt maritus inopia laborare: qui patrem habet diuitẽ: et ſi dos aut legitima ei ſufficiat ſatis eſt dines: vel saltem dicitur inopia non laborare: vt plene per omnes in. d. auth. preterea. ¶ Et intelligatis vxorem pauperem diuiti marito ſuccedere in quarta parte: et econtra: vbi tota ſucceſſio coniugis predefuncti valorem non excedit librarum auri quadringentarum. quia ſi dictum valorem excederet: poſito q; ad centũ mille auri libras ſucceſſio illa aſcenderet: coniunx pauper ſuperſtes non ſuccederet: niſi in centũ libris auri: vt. d. §. quoniaz vero. in auth. de

Septima concluſio. 811 exhiben. reis. ¶ Septima regula ſeu concluſio eſt: q; ſi marito locupleti predefuncto ſuperſint liberi ex alia vxore tres vel pauciores vxor pauper ei ſuccedit in quarta parte: ſi autez plures eſſent ei pro numero perſonarũ in virili portione ſuccederent: ita q; ſi ſint q̃nq; ſuccederet ipſa in ſexta parte: vt in auth. vt liceat matri et aute. §. quia vero. niſi portio illa valorem excederet centum librarum auri: quo caſu agere ſolum poſſet ad illas centum libras nec in hoc dictus. §. quoniam vero. eſt correctus per dictum. §. quia vero. qui hanc exorbitantem ſucceſſionem potius reſtringit: q̃s ampliare velit ſm Ange. in §. hoc loco. inſtitu. de ſucceſ. cognato.

Octaua cõ cluſio. 812 ¶ Octaua concluſio eſt: q; vbi ſuperſtites filij ſunt communes: ſcilicet ex eadem vxore que nũc ſuccedere petit: talis vxor non ſuccedit vt heres viro ſuo in aliqua parte: ſed ſolum agere poteſt et petere vſumfructum quarte partis bonorum mariti predefuncti: ſi tres ſint filij vel pauciores: aut vſumfructum virilis partis ſi ſint plures: vt. d. §. quia vero. dumtamen vſufructus valorem non excedat centuz librarum auri: vel eius eſtimationem: vt ibi. ¶ Et idẽ eſſet ſi vxor concurreret cuz nepotibus ex filio communi premortuo: vel cum aſcendentibus parentibus mariti quondam ſui ſm glo. et doc. in. d. auth.

Nona concluſio. 813 preterea. ¶ Nona cõcluſio eſt: q; illud quod dictum fuit et deciſum in vxore paupere et ſine dote: vt ſcilicet ſuccedat marito forma et modo predictis: etiam habet locum ecõtra in marito inope et donatione propter nuptias carente: qui vxori diuiti premortue que nullam ei dotem dederat ſuccedit eodem modo. ſm omnes:

quia vir et vxor ſe habent correlatiue: et correlatiuorum eadem eſt diſciplina. l. ſi. C. de indicta viduita. cum ergo concubina non ſit vxor: quoniam immo multum diſtat ab vxore quo ſaltem ad dignitatez et honorem: vt dixi. §. in ſecundo ſucceſſionũ articulo in pun. certe caret his omnibus priuilegijs: ita q; non habet in bonis amaſij ſui mobilib⁹ vel acqueſtis cõmunionem aut ab inteſtato: deficiẽte parentela ſucceſſionem vt ibi dixi in fi. quia cum eorum ſocietas ſeu potius factio ſit turpis: nõ poteſt dici amica nec ſocia. ſm glo. per illum tex. in. l. maſurius. ff. de verbo. ſig. Licet enim ſint ſocij humane domus. Non tamẽ diuine cum omnis coitꝰ preter coniugalem ſit peccatum mortale. cle. ad noſtrum. de hereti. Jdeo cum non ſit legitimus non poteſt inter eos legitimam parere ſucceſſionem: quia ſunt inter ſe inuicem vnus alteri et apud alios turpes perſone: vt ibi dixi in fi. illius ſecũdi
814 articuli. ¶ Nec poſſet heres in teſtamento per amaſium inſtitui tanq̃s turpis perſona in preiudicium fratris vt ibi dicitur. Nam exiſtentes in concubinatu dicũtur luxurioſe viuere: ſm Bal. i. c. latoꝝ. de re iudi. et ſic concubina gaudere non debet priuilegio vxoris que dicitur caſte viuere: de quo plene. Pet. de ancha. in. c. ea que ſunt a iudice. de reg. iur. li. vj. et conſilio. lxxxviij. et tetigi. §. in ſecunda concluſione. Et cum his expedita remanet glo.
815 noſtra hic et in verbo: tã tertia. ¶ Decima concluſio eſt: q; deficientibus parentela et coniuge collegium artis in qua defunctus verſabaẽ et ab inteſtato ſuccedit: vt. d. l. j. et ſequentibus. C. de heredita. decurio. adeo q; ſi mercator ſine herede deceſſerit ceteri ſuccedunt ei ſcilicet in bonis que habet ibi non tamen in aliis. argu. l. diuus commodus. ff. de iure fiſci. ſm Bald. in. l. ij. in fine. C. de conſti. pecunia.

Decima cõcluſio.

816 ¶ Et magiſtratus ſuis ſuccedit officialibus. l. fi. C. apparito. prefectorum preto. li. xij. Preterq̃s in liberalitate imperiali: in qua ante collegium artis vel quodcunq; aliud corpus preferẽ et ſuccedit collega ſeu ſocius: qui in eadem liberalitate poſt parentes defuncti ſocij et coniugem vocatur immediate: vt dicta. l. j. C. ſi imperialis liberali ſocius ſine herede deceſſerit. libro. x. fiſco in predictis caſibus excluſo. per quem text. dicit Bald. in. c. j. de duobus fratri. a capitañ. inueſti. quod in feudo ab imperatore vel rege conceſſo locum habet ius accreſcẽdi: etiam poſt ius queſitum in re: vbi alꝰ ceſſaret preſertim in contractibus: tamen hoc caſu locũ habet adeo q; ſi feudo duobus conceſſo vnꝰ cõmitteret felonias ſua portio accreſceret

Universidad de Deusto Biblioteca

conuasallo:per Mā.l.secus in alio consor-
te seu socio alterius liberalitatis:q̄ȝ impe
rialis. Unde si duobus res eadē ab alio
in feudū data sit:aut emphyteosim: por-
tio vnius mortui sine liberis nō accrescit
socio:sed domino qui concessit.c.j.de fra-
tribus de nouo benefic.inuesti. videatis
Masueriū ti.de feu.§.itē si duo. Et in de-
fectu omniū predictoꝝ succedit collegiū:
vt vidistis in quibuscunqȝ bonis excluso

817 Rex oia in p̄senti regno occupat indifferenter vacantia post parentes ꝛ coniuges.

817 fisco. ¶ † Qd forte non seruaretur in pre-
senti regno francie: vbi rex omnia et que
cunqȝ bona vacantia occupat per amba-
nam ſm glo.pragmatice super verbo: li-
berius ti.de collatio.§.sequuntur.de qua le
ge ambana seu albana dicā infra circa fi-
nem. Et sic videtur cessare:et locū in eo-
dem regno non habere.ti.de heredi. de-
818 curio.ꝛ similes. ¶ † Pariter fiscus exclu
ditur in bonis filioꝝ apud hospitale ex-
positoꝝ:in quibus bonis licet vacantib⁹
succedit hospitale:et non fiscus ſm Bal.
in.l.si qua illustris.C.ad orficia.cū quod-
libet collegium excludat ipsum: non iure
hospitalitatis per tex.et gl.in.d.l.nutrito
ribus.C.cōmunia de succes. Sed iure col
legialis societatis: ideo nutritores et tu-
tores suis non succedunt alumnis ab in-
testato:nec pupillis: vt.d.l.nutritorib⁹.et
l.fi.C.de infantibus expositis. vbi dicit:
ꝙ etiā in testamento etiā fauore extraneo
rū facto preteriti ipsum impugnare non
possunt:et minus ab intestato succedere:
Quicquid voluerit gl.in.l.quo tutela. ff.
de reg.iu. Nec conuertitur regula volēs ꝙ
vbi est emolumentū successionis onus tu
tele collocari debeat.insti.de legitima pa
tro.tute. vt scilicet vbi est tutela etiā suc-
cessio deferatur quia non sequitur: propter
disparitatē rationis. Nisi esset tutor legi-
timus velut proximior agnatus: q̄ ei tūc
deferretur successio non ratione tutele sed
ratione proximitatis et sanguinis vt ple
ne per Bartolum in dicta.l.quo tutela.

819 Fisc⁹ excluditur a successione peregrinoꝝ et pauperum qui ei de iure ꝓferuntur.

819 ¶ † Parimodo fiscus a successione ex-
cluditur peregrinorum ab intestato sine
parentibus defunctorum. in autentica
omnes peregrini.C.cōia de succes. vbi ꝑ
epm loci bona debent pijs locis erogari:
qđ intelligitur de bonis mobilibus:que se-
cum portant.ſm Bal.ibi:quoniā si parē-
tes haberent illis bona reseruarentur:ꝛ da
rentur:vt ibi. quod iudi. optime seruant
de quo diodorus ciculus. li.iij.leges eo-
rum referens. Sūt(inquit)ꝛ apud indos
statuti principes: qui iniurias ab aduenis
prohibeant:si qui eoꝝ infirmentur: condu-
ctis medicis curāt:defunctosqȝ sepeliūt:
eoꝝ pecunia proximioribus tradita. hec

820 Casus in quo penitus extrane⁹ etiā filios excludit ab intestati successione.

Undecima cōclusio.

820 ille. ¶ † Undecima et vltima conclusio
in hoc.iiij.articulo ad totā materiā et oia
quatuor capita succedendi cōmunis est:

821 Filius non succedit furioso cuius curā neglexit.

821 † ꝙ in successione furiosi aut dementis
mortui fiscus nedū excluditur:immo etiam
proprius filius:et facilius quicūqȝ ali⁹ pa
rens:etiā vxor:maritus: et quicūqȝ alius
cuiuscūqȝ capitis legitimus successor per
illum licet extraneū ac penitus incogni-
tum:qui talem furiosum aut dementē in
vita sua rexit:curauit:et aluit:in negligē-
tia predictorum et iure sanguinis vel al's
succedere debentiū:vt in aut.liberi.C.de
epis. audiē. Que iuri conueniunt diuino
Luce.x.vbi christus iudex verissimus ac
sapientia diuina. Samaritanū alienige-
nam illum:qui eum a terra sublevauit in
via a latronibus vulneratū: a suis leuita
et sacerdote pretereuntibus despectum ꝛ
impie derelictū:super asino posuit:dein-
de iacentem in stabulo hospiti commen-
dauit:et pro rebus ei necessarijs caritati-
ue respondit: verum iudicauit illius esse
proximum:et iura proximitatis lucratuȝ:
licet enim consanguinei parentes extitāt
tamen sanguis ille mortuus in eis est:spi
ritu carens: et effectu sanguinis et paren
tele:qui est amor:dilectio:ꝛ totalis ardor
caritatis:sine quibus parētela dicitur mor-
tua velut pulsu carens ꝛ anima:nec talis
verus esse homo iudicatur:cū nemo car-
nem suam odio habuerit vnq̄ȝ.xxiij.q.ij.c.
non estimemus. facit.l. ij.ff. de recepta.
Ideo non vera est: sed sophistica in tali-
bus beluis parentela:qui commodū suc-
cedendi desiderant: onus vero recusant:
cum scire debeant. ꝙ vbi est successionis
emolumentum:ibi debet onus cure et tu
tele collocari: vt.d.§.j.insti.de legiti. pa-
tro.tutela.et.l.diuus. vbi casus noster.ff.
de offi.presi. Unde destitutus charitate ꝛ
sic sanguine viuo erga parentes destitu-
tus manebit eorum successione: cum pa-
rens non dicatur nec proximus: quia cen
setur mortuus qui opera proximitatis nō
exercet. Sicut fides sine operibus mor-
tua dicitur. Ideo talis tanq̄ȝ premortuus
aut pena capitali dānatus succedere nō
potest.l.si qua pena.ff. de his qui sunt sui
vel alie.iur. Sed extraneus qui curam il-
lius gessit velut proximior eum excludit:
vt.d.aut.liberi.quia ſm Augusti.in li.de
doctrina christiana. Propinquitas gene
ris non facit proximum:sed opus miseri-
cordie impēsum. Similiter dicit Ambro
sius. Cognatio non facit proximum: sed
misericordia.prout in dicto euāgelio chri
stus patenter edixit omnem esse illi proxi

822 Parētes captiuis non succedunt sed redemptores eorum.

822 mū:cui misericordiā facit. ¶ † Et eadē
rōne priuaretur successione etiam filius q̄
parētem captiuum redimere neglexisset:
quia tūc bona illius in captiuitate defun
cti applicantur ecclesie in captiuoꝝ redē

ptionem conuertenda omnibus suis ꝛ fi-
sco exclusis.C.de epi.ꝛ cle.autē.si captiui.
nisi ipsimet captiui aliter disposuissent te

823 Hodie capti i bello nō fiunt serui.nec iura captiuitatis locuȝ habent.

823 stamento vel alia voluntate. ¶ † Cum
hodie disponere possint. quia licet capti
ab hostibus efficiantur serui et mācipia ca
pientiū:et consequenter sint intestabiles:
insti.de iure persona.§.serui. Tamen ho-
die inter christianos ex generali consue-
tudine talia iura captiuitatis non seruan
tur:nec sunt in vsu quo ad ꝑsonas capto
rum in bello:sed tantū quo ad res:que iu
re gentiū efficiuntur capientū si mobiles
sint: q̄ immobiles sunt principis qui vi-
ctor in bello fuit:et hostes armis victrici
bus fudit.l.si captiuus.§.fi.ff.de capti. et
824 postli.reuersis. ¶ † Neqȝ capti ab ho-
stibus fiunt serui.ſm Bart.in.l.hostes.in
fi.ff.de capti.quē sequitur Pan.in.c.j. de
conuersio.infidelium.ꝛ in.c.sicut. de iure
iurando. Joan.fa.et Ange.in.§.ius gen-
tium.institu.de iure naturali.et in.§.item
ea.insti.de rerum diuisione. Et talis con
suetudo seruanda est.l. postliminium.ff.
de capti. secundum Bartolum et Panor
mitanum vbi.s. Bald.et Angel.in.§.si
ab hostibus.instit. quibus modis ius pa
trie potesta.sol.et idem Bald. in repeti.l.
j.in.xij.q.C.de sum.trinita.et ita seruatur

825 Singularia de captiuoruȝ redēptiōe.

826 Sicut sacre res vēdi possunt ꝓ redēptione captiuorum sic etiā pro alimentis pauperum.

in francia:vbi capientes a captis ranso-
nem tantum recipiunt: tamen dicit Joā.
fa.in dicto.§.si ab hostibus.ꝙ melius fo-
ret captos ab hostibus esse seruos:ne for
te hostes faciant eos cōtrahere: et al's di
sponere et testari in sui fauorem: que ra-
tio satis videtur fragilis.per tex.in.l. qui
in carcerem.ff.quod me.cau.quo talibus
incarceratis faciliter succurritur cōtra de
825 tentores. ¶ † In his profecto captiuis
redimēdis multa fauore religionis seu re
demptionis singularia reperiuntur.
¶ Primo bona restitutioni subiecta po-
test quis dare aut vendere pro sua vel fi-
liorum redemptione. Sicut vēdi possunt
pro filiabus maritandis.l.fi.cum aut.res
que.C.communia de lega. Et quod plus
est res sacre et cetera ornamenta ecclesie.
insti.de rerum diuisio.§. sacre quoqȝ res.
et.l.sancim⁹.C.de sacrosan.eccle. vbi po-

a ¶ Dagoberti regis de quo infra hī dum loquitur de venatione: in qua reperit corpora sanctorum dionysij et consortum.

827 Tectum ecclesie bti Dionysij argēteum fuit pauperib⁹ tpe famis erogatum.

826 nitur rō. ¶ † Et pariter vendi hec pos
sunt pro necessitate famis: cui aliter reme
diari non possit:quia qui pauperes et fa-
melicos pascit: satis eos a captiuitate et
mortis periculo redemit. quod fieri pōt
de rebus etiam deo dedicatis et cōsecra-
tis. Prout fecit clodoueus francorum rex
a dagoberti regis[a] filius: † qui tectum ce-
827 nobij martyꝝ dionysij rustici ꝛ eleuthe
rij:qđ dict⁹ ei⁹ genitor(vt infra dicetur)ar
gēteū fecerat:vēdi fecit ꝛ laudat⁹ fuit:de
q̄ Gaguyn⁹.li.iij.c.iiij.clodoueus (inq̄t)
cum rempublicam solus moderari ce-
pisset:quarto regni sui anno tāta annone
caritas fuit: vt fame atqȝ inedia populus
absqȝ modo deperiret: cui malo rex oc-
currens:tectum quod argentū erat a tem
plo martyrum auferri:ꝛ per loci abbatem
Algalphum indigentibus et peregrinis:
sine vlla precij diminutione distribuere
iubet.hec ille. De quo dicere possum⁹ qđ
de senatu romano ornamēta templorum
b conflante:dicit Ualerius[b].lib.vij.titu.de
necessitate. Non inquit patrum cōscripto
rum voluntas:sed teterrime necessitatis
casus:illi consulto stilum suum impressit:
828 sicut huic regi contigit. ¶ † Secūdum sin-
c gulare[c] in captiuorū redemptione est: ꝙ
ille qui dominus non est donare potest:ꝛ
distribuere rem domini pro ipsum redi-
mendo a captiuitate:ita ꝙ cogitur domi
nus habere ratum ꝛ gratum: per tex.no.
quem ibi glo.summe extollit in aut.vt cū
de appel.cog.facit tex. vbi Bart.ꝛ Bald.
in dicta aut.si captiui.ꝛ in.l.si pater.in fi.
ff.de donatio.qđ sequitur Anto.de belen
zinis in addi.ad Panor.in ca.j.de appel.
ꝛ consuluit Pau.consilio.ccccxxxiiij.inci-
pien.viso puncto. Adeo qđ no.dicit Bar
829 tol.in.l.stichus.ff.de peculio lega. † ꝙ
potest quis inuitū pecunia redimere a pe
na capitis vel membri:vbi fuerat cōdem
natus nisi certam summā solueret infra
tempus:etiā si condemnatus membrum
perdere mallet: q̄ȝ soluere pecuniam con-
dēnationis: vt faciunt illi de monte ferrā
do in aluernia:qui mallent perdere ocu-
lum: q̄ȝ florenū.ſm Joan.fab.in.§.sed lex
cornelia.instit.de iniurijs. Nam redimēs
pecuniā solutā recuperabit de bonis re-
dempti licet nolentis:qui factum redem
ptoris cogitur habere ratum velit aut no
lit:tanq̄ȝ vtiliter gestum. vt dicit Bart.in
830 dicta.l.stichus. ¶ † Tertium singulare
est: ꝙ statutum vel consuetudo prohibēs
minorem contrahere sine certa solennita
te locum non habet vbi minor contrahe-
ret se liberando a captiuitate.ſm Ludo.
consilio.cccxvj. ¶ Preterea iura loquen-
tia de redemptione captiuorum: intelli-
guntur et locum habent etiam in capti-
uis pro maleficio.ſm glo.in ca.sacrorum.
xij.q.ij.quam sequuntur Bald. Jmola
Alexand.et Jason in.l.quāuis.cum.l.se-
quenti.ff.soluto matrimo. Quos si liberi
sui non redimant quatinus in eis est:eo-
rum successione priuantur: seu ab ea ex-
cludētur: quod est notandum. vt plene
Alexander ꝛ Jason in dicta aut.res que.
C.cōta de lega.qđ est verū etiā si in vita
parens captus nō fuerit nec impetitus ꝑ
crimine:sed cōstat de illo post mortē: qm̄
hoc casu etiam si heres satisfaciēdo ꝑ cri

b ¶ Dicit valeri⁹. Ui de sequēti articulo dū decidit: an clerici ꝛ nobiles teneātur ad excubias.

c ¶ Secūm singulare. vide ꝑc.ī. sup ꝟbo:in codē testō relinq̄ns.j.xxj.limitatione.

mine defuncti aiam ipsius non redimat: posito etiam quod parens moriendo non conquestus fuerit: nec aliquid dixerit: nec conscientiam de maleficio fecerit: puabitur heres successione: nisi damnum emendet. ꝑm Jo. fab. in. §. penales. instit. de perpetuis et temporali. actio. quod est not. ꝓ extensione. c. fi. de sepul. ⁊ c. in literis. de rapto. Et ita dicit vidisse seruari in parlamento parisius: et seruari debere in aliis curijs secularibus de equitate canonica: que etiam in illis curijs preferr rigori iuris ciuilis: qui in talibus contestationem requirebat contra defunctum vt dicto. §. penales. Uel saltem requirebat: q defunctus expresse conscientiam fecisset: et heredem onerasset: vt in auc. hoc amplius. C. de fideicomis. ⁊ c. si heredes[a]. ō. eo. ¶ †Quoties enim de periculo a
831 anime queritur: canon prefertur iuri ciuili etiam in foro seculari: ꝑm Barto. et Bal. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. ⁊ Panor. in. c. primo. de nouo ope. nuncia. Tamen hoc casu nō tenebitur heres conscientiam sui predecessoris purgare: nec ꝓ suo satisfacere delicto: vltra vires hereditarias etiam si inuentarium non fecerit: nec isto casu locum habet. l. fina. c. de iure deliberan. ꝑm Joan. fab. vbi supra[b]. Et ratio decidendi Joan. fab. sumi potest ex text. not. in. l. iij. cum sequenti. ff. de admen. lega. vbi nedum ꝓ ingratitudine facta contra viuentem reuocari potest legatum: sed etiam si fiat eo defuncto talis: quam si ipse viuēs cogitasset ve risimiliter legatum reuocasset: vel heredi tatem ademisset: prout fecisset si sciuisset ex defectu heredis in carcere spirituali et igne ac tormento se mansurum facit glo. in. l. fo. rem. C. de his quibus vt indig. et in. l. fideicōmissum. C. de fideicōmis. ⁊ ibi docto. Preterea si heres non vindicando necem corporalem testatoris aut alterius predecessoris priuatur hereditate: multo iustius si non redimat eius animam que corpore est preciosior. Non ergo mirum: si in manibus plurium heredum bona et successiones eis delate pereant brevi tē pore: prout dictum videmus. quia scienter animas defunctorum non liberant nec ꝑ eis satisfacere curant.

832 ¶ †Superest nunc quintus ⁊ vltimus articulus decidendus, videlicet de fisco: vltimo loco et in subsidium: in aliorum omnium defectum succedente: qui post omnes parentes: descendentes: et ascendentes in infinitū: ac collaterales in decimum gradum: necnon coniugem: ⁊ alios ceteros supradictos ad successionem vocatur intestati qui nullomodo de bonis et hereditate suis disposuit: cuius bona

c omni deficiente parentela[c] ac successore reperiuntur vacantia: ob defectum legiti morum heredum: in quibus bonis fiscus succedit velut heres subsidiarius: debet enim talis vacans successio vniuersali patrie et reipublice cui[a] caput est rex et principeps cui pertinet bonorum communium dispositio et admini[ ]tio. Unde omnia hec fisco suo et thesauro applicantur ꝓ necessitatib[a]: vt habetur. ō. in primo ꝓludio. vbi recitatur consuetudo alueruie.

c ¶ Deficiente omni parentela. aliquando ex consuetudie ꝑferr aliquibus parentib[a]: vt habetur. ō. in primo ꝓludio. vbi recitatur consuetudo alueruie.

a ¶ Ca. si heredes. vide q̄ plē habent super ℞bo: si absq; liberis moreretur. ij. i materia fideicōmissoriū. ⁊ super ℞bo: si absq; liberis moreret. ij. i. limita. ⁊ melius super ℞bo mortuo itaq; testatore. ij. loquendo de sodomitis.

b ¶ Jo. fa. vbi. ō. vide super dicto ℞bo: mortuo itaq; testatore. ij. loquendo de materia impetrarij cōficiendi.

832 Quintus et vltimus articulus qualr fiscus succedit post oēs l bonis vacantib[a] ex defectu possessoum.

¶ Arresto parisius. De quo meminit dñs Aufrerij in
so tractatu arrestorū. c. clxix.

¶ Bona publicant. Hic videtis q; hz dñia sint de iure
entū: tamen in fiscū transferunt ꝓpter delictū: ita q
uralia vin
ula pote
tate ꝓfisca
tionis in fi
cū trāseūt
qui habet
no herede
z heres ꝓ
pue non sit
quoties. ⁊
nouatio.
f. de noua.
ꝑm Bal. in
tam man
datori. C. ō
nō nu. pe.
833 An fi
scus succe
dat in here
ditate clerici vacāte.
834 Qua
liter debet ꝓbari cleri
catus.
835 Qua
liter succe
dit fisc[a] bo
nis ꝓpter
delictū cō
fiscatis.

sentur esse de sua iurisditiōe: vt superius vidistis. Et etiam oia vacantia erema ei pertinēt saltē si ita permanserāt sine possessore spacio. xxx. annoꝝ. ꝑm Spe. tit. de iurisdi. omniū iudi. §. j. circa princi. Et ita dicit seruari Masuerus ti. de iudi. §. item omnia. Similiter dño ⁊ ꝓncipi pertinent oia olim possessa ⁊ nūc vacantia ꝓpter defectū heredum: dū tamē agatur de suc
833 cessione laicoꝝ. vacante: ꝙ si de successione clericorum vacante agerek nō fisco cesaris: hz ecclesie pertineret. ꝑm Rotam in antiquis decisione. dcccl xv. incipiente mortuo titio. Prouiso tamen q̄ probetur
834 defunctū tpe mortis fuisse clericū: ꝙ; ecclesia hoc casu clericatū allegās: tenet illum clare ⁊ plene probare: cū sit fundamentū intētionis sue: nec sufficeret defunctū illum fuisse ⁊ esse tēpore mortis sue in possessione clericatus: vt ibi decidit. Licet quo ad forum sortiendum probare sufficiat possessionē clericatus ca. si iudex laicus. de sentē. excōi. li. vj. Nō tamē sufficit vbi aliquid petitur clerico vel de clero adiudicari. vt in casu nostro: vbi ecclesia petit sibi hereditatem clerici ad cām clericatus adiudicari. Sicut si clericꝰ electus peteret electionē ꝓfirmari: vel aliqō peteret beneficium tanq; suū: aut sibi debitum adiudicari. Quib[a] casibus necesse est clericatū et de clericatu plene docere. ꝑm Bal. ⁊ Panor. in. c. dudum. le. j. de electio. Jo. an. in mercurialī. in. c. nō licet. de regu. iur. li. vj. Dñicus in. d. c. si iudex laicus. ⁊ de zabarel. in cle. cōstitutionē. vj. q. de electio. ¶ Nescio tamen si officiarij regij in presenti regno ecclesiam succedere permitterēt clerico in bonis temporalib[a] immobilib[a] vacātibus: per ea que plene vidistis. ō. in primo primi articu. membro in scōa decisi. ⁊ q̄ alis fuit arresto parisi[a]*
decisum: q̄ eccliā nō est recipienda ad ꝓponendū q̄ sit capax capere sine mueario bona clericoꝝ decedētū sine herede ⁊ executorib[a]: quasi ꝓ mueriū apparere possit cuius nature sint bona mobilia vel immobilia. Et pariter dubitatur cui fisco bona vacātia vel alicui modo cōfiscata applicenk: an fisco origīis: vl domicilij: aut loci vbi res site sunt: vel locoꝝ: si in diuersis locis defunctus bona habebat. vide ca tis ꝓ Bart. ⁊ doc. in. l. j. C. de sum. tri. Joan. Dñicus ⁊ ꝑhilip. in. c. cū ꝑm leges. de
835 hereti. li. vj. †Sed quicūq; sit ille fiscus qui in bonis succedit vacātib[a]: certe succedit vniuersalr ꝓsone ⁊ bonis: preterq; in regnis. vt dixi. ij. preludio. in fi. Ubi autē de iure cōmuni: nec ꝑm regias ordinationes: vt habek
ī. postq; loquitur de cupiditate gallorū: immo facta declaratione nō possunt alteri cōcedi: nisi ꝓprio motu regis. l. ij. C. de bo. peti. subla. lib. x.

fiscus succederet ex dispositione legis nō
836 vt heres: †sed q̄ bona oia publicank[a] ⁊
b cōfiscank ꝓpter delictū: prout etiā hodie confiscank in pñti regno ex illius ꝓsuetudine: imo sunt ipso iure cōfiscata: quoties eoꝝ dñs ad mortē dānatur nedū ꝓ crimine priuilegiato: puta lese maiestat[a]: heresis: aut false monete: hz etiā ꝓ quocūq;
c crimine[c] cōi: ex quo mors aut mēbri mu
937 tulatio infligit: † vel reus ꝑpetuo bānitur: quia sit cōfiscatio eo modo quo iure antiquo fiebat. l. j. ⁊. l. fi. ff. de bo. dāna. ita q̄ locū non habet in regno isto ius nouū: nec auk. bona dānatoꝝ. C. ō bonis dāna. ꝑm Masuerum. tit. de obliga. ⁊ renuncia. §. j. circa fi. ibi: idem in bānito. ⁊. §. itē aliqui consiliarij. ⁊ clarius in ti. de penis. §. itē in casib[a]. ꝓlus dicit Bal. in. l. ei[a]. §.
838 si cui. ff. eo. ti. de testa. † q̄ auk. bona dānatoꝝ locū nō hz in deportatis: aut bānitis eis eōparatis: vt bona eoꝝ reseruenk liberis ⁊ parēt ib[a]: hz pertinēt fisco etiā de iure cōi: nisi essent ad mortē dānati: vt in dicta auk. quoties. ergo bona ex delicto cōfiscarenk vbi fit ipso iure ꝓfiscatio fisc[a] eoipso fit bonoꝝ etiā ante declarationē dñs: adeo q̄ delinquēs bonis suis ipso iure priuatus talia bona ante declarationē cōfiscationis retinēs ⁊ fruct[a] sibi approprians nō est tutus in foro cōscie: quin teneak ad restitutionē. q̄d sec[a] esset vbi bona cōfiscarenk p sniam: ⁊ esset opus ministerio iudicis: q; tūc ꝓfiscatio non sortiret effectū: donec fiscus eā acceptaret: vt plene p Feli. in. c. rodulphus. xxiij. col. ℞. limita tertio respectu fructuū. cū seq. de re
839 scrip. †Sz quomodo cūq; fisc[a] succedat ipso iure vel p sniam: tūc fiscus dicere k potuis succedere bonis: q̄ ꝓsone: ō ex snia ꝓfiscatōis bonoꝝ nō oriē aliqua obligatio ꝑm Bal. in. l. ex ℏ iure. vlt. col. ℞. quinto querit. ff. de iusti. ⁊ iure. p. l. tutelas. §. si libertate. ff. de capi. di. Nec fisc[a] repūtaret hoc casu ꝓsonā defuncti: ⁊ ꝓr instātia iudicij incepta cū defuncto nō trāsiret i eū. l. si ostante. §. fi. ff. solu. ma. vbi Bar. ⁊ Panor. ac ceteri in. c. q; guillelmus. de iudi. hz actiōes ꝓ portione ꝓfiscata trāseāt in eū:
d vt. d. l. ij. C. ad le. iul. ō vi publi. d ¶ †Nec
840 veniret in cōfiscatione dos vxoris: nec donata ꝓpter nuptias. c. quenit. ō emp. ⁊ ven. Nec bona propria ipsius vxoris: nec locatia ei donata: quinimo manu intecta posset illa rapere: ⁊ sibi occultare: ne a fisco occupenk. l. si post hac. vbi Ange. pulchre loq̄k. C. ō sen. pat. ⁊ resti. facit text. i. l.
e diqs. C. ad. l. iul. ma. Nec ēt bona futura[e]

d ¶ C. ad le. iul. de vi publi. Tamen q̄rela inoffi. testamenti vel nullitat[a] ꝓpter filij ꝑteritionem cuius bona fuere cō fiscata: non trāsit in fiscum scōm Bal. in. l. si qua pena. ff. de his q̄ sunt sui vel alie. iur.

837 Bānū perpetuum in frācia cō fiscationez bonoꝝ importat.

840 Que bona veniant in confiscatione.

e ¶ Bona futura. Jō in illis contrahere potest: sed nō testari. l. ij. C. ō bonis proscrip. tūcta glo. ibi vt plē habetur super verbo: mortuo itaq; testatore. j.

Universidad de ... Biblioteca

a ¶ ff. mā-
da. Et sic p
illū text. ꝛ
q in mate-
ria delicti lo
cū nō hƺ. l.
fi. ff. d ꝯsti.
prin. q2 hic
bn̄ficiū p̄n
cipis latissi
me non in-
terp̄tat: vt
bona futu-
ra cōprehē
dat ꝺm bar
ba. in. c. cuƺ
dilecti. v.
col. de do-
natio.

842 Etiā iuspatronatus venit i ꝯfiscatiōe.

843 Iura cōditionalia vt sunt substōnes: nō veniunt in cōfiscatione.

veniūt in cōfiscatione: ƺ tantū bona p̄sen
tia: que habebat delinquēs tp̄e ꝯfiscatio
nis. l. si tibi mādauero. §. is cuius. ff. man
a dati[a]. vbi Bal. hoc tenet p tex. in. d. l. eiꝰ.
§. j. ibi: bona quoqꝫ que nūc habuit cū dā
841 naretur publicant. ff. eo. † Unde bāniti
ꝛ deportati inuicē equiparati: post bānū
cōtrahere possunt: ꝛ bona acquirere: ꝛ in
iudicio agere ex cōtractibꝰ iurisgentiū: ꝛ
acquisita erunt eis ꝓpria a quibꝰ auferri
nō possunt p fiscū: vt. d. §. is cuiꝰ. Sƺ illis
mortuis fiscus talia bona post bānū acq̄-
sita occupabit tanq̄ vacantia: vt singula
riter decidit Bal. in. d. l. eius qui. §. si cui.
in prin. ff. eo. Et in tali ꝯfiscatione veniūt
bona immobilia: q̄ illius dñi fisco appli-
cant in cuius territorio sunt sita: et a quo
depēdent: si ibi dñs totalē habeat iurisdi
tionē ꝺm oēs in. l. si finita. §. si de vectiga
libus. ff. de dāno infec. Et nedū tali dño
pertinebūt bona immobilia in eiꝰ territo
rio sita: sed etiā mobilia q̄ ibi reperiunt.
Et si in diuersis territorijs hr̄et illi appli
carent vbi delinquentē illa hr̄e reperiret
etiā mobilia p tex. sing. quē ibi sup ꝟbo:
populo publicent. pōderat Bal. in. c. j. de
pace tenē. Si aūt dñs ibi iurisditionē nō
haberet: ƺ rex ꝛ imperator: tūc fisco regi tā
immobilia q̄ mobilia ptinerēt q̄ vēdere
tenent ne dño directo preiudicet: vt. j. di-
842 cet. ¶ † Preterea in cōfiscatione bono
rū p̄ntium venit etiā ꝛ cōprehendit ac fi-
sco ptinebit iuspatronatus: qd̄ ei pertine
bat cuius bona fuerūt ꝯfiscata ꝺm Pan.
in. c. cum laici. ꝛ. c. nobis. de iurepa. Et sic
cōfiscatio nō extenditur ad bona quesita
post sniam confiscationis. l. furti. §. j. ff. de
his qui no. infa. vbi hoc tenēt Dy. ꝛ Frā.
are. facit tex. in. l. si in metallum. ff. de his
que pro nō scriptis habentur. tamē in eis
843 parētes nō succedunt vt dixi. ¶ † Pa-
riter iura cōditionalia nō veniūt in cōfi-
scatione bonoꝝ si tp̄e cōdēnationis cōdi
tio nō extiterat ꝺm Guil. de cu. in. l. si qua
pena. p illū tex. ff. de his q̄ sunt sui vl alie.
tur. vbi si filius viuēte patre fuerit cōdē-
natus ꝛ bona cōfiscata deinde pater mo
riat intestatus: nō poterit aliqd petere fi-
scus de bonis cōdēnati paternis: ad que
peruenisset ipse si dānatus nō fuisset: nec
habet hoc casu fiscus loco filij: cū eiꝰ p̄so
ne nō successerit: sed bonis tantū. ¶ Pre-
terea tp̄e cōfiscationis bona paterna filio
pure nō pertinebāt: sed sub conditione si
pater premoreret: p̄ut non fecit. Et bona
cōditionalia ad fiscū nō trāseunt: cum de
p̄nti nō cōpeteret dānato tp̄e snie: immo
per cōfiscationē absorbent: ꝛ extinguūt. l.
quoties. in fi. vbi gl. ꝛ Imo. ff. de nouatio.
gl. ꝛ Bar. in. l. nō ad ea. ff. de cōdi. ꝛ demō.
Bal. ꝛ Sali. in. l. j. C. de here. insti. ꝛ idem
Bal. in. l. iij. C. ad le. fal. Ideo in confisca-
tione nō venit substitutio in futurum cō-
petitura dānato. l. ex facto. §. fi. vbi Bal.
b ꝛ doc. ff. de vulg. ꝛ pupil.[b] ¶ † Unde cum
844 ius adeūdi hereditatē nō sit in bonis
heredis instituti: ꝺm Bal. in. §. iniuria. de
pace iura. firman. nō venit in ꝯfiscatione:
nec pariter actio iniuriarum: ex quo dicit
845 singulariter Bal. i. d. l. si qua pena. † q
si filio preterito in testamēto patris succe
dat fiscus ratione delicti: non poterit ex
persona filij quā nō representat: dicere te
stamentum patris nullum. facit gl. in. l. fi.
C. fami. hercis. per quā dicit ibi Bal. q fi-
lius ad mortē dānatus nō potest suis pa-
tri ꝛ matri succedere: ƺ ipso tanq̄ de me-
dio ante sniam sublato: locus fit sequēti
in gradu. p tex. vbi Bar. in. d. l. si qua pe-
na. facit tex. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantū.
ff. de libe. ꝛ posth. ꝛ in. l. si necem. §. si de-
portatus. ff. de bonis. Et intelligatis se-
quentē in gradu tūc vocari ab intestato:
nisi aliq̄s supesset: qui volūtatē exp̄ssam
ab ipsis parentibꝰ haberet: vt q2 supesset
donatarius: vel heres testamentarius: q2
preferret cuicūq̄ ab intestato venienti. l.
titia seio. circa fi. ff. de lega. ii. ꝛ. l. si filiꝰ. ꝟ.
presertim. ff. de vulg. ꝛ pupilla. Et fortius
esset fisco preferēdus: per regulam si vin
co vincentem te: multofortius vinco te.
846 ¶ † Trāseunt tñ in fiscū bona q̄ delin
quēs tp̄e cōfiscationis habebat: vel tene
bat: etiā in quibꝰ alter ius habebat ad rē.
Et sic trāseūt in eū bona prius p ꝯfiscatū
vēdita nondum emptori tradita. per tex.
singularē in. l. si fundus quē mihi locaue
847 ras. ꝟ. nā ꝛ si vēdideris. ff. loca. ¶ † Et
sic fortius venit in cōfiscatione legitima
filioꝝ ipsius condēnati: q2 viuo patre eis
nō debet: nec ius habēt in ea: quādiu pa
ter viuit. c. cū simus. de regulari. Et si eis
deberet hoc esset sub cōditiōe si pr̄ p̄mor
848 tuus ante cōfiscationē fuisset. † Sƺ q2
tp̄e cōfiscationis vniuersa bona p̄ri ptine
bāt: certe oīa in ꝯfiscatiōe bonoꝝ p̄rnoꝝ
veniūt filijs ēt legitima exclusis: nō cū in
p̄nti regno ex ipsiꝰ gn̄ali ꝯsuetudine cōfi-
scatā p̄sonā sequat ꝯfiscatio bonoꝝ: q̄cq̄d
dicat in aut. bona dānatoꝝ. C. de bo. dā.
soliti sunt iudices in snijs capitalibꝰ reser
uare liberis tertiā aut quartā bonoꝝ p̄ris
cōdēnati partē: ꝛ si nihil reseruaret: nihil
filijs deberet. Nā licet de ꝯfiscatione bo
noꝝ paternoꝝ iure veteri deduceret legi
tima filioꝝ. l. fi. ff. de bo. dāna. Tñ in p̄nti
regno nō detrahit nisi in snia ꝯfiscatiōis
reseruet filijs: q2 quo ad hoc crimina oīa
ex cōsuetudine regni sunt criminis lese ma
iestatis adequata: vt refert Masuerius ti.
de penis. i. fi. Possent tñ liberi sine lesiōe
cōscientie si paupꝛes existāt legitimā de
bonis p̄ris cōdēnati caute ꝛ occulte rape
nec tenerent ad restōnē in foro cōscie. ꝟm

a ¶ ff. de vul. ꝛ pup. De quo. j. sup ꝟbo: si absq̄ liberis moreret. ij. in materia substit. pupil. ꝓpe finem.

844 Ius adeūdi hereditatē vl actio iniuriaꝝ nō venit in cōfiscatione.

845 Ius dicendi testamētum nullū nō venit in confiscatione.

847 An legitima filioꝝ veniat in confiscatione.

a ¶ De re iudi. De q̄ hr̄ sup ver. mortuo ita q̄ testatore. j. Loq̄ndo de sodomitis. Preterea filiꝰ i legitia dicitur p̄ris creditor: ꝛ pr̄ ē i ea filij debitor iure nature: ꝺm Bal. in. l. q̄ties. C. de heredi. isti. io non peccat debituƺ capiēdo.

b ¶ Facit qd̄ decidit Bald. de q̄ plene hr̄. j. supver. Si absq̄ liberis moreretur. j. in. xij. limitatiōe.

850 An bonis ꝯfiscatis fiscꝰ teneat creditoribus bonoꝝ respōdere.

c ¶ ff. de iure fisci. De quo pleniꝰ hr̄ sup verbo: Mortuo itaq̄. ij Loquēdo de materia inuentarij faciēdi.

Guillel. de mōte laudu. in cle. pastoralis.
a de re iudi.[a] facit qd̄ decidit Bal.[b] in. c. j.
b §. iniuria. in tit. de pace iura. firmata † q
849 vbi ep̄s male ablatoꝝ est distributor
legitimꝰ: sicut vbi restitutio est incerta: po
test de illis male ablatis distribuere etiā
liberis ꝛ parentibus raptorum: si paupe-
850 res ꝛ indigētes existant. ¶ † Restat er
go q quoties fiscus succedit alicui titulo
cōfiscationis: non dicitur succedere perso
ne: ex quo videbatur fiscum nō teneri nec
conueniri posse pro debitis condemnati:
nec creditores audiri debita petētes. per
tex. in. l. si debitor. C. de senten. pas. ꝛ resti.
vbi facta semel confiscatione ꝛ per indul
gentiam principis remissa non reuiuiscūt
debita: vnde fiscus ex sententia confisca-
tionis succedens: cum persone non succe
dat tanq̄ heres: non tenetur inuētarium
facere: vt non teneatur vltra valorem bo
norum. l. j. §. an bona. vbi Bar. hoc tenet.
c ff. de iure fisci[c]. † Attamen hoc non obstā
851 te fiscus teneretur creditoribus: nō q sit
heres ꝛ loco psone: ideo nō tenet adire
hereditatē. vt dicto. §. an bona. vbi glo.
ꝛ Bar. Sed tenebitur quia habet bona:
que sola confiscatiōe facta sunt eo ipso sua
ꝛ illa tenet: vt dicta. l. quoties. in fine. ꝛ. l.
nouatio. ff. de nouatio. ꝛ est textꝰ in. l. res
que. §. res autem. vbi Barto. ff. de iure fi-
sci. dicit hoc esse summarie decidendum
per tex. in. l. si quis post hac. C. de bo. pro-
scrip. Tamen non tenebitur vltra valorē
bonorum: vt dicto. §. an bona. Et ita ser-
uatur ꝺm Masuerum: titu. de succes. §. j.
in fi. ex quibus oībus decidit Bal. post
Petrū. in. l. ex facto. la grande. ff. de here-
di. instit. prope fi. q si bona que hƺ delin-
quens in diuersis territorijs fuerint p eiꝰ
delicto cōfiscata: ꝛ vnusquisq̄ fiscus bona
sui territorij occupauerit: nō tenebit qui-
libet fiscus equaliter ad es alienum: sicut
teneretur si heredes eēnt: vt dicta. l. ex fa
cto. sed quilibet tenebitur debita soluere
in suo territorio: habita tñ consideratiōe
sui territorij: et pariter credita confiscata
exiget que delinquenti debebātur: vt ibi
singulariter deciditur. Et q illi fisci nō di
cantur heredes: patet. q2 inter se non ha-
bent ius accrescēdi: vt dixi supra. in quar
to preludio. Sed ad debita tenent tanq̄
bona tenentes ipsius condēnati ꝛ confi-
scati. Priusq̄ tamen fiscus tūc ab aliquo
conueniat creditore cōdēmnati: debet ille
creditor veniam petere: ac si filius patrē:
aut libertꝰ patronū cōueniret. per glo. sin
gularem sup ꝟbo: Iussiōe. in. l. bñ a zeno
ne. C. de quadriē. p̄scrip. ꝛ in hoc peccauit
Seruiꝰ galba. de quo. j. dicet. Adeo q cō
suetum est in p̄senti regno creditores via
supplicatiōis regē adire: vel eiꝰ cancella-
riā: per quā seu lr̄as regias mādat iudici:
qui bona ꝯfiscauit q iustitiā creditoribus
faciat. ꝛ fit. q2 rex iustissimꝰ nemini etiā ꝯ
se iustitiam denegat. Ex quo sequit q ille
cui hereditas aufert tanq̄ ab idigno: q2
nō desinit ille ipso iure heres esse: imo ei
remanet nomē heredis qd̄ sufficit ad ꝯser
uationē oīm alioꝝ q̄ in testō relicta sunt.
Certe hoc nō obstante tenebit fiscus ad
oīa onera in testamento relicta: postq̄ ad
ip̄m trāseunt bona. l. marcellus. §. fi. ff. ad
trebel. ꝛ. l. ex facto. §. iulianꝰ. ff. de vulg. et
pupil. Quibꝰ iuribꝰ ꝯuenit ordiatio regia
d regis Philippi pulchri[d] facta bituris die
veneris ante cineres. Anno dñi millo. ccc
iiij. cuius tenor sequitur. Itē si contingat
bona alicuius venire in cōmissum ratiōe
alicuiꝰ maleficij: satisfiat vxori de dote: ꝛ
alijs que sibi debebūtur: ꝛ suis alijs cre-
ditoribus si quos hƺ: prout fuerint potes
tpe: ꝛ videbitur senescallo citius ꝛ celeriꝰ
ꝛ sine offensione iustitie. Quequidē ordi
natio antiquā imitatur ciuilē sapientiā:
que officiarios in his mandat prospicere
debere securitati publice: dūmō non acer
bos se exactores: nec cōtumeliosos se pre
beāt: sed moderatos ꝛ cum efficacia beni
gnos ꝛ cū instantia humanos: cum inter
insolertiā incuriosam ꝛ diligētiā non am
bitiosam multū intersit. l. si bene colloca-
te sunt. ff. de vsuris. Additio. Quam ordi
nationem reperietis in libro ordinationū
regiarum camere inquestarum parlamē-
ti tholose folio. xl. verso. Et idem statue-
rat rex antedictus in mense ianuarij. An
no domini millesimo. ccciij. de quo habe
betur folio eiusdem libri. xxxvj. verso. in-
cipien. Item si bona. Ubi mandatur ius
fieri tam vxori q̄ ceteris creditoribus si-
ne libello ꝛ alio strepitu iudiciario: consti
to de debito per testes: aut alia legitima
documenta. Videatis Ioā. fab. in. §. ꝛ ne
huius. instit. de eo cui liberta. causa bona
852 adijciuntur. † Et hoc modo olim diui
nus ille totius mansuetudinis et equita-
tis genitor Caius iulius cesar primus ro
manorum imperator iustissime ordinaue
rat in foro pro tribunali sedens: Seruio
galba ei temerarie cōfiscationem bonoꝝ
Cnei pōpeij magni cesaris gn̄i corūq̄ vē
ditionē ip̄roperāte: ꝛ summā eidē pōpeio
añ credita repetēte: q̄ lƺ galbā impudētē
stolide ꝛ temerarie loquentē a curia sub-
mouere potuisset: tñ summā debitā ex fisco
solui iussit: in q̄ māsuetudinē sibi innatā:
creditorē tolerādo: ꝛ es alienū ex fisco sol
ui iubendo iustitiā ostendit. de quo Uale
rius libro. vj. titu. de libere dictis ꝛ factis
sic dicit. Iam Seruij galbe temeritatis
plena postulatio q Diuū iuliū (cōsumma
tis victorijs) in foro ius dicētem in hunc

d ¶ Philippi pulchri. hec ordinatio est hodie p dominū Austrerij situata. iij. ꝛ. iiij. in titu. de libel. obla.

Universidad de ... Biblioteca

modum interpellare sustinuit. Cai iuli cesar pro cneo pōpeio magno quondam genero tuo in tertio eius cōsulatu pecuniaꝫ spopondi: quo noīe nunc appellor. Quid agam? dependam? Palam atqꝫ aperte ei scꝫ Cesari bonoꝝ pompeij venditionē exprobrando: vt a tribunali summoueret scꝫ galba meruerat. sed ipsa illud mansuetudine mitius pect⁹ es alienum pompeij ex fisco solui iussit. hec ille: vbi supra. Et ita est seruari cōsuetū. Quicquid dicerēt aliqui consiliarij patrie borbonij: vt dicit Masuerus ti. de obliga. ꝛ renū. §. iteꝫ aliqui consiliarij. vnde ordinatio regia iuri cōmuni consona seruatur. nō obstante dicta. l. si debitor. Ad quam viso tex. est facilis responsio[a]. facit qđ no. glo. in. l. his cōsequenter. in prin. ff. fami. hercis. ꝛ in aut. liberi. C. de episco. audiē. Nam iura actiones ꝛ obligationes cōtinentur in bonis. vt dicam super verbo: Cetera bona. De quo per glo. ꝛ Bar. in. l. nō intelligitur. §. cū ex causa. ff. de iure fisci. ꝛ Jo. de pla. in l. j. C. de bonis vacā. lib. x. vbi etiā dicitur
853 † qꝫ in bonis vacātibus ciuitates nō succedūt: cū quo ad h̄ habeātur loco priuati: ꝛ iure priuato vtātur: qꝛ licet omnes ciuitates ꝛ vici habere possint propriū in cōmuni: ꝛ bursam cōmunē de iure. l. oibus. ff. ad trebel. ꝛ. l. ciuitatibus. ff. de lega. j. imo fm Inno. possunt sibi maiorē constituere: qui eos iudicet: vt ipse dicit in. c. cū ab ecclesiarū. de offi. ordi. tñ debet de necessitate cōfirmari: vt in. §. j. in aut. de defen. ciui. per tex. in. l. priuatoꝝ cōsensus. C. de iurisdi. om. iudi. maxime in presenti regno francie vbi curia premissa singula de facto non permittit: nisi ville habeant vniuersitatē approbatam specialiter per curiā: al's congregare se nō possunt p faciendo procuratorē sine licentia dñi sui: sꝫ cum licentia permittit eos agere ꝛ cōuenire: ꝛ facere bursaꝫ cōmunē quo ad illud ꝛ non plus: fm Jo. fab. in. §. vniuersitatis insti. de rerū diui. Unde minus possent talia bona vacātia sibi appropriare propria auctoritate: nisi ex consuetudine ac priuilegio motu pprio imperatoris concesso fiscum haberent vel regalia eis concessa: aut hoc contra imperium prescripsissent. prout fecerunt multe ciuitates italie q̄ sibi vsurparunt merum imperium ꝛ omnimodā iurisditionem fm Specu. tit. de iudice ordi. §. cōstituit. ꝛ clarius in tit. de iurisdi. om. iudi. §. j. Q̄ tamen pncipes possent quandocunqꝫ reuocari: vt ibi dicit Bal. quem sequitur Jo. de pla. in. §. cum autem. instit. quibus mo. ius patrie pote=
854 stat' soluit. † Tamē q̄diu iurisditio alta remanebit penes eas: certe in bonis vacantibus succederent ratione regaliū: inter que ius fisci continetur: vt plene p omnes in rubrica. C. de iure fisci. lib. x. ꝛ in. c. j. que sunt regalia. ꝛ singulariter per Bal. in. l. j. C. de heredita. actio. vbi ponit om=
855 nia fisci priuilegia. † Ideo cuꝫ barones nostri temporis hodie habeant ex cōsuetudine: aut imemoriali prescriptione merum imperiuꝫ: certe soliti sunt bona delinquentium sibi confiscare: illa presertim: q̄ ab eis tenentur in feudum vel emphyteosim: vt plene per Barto. ꝛ Alexan. in dicta. l. si finita. §. si de vectigalib⁹. ff. de dāno infecto. licet pprie fiscum nō habeāt †
856 imo nec ecclesia habet excepta sola romana: que ratione imperij fiscum habet. vt plene per docto. ꝛ Joā. de pla. in dicta rub. de iure fisci. decidit tamen Andre. de barrulo. quē sequit idē Jo. de pla. ī. l. mu=
857 rileguli. C. de murilegulis. lib. xj. † qꝫ si res consueta infeudari: ꝛ que in feudum tenetur ab īperatore aut rege propter feloniam vel aliud delictum commune aut priuilegiatum cōmittatur: vel cōfiscetur: nō debet imperator nec rex illam sibi appropriare rem: nec retinere: sed debet eaꝫ alteri concedere: qui ei seruiat: a quo tenetur: prout condemnatus tenebatur et seruire solitus erat. per tex. in dicta. l. murileguli. facit. l. si ad magistratum. ꝛ. l. quidaꝫ ignauie. ꝛ. l. q̄uis. C. de decurio. libro. x. ꝛ per Baldū. in. c. j. §. si vero. qualiter olim feu. aliena. poterat. ꝛ Specu. titu. de feu. q. xl. ꝛ clare Guido pape. q. cccxlj. Cui decisioni cōuenit ordinatio regia prefati regis Philippi pulchri[b] in ordine q̄nta. incipiēs. Item in eorum feudis ꝛc. Additio. Quam ordinationem reperietis in registro ordinationuꝫ regiarum camere inquestarum parlamenti tholose folio. xxv. verso. ꝛ sequentibus. Que fuit confirmata per ioannē: Karolos quintum: sextuꝫ: ꝛ septimū francoꝝ reges: vt ibi continetur. Et idē statuit postea die veneris ante cineres. Anno domini mil'lo. ccciij. vt habetur folio eiusdem libri. xxxix. ꝛ. xl. incipiēs. Item ꝛ pro feudis ꝛc. Et sic faciēdo romani gloriam excelsioris imperij sibi vendicarunt. Et quia omne preclari facti decus crebra memoria in seipso reuirescit. de illis Ualerius lib. iiij. titu. de liberalitate. sic dicit: Asiam bello captā attalo regi[c] muneris loco possidendam tribuit: scilicet populus romanus: eo excelsius ꝛ speciosius vrbis futurum imperiuꝫ credens: si ditissimam atqꝫ amenissimam partem terrarum orbis in beneficio q̄ in fructu suo reponere maluisset. quia multum occupasse habere inuidiam potuit. Tantum tribuisse gloria carere non potuit. Sola victoria donum felicius. hec ille. Quasi dicat qꝫ domino sufficere de=

a ¶ Est facilis rñsio. Uide q̄ habent super vbo: Codidit. ij. Ubi etiā dr̄ cui fisco bona applicant: an loci vbi sūt sita: aut fisco domicilij: vel originis.

855 Barones hodie merū vsurparunt iperiū ꝛ fiscū.

857 Res feuda sibi cōfiscata retinere non dꝫ: sꝫ alijs infeudare.

b ¶ Philippi regis. Quā situauit dñs aufrerij in tit. de feudis. in fi.

c ¶ Attalo regi. h̄ rex postea ī testamēto liberꝫ catēs asiam pplo romano legauit. vt hr̄. j. sup v. testm̄. j. in prin.

bet ꝛ principi subdituꝫ vicisse: vel al's feudū recuperasse: nō qꝫ ipsum retineat: immo dicit Masuerus ti. de loca. ꝛ iure emphy. §. item ꝛ predicta cessio. Consuetudine seruari principē vti nō posse retentiōe iure prelationis de re feudali aut emphyteotecaria vendita: sed tenet emptorem inuestire: vel alteri rē infeudare si p̄mus vasallus vel emphyteota rē culpisset seu reliquisset in manib⁹ dñi: qui eā retinere
858 nō debet. ¶ † Et in p̄nti ciuitate caturci est consuetudo: qꝫ dñi feudales vti non possunt iure prelationis: nec de necessitate requirēdi sunt vasallū aut emphyteotam nouū inuestire: qꝛ nil aliud pretendere possunt q̄ laudimia: ꝛ idem seruat tholose per totā vicariā. Or dñi notanter dicunt doc. in. d. l. murileguli. Regē nō debere tales res sibi applicatas retinere: sꝫ bñ posset si vellet illas retinere: quoties videret ita expedire pro bono regni ꝛ rei publice: sicut videmus factum fuisse de ducatu aquitanie: quē sibi rex propter felonias ac rebelliones plurimas declarauit cōmissum: ꝛ pariter ducatū normānie: ꝛ plures comitatus retinuit: ꝛ detinet pro sui regni quietiori statu ꝛ securitate: presertim in limitib⁹ regni cōstitutis: sꝫ alia inferiora ꝛ pusilla feuda retinere non dꝫ.
859 † Cuꝫ ad decus regni pertineat plures habere vasallos nobiles: qui ei personal'r seruiant: potiusq̄ redditus feudorum manu sua percipere: ꝛ militibus cōductitijs erogare: quoꝝ non par est fidelitas nobilium vasalloꝝ fidelitati: qꝛ vt plurimum qui pecunia redimunt in necessitate deficiunt. Unde cum Alexander magn⁹ tali mercato vteret ꝛ multos pecuniaꝛ donis sibi acquireret subditos: fuit a Philippo eius patre de hoc increpatus ꝛ literatorie reprehēsus in hec verba: vt Ualer. refert li. vij. ti. de sapiēter dictis ꝛ factis. q̄ inq̄t pbabilis ep'a qua alexandrū quorundā beneuolentiā et seruitiū, largitione ad se attrahere conatum sic increpuit. Que te fili ratio in hanc tam vanā spem induxit: vt eos fideles tibi futuros existimares q̄s pecunia ad amorē tuū cōpulisses: a charitate istud prestat: scꝫ amor ꝛ beneuolētia que inter principē ꝛ vasallos suos cōsistit ratione feudi ꝛ fidelitatis[a] vicissim debite. Et nō qꝫ pecunia redimat: qua cessante: amor esse desisteret. Ubi pfecta mercenarij cū lupum vident. i. hostē ei cordial'r nō resistunt p custodia ouium seu subditoꝝ: sed fugiunt iuxta illud Joan. x. vbi mercēnarius ꝛ qui nō est pastor cuius nō sunt oues pprie. i. qui nō habet subditos in regno nec terrā: videt lupū venientē: ꝛ dimittit oues ꝛ fugit: ꝛ lup⁹ rapit: ꝛ dispergit oues: scꝫ regnicolas: qꝛ ad mercenariū nō pertinet de ouib⁹ ꝛc. Sed in magnis feudis prout sunt ducatus: comitat⁹: vel castra fortissima: que esse possent emulatiua reipublice: posset rex illa retinere: et sue mense applicare. l. j. ꝛ. l. ij. C. de fun. li=
860 mitro. li. xj. † Que applicatio fit duob⁹ modis. Primo vbi rex hoc velle declarauit expsse: scꝫ qꝫ rem habere vult ꝛ retinere. fm Bar. in. l. si vacātia. C. de bo. vacā. li. x. vl' tacite hoc declarat: vt qꝛ postq̄ ad ipsum reuersa ꝛ applicata fuit: officiales ad hoc deputati eā descripserunt in libro aliarū rerū mēsaliū: vt ibi dicit Bar. vel dñs aut rex ad quē reuersa est: tenuit eā vltra annum: sicut alias res de mensa sua existētes: nā hoc faciendo satis dicit eam incorporasse ꝛ mense sue applicasse: ꝛ idē in eccl'ia fm Archi. singul'r p illū tex. ibi: infra anni coronā. in. c. j. xxxv. qō. viij. quē sequit zabarel. in. c. ij. de feu. ꝛ Barba. ibi ac Panor. in. c. vt sup. de rebus eccle. non
861 alienā. ꝛ Gui. pape. q. cliij. † Ubi autem feudum dependeret ab alio dño q̄ rege: vtputa ab eccl'ia: vel aliquo barone: tunc nō posset rex eū retinere vt perpetuo ipsum habeat: sed tenet de illo facere: vt dicit Specu. in. d. xl. q. vbi late ꝛ pulchre loquitur. Or si p vtilitate publica eā retinere vellet: hoc facere posset data dño feudi recōpensa sufficiēti: vt latius in dictis
862 ordinationibus cōtinet. † Attamen in p̄nti ducatu aquitanie: nobiles priuilegiū habēt a ioanne quondā francoꝝ rege parisius eis concessum: Anno dñi. M. cccxxxvij. in mense Maij. Q̄ solo maiestatis crimine excepto feuda eoꝝ non confiscantur regi: cuius priuilegij duplū cum originali per senescallum caturcēsem vidimatū anno dñi. M. ccccxxij. vidi grossatū ꝛ signatū in regestris seu pthocollis magistri raymūdi cōbeti hui⁹ caturci ciuitatis quōdā notarij: de quo duplū ha=
863 beo auctentice signatū. † Nā olim peculia castrēsia nō veniebāt in cōfiscatione. l. si filius. C. de bo. pscrip. de quo plene per Alexā. in. l. si finita. §. si de vectigalib⁹. ff. de dāno infec. Nec cōsequēter feuda: qꝛ origine fuerūt peculia castrensia: vt. s̄. vidistis in. j. arti. iij. decisio. Sꝫ cū in p̄nti regno frācie feuda sicut p̄rimonia ad quoscūqꝫ trāseant etiā extraneos veniūt in cōfiscatiōe: preterq̄ in ducatu aquitanie ex priuilegio: vt dixi. Ex quib⁹ restat nobis in fisco succedēte q̄ si ppter delictū alicui succedat dr in solis succedere bonis: sꝫ qñ in bonis vacātib⁹ succedit ppter parētele defectū: tūc psone succedit ꝛ bonis tāq̄ subsidiarius heres: in quē tam actiue q̄ passiue transeūt omnia defuncti iura etiā futura: que in quēlibet heredem vniuer=
864 salem transissent. † Est tamen duplex

859 Fideliores sunt vasalli ī bello q̄ simplices mercēnarij.

a ¶ Fidelitatis. Qua tenet vasallus seruire dño ī bello p eū aut cōtra eū indicto: ēt econtra tenetur dñs vasallū suuꝫ defendere si quis vellet eū assalire: vl' res suas vt hr̄. j. sup vbo: condidit. j. dū loquit de seruitia dñoꝝ ī subditos: ideo cū sp p̄sumat de fidelitate vasalli erga dñm: cōuinci nō pt de felonia: minori numero q̄nqꝫ testiū. c. j. ī ti. quot testes sūt necessa. ad pbandū feu. ingrati. de quo hr̄. j. super vbo: in eodē testō reliquēs. ij.

860 Dupliciter dicunt feuda mēse regni applicari.

862 Feuda nobiliū ducat⁹ aq̄tanie nō cōfiscant regi ppter delictum.

864 Differūt fiscus ꝛ quicūqꝫ alius heres legitim⁹.

Universidad de ... Biblioteca

a ¶.ff.de acqr.here. De cuꝰ intellectu vide sup ꝟbo mortuo itaq₃ testatore.ij. loquē do de hereditatis aditione.
b ¶ No.ff. de le.ij. De q̃ transmissiõe p̄le dr̄ super dicto ꝟbo: mortuo itaq₃ testatore.ij.

differentia tunc inter ipsum fiscum ꝛ aliũ
legitimũ heredē. Primo q̄ fiscus adit he
reditatem per procuratorem.l.j.ff.de offi.
procurato.cesaris.q̄d alius priuatus face
re non potest.l.paulus.ff.de acquir.here
a dita.[a] ¶ Scd̄o q̄ fiscus hereditatem se
mel aditã repudiare potest.l.ij.ff.de offi.
procurato.cesa.Sed non priuatus heres
extraneus.l.sicut.C.de repudi.vel absti.
here.¶ Tertio fiscus hereditatē trãsmit
tit non aditã:sed non priuatus heres ex
traneus.l.q̄d principi.cũ ibi not.ff.de leg.
b ij.[b] ¶ †Cõueniunt tamē in duobꝰ. Nam
865 eo modo priuatꝰ heres extraneꝰ adeun
do hereditatē fit hereditatis dñs:sicut fi
scus.l.cũ heredes.ff.d̄ acq̄.pos. Preterea
potest priuatus heres auctoritate ꝑpria:
vbi nõ apparet cõtradictor bona heredi
taria capere sicut fiscus.in aut.de heredi.
ꝛ fal.§.in omnibꝰ. Et tenet fiscus habēs
hereditatem in patria consuetudinaria
obseruare ɔsuetudines patrie sicut priua
tus heres: presertim consuetudines que
concernũt res.ſm Joan.fab.in.§.finali.
institu.quibus modis testamē.infirman.

866 Etiã in ɔctibus differũt fiscus ꝛ p̄uatus heres.

866 ¶ †Similiter differunt fiscus ꝛ priua
tus in contractibus inter viuos: q̄ fisco
acquiritur sine traditione dominium sc₃
allodiorꝫ.l.fi.C.de sacrosan.eccle.vel feu
daliũ ex sola dñi inuestitura: prout.s̄.vi
distis. Et etiã feudaliũ ꝛ emphyteoticorꝫ
vbi ex cõsuetudine aut priuilegio potest
nouus vasallus vel emphyteota posses
sionem intrare sine cõsensu dñi: vt hic ca
turci ꝛ tholose. Sed nõ sic in priuato:qui
ex sola etiã domini inuestitura dominiũ
nõ acquirit sine corporali apprehensione
l.traditionibus.C.de pac.iuncto.c.aucto
ritate.vbi glo.ꝛ Panor.de institutio. De
quibꝰ oibus fisci priuilegijs tã in cõtra
ctibus:iudicijs: q̄₃ vltimis voluntatibꝰ:
videatis super oēs Ludo.in aut.similiter
C.ad le.fal.vbi loquēdo de eccl'ia satis lo
quitur de fisco.ar.l.fi.C.de sacrosan.eccl.
Sed de priuilegijs fisci in speciali plene
tradit Bal.in.d.l.j.C.de heredita.actio.
¶ Or dñi licet fiscus post oēs heredes
ꝛ legitimos successores bona capiat tãq̄₃
vacãtia:nõ tamē oium vacãtiũ est dñs.

867 Uide multiplicē bonorũ vacationē: et quis in eis succedat.
868 Bona vacãtia q̃ i nullius bonis sũt nec vnq̄₃ fuer̃t: nõ plus fisco ꝑtinent q̄₃ cuilibet alteri p̄mo occupatori

867 ¶ †Unde scire debetis bona in mũdo
vacãtia esse in multiplici differētia: quia
quedã sunt bona vacãtia de iure ꝛ de fa
cto:qualia sunt illa:que sui natura in nul
liꝰ bonis sunt:nec vnq̄₃ fuerũt: q̄₃uis esse
potuerunt:vt sunt lapilli:ꝛ gemme in lit
tore maris existētes:pisces maris: ꝛ oēs
868 fere bestie.¶ †Hec enim oia licet sint
vacantia:nõ plus fisco pertinent: q̄₃ cuili
bet alteri inuentori ꝛ capienti. Cum talis
sint nature: q̄ primo occupanti cõcedunt
instit.de rerũ diuisio.§.fere igitur bestie.
cũ.§.sequētibꝰ. Unusquisq̄₃ (profecto) po
test talia bona inuēta occupare: ꝛ capere
propria auctoritate: ita q̄ inuentoris fiũt:
aut capientis: tam in suo: q̄₃ alieno fundo
nisi a domino fundi venator prohiberet
priusq̄₃ fundum intraret: vt ibi et.l.diuus
pius.ff.de serui.rusti.predio. vel a iudice
ꝛ superiore inhiberetur:quo casu prohibi
tio superioris etiã impedit dominij transla
tionem: ꝛ fortius acquisitionē.c.veritatis
in fi.vbi plene Panor.de dolo ꝛ cõtuma.
869 ¶ †Sed hodie per consuetudinē qua
garene tolerant ꝛ defensi: nõ videtur q̄ fa
ciat suũ capiēs in fundo alieno: immo te
neretur captum restituere: licet ꝑhibitio
alia capienti facta nõ fuerit: q̄ si prohibi
tio partis aut superioris: hoc facere po
test vt videtis: fortiꝰ hoc potest lex vel cõ
suetudo: que magis interdicere potest do
minij translationē.l.si libertus.ff.de iure
patro.ꝛ l.quēadmodũ.C.d̄ agrico.ꝛ cēsi.
li.xj. Cũ em̄ talis occupatio seu facultas
talia bona occupandi ius tribuat de iure
gentiũ.instit.de rerũ diuisio.§.singulorꝫ.
Potest consuetudine limitari: vt eo.ti.§.
870 fi.ſm Jo.fa.in.d.§.fere. † vt sc₃ locum
non habeat talis facultas venandi in ga
renis ꝛ defensis alienis: aut colũbarijs:
seu iuxta ꝛ prope illa: sine expresso consen
su ꝛ voluntate dñi: immo cõtrafacientes
cõmitterent furtũ.ſm Dyñ.ꝛ docto.in.§.
pauonũ.insti.de rerũ diuisio.ꝛ tenet Gui
do pape.q.ccxviij.maxime venando ad
columbas alienas:que capi vel occidi nõ
possunt: etiã si cãpos deuastent alienos:
q̄ columbe viuunt de fructibꝰ terre: ꝛ in
nocens est victꝰ earũ ſm Albericũ: adeo
q̄ capientes vel retinentes colũbos alie
nos: etiã in agro proprio capientis reper
tos furtũ cõmittũt.l.põponius scribit.§.
idem põponius.quē ibi ad hoc põderat
871 Floria.in.j.no.ff.fami.hercis. † Nam co
lũba habet plura inter ceteras aues sin
gularia: que ponit glo.super illud Canti
corũ.iiij. Oculi tui columbarũ ꝛc.vbi co
lumba (inquit) felle caret: rostro non le
dit nisi parem aliquando: in cauernis pe
trarum nidificat: alienos pullos nutrit:
columbas alias errantes associat ꝛ colli
git: meliora grana eligit: gemitum pro
cantu reddit: gregatim volat: societatem
diligit: cadauera ꝛ immunda non come
dit: geminos pullos nutrit: et super fluen
ta residens vmbram accipitris de longe
venientis inspicit: quem statim videns:
ad interiora foraminis fugiens se abscon
dit.vt dicit glo.ibi: oculi eius sicut colum
be super riuos aquarum. Cantico.v.de
qua dicit Chrysosto. q̄ est pacis nuncia:
simplicitatis forma: natura mundi: prole
fecunda: pietatis emula: societatis: ami

869 An licitũ sit venari in alienis garenis.
870 An sit licitũ columbos venari presertim ꝑpe columbaria.
871 Columba inter ceteras aues singularia h₃ priuilegia.

ca: iniurie immemor: que quanto est penno
sior: tanto fecundior inuenitur. Ita q̄ co
lũbe habentes pedes pennatos fere pul
lificant omni mēse. Est autē columba na
turaliter timida: raro secura: estq̄₃ obliuio
sa: ob quod pullis ei sublatis damni sui
immemor nidificare ꝛ pullificare iterum
in eodem loco nõ omittit. vt dicit Hiero.
Et habet hoc proprium sicut turtures: q̄
caput suũ non erigit quando potat: quo
usq̄₃ ei sufficiat haustus potus. Uiuũt au
tem columbe generaliter ꝛ cubãt vsq̄₃ ad
quindecim annos ſm Aristotelē. San
872 guinem habēt medicinalem: † q̄ san
guis de sub ala dextra sumptꝰ et calidus
oculis impositus ꝛ instillatus dolore mi
tigat: ꝛ sanat obcaliuiam oculorum: et in
egypto ꝛ syria. vt refert Ambro. Instrui
tur colũba vt literarꝫ sit gerula: ꝛ ꝑuincie
ad prouinciam internuntia: ꝛ quocũq̄₃ re
uertitur in locum vbi fuit nutrita. Unde
Gene.viij. Noe dimisit columbã ex arca
post diluuium: at illa reuenit ad eum ad
vesperam portans ramũ oliue virētibus
folijs in ore suo. Pariter visus fuit in ba
ptismo xp̄i spiritussanctus descēdere in spe
cie colũbe: vt quatuor testãtur euãgeliste
Matthei.iij. Marci.j. Luce.iij. ꝛ Joãnis
j. Et nõ fuit illa columba fantastica: id est
de aere formata: nec vna de alijs colũbis
iam generatis: tñ fuit vera dei potētia de
nouo creata: que facto suo officio resoluta
fuit in materiam preiacentē: ſm Tho.in
iij.parte.q.xxxix. Sil'r fuit illa colũba ha
bitaculum spũssct̄i: non tñ ex merito sicut
sunt homies sancti ꝛ in gratia constituti.
Etiam in baptismo Clodouei regis visa
fuit colũba sacri olei de celo portare phia
lam: quo oēs adhuc francorꝫ reges liniũ
tur.vt vidistis in verbo. Duas habens fi
lias.in p̄ma fallētia. Merito igit̃ capi nõ
potest ita faciliter: nec reperta in agris no
stris retineri: sicut cetere aues: vt videt₃.
imo i plerisq̄₃ locis indicte sunt pene etiã
corporales cõtrafacientibus: nisi consen
sum haberent dñi agrorꝫ ꝛ fundorum: q̄
873 venētur in fundo suo. † Et p̄terea colũ
be ꝑprietates adaptat. vbi supra beatus
Tho.ad septē dona sancti spũs. Colũba
prio h₃ gemitũ ꝑ cantu. Sic catholicus
per donũ timoris luget pctã sua timēs p
dere grãm dei: ꝛ consequēter hereditatē.
Colũba est aial mansuetũ ꝛ pium: ob q̄d
olim deo offerebat̃ in sacrificiũ. Leuit.v.
Unde signat donũ pietatis quo q̄s deuo
tus ad diuina eē debet ꝛ orones ad deũ:
necnõ pius d₃ esse ad proximũ suis neces
sitatibꝰ subueniēdo ꝛ defectꝰ supportãdo
in signũ cuiꝰ oleo sacro vngit̃ in pectore
ꝛ scapulis baptizãdus. Colũba inter gra
na sibi ꝑposita eligit meliora ꝛ corrupta
dimittit ꝛ cadauera fugit: vt patuit d̄ colũ
ba emissa a noe: q̃ nõ requieuit sup cada
uera vt coruus: sed ad arcã reuersa: cũ nõ
inuenisset mũdũ aliq̄d in q̃ requiesceret pes
eiꝰ. Sic d₃ q̄s ꝑ donũ sciētie discernere q̃
sibi ꝑponunt ꝟba ꝛ exēpla aliorꝫ ac cogi
tatiões in mēte ꝛ bõa recipe: mala respue
re: nõ oibꝰ credere: nec oēs imitari: s₃ bo
nos. Colũba hitat i foramibꝰ petre. Cãt
ij.cãd est edificiorꝫ. Esa.lx. q̄si colũbe ad
fenestras suas ꝛc. denotãs in h̄ donũ forti
tudis: i q̃ q̄s firmat̃ meditãdo vulnera xp̄i
petra em̄ erat xp̄s.j.Corꝫ.j. ꝛ foramia sũt
vulnera eiꝰ. Colũba fouet pullos alienos
Sic ꝑ donũ ɔsilij d₃ q̄s fouere eos q̃ alie
ni erãt a deo ꝛ filij demonis per pctm̃ q̄s
nutrire d₃ deo ꝑ bona ɔsilia ꝛ exhortatio
nes: ꝛ ip̄e de agēdis quoties dubiũ occur
rit ɔsiliũ q̄rere d₃. iuxta ill'd Thobie.iiij.
Cõsiliũ sēp a sapiēte ꝑquire. Colũba ro
stro nõ lacerat q̃ comedit: s₃ itegra grana
sumit. Sic nõ d₃ q̄s sñias bonas ꝟitatis
integre scripturarꝫ dilacerare false expo
nēdo: vt heretici faciũt: s₃ dono intellectꝰ
integrã ꝟitate itelligere ꝛ ꝑferre. Postre
mo colũba residet iuxta aquas vt vmbrã
cõtēplet̃ accipitris eã insequētis. Sic per
donũ sapiētie d₃ q̄s gustare ꝛ ɔtēplari di
uinas ꝑfectiões: ꝛ cũ diabolꝰ insequit̃ eũ
in xp̄i bonitatē se imergat ad eã recurrē
do ꝛ sic euadet. hec ille. vbi.s̄.arti.vi. Nõ
nõ sine cã xp̄s.Mat.x. Estote inq̄t simpli
ces sicut colũbe: nõ dolosi: neq̄₃ duplices.
ꝑpt̃ g̃ tã singulares ad bonũ colũbe ꝑpe
tates ꝛ q̄ etiã in baptismo Clodouei de
missa fuit e celo nõ venari ipune in hoc re
gno: nec q̄cũq̄₃ alia auis in fundo alieno.
874 † Quinimo plꝰ videmꝰ in eodē regno
per ordinatiões regias: presertim dñi nr̄i
a regis karoli octaui[a] nũc feliciter regnãt₃:
q̄ venatores regis nõ possunt in forestis
ꝛ dñatõibꝰ baronũ ac nobiliũ altã iustitiã
hñtiũ sine eorꝫ cõsensu venari: nec hoies
dictorꝫ dñorꝫ ad eos iuuandũ cogere pñt
in p̄missis: nisi rex i ꝑpa ꝑsona venãdo i
teresset. sicut supra vidistis neminē tã p̄ui
legiatũ excusari a bello: vbi rex i ꝑpa ad
bellũ ꝑgeret ꝑ.l.neminē.C.de sa.sanc.ec.
Additio. Hãc ordinationē reperietis in li
bro ordinationũ regiarꝫ camere inq̄starũ
parlamenti tholose.folio.clxiiij.verso. Et
idē in foresta circũsepta seu parco clauso
b q̃ de iure viuaria vocat̃[b].l.iij.§.ite₃ feras
bestias.ff.de acq̄.pos. in q̄bꝰ sunt fere be
stie incluse: ꝛ idē in stagno vbi sunt pisces
recollecti: q̄ clausura locorũ tacitam: im
mo euidentem denotat ꝑhibitionē domi
ni: vbicũq̄₃ em̄ est locꝰ venatiõi destinatꝰ
ex quo ꝑcipit̃ annuati₃ fructꝰ ꝛ redditꝰ ex
venatiõe soli dño pleno si plenũ dominiũ
hēat: vl' vtili aut vsufructua.dictorꝫ locorꝫ

874 Etiã venatores regis venari nõ pñt in alienis agris.

a ¶ Karoli.viij. quã ordinationē iserit dñs aufrerij i titu.de venatoribus.

b ¶ Uiuaria vocat̃. al's stagna dicunt̃ viuaria: i quibus ꝑhibitũ ē piscari q̃ alio noie dicũt̃ ostrearina: a q̄bus Caius sergius fuit orata nũcupatꝰ: q̄ primas ostreorũ.i.piscium: viuaria.i. stagna i baiano mari locauerit.d̄ quo Valer. loq̄t̃ lib.ix. i p̄n. dicēs etiã q̄ fuit p̄mꝰ q̃ balnea pēsilia facere instituit. idē plinꝰ naturalis historie li.ix. Et dicũt̃ ostrearina: q̄ in prio pisces inclusit qui aurate dicunt̃ ꝛ sunt optimi pisces.

Universidad de Deusto Biblioteca

venari & aucupari permittitur: & nō alteri extraneo. l. item si fundi. §. aucupationū. & l. vsufructuariū venari. ff. de vsufructu.
875 & l. venationē. ff. de vsur. † Quas venationes possunt habere plati ecclesiarum pro suis redditib⁹: dū modo clamorosas non exerceāt per seipsos. cle. j. §. porro. de statu mona. de quib⁹ dicit glo. in. l. venatoribus. C. de excu. munerū. lib. x. q̄ nullū sanctum legimus venatorem. de quo ibi Jo. de pla. & in. l. j. C. de vena. feraꝝ. libro xj. Extra autem garenas & loca clausa licitum est venari aues: & feras capere: anteq̄ prohibeatur a domino ingressus: sed non post. vt dicta. l. diuus pius. dū tamen fiat venatio sine armis: quoniam dulcis venatio & naturalis qualis est illa que fit cū auibus & canibus est omnib⁹ pmissa: preterq̄ clericis: si sit clamorosa. vt infra
a de cleri. vena. per totū[a]. nec censetur lai-
876 cis phibita: † excepta illa que artificiose fit per varia instrumenta que oibus est prohibita: non quidem propter se: sed q̄ artificia in tali venatione necessaria fieri & aptari nō possunt: nec exerceri sine armis seu magnis gladijs: que possunt esse causa violandi publicam pacē: presertim in limitibus imperij: vt in. c. j. §. nemo retia. de pace tenēda & eius violato. Ob q̄d est talis venatio absq̄ delectu oibus phibita & inēdicta. Preterq̄ ad lupos: apros & vrsos: que sunt aialia patriā & gentē de-
877 uastantia & dānificantia. † Omnia eni animalia capi pñt irrationabilia bruta et
b occidi. nō obstante errore aliquoꝝ[b] qui putauerunt non esse licitū occidere bruta aialia per illud pceptū non occides indistincte platū in decalogo. Exo. xx. s3 hoc est falsum fm Tho. in tractatu de decem pceptis. & pleni⁹ in scda scde. q. lxiiij. art. j. q̄ nō est pctm̄ vti illis: q̄ subdita sunt potestati hois. Est aūt ordo naturalis q̄ plāte sunt in nutrimentū aialiū: & aialia q̄dā in nutrimentū alioꝝ: & oia in nutrimentū hois. Gene. ix. ibi: Quasi holera virentia tradidi vobis oia. Ob q̄d in policitis dr̄: q̄ venatio est iustū bellū. Et pma ad Corinth. x. Omē q̄d venit in macello mādu-cate: cū ergo dr̄ nō occides. Intelligit hominē: non bruta aialia q̄ capi pñt & occidi cū pdicta modificatiōe. s. venādo sine armis pterq̄ ad lupos: apros: & vrsos: que sunt aialia ferocissima patriā & gētes deuastātia. Nam de lupo dicit Isidorus q̄ lupus quasi leopus est dictus. Eo q̄ ipsi tanq̄ leoni virt⁹ sit in pedib⁹. q̄ q̄d pede
878 presserit nō viuit. † Rapax aūt bestia est & cruoris appetēs: qui rabie rapacitatis quencunq̄ inuenerit trucidat. de quo aūt rustici: hominē vocē perdere: si eū lupus prior viderit: & inde subito taceti dicitur. lupus est in fabula. Famē diu portat. ex quo dicit glo. in. l. fi. C. de alimē. pupil. prestā. lupū viuere de vēto nouē diebus. Lupus ē valde audax: & ludere multum diligēs: qui si puerum reperiat: ludit cū eo: quem postea occidit: & comedit. Et vulnera q̄ morsu eius accidūt: valde sunt mala: ex q̄bus exit virus: & curantur sicut morsus canis rabidi: fm Aristo. Et quādo inter animalia preualet: si non resistatur: totum gregem strangulat & occidit: licet totum comedere non possit. Et finaliter tota specie natura lupoꝝ nature ouiū aduersatur. Adeo q̄ chordula facta de intestinis lupi: iuncta chordis cythare factis de itestinis ouis eas corrūpit. Silis demoni: qui summe est audax: ludēs cum pueris. i. fragilibus: quos postea occidit & comedit. Et inde dicit̄ diabolus nomē
c grecum. A dia[c] q̄d est duo: & bolus q̄d est morcellus: q̄ duos bolos: vnū sc3 de corpore: & alium de anima nostra querit facere. Postq̄ per multa ludibria nobis illuserit: fm glo. in ca. j. de summa trinita. Ex cuius vulnere exit virus dānationis eterne. Cui si nō resistatur: gregem totius humani generis strangulat: & occidit. Cum sit leo rugiens querens quē deuoret: cui resistunt fortes in fide. pma petri. vltimo
879 ca. † De apro dicit Isidorus. libro. xij. cap. j. q̄ est porcus siluestris: vel agrestis feuissimus: & immitis: qui ideo aper dicitur: quasi asperus: & ferus: ac crudelis. Unde apd grecos. Aper fragios. id est ferus vulgariter nūcupat̄ & a latinis verres. eo q̄ grandes h3 vires. de quo etiam dicunt Plinius & Auicenna. q̄ est animal valde seuū: adeo q̄ castratū vix se exhibet mā-
880 suetum: † licet animalia cetera ablatis testiculis ampli⁹ māsuescant: quia minus audent videntes se diminutos a substantia naturali: imo omē aial castratum: fm Aristo. plus māsuescit: excepto hoie: qui nō magis māsuetus: sed magis ferox efficitur. Sicut dicim⁹ de hoib⁹ desperatis: qui nō curāt pericula. l. deferre. §. vt cōstitutionibus. ff. de iure fisci: fm Bal. in. l. j. C. de eunuchis. Et in hoc hō apro cōparatur. Est itaq̄ aper tāte feritatis: q̄ etiā mortem paruipendens cōtra viatores ferrum occurrens intrepide se infigit: et iam transfixus contra sibi resistentē vires recollegit: vt culmis vindicet se de aduersario: etiam in mortis periculum contra hostis venabulum: mira se audacia opponit culmos duos habet i ore aduncos fortes & acutos: cum quibus omne sibi resistens secat crudeliter et dilaniat: culmis autem vtitur p gladio ad pugnandū: in latere dextro os habet durissimū latū et spissū: q̄d sēp oppōit venabulo p̄sequētis.

a De cleri. vena. p totū. Et cū p magistrū aquaꝝ & forestarū huius pñte lingue occitane phiberetur venatio dñs nr̄ rex ludouicus xij. edicto ppetuo declarauit venari oibus fore pmissū. Preterq̄ in garenis & cetis locis vetit3 de iure: vñ permisit oibus de dicta pñia libere venari s3 formā iur3 cōis: q̄ pñia hec regit. & fuerīt lr̄e dicti priuilegij i plamēto thōe publicate & registrate mēse Jañ. anno pñti millo. cccc xj.

876 Venatio artificiosa est phibita pterq̄ ad lupos & apros.

877 Aialia bruta ñ cōprehēdūtur sub pcepto: Nō occides.

b Errore aliquoꝝ. De duob⁹ alijs erroribus circa illud pceptū Non occides. hr̄ sup vbo. Mortuo itaq̄ testatore. j. loq̄ndo de se occidētib⁹ & q̄ occidūt per iudicē.

878 Uide de natura lupi.

c A dia Contrariū est. est enī nomē simplex a diauallo greco: q̄d idē est q̄d calūnior. et q̄d grece diabolus: hebraice satā latine calūniator.

879 De apro & ei⁹ natura.

880 Aialia castrata plus mansuescūt excepto hoie

Osse enim illo vtitur pro clypeo ad se ptegendum sentiens sibi imminere bellū: acuēdo culmos circa arbores eos fricat: et si hebetatum acumen habeant: confricando ad arborem ipsos probat. Quos si senserit hebetatos: origanum querit & masticat: cuius virtute culmoꝝ radices mū-
881 dificat: et confortat. † Et cōtra lupos preliatur: quos naturaliter odit. quia insidiantur filijs suis et eos sepe rapiunt. Et cum aper dimicare vult attritu arborum indurat costas suas: et se luto inuoluit: et desicat ad solem: ac inter pilos lutum cōglutinat et inuiscat: vt sic securius aduersariorum ictus sustineat in conflictu. hec
882 Aristoteles. † De vrso autem dicit Isidorus vbi. s. q̄ ideo sic vocatus est q̄ suos format fetus quasi orsus. Cum enī vrsi informes generent partus & die. xxx. quandam carnem pariant parum maiorem q̄ sint mures sine oculis et pilo: mater lambēdo membra componit: sed hoc immaturitas partus facit. ex quo prouenit: q̄ precipitata fecunditas informis pcreetur. vel dicitur vrsus ab vrgēdo quia fortiter vrget: et stringit quem apprehendit: cum vim maximam in brachijs & lumbis habeat: vnde interdum vrsi erecti existunt. Est profecto animal impatiens: tracundum: se vindicare volens de omnib⁹: qui tangunt eum. Ideo si aliquem percutientem se inuaserit: si alius eū tetigerit: dimittit primum: et illum inuadit secundum: et deinceps. Modum capiendi eos tradit proprietarius. lib. xviij. de ipsis loquens. Ex quibus videtis lupos: apros: et vrsos animalia esse damnifica patrie: & hominibus eorumq̄ domesticis animalibus nocentia: immo contra tauros: asinos: et ceteras vtiles bestias vsui hominum necessarias pugnantia: et sic reipublice preiudicantia: cuius interest secure per itinera commeari. l. j. ff. de his qui deiecerunt vel effude. Ideo interest reipublice illa fera a quocunq̄ & per quoscūq̄ capi in agris etiam alienis: nec possit talis venatio prohiberi. vt plene dicit̄ & ibi Joā. de pla. et doct. in. l. j. C. de venatio.
883 feraꝝ. li. xj. † Immo posset. fm doc. salariū constitui de publico capientibus lupos: vulpes: et cetera dānosa atq̄ inutilia animalia. vt ibi dicitur. et per Bar. in l. qui in vtero. ff. de sta. ho. Sicut dari posset capientibus malefactorem vt. s. vidistis in primo articulo. Prout tempore caroli septimi francoꝝ regis parisius factum fuisse legitur: de quo Gaguynus. li. x. c. j. accedebant (inquit) tot malis luporum crebre in vrbē incursiones: qui supra octoginta homines cum per agros deuorassent: in vrbanos quoq̄ seuiebāt: aduersus hanc beluā definitū premiū est: vt p singulis capitis lupis solidi viginti ex fisco captori soluerent̄: preter publicā erogationem: quā plebs sua sponte venatoribus impendisset. hec ille. An aūt tunc capienti lupā cū lupatinis: aut lupā pregnātem dari debeat integrum pro quolibet: vel pro omnibus vnicū premium. decidit
884 ibi Bar. facit. l. aretusa. e. ti. † Preterea dulcis et naturalis venatio potius fit causa spacij et exercitij: q̄ cōmodi: aut lucri: q̄ non tā gaudent nobiles de magna preda: q̄ de volatu et cursu: que animos
885 letificant presertim galloꝝ. † Est eī gallice nobilitatis vana cōsuetudo: ad feras venatu deprehendendas se cōuertere. c. quorūdam. xxxiiij. di. vbi dicit̄: q̄ germani id est teutonici seu alemanni et galli sunt venationi naturaliter subditi & dediti quibus multum confert: q̄ canes qui leporarij vocāt̄ leues et agiles habēt: de q̄b⁹ magn⁹ ille ac illustris meminit. li. j. metamorpho. Ouid. Ipse amor admisso (id est veloci) sequitur vestigia passu: vt canis in vacuo leporem cum gallic⁹ aruo vidit: et hic predā pedibus petit: ille salutem &c. Q̄d a paride (vt ita loquar) pria-
886 mi regis troiani filio † ex cuius persona (secundū aliquos) parisius ciuitas regia nomen suscepit: et de cuius stirpe franco-
a rum reges processere[a] habuerūt. Qui (vt Guido de colūna troiani excidij historiograph⁹ tradit) in nemore ida vocato multis laborib⁹ feris hincinde venatoie perquisitis ceruū insequens tres deas vidit: scilicet iunonē: palladē: et venerē. Sic et francoꝝ regibus vt plurimū bene successit. Gaguyno referente. li. iij. c. j. & c. iij. de dagoberto primo secundi clotarij fran-
887 coꝝ regis filio. † Dagobertus (inquit) postq̄ sibi per etatē licuit feras indagare et venari: vt gallis mos est: pergit excitato ceruo cū lōgo iam cursu lassus quietis locū querit: vicū quē catulianū vocāt pfugit: in eo vico sacellū erat: vbi condita humo & lapide instrata corpora beatorū dionysij: rustici: & eleutherij. a suscepto p fide xp̄i martyrio p ānos. xxx. supra quingentos religiose cōdebant̄: eo cū patens sacellū esset se ceru⁹ pripuit: soloq̄ decūbēs q̄eti se mādat: insequētib⁹ crebris latratib⁹ ceruū canes cū ad sacellū venissent: ceruo cōspecto frequētiori latratu pstrepētes: nulla eis: s3 nec ipsis venatoribus in sacellū irrūpēdi facultas fuit: suaꝫ edē tuentib⁹ viris sanctitate spectatissimis. ea re p vicina loca plata locū veneratiorē fecit: & dagoberto admirationē simul et pietatem cumulauit: itaq̄ pacatis vndiq̄ rebus: voti nō immemor: q̄ diuis martyribus dionysio eiusq̄ collegis ob-

882 De vrso et ei⁹ natura.

883 Constitui potest salariū de publico capientib⁹ bestias.

885 Nobilitati gallicane venatio multū conuenit.

886 Unde parisi⁹ nomen sūpsit.

a Francorū reges processere. de hoc plene dixit supra per verbo. duas hñs filias. tractando primū casum: in quo filie cum masculis nō succedunt. Alij dicunt ab isto paride dictā ciuitatē nō sūpsisse nomē: s3 ideo q̄ cum ciuitas illa vocaret̄ lutecia vsq̄ ad tēpora caroli magni tunc tēporis erat sup flumine secane quoddaz castrū dictū isios sic dictū a noie cuiusdaz dee dicte isis: que ibi colebat̄ q̄d castrum nūc meldunū vocat̄: & inde parisius nomē accepit: vt dicat̄ parisius q̄si pariseos: q̄ in h̄ par erat q̄ supra secanā sicut meldunum sita est ciuitas illa.

887 Dagobert⁹ frācoꝝ rex ceruum venādo corpora sanctorum dionysij: rustici: & eleutherij inuenit. Sicut paris troianus etiā venādo tres deas vidit.

Universidad de Deusto Biblioteca

nortum se fecerat:catulicū vicum petit: & sacrosancta corpora inde exhumari iubet ea in conditorio qđ fabrefieri rex mandauerat:reponi ad tempus imperat. Tandē magno sumptu cū templū exedificasset: qđ et solido argento tectū erat:eo trāsferri corpora instituit:condito ad eum vsum aureo feretro:additisq; ad decorē multis variisq; gēmis:annuis insuper prouentibus ad sacerdotū et ministroꝝ templi alimoniam designatis. Et ad diuos martyres conuersus inter multas quas illis do

888 Institutio lenditi in q̄ nundine parisius tenēt.

888 nationes largitiões attribuit. ¶ † Emporiū annuū mense iunio in campo nō procul a basilica sanctoꝝ instituit: translata ministris ecclesie ditiōe id lenditū vulgꝰ appellat:corrupto (vt ipse iudico) vocabulo:nā editū dici crediderim:propterea ꝙ ad eas nūdinas mercatores suas vndiq; merces edicto regio tanq; ad cōmunem regni mercatum conferre deberent.

809 Christus cū petro & paulo & diuis martyribus cenobiū dionysianū sacrat in frācia.

889 ¶ † Deinde episcopis apud diuū dionysium dedicāde ecclesie gratia a dagoberto cōuocatis dū sexto kal.martij mysteriū absoluere statuissent: pridie ipsarū kalendarū homo lepra admodum deformis:ab edituis impetrat in ede pernoctare:vbi dū vigil in oratione perseuerat: videt perspicue christū comitantibꝰ eū petro & Paulo vna cū diuis martyribꝰ dionysio:rustico:et eleutherio:per fenestram in basilicam aduentare. qui cādida veste amictus dedicationis sacrū munꝰ absol

Miraculū in cōsecratione.

890 uit † deindeq; ad lepra contaminatum pgressus xp̄s:tu inquit homo dicito pontificibus:cū crastina luce ad hanc edē se conferēt:eā a me consecratā esse: cuiꝰ rei fidem fecit infirmi hominis cura. Nā contacta hominis facie leprā omnē xp̄s auferens:eam proximo lapidi glutinauit:que ad hunc vsq; diē per summā admiratione visitur quo miraculo attoniti presules dedicatione abstinuerunt. Hec causa est: quāobrē frequens ad modū populus ad ecclesiā ipsam.vj.kal.martij cōueniat:firmissime credens id a xp̄o deo fuisse perpetratū. ¶ Post cuiꝰ dagoberti obitū Joānes erat insulanꝰ anachorita: vite sanctitate famatissimus: qui ab ausoaldo pictauiensi antistite cōfabulationibꝰ vltro citroq; habitis: quisnā fuerat dagobertus rex:& quibꝰ aliqñ moribꝰ vixisset: referaz inquit anachorita sanctitati tue:quenam mihi per quietez de ipso dagoberto visa

891 Anima dagoberti regis a manibus demonum fuit miraculose erepta

891 accepi: † procūbenti mihi quietis causa quidā multa canicie reuerendus me excitauit:atq; admonuit orare pro anime dagoberti salute: qui cadē ferme hora vita erat defunctꝰ:duz expergiscor iussa senis impleturus:ecce in medio mari turbā demonū cōspicio qui animam regis cymba

a deuehentes[a] ad penas rapiebant:sed dagobertus aduersus seuiētes in se demones frequenter triū beatoꝝ hominū opē inclamabat:martini dico:mauricij:et dionysij martyris. Ad cuiꝰ preces mox pcella cū fulgore atq; crebris imbribus exorta:viri quos a dagoberto imploratos dixi:candidis ornati vestimentis ad me se conferētes:se eos esse profitenť:qui opitulaturi dagoberto aduenirēt:nec mora supplicis animā regis tormētis eximentes: secū in celū retulerunt:sine intermissione hoc dauiticū repetētes. Beatus quē elegisti et assumpsisti in atrijs tuis. Replebimur in bonis domus tue: sanctū est templum tuum:mirabile in equitate.

892 ¶ † Sed vnde tante dānationis causa si martyres non fuissent pcesserit: vbi tanta fuerat virtutuz precedentia. Idem Gaguynꝰ eodē.li.iij. subiunxit sic dicēs. Jam de hominū instabili cōditione queri possemus:si lex historie permitteret:dagobertus quē initio principatus preclarissime virtutes cōmendabāt: transuerso animo esse cepit. Quippe qui ministrandi iuris specie francie regni vrbes puinciasq; cū visitaret:quosq; vi adhibita spoliabat:et tāq; diui dionysij obsequijs oia deberenť:eneas ingenti pōdere valuas: lauacrum insuper vbi baptismatis mysteriū sacerdotes explebāt: vna cū diui hylarij corpore nulla cōpēsatione sacrilegij facta:ad diuū dionysiū mari ex pictauis

b transtulit[b] nec tamen tota preda potitus ē: altera eñ portaꝝ dū naui p oceanū exportāda cōmittiť in fluctꝰ delapsa perpetuo latuit: verū qꝛ male agentibꝰ occasio aliqua peccādi in prōptu suffragatur:causam sacrilegij esse dicūt pictauoꝝ rebellionē: quos vt cōpesceret dagobertꝰ oia ad se belli iure ptinere ratꝰ:postq; agros peruasisset: vrbē quoq; depopulatꝰ esset: menibus oibus dirutis:solū araret in eo salē disseminare ad inducendā sterilitatē iubet:nec sacrilegio comes libido defuit.

893 hec ille. ¶ † Hec pfecto dagoberti venatio paridis venatione felicior fuit:qꝛ in illa iuno paridi magnificentiā:pallas humanā sapiētiā venꝰ aūt i helene pulchritudine libidinē pollicite sunt:q̄ cā fuit pditionis ipsiꝰ in ista vero regi dagoberto martyres celestē pcurarūt eternā beatitudinē:que ꝺm Boetiū est status bonoꝝ oim aggregatione perfectus: & insup illa troianū destruxit imperiū: sz hec monarchiā auxit et ꝯseruat galloꝝ:meritis bea

894 toꝝ martyrū. ¶ † Preterea idem Gaguinꝰ.lib.ix.c.iij.de carolo sexto francoꝝ rege venāte. Accidit per hos dies (inq̄t) res cognitu digna:syluanectū carolꝰ venandi causa se ꝯtulerat: canū latratibus

a ¶ Cymba deuehētes.cymba est nauicula fragilis. Uel est instrumentū quo p duos aut plures portanť lapides: & q̄cunq; alia de loco ad locū mutāda et transferenda: qđ vulgari eloquio cymera vocatur in his partibus.

892 Unde processerat dānatio dagoberti.

b ¶ Transtulit. Non est permissuz reliq̄as sanctorum nec aliorūz aut lapides vel alia de vna ecclesia in aliaz transferre: de quo plenius infra super ꝟ bo: mortuo autez testato &c.j.loquēdo de his q̄ mortē sibi ꝯsciuerūt q̄ sepultura carent.

893 Uenatio dagoberti paridis venatione felicior fuit.

894 Uñ pcessit quod scuto regio duo cerui hincide apponi cōsueuerūt q̄ scutum tenēt.

excitatus in fugam ceruus eneuz torquē collo gerere visus est: quem venabulis aut ferro appeti rex prohibens in casses et retia compellit:erat in torque literis latinis inscriptuz.hoc me cesar donauit. ex eo tempore carolus ceruum allatum auream coronam collo gestantē pro insigni habuit:et regijs insignibus que lilijs aureis tribus constant:hinc atq; hinc cerui

895 Uenatio cerui frācis regibꝰ semper bona et fortuna fuit.

985 duo apponi ꝯsueuerūt. ħ ille. ¶ † Ceruus profecto venatus gallis regibus presertiz semper bona fortuna fuit. Qui etiā clodoueo primo francoꝝ regi sacris christianis initiatio:contra alaricum gotthū pugnare volenti vadum inundati fluminis monstrauit:quē rex ipse cū toto exercitu secutus flumine transuecto gotthuz fudit:et infidelem superauit:vt dixi super verbo:duas habens filias. In primo casu:in quo femine cum masculis non succedunt.quod bene facit ad propositū. ꝙ vela regia ceruis circundentur. Ad qđ multum pariter confert virtus et natura eo

896 De ceruo & eiꝰ natura.

896 rum. ¶ † Ceruus enim serpentibꝰ contrariatur:adeo ꝙ odore cornu exusti eum fugiunt: cuius coagulum omnium anguium sanat morsus et diuus Hierony. parte.ij. et tractatu ij.ep̄la.xlij. incipieñ. omne psalterium &c. Ceruorū inquit natura est: vt serpentum venena contēnant quin potius naribus suis eos extrahant de cauernis: vt interficiant atq; dilacerēt cum venenum ceperit intrinsecus estuare. Et q̄uis eos non possint occidere: tamen sitis ardorem et incendium tolerāt; tunc illi fontes desiderant: et purissimis aquis feruentia venena restringunt: vt intellexit propheta Psal.xlij.dicens. Quēadmodū desiderat ceruus ad fontes aq̄rum &c. De quo dicit Arist.li. viij.animalium: ꝙ inter omnia quadrupedia syluestria est discretissimus: accepi etiam a peritis venatoribus: ꝙ in venatione quando fugit retrocedendo ambulat vt canes vestigia pedum ipsius cognoscentes vñ aufugit et nō quo tēdit eū sequantur: & sic aliquādo euadit. Diutissime viuit plusq; centū annis.quod cōpertum fuit per ceruos plures captos per centū annos post mortē Alexandri ab eoꝝ torquibꝰ aureis opertos & signatos. ꝺm Pliniū.lib.viij.c.xxxiij. Sicut contigit de ceruo eneū torquem nomine cesaris inscriptum in collo portāte de quo supra dixi. Etates animaliū Uirgilius scribens sic ait.

Per binos deciesq; nouem superexit in annos.
Justa senescentū q̄s implet vita viroꝝ.
Hos nouies superat viuēdo garrula cornix.
Et quater egrediť cornicis secula ceruꝰ.
Alipedē ceruum ter vincit coruus et illū.
Multiplicat nouies phenix reparabilis ales.
Quā nos ppetuo decies puertimur euo.
Cetera secreti nouit deus arbiter eui.

Subiungens Plinius eo.lib.c.xxviij. qđ cerue cum senserint grauitatem:lapidem deuorant: cuius beneficio iuuanť. Atquidē lapis ipsa cerua mortua:quandoq; in eius excreamentis reperitur:qui miro modo diciť iuuare mulieres pregnantes: sic iuuant ossicula que in eius corde inueniuntur. Et est illud os qđ inueniť in corde ceruoꝝ supra modum vtile cōtra multas corporeas passiones: ita ꝙ in oibꝰ nobilibus confectionibus admisceť: vt plenius videre poteritis li.xviij.de pprieta. rerū.c.ceruꝰ. ¶ De scuto regio ceruis circundato: videre potestis in ciuitate nostra Tholose: vbi in prima porta castri Narbonēsis ab extra sunt lilia regia duobus ceruis lateraliter illa tenentibus circundata: vnde restat ad nostrum propositum artificiosam venationem esse vulgaribus prohibitam: que cum retibus fit: laqueis & alijs diuersis instrumētis. Quia fit potius ad predam: q̄ causa letificandi

897 animos. † Uulgares autem presertim rustici nil plus appetunt: q̄ predam & inuentum: seu iam captum: qđ a Cain agricola primo habuerunt: qui rapinis viuebat & inuentis: vt Josephus ait in.j.antiquitatum libro.& habetur Genesis.iiij.c. vbi caïn agricola lucra querebat. ꝺm Lyram ibi: quē ceteri agricole in cunctis vicijs potius sequunť: q̄ Noe iustissimum: qui in secūda etate primus post diluuium cepit vir agricola exercere terram: plantauitq; vineam Genesis.ix. Sed non legitur quicq; mali fecisse: nec venationem exercuisse: quam causa laxādi aīos in greciam de peregrinatione aduexit Ulysses cretensis rex: ex quo dicitur vertūt in sordidum lucrum & sanguinolētam cedē &c. Que cum sint quasi illiberale genus: daretur de facili materia scandali: rumpendeq; pacis. Unde tales prohibentur venationes ex illiberali animo procedentes: nisi ad bestias inutiles & damnosas: de quibus supra: vt dicto.§.nemo retia. 897 Agricole naturalr appetūt predā.

898 ¶ † An autem possint barones & domini terrarum: generaliter omnibus prohibere quācunq; venationem: ita ꝙ valeat talis prohibitio. Et certe talis non valet prohibitio: nisi esset consuetudo: nec aľs prohiberi possunt subditi presertim nobiles: sunt eñ naturaliter venatores qđ habuerunt a Nemroth p̄mo rege: de quo dicitur Genesis.x. ꝙ cepit esse potens in terra eratq; robustus venator coraz dño: et fuit principium regni eiꝰ Babylon &c. 898 An barones phibere possit subditis suis venationem.

Universidad de [illegible] Biblioteca

Nobilibus ꝓhiberi nō potest venatio.

Et in hoc defecit ludouicus.xj.dñi nostri
regis quondam genitor:qui ꝙprimū co=
ronatus rex extitit venationem nobilita
899 ti prohibuit. ¶ †Que penalis inhibi=
tio vna de causis fuit coniurandi contra
eum:de quo Gaguynus li.x. de ipso scri=
bens. Ludouicus inquit exulceratū ani=
mum habens:qui et patrias leges iā di=
dicisset:exteris moribus per diuturnum
vsum imbut⁹:multa partim suo ingenio:
partim eorum qui absentiam a patre exi=
lium fuisse reputabāt:agere cepit. Et prin
cipes in primis parui ad moduz habere:
venationis omnem prope consuetudinē
prohibens:ita vt piaculuz esset aues aut
canes alere:cassib⁹ vti insidiari feris ani=
mantib⁹: nisi quoad ipse permitteret. Et
quod illi maximum in eas que superuene
runt discordias momentum fuit:magno=
pere nixus est: infime sortis homines pre
procerib⁹ opulētos sublimesq; facere ꝛc.
¶ Non ergo valet venationis prohibi=
tio:nisi foret prohibendi consuetudo: vel
900 fieret ex causa. ¶ †Puta rusticis agri=
cultoribus: ne ab agricultura reuocētur:
aut diuertantur:non enim turbari debet
nec interrumpi agricultura.l.j.in princ.ff.
de tigno iniuncto quod si fieret: destrue=
retur vel saltez diminueretur annone pre
bitio in detrimentuz boni publici: ꝓ quo
publico bono conseruando singulari gau
dent agricultores priuilegio:et immuni=
tate:quia licet videamus ante felicem em
bolam seu exercitum regis nauem eccle=
sie et minus cuiuslibet alterius ꝓ transue
hendo exercitum non excusari.l. iubem⁹
nullam.C.de sac.san.ec.et.l. iubemus.C.
de nauibus non excusan.libro.xj. Atta=
men instrumēta agriculture pro bello oc
cupari non possunt:et minus persone eo=
901 rum ab agricultura diuerti: ne publi=
ca impediatur vtilitas:que in prebitione
annone consistit: et sine qua mundus vi=
uere non posset:sed irremediabiliter peri
902 ret. ¶ †Quod facit contra tyrannos prin
cipes:qui nedum tempore necessarij bel=
li agricultores eorūq; animalia occupāt:
et agros segetibus vastant:sed etiam bel
li occasionem querunt: vt omnia etiā sub
ditorum suorum quos protegere tenent:
consumant penitus:et destruant.qui si iu
ri positiuo hoc prohibenti obedire nolint
quo talia prohibentur: immo menti hu=
mane ab initio naturaliter insitum ipsos
agricolas etiam ob publicam belli geren
di vtilitatem:non esse occupādos nec mo
lestandos:saltem veterum gentilium an=
nales reuoluant:qui agricolas posseten⁹
in libertate agrorum colendorum tuta=
bantur:nedum in suo:sed etiam in suoruz
hostium regno:contra quos bellabant.

900 Agricolis maxime ꝓhiberi pōt venatio ne diuertātur a republice necessaria agricultura.

901 Publica vtilitas in agricultura consistit ex quo agricole multis gaudent priuilegijs.

902 Nota contra tyrānos turbātes in agricultura rusticos.

903 †Unde Diodorus siculus.li.iij.fo.viij.
Indorum ante bellum troianum gesta
narrans vetera:confert inquit ad indorū
fertilitatem consuetudo:que in bellis ser
uatur:nam apud ceteras gentes: scilicet
tyrannico more viuentes:hostes bellorū
tempore regiones spoliāt:vastātq;: neq;
agros coli sinunt : apud indos vero belli
tempestate in campis opus rusticū exer=
cent: absq; cura agricole:procul ab omni
discrimine belli. Hostes in prelijs mutua
cede crassantur : agricolis nulla in re no=
centes intactos relinquūt:tanq; cōis vti=
litatis ministros:neq; vero hostiū agros
vrunt:nec cedūt arbores ꝛc. Subiungēs
ibidem folio.ix.septem tribus indoꝝ de=
scribens. Secūda(inquit) trib⁹ est agri=
colarū : qui multitudine superātes alios:
a bello reliquoq; opere liberi : solis agris
colendis tēpus impartiūt: nullus hostis
eos lacessit:neq; spoliat. Sed existimans
illos in cōi vtilitate versari:ab omni iniu
ria abstinet. Ita soluti metu agricole ter
ramq; libere colentes rerum afferūt vber
904 tatem. hec ille. ¶ †Pariter nabuzar=
dan princeps militie nabucodonosor ca=
pto rege zedechia:eiusq; filijs in pr̄is cō=
spectu trucidatis:ac eo excecato vincto ꝛ
cōpeditato:quibuscunq; occisis ciuitate ꝛ
templo domini spoliatis et in terram po=
stratis:crudelis super omnem seuitatem:
de pauperibus terre vinitores reliquit:ꝛ
agricolas in pace pro futura cōi vtilitate:
vt habetur Hiere.vlti.c. Iusta igitur ra=
tiōe oportunoq; fauore sunt agricole dul=
citer tractandi et ab his publicis tumul=
tuationib⁹ eximendi:propter bonū reipu
ce. Unde Plutarchus ad traianum impe
ratorem. Pedibus (inquit) solo iugiter
inherentibus agricole captantur: quib⁹
capitis prouidentia tantomagis necessa
ria est: quo plura inueniunt offendicula:
dum in obsequio corporis in terra gra=
diuntur: eisq; iustius tegumentorum de=
betur suffragium:qui totius corporis eri=
gunt:sustinent : promouentq; molem: id
est onus sustinent ac portant reipublice:
eiq; laboribus et sudoribus suis proui=
dent : et sic eis merito fauendum est. Et
sicut ipsi bello seuiente armato in liberta
te persone agros colore permitti debent.
905 †Sic etiam bello instante ciuili et fo=
roneo:nec animalia:nec cetera instrumē=
ta eorum aratoria:pro aliquo debito capi
possunt : etiam pro executione sententie
contra eos prolate:pena infamie ꝛ suppli
cij a iudice estimandi:ꝛ ablata in quadru
plum restituendi:ac imperialis aīaduer=
sionis contra facientibus imminente.l.
executores.cuz.l.ꝛ aut.sequentibus.C.q̄
res pig.obli.non possunt. Cui statuto

903 In India: et tpe guerre hostes hostiū agricolas ī agricultura nō impediunt.

904 Nabucodonosor iudeoꝝ agricolas nō occidit: capta ciuitate.

905 Agricole in suis aratorijs īstrumentis pro aliquo debito etiā fiscali pignorari nō debēt: immo puniunt ꝯ facientes.

regia conuenit ordinatio caroli octaui re
gis nostri moderni:anno domini Millesi
mo.cccclxxxiij.quo coronat⁹ extitit turo=
nis facta:mense martio: et per eundē re=
nouata anno.lxxxv.tunc sequenti. Cuius
ordinationis tenore etiam pro censu an=
nuo domino fundi debito et quod pl⁹ est
pro tributis q̄ magis fauorabilia existūt:
aut alijs quibuscunq; denarijs regijs li=
cet currentibus et vere debitis: vel alio
quocunq; priuato debito talia instrumen
ta capi non possunt:etiā de consensu agri
906 cultoris. ¶ †Et hoc vltimum addit iu
a ri communi p̄fata ordinatio[a] que sanctio
pragmatica dicitur: velut in cōcilio gene
rali trium statuum regni et procerū fran
cie tunc ibi pro bono publico regni cōgre
gato facta:cū eium tales executiones in
perditionem agriculture et annone et sic
reipublice fiant:non potest pacto seu con
sensu priuatoruz tolli dicta ordinatio nec
remitti.l.ius publicuz.ff.de pactis. Quā=
obrem legales et equissimi iudices ac si=
gilli regij custodes:qui in preceptis ꝛ in=
hibitionibus ac pignorum recredētia so=
liti sunt clausulā adijcere. Scilicet dena=
rijs regijs currētibus et vere debitis mi
nime retardatis:talem clausulam: q2 con
tra ius commune et regni esset:nō appo=
nunt in casu subiecto : cum non obstante
quacunq; causa vel colore aut occasione
et priuilegio talia instrumenta capi non
debeant:vel eorum recredentia impedi=
ri:per text.dicte ordinationis. Additio.
Hanc ordinationē reperietis in libro or=
dinationum regiarū camere inquestarū
parlamenti tholose folio.clxiiij.verso. Et
per eandē ordinationē immo ratione di=
gnitatis maiorē:scilicet ne pereat:aut im
pediatur:vel differatur agricultura in dā
num reipublice:puto de mente iuris esse
et prefate ordinationis:ꝙ persona agrico
le etiā pro debito fiscali capi nō possit:nec
incarcerari: quia nonnulli leguz latores
greci olim instrumenta aratri exēpta te=
nerent:et personā capi permitterēt: qđ sa
pientissimi detestati fuerunt egyptij. de
quo diodorus.lib.j. Leges eoꝝ narrans:
Haud (inquit) iniuria queruntur quidam:de
nonnullis grecis legum latoribus:qui ar
ma aratrū vel aliud quiduis operi neces=
sariū prohibent ob fenus adijci credito=
ri:corpora vero que his vtuntur tradi per
mittāt.hec ille.quasi dicat:ꝙ si instrumē=
ta priuilegiata existant:multomagis cor=
pora seu persone:sine quib⁹ instrumenta
manent inutilia. Nec potest ex pluribus
alter pro altero qui soluendo non esset exi
gi vel executari:etiā pretextu consuetudi
nis q2 hoc cōsuetudine introduci non pos
set s̄m Bar.i.l.legatoꝝ.in p̄n.ff.de leg.ij.

906 Priuilegio agricolaruz renunciari nō potest.

a ¶ Prefata ordinatio. quā posuit dñs auferij in tit. de excess.officia.c.xiij.

Pro quo facit text.in.l.ob es alienū. cum
907 aut.sequenti.C.de acti.et ob. ¶ †Nec
possunt rustici ad aliqua cogi obsequia:
vt rusticanis operibus intendant.l.j.ꝛ.l.
ij.C.vt rustica.ad nullū obsequium deuo
cen.li.xj. Etiam pro venatione regis:nisi
rex in propria persona venaretur. de quo
supra vidistis ordinationem regiā super
hoc editam. Et plura alia habent priuile
gia de quibus per doc.in.l.j.C.de agrico
lis et censi.li.xj. Cum igitur in agricultu=
ra status reipublice consistat et conserue
tur:vt videtis possunt iustissime barones
et domini terrarum venationem agrico=
lis prohibere:ne occasionem vagandi ha
beant:derelicta agricultura tam salubri ꝛ
908 necessaria. ¶ †Preterea venatione ca
pta in vrbes forte proficiscerentur: quas
frequentare naturaliter rustici cupiūt qđ
habuerunt a dicto cain primo agriculto=
re qui primus in orbe ciuitatem condidit
quam a filio suo enoch seniore enochiam
appellauit:eāq; muris cinxit: illicq; suos
omnes venire coegit:et predas recapta=
uit. vt habet allegato Geñ.iiij.c. Iustis=
simū aūt noe primum laboratorē in vno
sepe imitantur ꝙ bibens vinum inebria=
tus est:et nudatus iacuit in tabernaculo
suo. Geñ.ix. Unde ad obuiandum natu=
rali rusticorum inclinationi a venādo ꝓ=
hiberi possunt:et vrbium frequētatione:
quod non oblitus fuit iuriscōsultus in.l.
ij.ff.de nundi. vbi si quid rustici portāt ad
vendendum in ciuitate nullaten⁹ ibi mo
rentur:sed substituto ad hoc opus depu
tato relinquere portata debent: qui ven=
dat pro illis:quod indi optime seruant eo
dem teste Diodoro.li.iij.preallega.fo.ix.
sic dicente viuunt autem scilicet agricole
in campis cum vxore et liberis nec in vr=
bes cōmeant ꝛc. Ex quibus verificari po
test decisio Luce de penna in.d.l.j.C.vt
rustica . ad nullum obsequium deuocen.
909 †vbi dicit non valere statutū nec con=
suetudinē saltem quo ad rusticos: ꝙ non
possint nisi certo loco suas vendere res.si
locus ille foret eis remotus: vel alr̄s labo
riosus:vt quia haberent locum forte pro=
pinquiorē:et alia ratio non est: nisi vt ci=
to ad glebam reuertantur:et agriculturā
910 continuēt. ¶ †Nec pecuniam tangant
quam aliquomodo optare non debent.l.
domini.C.de agrico.et censi. Non ꝙ pe=
cuniam omnino habere non possint:quia
immo modicam habere possunt: adeo ꝙ
antiqui solent dicere rustici patrimoniuz
nihil valere sine peculio aliquarum pecu=
niarum.l.si chorus.ff.de leg.iij. et in.l.lex
que tutores.§.peñ.C.de admini.tut.dicit
tex.ꝙ veteres in pecunia omne patrimo
niorum robur posuerunt:alr̄s non valeret

908 Rustici a cain habuerunt ꝙ vrbes frequētare cupiunt.

908 Cain primā in orbe ciuitatē condidit.

910 Agricole pecuniam tāgere non debent.

pactum de soluendo censuꝫ domino: aut
colonis: et pastoribus: ac bubulcis merce
dem: aut imperatori tributum vel reipu-
blice collectam in pecunia: quam non ha
berent nec habere possent qꝺ non est ve-
rum sed pecuniam multam habere nō de
bent: nec optare ne domini eis auferant
eam: prout subtili ingenio et interdum de
facto eam a subditis extorquere solēt: vel
ne timore eam perdendi cum in rure tutū
non habeant gazophylaciuꝫ. quia sancta
rusticitas omnia palam habet. Cōtinue
ad eam custodiendam inuigilarent: ⁊ do
mi morarentur: iuxta illud Matth. vj. vbi
thesaurus tuus: ibi est et cor tuum: ita ꝙ
per hunc modum a cultura reuocarentur
Preterea quia pecunia faciliter eos ad mul
tas incontinēti traheret libidines: vel ad
negociandum: aut mercandū: ad que om
nia sunt agricole naturaliter inclinati:
911 †quod a primo agricola cain habuerūt:
qui vt Josephus in preallegato primo an-
912 tiquitatū libro ait opes cōgregauit †cū
quibus hominum simplicitatem ex inuē
tione ponderum et mensurarum permu-
tauit: et peruertit: eos ad calliditatem et
corruptionem compellens: aut forte cum
pecunia traherentur ad dignitates aspi-
randum: cōtra text. in l. colonos nulla. C.
de agrico. et censi. Aut edes sumptuosas
fabricandū adeo ꝙ eis dici posset qꝺ ha
betur Act. viij. c. pecunia tua sit tecum in
perditionem. Unde non fuit sine cā caio
iulio cesari nouo imperatori oratione se-
cunda ad eundem caium cesarem senem
de republica intitulata persuasum: pecu-
niam talibus non permitti: ex quo et res
militaris opulentior erit: et plebs bonis
negocijs. scilicet agriculture īpedita ma-
lum publicū facere desinet. hec ibi. Om-
nis certe ꝑditio ex pecunia ꝓcedit. Qua
propter in germania licet sit agricultura
reipublice pernecessaria: tamen quia per
pecuniam que ex ea sequitur multa alia im
pedirentur: immo ipsamet agricultura vt
videtis: germani agriculture (vt de bello
gallico idem cesar li. cōmentariorum sexto.
memorat:) parum student: maiorqꝫ pars
victus eorum in lacte: caseo: et carne con-
sistit. Neqꝫ quisqꝫ agri modum certū aut
fines habet proprios: sed magistratus ac
principes in annos singulos gentib⁹: co-
gnationibusqꝫ hominū qui vna coierūt:
quantū eis et quo loco visum est agri at-
tribuunt: atqꝫ anno post alio transire co-
gunt: eius rei multas afferunt causas: ne
assidua consuetudine latos fines parare
studeant: potentioresqꝫ humiliores posses
sionibus expellant: ne accuratius ad fri-
gora atqꝫ estus vitando edificent: ne qua
oriatur pecunie cupiditas: qua ex re factio-

911 Agricole a cain primo agricola habuerunt ꝙ ad mercandū naturaliter inclinātur.

912 Cain pondera et mēsuras ꝑmus inuenit et negociari.

nes diuisionesqꝫ nascūtur. hec ibi. Cui cō
uenit illud Ouidij. j. Metamorph. Effo-
diuntur opes irritamenta malorum. Unde
quia ex venationibus et pecunia inde lu
913 crata fieret ab agricultura diuersio †cer
te potest eis rationabiliter prohiberi: ⁊ ꝙ
in eorum villagijs et mansis canes nō te
neant: neqꝫ aues ad venandum: vel alia
venatica instrumēta: preter ligones: ⁊ ara
tra: ſm Joan. de pla. in. d. l. domini. Ne a
cultura reuocentur: et instrumentorū ara
tri et culture diuertantur ordinatione: pre-
terea nescirent rustici canes nec aues ad
venandū docere: neqꝫ nutrire: immo po-
914 tius eos occiderēt: qꝫ nutrirēt. ¶ †Ut
de quodam rustico refert Bar. in suo tra-
cta. de falcone: qui falconem cuiusdā no-
bilis venatoris perditū reperit cū geetis
et sonalijs: quem posuit sub banco: et de-
dit ei beccare panem: caseū rapas: et car-
nes salsas: de quibus ipse rusticus nutrie
batur. Occasione quorum cibariorū fal-
co interijt. Et cum questio esset an rustic⁹
ad interesse teneretur illi nobili: decidit
Bar. ibi ꝙ sic. Nā tenetur ꝓ illo damno ad
interesse: nō actiōe legis aqlie: quia falconē
nō occidit: sed tenetur actiōe in factū. quia
ipsum male nutriēdo ⁊ imperite tractan-
do causam mortis ꝑbuit. l. q̄ actione. §. cel
sus. ff. ad. l. aq. Nec posset qs rusticū excu
sare: lꝫ fecerit qꝺ potuit: ⁊ sciuit: ⁊ falconē
vt suā ꝓpriā ꝑsonā tractauit: ⁊ aluit: pro-
pter qꝺ videbatur excusand⁹. c. bona fides
de deposito. Attamen tenetur ex eo: quia fuit
in culpa nō leui se immiscēdo rei ad ipsuꝫ
nō ꝑtinēti: nec statui suo cōuenienti: cui so
lū colere terrā de qua viuat cōuenit: ⁊ nō
de venatione vt dixi. Potuit insuper co-
gnoscere in geetis ⁊ sonalijs falconeꝫ ab
alio fuisse occupatū ⁊ detētuꝫ: ⁊ sic alteri
dño ꝑtinere: ⁊ ī sua naturali libertate nō
esse: vt sibi rustico occupāti cōcederetur: vt
d. §. fere igitur bestie. insti. de rerū diui. Unū
debuit eū in publicū ꝓdere ipsumqꝫ cōsi
gnatiue libello publicare: vt illi⁹ inuētio
ad dñi notitiā perueniret vt dicim⁹ de ser-
uo fugitiuo i. l. j. i ꝑn. ff. de ser. fugi. ⁊ l. fal-
sus. §. q̄ alienā. ff. de fur. Ex q̄b⁹ oīb⁹ resul
tat rusticos infra venatoria aues aut ca
nes tenere non posse nec optare. vt. d. l.
dñi. C. de agri. ⁊ cēsi. Cui i effectu ꝯcordat
diu⁹ bernard⁹ i epla de cura ⁊ regimine
dom⁹. Catulos (iqt) valde paruos dimit
te cliētes reginis: canes custodes vtiles
sūt: ſꝫ canes advenādū pl⁹ ꝯstāt qꝫ ꝯferāt
hec ille. Ideo a talibus et qualibet vena
tione debent agricole et rustici diligen-
ter abstinere: immo vt dixi prohiberi pos
sunt ꝓpter bonū publicū qꝺ in agricultu
ra consistit: et preterea ne depauperentur.
915 †Qua ꝓhibitiōe facta nullo mō venari

913 Agricole canes et aues ad venandum tenere non possunt in eorum villagijs.

914 Vide de rustico q̇ male nutriuit falconem an teneatur.

815 Post prohibitionem nō potest quis venari etiā vt captam venationem porteret dño.

possunt impune: etiā si ad hos soluꝫ fines
venarentur: vt venationē captam princi-
pi darent: vel dño: a quo manauit inhibi
tio. l. j. C. nemini licere in frenis equestri.
li. xj. quia omni casu caderent in penā pro
hibitionis acsi pro eorū lucro proprio ve-
nati fuissent. ſm Joā. de pla. ibi: maxime
vbi venatio artificiosa prohiberetur per su
periorem: quia intelligeretur etiam prohibita
in apris et alijs iure permissis: vt prohibi
916 tio aliquid operetur: †in signū cui⁹ domi
tius pretor romanus olim siciliā regens:
quia pastor quidā contra fecerat: et apruꝫ
captū ei obtulerat: ipsuꝫ crucifigi fecit. de
quo Ualerius li. vj. ti. de seueritate. sic re-
fert eque tenax ꝓpositi Lucius domiti⁹:
Nam cū siciliā pretor romanus regeret: ⁊
ad cū eximie magnitudinis aper allatus
esset: adduci ad se pastorē cuius manu oc
cisus erat iussit: interrogatūqꝫ qua vi be-
stiam confecisset: postqꝫ cōperit vsum ve
nabulo: crucifixit. quia ipse ad exturbāda la
trocinia quib⁹ ꝓuincia vastabatur ne quis
telū haberet edixerat. hoc aliquis in fine
seueritatis et seuitie ponendū dixerit: di-
sputatione enī vtroqꝫ flecti pōt. Ceterum
ratio publici imperij pretorē nimis aspe-
rum existimari non patitur. hec ille. pro quo
facit. l. prosperit. ff. qui et a quibus manu-
missi liberta. nō accipiūt. ¶ Dñs comes
de candala senescallie burdegaleñ. si ru-
sticū quempiā venatū repererit: pro quali
bet pēna perdicis capte soliduꝫ turoneñ.
cessante gratia a venatore exigit: sepe de
hoc interrogat⁹ respōdi multa delictuꝫ
excedit: tñ seueritas publicā gignit vtili-
tatē: ne ab agri cultura reuocentur. Et pre-
terea cōtempt⁹ pōderatur: vt. d. l. ꝓsperit.
Quib⁹ oībus cōuenit ordinatio regia ca
roli sexti frācorum regis anno. dñi. M. ccc-
xcvj. parisi⁹ facta die decima Januarij.
917 ¶ † Per quaꝫ edicto ꝑpetuo statuit ex
deliberatiōe sui magni cōcilij in quo pre
sentes erāt sui auūcul⁹ ⁊ frater duces bur
gundie: aureliañ. ⁊ borbonij. Pluresqꝫ
alij dñi ꝙ a cetero nō nobiles venari non
possent: nec aues: canes: retia: tendicula:
funes: nec alia venatoria instrumēta tene
re sub certis penis ibi specificat⁹. Et si cō
trarium fieret: possent de facto capi: ⁊ eis
auferri ꝑ dños iustitiarios: ne ratione ve
nationis a suis laboribus et mechanicis
vel alijs artibus diuerterentur venādo ad
bestias grossas: cuniculos: lepores: perdi
ces: fasianos: ⁊ cetera volatilia. Ex q̄ ve-
natione multa oriebantur cōmittebantur et
ꝑpetrabantur in garenis alienis inter eos
⁊ nobiles iurgia: latrocinia: cedes: ⁊ scan
dala: aggressiōes itinerū ⁊ cetera cuncta
mala ꝑ iustitiā vili eorum morte puniēda ⁊c.
Quecquidē ordinatio dirigitur magistris

917 Prohibituꝫ est non nobilibus venari in presenti regno nisi in casibus hic expressis.

aquarū ⁊ forestarum ⁊ eorum cuilibet in suo
ressorto ⁊ territorio viriliter exequenda:
⁊ publicata fuit in parlamento Parisius
die. v. Februarij tunc sequētis: ⁊ die tunc
sequenti in castelleto per prepositum Pa
risieñ. A qua prohibitione excipiuntur no-
biles: ⁊ burgenses de suis possessionibus
⁊ redditibus sine labore viuētes: ⁊ etiam
non nobiles priuilegiati a rege: vel qui a
predictis venari permissis cōmissi fuerūt:
aut venantur tpe quo apri ⁊ alia syluestria
cāpos deuastant: quo casu capi possunt a
quibuscūqꝫ: sed capta debēt dño iuridico
reddi. qꝺ est magna interpretatio ad di-
ctū. §. nemo retia. in ꝑnti regno. Aliter et
als venatores sunt emēdabiles cū perdi
918 tione predere instrumētorum. †Et ꝑsertim
agricultores: qui vtinā hec cogitarent: et
meditādo sue cōditionis nō immemores
intelligerēt: ⁊ in quanta ⁊ quali pace otio
⁊ animi ⁊ intellectus tranquillitate positi
sunt: si statu suo possent esse contenti: ꝙ in
omniū rerū quib⁹ aliquid acquiritur ni-
hil sit agricultura melius: nihil suauius:
nil vberius: nilqꝫ dulcius: vt Cicero ꝓmo
offi. libro. ⁊ in li. de senectute sic dicit. Ue
niamus ad voluptates agricolarū: quib⁹
ego incredibiliter delector q̄ nec vlla im-
pediuntur senectute: ⁊ mihi ad sapientis
vitam proxime videntur accedere. Habēt
enī rationem cum terra: que nunqꝫ recu-
sat imperium: nec vnqꝫ sine vsura reddit
qꝺ accepit. Agroqꝫ ornatior bene culto ni
hil esse potest vberius: ⁊ specie ornatius.
Quinetiā satis est accōmoda ad fugien-
dum odia ciuitatuꝫ. Unde Terentius in
eunucho. Ex meo ꝓpinquo rure hoc ca-
pio cōmodi: neqꝫ agri: neqꝫ vrbis odium
me vnqꝫ percepit: sic numa pōpilius secū
dus romanorum rex: vrbis deserēs ꝯsilia in
agris frequentius morabatur: solusqꝫ ibidē
libenter pagrabat: lꝫ vt Plutarchus ait
esset igenio ad oēm virtutē accōmodus.
Optimus etiā populus dicitur qui terre
cultiuus est: vt habetur. vij. Politicorum. vt
in buccolica dicat cuꝫ Poeta. De⁹ nobis
hec otia fecit. Adeo ꝙ ingeniosi dicunt
919 Poete: †ꝙ saturn⁹ qui vbi agriculturā
docuit: et tanqꝫ optimus agricola vsum
stercorādorum agrorum prim⁹ inuenit: (ex quo
stercutius dr: ⁊ romani post stercoriani di
cti fuerūt ⁊ saturniant:) origo deorum ⁊ toti⁹
ꝓsperitatis deus merito appellatus est.
920 †Sicut Noe primus laborator interꝑtatur
requies: quia cū ante tpa suū. A Cain ꝑmo
agricultore hoies in agricultura multuꝫ
laborarent quā proprijs manibus vngu-
lis et digitis exercebant: Noe primus
artem inuenit arandi: in qua satis plus
laborant animalia qꝫ homines. Ex quo
dicitur de illo Genesis quinto. Iste scilicet

918 Uide laudes agriculture ⁊ ei⁹ felicitatē: ⁊ q̇ primus artem stercorādi agros docuit.

noc consolabitur nos ab operibus ꝛ labo
ribus manuum nostrarum in terra: quia
per artem arandi labores maiores super
animalia impositi sunt: et sic requies ho=
minibus ſm Lyram. ibi: Unde agricultu
ra felicior exinde fuit: quam apud del=
phos insulam apollo deus cunctis felici=
tatibus humanis rationabiliter pretulit:
cum tempore aglai psophidij agriculto=
ris Gyges rex lidie ad templum apolli=
nis sciscitaturus venisset si aliquis morta
lium eo felicior esset. de quo Ualerius. li.
vij. titu. de felicitate. Narrata quinti me=
telli consulis romani nobilissimi prosperi
tate sic dicit. Clara hec scilicet quinti me
telli felicitas. Obscura illa scilicet aglai
cultoris: sed diuino splendore preposita.
Cum enim gyges regno lydie armis ꝛ di
uitijs abundantissimo inflatus aio apol
linem sciscitatū venisset: an aliquis mor=
talium se esset felicior. Deus ex abdito sa
crarij specu voce missa aglaū psophidiū
ei pretulit: is scilicet aglaus erat archa=
dum pauperrimus: sed etate iam senior ter
minos agelli sui nūq̃ excesserat: paruuli
ruris fructibus ac voluptatibus conten=
tus. Uerum profecto beate vite finē apol
lo non adumbratū oraculi sagacitate cō=
plexus est: quocirca insolenter fulgore for
tune sue glorianti scilicet gygi respondit
magis se probare securitate ridens tugu
rium: q̃ tristem curis et sollicitudinibus
aulam. Paucasq̃ glebas pauoris exper=
tes: q̃ pinguissima lydie arua metu refer
ta. Et vnum aut alterum iugum boum fa
cilis tutele: q̃ exercitus et arma et equita
tum voracibus impensis onerosum. Et
vsus necessarij horreolum nimis nulli ap
petendum: q̃ thesauros omniū insidijs
et cupiditatibus expositos. Ita gyges duz
ad stipulatorem id est suffragatorem va=
ne opinionis deum habere concupiscit:
vbi nam solida et sincera esset felicitas di
921 dicit. hec ille. ¶ †Ex dñi mei materiaz
nostram reassumendo sicut aues et cete=
re fere bestie sic et pisces i mari et flumini
bus existentes sunt in nullius bonis: tāq̃
res vacantes: ideo non in plus sunt ipsius
fisci: q̃ ceterorum hominū: quinimmo pri
mo occupanti conceduntur: in quibus qui
libet diligentior naturaliter succedit: ꝛ in
tantum q̃ de iure non possent domini et
principes piscari phibere in mari: aut pu
blicis fluminibus: licet communi errore
quo dicunt se dominos in terra sua et cō=
sequenter in fluminibus terre coherenti=
bus: id de facto prohibeāt quo de iure fa=
cere non possunt. Nisi cōsuetudo priuilegi
ius hoc faciendi eis tribuat: et ita seruat
curia francie. ſm Jo. fa. in. §. flumina. in=
sti. de rerum diui. quem sequitur Guido

921 Sicut fere bestie sic etiam pisces primo occupāti cōceduntur nec in eis succedit fiscus.

pape qō. ccccxiiij. Uel nisi ex iusta causa
hoc fieret: vt. s. vidistis. Que oia vobis
sufficere debent de bonis que in nullius
bonis sunt nec ante fuerūt: ꝛ si aliquādo
fuerint custodiā euaserūt ꝛ pristinā liber=
tatem recuperarūt: in quibus primus occu
922 pans indubitanter succedit. ¶ †Scdo
principaliter sunt aliqua bona de presen=
ti vacantia: que tamen fuerāt prius in bo
nis ꝛ posse alicuius: qd tripliciter contin=
gere potest. id est dicta bona sunt in tripli
ci differentia: nam quedā sunt talia bona
que vacāt volūtate domini: cuius fuerūt:
ꝛ de consensu suo: ita q̃ non speratur dñs
redditurus: aut illa repetiturus: vt sunt res
923 pro derelicto habite. †Potest enim vnus=
quisq̃ rem suam relinquere: ꝛ pro dereli=
cta habere: ꝛ sic vacabit: ꝛ in nullius bo=
nis erit: siue sit res mobilis: siue immo=
bilis: quia eoipso q̃ eā habet pro derelicta:
desinit animū habere eam habendi: ta=
liter q̃ non est amplius sua: nec etiā pos=
sessio illius ei pertinet postq̃ eam possi=
dere non vult. l. iij. §. in amittenda. ff. de
acquir. pos. ꝛ. d. l. falsus. §. qui alienū. ff. de
furtis. Et tunc si talis res est mobilis: sta
tim desinit esse domini sui: ꝛ primo occu=
panti cōceditur. l. j. ff. pro derelicto. Adeo
q̃ is qui eā rem pro derelicto habuit: eā
repetere nō posset: si sciens eā suā dereli=
querit: nec suā dicere poterit: quā penitus
tem contēpsit. l. ij. C. de infanti. expo. qd
est verum: si talis res erat in dominio eā
derelinquentis: nec plus in ea succedit fi
scus: q̃ quilibet alius: si vero derelinquēs
non erat eo tempore verus dñs: sed nudus
possessor: tunc rem talem occupans: non
ilico efficeretur dominus in preiudicium
veri domini: sed transiret in eum vsuca=
piendi conditio titulo pro derelicto: ita q̃
eam possidendo ex tunc pacifice cōtinuo
triennio cum bona fide efficeretur dñs ti
tulo vsucapionis pro derelicto: duobus ta
men cōcurrentibus. ¶ Primo q̃ iste occu=
pans credat priorem possessorem qui rem
pro derelicta habuit: ante verū fuisse do=
minum illius rei: quoniam si sciret aut crederet
ipsum non fuisse dominum: cum eo tunc
esset in mala fide: nunq̃ vsucapere posset
c. possessor. de regu. iur. lib. vj. ¶ Secūdo
requiritur q̃ vsucapiēs ipse qui rem dere
lictam occupauit: sciat vel credat illam
vsucapiētis: ꝛ in omni vsucapione verus
requiritur titulus: aut putatiuus iusto erro
re procedēs. l. celsus. vbi plene Bar. ff. de
vsucapio. ꝛ Panormi. in. c. si diligenti. de
prescriptio. et etiam requirit bona fides:
que duo resultant ex premissis. Et ratio
quare res a dño habita pro derelicta pri=
mo occupanti cōceditur ꝛ acquiritur est:
quia eoipso q̃ quis rem suam pro dereli=

922 Uide quis succedat i bonis mobilibus p derelicto habitis.

923 Nota hec oia p itellectu ti. ff. et. C. pro derelicto.

cta habet simul voluisse intelligitur eam
alicuius fieri: cui eam donasse videtur. l. si
id quod. in fin. ff. p derelicto. Nec eā am=
plius repetere poterit: cuius dominium
perdidit. quia suū dicere nō poterit: quē cō=
tempsit. l. ij. C. de infantibus exposi. Et po
test quilibet dñs rem suā habere pro dere
licto: prouiso q̃ rem totā pro derelicta ha
beat: ꝛ relinquat: quoniam nō posset par=
tem retinēdo residuum relinquere: nisi in
ea nō haberet nisi partem: quā relinque=
re velit: quia hoc facere posset. Cum respe=
ctu sui totū qd habet derelinquat ꝛ pdit.
l. an pars. ff. p derelicto. Et sufficit ad rei
sue perdendum dominiū: q̃ desinat dñs
esse velle. Uerūtamen anteq̃ res illa pro
derelicta habita acquirat alteri: necesse
est: q̃ per eum realiter occupetur: cū alte=
rius fieri non possit: nisi per eum possessa
fuerit. l. ij. ff. illo eo. ti. Et per realem ade=
ptionem efficitur occupans dñs: vbi ipse
derelinquens verus fuerat dñs: vt dixi.
Sinautē cōcurrentibus supradictis duo
bus vsucapere poterit: etiā si auctor eius
esset incertus: vt quia rem sic vacātem occu
pans ignoret quis illam pro derelicto ha
buit: quia sufficit q̃ vere pro derelicto habi=
ta fuerit: immo sufficeret possessorem cre=
dere eam pro derelicto habitam. vt. d. l. si
924 id quod. ¶ †Et premissa vera vbi res
mobilis pro derelicto habita fuit: si autē
res immobilis esset pro derelicto habita:
et sic vacans: si quidem talis res sit allo=
dialis: in qua possessor plenū ꝛ totale ha=
bebat dñium: a nemine alio q̃ deo reco=
gnitum: vt. s. plene vidistis in primo arti.
scda decisione. Et tunc idem qd in rebus
mobilibus. Quia primo occupanti: tale
allodiū conceditur: ita q̃ nō plus fisco q̃
alteri cōpetit: prouiso q̃ subiectū non sit
restitutioni: quo casu alteri q̃ fideicōmissa
rio acquiri non posset: alias fideicōmissa in
talibus consistentia bonis faciliter frau=
darentur. Et si de facto talis res occuparetur
repeti posset. l. fi. C. cōia de lega. vel cōpe=
teret ei cui ordine successiuo ex pacto vel
vltima voluntate aut rei natura vel con=
suetudine cōpetere deberet: vt quia forte
res acquisita fuerat pro ipso acquirente ꝛ
suis i ordine successoribus. Et idem qd in
plenis allodialibus esset: vbi possessor ple=
num dominiū nō haberet. vtputa in allo
dialibus pscriptis: in quibus ille qui pre=
925 scripsit vtile tantū habet dominiū: †cū
ex prescriptione immobiliū nō acquiratur
prescribenti nisi vtile dominiū directo re=
manente apud priorem dominum contra
quem fuit prescriptum. vt in aut. nisi tricē
nale. C. de bo. maternis. vbi gl. ꝛ omnes.
Quia cum tale dominiū vtile apud pre=
scribentem existens non dependeat a do

924 Quis succedit in re immobili allodiali pro derelicto habita.

minio directo in persona prescripti rema
nente: immo illi contrariatur: vt plene do
cet Bar. in. l. si quis vi. §. differentia. ff. de
acquir. pos. Tale dominiū vtile habetur
pro totali dominio aliud nō recognoscen
te: ꝛ dominio directo apud prescriptū re=
manenti prefertur: ꝛ eum cōfundit. l. si qs
emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. ann.
Unde talis res allodialis prescripta non
minus erit allodialis apud prescribentē:
q̃ esset ante prescriptionem penes priorē
dominum: quē nunc prescriptione cōple=
ta nullomodo recognoscit. Sed repellit: ꝛ
excludit. Et talis res pro derelicto habe=
ri potest: etiam si in ea ius puta seruitutis
alteri cōpeteret: ad qd prior dñs cogi po=
terat: quia talem rem pro derelicto habens
liberatur ab illo iure: qd ei incumbebat
ratiōe vel ad causam rei. l. ꝛ si forte. §. etiā
de seruitute. versi. labeo. ff. si seruitus ven
dicetur. ꝛ. l. cum fructuarius. ff. de vsufru.
926 ¶ †Si autē res pro derelicto habita
erat feudalis: tunc remanet filijs vasalli
rem p derelicto habētis: ꝛ post eos agna
tis: et si filios non haberet: nec agnatos:
tunc habēdo feudum pro derelicto nihil
ageret in vtilitatem alterius: q̃ domini.
Quia si est feudum simplex ad incertum
et indeterminatum seruitium concessum:
scz intuitu solius fidelitatis: potest ipse va
sallus etiam inuito domino habere eum
pro derelicto: ita q̃ ilico q̃ derelictum est
dominium vtile qd penes vasallum erat:
censetur consolidatum cum directo: a quo
dependebat. Que consolidatio etiā inui=
to dño fit: cum tale feudum possit per va=
sallū derelinqui. ſm glo. ꝛ docto. in. c. que
in ecclesiarum. de cōstitu. ꝛ Bar. in. l. si is
cum quo. ff. de aqua plu. arcen Unde tali
feudo derelicto tertius illud occupās eū
habere non potest iure prohibente: cum
feudi alienatio ꝛ trāslatio fieri phibeantur
de iure in extraneum sine consensu domi
ni. c. j. de prohibi. feu. alie. per lotha. Nec
obstant iura. ff. ꝛ. C. pro derelicto. ꝛ instit.
de rerū diuisio. §. fi. vbi res a domino de=
relicte statim fiunt occupantiū: quia hoc est
verum vbi occupans rem derelictā repe=
rit dominiū rei vacans sicut plene vacat
in allodijs derelictis: sed in re feudali ha
bita pro derelicta tertius eam occupans
nō reperit dñium vtile a vasallo derelictū
927 vacās: †cū ilico q̃ feudū fuit a vasallo
derelictum dominiū vtile qd ante penes
eum erat: fuit cum directo a quo depen=
debat et cui seruiebat consolidatum: ſm
Barto. in dicto. §. differenta. Sicut vide=
mus a simili: q̃ vsufructuarius relinque
re potest vsumfructum etiam inuito pro=
prietario. l. si absente. ꝛ. l. cuz fructuarius.
ff. de vsufruc. Et tamen non conceditur

926 An feuda haberi possint p derelicto sicut allodia et quis tūc succedit in eis.

Universida... de De... Bibliote...

occupanti:sed consolidatur cum proprie=
tate sua.institu.de vsufructu.§.finitur.Et
ad dominium proprietarium reuertitur q̄
concesserat illum:si talem velit acceptare
928 cōsolidatiōem:† q2 si eā refutaret vtile
dominium derelictū illi remaneret occu=
panti:cum non fiat consolidatio nisi vo=
lenti.l.fiñ.C.de iure emphy.ꝫm aliquos.
Unde cum tale feudum occupanti rema=
neret:quasi ex quadam donatione facta
a vasallo feudum derelinquente:ꝛ lauda
ta per dominum vti cōsolidatione nolen
929 tem:† est enim derelictum quasi ge=
nus donationis.l.quod seruus.ff.de stipu
latio.seruoꝝ.facte tamen in personam in
certam:vt dicta.l.si id quod.ff.pro dereli=
cto.ꝫm eos.ꝛ ꝫm alios talis consolidatio
fit etiam inuito domino directo:adeo q̄d
si eam refutaret nihilominus fieret:nec
posset dominus directus vtile dominium
semel ipso iure cum proprietate consoli=
datum separare a directo:nec illud habe
re simpliciter pro derelicto:vt eo solomo=
do remaneret occupanti.argu.l.iij.in fin.
ff.pro derelicto. Unde si tale dominium
vtile consolidatum cum directo separare
vellet:hoc sola volūtate facere nō posset:
immo necesse haberet hoc facere per con
tractum conuenientē:puta feudalem:aut
emphyteoticum:ꝛ similes ad dominium
vtile transferendū aptos:scilicet rem illā
de nouo infeudando ꝛ cōcedendo illi ter
tio occupanti:ego certe in hac subtilitate
cum inutilem circuitum inducat:non insi
sterem.l.dominus.ff.de conditio.indebi.
Maxime in presenti regno:in quo talia
media potius cerimonialia q̄ vtilia non
curantur:immo sine illis dominia rerum
recta via de vno transeunt in alium.ꝫm
a Bal.in.c.in presentia.xij.col.de probat.[a]
Ideo crederem satis esse:ꝙ sola domini
voluntate res illa derelicta occuparetur
a tertio:qui eā feudalem tenere recogno=
sceret a dño directo ꝛ fidelitatem iuraret
absq3 alia noua concessione:presertim de
equitate canonica:que tales nō curat cir=
cuitus inutiles:sed vult fideicommissum
aduenta conditione recta via transire in
fideicōmissariū:sine alia restitutione:que
iure ciuili requireretur per regulas trebel
liani senatuscōsulti:vt clare per illum tex.
decidit Bald.in.d.c.in presentia.Si autē
feudum a vasallo derelictum nō esset sim
plex.i.sub incerta fidelitate:ꝛ in certo ser=
uitio cōcessum:sed esset feudū cōditiona=
tum:sc3 ad aliquod certū ꝛ determinatū
seruitiū annis singulis vel alijs tēporib⁹
dño prestandum:sicut tunc nō posset va=
sallus ipsum inuito domino refutare:ita
nec pro derelicto habere:quātūcūq3 a feu
do recederet:ꝛ exiret:nisi dñs a quo tene

a ¶ De p=batio. De quo plene di sup ꝟbo mortuo ita ꝙ testatore ij. vbi ple=ne loquit̄ d ɔsuetudine hui⁹ regni q̄ mortuus viuū saysit

tur consentiret.l.sicut.C.de actio.ꝛ obli.ꝛ
ita intelligitur tex.vbi est gl.optima in.c.
j.in fi.de capita.qui curiā vendi.De em=
phyteosi autē nō dubitatur:que indistin
cte nisi dñs velit:non potest pro derelicto
haberi:nec ei renunciari.ꝫm glo.ꝛ oēs in
dicto.c.que in ecclesiarū.de constitutio.ꝛ
d.l.si is cu3 quo.vbi Bar.ff.de aqua plu.
arcen.ꝛ Pet.iaco.in tit.de cau.ex quibus
feu.amitta.circa mediū.Et si his duob⁹
vltimis casibus cōsentiret dñs:esset idē
dicēdum q̄d in precedenti de simplici feu
930 do.¶ † Aliquando ꝛ scđo sunt et repe=
riuntur bona vacantia:de quibus est du=
bium si vacant dñm voluntate:vel sine
eius voluntate ꝛ cōsensu:ꝛ si dñs est ven=
turus ꝛ illa bona repetiturus:vel non:pu
ta q2 forsan ignoratur dominus:vt q2 ca=
ptus ab hostibus:vel aliter impeditus:
aut forte ignorans:quo res sue mobiles
abierunt ꝛ deuenerunt:forte q2 errant et
vagantur per patriā:prout faciunt inter=
dum animalia q̄uis nō fera:que in itine=
rib⁹ publicis aut locis p̄uatis reperiunt̄.
Et certe tales res occupāti nō cōceduntur:
nec fisco pertinent:immo talib⁹ bonis sic
vacantib⁹ est dandus curator:qui illa re=
gat:ꝛ custodiat:acsi certū esset dñium ab
hostibus esse captū.l.cū cognatos.C.de
capti.ꝛ postli.reuersis.donec bonoꝝ dñs
reuertatur:aut cognoscatur:ne interim ta
lia bona pereant:vt ibi dicitur.facit text.
in aut.nauigia.C.de furtis.vbi res in ma
ri aut ei⁹ portu vel littore errantes ꝛ inuē
te:suis debēt cōseruari dominis:vt.j.di=
cetur.facit q̄d dicit Bal.in.l.ab anastasio
circa fi.C.māda.ꝙ si quis domū alterius
vel castrum propter guerrā aut mortalita
tem vacans ingrediatur:ꝛ illud occupet
tanq3 in nullius bonis sit:non efficit̄ dñs
nec mouere potest actiones talib⁹ bonis
sic de facto vacantibus:seu ad causam ip
931 sorum cōpetentes:q2 actiones que iura
incorporalia existūt occupari nō possunt.
l.qui re.§.nec vtimur.ff.de fur.Non enim
presumitur talis res oino ꝛ perpetuo ha=
bita p̄ derelicto durante impedimento:
immo verus rei dñs semper dominium
retinet:q̄d sine voluntate ꝛ facto suo p̄di
non potest.l.id quod nostrū est.ff.de reg.
iur.Cum etiam possessio sola per absen=
tem retineatur animo.l.clam possidere.
§.qui ad nundinas.ff.de acquirenda pos
sessione.Maxime in p̄senti ducatu aqui=
tanie:in quo guerrarum turbine ac bel=
lorum calamitate res multe castra et do=
mus remanserunt deserte:que postea
fuerunt per dominos recuperate:vel eo=
rum heredes:atq3 dictim recuperantur:
932 ¶ † Hodie tamen dñi terrarū in hoc re
gno hec oia mobilia sic errantia capiūt

930 Quis succedit in bonis vacātibus si dubium sit de dñi voluntate.

932 Uid d aspatgijs ꝛ que sint et qd fieri d3 de reb⁹ inuentis.

ꝛ de facto occupant:que vocant hespaua
que p̄prie sunt aialia abigeata seu fuga=
ta:q̄ in francia vulgariter dicunt̄ bestail
hespaue.Et in hac pr̄ia quodam abusu ꝛ
cōmuni vsu loquendi ab imperitis intro=
ducto vocātur haspatgia:quasi bona er=
rantia ꝫm Jo.fab.in.§.examen.instit.de
933 rerum diuisio.† Et peius faciunt:quia
omnes res in publico repertas quarū nul
lus apparet dominus:qui eas repetat:si=
bi de facto vsurpant:quod facere non de
bent:imo consulit lex ꝛ precipit:ꝙ repiēs
tales res mobiles quarū dominus est in=
certus:ꝛ de cuius voluntate non constat:
proponere debet libellum publice in ec=
clesia:aut palatio:seu alio loco publico ꝙ
tales res inuenit redditurus eas domino
si reperiatur qui eas cōsignatiue declarā
do repetat.vt dicta.l.falsus.§.qui alienū.
ff.de furtis.ꝛ plene Panor.in.c.cum dile=
cti.ij.colum.de accusatio.Quo facto et
sufficienti interuallo expectato:si nemo
eas requirat:ꝛ iuentor sit pauper:poterit
eas tute retinere ꝛ ɔsumere si seruari non
possint:ꝛ cum intentione eas reddēdi do
mino dum ꝛ quādo apparebit:si sint res
que seruando seruari possint:quinimo q̄d
plus est:ꝙ episcopi penes quos res rapte
sunt consignande pro eas distribuēdo in
redemptionem captiuorū ꝛ alimēta pau=
a perum:quas episcopi locorum[a] vbi rapi
ne fuerant facte:vbi incerta est restitutio
distribuere debēt.de quo plene in.l.id q̄d
pauperibus.C.de episco.ꝛ cleri.ꝛ in aut.
oēs peregrini.C.cōmunia de succes.di=
stribuendo possunt aliquā partem amore
dei distribuere:etiam filijs talium delin=
934 quentiū:si paupes sint:ꝛ īdigeāt:† im
mo possent ꝛ totū eis assignare:ꝫm Bal.
in.c.j.§.iniuria.in tit.de pace iura.firma.
colla.x.ij.col.versi.Quero quam satisfa=
ctionem ꝛc.Si autem inuentor sit diues
qui aliter sine illis viuere possit:tenetur
eas pauperibus erogare pro deo.xiiij.q.
v.c.si quid inuenisti.ꝫm Hostien.in sum=
ma de peniten.ꝛ remis.§.que pena.versi.
Quid si quis inuenit ꝛc.facit tex.nota.in
aut.nauigia.C.de furtis.ꝛ in aut.omnes
peregrini.C.cōia de succes.ꝛ in.c.sicut di=
gnum.§.eos insuper.de homicidi.Hodie
ꝟo plures officiarij francie sibi de facto
vsurpant:que omnia sic inuenta faciunt
sibi reddi:ꝛ nō reddentes trahūt ad eme
dam contra ius ꝛ iustitiā:ꝫm Jo.fa.in.§.
935 fi.insti.de rerū diui.† Pariter vsurpāt
sibi thesauros etiam quos quis in suo vel
alio fundo priuato inuenit:qui primo ca=
su sunt inuentoris:ꝛ secūdo casu dimidia
b pars dño fundi[b]:altera ꝟo dimidia inuē
tori pertinet.l.j.C.de thesauris.li.x.instit.
de reꝝ diui.§.thesauros quoq3.Et in priu

933 Quid fiendum de bonis mobilib⁹ repertis in via.

a ¶ Quas epi locorū. Uide q̄ plene hn̄r ifra sup ꝟb.Si absq3 liberis morere tur.j.in.xij.limitatiōe.circa fi.

935 Uide qs succedit in thesauro inuento aut reb⁹ periclitat3 in mari.

b ¶ Dño fūdi:vt plene hr̄.j.sup ꝟ.Cetera bona.

ribus locis rapiunt ꝛ sibi appropriant bo
na nauium naufragatarū in mari:vel cau
sa nauis alleuiande,ne pereat proiecta:q̄
sunt de iure dominis conseruanda:ꝛ cum
inueniūtur eis sunt restituenda.Ideo nō
sine causa fuit eps agatensis tp̄e innocē=
tij tertij valde reprehēsus:qui simoniā cō
miserat:ꝛ naufragia quedam sibi appro=
priauerat:vt dicto.c.cum dilecti.q̄ indu=
bitanter sunt dño illoꝝ restituēda:imo fi
scus de talibus bonis nihil capere potest
cū ius nō habeat in alterius calamitate:
nec de re tam luctuosa cōpēdium assequi
d3.l.j.C.de naufra.li.xj.nec ē ex alieno fle
tu ridēdū.c.petistis.de p̄uile.sicut nec af=
flicto est dāda afflictio.l.diu⁹.ff.de of.p̄si.
Et impiū lucrū cēt:q̄d cū alteri⁹ dāno fie
ret.in aut.de mā.p̄n.§.s3 etiā.Et ɔ̄ ius na
ture.ff.de ɔdi.indebi.l.nā hec natura.ꝛ ɔ̄
bonā fidē.l.idēq3.§.si p̄curator.ff.māda.
936 † Et sic male faciūt reges hispanie qui
naues fractas occupāt:ꝫm glo.in.c.dispē
satiōes.j.q.vij.ꝛ Jo.de pla.in dicta.l.j.de
naufra.vbi dicit Lucas de pēna:ꝙ male
seruat̄ potissime in partib⁹ romane vrbis
ex q̄ lex illa p̄cessit.Nā in oib⁹ terris ma=
ritimis oia p̄de exposita sunt:vn̄ nō sine
cā dicit glo.ꝙ romania dr̄ caput toti⁹ aua
ritie.in.l.sequit̄.ff.de vsuca.ꝛ de romanoꝝ
auaritia plene loquit̄ Jo.mo.i.c.auaritie.
de elec.lib.vj.vbi ɔcludit oia ista ꝛ cetera
p̄de fore exposita:q̄ dñis sunt restituēda:
sed nihil faciūt:ꝛ male.qm̄ tueri non p̄nt:
nec excusari aliqua consuetudine:imo illa
nō obstāte penā cōfiscationis propriorū
bonoꝝ ꝛ corporalē arbitrariā incurrūt:vt
clare habet̄ in.d.aut.nauigia.Necnō per
gn̄ale ɔciliū lateranēse sunt excōicati.i.c.
937 excōicatiōi.§.illi etiā.ꝟ De rap.† Cōtra
hanc execrabilē ꝛ nephandissimā cupidi
tatē q̄ dudū plimos p̄sertim in regno frā
cie excecauit:ac dietim excecat:q̄ fere vs=
q3 ad scoriationē quā ipsi vulgarit̄ escor=
cher appellāt:p̄ custodes maxime seu gar
diatores portuū:indifferēter ɔ̄ oēs tā cle=
ricos q̄ laicos:nobiles:burgēses:merca
tores:ꝛ plebeios cōmittit̄.A q̄b⁹ alij de
ceteris regnis pniciosū sumpsere exēplū
Mouet̄ ꝛ ore satis aperto exclamat Uale
rius lib.ij.ti.de institutis.Auara inquit ꝛ
feneratoria gallorum philosophia.ꝛ Guil
lelmus de monte laudu.in clemen.mul=
torum.circa principiū.de penis.eas mul=
tū detestādo:vt ibi videre potestis.facit
glo.sup ꝟ.Ad vsurpationē.in.l.defensio
nis facultas.C.de iure fis.libro.x.que di=
cit ꝙ officiales plura mala sciunt ꝛ cōmit
tūt:q3 alij.vt in aut.vt iudi.sine quoq3 suf
fra.§.j.Et alibi dicit glo.in.l.p̄ diuersas.
C.māda.ꝙ omnia mala nouere qui circa
lites versant̄:q̄les sunt publici officiales.

936 Nota ɔ̄ romanorū ꝛ regum hispanie auaritiā.

937 Nota ɔ̄ cupiditatē gallorū.

938 Officiarij publici raptores: vētris imaginē ferunt quoꝝ medicus et heres d̃r fiscus.

938 †Unde non sine causa omniũ talium et
similium raptoꝝ heres in p̄senti seclo est
fiscus: qui eos bõis alienis ipiguatos mi
nuit. Q̃d fieri necesse ē: ne eternalr̃ peāt.
Sũt eñ tales officiarij rerũ alienarũ aui
di: ac ip̄robi collectores: q̃ in re publica vē
tris ꝛ intestinoꝝ imaginem ferunt: qui si
in mēsa auiditate rapta cõgererent: ꝛ cõ
gesta tenacius retinerēt innumerabiles
atq; incurabiles corpori reipublice mor
bos generarēt: ita q̃ vitio eoꝝ toti⁹ corpo
ris ruina imineret: vt ait Policrates. lib.
v. c. ij. q: s̃m Hypocratē: crassa ꝛ obesa. i.
rotunda corpora cũ crescēdi modũ imple
uerunt: necessariā requirũt sanguinis mi
nutionē: que nisi fieret in paralysim ꝛ plu
rima genera morboꝝ pessima erũperent.
Idcirco dicit necessariā esse demptionez
vt barbatus ille refert Hieroñ. in. c. nec ta
les. de cõsecra. di. v. Ob q̃d expediens est
tales certe officiarios pluriũ ꝛ diuersoꝝ
rapina ipiguatos: sanguine. i. bõis raptis
a minui[a]: ne corp⁹ reipublice paralysim pa
tiatur. Preterea necesse saltē expediēs ē:
vt q̃d vi vel al's iniuste perdidit, p̄rimus:
capiat fiscus. Cuius oĩa digerendi est ca
b pax stomachus[b]. † Aliq̃n ꝛ tertio ac vlti
939 mo bona q̃ in posse alicui⁹ fuerunt va
cant absq; dñi voluntate qui nõ speratur
rediturus: vt q: certũ est q̃ non redibit: q:
forte decessit nullis ex testamento vel ab
intestato relictis heredib⁹: saltem qui he
reditatē velint: de q̃b⁹ supra successiue vi
distis. Aut q: forte bona fuerũt p̄pter de
lictũ perdita. Quo casu licet taliter bõis
p̄uat⁹ posset a principe restitui. vt. C. de
940 sen. pas. ꝛ resti. per totũ. † Tamen quia
q̃d a principe est impetrandũ cēsetur (p̄
pter difficultatē) esse ipossibile. l. apud iu
lianũ. §. fi. ff. de lega. j. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. C. de bo.
peti. subla. lib. x. Certe talis dominus nõ
amplius sperat̃ rediturus: nec ad bona re
uersurus. Unde in talib⁹ vt in p̄nci. hui⁹
quinti ꝛ vltimi articuli tetigerā: succedit
fiscus in alioꝝ defectu successoꝝ: qui
quidē fiscus propria poterit autoritate ta
lem adire hereditatē absq; inuentarij cõ
fectione: cũ in talibus bonis succedat. nõ
vt priuatus: sed tanq̃ princeps ꝛ publica
persona: poteritq; talia bona occupare: eo
rũq; possessionem adipisci: velut de iure ꝛ
de facto vacātium: nec tenebitur credito
rib⁹ vltra vires hereditarias: s̃m Bar. p
illũ tex. in. l. j. §. an bona. ff. de iure fisci. Et
ita est seruari p̄suetũ: s̃m Masuerũ. tit. de
941 succes. ꝛ vlti. volũ. §. j. in fi. † Si aũt so
lũ vacarent de iure: vt q: dñs illoꝝ absq;
herede decessisset: vel oēs heredes succes
sionē repudiarēt: tamē de facto bona illa
sunt ꝛ detinētur per aliũ occupata: certe
tũc fiscus licet possit vt quilibet alius he
res adire hereditatē: non tñ posset illam
realiter apprehendere ab alio possessam:
donec discusso de iure possessoris q̃ in ap
prehensione possessiõis vocãdus est: vt di
cta. l. j. C. d̃ bo. vacā. li. x. Et si se opponat
seu p̄dicat audietur. l. fi. C. de edicto. diui
adria. tol. ꝛ in. c. licet ep̄s. de p̄ben. lib vj.
vbi tenens possessionem de facto ꝛ sine ti
tulo spoliari non debet: nec a possessione
expelli: donec ipso vocato ꝛ audito. l. fi. C.
de rei vendi. imo nõ valeret impetratio p̄
alicuius rei adipiscenda possessiõe: nisi fa
cta mentio fuerit de possessione: etiā meri
facti penes alium existēte ꝛ detenta. c. cuz
nostris. de cõces. preben. vbi bona glo. su
per verbo: de facto. Nā bona fisco appli
cata nõ possunt: nisi p̄missa declaratiõe
realiter capi: nec alteri cõcedi: et si contra
rium fieret non valeret. vt hodie satis est
clarũ per regiam ordinationez dñi nostri
c regis moderni karoli octaui[c]. quinimmo
etiam post factam declarationē non vale
ret cõcessio dictorum bonoꝝ: nisi motu p̄
prio principis foret expedita. l. ij. C. de bo
nis peti. subla. lib. x. Uideatis bonuz tex.
in. c. cum s̃m leges. de hereti. lib. vj. ꝛ teti
gi supra in prin. huius quinti articuli. Nā
fiscus in bonis sic vacantibus in defectu
heredũ succedēs vere succedit: adeo q̃ si
talia bona tanq̃ vacātia per fiscũ appre
hensa: postea fuerint per officiarios ad pu
blicam subhastationem debitis precedē
tibus interuallis s̃m consuetudinem ven
dita: venditio tenebit irreuocabiliter.
942 † Ita q̃ si fili⁹ vel alius defuncti proxi
mus parens: qui forsan tēpore mortis ab
sens erat: nunc appareret bona vendita
recuperare volens: non audiretur: nisi ad
petendum a fisco pretium infra quadrien
nium cõtinuum a tempore facte fisco de
nũciationis ꝛ bonorum occupationis cõ
putādum: ꝛ non post. l. j. ꝛ. l. omnes. C. de
quadrien. prescriptio. Et ita consuetudi
ne seruatur: s̃m Masuerum. titulo de em
ptio. ꝛ venditio. §. item si bona mobilia. ꝛ
titu. de succes. §. item ꝛ illius qui mortuus
est sine herede. nisi heres ille minor esset
xiiij. annis. Quo casu hoc non obstante
admitteretur bñficio minoris etatis post
quadriennium ad pretium consequendũ
a fisco s̃m eum ibi: Subiungentem idem
esse si fiscus bona erema venderet: que
longo tempore in eremo remanserant in
culta negligentia dominoꝝ: de quibus
intelligi etiam potest dicta. l. omnes. Et
idem vt quadriennio prescribantur con
tra verum heredem ꝛ dominum: vbi bo
na nõ essent per fiscum aut officiarios fi
scales alienata: sed per ipsum principem:
vel augustam: aut eorum officiarios: non
vt res confiscatas: aut vacātes: sed tanq̃

a ¶ Bõis raptis minui. de quo plene sup̄ p̄. Condidit. j. cir. fi. loq̃ndo de his oppressionibus.

b ¶ Est capax stomachus. de h̃ fisci stomacho oĩa rapta deuorāte: plene d̃r sup̄ p̄. morituo itaq; testatore. j.

939 Fisc⁹ succedit in bonis vacātibus sine dñi voluntate.

941 Licet fisc⁹ succedat in bõis vacātib⁹ d̃ iure: tñ possessionē ab alio detētā nõ pōt apphēdere p̄ p̄ria auctē si possessor p̄dicat.

c ¶ Karoli octaui. Quā situauit dñs aufrerij in tit. de p̄ces. b fi. nõ vacā. c. ij.

942 quid si post bõa per fiscũ capta tāq̃ vacātia aliq̃s cõparet de heredibus defuncti.

de patrimonio principis existentia p̄ tex.
in. l. bene a zenone. alleg. ti. C. de quadri.
943 prescript. Nam regula cõis habet: † q̃
quoties princeps vel augusta: aut eoꝝ fi
scus seu officiales ad hoc deputati bona
aliena vendunt tanq̃ sua propria: ꝛ nõ vt
aliena: emptor aut donatarius vel alius
quicunq; titularius est ilico securus: ta
men dominus rei habet regressum cõtra
principem: aut fiscum infra quadrienniũ
ad consequendum precium. vt dixi per di
ctam. l. omnes. et. l. bene a zenone. Quas
discrete ꝛ sapienter ne iniquum concipia
944 tis debetis intelligere: † quia anteq̃
dispositio earum habeat locum multa re
quirũtur. Primo requiritur q̃ fiscus rem
alienam vt suam alienans eā credat suā:
ꝛ non alienā: q: si putaret eam esse alienā
posset dominus rei eam vendicare ab eo
cui princeps concessit s̃m glos. in. l. multũ
interest. C. de cõium rerũ alienatio. Pre
terea requiritur: q̃ fiscus rem quā conce
dit possideat bona fide credēs esse suam:
vt in casu nostro: vbi fiscus videns bona
vacantia ob defectum legitimorum here
dum iustam habet credendi causam: q̃d
sint sua: vt dicta. l. j. C. de bo. vacan. lib. x.
Et tunc contra dominum est emptor aut
donatarius ilico securus: et etiam fiscus
post quadriennium. Sed eo pendente te
netur reddere domino precium si eā ven
didit: aut estimationem rei si eam dona
uit: ꝛ cum illa erit quittus. Secus si mala
fide rem alienatam fiscus possidebat. s̃m
glo. super verbo: distrahatur. in. l. j. C. de
vēdi. rerum fisca. cum priuatis cõmuniũ.
libro. x. ꝛ tenet Iaco. de are. quem ibi for
maliter sequũtur Bal. ꝛ Ange. in dicta. l.
ij. C. de cõium rerum alienatio. ꝛ in. l. j. C.
de heredita. vel actio. vendi. et Panor. in
c. penul. versi. ego incipiam ꝛc. de re iudi.
q̃d dicit esse notanduz. q: multi errant in
intellectu dictarũ legum omnes ꝛ bene a
zenone. Intelligētes eas indistincte etiā
cum mala fide: quod non est verũ. immo
tunc dñs audiretur: etiam post quadrien
nium contra eum: in quem facta est alie
natio per fiscum aut principem non do
minum: sicut audiretur si alius quicunq;
945 eam alienasset. ¶ † Secũdo requirit̃:
q̃ res quam fiscus vel princeps bona fide
credens suam alienauit: non sit nec perti
neat eccl'ie: q: tũc is in quē facta eēt alie
natio nõ esset securus ilico: donec lapso
tempore. xl. annorum: quo solo contra ec
clesiam prescribitur. c. ad aures. de prescri
ptio. ꝛ auť. quas actiones. C. de sacrosan.
eccle. Nec haberet tunc locum dispositio
dictarum legum per tex. in. c. quicũq; mi
litum. xij. q̃. ij. Et pariter locum non ha
beret. vbi princeps rem alienam donaret
vt suam etiam credens eam esse suam ali
cui ecclesie. s̃m glo. ibi. in fi. per tex. in ca.
placuit. le. j. xvj. q. vbi glo. penulti. hoc te
net: q̃ ecclesia ilico non esset tuta: immo
teneretur rem vero domino restituere:
quicquid dicat tex. in dicta. l. bene a zeno
ne. ante fi. Et ratio est s̃m glo. in dicto ca.
placuit. Quia sicut ecclesia noluit dictaz
l. bene a zenone recipere contra se: vt di
cto. c. quicũq; militum. vt dixi. Sic etiam
gaudere non debet priuilegio illius: quia
iniquum foret putare aliquid iustum esse
in sua persona: quod iniquum putauit in
personis alioꝝ. argu. in. l. generaliter.
C. de rebus credi. ꝛ iureiuran. §. sed iura
mento. ꝛ. ff. quod quisq; iuris. per totum.
946 † et per hec dicit plus glo. super ver
bo: irrita. in ca. qui res. de rebus ecclesie
non alienandis. Quod dispositio dicte
l. omnes. ꝛ. l. bene a zenone. Locum non
habet de iure isto canonico: ideo vt dixi
locum non habet in ecclesia si imperator
rem alienam ei donauerit: s̃m gl. in dicto
c. quicunq;. xij. q̃. ij. per ca. placuit. xvj. q.
iij. Et minus si rem ecclesie tanq̃ suam
alteri donaret vt ibi: sed solum habet lo
cum de iure ciuili: ꝛ inter laicos: ꝛ in reb⁹
eorum: vt per Panor. in dicto. c. qui res. ꝛ
plene Feliñ. in. c. que in ecclesiarum. xiiij.
colũ. versi. secundum vero membrum di
cte conclusionis ꝛc. de constitu. vltra quē
consuluit Panor. in scd̃a parte cõsilio. iij.
xvj. col. in fi. dictā. l. bene a zenone. locum
non habere in rege francie: nec in alijs re
gibus: aut principibus: preterq̃ in impe
ratore: ꝛ Augusta eius consorte rem alie
nam vt suam alienante. Cum lex illa spe
cialissimum contineat priuilegium impe
ratoris et Auguste: qui suis cõsilijs suisq;
laboribus pro toto orbe terrarum die no
ctuq; laborant. Unde non immerito di
gnam habent sua prerogatiua fortunam
vt ibi dicit tex. prope fi. Hoc autem priui
legium non attribuit regi nostro francie:
ergo non est ad ipsum extendendum ca.
sane. de priuilegijs. Maxime quia in eo
non est eadem ratio in hoc que militat in
imperatore: cum non laboret pro vniuer
so orbe: sicut facit imperator. Tamen de
consuetudine seruatur in regno s̃m Ma
suerum in. d. §. item et illius. Et premissa
vera vbi bona fuerunt tanq̃ vacantia p̄
fiscum alienata cum effectu: id est taliter
q̃ ille in quem fuit alienatio facta tenet ꝛ
possidet illa bona: quia pro illis inquie
tari non poterit quoquomodo: nec fiscus
pro precio post quadriennium: vt dicta. l.
bene a zenone. et. l. omnes. Si autem bo
na non adeptus fuisset: nec possideret: s̃z
fiscus vel quilibet alius: posset heres et
quicunq; alter dominus illa recuperare

t iij

944 No. p̄ itellectu l. bene a zenone. C. de quadri. prescriptio.

946 Lex bene a zenone locuz nõ h̃z de iure canonico nec in rege francie.

infra.xxx. annos.l.licet.C.de iure delibe-
randi. Et idem si res per fiscum alienata
et ab emptore aut donatario possessa re-
periretur nunc ad ipsum fiscum reuersa: ⁊
eam teneret. Cum locupletari nõ debeat
de aliorum: presertim subditorum suorum
iactura.c.locupletari.de regu.iuris.li.vj.
⁊.l.nam hoc natura.ff.de condi.indebiti.
Preterea.l.illa.omnes.et.bene a zenone.
est odiosa et restringenda.ẜm Panormi.
947 vbi.s. ¶ †Sane tamen intelligatis
fiscum succedere in bonis vacantibus ꝓ-
pter defectum heredum: vbi bona vacan
tia essent allodialia: franca: et libera: in
quibus nemo alter interesse pretendit: de
quibus plene vidistis in primo articulo ⁊
948 in scđa decisione. ¶ †Si autem talia
bona vacantia essent alteri domino con-
solidabilia: certe in illis preferrent do-
mini directi: ⁊ sic in feudalibus ⁊ emphy-
teotecarijs semper fisco preferuntur do-
mini: a quibus dependent: et in quorum
terra ⁊ iurisditione bona sunt situata mo
bilia ⁊ immobilia: quorum interest domi
nium vtile consolidari suo directo in defe
ctu hominis: ne trãscant in potentiorem.
Preterea cuius domini ipsi heredes sunt
eius omnia bona esse cognoscant.l.fi.C.
ex quibus causis colo.censitive dominos
accusa.possunt.lib.xj. Unde nobiles qui
suos habent homines: illis sine herede
decedentibus succedunt.ẜm Bald.in.l.j.
C.de heredita.decurio. Testari tamen
possent si vellent: quia ingenui sunt: ⁊ li-
beri homines ẜm glo.institu.de iure ꝑso-
na.circa medium. Presertim in isto regno:
in quo sunt feuda et emphyteoses ad in-
star patrimoniorum redacta: vt sepe di-
ctum fuit: nisi consuetudo esset in contra-
rium.scʒ ꝙ testari non possent: quia vale-
ret et disponere posset ꝙ rusticis morien
tibus absqʒ liberis possit dominus castri
vel loci totum vel certam bonorum par-
tem occupare. Quo casu non excluderen
tur liberi morientis: sʒ dumtaxat reliqui
949 parentes: †cum eñ successiones sunt
de iure positiuo: vt dicit Bald.in.l.meni
a mus.C.de legiti.heredi.[a] Consuetudo in
eis multum potest: vbi non reperitur ex-
presse prohibita derogare iuri communi:
ita ꝙ tãtum potest sicut lex scripta ad tol
lendum veterem legem.insti.de iure na-
turali.§.ex non scripto. Ideo erũt hoc ca
su exclusi: preter liberos omnes parentes
licet ascendentes: etiam a legitima: quã
eo tunc de bonis liberorũ exigere non po
terunt. Cum non sit de iure naturali.ẜm
Bal.in.l.prima.§.ius naturale.ff.de iusti.
⁊ iure.et dixi plene.s.in primo preludio.
Que quidem consuetudo multũ inoleuit
in pluribus locis in quib⁹ barones et no

947 Qualiter intelligitur fisc⁹ succedere i bonis vacantibus.

948 Ex consuetudine dñi tpales locorum immediati suis succedunt subditis fisco excluso ⁊ ceteris parentibus nec testari pñt.

a ¶.C.de legi.hered. de quo ple j.sup ꝟbo: condidit.j. circa pun.

biles mortuo pagesio seu rustico suo sine
liberis. Et in quibusdam alijs locis: eo
mortuo sine liberis: et alijs parentibus
eiusdem conditionis hominibus qui so-
li sunt ad succedendum ex testamento:
vel ab intestato capaces.ẜm Joan.fabri.
institu.de iure perso.§.seruitus.in princi.
Omnia capiunt: ⁊ occupant iure peculij:
950 quod vocant manum mortuam: †si au
tem starent liberi: vel alij parentes eius-
dem conditionis homines: illi defuncto
succederent ex testamento: si testamentũ
fecisset: vel ab intestato: si intestatus de-
cesserit: in quos trãsit hereditas: ⁊ etiam
possessio ipso iure in presenti regno sine
alia apprehensione: sicut transiret alia
quelibet hereditas franca et libera in he
redes omnino liberos iure sanguinis pa
rentele succedẽtes: per generalem regni
consuetudinem qua mortuus viuũ saysit
b eius proximum linatgerium[b]: nec talis
cõsuetudo saysiret alios: licet consangui-
neos proximos: si eiusdem non essent cõ-
ditionis cum defuncto. Sed dominus iu
re manus mortue: si defunctus heredes
sue conditionis parentes nõ haberet: de
bonis ⁊ hereditate illius remaneret say-
situs: quia vbi est talis consuetudo ma-
nus mortue liberi ⁊ franchi homines ho-
mini conditionato succedere nõ possunt:
cum plene liber non sit. ẜm Joan.fabri
Ange.⁊ Christoforum porcum.institu.de
951 seruili.cognatio. ¶ †Sane tamen intel
ligatis tales eiusdem conditionis homi-
nes per generalem regni consuetudinem
fore ipso iure saysitos contra oẽs: preter
ꝙ dominum feudalem ⁊ directum: a quo
tales heredes non obstante cõsuetudine
saysiente necesse habent petere inuestitu
ram: et mitti in possessionem: vt possesso
res fiãt: sicut quilibet alius heres rem ab
alio in feudum tenens: vel emphyteosim
ẜm Bal.in.c.j. An mutus vel imperfect⁹
nulla eñ consuetudo aliquem saysit con-
tra suum superiorem dominum: ⁊ minus
contra regem. Ob qđ facta fuit regia or-
dinatio que incipit: ⁊ si questio. Ideo non
posset subditus ratione iurisditionis alte
et basse in casu nouitatis contra dominũ
suum impetrare: cum sit sine possessione
respectu domini anteqʒ fuerit ab eo inue
stitus: et ita seruatur. scđm Masuerum.
titu.de possesso.§.item ille qui est subdi-
tus. Et clarius in titulo de feudis.§.item
c successor singularis.cũ.§.sequẽti[c]. Unde
stilus curie parlamenti francie habet: ꝙ
vbi subditus conqueritur de domino suo
super nouo impedimento: fit tunc cause
remissio domino: quia alias esset in po-
testate subiecti auferre iurisditionẽ dño
suo: nouum ꝓponendo impedimentum:

950 Cõsuetudo regni saysit rusticos inter se sicut liberos alios: sine reali ⁊ corpali apprehẽsiõe.

b ¶ Proximũ linatgeriũ. de qua ꝯsuetudine plene hʳ sa per verbo: mortuo itaqʒ testatore.ij.

951 Cõsuetudo frãcie non saysit subditos ꝯtra dñm.

c ¶ Cũ.§.sequẽ. Hoc pleni⁹ declarauit.j. sup dicto ꝟbo: mortuo itaqʒ testatore.ij. loquendo de cõtinuatõe possessiõis de patre in filium.

Ideo cõiter in gallico dr̃ Entre seigneur ⁊
subgect na point de nouuellete. Si tñ do
min⁹ vel iudex iuste ⁊ iuris ordine nõ ser
uato procedit contra subditum: potest in
tentari contra ipsum remedũ recuperan-
de possessionis.c.cõquerente.de resti.spo
lia. vt refert magister Guillelmus de bro
lio.ti.de causa nouitatis.c.itẽ si subiect⁹.
Preterea verũ est ꝙ inter subiectũ et do-
minũ non cadit nouitas. sed si esset inter
subditũ ex vna parte ⁊ dñʒ ⁊ aliuʒ ex alte
ra. tunc quo ad illũ aliũ ⁊ etiã dñʒ rex ha
beret cognitionẽ: necqʒ ille al⁹ petere pos
set remissionem fieri: ne ꝯtinẽtia cãe diui
a datur: ⁊ ita fuit arresto declaratum[a] pari
952 sius. †Et pariter non posset pagesi⁹ cõ
tra dominũ impetrare saluagardiaʒ: que
proprie respicit res ⁊ patrimoniũ. Nam si
hec impetrari possent faciliter impedire-
tur dñs in sua iurisditione per subditos q̃
bus prouisum est remedio appellãdi vel
prouocandi: si grauentur per dominum
iure superioritatis ⁊ auctoritatis. Tamẽ
ẜm stilum curie parlamenti regie domi-
nus dare cogeretur assecuramentum ⁊ se
curitatẽ vasallo ⁊ homini suo ⁊ cuicunqʒ
eius subdito de corpore suo: id est de ipm
nõ offendendo in corpore seu persona: cũ
talis offensio reparari nõ posset remedio
appellationis. de qua materia saluegar-
die ⁊ assecuramenti habetur. in.l.denun-
ciamus.C.de his qui ad eccle.cõfugi.⁊.l.
illicitas.§.ne potentiores. vbi Bart.ff.de
offi.presiđ.⁊ in.l.sanctum.ff.de rerũ diui.
953 et Fely.super rubri.de treug.⁊ pa. †Et
ꝙ consuetudo ꝙ dominus succedat page
sio ⁊ homini suo valeat tenet Hostien.in
summa.tit.de natis ex libero ventre.§.fi.
versi.Et nũ. Et deciditur in summa con-
fessorꝝ.titu.de succes.ab intest.q.cxxj.vbi
dicitur ꝙ si fuerit cõsuetudo terre: ꝙ mor
tuo homine sine filio dominus totũ acci-
piat: talis consuetudo est seruanda: ⁊ con
sequenter dicitur in foro conscientie tuta:
prout olim seruabatur in patria delphina
954 tus: †vbi manũ mortuam accipiebãt
barones ⁊ ceteri nobiles illius patrie ab
hominibus suis: vt refert Guido pape.q.
ccclxj.dicens: ꝙ capere eam solebat etiaʒ
dominus delphinus vsqʒ ad tempora do
955 mini huberti: †qui inter cetera liberta
tem concessit patrie sue a premissis: ⁊ di-
ctam patriam suam transtulit in primoge
nitum francie prohibens manum mortuã
accipere: nisi ab his qui eam caperent ab
hominibus ⁊ subditis suis. de quo modi-
cum tetigit Cynus in auẗ.sed episcopalis
dignitas C.de episco.⁊ cleri.⁊ in.l.volun
tarie.C.de excusatio.tuto.⁊ Joan.fab.in
§.j.institu.quibus modis ius patrie pote
statis soluitur. vbi dicit ꝙ mortuo aliquo

a ¶ Arresto declaratũ. de q̃ per dñm aufferri i suo tractatu arrestorum.ca.xlvij.

953 Ualet cõsuetudo ꝙ dñs pagesio suo succedat.

954 Uide hic plene đ iure man⁹ mortue: et ꝙ tuta est etiã in foro cõsciẽtie.

955 Uide quis dedit delphinatũ ꝑmogenito regis francie.

955 sublata fuit man⁹ mortua in delphinatu.

sine liberis in potestate existẽtib⁹ potest
dominus ex cõsuetudine si ibi vigeat om
nia occupare iure manus mortue: idem
tenet Barto.in.l.item in potestate.in fi.
ff.de his qui sunt sui vel alieni iur. Quia
stante consuetudine manus mortue. pro-
ut est in pluribus locis huius regni fran-
cie: vt refert Masuerus titu.de succes.et
vltimis volun.§.item illius qui mortuus
est sine liberis. ⁊ tangit in titu.de loca.et
iure emphyteo.§.iteʒ si res que data fuit.
956 in fine. †Non possent tales homines
testando aut inter viuos de bonis suis di
sponere: ẜm Hosti.vbi supra: nisi ĩter libe
ros: ⁊ in aliquibus locis inter suos: qui di
cuntur omnes illi: qui inuiti ferre testimo
nium cõtra talem hominem non fuissent
coacti: vel nisi in magna necessitate: vel
pro acquirendo alia bona sibi et domino
magis vtilia: ad instar bonorum ecclesie:
vt nota.Panor.in.c.nulli.de rebus eccle.
non alienã. Et si al'as disponerent inter
extraneos vel testarentur: posset domin⁹
omnia reuocare: maxime si donarent.l.j.
vbi plene Joã.de pla.et docto.C.non li-
cere habita.metropo.loca sua.ad alios
transferre.libro.xj. Talibus profecto ho-
minibus dicere potest baro id quod de⁹
israelitis dixit Leuiti.xxv. Terram quo-
qʒ non vẽdetis: quia mea est. Et vos ad-
uene et coloni mei estis ⁊c. Quorum co-
957 lonorum differẽtia est multiplex. †In
ter quos ascriptitiorꝝ cõditio deterior est.
qr parum differunt a seruis.l.ne diutius.
C.de agrico.⁊ censi.li.xj. Tales enim si-
cut ceteri dicũtur coloni ab agris colẽdis
vocati ⁊ nomiati: ⁊ preterea dicũtur ascri
ptitij: quia glebe seu terre quam colunt
sunt perpetuo astricti: a qua discedere nũ
qʒ possunt: vt alibi morentur.l.cum satis.
Illo eo.titu.immo sunt pars glebe ⁊ ter-
re quam colere sunt astricti: adeo ꝙ pro
rebus immobilibus habentur: et earum
appellatione veniunt: ita ꝙ legata ven-
dita aut donata terra: censentur ⁊ ipsi cũ
sobole sua translati: ⁊ alienati terram se-
quentes quocunqʒ vadat: etiam si in ma-
nus iudeorum vel aliorũ infidelium ter-
ra illa perueniret. Qui licet christianum
mancipium habere non possint.l.j.C.ne
958 iudei christia.mancipium. †Attamen
tales xp̃ianos ascriptitios velut fũdi par
tem habebunt: dũmodo eis non vtantur
ad aliud: qʒ agriculturã cui ascripti sunt.
c.multorum.de iudeis. Quo casu non di
citur christianus proprie iudeo subditus:
sed solum terre iudei astrictus: cui ter-
re potius seruit: qʒ persone. Et sic nõ ob-
stat dicta.l.j.C.vt nemini iudeo.liceat
christia.mancipi.habere. vnde tanqʒ par
tem fundi tenetur dñs tales ascriptitios

956 Ubi viget ius man⁹ mortue nõ pñt rustici đ bonis dispo nere: nisi in casib⁹ hic expssis.

957 De multiplici spẽ agricolarꝫ: ⁊ pmo de ascriptitijs.

tradere sicut terram in publico censu: cũ
propter eos terra plus stimetur: ẜm glo.
in.l.j.C.de seruis fugi.quia inter immobi
lia velut pars terre computantur: in aut.
de non alie.§.velut em̃.collatio.ij.de quo
habetur in.l.forma.§. si quis inquilinos.
ff.de censi. Nec vendi possent vel alio mo
do alienari:sine fũdo.quia ab eo separari
non possunt: etiã ex priuilegio motu pro=
prio principis concesso.l.originarios.vbi
Joã.de pla.⁊ ceteri.C.de agrico. et censi.
Sic etiam a solo non possunt sequentes
coloni separari:in signũ cuius prim⁹ agri
cultor vocatus fuit Cain: id est possessio.
Cain eniꝫ lingua hebraica possessionẽ si=
959 gnificat:† qui cupidissimus fuisse phi=
betur:ac inuidia plenus: ⁊ aliene felicita=
tis impatientissimus: vt sunt cõmuniter
agricole rusticani: de quibus ait Diodo=
rus siculus. lib.iij. ꝙ omnis inuidia sub=
dita est regib⁹ in india:quasi dicat ꝙ om
nes agricole qui vt plurimum sunt inuidi
960 dant regi tributum.† Ex quo antiqua
arbitrabatur ⁊ pingebat deitatum largi=
trix gẽtilitas: saturnũ agriculture docto=
rem esse hoiem senẽ: capite obuolutũ:sor
didum:atqꝫ falce ornatum. Que sicut sa=
turno homini:sic etiã planete conueniũt:
quem astrologi dicunt planetam frigidũ:
siccum:melancholicum:auarum: malicio
sum:inuidum:⁊ simulatorẽ: ac fetidi oris:
quasi de omnibus male dicentem. Quã
obrem q; ẜm Ciceronẽ in rhetoricis. vir=
a tutis comes[a] inuidia est. Cain agricola
primus fratrem suum Abel totum nobi=
lem deum corde sincero colentem: cuius
sacrificia deo erant accepta: crudeliter in
terfecit. Nunqđ agricole (vt Matth.xxj.
veritas diuina testatur) sola inuidia mo=
ti videntes filium domini sui dixerũt in=
tra se:hic est heres: venite occidam⁹ eũ:⁊
habebim⁹ hereditatẽ eius: ⁊ apprehẽsũꝫ
eum eiecerũt extra vineam:⁊ occiderunt.
Nec sine causa in agricolis figuratur ibi
inuidia phariseorum et sacerdotum con=
tra christum vere nobilitatis principem.
961 †Quequidẽ inuidia naturalr ꝯ nobili=
tatẽ est rusticis ⁊ vilanis insita qb⁹ tant⁹
semp ⁊ tã vastus ẽ anim⁹ extinguẽdi no=
bilitatẽ:q; raro est iter tã dissiles aios be
neuolẽtie charitatisqꝫ ꝯsensio. Nec est no
uũ i p̃nti regno ignobile vulgus ea de cã
insurrexisse ⁊ plura perpetrasse. Qđ ma=
xime contingit capite languente:prout fa
ctum fuisse legitur beato Ludouico fran
corum rege apud infideles capto. de quo
Gaguynus lib.vij.ca.ij. Ludouico inqt
capto exercitati pleriqꝫ adolescentes tã=
ꝗ regem custodia eximere sperarent con
uenientes: duce hũgaro qui illis nõ ali
ter ꝗ episcopus presidebat: magnaꝫ sibi

959 Rustici agricole habuerũt a cain ꝙ sũt vt plurimũ inuidi ꝯ nobiles.

960 De planeta saturno agriculture deo ⁊ đ suis pessimis conditionibus.

a ¶ Virtutis comes. de quo plenius super ℣. Mortuo itaqꝫ testatore.j. dum loquitur đ iudeorũ inuidia ꝯ xp̃m.

961 Cõter sũt rustici ⁊ ignobiles ꝯ nobiles infesti vt hic probatur pluribus exẽplis execrabilibus.

sociorum multitudinem coegerant: atqꝫ
ita per parisios aurelianosqꝫ ⁊ bituriges
profecti:cum non furto nõ adulterijs ab=
stinerent:a biturigibus non longe a vico
qui mortuum mare dicitur:qua ad nouaꝫ
villam iter est perempti sunt. hi enim pa
storellos se nominari volebant. et eodem
lib.c.fi. sic dicit.dum hec difficili agũtur:
scilicet bella inter Philippum longũ frã=
cie regem ⁊ flandrie comitem: ouiuꝫ qui=
dam pastores admoniti celesti(vt ipi asse
uerabant)oraculo in syriã religionis chri
stiane cã profecturos se iactabant: q̃ post
ꝗ magno numero aucti sunt latrunculis
non dissimiles:cum predas agerent:car=
cassonam vsqꝫ progressi ab incolis grege
facto dissipati aufugerunt: compluribus
interfectis ⁊ patibulo strangulatis. Pari
ter certo certius est rusticos fuisse inuidia
arrogantissimos:ac dominandi facultatẽ
contra nobiles tempore Joãnis frãcie re
gis vsurpare voluisse: tamen male eis suc
cessisse. de quo idem Gaguynus lib.ix.c.
j.de tempore quo rex Joannes in anglia
captus tenebatur Karolo quinto eius fi=
962 lio regnum moderante sic refert.† In=
surrexit per id tempus in Beluacensium
territorio agricolarum insolẽs turba: que
ex vicis in nobilitatem duce Guillelmo
calleto irrumpens cedem multã facit. Cõ
pendiumqꝫ vsqꝫ:atqꝫ siluanectuꝫ ⁊ suessio
nem grassata: arces complures spoliauit
deiecitqꝫ. Erat huic hominum pesti in no
bilitatem precipua conspiratio ⁊ execra=
bilis seuitia:cuius ne per eius singula fla
gitia circũferar: duo tantum precipue im
manitatis crimina memorabo. Inter plu
rimos cedes hec debacchãtium furia ca=
stellum quoddam irrumpens loci domi=
num cum palo alligassent. Eius vxorem
filiamqꝫ in conspectu mariti stuprauerũt:
stupratas necauerunt: viro mox crudeli=
ter interempto. Alterum preterea aura=
tum equitem a se trucidatum ⁊ veru trans
fixum igni assauerunt spectante equitis
vxore: quam a duodecim stupratoribus
violatam impulerunt de mariti carne ve
sci:miseram paulopost mulierem morte af
ficientes. Sunt qui memorie prodiderũt
hos grassatores regem sibi instituisse ia=
quetum quendam bellouacum:a quo ipsi
se iaquas voluerunt appellari. Egressi
quoqꝫ parisio trecenti ex numero perdito
rum hominum duce petro gillo:tilliuꝫ pro
fecti:cum ibi Joãnem vaillant: cuꝫ quin=
gentis eiusdem factionis armatis compe
rissent:inita societate meldem ducunt:ra=
ti prima incursione mercatum expugna=
re. Quos meldenses positis per vias mẽ
sis vino atqꝫ dapibus magna omniuꝫ le
ticia reficiunt:erant tunc in mercato cum

vxore caroli quinti furensis comes: atqꝫ
alij bono numero nobiles q̃daꝫ:q̃ postqꝫ
oppugnationem aduersum se parari vi=
dent:irruptione facta totam illã plebeiaꝫ
vim furoremqꝫ dissipant:ingressiqꝫ ciuita
tem:eam partiꝫ incendunt:atqꝫ diripiũt:
capto solanno ciuitatis pretore: quem ab
ductum necauerunt:deprehensus preter=
ea a nauarro rege guillelmus calletus ia
quarum beluacensium primarius carni=
a fex:iaquas eñ hec se factio nominabat:[a]
vltimum supplicium apud claromontem
tulit. ¶ Eademqꝫ tempestate pauloante
mercatorum prepositus cubiculum caro=
li p̃dicti ingressus:nihil inquit serene p̃n
ceps inter ea que gesturi sumus contriste
ris:simul hec dicens consiauum campa=
num mareschallũ carolo conspiciente ne
cauerunt:robertumqꝫ claromotensem in
de fugientem in penetrali interemerunt.
Quorum cadauera trahi a satellitibus ⁊
ad mensam marmoream que in atrio ad
gradus palatij est proijci inspiciente ca=
ralo prepositus iusserat: vbi ad ppli spe=
ctaculum ad vesperam vsqꝫ relicta iacue
re. ¶ Pariter de tempore caroli sexti frã=
corum regis.eo.li.c.iij. Idem gaguynus
sic dicit. Eadem quoqꝫ tempestate aruer
ni adiunctis sibi lemouicensibus atqꝫ pi=
ctauis grauissimã seditionem excitarũt:
ducem sibi quondã petrum bruerium in=
stituentes:atqꝫ ita per nequissimam licẽ=
tiam grassantes : nobilem quẽqꝫ clerum:
item et alicuius pensi hominẽ sibi obuiũ
sine miseratione obtruncabant. Nam de
prehensi forte per viam serti equitis capi
ti ignitum cassidem imponunt: sacerdoti
amputatis digitis capiti verticem deglu
bunt:deinde cremant. Religiosum hospi
talis ordinis procere arbori appensum:sa
gittis telisqꝫ confossum necant. Nec mo=
dus illis erat vllus seuiendi: pluris inter
illos habebatur qui diriora flagitia com
mitteret:huius tam detestante inhuma=
nitatis nuncio accepto biturigũ dux:qui
auinionem salutandi pontificis causa pe
tebat:deleto nobiliũ exercitu in seditio=
sos mouet:quos non difficili prelio mul=
tis occisis multisqꝫ laqueo strãgulatis su
perauit.hec ille. Talis eniꝫ furiosa plebs
aduentu viri alicuius insignis confestim
tacet:vt contigisse refert Valerius.lib.iij.
963 ti.de fiducia sui† cum in vrbe famis cõ
tigisset:et ob id plebs romana in varias
sententias non sine tumultu declinaret:
scipio nasica ad eam tacete quirites (in=
quit)plus enim ego ꝗ vos quid reipubli
ce expediat intelligo. Qua voce audita
omnes pleno venerationis silentio maio
rem autoritatem eius ꝗ suorum alimen=
torum respectũ egerũt.hec ille. Pro quo

a ¶ Hec se factio noiabat. Inter bonos (inquit Salustius in iugurtino) amicitia. inter malos factio est.

facit poeticum illud eneidũ li.j. Seuitqꝫ
animis ignobile vulgus : iamqꝫ faces et
saxa volant:furor arma ministrat. Tum
pietate grauem ac meritis si forte virum
quem conspexere silent:arrectisqꝫ aurib⁹
964 stant ⁊c. ¶ † Ob quod nulla olim da=
batur plebeie cõditioni autoritas: nec in
consilio vocantur: sed solum honorati vi
ri cum prudentia:non sit in eis.de quo ce
sar de bello gallico libro suorum commẽ=
tariorũ sexto. In omni(inquit) gallia eo=
ruꝫ hominũ qui aliquo sunt numero atqꝫ
honore genera sunt duo. Nam plebs pe=
ne seruorum habetur loco : que nihil ha=
b bet per se:nulloqꝫ adhibetur consilio ⁊c.[b]
¶ Et ita etiam inter alia eidem cesari fa
cto imperatori oratione secunda ad caiũ
cesarem de republica intitulata persua=
sum fuit in hec verba. Hec multitudo sci=
licet plebis: primum malis moribus im=
buta:deinde in artis vitasqꝫ varias dispa
lata nullo modo inter se congruens pa=
rum quidem idonea videtur ad capescen
965 dam rempublicam. ¶ † Ideo cum ty=
berius gracchus tribunus plebis inter=
empto senatu omnia per plebem agi de=
bere dictitaret per scipionem nasicam ro
manum nobilissimum cum eius scelerata
factione quas merebatur penas susti=
nuit Valerio referente allegato. libro.iij.
966 titulo de fortitudine. ¶ † Sed vnde
tanta ignobilium temeritas contra nobi
litateꝫ processerit? Certe ex inuidia vt vi
deris. vel ẜm Bal.in.l.per adoptioneꝫ.ff.
de adoptio. Ex eo quia nobiles pro maio
ri parte superbi existunt: et inimici popu
larium:ac subditorum oppressores: gulo
si:et luxuriosi: plusqꝫ populares. ¶ † Ita
ꝙ vere non sunt nobiles: quia nobilitas
sola illa est que animum moribus ornat.
Unde tales qui virtutibus abutunt: no=
bilitateꝫ habere non dicuntur: que in eis
vitio extinguitur. Sicut legitur de nabal
qui cum carmelus vir esset rusticus male
respondit nuncijs dauid regis ob qđ pro
posuerat dauid eum occidere: et omnes
de domo eius si sapientia abigailis vxo=
ris dauid iuste motum nõ placasset.j.Re
gum.xxv. ¶ Sed vnde tanta hodie vi=
tia etiam in nobilitate procedunt? Certe
quia rustici omnes ob diuitias quas dili
gentia vel astutia parsimonia in eis re=
gnante feuda etiam nobilia acquirunt et
nobilitantur:aut per matrimonia ere re=
dempta cum nobilibus absqꝫ alia dote.
vt dicit Barto.in.l. si diuortio.ff. de ver=
borum obligatione contracta vt nobiles
regnant in vitijs eis naturaliter insitis
iuxta illđ Galteri.in p̃mo alexandreidos
Asperius nihil est humili cum surgit in
altum. ¶ Nobiles vero peruenientes et

964 Olim nulla dabatur plebi autoritas in francia.

b ¶ Nulloqꝫ adhibetur consilio.de periculoso plebis consilio et iudicio plene habetur sup verbo:mortuo itaqꝫ testatore.j.loquendo de sententia cõtra christũ lata ad clamorem plebis.

966 Vide vnde procedit tãta rusticorũ contra nobilitatẽ temeritas ⁊ nobiliũ modernorum vilitas.

a ¶ Ignobiles repu
tant. prout
exẽplo legi
mus de io-
seph viro
gl'iose sp v-
ginis ma-
rie: q faber
ligne' erat
ob quod d
christo di-
cebant iu-
dei q fili'
fabri erat:
nec literas
didicerat.
licet ioseph
ipse de li-
nea et do-
mo dauid z
ceto℞ regũ
israel vere
discẽdisset:
vt habetur
Matth. j.
b ¶ Ubi
videatis. z
j. sup x bo:
cuidam pe
tro tradide
runt. dũ lo
quit de ca-
stitate anti
quo℞ prin
cipum.
968 De
secũda spe
cie agrico-
la℞ qui cen
siti vocant
969 Ascri
ptitij z cen
siti in qui-
bus conue
niunt z dif
ferunt.
970 No-
ta cõtra do
minos ni-
mis subdi-
tos g̃uãtes
c ¶ Nesub
diti grauẽ-
tur. Quid
aũt impor-
tet pactuz:
q rusticus
talliari pos
sit ad nutũ
et volunta

deducti ad paupertatem et viles exercẽ-
a do artes ignobiles reputantur[a] et non no
biles dicuntur rusticanis loca nobiliũ te
nentibus: hi sunt quos post grecorũ par-
ticulare diluuium regnante athenis a m
phiteone rege: deucalion thessalie rex p-
methei filius et pyrrha epimethei filia cõ
iuges genus humanum in patria reduce
revoluentes ex lapidibus terga iactis ho
mines formasse. li. j. metamorpho. fingun
guntur. Adeo q saxa viri manibus missa
faciem traxere virorum: et de femineo re-
parata est femina iactu. dicente ibi Oui-
dio. Inq breui spacio superoruz numine
saxa. Missa viri manibus faciem traxere
virorum: et de femineo reparata est femi
na iactu. Inde genus durum sumus ex-
periensq laborum et documenta damus
qua sumus origine nati zc. ¶ Tales pro-
fecto homines ex lapidibus orti: ad sen-
sum tropologicum pauperes z ignobiles
significantur: qui de rustica agrestiq gẽ-
te z plebeia ad honores z dignitates euo
cantur: et de ignobilibus nobiles: non vir
tute sed pecunia a principibus reddũtur.
Quos deucalion rex cui sapientia et to-
ta virtus ab antiquis ascribitur: et dens
post tergum proijcit. Cum de eorum salu
te sit timendum: quia vt plurimũ ad que-
q facinora et presertim ad superbiam et
auariciam quosq despicientes ꝓni sunt.
Et inde prouenit in nobilitate tanta dis-
solutio et virtutum defectus. ¶ Et inter-
dum hoc contingit: quia vt in ceteris ani
mantibus atq plantis ita in hominũ ge
nere reperitur: a forti imbecillis equi: a
fructifera arbore sterilis plerumq nasci-
tur. Nihil enim natura fert: quod tẽporis
accessu a stirpe non degeneret. Et sic ali-
quando hoc contingit quia sicut propter
penuriam personarum nobiles interdum
ad ignobilium obsequia coartantur. vt. l.
j. ff. de excu. tuto. ibi: nisi omnimoda penu
967 ria. ¶ † Sic econtra ignobiles et infa
mes ad dignitatum obsequia propter pe
nuriam personarum admittuntur ꝑm Ia
co. de aret. i. l. generalr. §. spurios. ff. de de
curio. quem sequitur Nicol. de neapo. in
d. l. j. cuius lectura est hodie impressa post
lecturam Bar. quia paucum scripserat su
per illo libro. vnde non mirũ si hi qui no-
biles nunc dicuntur: sunt insolentes et vi
tiosi: de quibus dicit eneas sylui' poeta
summus: qui postea fuit papa pius in li.
de duobus amantibus circa fi. q nobili-
tas (id est que vulgo nobilitas vocat) pre
mium dicit iniquitatis. iuxta illud Apo-
ca. vj. luna tota facta est quasi sanguis. q'
tales per lunam significantur. Qui si ve-
re preessent: puto q humaniores essent:
quia nobiliũ fera℞ est parcere subiectis:

et debellare superbos. Unde elephãtes:
apri: et leones premordent et transeunt il
la: que ad terram impulerunt. Ignobiles
vero bestie vt sues et huiusmodi reuoluẽ
do conculcant: et perfodiendo pertinaci-
ter conuoluũt sic isti tyrãnides suas exer
cent sine misericordia et pietate de horuz
nobilium virtutibus et vitijs dixi sup ver
b bo: raynutius de clera. vbi videatis.[b]
968 ¶ † Quidam sunt coloni censiti: qui si
militer ad agrum perpetuo colendũ sunt
obligati: a quo discedere nõ possunt sicut
969 precedentes: † tamen differunt ab eis:
qm iste ad certũ animũ cẽsuz ꝑpetuo sol-
uẽdũ dño obligati existũt: s3 ascriptiti' cẽ
sum soluit icertũ. Puta medietatẽ: tertiã:
vel q̃rtã partẽ: aut pl' vel min' prout an
nuatim eligit dominus. Heu me. q' mul-
ti sunt in pluribus locis barones et domi
ni homines talis conditionis habentes:
qui ex mala et iniusta electione adeo fru
ctus sudorum et laboris rapiendo paupe
res grauant ascriptitios: et quod deteri'
est eos vltra hoc ad volũtatem immo ad
libidinem talliant: et opprimũt. q vix pre
carium eis spiritum relinquũt vnde dicit
Bal. in. l. ex hoc iure. ff. de insti. et iure. in
fi. q rustici olim non soluebant imperato
ri nisi modicum es videlicet. xxvj. dena-
rios pro capite vel pro quolibet fumãte.
sed hodie prothdolor. Pellem populorũ
excoriant: et vix precarium eis dimittunt
spiritum. Nequaq considerantes qd iu-
ste dicit Apostolus. ij. Timoth. ij. c. La-
borantẽ agricolã op3 ꝑmũ de fructib' ac
970 cipe † minusq aduertũt: q durissimuz
iusticiũ fiet his q̃ ꝑsunt male z iiuste iudi
cãtib': de q̃℞ dño℞ abusib' z tyrãnide de
tpali z sclari punitiõe potestis videre am
plissime p dñz paridẽ de puteo in ei' solẽ
ni tractatu de syndicatu: i ꝑn. ti. de exces-
su baronũ. Quo℞ auaricia ẽt i foro cõtẽ-
tioso ꝯpesci posset offõ iudic iplorato: ne
c subditi nimiũ g̃uent[c]. l. cũ sat. §. caueãt.
C. de agric. z cẽsi. z. l. j. C. i q̃b. cau. colo. li.
xj. z vtrobiq p doc. facit isti. de his q̃ sunt
sui vel alie. iu. §. fi. z. l. dño℞. ff. illo. e. tit. q'
ex his i dictiõib' z collect nõ publicã r ti
litatẽ aut necessitatẽ ꝯcernentib' s3 soli'
ꝑncipis vel dño℞ effrenatã volũtatẽ nul
la orit obligatio ẽt naturalis. ꝑ3 bal. i. d. l.
ex h iure. circa fi. x. x. q̃rit. imo decidit idẽ
bal. in. §. publici latrões. ti. de pace tenẽ.
971 † q si dñs castri male tractãs burgẽses
suos fuerit a supiore a q̃ forte castrũ t3 in
feudũ ꝓhibit': nec cesset eos male tracta
re vltra modũ ꝯsuetũ z eis possibilẽ: pote
rit sibi castrũ auferri. qd dicit mẽti tenen
d dũ.[d] ¶ † Et tales ascriptitij cũ sint dño vt
972 ꝑui glebe subditi i ꝑmissis: necnõ iusti-
tiabiles: z talliabiles ad nutũ: i aut. de q̃-

tem domi-
ni. Uide su
per verbo:
condidit. j.
vbi multa
dicunt de
vitijs et ty
rannide no
bilium.
d ¶ Qd di
cit mẽti te-
nendũ. Nã
inter signa
nobilitatis
est liberali
tas et inde
de' q̃ nobi
lissimus est
ẽt liberalis
sim' demõ
strat. q' ad
dãdũ fecit
q̃cũq fecit
ideo q̃ au-
fert nõ no-
bilis sed ru
stic' est. le-
git eniz de
q̃busdã mi
litib' q̃ ala
nũ interro
garũt q̃ eẽt
maxima cu
rialitas: seu
nobilitas.
Rñdit qd
dare. z ipse
tũc interro
gauit eos q̃
eẽt maxia
rusticitas.
z cũ ꝯferẽ-
do nõ con-
cordarẽt di
xit alanus.
ego posui
vos in via
soluẽde qõ
nis: z nesci
tis ꝯsidera
re. nã si cu-
rialissimũ ẽ
dare: sedť
q rusticissi
mũ ẽ ei' ꝯ-
triũ. s. aufer
re. et iõ est
rusticissimi
z vos q̃ icess
sãt auferre
a paupib'.

store. §. si x o forsitã. coll. vj. Etiã i plamẽ
to. ꝑm stylum. ferre non pñt pro dño testi
monium: q̃uis vasallus aut simplex em-
phyteota vel censuarius admitterec. ꝑm
spec. ti. de teste. de quo per Pañ. in. c. insu
per. de testi. Pro alijs autẽ testes esse pos
sunt. ꝑm glo. insti. de iure perso. quia libe-
ri homines sunt: licet non plene liberi vt
no. declarat Bar. in. l. fi. §. ijdem rescripse
runt. ij. col. in fi. ff. ad municipa. et in. l. cuz
scimus. et. l. fi. C. de agrico. et censi. Et si-
cut sunt coloni tales vt dictum est astri-
973 cti: sic etiam eorum liberi: † qui vocan-
tur coloni originarij. Eo quia ex ꝑdictis
sunt orti. Et consequenter sunt pari cõdi-
tione ligati. l. diffinimus. et. l. ne diutius.
974 illo. eo. ti. ¶ † Quidã sunt alij qui vo-
cant inquilini: q̃ pariter sunt colere agrũ
perpetuo obligati: sicut supradicti. tamẽ
differunt ab eis: quia illi seorsum a terra
habitare non possunt: nec alibi morari.
Sed isti inquilini habitare possunt alibi:
vt in suburbijs: et terram per se colere vel
per alium: verumtamen hi domino subij
ciuntur quo ad personam: que tanq prin
cipalior et nobilior ad se res trahit et bo-
na. Sicut dicimus de ingrediente mona
sterium. in aut. ingressi. de sacrosan. eccle.
¶ † Ex quibus resultat ascriptitios parũ
aut nihil habere i bonis: quib' sunt astri
cti: a quibus ipsi potius habentur: et ter-
ra eos habet: cum de fructib' nihil eis re
maneat: nisi quod vult ipse dominus.
975 ¶ † Et sic parum differunt a seruis: q'
serui retentis a domino omnibus bonis
eijci possunt: z pro derelictis haberi: sicut
quelibet alia res. Sed nõ ascriptitij: qui
a solo separari non possunt. Unde necesse
haberet dominus eos relinquendo: etiaz
relinquere solũ. Preterea serui pñt a dño
leui castigatione seu iniuria affici: sed nõ
a ascriptitij: vt. d. l. cũ satis. §. caueãt.[a] Sed
licet ꝑsona et bona coloni cẽsiti z inquili
ni subijciant dño quo ad obligationẽ et
colonariã cõditionẽ: nõ tñ quo ad verum
dñium: ꝓut dñs plenũ h3 dominiũ in ser
uo suo: et in oĩbus: z q̃buscũq bonis per
eũ acquisitis: quẽ alienare põt sine bonis
et etiam bona sine seruo vel oĩa simul. tñ
ascriptitios z cẽsitos alienare non posset
976 sine terra: nec terrã sine ipsis. ¶ † Pre
terea duo sunt in his domini bono℞ vn'
improprie sc3 dñs cuius respectu bona di
cuntur peculiaria: que si alienarentur pos
set dominus illa reuocare sicut reuocaret
peculium serui: et illa bona mortuo sine li
beris colono: capit domin': et occupat iu
re peculij: et apud nos iure manus mor-
977 tue. ꝑm vulgare huius regni. ¶ † Ali'
vero scilicet ipse censitus vel inquilin' di
citur proprie dominus: tamen dominium

974 Uide de agri-
colis inqui
linis.

Ascriptitij
parum dif-
ferunt a ser
uis.

a ¶ §. ca-
ueant. de q̃
plene habe
tur sup di-
cto verbo:
condidit. j.
circa finẽ.

976 Qd
ius h3 dñs
in terra et
quod hab3
ipse ascri-
ptitius.

illud nõ est liberum in eo: cum nihil alie-
nare possit sine consensu domini: immo
978 vt dixi alienata reuocaret dñs. ¶ † Et
qd plus est: si talis colonus sit dño tallia
bilis ad nutum: id est a mercy z a volun-
te: vt galli dicunt. Etiam dñs admitterec
z reciperetur ad agendum possessorio rei:
que tenetur in emphyteosim ab ipso: alr
non posset: vbi ipse rei tenentiarius oĩno
979 esset libere conditionis: † prout sunt
emphyteote z rustici huius patrie: quib'
et non dño feudali directo remedia cõpe
tunt possessoria: quoties in naturali pos-
sessione turbantur: aut spoliantur: nec au
diretur dñs concurrens cum emphyteo-
ta: q' cum eius intersit principalr z imme
diate ratione vtilis dominij et naturalis
possessiõis que habet emphyteota: semp
preferretur dño. arg. notatorum in. c. cum
deputati. de iudi. verũ est tamen: q si te-
nentiarius et emphyteota quãtũcũq li-
bere conditionis in domini preiudicium
constitueret: aut dissimulando pateretur
seruitutem: aut onus aliquod imponi in
re emphyteotica: puta seruitutem realem
et perpetuam: quia tunc solus dñs con-
tradicere posset: z hoc impedire etiã via
possessoria vel aliter via actionis: et ita
seruatur. licet gl. in. l. seruitutes prediorũ.
ff. de seruitu. videatur aliter sentire. ꝑm
Masuerum. ti. de possessorio. §. item dñs
admittitur. Subiungẽs singularius illo
980 co. ti. §. item z nudus proprietarius. † q
dñs qui nudus dicitur proprietarius etiã
audiretur in materia nouitatis si solum
peteret manuteneri in possessiõe vel quasi
ipsius proprietatis: ad fines vt finita em-
phyteosi vl' vsufructu ipse pleno gaudeat
dñio iure cõsolidationis ei competituro:
q' in casu isto ciuilis possessio penes dñm
z ꝓprietariũ existẽs annexa directo do-
minio corporales parit effectus: per no. in
l. j. ff. de acqui. pos. z in. l. j. §. deijcit. z. l. si
de fundo. ff. de vi et vi arma. z in. l. j. ff. vti
possi. Et hoc verũ: vbi dñs ꝓprietarius
ageret possessorio cõtra emphyteotam:
vel fructuarium: q' contra tertiũ emphy
teosim aut vsumfructũ realiter occupan-
tem nõ reciperet cõcurrente emphyteota
aut fructuario qui agere vellet. Si autẽ
non cõcurreret in agendo: sed forte dissi-
mularet possessionem naturalem: quã ha
bebat perdere: vel libertatem: tunc dñs
cuius etiã interest agere posset: sicut po-
test prelat' superior in negligẽtia imme-
diati prelati: vt plene d' in. d. c. cũ depu-
tati. z p Ang. instit. de rerũ diui. §.
981 qd est notan. ¶ † Preterea sicut seruus
acquirit dño omnia pleno iure: ita z censi
tus quo ad colonariam tantum conditio
nem seu obligationem: ideo non mirum

978 Cui
cõpetãt re-
media pos-
sessoria pro
terra an do
mino vl' co
lono.

Universidad de Deusto Biblioteca

si tales testari non possunt:nisi inter libe
ros.ſm glo. que sic intelligitur in.§.j. in=
sti.de iure persona.et plene per Joan.de
pla.in.d.l.ij.C.in quibus cau.colo.lib.xj.
982 ¶†Propter que iura et prerogatiuas
que habet dominus in tales homines et
eorum bona dicit spec.tit.de emp. et ven
di.§.nunc dicendum.le.ij.versi.Quid de
concessione in emphyteosim.q in contra
ctu emphyteotico seu concessione in em=
phyteosim non datur domino remediũ.
l.ij.C.de rescin.ven.si in rei cõcessione di
ceret se vltra dimidiam iusti valoris de=
ceptum:quod locum etiam haberet in cõ
tractu feudali:presertim vbi esset domin⁹
iustitiarius ipse concedẽs cui propter de
lictum deberetur confiscatio. Ex quibus
iuribus(vltra cẽsum)domino debitis va
lor subiectiõis vasalli vel emphyteote au
getur:et ita seruatur ſm Masuerum. tit.
de loca.et iure emphy.§.item domin⁹ tra
dendo rem.de quo latissime dixi in.c. cuz
causa.de emp.et vẽ.quod repetij die.xvj.
decembris anno domini.M.cccclxxxij.⁊
eius materiam expediui per centum.⁊.xj.
conclusiones.et respondit sub me magi=
ster Joãnes rubey tũc baccalari⁹ doctis
simus quem de presenti videtis officialẽ
caturcensem. Sed aduertatis quia idem
spec.ti.de loca.§.nunc aliqua.ver.xc. que
ritur xc.tenet contrarium dicens:q domi
no succurretur saltẽ officio iudicis:tamen
Jason in.l.j.xviij.col.versi. vltimo vt ni=
hil omittatur.C.de iure emphy. tenet pri
mam opi.dummodo concessio scienter fa
cta fuerit a domino:qui rei valorem scie=
983 bat vel scire presumebatur. ¶†Et di=
cit verum:presertim vbi res erema cõces=
sa fuit:⁊ demum per emphyteotam extir
pata et ad culturam redacta.q̄d fieri non
potuit sine labore et expensis non modi=
cis:nam tunc pretendere min⁹ posset ipse
dñs deceptionẽ. Ad q̄d facit decisio bar.
in.l.quicũq3.la.ij.C.de oi agro deserto.li.
xj.vbi per illũ text. si quis fundũ accepit
sterilẽ aut desertũ quẽ reddidit fertilem:
certe de tẽporali effectus est perpetu⁹:vñ
si acceperit ab ecclesia fundũ sterilem in
emphyteosim vsq3 ad tertiã generationẽ
nihilominus finita illa gñatiõe ad alios
transibit successores:etiã extraneos. Se=
cundo facit tex.no.in.c.ad aures.de reb⁹
ec.non alie.vbi licet res ecclesie sui natu=
ra alienari ꝓhibite concedi nõ possint in
emphyteosim.c.nulli.de rebus eccle.non
alie.tamen concedi possunt ei qui eas ste
riles et eremas extirpauit:et ad culturam
reduxit:vt dicto.c.ad aures. Ita q erunt
ei perpetue et ad heredes trãsitorie. Ter
tio facit tex.in.l.fi.C.de alluuionib⁹: vbi
pagesio vel alteri qui terram in culturam

982 Non habet locũ in cõtractu ẽphyteoti= co remedi= um.l.ij.C. de rescind. vendi.

983 Uide priuilegia reducendi res ad cul= turam.

deducit aut reduxit: nedum non poterit
ei res auferri:immo nec census augeri. p
illum tex.et est etiam casus ita decisus in
l.j.C.in quibus causis colo.⁊ cẽsiti dños
accusa.possunt.li.xj.vbi in prin.dicit Jo.
de pla.q hec omnia locum habent etiam
in colonis nostri tẽporis:⁊ multomagis:
cum ita non sunt astricti sicut olim erant
984 agricole ⁊ censiti:†⁊ si cõtrarium dñs
faceret: pro tali temeritate que facinus
appellatur in dicta.l.j. Posset coraz quo=
cũq3 etiam per ascripticios deferri. Et q̄d
plus est in quinquaginta pondo auri ve=
niret erga fiscum condemnandus. vt di=
cta.l.fi.C.de alluuio.vbi ponitur ratio.et
clarius in.l.si quis auctoritate nostri no=
minis.alleg.ti.de omni agro deserto.vbi
est casus: q etiam imperator augere non
potest censum pagesijs seu emphyteotis
suis:nec eorum successoribus. Ad q̄d etiã
est text.in.l.cum satis.§.caueant autem.
C.de agrico.⁊ censi.li.xj.⁊.l.ij.C.de p̄di.
nauiculariorũ.co.lib.⁊ in.l.cognouimus.
C.de mancipijs ⁊ colo.patrimo.eo.li.per
985 quem tex.dicit ibi Bart.† q si ecclesia
cõcessit fundum in emphyteosim in quo
fundo quidam colonus tempore lõgo ste
terat ad illum laborandum ꝑ ecclesia:nõ
poterit emphyteotam illum cum bonus
esset expellere pro subrogando alium. Et
si eum expellat priuatur emphyteosi. Nõ
cũ debent coloni suas deplorare operas
vt dicta.l.fina.vbi vult text.q quia talis
cultura ad perpetuam fundi vtilitatẽ fa=
cta fuit:afficit ipsum fundum: vt sit culto
a ri perpetuo affectus[a]. Or deus scit si ta=
les abusus hodie tolerantur:q: videmus
omnes colonos vsq3 ad excoriationẽ vr=
geri ad augendum census etiam pro ter=
ris quas extirparunt:⁊ non saciati cẽsum
annuum in blado vel alijs speciebus cõ=
sistentem studiose tẽpore fertilitatis exi=
gere differunt:immo petere ⁊ q̄d dãnabi
lius est a pagesijs soluere volentibus re=
cipere expectantes tempus caristie ⁊ ste=
rilitatis: vt habeant tunc blada cariora:
aut precium eorũdem ſm maiorem valo=
rem:q̄d fieri nõ potest nec tolerari debet
ſm glo.per illum text.ad hoc singularem
in.l.nulli.C.de erogatio. milita.annone.
quam ad hoc cõmendat ibi Joã.de pla.
lib.xij. Sed certe dormitat egregius ho=
merus.sc3 procurator regius in curia frã=
cie vocatus magnus magister: vt dicit
Joan.fab.in.§.fina.insti.de exceptio.qui
a quolibet sic abutẽte querelã h3 ꝓ rege
ad q̄nquaginta põdo auri:vt.d.l.fi.vnde
restat in ꝯtu emphyteotico nõ dari dño
remediũ.d.l.ij.de rescin.ven.vt tanq3 de=
ceptus vltra dimidiã possit ꝯtũ rescinde
re:vel cẽsum ãnuũ augere ꝯ emphyteotã

984 Uide penã cõtra dños cẽsuz pagesijs su is augmen tantes.

a ¶ Perpe tuo affect⁹ Facit opti me text.in l. credito. ff.si cer.pe. ⁊ in. l.inter dũ.ff.q̇ po. in pig. ha. vbi mutu= ans pecu= niã ꝓ repa ratione do mus vł alte rius rei h3 eã tante co ipso sibi hy pothecatã i ceteris an terioribus creditorib⁹ ẽt exp̄ssam hypothecã habẽtibus preferr: ſm glo.⁊ Bar. in.d.l.inter dum.

ſm communem opi.pro qua videtur tex.
vltra omnes in.d.l.si quis autoritate. pro
pe fiñ.ibi:vtpote deceptos.et ibi: illudq3
velut quadam circumuentione deposci:q
si se daturos p̄scissent fundos minime su
scipere xc.C.de omni agro deserto. iũctõ
q vt dixi multa sint iura et prerogatiue:
quas habent domini in tales suos homi
nes et bona:que iura sunt multũ estimã=
da preter pecunias:quas capiunt pro in=
tratis tempore concessionis:et cẽsum an=
986 nuu3 perpetuo eis soluendũ. ¶†Sed
vnde processerit hec hominũ conditio sic
colonarie conditioni astrictorũ:certe ali=
quãdo processit ex origine:quia qui ex il=
lis nascuntur sunt illius conditionis. ſm
legem nature:qua filius patris conditio=
nẽ sequitur.l.lex nature.ff.de sta.ho. Ob
quod coloni dicuntur originarij vt supra
dixi iuxta distinctionem Bar.et aliorum
in.d.l.ne diutius.de agrico.et censi. Ali=
quando processit facto ipsorum ab initio
qui voluntarie ad talem se astrinxerũt cõ
ditionẽ. Puta contrahendo: vel quasi cõ
987 trahẽdo. ¶†Primo extraiudicialiter
contrahẽdo quod fieri potest dupliciter.
Primo si quis cum aliquo contrahẽs su=
per aliquo negocio principaliter et dispo
sitiue:et contrahendo asseruerit enuncia
tiue seu narratiue se ascriptitium:aut cen
situm:seu passus fuit se sic enunciari. Ue
luti si capiens ab aliquo domino terras ⁊
possessiones in perpetuam locationem in
instrumento enunciatiue narretur ascri=
ptitius vel censitus: vt quia forte instru=
mentum super hoc confectum dicit:q an
no domini.M.ccccxcij. Talis baro talez
borã in perpetuũ locauit tali titio ascri=
ptitio:et q ille titius ascriptitius eam re
ceperit:certe quia in illo contractu princi
paliter et dispositiue non agebatur de ti
tij conditione:sed solũ de illius borie aut
terrarum perpetua locatione vel alia cõ=
cessione:licet enunciatiue: non propter se
vt scilicet constituatur ascriptitius: sed ꝓ
pter aliud videlicet perpetuam locatio=
nem:de qua principaliter agebatur: titi⁹
ille recipiendo narratus fuit et enunciat⁹
ascriptitius vel cẽsitus: non propter hoc
dicetur de libero effect⁹ ascriptitius: nisi
cum illa narratione enunciatiua concur=
rerent alia adminicula: quibus iuuaret.
Puta q tanq3 talis pensionem domino
prestiterit consecutiue et cõtinue.xxx.an=
nis:quo durante tempore seruierit domi
no vt talis.l.nec si volens.C.de libe.cau.
vel q secunda confessio emanauerit:quo
casu bina et reiterata confessio vna post
aliam ex interuallo emanata preiudica=
ret confitenti.vt.d.l.cum scimus.de agri=
co.et censi.facit.l.j.C.de plus petitio. Et

986 Uide vnde ꝓces sit conditio ascriptitio= rum ⁊ simi lium homi num.

987 An sola confes sio sufficiẽ= ter probet aliquẽ esse ascriptitiũ.

idem esset in confessione iudiciali enũcia
tiue facta: vt quia vbi de alio principali=
ter et dispositiue agebatur:forte de pẽsio
ne soluenda domino contra aliquẽ tanq3
ascriptitium ipse confessus fuit pensionẽ
debere: quoniam propter hoc confessus
non videtur se esse ascriptitium: cũ de il=
lo principaliter non ageretur. Sed de so
la pensione: vt ibi est tex.no.et ita intelli=
gitur.l.interrogata3.C.de libe.causa. Si
autem principaliter et dispositiue de libe
rali causa ageretur in iudicio: seu de sta=
tu et cõditione hominis. vt quia quis pe
teretur tanq3 ascriptitius: vel ipse de con
ditione ascriptitia:se liberum asserens ꝓ
uocaret in libertatem:et demum confite=
retur illius esse conditionis. Tũc talis cõ
fessio de statu principaliter dispositiue et
propter se cum de alio non ageretur ne=
gocio facta ei preiudicaret.l.iubemus.C.
de libe.causa.maxime si talis ꝯfessio fuis
988 set iudicialiter reiterata:†quequidẽ rei
teratio valere facit interdum confessionẽ
al's inualida3:vt.d.l.j.C.de plus peti.ſm
Bar.in.d.l.cum scimus. Prouiso tamen:
q confessio facta fuerit coram iudice com
petenti et in figura iudicij. Secus si corã
iudice incompetẽti:vel notario cause al's
iurisditionem non habente: nec commis=
sionem recipiendi probationes. vt dicit
glo.in.d.l.iubemus.et in.l.hac consultissi
989 ma.C.eo.ti.de testa. ¶†Pariter si ex=
tra iudicium per viam contractus dispo=
sitiue et principaliter de statu suo contra
hens et disponens per solennem stipula=
tionem quis non dico recognosceret sim
pliciter:sed faceret et constitueret se ascri
ptitiũ alicuius domini: non requirerẽtur
tunc alia adminicula:immo si sciẽter hoc
faceret non errans in conditione sua:sibi
preiudicaret.ſm Bar.in.d.l.cum scimus.
Sicut videm⁹ in casu magis preiudicia
bili:cum aliquis liber homo maior.xx.an
nis pateretur se vendi ad pretium parti=
cipandum:in quo postea participaret. q:
efficeretur seruus de iure ciuili.insti.de iu
re persona.§.serui. Sic etiam esset in casu
nostro vbi quis capiendo villagium aut
terram ab aliquo in perpetuu3: vel al's se
constitueret voluntarie ascriptitium: vel
alterius infortunate cõditionis hominẽ:
vere sibi preiudicaret. Et ita dietim fit in
pluribus locis:et multi sunt tales in pre=
senti regno: nec modus iste censetur esse
nouus:immo inueteratus. Narrat enim
caius ille Julius cesar in suis commenta
rijs de bello gallico.lib.vj.hoies eo tunc
ita seruituti nobiliũ in francia subijci vo
luntarie:nedum predicta:sed etiam mul=
tiplici alia occasione motos. Plerique (in=
quit)cu3 aut ere alieno:aut magnitudine

989 An ꝑ viam con= tractus q̄s fieri possit ascriptiti⁹ vel hõ alte= rius.

Universidad de D... Biblioteca

tributorum: aut iniuria potentiorum pre-
muntur: sese in seruitutem dicant nobili-
bus: in hos eadem omnia fere sunt iura
que dominis in seruos. hec ille. Quod est
verum de iure si cum scriptura se submise
990 runt: vt. d. l. cum scimus. ¶ † Scriptura
profecto multum operatur. quia valere fa
cit confessionem extraiudicialem in par-
tis absentia factam: que al's inualida fo
ret. ſm Pañ. in. c. fi. de confessis. Nam cū
scriptura semper loquatur. l. arriani. C. de
hereti. loqui videtur i presentia partis q̄z
primum ad eius notitiaz peruenit vt ibi.
Preterea scriptura cessare semp facit pre
sumptionem leuitatis indiscrete: que ex-
traiudicialem confessionē velut indiscre-
te factam reddit inutilem: et idem opera
tur cōfessionis extraiudicialis reiteratio:
vt ex tali reiteratione non presumat inad
uertenter nec indiscrete facta: sed ex certa
scientia et animo deliberato processisse. ſm
991 Bar. in. d. l. cum scim⁹. ¶ † Que omnia
faciunt ad intellectum statuti seu consue
tudinis tholosane. ſm quam licet de iure
communi agi possit actione iniuriarū pro
iniuria verbali seu cōuitio in absentia in
iuriati prolato. l. item apud labeonem. §.
conuicium autem. ff. de iniurijs. Tamen
tholose nulla actio iniuriaruz cōpetit ab-
senti. quod credo verū: vbi iniuria fuit so
lum verbalis et labialis: quia presumitur
leuiter ac inaduertenter et nō dolose ani-
mo iniuriandi prolata. Unde vim nō ha
bet: nisi simplicis susurrationis si in occul
to: aut detractionis si in publico: soli deo
pro modo culpe punibilis in foro cōscien
tie. Si autem esset contumelia in scriptis
facta: vel redacta: q: scriptura vt dixi sem
per loquitur. Certe in presentia partis fa
cta censetur: quasi scriptura cum parte lo
quatur q̄z primum ad sui notitiaz venit. l.
publia. §. fi. ff. depositi. nec presumitur le-
uiter prolata: sed potius maliciose cū ani
mo iniuriandi: ita quod locum non ha-
beret consuetudo: que non derogat. l. pri-
ma. C. de famosis libellis. Et idem pu-
to si talis contumelia vocalis reitera-
992 ta et continuata fuisset: † quia iura
delictum aliquod excusantia vel penam
illius diminuentia: intelligi debent in
semel delinquenti: et non delictum ite-
rante: et in consuetudinem deducēte. se-
cundum Bartolum. per illum text. in. l.
omnes. C. de delato. et in. l. prima. C. de
superexactio. libro decimo. et Felinus
iiij. no. in. c. ad abolendam. de hereti. pro
quibus facit bonus tex. in. l. nemo. dein-
ceps. C. de episc. audien. [a] Nā peccator cō-
993 tinuando maliciā contemnit. ¶ † Or nō
est peccatum veniale: quin fiat ex contē-
ptu mortale: qd ego intelligo: si talis iniu

991 Qualiter intelligitur statutum tholose q pro iniuria absenti facta agi non possit.

a ¶ C. de episc. audiē. de quo vide lati⁹ super verbo: a cuidam petro tradiderunt.

ria absenti illata fuerit ex interuallo di-
uersis temporibus eodē aut diuersis lo-
cis reiterata. Secus si pluries et sepe eo-
dē instanti seu contextu verborum: quo ca-
su non censeret nisi vnicū factū seu prola
tum absenti cōuitiū: et consequēter impu-
nibile. ſm cōsuetudinē. l. nunq̄z plura. in
994 cta gl. ij. ff. de priuatis delictis. ¶ † Un
restat: q simplex dispositio seu consensus
sine scriptura nullatenus sufficeret ad ali
quem cōstituendū ascriptitiū: et min⁹ suf
ficeret simplex recognitio ad ius seruitu-
tis constituendū in persona libera: vt. d.
l. nec si volens. et. l. interrogatā. C. de libe.
causa. et. l. liberos. e. ti. cum talis confessio
sit cōtra naturā. l. si is cuius. §. fi. ff. de in-
terrogato. actio. immo plus dicūt aliqui:
q etiā q̄ntūcūq̄z principaliter et dispositi
ue ac solenni stipulatione intercedēte q̄s
se talē scripserit et cōstituerit: non sibi pre
iudicat sine alijs adminiculis in. d. l. cum
scimus. specificatis. quia tales confessio-
nes vt dixi sunt contra naturā et natura-
lem statum hominis: vt. d. l. si is cuius no
mine. in fi. nam ſm ius et naturam est: q
quilibet sit liber: et q res cedant persone:
cuius gratia fuerunt a deo create. l. in pe-
cudum. ff. de vsuris. Et non q econuerso
persona cedat rebus. sicut videm⁹ in his
conditionatis hominibus: qui predio ce-
dunt. Ideo non valēt tales confessiones:
cum peior esse homini non possit nec dete
rior fortuna: et toto generi et prosapie: vt
d. l. cū scimus. et. l. ne diutius. e. ti. quod cla
re demonstrat tex. Leuitici. xxv. ibi: si in-
ualuerit apud vos manus aduene. rc. et in
995 l. j. ij. et. l. iij. ff. de liberali cau. † vbi ad re
scindendum et cassandum tales cōfessio
nes recipiuntur et admittuntur parentes
confitentis: etiā illegitimi et affines: quo
rum omnium interest et ad quorum igno
miniam infamia conditionis redundat:
vt ibi dicitur. Potest enim vnusquisq̄z de
genere se opponere et impedire: ne ab il-
lo se sic confitente forte leui et fatuo vel
al's male conditionato tota natio detur-
petur per talem confessionem: vel alium
actum toti generi preiudiciabilem: vt ibi
996 est tex. nota. ¶ † Nam status liberorum
non leditur ex contractu parentū. l. trāsa-
ctione. C. de transac. per quē tex. dicit ibi
Bal. q licet aliquis recognoscat se in va-
sallum vel hominem alterius non nocet
filijs: si non faciant similem recognitio-
nem. Immo vt dixi impedire possent ta-
997 lem recognitionem. ¶ † Sicut etiam
impedire posset et prohibere nobilis ne
aliquis vilanus vel rusticus nomen et
arma sue domus vsurpet: vel ne ali-
quis de malo et infecto sanguine no-
men immaculatorum assumat. quia cu-

994 Uide an sit verum q solo consensu et sola confessione efficiatur quis ascriptiti⁹ vel hō alterius.

995 Parentes et affines confitēt̄ se ascriptitium opponere se possunt et confessionē impugnare.

998 Qualiter intelligitur q cō sensu aut cō fessione q̄s fiat ascriptitius vel homo alteri⁹.

iusq̄z de genere interest claritatem ge-
neris conseruari. vt plene vidistis super
verbo: Raynutius de clera. Ad premissa
facit quod dicit Bal. in. d. l. nec si volens.
q si rex faciat aliquam ciuitatem confite
ri esse suam: et fidelitatem sibi iurare: cuz
sua non sit: talis confessio quantūcūq̄z iu
998 rata non valet. ¶ † Ego autem credo
vtramq̄z opinionem esse veram: et vide-
tur q simplex confessio quomodocūq̄z sit
facta non nocet confitenti: nec etiam sola
constitutio etiam per solēnem stipulatio-
nem dispositiue et principaliter facta pre
iudicat: et ita intelligitur secunda opinio
et. d. l. nec si volens. Si autem ad illā cō-
fessionem vel constitutionem dispositiue
principaliter et propter se factam sequere
tur aliquis actus executiuus: et correspō
dens tali stipulationi: vel cōstitutioni: scri
pture: aut confessioni: vt quia postea tāq̄z
talis passus fuit se inscribi in publico: aut
talliam vel deuerium tali conditioni in-
cumbens soluit. Certe tunc preiudicaret
etiā liberis nascituris. Et ita credo Bar.
intellexisse in. d. l. cum scimus. de quo per
Guydo. pape. q. cccxv. et Jo. fa. in. §. serui
tus. insti. de iure persona. Ideo dicit ma-
sueus. ti. de confessis. §. item sola confes-
999 sio: † q etiaz ex consuetudine confessio
vel scriptura per quam quis colonum al-
terius esse confitetur non preiudicat nec
statū mutat cōfitentis nisi fuerit alijs ad
miniculis fulcita: scz q interuenerit cōtra
ctus et obligatio: necnon causa probabi-
liter iusta cū diuturna prestatione secuta.
per dictā. l. cū scimus. et. l. cum satis. quod
sequitur Pañ. in. c. iudicatū. de immu. ec.
Nam in talibus iuribus in persona per-
petuo constituendis: requiritur constitu-
tio et illius executio per actū et vsum rea-
lem secutū: adeo q non sufficeret se vasal
lum constituere: vel hominē alicuius: nisi
realis p̄statio homagij sequat vel vbi nō
apparet de cōstitutione iuris q per. xxx.
annos ipsum p̄stiterit: et tanq̄z hominē et
vasallū illius dñi se gesserit: et vt talis a
dño tractat⁹ fuerit. facit. c. si q̄s per. xxx.
si de feudo fuerit cōtro. gl. et doc. in. d. c. p
uenit. de censi. super quo tū videt reside-
re Jo. fa. in. d. §. seruitus. ver. sed an quis
possit. q q̄s pōt solo pacto se hominē li-
gium alteri⁹ cōstituere: per tex. in. c. gran
di. ibi: cū ad nos accesserit fidelitate ho-
magio iuramēto seu pacto rc. de supplē.
negli. pla. li. vj. facit. l. si quos spōtaneos.
C. de decur. li. x. cum per talem constitu-
tionem non tantum infringatur libertas
sicut per seruitutez: ideo solo pacto potest
obligari: etiam nulla alia causa adiecta.
ſm spec. titu. de feudis. §. quoniam super
homagijs. versi. Primo autem circa hoc.

Sed dicatis ad hoc non sufficere solum
pactū: vt ibi censetur concludere ipsemet
Spe. pro quo facit tex. in. d. c. grandi. qui
vltra pactū requirit fidelitatē et homagiū
realiter prestitum cum iuramento: vt fieri
solet. et pariter tex. in. d. l. si quos. iūcta gl.
ij. C. de decurio. vltra cōsensum partium
requirit scripture solēnitatē: sicut ad aliā
colonariam vel ascriptitiam seruitutē nō
obligaretur quis absq̄z solēnitatibus su-
pradictis: et executione per vsum: immo
plus dicit idem Joan. fabri in. §. eque si
agat. iiij. col. ver. tertio queritur. instit. de
actio. q etiam in tali iure iam alicui que-
sito et in esse formato et deducto: si per
alium alienetur: vt quia alteri donatur:
aut venditur: ad transferendum tale ius
non sufficeret titulus venditionis: vel do
nationis: nec etiam subditorum seu co-
lonorum secuta recognitio: nisi realis vsus
illius iuris intercedat: qui loco traditio-
nis habetur: que in rebus corporalibus
domini translationem operatur. l. tradi-
tionibus. C. de pactis. Sic etiam in istis
incorporalibus solo titulo ius non trans-
fertur: nisi vsu secuto. Ita q si titius serui
tutem tibi debebat: vel aliud deuerium:
in cuius possessione etiam longo tempo-
re fueras: et tu illud vendideris sempro
nio: certe in sempronium illud ius non
transfertur: quātumcunq̄z titius sempro-
nio se ad illud prestandum obligauerit: et
ipsum etiam de tuo consensu recognoue-
rit: qui titium quietasti: et voluisti quod
sempronium recognosceret: prout fecit.
Nam ex his translata non fuit in sempro
nium dominatio: nec illius iuris posses-
sio: donec sempronius iure illo vsus fue-
rit: et deuerium illud ad minus semel exe
gerit: et consecutus fuerit. Qr semel vten
do sibi dominium acquirit: et possessio-
nem: vbi titulus precessit: de quo appa-
ret: quia si de titulo non constaret: domi-
nium non probaretur: nisi ex vsu. xxx. vel
1000 xl. annorum: vt dixi. † Sed verum est:
q quasi possessio bene probaretur ex viua
prestatione. ſm Pe. iaco. in libello seu pe
titione redditus. versicu. item credo. vbi
dicit: quod in acquirendo quasi posses-
sionem annue prestationis: duo sufficiūt
anni: aliter non constito de titulo. quod
est notandum in materia dicte. l. si certis
annis. C. de pactis. et. l. et de in rem ver-
so. ff. de vsuris. et capitulo querelam. de
electio. et elec. po. vbi pro talib⁹ prestatio
nibus remedia competunt possessoria:
licet non appareat de titulo. quod est no-
tandum. quia non semper haberi potest
titulus ad docendum in promptu. et idem
a decidit Guido pape. q̄ōne. cccvij. in fin. [a]
1001 † Sane tū intelligatis ad fundādū ius

1000 Prestatio biennalis sufficit ad p̄bādum quasi possessionē annue p̄stationis s3 nō dominiū.

a ¶ Q̄ōne cccvij. in fi. Qualr hoc intelligat: q ad fundandū possessionē seruitatis req̄rat bina p̄statio: vide s. in. j. arti. decisiōe. j. i fi. vbi possessio p̄sentandi fundat ex vnico actu: ex quo etiam p̄sumit de patronatu: qui est seruitus. vide ibi rōnem.

1001 Contra rusticos nō probat minor prestatio. xxx. annorum.

Universida

domini.xxx.annos requiri:scilicet contra
rusticum:contra quez minor prestatio ad
titulum probandum non sufficeret:cũ pre
sumatur violentia per dominum facta ru
stico subdito suo.ſm spec.ti.de resti.spol.
§.nunc dicamus.ver.sed si quis.ibi:pone
rusticus. Idem tenet Inno.in.c. bone.le
ij.de postula.prela.Jo.and.in.c.j.de pre=
scrip.li.vj.et Joã.fa.in.d.§. eque si agat.
1002 vbi dicit:† ꝙ si potens vsus fuerit ali=
quo iure supra non potentem:semper pre
sumitur violentia. Presertim vbi pigno=
rabat vel arrestabat contradicentes sub
ditos:vt communiter faciunt barones: q̇
etiam interdum mittunt aut dirigunt su=
per eos transeuntem exercitum:a quo de
berent eos vt boni pastores preseruare.
vt supra vidistis.quia viuere super rusti=
cis et populo armigeri non debent: et ali
ter facientes sunt puniendi: immo ꝓpria
autoritate repelli possent.l.deuotum.vbi
doc.C.de metatis et epide.li.xij. de quo
videatis Bart.pulchre loquentẽ post gl.
ibi in.l.de vsu quoqz. in fi. ff. de varijs et
1003 extraor.cog.¶ † Semper enim de do
mino ad subditos presumitur metus.ſm
Inno.in.c.si diligẽti.de prescrip. ¶ Pre
terea istud tempus.xxx.annorum conso=
nat rationi:quia econtrario lapsu eiusdẽ
quicunqz census et queuis prestatio tolli
tur etiam contra principem.l.plures apo
cis.C.de fide instru.et iure haste fiscal'.li.
x.ſm Bar.in.l.male agitur.⁊.l.comperit.
C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorum. Et ita
consuetudine dicit obseruari Masuerius.
ti.de prescrip.§.item per lapsum. In alijs
vero q̃ rusticis sentit Spec.ꝙ sufficerent
decem anni per dictam. l. cum de in rem
verso.ff.de vsuris.de quo allegata.q.ccc=
vij. Et idem econtra per inuestituram ab
aliquo tanqz domino obtentaz probatur
dominium vtile recognoscenti et inuesti
to pertinere: necnon per solutionem cen=
sus tempore continuatam vbi de alia in
uestitura nõ appareret.c. si quis per.xxx.
1004 annos.si de feu.fue.cõtro. ¶†Et est
cautela ꝙ solum allegetur. titu. ad cuius
probationem deducatur et probetur de=
cennalis aut tricennalis prestatio: et suf=
ficeret ad obtinenduz etiam in petitorio:
vt ibi.quoniam aliquãdo periculosum est
producere titulum:quia si ex tenore illius
aliquis resultaret defect⁹:vt quia appare
ret falsus:vel al's isufficiẽs ad tale ius fũ
dandum:et acquirendum defectu solen=
nitatis vel quia a nõ habẽte potestatem
dandi illud ius habit⁹ fuit ⁊ obtent⁹:tũc
illa tẽporis lõga vel longissima prestatio
nõ faceret presumi de ti. valido : vel talis
prestatio soluentem obligaret in futurũ:
q: vbi nullitas vel iniusta causa probaꝛ

⁊ apparet ex ꝓductis:illa probatio tanq̃
prepotens presumptionem cause seu titu
li allegati tollit:⁊ cõfundit.l.siue posside=
tis.C.de probat.⁊ dicta.l.si certis annis.
vbi Bal.in.iij.oppo.facit tex.⁊ glo.no.in
c.vnico.vt ecclesiasti.benefi.vbi presum=
ptioni statur:donec cõtrarium probatur.
Et in proprijs terminis nostris est tex.in
c.dudum.de decimis. vbi ex tenore con=
cessionis regie constitit de nullitate ipsi⁹
concessionis : et quicquid solutum fuerat
censetur erronee prestitum : que erronea
prestatio cũ voluntate careat ⁊ consensu.
l.si per errorem.ff.de iurisdi.omniũ iudi.
1005 presumptionẽ tituli nõ inducit.† Pre=
terea vitium ex tenore producti apparẽs
omnem illius executionem impedit etiã
in mero possessorio.l.fin.C.de edicto diui
adria.tollen.videatis Bar.in.l.hi qui ad
ciuilia.in fi.C.de appella.⁊ Pau.consil'.l.
incipiẽ.in causa que vertitur.iiij.col'.v̄.
tertio inducit prefatus dñs.et plenissime
per Feli.in.c.sicut.xvij.col'. versicu.sexto
aduerte : quia solennitas mandati.de re
iudi.et clare decidit Innõ.in.c.ij.de con=
firma.vtili vel inutili.⁊ Panor.in.c.j.illo
co.ti. Caueatis tamen: ꝙ non consulatis
occultare titulum quem in conscientia sci
retis inualidum:ne ex illius simplici alle=
gatione probata ꝑstatione pars sola pre=
sumptione contra iusticiam et veritatem
obtineat quod ei non pertinet. Hoc profe
cto faciunt impij aduocati:de quibus di=
citur: ꝙ facultatem loquendi perdiderũt
in.§.item surdus.iuncta glo.insti.quibus
non est permissum facere testa. Dicũt eñ
parti si hoc ꝯfitearis causam perdes:nec
dicunt si negaueris animã perdes.vt di=
cit glo.in.c.j.de confessis.li.vj.¶ De his
seruitutum ⁊ seruitiorum constitutionib⁹
multa bona dicit Bal.in titu.quot testes
sunt necessa.ad probãdum nouã inuesti.
in fi.⁊ in titu.de capita.qui curiam vendi.

1006 An sola venditoris declaratio in traditione emptori facta probet rem esse censualem.

1006 v̄si.item Old.querit ⁊c.¶†Sed q̇d
si vendens possessionem declaret empto
ri illam esse censualem alicui domino vel
ecclesie in certis denarijs annuis:vl' alte
ri seruituti subditam : an ex eo solo pro=
betur censualis:⁊ seruitialis.⁊ Guido pa
pe.q.xxiiij.refert decisum ꝙ non per text.
not.in.l.fi.in fi.ff.de contrahen.emptio.⁊
tenet Specu.ti.de locato.§.nunc aliqua.
versi.lxxiiij.queritur quod verum intelli
gatis:nisi de illo consensu in venditione
allegato: alijs adminiculis probaretur
iunctis cuz illa venditoris declaratione:
vt q: probatur venditorem censum solue
re consueuisse:vel ipse venditor per antea
dispositiue illam rem tanq̃ censualem te
nere ab illo domino vel ecclesia recogno
uerat:per quã solum recognitionẽ ꝓbaꝛ

dominium rei directum illi pertinere : in
cuius fauorẽ facta fuit formalis recogni=
tio dño acceptante:aut tabellione ꝓ ipso.
ſm Bald.per illum text.in.l.censualis.C.

1007 An simplex recognitio ꝑ tenẽtiariũ dño facta ꝓbet rẽ cẽsualẽ esse.

1007 de donatio.†Nam per talem recogni
tionem recognoscens videtur dominium
rei directum transtulisse in illum : quem
recognouit in dominũ. Et posito ꝙ do=
minium eo modo non fuisset translatum:
tamen ex tali recognitione induceretur
probatio dñij rei ⁊ census debiti:nõ ob=
stante tex.in.d.l.nec si volẽs.l.interroga=
tam.⁊.l.liberos.C.de liberali causa.⁊.d.l.
cum scimus.C.de agrico.⁊ censi.quia lo=
quuntur in recognoscente non solum rẽ:
sz personã:⁊ sic statũ sue persone afficiẽte
qđ grauius est.vt.s.dixi. Et ita post ma=
gistralem ad partes disputationẽ decidit
Guido pape.qõ.cclxxij.dicens : centies
fuisse sic iudicatũ. Al's maximũ sequereꝛ
inconueniens:quia cum totale patrimo=
nium nobiliũ ⁊ baronum consistat in cen
sibus rerum:quos si probare non possent
per simplices recognitiones vbi alius do
minus non contradicit:aut nihil probat:
sequeretur totalis eoruz exheredatio.ſm
1008 esi.† Et premissa vera:ꝙ per simplicẽ
recognitionem dispositiue factam proba
tur res esse censualis⁊ dominiũ directum
pertinere ei cui facta est recognitio:nedũ
in preiudicium recognoscentis:sed etiam
heredis sui vniuersalis:⁊ deinceps:quos
omnes ligat talis recognitio ad imposte
rum recognoscendum : ⁊ censum soluen=
dum. Et qđ plus est ligat quẽcunqz parti
cularem successorem : veluti legatarium:
donatariũ : aut emptorem in re illa reco=
gnita particulariter succedentes:⁊ ius et
causam a recognoscente habentes:vt ple
ne dicitur in dicta.q.xxiiij.⁊.cclxxij.s.al=

1009 De illo q̇ recognouit rez tenere ꝓut sui antecessores eã tenuerunt.

1009 lega.⁊.q.xlij.¶† Preterea talis reco=
gnitio non solum ligat recognoscentem:⁊
suos successores vniuersales : ⁊ particula
res ad quos res peruenit ⁊ delata est:vbi
pura ⁊ simplex fuit:sz etiam si relatiue ad
aliud facta fuerit.vt q: tenentiarius reco
gnouit rem ab aliquo tenere : et censum
soluere : prout sui predecessores fecerant:
quoniã verba illa:scđm qđ sui antecesso=
res fecerant ⁊c.nullam conditionem fa=
ciunt.immo taliter recognoscens ilico pu
re teneꝛ⁊ quicũqz habens causam ab eo:
ita ꝙ nõ audiretur dicens ⁊ allegãs suos
antecessores nunq̃ aliquid soluisse : nec
teneꝛ ille dñs cui talis facta fuit recogni
tio docere nec ꝓbare de aliqua solutiõe:
vel recognitione suorũ predecessorũ per
text.singularem:quẽ ibi ad hoc cõmẽdat
Bart.in.l.eũ qui ephesi.§.iulianus.le.ij.
ff.de consti.pecu.facit glo.in.c.si romano
rum.prope fi.xix.di.facit etiã qđ dixi.s.in

primo articulo : et in scđa decisione circa
princi.de baronibus : ꝙ nõ tenentur regi
ostendere titulum de his:que tenẽt infra
regnum. Nam predicta verba non cẽsen
tur conditionaliter : sed causaliter ꝓlata:
quasi dicendo. Recognosco scđm qđ vel
prout mei predecessores soluere cõsueue=
runt.i.quia sic soluere cõsueuerunt.vt cla
re dicit idem Bart.super verbo:prout.in
extrauaganti.ad reprimẽdum.xj.colla.et
clarius Jo.and.in addi.Spe.ti.de feud.
§.j.in fine.per tex.in.§.huic proxima est.
insti.de lega.⁊ Jason in.§.preiudiciales.
in fi.institu.de actio.facit glo.no.in.c.qm̃
abbas.in fi.de offi.delega. vbi Feli.vlti.
col.dicit hoc verũ:dũmodo loquẽs sit ta
lis persona:que al's rem concedere posset
de nouo:q: tũc actus suus valet tanq̃ de
nouo. Et sic tanq̃ actus purus : ꝓuiso ꝙ
illud ad qđ fit relatio non inueniaꝛ.i.reco
gnitio vel solutio predecessorũ nõ appa=
reat : q: si appareret limitareꝛ scđm illud
qđ inueniꝛ:sicut ibi đr de sñia cõfirmata:
prout iusta est.q: si appareret ⁊ reperireꝛ
iniusta nõ valeret.alleg.no.per Bar.in.l.
admonendi.ff.de iureiuran. Uos autem
plene videatis ꝑ eundem Feli.in.c.sicut.
dum loquitur de solẽnitate extrinseca in
actu non presumenda.in tertio casu fallẽ
tie.⁊ sexta aduertentia.s.de re iudicata.
1010 ¶†Unde restat:ꝙ quo ad obligatio=
nem census valet talis recognitio tanq̃
pura:nõ obstante ꝙ contrariũ videretur:
per ea que dicit gl.super verbo: insertus.
in.c.venerabilis.de confirmatio.vtili vel
inutili.Spe.in ti.de instru.editio.§.nunc
autem videndum.j.col. Panor.in.c.inter
dilectos.vij.col.de fide instru. Ludo.con
silio.cccxxxvj.Bar.⁊ ceteri in aut.si quis
in aliquo.C.de eden.vbi dicũt per illum
tex.ꝙ de primo actu narrato in secũdo fa
cienda est probatio:nisi totus tenor inser
tus fuerit in secũdo:per que videꝛ destrui
precedens decisio:nisi dicamus eã loqui
⁊ locum habere ac intelligi:prout semper
eam intellexi.vbi recognitio modo ꝑmis
so facta certam cõtinet quãtitatem: ⁊ cer
tum recognoscendi modum:⁊ alia deue=
ria faciendi : quia tunc valet tanq̃ pura
absqz alia predecessorũ visione aut ꝓba=
tione.instituꝛ.de lega.§.sed si vxori.quia
tũc satis est insertus tenor recognitionis
predecessorum in ista secũda:vbi persone
recognoscẽtis ⁊ domini cui fit recognitio
ac res : necnon modus ⁊ quãtitas census
expressa sunt.q: si quãtitas certa nõ expri
meretur : necesse foret videre predecessio=
rum recognitiones: vt dicto.§.sz si vxori.
¶ Unũ tamẽ mẽti tenebitis : ꝙ licet de=
claratio vẽditoris vẽdendo declarãtis rẽ
esse cẽsualem vel al's seruitialẽ : nõ ꝓbet

Universidad de
Biblioteca

sola seruitutē:nec cēsum:nec emptori p̄iu
1011 dicet vt dixi:† tamen ecōtra si venditor
vēdendo rem vere censualē diceret eā li=
beram:talis declaratio prodesset empto=
ri:ꝛ in eo causaret bonā fidem:vt non pe=
tendo inuestiturā nec recognoscendo vel
censum nō soluēdo per emptorem res nō
caderet in commissum.ſm Guido.vbi.s.
q.xxiiij.Cum pro libertate presumatur:ꝛ
nō pro seruitute.Tamen talis declaratio
emptorem nō liberaret in futurū a serui=
tute:seu censu vere debito:si per dominū
probetur cōtra quem nō fuit prescriptum
a qd est notan.qr quotidianū[a].¶ † Et pre=
1012 missa vera domini intelligatis: vcz q
cōcessio rei vel iuris aut simplex recogni
tio maxime si solutio cēsus secuta fuerit:
probat dominiū directū ꝓ cōcedente vel
eo cui recognitio facta fuit:cōtra emphy
teotam: qui rem accepit aut recognouit.
Et ecōtra talis cōcessio vel inuestitura va
sallo: seu laudimiū emphyteote factum:
probat pro ipso dominiū vtile cōtra cōce
dentem:in eorū proprio cōtractu:ꝛ cōtra
alios quoscūq ab eis causam ꝛ ius habē
tes:vt est tex.vbi hoc clare decidit Pan.
in.c.cum olim.viij.not.de censi.Sed per
istos actus non probaretur dominiū di=
rectum:nec vtile pro tali dn̄o vel emphy
teota cōtra alium tertium possessorem:cō
tra quē ageretur actione rei vendicatio=
nis directa vel vtili: quinimmo esset eo
tunc dominiū probandum actori directo
cōpetere de iuregentiū:vel ciuili.l.in rem
actio.ff.de rei vendica.qr cū tunc actor q̄
agit forte actione in rem nō habeat cau=
sam ab aduersario: nec ille ab actore ta=
les actus velut res iter alios acta eis ꝓ=
desse aut preiudicare non possunt per re=
gulam generalē.Sed probare actor ne=
cesse habet dominiū plene et directe sibi
cōpetere:vt clare consuluit Pau.cōsil.iii.
incipien.in facto isto.ꝛ Alex.in.iiij.parte
consilio.x.ꝛ idem Pau.cōsi.xvij.incipien.
1013 in causa que vertitur.† vbi cōcluditur
dominiū ab actore in iudicio directe ꝑn
cipaliter deductum esse probandū per ta
les actus: qui de iure necessario conclu=
dant dn̄iū sibi cōpetere:ꝛ q tales actus
ꝛ media aliud significare nō possunt:nisi
dominiū actori cōpetere:ita q sint vniuo
ca:aliud q̄ dominiū nō importātia:ꝛ nō
equiuoca dominiū ꝛ aliud significantia.
Ob qd dicit Pau.consi.ccxxxviij.incipi.
viso testamento ambrosij.vlti.col.q do=
minium volare nō debet per aera:ꝛ alibi
cōsi.cccxxx.incipiē.in causa mota per do=
minā dorotheam.j.col.dicit: q dominiū
nō debet nec stare potest in pendenti.Et
non sine causa:qr non probat hoc esse:qd
ob hoc cōtingit abesse.l.nō hoc.C.vnde

a ¶ Quotidianū. vid bonū tex.i l. traditio. §. fin̄.ff. de acq̄. rerum dn̄io.

1012 Licet simplex recognitio dn̄iū ꝓbet inter recognoscētē ꝛ eū cui facta fuit recognitio:non tn̄ ꝓbat cōtra tertiū.

Vide h̄ pulchra de difficili ꝓbatione dn̄ij.

1013 Dominiū non ꝓbat ꝑ act⁹ equiuocos.

legi.Vn̄ dicit Bal.in.l.ad ꝓbationē.la.ij.
1014 C.de ꝓba.† q probatio nunq̄ cōclu=
dit per possibile:immo concludere debet
ꝑ necesse:adeo q probatio necessario nō
concludens nedum nō releuat:vt dicta.l.
non hoc.Sed nec facit aliqualiter rē du=
biam de iure vel de facto ſm Bal.in.l.ij.
C.de bo.pos.ſm tabu.Et hoc est qd cla=
re dicunt docto.per illū tex.maxime Pa=
b nor.in.c.in p̄ntia.de probatio.[b] q vbi ge
nus est simpliciter prolatum:licet de iure
intelligatur in potiori specie: tamen hoc
1015 locum non habet in probatione:† que
quoties est dubia nō releuat in aliquo ꝓ=
bantem:nam genus prolatum a testibus
nō capitur in illa specie que probanti ꝓ=
desse potest.Sed in illa que nullomodo
iuuat ꝓbantem.ſm Panor.ibi in vltimo
no.ꝛ Bar.in.l.inter stipulātē.§.si stichū.
1016 ff.de verbo.obli.† Ex quibus sequitur
non prodesse actori de dominio cōtendē=
ti probare:q rem emit:preciū soluit:ꝛ res
sibi tradita fuit:nisi probet talem rem vē
ditori(a quo causam habuit)ptinuisse iu
re dominij:per talia media:que dominiū
ꝛ nō aliud de necessitate concludant.ſm
glos.ꝛ Bart.in.l.cum res.C.de probatio.
licet predicta tria sufficerēt ad probandū
quasi dominiū in actione publiciana: vt
plene in.§.sed iste quidem.insti.de actio.
Et ita intelligitur opi.Nico.de matarel=
lis et Bald.in dicta.l.cum res.ſm Paul.
consilio.xcvj.incipien.viso quodam pro=
cessu agitato forliuij ꝛc.Attamen illa ꝓ=
bare nō sufficeret agenti rei vēdicatione
ad dominiū seu rem ratione dn̄ij obtinē=
dum.ſm glo.Pe.Cy.Iaco.butri.Io.fa.
1017 Bar.ꝛ Sali.in.d.l.cū res.† Ita q etiā
ecclesia in acquisitione rerū summe priui
legiata agens rei vēdicatione necesse h̄z
clare dominiū probare:qr ei nō sufficeret
titulus acquisitionis:nisi probaret aucto
rem suū a quo causam habet verum dn̄m
fuisse.ſm Bar.in.l.si sic.§.si mihi.ff.de le
ga.j.in fi.ꝛ Alexā.ibi per dictā.l.cū res.ꝛ
clare hoc decidit Bal.in.l.siue autē.§.si
duob⁹.ff.de publi.actio.vbi dicit ecclīam
tunc solum esse priuilegiatā vbi cōstat de
iure ꝛ dn̄io auctoris.secus si nō cōstat:qr
tunc nō nititur equitate.¶ Nec etiam ad
cōcludendū dn̄ium probare sufficeret rē
quā petit aliquāto tēpore tenuisse ꝛ posse
disse pro sua.Etiam si cū illa possessione
de preterito.fama viciniē concurreret:q res
erat sua.ſm Bar.in.l.quidam in suo.ff.de
cōdi.insti.ꝛ Pau.dicto cōsi.iij.ꝛ Alexan.
dicto cōsi.x.Inno.Io.and.ij.col.Henri.
in fi.ꝛ Panor.v.col.in.c.illud.de presum=
ptio.Bar.ꝛ Alexā.in.l.rem que nobis.ff.
de acq̄r.pos.Etiā si ꝓbaret q rē locauit:
arrēdauit: vel in emphyteosim tradidit:

1014 Non sufficit ꝓbatione cōcludere ꝑ possibile.

b ¶ De probatio. Circa hoc vid q̄ pulchre habent.j. sup verbo: mortuo ita q testatore.i.in. vis. fallē. data ad regulā q dānatus ad mortem est intestabilis.loq̄n=do de ꝓbatione ꝑ torturam.

1015 Probatio dubia nō releuat ꝓbātē.

1016 Ad ꝓbandū dominiū non sufficit rem emisse preciū soluisse ꝛ traditā eē nisi probet vēditorem fuisse dn̄ū.

1017 Etiā eccl'ia non est in ꝓbando dn̄ium priuilegiata.

1017 Ad ꝓbandū dominiū non sufficit rem tenuisse: ꝓ dn̄o reputatū fuisse: cēsū soluisse:rē locasse:famā viciniē.

ꝛ tanq̄ de re sua disposuit:per tex.iuncta
glo.super ver.Locauisse.in.c.cum vene=
rabilis.de religio.domib⁹.vbi hoc tenet
Panor.v.col.ꝛ in.c.cū venisset.iiij.col.de
rest.spol.Bar.ꝛ Bal.i.l.ad ꝓbationē.C.
locati.ꝛ glo.sup ꝟ.Locatio.in.c.iter dile
ctos.de fi.instru.ꝛ Bal.in.l.iudicia.C.de
rei vē.etiā si ꝓbaret cēsus solut⁹:qr solu=
tio cēsus aut pēsionis dn̄iū nō ꝓbat:nec
possessionē:ſm glo.sup ꝟ.Vna ꝓcuratio
nē.in.c.bone memorie.de appel.vbi clare
hoc tenet Panor.v.col.ꝛ Bal.in.l.solēni
bus.per illū tex.C.de rei vēdi.ꝛ in.c.licet
causam.idē dicit Bal.versi.Notandū q
si duo.de proba.Pro quib⁹ est tex.in.l.cē
sualis.C.de donatio.idē tenet Ange.in
vltimo nota.in.l.litibus.C.de agrico.et
1018 censi.lib.xj.† Etiam si probaretur q
auctor meus seu predecessor: puta pater
meus:aut vēditor:vel donator a quo cau
sam ꝛ ius habeo: rem illam tenuit pacifi=
ce ꝛ possedit tanq̄ suam: fuitq tentus cō
muniter publice ꝛ notorie reputatus do=
minus q̄diu vixit:etiam concurrente fa=
ma vicinie: q erat dominus: ſm Panor.
singulariter in.c.cum ad sedem.de restit.
spolia.Bal.ꝛ Ange.in.§.sic itaq discre=
tis.versi.Quero secundo.instit.de actio.
Etiam ecclesia rei vendicatione agens:
probando omnia p̄missa dominium sibi
competere non probaret: ſm Barto.in.l.
1019 legata.ff.de adimē.lega.† Ideo dicūt
docto.probationē dominij esse difficilē.
in dicta.l.quidam in suo.Adeo q vendi=
cans rem a possessore necesse h̄z probare
eā titulo ꝛ bonafide possedisse:vl' auctorē
suū tanto tempore qd sufficit ad eius pre
scriptionē:vel q ambo tempore tāto eam
tenuerunt:cum possessio eorum coniūgat
ad effectū p̄scriptiōis.insti.de vsuca.§.diu
tina.al's nō sequeret: q si auctor me⁹ aut
ego vel ambo tēpore preterito tribus aut
quatuor annis vel plurib⁹:prescriptionē
tamen non concludentibus: tenuerimus
pro dominis reputati fructus ꝛ redditus
percipiēdo:locādo: vel aliter disponēdo:
fuerimus q ꝓpter hoc dn̄i simus.Cū se=
pe hoc faciāt predones:ꝛ alienarū rerum
occupatores:ſm docto.in dicta.l.nō hoc.
vbi Iason in p̄mo nota.C.vnde legiti.et
Panor.in.iij.no.in.c.fi.de causa pos.ꝛ ꝓ=
1020 prieta.† Sed in possessore de p̄nti cōtra
quē itētaret rei vēdicatio oīa p̄missa ꝛ sin
gula ꝓbata sufficerent ad presumēdū eū
esse dominū:ſm Panor.in dicto.c.cū ad
sedem.immo si nihil probaret absoluere=
tur.l.fi.C.de rei vendica.ꝛ.l.ij.C.de ꝓba
tio.Bene tamen crederem q vbi spolia=
tus ageret rei vendicatione contra illum
possessorē: qui violēter ab ipso actore aut
eius predecessore rem accepisset: non re=

1018 Ad ꝓbādū dn̄iū non sufficit auctorem meū fuisse tentū reputatū dn̄m publice et notorie.

1019 Probatio dn̄ij est difficil': iō req̄runt oīa q̄ hic dicūtur.

1020 Vide casus i q̄b⁹ facilis ē dominij ꝓbatio.

quireretur tam stricta probatio dominij
per spoliatū ꝛ violentiā passum.l.si quis
emptiōis.§.sed hec super illis.C.de pre=
scrip.xxx.vel.xl.annoꝝ.Idem si possessor
cōuentus a predecessore actoris etiā ius
pretenderet ꝛ non ab alio.Nam quoties
ptes ius habere p̄tendūt a diuersis dn̄is
semꝑ p̄sumit ꝓ possessore de p̄nti: qd red
dit in actore ꝓbationē dn̄ij difficilē vt vi
distis.sed qn̄ actor ꝛ reus:vel duo aut plu
res actores c̄ tertiū possessorē dn̄iū p̄ten
derēt ab eodē auctore a quo q̄libet eorū
dicit ius sibi cōpetere:tūc facilior esset do
minij ꝓbatio.qr ex intentiōe oīum cōstat
de iure auctoris: quo casu ille erit potior:
qui ꝓbabit rē de qua agit: sibi fuisse pri⁹
traditam: vel se prius missum in possessio
nem:vt dicta.l.siue aūt.§.si duob⁹.de pu
bli.actio.ꝛ.l.quoties.C.de rei vendica.et
intelligatis cui fuit pri⁹ res tradita vere:
vt ibi:vel ficte: puta cōstituēdo se noīe em
ptoris possidere.l.qd meo.ff.de acq̄.pos.
vbi Bar.ꝛ Panor.in.c.ex lr̄is.de cōsue.ꝛ
si nō appareret cui fuit res prius tradita:
presumēdum est q illi fuerit pri⁹ tradita:
cui ꝑ illū cōem auctorē fuit pri⁹ alienata:
vt ex ordīe tituli p̄sumat possessio ꝛ tradi
tio:ſm Ia.de rauē.in.d.l.quoties.quē se=
quit Bal.in.d.§.si duob⁹.versi.vt si qui=
dē.ꝛ in.c.j.§.si facta.in tit.si de feudo fue=
a rit cōtro.[a] ꝛ in.c.licet.de ꝓba.Et si nō cōsta
ret de p̄oritate alienationis: vt qr oēs ab
eodē auctore titulū hūerūt eadē die: nec
cōstat de hora vl' momēto:ꝛ tūc si alter cō
tēdētiū eēt ꝑsōa p̄uilegiata: vt fisc⁹ ꝓ eo
p̄sumeret d' p̄oritate tp̄is.l.j.C.d' iu.fis.li.
x.Et idē i eccl'ia ꝛ alia pia cā ſm Lud.in
repeti.aut.filii.i.j.ꝑte.C.ad lc.fal. vt alibi
b pleni⁹ forte dicā[b].ꝛ his casib⁹ lati⁹ dr̄ facil'
ꝓbatio dn̄ij.Et idē si nō p̄ncipal'r: s; inci
dēter ageret de dn̄io.Quo etiā casu suffi
ceret leuis ꝓbatio:veluti si q̄s peteret rē
sibi exhiberi solū ad fines eā postea vēdi
candi.Quo casu principaliter agitur so=
lum vt res vendicanda exhibeatur.Que
quidem exhibitio non fit nisi dn̄o: et do=
miniū incidenter deducit:qd solo iuramē
to tunc ꝓbatur: sicut in herede diuisionē
hereditatis petēte a suo coherede.Nam
vt res quas aduersarius negat heredita=
rias: in iudicio familie hercis.veniāt:suffi
cit probare testatorē eas tenuisse: ꝛ domi
nū reputatū fuisse: vt coheres re⁹ ponere
eas in cumulo teneat:nisi ipē eas ꝓbaret
suas.l.j.ff.famil.hercis.Que oīa sunt no=
tanda.qr quotidiana ꝛ de pane lucrando.
Hec modicum deuiando propter vos ca
nonistas libēter iterserui:vt aliq̄lē hēret;
notitiā q̄ sunt parētes illi: q̄ vltra liberos
nō h̄nt alios successores.vt vidistis i ascri
ptitijs ꝛ cēsitis ſm diuersas cōsuetudies.

a ¶ De feudo fuerit cōtro. ad hoc facit qd nota. decidit j. sup ꝟ bo: Testū.ij. dū loquit de p̄lib⁹ testamēt; eadem die factis.

b ¶ Pleni⁹ forte dicā.de h̄ plene dixit super ꝟ. quā ipsa petro vēdiderat supradicto

Universidad de ... Biblioteca

1022 Vide q̄ sunt simplices coloni.

1022 † Quidaʒ sunt alij simplices coloni: q̃
obligati nō sunt nūq̃ʒ posse a solo discede
re: ſʒ sunt liberi hoīes ad tp̄s colere agrū
ꝛ predia conducti: ꝛ isti ꝓprie veniunt ap
pellatione colonoꝝ simpliciter noīatoꝝ:
nisi cū adiuncto nominarētur. Puta colo
ni ascriptitij: aut cēsiti: vel al's: ſm Jo. de
pla. in. l. fi. C. de agrico. ꝛ cēsi. vbi super ru
bri. post glo. plene per eū. Et horum sim=
plicium colonorum quidā sunt coloni par
tiarij: qui agros alienos colunt pro certa
parte fructuum: quos cum dn̄o feudi par
tiūt ꝛ diuidūt. Alij vo sunt conductitij: q̃
pro certa mercede pecuniaria agros co=
lunt: de quib⁹ p glo. i. l. si apes. vbi Bar.
ff. de fur. ꝛ in. l. j. in fi. C. de anno. ꝛ tribu.
lib. x. ꝛ in cle. j. de decimis. Possent etiam
fieri coloni ꝑpetui ad agros colēdos ꝑpe
tuo obligati: ꝛ sunt illi quos diligēs ꝛ stu
diosus ꝓditor suo colonatui ꝑpetuo acq̃=
1023 siuit. † Erat eñ oliʒ statutū: q̄ miseris
ꝛ vilibus ꝑsonis certi ex publico reddit⁹
assignarentur tēpore famis: ad quos mi=
seros fraudandum: nōnulli mendicantes
validi miseriam corporis simulantes par
tem reddituū ꝑcipiebāt: sic partem ꝛ pre
1024 bendam debilium diminuēdo: † hos
aūt ribaldos ꝛ simulatores si q̃s diligēs
prodebat ꝛ deferebat in publicū: si liberi
erant in suo ꝑpetuo habebat colonatu: si
autē serui erant primus domin⁹ eis care=
bat: ꝛ proditori seu delatori assignabant.
per tex. no. in. l. j. C. de mendicā. validis.
lib. xj. ſm Hostiē. in summa titu. de natis
ex libero ventre: queʒ sequitur Panor. in
dicto. c. iudicatum. de immunita. eccle. qd̄
dicit esse notandum contra ribaldos in=
iuste mendicantes: qui si a publica per=
sona prodantur operi publico in ꝑpetuū
deputantur. Et si a priuato colonatui suo
dedicātur ipso facto: ſm eū ibi. vbi plene
de his agricolis loquitur ꝛ illoꝝ diuersa
conditiōe: ego non credere hanc penam
perpetui colonat⁹ locum habere in men=
dicantibus: qui ostiatim mendicant do=
mos singuloꝝ discurrēdo: ꝛ si nō publi=
cas: sed priuatas fraudantes eleemosy=
nas: vt in penis lex illa non extendatur. l.
interpretatione. ff. de penis. Sed satis est
q̄ expellantur. quia publica eleemosyna
singularia quedam habet priuilegia plus
q̃ʒ priuata. l. priuilegia. vbi Barto. C. de
sacro sanc. eccle. ꝛ in p̄senti regno nō cura
mus has infligere penas: immo quotidie
videm⁹ validos ꝛ potētes mēdicitate vi
ctū querere: nescio si hoc toleret ex v̄bis
Gregorij dicētis: q̄ oēs admittēdi sunt:
ne boni repellantur. Cū plures interdum
appareant sani: qui sunt intrinsecus debi
les: nec laborem sustinere possunt. Et mo
dum fricandi tibias cum quadam herba
vt appareant vlcerate ꝛ morbose: docet
glosa in dicta. l. j. de mendican. validis.
1025 ¶ † Vltra oēs predictos habem⁹ ho
mines rusticos: qui simpliciter vocant ru
stici a rure: ꝛ sunt illi qui in rure habitant:
siue agros colunt: siue non. Et inde dicū=
tur rustici a rure. q: rus est eis cure: in frā=
cia rus vocatur villagium: in quo rusti=
ci habitant. Et ciuitates vocantur ville:
1026 † licet ville proprie dicātur edificia ru
ralia in rure sita sine muro ꝛ vallo: ſm glo
sam pragmatice super verbo: Villis. in. §.
insuper. versi. in ecclesijs autem. titulo de
collatio. Et habitantes ibi dicuntur ru=
stici: qui pariter sunt homines liberi: nisi
probarentur dictis conditionibus astri=
cti et ligati. Sunt enim isti solum ꝛ dum
taxat domino loci ratione habitationis
subditi in suo territorio ꝛ iurisditione: nō
q̄ sint homines sui: vt ei teneantur ad ho
magium sicut tenentur vasalli: sed solum
ei tenentur ad certū quid: puta ad libram
cere: aut par gallinarū: vel quid simile: ra
tione habitatiōis: ſm vsum ꝛ cōsuetudi=
1027 nē locoꝝ. † qui etiā si petatur tenētur
dn̄o p̄stare iuramentū: q̄ ei nō erunt noci
ui: ſm Hosti. in. c. ex diligēti. de simo. Ad
qd̄ iuramētū etiā tenētur clerici ibi habi
tantes: si dn̄s eos habeat suspectos: licet
eos cogere nō possit: vt plene p Aluaro=
tū. ti. q̃liter iura. debe. vasal. fideli. pe. col.
Non aūt tenentur aliter iuuare dn̄m: nec
se armare ꝓ ipso ad bellū: sicut faciūt va=
salli. de quo per Guido. pape. alleg. q. ccc=
vij. ꝛ Lucā de pēna. in. l. deuotū. C. de me
tatis ꝛ epidimetic. li. xij. Nec etiā tenent
pro ipso excubias facere: seu excubiare in
castro de nocte: nisi ad h̄ eēnt exp̄sse astri
cti ꝯuētione: aut ꝯsuetudine imemoriali.
1028 † Quibus casib⁹ tenerent solū dictas
facere excubias tēpore necessitatis: scilicet
vbi immineret periculū guerre: aut latronū
patriam vastantium ꝛ discurrentiuʒ: al's
non. Heu me q: sub isto colore omnes fe=
re nobiles subditos suos diurno labore
fessos: ac pro victu quotidiano semimor=
tuos de nocte dū quiescēdū est crudeliter
torquēt: ꝛ ꝑnoctare faciūt: aut ꝓ excubijs
si defecerint: eos in pecunia ꝛ bonis vsq̃
ad ossa excoriant: ꝛ incarcerant: cessante
sicut instante necessitate: vt peiores pha=
1029 raone videātur. † Cōtra quos pie mo
a tus rex quondā Ludouicus. xj.[a] domini
nostri regis genitor constitutionem fecit.
Anno dn̄i millesimo. cccclxxix. Cuius te=
nore vetuit sibi subditos immediate: ꝛ pa
riter alijs principibus et dominis regni
sui: qui de iure aut antiqua consuetudine
ad excubias tenentur in castris aut villis.
Posse vexari ꝓ excubijs nō factis: vltra
emendā quinq̃ denarioꝝ turoñ. ꝓ q̃libet

1023 Nota modū redigēdi hoīeʒ liberꝝ i tuo ꝑpetuo colonatu.

1024 Nota ꝯ mendicantes validos.

1025 Quidā alij vocātur rustici.

1027 An simplr habitātes i loco teneant dn̄o p̄stare iuramentū p̄sertim clerici.

1028 Vide h̄ plene an subditi i castro dn̄i facere teneāt excubias.

a ¶ Lud. xj. hec ordinatio ē hodie p dn̄m aufrerij situata. xvij. in tr. de tallijs et exactionibus.

mense quo defecerint. que emenda sum=
mam quinq̃ solidoꝝ dicti valoris ꝓ toto
anno non excedit. Ad quā summā soluē=
dam cogi non possunt: nec excubias fa=
ciendum ratione et ad causam castrorum
vel ciuitatum aut villarum in ruina exi=
stētium: in quibus excubie propter ruinā
essent vane: ꝛ maliciose peterētur: sine ta
men preiudicio iuris tales excubias exi=
gendi castris ꝛ villis reparatis ꝛ in habi
tationem ꝛ fortalicium reductis: ꝛ q̄ pro
dictis quinq̃ solidis sibi regi vel alteri do
mino debitis subditi executari nō possint
in instrumētis agriculture ꝛ aratri: nec in
alijs vltra modum ꝛ quātitatem debiti: ꝛ
quicūq̃ excubias facere maluerit in villa
vel castro: cui debentur: cogi non possint
dictos soluere quinq̃ solidos. Quo casu
non teneantur excubiare debētes castrū
intrare donec in solis occasu: ꝛ pariter de
mane exire possint in solis ortu: ne opere
subditorum diurne de quibus viuunt in=
terrumpātur aut impediantur. Exceptis
villis ꝛ castris in limitibus regni sitis: in
quibus cum semper ꝛ cōtinue instet peri
culum incursionis hostium: ꝓpter qd̄ por
tas citius claudere et tardi⁹ aperire opor
tet: totum relinquitur arbitrio capitanei
seu rectoris a principe custodiam haben
tis. Extinxit preterea idem Ludouicus:
omnes lites ꝛ processus ad causam excu=
biarum non factarum motos ꝛ pēdentes
in quibuscūq̃ curijs sui regni inter castel
los etiam suos ꝛ quoscunq̃ subditos sine
expensis. (Additio.) Quā ordinationem
repericies in libro regiarum ordinationū
camere inquestarum parlamenti tholose.
folio. clx. Et expost anno dn̄i. M. cccccj.
et die. xxv. mensis Martij: fuit per dn̄m
nostrū regem modernū: dn̄m ꝛ benefacto
rem meū Ludouicum. xij. facta alia ordi
natio circa ius excubiarum: precedentis
ordinationis modificatiua: publicata in
parlamēto tholose ꝛ regestrata die. xxiij.
Aprilis. Anno dn̄i. M. cccccvj. Cum lite
ris de perinde valere: acsi infra annū pu=
blicata fuisset: qua ordinatum fuit: q̄ in
castris patrie limitrophe et plateis forti=
bus in esse existentibus nō demolitis nec
inhabitabilibus: in quibus cōsuetum sit
per subditos excubias fieri: excubie fient
omni tempore: etiā tēpore pacis: ad plus
semel in mēse per quēlibet caput domus
facientem: et pro qualibet vice qua quis
defecerit: soluet quinq̃ denarios turoñ. si
dictam summā aut plus soluere cōsueue=
rint ꝓ defectu. Qd̄ si minus q̃ʒ semel in
mense excubiare cōsueuerunt: aut minus
quinq̃ denarijs turoñ. soluere ꝓ defectu:
non facient nec soluent nisi prout facerent
soluere cōsueuerunt: precedentem ordina
tionem Ludouici. xj. sequēdo. Et quo ad
loca nō limitropha in quib⁹ excubie fieri
cōsueuerunt: pariter fient excubie: vel sol
uentur defectus modo quo supra: solum ꝛ
dūtaxat tempore guerre: ꝛ eminentis pe
riculi: tempore autem pacis ꝛ securo non
soluetur pro quolibet defectu: nisi summa
trium denarioꝝ turoñ. Et casu quo sub=
diti facere excubias consuetas: aut dictā
soluere summā pro quolibet defectu recu
sarent: tenebuntur in duplum erga dn̄os
vel capitaneos quibus debentur. Et ecō
tra si domini vel capitanei vltra q̃ʒ dictū
est exigerent: aut exigere conarentur: p̄fa
ti domini ꝛ capitanei: exnūc prout extūc
sint iure dictas excubias exigēdi eo ipso
priuati: scʒ domini castri pro eorum vita:
ꝛ capitanei pro tempore quo officiū tene=
būt. Et hec omnia in vtraq̃ ordinatione
contenta per modum prouisionis donec
aliud fuerit ꝑ regē ordinatū. (Additio.)
Secūdum quam ordinationem latū fuit
tholose arrestum in mense Aprilis: anno
domini. M. cccccx. ante pascha inter do=
minum de castronouo de bretenos ꝛ ha=
bitatores castri de caumonte senescallie
ruthenen. super quo Masuerius titul. de
tallijs collec. et excubi. §. penul. dicit con=
1030 suetudine obseruari: † q̄ omnes habi=
tantes cuiuscūq̃ status aut conditionis
existant tempore eminentis periculi face
re tenentur excubias: ꝛ soluere collectas:
pro refectione ꝛ fortificatione murorum:
ꝛ pro custodia ville aut fortalicij imposi=
tas. l. ad instructionē. C. de sacrosan. eccl.
Etiam nobiles ꝛ gentes ecclesiastice ibi
habitantes: ſm Guido. pape. qō. vij. vbi
clare hoc decidit ꝛ. q. lxxviij. Idem tenet
Bal. in. d. l. ad instructionē. Dūmodo cō=
currant duo. Primo q̄ reparatio fiat pro=
pter necessitatem: ꝛ non ad solum decus
ꝛ honorē. Secūdo q̄ ecclesia res ibi possi
1031 deat temporales: † ideo cordigeri rerū
incapaces ad talem non tenerentur con=
tributionem: sed sole ecclesie bonorum ca
paces ꝛ possessores: qd̄ ratione subnixum
est. Quia multomelius ꝛ ecclesie vtilius
est: q̄ fortalicia reparentur et custodiant:
vbi quisq̃ cum bonis suis in eminenti pe
riculo refugium habet ꝛ receptatur: q̃ʒ si
defectu custodie ipsi clerici qui hodie di=
tiores ꝛ in temporalibus abundantiores
sunt: ꝛ ceteri habitatores castri aut ville:
ab hostib⁹ caperentur. Pro quib⁹ postea
redimendis res sacras alienare foret ne=
cesse. l. sancimus. C. de sacrosanct. eccle. ꝛ
insti. de rerū diuisio. §. sacre quoq̃ res. cū
melius sit in tēpore occurrere: q̃ʒ post rem
vulneratum remedium querere. l. fi. C. in
quibus causis in integ. resti. nō est neces.
et. l. j. C. quando liceat vnicuiq̃ sine iudi.

1030 An nobiles et clerici teneant ad excubias ꝛ fortalicioꝝ reparationē.

vindica.immo honestius est ecclesiam cō
tribuere ad custodiam loci: q̃ eo capto et
etiam ministris ecclesie captis res sacras
pro eorum redemptione distrahere: quod
permittitur de iure: vt dicta.l.sancimus.
Maxime vbi repētina ingruit necessitas
illico vel de proximo ventura: de qua lo=
quitur.l.placet.C.de sacrosanc.eccle. Ad
quā euitandum etiā ratione prediorū de
mensa ecclesie existentium est in cōmuni
cōtribuendum vt ibi. Non obst.aliquorū
considerationib⁹: potius cortici verborū:
q̃ intētioni iuriū cui plusq̃ verbis deser
uire tenemur inherētibus: ac indistincte
volentibus: ꝙ clerici a laicis tallijs ⁊ col=
lectis nō vexentur: q: illud intelligit̄: nisi
quādo tanta ⁊ talis est necessitas: ꝙ laico
rum facultates cōmode non sufficiunt ad
onera supportanda: quam necessitatem
subsistere in presenti regno euidenter cer
nimus propter onera dietim emergentia
in cōmuni: ad qđ facit dicta.l.placet.cano
1032 nizata.xvj.q.j. ¶ † Preterea clerici te=
nentur vigilare pro custodia ciuitatis et
tuitione.c.peruenit.de immuta.eccl. Ob
quod licitum est ecclesias incastellare ꝓ
tuitione fidelium: ſm Inno.⁊ Jo.and.in
c.cum ecclesia.eo.ti. Nec vlla maior iusti
tia q̃ defendere patriā: infirmos: ⁊ debi=
les ab hostibus ⁊ predone.xxiij.q.iij.for=
titudo. Qua ratione pro pace ⁊ quiete in
qua ecclesie defensari debent tributum
imperatori ⁊ regibus persoluere debent.
c.tributum.xxiij.q.viij. Preterea ad hoc
sunt facultates ecclesie deputate: ⁊ cleri=
ci obligati: vt oppressos et captiuos redi=
mant.c.sacro.et.c.sicut.c.aurum.et.c.glo=
ria episcopi.xij.qō.ij. Et multomelius est
fideles christianos per munitionem ciui=
tatum preseruare a captiuitate: q̃ si cape
rentur: et postea redimerentur.l.fin.C.de
tempo.in integr.restit.peten. Per quas ⁊
alias plures rationes ita cōsuluit Pe.de
ancha.consilio.xcv.incipien. super dicto
dubio.q: in his reparationibus ⁊ muni=
tionibus tam necessarijs ecclesijs ⁊ cleri
cis sicut laicis vtilibus cōmune cogit pro
rata soluere sicut pro refectione viarum: ⁊
itinerum: vt tenet Barthol.de cepolla.in
tracta.de seruitu.rusti.prediorum.titu.de
seruitu.vie.in.xxvj.q.⁊ cōsuluit Egidius
de bella mera consilio.xlv.incipien.con=
sules ciuitatis albie ⁊c.in fi. Tamen hoc
casu iudici ecclesiastico reseruat coactio=
nem: sed vbi tam repentina foret necessi
tas: ꝙ non posset adiri prelatus ecclesie:
vel viros ecclesiasticos requisitus coge=
re recusaret aut plus debito differret non
esset ponere os in celum: si per secularem
potestatem cogerentur: attento ꝙ noto=
rie videmus ecclesiasticos in talibus esse
rebelles: et plus debito remissos. Nam
excusat in talibus vrgens necessitas: ⁊ fa
cile summi numinis speratur venia: vbi
multorū salus ⁊ incolumitas procuratur.
1033 l.ꝓuinciaꝝ presides.C.de ferijs. † Nec
est tempore repentine necessitatis vten=
dum legibus ex sententia scipionis: qui
mucio sceuole consuli romano volenti cō
tra Tiberium graccum rempublicā facto
repentino turbare presumentem: ordine
iuris procedere: restitit dicēs. Quoniam
consul dum iuris ordinem sequit̄: id agit
vt cum omnibus legibus romanū impe=
rium corruat. vt refert Ualerius.lib.iij.ti.
de fortitudine.de scipione nasica loquēs.
⁊lib.v.titu.de gratis.de Caio mario etiā
ꝯsule romano refert: ꝙ cū cymbros quos
nunc flamingos appellamus: auxilio ca=
mertinorum ab inuasione repentina subi
to repulisset: eiq̃ obijceretur cum exult=
bus: scilicet camertinis hostibus cōmer=
tium habuisset: ac in vrbem contra leges
vocasset: dixit inter armorum strepitum
verba se iuris ciuilis exaudire non potuis
se. Et sane id tēpus tunc erat: quo magis
defendere: q̃ audire leges oportebat: q:
1034 necessitas legem † non habet permis=
siuam prohibitiuā: nec consultoriam. Cū
non sit tempus deliberandi: cū in necessi
tate nemo liberalis existat.l.rem legatā.
ff.de adimen.lega.⁊ glo.in.l.j.C.de oper.
libertoꝝ. Unde quacunq̃ manu fiat non
refert dūmodo necessitati occurratur: q:
non cēsetur esse factum per laicos volun
tarie: sed necessitatis lege: que habet ꝙ ili
co occurratur: vel res publica perdatur.
Prout romani olim prudentissimi exem=
plo tradiderunt: de quo idem Ualerius
libro.vij.titulo de necessitate: sic dicit.
Caio autem mario ⁊ Cneo carbone con
sulibus: bello ciuili cum Lucio sylla dissi
dentibus: quo tempore reipublice victo=
ria querebatur: sed premium victorie res
erat publica: senatusconsulto aurea atq̃
argentea tēplorum ornamenta: ne mili=
tibus stipendia deessent cōflata sunt. Di
gna em̄ causa erat. hi ne an illi crudelita
tem suam proscriptione ciuium saciarēt:
vt dij immortales spoliarent̄. Non ergo
patrum conscriptorum voluntas: sed te=
terrime necessitatis truculenta manus
illi consulto stilum suum impressit. et in
principio illius titu. Abominande inquit
necessitatis amarissime leges ⁊ truculen
ta imperia: tum vrbem nostram: tum etiā
exteras gentes. Multa non intellectu
tantum: sed etiam auditu grauia perpe=
ti coegerunt. hec ille. Sic fuit tēpore Ce=
saris vt ipse lib.j.cōmentariorum de bel=
lo ciuili pompeiano circa princi.refert.res
publica contra eum suasu pompeij mota

⁊ repētine turbata. Tota inquit italia de=
lectus habētur: arma iperant̄: pecunie a
municipijs exigūtur: ⁊ a fanis tolluntur:
omnia diuina ⁊ humana iura permiscen=
tur. hec ibi. Qđ formaliter decidit Pa=
nor.in.c.sicut.le vlti.de iureiuran. vbi di=
1035 cit. † ꝙ quoties princeps inuaditur si
timor sit subitane⁹ ⁊ improuisus ecclesia
cōtribuere tenetur: vt ibi dicitur in fi. Ho
die autem per Bonifaciū octauum circa
hec publica subsidia est francoꝝ rex bul=
la expressa priuilegiatus data apud vrbē
veterem: secūdo kalēdas augusti pontifi
catus sui āno tertio: cuius tenor talis est.
1036 † Bonifacius eps̄ ⁊c. Nos igitur huic
morbo congruam intendentes adhibere
medelā: ⁊ vt cuiuslibet ambiguitatis scru
pulus ī hac pte tollat̄: ⁊ veritatis puritas
elucescat: aucte pn̄tiū declaram⁹ ꝙ ꝯstitu
tio ipa vel ei⁹ ꝓhibitio ad donaria vł mu
tua seu queuis alia voluntaria prelatoruꝫ
⁊ personarum ecclesiasticarū eiusdem re=
gni (scilꝫ francie) cuiuscunq̃ status: ordi=
nis: vel conditionis existant: omni pror=
sus coactione cessante se aliquatenus nō
extendat: licet ad id forsitan charissimi in
xp̄o filij nostri Philippi regis francorum
illustris vel successoꝝ suorum qui pro tē=
pore fuerint aut officialium eorūdem seu
ducum: comitū: baronū: nobiliū: vel alio=
rum dominoꝝ tēporaliū de regno p̄dicto
requisitio ciuilis ⁊ amica precedat: oīaq̃
feudalia censualia siue iura quelibet in re
rum ecclesiasticarum datione retenta vel
alia seruitia consueta regi eiusq̃ successo
ribus comitibus: baronibus: nobilib⁹: et
alijs tēporalibus dn̄is supradictis taꝫ de
iure q̃ de ꝯsuetudine a ꝑsonis ecclesiasti
cis debita: p̄dicta cōstitutio nō includat:
vel aliquatenus non comprehendat: ⁊ ꝙ
persone ecclesiastice ꝓ ecclesiarū suarum
vtilitatibus cōpositionis aut transactio=
nis vigorē in his cōtingat aliquaten⁹ im
pediri. Constitutioq̃ eadē clericos cleri=
caliter nō viuentes: sed se mercationib⁹
⁊ mercimonijs p̄sertim inhonestis ⁊ vili=
bus vel seuis imiscentes actib⁹ non de=
fendat. ¶ Adijcim⁹ insup hmōi declara
tioni nr̄e: ꝙ si p̄dicto regi ac successoribus
suis ꝓ vniuersali vel particulari eiusdem
regni defensiōe: periculosa necessitas imi
neret: ad hmōi necessitas casuꝫ se nequa=
q̃ extendat cōstitutio memorata. quin po
tius idē rex ac successores ipsi⁹ possint a
prelatis ⁊ ꝑsonis ecclesiasticis dicti regni
petere: ⁊ recipere pro hmōi defensiōe sub
sidiū vel contributionem. Illudq̃ vel illā
prelati ⁊ persone predicte prefato regi suis
q̃ successoribus incōsulto etiam romano
pontifice teneātur ⁊ valeant sub quote no
mine aut alās etiā impartiri: nō obstāte cō
stitutiōe p̄dicta: seu quouis exēptiōis vel
alio quolibet priuilegio sub quacūq̃ v̄bo
rū serie ꝯfecto a se.aplica ipetrato. eiusq̃
necessitatis declaratio supradicte ipsi⁹ re
gis ⁊ successoꝝ suoꝝ consciētias onerari:
eisq̃ innotescere volumus: ꝙ q̄cq̄d recipit
vltra ipsius defensionis casum cōtigerit:
in suarum recipiant periculū animarum.
Si vero defensionis predicte huiusmodi
et alijs annum.xx.prefati non exegerint
successores: declaratio necessitatis eius=
dem prelatoꝝ clericorum ⁊ laicorum qui
de ipsoꝝ successoꝝ stricto ꝯsilio seu maio
ris partis ipsoꝝ fuerit ꝯsciētijs relinqua=
tur. Quoꝝ silr̄ ꝯscias onerari volum⁹ ⁊c.
Or notetis dn̄i ꝙ papa lꝫ dum loquit̄ de
donis ⁊ mutuis regi fiēdis illa permittat
cessante exactiōe: tn̄ in.§.adijcim⁹. vbi lo
quit̄ de defensiōe regni in periculosa ne=
cessitate nō repetit illa v̄ba cessante exa=
ctione: q̄si pmittat illo casu exactionem:
postq̃ ꝑ priuilegiū datū fuit regi ⁊ succes
sorib⁹ suis ac regno ꝓ defensiōe ipsi⁹: nō
dr̄ ꝑsone sꝫ poti⁹ loco ⁊ vniuersitati cōces
sum: ⁊ ꝯsequēter ppetuū sp duraturꝫ: imo
nō reuocaturꝫ. q: ꝓ subsidio reipublice in
dultū per tex.aureū quē ibi ad h̄ pōderat
Bal.in.l.vectigalia.C.de vectiga.⁊ cōmis
sis. Presertim q: dictū priuilegiū fuit in=
tuitu ⁊ ratione meritoꝝ ipsoꝝ regū frāco
roꝝ pro ecclesia impēsoꝝ (de q̄b⁹ supra ar
ti.j.in scđa decisione) regi Philippo pul=
chri cōcessū: ⁊ sic irreuocabile etiā p̄textu
ingratitudis: ſm Panor. ⁊ oēs sup rubr.
⁊ in.c.fi.de dona.⁊ p narratiuā ⁊ p̄fationē
dicte bulle clare cōstat in integra: ꝙ meri
ta regū francie fuerit causa illi⁹ iuncto ꝙ
verba narratiua ⁊ p̄fatio dispositiōis p̄su
mit̄ cā finalis.l.fi.ff.de heredi.insti. ⁊ Pa
nor.in.c.quia circa.de consangui.⁊ affini=
tate. Quare restat ꝙ instante necessitate
cogi possunt ecclesiastici ad contribuen=
dum pro reparatione murorum: ⁊ aliaruꝫ
munitionū ciuitat̄: vel loci. Et de illa ne=
cessitate credit̄ soli regi: vel gubernatori=
bus: vbi rex eēt minor vt videt̄. Et ista ē
equa iuris v̄itas. vide plene de h̄ p Lucā
de pēna.i.l.ij.⁊.l.iij.C.de q̄b⁹ mūe.vel p̄=
sta.nemini se excusa.liceat. lib.x. vbi cla=
re respondet ad singulas canonistarum
vanas subtilitates concludens clericos
et ecclesias teneri omni iure: etiam di=
uino: etiam non vigente tam repentina
necessitate. Quicquid subtilizando: ac
mentam ⁊ anetum decimando nonnul=
li dixerunt moderni in.c.non minus.de im
munita. eccle. quorum motiua in tantam
ecclesiasticos deduxit vesaniā: ꝙ repara=
tioni ꝓpriaꝝ eccl̄iaꝝ ꝯtribuere recusant:
adeo ꝙ oēs fere ecclesie in terraꝫ diu est
ꝓstrate fuissent: atq̃ ruina corruissent: si

a ¶ Manu regia nō co gerenꝶ. de q̄ vide plenꝰ.j. super ꝟ. si absqȝ liberis moreꝛꝶ.ij. in materia fideicōmissarie substitutionis tractādo regulā. Quē honoꝛo onerare non possum. et sup ver. domū.

ad earum refectionem manu regia nō co
a gerentur^a. de quo videlicet ꝙ ecclesie te=
neātur in his contribuere: videatis plene
per Lucā de pēna.in.l.ij.C.de qbꝰ mune
ribꝰ vel prestatio.nemini liceat se excusa.
1037 lib.x.† Nec obstat cōciliū generale: in
c.nō minus.de immunita.eccle.vbi ꝓ fos
satis clerici non tenentur contribuere. qꝛ
hoc intelligitur vbi nō contingit illa repē
tina necessitas reparandi aut fortificandi
ciuitatem: cui laici possunt successu tēpo=
ris ꝛ ad eorum libitum ꝛ deliberate proui
dere. Et si non haberent vnde hoc face=
rent tūc seruādus esset ordo ibi traditus.
Sed repentina necessitas omnem exem=
ptionem cessare facit vt videtis quod est
no. Ad quam refectionem etiam tenētur
qui non habitant in fortalicio: sed tempo
re necessitatis se ibidem cum bonis suis
retrahunt: tamen nō tenentur nisi ad eas
solas reparationes: que castrum aut vil=
lā reddūt fortiorē: vt sunt muri: fossata: et
bassa curtis. vbi tpe periculi starēt cū bo=
1038 nis: vt clare p Masuer. vbi.s.† Et ad
ꝓpositū restat: ꝙ pñt tales coloni partia=
rij: aut ꝯductitij: necnō rustici ab itestato
defuncti heredes hēre ꝓximiores paren
tes: necnō pñt libere testari: qꝛ sunt hoīes
liberi: nisi alið hēret ꝯsuetudo: vt.s. vidi
1039 stis. † Sicut seruaꝶ quo ad oēs in nor
māñia: vbi ex generali ꝯsuetudine patrie
nemo testari pōt etiā inter liberos ꝛ parē
tes: sed mortuo succeditur iure proximita
tis. qꝛ ꝓximiores bona occupāt tanqȝ eis
debita ex cōsuetudine. Et in prepositura
ꝛ vicecomitatu parisiēsi pater testari nō
potest in preiudicium liberorum suorum:
nisi de quinta parte bonorum suorum: vt
expresse cauetur in eorum consuetudini=
bus. titu. de testamentis ꝛ executoribus
illorum.c.j. Et alibi in quarta parte: ita ꝙ
cōprehensis oībus legatis vna cū institu
tione totū est reducendū ad quartā partē
bonorū ꝛ hereditatis deducto ere alieno:
ꝛ funeris impensa: ꝛ fiet illa reductio per
heredem ab intestato vel cōmissariuȝ ad
hoc per iudicem deputandū pro solido et
libra: ꝛ caueat heres ab itestato succedēs
qꝛ si scienter vnū ex legatis integre sine p̄=
dicta detractiōe soluerit: q̄si voluntatē de
functi approbauerit: cogeꝶ reliqua itegre
soluere: qꝛ renūciasse videꝶ bñficio ꝯsuetu
dinis ꝭm Masuer. ti.de succes.§.itē insti
tutio testamētaria. cū.§.se. Et sic testādo
1040 termīos ꝯsuetudis egredi nō pñt.† Sȝ
inter viuos.s.ꝯhēdo possint plene de suis
rebꝰ ꝛ bonis disponere.ið dicit Masuerꝰ.
ti.de societate.§. itē sȝ istitutio testamēta
ria. ꝙ sȝ dispositio testamētaria nō valeat
ibi nisi vsqȝ ad partē ꝯsuetudie taxatā: tñ
incidēs ꝛ cōuētionalia in duobꝰ valet ca

1039 Parisiꝰ ꝛ i ducatu normannie non potest q̄s testari etiā inter liberos et parētes.

sibus etiā quo ad totā hereditatē ꝛ vni=
uersa bona. Primo in ꝯctu societatis oīm
bonorum.l.iij.ff.ꝓ socio. Scdo in ꝯctu mri=
monij: si conuentuȝ fuerit ꝙ superuiuens
succedat premorienti. qꝛ cū in his casibus
conuentio de succedendo adhereat ꝯctui
qui dat esse cōuentioni: ꝛ dispositio de se
inefficax transeat in naturā adiuncti: va=
lebit ꝭm naturaȝ actus cui adheret acces
sorie aut incidenter per.l.fina.C.de nō nu
mera.pecu.ꝛ.l.si tibi reȝ.ff.de prescriptis
verbis.ꝛ.l.si remunerandi.§.apud iulia=
num.ff.manda.facit.l.j.C.de pactis.vide
tur enim talis dispositio hereditaria ve=
stiri coherentia principalis contractus:
scilicet societatis vel matrimonij: non ob
stante.l.fina.C.de pactis. que loquitur in
simplici ꝛ nuda conuentione: ꝛ etiam nō
obstante cōsuetudine: qꝛ solum prohibet
testari: sed non contrahere vt videtis. vt
etiam conclusit. Idem Masuerus allega
to ti.de succes.§.item qð dictū est supius.
Talem institutionē conuentionalē vale=
re insolidū: nisi supessent liberi naturales
ꝛ legitimi: qui legitima eis iure nature de
bita priuari nō possent per donationē vni
uersalem in altero dictorum ꝯctuū factā: sȝ
in ceteris valebit. de his aūt heredū isti=
tutionibꝰ inter viuos: dixi plene sup ver.
Duas hñs filias. In tertia p̄ncipali fallē
tia. loquēdo de pacto de succedēdo an va
leat: vbi sustinui pacta que cōiter fiūt in=
ter nobiles in ꝯtractu mr̄imonij: ꝙ primo
1041 genitꝰ ex mr̄imōio illo succedat.† Pa
riter est in aliqbꝰ locis ꝯsuetudo ꝙ q̄s te=
stari possit de suis ꝯq̄stis aut alio mō di=
sponere: sȝ nō de bōis suis pr̄imonialibꝰ:
q̄ sibi ex successiōe parētū obueneꝶ. Que
ꝯsuetudo valet ꝭm Jo.fa.sup ꝟ. Justinia
nus. in ꝓemio insti. subiungēs ibi: ꝙ etiā
vbi quis emeret vel alꝭ acq̄reret ea in q̄=
bus erat successurus: nō posset de illis tā=
qȝ de cōquestis disponere: imo legitimis
heredibꝰ pertinerēt: per plura q̄ ibi alle=
gat. qð dicit esse no. pro illis qui infeuda
tas decimas in vita dederūt filijs: vt nō
dicanꝶ trāslate in quibꝰ erant successuri.
1042 † Plus videmꝰ in hoc regno frācie ꝙ ex
tranei seu foranei ꝛ alienigene de alio re=
gno oriūdi: q̄ȝtocūqȝ tpe in pñti regno ha
bitauerit: ꝛ bona acq̄rere tolerati fuerint:
nō pñt de illis bonis acq̄sitis testari: nec
alr̄ disponere in vltima volūtate: q̄nimo
ipsis testate vel ab intestato defūctis etiā
si ꝓpos haberent liberos: vel quoscunqȝ
alios parentes: rex omnia eorū bona oc=
cupat iure albanagij: exclusa omni parē=
tela: coniuge: ꝛ quocūqȝ alio legitimo suc
cessore etiā testamētario. de q̄ iure albane
tetigit glo. pragmatice sup ꝟ. Liberiꝰ. in
§. sequūtur qualificatiōes. tit. de collatio.

1041 Pōt cōsuetudo disponere ꝙ q̄s de antiq̄ pr̄imonio testari nō possit.

1042 Extranei ð regno frācie non oriundi de bōis ibi acquisitis testari nō possunt nec habēt ab intestato heredes

Nam in hoc regno extranei de regno nō
oriundi sunt incapaces cuiuscunqȝ acqui
sitionis: ad effectum disponēdi de illis. qð
fieri lege potest aut cōsuetudine. per tex.
in.d.l.j.C.nō licere habita.metroco.li.xj.
1043 ¶ † Et tale ius albanagij nomē sum
psit vt credo ab ipsis albinis id est ex=
traneis aliunde oriundis qui dicuntur al
bini seu alibini: q̄si alibi nati: sublata pri=
ma litera per syncopam. Prout syncopa
est remotio litere vel syllabe de medio di
ctionis. Unde tales albini sunt ad testan
dum vel alꝭ causa mortis disponendum
inhabiles. vt.d.l.j. Nec habent ex testa=
mento vel ab intestato heredes etiā pro=
prios liberos et parētes: et sic sunt in hoc
ascriptitijs et alijs supra cōditionatis de
teriores: fere libertis latinis similes: qui
olim vita eorū durante liberi erant: ꝛ mo
riendo serui fiebant: quorum bona patro
nus iure peculij occupabat: sicut facit rex
bona istorum. insti. de liberti. §. libertino=
rum. Nisi prius per regem de acquirēdo
et acquisitis disponendo habilitati fuis=
1044 sent et dispēsati. ¶ † Quinimmo qð
plus est per carolum septimuȝ dñi nostri
regis auum paternum fuit anno domini
M.cccc.xxxj. die.x. martij suis patentibꝰ
literis ordinatum: ac edicto perpetuo cuȝ
proceribꝰ regni et suo magno consilio sta
tutum: et prohibitum alienigenas nō pos
se in suo regno tenere beneficia quecūqȝ
ecclesiastica et dignitates: presertim ele=
ctiuas: pontificales: et cathedrales. In=
terest enim reguȝ nosse qui maiores ma=
xime ecclesias administrent: quarum ipsi
tutores sunt. Que quidem ordinatio fuit
in parlamento parisieñ. tunc pictauis se=
dente die. viij. aprilꝭ. tunc sequentis lecta:
publicata: et tanqȝ lex perpetua in regi=
stris dicte curie registrata. Cuius duplū
habeo ex dictis registris sumptuȝ. ¶ Et
fundamentum capit per tex. in. c. bone. le.
ij. de postu. prela. prope fi. ibi: ideoqȝ non
poteramus salua conscientia eidem eccle
sie in alia persona que de regno vngarie
originem duceret congrue prouidere: nec
vellemus ei preferre alienum ꝛc. facit tex.
in.l. in ecclesijs. C. de epis. et cleri. et in. c.
nullus inuitis. lxj. dis. et in. c. quoniam in
plerisqȝ. de offi. or. ibi: catholicum presulē
nationibus illis conformem ꝛc. Et in ꝓe=
mio pragmatice vbi bona glo. super ver=
bo: exterorum. Quibus conuenit tex. di=
uinus deutero. xviij. Prophetā de gente
tua ꝛ de fratribus tuis suscitabit tibi dñs
deus tuꝰ: ipsum audies ꝛc. Beneficia eīn
ecclesie illis de patria cōferri debēt: et nō
exteris de alio regno oriūdis: q̄ nec idio=
ma nostrū loqui sciūt: nec intelligūt: necqȝ
nos suū. ꝛ sic inhabiles ad bñficia tenen=

1044 Nō possunt extranei in regno frācie officia tenere aut beneficia.

dum presertim curata ꝛ regēdū curā ani=
marū in foro penitētiali. Unde ꝓuisio pa
pe talibus facta esset nulla: per regulā cā
cellarie apostolice inter glossatas. xix. in=
1045 cipien. Itē voluit ꝙ si ꝯtigat ꝛc. † vbi
glo. dicit papā sixtū motu ꝓprio bullā cō
cessisse regi hispanie ꝙ in regno suo nul=
lus forēsis tenere posset bñficiū sine con
sensu suo. Et idē priuilegiū habere regeȝ
frācie refert gl. pragmatice vbi. s. in fi. qð
forte causa fuit prefacte ordinationis re=
gie. Qð magne subiacet ratiōi: ꝙ de alie
no regno non possint hic bñficiari: qui in
fundādis bñficijs nihil cōtribuerunt sed
indigene soli: ideo sunt in his merito pre
ferēdi. arg.l.j.C.de metal. ꝛ metalla. li. xj.
et eorum que dicimus de fundatoribꝰ ꝛ pa
tronis ecclesiarū vt in necessitate ab eccle
1046 sijs alimentenꝶ: † sicut videmꝰ in pre
senti vniuersitate: ꝙ in collegio beati Ni
co. de peregrino: de quo stipendia nos re
gētes capimꝰ: nemo (ex fundatione ꝛ sta
tuto illiꝰ) eligi pōt in collegiatū: si non sit
de hac diocesi caturceñ. oriundus: ac de
terris ꝛ locis in quibꝰ collegiuȝ ex funda
tione vel alꝭ redditus pcipit: et bona hȝ.
¶ Preterea extranei ꝓhibenꝶ in regno
bñficiari: ne per eos secreta regni reuelē=
tur inimicis: de quorum ditione fortassis es=
sent: p̄sertim episcopi: qui multas tenēt in
regno dñationes: ꝛ ad causam earum vasal
li sunt et cōsiliarij regis: cui fidē fortassis
male seruarēt: necnon pecunias a regno
in exteras portarēt nationes: vnde proui
denduȝ est patrie de peritis: ꝛ vsitatis in
idiomate et moribus patrie: alioquin ani
me subditorum idiomate extraneo male re
gerentur. c. q̄m in plerisqȝ. de offi. or. Naȝ
fuit tpsꝙ tholose inter vulgares idioma
gallicū vix intelligebaꝶ: ꝛ minꝰ in hac pa
tria caturceñ. Sȝ hodie bñ intelligiꝶ vbi
qȝ: immo pueri iā gallice loquunꝶ. Et qð
plꝰ est aliter nō loquunꝶ literati viri: qui
omisso latino qð nobiliꝰ est: loquunꝶ gal=
a licū: ꝛ gallice scribunt^a fere in oībꝰ curijs
1047 ꝛ talibꝰ regni: † sicut lectores aurelia
neñ. q̄ in cathedra partim latine ꝛ partim
gallice loquunꝶ. ꝭm Jo.fa. in. §. siꝶr. insti.
1048 de excu. tu. ¶ † Et adeo exaltatū iam
fuit idioma illud: ꝙ etiā in anglia fiūt ho
die litigata in gallico vt ferꝶ: qð exordiuȝ
habuit a guillelmo filio rollonis p̄mi nor
mānie ducis q̄ post morteȝ dicti rollonis
pr̄is sui dux normānie factꝰ: ꝛ pluriū alia
rū terrarum dñs: regnū anglie ꝑ cōquestaȝ
obtinuit. ꝭm chronicas. Et ille primꝰ idio
ma gallicū in angliā ꝑtulit: ꝛ cūcta galli=
ce ordinari fecit. A quo guillelmo rege an=
gli stipitē regū suorum ceteris antiquiori=
bus oblitis faciūt: in his p̄sertim que hre
solebāt in frācia: et nedū gallorum pulchri=

1046 Caturci in collegio de ꝑegrio nemo recipiꝶ qui nō sit ð diocesi oriūdꝰ

a ¶ Et gallice scribūt et eo modo hodie diffusa est ligua gallica per vniuersa fere regna ꝓut romani fecerant q̄ etiā grecis responsa nūqȝ dabāt: nisi latine: siue rome essent: aut grecia: vel asia: vt scilicet latine vocȝ honos ꝑ oēs gentes venerabilior diffunderetur. vt dicit Valeriꝰ. li. ij. ti. de institutis antiquis. loquendo de seueritate i legatos.

1047 Nota cōtra illos q̄ omisso latino sicut doctores aurelianeñ. loquūtur gallicū.

1048 Angli i curijs gallice litigant.

1049 An gli exordia a catholice fidei a gallis hūere medio filie regis francorū christianissime.

a ¶ A gallis habuerunt. vide pulchra q̄ habent i j. super vbo: si absq3 liberis more retur. ij. in materia pupilla. substi tu. et in ter tio requisito eiusdez.

1049 loquio decorantur: † verūetiā initia
fidei orthodoxe a gallis habuerunt[a] me
dio filie regis francorꝫ engilberto anglo
nupte: de qua Gaguynus.li.ij.c.j. Est in=
quit in anglorum gestis engilbertum re=
gem cum ab inimicis propter ei⁹ desidiā
risui haberetur: filiam regis francorū cu=
ius nomen silentio preteritur: vxorem as=
sumpsisse: et cum ea letardum virū ad mo
dum sanctum in angliam nauigasse; quo
connubio engilbertus gensq3 anglorum
didicit modestiam: et cognitionem quan
dam accepit vnius dei et fidei christiane
in quo fuit verificatum quod dicit aposto
lus.j.ad Corꝫ.vij. Sanctificat⁹ est vir in
fidelis per mulierem fidelem ita vt ad an
glos proficiscente augustino gēs tota fa=
cilius christū confessa sit: pelagij reiectis
erroribus. Porro quia nec filie nec regis
patris nomē ab autoribus traditur. Ego
temporum annotationē secutus hūc fuis
se chilpericū coniicio: aut primū clotariū:
nam per clotarij secūdi tempora diuus gre=
gorius pontifex romanus augustinuz ex
monasterio qd̄ rome instituerat in angliā
predicationis causa misit. Id autem scri=
ptū a me ideo est: vt intelligāt angli exor
dium recte credulitatis in xp̄m a franca
1050 muliebre accepisse. hec ille. ¶ † Circa
hoc tn̄ est in puncto nostro differentia in
ter officia secularia et bn̄ficia ecclesiasti=
ca: q2 licet bn̄ficia dari debeāt oriūdis de
patria: immo de eodē vico existentib⁹: vt
d.l. in ecclesijs nō tn̄ officia secularia.l.fi.
C.de crimine sacrilegij . vbi l3 officia de=
beant illis de regno: tn̄ cōferri nō debent
illis de territorio. q2 ibi assidere nō debēt
vt.d.l.fi. cui concordat ordiatio regia phi
lippi pulchri inter suas ordinationes an
no dñi.M.ccciiij.factas.xix. Et alia ordi
natio caroli primogeniti Joānis francie
regis: et pro ipso locū tenentis et guber=
natoris regni eodē Joanne patre suo in
anglia detēto facta āno dñi. M.ccc.lxvj.
mense martij in ordine prima: qui postea
mortuo dicto Joanne eius patre fuit rex
carolus quintus sapiens appellatus: qui
quidem reges statuerūt et ordinarūt nul
lum in regno francie officia regia tenere
posse: nec alia officia publica in loco ori=
1051 ginis vel domicilij: † et qui eo tempore
officia tenebant plures fuerunt per eūdē
destituti de quibus forte cum aliam cau=
sam non alleget loquitur Gaguynus . li.
ix.c.j.in hec verba. Conuentum igit Ca
rolus iterum parisij cogit: in ede minoruz
diui francisci contio habita est: vbi cōsti=
tutis que ad rem presentem expedire vi=
debantur ad parlamenti senatum Caro=
lus contionem vocat: ibi post habitam a
roberto gallo laudunensi epo orationem

1050 Quare officia secularia cōferri nō p̄sit originarijs patrie sicut ipsa ecclesiastica beneficia.

1051 Destitutio pluriū officiariorum per regem.

duo et viginti regi ministri non auditi a
suis officijs caroli edito amoti sunt: pre=
ter nōnullos ex caroli ministris. Ex sena
tu quoq3 parlamēti et rationum pretorio:
id est (ne ab vsitato vocabulo disceda=
mus) camera computorum complures se
clusi. hec ille. Additio. Predictā ordina=
tionem philippi pulchri fo.xxv.verso. Et
ordinationem caroli quinti.fo. xciij. ver=
so. Reperietis in libro ordinationum re=
giarū camere inquestarū parlamēti tho=
lose. ¶ Et ratio differentie quare bn̄ficia
ecclesiastica plus debētur originarijs lo=
ci: q3 officia secularia regia vel alia est: q2
ideo beneficium debet illis de loco cōfer
ri: quia nouerunt parochianos: et cōscien
tias eorum: ac modum viuēdi. Ob quod
verisimile est q3 melius regent in foro pe=
nitentiali curā animarū: q3 facerent extra
nei: qui personas ignorant: et mores. Pre
terea confidentius parochiani conscien=
tias pandēt notis et compatriotis: q3 ex=
traneis ignotis. ¶ Officium vero secula
re illi qui est de loco oriundus dari nō d3:
propter notitiam et familiaritatem quas
habet seu habere presumitur cum illis: de
loco et compatriotis suis: quibus forte ni
mis faueret aut odio cōtra aliquos: ex eq̄
li vel inequali conuersatione concepto: cū
inter pares sit aliquando et sepe inuidia:
ac dignitatis contēptio.l.obseruandū.ff.
de off.presi. Eos lederent contra iustitiā:
quā fauores et odia multū turbant: et in=
terdū iudicia peruertunt et suffocāt.c.pe.
ibi. de terra sua. vt lite nō cōt. de quo stat
b ordinatio regia[b] philippi pulchri facta
anno dñi. M.cccij. et caroli quinti regum
francie qua prohibuit quē prefici in sene=
scallū prepositū iudicē vicariū aut baili=
uum in loco vn̄ dicit oriūdus vt.d.l.fi.C.
de crimine sacrile. ¶ Quod locum habe
bat tpe quo officia regia annalia erant
et temporalia prout de iure cōi etiā anno
finiebant.l.j.C. vt omnes iudices tam ci
uiles q3 criminales post depositā admini
1052 stra. ¶ † Hodie autē ex tempore quo
officia in presenti regno effecta fuerūt p=
petua: vt vidistis super verbo: duas ha=
bens filias. In primo principali casu fal=
lentie: teneri possunt officia regia etiaz in
loco originis aut domicilij: cum etiam ex
tranei ibi ad causam officij perpetui con
tinuo morantes amicitias contrahāt: fa=
miliaritates: et affinitates: et interdū ma
iores: q3 oriūdi patrie: quos a paritate ra
tionis ab officio necesse foret repellere: si
cut oriundos. ¶ Preterea iudices proce
dere debent in his: que iudiciarium ordi
nem concernunt secundum stylum et re=
gionis consuetudinem: vbi redditur iudi
cium.l.ij.C. quemadmodum testa. aperi.

b ¶ Ordinatio regia quam dñs aufrerij situauit in titu. de elec. c.iij. d quo habet.s. super verbo: duas hn̄s filias. in p̄mo casu fallentie principali.

1052 Q2 hodie officia sunt i regno perpetua teneri possunt i loco originis

1053 Consiliarij parlamēti tholose partiz esse debēt de p̄ria occitana.

a ¶ Ordinauit q3 cōsiliarij. quā ordinationem posuit dñs Aufrerij i suo tracta. ordinatio. regiarꝫ. ti. de instit. parlamēto rū.c.vj.

1054 Rationes quibus officia plus debētur originarijs q3 extraneis.

et causas decidere s̄m vsus et consuetu=
dines partium et rerum de quibus agit.
l.si fundus.ff.de euict. et plene per Cynū
et alios in.l.j.C.de summa trini. Et certū
est oriundos patrie melius scire mores re
gionis: q3 extraneis.c.quosdam.et.c. quā
1053 to.de presump. ¶ † Qua ratione mo=
tus fuit carolus septimus francorum rex:
dit le bon roy charles in institutione cu=
rie p̄lamēti tholose: q̄ anno dñi. M.cccc=
a xliiij. ordinauit q3 consiliarij[a] ibi institue
rentur taz de patria lingue doil q3 patria
lingue occitane. vt.s̄.dixi.j.principali ar=
1054 ticulo.in.ij.decisione. ¶ † Et pariter
dominus noster rex modernus eius ne=
pos carolus octauus ordinando scaque=
rium normānie annis singulis rothoma
gi tenenduz: q3 deputarentur presidētes:
et consiliarij cognitionē habētes vsatgio
rum et consuetudinum patrie: pro causas
inibi pendentes recte decidendo: ordina
uit et consultissime: cum quelibet patria
suo sensu et non alieno abundet.c.certifi=
cari.de sepultu. Et melius sciūt illi de pa
tria: si quid de iuribus regis vsurpet: q3
extranei: qui patriam minime nouerunt.
Additio. Hanc ordinationez habetis in
libro ordinationum regiarum camere in
questarum parlamenti tholose. fol.clxv.
immo noui incole qui de nouo ciuitatem
et patriam incolere ceperunt: honoribus
ciuitatis non participant: vt habetur.iij.
politicorum. Sed antiqui qui mores pa=
trie nouerūt sunt illis preferendi. Moder
ni vero maxime penitus extranei: postpo
nendi coram⁹ quibus non est consilium fa
ciendum: nescitur enim quid pariet vt ha
betur Eccli. viij. in fi. facit text. in aut. de
colla. § sed neq3 prouinciarū iudices. vbi
impator possessores exprimit: eosq3 repe=
tit: non autem habitatores simplices de
quibus mentionē antea fecerat: cū hoib⁹
profecto cōtionis aliene nullū fas est inire
certamen.xxiiij.q.iij.c.cum quibus. in fi.
Peregrini et incole officiū est: nihil pre=
ter negociū suū agere: nihil de alio inq̄re
re: minimeq3 eē in aliena republica curio
sum: ait cicero.offi.li.j. imo vt amicos q̄=
rat laborare curat: vn̄ Terēti⁹ i eunucho.
Sola inq̄t sum: habeo neminem hic: neq3
amicū: neq3 cognatū. Quāobrē alios cu=
pio parare amicos bn̄ficio meo: id ama=
bo adiuua me: q3 facili⁹ fiat. Propter qd̄
a vbo facili⁹ i cōsilio deuiabit. Que picula
i originarijs z antiq̄s hitatorib⁹ non p̄su
mūt. Auspitijsem patrijs nō alienigenis
rēpublicā administrare oportere antiqui
iudicabant dicit Ualerius li.j.ti.de auspi
tijs. in princ. cum originarij in bonis sint
iā ibi radicati et fundati: pariter olim nō
presumebant in exteris vbi officia tp̄alia
erant: cum tunc breui tempore quo offi=
cium duraturū erat: magna familiaritas
contrahi non posset: immo nec appeti. vt
plene per Lucam de pēna.in.l.quisquis.
C.de oi agro deserto.li.xj. vbi dicit atten
dendum esse donec ex antiquis bon⁹ ha
betur: ex nouis non assumatur: q2 maior
bonitas noui antiquis nō debet preiudi=
cium afferre s̄m eum. Ob qd̄ preceptum
fuerat Moysi Deutero.xvij. Regē cōsti
tuere de numero fratrū: non inquit deus
poteris alterius gentis hominem regem
facere: qui nō sit frater tuus: id est de tua
patria: z gente natus. Ideo nō sine cau=
b sa Philippus pulcher[b] ordinauerat: q3
etiā stantibus officijs annalibus haben=
tes officia et administrationes in locis:
vnde traxerant originē vel in quib⁹ man
sionem habebant: aut fouebāt: larē per=
petuum matrimonia cōtrahere poterant:
parentes z amicos in religione ponere z
possessiones emere: sine tamē cupiditate
z fraude. Quod extraneis officiarijs erat
prohibitum: vt plene dixi in verbo: duas
habens filias. Restat ergo ad ppositum
nostrum q3 alienigene in presenti regno
francie ex testamento vel ab intestato de
bonis in regno acquisitis nō possunt he=
1055 redes habere. ¶ † Quibus considera
tis cauti alienigene literas naturalitatis
vulgariter appellatas a rege soliti sunt
impetrare: per quas ad bona quecūq3 te=
nendum etiam feudalia z iurisditiones z
de illis disponendū: necnon ad tenēdum
officia quecūq3 etiam regia: z quecūq3 be
neficia ecclesiastica: dignitates etiam ele
ctiuas z pōtificales: acsi de regno forent.
Quasquidē literas necesse habēt verifi=
care in camera cōputorum parisius. Pro
quarꝫ verificatiōe debet regi finātia: p di
ctā camerā inq̄sito de inq̄rēdis taxāda se
mel soluēda: nisi rex ipsam (vt sepe fecit)
1056 remiserit parti. † Qua dispēsatiōe nō
indigēt foranei de alio regno oriūdi in ci
c uitate n̄ra thl'e habitantes[c]: qui eoipso q3
thl'e morant z incolūt: acq̄rere p̄nt bona
quecūq3: z de illis testari: vel aīr put eis
videbitur disponere: ac liberos: ceterosq3
parētes ab intestato z ex testō successores
habere p inde z acsi: z put facere possent
1057 si de regno isto oriundi essent. † Plus
dico: q3 ciuitas illa inclita alio singulari
gaudet priuilegio: q3 oēs z quoscūq3 suos
etiā alienigenas in eā fugientes: facit li=
bertatis gaudere priuilegio: z imunitate:
quos solo ingressu sicut roma liberos fa=
cit: z ingenuos: ac veros ciues thl'anos: z
plures tpe meo vidi seruos z sclauos: qui
de partib⁹ arragonū z cathalonie aufu=
gerāt: solo illi⁹ ciuitatꝫ igressu factos libe
ros: q̄ bona acq̄siuerāt: de q̄b⁹ tāq3 liberi

b ¶ Philippus pulcher. Hanc ordinationē situauit dñs Aufre. ordine. xliiij. in tit. de offic. bailliuorꝫ.

1055 Uide de lr̄is naturalitatꝫ.

1056 Tholose z i p̄ria lingue occitane rex nō h3 illd̄ ius albanagij: vt succedat extraneis.

c ¶ Thl'e habitātes. Notāter dicit hitātes: q2 hodie p ordinatōez regis moderni Ludo.xij. oēs lr̄e naturalitatis que nōdū forte fuerunt effectū du dū cōcesse alienigenis i regno nō hitātib⁹ et quo ad bn̄ficia tenenda i regno sūt casiate: z reuocate. que ordinatio fuit parisius lecta et publicata: die.xiij. Junij. M.cccccix.

1057 Serui per thl'e ingressum fiūt liberi.

Universidad de Barcelona

et ingenui et veri ciues tholosani dispo-
suerunt: liberosq; reliquerunt heredes. fa
cit tex. in. l. vbe romana. ff. de sta. ho. et in
1058 aut. vt liberti decetero. coll. vj. ¶ Nã
licet comitat⁹ tholose fuerit per donatio-
nez regi francie acquisitus: vt refert Pe.
Jaco. in arbo. succes. regni fran. vj. colũ.
Tamen quia regno non cedit accessoue:
cum ipse sit rex et comes: comitatus non
fuit effectus de regno: seu in regnum con
fusus: in extinctionem iurium et liberta-
tum ac priuilegiorum suorum: immo sua
omnia retinuit iura pristina: consuetudi-
nes viuendi: et priuilegia. Fm Bar. in. l. si
conuenerit. la. ij. §. si nuda. ff. de pig. acti.
et sentit in. l. j. §. ij. in fi. ff. de app. et in. l. si
quando. C. illo. eo. tit. de quo meminit gl.
super rubrica. C. de comitibus qui prouin
cias regunt. li. xij. et in suprascriptione. c.
super quibusdam. de verbo. sig. ad hoc fa
cit optima glo. super verbo: vniendo. in. c.
j. ne sede vacan. et in cle. per literas. super
verbo: ecclesias. de pbẽ. z ꝓbañ. i. c. ij. iiij.
no. de relig. do. vnde nõ fuit dictus comi
tatus vnq; iuri albane subiect⁹. Et ꝓpo-
sita veritate eius qõ nõnulli officiarij
regis dicũt: scilicet q; postq; rex propriũ
sigillũ nõ tenet in dicto comitatu: nec ali
quid nominatim tãq; comes ibi expedit:
sed oia facit tanq; rex: vno et eodẽ vtens
ibi sigillo sicut in frãcia: ex quib⁹ videret
prefatus comitat⁹ dicto regno non prin-
cipaliter: sed accessoue vnit⁹: z in eũ trãs-
fusus: et cõsequẽter iure regni debere re-
gi z gubernari: z sic ius albanagij locum
hꝫ cõtra alienigenas: sicut in corpore re-
gni p tex. in. l. pdicꝫ. §. fi. ff. de leg. iij. q̃cq̃d
dixerit Bar. in. d. l. si conuenerit. tñ q: rex
tã in acquisitione dicti comitat⁹: q̃ etiaz
in erectione z institutione curie parlamẽ
ti: de qua et ei⁹ tpe dixi. s. arti. j. in. ij. de-
cisione exꝑsse cõsentit: q; iure scripto re-
geretur[a] ex quo emẽdas p malo appel-
lo ordinarias ibi locum non habere: sicut
locũ habẽt in francia videmus: nisi male
appellatuz foret ab arresti executore: aut
alio commissario per curiã deputato: vel
esset appellatio deserta. Sed hoc vltimo
casu emendatur de. xxx. libris tantũ: nisi
per curiam moderetur. Sequit q; fm ius
cõe quicũq; alienigena et extraneus ritu
xp̃iano viuens: quasi diuina gra vocat⁹:
de bonis suis libere disponere põt: et in
eum disponi: licet penitus sit ignotus. l. j.
C. de here. instit. z in. §. fi. instit. illo. eo. titu.
1059 ¶ Et sic lex seu cõsuetudo francie al
bana locuz ibi non hz: vt rex alienigenis
succedat. Et ꝓterea habẽt tholosani lite-
ras patẽtes regias i archiuis capitolij re
positas: z i libro albo eiusdẽ regestratas:
qs vidit z legit: p qs rex quõdã ludouicus
vndecimus dñi nostri regis genitor: ad
plenũ de ꝓmissis certificat⁹ edicto decla
rauit perpetuo: dictũ ius albanagij locũ
nõ habere tholose: nec etiã in tota patria
lingue occitane: extraneos ibi habitãtes
vndecũq; oriũdos habilitauit ad imper-
petuum acquirẽdũ: z de acquisitis dispo
nendum in vita pariter z morte: acsi de re
gno essent oriundi z c. ꝑ quã clausulam
illi foranei habent ꝓ veris originariis re
gni: postq; ita regi placuit: cuius soltus
1060 interest quo ad dictũ ius. ¶ Tanta em
est potestas supremi ꝓncipis: vt pape: vel
imperatoris: qualis est rex francie: q; põt
habere nõ factũ ꝓ facto. Sicut videm⁹:
q; fingit in causa dotis stipulationẽ vere
interuenisse: licz nõ interuenerit. l. j. C. de
rei vxo. act. z in. §. fuerat. instit. de actio. et
econtra habet vere factũ ꝓ non facto. Fm
glo. singularẽ sup ẽ bo: ꝓ infectis. in cle. j.
de immunit. eccle. per illũ tex. Et veniunt
tales extranei ibi habitãtes appellatiõe
regnicolarũ: z fuerunt lecte litere vocato
procuratore regio z audito publicate z re
gestrate in parlamẽto Tholose die. xvj.
mẽsis Augusti. Anno dñi. M. cccclxxvj.
Quas etiã vidi tam in regestris dicte cu
rie: q̃ triũ statuum dicte patrie: q̃ fuerunt
ex post cõfirmate per dñm nostrũ regem
modernũ literis suis patentib⁹ etiã lectis
z publicatis in eadem curia: die. vj. Julij
Anno dñi. M. cccclxxxiij. De hac vnione
facta de comitatu tholosano z patrie lin
gue occitane cũ regno frãcie habet plene
in documentis inter chartas statuũ dicte
1061 patrie repositis: ꝓin qua vnione tria fue-
rũt inter regẽ z patriã in forma ꝓtractus
passata. ¶ Primo q; oia priuilegia patrie
ius cõe illibata seruarent: vtz ius cõe in
b decidendo[b]: licet quo ad preparatiuas co
gnoscẽdi ordinẽ. Fm ordinationes regias
ꝓcedatur: tendentia ad ꝓcessuum abbre
uiationẽz remediozz: tã i possessorio q̃ pe
titorio impetrãdoz formã. ¶ Secũdo q;
nunq; rex gubernatorẽ instituet: neq; da
bit: q̃ nõ sit de sanguine regio ꝓgenit⁹: z
de primiorib⁹ in gradu parẽtele. vñ vi-
detis inclitos z supillustres duces: Ludo
uicũ aureliani patrie normannie: z Joannẽ
borbonij: dicte patrie lingue occitane: salu
bres cẽ nũc pcõsules: seu eloqo nro gña
les gubernatores ac vicereges. ¶ Ter-
tio q; rex tallias vel alia subsidia patrie
indicere nõ poterit sine ꝓsensu statuũ eius
dẽ: put nunq; fecit: neq; facit. quinimmo
annis singulis cõmissariũ ad ptes mittit
necessitate regni patrie explicaturũ: vt pro
modo negocioz regno p tpe emergentiũ
subsidiũ prebeat: qõ obediens patria nõ p
feruore deuotõis: sz p mõ facultatiz ãnue-
re ꝓsueuit: i seruãdo q; regẽ ꝓuilegia patrie

1061 Con
uẽtio passa
ta inter re-
gẽ z patriã
i vnione co
mitat⁹ tho
lose et patrie
occitane fa
cta corone
francie.

b ¶ In de
cidẽdo. De
quo plene
hꝫ. j. super
verbo: Si
absq; liberis moriatur. ij. i ma
teria substi
tutionis fi
deicõmissa
rie loquen-
do z tractã
do regulã:
quẽ honoro onerare
possum.

et cetera in dicta vnione contenta: et pro
illa vice dumtaxat: ita q; non trahatur in
consequentiam: nec immerito: quoniã vt
dixi. S. primo arti. et. ij. decisiõe: circa prin
1062 cipium. ¶ Narbonensis prouincia:
(que totam fere complectitur lingue occi
tane patriam) semper fuit iuris italici: et
sic omni tributo exempta et libera. l. fi. §.
j. iuncta glo. in. l. j. in prin. ff. de censibus.
In signum cuius narbonensem sicut z il
lam transalpinam galliam togatam qui
dam auctores dixerunt: eo quia togis ro
mano more cuius erat prouincia: gentes
eius regionis vtebantur: et fuit de princi
paliter vnitis romano imperio. l. ij. §. eo-
dem tempore constituti sunt. versi. capta
deinde sardinia. ff. de origi. iuris. Quib⁹
conditionibus rex libere acceptat subsi-
dium et patrie non cessat conferre benefi
cium: adeo q; mutuo amore rex ipse et pa
tria coniugio iuncti politico se expoliant
scilicet patria in subsidijs: et christianissi-
mi reges in beneficijs ac munificentia re
gia conferendis: et preterea licet princi-
pes de suo domaynio pro debito iustitie
sibi incumbenti stipendia soluere officia
rijs pro iustitia ministrãda teneantur fm
omnes: vt plene per Lucam depenna in
l. annonas. C. de eroga. milit. anno. lib. xij.
Sicut rex satisfacit cunctis dicte patrie
regni officiarijs: tamen patria lingue oc
citane pro stipendijs curie parlamẽti tho
lose omnia necessaria furnit: et iure com-
muni iurta conuenta regitur et guberna
tur: cum ad hoc ex cõtractu prefertim one
roso sit obligatus. Quo iure semper vsuz
fuit i dictis ciuitate et patria: quas reges
christianissimi soliti sunt gratiose tracta-
re et contractum seruare: prout semper fe
1063 cerunt: † nullatenus obliti (vt opinor)
cuiusdam inter cetera alia plura excellen
tis seruitij tempore Ioannis quondã fran
cie regis: postq; per anglos fuit detẽtus:
ab incolis lingue occitane offerentib⁹ su
scepti: qui cum instante apud parisios ca
rolo eius filio et succursum petẽte: primo
res pouit id impendere denegassent: oc
citani quorum caput tholosa existit: vltro
nobiliter se obtulerũt. de quo Gaguyn⁹
li. ix. c. j. per eos (inquit) dies: quibus con-
uẽtus parisij habit⁹ est licet carolo apud
primiores parisiensium crebro egisset: vt
presenti fortune pecuniarum auxilijs fer-
rent: ipsi confidentes q; non commode se
aptat principum voluntati populus freq̃
quens: existimantibus plurimis inter res
diuersas suam cõditionem vel meliorem
effici posse: vel principis liberam admini
strationem plurumoz sententijs cohiberi:
ad publicũ consilij id negocij reiciebant. At lingue occitane z prouincie nar

1063 Ex-
cellens suc
cursus p pa
triã occita-
naz regi in
necessitate
constituto
exhibitus.

bonensis incolis misericordior animus
fuit: qm̃ auctore armigniaco comite cõue
nientes ante omnia prohibent regionis
incolas auro argentoq; et vtonibus in
publico vti: neue insigni colore vestes in
duerent: donec Joannes eorum rex apud
anglos captus teneret: octo preterea ho-
minum milia ad belli societatem cũ diur
no stipendio decernunt: cuduntq; ad sti-
pendium armatorum assentiente Carolo
monetam. hec ille. Non ergo occitani ro-
manis charitate inferiores: aut tepidio-
res erga bonum publicum et honorẽ re-
gium fuerunt. qui tempore secundi puni-
ci belli oia reipublice esurienti: immo mu
lieres ꝓpria ornamẽta sponte obtulerũt
quib⁹ Valeri⁹. li. v. tit. de pietate erga
patriã sic dicit. Age vt a singulis ad vni
uersos trãsgrediar: q̃tor q̃s equali amore
patrie tota ciuitas. i. quicũq; stat⁹ flagra
uit. Nã cũ scõ punico bello[a] exhaustum
erariũ: ne deor. quidẽ cultui sufficeret: pu
blicani vltro aditos cẽsores hortati sunt:
vt oia sic locarent tãq; res publica pecu-
nia abũdaret: seq; prestituros cuncta: nec
vllũ assez nisi bello cõfecto petituros pol
litici sunt. Dñi quoq; seruorũ quos sem-
proni⁹ gracchus ob insignẽ pugnã bene
uenti manumiserat precia ab imperatore
exigere supersederũt. In castris etiã non
eques: nõ centurio stipendiũ sibi dare desi
derauit: viri ac femine quicq̃d auri argẽti
ve habuerunt: ite pueri insignia ingenui
tatis ad sustentandã tẽporis difficultatẽ
cõtulerũt: ac neq; beneficio senat⁹ q̃ mu-
neribus his functos tributi onere libera
uerat quisq; vti voluit: sed insuper id om
nes ꝓptissimis animis prestiterũt. Non
ignorabãt eñ captis vetis cũ decimaruz
more q̃s cam: ill⁹ vouerat aurum apollini
delphico mitti oporteret. Neq; facultas
esset matronas ornamẽta sua in erariũ re
tulisse. Similiterq; audierãt mille põdo
auri que gallis pro obsidione capitolij ꝓ
missa debebant eaz cultu expleta: itaq; z
ꝓprio ingenio z exẽplo vetustatis admo
niti nulla sibi in re cessandũ existimauer
ũt. quasi dicat romanos predictis quatuor exẽplis motos nõ cessasse oia q̃ ha-
bebant ꝓ subsidio publice vtilitatis con
tribuere. Sic pariter occitani nostri pro-
prio ingenio z forte etiaz romanoz moti
exẽplo vt eis in oi genere virtutiz pieta-
te erga patriã z rege inferiores nõ essent:
excellẽs subsidiũ regi necessitato obtule
rũt de q̃b⁹ dicere possum⁹ q̃d iterũ de ro
manis dixit idẽ valeri⁹ vt. s. retuli. li. iiij.
ti. de pauptate. Animi (inqt) virorz. et fe
minarz vigebãt i ciuitate eorũq; bonis di
gnitatis estimatio cũctis in reb⁹ põdera
bat. Hec impia cõcilabãt: hec cũgebant

a ¶ Cũ se
cundo pu-
nico bello.
videq; cir-
ca hoc dicũ
tur. j. super
verbo: cui-
dam petro
tradidefit.
de ornatu
mulierũ ex
cessiuo lo-
quens.

a ¶ Jure
scripto re-
geretur. q̃d
qualiter in
telligit hã-
bek sup ver
bo: si absq;
liberis mo
reret. ij. in
materia fi-
deicõ. subs-
sti. declarã
do regulã.
quẽ honoro onerare
nõ possum.

Universidad de Deusto Biblioteca

affinitates:hec in foro:hec in curia:hec in tra priuatos parietes plurimũ poterant. Patrie enĩ rem vnusquisq; nõ suã augere pperabat.pauperq; in diuite q̃ diues in paupere imperio versari malebat. Atq; huic tã pclaro pposito illa merces reddebat:q nihil eorũ que virtuti debent emere pecunia licebat:inopieq; illustriũ virorum publice succurrebat. ¶ Exurgamus ergo et nos incole huius tẽporis exurgamus potius animis pecunieq; aspectu debilitatos spiritus pristini tẽporis memoria recreemus. Que omnia de successionibus ab intestato cũ multis subiacentibus materiis satis vtilibus pro dote dñe adelasie vobis sufficiant:cũ qua si bñ eaz itellexeritis filias vr̃as forsan dotare satis congrue poteritis. Laus xp̃o iesu dño nr̃o.

Licet enim sapiẽtis pprium existat:cito dũ tẽpus hz: de se et suis disponere bonis: presertim inter liberos. vt.l. parẽtibus.§.j.C.de inoffi.test. et hoc pp̃ter sinistra:que mors incerta sepe parare solet:et piis obsistere votis. iuxta illud senece.in li. de moribus. multos(inquit) vitã differẽtes mors incerta preuenit:omnis itaq; dies velut vltimus ordinandus est:ita q nulla dilatio faciẽda est. Idẽ seneca ad lucillũ ep̃la.j. Quicquid etatis est(inquit)mors tenet. Stultum est igitur differre id:quod te postmodum posse facere nescis. Uerũtamen humana fragilitas hoc in se habet:q vt plurimũ disponere nedũ de rebus: sed quod dolendũ est de ppria cõscientia et salute ad vite vsq; exitũ inconsulte protelat: vt fecit. Et vtinaz de solis bonis testator nr̃ raynutius:ob quod subditur nunc in tex.

In extremis positus. ex hoc text. habetis:† q constitutus in extremis:id ẽ moriens et quasi extra termios huius vite existens de bonis suis etiã testãdo disponere potest: vt hic.7 in.c.nos quidẽ.ibi dum dicit:de hac luce migrante.s̃.e.facit.c.fi. j.de succes.ab intest.dũ dicit.Agẽs in extremis.7 ibi panor.in.iij.nota. Ex quo infertur:q ille erat in extremis vite cõstitutus:et tñ valuit testamentũ.q: communi-

1 Testari potest in articulo mortis cõstitutus.

ter contingit q quis inducit et mouet ad testandũ maxime pro anima qñ dubitat vel timet decedere: vt qñ quis est in articulo mortis cõstitutus: vel instabat periculũ mortis ratiõe infirmitatis: aut inter latrones comprehensus eum occidere volentes sm Bar.in.l.j.C.de sa.san.eccle. 7 bal.in.c.pastoralis.de offi.or.7 in.c.j.vlti.
2 colũ.de pac. vbi dicit † q in extremis dicitur ille laborare qui ex tali infirmitate decedit sine sanitatis interuallo:per tex.vnũ cum sm eũ in.l.alũne.§.fi.ff.de adimẽ.lega. vt testamentũ semp valet adeo vt q̃ztũcũq; testator de vita desperet ppria pp̃ter periculũ mortis in quo est constitu-
3 tus:tamen valet testamentum† nec censetur quasi cessante causa reuocatũ si testator reconualuerit. sm Bal.per illum text. in.l.fi.C.de posthu.here.insti. Sicut dicimus de testamẽto facto tempore quo testator est pauper:quia nisi mutet nõ censetur etiam quo ad postea quesita reuocatum:si testator ad pinguiorẽ peruenerit fortunã. sm Alex.in.l.sancimus. in primo no. C.eo.ti. secus in donatione causa mortis: que reuocat:si donator infirmus recõualescat.l.nõ omnis.ff.si cer.peta.gl.7 Bar.
a in.l.iij.ff.de dona.cau.mor.[a] ¶ † Et quod
4 dixi testamentũ non reuocari per recõualescentiã testatoris intelligatis verũ: nisi testator contrariũ disposuisset:puta dixit volo hoc testamentũ valere si ex hac infirmitate decessero:aut similia ptulit verba.q: tũc eo recõualescente reuocat testamentũ:licet enim mortuo testatore nõ sit possibile ipsum remanere pro parte tẽporis testatũ:et pro parte intestatũ.l.ius nostrum.ff.de reg. iur. tñ vita eius durante potest facere:q si infra certũ tempus decedat sit testatus:sed si post q sit intestatus. l.potest quis. vbi glo.7 Bar.ff.de heredi. insti. ¶ Similiter per recõualescentiam testatoris censet reuocatũ testamentũ:si fuerit in articulo mortis ad pias causas factũ. sm Bar.in.l.j.iij.q.principali.C.de sa.san.ecc.qd est mirabile: q: eo casu pia causa est deterioris cõditionis q̃ ppha-
5 na. ¶ † Non ergo corporis sanitas : sed mentis integritas in testante requirit. vt dicit tex.in.l.in eo qui testat.ff.e.ti.q: debilitas corporis nõ inducit exiliũ mẽtis. Inde dicit Bal.per illũ tex.in.c. si p debilitate.de offi.dele.q infirmus vsq; ad vltimũ articulate vocis spiritũ testari põt.
6 vt.j.videbitur. ¶ † Sic etiã nimia senectus actũ testãdi nõ impedit.l.seniũ.C.q̃ testa.fa.nõ pos. q̃uis senectus debilitatez corporis inducat: vt.d.c. si p debilitate. facit.l.senectus.C.de dona. Ideo dicebat Bal.in.c.j.de renũcia.q plus valet vmbra senis:q̃ ensis iuuenis . qm̃ sm Ciceronẽ

3 An testamentum reuocet p testatoris recõualescẽtiam.

a ¶ ff. de dona. causa mor.de q̃ plene habetur.j. super verbo:testamentũ.iiij.

5 Nõ sanitas corporis sed mẽtis requiritur in testatore tpe testamenti.

6 Senium aut corporis debilitas quẽ testari nõ impediunt.

in de senectute. Nõ celeritatibus aut velocitate corporis res magne gerunt:sz autoritate:cõsilio:7 sentẽtia:quas in senibus intellexi sitas. Inuenimus inq̃t ciuitates a senibus cõditas:7 a iuuenibus deletas. Inde dicebat phs. Nemo iuuenes eligit in duces:q: nõ cõstat eos fore prudẽtes. Idcirco i his maxie publicis actibus potius cõsideraret mẽtis integritas:q̃ corporis seniũ aut infirmitas.q: dicit text.elegãs in.l.ij. §.corporis debilitas.q debilitas corporalis cõsiliũ nõ tollit:nec prudẽtiã:aut hominis scientiã:nisi ea dũtaxat:q̃ laborẽ req̃runt corporalẽ. Et sic nõ tollit mẽtis inte-
7 gritatẽ: † de qua tñ mẽtis integritate nõ credit notario in suo instr̃o asserẽti testatorẽ tpe testamẽti fuisse sane mẽtis:prout cõiter asserũt notarii in prin.instr̃i. Que vba nõ pbãt vbi p prius testator fuerat demẽs:aut furiosus:7 sic talis adhuc esse p̃sumit nõ obstãte narratiõe 7 attestatione notarii:nisi al's de sana mẽte pbetur. sm Bal.7 Ang.in.d.l.in eo. Et post longã disputatiõe decidit Jason in.d.l. senium.C.q̃ test.fa.pos.7 in.l.sanũ mẽte. C. de trãsa. Ex quo tex. vt ibi dicit Bal.sumpta est forma tabellionum dicẽtiũ de cõtrahẽte aut testãte. Per dei gratiã sanus mẽte:lz eger corpe. Et posito q hoc non diceret tabellio : tñ sanitas mẽtis sp in dubio p̃sumeret.c.cũ dilectus.de succes.ab intest.7.l.nec codicillos.C.de codil.nisi cõtrariũ pbaret ad qd pbãdũ pars aduersa reciperet q̃uis notarius testatorẽ sane mẽtis fuisse attestaret. Cũ ei de hoc non credat. Sicut ecõtra non crederet sibi si in instrumento testamenti narraret testatorem non fuisse sane mentis:quia ex hoc
8 solo non vitiaretur testamẽtum. ¶ † Nisi al's dementia probaretur. sm Bald.in.l.
a imperator.ff.de sta. ho.[a] Tamen vtroq; casu bene credo : q talis assertio notarii faceret aliqualem presumptionem per ea que eleganter decidit Pañ.in.c. solicite. vlti.colũ.de resti.spol. ¶ Preterea notarii in principio officii iurant fideliter exercere officium suum : et sic eis aliqualiter standum est:et ita verificari potest quod sub dubio forte tenuit Imol.in contrariũ in.d.l.in eo.ff.eo. Sed q sufficienter 7 plene per hoc probaretur testatorẽ sane mẽtis non fuisse nunq̃ credidi:nisi de furore probaretur:vel dementia clare per testes deponentes de talibus actibus: qui furorem vel dementiam concluderẽt:nec sufficeret si testes deponerẽt per verba obscura vel equiuoca:ideo singulariter decidit dominicus i.c.cõsilia.xvij.di. q si testes dicerent testatorẽ tpe testamẽti fuisse insanũ:nõ pp̃ter hoc pbarent cõcludenter de isania naturali:que impedit testamẽti

7 An credatur notario asserẽti testatorem eẽ sane mẽtis.

8 Dementia testatoris clare pbari debet et nõ equiuoce.

a ¶ ff.de sta. ho. de quo plene habetur super verbo: adiecte impuberi.

factionẽ:cũ sit quedã alia insania non regulata iure positiuo:de qua loquit in illo
9 tex.ibi:sacerdotes insanissimi. ¶ † Et est insania carentia recti intellectus.ideo tale testimonium necessario non concluderet.per text.in.c.presentia.de probationi. q: dubia probatio non releuat probantẽ: vt ibi hoc tenet.et sequitur Feli.vij.colũ.
10 ¶ † Ad premissa de cõstituto in extremis facit tex.no.i.l.seia.§.cũ pater.ibi:i extremis vite cõstitutus.ff.de donat. vbi constitutus in extremis donare potest: ergo fortius testari. Huic concordat text.elegans in.l.si pater.§.quedam.ff.de fideicõmis.liber.ibi:cum in extrema esset valitudine. Concordat tex.not.in.l.pamphilo.§.propositum.ff.de lega.iij.vbi est tex. melior de iure.de constituto in extremis propter infirmitatem. Facit quod voluit Bal.in.l.fi.§.j.in fi.C.de bonis que libe. vbi dicit:q quis potest in vltimo vite spiritu adire hereditatem : pro quo videtur casus:licet ipse nõ alleget in.l.auia.C.de iure delibe.7.l.panthonius.ff.de acquirẽ. hered.licet aliqui cõtradicant per tex.cũ glos.in.l.fi.ff.qñ dies lega.cedit.videatis Bar.in.l.miles.§.pro parte.ff.de lega.ij. Pariter decidit Joã.de pla.post Bar.in
11 l.j.in fi.C.de digni.lib.xij.† q quis potest in articulo mortis nobilitari a pñcipe:vel alio auctoritatẽ habẽte: q̃uis sit absens 7 ignorans:7 a vinculo excõicationis etiã per laicũ absolui:immo 7 post mortẽ:si in ipso signa cõtritionis apparuerint.c.a nobis.ij.de snia excõi.vbi Panor.et docto. dicunt:q etiam mortuus creari potest miles : q: militia concernit corpus.allegant Bar.in.d.l.j. Non autem posset doctorari:cum dignitas illa detur vt doceat : qd facere nõ potest mortuus.l.j.C.de sacrosan.eccle.7 ita dicit Panor.consuluisse de facto per glo.in dicto.c.a nobis. Facit qd decidit Bal.in.l.sororem.C.de his quibus vt indignis. Preterea doctoratus potius attribuitur virtuti anime: q̃ corporis.
12 † Qua ratione quis non posset post mortem baptizari. sm glo.in dicto.c.a nobis. Cum per baptismum imprimatur character anime : et ea que applicantur anime non possunt post mortem exerceri : licet secus sit in his : que corpori applicantur. Quia post mortem exerceri possunt : et fortius in articulo mortis durante vita. Ergo multomagis Raynutius in extremis positus testari potuit.ad hoc facit gl. singularis in.l.gallus.§.j.super verbo:in
13 decem mensibus.ff.de libe.7 posthu.† volens quem posse generare ea nocte qua moritur. ¶ Preterea potest quis in articulo mortis existẽs 7 in vltimo vite spiritu ducere vxorem:etiã eius cõcubinam. Et

10 Uñ pulchra de cõstituto i extremis : et qd facere potest.

11 Moriturus nobilitari : miles fieri:absolui:sz nõ doctorari potest.

12 Mortuus non potest baptizari.

13 Cõstitutus in articulo mortis generare 7 nubere potest.

Universidad ... Biblioteca

per consequens legitimare bastardos ex
ea susceptos vt tenet Bal.i.§.naturales.
si de feu.fue.contro.et in.l.iulianus.ff. de
iure dotium.et idez Bal.in.c.innotuit.de
elec.licet contrarium tenuisset post Cy-
num:et Ricarduz malumbre.in.l. nuper.
C.de natu.libe.et male. quia communis
habet opinio q tenet tale matrimonium:
vt etiam determinat Panor.in.c. cōmis-
sum.de spon.et Jo.an.et doc.in.c. tanta.
qui filij sunt legit. et in regula sine culpa.
de reg.iu.lib.vj.in mercu. facit quod no.
Ang.in aut.qui.mo.natu.effi.sui. in prin.
et Sali.in.d.l.nuper.et ibi Ang.z glo.sin
gularis in.l.si quis post annos.§.si filiuz.
et ibi Bal.et imol.ff. delibe.et posthu. in
d.l.gallus. Ad premissa de constituto in
extremis facit tex.not.in.c.iudicante.ᵹ.e.
ibi:moriens vxor redempti.et in.l.miles.

14 Cōfes-sio facta in articulo mortis va-let et tenet pariter z cō tractus.

14 C.de testa.mili.† vbi loquitur de consti
tuto in discrimine vite. qui si confiteatur
mutuum aut dotem recepisse:heres eius
non poterit opponere exceptionē nō nu-
merate pecunie:vt dicit gl. singularis in
l.j.C.de falsa.cau.adiecta lega. qz postq̃
erat in articulo mortis:non spectabat fu-
turam numerationem ſm Bal.in titu.de
pace constan.§.consules.sup verbo:quin
quaginta.in fi. ¶ Preterea quia verisimi
le videtur:q eo tempore quo nemo presu
mitur immemor sue salutis:numerationē
falsam dixisset:et confessus fuisset. Jta di
cit tex.in.c.literas.de presumpt. facit.j.q.
15 vij.sancimus. ¶ †Similiter cōstitut⁹ in
mortis articulo potest contrahere:proui-
so q memoria non sit lesa : vt.d.l.seya.§.
fi.ff.de dona.causa mor.quē tex.dicit sin-
gularem Bal.in.c.quoniam frequēter.§.
j.vt lite non conte. Per que iura et magi-
strorum autoritates habetis constitutum
in extremis posse legitime disponere.

16 Vid q̃s dicat in ex tremis po-situs.

16 ¶ † Quis autem dicatur in extremis
positus.dic: q vt supra dixi ille qui est in
mortis articulo:puta quando instat peri-
culum mortis ratione infirmitatis:vel qz
latrones qui eū deprehēderūt volebant
occidere:ſm Bar.in.l.j.C. de sac.san.ecc.
idē dicit Bal.in.c.pastoralis.de of.or.ali
bi dicit singulariter Bal.in.c.j.vlt.col.ᵹ.
de pac.q in extremis dr esse ois ille infir-
mus:q ex tali infirmitate decedit sine sa-
nitatis interuallo.p tex. quē dicit in iure
vinci in.l.affine.§.fi.ff.de adimen. lega.

17 Vide pulchra p q̃ videbatur constitutū i extremis nihil posse.

17 ¶ † Sed nūc in cōtrariū videt:q ꝯstitu
tus in extremis nihil possit valide dispo
nere. Certū est q de essentia vltime volū
tatis z alterius cuiuscunq dispositionis
est:q disponēs intelligat:cū als consenti
re non posset. Jdeo pupilli:furiosi: et de-
mentes non testantur.instit. quibus non
est permis.facere testa.§.preterea.et.§.fi-
nali. Jtem requiritur: quod loquatur.
ideo muti et surdi non testantur. vt.l.di-
scretis.C.qui testamē.facere nō possunt.
18 ¶ † Necesse eñ habet testans manu p-
pria scribere: aut ore pprio nominare he
redem.vt.l.iubemus.C.eo.ti.Sed consti
tutus in articulo mortis seu extremis vi-
te:nec omnino viuit:nec omnino est mor
tuus:quinimmo moritur.vt nota.in.l.qui
duas.ff.de manumis.testamen. Preterea
omnis sic laborans animi consilium dici
tur non habere: quia penitus deficiente
corpore deficit intellectus: nam intelle-
ctus sine corpore nihil agit: vt dicit Ari
stot.in primo.de anima. Quinimmo tūc
memoria turbata totus languet intelle-
ctus:vt.l.hac cōsultissima.§.at cum hu-
mana fragilitas.C.qui testa.face.nō pos.
dicit etiam gl.singularis multum in.c.j.
§.mutus.in titu.episco.vl abba.feu.dare
nō pos. Qd quilibet in vltimo vite articu
lo cōstitut⁹ mutus efficitur.ita dicit Bal.
cuius fuerūt originaliter verba hec in di
cta.l.fiñ.§.j.C.de bonis que libe.subiun-
gēs idem Bal.in.l.humanitatis.in fi.C.
de impuber.z alijs substitu.q quilibet in
mortis articulo constitutus est extra men
tem:cum neminem cognoscat. Jgitur ta-
lis velut carens intellectu z loquela testa
ri non potest. Quod firmatur doctorum
auctoritatibus: dicit eñ Bal.in dicto.§.
et cum humana fragilitas. q infirmitas

19 An stet dicto alicu ius qui mo riēdo fatet falsam sen-tentiā: aut falsuz testi-moniū ptu lisse vel fal-sum instrm fecisse.

19 inducit obliuionem. † Et sic existens in
extremis perdit memoriā: ideo nō debet
ſm eum examinari in testem.arg.l.quidē
tabularū.in fi.ff.de furtis. Hoc etiam vo
luit idem Bal.ti.allega.de pace constan.
§.cōsules.vbi arguit:q existens in extre-
mis non potest in testem examinari. Or
mens ita mortis cogitatione turbata nō
bene potest rememorari: allegat dictum
§.at cum humana. Jn teste eñ est opus
scientia z memoria: z moriens in vltimo
vite spiritu videtur carere scientia:vt di-
cit Bal.in.l.filijs.circa fi.C.de inoffi.test.
qd no.idem Bald.in aut.si dicatur.C.de
testi.vbi dicit:q si testis in articulo mor-
tis confiteatur falsum testimoniū dixisse:
per hoc nō nocet victori.idem tenet in.c.
sicut.de testib.allegat Bar.in.l.si quis in
graui.§.j.ff.ad silleia.vbi Bar.idem vo-
luit in iudice:qui in articulo mortis confi
tetur se falsam sñiam protulisse:vt nō no-
ceat victori. Jdem voluit Bal.in.l.gene-
raliter.C.de non numera.pecu. Subiun-
gens ibi idem esse in notario existente in
articulo mortis si dicat falsum instrumen
tum sumpsisse.alleg.Bartol.in.l.si libra-
rius.ff.de regu.iuris.z sequitur Sali.in.l.
qui falsa vel varia.ff.de testi. Etiā nō eis
crederetur si corpus christi recepissent:qz

non ois qui moritur est Joannes euāge-
lista:vt ei credat ſm Bal.in.d.§.cōsules.
Nec ois qui dicit dñe dñe intrabit in re-
gnū celorū:vt dicit in euangelio. Simil'r
dicit Pe.de ancha.in.c.fina.de succes.ab

20 An stet dicto alicu ius morien tis accusan tis vel excu santis suuz percussorē.

20 intesta. † q si moriēs dicat se mori culpa
medici:nō iuuat percussorem: si aliter nō
constet.facit glo.z Ange.in.l.ij.C.de ca-
lum.vbi dicit non esse standum dicto mo
rientis:qui dicit talis me percussit.lz he-
res propter hoc illū accusans excusetur a
calūnia. Vide pulchra de hoc per Alexā.
in.iiij.parte cōsilio.xiiij.incipi.pōderatis
narratis in themate. Et ibi de vulnerato
excusante vulnerantē. Ad predicta tamē
videatis singulare dictum Bal.in.l.j.C.
cōia d lega.vbi dicit q si testator morti-
fere ab aliquo vulneratus eū excusauerit
dicens:q ab eo nō fuit vulneratus. Non
poterit ille amplius etiā ex legitimis iu-
dicijs torqueri:eo qz ex hoc hz pro se iudi
ciū innocentie:allegat.l.paulus.§.j.ff.de
21 bonis liber. † Tamē si vulnerat⁹ diceret
se a titio percussum fidē nō faceret:immo
nec indiciū sufficiēs ad torturā: vt.d.l.ij.
de calū.p glo.z Ange.z Jasoñ.in.d.l.j.in
fi.cōia de leg.videatis de his oib⁹ bonū
text.in.l.j.in fi.z.l.ij.z seq.ff.ad silleia. Sz
Masuerius ti.de testi.§.itē pcurator dñi.
dicit q si causa criminalis tractet p pcu-
ratorem regis vel alterius dñi tpalis pro
interesse publico dñi potest in testē pdu
cere illum qui iniuriatus fuit aut dānum
passus.dicēs ita seruari ex stilo parlamen
ti:vbi hoc expresse cauet ſm eū in tracta
tu inquestarum.§.item procurator regis.
Qd ego putarē esse verū:vbi ille iniuria-
tus vel aliter dānificatus suū nō psequeretur dānum:nec psequi intēderet z hoc
declarat. Sed solus procurator regis aut
dñi p solo interesse publico causam agit:
ad qd facit qd decidit Bal.in.l.dictātib⁹
C.eo.vbi dicit:q ad probandum quē esse
vsurarium possunt illi in testes recipi:qui
dicūt mutuum ab eo recepisse sub vsura:
quā soluerunt.dūmodo declarent q solu
tum recuperare nō intēdunt:nec interesse
pretendunt.idem tenet Ange.in.§.lega-
tarijs.vltima col.institu.co. Aliter z als
si tales interesse pretenderēt:vt in dubio
est presumendum nō essent testes idonei
etiam pro rege. Et sic intelliguntur iura

22 Sñia la ta ꝯtra vnū cōdelinqn tem nō p-dest neq nocet alte-ri.

22 superius allegata. qd est nota. ¶ † Pa-
riter sententia condemnatoria vel absolu
toria lata contra vel pro notario super cri
mine falsi non nocet nec prodest parti ad
quam pertinet instrumentum: vt tenet
Barto.in.l.denunciasse.§. queritur.ff.de
23 adulter. ¶ † Nam sententia lata contra
producentem falsos testes non nocet te-
stibus. vt ibi determinat Bart.quem se-
quitur Panor.in ca.quāuis.xiiij.colū.de
senten.et re iudica. Aduertatis tamen qz
Ange.in dicta.l.qui falsa.dicit:q talis cō
fessio facit iudicium z presumptionē con
tra instrumentum vel sententiam. Jdem
sentit Panor.in dicto.c.quāuis. Ad pre-
missa facit qd eleganter consuluit Ange.
consilio.cccviij.incipieñ.factum tale est.
vbi dicit:q idem est in arbitro:qui confi-
tetur se fuisse corruptum. Jdem in electo-
ribus:qui dicerent se corrupte z simonia-
ce elegisse. Allegat Inno.in.c.cum dile-
cti.de elect.z text.in.c.sicut.iuncta glo.in
fi.ᵹ.de testi. Nam confessio participantiū
in crimine non probat contra principalē:
vt pulchre z late consuluit Fran.areti.cō
silio.clxv.ij.colū.in fi.plura ibi allegans.

24 Confessio mris filiuz nō eē mariti cōfi tentis non preiudicat filio.

24 ¶ † Et idem esset in matre:si in mortis
articulo confiteretur filium non esse ma-
riti sui:vt notanter determinat Panor.in
a c.per tuas[a].versi.not.iij.de proba.ibi re-
ferens ſm legistas fuisse quandam regi-
nam que filium susceperat ex quodam mi
lite:sed cōmuniter reputabatur filius re-
gis:z tanq filius regis successit in regno
demum post mortē regis regina veniens
ad mortem dixit filio:q non erat filius re
gis. Quare ad dictū matris cessit regno:
licet nō teneretur matri credere. vt dicto
c.per tuas.z.l.filium.ff.de his qui sunt sui
vel alie.iuris.et.l.si vicinis.C.de nupt.et
l.fina.ff.de proba.facit text.cum glo.in.c.
michael.de filijs presbyte. Plus dicit idē
Panor.q etiam si ambo parentes ipsum
negarent non teneretur eis credere.alle-
gat.c.transmisse.in fi.iuncta glo.j.qui fi-
lij sunt legi. Nam tales dispositiones in
vltimis diebus facte quāuis fuerint per
habentem intellectum sanum expedite:
valent in eorum preiudicium: sed non in
aliorum detrimentum. Jdeo dicit Bald.
in aut.si qua mulier.in fi.C.de sacrosanc.

a ¶ Jn.c.p tuas. De q̃ plene.j.sup vbo:que fi liū ex eo su scipiens.

25 An i ar ticulo mor tis cōstitu-tus possit habitū su-scipere mo nachalem.

25 eccle. † q suscipientes in morte habitum
religionis non videntur se dedicasse: qd
est intelligendum in alterius preiudiciū.
Jdeo tunc monasterium non habetur lo-
26 co filij ad excludēdum substitutum: † si-
cut renunciatio beneficij facta per infir-
mum non valet tanq facta in preiudiciū
collatoris ordinarij:nisi renūcians viuat
per viginti dies post:vt in regula cancel
larie incipieñ.si quis in infirmitate con-
stitutus.facit text.in.c.ij.de renuncia.lib.
vj. Et de illo qui habitum suscepit in ex-
tremis diebus:z nihil agit.videatis Jo.
fab.et Angel.institu.de liberti.§.liberti-
norum z docto.in.c.fina.j.de successio.ab
intesta.et Feli.in ca.in presentia.xv.colū.
de probatio.videatis pulchrum cōsilium
Oldra.consilio.cxix.vbi tractat de testa-
mento facto in extremis: an reuocet pri-

26 An va leat renun-ciatio bñfi cij in articu lo mort; fa cta.

27 Uera cōclusio an in mort. ar ticulo cōsti tutus testa ri possit.

mum factum in sanitate. vnde nō potest
27 negari quin iste passus sit dubi⁹. ¶ † Ue
rumtamen pro ipsius vera delucidatio
ne capio verba elegantia Bartol. in di
cta. l. iubemus. C. eo. titu. vbi dicit: ꝙ exi
stens in extremis ⁊ mortis articulo testa
ri potest. vt hic. ⁊ dicta. l. in eo qui testat.
ff. eo. titu. Et sic intelliguntur concordan
tie superius pro prima parte allegate: ni
si existens in extremis non posset articu
late loqui. Quia tunc est mortuo similis:
si prius fuerat recte lingue. Quo casu: si
faciat testamentum non valebit: et ita di
cit in facto semel practicasse. Et ita intel
ligantur iura pro secunda parte allegata.
Nā alās licet infirmitas inducat obliuio
nem aliqualem: non tamen vitiat ea: de
quibus quis recordatur. vt dicit Bal. in
dicto. §. at cum humana. Lingua enim
ingrossata propter infirmitatem non ta
men omnino prepedita potest quis face
re testamentum. tex. est elegans in. l. quo
niam indignum. C. eo. tit. ita dicit Bald.
in dicto. §. consules. de pace constan. Si
vero lingua tantum ingrossatur: ꝙ quis
articulate loqui non potest: tunc non va
let dispositio. allegat dictam. l. iubemus.
C. eo. titu. Quod est verum si tantum sit
balbutiens: ꝙ quasi non intelligeretur:
tunc testamentum non valet: nisi testator
inter liberos testaretur. Quia tunc suffi
cit quibuscunqȝ indiciis. vt. l. fi. C. familie
28 hercis. † Uel nisi in legatis ⁊ fideicōmis
sis particularibus. quia illa nutu possunt
relinqui. vt. l. nutu. ⁊ ibi Barto. ff. de lega.
iij. Idem esset si testamētum fiat ad pias
causas. Cum equipararetur testamento in
ter liberos: vt notat Baldus in aut. hoc
inter liberos. C. eo. titu. ⁊ Barto. Bald. ⁊
Sali. in. l. j. C. de sacrosanc. eccle. ⁊. c. cum
tibi. ⁊ ibi glo. singularis. ē. eo. de qua fa
cit festum Bal. in aut. ingressi. C. de sacro
sanc. eccle. In his tribus casibus: licet te
stator balbutiet: tamen testamentum va
29 lebit. † Si tamen testator interrogatus
an titium eius filium vellet instituere ⁊ ce
teris legitimā relinquere: ⁊ capite annuat
ꝙ sic: testamentum non valebit. Nā quā
tūcūqȝ quis libere possit testari: nō tamē
potest humeris ⁊ metu heredem institue
re. Quinimmo opus est vt verbis expri
mat. Ita dicit glos. in. l. in fraudem. ff. de
testa. milita. etiam inter liberos: ⁊ ita fuit
iudicatū: vt refert Ange. in. §. j. in fi. insti.
eo. tit. Et sic constitutus in extremis qui
intellectum perdidit etiam intelligibili
ter nō potest loqui testari non potest: etiā
quo ad legata libertatis ⁊ cetera alia pia.
vt est tex. in dicta. l. discretis. C. qui testa.
facere non pos. iuncto princi. cum fi. Ca
piendo finem a contrario sensu: scilicet si

28 An va leat vltima dispositio nutu facta.

testator scribere nesciat. ⁊ sic dicta. l. nutu.
locum non haberet quo ad hoc sm Ra
pha. in. l. ij. ff. eo. ⁊ tenet Angel. in tracta
tu testa. super verbo: reliquit titio centum
nutu. Et ratio est: quoniā tunc est mutus
⁊ muto similis: vt dicta glo. in dicto titu.
episco. vel abba. feu. dare nō possunt. que
sic debet intelligi. videatis Bar. in dicta
30 l. nutu. qui dicit: † ꝙ nutu videtur testator
disponere: quādo ad interrogata consen
tit: vel facit aliqua signa per que volun
tas eius perpenditur. l. seruo inuito. §. si
pupillo. ff. ad trebell. Ideo notari⁹ debet
sic scribere. Cum talis ꝓpter accidēs lo
qui non possit: interrogatus assensit hu
meris: ⁊ annuit capite. vt ibi dicit glo. qđ
est intelligendum de eo qui loqui non po
test. Quia disponere potest si non perdi
dit intellectum. Quoniam si adeo perdi
disset intellectum: ꝙ loqui non posset. ita
ꝙ defectus intellectus esset causa perdi
tionis loquele: tunc dispositio non vale
ret. vt dicta. l. iubemus. ⁊ dictum est. s. et
tenet Bar. in dicta. l. nutu. et in. l. mutum.
ff. de acquiren. heredi. Nam alius est mu
a. tus a natura: quia ita natus est[a]. † Uidit
31 autem Bald. perusij quendā architecto
rem qui nunqȝ generauit nisi mutum et
surdum a natiuitate. vt ipe narrat in. l. hu
manitatis. C. de impube. ⁊ aliis substitu.
Et nūc etate nostra parisius duos habe
mus cecos a natura in arte musice ⁊ rhe
torices optime eruditos in eisdemqȝ pu
blice docentes. Et fere oīa instrumenta
musica plusqȝ melodiose sonantes. Nec
32 est hoc nouum. † quia Anno domini tri
centesimo septuagesimo primo: claruit
Didimus cecus ab infantia: qui diuini
tus factus est doctor magnus ⁊ Alexan
drinus episcopus: vt legitur in supple
mento chronicarum. libro. ix. vbi sic dici
tur. Didimus Alexandrinus episcopus
doctor ab infantia cecus factus: et eam
obrem primarum literarum ignarus: ita
grammaticam. dialecticam: ⁊ geometriā:
que nō sine magno labore percipiuntur:
didiscit. His temporibus clarus episco
pus preclara quedam scripsit opuscula:
videlicet contra arrianum libros duos:
de spiritusancto librum vnum: in Isaiam
libros decem nouem: Osee ad diuū Hie
ronymum libros tres: in zachariam li
bros quinqȝ: in psalmos quoqȝ: ⁊ in Mat
thei: Ioannisqȝ euangelium: necnon ⁊ in
Iob: commentarios preclarissimos: atqȝ
alia multa edidit. De quo barbatus ille
Hieronymus. in libro illustrium viro
rum: sic dicit. Didimus Alexandrinus
captis a parua etate oculis: ob id quoqȝ
elementorum ignarus: tantum sui mira
culum omnibus prebuit: vt dialecticam

30 Forma disponēdi qñ qs loq nō potest.

a ¶ Nat⁹ est. Isti nisi miraculo se vix vnqȝ loquūt: qđ christus satis ostēdit cū in eis et cecis natis supra naturales medicos manus apposuit sicut in hydropico et leproso cōfirmatis et demoniacis: vt hr̄ i euāgel. Et de vno qui pietate paterna loqui cepit: hr̄. j. sup xbo: in eodē testō relinquēs. ij.

31 Plures valentissimi viri nati fuerūt ceci aut muti.

32 Didim⁹ alexandrinus epūs et homerus poeta grecus: ceci a natiuitate fuerunt.

quoqȝ ⁊ geometriā: que maxime visu in
diget: vsqȝ ad perfectuȝ didicerit pluraqȝ
nobilia conscripsit: de huius excellētia vi
ri vltra chronicā nil pfectati⁹ dici posset: qȝ
ipsius hieronymi ad pāmachiū ⁊ ocanū
missa profitētur verba dicētis. Dū essem
inquit iuuenis miro discēdi feruebā amo
re: nec iuxta quorūdam psūmptionē ipse
me docui: apollinarem audiui anxie fre
quenter ⁊ colui: tunc cum me in scripturis
sanctis erudiret: iam canis spargebatur
caput: ⁊ magistrum potius qȝ discipulum
decebat: perrexi tamen alexandriā: audi
ui didimū: in multis ei grās ago: qđ nesci
ui didici. hec ille. In eodem chronicaruȝ
volumine lib. iiij. prope fi. legit de egre
gio homero: quem Iustinian⁹ imperator
patrem omnis virtutis merito vocat in
33 proemio. ffo. in fi. vbi sic dicit. † Egre
gius homerus poetarum omniū grecorū
clarissimus: cui melexigenes nomen pro
prium fuit. Sed ideo homerus dict⁹ fuit:
qꝛ cecus erat. Nam curici et iones ocu
lis captos homeros appellare consueue
runt: ex eo qꝛ homeris. i. itineris ducibus
egeant. Ipse enim vir per omnia erudit⁹
fuit: quiqȝ ⁊ eloquentie partibus ortum ⁊
exemplum prebuit. Hūc certe magnis in
rebus sublimitate in paruis vero nemo
proprietate superauit. Idem (vt ait quin
tilianus) letus: iucundus: ac grauis tum
copia tū breuitate admirabilis. Nec poe
tica modo: sed ⁊ oratoria virtute eminen
tissimus fuit: quicquid dicere voluit ve
rius ⁊ lucidius omnibus explicauit. Hic
itaqȝ post peragratum orbem cum extre
ma paupertate: tandem archaduȝ littus
habitauit. vbi inter aspera scopulorum et
montana nemorum sic cecus existens: in
gentia illa atqȝ admiranda volumia mel
le perlita iliados ⁊ odyssee dictauit: nam
troie seu iliadis captiuitateȝ: iuxta nume
rum grecarum literarum vigintiquatuor
libros heroicis versibus cōscripsit: odys
seam vero eodem genere metri edidit er
rores vlysis descripsit. Quidam ꝟo myo
marchiam ⁊ margiteȝ libros illi ascribūt:
vixit autem annos centum ⁊ octo semper
vt plurimum cecus: et fuit anno mundi
4112. Ceci interduȝ pre ceteris speculan
34 tur subtilius. † Quāobrem democritus
phus ille abderides (Cicerone in quinto
tusculanarū questionū referēte) cū i hor
tulo iuxta vrbis muros ad rerū cōtēplādū
naturas se cōtulisset: oculos sibiipsi effodit:
vt nature secreta subtilius rimari posset.
35 Alius † est mutus ex accidēti: qui ꝓpter
morbū superuenientē amisit loquelā: vt di
cta. l. discretis. vnde Bal. in dicto ti. epi
sco. vel abba. §. mutus. refert vidisse quē
dam: cui si quis voce inaudibili sibiipsi

35 Uide de mut. ⁊ surdis ex accidenti.

loquebatur in gutture: eius vocē mutus
audiebat: sed si vocem exprimeret nō au
diebat. Refert etiam ibi idem Bal. alber
tū magnū dicere ꝙ de paradiso terrestri
propter eius altitudinem: aque cadentes
faciunt tantum strepitum: ꝙ omnes qui
ibi nascuntur perdunt auditum. Non ta
men sunt surdi a natura: quia si transpor
tarētur ad aliū locum anteqȝ surdi fierēt:
a bene audirent: licet ibi nō audiant[a]. Si
cut legitur de Thobia sanctissimo: qui
propter stercora calida que ex nido hyrū
dinum super oculos eius dormiendo ceci
derunt: factus fuit cecus: licet a natura vi
dens foret: vt habetur Thobie. ij. Sic est
de infirmis qui propter infirmitatem in
terdum efficiuntur aut surdi: aut multū in
36 memoria vacillātes. † Et ideo iudex au
diens ⁊ examinans testem in mortis arti
culo debet abbreuiare interrogatoria: vt
nō interroget: nisi de substātialibus ⁊ de
aliis: de quib⁹ lex iubet testē interrogari.
puta an sit odiosus: nā odioso nō creditur
quantūcūqȝ in infirmitate corpus christi
acceperit. Quinimo eius dictū potest re
probari de falso: qꝛ nō omnis qui moritur
est Ioānes euangelista. C. eo. titu. l. ver
ba. Ita pulchre dicit Bal. in dicto. §. con
sules. super verbo: Uasalli nostri. in fi. de
pace cōstan. subiungens idem Bal. in di
cta. l. hac consultissima. premissa stare in
discretione examinantis: qui videre de
bet an testis infirmus in memoria vacil
let vel nō. facit ad hoc no. p Inno. ⁊ post
ipm Panor. in. c. quoniam cōtra. ē. de pro
ba. facit quod no. Bal. in. l. nullū. C. de te
sti. vbi dicit ꝙ examiatori creditur de va
cillatione testis. facit. l. iij. §. j. ibi: Tu ma
gis scire debes. ff. de testi. Pro premisso
rum confirmatione facit q̄stio de qua fui
37 semel hic caturci cōsultus. † Quidā lon
ga infirmitate detētus partim suū testm̄
manu ꝓpria scripsit: ⁊ partim per alium
scribi fecit in absentia testium: ipsumqȝ
reclusit in sua arca: demum post multos
dies dicto testatore in extremis existēte:
quidam notarius videns ipsum in discri
mine vite constitutum sciens ipsum testa
mentum in arca testatoris existere tanqȝ
ille qui in eiusdem testamēti conscriptio
ne ⁊ partim scribens fuerat: ipsum testa
mentum extraxit: ⁊ ipsum dicto testatori
signari fecit: necnon ipsum testatorem co
ram testibus ad hoc adhibitis alta voce
interrogauit: si volebat dictam chartam
quam in manibus ipse notarius tenebat
esse suum testamentum. Quiquidē testa
tor respondit ꝙ sic. Et expost non loquēs
fuit. Unde dubium fuit exortum: an di
ctum testamentum valeret. Et argue
bam primo ꝙ sic. Nā reperitur scriptum

a ¶ Licet ibi non audiāt. id idē refert basilius in suo exameron.

36 Mod⁹ examinādi testē in articulo mortis cōstitutum.

37 Quid si testator i terrogat⁹ si aliqđ scriptum volebat esse testamentuȝ suū dixit ꝙ sic et ilico decessit.

pro parte: necnon signatum manu ppria ipsius testatoris z etiã manu notarij: igit̃ est auctenticũ. vt. l. luci⁹. §. j. ff. de testa. mili. Preterea q̃ dict⁹ testator ad interrogationẽ dicti notarij respondit z voluit illũ testamentũ fore suũ: ergo est validũ testamentũ. tex. est valde singularis in dicta. l. pamphilo. §. prepositũ. ff. de leg. iij. z glo. ibi. in fi. quã ibi sequũtur oẽs doc. in. l. iubemus. C. eo. tit. dicens testamẽtũ valere quoties infirmus interrogat⁹ si talez vult esse suũ heredem respõdeat q̃ sic. Ita voluit Bar. ibidem in. l. heredes palã. ff. eo. ti. z sentit idem Bar. in. l. j. §. si quis ita. ff. de verbo. obliga. z maxime in casu nostro debet hoc esse verum: q̃ testator interrogat⁹ fuit a notario publico cui per pr⁹ cõstabat de voluntate testatoris: igitur valet. vt exp̃sse tenet Bal. i dicta. l. iubem⁹. ℣ si. Querit si notari⁹. C. eo. tit. Et sequit Ange. in. §. j. insti. eo. titu. z Bal. in. l. et in epistola. C. de fideicõ. idem cõsuluit Barba. in p̃ma parte cõsilio. xxix. vlti. colum. Secus forte esset si ab alio interrogatus fuerit. Constituto eiñ in extremis ꝓpter memoriã mortis cogitatiõe turbatã multa de solẽnitatib⁹ iuris relaxañ: vt est ca

38 Testis in lõgiquo aut mortis articlo existẽs p̃ notariũ pte absente examinat⁹ probat.

38 sus in. d. §. at cũ humana. † Tum etiã ꝓpter instãs periculũ: ꝓpter q̃ Barto. singulariter in. l. admonendi. ff. colum. ff. de iureiuran. dicit. q̃ si quis per notarium ad hoc nullam cõmissionem habentez faciat examinari testẽ in articulo mortis constitutum: dictum talis testis valet: saltem quo ad p̃sumptionem faciendam. quia parti imputari non potest: cur eum non fecit per iudicem examinari: vel cõmitti notario: q̃ non potuit propter temporis angustiã. Idẽ dicit ibi Bar. esse in teste ſ parti bus lõginquis distãte: q̃ ad iudicẽ absq̃ periculo mortis venire nõ posset: quo casu examinat⁹ per notariũ facit p̃sumptionem. hoc sequitur Anto. de butri. in. c. fi. de iureiuran. z Ludo. in. l. si vero. §. de viro. in. l. iij. fallẽtia. ff. solu. matrimo. Aliter autẽ z alꝫ: nullo modo valeret dispositio testium per solum notarium recepta sine iudicis cõmissione: ℣ glo. in verbo: Deponens. in. l. hac cõsultissima. §. fi. C. eo. ti. Sicut nec valeret partis p̃fessio coram ipso facta: ℣ glo. in. l. iubemus. C. de libe. causa. in fi. videatis Bar. z plene Jasonez in aut. que supplicatio. C. de precibus imperato. offeren. vbi libellus exceptiones et acta iudicij produci possunt coram notario cause. de quo ibi p̃ eos: vt. d. §. fi. de cõfessione per Bal. in. l. pe. C. de fideicõ. Preterea ad ꝓpositũ reuertẽdo licet tã dictũ testamentũ deficeret forte in solennitatẽ non minus valere debet: cuz in eo sint scripte h̃des sorores testatoris tunc tpis proximiores in gradu: q̃ etiã cessante testamẽto succedere erãt ab intestato. Quo casu testamẽtũ min⁹ solẽne valet: vt. l. hac cõsultissima. §. ex ipfecto. z. §. seq. C. eo. facit tex. no. in. l. fi. C. fami. hercis. dicit enim tex. elegans. in. l. j. C. de his qui sibi ascri. in testa. q̃ etiam si testator non scribat nomẽ heredis instituti qui alꝫ ab intestato venisset: sed ipsemet heres nomẽ suũ scribit: tale testamentũ valet: attẽto q̃ etiam cessante testamento erat successurus ab intestato: vt probat ille tex. dũ dicit. Cũ z si testamentũ non esset scriptũ iustus successor futurus esset[a] ꝛc. Forte enim propter timorem mortis nõ poterat testator scribere. Nam testamentum licet nõ iure perfectum in quo sunt scripti venientes ab intestato. nedum valet: quinimo rũpit priũ quantũcunq̃ perfectũ. vt. l. ij. ff. de iusto rupto testamẽ. z dicta. l. hac consultissima. §. si quis autem. C. eo. In contrarium tamen videbatur dictum testamentum nõ valere: quinimo vt plurimũ in solẽnitate deficere: igitur est nullũ. vt dicta

39 l. hac consultissima. † Qm̃ ad testamenti valitudinẽ inter cetera requirit̃ q̃ heres instituat̃. Cũ sine heredis institutiõe velut carẽs fundamẽto nõ possit subsistere. vt in. l. j. ff. de vulga. z pupil. substi. facit. l. eã quã. C. de fideicõ. Preterea opz q̃ heres palã z voce intelligibili coram testib⁹ p̃ testatorẽ noiet̃. vt. l. heredes palã. ff. eo. nec sufficeret ipz signis demõstrare: imo op⁹ est ℣ bis. Ita dicit glo. in ℣. Nuda. in. l. in fraudẽ. §. j. ff. de testa. mil. z no. Bal. i. d. l. iubem⁹. C. eo. z ibi pulchra p Alexã. in. l. discretis. C. qui testa. facere nõ pos. Et sicut nutu nõ potest heres instituti: saltez de iure ciuili: licet bñ possit ℣ aliꝫs de equitate canonica: vt est casus ℣ vnã lectura: in. c. cuz tibi. supra eod⁹. Quod an sit

40 verum distulit ibi Panor. † Cum igitur dictus testator morte perditus non potuerit heredes suos nominare: sed similiter ad interrogationem notarij interrogantis eum per hec verba: vultis vos hoc esse testamentum vestrum: Respondit q̃ sic. dictum testamentum non valet. Ita videtur determinare Barto. hoc for maliter decidens in. l. si is qui testamẽtũ. ff. eo. vbi dicit q̃ si testator scripsit in cedula suã voluntatem: tamẽ morte preuẽtus eã nõ publicauit notario z testib⁹: si moritur: tale testamentũ nõ valet: etiaz quo ad legata: nisi esset inter liberos. Allegat textum optimũ: in. l. fideicõmissa. §. quoties. ff. de lega. iij. vbi idem Barto. dicit: q̃ si in libro notarij reperitur cedula testamenti: si in tali cedula non reperitur scriptum: q̃ testamentum fuerit coram testibus lectũ: ex tali testamẽto nihil debetur nec potest publicari: nisi esset ad pias causas. Quo casu licet alꝫ non valeret testamentũ: q̃ tabellio scripsit per imbreuiaturã si ante decedat testator: q̃ illud idẽ tabellio legat coram testib⁹: vt est casus singularis in dicto. §. quoties. Tamen in testamento ad pias causas: tale testamẽtum non recitatum erit validum. ita determinat Dy. per illum tex. in. l. lucius. de testa. mili. vbi tex. singularis hoc volens in milite: extenditur ad piam causam. ℣ eum ita tamen sentit ibi Bar. in dicto. §. quoties. facit. l. in testamẽto. ff. de fideicõ. liberta. idem Panor. in. c. cũ. ℣. tabellio. iij. col. de fide instru. z Ludo. in dicta aut. similiter. C. ad le. fal. Ergo cũ dicta schedula nõ fuerit lecta coram testibus: quia testator fuit morte preuẽtus: tale testamẽtum nihil valet. Cũ per testes non posset probari: q̃ nõ audiuerunt: nec per scripturam: q̃ nõ est solennis. Ita dicit Pau. cõsilio. cccl xv. incipi. visa dicta facti narratione. Nec obstat. l. lucius. ff. de test. mili. superius alleg. Ibi loquitur in testamẽto militis: qui in testando est de iure militũ priuilegiatus. hic autẽ loquimur in testamento pagani. Secũdo nõ obstat. l. pamphilo. §. propositum. ff. de leg. iij. q̃ intelligitur quãdo notarius lecta prius scriptura testamenti coram testatore et testibus interrogauit testatorẽ: an ita vellet. Et testator respondit q̃ sic. Tunc eiñ valet testamentum: si testator (licet infirmus) fuerit in perfecta z nõ vacillanti memoria. vt superius copiose allegatũ est. In casu autem nostro nõ fuit lecta scriptura testamẽti: nec heredes coã testibus quouismodo nominati. q̃ tamen requirit̃ ℣ glo. ℣e. z Dy. Bar. z Bal. in. d. l. iubem⁹. Ita etiã cõcludit pulchre loquendo Joan. and. in addi. Specu. ti. de testa. §. in primis. ℣ si. quid si is qui facit testamentũ. super verbo: quidam. in additione incipiẽ. pileus cui in persona vxoris. z sequitur Pau. cõsilio. cccl xvi. incipiẽ. viso puncto. dicens ita debere intelligi dictum. §. propositũ. Ad hoc facit tex. no. in. d. l. hac cõsultissima. §. at cũ humana. ibi dũ dicit tex. quã susceptam testatori recitabit tabularius.

41 Qualr̃ itelligit̃ testamentuz imꝑfectuz valere vbi heredes ab itestato sũt instituti.

41 C. qui testa. face. nõ pos. † Tertio nõ obstat allegat̃: testamẽtũ nimis solenne: in quo venientes ab intestato sunt heredes scripti: de iure esse validum. Quo ad hoc respondet̃ duob⁹ modis. Primo q̃ iura relaxantia solẽnitatẽ iuris in casu premisso sunt introducta fauore succedentiũ ab intestato: ergo tales succedentes p̃t dictis iuris renunciare: z tali priuilegio nõ uti: sicut facit̃ nũc sorores dicti testatoris heredes scripte. Ad q̃ facit. l. q̃ fauore. C. de legi. Scõo potest respõderi z tutius: q̃ iura fauentia venientib⁹ ab intestato z relaxantia iuris solennitatem in testamẽtis requisitã intelligunt̃ tantũ relaxare solennitatem quo ad numerũ solennem testiũ: z ita intelligitur. §. prealleg. atus ex imperfecto. Igitur dictorum iurium dispositio solennitatẽ numeri testiũ relaxãs: nõ debet extendi ad aliũ casum non expressum: argu. l. que a iure cõi. ff. de legibus. Ita q̃ propter hoc intelligamus solennitatem nominãdi heredem coram testibus fore relaxatam. quia nõ est. vt. d. l. heredes palam. Ita eleganter cõsuluit Ludouicus cõsilio. cccv j. incipiẽ. omnipotentis dei ꝛc. proposita consultatio. Et in hoc differt testamentum aliorum succedentium ab intestato a testamento facto inter liberos: quod valet etiã deficiente quacunq̃ solennitate. vt formaliter ꝓbat text. in dicto. §. ex imperfecto. dum dicit: inter solos liberos. Restat ergo cõclusio q̃ dictũ testamentũ videtur nõ valere: ꝓ eo q̃ coram testibus non fuit lectũ seu recitatum: circa q̃ videatis pulchrũ consilium Pau. cõsilio. ccvij. incipiẽ. ad primum quesitum ꝛc. Sane tamen intelligatis p̃missa esse vera: nisi i fine schedule reperiretur scriptũ. Actũ ꝛc. q̃m tũc significaretur res perfecta: z omnia presumunt̃ soleniter acta z recitata: put decet. Ita singulariter dicit Bal. in aut. q̃ sine circa p̃in. C. eo. tit. vbi tractat pulchra de intellectu dicte. l. fideicõmissa. z eorũ que ibi no. Bar. ff. de lega. iij. z Paul. consilio ccliij. z Barba. in prima parte: cõsi. xxxij.

42 vj. col. z in fi. z ix. in p̃in. † Sed contra hanc determinationẽ nõ modicũ vrget decisio Bart. in. l. si ita scripsero. ff. de condi. z demon. vbi eleganter dicit testamentũ illud valere: in quo testator morte preuentus non valens illud declarare dixit: volo ipsum esse heredem meũ: cuius nomen est scriptũ in quadã mea schedula quã deposui penes guardianum. Nam in ea descriptus erit heres: dũtamen constet eã manu propria testatoris fuisse scriptã. Et ibi ad hoc allegat multa iura: z cũ ipso trãseunt ibi Bal. z eius frater Ang. z Ang. are. in. §. j. insti. eo. videatis Bar. hoc firmantẽ. in. l. fi. C. de fideicõ. et Bal. in. v. qõ. in. l. captatorias. C. de testa. mili. Et q̃ valeat heredis institutio modo predicto facta: tenẽt Bal. z Ang. in. l. asse toto. ff. de here. insti. z Pau. in. l. hac cõsultissima. §. p̃ nuncupationẽ. C. eo. ti. Sufficit eiñ: q̃ ea q̃ relinquunt̃ in testamẽto audiantur a testibus implicite: sicut ꝓtingit in casu suppositio: nã dictus testator p notariũ schedulã testamẽti in manib⁹ tenẽtem interrogatus si volebat dictã schedulam fore suũ testamentum: respõdit q̃ sic.

42 An sufficiat dicere instituo illũ cui⁹ nomen scripsi in tali schedula.

a Successor futurus est. de quo latius j. sup ℣. testamẽtũ. ij.

Universidad de ... Biblioteca

Igitur implicite videntur testes omnia in eadem schedula contenta audiuisse: et per consequens testamentum valuisse. Nam si testamētū valeat schedula apud guardianum existēte: ꝛ sic seorsum a testibus: vt dicit Bar. multofortius schedula existēte in manib⁹ notarij: ꝛ presentia testiū. vt cōtingit in p̄senti casu. Iura em̄ dicētia schedulā debere legi ꝛ recitari corā testib⁹: intelligunt ꝙ dꝫ legi explicite vel implicite: ꝛ sufficit ꝙ īplicite legat: vt. s̄. dictū est. videat Bar. i. l. quē here. ff. de re. du. Et hoc maxime seruari dꝫ in testamēto ei⁹: de quo queritur. qui erat clericus:

43 immo aduocatus. † Et certum est ꝙ doctores ꝛ aduocati in testādo sunt sicut milites priuilegiati: vt post longam disputationem determinat Alex. in. l. centurio. ff. de vulga. ꝛ pupil. in princi. Et sic eis sicut militibus videt esse remissa solennitas testandi: que al's de iure canonico requirit. quod qualiter intelligatur dicā. ī. eo. sup verbo: testamentū. i. vbi plene de hoc videbitis. iura autē. s̄. allegata intelligunt quādo schedula nullomodo fuit lecta: nec in presentia testatoris recitata. videatis Oldr. in dicto ɔsilio. cxix. incipien̄. titius condidit testamentū ꝛc. et interim videre potestis Alexā. in. d. §. ex imperfecto. vbi ponit de schedula in capsa reposita: que nec lecta nec recitata fuit explicite vl' implicite. Sꝫ ibi reperitur post mortē testa-

a toris: an valeat testamentū[a]. vnde casus noster non est sine dubio: cuius determinationē taceo: cū pendeat de facto: ꝛ consului interrogat⁹ ab vna parte. Et adhuc nescio quid iudicialiter terminabit. Sed ideo rationes meas ad propositū nostrū facientes hic inserui: vt darē vobis occa

44 sionem cogitandi: † quātum periculosa existat dispositio in extremis cōstitutoꝝ: de quibus Job. xxi. Tenēt inquit tympanum ꝛ cytharam: ꝛ gaudent ad sonitum organi: ducūt in bonis dies suos: ꝛ in pūcto ad inferna descendunt. Licet em̄ tp̄s disponendi sit vsqꝫ ad vltimū vite exitū: vt. l. iij. ff. de adimen. leg. ꝛ. l. j. C. de sacrosanc. eccle. Nullus tamē expectet quādo libere disponere non potest: sed viuens ꝛ sanus cōfiteat Eccl'iastici. xvij. ꝓpe fi. et vlti. c. in fi. Operamini opus vestrū ante tp̄s: ꝛ dabit vobis mercedem vestram in tp̄e suo. Unusquisqꝫ ergo arbitrij libertatem querat nō necessitatē: vt pulchre docet aurelius August. in lib. de penitentia trāslatiue vero. i. c. nullus. de peni. di. vij. ¶ Nam ſm Aristo. li. iij. ethico. terribi-

b lissimū omniū terribiliū est mors[b]: vnde ꝓpter nimiū dolorē qn̄qꝫ homo in agone nedū obliuiscit suipsi⁹: sed etiā dei. iuxta illud. Nō est in morte qui memor sit

a ¶ An valeat testm̄. De quo. ī. sup. d. ꝟbo testm̄. i. in xij. fallētia prope fi.

44 Uide quāti periculi est differre opari bonū vsqꝫ ad mortē.

b ¶ Est mors. de q̄. vide pulchra. ī. sup ꝟbo: condidit. j. cir. fi.

tui. psal. vj. Minus ergo erit memor hominū: aut bonoꝝ. Que oīa attente ꝛ prudenter cōsiderans Carolus magnus frācorum rex et imperator christianissimus: triennio ante obitum suū condidit testamentū: de quo Gaguy. lib. iiij. c. j. circa fi.

45 sic dicit. † Cū autē quies illi a bellis cōcessa est triennio priusqꝫ moreretur testamentū condidit: duab⁹ partibus totius sue supellectilis ciuitatum maiorū presulibus: relictis ad resartienda tēpla ꝛ inopes leuandos: tertiā liberis: nepotibusqꝫ: ꝛ familie: pro vniuscuiusqꝫ ratione attribuit. Ipse deinde cū laxandi animi causa venatū pergit Carolus qui per omnē vitam inter tot bella: reiqꝫ publice solicitudines: ꝓspera semꝑ valitudine vsus esset: febre corripit: qua quinto kalendas Februarias assumptus est: Anno christiane salutis octingētesimo quinto decimo: vixit annos septuaginta duos. Regnauit quadraginta septē: ꝛ quatuordecim ānis

46 imꝑauit. † Sic pariter fecit Ludouicus beatus cōtra infideles nauigaturus: salubri legis cōsilio vsus. institu. eo. ti. §. nihil interest testm̄ fecit. de quo idem Gaguy. lib. vij. c. ij. vltra medium sic dicit. Classe igitur apud aquas mortuas parata: rex cū trib⁹ suis liberis: Philippo: Joanne: ꝛ Petro: anno christiane gratie. M. cclxix. exercitū eduxit cōdito pri⁹ testō: regni sui administratione et custodia Simonij de bella: ꝛ Dyonisiano abbati mattheo vindociñ. ꝓmissa. hec ille. Quoꝝ exēplis docemur cito penitere: ꝛ de familia ac bonis disponere: tn̄ meli⁹ esset tarde cū debitis circūstantijs: q̄ nunq̄ penitere: ꝛ penitēdo ad deū clamare. Queso dn̄e ne meus erga te amor: eo sit vilior: ꝙ a penitentia orit. sicut impi⁹ suo patri fecit apud Ualeriū filius. li. v. ti. de parētū moderatiōe in liberos. c. fi. Uere speciosa fuit deprecatio illa: qua quilibet ad deū ꝑ penitētiā ɔuersus modeste exclamādo vti pōt: ꝛ pie credit ꝙ veniā ɔsequet. Cum iuste penitudinis hūanitas cuiqꝫ negāda nō sit. l. si qs libellos. C. de app. vnde Hierony. in quadam ep'la ad Damasiū papā. deus (inqt) q̄ nullis ɔtra seuirib⁹ superari p̄t: publicani precib⁹ vincit Niniue ciuitasq̄ pctō pe rierat: fletib⁹ stetit. Christus in paradiso de cruce latronē intulit. Et ne quis aliqñ serā cōuersionem putaret: fecit homicidij penā esse martyriū. Christus inqꝫ prodi-

b gum filiū[b] reuertentē letus complectit: ꝛ nonaginta pecudib⁹ derelict: vna ouicula que remāserat humeris boni pastoris aduehit. Paul⁹ ex ꝑsecutore fit p̄dicator: oculis carnalib⁹ excecatur: vt mēte plus videat. Et q̄ vinctos christi famulos ducebat ad ɔciliū iudeoꝝ: ipe postea de xp̄i

45 Carolus magn⁹ testari non distulit vsqꝫ ad mortem.

46 Beat⁹ ludouicus ad testādū mortē non expectauit.

b ¶ Prodigū filiū. Uide pulchra q̄ dicuntur sup verbo: in codē testamēto relinquēs. ij. circa fi.

47 Deus differētes bonū vsqꝫ ad mortē dēdebit.

vinculis gloriatur. hec ille. Que sufficere debēt de constituto in extremis vite vbi dum erimus: xp̄us nos adiuuet: ꝛ absit ꝙ nos orthodoxo chrismate insignitos velut demētes horrēdis derideat verbis: q̄

47 habet Prouer. j. † Quia vocati ꝛ renuistis: extēdi manū meā: ꝛ non fuit qui aspiceret: despexist' oē ɔsiliū meū: ꝛ icrepationes meas neglexistis: ego q̄ꝫ i interitu vr̄o ridebo: ꝛ subsānabo: cū vobis id qđ timebatis aduenerit: cū irruerit repētina calamitas: ꝛ interitus q̄si tēpestas ingruerit. Qñ venerit sup eos tribulatio ꝛ āgustia: tūc inuocabūt me: ꝛ nō exaudiā. mane cōsurgēt: ꝛ nō inueniēt me: eo ꝙ exosam habuerint disciplinā: ꝛ timorē dn̄i non susceperūt nec acquieuerūt cōsilio meo: sꝫ detraxerunt vniuerse correctioni mee. Comedēt igitur fruct⁹ vite sue: suisqꝫ cōsilijs saturabuntur. Auersio paruuloꝝ interficiet eos: ꝛ ꝓsperitas stultoꝝ perdet eos. Et alibi dicit ap's. ad Hebre. xij. ꝙ Esau q̄ ꝓ lentis edulio ꝑmogenita vēdiderat: postea cupiēs hereditare bn̄dictionē reprobat⁹ est: nec iuenit pn̄ie locū: q̄q̄ cū

48 lachrymis inq̄sisset eā. † Sic antioch⁹ plaga mortis ꝑcussus veniā q̄siuit: nec inuenit. vt pꝫ. ij. Macha. ix. Tales em̄ q̄ ad mortē vsqꝫ penitētiā differūt: poti⁹ penitēt timore gehēne: q̄ꝫ dei amore: ꝛ ɔsequēter infructuose. De dicto tn̄ Bar. supi⁹ relato. s. ꝙ sufficiat heredē instituēdo dicere illū instituo cui⁹ nomē est scriptū in q̄dā cedula: quā deposui penes guardianū: an sit verū: dubitat. Quia Bar. in locis superius allegatis nō loquit de heredis istitutiōe: cū nomen heredis ꝓferri debeat ore ꝓprio testatoris: vt. d. l. iubem⁹. i fi. C. eo. Sed loquit Bar. in relictis ꝛ legatis tm̄: qꝛ sufficit noīa legatarioꝝ ꝛ rerū legataꝝ ꝓferre ore ꝓprio vel per relationē ad cedulam. Uideatis plene per Jasonē in dicta. l. hac consultissima. §. per nūcupationē. C. eo. ti. vbi decidit institutionē heredis: modo p̄dicto relatiue factam nō valere. Concludēdo contra Ange. ꝛ Bal. ꝯrariū tenētes: vbi. s̄. Cōtra quos etiā tenuerat Fran. are. in. l. heredes palā. in prin. ff. eo. dicens dictū Barto. ꝛ ceterorum habere locum in legatis: in q̄bus nō req̄rit forma lis exp̄ssio: ꝓut in institutiōe req̄rit: vt pꝫ per. l. nutu. ff. de lega. iij. iūcta dicta. l. iubemus. Laus xp̄o iesu dn̄o nostro.

E quia nedum sani de bonis ꝛ rebus possunt disponere suis: per viā cōtractus alteriusve inter viuos cuiuslibet dispositionis: cum rerum suarū moderator vnusquisqꝫ ac dispositor existat. l. nemo exterus. C. de iudeis. ꝛ. l. in re mandata. C. mandati. vnde Justinianus libro. ij. institutionum. titu. de rerum diuisio. §. per traditionem. Nihil inquit tam conueniens est naturali equitati: q̄ꝫ voluntatem domini in alium rem suam trāsferre volentis ratam habere. Sed etiam infirmi nedum contrahere codicillari: et mortis causa donare. Quinimmo quod fortius existimo: testari possunt: nec immerito: quia nihil est quod magis hominibus debeatur: q̄ꝫ vt supreme voluntatis: postq̄ꝫ iam aliud velle non possunt liber sit stilus: scilicet testandi in scriptis. ꝛ licitum quod iterum non redit arbitriū scilicet testandi nūcupatiue sine scriptis: vt dicit tex. aureus. in. l. j. C. de sacro san. eccle. Ideo sequitur in tex.

Condidit ponderādus est textus iste duꝫ dicit: cōdidit. ꝑ queꝫ datur vobis intelli

1 git † ꝙ ipsemet Raynutius per seipsum et non per aliam interpositām personam testamentum fecit ꝛ ordinauit. prout in litera continetur: ex quo resultat: ꝙ ei⁹ voluntas nō fuit captatoria. ex alieno depēdens arbitrio: qꝛ tunc non valuisset: non enim potest testator cōfisus de titio sic dicere: instituo eos quos titius voluerit vel instituo heredeꝫ si titius voluerit. l. captatorias. C. de testa. mili. glo. in. c. super eo. ī. de condi. appo. Nam posset contingere: ꝙ titius nollet declarare: et sic testator deceptus remaneret intestatus: aut secuta titij declaratione talē haberet heredē: de quo nunq̄ cogitauerat. idcirco prohibita est talis voluntas: etiam in testamēto militis: vt dicta. l. captatorias. Et talis ꝓhibitio fauorabilis est militibus. Ergo q̄uis sit inducta a lege ciuili. locum habebit in testamentis eorum. vt. l. si rufinus. C. de testa. mili. de quo pleno per Angelum in dicta. l. illa institutio. ꝛ. l. si q̄s sempronīū. ff. de here. insti. Preterea facultas testādi cuilibet ɔcessa ē de mera gr̄a ꝛ iuris dispēsatiōe. vt no. Panor. s̄. eo. sup ru

a bri.[a] Igit qđ nobis ɔcedit ex gr̄a ꝯ iuris rationē nō est producendū ad ɔsequētiā. vt scilicet hoc per aliū explicare possim⁹.

1 Uide hic plene đ captatoria voluntate.

Rationes q̄b⁹ captatoria reprobat voluntas.

a ¶ Sup rubri. ꝛ plene hr̄ super ꝟbo: testamētū. j. circa prin.

Argumẽto. l. quod vero cõtra rationem. cum. l. sequẽ. ff. de legi. Et ista est vera ratio: quare quis non põt per alium testari: nam ex rationibus supradictis sequeret: q̃ quis non posset per procuratorem eligere sibi prelatum: aut vxorem recipe q̃ tamen põt. vt in. c. fi. de procura. libro. vi. Item si põt per alium procuratorẽ vxorẽ capere: quod est fortius. Ergo videbatur q̃ multomagis de bonis disponere ꝛc. Ideo tene supradictam rationẽ: q̃ testari est ex gratia concessum cuiq̃ dño rerum suarum: ergo nõ debet extẽdi vt possit fieri per alium. Ipse ergo testator oꝛe ꝓpio explicite aut implicite nominare debet heredem: vt. l. iubemus. C. eo. ac testamẽtũ

2 Licitum est de bõis alienis testari de cõsensu dñi.

2 suũ facere. † Bene tamen verũ est: q̃ licet quis per alium testari non possit: tamen bene potest cõsentire q̃ alius testetur de rebus suis: ꝛ tale testamentũ valebit non vt testamentum suum: sed vt testamentum alterius: vt. l. sicut. §. venditionis. ff. quib⁹ modis pig. fol. vnde Bal. in. c. i. §. preterea. quibus modis feu. amitta. Nec reuocari poterit tale testamentum: etiam si dominũ rerum peniteat: ꝑm Bald. in. l. senium. C. qui testa. facere pos. q̃ ipse non est testator vt testamentum reuocare possit: ꝛ hoc verum etiam si testator rem esse alienã ignoret: dũ tamen dñs rei scienter cõsentiat: q̃m testamentum valebit: etiaz si dñs rei simpliciter patiatur: dũ tamen scienter aliquem de rebus suis testari: licet expresse non consentiat nec licentiam det: vt dicto. §. venditionis. quãus idem Bal. cõtrariũ in hoc vltio voluisset ꝛ male: in. c. i. de proh. feu. alie. per lotha. Nam eum in hoc exꝑsse reprobat Jason: in. l. si q̃s. §. fin. iij. colũ. C. de inoffi. testa. tamen eum sequitur: in. l. cũ proponas. C. de pactis. Et melius cum non sit domini rei testatorem prohibere de re sua aliena testari. §. non solum. insti. de lega. ꝛ. l. cum rem alienam. C. illo eo. titu. ideo sola sua ꝑsentia non sufficeret: nisi expresse cõsentiat ꝑ doctrinaz Bar. ꝛ docto. in. l. que dotis. ff. solu. matri. ꝛ Panor. in. c. nõne. de ꝑsump. ꝓ quibus facit tex. in dicto. §. venditionis. ibi: Ualeat q̃ cõcessit. † Qualiter autem cognoscatur captatoria volũtas. Dicatis q̃ quando eius substantia in absolutam ꝛ expressam alterius voluntate reponitur: non autem si in velatam: vt. l. nõ nunq̃. ff. de condi. ꝛ demõstra. vel expressam: sed non absolutam: sed subiectam regulis ꝛ arbitrio boni viri: quibus casibus non est captatoria: immo valet. vt. l. j. ff. de lega. ij. ꝛ. l. fideicommissa. §. quãq̃. ff. de legat. iij. Ita dicit Ange. consilio. ccxxxij. incipien. Casus talis est. ij. colum. in fine. Uel dicatis q̃ voluntas captatoria dicitur: quoties eiusdẽ voluntatis substantia in secretũ cõmittitur absolutũ alterius abstractũ ab omni facto eiusdẽ: q̃ est q̃n necessitas dandi vel faciẽdi nõ imponit: sed an dari vel fieri debeat: hoc totũ in mera voluntate altena consistit. vt in exemplo supraposito. ꝛ in. l. vtrum. §. cuz quidam. ff. de rebus dubijs. Ita eleganter dicit Ange. consilio. ccj. incipien. Inter cetera que non cõtinentur. Et ibi pulchre per eum de captatoria volũtate. Scire tamen debetis q̃ sicut prohibita est heredis institutio superius allegata. vt. l. ca

4 ptatorie. ff. de legatis. j. † Sic etiam prohibita est ademptio legati captatoria ꝑm Bal. ꝛ Salycet. in dicta. l. captatorias. C. de testamẽ. milli. facit. l. legata inutiliter. ad fi. ff. de admẽ. lega. Unde restat q̃ omnis vltima voluntas captatoria alterius voluntati submissa: de iure est reprobata per iura supradicta: vbi scilicet substantia voluntatis confertur in alterius q̃ testatoris arbitrium: secus si electio heredis incerti de certis cõferretur in alterius voluntatem. Puta dicendo: heredem instituo illum de tali familia quem titius elegerit. quo casu ille heres erit quem titius elegerit et nominauerit. l. vtrum. §. cum quidã. ff. de reb⁹ du. Et in. l. heredes mei. §. fi. ff. ad trebel. Et si fuerit in mora eligẽdi oẽs de illa familia admittenẽ. Et idez si eligere noluit. l. si quis titio. §. fi. ꝛ. l. cum quidam. la. ij. ff. de legat⁹. ij. ꝑm Bar. ibi: Si autem duo deberent eligere heredem de certis: ꝛ vnus moreretur: aut longe se absentaret: vel eligere nollet: aut plus debito differret: tunc alter ac si solus deputatus fuisset eligere posset. l. si legatario. §. a duobus. ff. de fideicõmis. liberta. facit. c. si religiosus. eo. titu. lib. vi. ꝑm Jasonez in. l. fina. §. j. C. cõmunia de lega. Nã hoc casu rationes prohibitiue voluntatis captatorie cessant. Ad quod facit tex. iiij. regũ. ꝛ. vbi Iesu populo cõmisit ꝛ optimatibus ciuitat⁹: vt meliorẽ de filijs achab in samaria qui eis placeret eligerẽt: ꝛ super solum patris sui ponerent: qui ꝓ domo domini pugnaret ꝛc. Ubi autẽ subsstantia volũtatis testatoris submittitur alterius voluntati: non valet tanq̃ captatoria: vt

5 dictũ est. † Fallit tñ i trib⁹ casib⁹: i q̃b⁹ captatoria volũtas de iure valet. Primo fallit vbi per statutũ ciuitatis permitteretur

6 talis captatoria dispositio. Nã ꝑ statutuz eius validitas induci posset. vt ꝓbat. l. j. captatorias. ibi: Senat⁹ improbauit. ff. ỏ here. insti. per quẽ ter. apparet q̃ prohibitio captatorie volũtatis mutata fuit de iure ciuili: ita cõtrario iure videtur posse ꝑmitti: vt in regula. nihil taz naturale. ff. de regu. iur. Ita dicunt Ange. ꝛ Jmol. in di-

5 Uide casus in q̃b⁹ valet ħ voluntas captatoria.

6 Statutũ aut ꝙsuetudo habilitare põt captatoriam volũtatẽ.

cta. l. captatorias. et Alex. in. l. ij. in princ. ff. de vulg. et pup. et simili arg. vtik Bal. in. l. moribus. in pun. per illũ tex. ff. de vulga. et pup. substi. et Ange. in. l. more. ff. de acqui. here. nam videmus: q̃ ius canonicum et ciuile approbant in aliquibus captatorias dispositiones: vt infra dicetur. Sed aduertatis quia contrarium: scilicet q̃ captatoria voluntas statuto aut cõsuetudine permitti non possit: tenent Franc. arcti. et Jason in. d. l. ij. in prin. ff. de vulg. et pup. ¶ Primo quia de substãtia testamenti est: q̃ quis per seipsum de suis bo-

7 nis disponat. ¶ † Ideo diffinunt testamẽtum: q̃ est nostre voluntatis iusta sententia ꝛc. l. j. ff. eo. Quequidem diffinitio substantiam ostendit et essentiam rei diffinite. l. j. §. dolum. ff. de dolo. vbi no. Or consuetudo vel statutum contra substãtialia et essentialia rei seu act⁹ nihil operari potest. c. non putamus. vbi gl. singularis. de cõsue. li. vj. ¶ Preterea captatoria dispositio ideo est reprobata: quia deceptoria vt visistis supra: et clare ostẽdit Pan. in. c. cum tibi. ŝ. e. et sic repugnat bonis moribus: et consequenter non valet cõsuetudo bonis moribus repugnãs et deceptionem permittens nec statutum. ꝑm Bart. in. l. omnes populi. in. ij. q. ꝓncipali. ff. de iustit. et iure. Et insuper quia speciale est vt pater ꝓ filio suo pupillo testetur: scilicet ei pupillariter substituendo. Tum ratione etatis deficientis in filio: tum quia non presumitur q̃ pater filium deciperet: quem plusq̃ seipsum diligit. l. isti quidez. ff. quod me. cau. Ergo in alijs est deciden-

7 Diffinitio testamẽti.

dum in contrarium: in quibus dicte rationes non militant: ꝓpter quas fuit mor

8 bus permissus patri filio testari. vt. d. l. ij. ff. de vulg. ꝛ pup. ¶ † Secundo fallit in libertate relicta. vt. l. fideicõmissaria. ff. de fideicõ. liber. quod sane intelligendũ est: scilicet si relictum libertatis conferatur in volũtate ipsiusmet legatarij: cui libertas relinquitur: et in hoc nullũ est speciale in libertate. Quia idem seruatur in alijs relictis. vt. l. si ita legatum. §. illi si volet. ff. de leg. j. ¶ Idem si relictũ libertatis conferatur in arbitrium alterius nõ heredis: nec legatarij: sed tertij. Quo casu est speciale: q̃ valet legatum captatoum fauore libertatis. Cum aliud legatum non valeret vt dictum est. l. nonnunq̃. ff. de condi. et demõ. Secus autem foret si legatũ libertatis conferretur volũtati heredis: quo casu ꝑm cõmunẽ opi. tale legatũ non valeret. Et ita firmat Bar. in repetitione l. j. C. de sa. san. ec. in. iij. q. v. q. principalis et in. l. lucius. ff. de fideicõ. liber. et Jmol. in. d. l. j. ff. de leg. ij. ꝛ. l. captatorie. ff. de lega. i. ꝛ. l. illa institutio. ꝛ. l. captatorias. ff.

8 Fauore libertatis ꝛ pie cãe valet captatoria voluntas.

de here. insti. ꝛ in. c. cum tibi. ŝ. e. ꝛ Ludo. in. l. captatorias. C. de testa. milit. Ratio autem quare non valet quando confertur in voluntatem heredis: secus quando in voluntate tertij est: quia presumitur vertisimiliter: q̃ heres de cuius preiudicio agitur nunq̃ diceret se velle. arg. l. a titio. §. fi. ff. de verb. ob. verũtamen de hoc dicatis vt dicam in sequenti casu. ¶ Tertio fallit in dispositiõe ad pias causas in quibus valet volũtas captatoria ꝑm Bart. et Bal. in. d. l. captatorie. et in. l. j. ff. de leg. i. ꝛ Bar. in. l. theopompus. ff. de dote. prelega. et in. l. quidam. et. l. vtrum. ff. de reb. dub. et Bal. in repetitione. c. si pater. e. tit. lib. vj. in materia substitutionis compendiose: allegant tex. in. d. c. cũ tibi. ŝ. eodẽ. Bal. in aut. ingressi. in fi. C. de sa. san. ecc. Et hec opinio est verior. habens locũ nedum in legatis pijs: sed etiam in heredis institutione pia: nam in dispositionib⁹ ad pias causas non attendimus iura ciuilia sed attendimus iura naturalia et diuina: vel ius canonicum: vt no. plene in. c. cum esset. et. c. relatum. ŝ. eod. et plene probat Bar. in. d. l. j. C. de sa. san. ec. in vlti. q. ꝛ ita reperio etiam consuluisse Bart. in consil. v. incipiente: visa quadam petitione ꝛc. ꝛ consilio sequenti. Et est communis opiñ. Ex quo infertur: q̃ cum relictum libertatis dicatur pium: vt no. Barto. in. l. proxime. in fi. ff. de his que in testa. delen. et est bonus tex. in. l. j. §. fi. ibi: ratione pietatis. C. de communi seruo manu. Et vt dixi in pijs causis non debet attendi dispositio iuris ciuilis: q̃ valebit legatuz libertatis collatum in voluntatem heredis: nõ obstante tex. in. d. l. fideicommissaria. Et q̃ dictũ fuit supra in proximo casu. ꝑm Alexan. in. d. l. captatorias. iij. colum. C. de testa. milli. hanc nouam qualificationẽ singulariter considerantem. ¶ Pro cuius latioꝛ declaratione volo vos notare id q̃ singulariter voluit Bar. in. d. l. j. C. de sa. san. ec. vbi dicit: q̃ si aliquid relinquatur ad arbitrium tertij: et nõ dicatur ad quid faciendum: nec cui dari debeat: tale relictuz intelligitur ad pias causas factũ: q̃n talis dispositio fuit facta ꝑ ꝓba importãtia arbitriũ boni viri ꝑ dictũ. c. cũ tibi. ŝ. eo. Sz si facta esset ꝑ ꝓba importantia liberã volũtatẽ: tũc nõ intelligit relictũ ad pias causas: ꝛ ꝑ cõsequẽs nõ valebit velut captatoria: vt. ŝ. dictũ est. Intellige tñ sane q̃ dictũ est: scilicet captatoriã volũtatẽ ad pias causas valere quo ad potestatẽ distributionis vel electiõis: secus tñ esset si daret potestas essentie alteri. puta titio q̃ tũc nõ valeret: vt si dico. comitto titio vt mihi testũ faciat ad pias causas: certe talis volũtas non valet: cũ impossi-

Valet captatoria voluntas ad causas pias facta.

Universidad de

bile sit: ꝙ voluntas titij sit voluntas mea:
ita dicit Bal.in.d.l.captatorias.ff.de he=
re.insti. vbi dicit ꝙ dictũ.c.cũ tibi. loqui=
tur de voluntate distributoria: non autẽ
in voluntate dispositiua. Et hunc dicunt
esse intellectũ Inn.ꝛ Jo.an.a canonistis
cõmuniter approbatũ: et hunc intellectũ
dicit Bal.esse not.in.l.executorem.C. de
execu.rei iudi. Sed tutius est tenere: ꝙ di
spositio captatoria ad pias causas facta
valeat indistincte fauore eccl'ie et pie cau
se: quia summa est ratio: que pro religiõe
facit. cum regulis non subijciatur ciuili=
bus: per quas vt dictũ est captatoria pro
hibetur voluntas. Et hanc opinionẽ te=
neo: licet Ber.landri.in addi. ad consilia
Bar.super dicto consilio quinto relique=
9 rit cogitandũ. ¶ † Que autẽ sint verba
importantia arbitriũ boni viri aut liberã
voluntatẽ videte Bar.in.l.si sit.ff.de leg.
j.ꝛ.l.alio.ff.de alimen.ꝛ ciba.leg.et in ex=
trauaganti ad reprimendũ. super verbo:
videbit. et tangit Pañ.in.c.j.de consti.et
in.c.j.de iudi.ꝛ.c.j.de sequestra.et in.c.ex
10 parte.de consue. ¶ † An autẽ valeat ta=
lis dispositio volo solui omnibus credito
ribus meis: et de hoc volo stare dicto fra
tris mei. videatis Bart.in.d.l.theopom=
pus.ff.de dote prelega. quem ibi sequitur
Pau.ꝛ de Jmol.in.d.c.cum tibi ꝛ.d.l.ca=
ptatorias.ꝛ Pau.in.d.l.illa institutio.et p
Bar.in suo cons.clxxj.incipiente. Quidã
habens bona cõmunia.ꝛ Bald.in.l.j.C.
de his que pene nomine.et in.l. captato=
rias.ff.de here.insti.videatis Bart. in.l.
11 si.ff.de preto.stipu.vbi querit † an valeat
conuentio ꝙ de expensis credat dicto ad
uersarij. de quo videatis singularia per
Jo.de pla.in.l.j.in fi.C. de sumptuũ recu
12 pera.li.x. ¶ † Quid si testator dixerit vel
le: ꝙ suũ testamentũ ordinetur ad sensum
vel consiliũ sapientis: an talis dispositio
sit captatoria. videatis gl.Bar. ꝛ doct.in
d.l.illa institutio.ff.de here.insti.ꝛ Bal.in
d.l.captatorias.C.de testa.mili.et dicunt
doc.vbi.s. ꝙ eo tunc sapiens poterit con
sulere penã apponendã in instrumẽto: ita
dicunt in.l.pacto.arg.illius.l.ff.de trãsac.
circa qd videatis Alex.in.l.si prius.§.re=
cte.ff.de aqua plu.arcẽ.ꝛ Bald.in.l.sanci
mus.C.de verb.sig.ꝛ doc.in.§.quib9.C.
de nouo codice cõpo. Et quid possit face
re notari9 qui hꝫ a partibus arbitriũ con
ficiendi instrumentũ ad sensum sapiẽtis
tractat Bald.in.l.imperator.ff.de sta.ho.
et dicit Bal.in.l.cõtractus. C. de fide in=
stru. ꝙ talis sapiens poterit supplere non
in facti substantia: ne tale cõsiliũ excusa=
ret notariũ a falso: nisi in his: que sunt de
apicibus iuris: nõ in his: que sunt de sub=
stantia facti ẜm eũ. videtis Bal.in.l.peñ.

9 Que sũt verba impor tantia arbi triũ aut vo luntatem.

10 De illo qui voluit solui suis creditorib9 ad dictum fratris vel amici sui.

11 An va= leat pactuꝫ ꝙ de expẽ sis stet di= cto aduer= sarij sui.

12 Quid si testator di= sponat te= stamentuꝫ suũ ordina ri ad consi= lium sapiẽ tis.

13 C.de execu.rei iudi. ¶ † Clausulas autẽ
cõsuetas apponi in talib9 bene posset ap
ponere notarius cõsilio sapiẽtis. vt dicit
Bar.in.d.l.illa insti.de quo per Bald. in
rubrica.C.de his que in frau.cred. vbi di
cit ꝙ supplere in facto nõ potest idẽ Bal.
in.l.humanitatis.C.de impu.ꝛ alijs sub=
14 sti. ¶ † Itẽ nõ potest aliquid addere in
cõtractibus qui celebrant verbis vel re=
quirũt scripturã: ẜm Ang.ꝛ Jmo.in.l.qc=
quid astringende.ff.de verb.obli.ꝛ Sali.
a in.d.l.captatorias.[a] De hac voluntate ca
ptatoria et eius materia aliud non dicaꝫ:
qꝛ esset vsurpare materiã.c.cuꝫ tibi.s. eo.
vbi omnino videatis.et per doc.in.d.l.ca
ptatorias.ꝛ.d.l.illa institutio.ꝛ in.l.j.ff.de
15 leg.ij. ¶ † Ex premissis habetis: ꝙ quis
nõ posset per procuratorẽ vel nunciũ testa
ri: sicut nec testificari põt quãtũcũqꝫ conce=
dat speciale mandatũ. Quinimmo dꝫ te=
stis corã iudice personaliter comparere: ꝛ
iurare: ac deponere. vt no. Barto.in.l.qui
bona.§.si alieno. prope fi.ff.de dã.infe. per
l.iij.§.itẽ diuus.cũ gl.in verbo: testatoris.
ff.de testi.et est bon9 tex.in.c. licet ex qua
dam. ibi: proprio iuramẽto.s.de testi.iteꝫ
tenet Bal.in rubrica.de iureiu.in pñ. Lu
do.in suis singularibus.ix.singulari.inci=
pieñ. An iuramentũ testis tenet contra=
riũ per multas rõnes et satis bona funda
ta. Uerũtamen pro prima opinione facit:
qꝛ videm9: ꝙ si testis vellet deponere per
epistolã vel al's in scriptis nõ proferre ver
ba corã iudice: nõ potest: saltẽ si iudex vel
let eũ videre ꝛ audire loqui. vt no. Bart.
in.l.theopompus.ff.de dote preleg. Joã.
an.et alij doc.in.c.de testib9.s.de testi.et
Bal.in.l.in bone fidei.ver.sequit videre.
C.de reb.credi.ꝛ.l.iurisiurandi.ver.sed hic
quero.C.de testi.et est tex.in.c. forma.iij.
b q.ix.c.testes.[b] Secus aũt esset in contra=
ctibus: qui possunt per se vel per procura=
torẽ aut nunciũ celebrari.vt.l.multuꝫ.C.
si quis alteri vel sibi alte.pecu. et.l.j.ff.de
acti.ꝛ obli.et insti.de oblig.que consensu
cõtrahun.§.j.et ibi dicit ꝙ per epistolam
etiã celebrant. qd qualiter intelligitur vi=
16 deatis ibi. ¶ † Preterea lꝫ essentia sine
substantia vltime volũtatis non possit ar
bitrio tertij cõmitti: vt dictũ est. Tamẽ se
cus est in cõtractib9.vt.l.si.C. de cõtrah.
emp.ꝛ.l.si quis arbitratu.ff.de verb.obli.
vbi dicit: ꝙ valet venditio hoc modo cõ
cepta. vẽdo tibi codicẽ quãti titi9 estima
uerit. Similiter si quis arbitratu puta lu=
cij titij aliquid dari aut restitui stipulet:
valet cõtractus. Secus tñ esset si substã
tia cõtractus cõmitteret vni ex cõtrahen
tibus: qm tũc nõ valeret cõtract9. Tamẽ
17 pro clariori intellectu scire debetis: † ꝙ sub
stantia cõtractus puta emptionis et ven

a ¶ In dicta.l. captatorias.de q̃ multa dicũtur sup verbo: in codẽ testamẽto relinquens j.in.iij.limitatione.

15 Non potest quis p procuratorem aut nũcium testari. sicut nec testificari.

b ¶ c.testes. d quo plenius super verbo: alteroche si lie puberi. circa prin.

16 An contractus cõmitti possit arbitrio alterius.

ditionis considerat dupliciter. Uno mo=
do complexiue in omnibus suis partibus
substantialibus que sunt tres: scilicet con
sensus: res: et preciũ. Et totũ hoc appella
tur cõmerciũ. vt.l.ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ
iure.ꝛ talis substãtia contractu alteri9 cõ
trahentiũ nõ potest cõmitti volũtati seu
arbitrio: ideo nõ valet contract9 hoc mo
do celebratus. Uendo tibi codiceꝫ precio
decẽ si volueris. Hoc enim casu tota sub
stantia cõtractus seu cõmerciũ committi
tur volũtati alterius cõtrahentiũ: qd fie=
ri non potest. vt dicit tex. in.l. in venden=
tis.C.de contrahẽ.emp.ꝛ ven. Aliomo=
modo cõsiderat substãtia contractus di=
scretiue: id est pro aliqua parte substãtia=
li: puta pro re tantũ: vel pro precio tantũ:
et tunc similiter fieri nõ potest: ꝙ alterum
predictoꝝ conferat volũtati seu arbitrio
alterius cõtrahentiũ: idcirco non valeret
venditio hoc modo celebrata: vendo tibi
codicẽ quãti estimaueris: vel quãti equũ pu
taueris. vt.l.quod sepe.§.illud constat.de
cõtrahẽ.emp.ꝛ ven. Qualitas autem rei
que vendit bene potest cõmitti placito ꝛ
arbitrio emptoris: veluti si vẽditor dicat
codex meus precio decẽ sit tibi vendit9:
si intra talẽ diẽ sibi placuerit. Hoc eñ ca
su non res que vendit: sed eius qualitas
arbitrio emptoris cõmittit. quod fieri po
test.insti.de cõtrahẽ.empt.§.pe. Et idem
esset in qualitate precij. verbigratia: scho
laris vltramontanus habet florenos vl=
tra montes: quos ego nõ cognosco: emit
codicẽ a me pro decem florenis vltramõ=
tanis: certe cum non cognoscã qualitateꝫ
illius monete apponi potest conditio si il
la moneta mihi placuerit: et valebit con=
tractus. Ita sentit glos.in.d.§. illud con=
stat.et clarius dicit Bal.in.d.l.in venden
18 tis.in solutione primi cõtrarij. ¶ † Et ex
premissis allegabã hoc anno ad questio=
nem facti de qua fui consultus: quidã no
bilis in emphyteosim concessit certã vil
lam quibusdaꝫ pagesijs sub certo annuo
censu inter ipsos cõuento: et sub et cũ tal
lijs et expletis ipsi dño volũtarijs: virtu=
te cuius clausule dominus fere quotidie
mãdabat dictos pagesios ad operas sibi
impendendas: adeo ꝙ vix poterant va=
care proprie culture: et dicebat dñs: ꝙ ad
sui voluntatem a dictis pagesijs poterat
exigere iornalia et operas etiã quotidie si
volebat. Et ad sic operandũ eos viriliter
compellere nitebat medio quarundam
literarũ regiarũ: vnde pro ipsis pagesijs
feci defensiones. Et primo presuppone=
bam in terminis iuris cõis: ꝙ virtute di=
ctoꝝ verboꝝ sub et cuꝫ tallijs et expletis
ipsi dño volũtarijs ꝛc. Dicti pagesij non
19 tenebant ad aliquas operas. ¶ † Ex eo

18 Quid importat pactum ꝙ homines sint talliabiles et expectabiles ad domini voluntatem.

quia appellatione expletorum nõ veniũt
ẜm vsum loquendi opere personales: sed
dũtaxat executiões summarie seruientiũ
ꝛ alioꝝ executoꝝ iustitie: ꝛ ita in dubio vi
dentur dicta verba intelligi. Et erit sensus
ꝙ dicti pagesij teneantur ipsi dño ad tal=
lias in casibus a iure permissis q̃ narrant
per Alexand.in addi. Bar.in.l.placet.C.
de excusa.mune.lib.x. Et si dictas tallias
soluere recusarẽt: ꝙ possent expletari: id
est executari pro voluntate dñi. Unde di
cta verba importabũt: ꝙ dñs poterit cõ=
tra eos procedere ad captionẽ bonorũ vbi
de iure esset incipiendum a simplici cita=
tione: vel vbi posset de iure dñs eos pi=
gnorare: prout cõiter fit virtute instrumẽ
ti: dñs tunc expletare poterit in eoꝝ pso=
nis incipiẽdo executionẽ. ita dicit Ange.
ꝛ post eum de Jmo. quos ibi sequit Alex.
20 in.l.si sic.§.j.ff.de lega.j. † Nam illa ver=
ba: pro voluntate aut ad voluntatẽ: con=
cernunt modũ cõpellendi debitores: non
autẽ aliquid infringunt de iure partis. vt
21 j.dicetur. † Si vero per illa verba exple=
tis volũtarijs. ẜm vsum loquẽdi patrie:
aut al's inter dominũ ꝛ pagesios intelle=
ctum fuerit de operis personalib9 page=
siorum: talis promissio operarũ nõ valet.
Cum sit incerta ꝛ collata arbitrio alteri9
contrahentium: per ea que.s.dicta sunt.
Nam quẽadmodum non valet cõtractus
hoc modo cõceptus: vendo tibi codicem
quãti estimaueris: vel quãti volueris. vt
dicta.l.qd sepe.§.illud.ff. de contrahen.
emp. Similiter nõ debet valere pmissio
operarũ: quas dñs voluerit. vt in propo=
sito. Cum solutio operarũ sit loco precij
cuius contemplatione fit ipsa cõcessio in
emphyteosim. Ad hoc facit qd plene no=
tatur in.d.l.in vẽdentis.C.de ꝯhen.emp.
Nec obstat qd not. Bal.in.l.liberti.C.de
oper.liber.ver.si.circa predicta dubitat ꝛc.
vbi dicitur: ꝙ promissio operarũ incerta
valet: ꝛ debet certificari per eũ: cui opere
prestande sunt. Qꝛ illud est verũ: qñ est
promissio incerta respectu loci. Qm̃ tunc
cõmittitur de iure arbitrio illius: cui pstã
ri debent: ꝙ locũ eligat. Quo casu valet
promissio: vt ibi. Idem si incerta est respe
ctu qualitatis operarũ: qꝛ tunc intelligit
actum tacite ꝙ promissor prestet operas:
quib9 operari scit. vt.l.eius artificij.ff.de
operis liber. Et si fuit dictũ ad volunta=
tem domini: intelligi debet quo ad quali
tatem: scꝫ ꝙ prestetur laborãdo terrã: aut
fodiendo vineã: vel putando: si pmittẽs
hoc facere sciat. Cõmittere eñ qualitatẽ
rei vel precij arbitrio ꝛ beneplacito alte=
rius contrahentium iuri consonum est: vt
institut.de emptio. et venditi.§.penulti.
et dictum fuit supra. Sed quantitas non

21 An valeat operarũ pmissio incerta.

potest sic committi per dictam.l.quod se=
pe.Unde cum promissio operarum facta
per dictos pagesios sit incerta respectu
q̄titatis:que collata fuit voluntati domi
ni:vt dictum est.talis promissio operarū
videtur nulla. Et ita petunt dicti pagesij
eam declarari. ¶ Preterea ꝛ si dicto pꝛ⁹
iure per ordinem videretur dicta promis=
sio operarū valere modo iamdicto ema=
nata:tamen dicendū est dictos pagesios
non teneri ad tantas operas:quas indice
re voluerit dictus dominus:qui forte ha=
bet voluntatē insatiabilē:que cū tendat
intercipere iudiciū:debet restringi: et re=
gulari arbitrio boni viri. Ita determinat
Inn.in.c.veniens.de renūcia.vbi dicit:ꝙ
q̄tūcūqꝫ aliquid cōmittitur volūtati ad=
uersarij:non intelligitur cōmissum volū=
tati libere. Quia hec verba importāt ar=
22 bitrium boni viri. ¶ † Nā cognitio etiā
conditionalis in beneplacitis partis ad=
uerse posita arbitrio boni viri venit regu
landa.tex.est in.l.thais.§.sororē. ff. de fi=
deicō.liber.facit theorica Pan.in.v. not.
in.c.cum venisset.de iusti. Nec audiet pe
tens quicquid vult:sed tantū petere pōt
quod debet secundū normā iusti et equi.
Ideo dicebat Bal.in.l. si quis maior.C.
de transac.ꝙ dicta verba etiā in statuto
posita non operant:ꝙ quis possit iniquū
preferre equo.facit qđ no. Bar.in.l.filius.
ff.de dona.ꝛ in.l.j.§.j.dicit idē Bal. ꝙ in
finita potestas limitari debet:id est quod
bonū et equū sit.ff.de iusti.et iure. Necꝫ
dicti homines debent decipi:quia nimis
de domino suo presumpserūt se subijcien
do eius voluntati:credentes ipsum semp
velle melius et equius:arg.l.vnum ex fa=
milia.§.fi.ff. de lega.ij. Ita pulchre dicit
Bal.loquendo de hac materia volunta=
tis in.l.cum antea.versi. Sed iuxta predi
cta queritur ꝛc.prope fi.questionis. C. de
arbi.subiungens ibi idem Bal.in sequen
ti questione:ꝙ etiam si alicui sit permis=
sum vti pro libito volūtatis; qđ est forti⁹
q̄ simplex volūtas:iuxta ea que no. Pa=
nor.in.c.j.š.de consti.et.c.j. de sequestra.
talis procedere non poterit secūdum me=
ram voluntatem:sed secundū equā arbi=
trandā per bonū virū:qui dicit iudex. vt
l.vir bonus.ff.iudica.solu. ¶ Plus dicit
idem Bal.ꝙ concessio potestatis volūta
rie in minimo locū habet:quasi dicat. ꝙ
habens potestatem procedēdi pro sui vo
luntate aut libito voluntatis: non potest
grauare nisi in minimo:et sic non in ma=
gno.et minus in maximo. Uide pulchra
que circa hec consuluit Pe.de ancha.cō=
silio.clxvj.ideo dicit Barbati⁹. in.c. si ꝓ
debilitate.de off.deleg.ꝙ habens actum
explicare secundum voluntatē suam te=
netur sequi voluntatem de iure regulatā:
ita ꝙ facere nō potest:nisi qđ sibi fieri vel
let.iuxta illud Dñicum. Quecūqꝫ vultis
ꝙ faciant vobis homines: ꝛ vos eadem
facite ipsis. Allegat text.in ca.j.j.distin.
¶ Et premissa maxime intelligēda sunt
vera:quādo talia cōmittuntur voluntati
aduersarij. Quo casu:talis volūtas regu
lari dꝫ arbitrio boni viri. vt tenet Inn.š.
Et est casus formalis iūcta glos.in.l.pen.
ff.de arbitris.ꝛ ibi hoc expresse ponderat
Bald.etiam si promittens stare iurasset
voluntati partis: vt est text.aureus in.l.si
liberto ita iurauerit.ff.de ope.liberto.fa=
cit tex.optimus in.l.si in lege.§.j.ff.loca.
vbi si aliquid cōmittatur arbitrio partis
vel alterius:perinde est ac si viri boni arbi
triū cōprehensum esset. Nam fides bona
exigit vt arbitriū tale prestetur quale vi=
ro bono cōuenit: vt ibi dicit ꝛ in dicta.l.si
liberto.cuius ratio ibi posita est adapta=
bilis ad multa. Idem tenuit Bal.in.l.iij.
C.de dotis promissio. Hanc determina=
tionem clarius q̄ alter firmauit Alex.de
imo.post Bald.ibi:in.l.ij.§.voluntate.ff.
solu.matri.vbi sic formaliter dicit.ꝙ vbi=
cunqꝫ tractatur de potestate collata volū
tati partis aduerse:tunc siue agat de iure
quesito:siue de iure querendo:nunq̄ po=
test iniquū equo preferre:cū talis volun=
tas nō dicatur libera:sed regulata vt di=
ctū est. Ad hoc facit tex.no.in.c.sane.iun
cta glo.de renūcia. vbi dicitur de illo qui
cōmisit se misericordie aduersarij.ꝛ tex.in
c.veniens.eo.titu.vbi ponitur de illo qui
commisit se gratie aduersarij.de quo vi=
deatis Guid.pape.q.ccccxcv. ¶ Quib⁹
casibus regulate procedendum est.idem
tenet Bal.in.l.filius.oppo.superius alle=
gata.C.de contrahen.emp.facit qđ not.
ipse in rubri.C.de pena iudi.qui male iu=
dica. Et hec maxime sunt vera:cum quis
se submisit voluntati partis aduerse in
presentia ipsius presertim:si pars est po=
tentior submittente:qꝛ tūc p̄sumit ꝙ sub=
mittens cōtradicere non audebat. Sicut
fuit in casu nostro: vbi dicti pagesij in pre
sentia eorū domini promiserūt premissa.
Ita singulariter refert Alexan.de imola
in dicta.l.captatorias.ij.colum.C.de te=
stamen.milita. recitando ibi opinionem
Benedicti de plumbino. Ad premissa fa
cit quod eleganter voluit Bartol.in ex=
trauaganti.ad reprimendum.super ver=
23 bo: videbitur.in fine. vbi dicit: † ꝙ per
potestatem voluntariam: nullomodo tol
li potest: nec ledi ius alterius contra na=
turalem equitatem: per quecunqꝫ verba
dicta potestas concipiatur. Idem firmat
Bald.in capi.primo.§.item sacramenta.
de pace iura.firman.in vsibus feudorum.

Nec immerito:quia simile videm⁹ in ser=
uitute:que licet constituatur simpliciter:
et per consequens cōpetat in singulis gle
bis et cespitibus seu partibus fundi ser=
uientis:attamen cogitur is cui debet eli=
gere certum locum:in quo et per quē ser=
uitute vtatur:nec audiretur volens vaga
ri per vniuersum predium: vt.l.si cui.ff.de
seruitu.et.l.certo.et.l.si via.ff. de seruitu.
rusti.predio. Si ergo compellatur is cui
debetur seruitus arbitrio iudicis: ne pre=
iudicet domino predij seruitutem deben
tis:eligere certum locum: ergo a simili te
nebitur dictus dominus arbitrio boni vi
ri:certas operas et rationabiles et tem=
pus ipsarum prestandarum eligere: cum
de loco ad tempus valeat argumētatio:
vt.l.vinum.ff.si cer.petat. necꝫ obstant.l.
cum quidam.ff.de lega.ij.et.l. fideicōmis
sa.§.q̄q̄.ff.de leg.iij. Per quas aliqui in
hoc puncto voluerunt dicere:ꝙ vbi aliq̄d
committitur volūtati alterius: ille potest
vti libera voluntate etiam preferēdo ini=
quum equo:de quo pleneper Guydo.pa
pe.q.cccclxxv. Quoniam respondetur:ꝙ
illa iura loquuntur in lucro captando ex
titulo lucratiuo: veluti legato. hic autem
nos certamus de dāno ex contractu one
roso veluti emphyteotico. Ita dicit Bal.
in.d.l.iij.i fi.C. de dotis promis.vel ibi lo
quitur in actu fauorabili vltimarum vo=
luntatum:hic autē loquimur in actu stri=
cti iuris: veluti concessione emphyteoti=
ca que stricte secundū pacta inita dumta
xat regulatur.§.adeo.insti.locati.et.l.j.et
24 ij.C.de iure emphy. ¶ † Et q̄ties emer
git dubium semper debemus interpreta=
ri in benigniorem partem:que scilicet ten
dit ad liberandū non ad obligandū.arg.
l.arrianus.ff.de act.ꝛ obli.et per hoc non
obstant no.per Bar.in.l.alio.ff.de alimē.
25 et ciba.leg. ¶ Cōclusio ergo talis est: † ꝙ
opere commisse voluntati dicti dñi intel
liguntur commisse voluntati regulate ar
bitrio boni viri. Id est iudicis:qui taxare
debebat operas per dictos pagesios pre
standas:prout a ceteris emphyteotis pre
stantur ceteris dominis circūuicinis. ꝓm
communē patrie illius consuetudinem.
Ita in ꝓprijs terminis determinat Bal.
in.l.si certis annis.in.iij.oppo. ꝟ. Et ista
sunt multum notanda.C.de pact.dicens
hoc esse notandū pro emphyteotis. alle=
gat.l.fi.C.de fideicō. Et vltra eū adduci
potest tex.no.in.c.cum olim.š. de consue
tu.vbi dicitur:ꝙ quoties tractatur de pre
rogatiua concedenda: et non reperit ex=
pressa:taxāda est secundū vicinorū locorū
consuetudinē. Et si fuerint diuerse cōsue
tudines:minor et humanior sequēda est.
Et ita summat ibi Panor.illū tex.facit.c.
super hoc.š.de censi. Et si hoc non appa=
ret:iudex congregare debet sapientes ad
statuendū quid fieri debeat iuxta possibi
litatē et cōgruentiā: vt in.c.fi.xx.dist. Ex
quo sequitur:ꝙ si circūuicini dicti domi=
ni consueuerūt diuersimode operas exi=
gere a suis hominibus:consuetudo min⁹
grauosa debet attendi iuxta illud. c. cum
olim. Nam al's sequeretur absurdū:si di=
cti homines tenerentur secundū volunta
tem dicti dñi:quia omni tempore māda=
rentur ad operas:et pro seipsis nihil aut
parum operari possent:ex quo redderent
impotentes ad soluendū annuū redditū
ipsimet domino:necnon ad soluendū tal
lias dño nřo regi sui municipij et regni.
Ad hoc facit tex.no.in.l.fi.ff.de nūdi.vbi
singulariter dicitur:ꝙ cū bonū publicū ꝛ
commune consistat in agricultura:nullo=
modo permittit agricultoribus res vsua
les ad vendendū portantibus illic sedere
vel diu stare:donec sint vendite:sed tales
res committuntur alijs negociatorib⁹ ad
vendēdū: vt agricultores celeri⁹ ad agri
culturā reuertant vt plenius dixi sup ver
bo:et vxorem nomine adelasiam.in vlti=
mo arti.successionum ab intestato loquē
do an prohiberi possit rusticis venatio et
piscatio. Ecce qualiter posito ꝙ in vendē
dis talibus rebus vtilitas publica ver=
setur. vt no.in.c.j.š.de emp.et vendi. At=
tamen propter talem vtilitatē rustici ab
agricultura nō sunt reuocandi: nec diffe=
rendi. Ergo minus erunt impediendi ꝓ=
pter priuatū cōmodū eorū dñi: vt in casu
nostro. Idcirco ponderandū est verbum
Bal.supra allegatū dicentis:ꝙ concessio
potestatis voluntarie locū habet in mini
mo. Pro quo facit qđ nota. Sali.in.d.l.si
certis annis.C.de pac.vbi dicit ꝙ ea que
sunt contra ius commune sicut est petitio
operarum:non debent extendi.arg.l. ius
singulare.et.l.que a iure communi. ff. de
legi. ¶ Unde si aliqui domini de circum
uicinis nō exigant nisi duas operas a sin
gulis hominibus in anno:dicti homines
26 ad maiores non tenebuntur. ¶ † Et ꝙ
talis operarum exactio sit contra ius cō=
mune patet:quia a nemine collatorum id
est soluentium tributa seu tallias regias
ꝛ census pro suis possessionibus debitos
opere alique nec possunt aut debent per
aliquem preterq̄ in aduentu imperato=
ris seu domini nostri regis exigi: nec ex=
torqueri:siue loquamur de operis perso=
narum siue suorum animalium. tex.est in
l.j.C.ne opere a collatoribus exigan. li.x.
et ibi glo.allegat concordantias in mate
ria propria est casus in.l.j.C. vt rusti. ad
nullum obsequi.reuocen.li.xj.et tex.in.§.
illud.iuncta gl.in verbo:angarijs.in aut.

26 Exa=
ctio opera=
rum a sub=
ditis est cō
tra ius cōe

Nota ꝯtra
male tra=
ctantes ser
uos et sub=
ditos quia
sunt priuā=
di ꝑtāte.

Universidad de Deusto Biblioteca

a ¶ Ordinatio regia. que hodie per dominum aufferij est situata in ordine septima. in titu. de tallijs et exactionibus.

29 Aurea ciceronis verba contra reges et dominos male suos tractantes subditos.

b ¶ Premeret multitudo. hec a fuit prima cā instituēdi nobilitatez: scilicet causa necessitatis: quia necesse fuit q aliqs vir bonus iustior ceteris atqz prudētior eligeretur: qui cōmunitati p esset ad fines hic descriptos. et ide dicitur nobilis qsi pre alijs in virtutibus notabilis. vnde Hieroñ. Nihil aliud video in nobilitate appetendum: nisi q nobiles qdam necessitate constringant: ne ab antiquorum pbitate degenerent. Secunda causa fuit discordia plebium: q̄ rectum iudiciū ignorabat. licet enim inter se pacate viuerēt: tamen adeo ebetes fuerunt: q nihil magnipendere potuerunt: nisi quod vulgari opinione celebrabatur. ideo expediebat pro ipsarum pace conseruanda vt ex natalibus nobilium reges haberent. Tertia causa pcessit ex aliqua fortitudine singulari: fuit enim aliquando quod communitates ob incursus hostiles grauate edicto sanxerunt: vt quicūqz patriam liberaret ius nobilitatis pro se et heredibus perpetuo obtineret. Et eo modo infimi plures nobilitati leguntur: vt infra exemplo demonstratur. Quarta causa est abundantia diuitiarum cum aliquando populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderunt se et sua alicui diuiti: vt hoc pacto malum inopie temperarent: et eum deinceps velut nobilem et dominum recognoscerent. inuenitur etiaz quedā nobilitas diuino oraculo instituta: vt in dauid et saule. Plurime quoqz leguntur per violentiaz et tyrannidem vsurpate dominationes: vt de Cain dicitur infra: et de nemroth et pluribꝰ alijs infra super verbo: in eodē testamēto relinquens. j. in. xviij. limitatione. q̄z aliq̄ statiz delete et aliq̄ stabiles māserūt. scđm quod posteri vitia aut virtutes secuti fuerunt et honeste vel ignobiliter vixerunt.

c ¶ Sed regem quoqz obligare facit. C. de legibus. digna vox. est maiestate regnantis legibus alligatum se principem profiteri adeo (inquit imperator) de autoritate iuris nostra pendet autoritas. Et reuera maius imperio est submittere legibus principatum. hec ille.

de mandatis princi. colla. iij. Et in presenti regno stat ordinatio regia[a] philippi sexti anno domini. M.cccxlviij. facta. Cuius tenore prohibetur omnibus etiaz de sanguine regio existentibus etiam si locumtenens regis foret: aut conestabilis: vel marescallus: seu admiraldus: magister compotorum: aut requestarum hospitij regis: princeps: baro: aut miles: et cuiuscunqz alterius statꝰ ne capere habeāt equos: currus: ad equitandum: vel blada auenas et alia grana aut vina portandū et alia victualia. Quibus pareri nō vult: nisi soluant quod pro talibus solui cōsuetum est. Aliter et als huiusmodi captores per iustitiarios locorum capiantur: et p quoscunqz alios quos hoc casu officiū seruiētum rex eis impartitur: vt tales in carcere detrudantur: a quo non liberentur: nisi per literas regias ad relationez alicuius non concessas: et si pro necessitate regis aut regine vel filiorum suorum et hospitij sui non reperirentur equi: vel currꝰ ad locandum: prohibet animalia autoritate propria capi sine autoritate iustitui cum literis modo predicto missis &c. Unde si opere animalium prohibeantur: fortius opere psonales inhibite censent. Quinimmo exigens operas a talibus pati debet penam exilij et confiscationis omniū bonorum: vt in. d. l. ij. C. vt rustica. Et nihilominus a tali exigente operas legitime appellaretur. Quequidem appellatio adeo est fauorabilis: q directa via potest introduci coram prefecto pretorio: et sic in parlamento. Casus est in. §. si quis autez putauerit. in aut. de colla. collatione. ix. Quod autem talis operarum extortio sit prohibita euidenter nedum iura humana vt dictum est ostendunt: verumetiam iura diuina i exodo et leuitico notorie de-

27 monstrant. ¶ †Illam enim ob causam durissime pharao crudelis diuersimode flagellatus adeo memoratur: et tādē occisus in mari rubro et submersus. Nec immerito: quia quilibet dominus nedū subditos quinimmo suos debet discrete regere seruos non spernendo: sed amicabiliter alloquēdo. Exēplo christi q Joā. xv. ad discipulos dixit. Jam non dicam vos seruos: sed amicos. Unde seneca ad lucillum epistola. xlvij. Illos inquit rideo: qui turpe estimāt cum seruis suis cenare. hoc enim superbia facit. vt cenante domino stātiū seruorū turba circūstet. Et didimꝰ bragmanorū rex ad Alex. sic dicit. In homines nr̄i siles huitute nō ponimꝰ. Alioquin seuitia est i obsequiū cogere eos: qs nobis fres cadē natura pgenuit. Et qbꝰ adeo patre communium bonorum spondetur hereditas. Ex quibus recte cōcluditur: q subditis etiam seruis imponenda non sunt grauia onera: immo cōtra tales clamat Plautus. Ve inquit apud qs domini vigiliam multam in noctem protrahunt. Tantum enim seruis debita qz tum de nocte auferunt. l. si quid venditor. versi. et si laboriosum. ff. de edili. edi. ideo qui male et seuere suos tractat seruos: puniri debet dominio illorum: quos defendere tenebatur. l. dominorū. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. et insti. illo. eo. tit. §.

28 si. ¶ †Idem in iudice si sua inter subditos abutatur iurisditione. quia ex hoc eximuntur a potestate iudicis et subijciuntur alteri. l. officium. C. de offic. proconsulis. et idem seruari debet in quibuscunqz dominus: qzuis sint supremi. vt si illicita committant in subditos regno priuētur: de quo summus ille fons eloquentie Cicero. in. ij. libro de officijs sic pulchre di-

29 cit. ¶ †Certum est fuisse aliquod tempꝰ quo sine regibus viuebatur. At postqz in regentium possessiones ceperunt diuidi: non alia de causa reges sunt instituti: nisi iustitie fruende (et sic reges sunt de iure gentium. scđm Bal. in. l. ex hoc iure. ff. de iu-

30 sti. et iure.) ¶ †Nā cū initio pmeret mul-

b titudo[b] ab his: q maiores opes habebāt ad vnū aliquē virū ɔfugiebāt ṽtute pstātē: q phiberet iniuriari tenuiores: eqtatē ɔstituēdo: sūmos cū ifimis pari iure pstringeret: cūqz adhuc regnātibꝰ regibꝰ debiliores nōnūqz opprimerent: leges ɔstitui placuit: que ad iudicanduz non odio aut gratia ducerentur: sed tales inopi quales potenti prestarent aures. Quo fit vt le-

c ges nō solū ppl'm sed regē qz obligare[c]

33 Uide iura regum in subditos et quando eis vti possint.

a ¶ Salustius li. j. et sunt verba catonis per salustium relata in catilinario ad damnandum catilinam in senatu recitata: laudem veterum romanorum continētia: de quibus pulchre meminit titus ipse liuius in prime decadis prefatione sic dicens. Ceterum aut me amor negocij suscepti fallit. Aut nulla vnqz respublica nec maior: nec sanctior: nec bonis exēplis ditior fuit: nec in quam tam auaricia luxuriaqz immigrauerit nec vbi tātus ac tam diu paupertati ac parsimonie honos fuerit: adeo quanto rerū minus: tanto minus cupiditatis erat. Nuper diuitie auariciaz et abundantes voluptates desideriuz per luxum atqz libidinē pereūdi p dēdiqz oīa inuexere. hec ille. et Ualerius. lib. iiij. tit. de abstinētia et continentia. gesta Fabricij ac eius sapientiam narrans. vrbs inquit scilicet tarētina que voluptati plurimum tribuit imperium maximum amisit. Que scilicet roma labore delectata est: occupauit. et illa scilicet tarentina libertatem tueri nō valuit: hec scilicet roma: etiam donare potuit. scilicz libertatem alijs ademptam.

sciamus: ac si regem contemnere leges: rapere bona subditorum: violare virgines: stuprare matronas: et cetera illicita facere videamus: nunquid illo submisso alius sublimabitur: qui et bene gubernare: et legibus nouerit obtemperare. hec ille. videatis Bald. in dicta. l. ex hoc iure. Quamobrem vt libro primo refert Pom-

31 poniꝰ. ¶ †Mossini populi in asia versus septentrionem palam sibi reges deligūt: vinculisqz arctissima custodia tenēt: atqz vbi culpam praue imperando meruere:

32 inedia diei totius afficiunt. ¶ †Etiā taprobane insule populi (vt solinus refert) regem eligunt qui si maximam preferat equitatem nolunt ei totum licere: quadraginta ergo rectores accipit: ne in causis capitum solus iudicet: et si iudicatum displicuerit ad populum prouocatur: a quo datis iudicibus septuaginta fertur sentētia cui necessario acquiescitur. Si rex in aliq̄ peccato argutus sit ac reuictus: morte mulctatur. Licet enim ius regis esse videatur de suis subditis disponere ad libitum. vt habetur. j. Regum octauo capitulo vbi Samuel nutu diuino ad popu-

33 luz. ¶ †Hoc inquit ius erat regis: filios vestros faciet seruos suos: equites: et precursores: agricolas: et fabros armorum: filias vestras faciet vnguētarias: questuarias: et panificas. Seruos vestros et ancillas ponet in opere suo. Optima dabit seruis suis: et vos eritis ei serui. Tamen ibi non declaratur ius regū ex diuina institutione: sed magis per prophetam pronunciatur ex eorum tyrannica vsurpatione: qui postquam reges sunt ius iniquuz constituunt in tyrannidem degenerantes: subditos opprimentes: et sine causa depredantes. secundū Andream de ysernia in proemio feudorum. et in titulo de capita. qui curiam vendi. Quod habuerunt a Cain qui primus rex terrenus fuit et primam ciuitatem condidit vt habetur Genesis quarto. in qua potestatem exercuit: et predas recaptauit vt dicit Josephus. libro primo antiquitatum vel hoc habent a diabolo eorum directore scilicet malorum qui Joannis decimoquarto princeps mundi huius appellatur. de quo dixit ibi christus. Uenit enim princeps mundi huius scilicet diabolus: et in me non habet quicquam. Sed sicut mandatum dedit mihi pater sic facio. Heu me: quam paucos reges videmus cum christo mandatum patris sequentes et iuste principantes: et deum cunctorum patrem diligentes. Sed omnia prede exponentes et cum primo rege Cain cuiꝰ imitatores sunt cadentes in inferno sepulti: vt. j. exemplo demonstrabitur. Uel scđm Lyram. j. regū allega. c. dicatis: q etiam ex diuina institutione omnia premissa sunt de iure regis. scilz in necessitate positi propter bonum cōmune regni: quo casu omnia sunt principis exponenda seu expendenda pro bono cōmuni. Sicut videmus in corpore naturali: q manus vel altera pars corporis naturali quodā instinctu exponitur pro conseruatione vite ipsius corporis et tuitione capitis: sed regi extra necessitatem posito iura hec nō pertinent: quāuis sepe eis vtantur de facto ex tyrannide: quia magnitudo potestatis regi concessa de facili conuertitur in tyrannidem. hec ille.

34 ¶ †Unde de moribꝰ antiquorum circa policiam pulchre memorat Salustiꝰ. in

a catilinario[a] verba catonis narrans: que pariter reassumit aurelius Augustinꝰ. v. de ciuitate dei. c. xiiij. Nolite (inquit) estimare maiores nostros armis rempublicam ex parua magnam fecisse: si ita esset: multo pulcherrimam nos haberemus: quippe sociorum atqz ciuium puta armorum et equorum maior copia nobis qz illis est: sed alia fuere que illos magnos fecerunt: que nobis nulla sunt. scz domi industria: foris iustum imperiū: animus in cōsulendo liber: neqz delicto: neqz libidini obnoxius: pro his nos habemus luxuriā: atqz auariciā: publicam egestatem: priuatam opulētiā: laudamus diuitias: sequimur inertiam: inter bonos et malos discrimen nullū: omnia virtutis premia ambitio possidet: ideo ruunt oīa. Et in oratio-

b ne ad Cesarē senem[b] de republica sic dicitur. Ego in ea vita multa legendo atqz audiendo ita comperi omnia regna item ciuitates et nationes vsqz eo prosperum imperium habuisse dum apud eos vera consilia valuerunt. Ubicunqz gratia: timor: voluptas: corrumpere: post paulo imminuere opes: deinde ademptum imperium: postremo seruitus imposita est. Unde Ualerius. libro secundo: titulo de censoria nota. Quid enim inquit prodest foris esse strenuum: si domi male viuitur.

34 Unde hoc q veteres rempublicā fecerūt magnā que nūc est valde depressa.

b ¶ In oratione ad cesarem senē. De qua dixi. §. in plogo huius operis circa medium in quadam additione.

Expugnentur licet vrbes:corripiant gē-
tes:regnis man⁹ iniiciatur: nisi foro τ cu
rie officium ac verecundia sua cōstiterit:
partarum rerum celo cumulus equat⁹: se
dem stabilem non habebit. Et alibi.lib.
iiij.ti.de abstinentia τ continentia.in p̄n.
sic dicit. Quia hi demum penates ea ciui
tas id regnum eterno in gradu facile ste-
terit vbi minimum virium veneris pecu-
nieq; cupido sibi vendicauerit. Naz quo
iste generis humani certissime pestes pe
netrauerint:ibi iniuria dominat̄ infamia
flagrat.hec ibi.quia dicit Augu.lib.j. de
ciuita.dei.c.xxxiij.Scipionem nullā cen
sisse rempublicam felicem stantibus me-
nibus:et ruentibus moribus. Et pogius
florentinus in epistola ad nicolaum quin
tum pontificem maximum.vbi inquit do
ctrinarum cessant exercitia: vbi nullū in-
ter doctos atq; ignaros discrimen viget:
vbi nullus virtuti locus:nulla studiorum
ratio habetur:vitia ibi regnent:torpescāt
ingenia:principatus et regna decidāt:re-
rumq; omnium dominetur confusio ne-
cesse est:et prouenit talis ruina quia im-
peria et dominationes sanguinem sequū
tur:non virtutes:inde est q lupus gignit
leopardum non imperio dignum. Cōtra
nobiles et potentes inuehit Bal.in.l.per
adoptionem.ff.de adoptio. q pro maiori
parte sunt supbi:gulosi:et luxuriosi:plus-
q̄ populares.[a] Ex quo quia virtutibus
abutuntur nobiles non sunt:cum nobili-
tas sit illa sola:que animum moribus or-
nat.c.venerabilis. de prebend. Propter
quos olim reges eligebantur. Unde anti
quitus non ad principantium progeniem
ferebātur regna:sed ad eos: qui plurimū
de hominum vita meriti viderentur: si-
ue ob communem vtilitatem: creante si-
bi reges populo:siue ita in libris sacris cō
tineretur. dicit Diodorus.libro.ij.de an-
tiquorum gestis. Sunt etiam insule quin
q; numero in mari oceano britānico au-
gusto freto diuise:ebudes appellate: qua
rum incole (vt Solinus refert) nesciunt
fruges:piscibus tantū et lacte viuunt:rex
vnus est vniuersis:qui nihil suum habet:
omnia vniuersorum . Ad equitatem cer-
tis legibus stringitur: at ne auaricia di-
uertat a vero:discit paupertate iustitiaz:
vtpote cui nihil sit rei familiaris. Uerum
alitur e publico nulla illi datur femina p
pria:sed per vicissitudines in quamcunq;
commotus sit vsuariā sumit. Unde ei nec
votum:nec spes conceditur liberorum.
¶ Pariter taprobane grandis ad modū
insule de qua supra meminim⁹ homines
corporum magnitudine alios anteceden
tes: vltra annos centum viuentes et pene
vltra humanam fragilitatez in regis ele-

a ¶ Plus- q̄ popula-res.de quo habetur su per verbo: Raynuti⁹ de clera. et latius sup ꝟbo:et vxo rem nomie adelasiam. in.v. princi pali articu. dum loqui tur de ascri ptitijs τ cē sitis.

ctione nobilitate nō preualente suffragio
vniuersorum sibi regem eligunt specta-
tum moribus:et inueterate clementie: et
annis grauem : cui liberi nulli sint. Idq;
maxime custoditur ne faciāt hereditariū
35 regnum. ¶ †Regnum enim sanguini nō
b debetur[b]:sed meritis. Ob qd̄ Adrianus
imperator qui inuitus ad imperium vene
rat τ bene rexerat:cum senatus eum obse
crasset vt filium cesarem appellaret:suffi-
cere inquit debet vt ego inuitus regnaue
rim cum non merear. Principatus enim
non debet̄ sanguini:sed meritis. Et inuiti
liter regnat qui rex nascitur τ non meret̄:
exercendi prius sunt virtutib⁹ qui regna
re debent:τ cum in eis profecerint. Adeo
vt probētur illos virtutibus antecedere:
quos debent honoribus anteire:inuitati
ascendant:τ se τ ciuium suorum votis nō
36 substrahant τc. ¶ †Etiam de fabio ma-
ximo romano:refert Ualerius lib.iiij.tit.
de moderatione animi.in hec verba. Fa-
bius vero maximus cū a se quinquies:et
a patre:auo:proauo:maioribusq; suis se-
penumero consulatum gestū animaduer
teret:in comitijs quibus filius suus sum-
mo cōsensu consul creabatur:q̄ potuit cō
stanter cum populo egit:vt aliquādo va-
cationem huius honoris Fabie gēti (de
qua ipse erat)daret. Non q virtutibus fi
lij diffideret:(erat eni̅ illustris:)sz ne ma-
ximum imperium in vna familia conti-
nuaretur. Quid hac moderatione effi-
cacius:aut valentius:que etiam patrios
affectus qui potentissimi habentur supe-
rauit.hec ille. Pro quo facit text.in dicto
ca.venerabilis.de preben.vbi non gene-
ris : sed virtutum nobilitas viteq; hone-
stas gratum quem deo faciunt: τ idoneū
37 ad regimen suscipiēdū: † in signū cuius
amicus dei moyses cū filios posset in di-
gnitate facere successores:q̄ de tribu leui
erant:hoc non fecit: immo extraneus de
alia tribu:scilz effraim eligitur : videlicet
iesus naue:id est iosue.vt sciremus princi
patum in populo non sanguini esse defe-
rendū:sed vite.viij.q.j.c.moyses.τ Josue
c.j.facit text.in.c.ad decorē.de institutio.
38 ¶ †Qd̄ exemplo nobis veteres fuerūt:
nonne Saul pascebat asinas.j.Regū.ix.
τ Dauid oues:vt ibi.xvj.ca. Et tamen q̄
iuuenes virtuosi : ambo reges facti sunt.
¶ Ortus tulli hostilij(vt lib.iij.ti.de his
qui infimo loco nati clari euaserunt Ua-
lerius refert) nunq̄ nisi agreste tuguriū
habuit : cuius parentes pene incogni-
ti sunt : illiq; diu pecoris pascendi cura
fuit. Tullus quoq; seruius ex infimo pro
siliens summum habuerunt imperij ro-
mani propter virtutes fastigium. Pariter
attilius ab aratro vocatus:τ cōstantinus

35 Regna τ principa-tus sangui nē sequi nō deberēt: sz virtutes. Exēplo a-driani im-peratoris τ moysi pon tificis.

b ¶ Nō de bet̄. Tn̄ ho die p̄nū ser uat̄ τ semp fuit:et erit: q primoge nitus succe dit i regno vt plene h̄r j.sup ꝟbo: in eodē te-stamēto re linquēs. j. in.xviij. li-mita. Sed fallit in re-gno roma-noꝝ:qd̄ est orbis mo-narchia:iō est i eo rex eligēdus τ approban-d⁹ s̄m bal. in.d.l.ex h̄ iure.ꝟ sicu. quarto q̄ri tur.ff.de iu sti.τ iur.nā si regnū il-lud veniret p successio nē idignū eēt orbem regi forte a pupillo: vt muliere: vt ibi p eū.et doc.i.c.ve-nerabilem. de elec.

38 Unde q̄s virt⁹ subli mauit in re ges: q̄uis antea pau-peres eēnt.

ex pauperrimo postq̄ Helenam duxit in
vxorē : ac Theodosius p̄mo stabularius
imperatores virtutis ac vite merito facti
claruerūt. Marc⁹ porcius cato a quo por
cie gentis ples cognomē atq; originē tra
xit:apud tusculanū vicū agresti quidē tu
gurio natus : hui⁹ tāta fuit in vrbe digni
tas:vt senatorum ordinē auxerit : ipsam
quoq; senat⁹ maiestatē suo splēdore deco
rauit. Nunq̄ Caiū mariū(Orosio refe-
rente)humi super crepidine iacentē a pa
rentib⁹ infimis pene sordidissimū ortum
traxisse nouim⁹:tamē scd̄m rome trium-
phum egit. Quintius deniq; repertus in
rure τ ab aratro sumpt⁹ in dictatorē crea
tus:romā iam pene desperatā triumphis
suis magnifice cōsolatus est:aurelio in li.
de ciuitate dei referente Augu.hi pfecto
τ ceteri similes miro modo demōstrarūt
pristinū statū sue fortune scz aduerse que
eos tā pauperes destituerat:presens ꝟo
dignitatis incremētū morib⁹ suis bonis
τ ꝟtutib⁹ imputari debere. vt de Tito au
fidio dicit Uale.lib.vj.ti.de sublimitate a
statu humili : τ de plurib⁹ alijs qui vilia
officia cōstricti paupertate exercuerunt τ
postea fuerūt virtuose sublimati ad sum-
mas dignitates.iuxta illd̄ Juuena. Ser-
uis regna dabūt captiuis fata triūphos:
non eni̅(vt Seneca inquit ad Lucillum
epl̄a.xliiij.)nobilē facit atrium plenū fu-
mosis imaginibus : sed animus facit no-
bilē[a]. Cui ex quacūq; cōditione supra for
tunā licet surgere:nec intuēdum est vnde
homines veniant : sed quo eant. hec ille.
39 ¶ †Unde cōclusio est:q princeps q̇ po-
testate abutitur in subditos.s.eos oppri-
mendo quos defendere debet:priuādus
est:vt priuatus regno extitit quidam rex
francie per summū pontificem zachariā:
ex eo quia effeminatus erat:id est filias τ
vxores suorum subditorū violabat. vt est
text.in.c.alius[b].xv.qō.vj.iuncta glo.ibi:
Aliuz scz Childericū ob rem illam fuisse
regno pulsum refert Gaguy.gestoꝝ gal-
lic historiograph⁹ li.j. Sed a principib⁹
effeminatis regi interdum contingit pro-
pter callidos simulatores:in eoꝝ punitio
nē.iuxta illud Job.xxxvj.morie̅t in tēpe
state aia eoꝝ : τ vita eorū inter effemina-
tos.τ Esaie.iij. Et dabo pueros p̄ncipes
eoꝝ:τ effeminati dn̄abuntur eis . Tamē
vt vidistis hec est iusta causa eos priuādi
regno. Nā princeps male τ inutilr regēs
ex malicia in dānum τ oppressionē subdi
torū est oīno priuādus[c]:vt ibi. †Si autē
40 inutiliter regeret ex negligētia regnum:
aut persone sue simplicitate:aut debilita
te:tunc nō esset priuandus regno:sed da-
retur ei coadiutor. vt est casus in.c.grādi.
de supplen.negli.prela.li.vj.τ glo.in.d.c.

a ¶ Facit nobilē. Ui-de de hoc pulchra q̄ i prefatione hui⁹ opis dixit. Et so lo aio acq-ritur virt⁹: q̄ sola neq; dat̄ dono: neq; acci-pitur. dicit Salustius in iugurti-no.

39 Prin-ceps mali-ciose abu-tēs sua po-testate ex-pellēd⁹ est sicut fuit q̄ dā rex fran cie.

b ¶ In ca. ali⁹. vt ple. nius di. j. super ꝟbo: dotem quā ti dederat. ppe fi.

40 Prin-ceps ex ne-gligētia p̄-uiat̄: sed dādus ē ei coadiutor.

c ¶ Est oi-no puād⁹. Sz an sub diti ppter iustitias τ tyrānides suas possit

ali⁹. Et ppter tales molestias quas mul
ti principes solent subditis inferre : dice-
bat Jo.fa.in.§.j.insti.de rerū diui.τ.§.fi.
insti.de assigna.liberto.q mallet esse ho-
mo sui capellani:qui eū modice vexaret:
q̄ alicui⁹ potentis dn̄i ipsum moleste tra
41 ctantis. Et bene dicit:† q: videmus ho
die oia prede exposita : nec est questio si
debeat:sz si fieri τ haberi possit quoquo-
modo. Et hoc est qd̄ sanctissim⁹ dicebat
Job:τ prudentissime.xij.c. Abundant ta
bernacula predonū.et Esaie.iij. Uos eni̅
depasti estis vineā meā:τ rapina paupe
ris in domo vestra τc. Immo concludit
poeta ille Eneas silui⁹ qui postea fuit
papa pius.in li.de duob⁹ amātibus.in fi.
Qd̄ hodie nobilitas nō ē aliud q̄ p̄miū
iniquitatis.s̄m qd̄ scribit̄ Psal.vij. Ecce
parturit iniusticiā:cōcepit dolorē:τ pepe
rit iniquitatē. Adeo qd̄ voces tollunt̄ ad
celū:lamentis oia fletibusq; cōplent̄. Et
qd̄ immanius est nonnulli vltimo dolore
cōpressi proiecere aias. Et coꝝ his tātis
malis principū clause sunt aures:auersus
patern⁹ intuitus:incōmotus dulcissimus
animus:arefacta clemētissima viscera:vt
q̇ eis fidelissime seruiunt : tanq̄ destituti
sua de salute ferme desperēt:dum eos vi-
dent ita suasos et retrouersos a generoso
eoꝝ aio clementi diuinaq; natura:vt tan
ta suoꝝ populoꝝ incōmoda ac detrimen
ta:neq; phibēt sua mēbra:suaq; viscera:
que sunt sue ciuitates : suiq; hoies cuncti
a lupis quos vident dilacerari : absumi:
mactari:q̇ sui magis certe sunt q̄ ipsimet
sui:qm̄ nulla potestas:ac regimē vlli pro-
pter seipsum ab immortali deo cōcessum
est:sed ppter eos qui ab eo regēdi fouen
diq; sunt:sua itaq; mēbra oia:suaq; p̄cor-
dia:suā deniq; τ vite τ regni sodalitatem
atq; tutelā nō diligere:nō nutrire:nō pie-
tate cōplecti:ab aduersisq; tueri : magis
alienū esse conuenit ab eo qui principatu
dign⁹ sit:remq; publicā gerat:q̄ teterri-
ma cuiuis nota:q̄ suppliciū oē : q̄ mors
deniq; ipsa. Cū verus ois ac legitim⁹ p̄n
ceps p creditis sibi subditis se oino de-
beat vniuersis obiectare periculis : τ suo
pro grege vt pastor bon⁹ ppriā aiam da
re. Alioquin nō princeps:nō pastor:sz ty-
rannus ac mercenari⁹ habēdus vtiq; sit.
Uerū hodie iam latronū istoꝝ qui marsu
pia loculosq; scrutant̄ intantū creuit au-
dacia:vt nō via publica:nō hospitia me-
ritoria:non portus fluminū:non emporia
mercātiū:non deniq; nobiliū ciuiū edes:
nō cubicula τ penetralia vlla:non deniq;
pudice matrone:intacteq; virgines salue
immunesq; sint ab hmōi explorationib⁹
violentisq; ɔtactib⁹:neq; proprijs modo
parcit̄ subditis:sed aduenis neq;:rompe

eū expelle-re sine iudi cio superio ris. decidit Bal. q nō in.d.l.ex h̄ iure.ꝟ sicu. scd̄o querit̄ ff.de iusti.τ iur.q dero gare si p̄sit iuri supio-ris. Et si d̄ facto eū ex pellerēt: tn̄ expulsus n̄ amittit di-gnitatē suā C.si seruus expor.vel. l. moueor. cui decisiōi cōuenit hi-storia dicti regis Chil derici per Gaguynū vbi.s. rela ta.vid bal. l.l. decerni mus.C. de sacrosanct. eccle.

41 Hodie soli p̄dones dicunt̄ no-biles.

r

tis neq; sacris viris neq; quin detinenf: z ad nudū vsq; exploranf: atq; queruntur excussi palpatiq; vsq; ad verecūda nature. Excitantur a monumētis atq; cineribus tam vita functi: z pallentib⁹ vmbris dies indicif: vt causa inuenta ac fabrefacta que a mortuis amplius defendi non possit innoxij expilenf heredes ac deuorētur. Quid ita verati si verbū retulerint: si acrius suspirauerūt: infelices ac miserādi dānanf. Neq; loqui audent miseri ipsi ab omni patrocinio z ꝓuocatione destituti: neq; se a tātis iniurijs vel manu aut verbo defendere: q; ꝙ neq; patronū inueniunt: ita hac in causa tremefacte sunt leges: demersa equitas ois: atq; iustitia: et illi solt nobiles dicunf: q̄ subditos opprimere sciunt: z cetera illicita facere: immo solt tales hodie sapiētes vocāf. tū sapiam habēt illā: ō q̄ dicit Apls. i. ad corinth. iij. Qō sapia huj⁹ mūdi stultitia ē apud deū. Cū scriptū sit p ꝓphēta Esaie. xxviij. ve q̄ ꝑdaris: qm tuipe deꝑdaberis. z alibi psal. xviij. Et q̄ deuorāt plebē meā sicut escā panis: q; ſm poetas. Nō hz euētus sordida ꝑda bonos: nec imerito. Cū iter cetera q̄ clamāt ad deū: est vox subditoꝝ oppſſoꝝ. iuxta illud Jacobi. v. Merces inquit operariorū vestroꝝ qui messuerunt regiones vestras que fraudata est a vobis clamat: z clamor eorum ad aures domini sabaoth itroiuit. † Et preterea nunq; legi subditos in plus dño teneri: q̄ dños ipsis subditis: nisi quo ad reuerentiā: quam debet inferior superiori: q; licet et debeat seruitū personale aut pecuniarium: tamē dños viceuersa et debet protectionē etiam eum armis si oporteat defendendo. ſm Bar. in pemio. ff. ſ. vbi ꝓtectio manū includit armatā. l. desertores. §. ff. de re mili. si ꝓtect⁹ vi aggrediaf. † Adeo q̄ ex quib⁹ causis vasall⁹ priuari pōt feudo erga dñm: de quibus plene in ti. qb⁹ mo. feu. amittit. Ex eisdem etiam dñs ꝓprietate feudi priuatur erga vasallum. c. j. ex quib⁹ cau. dños feu. ꝓprieta. primef. Jdeo sicut vasallus ꝓpter felonitam cōtra dñm cōmissam: vel non petitam infra annum inuestituram priuatur vtilitate feudi: sic etiam dñs proprietate feudi priuaf: si contra vasallum delinquat: aut ipsum inuestiturā petentē refutet. ſm glo. in. c. j. in fi. per quos fiat muesti. Andre. de yser. in. c. ij. de legi. conradi. z Jaco. aluaro. in ea. j. que sit prima ca bñfi. amit. z Bald. in. c. j.

per quos fiat inuesti. §. nulla. ¶ † Sed proh dolor quidam defendunt suos subditos ab alijs: vt postmodū per se eos pinguiores deuorēt. Tales similes sunt cetis in mari: qui alleca defendit ab alijs piscibus: sed per se ea deuorat: put dicit ꝓpha

tus Eneas in li. de miseria curialiū q; ꝑn cipes dēu suos nutriunt aulicos z palatinos in subditoꝝ preda: vt eos velut sues toto anno impinguatos comedāt. quib⁹ minaf dñs Esaie. xxvij. In die illa visitabit dñs in gladio suo duro z grādi z forti super leuiathan serpentem veterē: z super leuiathan serpentē tortuosum: et occidet cetū: qui in mari est. † Et presertim vbi dñi subditos in personā offendunt: quos rationabiliter verberare non possunt. ſm Bar. in. l. cū satis. C. de agri. z cēſi. lib. xj. licet Bal. in aut. ad hec. C. ō lati. liberta. tollen. dixerit eos p illū tex. mediocribus posse plagis afficere. q̄ an sit verū not. plene in. §. fi. instit. de his q̄ sūt sui vel alie. iur. Nā ibi in dicta aut. ad hec. ascriptitj⁹ verberabatur cū causa: quo casu dominꝰ subditum z suū vasallum relīgare potest arbitrio suo ꝓpter offensam sibi factam. ter. est not. in. l. ex facto. la grande. §. cum fundus. ℞ si. proinde. ff. de heredi. institu. Adeo q̄ ipsum cōstringens in aliquo nō tenef pena priuati carceris: cū hoc faciat auctoritate legis. ſm Bald. in margarita super verbo: dñs. circa medium. Et hoc verum cū causa: vt dixi. Alꝰ sine causa verberari nō debet: nec alꝰ opprimi: aut bonis dānificari: vl iniuriari p ter. in. d. l. cū satis. §. caueat. vbi Jo. ō pla. hoc pulchre declarat. Nec vllā potestᵃ illustrib⁹ viris in abiectis hoibus vltio laudem afferre. Ultra quē dicatis: q̄ etiā vbi dño permittitur verberare subditū ex causa: hoc intelligitur si copia iudicis deficiat ſm ipsummet Bal. in. d. l. cum satis. Et alibi dicit idē Bal. in. §. publici latrones. de pa. tenen. † q̄ tenens castrū in feudū male tractās burgēses suos: si monitus a dño nō destiterit: certe feudo poterit priuari. Et si aliquē priuatū seu particularē subditum dñs in personā offenderit: de sua eximit iurisdictiōe z ptāte. put exēplo norans: q̄ ira regis nuncius ē mortis. Nō sic fecit caliste nes de quo hf supra ℞ bo et vroꝝem noie adelasiā. in. j. articulo successionum ab itestato loquēdo ō legitimatiōe ideo male successit et: vt ibi ōt.

45 An dominꝰ possit verberare hoies z subditos suos.

a ¶ Nec vllam potest. Hec verba catiline in ij. rōsione suectiua cōtra Ciceronem.

47 Execrabile factū clotarij francoꝝ regis ꝛ subditū suggestione adulatoꝝ z iudeoꝝ.

b ¶ Aulici inuidēt. de hac execrabili inuidata vīō plene. j. super ℞ bo: motuo testatore. i. nolo te mi hi vmbriā facere. † Et xenocrates vt ibi ōt cui⁹ amicitiā Alexā. magno talētoꝝ ponderē emere voluit: q̄ ꝙ ꝓncipibus fuiūt sunt in mario piculo cōstituti perditiōis vite z salutis eterne: cū ad nutū dñoꝝ habeāt ſmire: z cū seruierint nisi adulenf verona derelicta p viā placentie ambulēt sepe destituunf z male recōpēsati triste mouūtur. vt dixi sup ℞. Et vroꝛē noie ade. in ꝓmo art. successionū ab itestato. circa ꝓnci. sunt plerūq; regie volūtates vt vehemētes sic mobiles sepe ipse sibi aduerse. dicit Salust⁹ in iugurtino. Nec est vlla tāta humilitas: q̄ dulcedine glorie nō tāgatur. dicit Valeri⁹ lib. viij. ti. de cupiditate glie. q; teste Ciceronē trahimur oēs studio laudis. Et optim⁹ q̄sq; maxime gloria ducitur. vnde erat Socrates solitus dicere viam ad gloriam ꝓximā esse z quasi cōpendiariā quod intelligitur si quis id ageret: vt ꝙlis haberi vellet talis esset. Alias fortis est z magnanimi viri gloriam nō appetere: sed sola suorum recte factorum conscientia contētos esse: sepe virtus maior gloria spreta redit quasi nō necessaria: q̄si satis sit conscientia

b ¶ Salustius in iugurtino. vide que de ℞ dixit sup ℞ bo: Cuidam petro tradidēt.

ꝓgit: vbi. x. annos multis ꝙspere gestis rebus: ratus clotharū simul cū tpe mitiorem effectū: romā in primis ad agapitum pōtificē se ꝓtulit: a quo ad clotharū lris ꝑpetratis ad eū sue missiōe agētē se. x. ꝑten cōfert veneris die q̄ parasceue dī: cogitans religiosam xp̄ianis diē ad pietatē sibi ꝓ futurā. Verū lris pōtificis exceptis: cum galterꝰ clotharī⁹ agnouit vetere ira tāq; recēti liuore peit⁹: rapto a ꝓrio sibi eqte gladio hoiem statim iterimit. Tā idignā insignis atq; innocētis hois necē loco religioso z die ad xp̄i passionē recolēdā celebri pōtifex inequanimiter ferēs ꝙfestiq; clotharū reꝑhēdit: mouetq; iniquissimi facinoris rationē habere: se alioquin excommunicatiōis sentētā subitur. † Agapiti monita reueritus rex capto cum prudentib⁹ ꝙsilio galteri heredes z q̄ yuctotū deinceps possideret ab omni francoꝝ regū ditione atq; fide liberauit: liberosq; ꝓrsus fore suo ſyngrapho z regijs scriptis ꝙfirmauit. Ex q̄ factū est: vt ei⁹ pagi z terre possessoꝛ regē se yuetoti hacten⁹ sine ꝙtroversia nolauerit. Jd autem anno xp̄iane gratie quingētesimo. xxxv. gestuꝝ esse indubia fide inuenio: z dom̄natibus lōgo post tpe in normānia anglis: oritaq; inter Joannē hollandū anglum z yuctoti dñm questiōe quasi ꝓuoētuū eius terre pars fisco regis anglie q̄tannis obnoxia cēt: calleti ꝓpretor Anno salutis mille simo. cccc. xxviij. de ratione litis iudiciario ordine se instruēs id sicut a me anno. tatū est ꝑ ꝑisse iudicauit: hec ille. † Si dñi cogitetis quantū adulatores z detractores sint principib⁹ pernicios: i: quib⁹ et cuiusq; alteri⁹ fidei credūt. Ex qua credulitate sepenumero bom̄ ꝓncipes fallūtur z incauti i subditoꝝ pniciē eunt: sicut dauid tā sanct⁹ z iust⁹ verbis sibe adulatoris z detractoris fuit ita capt⁹ z inuolut⁹ q̄ hereditatē Miphiboseth dñi sui ei cōcessit in ipsi⁹ miphiboseth absentia: et eo nō audito: vt habetur. ij. Regū. xix. c. Et q̄ ꝓius est: postq; audiuit miphiboseth se vere excusantē dictū suū licet minime nō retractauit totaliter: immo sibam seruū pessimum fecit dño suo equalē quem suspēdere debuisset. ꝓpt falsaz dñi sui accusationem de crimine lese maiestatis: ſm Lyr. ibi. vñ. ꝓphā. Oleū inq̄t petōis nō impinguet caput meū. Sup q̄ dicit Aug. Lingua adulatoris alligat hoiem in peccatis. Ob q̄ ꝙ Polycra. li. iij. c. xiij. loquēs augusto dicebat. Si deceptores tuos: id est adulatores z susurrones exterminaueris deos te precellere nō putabis: adulatores profecto suis mēdacijs hoies mortales deificant. Sunt em̄ scorpiones facie blandiētes z cauda percutiētes: vt iquit

48 Clotarius rex velut alt theodosius de se iustitiaz fecit.

49 Videq̄ nocet regi z ꝓncipib⁹ negutia adulatoꝝ pestifera.

a ¶ Triste mouūtur. hecmagna picta ꝙspicietē saxuꝝ pāphilium tuuenē vita ingenio z doctrina excellētē iter ceta sūme ꝓmēdat in scōa parte Matt. bos. epla. lxxxiij. incipiē. Pāphili saxi fact⁹ suꝝ sepe mēoꝛ. etc. sic dicēs Deniq; vt cōtulit mecū (.f. saxꝰ) amice: ad regū z ꝓncipū q̄sdaz aulas pro uocatꝰ etiā ꝓmijs honoribusq; nō infimis recusauit accedere: il liberale et sordidū duces eū (quꝛ phte sit auidus) his ad nutū lubidinemq; ſuire q̄ purpurata cupiditatum malaꝝ z vitioꝝ mācipia sint: et tota quorū glia videatur i adulatione: fraude: rapina: oiq; licētia posita. q̄s licz peperit fortūa ꝙspicuos: vitaz ipsi tū obscurā z q̄sq; teterrimā agūt vt his si placere velis: abijciens oēm pietatē: et pessuꝛe iustitiaz patiaf⁹ oꝛ. Ne illis sceleꝝ: si sancti⁹ z iust⁹ q̄s ipsi vinus exprobrare videaris ꝛc.

42 Tantū tenetur dñs subdito sicut subditus dño: honore et reuerentia exceptis.

44 Nota ꝓtra dños q̄ ab alijs suos defendunt subditos vt eos deuorent valde impiguaros.

Universidad de ... Biblioteca

recte factorũ. Et sic fugienda est lingua
adulatorum.xj.q.iij.inter verba.que pre
sertim magnates faciliter decipit gloria
52 predicata inebriatos. † Que (vt a mul=
tis diffinitur) est frequens fama cum lau
de. Quam Cicero tribus rebus consta=
re dicit. Si diligit multitudo: si fidem ha
bet: si cum admiratione quadam honore
dignos putet. hec ille. Que gloria diuer=
simode mundanos decepit. Nam plures
a parentum inclyta nobilitate degenera
runt: ⁊ honore domus postposito ad vilia
officia conuolarunt. vt eorum nomia glo
53 riãdo perpetuarent. † vt Quint⁹ fabius
roman⁹ ciuis nobilissim⁹: q̃ derelicta in=
clyta fabioꝝ secta pictor effect⁹ fuit: vt no
mẽ suũ in publico pingẽs faceret eternũ
de claro gñe faciens se sordidũ: ⁊ publico
opi nomẽ suũ inscribẽdo lese maiestatis
crimẽ cõmittens. l. si q̃ iudices. C. de ope.
publi. ⁊ l. opus. in fi. cũ. l. sequẽ. ff. illo eo. ti
tu. Cũ hoc edificio ꝑuato faciens si esset
plebeius vltio puniref supplicio. Et si no
bilis deportaref bonis ↄfiscatis. l. ij. C. vt
nemo priuat⁹ rebus alie. ti. ĩponat. ⁊ tt. se
quẽti ꝑ totũ. de quo Ualerius lib. ⁊ ti. pre
allegatis: sic dicit. Nã q̃d sibi voluit Qui
tius fabius nobilissim⁹ ciuis: qui cum in
ede salutis quã Caius iunius bubulcus
dedicauerat parietes pinxisset: nomẽ his
suũ inscripsit. Id enim demũ ornamenti
familie sc; fabiorum consulatibus ⁊ sacer
dotijs ⁊ triũphis celeberrime deerat. Ce
terũ sordido studio deditũ ingeniũ: qua=
lẽcunq; illũ laborem suũ silentio oblitera
ri noluit. Preterea fuerũt alij de statu in=
fimo deitate gloriari volẽtes ausi fuerũt
34 in vertice deoꝝ noĩa sua includere. † vt
de Phidia statuario leg'. de cuius vana
⁊ temeraria gloria scribit Cicero li. tuscu
lanarũ questionũ. j. Quid em̃ Phidias
sui similẽ speciẽ inclusit in clypeo Miner
ue: cum inscribere nõ liceret luciferi reme
morãs qui dixerat ponã sedem meam ab
aquilone: ⁊ ero similis altissimo. Sicut fa
bius nomen suũ in ede salutis. videlicet
Phidie secutus exẽplũ qui Phidias con
siderans tales titulos ⁊ statuas posse per
quẽuis de populo ꝓpria auctoritate tolli
⁊ conscidi seu rũpi: vt dicta. l. ij. §. deponẽ
di autem. clipeo minerue effigiem suã in=
clusit ita inseparabiliter: qua cõuulsa to=
ta operis colligatio solueref: vt dicit Ua=
lerius. Sũt etiã alij qui cũ virtute famã
assequi nõ possint: scelerib⁹ insigniq; ma
35 leficio innotescere non dubitant. † vt de
Pausania nobili adolescente qui Philip
pum macedonie regem Alexãdri magni
patrẽ interfecit: ⁊ quodam alio qui glorie
cupiditate tẽplũ diane incendere voluit.
De talibus loquẽs ibi idẽ Valeri⁹. Quo
rum inquit e numero nescio an in primis
pausanias debet referri: nã cũ hermocles
sc; sapientẽ percunctatus esset: quodãmo
do subito clarus posset euadere: atq; is. s.
hermocles respõdisset: si illustrem virum
aliquem occidisset. futurũ vt gloria eius
ad ipsum redũdaret. cõtinuo Philippum
interemit. Et sequif. Illa ꝟo glorie cupi=
ditas sacrilega. Inuẽtus est em̃ qui dia=
ne ephesie templum incendere vellet vt
opere pulcherrimo cõsumpto nomen per
totũ terrarum orbem diffunderetur. quẽ
quidem mẽtis furorem eculeo impositus
detexit. hec ille. Sunt ⁊ quidam alij qui
causa iactationis ad gloriã consequendã
seipsos interfecerunt vt Empedocles: ꝺm
glo. in. l. si quis filio. §. eum qui. ff. de iniu
iusto rupto testa. A cui⁹ inanis glorie ap
petitu ⁊ eius seminatorib⁹ qui adulatores
dicũtur liberet nos dominus. quoniã in
his gloriari ⁊ laudare se vani vituperari
etiã stulti esse dicit Ualerius lib. vij. ti. de
sapienter dictis ⁊ factis. iuxta illud Cato
nis. Nec te collaudes: ne te vituperaberis
ipse. Sola illa ꝑfecto laudãda est fiducia
que estimationẽ sui certo pondere exami
nat: tantũ sibi arrogans quantũ a cõtem
ptu ⁊ insolentia distare satis est. dicit Ua
lerius lib. iij. tit. de fiducia sui. loquens de
euripide. Unde ad propositũ reuertẽdo:
sicut rex aut princeps opprimẽs regnum
36 priuaf regno. † Sic etiã ꝓpter offensam
vni subdito illatã priuatur ꝑtãte ⁊ iurisdi
tiõe quã h; in illo. l. officium. C. de offi. co
mitis sacri patrimo. Et ↄsuluit Ludo. ↄsi
lio. xxxvij. Idẽ in quolibet dño subditu;
suũ offendẽte. Additio. Et ita reperi plu=
ries hacten⁹ fuisse i parlamẽto iudicatũ:
⁊ etiã de tpe meo magr̃ Ioãnes maynial
notarius loci de frayssineto senescallie ca
turceñ. fuit ꝑ arrestũ cũ sua domo imper
petuũ cũ suis bonis exẽptus ab oĩ censu
reali ⁊ ꝑsonali: alioq; onere ⁊ iurisditione
dñi dicti loci exẽpt⁹: die. xiij. mẽsis septẽ=
bris. Anno millĩo. cccccvij. In nõ repsen=
tando quẽdã suũ lacayum: q̃ de scitu suo
mutilauerat dictũ notariũ: qui fuit ꝑ arre
stum a iurisditiõe dicti dñi de frayssineto
exẽptus: ⁊ senescallo caturceñ. imediate
subdit⁹. Pariter q̃dã apothecari⁹ fuit ꝓ=
pter malã tractationẽ exẽptus ꝑ arrestu;
a iurisditiõe tpali epĩ vticensis die. xix.
mẽsis martij. Anno dñi millĩo. cccccx. sci=
licet pro tempore quo ille esset episcopus.
Cum delictũ persone nocere non debeat
ecclesie. c. delictũ. de regu. iur. lib. vj. Nec
mirum quoniã olim in gallia nemo subdi
tũ opprimebat: imo suos opprimi quisq;
⁊ circũueniri non patiebatur: neq; aliter
si faceret vilam inter suos habebat aucto
ritatem. vt Cesar refert lib. vj. cõmenta=

riorum de bello gallico. ¶ Utinã domini
memoria repeterent et exemplo honorij
imperatoris viuerent: qui adeo clemen=
tissimus fuit: vt cũ ei diceref: cur rebelles
nõ occideret: ait vtinã esset mihi possibi=
le ad vitã mortuos reuocare. Ob quam
piam fidem: plures tyrãnos obtinuit sine
57 sanguinis effusione. † Aut tyberij roma
norum imperatoris vitã imitarenf: cuius
tam iusta fuit regnandi maiestas: vt qui=
busdam principib⁹ plebẽ grauare cupien
tibus respondisse fertur. Boni pastoris
est tondere pecus nõ deglutire. Cũ illud
sit propriũ luporũ. ita refert Suetonius
lib. ij. de. xij. cesarib⁹. et glos. in cle. ad no=
strũ. de censi. Cogitabant em̃ virtuotissi=
mi illi imꝑatores: ꝙ digni illi sunt laude:
qui humana natura vsi: ad alijs imperan
dũ benigniores extiterint: q; ipsum impe
riũ tulit ⁊ principes: deo a quo dependet
eorũ potestas: sola clemẽtia equari posse.
l. imperialis. C. de nupt. iuxta Ouidij. iij.
de tristib⁹. Quanto quis maior: tanto pla
cabilior ire. Et faciles motus mens gene
rosa capit. Et subditos tanq; filios eẽ di=
ligẽdos: ⁊ nõ seruituti supponẽdos. iuxta
illud Apl̃i ad Romañ. viij. ad subditos
deo sic dicentis. Non em̃ accepistis spiri
tum seruitutis: iterum in timore: sed acce=
pistis spiritũ adoptionis filioꝝ: in quo cla
58 mamus abba pater. † In signũ cuius cle
mentie reges inunguntur: vt alijs dulcio
res existant. not. in. c. j. de sacra vnctio. qꝺ
nobis patenter edocent exempla belua=
rum: nã legitur ꝙ rex apũ nõ h; aculeum:
cum quo pungere possit. sicut cetere apes
habẽt. Ideo peior beluis est homo talis:
teste Pho. j. politi. Sicut inquit optimũ
animaliũ est homo fruens lege ⁊ iustitia:
sic pessimũ aĩalium est homo a lege ⁊ iu=
stitia separatus. q; nihil laudabilius: ni=
hilq; magno ⁊ preclaro viro dignius: pla
cabilitate ⁊ clemẽtia. Et q; benignus ille
Tyberius imperator subiectis ⁊ pauperi
bus semꝑ gratiosus extitit: etiã pacẽ ha=
buit cunctis diebus suis: q; ab eo sc; deo
pacis viuere ⁊ eius vestigia sequi didicit:
qui vt in euãgelio legitur. Semper mitis
et corde humilis et sub eo crucifixus fuit.
Ideo nõ abs re oẽs de secta esseoꝝ apud
iudeos (Iosepho referẽte) iurare: sectam
intrantes cogebanf: deo fidem: homini=
bus iustitiã: ac principib⁹ obedientiam.
Et si cõtingeret ipsos aliquando preesse:
ꝙ nunq; viribus potestatis abuterenf ad
59 iniuriã subditoꝝ: † qꝺ optime Pisistrat⁹
athenensis tyrann⁹ seruauit (Uale. refe=
rente lib. v. ti. de huma. ⁊ clemẽtia.) qui l;
tyrãnus esset ⁊ vxoreũ hortaref: de quo=
dam adolescente vindictã sumere ⁊ sup=
plicio eũ afficere: ꝙ filiã eius fuerat oscu=

57 Memorabile exẽplũ Tyberij imperatoris ⁊ honorij cõtra adulatores

58 Reges vngunf vt dulciores sint.

latus. Respondit. Si eos qui nos amant
interficiemus: quid his faciemus quibus
odio sumus. Nec se de illo vindicauit. Et
si potẽtes ad paganos nolint oculos ver
60 tere: † saltẽ imitari deuotos milites de=
berent: qui cũ a Ioanne salutẽ peterent
dixerũt Luce. iij. Quid faciemus et nos.
Quibus plusq; ꝓpheta respõdit. Nemi=
nem concutiatis: neq; calũniam faciatis:
61 † sed estote contenti stipendijs seu reddi
tibus vestris: sicut contentus erat: immo
eleemosynas plures faciebant cornelius
centurio. patet Actuũ. x. in princi. Nã vt
scribitur Iob. xv. cõburet dñs tabernacu
la illorũ qui libenter munera recipiunt. et
Esaie. ix. Omnis violẽta predatio erit in
cõbustione ⁊ cibus ignis. Rapiunt enim
principantes a laborantib⁹ vt distribuãt
pigritantibus: nec cernunt persone quali
tatem: sed ꝓpriã voluntatem. Sunt equi
dem cupidi splendoris et glorie: qui alijs
eripiunt qꝺ alijs largianf. Et sic alijs no
cent vt in alios liberales existant dicit
Tullius. lib. j. de officijs. Nequaq; consi=
derantes qꝺ sapientissim⁹ scripsit Sene.
in lib. de benefi. dicens: ꝙ turpissimi dãni
genus est incõsulta donatio grauiusq; est
beneficium male dedisse: vt dietim vide=
62 mus. ¶ † Unde tales multoties popu=
li oppressores sunt causa propter quã bel=
la fiũt. ꝺm gl. in. c. ad apl̃ice. de re iud. lib.
vj. vt qui iusticia propter potẽtiã reprimi
nõ possunt: bellorũ clade cũ sonitu in hoc
seculo pereant. cũ de talibus cõcludatur
Iob. xxvij. Hec est pars hoĩs impij apud
deũ ⁊ hereditas violentoꝝ: quã ab oĩpo=
tente suscipient. Si multiplicati fuerint fi
lij eius in gladio erunt: ⁊ nepotes ei⁹ non
saturabũtur pane. Qui reliqui fuerint ex
eo sepelientur in interitu: ⁊ vidue illi⁹ nõ
plorabunt. ⁊ Esaie. xiij. Omnis qui inuẽ=
tus fuerit occidetur. Et oĩs qui superue=
nerit cadet in gladio: infantes eorũ colli=
dentur: in oculis eoꝝ: diripientur domus
eoru; ⁊ vxores eoꝝ violabunf. Ecce ego
suscitabo dicit dñs super eos hostes qui
argentũ nõ querant: nec aurũ velint. sed
sagittis populos interficient: ⁊ lactantib⁹
vberis nõ miserebunf: ⁊ super filios non
parcet oculus eoꝝ: ⁊ erit domus subuer=
sa eorum. Sicut subuertit dñs sodomam
⁊ gomorram: ⁊ replebuntur domus eorũ
draconib⁹: ⁊ habitabũt ibi strutiones ⁊c.
Prout dixerant gabaonite ad Dauid. ij.
Regũ. xxj. Non est nobis super argento
⁊ auro questio: sed contra saul ⁊ cõtra do=
mum eius ⁊c. Et tales etiã in futuro secu=
lo dei regno carebunt. iuxta illud Apl̃i. j.
ad Corinth. vj. Neq; auari neq; rapaces
regnum dei possidebunt: immo iudicium
durissimum his: qui presunt fiet: ⁊ poten=

60 Pagani cõsiliũ a ꝓpheta petierũt non opprimẽdi subditos.

62 Uide penas tpales ⁊ spũales contra oppssores.

Universidad de ... Biblioteca

tes potenter tormēta patientur. Sapiēn. vj.ꝛ allega. Psal.vij. concluditur. Cōuertetur dolor eius in caput eius: ꝛ in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

63 Carol⁹ caluꝰ francoꝝ rex: añ mortē infernum vidit: vbi plures eius predecessores cognouit.

63 ¶ † Prout ab angelo fuit Carolo caluo frācoꝝ regi diuinitus mōstratum: de quo Haguy.lib.v.c.j. nihil inquit ad rem ptinere arbitror id: qđ a plerisqꝫ scriptorib⁹ memorie nostre datū est Carolum (duce angelo) paulo anteqꝫ moreref ad inferos deductū supplicia vidisse miseraꝝ animarum: ardere valles: et artissimos puteos pice ꝛ sulphure immixto plūbo efferuescere: ibiqꝫ plerosqꝫ ex suis predecessoribus reges inspexisse. Epōs quoqꝫ qui vel ad bella gerēda cōsultores: vel ad opprimēdum iniquis vectigalib⁹ populū: auctores extitissent. Eius rei visum literis ipse mādauit posteros admonēs iuste moderationis: ne aut male imperarent: neve vsurparēt dominādi potestatē. hec illeª.

a ¶ Hec ille. Ad h̄ fugiēdū pericula mattheus bos. in.ij. parte ad federicū mantue marchionē epřa.iiij. ici piē. nunqꝫ scripsi qcqꝫ ꝛc. sic dicit. Per gen⁹ oē pietatis deū tibi cōcilies pupillos ꝛ viduas ab iniurijs defendas subditos pauperes grauiꝰ oneratos leues: victos fdimas: iustitiā colas tuā aulā recte ꝯstituas atqꝫ ita vt petulātia libido rapacitas ambitio blasphemia atqꝫ id gen⁹ cetera q̄ ī pncipū curijs regnant: nisi ptin⁹ emēdata a tua qdē exulēt domo ꝛc.

a Et obijt vercellis Anno dñi octingentesimo septuagesimo octauo. ¶ Unū tamē

64 teneatis mēti: † ꝙ indebita seruitia p̄sumūtur a dñis per metum extorta. vt dicit Jo.an.in.c.j. de prescrip.lib.vj. in nouella. ¶ Hinc decidit singulariter Bal.in ca.j. qualiter vasall⁹ iurare debeat fideli. Qđ si vasallus dño nouum iuramētū prestet preter antiquā cōsuetudinem: illud tale iuramentum presumitur extortum: cum al's nō presumatur suo superiori cōcessisse id: quod non deberet. Ne suum iactasse videatur. qđ recitat ꝛ sequitur Franc. areti. consilio.xxiiij. incipiente. quatuor dubia. iiij. colū. Nam contra potestatem presumitur. C. eo. titu. l. volumus. C. de fundis limitro. l.j. li.xj. ꝛ eo.lib. C. de omni agro deserto. l. qui per potentiā. Et hoc maxime presumitur erga rusticos. C. vt rustic. ad nullum obsequi. deuocen. l.ij. lib.xj. et per Barto. in. l. ad inuidiam. C. qđ metus cau. ita eleganter recitat Bal. super verbo: pactiones. in ti. de pace cōstan. Ideo dicit Spe. ti. de denūcia. §.j. versi. priuata. quē sequitur Jo.fab. in. l. mulierem. C. si mancip'. ita venierit ne prostituatur.

65 † ꝙ pie cause ꝛ cause seruorum filiorum ꝛ rusticorum qui agere habent cū dominis: sunt iudicis officio expediēde etiam parte non petente. Et alibi dicit Jo.fab. in. §. eque. institut. de actio. vij. colum. ꝙ premissa sunt maxime vera: vbi potens vtendo super nō potente eum gagiabat vel arrestabat: aut gagiari faciebat sine cause cognitiōe. l. fi. §. penul. ff. qđ metus cau. allegat Inno. in. c. bone. de postula. prela. Ideo dicit idem Specu. ꝙ in rusticis requiritur semper prescriptio triginta annorum: alias non presumuntur in futurum obligati. vt ipse not. in titu. de causa

64 Seruitia īdebita semper p̄sumunf p metū extorta.

pos. ꝛ propric. §.ij. versi. ceterum. ꝛ in titu. de restit. spo. §. nunc dicamus. Nam cum imperpetuū teneri ꝛ nunqꝫ liberari posse sit species seruitutis requirūtur. xxx. ann. vt plene not. Andre. de baru. in. l. litibus. C. de agrico. ꝛ censib⁹. ita dicit Bal. in. l. solent. §. fina. in fiñ. ff. de offi. proconsul. et lega. Sed ibi loquuntur de prescriptione prestationis census a iure non reprobate: sicut est reprobata prestatio operarum. vt dictum est. Ideo ita cito prescribi nō potest scilicet triginta annis: sicut prescribitur prestatio census. facit dictum. c. primū. de prescrip. li. vj. videatis Panor. in. c. si diligenti. vij. colum. in princ. versi. aduerte tamen: ꝙ iure nostro non sufficit bonafides sꝫ titulus de prescrip. videatis que plene dixi in verbo: et vxorem nomine adelasiam. circa fi. Laus christo iesu domino nostro.

on didit: scꝫ libere. ꝛ sic debetis subaudire: ꝙ testamē tū condidit libere: et gratuite Raynutius noster: ꝛ non per procuratorem: aut quēcūqꝫ alium suū cōdidit testamentū. Sed p seipsum ore p̄prio explicite vel implicite noīando heredem ꝛ cetera relinquēdo: non fuit quouismodo eius voluntas alterius cōmissa arbitrio seu voluntati: quinimmo ipsemet in propria persona testatus fuit: et libere: quacūqꝫ cessante coactione metu ꝛ violen

1 tia. ¶ † Ultima eñ volūtas coacta seu p metum iustū extorta veluti metū mortis vel cruciatum corporis: scꝫ qui caderet in constantē virum iuxta. l. metum. ff. qđ metus cau. de iure non sortitur effectum. Et idem esset si alius metus īterccederet: qui induceret restitutionē per officiū iudicis: sicut est metus verecūdie: seu reuerentie. Sicut si filius propter reuerentiam ꝛ verecundiam paternales testaretur in p̄sentia patris existentis: eo casu quo testari potest. de quibus plene habuistis super verbo: matrem insuper elerā. Quod qualiter intelligatur plene dicit Bartol. post glo. in. l. prima. §. que onerande. ff. quarum rerum actio nō datur. vbi idem notatur de vxore aliquid faciente in presentia ma-

1 An valeat testm̄ coacte ꝛ metu factū.

riti. ꝛ Angel. in. §. quadrupli. institut. de actio. ꝛ Panor. in. c.j. ꝛ. c. cum causam. de offi. delega. Idem si per metū principis.

2 † Aut ei⁹ p̄ces q̄ interdū iustū inducunt metum: qñ scꝫ est talis princeps aut dominus: qui p̄cibus suis nō obtemperātes solitus est male tractare. Quoniā si talis princeps roget aliquē ꝙ testetur: ꝛ talem heredē instituat: edictū locū habebit per ea q̄ singulariter no. Panor. per illum tex. in. c. cū inter. le.j. de electio. ꝛ in. c. abbas. de his que vi metusve causa fiunt. colū.j. vide Bal. eleganter loquentem in tit. de pace constan. c. in causis appellationum. §. item societateꝫ. super ver. Pro infectis. de quo videatis optimā glo. pragmatice super ver. Precibus. in tit. de elec. c. licet. §. itē nec credit. Idē si esset metus futuri

2 Preces pricipis iustū īducūt metū.

3 euentus seu periculi. † Sicut in medico: qui infirmitatem paruā facit magnam: vt pecunie quantitatē maiorē a testatore extorqueret: aut institutionē vel legata. iuxta. l. medicus. ff. de varijs ꝛ extraordi. cognit. His eñ casib⁹ vel sīilibus puta ipressione supioris potestatis. iuxta. l. si p impressionē. C. de his q̄ vi metusve cā fiunt.

3 Nota cōtra medicū qui grauat infirmitatē vt heres instituatur.

4 † Testm̄ metu factū nullū de iure sortif effectū. Quinimo corā iudice accusari criminaliter potest cogens aliquē testari: ꝛ probato metu punietur. Et illa sententia criminalis habebit contra ipsum effectum confiscationis bonoꝝ: vt ammodo cōueniatur per fiscum petitiōe hereditatis. Que quidem hereditas sibi auferetur: ꝛ applicabitur fisco. Ita dicit Bar. in. l. fi. ff. si q̄s

5 aliqueꝫ testa. prohibue. ¶ † Et ibi ponit cautelam ad tollendū presumptionē metus: scilꝫ ꝙ quis procuret ꝙ testator testamentū faciat in p̄sentia consanguineorū suoꝝ. Quo casu cessat presumptio metus ꝛ fraudis: vt dicit tex. in. l. transactiōe. C. de transactio. Aut in loco publico in conspectu multoꝝ. vt. l.j. §. fi. ff. qđ metus cā.

6 ¶ † Circa tñ premissa quatuor sunt considerāda. Primo cōsiderandū est ꝙ interduꝫ ego cogo te: vt me heredē instituas. Et tunc indubitanter incido in edictum: ita ꝙ testamentū non valet: sicut non valet si cogam testes: vt. l. qui testamēto. in fi. ff. eo. ti. ꝛ no. glo. in. c. sacris. de his que vi metusve cau. fi. ꝛ Panor. in. c. prealle gato. abbas. eo. ti. v. colū. Et idem esset si notarius cogeretur inuitus recipere testamentum: qꝛ esset nullum s̄m Bald. in dicta. l. qui testamento. §. fi. argumento. l. in exercendis. C. de fide instru. Nec possunt conqueri venientes ab intestato; qui me precedebant in gradu parentele. Quia postqꝫ fui institut⁹ nullus fuit: qui me precederet: cum in successiōibus prior sit causa testamēti: vt. l. qꝫdiu. ff. de acquir. here.

6 Quatuor mōis p̄t met⁹ adesse ī actu testādi. ꝛ primo si cogā testatorem me heredē instituere.

Et licet adhuc videatur insurgere iniquitas: qꝛ ex facto meo dānato excludo venientes ab intestato: tamē nō facit. qꝛ non constabat: ꝙ vellet hos vł alios aut voluerit decedere intestat⁹: sed constat dūtaxat ꝙ me inuit⁹ instituit. Si aūt ꝯstaret q̄s voluit instituere: aut ꝙ voluerit intestat⁹ decedere: tūc illis quos lesi cōpellēdo testatorem: ꝛ per consequens confiscando hereditatem daretur contra me actio de dolo: vel conditio ex lege ad duplum. vt no. in. l. lucius. §. sempronia. ff. de lega.ij. ꝛ in aut. vt nulli iudicum. §. ad hoc puenit ꝛc. ꝛ. C. si quis aliquem testa. prohibue. l.ij. Et si non esset soluendo: in dubio iste lesus reuerteretur ꝯtra fiscum ꝛ ab eo recuperaret hereditatem. argum. l. si in principio. ff. de eo per quē factum erit. ꝛ. l. plane.

7 la.ij. §.j. ff. de legatis primo. † An autem legata ex tali testamento per vim ꝛ metū facto debeantur. dicatis ꝙ si constet ꝙ testator coactus me instituit heredem: ꝛ nihil aliud vltra constat: tunc legata ex tali testamento debentur. vt. l.j. et. l. penul. in fi. ff. si quis aliqueꝫ testa. prohibue. sed si constaret ꝙ totam illam voluntatē coacte fecit: tunc nihil debetur: quia postqꝫ fecit testamentum inuitus ita carent voluntate libera legatarij sicut heredes. Et quāqꝫ coactio fuerit facta per alium: non debet prodesse legatarijs: vt videbitis in

7 An ex testamēto coacte fcō debeantur legata.

8 casu sequenti. ¶ † Secundo considerandum est ꝙ aliquando compello te vt aliū instituas: vt. l.j. C. si quis aliquem testa. prohibue. Et tunc similiter habet locum edictum: ꝛ sic dolus tertij nocet heredi: scilicet scienti ꝛ volenti metum inferri testatori: ex eo quia est causa īmediata sue acquisitionis hereditatis: vt. l. si procurator. ff. de doli excep. s̄m glo. ff. si quis aliquē testa. prohibue. sup rubri. secus si metum ignorasset: s̄m glo. in. l.ij. C. illo eo. titu. Et tunc erit practica: quia primo accusabitur inferens metum: que accusatio secuta cōdēnatione habebit effectū ꝯfiscādoꝝ bonorum contra heredē institutum.

8 Quid si cogā testatorē alium heredē instituere.

9 ¶ † Tertio ꝯsiderandū est ꝙ interdū īpedio aliquē volentē de nouo testari: ꝛ tunc aut p̄hibebo h̄rdē meū de mea h̄rditate testari: ꝛ nō ē h̄ de iure vetitū: īmo tal' p̄hibitio īportat fideicōmissū: qꝛ testator p̄hibēdo h̄rdē testari videf eū rogare restituere hereditatē. l. q̄ filiū. ff. ad trebel. Si ꝯo q̄s aliū testari īpediret: tunc aut iste q̄ īpedit est p̄ximior successur⁹ ab īntestato: ꝛ tūc h̄rditas sibi auferf ꝛ fisco applicaf: vt dicta. l.j. Aut p̄hibens testari habet priorem seu anteriorē in gradu: ꝛ sibi nō preiudicat: vt. l.ij. §. fratris. ff. si quis ali-

9 Quid si prohibeaꝫ quem oīno testari.

10 quem testari prohibue. ¶ † Et premissa faciunt ad questionē de herede scripto si

10 Quid si heres occidat testatorem.

interficiat testatorē: an reputeť indign⁹? Et dicatis q̄ sic: licet anteq̄ fiscus auferat ipse sit heres: z actiões exerceat hereditarias. vt.l.his cōsequēter.§.j.ff. famil'. hercis.facit.ff.de bonis dānato.l. cum ratio.§.fina.ti.j.respōso. Licet aut̄ morte testatoris testamentum confirmetur. ad hēbe.ix.t.c.cum marthe. de celebriatio. missarū. Etiam si interficiatur sicut cōfirmatur donatio occisione donatoris: nec reuocatur simpliciter: quia infelicitas vite nō minuit iura contractus.l.si tibi.C. de donaante nup.[a] Tamē hoc est verum: vbi testator ab alio q̄ herede occiditur: aut donator ab alio interficitur q̄ donatario. Quoniā si per donatariū interficeretur donatio ipso iure reuocaretur.l. si ab hostibus.§.si vir.ff.solu.matrimo. Et donatus rediret ad heredes donatoris occisi: ſm Bal.in dicta.l.si tibi. Si aūt testator per heredem legitimū puta filius occidatur: hereditas per cū capitur: z ei acquiritur: sed confiscabitur: z ab eo tanq̄ indigno auferetur: z fisco applicabitur. Et sic heredis institutio nō erit ipso iure nulla: nec ius succedendi ab intestato impeditur: immo heredi acquiritur. Sed postea ab eo auferetur z fisco applicatur.l. his consequenter.§.j.supra allegato. quia lucrus quod alicui iure nature defertur capitur: sed confiscatur. Et ita fuit alīs arresto parisius[b] dictum de bonis cuiusdam yterij rolle. z questio pendet nunc in parlamento tholose de bonis de comanino quondaz habitatoris loci de cataroo presentis diocesis caturceñ. clandestine interfecti. Lucrum ꝫo quod prouenit ex mera liberalitate: puta ex donatione ipso iure non capitur z sic penes heredes donatoris remanet: ſm Bal.in dicta.l. si tibi. Unus tamen menti tenebitis perpetuo: q̄ vbi hereditas ab herede aufertur indigno: talis hereditas non applicabitur fisco loci vbi res hereditarie sunt site: vel loci ouginis vel domicilij ipsius heredis: sed fisco ciuitatis originarie testatoris: tex. est singularis in aut. vt cū de appella. cognoscitur.§.si vnum de predictis. viij.colla. ſm Ludo. singulari. xij. super lſa. ℔. incipiē.

11 Heres indignus. † An aūt fiscus vendicans hereditatem indigni tenatur ad solutionē legator̄ in testamēto relictorum sicut teneret heres cui auferť hereditas: videatis p Jo.fa.in.§.z ne hui⁹. instit. de eo cui liberta.cā bona adijciunt. Et dixi ſ.super verbo: Et vxorē nolē adelasiam.

12 in quito p̄ncipali arti. † Si aūt heres testatorē non occidit: sed vulnerauit: videť q̄ succedat efficaciter. Ex quo nō reperiť exheredatus vel testamentū mutatū. argu.l.fi.C. de reuocā. dona. z.§. de donatio. c.c. ppter. z in aut. vt cum de appella.

13 cognoscitur.§.causas. † Et etiam erit indignus hereditate occidens vxorem aut liberos testatoris. vt dicta.l.his cōsequēter.§.j.ſm Nicolaum de mata. Quod intelligatis verum: vbi testator ignorauit: vel sciuit: sed tp̄us mutādi testū non habuit: z hoc viuēte testatore. Si autez hoc fecit post eius mortem: est dubium. Verū tamen puto ei auferendam hereditatem tanq̄ ab indigno: prout in simili no. glo. in.l.sororem.C. de his quibus vt indig.[d] Sed nō sic erit in herede interficiēte fratrem testatoris. vt in ti.an ille q̄ interfecit fratrē dñi.c.j.in p̄n.colla.x. hoc āno fui cō

14 sultus. † Quid si vnus ex duob⁹ fratribus patrē occiderit: seu occidi fecerit: an portio sua confiscabitur. Barto. in dicta l.cum ratio.§.fina.ff. de bonis damna. dicit q̄ non. Sed attenta paritate gradus accrescit fratri: qui non peccauit. Secus esset si filius staret cū nepote ex eo. Quoniam tunc non accresceret portio interfectoris sequēti in gradu. per.l.tj.§. fratris. ff.si quis aliquē testa. prohibue. z.l.fi.co. ti. Idē Bar. ibi: hoc etiā videť ꝯcludere. ij.colū.in fi. Sed Bal. tenet ꝫ Bart. in.l. hereditas.C. de his quib⁹ vt indig. quez ibi sequiť Saly. z Floria. in.d.l. his cōsequēter. §. sed an. per illū tex. cōcludens q̄ oi casu hereditas applicatur fisco siue superstites sint in pari gradu: aut dispari. Idē tenet Bal.in.l.eā q̄. ver. hec facit. C. de fideicō. z ibi respōdet ad dictum. §. fratris. dicēs q̄ hoc intelligiť q̄ frater occidens patrē non potest suo fratri preiudicare quo ad portionē fratris: sed sibi preiudicat quo ad suam. per dictam.l. his cōsequēter. Ita etiam dicit Saly. in dicta.l. hereditas. vide glo. de hoc in.c.quāq̄ super verbo: Deuoluetur. de electio. lib. vj. et Barba. in rub. de succes. ab intesta. tiij. colum. prope fi. Nam quoties indignitas procedit culpa heredis: hereditas que ab eo auferť tanq̄ indigno applicatur fisco: vt dicta.l.papinianus.§. meminisse. ff. de inoffi. testa. siue testatorem occiderit: vel eū cui ab intestatore succedere debebat. Aut proximiorem heredem ipsius: vt q̄ nō interfecit sororē: vel fratrem: sed filius eius nepotem suū. vt fratri vel sorori immediate succedat: ſm Bar. z Bal. in.l. co dicillis.§. matre. ff. de lega. ij. Secꝰ eēt si ꝓcederet ex errore testatoris: q̄ aliquē forte heredē instituit credēs eum esse suum filiū: qui non erat: alīs ipsum non instituturus. l.si pater. C. de here. instituen. Quia tunc hereditas applicaťr veniētib⁹ ab intestato: z illis deficientib⁹ applicareť fisco

c C. de reuocā. dona. Uide q̄ pleni⁹ dicit. j. super ℔. In eodē testō relinquēs. ij. i fi.

13 Quid si heres occidit vxorez testatoris: vel liberos aut fratrē.

d Quibus vt indignis. et gl. in.l. fideicō missum. C. de fideicō. facit. l. tij. § fi. cū. l. seq. ff. ō adimē. lega.

14 Si vn⁹ fratrū p̄ez occidat cui applicabiť ei⁹ portio.

ſm glo. z doc. cōmuniter. ibi et Bart. in.l.

15 Uiō cui applicatur hēditas indigni z primo cui applicaťr quādo hēs eaz capere non potest ꝓpter testatoris dictū

15 auferť. ff. de iure fis. † Ut tñ iste articul⁹ vob⁹ liq̄at cui hēditas idigni applicaťr: faciatis quatuor mēbra. Primum est: q̄n heres institutus capere non potest hereditatē ꝓpter delictū testatoris: z tunc si est tale delictū: qō eū reddat incapacē ad testādū inter omnes: z quo ad omnes: vt sunt crimina publica aliqua: ꝓpter que delinquēs cū nullū facere potest testamētum: tunc ante bonor̄ confiscationez seu publicationē per sententiā mortuo delinquente deferunť succedentib⁹ ab intestato: et nō fisco. l.j. ff. de suis z legiti. heredi. Si vero bona essent publicata per sentētiam ꝓpter delictū: tunc deferunť fisco. l. eius qui. §. j. ff. e. ti. Aut testator cū quibusdā facere potest testamentū: z cū quibusdā nō. qualis est habēs spuriū. q̄ cuz spurio testari nō potest aliq̄d ei relinquēdo. Sz bene testari potest quo ad alios: et tunc si relinquat spurio palā: et nō tacite: nec occulte: remanebit relictū apud cōiunctū si spurius in hereditate vel relicto coniunctū seu coheredem habeat: alīs remanebit venientib⁹ ab intestato nec applicabiť fisco. q̄ spurius est indignus: nō suo vitio: sed vitio parentū. Fallit in casu l.j.C. de secun. nup. z.l.j.C. de natu. libe. z l. si quis incestuoso. C. de ince. nupt. q̄ loquunť in casibus specialib⁹. ſm Bar. in.l. hereditas. C. de his quib. vt indig. Preterea quoties dignitas procedit simpliciter ex malis moribus qui nō cadunt in speciem delicti: vt in.d.l.j.C. de secū. nupt. ea que auferunť a tali indigno nō applicant fisco: ſm Bal. ibi. Et licet spuri⁹ sit incapax hereditatis paterne ꝓpter delictū paternū: vt est filius sacerdotis cui a patre sacerdote nihil relinqui potest: tñ si sacerdos nepoté habeat ex illo filio spurio potest nepoti hereditatē relinquere: eum adoptando in filiū z postea ipsuz instituēdo: et ita dicit singulariter Ang. in.l. et q̄ vxorē. ff. de adopt. de quo dicto exclamat Alex. in.l. gallus.§. quid si is. in fi. colū. ff. de libe. z posthu. Et transit cuz eo Jason in.d.l. hereditas. Subiungēs ibi post disputationē ad partes: q̄ vnusquisq̄ nō ꝓbyter habēs ex filio spurio nepotes: pōt eis hereditatē relinquere: z eos instituere si prole careat legitima. Si autē prolē legitimā haberet sicut prohibeť aliquid spurio relinquere: ita nō potest aliquid nepoti relinquere cuius naturali et legitimo ex spurio descendēte. vt.l.fi. vbi expressi⁹ glo. et doc. C. de natu. libe. Bal. in.d.l. gallus.§. quidā recte. Pau. in.d.§. q̄ si is. et plene ac not. Alex. in.iij. parte. cōs. lxxiij.

16 Cui applicatur hereditas si heres eam capere non potest ꝓpter suū delictum.

16 incipiente. Circa primū dubiū. † Secundus membrum principale est quando

a Delictum proprium. Et no tanter dicit delictū ad demōstrandum: q̄ necesse est q̄ factū heredis cadat i speciem delicti vt hereditas fisco applicetur. si autez aliq̄d ei ꝓhiberet eo q̄ cōtra bonos mores simpliciter bona nō fisco sed heredi⁹ applicarētur. l.j. quaz ad hoc ibi pōderat Bal. C. de secū. nup.

a C. de dona. ante nup. ō quo etiaz plene hꝰ sup ver. mortuo ita q̄ testatore. j.

b Arresto parisi⁹. de quo me minit dñus anfrerij in suo tractatu arrestoz. c.cxxix.

19 Cui applicatur hereditas q̄ capi nō potest vitio testamēti aut heredis et testatoris simul.

19 ¶ †Tertiū membrum est:quādo heres hereditatē capere non potest vitio testamenti:quo casu aliquando testamentum reddit nullū propter errorē testatoris:qui forte credebat illū quē instituit esse suū filium:qui nō erat. Et tunc succedūt veniētes ab intestato ipsi testatori: et idē esset si testamentū efficeret inualidū agnatione posthumi. vel quia testator se in arrogatione dedit.§.nō tamē.insti.qui.mo.testa.infir. Et idē si testamentū esset nullū propter defectū solennitatis in testamento non adhibite:si autē testator testamentum reuocauit per actū facti:vt quia testamentū incidit seu cācellauit: tunc seruat qd no.in.l.nostrā.C.eo. Aut ipsū reuocauit per actū verbi:puta faciendo aliud testamentū solēne:et tūc reuocat primū: et secundus heres habebit hereditatem:vt infra videbitis in verbo:testamentum.ij. Si autē testator aliud testamentū non fecerit:sed dixit heredes indignos:tunc tales heredes priuant hereditate:que fisco pertinebit:vt.d.l. hereditas.C. de his q̄. vt indig. vbi talis declaratio indignita-
20 tis fieri potest in codicillis. ¶ †Quartū et vltimū membrū est:qñ heres nō potest hereditatē capere mixta cōsideratione: scilicet ipsi⁹ heredis ꝛ testatoris delicto: et tūc hereditas fisco pertinebit.vt.l.claudius.ꝛ.l.mulierē.ff.de his quib.vt indig. Circa que vnum notabitis ꝙ quoties heres indign⁹ priuat hereditate fisco applicanda:et testator heres ꝛ bona sunt diuersi fori semꝑ applicant ciuitati originarie testatoris ꝑ tex.singularē in aut.vt cū de appel.cogn.§.si vnū de ꝑdictis.vñ sumit
21 aut.si captiui.C.de epi.ꝛ cle. ¶ †Quarto principaliter cōsiderandū est ꝙ aliquādo prohibet quis testari aliquē: qui volebat mutare testamentū primum:circa qd distingue. Aut ille qui ꝓhibuit non erat institutus ipse:nec filius eius:vel seruus. Et tūc sua prohibitio non impedit succedere institutos in primo:vt not.in.l.j.ff. si quis aliquē testa. Quod intelligēdū est: nisi constaret:ꝙ testator volebat mutare testamentum primū respectu heredis instituti:et volebat alium heredem instituere.quia tunc perinde est:acsi coegisset testatorem illum instituisse: vt dictū fuit in precedentibus casibus.facit ad predicta: ꝙ factum prohibentis non nocet legatarijs et fideicommissarijs extraneis: et eadem ratione nec extraneis institutis. vt l.j.§.sed si legatum.et.l.ij.in fi.eod.titu.si quis aliquem testa.prohibue. Sed si erat institutus alius q̄ filius vel heres prohibentis:tunc si erant in potestate tempore prohibitionis:licet non essent tēpore adite hereditatis:dicuntur indigni: et here-

21 Quid si quis testamentū mutare prohibeat.

ditas fisco applicatur. ꝯm omnes. Sed si erant sui iuris tempore prohibitionis ꝛ adite hereditatis:tunc erit idem ꝯm Dynum. Et est ratio:quia propter coniūctionem personarum videtur prohibens prohibuisse solum fauore illorum.arg.l.pe.ff. de bo.liber.facit optime tex.in.c.constitutis.de testi. Et hec intelligatis vera: nisi illi instituti essent ab intestato successuri. Quo casu prohibitio tertij nō nocet. Als impedit succedētes ab intestato: vt in casu precedenti.verbigratia. Maritus vxorem prohibuit testari: vel testamentū factum mutari: vt omnes filij succederent: certe non impeditur propter hoc successio filiorum. Preterea tam pater prohibens q̄ mater sunt in pari gradu filio:ideo par coniunctio omnem suspitionem tollit: vt l.non solum.ff.de ritu nupt. Si vero ipse prohibens erat institutus in primo testamento:tunc aut cum alijs:aut solus. Primo casu alijs non nocet:nisi etiā ipsi dolum commisissent:vt.l.j.in fi.et.l.ij.§.fratris.ff.si quis aliquem testam. prohibue. Quod verum intellige:nisi constaret: ꝙ testator volebat mutare etiam quo ad institutionem aliorum. Si vero erat institutus solus:tunc aut ipse solus erat ab intestato successurus: aut non erat successurus in aliquo:aut non solus. Et tūc succedit fiscus:nisi constaret: quod testator volebat mutare testamentum:et institure venientes ab intestato: vel alios certos:tunc enim illis subuenitur secundum ea que in primo casu diximus. Circa premissa vnam singularem notabitis regulam generalem in hac materia non asper-
22 nendam. Quod cum aliquis alterius cōtemplatione aliquo lucro priuatur. Tale lucrum illi in dubio queritur cuius contēplatione priuatur.l.si legatarius.C. de legatis.l.cum emācipati.§.si duo.ff.de colla.bo.l. post legatum.§. admittere. ff. de his quibus vt indignis.l.si defunctus.C. de suis et legiti.heredi.et tenet glos. in.c. si diligenti super verbo:perdant. de foro competenti.et in.c.quia clerici.in fine. de iure patronatus. Quam regulam commendat Bartol.in.l.ij.§.videndum.ff.ad tertullianum. Tamen eandem regulam intelligatis veram:cum quis priuatur lucro alterius contemplatione ex dispositione legis. Secus si ex dispositione hominis seu testatoris.quia tunc tale lucrū quereretur substituto: vel coheredi ipsi⁹ qui priuatur:et non illi cuius contemplatione priuatus est: vt est tex.nota.iuncta glos.super verbo:non esse.in.l.vxorem.§. heres.ff.de legatis.iij. quem Bartol.ibi ad hoc ponderat et Baldus.in autentica cui relictum.C. de indicta viduitate tol.

23 Qualiter probat ꝙ quis aliquem testari ꝓhibuerit.

24 Iudex ex offō curare pōt vt quilibet testet libere.

25 Non est prohibitū blando sermone quē attrahere ad sui vel suoꝝ fauorē testādū.

23 ¶ †Probabit enim ꝙ quis aliquē ꝓhibuerit testari:vel testamentū mutare: si duo ꝓbent. Primo scilicet ꝙ ille volebat testari. Secūdo ꝙ ille alius ꝓhibuit sibi. Hec autē ꝓhibitio probat si impediat introire notariū vel testes:vt.l.j.ꝛ.ij.ff.si q̄s
24 aliquē testa. ꝓhibue. ¶ †Quo casu quomodocūq; testator impediat testari: pōt iudex ex officio suo accedere ad talē infirmum:ꝛ testes ac notariū adhibere: vt sic nō subtrahat ei facultas libera testandi. vt est casus singularis ꝯm Odoffre.intellectū in.l.curēt.ff.de testi. Nā cū versēt fauor public⁹:vt testamēta fiant:ꝛ liberum possint habere exitū.vt dixit text.in.l.vel negare.ff.queādmodū testa.ape. poterit iudex officiū suū impartiri etiā parte non petēte:vt nota.Bart.in.l.iiij.§.ꝑtor.ff.de dā.infec.ꝛ Pan.in.c.bone. de postul.ꝑla. Et idem debet facere iudex:in quocunq; alio disponere volēte:vt libere disponat.
25 c.accedēs.de ꝓcura. ¶ †Ultimo ꝑ.l.fiñ. eo.ti.ꝛ.l.fi.C.si q̄s aliquē testa.prohibue. Nō est de iure ꝓhibitū:quin marit⁹ blādo sermone possit placare vxorē: ꝛ attrahere ad heredē instituendū ipsum vel ei aliq̄d relinquendū et ecōuerso. Captatorias eñ institutiones nō eas senatus improbauit: q̄ mutuis affectionib⁹ iudicia ꝓuocarūt. Sed quarū cōditio ad secreta cōfertur aliene volūtatis:vt.d.l.captatorias.ff.de here.insti. Nā per illū tex.ꝑmissum est quē attrahere blādo sermone:vt eū heredē instituat siue sit cōsanguine⁹: siue extraneus. Prouiso tñ ꝙ sole blandicie interueniāt sine mixtura minarū aut verboꝝ:ꝯm Bal.in.d.l.fi.ff. si q̄s aliquē testa. ꝓhibue. ¶ Preterea ꝓuiso etiā ꝙ testator prius testamentum nō fecisset: in quo aliū heredē instituisset. Quia tunc si q̄s blādis verbis ꝛ adulationib⁹ testatorem induceret vt eū institueret:licet testamentū valeat:vt.d.l.fi.C.si q̄s testa. ꝓhibue. Tamē prim⁹ institut⁹ a secūdo instituto hereditatē reuocabit per actionē de dolo vel in factum. Ita singulariter dicit Ang.in.d.l.fi.quē sequitur Bar. cepolle. cautela.lxij.et idē Ang.in.l.nō enim. per illū tex.cū glo.ff.de inoffi.testa. vbi refert ita iudicatū fuisse perusij (dū ibi esset vicarius episcopi) de quodā testatore: qui in primo testamento religiosos quosdam instituerat:et demū vento verboꝝ alicuius inductus fuit ad eundē instituendū. Fuit iudicatū ꝙ illi religiosi obtinerēt hereditatem per predicta. quod est notandum.quia vtilis est decisio: quam tamen puto veram: si probaretur dolus malus ipsius heredis secundi:hoc est: ꝙ dolose testatorem induxisset. Secus si solo blandiloquio: vt dicta.l.fi.que loquit indistin-

cte glo.est quam ibi sequitur Cynus in.l. quicquid.C. arbitrium tutel. ¶ De hac materia videatis per Bart.cum quo cōmuniter transeunt ceteri Docto.in dicta
26 l.fina. ¶ †Ultra quem menti tenebitis tex.in ca.constituit.xvj.qō.vij.vbi dolose inductus per monachos ad religionem: tenetur in ea perseuerare. Sz bona illius monasterio non pertinebunt:immo pertinent heredib⁹ religiosi inducti dolose facti ꝛ circūuenti ad religionem. ¶ Et ꝙ ingressus dolose factus valeat: tenet Bal. in.§.omne autem ius quo vtimur.institu. de iure naturali. vbi dicit: ꝙ si fratres alicui dixerint:ꝙ in monasterio bene biberet:ꝛ comederet:ꝛ dormiret:ꝛ ob illā causam fuerit monasterium ingressus: tenebit talis ingressus:licet postea reperiatur male comedere:bibere:ꝛ dormire. Quia errauit in causa:ꝛ non in actu. De quo videatis Inno.in.c.dudū.de conuersio.cōiugato.ꝛ Feli.in.c.in presentia.vj.col.de proba. Laus christo iesu dn̄o nostro. 26 Etiam dolo inductus ad religionē tenetur in ea ꝑseuerare.

TEsta mētum. ex quo tex.datur vobis intelligi:ꝙ Raynuti⁹ testator noster more egregioꝝ viroꝝ conderevoluit testamentum. Quia queādmodum legē et ordinem vita sibi comite adhibuerat persone sue: ita liberis ac suis rebus post mortem prouidere voluit faciendo testa-
1 mentum. ¶ †Si autem de testamento non apparuisset: in dubio presumeretur Raynutium decessisse intestatum. Nam cum testamentum sit facti: et facta non presumātur nisi probentur.l.in bello.§.facte.ff.de capti.ꝛ postli.reuersis. Qui dicit aliquem fecisse testamentum: tenetur illud probare.immo allegans quē ab intestato decessisse: habet suam intentionē presumptiue fundatam: donec probetur testamentum fuisse factum: vt not.decidit Bart.in.l.is potest.penul.colum.ff.de acquirenda heredita.quem ibi sequitur Alexan.ꝛ in.l.si emancipati. ꝛ ibi Iason. prima columñ.C.de collationi. Licet ibi
a Ludoui.contrarium voluisset[a]. ¶ †Te-
2 stamentum enim simpliciter a iuregentium inuentum fuit.ꝯm Barto.in.l.interdum.ff.de condi.indebi.ꝛ super rubri.de acquiren.heredi. Eo enim ipso quo gentes esse ceperunt disponebāt de reb⁹ suis

1 Presumit ī dubio q̄s intestatus decessisse.

a ¶ Cōtrariū voluisset. De quo.s.supꝛ bo: ꝛ vxorē. in prin.ꝛ aliq̄ dicunt sup verbo:mortuo itaq; testatore.j.

2 Quo iure testamētū fuit inuētum.

post mortē: vt de antiquis patribus in ve
teri testamento legit. Nā iacob ab Ysaac
fuit institutus heres: vt no. glo. in. l. quo-
ties. de here. insti. ff. et habet Gen. xxvij.
c. et Gen. xiij. dicitur. Qd abraā et lot di-
uiserunt bona: que habuerant a patre et
eis relicta erant. Similiter troiana nar-
rat historia: q telephus a teucra rege he-
res fuit institutus. Ad qd facit. l. si testa-
mentū. C. eo. ¶ Quantū vero ad solenni
tatē inuenta fuit de iure ciuili vt est glos.
singularis ꝫm aliquos in. l. j. ff. de acquir.
rerum domi. dicens: q acquisitio ex testa
mento est de iure ciuili. Idē dicit alia gl.
in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ est tex.
in. §. fi. insti. de vsu et habita. facit. l. testā
di. C. eo. ⁊. l. j. in prin. ff. ad leg. fal. ⁊. l. testa
menti factio. ff. eo. et sentit Bar. in. l. qui a
latronibus. ad fi. ff. eo. ¶ Cogitetis quia
videtur testamentū esse de iure diuino: et
omnes successiones ⁊ hereditates. vt Le
uiti. xxv. c. ibi: hereditario iure transmitte
tis ad posteros. et Nume. xxvij. expresse
disponitur de hereditate mortui trāsmit-
tenda. facit Deutero. ij. c. ibi: date nobis
terrā hanc in hereditatē. Et ibidē. iiij. c. ⁊
Psalm. ij. ibi: Dabo tibi gentes heredita
tem tuā. ⁊ Hester. vij. c. ibi: funiculo here
ditatis tue ⁊c. Similiter videretur esse de
iure naturali: vt est tex. in. l. fi. C. quorum
bonorum. in verbo: lex nature fecit succes
siones. et tenet glo. in. c. ius naturale. j. di.
vbi Domi. hoc tenet per illum tex. ⁊ Bal.
in. l. qui contra. C. de incest. nup. dicit suc-
cessionem esse de iure naturali. facit text.
in aut. de here. et falc. §. principium itaq.
dum ibi dicitur. ꝫm naturam eis debetur
successio. facit tex. i. l. scripto. ff. vnde libe.
et in. l. cum ratio. ff. de bonis damnato.
¶ Cōmuniter tamen tenet: q testamen-
tum est de iure ciuili. quod suadet ratio-
ne. Nam deportatus est capax eorū que
sunt iurisgentiū vel naturalis primeui. vt
l. quidē. ff. de penis. Et tamen non habet
facultatē condendi testamentū. l. eius. ff.
eo. Ergo testamentū nō est de iure natu-
rali nec gentium: sed de iure ciuili. vt di-
cit text. in. d. §. fi. ita concludit Christofo.
porcus. in. §. j. v. colū. insti. eo. Vel dicatis
ꝫm Barba. s. e. in repeti. rubrice. vbi post
lōgā disputationē cōcludit in. viij. col. in
prin. q successio est de iure gētiū origina-
liter: approbatiue aūt et formaliter est de
iure ciuili: vt est tex. melior de iure in. d. l.
fi. quorū bonorum in verbo: oīm prudētiū re-
spōsa. Vñ nō est de iure naturali: nisi quo
ad legitimā: que succedit loco alimentorum
ꝫm Dynū. in. c. indultum. de reg. iu. in. vj.
et Cynū in. l. sancimus. C. de nup. ita q si
cut alimēta debent filijs de iure nature:
insti. de iur. natu. in pn. Ita etiā successio
in legitima est de naturali: ⁊ ita intelligit
iura ꝓ illa parte alleg. Sꝫ vltra legitimā
3 est de iure gētiū ⁊ ciuili: ꝑut. s. dixi. † Nec
est verū: q successio ⁊ ius succedēdi sit de
iure diuino: nisi quo ad modum ⁊ qualita
tem succedēdi. Sicut aliquoties ꝑ diuer-
sas cōsuetudines modus succedendi va-
riatur: ⁊ ita intelligunt iura diuina supe-
4 rius alleg. ¶ † Est em̄ testamentū testa-
tio mentis. i. declaratio mentis ipsius te-
stantis. Nā testator testādo nihil aliud fa
cit: q declarare mentē suā: prout sibi libe
rum est. Cū quilibet liberā habeat testan
di facultatē: ⁊ liberū stilum: ac liberū qd
iterū nō reddit arbitriū: vt. l. j. C. de sacro
san. ecc. Et diffinit testamentū sic. Testa
mentū est nostre volūtatis iusta scientia
de eo: qd qs post mortē fieri voluit. vt. l. j.
ff. eo. Qd ⁊ qualiter intelligat: declarant
ibi Bar. ⁊ Bal. ¶ Ex quo apparet: q qli
bet in vita disponere potest de eo: qd suū
futurū nō est. scꝫ post mortē: quo tpe quis
dñs bonorum videri nō possit: q̄r mors oīa
soluit: in aut. de nup. §. deinceps. iiij. colū.
5 ¶ † Et istud ius seu facultas testādi cuili
bet habili ad testandū cōpetit potius ex
gratia iuris dispēsatione: q mero iure. Qr
quis testando disponit ad id tps: scꝫ post
mortē: quo nō est futurus dñs. Nā testa-
mentū morte testatoris cōfirmat. vt dicit
Apls ad Hebreos. ix. ⁊ text. j. de celebra.
missa. c. cū marthe. sed per mortē qs desi
nit esse dñs: vt dictū est. Unde dispositio
licet fiat tpe quo testator est dñs: tñ effe-
ctus testamēti cōfertur in tps inhabile. s.
post mortem quo nō erit testator futurus
dñs. Qd de iure nō deberet licere. l. quod
spōse. C. de dona. ante nup. Hinc dicit gl.
no. q papa non potest in vita sibi eligere
successorē: q̄r electio conferret in tps: quo
nō est futurus papa. viij. q. j. §. his oībus.
videatis gl. q premissa sentit in. l. illa insti
tutio. ff. de here. insti. ita no. dicit Panor.
6 s. e. in rubr. ¶ † Permissum em̄ fuit cuiq
testari ꝓpter necessitatē: q̄r fuit necessa-
riū ꝓuidere creditoribus: vt ꝑ viā testamē
ti aliqs heres istituat: q repñsentet defun
ctū. Alioquin obligatiōes passiue funda
te in persona defuncti expirarēt: cū acci-
dētia nō migrēt de subiecto in subiectū:
vt. l. qs ergo casus. ff. de pecu. q tñ ꝓpter
institutionē heredis nō fingunt migrare
quia heres dr eadē ꝑsona cū defuncto. in
aut. de iureiur. a moriēte ꝑstito. in pn. Sꝫ
ita ratio nō est tuta. q̄r ex hoc sequeret: q
si quis moriat nō condito testamēto: ⁊ cō
sequenter nullo herede relicto: q iura cre
ditoris extinguant. Et tñ istud est noto-
rie falsum: vt ptꝫ. q̄r semꝑ superest heredi
tas saltē iacēs: q ꝑsonā defuncti sustinet.
l. mortuo. ff. de fideicō. ¶ Ideo dicatis:

4 Vide qd est testm̄.

5 Testādi facultas ex gratia potius cōpetit q mero iure.

6 Ratio multiplex quare ꝑmissum ē cuiq testari de bonis suis in morte: vt valeat post mortem.

q permissum fuit cuiq testari. ¶ Primo
propter pacem: vt lites tollantur et que-
stiones: ⁊ ne i incerto vagentur heredes.
¶ Secūdo propter pietatē. quia lex piuꝫ
et equū iudicauit: ex quo homo est in vl-
timo vite spiritu: postq alid necvelle nec
facere potest: saltem de suis bonis dispo-
nat. l. j. C. de sa. san. ec. ¶ Tertio propter
caritatē: vt vitiū ingratitudinis euitetur
vt si forte ab aliquibus bñficia suscepimus
que properante morte retribuere non po
terimus: saltem testando prouidere possi
mus. l. sed si lege. §. cōsuluit. ff. de petitio.
here. s. e. cū in officijs. Unde cato. Bene
ficij accepti memor esto. Et seneca. li. j. de
beneficijs. docendi inquit sunt qui liben-
ter accipiūt: libenter reddere. Et eos qui
bus obligati sunt: re animoq non tantū
equare: sed etiā vincere: vt fecit theutran
rex messane prouincie: qui percussus ab
achille et extrema trahēs suspiria ad the
lephum herculis quondā filiū cōuersus:
cum inquit fili thelephe vir ille virtuosis
simus scilicet hercules pater tuus regnū
istud sua virtute quesierit: quod mihi ab
eo non reputaui restitutū: sed potius com
missum animo testāti hoc meo ꝑsenti eu-
logio te heredē instituo tam in regno: q
ceteris alijs bonis ⁊c. vt narrat Guido
de columna troiani excidij hystoriogra-
phus et Valerius li. v. ti. de gratis. Libera
a lis inquit populus[a] romanus magnitudi
ne muneris q attalo regi asiam dedit do
no: sed attalus etiam testamenti equitate
gratus: qui eandē asiā populo romano le
gauit. Itaq nec huius munificentia scili
cet populi: nec illius scilicet attali tā me-
mor beneficij animus tot verbis laudari
potest: quot amplissime ciuitates vel ami
ce date scilicet a pplo regi attalo: vel pie
reddite sunt. scilicet populo per attalum.
hec ille. ¶ Si ergo pagani solo naturali
instinctu prediti vicē diebus vltimis red
diderūt: q̄to potius christiani gratia spi
ritus sancti predotati hoc facere tenētur
his a quibus beneficia suscepimus. Vel si
parētes et consanguineos habuerimus:
quibus vt plurimū tenemur: illos heredes
instituamus: quibus magis debet here-
7 ditas: q extraneis. ¶ † Adeo qd si illis
omissis extraneos instituerimus ꝓpter
rancorē animi iniustū peccaremus. Secus
si ex affectione animi aliū eligamus here
dem: cū sit hoc cuiq licitum iuris permis
sione: legitima relicta quibus pertinet. ꝫm
Jo. fa. in. §. intestatorū. insti. de here. que
ab inte. deferun. videatis in. c. si quis. reli
querit. xxx. di. et. l. cū queritur. C. de inoff.
testa. et sic valeret testamentū propter li
bertatē testandi: que tolli non potest nec
coartari. vt dicā in verbo: testamentū. ij.

a ¶ Liberalis inquit popul9. de hac liberalitate populi romani i attalum regem habet s. in verbo: ⁊ vxorem nomine adelasiam. i. v. et vlti. arti. circa punc. duꝫ loquit d feudo cōfiscato ꝑ regem nō retinendo.

7 Peccat qui parentibus omissis extraneos facit heredes.

¶ Et idē si bñfactores nostros alios in-
stituendo extraneos nō benefactores pre
termitteremus: quo casu licet testm̄ valeat
tamen grauiter tanq ingrati peccaremus
quod patenter et exemplo nobis ostēdit
populus romanus in persona quinti ceci
lij: qui licet liberalitate lucij luculli digni
tatis gradū amplumq patrimonium cō-
secutus fuisset: aliū scilicet pomponiū at-
ticum testamēto adoptauit: et suorum om-
niū bonorum reliquit heredē: propter quod
filiū adoptiuū quē voluit heredē habuit:
sed pro peccato ingratitudinis in cadaue
re suo punitus fuit. Valerio referente. lib.
vij. ti. de testa. in pn. in hec verba. Quin-
tus cecilius lucij luculli promptissimo stu-
dio maximaq liberalitate et honestū di-
gnitatis gradū et amplissimum patrimo
nium consecutus: cū pre se semper tulisset
vnū illū sibi esse heredē: mouens etiā an
nulos ei: scilicet lucio luculo benefactori
suo tradidisset: pomponiū atticū testamē
to odoptauit: omniūq bonorum reliquit he
redem. Sed fallacis et insidiosi: scilicet ce
cilij cadauer populus romanus ceruicibus
reste circundatū per viā traxit: itaq ne-
pharius homo filiū quidē scilicet pōpo-
niū filiū adoptiuū et heredē habuit quē
voluit: funus autē ⁊ exequias quales me
ruit. hec ille. Quo exēplo instruimur gra
ue peccatū esse suos aut benefactores te-
stamento omittere: et alios non meritos
instituere heredes: qui benefactores ra-
tione cogēte preponēdi erāt: vt plene di-
xi super verbo: et vxorē nomine adelasiā.
8 in prin. et ideo testari ꝑmissuꝫ. ¶ † Quar
to propter publicā vtilitatē: q̄r homines
ex quo testari possunt magis incendūtur
ad acquirendū: quod publice interest. l. j.
ff. so. ma. immo magna esset iniquitas ho
mini libero et sane mentis tollere faculta
tem testandi. l. ex facto. §. j. ff. de vulga. et
pup. substi. Inde est: q videmus prohibi
tum cōtrahere cū certo genere persona-
rū: puta in officio publico constitutarū. l.
j. C. de iudi. l. non licet. ff. de cōtrah. emp.
l. aufertur. §. quod a preside. vbi Bar. hoc
declarat. ff. de iure fisci. prohibitū nō esse
in testamēto eis relinquere. ꝑ text. in. l. nō
dubium. C. eo. Hinc decidit singulariter
Bal. in. c. quia. de iudi. q stante statuto q
res in estimo cōmunis existentes vēdi fo
rensibus non possint aut donari: tamē po
terunt via vltime voluntatis legari: vel
causa mortis donari: secus tamen esset de
prohibito alienare: qui etiā non posset in
vltima volūtate disponere: cū eo tunc sit
largior prohibitio. l. codicillis. §. matre. ff.
de leg. ij. qd not. declarat Bar. i. l. pcto. §.
fratre. eo. ti. ⁊ in. l. si ita qs. §. ca lege. ff. de
9 verbo. ob. ¶ † Pro quorum tñ latiori declara-

9 Duo sūt genera testamentorum. ⁊ primo de testamento solenni in scriptis.

tione scire debetis: q duo sunt genera te
stamentoꝝ. Unū dicit testamentū solēne
in scriptis: et illud potest q̄s facere: qñ nō
vult: q testes aut aliq̄s alius sciat suā di=
spositionē. Quodquidē testamentū mul
ta requirit q̄ scribunt in.§.j.insti.e.tit.z.l.
hac cōsultissima.§.j.z.l.iubem⁹.C.eo.Et
nisi quis sit bene doct⁹ faciliter erraret in
ipsum condēdo. Ideo si quispiā velit tale
testamentuz facere cōsulat peritos: quia
si in aliqua de solēnitatibus deficeret te=
stator: tale testamentū non valeret. scz vt
testamentū solēne z in scriptis. Sed bene
valeret vt testamentū nūcupatiuū: pui=
so q in eo cōcurrāt necessaria ad testamē
tum nuncupatiuū ƀm Cynū: z doc.in.d.l.
hac cōsultissima.§.per nūcupationē.C.e.
z Bar.in.l.si.ad fi.ff.de iure codicil.arg.l.

10 De testamēto nūcupatiuo quid sit et qualiter fit.

10 iij.ff.de testa.mili.vbi bonus tex. ¶ †Et
pter hāc difficultatē in testamēto solen
ni requisitā euitandā inuētū fuit aliud ge
nus testamēti: qd vocat nūcupatiuum: z
sine scriptis: vt est illud: in quo testatoris
et heredis ac legatorū noīa z cetera q̄ in
eo cōtinent corā testib⁹ manifestant. Et
dicit sine scriptis: nō q nō fiat scriptura:
cū interdū in scriptis per notariū rediga
tur. Sed q2 fit sine subscriptione testiū et
alijs solēnitatib⁹: q̄ in testamēto requirū
tur in scriptis facto. de q̄ plene in.d.l.hac
cōsultissima. ¶ Et etiā dicit sine scriptis:
q2 sine scriptura inde facta potest q̄s nun
cupatiue testari. dūmodo corā testib⁹ le=
gitime cōditionis suū nuncupet heredē:
ac suā explicet voluntatem. instit.eo.§.fi.
Ideo si q̄s nō hz notariū: sufficit q aduo
cet debitū numerū testiū scz masculoꝝ se
ptem testiū rogatoꝝ: corā quibus suā ex=
plicet volūtatē: veluti nomen heredis: et
alias institutiones z legata. Et tale testa
mētū quacūq3 cessante scriptura valebit
vt d.§.fi. Prouiso tñ q in tali testamento
vltra p̄missa sint specialiter descripta no=
mina septē testiū ad testificādū habiliū.
ita q nō sufficeret si notari⁹ in instrumē=
to testi diceret p̄sentib⁹ titio z gayo alijs
quinq3 testib⁹ describeret nomina quinq3
testiū cū clausula z alijs q̄3 pluribus: naz
testm̄ esset nullū. q2 testes qui in testamē
to nō reperiunt scripti z specifice nomina
ti habent p nō scriptis. ƀm Bal.in.l.he=
redes palaz.ff.eo.allegat qd habet in.l.j.
ff.de his que in testa.delē.z in.l.ita fidei.
ff.de iure fisci. ¶ Et q2 nescim⁹ an illi te=
stes fuerint habiles vel nō: ideo non pre=
stant suffragiū scripture per tex.in.§.si ve
ro ignoti.in auth.de testi. idē tenet Ange.
in.d.l.heredes palā. z sequit Barba.post
Pe.de anch.in.c.cū esses.xxj.colū.ii.co.
Et casu quo testamentū nūcupatiuū per
aliquē notariū redigeretur in scriptis: nō
refert an scribat in chartis z papyro: siue
in mēbranis: aut alia materia: ƀm Ang. z
Sali.in.l.quoniā indignū.C.eo. ¶ Nec
tunc cōputat notarius in numero septem
testiū q̄ties venit probandū per instrumē
tum seu scripturā notarij. Secus si per te
stes: vt tenet Bar.in.l.domiti⁹.ff.eo.post
glo. Bal. z Sali.in.l. hac cōsultissima.C.
qui testa.fa.nō pos. z consuluit Barba.in
prima parte cō̄si.xxix.colū.j. Si autē testa
mentū solēne aut nūcupatiuū fieret corā
minori numero testiū: q̄3 septē specialiter
vocatoꝝ seu rogatorū et masculoꝝ: regu
lariter tale testamentū nō valeret. Quin
immo esset ipso iure nullū. q2 de iure se=
ptē testes idonei requirunt qui a planta
pedis vsq3 ad verticē totū fieri viderint:
et audierint. Ideo dicebat Bal. per illuz
tex.in.l.cū antiquitas.C.eo. q si vna pars
testamēti probari posset per septē testes:
et alia pars per alios septē: dicti testes ni
hil pbarent. nisi probaret testiū surroga
tio ex causa necessitatis facta. vñ nisi te=
stes deponāt pfecte de toto tenore testa=
menti: nihil probāt. q2 non vident inter=
fuisse toti testamēto. Ex quo totū nesciūt
Et sic testamentū erit ipso iure nullū: tali
ter q ex eo hereditas nō posset adiri: nec
aliq̄d iure legati aut fideicōmissi peti. vt
11 iuribus supra allegatis. ¶ †Nisi in cer=
tis casibus a iure exceptis: in quib⁹ testa
mentū minus solēne valet. Et fallit dicta
regula nec requirant precise septē testes
immo aliquādo magis aliquādo minus.

Casus in q̄bus valet testamētū minus solēne.

¶ Primo fallit dicta regula in testamen
to ceci: vbi sunt necessarij octo testes. vt
l.hac cōsultissima.C. qui testa. fa.nō pos.
12 ¶ †Secūdo fallit in testamēto rustici in
rure facto: vbi plures testes non possunt
inueniri. Quo casu sufficiunt quinq3: vt.l.
fi.C.eo. qd intellige verū siue nō inueniā
tur ibi nisi quinq3: siue inueniant sex. Nā
vtroq3 casu potest rusticus in rure testari
cū quinq3 testibus: nec tenebit adhibere
sextū testē. q2 satis est sibi vt gaudeat il=
lius priuilegio: q septē habere nō possit.
Ita cōcludit Pau.in.d.l.fi. dicēs hoc nō
fuisse tactū ab alijs. ¶ Et idem esset ƀm
aliquos in ciue testamentū faciēte in ru=
re: in quo sufficerēt quinq3. Cū plures ha
beri nō possent. ƀm Cynū: Bal. z Sali.in
d.l.fi. q2 tūc eadē est ratio. z per cōsequēs
idē ius. arg.l.illud.ad.l.aquil. sed Barto.
ibi z Rapha. fulgo. z Bar.in.l.conficiun=
tur.ff.de iure codicil.§.codicilli. tenēt con
trariū. Et fuit de mēte Iaco. de belloui=
su in auth.qui.mo.natu.effi.sui.§.j. Et hec
videt securior opinio: scilicet q ad testan
dum in rure cū quinq3 testib⁹ duo requi=
rant scz: q testator sit rustic⁹: et testetur in
13 rure. ¶ †Tertio fallit in testamēto facto

12 Testamentū in rure factū integrā nō requirit solēnitatem.

13 Quid si testamētū fiat in carcere vel tēpore mortalitatis.

in carcere tyranni: qd va'ebit corā quinq3
testibus factū. Cū pluriū copia metu ty=
ranni haberi non possit. ƀm Nico. de ma
ta. Bal. z Sali.in.d.l.fi. per illuz textum.
¶ Quarto fallit si testator plures habe=
re nō possit testes pter mortalitatē: vel
aliū repentinū casum: puta q2 pter mor
talitatē omnes habitatores illi⁹ loci aut
ciuitatis fugiunt extra: vel q2 testator est
tactus morbo epidimie: z null⁹ audet cō=
uersari secū iuxta nota.p Bar.in.l. de eta
te.ff.ad treb. z Pañ.in.c.cū dilecti.de do=

14 Pestiferatus potest a ciuitate expelli ne alios inficiat.

14 lo et contu. ¶ †Quo casu posset etiā de
loco vel ciuitate expelli: ne suo morbo ali
os inficiat. vt expresse tenuit Guillelmus
de cugno. z Bal.in.l.null⁹.C. de sum.tri.
et fide catho. Quos sequit Alex.in.l.ca=
sus.C.eo.ti.in fi. z dixi sup ꝟbo: Raynu=
tius de clera: in fi. tunc eñ nō astringit te
stator vocare septē testes: z hec opiñ. ƀm
Rapha.i.d.§.codicilli. videt esse equior.
quā sequit Ang.in repetitione.l.si vacan
tia.C.de bo.vacā.li.x. vbi p illā.l. z tex.in
l.absunt.ff.de tuto. z curato. datis ab his
15 voluit: † q si statutum disponat q nō va
leant testamenta descripta per aliū tabel
lionē: q̄3 descriptum in matricula: si testa
mentū tpe mortis sumatur per alium q̄3
descriptum in matricula: testamentū va=
lebit. Cū alius haberi nō possit. hec deci
sio fundat ratiōe: q2 existētes in actu bel=
landi tpe guerre testari possunt quomo=
do volunt: et quomodo possunt corā im=
perfecto numero testiū ad instar militū.
vt.l.j.ff.de bono.pos.que ex testa.mili. z.l.
fi.ff.de testa.mili. Sed tp̄s guerre et tem=
pus mortalitatis equiparant: vt no. Bar
to.in.l.naturaliter.ff.de vsuc. z Pañ.in.c.
ex trāsmissa.de prescrip. quasi tempore pe
stis dicat esse preliū iter deū z homines:
vt dicit Bar.in.l.j.ff.de bo.pos.que ex te=
sta.mili. ergo zc. Ad quod facit quod no.
dicit Ange.in auth.de non alienā. aut per
mutan.§.quod autem. vbi dicit: q si sta=
tutum habeat: q non valet contract⁹ mi
noris: nisi duo rogētur notarij: z propter
mortalitatem non reperiatur nisi vnus:
sufficit quod ille rogetur: et valebit con=
tractus. per textum.in dicto.§.dum dicit.
Etiam si vnus zc. ¶ Or aduertatis: q
Angelus in dicto.§.codicilli. tenet con=
trarium per illum text. hoc optime pro=
bantem. et ita est de mente Bartoli in
dicta.l.prima.ff.de bono.possessio. ex te=
stamen.mili. et cum Bartol. tenent etiam
Fulgo. et Pau. in dicta.l.finali. C.eo. di=
centes: q anteq̄3 dicta.l.finalis vbi funda
tur dictum priuilegium locum habeat: re
quiritur q testans sit rusticus. idem Pau
lus per illum textum. in.l. casus. C. eo=
dem. et sequitur Ludouicus de roma in
auth. similiter.C.ad le.falci. Et hec est ve=
ritas bene ponderato tex.in dicta.l.fina.
¶ Nec obstat dictum Angel.in dicta.l.si
vacantia. q2 non videtur verum. per text.
no.in dicto.§.codicilli. ¶ Preterea in iu=
ribus allegatis erat expresse prouisum: q
deficiente illo publico magistratu: posset
in casu illo recurri ad alium qui loco eius
reputabatur. Sed in casu nostro nulla est
facta surrogatio a lege vel statuto. Pre=
terea in casu Ang. testator surrogauerat
vnum loco alterius. Sed in casu nostro
non surrogatur alter loco deficientium te
stium: igitur erit secus. ¶ Postremo non
obstat dicta.l.fi.ff.de testa.mili. Q2 illud
priuilegium est ibi concessum preliantib⁹
qui dant operā reipublice z eius vtilitati.
Que ratio cessat in eo: qui tpe mortalita
tis est in ciuitate. Nam etiā in casu Bar.
in.d.l.naturaliter.ff.de vsuca. vbi equipa
rat tēpora guerre z mortalitatis: erat ea=
dem ratio in suspendendo cursum prescri
ptionis vtroq3 tpe: cū iura nō redderent.
Sic ergo concludēdum est dictā.l.fi. vo=
lentem in rure sufficere rustico testari co=
ram quinq3 testibus: non habere locū in
testante in loco mortalitatis: vt dictū est.
Et ita consuluit Barba.in.j.parte consil.
lviij.colū.ix.in princi. per multas z effica=
ces rationes. z colū.penul.in fine. z tenuit
Ludo.de roma.in repe.auth.similiter.lu.j.
colū.dū disputat de intellectu.c.cū esses.
ē.eo.C.ad le.fal. vbi allegat tex.exp̄ssum
in dicta.l.cōficiuntur.§.codicilli. ibi: quid
enim si suff.ciētem testium facultatem nō
habuerit zc.ff.de iure codicill. qd intelli=
gatis sane verum ƀm Alexā.in dicta.l.fi.
Nisi ille de cuius testamento agitur tpe
mortalitatis in ciuitate remansisset causa
administrandi rempublicam in absentia
z fuga aliorum: quoniā eo tunc gauderet
priuilegio dicte.l.fi. Cum tunc militet ra=
tio illius.l.j.ff.de bono.pos.ex testa.mili.
Et h̄ modo saluari posset p̄ma opi.supe=
16 rius relata. ¶ †Quinto fallit in peregri
no: qui vadit romā pro obtinendis indul
gentijs: z in itinere infirmatur in aliquo
castro aut villa: z ibi facit testamentū co=
ram duobus testibus: cum plures ibi nō
essent: valebit testamentū. Et ratio est: q2
si milites in expeditiōe degētes possunt
corā duob⁹ testibus testari: tantomagis
idem debebit esse in peregrinatione: que
fit ad salutē anime z seruitiū dei: qui est
altior princeps in republica: in auth. quō
opor.episco.§.j. ita singulariter determi=
nat Angel.in dicto.§.quod autē.in auth.
de non alienan. et permutan. Fortius vo
luit idem Ange.in auth.omnes peregrini.
C.cōmunia de succes. per illum text. dum
dicit: liberam habeant potestatē. q tales

16 Testamēta peregrinorū nō requirūt solennitatē.

peregrini indistincte coram duobus testi
bus possunt testari: sicut milites: qui ha
bent liberam testandi facultatē: licet ha
bere possint plures testes. Et cum hac vl
tima decisione transit Pau.in.l.nutrito
ribus.c.ti.et Alexā.et in.l. scriniarios.C.
de testa.milit.iij.colum.in fi.et in.d.l.fina.

17 Testamētum coram principe factū solemnitatem non requirit.

17 ¶ †Sexto fallit in testamento coīā prin
cipe facto seu principi per oblatas preces
insinuato. Nā tale testamentum tanq̄
solennissimum etiam absq̄ testibus vale
bit: licet princeps ad supplicationem ni
hil scripserit. Requirit tamen q̄ per duos
testes probetur: q̄ tale testamentum prin
cipi fuerit insinuatum: si hoc dubitaretur
Nam licet contra tale testamentum fieri
nec moueri possit questio solennitatis ob
defectum testium: verūtamen fieri potest
questio veritatis. Puta si dicat testamen
tum coram principe nō factum fuisse: aut
aliquid falsū vel errore scriptum in suppli
catione principi oblata. tex. est elegās. in
l. omnium. C. eo. ti. Quia non presumitur
q̄ imperator aut rex princeps maximus
qualis est rex noster francie illustrissim⁹
non recognoscentes superiorem incedat
sine multitudine: ideo vbi imperator aut
similis princeps est testis: presumitur q̄
hoc multi audierunt: et viderunt: q̄ sunt
ad latus eius. ¶ Preterea quia imperā
tor habet omnia iura in scrinio sui pectō
ris: vt. d. l. omnuz. et in. c. j. de constitu. li.
vj. facit. c. sepe. de appel. et. l. penult. C. de
his qui. vt indig. Et vlterius quia omnes
contractus de mundo coram principe fa
cti habent naturam bonefidei. Cum ni
hil sit quod magis in principe fulgeat: q̄
vera religio et recta fides. vt in epistola
inter claras. C. de summa trinit. vt singula
riter decidit Bald. in. c. j. §. si qua. de pace

18 Testū apud acta iudicis factum solemnitatē aliā non requirit.

18 constā. ¶ †Septimo fallit in testamento
facto apud acta cuiuscūq̄ iudicis: quo ca
su idem est sicut in testamento facto coīā
principe. Et sic valebit absq̄ testibus: dū
tamen repertatur scriptum in actis curie.
Ita determinat Richar. malū. quē Ly
sequi videtur per illum tex. in. d. l. omnū.
in prin. ver. sicut igitur. facit tex. in. l. sanci
mus. vbi: vel inter acta manifestauerit. C.

19 co. ti. ¶ † Sed dubium est an tale testa
mentum valeat omnino absq̄ testib⁹: si
cut quando fit coīā principe. Et certe pre
fati doc. cum Pau. in. d. l. omnium. tenent
q̄ sic. quia acta in iudicio non requirūt te
stes. l. in donationibus. C. de dona. et no.
glo. in. l. fi. C. de re iudi. Et ratio est: quia
presumit in iudicio adesse multitudo pso
narū. Ad hoc facit tex. in. d. l. omnū. q̄ eq̄
parat testamentū factū coīā principe vel
apō acta aut extra iudicū coīā septē testi
bus ꝓbatis ꝓsonis. Pro hac opinione fa
cit qō sub dubio forte dicit Specu. in tit.
de instru. edi. §. restat. versi. sed cum lite
ris episcoporum ꝛc. vbi dicit: q̄ instrumē
tum factum coram populo per notarium
in publico parlamento nō requirit testes
per tex. in dicta. l. omnū. Ad hoc facit qō
eleganter vult Bald. in. l. sancimus. C. de
dona. vbi refert cōsuluisse Bar. per dictā
l. omnū. Nō testamentum conditum a
quodam domino de vsinis qui habebat
merum ꝛ mixtum imperium in multis ca
stris valuerit: quāuis non fuerit coram su
periore insinuatū vel apud acta. Et ibidē
refert Bald. fuisse inductum: q̄ in bullis
pape nō apponant testes: qz proceres co
ram eo semper adesse presumūtur. Quia
nihil occulte fieri potest coīā ipsis: coram
quibus timor falsitatis cessat. Sed Bal.
in rubri. C. de fide instru. sentit contrariū
dicens: q̄ in tali testamento apud acta fa
cto requiruntur testes. Sz non dicit quot
requiruntur. Idem tenet Sali. in dicta. l.
omnium. dices in testamento apud acta
requiri tres testes per dictā. l. sancimus.
Unde nō potest negari quin passus sit du
bius. Tamen dici potest: q̄ nō requirunt
septem per dictam. l. omnium. vbi tex. vi
detur velle: q̄ quādo fit apud acta testa
mētum fieri nō oportet coīā aurib⁹ priua
torum: id est septē testium. Sed bene re
quiruntur ad minus duo. Nā licet in his
q̄ natura explicanda sunt in iudicio: put
sunt actus iudiciales: non sit necessaria
testiū presentia. c. quoniā cōtra falsam. de
proba. Attamen in testamento qō sui na
tura nō venit explicandū in iudicio rema
nemus in regula q̄ habet: q̄ in actis nota
rij debēt interesse testes qui testificentur
tempore: loco opportunis. vt in. §. oportet
autem. in auf. de testib. Et ita videt velle
Bal. in dicta rubri. de fide instru. et dicta
l. sancimus. C. eo. Et hec presertim locum
habent in testamētis: in quib⁹ iura maio
rem voluerunt adhibere solennitatem: q̄
in aliis actibus extraiudicialibus ꝓpter

20 magnitudinem preiudicij. ¶ †Octauo
fallit in testamēto facto per dominū in ca
stro vel loco vbi habebat merū ꝛ mixtum
imperium ꝛ oīmodam iurisditionē. Quo
casu tale testamentum valebit sine septē
testibus acsi fuisset insinuatum apud su
periorem. ita singulariter dicit Bal. in. l.
sancimus. §. j. C. de dona. referēs ibidem
Barto. et Fran. de pisis ita consuluisse in
quodam testamento qō fecit quidam de
vsinis. Et hoc vt dixi. ō. per dictā. l. oim.
Idem sentit Bald. in aliquibus lecturis
in. l. precibus. C. de impube. ꝛ aliis substi.
ꝛ sequitur Alexan. de quo per eundem et
Jasonē in. l. centurio. iij. col. ff. de vulga. ꝛ

21 pup. substi. ¶ †Nono fallit in testamēto

20 Testū factū a domino i loco vbi merus hz imperiū valet sine solēnitate.

21 Testamentū militis vz absq̄ solennitate iuris expeditum.

per militē in expeditiōe facto: vbi milites
testari possunt quādo volunt: ꝛ quomodo
possunt. Et ideo qō in vagina vel clypeo
aut puluere cū gladio scripserint ꝓ solen
ni testamēto habetur. l. j. ff. de testa. mili.
ꝛ tex. no. in. l. milites. C. de testa. mili. cum
tps deliberandi non habuerunt bello se
uiente: q̄ vere et egregie Catum marū
cōsulem romanū cōtra cimbros bellantē
ꝛ angustiatus leges trāsgredientē excu
sauit: dicēdo inter armoz strepitū verba
se iuris ciuilis exaudire nō potuisse: qz id
tps tunc erat quo magis defendere q̄s au
dire leges oportebat. vt Uale. refert. li. v.
ti. de gratis. de illo cōsule loquēs. sicut li.
iij. ti. de fortitudine. Nā inquit cōsul: scz
Scipio nasica dum iuris ordinē sequitur
id agit: vt cum omnib⁹ legib⁹ romanum
imperium corruat. Unde in tali necessita
te que legē non habet leges quis seruare
nō tenet. ¶ Et sic testamētū absq̄ septē
testibus valet dū tamen duo concurrant.
¶ Primo q̄ sit factū per militem in actu
preliandi existentem. ¶ Secūdo q̄ talis
miles in prelio decedat. vt dicta. l. milites
ꝛ. l. lucius. ff. illo eo. ti. Secus autem si nō
decesserit in prelio: licet fuerit lethaliter
vulneratus: si postea tanto tempore vixit
in perfecta et sana mente: q̄ habuerit fa
cultatem de nouo condendi testamentū:
vt sonant verba in dicta. l. milites. Sub
dens ibi: q̄ miles satis dicitur decessisse
in prelio: si statim q̄ extractus est a p̄lio
decessit. Alleg. qō habetur in. l. j. §. ex in
cendio. ff. de incen. rui. vel naufra. facit. l.
bella. ff. de excusa. tuto. ¶ Sane tamen
intelligatis premissa: scz q̄ milites non te
nentur seruare solennitatem: scz iuris ciui
lis. Non tamē omittere ꝓpter hoc pote
runt solennitatem iuris diuini vel gentiū
quo introductum est. Nō in ore duoꝝ
vel triū stet omne verbū. Matthei. c. xix.
c. nouit. de iudi. c. in omni negocio. de te
sti. Et ideo in testamento militum in quo
vt dictum est remittitur iuris solennitas
debent saltē adesse duo testes: qui depo
nant illam esse militis voluntatē. vt sentit
glo. in dicta. l. milites. ꝛ bene ꝑm Docto.

22 Priuile gia que ha bēt milites in actu testandi.

22 ¶ †Et vt aliqualem noticiā huius artī
culi habeatis: vos canoniste scire debe
tis: q̄ milites circa actū testandi sunt de
iure q̄s plurimum priuilegiati. ¶ Primo
enim miles testari potest sine solennitate
testū aut alia qua cunq̄. vt. l. j. ff. de testa.
mili. ꝛ. d. l. milites. C. illo eo. titu. ¶ Secō
q̄ filiusfamilias miles testari potest. insti.
de testa. mili. §. fi. ¶ Tertio q̄ miles sur
dus ꝛ mutus testari potest iure militari. ff.
de testa. mili. l. iure. insti. illo eo. ti. §. quin
immo. ¶ Quarto q̄ posito q̄ sit de crimi
ne cāpitali damnatus: tamē testari potest

a valeret in pagano[a]. ¶ Uicesimoprimo
b q̄ miles accusat⁹ de crimine nō questio
natur[b]. l. milites. C. de questio. ¶ Uicesi
mosecūdo q̄ miles furca nō suspendit. l.
iij. §. j. ꝛ ibi hoc not. Bar. ff. de re milita.
¶ Etiā rex in p̄ti regno frācie dare con
sueuit literas status ipsius militib⁹ ꝛ qui
buscunq̄ bello vacātib⁹ ꝓ quas mandat
supsedi in litibus ꝛ coīū ꝑcessib⁹ durāte
bello: ꝛ cōiter danf ad certū tps: quo du
rante tota ꝑcessura causarū suarū foriēsū

a ¶ In pagano. De q̄ plene hr̄ super ℟ bo: cetera bona. circa fi.

b ¶ Non q̄nāf. Cōtrariū fuaf i isto regno vt plene hr̄ j. sup ℟ bo: mortuo ita q̄s testatore. j. in. viij. fallen. in fi. ad regulaz q̄ dānatus de crimine est intestabilis vbi ēt nobiles suspendunf.

Universidad de Navarra Biblioteca

suspēdit. ¶Quibusquidē lris stat⁹: iudices illaꝝ causarū obtēperare nō debēt i trib⁹ casib⁹. ¶Primo in causis criminalib⁹ z excessiuū: quoꝝ punitio differri nō debet pretextu taliū lraꝝ p ordinationē Caroli vij. nu. lxxiij. incip. Itē z q̄ no⁹ auōs entēdu que souuentesfoys quāt aulcun delinquāt ꝛc. ¶Secō locū nō habēt dicte lre stat⁹ etiā in causis ciuilib⁹ i materia pui sionali z priuilegiata veluti si agak de furnimēto querimonie dote alimētis ꝛ vbi p eas impediret testū. pducēdoꝝ receptio p aliā ordinationē eiusdem regis nu. lxij. incip. item z pource q̄ souuentesfoys plusieurs matieres p̄uilegiees ꝛc. ¶Tertio locū nō habēt: vbi in pcessu z cā pēdente: partib⁹ iā auditis: esset p̄clusum in cāt assignatū ad ius dicēdū. ¶Quo casu ptes nihil habēt facere cū pcessus sit cōpletꝰ: ita q̄ iudex nō hz nisi ius dicere. put facere teneā absentia militis vel alterius ptis appellatione: vel dilatione ad habēdum cōsiliū aut lris status a rege obtentis nō obstantib⁹. ¶Quinimmo iudex eo casu dz partē eo ptextu iudicū cause differentē z impedientē in expēsis pcessus retardati dānos interesse z emēda quā p casus exigentia arbitrabit: vt hr̄ in alia eiusdē regis ordinatione nume. lxxxviij. incip. Itē que nous auons entendu q̄ plusieurs ꝛc. ¶Hec cū pulchra priuilegia hic inserui ppter infra dicenda de doctoub⁹ z aduocatis ac phīs. ¶†¶Qm hodie de militib⁹ nostri tpis parū curatur: nec gaudēt p̄uilegijs militū. Fm Ly. z Salt. in l. j. C. de iur. z fa. ign. q. illa in militib⁹ req̄sita q̄ ponit gl. i. l. pe. ff. ex q̄b. cau. ma. nō habēt. idē tz Bar. i. l. filiusfamil. §. veteran⁹. ff. ō pcu. z i. l. militē. C. illo. c. ti. Nā militib⁹ eo pacto virtutes cōpetūt: q̄ milites interpta rivolūt: † q. miles vir est quasi ex mille elect⁹: iz qualis electio erit: nisi virtutib⁹ floreat ipse: qui tot hoies pcellit. Militibus pfecto virtutes cōpetunt corporis: z mētis. vt corpus in bello valeat: z mens bona p̄uidētia dirigat. ¶†Requirit in primis militē habere corpus bene dispositum: p portionatū: z cōplexionatū: mēbraq̄ dura: cū militia duricia appelletur. Unde ad pugnandum fortes sunt fabri: z ceteri qui laborib⁹ cōmunis viuūt. Illi autem qui debiles sunt parū valent ad corporalem pugnā. qui iz in studio sapiētie z sciētie molles carne aptos mēte dicam⁹: vt phīs dicit in. vj. de aia. tū in armis est oppositū fm Vegetiū. in li. de re milit. Nō est inquit dubitandū aptoꝝ armis esse rusticā plebem: q̄ sub dio z in labore nutrit: solis ardoꝝ patiēs: vmbre negligēs: balneoꝝ nescia: delitiarū ignara: simplicia alo: paruo cōtenta: duratis. ad oim malos tolerātiā membris: cui gestare ferrū: fossam ducere: z quodcūq̄ oīs ferre consuetudo est: vt p exēpla videbitis. †Piscatores autē aucupes z ceteri oēs q̄ tractare videnť ad militeria pertinēs: lōge arbitror pellēdos a castris. Sz fabros ferrarios carpētarios aprūq̄ venatores sociare quenit militie. qm̄ vt ad lucullū dicit Sene. Nullū laborē recusant man⁹ q̄ ad arma ab aratro transierūt: vt exēplo vidi stis supr̄ bo: p dixit. j. Ex q̄ seq̄t q. ō essentia militie nō ē nobilitas: nec req̄rit milites de gne nobilū ee: fm Jo. ō pla. p illū tex. in. l. j. C. nego. ne mi. li. xij. ¶†Scōo requirit q. miles sit aspectuz facie terribilis: vt idē vt Uege. Nā si leonis[a] vel visi aut hmōi effigiē habeat: ferox vtplimū z audax erit in bello. Or audaces (vt lib. x. eneidū hr̄) fortuna iuuat timidosq̄ repellit. q. vt vī in li. sex p̄ncipioꝝ. Alia cōiucta corpi imitat passiōes corporis: sicut p experiētiā videm⁹: q. masculi habētes effigiē mulieris sūt cōiter q̄si femina molles: ociꝝ z deliciaꝝ amatores: q̄ multū p̄uant militie: q̄ oīa mala sustinere hz p aliis z republica vsq̄ ad mortē inclusiue[b]: z ita iurāt milites fm gl. instr. ō test. multi. sup rub. z i l. fi. ff. ex q̄b⁹ cau. ma. in iteg. resti. Timere ei nō dz miles hostes quātūcūq̄ sup bos: nec eos fugere vl ab eis abscedi p̄mittere fz in facie eoꝝ occurrere. Et qui p̄uū apō romanos faciebāt ignominiose puniebā tur. †vt ō Lucio minucio p̄sule li. ij. ti. de disciplina mili. refert Vale. quē Luci⁹ q̄n tus cincinat⁹ dictator roman⁹: eo tpe quo deuict⁹ eq̄culis z sub iugū missis p̄sulatū deponere coegit: q. castra ei⁹ hostes ipse obsederāt: idignū maximo ipcio credēs quē nō suaꝝtē fz fossa vallūq̄ tutū p̄stiterat: cuiq̄ verecūdie nō fuerat arma romana metu trepida: clausis portis continent. Luci⁹ etiā calphurni⁹ Piso p̄sul roman⁹ titū equitū p̄fectū multitudine hostiū circūuētū: quib⁹ morte timēs arma tradiderat: ignominie gñā affici iussit: eū toga (lacuntis. i. fimbrijs abscisis) amictū: discinctaq̄ tunica idutū: nudis pedib⁹: a mane noctē vsq̄ ad p̄cipia p omne tpus militie adesse: iterdixit ēt ei quictū hoiz vsumq̄ balneaꝝ turmasq̄ equitū q̄b⁹ p̄fuerat: et adeptis eēs: in funditoꝝ alas trāscripsit. Magnū pfecto dedec⁹ p̄fie: magno piso nis decore vidicatū ē. qm̄ q̄dē id egit piso vt q̄ cupiditate vite adducti libertati sue sulli manu flagitiosuz ipoīi iugū nō eruberāt: amarū lucis vsum exprimerēt. Morte q̄q̄ q̄ effeminate timuerāt: viriliter optarēt. hec ille. Decet ergo militē ee strenuū: ac p̄optū ad oēs licitos z honestos labores: absq̄ timore mortis. iuxta illud Sene. ad lucullum. generosos aios labor nutrit.

Scōo req̄ritur in milite.

a ¶Nā si leonis. Et talis fuit Alexander magnus in bello valentissimus vt hr̄. j. sup̄r bo: q̄ ex eo filium susci piens.

b ¶Inclusiue. Quā alios magnanimus dummodo honesta sit ꝛcōis nūq̄ timuit: vt plene hr̄. j. sup verbo: testū. iiij.

23 An milites hui⁹ tē poris gaudeāt dictis p̄uilegijs et quid de pbris doctoribus et aduocatis.

24 Primo requirit i milite.

25

a ¶Plusq̄ocūq̄. de quo plene hr̄. j. sup r̄. Dotē quaz et dederat. circa finē.

Tertio requiritur in milite.

b ¶Aut. Ut. C. de epi. et cle. Ubi Bar. et Joā. de pla. C. de eroga. milit. āno. li. xj. Ut tal⁹ debeāt eis victꝰ leuis: nec occupati inquietudine cibarioꝝ delicate p̄pandoꝝ a militia diuertant: aut crapula z ebrietate hebetētur: vt. d. c. a crapula. Maxia ei inquietudo z vexatio ac itellect⁹ turbatio ē dictum cogitare de epulis. l. j. C. de comi. p̄po. z tri-

34 Quisto requirit in milite.

bu. schola. li. xij. ¶†Quinto inops dz cē miles z paup. Nā olim milites solis stipēdijs ptētabant: de q̄b⁹ viuere debēt. z nō sup egros: vt hr̄ Luce. iij. Nec debēt subditos regis ad eis p̄bēdū victualia cogere: nec illoꝝ p̄dia inquietare: nec victualia aut cetera bona tāgere. Quib⁹ p̄uū faciētib⁹ licitū ē cuilibet ō plebe eos aut eoꝝ ministrū expellere z ppa auctē resistere: amicis z vicinis i auxiliū p̄uocatis ad expellēdū iuasores. Capitaneo q̄ eos delegauit tpali exilio puniēdo. q. militib⁹ transeūtibus solū p̄mittit hospitari i domib⁹. z nihil p victu aut eoꝝ pabulo a p̄uicialib⁹ ēt ipōte offerētib⁹ recipe nō soluto valore l. venaticoꝝ. C. ō crog. milit. āno. li. xij. z. l. deuotū. vbi Jo. de pla. C. ō meta. z epide me. eo. lib. dicit curialitatē debere ee i eo: q̄ gratis hospitat: vt nihil petat ab hospite vltra hospitalitatē. Hec ibi post pnoctationē residētiā faciat: nisi hospitaret i domo alicui⁹ sui parētis vel amici. Quo casu gratis oblatū posset accipe: q. tūc cessat rō suspitiōis z p̄sumpte cōcussionis

30 ¶†Quarto requirit in milite.

31

32 Victus militum.

Universidad de ... Biblioteca

l.j.vbi etiā Ioā.de pla.C.de salga.hospi.
nō pben.eo.lib.per quē tex.⁊ in.l.fi.§.vt
35 autem.C.de re mili.eo.lib.decidit.† ꝙ vã
sallus cucurbitanꝰ dominū etiam vxore
volente imo se offerente ꝑdit feudū. Et
minus possunt milites tpe pacis faciēdo
mōstras personaꝝ suaꝝ equoꝝ armoꝝ ⁊
ceteroꝝ militibꝰ stipēdiarijs necessarioꝝ
viuere de bōis rusticoꝝ ⁊ alioꝝ subditoꝝ
Nec ꝯuocari in magna mltitudīe: vt.d.l.
fi.§.erit aūt.C.ꝺ re mil.ne grauēt subditos.
⁊ si de facto milites sup pplo viuerēt ꝑut
sepe ꝑncipū dissimulatiōe ⁊ dñoꝝ fecerūt
ꝓuideri eis dz equalr de victu ꝑ oēs sup
portādo. Adeo ꝙ si in domo vnꝰ forte me
liꝰ de hitatiōe ⁊ victu ꝓuisa oēs hospita
rent: eo tūc oēs ⁊ singli de illo loco seu in
cōtrata illuz ꝓ quota cuiuslibet emēdare
tenent: ⁊ ad hoc offō iudicis si ꝯdicerēt cogi
a pñt: ꝺm gl.⁊ bar.singlr in.l.de vsu qz[a].i fi.
ff.de varijs ⁊ extraor.cog. circa qꝺ videa
tis q̄ dixi sup ꝟ. Et vxo.noīe adela.i prio
arti.successionū ab itestato.cir.ꝑn.iij.de-
36 cisiōis.† Unū restat milites suis stipēdijs
debere esse ꝯtētos ⁊ paupes esse: nō ob-
stāte ꝙ tex.in.d.l.fi.§.erit aūt. dixerit eos
ditissimos.qr loquit de diuitijs moruz et
totiꝰ ꝓbitatis: in quibꝰ milites ditissimi
esse debēt: ⁊ nō in abundātia bonoꝝ tpa
liū: in quibꝰ paupes esse debēt: nec aliqd
acqrere pñt: nec possessiōes cōparare: seu
emere in ea ꝓuincia vbi bella gerunt: ne
studio agriculture a militia reuocent.l.mi
lites.la.ij.ff.de re mil. Pariter i.l.milites.
C.locati.milites ꝓhibent eē reꝝ ꝯducto
res ꝓcuratores aut fideiussores.facit.l.mi
litē.C.de ꝓcura.ne omisso armoꝝ vsu ad
opus rurale foꝝ ⁊ cetera negocia se confe
rāt q̄ armis nō ꝑuatis negocijs occupari
debēt: vt nūeris ⁊ signis suis iugiter ihe-
rētes rē publicā a qua alunt oī belloꝝ ne
cessitate defendāt: immo in.d.l.militē.dr:
militē nec ꝑ patre vel mre aut vxore vel
ex sacro rescripto noīe ꝓcuratorio expiri
opz. Cū neqz defensionē alienā suscipere
vel redimere negocia vel q̄si suffragatorē
accedere vtilitate publica ꝑmittat. Solū
ei ꝑmittit i simplicitate militari viuere: q̄
magis cupit arma q̄z leges: ⁊ iura forēsia
scire.l.fi.C.de iu.delibe. Unū refert Valer.
lib.iij.ti.de fiducia sui. Scipionem africa
nū in ꝯtiōe publica dixisse. ꝙ cū totā afri
cam romane ditiōi subiecisset: nō tn̄ aliꝺ
ex ea qꝺ suū diceret p̄ter cognomē tulisse
Et publiꝰ scipio de se ⁊ lucio scipione eiꝰ
fratre loquēs. Nō (inqt) me punice. Non
fratrē meū asiatice gaze auarū reddide-
rūt. Sz vterqz nrm̄ inuidia magis q̄z pecu
nia locupletior est. Quā scipiōis accusati
cōstātē defensionē romanꝰ vniuersus se-
natꝰ cōprobauit: vt ibi refert idē Valeriꝰ.

a ¶ De vsu quoqz. De quo.j.sup ꝟb.domū. vbi plenꝰ hoc ꝓbat.

Et li.iiij.ti.de pauptate.de Valer.publi-
cola post terqnū electū prio cōsule: dicit
ꝙ post tres ꝯsulatus acceptissime pactos
tāte pauptatis fuit ꝙ primoniū eiꝰ ad ex
pēsaz exeqaꝝ suaꝝ defecit. Ex q̄ pz q̄d vi
uus possedit: cui mortuo lectꝰ funebris et
b rogus defuit. Fabriciꝰ q̄z[b] pliēs ꝯsul ⁊ im
perator romanꝰ (vt idē refert) filias ꝓpas
pauptate dotare nequit. Marcꝰ ēt curiꝰ ꝯ
samnites bellū gerēs: legatis eoꝝ: se i scā
no assidētē ⁊ in catino ligneo cenātē spe-
ctādū ꝑbuit. Cūqz magnū auri pōdus ei
post attulissent: risit dicēs. Referte ⁊ dici
te samnitibꝰ marcū curiū magis locuple
tibꝰ iperare: q̄z ipm fieri locupletez ⁊ me-
mētote me nō acie vinci nec pecūia posse
corrūpi. Attiliꝰ ꝟo ab aratro ad iperiū ro
manū vocatꝰ: postq̄z rē publicā stabiliuit
⁊ igētes hostiū vires ꝯfregit: mltosqz triū
phos ꝯsecutus deposito ipiali sceptro ad
37 aratrū redire nō erubuit. ¶ † Sexto dz
miles eē castꝰ ⁊ castitatis amator. Et ide
statiōes militū dicta sunt castra a castrā-
do. ꝺm glo.in.l.q̄ cū vno testiculo: ff.de re
c mili.qr caste ibi viuebāt milites[c] antiq re
cte ꝯsiderātes castitatē secū hēre annexā
fortitudinē ꝺm ambro.vt dixi sup ꝟ. Du.
ha.fi.loquēdo de mlieribꝰ: q̄ olim i bello
strēnue se habuerūt. Castitatē sēp vt pu
pillā oculi ꝟuarūt boni milites: nō alia de
cā nisi vt fortiores eēnt in ꝑlio: iuxta illꝺ
Poeticū i georgicis. Sz nō vlla magꝭ vi
res idustria format. Quā venerē ⁊ ceci sti
mulos auertere amoris. Ob qꝺ iperator
amatorē castitatis se dixit.in aut.qbꝰ mo.
na.effi.legi.col.vj. Et p̄dixerat in aut.de
d mōachis. Castitatē solaz[d] cū fiducia esse
possibilē deo aīas p̄sentare. Unū non sine
rōne tn̄ eā dilexerūt armigeri veteres ēt
gētiles: nā de Cornelio scipiōe refert Va
leriꝰ lib.ij.ti.de mili.discipli. ꝙ ꝯ numāti-
nos imꝑator missus eo momēto q̄ castra
intrauit duo mille scorta de ipsis expulit.
Qua peste vacuefactꝰ exercitꝰ: q̄ paulo
ante metu mortis deformi se federis ictu
maculauerat: erecta ⁊ recreata ꝟtute: aciē
illā forte ⁊ aīosaz numātiā supauit: ⁊ incē
dijs exustā ruinisqz ꝓstratā numātiā solo
equauit. Scipio q̄z africanꝰ sūmis etiā ef
fert laudibꝰ: q̄ carthaginē obsidēs: obla-
tā sibi ex hostibꝰ ꝟginē eximie forme et
nobilitatis: intactam ⁊ dotatam restituit.
38 ¶ † Septio miles eē dz vigilās ad custo
diā eoꝝ: qbꝰ ꝑpositꝰ existit. Ne dormiēs
inuadat ab hostibꝰ. Et inde dr̄ p̄fectꝰ vi
gilū: ꝙ tota nocte vigilare dz: armatusqz
discurrere ⁊ inquilinos admonere: ne cul-
pa eoꝝ aut negligentia incendiū oriat.l.
ij.ff.de offi.prefec.vigil. Vigilare em̄ de-
bent milites precepto diuino excitati per
chrīstū in euāgelio. Vigilate (inquit) ⁊ pa

b ¶ Fabricius q̄z. de q̄ vide plura q̄ hn̄r super ꝟ. Duas habēs filias. in.iij. principali falletia: dū loqt de pacto future successiōis cōseruāde.

37 Sexto requirit in milite.

c ¶ Caste ibi viuebāt milites. vt plenꝰ hr̄.j. sup ꝟ. Cuidam petro tradideſt. Dū loquit de castitate ꝑncipū.

d ¶ Castitatē solam. De q̄ et eiꝰ triplici spē: ⁊ suis ꝑuilegijs. plene hr̄.j.sup ꝟ. Cuidā petro tradiderunt.

38 Septio requirit in milite.

rati estote: qr nescitis qua hora furueniet.
Or hostes dicunt fures quos ꝑ dolum et
insidias licet vincere si eis aliter fides nō
a ꝓmissa fuerit: sicut fecit macrobius[a] car-
thaginensiū dux ꝯtra assyrios missus: q̄s
vincere dubitans vino ⁊ mādagoris do-
lose inebrieatos dormientes interemit.
39 ¶ † Octauo miles debet esse patiens in
aduersitatibus ⁊ belli laboribꝰ sustinen-
dis: fame siti estu ⁊ frigore ac ceteris cala
mitatibus que innumerabiles existunt.l.
vnica.§.j.C.de cadu.tollen. Attendamꝰ
em̄ quāta fuit in antiquis animi patien-
tia. Narrat ꝑfecto Sene.li.iij.de ira.ꝙ cū
chimargies historiaꝝ scriptor quedā con
tra Cesarē scripsisset. Monuit euz Cesar
vt sermone moderatiori vteret: qꝺ facere
renuit. Nec tamē Cesar se vindicauit sed
solum ei domuz suam interdixit. ¶ Pa-
riter refert Policra.lib.iij.c.xiiij.de octo-
uiano Cesare augusto: ꝙ mire patientie
fuit: qui cū ei detraheret in publico ⁊ con
tra detractores incitaret ad vindictam:
respondebat: ꝙ in libera ciuitate liberas
decebat esse linguas. Subiungēs virum
habere debere in auribꝰ diligentiā: in lin
gua taciturnitatē: ⁊ in aīo quietem: qr ira
oīa precipitat. ¶ Similiter Sene.de mi
ra patientia antigoni narrat: ꝙ cū multa
improperia audiret: dicebat militē dece-
re nō solū certare baculo: sed etiā aīo vi-
riliter. Sicut de Catilina legit: ꝙ lz pessi
mus esset: tamē patiens erat inedie: algo
ris: ⁊ ceteris hmōi. Et de hac virtute ⁊ ce
teris dare debēt doctrinā nedum verbo:
sed etiā facto ⁊ exemplo militū primates
⁊ capitanei.l.officiū.ff.de re mili.vbi offi-
ciū regētis: nō solū in danda doctrina: sz
etiam in obseruāda disciplina militari cō-
40 sistit. ¶ † Nono requirit in milite forti-
tudo: que virtus est: qua cetere solidant:
⁊ sine qua in bono nō perseuerat. Et qua
omnia roborant ⁊ moderant. de qua di-
cit Phs in sc̄o ethicoꝝ. Fortitudo tenet
mediū inter timores ⁊ audacias. ⁊ Tulliꝰ
rheto.j. Fortitudo est cōceptio ꝯsiderata
periculoꝝ: laborūqz perpessio. Et in tuscu
la.q.lib.iiij. Fortitudo inquit est affectio
animi lege summe perpetiendis rebꝰ ob-
temperans. Vel est cōseruatio stabilis iu
dicij in eis rebus q̄ formidolose videntur
subeundis vel repellendis: vel est scientia
rerū formidolosarū ꝯtrariarūqz aut oīno
negligēdarū cōseruans earū rerū stabile
iudiciū. Ex quibꝰ infert fortitudinē locū
habere in arduis ⁊ in grādibꝰ ꝓbat. Hāc
si quidē virtutē si miles habuerit minas
nō timebit: imo nec mortē pauebit. Cū vi
ro forti nequaq̄z turpis mors accidere pos
sit. Fortitudo certe sui natura ⁊ effectu for
tunā superat. Unde Vale. Fortiter inquit

a ¶ Sicut fecit macrobius. Hāc historiā ad longū posuit sup ꝟbo: dotem quā ei dederat. dum loquitur ꝺ octo fugiēdo.

Octauo requiritur in milite.

Nono requiritur in milite.

se in aduersis gerere q̄d aliud est: q̄z fortu
nā seuientē: in adiutoriū sui: pudore victā
vertere? Nō dico ꝙ optāda sint ꝑicula: vt
fortē q̄s se ostēdat. Sz sufficit ꝑicula si cō
tingāt valide tolerare. Nō suz (ait Sene.
ad lucillū) tā demēs vt egrotare cupiā: tn̄
si egrotādū fuerit: sufficit vt nil effemina-
te faciā. Nō em̄ pati tormēta optabile ē:
sz pati fortiter: nec dz vlla rei nouitas for
tia ꝟtere pectora: cū nō possit athleta ma
gnos spūs hr̄e: donec suū viderit sangui
nem. iuxta illud. Sanguis suus humi vi
res accēso roborat igne. Tūc em̄ ꝓiectꝰ:
aīm nō ꝓijcit: sz cū magna spe ad pugnā
descēdit: eaqz virtute mala fortuna vincit
⁊ bona ornat. Oportet ergo milites esse
fortissimos nulla vi: nulloqz terrore a ꝓpo
sito recedētes: ⁊ ꝯsiderare. vt dicit Vale.
ti.de ꝯstātia.in ꝑn.ꝙ natura sic cōparatū
est: vt q̄sqs se aliqd ordine ac recta mēte
cōplexū cōfidit: vel iā gestū si obtrectet-
acriter tueat: vel nōdū editū si iterpellet
sine vlla cūctatione ad effectū perducat.
Unde refert Salu. bellū catilinariū nar-
rans. ꝓpe fi. Catilinā romanū potētia ci-
uiū obsessum die sui interitus sic milites
suos obsecrasse. Nemo inqt nisi victor ꝑ
pace bellū mutauit. Nā in fuga salutē spe
rare cū arma quibꝰ corpꝰ tegit ab hoste
auerteris ea vero demētia est semp i ꝑlio
his ē maximū periculū: q̄ maxime timēt:
audacia ꝓ muro hr̄. Cū vos ꝯsidero mi-
lites: ⁊ cū facta vestra estimo: magna me
spes victorie tenet: aīus: etas: ꝟtꝰ vr̄a me
hortant. Preterea necessitudo q̄ etiā timi
dos fortes facit. hec ille. Nā eiusdē natio
nis hoīes fortiores sunt ad se mutuo auxi
liandum: historiographi ꝑfecto laudāt ⁊
ad celos vsqz tollūt: eos q̄ fortes ⁊ cōstan
tes fuerūt in ꝑlio. Multa ⁊ terribilia piso
romanus cōtempsit: dū speciosum mētis
sue flecti noluit rigorem. Laudat pariter
iudas ille machabeꝰ.j.Macha.iij.ibi. Et
surrexit iudas qui vocabat machabeꝰ: et
induit loricā sicut gigas: ⁊ succinxit se ar-
ma sua bellica in ꝑlijs ⁊ ꝓtegebat castra
gladio suo. Similis factus est leoni i ope
ribꝰ suis: ⁊ sicut catulꝰ leonis rugiēs i ve
natione. Et de prelijs inde narrabāt oēs
gētes ⁊c. ¶ De Catone maiore refert ēt
Vale.li.iiij.ti.de fortitu. Felicior inqt ꝓge
nie sua supior Cato: a quo portie familie
ꝑncipia manarūt: q̄ cū ab hoste in acie ve
hemēti periculo peteret: vagina gladius
eiꝰ elapsus decidit: quē subiectū ꝑliantiū
globo: atqz vndiqz hostilibꝰ pedibꝰ circū
datū. Postq̄z abesse sibi aīaduertit: adeo
cōstāti aīo in suā ꝑtātē redegit: vt illū nō
periculo oppssus rapere: sz metu vacuꝰ su
mere videretur. Quo spectaculo attoniti
hostes: postera die ad eū supplices pacē

Universidad de

4 i petētes venerūt. †Cneus pōpili9 a sena
tu romano ad syrie regē missus sua forti-
tudine z audacia acsi tot9 senat9 adfuisset
regē sol9 terruit. de q̄ idē Uale. li. vj. ti. de
grauiter dictis ac factis sic dt. Cneus ꝟo
pompilius a senatu legat9 ad Anthiocū
missus vt bello se q̄ ptolomeū egypti re
gē lacessebat abstineret: cū ad eū venissz:
atq̄z i. s. Antioch9 assyrie rex prōpto aio
amicissimo vultu dextram ei porrexisset:
inuicē ei suā porrigere noluit: sz tabellas. i.
lr̄as senatuscōsultū ꝯtinētes tradidit: q̄s
vt legit Antioch9 dixit se cū amicis collo
cuturū: indignat9 Pōpili9: q aliquā morā
Antiochus interposuisset: virga solū quo
insistebat. i. terrā denotauit scz i circuitū
linea designauit: z prius inq̄t q̄z hoc circu
lo excedas da respōsū: qd senatui referā.
Nō legatū locutū: sz ipsam curiā. i. senatū
totū ante oculos positam crederes. Cōti
nuo em̄ rex affirmauit fore ne ampli9 d se
Ptolome9 quererek. Ac tūc demū Pōpi
lius manū ei9 tanq̄z socij apprehendit. q̄z
efficax ē animi fortitudo ꝑmonisq̄z abscis
sa grauitas? Eodē momento syrie regnū
terruit: egypti texit. hec ille. Juli9 quoq̄z
cesar (vt idē alleg. ti. de fortitudīe refert.)
Cū in gallijs innumerabili multitudine
z feroci impetu neruiorꝫ inclinari aciē suā
videret timidius pugnanti militi scutum
detraxit: eoq̄z tectus acerrime preliari ce-
pit. Quo facto fortitudinē z constantiā p
totū exercitū diffudit: labentēq̄z belli for
tunā diuino animi ardore restituit. ¶ De
cimo requirik in milite fides seu fidelitas
q̄ lz in quocūq̄z necessaria sit: maxime tñ
militantib9 cōgruit: vt sint fideles. in hoc
em̄ militia fundata est: vt nulla fraude vi
tuperek. qr vt Cice. ait li. j. de offi. Funda
mentū primū iustitie est fides. z Seneca
ad lucillū. Fides inq̄t est sanctissimū hu-
mani pectoris bonū: nulla necessitate ad
fallēdū cogik: nullo p̄mio corrūpik. immo
z hosti ꝯgruit tenere fidē. Nā q̄ fidē pdi-
dit: nihil hz qd possit amplius pdere. Nec
hz cām loquendi: cui credi nō pōt. aut cui
ablata est oium verborꝫ fides: oisq̄z ꝑmo
nis auctoritas. Un̄ nobiles dici nō pñt: q̄
fraudib9 z ifidelitatib9 sua plia exercēt: z
qd pmittūt minime tenēt. Occultū ꝓfecto
insidiosum malū est pfidia: cui9 efficacissi
me vires sūt mētiri z fallere: q̄ tantū incō
modi affert hūano gñi: q̄ztū salutꝫ bona fi
des p̄stat. Oēs em̄ fideles eē honestū est
illos p̄cipue: quorꝫ stat9 militarꝫ: quorūq̄z
vacatio est rēpublicā defensare. Militia
autē dedec9 patik: nisi fidelr exerceak. Et
in milite nil pulchri9 q̄z fides ei9: teste Ue
ge. de re mili. vbi dt: q tota reipu. sal9 i h
ꝯsistit: vt tyrones. i. milites nō solū corpe
sz aio p̄stātissimi cōparcāt: atq̄z iuramēta
suis p̄ncipib9 facta obseruēt. Cui assentit
Policra. li. vj. c. v. dicēs duo esse p̄cipua i
milite: vcz electio z sacramētū: vt scz fed9
pmissum teneat. Subiūgēs. c. vij. ꝓpriū
esse militis ordinate tueri ecclesiam: pfidiā
impugnare: sacerdotiū venerari: pauperē
defensare: iniurias placare. Et si op9 fue-
rit aīam ponere ꝓ p̄ncipe z salute reipu-
a blice. Un̄ Celtiberi[a] (vt Uale. lib. ij. ti. de
institu. refert.) Nephas dicebāt esse plio
superesse cū is occidisset: scz p̄nceps eorū
occubuisset: ꝓ cui9 salute spūm deuoue-
rāt. Laudāda inq̄t illi9 populi animi p̄stā
tia: q̄ fidē amicitie cōstāter prestādā arbi
trabank: vt fecerūt pōtius z meuius cētu
riones romani: de quib9 idē Uale. lib. iij.
tit. de constan. c. cccxxxix. z. c. seq. sic dicit.
An ambigi dz Pontius ab horꝫ exēplorꝫ
cōtextu: qui ꝑ cesaris partib9 excubās: sci
pionis p̄sidio intercept9: cū vno modo sa
lus ei darek si se futurū Cnei pōpeij gene
ri ipsius militē affirmasset: ita respōdere
nō dubitauit. Tibi qdē scipio grās ago:
sed mihi vti ista ꝯditione vite nō est op9.
¶ Siue vllis imaginib9: nobilē animū z
idē fidei z ꝯstātie ꝓpositū fecit9 Cneus
meui9 cēturio diui augusti. s. Octouiani:
cū Antoniano bello sepenumero excellē
tes pugnas edidisset: iprouisis hostiū isi-
dijs circūuētus z ad Antoniū alexādriā
pductus: iterrogatusq̄z q̄d nā de eo statui
deberet: iugulari inq̄t iube. qr nō salutis
bñficio nec mortꝫ supplicio adduci possū:
vt aut cesaris miles desinā: aut tu9 eē inci
piā. Ceterū q̄ ꝯstāti9 z fideli9 vitā ꝯtēpsit
eo facili9 ipetrauit. Antoni9 ei ꝟtuti et fi
dei ei9 icolumitatē tribuit. h ille. Nolue-
rūt fidissimi illi milites variare: recte ꝯsi-
derātes graue eē fidē fallere. l. j. ff. d cōsti.
pe. quā sūmo studio exactissimaq̄z diligē
tia antiq̄ milites ēt hostib9 ꝑuarūt. vt fa
b brici9[b]: d q̄ Boe. li. iij. d ꝯso. vbi nūc inq̄t
c fidelis ossa fabricij. z marc9 attili9 regul9[c]
de q̄ sepe meminit aureli9 Aug. d ci. dei. z
iuriscōsult9 i. l. postliminij ius. §. captiu9.
4 z ff. d cap. z postli. re. ¶ †Undecimo req̄rik
i milite pseuerātia: nisi em̄ i p̄dictis ꝟtuti
b9 bellādo pseuerauerit: nūq̄z reportabit
victorie triūphū: imo deficiēs i vno fact9
est oiz re9. c. defleat pctōr. d re. iur. nec me
rek dici athleta: q̄ saltē ter non vicerit. l. j.
C. d athle. li. x. vñ romani qr ꝯ carthaginē
ses i bello pseuerarūt: fundit9 eos deleue
rūt. h ē vnica ꝟt9 pseuerētia: q̄ milites co
ronat. bñ ei agere paxꝫ pdest: si mēs labik
existat. nec ex actib9 gñak hitus: nisi ad-
fuerit opis pseuerātia: qr ꝑm Tulk. rhet. j.
Perseuerātia ē i rōne bñ ꝯsiderata: stabi
lis ppetuaq̄z pmāsio. nā talia ꝯtinuata vi
gent: immo gutta aque tā molis durissi-
mum cauat lapidē pseuerant(r cadendo
ꝑm Alanum. Tali certe medio extollunk
veteres romani milites in oratione ad

Decimo requiritur in milite.

a ¶ Unde Celtiberi. Sunt ppl̄i in hispania habitātes.

b ¶ Ut fabrici9. de q̄ latius dixit sup verbo: duas habēs filias. i v. fall. loq̄n do d pacto successiōis cōseruāde.

Undecimo requirik in milite.

c ¶ Regulus. de quo plene hr. j. super ꝟbo: testm̄. iij. duz loquik de virtute z effectu iuramēti cōuētionalis

a ¶ Cesarē senē. de q̄ dixi. s. in ꝓlogo huius operis circa med. in q̄dā additione.

b ¶ Cymbrorꝫ. cymbri sūt ppl̄i gallie: q̄s nūc flamingos vocamus q̄ magnis olim cladib9 romanos affecerūt: sz tādem fuere p romanos Caio mario consule deleti vt hr j. sup ꝟb. q̄ cū alia mr̄imonium ꝯ hēs.

cesarē senē[a] de republica. Jtaq̄z inq̄t ma
iores nr̄i cū bellis asperrimis p̄meretur:
eq̄s viris pecunia amissa. nūquid defessi
sunt armati de iperio certare. Nō inopia
erarij: nō vis hostiū: nō aduersa res: igētē
eorꝫ animū subegit: q̄n q̄ ꝟtute cepant sik
cū aia retinerēt. Sili laude adhuc referū
b tur Cymbrorꝫ[b] antiq̄ milites q̄ nisi more
renk i bello nō reputabāt se felices: velut
ad finē vsq̄z nō pseuerātes. De q̄b9 lib. ij.
ti. de institutis: sic dicit Ualek. Alacris et
fortis cymbrorꝫ phīa: q̄ in acie gaudio ex
ultabāt tanq̄z gl'iose z feliciter vita exces-
suri. Lamētabank in morbo: q̄si turpiter z
miserabilr perituri. hec ille. Mortui enim
morbo vel senio vere mortui sunt mūdo:
nec cōputāk in nūero liberorꝫ viuētiū: sz q̄
in acie p̄ncipis ꝓ republica ceciderūt: ad
huc p gloriā viuere dicūk. isti. de excu. tu.
§. j. qr vt Cicero dicit. q̄ p ꝟtutē petit: nō
oino iterit. De enea legik li. ij. eneid. q p
medios ignes tela z hostes pseuerank se
habuit: ex q̄ magnifica pegit. Qui lz mul
tas in pte sensitiua paterek tribulatiōes:
tñ vsuz rōnis in mēte nūq̄z pdidit: immo
suos ꝯsolādo forti9 pseuerauit: vt pulchre
hr li. j. eneid. vbi ad suos milites. Reuo-
cate inquit aios: mestūq̄z timorē mittite.
Forsan z hec oliz meminisse iuuabit. Per
varios casus p tot discrimina rerꝫ. Tēdi-
mus i latiū sedes vbi fata q̄etas. Ondūt
illic fas regna resurgere troie. Durate et
vosmet rebus seruate secūdis. Et sequik.
Letitiā vultu simulat: p̄mit altū corde do
lorē. zc. Et li. iiij. de eo. sic dr. Mēs imota
manet: lachryme voluūk inanes. De q̄dā
z ei9 pseuerētia refert Ualek. li. iij. ti. d for
titudīe. ca. ccl. sic dicēs. Eiusdē temporis
et nature miles qui cannensi prelio quo
hānibal magis acies romanorꝫ ꝯtulit: q̄z
aios fregit: cū ad retinēda arma inutiles
vulnerib9 man9 hr̄et: spoliare se conātis
numide ceruicē ꝯplex9: os. i. faciē: narib9
z auribus corrosis deforme reddidit: inq̄z
plene vltiōis morsib9 expirauit. s. ille mi-
les. Penus em̄. i. carthaginēsis ille sicla-
cerat9 in victoria obnoxi9 morēti scz ro-
mano solatio fuit: roman9 in ipso fine vi-
te vindex sui extitit. Nobiliter etiā (inq̄t
eidē Ualek. eo. lib. iij. titu. de fiducia sui.)
Uterq̄z spartanus: z qui increpitus a quo
dam: q in aciem claudus descēderet pu-
gnare nō fugere propositū sibi esse eūdi.
Et qui referente quodā sagittis persaruz
solem obscurari solere: bene narras inq̄t:
in vmbra em̄ meli9 preliabimur. Eiusdez
vir vrbis: atq̄z animi hospiti suo patrie
muros excelsos latosq̄z ostendenti: dixit.
Si mulieribus istos comparasti recte: si
viris turpiter per que strēnui milites pro
positum nō habuerunt fugiēdi: immo cō-
stanti animo perseuerādi. De perseuerā-
tia militari ad celos vsq̄z suos etiā extol-
let Cesar in suis cōmētarijs de bello gal
lico lib. vij. Qui cum in gallia celtica bel
lans auaricum oppidū biturigū tunc for
tissimū obsedisset: z victualia suis militi-
bus iamdudum defecissent: ac fame peri-
rent: forti animo cessante murmuratione
perseuerarunt: donec castrum deleuerūt.
Summa inquit cū difficultate rei frumē-
tarie affecto exercitu: tenuitate boiorum
id est borboniorum: indiligentia heduo-
c rum: incendijs edificiorum[c] vsq̄z eo: vt cū
plures dies milites frumento caruerint: z
pecore longinquioribus vicis abacto. ex-
tremam famem sustentarent. Nulla tamē
vox est ab his audita ppl̄i romani. Quin
etiam Cesar cum in opere singulas legio
nes appellaret: z si acerbius inopiam fer
rent: se dimissurum oppugnationem dice
ret: vniuersi ab eo (ne id faceret) petebāt:
sic se complures annos illo imperāte me-
ruisse: vt nullam ignominiam acciperent:
nusq̄z infecta re discederent. hoc se igno-
minie laturos loco: si inceptam oppugna
tionem reliquissent. Prestare omes per-
ferre acerbitates: q̄z nō ciuibus romanis:
d (qui genabi[d] perfidia gallorum interijs-
sent) parentarent. hec ille. Perseuerare
enim debent milites: non tamen pertina-
ces esse: quia vt dicit Uegetius de re mi-
litari libro. ij. Pleriq̄z rei militaris igna-
ri pleniorem victoriam credunt: si aduer-
sarios aut locorum angustijs: aut arma-
torum multitudine circūdederint: vt adi-
tum non haberent recedendi: et contra
ex desperatione crescit audacia: et cum
spei nihil est: sumit arma fortitudo. Li-
benter currit cōmori: qui sine dubio scit
se esse moriturum. Ideo scipionis lauda-
ta sententia est: qui dixit. Uiam hostibus
e qua fugerent inueniendam[e]. Oportet er
go milites perseuerantes et ꝯstātes esse:
nulla vi: nulloq̄z terrore abijcientes ar-
ma: nec fugere donec vicerint: aut victi
fuerint: ne succumbant hostibus: al's sunt
grauiter puniendi. l. qui commeatus. §.
arma. ff. de re milita. vbi dicitur: q arma
alienasse graue crimē est. z ea culpa deser
tionem exequak vtiq̄z si omnia alienauit.
Sed si partem corꝫ vt tibiale aut hume-
rale castigari verberib9 dz. Si ꝟo loricā:
scutum: galeam: vel gladiuz desertori mi-
litie a cfugiēti silis est: vt. s. capite punik. l.
non omnes. §. desertorem. ff. de re milita-
ri. De quinto fabio romano refert Uale-
rius allegato titu. de disciplina militari.
cap̄. cxcvj. q ferocissime gentis aios con
tūdere z debilitare cuptens mansuetissi-
mū igeniū suū ad tp̄s deposita clemētia
seniore vti seueritate coegit: oim em̄ q̄ ex

c ¶ Incendijs edificiorꝫ. q̄ vercingētorix aluernigena a gallis Rex z dux belli fact9 villas p̄rie cremari et ꝓstrari fecerat: ad tollēdū victum romanis.

d ¶ Genabi. Nūc vocak aurelia ciuitas gallie magnifica i qua eo tunc paulo ante fuerāt p gallos illi9 habitatores occisi romani q̄s ibi Cesar p custodia reliquerit: ac etiā q̄ cā negociatiōis illuc venerant.

e ¶ Inueniēdā. Hāc sniaz notatu dignam nō viderat: imo eā narrātib9 credere noluit gnosus p̄nceps dux nemosi comes fuxi et nepos regꝫ Ludo. xij. nūc regnātis: eiusq̄z locūtenēs: q̄ anno isto dñi millesimo. ccccc-xj. apud rauenā: circa festum pasche domini obtenta victoria vltra mōtes

⁊ hispanos fugiẽtes i= sequẽs cū toto suo ex ercitu dele t⁹ ẽ ab eis: q̃ angustia ti duplomate reassum pseñt vires qꝛ vt dt va leri⁹ li.ij.ti. de discipli= na militari c.cxcv. hūa ne imbecil litatis effi= cacissimū duramẽtū est necessi= tas. Leta ẽ ꝓfecto vi= ctoria vide re hostes fugere: et cūcta relin quere i ma nu victorꝫ.

presidijs romanoꝝ ad hostes transfuge= rāt captiq; erant manus abscidit: vt trū= ca pre se brachia gestātes: metū defectio= nis inijcerent: rebelles itaq; manus a cor poribus suis distracte: inq; cruentato so= lo sparse: ceteris ne idem cōmittere aude rent documẽto fuere: imo tales deserto= res in militia fideliter nō ꝑseuerātes ꝑit a quolibet ꝓpa auctoritate occidi.l.ij.C. q̄ñ liceat vnicuiq; sine iudi. vindi. qꝛ pro hostib⁹ reputant: quib⁹ locū cesserunt.l. proditores.ff. de re mili. Nec debēt mili= tiā deserere aut ab illa diuerti amore ⁊ cu piditate prede occisoꝝ in campo: ne ⁊ ipsi occidātur. Nam vt Ualerius lib.iij.ti.de fortitudine.ca.ccxlvij.refert. Iuuētus ro mana cū victoriā ꝯ Uolscos apud Ueru= gine castrū victores regaliṫ recuperasset: cū de tropheis statuēdis cogitarēt: ꝑliuꝫ nocte dirimētes: victores ne an victi disce derēt incerti abierūt. Cōtrariū fuit: iō vi
44 de tex.cū ꝯmēto. ¶ † Duodecio reqrit in militib⁹ charitas ⁊ mutua dilectio: q̄ de ficiēte ex sñia ꝟitatis diuie desolabūtur: qui dixit. Regnū diuisum desolabit. De= mones eñ ⁊ si nō se diligāt q̄ sine charita te sunt: tñ mutuo auxilio coadiuuantur ꝯ nos in ꝑlio. Uñ milites nō se diligētes et mutuo auxiliātes sunt demonib⁹ peiores seipsos ⁊ rēpublicā ꝑdētes. qꝛ cū in re se= riosa ⁊ laboriosa pares sint ꝓprie socij di cūtur quasi vno federe cōiūcti: vt pacis ⁊ belli participes sint. iuxta illud apl̄i.ij.ad Corinth.j. Sicut socij passionuꝫ estis: sic eritis ⁊ ꝯsolationū. Et meli⁹ est plures eē q̄ꝫ vnū: habent eñ emolumentū sue socie tatis: ⁊ si vnus ceciderit ab alio fulcietur Ecclīastes.iiij.c. qꝛ vir amicabilis ad so= cietatē magis amicus erit: q̄ꝫ frater Pro= uerbioꝝ.xviij. facit tex.in.l. verū.ff.pro so cio. vbi societas dicitur species fraterni= tatis. Plus dicit tex.in dicta.l.militeꝫ.C. de procurato. Maiorem esse dilectionem
45 inter milites q̄ꝫ inter parentes: † qꝛ pro parentibus miles procurator esse non po test: sꝫ bene pro suo cōmilitone. Preterea pactum de succedendo velut mortis ca= ptande inductiuū non valet.l.fina.C. de pactis.c.ij.de conces.prebē.⁊.c.ne captā= de.eo.titu.lib.vj. tamen valet inter mili= tes.l.licet.allegato tit.de pac.inter quos abundantia mutue dilectionis cessare fa cit presumptionem captande mortis. Cū verisimile non sit vnum militeꝫ alteri in= sidiaturum: a quo succurri sperat ⁊ quem releuare intendit ⁊ necesse est in conflictu belli ⁊ extrema necessitate prout tenetur postpositis ⁊ oblitis preteritis: si que fue rint odijs: rancoribus: inuidia: et vindi= ctis: ac simultatibus. Sicut fecerunt vete res boni milites. inter quos Ualer.li.iiij.

ti.de recōciliatis. Marcū emiliū lepiduꝫ: ⁊ Sextū liuiū salinatorē memorat in hec verba. Marcus emilius lepidus bis con sul ⁊ pōtifex maximus diutinas ac vehe= mentes inimicitias cū Fuluio flacco eius dem amplitudinis viro gessit: quas vt si= mul censores renūciati sunt in campo de= posuit: existimans non oportere eos pri= uatis odijs dissidere: qui publice summa iūcti essent ptāte. Id iudiciū animi ei⁹ et presens etas cōprobauit: ⁊ nobis veteres annaliū scriptores laudādū tradiderūt. Sexti q̄ꝫ liuij salinatoris finiēdaꝝ simul= tatū illustre consiliū ignotum posteritati esse noluerunt. Is nāq; ⁊ si Neronis odio ardens in exiliū profectus fuerat: testimo nio eius precipue afflictus: tamen postq̄ꝫ eū inde reuocatum ciues collegam illi.s. Neroni in ꝯsulatū dederunt: ⁊ ingenij sui quod erat acerrimū: ⁊ iniurie quam gra= uissimam acceperat obliuisci sibi impe= rauit: ne si dissidente animo consortiū im perij vsurpare voluisset pertinaceꝫ exhi= bendo inimicum malū consulem ageret. Quequidem mentis ad tranquilliorē ha bitum inclinatio: in aspero ac difficili tē= poꝝ articulo plurimum saluti vrbi nostre atq; italie attulit: qꝛ pari virtutis īpetu cō nixi: terribiles punicas vires contuderūt. hec ille. Unde restat milites modis predi ctis conditionatos ⁊ virtutibus preditos esse veros milites: quasi ex mille electos: ⁊ consequenter esse tales: quibus hec pri uilegia debentur: ⁊ quos antiquitas sum me extulit ⁊ venerata est. Et in tanta ve= neratione habebātur: ꝙ nedum a virtuo sis: verūetiam a latrunculis quos bella= bant venerabantur. Et quod plus est ab hostibus quos vicerant etiam mortui sue virtutis amore honorabātur ⁊ maiestate coronabantur. Est autem maiestas virtu tis ⁊ probitatis quedam excellentia: sine magistratu: sine imperio: sine fortune ad= miniculo honoratum reddens homineꝫ: Et sic maiestas est honor longus: id est diuturnus etiam post morteꝫ eternus si= ne honore.i.magistratu publico. Ad hos dici pōt illud Statij poete tholosani the= baidos. Ite inq̄t alacres nūq̄ꝫ vr̄i moriē tur honores. De scipiōe africano sic dicit Ualer.lib.ij.ti.de maiestate. Ad africanū in linternia villa se ꝯtinētē: cōplures ꝑdo nū duces videndū eodē tpe cōfluxerant: quos cū ad vim faciēdā venire existimas set: ꝑsidiū domesticoꝝ in tecto collocauit. Q̄d vt ꝑdones aiaduerterūt: dimissis mi litibus abiectisq; armis ianue appropin= quant ⁊ clara voce nunciant scipioni. Nō vite eius hostes: sꝫ virtutis admiratores venisse: conspectum ⁊ congressum tan= ti viri q̄si celeste aliq̄d bñficiū expetētes.

Hoc postq̄ꝫ domestici scipioni retulerunt fores referari: eosq; intromitti iussit. q̄ po stes ianue velut aliquā religiosissimā ani mam sanctumq; templum venerati. Cu= pide scipionis dexterā apprehenderunt: ac diu osculati: positis ante vestibuluꝫ do nis que deorum immortalium numini cō secrari solent: leti quia scipionem vidisse contigisset: ad lares proprios redierunt. Quid hoc fructu maiestatis excelsi⁹: q̄d esset iocundius: hostis iram admiratio= ne sui placauit. scilicet antiochi. Specta= culo presentie sue latronum gestiētes ocu los obstupefecit. delapsa celo sydera ho= minibus si se offerant: venerationis ⁊ am plius non recipient. Hoc quidem viuo sci pioni: illud autem emilio paulo exanimi contigit. Nam cum exequie eius celebra= rentur ac forte tunc principes macedonie legationis nomine rome morarentur: fu= nebri lecto sponte sua sese subieccerunt q̄d aliquanto maius videbitur si quis cogno scat lecti illius frontem macedonicis triū phis fuisse adornatam. Quod spectacu= lum funeri speciem alterius triūphi adie cit. Bis enim te paule macedonia (quam supple viceras) vrbi nostre scilicet roma= ne illustrem ostendit: incolumem spolijs suis: fato functum humeris. scilicet portā do funus. hec ille. Hi profecto veri milites fuerunt: quilibet ex mille electus de quo dici potest quod habetur Eccl̄s.vij.in fi. Uirum de mille vnum reperi: et Uirgi. sic dicit. Uir bonus ⁊ sapiens qualem vix re perit vllum: milibus e cunctis hominum consultus apollo ⁊c. Heu me quid dicen= dum de militibus nostri tēporis: Respō= det Cynus.in.l.j.C.de iur.et fac. igñ.vj. q. ꝙ milites huius temporis vacant mer= caturis et negocijs priuatorū qui nesciūt se armare et vilissimas artes exercent. Et demum cinguntur ense balneantur aqua antecedunt in potu et honore varij et de auratorum calcaribus cum quadam pre= rogatiua reuerentie salutantur. Unde sa= tis est ꝙ hoc priuilegio gaudeāt. quia de alijs militaribus priuilegis sunt indigni. Milites enim nostri tēporis quasi publi= ce negociant: et sunt magis ad pompā q̄ꝫ ad substantiā militis: et habendi sunt vt priuati. vt no.in.l.eos.C.de offi.magi.mi li. ¶ Et hoc tenendū est: licet quidam di cant: ꝙ ex quo habēt superioris autorita= tem: ⁊ faciūt militarē ꝓfessionē: ꝙ sunt ve re milites: q̄ꝫuis eoꝝ militia nō sit priuile giata. immo in eoꝝ actibus vti debēt iu= re cōi ꝺm doc. quos sequit Ang.in.§.illis autē.insti.de testa.mili. ⁊ i.l.qui suspectū. §.j.ff.de app. ⁊ Bald.in.d.§.veteranus.[a] An aūt dicta priuilegia circa facultatē te standi militibus cōcessa cōpetant etiam

a ¶ In di cto.§. vete ranus. de q̄ vide.s.sup verbo: ma= trem insup deram.

suis famulis ⁊ seruitoribus. videatis in.l. penul. ⁊ fi.ff.de testa.mili. ⁊.C. illo.eo.ti.l. fi. vbi Bal. querit: an notari⁹ vniuersita= tis gaudeat priuilegio scholariū. ¶ Si= militer querit ibi Angel. quid de bedello an gaudeat priuilegio vniuersitatis. vi= deatis ibi per eos ⁊ Bald.in aut.habita. C.ne fili⁹ pro pr̄e. Unū tñ mēti teneatis: qꝛ lꝫ doctores pbr̄i et aduocati eq̄parent militibus: qꝛ militare dicūt: vt.l.aduoca ti.C.de aduo.diuer.iudicio. ⁊ no.gl.i.l.mi lites.ff.de re iudi. Tñ isti sine debita solē nitate testari nō poterunt: vt dicit text.in §.fi.insti.de mili.testa. ⁊.l.fi.C.illo.e.ti.cū in his nō tolleret iuris ignorantia: vt.l.ij. §.serui⁹ sulpici⁹.ff.de origi.iur. ⁊.l. profes sio. iuncta glo.C.de muneri.patrimo.li.x. ¶ Preterea in ipsis ocio cōsistentib⁹ nō cadit illa extrema et subita ac repentina necessitas: de qua loquit dicta.l. milites. Que quidē necessitas cū iuris ignorātia causa fuit concessionis hui⁹ priuilegij de quo hic tractam⁹. Et hoc scilicet ꝙ iādi= cte persone nō gaudeāt priuilegio militū indubitāter ꝓcedit quo ad relaxationem solēnitatis testamētarie: q̄ etiā nō relaxa tur: cū faciliter testes habere possint vt di ctū est. Sed quo ad alia priuilegia solēni tatē testamentariā nō cōcernētia: puta ꝙ maiori aut extraneo possit doctor vel ad uocatus substituere directo et filiū prete= rire: ⁊ sic de alijs priuilegijs superius nar ratis tales ꝑsone priuilegio gaudēt mili= tum vt sentit glo.in.§.fi.in fi.insti.de mi= lita. testa. et elegantissime determinauit post longā ⁊ pulchrā disputationē Alex. in repetitione.l.cēturio.in ꝑn.ff. de vulg.
46 ⁊ pup.substi. ¶ † Cōcludēs oīb⁹ priui= legijs militarib⁹ militib⁹ indultis preter ꝑsumptā iuris ignorātiā doctores ⁊ aduo catos posse vti: dū tamen in doctore duo cōcurrāt. Primo ꝙ sit doctor re ⁊ nō solo noie: nā doctorelli qui parū sciūt quibus boni scholares ꝑferri debēt iuxta gl.in.l. j.C.de anno.ciuili.li.xj. talib⁹ priuilegijs nō gaudēt: allegat Bal. in proemio ffoꝝ. Scdo ꝙ sint actu regētes ⁊ legentes: ita dicit Bar.in.l.medicos.C.de professo.et medi.li.xj. videatis que pleni⁹ dixi i ver= bo: matrē insuper clerā.in primo casu. In quo fili⁹ testari pōt. Et q̄s illoꝝ ꝑferat in honorib⁹ sedēdo ambulādo vel opinan= do post longā disputationē decidit Alex. in.l.cēturio.ff.de vulg. ⁊ pup.substi.et cō=
47 munis decisio est † ꝙ in actib⁹ militari= bus miles doctori ꝑfert. qꝛ ibi nō librorū
48 sed armoꝝ certamina exercent. ¶ † In actib⁹ aūt scholasticis et eorum locis do ctor militi ꝑferret.l.nemo clericus vel mi litaris.C.de sum.trini. q̄d nobis exemplo ostēdit accius poeta antiqu⁹ in iulio cesa

46 Qua= liter intelli gitur docto res et pres= byteros ꝑ= uilegio mi litum gau= dere.

Universidad … Biblioteca

ri in collegiū poetaꝝ venieti nō assurre=
xit.de quo Ualerius.li.iij.titu. de fiducia
sui. Magno inquit spacio diuisus est a se=
natu ad poetam accium transitus. Is iu
lio cesari amplissimo et florentissimo viro
in collegium poetarū venieti nunq̄ʒ assur
rexit:nō maiestatis eius immemor: sed ꝙ
in comparatione communium studiorū
aliquanto superiorem se esse consideret.
Quapropter insolentie crimine caruit.qꝛ
ibi voluminum non imaginum certami=
na exercebātur.hec ille. ¶ Igitur doctor
vt priuilegio potiatur necesse habet inter
cetera ꝙ sit actu docēs. Et idē i aduoca=
to qꝛ dʒ eē actu postulās ꝛ al's q̄lificatꝰ iu
xta.l.nemini.ꝛ.l.iubemꝰ.C. de aduoc.di=
uer.iudicio. Et cum his qualitatibus po
terunt doctores et aduocati potiri omni=
bus supradictis priuilegijs:siue sint per=
missiua priuilegia: veluti ꝙ filiusfamilias
testetur et sic de similibus: siue prohibiti
ua:puta ꝙ non possint pro crimine torque
ri:cui priuilegio renunciari nō potest:nec
valeret consuetudo in cōtrarium:per tex.
a singularem in.l.omnes iudices[a].C.de de
curio.li.x.quem ibi ponderat Bart. Et ꝙ
non possint donare aut legare concubi=
49 ne:†naʒ pariter doctores hoc facere nō
poterunt:nec aduocati vt tenet Hosti.in
summa ti.de dona.§.ꝛ cui.quod est men=
ti tenendum:quia ꝼm hoc fuit iudicatum
in ciuitate spoleti contra concubinam cu
iusdā aduocati. Et fuit al's consultū peru
sij:vt refert Lud.in.l.affectionis.ff.de do
na.dicens idem esse in histrione: cui etiā
est prohibitum donare:vt in.c.donare cū
alijs sequentibus.lxxxvj.di. Et ibi etiam
prohibetur donare venatoribus:nam ta=
les donationes si fiant sunt ipso iure nul
le:nisi iuramentum interueniret quo casu
propter iuramentū valerent.ita consuluit
Ludo.ꝯsi.xliij. Idē si relinquerēt vel do
narent meretrici:vt ad frugē melioris vi
te rediret. Quo casu relictum valet tanq̄ʒ
piū ꝛ ad piā causam factū.ꝼm Bal.singu
lariter in.l.imperialis.§.j.C.de nupt. Sʒ
ꝙ donare possint cōcubine quā in concu=
binatu retinēt nihil nō enim est modicū
errantē ab errore reuocare.c.inter opera.
de spon. Nā ꝑpter frugē melioris vite li=
citū est propriā vxorē carnaliter tamē nō
cognitā dimittere.c.cōmissum.illo.e.ti.et
de alijs priuilegijs doctoꝝ videatis Pe
trū de anch.in cle.ij.de magistris.ꝛ plene
ꝑ Ang.in.§.itē rome.insti.de excu.tu. Et
idē ꝯcludit ꝑfatꝰ Alex.vbi.s.in militibꝰ
celestis militie:q̄les sunt sacerdotes: qui
militibꝰ cōparant̄.vt.d.l.miles.cū gl.ff.d
50 re iudi. ¶ †Q̄m tales eisdē potiunt̄ priu
legijs:sicut doctoresꝛ aduocati. Et sic pa
riter nō poterūt ꝯcubinis donare ꝼʒ bar.

a ¶ In.l. omnes iu= dices. hoc non seruat̄ i regno frā cie:in q̄ ca= su aduenie te etiam co mes ꝑ cri= mine torq̄= retur:vt ha betur.j.sup verbo:mor tuo itaq; te statore.j.in viij.fallen= tia in q̄ dā= natus ad mortem nō efficitur in= testabilis. in fine.

49 Mili= tes presby= teri ꝛ aduo cati aut do ctores suis dare nō pos sunt concu binis.

in.l.mulierē.ff.de his q̄b.vt indig.ꝛ.l.mi=
les.§.mulier.ff.de testa.mili. ꝛ fuit dictuʒ
originale Jo.an.in.c.de his.j.de sepul.in
nouel.lʒ Bar.ipsum nō alleget. de q̄ ple=
nius dixi in ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiā.in
si.scdi ꝑnci.art. Ad ꝑmissa scʒ ꝙ in testan
do pbr̄i sunt valde ꝑuilegiati facit text.in
aut̄.pbr̄os.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ plene not.per
Pan.in.c.in ꝑn̄tia.de ꝓba. vbi cōcludit:
51 †ꝙ clerici in testādo pari cū militibꝰ vtū
tur ꝑuilegio:cū deo militēt ipatori mari=
52 mo. ¶ †Pariter eodē potiunt̄ cardina=
les ꝑuilegio:q̄ militāt i sacro pape ꝯsisto
rio:vt expsse de cardinalibꝰ singulariter
ꝯsuluit Bal.in q̄dā eiꝰ ꝯsi.incipiē. In pri
mis vidēdū est an onꝰ fideicommissi. qd
alibi nō legisse refert Jason sup rub.ff.de
vulg.ꝛ pup.de q̄ latiꝰ ꝑ eūdē in.l.cēturio.
ij.col.illo.e.ti. ¶ Sed aduertatis qꝛ text.
in.d.aut̄.pbr̄os.vr̄ sentire ꝯtrariū dū dicit: ꝛ
donare ꝼm leges ꝛ testari ꝛc.ꝑ quē vr̄: ꝙ
pbr̄i dūtaxat pn̄t testari ꝼm dispositionē
legalē:ꝛ sic iure cōi alioꝝ. Nisi dicamꝰ:ꝙ
cū dicta aut̄.illos ꝑuilegiat in posse testa
ri:ꝙ illa ꝟba intelligunt̄ ꝙ testari pn̄t ꝼm
leges ꝑuilegiatiuas ꝛ speciales militū et
ceteroꝝ ꝑuilegiatoꝝ:nō aūt ꝼm leges cō
munes paganoꝝ:vel dicatis: ꝙ pbr̄i de=
bēt testari ꝼm leges q̄ ad solēnitatem te=
stiū:in q̄ doctores ꝛ aduocati vt dictū est
nō sunt ꝑuilegiati:sʒ nō tenet̄ ꝑuare alias
leges alias regulas testamētis fiēdis in
dicētes. Sed ꝑma r̄nsio vr̄ verior. vt scʒ
pbr̄i ꝛ ordiati testari possint.ꝼm leges pri
53 uilegiatiuas. ¶ †Ita ꝙ in coꝝ testamē=
tis nō req̄rat̄ legalis solennitas sicut de=
terminat Pan.de ingrediētibꝰ religionē
q̄ pn̄t absq; debito nūero testiuʒ aut alia
solēnitate testari ꝑ tex.singularē.in.§. il=
lud.in aut̄.de mona.ita dicit in.c. i ꝑn̄tia.
xix.colū.de proba.allegat Bar.hoc tenē=
tem in aut̄.si qua mulier.C.de sa.san.ecc.
54 ¶ †Decimo fallit si ꝑuilegiū esset datū
ciuitati castro vel loco: ꝙ testm̄ valeat co
rā duobꝰ aut tribꝰ testibꝰ factū. Q̄m h̄ ca
su valeret cū illo nūero:vt.l.si nō speciali.
a ꝯrio sensu. Et ibi h̄ tʒ Bal.C.e.ti. Con=
suetudo aūt ꝼm aliq̄s nō posset inducere
neq; statutū:ꝙ testm̄ valeat cū minori nu
mero q̄nq; testiū ꝑ tex.i.l.si.C.e.ti.dū di=
cit ibi:minꝰ aūt nullomō ꝯcedimꝰ. Per q̄
ꝟba vr̄ ꝓhiberi oīs ꝯria dispositio i futu
rū:ita ꝙ nō valebit statutū factū i ꝯriū ab
inferiori a ꝑncipe. vt dicit gl. singularis.i
cle.vt hi q̄ sup ꝟbo:nullomō.de eta. ꝛ q̄li
b ta.[b] ¶ Preterea vbi ꝯsuetudo futura est
reprobata nō valebit ꝯsuetudo ꝯria.i aut̄.
nauigia.C.de fur.ꝛ no. Bar.i.l.de q̄bꝰ.ff.
de legi. ¶ Sʒ tn̄ his nō obstātibus cōis
opi.est:ꝙ et ꝯsuetudo vel statutū p̄rie pos
sit scʒ ꝙ testm̄ corā duobꝰ testibꝰ valeat

53 Testās in ingressu religionis seruare nō tenet̄ solen nitatem.

54 An sta tuto vel cō suetudie te stamentuʒ valere pos sit sine solē nitate.

b ¶ De etate ꝛ qua li.de q̄.j. su per verbo: adiecte ve ro impube ri.circa ꝑn.

per dictam.l.si nō speciali. Et ideo valet
consuetudo tholosana hoc seruans. Si=
militer in presenti ciuitate caturci est illa
55 consuetudo. ¶ †Nam cōsuetudo loci in=
strumentum al's minus solenne facit au=
tenticum.c.cum dilectꝰ.de fi.instru. Ideo
ꝙ in aliquibus locis notarij non vtuntur
aliquo signo autentico: sed simpliciter se
subscribunt vt seruatur narbone.ꝼm spe=
cu.tit.de instru.editio.§. breuiter.in fine.
De questione autē nostra videatis Bar.
in.l.j.C.de sum.trini.ver.tertio queritur.
specu.ꝛ Jo.an.in additio.ti.de instrumē.
edi.§.compendiose.versi.sed nunquid de
consuetudine. Bart.et Bal.et alios in.d.
l.si.C.eo.de hoc videtur bonus text. in.l.
ij.C.quemadmo.testa.aperi.et hoc tenet
Pan.in.c.ij.de proba.v.colū. Bal. Ang.
et de Jmol.in.l.testamenti.ff.eo.tit.et ibi
Ange.querit an valeat consuetudo ꝙ te=
56 stamētū valeat corā vno teste. ¶ †Anū
etiam teneatis mēti:ꝙ si statuto in testa=
mentis duo sufficiant testes: idem erit in
donatione causa mortis. Ita per bona iu
ra decidit Bald.in.l.si.C.eo.ita consuluit
Ang.consi.ccxxiij.circa principiū. Bal.
in.d.l.j.C.de sum.tri.ver.sed quero de ef=
fectu ꝛc. Refert talem consuetudinem vi
57 gere in francia. ¶ †Undecimo fallit di=
cta regula in testamentis factis ad pias
causas: que valent de iure cum duobus
testibus:vt in.c.relatum.s. eodem titulo
per quem tex.ita determinant Bartolus
Bald.et ceteri legiste in.l.prima.C.de sa
crosanctis eccles. Sed vltra illos est tex.
singularis de iure ciuili.ꝼm Angel.ibi in
l.si pater.§.quedam.ff.de fideicommis.li=
ber.vbi probatur melius q̄ʒ alibi:quod in
dispositione vltima ad pias causas suffi=
ciunt duo testes:quicquid dicat ibi glos.
in versic. cum pluribus.supplens ad mi=
nus quinq;.quia non bene supplet. Cum
duo sufficiant per illum textum. Ipsuʒ sic
inducendo:dicit enim ille tex.ꝙ legatum
libertatis et sic pie cause in codicillis reli
ctum valet factum presentibus bonis vi
ris et honestis:et sic text. Ille requirit ad
esse talium codicillorum viros honestos
in testes. Sed eadem glo.in.l.finali.in fi.
C.de codicil. dicit ꝙ in codicillis femine
possunt esse testes. Ergo si text. in dicto
§.quedā. requireret in codicillis ad pias
causas quinq; viros:seu quinq; testes ma
sculos:sequeretur ꝙ codicillans ad pias
causas esset conditionis deterioris:quam
codicillans ad non pias causas.quod fo=
ret absurdum:et cuiq; repugnaret exerci
tato igenio. Quare sequitur necessario:
quod ex quo ille text.in.§.quedam.requi
rit viros bonos et honestos: et sic exclu=
dit feminas quod sufficiunt duo testes.

57 Solen nitas iuris non requi= ritur in te= stamēto ad pias cau= sas facto.

argumen.l.vbi numerus. ff. de testibus.
Qd autem ille tex.requirēdo viros exclu
dit feminas:est casus iuncta doctri. Bar.
in.l.j.ff.de legi.in verbo:virorum.ꝛ sic ille
tex.in dicto.§.quedam.concordat cū tex.
eleganti in nostra materia in ca.relatum.
ibi dum dicit: duobus legitimis testibꝰ.
s.eo.titu. Pro quo facit qd not. Ang.in.l.
cum antiquitas.§.cum autem.C.eo.titu.
58 ¶ †Unde restat cōcludendum:ꝙ vtroq;
iure ꝛ in testamentis ꝛ dispositionibus ad
pias causas sufficiunt duo testes:adeo ꝙ
scdm testamentū factum ad pias causas
cum duobus testibus tollit primū etiā ad
pias causas:licet cum solenni numero te=
stium septem fuerit completum:ꝛ ita con
suluit Paul.consilio.cccxliiij. Et sic suffi=
ciunt duo testes etiam non rogati:nec re
quisiti. Quinimmo sufficit:ꝙ ibi fortuito
casu venerint: quo casu valebit testamen
tum ac si vocati ꝛ rogati fuissent.ita con=
cludunt Bart. Bal.ꝛ oēs Docto.in.l.j.C.
de sacrosan.eccle. ꝛ Jo.an.in addi. Spe.
ti.de instru.edi.§.nunc vero aliqua.ꝛ Pa
nor.in.c.relatum.superius allega. Quorū
dictū potest firmari ex eo quia videmus
in testamento per patrē inter liberos ꝯfe
cto sufficere ꝙ testes interueniant nō ro=
gati.vt no.glo.in.l.si.§.in omni.C.de co=
dicil. Pro quo facit tex.in.l.hac cōsultissi=
ma.§.ex imperfecto.C.eo.ꝛ.l.fin̄.C.fami.
hercisc. Ita similiter dicendum erit in te=
stamento ad pias causas.ꝛ est cōis opin̄.
Sed aduertendum est:qꝛ Lapus in suis
alleg.allegatione.xxx.contrariā firmauit
sniam:allegans primo quia de iure cōi in
actu testandi testes debent esse rogati in
l.hac consultissima.C.eo.ꝛ.l.heredes pa=
lam.§.in testamentis.ff.codē.ꝛ in aut̄.ro=
gati.C.de testibus. Nec reperitur ab hac
solennitate exceptū testamētum ad pias
causas factum: ergo standum est regule
generali. quia erubescimus sine lege lo=
qui: vt.l.illam.iuncta glos.C.de collatio.
Secundo ad hoc allegat casum exp̄ssum
in dicto ca.relatum.s.eo.dum dicit duo=
bus legitimis testibus requisitis.vbi ex=
presse loquitur tex.de relictis ad pias cau
sas. Et nihilominus vult ad validitatem
eorum requisitionem testium fore necessa
riam.vnde non sufficit:ꝙ fortuito veniāt.
59 ¶ †Preterea vltra Lapum potest hec
opinio confirmari: per id quod videmus
in milite:qui licet in testando liber sit: et
absolutus ab omni solennitate testamen
taria introducta per ius ciuile: attamen
dum testatur in tentorio:non dico in con
flictu belli: necessarius est ad validita=
tem testamenti testium rogitus. vt.l.di=
uus.ibi:ꝯuocatis.ff.de testō mili. ¶ Nec
q̄dē huic snie refragat̄:qd dicimꝰ i testō

58 Non est necesse i te stamēto ad pias cau= sas testes fore roga= tos.

facto per patrem inter liberos non requi
ri testium rogitum. Quia respondetur: ꝙ
in testamento quod inter liberos confici
tur hoc ideo est: quia et si testamentũ scri
ptum non esset: porro liberi iusti successo=
res essent: cum in successione parentũ eo=
rum causa sit prior. Ideo in testamẽto in
ter eos confecto iuris solennitas relaxat:
pro hac ratione est tex. no. in. l. j. C. de his
que sibi ascri. Et ẜm hanc opinionem re=
perio consuluisse Pau. consi. ccc. incipiẽ.
Ad primum quesitum. prope fi. et Ludo.
consi. cccvj. qui pariter eandem opinionẽ
tenuerat in repetitione aut. similiter. xx.
colũ. C. ad. l. fal. et ita etiã consuluit Frãc.
areti. vt refert Pañ. in. d. c. relatum. j. col.
¶ Ego vero in consulendo sum sepe se=
cutus primam opinionẽ: scilicet testamen
tum ad pias causas valere cum duobꝰ te
stibus non rogatis. quod patet ex duobꝰ
Primo quia illa est communis opi. doct.
Igitur in dubio est sequenda vt no. Pa=
nor. in. c. j. de consti. Secũdo quia summa
est ratio que pro religione facit. vt. l. sunt
persone. in fi. ff. de religio. et sumpti. fune.
Preterea rogitus testium est solennitas
inuenta a lege ciuili: et sic iure positiuo.
Sed qui testantur ad pias causas spiritu
dei ducuntur. arg. c. licet. j. de regu. Ergo
non sunt sub lege. vt scilicet legis solenni
tatẽ sequi teneantur: quia que spiritu dei
aguntur non sunt sub lege. xix. q. ij. due
sunt. ⁊ d. c. licet. In dubijs enim opinio=
60 nibus fauendum est religioni. ¶ † Naz
60 Nota dynũ fuisse damnatũ.
Dynus hoc non faciens fuit damnatꝰ vt
fuit post eius mortem reuelatum cuidam
heremite viro sancto prout refert Ange. in
l. j. C. de fal. can. adiec. lega. vbi refert Dy
num consuluisse in quadam causa contra
ecclesiam propter quod damnatus fuit.
¶ Heu me quid de illis erit. qui ecclesie
bona et iura rapiunt: et autoritate ppria
vsurpant exemplo vobis ostensum fuit in
verbo: et vxorem nomine adelasiã. in pri=
mo principali art. primaq; decisione. Nec
obstat. l. diuus. ff. de testa. mili. superiꝰ al=
legata. quia ibi loquitur in casu: quo mi=
les non gaudet plene priuilegijs militũ:
scilicet quando testatur extra bellum in
tentorio cessante necessitate: que est cau=
sa finalis priuilegij: vt. s. ostensum fuit.
61 ¶ † Sed causa pia vbicunq; existat et
quocunq; tempore semper gaudet inte=
graliter suis priuilegijs. vnde non est bo
na equiparatio de casu non priuilegiato
ad casum priuilegiatum. ¶ Similiter nõ
obstat. c. relatum. dum dicit: requisitis. qr
respondetur duobus modis. Primo quia
ibi papa mandat causam piam tractari
non secundum leges: sed secũdum decre=
torum statuta. Unde per verba postea se=
quẽtia non potest inferri: ꝙ testes debeãt
rogari. Quia hoc esset ecclesiam tractare
ẜm leges: ⁊ earum solennitatẽ contra mẽ
tem pape. Nã qualiacũq; verba sequant
ptestatio seu declaratio precedens dero=
gat sequẽtibꝰ: ne cõtra precedentẽ decla
rationẽ operentur. vt. l. si mihi ⁊ tibi. §. in
legatis. versicu. interdum. ⁊. l. si ita sit scri
ptum. ff. de leg. j. ⁊ no. plene in. c. cum mar
tinus. de constit. ¶ Secũdo respondetur
⁊ nouiter: ⁊ credo ꝙ sit vera respõsio ⁊ cla
rior omnibus: scilicet ꝙ dicta verba: testi
bus requisitis. non referantur ad actum
testãdi: vt velit papa dicere: ꝙ in actu te=
standi requiratur requisitio ⁊ rogitus te=
stium: quia non requiritur: vt dictum est.
Sed referuntur dicta verba ad actum iu
dicandi: quasi velit papa dicere: ꝙ iudi=
ces debebunt iudicare pro ecclesia si per
eos duobus testibus requisitis: id est vo
catis coram se ad veritatem examinatis
apparuerat de testamento facto ad piam
causam. Unde non intendit ille tex. dice=
re: ꝙ testator teneat conuocare seu requi=
rere testes: cum ad testatorem illa verba
non referantur. Sed intendit dicere: ꝙ si
iudici requisitis coram se testibus appa=
ruerit de testamento ad pias causas: de=
bet pro illo iudicare. Et iste est verus in=
tellectus illius. c. vbi papa loquitur cum
iudicibus: vt patet in suprascriptione.
¶ Preterea omne relatiuum debet intel
ligi iuxta relatũ. vt in aut. si qs in aliquo.
C. de eden. Ideo cũ dubitatur de instru=
mẽto ingrossato ad protocollum siue ma
tricem scripturam semper recurret: vt ple
ne not. Bar. in. l. si librarius. ff. de reg. iur.
62 ¶ † Similiter quãdo dubium est de opi
nione alicuius doctoris recurrendum est
ad iura que allegat. Cum ẜm illa docto=
ris opinio intelligatur. vt no. Bar. in. l. nõ
solum. §. liberationis. ff. de libera. lega. et
Pau. consilio. ccclxxxvij. Sed papa in di
cto. c. relatum. allegat auctoritatem iuris
diuini: que scripta est originaliter Mat=
thei ca. xviij. vbi simplr̃ dicitur: vt in ore
duorum vel trium testium stet omne ver
bum ⁊c. Et ibi nulla fit mẽtio: ꝙ tales te=
stes debeãt esse vocati: vl' rogati. ergo ⁊c.
¶ Nec obstat text. ibi dum dicit: adhibe
tecum. Quia per hoc non concluditur: ꝙ
testes debeant requiri: seu rogari: immo
sufficit ipsorum presentia quomodocũq;
illic applicuerint: quod demonstratur per
63 illam dictionem: adhibe. ¶ † Nam ad=
hibere nil aliud sonat: q; duos vel tres te
stes per illum actum correctiõis habere.
Et verum est dicere: ꝙ ita bene habet te
stes ille qui eos non requisiuit: neq; ro=
gauit: dum tamen in actu sint presentes:
sicut ille: qui eos rogasset. ¶ Preterea

ille tex. Mat. xviij. loquitur in actu corre=
ctionis a peccato: in quo non reperitur ex
pressum: ꝙ testes debeant rogari. Ergo
standum est regule generali. Quia cum
speciale sit in testamẽto: ꝙ rogari debẽt.
Ergo in contrarium est ius commune in
alijs. Et sic per illa verba: adhibe tecum.
non videtur requiri requisitio seu rogitꝰ.
Ad hoc facit text. no. in. l. fi. C. de codicil.
vide bonum tex. qui non requirit testium
rogitum Deutero. xix. prope fi. Quare cõ
cludo luculenter vltra omnes: ꝙ in testa=
mẽtis ad pias causas omni iure sufficiũt
duo testes etiam non requisiti: nec roga=
ti. Et ista est veritas. videatis plene Bar
ba. in prima parte: consil. ccclj. vij. colum.
ideo dicit Ange. et sequuntur ibi doct. et
Alex. in. l. hac consultissima. peñ. colũ. C.
qui testa. fa. non pos. ꝙ solennitas illius. l.
nõ habet locum in ceco testante ad pias
causas: immo valet omissa omni solenni
64 tate. ¶ † Plus dico vobis: ꝙ tales te=
64 Mulieres in testamẽto ad pias causas possunt esse testes.
stes non rogati in testamẽto ad pias cau
sas: non requiritur ꝙ sint masculi. immo
in tali testamẽto sufficit: ꝙ sint mulieres:
que al's in testamento testes esse non pos
sent. vt institu. eo. §. testes. ff. eo. l. qui te=
stamentis. §. mulier. Et ꝙ in tali testamẽ
to ad pias causas sufficiant mulieres: p=
batur primo: quia videmus in testamẽto
per patrem facto inter liberos mulierem
posse in testem adhiberi: vt no. glo. quam
sequuntur doc. in aut. quod sine. C. eodẽ.
Secundo quia idem videmus in codicil
lis vbi requiritur minor numerus testiũ:
q; in testamento mulierem posse adhibe
ri in testem vt. l. fiñ. §. in omni. C. de codi=
cil. Et ibi hoc tenet glo. a doctoribus ap=
probata. Ergo idem videtur in testamẽ=
to ad pias causas: in quo minor numerus
testium requiritur: q; alijs testamentis.
vt. d. c. relatum. et concludunt omnes in
d. l. j. C. de sa. san. ec. ¶ Sed aduertendũ
est: ꝙ Ludo. in. d. repetitione aut. simili=
ter. concludit contrarium dicẽs mulieres
in testamento etiaz ad pias causas facto
non posse esse testes. Et ita refert consu=
luisse Federi. de senis consi. ccxj. qui alle
gat dictum. §. mulier. Ipse vero Ludo. p
hac opinione allegat tex. expressum in. d.
c. relatum. ibi dum dicit: legitimis testi=
bus. mulier autem in hoc non est legiti=
ma testis: per dictum. §. mulier. et institu.
eo. §. testes. vltra Ludo. ego allego text.
aureum de iure ciuili. in. d. l. si pater. §. q=
dam. ff. de fideicom. liberta. ibi duz dicit:
presentibus viris bonis. vbi tex. ꝙ in reli
cto libertatis quod indubitanter est piũ:
vt no. Bar. in. l. proxime. §. fi. ff. de his qui
in testa. delen. requiruntur testes viri bo=
ni: et sic non mulieres nec infames et cri=
65 minosi. ¶ † Preterea mulier in genere
saltem est prohibita de iure canonico fer
re testimonium: cum semper variũ et mu
tabile producat. vt in. c. forus. §. testes. j.
de verb. sig. Nec obstat si dicatur: ꝙ licet
mulier dicatur prohibita iure canonico ⁊
ciuili: vt dictuz est. Tamen non reperitur
phibita de iure diuino. Quodquidẽ ius
in talibus relictis ad pias causas conside
rare debemus. vt dicto. c. relatum. vt. s.
dictum est. ¶ Quia respondetur: ꝙ in re
lictis ad pias causas est verum: quia con
sideramus ius diuinum quo ad numeruz
testium: vt scilicet sufficiant duo aut tres.
Sed quo ad qualitatem eorũdem consi=
derare debemus ius canonicum et ciui=
le: que in hoc a iure diuino reperiunt im=
mutata. leges enim ipse per ora princi=
pum diuinitus fuerunt promulgate. vt. l.
fi. C. de prescrip. longi tempo. et. c. quo iu
re. viij. di. ¶ † Nec obstat quod superius
dictum fuit: scilicet non attendi rogitum
testium: quia rogitus testium qui regula=
riter in testamentis requiritur est de me=
ra iuris ciuilis solennitate: quare in testa
mentis ad pias causas talem non consi=
deramus solennitatem inherendo iuri di
uino: quod de talibus non curat vt supra
ostẽsum est. Sed repellere mulieres a te=
stimonio: que sexus fragilitate varia sem
per et mutabilia producunt non est de so
lennitate legali. Quinimmo est obuiare
vitio naturali: quo faciliter inclinãtur ad
testificandũ falsum. ¶ Preterea si ob fra
gilitatem sexus qua faciliter corrũpi pos
sunt iura humana expressim eas a testifi=
cando in testamentis ad nõ pias causas
factis repellunt: propter presumptum pe=
riculum corruptionis et preiudicium eui=
tandum: multopotius repelli debent a te
stificando in testamentis ad pias causas:
vbi agitur de maiori periculo et preiudi=
cio. quia faciliter deierando dicerent non
sic testatorem ad pias causas bona sua re
liquisse. Et hoc forte corrupte per here=
dem scriptum aut veniẽtes ab intestato.
quod magis esset: q; contra priuatum te=
stificari vbi ergo est maius periculuz: ibi
cautius est agendum. arg. c. vbi. de elect.
li. vj. Item melius est eas a talibus pro=
hibere: vt testatores eas in suis pijs vo=
luntatibus non adhibeant: q; si admitte
rent: et deum corrupte aut al's variando
contra ecclesiam seu aliam piam causam
falso deponerent. Et testatores de eis cõ
fidentes simul et piam causaz deciperẽt.
Et hanc opinionem tenet Barba. in di=
cto. c. relatum. vij. columna. s. eodem per
pulchras iurium inductiones: subiũgẽs:
quod nec in testamento inter liberos te=
stes esse possunt: vt ibi dicit. ix. columna.

Universidad de D... Biblioteca

Sed precedens opinio communiter tenetur:et credo ꝙ sit vera. Naꝫ (vt dictū est) nos videmus: ꝙ indistincte mulieres in codicillis possunt esse testes: nō facta differentia an fiant ad piam causam: vel nō piam:et in hoc omnes concordant:et hoc ex eo:quia in codicillis minor requiritur solennitas: ꝙ̄ in testamento. Ergo idem erit in testamento ad pias causas:in quo non requirit solennitas in alijs testamentis requisita. Nec obstat text.in.d.c.relatum.dum dicit:legitimis testibus. q2 intelligitur de legitimitate: que requiritur ſm qualitatem cause seu negocij: de quo tractatur. Et cum in testamentis ad pias causas non requiratur tanta legitimitas: sicut in alijs:propter illa verba non vidētur repelli mulieres: immo admittuntur: dumtamen al's sint legitime testes: videlicet ꝙ non sint infames: aut al's testimonio repulse. Quoniam tales non admit-
66 terentur. ¶ †Unde bone et honorabiles mulieres dicunt in testamēto ad pias causas testes legitime. ¶ Similiter non ob.tex.in.d.§.quedā.dū videt requiri: ꝙ testes sint boni viri. Quia respondetur: ꝙ ibi recitatur accidentia facti:⁊ non my-
67 steriū iuris. ¶ †Unde verba narratiua legū aut decretaliū nihil disponūt:nec ex eis sumit argumētatio: vt dicit gl.singularis in.l.j.C.qñ nō petē.partes petē. accres. Et est dictū Jo.an.in nouel.in.c.dile-
68 cto.ē.de pbē. ¶ †Quare restat conclusio: ꝙ in testamentis ad pias causas sufficiūt duo testes masculi: vel mulieres rogati:aut fortuito venientes quod teneatis mēti. q2 nūꝙ̄ istū articulū audiuistis ita plene et clare enucleatuꝫ. Unde potestis dicere: ꝙ ad pias causas valet testamentum omni iuris solennitate destitutum.

69 An legata non pia in testamento ad pias causas facto relicta valeāt sine solennitate.

69 ¶ †Sed pulchra q̄stio est cū vt videtis testm̄ min⁹ solēne in quo pia cā est heres valeat:an etiā valeāt legata ad non pias causas laicis in codē testō relicta ⁊ Sali. singulariter in aut.cassa.in.ix.q.C.de sac.san.ec.tenet ꝙ sic:⁊ debentur. Idē tenet Anto.de butri.in.c.qō clericis.de fo.cōp. sequit Alexā.in.j.parte ꝯsil.xlj. incipien. viso tenore.et.iiij.parte. ꝯsil.cv.incipien. Uiso ⁊ diligēter cōsiderato.v.⁊ vlti.colū. Et ab hac opinione ꝑ rationes Sali. nō inuenit aliq̄s discrepare:nisi Jason in.d.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.vbi tenet cōtrarium:scꝫ dicta legata nō valere: primo per illū tex.vbi si in testamēto imperfecto inter liberos facto fuerint aliquibus extraneis legata relicta: talia legata non debentur:sed liberis accrescunt heredib⁹ institutis. Si ergo hoc est in testamento inter liberos facto:ergo idē vbi pia causa est heres: cum vterꝙ̄ succedat ex testamento imperfecto. Secundo mouetur:quia videm⁹: ꝙ si filiusfamilias cū consensu patris faciat heredem piam causam:et legata alijs personis relinquat: tate testamentum valet quo ad institutionem pie cause: vt vidistis plene supra in verbo:matrem insuper cleraꝫ. Et nō quo ad legata alijs personis relicta. ſm Bal. in.l.senium.in fi.quem ibi sequūtur Sali. et Alex.per tex.singularem in.l.mulieri titio.ff.de condi.et demon. et idem Bal. in.l.j.C.de sac.san.ecc.et in hoc nemo discordat. Ergo a simili vbi causa pia in testamento imperfecto reperit heres instituta: testamentum valet quo ad piam causam:sed non quo ad legata alijs relicta. Tamen illa legata non accrescūt pie cause heredi institute:quia vbi pia causa est heres:testator decedere potest ꝓ parte testatus:⁊ ꝓ parte intestat⁹. ſm Bart. in.l.j.in.v.q.v.q.principalis.C.de sa.san. ec. Quod non reperitur decisum in parēte testante inter liberos. Cogitetis super hoc.quia ipsemet Jason nō fuit ausus firmare pedem:immo potius inclinat: ꝙ legata valeant in tali testamēto relicta. ſm
70 primam communē opinionē. ¶ †Sed quid econtra si testator coram duob⁹ tantum testibus heredē institueret quendaꝫ laicū extraneū. Quo casu testamentū nō valet:an saltē valeat quo ad legata pia in eo relicta. Et dicit Sali.in.d.aut.cassa. ꝙ legata nihil valēt. Cū nō valeat īstitutio q̄ ē caput testī.idē Anto.d butri.i.d.c. qō cleric.⁊ Alex.i.ij.pte.ꝯs.clxxv.icipiē.viso themate.⁊.ij.pte.ꝯs.ccix.icipiē.statut. Cū Jason vbi supra arguit i ꝯtrariū:quē videat:⁊ q̄ dixi.s.i v̄bo:mreꝫ īsup clerā.in
71 vij.fallētia in fi. ¶ †Sꝫ restat ꝯclusio: ꝙ testm̄ imꝑfectū rōne solēnitat ē validū si factū fuerit ad pias cās. Quinimo pl⁹ dicere voluit Bar.i.l.testō.ff.d fideic.liber. vbi singularissime dicit ꝑ illū tex. ꝙ nedū testamēta imꝑfecta ob defectū solēnitat ad pias cās valēt:vt dictū ē. Sꝫ ēt testamēta imꝑfecta rōne volūtat veluti si testator testādo ad pias cās moriat ante cōpletū ⁊ ꝑfectū testm̄:tale testm̄ valebit ſꝫ eū ꝑ dictā.l.i testō.⁊.l.vltimā.ff.de rebus coꝝ q̄ sub tuto. Qō dictū si eēt verū i materia nr̄a eēt notabile ⁊ singulare. Sꝫ ad v̄itatē loquēdo illō dictū ē falsuꝫ:et vt tale a doc.reprobat. Prio q2 ipsemet Bar.i l.si is cui.ff.e.ti.voluit dictā.l.i testō.i q̄ se fūdat debere itelligi i testō iualido ex defectu solēnitat. Quo casu vt dictū est vꝫ. Non autem in testamento imperfecto ratione voluntatis: quo casu non valet vt ibi cōcludit ⁊ bene. ¶ Preterea gl.in.d.l. si is cui.quam sequūtur omnes doc.et gl. in.l.fi.C.fa.her.tenent testamentum im-

71 An testamentuꝫ imperfectū ratione voluntatis valeat ad pias causas.

perfectum ratione voluntatis etiaꝫ inter liberos esse de iure nullum. Idem tenent Bal.⁊ Salic.in.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.e.ti.et Ludo.in.d.aut.simi-

72 Ualet testamentum minus solenne inter liberos.

72 liter. ¶ †Duodecimo fallit dicta regula in testamento inter liberos facto per patrem:quale fuit testamentum raynutij:de quo ad presens agitur. Quoniam eo casu fauore liberorum multa relaxantur de iuris solennitate:ita ꝙ tale testamentū valet absꝙ̄ debito numero testium:vt.l.hac consultissima.§.ex imperfecto. C.eo. vbi est tex.apertus: ꝙ testamentum imperfectum ob solennitatis legalis defectū valet inter liberos:siue sit factum per ascendentes ex parte patris:siue per ascendentes ex parte matris:vt probat ibi tex.duꝫ dicit:vtriusꝙ̄ sexus ⁊c. Ad hoc facit text. no.melior totius iuris in.l.fi.C. fa.hercis. ⁊ no.plene Bal.⁊ Sal.in.l.filij.illo.e.tit. Et licet tex.in.d.l.fi.videatur hoc limitare: vt locum habeat solennitatis relaxatio vbi liberi sunt in testamēto patris eq̄liter honorati et pares:attamen locū habet etiaꝫ si dispares essent in portionib⁹: dummodo iure institutionis fuerint relicte.quia satis erit ꝙ sint pares in succedēdo: ꝙ̄uis equaliter non succedant:cū pater non teneatur vltra legitimam eis relinquere.l.cum.queritur.et auten.nouissima.C.de inoffi.testa. vt plene dicam sup verbo:in eodem testamento relinquēs.j. Plus dico: ꝙ etiam valebit testamentuꝫ minus solenne etiā si alter ex liberis esset exheredatus propter ingratitudinem:dū tamen fuerit rite exheredatus vt dicam super eodem verbo: in eodem testamēto
73 relinquens.ij. ¶ †Quia cum exheredatus rite propter ingratitudinem habeat pro mortuo.l.j.§.si pater.ff.de coniugen. cum emancipa.libe.⁊ plene decidit Bal. in.iiij.q.in.d.aut.nouissima.et Alex.in.l. plane.§.si duob⁹.iij.col.ff.de leg.j. Certe talis in quo ad equalitatē succedendi nō venit in consideratione ad testamentum pris inualidandū ex defectu solēnitatis. Preterea sicut d substātia testi est: ꝙ filij grati instituant:sic etiā ꝙ ingrati exheredent.l.inter cetera.ff.de lib.⁊ posth. Quo casu nō min⁹ dr̄ testm̄ factū inter liberos valēs ⁊ potēs defectu numeri testiū non obstāte donec ꝑ querelā rescindat nō ꝓbata ingratitudine:vt.d.§.ex imꝑfecto.q̄ loquit indistincte nullā faciēs dr̄iam si q̄ fuerint exheredati vel oēs instituti. Nec obst. ꝙ talis relaxatio solēnitatis fuit fauore liberoꝝ cōcessa:⁊ in fauore nō venit exheredatio.l.cū q̄dā.ff.de lib.⁊ posth.q2 vt dixi exheredat⁹ nō est de numero liberoꝝ:cū sit loco mortui.sicut dr̄ de cōdēnato.l.si q̄ pena.ff.de his q̄ sunt sui iur.vbi tex.no. Et sic nō est in eo odiū:neꝙ̄ fauor
74 acsi nunꝙ̄ fuisset natus. ¶ †Postremo in testō īter liberos nō requirit solēnitas iuris positiui in testō numerū septē testiū req̄rētis:sꝫ tm̄ solēnitas iuris naturalis q̄ in ore duoꝝ aut triū stat oē verbū.c.in oi negocio.de testi. Qō etiā ius non distinguebat qualitates ꝑsonaꝝ nec causaꝝ:et anteꝙ̄ esset ius ciuile ⁊ tāta solēnitas testium requisita in testamētis: erant liberi grati:⁊ ingrati sicut hodie:⁊ instituebāt: ⁊ exheredabant:sicut nūc:⁊ valebat testm̄ quo ad oēs sine tanto nūero testiū. Ergo idē erit hodie. Nec vr̄ introductio solēnitatis tante testamēta inter liberos inclusisse:immo exꝑsse exclusit illa relinquens oia in dispositiōe iuris naturalis quo gētes hūane antea regebantur. Et cū dr̄ ꝙ ad testamēti imꝑfecti validitatē requirit liberos esse pares saltē in succedendo:vt d.l.fi.hoc intelligit in liberis viuis:nō de mortuis:qualis est exheredat⁹. Et de capacib⁹ ad succedēdū qualis nō est ingratus exheredat⁹: q̄ velut dānat⁹ a dignitate ⁊ honore liberoꝝ est ꝑ patrē a lege deputatū iudicē priuatus.qō est no. Testamentū eñ inter liberos valet cū duobus testib⁹:siue fuerit factū ꝑ modū testamēti aut ep'le:vel cuiuscūꝙ̄ generis scripture:dū tñ ꝑ duos testes constare possit illā fuisse pr̄is aut matris volūtatē vel alioꝝ ascēdētiū. Et ratio est:q2 ⁊ si talis scriptura testm̄ nō eēt. Tñ liberi heredes futuri essent. Idcirco legalis solēnitas nō attendit.ita dicit tex.not.in.l.j.C.de his q̄ sibi ascri.ꝑ quē tex.idē putāt doc.seruari in liberis legitimis tātū:adoptiuis:vel arrogatis: q̄ cū alijs ab intestato succedūt:vt l.cū in adoptiuis.C.de adop.⁊ idē in naturalib⁹ legitimat vt ꝯcludūt oēs. Alex. ⁊ Jas.i.d.§.ex imꝑfecto.vt dixi sup v̄bo: ⁊ vxorē noie adelasiā. Et ꝓmissa sunt v̄a siue tales filij naturales ⁊ legitimi tpe testamēti pr̄ni sint in ptāte:siue emācipati. Nā vtroꝙ̄ casu valet testm̄ min⁹ solēne ꝑ dicta iura īter solos liberos. Si aūt forēt ꝑmixti extranei heredes aut extranei legatarij:quo ad ipos nō valeret tale testm̄ vt.d.§.ex ipfecto.etiā in foro cōscie vt latissime disputat Jas.i.l.si post diuisionē. post Bal.ibi.C.de iur.et fac.igno.⁊ clare Alex.in.l.nemo potest.vij.col.ff.de leg.j. de quo dicatis vt ibi.⁊ per eundē in.l.cuꝫ quis.co.ti. Sed dūtaxat valebit quatin⁹
75 cōcernit liberos. †Et tale testm̄ min⁹ solēne īter liberos factū nō solū hꝫ effectū testi:vt ex eo succedi possit. Quinimo hꝫ effectū derogatoriū ⁊ reuocatoriū ꝓmi testamēti solēnis ꝑ patrē pri⁹ forte facti īter extraneos:qō ipo iure tollit ꝑ scōm min⁹ solēne īter liberos factū.etsi in ꝓmo testō

75 Testm̄ minus solēne inter liberos factū rumpit primū solēne ⁊ derogat sequēti fauore aliorū cōdito.

a ¶ Inter alios q̄z liberos. de q̄ plene. j. sup ꝟbo: testamentū. ij.
76 An testamentuȝ minus solēne valeat q̄ ad alios parentes sicut valet inter liberos etiā quo ad vim derogatiuam.

solēni instituti fuissent alij successores ab
intestato: qui post filios ad successionem
vocarentur. Ita eleganter cōsuluit Pau.
de castro. consi. ccclxiiij. versi. nec obstat.
§. si quis. quod est verū: etiam si tale testa
mentum inter liberos minus solenne nō
fuerit factum in scriptis: sed nuncupatiue
coram duobus testibus tantum: de quo
nulla fuit facta scriptura: vt post oēs con-
cludit Alex. in. l. hac consultissima. v. col.
C. qui testa. fa. non pos. et plene consuluit
Barba. in prima parte consi. xix. vj. colū.
in fi. Nam etiam econuerso testamentum
primum imperfectum inter liberos factū
derogat sequentibus solenniter factis in
a ter alios: q̄z liberos.[a] Et sic non miruȝ si
76 prioribꝰ deroget vt dictū est. ¶ † Plus
dico: ꝙ non solum valet testamentum mi
nus solenne ad effectum rumpēdi primū
solenne quando tale minus solēne fuit fa
ctum inter liberos: sed etiam si non stan-
tibus liberis factum fuerit inter vlterio-
res consanguineos ab intestato succedē-
tes. Nam etiam per tale testamentum mi
nus solenne rumpitur primum solenniter
factum inter extraneos. per text. in. l. hac
consultissima. §. si quis autem. C. eo. Pro
uiso tamen ꝙ sequentia in tali testamen-
to minus solenni cōcurrant. ¶ Primo ꝙ
interueniāt quinq̄z testes: et ad hoc differt
a testamento minus solenni facto inter
liberos in quo sufficiūt duo: vt. d. §. ex im
perfecto. ¶ Secundo ꝙ illi quinq̄z testes
et notarius si interuenit fuerint a testato
re rogati: quia text. in. d. §. si quis autem.
videtur solum relaxare solennitatem quo
ad numerum testium: sed non quo ad ro-
gitum: ita singulariter consuluit Lud. in
fi. decisionis primi dubij consi. cccvj. inci
pien. Proposita consultatio. ⁊ in hoc etiā
differt a testamento facto inter liberos:
vbi nō requiritur: ꝙ duo testes fuerint ro
gati vt communiter concluditur in. d. §.
ex imperfecto. Cogitetis: quia text. i. d. §.
si quis autem. Requirens quinq̄z testes
non facit mentionem de rogitu. ¶ Ter-
tio requiritur: ꝙ in primo testamento so-
lēni fuerint instituti heredes extranei. q2
si in eo erant instituti aliqui de succeden-
tibus ab intestato: tunc per secundum te
stamentum minus solenne non rumpere
tur primum solenne: posito ꝙ in secundo
minus solenni essent instituti alij ab inte
stato succedentes q̄z liberi testatoris. qđ
intelligo si omnes tam in primo q̄z secun
do testamētis instituti sint in pari gradu
succedendi: si autem instituti in testamē-
to minus solenni essent proximiores pri-
mum locum succedendi tenentes: per ta-
le testamentum rumperetur primum solē
ne: in quo remotiores fuerāt instituti per
rationem dicti. §. si quis. et ita vult text. a
contrario sensu in dicto. §. si quis autem.
ſm Alexan. ibi ⁊ Jason. ¶ Quarto requi
ritur: ꝙ in secūdo minus solenni sint insti
tuti tales succedentes ab intestato: qui te
neant primū locum: secus si alij remotio-
res ſm Bar. in. l. si duobus. §. si prius. ad
fi. ff. de bo. pos. contra tabu. in fi. quem ibi
⁊ in dicto. §. si quis autem. sequuntur mo
derni. ¶ Quinto requiritur: ꝙ in tali te-
stamento minus solenni fuerint instituti
omnes ab intestato succedentes primum
locū succedendi tenentes. Secus si aliq̄s
ex ipsis ⁊ non omnes. vt probat tex. in. d.
77 §. si quis autem. qui vtitur indefinita † q̄
equipollet de iure vniuersali. et ita tenuit
Alexan. ⁊ Jason ibi. ¶ Sexto requiritur
ꝙ illud testamētum minus solenne factū
inter succedentes ab intestato sit solum
imperfectum ratione defectus numeri ro
gitus: aut subscriptionis testium: vt dicto
§. si quis autem. Secus si ratione preteri
tionis filij testatoris: quia tunc esset ipso
iure nullum. ſm glo. ⁊ Docto. in. l. si filius
qui in potestate. ff. de libe. ⁊ posth. ¶ Nec
obstat dictus. §. si prius. quia loquitur in
preteritione filij emancipati. Et pari mo
do non valeret testamentum: si esset im-
perfectum ratione persone testantis: ſm
Ludo. in dicto cōsilio. ¶ Septimo requi
ritur: ꝙ in primo testamento nō fuerit in-
stituta heres aliqua pia causa: quia eo ca
su quantūcunq̄z in testamento minus so-
lenni forent instituti venientes ab intesta
to: per tale testamentū non censetur pri-
mum esse ruptum: in qua pia causa fuerat
instituta: nec habet tūc locum dispositio
dicti. §. si quis autem. Cū hoc casu sit ma
gis fauendum anime testatoris: q̄z agna-
tis. Et ita singulariter cōsuluit Panor. in
prima parte consilio. xj. incipien. in causa
que vertitur. ⁊ Rapha. cuma. ꝯsi. clxxvij.
incipien. et idem ego Raphael. quos se-
quitur Jason in dicto. §. si quis autem.
Subiungens: ꝙ etiā si in testamento im-
perfecto secundo instituti essent liberi te-
statoris corā quinq̄z testibus: per hoc non
censetur primū reuocatum perfectum co-
ram septem testibus factuȝ: in quo est pia
causa heres instituta. Quia text. in dicto
§. si quis autem. volens primum solenne
reuocari per secundum imperfectum est
lex imperialis: que preiudicare nō potuit
ecclesijs et pijs causis. ¶ Secundo quia
excepta legitima magis fauet ecclesijs:
q̄z liberis. ſm Bart. in. l. j. C. de sacrosanc.
eccle. in vlti. q. principali. ⁊ Pe. de ancha.
b consilio. xlv. incipien. prima facie videt[b].
78 ¶ Restat ergo: ꝙ premissis concurrenti
bus testamentū minꝰ solenne in quo sunt
venientes ab intestato instituti heredes

b ¶ Prima facie videt. de quo plenius super verbo: Si absq̄z liberis moreretur. j. in. xj. limitatiōe.

a ¶ De iniusto rup. testa. de quo latiꝰ super verbo: testamētum. iij. circa fi.
79 An testamētum ceci nō seruata solēnitate factuȝ valeat iter liberos testatoris.
80 Potest testator ēt i codicillis filio pupillariter substituere directe.

rumpit primum solenniter factum: in quo
extranei aut ab intestato remotiores fue-
rant instituti. qđ est verū non solum si ta-
le testamentum minus solenne fuerit in
scriptis factum: siue nuncupatiue simpli-
citer coram quinq̄z testibus. ſm docto. cō
muniter in. d. §. si quis. quos ibi sequunt
Alex. ⁊ Jason. Et nō solū tale testamen-
tum minus solēne valet ⁊ rumpit primū:
si in eo fuerint venientes ab intestato spe
cialiter nominati et expressi: sed etiam si
testator solum coram quinq̄z testibus di-
xerit volo intestatus decedere: neminem
expresse instituendo. Quo casu: tolletur
primum testamentum ⁊ venientes ab in-
testato ex hac vltima voluntate succedēt.
ita eleganter decidit Bar. in. l. militis co
dicillus. §. veteranus. ff. de test. milita. de
quo videatis Alexan. in. l. si ita scriptum.
§. regula. in vlti. colū. ff. de libe. ⁊ posthu.
⁊. l. sancimus. pe. col. C. eo. ti. Et nō solum
per testamentum imperfectum de quo di
ctum est: tollitur primū vbi extranei erāt
instituti. Sȝ etiam per codicillos: in qui-
bus sunt instituti venientes ab intestato.
a ſm Bart. in. l. ij. ff. de iniusto rupto testa.[a]
ad quod facit qđ nunc dicam de substitu.
79 ¶ † Unū tamen teneatis menti: ꝙ illud
qđ dictum est: scȝ ꝙ testamentum poste-
rius minus solenne inter liberos factum
rumpit primū solenne factum inter alios:
est verū. Nisi tempore quo tale testamen
tum minus solenne fuit inter liberos fa-
ctum testator fuerit cecus. Quoniam eo
casu: tale testamentum non valeret: neq̄z
reuocaret primū: nisi haberet solennitatē
requisitam in testamentis cecorū: de qua
in. l. hac consultissima. C. qui testa. facere
non pos. etiam si haberet clausulam codi
cillarem. Ita consuluit Rapha. fulgo. per
multas rationes cōsilio. xcj. sed Bal. Sa
lice. Pau. ⁊ Alex. in dicta. l. hac cōsultissi-
ma. qui testa. facere non pos. contrarium
dicunt tenentes testamentū ceci inter li-
beros imperfecte factū valere per dictuȝ
§. ex imperfecto. idem consuluit Fran. de
ȝabarel. cardi. consil. cxlix. incipien. casus
80 talis. ¶ † Ex premissis decidit Bart. in
dicto. §. si q̄s. ꝙ testator potest filio in co-
dicillis pupillariter substituere venientes
ab intestato: ⁊ reuocare substitutionē pu-
pillarem: quam prius fecerat in testamen
to i'quo extraneos filio pupillariter sub-
stituerat. Et valebit talis substitutio in
codicillis facta iure directo: licet in codi-
cillis hereditas dari vel adimi non possit
vt. l. sceuola. ff. ad trebell. et institu. de co-
dicil. §. fina. idem tenet Bar. in dicta. l. ij.
ff. de iniusto rupto. testa. ⁊ in. l. militis co-
dicillus. ff. de testa. milit. Quam opinio-
nem sequuntur Paul. ⁊ Rapha. fulgo. in
dicto. §. si quis autem. l. hac cōsultissima.
C. eo. ⁊ ibi Alexan. ⁊ Jason. respōdent ad
iura allega. per Bald. ⁊ Sali. qui contra-
b rium tenebant[b]. ¶ Unum tamen circa
81 premissa memorie cōmendabitis: † ꝙ te-
stamentum minus solenne: nedum valet
inter liberos ab intestato successibiles fa
ctum: vt dictū est. Sed etiam valet inter
liberos ab intestato nō successibiles. Pu
ta inter filios: aut filias: que dotate erant
et ex forma statuti aut consuetudinis: aut
propter renunciationem iuratam excluse
erant a paterna vel materna successione.
Quoniam si tales liberi exclusi in testa-
mento minꝰ solenni a patre heredes insti
tuantur: tale testamentum minus solēne
valebit ſm Raph. fulg. in dicta. l. hac cō-
sultissima. §. per nuncupationem. C. eod.
Nam posito ꝙ tales filie sint excluse ab
intestato: non tamen sunt excluse condi-
to testamento: si patris voluntatem ha-
beant: vt plene dixi. s. eo. in verbo: duas
habens filias. pro quo Fulgo. allegat qđ
in simili habet in. l. non putauit. §. in ado
ptionem. ff. de contra tabu. Et hec opinio
cōiter tenetur: ⁊ ſm eam cōsuluit Ludo.
consilio. clxxix. quem refert ⁊ sequit Jas.
in. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. vj.
colū. eo. ti. ⁊ ibi Alex. licet Bal. ſm Fulg.
tenuerit contrariū ⁊ non bene. Et adeo va
let tunc tale testamentū: ꝙ portiones he-
reditarie in quibus fuerunt tales liberi
instituti: nedum in eos transeunt si here-
des esse velint: aut relictū habere quo ad
dominium: sed etiam in eos transeūt quo
ad possessionē: que in pūcto quo moritur
testator in eos trāsit ipso iure sine aliqua
reali traditiōe: ita ꝙ sicut sui fiunt eo ipso
fiunt possessores ex generali huius regni
cōsuetudine: qua mortuus moriēdo saisit
viuum. Ita ⁊ isti exclusi quādo sunt here
des instituti. Nec obstat text. iuncta gl. in
verbo: parens. in. l. fi. C. famil. hercis. quia
loquitur ſm tpa illius legis scōm que ex
testamento imperfecto solū vocabantur
sui: id est liberi in potestate testatoris con
stituti: ⁊ non vocabantur emancipati: nisi
iure pretorio. Et talis filia propter dictuȝ
statutum aut renunciationem desinit esse
sua: vt not. Barto. in. l. j. §. sciendum. ff. de
suis ⁊ legiti. here. ⁊ Bal. in. l. fi. ad fi. C. de
liber. prete. vel exhere. Sed postea p tex.
in dicta. l. hac consultissima. §. ex imperfe
cto. C. eo. facta est ampliatio. vt scȝ testa-
mentum minus solenne valeat inter oēs
liberos factum: etiā non suos: sed emanci
patos: ⁊ non emācipatos. ¶ Nec pariter
obstat qđ not. Bal. in. l. si quādo. in fi. pri.
C. de inoffi. testa. quia Bald. ibi loquitur
in eo: qui de iure cōi vel municipali: non
poterat succedere ex testamento: sed ex

b ¶ Cōtrarium tenebāt. de quo plenius hꝫ super ꝟbo: testim. iij. ꝟsi. postremo vt finis.
81 Ualet testamentuȝ minꝰ solenniter factū inter liberos a successione paterna exclusos.

priuilegio tantum. Et in hac ratione fun-
data eſt eius intentio et determinatio.
Sed filie de quibus loquimur iure cōmu
ni ex teſtamento ſuccedere poſſunt: vt di-
ctum fuit latiſſime in dicta notula ſuper
verbo: duas habens filias. in tertio mē-
bro principali. ¶ Unde concluditur teſta
mentum minus ſolenne valere inter libe
82 ros etiam ab inteſtato excluſos. † Teſta
mētum enim inter liberos cōditum ſemp
cēſetur habere clauſulam: ꝙ valeat omni
meliori modo: quo valere poteſt. vt eſt gl.
nota. in. l. coheredi. §. cum filie. ſuper ver-
bo: valuit. ff. de vulga. ꝛ pupilla. ſubſtitu.
quam ibi ꝛ hic multum ponderauit Joā.
de imo. cui dat ſimilem ibi Rapha. fulg.
in. l. filij. verſi. inteſtato. iuncto text. C. fa-
milie herciſc. Sed clarius hoc dicit glo.
in dicto. §. cum filie. ꝛ erit pulchra limita-
tio ad. l. non codillum. C. eo. ꝛ. l. j. C. de co
dicill. Taliter ꝙ dicemus in teſtamento
facto inter liberos ſemper ineſſe clauſulā
codicillarem etiam ſi non apponatur. Et
hoc propter ardorem liciti amoris inter
patrem ꝛ filios exiſtentis: qui clauſulam
codicillarem tacite inducit: ſm Bal. in. l.
ſi iure. C. de teſtamē. manu. quod eſt tra-
a dendum obliuioni[a]. ¶ † Et premiſſa in-
83 telligatis vera eſſe: videlicet ꝙ teſtamen
tum minus ſolenne valet inter liberos na
turales ꝛ legitimos: ſed non inter natura
les tantum veluti baſtardos. Quoniam
eo caſu nō ſufficerent duo teſtes: quinim-
mo requireretur integra iuris ſolennitas
ſm aliquos per text. in dicta. l. fina. C. fa-
milie herciſ. que non loquitur niſi in ſuis
ꝛ emācipatis. quaſi dicat ſecus eſſe in na
turalibus tantum: qui nunqꝫ fuerunt ſui:
nec in patria poteſtate: cum non ſint ex
nuptijs procreati. inſtitu. de patria pote-
ſtate. §. j. Et per conſequens non poſſunt
emancipari. Et ſic tanqꝫ extranei nō ſuc-
cedunt ex teſtamento minus ſolenni. Et
ita multi Docto. conſuluerunt: et tenent
Alexand. ꝛ Jaſon in dicto. §. ex imperfe-
cto. Secus autem ſi eſſent legitimati: qꝛ
tunc eſſent veri filij: licet non legitime na
ti. Ideo ſolennitas teſtādi inter tales na
turales legitimatos relaxatꝭ patri. Et ita
in proprijs terminis decidit Bald. in ca.
de cauſis. de offi. delega. et in. l. ſi qua illu
ſtris. vbi plene. C. ad orficia. Nam legiti-
matus eſt ſuus ꝛ habet iura ſuorum here
dum ſm Baldū in. l. eam quam. C. de fi-
deicō. j. colum. Et preteritus per patrem:
vel non debite exheredatus: poteſt dice-
re teſtamētū nullum: acſi legitime fuiſſet
natus: ſm Ludo. cōſilio. xxiiij. incipien.
licet naturalis filius. et priuilegium aut.
ſi qua mulier. C. de ſacroſan. eccle. locum
habet in talibus legitimatis: vt late pro-

82 Teſtm̄ inter libe- ros tacitā hꝫ i ſe clau ſulā codicil larem.

a ¶ Obli- uioni. pro- pter illa q̄ dicunꝭ ſup ꝟbo: teſta mētum. iij.

83 An te- ſtamētum minꝰ ſolen ne valeat: etiā iter ba ſtardos.

bat Jaſon ibi in dicta autētica. x. colum.
et non in naturalibus non legitimatis.
¶ Hos enim naturales tantum: pretor
ad ſucceſſionem non vocat paternā: quia
licet meram equitatem conſideret: non
tamen fauet iniuſtis: ſm Baldum in di-
cto. §. ex imperfecto. ¶ Preterea in his
naturalibꝰ deficit ratio. l. prima. C. de his
qui in teſtamen. ſibi aſcrib. quia ab inte-
ſtato non ſuccedunt. vt plene dictum fuit
ſ. eo. ca. ſuper verbo: et vxorem nomine
adelaſiam. in ſecūdo principali articulo. ꝛ
ita tenent Alexan. et Jaſon in dicto. §. ex
imperfecto. ¶ Alij vero docto. tenuerūt
contrarium: inter quos fuit Specu. in ti.
de inſtru. editio. §. compendioſe. verſicu.
quid ſi pater naturalis. dicentes teſtamē
tum minus ſolenne: etiam inter liberos
naturales tantum valere de iure per tex.
no. in. l. fi. C. de cōfir. tuto. ibi dū dicit tex.
quas quocunqꝫ modo eis dederint. per
quem text. apparet qꝺ filijs naturalibus
tantum quocunqꝫ modo poteſt relinqui
ꝛ dari. Ex quo enim dicit quocūqꝫ appa-
ret ꝙ omnis ſolennitas videtur remiſſa.
facit. l. iij. et. l. humanitatis. C. de natura.
liber. ¶ Preterea ius ciuile inter liberos
imitatur ius gentium ſeu naturale: ꝛ ta-
men certum eſt: ꝙ natura cōmunis eſt.
vt. l. hos accuſare. §. omnibus. ff. de accu-
ſatio. facit qꝺ eleganter determinat Bar
tolus in. l. ſecunda. illo eodem titulo. Na-
turali enim intuitu iura mouentur ad re-
mittendum ſolennitatem teſtamenta-
riam inter liberos: vt patet in ratione li-
tere. in aut. de teſtamen. imperfecto. poſt
principiū. Ex quo videtur non eſſe diffe-
rentiam: quo ad legalem ſolennitatem
inter legitimos ꝛ naturales tantū. Quin-
immo inter vtroſqꝫ valere debet teſtamē
tum minus ſolenne: ſed aduertēdum eſt.
quia gloſ. in dicta. l. finali. huic opinioni
non applaudet: immo ſentire videtur pri
mam opinionem. quia exponit dicta ver
ba quocunqꝫ modo. non reſpectu ſolenni
tatis. ſed reſpectu ipſius iudicij. quaſi
dicat: licitum eſſe patri filio ſuo naturali
portionem aſſignare legibus taxatam:
ſiue ex teſtamento: ſiue ab inteſtato: ſiue
inter viuos: ſiue in vltima voluntate ſit.
ff. de iure dotium. l. promittendo. in prin-
cipio. ff. de legatis primo. l. non quocunqꝫ
modo. in principio. Ad hoc facit: quia na
turalibus videtur quodammodo relinqui
ex quadam diſpoſitione legali: vt dicta. l.
ſecunda. ꝛ. l. humanitatis. C. de naturali-
bus ꝛ legitimis liberis. Unde nō poſſunt
ſimul concurrere duo ſpecialia: vnum re
ſpectu perſone: aliud vero reſpectu ſolen-
nitatis. arg. l. ſi quando. C. de inoffi. teſta.
ꝛ. l. ſecunda. ff. de polli. Nam ille qui capit

ex diſpenſatione non debet ita priuilegia
tus eſſe: ſicut ille qui capit ſine diſpoſitio-
ne per iura ſupradicta: ꝛ harum forte ra-
tionum motus ꝛ aliarum que in preſen-
tiarum adduci poſſent. Bald. in dicto. §.
ex imperfecto. hanc queſtionem non de-
terminauit. promittens ſe dicturum in. l.
generaliter. §. fina. C. de inſtitu. ꝛ ſubſti.
ſub conditio. fac. vbi poſtea nihil dicit.
Sed in dicta. l. fina. C. familie herciſcun.
ita diſtinguit. Aut baſtardus inſtituitur
heres: vel ei relinquitur a matre: vel linea
materna. Et tunc valet diſpoſitio etiam
84 minus ſolennis. † qꝛ quātum ad matrē
baſtardi habent iura aliorum. ff. de inoffi
cio. teſtamē. l. ſed ſi ſuſpecti. §. de inoffi-
cioſo. ꝛ inſtitu. ad orficia. §. nouiſſime. Et
in hoc concordant omēs: niſi mater eſſet
illuſtris: vel filius eſſet natus ex damna-
to coitu. Aut baſtardus inſtituitur: vel ei
a patre aut linea paterna relinquitur: et
tunc refert aut in teſtamento in ſcriptis:
aut in nuncupatiuo. Primo caſu aut ob-
ſeruatur forma ſubſcriptionis: iuxta aut.
ſuper dictam. l. finalē poſitam. C. familie
herciſcun. ꝛ aut. quod ſine. de teſtamen. ꝛ
tunc valet teſtamentum: licet teſtamenti
ſolennitas non adijciatur. Et ita loqui-
tur tex. in aut. de teſta. imperfec. in prin. Si
vero illa ſolennitas ſcripture ſubſcriptio-
nis non adijciatur: tale teſtamentum nō
valet ſi deficit alia ciuilis ſolennitas. Se
cundo vero caſu quando teſtamētum eſt
nuncupatiuū: pleriqꝫ docto. conſuluerunt
teſtamentum non ſolenne hoc caſu nō va
lere inter baſtardos. Et hoc modo intel-
lexerunt dictum. §. ex imperfecto. qui ve-
nit ad ſupplementum dicte. l. fina. in iu-
ſtis liberis vel in his: qui habent iura le-
gitimorum: non autem in naturalibus:
quibus non debetur paterna hereditas:
nec debitum bonorum ſubſidium in bo-
nis patris: nec paterne linee: nec mirum:
ſi iuſtis liberis magis faueatur. Quia in
eis ius naturale ꝛ ciuile concurrunt. Pre
terea baſtardi appellari poſſunt extranei
quia quantum ad teſtatorem nullomodo
obtinent iura agnationis. ff. vnde cogna
85 ti. l. ſi ſpurius. et. l. hac parte. ¶ † Item li
beri non poſſunt inſtituere parētes in mi
nus ſolenni voluntate: vt dicta. l. hac con
ſultiſſima. §. ſi quis autem. C. eo. tit. ꝛ no.
Specu. in tit. de inſtru. edi. §. compēdio-
ſe. verſi. Quid ſi filius. ꝛ Bal. in dicta. l. ſi
qua illuſtris. C. ad orficia. ꝛ dicto. §. ſi qs
autem. ꝛ dicta. l. fina. ꝛ ibi Salyce. C. fa-
milie herciſcū. Eſt tamen certum ꝙ plus
fauoris debetur parentibus legitimis qꝫ
filijs baſtardis. vt patꝫ ex aut. licet. C. de
natura. libe. iuncta. l. nam ꝛ ſi parentibus.
ff. de inoffi. teſtamē. Ex quibus reſultat:

ꝙ in hoc puncto diuerſe ſunt docto. opi-
niones: an teſtamentum nuncupatiuum
minus ſolenne factum per patrem inter
baſtardos valeat. quod Bal. in dicta. l. fi.
reliquit cogitādum. Sed ſi ibi clarus do
ctor Salyce. determinat ꝙ valeat. quia
quo ad portionem que eis de iure cōmu-
ni relinqui poteſt. de qua plene habuiſtis
ſupra eo. ca. in verbo: Et vxorem nomine
adelaſiam. in ſecūdo principali articulo.
lex eos approbat: ſicut approbat legiti-
mos: quo ad totam hereditatem. Et ſic
illa portio eis relinqui pōt in minꝰ ſolēni
teſtō: ſicut pōt tota hereditas relinq̄ filijs
legitimis: cum eadē ſit ratio de parte ad
partem: que de toto ad totū. Et hāc puto
veritatē. de quo plene per Bar. Saly. et
Pau. in. d. l. fi. C. fami. her. ꝛ Bal. in. l. pa-
rentes. ff. de in ius vocā. ꝛ in. l. humanita-
tis. C. de natu. libe. ꝛ in. l. ſi qua illuſtris.
C. ad orficia. ꝛ in dicta. l. finali. C. de con-
firma. tuto. et Angel. in. l. filium. ff. de his
qui ſunt ſui vel alie. iuris. et in. l. filio pre-
terito. et ibi de Imol. ff. de iniuſto rupto
teſtamē. Et eundem de Imol. in. l. ex fa-
cto. §. ſi quis rogatus. ff. ad trebellianū.
Et ita cōſuluit Ludouicus ꝯſilio. clxxix.
vj. colum. incipiē. Ampliſſime doctor ꝛc.
86 ¶ † De ſpurijs autem non quero: cum
illis nihil queri poſſit preter alimenta: vt
plene dictum fuit in dicta notula ſup ver
bo: Et vxorem nomine adelaſiam. Et
ſic habetis ꝙ ſicut inter legitimos libe-
ros teſtamentum valet coram duabꝰ mu
lieribus: vel vno maſculo: ꝛ alijs mulie-
re vel hermophrodita factū. vt dicit glo.
quam ibi tenent Bald. et docto. in dicta
aut. quod ſine. C. eo. titu. Ita in filijs na-
turalibus tantum in caſibus iam dictis
quibus vt dictum eſt ſolennitas relaxa-
tur. Et ratio eſt: quia ꝙ requirātur in te-
ſtamento maſculi teſtes: eſt de mera ſo-
lennitate iuris ciuilis. vt. l. qui teſtamen-
to. §. mulier. ff. eo. titulo. ꝛ inſtitu. eo. §. te-
ſtes. Quequidem iuris ſolennitas in te-
ſtamentis inter liberos eſt remiſſa per di
ctum. §. ex imperfecto. Ita ꝙ non requi-
ritur teſtes eſſe rogatos: nā inter liberos
preſumitur patris deliberatio. argu. l. nec
mea. ff. de adulte. Naturalis enim ſtimu-
lus patrem hortatur ꝛ vrget ad cogitan-
dum pro liberis: vt. l. amiciſſimos. §. fina.
ff. de excu. tuto. Ita pulchre dicit Bal. in
87 dicta aut. quod ſine. Subiūgēs ibi: † ꝙ
ſi in arca teſtatoris reperiatur cedula te-
ſtamenti: vel continens diuiſionē bono
rum inter liberos ſuos manu prīs ſcripta
cuius ſine teſtibus dicte cedule ſtādū eſt
inter liberos. Secus ſi manu alterius foret
ſcripta ēt notarij. Uos aūt plenꝰ ꝯſidera
te circa hoc tres caſus circa talē cedulā: q̄

87 An ce- dula i arca teſtatoris poſt mortē reperta vꝫ hēat teſta- mēti maxi me ad pias cauſas.

reperitur in arca patris. Siquidem il=
la scriptura appareat scripta manu ipsius
pris: tūc Bal.vex dicit p tex. in.d.auẗ.ꝙ
sine. Et idē tenēt Bar.ꝛ Pau.in.l.si is q̇.
ff.eo.ꝛ Alexā.in.d.§.ex impfecto. quicq̇d
ibi teneat Saly. Qñ ergo scriptura appa
ret ꝙ est scripta manu ꝓpria ipsi⁹ patris:
ibi nō requirūtur testes.quod est verum:
quantū ad ipsos filios. Sed si in tali scri=
ptura essent aliq̄ relicta etiā ad pias cau=
sas: vt dicit tex.in dicta auẗ. ꝙ sine. in fi.
loquēs de legato libertatꝪ: ꝛ sic pio. Tūc
quantū ad hoc vt talia legata valeant de
necessitate reqrunẗ duo testes: p tex.in.c.
relatum.§.eo. Et ita intelligit ꝛ declarat
tex.in.d.auẗ. Alexan.in.iij.parte.consilio
cccclx.incipieñ. Pōderatis his de q̇b⁹ in
themate.vj.colū.post Bal.ꝛ alios p eum
relatos. ¶ Secūdus casus est quādo ta=
lis cedula que reperitur in capsa patris si
ne testibus non est scripta manu propria
patris nec subscripta: ꝛ in hoc cōmuniter
concludetur ꝙ etiam inter liberos nihil
probat: ẜm Bal. ꝛ Pau. in dicta auẗ. Pe.
de ancha.ꝛ Imo.in.c.ij.§.eod. Et in hoc
reprehenditur decisio Bar. in.l.fideicom
missa.§.j.ff.de lega.iij. Tamē hūc casum
limitat esse verū Iason in dicta auẗ. nisi
probaretur: ꝙ talis cedula esset scripta a
notario: vel tertio de mādato ipsius testa
toris. Quo casu valeret tanꝗ testamētū
nuncupatiuum inter liberos per dictū.§.
ex imperfecto.qui in hoc nō est correct⁹.
Sed non valeret tanꝗ testamentum in
scriptis per tex.in.d.auẗ.ꝙ sine. Et vtili=
tas est propter legata relicta extraneis:
que in testamento nuncupatiuo imperfe=
cto nihil valent: ẜm aliquos. Et tamē va
lerent si esset testamentum patris imper=
fectum in scriptis: vt dicta auẗ.in fine. Et
in his terminis saluat Barto.in dicta.l.fi
deicōmissa. Quid aūt h̄ casu si talis cedu
la sine testib⁹ contineret dispositionez ad
pias causas: ponit Barto.in.l.in testamē
to.ff.de fideicom.liber. Bal. in repetitio=
ne.l.penul.in.vj.q.iij. partis principalis.
C.de sacrosanc.eccle. ꝛ in.l.qui iure.C.de
testa.manumis. Pau. consilio.ccclx. inci=
pieñ. Super eo quod queritur. Ludo.in
auẗ.similiter.in.xviij.speciali.ꝛ Barto.in
dicta.l.is si qui.ff.eo. ¶ Terti⁹ casus est
quando est dubium an talis cedula fue=
rit scripta manu propria ipsius patris: et
negetur scriptura patris. Tūc debet pro
bari per duos testes.glo.est super verbo:
Diuisionē. i.§.j.in auẗ.de testa.imperfec.
Sz an isto casu sufficeret pbare scripturā
patris per cōparationē aliaruz literarum
ipsi⁹ patris.ponit plene Alexā. dicto con
silio.cccclx. Restat ꝙ vbi cedula apparet
scripta manu patris vel alterius: tamen

est subscripta manu patris: aut ipsorum
filiorum: valet vt testamētū inter liberos
sine alia testiū solēnitate: vt in auẗ.si mo=
do.C.fam.hercis. Ad pmissa facit: q: vide
mus ꝙ in testamētis ad pias causas suffi
cit testes īteruenisse nō rogatos: vt plene
dictū fuit.§. Ergo forti⁹ hoc erit īter libe
ros: cū fauorabilior sit cā liberoꝝ ꝗ pia cā
xvij.q.vlti.c.quicūꝗ.ꝛ no.glo.in.l.si quis
88 ad declinādū.C.de epi.ꝛ cleri. † Et talia
testamenta inter liberos facta nō reuocā
tur per alia testamēta postea facta: nisi in
istis postremo factꝪ adsit solēnitas iuris
ciuilis: ꝛ testator declaret expsse nolle pri
mū testm̄ valere. Ita diciẗ in auẗ.hoc in=
ter liberos.C.eo.ti.de cui⁹ intellectu dicā
89 statim in sequēti notula. † Sane tñ intel
ligatis pmissa: ꝙ testamētū min⁹ solenne
valet īter liberos: si deficiat in solēnitate
extrinseca: puta ꝓbatoria sicut in nume=
ro testiū. Quo casu cū vitiū sit extra rem
testamentū nō vitiatur. Secus autē esset
si testamentū deficeret in solennitate in=
trinseca. Puta q: testator pterijsset vnuz
de liberis in potestate cōstitutis. Nā tūc
propter vitium preteritionis testamentū
esset nullū. Quia illud vitiū erat in perso
na seu consensu testatoris: ꝛ sic intra rem:
id est intra veritatez ꝛ eq̇tatē actus testā
di. Ad hoc facit q̇ cōsuluit Ludo.consi
lio.cccvj.ꝛ q̇ dixi.§.eo.c.in verbo: In ex
tremis positus. prope fi. Unū tamē scire
debetis ꝙ ad probationem cuiuscūꝗ te=
stamēti etiam nūcupatiui in pdictis casi
bus sufficiūt duo testes.vt tenet glo.ī di=
cta.l.fi.C.fami.hercis. ꝛ dicta auẗ. ꝙ sine.
C.eo.ꝛ in auẗ.de testa. imperfec.§.j. et in
auẗ.de trien.ꝛ semis.§.ꝛ quod sepe.ꝛ ple=
ne consuluit Barba.in prima parte. con=
silio.xxix.vj.colum. Nec requiritur ꝙ ta=
les testes sint rogati.vt est glo. no. in di=
cta.l.fi.C.de codicil. Et no. Bal.ꝛ Saly.
in.d.auẗ.de testa.iperfec. Sed in testamē
to vbi extranei essent heredes: requirere
tur ꝙ essent rogati: vł a testatore: vel a no
tario testamentum scribente: aut alio ibi
presente ẜm glo.in auẗ.rogati.C.de testa
mē.ꝛ tenet Iason in dicta.l. hac consultis
sima.§.j. Et nisi probentur rogati: nō pre
sumitur: cū sit solennitas extrinseca: ẜm
Bar.in.l.diuus.ad fi.ff.de testa.mili. ꝛ in
l.sciendum.ff.de verbo.obliga. Sed Io.
de pla.cōtra in.l.generali.circa finē.C.de
tabula.lib.x. Puto primū verius in testa
mentis: nisi in instrumento testamēti di=
ceretur conuocatis.quia tunc presumitur
ꝙ essent rogati: vt dicta.l.diuus. Et idez
si testes in testamēto se subscripserint: vel
subscribi passi fuerit.argumēto.l.cū ostē=
dimus.§.fi.ff.de fide.tuto. Et idem si no
tarius aut testator esset peritus in iure: et

89 Defe=
ctus solēnt
tatis extrī=
sece non vi
ciat testm̄ i
ter liberos
Sz bñ intrī
sece solēni=
tatis: vt si
pterirētur.

90 Nō pre
sumitur ꝙ
testes fue=
rit rogati.

essent instituti illi: de quibus est verissimi
le.ẜm Bald.post Odo.in.l.j.§.j.ff.de he=
91 redi.instit. ¶ † Plus dico: ꝙ si testamētū
factum perfecte et solenniter inter extra=
neos quo solo casu valet: fuerit perditum
casu fortuito: totus tenor talis testamenti
probari poterit per duos testes testamen
tarios.per text.singularē in.l.testium.C.
de testi.quem ad hoc ibi ponderant Bal.
ꝛ Ange.ac Sali.quos sequitur Alexā.in
l.ij.C.de bono.pos.ẜm tab.ꝛ in.l.si vnus.
C.eo.tit. ¶ Prouiso tamen: ꝙ illi duo te=
stes non solum deponant de tenore testa
menti: sed etiam de perfecta solennitate:
que interuenit vt ibi plene decidiẗ. Nam
si solum deponerent: ꝙ testator ita dispo=
suit: nisi dicant: ꝙ coram testium numero
sufficienti disposuerit non probarent.
¶ Secūdo probari potest testamentum
per duos testes vbi testator filiū instituit:
quo casu valet testamentū imperfectum
quo ad filium: et a suo herede stipulatus
fuit legata solui legatarijs: ꝛ sic in testa=
mento admiscuit contractū stipulations.
q̇ fieri potest ẜm gl.ꝛ Bar.in.l.heredes
palam.§.fi.ff.eo. Nam hoc casu etiā si he
res totum negaret: sufficerent duo testes
ad probandum illa legata: quia cum non
agatur nisi de probando contractū: duo
testes sufficiūt.l.vbi.ff.de testi.c.in omni.
eo.tit. Cum eñ legatarius censeatur esse
vna ꝛ eadem persona quo ad rem legatā
cum testatore: potest ipse testator sicut p
seipso stipulari: vt colligiẗ ex vbis Bar.
in.l.nemo potest.j.colū.ff.de lega.j.dum
respondet ad.l.fi.C.de fideicō.ꝛ ita tenēt
Imol.ꝛ Alex.in dicta.l.nemo.ꝛ Bartho.
de cepoll.de caute.aduo.cautela.clxxvij.
Et hunc casum decidit Iason vltra oēs
in dicta.l.ij.C.de bono.posses.scōm tabu.
92 iiij.col.in fi. ¶ † Et hec vera de iure ciui
li: scōm q̇ requiruntur testes septem ro=
gatiꝛ masculi: vt dicta.l.hac cōsultissima.
¶ De iure autē canonico vel in terris ec=
clesie: duo testes sufficerēt cū presbytero
parochiali: vel quatuor sine psbytero.ẜm
Panor.in dicto.c.cū esses.§.eo.per illum
tex.qui etiam locū habet in foro seculari:
velut legem ciuilem in hoc corrigens ẜm
eum. Nescio tamē si eius opinio seruareẗ:
licet eam teneat Ludo.in dicta auẗ.simi=
liter.C.ad le.falci. ¶ Et sic habetis: ꝙ si
testamentū deficiat in solennitate extrin
seca: puta in numero aut rogatu testium:
nisi in casibus iam dictis: tale testamētū
est ipso iure nullum tanꝗ imperfectū: ita
ꝙ ex eo bonorū possessio non potest peti:
nec hereditas adiri: vt.§.dictum est. Nec
legata aut fideicōmissa debenẗ.vt.l.j.C.
de posthu.here.institu. Nisi in tali testa=
mento esset adiecta clausula codicillaris:

92 De iure
canonico
duo testes
sufficiūt cū
pbr̄o paro
chiali.

puta quia testator in testamēto dixit. Si
testamentum meū non valet: valeat iure
codicillorum. ¶ Secundo probari potest
testamentum per duos testes: vbi testa=
tor filiū instituit: quo casu valet testamen
tum imperfectū quo ad filiū: sed alia reli=
cta peti nō possunt nisi fuisset a suo here=
de stipulatus: vel nisi clausula codicilla=
ris habeatur in testamento pro adiecta:
vt puta quia legatū relictum fuit tali pso
a ne: que erat dilecta testatori[a]. Quoniam
tunc testatoris voluntas substentaretur
vt codicillus: dumtamen in ea interuene
rit numerus quinꝗ testium: qui in codi=
cillis requiruntur. vt determinat Bar.in
l.j.ff.de iure codicilloꝝ.ꝛ per.l.codicillus.
ff.de lega.iij. Nam talis clausula si appo
natur in secundo testamento etiam inua=
lido reuocat primū quo ad legata: vt de=
terminat Barto.in.l.si iure.ff.de lega.iij.
¶ Quod intellige semper verum: si testa
mentum sit nullum ex defectu solennita=
tis: quod secus esset si testamentum esset
imperfectum ratione deficientis volunta
tis: veluti si anteꝗ testamentum comple
retur mortuus est testator: quo casu oīno
talis voluntas nihil valet per.l.fideicō=
missa.ff.de lega.iij.et.l.ex ea scriptura.ff.
eo.ti. ¶ Unde habetis ex his plene de so
lennitate testamentorum iure ciuili requi
sita: presertim quo ad numerum testium.
¶ Hodie autē de iure canonico sufficiūt
duo testes cum parochiali presbytero in
testamentis cōmunibus: vt in.c.cū esses.
§.eo.ti. Uel sufficiunt quatuor testes sine
presbytero: ẜm Panor.ibi. ¶ In testamē
tis vero ad pias causas sufficiunt duo te
stes: vt superius fuit demonstratū: vt est
casus in.c.relatum.§.e.de quo plene per
Panor.in dicto.c.cū esses.in repetitione.
ꝛ Ludo.in repeti.auẗ.similiter.C.ad leg.
falci. ¶ Ex premissis sequitur ꝙ Raynu
93 tius pfectum cōdidit testamentū: † perfe
ctū dico omni perfectione que ẜm Bald.
in.l.j.ff.eo.est quadruplex. ¶ Prima que
consistit in perfectione voluntatis testa=
toris: que dicitur perfecta: quando est cō=
pleta ꝛ plene declarata.l.si is q̇.ꝛ.l.ex ea.
ff.eod. Nam si testator decederet priusꝗ
declararet suā voluntatē: testamētū esset
imperfectū: nec valeret quāuis ad piam
causam factum: vt.§.habuistis in.xj.casu
fallentie in fi. ¶ Alia est perfectio: que cō
sistit in forma substantiali: scz in heredis
institutiōe: que caput dr̄ testamēti: ꝛ sine
qua testamentum esse nō potest.l.j.ff.de
vulg.ꝛ pupil.ꝛ insti.de lega.§.ꝛ ante here
dis. ¶ Alia est perfectio que consistit in
solennitate formali: que legum diligentia
appellatur: qualis est debitus numerus
testium: subscriptio: signacula: descriptio

a ¶ Testa
tori.vt ple=
ne dr̄ super
vbo: testa=
mētū.iij.

93 Pul=
chra doctri
na Bal.de
quadrupli
ci testamē=
torū perfe=
ctione.

Universidad ... Biblioteca

nominis heredis.institut.eo.§.j.ꝛ.l.iubemus.iuncta.l.hac consultissima.C.eo.facit.l.codicillis.§.finali.ff.de legatis.iij. ¶ Quarta et vltima est perfectio in effectu testamēti: ꝛ hec est duplex. ¶ Prima quando testamentum transit in irreuocabilitatem: qđ solum contingit per mortē testatoris. vt dicit Apl's ad hebreos.ix.ꝛ tex.in ca.cum marthe.de celebra.missa.ꝛ l.iiij.ff.de adimen.lega. ¶ Alia est effectualis testamenti perfectio: quando testamentum ita perficitur: vt ad causam intestati redigi non possit: qđ ꝯtingit adita hereditate ex testamento per heredem institutum.l.si in alienum.§.in extraneis.ff.de heredibus institue. ꝛ.l.quādiu.ff.de
a acquiren.heredi.[a] Laus christo iesu domino nostro.

a ¶ De acquir. here. de quo plene dr super verbo: mortuo itaqꝫ testatore.j.

1 Non pōt quis decedere cū pluribus testamentis.

TEsta mētum. dicat i numero singula
1 ri. † Nā ex hoc datur intelligi: ꝙ raynutius non potuit nec aliqs alter potest cum duobus aut pluribus testamentis decedere: sed sufficit vnum: quia non potest quis cum pluribus testamētis decedere: vt omnia valeant: nisi esset miles: qui mori potest cum pluribus testamentis validis: scilicet vno in bonis castrensibus: altero vero in bonis paganicis.l.j.C.de testa.milita.ꝛ dixi.s̄.in verbo: testamentum.j.in nono casu fallentie. Sed paganus qualis erat Raynutius decedere non potest: nisi cum vno testamēto. ideo
2 decidunt docto. † ꝙ testator non presumitur fecisse nisi vnum testamentū: adeo ꝙ aduersarius allegans testamētorū pluralitatem necesse haberet eam probare. l.omniū.iuncta glo.in verbo: cōprobatur. ꝛ ibi Bar.C.eo.et.l.fi.eam inducendo. vt ibi per Bald.C.de rebus credi.ꝛ Sali.in l.ij.C.de errore aduoca. Nunqꝫ eñ presumitur pro pluralitate actuum. ẜm Bal.in l.testium.C.de testibus.ꝛ in.l.neqꝫ natales.C.de probatio.et.l.edita.C.de eden. et plene Anto.de butrio in ca.in presen
3 tia.de probatio. ¶ † Ideo allegāti reiterationem actus incumbit onus probādi: vt ibi deciditur. Sicut in testamento dictum est: quod non presumitur reiteratū: sed semel factum ẜm Iasonem in.l.scda. iij.colum.in fi.C.de bono.pos.scdm tab.
4 ¶ † Si autem paganus decessisse proba

4 Ubi plura apparēt testamēta: semper vltimum valet quo priora censent͛ reuocata.

retur cū duobus aut pluribus testamentis vltimum testamentum dumtaxat valeret: prouiso tamen: ꝙ testator non fuerit deceptus in causa mutatiōis primi testamenti. quia si deceptus esset: primum testamentum preualeret: et non secundum: nisi quo ad legata.l.fin.ff.de heredi.insti. facit.l.cum mater.ff.de inoffic.testamen. Aliter ꝛ al's vltimum testamentum semp preualet: ꝛ rumpit primū in totum. Nam cum vltima voluntas sui natura sit semp
5 ambulatoria vsqꝫ ad mortem: † adeo qđ etiam contractus quicunqꝫ qui in testamento: ẜm communem opinionem fieri possunt.l.heredes palam.vbi glo.in fi.ff. eo.pro qua est text.in.l.ex sententia.ff.de testa.tute.ꝛ qui sui natura sunt irreuocabiles.l.sicut.C.de actio.et obliga. immo et confessio in testamento facta: omnia cassa censentur testamento: in quo talia continentur reuocato expresse: vel tacite per factionem testamenti sequentis: nisi pars ibi dum testamentum fiebat p̄sens fuisset: et contractum aut confessionem acceptasset: vel alter pro ipso: puta notarius.de quo late Cynus Bald.ꝛ Salice. in.l.generaliter.C.de non nume.pecu.et Ludo.egregie cōsilio.clxxi. Nam quo ad omnia est talis voluntas vsqꝫ ad mortem ambulatoria. vt dicta.l.iiij.ff.de adimen. lega.intantum ꝙ quāuis primum testamentum fuisset a principe confirmatum: vel ad pias causas factum: etiam si statutum ipsum reuocari prohiberet: aut cum episcopi auctoritate: vel alterius superioris factum probarētur: tamē semper vltimo testamento stamus per quod precedentia testamēta censentur omnino reuocata: ẜm Baldum et Fulgo. ac Paul.in dicta.l.omnium. Bald.ꝛ Felinū plene in ca.cum accessissent.j.colum.de constitu. et Bald. in ca.secūdo.de consuetu.quem sequitur Barba. per plures rationes in ca.fina.xij.colum.de successio.ab intesta. Potest enim testator testamentum semel factū expresse cassare: et reuocare: ꝛ aliud facere: vel aliud faciendo tacite a primo recedere: quod remanebit inutile: adeo ꝙ si relicta in illo testamento nunc reuocato per testatorem soluta vel bona tradita fuissent in eius vita sicut aliquādo fit per testatores.l.lucius.ff.de lega. secundo.tamen reuocari poterūt per testatorem: ẜm Bald.in.l.finali.C.de vsuris et fructibus legatis. Et etiam repeti poterūt fructus ante reuocationē percepti: visto quod fructus est reuocabilis: sicut seruatur in re donata causa mortis ꝛ tradita in vita donantis: que repeti potest cum fructibus. l.cum quis.ff.de conditione ob causam. et.l.videamus.§.primo.ff.de vsuris.

5 Contractus ꝛ quicūqꝫ alius actus in testando passatus est sicut testm̄: reuocabilis ad nutum.

Nam taliter soluta comparantur donationi causa mortis: vt singulariter dicit Bal.in rubrica.C. si quis omissa causa testamenti.ꝛ in dicta.l.fina. vt testamento
6 reuocato restituantur. † Tamen quāuis primū testamentum fuerit expresse vel tacite reuocatum: non tenetur neqꝫ debet tabellio etiam de mandato testatoris illud dilacerare: vt reperiri omnino nō possit. quia forte intererit nostra: ꝙ in futurū reperiatur. quia forte secundum testamētum redarguetur de falso. Et sic licet fuerit reuocatum primum: adhuc notarius tenetur facere copiam. Ideo quāuis ad mandatum testatoris cancellari possit: nō tamen dilacerari et rumpi: sed cancellatum in protocollo conseruari. vt singulariter decidit Bar.in.l.ij.§.si plura.ff.quē
7 admodum testamen.aperian. † Et adeo per vltimum testamentū precedentia omnia censentur esse reuocata: etiā si de prioribus mentionem non faciat.institu. quibus modis testamē.infirmā.§. si quis posteriore. Et etiam si vltimum testamentū non sit primo contrarium: sed illūmet cōtineat heredem: et legata: que continebātur in primo.l.iij.§.itē si ipse.ff.si cui plusqꝫ per legem falcidiam.ꝛ.l.si iure.in princi.ff.de legatis.iij. Unde posito etiam ꝙ effectus vltimi testamenti nō duraret: puta quia conditio sub qua fuit heres institutus non continget: aut adimpleta non fuit: vel qr ex eo testamento non aditur hereditas: nihilominus priora omnia testamenta per hoc vltimum censentur reuocata. quia satis est ad tollendum primum testamentum per secūdum ꝙ illud secundum factum semel fuerit perfectum ꝛ absolutum: ꝛ ꝙ ex eo potuerit adiri hereditas. licet adita non fuerit: forte quia heres noluit vel non potuit: quia conditio non euenit. vt.l.pater filio.ff. de heredibus instituen. ꝛ.l.cum in secundo.ff. de iniusto rupto testamē.ꝛ dicto.§.posteriore.institu.quibus modis testamen. infir
8 man. † Et hoc verum ꝙ priora testamenta per vltimum infirmentur si fiat. quoniam al's sola nuda voluntas testatoris quantūcunqꝫ prioris voluntatis declararet penitere aut nolle testamentum suum valere: non induceret testamenti iā facti reuocationem: nisi testator ad factum p̄cederet testamentum aliud faciendo: vel prius factum incidendo: vel cācellando. insti.quib' mo.testa.infir.§.ex eo autē solo.vel post nudā voluntatem in actis vel corā trib' testib' declaratā effluxisset decenniū: qđ currere incipit non a tempore declarate nude volūtatis: sed a tempore prius cōditi testamēti: ẜm magis cōez opi. Prout de his omnibus est tex.singularis

7 Per scđz testm̄ p̄mo testō cōforme aut ꝯ̄riū reuocatur primū: etiā si de illo non fiat mētio: vel scđz testm̄ non sortiat͛ effectū.

8 Sola penitētia nō reuocatur testm̄: nisi aliud fiat testm̄ vl' p̄cedatur ad factum.

in.l.sancimus.vbi glo.ꝛ docto.C.eo.cum modificatiōe.de qua ibi per Iasonem: in
9 quinto notabili. † Sane tñ intelligatis p̄ secundum testamentū rumpi primū: ꝙ̄uis de ipso nulla mentio fiat in secundo: nisi in duob' casibus. Primo si primū testamentū factū esset inter liberos: quo casu licet sit min' solenne non reuocabitur per secundum quantūcunqꝫ solenne inter extraneos factum: nisi de primo etiaꝫ minus solēni inter liberos facto fiat expressa mentio illi primo expresse derogando.C.eo.auk. hoc inter liberos. Nam testamentum primum etiam minus solenne inter liberos factum censetur in effectu semper habere clausulam derogatoriam ad testamenta sequentia: ideo non tollitur per secundum quantūcunqꝫ solenne: nisi in eo priori derogetur testamēto per tex. in.l.si quis in principio testamēti.ff. de lega.iij.vt dicā statiꝫ in scđo casu. Et p̄missa.s.ꝙ per secūdum testamentum nō reuocetur primū inter liberos factum: nisi expresse tollatur: sunt vera quatuor concur
10 rentibus. ¶ † Primo si in secūdo testamēto sint instituti heredes extranei: q̄ casu (vt dictū est) non reuocatur primū: nisi expresse tollat͛. Si autem in eo essent instituti liberi testatoris: sicut fuerāt īstituti in primo: ꝛ illud secūdum esset magis fauorabile liberis: tūc secūdum tolleret primū: ꝙ̄uis esset minus solēne: nec de p̄mo faceret mentionem. Nam cum dicta auk. hoc inter liberos. facta sit fauore liberorum: nō debet retorqueri in eoꝝ damnū. Ita singulariter decidit glo.in auk.de testa.impfec.§.j. quā ibi sequūtur docto.et Ludo.consi.clxxix.incipieñ. Amplissime doctor.v.colum.ꝛ cōsilio. ccclxxxviij. incipieñ. In casu premisso.ꝛ Alexan. in secunda parte: consilio.cxlvj. incipieñ. Viso themate. Et in quarta parte: consilio cv.incipieñ. Viso ꝛ diligenter considera
11 to. ¶ † Secundo est hoc verum ꝙ primū testamentum inter liberos factum nō reuocatur per secundum inter extraneos factū: nisi exp̄sse tollatur. vbi p̄mū testamētum inter liberos conditū fuit in scriptis id est manu p̄pria testatoris: aut sua manu subscriptū: iuxta termios auk. qđ sine. C.eo. Tunc eñ scđm ꝙ̄uis perfectum nō tollit primum: nisi expresse ipsum tollat. Si autem primum testamētum inter liberos sit nuncupatiuū: puta coram duobus testibus vocaliter factum: tunc tolletur per secundū ꝙ̄uis inter extraneos coram septē testibus factum: licet de primo non faciat mentionem. Ita singulariter decidit Ange. in dicta auk. hoc īter liberos. quē ibi sequit͛ Iason. Et ita etiaꝫ ẜm eū cōsuluit Alexan. dicto consilio. cxlvj.

9 Uide casus in qb' scđz testm̄ nō reuocat primū nisi de illo mētionem faciat.

10 Nota p̄ intellectu auk. h īter liberos. C. de testa.

11 Qualr intelligit͛ primuꝫ testm̄ int͛ liberos factū nō reuocari per scđz de primo mētionem nō faciente.

Universidad de De
Bib

et Barba.prima parte.cōsilio.ij.Tamen
omēs in lectura dicte aut. z inter ceteros
Alexā.ibi tenent cōtrariū:licet in opposi
12 tū cōsuluerit. ¶ † Tertio intelligatis ve
rū:ꝙ per scdm testm̄ quius solēne nō cen=
setur tacite reuocatum primū inter libe=
ros factum:nisi in secundo expresse tolla
tur:vbi agitur de reuocando primuz te=
stamentum. Si autem ageretur de re=
uocando codicillos prius factos: in qui
bus pater filios equaliter vocasset: tunc
per testamentum solenne postea factum
censentur tales codicilli tacite reuocati:
licet de eis in testamento nulla facta fue=
rit mentio: sm Alexand.in dicto consilio
cxlvj. Nam cum illa aut. hoc inter libe=
ros.sit exorbitans a iure cōmuni volente
primum testamentum rumpi per secun=
dum de primo mentionem non faciens:
non debet extendi extra casum suū.Et sic
cum loquatur in reuocatione testamento
rum extendi non debet ad codicillos.
13 ¶ † Quarto intelligatis testm̄ primū in=
ter liberos factum non reuocari per scdm
de primo mentionem non faciens: nisi in
secundo instituta esset heres pia causa:et
liberi testatoris in aliquo instituti : ne ta=
le testamentum sit propter filiorum pre=
teritionem nullum . quia tunc licet in tali
testamento nulla fuerit mentio facta de
primo : tamen primum censetur reuoca=
tum:quāuis inter liberos factum . Et ra=
tio est:quia de iure cōmuni secundū testa
mentum tacite tollit primum absqz cōme
moratione ipsius:vt dictum est.vnde di=
cta aut.hoc inter liberos . que dicitur lex
imperialis locum non habet in ecclesijs
vel ecclesiasticis personis:cum lex ciuilis
aliquid statuendo quod preiudicare po=
test ecclesijs z ecclesiasticis psonis nunqz
eas comprehēdit:nisi ab ecclesia foret ap
probata:sm Hosti.Joā.and.z alios.in.c.
fina. de solu.z singulariter cōsuluit Alex.
in.iiij.parte.allegato cōsilio.cv.incipieñ.
Viso ac diligēter cōsiderato.vj.colū. z te
net Jason in dicta aut.hoc inter liberos.
facit qđ dixi.§.testamētū.j.in.xij. casu fal
lentie. Restat ergo ꝙ nisi hec quatuor cō=
currant:testamentū secundū quantūcūqz
solenniter factum non reuocat primū in=
ter liberos passatum: nec quo ad institu=
tionem liberorum : nec quo ad prelegata
liberis facta : sm Ludo. in dicto consilio
14 clxxix. † Plus dico ꝙ sicut primū testa=
mentum inter liberos factum non tolli=
tur per actum verbi: scilicet faciendo sim
pliciter secundum testamentum:sic etiam
non tollitur per actuz facti: scilicet per pri
mi testamēti cancellationem:aut incisio=
nem. Cum ad ipsum tollendum sint duo
necessaria. videlicet secunda solennis vo
lūtas:z ꝙ sit expresse derogatoria prime:
sm Ange.et Alexan. in.l.nostram.C.eo.
15 ¶ † Secundo principaliter testamētum
secūdum tacite non reuocat primum: nisi
de ipso primo faciat mētionem : vbi testa
tor expresse in primo testamēto legem te=
standi in futurum sibi dixerit: seu impo=
suerit. Puta clausulam derogatoriam ad
futura testamenta apponendo: vt quia in
primo testamento dixit. Si aliud testa=
mentum fecero non valeat. Nam hoc ca
su non valebit secundum postea factum :
nisi in illo secundo fiat expressa mētio de
primo expresse illud tollendo : et dictam
clausulam reuocando. quod qualiter fieri
debeat z specifica ac indiuidualis reuo=
catio fieri docet tex. melior totius iuris :
sm Baldū ibi in.l.j.§. fina. C. de lati. li=
berta. tollen. vbi singula sunt specifice re
uocanda: subiuncta in fine generali cete=
rorum reuocatoria: ita ꝙ nō sufficeret ge=
neraliter dicere : non obstante quocunqz
testamento qualitercūqz facto volo istud
secundum valere: sm Pau. consilio.ccc=
16 lxj. † per text.in.l. si quis in principio te=
stamenti. vbi plene Barto. z docto.ff. de
legatis.iij.ita dicit glo. in.c.cum quidaz.
xviij.distinc.quam reassumpsit glo. in.c.
j.de constitu.libro.vj.facit.l.si ita scriptū.
ff.de legatis.j. Et nota. plene Dynus in
c.quod semel.de regulis iur.lib.vj.z Bar
ba.in.c.cum esses.xxvj.colum. vsqz ad fi=
nem ca.supra eo. vbi post longam ad par
tes disputationem concludit tunc nō suf=
ficere in secundo testamento generalem
facere mentionem de primo: nisi fiat spe=
cifica mentio et indiuidualis de clausula
derogatoria : et qualitate illius in primo
testamento contentis.argumento.c.ij.de
17 dolo z contuma. † vbi in secundo rescri=
pto non sufficit facere generalem mentio
nem de primo : sed opus est facere men=
tionem specificam de qualibet notabili
clausula in primo contenta. Subiungēs
singulariter in fi.dicti.c.cum esses.premis
sa esse vera:vbi verosimile est clausulam
derogatoriam in primo testamento con=
tentam fuisse appositam ex certa scientia
testatoris.quia tunc illi expresse derogan
dum est in secundo testamento : sm Sa=
ly.in.l.sancimus.C.eo. vbi autē non esset
verosimile clausulam fuisse in primo testa
mento appositam: tunc ad tollendum pri
mum testamentum per secundum nō re=
quireretur expressa z specifica derogatio
dicte clausule : sed sufficeret generalis: di
cendo non obstante meo primo testamē=
to . quia interdum testatores non appo=
nūt dictas clausulas derogatorias : sz ta
belliones postea grossando vel testamē=
ta extrahendo ex sua ceruice eas appo=

15 Testm̄ continens clāz ad sequētia derogatoriaz nō tollit p scd̄ns in q̄ de prio nō fit mentio.

16 Vide pulchra p itellectu.l. si q̄s in principio testa mēti. ff. de lega.iij.

17 Vide casus in qb⁹ valet scdm testm̄ non faciēs mētionē d primo ptinēte clausulā derogatoriā.

18 Juramētum habet vim clausule derogatorie ad p̄cedentia testamenta z sequentia.

nunt:ideo dicit consuluisse testamentum
primum cuiusdam rustici de romandiola
qui vix sciebat pater noster:clausulā con=
tinens:ꝙ testamentum aliud si quod per
ipsum fieret non valeret: nisi in eo esset
scriptum totum credo in deum. fuisse per
secundum reuocatum:in quo specifice nō
tollebatur dicta clausula:sed solum in eo
reuocauerat generaliter quecunqz alia te
stamenta per ipsum facta:nam ꝙ in secū=
do testamento specifice tolli debeat clau
sula derogatoria in primo testamento cō
tenta:non procedit ex virtute et autorita
te dicte clausule:sed hoc operatur sola vo
luntas testantis in primo testamento con
tenta:que nisi ex certa scientia fieret non
esset voluntas . Unde cum hoc operetur
sola testatoris voluntas:non solum tolli=
tur primum testamentum per secundum:
in quo primum expresse tollitur et clausu=
le derogatorie derogatur per testatorem
specifice.Sed etiam si aliter appareat de
illa prima voluntate testatoris mutata in
secundo testamento . Puta quia testator
in secundo testamento expresse primum
non reuocauit:sed solum iurauit. nam eo
tunc iuramentum in secundo testamento
prestitum perinde et tantum operatur vt
primum testamentum censeatur reuoca=
tum:acsi in secundo specifice eum reuo=
casset:ac de ipso et qualibet eius clausu=
la mentionem fecisset.sm Bald. in dicta
l.sancimus.C. eodem secundum queꝫ ita
reperio fuisse decisum per arrestū in par=
lamento delphinatus sm Guido. pape.
decisione.cxxvij. et.cxxviij. in impressis.
Et pro dicto Bald. qui nihil allegat fa=
cit quod eleganter dicit Joan.an. in mer
curialibus.in.c.quod semel.de regul.iur.
lib.vj.et Bar.in.l.omnes vero populi. in
iij.q.principali.in fi.ff.de iusti.et iure.z in
dicta.l.si quis in principio testamenti.ff.
18 de lega.iij.vbi expresse voluerunt † ꝙ iu=
ramentum appositum in fine testamenti
habet vim clausule derogatorie ad sequē
tia. Et taliter ꝙ glos.singularis in.c.cum
non deceat.in fine.de elec.lib.vj.dicit: ꝙ
clausula non obstantie vel alia clausula
derogatoria non tollit actum precedens
iuratum.facit.c.constitutus.de rescrip.et
glo.nota.in verbo:pacta.in clc.dudum.§.
penul.de sepult .quas valde commendat
Jason in.l.quoties.C.de precibus impe=
rato.offeren.et per illas consuluit elegan
ter Alexand.in.iiij.parte consilio.xxxvij.
incipieñ.Uisa petitione Anto . de roma.
19 † ꝙ litere saluiconductus debitori cōces
se ne infra certum tempus pro debitis in
quietetur:non extenduntur ad debitum
iuratum.Et ita etiam tenent Cynus : et
Salicetus.in.l.finali.C. si contra ius vel
vtili.publi.vbi Jason circa hoc duas po
nit singulares limitationes.¶ Ergo ecō
trario pari ratione quoties iuramentum
apponitur in sequenti testamēto vim ha
bebit clausule derogatorie ad testamen=
tum precedens.argu.l.cum pater.§.filius
matrem.vbi bonus text. ff. de legatis.ij.
ꝙ iuramentum habet vim clausule codi=
cillaris:seu ꝙ actus valeat meliori modo
a quo valere potest.[a] ¶ Unde secundū te=
stamentum licet expresse non reuocet pri
mum:dumtamen contineat iuramentuz:
medio et virtute iuramenti tollit ipso iu=
re primum quācunqz clausulaz contineat
derogatoriam quia per iuramentum sa=
tis apparet de prima voluntate testato=
ris mutata prout eleganter cōsuluit Pau
lus consilio.ccclxiij. ¶ Sed aduertatis:
quia contra hanc limitationem fortiter vr
get:nam ideo secundum testamentū sim
pliciter factum non tollit primum clausu=
lam derogatoriam continēs quia lex pre
sumit:ꝙ in secundo deficiat voluntas te=
statoris: vt fatetur ipsemet Bald.in dicta
l.sancimus. Sed certum est:ꝙ vbi deficit
consensus.iuramentum nō supplet ipsum
consensum.l.finali. C. de non numerata
pecunia . ¶ Preterea vbi deficit consen=
sus locum non habet dictus.§.filius ma=
trem.nec tunc iuramentum aliquid ope=
ratur.sm Ludouicum.cōsilio. cccccxvij.
incipiente. In casu proposite consultatio
nis . et Franci. areti.consilio. xxiiij. inci=
pieñ.Quatuor dubia.Ad hoc facit quod
nota.idem Bald.in.l.j.C.commoda.vbi
dicit : ꝙ quoties actus non valet ex pre=
sumpto defectu consensus iuramentū ni=
hil operatur:nisi adesset consensus saltez
in genere.facit quod nota.idem Bald.in
l.sed et si rei capitalis.§.quesitum.ff.si q̄s
cautio.vbi dicit iuramentum generale ni
hil operari in his que specificari debent.
Ex quibus videtur dicendum decisionē
Bald.in dicta.l.sancimus.C.eodem.sta=
re non posse:nisi dicamus prout dicendū
puto:ꝙ vbi testator in secundo testamen
to generaliter reuocaret omne aliud te=
stamentum per eum factū et iuraret:tunc
licet hec generalis reuocatio de per se nō
valeret: nec sufficeret propter clausulam
derogatoriam in precedenti testamento
contentam:tamen cum iuramento suffi=
ceret. Ex quo adest saltem in genere con
sensus reuocandi primum testamentum:
et idem esset si testator diceret cum iura=
mento : quod vult hoc secundum testa=
mentum omnibus alijs testamentis pre=
ualere. Secus quando faceret secundum
testamentum simpliciter cum iuramento
absqz eo quod aliqua fieret commemora
tio precedentis testamenti nec in genere

a ¶ Quo valere pōt. vt plene habetur.j.super verbo: testm̄.iij.

nec in specie:et hoc modo verificari possunt que proxime in contrarium allegata fuere. ℑm Jasonem.in dicta.l. sancimus.

¶ Restat ergo q̄ per secundum testamētum generale primi testamenti continēs reuocationem cum iuramento reuocatur primum quātuncunq; clausulam derogatoriam:continens: acsi specifice derogatoriam esset:†quia iuramentum vim habet specifici consensus. ℑm Bald. in dicta.l. j.C.cōmoda. ¶ Et idez esset et secundo. ℑm Bald.in dicta.l.sancimus.C.eo.si testator post testamentum primum clausulam derogatoriam continēs motus esset noua ratione ad faciendum sequens testamentum. Puta propter offensam heredis instituti in primo testamento sibi testatoꝛ factam:aut propter aliā indignationem. quoniam eo tunc secundum testamētum prevalet primo:cuius illud nō tollat expresse.argu.l.si cum cornelius.ff. de solu.facit.ff.de confirma.tuto.l.vtilitatem.ff.de adimen.lega.l.iij.§.non soluz. et.l.ex parte. ¶ Idem esset et tertio ℑm Bald.vbi. s̄. si testamentum secundum esset coram principe factuz vel apud acta iudicis insinuatum.l.omni.C.eod. Nam vt actorum valebit: licet de primo clausulam derogatoriam continente non faciat mentionem.quia ℑm Fulgo.in dicta l.sancimus.non est verisimile: q̄ testatoꝛ voluerit fallere principem aut publicas personas. Idem cū Bald.tenet ibi Pau. qui dicta Bal.reputat singularia:secundum que consuluit Ludou. dicto consilio.clxxix.circa finem. ¶ Sed hanc decisionem impugnant moderni Alexand.et Jason ibi in dicta.l.sancimus.C.eodem. ¶ Idem forte esset et quarto: si post factum primum testamētum clausulam derogatoriam continens cucurrerit decennium:et simpliciter fecerit secundum testamentum sine commemoratione primi. Quo casu primum satis censebitur reuocatum.quia tunc propter longinquitatez temporis testatoꝛ non potuit ita faciliter recordari de clausula derogatoria in primo testamento contenta. Et quia etiam decennium debet de aliquo operari per dictam.l.sancimus.ctita consuluit Alexan.in.iiij.parte allegato consil.cv. Sed Franci.areti.eam reprehendit in dicta.l. sancimus per illum tex.vbi cum cursu de cennij requiritur contraria voluntas in actis aut coram tribus testibus declarata. ¶ Idem esset et quinto:si in primo testamento fuissent instituti heredes extranei cum clausula derogatoria ad futura testamenta:et in secundo testamento essent simpliciter instituti liberi testatoris. quoniam eo casu reuocatio dicte clausule non requiritur in tali testamento secundo:cum eoipso q̄ factuz est inter liberos semper subintelligatur clausula derogatoria seu primi reuocatoria.glo. est singularis in.§.et si quidem.in auten.de testa. imperfec.quam sequuntur Barto.et Bal. in dicta auten.hoc inter liberos.C.eodē. et Ludoui.consilio predicto.clxxix.v.columna. Unde postq̄ clausula derogatoria sit implicita in omni testamento inter liberos facto:tale testamentum habebit vim clausule reuocatorie derogationis contente in priori testamento. ¶ Et idez secundum aliquos si in secundo testamēto instituta foret heres alia persona testa
21 toꝛ valde dilecta †quia tunc sicut affectio quam habet testatoꝛ ad personā sibi care dilectam inducit clausulam codicillarem sic etiam habet vim reuocationis clausule derogatorie in primo testamento contente. ℑm Ludoui.in dicto consilio clxxix. Sed dubito: q̄ hoc non sit verum. quia licet affectio et dilectio persone valere faciat legata in testamento imperfecto relicta: ℑm glos.in.l. in testamento.ff. de fideicommiss.liberta. Tamen non facit valere institutionem heredis:cum sit hoc speciale vbi liberi testatoris sunt heredes instituti:q̄ testamentum imperfectum valeat. Et ita expresse sequuntur moderni: et Jason in.l.non dubium.in fine.C.eod.

22 ¶ †Si testamentum secundum in quo non reuocaꝛ clausula derogatoria in priori testamento contenta est imperfectum per text.in dicta.l.si quis in principio testamenti.ff. de legatis tertio. ergo ꝛc.

¶ Idem esset et sexto quando precederet vincum testamentum tantum habēs clausulam derogatoriam: quo casu valeret secundum absq; derogatione illius et perinde esset acsi illi primo foret specialiter derogatum: ex quo non precedit nisi vnicum testamentum. arg.l.ij.ff. de liberis et posthumis vt singulariter decidit Bartol.in dicta.l. si quis in principio testamenti. quem sequitur Ludo. consilio cclxxxv.incipiente. Preuso themate.et de zabarel.in cle.j.q.iij.de sepul. et Barba.in dicto.c.cum esses.§. eodem. Sed hoc non videtur verum ℑm doctoꝛ. quia nunq; dici potest: q̄ precesserit nisi vincum testamentum validum reuocatione indigens:cum semper omnia alia precedentia sint per illud ipso iure reuocata: vt dicta.l. sancimus. Preterea hoc esset contra textum apertum in dicta.l. si quis in principio testamenti.vbi quod fortius est si in vno eodemq; testamento apponatur clausula derogatoria in primo: certe in contrarium disposita in illomet testamento non valent nisi tali

clausule specialiter derogetur. prout formaliter contra Bartol. et sequaces decidunt Angel.Imol. et ceteri in dicta.l. ij.ff.de liberis et posthu.et Bald.in.l. humanum.C. de legi.et in dicta auten. hoc inter liberos.C.eo.et consuluit Ang.consilio.cccxiij.incipien. Quedam domina. Et ipsemet Alex.sibi ipsi cōtrarius cōsuluit ℑ Bar.in tertia parte. consil.xxv.incipien.viso testamēto condito.z in.iiij. parte consi.vij.incipien.videtur puma fronte.et Jason in dicta.l.sancimus.vbi similiter reprobat Bal.qui consulendo dixerat sufficere in secundo testamento dicere: q̄ testatoꝛ vult secundum testamentū omnino valere:et contenta in eo sortiri effectum.quia hoc dicendo satis videt constare de voluntate testatoris: q̄ primum mutare vult testamētum:acsi clausulā reuocasset derogatoriam. ℑm Jo.an.in.c.j. de consti.libz.vj. Sed non est verum ℑm ipsum et Pau.consilio.cccxj.incipiente. quedam domina. ¶ Preterea idem esset et septimo:scilicet q̄ tolleretur primum testamentum: cuius clausulam contineret derogatoriam:si in secundo testatoꝛ dixit q̄ volebat illud secundum esse precisum: quia dicta verba vim habēt clausule derogatorie. ℑm Jaco.de are.in.l.omnes vero populi.ff.de iusti.et iure.quem refert z sequitur Panormi.in.c.ij.de rescriptis.et Baldus in.l.clari.C. de fideicommiss.facit quod voluit Joan.andr.in ca.primo. ad finem.de excessibus prela.z subdi.lib. vj. ¶ Idem esset et octauo:vbi in secundo testamento diceretur cassans irritans omnem altam vltimam voluntatem:non obstantibus quibuscunq; verbis derogatoriis in ea positis: etiam si de ipsis et toto testamēti tenore esset de verbo ad verbum fienda mentio specialis. Quoniam tunc hec clausula non obstantie his verbis concepta sufficeret:acsi singulis fuisset sigillatim derogatum. ℑm Frederi.de senis.consil.xlvij.incipien. habita super casu predicto. Ad hoc facit quod de dicta clausula nota.Bal.et Ange. per illuz tex.in.l.omnes.C.de prescrip. xxx.vel.xl.
23 annorum: †qui est totius iuris melioꝛ clare decidens clausulam.omnia pro expressis habentes.tantum operari: acsi singula specificarenk.de quo potestis videre satis et abunde per Felinum.in.c. nonnulli.de rescrip. ¶ Addatis et nono idē esse in alio casu:qui colligitur ex verbis Bar. in.l.qui in aliena.§.fina.ff.de acquir. hereditin vltimo nota. ¶ Ultra predicta dicatis idem esse et decimo: si in primo testamento clausula derogatoria fuisset apposita ex causa que vere aut presumptiue esset falsa.quoniam tunc per secundū testamentum simpliciter factum reuocaꝛ primū:quāuis de primo vel clausula derogatoria in eo contenta non fuerit mentio facta in secundo.ita singulariter determinat Pe.de ancha.in repetitione.c.si proter tua debita.de rescrip. lib.vj.† vbi eleganter cōmemoꝛat diebus suis dubitatum fuisse apud venerandum venetoꝛ cōcilium de quadam muliere plurimum a marito molestata: vt illum scilicet eius maritum instituerꝛet heredem. Quequidem mulier post nonnullas sibi a marito illatas molestias ad domum accessit cuiusdam sui cōsanguinei:cui hec narrauit. z ibi testamentum suum voluntarie fecit: adiectis clausulis ad futura testamenta derogatoꝛijs:in quibus causam expressit molestie. Deinde mariti domū rediit: in qua aliud testamentum pro maritij libito voluntatis fecit absq; alicuius clausule ad primum testamentū derogatoꝛie adiectione: et decessit. Qua mortua dubitatio non mediocris exorta fuit: an scilicet secundum testamentum reuocasset primum vel non. Et refert fuisse decisum per illud venerandum concilium in fauoꝛem secundi testamenti:z potissime moti fuerunt:quia in illa ciuitate viuitur cum summa puritate et plena libertate: ideo non presumebaꝛ metus a marito illatus vxori: et sic causa propter quam fuerat in primo testamento apposita clausula derogatoria:erat presumptiue falsa. Sz extra illam ciuitatem aliter esset dicendum. ℑm eum. Cum quo eum rectando transit Barbatius in ca.causam matrimonij.de officio delega.iij.colum.et in capitu.cum esses.xxviij.colum.s̄.eodem.quod est nota. pro intellectu glose in.l.prima.§.que onerande.ff.quarum rerum actio non datur. que loquitur de metu reuerentiali vxoris ad virum: aut filij ad patrem.

25 ¶ †An autem dari possit remedium q̄ testamentum reuocari non possit. videatis in locis supra allegatis:maxime per Bartolum in.l.ij quis in principio testamenti. et Baldus in dicta.l.sancimus. Et non posset dari securum remedium: ne tollatur homini liberum arbitrium. Quia vt dicit Seneca in suis tragedijs. libro.iij. Omnia contra naturalia in certis legibus stabilita sunt quas non possunt relinquere: homo autem leges nullas habet quas infringere non possit. ¶ Tamen vnum remedium menti tenebitis: quod singulariter sentit Archidia. xxij.q.ij.c.vltima voluntas.circa medium: vbi decidit.q̄ testamentum primum efficitur irreuocabile:si heres institutꝰ in eo

24 No.in ciuitate venetoꝝ p̄sumi libertatem voluntatis.

25 An dari possit remedium q̄ testamētuz nō reuocari possit.

priuilegiuz impetret a supremo principe de consilio et cōsensu testatoris: q̄ ille amplius non possit testari nec primum testamentum mutare: aut reuocare: quoniam eo tunc tale testamentum erit irreuocabile. quia licet per pactum q̄uis iuramēto firmatum tollī nō possit liberum arbitriū vltime voluntatis: immo tenebit testamētum contra testatoris iuramētum: nec testator tenebit ad interesse heredis in primo testamento scripti. ſm Jo. an. in regula quod semel placuit. de reg. iu. in. vj. Tamen restringi potest per priuilegiū a papa concessum. Et ita eum refert et sequitur Bartholo. de belenzinis. in addi. Pa nor. super sexto notabili. in. c. cuz marthe. de cele. miſ. ¶ Sed dubito q̄ hoc non sit verum: per ea que superius dixi in principio huius notule. quia non potest dari causus: in quo testamentum vt testamentum sit irreuocabile q: esset contra naturalem substantiam vltime volūtatis: que sui natura est vsq̄ ad mortem reuocabilis: z inde dicitur vltima voluntas. ¶ Preterea heres qui imitaretur contra voluntatem testatoris esset indignus. l. ex parte. ff. de adimen. leg. ſm Bal. in. c. ij. de consuetu.

26 ¶ †Si autem testator institueret ecclesiam et iuraret non reuocare: et si contingeret testamentum reuocare donaret ecclesie: tale pactum cum iuramento valeret. cum eo tunc reuocabile transiret ad irreuocabilitatem quia hoc pactum est permissum. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cau. mor. ſm Bal. in. c. in presentia. de probat. Nec censeretur esse pactuz contra bonos mores cum donatur monasterio vel alteri loco pio: cum speciale sit fauore religionis: vt dicit tex. in. l. locum. ff. de vsufruct. in princi. et. l. sunt persone. ff. de religio. vi deatis latissime barbarum in. c. relatum. xxx. colum. ō. eo. vbi plene disputat pio z

27 contra per septem colum. ¶ †Et premissa sunt vera: vbi apparent plura testamēta de quorum prioritate et posteritate cōstat: quo casu vt dictum est posterior statur. Si autem apparerent duo testamenta eadem die confecta: nec apparet quod prius: nec quod posterius: tunc siquidem illa testamenta facta fuerint sub vna z eadem sigillatione: erit vnum et idem testamentum. Jta q̄ ambo instituti equaliter venient ex testamento: acsi in vno essent instituti heredes. l. j. § si quis in duobus. ff. de bo. pos. ſm tabu. facit. l. vnum. ff. eo. et. l. locum. §. j. ff. de tabu. exhiben. Si vero sunt diuerse sigillationes: non tamē apparet que fuerit prior nec que posterior respectu horē: aut momenti: tunc si quidem ambo testamenta fuerint eodem libro notarij descripta: illud censetur fuisse prius:

27 Quid si plura appareant testamēta de quoꝝ prioritate non constet cui statur.

quod in ordine scripture fuit prior loco descriptum. ſm Baldum in. l. rebus. C. de donatio. ante nuptias. et est text. in. l. si duas. §. primo. ff. de excusa. tuto. z plene Jason in. l. j. ij. colum. ff. solu. matrimo. z Joan. de pla. in. l. primo. ij. col. ¶ si. nunc quero. C. de iur. fisci. li. x. facit tex. in. c. pe. de elec. lib. vj. §. verum. z in. c. mādato. de prebend. eo. lib. z. l. quoties. de vsufructu.

28 ¶ †Ordo enim scripture vel nominationis: titulum confert prelationis: vt ibi. facit. l. generaliter. §. si quid. ff. de fideicom. liber. Nam ex ordine verborum vel scripture presumitur ordo intellectus: vt q̄ prius est in voce aut scriptura: presumat prius esse in intellectu: ſm Bal. in dicta. l. si duas. z ordine charitatis z dilectionis. ſm Angel. z Jmo. in. l. qui soluendo. ff. de heredi. instituē. (Additio.) Et per hec alias consului in causa cancellarie p̄sentis vniuersitatis Laturcen. que dum vacauit p obitum dñi quondam Caroli alamandi: sede tunc episcopali vacante: fuit per papam collata duobus eadem die: ita q̄ nō apparebat de prioritate date alicuī. Cōsuluit q̄ videretur registrū supplicationū camere apostolice: quod factum extitit: et demum ille cuius signatura fuit in ordine scripture reperta prius descripta z registrata: hoc Anno domini. M. cccc. in mense Septembris obtinuit in parlamēto Tholose arrestum pro se in possessorio scōm quod consuluerā: z latissime papyro non parcens nec atramento. ¶ Si autem in eodem libro non fuerint descripta aut a duobus notarijs fuerint recepta: tunc si contenta in illis duobus testamentis habent ordinem a natura: sicut priuatio z habitus: priuatio semper iudicabit posterior: quia sui natura presupponit habitum. l. nā et si sub conditione. ff. de iniusto rupto testa. z in. §. j. versi. seruus. insti. de capi. diminutio. ¶ Idem si in vno testamento reperitur aliquid titio relictum z in alio reperitur legatum adēptum: testamentum in quo continetur ademptio censetur esse posterius. ſm Bal. in. §. quibus. C. de nouo codice componen. post Barto. ibi. Et idem si prioritas vel posteritas appareret ex ordine intellectus.

29 ¶ †Consideretis ex hoc: quod velocissimum ens est intellectus. vt ait Thales milesius. Unde vbi tempus non inuenitur in motu distinctum: tamen in intellectu reperitur discretum. Precurrit enim intellectus omnem temporis velocitatem. Et ideo videmus quod intellectus ordinat etiam futura: quia precurrit anteq̄ ipsa fiant. Et sic apparet prius et posterius posse esse in intellectu: licet in tempore naturali sint vnum: et

29 Aures Bald. ꝙ ba de intellectu hois.

idem instans. Jta eleganter dicit nobilis Bal. in. l. aretusa. in prima lectura in fi. ff. de sta. hominum. ¶ Potest enim genero sus intellectus procedere ad infinita: quia intellectus ptingit vsq̄ ad celū ſm Bal. in lectura in. l. barbarus. ff. de offi. pretor. x. colum. Et nihil est quod nō efficere possit ille vigor animi: illa celeritas mentis: illud acumen ingenij: quo omnium gloriam haud dubie aut equauit aut excessit. Jdeo dicebat Themisti⁹ philosoph⁹: q̄ inter omnia miranda in rebus naturalibus mirandum est de anima: cuius potentia prima est intellectus. hoc idem dicit commētator auerrois in primo de anima. et Bal. in. c. auditis. de elec. ij. colum.

30 de hoc egregie loquens dicit. † q̄ precedere contingit tribus modis. scilicet tempore. Secūdo ordine nature: vt. l. licet. §. ea obligatio. ff. de procura. vbi licet obligatio et actio eodem instanti nascantur: tamen quia obligatio dicitur mater: secūdum ordinem nature dicitur precedere actionem. Similiter contingit: q̄ pri⁹ natura est ignis q̄z calor: et sol q̄z splendor: z mors patris: q̄z successio filij. Et generaliter de necessitate est: q̄ causa p̄cedat effectum. Tertio precedere contingit iuris fictione: seu ingenio intellectus. l. talē. §. j. ff. de here. instit. et. l. singularia. ff. si certū peta. Nam ratio facit prius aliquid imaginari: id est per prius q̄z occurrat sensibus humanis: vt dicit pulchre idez Bal. in. c. preterea requisisti. de appel. ¶ Sive ro ex ordine scripture vel nature aut intellectus apparere non potest de prioritate aut posteritate testamētoꝝ: eo tūc neutrū testamentum valet. Adeo q̄ neuter institutoꝝ heres erit. quia cum sit dubium de viribus testamenti: non posset aduri hereditas. l. sed et si de sua. ff. de acquir. here.

31 Casus in quibus vbi duo sunt testamēta alterum valet z eadē die facta.

31 ¶ †Hec tamen conclusio sequentes capit limitationes. Prima vt hoc sit verum: vbi neuter heredum institutorum hereditatem possidet. quoniam si alter hereduz hereditatem possideret: ille obtineret: et actor succumberet. Naz actor probare dz testamentum: in quo fuit institut⁹ esse posterius: quo non probante succumbit. ¶ Cū hoc sit sue intentionis fundamentum. l. qui accusare. C. de eden. Secundo limitatur dicta conclusio esse vera: quando heredes in vtroq̄z testamēto instituti essent paris conditionis. Si vero heredes instituti in vno testamento essent extranei: et instituti in alio essent de venientibus ab intestato: tunc in dubio testamentum illud in quo instituti reperirentur venientes ab intestato presumitur esse posteri⁹; et sic validius. arg. l. si duobus. §. si prius. ff. de contratab. et. l. hac consultissima. §. si quis. C. eo. et. l. fi. C. de codicil. ¶ Preterea si neutrum illorum testamentorum valeret: venientes ab intestato succederent testatori. Ergo multo fortiꝰ veniēt ex testamento secundum defuncti voluntatem. Jta eleganter dicit text. in. l. j. C. de his qui sibi ascribunt in testa. Tertio limitatur dicta conclusio: vt locum habeat in pagano: qui sicut decedere non potest pro parte testatus et pro parte intestat⁹: sic nec cum duobus testamentis validis. l. si certarum. et. l. querebatur. ff. de testamili. Sec⁹ si esset miles: qui potest de iure militari decedere cū duobus testamentis validis: vt in puncto decidūt gl. Bar. Bal. et Sali. in. l. fi. C. de edic. diui adriani tollen. glo. et dominicus in. c. duobus. de rescrip. li. vj. ¶ Idem esset z quarto in pagano: sicut in milite: vbi statutum ciuitatis aut patrie consuetudo vel priuilegium haberet quem posse cuz duob⁹ aut pluribus testamentis decedere: quo casu omnia illa testamenta valerēt: z heredes in talibus testamentis instituti venirent equaliter ad hereditatez in concursu. ſm Ange. Jmol. et Alex. in. l. moribus. in. ij. not. ff. de vulg. et pupil. substi. Quinto limitari potest dicta conclusio: et singulariter: si in altero de duobus testamentis eodem tempore factis esset pia causa heres instituta. Quoniam eo tunc tale testamentum presumeretur esse posterius: et per consequens validius. Et ratio est. q̄ quemadmodum fauore pie cause in contractibus presumimus prioritatem ad instar fisci. per tex. in. l. j. C. de iure fis. li. x. sic etiam in vltima voluntate vt singulariter decidit Ludo. in repetitione autentice similiter. i. parte ver. Duodecima q̄ licet ꝛc. C. ad legem fal. quod est notandū. Ad hoc facit quod singulariter decidit Bal. in. l. j. ff. so. matri. vbi si duo reperiantur instrumenta eodem die confecta cum hypotheca de quorum prioritate dubitabatur et in quoꝝ vno promissum erat ab aliquo salarium doctori: et in alio erat p̄missum alicui priuato. Certe illud presumitur anterius in quo promissum reperit

32 doctori. ¶ †Quid si reperirentur duo cōtrarij codicilli eadem die facti. Glo. est in. l. cum proponas. C. de codicill. dicens: q̄ ambo valent. Jta q̄ illi quibus in vtriusq̄z relinquitur veniunt in concursu et simul admittuntur ad relictum. l. vnica. §. si autem distinctue. C. de caducis tollendis. Et rationem differentie quare quis facere potest valide plures codicillos: et non plura testamenta: est secundum Joannē fabu. in. §. finali. in fine. de codicil. quia testamentum est plena voluntas: z sic nō compatitur aliam penam. Sicut videm⁹

32 Quid si plures appareant codicilli ab eodem eadem die et hora facti.

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝙ habenti tutorem tutor dari non potest. insti.qui dari tut.testa.possunt. quia tutoris datio est plena prouisio:cum tutor detur principaliter persone pupilli: et consequenter suis bonis. Sȝ codicilli sunt minus plena voluntas et sic aliam patiuntur.

33 Quid si duo appareant mandata eiusdem date cui procuratori credetur.

33 ¶†Sed quid si appareant duo mādata eiusdem date cui standum erit. Et quis dicetur verus procurator Bald. in l.falsus.C.de furtis.et in.c.quia propter. de elec.iij.col.⁊ Alex.i.l.si q̄s aūt.ij.col. ff.de acq.he.⁊ Feli.i.c.iputari.i p̄n.de fi.instru. Laus christo Jesu dn̄o nostro.

Testamentum. Nā ex hoc datur vobis intelligi:ꝙ Raynutius tanq̄ nobilis et vir egregius testari voluit et

1 Codicilli veniūt appellatione vltime voluntatis sed non appellatione testamenti a q̄ differūt.

1 non codicillari. ¶†Licet enim appellatione vltime voluntatis veniant codicilli:ita ꝙ fieri debent cum ea solennitate:q̄ ex forma statuti requireretur in vltimis voluntatibus.ſm Bald.in.l. hac consultissima.C.qui testa.facere non pos.non tamen veniunt appellatione testamenti.vt infra dicetur. Nec sunt testamentum:immo differunt a testamento.l.non codicillum.C.eo.et.l.si idem.C.de codicil.Jdeo dicit Barto.quem ibi sequitur Alexand.

2 in.l.ij.ff.de leg.j.† ꝙ statutum diminuēs numerum testium in testamentis:puta ꝙ valeant facta corā quinq̄ testibus locum non habet in codicillis: vt valeant facti

a ¶ Coraȝ tribus testibus. ꝺ quo aliquid habetur super verbo: testamentuȝ iiij.

a coram trib⁹testibus.ᵃ Ut cōsuluit Alex. in.ij.parte consil.cxvj.incipieñ. Uiso themate.penul.colū. ꝙ licet testamentum secundum solenne in quo extranei sunt instituti non tollat primum testamentū inter liberos factum: nisi de ipso fiat mentio in secundo:per tex.in aut.hoc inter liberos.C.eo.et dictum fuit.s̄. testamentum.ij.

3 ¶†Attamen bene tolleret codicillos prius factos inter liberos:posito ꝙ de illis mentionem non faceret. quia cuȝ dicta aut.a iure communi fauore liberorum exorbitans loquatur de testamento:

4 Uide h̄ plene materiam codicillorum.

4 non comprehendit codicillos. ¶†Bene dicunt docto.ꝙ largo modo capiendo codicillum codicillus est testamentū:⁊ eius appellatione venit:cum sit mentis testatio.insti.co.§.j.in glo.et in.l.ij.C.communia de lega.et ibi Bal.et glo.in.l.ij.C.de consti.pecunia.et in.c.q̄q̄.in fiñ.de vsur.

libro.vj.Jdeo dicit Sali. in dicta.l.ij.C. communia de lega. in fine.ꝙ pro relictis in codicillo in testamento confirmato vel per se sine testamento facto cōpetit actio saltem vtilis ex testamento contra successores ab intestato. Et idem Salice.in.l.si lij.in primo nota.C. familie herciscunde. dicit:ꝙ habens fundum in emphyteosim ab ecclesia cum potestate relinquendi in testamento suo cui vellet poterit eum relinquere in codicillis. Et ita ibi refert al's consuluisse ferrarie.pro quo facit tex.in.l. finali.ff.de iure codicil. ¶ Similiter dicit Pau.in.l.proxime. ff. de his que in testa. delen. Respondisse interrogatus:ꝙ si q̄s septem conuocatis testibus et rogatis vt essent testes in suo testamento: plura reliquerit legata ⁊ fideicommissa:tamen nullum heredem instituerit: et sic dispositio vt testamentum valere non potest: tamē valebit vt codicillus: q̄tumcunq̄ testamentum facere velle declarauerit. Cum appellatione testamēti largo sumpto vocabulo veniat codicillus:vt etiam sequitur Jason in dicta.l.nō codicillum.C.eo.

5 An appellatione codicilli vel cōtractus veniat testamentum.

5 ¶†Et idem erit econtra vt largo sumpto vocabulo appellatione codicillorum veniat testamentū:ideo non ineleganter dicit Joan.and.in additio.specu.titu. de instru.edit.§.compendiose. in additione incipieñ. Ad intellectum. ꝙ si testator cōuocatis septem testib⁹ filios instituat heredes:et legata faciat:quātūcunq̄ dicat ego facio codicillos:vel dicat volo meam dispositionem valere iure codicillorum: tamen valebit vt testamentum:et erit testamentum:non obstante ꝙ talem dispositionem codicillos appellauerit et ita refert ibi Dynum terminasse. ¶ Plus dicunt Bald.et Salice.per illum text. in.l. testamentum non ideo.C.eodem.ꝙ si testator diceret coram septeȝ testibus: sitis testes huic meo contractui: tamen erit testamentum.ſm Alexan.in dicta.l.non codicillum.et plene Feliñ.in.c.significante. ij.columna.de rescript.inde dicit Angel. in.l.illud.§.tractari.ff.de iure codicil.ꝙ si testator instituat heredes. q̄uis notari⁹ scribat talis volens codicillos facere ⁊c. Talis scriptura notarij enunciatiua non impedit quominus sit testamētum:et ita etiam consuluit Alexand. in prima parte consilio. cxlj. incipiente mature. Ad hoc facit quod decidit Bald.in.l. imperator. la.j.ff.de statu hominum dicens:ꝙ si notarius rusticanus dixerit martinus volens testatus decedere fecit hos codicillos: in quibus titium heredem instituit. Talis dispositio valebit vt testamentuȝ. quia poti⁹ valet quod testator aperte sentit: q̄ vitiet quod profert notari⁹ inepte.

vt nota.in.l. si librarius.ff. de regulis iuris. Sed in statutis et dispositionibus a iure communi exorbitantibus vbi proprio vtimur significato: testamentum nō comprehendit codicilluȝ:nec econtra: vt vidistis supra. Ad predicta facit quod dicit Bartol.in.l. vt tantum.ff.de seruo cor-

6 rup.volens: quod qui testari potest etiaȝ codicillari poterit. quod facit ad statuta testari permittenda ſm eum. Jdeo dicit idem Bartol.in dicta.l ij.ff. de legatis.j. ꝙ statutum prohibens minorem viginti annis testari: videtur etiam eum prohibere codicillari per rationes: de quib⁹ ibi per eum. Et licet Bald.in.l.finali.C.eod. tenuerit contra Bartol.tamen Alexand. in dicta.l.ij. post longam disputationem tenet cum Bartol.et Barba.s̄.eod.in rubrica. Subiungens q̄ vbi lex adhiberet maiorem solennitatē in testamēto: prout facit in testamento ceci:illa eadem maior solennitas requireretur in codicillis. Casus est singularis in dicta.l. hac consultissima.ibi: que et in eundē modum.C. qui

7 Diffinitio codicillorum ⁊ vñ originē habuerunt.

7 testa.facere non pos. ¶†Sunt autem codicilli quedam parua et minima scripta voluntas. Qui ideo codicilli dicunt: qui in breuiori scriptura vel codice quam testamentum fiebant. Adeo ꝙ solum in eis fideicommissa relinquebantur: et tales sunt ad testamentum sicut scapha ad nauem. Nec olim fieri poterant absq̄ scriptura: hodie vero fieri possunt sola nuncupatione.C.de bo.liberto.l.fina. in principio.ita dicit glos.instit.de codicil. super

8 rubrica. ¶†Sciendum tamen est ius codicillorum ante augusti tempora in vsu non fuisse. Sed primo lucius lentulus.ex cuius persona etiam fideicommissa ceperunt:codicillos introduxit. Qui cum decederet i aphrica: scripsit codicillos testamento confirmatos: quibus ab augusto petijt per fideicommissum vt faceret aliquid. Et cum diuus augustus voluntatem eius impleſſet:deinceps reliqui eius autoritatem secuti fideicommissa prestabāt: et filia lentuli legata que tūc iure nō debebat solui. ¶ Unde dicitur augustus conuocasse sapientes viros: inter quos trebatium quoq̄ cuius eo tunc autoritas maxima erat: et quesisse a sapientibus: an hoc iure recipi posset: nec absonans a iuris ratione codicillorum vsus esset. Et refert trebatium suasisse augusto:ꝙ diceret vtilissimum et necessarium hoc ciuibus esse propter magnas peregrinationes que apud veteres frequentabantur: ita ꝙ si quis testamentum facere non posset.propter forte impotentiam:testib⁹ seȝ deficientibus:tñ codicillos facere posset. Post que tp̄a cū labeo codicillos fecisset:

iam nemini dubium fuit: quin codicilli iure optimo admitterentur: adeo quod ex post vsus codicillorum viguit: prout viget de presenti.ita eleganter dicit text. institu.de codicil.in prin. ¶ Pro huius siquidem materie latiori demonstratione:

9 Codicilli duob⁹ modis fiunt:⁊ primo fiūt ab intestato.

9 scire debetis. † ꝙ codicilli duobus modis principaliter fiunt: vno modo fiunt: nullo penitus condito testamēto:⁊ sic ab intestato.l.conficiuntur.ff.de iure codicil. ⁊.l.non idcirco.C.de codicil.⁊ institu.illo co.ti.§.non tantum. vtputa si aliquis nolens:aut non volens propter impotentiā facti veluti testium defectum testari:corā quinq̄ testibus declaret suam voluntatē ꝙ cuidam titio suam velit restitui hereditatem:aut alio modo legat: vel relinquit: talis voluntas dicitur codicillus. Ad cuius validitatem seu confirmationem requiritur: ꝙ venientes ab intestato codicillantis hereditatem adeant:⁊ illam demum restituant titio: quarta trebellianica iure restitutionis debita retenta.l.ij.ff. de fideicōmis.liber.aut legata seu relicta

10 Tripl'r fiūt codicilli p̄ eū qui testm̄ fecit: nec valent quocunq̄ modo si nō adeat hereditas.

10 soluant. ¶†Secundo modo fiunt codicilli condito per codicillantem testamento:⁊ hoc fieri potest tripliciter. Nā aliquādo fiunt ante testamentum:⁊ postea fit testamētum.q̄d fieri potest etiam per cecū. vt no. Bald.in dicta.l.hac consultissima. C.qui testa.facere non pos. Aliquādo fit prius testamentum:⁊ postea codicilli. Et his duobus casibus etiam si in testamento ante vel postea facto de codicillis nihil dicatur: tales codicilli cēsentur tacite per testamentum confirmati:dumtamen al's non appareat codicillantem in testamento codicillos expresse reuocasse. vt dicto §.non tantum. Requiritur tamen ad validitatem seu confirmationem talium codicillorum:ꝙ adeatur hereditas ex testamento:si tale testamentum valeat. Quo casu heredes scripti in eodem tenebūtur relicta in codicillis adimplere. Si autem testamentum nō valeat:requiritur ꝙ succedentes ab intestato adeant hereditatem: quia semper heredes ex testamento vel intestato succedentes censentur in codicillis rogati adimplere contēta in eisdē ſm Bartol.in.l.j.ff.de iure codicillo.glo. Bar. Ange.⁊ Jmo.in.l.qui filio.§.seru⁹.

11 ff.de heredi.institu.† q̄ sine aditione non valerent relicta in codicillis: nisi ad pias causas ſm Bal.ibi. Et ꝙ relicta in codicillis:nullo facto testamento: vel co nuliter aut inutiliter expedito facta non valeant sine aditione est text.in.l.secūda.ff. de fideicōmissa.liberta.quem ibi ad hoc ponderat Barto.contra Rofredū.qui in suis libellis oppositum tenuerat ⁊ male. in titu. de actio.ex testamento.quia non

valent niſi ad pias cauſas vt dixi: vt pro
batur in.d.l.ij.Et eodem modo ſine adi=
tione valerent ſi in teſtamēto vel alia vo
luntate fuiſſet clauſula. Si non valeat iu
re teſtamenti: valeat iure cuiuſlibet alte=
12 rius vltime voluntatis.¶ †Quo caſu ta
lis clauſula eū valere facit iure donatio=
nis cauſa mortis. Et operatur: ꝙ legata
debebuntur etiam non adita hereditate
13 ſm Bal.in.l.cū quaz.C.de fideic.¶ †Ut
donatio cauſa mortis non requirit here=
ditatis aditionem.vt plene per Alexā.in
dicta.l.ij.ff.de leg.j.ij.⁊.iij.colū.Sed co=
dicilli nullo modo valerent non adita he
reditate.Et ratio eſt.quia teſtamentū ex
quo hereditas non aditur remanet inua=
lidum et infirmum: et per conſequens co
dicilli:qui ex teſtamento dependent: ſine
teſtamento valere non poſſunt.Cum eo=
rum robur et validitas aut infirmitas a
teſtamento ante vel poſtea facto depen=
14 deat ſicut acceſſoriū a pncipali.† Adeo
ꝙ teſtamento ſtante valido: validi erunt
codicilli:eo autem infirmato:etiam infir=
mantur codicilli.Ita ꝙ rupto teſtamento
natiuitate poſthumi:vt habetur in.§.j.in
ſti.qui.mo.teſta.infir.Etiam rumpunt co
dicilli ab eo dependentes.l.j.C. de codi=
cil.¶ Et notanter dico a teſtamento de=
pendentes:quoniam ſi defunctus nulluz
teſtamentum feciſſet:ſed ſolū codicillos:
tunc codicilli non rumperentur natiuita=
te poſthumi.l.ſi quis cum.§.qui graui.et
l.ab inteſtato.⁊.l.penul.ff.de iure codicil.
et tenet glo.in.d.l.j.C.de codicil. Subiū
gens ibi codicillos ad teſtamentum per=
tinere:et ex eo dependere:ſiue ante teſta
mentum facte fuerint:ſiue poſt:ſiue exp̄ſ=
ſe confirmati:ſiue non.¶ Preterea notā=
ter dixi:ꝙ rupto teſtamento rumpunt co=
dicilli:puta natiuitate poſthumi.Ut cum
teſtamentum in quo poſthumus fuit pre
teritus valere ceperit:et valuerit: donec
poſthumus natus fuit viuus: codicilli di
cuntur habuiſſe dependentiam ab eo.Et
ſic rupto poſtea teſtamento poſthumi na
tiuitate etiam rumpuntur codicilli.vt di=
cta.l.j.Secus ſi teſtator qui teſtamentuz
fecit et codicillos in ſuo teſtamento pre=
teriſſet filium iam natum.Quo caſu cuz
propter talem preteritionem teſtamentū
fuerit ilico nullū:codicilli qui a teſtamen
to ipſo iure nullo dependentiam habere
non potuerunt non rumpuntur.Quinim
mo valent acſi nullum factum fuiſſet te=
ſtamentum.l.iij.§.fi.ff.de libe. et poſthu.
ſm Bart. in.l.legata inutiliter.ff. de adi=
men legat.Cynum et modernos in.d.l.j.
C.de codicil.¶ Et idē eſſet:ſcilicet ꝙ co=
dicilli valerent etiā rupto teſtamēto poſt=
humi natiuitate: ſi expreſſe facti fuiſſent

14 Ubi teſtamentuz non valet aut irritaꝛ ſemper corruunt codicilli.

ad hunc finem: vt rupto teſtamento vale
rent.Ideo videmus:ꝙ teſtamēto in quo
continetur clauſula codicillaris rupto:ta
le teſtamentum ſuſtinetur vt codicillus
virtute dicte clauſule.l.qui filio.§.j.ī ficta
glo.fi.ff.de heredi.inſti.ſm verum intel=
lectum Bal.⁊ Imo.ibi:reprobato intelle
15 ctu Bar.qui diuinat.¶ †Unde reſtat: ꝙ
tunc ſolum rupto teſtamento etiam rum=
puntur codicilli:quando fuerunt ante vel
poſt teſtamentum ſimpliciter facti:⁊ non
ad finem predictum.⁊ ita intelligitur di=
cta.l.j.C.de codicil.ſm Doc.ibi:⁊ clarius
16 patebit ex dicendis.¶ †Aliquādo ⁊ ter
tio fiunt codicilli condito teſtamēto:non
ꝙ fiant ante neqꝫ poſt teſtamentum: ſed
fiunt in ipſomet teſtamento:ſcꝫ per clau=
ſulam codicillarem in teſtamēto appoſi=
tam. Puta ſi teſtator dicat in teſtamēto:
ſi non valeat iure teſtamenti: valeat iure
codicillorum: vt cōiter hodie ſolet fieri.
Quo caſu:ſi tale teſtamentum non valet
vt teſtamentum:puta ob defectum ſolen
nitatis:tale teſtamentum cōfirmatur per
adiectionem clauſule codicillaris in ſub=
ſidium:vt valeat tanqꝫ codicillus.de quo
plene per Bar.in dicta.l.j.Bald.⁊ Sali.
17 in dicta.l.fi.C.de codicil.¶ †Uerūtamē
neceſſe eſt: ꝙ teſtator expreſſe talem clau
ſulam appoſuerit.quia alſ non ſubaudi=
retur:niſi apponeretur per ſe vel per equi
pollens:quod idem ſignificet: vt.j.vide=
bitis.⁊ de hoc eſt tex.in dicta.l.fi.in tertia
ſui parte. ¶ Et talis clauſula codicilla=
ris duo operatur.¶ Primo quia ſi appo
natur in ſecundo teſtamento inualido tol
lit primū teſtamentum quo ad legata: vt
not.Bar.in.l.ſi iure.ff.de leg.iij.¶ Scḋo
operatur legatorum repetitionē a venien
tibus ab inteſtato.qḋ verum intelligatis
quo ad eos : qui in primo gradu ſunt. Nō
autem quo ad alios ſequentis gradus.
Ideo ſi priores in gradu ab īteſtato repu
diarent hereditatem:⁊ ſequens admitte=
retur:non teneretur ad dicta legata ex di
cta clauſula codicillari.vt eſt glo.ſingula
ris ſm Ange.in.l.non iuſtum.C.ad treb.
¶ Et eſt hec clauſula tante virtutis ⁊ effi
cacie:ꝙ nedum ſuos operatur effectus:te
ſtamento exiſtente nullo propter defectū
debiti numeri teſtium:vt quia ſeptem nō
fuerunt adhibiti teſtes:aut qꝛ non fuerūt
rogati:vel non ſunt maſculi.inſtitu eo.§.
teſtes.ſeu propter defectū cuiuſlibet alte
rius ſolennitatis.Sed etiā operatur effe=
ctum teſtamēto ſtante nullo propter filij
ipſius teſtatoris preteritionem:vel teſta=
mento rupto agnatione poſthumi in te=
a ſtamēto pteriti. vt.ṡ.dictū eſt[a].Nihil tñ
operaꝛ ſi teſtamentū eſſet imperfectum:⁊
deficeret ratione deficientis voluntatis.

16 Aliqñ fiunt in teſtamēto codicilli vt qñ exp̄ſſe clauſula codicillaris in eo ponitur.

17 Uide hic ſingularia de clauſula codicillari: ⁊ quid operaꝛ i teſtamento appoſita.

a ¶ Ut.ṡ. dictū eſt.et plenius dꝛ ſup verbo: in eodē teſtamēto relinquens.j. in vlti.limitatione.

vt.l.fideicōmiſſa.ff.de leg.iij.⁊ dicta.l.ex
ea.ff.eo.Nec etiam operaretur teſtamēto
ſtāte nullo ex defectu perſone codicillan=
tis:vel cui codicillatur.Puta quia nō ha
bet teſtamēti factionem actiuam:de quo
per glo.in.l.ſi queramus.ff.eo.vbi Bar.⁊
Panor.ṡ.eo.in rubꝛi.vel non habet teſta
menti factionem paſſiuā:de quo per glo.
inſtituꝛ.de lega.§.legari.In his eñ talis
clauſula nihil operatur:niſi ſolū vbi eſſet
ſolennitatis defectus.ſm Bal.in.l.ſeniū.
18 C.qui teſta.facere non poſ.¶ †Preterea
circa hanc clauſulam codicillarem ſcien=
dum eſt:ꝙ aliquando in teſtamentis ex=
preſſe apponitur: quo caſu indubitanter
operatur ſuos effectus:vt dictum eſt.Ali
quādo in teſtamento non apponitur ex=
preſſe:ſed tacite inducitur.Et hoc fit qua
drupliciter.¶ Primo hec clauſula indu=
citur ex alijs verbis equipollentibꝰ:puta
ſi teſtator in ſuo teſtamento minus ſolen
19 ni talia aut ſimilia dixerit verba.† Uolo
teſtamentum meum valere omni meliori
modo quo valere poterit. Nā ex his aut
ſimilibus verbis inducitur clauſula codi
cillaris.l.cuz pater.§.filius matrem.ff.de
lega.ij.Cum ſenſus dictorum verborum
ſit:ꝙ ſi non poſſit valere vt teſtamētum:
ſaltem valeat vt codicillus. ſm Bald.et
Ange.ibi.Ad hoc facit tex.optimus.in.l.
codicillis.§.fi.⁊ ibi Bar.ff.de legā.ij.per
quem tex.deciditur:ꝙ idem eſt ſi teſtator
in teſtamento dixerit:ꝙ ſequi nō vult mi=
ſeram legū ſubtilitatem:ſed quod diſpo=
ſuit vult haberi pro legitimo. Nam talia
verba vim habent clauſule codicillaris.
Idem dicit ibi Imol.ſi teſtator dixerit:
volo teſtamentū meum haberi pro legiti
mo:quoniam eo tunc hec clauſula cōpa=
ratur clauſule omni meliori modo ad ſi=
militer inducendum clauſulam codicilla=
rem.¶ Secundo inducitur hec clauſula
codicillaris tacite ex facto teſtatoris:pu=
ta ſi in teſtamento minus ſolenni teſtator
iurauerit.Quia tunc tale iuramentū vim
habet clauſule codicillaris ⁊ operabitur:
ꝙ ſi teſtamentū valere nō potuerit vt te=
ſtamentū:valebit vt codicillus:aut alias
meliori alio modo quo valere poterit.
20 ¶ †Iuramentū eñ ſemp importat clau
ſulam:vt actus valeat meliori modo:quo
21 fieri poteſt.† tex.eſt multū ſingularis in
d.l.cū pater.§.filius matrem.ff.de leg.ij.
vbi Barto.ad hoc no.illū tex.Eleganter
ſubiungēs:ꝙ ſiue teſtator legata relinque=
rit:⁊ iurauerit:ꝙ darenꝛ: vel dixit heredi
ꝙ iuraret dare legata.Tūc licet teſtamē=
tum ex defectu ſolennitatis nō valeat:ta
men iuramentū vim habebit repetitiōis
legatoꝝ ab inteſtato:taliter ꝙ legata de=
bebuntur ab inteſtato:acſi clauſula codi=

18 Quadrupliciter clauſula codicillarꝭ tacite inducitur lꝫ in teſtamēto nō apponaꝛ.

19 Clauſula ꝙ teſtñ valeat omi alio meliori modo: tātuz opatur ſicut clauſula codicillaris.

20 Iuramentum in teſtamēto p̄ſtitū clauſulaz opaꝛ codicillarē

21 No.pro itellectu.l. cū pater.§. filiꝰ matrē. ff.de leg.ij.

cillaris fuiſſet expreſſe in teſtamēto adie
cta.facit quod ipſe plene dicit in.l.ſi quis
pro eo.ff. de fideicō.¶ Et hoc veruz ſiue
teſtator iurauerit: ſiue eius heres : vt ibi
dicit.quamuis idē Bart.contrariū cenſerit
in iuramēto heredis.in.l.ij.C.cōia de le.
volēs innuere:ꝙ diſpoſitio dicti.§.filius
matrē.locum habet tantū in iuramēto te
ſtatoris:⁊ nō heredis.Sed prima opinio:
ꝙ etiā locum habeat in iuramento here=
dis:eſt verior.quā tenet Bal.in.d.§.filiꝰ
matrem.qui eſt tex.notabilis alibi nō re=
pertus ſm eum.per quem eleganter dicit
22 Bar.in.l.ſi quis maior.C.de tranſac.† ꝙ
ſi in tranſactione interuenerit iuramentū
⁊ tranſactio valere nō poſſit vt trāſactio:
tamen valebit vt pactū propter iuramen
tum.qḋ alſ ſecus eſſet.l.ſi cauſa cognita.
vbi etiā hoc ſequitur Angel.C.de trāſac.
⁊ in.l.ſi vnus.§.penul.ff.de pac.et Bal.in
repeti.l.ij.C.de reſcin.vendi.¶ Et ꝙ iu=
ramentum habeat vim clauſule codicilla
ris:tenet Bar.in.l.cam quā.C.de fideicō.
⁊.l.ſi quis.in prin.teſtamēti.ff.de lega.iij.
Subiungens ibi: ꝙ habet vim clauſule
derogatorie: vt plene dixi.ṡ.eo.teſtim.ij.
Nam etiam habet vim clauſule rato ma
nente pacto. Adeo vt contraueniens te=
neatur ſoluere penā:⁊ nihilominus ſerua
re pactum iuratum ſub pena.ſm Bar.in
dicta.l.ſi quis maior.Ad qḋ facit qḋ ſin=
gulariter dicit Bal.in.l.verbis ciuilibus.
23 ff.de vulg.⁊ pupil.†ꝙ ſubſtitutio iuramē
to firmata : ſi valere non poſſit iure dire=
cto:ſaltem valebit iure obliquo ꝓpter iu=
ramentum. Idem tenet Bal.in.l.ſi iure.
C.de teſta.manumiſ.Quā opiñ.ſequitur
Ludo.in.l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.obli.
¶ Preterea per illū.§.filius.dicit Bal.⁊
poſt eum Sali.in.l.j.C.cōmoda.ꝙ iura=
mentum vim habet expreſſi ⁊ ſpecifici cō
ſenſus:ita ꝙ vbi non ſufficeret generalis
conſenſus:prout eſt videre in caſu.l.ſi qñ.
§.⁊ generaliter.C.de inoffi.teſt.⁊ in caſu.
l.ſed ⁊ ſi rei capitalis.§.queſitū.ff.ſi quis
cau.iuramētū ſupplet ſpecificū cōſenſum
ſm Ludo.in.d.§.ſi quis ita.¶ Siſr etiā
ſupplet cauſe legitime inſertionē:adeo ꝙ
cautio nō cauſata:ſi tamen fuerit iurata:
velut ſi ꝓmittens ſine cauſa iuret p̄miſſa
vera eſſe:aut in futurū ſeruare: talis pro=
miſſio valet ꝓpter iuramentū:vt plene cō
ſuluit Barba.in.j.parte conſilio.xxv.ix.
colum.qḋ intelligit verū:dūmodo ꝓmit
tens ſine cauſa cū iuramento ſit alſ pru=
dens ⁊ ſagax:quo caſu iuramentū vim hꝫ
expreſſionis cauſe:ſecus tamē eſſet in ru=
ſtico:muliere:⁊ minore.vt ibi plene ꝓbat
viij.col.referēs Ludo.idē ꝯſuluiſſe.Per
dictū.§.filius matrē.notabilr dicit Bar.
24 in.d.l.ſi qs ꝓ eo.ff.de fideiuſſo.†ꝙ licet

22 Uide ſingularia de priuilegio ⁊ efficacia iuramēti extraiudicialis.

fideiussor non teneatur si in duriorē cām
fideiusserit: aut si aliud q̄ principalis p-
miserit.l.grece.§.illud.ff.de fideiusso. Ta
men his casibus iurando tenetur non vt
fideiussor cum forma deficiat: sed tenebit
vt principalis promissor. Quia iurando
voluisse videt teneri omnimodo: quo po-
test. de quo per Bald.in.l.si prediū.C.de
iure dotiū. ¶ Per illū.§.filius matrē.cō-
muniter reprobat opi. Jo fa.in.§.si quis
alium.insti.de inutili.stipula.volentis p-
missionem facti alieni quāuis iuratā non
tenere: quoniā immo tenet etiā de iure ci-
uili per tex.in.d.§.filius.q2 cū iuramentū
importet clausulam: q actus valeat me-
liori modo quo valere potest. Promittēs
factum alienū cum iuramento: intelligit
promittere se facturū & curaturū: & ita p-
missio valebit.c.ex literis.le.ij.de sponsa.
iuncta glo.& in.c.sicut ex literis.de iureiu
ran.ita pulchre comentauit dictū.§.fili9
matrē.Jas.in.§.si quis postulante.insti.
de actio.vltra quē in hoc pūcto de iurāte
factū alienū: habetis glo.fi.vbi Bal.in.c.
ex rescripto.de iureiur.& Panor.ibi.& glo.
in.c.quoties cordis oculus.j.q.vij.& gl.in
c.vnico.verbo: nihil.xxx.q.ij.Panor.in.c.
gēma.de spō.& in.c.significātib9.in fi.de
offi.delega. vbi idē tenent cōtra Jo.fa.&
etiā contra eū ɔsuluit Fran.are.ɔsi.lxxx.
& cōsilio.cxliij.glo.in.c.tibi dño.lxiij.dist.
¶ Ad premissa facit text.not.de iuramē-
to testatoris loquens in.l.cū q̄s decedēs.
§.codicillis.ff.de leg.iij.per quē determi
25 nat ibi Bart.† q cōfessio extraiudicialis
licet nō valeat absente aduersario facta:
tamē valebit si fuerit iurata: nec reuocari
poterit: etiā si in testamēto qd sui natura
est reuocatoriū vsq ad mortē fuerit facta
per tex.in.d.§.codicillis.p quē ita ɔsuluit
Pau.ɔsi.ccxlj.& Barba.in scd'a parte ɔsi.
26 liiij. ¶ † Ad hoc facit tex.elegās in.c.ex
rescripto.de iureiurā.qui singulr inducit
ad quatuor. ¶ Primo q2 licet p debito ci
uili nō possit q̄s detineri inuitus.l.ob es.
C.de acti.& obli.& in.c.ij.de pig. Tamē si
detentus iurauerit nō recedere: donec sa-
tisfactum creditori fuerit: lz iurās sit liber
homo: obligatur: & iuramentū seruare te-
net. ¶ Scd'o iducit: q2 licet mulier fideiu
bens iuuet velleiano senatuscōsulto.l.j.&
p totū ti.ff.ad velleia. Tamē si mulier fi-
deiusserit cū iuramēto: tale iuramentū fa
cit eā tenere: acsi ad plenū certiorata de
suo bñficio illi renūciasset: aut bis fideius
sisset: quib9 casib9 tenet de iure.l.pe.ff.ad
vell.& in aut.siue a me.C.ad vell. Nā iura
mentū supplet defectū renūciationis aut
scd'e fideiussiōis.fm Bal.in.d.c.ex rescri-
pto.quē sequit Jason in.l.fi.C.d iur.& fa.
igno. ¶ Tertio inducitur ad id qd.s.fuit

26 Singularia p intellectu ca. ex rescripto de iureiur.

conclusum contra Jo.fa.cuius opi.vltra
ibi allega.confunditur per dictū.c.ex re-
scripto.iuncta glo.fi. ¶ Quarto inducit:
q2 licet fideiussor ɔueniri nō possit donec
excussio pri9 debitore principali: vt in aut.
presente.C.de fideiusso. Tamē virtute iu
ramenti poterit fideiussor ɔueniri vna cū
debitore principali. et ad hoc ponderat
Bal.illū text.in.d.c.ex rescripto.iij.colū.
circa mediū. Quod tamen an sit verum:
videatis Barba.in scd'a parte consi.xliij.
viij.col.vbi post longam disputationē vi
det cōsuluisse ɔtrariū: vt etiā tenet Alex.
in.l.fi.iiij.col.ff.si cer.pe. ¶ Ad hoc facit:
q2 licet pmittens factum propriū nō obli
getur precise ad factū: sz liberat soluēdo
interesse.l.si quis ab alio.§.fi.ff.de re iud.
&.l.stipulationes non diuidunt.§.j.versi.
celsus.ff.de verbo.obliga. Tamē si pmit
tens iurauerit compelletur precise ad fa-
ctū: nec liberabitur soluendo interesse.gl.
singularis in.l.iij.in prin.ff.de cōdi.causa
data.de quo plene Panor.in.c.veniens.
de iureiurā.per illū tex.quē cōsulendo se-
quitur Alex.in.j.parte ɔsilio.xxvj.incipi.
nō puto.& Jason in.l.ij.C.de iur.emphy.
vbi dicit: q iuramentū accelerat pene cō
missionē: adeo q pena que al's nō cōmit-
teretur ante bieniū vel triennium: vt in
casu.c.ppter sterilitatē.de loca.& cōduc.&
27 in.c.potuit.eo.tit.† Si cōductor vel em-
phyteota qui iurauerit soluere annis sin-
gulis per annū cessauerit ilico expelli po
terit. Facit glo.s.allega.in.d.l.iij.ff.de cō
dic.causa data.in verbo: necesse: vbi licet
in ɔtractib9 innoīatis sit re integra locus
penitentie: tamē non vbi interuenit iura-
mentum per qd desinit res esse integra: &
illā glo.in hoc sequitur Imo.in.l.ij.§.sed
& si quos.ff.de donat.& Barba.in.c.iura-
uit.de probat.et est cōis opi.licet ipsemet
Barba.super rubri.de iureiurā.voluerit
contrariū per tex.in.l.fi.C.de non nume.
pecu. ¶ Ad hoc facit qd decidit Sali.in
l.si pacto quo penā.C.de pac.vbi dicit: q
quoties in actu aliquo apponit iuramētū
nō habet locū purgatio more: quāuis al's
admittet: vt.d.c.potuit.&.l.et si post tres.
ff.si quis cau.alleg.tex.in.l.si quis maior.
C.de trāsac.vbi piurus est ilico infamis:
& sic contra executionē nō admittit pur-
gatio in foro cōtentioso: secus in foro aīe.
gl.singularis in.c.apud misericordē.xxij.
28 q.j. ¶ † Ad hoc facit: q2 vbi apponit iu-
ramētū ibi nulla requiritur interpellatio
ad constituendum debitorem in mora.vt
singulariter decidit Spe.ti.de aduo.§.j.
versi.sed nunquid is qui iurauit.et videt
tex.iunctis ibidē not.per docto.in.l.eum
qui.§.si iurauero.ff.de iureiurā. Jo.and.
& Panormi.in.c.breui.de iureiurando.et

Jasonem in.l.quod te.ix.colum.ff.si cer-
tum peta.licet ibi Alexan.contra. Et per
hoc decidit Barba.in.c.fi.iiij.colum.de
emptio.& vendi.q si venditor iurauit de-
fendere emptorez in lite mota tenetur de
euictione: si litem sciuit motam & non ve-
nit ad defendendum: q̄uis al's non tene
retur nisi emptor litem motaz & denūcias
set.l.emptor.vbi Barto.C.de euictio.et
Dynus in.c.eum q̄ certus.de reg.iur.lib.
vj.quia quando iurauit: satis requisitus
censetur a stimulo iuramenti.quod eū in-
pellat pro emptore.qd est menti tenendū
q2 ex consuetudine notariorum in oībus
instrumētis emptionū apponit iuramen
tū. Pariter decidit Bal.in pluribus feudo
29 rū.v̄si. Sz statim q̄rit.† q vasallus si re
cipiendo feudū iurauerit: nō poterit feu-
do renūciare vt a domini seruitio liberet:
qd al's facere posset: fm glo.in.c.que in ec
clesiaruz.de consti.vbi Panor.circa fi.de
q̄ tñ ibi Fely.xxxj.colū. Silr decidit bal.
in aut.habita.C.ne filius p patre.versi.
Sed ɔtra oppo. q scholaris corā rectore
vniuersitatis cōuentus eū declinare non
poterit ratione professionis: cui astrictus
30 est vinculo iuramēti.† Ad hoc facit quia
iuramentū translationē dominij impedit
qd oēs non fatentur.tamē resolutio est q
quoties iuramētum habet pro se ius cōe
& assistentiam illius: tunc iuramentū trās-
lationem dominij impedit. Sicut est vi-
dere in rebus de mēsa ecclesie: aut regni
existētibus: que iure cōi prohibētur alie-
nari. Unde iuramentū a prelato vel rege
prestitū de nō alienādo impedit dominij
translationē: vt si postea alienētur nō va-
leat qd factum est.c.intellecto de iureiur.
&.c.si q̄s presbyteroꝝ.de rebus eccle.non
alie. Et idē in muliere iurāte nō alienare
rem dotatā: aut nō consentire alienatiōi:
cum de iure cōi res dotalis sit prohibita
alienari.l.j.&.ij.ff.de fundo dotali. Nō te-
nebit alienatio: q̄uis iurata: fm glo.in.c.
licet.de iureiur.lib.vj.de cuius intellectu
vidistis in v̄. Duas habēs filias.loquē-
do de pacto de nō succedēdo.his eñ casi
bus primū iuramentū derogat scd'o. Se-
cus vbi primū iuramētū nō hz ius cōmu
ne p se: vt plene no.in dictis iurib9.facit
qd plene decidit Panor.de gestis ꝯ iura-
mētū in.c.dilecto.iiij.colū.cū seq.de pbē.
Ad hoc facit q2 licet in materia ꝯctus nō
sit locus remissioni.c.roma.§.ɔtrahētes.
31 de foro competē.libro.vj.† Tamē secus
vbi appositum esset iuramentum: vt pul-
chre dicit Ange.in.l.heres absens.ff.de
iudi.p tex.ad hoc singlarē in aut.de exhi
bē.reis.§.si v̄o etiā quidē iuret.in verbo:
32 Omnino.colla.viij.† Ad hoc facit q2 iura
mentū accumulat foꝝ foro: adeo q laic9

30 An iuramentū ipediat dominij translationem.

contrahens cum iuramēto poterit etiam
cōueniri coram iudice ecclesiastico ad ob
seruationem iuramēti.c.fi.de foro compe
tēti.lib.vj. Ad hoc facit: q2 licet instrumē
tum cōtractus nō habeat iure cōmuni pa
ratam executionē de se.l.minor.xxv.an-
nis.cui fideicōmissuz.ff.de minorib9. Ta
mē si in iuramēto diceretur: & quia de pre
dictis posset dubitari dictus promissor iu
ramentū detulit stipulatori: q̄ iurauit sibi
deberi. Tale iuramentum habebit para-
tam executionē ratione iuramēti volūta
rij: fm Bar.& Fulgo.in.l.ij.ff.de iureiur.
quos ibi sequitur Alexan.& Jason & Bar
ba.supra de iureiurā.super rubrica: volēs
dictum Barto.posse saluari: vbi iuramen
tum delatum fuerit coram notario: q̄ in-
strumentū recepit.quia est iudex chartu-
larius ex forma statuti: fm glo.in.l.j.ff.de
33 iudi.† Et sic iuramentū habet vim gua-
rētigie.vide Bal.in.l.j.C.de iureiuran.&
Jaso.vbi supra ponētē sex limitationes.
Ad hoc facit q2 iuramentū mirabilez ha
bet effectū: quoniā seruari debet in forma
specifica. Ideo iurās soluere non euitaret
periurium: si compensare vellet debitum
iuratum cū eo: quod sibi debetur. nec ad
hoc allegandū & opponendū reciperetur:
34 † cū compēsare nō sit specifice soluere: &
sic plus operatur iuramētum: q̄z cōditio.
quia licet conditiones sint in forma speci
fica adimplende.l.qui heredi.&.l.meui9.
ff.de condi.& demōstratio. Et satis speci-
fice soluit: qui compensat.l.si peculium.
§.j.ff.de statu libe. Tamen si quis solue-
re iurauerit non audietur compēsare vo-
lens: nisi specifice soluat & realiter rem de
bitam tradat.per tex.in.c.ad nostram.de
iureiuran.tenendo intellectum: quē glo.
& cōmuniter docto.ibi tradunt. Nam ma
gis specifice impleri debet iuramētum q̄z
conditio: vt ibi plene dicitur. Ad hoc fa-
cit.q2 licet per pactū litigando coram in-
competenti iudice ille iudex non efficitur
iudex competens saltem ante litem con-
testatam: immo admittitur penitentia: vt
l.si cōuenerit.ff.de iurisdi.om.iudicū. Ta
men si iurauerit cogi poterit precise ad il-
lius iuramēti obsuātiā: fm Ange.& Ful-
go.Pau.Alexā.& Jaso.in.d.l.si ɔuenerit
q2 p iuramētū res desinit eē itegra.vt.d.
l.iij.i pn.in glo.ff.de cōdi.cā data.videat3
35 Guido.pape.q.lxxvij. Ad h facit: † q2 lz
arbitriū non pariat actionē de iure ciuili:
etiā si fuerit iuratū: in aut.decernim9.C.
de arbi.vbi Bar. Tamen de iure canoni
co cui standū est.c.nouit.de iudi.iudex ex
officio coget iurantē ad illius obseruan-
tiā.vt no.in.c.ij.de arbi.& no.Bald.in.d.
aut.decernim9.quem sequit Panor.in.c.
quintauallis.in.iiij.differētia.de iureiur.

36 †Ad hoc facit:qꝛ ꝓpter iuramentum lex loques in ꝯtu hx locũ in quasi ꝯctu. glo. est singularis in aut. sacramenta puberũ. C.si aduersus vendi. in ver. Cõtractib⁹. Pariter locũ habebit in distractu: id est liberatione:ꝛ sic ligatur adolescẽs faciẽdo tutorib⁹ suis refutationẽ cũ iuramento.glo.est singularis. in.l.qd ergo. in pñ. in verbo:Contrariũ.ff.de ꝯtra.iudi.tute. le.ꝫm Bal.i rub.s.de iureiur. ꝛ in.d.aut. sacramẽta. Iuramentũ a minore prestitũ supplet minorem etatem: ꝛ facit eum videri maiorem:vt excludat ab in integrũ restitutione: ꝛ a iure dicendi contractum nullum. Et sic habet vim decreti iudicialis:vt ibi. Ad hoc facit:qꝛ iuramentũ validat donationem inter patrẽ ꝛ filiũ : que alĩs obstante patria potestate nõ valeret: vt tenet Bal.in.l.fi.C.de vsuca.pro dona. Et donationem inter virũ ꝛ vxorem: ꝫm Guil.de cug.quẽ sequitur Bar.in.l.seius ꝛ augerius.ff.ad legem falcid.ꝛ dicta.l.si quis ꝓ eo.ff.de fideiusso.Anto.de butri. Imo.ꝛ Panor.in.c.cum contingat.de iureiurã.ꝛ pleni⁹ Alexã.ꝛ Iason in.l.si donatione.C. de collatio. Et refert Guido pape.q.cxlvj. in fine. sic fuisse decisum in parlamento dalphinatus in causa castri rupis chinardi:qd nunc pertinet reuerendo in xpo patri ꝛ domino meo dño Antonio alamãdi episcopo nostro caturceñ. vt dicam latius.j.super verbo:Quã adie-
37 cte ꝛ viro suo donauerat. † Preterea facit qꝛ iuramentũ in donatione summam quingẽtoꝝ aureoꝝ excedẽte interueniẽs habet vim insinuatiõis vt valeat nõ obstãte imẽsitate:ꝫm Io.and.in addi.Specu.ti.de instru.edi.§.porro. sentit Bar.in l.modestinus.i fi.ff.de dona.Panor. tñ in c.cum cõtingat.xvij.colum.de iureiuran. Floria.in.l.que pater.ff. familie hercis.cõsuluit Ludo.consilio.xxvij.ij.colum.Frãciscus are.consilio.ij.Ange. cõsilio.xciiij. et Alexan.in prima parte: consilio.iiij.vj. colum.ꝛ consilio.xij.ij.colum. Et in secũda parte:consilio.lxxxiij.in fine. videatis plene per Guido.pape.q.cccl.de quo ple-
38 ne dicam vbi supra. Ad hoc facit: † quia iuramentum excusat a presumpta calumnia ꝛ per cõsequens succumbẽtẽ in causa ab expẽsis.Et facit eũ videri habuisse iustam causaz litigãdi.glo.est singularis in §.oportet.in aut.de iudi. Et tñ glo.etiam nostra.in.c.finẽ.de dolo ꝛ cõtu.ꝛ in.c.imprimis.ij.q.j.Guil.de cug.Bal. ꝛ omnes in aut.generaliter.C.de episco.ꝛ clericis. Ad hoc facit:qꝛ licz ordinari⁹ cognoscere nõ possit de causa feudali:quia hec cognitio ptinet domino feudi.c.ceterũ.de iudi.
39 Tamẽ si agatur de ꝯtractu feudali iurato poterit iudex ordinarius ratione iuramẽti cognoscere etiã de ꝓprietate feudi: vt cõsuluit Io.calde. consilio.ij. sub titu. de iudi.ꝛ foro compe. quem refert ꝛ sequitur Barba.in.c.nouit.de iudi. Preterea licet societas morte alterius sociorum soluatur: ꝛ quo ad mortuum : vt nõ transeat ad heredes:ꝛ etiam quo ad supueniẽtes. insti.de socie.§. soluitur. Tamen nõ finitur si iuramentũ intercessit: ꝫm Io.fa. ibi
40 singulariter in fi. vbi tenet † ꝙ lz ex pacto fieri nõ possit:ꝙ societas sit perpetua: vel ad heredes trãsitoria : tamẽ fallit vbi tale pactũ esset iuramento firmatum ꝫm eũ. Preterea lz nõ valeat renũciatio pscriptionis : imo ea nõ obstãte pscriptio ꝓcedit:tñ bene valet ꝛ cursum prescriptionis
41 impedit:si fuerit iurata. † Nã iuramẽtũ etiam in cõtractu simpliciter prestitũ impedit prescriptionis cursum: ꝫm Alexan. singulariter in.l.nemo potest.ff.de lega.j. quod dictum magnifacit. Fely.sup rubri. de pscrip.vj.colũ.in fi.dicens nõ fuisse ab alio tactum. An autẽ sit verum ꝙ debitũ iuratũ prescribi nõ possit: videatis Guido.pape.q.cxcix. Postremo facit: qꝛ lz dolus futur⁹ remitti nõ possit: tamẽ valebit remissio si iurata fuerit. de quo plene dixi super ṽbo:Duas habẽs filias.in.iij.pncipali fallẽtia.loquẽdo de secũda specie pacti de futura successiõe : scz de hereditate cõseruãda. Que oĩa quo ad effectum iuramẽti extraiudicialis sunt notanda. Qui quidẽ effect⁹ vt videtis est maxim⁹:ita ꝙ veniẽs ꝯ iuramẽtũ ꝯuẽtionale est eo ipso infamis.l.si quis maior.C. de transactio.
42 †Ob quod nõ sine causa alexãder (narrante valerio) iuramẽta sua violare noluit:imo posseten⁹ ꝑuauit. Adeo ꝙ cum iret ad dissipãdũ ciuitatẽ noĩe lapsacũz: obuiũ habuit Anaximenem preceptorez suũ: sciens igitur Alexãder ꝙ pro ciuitate eum interpellaret iuramento preuenit: dicẽs se non facturum qd petijsset. Tunc anaximenes postulauit vt ꝑlibatã ciuitatẽ destrueret. Qd audiẽs alexãder ciuitatẽ sue paci reliquit. Sed prohdolor nunc principes sua iuramẽta sic nõ seruãt : nec solum frangũt que ex volũtate personali: sed etiam ea que ex iure regni vel dominij predecessorum more fecerũt. Nimirũz igitur si proditorum aut infidelium seruitorum comituam habẽt. Suis enim periurijs talem promerentur: dicentes illud Ouidij. Amplector sanctas que dant bona femina fraudes. Per quod intelligere potestis iuramenta esse in maxima veneratione : maxime apud catholicos ꝓpter eius mirabiles effectus:ꝛ non ab re dicebat Quintilianus libro.xviij. iurare nisi vbi necesse graui viro parum conuenit. Si tamẽ semel honeste iuratũ fuerit non

42 Veteres principes iuramenta seruarunt.

solũ amico ꝛ familiari:sed inimico ꝛ ignoto existimabit mentiri nõ esse suum. Nec aliquando permittet: vt lingua a suo sensu discordet. dicit Lactan.in lib.de vero
43 cultu.ꝛ Tulli⁹.li.j.de offi. † Nullo inquit pacto iurare habes:qd tenere nolis. Hodie autẽ principes pleriqꝫ vsu habent dũ suis rebus timent iureiurando multa pollicerj: mox vero tergiuersari:si arridentior fortuna iuuenit:non aduertentes ꝙ violato a laomedõte troiano rege priamiqꝫ patre iuramẽto indignati dij. Neptunus vrbem aquis repleuit: ꝛ apollo pestẽ immisit. Et vt Hieremias.xxv.c.predixerat ob causam periurij zedechie regis qui fidem nabucodonosor regi promissam hosti suo nõ seruauerat:ipse ꝛ populus israel destructa hierosolyma captiui in babylonem perducti fuerunt. Hiere.c.fiñ. vbi eo interfecto annis septuaginta permanserunt. vt habetur.ij. Paralippo.xxxvj.ca. ¶ Nũquid etiã pre manibus habetis de Astulpho longobardoꝝ rege:qui ob violatum Pipino francorũ regi pro ecclesia bellanti prestitũ iuramentũ:turpiter expirauit. de quo Gaguy.lib.iij.c.iiij.sic dicit. Primo in seq̃nti vere Pipinus in longobardos exercitum ducit:cui ad Alpiũ angustias occurrens Astulphus:trãsitu frãcos prohibere cõtendit. Sed irruentium in se francorũ impetũ non sustinens : papiam se receperit:vbi milite franco circũuallatus obsides.xl. pipino dat : iuratqꝫ romano põtifici quecũqꝫ abstulisset restituere. Atqꝫ ita attributis stephano pontifici militum firmissimis copijs eum in sedem Pipinus restituit. Cognito Pipini in franciã abscessu Astulphus : neqꝫ obsidum:neqꝫ iurisiurandi curã habẽs nullis se promissis absoluit:eam obrem Pipin⁹ superatis iterũ Alpibus Astulphũ papie obsidet:obsidione pressus Astulphus rauẽnam Pipino cũ alijs quas põtifici abstulerat aliquot vrbib⁹ que in exarchatu erant restituit: receptas Pipinus stephano assignat:ipse vero Astulphus nõ multum post equo forte delapsus ceruicẽ fregit. Subiungens eo.ca.in fi.ꝙ Gayfirus dux aquitanus de certo ꝯtra clerũ sacrilegio cõmisso delatus cũ legatis regis reddere cuncta ꝓmisisset:ꝛ religione iuramẽti spreta peiora attẽtasset:perfidia Gayfiri cognita Pipinus vlcisci iurisiurãdi cõtemptorẽ pergit:castellis cõpluribus solotenus dirutis Borbonũ:chãtellã:atqꝫ Claromontẽ recepit : inde cũ lemouicas peruenisset:omnib⁹ igne ferroqꝫ consumptis : crebras expeditiones in aquitaniã duxit. Excursa aquitania deficientibusqꝫ ad Pipinũ plurimis vrbib⁹:Gayfirus a suis necatur. hec ille. Videatis q̃ dixi in verbo:ꝛ vxorẽ noĩe adelasiã.in pmo principali arti.loquẽdo de Pipino. ¶ Nõ sic
44 dñi: † nõ sic:Marcus attilius regulus nobilis cõsul romanus fecit: de quo in.l. postliminij ius.§.captiuus.ff.de capti.et postli.reuer. Qui cũ per Aphros cũ omni exercitu deuictus fuisset:ita vt duob⁹ tantum romanis fugientib⁹.xxx.milib⁹ occisis:ipse cũ quingentis captiuis in vinculis teneret:deindeqꝫ a marco emilio paulo ꝛ seruio fuluio romanis ꝯsulib⁹ Aphri superati essent : vt ducẽtis hostiũ milib⁹ occisis captisqꝫ centũ ꝛ triginta:per carthaginenses cũ legatis suis mitteret : vt captiuoꝝ ꝑmutationẽ a romanis implorarent:iuramẽto tamẽ prestito:ꝙ si romani permutationi nõ assentirent: carthaginẽ ipse rediret:romãqꝫ venisset:ꝛ in senatu cõtraria legationi sue: asserens nõ esse vtile romanis:propter ipsum iam senem: tot nobiles captiuos permutare:persuasisset romanis permutationẽ offerentib⁹ ꝛ ad moram eũ hortantibus:qꝛ iurauerat redire ꝑelegit : ꝛ carthaginẽ redijt. Quẽ Aphri confestim in angusto ligno clauis acutis confixo incluserunt:vbi palpebris circuncisum vsqꝫ ad mortẽ stare ꝛ vigilare fecerunt. diuo testante Augu.j.de ciui. dei.c.xv.et.xxiiij.ac li.ij.c.iij.libroqꝫ.iij.c.xiiij.ꝛ li.v.c.viij. ¶ An autẽ regulus ille: in foro cõscientie:vinculo iuramenti redire teneret in carcerẽ. videatis glos.in cle. pastoralis.de re iudi. Bar.in.l.relegati.ff. de penis.ꝛ Panor.in.c.inter alia.in fi.de immuni.eccle.de isto regulo ꝛ eius fide ꝛ religione Valerius.li.j.ti.de seruata religione : sic dicit. Sed in his q̃ ad custodiã religionis attinent : nescio an oẽs Marcus attilius regulus precesserit:qui ex victore speciosissimo insidijs hasdrubalis ꝛ Xantippi lacedemonij ducis:ad miserabilẽ captiui fortunã deductus : ac missus ad senatũ populũqꝫ romanũ legat⁹ vt ex se vno ꝛ sene:cõplures poenoꝝ.i.carthaginensiũ iuuenes pensarentur. In ꝯtrium dato ꝯsilio carthaginẽ petijt:nõ ignarus ad q̃s crudeles q̃sqꝫ etiã merito sibi infestos deos reuerteret. Verũ qꝛ his iurauerat si captiui eoꝝ redditi nõ forẽt: ad eos sese reditturũ. Potuerũt ꝑfecto dij immortales efferatã mitigare seuiciã:ceteꝝ quo clarior esset Attilij gloria: carthaginẽses moribus vti suis passi sunt:tertio punico bello religiosissimi spiritus tã crudelr vexati:vrbis eoꝝ interitu:iusta exacturi pia-
45 cula. hec ille. ¶ †Ex quibus resultat: ꝙ maximi vinculi est iuramentũ cuius infrictores ꝛ periuri : pena capitis apud egyptios mulctabãt. vt Diodor⁹ siculus.li.j. refert. Primũ inquit piuri capite mulctabant tanqꝫ q̃ duplici tenerent scelere : vt

43 Nõ seruato iuramẽto multi principes perierũt.

44 Martyriũ marci reguli ꝓ iuramenti obseruatione et bono reipublice.

45 Egyptij periuros : pena capitis feriunt.

qui ⁊ pietatē in deos violarēt: ⁊ fidē inter hoīes tolleret maximū vinculū societatꝭ humane. hec ille. Jō nō in elegāter decidit Anto. de bu. in .c. penul. vbi eū sequit Panor. de iureiur. ꝙ per licentiā datā notario aut iudici vt instrumentū vel testamentū extēdat ꝓut voluerit: non poterit iudex seu notarius addere iuramentū qđ suppleri non pōt sine ꝯsensu partis: cū habeat certā formā. ¶ Restat ergo: ꝙ iuramentū a testatore vel herede in testamento minus solēni prestitū: supplet solennitatē: scꝫ inducēdo clausulā codicillarē: ita ꝙ talis voluntas valet vt codicillus: acsi dictū fuisset a testatore expresse. qđ est verum: vbi testamētū deficeret ratione deficientis solēnitatis. Secus si deficeret ratione defectus substātie in ꝑsona testatoris: qui forte testari nō poterat vel cōsensus eiusdē: qm̄ his casibꝰ iuramētū nihil operaret: nec etiā si testm̄ deficeret ex defectu voluntatis: cum his casibꝰ clausula codicillaris expresse apposita nihil faceret: ẜm Ludo. cōsilio. cccccxvij. incipieñ. in casu proposite consultationis. ⁊ Fran. areti. consi. xxiij. incipieñ. quatuor dubia. facit. l. fi. C. de nō nume. pecu. Jason in. l.
46 eam quam. de fideicō. ¶ † Tertio principaliter clausula codicillaris tacite inducitur: ⁊ in testamento subintelligitur ex ardore amoris liciti: quē testator gerebat ad personas in eius testamēto minus solenni honoratas: ideo ex testamento minus solenni debebunt legata relicta ꝑsonis ipsi testatori dilectis: ⁊ prestabunt a venientibꝰ ⁊ testatori succedētibꝰ ab intestato: perinde ⁊ acsi clausula codicillaris expresse fuisset in testamēto apposita: qꝛ ardor liciti amoris eo tūc clausulā operat codicillarem sicut filijs. Jta singulariter post gl. determinat Bal. in. d. l. si iure. C. de test. manu. facit glos. singularis in. l. ij. C. in quibus cau. colo. censitive. lib. xj. vo
47 lens † ꝙ appellatione suorum veniunt amici: immo veri amici parētibus etiam suis preferuntur. vnde Seneca. epl'a. ciij. quēdā plangentē filiū redarguit dicens. Quid faceres si amicū perderes: ex quo periculū icerte spei sic plāgis: quasi velit amicū esse filio preferendū si verꝰ amicꝰ fuerit. Et multomagis est rebꝰ q̇buscūqꝫ preferēdus. iuxta illud Catonis. Utilius regno est meritis acq̇rere amicos. Adeo qđ narrat Cesar i cōmētarijs suis de bello gallico. li. vj. olim apud gallos assuetū fuisse oēs a defuncto dilectos in eiꝰ funere cremari: quasi vnū corpꝰ cū eo. Funera sunt inq̇t ꝓ cultu galloꝝ magnifica ⁊ sumptuosa: oīa queqꝫ viuis cordi fuisse arbitrant in ignē inferūt etiā aīalia. Ac paulo supra hāc memoriā serui ⁊ cliētes quos

46 Ardor liciti amoris clausulā īducit codicillarē.

ab his dilectos esse constabat: iustis fu-
a neribus confectis vna cremabantur. Amicitia enim vt dicit Tullius. in libro de amicitia omnibus humanis rebꝰ preponenda est. Nihilqꝫ est nature tam aptum tanqꝫ conueniens ad res prosperas vel aduersas: quanta sit vis amicitie. Est autē amicitia oīm diuinaꝝ humanarūqꝫ rerū cū beniuolentia ⁊ charitate ꝯsensio. Et idē rhetori. ij. Amicitia inquit est voluntas erga aliquē bonaꝝ rerū illiꝰ ipsiꝰ causa quē diligit cum pari volūtate: nec aliud est amicitia: ꝗ̄ equalitas animoꝝ: adeo qđ amicꝰ nō es cū bona aliqua dederis: nisi teipsum animūqꝫ dederis. Ob qđ dicit Seneca. lib. vj. de benefi. Nescis quātū sit amicitie preciū si non intelligis te ei daturū quē diligis. Nā tanta est vis amicitie: ꝙ res parificat ex se diuersas: cū alter ex amicis alteri voto cōplaciti operis administrat effectum: qꝛ amicitia multos dispares coadunat: inter quos esse debet charitas sine temeritate: ⁊ cōitas sine cupiditate. Quis enim diuisit angelos amicos? superbia. Quis fratres primos? auaricia. Unde Sene. epl'a. xlviij. Consortiū inquit rerū oīm inter nos facit amicitia. Et oīa cū amico cōia amicꝰ habebit: immo fuit Pitagoricoꝝ opi. Amicorū oīa esse cōia: ⁊ amicū esse alterū seipsum: vt refert Hiero. cōtra Ruphinū: qđ etiā sentit Ouid. li. iiij. de tristi. dicēs. Hi duo corporibus: mentibus vnus erant: et Phs. ix. ethico. vbi etiā cōmētator. Amicis est aīa vna ⁊ oīa cōia. Necest amicus nisi amico cor suū prebeat ẜm Tulliū li. j. de offi. ⁊ Augu. lib. ij. confessio. Amicitia inquit dulcis est ꝓpter bonitatem aioꝝ: ideo qui amicus est amico oīa cōmunicat scꝫ cor suum ⁊ bona. Quinimmo fert (qđ plus est) de duobꝰ mercatoribus adeo se inuicem diligentibus: vt vnus eorum qui egyptius erat vxorem propriam pulcherrimam alteri amico relinqueret: eo ꝙ ipsius amore languesceret: clare sic ostendendo idem velle atqꝫ idem nolle veram amicitiam esse. vt dicit Salustius in cati
48 linario. ¶ † Ad veram autem et perfectam amicitiam quatuor sunt leges tradite sine quibus esse non potest. ¶ Prima est dicit Tullius. vt ab amicis honesta petamus: ⁊ non rogemus turpia. Nec faciamus rogati: quia omnis vera amicitia in bonis est: et non in malis: nec esse potest nisi inter habentes charitatem. iuxta illud Salustij in ingurtino. Inter bonos inquit amicitia: inter malos factio est. Cui conuenit Tullius libro tertio. de officijs. ¶ Nec vlla esset excusatio peccati si amici causa peccaueris. Unde Hieronymus in epistola ad Paulinum in

a ¶ Una cremabāt. ad qđ facit qđ hr. j. super verbo: qui cū alia matrimoniū ꝯhēs. duꝫ loquit de amore mulieꝝ ad viros ꝑdefunctos.

princi. Jllam dicit veram esse necessitudinem que christi glutino copulata est: et quā dei timor conciliat. q. d. ꝙ vera amicitia xp̄i glutino: id est charitate ⁊ dei timore ꝯciliari debet ẜm glo. ibi. Jdeo amico iniusta petenti nō est assentiendū: imo dicit glo. super Matth. quā glo. refert sup rub. C. de mēdi. vali. lib. xj. iustiꝰ feceris si iniuste petētē correxeris: ꝗ̄ si ei dederis. facit. l. attilicinus. ff. de seruitu. rusti. ꝑdio. Que oīa ꝯsiderans rutilius. de quo loq̇t Ualerius. Cū amico indigna petēti non obediret: eidem cōquerenti ⁊ dicenti. q̇d mihi opus est amicitia tua: si qđ rogo nō facis. Respōdit. imo quid mihi tua: si ꝓpter te q̇d inhoneste facturus sum. Jdeo sapienter dicit Cato. Qđ iustū est petito: vel qđ videatur honestū. Nam stultū est petere qđ possit iure negari. Tales enim qui iniusta petūt sunt amici. de q̇bus habetur Hiere. ix. Oīs amicus fraudulēter incedit. Scđa lex est: ꝙ amicitia sit realis ⁊ effectualis: ⁊ nō ficta seu adulatoria. qꝛ vt dicit Tullius ẜallegato. lib. de amicitia. Jn amicitia nulla pestis maior ꝗ̄ adulatio: ⁊ vitiosa simulatio: q̄ verū iudicium tollit ⁊ amicitiā adulterat. Et augustinꝰ lib. x. cōfessio. Amici inq̇t adulātes amicitiā peruertūt: ⁊ semper in necessitate deficiūt. De hac pestifera adulatione dixi sup ṽ. Condidit. j. Tertia lex in amicitia est ꝙ sit discreta. Nā vera non dicitur amicitia eorum: qui quosdā adeo stulte diligūt: ꝙ volēdo vti amicitia excessu doni ⁊ muneris seipsos damnificant ⁊ concutiunt. quos Cato redarguit. Dilige sic alios: vt sis tibi carus amicus. Sic bonus esto bonis: ne te mala damna sequātur. Quarta lex amicitie est: ꝙ sit constans ⁊ firma: ꝙ nunqꝫ deficiat presertim in aduersis. quoniā vt dicit Ualerius lib. iiij. titu. de amicitia. in prin. Sincere fidei amici precipue in aduersis rebus cognoscūtur. Jn q̇bus quicquid ꝑstatur totuꝫ a cōstanti beneuolentia ꝓficiscitur felicitatis cultus maiore ex parte adulatiōi ꝗ̄ charitati erogatꝰ certe suspectus est: ꝓinde ac plus semper petat ꝗ̄ impēdat. Accedit huc ꝙ infracte fortune homies magis amicorum studia desiderant: vel presidij vel solatij gratia: nam leta quidē ⁊ prospera negotia (vtpote cū diuina suffragatione foueātur) humana minus indigēt. Tenacius igit eorū nomia posteritatis memoria apprehēdit: qui aduersos amicoruꝫ casus non deseruerūt: ꝗ̄ qui prosperū vite cursum comitati sunt. Debetqꝫ amicitia omni suspitione carere: quia ẜm Tullium parū amicitia prodest: nisi amicorum cōstans ⁊ fidelis cordiū adhesio fuerit. Sed non semper cunctis mortalibus idem animus est

vt dicebat Catilina in Ciceronem. quasi dicat: solis veris amicis eūdem animum. ⁊ cōstantem inesse. Et Seneca in thieste. Quos inquit verus amor tenuit semper tenebit. Unde augustus cesar (ꝓut Suetonius refert li. ij. de duodecim cesaribꝰ) amicitiam non facile amisit: sed constantissime retinuit. Nec dicitur amicus: qui cito amicum deserit: aut qui de amico cito male iudicat. Jdeo Tullius vbi supra. Boni inquit viri ⁊ sapientis est: hec duo tenere in amicitia. Primū ne quid fictum aut simulatū sit. Nam aperte odisse magis laudabile est: ꝗ̄ occultare sentētiam: qꝛ nulle sunt (dicit Tullius lib. de amicitia) occultiores insidie ꝗ̄ he que latent in simulatione officij aut in aliquo necessitudinis nomine. Nam eū qui palam est aduersariꝰ facile cauēdo vitare possis. Hoc vero occultū intestinuꝫ ac domesticū malum non solum existit: verūetiam opprimit anteqꝫ prospicere atqꝫ explorare potueris. Que omnia complectens barbatus ille Hierony. in epistola ad paulinū superius allegata. Uera inquit illa necessitudo: id est amicitia est et christi glutino copulata: quam non vtilitas rei familiaris: non presentia tantum corporū: non subdola ⁊ palpans adulatio: sed dei timor conciliat. Secundum est ꝙ suspitiosus amicus nō sit. Nec existimet aliquid ab amico esse violatum: nempe cum suspicatur: iam amicum habere non arbi-
49 trat. † Non sic domini: non sic fecit alexander sapientissimus ⁊ oīm inuictissimꝰ tūc infirmus ac graui febre coreptꝰ: qui a philippo medico fidele suo: de cuius cōiuratione ꝙ eum medicamēto a dario rege corruptus intoxicare volebat: literis parmenionis nunciatum fuerat: intrepidus medicamentum hausit velut de amico non diffidens. de quo Ualerius libro iij. titulo: de constantia. in fine. sic dicit. Quod sequitur ⁊ rei ipsius admiratione: et claritate auctoris illustre: Alexander macedonum rex inclyta iam pugna excellētissimis opibus Darij contusis: estu et itineris feruore in cilicia percalefactꝰ: Cydno: scilicet fluuio qui aque liquore conspicuus tharsum interfluit: corpus suum immersit. Subito deinde ex nimio haustu rigoris: id est frigiditatis aquarū stupefactis neruis: ac torpore hebetatis artubus: maxima exanimatiōe totiꝰ exercitus in oppidū castris propinquuꝫ defertur: iacebat eger tharsi: inqꝫ valitudine eius aduersa instantis victorie spes fluctuabat. Jtaqꝫ conuocati medici: attentissimo consilio: salutis remedia circunspiciebant. qui cum ad vnam portionem id est medicinam sententiam direxissent

atq3 eam Philippus medicus suis mani
bus temperatam alexandro (erat autem
ipsius amicus ⁊ comes) porrexisset a par
menione misse litere superuenerũt admo
nentes: vt rex insidias Philippi perinde
ac pecunia corrupti a dario: scilicet rege
persarum caueret: quas cum legisset sine
vlla cunctatione medicamentum hausit:
ac tum legendas Philippo tradidit. Pro
quo tam constanti erga amicum iudicio
dignissimã a dijs immortalibus mercedē
recepit: qui incolumitatis eius presidium
falso interpellari iudicio noluerunt. hec
ille. His enim quatuor consideratis legi-
bus et vt decet obseruatis: nihil amicitia
in rebus humanis desiderabiliꝰ: nihilq3
dulcius: q3 habere amicũ cum quo omia
audeas: quē sic credas vt te: cui sic loqua
ris vt tecum: ⁊ sicut vera amicitia opta-
bilius: per quã duo fiunt vnꝰ ⁊ idem ani-
mus. Et de talibus amicis ītellexit Bal.
(vt ex suis verbis demõstratur) dum di-
cit. q ardor liciti amoris clausulam indu-
cit inter amicos codicillarē. Preualet enĩ
vera amicitia saltem equipollet cõiũctio
ni sanguinis: que indubitater clausulam
illã inducit: vt dixi in ꝟ. Testm̃. j. Cõtem
plemur (inq̃t titu. de amicitia Valer.) nũc
amicitie vinculũ potēs ⁊ p̄ualidũ: neq3 vl
la ex parte sanguinis viribꝰ inferius. hoc
etiã sc3 amicitie vinculũ. certiꝰ ⁊ explora-
tius: q2 illud sc3 vinculũ sanguis nascēdi
fortuitũ opus: hoc vniuscuiusq3 solido iu
dicio inchoata volũtas cõtrahit: itaq3 ce
leriꝰ sine rep̄hensione ꝓpinquũ auersere
q3 amicũ q2 altera diremptio. i. parentum
separatio vtiq3 iniq̃tatis: altera. s. amici-
tie: leuitatis crimini subiecta est. Cũ eni3
deserta sit futura vita hois nulliꝰ amicitie
cincta p̄sidio. q. d. hoiem desertum vita si
amicũ nõ habeat: tã igit necessariũ subsi
diũ temere assumi nõ d3: semel aũt appre
hēsum recte sperni nõ ꝯuenit. Subiũgēs
postea. he sane vires amicitie mortis cõ-
tēptũ ingenerare: vite dulcedinē extingue
re: crudelitatē mãsuefacere: odiũ in amo-
rē cõuertere: penam b̄n̄ficio pēsare potue
rũt. quibꝰ pene tantũ veneratiõis quãtu3
deoꝝ imortaliũ ceremonijs debet. Illis
enĩ publica salus: his priuata continetur.
atq3 vt illarũ edes sacra domicilia: ita ha
rũ fida hoim pectora quasi quodam sctõ
50 spiritu referta templa sunt. hec ille. † Un
de restat q parētela ⁊ amicitia paria sunt
Ideo dicit glo. in. c. requisisti. supra codē.
51 † q sicut de relicto facto clerico a suo con
sanguineo non debetur quarta episcopo:
cum non dicatur factũ intuitu eccl'ie. Sic
etiam non debetur delegato relicto ab in
timo amico. facit tex. singularis in. l. cum
alienam. C. de legatis. iuncta. l. in testa-
mento. ff. de fideicõ. liberta. vbi mirabili-
ter probatur q dispositio dicte. l. cu3 alie-
nam. loquens de coniunctis locum habet
in magnis amicis. facit pulchrum dictu3
Bar. in. l. titia. ff. de verborum obliga. vbi
voluit: q sicut in causa matrimoniali non
valet pena apposita p ꝯiunctũ mulieris.
vt ibi: ⁊ in. c. gēma. de spõ. Sic etiã nõ va
let si promittat per magnũ amicũ mulie
ris. facit qđ voluit idem Bart. in. l. heres
meus. §. fi. ff. de condi. ⁊ demonstra. facit
qđ dicit Cynus in. l. exigendi. C. de pro-
52 cu. vbi dicit † q sicut ꝯiũctꝰ admittit sine
mãdato ad agendũ ꝓ cõiuncto: sic etiam
magnus amicus pro amico suo. q̃ omnia
corroborant dictu3 Bal. in dicta. l. si iure.
Tamen dicit ibi: q hoc non auderet extē
dere vltra legata libertatis vel alia pia re
licta ꝓpter tex. iũcta glo. in dicta. l. in te-
stamẽto. ff. de fideicõ. liberta. ⁊ glo. in di-
cta. l. si iure. videte Barbatium in. c. nisi
specialis. ij. colũ. de offi. lega. vbi idem di
cit qđ Bal. Ad hoc facit quod dixi supra
Testamentũ. j. in. xij. casu fallentie. vbi
dixi q in testamento per patrem facto in-
ter liberos semper inest clausula codicilla
ris ꝓpter ardorē liciti amoris inter p̄rem
⁊ filiũ existētis: vt valeat meliori mõ: quo
valere poterit. l3 nihil expresse dictum fue
rit. vt dicit glo. no. in verbo: Voluit. in. l.
coheredi. §. cum filie. ff. de vulga. ⁊ pupil.
Et plene decidit Ludo. ꝯsilio. clxxix. vij.
colũ. i fi. Ad hoc facit qđ pulchre decidit
Iason in. l. j. v. colũ. C. de summa tri. vbi
53 dicit: † q licet verbũ volo de p̄senti pro-
latum vel de futuro puta vellem. nõ indu
cat dispositionem in contractibꝰ: nec vlti
mis volũtatibus: fm cõem opi. de qua ibi
per eũ. Tamen vbi ꝓfertur in fauorē per
sone verisimiliter dilecte inducit disposi-
tionē per tex. singularē in. l. pamphilo. §.
propositũ. ff. de lega. iij. vbi prolatum fuit
per testatorem fauore sui contribunalis: ⁊
sic intimi eiꝰ cõsocij: ⁊ cõsequēter fratris.
cũ societas quedã dicatur fraternitas. l.
verum. ff. pro socio. Sane tñ intelligatis
ardorem liciti amoris clausula3 inducere
codicillarem: vt dicit glo. in dicta. l. in te-
stamento. ⁊ in. l. eam quam. in decima fal-
lentia. C. de fideicõmis. quo ad legata et
fideicõmissa vt ex testamento minus so-
lemni debeãtur dilectis personis relicta: vt
est casus in dicta. l. in testamento: fm ve-
rum intellectum. de quo per docto. et ibi
Iason in. l. non dubium. C. eo. Non tamē
inducit talis ardor amoris et affectionis
clausulam codicillarem: quo ad heredis
institutionem: vt eam valere faciat iure
fideicõmissi: sicut valeret si clausula codi
cillaris in tali testamento minus solenni
apposita fuisset expresse. Ideo si aliqua

alia persona q3 de liberis testatoris q̃tũ-
cunq3 a testatore dilecta in testamẽto mi
nus solēni fuisset heres instituta: talis di
lectio et affectio nõ faceret valere institu
tionē: cũ speciale sit in liberis testatoris:
in testamẽto minus solenni heredibꝰ in-
stitutis. vt ꝟtute clausule codicillaris sub
intellecte testm̃ valeat iure fideicõmissi:
vt plene vidistis. s̃. testm̃ primo. in. xij. fal
lentia. Ita singulariter hũc passum decla
rat Matthe. de matthesila. in suis nota-
bilibꝰ. notabili. xlij. videatis Sali. in. l. fi.
iij. colũ. C. de natu. libe. vbi ponit: an so-
la affectio. tacitũ inducat fideicõmissum.
An autē resoluta et sublata amicitia inti
ma seu ardore liciti amoris resoluat etiã
illud fideicõmissum tacitũ quasi cessante
causa cesset effectus videatis singulari-
ter Bal. in. l. si mr̃. C. de dona. ante nupt.
vbi loquit de donatione facta causa ami
citie: que postea cessat. ¶ Forte secꝰ esset
in vltima volũtate: que expresse vel taci-
te reuocat vsq3 ad mortē. l. iij. in fi. cũ seq.
ff. de adimē. leg. glo. in. l. sororē. C. de his
qui. vt indig. ⁊ in. l. fideicõmissum. C. de fi
deicõ. scilicet quãdo supuenit inimicitia.
54 ¶ † Quarto ⁊ vltimo clausula codicil-
laris in testõ nõ expressa inducit ex statu
to vel cõsuetudine ciuitatis: loci: vel pa-
trie. Puta si statutũ dicat vel cõsuetudo
habeat: q in quolibet testõ itelligat clau
sula codicillaris adiecta: quo casu perin-
de erit ac si testator cã in testamẽto appo
suisset fm Alex. in prima parte ꝯsi. xlj. in-
cipieñ. viso tenore allegati. facit qđ nota.
Bal. in. l. de quibꝰ. ff. de legi. et Alex. in. l.
moribꝰ. in p̄n. ff. de vulg. ⁊ pup. vt statim
dicã. Tãta est enĩ potestas legis: et conse
quēter statuti: vel cõsuetudinis: q fingit
factũ fuisse qđ factum nõ fuit. l. j. C. de rei
vxo. actio. ⁊ insti. de actio. §. fuerat. Sicut
ecõtra fingit nõ fuisse factũ: qđ vere factũ
fuit. glo. est singularis sup verbo: ꝓ infe-
ctis. in cle. j. de immu. ec. Que oĩa sunt no
tanda: velut quotidiana. ¶ De hac clau-
sula codicillari videatis Guido. pape. q.
55 cccxiij. ⁊. cccccxuij. ¶ † Postremo vt fi-
nis correspõdeat suo p̄ncipio scire debe-
tis: q longa est differētia inter codicillos
et testamentũ. Nã licet codicillus largo
modo dicat testm̃: vt dicit Bal. in. l. fi. in
ij. q. C. de edict. diui adria. tollē. Et venit
appellatione testamenti fm Bal. in. l. fi.
C. eo. vt dixi. s̃. in prin. Attamē ꝓprie su-
codicil. vel testamẽtũ: de quo supra locuti su
mus super verbo: testamentum. j. Testa-
mentum differt a codicillo in multis.
56 ¶ † Primo quia in testamento solo fieri
potest directa heredis institutio. l. nõ co-
dicillum. C. eo. Sed in codicillis fieri nõ
potest directa heredis institutio: saltem

54 Statuto aut consuetudine clausula codicillaris iduci põt.

55 Testamentũ differt a codicillo i multis.

56 Hereditas dari non potest in codicillis directe nisi in casibus hic expressis.

q valeat iure directo: cum in eis dari nõ
possit hereditas. instit. de codicil. in fine.
Fallit tamen in sequeñ. casibus. Primo
vbi esset cõsuetudo: q dari posset vel adi
mi. quia tunc fieri posset sicut in testamē-
to. Nam tituli successionũ ex testamento
sunt de iure positiuo: qđ qualiter intelli-
gatur habuistis. s̃. testamentũ. j. in prin.
Ideo per consuetudines et statuta alte-
rari possunt. insti. de iure natur. §. ex non
scripto. versi. ea vero. Et casum nostrũ ita
expresse decidit Bal. in. l. de quibꝰ. ff. de
legi. viij. colũna. ¶ Scđo fallit inter libe
ros: quibꝰ potest hereditas directe relin-
qui in codicillis: ⁊ q̃libet alia vltima vo-
luntate. l. fi. C. fam. her. et ita singulariter
determinat Bar. in. l. militis codicillis. ff.
de testa. mili. vbi idem deciditur in mili-
te. Ergo idem erit in patre inter suos li-
beros testante: vel alios ab intestato im-
mediate succedētes: et idē erit in presby
teris: ac clericis: vel doctoribus: et aduo-
catis: quo ad hoc militibus equiparatis.
vt plene dixi. s̃. testamentũ. j. in. ix. fallen
57 tia. ¶ † Et q liberis testatoris dari pos-
sit hereditas directe in codicillis: tenet
Sali. in. l. ij. C. de codicil. ⁊ Ange. in. d. §.
fi. insti. de codicil. Alex. ⁊ Iason in. l. hac
consultissima. §. fi. C. eo. et idē Iason in. l.
j. cũ sequenti. C. de codicil. ⁊ dixi. s̃. testa-
mentũ. j. In duodecima fallētia. Sed ad
uertatis: q2 Ludo. in. d. cõsi. clxxix. iij. col.
tenet contrarium: et pariter ante ipsu3 te
nuerat Bal. in repetitione. l. j. C. de sacro
san. ec. ver. Sed hic quero. vbi respondet
ad dictũ. §. militis. Prima tamen opinio
est magis cõmunis: vt videtis quã etiam
sentit idem Bal. in. d. l. militis codicillis.
§. j. in fi. vbi per illũ tex. dicit q quicunq3
potest de iure testari libere: poterit in co-
dicillis directe hereditatem relinquere.
58 ¶ † Or indubitanter potest vnusquisq3
inter suos liberos libere testari: vt plene
dixi in. d. xij. fallentia. Ergo poterit in co
dicillis eos directe instituere. ¶ Pariter
et tertio erit idem in pia causa: puta liber
tate: vel si locus pius in codicillis directe
instituatur per eandem rationem: vt ple-
ne dixi. s̃. testamentum. j. in. xj. fallentia.
Et expresse tenet Iason in dicta. l. j. cum
sequenti. C. de codicil. Tertio fallit: quia
licet hereditas in codicillis dari non pos
sit directe: nec institutioni simpliciter et
pure facte codicillo adijci. l. quidã in suo.
ff. de condi. insti. Tamen bene poterit he
res in testamento institutus declarari in
codicillis: vt. l. asse toto. et ibi Angelus. ⁊
Imol. ff. de heredibus instituendis. puta
si testator in testamento ita dicat. Illum
quem in codicillis heredez fecero aut de-
clarauero heres esto. Et postea in codicil

Universidad … Biblioteca

lis titium heredē instituit: talis institutio
valebit iure directo: cū satis censeat in te
stamēto facta: licet in codicillis fuerit de
clarata: taliter ꝙ talis declaratio in codi=
cillis facta licet inualidis ratione deficiē
tis solennitatis valet: et tenet ſm Ludo.
in.d.consi.clxxix.iij.col'.in prin.per tex.in
l.fi.ff.de reb.eo.qui sub tute. et est glos.in
cle.si religiosus.in fi.de procura. Prouiso
tamen: ꝙ testator in testamēto expressam
fecerit mentionem de illa declaratione in
codicillis fienda.ſm Bal.⁊ Salic.in.d.l.
nō codicillum.⁊ Iasonem in.d.l.j.⁊.ij.C.
de codicil.prout etiā clare elicitur ex text.
dicte.l.asse toto. ¶ Quarto fallit vbi ex=
traneus in codicillis heres institueretur
in certa re particulari: quia talis institu=
tio valeret iure directo: cum ille non ha=
beatur loco heredis: sed potius legatari⁹
sit censendus.l.quoties.C.de here.instit.
ſm Bal.in.l.omnimodo.C.de inof.testa.
Quod verū intelligatis: prouiso ꝙ in te=
stamento fuerit aliquis heres institutus:
et notanter de extraneo in certa re in co=
dicillis instituto: dixi: vt talis institutio
directe valeat: quia extraneus cū non sit
de necessitate instituendus habetur om=
nino loco legatarij: vt.d.l.quoties. quod
secus esset in filio testatoris: qr ꝗtūcunqꝫ
heredē instituisset: ⁊ postea ī codicillis fi=
liuꝫ in re certa instituisset: talis institutio
nō valeret: immo filius tāqꝫ preterit⁹ di=
59 cere posset testamentū patris nullū. † qr
filius de necessitate debet in testamento
patris in aliquo saltem vno nummo aut
a obolo[a] heres institui: al's testamentū est
nullum. Ita dicit Bal.in.d.l. non codicil
lum.C.e.⁊.d.l.omnimodo.immo plus di
cit Bal.in.d.l.non codicillum. ꝙ licet per
sona heredis instituti in testamento pos=
sit declarari in codicillis: vt.d.l.asse toto.
Tamen relictum filio in testamento non
poterit in codicillis declarari relictum iu
re institutionis: quia licet persona decla=
rari possit: non tamen substantia institu=
tionis: nisi filius in testamento non insti=
tus acceptare vellet declarationē institu
tionis in codicillis factā.ſm Ludo.in.d.
consi.ij.col'. ¶ Similiter econuerso pater
qui in testamento filiū instituit in totum
vel in parte: vel aliqua re particulari ꝑut
de necessitate tenet non posset postea in
codicillis illā institutionē reuocare: aut
relictū filio iure institutionis cassare: cuꝫ
cedat filio loco paterne hereditatis: q̄ in
codicillis auferri non potest: ſm Bald.in
aut.ex causa.C.de libe.prete. vel exhere.
⁊ in.d.l.oīmodo.⁊ est communis opi. ſm
60 Ludo.in.d.cōsilio. ¶ † Secundo diffe=
runt testamentum et codicillus: quia per
testamentum adimi potest hereditas se=

a ¶ In vno nummo aut obolo. de quo plene sup verbo: in codē testō relinquens.j.

60 Nō potest hereditas adimi i codicill' nisi in casib⁹ sequentib⁹.

mel data: quinimmo testator qui semel in
testamento heredē instituit aliquē: post=
ea aliū instituendo in alio testamēto taci
te adimit hereditatē primo. Cū semp per
vltimū testamentū dicatur primū reuoca
tum: vt plene dixi.s̄. Testamentū.ij.ſꝫ in
codicillis adimi non potest hereditas: si=
cut nec dari. vt vidistis. ¶ Fallit in sequē
tibus casibus. Primo vbi in codicillis in
stituti essent liberi testatoris: vel alij im=
mediate ab intestato succedentes: si testa
tor liberos non habeat. Nā cuꝫ per tales
codicillos rumpat testamentū antea fa=
ctū: in quo extranei forte fuerant instituti
l.hac consultissima.§.si quis autē.C.eo.⁊
l.ij.vbi hoc no.Bar.ff. de iniusto rup.tes.
Certe eo casu per tales codicillos heredi
tas directe adimit et aufertur heredibus
in testamento institutis ſm Bart. in.d.l.
militis codicillis.ff. de testa. mili. circa q̄
videatis que plene dixi. s̄. testamentū.j.
in.xij.fallētia. Et talis hereditas directe
et sic integraliter pertinebit heredib⁹ in=
stitutis in codicillis. Secūdo fallit vbi te
stator in codicillis heredē in testamento
institutū declararet indignū: nā licet ꝗꝫ=
tūcunqꝫ testator in codicillis diceret nol=
le heredē suū in testamento institutū ali
quid habere de bonis suis: talia ꝟba nō
nocent heredi.per tex.in.d.l.militis codi
cillis.§.veteranus.tenet Pau.quē ibi se=
quit Iason in.l.hereditas.C. de his qui.
vt indig.tamē vbi testator declararet he
redē indignū in codicillis: qr tunc heredi
tas illius indigni fisco pertineret aut ve=
nientibus ab intestato: iuxta ea que ple=
ne habuisti.s̄. Condidit.ij.ante fi. Talis
declaratio valebit ⁊ hereditas ab illo in=
digno auferet: ⁊ applicabitur fisco: vel ve
nientibus ab intestato: ꝗꝫuis indignitas
non fuerit specificata ſm doct.predictos.
in.d.l.hereditas. Ideo dicit Azo in sum=
ma.C.de codicil.⁊ Bal.in.d.l.hereditas.
ꝙ heres in testamēto institutus aut ab in
testato succedens potest in codicillis de=
clarari nō mereri hereditatē habere: siue
sit solus heres: siue vnus de plurib⁹. Ter
tio fallit: qr licet hereditas non possit vl=
tra casus ꝑdictos auferri in codicillis di=
recte: ⁊ sic integraliter. Tamē poterit adi
mi et auferri indirecte per obliquū. Pu=
ta si testator dicat in codicillis heredita=
tem meā restitui volo titio. Quo casu he
res institutus in [illegible] si codicillans
testamentum fecerit: ve[illegible] tame
to succedens si nullū testamentū [illegible]
nebit mortuo codicillante hereditatē re=
stituere titio retenta quarta trebellianica
iure restitutiōis: ne heredis nomē habue
61 rit inuanū sibi debita retēta: † qr verbū
restitui est indirectū. Et idē puto si codi=

cillans vsus fuerit verbis directis. qr ex
natura codicilli obliquāt: ita ꝙ talis here
ditas iure fideicōmissi pertinebit titio q̄r
ta trebellianica apud heredē legitimum
vel testamentariū remanēte.l. sceuola.ff.
a ad treb.[a] ¶ † Quarto fallit qr lꝫ in codi=
62 cillis nihil possit q̄s directe disponere vt
dictū est: tñ clausulā derogatoriā ad futu
ra testamēta in primo testamēto apposi=
tam pōt testator in codicillis reuocare: et
valebit talis reuocatio: adeo ꝙ si postea
aliud faceret testamentū: tale testm̄ sim=
pliciter factū absqꝫ primi derogatione va
leret: ac si expresse fuisset priori derogatū.
quod est menti tenendū pro limitatione.
l.si quis in p̄n.testamēti.ff.de leg.iij. Ita
singulariter decidit Salic.quē ibi sequit
Alex.⁊ Iason in.l.ij.C.de codicil. ⁊ An=
ge.in.§.pe.insti.de codicil. de quo plene
habuistis.s̄.Testm̄.ij. Quinto et vltimo
fallit in legatis in testō relictis: que dire=
cte ⁊ absqꝫ diminutione auferri possunt ⁊
adimi in codicillis.insti.de ademp. lega.
63 per totū. ¶ † Unū tñ singulariter menti
tenebitis: ꝙ ademptio vel diminutio reli
ctoꝝ in testō facta in codicillis per verba
generalia nō extendit ad ea: que in testa
mēto relicta fuerāt ad pias causas. Quin
immo integraliter debebunt: nisi specifi=
ce fuissent reuocata.tex.est singularis lo=
quēs in alimētis quē ibi Nico.de neapo.
ppter rationis idētitatē ad alia pia extē
dit in.l.libertis.la.ij.§. posthumus. ff. de
alimē.⁊ cib.leg. quē refert ⁊ sequit Lud.
in repeti.aut.ssr.in.iij.parte.C.ad.l.falc.
cū quo transit Alex. in.d.§. posthumus.
64 ¶ † Tertio differūt codicillus ⁊ testm̄:
qr exheredatio filij fieri pōt in testō. d.l.
nō codicillū.C.e. Sed nō in codicillis.in
sti.de codicil.§.codicillis auteꝫ. Quarto
differunt: qr heredi pure instituto in testō
nō pōt adijci cōditio in codicillis.insti.de
codicil.§.directe aūt.⁊ sic queādmodum
hereditas a iure vel homine data adimi
nō pōt in codicillis: sic etiā nō pōt datio
illius seu heredis substitutio suspendi.
65 ¶ † Quinto qr heredi instituto in testō
aut venieti ab intestato nō potest in codi
cillis directe substitui: vt talis substitutio
valeat iure directo: quia hoc fieri non po
test ſm Sali.in.l.humanitatis.in fi.C.de
impube.⁊ alijs substi.nec etiam substitu=
tio in testamento facta potest directe re=
uocari in codicillis.l.hereditatem. C. de
codicil.preterqꝫ in milite: vbi sicut institu
tio: ita et substitutio directe fieri poterūt
in codicillo militis.l.querebatur.l.tribu=
nus.et dicta.l. militis codicillis.ff. de te=
stamen.mili.secundum Salice.in.l.in te=
stamento.C.de testa.mili. Et idē in per=
sonis militib⁹ eq̄paratis: de quib⁹ dixi.s̄.

a ¶ l. sceuola. ff. ad trebel. de q̄ plene habetur. sup verbo: si absqꝫ liberis moreret.ij. In materia fideicō. substitutionis.

63 Ademptio legatorum generalis ad pia legata non extendit.

64 Exheredatio filij non pōt in codicallis fieri.

65 Etiam substitutio fieri nō potest nec adimi in codicillis directe.

Et qd dictū est substitutionē directam in
codicillis pagani factā nō valere: intelli=
gatis iure directo. Sed bene valet indire
cte iure fideicōmissi. vt.d.l.sceuola.ff.ad
trebel.de hoc puncto qualr intelligat vi=
debitis.j.sup ꝟbo: adijciēs vt alteroꝛha.
66 ¶ † Et hec oīa vt fieri nō possint in co=
dicillis: nō sine causa fuit statutū: vt testa
mentoꝝ vsus non pereat: ⁊ ne iura testa=
mentorū ⁊ codicilloꝝ confundant inuicē.
vt dicit tex.in.d.§.codicillis autem.insti.
de codicil.⁊.d.l.si idem.C.de codicil. Nā
si oīa q̄ possunt in testamēto fieri: possent
⁊ per codicillos expediri: testamenta abo
lerētur: atqꝫ in desuetudinē abirēt: atten=
to ꝙ codicilli facilius fiunt: ⁊ cū minori so
lēnitate expediri possunt. ¶ Sexto diffe
67 runt: † qr in testamento requirunt septē
testes masculi: ⁊ rogati.instit.eo.ti.§.j.⁊
§.testes. Sed in codicillis sufficiūt q̄nqꝫ
non rogati: sed fortuito veniētes: siue sint
masculi: siue mulieres.l.fi.iuncta gl.in fi.
C.de codicil. Sed aduertatis: qr gl.ibi di
cit: ꝙ mulier pōt esse testis in codicillis:
non tamen dicit: ꝙ oēs quinqꝫ testes in
codicillis requisiti possint esse mulieres:
immo si oēs essent femine codicilli nō va
lerēt: quia femine fragiles sunt ⁊ varie: ⁊
corruptibiles.c.forus.de ꝟbo.sig. Secus
si maior pars testiū in codicillo requisito
rū essent masculi.arg.l.si quis ex argenta
rijs.§.sui autē oēs.⁊ qd ibi voluit Iaco.
butri.⁊ Bal.ff.de eden.⁊ Ange.consi.j.et
ita hoc dubiū ab alio nō tactum decidit
Barba.in.c.relatum.ix.col.ꝟsi.sed vnum
considera qd est nouū.s̄.eo.ti. Ideo cum
in testamēto mulier testis esse non possit:
testamentum in quo nō essent oēs testes
masculi: sed clausulam contineat codicil=
larem expresse vel tacite: valebit vt codi=
cillus: cum valere non possit vt testamen
tum: ſm Io.fab.⁊ Ang.in.§.testes.insti.
eo.titu.quos refert ⁊ sequitur Iason in di
68 cta.l.fi.C.de codicil. ¶ † Septimo diffe
runt: quia vn⁹ ⁊ idem decedere nō potest
cum duobus testamētis: vt plene dixi.s̄.
testamentū.ij. Sed bene decedere potest
cum duobus aut pluribus codicillis vali
dis: nisi sibi cōtradicerēt.l.diui.ff.de iure
codicil. Quo casu: si sibi contradicant: et
essent eadem die facti: ita ꝙ non appare=
ret de ipsorum prioritate: vel posteriorita
te non valerent. vt no.glo. Barto.⁊ Bal.
in.l.iij.C.de codicill. Als si de prioritate
appareret: vltimus codicillus preualeret.
Et presumit vltim⁹ in quo adimit qd in
altero fuerat relictū. Cū priuatio presup
ponat habitū: vt in simi no. Bal.in pemio
codi. ¶ Octauo differunt: qr si quis dum
esset filiusfamilias fideicōmissum in codi
cillis reliquerit: ⁊ postea filiusfami.factus

66 Ratio quare ea q̄ in testamē to fieri pñt nō permittunt in codicillis.

67 Sufficiūt ī codicillis q̄nqꝫ testes non masculi neqꝫ rogati.

68 Potest quis decedere cū pluribus codicillis.

Universidad ... Biblioteca

in eadē volūtate decesserit: valebunt co
dicilli: qđ esse nō pōt in testō.l.j.§.sed z si
69 filiusfamilias.ff.de lega.iij.¶ †Simili-
ter codicilli fieri possunt tpe medio inha-
bili quo quis fit intestabilis: dūtamē tē-
pore testamēti z mortis fuerit testabilis.
l.conficiunt.§.si post.vbi Bar.ff.de iure
70 codicil.¶ Ex quibus oib' resultat: † q
codicillus est quedā breuis sine heredis
institutione dispositio vltime volūtatis:
que sicut testm̄ morte confirmat.C.de ca
du.tollē.l.vnica.z de cele.mis.c.cum mar
the.z ab illo dūtaxat fieri pōt: qui testādi
ius hz: z illi fit: qui ex testō capere pōt. de
quibus habet in.l.si queramus.in glo.ff.
eo.z insti.quibus nō est permis.face. test.
§.fi.iūcto.§.legari.insti.de leg. Ideo de-
cidit singulariter Bal. in.l.ne casu.C. de
discussori.lib.x.q licet als de facto obti-
nuerit nō fore necesse codicillos simplici-
ter corā testib' nuncupatiue factos publi
cari per iudicē: sicut publicari dz testm̄.l.
publicati.C.eo. Tn̄ aliter putat ipse esse
tenendū: q immo requirat publicatio: si-
71 cut requirit in testō.¶ †His igit differē
tijs inter testm̄ et codicillū consideratis:
nō sine ratione fuit singulariter decisum
in.d.l.fi.C.de codicil.q quis nō posset ex
eadē scriptura hereditatē petere vt ex te
stamento: z tanq ex codicillo.quinimmo
si semel vnā viā elegerit: nō poterit illam
mutare ad aliā redeundo: qđ pcedit siue
iste due vie: scz ex testamēto: z ex codicil-
lis: nō cōcurrāt: siue concurrāt origine.vt
q in eadē scriptura dictū fuerit: q valeat
iure testamēti z codicillorū: quo casu iste
due vie electione tollunt vt ibi: adeo q si
institutus viā elegerit ex testamēto: z suc
cubuerit: nō poterit postea agere iure co
dicillorū: vt hereditatē habeat ex fideicō
misso. Nā cū hec remedia sint cōtraria:
scilicet petere hereditatē directe ex testa
mento: z postea iure fideicōmissi ex codi-
cillis: electione tollunt.l.qđ in heredē.§.
eligere.ff.de tributo.ac. Et ratio est: quia
postq quis agere cepit ex testō: acquisitū
est ius venientib' ab intestato: casu quo
testm̄ nō valeat.ergo iure eis semel quesi
to non licet ei variare in eorū preiudiciū.
l.fi.ff.de pac. Ita dicit Ludo.consi.cxxv.
incipien.mater z soror. Et idē esset si ecō
uerso heres viā codicillorū elegisset: quo
casu cum succedentibus ab intestato fue
rit ius quesitum: vt a cetero non teneant:
nisi iure fideicommissi: et sic retenta tre-
bellianica hereditatem restituere: nō pos
set postea heres variando ad viam testa
menti redire petendo integram heredita
tem directe: vt dicta.l.fi.C.de codicil. Et
hoc verum intelligatis in herede: vt non
possit vna via electa postmodū variare.

70 Quid est codicillus et qualiter confirmatur.

71 Nō potest qs eandem hereditatem petere ex testamento z codicill' nisi in duob' casibus.

72 †Secus tamen esset in creditoribus he
reditarijs vel legatarijs: qui licet agere
elegerunt contra heredes legitimos ab
intestato succedentes: tamē postea si eis
videatur testamentum valere: poterunt
redire cōtra heredem testamentarium: z
econtra.vt est tex.singularis iuncta glos.
magna.in.l.fi.vbi Bar.in.j.colum.quem
sequitur Ange.z Pau.in.l.controuersia.
ff.de transact.¶ Preterea sane intelliga-
tis predicta: scilicet q electa vna via pre-
cluditur altera illi diuersa: vbi ambe de-
scendunt ex eadē scriptura z dispositione
eiusdem testatoris: secus si ex diuersa tex.
est in.l.aurelius.§.fi.ff.de libera.lega.vbi
vxor cui maritus debitor per fideicōmis-
sum reliquerat debitum: egit ex preceden
ti obligatione. Postea vero cum probare
nō posset: admissa fuit ad debitum peten
dum ex causa fideicōmissi: z proprie dicta
l.fi.C.de codicil.loquitur in principali he
rede: qui variare non potest: vt ibi est tex.
singularis. Qui fallit in duob' casibus.
¶ Primo vbi heres in testamento insti-
tutus: ex iusta z probabili ignorantia viā
elegisset incōpetentem: quia tunc posset
de iure quādocūq variare: z aliam viam
eligere. Puta q forte habuit iustā igno-
rantiam codicillorū quibus nō potest vi-
deri renunciatum. Cū quis iuri qđ igno-
rat non videatur renunciare.l.mater dece
dens.ff.de inoffi.testa. vnde eo casu locū
nō habet dicta.l.fi.fm Bal.Ange.Sali.
z Alex.ibi.¶ Sed Bar.tenet contrariū.
q immo ignorantia ei preiudicet: cū quo
tenet Pau. Tamen fatentur: q licet igno
ranti ipso iure non succurratur in his que
73 sunt rigoris.vt in casu dicte.l.fi.† Tamē
succurreretur per viā restitutionis in inte
grum. Saltem ex clausula generali. Si
qua mihi iusta causa videatur zc.l.j.ff.ex
quibus cau.maio. Prouiso tamen: q he-
res eā petat infra quadriennium a tēpo-
re cognite lesionis. z hec opinio q heredi
succurrat per viā restitutionis esset tutior
heredi.fm Lud.in dicto ↄsi.licet in pun-
cto iuris teneri posset: q ipo iure possit he
res quandocunq ad aliam viam ignora-
tam redire. fm Jasonem in dicta.l.fina.
¶ Secundo fallit dispositio dicte.l.fina-
lis.in ascendentibus et descendentibus
vtriusq sexus: et agnatis vsq ad quar-
tum gradum: et cognatis vsq ad ter-
tium: quibus electa vna via datur singu
lare variandi priuilegiū.vt patet in quar
ta parte dicte.l.finalis. Quod est verum:
etiam in testamento non esset clausula co
dicillaris quia forte codicilli fuerant ad
partem facti: siue dicta clausula esset in
testamento adiecta: prouiso tamen quod
illi descendentes sint vere filij.de quibus

proprie loquitur tex.in dicta.l.fi.ibi: vero
nexu. qui locum non habet in adoptiuis
vel arrogatis: quia non dicuntur veri fi-
lij: sed filiorum imaginem habent.l.filio
quem pater.ff.de libe.et posth. fm Ang.
in dicta.l.fi.¶ Preterea quod dictum est
de agnatis intelligatis solum habere lo-
cum in ascendentibus z descendentibus
liberis: qui si sunt ex linea masculina sunt
agnati vsq ad quartum gradū. Et si sunt
per lineam femininam dicuntur cognati
vsq ad tertium gradum: et de illis loqui
tur dictum variandi priuilegium. Sed
in alijs agnatis vel cognatis transuersa-
libus etiam si sint fratres vel sorores nō
procedit dictum priuilegium. fm glos.in
verbo: agnationis.in.d.l.fi.quam ibi om
nes sequuntur et Ludo.in dicto consilio.
Nam illis transuersalibus non competit
querela contra testamentū.l.fratres.C.
de inoffi.testa. Sed bene competit ascen
dentibus et liberis.l.nam z si parentib'.
ff.de inoffi.testa.¶ Similiter tale priui-
legium variandi non competeret vbi cla
re constaret iudici: q filio competeret he
reditas ex testamento.quia tunc electa il
la via variare non posset: agere volendo
ex codicillis.per tex.in.l.filium emancipa
tum.ff.de acquirē.here. quem sic oportet
intelligere.¶ Pariter dictum priuilegiū
in talibus ascendentibus vel descenden-
tibus locum non habet: qui ab intestato
non succederent: veluti si per statutum a
successione exclusi essent: tamen in testa-
mento instituti vel si essent tales qui in
succedendo ab intestato non tenerēt pri-
mum locum: quia forte alius eos precedit
in gradu. Quoniam si tales in testamen
to heredes instituti semel intentauerint
viam testamenti: non possent postea intē
tare viam codicillorum et fideicommissi:
nec econtra quia illi tales non dicunt pa
ti damnum: super quo fundatur dicta.l.
finalis. Sed potius certāt de lucro: vt in
dicto consilio concludūt singulariter Lu
do.Fulgo.et Alexand. in dicta.l.finali.
¶ Et per eandem considerationem di-
cit ibi Jason.iiij.columna.quod licet pia
causa in his testamentarijs causis gau-
deat priuilegio liberorum prout superius
tetigi: tamen quia quando est heres insti
tuta non certat de damno: cum als testa
tori non successisset ab intestato: sicut li-
beri et ascendentes: si heres instituta se-
mel vnam viam elegerit: non poterit ad
alteram postea recurrere: nec priuilegiū
habebit variandi. quod solum illis com-
petit qui certant de damno.vt dicit text.
in dicta. l. finali. Tamen Jason ibi non
figit pedem. Laus christo Jesu domino
nostro.

TEstamentum. Nāz ex h̄ datur vo-
1 bis intelligi: † q si-
cut egregius noster Raynutius codicillari
nō curauit: ita nec donare cā mortis: sz so
lenniter testari voluit. Licet eñ donatio
cā mortis species sit vltime voluntatis.
Tn̄ nō est testm̄: nec codicillus. immo ab
eis differt. Ideo ↄsuluit Bal.ↄsi.clxij.in-
cipien.q̄rit.q lz vsurari' manifest' nō pre
stita cautione testari nō possit nec codicil
2 lari.c.q̄q̄.de vsur.lib.vj.¶ † Tn̄ donare
cā mortis poterit seorsum tn̄ a testō. Idē
voluit ↄs.clxvj.etiā incipien.q̄rit. z cōsil.
cclxviij.incipien. Quidā petrus.in fi. Qđ
q̄liter intelligat videatis de sancto gemi
niano.in.d.c.q̄q̄.§.oēs aūt.sup glos.fin.
3 ¶ † Cōuenit in q̄busdā cū codicillo.q in
ea sicut in codicillis sufficiūt q̄nq testes
ēt nō masculi: neq rogati.l.fi.i fi.C.de co
dicil.valeret tn̄ corā duob' testib' facta:
z etiā codicill' vbi esset statutū vel cōsue
tudo: q testm̄ fieri posset cū duob' testi-
bus: put est tholose. z in hac caturci ciui-
tate fm Bal. z Sali.in.l.fi.C.e.argu.l.cū
hic stat'.§.si miles.ff.de doñ.inter virū z
vxo.z.l.si q̄s in p̄nc.testamēti.§.miles.ff.
de leg.iij. Nā cui qđ pl' est licet nō dz qđ
min' est nō licere.l.nō dz.ff.de reg.iur.z.l.
cui lz.illo.e.ti.in.vj. Idē tenet Alex. in.l.
ij.ff.de leg.j. Si aūt statutū diceret: q te-
stamētū valeat corā q̄nq testib' tunc co
dicilli fieri nō possent nec donatio cā mor
tis corā minori numero. fm Bar.z Alex.
in.d.l.ij.z dixi.s̄. Testamētū.iij. in p̄nci.
4 ¶ † Silr̄ valeret cū duob' testib' si fie-
ret in p̄ntia iudicis. fm Bal.i.l.pacta no-
uissima.C.de pac. Et pariter si fieret iter
duos milites: put loquit.l.lz.C.de pact.
fm Ludo.singulari.xxix.sup lra.d.inci-
pien.q̄ro tu scis zc.¶ Preterea ↄueniūt
in alio: q sicut hereditas directe dari nō
pōt i codicillis: z si dat valeret solū iu-
re fideicōmissi: vt plene vidistis.s̄. Testa
mētū.iij. Sicēt dari nō poterit directe in
donatiōe cā mortis.l.lz.vbi bar.z doc.C.
de pac.q̄s sequit iason i.l.j.C.de codicil.
¶ Et sicut q̄n codicilli fiūt i scriptis req̄-
rit subscriptio q̄nq testiū.l.fi.C.de codi-
cil.sic in donatiōe cā mortis.vt ibi i fi.iū-
cta.l.i donationib'.C.de dona. Tn̄ sigil-
5 la nō req̄runt fm Jasonē.i.d.l.fi.¶ † Et

Uide h̄ plene de donatione causa mortis.

1 An donatio cā mortis veniat appellatione testamēti et in quo differt a testamento z codicillis.

a ¶ Non pōt pupillus. de quo plene habetur in ꝟbo: adiecte impuberi. ꝛ vide etiaȝ ibi in fi.

6 Quid ē donatio cā mortis ꝛ q̄re sic appellatur.

7 Triplici ex causa fit donatio cā mortis ꝛ p̄mo sola cogitatione mortis.

8 Uide pulchra ꝯ morte nō timēda sȝ potiꝰ affectāda.

b ¶ Aliqd facinorose agiꝛ. immo vt ſm Augu. li. ix. de ciuitate dei c. iiij. ꝙ virtuosi plus mortē timere debent. Uñ xp̄s eā

a sicut nō pōt pupillꝰ[a] testari etiā ad pias
causas: ita nec donare poterit cā mortis.
l. j. post p̄n. ff. de tute. ꝛ ratio. distrah. quā
ad h̄ dicit singularē Imo. i. d. l. ij. ff. de le.
j. ꝛ Bal. i. c. cū oēs. xvj. colū. de ꝯsti. dicēs
p illū tex. l. j. §. j. ꝙ p̄hibitꝰ testari ēt p̄hi
6 bitꝰ cēseꝛ donare cā mortis. ¶ † Est eñ
donatio cā mortis q̄dā ex mortis vel alte
rius instātis vel futuri p̄iculi ꝯsideratiōe
vel metu dispēsatio volūtatis. ff. de doñ.
cā mor. l. ij. Qđ tñ intelligit Host. dūmō
fuerit liberaliter facta: lȝ cā donādi fuerit
ipsa mors siue sp̄ūalis scȝ anime: vt q: me
mor bñficij aut seruitij suscepti timore du
ctus ne anima sua patiaꝛ donauit: vȝ do-
natio. q: talis timor ex virtute p̄cedit: et
sic appetēdꝰ. iuxta illđ Eccli. j. Initiū sa
pientie timor dñi. nec talis timor actū vi-
tiat sp̄ūalē: puta p̄fessionē: aut matrimo-
niū nec actū secularē veluti testm̄ vel do
nationē. c. sicut. de regula. ¶ Et idē est i
timore mortis naturalis. vt i grauiter in-
firmo. Idē i timore mortis accidētalis ca
sualis: vt i timēte periculū ruine naufra-
gij: vel incēdij: aut hostiū: vt bellū intra-
turo: vt in casu nr̄o. ¶ Secꝰ tñ esset in ti-
mēte mortē violentā ab hoīe sibi inferri:
qm̄ talis timor actum inualidat vt plene
decidit Pañ. in. d. c. sicut. Nā timor mor-
tis sp̄ūalis aut casus a deo p̄cedit: violē-
te ꝟo ab hoīe: ideo si causam mortis sibi
cōmināti rē suā ꝯferret q̄s: talis donatio
nō valeret: ꝯ̄uis periculū mortꝭ immine
ret. l. metū. ff. qđ metꝰ cā. qđ est verū si me
tus sibi inferreꝛ vt donaret: al's secus. l. ij.
7 ꝛ. iij. ff. de doñ. cau. mor. vbi dr̄ † ꝙ h̄ mor-
tis cā donatio triplici ex cā fit. Unomodo
cū q̄s donat cā mortꝭ nullo imminēte pe
riculo mortis. Sȝ est q̄s sanꝰ mēte ꝛ intel
lectu ac corp̄e: tñ cogitat se q̄nq3 moritu-
rum: ꝛ nescit qñ q̄liter nec vbi iuxta illud
Eccli. j. memorare nouissima tua: ꝛ ineter
nū non peccabis. Cū nil certiꝰ morte nec
incertiꝰ hora eiꝰ. l. j. ff. de ꝯdi. ꝛ demōstra.
8 ¶ † Ob qđ mors p̄pter illiꝰ incertitudi
nē timēda est ſm gl. in ꝟbo: mortis. insti.
de doñ. §. j. Timēda dico. id est p̄uidēda
seu memorāda vt oportune vnusq̄sq3 di-
sponat: p̄sertim de ꝯsciētia: al's autem vbi
aliq̄d virtutis exerceꝛ timēda nō est: nisi
b vbi aliq̄d facinorose agiꝛ.[b] vñ Ouid. lib.
de pōto. genꝰ inq̄rest mortis male viue-
re. Et ideo dicit Seneca. Uis bñ mori: di
sce bñ viuere. ꝛ ad lucillū. Quid turpius
inq̄t q̄3 senex viuere incipiēs: subiūgens
ad eūdē dicit. ante senectutē curaui vt bñ
viuerē. vt in illa bñ morar q: ſm Ouiđ.
in li. de pōto. genꝰ est mortis male viue-
re discas igiꝛ q̄si semp victurꝰ. Sic viuas
q̄si statim moriturꝰ. iuxta. illđ Ciceronis
in lib. de senectute. Quicq̄d sapiētissimꝰ

quisq3 eq̄ssimo animo moriꝛ stultissimus
iniq̄ssimo. et i li. de paradoxis. mors inq̄t
terribilis est his: quoꝝ cū vita oīa extin-
guuntꝛ nō: his quoꝝ laus emori non pōt.
q̄s statiꝰ in thebaidos li. vij. excitat atq3
cōfortat dicēs. Ite alacres vr̄i nūq̄3 mo-
rientꝛ honores. q: ſm Senecā in li. de qua
tuor ꝟtutibꝰ. Timidū nil facit animum.
Nisi rep̄hēsibilis vite ꝯscia. vbi aūt non
pōt vita rep̄hēdi timēdū nō est p̄ut nō ti
mebat cato ille sup̄ior q̄ teste Plinio qua
dragies q̄ter ꝛ Plutarcho q̄nq̄gesies ac-
cusatꝰ cū magno discrimine vexareꝛ ꝛ vl
timo accusareꝛ tyberiū gracchū ei odio-
sissimū in suū iudicē hr̄e voluit. de q̄ Ua-
9 leriꝰ. li. iij. ti. de fiducia sui. † Cato inq̄t su
perior sepenumero ab inimicis ad cause
dictionē vocatꝰ: nec vllo vnq̄3 crimine cō
uictꝰ: ad vltimū tm̄ fiducie reposuit i sua
innocētia vt ab his in q̄stione publicā de
ductꝰ tyberiū gracchū a q̄ in administra
tione reipublice ad multū odiū dissede-
bat iudicē deposceret. Qua q̄dem animi
ꝯstātia pertinaciā eoꝝ insectandi se inhi-
10 buit. ¶ † Pariter luciꝰ crassus apđ maio
res eloquētia clarissimꝰ: cū ꝯsul p̄uinciā
galliā obtineret: atq3 i eā cneꝰ carbo cuiꝰ
patrē dānauerat ad speculanda acta sua
venisset: nō solū eū inde nō summouit: sȝ
insup locū ei in tribunali assignauit. Nec
vlla de re nisi eo i ꝯsiliū adhibito cogno-
uit. Itaq3 acer et vehemens carbo nihil
aliđ gallica p̄egrinatiōe ꝯsecutꝰ est: q̄3 vt
aiaduerteret sontē patrē suū ab integer-
rimo viro in exiliū missum. hec ille. Qui-
bus exēplis p3 bonis viris nihil eē etiā i
morte timēdū. Nihil eñ mali est i morte.
dicit idē Cicero. p̄pterea nō timeas eaȝ:
Nā legiꝛ de morte socratis ꝛ catonis. qui
(vt refert Ualeriꝰ. li. vij. ti. de sapiēter di-
ctis ꝛ factis) nec ad iudiciū capitis matri
moniū q̄siuit: nec iudicibus fuit supplex.
Ratio eñ vitā diligere ꝛ mortē nō time-
re p̄cepit. vt dicit Ualeriꝰ. li. ix. ti. de cupi
11 ditate vite. † Ubi cncū carbonē p̄dictū ꝛ
brutū ad mortē accitos ꝙ breui momēto
risu digno cupiditate vite mori distulerit
rep̄hēdit. Cneꝰ inq̄t carbo magne verecū
die est latinis annalibꝰ: tertio in ꝯsulatu
suo iussu pōpeij in siciliā ad suppliciū du
ctꝰ: petijt a militibꝰ demisse ꝛ flebiliter vt
sibi aluū leuare id est euacuare aluū id ē
egerere et vētrē purgare p̄usq̄3 expiraret
liceret. q̄ miserrime lucis vsu diutiꝰ frue-
reꝛ eousq3 morā trahens donec caput sor
dido i loco sedētis abscindereꝛ. Uerba ta
le flagitiū narrātis secū luctanꝛ nec silen
tio amica q: occultari nō mereñꝛ: neq3 re
latiōe familiaria q: dicta fastidiēda sunt.
12 et sequiꝛ. ¶ † Quid brutꝰ exiguū ꝛ in fe-
lix momētū vite q̄3to dedecore emit: qui

timēs mař. xxvj. p̄r mi inq̄t si possibile ē trāseat a me calix iste. ꝯ quo allegat exēplū augus. vbi. s̄. de quodaȝ discip̄lo socratis: q̄ in p̄iculo maris ꝯstitutꝰ multum timens mori fuit a q̄daȝ derisorie interrogatꝰ: cur tm̄ mori timeret. Rñdit habeo animā sciaȝ ꝟtutibus nobilitatā: quā timeo p̄dere plusq̄3 tu q̄ forsan ita q̄lificatꝰ non existis. At tamē peccatores eaȝ summe timere debēt timore pene eterne quam corporaliꝛ moriendo adipiscunꝛ. Et econtra virtuosi patiēter eam sustinere debent. q: est eis principium vite eterne vt sequitur. vnde christus vbi. s̄. Pater mi inq̄t si non possit hic calix trāsire nisi bibam illū fiat voluntas tua.

a ¶ Collusione discedā. de quo baptista mantuanꝰ parthe. mariane. lib. j. sic dicit. nā quid longa dies homini nisi longa doloruȝ columes? longi patiētia carceris etas lōgior est cursꝰ vite labyrinthus in q̄3 ex vtero ingredimur: per limina mortis abimus. Nā vt dicitur i ij. oratione ad cesarē senem de republica. in fi. Uiuos interdum fortuna sepe inuidia fatigat. vbi aia nature cessit demptis obtrectatoribus ipsa se virtꝰ magis magisq̄3 extollit.

b ¶ Ad catonem. De isto Catone plenius hr̄. j. sup ꝟbo: mortuo itaq3 testatore. j. loq̄ndo de his q̄ se interficiunt.

14 Uide q̄re festa sanctorum celebranꝛ die qua mortui et non die q̄ nati sunt.

a furio quē ad eū occidendū antoniꝰ mi-
serat cōp̄rehensus nō solū ceruicē gladio
subtraxit: sed etiā cōstantiꝰ eā p̄rebere ad
monitꝰ (vt scilicet vno ictu facilius more
reꝛ) ipsis his verbis iurauit. Ita viuā. da
bo. vt tantisper dū iuraret vitā p̄rogaret
O iurandi stolidā fidē. Sed hos tu furo
res immoderata retinēdi spiritꝰ dulcedo
subijcis. sane rationis modū expugnan-
do que vitā diligere mortē nō timere p̄re
13 cipit. hec ille. ¶ † Nō sic cicero: qui in vil
la sua existens occisoribꝰ se obtulit: ꝛ xp̄s
quē queritis inquit et cū respōdissent ie-
sum nazarenū dixit eis ego sum scientes
qđ dicit seneca de naturali. questio. Pu-
silla inquit res est hominis vita: sȝ ingēs
res contemptus vite. hanc qui cōtempse
rit securus videbit maria turbari: securꝰ
respiciet horridam faciem fulminantis ce
li. Quid ad me inquit q̄3 magna sint qui
bus pereo? Non immerito didimus seri-
psit Alexandrum: nos incole non sumus
mundi huiꝰ: sed aduene. Iuxta illud apo
stoli ad Heb. xiij. non habemus hic ciui-
tatem manentem. Quod etiā et p̄reclarꝰ
ille latinoꝝ orator cicero. In codē lib. de
senectute p̄dixerat. Ex vita ista inquit di
scedo tanq̄3 ex hospitio: non tanq̄3 ex do-
mo. Cōmorandi eñ natura diuersorium
nobis nō habitandi dedit. Subiungens
mortē affectādo. O p̄reclarū diē cū in il-
lud animoꝝ consiliū cetūq3 proficiscar: ꝛ
a cū ex hac turba et colluuione discedam[a]
proficiscar eñ non ad eos solum viros de
b quibꝰ ante dixi sed etiā ad catonē[b] meū:
quo nemo vir melior natus est: nemo p̄re
stantior: cuius a me corpus crematum est
quod contra decuit ab illo meū. Animus
vero non me deserens sed respectās in ea
profecto loca discessit: quo mihi ip̄e cerne
bat esse veniendū. Uirtuosi profecto viri
mortē potius affectant: q̄3 ipsam timeāt.
iuxta illud apl̄i. ad Philip. j. Cupio dis-
14 solui et esse cū xp̄o. ¶ † Ideo festa san-
ctoꝝ celebranꝛ ab ecclesia die qua mor-
tui: ꝛ nō die qua nati sunt. q: illa die qua
moriunꝛ nascunꝛ ad gloriā. dicit gl. singu
laris in. l. cū quidā. ff. de annuis lega. ad-
de gl. insti. de ingenuis. in fi. Et hoc intē-
dit Ecclesiastes. vij. c. vbi in p̄nc. dicit. ꝙ
melior est dies mortis. scilicet iustoꝝ: qui
tunc viuere incipiunt. q̄3 dies natiuitatis
propter quod vetus mos galloꝝ fuit pe-
cunias aliquando credere: et mutuo dare
sibi reddendas apud inferos. quia cuȝ ex
doctrina druydum pontificum suorū (de
quibꝰ cesar i cōmētarijs de bello gallico
li. vj. plene meminit) aīas crederēt imor-
tales: sicut pythagoras palliatus. i. grecꝰ
pallio more grecoꝝ indutus credidit. Et
sic maius premium ex charitate a dijs

immortalibꝰ cōsequi sp̄erabāt post mortē
p̄petuo victuri. de quibꝰ Uale. li. ij. ti. de
institutis antiq̄s: sic dicit. Horū scȝ massi
liensiū (de quibꝰ p̄dixerat) menia egressi:
vetus ille mos galloꝝ occurrit. quos me-
moria p̄ditū est pecunias mutuas q̄ his
apud inferos redderenꝛ dare: q: p̄suasum
habuerint aīas hoīȝ imortales eē dicere
c stultos: nisi idē bracchati sensissēt[c] qđ pal
liatꝰ pythagoras credidit. hec ille. Et sic
nō absre: quinimmo prudētissime ꝛ catho
lice p̄spexit eccl'ia ꝙ mors sctōꝝ vocatur
eoꝝ natalitiū ſm Lyrā ibi. In cuiꝰ vesti-
giū cygnus cantat dū est moriturus. ſm
Martialē cocū. ibi. Dulcia defecta mode
ratrix carmina lingua: cātator cygnꝰ fune
ris ip̄se sui. Sic itaq3 sapiēs letari dȝ cum
moriꝛ meliꝰ victurꝰ: sicut barbari faciūt:
vt refert Solinus. q: qñ pueri nascuntur
magnū planctū faciunt: ꝛ qñ moriunꝛ ma
gnū festū. Ob qđ Tracie illa natio sibi
merito laudē vēdicauit: q̄ natales hoim
flebiliter: exequias vero cū hylaritate ce
lebrat. ¶ Et pariter massiliēses apud ro-
manos in h̄ laudati fuere: ꝙ in funere do
lori humano nō indulgebāt. de q̄bꝰ. li. ij.
ti. de instit. antiq̄s Uale. [illegible] dicit. Due au-
tem ante portas eoꝝ a[illegible]retra iacēt.
Altera qua liberoꝝ: altera qua seruoꝝ
corpora ad sepulture locū plaustro deue-
huntur: sine lamentatione: sine plāctu fu-
neris dies domestico sacrificio adiectoq3
necessarioꝝ cōuiuio finiꝛ. Etem q̄d atti-
met: aut hūano dolori indulgere: aut diui
no numini iuidiā fieri: ꝙ imortalitatē suā
nobiscū partiri noluerit. ¶ Nā ꝛ persarū
ad modū probabile institutū fuit: ꝙ libe-
ros suos nō p̄ius aspiciebant: q̄3 septimū
implessent ānū. quo paruuloꝝ amissionē
15 equiore aīo sustinerent. hec ille. ¶ † Ob
qđ detestaꝛ ꝛ rep̄rehēdiꝛ apđ veteres rex
Xerses q̄ p̄priā mortē timēs tristādo mor
tē alioꝝ fleuit. de q̄ idē Uale. ti. de cupidi
tate vite p̄alleg. sic dicit. Eadē Xersem re
gē p̄ totiꝰ Asie armata iuuētute: ꝙ intra
centū annos eēt obitura p̄fundere lachri
mas coegisti. Qui mihi i specie aliena: re
uera: suā ꝯditionē deplorasse viꝛ opū ma-
gnitudie q̄3 altiore assensu felicior. Quis
eñ etiā mediocriter p̄udēs mortalem se
natū fleuerit. q. d. nemo. hec ille. Mortem
fateor grauissimū oīm dolorē atq3 suppli
ciū esse. l. vltimū. ff. de pe. Quā nisi cōmu
nissimā p̄udēs natura fecisset: q̄ eā tole-
raret reor nemine inueniri posse. Qđ dū
ita est: vt iaculatrix et falcigera illa nulli
parcat: ꝛ p̄pter hoc p̄ antiphrasim cogno
mineꝛ rectissime parca: cedit prudentissi
mꝰ ac modestissimꝰ quisq3 necessitati atq3
nature: cui dolere aut irasci: ꝛ amentia: et
temeritas est: qđ tamen nō tolerabit: aut

c ¶ Bracchati sensissent. Triplex est gallia: scȝ Comota: q̄ lōbardia dr̄. Alia Togata ab alpibus vsq3 ad mare britanicū. bracchata gallia narbonensem p̄uinciā et oēm regionē cōtinet que adiacet rheno fluuio: in qua hitantes dicunꝛ Bracchati aut trāsalpini. vide q̄ dixi sup ꝟbo: dotem quā ei dederat. p̄pe fi. vbi dixi de ciuitate Massilie.

Universidad de De[...] Bib[...]

quidem moderabitur homo capax ratio
nis: et ingenerati a natura consilij ma=
gnaq; ex parte vicinus et similis deo: cui
et demissa ac porrecta patientia auxilia=
trix celitus est: quam nec superare virtu=
tem: nec iugo premere vis vlla nequitie:
ceterum neq; postrema mors ipsa vllo pa
cto iam queat. Qua in electis dei virtute
nihil firmius ac magnificentius et ad as=
sequendam felicitatem commodius: im=
mo in qua vna vel maxime summum bo
num etiam philosophi contineri volue=
16 runt. ¶ † Qui omnes virtutem absolute
cum nominant: sine delectu patientiam
intelligi censent. que in vita plusq; cetera
cuiq; sit necessaria: quoniam innumera ⁊
ineuitabilia nos vndiq; circũsepiunt ma
la: atq; supplicia que neq; euinci neq; su=
stineri possent nisi tante virtutes p̃sidio:
a qua opinione fides certa ⁊ catholica no
stra neq; recedit: sed gratiam auspiciũq;
diuinũ superaddit humano conatui atq;
labori. Quid est per omnium qui sapiunt
fidem et recte fruuntur conscientia: quod
deo hominem eque assimilet atq; conso=
ciet vt i arduis fortitudo: in aduersis cõ
stantia: in in[illegible]tateq; letitia: Hec vir=
tus primum [illegible]nes frenat: iracundiam
cohibet: fastum deprimit: iniuriarũ obli=
uiscitur: pacem populorum et ciuitatũ ser
uat: priuatos focos in beneuolentia con=
tinet: paupertatẽ beat: oppugnationes
veteratoris demonis eludit: perseueran=
tiam alit: artes et studia ad perfectũ exi=
tum ducit: hec vt deniq; finiã: quicq̃d ma
li aduersi ve accidit homini mittit sub iu=
gum: et victori coronam imponit. De for
titudine et patientia quas velut sorores
aut matrem et filiam reputans Ualerius
lib. iij. titu. de patientia in princ. sic dicit.
Egregijs pariter virorum ac feminarum
operibus fortitudo se oculis hominũ sub
iecit: patientiamq; in medium procedere
hortata est: non sane infirmioribus radi=
cibus stabilitam: aut minus generoso spi
ritu abundantem: sed ita similitudine iũ
ctam: vt vel ex ea: vel cum ea nata videri
possit. hec ille. Nam fortitudinis partes
sunt patientia ⁊ perseuerãtia. ¶ Ergo ad
propositum reuertendo tristandũ non est
de morte propria: nec aliorum etiã suorũ
filiorum. Juxta illud Hieremie. xxij. No=
lite flere mortuũ: neq; lugeatis super eum
fletu. Sed vt dicit Uale. vbi. s̃. de insti. s̃.
Remoueatur naturalis omniũ animaliũ
dulcedo vite: q̃ multa ⁊ facere ⁊ pati tur=
piter cogit. Si id est quia ea mortua: ali=
quãto eius felicior ⁊ beatior reperietur fi=
17 nis. ¶ † Preterea considerare debẽt pa
rẽtes qd Anaxagoras dixisse fertur nun=
ciata sibi morte filij. de quo Ualer. lib. v.
titu. de obitu liberorũ. in fi. sic dicit. Nec
Anaxagoras quidem supprimendus est:
audita nãq; morte filij nihil inquit mihi
inexpectatũ aut nouũ nuncias. Ego eũ
illum ex me natum sciebam esse mortalẽ.
Has voces vtilissimis preceptis imbuta
virtus mittit: quas si quis efficaciter auri
bus perceperit: nõ ignorabit ita liberos
esse procreãdos: vt meminerit his a rerũ
natura ⁊ accipiendi spiritus et reddendi
eodem momento tẽporis legem dici: atq;
vt mori neminẽ solere qui non vixerit: ita
nec viuere aliquẽ quidem posse: qui non
sit moriturus. hec ille. Quapropter dolen
di non sunt parentes neq; liberi. Et si di=
catur qd Dauid filium suum Absalonem
quãuis ingratũ planxit ⁊ fleuit amarissi=
me. ij. Regum. xviij. Certe hoc fecit: quia
verisimiliter eum videbat etiã spiritualr
mortuũ: velut in persecutione patris occi
sum: ⁊ sic in peccato dãnatum. Quoniam
de alio puero suo quem primo ex Betsa=
bee susceperat nõ fleuit: immo eo mortuo
de strato surrexit: ilariq; vultu panem co
medit: ⁊ Betsabee consortem consolatus
est. Quia sciebat eũ velut innocentem vi
uere in eternũ. vt habetur ibidem. ij. Re=
gum. xij. ¶ Et sic de illorũ morte sola cor
porali gaudere debemus: vt patet ex su=
pradictis. Nam anima nunq; requiescet
donec suo iungatur creatori. sm Phm. in
li. de pomo. iuxta illud Psal. xvj. Satia=
bor cum apparuerit gloria tua. ¶ Et hoc
est qd dicit Bal. in. c. bone. el. ij. in princi.
de postu. prela. q mors appellatur princi
pium viatoris: q2 tendit ad vitã. Et Cice
ro de somno scipionis. Omnib9 (inquit)
qui patriã auxerint: adiuuerint: atq; ser=
uauerint: certũ in celo esse diffinitũ locũ:
quo beati sempiterno euo fruũtur. immo
tales post mortẽ in presenti seculo adhuc
viuere per gloriam intelliguntur. insti. de
excusa. tuto. §. j. in fi. et. l. qua actione. §. si
quis in collucatione. ff. ad le. aquil. Nam
homines virtute ac verecundia prestãtes
non mori dicunt. Sed quia viuentes ha=
bitaculũ spiritussancti fuerũt: de9 immor
talis in hunc modum sedem suam repe=
tit. Prout de iulio cesare viro vtiq; virtuo
so Ualerius. li. iiij. ti. de verecundia sic di
18 cit. ¶ † Quam scilicet verecundiã et om
nem virtutem precipuã in caio quoq; ce=
sare fuisse sepenumero apparuit: et vlti=
mus eius significauit dies. Compluribus
enim parricidarum violatus mucronib9:
inter ipsum illud tempus quo diuin9 spi=
ritus mortali secernebatur a corpore: nec
tribus quidem et viginti vulnerib9 quin
verecundie obsequeretur absterreri po=
tuit. Si quidem vtraq; togam manu de=
misit: vt inferior pars corporis tecta col=

laberetur. Jn hũc modum nõ hoies expi
rant: sed dij immortales sedes suas repe=
tunt. hec ille. Quasi dicat q sic moriẽtes
repetũt sedes suas: sc; celestes effecti dij
immortales. Quia intellect9 hois est ad
instar solis qui orit: vadit ⁊ redit: s; nunq;
morit sm Bal. s̃. in prohemio. Hos si quidẽ
taliter defunctos. idẽ Uale. li. v. ti. de hu=
manitate ⁊ clemẽtia. i fi. sic alloquit. Uos
quoq; fortes ac pie vmbre nõ penitẽdas
sortite estis exequias. Nã vt optabili9 in
patria: ita speciosius p patria collapse su
premi officij decus infelicitate amissum:
virtute recuperastis. vt de lelio ⁊ scipione
loquit Cicero. Interdũ innuens aios bo
norũ corporib9 exutos cõtinuo beatos fo
re: dicẽs etiã Socratẽ dixisse aios hoim
esse diuinos. Hisq; cũ e corpe excessissent
reditum ad celum patere. Jd si ita est: vt
optime cuiusq; anim9 in morte facillime
euolet tanq; e custodia vinculisq; corpis:
cui censemus cursum ad deos faciliorem
fuisse: q; Scipioni: oim ṽtuosissimo. hec
19 ille. ¶ † Ob quod Eleazarus vir ille insi
gnis gloriosissimã mortẽ magis q; odibi
lem vitã cõplectens volũtarie preibat ad
suppliciũ. ij. Macha. vj. Pulchrius vere
esset crudeli morte si honesta sit occũbe=
re: q; cũ dedecore vitã perducere. ¶ Ex
quib9 cõcludit: q vita contẽnenda est: ex
cuius contẽptu sequit contẽptus mortis
iuxta illud Cato. Fac tibi pponas mortẽ
nõ esse timendã. Que bona si nõ est finis
tamẽ illa malorum non metuit mortẽ: q̃ scit
contẽnere vitã. Qm sm Senec. li. de reme
dijs fortuitorũ. Frustra timet qd euitari
nõ potest. ¶ Unde restat: q primo modo
fit hec donatio per sanũ: sola mortis cogi
20 tatione motum ⁊ inductũ. ¶ † Secũdo
modo fit donatio causa mortis: vbi quis
donat occasione lãguoris mortis: in quo
est constitutus: vtputa graui infirmitate
detentus mortẽ timet. ¶ Tertio fit si ti=
mens mortẽ sibi a predone: vel aliud pe=
riculũ[a] ab hoste de proximo sibi imminere
donet. vt. d. l. iij. ff. de donat. cau. mor. vbi
21 est tex. no. † q crudelitas alicuius poten=
tis iustũ inducit timorẽ mortis. ¶ Et fit
interdũ hec donatio ita vt res donata sta
tim fiat accipiẽtis: quo casu tacitã habet
conditionẽ: sc; si accipiens superuixerit.
insti. de dona. §. j. ¶ Aliquando vero fit:
vt tũc fiat accipientis: cũ donator decesse
rit. vt. d. l. ij. Et sic causa dicte donationis
est mors seu timor: aut saltem cogitatio
mortis. qd pcedit indubitãter: vt sc; iudi
cetur ⁊ dicat causa mortis donatio: si do=
22 nãs cãm mortis expresserit. ¶ † S; vbi
non apparet qualr donator donare vult:
an inter viuos: vel causa mortis: puta q2
hoc nõ expressit: tũc in dubio iudicabitur

20 De scda ⁊ tertia causis faciẽdi hãc donationẽ.

a ¶ Periculũ. Quia a multa sunt mortis pericula ⁊ diuersi modi moriẽdi: vt plene hf. j. sup verbo: mortuo ita q; testatore. j. in pn.

22 Donatio iudicat in dubio facta inter viuos.

donatio iter viuos: ⁊ sic irreuocabilis. qd
etiã est posito q fieret in articulo mortis:
q2 nõ eoipso quo ↄstitutus in mortis arti
culo donat: videt donare causa mortis. l.
senatus. ff. de dona. cau. mor. ⁊ ↄsuluit Lu
do. ↄsi. ccxxix. p quo facit text. in. l. seia. §.
fi. ff. de dona. cau. mor. vbi infirmus donã
do simplr: videt donare inter viuos: etiã
si fuerit in extremis vite cõstitutus. ⁊ per
hoc reprobat cõiter dictũ Anto. d but. in
c. ij. de consue. vbi per illũ tex. dicit: q in=
firmus non videt in dubio facere actum
inter viuos: sed vltime volũtatis. pro quo
faciebat gl. in. l. j. C. de fal. cau. adie. lega.
qd est ↄtra casum. d. l. seia. sm Jmo. in. d.
c. ij. ⁊ Alexã. in. l. que dotis. ff. solu. matri.
23 vbi cõcludunt: † q quãtũcũq; sit aliquis
in extremis vite cõstitutus: donãdo videt
donare iter viuos: ⁊ nõ causa mortis: nisi
in tali donatione fieret mẽtio mortis. qm
eo tunc ppter mentionẽ mortis in dona=
tione habitã: censeret in dubio donatio
causa mortis posito q fieret in sanitate. l.
seia. ff. de dote prelega. ⁊. d. l. seia. sm Lu=
do. in dicto cõsilio. ¶ Et hoc verũ: sc; q
mẽtio mortis in donatione facta: facit do
nationem iudicari causa mortis: si mors
fuerit causa ⁊ occasio faciendi talem do=
nationẽ. qd perpẽdi potest ex cõiecturis:
vtputa si quis iturus vltra mare: vel ad
bellũ: aut cõstitutus in infirmitate donec
alicui post mortẽ suã. quoniã eo casu: pro=
pter mẽtionẽ mortis in tali donatione fa
ctam: licet non expresserit se mortis causa
donare: talis donatio iudicabitur causa
mortis: q2 p̃sumit eã fecisse timore aut co
gitatione mortis: ⁊ per ↄsequẽs erit reuo
cabilis ad nutum donãtis. Si vero in do
natione fieret mẽtio mortis: nõ vt mors sit
cã ⁊ occasio donationis: sed forte est taxa
tio temporis: tunc donatio erit simplex: ⁊
inter viuos: ac p ↄsequẽs irreuocabilis:
sm Bal. post Pe. ⁊ Cy. in. d. l. que dotis.
ff. solu. matri. ⁊ ↄsuluit Fran. areti. ↄsi. xlj.
⁊ consilio. lxiiij. Jdem tenet de Ferrarijs
in forma libelli pro dona. super verbo: ex
causa donationis inter viuos. ⁊ Oldr. cõ
silio. cxxxix. vbi plene decidit: q talis do=
natio valet de p̃senti: velut inter viuos et
irreuocabilis. Tamẽ exactio rei donate
differtur donec post mortẽ donatoris. l. j.
C. vt actio. ab here. ⁊ ↄtra here. ¶ Et idẽ
de illo: qui dedit partẽ bonorum: ⁊ alteram
partẽ post mortẽ suã. de quo est tex. Tho
bie. viij. c. in fi. ¶ Jdẽ si donator dixit. do
tibi pprietatẽ talis fundi reseruato mihi
vsufructu in tps vite mee. sm Bal. i addi.
Spe. de instru. edi. vlt. col. cũ quo transit
Alex. in. d. l. q̃ dotis. Nã cũ ibi fuerit tps
mortis adiectũ verbis executiuis: nõ aũt
dispositiuis: tale tps adiectũ videt causa

23 Quoties in donatiõe fit mẽtio mortis censet donatio causa mortis: nisi in sequẽtibus casibus. Primus casus.

C

demõstrandi: ꝛ nõ vt causa finalis dona-
tionẽ faciendi. facit. l. quidã testamẽto. ff.
de leg. j. q̃d no. Bal. in. l. j. C. de iur. dotiũ.
Ideo decidit elegãter Sali. in. l. fi. iij. col.
in fi. ꝟ. iuxta hec quero. C. d pac. ꝙ si duo
fratres ex causa donatiõis cũ stipulatiõe
inuicẽ ꝑmittãt: ꝙ bona premoriẽtis sine
liberis remaneant superuiuẽti. Talis do
natio nõ dicit̃ causa mortis nec reuocari
Secundus casus.
potest. ¶ Scd̃o intelligatis cõmemora-
tionẽ mortis inducere donationẽ cã mor
tis: si in ea interuenerit q̃nq; testiũ p̃ñtia
qui in tali donatiõe requirunt̃. l. fi. in fi. C.
de codicil. ꝛ. l. fi. C. d dona. cã mor. Si ꝟo
donatio cũ mẽtione mortis fieret corã mi
nori testiũ numero q̃ꝫ quinq;: non propter
hoc iudicaret̃ donatio causa mortis. Cũ
in ea deficeret solẽnitas in tali donatione
requisita. fm Alex. in. l. stipulatio hoc mo
do cõcepta. vij. col. ff. de ꝟb. ob. ꝛ ꝯsuluit
Tertius casus.
Ang. ꝯsi. cclij. incto prin. cũ fi. ¶ Tertio
intelligatis mortis cõmemoratiõne indu
cere donationẽ causa mortis nõ ꝑcedere:
qñ donatio fieret ꝑsone cõiuncte. ꝑ tex. in
l. ij. ꝛ. l. cũ patrẽ. C. de iur. dotiũ. facit. l. cũ
maritus. §. fi. ff. de pac. dota. fm Raph. ꝛ
Ludo. immo eo tunc censebitur donatio
inter viuos: vt dicũt in. d. l. que dotis. sed
Alexand. ibi contra per plures rationes.
Quart⁹ casus.
¶ Quarto intelligatis mortis cõmemo
rationẽ inducere mort' causa donationẽ:
vbi dispositio facta est sub cõmemoratõe
mortis eius solius: qui post mortẽ suã ta-
lem dispositionẽ cõfert. Nã si cũ illo con-
currat alius disponẽs cui⁹ intersit dispo-
sitionẽ nõ reuocari: tũc censetur donatio
inter viuos: ꝛ sic irreuocabilis. vt no. dicit
Bal. in. l. ꝑ hereditarijs. in fi. C. de here.
actio. ꝛ ponit exemplũ. Si mulier viro do
tem dedit: ꝛ inter eos actũ est: ꝙ post mor
tem mulieris in matrimonio p̄decedẽtis
relictis liberis dos marito teneat̃ ꝑ ipsis
liberis. Nã q: cũ muliere post mortẽ suã
concurrit vir: cuius interest fauore filiorũ
talem dispositionem nõ reuocari valebit
irreuocabiliter tanq̃ donatio iter viuos.
q̃d est no. Sed dubitat Alexã. vbi. s. hoc
nõ esse verũ per dictã. l. scia. vbi talis ꝑso
na cõcurrebat cuius intererat donationẽ
non reuocari: ꝛ tamẽ ibi iudicat̃ donatio
causa mortis. Nec obst. l. j. ff. de dote p̄le.
q: ibi donator voluit donare expresse irre
Quintus casus.
uocabiliter. ¶ Quinto intelligatis mor-
tis cõmemoratiõne inducere donationẽ
causa mortis: nisi aliqua alia causa irreuo
cabilis ꝛ obligatoria precesserit. fm Bar.
in. l. nã ꝛ si cũ moriar. in fi. prin. ff. de cõdi.
indebi. sic intelligẽs illum tex. in. l. j. C. vt
act. ab herede ꝛ ꝯtra here. ꝛ in. l. heredita
Sextus casus.
riũ. ff. de bo. aucto. iudi. pos. ꝛ in. l. penulti.
C. de ꝯtrahẽ. stipu. ¶ Sexto intelligatis

mẽtionẽ mortis in donatione factã indu
cere donationẽ causa mort' ꝑcedere: vbi
facta est mentio mortis in specie: secus si
facta esset in genere. fm Alexã. ꝑ illũ tex.
in. d. l. que dotis. fm intellectũ glo. ꝛ doc.
ꝙ ibi facta fuerat mentio: ꝙ quocũq; mo
do solueret̃ matrimoniũ ꝛc. Et sic mẽtio
mortis in genere cũ sub illis verbis gene
ralibus casus mortis cõprehendat̃: tamẽ
nõ dicitur donatio causa mortis sed inter
Septimus casus.
viuos. ¶ Septimo intelligatis mortis
mentionem inducere donationem causa
mortis: nisi in ea fuisset adiectum pactuꝫ
de non reuocando eam. Qm̃ si tale pactũ
in donatione fuerit appositum: talis do-
natio que propter mortis mẽtionẽ fuisset
causa mortis alterat suam naturam: ꝛ trã
sit in donationem inter viuos irreuocabi
lem. per text. singularem in. l. vbi ita do-
24 Pactũ de nõ reuocãdo: facit donationẽ iudicari interviuos lꝫ in ea fuerit mẽtio mortis facta.
24 natur. ff. de donat. causa mortis. ¶ † Do
mini super hoc puncto quotidiano et
fructifero est modice insistẽdum. videtis
enĩ donationem causa mortis: propter pa
ctum de non reuocando in ea appositum
transire in donationem inter viuos: et sic
donatio que sui natura fuisset ad nutum
donatoris reuocabilis: medio dicti pacti
est effecta irreuocabilis: acsi fuisset inter
25 viuos facta: † vt dicta. l. vbi. ¶ Que ca-
pit quatuor singulares limitationes. Nã
Prima limitatio.
debetis illud intelligere verum. ¶ Pri-
25 Vide singulares limitatões ad. l. vbi ita donat. ff. de donat. cau. mortis.
mo nisi tale pactum de nõ reuocãdo trãs-
ferendo donationem causa mortis in do-
nationem inter viuos: redderet ipsam do
nationem inter viuos nullam ꝛ inualidã:
quoniam eo casu: dictum pactum dona-
tioni causa mortis adiectum nihil opera-
retur: neq; alteraret naturam donationis
nec faceret eam transire in donationem
inter viuos: si transmutata non valeret.
Veluti si fieret donatio causa mortis oim
bonorum presentium et futurorum: que
cum sui natura sit ad nutum reuocabilis:
valet quasi non auferens testandi facul-
tatem: vt plene habetur in. l. fiñ. C. de pa
ctis. Nam si in tali donatione inseratur
pactum de non reuocando etiam cum iu
ramento: tale pactum nihil operat̃: immo
talis donatio remanet causa mortis: ita
quod non transit in donationem interui-
uos irreuocabilem. Et ratio est: quia si
propter dictum pactum transiret in dona
tionem inter viuos: efficeretur irreuoca-
bilis. Et per cõsequens cum sit de omni-
bus bonis presentibus ꝛ futuris auferret
donatori testandi facultatẽ: quod de iu-
re fieri non potest. Unde illa alteratio et
translatio redderet talem donationẽ nul
lam: vt plene not. in dicta. l. finali. C. de
pactis. ꝛ in. l. stipulatio hoc modo conce-
pta. ff. de verbo. obliga. Ita singulariter

reperio consuluisse Pau. ꝯsilio. cj. incipiẽ.
notãdum est ꝙ prefatũ statutum. Et hãc
opinionẽ tenuit Alexã. in dicta. l. stipula
tio hoc mõ ꝯcepta. x. colũ. lꝫ dictũ cõsiliũ
nõ alleget: nec suũ dictũ aliqualiter pro-
bat: contẽtus sola eius autorizabili deter
26 minatiõe: tũc ergo tale pactum de nõ re
uocãdo operatur dationem inter viuos:
quãdo ex hoc nõ redderetur inualida: et
sic tale pactum operari posset suũ effectũ:
ad quem factũ fuit. ꝑut operaret̃ si dona
tio cã mortis cuꝫ dicto pacto facta fuisset
solũ de oibus bonis p̃ñtib⁹: vel de oibus
bonis simplr̃. Quo casu veniũt solũ bo-
na p̃sentia. l. si q̃s ita. ff. de auro ꝛ argẽ. le
ga. facit cle. fi. de rescrip. Aut si facta fue-
rit de certa parte bonoꝝ: vel aliq̃ re parti
culari: cum tũc nõ auferat facultatẽ testã
di liberã: ꝛ ita intelligit̃. d. l. vbi ita dona-
tur. Ad hoc facit. l. si iure. ff. de legat'. iij.
vbi dicit: ꝙ licet per secundum testamen
tum cẽseatur primũ reuocatum. insti. qui-
bus modis testa. infirmã. §. si quis poste
riore. Tamẽ illud verum: si sequẽs testm̃
sit validũ: ꝙ ex eo adiri possit hereditas.
Al's testator nõ cẽsetur a primo recedere
voluisse. Sꝫ aduertendũ est: q: licet cum
Pau. trãsiuerit Alex. in. d. l. stipl'atio. Tñ
idẽ Alexã. in. d. l. q̃ dotis. v. colũ. in fi. te-
27 net contra Pau. ea ratione: † quia do-
natio omniũ bonoꝝ presentium ꝛ futuro
rum valet quo ad p̃sentia reiecta mẽtiõe
futurorum. Et sic cessante ratione Pau.
cessare dꝫ eius decisio. Subiũgens ibi: ꝙ
si in hoc casu cõsulere hẽret nõ multũ cu-
raret de dicto Pau. q̇ nimiũ fuit prompt⁹
in cõsulendo. Et credo ꝙ Alexã. ibi veri-
tatẽ loquat̃. q: donatio modo p̃dicto fa-
cta valet quo ad bona p̃sentia: vt plene di
cã infra eo. sup ꝟbo. Ac viro suo donaue-
rat. Sꝫ interim videatis glo. pragmatice
sup ꝟ. Cuicũq;. in tit. de sublatio. cle. lrĩs.
de ꝑba. Preterea q: Alex. in dicta. l. q̃ do
tis. magis deliberate hũc passum tetigit
q̃ꝫ in dicta. l. stipulatio. ergo illã accipere
debemus ꝑ opinione sua: quã diligẽtius
examiauit: ꝑut a simili de Bal. dicit Pa-
nor. in. c. bone. le. ij. in fi. de postula. prela-
Secũda limitatio.
torũ. ¶ Secũdo limitatur dicta. l. vbi ita
donatur. locum habere in donatione cau
sa mortis: que fit per se ꝛ p̃ncipaliter. quo
casu vt dictum est pactũ de nõ reuocãdo
eam trãsfert in donationẽ interviuos. Si
autẽ donatio cã mortis fieret in testamẽ-
to vel codicillis: tunc quantũcunq; adij-
ceretur pactum de non reuocãdo reuoca
ri poterit: nec trãsibit in donationeꝫ inter
viuos: ꝛ ratio est. q: talis donatio facta te
stãdo vel codicillãdo nõ differt a substã-
tia vel natura mere vltie volũtat': in qua
nullũ pactũ de nõ reuocãdo apponi põt.

Cum sit ambulatoria vsq; ad mortẽ. l. iij.
ff. de adimẽ. lega. Et talia pacta ipediũt:
imo tollerent liberã testãdi facultatẽ. q̃d
fieri nõ potest. l. fi. C. de pac. plene Bar. in
l. si q̃s in p̃ncipio testamẽti. ff. de lega. iij.
de hoc tñ dicendũ vt no. Bar. in. l. si alie-
nã. §. marcell⁹. ff. de dona. cã mortis. ꝛ cla
rius per Ludo. consilio. ccxciij. vbi pul-
chra per eum glo. ꝛ docto. in. l. heredes pa
lam. §. fi. ff. eo. que dicit ꝙ contractus fie-
ri potest in testamento. Sed an tũc reuo
cari possit sicut testamentum: plene con-
suluit Ludo. clxxj. et Barba. alto digito
in. c. relatum. le. j. xxx. colum. vsq; ad fi. c.
supra eo. ¶ Tertio limitatur dicta. l. vbi.
Tertia limitatio.
non habere locum: vbi esset facta dona-
tio causa mortis: ꝛ in instrumento dicere-
tur: ꝙ promisit omnia suprascripta firma
habere: ꝛ in nullo contra facere aut veni-
re. Quo casu tal' donatio remanebit sim
plex donatio causa mortis: ꝛ per peniten
tiam reuocari poterit: non obstante gene
rali promissione de non reuocando. quo-
niam intelligitur ꝙ non possit eam dona-
tor reuocare: nisi per penitẽtiam: fm glo.
in dicta. l. si alienam. §. marcellus. quam
ibi sequitur Rayne. de forliuio. Et licet
eam impugnauerit Iaco. de arenis. vt
ibi refert Barto. Tamen Ange. eam con
sulendo sequitur consilio. ccliij. incipien.
Domina antonia de florẽtia. Nam quã-
tum ad potentiam reuocãdi donatio cau
sa mortis redacta est ad instar legatoruꝫ.
l. marcellus. §. paulus. ꝛ. l. si debitor. et. l.
illud. ff. de donatione causa mortis. ꝛ. l. fi-
na. C. illo eo. titu. vt lati⁹ infra videbitis.
Sicut igitur legata nõ obstante quocũq;
pacto possunt per penitentiam reuocari.
28 Sic et donatio cã mortis eis equipara-
ta. Predicta ergo lex vbi modificationeꝫ
capit: scilicet nisi fiat reuocatio totius vo
luntatis ipsius donatoris ex penitentia:
quoniam tunc penitentia totius volunta
tis admittitur non obstante dicto pacto.
Ubi autem non interueniret reuocatio to
tius voluntatis: sed alicuius partis: tunc
pactum de non reuocando stat firmũ: et
operatur ꝙ illa pars voluntatis reuocari
nõ poterit. Unde si donator pactũ adiece
rit: ꝙ nõ liceret reuocare: nisi in vno casu:
vel sub certa forma: ꝛ postea vellet adijce
re alium: vel illum detrahere: vel aliũ cu-
mulare: certe nõ poterit. per dictaꝫ. l. vbi.
Et ratio differentie est fm Ange. vbi su-
pra. q: in hoc vltimo casu pactum de non
reuocando presumitur ex certa sententia
donatoris appositum: attenta expressio-
ne vnius casus vel forme per donatorẽ fa
cta. Quo casu certũ ẽ ip̃m voluisse i alijs
casib⁹ suã donationem esse irreuocabilẽ.
Ideo tunc tale pactũ operat̃ suũ effectũ.

Universidad ... Biblioteca

Sed quando simpliciter in donatiōe cau
sa mortis reperit̄ appositū pactum de nō
reuocando aliquo casu nō excepto: tūc ar
bitrandū est tale pactū fuisse in instrumē
to appositū per notariū: potius q̄ per do
natorē. q2 notarij in omnib⁹ cōtractibus
tam perpetuis q̄ tpalibus solent ex sua
ceruice sine scitu partis talia pacta z ge-
nerales promissiōes ac renūciationes ap
ponere substantiā taliū verboꝝ ignoran-
tes. Unde p̄sumitur q fuerint potius ta-
lia v̄ba apposita ex errore z imperitia no
tarioꝝ: q̄ ex certa sciētia donatoris: pre-
sertim ignorātis substātiā z essentiā dicto
rū v̄boꝝ. qd est qn̄ esset imperit⁹ z iuris

a ¶ Hec il le in dicto cōsilio. De quo vltimo plene hr̄ su per v̄b. In eodē testa- mēto relin quēs. j. ver sicu. Plus dico q ipse met hr̄ zc.

ignarus. hec ille in dicto ꝯsilio[a]. Hāc eā-
dem limitationē sentit Alexan. in dicta. l.
vbi ita donat̄. referens ibi dn̄m Salustiū
doctorem florentissimū z Jmol. ita in fa-
cto consuluisse. z idem Alexan. in dicta. l.
que dotis. x. colū. in fi. Dicit Bal. ita tene
29 re in. l. cū quis. ff. de condi. ob cau. † quia
illa verba ꝓmisit nō contrauenire: intel-
ligūtur s̄m naturam cōtractus: super quo
apponūtur: vt. l. damni infecti stipu. ff. de
damno infec. z. l. si stipulatus. in p̄n. ff. de
vsuris. facit optime. l. fi. C. de nō numera.
pecu. ¶ Quartā z vltimam limitationez

Quarta li mitatio.

ad dictā. l. vbi ita donatur. sentit Ange.
in fi. dicti cōsilij. singulariter dicēs q pro
pter pactū de non reuocādo donatio cau
sa mortis nō trāsit in donationē inter vi-
uos vbi talis donatio inter viuos eēt ali-
quo casu nedū in totū nulla: vt vidistis in
prima limitatiōe. Sed etiā si in pte resul-
taret nulla z inualida: puta si donatio cā
mortis dictum pactū cōtinens: summam
excederet quingētorum aureoꝝ absq3 in
sinuatiōe: q̄ in donatiōe causa mortis nō
requirit̄. Cuz nulla immensitas cadat in
morte: certe talis donatio quātūcūq3 pa-
ctum de nō reuocando cōtinens: nō trāsi
bit in donationem inter viuos. Ex eo q2
talis donatio inter viuos propter defectū
insinuationis est nulla in parte: sc3 quate
nus summā excedit quingētoꝝ aureorū.
l. sancimus. z. l. fina. C. de dona. z. l. illud.
vbi Bal. C. de sacrosanc. eccle. quod est
notandum pro intellectu dicte. l. vbi ita
donator. que est singularis in hoc pūcto.
Jdeo si hoc vltimo casu iuramentum in
tali donatione fuerit appositū quod vim
habet insinuationis: s̄m aliquos. z Joā.
and. in addi. Spe. ti. de instru. edi. §. por-
ro. vt dixi plene supra. Testamentum. iij.
cessaret hoc ca'u hec vltima limitatio.

30 Vide tri plicem for- mā faciēdi hanc dona tionē.

30 † Huius aūt donatiōis cā mortis forma fa
ciēdi est triplex. Nā interdū fit traditiōe:
aliqn̄ fit pollicitatiōe. i. sola ꝓmissione: et
aliqn̄ solenni stipulatiōe. vt. l. senatus. ff.
de dona. causa mortis. z. l. nō oīs munera

tio. §. j. ff. si cer. peta. Attamē sub quacūq3
forma fiat: semper in ea inseri debet q cā
mortis vel alterius periculi fit. Alias vt
dictum est cēseretur donatio inter viuos
vt dictum est. Potest etiam fieri pacto nu
do: vt dicit glo. s̄m aliquos singularis in
l. cū pater. §. meuius. ff. de lega. ij. cui An
ge. consilio. clxxxiij. iij. colum. dat similez
in. l. ij. C. de iure dotiu3. Et q nudo pacto
fieri possit: tenet Bal. quē ibi seq̄tur Ale-
xā. in. l. ij. ff. de leg. j. z plenius in. l. tēpus.

31 An do- natio cau- sa mort; fie ri possit ab senti.

31 ff. de re iudi. † Preterea fieri pōt hec do-
natio p̄n̄ti: z non absenti. l. j. ff. de dona. cā
mor. al's non valeret vt ibi. qd est intelli-
gendū: q nō valeret directe: vt scil3 mor-
tuo donatore donatari⁹ integre z manu
propria habere possit bona donata: nisi
de illa factū fuisset instrumentum: in quo
notari⁹ ꝓ absente stipulat⁹ fuisset: aut iu
ramētum interuenisset. vt decidit Guido
pape. q. ccxxij. Et idē forte eēt: si donatio
iudicialr̄ facta eēt. q2 calor iudicij stipula
tionē inducit per tex. singularez in. l. cum
ostēdimus. §. fi. ff. de fideiusso. tuto. super
quo cogitabit; qm̄ repēte nūc mihi venit
32 in mentē. † Cū vltra illos casus bn̄ vale-
bit indirecte iure fideicōmissi: vt sc3 dona
tari⁹ bona donata habeat de manu here
dis ex testō: vel ab intestato donatori suc
cedētis: qui iure fideicōmissi tenebit̄ re-
stituere donatario bona donata: retenta
trebellianica. vbi ex fideicōmisso exp̄sso
deberet̄: vt p Bar. in. d. l. j. Nec indigeret
talis donatio aditione hereditatis fiēda
per heredē s̄m Bal. singulariter in. l. j. C.
de dona. cā mor. Sane tn̄ intelligatis do
nationē absenti factā valere extra dictos
casus vt fideicōmissuz: si facta fuerit p illū
qui est sui iuris. Si aūt facta eēt per filiū-
familias: etiā de z cum exp̄ssa aucte p̄ris:
tūc nullo mō valeret: cū testari nō possit:
nec fideicōmissuz relinq̄re. l. q̄ in potesta-
te. ff. eo. s̄m glo. z doct. in. d. l. tā is. §. fili⁹.
ff. de dona. cau. mor. Credo tn̄ q si postea
exiret potestatem patris: z sui iuris effice-
retur morte patris vel emancipatione: ta
lis donatio reconualesceret. l. j. §. sed si fi-
lius. ff. de lega. iij. per ea que dixi in v̄bo:
Matrem insuper clerā. circa prin. et in fi.

Substitu- tio fieri po test i dona tiōe cā mor tis: z ex ea trāsfert̄ ip- so iure do- minium.

Et in tali donatione sicut in testamento
vel codicillo fieri pōt substitutio. l. vnica.
§. si autē aliquid. C. de cadu. tollen. Et si-
cut ex legato recta via ipso iure dominiū
rei legate in legatarium sine traditiōe ve
ra vel ficta transfertur. l. si quis a titio. ff.
de furtis. Sic etiam transit ex mortis cau
sa donatiōe p̄n̄ti facta: tex. est singl'aris in

33 An do- natio cau- sa mortis pl⁹ accedat ꝯctui q̄ vl time volū- tati.

33 l. ij. ff. d publi. actio. † Cui aūt mag; acci
dit ꝯctui: aut vltie volūtati. Dicūt aliq̄ q
magis accidit vltie volūtati. Nā fere per
oia cōparat̄ legatis in testō relictis. insti.

de dona. §. j. vbi bona glo. in quibus con
uenit aut differt cū legato. facit tex. insti.
de lega. in prin. Bal. z Alexan. in. l. ij. ff. de

34 Pul- chra doctri na Bal.

34 leg. j. † vbi Bal. de hac donatiōe loquēs
in hec pulchra ꝯsilijt verba sic dicēs. Do
natio causa mortis potest tripliciter cōsi-
derari. ¶ Primo quo ad suā ordinationē
ad quā magis accedit ꝯtractui: q̄ vltime
voluntati. Cū fiat stipulatione vel pacto
vt dictū est. et ita intelligit̄ gl. in. l. ij. ff. de
dote preleg. Et inde est: q filiusfamilias
donare potest causa mortis sicut inter vi
uos de expresso z precedenti ꝯsensu p̄ris:
sed nō testari: vt. d. §. filius. q2 ꝯctus pen-
dere possunt ex cōsensu tertij: nō autē vlti
me volūtates: vt plene dixi. s̄. condidit. j.
Et ita etiā cū Bal. tenet Fulg. in. d. l. ij. ff.
de lega. j. z Alberi. in. j. parte statutoꝝ. q.
clxxx. incipi. sed pone statutū loqui. z con
suluit Pe. de ancha. ꝯsi. cclxvj. incipi. du
35 biū in hac qōne facit. vbi cōcludit. † Sta
tutum disponēs mulierē nō posse sine cō
sensu duorū propinquorū cōtrahere: locū
habere in femina mortis causa donante.
Jdē Alex. in. d. l. ij. Ex quo s̄m eū appro-
bari vr̄ qd sub dubio forte decidit Bald.
in. c. j. §. item sacramēta. de pace iura. fir.
vbi dicit: q licet in vltima volūtate cōdi-
ta ad adulto minore. xxv. annis nō requi
ratur eius iuramētū: sicut nec auctoritas

a ¶ Nec decretū iu dicis. Ut plene hr̄ su per verbo: adiecte ipu beri. p quo facit. l. aure lio. §. gai⁹. ff. de liber. lega.

a curatoris nec decretuz iudicis[a]. Tamen
aliud erit in donatione causa mortis: que
quo ad sui ordinationē cōtractui equipa
ratur. s̄m glo. in. d. l. ij. ff. de dote prelega.
Et sic in ea sicut in cōtractu requirit̄ solē
nitas: que adhiberi debet in cōtractibus
minorū: vel iuramentū habēs effectū di-
ctarū solēnitatū sc3 curatoris z decreti. C.
si aduer. vendi. aut. sacramēta puberum.
Jdeo dicebat Bal. in. l. hac cōsultissima.
C. qui testa. face. nō pos. q statutū loquēs
in vltima volūtate: locū nō habet in do-
natione causa mortis que non est per oia
vltima volūtas. ¶ Secūdo modo potest
donatio causa mortis cōsiderari. s̄m do-
ctrinā Bal. vbi. s̄. quo ad ipsius cōfirma-
tionem. Et dicit q quo ad hoc adhuc ma
gis accedit cōtractui: q̄ vltime volūtati:
56 † q2 donatio causa mortis confirmat̄ so-
la donatoris morte: adeo qd nulla requi-
rit̄ aditio hereditatis per heredē donato
ris fienda. qd sec⁹ est in legato: z qualibet
alia vltima volūtate puta codicillo: vt ple
ne dixi. s̄. testamētū. iij. in p̄n. ¶ Et q ad
cōfirmationem donationis causa mortis
non requirat̄ aditio hereditatis: est glo.
singularis. s̄m Jmo. in. l. post legatum. §.
penul. ff. de his quibus vt indig. quā opi.
tenet Bart. in. l. cū mortis. ff. de donatio.
cau. mor. z in. l. qui rome. §. flauius. in fi. ff.
de verbo. obli. Bal. in. l. ij. C. quibus res

iudi. non nocet. z. d. l. cum quis. ff. de cōdi.
ob causam. z Sali. in. l. fi. C. de pac. ¶ Et
hec vera: sc3 q ad confirmationē huius
donationis nō requirat̄ aditio heredita-
tis: vbi facta fuerit a p̄n̄te donatore p̄sen
ti donatario: quo casu (vt dictū est) dona
37 tio valet directe. † Sed si donatio causa
mortis facta esset absenti: quo casu solum
vim habet fideicōmissi: eo casu necessa-
ria esset aditio hereditatis ad confirma-
tionem talis donationis. Sicut require-
retur ad confirmationē legati vel fideicō
missi. l. si nemo. ff. de testa. tutel. z. l. qui fi-
lio. §. j. ff. de heredi. institu. s̄m Bal. in. l. si
mortis. C. ad le. falci. Alexan. in. d. l. ij. de
lega. j. z Jaso. in. l. eam quā. xiiij. col. C. de

b ¶ C. de fideicō. Ut plene hr̄ su per verbo: si absq3 li- beris more ret. ij. i ma teria fideicō. substi.

b fideicō.[b] Ad premissa facit glos. in. l. cum
pater. §. eorū mater. super verbo: falcidie.
ff. de leg. ij. vbi habetur: q licet legatum
repudiari possit: nō tamen donatio causa
mortis: que in hoc sapit naturā cōtract⁹:
qui postq̄ est confirmatus z perfectus est
irreuocabilis. l. sicut. C. de actio. et oblig.
vt dicit illa glos. singularis s̄m Paul. ibi:
quā etiā multū cōmendat Bal. in. l. cum
hi. ff. de transac. z Sali. in. l. j. C. de secun.
nup. ¶ Tertio z vltimo cōsiderari potest
donatio causa mort; : s̄m Bal. vbi. s̄. quo
ad sui efficaciam z effectum: z similiter s̄m
eum magis equiparat̄ contractui: q̄ vlti
me voluntati. quia nō reperitur q pro ea
oriantur illa tria genera actionū: sc3 actio
in rem directa: ex testamēto: nec hypothe
caria sicut cōpetūt pro legatis. l. j. C. cōia
de leg. Nō eīn parit hec donatio actionē
ex testamēto directā: nec vtilē: aut hypo-
thecariam: sed tantū oritur actio ex stipu
latu si in ea stipulatio intercesserit: vel si
facta fuit pacto modo oritur cōditio ex. l.
38 si quis argentū. C. de dona. † Quequidē
actiones: licet sint stricti iuris: cū non sint
enumerate in. §. actionū. institu. de actio.
tamen habēt instar bonefidei: sicut actio
ex testamēto: vt est casus iuncta glo. in. l.
seia. §. bonefidei. ff. de donat. causa mor.
39 † Et qd dictū est ex donatiōe causa mor-
tis non oriri actionē ex testamēto: est ve-
rum vbi donatio facta fuit p̄senti. qm̄ si fa
cta esset absenti: quo casu: donatio nō va
let: nisi vt legatū vel fideicōmissum: tunc
locū haberet vtilis actio ex testamento.
prout locū habet pro legato in codicillis
facto. vt no. in. d. l. j. C. cōia de leg. Et idē
si facta esset in testamento. vt declarat
Bar. in. l. j. ff. de donat. cau. mor. ¶ Actio
autē rei vendicationis indubitanter locū
habet pro donatiōe causa mortis: postq̄
recta via dominiū rei donate trāsit in do
natarium mortuo donatore: vt dicta. l. ij.
ff. de publi. actio. z in hoc sapit naturā le-
gati z vltime volūtatis: sicut quo ad ius

accrescendiq̃ sicut locum habet in legatis quo ad coniunctos. vt.l.re coniuncti. vbi plene Bart. ff. de lega.iij. Jta etiam locum habebit in donatione causa mortis.l.j.in fi.C. de cadu tollen. Secus in cõtractibus:in quibus coniunctio ius accrescendi non parit:preterq̃ in usufructu.l.j. ff. de usufru.accrescen.z plene Bart.in.l. si mihi z titio.ff. de verbo.obli. ¶Et idẽ in alio:q̃ mulier nubens infra annum luctus:sicut nõ poterat ab extraneo capere ex vltima voluntate:ita nec per donationem causa mortis:quãuis secus inter viuos.l.j.iuncta glo.in verbo:donationem. C. de secun.nup. vbi Bald.alleg.similem in.l.cum hi.in prin.ff. de transac. ¶Idem in alio: q̃ sicut in vltimis voluntatib⁹ impossibilis conditio vitiatur nõ vitiat.l.j. ff. de condi.insti. Jta etiam erit in donatione causa mortis.l.que sub conditione. §. hoc edictum. cum sequen. illo eo.tit. q̃ secus in cõtractibus.l.impossibilis.ff. de verb.obli. ¶Idem in alio:q̃ si res causa mortis donata alienetur per donatorem: tunc donatio reuocata censetur per text. singu.in.l.stichum qui meus erit.ff. de lega.j.q̃ dictum est aureum ꝑm Bald. ibi z tenet Jo.fa.in.§.ijdẽ rescripserũt.insti. de lega. ¶Idem in alio:q̃ sicut ratione etatis minor quatuordecim annis testari non potest.institu.quibus non est permis. facere testa.in prin. Sic nec donare potest causa mortis.text.est singu.in.l.j.in p̃n. ff. de tutel.et ratio.distrahen. ¶Pariter sicut ex defectu consensus quis testari nõ potest:nec causa mortis donare.l.discretis.C. qui testa.face.non pos.facit gl.in.c. quãq̃.de usuris.lib.vj. ¶Similiter licet cautio mutiana cõiter locũ nõ habeat in ꝓtractibus:de quo plene in.l.j.C. de pac. z in.l.siue apud acta.C. de trãsac. vbi glo.

4 o z doc. †tamẽ locum habet in hac donatione causa mortis: z in hoc magis acceditur vltime voluntati.casus est singularis in aut. de nup. §. quero nunc. versi. z sic de mortis causa ꝑm Bald. in aut. cui relictũ. de indi.vid. ¶Idem in alio:q̃ detrahit falcidia si donatũ fuerit vltra dodrantẽ: sicut detrahitur de legatis.l.cuz pater. §. eorum.ff. de leg.ij.l.si mortis causa.C. ad leg.falci. ¶Idem in alio:quia sicut accipiens legatum in testamento relictũ nõ potest illud postea impugnare.l.nihil.ff. de inoffi.testa. Sic etiam non poterit testamentũ impugnare si quis acceptauerit quod sibi debetur ex donatione causa mortis; etiam a testamẽto separata. Casus est singularis in.l.si vero. versicu.z si mortis.ff. de bonis libertor. ¶Idem in alio: quia sicut minor xxv. annis faciens testamentum petere nõ potest integram restitutionem: vt habetur in.l.aurelius. §. cato.ff. de liber.lega.ita nec contra donationem causa mortis. ꝑm Bal.in.l.j.§. primo.ff. de tute.z ratio.distrahẽ. ¶Preterea ꝑm Alber. coloni censiti nõ possunt testari nisi inter suos.l.ij.C. in quib⁹ caucolo. censi.lib.xj. nec codicillari: nec mortis causa donare. ¶Alios vero casus in quibus hec donatio equiparatur vltime voluntati: habentur per glos.in.§.j. vbi Ange. institu. de donatio. z in.l.fina.ff. de dona. causa mortis. Et videatis que dixi de hac donatione super verbo: matrem

4 1 insuper deram. ppe finem. ¶Finaliter scire debetis: q̃ hec donatio causa mortis quomodocũq̃ fiat: tribus modis ipso iure reuocatur. ¶Primo si donans superuixerit: seu de periculo in quo erat recõualescerit. Nam eoipso reuocata censetur donatio: adeo quod nunq̃ sortietur effectum: quãtumcunq̃ donator de alia infirmitate decesserit postera: vt not. glo. z ibi Bart. in.l.iij.ff. de donat. causa mor. Secus autem in testamento facto per sanum aut infirmum: quod nunq̃ reuocatur testatore reconualescente.l.fina.C. de posthumis heredi.institu. ꝑm cõmunem intellectum Bal. ibi: z Cynũ in.l.fina.C. de donat. causa mor. facit q̃ not. Barto. in.l.alumne.§.fina.ff. de admen.lega.et in.l. potest.ff. de heredi.instituen.et Bal. in dicta.l. non omnis.ff. si certum petatur immo tale testamentũ durat: donec reuocetur. Et extenditur etiã ad bona postea acquisita quãtumcunq̃ longissimo tempore: vt dixi.s. super verbo: in extremis positus. in princi. ¶Secundo reuocatur si donatorem penituerit: vt dicta.l. non omnis. Circa quod vnum singulariter menti tenebitis: q̃ licet hec donatio per penitentiam reuocetur: tamen si donatis sine herede decesserit: non valebit talis reuocatio per penitentiam donatoris dũ viuebat facta. Jta singulariter decidit Ange. in dicta.l.ij.ff. de lega.j. z in quadã sua disputatione inciptente: hastensis milles. et idem Angel. et Jmol. in.l. circa.§. fina.ff. ad legem falcidiã. z in.l. qui rome. §. flauius.ff. de verbo.obliga. vbi Angel. dicit hoc esse dictum inauditum. Cuius ratio est: quia hoc casu nõ est qui mortuo donatore de reuocatiõe donationis obiiciat: postq̃ nullus est heres. Et hoc verũ ꝑm Alexan. in dicta.l.ij. de le.j. z in dicto §. flauius. vbi donator nõ solũ donauerit sed ad rei donate traditionẽ processerit. Als si sola stipulatio vel donatio intercesserit: nõ videt qua actione donatarius qui nullum ius habet in rem donatã: agere posset. de quo plene per eũ in dicto. §. fiatius. penul. z vlt. col. ¶Tertio reuocatur

4 1 Trib⁹ modis finitur z reuocat hec donatio.

si donatari⁹ ꝓior donatore decesserit. institu. de dona. §. j. Et si ambo simul ruina vel naufragio perierũt: ꝑsumitur donator predecessisse. l. cũ hic stat⁹. §. si ambo. ff. de dona. inter vir. z vxo. vt donatio potius valeat: q̃s pereat. facit quod decidit Bal. in.l. si possessor. §. si eodem. ff. de religio. z sumpt. funer. vbi vxor creditur predecessisse: stãte statuto q̃ vir lucretur terz

4 2 tiam partem dotis. Et hec vera: † nisi causa mortis donata fuisse seu remissa iniuria. quia tunc siue remittens iniuriam recõualeat siue periteat: aut donatarius predecesserit: actio iniuriarum non reuiuiscit: ꝑm glo. z docto. in. §. fi. institu. de iniur. de cuius intellectu videatis Jasonez

4 3 de mortis cã capione q̃d sit: z i quo differt ab vltima voluntate.

4 3 in.l. si tibi. §. quedam. ff. de pac. † Ultra premissa scire debetis: q̃ ꝓter z vltra testamentũ codicillũ z donationem cã mortis adhuc habem⁹ mortis cã captionem: que dicitur etiam species vltime voluntatis. Et dr̃ mortis cã capio: q̃si aliquid conferatur post mortem alicuius. vtputa vendo tibi ꝓ decẽ: si post mortem meã dederis titio stichũ. Jsta est mortis causa capio. Tamen ouginem sumit ex cõtractu inter viuos: z sic forte de ea heres meus nõ detrahet falcidiã ab isto stycho. Si autẽ nulla facta mentione mortis dixerim: ego vẽdo si dederis stichum titio: non erit mortis causa capio: sed dicitur cõditionis causa capio. Sicut si aliq̃d daret in republica. l. ex his ꝑ bis. §. alũno. ff. de legat⁹. iij. Et talis cã capio nõ venit appellatiõe donatiõis cã mortis aut legati: lz ei equipare⁹: ꝑm Bal. in.l. si q̃s. C. ad le. fal. Et no. glo. in.l. q̃ conditiõis. ff. de dona. cã mor. vbi glo. dicit q̃ in eadẽ re q̃rit eadẽ q̃ in fideicõmisso requireret: iõ nõ põt in spurii vel alii incapacẽ cõferri. Et ꝓ illa glo. q̃ singularis est ꝑm Dynũ: est tex. singularis in.l. meuius. ff. de cõdi. z demõ. Et in hoc equiparat donatiõi cã mortis: licet nõ sit idẽ cũ ea: neq̃ veniat appellatione donationis. Jdeo nõ cõprehẽdit in statuto disponẽte de legatis z donatiõib⁹ cã mortis insinuãdis: ꝑm Bal. i.l. ij. C. õ iure dottũ.

4 4 † Differt eñ in pluribus a donatione cã mortis. ꝓmo q̃ mortis cã capio est gen⁹: donatio ꝛ̃o cã mortis ẽ spẽs. l. mortis cã capium⁹. i p̃n. ff. de dona. cã mor. Sc̃o donatio cã mortis pẽdet ex morte donãtis. Sz mort⁹ cã capio ꝑt ex ea morte alteri⁹. Tertio donatio cã mort⁹ pẽdet ex volũtate mouẽtis: sz mortis cã capio eẽ põt ꝛ̃vo lũtatez. l. q̃ ꝓcio. vbi Bar. ff. de dona. cau. mor. Laus xpo ihesu dño nostro.

Licet eñ pr̃ ꝓ liberis semp cogitare ꝑsumat: vt habuistis in cõtinuatiõe verbor: Duas habens filias. maxime tñ in actu testãdi: in quo vt rite testetur necesse habet testator de singulis suis liberis p̃mũ locum suitatis tenẽtibus etiã coniugatis exp̃ssaz facere mẽtionẽ: cos sc̃z nominatim instituendo vel exheredando. l. inter ceteras. ff. de libe. z posthu. † Cuz matrimoniũ quo ad liberos patriam non dissoluat potestatem. l. si vxorem. C. de cõditio. insert. ¶Quod aladuertens noster Raynuti⁹ iuri volẽs satisfacere: ac paterne affectionis alterocham eius filiã tãpridem matrimonio copulatã here dẽ instituit particularẽ: ob quod subditur in textu.

Ltéroche filie puberi: vltra dotem. Ex h̃ appareret q̃ raynutius nedum reliquit Alteroche eius filie domũ et hortum: sed etiam videtur ei dotem legare: † propter dictionẽ vltra: hic posita que sui natura includit dotem in legato. Adeo q̃ etiaz videt dos legata. l. si sic. ff. de lega. iij. z ita residentes oẽs docto. hic. z Bal. in.l. fi. C. fami. her. ꝑ si. Ultio q̃ro. tõ

1 Nota de dictione vltra: z silib⁹

2 singulr decidit: † q̃ si testator filio debitoris sui aliq̃d legauerit hoc adiecto: pl⁹ vel vltra tibi reliquissem si pr̃ tuus q̃ mihi debebat soluisset: tale legatũ inducit liberationẽ filij debitoris: si heres pr̃is fuerit. Quia ille dictiões plus z vltra includũt debitũ pr̃is. Casus est singularis in.l. fi. §. j. ff. de doli exceptio. Hec enim dictio vltra: vel dictio hoc amplius: nedum est repetitiua primi legati: vt dicta.l. si sit. et l. si tibi pure. vbi plene Bart. z Bal. ff. de lega. iij. Sed etiã est affirmatiua ꝓioz legatoz de se inutilis. l. legata inutilr. ff. de lega. j. z ibi glo. z Barto. Bal. z docto. Et idẽ si diceret amplꝰ vel vltra dotez lego decem: q̃m videntur eo casu dos z decem fuisse legata: vt h̃. z. l. q̃ ita. ff. de dote plega. Jdẽ si diceretur vltra ea q̃ legaui etc. l. cũ vltra. C. de fideicom. z. l. scio. §. vxori. ff. de annu. lega. Jdem si diceret. Preter dotem vel supra dotem. ff. solu. matrimo. l. dimortio. Jdẽ si diceret lego domũ plus cꝫ stichum. ff. si cui plus cꝫ. per le. fal. l. j. in prin. Jdẽ si dicat in testõ eo amplꝰ lego decem. l. liberis. ff. de condi. z demõstra.

3 facit. ff. si cer. peta. l. lecta. † Secus tamen eẽt si in legato repiret dictio amplꝰ: sola sine dictiõe eo. vel hoc aut eis similibus. q̃ tũc reiteratiõnẽ actus legandi inducit.

Universidad de D... Biblioteca

verūtamen antiquū legatū nō repetit.l.si
seruus legat⁹.§.si ita scriptū.ff.de lega.j.
vtputa si testator dicat ampli⁹ ꝙ̄ titio le-
gauerim:seio decē lego. Tūc eñ seius nō
habebit nisi decē:vbi si eēt aliqua dictio
repetitiua haberet nedū decē: sed etiam
partē legati titio facti. vt dicta.l.si sic. et
4 dicto.§.si ita scriptū. † Et itelligo ꝙ hec
dictio hoc ampli⁹.etiā repetit qualitatez
primi legati. Unde si primū legatuz erat
conditionale: talis cōditio videtur in se-
quēti legato repetita:ſm glo. in.l.in repe
tēdis.ff.de lega.iij. quā tenet Bar.in.d.l.
si tibi pure.pro quo est tex.in.l.liberis oi-
bus.ff.de cōdi.ꝛ demō.ꝛ idem Bar.in di-
cta.l.qui ita.ff.de dote plega.Quod vex
intelligatis:vbi conditio apposita in pri-
mo legato als nō inerat ex natura ipsi⁹ le
gati:secus esset si cōditio ĩ prio legato ap
posita etiā tacite inerat ex natura legati:
qꝛ tūc in scdo legato diuerso: talis ꝯditio
nō censeꝶ repetita: vt singulariter ꝯsuluit
Ludo.cōsilio.cxxxiiij.incipiē. Pro decla
ratione prime dubitatiōis.vbi allegat de
hoc casum expressum in.l. si in diē.§.fi.ff.
de condi.ꝛ demōstra. Ideo decidit ibi:ꝙ
si filie legetur pecunia pro dote si nupse-
rit:vel simplr non adiecta conditione nu
ptiaruz:que tacite inest legato dotis : ſm
Barto.in.l. titio centum.§. titio genero.
ff.de condi.ꝛ demō. Et vlterius eidem fi
lie legauerit māsum: in tali legato mansi
repetita non cēsetur cōditio nuptiarum.
Adeo ꝙ māsus ilico debebitur adita he
reditate:cū tale legatū sit diuersum a le-
gato dotis.quod est notandū. Quid aūt
si fieret repetitio in codicillis. videatis
Bar.in.d.l.si tibi pure.ff. de lega.iij. pro
quo est tex.in.d.l.legata inutiliter.ff.de le
5 ga.j.† vbi verba sint natura repetitiua.si-
cut dictio hoc amplius: etiaz in codicillis
adiecta cōfirmāt legata prius in testamē
to inutiliter relicta. Que omnia faciūt ad
6 decisionem quotidiane questionis: † te-
stis fuit min⁹ solēniter examinat⁹:postea
vero secūdo loco examinatur solēniter: ꝛ
dicit.depono per oīa prout in alia exami-
natione deposui. An talis depositio va-
leat.facit tex.ꝙ sic: in.d.l.legata iutiliter.
vbi Bar.ħ reliquit indecisum. Sz Ange.
ibi refert Bar.hoc decidisse in.l.eos.ff.de
fal.dicentē hoc relinqui arbitrio iudicis:
an velit admittere talē depositionem. Et
hāc opi.tenet ipse Ange. in.d.l.legata in
utiliter.ꝛ tenuerat Bal.in.l.gesta.C.de re
iudi.ꝛ Pe.de ancha.in clem.ij.de testi.de
Butrio.ꝛ doct.in.c.cū in tua.de testi. Sa
ly.in.l.iurisiurādi.C.de testi.ꝛ Flora.i.l.j.
ff.illo eo.ti.sz Bal.in.d.l.iurisiurādi.ꝛ.l.fi.
illo eo.tit.tz ꝯuū:tñ opinio Bar.cōmuni-
ter approbatur per ratiōes suas: maxime

¶ An valeat depositio testis in scda depositiōe dicētis depono sicut i pria cōtinetur.

cum testis depositionem suam facere pos
sit:licet specialiter eaz voce nō exprimat.
l.theopompus.ꝛ ibi Bar.ff.de dote prele
ga.ꝛ no.plene in.c.de testibus.s.de testi.
nisi iudex ad veritatem eruendam talem
depositionem acceptare nollet:sed videre
vellet qua frōte aut trepidatiōe testis lo-
quaꝶ.l.de minore.§. tormēta.ff. de q̄stio.
qd sufficit ꝓ respōsiōe ad rōnes Bal.ſm
Alexā.in dicta.l.legata inutilr. facit que
dixi supra: Cōdidit.j.ꝟsi. Ex ꝑmissis ha
7 betis. ¶ † Restat de hac dictiōe vltra:ꝙ
licet ponatur inclusiue vt dictum est. Ta
mē aliquoties excludit:scz vbi eam capiē
do inclusiue resultaret absonus intellect⁹
ꝛ iuri contrarius.vt est glo.singularis:su-
per verbo: Facere.in cle.j.de vsur. vbi di
citur ꝙ si statutum ciuitatis dicat nō esse
licitum accipere pro vsura vltra duos de
narios pro libra in mense: nō capietur ibi
dictio vltra inclusiue:vt scilicet licituz sit
capere duos denarios pro vsura. quia ex
hoc resultaret absonus intellectus: ꝛ vsu
ra permitteretur contra iuris et vere ra-
8 tionis dictamen. ¶ † Cum etiam vsure
sint iure ciuili prohibite : ſm glo.ꝛ docto.
in auꝶ.ad hec.C. de vsuris. Et illam glo.
in dicta clemē.j. velut singularem sequi-
tur ibi Cardi.Pau. ꝛ Imolꝶ. ꝛ eam com-
mendat Bal.in.l.si cum.§. qui iniuriarū.
ff.si quis cau.vbi equiparat dictionem vl
tra:cum dictione preter. De qua pulchra
dicit Barba.in repetitione.c. cum marti-
nus.xxxvj.colū. de consti.ꝛ hic. videatis
Innoc.in.c.dudū.vbi glo.ꝛ docto. de ele
ctio. Archidya.in.c.ebron.xiij.q.ij. Cynū
Bal.ꝛ alios in.l.actione.C.de transactio.
Bal.i auꝶ.nisi rogati.C.ad trebel.Ange.
in.l.titia.ff.d testa. manu. Oldra.ꝯsi.xlv.
ꝛ plene Ludo.consilio.xxxij. ꝛ ad ꝑmissa
9 est notandū ille tex. † Preterea etiā nota
bitis in alio : ꝙ si pater filiam maritando
dotauit: postea testādo debet aliqd vltra
dotem filie relinq̄re iure institutionis.als
si in sola dote reperiretur instituta: videre
tur preterita. Ita ꝙ testamentū esset nul-
lū:cum in nulla re paterna seu de paterna
substātia reperiaꝶ istituta.qd tñ est neces
se.l.sancim⁹.ꝛ.l.oimodo.C. de inof.testa.
Ideo ꝯsulte fecit Raynuti⁹ vltra dotē al
teroche ei⁹ filie dotate relinquēdo domū
ꝛ hortū:cōsiderās nō sufficere filiā in sola
10 dote instituere: † nā dos dr ꝓprie filie pa
trimoniū:vñ filia in sola dote instituta vi
dereꝶ esse in re sua ꝓpria instituta:ꝛ nō in
re pris.qd tñ est necessariū. vt.d.l.sanci-
mus.§.repletione.vbi expresse decidiꝶ:ꝙ
de substātia patris dz legitima filio dari:
aut repleri. Dos ꝟo vt dictum est dr filie
patrimoniū.l.iij.§.sz vtrū.i fi.ff. de mino.
ꝛ.l.pōponius.ff. famil.hercis. facit.l.doce

9 An sufficiat pri filiā maritatā i sola dote instituere.

ancillā.C.de rei vēdi.l.in rebus.C.de iu-
re dotiū. Ideo sentit bal.in.d.l. sancim⁹.
C.de inof.test.ꝙ sicut filius vel filia insti
tui nō potest in re propria sua:nec in re:in
qua habet proprietatē si patri pertineat
vsusfructus:quinimmo filius dicereꝶ tūc
preteritus:nec loco illius rei debereꝶ esti
matio.l.mea res.ff.de cōdi.ꝛ demonstra.
11 ¶ † Sic etiā nō potest filius aut filia in-
stitui in dote matris. Idē tenet Imol. in
l.suus quoq.in prin.ff.de here.insti.et cō
suluit Alex.in.iij.parte ꝯsi.xx.incipiente.
Ponderatis his que in themate.iij.colū.
Et hanc opinionē scilicet ꝙ vltra dotem
sit aliquid filie relinquendū:tenuerūt per
hunc tex.multi doc. Alij vero oppositum
concludunt:dicētes sufficere patri filiam
instituere in sola dote:aut filiū in sola ꝓ-
pter nuptias donatione. Naz certū est: ꝙ
filia in sua legitima vel parte illius insti-
tuta non dicitur preterita in auꝶ. vt cū de
appel.cog.§.aliud quoq capitulum.viij.
colꝶ.ꝛ.l.cū queritur.C.de inof.testa.sz dos
est pars legitime:cū in legitima compu-
tetur.l.quoniā nouella.C.de inof.test.l.j.
§.videamus.C.de rei vx.act.vbi notan-
ter dicit Cynus : ꝙ sicut in legitima filij
non potest iniūgi onus fideicōmissi. Idē
est in dote filie que legitimā nō transcen
dit. Idē tenet Io.an.in addi. Spec.ti.de
instru.editio.§.vt autē.Bal.ꝛ Sali.in.d.
l.quoniā nouella.tex.in.l.fi.§.filie.ff.de le
ga.ij.vbi Bar.ꝛ idem Bar.in.l.lucius.§.
maritus.ff.ad treb. Igitur sufficit filiā in
sola dote instituere : nec dicetur preteri-
ta:sed si non sufficiat ad legitimā:supple-
bitur de substantia testatoris.l. omnimo
do.C.de inoffi.test. Et hec est vera ꝛ ma
gis cōmunis opi.scilicet sufficere patri fi
liam in sola dote instituere:absq eo ꝙ in
aliquo alio vltra dotē instituaꝶ:vt etiam
post multos quos ibi refert tenet Specu.
ti.de instru.editio.§.cōpendiose. ver. sed
super forma.et Bal.ac Salic.in.d.l.quo-
niā nouella.dicentes hanc esse cōmunez
opi.quā dicunt etiā tenuisse Odofre.per
illā.l.et gl.in.d.l.iij.§.sed vtrum.ff.de mi
nori.quā etiā tenet Iason in repetiti.auꝶ.
nouissima.C.de inof.test.xiiij.colum.vbi
plus dicit:ꝙ non solū potest instituti in do
te iam cōstituta:sed etiā in dote futura ac
constituenda:cum erit etatis nubilis:vel
cū maritabitur.de quo per Bal.in.l.si pa
ter.C.de insti.ꝛ substi. Sed an tūc de di-
cta institutione reijciaꝶ onus seu dilatio
tpis:ita ꝙ dos ilico debeaꝶ et peti possit
patre mortuo:nō expectato tpe nuptiarū
singulariter decidit Bar.in.l.titio centū.
§.titio genero.ff.de condi.ꝛ demō.vbi vi
deatis. Et dicā.j.in verbo:reliquit. Nec
obstant duo:q̄ superi⁹ obstare videbanꝶ.

¶ Primo qꝛ filia instituta in dote videꝶ
instituta in re sua propria:cū dos dicatur
propriū eius patrimoniū. Quoniā respō
detur ſm dominū anto.hic: ꝙ dos nō est
verū patrimoniū filie:sed est quasi patri-
moniū.et ita dicit intelligēda dicta iura.
Preterea licet dos dicaꝶ patrimonium fi
lie quo ad quid:non tñ est simpliciter ve-
rum.vt plene docet Sali.in.d.l.quoniam
nouella. Quinimmo veritate inspecta po
tius dos diciꝶ patrimoniū patris dotan-
tis. Et hinc est:ꝙ patre moriente filia di
ciꝶ acquirere hmōi bona dotalia: ideo cō
putanꝶ in legitimā.vt.d.l.qm nouella. Et
idē in donatione ꝓpter nuptias filio fa-
cta.vt ibi diciꝶ. Et si diceret de quo pro-
derit filie institutio in sola dote:q̄ etiā si-
ne institutiōe sua est ꝛ sibi ptinet:dico ꝙ
ꝓderit de multo: ꝓpter ius accrescēdi cō
petens heredib⁹ institutis.ita ꝙ si heres
vniuersalis a patre institut⁹ hereditatez
repudiaret:vel ab ea aliter excludereꝶ:to
ta accresceret portioni:ꝛ sic doti:in qua re
periꝶ filia instituta vt plene dixi sup ver-
bo:et vxorē noie adelasiā. In quarto pre
ludio.ꝛ dicā sup ꝟbo:in codē testamento
relinquēs.j.post.xxvij.limitationē.versi.
Pro totali premissorum declaratione ꝛc.
¶ Scdo non obstat hec litera vbi vltra
dotē fuit filie relicta dom⁹ cū horto. Naz
respōdeꝶ: ꝙ hoc diciꝶ in narratiua hui⁹
c. Et certū est:ꝙ ex narratis in facto cōsi
stentib⁹ nō induciꝶ iuris dispositio. Hoc
eñ ideo hic diciꝶ:qꝛ sic contigit de facto.
scilicet ꝙ raynutius vltra dotē filie domū
et hortū reliquit. Sz ꝓpter hoc nō sequi
tur:ꝙ hoc facere tunc esset necessarium.
12 ¶ † Cū ex verbis narratiuis nō liceat su
mere argumentū.qꝛ non disponūt vt di-
cit gl.singularis in.l.j.C.qn nō petē.par-
tes petē.accrescūt.ꝛ Ioā.an.in.c.dilecto.
de pbē. Cū ergo hic simplr narreꝶ factū:
qd in testō raynutij ꝯtigit: nō est de his
verbis curādū.ꝛ ita not.etiā Sali.in.l.ij.
iij.colꝶ.C.de custo.reo. ¶ Vñ restat suffi-
cere pri filiā in dote instituere : nec diceꝶ
pterita. Sed si dos nō sufficiat ad legiti
mam:agere poterit ad supplemētū: vt.d.
l.oimodo. Immo pl⁹ dicit Bal.nouellus
in tractatu de dote.xcvij.colꝶ.ꝙ valet in-
stitutio facta de filia in dote incerta: que
nūq fuit ꝯstituta. veluti si pr i testō dixe
rit instituo filiā meā in dote: als p me or-
dinata seu ꝯstituta: valebit talis institu-
tio . nec diceꝶ filia pterita p rōnes q̄s ibi
allegat.facit.l.si testū.C.de insti.ꝛ substi.
sub ꝯdi.fact. ¶ Nec obstat tertio dū su-
pra dicebaꝶ:ꝙ non sufficeret filiā institue
re aut filiū in dote materna.qꝛ Iason i.d.
l.sancim⁹.C.de inof.test.decidit ꝯuū:sub
iungēs:ꝙ in re penit⁹ aliena institui pōt.

quia si redimi nō possit saltē debebit̄ esti
matio: ⁊ valet institutio etiā si testator sci
ret rē illā esse alienā. s̄m Bar. in. l. suꝰ q̄z.
ff. de here. insti. Bal. ⁊ Sali. in. d. l. sanci
mus. Sed in re ꝓpria institui non posset:
etiā si in ea pr̄ vsumfructū haberet. q̄ cū
morte patris finiat̄ in nihilo videret̄ insti
tutus. insti. de vsufru. §. finit̄. s̄m Alex. in
tertia parte alleg. ꝯsi. xx. Cōsiliū tñ est ꝓ
pter opinionū diuersitatē: ꝙ filia dotata
in aliquo. vltra dotē instituat̄ q̄tūcūqꝫ
modico: puta in quinqꝫ solidis. s̄m gl. sin
gularē in. d. §. sed vtrū. in fi. que singulari
ter loquit̄ de q̄nqꝫ imperialibꝰ: loco quo
rum hodie seruat̄ ꝙ filia instituit̄ in q̄nqꝫ
solidis: vt ibi refert Bar. ideo Ange. in. l.
papinianꝰ. §. si mortis. ff. de inof. testa. di
cit: ꝙ licet sufficiat filiam instituere in sola
dote: tñ securiꝰ est: vt saltē vltra instituat̄
in vno denario. allegat singulariter in. d.
§. sed vtrū. ⁊ gl. pariter singularē de vno
nūmo loquentē in. d. §. aliud quoqꝫ capi
tulū. in aut. vt cū de app. cog. Nā talis in
stitutio q̄tūuis i modica re est exclusiua q̄
rele inofficiosi testamēti. s̄m eū: q̄ allegat
gl. singularē. in. l. si q̄s priore. ff. ad trebel.
Idē sequit̄ Bal. in. l. nō sine. C. de bo. q̄ li
be. idē Bal. ⁊ Sali. in. d. l. quoniā nouel.
⁊ Pe. de anch. post Bald. in aut. nouissi
ma. C. de inof. test. Unde potuit esse ꝙ nr̄
raynutiꝰ visus fuit cōsilio ⁊ cautela docto
rum ad euitādū opiniones alterochā vl
tra dotē in domo ⁊ horto instituēdo: nō ꝙ
hoc facere teneret̄: sed hoc fecit ꝓ abun
danti cautela: que nocere nō solet. l. testa
mētū. C. e vel dici posset s̄m Barb. hic.
ꝙ hodie pr̄ necesse habeat filiā in aliquo
vltra dotē instituere. per tex. hic. Ita ꝙ fi
lia al's in sola dote instituta velut p̄terita 1
dicere posset testm̄ nullū. qd̄ est hodie ve
rum per hūc tex. Quicq̄d fuerit antiqui
tus disputatū de iure ciuili: ⁊ ꝙ hodie ita
sit per hāc decretalē sic ꝓbat̄. q̄ cū de iu
re ciuili essent inter doctores super hoc di
uerse opiniones vt vidistis: ⁊ talis alter
catio declaratione indigeret: postea per
summū pōtificē ad quē ꝓ declarādis du
bijs recurrit̄. c. per venerabilē. q̄ filij sint
legi. hoc dubiū fuit declaratū: adeo ꝙ vo
luit hic papa: ꝙ a cetero pater vltra dotē
aliq̄d filie relinquat. Sicut videmꝰ a simi
li cū apud legistas esset dubiū: vtrū filius
paternā hereditatē restituere grauatus
posset duas quartas retinere seu detrahe
re: papa ꝑ hūc tex. declarauit ꝙ sic. vt in
fra videbit̄ suo loco: nec obstat dū supra
allegabat̄: ꝙ narratiua decretalium nihil
disponit. Sed solum enūciat: qd̄ de facto
cōtigit. s̄m gl. in. d. l. j. C. q̄n nō petē. par.
petē. ⁊ Jo. an. in. d. c. dilecto. de p̄bē. q̄ il
lud intelligit̄: q̄n est mera facti narratio.

Sed in puncto nostro nō erat pura facti
narratio: quinimmo habebat admixtam
iuris ciuilis dubitationē. Quare restat. ꝙ
hec decretalis determinat dubitationem
traditā in. d. l. iij. §. sed vtrū. in fi. ff. de mi
13 nou. Scilicet: † ꝙ pr̄ in suo testō vltra do
tem dz eius filiā in aliquo instituere: non
ꝙ teneat̄ eā īstituere in domo et horto vt
hic fecit raynutiꝰ: q̄ quo ad hoc hec de
cretalis cōtinet merā facti cōtingentiā.
sed sufficit ꝙ eā vltra dotē instituat in ali
quo q̄tūcūqꝫ modico: puta in q̄nqꝫ soli
dis vt cōiter fit s̄m Bar. in. d. §. sed vtrū.
vel in vno nūmo: vt dicit gl. in. d. §. illud
vero capitulū. ꝟ. ceterū. in aut. vt cum de
app. cog. hec ille. Tñ ego primā opinio
nem puto veriorē inherēdo Bal. ⁊ Sali.
et cōmuni opinioni: scz ꝙ sufficiat filiā in
stitui in sola dote vel filiū i sola ꝓpter nu
ptias donatiōe. Laus xp̄o iesu dño nr̄o.

VErū quia pater habēs
filias mr̄imonij seu nu
ptiarū capaces nedum
testando dz eis de aliq̄
iure institutionis ꝓui
dere si morte p̄occupet̄
vt dictuz est. Et plenꝰ
dicet̄ infra. Sed etiam
cogit̄ cōpetenter dotare tēpore testandi
vel mortis minime expectato. l. qui libe
ros. ff. de ritu nup. ideo ad demōstrandū
ꝙ raynutius vir egregiꝰ ac prudens ni
hil horuz que necessitatis aut honestatis
essent facere postposuit: subditur in tex.

DOté
quaz ei de
derat. † Ex
quo appa
ret ꝙ ray
nutiꝰ p̄usq̄
ad mortem
venisset et
testandi fa
cultatē sibi
captasset:
tampridē alterochē eiꝰ filie p̄mogenite d̄
cōpetēti dote prouiderat: ꝓut facere tene
bat̄ de iure. Tenet̄ enim vnusquisqꝫ pa
terfamilias ꝓprias dotare filias: sicut ꝓ
2 priū tenet̄ dotaliciare filiū: † seu de dona
tione ꝓpter nuptias ꝓuidere que dotali
a ciū vocat̄[a]. c. ex parte. de fo. cōpet. Unde
sicut ex parte vxoris dos viro dat̄: sic ecō
tra donatio ꝓpter nuptias a viro datur
vxori s̄m gl. ibi: id est sup donatione quā
pr̄ filio tpe nuptiaꝝ fecit filiꝰ nubēdo: do
tē quā ab vxore recepit assecurare tenet̄
s̄m Pan. in. c. puenit. de emp. ⁊ vēdi. ⁊ si
cut solu. mat. dos ad vxorē reuertitur vel

1 Pater fi
lias dotare
tenet̄ licet
spuriam.

a ¶ Que
dotalicium
vocat̄ alibi
vocat̄ spō
salicia lar
gitas. i au
tentica siue
a me. C. ad
velleia. hic
alleg. q̄tuis
proprie spō
salicia lar
gitas sit il
la q̄ fit an
te mr̄imo
nium in lo
calibus: ⁊ si
milibus: vt
ibi dicit gl.
et vide que
plenius di
cta sunt su
per ꝟbo: et
vxorē noie
adelasiā. in
quarto arti
culo ⁊ i. iuj.
conclusio
ne.

heredes suos. l. iure succursum. ff. de iure
dotiū. ⁊ l. dos a pr̄e ꝓfecta. C. so. ma. Sic
etiaz donatio ꝓpter nuptias reuertit̄ ad
3 virū ⁊ eiꝰ heredes. s̄m eum ibi. ¶ † Dos
eñ data donationē ꝓpter nuptias requi
rit: adeo ꝙ hodie est equalitas tā in cōsti
tuēdo: q̄z in pactis lucroꝝ: vt quantū dat
vxor in dotē: tm̄ dat maritus in donatio
nem propter nuptias vxori. Et sicut dos
pōt cōstante mr̄imonio nedū augeri: q̄n
immo et cōstitui de nouo sicut et ista do
natio. Ob qd̄ nō ante nuptias sicut olim:
sed ꝓpter nuptias hodie vocat̄. insti. de
donatio. §. est ⁊ aliud genus. Et sicut vir
ex pacto vel cōsuetudine lucrat̄ dotē: sic
etiā vxor donationē propter nuptias. Et
sicut vir efficit̄ dotis dñs. l. doce ancillā.
C. de rei vē. Ita fit mulier dña illius do
nationis: vt dña maneat cōstante matri
monio ⁊ eo soluto: ⁊ durat super ea hypo
theca pro dote: q̄diu nō restituit̄ ei dos.
Sz dote restituta dñium rei donate ipso
iure reuertit̄ ad donantē: vt dixi. Nec est
opus ꝙ mulier eā restituat: nisi fuisset pa
ctum vel cōsuetudo de lucrādo talem do
nationem. q̄ valet sicut in dote: quo casu
q̄diu viuet mulier erit ꝓprietaria: et pa
tri si patrez habeat ꝑtinebit vsufructus.
quibꝰ mortuis pertinebit pleno iure filijs
ex illo matrimonio s̄m Bald. in. l. j. ⁊ l. qd̄
4 scitis. C. de bo. que liber. ¶ † Et differūt
in hoc dos et donatio ꝓpter nuptias. q̄
vir lucrat̄ fructus dotis: sed mulier nō lu
cratur fructus donationis ꝓpter nuptias
cōstante matrimonio. q̄ si hoc non esset
onera matrimonij essent sine fructu. Et
est talis donatio propter nuptias tacite
obligata et hypothecata ꝓ securitate do
tis: vt dicto. c. peruenit. ita ꝙ vir eam alie
nare non posset etiam de consensu vxo
ris: nisi cum iuramento vel bino vxoris
ꝯsensu iteruallato: et ꝙ vir aliūde habeat
sup q̄ vxor ꝯsenties salua possit hr̄e dotē.
ꝑ tex. i aut. siue a me siue ab alio. C. ad vel
leia. Et ē mirabile: ꝙ vxor q̄ dña est talis
rei sibi donate possit eam hr̄e hypothe
catam. Cum res sua sibi seruire et obliga
ri non possit. Sed hoc est: quia non est do
mina iure proprio perpetuo. Unde ratio
ne possibilis reuocationis in casu soluti
matrimonij vt dixi res taliter donata di
citur quodammodo aliena. l. ex sextan
te. §. latinus largus. ff. de exceptione rei
iudicate. et. l. in bello. §. si quis seruum. ff.
de capti. et postliminio re. ¶ Et sic pater
tenetur filias dotare et filios dotaliciare:
vt clare per Baldum. in dicta autentica
sine a me. Et nedum tenetur pater filias
suas dotare naturales et legitimas: vel
legitimas tantuz: vt. d. l. qui liberos. ff. de
ritu nup. Sed etiā naturales tm̄. imo etiā

spurias vt plene dixi in verbo: ⁊ vxorem
noie adelasiam. in scd̄o articulo ⁊ dicet̄. j.
¶ Ideo pro intellectu dicendoꝝ sciendū
5 est: † ꝙ dos multiplr̄ accipit̄ i iure nostro.
Aliq̄n accipit̄ per modū largissimū: vez
pro oī circūferentia ad sufficientiā alicuiꝰ
rei vel persone: vt cū scd̄m cōem vsum lo
quēdi d̄r iste fundus est bene dotatꝰ. Uel
hec domꝰ est optime dotata. i. hz oēs ha
bitudines ⁊ cōmoditates ad domum vel
fundū requisitas. ⁊ ita accipit̄ in. l. seie. §.
seio. ff. de fundo instruc. ibi: cū dotibꝰ ⁊ re
liquis colonoꝝ ⁊c. Sic etiā dicimꝰ hic iu
uenis est bene dotatus: scz in virtutibꝰ et
moribꝰ. Aliquādo accipimꝰ dotē non ita
largissime: sz large vt ꝯtingit circa eccl'iaz
vel capellam nouiter cōstructā: q̄ cū cen
seat̄ sponsa futura rectoris in ea instituen
di: opus est tali ecclesie dotē cōstitui: al's
nō potest nec debet edificari nec cōsecra
ri: nisi dote prius ꝯstituta. c. nemo. de ꝯse.
dis. j. ⁊ c. cū sit. de cōsecra. eccle. vel alta. ⁊
in aut. vt nullus fabricet orato. vl' domū.
§. j. Et si fundās prius eā nō dotauit: po
terit postea cogi ad eā dotandū. s̄m doc.
in. d. c. cū sit. vbi d̄r que sit ꝯgrua dos. Et
si fundans eccl'iam impotens sit ad eam
dotandū. Non debet talis eccl'ia cōsecra
ri. Al's ep̄s eā cōsecrādo tenebitur ipsam
dotare: vt no. in. d. c. cum sit. Ex qua dota
tione acquirit̄ iuspatronatus ipsi dotāti:
quāuis laicus fuerit. xvj. q. vij. c. pie men
tis. vbi bona glo. ⁊ c. placuit. vbi d̄r: ꝙ si
vnus eccl'iam fundat: alter vero eā dotet:
ambo efficiunt̄ patroni: vt ibi not. Archi.
ita ꝙ de tali dote portio canonica nō de
bet̄ epo: per ea q̄ habent̄ in. c. fi. j. eo. ⁊ in
c. j. vbi Panor. de cēsi. Sicut etiā nō de
betur falcidia de legato dotis i matrimo
6 nio carnali. ¶ † Aliq̄n et tertio accipitur
dos circa matrimoniū spūale: nō dico ꝓ
a dote eccl'ie: sz ꝓ dote virginis[a] religionē
intrātis. Puta si puella intrare velit mo
nasteriū: tenet̄ pater ei dotē assignare cō
gruam: ꝓut teneret̄ ꝓ matrimonio carna
li: vt. d. l. qui liberos. q̄ nō minoris aucto
ritatis ⁊ fauoris est matrimoniū spūale:
q̄z carnale: immo maioris. Cū tendat in
fauorē aīe. c. inter corporalia. de trāsla. fa
cit. l. sancimꝰ. C. d̄ sacrosan. ecc. Ideo ma
trimonium hoc spūale: q̄tuis vltimo loco
cōtractū p̄fert̄ priori mr̄imonio carnali: et
ipm extinguit: dūtamē nō fuerit ꝯsumma
tū. j. de spō. c. cōmissum. ⁊ de cōuer. cōiug.
c. verū. ⁊ sic meretur dotem. Quinimmo
7 decidit Bal. in. l. fi. de dotis ꝓmissio. † ꝙ
si filia antē ingressum vel in ingressu mo
nasterij non fuerit dotata a patre: poterit
post ingressum suū petere dotē: sicut filia
que carnaliter nupsisset: vt sentit Bar. in
l. j. §. si vel parens. ff. si quis a paren. fue.

6 De dote
ad quā pr̄
tenet̄ filie
religionem
intrāti pro
mr̄imonio
spūali.

a ¶ Pro
dote virgi
nis. Uide q̄
dicunt̄. j. su
per verbo:
cuidam pe
tro tradide
rūt. in p̄n.

Universidad de ... Biblioteca

manumissus.vbi etiā dicit: ꝙ illud qđ pa
rens ponit sup altare censet datū pro legi
tima: ita ꝙ filia facta monialis nō amplius
poterit legitimā petere. Nā licet dos det
pro oneribus matrimonij supportandis:
tñ monialis habebit dotē suā quā dona
bit monasterio pro supportādis oneribus
ſm Bal.in aut.nisi rogati.C.ad trebel.et
Pe.de ancha.ꝯsi.ciij.incipien. In paucis
verbis. Immo dicit Bal.in.d.aut.nisi ro
8 gati.†ꝙ executor habēs pecunias distri
buere pro maritādis puellis: poterit da
re puelle religionē intrāti.q2 etiā statutū
penā imponēs cōmittēdi adulteriū ad il
lum q carnaliter cognouit monialē pfes
sam ſm Marianū in repeti.c.qualiter.le.
ij.in.ix.q.de accusatio.et Feli.in.c.non sa
9 tis.de simo.¶†Et relictū puelle si nupse
rit debebit et si carnaliter nō nubat: sed mo
nasteriū intret.vt plene p Feli.in.c.in p̄
sentia.xvij.col.de pba.tñ Bal.in.d.aut.
nisi rogati.x.et p hoc soluit q̄stio. sentire
a videt cōtrariū.a Preterea dicit Feli.in.c.
ecclesia sancte marie.de ꝯsti.si bñ teneo:
ꝙ subditi q ex ꝯtractu tenent vel statuto
aut cōsuetudine p filiabus dñi maritādis:
etiā contribuere tenebunt si spiritualiter
maritent religionē intrādo: perinde et acsi
mřimonio carnali iūgerent. Videatis eū
dem Feli.in.d.c.in pñtia.xviij.col. Pari
ter decidit Bar.in aut.res q.C.cōia de le
10 ga.†ꝙ sicut res phibita alienari pōt pro
dote carnali etiā dari poterit p tali dote
spirituali in q etiā publica versatur vtili
tas. Cū in sacris ius publicū cōsistat.l.j.
ff.de iusti.et iure. Et in his q publicā con
cernūt vtilitatē iura exorbitātia extendū
tur ad similes casus.ſm Bar.in.l.si cōstā
te.ff.sol.ma. Videatis Bal.in.d.l.fi.C.de
dotis pmis. Preterea q2 testator ad talez
dotē tenebat et teneret si viueret: ideo cū
nō teneat de necessitate ecclesiā edifica
re nec dotare: nō possent tales res p dote
ecclesiastica alienari vt cōcludunt oēs in
dicta aut.res que. Qđ veruz intelligatis
p dote ecclīastica filij heredis: qui eccle
siam cōstruxit: sed p dote spūali pro in
gressu religionis debita alienari possunt
vbi pr aliūde nō haberet vñ solueret: vt
dicta aut.res que. Et filius aut filia intrat
regulā approbatā.ſm gl.in aut.sed q̄uis.
vbi Cynus.C.de rei vxoria actione. Se
cus autem dicit ibi esset in istis bezocha
rijs.quod dicit habuisse a Jo.an. Preter
ea hoc verum intelligatis in filia intrāte
religionē: vt pater teneatur ei prouidere
11 de dote.¶†Sec9 esset in filio intrāte mo
nasteriū: qui lz intrādo contrahere videa
tur matrimonium spirituale: tamē non te
netur pater ei aliquid assignare pro do
te. Cum solum sponse et non sponso de

a ¶Videt cōtrarium. de quo videatis.j.su per verbo: qui cū alia matrimonium cōtrahens. circa princ.

11 Filio religionē intranti non debet dos.

beatur dos assignanda per patrem. Ve
rūtamē si dictum monasteriū esset debile
in facultatibus: posset ex persona filij intrā
tis petere legitimā assignari per patrem.
Nā licet regulariter nō debeat legitima
filio viuente patre: vt plene habet in.l.lex
cornelia.ff.de vulga.et pupil.et in.l.fi.ff.de
libe.agno.et in aut.vt liceat matri et auie.
§.preterea. Tamen in casu isto filius seu
monasterium pro ipso eam petere potest.
Cum idem videamus in casu econuerso.
scz patre monasteriū intrante: vt filius le
gitimā petere possit ante mortē naturalē
patris: saltem de equitate canonica.vt est
casus singularis in.c.cū scim9.j.de regu
lari.et tenet Bald.in aut.si qua mulier.C.
de sacrosan.eccle.qđ maxime videret p
cedere si monasteriū esset inops et impo
tens ad sustinendum talem filium. Quo
casu: videretur patrem saltem fore cōpel
lendum ad aliquid filio assignādum pro
alimētis. Qđ nō fieret si tale monasteriū
esset potens: tamen in filia monasterium
intrante sine dubio tenendū est patrē te
neri ad eandem dotandū quātūcunqz sit
potens monasteriū: per id qđ notabiliter
dicit in.l.fi.C.de dotis pmis.vbi elegan
ter deciditur: ꝙ licet filia sit diues: ita qđ
ex suo patrimonio dotari posset: tamen
adhuc pater eam dotare tenetur de suo.
12 ¶†Aliquoties et quarto dos accipit per
modū magis propriū et strictū: scz quādo
cōstituitur p matrimonio carnali. Et est
ſm Barto.super rubri.ff.solu.matri. Jus
quoddam in se cōtinens id qđ a muliere
vel eius patre: viro aut eius patri tradi
tum est: vel pro tradito habitum: ad one
ra matrimonij supportanda Et isto mo
do accipitur hic. Nam Raynutius vt te
nebatur: alteroche eius filie certam dotē
dederat ad onera matrimonij supportan
da: et bene fecerat: cū de seipso filiam do
13 tauerat.†Ad qđ faciendum de iure cogi
poterat non ignorans dotis dationē esse
de solennitate matrimonij et honestate.
xxxj.qō.ij.lotharius. Unde indignissimū
est matrimoniū ꝯsistere posse sine dote.l.
cū pater.ff.de pac.dotali.xxx.q.v.aliter.et
c.nostrates. immo q sine dote ducit vxo
rem peccare cēset.iij.q.iiij.c.ꝯsanguineo
rū: ſm Lucā de pēna.in.l.quicūqz.C.de
apocis publi.li.x.in.lxvij.p̄sumptione: te
a netur eñ pater et cogi potest in sua vita
filie pro dote certam partem sui patrimo
nij pro dote sua.vt dicta.l.qui liberos.ff.
de ritu nupti. ¶Dotis eñ datio dicit.nō
de substātia: sed de solennitate matrimo
nij: vt dixi.xxx.q.v.c.aliter.et.c.nostrates.
adeo qđ dicit text.in.l.cū pater.ff.de pac.
14 dotali.†Indignissimū esse matrimoniū
sine dote: q2 posset esse cā repudiationis

12 De dote que dat p mřimonio carnali: et qualr diffiniat.

13 Pater tenet filiā dotare: lz maritum reperiat sine dote: vl alius eā dotauerit.

a ¶In vita sua. Nō autez cogi posset ei assignare ne filio legitimā: de quo plene hr.j. sup xbo: in eodē testamēto relinquens.j. in xxj. limita.

vxoris.xxxj.q.ij.c.lotharius.in princ.et.c.
per vestras.in fi.de dona.inter virū et vxo.
Ideo si pactum fieret in matrimonio de
dote non petenda: ad vitā tantū patris: et
non perpetuo relatū videret. scilicet con
templatione paterne pietatis: et ne diuer
sa sentētia fruct9 dotis ab oneribus ma
trimonij separet: vt.d.l.cum pater.qđ est
notandū pro.d.l.q liberos.ff.de ritu nup.
Sicut tenet filijs assignare alimenta: vt
habet.ff.de libe.agnos.per totū. Et p̄ser
tim in.l.si quis a liberis.et.l.fi.§.ipsum au
tem filiū.C.de bo.que libe. Jta ꝙ pater q
semel dotē filie constituit vel assignauit:
postea non posset eā diminuere. Vñ si pa
ter semel in testō filie legauerit centū pro
eā maritando: quā ex post pro nihilo ma
ritauit: poterit talis filia dictū legatū pe
tere: vel si eā maritauit pro quinquagin
ta: vel alius illā suis expensis maritaue
rit: filia petere poterit vel totū legatū vel
residuū.ſm Bal.Sali.Pau.et Jasonem
in.l.filia.C.de lega.Bald.et Moder.in.l.
hmōi.§.cum pr.ff.de leg.j. Jmo.et Pe.de
ancha.in.c.filius.ē.e.et consuluit Alex.in
ij.parte.ꝯsi.vij.incipien. Visis et diligen
15 ter animaduersis.¶†Si tñ bis pater fi
lie dotē cōstituerit: nec soluerit: nō tenet
ei soluere: nisi dotē secundo loco cōstitu
tam. q̄uis de prima cōstitutione nō fece
rit mentionē.l.dotē.ff.de iure dot.et tenet
Cynus in aut.sed q̄uis.C.de rei vx.acti.
16 ¶†Est tñ differētia inter dotē et alimē
ta.q2 non cogit pater dare alimēta filijs
nisi successiuis temporibus: totā aūt dotez
assignare tenet in p̄ncipio. Jta ꝙ nō pos
set dicere filie: volo assignare marito tuo
loco dotis congrua alimēta de tēpore in
tēpus: vel vsumfructū talis fundi: immo
tenet dotē assignare in plena proprietate
sicut dicimus in legitima.per.l.sancim9.
§.repletionē.C.de inoffic.testa. Jdeo pa
ter assignando fundū pro dote: q̄uis sim
pliciter assignauerit videt eā assignare in
plena proprietate. Adeo ꝙ post eius mor
tem vel post mortem filie duret talis assi
gnatio: cū in eā fiat reconciliatio mortuo
patre et etiā in eius heredes tanqz ppriū
patrimoniū filie.d.l.j.§.videamus.de rei
vxo.act.et.l.filiū emācipatum.ff.de colla.
bo.et.l.iij.§.sed vtrū.in fi.ff.de minori. Se
cus tñ esset si pr simpliciter assignasset fi
lie fundū pro alimentis.q2 tunc filia mor
tua fundus reuerteret ad patrez vel eius
heredes: et non ad heredes filie. Ex quo
alimenta morte finiunt.l.cuz hi.§.mod9.
ff.de trāsac.et no.Bar.in.l.fi.ff.de his qb.
17 vt indig.¶†Plus dico: ꝙ pater tenetur
ad redotandū filiā viduā: ita ꝙ compel
li pōt offi.iudi.ſm qđ habet in aut.lz q̄
uis.C.de rei vx.act.et.l.si socius pro filia.

16 Differētie inter dotem et alimenta.

17 Tenet pater filiaz redotare viduā nubere volentez aut religionem ingredi.

ff.pro socio.glo.no.in.l.si socer.in princ.ff.
so.ma. Et si filia nollet nubere. sed potius
religionē ingredi: pariter tenebit pr eam
dotare: vt cōmode stare et viuere possit in
seruitio dei tāqz dei spōsa: et vt monaste
riū possit facilius onera alimētatiōis subi
re. vt notabiliter voluit Bal.in.d.l.fi. C.
de dotis pmissio.et fuit de mēte Bart.in
l.j.§.si parēs.ff.si quis a parē. fuerit ma
numis. Quinimmo si semel filia nupserit
cū ampla dote: et nūc vidua ingredi vel
let religionē: teneret pater eandē dotē as
signare monasterio.ſm Jo.and.in addi.
a spec.ti.de dona.inter vi.et vx.et Cynū in
18 d.aut.sed q̄uis. ¶†Vnū tñ mēti tenebi
tis: ꝙ si pater filiā suā secundo maritet: et
sibi dotem cōstituat nō facta mētione de
prima dote: petere nō poterit filia nisi do
tem secūdo cōstitutā in secundo tractatu
matrimonij.per tex.in.l.dotem.ff.de iure
dot.ſm quē ita iudicatū fuisse refert Gui
do pape.q.ccclxxv.in fi.et tenet Cynus in
19 d.aut.sed q̄uis. ¶†Preterea dico ꝙ si
dos pmo viro assignata perijsset sine cul
pa mulieris: teneret pater iterū dotē cō
petentē si posset filie assignare. per dictā
autenticā sed q̄uis. cū als nō posset filia
faciliter renubere: et sic impediret matri
moniū.l.j.ff.so.ma. Per quā rationem di
cunt doc.ꝙ si constante primo mřimonio
dos perijsset puta alluuione aut casmate:
tūc pater tenebit filie dotē nouā cōstitue
re.ſm Bar.in.d.l.fi.dicēs hoc idē esse vbi
deficerēt facultates mariti: vt quia rupit
aut naufragauit i mari. Tñ aliqui tenue
runt cōtrariū: ꝙ pater hoc casu nō tenea
tur. Sed opiniones sic possunt concorda
ri: scz vt dicamus: ꝙ durāte tali mřimonio
pater nō teneat per viā cōstitutionis no
ue dotis prouidere filie. Sed solū p viam
alimentorum si potēs sit eis subuenire: arg.
dicte.l.fi.C.de dotis pmis. Cū alimētis
futuris nō posset filia renūciare etiā cum
iuramēto ſm Spec.ti.q filij sunt legi.x.
sed pone quidā.et Bal.in.l.pactuz.in vlti.
q.C.de colla.quos sequit Jason i aut.qđ
locū.illo.e.ti.vj.col.in fi. Et plene dicā.j.
super verbo: si absqz liberis. Jn materia
20 substitutionis fideicōmissarie. ¶†Vnuz
tñ singulariter menti tenebitis: ꝙ si dos
data filie cōstante mřimonio fuerit absqz
culpa filie perdita: puta q2 vir effect9 est
inops: talis filia dotē illā nō cōputabit in
legitimā post mortē patris: siue maritus
viuat: siue nō. Cū vt dictū est pr eā tenea
tur redotare: vel ei prouidere de alimen
tis si possit ſm Bal.nouellū in tracta. de
dote.fol.xix.iiij.col. Licet als secus esset
per.l.quoniā nouella.C.de inof.testa. Si
aūt matrimoniū solueret per mortē viri:
pater teneret filiam redotare: si renubere

a ¶Inter virū et vxo. als est.i tit. qui filij sūt legi.§. in h ti.in addit. incipiente Martin9 d fano.

19 Prima dote perdita tenet pr suam redotare filiam.

20 Vnū casum in quo dos nō cōputat in legitimam.

Universidad ... Biblio

vellet: postq̃ dotē sine culpa sui perdidit. de quo plene per Bal. Sali. Pau. ꝛ Iaso
21 nē in.d.aut.qd locū.C.de colla. ¶ † Et in tantū sunt ꝓmissa vera: videlicet patrē teneri ad dotandū filiā: ꝙ si pater sit bonorū maternoꝝ aut aduentitiorum administrator filie: iuxta.l.j.C. de bo.mater.et.l. cū oportet.C.de bo.que li. Tūc filia a patre simpliciter dotata in dubio dotata intelligit de bonis paternis: ꝛ nō de bonis ipsius filie q̄uis emācipate: cuius bona pater forte regit et administrat. licet ipsa filia sit de se diues: vt est casus singularis in.d.l.fi.C.de dotis ꝓmis. Et ratio est: q2 onus dotandi patri pertinet ꝛ nō filie: dicta.l.qui liberos.ff.de ritu nupt.facit.l.et magis.ff.de solu. Qd secꝰ est in alijs administratoribꝰ: puta tutoribus: ꝛ curatoribus: aut negociū gestoribus extraneis: q̄ in dubio de bonis administratis ꝛ nō de proprijs expēdisse presumunt.l.nesenniꝰ. ff.de neg.ge. ¶ Preterea etiā in patre secus esset in alimentis: que pater nō tenet impēdere de suo filio diuiti se alimētare valēti ꝛ potēti.l.si quis a liberis.§.si filiꝰ. ff.de libe.agnoscē. Et sic in dote filia est magis priuilegiata: quam in alimentis.
22 ¶ † Plus dico: ꝙ si pater in promissione aut datione dotis expresserit: ꝙ dotē constituebat de bonis tā suis: q̃ ipsius filie: licet ſm verā vim verboꝝ intelligeretur dos ꝓmissa de bonis suis ꝓ dimidia: et ꝓ alia dimidia de bonis filie. per ea q̄ habent in.l.reos.§.cū i tabulis.ff.de duobꝰ reis.ꝛ.l.j.C.si plures vna sentētia condēnati sunt. Tñ hoc casu fauore mulieris et matrimonij. Et quia paternū officiū est filiā dotare: illa copula ꝛ resoluit in disiūctam. Et erit sensus: ꝙ quatenꝰ bona paterna ad dotē nō sufficerēt: in eo quod restat dos censet promissa supplēda de bonis filie. qd est singulariter menti tenendum. quia nō solū inducit ibi dicta interpretatio cōtra propriā ꝛ strictā verboꝝ significationē: sed etiā cōtra verisimilē patris intentionē dicta verba proferētis per tex.in.d.l.fi.de dotis ꝓmis. Per quē multi plures incauti remanēt illusi ꝓpter imperitiā tabellionū: qui in instrumēto dotis apponūt. Quā dotē ꝓmisit dictꝰ pater cōputato in ea omni eo qd sibi filie debetur: tā de bonis pr̃nis: q̃ maternis ꝛc. Nā dicta clausula nō obstāte poterit filia post mortē patris petere bona materna vltra dotē: nisi bonis maternis expresse renūciasset. Dū tamē probet tot bona fuisse in bonis patris tempore dotis cōstitute: que sufficiebāt ad dictā dotē constitutam. q̄uis si pater hoc sciuisset nunq̄ dotem ita amplā cōstituisset: nec promisis
23 set. ¶ † Semp em̄ presumit pater de suo

21 Pr̃ tenetur filiā dotare etiam diuitē sed non alimētare.

22 Pr̃ semper p̄sumit de suis proprijs bōis filiam dotasse ꝛ non de bonis filie.

filie dotē constituisse: adeo ꝙ etiā si forte pater vltra cōdecentiā excessiue filiā dotauerit. Semper presumendū est dictum excessum de suo ꝓmisisse: et nō de bonis ꝓprijs filie. vt.d.l.fi. Per qua plus dicūt moderni. ꝙ si quis extraneus vel etiā ipse maritus filiā dotasset de suo: nihilominꝰ tenebit pater de suo eam dotare. vnde di
24 cit Bal.in.d.l.fi. † ꝙ adeo incūbit patri dotare filiā: ꝙ si pater cū eius fratre aut cū extraneo simul eā dotauerint: videtur in dubio frater ꝛ extraneus solū et dūtaxat gessisse negociū patris: ꝛ nihil de suo dedisse: aut ꝓmisisse. qd secus esset si sine patre frater vel extraneus hoc faceret. vt l.ex morte.C.de pac.conuē.tā super dote: q̃ propter nup.donatione. Preterea concludūt omnes: ꝙ si pater filiā dotare non vellet congrue posset ad hoc cogi officio iudicis: nā licet inter patrē et filiū in potestate constitutū consistere nō possit iudiciū.l.lis nulla.ff.de iudi. Tamē hoc casu implorare potest filia cōtra patrē officiū iudicis: vt ipsam dotet. qd est intelligendum venia a pretore petita.l.fina.C.de in ius voca.insti.de act.§.penales. q̄ venie petitio etiā requirit: quando officiū iudicis implorat ſm gl.in.l.si socer.in prin. ff. sol.ma.ꝛ.l.ita tamen.§.qui rogatus.ff.ad trebel. Et idē esset in casibus: in quibus pater tenet ad filiā redotandū: vt dictū fuit supra. Quibus casibus cogi poterit officio iudicis. vt.d.l.qui liberos. ꝛ.d.l.fi.
25 ¶ † Et taliter ꝙ condēnatus ad dotandum filiā si hoc facere recusaret: compelli posset captis pignoribꝰ: et mulcta idicta: immo qd plus est detineri posset in carceribus donec cōdēnationi satisfecerit. Cū hec sit quedā legalis condēnatio.l.obligamur.§.lege.ff.de act.ꝛ oblig. Ratione cuius potest quis precise cogi ad factum: per ea que habent in.l.iij.§.tutores.ff.de suspec.tuto. Nā videmus similiter: ꝙ cogi potest pater ad alimenta filio prebenda: vt.d.l.si quis a liberis.§. si q̄s ex his. ff.de libe.agno. Et si pater animo indurato adhuc filiā dotare recusaret: magis in carceribus mori volēs: eo casu posset iudex ex officio dotē congruā filie cōstituere de bonis patris: etiā nō dato curatore bonis.l.iij.§.j.ꝛ.ij.ff.de iure dot.facit tex. in aut.vt cū de appel.cog.§.si alicui. Licet al's secus seruaret: ꝙ bona alicuiꝰ regulariter nō possunt distrahi: nisi priꝰ dato curatore bonis.ff.de cura. bonis dan
26 do.per totū. ¶ † Et cōtra patrē filiā dotare nolentē non solū potest filia insistere corā iudice laico: vt dictū est. Quimmo adire poterit iudicē ecclesiasticū cōtra patrem q̄uis laicū. ſm Barba.in.c.ex literio.iij.col.de pigno. Que omnia indubi

24 Pater filiā dotās cum fratre vel extraneo solus obligatur.

25 Pr̃ filiā dotare cogit captione pignorū et per arrestatione ꝑsone.

26 Filia ꝗ patrē insistere pōt vt dotet etiā corā iudice ecclesiastico.

27 Ratio quare mulier virū appetit.

a ¶ Mulierum conditiones. vbi dicit: ꝙ maioris delectatiōis ē coitus in femina q̃ viro: ꝛ multo maior fuisset in vtro: q̃ si primi parentes ꝑmansissent in statu innocētie: q̃ sit nūc post peccatū. q2 hūana natura perfectior fuisset et oīs ꝑfertim ille humor velut ex ꝑfectiori cibo ꝛ digestione descendēs tñ maior illa delectatio nullomodo impeduisset vsum rationis. ſm Francis.de mayronis. in beatum augustinū super genesim.xxiij.c. de quo vid plenius. j. super ꝟbo: cuidam petro tradiderunt. Dum loquitur de fidelitate i cōiugio requisita.

28 Quid si filio ꝓpter verecūdiā nō audeat contra patrē isistere vt dotetur.

tanter ꝓcederēt: vbi filia dotari peteret pretorē adeūdo: et cōtra patrē querimoniā exponendo per modū honestū: puta cupiendo maritari diceret. Cupio dn̄e iudex fieri mater: ꝛ liberos procreare: prout similis locutio ponit in.c.j.de frige. ꝛ ma
27 leficia. ¶ † Nam cupit naturaliter femina nubere: ꝛ viro sociari: vt fiat mater. q2 ipsa prebet materiā conceptui. Et vir dat formā. Et ideo sicut materia naturaliter appetit formā: ita femina appetit virū: vt sue materie forma imprimat. Videatis q dixi.s.in verbo: duas habes filias.in p̄n. vbi posui bonas ꝛ malas mulierū conditiones.a ¶ Unde hoc casu parcit filie volenti nubere: q̄uis honestius sit continere. quia faciliter parcitur vitio naturali filie etiā contra patrē iuxta illud Apostoli.j.ad Cor.vij. ibi: si quis autē turpē se videri existimat super virgine sua: ꝙ sit superadulta: ꝛ ita oportet fieri qd vult faciat: nō peccat si nubat. Tali em̄ casu audiret filia. Et nō abs re: cū maximū munus mulierū sit concipere: ꝛ partū tueri.l. queritur.§.si mulier.ff.de edilicio edicto.
28 ¶ † Si vero filia pre rubore pudicitie non auderet per seipsam comparere coram iudice: et petere cogi patrem ad eam dotandum: eo casu possent fauore coniugij parentes cognati et amici adire pretorem: qui patrem ad dotandum filiā cogeret.l.si cum dotem.§.finautem.ff.soluto matrimonio. Et si etiam parentes hoc petere non auderent: aut talis filia verecunda parentes non haberet: neq̃ amicos: et ipsa est iam tori matura: omni auxilio destituta: tunc iudex ex officio posset immo deberet suum impartiri officiū cogendo patrem dotare filiam: vel ipse hoc facere posset. per textum nota. in dicta.l.tertia.ff.de iure dotium. Nam quoties versatur fauor publicus: vt in casu isto.l.prima. ff. soluto matrimonio. Potest iudex suum impartiri officium: et de facto supplere etiam parte non petente. secundum Bartolum.in.l.quarta.§.pretor.ff.de damno infecto. Panormitanus in capitulo bone. de postulatione prelatorum.et Flora.in.l.quia magis.§.ad officium.ff.finium regundorum. Quod nedum habet locum in dote constituenda: sed etiam in dote repetenda: si soluto matrimonio pater dotem repetens esset improbate vite: seu dilapidator: et filia nollet aut non auderet contradicere propter reuerentiam paternalem: quia etiam tūc iudex ex officio supplere posset: causa tamen cognita: scilicet quod pater esset dilapidator.l.si cum dotem.§.eo autem tempore.ff.soluto matrimonio.
29 ¶ † Similiter etiam ad similitudinem

dotis tenetur pater et cogi potest assignare filio nubenti donationem propter nuptias in dotis recōpēsam: vt satis ꝓbatur in.d.l.fi.C.de dotis ꝓmissio. Cū etiā vt filiꝰ magis inclinetur ad matrimoniū cōtrahendū: ꝛ vt facilius vxorē inueniat bene dotatā. Cum al's sine tali donatiōe nō faciliter inueniret dotem saltē amplā: q2 talis donatio est vxori securitas dotis. ſm gl. Panor.ꝛ doct.in.c.puenit.de emp. ꝛ vendi.vt.s.dixi in prin. ¶ Et hec vera: sc3 patrē teneri ad dotandum filiam: aut filio assignandum donationē propter nuptias: vbi filia vel filiꝰ nupsit patre scien
30 te ꝛ consentiente. † Si autē filia nupserit patre ignorante aut inuito: quo casu: iure isto canonico cui quo ad matrimonia stādum est: tenet ꝛ valet matrimoniū: ac si pater cōsensisset: an tunc pater possit filie sic nubenti denegare dotē. dicendum est qd non. ſm glo.in.l.paulus.ff.de sta.homi.ꝛ expressius in.c.hoc sanctum.xxxij.qō.ij.ꝛ consuluit Alexā.in.ij.parte consilio.vij. incipien.visis diligenter ꝛ aiaduersis.iij. colū. Nam propter hoc non posset hodie pater eam exheredare: ꝛ sic videtur hodie correctus.§.si alicui.in aut.vt cum.de appella.cog. Cum vt dictum est quo ad matrimonia standum sit huic iuri canonico: ꝛ non legali dispositioni. vt dicit glo.singularis in.§.hactenus.instit.de gradibꝰ. tenent Hostien. Jo.an.et docto in.c.j.de desponsa.impube.et plene Jason in aut. sed si post.C.de inoffic.testa. vbi conclu
31 dit: † patrem non posse filiā suam exheredare pro eo: ꝙ viro etiam indigno nupserit sine eius consensu. Sicut non posset hodie exheredari filius: qui turpes contraxit nuptias cōtra voluntatem patris: veluti capiendo suā famulam: vel eius filiam: vel ancillā: ſm Jmo.in.c.accedens. de procura. quem sequuntur Alex.ꝛ Jas. in aut. nō licet.C.de liberis preter. Quia tales dispositiones legales matrimonia intimidantes sunt omnes correcte.c.fin.
32 vbi docto.de secun.nup. Jmmo non valeret statutum ciuitatis vel cōsuetudo disponens patrem nō teneri dotare filiam: que sine suo consensu nupsit. Aut si disponeret maritum eidem teneri dotem assignare super bonis suis: vt elegantissime post seriosam disputationem consuluit Alexan.in prima parte cōsil.xcvij.incipi. principalis dubitatio. quē sequitur Jas. in.l.j.§.huiꝰ studij.vltima col.ff.de iusti. ꝛ iure. Et minus disponere posset matrimoniū nō valere sine cōsensu patris: cum lex ciuilis nihil possit impediendo spiritualia. ſm eos ibi: ꝛ sentit glo.institut.de
a nup.in prin.a ¶ Saue tamē intelligatis
33 esse verum † ꝙ pater tenetur filiā dotare:

29 Tenet pr̃ cogi p̄t assignare filio nubēti donationē ꝓpter nuptias.

30 An teneat pater dotare filiā q̄ sine eius nupsit consensu.

a ¶ Insti. de nupt. in princi. Qd qualr̃ intelligat vide sup verbo: cuidam petro tradiderūt.in prin.

33 Quid si filia viro indigno nupserit.

Universidad ... Bi...

que sine eius nupsit cōsensu: prouiso ꝙ nu
pserit viro digno ⁊ honesto. q2 de consen
su patris in his causis spiritualib⁹ paruz
curam⁹. c. fi. de iudi. li. vj. Si vero filia pa
tre ignorāte aut inuito nupserit viro indi
gno: ⁊ inhonesto: attenta sui cōditione: ⁊
domus pr̄ne: vel si filia vitā elegerit inho
nestā: puta meretricādo: eo tūc pr̄ non te
neret eam dotare ſm glo. in. c. de raptori
bus. xxxv. q. j. ad hoc facit gl. no. et qꝺ ibi
no. Bar. in. l. nō tm̄. §. si emācipatus. ff. de
cōtratab. per quē tex. ⁊ ibi no. Idē tenuit
Bal. in. d. l. j. ff. so. ma. Videatis ⁊ dicatis
vt per Bal. in. l. obligamur. in fi. ⁊ ibi glo.
ff. de acti. ⁊ obli. ⁊ Pan̄.. in. c. cū causa. iij.
colū. de rapto. vbi clare decidit ⁊ Alexā.

34 Quanto tempore teneatur filia patrē expectare anteqꝫ nubat

34 in. d. ꝯsil. ac Iason vbi. s. ¶ † Preterea
intelligatis patrē nō teneri ad dotanduz
filiā: que vitā inhonestā elegit: aut eo in
uito nupsit. nisi pr̄ fuisset in culpa: puta q2
filiā nō maritauit. j. xxv. annum. vt. d. §. si
alicui. Quoniā tūc si post. xxv. annū pr̄e
ignorāte aut cōtradicēte nupserit viro in
digno ⁊ inhonesto: vel vitā inhonestā ele
git: tenet pr̄ eā dotare: nec poterit ꝑpter
hoc ipsam exheredare per tex. in. d. aut. sz
si post. C. de inof. test. Idē voluit gl. ⁊ ibi
Archi. in. d. c. de raptorib⁹. Et hoc proce
debat olim: hodie vero filia nō tenet ex
pectare patrem vsqꝫ ad. xxv. annū. Quin
immo etiā nubēdo ante. xxv. annos. Dū
tamē ſm morē patrie expectauerit tp̄e cō
gruo. Puta vsqꝫ ad. xx. annos: vel aliā eta
tem in illa regione cōsuetā: infra quā cete
re puelle cōsueuerūt cōmuniter maritari.
Si pr̄ intra illā etatē nō curauerit filiam
maritare ⁊ dotē cōstituere: si ipsa postea
nubat: cuiuis persone sibi indigne et ante
xxv. annū: etiā pr̄e ignorāte aut contradi
cente non videt ꝙ ꝑpter hoc possit dote
priuari: ne alˢ p indirectū tollat filie libe
ra facultas matrimonij: quā ius ciuile tol
lere nō pōt: nec impedire: aut intimida
re: vt plene no. in. c. j. ⁊ c. fi. per gl. ⁊ doc. in
c. statutū. de hereti. lib. vj. Nā certū est: ꝙ
filia cōtrahēs mr̄imoniū ignorāte patre
vel contradicente vix aut nunqꝫ reperiret
virum honestum et sibi condecentem.

35 Viri honesti vix aut nunqꝫ cum puellis nubunt sine cōsensu parentū suorum.

35 ¶ † Cum viri honesti omnia facere ve
lint secundum debitam honestatem: ⁊ sic
nubere de consensu parentum: vnde filia
excluderetur a matrimonio si semper ha
beret nubere viro sibi condecenti. Et idē
videremus de filiabus que iam etatem
transiuerunt maritandi: que vix maritum

36 Vir magnanimus copulari sp vult cū puella iuuene et nō cū vidua aut vetula.

36 reperirent condecentē. ¶ † Cum quili
bet vir honestus et magnanimus vt plu
rimum velit teneram puellam sibi copu
lare. ſm morem regionis: et non cum an
nosa contrahere presertim vidua que
alteri nupserat. quia dicit Iuuenalis.

Semper habet rixas alternaqꝫ iurgia le
ctus: in quo nupta iacet. cū viduevt pluri
a mū priores suspirant maritos ᵃ. Vnde sa
lubre est illud Hesiodi phī ꝯsiliū. Puellā
accipere oporterevt gratis eam moribus
imbuere possis. Diuersitas enim morum
nequaqꝫ ad dilectionem sunt apte: vt ha
betur lib. j. Econo. c. iiij. Et sic in annosa
etate per indirectum tollerentur seu impe
direntur matrimonia puellarum. qꝺ non
est dicendum. Maxime q2 vt dictū est iu
re isto canonico in matrimonijs non cu
ratur patria potestas: aut consensus pa
ternus. c. non est nobis. de sponsali. ⁊ not.
gl. instit. de nup. in prin. ⁊ Panor. in dicto
c. j. de despon. impube. dicens ita pluries
consuluisse. Secus tamen esset si filia nō
spectasset tempus consuetum: ſm morem
patrie: vt quia nupsisset persone indigne:
⁊ forte idem si nupserit persone digne: et
condecēti patre ignorante: aut inuito: nō
spectato dicto tēpore cōsueto: q2 tunc pa
ter nō teneret ei dotem cōstituere: ex quo
precessit culpa filie sic imprudenter ac ir
reuerenter se habentis erga patrē. Non
enim expectare debet quis auxilium aut
iuuamen ab eo: quē contempsit. dicit tex.
in. l. litigatores. ff. de arbit. Quod verum
intelligatis: nisi forte pater eaz tractasset
alicui persone indigne tradere in vxorem.
Quo casu: preponderat culpa patris cul
pe filie. arg. l. cum mulier. ⁊. l. viro. ff. solu.
matrimo. facit tex. iuncta glos. in. l. cum in
fundo. ibi: quid si acciderit. ff. de iure doti.
Si autem filia infra. xxv. annos vitā ele
gerit inhonestā meretricando: tunc nō te
netur pater eaz dotare: immo posset eam
exheredare: ⁊ hoc casu credo qꝺ dict⁹. §.
si alicui. remanet hodie incorrectus de iu
re canonico: quia ius canonicum solum
se intromittit de matrimonijs in liberta
te relinquēdis: ⁊ nō de meretricijs suadē
37 dis. ¶ † Vnde ex hoc posset pater filiam
exheredare alimēta ei denegare: ⁊ dotē.
Quod est verum: etiam si pater esset ma
gnus meretricator ⁊ publicus: quia etiam
posset tūc filiam propter meretriciū exhe
38 redare. † Cū magis deceat mulieres esse
pudicas ⁊ castas: qꝫ mares. l. penul. C. ad
b orficia. ᵇ ſm Rapha. fulgo. in dicta aut. sz
si post. C. de inoffi. testa. ⁊ Cy. in. l. si filiā.
eo. tit. ⁊ gl. in. l. palam. §. que in adulterio.
ff. de ritu nup. Ideo mater meretrix pro
pter meretriciū filie non posset eam exhe
redare: ſm Bar. Bal. ⁊ Fulg. in. l. in are
nam. C. de inoffi. testa. ⁊ Bal. in dicta. l. si
39 filiā. † nisi mater esse a peccato emēdata:
quo casu: filiam in meretricio perseueran
tem exheredare posset: nec teneretur eā
dotare. argu. l. imperialis. C. de nup. vbi
Barto. ⁊ Bal. dicunt per illum tex. ꝙ qui

a ¶ Maritos. Qui in eis claustra virginitatꝫ aperuerūt: ex quo illos pl⁹ diligūt quibus primos amores iunxerūt: vt plene hr̄. j. sup ꝟbo: qui cuz alia matrimoniū contrahens. in prin.

37 Pater cuius meretricator et adulter pt filiā meretricē exheredare qꝺ facere non pōt mr̄ meretrix.

38 Plus decet mulieres esse castas: qꝫ viros.

b ¶ C. ad orficia. Facit. l. palaz. §. q̄ in adulterio. hic alleg. vbi gl. hoc ponderat. de quo hr̄ super ꝟbo: cuidam petro tradiderunt.

deliquit perinde. habetur post peractam
penitentiā: acsi nō deliquisset iuxta illud
Ezechiel. xviij. quotiescunqꝫ ingemuerit
peccator: amplius nō recordabor iniqui

40 Pater dotare teneret filiaz meretricez q̄ ad frugē redire vult melioris vite.

40 tatū ei⁹. Ex quo sequit: † ꝙ etiam si filia
meretrix reduci vellet ad frugē melioris
vite: adeo ꝙ si haberet dotem inueniret
maritum: tunc pater teneretur eā dotare:
ne ab hoc impediatur matrimoniū: et vt
ipsa a peccato retrahatur. Cui rei ius ca
nonicū multū fauet. c. inter opera de spō.
Nec dispositio dicti. §. si alicui. ad hanc
causam debet extendi. q2 vt dictū est: ius
ciuile esset tunc matrimonij restrictiuum
⁊ impeditiuū: ⁊ perseuerandi in peccato
inductiuum. qꝺ absit: vt not. in. d. c. statu
tum. ⁊ Bal. in. l. in copulandis. C. de nup.
⁊ in. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. ⁊ iure. nā
filie penitenti nō possent per patrē alimē
ta denegari: nec posset peracta penitētia

a ¶ Delicto exheredari. De q̄ plene sup ꝟbo: ieodē testō relinquēs. ij.

41 Pater negligens dotare filiā tenet debitum facere si filia sine ei⁹ cōsensu se maritauerit etiā si nullā dotē ꝓmiserit.

a ex precedēti delicto exheredariᵃ. ¶ † Et
41 premissa sunt vera: ꝙ pater tenetur do
tare filiā: que lapso tempore nubendi nu
psit, sine consensu patris: siue filia nuben
do dotem promiserit: siue non: vt q2 forte
vir amore puelle filocaptus: eam indota
tam accepit. Quo casu: licet non sit timor
impediendi matrimoniū: cū sit iam cōtra
ctū ⁊ dissolui non possit: attamen pater te
nebitur eā dotare: nam licet cesset causa
matrimonij impeditiua aut retardatiua:
non tamen cessat causa cōseruādi matri
monium in pace et synceritate animi. ſm
Paul. referentē ibi Angel. ita tenuisse in
aut. res que. C. cōia de lega. licet eū ma
ritus eam acceperit sine dote: et sic non
posset eam repellere: cum scienti ⁊ cōsen
tienti non fiat dolus nec iniuria: tamē q2
mulier indotata faciliter a marito sperne
retur: ⁊ forte de facto repelleret: prout in
hac ciuitate habemus exemplū. Et pre
terea onera matrimonij ita liberaliter p̄
sertim circa ifirmitates ⁊ alia sibi necessa
ria vir sustinere nō presumitur: equius est
in predicto casu eā a patre dotari: ne mu
lieres cernentes se ex defectu dotis odio
sas ⁊ onerosas viris impellātur ⁊ facilius
inducātur ad meretricandū. Qua de cau
sa lex eis multū fauet in dotibus: vt. d. l.

42 Tenet pater filiaz insufficiēter dotatā sufficiēter dotare.

42 iij. ff. de iur. dotiū. ¶ † Et idē puto in fi
lia: que nupsit cū parua dote: quā pater ei
assignauit. vt quia maritus amore puelle
bacchat⁹ nō curauit de maiori dote: vbi
pater poterat ⁊ tenebatur maiorem cōsti
tuere scđm qualitatem sue persone ⁊ ma
riti: ac scđm quātitatē patrimonij. Nā
talis pater compelletur constante vel so
luto matrimonio dotem augere: vel ma
iorem constituere: vt sentit glo. in dicta. l.
obligamur. §. lege. ff. de actio. ⁊ obliga. et
Bal. in. l. j. ff. solu. matri. quē sequit Pau.

Quāquidem opinionem velut equiorem
amplector rationib⁹ predictis. licet Bar.
post Guil. de cu. in. d. §. lege. tenuerit con
trarium: dicētes in premissis casibus pa
trem nō teneri filiā dotare in primo casu:
nec dotē ei augere in secundo. Et ita etiā
tenuit idē Bart. in dicta aut. res que. vbi
Sali. Rapha. ⁊ Panor. in. d. c. j. de despō.
impub. ⁊ in. c. j. de adulter. mouentur per
tex. in dicta aut. res que. ⁊ in corpore vnde
sumitur. §. hec omnia. vbi dicit: ꝙ si filia
hereditatem restituere grauata nupserit
cū parua dote: non poterit postea fideicō
missum diminuere de bonis restitutioni
subiectis dotē sibi augendo. Sed respon
detur illum text. nō obstare: q2 ꝓcedit vbi
filia post mortē parentis talē dotē paruā
sibi ipsi cōstituit: vbi maiorē sibi cōstitue
re poterat: iuxta condecentiā sue persone
⁊ mariti: ⁊ sic habet filia quid sibi impu
tet. q2 est in culpa: quare sibi plene nō pui
dit cū poterat. Sed in casu nostro vbi pa
ter viuens dotem paruā filie cōstituit: cū
maiorē teneret constituere: est ratio mul
tum vrgēs ⁊ cōcludens: ꝙ filia tūc posset
agere ad dotis augmentū. Ex quo nō po
test ei culpa aliqua imputari: sed soli pa
tri eam incongrue dotanti. ſm Alexā. in
43 dicta. l. j. ff. solu. matrimo. ¶ † Et omnia
que dicta fuere de dotanda filia naturali
⁊ legitima: eadem intelligo in filia natu
rali tantum vel spuria: quā tenetur pater
quāuis presbyter dotare: q2 talibus libe
ris saltē iure isto canonico debent alimē
ta. ſm Bar. in. l. fi. ff. de his quib⁹ vt indi.
⁊ in. l. vxorē. §. pater. ff. de leg. iij. vt plene
vidistis. s. in verbo: ⁊ vxorē noīe adela
siam. facit qꝺ no. Bar. in aut. ex cōplexu.
C. de incest. nup. Bal. ⁊ Ange. in. l. mater.
44 C. de iure dotiū. ¶ † Sane tamē intel
ligatis patrē teneri dotare filiā bastardā:
aut spuriam: si talis filia nō habet aliqua
bona: ⁊ tenetur eā alimentare si bona nō
habet: aut nescit artem aliquam honestā.
45 ex qua viuere possit. ¶ † Si autem ha
beret bona vel aliquam sciret artem ho
nestam: ex quibus posset sustentari: tunc
locum nō haberet hec canonica equitas.
vt plene deciditur: et ibi doc. in. c. cum ha
beret. de eo qui duxit in matrimo. quam
prius pollu. per adulte. nec teneretur eam
pater dotare. Qꝺ secus est in filia natu
rali et legitima: quam de suo pater tenet:
vt dictum est dotare quāuis diuitem. Ta
men non teneretur eam alere si sit diues.
l. si quis a liberis. §. si filius. ff. de liberis
agnoscen. ſm Baldum in dicta. l. mater.
¶ Et illud quod dictum est: patrē non te
neri filiam illegitimam dotare q̄ aliquam
scit artem exercere honestam est verum:
nisi esset filia alicuius magni nobilis: qui

44 An sit verū ꝙ pr̄ dotare teneat vel alimētare bastardam.

45 Quid si habeat artē ex qua viuere aut dotari possit.

forte non excusaretur dicendo: q filia sua operando posset se alere: z sic etiã se dotare ex arte sua. Tũc em̃ nõ esset excusatio patris iusta: vbi non decet filiam artem exercere. arg. co. que no. Azo in sum. C. de patria potesta. in fi. vbi dicebat: q licz mater teneatur filiũ lactare per triennũ: tamen illud nõ procedit: si mater fuerit nobilis: cui forte ꝑm morẽ patrie indecẽs esset vel dedecus filiũ lactare. qõ an ꝓcedat iure isto canonico. est text. elegans in c. ad eius vero concubitum. v. distin. vbi dãnatur ille mos tanq̃ corruptela: ita q matrem non excusaret a peccato. faciunt

46 not. in. c. fi. de conuer. infide. ¶ †Unde in legenda beati Bernardi habetur qõd Valerij eius nobilissima mater manibus ꝓprijs ipsum deo offerebat: alienis vberibus ipsum nutriri refugiebat: quasi cuz lacte materno: materni quodãmodo boni infundens ei naturam. ¶ Ex quibus demonstratur: q mater non excusaretur

47 filiũ lactare recusans. ¶ †De filia autẽ nobilis q marito non teneatur alĩs operari: tenent Pet. Ly. Bal. z Salice. in. l. si vxorem. C. de cõdi. inser. vbi decidit qõ vxor nobilis nupta alicui nõ tenetur operari viro suo. Ergo a simili nec filia nobilis tenet operari eius patri pro alimẽtis vel dote. Tamen sapientissimi parentes semper eas aliquid operari faciunt: nõ in recõpensam alimentorũ: aut dotis mer-

48 tum. †Sed vt aliquid faciendo diabolus eas inueniat occupatas: ne in voluptatem labãtur z futuris infortunijs consulatur. Sed dices tu. si aduersetur fortuna: quid prodest viuendi doctrina? Audi quid de hoc dicit Bernardus in epla de cura z regi. domus. z rei familiaris. vidi inquit stultos diligentiã omittẽtes: z tandem se excusantes sub fortuna declinare ad malum: sed fallunt. Nam seruans doctrinam raro accusabit fortunam. Raro eñ diligentiam cũ infortunio accusabis. sz rarius infortuniũ a pigricia separabis. Sperat enim piger sibi a deo subueniri: qui in isto mũdo vigilare precepit. Et pariter legalis dicit auctoritas in. l. pupillus. ff. de his que in frãu. credi. q vigilan tib⁹ z non dormientib⁹ iura subueniunt.

49 Octauian⁹ z Carolus ille magnus filias i otio nõ nutriuerũt: immo eas opari dictum fecerunt.

que prouidi parentes filios docere non 49 omiserũt. ¶prout de Octauiano inclito romanorũ imperatore ponit Suetonius lib. ij. de. xij. cesaribus. q filias suas in lanificio instrui fecit propter mutabilitatẽ temporaliũ nendi texẽdiq̃ nõ solũ artẽ: sed vsum habebant: iuxta illud ꝓuer. vlti. quesiuit lanã z linũ: digiti eius apprehenderunt fusum: et operata est consilio manuũ suarum ꝛc. qõd prophetatũ fuerat de virgine maria: que ꝑm Hieron. acu z colo acquirebat: vnde sibi z christo eius filio necessaria procuraret. Et sapiẽs ille imperator ne filias viuere in otio permitteret: etiam eas ad se nisi vultu maturo sine omni vestium curiositate accedere permittebat. Ita q huic adaptari posset quod dixisse aiunt Plinium scõm Vespasiano imperium adepto. Non quicq̃ in te mutauit amplitudo fortune: nisi vt tantum prodesse possis: quantum velis. Ob quod z ceteras ipsius virtutes pluscz excellentes: de ipso veridice predicabatur: q humilitatis clemẽtie ciuilitatis sapientie disciplineque rarissime in tanta sublimitate conueniunt: exemplar ipse fuit. Adeo qõ propter eius singularem excellentiam omnes deinde imperatores Augusti dicti fuerunt. quia iustum est: vt ille nomen omnibus tribuat: qui cunctis viuendi formam et regendi normã tribuit. Et sub cuius imperio christus natus fuit Luce. ij. Ididem de filiab⁹ Carolum magnum fecisse in noua historie francorum translatione lib. iiij. ca. j. Hagupnus testatur sic dicens prope finẽ. Circa liberos educandos eam curam adhibuit: vt mares bonis disciplinis: feminas lanificio erudiendas summopere studuerit.

50 hec ille. ¶ †De familia educanda etiam tradit diu⁹ ille Bernardus in epla de regimine et cura rei familiaris. Familiam inquit tuã grosso z non delicato cibo nutrias: nam qui gulosus effectus est: vix aliter: cz morte: mores mutabit. Gulositas z vilis z diligentis hominis putredo est: gulositas solliciti z negligentis hominis solatium est. Diebus tamen paschalibus z aliis festiuis temporibus[a] abũdantius: non tamen delicate familiam pasce: fac gulam litiga: e cum bursa: et caueas cuius aduocatus existas. Si autem intergulam z bursam aduocatus sis: sepius sz non semper pro bursa sententiam feras. hec ille. Que optime seruant egyptij: de quibus sic ait Diodorus siculus libro. ij. Natos adeo parua educant facilitz impensa: vt vix credi posset. Nam tum stirpium: tum aliis radicibus quas sub cineribus coquũt: cum caulibus palustribus: quas partim coctas: partim assas igni: partim crudas pro cibo prebent: liberos nutriunt: discalciati nudiq̃ maiori ex parte: ob patrie temperiem vitam ducũt. Omnis sumptus in pueros quousq̃ ad etatem perueniant a parentibus impensus non excedit dragmas viginti. Qua ex causa contingit egyptum: gentes ceteras: hominum numero excedere: pluraq̃ in ea magnifica esse opera effe-

51 cta. hec ille. ¶ †Cauti ergo esse debent parentes erga liberos: vt sez eos delicate

50 Vide modũ educandi familiam.

a ¶ Festiuis ꝓtribus. quib⁹ christifideles ꝑsit z debẽt lauti⁹ viure cũ moderamine tñ. iuxta illud Heemie. 8. Comedite pinguia: bibite mulsum: z mittite ptes eis sez pauperibus qui nõ prepararerũt sibi: q sanct⁹ dies dñi est: nolite ꝓtristari: gaudiũ em̃ dñi est fortitudo vestra.

51 Oparij q̃ ociose nõ viuũt deo multũ placẽt: nec ꝓdunt nobiles ꝓpter h̃ nec clerici ꝓuilegiũ.

non nutriant: z aliq̃d operari assuefaciãt. vnde Job. v. Homo ad laborem nascitur sicut auis ad volandum. Et pariter dicit Apostolus. ij. ad Thessalon. iij. qui non laborat non mãducat. Et Hieron. Quãtus omnẽ censum tuũ in pauperes distribuas: nihil tamen apud christũ preciosius erit: cz qd̃ manibus tuis ipse confeceris. vnde Salustius in Catilinario. Non vobis inquit neq̃ supplicis mulieribus auxilia deorum parãtur: vigilãdo: agendo: bene cõsulendo: prospere oñia cedunt. Vbi secordie te atq̃ ignauie tradideris: ne q̃c q̃ deos implores: iratiq̃ infestiq̃ sunt. quia ꝑm Augustinũ lib. de vita xp̃iana. Illam eleemosynã deus approbat: que de iustis laboribus ministratur. Adeo q̃ sine peccato moniales sibi appropriare possũt lucrum suorum laborũ: z de eis viuere: vt facũt sentis: ꝑm Panor. in. c. cum martinus.

52 de consti. in fine. † Nec perdunt nobiles aut clerici nobilitatem nec priuilegia sua laborãdo propijs manibus suas ꝓprias possessiones: ꝑm Specu. titu. de cleri. coniuga. §. j. versi. Verũtamen nõ prohibeo eos. quem sequitur Guido pape. q. xlj. Et de labeone habemus in. l. ij. §. post hunc. ff. de orig. iuris. q̃ studio operam dans totum annũ ita diuiserat: vt rome sex mensibus cũ studiosis esset: z secederet sex mẽsibus conscribendis libris ꝓtinue vacando: adeo q̃ quadraginta reliquit volumina: que inde libri semestres dicebantur: ꝑm glo. ibi. Per que omnia clare ostẽditur ocium presertim in mulieribus esse fugiendum. Nam sicut in terra non arata z inculta crescunt vepres: z in aqua stãte vermes: sic in anima ociosa male cogita-

53 Ociositas est ꝓtra naturam.

53 tiones. † Omniũ em̃ inquit Bernar. cogitationum z tentationũ malarũ incentiũ est ocium: imo ociositas contra naturam est: z ociosus indignior est brutis animalibus: cum nullum ens naturaliter sit ociosum: ꝑm Aristotelem: libro. xj. animalium. Ideo dicit Chrysosto. super matth. Qui habent spiritum dei nõ contentant sedere ociosi. Sed ipse spiritus viget eos aliquod bonum apprehendere. Et si ea quaz deus in paradiso posuerat vt aliq̃d operaretur inuenta nõ fuisset ociosa: diabolus eaz nõ tentasset: nec decepisset. Hã ociositas z voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseras alas captiuãdas. iuxta illud. Otia si tollas periere cupidinis artes. q: vt Ecclesiastici. xxxiij. dicitur. multã malicia docuit ociositas. Ex qua somnolẽtie infectio procedit: sunt ꝓfecto omnes ociosi cõmuniter somnolenti: z faciles ad debellandum in via perditionis sue: quibus merito dici potest illud Matthei. xx. Quid hic statis velut dormiẽtes tota die ociosi non cogitantes: q troianis dormiẽtibus capta fuit a grecis ciuitas. de quo Poeta. ij. eneidum. Inuadũt inquit vibẽ vino somnoq̃ sepultam ꝛc. Et roma dijs suis z pplo dormiẽtibus: si anseres qui in capitolio erãt nõ vigilassent capiebatur a gallis: vt diu⁹ narrat Ambro. in. v. sui exameró. z Isido. xij. etymolo. q̃s refert glo. in cle. j. de reli. z vene. sãctoz. ꝓ quo fa-

54 cit historia Valerij lib. ij. dicẽtis. † Etiues carthaginẽses Macrobiũ ducẽ belli misisse ad debellandũ assyrios qui videns eorum exercitum prepotentem: z q vi debellare eos non poterat: vsus arte habuit mãdragoras: quarũ puluere in vasculis vino plenis int⁹ poni fecit: inducit cñ mãdragora veneno ꝓrima dominonẽ irremediabilẽ. hoc facto suis precepit militibus q vigorose irruerent in hostes: prout fecerunt: z denicz fugam simularunt: hostes vero credẽtes campuz obtinuisse: sarcinulas capientes: vinũ copiose biberũt: statimq̃ dormiẽtes quasi mortui ꝓstrati sunt. Macrobius autẽ in campum reuersus omnes gladio interemit. sequens dictum Guidij lib. iiij. tr. Sepe soporatos inuadere proficit hostes. Sic diabol⁹ videns partem maiorem hominũ ocio deditam esse z consequenter dormitioni: cũ vino ocij miscet mandragoram carnaliũ voluptatum: scilicet diuitias: delitias: et honores: que sunt mors anime. Nam dixit eue eritis sicut dii ꝛc. Semp ergo aliquid facito: vt diabolus te inueniat occupatum: z ne pusillanimitatis vitio depumaris. quia dicit Seneca ad Lucil. epla xxxj. generosos animos labor nutrit: nec est viri timere sudorem. Et ad eũdez pulchre meminit epistola. j. Quedam inquit tempora surripiũtur nobis: quedam subducuntur: z quedam effluũt. Turpissima tamen est iactura: que per negligentiam fit. Quem mihi inquit dabis qui preciuz aliquod tempori ponat: qui diẽ estimet: qui intelligat se quotidie mori? Omnes ergo horas complectere: sic fiet vt minus ex crastino pendeas: si hodie manum miseceris. dum differtur vita transcurrit: omnia aliena sunt: tempus tñ nostrum est. hec ille. Cui concordat claudianus: quem refert z sequitur Joan. and. in. c. nisi cum pridem. prope finem. de renunciatio. volens etiam reipublice melius esse negotium q̃s ociuz: qz vita nostra vt Cato philosophus dicebat est sicut ferrũ q̃ si exerceatur cõteritur: si vo nõ exerceatur etiã rubigine consumitur: iuxta illud Guidij libro quarto: titulo de tristitia. Ingentiũ-

a q̃s meũ lõga rubigine lesum[a]. Ignauia em̃ nemo immortalis fact⁹ est dicit Salustius in iugurtino: quinimo athenienses

a ¶ Lesũ. Hã ferrũ si in vsuz mittat lucet vel argẽtũ: z si nõ exerceat ex longa q̃ete fuscat et breuiter consumit. ꝺ quo Bapti. mãtua. li. j. parthe. marianę. Ferrum (inq̃t) si trãsit in vsus Assiduos splendore micat: vultuq̃ nitẽti Audet ad argenti decus aspirare superbũ At si longa q̃es terit fuscat: z atrã uertitur in scabiẽ: celeriq̃ absumit cuo ꝛc. Sic etiaz est de hoie z eius ingenio vt videtis.

ersidad de D ... Bib

57 Pipin⁹ childerico ocioso fuit i regno frācie p̄elect⁹.
a ¶ At childericus: Historia antonina refert hūc regez depositū vocari Carlomanū τ nō childericū: sed potest esse φ tam carlomanus q̄ȝ childericus fuerint depositi propter eoꝝ vitam dissolutam: vt sentit tex. cū glo. in.c.

alius.j.allegato. vbi p̄supponitur φ plures francie reges fuerūt depositi. Et de q̄busdā alijs hꝫ sup ver. Cuidā petro tradiderūt. Duz loquitur de libidine potentum.

olim inertiam seu ignauiam: id est vitam sine arte τ industria tanq̄ȝ delictuz graue in foro accusabāt τ repertam dure puniebant. de quo Ualerius lib.ij.ti.de institutis. sic dicit. Egregios virtutis bellice spiritus lacedemonioꝝ prudentissimi pacis moribus athenienses subsequūtur. apud quos inertia in latebris suis lāguore marcescens: in forū perinde ac delictum aliq̄d protrahitur: fitq̄ȝ vt facinorose ita erubescēde rea culpe. hec ille. Presertiz i administratore publico: in quo sola negligētia est mortale peccatū. Adeo φ ea sola priuari potest officio publico per tex.no.quē ad hoc dicit Bar. ibi notandū τ menti tenendū perpetuo cōtra iudices vt propter negligentiam remoueātur in.l.si quos.C. de offi.prefec.preto.oriē. Ex quo tractum est iustam esse causam inquirendi contra inertes presertim vagabūdos vnde sint: et q̄d in loco sine labore faciūt: τ de quo viuūt: τ finaliter reperiūtur esse latrones: fures: lusores: lenones: vel al'as inhonesti homies puniendi per iudices τ locoꝝ re-
56 ctores: sicut dietim seruatur. † cū nullus de vento viuere p̄sumatur. l.fi.C. vbi pu-
57 pil. educari debeat. † Et ita per zachariam summū pontificem cōsultum fuit: vt Pipinus cui pusillo propter corporis breuitatem cognomē erat tamē diligēs childerico qui vt belua nihil cogitans: tēpus ocio τ voluptatib⁹ exigebat: in regno frācoꝝ p̄ferretur: qui postea karolū magnuz ex berta heraclij bizātini impatoris filia genuit. de quo Gaguynus libro.ij.c.iiij. Pipin⁹ inquit regū frācie inertia prospecta cū domi delitescerēt: nec reipublice p curationē vllam susciperēt: zachariam romanū pontificē per archiepm bituricen. rurchardū τ furadū ipsius Pipini domesticum sacerdotē cōsulit vter ad rēpublicam gerendā potissimū idoneus ex regibus esset: is ne qui ocio domi tēpus cōtereret nihil agens: nihilq̄ȝ oīno curans: an qui industria virtuteq̄ȝ publica negotia moderaretur intētus atq̄ȝ sollicitus ad pipini cōsulta respondit zacharias. Eum regni gubernaculo dignū esse: qui prudētia spectatus: rēpublicam diligenter curioseq̄ȝ componeret. Quo responso adducti pceres pipinū sibi deligūt regē: τ ex zacharie sniā atq̄ȝ autoritate illū cōfirmāt: quē bonifacius qui cathalogo sanctorum ascribitur: successione more regio vnxit. At
a childericus[a] homo vecors detōso capil-

58 Theodorici incuria regnuz frācie patitur: et ipse rex monasterio icluditur.

b ¶ Massilieses. massilia ē vrbs in sinu gallie trāsalpine: fm strabonem lib. iij. q̄ dicit q̄ loco is qui sinus vocatur gallic⁹ diffūditur: inq̄ȝ eo massilia τ narbona sunt vrbes clarissime. Justinus vero dicit. Phocenses angustia terre coactos mare curio

sius exercuisse piscando: mercando: plerūq̄ȝ etiam latrocinio quod illis temporib⁹ decus erat. iuxta ill'd Poete. Connectare iuuat predas τ viuere rapto: predantes ergo venisse in sinum gallicum ad ostium amnis rhodani: cuius loci amenitate captos domum redijsse τ suorum cōplures solicitasse qui tādem duce peruenientes massiliam condidere. Vide q̄ dixit super verbo: Testamentum.iiij.circa princi. Duz loquitur de massiliēsibus.

lo mōasterio deputatur. Anno dn̄i septingentesimo quinq̄gesimo. hec ille. de quo in.c.alius.xv.q.vj. Eodē modo gaguyno
58 vbi supra referente. † Per theodorici regis incuriā atq̄ȝ secordiā: res francoꝝ deteriori facta est. Quippe cū respublica cubicularijs regijs τ prefecto palatij libere crederetur: rei vero per inertiā mos inoleuit palatio nisi ad kalēdas maij nō ingredi: moderationem oēm alijs permittere: ostendere se pplo vno dūtaxat die: a quo salutat⁹ τ munerib⁹ donatus: cū τ ipse reciproca populo dona exhibuisset: domuz abire: ibiq̄ȝ toto anno incolere: in hoc tam inerti ocio ebroynus occasionem nactus opprimere τ vexare cōplures cepit: rem oēm in theodoricum transferēs. vnde indignati proceres theodoricum in monasterio includūt: τ ebroynū maloꝝ omniuz principem cōprehensum ad luxoniū cenobium mittunt. hec ille. Heu me quāti sunt forte hic scholares non veri sed inertes aut religiosi facti soluz ad fugiendū laborem: quibus vtinā porte ciuitatis claude-
b renk: vt olim massilienses[b] disciplina graues ac seueritatis acerrimi custodes fecere. de quibus vbi.s̄. Ualerius. ca.clxxiij. Hiis inquit qui per aliquaz religionis simulationem alimēta inertie q̄runt: clausas portas habet: scȝ ciuitas illa: mendacē τ fucosam superstitionē. scȝ simulate religionis τ ficte scholaritatis: submouendā esse existimans. Pariter scribit Abacuch vlti.c. Sol τ luna steterunt in habitaculo suo τc. quod ad literam exponitur de Dario τ Cyro qui receperunt se in domo regia: in qua continue residebant. Et alij vastauerunt terram israel. Ex quo dicit Chrysostomus super ep'am ad hebre. Miror si quem contigerit saluari ex his: qui principantur in tantis ruinis: τ in tan-
59 ta pigritia. † Sicut de ludouico ludouici balbi filio frācorum rege qui ob inertiā nihil faciēs appellatus est (Gaguyno referente libro.v.cap̄.iij.) Cuius inertissimi regis etate: normāni inducijs quas cum karolo ad annos.xij. firmauerant cōtemptis: iterū franciam vexāt: que causa fuit plerisq̄ȝ sacerdotib⁹ τ viris religiosis oratoria sua relinquendi: τ se alio traducendi. Qua persecutione grauati franci karolū impatorē ludouici germanici filiū p
60 legatos orāt regni curā assumat. † Non sic pfecto faciebat rex optim⁹ moyses: q̄ vt dr̄ Exo.xviij. A mane iudicādo pplm

39 Ludouicus nihil faciens francorum rex.

60 Moyses a mane vsq̄ȝ ad vesperam sedebat iudicans populum.

sedebat vsq̄ȝ vesperā: considerans φ rege in ocio manente solitario: τ presertim clausa domo aulici: τ canes publici ad predam libere eunt in perniciē subditorū. ¶ Preterea q: nihil inimicabilius regende sanitatis existit q̄ȝ ociositas τ quies. Cū corporis exercitiū soluat et euacuet supfluitates p poros. fm Galie. de regi.sanita. Illud tamē est apud oēs cōmendatum τ laudabile: necnō acceptū exercitium: q̄d mouens est oēs corporis particulas. fm eū in li.de parua spera. Preterea sicut diligētes τ virtuosi laudem decus ac diuitias sibi parant ad tenendū hospitalitatem τ elemosynas erogandū: q̄d multū cōfert ad nobilitatē τ magnificentiā: que virtus est. Sic inertia τ ociū paupertates parit sanitatis τ bonoꝝ que hoies miserabiles reddunt. Quisquis em̄ duros casus ꝟtutis amore vicerit: ille sibi laudem decusq̄ȝ parabit. At qui desidiā: luxumq̄ȝ sequek inertē. Dū fugit oppositos incauta mente labores. Turpis inopsq̄ȝ simul miserabile trāsigit euū. ¶ Nec sine causa prudētes romani (vt diuus li.iiij.de ciuitate dei.c.xvj. recitat Augu.) Deā ageno riam que ad agendum excitaret: deam stimulam que ad agendū vltra modū stimularet: deam strenuā que faceret strenuum intra vrbē sacra publica habere fecerūt. Quietem vero deam appellantes q̄ hominē faciebat quietū. Cū edem haberet extra portā colliuam publice illam suscipere noluerunt: sed extra ciuitatē esse voluerunt: nec inter deos publicos de republica curantes receperūt. Ideo principes maxime in frequenti debēt esse exercitio vtili τ honesto. immo inutilis esset rex: si libris semper insisteret: τ idem in papa et quolibet alio rēpublicā regēte: qui rectores rerum creditarū potius q̄ȝ custodes chartarum esse debent. xvj.q.j.in canoni-
61 bus. ¶ † Eque em̄ deponitur rector publicus propter negligentiā: sicut propter dolum. l.si quos.C.de offi.prefec.orien.et in.c.dictū est. vbi bona gl.lxxxj.di. videatis que dixi in verbo: condidit. j.circa fin̄. O vtinam Solonem sapientissimum pre oculis inertes semp haberent: qui vna sola miorula ocium nusq̄ȝ cognouit: adeo φ vltima hora vite languidum caput leuauerit: vt q̄d loqui audiebat intelligeret. de quo Ualeri.lib.viij.ti.de studio τ indu-
62 stria sic dicit. † Nam Solon quāta industria flagrauit: τ versibus complexus est: quibus significauit se quotidie aliquid addiscentem senescere: τ supremo vite sue cōfirmauit: qui assidentib⁹ amicis: τ quadam de re sermonē inter se cōferentibus: satis iam pressum caput erexit: interrogatusq̄ȝ quapropter id fecisset: respondit. Ut

cum istud quicquid est de quo disputatis percepero moriar. Migrasset profecto ex hominib⁹ inertia: si eo animo vitā ingrederentur: quo ea Solon egressus est. hec
63 ille. ¶ † Sane tamē intelligatis fugiendum esse ociū: nisi cum capitur ad nature recreationem sine quo natura lederetur. iuxta illud Ualerij eo.lib.viij.tit.de ocio. in princ. Ocium quidem industrie studio maxime videtur cōtrariū: precipue subnecti debet: non quo euanescat virtus: sed quo recreetur: alterū etiā inertibus vitandum: alterū strenuis quoq̄ȝ interdū appetendum est. Illis ne propriam vitā inertem exigant: his vt tempestiua laboris intermissione ad laborandum fiant vegetiores. q: (vt idē lib.iij.ti.de his qui cultu corporis sibi indulserūt: dicit.) Uegeta et strenua ingenia quo plus recessus sumūt hoc vehemētiores impetus edunt. Hominē quippe rerum natura continui laboris patientem esse non sinit: nam τ aquila que altius ceteris volat solēq̄ȝ intuetur: necessario causa recreationis ad ima descendit. Sic et beatissimus ille Joannes euangelista: aquile propter speculationis altitudinē merito cōparatus: tedio orandi atq̄ȝ speculandi aliquando fessus: cum perdice quā nutriebat iocabatur: vt in historia Antoniana legitur. Unde Tullius j.de offi. Neq̄ȝ ita inquit generati sumus a natura: vt ad ludū τ ocium facti esse videamur: sed ad seueritatem potius: et ad quecūq̄ȝ studia grauiora atq̄ȝ maiora. Ludo autem τ ioco vti illo quidem licet: sed sicut somnoꝝ quietibus: ceteris tamen cū grauibus seuerisq̄ȝ rebus satisfecerimus. Quia fm Senecam: dādum est aliquod interuallum animo: ita tamen vt nō resoluatur: sed remittak. ¶ Pariter Phs.iiij. ethic. virtuti quam eutropeliam vocauit ludos assignat τ solatia: cū quis fatigat⁹
64 fuerit virtutū operationib⁹: † prout de Sceuola legimus: de quo Ualeri. vbi.s̄. sic dicit. Sceuola autē quiete remission's certissim⁹ testis optime pila lusisse tradik q: vez ad hoc diuerticulū animū suū forensib⁹ ministerijs fatigatū trāsferre solebat: Alee quoq̄ȝ τ calculis vacasse interdum d̄r: cum bene ac diu iura ciuiū τ cerimonias deoꝝ ordinasset: vt em̄ in rebus serijs. i. seueris τ graub⁹ sceuolam: ita et in scurrilibus. i. iocularijs lusib⁹ hominē agebat: quē rerū natura continui laboris patientē esse non sinit: idq̄ȝ vidit cui nulla pars sapientie obscura fuit Socrates. Ideoq̄ȝ non erubuit tunc cum interposita arundine cruribus suis cum paruulis filiolis ludens: ab Alcibiade risus est. ¶ Homer⁹ quoq̄ȝ ingenij celestis vates nō aliud sensit vehementissimis Achillis

63 Ocium moderatuz laudatur τ pficit.

manibus canoras fides: id est cytharam aptando vt militare robur leui pacis studio relaxaret. ¶Hec iam de ocio pio ve strum eruditione: vt diligentius studeatis dicta vobis sufficiant. †¶Unū mēti tenendo: q̄ scholaris motus extra studium: puta in loco originis z habens animum reuertendi retinet priuilegiū donec otiose incipiat viuere: fm Lucā de pēna in.l.ij.C.de priuile.schol.lib.xij. vbi multis hoc probat iuribus. ¶†De patruo q̄ neptē ex fratre mortuo dotare teneat non reperitur iure cautum: ideo non videtur teneri fm Ange.in dicta.l.j.ff.solu.matrimo. Et idem de ceteris agnatis: cū etiam non teneantur ad alimēta. Mō est verum: nisi patruus z ceteri agnati vocarent ex forma statuti ad fratris mortui successionem: exclusa filia vel neptē: q̄si eo casu tanq̄ heredes succederēt in onere dotandi z alimentandi. argu. dicte.l. si quis a liberis. §. idem rescriptum. ff. de liber. agnoscen. Si vero cessaret dictū statutum adhuc tenerētur cause saltem ad alimenta: vt perdant successionē: quā perderent: si ipsi mulieri non prouideret de alimentis: quorum defectu ipsa incurreret infirmitatē: ex qua decederet. Quo casu viderentur ipsam necassez occidisse. l. necare. ff. de liber. agnoscend. Ideo non immerito excluſi essent a lucro successionis. per id quod habetur in.l.si ab hostibus. §. fi. ff. soluto matri. z dixi plene. s. in verbo: conditit. ij. ¶†Lucra esī taliū qui mortem alicui parant ac necem inferunt fisco applicantur: vt ibi plene dixi. z tenent Bald. z Sali. in.l. hereditas. in fi. C. de his quib⁹ vt indig. z Bal. in.l. eam quā. C. de fideico. licet Bar. aliud dixerit in.l. cum ratio. §. fina. ff. de bonis damnato. ¶†Silr non tenetur mater neq̄ auus maternus vel auia filiam aut neptem dotare: vt dicta.l. mater. C. de iure dotiū. gl. no. in.l.fi. C. de dotis promissio. z.l.a filia. ff. ad trebel. Quod verū intelligatis: nisi filia vel neptis esset inops: q̄ tunc sicut mater ita auus maternus vel auia si habeant vnde teneātur eas dotare. fm Bal. in dicta.l. mater. ideo dicit Ang. in dicta aut. ex cōplexu. C. de incest. nup. q̄ mater naturalis tantū tenetur dotare z alimentare liberos suos inopes: cuz sit inter eos successio: nisi esset mater illustris habens filios legitimos. l. si qua illustris. C. ad orficia. z ibi nō. de succes. cogna. §. vulgo. vt plene dixi. s. in verbo: z vxorem nomine adelasiam. ¶†Pariter teneretur mater iudea dotare filiam conuersam ad fidem fm Bal. in dicta.l. mater. C. de iur. dotiū. post gl. ibi. quem sequitur Joan. de ana. z Fel. in.c. iudei. le. ij. de iudeis. ¶Idem est econtra in filio vel filia naturali tantum vel spuria: vt teneatur matrem alere inopem z dotare: quando filius est dives habēs vnde hoc faciat. Nā tali matri faciendum est: que cupit a cetero honeste viuere: z reduci ad frugem melioris vite: ne alꝰ si esset iuuenis et pauper detur ei occasio meretricandi: qđ non est faciendum. argumen. l. in fundo. ff. de rei vendi.

66 An patruus dotare teneatur neptē: z qđ de ceteris agnatis.

70 An filius teneat dotare matrem.

70 ¶†Sed maius dubium est de filio naturali: z legitimo: an eius patre mortuo teneatur matrem suam viduam maritare z dotare. z Angel. in dicta.l.j.ff.solu.matri. dicit q̄ non: ne teneatur conferre ad sui iniuriam. alleg. qđ habetur in aut. de nō eligen. scdō nuben. §. gregoriana. Bal. in l.j. C. de inoffi. dotibus. in fi. simpliciter se remittit ad not. per Guil. de cug. ibi: qui similiter tenet q̄ non tenentur. idē tenuit Bald. in.l.iij. C. de longi tempo. prescrip. facit ad hoc tex. no. in.l. tutor scōm dignitatem. ff. de admini. tuto. quem pro singulari allegat Bal. in proemio ff. Et hāc opinionem suadet ratio: quia anima viri mortui z sic patris sui contristaretur propter vxoris transitum ad secūda vota: vt in aut. de nup. §. soluto. et. §. si non expectet. colla. iiij. Ergo filius ad talia non tenetur. sed Imol. in dicta.l.j.ff.solu.matri. videtur residere: in contraria opinione: scilicet q̄ filius dotare teneat matrē suā inopem: sicut tenetur eam alimentare. Unde de equitate dici posset concordando opiniones: q̄ si per talem dotationem conseruaretur honor filij potiusq̄ sequat iniuria: puta quia si mater non maritaretur esset periculum et suspicio incontinentie: vt quia forte mater est iuuenis: pulchra: z pauper: et tunc ipse filius eam dotare teneatur: ne alias per indirectum inducatur ad meretricandum. Et hoc verum: si filius sit dives: aliter q̄s ex hereditate patris sui defuncti. Quoniam alꝰ si superessent bona paterna vxoris existente inope z sine dote: tunc locum haberet dispositio aut. preterea. C. vnde vir et vxor.

68 An mater vel auꝰ maternꝰ teneat filiaz dotare vel neptem.

71 An frater teneat dotare sororem.

71 ¶†In fratre autem dicatis eum teneri ad dotandum sororem: si esset ex eodem patre nata. Secus si solum esset vterina. quod verū intelligatis: quando non posset aliter se dotare: vt dicit text. not. in.l. non omnium. C. illo eo. titu. quia idem est in onere alimentandi. vt est tex. in.l.j. §. j. ff. de tutel. z ratio. distrahen. Nam etiam stante statuto: quod filia stāribus liberis masculis non succedat: onus dotandi filiam quod vnusquisq̄ patri incumbebat: nūc transit in filiū masculū velut patris heredem: de quo per Bartolum in.l. titio centum. §. titio genero. ff. de conditione z demonst. immo si pater filiū exheredaret

66 Clericꝰ teneat etiaz de suo bñficio dotare sororem: et suis succurrere indigētibus.

72 nit. de arbi. † dicēs idē esse in clerico: q̄ tenetur eius sororē inopez dotare etiā de sui beneficij redd: tibꝰ: de quibꝰ magis tenet suis succurrere si indigeāt: q̄s alienis: vt dicit tex. in.c. nō satis. z clarius in.c. est probāda. lxxxvj. di. z glo. in.c. oino cōsite

73 mur. xxxj. di. † Sz q̄d si soror semel a fratre dotata pdat dotē: an frater teneat iterū eam dotare sicut tenereť pater. Bal. in d.l.fi. C. de dotis. pmis. allegat tex. in.l. si socius. p filia. ff. p socio. Ex q̄bus oibus supradictis habetis q̄liter Raynutiꝰ bñ cōsiderās posse ad filiā dotādā cogi: tipaz cōgrue dotauerat. Et demū monēs sapiētū ducť? filio et vltra dotē certa bona reliquit. Ideo sequitur in textu.

1 Quid venit appellatiōe ediū z domꝰ q̄b⁹ olim antiq̄ carebant.

omū

1 †Licet ap appellatione ediū cōtineat omne edificiū l.j. §. deinde. ff. ō clo acis. et. l. q̄ edes. ff. de incēdio ruina vel naufra. Non tū appellatiōe domꝰ que est edificiū cōsistens ex solo seu area parietibus z tecto. l. solū. vbi no. ff. de rei vendi. Que multū hoibus ad habitādū est necessaria presertim tpe hyemis: fm Bal. in.l. veluti. ff. de seruitu. rusti. predio.

2 †Domus esī est nomē grecū: nam greci domata tecta dicunt. Et inde dicitur domus a domate grece: id est tecto latine. Et est domus vnꝰ familie habitaculum sicut vnius populi vbs: fm Archiō. post Isidorū et Papiā in.c. omnibꝰ. xxiij. q.j. ad quod facit. l.j. §. illo videlicet. C. si qua preditus potesta. vbi appellatiōe domus cōtinetur familia genus z tota vna ꝓsanguinitas. l. cū vnus. §. j. iuncta glo. super ver. Domus. ff. de alimē. z ciba. lega. pro pte aūt fm leges domū nostrā dicimus: vbi sedes z tabulas habemꝰ. l. in lege cēsoria. ff. de ver. sig. de q̄ plene p Bart. in.l. j. ff. ad sylleia. in pn. z fm Lucā de penna in.l.ij. C. de meta. z epidime. lib. xij. † Hoc spitiū greco fmone dr: vbi q̄s ad tps hospitādi iure hitat: z itez inde transiēs mi grat: vt idē dicit sup dicta rub. Et cōiter

4 Vide q̄ pio edificare cepit.

domꝰ est q̄ ꝓstat ex parietibꝰ: tecto: z fundamēto. q̄si pregēs nos a caumatibus z imbribꝰ: z sic p habitatiōe sumit. q: lz fm cōem modū lōbardie dicendo oēs de domo itelligant oēs de eodē sanguine descēdētes: tñ q̄si simplr fit mētio de domo capit p loco hitatiōis: fm Bar. in.l. tutela. ff. de capi. dimi. z in. d.l.j. ff. ad sylleia. z ꝟ.

4 †Et primꝰ edificator in vrbe fuit cain qui primā ciuitatē ꝺdidit: vt hꝰ Gen. iiij. quā suis tñ z nō aliis cōcauit. Primi esī homines[a] (vt lib.j. de ātiquoꝝ gestis refert Diodorus) nullo subsidio fulti durā agebāt vitam: erant ꝓfecto nudi: nullo neq̄ editū neq̄ ignis admīēto vsu: cibo in diē quesito: cū ignorarēt agrestes fructus in vsuz futurū cōdere z seruare ad egestatē: quo fiebat vt hyeme plures aut fame aut frigore interirēt. Experimēto deinde edocti z spelūcas aiūt q̄sisse ad euitādā frigoris vim: z fructꝰ ꝓuare cepisse. hec ille. Nā cū aliq̄ post tpe hoies nudi eēnt z inermes: nec hoies aut bestias tut⁹: nec recep tacula contra frigus seu estus haberēt: naturali quadam solertia receptacula ex cogitauere. Unde z tuguria quedaz atq̄ casas sibi fabricantes ex virgultis z arundinibus construxere: quibus eorum vita tutior haberetur. hec Bergomēsis: etiam pisci egyptij (vt idem habet lib.ij. Diodorus) domos ex arundinibus conficiebant: cuius rei vestigia penes egypti pastores permansere hucusq̄ nulla alia nisi

5 ex talamis facta hitacla ꝓbēt. †Nec ambigit tahelē pio artē faciēdi tēcoria iuuenisse z tuguria. Ex q̄ fuit pr̄ habitantiū z pastoꝝ dict⁹ Gen. iiij. Nō certe curabant domos ꝓciosas aut excelsas sūptu aliq̄ facere: imo Matusalē de q̄ hr̄ Gen. v. c. nōgētos annos hīs dño dicēti: edifica domū si vis: q̄si adhuc tricētis ānis viues. rīdit ppr̄ tātillū tpis nō edificabo domū. z sub arboribus z circa vepres dormiuit vt puus consueuerat: adeo q̄ natio egyptiorum (eodem teste Diodoro libro secūdo) domos nostras diuersoria appellant: tāq̄ breui tempore a nobis inhabitandas. Defunctorum sepulchra sempiternas domos (quoniam apud inferos infinitus sit tempus) vocant. Unde domus edificande curam contemnūt circa sepulchrorum magnificentiam: in quibus sunt longus mansuri summū studium operamq̄ impendunt. Nondum precipites cingebant oppida fosse. vt dicit Ouid. li.j. metamor. Et somnos dabat tunc altissima pinus. dicit Boetius libro ꝑmo. de consolatione. quasi dicant. nulla tunc oppida erant ideo Abraam in domunculis habitabat expectando paradisi grandem cuitatem fm Aplm z Grego. lib. viij. moraliū. c. fi.

Et didimus bragmanarū didascolus siue rex: mores eoꝝ quo ad hoc narrās ad alexandrū ita scripsit. In cōstruendis domibus igne sara nō voluimus: nec admixtione pulueris cementa cōponimus: sed in telluris spelūcis montiūq; latebris habitamus. Nullos ibi ventorum fremitus. Nullius turbinis tempestatē formidam⁹ Nā tutius nos defendit ab ymbre spelūca q̄s tegula. Cuius sc̄z spelunce gemin⁹ nobis est vsus. Mansionis dū viuimus: ⁊ sepulture dum morimur. hec ille. Sic aliquādo vixerūt caturcenses in latibulis ⁊ speluncis montium ⁊ rupiū cauernis habitātes: prout ruinosa talia habitacla ad longum fluminis Olti in hanc vsq; fluētis ascendendo patenter ostendūt. † Primi certe egyptij oppidum diospolim edificasse narrātur. In grecia autē Cecrops oppidū a se cecropiā appellauit: que nūc est arx athenis. Aliq̄ argos a phoroneo rege ante conditum volūt. Et cōmuniter cōcordant dedalum fabrū prestantissimi ingenij virū: parietum ⁊ tectoꝝ (quibus cōsistit domus) inuētorem fuisse. Et apō cretham insulam labyrinthū extruxisse[a]: quib⁹ assistit Plyni⁹ lib. vij. naturalis hi storie. † Et in gallia Magus patriarche Noe ꝓnepos secūdus galliarū rex: anno ccc. post diluuium: ⁊ octauo a natiuitate Abrae: ac duo milleno. xvij. ante xp̄i aduentum oppida ⁊ domos prim⁹ edificare cepit vt nomen suū esset rei cōsonans: q; Magus in lingua scythica dr̄ edificator. Nam ante sua tēpora galli in campis sub arboribus⁹ pauperrime viuebāt. de quo Berosius hystoricus sic dicit. Nim ano. lj. apō celtas regnauit Samothis primi galliarū regis filius magus: a quo illis oppida plurima posita sunt. hec ille. † Sed hodie in domibus edificādis: vanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas. De quibus audiatis q̄d dicat diuus ille Bernar. in epla de cura ⁊ regimine domus. Si vis int̄ edificare domū iducat te necessitas: nō voluptas. Cupiditas esū edificādi edificādo nō tollit: sed auget. Animia ⁊ inordinata edificādi auiditas parit ⁊ expectat edificioꝝ vēditionem. Turris ꝓfecto completa ⁊ arca euacuata facit̄ tarde hoiem sapientem. hec ille. Sūt quippe nōnulli qui in etatis laboriose initio: questu omisso ⁊ agricultura in coꝝ vita delitiaꝝ sumūt auspicia: decorē dom⁹ excogitāt. Eā tandē laborio se ꝓstructā vacuā habitare cogūtur. Non aduertētes q̄d scribit Prouer. xxiij. Prepara foris op⁹ tuū: exerce diligēter agrū tuū: vt postea edificeꝝ tibi domū. Edificia q̄s incēdio ⁊ ruine subiecta sunt. l. cum hi. §. fi. ff. de trāsac. Ob q̄d ꝓles relinquūt domos reparādas: ⁊ q; etiā sunt impares sumptui. l. fz an vltro. §. is aūt. ff. de nego. ge. De his edificioꝝ sūptib⁹ hr̄ in. l. inter quos. §. fi. cū. l. seq. ff. de dā. infec. de q̄bus dicit Tull⁹ lib. j. de offi. Mnāda ē dignitas domo: Nō ex domo tota q̄rēda. Nec domo dn̄s[b]. Sz dom⁹ dño honestāda ē: ⁊ in cūctis hn̄da rō: nō sua solū: sed etiam aliorū. Sic in domo clari hois in q̄ hospites multi recipiēdi: ⁊ admittēda hoim cuiuscūq; gn̄is multitudo adhibēda cura latitatis ē: alr ampla dom⁹ sepe dño dedecori fit. si sc̄z in ea solitudo ⁊ maxime si ab alio dño solita ē frequētari. Vñ abstinendū est ab his. Narrat esū Cesar in cōmē. suis de bello gallico li. vj. apō germanos possessiōes olim eē cōes: ⁊ ānis singlis q̄s tū cuiq; sufficit ꝓ victu tribui: ne loci amenitate illecti ad domos excelsas edificandū moueant. Neq; (inq̄t) q̄sq; agri modū certū aut fines hz ꝓpos: sz mgr̄ati⁹ ac ꝑncipes in ānos singlos gētib⁹ cognationibusq; hoim q̄ vna coierūt q̄s tū eis ⁊ quo loco visum est agri tribuūt: atq; āno post alio trāsire cogūt. He accurati⁹ ad frigora atq; estus vitādos edificēt ibiq; delite scāt. Cōtra hos iuehit dn̄s maledictionē cū frequēter ista sūptuosa edificia fiāt cū iniustitijs aut male acq̄sitis vel cū iuriis primoꝝ: quoꝝ edificulas vsurpāt ⁊ suis vt ampliores sint adiūgūt: vt hr̄ Hiere. xxij. c. Ue inq̄t q̄ dicit edificabo mihi domū latā: ⁊ cenacula spaciosa q̄ aperit sibi fenestras ⁊ facit lagaria cedrina pingitq; sinopide. Ue q̄ edificat domū suā i iniustitia ⁊ cenacula sua non in iudicio. Et Ysaie. v. Ue qui ꝓiūgitis domū ad domū ⁊ agrū agro copulatis vsq; ad terminū loci. Hū q̄d hitabit: ⁊ vos soli i medio tre⁹q. d. q; nō. Cū ira data sit ꝓ hitatiōe paupeꝝ sicut diuitū. iō cauēda ē talis sūptuosa edificatio ꝑtīz iusta: q; scriptū ē. Habacuth. ij. Lapis q̄ de pariete ē clamabit: ⁊ lapis q̄ i ter nūcturas edificioꝝ ē rūdebit. In q̄b⁹ ꝙbis p̄dicta iplicāt maledicto. Preterea q̄ altā facit domū suā q̄rit ruinā. puer. xvij. videatis Lu. de pē. i. l. in his. C. de p̄dits naui. li. xj. q̄ mltū facit ꝓ dicto Bal. p illū ter. in. l. fi. §. sinautē legata. C. ō bo. q̄ lib. vbi dicit q; dom⁹ p̄closa dr̄ q̄si sterilis: ⁊ ibi est tex. cui⁹ reddit⁹ nō correspōdēt precio illi⁹: iō in vēditiōe rex imobiliū talis domi⁹ ē ꝓponēda: vt. d. §. sinaūt. † q; potī⁹ ē decori vbis: q̄s dño suo fructi⁹: vt. d. l. his.

10 †Q̄ pēdēter ꝙsiderās Diogenes ꝓtinētissim⁹ phs: (vt hiero. cōtra iouinianū refert) duplici pallio vsus fuit ꝓpt frigi⁹. Perā ꝓ cellario habuit: ⁊ clauā ob fragilitatē ⁊ lenectutē ad mēbra sustentāda ferebat. In dolio volubili se hēre domū iocabat: ⁊ in vestibul⁹ portaꝝ morabat: tēporeq; frigoris os dolij ꝓtebat in meridiē ⁊ iuxta mo

b ¶ Nec domo dn̄s Hunc cōuenit Seneca in lib. de q̄ tuori⁹ tutibus cardi. Si ꝓtinentie inq̄t studes: habita nō amene sed salubriter. Nec dn̄m velis esse notū a domo: sed domū a domino ⁊c. vt plenius di xi. j. sup ꝟ. adiecte impuberi. dū loquit de signis fatuitatis.

9 Pulchritudo edificiorū cedit ad decoreꝝ vbis.

a ¶ Labyrinthuꝝ extruxisse. de isto labyrintho ⁊ illū extruendi occasiōe hr̄. j. sup ꝟ. Que filiuꝝ ex eo suscipiēs. dū loquit de minotauro.

8 Nota cōtra edificātes domos sūptuosas: aut sine necessitate.

11 Nō pōt quis alienare colūnas lapidef nec tegulas domus.

12 singularia. ¶ † Primū est q; nō potest q̄s de bonis et rebus suis disponere quaruꝝ est dn̄s ⁊ possessor vt. d. l. senatus. ⁊. l. cetera. cōtra regula. l. nemo. C. de iudeis. et. l.

13 in re mandata. C. māda. ¶ † Secundum est. q; q̄s ꝓ sua re seu materia alieno edificio posita ⁊ iūcta licet dn̄s existat agere nō potest seu eā vendicare vt de edificio tollat ⁊ sibi restituat: siue sint fustes: siue lapides: aut alia q̄cūq; materia ad edificandū apta. insti. de rerū diui. §. cū in suo solo. Cōtra regulā. l. in rem actio. ff. de rei vēdi. Et hoc ne vbs deformēt ruinis vt d. l. fi. Et preterea ne ruina dānificet vicinos: aut trāseūtes per carrerias † qui cogere possunt dn̄m ruine. sc̄z vicinādo dāno infecto cauere. ff. de dā. infe. per totū. Et ceteros de dāno sue persone: ne ruina offendant. Et q̄ plus est hoc fieri posset ad requestā syndici ville: cuius etiā interest sc̄ure per carrerias et itinera cōmeari. l. j. §. summa cum vtilitate. ff. de his qui deiecerūt vel effuderūt. et est tex. optim⁹ in. l. ad curatores. ff. de dā. infe. Preterea dicit tex. in. l. singulari vbi. C. de edifi. priuatis. ⁊ in. l. ꝓles. puncte inspectis. ff. de offi. pōs. q; propter decorē ciuitatis pōt rector curiales cogere de nouo edificare Cū ꝓpter officiū teneant ibi ppetuo resīdere: ⁊ ceteros priuatos cogere pōt nō dico edificare de nouo: cum inuiti resīdere nō teneant immo possunt domicilū mutare.

a Sz cogere eos pōt domos suas reparare quoties reparatione indigebunt: puto tū q; dom⁹ nō sit totaliter destructa: et in solū seu areā redacta. q; hoc non esset reficere: sed edificare ad q̄d priuatus nō tenet: nisi statuto aut cōsuetudine loci vel pacto esset ad hoc ligat⁹. Vel tali domui nūc in areā redacte prius fuisset seruitus oneris ferēdi imposita: quo etiā casu teneret eā reedificare ad onera debita sustinēdū. l. eū debere colūnā. ff. de seruitu. vrba. p̄dio. Et idez si duo diuiserint domū cōmunē: q; vno petente alter cogi pōt p parte ad parietem cōmunē inter se nouiter cōstruenduz q; interest sua q; extruat cū aliter damno in domo illato vni p̄sumit illatū per ꝓximioꝝ vicinum. l. sita. §. fi. ff. de fun. instruc. ⁊. l. ne quid. ff. de incē. rui. ⁊ nauffra. ⁊. l. j. in fi. C. de falsa moneta ⁊. l. ij. §. dñi. de his qui latro. preterea p̄sumit dom⁹ticus furari q̄ in domo p̄dit. ij. q. v. sepe ꝓtingit adeo q; pōt subiici tormento ꝟz Bar. i. l. j. ff. furtum. aduersus nautas caupo. q; ē sua interest ad fugiendū similiū suspitionē: cogi pōt facere q̄ sibi p̄dest ⁊ vicino cui⁹ etiā interest parietem fieri ⁊ domū suā claudi: p̄sertz si pulchra haberet vroꝝ: ⁊ decorā familiā: quā labefacere posset vicin⁹. ¶ † Et ad officiū iudicis pertinet nedū cōmissa delicta punire sz ēt cauere ⁊ prudere q; nō cōmittant. q; fraudib⁹ nō pōt prompti⁹ cōsuli: q̄s si fraudādi facultas adimat. l. j. C. de fabricē. li. xj. Vñ ꝓtor cuiā agere dz reprimēde improbitatis hoim. l. iij. Mirat igitur. ff. naute caupo. stabu. Sicut facit deꝰ iustissim⁹ q̄ dissipat cogitatiōes maligno rū ne possint iplere manꝰ eoꝝ q̄ ceperant Job. v. ⁊ hec ē ꝟitas ꝟm Lucā de pēna.

14 An possit q̄s cogi ad domum suā reparā dū aut nouiter edificandum.

a ¶ Domicilium mutare. ō quo habetur super verbo: et vroꝝ nomine adeclaratum. In primo arti. successionū ab intestato decisiōe secunda circa prīc.

Universidad de ... Biblioteca

16 Si domus ruinosa non possit dñi paupertate reparari nec alteri q̄ eaꝫ reparet iniusto p̄cio vēdi sumptu reipublice debet reparari.

a ¶ Arresto parlamenti. de q̄ meminit dominus Bufferij in suo tracta. arrestoꝝ. c. itē not. ꝙ vnꝰ condominus.

b ¶ Reparationis p̄uilegia. habet ēt aliō priuilegiū reparatio q: ꝓ pecunia in reparatione exposita habet creditor in tali re reparata tacitam hypothecam. l. creditor. ff. si certum peta. et. l. j. ff. qui. mo. pigno. vel hypothe. tacite cōtrahit̃ pro qua prefertur omnibus prioribus creditoribꝰ etiā exp̄ssaꝫ hypothecā habentibꝰ vt ibi dicitur. per text. i. l. interdū. ff. qui potio. i pig. habeā tur. cum. l. sequenti.

in. d. l. ij. C. de metatis ⁊ epidimeticis. libro. xij. alś autem quis non tenetur priuatus ad nouiter edificandum vt dixi. Sed ad simplicem reparationē quilibet 16 cogi pōt vt. d. l. singularū. ¶ † Adeo ꝙ si domꝰ sit duoꝝ pōt condominꝰ insolidū cōueniri ratione periculi ruine et solꝰ condēnari: ita fuit alś arresto plamēti^a dem anno dñi. 1389. Vel cogent̃ domū vēdere tali q̄ possit eā reparare: ne ciuitas eiꝰ destructiōe ⁊ ruina deturpet̃ ɓm spec. tit. de satis. §. ꝟ q̄z. ꝟ. circa ꝟ q̄rit allegat. l. lege. §. ad silleia. ⁊. l. ij. ⁊ fi. C. ꝑ q̄b. cau. ser= 17 ui libe. accipiāt. ¶ † Immo ēt clerici ⁊ ecclesiastice ꝑsone tenēt̃ ⁊ cogi pñt domos suas ⁊ eccl'ie repare ēt ꝑ sclarē potestatē: sicut cogi pñt repare ecclias vt dixi sup ꝟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā. in p̄mo artic. successionū ab intestato. ⁊. ij. decisione il= 18 lius. ¶ † Et qd plus est cogi possunt reparare viā ante domū: et itinera publica: vt plene decidit Bartholo. de cepolla. in tracta. de seruitu. rusti. p̄dio. ti. de seruitute vie. q. xxvj. Et sic multofortius tenent̃ et cogi possunt singuli priuati habitatores reparare domū suā. ¶ Vel curator rei publice cā de cōmuni reparabit etiā inuito dño: et ea reparata si infra tēpus a pretore statuendū dñs ediū precium reparationis nō soluerit: poterit res publica domum illam vendere: vt. d. l. ad curatoris. vbi bona gl. Et si domꝰ vendi non posset iusto precio: dñs non eā vendere cogeretur: sed sumptu reipublice ad cuius decorem reparatio cedit onus reparandi seu reparatio fieret. Ne vrbs deformitate decoleretur aut transeuntes periclitētur: vt singulariter decidit spec. allegato titu. de satisdatio. §. fi. circa medium. Cuius dictum magnificat Ludo. in singulari incipien. Nota qd in pluribꝰ locis faciet tibi honorem ⁊c. et Bartho. cepolle in tractatu. de seruitu. vrba. p̄dio. ti. lix. de refectio= 19 ne. ¶ † Alterius dico ꝙ si domꝰ refectione indigens esset cōmunis duoꝝ: et vnus altero socio ante vel post de reficiēdo seu refectioni contribuēdo debite requisito ⁊ contumace domū vel aliā rem cōmunem refecerit prout cogi poterat vt dixi. Si socius contumax opere perfecto infra quatuor menses quotā sumptus ipsum cōcernentem cum vsuris centesimis non restituerit: eoipso socius qui opus refecit dñs efficit̃ rei reparate insolidum per tex. in. l. cum duobꝰ. §. idē respōdit socius. alś incipit. l. si fratres. ff. pro socio. quē Bal. ibi extendit ad edificia cōia qd sequit̃ de cepolla vbi. s̄. et est text. in. l. si vt proponis. C. de edifi. priuatis. ⁊ Bar. in. l. quo minꝰ. in fi. ff. de fluminibus. Et notate hec re= b parationis priuilegia^b in bono reipublice fundata: ad cuius decorē tendūt vt di= 20 xi: † immo reparare domos etiam priuatas incendio vel ruina collapsas dicitur opus piū: vbi dñs non habet vnde reparet. per tex. singularē in. l. si quis pro redēptione. C. de donatio. Adeo ꝙ causarum piarū executores et pioꝝ relictoꝝ distributores possent de relictis ad pias causas distribuere pro refectione ⁊ reparatione domoꝝ. facit glo. in. c. q̄m. de iure pa= 21 tro. † ꝙ sicut ex noua ecclesie edificatione acquirit̃ ius patronatus edificanti: sic etiā reparāti ecclesiā ruinosam. qd etiam tenet glo. in. c. de fabrica. de cōse. distin. j. de quo qualiter intelligitur videatis per doc. in. d. c. q̄m. ⁊ Lucā de pēna vbi. s̄. dicentē hoc esse verbū: si ecclesiā quis reparauerit de consensu epi diocesani. allegat l. fi. ff. de ope. publi. ⁊ in aut. vt nullus fabricet orato. §. j. ver. si naute. colla. v. Preterea tendunt tales reparationes in laudem honorē et magnificentiam edificantium: et reparantiū: qui ex magnitudine ⁊ pulchritudine edificioꝝ presumunt̃ et iudicant̃ magnanimi: quod est nota. q: est optimū mediū ꝓbandi quē esse magnanimū per tex. in. d. l. in his. in fi. C. de predi. nauicula. dūmodo non sit excessus. q: vt dixi altitudie domus timet̃ ruina ⁊ in ventoꝝ periculū: ac ipsius edificantis depauperatio. Et attentare tā magna pericula nō esset magnanimitas: que virtꝰ est inter temeritatē ⁊ pusillanimitatem: sed esset temeritas: aut vana gloria: que vt extremū dicit̃ vitiū iuxta illud senece. in li. de quatuor virtutibꝰ. Eris inquit magnanimus: si pericula nō appetas vt temerarij: supple faciunt. Nec formides vt timidi. Et quantū est fauorabilis ediū et do= 22 moꝝ repatio et noua edificatio. ¶ † Tātum etiā est odiosa et reprimēda eaꝝ destructio et ꝓhibita: nisi fieret ex cā: prout publius valeriꝰ publicola dictꝰ q̄ vidēs populū romanū inuidia aliqualiter incitari: ꝙ domū in excelsiore loco construxerat: instar arcis seu castri habētē: eam diruit et inferiori loco collocauit. Qd faciēdo q̄ntū domo inferior tm̄ gloria superior euasit. vt dicit Valeriꝰ. li. iiij. tit. de animi moderatione: in p̄n. Sed sine cā hoc fieri non posset. Ita ꝙ dicit Bar. in. l. nutu. §. 23 fi. ff. de le. iij. ꝑ illū tex. † ꝙ etiā ꝑ debito publico nō posset officialis publicꝰ domū alicuiꝰ discoopire: vt teglas tigna vel colūnas hēat ⁊ vēdat ꝑ pigre. Nec ēt fieri p̄t domoꝝ destructio ꝑ delicto q̄ntūcūq3 graui: ne ꝓpt̃ delictū res publica cui satis fieri deberet patiat̃. Sꝫ ipse solꝰ q̄ deliq̄t puniri debet. Et nō domus: que nil mali fecit. in aut. de manda. principum. §. oportet autem. colla. iij. ¶ Sed vbi delictum

20 Opus piū est domos ruinosas reparare et signū magnanimitatis.

a ¶ Anno domini. m. ccciij. quaꝫ ordinationem situauit dñs aufrerij secundam in ordine sub titulo de rescriptis.

b ¶ Sic spurius cassius. vide q̄ de his habentur. s̄. i ꝟbo: duas habens filias. dū decidit an sit licitum appetere dignitates.

in domo cōmissum esset atrox ⁊ de atrocioribꝰ tūc ipsa domꝰ cōfiscaret̃. l. j. C. de fal. mone. ⁊ i aut. alcaꝝ vsus. C. de religiosis. q: p̄stās domā ēt solū ad cōmodiꝰ loquēdū de maleficio satꝫ dat fauorē ad delictū ⁊ auxiliū. l. ⁊ si amicis. vbi Bar. i fi. ff. de adult. Et co mō reipublice satisfit et fisco lesis ꝓpter delictū. Nō ꝙ domꝰ destruat̃ i detrimētū ⁊ decoloratione reipublice qd fieri nō posset ēt: ꝑ penis fiscalibus: immo ꝓhibet̃ exp̄sse ꝑ ordinationē philippi pulchri frācoꝝ regis factā anno a dñi. M. ccciij.^a Nisi esset ꝯsuetudo i ꝯriū vt est tex. in aut. feu. tit. de pace. iuramēto firmata. §. cōuēticulas. dū dicit. vt bona eiꝰ publicent̃ ⁊ domꝰ eius destruat̃. Per quē tex. ita fieri fuit solitū i crimie lese maiestatis ⁊ ꝯspirationis ꝯ imperiū aut rem publicā. in signū cuiꝰ olim apd romanos Manliꝰ q̄ gallos senonēses clāgore anserū ꝑditos de capitolio p̄cipitauerat vt refert gl. sup ꝟbo: oīm sanctoꝝ. i cle. j. de reli. ⁊ venera. sanctoꝝ. Postea senonēsis factus ꝯ ciuitatē eo p̄cipitato domꝰ sue excelse ruinā decreto senatꝰ passus est. Sic b ⁊ spuriꝰ cassiꝰ^b ꝓpter cōcupitā dñationē Nec nō spuriꝰ meliꝰ ⁊ plures alij domoꝝ euulsiōe in eternā eoꝝ notā mulctati fuere. De q̄bus li. vj. ti. de seueritate. sic dicit Valeriꝰ. Manliꝰ vñ gallos depulerat inde p̄cipitatꝰ est. q: fortiter defensam libertatē nepharie opprimere conatꝰ est. Cuius iuste vltionis (nimirū) hec p̄fatio fuit Manliꝰ eras mihi cū p̄cipites agebas senonēses postq̄ꝫ imitari eos cepisti vnꝰ factus es ex senonēsibus. Huius supplicio eterne memorie nota inserta est. Propter illū eñ lege sanxiri placuit: ne quis patricius i arce aut i capitolio habitaret. Qui domū eo loci habuerat vbi nunc edē monete. Id ē tēplū iunonis videmꝰ. ¶ Par indignatio ciuitatꝫ aduersus spuriū cassiū erupit: cui plꝰ suspitio ꝯcupite dñationis nocuit: q̄ꝫ tres magnifici ꝯsulatus ac duo speciosissimi triūphi ꝓfuerit. Senatus eñ ꝑplsq3 romanꝰ nō ꝯtentꝰ capitali eū supplicio afficere: interēpto domū supadiecit: vt penatū q̄ꝫ. i. lariū strage puniret̃. In solo aūt edē tellurꝫ. i. fauū dee veste fecit. Itaq3 qd priꝰ domiciliū potētissimi viri fuerat: nūc religiose seueritatꝫ monumētū ē. ¶ Eadē ansū spuriū meliū cō simili exitu p̄ria mulctauit. Area ꝟo domus eiꝰ q̄ iustitia supplicij notior ad posteros ꝑueniret eq̄melij: id est planiciei appellationē traxit. ¶ Quātū ḡ odij aduersus hostes libertatꝫ isitū aīo antiq̄ haberēt: pietū ac tectoꝝ i q̄bꝰ ꝟsati fuerāt ruinis testabāt̃. Ioq3 ⁊ marci flacci ⁊ lucij saturnini seditiosissioꝝ ciuiū corpibꝰ trucidatꝫ penates ab imis fūdamētꝫ eruti sūt. hec ille. Quā penā scꝫ demolitionis nedū ꝓpter rebellionē imponūt p̄ncipes domibus singuloꝝ: sꝫ etiā cōitati: totā ciuitatē demoliendo ⁊ aratro subijciēdo. prout de carthagine factū extitit per romanos. l. si vsufructꝰ ciuitati. ff. q̄bꝰ mo. vsuff. amit. Et de vrbe troiana ꝑ grecos vt ibi dicit glo. Et de vrbibꝰ beniamin ꝓpter scelus nephandū: vt pꝫ iudicū. xx. c. Et tpe nr̄o fieri vidimus. Hoc certe facere pñt p̄ncipes: q: sunt supra legē ⁊ quibꝰ solis datū est ciuitates destruere sicut solis ipsis ꝑti= 24 net eas de nouo cōdere. † Sꝫ alius inferior iudex nō posset etiā domū p̄uati destruere: vt. d. l. j. de fal. mone. Nisi vbi eēt cōsuetudo vt dictū est vel statutū. q: non sine cā lex hoc ꝑmittēs posita est inter cōsuetudines feudoꝝ alleg. ti. de pace iura. firma. ¶ Nec ob. l. si is cū quo. ff. cōi diui. q: ibi iudex hoc iniuste fecit iracūdia vel alś motus indebite: vt ibi aperit tex. Vel erat cōsuetudo qualis est in aliq̄bꝰ partibus ꝙ domꝰ lenocinij vel ludi destruat̃. 25 † Que ꝯsuetudo vel mādatū nō extenderet̃ ad domū clerici: ⁊ ecclasticoꝝ viroꝝ: q̄ destrui nō p̄t etiā ex ḡnali mādato p̄ncipis ꝑ emenda sua domos emēdatoꝝ destrui aut discoperiri mādantis in quo mādato nō venisit domꝰ ecclasticoꝝ: vt decidit̃ ꝑ ordinationē Philippi pulchri frācoꝝ regis. factā Anno dñi. M. ccciij. Nec etiā extendit̃ talis ꝯsuetudo ad domū cōductā: ne ꝑ delicto cōductoris puniat̃ locator: nec ad domū alteri hypothecatam ɓm Bar. in. l. is seruus pignori. ꝑ illū tex. ff. ad silleia. ⁊ Ang. in. §. si q̄s autē. in aut. de ecclasti. ti. colla. ix. Nisi delictū sciuissent ⁊ tolerassent ɓm eos ibi. ¶ Nec extēdit̃ ad domū pupilli aut vidue. ꝑ tex. in. d. l. j. C. de fal. mone. ¶ Nec etiā ad domū delinquētis cū alio nō delinquēte cōem: vbi inferior pars domꝰ delinquēti ꝑtineret: cuiꝰ destructiōe pars supior nō delinquētis ꝑderet̃: ⁊ si innocens puniret̃. Qd quasi intelligit̃ plene decidit Floria. i. d. l. si is cum quo. ⁊ Barto. in. l. atteius. ff. de 26 aqua plu. arcē. ¶ † Et tales domos ꝑpter delictū destructas nō licet reedificare sine principis indulgentia. l. j. ff. de cadaue. punitoꝝ. Etiam si castrū aut aliud edificium publicum esset propter delictū destructum: ɓm Bal. post Dynum in. l. si quis adulterium. §. si quis adulterum. ff. de adulter. Quia pene propter delictum imposite sunt perpetue. l. seruus. C. de penis. et plene Panormi. in ca. ex literis. de constitu. nisi principis indulgentia aliud permitteretur: quaꝫ principes concedere mera gratia possunt: ⁊ cōcedūt aliquādo ꝓpter merita ⁊ virtutes successoꝝ. instit. de iure natu. §. sed qd principi. ꝟsi. plane.

24 Inferior a p̄ncipe nō possit domū alicuiꝰ ꝓpter delictū destruere: nisi sit ꝯsuetudo: ⁊ introducta fuerit talis cōsuetudo ex causa.

a ¶ Cymbris spolijs de hac victoria pro romanos obtenta cōtra cymbros dr̄ plene super verbo: qui cum alia matrimonium cōtra hēs loquē do de viduitate seruanda.

27 Casus in quib⁹ sine delicto potest domus alicuius destrui

prout concessum olim fuit heredib⁹ ꝑdi-
cti marci flacci ob eoꝝ in republica victo
riam cōtra cymbros. de quo vbi. s̄. memi
nit idem Ualerius subiungens. Ceteruꝫ
flacciana area cum diu penatibus vacua
mansisset a quinto catulo consule roma-
a no cymbricis spolijs[a] adornata est. Et
introduxit talis cōsuetudo destruēdi do
mos ad terrorem: ne quis leuiter cōspiret
in rempublicam q̄ꝛ tali nota patiunt̄ ne-
dum delinquentes: sed omnes in poste-
rum succedentes: domum videntes euul
sam suoꝝ maiorū: in qua defecit pr̄. Mi-
nor creuit. in qua maioruꝫ ymagines aut
non videre fixas aut reuulsas videri sa-
tis est lugubre dicit tex. in. l. lex que tuto-
27 res. C. de admi. tut. ¶ † Pariter possent
dirui edes priuatoruꝫ vbi decor ciuitatis
hoc requireret. Puta pro ampliando fo-
rum: aut plateas publicas. l. prescriptio. ꝛ
l. si quando. C. de ope. publi. Idem si pe-
riculum incēdij vel proditionis vel aliud
in republica contingere timeret̄ vt. l. edi-
ficia. illo. e. ti. Et idem pro ampliando ec-
clesiā: vel eius domos: vel scholas: vt ple
ne per cepolla in dicto tracta. seruitu. tit.
de sepulchro. ¶ Et idem esset pro euitan
do maiori dedecore ciuitatis vt si orto in
cendio in aliqua domo domus media di
rueretur: ne incendium vltro procedat: et
totam viciniam vel forte ciuitatē perdat
prout contigit tholose anno domini Mil
lesimo. cccclxiij. nocte sc̄ti michaelis men
sis maij combusta fuit maior et nobilior
pars ciuitatis. Sic a paucis annis citra
tota fere biturica ciuitas cremata est.
Quo casu potest domus intermedia de-
strui. l. si quis fumo. §. quod dicitur. ff. ad
l. aquil. Que postea expensis totius vici-
nie est reparanda vt consuetudine seruat̄
sm Bar. in. l. si alius. §. est et alia. ff. quod
vi aut clam. immo posset vicinia de iure
compelli. sm Bal. per illum tex. in. l. si la-
borāte. §. j. in fi. ff. ad. l. rhodiam de iactu.
facit quod singulariter decidit Bar. in. l.
de vsu quoqꝫ. per illum tex. ff. de varijs et
28 exordi. cog. in fi. † ꝙ si exercitus armige-
rum transiens per locum fecerit hospitiū
in domo mea: aut viam in meo agro sin-
guli de loco pro quota sua me reparare te
nentur ꝛ officio iudicis ad hoc cogentur:
cum damnum meum redundet in alleuia
tionem ceterorum. Ex quibus omnibus
sequitur ꝙ minus destrui possunt dom⁹
29 propter ciuile debitum vt dixi † nec pos-
set debitor ad hoc se obligare. scilicet vt
domus sua in non soluendo destruat̄ cuꝫ
intersit reipublice quod vrbes non defor
mentur. cui pacto priuatorum preiudica-
ri non potest. l. ius publicū. ff. de pac. ꝛ ple
ne. in. l. j. per Bar. et omnes. ff. solu. matri.

¶ Unde restat vnicuiqꝫ necessariā eē do
mū vnā cōcedentē ꝛ honestā in sui tutissi
30 mū refugiū. l. plerıqꝫ. ff. de in ius vo. † quā
nemo intrare possit cōtra sui voluntatem
sub pena iniuriarū. instit̄. de iniur. §. sꝫ lex
cornelia. Cū nō liceat popam rei familia
ris pandi. l. ij. C. qn̄ et quib⁹ quarta pars
debeat̄ ex bonis decurio. li. x. Adeo ꝙ do
mū alienā nō licet alicui ingredi etiā cau
sa ꝓquirēdi res suas furto amissas. instit̄.
de obli. q̄ ex delicto. §. cōceptū. Nisi dn̄s
dom⁹ eēt ꝑsona suspecta de illo furto: sm
Jo. fa. ibi. Uel esset talis res q̄ aīo seipsaꝫ
perdidisset vt seru⁹ ascriptiti⁹: vxor: vel fi
lia. l. requirēdi. vbi Cyn̄. ꝛ Bal. C. de ser.
fugiti. Et ꝙ tūc hoc fiat auctoritate iudi-
cis: ne sit cā maioris tumult⁹ si alr̄ fieret.
l. nō ē singulis. ff. ð reg. iur. Et sicut posset
quis vnā domū habere. ita etiam posset
habere duas vel plures sm facultatē fa-
milie statū ꝛ cōditionē: put nr̄ raynutius
habebat: ð quib⁹ vltra dotē reliqt domū
ꝛ hortū filie: ꝛ valuit tale relictū q̄uis de
domo ꝛ horto simplr̄ factuꝫ. q̄ꝛ domos in
suo pr̄imonio habebat: quaꝝ electio tunc
31 heredi ꝑtinebat. † Si ꝓo testator nullam
domū habuisset tale legatū nō valuisset:
velut derisorium. Cū dādo domūculam
quātūcūqꝫ artā ꝛ inutilē tūc liberaret̄ he
res: vt. j. dicetur ꝛ ꝓbat̄ in. l. si dom⁹. §. j.
iuncta glos. ff. de lega. j. Testator eñ rem
aliquā in genere legando videt̄ in dubio
de his sentire: quas in pr̄imonio habet. l.
iij. in prin. ff. de vino tritico ꝛ oleo leg. vbi
Bar. hoc not. ꝛ Bal. in. l. annalibus. in fi.
32 C. de lega. vbi dicit: † ꝙ si testator habēs
domos ꝓprias reliquerit alicui domum
vel habitationē: non cogit̄ heres ad pen
sionem cōducere alienas: sed tenet̄ solum
in vna illarū assignare legatario habita-
tionē in qua possit congrue ꝛ cōpetenter
ac honeste morari. q̄ꝛ nō audiretur volens
ei assignare habitationem cecam: aut in
lupanari: cum verba debeant ciuili modo
intelligi. l. si is qui binas. ff. de vsufruc. et
33 l. si cui. ff. de seruitu. ¶ † Et idem dicen-
dum est in actu inter viuos: vt si quis rē
in genere ꝓmitteret: quia intelligitur de
his que in eius sunt patrimonio promi-
sisse. l. si quis argētum. §. primo. quam ad
hoc ibi ponderat Bald. C. de donatio. et
omnes Docto. in dicta. l. si domus. vbi di
34 cunt: † ꝙ si testator vxori reliquerit do-
mum vel habitationem in vna domo ip-
sius testatoris: q̄ plures habebat. Uidet̄
in dubio ei reliquisse in domo illa: in qua
solitus erat cum ea habitare. argu. l. vel
vniuersorum. ff. de pigno. actio. et. l. ꝓma.
§. si quis argentum. ff. de vino tritico vel
oleo lega. et. l. alio. in fi. ff. de alimen. ꝛ ci-
ba. lega. Facit quod not. Docto. maxime

30 An liceat domū alteri⁹ intrare cā querēdi rē suā.

35 An valeat legatū domus generaliter factum.

36 Quid si testator q̄ domum habebat vnicaꝫ legauit domum.

37 De testatore qui legauit omnes domos in quib⁹ habitabat et in diuersis morabat̄.

39 Quid si testator q̄ domuꝫ vel habitationem legauit nullam habebat.

Bal. in. l. j. C. de leg. Tn̄ hoc casu equius
videretur ꝙ habitatio relicta censeretur
in tali domo: que magis congrueret qua
litati sue persone. arg. l. plenuꝫ. §. equitij.
ff. de vsu et habita. ꝛ. l. verum. §. fi. ff. de re
35 bus dub. ¶ † Que omnia procedunt vbi
testator plures habebat domos in eodeꝫ
loco vel ciuitate: aut patria: quoniam se-
cus si haberet in diuersis ciuitatibus q̄ꝛ
co tunc videretur in dubio reliquisse vnā
de domibus ciuitatis: in qua habitabat.
l. que conditio. §. j. et quod ibi no. Bar. et
Ang. ff. de cōdi. ꝛ dem̄. ꝛ no. Bar. in. l. libel
loꝝ. ff. de accu. facit. l. nulli. C. de epi. ꝛ cle.
Et hoc casu heres nō haberet electionē:
immo cā haberet legataria cui dom⁹ fuit
relicta. scilicet an morari velit in ciuitate:
36 vel extra. ¶ † Si vero testator qui reli-
quit domum non habeat nisi vnicam do
mum: etiam illam videtur legasse: q̄uis
filios et heredes reliquerit. Nam postq̄
vnicam tantum domum habebat: videt̄
perinde esse acsi illam in legato specifice
demonstrasset. arg. l. ij. ff. de libe. ꝛ posth.
et. l. fundus q̄ locatus. ff. de fundo. instru.
Presumitur enim in dubio testatorem le
gatum voluisse facere efficax. l. titia cum
testamento. §. j. et. l. meuius. in princ. ff. de
lega. ij. Unde filij testatoris seu heredes
necesse habebunt aliam domuꝫ sibiipsis
conducere: aut aliunde habere: nisi aliter
constaret de mente testatoris sm Alexā.
in. d. l. si domus. licet Pau. ibi voluerit ta
le legatum non valere: quādo testator nō
habet nisi vnam domuꝫ et filios reliquit
37 heredes: qui illa indigebant. ¶ † Sꝫ po
ne: ꝙ testator vl̄ donator dixit: do tibi vel
lego omnes domos meas: quas inhabi-
to. Certum est per predicta: ꝙ domus in
quibus habebat habitationem compre-
hendūtur in tali dispositione. ¶ Sed po
ne ꝙ propter mortalitatē testator vel do-
nator fugerat ciuitatē: et in comitatu mo
rabatur tempore pestis: an in legato vel
donatione veniat talis domus in comita
tu existens. Et dico ꝙ non: vt. l. j. §. habi-
tare. §. de his qui deiecerunt vel effude-
38 runt. ¶ † Preterea verbū habito est ver
bum frequentatiuum: ideo de rara et mo
mentanea habitatione non est intelligen
dum non enim singula momenta habi-
tationem faciunt: sed anni residentia. sm
39 Bal. in. l. j. ff. de sta. ho. ¶ † Et predicta
vera existunt: vbi testator qui domum re
liquit in suo patrimonio plures domos:
aut vnaꝫ habebat i suo pr̄imonio. Si aūt
nullā domū habebat ꝛ nihilomin⁹ domū
reliquerit: tale legatū est inutile: neqꝫ va-
let tanq̄ derisoriuꝫ: vt. d. l. si domus. ff. de
leg. j. Quod verum intelligatis: nisi testa
tor expresse electionem dederit ipsi lega-

tario. vtputa si dixerit domum relinquo
titio: quam ipse voluerit. Quo casu licet
testator domum non habeat in suo patri
monio: tale legatum valebit. per. l. titia.
§. j. ff. de auro et argen. legat. Et tenebit̄
heres legatario habere domum. Et ideꝫ
est sm Pau. in. d. l. si domus in legato ha
bitationis in genere relicto: quia licet te-
stator nullā in patrimonio reliquerit ha-
bitationem: tamen prestabitur habitatio
sm qualitatē legatarij. Ita ꝙ dando do-
mūculam in qua habitaret musca nō di-
ceretur dare habitationem. arg. l. pen̄. ff.
de adimen. lega. sm Alex. in. ij. columna.
40 ¶ † Et que dicta sunt de legato domus
etiam habebunt locū in legato nauis sm
gl. in. l. quod in rerum. §. fi. ff. de leg. j. quo
niam nauis determinationē habet a na-
tura vel facto hominis sicut domus ideo
tale legatum valet q̄tūcunqꝫ generaliter
41 relictum. vt. s̄. dictum est. ¶ † Si autem
legatum relinqueretur generaliter in his
rebus: que sola patrisfamilias destinatio
ne determinationem capiunt: et non a na
tura: vel hominis facto: sicut est fundus:
vt. d. l. quod in rerum. §. fi. tunc legatū nō
valeret: quia posset eē derisorium. Cū he
res liberaretur dādo digitū terre: in quo
si vellet posset destinare et cōstituere fun
dum. sm glo. in. l. cum post. §. gener. ff. de
iure dotium. Unde q̄tūcūqꝫ testator fun
dos habuerit in patrimonio: tale legatū
non valet sm Bar. Ang. et Imol. in. l. ita
stipulatus. ff. de verb. obli. Sed aduerta
tis: quia quicquid dixerint gl. et doc. pre-
fati vbi. s̄. ꝙ legatum fundi non valet: ta
men communiter contraria opinio et ve-
rior: scilicet ꝙ sicut legatum domus sim-
pliciter relicte valet: si testator domos ha
bebat in patrimonio vt dictuꝫ est: sic etiā
valebit legatū fundi per tex. in. d. l. si do-
mus. et. §. gener. Nam licet testator sola
eius destinatione fundum possit consti-
tuere: et taliter ꝙ erit derisorium si velit:
vt dicta. l. quod in rerū. in fi. Tamen hoc
permitti non debet heredi in preiudiciuꝫ
legatarij: immo debet intelligi: ꝙ testa-
tor legādo fundum sentijt de vno ex fun-
dis sui patrimonij ea forma et prout erat
in vsu ipsius testatoris. vt. d. l. si domus. ꝛ
l. damnas. §. j. ff. de vsufr. leg. arg. l. pe. ff.
de alimen. leg. sm Jac. de are. Pe. Cynū.
Rapha. Imol. in. l. legato. ff. de lega. j. et
Alex. in. d. l. ita stipulatus. ff. de verb. ob.
dicens ibi: ꝙ testator legando funduꝫ vel
quid aliud in genere videtur dicere lego
vnuꝫ de fundis meis: vt dicta. l. si dom⁹.
et dicta. l. iij. ff. de vino tritico et oleo leg.
facit. l. vnum ex familia. §. si rem. ff. de le-
gat. ij. Ergo ex consuetudine testatoris
prout ipse consuetus erat fundos habere

40 Quid si testator legauit nauem.

41 An valeat legatū fundi generaliter relictum.

debet intelligi legatum esse relictuz.arg. L.si seruus plurium.§.fina.ff.de legatis.j. Sicut enim dum dico lego vnum ex fundis meis valet legatum: vel promissio.l. qui ex pluribus.ff.de verb.ob. Sic etiam valebit si simpliciter dixerit lego fundū. de hoc legato generis vidcatis gl.in.d. Llegato.ff.de leg.j.et instit. de legatis.§. generaliter.vbi Ange. per bonas rationes tenet legatum fundi generaliter relictum valere. Laus christo Jesu domino nostro.

Tortum. Hotā ter dicit et hortuz.†q; si testator ō horto mentionē nō fecisset:ʒ simpliciter domum reliquisset: ex relicto domus non inferretur ad relictuz hortū:nec legata domo cēseretur legatus hortī:nisi hoc exprimeretur per testatorē prout hic in testamento raynutij fuit expressum. Quoniam alʒ alterocha raynutij filia ex simplici legato domus hortuz non habuisset. Et ad hoc allegatur quotidie iste tex.pro quo est casus in.c.fi.xij. q.ij.vbi gl.ad hoc ponderat illum tex.facit.c.ego ludoicus.lxxij.di.facit tex.no.in l.olympico.ff.de serui.vrba.predio.vbi si testator legauerit habitationem vxori in domo:in tali legato non cōtinetur hortī: ad quem itur per illam habitationē: immo heres hortū retinet: et vxor cui est relicta habitatio debet et dare aditum ad hortum per locum cōsuetum. ¶ Sed aduertatis quia in contrarium videtur tex. in.l.prediis.§.balneas.et.§.fi.ff. de legatij.vbi legata aut vēdita domo tacite cēsetur legatus aut venditus hortī. Ad qō facit.l.si venditor.§.fi.et.l.creditor.§.fin. ff.de actio.emp.et.l.testatrix.§.j.ff. si seruitus vendi.facit.l.ij.C.de bonis vacan. li.x. ¶ Unde pro concordia dictorum iurium dicēdum arbitror:q; vbi hortus coheret domui: tūc hortus venit in legato domus:et in qualibet alia dispositione: vt dicta.l.prediis. Hic autē in nostro tex. hortus cohaerens nō erat domui: ideo in legato nō venisset: si de ipso expressa mētio facta non fuisset.fm Jo.an.hic et dominicum in dicto.c. fina.et.c. ego ludoicus. Ad hoc facit.l.penul.ff.de verborum significatione. vbi appellatione edifitij nō veniunt statue fortibus domus affixe qō

1 An legata domo dicatur hortī legatus.

ne ibi glos.singulariter ponit exemplum de leonibus qui affixi sunt fortibus sancti petri ciuitatis bononie:subiungens:q; ea que non sunt de substantia domus non comprehenduntur in domo vēdita. Alʒ secus. Ad hoc facit quod voluit Nicol. de neapol.in dicta.l.prediis.§.penul.dicens q; ille qui vendit domum etiam videtur hortū vēdidisse. ¶ †Ideo si duo fratres diuiserint bona communia et domos inter quas erat hortī in medio:talis hortī cedit illi domui: ad quam testator vtebat illo horto. Alʒ cedit domui per quam habebatur intrinsecus aditus ad dictum hortū. Aliter et alʒ hortus cederet vtriq; domui:subiungens ibi:q; si consuetudo regni disponat:q; primogenitus habeat domum:intelligitur q; etiam habeat hortū:quod intelligatis verum si cohereat domui: vel paratus sit causa domus.fm Baldum in dicta.l.ij.C. de bonis vacan.libro.x.Ange. et Bal.in dicta l.olympico.per que decidunt docto.in.l. plerisq.ff.de in ius vocan.q; licet ex sua vinea vel area quis citari possit re ꝛ verbo: tamē hoc fieri nō posset si vinea vel area sub vna et eadem clausura forent cum domo. quia tunc censerentur esse pars domus:vt in eis locū habeat dispositio dicte.l.plerisq.sicut in domo. ¶ †Pariter si in campo sit domus illa domꝰ veniet cū campo in cuius dispositione venit quicquid habet in se et super se.l. si quando. C.de bo. vacan.lib.x. fm Bald. in quarta parte consilio.cxxviij. Ubi autem hortus non esset causa domus paratus: nec domui accessorius: locum non haberent predicta vt.d.l.olympico. fm Jasonē in l.beneficium.iiij.columna.ff. de constitu. principum.et Joan. de plat. in.l.ij.C. de metatis et epidemeticis.lib.xij. vbi per illum text. dicit† q; legata domo non videtur legatum ergasterium siue caſalium in quo merces reconduntur: vbi esset seruitus vendi.facit.l.ij.C.de bonis vacan. li.x. ¶ Unde pro concordia dictorum iurium dicēdum arbitror:q; vbi hortus cohaerens domui: tūc hortus venit in legato domus:et in qualibet alia dispositione: vt dicta.l.prediis. Hic autē in nostro tex. hortus cohaerens nō erat domui: ideo in legato nō venisset: si de ipso expressa mētio facta non fuisset.fm Jo.an.hic et dominicum in dicto.c. fina.et.c. ego ludoicus. Ad hoc facit.l.penul.ff.de verborum significatione. vbi appellatione edifitij nō veniunt statue fortibus domus affixe qō

2 An legata domo dicatur legatum ergasterium.

non veniunt in confiscatione domus simpliciter facta: veluti si domus confiscaretur propter ludum: vel lenocinium: quia in tali confiscatione non veniunt mobilia domus: nisi essent parata ꝛ instrumēta apta ad illud delictum: sicut scanna: et tabule in ludo: et lectus in adulterio: et lenocinio: fm Bal. ibi. Et idem in casu nostro esset de ergasterio si paratum esset.

5 ¶ †Sicut appellatione ecclesie venit cemiterium et cōtiguum. c. si ciuitas. de sententia excom. libro. vj. Adeo q; habens gratiaz in certa ecclesia acceptare potest beneficium in cemiterio ambitu vel capellis contiguis: quibus eadem est seruāda honestas. cle. j. in fine. de celebra. miſ. quia sunt priuilegiata sicut ecclesia. xvij. q. iiij. quisquis. et de consecra. eccle. c. j. libro. vj. et de immuni. eccle. c. ecclesia. et. l. que religiosis. ff. de rei vendicatio. Jdeo fugiens ad cemiterium vel porticum vel claustrū eccle gaudet immunitate. xvij. qō. iiij. si quis contumax. ¶ †Et polluta ecclesia dicitur pollutum cemiterium: vt dicto. c. j. argu. sumpto de quolibet parato causa domꝰ p illiꝰ seruitio. Sicut dicimus hic de horto cā domꝰ parato fm gl. pragmatice. sup ꝟbo: in ecclesijs. ti. de cō cubinarijs. Et idē de stabulo. vt pulchre p Jasonē i. l. fi. ff. de ꝓsti. ꝑn. iiij. col. ꝛ ꝑe. de anch. ꝓ. cccxij. incipiē. sup pluribꝰ. et ter. i. l. arbiter. §. de vestibulo. ff. cōi diui.

7 Uide qñ hortꝰ dicatur paratꝰ causa domus.

7 ¶ †Cā aūt domꝰ cēsetur paratus hortꝰ ex multis. Primo si fuit simul cū domo emptus vno eodēq; pcio: vel si emptꝰ fuit vt domū amenioꝛ redderet aut salubrioꝛē ꝛ idē si fuit ad vsuz ꝛ seruitū domꝰ p patrēfa. deputatꝰ: ita q; de domo habeatur aditꝰ ad hortū: vel ecōtra. Per tex. elegātē i. d. l. ꝑdiis. §. pe. ꝛ fi. ff. de le. iij. Idē dicit Bar. p illū tex. i. l. si mercedē. §. si fundū. ff. de act. ēp. †q; vēdito fūdo i q; est capella ad quā nō ē aditꝰ nisi p fūdū: vt capella vēdita. cuius sit i se magis digna: sicut ibi ꝺr satis vēditū sepulchrū. Sz q̄d i iu. patro. an dicaī vēditꝰ vēdito palatio. videat ꝙ ꝑañ. i. c. ex lris. de iu. patro. in fi. Ex q̄ ꝺt idē bar. i. l. q; ꝺclaue. i fi. ff. de dā. infe. q; intñ ꝙsideraī aditꝰ fundi: vel domus: vt tanq̄ principale oia ad se trahat.

8 An vendito fundo dicatur vēdita capella sepulchrū aut ius patronatus.

8

9 ¶ †Qñ si aditꝰ ꝛ ps anteriꝰ domꝰ sit i vna parochia: ꝛ posteriꝰ in alia: ille q̄ ibi habitat soluere tenet collectas i illa ꝓ aro chia in q̄ aditꝰ domꝰ sitꝰ est. facit. l. si cui edes. ff. de le. iij. Ñ masuer ti. de tallijs ꝛ colle. §. itē nota. q; si aditꝰ. dicit de consuetudine seruari. q; i parochia illa soluat i q̄ focū tz ꝛ ignē. ¶ Ñ ibi dicaī magis ꝓtinue habitare. Preterea tallie ꝛ collecte i ꝟ regno partiunt ꝛ indicunt ꝓ focos et belugas. fm vulgare nrz. Sitꝛ ꝙsuluit. Pe. de

10 Quid si pater legauit filio canoniste libros legales.

10 lega. †q; pater legando eius filio canoniste libros legales: videtur soluz et legasse illos: qui ad eius vsum erant parati per tex. ibi in dicta. l. si vxor. Ad premissa facit quod pulchre voluit Bal. in quodam eius cōsilio incipiēs. quid si quis legauit contenta in domo. vbi inter cetera post lōgam disputationem decidit: q; vbicūq; hortus est causa delectarum domus: vel est domui pedisecus: tūc dicitur paratus domus. Si vero paterfamilias domum locaret alteri: ꝛ non hortum: tunc hortus nō contineretur appellatione domus fm eum. ¶ Et idem si locaret hortū retinendo domū: vel vni locaret domum: ꝛ alteri hortum[a]. Secus esset si vni ꝛ eidē ꝓsone solitus fuerat locare domum ꝛ hortum sub vna ꝛ eadem pēsione: vt singulariter dicit tex. in dicta. l. prediis. in fi. Quo casu appellatione domꝰ venit hortus. ¶ †De hostio autem ꝛ porticu: an veniat appellatione domus: ita q; delictum factum in hostio aut porticu vel statione domus dicatur factum in domo: decidit q; si ei domui cohereat. fm Bar. in. l. meminisse. ff. de offi. proconsul. Speculatitu. de iniur. §. j. versicu. pone in statuto. Panor. in. c. j. de decimis. Joan. andr. in. c. inter alia. de immunita. eccle. ꝛ Barto. in. l. prima. ff. de cloacis. Bald. in rubu. ff. soluto matrimo. Joan. de pla. in dicta. l. ij. C. de metatis. ꝛ allega. glos. pragmatice in verbo: in eccle sijs. titu. de concubi. in princi. que allegat ad hoc text. in dicta. l. prediis. §. penulti.

a ¶ Et alteri hortū. Uide de ꝟ bonū tex. i. l. cū fundꝰ. ff. de leg. ij.

11 appellatione domꝰ venit hortus. ¶ †De hostio autem ꝛ porticu: an veniat appellatione domus: ita q; delictum factum in hostio aut porticu vel statione domus dicatur factum in domo: decidit q; si ei domui cohereat. fm Bar. in. l. meminisse. ff. de offi. proconsul. Speculatitu. de iniur. §. j. versicu. pone in statuto. Panor. in. c. j. de decimis. Joan. andr. in. c. inter alia. de immunita. eccle. ꝛ Barto. in. l. prima. ff. de cloacis. Bald. in rubu. ff. soluto matrimo. Joan. de pla. in dicta. l. ij. C. de metatis. ꝛ allega. glos. pragmatice in verbo: in eccle sijs. titu. de concubi. in princi. que allegat ad hoc text. in dicta. l. prediis. §. penulti.

12 Uide cō silū ad ꝓpositum.

12 per quem tex. †alʒ consului in questione facti: cuius quidam Catiscensis mansum habens seu bortam finibus certis limitatam: certum emit territorium illi bortē vicinum: ex post bortam predictam ad perpetuam tradidit locationem seu emphyteosim sub vna et eadem pensione: ac sub talibus confrontationibus: quod illud idem territorium nouiter acquisitum comprehenditur. Postea vero in eius testamento: dictam Bortam seu ultius

propietatem simpliciter cuidam eius filio preelegauit: dubitabat an illud territoriū dicte borie cederet. Et consultus respōdi quod sic: per premissa: quia testator presumitur illud territorium emisse p̄ ampliando dictam boriam. Quod patet ex duobus. Primo quia postea concedēdo boriam in emphyteosim: et eam limitando: et confrōtando amplexus est dictum territorium. Et sic videtur ipsum dicte borie vniuisse et annexuisse. Nam quicquid plus clauditur sub confinibus demōstratis veniet in cōcessione per tex. in. l. si fundum sub conditione. §. si libertus. ff. de lega. j. Idem si minus reperiatur infra limites demonstratos: vt. d. §. si libertus.

13 Quid si vxori relinquantur iocalia certi valoris ꝛ reperiant̄ plꝰ valere.

13 ¶ Per quem dicunt ibi doc. † q̄ si testator legauerit vxori sue vestes et iocalia: quas estimat centum: si valeant plus forte duplum: non poterit heres diminuere. Et sic mulier tantum habebit. Et ideȝ si reperiatur minus valere quia non poterit plus petere. facit. l. cum pater. §. pr̄ q̄ filio. ff. de leg. ij. ¶ Ad hoc facit quod eleganter consuluit Oldra. cōsil. cxcvj. incipien. In concessione cuiusdam donatio-

14 Quid si vendatur fundus viginti iugerum ꝛ postea reperit̄ plus valere aut minꝰ

14 nis. vbi decidit: † q̄ si quis cōcesserit aliquam possessionem sub nominibus designantibus speciem vel corpus determinatum: quod postea mensuratur: puta q̄ dicit concedo tibi tale predium sic ꝛ sic limitatum quod est viginti iugerum: postea reperit̄ q̄ intra dictos limites sunt viginti quinqȝ iugera: certe etiam omnia illa quinqȝ iugera veniunt in tali concessione: et cedunt lucro eius cui facta est cōcessio aut venditio: absqȝ eo q̄ teneatur emptor precium augmētare: vel emphyteota censum. Nam consignatio confinium rem designat: et quicquid est intra includit. l. ede sacra. §. j. ff. de contrahen. empt. et vendi. Preterea verba illa viginti iugerum fuerunt enunciatiua: et non restrictiua. que potius facta cēsentur seu prola-

15 ta causa demonstrationis. ¶ † Et falsa demonstratio actum non vitiat. Secus forte si concedens rem demonstrare incepisset per verba non denotantia speciem seu corpus determinatum: sed numerum vel q̄titatem. Puta concessit predium viginti iugerum infra tales confrontationes. Quo casu illud quod plus reperiretur non veniret in concessione de quo plene videatis per Jo. an. in addi. spec. titu. de emptio. et vendi. Pe. de anch. in. c. per tuas. de dona. Bal. super Rubrica. C. de contrahen. emp. et Sali. in. l. ij. illius tituli. ¶ Secundo quia dictam boriam ꝛ territorium illud nouiter acquisitum concessit simul vno et eodem actu: necnon vni et eidem pagesio emphyteote: atqȝ sub vna ꝛ eadem pensione seu censu annuo. Quapropter dictum territorium cedere debebat borie tanq̄ et vnitū. p̄ text. no. in dicta. l. prediis. §. fi. facit tex. in. l. cū eiusdē generis. ff. de edil. edic. ¶ Presertim q̄ cōcedens dictam boriam poterat si voluisset dictum territorium excipere: ideo cum legem apertius (cū poterat) nō declarauerit: sibi debet imputari: ꝛ cōtra ipsum ꝛ suum heredem eum representantem interpretari. l. veteribus. ff. de pact.

16 ¶ † Vnū tamen menti tenebitis: q̄ licet in legato domꝰ veniat hortus emptus ad causam domus ꝛ illi cōtiguus: vt dictum est. Tamē si domus erat feudalis vel censualis non propter hoc hortus erit feudalis: si per prius erat allodialis: imo remanebit liber ab omni cēsu. vt pulchre decidit Bal. in. l. j. in. vj. q. ff. de rerum diuisio. Et sic hortus nō assumet qualitatem domus: cui vnitur ꝛ cedit. qđ est no. facit tex. in. §. si cui. instit. de lega. vbi dicūt Jo. fa. ꝛ Ange. q̄ illa que cōsolidantur ꝛ vniunt̄ non cēsentur acquisita eo iure seu titulo: quo res cui consolidata aut vnita fuerunt tenetur: immo censentur alia ꝛ tanq̄ alia

17 sunt de per se iudicanda. ¶ † Ideo vnita per alluuionem nō eiusdē efficiuntur nature cū fundo cui sunt vnita: dūtamen cōstet de diuersitate rerum: q̄ si nō cōstaret presumeretur in dubio tota res esse feudalis vel censualis. ſm Bald. in. iij. parte cōsilio. cxcv. ꝛ in. c. vasallus. si de feu. fue. contro. inter domi. et agna. ꝛ in. c. j. §. cum autem. de contro. inuesti. ꝛ cōsuluit Alex. in prima parte consi. cxxxvj. ij. col. cū seq. ¶ De horto videatis Bal. in. l. altius. C. de seruitu. vbi dicit: q̄ tibi possum constituere seruitutem ne in domo mea faciam fenestram: per quā te prospiciam in horto contiguo parieti meo. Nam ſm Ang. habēs domū iuxta hortum vel pratum aut claustrū sui vicini nō potest ex illa domo quicq̄ proiicere in hortum vel solum vicini citra seruitutem constitutam: videatis eundem Ang. in. l. foramen. ff. de seruitu. vrb. predio. ꝛ clarius in. l. qui luminibus.

18 eo. tit. † si habeo palatium iuxta hortum tuum: licet in pariete versus hortū tuum habeam plures fenestras: quas vti sunt tenui mille annis: tamen legitimo spacio intermisso inter tuum edificiū ꝛ meū vbi paries nō est cōis: edificare poteris libere in horto tuo: q̄uis ex tali edificio lumina mea obscurētur in totum vel in parte. allegat. l. j. C. de seruitu. Idem consuluit Alexā. in. ij. parte: consi. clxxiiij. incipien. oportune consideratis. Nisi tu al's volens edificare fuisses a me prohibitus ꝛ legitimo tēpore tacuisses: ꝛ nunc edificare velles. ſm Jo. fab. in. §. flumina. insti. de rerū

diuisio. De his omnibus videatis late p̄ Bartho. cepolla in tracta. de seruitu. vrb. predio. Laus christo iesu dño nostro.

N eodem testamēto relinquens. Ex h̄ colligunt doc. ꝛ semp̄ ad hoc alle-

1 An sufficiat pr̄i aliquid filio simplr̄ relinquere vl̄ teneat ip̄m i aliquo instituere aut titulo institutiōis relinquere.

1 gat̄ † q̄ sufficit patri vel alteri ascendēti filio vl̄ alteri descēdenti primū locū in successiōe tenenti: aliquid simpliciter relinquere in testamento: ꝛ valebit tale testamētū: acsi filius fuisset expresse institutus: aut ei relictum titulo institutionis. Nā hic Raynutius alteroche filie sue maritate vltra dotem reliquit simpliciter domū ꝛ hortum: eam al's in aliquo nō instituendo: ꝛ tantū valuit testamentū: acsi iure institutionis fuisset ei relictū. Qđ an sit verū: q̄ articulus est summe vtilis intendo ipsum plene attingere. Ideo aduertatis: q̄ in p̄rium est text. apertus. in aut̄. vt cū de appellatione cog. §. illud quoqȝ capl'm. colla. viij. vbi dicit̄: q̄ pater debet filio relinquere aliquid iure institutionis: aut ipsum formaliter instituere. Al's testamētū est ipso iure nullū. c. si pater. in princi. eo. ti. lib. vj. vbi pater filias instituit: ꝛ ita fieri debere tenet glo. hic super verbo: relinquēs. ꝛ gl. in. d. c. si pater. Qđ adeo est verum: quia licet per licentiā libere testādi a principe testatori habili concessam videatur solennitas quecūqȝ esse remissa. ſm glo. in. l. si quādo. §. j. C. de inoff. test. Tamē remissa per hoc nō censetur solennitas filiū instituendi: cum illa non possit citra iniuriam filij pretermitti. ar. l. nec auus. C. de emācipa. libero. ꝛ. l. ij. §. si quis a principe. ꝛ. §. merito. ff. ne q̄d in loco publi. fiat. ꝛ ita tenent Cy. Bald. ꝛ Sali. quos ibi sequitur

2 Quatuor fuerūt p̄ncipales opiniones: an sit necesse. filiū in aliq̄ instituere: vl̄ sufficiat simplr̄ ei relinquere.

2 Jason in. d. l. si quādo. ¶ † Vnde p̄ hec ꝛ plura alia hic punctus non est sine difficultate: quapropter reducendo ad ordinē verba doctor̄ maxime repetentiū infinita: que quādā hactenus animis iuuenum videbant̄ inducere difficultatē: pro habēdo huius articuli verum ꝛ punctualem intellectum scire debetis: quod vna opinio fuit: q̄ filius debet per patrem in testamento in aliquo institui: vt dicit textus in dicto. §. aliud quoqȝ capitulum. Aut ei debet taliter relinqui: q̄ habeatur pro instituto. veluti si ei reliquatur aliqđ vniuer-

3 Verbum reliquo adiectum vniuersitati bonor̄ importat institutionē scđm aliquos.

3 sum per hoc verbum relinquo. † Nam verbum relinquo: adiectum vniuersitati bonorū trahitur ad institutionē: vt est casus rotundus in presenti. c. Qđ etiā procederet si tale verbum adijceretur vniuersitati partis bonorū: vtputa si testator diceret: relinquo tertiā vel quartam partē bonorum: quoniam eo tunc intelligeret̄ iure institutionis relicta. ſm Anto. de bu. hic.

4 † Dos em̄ ꝛ peculium sunt nomina importantia vniuersitatem. ſm glos. in. l. qđ dicitur. ff. de impen. in re. dotali. fac. ꝛ Bar. super rubri. ff. solu. matrimo. Vnde verbū relinquo his et similibus vniuersitatem importantibus adiectū trahitur ad institutionem: ꝛ eam inducit: taliter q̄ si pater in testamēto assignet eis peculiū nec dicit iure institutionis: testamētū valet ſm Jaco. de are. quē sequit̄ Bart. in. l. fi. ff. de pe. leg. Et est casus hic vbi alteroche fuit dos relicta: ꝛ sic vniuersum. Nam ex hoc fuit habita pro instituta in dote: et testamentum tantum valuit: acsi expresse instituta fuisset. Qđ secus esset si solum ei relicta fuisset domus cum horto: q̄ tunc verbum relinquo rebus particularibus adiectum operari nō potuisset institutionem: immo alterocha velut preterita testamētum patris dixisset nullum. ¶ Et p̄missa intelligatis vera: videlicet q̄ verbum relinquo adiectum vniuersitati partis bonorum operatur institutionem: vt dictum est. Quia satis ex hoc videtur fuisse adiectum vniuersitati bonor̄: adeo q̄ ille cui relicta fuit pars bonor̄. habebitur p̄ instituto ad commoda et onera illius partis.

5 † Qđ secus esset in verbo lego. quoniā si adijceretur parti bonorum intelligeretur pars bonorum legata deductis oneribꝰ. l. non amplius. §. cum bonorum. ff. de le-

6 ga. j. † Nam maioris est efficacie verbum relinquo: qđ est cōmune q̄ verbum lego. qđ non est directum: nec cōe. Sed potius

a obliquum[a]. Ad premissa facit: qđ pulchre no. Bal. in. l. j. ff. eo. vbi loquitur de verbo fieri. dicens: q̄ si testator fieri mandauit monasterium de omnibꝰ suis bonis: illa verba operantur institutionem. allegat Bar. in. l. centurio. ff. de vul. ꝛ pupil. vnde saluari posset instrumentū notarij: in quo dicitur. talis sanus mente suum condidit testamentum: in quo reliquit petro deci: q̄ licet non sit ibi institutio heredis: vt dicta. l. his verbis. ff. de heredi. insti. Tamē saluatur scriptura: q̄ licet hoc vocabuluȝ testamentum: sit generale ad omnem speciem vltime voluntatis sequendo allusionem vocabuli: non tamen sequendo propriam significationem secūdum quā importat talem voluntatem in qua sic heredis institutio. l. non codicillum. C. eo. Si ergo ita est q̄ dicta verba trahantur ad

a ¶ Obliquum. De quo plene sup verbo: e dē im̄ vberi succederent.

institutionem:multomagis verbū relin=
quo adiectum rei vniuersali operabitur
institutionē. Et p hac parte allegat text.
in.l.cum vnꝰ.§.fi.ff.de alimē.ꝛ ciba.lega.
ibi:pro modo legate dotis. vbi pater reli
quit filie dotem:nec apparet: ꝙ als eam
instituerit:tamen validum fuit testamen
tum. Et ratio alia nō fuit:nisi qꝛ verbum
relinquo.doti adiectuꝫ trahitur ad insti=
tutionem: velut rei vniuersali adiectum.
Sed an iste intellectus sit verus pro nūc
non decido:sed.j.videbit. ¶ Uerūtamen
contra ipsum adduco elegās dictū Bal.
in.l.ꝛ in epla.ꝟsicu.modo quero.C.de fi=
deicō.vbi dicit:ꝙ verbum relinquo adie
ctum vniuersitati relictoꝝ non trahit ad
institutionem heredis . Sed trahitur a
codicillis ꝛ actus valet iure codicilli: cū
valere nō possit iure testamenti.qꝛ ƀm eū
verbum relinquo:aut verbū lego:quāuis
rei vniuersali adiectū nullatenus impoꝛ=
tat heredis institutionē dato alio herede
vniuersali: vt videbitis.j.eo.in verbo re=
liquit. Et maxime qꝛ idem Anto.de but.
consi.xv.consuluit:verbum relinquo non
impoꝛtare heredis institutionē:nisi filius
cui relinquitur expꝛesse heres instituatur
ƀm Bartolum in.l.cogi.§.pꝛimo.ff.ad tre

7 Secūda opi.an verbū reliquo īpoꝛtet heredis institutionē.

7 bellianum. ¶ †Secunda opinio docto=
rum fuit:ex qua elicitur secundus intelle=
ctus per hunc textum.ꝙ licet verbum re=
linquo de se non impoꝛtet institutionem:
tamen in filio cui per patrē relinquit non
est necessaria clausula institutionis: nec
tanq̄ꝫ preteritus testamētū dicet nullum:
iuxta.§.aliud quoqꝫ capl'm.in aut.vt cuꝫ
de appel.cog.colla.viij.ꝛ de hoc est casus
in pꝛesenti.c.vbi licet alterocha nō fuisset
per patrē instituta:sed ei simpliciter esset
domus cum hoꝛto vltra dotem relicta:ta
men qꝛ verbum relinquo adiectum fuit ꝛ
relatum ad talem personam que de iure
institui debebat: qꝛ testatoꝛis erat filia.
Ideo tractū fuit ad institutionē:perinde
acsi alterocha fuisset expꝛesse instituta in
domo et hoꝛto. Ita eleganter decidit hic

8 An ꝟbū reliquo adiectū psone necessario instituēde īpoꝛtet heredis institutionem.

8 Panoꝛ.dicens: † ꝙ quoties verbum re=
linquo refertur ad filium vel filiā:vel aliā
personam descendentium: pꝛimū locum
suitatis tenentem:ꝛ sic ad talem personā:
que de iure debet institui:tale verbum re
linquo operatur institutionem:nec rema
net in vi simplicis relicti:quia testatoꝛ vi
detur in dubio relinquere iuxta qualita=
tem conuenientem persone:cui relinquit:
ꝛ sic tit.institutionis:vt hic fecit Raynu=
tius:qui simpliciter vltra dotem domum
ꝛ hoꝛtum alteroche reliquit: nec apparet
ex tex.ꝙ eam aliter instituerit. Et tamen
valuit testamentum:quod non valuisset:
nisi filia fuisset instituta heres saltem in
aliqua re:vt in dicto.§.aliud quoqꝫ capi=
tulum.ꝛ licet Barto.ƀm eum in.l.cogi.§.
et generaliter.ff.ad trebellianū. tenuerit
contrarium.tamen Baldus sequitur pꝛi=
mum dictum in.l.quoties.C.de heredibꝰ
instituendis.dicēs hoc pꝛobari per hunc
text.subiungens ibi hoc esse tolerandum
ex equitate:quoniam indocti nesciunt di
cere relinquo iure institutionis vel filium
instituo: immo vt plurimum dicunt re=
linquo: et verba sunt intelligenda scōm
qualitatem personarum inter quas pꝛofe
runtur.l.plenum.§.equitij.ff.de vsu ꝛ ha=
bita.c.magne.de voto ꝛ voti redemptio.
allegat.c.reliquisti.ē.eodem.ꝛ huius opi
nionis refert fuisse Hostieñ.et Cardina.
Adeo enim verba adaptanda sunt perso
nis:ad quas referūtur:taliter qꝺ validus
intellectus eliciatur.argu.l.ex militari.ff.
de testamen.milita.ꝛ.c.oblate.de verbo.
significa. Nam vulgares vti nesciunt alio
verbo q̄ꝫ relinquo . Cum quilibet dicere
nesciat instituo. ƀm glos.in.l.quoties.C.
familie herciscunde.ꝛ ita dicit Panoꝛ.in
questione facti respondisse: ꝛ Bal.etiam
dicit in.l.fina.C.familie hercis. doctoꝛes
nostros tholosanos sic determinasse: scꝫ
verbum relinquo relatum ad personam
necessario instituendam impoꝛtare insti=
tutionem.per not.in.l.si quis pꝛioꝛe.ff.ad
trebellia.et in aut.de heredibꝰ et falci.§.
pꝛimo.et in aut.de ecclesiasti.titulis.§.si
autem pꝛo redemptione.et in aut.vt cum
de appella.cogno.§.ceterum . Nam cum
verbum relinquo sit aptum natum com=
pꝛehendere institutionem: debet ita vt
dictum est interpꝛetari: vt testamentum
valeat potius q̄ꝫ pereat. argu.l.quoties.
ff.de rebꝰ dubiis. Nec pꝛesumitur quisq̄ꝫ
viam elegisse ad sua impugnandum iudi
cia:dicit tex.in.l.iij.ff.de testamē.milita.
Neqꝫ foret equum si testatoꝛ erat ita ru=
dis: quod nesciret pꝛoferre verbum in=
stituo: et pariter notarius est adeo impe
ritus: qui nesciuit hoc verbum appone=
re: cuius significationem non nouit: vt
9 testamentū pꝛopter hoc non valeat. † Cū
semper sit pꝛesumendum testatoꝛem vo=
luisse suum testamentum valere. Secus
tamen esset si verbum relinquo adijce=
retur tali persone: que institui non debet
de iure: quales sunt extranei extra testa=
toꝛis pꝛimum gradum suitatis non tenen
tes. Quoniam ex tunc quamuis adijce=
retur rei vniuersali : nullomodo opera=
retur institutionem. Et si hec vera exi=
stant: non est mirum si in pꝛesenti capi=
tulo verbum relinquo. tractum fuit ad
institutionem : attenta qualitate persone

relinquētis: ꝛ eius cui relinquebatur : qꝛ
filia testatoꝛis necnō considerata natura
rei:que relinquebat. Nā relinquebat dos
que vt dictum fuit est quid vniuersale: iō
intelligitur iure institutiōis relicta . argu

Tertia opinio doctorum.

10 mēto dicte.l.plenū. ¶ † Tertia opinio do
ctoꝝ fuit:ꝙ inter hūc tex.ꝛ dicta iura: vt
cū de appel.cog.§.aliꝺ quoqꝫ. nō est aliq̄
differentia:quinimo oī iure filius vel aliꝰ
pꝛimū locū suitatis tenēs est de necessita
te in aliquo instituēdus: aut ei iure institu
tionis relinquēdū:als testm̄ est nullū. Et
hūc tex.debemus intelligere: ꝙ Raynu=
tius iure ꝛ titulo institutiōis reliq̄t altero
che vltra dotem domū ꝛ hoꝛtuꝫ. Jō glo.
hic in ꝟbo: Relinquēs. supplet clāꝫ insti
tutionis:q̄ cā bꝛeuitatis nō fuit hic in tex.
posita.sed p papā omissa:qui cū loqueret
in hac cōpilatione cum in iure peritis: qꝛ
cum doctoꝛibꝰ: vt patet in rubꝛica supꝛa
in pꝛoemio. Causa bꝛeuitatis clausulā in=
stitutionis omisit:ꝑsupponens peritos et
doctos viros satis intelligere in talibus
clām institutionis necessariam foꝛe: ꝛ sic
erit sensus: ꝙ ad validitatem testamenti
necesse est:ꝙ pater filiū instituat:vel titu=
lo institutiōis aliq̄d relinquat. Alias si ei
simplr relinqueret:testamētū esse nulluꝫ.
Cum verbum relinquo dato alio herede
vniuersali nō impoꝛtet institutione: ꝛ ita
etiaꝫ sentit glo.sup verbo: Instituit.in fi.
in.c.si pr.eo.ti.lib.vj. Sed hec opinio cōi
ter nō tenet.qꝛ supplere hic clausulā insti
tutionis esset diuinare: ꝙ Raynutius eā
in suo testamēto apposuerit: cū als nō cō
stet ex litera. Oꝛ diuinare est refugiuꝫ mi
seroꝛuꝫ.dicit glo.singularis in.l.filiū quē
habentem.C.familie hercis. Preterea di=
cere ꝙ papa causa bꝛeuitatis hic omiserit
clausulam inserere institutionis:esset simi
liter diuinare. Nec est verisimile ꝙ hoc fe
cerit.argumēto eoꝛum que no. Bar.in.l.j.
ff.eo. vbi ꝑseruat iurisconsultum de simili
defectu dicens:non esse verosimile legis=
latoꝛem causa bꝛeuitatis aliquid de sub=
stātialibus omisisse: nec est verum ꝙ pa=
pa hic loqueretur cum solis doctis ꝛ in iu
re peritis doctoꝛibus. Quinimo loqueba
tur etiam cum scholaribus: vt patet supꝛa
in pꝛoemio huius compila. qui interdum
sunt rudes ꝛ ignari: vt dicit tex. in. §.his
itaqꝫ.institu.de iustitia ꝛ iure. ꝛ in.§. pe=
nul.in pꝛoemio ffoꝝ. Unde restat ꝙ nō est
verum:ꝙ hic alterocha fuerit in aliquo in
stituta aliter q̄ꝫ modo in tex.descripto. et

11 Quarta opinio.

11 tamen valuit testamentum. ¶ Inde fuit
quarta ꝛ vltima opinio doctoꝝ differen=
tiam in hoc puncto inter ius istud cano=
nicum et ius ciuile facientium : vt scilicet
dicamus: ꝙ licꝫ iure ciuili sit filio aliquid
relinquendum iure institutionis per tex.
in dicto.§. illud quoqꝫ capitulū. Hodie ta
men de equitate canonica non requiritur
tantus rigoꝛ: ꝙ filio sit relinquenduꝫ iure
institutionis:immo sufficit ei quocūqꝫ ti=
tulo relinqui:per hunc tex.ad hoc no. Et
iste est verus intellectus huius decreta=
lis ƀm istos. ¶ Presuppositꝭ hic quatuoꝛ
generalibus intellectibus:ex q̄bus habe
tis in hoc diffuso articulo intellectum ve=
strum aliqualiter apertum:causa latiꝰ in=
uestigande veritatis:ꝛ vt vtriusqꝫ faculta
tis zelatoꝛes in copiosa quātitate hic pꝛe=
sentes satientur: ꝛ vnusquisqꝫ in sua facul
tate quid tenendum sit: clare cognoscat:
hanc quotidianam difficultatem duas di
uido in partes . Pꝛima erit an sit verum
de iure ciuili:ꝙ pater necesse habeat ꝛ te=
neatur filium in aliquo instituere: vel an
sufficiat ei quocunqꝫ relicti titulo aut sim
pliciter relinquere. Secunda erit:si rigoꝛ
ꝛ asperitas iuris ciuilis id exigat : scilicet
ꝙ filius instituatur:an saltem de equitate
canonica sufficiat hodie filiū ex testamen
to patris aliquid habere iure simplicis re
licti:siue alio quocunqꝫ titulo q̄ꝫ instōnis.
12 ¶ † Uenio ad pꝛimū circa qꝺ tres fuerunt
pꝛincipales opiniones. Pꝛima fuit vt di=
stinguatur : an pater voluerit solenniter
testari: puta in scriptis faciēdo testes sub
scribere ꝛ testamentum clausum sigillare
ꝛ cetera solennia obseruare. de quibus in
stitu.eo.in pꝛinci.ꝛ.l.hac consultissima.C.
eo. Et tunc requiritur: ꝙ filio aliquid re=
linquatur titulo institutionis:nec valeret
testamentum:si filio aliquid esset alio ti=
tulo q̄ꝫ institutionis relictum. quia postq̄ꝫ
testatoꝛ elegit solenniter testari: opoꝛtet
ꝙ solennitatem obseruet institutiōis: aut
testatoꝛ vult non solēniter testari: sed nū=
cupatiue:vt in.§.fina. institu.eo. Et tunc
sufficiat ꝙ filio relinquatur simpliciter:vel
alio quocunqꝫ relicti titulo : ita ꝙ hoc ca=
su necessarius non erit titulus institutio=
nis. Sed hec opinio non tenetur:quia est
contra textum in dicto. §.aliud quoqꝫ ca=
pitulum.loquentem indistincte:ꝛ indistin
cte titulum institutionis requirētem. Er=
go indistincte est intelligendum in testa=
mento nuncupatiuo.sicut in testamēto so
lēni.l.iij.ff.de offi.pꝛesiꝺ.quia vbi lex non
distinguit: nos distinguere non debe=
mus . vt ibi : et.l.de pꝛecio.ff. de publici.
actio.maxime quia cum eandem vim ha
beat testamentū nuncupatiuū sicut solē=
ne:sequit ꝙ requirit titulus institutionis
13 in vtroqꝫ. ¶ † Scꝺa opi.fuit ꝙ aut testa=
toꝛ voluit codicillari: ꝛ tūc titulꝰ instōnis
nō ē necessariꝰ:imo sufficit pr̄i codicillāti
reliquere filio simpliciter. Aut pater vult
testari: ꝛ tūc reqr̄itur titulus institutiōis.
hec opinio est i se vera: qꝛ in codicillis nō

12 An de iure ciuili sit necessario filius instituēdus vel sufficiat aliquid ei simplr reliqui sūt tres doctorum opiniones.

13 Secūda opinio.

Universidad ... Biblioteca

est necesse filio iure institutiōis relinq̄re: cum in eis fieri nō possit directa istitutio. l.sceuola.ff.ad trebel.⁊ institu. de codicil. §.fi.facit.l.nō codicillū.C.eo.ti. ⁊.l.si idē.

14 Tertia opinio.

14 C.d codicil. ¶ †Tertia opi.fuit q aut testator testm̄ fecit inter solos liberos:⁊ tūc sufficit simplr relinq̄re vni ex ipsis absq eo q expresse pater relinquere teneat iure ⁊ titulo institutionis: ⁊ ita intelligitur hic tex.⁊ in.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.eodem. Aliquando vero testamentum fit inter extraneos qui per testatorē heredes instituuntur:⁊ tūc est filio de necessitate relinquendum aliquid iure institutiōis: vt dicto.§. aliud quoq capitulū. Et hanc opinionem sentit glo.in aut.nouissima.C.de inoffi.testa. quam ibi sequūtur Jaco.butriga. ⁊ Matthesilla. notabili.cxl.q̄uis illam glo. nō alleget. Et eam sequitur Jason in dicta.l.hac ꝯsultissima. §.ex imperfecto.ij.col. Et latius in dicta aut.nouissima.iiij.colū. vbi Alexan.illā glo.cōmendat velut singularem: tamen non videtur hec opinio vera. ꝓpter tex. in dicto.§.aliud quoq capitulū. qui loq̄tur indistincte: ⁊ requirit titulum institutiōis.de quo plenius dicam infra in.xiiij. limitatione. Ita elegāter decidit glo.his tribus opiniōib⁹ recitatis.sup verbo: Instituit.in dicto.c.si pater. eo.titu.libro.vj.

15 Hic pōnctus.scȝ an de iure ciuili sit necessario instituēdus fili⁹ decidit per tres q̄stiones. prima: vtrū iure ciuili antiquo. ffor. titulus istitutiōis eēt in filio necessarius.

15 ¶ †Verūtn̄ vt hui⁹ artic'li plenior habeat ⁊ fundamētalis enucleatio: ⁊ vt vestigia sequar imperatoris.in.§. itaq. in ꝓemio ffor.vbi recitat vetera: vt noua appareāt pulchriora:⁊ in.§.j.insti.eo.ti. Hanc questionem subdiuido in tres questiōes. Prima erit vtrum de iure ciuili antiquo: scilicet.ffor.filius debuerit in testamēto patris institui vt testamentum valeat. Secunda quid concludebatur de iure nouo codicis. Tertia quid hodie seruatur iure ciuili nouissimo.s.autenticorum: quo vtimur. Quibus casibus ƀm Imol. in.l.iter cetera.ff.de libe. ⁊ posthu. tota dubitatio remanebit clare decisa. ¶ Venio ad ꝑmū quesitum vtrū de iure ciuili antiquo: scilȝ ffor. filius debeat in testamento patris aliquid habere iure seu titulo istitutiōis: vel an sufficiat: q ei aliq̄d simpliciter aut alio titulo relinquat. Pro cuius decisione sciendum est q glo. in.l. sancimus.§.cum autem C.de inoffi.testa. dicit: q de iure antiquo sufficiebat filio reliqui iure fidei cōmissi: q̄uis hodie requiratur titulus institutiōis de iure nouissimo per dictū.§. aliud quoq capi'm. Idem tenet glo.in.l. nam ⁊ is.ff.de inoffi.testa. ⁊ in.l.papinianus.§.si quis mortis.ff.illo eo.ti.sed Bar. ibi allegat casum formalem cōtra illā glo. in.l.ita tamen.§.qui rogatus.ff.ad trebel. Contra dictas glo.etiam tenet summus doctor Florianus in.l.si pater.C.de insti. substi.sub cōdi.fac. vbi refert vidisse plures repetentes illam.l.dicentes se nunq̄ vidisse nec audiuisse: q iure ciuili antiquo ffor.filius habere deberet legitimam titulo institutionis. Ipse gloriatur se publice dixisse: q audiuit ⁊ vidit.l. de hoc in.l. si emancipatus.la.ij.ff.de bo. posses. contra tabu.⁊ in dicta.l.ita tamen.§. qui rogatus.ff.ad trebellia. Quequidē iura fuerunt per Salyce.allegata in dicta.l.sanctimus.§.cum autem. Et priore loco p Bal. ibi hanc opinionem sequentem. licet de ipso nullā faciat Saly.mentionē. Unde concludit iure antiquo ffor.in relicto filio facto requiri titulum institutionis. Idem sequitur Ange.in.l.gallus.§.ille casus.ff. de libe.⁊ posthu. vbi dicit q institutio filiorū est de ordine ⁊ solēnitate testamēti paterni per dictam.l.inter cetera. illo eo. ti. Ideo lex requirit institutionem in filio qua omissa testamentū est nullū.l.j.ff. de iniusto rupto testamē.licet glo.⁊ male ƀm eum in dicto.§.cum autem.dicat contrarium. Hanc eandem opinionē cōtra glo. tenuit idem Ange.in dicta.l.inter cetera. de libe.⁊ posthu. pro quo facit glo.in.l.ex asse.ff.ad legē fal. dicens q ibi in eadē.l. ex asse.que contrarium videtur velle: fili⁹ fuit exheredatus. qd sufficit per dictā.l. inter cetera. Et ita dicit notari in dicta.l. papinianus.§.si quis mortis. Idem contra glo.tenuit Bal.in dicta.l.inter cetera. per tex.in dicta.l.gallus.§.omnibus.⁊ in dicta.l. inter cetera. vbi de iure antiquo ffor.est tex. q filius debet in testamento patris institui in aliquo vel exheredari. Hoc idē tenuit Bal.in dicto.§.omnib⁹. allegans no.in dicta.l.si quis priore.ff.ad trebellia.et in autentica nouissima.C. de inoffi.testa.⁊ idem Bal. in.l. omnimodo. illo eo.tit.et Imol.in dicta.l.inter cetera. vbi pro casu allegat dictā.l.si quis priore. §.q̇ rogat⁹.ff.ad treb. ⁊ rn̄det ad tex. i.d. §.si quis mortis.vbi dicitur q sufficit titulus donationis causa mortis absq alia institutione.quoniā ille tex. fuit ibi additus a compositoribus iuris noui: ƀm qd sufficit quicunq titulus: vt dicta.l.omnimodo.⁊ latius dicetur infra. Vel pōt dici ƀm eum q filius ibi fuit a patre exheredatus.⁊ sic facit ad titulū illum.de inoffi.testa.vbi situatur. Vel tertio potest dici: q ille tex. loquitur quādo actualiter fuit data filio legitima in vita patris testantis. Quo casu iure antiquo sufficiebat q̄cūq titulus. Secus si per viā relicti i testamēto: quoniam multi casus impedire poterant fiendum: qui non poterant impedire iam factum ⁊ executioni mandatū. Hanc eandem opinionem tenuit Imo.in dicto

§.qui rogatus. dicens ibi esse casum singularem. q iure ffor. legitima debetur filio institutionis iure. Idem tenuit Bart. in.l.si emancipatus.per illum tex.ff.de cōtratabul. Et in hac opinione vt videtis quieuit cōis schola doctorum. ¶ Sed cōtra hanc cōmunem doctrinam: nonnulli repetentes moderni nō sine fundamento defendunt glo.contrarium tenentes: asserentes firmiter iure antiquo ffor. sufficere filio relinqui legitimā quocūq relicti titulo: neq fuisse necessariū illo tempore titulū institutionis. Et de hoc dicunt fore casum: primo in.l.qui filiū.ibi: filie dotis nomine.cc.legauerat.ff.vbi pupillus educari debeat. vbi pater titulo legati reliq̄t filie: ⁊ tamē testamentū valuit.licet aliter de institutione filie non appareret. vt ibi Nicol.de neapo.refert audiuisse Rayne. de forli.allegantem illum tex.pro vnico ⁊ singulari destruentē cōmunē docto.opi. ¶ Nec obstat suppletio glo.ibi in princi. dum supplet: q pater illam filiā exheredauerat. Quia cum text.ibi hoc non aperiat: eo modo supplere esset diuinare.qd vt dictum fuit est miserorū refugiū. Minusq curādum est dum glo.ibi supplet: q filia fuit in aliquo instituta: qr illud nedū esset diuinare: sed contra tex.formaliter cōcludere dū dicit: nec quicq preterea. vbi clare patet filie vltra dotem nihil fuisse relictum.allegat Bart.in.l.cum vnus.§.fi.ff. de alimen.⁊ ciba.lega.ibi: pro modo legate dotis: est casus contra cōem doctrinā. ¶ Secūdo adducitur tex.no.in.l.etiam. §.si debita patrono.ff.de bo.liberto. vbi sufficit patrono suam habere legitimā in bonis liberti titulo legati.⁊ ibi dicit gl. q ille tex.non corrigitur hodie per dictū.§. aliud quoq capitulū.licet in filia sit hodie correctū. Et sic presupponit: q postq̄ filius debet hodie aliq̄d habere iure institutionis: sufficiebat q antiquitus hoc haberet quocūq relicti titulo. ¶ Tertio inducitur dicta.l.ex asse.ff.ad legē falc. vbi patronus fuit institutus a liberto: et filio suo libertus titulo legati reliquit: ⁊ tamē presupponit ibi testamentum valuisse: vt ibi Ang.hoc tenuit in prin.licet postea p verbū forte.suam opinionē mutauerit: et male.qr ad illum tex.non posset respondere: q ibi filius fuisset exheredatus: prout ipse ibi presupponit. ¶ Quarto inducit l.pater quoq.ff.ad.l.fal.vbi pater de iure ffor. habebat in bonis filij legitimā portionē titulo legati. Ergo idem erit ecōuerso.arg.l.nā ⁊ si parentib⁹.ff.de inoffi.test. ¶ Quinto adducitur.l.cū pater impuberi.ff.ad le.fal.ibi: qd ei legatorum nomine a patre obuenit. vbi pater alium instituit heredem: ⁊ filio legauit.⁊ tamē testamentum fuit validum. ¶ Sexto ⁊ vltimo pro hac parte contra cōem opinionē adducit dicta.l.papinian⁹.§.si quis.vbi dicit: q si pater causa mortis donauerit filio partē que ei ab intestato obuenire debebat: tūc

16 pater poterit secure testari. †Qd verbū: secure: intelligitur.i.inexpugnabiliter. vt in.c.ij.de treuga ⁊ pace.⁊ in.c.ij.de pac.⁊ in.l.j.ff.de preto.stipula.⁊ in.l.j.ff.ad legē iul.maiest. ¶ Qr dicere q pater ibi exheredauerit filiū esset diuinare. Et preterea iuriscōsultus frustra expressisset verbum secure.cū notoriū sit de iure patrē testari posse filio instituto vel exheredato. Ergo in dubio est ille intellectus sequendus: p quem lex decidit dubium.l.ancille.C.de furt. ¶ Nec obstat si diceretur: q ille tex. fuit per cōpilatores noui iuris additus: quo ꝑmittitur patri relinquere filio quocunq relicti titulo. Quoniam respondet: illud non esse verosimile: attento qd ille tex.solus hanc opinio. non fundat: immo fundatur per oia iura superius allegata. Et alia plura causa breuitatis hic recitari omissa per Barbatiā. hic plene relata. ¶ Preterea illud dicere aliud nō esset: q̄ diuinare: qd non est dicendum. immo si phas ⁊ honestum foret diuinare: verosimilius esset credere q illa duo iura in cōtrariū allegata.(vȝ.l.ita tamen.§.qui rogatus.ff.ad trebell.⁊.l.si emancipatus.ff. de cōtratabu.) fuerunt addita per cōpilatores nouissimi iuris: per quē fundat contraria precedens opi. q̄ illa iurium multitudo: in qua fundatur hec vltima modernorum snia. ¶ Similiter nō obstat qd dicebat Imo.qd in.d.§.si quis mortis.fuit ad realem portionis debite traditionē in vita patris processum. Quo casu: ƀm eum non est postea in testamento paterno necesse q filius instituat: cū iam actualr tradita sit ei legitima: vt.l.si nō mort causa. §.j.ff.de inoffi.test. Quia respōdet qd in.l. si nō mortis causa.fuit legitima quātitas p donatorē inter viuos tradita filio: ⁊ sic filius ilico effectus fuit dn̄s.sed in.§.si q̄s mortis.portio dabat causa mortis filio ex qua donatione: q̄uis ex ea sequat traditio: nō transit dominiū in donatariū: nisi secuta morte donātis.l.nō ois.ff.si cer.pe. ⁊ plene habuistis.s.testamentū.iij. Sed demū secuta morte dn̄ium ipso iure transit in donatariū: etiā nulla secuta traditione: sicut ex legato: vt est casus singularis in.l.ij.ff.de publ.actio. vnde licet ex donatione causa mortis processum fuerit ad traditionē: tamē filius ꝓpter hoc non dr habere realiter legitimā donec post mortē pr̄is donatoris. Et sic dicere q ꝓpter illam traditionem que non sortitur effectū ante mortē donātis: sicut nec legatū

ante mortem relinquentis: ipſe donator
poſſet ſecure teſtari:eēt nihil dicere:ideo
nō fuit hec ratio in dicto.§.ſi quis mortis
cauſa. Sed illa ſola fuit ratio:q̄ iure an=
tiquo ffoꝝ ſufficiebat quicunq̄ titulus.

17 De duplici preteritione.

17 ¶ † Poſtremo nō ob.l.inter cetera.ff.de
libe.ꝛ poſthu.ꝛ.l.j.ff.de iniuſto rup.teſta.
vbi dicitur:ꝙ filius preteritus rumpit te=
ſtamentum.qm̄ ad hoc reſpōdetur ꝙ du=
plex eſt preteritio.ſcʒ larga:ꝛ ſtricta ꝛ pro
prie ſumpta. Larga p̄teritio eſt quoties
de filio nulla facta fuit mētio in teſtamē=
to:nec inſtituendo:aut aliter ei quouiſmo
do relinquēdo. Et iſto modo accipitur in
iurib⁹ cōtrarijs.qm̄ ſi filius largo modo
fuerit preteritus:taliter ꝙ de ipſo nulla fa
cta fuerit mentio:etiā legādo aut donan=
do vel al's relinquendo: tunc teſtamentū
rūpitur:ꝛ caret effectu. ¶ Alio modo ca=
pitur preteritio ſtricte ꝛ proprie:veluti qn̄
filius nō eſt inſtitutus nec exheredatus:
ſed legatum ſit ei relictum:ꝛ tunc de iure
ffoꝝ filius non poterat teſtamentū impu
gnare.immo ſufficiebat ei fuiſſe relictum
quocūq̄ titulo legati fideicōmiſſi vel do
nationis vt dictū eſt. Et in hac opinione
poſt longā ſuoꝝ philaterioꝝ dilatationē
requieuit hic noſter repetēs Barba.quā
etiā videtur ſequi Alex.in.d.l.inter cete=
ra.qui vtrobiq̄ reſpondent ad dictā.l.ita
tamen.§.qui rogatus.ff.ad trebel.ꝛ ad.l.
ſi emancipatus.ff.de cōtratabu. Et hanc
opi.puto veriorē:vt ſcʒ cū opinione gloſ.
in dicta.l.ſancim⁹.§.cū autē.C.de inoffi.
teſta.cōcludamus ꝙ iure antiquo ffoꝝ
poterat filio relinqui legitima quocunq̄
relicti titulo:ita ꝙ nō erat neceſſarius ti=
tulus inſtitutionis: puiſo tamē ꝙ filio re
linqueretur integra legitima.l.cū queritꝰ.
C.de inoffi.teſta. Si vero relinquebatꝰ fi=
lio minus legitima:tunc erat neceſſarius
titulus inſtitutiōis:adeo ꝙ nō ſufficiebat
alius quicūq̄ titulus:al's dicebatꝰ preteri
tus ꝛ impugnare poterat teſtamentū: vt
dicta.l.ſi emancipatus.vbi nihil fuit filio
relictū a p̄re:vel fuerat ei relictū minus le

18 Secūda queſtio: an iure nouo codi.fili⁹ in teſtamēto p̄ris ſit inſtituendus: ꝛ in q̄ differt ius h̄ a iure veteri.

18 gitima. ¶ † Preſuppoſita igitꝰ hac opi.ꝓ
vera venio ad ſcōm q̄ſitū.vtrū iure ciuili
nouo eſſet filius de neceſſitate inſtituen=
dus in legitima:vel alia re:vel an ſuffice=
ret quicūq̄ titulus relicti. Et dico ꝙ iure
nouo codi.filius nō erat neceſſario inſti=
tuēdus:immo ſufficiebat ei relinqui quo=
cunq̄ titulo relicti:ſcʒ legati:donationis:
vel fideicōmiſſi:aut ſimplicis relicti.vt fe
cit noſter Raynutius:q̄ alteroche ei⁹ filie
vltra dotē domū ꝛ hortū ſimplr reliquit.
Et ita eo iure fieri poſſe decidit text.in.l.
oimodo.ꝛ.d.l.ſancimus.§.cuʒ autē.C.de
inoffi.teſta.ꝛ in hoc ius nouū codi.cōcor=
dat cū iure antiquo ffoꝝ. Sed differebat
in alio:q̄ vt dictum eſt iure antiquo tene
batur pater relinquere filio integrā legiti
mā:vt.d.l.cū queritur. Sed de iure nouo
ſufficiebat filio relinquere minus legiti=
ma:nec ꝓpter hoc teſtamentū ſubuerte=
batur:ſed ad ſupplementū legitime age=
batur.vt.d.l.oimodo.ꝛ plene no.glo.in.l.

19 Tertia queſtio: an iure ciuili nouiſſimo autēticoꝝ ſit filius de neceſſitate inſtituēd⁹: ꝛ ī q̄ differt ius iſtud a duob⁹ p̄cedentib⁹.

19 nā ꝛ ſi.ff.de inoffi.teſta. ¶ † Tertia q̄ſtio
nullā habet dubitationē:quia hodie iure
nouiſſimo pater tenetꝰ filio relinquere le=
gitimā: vel minus legitima iure inſtitu=
tionis:ſiue ſit maſculus:ſiue femina. Cuʒ
quo ad ius ſuccedēdi nō ſit in ſeru d'ria.l.
maximū.C.de libe.p̄te.ꝛ habuiſtis p̄l'e in
verbo duas habēs filias. Siue etiā ſit in
poteſtate patris:ſiue emācipatus.vt.j.di
cetur in pūcto exheredationis. Siue etiā
viuat naturaliter ꝛ ciuiliter:ſiue ſint ciui=
liter mortui:vt.q̄ religioſi:q̄ tales debēt
in aliquo inſtitui:cū iura ſuitatis retineāt
l.fi.C.de epi.ꝛ cleri. Etiā ſi eſſent in tertio
ordine beati franciſci.ſm Bar.quē ſequitꝰ
Alex.in.l.cōmodiſſime.ff.de lib.ꝛ poſth.
vt clarius videbitis.j.in.viij.limitatiōe.
immo filij nō nati:ſed in vtero exiſtentes
debēt inſtitui:nō ꝙ ꝓpter eoꝝ preteritio
nem teſtamentū patris eſſet ilico nullum:
ſed ne naſcendo rūpant illud.inſti.quib⁹
modis teſta.infir.in prin. ¶ Reſtat ꝙ in=
ſtituendi ſunt quicunq̄ liberi teſtatoris:
aliter ꝛ al's eſſet nullū.vt.d.§.illud quoq̄
caplm̄.in autꝰ.vt cū de appel.cog.per quē
tex.ſunt hodie correcta quo ad hoc oīa iu
ra vetera ffoꝝ:ꝛ noua codi. Quinimmo ꝛ
tex.in autꝰ.nouiſſima.C.de inoffici.teſta.
qui permittere videbatꝰ patri poſſe filio
relinquere quocūq̄ titulo relicti: nā cum
illa autꝰ.ſumpta fuerit de corpore autꝰ.de
trien.ꝛ ſemiſ.colla.iij.hodie remanet cor=
recta per dictū.§.aliud quoq̄ caplm̄.qui
eſt in autꝰ.vt cū de appella.cog.colla.viij.
20 † Q̄r certū eſt priores leges ad poſterio=
res trahi. Et ꝑ illas ſi cōtrarie fuerint cor
rigi.l.nō eſt nouū.ff.de leg. Et differt ius
iſtud nouiſſimū a veteri in omnibus:tam
in modo relinquendi:q̄ʒ in quātitate reli=
cti. Sed ꝯuenit cū iure nouo codi.in vno:
quia ſicut iure nouo codi.ſufficiebat filio
aliquid a patre relinqui:quāuis minus le
gitima. Ita etiā hodie permittitꝰ iure iſto
nouiſſimo:quo vtimur. Taliter ꝙ ſufficit
patri filiū inſtituere in quinq̄ ſolidis.ꝓut
de quinq̄ imperialib⁹ dicet gl.ſingularis
in.l.iij.§.ſed vtrum. vbi hoc idem tenet

21 Sufficit filium inſtituere hoie in aliquo quātūcūq̄ modico: ſʒ in re aliena ſed non in ſua re propria etiā ſi vſuſfructuſ patri pertineret.

21 Barto.ff.de minoꝝ. † Vel ſufficit eum in=
ſtituere in vno ſolo nūmo aut obolo.vt di
cit glo.ſingularis in.§.ceterum.in autꝰ.vt
cum de appellatione cogno. Quinimmo
ſufficeret filium inſtituere in re aliena: vt
valeret inſtitutio:etiam re alla cuicta:nec
cenſeretur preteritus: cum ſibi debeatur

eſtimatio. Nō eſt veꝝ etiam ſi pater filiū
inſtituēdo in re aliena:ſciret eam eē alie=
nam:attento ꝙ filius cui res relinquitꝰ eſt
perſona coniūcta.l. cum rem alienam.C.
de lega.ſm Bar.in.l.ſuus q̄ʒ.ff. d' heredi.
inſti.Bal.ꝛ clarius Saly.in dicta.l.ſanci
mus.C.de inoffi.teſta.quos ibi ſequitꝰ Ja
ſon in re autem propria filij q̄ʒ vſuſfruct⁹
eſſet patris:nō valeret facta inſtitutio: cū
morte patris talis vſuſfructus ſit finitu=
rus.§.finitur.inſti.de vſufruc. Et ſic poſt
morteʒ patris repereretur filius in nihilo
inſtitutus:ꝛ cōſequēter eſſet preterit⁹. Et
ſic teſtm̄ nullū:ſm Bal.per illū tex.in di=
cta.l.ſancimus. Et idē Bal. ꝛ Jmo.in di=
cta.l.ſuus quoq̄. Et conſuluit Alexan.in
tertia parte conſilio.xx.in ci ꝯieñ. Pōdera

22 Uide q̄tuor ꝯcluſiones iur' ciuilis ī hoc puncto: an ſit neceſſe filium inſtituere.

22 tis his. † Vñ ex p̄miſſis ſequentes elicitū
tur concluſiones. Prima eſt ꝙ iure veteri
nō audiebatur pater relinquēs filio min⁹
legitima. Secūda concluſio ꝙ eodē iure
ſufficiebat patri relinquere filio legitimā
vel aliud equipollens quocūq̄ relicti titu
lo. Tertia cōcluſio eſt ꝙ iure nouo.C.da=
ta fuit licentia patri relinquēdi filio quo=
cūq̄ titulo relicti: etiā minus legitia. Sʒ
poſtea ſi relictum nō ſufficiebat ad legiti=
mā:agebat filius ad ſupplementum legi=
time. Quarta ꝯcluſio eſt:ꝙ hodie iure no
uiſſimo quo vtimur pater tenetur filio re=
linquere legitimaʒ iure inſtitutionis: vel
min⁹ legitima: tn̄ filius agere poterit in=
fra.xxx.annos ad ſupplementū legitime
Et niſi titulus inſtitutionis inſertus fue=
rit in teſtamēto:filius cēſetur preteritus:
taliter ꝙ teſtamentū erit ipſo iure nullum
quo ad heredis inſtitutioneʒ. Cetera vero
firma manebūt in autꝰ.ex cauſa.C. d' libe.
preteri.vel exhere.ꝛ dicam latius infra in
xxvij.limitatione. Hoc idem intelligatis
in alijs quibuſcūq̄ deſcendentib⁹ tempo
re mortis teſtatoris primū locum ſuitatis
tenētibus: in quibus idem q̄d in filijs ob
ſeruatꝰ.vt ſcilicet heredes in aliquo nomi
natim inſtituātur: q̄ in eis non ſufficeret
titulus ſimplicis relicti:aut alius quicūq̄
Nā multa ſunt q̄ lex non patitur in figmē
to ſilentij conſtare ſeu cōſiſtere:ſed requi
rit claritatem verboꝝ: vt eſt heredis in=
ſtitutio. Jta pulchre ad propoſitum dicit
Bal.in.c.j.§.filia vero.in fi.de ſucceſ.feu.
Et adeo requiritur hodie in filio titulus
inſtitutionis:ꝙ cū inſtituere in aliq̄ eſt de
forma ſubſtātiali paterni teſtamenti: ſine
qua velut ſine eo quod dat eē rei teſtamē
tum conſiſtere non poſſet: quia forma eſt
ordinata ſeries rem ad ſubſtātiam addu=
cens:ſm Bal.titu. de no. fidelt. forma.in

23 Hodie iure ciuili ē de forma ſubſtātiali ꝙ filius in teſtō p̄ris inſtituatur i aliquo.

23 in prin. † Et ꝙ filiuʒ in teſtamēto inſtitue
re ſit de forma ſubſtantiali teſtamenti eſt
tex.in dicto.§.aliud q̄ʒ caplm̄. vbi poſtq̄ʒ
ibi dictum fuit filio nō poſſe relinqui titu
lo donationis fideicōmiſſi alteriuſve titu
li ſīlis:poſtea ſubiūgitꝰ. Si autē hec non
fuerint obſeruata:nullā vim hmōi teſta=
mentum quātum ad inſtitutionē heredū
habere ſancim⁹ ꝛc. Jlla enī verba: Nullā
vim habere. anullant teſtm̄ ipſo iure per
tex.in.c.ad aures.de reſcrip.vbi ꝑ illa ver
ba act⁹ inficitꝰ ipſo iure. Ad hoc facit tex.
in.l.ij.ibi:nullas vires.C. quando prouo=
ca.nō eſt neceſſe.vbi talia aut ſīlia verba
actum reddunt nullum ipſo iure: ꝛ in no=
ſtris proprijs terminis eſt glo.ī.§.ſiue igi
tur.verſi. Si autē.ſup ꝟbo: Nullū.in ea
24 dē autꝰ.vt cū de appel.cog. † Sʒ vbicūq̄
lex certā req̄rit ſolēnitatē in aliq̄ actu: ta=
lis lex videtꝰ tradere formā ſubſtātialem:
cui renūciari nō poteſt: vt eleganter deci
dit Bal.in.c.j.q̄ ſucceſſores teneantꝰ. Sʒ
pri⁹ hoc voluerat Bar.poſt glo. in.l.vni=
uerſa.C.de p̄ci.ipa.offerē. vbi dicit ꝙ illa
dicitꝰ ſolennitas ſubſtantialis q̄ req̄ritꝰ in
ipſo actu cū celebratꝰ: cui⁹ omiſſio actum
vitiat ipſo iure.quod ſecus eſſet: vbi aliq̄
requireretur ſolennitas intercedere poſt
actū iā celebratū ꝛ ꝑfectuʒ. Quo caſu ei⁹
omiſſio nō vitiaret ipſo iure:ſʒ exceptiōis
ope:ꝛ ſic ī effectu.vt dicta.l.vniuerſa.vbi
glo. Et rō diuerſitatis eſt.q̄ act⁹ quando
eſt in fieri facilius impeditur: q̄ʒ tollatur
dū eſt perfectus.l. patre furioſo.ff. de his
qui ſunt ſui vel alie.iur.c.quēadmodum.
de iureiurā. Unde ſingulariter dicit Bal.
in.d.l.vniuerſa.ſm Ariſto.et Auerroym:
ꝙ forma ſubſtātialis aduenit rei exiſtenti
in potētia:forma vero accidētalis aduenit
rei iā exiſtēti in actu. Jdē dicit in.l.perfe
cta.C.de dona. Alibi dicit idē Bal. in ru

24 Quis ſolēnitas in actu req̄ſita formā inducit ſubſtātialē: cuius omiſſio vitiat ipſo facto:q̄d ſecus eſſet in ſolennitate poſt actum req̄ſita:cuius omiſſio ſoluʒ vitiat exceptiōis ope.

25 bri.C.de reſcin.ven. † ꝙ illa dr̄ ſolēnitas
ſubſtātialis: q̄ requiritur tpe contractus:
veluti cōſenſus propinquoꝝ ex forma ſta
tuti. Et in.c.cū adeo.de reſcrip.dicit ꝙ de
fect⁹ conditionis expreſſe vel tacite ipe=
dit actum ne ꝑducatur in eſſe:vbi cōditio
ineſt a parte ante: id eſt ante actū produ=
ctum in eſſe:ſecus ſi ex parte poſt. ſcilicet
poſtq̄ʒ origo preceſſerit: quia tūc opus eſt
exceptione.per glo.in dicta.l.vniuerſa: et
hanc fuiſſe doctrinam dei dicit Bald. in
l.hi qui.C.de appellatio. Ad hoc facit gl.
in verbo: Jnhibentes.in cle.j.de iure pa=
tronatus. volēs ꝙ quoties forme prefixio
traditur a principio iuriſditionis:ei⁹ omiſ
ſio vitiat ipſo iure: ſecus ſi tradatur eius
exercitio: quia tunc non vitiaret ipſo iu=
re:ſed in effectu facit glo.in verbo: deuo=
luta.in clemen. cauſam.de electione. vbi
per illam no.ibi Jmo. ꝙ illa dicuntur eſſe
de ſubſtantia: que cōtemporanee cū actu
introducēdo ꝯcurrere debēt: nō que poſt
actum ordinatum requiruntur per glo.in

Universidad de De… Bibl…

26 Decretũ irritans datũ semp intelligit̃ ꝑ forma substãtiali: vt inficiat qcqd agit̃ in cõtrarium.

28 Ex testamto nullo ꝑpt̃ filij ꝑteritionez non põt heres ius ꝑtẽdere in petitorio aut possessorio

29 Decretũ irritans nedũ inficit titulũ ꝫ etiã possessionem.

a ¶ Possessorũ recuperãde. De quo plene hr̃ per hũc docto. in repetitiõe. c. j. ð elec. declarãdo vltimã ꝯclusionẽ. ꝛ l cõ filio per eũ facto ꝑ sustẽtatõe cõfirmationis electõis ecclesie catur ceñ. decidẽdo dubiuz. De qbꝰ hr̃ sup ver. Et vxorẽ noie adelasiam. arti. j. in. ij. decis. loq̃ndo de iur̃ ꝛ priuilegio qd hʒ rex frãcie i epatibꝰ: vbi dixi in addi.

dicta. l. vniuersa. vbi Alexan. ꝛ Iason et Fely. in. c. quoniã frequenter. iij. colum. vt
26 lite non contestata. † Et premissa maxime locũ habent: vbi vltra solẽnitatis requisitionem subnectitur decretũ irritans quod tante est efficacie: ꝙ videtur datum pro forma substãtiali sine qua actus non valeat: ꝺm Bal. Ange. in. l. j. ff. de liber. et posthu. Et cui solẽnitati partes obstante decreto renũciare nõ pñt: ꝺm glo. in ꝟbo: Clausula. ꝛ ibi Panor. in. c. dilecto. de prebẽ. ꝛ in. c. statutũ. §. j. sup verb. Cõmittit. de rescrip. lib. vj. ꝛ Dñicum in ca. fi. super glo. in ꝟbo: Presumãt. de offi. deleg. l. vj. Preterea dicit Bal. elegãter sup rubrica
27 C. si quis aliquez testa. ꝓhibue. † ꝙ iuri traditiuo certe forme in actibus hominũ renũciari nõ potest: ne proprio motu ꝓut quisqȝ vellet ꝛ nõ prout debet procedi possit. Idem dicit Bal. in. vj. colũ. ꝑme lecture. in. l. barbarus. ff. de offi. preto. Nã omissio forme in quolibet minima q̃litate totũ vitiat: ꝺm Anto. de butrio. ꝛ Panor. in c. pisanis. de resti. spol. ꝛ Panor. in. c. causam. vlti. colũ. de re iudi. Quod est veruz etiam si forme omissio induceret faciliorẽ negocij (de quo tractatur) expeditionez. prout de hoc allegatur glo. in ver. Superiorem. in. c. solet. de senten. excõmu. li. vj. vbi Dñicus. de quo videbitis infra plenius prope finẽ tertie limitationis. Cum ergo lex nouissima in dicto. §. aliõ quoqȝ capl'm superius allegatis: requirat filium debere institui a patre testante: ꝛ in ipso actu testãdi: ita nõ sufficeret post. vt ĩfra clarius demõstrabitur. Et preterea si ita non fiat testamentũ anuullat ipõ iure: vt vidistis. Et sic decretũ continet irritans. Sequitur ꝙ institutio filij est forma substãtialis testamenti paterni: quã pater immutare nõ potest: vt dictuz est nec illi renũciare. l. nemo potest. ff. de leg. j. Ad hoc facit glo. singularis in. c. non putamus. de consue. lib. vj. Volens cõsuetudinez disponere nõ posse contra substantialia actus. de quo plene dicam infra ista eadẽ notu=
28 la in septima limitatione. † Et intantum est testamentũ nullum omissa filij institutione: ꝙ heres nõ potest ex eo pretendere ius aliqd habere in hereditate: immo nec possessionem: attẽto ꝙ huic forme substã=
29 tiali adiectum fuit decretũ irritans: † qd nedum inficit titulum: sed etiam possessionem. Ita ꝙ heres in tali testamẽto institutus (si spoliaretur possessiõe hereditat᷑ virtute talis testamẽti apprehẽsa) nulluz haberet remediũ possessoriũ recuperan=
a deª: nec retinẽde: si in ea turbaret̃ qꝛ talis possessio ex tali testamẽto nullo ꝯ decretũ irritãs apprehẽsa est meri facti: nullũ tribuẽs iuris adminiculũ: ꝺm dños de rota: qui ita singl'ariter in simili decidũt in nouis decisione. xvj. incipieñ. Si ꝯ agentẽ. ꝛ tenet Dñicus in. c. ij. vt lite pẽden. li. vj. Or si tali heredi denegaretur possessoriũ recuperande: vel retinẽde possessionis: q̃ sunt magis fauorabilia. c. in literis. de resti. spolia. multomagis. denegabitur ei remediũ adipiscende possessionis: quale est remediũ. l. fi. C. de edic. diui adria. tollen. ꝛ interdicti quoꝝ bonoꝝ aut quoꝝ lega=
b torumᵇ. † Et huiꝰ forme substãtialis. s. ꝙ
30 filius in paterno testamẽto instituat̃: est duplex ratio. Primo rõne honoris: qꝛ titulus institutiõis est magis honorabilis q̃ quicũqȝ alter titulꝰ. Ergo pater debet filios suos ꝓsequi honore. vt no. in. l. filiũ.
31 ff. de lega. prestã. † Nam maximus honor est filio succedere patri titulo ꝛ nomĩe seu iure institutiõis tanq̃ heres: ob qd dicit tex. in. l. j. in fi. C. de his qui in testamento sibi ascribũt. ꝙ pater filium instituẽdo et heredẽ scribendo. dicitur fungi dulci officio: qd tendit in fauorem ꝛ honorem filij: cũ a patre dulciter tractatur: vt melior erga patrẽ omnibꝰ extraneis fuisse demonstretur. iuxta illud apl'i ad Hebre. j. Dum de xp̃o dicit tanto melior angelis effectꝰ: quãto differẽtius pre illis nomẽ heredita
32 uit. † Et inde est ꝙ filium bastardum nõ tenetur heredẽ instituere ipse pater: cum legitima ei nõ debeatur in bonis patris. l. vxorẽ. §. pater. ff. ð lega. iij. Nec aliquid capere põt preter voluntatẽ pr̃is in hereditate: ꝺm glo. in. l. j. ff. de bo. pos. ꝯ tabu. Et sic in his q̃ honoris sunt nullũ cuz pr̃e hʒ participiũ: vt plene dixi super ꝟ. Raynutius. Nec posset pater filie bastarde de bonis restitutiõi ꝛ fideicõmisso: subiectis dotem cõstituere: sicut posset pro filia naturali ꝛ legitima: in aut̃. res que. vbi hoc dicit Bal. C. cõia delega. Ideo solis naturalibꝰ ꝛ legitimis debet̃ honor institutiõis per patrẽ i testamẽto. vnde dicebat Bal. in. c. ex trãsmissa. de resti. spo. ꝙ filiũ instituere in testõ adeo ꝯuenit filio: ꝙ ex ipsius institutiõe per patrẽ in testõ facta: satis ꝓbatur filiatio. l. quidã cũ filium. ff. de verbo. obli. Ideo tex. in dicto. §. ceterũ. in aut̃. vt cũ de appel. cog. dicit patrez citra iniuriã non posse filium ꝑterire: inde dicũt Cynus Bal. ꝛ Saly. in. l. si qñ. §. j. C. de inoffi. testa. ꝙ licet per priuilegiũ libere testandi videat̃ remissa solẽnitas: q̃ sine alterius iniuria omitti põt: puta numeri testiũ: tñ secus est de solẽnitate institutionis filij: q̃ omitti nõ põt sine ipsiꝰ iniuria: qui rõne honoris est instituendus a
33 pr̃e. † In cuiꝰ etiã honorẽ ꝛ memoriaz tenetur filꝰ paternã cõseruare hereditatẽ: cui lares paterni debẽt dulces videri: exẽplo naboth: de quo habet̃. iij. Reg. pe. c.

b Legatorũ. ꝛ ẽ veꝝ ꝙ decretuz irritãs inficit titulũ et possessionẽ qñ ille cuiꝰ fauore appositũ est vult eo vti: al's non: vt j. dicitur in septia limitatiõe.

30 Duplex rõ quare in testõ pr̃is ẽ filius instituẽdꝰ in aliquo saltem modico primo ratione honoris.

31 Honor ẽ filio si a patre istituat̃ ꝛ magna ĩiuria cũ ꝑteritur: aut paterna hereditas vẽditur.

33 Bonꝰ filiꝰ paternã tenet̃ cõseruare hereditatem.

qui cũ a rege achab. vt vineaz quã iuxta palatiũ habebat accepta meliori aut precio instiori ei venderet accersitus fuisset: respondit. Propicius sit mihi dñs: ne dez hereditatẽ patrũ meorũ tibi: et mortẽ pati nõ metuit. Sed Iezabel regis vxor que occisiõis causa fuit impunitatẽ cũ achab nõ euasit. iiij. Regũ. ix. in fi. ꝛ in. c. achab. de pent. distin. iij. Melius enim est (vt diuus inquit Bernardus in epistola de cura domus. ti. de vendi. bonoꝝ) grauẽ pati famẽ: q̃ patrimonij venditionem: ideo dicit tex. singularis in. l si in emptionem.
34 ff. de mino. † ꝙ propter affectionẽ rei dũtaxat quia fuit maioꝝ suoꝝ: datur minori restitutio sine alia lesione. Preterea licet milites prohibeant̃ predia comparare in his prouincijs: in quibus militant: tamẽ paterna si venderẽtur aut distraherẽtur emere possunt. l. qui officij causa. ff. de cõtrahẽ. emp. ꝛ. l. milites. in prin. ff. de re milita. iuxta illud Psalm. xv. hereditas mea preclara est mihi. maxime domus: in qua defecit pater et filius creuit: in qua maiorum imagines aut nõ videre fixas: aut reuulsas videri: satis est lugubre: dicit text. in. l. lex que tutores. §. nec vero. C. de admi. tu. ꝛ in. l. libertus qui soluendo nõ est. ff. de bo. liber. dicitur ꝙ predia in quibus maiorũ sepulchra sunt: magni estimat pa
35 tronus. ¶ † Secũdo ꝙ necesse sit filium instituere: est ratiõe cõmoditatis. Et hoc fuit introductũ ꝓpter ius accrescẽdi. Nã filius etiaz in re certa q̃tũcunqȝ nimima institutus habet ius accrescendi: si heres vniuersaliter institutus repudiet hereditatem: acsi ipse filius solus ab initio fuisset institutus heres in illa re certa. Quo casu esset heres insolidũ. l. j. §. si ex fundo. ff. de here. insti. etiã in feudo ꝛ emphyteosi ꝺm Bar. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. liberto. ꝛ Bal. in. l. liberti. C. de ope. liber. Sed si esset legatarius vel aliꝰ titularius: nõ haberet ius accrescendi: vt dicit glos. singularis in. l. si quis priore. ff. ad treb. de quo infra latius dicet̃. Ideo dicebat et nõ immerito Pet. de ancha. in iij. oppo. in. ð. c. si pater. eo. tit. lib. vj. ꝙ si Host. has rationes cõsiderasset: propter quas filius legitimã habere debet titulo institutionis: nõ ita leuiter dixisset hanc iuris ciuilis subtilitatẽ fore perniciosam.
36 ¶ † Unum tamen mẽti tenebitis: ꝙ idẽ est dicere filiũ instituo: et dicere filio iure institutionis relinquo. vt singulariter decidit Bar. in. ð. l. filiũ. §. sed si portio. ff. de lega. ꝑstan. per gl. ibi positã. Licet quidã aduocatus. vt ipse refert cõtrariũ respon
37 derit ꝛ male. ꝺm eũ. ¶ † Et idem si grossus notariꝰ scripsit pater relinq̃t filio iure restitutionis: nã tũc testamẽtũ valet: acsi dixisset iure institutionis. Nec per talem simplicitatẽ tabellionis irritat̃ testamentum. Et ita ꝯsuluit Bal. vt ipsemet refert in. l. si cũ ante. C. de dosi. ante nup. quẽ sequit̃ Feli. s. in ꝓemio. v. col'. ꝟ. adde etiã. ꝛ in. c. ad audientiam. le. j. iij. col'. de rescriptis. Ideo dicit Bal. in. l. imperator. la. j. ff. de sta. ho. ꝙ nõ vitiat̃ instr̃m: in quo notarius scripsit falcania ꝓ falcidia. Et valeriano ꝓ velleiano. qꝛ virtꝰ humanorum actuũ non stat in vno modico atramẽto. Sed in eo qd maximũ est. scʒ in mẽte hominis. ¶ Pari modo valeret testm̃ si testator dixerit relinquo filio iure substitutionis. ꝺm gl. quã ibi Imo. reputat singularẽ. in. l. si pr̃ impuberis. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝓ qua est text. in. l. si filꝰ substituat̃. q̃ nõ est alibi ꝺm Bal. ibi. ff. de here. instit. vbi si ĩ primo gradu extraneis institutis filius pretereat̃: ꝛ in secũdo fuerit vocatꝰ valet testamentũ: cũ eiꝰ validitas a secũdo gradu incipiat valido: ꝛ nõ a primo inualido ꝛ nullo. Similis tex. est in. l. ex facto. §. luciꝰ. ff. de vul. ꝛ pup. ¶ Et ꝙ sufficiat filiũ vocari ex sola substitutione. in. l. si pr̃ filiũ. ff. illo. e. ti. quẽ ibi ad hoc põderauit Imo. Plus probãs ille tex. ꝺm intellectũ Iac. de are. ꝛ Bar. scʒ: ꝙ illud sit verum etiã in pupillari exꝑssa continẽte tacitã vulgarẽ: ex qua satis est filiũ succedere. qd est notandũ ꝺm Imo. ꝛ Raph. ibi. ¶ Quod tñ intelligatis verũ ꝺm terminos illius. l. si pr̃ filiũ. videlicet qñ filꝰ nasciturꝰ erat filio iã nato substitutꝰ: et tp̃e quo nascit̃ inuenit purificataz cõditionẽ: sub qua erat substitutus. qꝛ nõ põt tũc dici ꝑteritꝰ per. l. cũ posthumꝰ. §. fi. ff. de li.
38 ꝛ posthu. ¶ † Similiter dici nõ põt filꝰ preteritus: cui pr̃ iure institutionis aliqd reliquit: al's ipsuz nõ nominãdo filiũ. Nã licet tãq̃ extraneus fuerit institutꝰ: tamẽ sufficit ad sustinẽdũ testm̃. ꝛ valebit institutio postq̃ vere et effectualiter institutꝰ fuit qualitercũqȝ sit. vt. l. j. §. si qs filiũ. ff. de carbo. edic. per quẽ tex. ita tenuit Ange. in lectura florẽ. in. l. j. C. illo eo. ti. referens ita in specie al's cõsuluisse in ciuitate papie: vbi hec q̃stio de facto fuerat. videatis Iasonẽ in. l. si pr̃. C. de here. instit.
39 ¶ † Alterius circa ꝑmissa est aduertendum: ꝙ tm̃ est de substãtia testamẽti institutio filij: ꝙ talis institutio dʒ inseri exꝑsse: ita ꝙ institutio tacitaꝝ subintellecta ni
a hil ꝓficeret.ª ¶ Bene est verũ: ꝙ institutio facta in vnũ casum ad quẽ testator nõ se abstrinxit: ꝫ eũ solũ quẽ euenire putabat demõstrauit extẽdit̃ ad sil'es casus: ꝛ valebit testm̃. l. fi. C. de posth. here. instit. Secus si ad casum demõstratũ ex certa sciẽtia se abstrixisset: qꝛ tũc ad sil'es casus nõ extẽderet̃. vt. l. ꝯmodissime. ff. de libe.

35 Secundo est filiꝰ in testamẽto patris instituendus ratione cõmoditatis quam habet ex titulo istitutionis.

36 Idẽ est filium instituere aut ei iure institutionis relinquere.

37 Nõ vitiatur testamentum in quo pater credens dicere iure institutionis dixit iure restitutionis aut substitutionis.

38 Sufficit ꝙ filius ĩ aliquo instituatur licet filꝰ nõ nominet̃.

39 Institutio filij debet expresse fieri ĩ testamẽto patris nec sufficeret subsintellecta aut codicillo declarata.

a ¶ Nihil ꝓficeret. vt plene habetur sup verbo: adijciet̃ vt alterocha.

Universidad de Deusto Biblioteca

et posthu. ¶ Preterea institutio filij ex=
presse dz in testō inseri:nec patri sufficeret
in testō dicere:relinquo decez filio meo.
Et postea in codicillis adderet ⁊ declara
ret q iure institutiōis relinquebat:ita sin
gulariter voluit Bal.in.l.nō codicillum.
C.eo.allegat.l.qd per man⁹.ff.de iure co
dicil'o.vt dixi.s̄.in ꝟbo:testm̄ tertio. nisi
esset cōsuetudo vel statutū in pṙia aut ci
uitate:q heredis īstitutio fieri posset i co
dicillis q̄m tūc valeret.vt singulariter de
terminat Bal.in.l.de q̇b⁹.viij.col.ꝟ.itez
querit.ff.de legib⁹. Sz iure cōmuni hoc
fieri nō posset:nā sicut non pōt filius dire
cte heres institui in codicillis:cū in eis di
recto hereditas dari nō possit: sic etiā nō
pōt in eis titulus institutionis declarari:
posito q filius in re certa tm̄ institueret.
Sec⁹ in extraneo:q̇ in re certa institui po
test in codicillis: qꝛ loco legatarij habet.
ſm Bal.in.l.oimodo.C.de inof.test. Q̄m
vt supra vidistis instituere filiū est de for
ma substātiali testamenti paterni:⁊ sic in
ipso actu testādi interuenire ⁊ fieri dz fi=
lij institutio:ita q non sufficeret si postea
sequeret in codicillis. Sed aduertatis:qꝛ
reperi Ludo.cōsuluisse cōtrariū consilio
clxxix.ij.colū. incipien. Amplissime do=
ctor.vbi cōcludit per multas rōnes testa
torē q̇ simpliciter reliquit filie q̄dragin=
ta:potuisse in codicillis declarare: q illa
titulo institutionis relinquebat. Qd qui=
dem cōsiliū est elegātissimū:ac fortiter vr
gens contra Bal.nisi dicam⁹:vt clare ex
verbis Ludo.pōt apprehēdi: q ibi in ca
su per eū cōsulto testator testamentū ⁊ co
dicillos fecerat inter liberos:quo casu fa=
uore liberoꝝ et qꝛ ibi etiā testamentum ⁊
codicilli per imperitū literarū ⁊ penit⁹ in
doctū fuerant facta: qui significata voca
buloꝝ ignorabat:vt dicit gl.in.l.quoties.
C.fa.her. Talis declaratio eo tunc tolera
tur in codicillis facta:cū sit rusticitati par
cendū.l.j.ff.si q̇s in ius voca.nō ierit. Sz
hec respōsio nō sufficit:sequēdo opinionē
quā supra tenui. Scilicet indistincte titu=
lum institutionis fore in testō patris ne=
cessariū:nō facta differētia an pater teste
tur inter liberos vel extraneos. Preterea
in his que sunt forme substātialis alicu=
ius actus:sicut est filiū in aliquo institue
re:ignorātia iuris etiā rusticos non excu
sat:ſm Bal.⁊ oēs in.l.iuris ignorātia.C.
qui admitti ad bo.pos.possunt. Ideo di=
catis aliter respōdendo dicto Ludouici
cōsi.q in casu per eū cōsulto. Intererat fi
lie in testamēto paterno preterite:cui fue
rāt quadraginta simpliciter relicta: q de
claratio tituli institutionis post testamen
tum in codicillis facta valeret:nā ibi filia
cōsentiebat:q testamentū valeret.qd pa
tet.qꝛ ipsamet petebat testamenti pater=
ni in quo preterita fuerat executionem:et
frater eius heres vniuersaliter a patre in
stitutus non contradicebat:et sic filia pre
terita testamētū patris approbabat: put
facere pōt.vt plene dicā infra: in sexta li=
40 mitatione. ¶ †Filius enim preteritus
alijs liberis testatoris non contradicenti
bus approbare pōt testamentū:ita q va=
lebit preteritione nō obstante: vt ibi late
dicā. Et in hoc se fundat pncipaliter Lu
do.in dicto cōsilio allegādo.l.fi.C.de co=
dicil.talia subiūgens ꝟba. Ergo postq̄
filia elegit viaz institutionis in codicillis
declarate:ex hoc censet fuisse in ipsomet
testamēto instituta hec ille. Que ꝟba cla
re demonstrāt:q filia p̄terita in testamē=
to patris pugnabat ibi p testamēto ipm
approbādo:ideo testamentū valuit.quia
etiā valuisset:si pr̄ in codicillis nullam de
clarationē fecisset:seu titulū institutionis
nullomodo declarasset. Ergo multofor=
tius valebit:vbi pr̄ hoc in codicillis de=
clarauit:lz incōpetenter:quia ea q̄ valent
sine solēnitate:valere debent cū imperfe
cta solēnitate gesta. Sicut a sīli dicit gl.
singularis sup ꝟbo:in trāsitu.insti. de li=
berti.§.multis autem modis.q ea q̇ fieri
possunt sine iudice:multomagis valēt fa
cta corā iudice incōpetēti:vel deambulā
te. Si aūt filia in testō p̄terita approbare
nollet testm̄:posset ipsum dicere nullū: lz
in codicillis titulus institutiōis fuisset ap
posit⁹ vel declarat⁹:et ita intelligo Bal.
in.d.l.nō codicillū.C.eo. ¶ Et idē si filia
p̄terita testm̄ approbaret:alijs liberis te
statoris ɔdicētib⁹.qb⁹ est aperta via di=
cēdi nullū:⁊ p̄iudicari nō potest p filiam.
Qd q̄liter intelligat dicaz plene in dicta
41 sexta limitatiōe. ¶ †Nec p̄termittendū
vnq̄ putaui:q pr̄ instituēdo filiū: aut ali
quid titulo institutionis relinquendo:re=
ferre debet verba institutionis ad filium:
anteq̄ dicat sufficiēter institut⁹:⁊ non dz
ea referre ad heredē vniuersalez.q̄m si ta
lia ꝟba institutionis filij ad heredē vni=
uersalē referret:fili⁹ in re certa institutus
censeretur preterit⁹. Et sic testamentum
esset nullū. vtputa si pater in testamento
diceret instituo titiū heredē vniuersalē:⁊
volo q sit contētus:q filius meus sit in=
stitut⁹ in tali domo.text.est singularis in
l.pater filiū.§.fi.in verbo:ex causa fideicō
missi.vbi hoc no.Bar.ff.de le.iij.ſm An
ge.⁊ Alex.in.l.quoties.C.de hered.insti.
vbi Iason addit simulē tex.in.l.luci⁹.§.fi.
42 eo.tit.de leg.iij. ¶ †Unum tm̄ menti te=
nebitis ppetuo:q clausula īstitutiōis p=
lata a pr̄e in testō si per notariū fuerit scri
bi omissa:et sic in testamēto nō scripta: p
bari potest per duos testes: licet plures

41 Uerba institutio= nis referri debēt ⁊ di= rigi ad filiū et nō ad he redē extra neum in te stamento scriptum.

42 Clau= sula institu tionis scri= bi omissa i testamēto probari po test p duos solos te= stes.

requirant in testamēto q̄ duo.qꝛ forte te
statur inter extraneos:naz eo tunc duo te
stes supplent instrumentū in eo q coram
duob⁹ fieri poterat sicut q̄n fit inter libe=
ros.l.hac cōsultissima.§. ex impfecto. C.
eo. Secus si corā duob⁹ fieri nō posset:si=
cut q̄n fieret inter extraneos.l. cū ppone
retur.ff.de leg.ij. Ita notabiliter decidit
Bal.in.l.ij.C.de bo.pos.ſm tab.vbi eum
sequit Pau.facit qd not.idē Bal.in.l.er=
rore.C.e.ti. Et ita in pprijs terminis con
suluit Barbatius.in.j.parte ɔsil. xxix.vj.
colū.vbi idē cōcludit de substitutiōe scri
bi omissa:que pbari potest per duos te=
stes inter liberos. Sec⁹ inter extraneos.
videatis eundem cōsi.v.vbi decidit: q si
pater dixit:in ceteris autē oib⁹ bonis fi=
lios meos.licet nō dixerit instituo: tm̄ te=
stamentū valet. Ita q filij censent insti=
tuti. Nā per illa verba vniuersalia alio ex
presse nō instituto: inducit heredis insti=
tutio.vt plene dicā.j.eo.super ꝟbo:reliq̇t
43 cetera bona. ¶ † Plus dico:q ipsemet
pater debet filium instituere: ⁊ manu sua
scribere:aut ore pprio nominare titulum
institutionis:vt elegāter decidit Richar
dus malūbre in quadaz sua disputatione
incipiente. Titius ex p̄defuncta. dicēs vl
terius:q si testator mādauit testamentuz
dictari secundū cōsiliū sapientis:nō pote
rit sapiēs ex seipso addere clausulā insti=
tutionis.ſm Bar.in.l.illa institutio.ff.de
here.insti.Bald.⁊ Salt.in.l.captatorias.
C.de test.mili.⁊ vidistis.s̄.in verbo:con=
44 didit.j. ¶ †Et idem dicatis in notario
apponēte hāc clausulā:qꝛ tunc nihil ope=
ratur. Nisi al's appareret de volūtate te=
statoris fuisse appositā:ſm Bal.in.l. quo
ties.§.si duo.ff.de here.insti.⁊ in.l. q̇ties.
C.illo co.ti. Nā cū īstitutio certā habeat
formā:nō potest addi per sapientē: prout
no.dicūt dn̄s Anto.⁊ Pan.in.c.clericus.
45 ij.col.in fi.de iureiur.vbi decidūt:† q si
per partes detur licentia notario vel iudi
ci extendendi instrumentū put voluerit:
nō posset ibi addere iuramentū:vel stipu
lationē:si formaliter nō intercessit. qꝛ cuz
iuramentū ⁊ stipulatio certā habeant for
mam:suppleri nō possent:etiā simplici cō
sensu partiū.de quo videatis Oldra. sa=
tis plene loquentē ɔsi.cxxxix.in.viij. du=
46 bio. ¶ † Ideo cautela est: q notari⁹ in
instrumēto expresse dicat:q de cōmissio=
ne et expresso mādato testatoris aut par
tis clausulam institutionis apposuit. Ad
hoc facit qd singulariter cōsuluit Ange.
ɔsi.ccluij.incipien. Dn̄a anto.de florētia.
vbi in fine dicit:q pactū de nō reuocādo
donationē in instro donatiōis cā mortis
positū:nihil opat:nec locū habebit dispo
sitio.l.vbi ita donat.ff. de donat.cā.mor.

43 Pater debet in te stamento clausulā in stitutionis apponere ⁊ nō sapiens cuius cōsi= lio testamē tum dictat

44 Clau sula institu tionis filij in testamē= to reperta operat vbi apposita fuit volun= tate testato ris et nō so lu⁹ notarij.

46 An clausule q̄ apponunt hodie in in strumentis ex notario rum cōsue= tudine ope rentur ali= quem effe= ctum.

Et ratio est:qꝛ tale pactum censet potius
appositū ex imperitia ⁊ errore tabelliōis:
q̇ tales ⁊ sīles clausulas inseruit:poti⁹ ex
ɔsuetudine:q̄ voluntate donātis.de quo
plene dixi.s̄.in verbo:testamētū.iiij facit
qd no. Panor.in.c.quintauallis.xxi.colū.
47 de iureiur.vbi dicit:† q clausula q̇ solet
in cōpromissis apponi: vcz q partes non
venient ɔtra laudū quātūcūq̄ enormiter
ledant:nihil operat.immo ea nō obstāte
recurrere poterunt ad arbitriū boni viri.
Idē decidit Panor.i.c.cū cōtingat.xxvi.
col.illo eo.ti.si clausula illa apponatur in
cōtractib⁹:⁊ rationē ponit.qꝛ notarij suis
formularijs inherentes tales solēt clausu
las apponere sine partiū cōsensu siue mā
dato:ideo nō debet partibus nocere nec
pdesse. ¶ Ad hoc facit singulare dictum
Barto.in.l.j.vj.q.in fi.ff.de iure codi.vbi
dicit:q clausula codicillaris q̇ solet hodie
apponi in testamētis nihil operat.qꝛ no=
tarij nō apponunt eā de cōmissione ⁊ mā
dato testantiū:sed potius ex quadā con=
suetudine ipsoꝝ tabellionū. Et ita etiam
cōsuluit Barba.in.ij.parte cōsil.lx.in pn.
⁊ in prima parte ɔsi.lviij.j.col. Que dicta
si vera essent proijcerēt ad terrā oia pene
moderna testamēta:i quib⁹ notarij semp
apponūt clausulā institutionis ⁊ codicilla
rem.et lz Bal.in.d.l.quoties.loquens de
clausula institutionis: approbare videat
dictū Bar.de clausula codicillari loquen
tis. Attamē ipsemet Bal.in.l.iā hoc iure.
ff.de vul.⁊ pupil.substi.tenuit cōtra Bar.
Pro quo facit elegās dictū eiusdē Bal.in
48 l.j.C.de sacrosan.ecc.vbi dicit:† q volū
tass testatoris talis p̄sumit fuisse: qualē
lex mādat esse.idē Bal.in.l.p̄cibus.C.de
ipu.⁊ alijs substi.dicit: q testator p̄sumit
cogitare velle id:qd lex disponit.alleg.l.si
duo.ff.de acq̇.here. Igit eodē modo dice
mus hic:qꝛ cū ista sit cōis tabellionū con
suetudo:q tales clausule apponant:cēset
⁊ presumit testator voluisse suā dispositio
nem regulari scdm ɔsuetudinē notarioꝝ.
Pro quo facit elegās dictū Bar.i.l.here
des mei.§.cū ita.ff.ad treb.vbi voluit:q
testator in dubio videt voluisse testari ſm
legē municipalē loci.hoc idē tenet Imo.
in.l.fi.ff.de cōdi.⁊ demō. Eodē modo vr
dicendū:q testator in dubio voluisse p̄su
mit testari ſm cōem tabellionū ɔsuetudi
nē. Nā inter partes ea semp vident adie=
cta:q̇ solent ex cōsuetudine apponi.vt.l.si
prius.§.recte placuit.ff.de aqua plu.arcē.
vbi Bar.facit tex.in.l.qd si nolit.§.q̇ assi
dua.ff.de edi.edic.⁊ est melior tex.de iure
in.l.fi.C.de fideicō.quē ad hoc p singula
ri alleg.Bal.in.l.huiusmodi.in prin.ff.de
lega.j.⁊ idem Bal.in.d.l.fi.not.per illum
49 tex. † q notari⁹ simpliciter rogat⁹.semp

48 Testa tor videtur voluisse di sponere ſm leges ⁊ pṙie ac tabellio nū cōsuetu dinem ⁊ sti lum.

49 Nota= rius semp presumitur rogat⁹ clau sulas appo nere cōsue= tas i instru mento.

Universidad de De[...] Biblioteca

intelligitur rogatus: ꝙ clausulas apponi
consuetas apponat. de quo mirabilia di-
cit Barba.in.c.quod trāslationē.ix.colū.
de offi.dele. Ideo dicebat Florian⁹ i.l.q̄
erat.ij.colū.ff.fa.her.ꝙ si alicui est facul-
tas cōcessa vendēdi etiam bona fiscalia:
poterit in instrumēto vēditionis appone-
re ⁊ inserere pacta etiā penalia in talibus
fieri consueta: licet in cōcessione non fue-
rit dictū: necnō pro obseruātia contētorū
in instro. poterit ille talis bona fisci obli-
gare: allegat tex.in.l.bene a zenone.C.de
quadrie.pscrip. hoc idē priore loco tenue
rat Ang.in.l.ij.ff.de iur.om.iu. ¶ Simili
ter est dicendū ecōuerso: ꝙ omnia videnť
expresse excepta: que solēt de consuetudi-
ne excipi: vt est tex.no.i.l.fi.C.de iure em
phy.facit tex.i.d.l.fi.C.de fideius. de quo
videatis Bal.in.d.l.huiusmodi.Bart.in
l.de die.ff.qui satis.cog.⁊ Bal. sup rubri-
ca.C.de his q̄ in frau.cre.facit tex.in.c.cū
martin⁹.de consti.vbi dicit: ꝙ clausula q̄
in literis apostolicis apponi ꝯsueuit: sem
per subaudiť.videatis Bal.i rub.C.de fi
de instru.℣.quero de tertio.vbi singulari
ter dicit: ꝙ in abbreuiatura notarij reci-
pit renūciationē suppletionū ⁊ clausula-
rū a iure ⁊ cōsuetudine: de quo p Bal.in
l.cōtract⁹.illo.c.tit.q: de omnib⁹ talibus
clausulis videť esse rogat⁹.vt.d.l.fin.ƀm
Alex.in.ij.parte ꝯsi.xxviij.incipien.in cā
⁊ lite dn̄e.[a] ¶ Sane tn̄ intelligatis verū:
50 †ꝙ abbreuiatura notarij recipit supple-
tionē a iure ⁊ ꝯsuetudine: scz in eodē no-
tario. Sed ali⁹ q̄ nō fuit rogat⁹: puta suc
cessor tabellionis rogati nō posset supple
re: ƀm Bal.in.d.rubrica videatis Pau.cō
silio.lj.⁊ Pan.in.c.pe.⁊ fi.ē. de fide instr.
⁊ Alex.in.ij.parte ꝯsi.xxviij.incipien.vi-
so ⁊ p̄habito oportuno examine. vbi con-
cludit: ꝙ successor extēdēdo abbreuiatu-
rā sui p̄decessoris apponere nō posset clau
sulā p̄carij in instro vēditionis: vel aliam
clausulā nō venientē ex natura ꝯtractus:
de quo fuit factum instrumentum. Sed
soluz inserere posset clausulas que veniūt
ex natura actus qui geritur. Notari⁹ au-
tem qui de instrumento fuit rogatus: pos
set clausulam p̄carij seu constituti appo
nere in contractu: ex quo trāsfertur domi-
niū: si consuetū fuerit tales clausulas ap
poni. q̄uis de illis non fuerit expresse ro-
gatus. ƀm Spec.in ti.de instru.edi.§. in-
strumentum.℣.si quid a contrahentib⁹.
et Feli.in.c.cum martinus. de constit.ij.
51 colū. ¶ †An autem notarius qui cōfecit
instrumentum: sed non secundum formā
cōsuetā: vt q: clausulas nō apposuit ꝯsue
tas: incidat ꝓpter hoc i penā falsi. Pe.de
anch.consuluit ꝙ non ꝯsi.cclxxiiij.al's est
consilio. cclxxviij.incipien.tria principa-

a ¶ In cā et lite dn̄e. vide circa hoc aliqua notanda super ℣bo: cetera bona. an̄ fi. loquē do de suppletione abbreuiature

50 Qualiter itelligitur ꝙ abbreuiatura notarij recipit suppletionem a iure et cōsuetudine.

51 An notarius qui de iure req̄sita vel consueta omisit teneať d falso.

liter. per tex.in.l.iubemus.C.eo.ti. Quid
autem si notarius omittit solennitates de
iure cōi requisitas: veluti locū aut tēpus:
an incidat in penā falsi. ponit Bald.in.d.
l.iubemus.vbi Bart.⁊ Pau.⁊ Bal.in.l.si
post diuisionem.C.de iur.⁊ fact.ignoran.
Bar.in.l.si librarius.ff.de reg.iur. Bal.et
Imo.in dicta.l.quoties.ff.de hered.insti.
⁊ Bal.in.l.si veritas.C.de fideicō.et in.l.
fin.vj.oppo.C.de edic.diui adria.tollen.
¶ Unū circa hoc mēti tenebitis: ꝙ si no
tarius sit excellēs persona: omittēdo illa
solennia: nō tenebiť de falso. ƀm Barba.
b in repe.rubr.ē.de fide instru.xxxv.colū.[b]
52 ¶ Unde ex premissis resultat ꝯclusio †ꝙ
quando dicta clausula institutionis repe
ritur in testamēto posita presumiť inserta
de volūtate testatoris expressa vel tacita:
cū videať voluisse testari: ƀm cōem tabel
lionū consuetudinē. ¶ Ex quo sequiť qđ
cū tabelliones habeāt cōsuetudinē appo
nendi talem institutionis clausulam: aut
codicillarē: vel aliā similem: possunt eas
notarij in testamēto apponere: ƀm ipsoꝝ
morem. Et ita expresse de clausula institu
tionis firmat Bal.in.l.illa institutio.ff.de
heredi.insti.⁊ ibi per eū: an sapiens possit
53 illam clausulam addere. ¶ †Hec tamen
intelligatis vera: scz notarium apponere
posse clausulā institutionis: aut codicilla
rem quādiu testamentū est in fieri: veluti
quādo est in abbreuiatura: quia tunc po-
terit extendi ƀm morem notarij: qui testa
mētum recepit: id est cū omnibus clausu-
lis consuetis: vt dictum est. ¶ Si vero te
stamentū tam esset in facto esse: vt q: for-
te ingrossatū ⁊ autentice signatū: tunc nō
posset notarius clausulam apponere insti
tutionis: nec codicillarē. ƀm Bal. singulr
in.d.rubr.C.de fide instru.⁊ de his q̄ in
frau.credi. p quo Barba.in.c.ij.ē.de pca
rio.alleg.tex.gl.⁊ Ang.in.l.apud celsum.
§.in hac.ff.de except.doli. ¶ Qđ est etiā
verū quo ad alias clausulas: puta renun-
ciationū: submissionū: ⁊ ceteraꝝ. de quo p
Bar.in.l.fi.ff.d his q̄ in frau. ¶ Preterea
est hoc verū: scz notariū apponere posse
clausulas cōsuetas apponi cōiter p alios
tabelliones: q̄diu instrumētū est in fieri:
nō autē clausulas apponi cōsuetas p illū
solū notariū: q̄ instrm recepit: ⁊ nō p alios
Qm̄ co tūc siue exp̄sso mādato testatoris
nō valerēt apposite. ⁊ ita p̄t itelligi singu
lare dictū bar.i.d.l.j.ff.d in.codi.⁊.d.bal.
in.d.l.quoties.ff.d here.isti.q̄ oīa sunt no
tanda: nec obliuioni tradēdo: sz memorie
tenaciter cōmendanda: velut quotidiana
pro intellectu dicte.l.fina.C.de fideiusso.
54 ¶ †Hāc aūt verissimā iuris ciuilis ꝯclu
sionē: i q̄ dicim⁹ p̄rem astrictū eē ad filiū
vl' aliū descēdētē p̄mū locū siutatę tenētē

b ¶ xxxv. col'. Ut pre di sup ℣bo adiecte impuberi. loquēdo q̄ opať excellētia persone.

52 Clausula instōnis p̄sumiť de volūtate testatoris apposita.

53 Uide quātū durat notario facultas apponendi in instro clausulas ꝯsuetas.

54 No. vigintiseptez casus seu limitatiões in quib⁹ valet testm̄ in quo fili⁹ nō fuit institutus sed p̄teritus.

in aliquo instituendū: vel nominatim ex
heredandum: limitetis non habere locū
in casibus sequentibus: in quibus pater
non tenetur filiuz instituere in quoqz: vel
si aliquid ei reliquerit valebit relictum fi
lio factum absqz titulo institutionis: ita
ꝙ testamentum plenum sortietur effectū.
55 ¶ †Primo locum non habet dicta con-
clusio: si testator dixerit reliquo filio meo
legitimam: aut partem legitime: vel de-
cem iure legitime. Quoniam in his casi-
bus licet testator non dixerit instituo: vel
iure institutionis relinquo: sed dumtaxat
dixit: relinquo: testamētum valebit: adeo
ꝙ filius censetur institutus: et perinde ha
betur acsi pater dixisset ipsum instituo.
ƀm Bar.in auť.vnde si parēs.C.de inof.
test.vbi hoc idem sequiť Bal.et in.l.quo
ties.C.de heredi.insti.dicens de hoc esse
casum in.l.humanitatis.ibi Legitima re
licta.C.de impube.et alijs substi. Et hāc
eandem opinionem sequitur doctor ille
seraphicus Ange.aretinus in.§.fi.instit.
de inoffi.testa.dicens: ꝙ in dubio opinio
Bar.postq̄ approbata reperiť per Bal.
in practica seruareť. Et in hanc partē re-
perio consuluisse Bar.consi.cxlvj.⁊ Frā.
tigrini.cuius consilium habetur in volu-
mine consiliorum Bar.cōsi.cxlvij.id idē
consuluit Pau.cōsi.cccxlvij.v.colū.⁊ cō-
silio.cxcix.in prin.et tenet Bar.in.l.fi.ff.
de pecul.lega.⁊ Bal.in.d.l.humanitatis.
Idem tenuit Rapha.in.l.his verbis.ff.
de heredi.insti.et Cardi.hic. licet Bart.
in.l.filium.§.sed portio.ff.de lega. p̄stan.
hoc indecisum reliquerit.tamen pro hac
opinione consuluit etiam Bal.in.ij.parte
consi.x. Quoties enim testator mentionē
facit de legitima: semper videtur conside
rasse ius. Et sic debito modo scilicet titu-
lo institutionis de iure requisito reliquis
se: vt dicit Bald.in.d.l.humanitatis.vbi
allegat glo.et no.in.l.quoties.C.fa.herc.
et Iaco.in.d.l.quoties.C.de hered.insti.
Et dicit: ꝙ illa verba sapiunt iuris mini-
sterium. ¶ Ergo multomagis si testator
faciat de legitima mentionem per verbū
relinquo. Quo casu videtur consideratio
nem habuisse ad ius: vt scilicet intelliga-
56 tur iure institutionis reliquisse. ¶ †Idē
si testator aliqd filie legaret pro dote: q̄m
tunc valeret testamētū perinde acsi esset
dictum pro legitima. Cū dos sit pars le-
gitime.l.q̄m nouella.C.de inoffi.testa. et
ita voluit Ant.de butrio hic per hūc tex.
Qđ dictū non puto securū: scilicet ꝙ hec
verba p dote: importēt institutionē. ƀm
Pan.⁊ Imo.hic. ¶ Super hoc passu est
aduertendū. q: Bal.sibiipsi cōtrarius in
repeti.l.j.C.de sac.san.ec.ver.sup quarto
quesito dicit p̄fatus doctor.tenet contra-

55 Prima limitatio ad regulaz ꝙ filius debet institui quia locuz non habet vbi p̄r relinquit legitimam filio vel aliquid pro sua falcidia.

56 An sufficiat patri relinquere filie sue pro dote sine alia institutione.

riū: dicēs vt effectualiter ex suis resultat
verbis vsqz ad versi.super quinto. ꝙ etiā
si pauperes christi essent heredes institu
ti: ⁊ filio relicta legitima absqz titulo insti
tutionis: tale testamentū est nullū: q̄tū-
cunqz fuerit facta mentio de legitima.
Mouetur tali ratione. q: fauore pie cau-
se non derogatur iuri liberorum. vt nota.
glo.in.l.si quis ad declinandū.C.de epis.
et cle.et est text.in.c.quicunqz.xvij.q.iiij.
licet Bar.in.d.l.j.in repetitione tenuerit
fauore pie cause testamentū non esse nul-
lum filij preteritione. quod sequiť de mat
thesilla.in suis no.xxiiij.colū. Idē contra
Bar.tenet Sali.in.d.auť.vnde si parens
vbi dicit: ꝙ si filio relinquať legitima si-
ne titulo institutionis: alio herede vniuer
sali relicto: testamentū nō valet. quia cuz
tunc institutio sit de forma substātiali te-
stamenti vt superius ostensum fuit: eius
omissio vitiat totum actū.l.fi.C.de dona.
et cū Sali.transit Alexan.in.d.l. his ver
bis.ff.de here.insti.⁊ in.l.nā quod ad ius.
§.nō omnis.ff.ad trebelleia.vbi ponit bo
nas rationes allegans plures magistros
hoc tenentes: videatis eū plene loquen-
tem in.d.l.humanitatis. Si vero ali⁹ nō
esset heres vniuersalis: tunc testamentū
valeret: et talis dispositio traheret ad to
tam hereditatem: vt.d.l.his verbis. vbi
Bal.plene distinguēdo. Et idē dicit Sa
li.esset si testator diceret relinquo filio le
gitimā de instituti vel substituti substan
tia.ff.de eo qđ certo loco.l.iij.§.si quis in
sulam. quoniā tunc filius non censeť insti
tutus: sed preteritus: nisi dixerit instituo.
Hanc eandē opinionē firmat Sali.cōtra
Bar.in.d.l.quoties.C.de here.instit.cir-
ca fi. vbi respōdet ad.l. diuus traian⁹.ff.
de testa.mili.⁊ ad.l.quoniā indignū.C.e.
quia loquiť quando filio esset simpliciter
relictū: non dato alio herede vniuersali.
Similiter respōdet ad dictā.l.humanita
tis per Bal.allegatā q: illa verba: legiti-
ma relicta. non sunt verba testatoris: sed
sunt verba legis. Preterea illa lex loquiť
de iure nouo.C. secundū que tēpora non
requirebať titulus institutionis.vt.l.om
nino.C.de inof.test. Nā genus p̄latū in
materia in qua est necessaria exp̄ssio cer-
te speciei nunq̄ referť ad illā speciez: nisi
illā exprimat maxime vbi profert ab im
peritis. Cū ita bene sciant vulgares dice
re.ego facio filiū meū heredē sicut dicere
relinquo legitimā. Igiť inter liberos ne-
cessarius est titul⁹ institutionis: tū ꝓpter
honorē. q: est titul⁹ honorabilis.vt.d.l.fi
lium.§.si legata.ff.de lega.p̄stā. Tū etiā
ꝓpter cōmodū scilicet iuris accrescendi:
vt dicit Sali.in auť.nouissima.C.de inof
fi.testa.⁊ voluit Imo. in repeti.l.j.§.si ex

Universidad de De
Bibl

fundo.ff.de here.insti.allegat tex. in.d.§.
aliud quoqꝫ capitulū.⁊.§.ceterū.i aut. vt
cū de app.cog.vbi clare probaꝛ necessa-
riam fore expssionē verboꝝ:ꝙ filio relin-
quaꝛ iure institutiōis⁊ est de forma. Ideo
si nō exprimaꝛ actus vitiaꝛ ꝓpter formā
nō seruatā.l.is q̄ q̄dringenta.l.q̄dā.ff. ad
legē fal.⁊.c.cū dilecta.de rescrip. Unde fi
naliter ꝯcludit idistincte testm̄ nō valere:
q̄ntūcūqꝫ pr̄ relinquat filio pro legitima.
Nec obstat s̄m eū ꝙ sensus verboꝝ dꝫ in
dubio capi: vt act⁹ etres poti⁹ valeat: q̄ꝫ
pereat: q: illud est verū: vbi forma a lege
tradita reperiꝛ seruata.al's sec⁹.l.cū hi.§.
sed si ptor.ff.de trāsac. Preterea si diceret
ꝙ in dubio fauendū est testō.l. siue pars.
ff.de inof.test.⁊.c.fi.de re iudi. Respodeꝛ:
ꝙ illud est verū:nisi cōis opi.esset in con-
trariū:vt dicit Inno.in.c.ne innitaris.de
cōsti. Ideo cū hec sit opinio cōis in p̄mis
so casu:scꝫ testm̄ nō valere sine expssa fi-
lij institutiōe:nō esset in iudicādo ab hac
opinione recedēdum.⁊ ita dicit Salic.se
apud paduam cōsuluisse. Et hāc puto eē
in hoc pūcto veritatē:nam si ita esset:vt
Bart.⁊ Bal.dicūt:ꝙ sufficeret prī dicere
relinquo ꝓ legitima.nō posset dari diffe-
rētia inter hūc casum ⁊ illū:in q̄ pr̄ relin-
queret filie dotē:q̄ est portio legitime: vt
57 dicta.l.qm̄ nouella. ¶ † Preterea queād
modū verbū relinquo additū ṽbo legiti
mam:importaret institutionē:cū adijcia
tur q̄te ⁊ rei vniuersali.vt dicebāt Bar.⁊
Bal. Ita etiā adijciꝛ quote seu rei vniuer
sali qn̄ relinquiꝛ dos.l.q̄d dī.ff. de impen
sis in reb⁹ dotali.fact. Et tn̄ vbi relinqui
tur dos vel aliq̄d aliud:vniuersale verbū
relinquo nō importat institutionē de iure
ciuili:alio stante herede vniuersali. vt.s.
plene fuit decisum.⁊ ꝯsuluit Pau.ꝯsil.cc.
incipieñ. Ad primū breuiter. Ergo idē di
cendū erit:si relinquaꝛ legitima:aut pars
legitime:vt etiā tūc non importat institu
tionē. Et in hāc partē ꝯsuluit Pe.gyensi
de eugabio.ꝑ plures rōnes:cui⁹ consiliū
hodie reperiꝛ in volumine cōsilioꝝ Bar.
ꝯsi.cxlviij.vbi videatis pulchrā ad illud
consiliū additionē Bernardi landrini:in
qua multa bona allegātur ac plura magi
stroꝝ cōsilia referunꝛ. Finaliter tn̄ videꝛ
in hanc partem inclinare.idem tenuit de
matthesila.in suis notabilib⁹.col.xxxvij.
notabili.incipieñ. Nota ꝙ si pater dicit.

58 Quid si pater dicat relinquo ꝓ sua falcidia aut substā-tia.

58 ¶ † Ex quibus sequitur decisio alterius
questionis:videlicet si testator dicat relin
quo filio decem pro sua falcidia vtrum vi
deatur iure institutiōis reliquisse.⁊ Bar.
in.d.aut.si parens.dicit ꝙ sic.quem ibi se
quitur Bal. quia hoc verbum Falcidia.
verificatur in legitima iure nature debi-
ta.vt est ibi gl. Sed melior est in.c.respō-
sa.ij.dī. Ideo intelligi debet iure institu-
tionis: acsi dixisset relinquo ꝓ legitima.
arg.l.sciendū.ff.de ṽb.ob. Solēnitas eñ
ꝙ filius in aliquo instituaꝛ:est intrinseca:
et sic in dubio presumiꝛ interuenisse.facit
q̄d no. Bal.in.l.impator.ff.de sta.ho.vbi
dicit:ꝙ si notarius scripsit in testamento:
ꝙ pater reliquit centum pro falcidia vbi
scribere debebat pro sua legitima: tale te
stamentū valet:q: error tabellionis vitia
re non debet actū.l.errore.C.e.idē tenet
Pau.ꝯsi.cxcix.incipieñ. In casu presenti.
et ꝯsi.cccxlvij.incipieñ. Super p̄mo pun
cto.v.col.in prin.vbi dicit:ꝙ filius cui re-
lictum est pro sua falcidia:aut pro partē
portione sua:censetur legitime institut⁹.
allegat Bart.in.d.aut. vnde si parens.et
Bal.in.d.l.humanitatis. Et cū hac opi-
nione trāsit hic dn̄s cardi. ¶ Sed in hoc
puncto sicut in precedenti cōtrariū deter
minat Sali.in.d.l.quoties.C.de here. in
sti.et in aut.vnde si parens.per tex. in.d.
§.aliud quoqꝫ capitulum.et per rationes
superius allegatas. Et idem cum Salic.
tenet Jason post plura doctorū consilia:
que allegat in aut.nouissima.viij. col.C.
de inoffi.test. Nec obstat s̄m eum dicta.l.
sciendum.ff.de verbo.ob.vbi presumitur
de solennitate intrinseca:quia illud est ve
rum.nisi lex mandaret solennitatem in-
trinsecam debere exprimi. Sicut in casu
nostro mandat filiuꝫ debere institui:sine
qua institutione testamentum erit nullū.
Et idem erit si pater dicat relinquo filio
centum pro sua substantia:quia tunc etiā
non valet testamentum. Et hanc opinio
nem sequitur Imo.in.d.l.j.§.si ex fundo.
ff.de here.instit. Et hanc puto esse iuris
veritatem. Quoniam non esset possibile
postq̄ꝫ lex dedit formam substantialem:
scilicet ꝙ filius formaliter instituatur: ꝙ
filio relinqui possit per alia verba: q̄ꝫ per
verbum instituo. Cum homo priuat⁹ mu
tare non posset formam a lege traditam.
l.nemo potest.ff.de legatis primo.et in.c.
requisisti.s.eodem. Dicunt tamen aliqui
moderni:ꝙ opinio Bartol.Bal. et Pau.
superius relata verificari posset vbi sta-
tutum ciuitatis aut municipij disponeret
ꝙ filia esset dote contēta pro sua falcidia.
quia illo casu statutum tollere potuit et
mutare modum traditum a lege facit q̄d
nota. Bartol.in.l.j. in principio.ff. ad le-
gem falcidiam. Et idem in filio vt infra

59 Secunda limitatio ad regulam ꝙ fili⁹ debet institui quia locum nō habet vbi in testamēto est clausula ꝙ valeat oī alio meliori modo.

59 latius dicetur. ¶ † Secundo limitabi-
tis predictam conclusionem: in qua dici-
tur filium debere institui:non habere lo-
cum in testamento in quo pater non reli-
quit expsse filio titulo institutionis. Sed
in eo adiecit clausulam: ꝙ testamentum
valeat omni meliori modo ⁊ forma quib⁹
valere potest et debet. Nā dicta clausu-
la est tante virtutis ⁊ efficacie: ꝙ testator
censeꝛ filio reliq̄sse iure institutionis. s̄m
Bal.i.d.l.q̄ties.C.de here.instit.facit q̄d
no. Bar. in.d.aut.vn̄ si parēs. Satis eñ
tūc apparet de intētiōe testatoris ꝑ conie
cturā:ꝙ relinquere voluerit eo mō:q̄ tene
baꝛ. Nā ad validū intellectū poti⁹ q̄ꝫ ad
inualidū.dicta ṽba sunt trahēda.s̄m q̄li
tatē personarū:q̄b⁹ loq̄mur.l.ex militari.
ff.de test.mili.allegat Jac.de are.in.l.illa
institutio.ff.de here.insti.⁊ Spec.ti.de in
stru.editio.§.instrm.ṽ. q̄d si a ꝯhētibus.
Nā hoc casu significatio verboꝝ g̃ñaliū
nō repugnat:⁊ volūtas testatoris saluaꝛ.
arg.l.ab oib⁹.ff.de le.j. Uulgares eñ ho
mines ⁊ illiterati nesciūt vulgarizare aliō
verbū:q̄ꝫ verbū relinquo. Et ecōtra eq̄ta
tem esset dicere ꝙ generale vocabulū nō
adapteꝛ speciei:in q̄ magis saluaꝛ. Si au
tem expsse diceret relinq̄ iure legati tunc
nō valeret testm̄ s̄m Pau. ꝯsi.cccxlvij.ꝙ

60 Tertia limitatio ad regulaꝫ ꝙ filius dꝫ institui q: locum non habet vbi in testamēto filiū pl⁹ petere prohibuisset.

60 an sit verū dicā infra. ¶ † Tertio limi-
tat Bal.dictā regulā non hr̄e locū vbi te
stator aliq̄d reliq̄t filio titulo simplicis re
licti:et ipsum ꝓhibuit plus vel amplius
petere posse vel hr̄e. Nā hoc casu licet fi
lius nō reperiaꝛ expsse institut⁹: tn̄ valet
testm̄:vt singulariter decidit Bal.in.l. si
adulta.C.de here.act. vbi dicit:ꝙ pr̄ mō
p̄dicto relinquens videꝛ illud reliq̄sse fi-
lio animo recōpēsandi cum legitima. Et
sic fili⁹ dicꝛ satis institut⁹:⁊ perinde:acsi
legitima fuisset ei expsse relicta. Quo ca-
su erit institut⁹:nō vi expsse institutiōis:
sꝫ vi resolute intētionis seu oratiōis. Q̄d
dicit fore notādū ⁊ mēti tenēdū: allegat.
l.si debitor.ff.ad.l.fal. Idē tenuit Raph.
in.d.l.his ṽbis.ff.de here.insti.et Ludo.
in.l.nā q̄d.§.nō ois.ff.ad treb.⁊ consuluit
Pau.ꝯsi.allegato.cccxlvij.v.col. Salice.
vero in.d.l.si adulta.tenet cōtrariū. Naꝫ
licet clausula ꝓhibitionis pl⁹ petēdi idu
cat cōpēsationē cū legitima:vt.d.l. si de-
bitor. tn̄ illa lex nō ꝓbat:ꝙ ꝓpter hoc di
caꝛ fili⁹ institut⁹:nec habeaꝛ ꝓ instituto:
nec ꝙ illa ṽba institutionē importēt.quā
opinionē sequiꝛ Imol.in.d.l.his verbis.
Ego nūq̄ꝫ potui capere quō iādicte due
clausule possint testm̄ cōseruare: vbi fili⁹
nō reperiꝛ expsse institut⁹. Cū vt supra se
pe pluries cōclusum fuerit institutio filij
sit de forma substātiali paterni testamen
ti:sed quoties aliqua verba sunt de sub-
stantia alicuius actus:vel sunt de forma
substātiali:omissio illoꝝ vitiat actū.arg.
c.j.de baptismo. vbi dicꝛ: ꝙ q̄ꝫuis puer
fuerit ter mersus in aquā. In nomine pa
tris et filij et spiritussancti amen:si nō di
cātur hec verba. Ego te baptizo puer nō
erit baptizatus. Licet eñ regule diuine
regulis nō subijciantur grāmaticalibus.

61 Mala latinitas nō vitiat sacramentū.

61 c.indignū.xxxviij.di. † Ita ꝙ falsa latini
tas eas non vitiat.vt ibi.⁊ in.c.retulerūt.
de cōsecra.dist.iiij.vbi illa verba:in noie
patria ⁊ filia ⁊ spiritussancta : non vitiant
baptismum. Tamen necesse est: ꝙ verba
interueniant:licet non consona recte locu
tioni.q: qui corrupte ꝓfert verba ex igno
rantia. vel lapsu aut defectu lingue: non
impedit baptismi effectum:nisi hoc face-
ret ex industria:vel esset tanta verborum
corruptio: ꝙ omnino sensum locutionis
auferret.s̄m beatū Thomā in.iiij.scripti.
Cum igiꝛ verbum instituo:sit de forma
substātilia:nō potest videri:ꝙ sub figmen
to verborum omitti possit:licet sufficeret
dicere reliquo iure substitutionis: vel re-
stitutionis:vt.s.dictū fuit.q: per hec ver
ba satis remanet sensus locutionis demō
strantis intentionem proferentis testato-
ris filiū instituere volentis:attento ꝙ ver
ba materialia proferunꝛ: al's testamentū
non valeret. Cum valere nō possit:nisi fi-
lius sit institutus nominatim:vel exhere
datus.l.inter cetera.ff.de liber.⁊ posthu.
Ergo specifice debet institui:q: conditio-
nes sunt in forma specifica implēde.l.qui
heredi.⁊.l.meuius.ff.de condi.et demon.
Nec intelligo equitatem:in qua se funda
bat Bald.contrarium astruere satagens.
Cum iudex nō debeat esse clemētior lege
in aut.de iudicibus.§.oportet.colla.vj.et
ipsemet Bal.dicat in.l.ij.prope fi.ꝙ iniu-
riam facit legibus: qui vult se meliorē q̄ꝫ
ipse leges videri.C.de seu.ex pericu.reci.
vbi ad hoc alleg.dictum.§.oportet.q: s̄m
Augu.in lib.de vera religio.in istis tem-
poralibus legibus: q̄ꝫq̄ꝫ de his homines
iudicent:cū eas instituūt tamē cū fuerint
institute ⁊ firmate nō licebit iudici de ip-
sis iudicare:sꝫ scd̄m ipsas.vt in.c.in istis.
62 iiij.dist. ¶ † Sunt eñ aliqui dicentes se
amplecti equitatē spreta iuris forma : sed
illa dici non potest equitas.immo potius
iniquitas:q: deuiat ab eo q̄d bonum ⁊ iu
stum est atqꝫ equū. Cū lex fundata sit sup
equitate⁊ rōne.qm̄ al's lex nō esset.in.di.
c.erit autē lex.⁊.j.di.c.ꝯsuetudo.ita pul-
chre dicit Panormi.in.c.ex parte.le.ij.de
offi.delega. ¶ Unde alibi dicebat etiam
idem Bald.⁊ pulchre in.l.precibus.C.de
impube.⁊ alijs substi.in fiñ.vj.oppo. Tu
tamen ex tuo capite nō formes opinionē:
sed ex text.⁊ glo.ordinaria quibus inhe-
reas. Sicut bononienses inherent carro-
tio:⁊ sicut ducēs nauem inheret temoni.
Alibi dicit in.l.cum veterum.C.de dona.

62 No.cōtra illos q̄ sub colore eq̄tatis sequende faciunt ꝯ iuꝫ q̄d est iustū ⁊ equū.

63 ante nup. † Quod talia dicere scꝫ ꝙ vna
clausula : aliam substantialem importet:
nō sunt nisi ambages.id est friuole ratio-
nes : et persuasiue ad placitum inuen-

63 No.contra equitates bursales.

tiones:que legibus non probantur. Pro=
fecto aduersus talia dicentes has(sub ve
lamine equitatis)extortas institutiones
ad placitum potius q̄ȝ ratione inducen=
tes:in ꝓprijs nostris terminis exclamat:
immo quasi iracunde insurrexit Salt.(co
rum opinionibus reprobatis.)in.d.l.quo
ties.in fi.C.de here.insti. animose dicēs.
Sileat igitur equitas illa bursalis:et am
plectatur legalis. Quoniam lex moder=
na volens filios expresse institui funda=
ta est super equissima ratione:scilicet ho
noris:qui filio debetur per patrem. Ob
quod lex dicit:ꝙ vbi filius preteritur dici
tur affici iniuria.in aut. vt cum de appel.
cog.§.ceterum.vbi dicitur:sola enim no=
stre serenitatis intentio est a parentibus
et liberis iniuriam preteritionis:et exhe=
64 redationis auferre. Ideo dicit lex.†ꝙ pa
ter exheredans filium censetur demens
esse et non sane mentis.l.ij.ff.de inoffi. te
sta. Preterea dicta.l.volens ac iubens fi
lium in aliquo institui: fundata est super
ratione commoditatis et vtilitatis ipsi⁹
filij:qui si in testamento patris fuerit in=
stitutus herede vniuersali repudiante:to
ta hereditas sibi accrescit:vt.s.dictū fuit
Igit̄ auferre filio titulū institutiōis esset
ei auferre honorē et cōmodū qđ habere
debet in bonis et hereditate paternis oi
iure sibi debitis:vt plene no.in.l. in suis.
ff.de lib.⁊ posth. Ergo illud sibi auferre⁊
tollere nullomodo videri posset equitas:
immo esset summa iniquitas:seu cā ingra
titudinis legitima tollere filio gemmam
tā preciosam: qualis est titulus institutio
65 nis. ¶†His ⁊ alijs mature vt decet cō=
sideratis:reperietis Sali.quē in hoc ego
sequor:fuisse ⁊ esse familiarē veridicū: ac
in nullo veritatis aduersatorē. In cuius
laudē aperuit os suū Pe.de anc. in repe.
c.j.de cōstit.dicēs ipsum doctorē fuisse re
⁊ fama excellētissimū. Uñ hec oia ad rū=
bum intelligens diuus noster glossator
Bernardus hic in ꝟbo:relinquēs.p̄sup=
ponit:ꝙ raynutius in dote domo ⁊ horto
alterochā eius filiā instituit:seu saltē iure
institutionis sibi reliquit:al's testm̄ nō va
66 luisset. ¶†Necnō summus ille legista
Io.an.toti⁹ iuris fundamētū: vt verbis
vtar Bal.in.c.cū olī.de re iudi. quē sum
me cōmēdat idē Bal.in p̄ludijs feudo.x.
col.i fi.p̄me diuisiōis feudoꝝ: p̄sertim in
ope nouelle i q̄ vt nūc dicet̄ idē tȝ q̄ vt di
cit Pañ.in.c.de q̄rta.vj.col.de p̄scrip. qñ
apponebat studiū optime decidebat. Sȝ
raro hoc fecit. Qđ si fecisset multȝ scribē
tib⁹ silētiū iposuisset. Sȝ se accelerauit vt
multa scriberet. de quo refert etiam An=
toñ.de prato veteri in prologo sui reper=
torij in Bartolum. Qđ cū in legationem

65 Laudes Sali.

66 Laudes Io.ā.

ipse Io.an.profectus esset apud romanū
pontificē hac pontificali salutatione de=
coratus extitit. Bene venerit qui lux mū
di cognominatus est.in dicto ca.si pater.
super verbo: instituit.in fi.co.ti.li.vj.post
multas opiniones quesiuit: dicēs tutius
esse tenere in testamēto patris necessariā
fore filiorum institutionē per tex.in dicto
§.aliud quoq̄ȝ capitulū. Et nō immerito:
q2 vt dictum est:instituere filiuȝ de forma
substātiali testamēti paterni. qua omissa
testamentum non valet:velut carens for=
67 ma:nec meretur dici testamentū:† sicut
corpus carens anima non est homo: sed
cadauer. Cum aia sit corporis forma: vt
dicit glo.in cle.j.de summa trinita. Or ea
que fiunt nō seruata forma sunt ipso iure
nulla:quinimmo plus dicūt docto.ꝙ non
solū qđ fit ꝯ formā vitio subiacet nullita=
tis:sed etiā ea que fiunt preter ⁊ citra for=
mam:vt eleganter decidit Io.and.super
verbo: citra formam.in.c.prudētiam.§.j.
de offic.delega.vbi refert Hostiē.ad hoc
allegantem tex.diuinū Deuterono.xij.in
fi.dum dicitur. Qđ precipio tibi hoc tan=
tum facito dño:nec addas quicq̄ȝ:nec mi
nuas.facit.c.si cui.vbi glo.de elec.lib.vj.
68 †Nam contra preter ⁊ citra sunt synony
ma ad inducendum nullitatem actus qui
geritur contra preter vel citra formā.hoc
idem tenet Io.and.super glo.ij.in.c.cum
marthe.de celebra.missa.allegās ad hoc
text.Apocalypsis.vlti.c.dum ibi dicitur.
Si quis apposuerit aliquid super hoc:ap
ponet deus super ipsum plagas. Et si q̇s
diminuerit:auferet deus partem eius de
libro vite. Ultra predicta facit text. Apl̄i
ad thimo.v.sic dicens. Testor deo vt hec
custodias sunt preiudicio:nihil faciens in
alteram partē declinando. Subiungens
ibidem.vj.c. Precipio tibi coram deo vt
serues mandatū sine macula. Unde Am
brosius in lib.de paradiso. Si q̇d addas
(inquit)vel detrahas preuaricatiō videt̄
esse quedam mandati. Simpliciter eñ et
pura mādati forma tenenda est:vel testi=
monij series intimāda:nihil igitur etiam
qđ bonum videtur addendum est. Si q̇s
vnum mandatum custodit ⁊ aliud preua
69 ricatur:nihil ei prodest.hec ille. ¶†Sil'r
dicit lex ciuilis:ꝙ diligenter fines māda=
ti custodiendi sunt.l.diligenter.ff.māda.
nec quouismodo pretermittendū quātū=
cunq̄ȝ actus ita prospere ⁊ plene succede=
ret sine forma: sicut forma seruata. Ideo
ad ꝓpositum referunt historiographi de
Iulio cesare.qui cum in domandis hosti
bus quinq̄ȝ annoꝝ spaciū sibi a romanis
permissum seu prefixum pertrāsisset:licet
gloriose triumphasset: honor tamen sibi
debitus denegat⁹ est:adeo ꝙ vrbē ingre

67 Sicut nulla sunt ea q̄ fiūt cōtra formaȝ actus sic et illa q̄ fiunt preter vl' cōtra formā.

69 Uide pulchra de forma mandati seruāda.

di permissus nō est:eo solo quia vltra ter
70 minū sibi prefixum morā traxisset.† Sic
etiā legitur de Petronio romano.quē cū
Caius caligula imperator legatū misisset
in syriam cū mandato de debellandis iu
deis eius simulachra recusantib⁹: vidēs
stragem innumerabilē futuram: ob eorū
fixam pertinaciam: rescripsit imperatori
imminere romano imperio grauem infa=
miam:si mandatū adimpleret. Ob quod
Caius ei rescripsit:vt cōfestim ꝓpria ma
nu se occideret:vt discerent oēs:non esse
imperatorū mandata paruipēdenda.de
quo plene habetur in supplemēto chroni
carum.li.viij. ¶ Pariter narrat aurelius
Augu.v.de ciuita.dei.de quodam q̄ non
extraneū sed ꝓprium filium occidit:eo ꝙ
contra voluntatē imperij fecerat: licet ꝓ
patria pugnasset:atq̄ȝ vicisset. Nam esti=
mabat peius imperiū contēnere:q̄ȝ absq̄ȝ
volūtate imperij: etiā pro patria gloriose
vincere[a]. ⁊ Uale.li.ij.ti.de institutis. Re=
latis inquit quinti fabij laudib⁹ offerunt
se mirifice cōstantie viri:qui legati a sena
tu tarentū missi: cū grauissimas ibi iniu=
rias accepissent: vn⁹ etiā vrina respersus
esset in theatrum vt est cōsuetudo grecie
introducti:legationem quibus acceperāt
verbis peregerunt: de his que passi erāt
questi nō sunt:ne quid vltra q̄ȝ mādatum
71 esset loquerent̄. ¶†Et idem Uale.eo.li.
ti.de disciplina militari.de posthumio ti
burtor manlio torquato romanis ducib⁹
qui in his ꝓprijs filijs nō pepercerūt: sic
dicit. Tu nāq̄ȝ posthumi dictator aulum
posthumiū quē ad generis penetraliūq̄ȝ
sacroꝝ successionē propagādā genueras
cuius infantie blandimēta sinu atq̄ȝ oscu
lis foueras:quē puerū literis:quē iuuenē
armis instruxeras sanctū:forte: amātem
tui pariter ac patrie:q2 nō tuo iussu:sȝ sua
sponte presidio ꝓgressus hostes fuderat:
victorem securi feriri iussisti. ¶ Tu item
manli torquate latino bello cōsul filiū(ꝙ
ꝓuocatus a geminio metio duce tuscula
norū ad dimicandū te ignorante descen=
derat)gloriosam victoriam ⁊ speciosa spo
lia referētē abripi a lictore:scilicet mortis
executore:⁊ in modū hostie mactari iussi
sti:satius esse iudicans patrē forti filio:q̄ȝ
patriā militari forma ⁊ disciplina carere[b].
Sic vt ibidē refert ipse Uale. Seueritatē
Papirius dictator roman⁹ in quintū fa=
biū rutilianū magistrū equitū:⁊ sic cone=
stabilem romanū formā ⁊ legē militarem
transgressum exercuit:quē totaliter occi=
disset:si populus quasi vi eū nō eripuisset:
quāuis feliciter fusis samnitib⁹ romanis
hostibus vicisset. Aspero enim ⁊ abscisso
castigationis genere militaris disciplina
indiget:q2 vires armis cōstant:que vbi a

70 Nota pro ambasiatorib⁹.

a ¶ Gloriose vincere.qđ ego verum intelligerē nisi ex aliq̄ noua causa superueniēte vel etiā veteri:q̄ latebat p̄ncipē talis capitane⁹ ꝯuenerit mandato ꝑ tex. singul.in.l. si hominē. ad fi.ff.mā. quē Pañ. sepe cōmēdauit ⁊ ceteri oēs.

b ¶ Carere. Aliud exēplū refert idē Uale.li.j.ti. de neglecta religiōe. cui⁹ historia hr̄ l.sup ꝟbo: mortuo ita q̄ȝ testatore.j.i q̇nto casu q̄ damnatus capitalr̄ facere potest testamentū.

recto itinere desciuerint: oppressura sunt
nisi opprimantur: qua ratione motus:et
Saul primus rex israel filium suum occi=
disset si a populo nō fuisset prohibitus:vt
habet̄.j.Regū.xiiij.⁊.xxij.qō.ij.c.si.in fi.
quod optime seruāt dñi Ueneti sub pena
mortis:pro quibus est tex.in.l.iij.§.in bel
lo.ff.de re militari. Ex quibus clarissime
constat:nihil fieri debere cōtra preter vel
citra formā datam actui: al's talis actus
vitio subiacet nullitatis.⁊ ita etiam tenet
Bal.in.l.fi.versi.ex hoc talis elicitur con
clusio.C.de suis et legi.heredi.vbi dicit:
ꝙ forme nihil addi vel detrahi potest.al=
legat Bartol.in.l.gallus.§.j.ff.de libe.et
posthu.q2 quod perfectū est: non suscipit
in se magis vel min⁹.l.ij.C.de manumis.
72 vindicta.†Nam omissio forme in quali=
bet minima quātitate totum vitiat actuȝ
⁊ processum.ꝭm Anto.⁊ Panor.in.c.pisa
nis.de resti.spolia.⁊ Panor.in.c.causam.
73 vlti.col.de senten.⁊ re iudi. ¶†Et adeo
forma substātialis in actu requisita serua
ri debet specifice: sicut iacet ⁊ cōcepta est
a lege statuto vel homine: al's actus est
nullus: ꝙ non sufficeret eam seruari per
equipollēs:nec locum haberet regula qđ
non interest quid ex equipollētibus fiat.
l.fi.C.de his qui veniam eta.impetra.ꝭm
Bald.⁊ Ange.in dicta.l.j.⁊.ij.ff.de libe.⁊
74 posthu.† Ita ꝙ si statutū requireret per
notariū in instrumēto apponi nomen ꝓ=
nomen ⁊ agnomen:non sufficeret ad vali
ditatem instrumēti: si solū nomen appo=
neretur vel agnomen: etiā si illud ita ele=
gans ⁊ notum oibus esset:ꝙ de alio hoīe
intelligi nō posset:qualis erat galop̄sius
bidellus azonis:de quo per glos.in.l.hac
consultissima.C.qui testa.facere possunt.
Aut ille de quo dicit tex.in.l.ij.§.fuit post
eos maxime scientie.ff.de origi.iur.q2 ve=
ritas aliter expressa non excusat a forma.
vt dicta.l.j.⁊.ij.ꝭm Bar.in.l.pretor.in p̄n.
ff.de noui ope.nun.⁊.l.legitimos.ff.de le=
giti.tute.vbi dicit:ꝙ si lex requirat inter=
poni auctoritatē pro forma actus:nō suffi
ceret dicere per verbū cōsensus:cū forme
specifice omissio vitiet. Qđ est verū:etiā
si omissio forme faciliorē induceret expe=
ditionem negocij:de quo tractat̄ ꝭm glo.
in verbo:superiorē.in.c.solet.de sen.exco.
li.vj.vbi delegat⁹ absoluere nō potest ad
cautelā impetrātē excedēdo cōmissionē:
licet facili⁹ posset ex hoc sequi cause expe
ditio.⁊ ibi exp̄sse dicit Dñicus: ꝙ licet in
cōmissione veniāt ea sine quibus cā expe
diri nō posset.l.ij.ff.de iurisdi.om.iud.⁊.c.
preterea.de off.dele. Tñ nō veniunt ea ꝑ
q̄ cā posset facilius terminari. ¶ Ex qb⁹
ad ꝓpositū cōcludit̄:ꝙ licet actus testan
di posset facilius expediri si p̄ri sufficeret

73 Etiam ꝓpter faciliorē actus expeditionē: nō licet omittere formā.

Universidad ... Biblioteca

dicere relinquo: vel alijs modis. š. dedu-
ctis: cū tales modi sint magis i vsu apud
vulgares: vt no. glo. in. d. l. quoties. C. fa-
mil. hercis. Tamē hoc dicere nō sufficeret
ad testamēti validitatē: nisi forma tradi-
ta in. d. §. aliud quoqꝫ capl'm. seruaret. scꝫ
filios instituendo: aut iure institutionis
relinquēdo: vl' eos noiatim ex iusta causa
75 exheredando. † Cū illa sit forma a iure
tradita: cōtra citra ꝛ preter quam nō licet
ꝓcedere: al's actus testādi esset nullus: vt
dictū est. Nec illi forme renūciari potest ꝑ
testatores. vt. d. l. nemo potest. ff. de leg. j.
Juri eni traditiuo certe forme in actibus
hoim renūciari nō potest: ne ꝓprio motu
ꝓut q̇sqꝫ vellet: ꝛ nō ꝓut dꝫ ꝓcedi possit.
Ita pulchre dicit Bal. in suo diuino cōsi-
lio schismatis hodie posito sup rubr. C. si
q̇s aliquē testa. ꝓhi. vsi. predictis quoqꝫ
accedat. ꝛ idem Bal. in. l. barbari⁹. in. vj.
col. lectu. ff. de offi. pto. ꝛ in. c. ex trāsmissa.
de renun. ꝛ Bar. in. l. de his. ff. de transac.
Ideo dicebat Imol. in. l. quicq̇d astringē
de. ff. de vbo. obli. ꝙ si partes cōcordarēt
millesies: ꝙ procedatur nō seruata forma
actus: vel ꝙ talis forma habeat ꝑ expssa
talis cōuētio nihil operabit. Et ratio est:
qꝛ ois solennis forma act⁹: est iuris publi
ci. vt. l. ij. ff. eo. cui renunciari nō potest. vt
d. l. nemo potest. ¶ Preterea hec forma:
vt dictū est: est substātialis: aduersus quā
etiā ꝯsuetudo ꝭm aliquos nihil operat. ꝑ
glo. in. c. nō putamus. sup verbo: officiali.
76 de cōsuetu. li. vj. ¶ † Unū tamē tenebi-
tis singulr menti de hac clausula: oi alio
meliori modo: ꝙ licet nō importet institu
tionē: attamē perinde habet: acsi in testa
mento apposita fuisset clausula codicilla-
ris. l. cū pater. §. filius matrē. ff. de lega. ij.
ꝭm Bal. ꝛ Ange. ibi. vt ꝓbat tex. no. in. l.
codicillis. §. fi. eo. ti. de lega. ij. vbi Bar. ꝛ
Imol. ꝛ dixi plene. š. testamētū. iij. Unde
hoc casu dicta clausula opabit multa: nō
obst. filij preteritione. vt plene dicam. j. in
77 xxvj. ꝛ vlti. limitatiōe. ¶ † Quarto limi
tabitis dictā regulā: qua dr testamētū in
quo filius nō est institutus esse nullū: nō
habere locū: si pater aliā ex liberis testa-
mēto iure institutionis reliquerit: ꝛ demū
in eodē testamēto alteri relinquēdo dixe
rit: itē francisco filio meo relinquo decem.
Nā eo tūc licet nō dixerit iure institutio-
nis: tamē valet testamētū: attento ꝙ titu
lus institutionis fuerat ꝑcedēti filio adie
ctus: qui videt tacite in francisco repeti-
78 tus. † qꝛ quoties ꝑ dictionē item: adijcit
oratio imperfecta rōne verbi vel ex parte
suppositi: vel appositi: semp inducit repe
titio ꝑcedentis qualitatis. vt sequēs ora-
tio suppleat ex ꝑcēdēti. ar. l. eiusdē. §. ij. ff.
ad le. cornel. de sicca. eodē modo ꝓbat. ff.

75 Renunciari nō ꝑt iuri traditiuo certe forme.

77 Quarta limitatio ad regulā ꝙ fili⁹ dꝫ institui.

ad le. iul. de vi publi. l. iij. §. j. Et ita ꝑ mul
tas ꝛ efficaces rationes reperio ꝯsuluisse
Bar. ꝯsi. xxvj. incip. visa facti narratione.
de hac dictione itē: videatis eundē Bar.
ꝛ plene in. l. in repetendis. ff. de lega. iij. ꝛ
Bald. in. l. si fortidianum. C. de legatis.
79 ¶ † Quinto limitabitis dictā regulā nō
habere locū: vbi testator titulo legati aut
simplicis vel alterius relicti rē certā filio
reliqrit: tū voluit illū titulū certe rei adie
ctū importare istitutionē: quo casu: infalli
biliter eā iportabit: dū tū apparere possit
testatorē ita voluisse: puta qꝛ hoc expssit.
scꝫ ꝙ volebat illū titulū importare institu
tionē: ꝛ habebit filius ꝑ instituto: ꝛ idē si
ex verbis testatoris illud appareat al's ꝙ
expresse. Puta qꝛ testator ꝑmo legauit fi-
lie decē: ꝛ postea dixit filiā meā quā in de
cē institui: vel cui decē iure institutiōis le
gaui exhortor: ꝙ habeat curā dom⁹ mee
quādiu viuet ꝛc. Aut si ita vba in testamē
to dixit ante legatū: vel post ꝑ q̄ apparet
testatorē intellexisse q̇dcūqꝫ vbū institu-
tionē iportare. ita elegāter ꝯsuluit Ludo.
ꝯsi. clxxix. incip. amplissime doctor. ij. col.
80 vsi. tertio ꝓbat. † Nā quecūqꝫ vba lega
tū importātia vel aliū relicti titulū potest
testator disponere: alterare qꝺ institutio
nē iportēt. vt est casus singularis. in. l. qm
indignū. C. eo. tit. ibi dū dicit: vbis infle-
xis. ꝛ ibi: quibuslibet ꝯfecta snijs vel quo-
libet loquēdi gñe formata instō valeat si
modo ꝑ eū liquebit volūtatis intētio ꝛc.
Postqꝫ ergo testator h potuit ꝑsumendū
est ꝙ ita voluit: ne alr dicēdo testm ꝑteri
tiōe filij rūpi cōtingat. Cū nō ꝑsumat q̇s
viā eligere ad sua iudicia subuertenda. l.
iij. ff. d test. mili. Semp eni quo ad vboꝝ
interptationē ꝛ iportātiā mens ꝛ volūtas
a testatoris ꝓprio vboꝝ significato ꝑfert [a].
Et hec vera dūtamē testator illam vboꝝ
declarationē i testamēto fecerit. ita ꝙ ex
his vbis testamēti elici possit vt dictū ē:
si autē talis declaratio fieret in codicillis
nō valeret. ꝭm bal. i. l. nō codicillū. C. e. ti.
lꝫ Lud. in. d ꝯsi. prima facie videat ꝯtrium
ꝯsuluisse. Sꝫ teneatis vt ple declaraui. š.
hac eadē notula. v. vlterius circa ꝑmissa
81 puto aduertēdū. ¶ † Sexto limitabit dī
ctā regulā locū nō hre: vbi statuto ciuita-
tis caueret: ꝙ pr teneat filio relinqre cer-
tā partē bonoꝝ veluti q̄ntā: qꝛ tūc nō eēt
necesse eā relinquere iure instōnis: nā tale
82 statutū se hꝫ ad ius cōe derogatiue: † cū
de iure cōi legitima filij sit triēs: ꝛ semis:
ꝭm numeꝝ liberoꝝ. Jo cū statutū h casu
deroget iuri cōi in q̄titate ltie: nullā reci-
pit iterptatiōeꝫ a iure cōi. sꝫ dꝫ simplr itel
ligi vt iacet: ꝛ vba sonant: cū vbis statuti
nil addi aut dtrahi dēat. C. d iusti. co. ꝯfir.
§. hūc ergo. ꝛ de emē. iusti. co. §. repetita.

79 Quinta limitatio ad regulā ꝙ fili⁹ dꝫ institui: qꝛ locū nō hꝫ vbi testator voluit quecūqꝫ vba importare institutionem.

a ¶ Significato ꝑfertur. de quo plene hr super verbo: eidē impuberi succederēt.

81 Sexta limitatio ad regulā ꝙ filius debet institui.

facit. C. de la. li. tol. l. j. i ꝑn. ꝛ. ff. de v. ob. l.
i cōuētionalib⁹. §. deniqꝫ. ita singulr deci
dit Bal. in. l. maximū. in vsi. Alteri⁹ q̄ri-
tur. C. de libe. ꝑteri. vbi allegat ad h istud
c. ꝙ sufficit statutariaꝫ portionē filio relin
quere quoquo relicti titulo: vt est casus h
in ꝑn. ꝛ in verbo: Secūdum tusculane ci-
uitatis consuetudinem. Et cū hac opinio
ne transit Pau. in. l. fi. §. in cōputatiōe. C.
de iure deliberā. dicēs h dictuꝫ Bal. esse
83 singulare. † per qꝺ limitat regula gñalis
in qua dr statuta fore interp̄tāda ꝭm ius
cōe. qꝛ hoc fallit: quoties statutū venit de
rogatiue ad ius cōe. facit qꝺ no. Ange. in
l. nō pūt. ff. de legib⁹. Unde ad ꝓpositū
reuertēdo: quoties statutum vtitur verbo
reliquo: sufficit simplr relinquere: nō ad-
dendo titulū institutionis. Et ita etiaꝫ in
casu ꝓprio sentire videtur Pe. de ancha.
cōsilio. cxj. in fi. Sꝫ aduertatis: qꝛ in hoc
puncto cōtrarium tenuit Ludo. in. l. si q̇s
priore. ff. ad trebel. referēs se ꝯtra Bal. cō
suluisse apud valentiā: lꝫ neminē reperis-
set contrarium tenuisse. Mouetur qꝛ sta-
tutū de quo Bal. loquit: derogat iure cōi
in quotitate legitime tm̄: qꝛ de triēte aut
semisse facit q̄ntā parteꝫ. Et in hoc tm̄ di
ctum statutū derogat iuri cōmuni. Sꝫ in
qualitate ꝛ modo relinquēdi legitimā: ta
le statutū non derogat iuri cōi: q̄uis vtat
simplr verbo relinquo apto nato compre
hendere institutionem. l. his verbis. ff. de
heredi. insti. Ideo debet in dubio interp̄-
tari ꝙ sit cōforme iuri cōi. c. causaꝫ q̄. de re
scrip. c. cū dilect⁹. de ꝯsue. ꝛ. c. ex parte. de
ver. sig. Ergo in casu nr̄o tale statutū itel
ligendū erit loqui de titulo instōnis: cōsi-
derata q̄litate rei: q̄ relinq̄tur: ꝛ coꝝ a quo
ꝛ cui relinquit. Un̄ si ꝯsuetudo ita dispo-
nat ꝙ pr teneat relinqre filio certaꝫ rem:
talis cōsuetudo habuit cōsiderationē ad
iuris cōis dispositionē: ꝛ per consequens
debet intelligi ꝙ relinquat iure institutio
nis. Qꝺ est notandū. nā satis est ꝙ statu-
tū operet vnū: scꝫ legitime diminutionē:
ꝛ ipsius reductionem ad quintā partem.
Et i hoc capere nō debet declarationeꝫ a
iure communi cui derogat. Et ita intelli-
gitur dictū bal. Sꝫ opari nō poterit aliuꝫ
effectum ꝯ ius cōe: scꝫ rem ꝯ̄ssionem solē-
nitatis institutiōis filij. argumēto. l. si q̄n.
C. de inoffi. testamē. in prin. ꝛ. c. si papa. de
priuileg. lib. vj. Preterea ille casus. s. mo-
dus relinquendi reperitur a statuto omis
sus. Ergo modus ille relinq̄ndi remanet
in dispositione iuris cōmunis: argumēto
l. si cū dotem. §. j. ff. solu. matrimo. ꝛ. l. cō-
modissime. ff. de liberis ꝛ posthu. ꝛ plene
no. Barto. in. l. omnes vo populi. xx. co-
lū. versi. Quarto quero. ff. de iusti. ꝛ iure.
84 ¶ † Septimo limitabitis regulam no-

83 Qualr intelligit ꝙ statuta sūt ꝭm ius cōe interpretāda.

84 Septima limitatio ad rlaꝫ ꝙ fili⁹ ē instituēd⁹ qꝛ locū nō hꝫ vbi ꝑterit⁹ fili⁹ taceret et testm̄ nō ipugnaret.

stram: in qua dicitur filium debere per pa
trem in aliquo institui: al's testamentū est
nullum. non habere locum vbi filius pre-
teritus testamentū patris non impugna
ret de nullitate. Quo casu testamentum
quod non impugnatur manet fixum. Su
per quo tamen fuerūt due pricipales opi
niones. Prima fuit ꝙ eo tunc tale testa-
mentum sit nullum: si filius preterit⁹ ipm
impugnet de nullitate petens ipsum de-
85 clarari nullum: ꝛ nō al's. † Ideo q̄diu fi-
lius tacebit tale testamentuꝫ tenebit: ꝭm
glo. in vbo: Tuebit. in. l. filio ꝑterito. ff. de
iniusto rupto testa. ꝛ in. l. is qui in potesta
te. in prin. C. de inoffi. testa. Et dicit An-
ge. in lectura floren. in. l. posthumo. C. de
bo. pos. ꝯ tabu. ꝙ hec fuit opinio glo. quā
tenuit sicut euāgeliū in. l. ita tamē. §. quo
ties. ff. ad trebel. Idem tenuit Dynus in
magna distinctione in. l. gallus. §. j. ff. de
libe. ꝛ posthu. quā oliꝫ exēplo approbatā
nobis tradit Ualeri⁹ li. vij. ti. de testa. nō
86 recisis. † vbi ebutia lucij menenij agrip
pe vxor. silentio aphronie filie sue in testa
mēto ꝑterite: testamētū reliq̇t validū. Ui
a ta inq̇t Tuditani demens [a] Ebutie aūt q̄
lucij menenij agrippe vxor fuerat tabule
testamēti plene furoris: nā cū hēret duas
simillime ꝓbitat filias pletoniā ꝛ aphro
niā animi iui potius inclinatione ꝓuecta
q̄ vllis alteri⁹ iniurijs aut officijs cōmo
ta Pletoniā tātūmodo heredē instituit fi
lijs etiā aphronie ex admodū amplo ꝑri-
monio viginti nūmos legauit: aphronia
tm̄ cū sorore sacro ꝯtendere noluit: testa-
mētūqꝫ mr̄is patientia honorare q̄ iudi-
cio cōuellere sancti⁹ eē duxit: eo seipsam
indigniorē iniuria ostendens. scꝫ ei a infe
illata. quo eā scꝫ iniuriā equiore aio susti-
nebat. hec ille. Un̄ restat ꝙ silentio filij a
patre vel matre preteriti testamentū ma-
87 net validū ꝭm hāc opi. † Preterea regu
lā habem⁹ ꝙ quoties act⁹ annullat fauo
re alicui⁹: nūqꝫ annullat: nisi ipso volente
ꝛ petēte. Un̄ videm⁹ ꝙ si emphyteota nō
soluat eccl'ie cēsum ꝑ biēniū: aut dño scla
ri per triēniū: priuat iure suo. s. dño volēte
ꝛ petēte ipm declarari eē priuatū: al's nō.
vt ꝓbat tex. in. l. ij. in vbo: Uolēti. ꝛ i ver
bo: voluerit. vbi h expsse tenēt bar. ꝛ oēs.
C. d iur emphy. glo. ꝛ bar. in. l. ij. C. si ager
vectiga. vel emphy. pe. Idē videm⁹ i em
phyteota sine ꝯsensu dñi rem emphyteo
ticariā alienāte: q̇ lꝫ ꝓpt h cadat ipo facto
88 a iure suo: tm̄ h intelligit dño volēte ꝛ pe
tēte: ꝭm Saly. in. l. fi. C. de iure emphy. ꝛ
Imo. i repetitiōe. c. fi. de ꝑscrip. ꝛ Alexā. ꝛ
Jasō i repetitiōe. d. l. ij. ꝛ fi. Pl⁹ dicit bal.
in. l. fi. C. de reuocā. do. ꝙ vbicūqꝫ dicim⁹.
89 † ꝙ res ipso facto reuertit ad dñm: semp
intelligitur si dñs hoc voluerit ꝛ petierit.

85 Uide h plene de intellectu. l. filio ꝑterito. ff. de iniusto rup. testa.

a ¶ Uita Tuditani demēs. historiā hui⁹ Tuditani hēs. j. sup v. Adiecte ipuberi. dū loquitur d testō furiosi sapienter facto.

87 Pene solū cōmittūtur si ille voluerit cui applicāde sunt.

Universidad de
Bibliote

quem sequitur Alexā.in scda parte 9silio
ccccxxiij.incipiē.Uiso themate z scriptu-
ris.vlti.colū. Ideo semel 9sului in cā cu-
iusdā epi cui papa facultatē dederat acce
ptandi z retinēdi de bñficijs sue diocesis
tūc vacātibus:aut in futurū vacaturis:vsq
ad certā summā:q tenere posset q̄diu
viueret velut vnita mēse sue epali: ꝑpter
mirabiles reparatiōes quas in suo epatu
fecerat et dietim cōtinuabat: ꝓuiso tñ q
infra sex mēses a die acceptatiōis annatā
solueret camere aplice. Als dicto tpe ela
pso dissoluta foret ꝑdicta vnio:z ꝓ nō fa-
cta haberet. Cōtigit q aliq̄ bñficia acce
ptauit:quibus pacifice gauisus fuit:tñ an
90 natam minime soluit:† post illius mortez
dubiū fuit:an dicta beneficia per mortez
vacarēt:an vo ante eius obitū vacassent
per priuationē ipso iure factā ꝑpter anna
tam nō solutam:z visum fuit q per mortē
vacabant:z nō propter annatam nō solu-
tam. qz cum pena priuationis lapsis sex
mēsibus incurrenda apposita fuisset fa-
uore pape:nunq̄ videbat incursa: attēto
q papa viuente dicto epo nō declarauit
expresse penam priuationis locuz habuis
se:vel habere velle: nec etiaz hoc declara
uit tacite:scz alteri dicta beneficia confe-
rendo: imo dictum episcopuz q̄diu vixit
in dictis beneficijs tolerauit. Ad hoc fa-
cit qd notabiliter decidit Jo.monachi in
91 c.statutum.de prebē.lib.vj. vbi dicit † q
clausula decreti irritāt; i rescripto posita
tunc operatur: si impetrās ea vti velit: et
non als. Sic ergo videtur dicendum in
proposito. quia cum tale testm filij prete-
ritiōe ipo facto annullet de iure ciuili fa
uore filij pteriti: tale testm ita demuz erit
nullū:si filius ipse hoc velit z petat. Et q
fauore filij sit eo casu testm nullum: patet
per tex.in aut. vt cum de appel. cog.§.si-
ue igit.isicto.§.sin autē hec obseruata nō
fuerint.ibi dū dr.Iniuriam a filijs remo-
uere. Et ꝓ hac opinione (scz q testm non
sit nullū nisi filius preterit9 hoc petat) vi
detur esse tex.in.l.fi.versi. sancim9. C.de
libe.pteri.dum ibi dr:Uel testm ipso iure
euertat vel per 9tra tabulas ipm stare nō
patiat. Ergo anteq̄ alterū de his reme-
dijs per filiū intētet:testm stabit. Ad hoc
facit.d.l.filio pterito.ibi:Si pterit9 partē
a fratrib9 euocauerit. facit dicta.l.posthu
mo.dū ibi dr:patris testm rūpenti. Ergo
anteq̄ partē euocauerit: vel testamētum
ruperit:stabit. Et hanc opinionem tenuit
Specu.titu.eo.§.j. versi. Sed pone ber-
tha.et Barto.in.l. si post mortem.§. si fi-
lio. ff.de bono.pos. contra tabu. post glo.
in.l.iij.§.si quis ex liberis.illo eo.titu. Et
idem tenet in dicta.l.filio preterito.xiij.co
lū. Alibi tamē idem Bar. in.l.si duobus.

91 Decre-
tū irritans
actum non
reddit nul
lū nisi volē
te impetrā
te.

§.si prius.ff.de bono. posses. contra tabu.
92 restringendo suam opinionez dixit: † q
quando in testamēto in quo filius in pote
state fuit pteritus sunt instituti alij testa
toris filij: vel alij ab intestato succedētes
tūc est verum q testamentū iure ciuili est
nullū : si filius pterit9 ipsum testamētum
dicat nullū. Secus si taceat: vt ibi cōclu-
dit Barto.per illū tex.quem dicit ad hoc
esse singularem:z se nescire alibi q̄ in di-
cto.§.si prius. vbi testm secundū in quo fi
lius fuerat preteritus rumpit precedēs va
lidum : eo qz erant instituti als ab intesta
to succedētes.qd non faceret: si esset ipso
iure nullum z oino. Idem tenuit ipsemet
Bar.in.l.si duo.ad fi.ff.de bo.pos. contra
tabu. Et sentit Bal.in dicta.l.posthumo.
C.illo eo.ti.in.ij.et.iij.q. subiungēs idem
debere seruari quando instituti eēnt pau
peres christi heredes: vel quecunq̄ alia
93 causa pia.per dictū.§.si prius. ¶ † Scda
principalis opinio fuit tota contraria pri
me: videlicet q testamentū in quo filius
in potestate fuit preteritus: est ipso iure
nullum: q̄uis filius taceat: et ipsum testa
mentum de nullitate nō impugnet: vt sen
tit glo.in dicta.l.posthumo. z in.l.iij.§.fi.
z.l.nō putauit.§. si quis emancipatum.et
l.qd vulgo.ff.de boñ.posses.cōtra tabu.et
in.l.si ita scriptuz.§.fi.ff.de libe.z posthu.
z.l.j.in fi.ff.si tabule testa. nulle extent. et
l.ij.ff.de excep.rei iudica. z in.§.sunt aūt.
94 insti.de bono. pos. † Et hāc opinionem
tenuerat Azo in sūma.ti. de bo.pos.cōtra
tabu.z tenuit Dynus i.d.l. si post mortē.
ff.illo eo.ti.z Roffredus in suis libellis.ti.
de bo.pos.cōtra tabu.z Ange.in.§.eman
cipatos.insti.de exhereda.liber.z lati9 in
repetitiōe.l.illud.ff.de bo.pos.9 tab. Bal.
in.d.l.filio pterito.ff. de iniusto rup.testa.
Cynus Bal.z Alex. in.d.l.posthumo.C.
de bo.pos.9tra tabu.z Saly.in.l.ij.C. de
posthu.heredi.instit.in quib9 locis p oēs
95 cōcluditur † q tale testamentū est nullū:
licet filius pteritus nō cōqueraf: z siue in
tali testamento fuerint heredes instituti
alij testatoris filij: aut venietes ab itesta
to: vel extranei: qz vtroq̄ casu testamētū
est ipso iure nullum: etiā tacente z nō con
querēte filio preterito.ff. de iniusto rupto
testa.allegata.l.filio preterito. vbi fratres
filij preteriti erant heredes: tamē fuit de
iure ciuili testamētum nulluz. Necobstat
tex.in dicta.l.si duobus.§. si prius. qz ibi
fuit preteritus filius emancipatus: sm ve
riorem intellectum: z ita contra Bar. te-
net Imo. Rapha. Cuman9. in dicta.l.fi-
lio pterito.z Bal.in l. certum.C. vnde le-
giti. Ideo nō sine causa Bart.in dicto.§.
si prius. reliquit super hoc cogitandum:
96 potius inclinans † q tale testamentū in

93 Scda
principalis
opinio.

quo filius in potestate est pteritus sit indi
stincte nullum.et est cōis opi.docto.tam
citramontanorū q̄ vltramontanorū: per
iura optima p eos in locis predictis alle-
gata: inter que est tex.optimus.institu.de
exhere.libero.§.j.ibi:qz ab initio nō con-
stiterit testamentū.et in.l.posthumi.§.ex
his.ff.de iniusto.rup.testa.vbi tex.ponēs
differentiam qñ preteriti sunt filij posthu
97 mi vel iam nati dicit: † q iam nati testa-
mentum iniustum faciunt. Posthumi au
tem illud rūpunt si nascantur:z illi semp:
z tamen nō esset verum: q iam nati semp
facerent nullum: si requireretur q ipsum
diceret nullum.et sm hanc opi.consuluit
98 Ludo.cōsil.xxiiij. ¶ † Nec ob.si quispiā
diceret: q vbi occasione tue persone mihi
cōpetit aliquod beneficiū: te non vtente
illo beneficio. perinde debeo haberi acsi
vocatus non fuissem ad illud.l.ij.§.si sit
cōsanguinea.ff.ad tertullia. Quoniā hoc
intelligitur quando a lege non cōpeteret
mihi illud tale beneficium ipso iure: sz ex
facto tuo: qz eo tunc nisi te vtente non ha
berem illud beneficium:z ita loquif text.
in dicto.§.si sit consanguinea. ¶ Sed in
casu nostro: filijs alijs testatoris heredi-
bus institutis cōpetit ius dicēdi testamē-
tum nullum a lege z ipso iure: vbi alter fi
liorum fuit preteritus. Et competit eis ta
le ius sine facto filij preteriti: ideo nō mi-
rum: si ipso tacente z non cōquerente: ce-
teri quibus est a lege via aperta dicendi
nullum: possunt testamētum querelare de
nullitate. vt colligitur ex verbis et mente
Bar.in dicta.l.si post mortem. vbi ex di-
99 cta doctrina elicit: † q si ex persona z fa-
cto mariti militis aut doctoris vxor vo-
cetur dña: non tamen maritus miles vel
doctor eā appellare tenetur dñam: si vti
noluerit maritus illo priuilegio. Idē deci
dit Bar.in.l.penul.C.de dona.inter virū
et vxorē. Nam vxor tali priuilegio vtitur
iure mariti[a]: ideo non potest eo vti con-
tra maritum: vel eo nolente.ar.l.si iudex.
ff.de minori. Et ita etiam decidit Panor.
in.c.ex parte.in fi.de foro compete. Alias
peremptorias responsiones ad dictuz.§.
si sit consanguinea. videatis per Alexan.
100 in.d.l.posthumo. Unde cōcluditur: † q
etiā filio preterito tacēte: alij testatoris li-
beri in testamēto instituti dicere possunt
testamētū patris nullū:z est cōis opi.sm
Spe.z Bar. Quā tamē intelligatis verā
nisi tacuissent vltra triginta annos: quo
tpe prescribit iuri dicendi nullū. sm Bar.
z doc.in.d.l.filio preterito.z Alex.in.l.iij.
ff.de acq.here.z in.l.j.C.qñ nō pe.partes.
z in.l.licet.C.de iur.delib. Sz ante trigin
ta annos semp dicere possunt testamētū
nullum. Quinimmo morientes: facultatē

98 Quaf in
telligif qd
priuilegiuz
mihi cōpe-
tens ex tua
psona non
mihi pdest
nisi te illo
vtente.

99 An mi-
les aut do-
ctor teneaf
vxorē suaz
vocare do
minam.

a ¶ Iure
mariti. Qr
in cōsequē
tiā dignita
tis mariti ē
dña: iō reli
cta vel cō-
missa vxori
regis vl co
mitis: lz sub
noie digni
tatis regie
vel comita
lis: cum di
gnitatē ha
beat ex pso
na mariti:
z nō sua nō
trāseunt ad
successorez
ipa mortua
qd sec9 eēt
l rege.l.qd
principi.cū
l.seqn.ff.de
lega.ij.vbi
Bar.z oēs
z Cy.in.l.si
qs.C.q te-
sta.fa.pñt.

dicendi nullū transmittunt ad suos here
des[b]. ¶ Sed pulchrū et vtile dubiū est:
101 † an filius pteritus possit expresse testa-
mentū patris approbare ipsum expsse ra
tificando. Et puto q in sui preiudicium
possit qñ est vnicus filius patri: nam per
approbationē talis vnici filij preteriti re-
conualescit testamentū saltē de iure pto-
rio: vt ex eo peti possit infra annū bonoꝝ
possessio per heredes in eo institutos. sm
102 Bal.in.l.fi.C. vnde legi. ¶ † Sz maior
difficultas est: an fili9 pteritus hoc possit
stantib9 alijs filijs testatoris testamento
institutis in toto vel in parte: aut certa re:
qui forte voluit dicere testamētū nullum:
tanq̄ ex psona filij preteriti eis sit aperta
via dicēdi nullū: an hoc possint nō ob.fi-
lij preteriti approbatione z cōsensu. Sup
hoc pūcto fuerūt quatuor pncipales opi.
103 ¶ † Prima fuit opi.Bar.in.d.l.filio pte
rito. vsi.scdo oppo.in aut.zc.volentis: q
filio preterito expresse testamentū patris
approbāte tale testamentū remanebit fir
mum: nec poterūt ceteri liberi testatoris
ipsum dicere nulluz: aut contratabulare.
Idē tenet ipse Bart.in.d.l.si post mortē.
vbi fortius dicit vt vidistis.s.q nisi pte
ritus contratabulet filius institutus non
admittif ad testamentū impugnandum:
cū quo videtur transire Sali.in.l.vxoris
ab ortu.C.de posthu.here.insti.per dictū
104 §.si sit cōsanguinea. ¶ † Secūda fuit
opi.Bal.in dicta.l.posthumo.C.de bono.
posses.cōtratabu. vbi referens Cy.ibi ita
tenuisse dicit filium preteritum non posse
etiā p expressam testamēti paterni appro
bationem validare testamentū semel nul
lum: quominus ceteri filij heredes institu
ti dicere possint ipm nullū si velint: vel cū
9tabulare per tex.l.d.l.si post mortē.in fi.
ff.de bono.pos.cōtratabu. vbi patet: q fi-
lio a lege aperitur via. Idē tenuit Jaco.
de bello visu.in aut. vt cum de appel.cog.
§.siue igitur. vbi per illum tex.cum seq.di
cebat: q siue preteritus dicat nullum: aut
cōtratabulet: siue non: testamētū est oino
nullū: vel rumpitur: ita q ceteri filij in eo
instituti venire possunt ab intestato equis
portionib9. Cū filius preteritus testamē
tū approbādo nihil possit in preiudicium
alioꝝ liberoꝝ institutoꝝ: quib9 fuit semel
aperta via dicēdi testm nullū vel cōtrata
bulandi. Qd est verū: siue preteritus te-
stamentū approbet anteq̄ instituti acce-
ptauerint beneficiū cōtratabulādi: vel di
cendi nullū: siue post. sm Imol.in.d.l.fi-
lio preterito. per tex.in.d.l.si post mortē.q
loquitur indistincte: quicquid ibi dixerit
105 Fran.de rāpo.in repe. ¶ † Tertia opi.
fuit: q aut filius preteritus ab initio.s.tē-
pore testamenti vel ante testamentū ex-

b ¶ Here-
des. de quo
plene hf su
per verbo:
mortuo ita
q testato-
re.ij. loquē
do de subti
li materia
trāmissiōis

101 An fi-
li9 pteritus
possit expsse
testm pa
tris appro-
bare i alio
rū preiudi-
ciū quibus
via ē apta.
Prima opi
nio.

Scda opi.

Tertia opi
nio.

Universidad ... Biblioteca

presse vel tacite cõsentit se preteriri: τ tũc valet testamentũ tam de iure pretorio: q̃z ciuili. quia volenti nõ fit iniuria. l. j. §. vsq̃z adeo. ff. de iniur. τ c. volẽti. de reg. iur. lib. vj. C. de transac. l. cũ donationis. Ad hoc facit tex. no. in. l. non putauit. §. si quis sua manu. ff. de bono. pos. contra tabu. que lex etiã hodie remanet incorrecta ẽm Imol. in. d. l. filio preterito. facit q̃d tenet glos. et Bar. in. l. si quãdo. §. si. C. de ioffi. test. vbi gl. singularis dicit: q̃ licet hodie nõ possit filius a patre exheredari: nisi ex altera de xiiij. causis in iure expressis: tamẽ si filius consentiat se exheredari: valet exheredatio facta sine causa: ẽm Imol. in. d. l. filio preterito. τ plene habebitis. j. in eodẽ testamẽto relinquẽs. ij. sicut in simili tenet Cy. in. l. si pater. in vltima. q. C. de insti. τ substi. q̃ si filius instituat̃ a patre sub conditiõe potestatiua: potest in eius defectũ exheredari sine alia causa: q̃ tunc talis exheredatio procedit de voluntate filij: l3 Sali. ibi cõtrariũ tenuerit τ male: vt dicã ibi. Sic ergo dicam⁹ in ꝓposito si filius in testamento patris fuerit sua voluntate preteritus: valebit testamentũ etiã de iure ciuili: vt elegãter decidit Ang. in repe. l. qui se patris. C. vnde libe. dicens: q̃ al's repetendo dictã. l. filio preterito. publice sustinuit hanc conclusionẽ: q̃ qñ filius in potestate consentit sue preteritioni: testamentũ valet. Nam fili⁹ in potestate exheredari debet a patre: ne dñium rerum paternarum cõtinuetur de patre in ipsum. l. in suis. vbi Bar. ff. de lib. τ posthu. Ideo ad interrũpendũ hãc cõtinuationẽ exheredari debet. Ne postea duo simul cõcurrant ad idẽ dñium. s3 filius preteritus et heres in testamẽto institutus: sed vbi filius est cõtentus preteriri: tacite vult τ cõsentit: q̃ cõtinuatio dominij nõ fiat in eũ: immo volũtarie eã repellit. Sicut quãdo instituitur sub cõditione potestatiua: quã implere nõ vult. l. iam dubitari. ff. de heredi. insti.[a] q̃ etiã hereditati paterne expresse renũciare posset: τ renũciãdo impediret dictã cõtinuationẽ de patre in ipm: vt plene dixi sup verbo: duas habẽs filias. in tertio casu. quo filie nõ succedũt cũ masculis. Ergo nimirũ si valet talis preteritio ꝓpter voluntatẽ filij talẽ ꝯtinuationẽ dominij interrũpentis: seu illi obicẽ ponentis. Preterea q̃ q̃ testamentũ in quo filius testatoris preterit̃ sit ipo iure nullũ: est ꝓpter iniuriã: q̃ filio fit per testatorẽ: vt dicit tex. i. §. hoc autem dispositum⁹. in aut. vt cũ de app. cog. τ iniuria nõ fit volenti vt dixi. Quinimmo potest vnusq̃sq̃z suã remittere iniuriã. l. nõ solũ. §. iniuriarum. ff. de iniur. Ad hoc facit q̃d vult idẽ Ange. in. l. si quis posthumos. §. j. vbi plene Alex. ff. de lib. τ posthu. qui tenent q̃d tex. in. d. §. si quis sua manu. l. nõ putauit. ff. de bono. pos. contra tabu. loquens in eo qui expresse aut tacite consentit se exheredari: habet etiam locum in eo: qui consentit se preteriri. Cũ eadẽ sit in hoc casu ratio in preteritione sicut in exheredatione. Et hanc opi. s3 preteritionẽ ab initio de consensu filij factã non vitiare testamentum paternum postea factũ: tenet Ludo. in dicta. l. posthumo. C. de bono. pos. contra tabu. Aut ab initio: s3 tpe testamenti vel ante filius nõ consentit sue p̃teritioni: sed illi consentijt post mortem patris: et tunc q̃ testamentũ semel nullũ viam aperuit alijs filijs ipsum dicendi nullum: talis approbatio que fieret per filium preteritum non conualidaret testamentum in preiudicium ceterorum liberorũ heredũ institutorum: quib⁹ iam cõpetit facultas dicendi nullum: τ hanc tertiam opi. tenet Alexan. in dicta. l. posthumo. Hec opinio vltra oẽs fundari potest: per ea que elegãter decidunt Io. an. τ Dñicus. in dicto. c. statutum. de preben. li. vj. vbi cõcludunt:

106 q̃ † tunc factum contra decretũ irritans pape: aut legis ꝓhibitionẽ valet: quãdo ille cuius fauore fuit decretum appositũ nõ vult eo vti: τ voluntas precedit factũ. Si autem voluntas τ consensus sequat̃: tunc nõ valet nec aliquid operat̃ illud q̃d fit cõtra decretũ irritans: de quo videatis bonã gl. pragmatice in verbo: irritũ. ti. de colla. §. vt vero ceteri. τ late ponit Feli. in c. cũ dilecta. de rescrip. τ in. c. cũ ex officij. xvj. col. de prescrip. S3 aduertatis: q̃ nõ videt̃ hec opi. vera in eo q̃d dicit ꝯsensũ filij ab initio preteritiõi prestitũ validare testamẽtũ paternũ. Nã expresse eã impugnat Iason in eadem. l. posthumo. x. τ. xj. col. dicens de forma substãtiali ipsius testamẽti esse: q̃ filius in ptãte in aliquo heres instituat̃: aut noiatim exheredet̃: vt s. fuit late demõstratũ: ita q̃ si fili⁹ pretereat̃: testm̃ est ipso iure nullũ. l. iter cetera. ff. de lib. τ posthu. τ. l. j. ff. de iniu. rup. test. Clarũ est autẽ: q̃ ꝯsensus priuatoꝝ derogare non potest forme a lege introducte: nec facere: q̃ actus valeat nõ seruata forma legis. l. nemo potest. ff. de leg. j. et. l. cũ hi. §. si pretor. ff. de trãsac. Bar. in. l. de his co. ti. τ Bal. in aut. iubemus. C. de iudi. τ in. l. fiñ. §. τ hoc si quidem. C. de iure deli. quinimmo dicit Panor. in ca. q̃ propter. §. j. vj. col. versi. vlterius queritur. de elec.

170 q̃ † illi decreto introducẽti formã derogari non posset statuto aut consuetudine ecclie. ad hoc facit q̃d ipsemet decidit in c. nulli. de reb⁹ eccle. nõ alie. ¶ Nec obst. si diceret̃: q̃ illud est verũ: nisi forma itroducta esset fauore alicuius: vt in casu nr̃o

[a] ¶ ff. d he redi. instit. de quo plene di super verbo: reliquit.

106 Qualiter intelligit̃ decretũ irritans non ligare nisi eo volente cuius fauore fuit appositũ.

107 Statutũ vel ꝯsuetudo ecclie derogare nõ p̃t decreto aliquam formã indicenti.

introductum est in filij fauorẽ: q̃ instituat̃ vel exheredet̃: ne p̃teritiõe iniuria afficiatur. Quo casu videt̃: q̃ fili⁹ tali forme possit renunciare. Qm̃ rñdetur q̃ illa forma nõ fuit introducta in merũ fauorem filij: sed etiã in odium[a] p̃ris formã a iure traditã nõ seruãtis. Preterea τ notabilit̃ lic3 actus fuerit introductus in fauorem alicuius: tamen si lex ip̃m introduxit pro forma nõ potest illi renũciari per consensum partium: ẽm glo. in. l. a diuo pio. ff. de ritu nuptiarũ. quam multum notat Bal. in. l. non dubium. C. de legibus. τ. l. iubemus. §. sane. de sacrosanc. eccle. in. l. ea que. C. de donatio. ante nup. in. l. cum mulier. ff. soluto matrimo. τ in. c. lator. in fi. de sentẽ. τ re iudi. Insup τ notabilius dicit idẽ Jason q̃ qñ lex introduxit aliquid ꝓ forma: τ nihilominus vltra procedit annullando actum expresse: prout in casu nostro. Et clare patet in stitu. de exhereda. libero. in prin. τ in. l. j. ff. de iniusto rupto testamen. eo tũc tollitur τ aufertur oĩs potestas dispensandi in ꝯtrariũ: adeo q̃ ꝯsensus partiũ nihil operabit̃: ẽm glo. in. c. dilecto. de preben. τ. c. statutũ. in v̄bo: Cõmittat̃. de rescrip. li. vj. Archi. τ Dñicus in. c. cũ de beneficio. de p̃ben. eo. lib. facit glo. in. l. j. i fi.

108 C. ne fideius. dotiũ3 dent̃. vbi dr̃ † q̃ legi prohibitiue partes nullaten⁹ pñt renũciare: cũ talis ꝓhibitio vim decreti irritãtis habeat. l. nõ dubiũ. C. de legi. τ glo. in cle. j. de iure patro. Quarto mouet̃: q̃ dicit Bal. in. l. si qñ. §. τ si gñal'r. C. de iof. testa. q̃ cõsensus filij nõ firmat testamẽtum patris cõtra nullitatẽ: nec quãtũ ad repellẽ-

109 dũ filiũ a q̃rela. † q̃ qñ ius disputat de aliqua solẽnitate seruãda in actib⁹ hoim: nõ potest tolli per pactu3 nec derogari. vt dicta. l. nemo potest. ff. de lega. j. Et ibi respondet ad dictam. l. nõ putauit. §. si quis sua manu. Quinto facit dicta. l. si quãdo. §. illud. C. de inoffi. testa. ponderata rõne illius tex. q̃ consentire preteritioni de se facte nil aliud esset: nisi pactum de nõ succedendo: q̃d non valet sine iuramento. l. pactum. C. de colla. iũcto. c. q̃uis pactu3. de pac. lib. vj. Sexto hãc partẽ t3 Imo. τ Ange. in dicta. l. si q̃s posthumos. §. j. ff. de inoffi. testa. vbi dicit q̃ dispositio dicti §. si quis sua manu. loquẽs in filio q̃ a p̃ncipio se ꝯsentijt exheredari: non habet locum si ꝯsentiret se preteriri: q̃ vbi preteritur forma a iure tradita non seruatur: sicut seruatur quando exheredatur: vt. l. inter cetera. ff. de lib. τ posthu. Et per hunc modum nõ obstat glo. in dicta. l. si quando. §. fina. q̃ loquitur vbi filius fuit exheredatus a patre de suo cõsensu. Et sic seruata fuit forma legis volentis filium debere institui vel exheredari. Et licet al'as in exheredatione requiratur causa ingratitudinis testamẽto inserta pro forma: vt in aut. non licet. C. de liber. preteri. Tamen: illud procedit: vbi quis exheredatur propter demerita: τ sic inuitus. quod non est quando cõsentit. ¶ Vltra Iasonem q̃ non sit differentia an ab initio filius preteritioni consentiat: vel post testamẽtum perfectum patre mortuo: τ q̃ vtroq̃z casu testamentum sit nullum: patet per ea que omnes decidunt in. l. fina. C. de senten. ex periculo recitan. τ in. c. fina. de re iudi. lib. vj. vbi dicitur q̃ siue partes ab initio ante sententiam cõsentiant q̃ sententia feratur sine scriptis: aut per iudicem nõ sedẽtem vel al's non seruata forma: siue cõsentiant post sententiam latam. Talis sentẽtia est vtroq̃z casu nulla: quia partes ante vel post renũciare non possunt forme aut solennitati actus. facit glo. τ quod ibi notatur in. c. j. de libel. obla. τ in. c. de causis. de offi. deleg. Nã licet vbi actus foret nullus solũ ꝓpt̃ defectũ ꝯsensus: Interdũ validari possit τ valeat iuxta sui naturam et essentiã. l. iij. §. falsus. ff. rem rata3 haberi. Et interdum vt actus valeat prout valere potest saltem vt pactum. per textũ nota. in. l. ij. C. cõmunia vtriusq̃z iudi. Attamen vbi actus est nullus propter defectũ forme: nunq̃z cõsensus partium talẽ actu3 firmare potest: siue prestetur ante: siue in

110 actu vel post: vt. d. l. nemo potest. † Presertim vbi est decretum irritans: si q̃d fiat contra formam: quia tunc tale decretum est tante virtutis: q̃ licet appositum esset mero priuatoru3 fauore: vt in casu nostro fauore filiorum preteritorũ: tamen illi decreto renunciare non possunt. quia lex apponendo decretum irritãs videt̃ aiaduer-

111 tisse ad fauorem reipublice. † Cum testamenta τ eoru3 forma sint de iure publico. l. testamenti factio. ff. eo. iuncta dicta. l. nemo potest. de lega. j. Ideo ex quo decretũ ligauit manum patris testantis: al's testari non poterit: nisi seruet formam: scilicet q̃ in aliquo filios istituat: vel ex iusta causa exheredet. Cõsiderauit enim lex q̃ per illicitas preces vel minas paternas: aut al's filij nolẽdo displacere parẽtib⁹ inducerent̃ ad ꝯsentiẽdũ sue p̃teritiõi: τ sic p idirectũ p̃iret forma testamentoꝝ. q̃d fieri nõ d3. cũ reipublice intersit cõseruet̃. l. vel negare. ff. queadmodum testa. aperian. τ dicta. l. testamenti factio. ita eleganter in simili τ non min⁹ singulariter decidit Panor. post glo. in dicto. c. dilecto. de prebẽ. et Barba. in rubrica: de fide instru. xxvj. colũ. Et hac consideratione motus dicit Dñicus post lapũ. in. c. quoda3. in fine. de prebend. libro. vj. q̃ etiam ille qui decretum irritãs in aliquo actu apposuit: etiã si

[a] ¶ Odiũ. Quo casu nõ p̃t illi renũciari ꝑ doctrinam Bar. in. l. q̃ exceptiões. ff. de ꝯdi. in debi. ꝑ illũ tex.

108 Legi ꝓhibitiue renunciari nõ potest.

110 Decreto irritanti etiã fauore part3 apposito renunciari nõ potest.

Universidad de ... Biblioteca

sit princeps: rescribendo vel contrarium
disponēdo nihil agit: nisi illi decreto irri-
tanti deroget expresse: ⁊ ipsuȝ tollat. Alꝭ
quicquid fit est nullum. de quo est tex. in
l. si qs. in prin. ff. de lega. iij. ⁊ in. c. cū olim.
de re iudica. Sed in potestate partiū non
est tollere decretum irritans legis ⁊ supe-
rioris. c. cum inferior. de maio. ⁊ obedien.
Et hac ratione decidit tex. in. l. si quādo.
C. de inoffi. testa. §. j. ꝙ quantūcūqȝ prin-
ceps dispenset cum aliquo inhabili: ꝙ te-
stari possit: semper intelligitur ꝙ testari
poterit obseruata lege ⁊ forma testandi:
propter decretum irritans: si aliter fieret:
quod impedit omnē modum directe vel
indirecte faciendi contrariū. Et hec opi.
priusqȝ viderim Jasonē fuit mihi semper
visa verior ⁊ veritati iuris magis cōsona:
112 ꝯm quā sepe cōsului. ¶ Quarta fuit opi.
112 Quarta opinio.
Imol. in. d. l. filio ꝓterito. volentis filium
preteritum approbare non posse testamē
tum patris: ante: vel in actu testandi: aut
post cōsentiendo sue ꝓteritioni: inuitis ce
teris filiis institutis: vbi tales filij testato
ris fratres filij ꝓteriti fuissent heredes in
stituti in minori parte: qȝ essent ab itesta-
to successuri. Quia tūc cū intersit ipsoruȝ:
testm̄ pris declarari nullū: vt ipsi qui fue-
rūt in minori portione instituti: veniāt ab
intestato ad debitam portionē equaliter
capiendam: nō posset filius preteritus in
eorum preiudicium tale testamentum ap
probare ⁊ suis fratribus preiudicare vt di
ctum est. Si vero fratres ipsius filij ꝓteri
ti fuissent per patrē in toto vel maiori par
te instituti qȝ successuri eēnt ab intestato:
tunc qȝ eorꝝ nō interest testamentū decla-
rari nullū: nec locū esse successioni ab inte
stato: cū testamento declarato nullo et sic
sublato de medio maiorē partē nō repor-
tarēt: qȝ habeāt ex testamēto: immo forte
minorē. Certe ipedire nō possent testamē
ti cōfirmationē per approbationē filij pre
teriti fiendaȝ: cuius solius interest. Quin
immo ipsis nō consentiētibꝰ testamentū va
lebit: ⁊ suum sortietur effectū: prout reipu-
blice interest. vt dicta. l. vel negare. et hāc
opinionem tetigit Bart. in dicta. l. si post
morteȝ. licet ibi eam nō approbet: sȝ post-
ea eam tenuit in. l. petēde. C. de tempo. in
integrū restitu. peten. facit tex. in dicto. §.
sin autem hec obseruata. in aut. vt cuȝ de
appel. cog. Et de hac opinione est tex. in
dicta. l. filio ꝓterito. vbi dicitur ꝙ filiꝰ ꝓte
ritus auocabat partem a fratribus. Nam
si ipsi non fuissent in maiori parte institu-
ti: qȝ essent ab intestato successuri: ꝓteritꝰ
nō auocasset partē suaȝ ab eis: sed ab ex-
traneo herede instituto. Et ideȝ esset ꝯm
Imo. ibi: scȝ ꝙ solus ꝓteritꝰ sine ꝯsensu i-
stitutorꝝ approbare posset testm̄ pris: vbi
ille ꝓteritus esset pri testatori vnicus filiꝰ
⁊ extraneꝰ fuisset heres institutꝰ: qȝ cū tūc
de nulliꝰ alteriꝰ ꝓiudicio tractet qȝ ipsiꝰ fi
lij ꝓteriti qui solus rupto testō succederet
ab intestato: poterit talis filius solus sine
consensu heredis extranei testm̄ pris ap-
probare: ita ꝙ ille heres extraneꝰ nō pos-
set testm̄ ipugnare de nullitate. qȝ sua nō
interest. Cū rupto testō aut nullo existēte
extraneus ille in eo institutꝰ in nihilo suc
cederet ab intestato. Et sic recipiēdus nō
esset ad testamentū impugnandū. Cū qȝ
quis nō admittit ad id: qꝺ sibi non ꝓdest
maxime si noceat alteri. vt in casu nr̄o no
ceret saltē reipublice: cuius interest testm̄
valere: vt dicta. l. vel negare. ff. quēadmo
dū testa. ape. Signū em̄ euidēs eēt inui-
die: petere qꝺ sibi nō ꝓdest ⁊ alteri nocet.
Vn̄ repellēdus eēt: ꝯm Jo. fa. ⁊ Ange. in-
sti. de lege fusia canina. §. vnico. Cū etiā
qȝ ille extraneꝰ hoc faciēdo quodāmodo
videret filio ꝓterito inuito velle bn̄ficiuȝ
paterne hereditatis ꝯferre: qꝺ fieri nō dȝ.
Cū inuito beneficiū nō cōferat: nec quis
inuitꝰ heres esse cogat. l. nec emere. C. de
113 iure delibe. † Quare ꝯcludit ꝙ sine ꝯsen
su heredis extranei instituti filiꝰ vnicus
testamēto pris ꝓteritꝰ approbare poterit
testamētū. vt dicta. l. filio ꝓterito. vbi hoc
idē videt sentire Bal. referendo Jaco. de
are. ita tenuisse: ⁊ idem Bald. in dicta. l. in
suis. in. ix. oppo. sue repetitiōis. ff. de libe.
⁊ posthu. imo dicit Pau. in. d. l. si filio ꝓte
rito. ꝙ hoc idē sentit glo. in ꝟbo: Data. in
l. posthumꝰ. ff. de iniusto rupto testa. dum
ad illū tex. subaudit marie. quā glo. etiaȝ
ad hoc pōderat ibi Pau. qs sequit Alex.
in dicta. l. posthumo. iij. colū. i fi. cū seqn.
C. de bono. posses. cōtra tabu. Nec obstat
ꝯm eum si diceretur ꝙ hoc casu videt tra
ctari de ꝓiudicio aliorꝝ: qȝ vnici filij prete
riti: qȝ cū in iure dicendi nullum ⁊ in bo-
norum possessione ꝯtra tabulas sit locus
edicto successorio: ꝯm cōem opinioneȝ: in
l. ij. ff. de bonis liberto. ⁊ no. Bar. ⁊ pleniꝰ
Jason. in fi. sup rubri. C. de succes. edicto.
Ergo talis approbatio soliꝰ filij nō debet
posse obesse: nec ius tollere q̇ ad sequētes
in gradu post filiū: quin dicere possint te-
a stamentū nullū[a]. † Ad ꝓmissa facit qꝺ de
cidit Bar. i. l. qui supstitis. ad fi. ff. de acq.
heredi. Nā respondet ꝙ eo tempore quo
filius ꝓteritus vnicus testamentū patris
approbat nō est alicui alteri in gradu se-
quenti acquisitum ius dicendi nullū: vel
testamentū rumpendi: qȝ ipsi soli filio pre
terito: quem nemo precedit: qui tāqȝ prior
in gradu approbare potest testamentum:
per dictam. l. filio preterito. Ideo sequen-
tes in gradu sero venuīt. Cū testamentū
inueniant iam cōfirmatum. facit. l. si quis

a ¶ Testamentū nullū. Saltē ꝓut dꝭ super ꝟbo: Mortuo itaqȝ testatore. ij.

filiū. in fi. de inof. test. ff. ¶ Unde sicut su-
114 pra cōcludit † ꝙ vbicūqȝ heredū institu
torū qȝuis filiorꝝ nō interest testamentuȝ
rūpi: solꝰ filiꝰ preteritꝰ ipsum approbare
potest: absqȝ eo ꝙ instituti heredes testa-
menti approbationē impedire possint: ita
ꝙ dicere nō poterūt testamentū nullum.
Nā sicut illi quorꝝ non interest ab aliquo
actu appellare nō possunt. l. solēt. ff. de ap
pel. ⁊. c. cū inter. R. seniorē. de electio. Pa
ri quoqȝ rōne nō admittunt ad petēdum
actū declarari nullū: vel ad ipsum cassan
dū vitio nullitatis: nisi de eoruȝ interesse
plene docuerint. Cuȝ hec duo pari passu
ambulēt. vt ꝯsuluit Oldr. ꝯsil. xij. ij. colū.
vbi ꝯcludit: ꝙ cā nullitatis et cā appella-
tionis pari passu tractentur: ⁊ eisdē subia
cēt regulis. ¶ Preterea videmꝰ in simili:
ꝙ nūqȝ qs posset obtinere declarari ele-
ctionē nullā ex defectu forme in ea nō ser
uate: nisi ꝓbauerit sua interesse. ꝯm gl. in
ꝟbo: aliqui. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. et
plene Inn̄. in. c. sup his. de accus. ⁊ Pan̄.
in. iij. no. in. c. veniēs. le second. de testi. fa
cit. l. posthumꝰ. §. si qs ex his. ff. de inoffi.
test. vbi qs repellit ab effectu obtinēdi re
scissionē testamēti tāqȝ inofficiosi: nisi ꝓ-
bet sua interesse. Eodē modo repellit qs
ab effectu cassationē sentētie: si sua nō ꝓ-
bauerit interesse. ꝯm Ant. ⁊ doc. i. c. cū su-
per. de re iudi. Et ita etiā reperio Ludo.
ꝯsuluisse ꝯsi. ccccxcix. incipien̄. In ꝓmissa
cōsultatione. vbi elegātissime cōcludit: ꝙ
cū per papā ꝓuisi de episcopatu tpe eligē
di pendēte ⁊ sic nulliter: nō intersit electio
nem ꝑ capitulū factā impugnare de nulli
tate: vel als: cū ea cassata episcopatū titu
lo sue papalis ꝓuisionis nō haberet. ve-
lut titulo carēs et etiā colorata possessio-
ne: vt ibi plene demōstrat recipi nō dȝ ad
impugnandū electionē: aut illiꝰ cōfirma-
tionē de nullitate vel iniqtate: etiā ꝑ viā
appellationis. de q̇ plene ꝑ eundē cōsilio
cclxxx. ⁊ ꝯsil. cclxxxiij. nec est necesse in
casu nostro filios in testō heredes institu
tos i toto vel maiori aut tāta parte qȝ ha
bituri essent ab intestato: vel extraneū he
redē institutū vocari ad vidēdū si sua in
tersit: cū filiꝰ ꝓteritus approbare vult te-
stamentū patris. Qȝ cū ex testamenti te-
nore appareat notorie de defectu eorū in
teresse: nō sunt tales heredes instituti vo
cādi in approbatiōe testamēti: immo ipse
solꝰ preteritꝰ approbare poterit: ipsis mi
nime vocatis aut ꝓsentibꝰ ꝑ doctrinam
Bar. in. l. ij. §. ꝙ si de frumētaria. ff. de ad
mi. rerū ad ciuita. ꝑtinē. vbi ꝑ illū tex. sin
gulariter decidit: ꝙ quoties notorium est
alicui defensionē nō cōpetere: pōt contra
talē ꝓcedi etiā ad sententiā diffinitiuā eo
nō vocato: idē tenet Pan̄. in. c. cū olim. de
re iudi. Si ergo hoc ita est in actibꝰ iudi-
cialibꝰ: vbi maxime partis vocatio requi
rit. l. j. C. si ꝑ vim vel aliomodo. multoma
gis seruabit i actu nr̄o extraiudiciali: vel
aliis extraiudicialibꝰ: in qbus necessaria
nō est vocatio: nec illorꝝ qui si vocati aut
ꝓsentes essent minime contradicere pos-
sent. nec actū impedire: vt plene cōsuluit
Alex. in. j. parte cōsil. cxxx. incipien̄. diffi-
cultas huiꝰ negocij. ¶ Et hec quarta opi
nio vꝭ esse equa: velut fauēs testō: lȝ ꝓce-
dens sit de rigore iuris sustētabilis. Qua
re restat quo ad hāc septimā limitationē
datā superiꝰ ad regulā: ꝙ testm̄ in quo fi
lius fuit ꝓteritꝰ in potestate est ipso iure
nullū: qȝtūcunqȝ filio ꝓterito tacēte et te-
stamentū nō impugnāte: ⁊ pariter est nul
lum si testm̄ expsse approbet sine cōsensu
heredū institutorꝝ: qꝺ facere nō pōt ante
vel post testm̄ in eorꝝ ꝓiudiciū: nisi aliorū
institutorꝝ nō interesset testm̄ dici nullū.
Qꝺ qn̄ sit vidistis. qȝ hoc casu valebit ta
lis approbatio ꝑ solū filiū preteritum fa-
cta. Et isto modo verificari poterit hec se
ptima limitatio: ⁊ pariter si talis approba
tio testamēti per filiū preteritū fieret de
cōsensu aliorꝝ filiorꝝ heredū institutorꝝ: qȝ
tūc testm̄ recōualesceret etiā de iure ciui
li: taliter ꝙ ex eo posset ꝑpetuo adiri here
ditas vsqȝ ad. xxx. ānos. l. lȝ. C. de iure de
libe. qꝺ fieri non posset: si solū iure ꝓtorio
recōualesceret: quo casu necesse haberent
heredes instituti agnoscere et petere bo-
norꝝ possessionē infra annum: sed veritas
est: ꝙ his duobꝰ casibꝰ etiā iure ciuili re-
conualescit: qȝuis heres in tali testō insti
tutus sit extraneꝰ ꝯm Bal. in. d. l. posthu
mo. ꝟ. secūdo qro. C. de bo. pos. cōtra tab.
Idē tenet in. l. si pꝭ. xj. ⁊. xij. oppo. C. de in
sti. ⁊ substi. ⁊ Sali. in. d. l. ij. C. de posthu.
here. insti. iiij. col. in fi. vbi dicit: ꝙ dicere
cōtrariū esset valde cōtra conscientiam ⁊
naturalē equitatē: ac cōtra iudiciū bono
rum laicorum: et esset nimis subtilizare.
115 ¶ † Quequidē subtilitas facit interduȝ
hominē errare. ꝯm Bal. i. d. l. posthumo.
116 et Pan̄. in. c. dilecti. de iudic. ¶ † Que
omnia notāda pro intellectu dicte legis.
filio preterito. ff. de iniusto rupto test. que
locū etiā habet in filio preterito a matre ⁊
linea materna: licet hoc casu talis preteri
tio habeat pro exheredatione: ⁊ filius nō
sit in potestate matris. Et ita refert fuisse
decisum Guido. pape. q. ccccxxxj. vbi ple
ne dicit testamentum matris pari modo
reconualescere: sicut testamentuȝ patris.
¶ Sane tamen intelligatis testamentū
preteritione filij omni iure tā ciuili qȝ pre
torio nullū reconualescere per expressam
filij approbationem factam de consensu
aliorum institutorum heredum: dū tamē

116 Dispositio. l. filio ꝓterito. locum habet etiam in testamento matris.

Universidad de ... Biblioteca

expressa filij approbatio z institutorū ex=
pressus cōsensus interueniant. quia con=
sensus tacitus seu silere infra.xxx. annos
non sufficeret ad reconualescentiam testa
menti: vt singulariter cōsuluit Ang.cōsi.
cxxxvj.iiij.colū. Presertim si ignoraretur
117 testamentū esse nullū † qꝛ qui errat non
consentit.l.si per errorē.ff. de iuris.om.iu.
Et valebit talis expressa testamēti appro
batio per filiū preteritū facta de expresso
consensu aliorū fratrū institutorū: non ob
stante decreto irritanti in.d.aut.nō licet.
C.de libe.preteri.z formalius in.d.aut.vt
cum de app.cog.§.finautē hec nō fuerint
obseruata. Nam cū hoc casu omnes quo
rum interest vel interesse potest cōsentiāt:
tale decretū irritans approbationē testa
menti nō inficit contra ipsorum volunta
tem: qui eo vti nec gaudere tenētur si no
lint. ꝼm Jo.monachi.in.d.c.statutum.de
preben.li.vj. ꝙ secus erat: si solus preteri=
tus consentire et approbare testamentuꝫ
vellet ante: vel tempore testamenti: aut
post. Quia cū decretū irritans sui tantuꝫ
fauore appositū non fuerit: immo saltem
ad quandā consequentiā tendat in fauo=
rem hereduꝫ institutorū quoties eorū in=
terest dicere testamentū nullū: non posset
solus preteritus consentiendo extingue=
re decretū: quod nūꝙ extingui pōt: ꝙdiu
alicuius interesse potest directe vel in cō=
sequentiā. Et ita intelligi potest qđ dicit
118 Pan.in.d.c.dilecto.de preben. ¶ † Et
premissa intelligatis vera: lꝫ per appro=
bationem testamenti expresse per preteri
tum factā de cōsensu quoꝝ interest testa=
mentū reconualescere: vbi filius iam na=
tus tempore testamenti fuit in eo preteri=
tus: vel posthumus: queꝫ testator sciebat
se habere. Secus aūt esset in posthumo:
quē testator ignorans se habere preterijt.
quia talis postea natus approbādo testa
mentū nihil agit: nec per approbationeꝫ
talis posthumi testamentū recōualescit:
et ratio est. qꝛ nō reperiꝫ tunc in tali testa
mento adesse testatoris volūtas: cū enim
testator de posthumo nō cogitauerit fin=
git lex ipsum noluisse testari in casu nati=
uitatis posthumi: idcirco posthumus na
tus nō succedit pr̄i rūpendo testm̄: sed qꝛ
in tali casu volūtas testatoris abesse ꝓsu
miꝫ ab istitutiōe heredis: ideo nō debenꝫ
legata. Nec tale testm̄ deficiente testato=
ris volūtate poterit ꝑ posthumū ꝓteritū
approbari: cū cesset substātia testamēti.s.
volūtas testatoris. Et sic illud qđ nō est:
approbari nō pōt. Jta singulariter deci=
dit Bal.i.l.si cū vel in vtero.C. de test.mi
li. Qđ an sit verū videatis ibi Alex.z Ja
119 sonē. ¶ † Unū tm̄ mēti tenebitis ꝙ ꝙtū
cūꝙ fili⁹ testō pr̄is ꝯsenserit: in q̄ ꝓterit⁹

118 An testamētum in quo fuit posthum⁹ preteritus approbari possit.

fuerat: etiā si illud seruare seu in nullo cō=
trauenire iurauerit: non videꝫ ꝓpter hoc
detractioni legitime z qrte trebellianice
si cōpetat renūciasse. immo nō obstāte iu
120 ramēto eas detrahere poterit. † qꝛ iura
mētū nō porrigiꝫ ad nō cogitata: ꝑ renū=
ciantē.l.fi.C.de nō nu.pec.z.l.fi.ff.q satis.
cog.z gl.sup v̄bo: de mēte.i.c.ad nostraꝫ.
le.iij.de iureiu.facit qđ no.Bar.z Bal.in
l.ij.C.de resc.vē. Al's iuramētū esset vin
121 culū iniqtatis: nec i eo esset iustitia. † Et
ꝓterea iuramētū ciuilē z equā iterꝓtatio
nem recipit: ne qs imoderate ledaꝫ.l.si li
bert⁹.ff.de ope.liber. Et ita fuisse arresto
iudicatū refert Guido pape.q.ccccxxvij.
videatꝫ q̄ dixi in v̄bo: duas hn̄s filias.lo
quēdo de pacto de nō succedēdo. Sꝫ ibi
filia renūciās de legitia cogitauit dotē re
cipiēdo q̄ i legitimā cōputaꝫ.l.qm̄ nouel=
la.C.de inof.test.z ei cedit loco legitime.
¶ An aūt fili⁹ ꝓterit⁹ de ꝯsensu heredū
in testō institutoꝝ approbare possit testm̄
in ꝓiudiciū substituti vulgaris: vel alioꝝ
substitutoꝝ: plene dicā.j.e.i v̄bo: si absꝙ
liberis moreꝫ.ij.i tractatu vulgaris sub
a stitutiōis.[a] ¶ † Octauo limitabitis dictā
122 regulā nō hr̄e locū i pr̄e habēte filiū fra
trē minorē de ordie btī frācisci: qui cū ha
beaꝫ ꝓ mortuo pr̄ ipm̄ nō teneꝫ istituere
nec exheredare. Quinimmo si talis fili⁹
ad succedēdū icapax ꝓtereaꝫ i testō a pa
tre sub silētio: testm̄ non erit nullū: acsi fi=
liū iā mortuū ꝓterijsset. vt eleganter deci
dit Andreas de bessetis.i repeti.l.j.C.de
sa.san.ec.v̄.terti⁹ arti.dicēs post Bal.ibi
ꝙ tales fratres minores sunt q̄rūcūꝙ suc
cessionū z bonoꝝ icapaces: ita ꝙ nulli ēt
ꝓprio parēti succedere pn̄t ex testō vl' ab
123 intestato. ¶ † Sicut ei renūciās bonis z
future successioni cū iuramēto nō pōt suc
cedere ꝑ.c.ꝙuis.de pac.li.vj. vt plene di
124 xi sup verbo: duas hn̄s filias. ¶ † Sic
nec religionē itrās fratrū minoꝝ. qꝛ igre
diēdo religionē ꝓfitēdo bonis renūciat
secularib⁹: cū tales voueāt pauꝑtatē. Et
hinc est: ꝙ dicunꝫ mortui mūdo. vn̄ dicūt
doc. ꝙ magis ꝓcisa est hec renūciatio: ꝙ
illa q̄ fit ꝼꝫ formā dicti.c.ꝙuis. Ideo dice
bat Bald.in.d.l.j. ꝙ cordigero succedere
volenti obstat exceptio voti z religionis
seu ꝓfessionis: vt in auꝫ.ingressi. et auꝫ.si
qua mulier.C.de sa.san.ec. Etiā si conuē
tum z habitū apostatādo reliqrit seculari
ter viuēdo ꝼm Ludo.cōsilio.cclxviij.inci
piente.in casu proposito zc. Posito etiam
ꝙ alium habitum recepisset et regulam
laxiorem sine dispensatione intrasset: vt
idem Ludouicus consuluit.consi.trecēte
simo quinquagesimo primo incipiē.circa
primum. Cū semꝑ obligat⁹ maneat: z sic
astrict⁹ ꝓme regule: ad quā reuocari pōt,

122 Octaua limitatio ad regulam ꝙ fili⁹ debet institui qꝛ locuꝫ nō habet i fr̄e minore.

a ¶ Uulgaris substitutionis in sexto ꝓncipali artic. v̄. Sed qd si institut⁹ adire non possit de iure ciuili zc.

Nā vt dictū est cordiger habetur ꝓ mor=
tuo: taliter ꝙ hoc casu eūdē effectū habet
mors ciuilis sicut naturalis. Ideo infere
125 bat Bal.in.d.l.j. † ꝙ si ꝑ statutū patrie
aut ꝯsuetudinē masculi excluderent femi
nam a successiōe parētū: masculus frater
minor filiā nō excluderet a successiōe. Cū
hoc casu mascul⁹ de medio videaꝫ subla
tus. Et sic nō pōt femie obijci.l.etiā.§. si
capitis.ff.de bo.liber. Et adeo ē v̄ vexꝫ: ꝙ
ēt postea si papa dispensaret cū fratre mi
nore: ꝙ hr̄e posset ꝓpriū: aut ipsuꝫ trāsfer
ret ad ecclesiā habētē ꝓpriū: nō ꝓpter h̄
bona recuperaret sorori vel alteri delata.ar
gu.no.in.l.gall⁹.§.z qd si tm̄.ff. de libe.et
posth.z ita Bal.refert tenuisse Bar.de q̄
per eūdē Bal.in.l.si qs curialis.C.qn̄ et
qb⁹.iiij.pars.li.x.in v̄bo: nullomodo.vbi
dicit: ꝙ si pr̄ moriaꝫ relictis plurib⁹ libe=
ris: quoꝝ alter est frater minor: ex quo ille
nō vocaꝫ ad partē: nō facit partē alijs.de
q̄ ꝑ Bal.in auꝫ.nouissima.C.de inof.test.
neꝙ facit numerū liberoꝝ in cōputatiōe
legitime. vt ibi plene decidit. facit qđ di=
cit Bar.in.l.j.ff.de cōiungē.cū emāci. li=
be. vbi singulariter dicit: ꝙ moriens reli=
cto vno filio fratre minore dꝫ mori sine li=
beris: ita ꝙ erit loc⁹ substitutioni facte si
absꝙ liberis decederet. videatis Bal.in
l.j.C.de cadu.tol.qđ q̄liter intelligaꝫ con
126 suluit Pe.de anch.ꝯsi.cccxvij. ¶ † An
aūt locū habeāt in fratrib⁹ ꝓdicatoꝝ: car
melitis: aut heremitis beati Augu.plene
dicit Bal.in.d.auꝫ.si q̄ mulier.z doc.in.c.
a in ꝓn̄tia. vbi pulchre Felin⁹[a] de ꝓba.vi=
deatis Bal.in auꝫ.nisi rogati.C.ad treb.
vbi dicit predicatores succedere posse ex
ꝓuilegio qđ vocant mare magnū. qđ ser
uāt de ꝯsuetudie q̄ ꝓualet. qꝛ nō sunt ipsi
mēdicātes ex regula: sꝫ ex cōstitutionib⁹
coꝝ ꝼm Frede.de senis. nec ꝓfitenꝫ pau
pertatē in cōi. Id eīn soli minores faciūt:
q̄ se assimilāt auib⁹ celi altiori stilo vite
inhiātes. hec ille. ¶ Hodie v̄o fr̄es mino
res dicūt se eē i cōi z ēt particulari succes
sionū capaces: z q̄rūcūꝙ acq̄sitionū: al=
legātes ꝓuilegiū pape: qđ etiā vocāt ma
re magnū. Deus ꝓuideat ꝙ non diaboli
stagnū fiat. Cū iā in multis icipiat eē oc=
casio dissolutiōis z infinitoꝝ maloꝝ: z il=
lius tā sancte z diuine religiōis penit⁹ de
structionis. ¶ Hodie vtimur z semꝑ vsi
sum⁹ in ꝓn̄ti regno frācie ex ipsi⁹ gn̄ali
cōsuetudine idē esse q̄buscūꝙ ꝓfessis cu
iuscūꝙ ordinis etiā habētis bona in cōi:
vt ꝓ mortuis habeanꝫ q̄ ad successioneꝫ
suorū parentū ab intestato quib⁹ succede
re non possunt. Et sic nō habet pater nec
mater necesse eos istituere in aliquo si no
lit: nec preteriti dicere possunt testamen=
tum nullum: nec monasterium pro ipsis.

126 An h̄ locum habeat i alijs mēdicantibus.

a ¶ Ubi plene Felinus. huic limitatiōi iūgetis aliq̄ bona q̄ dicuntur sup v̄bo: si absꝙ liberis moreretur.j.

Et vbi hoc fundatur vidistis in verbo: z
vxorē noīe adelasiam. in ꝓmo principali
127 articulo. ¶ † Sed quid erit de fratrib⁹
z sororib⁹ tertij ordinis sancti francisci. vi
deatis Bar.in.l.cōmodissime.ff.de libe.z
posth. vbi sentit: ꝙ debēt institui. Al's ꝓte
rite testm̄ dicerēt nullū. Tales eīn nō sūt
religiosi ꝓprie.cle.j.de reli.domi.z cle.cū
ex eo.de sen.excō.no.Bar.in.l.semper.§.
quibusdā.ff.de iur.immu.z.l.j.ff.đ penis.
Bal.in auꝫ.nisi rogati.C.ad treb. Anto.
z Panor.in.c.ij.de fo.cōpe. Pe.de anch.
in.d.cle.cū ex eo. Ang.ꝯsi.cxcvij.z Alex.
128 in.d.l.commodissime. ¶ † Ex his inferꝫ
ad nonā dicte regule limitationē: vt locū
nō habeat qn̄ filij preteriti essent tales: q̄
licet iure cōi essent capaces: tamē sunt sta
tuto aut cōsuetudine exclusi. qm̄ preteri=
tio taliū nō reddit testamentū nullū: nec
contratabulari poterit: veluti si filia pre=
tereaꝫ per statutū a successione stantibus
masculis exclusa: nam per talium preteri=
tionem testamentū nō erit nullum cū ha
beanꝫ pro mortuis ac de medio sublatis.
Adeo ꝙ agere nō possunt ad legitimam:
nec ad supplemētū illius. ꝼm Bar.in.l.ti=
tio centū.§.titio genero.ff.de condi.z de=
monstra. Pau.ꝯsi.cviij.z cōsi.cxc x.in ꝓn.
cccxlvij z Ange.consi.xcix.in ꝓin. Ang.
areti.plene in.§.eadem hec obseruanꝫ.in
fi.insti.de heredi.q̄ ab intesta.defer. Bal.
in prima parte consi.ccxxxij.z.ccxxxiiij.z
in.l.maximū.C.de libe.prete.z Pau.cōsi.
cclvj.iij.colū.circa mediū.z Ludo.consi.
xiij.z.xvj. vt plene dixi super verbo: duas
habēs filias. Ideo decidit elegāter Bar.
in dicto.§.titio genero. ꝙ licet hodie oīs
conditio grauamen z tpis delatio appo=
sita in legitima filij: vel ipsi⁹ institutione
rejcianꝫ z pro non adiectis habeaꝫ quo
ad concurrentē legitime quātitatē: ꝑ tex.
in.l.quoniā in prioribus.C.de inoffi.test.
Tamen stante tali statuto: ꝙ femina do=
tata non succedat stantib⁹ masculis. Si
pater in testamēto reliquerit filie centū ti
tulo institutionis ꝓ dote masculis here=
dibus institutis: talis filia petere nō po=
terit illa cētum priusꝙ mariteꝫ. Nec hoc
casu dilatio temporis tolliꝫ: que al's tolle
retur. immo ipso iure pro non adiecta ha
bereꝫ: si tale statutū non esset. Et sic si fi=
lia iterim decederet anteꝙ maritaretur.
Non transmitteret illa centum ad here=
des. ꝼm Barto. vbi.s.z plenius per Jaso
nem in dicta.l.quonam in prioribus.z in
l.si pater.xvij.colum.C.de institu.z sub=
stitutio.z dicam late.j.in verbo: reliquit.
129 ¶ † Unū tm̄ est mēti tenēdū: ꝙ testm̄ in
quo filia fuit ꝓterita nō poterit ꝑ eā đ nul
litate ipugnari masculis heredib⁹ istitu=
tis filijs testatoris: sec⁹ si extranei essent

127 An locū habeat in fratrib⁹ tertij ordinis btī frācisci.

128 Nona limitatio ad regulaꝫ ꝙ filius dꝫ institui: qꝛ locū nō hꝫ vbi filia statuto aut loci ꝯsuetudine esset exclusa.

129 Qualr̄ intelligiꝫ filiā exclusaꝫ nō posse testamētum ipugnare stātib⁹ masculis.

heredes: vt plene habuistis. s. in verbo: duas habens filias. in. ij. casu principali. v̄. vlteri⁹ dico ꝛc. ¶ Preterea sane intelligatis: ꝙ ꝑ talē filiā preteritam testm̄ impugnari nō poterit de nullitate viuētib⁹ masculis: ꝛ ita intelligit̄ qđ dictū est. Sȝ vbi masculi q̄ tpe mortis pr̄is ex testō vel ab intestato filiā excluserant moriant̄: talis filia dicere poterit testm̄ pr̄is nullū ratione statuti nūc deficiēte: lȝ eni fili⁹ post mortē pr̄is succedere potuerit: ꝛ paternā ex testō adire hereditatē: ꝛ sic esse potuit heres. Cū postea filio mortuo cā testati deducet̄ ad cām intestati. Et q̄ fuit heres ex testō: nūc desinit heres esse. qđ fieri est possibile de iure ciuili: q̄le est statutū p̄dictū. i aut. hoc ampli⁹. C. de fideic. Sed h̄ fieri nō esset possibile facto hois. l. ei q̄ soluēdo. ff. de here. insti. Nec etiā facto iudicis. l. sȝ si sine. §. papinianus. ff. de minoribus. nec iure p̄torio. insti. de bo. pos. §. q̄s aūt. ꝑm Ange. in. d. l. ei q̄ soluēdo. ꝛ Bal. in. d. l. si q̄s posthumos. ff. de lib. ꝛ posth. ꝛ plene ꝯsuluit Bar. ꝯsi. xj. incipien. Ponit̄ ꝙ pr̄. ꝛ ꝯsi. xix. ꝛ. xl. vbi pl⁹ dicit: ꝙ filia eo tūc petere potest dici testm̄ pr̄is nullum: nō simpliciter nullū. vt exnūc: scȝ ex tpe mortis fratrū suoꝝ masculoꝝ. Sed ipm̄ dicet retro nullū ex tpe mortis pr̄is: ꝛ sic extūc. Cū testm̄ nō possit vno tpe valere: ꝛ alio tpe nō valere. ꝑm Bal. vbi plene Alex. in. l. ij. C. de libe. p̄ter. ꝛ in. l. si q̄s filiū. C. de inof. test. ꝛ Imo. in. d. l. ei q̄ soluendo. videatis plene Bernar. landri. in addi. ad cōsilia Bar. sup dicto ꝯsi. xj. Sȝ aduertatis q: idē Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. decidit formaliter ꝯtrariū dicēs: ꝙ vbi statutum filiā excludit stantibus masculis sufficit tēpore mortis patris superesse masculos vel masculum in perpetuam filie exclusionem: ita ꝙ talis exclusio est realis ꝛ perpetua filiam perpetuo excludens posito ꝙ mortuo patre ilico masculus decederet agnita hereditate: quia sufficit masculum: et sic per conditionem momento extitisse post mortem patris. ¶ Unde cōcordando Bar. ne sibi ipsi contrarius videatur dicatis: ꝙ vbi statutum filiam excludit quoad viuet: aut donec supererit masculus: cum eo casu non videatur filia omnino exclusa: sed ad tempus suspensa: tūc post mortem patris mortuo masculo sine prole filia superstes succedet si pater ab intestato decesserit: et si cū testamento in quo fuit preterita: dicet testamentum nullum: immo quod plus est ius dicendi testamentum nullum aut paternam hereditatem transmittet: ad suos descendentes: si post mortem masculi qui eam exclusert decedat priusq̄ agnouerit. Si autē predecedat masculo: trāsmittit spem dicendi testamentum nullum ꝛ hereditatem ad suos. ꝛ ita loquit̄ Barto. in dictis suis cōsilijs. Si v̄o statutū filiā excludat simpliciter stante masculo qui tpe mortis patris superat: tunc filia censet̄ perpetuo exclusa: quāuis masculus post mortē pr̄is de cui⁹ bonis agitur: ilico decedat. Cum sufficiat conditionē semel momento extitisse. ꝛ ita loquit̄ Bar. in. d. l. fi. ff. ad tertu. ꝑm Bal. in. l. pontianilla. C. q̄n dies le. ce. ꝛ plene decidit Sebastia. de mōte sancti sabini. in repeti. aut. nouissima. fol. xxvij. C. de inoffi. test. ¶ Sed quid si stante statuto filiā simpliciter excludēte: masculus mortuo patre decedat anteq̄ portionem sibi a statuto delatā agnouerit: supstitib⁹ ei filia ꝛ sorore exclusa: an portionem ei a statuto delatā transmittat ad filiā suā: sicut trāsmittit portionē sibi iure cōi ꝑtinētem: vel sit dicenduȝ ꝙ soror ad portionē a statutariam admittatur: dicam alibi[a].

130 ¶ † Decimo limitabitis dictā regulā locū nō habere in filia: q̄ bonis paternis renūciat cū iuramēto: iuxta formā. c. q̄uis. de pac. li. vj. Nā talē filiā renūciatiōe sic exclusam nō tenetur pater instituere: nec exheredare. immo potest a patre testamēto impune preteriri: nec ꝑ hoc videt̄ sibi aliqua iniuria fieri: cū ab intestato nihil esset habitura. l. si preteritus. ff. de inoffic. testa. immo tales filie q̄ bonis renūciauerūt paternis: habētur pro mortuis aut ꝓ extraneis: ideo p̄terite dicere nō possunt testamētū patris nullū. ꝑm Bar. in. l. j. §. qui habebat. v̄ si. quarto querit̄. ff. de bono. pos. cōtratabu. ꝛ Bal. in. vj. q. in. l. j. C. q̄n nō peten. partes. Alex. in. l. fi. ff. ad tertulia. ꝛ in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantū. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ ꝯsuluit Pau. ꝯsi. cccxlvij. Ludo. consi. xiij. ꝛ Panor. in. j. parte consilio. lxxvj. incipien. quidam decessit. Nec tales filie que paternis renūciauerunt bonis admittūtur ad petendū legitimā aut supplementū illius ꝓpter iuramentū: vt plene habuistis in verbo: duas habēs filias. loquēdo de pacto de nō succedendo.

131 ¶ † Undecimo limitabitis dictā regulā locū non habere in testamento militis: in quo si testator miles filium nō instituerit nec exheredauerit: testamentū valet: nec vitiat̄ p̄teritione. l. sicut certi. ꝛ. l. si cū vel in vtero. C. de testa. mili. ¶ Ex hoc infert̄ ꝛ duodecimo ꝙ idē erit in testamento do-

132 ctoris vel aduocati: † q̄ quo ad ius testādi eisdē gaudet p̄uilegijs: quib⁹ gaudēt milites: vt post lōgā disputationē decidit Alex. i. l. cēturio. in p̄n. ff. đ vul. ꝛ pu. ꝛ p̄se dixi sup v̄bo: testm̄. j. in. ix. casu fallē. ideo ad ibi dicta vos remitto. Hāc limitationē tenet expresse Bar. post gl. in. l. j. v̄. est ꝛ alius. ff. si q̄s a pa. fue. manumis. volens

a ¶ Dicā alibi. et p̄se dixit. j. sup v̄bo: mortuo itaq̄ testatore. ij. vbi p̄se habetur materia subtilis trāsmissionis hereditatis.

130 Decima limitatio ad regulā ꝙ fili⁹ dȝ institui: q: locū n̄ hȝ i ea q̄ bonis renūciauit.

131 Undecima et. xij. limitatiōes ad regulaȝ ꝙ filius dȝ institui: q: locū nō hȝ in testamēto militis: doctoris: vel aduocati.

a ¶ C. de sa. san. eccl̄. de quo vīđ super v̄bo: si absq̄ liberis moretur. ij. In materia cōpēdiose sub sti. et in q̄rto effectu eiusdē. vbi hodie contra testamēta militum cōpetit querela inofficiosi testamēti. Et sic idem erit in testamētis alioꝝ militibus equiparatoꝝ.

133 Decimatertia limitatio ad regulaȝ ꝙ filius debet institui quia locum non habet in volente ingredi religionem.

134 Testator clericus potest filios suos impune p̄terire.

p̄uilegiū cōcessum militib⁹ vt eoꝝ testamenta filioꝝ preteritione contratabulari nō possint: cōp̄rehēdit militē inermis militie: puta aduocatū: vel doctoreȝ de quo v̄r tex. iūcta gl. fi. in. §. fi. insti. de testa. mili. Attamē Alex. in. d. l. centurio. xij. colū. cōcludit: ꝙ hodie pr̄ miles nō posset filiū impune p̄terire: vel exheredare: per text. in. §. ꝛ hoc idē. in aut. vt cū de appel. cog. Idē qđ tenet Alex. tenet Iason. in aut. si a qua mulier. vij. col. in fi. C. de sa. san. ecc.[a]

133 ¶ † Decimotertio limitabitis dictā regulā locū nō habere in igrediēte religionem: qui de bonis suis testari potest ꝛ disponere ꝓut sibi placuerit. Et sic filiū nō tenet̄ instituere. xix. q. iij. c. q: ingredientibus. Sȝ melior tex. est ꝛ singularis i aut. de monachis. §. illud. vbi dicit̄: ꝙ ingredi volens religioneȝ pōt ante ingressum de bonis suis disponere ꝓut voluerit. facit tex. in. c. in p̄sentia. de ꝓba. Per quē iuncta l. j. ff. de testam. mili. dicit notabiliter Bar. in. d. aut. si qua mulier. C. de sa. san. ec. ꝙ sicut milites quib⁹ datū est p̄uilegiū testandi quō voluerint possunt filios p̄terire et exheredare: ac sine legitimo numero testiū testari: necnō decedere ꝓ parte testati: ꝛ ꝓ alia parte intestati: ita facere pōt volens ingredi religionē: lȝ de monasterio nullā fecerit mētionē in testamēto: nec poterit monasteriū cōqueri: cuȝ eo tūc testatori ꝑmissum fuerit testari q̄modo voluerit: vt dictū est. Similiter etiam filius per eū preterit⁹ vel exheredat⁹ rūpere nō poterit testamentū: sed solū legitimam petere vigore illi⁹ autētice. si q̄ mulier. Et idē decidendū est in ceteris testamentoꝝ solēnitatib⁹. Si enim hoc ꝑmittitur militib⁹ armate militie: q̄ pugna certant corporali: multomagis ꝑmitti dȝ militibus celestis militie q̄ pugnāt certamine mētali et contēplatiuo. Et cū hac opinione trāsit Pan. in. d. c. in presentia. xix.

134 colū. de ꝓba. ¶ † Et qđ dictū est in volente ingredi religionē: idē in testamēto cuiuscūq̄ clerici forte ex p̄mortua vxore liberos habētis: qđ si p̄terierit aut matreȝ vel patrē: testamētū nō erit nullū: de quo est tex. multū no. in. c. q: nos ibi: libere disponere valeant. s. e. per quē hoc ibi decidit Pan. in. ij. nota. vbi dicit: ꝙ testamētum clerici nō infirmat̄: neq̄ per viā nullitatis: neq̄ querele inofficiosi testamēti: propter filioꝝ vel parentū preteritioneȝ: q̄uis legitima portio eis debeat̄: ꝛ ita dicit posse intelligi autenticā p̄sbyteros. C. de epis. ꝛ cle. Per cuius autētice cōditionem petet̄ dicta legitima eis debita. hoc etiā probatur vltra Pan. de iure ciuili ꝑ text. in. l. sacrosancte. ibi: libera facultate cōcessa. C. de epis. ꝛ cle. Nam licet tex. ille non loquat̄ nisi in episcopis: presbyteris: et diaconibus: tamen locū habet in quibuscūq̄ alijs clericis: ad quos extendit̄. per tex. in. d. aut. p̄sbyteros. dum dicit: et omnes q̄s clericos appellamus. Omnes enim isti sunt simileȝ episcopis: ꝛ in sacris ordinibus cōstitutis quo ad p̄uilegium libere testandi. vt. s. plene dixi sup v̄bo: Matrē insuper clerā. in secundo casu fallentie. Als si cogerentur filios vel parentes instituere vel exheredare ita ꝙ eos nō posset preterire non dicerent̄ libere testari posse: prout possunt per iura preallegata.

135 ¶ † Nā ille libere testat̄: q̄ prout vult et sibi placet testat̄ nō seruatis iuris regulis. Sed aduertatis: quia cōtrariū videt̄ velle Cynus: quē ibi sequunt̄ Bal. ꝛ Sali. in. l. si quādo. §. j. C. de inoffi. test. vbi dicit: ꝙ cōcessio libere facultatis testādi solum videt̄ remittere solennitatē testamētorum quo ad numerū in testamentis requisitoꝝ testiū: sed nō solennitatem que omitti nō potest sine alterius iniuria: ꝓut est solēnitas institutionis filij: qui p̄textu talis p̄uilegij nō potest preteriri vel sine causa exheredari: q: p̄uilegia nūq̄ concedi intelligunt̄ cū dāno tertij. l. ij. §. merito. ꝛ. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publi. fiat. Sed p̄ma opinio est verior: non obstātibus rationib⁹ Cyni: ꝛ sequacium. que intelligunt̄ vbi p̄uilegiū libere testādi daret̄ vni ꝑsone singulari: ꝓut loquit̄ tex. in. d. l. si q̄n. Quo casu p̄uilegium est stricte intelligēdū. Secus in casu nostro vbi tale p̄uilegiū fuit cōcessuȝ vniuersitati clericoꝝ: q: tunc large ipsum interpretādo intelligit̄ vtraq̄ solennitas remissa: sicut videmus cōcessum fuisse militibus armate militie. Uideatis que plene dixi super verbo: Raynuti⁹. per. l. exēplo. C. de decur. li. x. vbi Bar. et que ad ꝓpositū nostrū decidit Iason in. d. l. si q̄n. ꝛ plenius in. l. j. iiij. col. C. de sa. san. ec. dum allegat glo. in v̄bo. libere. Uideatis glo. in verbo: libere. vbi Io. and. in. c. j. de rescrip. De hac dictione libere: videatis gl. in cle. dudū. §. si vero. de sepul. tex. in. c. de multa. de p̄bē. ꝛ in. c. si ꝓ plurib⁹. ꝛ. c. licet ep̄s. illo. e. tit. li. vj. ꝛ in cle. vt hi q̄. de eta. ꝛ quali. in. c. lator. de homicidio. in. c. irrefragabili. de offi. or. c. ij. de ꝓcu. li. vj. c. de illis. de spon. c. bone. le. ij. de postula. prela. c. ij. de tempo. ord. li. vj. ꝛ in. c. imperialem. vbi Bald. de ꝓhi. feu. alie. per frede.

136 ¶ † Decimoquarto limitabitis dictam regulā locū nō habere in patre minus solenniter testāte inter liberos: qui licet filium in testō p̄terierit: id est titulo institutionis ei nō reliquerit: sed alio quocūq̄ titulo: tamen propter hoc testamentū non erit nullum: vt dicit gl. singularis in aut.

136 Decimaquarta limitatio ad regulaȝ ꝙ filius debet institui quia locum non habet in patre testāte inter liberos.

nouissima.C.de inoffi.test.⁊ est similis in c.si pater.super verbo:instituit.c.ti.li. vj. quā h̄ seqꝫ Ant.d̄ butrio. Nō ꝙ testm̄ tūc valeat vt testm̄: s3 tāꝗ cā itestati. quā seruari faciat iudex:vt.l.fi.C.fa.her. Et hāc sequit̄ Iaco.butrig.in.d.aut. nouissima. vbi cū dicta gl.transit Alex. licet in.l.inter cetera.ff.de libe.⁊ posthu.tenuerit testamentū etiā inter liberos filij p̄teritione esse nullū. Predictā glo.post longā ad partes disputationē sequit̄ Iason in eadem aut.nouissima.iiij.col.in fi. cū duabus sequentib⁹.⁊ idē tenet in.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.ij.col.C.e.⁊ mat thessila.notabili.cxl. Sed aduertatis:q: supra in principio huius notule glos. illa fuit reprobata: quā etiā reprobauit Iac. de are. Pe.⁊ Cynus ibi: dicētes indistincte dictā auten.nouissima.fore hodie correctā per tex.in.d.§.illud quoqꝫ capl'm.in aut.vt cū de appel.cog.qđ etiā sequitur Bal.in repeti.dicti.c.si pr̄.Imo.hic Salic.⁊ Fulgo.in.d.aut.nouissima.Bald.et Sali.in.d.l.fi.C.fa.her. Et hec est tutior opinio:quā velut cōmunem tenet vtraqꝫ schola legistarū ⁊ canonistarū.per text.in dicto.§.aliud quoqꝫ capitulum.indistincte loquentē. Et ego ita semp tenui: et teneo:cōmunē sequēdo opinionē. que corroborat̄ per ea que plene habuistis supra in septima limitatione. Nam al's in locis ibi allegatis frustra disputaret̄: an vnius filij p̄teritione aperiat̄ via ceteris testamento institutis dicendi nullū:presertim inuito filio p̄terito. de quo late ibi habuistis. Nec obstat principale fundamentū Iasonis:dū in.d.aut.nouissima. dicit: ꝙ filiū instituere in aliquo est poti⁹ ex iuris ciuilis dispositione: q̄ omnino relaxat̄ in testamento inter liberos facto:vt.d.§. ex imperfecto. Quia respōdet̄: ꝙ cū titulus institutionis sit filio honorabilis. Et naturaliter teneat̄ pater filiū honorare: vt supra in primordijs fuit plene demonstratum. Negari nō potest:quin talis solēnitas instituēdi filiū sit aliqualiter de iure naturali gentiū. Et sic in testamēto inter liberos nō censet̄ relaxata:cū nō sit mere de iure ciuili positiuo:nisi solū explicite: quia iam erat naturali ratione implicita. ¶ Preterea preteritio filio𝔷 nō censetur ꝓcedere de consensu testatoris: vn̄ vocat̄ vitiū testamēti intrinsecum volūtate carens et consensu testatoris:vt vidistis.s. testamentū.j.in.xij.fallētia.in fi. Et certum est:ꝙ testamentū imperfectū ratione deficientis volūtatis nō valet etiā inter liberos:vt cōcludūt omnes in.d.§.ex imperfecto. Nec ad pias causas: vt.j.dicet̄ in.xxi.limitatione. ¶ Et posito ꝙ valeret ad pias causas:hoc ideo ē: q: excepta legitima plus fauet̄ pie cause: ꝗ liberis. ¶ Preterea ꝙ in testamēto sunt septē testes nō est nisi solēnitas probatoria: ⁊ nō substātialis.ꝑm Bar. in.l.j.ff.de cōdi.indebi.⁊ in.l.cū quis.C.de iur.⁊ fac.ig. quē ad hoc sequit̄ ipsemet Iason i.l.ij.iiij.colum.C.de bo.pos.cōtrata. Ideo facilius tolerat̄ testamentū deficiēs in tali solēnitate: ꝗ si deficeret in solennitate substantiali ⁊ intrinseca:qualis est institutio filij. vt plene vidistis supra in.iij.limitatione. Nā videm⁹ etiā: ꝙ cōsuetudo facilius alterat solēnitatē probatoriā.c.cū dilectus. de fi.instru.ꝗ substantialē quā tollere nō potest.ꝑm gl.in.c.nō putamus.de cōsuet.

137 li.vj. ¶ †Decimoquinto limitabitis dictam regulā locū nō habere: vbi preteritio filij tenderet in sui fauorē:nā talis preteritio nō redderet testamētū patris nullum:vt probat̄ in.l.si emācipatus.la.ij.ff. de bo.pos.cōtrata.⁊ no.Bar.in.l.cū ex filio.ff.de vul.⁊ pup.vbi hoc tenēt Ang.et Imo.per illū text.plusꝗ notabilē. Quoties enim fit preteritio ad cōmodū ipsius filij p̄teriti:testamentum valet:nec est nullum etiā iure nouissimo. Videatis bonū tex.vbi hoc tenet Alex.in.l.multi.ff. de libe.⁊ posth.Bar.Bal.⁊ Alex.in.d.l.cū ex filio.vbi cōcludūt: ꝙ quoties pater ad cōmodū filij ipsum preterierit:ex eo ꝙ talis preteritio est filio fauorabilis: testamētū nō est nullū:etiā si in tali preteritione nō fuerit aliqua causa inserta de cōtentis in §.causas.in aut.vt cū de app.cog.⁊ in gl. c.quintauallis.de iureiurā. Ideo decidit elegāter Bar.in.d.l.cū ex filio.in p̄nci. ꝙ cū pupillaris substitutio tēdat in ꝓuisionem filij pupilli:⁊ fieri non possit filio pupillo emācipato.instit.de pupil. substi.in pn. Pr̄ hn̄s duos liberos vnū i p̄tāte alterū ꝟo emācipatū:si ambos velit eē iuicē substitutos si ipuberes decedāt:pōt instituere isolidū filiū quē h3 i p̄tāte: ⁊ ab eo dimidiā hr̄ditatis legare: vl' p fideicōmissū relinq̄re filio emācipato:cū i pubertatē ꝑuenerit. Quo casu si emācipat⁹ in etate pupillari decesserit:dimidia hr̄ditatis ei cū i pubertatē deueniret relicta:remanebit penes aliū i p̄tāte cōstitutū:acsi pupillariter fuisset ei substitutus cū effectu: ita ꝙ nō poterat interim ille emancipat⁹ testamētū patris nullū dicere: velut sine causa preteritus:cū hoc casu preterit⁹ fuerit causa sue prouisionis: vt non decedat sine herede intestatus.quia tale legatum vel fideicōmissum habet̄ ei loco pupillaris substitutionis:vt.d.l. cum ex filio.§.j. Nec etiam in legitima de qua ipso iure tollitur omne grauamen ⁊ omnis dilatio l.quoniā in prioribus.C.de inoffi.test. Videtur interim institut⁹ vt moriēs in etate

137 Decima quinta limitatio ad regulam ꝙ filius d3 institui q: locum nō habet vbi sui fauore esset preteritus.

138 Quoties filius sui fauore p̄teritur causa est testamento inserenda.

a ¶ Ut sentit Bald. ꝓ q̄ vide qđ dicitur.j.super verbo: reliquit. in duodecia limitatiōe.

b ¶ Nōra bilet.tn̄ verificari forte posset in filio ꝓdigo: de quo videatis.j.super verbo: reliquit.ꝓpe finē. in xij.casu: q̄ filius grauari potest in legitima.

139 Decimasexta limitatio ad regulam ꝙ filius p patrem est instituendus quia locum

pupillari eā possit ad matrē vel ceteros legitimos heredes trāsmittere:tn̄ Bart. in dicta.l.cū ex filio cōsuluit: ꝙ pater volēs filio tali modo ꝓuidere emācipato cui pupillariter substituere nō potest: ipsum filiū instituat in aliquo ꝗtūcunqꝫ modico: puta q̄nqꝫ solidis:⁊ residuū ei leget in tēpus pubertatis.ꝑm consiliū illius.l.cū ex filio.q: tūc velut in aliquo institut⁹ dicere nō posset testamentū p̄ris nullum: nec agere ad supplementū legitime. qm̄ ius agendi ad supplementū loco q̄rele inofficiosi testamēti succedit. Unde sicut q̄rela eo tūc intētari nō potest:vt.d.l.cum ex filio. Sic etiā agi nō poterit ad supplemē

138 tum. ¶ †Unū tn̄ menti tenebitis: ꝙ vbi fili⁹ oīno p̄terit̄ cā sue ꝓuisionis ⁊ fauoris:l3 nō sit necesse causam preteritionis odiosam:vt dictū est exprimere: tn̄ pater in tali p̄teritione tenebit̄ exprimere causam fauoris ꝓpter quā filius p̄teritur. vt sentit Bal.[a] in aut.ex causa.ꝟ.expeditis contrarijs.in.iiij.opposi.postea sequenti. C.de libe.p̄teri. Et per hoc dicebat Nic. de neapol.in.d.l.inter cetera.ꝙ instituēs nepotes ex filio furioso licite testat̄: l3 filium furiosum p̄terierit.allegat Guil. de cugn̄.ita tenuisse in aut.licet.C. de natu. libe. Sed nō est verū: ꝙ guillelm⁹ ibi hoc dixerit:sed simpliciter dicit: ꝙ in exheredatiōe filij furiosi cā nō ē necessario iferēda dū tn̄ filij furiosi nepotes testator: fuerint instituti:cū tūc exheredatio non tendat ad filij incōmodum per tex.quem ibi Bal. dicit singularē in.l. si furioso puberi.ff.de curato.furio. Sed ꝙ possit impugne preteriri:nihil dicit:et bene q: text. est apertus: ꝙ p̄teriri nō potest.in.l. humanitatis ibi:legitima relicta.C.de impube.⁊ alijs substi. Ideo dictū Nico.non valet.[b]

139 ¶ †Decimosexto limitabitis dictā regulā nō locū habere in testamento facto ad pias causas:na3 eo casu non requirit̄: ꝙ filius instituat̄:sed satis est: ꝙ quocūqꝫ titulo ei relinquat̄ ꝑm Bar. in repe.l.j.C. de sa.san.ec.in.ij.q. quinte partis principalis. Et ratio est:q: in causis pijs solum attendit̄ ius naturale per.c. cū esses.et.c. relatū.s.eo. Idē tenent Bal.⁊ Flori.in dicta.l.j. Pe.de anch.⁊ Imol.in.d.c.cum esses. Sed hoc mordent aliqui doctores tali consideratione: quia si in testamēto inter liberos pater habet necesse filio relinquere iure institutionis: vt vidistis.s. in.xiiij.limitatione:multo ergo forti⁹ hoc necesse habet facere i testamēto ad pias causas:quod non est tantum: aut saltem magis priuilegiatum: ꝗ testamentum inter liberos.per text.in.c.quicunqꝫ.xvij.q. iiij.et glos.in.l. si quis ad declinandū.C. de episco.et cle.facit text.no.in.§.fi. insti. quib⁹ modis testa.infirmā. videatis que dixi.s.in prima limitatione. Et hanc vltimā opi.ꝙ non valeat tenet Sali.in.xij.q. in.d.l.j.per multas rationes. Et sequitur Barba.post lōgā disputationē in.d.c.cū esses.xxij.col.s.e.ꝟ.querit hic dn̄s petr⁹.

140 ¶ †Decimoseptimo limitabitis dictā regulā nō habere locū in filio bānito p̄terito:qui testamentū sui patris non potest propter hoc dicere nullū:posito ꝙ fuisset factum ante bannū filij:cū tali filio nō debeatur legitima:q: nō reputat̄ esse in rex natura:sed ꝓ mortuo habet̄. dicit text.in §.cū autē is.institut̄.quib⁹ mo.ius patrie potesta.soluitur.qui tex.licet loquatur in deportato:tamen idē debetis intelligere in bannito ei equiparato: vt not.institut̄.

141 de capi.diminu.post prin. †Nam bānīti sicut deportati desinunt esse de numero ciuiū:⁊ sic pro mortuis quo ad successionē ⁊ cetera iura solis ꝓximioribus successorib⁹ debita habentur.vt.d.§.cum autē is. Nā cum alius loco eius succedat:ipse ꝓ mortuo habetur.l.actione.§.publicatione.ff. ꝓ socio. Unde cū sua nō intersit:post mortem patris dicere testamentū patris nullum : tanqꝫ ille q̄ ab itestato succedere nō posset:nō poterit testamentū p̄ris impugnare de nullitate:nec al's:nec etiā fiscus hoc poterit ex persona banniti.ꝑm Bal. per illū tex.ad hoc no.in.l.si qua pena.ff. de his q̄ sunt sui vel alie.iur.ad hoc facit qđ pulchre ꝯsuluit Pau.ꝯsil.xxxij.incipi. omisso ordine.⁊ idē Paul.in.l.j.C.de heredi.insti.⁊ expresse ꝯsuluit Ang.ꝯsi.xcix. incipi.viso themate.⁊ ita pariter cōsuluit Alex.in prima parte ꝯsi.lxxv.incipi.visis ⁊ diligenter inspectis. Et hoc intelligatis verum in bannito per imperatorem ab imperio: vel regno francie:in quo non est dare alium superiorem: ꝗ regē. Et idem puto si bānitus foret per aliū iudicem regiū habentē territoriū limitatū:prout habent in frācia baylliui ⁊ senescalli:qui non possunt nisi a territorio nō vltra bānire. l.fi.ff.de iurisdi.oīm iudi.⁊.c.ij.de cōstitu. li.vj. Qm̄ si q̄s illo𝔷 haberet ex ꝑuilegio aut ꝯsuetudine immemoriali bānire quē a toto regno: ꝓut facere cōsuluit senescallus tholosanus:q̄ bānit a toto regno: vbi qualitas criminis h̄ req̄rit. Certe tūc idē iudicaret acsi rex ipsum bānisset vel curia

142 parlamēti loco regis iudicās. †Nec poterit ēt rē vēditā talis bānit⁹ oblato p̄cio infra annū ex ꝯsuetudine frācie𝔷 hui⁹ ducatus aq̄tanie retrahere iuxta.c.ꝯstitut⁹. d̄ i ite.resti.tāꝗ ꝓximior d̄ gn̄e.l.amissiōe ⁊.l.tutelas.§.fi.ff.d̄ca.di.vbi bar.⁊t3 Iaß. l.§.cū aūt is.isti.q̄b.mo.ius pa.po.sol.qđ extendit̄ ad dānatū ad ꝑpetuos carceres cū bono𝔷 publicatiōe. Sec⁹ si esset bānit

non habet in testamēto ad pias causas facto.

140 Decimaseptia limitatio ad regulā ꝙ filius d3 istitui: q: locū nō h3 in filio bannito preterito.

tus vel incarceratus ad tempus quia nō perderet iura agnationis et posset p procuratorē retrahere. Si autē esset bannitus solū a ciuitate: nō pderet nisi ius succedendi sibi delatū bñficio seu ex statuto cōsuetudine aut priuilegio illius ciuitatis. Ideo pderet ius feminas excludendi ex statuto ciuitatis indultū masculis: sed nō perderet patriā potestatē: ꝛ ius succedendi: nec successionē ei delatā de iure cōmuni: qualis est paterna successio. Ideo necesse esset ipsum talē in aliquo instituere: cū quo ad illā successionē nō habeaꝫ pro mortuo. vt pulchre cōsuluit idē Alex. eadem parte ꝯsi. xxvj. ꝛ decidit Bar. per illuȝ tex. in. l. certa forma. C. de iure fis. li. x. et latius in sua quadā disputatione incipiē. Lucane ciuitatis statuto. ꝛ Bal. pulchre in. l. illicitas. §. q̄ vniuersas. ff. de offi.
143 presid. ¶ † Decimooctauo limitabitis dictā regulā locū nō habere in testamento facto in patria vel loco vbi statutū viget aut cōsuetudo: q̄ primogenitus succedat. qm̄ eo casu si pr̄ filiū primogenitū heredē vniuersalē instituerit: ceteros vero filios p̄terierit: vel eis alio titulo q̄ȝ institutionis reliq̄rit: nullatenus dicere poterunt testm̄ nullū ratione supradicta: scilicet: q̄ testō stāte nullo ipi ab intestato nō succederēt etiā in iure patronat⁹ eis cōpetenti. ꝫm Pañ. in. c. cū seculū. de iure pa. Cū tota hereditas paterna eo tūc dicaꝫ legitima p̄mogeniti. arg. l. q̄dā. ff. fa. her. et. l. fi. ff. de iure patro. In exclusionē aliorum liberoꝝ postea genitoꝝ: q̄uis clericoꝝ: quos sicut laicos dicta cōsuetudo excludit ꝫm cōmunē opinionē quā referūt ꝛ sequunꝫ Jo. an. in mercurialib⁹ in. c. sine culpa. de reg. iu. li. vj. Pañ. ꝛ Feli. in. c. ecclesia sancte marie. xliiij. col. ꝟ si. xv. q̄ro. de cōsti. Nā talis secūdogenit⁹ in natiuitate sua iam ligatus erat dicta cōsuetudine per quā primogenito debebaꝫ etiā patre inuito: ideo clericat⁹ subseq̄ns illud ius primogenito q̄situ tollere non potest ꝫm eos facit qđ decidit Bart. in. l. j. ff. de penis. dū q̄rit: an clericatus superueniēs delinquēti prosit ei quo ad penam euitandam: saltem respectu pene bonoꝝ: ꝛ sic secūdogenitoꝝ nō interest testm̄ patris dicere nullū postq̄ȝ sunt cōsuetudine exclusi. vt pulchre decidit de sancto Georgio. prepositus in repetitione. c. per venerabilem. §. qđ aūt. lv. col. j. qui filij sunt legiti. facit qđ no. Bal. in. c. j. de succes. feu. ꝛ clare sic ꝯsuluit Pañ. i. ij. pte ꝯs. iij. iij. col. in
144 solutiōe scđi dubij. ¶ † Neq̄ȝ tenetur tūc p̄mogenit⁹ talia bona sibi titulo p̄mogeniture delata alijs suis fratrib⁹ ꝯferre: cū quibus in ceteris alijs bonis succedit: quinimmo hēbit bona sibi iure p̄mogeniture debita p̄cipua. ꝫm Pañ. in. j. pte ꝯsi.
145 xij. ꝛ consi. lxxxvj. vbi pulchre dicit: † q̄ hm̄oi dignitates regie ꝛ magnoꝝ p̄ncipatuū: talr̄ sunt īdiuisibiles: q̄ ceteri filij in eis hr̄e nō debēt legitimā: imo cedūt soli p̄mogenito loco sue legitime i solidū. ꝛ ita etiā ꝯsuluit Pau. ꝯsi. clxiij. ij. col. ꝛ Pañ. i ij. parte. alleg. ꝯsi. iij. v. col. ꝛ Gui. pape. q. cccclxxvj. vbi clare ꝛ plene loq̄ꝫ. dicētes: q̄ si alr̄ fieret posset īfra paucos dies seu annos dignitas ad nihilum deduci: cū vt dicit Salu. in iugurthino. Passim multis sibi imperiū petētib⁹ breui dilabaꝫ. Qua rōne ita dr̄ fuisse iudicatū in pcessu vētilato inter Carolū. iiij. frācie regē: ꝛ amedeū ducē sabaudie: ad cām comitatuū valeñ. ꝛ dienñ. quos nūc tȝ dalphin⁹ vienēñ. Et vltra illa hēbit partē in alijs in quib⁹ iure cōi succedit equalr̄ cū alijs fratrib⁹: vt elegāter decidit Bal. in. l. j. ꝟ. venio ad secūdū. C. de sum. tri. ꝛ in aut. ex testamēto. ꝑpe fi. vbi pulchre loquiꝫ. C. de colla. ꝛ ꝯsuluit zaba. cardi. ꝯsi. lxiiij. in fi. ꝛ tenet Flora. in. l. q̄ pater. vij. col. ff. fami. hercis.
146 ¶ † Et adeo debenꝫ bona p̄mogenito stante dicta cōsuetudine: q̄ etiam si post mortē p̄ris cui solus primogenitus ex cōsuetudine successit: ceteri filij in domo habitauerint: necnō bona primogeniture simul cū p̄mogenito tenuerit: officiariosq̄ȝ cū eo ac subditoꝝ inuestituras ꝛ renouationes cōi noie fecerint: nō tamē poterūt ex hoc aliquod ius in dñio vel possessiōe taliū bonoꝝ pretendere: nec aliq̄đ remediū possessoꝝ intētare: q̄ primogenitus talia p̄sumiꝫ tolerasse alijs suis fratribus causa honoꝝ ꝛ iure cuiusdā fraterne familiaritatꝭ. qđ sibi nō dȝ nocere: nec alijs ꝑdesse: ad aliq̄đ ius acquirendū. l. q̄ iure familiaritatis. ff. de acq̄. possess. ita singulr̄ consuluit p multas rōnes Pau. ꝯsi. clxiij. incip̄. in cā quā magnificus dñs ꝛc. Sec⁹ forte si p̄mogenit⁹ passus fuerit fr̄es suos equalr̄ cū ipso describi: ꝛ feuda recognoscere a dño: a quo depēdent: et ei deueria soluere: p ea q̄ singulr̄ decidit bar. i. l. rura C. đ oi agro deser. li. xj. Cū in talib⁹ cesset p̄sumptio honoꝝ: sȝ poti⁹ oneris ipēden
147 di fratrib⁹. ¶ † Sane tñ intelligatꝭ: q̄ eo casu stante dicta ꝯsuetudine pater nō ꝓhibeꝫ filiū p̄mogenitū heredē istituere i bonis ēt iure p̄mogeniture sibi debitꝭ ꝛ obueniēdis: sicut in legitima filie iure nature debita: q̄uis a lege debeaꝫ filio p̄re inuito p̄t ipse pr̄ filiū istituere: sȝ nō posset in ea nec p̄mogenitura onerare filiū nec substituere. l. si arrogator. i fi. ff. đ adop. sȝ simplr̄ eū heredē facere. † Non tñ sic erit forte i regnis p̄sertim i regno frācie: quoꝝ natura resistit ꝛ exigit: ne de eis fiāt testā legata vl̄ alie dispōnes: nisi ex ꝯsuetudie

143 Decimaoctaua limitatio ad regulaȝ q̄ filius est instituēd⁹ quia locuȝ non habet vbi ex consuetudie tota hereditas debeꝫ primogenito.

143 Vide h plene materiam primogeniture que oēs etiam clericos excludit post genitos.

144 Tota hereditas est legitima p̄mogeniti quā nō tenetur alijs suis cōferre fratribus.

145 Stante dicta cōsuetudie ceteri liberi i successione etiam legitimam petere nō possunt.

146 Stāte dicta cōsuetudine: non nocet primogenito si suos fr̄es secū tenere bona pmiserit ꝛ administrare tolerauit.

147 Etiā stāte dicta consuetudine possȝ pr̄ filiuȝ suum primogenitū istituere heredem: ꝛ qualr̄ hoc intelligiꝫ.

148 Rex frācie testari non pōt đ regno: ēt primogenitū cui debetur heredē instituēdo: cū p̄mogenito debeatur ex sola consuetudine: ꝛ nō bñficio p̄ris.

esset aliter vsurpatū. vt in. c. licet. de voto ꝛ voti redēptio. Unde Joan. de terra rubea in quodā libro suo quē intitulauit Uincā ecclesie. tracta. j. arti. j. q. ix. x. ꝛ xiij. in fi. ꝯcludit dicēs. q̄ regnū frācie debetur primogenito ex sola regni consuetudine: nūq̄ȝ consueuerunt reges de ipso regno testari: qđ vi ꝛ medio consuetudinis defertur p̄mogenito. Et ad alios de quibus dixi super verbo: duas habēs filias. In primo principali casu fallentie. in fi. Nā reges francie nunq̄ȝ potuerunt: neq̄ȝ posset Karolus. viij. rex noster modernus testamentū facere de regno. etiā heredē instituendo dñm Delphinū eius primogenitū. vt plene ibi decidit prefat⁹ doctor p. xxiiij. ꝯclusiones auctoritatib⁹ et rōne fundatas: q̄ regnū frācie nō debetur primogenito ex successione testamentaria vel ab intestato. Sed solum ex consuetudine regni. Igitur rex ipsuȝ dare non potest primogenito: neq̄ȝ auferre per alienationes inter viuos: testamēta neq̄ȝ debita volūtaria: legata: exheredationes: ex causa: criminaq̄ȝ parentū. arg.
149 dicte. l. si arrogator. i fi. † q̄ p̄mogenit⁹ frācie nō hȝ regnū a patre: sed ab ipsa regni cōsuetudine: ꝛ sic pater potestatē nō habet ipsuȝ grauare. vt. d. l. si arrogator. facit bonus tex. in. l. si seruo. ff. de heredi. insti. vbi in re sibi debita nō pōt quis heres institui: nec alio mō honorari: ꝛ min⁹ grauari: nec in aliq̄ modis p̄dictis preiudicare ei testōr posset vel alio q̄uis mōvt
150 lati⁹ diceꝫ i fi. hui⁹ limitatiōis. ¶ † Reges eni duces: comites vel marchiones testari nō possunt de suis dignitatibus. de quo Jason in. l. de q̄bus. xxij. colū. ff. de legibus. quia aut dātur per electionē quādo vacāt: vel per collationē superioris: sicut datur imperiū. c. venerabilem. de elec. Et tūc de his sicut de beneficijs eccl̄iasticis testari: vel alr̄ disponi nō potest. Aut tales dignitates dātur per successionē ex cōsuetudine approbata: (que cōiter vbiq̄ȝ seruatur hodie ꝫm glo. in. c. deniq̄ȝ. vij. q. j. volentē filium regis esse regem post patrē: ꝛ sic iure successiōis. quā glo. sequitur Archid. in. c. moyses. viij. q. iij. quicquid ibi voluerit glos. Et tunc q̄ talis successio nō originatur: nec datur a testatore: sed ab ipsa lege ordine geniture. Sicut hodie competunt primogenito soli ex generali cōsuetudine: q̄ hoc introduxit in honorē ꝛ fauorem imperij: vt principatus q̄ sub eo sunt nō diuidanꝫ: sed integre pmaneant: put est de mente tex. ꝛ glo. in. c. imperialē. §. p̄terea ducatus. de phi. feu. alie. de talibus dignitatibus testamēto vel alr̄ disponi nō potest in p̄iudiciū primogeniti/qui cū ius illud habeat: nō patris iudicio: sȝ de legis seu consuetudinis bñficio per eū grauari nō pōt: a quo beneficiū nō habet: nec cōmodum sentit. vt. d. l. si seruo fideicōmissaria. vbi bonus text. et in. l. testō dñi. ff. de here. instit. ꝛ. d. l. si arrogator. ff. de adop. Immo papa ꝛ impator hoc facere non possent: nec permittere cōtrariū ꝫm Jo. an. ꝛ Imol. in. c. grandi. de supplē. negli.
151 p̄la. li. vj. ¶ † Ex q̄bus cōfutatur ꝛ penitus cōfundiꝫ: vt ipso iure nihil valuerit ille tractatus pacis quem angli pretendunt olim fuisse passatū in villa troie: regionis cāpanie inter karolū sextū frācorum regē dñi nr̄i regis pauum. ꝛ Henricum quintū regē anglie. Anno dñi. M. ccccxx. de quo angli suuȝ faciunt principale fundamentū. Per quē dictus Karolus dñam Katherinā de francia eius filiam nuptui dedit prefato Henrico: eūq̄ȝ sibi adoptauit in filiū. Necnon sine ꝑceribus solus existēs declarauit coronaȝ francie eidē pertinere. Et post sui decessum totū francie regnū ad ipsum peruenturū ꝛ suis imposterū liberis ex illo descēdentibus. Et interim regentē generaleȝ in regno ipsum instituit. de quo Gaguinus Chronicā Karoli septimi exordiēs itaq̄ȝ inq̄t. Dum katherina Karoli sexti filia Hērico nubit. he motrimonij leges dicte sunt: si pre henrico vita defungeretur Karolus francie regnū henricus adiret. Sin ecōtra. Et ex henrico virilis ꝓles supstes foret Karolo deficiēte hērici fili⁹ francie principatū adipisceręꝫ nulla de Karolo legitimo licet herede mētione habita tanq̄ȝ ad eū nulla regni portio attineret. hec ille. ¶ Non eñi valuit nec preiudicare potuit tractatus ille karolo dicti karoli sexti filio naturali ꝛ legitimo nostri regis moderni auo paterno: tanq̄ȝ incōsulte factus. et demū a ꝑceribus regni reprobatus: q̄ post mortē karoli sexti dictū karolū eius filiū huius nois regem septimū vngi ꝛ coronari fecerūt instante iohāna dare noiatissima puella. vt. s.
a vidistis in ꝟbo: duas habens filias[a].
152 ¶ † Nec voluit papa Martin⁹ ecclesie dei tūc p̄sidens dictū tractatū cōfirmare: q̄uis sepe req̄situs per anglos: imo karolū septimū pro vero rege cōstanter tenuit. et sui deinceps successores. Itaq̄ȝ p karolū duce puella a regno fuerūt angli deiecti. Prefato tractatu non obstāte per karolū sextū facto: q̄ ptātē disponēdi de regno nō habuit: vt vidistis. Eo p̄sertim tpe quo graui infirmitate p̄mebatur velut amens effectus: vt facto ipso patēter ostēdit filio ꝓprio generuȝ p̄ferendo: qđ fieri nō potuit in p̄iudiciū naturalis et legitimi heredis: q̄ data impotentia

150 Etiaȝ alij reges duces ꝛ comites nō testantur de suis dñationib⁹ ex cōsuetudine.

151 Nullo pacto valere potuit ille tractat⁹ pacis: per quē karol⁹ sext⁹ frācorum rex hēricū q̄ntuȝ angliū eius generuȝ adoptauit ꝛ regnū francie ei pertinere declarauit.

a ¶ Duas hñs filias. de ista insigni puella vltra ibi dicta. vide. j. super ꝟbo: mortuo ita q̄ testatore p̄mo. loq̄ndo q̄lit crimen extinguiꝫ morte accusati. et super ꝟbo: cuidā petro tradiderunt. dū loquiꝫ de curiositate mulierū circa vestes.

Universidad de … Biblioteca

administrādi regnuꝫ in p̄re suo rege fuit
eo ipso naturalis ꝛ legitim⁹ regni guber
nator:licet etatē nōduꝫ adeptus maiorē
quibuscūq̄ꝫ aliis a patre datis p̄ferēdus.
per tex.iiij. Reg.xv.c.vbi azaria rege im-
pedito Joatan eius fili⁹:q̄ꝫdiu pater vi-
xit:regnū gubernauit:licet annis minor
esset. Cū postea mortuo patre rex effect⁹
etatis solū erat.xxv.annoꝝ. Juxta illud
qđ xp̄s etatis duodecim annoꝝ existens
dixit Lu.ij.in fi. Nescitis q: in his q̄ pa-
tris mei sunt opꝫ me esse. ¶ De nullitate
ꝛ euidēti iniquitate dicti tractat⁹:ac pu
nitione conseruatoꝝ eiusdē summus vir
ille theologus ac iurista insignis Joan-
nes de terra rubea:vt dixi nūcupatus li-
153 brum fecit.† que vineaꝫ eccl'ie intitula-
uit:recte intelligēs regnū frācie vineam
esse vniuersalis eccl'ie:de qua dici potest
qđ scribit Esa.v. Vinea facta est dilecto
meo in cornu filio olei:ꝛ sepiuit eā:ꝛ la-
pides elegit ex ea:ꝛ plātauit vineā electā
ꝛ edificauit turrim in medio ei⁹:ꝛ torcu-
lar extruxit in ea. Hec etiā illa est nubes
candida.quā Jo.in apoca.xiiij.c.p̄uide-
rat.per quā ſm Lyrā ibi intelligit regnū
frācie:moribus ꝛ fide:pre ceteris cādida-
tum ac relucēs. Hec etiā dici posset ciui-
tas illa.quā idē preuidit Jo.apoca.xxi.
Et vidi sanctā ciuitatē nouā descendētē
de celo a deo paratā:sicut spōsam orna-
tam viro suo:et audiui vocē magnaꝫ de
throno dicentē. Ecce tabernaculū dei cū
hoibus:ꝛ habitabit cū eis.ꝛ ipsi ppl's ei⁹
erunt.et ipse de⁹ cū eis erit eoꝝ deus ꝛc.
¶ Quiquidē liber tres ꝯtinet principa-
les tractat⁹:quoꝝ quēlibet in plures di-
uisit articulos. Et singulos multis ꝯclu-
sionibus decidit.ꝛ librū sic cōpositū.d.ka
rolo adhuc delphino existēti direxit.fina
154 liter ꝯcludēs.† Tā philippū tūc burgū
doꝝ ducē q̄ꝫ ceteros etiā eccl'iasticos di-
cto tractatui pacis:imo potius desolatio
nis regni inherētes. Et ꝯ nedū regē ꝛ di
ctum karolū delphinū eius filiū rebellan
tes. Et in administratione ei nō obediētes
in crimē lese maiestatis incidisse allegās
plura iura diuia ꝛ humana philosopho
rum ꝛ doctoꝝ auctoritates:vt ibi per eū
videatis:q: pulchre ꝛ elegāter loquitur.
maxime de potestate regis in puniendo
rebelles p̄latos:ꝛ ceteros eccl'iasticos:de
quo aliq̄ tetigi in v̄bo:ꝛ vxorē noie ade-
lasiā. Unde restat ꝙ rex priuare nō posset
155 primogenitū suū regno. ¶ † Et ꝙ de re
gno disponi non pōt etiā in fauorē p̄mo
geniti vt dictum est:sed in aliis bonis q̄ꝫ
regnis etiā stāte dicta ꝯsuetudine pater
instituere pōt primogenitū heredē:q: li-
cet hereditas ei debeat ex ꝯsuetudine:tn̄
sibi pōt cumulare titulū instōnis:sed nō
posset ei p̄iudicare nec dare aliis filiis:vt

153 Regnū francie vinea dr̄ optima eccl'ie.

154 Oēs ꝛ singuli ecclesie p̄lati ꝛ seculares principes / prefato trāctui pacis adherētes in crimē lese maiestatis ceciderunt p regē puniendi nō obstāte priuilegio fori.

ibi plene dr̄.ꝛ in.d.c.licet.de voto.notant
bal.ꝛ alii in.c.j.de succes.feu.ꝛ in p̄ludiis
156 feudoꝝ.ꝛ Inno.i.d.c.grādi. ¶ † Et pri
mogenit⁹ dr̄ nō solū ille q̄ prim⁹ viā na-
scendi aperuit. Sed etiā illo mortuo ille
dr̄ primogenit⁹:quē nemo antecedit tpe
mortis p̄ris.l.ex duob⁹.ff.de vul.ꝛ pupil.
ꝛ.l.q̄ duos.in fi.ff.de reb⁹ dub. Jō deci-
dit bal.in.l.si q̄s prioris.§.talē aūt lniam.
C.de secū.nup.ꝙ si stāte dicta ꝯsuetudi-
ne p̄mo natus naturaliter decesserit vi-
uo p̄re:nō vocabunt ceteri oēs liberi su-
perstites tpe sue mortis si plures habeat
ſm ꝙ succedit ex iuris cōis dispositione:
quasi tūc illo primogenito mortuo cessa-
re vr̄ ꝯsuetudo ꝛ locū esse cōi legi oēs eq̄
liter vocāti. Sed succedet solus scđo na-
tus:q̄ cū aliuꝫ nō habeat ante se:fatis dr̄
primogenitus. Quia vt dicit text.in p̄e-
mio ffoꝝ.illud primuꝫ est:qđ an̄ aliud nō
hꝫ. Et hoc verum ꝙ mortuo in vita pa-
tris p̄mogenito sine liberis:scđo genit⁹
succedet/vbi ex p̄re cō suetudine heredi
tas deferret p̄mogenito.secus si ei defer
ret ex pacto:sicut est i regno sicilie:q: tūc
cū in pacto fiat mētio de primogenito:et
nō de scđogenito nō posset scđogenit⁹
succedere:imo ad papā ꝯcedente regnū
deuolueret/q̄ posset de ipso libere dispo
nere ſm bal.singulariter i.c.j.de filiis na
tis ex mīimo.ad morga.ꝯcto.de quo di-
cto bal.miratr̄ valde Nico.de peru.i trac.
successio.ab intesta.p ea q̄ dicit.idē bal.
in.d.l.cū antiq̄oribus.C.de iure deliber.
dū cōmemorat quasdā ꝯuētiones initas
inter papā clementē ꝛ karolū regē sicilie.
Anno dn̄i. M.cclxv.que aliter sonāt:vt
ibi p eū.ꝛ sic scđogenit⁹ per ꝯsuetudinē
q̄ mortuo p̄mogenito est prim⁹ succedere
dꝫ ſm Jaso.ꝛ Alex.in repe.l.quotiēs.C.
de rei vēdi. Et idē esset si primonat⁹ su[illegible]
stes tpe mortis p̄ris reperiret heredi[illegible]
repudiasse:et sic mortu⁹ esset ciuiliter.vt
plene vidistis in.x.limitatiōe.vel eēt effe
ctus incapax successionis:vt q: deporta-
tus.l.si qua pena.ff.de his q̄ sunt sui vel
alie.iur.vł eēt fr̄ minor.ꝛ refert bal.in.d.§.
talē.ita fuisse determiatū i regno apulie:
cū.b.Ludouic⁹ q̄ erat primogenit⁹ effect⁹
fuisset frater minor:qui velut incapax cō
putatus nō fuit in numero:nec habitus
pro primogenito:q: nō obstat sequenti il
le qui est inhabilis omnino.l.si post mor
tem.§.si liberi.ff.de bonoꝝ posses.contra
tabu.facit qđ habuistis supra in octaua
234 limitatione. ¶ † Pariter diceretur ille
primogenitus:qui solus ex matrimonio
natus esset quē nemo precessit:nec sequu
tus est per tex. Matth.j.in fi.vbi xp̄s in-
temerate semper virginis vnicus filius
157 vocatur priogenit⁹. ¶ † Cōsistit aūt ħ
ius primogeniture in multis. ¶ Prīo q:

156 Vide q̄s dicatur primogenitus.

157 Vide iura ꝛ prerogatiuas p̄mogeniture.

in festis sicut olim priogenit⁹ sacrificia p̄
mus offerebat:ita nūc in offerēdo p̄poni
tur. ¶ Scđo q: ad dexterā p̄ris sedere de
bet:nā honor ꝯsistit etiā in sedēdo.c.soli-
te.de maio. Cuꝫ dignior an̄ alios sedere
debeat:vel sedere dꝫ a dextris ꝛ inferior
a sinistris. Et fili⁹ priogenit⁹ regis dꝫ ſp
stare a dextris regis ſm bald.per illū tex.
in.l.decernim⁹.C.de sacro san.ecc. Pro q̄
est text. de xp̄o filio dei. Psal.cix. vbi di-
xit dn̄s.s.de⁹ p̄r dn̄o meo scꝫ xp̄o ei⁹ filio
sede a dextris meis tāq̄ꝫ priogēit⁹. Mat
thei.j.c.in fi.vt infra dicā. ¶ Tertio i mē
sa duplices dꝫ sumere cibos.ſm gl.in.ca.
q̄ꝫ sit piculosuꝫ.vij.q.j. ¶ Quarto q: in fi
ne habet benedictionem paternam. cui⁹
verbā forma ꝛ habetis genesis.xxvij.ca.
¶ Quinto habet duplicem partem i pa-
terna hereditate. Aliquando totum.ali-
quando minus.puta domuꝫ principaleꝫ
ſm diuersas terrarum cōsuetudines.quo
casu si habere debet domum principaleꝫ
etiā habebit ortuꝫ illi contiguū:vel cā do
m⁹ pratum.ſm nicola.de neapol.in.l.pre-
diis.§.pe.per illum tex.ff.de lega.iij.vt ple
ne supra habuistis in v̄bo:ꝛ ortū. ¶ Sex
to habet ius benedicendi suis fratribus
vt pulcre tradit bal.in dicta.l.cum anti-
quioribus.C.de iure deliberan.vnde di-
cebat idem bal.in.c.j.§.preterea ducatus
de prohi.feu.alie.p frederi.ꝙ mortuo do
mino feudi pluribus relictis filiis heredi-
bus vasallus faciet fidelitatem antiquio
158 ri:p quo facit tex.i.l.fi.đ fide instrum.†
¶ Et talis consuetudo de primogenito
succedendo non caret rationabili funda-
mento:nam fundatur iure diuino:vt. Ge
nes.allegato.c.xxvij.ꝛ lege canonica.vt
patet in dicto.c.licet.de voto.ꝛ.c.q̄ꝫ peri-
culosum.vij.q.j.qđ etiā tenet bal.in.l.in q̄
[illegible] prope fin.C.de secundis nuptiis. Nec
no[illegible]l.ciuili et ratione naturali:vt demon-
strabitur ex nūc dicendis.imo plus deci-
dit alexan.in repetitione.l. quotiens .xv.
colum.C.de rei vendica.ꝙ consuetudo ꝙ
primogenit⁹ succedat ceteris exclusis va
let ꝛ teneri potest secure etiam in foro cō
scientie vt talis primogenitus integram
possit patris hereditatem retinere absq̄ꝫ
eo ꝙ det ceteris fratribus suis aliquam
portionem. Ideꝫ tenet Jason.ibi in dicta
l.quotiens.xij.colum. al's diuus ille ber-
nardus ſm eam non consuluisset prout fe
cit vt refert panor.in dicto.c.licet.de voto
nisi talis ꝯsuetudo ex defectu aliq̄ nō va-
leret:q: tūc si priogēit⁹ eēt doct⁹ sciēs talē
ꝯsuetudinē n̄ valere n̄ tut⁹ eēt q̄ ad deū.ſꝫ
alberi.i repetitōe.l.barbari⁹.ff.đ offi.p̄to.
queꝫ sequitur felinus in.c.ad probandū.
de re iudi.vltima colum.videatis iasonē
in.§.sed iste quidem.xxviij.colum.insti.de

158 Cōsuetudo.ꝙ primogenit⁹ succedat ē fundata oī iure.s.diuino canonico ꝛ ciuili. necnō rōni cōuenit naturali ꝛ foro consciētie.

159 actio. ¶ † Sane tamen intelligatis:ꝙ
talis consuetudo fundatur iure diuino ꝛ
naturali voluntario et positiuo:non au-
tem necessario.illa enim forma admini-
strandi.scilicet:ꝙ principatus per vnum
regatur non est de iure diuino necessario
sed mere voluntario ꝛ positiuo:tamen ra
tionabiliter fundato:vt.l.ij.§.nouissime.
ff.đ origine iuris.ꝛ dicto.§.preterea duca
tus.facit.c.maioribus.de preben.ꝛ.c.in
apibus.vij.q.j. ¶ Tollit namq̄ꝫ talis con
suetudo discordias inter fratres:que ex
cōmunione pluriū generantur:maxime
in regimine.l.cuꝫ pater.§.dulcissimis.ff.
de lega.ij.vt eleganter dicit flora.in di-
cta.l.que pater. ¶ In papatu vero qđ p
vnū regatr̄ ē de iure diuino necessario:cū
articulus fidei dicat.vnam sanctā catho
licam ꝛ apostolicaꝫ eccl'iam:per tunicam
domini incōsutiliter ꝯtextam per totum
significari. ad quod faciunt not.in.l.j.C.
de metropoli.berito.li.xj. Et talis consue
tudo:scilicet ꝙ per vnum regatur proce-
dit indubitanter ſm omnes ꝛ locum sibi
vendicat in regnis.vt dicto.ca.licet.dum
dicit.ordinem geniture.quia vt dicit sene
ca.tragedia.vij.c.ij.nec regna, socium fer
re:nec sedere sinunt.ꝛ prima tragedia.nō
capit regnum duos.iuxta illud apostoli.
ad ephesios.iiij.vnum caput:vnus spūs
vnus deus:facit.ca.esto.xcv.di.ibi.vnus
deus:ꝛ vnum baptisma.et lucanus in.j.
oisq̄ꝫ potestas impatiens consortis erit.ꝛ
plene no.in.l.fi.ff.de rerū diuisio.nam do
minium ꝛ coniugiū nollent videre sociū.
iuxta illud ouidij.non possunt cum sociis
regna venusq̄ꝫ manere.nec roma potuit
in exordio duos sustinere reges.q: vt est
hūanus animus causas querere vsurpā
di fraterni regni remo interfecto romul⁹
160 mansit sol⁹ vt ibi ponit gl. Nihil enim
apđ dn̄āndi cupidos probitatis aut fidei
est:vt simone sacerdotū p̄cipe defuncto
eiusq̄ꝫ priogēito.s.o nia liberis carēte reli
q̄ duo iesuꝫ ioā.de p̄ncipa.futuro cogitā
tes vt vn⁹ alterū pderet exēplo ostēderūt
q̄ deo israel penit⁹ derelicto ad antiochū
assirie regē se ꝯtulere:ritū pphanū i ciui-
tate dei initiātes:ex q̄ꝫ tāta successit tribu
latio:si mathathias cū iuda machabeo ꝛ
suis reliq̄s filiis pugnās p legib⁹ patriis n̄
viril'r obstitisset:vt hr̄.j.machabeo.j.ꝛ.ij.
c.ibi surrexerūt i hierusalē tūc filii belial
itroducētes rit⁹ gētiū.s. i desolatōeꝫ oīn e
coꝝ fratris priogēiti p sola p̄cipat⁹ am
bitiōe:libidine pfecto habēdi mīti p̄ferti
reges ferūt q̄ nec deo nec gn̄i aut amicis
idulgēt:cū apđ magnates raro affinitas
valeat imo p̄cipatū ābiētib⁹ odiosa mi-
seratio ē:ꝛ adeo rara iter eos amicicia:ꝙ
aut liuore perculsi, aut imperij maiestate

159 Qꝫ primogenitus solus in principatu succedat est de iure voluntario.sed ꝙ sit vnus papa est de iure diuino necessario.

160 Nota contra ambientes dominari ꝛ regnare quia non est malū quod nō faciāt etiaꝫ contra deū

Universitäts Bibliothek

feroces:aut quod plerūq; accidit: aliorū potentiā suspectam habētes. Aliave occasione occultis inter se dolis agere so=
161 leut † vt fertur Romul⁹ fecisse:q̄ sub colore iustitie legis violate per fratrē eum interfecit. vt fit cōmuniter omne malum sub colore alicuius boni:quoniā adeo solers est male errantium cautio:vt iustitie velamē sue iniquitati pretendant. Cum omī peccāti presens semper sit aliqua rō: quam suo pretendat errori. put Romulo contigit. de q̄ Orosius multa mala scribit:ꝛ inter cetera fratris sui iniquā mortem sub colore iustitie. Quia male agentibus occasio aliqua peccandi in promptu suffragatur. et causam fratricidij esse dixit legē muri violati. de quo dicit poeta. Fraterno primi maduerunt sanguine muri. Q̄ hn̄t cōiter reges ꝛ principātes in hoc seculo a Cain:qui primus fuit rex terrenus:ꝛ primā ciuitatē ↄdidit:cū qua libidinē dn̄andi ꝛ p̄sidendi initiauit. vt habet Genesis.iiij.ꝛ pulchre narrat iosephus lib.j.antiq̄tatū.qui vt solus dn̄aret ꝛ predā suā liberius exerceret fratrē suū Abel iustū ꝛ innocentē occidit: que si aliq̄ sunt sequuti ꝛ cū eo si sibi non ꝓuiderint in inferno sepulti: vel hoc habuerūt a Nemroth filio chus gigāte decem cubitorum qui cepit esse potēs in terra:ꝛ erat robustus venator:hic miserabile vitium libidinis dn̄andi per tyrānidem inchoauit:quo deinceps vsq; hodie mūdus adeo est contritus:vt dici nō possit:fuit autem principium regni eius babylon. Genes. x. de cuius malicia pleni sunt libri. Et forte diuino iudicio actum est: vt Nero in eius vocabulo plane se offerat qui similē infamiā habuit. Pariter Ptolomeus energetes Ptolomei Philometoris fili⁹ ꝛ cleopatre germanus septim⁹ egyptioꝝ rex regno a fratre cui ptinebat vi ꝛ metu extorto statim filiū fratris ecōplexu mr̄is necauit ꝛ omnes eius fautores ꝛ populares qui eū in regnū vocauerant. Similiter ioram fili⁹ iosaphat rex israel effect⁹ in lib. gn̄atiōis xp̄i descriptus quinq; fratres suos vt bona eoꝝ possideret ꝛ ne in futurum regnarēt:ꝛ sic vt regnū suū ampliaret gladio occidit:ꝛ quosdam de p̄ncipibus iuda:vt habet.ij. Paralipo.xxj. c. Postea tn̄ decessit in infirmitate pessima:ꝛ non fecit ei populus sm̄ morem cōbustionis exequias:sicut fecerat maioribus suis. Nec positus fuit in sepulchro re=
162 gū:vt ibi dicit in fine. † Sic in hoc frācie regno post obitum clodouei regis ꝑthorpiani cui quatuor liberi successerāt contigisse memoratur. Quorum duo:scꝫ childebertus atq; clotarius duos quos ex clodomiro fratre p̄mortuo aureliano

161 No. cōtra Romulū q̄ fratrē infecit vt regnaret solus.

162 Vide duos reges in francia ambitione dominādi occisos.

rege nepotes habebant:ambitiōe regni vsurpandi occiderunt. de quo Gaguyn⁹ lib.j.c.antepenultimo. sic in effectu dicit Succedentes clodoueo filij quos q̄tuor ex clotilde regina susceperat:regnū quadrifariam concordibus animis (quod de imperio agitantibus raro euenit) partiti sunt. Theodoricus mediomatricos:q̄ et mettenses. clodomirus genabum:q̄ aurelianus clotarius suessionem childebertus parisios obtinuit. Cumq; postea clotildis mater ex clodomiro filio p̄mortuo nepotes tres:scilicet Theodoaldum: gōtheriū:et cloddoaldum diligēter non secus ac ex se natos apud parisios ꝓcuraret:ac suspitiōe ductus childebertus q̄si illos regina ad regnādum educaret. Accersito fratre clotario quid de matre nepotibusq; pensitet aperit. Placuit visendi eos causa atq; cognoscendi si illorum etas diuisa inter eos hereditate ad principandum ydonea foret ad se per archadiū quendā mitti leta nuncio Clotildis dimissos nepotes patruelibus cōmēdat. Quibus in conspectu adductis maiorē natu Clotari⁹ mox terre allidit ense per ilia adolescentis prostracti traiecto: hic perterritus alter ad childebertum se proripuit orās:vt se protegeret: qui siue misericordiam simulans:siue re vera pueri misereretur Clotariū placare pergit:in quē indignabundus rex. Tu inquit hui⁹ autor facinoris es ꝛ nunc penitet cōsilij. Aut ergo illū pijce abs te:aut morte meis manibus obito. Ad hec verba dimissum puerū Clotarius obtrūcat:interim dum in eorum nece intentos reges clodoald⁹ videt:auxilio procerū dilapsus clericatū professus est:ꝛ sacerdos effectus vitā religiosissimaꝫ vixit. Scribunt quidaꝫ vna cum pueris nutrices quoq; esse necatas. Hec ille. Unde autem talia processerunt satis exprimit chronica allegato. c. vt vidistis. q̄ ex ambitione amplioris ↄsequēde dn̄atiōis:vt postea duo iam dicti fratres mutuo sibi insidiantes ostenderūt. Aut quia clodomir⁹ pueroꝝ genitor Sigismundū burgūdiā moderantē bello captū aureliāq; missuꝫ pariter cū liberis in tereptū in altissimū puteū deijci fecerat: vt p̄cedēti. c. ↄscribit:vl' q: expedit regna per vnū regi:vt videtis. vnitas ḡ in principatu desideratur ꝑut etiā in auib⁹ naturaliter demōstrat. Q̄m in apibus princeps est vn⁹:Et grues vnā sequūtur.vij. q.j.i apib⁹. Et isup i diuinis hr̄ eloquijs Gen.xxv. Esau ꝛ iacob: q̄ colludebant in vtero:non valens vnus aliū sustinere ad domus regimē secū nasciturū:iō cū iehu lras ad ppl'm scripsisset:ꝛ optimates ciuitatis vt meliorē de filijs Achab in sama

ria meliorē q̄ eis placeret eligerēt.ꝛ sup soliū pr̄is sui ponerēt:q̄ ꝓ domo dn̄i pugnaret:timētes vehemēter dixerūt. Ecce duo reges nō potuerūt stare corā eo.iiij.
163 Reg.x. † Regia em̄ maiestas coronā gerit:q̄ est forma spherica. ꝛ sic nullā patitur diuisionē. sm̄ glo in cle.qm̄.de vita ꝛ ho.cle.in v̄bo:tōsurā. Nā rex significat per corpus sphericū ipsi⁹ corone: cui⁹ figura destrueret:si diuideretur in partes. Preterea dignitas maxima nō diuidit/ ne auctoritas minuat dignitatis.c.j.de feu.marchie. Quis em̄ auar⁹ (ait q̄ntilian⁹) cōpossessorē querit. Aut q̄s dn̄andi cupiditate inflāmatus: vel fastu dn̄ationis elatus habere desiderat cōsortē. xxiij.q.vij.c.q̄d autē. vnde Salustio referente in ingurtino. vti q̄sq; potēti confinis erat:sedib⁹ pellebat. Q̄d ex alio nō ꝓcedebat q̄ ex ambitione insolidū dominādi:q̄ naturalr̄ oi aīanti inest. et hoc etiā suadet vtilitas subditoꝝ:q: multitudini ab vno regi expedit. vt. d. l. ij. §. nouissime. ff. de origi. iur. Nec vnq; bona fuit principū pluralitas: imo interdū a deo tolerat in penā pctōꝝ. iuxta illud ꝓuerb. xxviij. Propter pctā terre multi p̄ncipes eius. vn̄ quia in plerisq; hui⁹ regni locis bayliuie ꝛ officia publica ad firmaꝫ annis singulis vendunt. vt dicā in v̄bo:cetera bona. salubriter ordinauit btūs rex Ludouicus[a] Parisi⁹ existēs Anno dn̄i M. cc. liiij. q̄ si plures emptores alicuius bayliuie fuerint:vnus tm̄ iurisditionem exerceat:ꝛ p̄uilegio bayliuie solus gaudeat:ne ipsi subditi pluralitate eoꝝ verētur aut onerent. Additio. Hanc ordinationē repietis in libro ordiuationū regiarū camere inq̄staꝝ parlamēti tholose. fo. vj. Unus ergo p̄nceps. xij. metha. Que fuit vna iter ceteras potissima ratio allegata ꝓ coronatione karoli sexti francoꝝ regis karolo q̄nto patri suo succedēti in regno:vt scꝫ an̄ pubertatē / lege paterna nō obstāte coronaret. de qua dicet in v̄bo:adiecte impuberi. in p̄n. de q̄ Gagui. li.ix.c.iij. sic dicit. Raro quidē euenire arbitrati sunt ꝓceres:vt multi sine ↄtētione rē quēpiā siml' admistrēt. Qr si vni⁹ regis noīe atq; imperio res publica gubernet facile esse:vt ad vnū oēs ↄcordib⁹ animis respiciāt. Eapropter operepretiū fore karolū natu priorē sacratū iri. ꝛ oia suis auspitijs atq; noīe geri:neq; obstare patris legē quēq; p̄mogenitū regni administrationē recipere debere:cū quartūdecimū ageret annū quā li in pnicie inclinare cōiectasset:ipse tollēdā censuisset. hec ille. ꝓ quo facit tex. sing. in. l. si hoiem. ff. mādati. ꝑ quē ois cessat dispositio quoties casus ↄtingit. in q̄ si disponēs viue=

163 Vide rōnes quare dn̄atiōes ꝑ vnū ꝛ nō per plures regi debēt.

a † Btūs a Ludouic⁹. Hec ordiatio est hodie ꝑ dn̄m auffreri posita i tit. de emp. ꝛ vendit. ꝛ tit. de offi. bayliuoꝝ. ordinat. xv.

ret illā tolleret:ꝛ sic necesse erat ꝑ vnū:lꝫ impuberē regi:ꝑut factum extitit. Nā regnū est q̄d ꝑfectū:sꝫ ꝑfectū esse nō pōt nisi vnū. vn̄ oē indiuisibile ꝑfectū est:q: ꝑfectum in nihilo diminui pōt. facit q̄d not. Cy. in. l. si viua. C. d̄ bonis mr̄nis. ita elegāter dicit bal. in aut. hoc ampli⁹. C. de fideicō. ꝛ Pau. ↄsil'. clxj. Hec ꝑfecto est natura ꝓpria hui⁹ feudi:quā assumit ab origine oi extranea cōiunctione ↄscripta vt nō diuidat. cū oē regnū in se diuisū desolet. sm̄ bal. in. l. si plures. C. de ↄdi. iser. ꝛ plene Pet. de ancha. ↄsi. cccxlj. inci. pro maiori. Jō valet ꝛ tꝫ talis ↄsuetudo q̄ solus p̄mogenitus alijs exclusis succedat: maxime in regno cū regnū sit indiuisibile:vt dicit bal. in. l. j. ff. de senato. Jta q̄ ꝓprie nō d̄r corpus hereditariū. sm̄ bal. in
164 d. aut. hoc apli⁹. † Ex hoc singulariter inferēs q̄ stāte dicta ↄsuetudine filius regis aut baronis in testō pr̄is heres institut⁹ q̄ntūcūq; fuerit a iudice monitus:ꝛ ꝑ annū ↄtumax adimplere cōtēta in testamēto:nō ꝓpter hoc anno elapso priuabit hereditate paterna:scilꝫ regno aut baronia. nec locū habebit dispositio dicte aut. q̄ filiū ꝛ quēcūq; heredē ꝑ annū cōtumacē priuat hereditate: q: vt dictū est regnū nō est hereditas:nec etiā baronia. Preterea talia nō debent filio primogenito ex testō vel alia successiōe: sed sola ↄsuetudine de quo plene dicam infra super verbo:si absq; liberis. ij. Jn materia fideicōmissarie substōnis tractādo de fideicōmissis particularib⁹. videatis interim tex. qui vr̄ facere cōtra bal. in d. c. lꝫ. de voto. vt dicā in fi. hui⁹ limitati.
165 † Ex q̄bus apparet q̄ ius p̄mogeniture est q̄dā dignitas. vt dicit glo. in. d. c. q̄ periculosum. ꝛ p̄ma dignitas post paternā:ita q̄ fili⁹ regis p̄mogenit⁹ hꝫ primā dignitatē scꝫ p̄mogeniture post p̄rē regē sm̄ bal. i. l. ex hoc iure. v̄. sexto q̄rit. ff. de iusti. ꝛ iur. Jn signū cui⁹ v̄itas euāgelica xp̄z vocat p̄mogenitū. alle. Mat. j. in fi. lꝫ alios an̄ vel post se nō habuerit fr̄es. sic Lactāti⁹ in. j. diuinaꝝ instōnū li. tradidit Orpheum poetaꝝ vetustissimū deū verū ꝛ magnū p̄mogenitū appellasse:eo q̄ an̄ ipm nihil sit genitū: sed ab eo cūcta sūt gn̄ata. vn̄ nō imerito esau p̄nascētis plantā ꝑtin⁹ iacob ei⁹ fr̄ eodē partu nascitur⁹ rigida manu tenebat:vt tanto cū munere p̄uaret:ꝛ ipse p̄or nasceret. ex q̄ dictus fuit supplātator. vt ptꝫ alleg. Gen. xxv. c. ꝛ de⁹ dixit ad moysen. Exo. xiij. Sctifica mihi oē p̄mogenitū q̄d aperit vuluā in filijs isrl'. ꝛ Lu. ij. hr̄ q̄ oē masculū adapiēs vuluā sctm̄ dn̄o vocabit.
166 † Nā tales p̄mogeniti vsq; a deo certā hn̄t spem i dignitate pr̄is: puta regia

164 Primogenit⁹ regꝭ volūtatem pr̄is nō implens / non priuat regno / cuꝫ ei nō debeat ex testō sed sola cōsuetudine.

165 Primogenitura ē dignitas.

166 Primogenitus regis etiā patre adhuc viuēte vocatur rex.

q̄ adhuc viuēte p̄fe appellari p̄nt reges. p tex. ⁊ ibi gl. l. c. ff. xviij. q. j. ⁊ i. c. adrian⁹. xvij. di. bal. i. l. in suis. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ i l. q̄sitū. ff. si mihi. ff. ullo. c. ti. ⁊ ita p̄ multas alias rōnes ꝓsuluit Oldr. ꝓsi. xciij. inci. elegāter circa negotiū. ⁊ hec cōsuetudo multū inualuit in maximis regnis franco⁹ ⁊ anglie, vt dicit bald. in. d. l. cū anti q̄oribus. C. de iure delibe. Ange. areti. in p̄oemio institōnū. ¶ igit̄. ⁊ panor. c. ex insinuatione. de iure patro. ergo ipsaz velut quotidie crescentē seruare debem⁹. ff. de fun. instruc. l. q̄sitū. ff. si fundus. ibi: quam

167 Vide q̄ tpe galli vti ceperūt legibus.

167 sniaz. ¶ † Sub rege em̄ pharamūdo tunc regnāte in frācia/galli vti ceperūt legib⁹ quas quatuor pceres electi de pluribus solicite tractātes de singulis discutiēdo collegerunt. ⁊ sicut lex salica declarat iudicare decreuerūt i q̄ dispositū iter cetera erat primogenitū succedere. vt dicit tex. in tit. de filijs natis ex mātimo. ad mōrga. ꝓtracto. de qua. l. salica dixi i verbo: duas hās filias. loquēdo de filiabus nō succedēdis i feudo. Obijt aūt pharamūd⁹ rex pagan⁹ exist̄s Anno dn̄i. cccc xxxj. al's. cccclij. cui succedit merone⁹ rex eius fili⁹. deinde meroneo successit childericus ei⁹ fili⁹. ⁊ childerico successit clodoneus ei⁹ filius: q̄ primus fuit rex francoz xp̄ian⁹ p clotildē xp̄ianissimā eius vxorē burgūdoz regis filiā quersus ad fidem catholicā a bto Remigio tūc remēsi epo baptizat⁹ circa annū dn̄i. ccccl xxx

168 Ex lege salica solus p̄mogenit⁹ succedit i regno frācorum.

168 uij. fm̄ chronī. ¶ † Ex q̄bus resultat: q̄ post legē salicā fuit ꝓsuetū in regno francie primogenitū succedere. que quidē cō suetudo valet: q⁹ oēs mūdi successiones sunt de iure positiuo. fm̄ bal. i. l. lege duodecim tabularū. C. de legi. herc. Igit̄ statutū vel cōsuetudo p̄nt de his disponere ad libitū cū ius positiuū sit mutabile per cōsuetudinē. insti. de iure natu. ¶. fz naturalia. ¶. ea ꝓo. Et illud q̄d ꝓclusum est in regno locū hz in ducatib⁹ comitatib⁹ et ceteris inferioꝛib⁹ dignitatibus feudalibus secularib⁹ iurisditionē hāntibus per tex. in. d. c. licet. devoto. vbi panor. ⁊ in. c. dilecti. de arbitri. ⁊ bal. q̄ feu. dare p̄nt. ¶. ⁊ q⁹. vij. col. Hā ibi scōgenitus erat dux et p̄uaī ducatu absq̄ eo q̄ relinquaī ei legitima: lz em̄ in rebus p̄uatis diuisio fiat equalr̄ inter liberos. in aut. in succes sione. C. de legi. here. silr̄ in feudis simplicibus oēs q̄ paris grad⁹ sunt equalr̄ succedūt. vt. d. ¶. ⁊ q⁹. ita q̄ p̄r dare nō posset vni feudū: ⁊ ceteris filijs auferre p̄ illum

169 ter. † Tñ i dignitatib⁹ feudalib⁹ cōiterp̄ferī p̄mogenit⁹. de q̄ plene p Guid. pape alleg. q. ccccl xxvi. Taliter q̄ poterit cōtigere casus q̄ ceteri liberi absq̄ coz culpa: nō tñ sine cā p̄uabunt̄ sua legitima q̄s p̄ nihil aliud haberet p̄ter seculares dignitatē. ⁊ idem erit in his q̄ viuūt iure francoz: inter quos feuda etiā simplicia trāseūt ad primogenitū. fm̄ Jac. de bello visu. ⁊ de sctō Geoz. ꝓpositū in plud. feu. x. diuisiōe. i fi. vbi Jason i. v. diuisio. nita seruaī in britania fm̄ bal. in. ¶. er nō scripto. al's est in. ¶. oē aūt ius q̄ vtimur. insti. de iu. natu. vbi tractat materiā. d. ¶. er nō

170 Valet cōsuetudo q̄ solus primogenit⁹ succedat q̄uis erroꝛe aut metu fuerit introducta.

170 scripto. subiungēs. vij. col. † Q: etiā si talis ꝓsuetudo esset introducta ex erroꝛe vt q⁹ pp's sit vtēdo crederet ius positiuū ita decidere: vel erraret in cā ipsi⁹ cōsuetudinis: tñ cōsuetudo valet sicut valeret ingressus monasterij illi⁹: cui religiosi dixerūt q⁹ bñ comederet ⁊ dormiret: lz postea in monasterio male comedat et dormiat. de q̄ p Jnno. in. c. dudū. de ꝓuer. cōiug. ⁊ pari mō valeret ꝓsuetudo de p̄mogenito succedēdo: ēt si metu hñtis iurisditionē fuisset iducta. fz bal. ibi. viij. col. videatis eūdē in. c. j. iiij. col. q̄ feu. da. pos.

171 Propter bonū publicū solus primogenitus succedit: fz qualr̄ puidebit ceteris.

171 ¶ † Et hoc fuit introductū ꝑpter bonum publicū: ne diminuerēt dignitates. Publice em̄ interest ordinē ⁊ nomē familiarū ꝓseruari. l. j. ¶. penul. ff. de vētre inspicien. ita dicit panor. in. d. c. licet. ⁊ bal. in d. l. j. C. de sum. trī. ⁊ Jo. an. in mercuriali in. c. sine culpa. de re. iur. li. vi. hoc tñ temperandū est fm̄ hosti. dū tñ si est possibile de alijs bonis tātū assignet filijs postea genitis qualitatib⁹ psonaz ⁊ q̄titate bonoz ꝓspectis: vnde honestā vitā possint sustētare. arg. l. maximū. C. de libe. p̄terī. saltē vt alimēta habeāt: q̄ ꝓpter veniunt de iure nature: vel legitimuz in pecunia numerata fm̄ Guido. pa. vbi. ¶. ⁊. q. cccclxxxvij. Et ita fecit Iosaphat rex isr̄l optimus: qui quinq⁹ filijs suis dedit munera auri ⁊ argēti multa: ⁊ pēsationes cū ciuitatibus munitissimis in iuda. regnū aūt tradidit Ioꝛā: eo q̄ esset p̄mogenit⁹. vt hr̄ alleg. ij. paralipo. xxj. c. in p̄n. ⁊ q⁹ regnuz frācie ad instar regni isr̄l fuit a deo ordinatū. vt dixi sup̄ ꝛbo: ⁊ vnde noīe adelasiam. in. j. arti. pariter in ipso regno succedit p̄mogenit⁹. ⁊ ꝓ ceteris sunt apanagia ⁊ partagia vt sunt ducatus aurelianen. bituricen. ⁊ borboni. ⁊ ita seruat cōsuetudo in francia: maxime in iurisditionalibus in quib⁹ diuisio diminuere habet potestatis dignitatē. fm̄ bal. in dicta l. j. Hā talia sunt hodie idiuisibilia. vt. d. c. imperialem. ¶. preterea. quia ex hoc q⁹ primogenit⁹ succedit solus. resultat publica vtilitas in istis feudis habentibus iurisditionem: veluti ciuitatum: castroꝝ ⁊ terrarum. Quoniaz vtilius est subditis regi per vnum q̄ per plures. vt dicta. l. ij. ¶. nouissime. ff. de ouigi. iur. vij. q. j. in apibus. Et ꝓpter discordias que

inter plures p̄sidentes oriri solent ratione cōionis. ff. de lega. ij. l. cū pater ¶. dulcissimus. de hac regimis vnitate pulchra ⁊ nō minus elegātia videatis Old. verba allegato cōsilio. xciij. j. col. cū seq.

172 Quilibet naturaliter plꝰ diligit p̄mogenitū ⁊ plus dolet i morte illius q̄ aliorum.

172 † vbi cōcludit talē vnitatem fore causam q̄ soli primogeniti succedāt in istis: iuncto q⁹ patres vt scribitur. ij. Reg. xiij. c. circa mediū ad instar dauid naturaliter plus diligūt primogenitos: velut primas eorum imagines q̄ alios posteros. qui quidē amoꝛ ostēditur ex summo doloꝛe illo quo torquent parentes in morte primogeniti: de quo habet ibi. ⁊ zacha. xij. vbi planctū ac meroꝛē ⁊ fletum passionis xp̄i future cōtemplādo/eum comparat doloꝛi mortis primogeniti filij sic dicens. ⁊ plangent eū planctu: quasi super vnigenitū: ⁊ dolebunt super eū vt doleri solet in morte primogeniti qui doloꝛ fm̄ hyam ibi: apud hoīes solet esse maxim⁹: nec pōt eis maioꝛ plaga infligi q̄s mors primogenitoꝛ vt testatur creatoꝛ: q̄ talē penā pharaoni ⁊ egyptijs inflixit. Exo. xj. media inquit nocte ingrediar in egyptum: ⁊ morietur oīe p̄mogenitū: eritq⁹ clamoꝛ magnus in vniuersa terra egypti qualis nec ante fuit nec postea futur⁹ est. Ex quo doloꝛe ⁊ fletu quē fecit xp̄s in suscitatione lazari: arguebāt iudei q⁹ valde eū amabat. Jo. xj. c. Unde restat parētes plus diligere p̄mogenitos: p̄sertim ma

175 Annagiū seu primogenitura ius locū nō hz i frācia nisi inter nobiles et nō plebeios ideo sniata ꝑ aliq̄ super annagio satis ꝑbat eoz nobilem.

175 pnn. ¶ † Sicut ex ꝓsuetudine frācie inter nobiles sol⁹ succedit primogenitus in his dn̄ationib⁹. Quicq̄d seruet inter plebeios in p̄monialib⁹: adeo q⁹ si de ānagio seu p̄ogenitura fuerit inter fratres q̄stio ⁊ iudicat̄ fuerit. p̄no: satis ex hoc pbaī ille nobilis: q̄t⁹ exp̄sse nihil p̄nunciatū fuerit sup̄ nobilitate. l. ij. C. de ord. cog. cū p dictā ꝓsuetudinē annagiū non debeat nisi nobili sicut i. d. l. ij. hereditas deberi nō pōt nisi libero hoī. fm̄ Jo. fab. in. ¶. iudiciales. i fi. insti. de act. q̄ ⁊ not.

176 Indiuiduitas feudoꝛ nō fuit cā q⁹ p̄mogenito soli deferāt̄. Sed q⁹ hoc hz cōsuetudo.

176 ¶ † Sola q̄ ꝓsuetudo est causa potioꝛ q⁹ tota hereditas ptineat p̄ogenito et nō q⁹ feuda sunt idiuidua. Quia si ex eo q⁹ feuda nō diuidunt̄ deberēt competere vni dūtaxat ⁊ nō pluribus cōcluderē q⁹ feudū deberet̄ p̄ogenito de iure cōi. sic dic Ang. ꝓsi. cclxxxj. Et vī sentire Jo. an. ¶. i rubr. de feudis q⁹ est fal'sum: q⁹ imo esset cōe ius cōe q⁹ primogenito deferaī plusq̄ vni ex alijs. Hō est em̄ bona ꝓsūtia ius regni vel feudi est indiuisibile q̄ nō pōt cōpetere nisi vni. Quia sicut elegāter dicit bal. in aut. ex testō. vlt. col. C. de colla. nō est absurdū: q⁹ regnū vel imperium sit penes plures in solidū: cū per hoc non diuidaī. vt no. vij. q. j. nō aūt. ⁊ per Jo. an. in ti. de rescrip. p̄esen. in addi. Spe. ⁊ no. in cle. romani p̄incipes. de iureiur. ideo di

177 Quid si duo simul nascantur quis dī p̄mogenit⁹.

177 cebat bald. in p̄oemio. ff. ¶. tra. † q⁹ si duo simul vno codemq̄ impetu nascant: adeo q⁹ cognosci nō possit p̄mogenit⁹: ambo erūt reges. Idem decidit in. l. ex hoc iure. in. v. ¶. ff. de insti. ⁊ iure. Nam sicut gemini sunt in celo ita in terra erūt: ⁊ sic erūt pares in iure: qui pares sunt ex equitate nascendi fm̄ eum. De duobus simul nascentibus est text. in. l. si fuerit. ff. de rebus dubijs. Et idem Bald. in. l. in q̄bus. in fine. et in. l. si quis priorem. ¶. talem. C. de secundis nuptijs. et in lege ex

178 Regnūz imperiuz aliq̄n sunt apud plures:sz q̄d si in administrādo nō cōcordant aut ꝯuas snias ferant.
179 Satis est ꝙ feudoꝝ consuetudines tolerentur:q̄ꝫuis nō sint rationabiles.
180 In his q̄ sunt iustitie positiue:sola volūtas sufficit ꝓ ratione.

a ¶ Sunt de bona fide. Et inde est ꝙ praua ꝯsuetudo excusat quē a pena fori ꝯtētiosi.ſm glos.i c.cū venerabilis.de cōsue.de quo ibi Panor. ꝛ hr latius īfra sup ṽbo: q̄ cū alia mrimoniū ꝯhēs. loq̄ndo de illo carinario an sit ꝑmissuz. cui cōuenit illud Salu. i iugurtino neq3 ꝑ vim socijs erepte pecūie: q̄ q̄ꝫq3 grauia sint:tñ ex cōsuetudine iā pro nihilo hñr. Refert etiā cesar ꝺ bello gallico. li. cōmēta. vj. germanos latrocinij nullam hēre infamiaz: q̄ extra fines cuiusq3 ciuitatis fiunt.
b ¶ Nihil enī est tā. h ṽba catilinē i.ij.rñsi. inuectiua contra Ciceronem.

182 Cōtra vetustatē nō expedit venire q̄ꝺ exēplo docet.

c ¶ Ciuiliū belloꝝ.q̄ꝺ factū impunitū nō remāsit:quia varijs tpibus.alter a scipione nasica:alter a lucio pisone ꝯsule de alto fuerūt ꝑcipitati/quoꝝ cadauera insepulta manserūt lz ghe ꝛ opibus nobiles forent filij tyberij gracchi viri patricij ꝛ reipublice amantissimi nati ex cornelia superioris Scipionis filia. Sz illis nec summa patris auctoritas:nec Scipionis glia profuit quominꝰ honore sepulture carerent. de quibus Valeri.lib.vj.tit.de seueritate sic dicit. Viguit in nr̄a ciuitate scz rōana tyberij ꝛ caij gracchoꝝ summa nobilitas ac spes āplissima. Sz q2 statum ciuitatis conati erāt ꝯuellere: īsepulta cadauera iacuerūt. supmusq3 hūane conditiōis honos filijs gracchi et nepotibus aphricani defuit. hec ille(apꝺ tamē germanos possessiōes cōes existunt: vt cesar refert in cōmētarijs suis de bello gallico.libro.vj. Neq3 ait) quisq3 agri modū certū aut fines hz ꝓprios sz magr̄atꝰ ac ꝑncipes ꝑannos singulos gētibus cognationibusq3 hoīz q̄ vna coierīt: quātuz eis ꝛ q̄ loco visum est agri attribuunt:atq3 āno post alio trāsire cogūt eius rei multas afferūt cās:ne assidua ꝯsuetudine capti studiū belli gerēdi agricultura cōmutēt ne latos fines parare studeant: potentioresq3 hūiliores possessiōibꝰ expellāt. Ne accuratius ad frigora atq3 estus vitādos edificent. Nequa oriat̄

duobus.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ alexā.in.l. qui filiabus.§.ij.ff.de lega.j.ꝛ Fely.in.c. capl'm sancte crucis.de rescrip.xvij.colū. vbi per omnes cōcluditur ꝙ ambo erūt reges ſm glos.in dicto.c.non autem.vbi
178 deciditur.† Quid si in administrādo nō cōcordant:vel cōtrarias sentētias ꝓferāt.videatis ibi.ꝛ per eūdem Fely.in c.que in ecclesiaꝝ.xxxij.colū.in fi.de consti.vbi post Ange.ꝛ Ludo.concludit q̄ꝺ coguntur vti iurisditione alternatis vicibus q̄ꝺ dicit esse notādū pro intellectu cle.ij.de iure patrona. Preterea videmꝰ ꝙ iurisditio ꝛ potestas publica potest eē apud plures insolidū.l.j.vbi no.ff.de offi.cōsul.de quo plene per Bart.in.l.j.§.si plures.ff.de exercito.actio.ꝛ no.in.c.prudentiam.§.j.vbi glo.ꝛ docto.de offi.delega. Similiter videmus iura subditorum sui natura esse indiuidua.l.ij.§.ex his.et l.stipulationes non diuiduntur.ff.de verbo.obliga. Et tamē deferūtur omnibus equalit̄ iure cōmuni.vt dicta.l.maximū. Quapropter necesse est cōcludere ꝙ indiuiduitas feudoꝝ nūq̄ꝫ fuit causa finalis nec ratio ꝙ primogenito soli deferātur:sed sola ꝯsuetudo vel statutū quo ad hoc iuri cōi derogās ꝛ preualēs.vt plene ꝛ no.cōsuluit Frā.are.ꝯsi.clxiiij.iiij.colū.
179 ¶ † Nam in his cōsuetudinibus feudalibus nō per oīa exigitur ꝙ habeāt oīmodā rationē:sed satis est ꝙ sint tolerabiles ꝛ approbate per vsum.ſm bal.quē ibi sequit̄ Aluarot.in.c.j.iij.col.de feudi cog. Tales profecto cōsuetudines introducte fuerūt ſm vsum ab antiquis sapiētibus institutū.vt dicit tex.in.§.hoc quoq3.qui feu.dare pñt.ꝛ sic oīno nō carent ratione.idcirco bal.eo.tit.§.penulti.in fi. per illū tex.exclamat aduersus cōtrariū asserentes sic dicēs. Sileant bestie q̄ dicunt vsus feudorum in se sapiētiam non habere:quasi dicat.imo fulgēt antiquorum sapiētia.ꝛ aliqua nitūtur ratione.videatis Ange.cōsi.cclxxxvj.vj.colū.vbi dicit dictam consuetudinem primogenito vniuersam hereditatem deferētem multum inualuisse in omnibus feudis:in quibus preualet consuetudo.ad cuius validitatē sufficeret sola vtentium voluntas: dū tamen (vt dictuz est) sit tolerabilis scādalū nō generans.ſm bal.vbi supra.pro quo facit a simili glo. singularis i verbo: ratas.in.l.j.§.pueritiā.ff.de postulan.vbi
180 dicitur.† ꝙ quotiens agitur de iustitia positiua:sufficit in lege vel statuto voluntas pro rōne.pro qua facit tex.nota. in.l.ꝓsperit.§.j.in fi.ff.q̄.ꝛ a quibus ma. liberta.non accipiūt.quia ea que sunt de
a cōsuetudine sunt de bōa fideª.l.q̄ꝺ si nolit.§.q̄ assidua.ff.de edili. edic. vū etiam si non exprimatur intelligūtur.l.fi.C.de fideius.facit.c.cum martinus.ibi:sicut consueuit.de consti.iō dicit Bald.in.c.cū venissent.de eo q̄ mitti.in pos.causa rei seruan.ꝙ cōsuetudo ꝓsumitur in dubio laudabilis ꝛ bona:ex qua ciuibus placet:q2 quod eis placet generat cōcordiam que ciuitatibus est vtilissima. Nam ius ciuile quale est cōsuetudo aliud non intendit: q̄ꝫ homines dirigere in bonū cōmune:secundū q̄ꝺ congruit humane societati ciuiliter viuenti ſm quē modum bonū cōe habet nutriri conseruari ꝛ promoueri ꝑ legalem iustitiam ꝛ ciuilem amicitiam. vt dicit Ioā.an.in mercurialibus de re. iur.lib.vj.c.peccatum.versi.quinto querebatur.ꝛ Panor.ŝ.in ꝓemio.vj.colū. Cuz ſm Salusti.in iugurtino.cōcordia parue res crescant:discordia vero maxime dilabuntur. Tales eñ intestine discordie rēpublicam latenter prosternunt:sicut vermiculus arboreꝫ dulciter corrodit donec ceciderit.vt pulcre dicit Bal.in.l.j.§.j.de
b cadu.tollen. Nihil enim est tāᵇ periculosum ciuitatibus q̄ꝫ cum delecti ciues inter se dissident. Inimica nanq3 est rerum maximaruz discordia:que res fortes dis
182 sipat ꝛ demolitur. ¶ † Preterea vetustam etiam iniquitatem audere conuellere perniciosum est: ꝛ scadalo promptissimum:prout res ipsa experimento docuit cum illi gracchorum agrarijs concitati legibus agros populo diuidere: quos diu nobilitas possederat voluerunt quod causa fuit in vrbe atq3 initium ciuilium
c bellorum. ᶜ Ideo sapienter alibi dicit ipē bal.ad ꝓpositū nr̄m in.c.ex rescripto.

pecunie cupiditas q̄ ex re factiones diuisionesq3 nascūtur vt animi equitate plebē cōtineant cuz suasquisq3 opes cū potētissimꝰ eq̄ri posse videat.hec ille.ꝺisto modo viuendi meinit auctor sup ṽbo:ꝛ vxorē noīe adelasiam.in quito principali articulo. dum loquitur de agricultoribus: qui pecuniam tangere non debēt et sup verbo.domuz circa principium.

184 Vide differentiā īter iusticiā naturalē et positiuam.
185 Lz dignitates feudales diuidi ñ possint q̄ ad ꝓprietatē tñ administratio est diuisibilis ꝛ etiā proprietas vbi hoc haberet cōsuetudo.
186 An pacto fieri possit vel vltima volūtate ꝙ feudum transeat ad solū primogenitum.
187 An ius priogēitur sit ad posteros trāsmissibile vt primogeniti ꝑ mortui filiꝰ preferatur patruo suo filio regis secūdo genito.
188 Prima opinio ꝙ nepos ex ꝑmogenito preferatur.

de iureiurā.ꝙ statutū non ꝺr irrationabile si habeat solū rōnē motiuā:ꝛ idē bal.in
183 c.j.de consti.dicit.† ꝙ cōstitutio satis ꝺr rationabilis eo ipso ꝙ nō reperitur ꝓhibita:lz eiꝰ rō demonstrari nō possit:q2 in iustitia positiua non multum de rōne curatur:sz de sola voluntate.s.tolerabili: q̄ꝺ procedit in omnibus que sunt de iustitia beneplaciti.ſz bal.in dicto.c.cū venissent
184 ¶ † Que autē sit differētia inter iustitiā naturalē ꝛ positiuam.dicit ange.in.l. iustitia.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝙ naturalis iustitia rōnē hz vrgentē:positiua vero seu beneplaciti ꝓcedit ex mera volūtate ius statuentis.adeo ꝙ frequēter dicunt aduocati in statutis sufficere statuētes sic statuisse.allegāt.gl.i dict.§.pueritiā. ¶ † Vnū
185 tñ tenebitis menti:ꝙ lz feudū magne dignitatis:puta ducatꝰ vl' comitatꝰ:ꝓpter eiꝰ excellentiā diuidi nō possit:hoc intelligitur quo ad eius ꝓprietatē secus autem quo ad administrationē.ita ꝙ vnꝰ frater regat vnam ciuitatē:vel ꝓuinciā:aliꝰ alteram ſm bal.ꝛ bar.in.l.inter tutores.ff. de administratio.tuto.q̄ꝺ est notā.ꝑ istis magnis principibus qui hñt interdū plures filios:inter quos solus primogenitus in ꝓprietate succedit in vniuerso:alij vero in administratione certarū rerū: q̄ꝫ diu viuēt.idē tz prepositꝰ in.c.j.§.fin.qualiter olim feu.aliena.poterat.ꝛ feli.i.c.q̄ in ecclesiaꝝ.xxxij.co.de ꝯsti. ¶ Preterea tales dignitates exceptis regalibus possent ex cōsuetudine diuidi:sicut nō diuidi.vt fit in italia ꝛ lombardia.ſm alexā.in.iij.parte cōsilio.lx.incipiente visis dubitationibus.sicq3 cōsuetudo de his diuidendis vl' non diuidendis ad libitū disponit vt vbi cōsuetudo nō esset regularent iure cōi.ꝑ
186 tex.singularē i.c.j.ꝺ feu.cogni. ¶ † An autē valeat pactū ꝙ res transeat ad solū primogenitū plene decidit Iason.in.l.ij. C.de iure ēphite.liiij.co.ꝛ an ꝑ testamētū possit hoc fieri.decidit feli.in.c.alleg.prudentiam.§.j.de offi.dele.ꝙ pater pōt feudū primogenito:ceteris exclusis relinquere:etiam vbi non est talis consuetudo sed extraneuz preferre filijs non posset.c.j.de succes.feudi.videatis pau.cōsilio.clx. in
187 cipien.in causa quam magnificus.† Et intantū ius istud primogeniture filio cōpetit primogenito ꝙ eo moriēte transmittitur ad posteros:etiam si mortuus fuerit viuente patre:lz nōnulli teneant primogeniturā esse priuilegiū ꝑsonale nō trāsmissibile ad posteros sz extinguit̄ cū persona primogeniti:vt plene disputat oldra.consi.cxxiij.incipien.iste sunt allegationes. vij.co.vsq3 ad fi.vbi finaliter cōcludit ius primogeniture fore ad posteros transmissibile:ex hoc notabiliter inferens:ꝙ si primogenitus regis ante adeptionē regni viuēte patre rege decesserit relicto filio: hic filius primogeniti dz regi auo suo succedere in regno:ita ꝙ preferendus est patruo suo filio regis scꝺogenito.cū iste filiꝰ primogeniti cēseatur esse vna ꝛ eadē ꝑsona cum pr̄e suo regis primogenito.l.fi.C. de impube.ꝛ alijs substi.sed aduertendū est quia in hoc passu quotidiano tres re
188 perio principales opiniones. ¶ † Prima fuit opinio oldra.in suo elegandi consilio superius relato volentis (vt dictū ē) nepotē ex primogenito preferri de regno patruo suo regis scꝺogenito.ꝛ ita ibi narratis ac recitatis rationibꝰ aduocatoꝝ vtriusq3 ꝑtis scilicet domini.g.de pergamunaco vtriusq3 iuris doctoris aduocati pro filio secundogenito:necnon dñi iohānis de lauduno legum doctoris pro nepote ex primogēito descendentis: conclusit nepotem preferendum:motus inter cetera:quia in genesi legit̄.xxv.c.ꝙ iacob abstulit primogenita esau.adhuc ysaac eorū pr̄e viuente.vnde dixit esau.de iacob. primogenita mea abstulit.per que verba iure diuino monstrat̄.ꝙ q2 viuente patre cōpetunt ea cedere vendere donare ꝛ in alium transferre pōt primogenitꝰ.vij.q.j. q̄ꝫ ꝑiculosum.ꝛ plene not.ꝑ hosti.in dicto
189 c.sz.vbi etiā hoc tz pañ.devoto. ¶ † Ex quo concludit̄:ꝙ si primogenitus cedere vendere aut donare potest ius primogeniture:q̄ꝺ diuina lege permittitur:ergo satis constat ꝙ illud ad heredē transmittit maxime filium.arguit̄.l.quedam.ff.de acquirē.rerū domi. Quia q̄ꝺ est cessibile est transmissibile.l.ex pluribus.ff.de administra.tuto. ¶ Secūdo mouebatur iure naturali:quo pater plus diligit filiū q̄ꝫ filiꝰ pr̄ez.l.isti quidē.ff.q̄ꝺ metus causa.ꝛ plusq̄ꝫ seipsum.vt ibi.ꝛ non sine cā:q2 pater in filio partem sui corporis hz seu retinet.et q̄ꝺ iuris ē de toto quo ad totū.idē de ꝑte quo ad partē.l.que de tota.ff.de rei vendica. ¶ Tertio mouebat̄ iure humano positiuo:quoniam videmus:ꝙ vbi tractatur de admittendis nepotibꝰ ad successionez aui cum patruis semꝑ nepotes patris ꝑ
a sonā representantª. Et nō in capita sed in stirpes ex persona sui patris auo succedunt.insti.de heredi.que ab intesta.deferun.§.cuz filius.l.ij.ꝛ aut.cessante.ꝛ aut. post fratres.C.de suis et legitimis heredi.ergo vbi tota hereditas debet̄ priogenito nepos ex eo velut ꝑsonā sui pr̄is repsentans excludit patruū in totū sicut priogenitꝰ eiꝰ pr̄ ipsum excluderet si viueret. q2 sicut partē ex ꝑsona sui patris capit in cōi successiōe:ēt capiet totū vbi tota debet̄ priogenito. ¶ Preterea videmꝰ i q̄rela inofficiosi testa.q̄ nascit̄ in aditiōe heredita

a ¶ Personam repsentant. vt plene habetur sup verbo.ꝛ vxorē nomīe adelasiam in ꝑmo articulo successionū ab intestato.dū loquitur de filijs excludētibus nepotes.

tis.l.papinian⁹.§.si ꝯditiōi.ff.de inoffi.te
sta.ꝛ tñ fili⁹ exheredat⁹ decedēs añ aditā
hreditatē ꝑ hredē trāsmittit q̄relā ad filiū
suū lꝫ nōdū natā nec ꝑparatā.l.siqs filiū.
C.de inoffi.testa.aut si velim⁹ intelligere
ꝙ añ filij obitū spes q̄rele sibi orta erat il
la spes orta filio pēdēte deliberatione le
gis adeūdi hereditatē trāsmittit bñficio
legis.dicebat insup.ꝙ ius cōpetēs ex bñ
ficio legis trāsit ad heredē anq̄ꝫ deferat
verbi grã.is q̄ in adoptionē dat hꝫ quar
tā in bonis arrogatoris ex cōstitutiōe di
ui pij.quā patre arrogatore superstite ad
heredē moriēdo trāsmittit.l.j.§.si impube
ri.ff.de colla.bono.sic in ꝓposito cū iusꝑ
mogeniture ex cōstitutiōis aut cōsuetu-
dinis bñficio debeat p̄mogenito:ēt viuēte
p̄re moriēs illō ius trāsmitit ad posteros.
Postremo lꝫ p̄mogenitura sit ꝑuilegiū:tñ
ꝑsona filij p̄mogēiti nō ē cā illi⁹ ꝑuilegij:
saltē ꝓpinqua:sꝫ ip̄a p̄mogenitura seu di
gnitas p̄mogeniture est cā:igit nō extin-
guit cū ꝑsona.Sicut extingueret si esset
simplex ꝑuilegiū ꝑsonale:sꝫ cū debeat di
gnitati q̄ nō morit.c.si gratiose.de rescri.
li.vj.ꝛ.c.qm̄ abbas.de offi.dele.ad here
des trāsmittit:saltē filios dignitatis p̄i-
mogeniture capaces.hāc eandē opinio-
nē sequut⁹ fuit dn̄s armād⁹ de marcesio
sacri palacij auditor:mot⁹ p̄io:q̄ qd pos
sunt ꝯhētes ꝑt ēt lex.ff.de pac.l.si impos-
sibile.sꝫ cōstat ꝯhētiū cōuētionē hoc pos
se.s.ius nōdū ꝯpetens trāsmittere ad po
steros insti.de verbo.obli.§.cōditiōali.er
go sic poterit lex in ꝓposito.cū ius p̄mo
geniture ex legis bñficio aut cōstitutiōis
vel cōsuetudinis cōpetat:ita vt ad poste
ros transmittat. ¶ Preterea quotiēs ab
hoie alicui ꝓuidet vr̄ i dubio sibi ꝛ suis ꝓ
uideri.l.si pactū.ꝛ.l.fi.ff.de ꝓba.ꝛ.l.iuris
gētiū.§.pactorū.ff.de pac.ꝛ ita erit i casu
nr̄o.vbi beneficio legis aut ꝯsuetudinis
ꝓuidetur filio p̄mogenito:vt etiā ꝓui
suꝫ cēseat suis ꝓsteris. ¶ Tertio moue
bat ꝑ tex.quē cē dicebat nr̄e q̄stionis de-
cisiuū.i.l.si operarū actū.in iudicio.ff.de
ope.liberto.vbi si patronus rōne iurispa
tronat⁹ agit ꝯ libertū lꝫ patron⁹ decesse-
rit priusq̄ꝫ iudex ius illud pertinere acto-
ri declarauerit tñ ius patronat⁹ ad filios
trāsmittit ēt si heredes nō fuerint. ¶ Siēr
vbi duob⁹ manumittētib⁹ ope ꝓmittunt
ꝑ manumissuꝫ vno manumissore mortuo
trāsmittit ius petēdi opas ad filiū:lꝫ alter
manumissor adhuc viuat.l.a duob⁹.ff.de
190 ope.liberto.† Nam videmus ꝙ legato
predio cū villico ꝯtubernali ꝛ filij ꝛ nepo
tes illi⁹ villici ēt intelligunt legati:q̄ filio
rū appellatiōe oēs q̄ ex nobis descēdunt
ꝯtinent.non eñ dulciori noie possumus
nr̄os nepotes q̄ꝫ appellatōe filij noiare.l.

liberoꝝ.ff.de verbo.sig.idē tꝫ Jo.fa.i di-
cto.§.cū fili⁹.insti.de heredi.q̄ ab intesta.
deferū.ꝛ ibi ang.ꝟ.extra gl.op.vr̄ idē sen
tire.Et hoc verū ꝫ eundē io.fa.in.§.cete-
rū.insti.de legi.agnato.successio.si fili⁹ ꝑ
mogenitus p̄r ꝑdecesserit relicto filio ma
sculo:q̄ talis nepos ꝑferretur filio suo.se
cus autem esset in nepte ex p̄mogenito
que non excluderet filium baronis secun
191 do genituꝫ.† Q̄ꝛ femina nō succedit in
feudo stantibus liberis etiā remotiorib⁹.
c.j.de succes.feu.ꝛ.c.j.d feu.femine.nisi in
casibus quos vidistis in ꝟbo.duas hñs
filias.ideo decidit ibi io.fa.ꝙ si p̄mogeni-
to cōpetat annagiū inter nobiles:si vnus
sit masculus habebit annagiū:licet soro
res habeat antiquiores ꝛ p̄mogenitas
vñ q̄ꝫuis ex p̄ogēito p̄mortuo cui anna
giū ꝯpeteret si viueret supsit baroni ne-
ptis:talis nepꝰ mortuo barone excludet
ex consuetudine per filiū baronis mascu-
luꝫ:q̄ꝫuis vltimo genitū.qd est notādū.q̄
ꝫ eum hoc sepe cōtingit in regno frācie.
in hanc etiā sententiā.s.ꝙ nepos patruo
preferatur magis post longam disputa-
tionem inclinat bald.in dicta.l.cum anti
quioribus.in.viij.q.C.de iure deliberan.
motus decem rationibus.quarum sequē
tes sunt p̄ncipales. ¶ Primo quia ne-
pos surrogatur loco filij regis patris sui:
ꝛ sic recipere debet gradum illius:quo-
niam hoc idem videm⁹ in patre qui sur-
rogatur loco filij heredis instituti:qui
pro herede in p̄mo gradu instituto ha-
beri debet ad vulgarem substitutum ex-
cludendum:quasi ab initio fuisset pater
institutus.l.fina.§.similiq̄ꝫ modo.C.de bo
nis que libe.ꝛ plene dicam infra eodem.
super verbo.si absq̄ꝫ liberis secundo tra
ctando p̄mum effectum vulgaris sub-
stitutionis. ¶ Secunda est quia ius p̄i-
mogeniture est ius dignitatis adepte:cū
viuente adhuc patre filius vtatur.prero-
gatiua p̄mogeniture in omnibus:sola
successione excepta quam adipisci sperat
illico post mortem patris ꝫm.glo.in dicto
c.q̄ꝫ periculosum.ideo naturali iure at-
q̄ꝫ ciuili descendit in posteris. ¶ Tertia
ratio est:quia sicut se habet dignitas in-
genuitatis.i qua calamitas ꝛ infortuniū
patris non nocet filio.insti.de ingenuis.
circa mediū.sic se hꝫ dignitas p̄mogeni
ture:vt calamitas ꝛ mors p̄mogeniti non
noceat nepoti in successiōe aui. ¶ Quar
ta rō est q̄ in his in q̄b⁹ q̄s magis ꝯside-
ratur fili⁹ q̄ꝫ heres:talia iura transmittit
filius moriens etiam viuo patre:cum vt
dictū ē viuo p̄re posset ea cedere:ergo ꝛ
trāsmittere. ¶ Quinta rō ē:q̄ fili⁹ p̄oge
nit⁹ nascēdo se icludit ꝛ se icludēdo scdo
genitū perpetuo excludit.et quod nepos

ex p̄mogenito excludat patruū:videtur
esse decisum in.c.j.de na.succes.in feu.et
in.c.j.de gradi.succeden.in feu.vbi in feu
do diuiduo iter heredes nepos simul suc
cedit cuꝫ patruis in sui quondā p̄ris por
tiōe.Igitur eodē modo succedere debet
in toto:si totū patri suo ꝑtineat ex cōsue-
tudine ꝫm Bal.in dicta.l.cum antiquio
ribus.Subiungens ibi hāc opinionem
inualuisse in maximis regnis francorum
ꝛ anglie.Et cum eā crescere ꝛ inualesce-
re videamus ip̄am seruare debemus.l.q̄-
situ.§.si fundus.ibi:quam sententiā.ff.de
fundo instruct.Idē decidit bal.in.l.ex h
iure.ff.de iusti.ꝛ iure.i.vj.q.vbi narrat ita
fuisse obseruatuꝫ in regno anglie:in quo
propter nepotem ex p̄mogenito fuit ex-
clusus scdogenitus princeps de gaules
subiūgēs ibidē ita sepe in silibus iudica-
tum fuisse ꝑ inclytū regē frācoꝝ.Et ideꝫ
tꝫ in.l.si viua.C.de bonis mater.lꝫ p̄ma
facie videat tenere filiū scdogenitum ex-
cludere nepoteꝫ ex p̄mogenito.Tñ fina
liter sentit ꝛ inclinare videt pro nepote:
referens robertum Sicilie regē iudicasse
pro nepote:q̄ꝫuis ip̄e alias.vt pars regnū
obtinuisset cōtra nepotē:vt infra dicetur
in scda opione.Et ita tenet Albericus in
p̄emio.ffoꝝ. ¶ Hāc etiā opinionē seq̄ vi
det Jo.an.in addi.Spe.sup rubri.de feu
dis.Ubi post solēnē disputationē lauda-
bili more suo preambulā nō solū hāc opi
nionem ponit ꝑ vltima:ꝛ ꝯsequenter eā
tacite approbando.ꝫm qd vult tex.quem
ibi ad hoc pōderat bart.i.l.bona fides.ff.
depositi.sed etiā argumenta in ꝯtrium fa
cta soluit.Et rōnes pro hac opinione fa
cientes insolutas dimittit.Idem tenuit
Pau.in.l.maximū.C.de libe.prete.ꝛ in.l.
is potest.ff.de acquirē.heredi.ꝛ etiā con-
sulendo ꝯsilio.clxj.incipiē.in p̄nti causa.
vbi ad hoc cōcludendū ꝓbat multis ꝛ ex
quisitis rōnibus idētitateꝫ ꝑsonaꝝ filij ꝛ
nepotis:ꝛ in eandem opinionem magis
inclinat bal.in.l.liberti.ꝟsi.Sꝫ hic queri
tur si filius.C.de ope.liberto.ꝛ ita pro ne
pote refert fuisse illis diebus determina-
tū in regno anglie.Nā ꝫm ip̄m tātus ho-
nor debet nepoti ex ꝑsona filij:cum viuē
te p̄re esset quodāmodo rex:vt i.d.c.q̄ꝫ pe
riculosuꝫ.vij.q.j.Idē tenuit Cyn.in.l.im
perialis.C.de nup.ꝛ Pe.de anch.in.d.c.
licet.de voto.ꝛ in ꝯsi.lxxxj.incipien.dicta
facti narratio.Idē tenet panor.in.d.c.lꝫ
ij.col.quē seq̄ vr̄ feli.in.c.auditis.vj.col.
in fi.de prescrip.ꝛ in.c.prudētiā.de of.de-
leg.se finaliter ad ip̄m ꝛ Oldra.remitten
do:q̄ vt vidistis tenēt nepotē ex p̄moge
nito ꝑferēdū.Quā opinionē noua ꝯside-
ratiōe inter alias ꝯsulēdo sequut⁹ est idē
panor.in.j.ꝑte.consilio.lxxxv.incipien.in

192 p̄nti qōne.vbi inter alia dicit † ꝙ cōsti-
tutio vel ꝯcessio loquēs de p̄mogenito
oꝑatur ꝙ oēs descēdentes ab eo gaudēt
iure p̄mogeniture ad patruū excluden-
dū.Et in scda ꝑte consi.iij.vbi ꝯsuluit in
causa comitat⁹ bigorre.viij.col.ꝛ de zaba
rel.cardi.in.d.c.licet.in vlti.q.Idē tene
re videtur Jaco.aluaro.in.c.j.in fi.ti.de
feu.marchie.dum simpliciter se remittit
ad no.ꝑ Jo.an.ꝛ Bal.vbi.s.Et ita ꝯsu-
luit Frā.areti.ꝯsi.clxiiij.incipiē.diligēter
ꝛ mature discussis.in decisiōe secūdi du-
bij.ꝛ barba.in.ij.parte ꝯs.xj.incip.Sapiē
ter scribitur.xiij.col.vbi vltra omnes mo
uetur nouo fundamēto:ꝯcludēs hāc esse
cōem opinionē ꝓ nepote ꝛ pariter ꝓ hac
opione rn̄dit Nico.de vbaldis de ꝑusio.
Cū fuisset de hoc interrogatus ꝑ regem
frācie ludouicū vndecimū in successione
principis nauarre quōdā p̄ris dn̄e cathe
rine nūc regine illustris nauarre tūc noui
ter defuncti:vt ip̄se refert in quodam suo
tractatu.de successio.ab intesta.xxvj.col.
Pauca ibi allegans in tā dubio pūcto tñ
se excusat:ꝙ q̄stio suis nō ꝯueniebat ter-
minis.Obierat eñ añ p̄rem ꝑfatus p̄in
ceps nauarre p̄ogenit⁹ supstitib⁹ ei ma
sculo filio:qui pheb⁹ vocabat:ꝛ dicta ca-
therina eius filia:post cuius p̄cipis de-
cessuꝫ dict⁹ pheb⁹ ei⁹ fili⁹ mortuo postea
ano comite fuxi successit in dicta domo
sine aliqua ꝯtrouersia:quam ei fecerit pa
tru⁹ su⁹ dicti comitis scdogenit⁹.Et demū
post aliquot annos dict⁹ pheb⁹ añ conu-
giū ꝛ sic absq̄ꝫ liberis dicta catherina ei⁹
sorore ꝛ patruo supstitib⁹ obiit exindeq̄ꝫ
dicta dn̄a catherina regnū nauarre cū to
ta domo fuxi adepta ē.Añ nō mediocris
insurrexit q̄stio inter eā ꝛ ei⁹ patruū nar-
bone vicecomitē q̄ dicebat filiā nō posse
in talib⁹ feud.succedere. ¶ Et pariter de
comitatu nyuernēsi iter vxorem dn̄i dor-
uallo filiam quondam comitis nyuernē-
sis secundogenitam:et liberos filie p̄i-
mogenite dicti comitis vxoris domini
Gilberti de cleues.in parlamento pari-
sius nescio quid iudicabitur. ¶ Hanc
etiam opinionem tenuit pre nepote con-
tra patruum post seriosam ad partes dis-
putationem.vbi per.xvij.columnas sua
vltra omnes scribentes dilatauit philate
ria de sancto Georgio prepositus.in.d.c.
j.allegato titul.de feud.marchie.dicens
pluries ita fuisse iudicatuꝫ in regnis gal-
193 lie:castelle:ꝛ hispanie. ¶ † Et cū semel
questio occurrisset ottoni imperatori du-
bitans in pūcto iuris quid iudicaret iudi
cauit.s.rhenū fluuiuꝫ iuxta treuerim exi
stens litem iudicio gladiatoris fore diri-
mendā ꝛ nepos contra patruū ingemina
pugna vicit ꝛ fuit estimatū volūtate dei

193 Scdm hāc p̄mā opinionem fuit iure pugna ꝛ exēplo etiā gētiliū iudicatum.

hoc euenisse.vt refert Ioã. barthachini.
doctores decidere τ fuari put dicit i suo
repto:io.sup ṽbo:nepos.ṽsi.nepos regs.
τ gl.pragma.in ṽbo frẽs.in tit.de nũero
τ cli.cardi.Et etiã nicola⁹ myli⁹ in repto
rio.§.filius.ṽsicu fili⁹ primogenit⁹.τ que-
stio capelle archiepãlis thle. ccccxxxiij.

a ¶ Idez decidit. Et tenet ibi.d. Auffrerij i sua additione.

a vbi idẽ decidit a.τ feli.in.c.prudentiã.de
of.deleg.¶ Postremo hãc opiñ. repio li
curgũ lacedemoniorũ pncipẽ ac legislato
rẽ eqssimũ cõtra seipm q 2° genitus erat
pro suo ex fratre primogenito nepote de-
cidẽdo practicasse put in qrto supplemẽ
ti chronicarũ lib. bellissime exarat. In h

b ¶ Licurgus hic pmus fuit q iura lacedemonijs ex apollis aucto. confinxit.vij. dist.c.moyses.

b ṽba.Licurg⁹ b lacedemoniorũ pnceps τ
legũ lator vir certe clarissim⁹:τ iter phos
admirãd⁹: prẽ spartiatarũ rege necnõ et
ei⁹ fratre natu maiore mortuis:Cũ regna
re potuisset certior fact⁹ q frat ris defun-
cti vxor pgnãs esset euestigio declarauit
regnũ pueri eẽ debere si mas foret.Sz cũ
mulier ṽba fecisset de pdẽdo puero:q illi
nubere posset τ spartiatis imparet: eius
opionẽ detestat⁹ est natoqz puero cũ ali-
qñ ipse cũ pricipib⁹ cenaret cũ licurgo de
tulerũt.quẽ ipe suscipiẽs ad discũbentes
dixisse fert.O spartiate rex nobis est na-
tus.Impositoqz in regno solio oẽs:tũ ei⁹
ai magnitudinẽ:tũ iustitiã admirati sũt.

199 Scda opinio ẽ q patruus excludat ex pmogenito nepotem.

199 Hec ibi.¶ †Scda pncipalis opio in
h pũcto fuit tota ?ria pnie:vcz q i regno
vel alio feudo stante ?suetudine q pmo
genitus succedat mortuo filio primoge-
nito in vita patris: eo postea defuncto fi
lius secundogenitus seu alius quem ne-
mo filiorum antecedit:ad successionem
vocabitur τ nepotẽ ex primogenito pre-
mortuo superstitem in totum a successio-
ne excludet.Nã patru⁹ semp in regno est
nepoti pferendus:qr aut iste nepos veni
re vult ex ?suetudine regni τ non potest:
qr illa disponit de pmogenito.Sed pmo
genitus dicitur patruus respectu nepo-
tis.c.nã τ ego.τ.c.ioseph.de verbo.signi.
Aut nepos venire vult de iure cõi τ sili-
ter non potest:quia nõ est proximior illi.
de cuius successione agit.l.iij.in fine.C.
de bonis q libe.per quam ita decidit Ri-
char.malumbre.quem sequitur Imol.et
de sancto Geminiano in.cap. grandi.in
fine.de supplen.negligen.prel.lib.vj. τ te
nuit bar.i aut.post fres.C.de legi.hered.
quem sequitur summa Rosella super ver
bo filius.§.xiij.in fin.Nam de iuris rigo-
re prefertur patruus filio fratris.instit.de
legi.agnato.successio.in prin. Sz postea
ex equitate statutum fuit contrarium in
successione ascendentiũ τ collateraliũ
in filijs fratrũ dũtaxat vt scilicet nepotes
cum patruis succedant. vt dicta auten.
post fratres.Ideo cum equitas illa fue-
rit solũ scripta:vbi agitur de succedẽdo
nepotes simul cum patruis.nõ autẽ vt ei
preferantur ipm in totũ excludendo:put
est in regnis que inter plures diuidi non
debẽt erit secus dicendũ. Cum hoc casu
nõ vigeat eadem eqtas:imo videtur:q si
oporteret alterũ preferri τ sic alterũ iporũ
per aliuz excludi:poti⁹ deberet nepos ex
cludi per dictã.l.iij. Ad hoc facit bonus
tex.in.l.tutela.§.si duo.ff.de legi.tute.vbi
Bal.sibi cõtrarius hãc partem tenuit cõ
tra nepotem.facit.l.si libert⁹.§.ij.ff.de bo-
nis liberto.vbi hoc tenẽt doct.multi. idẽ
pro patruo contra nepotẽ tenet Saly.in
dicta.l.si viua.C.de bo.mater. Et fz hãc
opionẽ vidi pluries consultum.Nã omia
iura que loquũtur de hoc iure primoge-
niture cedendo vel in alium trãsferendo
seu transmittẽdo loquuntur expresse vbi
fit trãsmissio in habentẽ similem qualita
tem:scz filiationis:quã habebat fili⁹ pre
mortuus primogenitus:vt ptz Geñ. alle
gato.c.xxv.vnde alia iura positiua sum-
pserũt fundamentum:ibi eñ Esau p len
tis edulio ius primogeniture vendidit Ia
cob fratri suo eiusdem pris scilz Isaac fi
lio.xxij.q.ij.queritur.vt.d.c.q piculosuz.
vij.q.j.Et dicit originaliter ad hebre.xij.
Et sic habenti qualitatẽ filiationis in p-
mogenitura requisitaz: quia licet Esau
esset primogenitus tñ Iacob eius frater
erat secundogenitus immediataqz psõ-
na qualitatem filiatiõis hñs in primoge
nitura requisitã cuz(vt dictum est) filius
esset Isaac de cuius successione agebat:
sicut erat Esau.Quequidem qualitas fi
liationis inest iuri primogeniture:quem
admodũ risibilitas inest homini.Et sicut
accidẽs stare nõ põt sine subiecto:sic etiã
ius seu priuilegiũ pmogeniture stare nõ
põt sine filiatione.vt.d.c.ioseph.τ.c. grã-
di.τ.c.licet.in fi.que iura in hoc videtur
expressa taliter q illud ius cessuz vel trãs
missum in iacob filium Isaac scdo geni-
tum cedi non potuisset:nec transmitti in
nepotem ex primogenito qualitate filia-
tionis carentem.Nã quotiens in aliquo
actu seu dispositione explicanda requiri
tur certa qualitas in persona:si talis qua
litas nõ inest tempore explicationis act⁹
seu dispõnis:talis dispositio nõ tenet in
preiudicium persone habẽtis illã quali-
tatem reqsitam.l.fi.§.ait lex.ff.de diuort.
¶ Hic dicim⁹ q stãte ?suetudine q pri
mior in gñe vẽditoris possit rẽ venditaz
p sibi precio quo vẽdita fuit retrahere in
fra annũ.put dicta ?suetudo viget in p-
senti ducatu aqtanie. Si res vẽdita fue-
rit alicui de genere in remotiori gradu
exñte:talis vẽditio nõ tz saltẽ effectualr
in piudiciũ primioris cui inest qualitas

primitatis requisita p consuetudinẽ vel
statutũ imo ille primior poterit rem alie-
natam retrahere a remotiori gradu:ac si
extraneo fuisset vendita.vt pbatur in.l.si
lio.ff. de inoffi.testa.Et est casus i.c. titi⁹
si de feu.fuerit contro.et in.l.vnũ ex fami-
lia.§.cum nos.ff.de lega.ij.τ tenet Io.fa.
insti.de acqsitio.per arroga.τ insti.de he
redi.que ab intesta.de ferũ.§.ij.τ not.in.l.
dudum.C.de cõtrahen.emptio.τ in.c. cõ

a ¶ De in teg.re. de q plene fuit dictum sup ṽbo.τ vxores nomine ad clasiaz.i primo principali articulo. successio.ab intestato.

a stitutus.de i integruz resti.a ¶ Preterea
vbi certa qualitas est causa officij vel di-
gnitatis:tũc cessante qualitate cessat of-
ficiũ seu dignitas. l.lucius.ff. de fideicõ.
liberta.Et rõ est quia surrogatus esse de-
bet eiusdem qualitatis iuris et cõditiõis
cuius erat is in cuius locum surrogatur
et debet esse talis qui a principio potue-
rit esse.l.parabolani.Et ibi bal.C.de epi.
τ clericis.c.statutum.§.in nullo.de rescri.
li.vj.¶ Cum igitur nepos ex primogeni-
to non sit eiusdem iuris:nec conditionis
in cuius loco surrogatur eo quia ipse qui
est nepos nõ fuit nec est fili⁹ nec psona im
mediata sed est nepos τ psona mediata
illius:de cuius successione agit nõ pt suc
cedere loco filij primogeniti patris sui in
preiudiciũ filij secundo geniti ei⁹ patrui
qualitatẽ filiationis habẽtis:que vt vide
tis est fundamentum iuris primogenitu-
re:q nõ cadit nisi in filio nec in mũdo repe
ritur aliquod ius diuinũ.nec humanũ po
situũ volẽs ius primogeniture titulo vni
uersali aut pticulari ad aliũ posse trãsmit
ti q ad filium. Et vbi in iure reperit ces-
sum vel transmissum hoc fuit de filio prio
genito cessum in aliũ filiũ secũdo genituz
vt pz allegato.c.Geñ.xxv.τ.d.c.queritur.
xxij.q.ij.τ.c.q piculosum. q loquũtur de
iure dino τ de iure positiuo est tex.in.d.
c.lz.de voto.dũ dicit.ordine geniture pri
uandũ.Et regnũ ipm ad minorẽ fratrem
tuũ appellatiõe postposita deuoluendũ
τc.Et sic apte ibi decidit:q nepos vl ali⁹
descendẽs ex pmogenito stãte patruo fi-
lio immediato illius:de cuius successiõe
agitur nullatenus succederet in iure pri-
mogeniture: sed deueniret ad minorem
filiũ habentẽ qualitatẽ filiatiõis reqsitã.
¶ Preterea iura volẽtia priuilegiũ filio
cõcessum trãsire ad nepotẽ: intelligũtur
in priuilegio rõne psone ?cesso:cũ sint am
bo vna τ eadẽ psõna.l.fi.C.de impube.τ
alijs substi.Sec⁹ si ?cessum foret rõne ali
cuius qualitatis:puta filiationis sicut in
casu isto:vbi priuilegiũ pmogeniture est
fundatũ super filiatiõe:que in nepote nõ
militat.Et hac ?sideratiõe scz q filiatio
sit cã iuris seu priuilegij pmogeniture sa
tis resultat respõsũ ad rões pro prima
opinione adductas.fm quã fuit iudica-
tum in fauorẽ regis roberti. Cui cũ esset
scdo genitus:remansit regnũ Sicilie ex-
cluso rege vngarie ex primogenito nepo
te.fm Barto.in d.auten.post fratres.Et
doc.in.d.c grandi.Silr fuit iudicatuz in
regno castelle cũ de ipo esset debatum in
ter scdm genitũ τ nepotẽ ex primogenito
premortuo: vl inter cãm ab eis habẽtes.
Et fuisset in reges aragonũ τ portugale
cõpromissũ:arbitrati fuerũt pfati reges i
fauorem filij scdogeniti contra nepotẽ ex
195 primogenito. ¶ † Fert etiã karolũ ma
gnũ francorũ regẽ ac impatorẽ tres pro-
creasse filios:scz pepinũ pmogenitum lu
douicũ scdogenitũ:τ Karolũ tertio geni
tũ τ ex pepino primo genito nepotẽ ha-
buerat noie bertrandum tandez mortuo
dicto pepino primogenito añ ipm regez
patrẽ cũ taz in eius vita discordia moue
ret super genitura inter ludouicũ scdoge
nitũ τ dictũ bertrandũ ex pmogenito ne
potem:prefatus rex ius geniture:scz im-
periũ τ francorũ regnũ prefato ludouico
eius scdogẽito filio adiudicauit pcipiẽs
dicto bertrando nepoti:q ludouico esset
obediẽs:τ ei lõbardie regnũ concessit:vt
in mari legit historiarũ.de quo Gaguyn⁹
lib.iiij.c.ij.sic dicit.Gloriosissimo impera
tori:scz karolo magno successor ludouic⁹
extitit qui pij cognomẽ ob morũ mãsue-
tudinẽ est ?sequut⁹ hic puer adhuc aqta
nie principatũ iussu pris obtinuit precla-
ros labores aduersus hispanie tyrãnos
excepit:ciuitatib⁹ multis i aragonia ma
xime patre viuẽte in suam ptãtẽ receptis
nũcio de patris excessu accepto:ipe post
trigesimũ diẽ quo aqtania digressus est
aquisgranũ venit.Ubi a pcerib⁹ francis
qui illo visendi noui regis atqz impera-
toris grã ?uenerãt:cõsalutatus impera-
tor ad patris monumentũ deo preces ri-
196 tu xpiano supplex habuit.¶ † Karol⁹
ṽo ob vite merita in nũerũ sctõrũ relatus
eẽ a plerisqz creditur cui etiam loci inco-
le diem festum agunt. Idqz ab ecclesia
romana pmitti hostiensis iuriscõsult⁹ tra
dit. Quo exẽplo ludouicus vndecimus
Karolũ a parisiẽsib⁹ coli nr̃a etate impe
rauit missis vicatim nuncijs:qui diem fe
stũ celebrari pplo indiceret:pena capitis
repugnãtib⁹ indicta. Hec ille. Talis er-
go sententia principis multũ facit et ei⁹ cõ
suetudinẽ trahim⁹ in causis iud cãdis:lz
nõ sit ius scriptũ.tex.est not.quẽ ibi ad h
cõmẽdat bal.in.l.nemo.C.de epi.audiẽ.
197 ¶ Quia quotiẽs snia pncipis venit
ad declarãdũ aliqd dubiũ iuris:put erit
in casu nr̃o talis snia ius facit q ad oẽs
τ nõ solũ hz vim snie:sz etiã gñalis statu
ti:qd est spãle in snia pncipis.tex.est quẽ
ibi not.Bald.in.l. imperiales.C. de legi.

195 Karolo magno ludouic⁹ secũdo genitus fili⁹ nepote ex pmogẽito excluso successit in regno et imperio.

196 Karolus magn⁹ nũero sanctorũ est aggregatus.

Hec huic opinioni obstant aliqua iura feudalia nepotē vocātia ad successionē: quia loquūtur vbi nepos vocarē ad successionē aui accumulatiue cū patruo: vt in feudis diuiduis: qñ nō vigeret ꝓsuetudo de ꝑmogenito succedēdo solo. Quo casu seruaretur ius cōe: sicut in successione primonioꝝ. Sz in feudis idiuiduis: vt sunt regna: ducatus: ꝛ comitatus aut vbi viget dicta consuetudo: quia tunc nepos cum patruo non concurrit accumulatiue: sed priuatiue: ꝛ excluſiue ꝛ agitur de altero preferendo tunc patruus nepotem excludit. vt dixi supra in principio huius ſ secunde opinionis vbi pontē ratio. Et in hāc opinionem magis videt inclinare glos. in principio pragmatice super verbo: primogenito. Et in titu. de numero ꝛ qualitate cardinali. super verbo: fratres. Et lucas de penna post longam et magistralem ad partes ambas disputationem in.l. tyrones. C. de tyronibus libro duodecimo. Tamen inclinare rationaliter videtur hoc verum esse: data inter eos paritate. Alīs vtilior et virtuosus preferretur: vt de rege Roberto dicetur. Videatis questionem hanc latissime per eandem disputatam et pro patruo concludentem in.l.j.C. de priuilegi. comm qui in sacro pala. militant. eodē libro. Et consuluit Alexander. in. iiij. pte ꝑsi. iiij. incipien. Ponderatis verbis testamēti. dicens q sp sequutus fuit hāc opinionē pro patruo: melioribꝰ rōnibus fundatā ꝛ magis cōem. Et ita pnunciauit papa bonifacius pro rege roberto cōtra regē vngarie eiꝰ nepotē ex fratre suo primogenito. hanc etiā opinionē allegatiue discurrēdo tenuit Aldra. sibi ipsi cōtrarius cōsi. xcvij. incipi. Eleganter circa negotiū. xvj. colū. plura allegās pro hac parte iura. ¶ † Tertia fuit opinio bal. in.l. vt intestato. C. de suis ꝛ legiti. hered. duarum precedentiū ꝓcordatiua: vbi resolutiue loquēdo in hoc pūcto distinguit. q aut patruꝰ ꝛ sic filiꝰ ſcōgenitꝰ est natus añ nepotē: idest añ filiū ꝑmogeniti: ꝛ succedit tunc filiꝰ ſcōgenitꝰ: nō aūt nepos ex ꝑmogenito filio. Aut nepos ex filio primogenito nascit añ filiū ſcōgenitū patruū suum qō esse pōt qñq. Et tūc si cōsuetudo est p hoc ꝙba. q filiꝰ primogenitus succedat ꝑferꝰ patruꝰ. Et sic filius ſcōgenitꝰ aut ꝙba ꝓsuetudinis non dicūt: q filiꝰ ꝑmogenitus succedat: ſz dicūt simplr q priogenitus succedat: ꝛ ꝑfertur nepos ex filio ꝑmogenito ꝑmonuo: nō iure alicuiꝰ trāsmissionis: q filiꝰ q decessit viuo ꝑe suo nihil trāsmittere potuit ad filiū suū: cū quali caduca nō trāsmittant: nec incerta. C. de cad. tollen. l. vnica §. p scōo. ꝛ §. inautē sub ꝛditione. Si aūt nō appareat de ꝙba: tūc natura plꝰ influit in filio q̄ nepote ꝛ ita seruatum fuit in rege roberto: qui prelatus fuit filio fratris primogeniti in successione regni sicilie ſz hoc fuit ob publicam vtilitate regni: ꝛ ꝑter immēſaz ſapientiā dicti regis roberti qui fuit secūdus Salomon ꝛ quia sufficiebat regi vngarie regnum suum: cum decens nō esset q in ecclesia dei esset duplex fm Bal. vbi supra dicentem hāc suā distinctionē cōsuetudine approbari per text. in.l.ij. §. hoc autē cū constitutionibus ff. de excusa. tuto. Et fm hanc refert Alexan. semper cōsuluisse in. iiij. parte consilio. iiij. iiij. colum. de quo dixi. ¶ Sz nūc quid inter tantos dicam. Aut quoz opinionē eligam: profecto non opis est nre: vbi due iuris lucerne Aldra. ꝛ bald. sibi ipsis contrarij fuerunt ac moderni leguz vertices Alexā. ꝛ Jason. in. d.l. maximū. C. de libe. preteri. tacuerunt in tanta difficultate neutram dictarum opinionum in lectura eligendo sola remissione cōtēti.

a lectura eligendo sola remissione cōtēti.

199 † Tamen probabilior ꝛ magis consona iuri mihi videtur prima opinio pro nepote primogeniti ꝑmortui maxime in regni successiōe q natura disposuit: q: ꝑmogenitura est dignitas in filio regis p ma post regē filio iam competens in vita patris iure insepabili ipius sanguinis p uenientis: ō mortuo primogenito ille qui ei succedit in sanguine naturaliter succedit in dignitate primogeniture filio dum viuebat iā cōpetēte ꝛ in eē ꝓducta: ꝛ executata in olꝺ seu maiou pte iurium ꝛ ꝓrogatiuarum priogenituꝛe sicut in cuiusdo sedēdo: ꝛ sic de aliis iuribus: de quibꝰ supra dixi. adeo q vt supra vidistis ꝓpe adhuc viuēte vocat rex: ꝛ in dñatione paterna hz aliquā spālem ꝓrogatiuā: saltez capit nomen spāle: ita q filiꝰ baronis cōiter appellat baro: vt p experientiā videtis. que omnia iura nascendo filius adeptus sumat. Ob quod vt dixi Jacob plātam Esau prenascentis tenebat instinctu diuino eum retrahere volens. Videatis Bald. in dicta.l. ex hoc iure. in dicta vj. questione. ꝛ Panormi. allegato consilio. lxxxv. ¶ † Sed an filius genitus anteq̄ pater regnum adipiscatur debeat in regno ꝓferri filio genito post regnum adeptum. glo. Cynus: ꝛ Joannes Fabri. in dicta.l. imperiales. §. his illud. C. de nupt. dicunt: q ante natus non succedit in regno: sed succedere debet primogenitus de post natis: quia filius natus ante non censetur esse de filijs regis: cū tpe sue natiuitatis pr nō eēt rex.

a ¶ Solaremissione contēti. si i lectura hāc ptē tenuisset alexander vbi legēdo neutralis videtur multos ꝑsertim me in suā optionez traxisset. Sed q: ꝓsulēdo hāc ptē tenuit: nō ꝑpter ꝙ moueor. sūt ei cōsilia fere suspecta: q fauore partis vt ei cō placeat cōsulens tra hat vt a siū dicit felinꝰ ꝓpinor. loquēs i.c. cū ex officij. ō ꝑscripti. dicēs: q libēter eum sequut⁹ fuisset: si ꝙ motu ꝓpo i lectura ꝛ nō ꝓsilio extoto ab archiepo florētino diuisset tñ cauꝰ non restat sine dubio.

200 Quis in regno ꝑferat an filiꝰ añ q̄ pr eēt rex natus vl post ea genit⁹.

198 Tertia opinio duaꝝ ꝓcedentiuz cōcordatiua.

p ter. i. d. §. his illō. facē. l. senatori. C. ō dig. li. xij. ꝛ l. quicunq̄. C. de principi. agen. in rebus. eod. libro. facit qō not. Barto. in l. ij. §. in filijs. ff. de decurio. ꝛ expresse hoc decidit i. l. cū satis. i fi. C. de agricol. ꝛ cen si. li. xj. vide feli. in. c. prudētiā. de off. delega. vbi vī ꝓcludere q nobilitas non trāsit ad liberos añ adeptionē nobilitatis: vl dignitatis natos. l. penul. ꝛ fi. C. de decurio. i. d. §. his illō. facē. l. senatori. C. ō dig. li. xij. ꝛ l. quicunq̄. C. de principi. agen. in rebus. eod. libro. facit qō not. Barto. in l. ij. §. in filijs. ff. de decurio. ꝛ expresse hoc decidit i. l. cū satis. i fi. C. de agricol. ꝛ cen si. li. xj. vide feli. in. c. prudētiā. de off. delega. vbi vī ꝓcludere q nobilitas non trāsit ad liberos añ adeptionē nobilitatis: vl

201 Dominī de capitulo tholoze sunt notabiles cuz a liberis post capitulatū susceptis.

dignitatis natos. l. penul. ꝛ fi. C. de decurio. i. d. §. his illō. facē. l. senatori. C. ō dig. li. xij. ꝛ l. quicunq̄. C. de principi. agen. in rebus. eod. libro. facit qō not. Barto. in l. ij. §. in filijs. ff. de decurio. ꝛ expresse hoc decidit i. l. cū satis. i fi. C. de agricol. ꝛ cen si. li. xj. vide feli. in. c. prudētiā. de off. delega. vbi vī ꝓcludere q nobilitas non trāsit ad liberos añ adeptionē nobilitatis: vl

201 rio. li. x. † Et ita vidi pluries ꝓcludi p nostros tholozanos q nobilitas qua dñs de cap. tholozane sunt ꝓcreati: ꝛ sui p rectā lineā descēdētes ex ꝓuilegio ñ ꝑdeūt nec cōicāt filijs añ capitulatum p patrē adeptū natis. ¶ Alij dicūt: q priogenitꝰ añ regni adeptionem preferr: q cū primogenitꝰ reperiat tpe mortis regis prīs fuit: satis ex hoc primogenitꝰ regis reputatur. l. ij. §. hereditas. ff. de suis et legiti. heredi. l. senatus filiū. in fin. ff. de senato. facit. l. mouis. §. ſz vtrū. ff. de penis. Attēto q̄ successio cōpetit post mortē: ꝛ nō añ. l. j. ff. de colla. bonoum. ſz guil. de cug. in dicta. l. senatus. opiniōes ꝓcordat. dicēs: q ſcōa ē vera vbi pr̄fact⁹ ē rex ex naturalē ordinē successiōis: vt q: erat de illa stirpe regia: ꝛ sibi venerat regnū p nālē successionē: put deferr regnū frācie: tō filiꝰ naturalis legitimatꝰ añ natiuitatē scōi naturalis et legitimi succedet patri in regno: prouiso q legitimatꝰ fuerit p sequēs matrimoniū inter regē ꝛ eius cōcubinā ꝛctū. Secꝰ si legitim at⁹ foret a principe. c. naturalis. ti. si de feu. fuerit ꝓtro. vbi Jac. de bel. ꝛ pa

202 nor. i. c. inotuit: de electi. vj. co. † Quid āt de filio naturali pr̄genito a rege: postea legitimato p mr̄imoniū: cū ei⁹ ꝓcubina ꝛctū post natiuitatē filij legitimi ō ꝓcedēti mr̄imonio nati an ꝑferi dēat in successiōe regni no. Jo. an. in. c. si p te. de reser. li. vj. in nouella. ꝛ in dicto. c. grādi. ꝛ in regula sine culpa: in mercuriali. ꝛ Henri. in c. tāta. q̄ filij sunt legiti. vbi ꝓcludūt: q nō imo ꝑferr in regni successiōe natꝰ legitime. facit text. in. c. cū huis. de rescri. li. vj. Et qō dicit bar. in. l. bonoꝝ. ff. rē ratā habe. ꝛ l. cū decē. §. fi. ff. de solu. bal. in. l. eā quā. C. de fideicō. Et prepositꝰ in dicto. c. p venerabilē. §. qō autē. ꝛ dicto. c. tanta. ꝛ panor. in pria pte ꝓsilio. lxxxv. nā i isto legitime nato prius ꝓcurrūt, ambo vincula: scilicz naturale ꝛ ciuile. ex qbꝰ duobꝰ ius succedēdi querit. fm Jac. butriga. que sequūtur bal. pau. ꝛ sali. i. l. quoties. C. de rei vē dica. lz ei legitimatio retrahat ad tps natiuitatis: p ea q̄ cōiter decidūtur in l. l. gallus. §. ꝛ qd si tñ. ff. de libe. ꝛ posthu. tñ q: hic agit de ꝓiudicio alteriꝰ filij legitime nati: in q̄ vt dcīs ē prius ꝓcurrebat vtrūq̄ vinculū: talis legitimatio ñ trahet retro i eiꝰ ꝓiudiciū. fm ang. pau. ꝛ alexā. in dicto

Universidad de ... Biblioteca

matris imperiū. Et coercitus obedire cō
tempserit: apphēdent eū: & ducēt ad se-
niores ciuitatis illius dicentq; ad eos fi-
lius noster iste cteruus & contumax est:
monita nostra audire ɔtēnit / comessatio
nibus vacat & luxurie: atq; cōuiuijs: lapi
dibus eū obruet ppl's ciuitatis & morief
&c. ¶ Utinā cogitarent ingrati ingrati-
tudinē speciē esse supbie / que colūnas ce
li de summo ad ima deiecit. vt patz Esa.
xiiij. Et phaeton cecidit supbus. vt Oui
dius refert. ij. methamor. Et dedali fili9
aera scādere volens precipitatus est. Ro
mani quoq; sua supbia subiecti sunt. Et
aman cū ppter superbiaz adorari vellet
in patibulo suspensus fuit qđ innocenti
parauerat mardocheo. vt ptz Hester. vj.
Nunqđ supbia babylonis linguas diui-
sit & volentiū turrim edificare ad celum
vsq; / per linguarū ɔfusionē humiliata est
destructa. Geñ. xj. Propter eñ superbiaz
balthasar filius nabuchodonosor rex ba
bylonis interfectus est. Et nabuchodo-
nosor a solio deiect9 est. Judich. ij. & Da
nielis. iiij. Nichanoris superbia debella
ta fuit. ij. Macha. xv. Et antiochus suā
propter superbiā insanabili plaga a dño
percussus est: vt habetur ibidem. ix. c.
¶ Postremo absalon ingratus ambien
do regnū patri detrahēs: scz sanctissimo
dauidi genitori suo. ij. Reg. xv. Stati de
iectus in arbore quercus suspēsus lāceis
transfixus fuit. vt ibi dicitur. xviij. ca.

206 Omnibus igrat; male successit pser- tim in hoc regno francie.

206 ¶ † Et crānus clotarij francorū regis
fili9 Clodouei ptohrpiani regis nepos
per rebellionē patri factā bello interce-
ptus cū vxore & liberis fuit cōbustus. de
quo Gaguin9. li. j. c. fi. & li. ij. c. j. Clotario
inquit. Iniq̄ iterū fortuna aduersata est.
Nā marib9 liber; septē & femis duab9. Cū
beatus hoim opiniōe haberef Crānus
patri cōtumax extitit. Clotari9 autē crā-
ni temeritatē vlcisci pseuerat. Ratus pl9
audere in eū ceteros: si repugnantē filiuz
nō flecteret. habito igitur delectu militū
in rebellē pgreditur / & conobaldū aqui-
tanie regē illius coadiutorē cū in sacellū
diui martini se Clotariū fugiens recepis
set: neq; inde vllis pollicitationib9 educi
posset. Immisso igni parif cū sacello cre-
mauit: qđ nō multo post tpe rex iussit in-
staurari. Mox crānus adiutore britonū
comite cenabuto & milite patri filius no
cens & armatus occurrit. Sed nō ignar9
pater q̄z dubius sit belli exitus dei ante
oia opem implorās. Iuste de9 inq̄t aspi-
ce & qđ dauidi regi de filio absalone iudi
cium fecisti: mihi impartito. Atq; ita in
preliū vtraq; acies ɔcurrit: fugati pfliga
tiq; sunt hostes inter quos bona brito-
num pars cessa est Crāno cū vxore & libe
ris intercepto: quē in scāno per lictorem
alligatū cremari cū vxore & liberis duo-
bus rex iubet. huiuscemodi supplicio crā
nus penas soluit ɔcepte aduersus patrē
rebellionis. hec ille. Et deinceps ex Lu-
douici pij testamēto. karolus ex Judich
scđa e9 vxore filius karoli magni nepos /
q̄ postea karolus caluus dictus est. Ob
suorū scz Lotharij & Ludouici baioari an
tiquiorū fratrū ingratitudinē: ac in patrē
cōmissam rebellionē Mettis in diui ste-
phani tēplo more regū vnctus rex frācie.
ac deinde a Joāne. viij. pontifice romaz
propere vocatus: Cesar appellatus est
dignitate imperiali insignitus. vt li. iiij. &
v. narrat idē Gaguin9. ¶ Preterea hoc
posse fieri pbatur iure isto canonico. per
tex. elegantē in dicto. c. licet. de voto. vbi
per nō impletionē onerū filio per patrez
iniunctorū primogenito. Idē filius priua
tur regno & iuribus primogeniture. Hoc
idē pbatur iure ciuili: qm̄ iura que dicūt
patri licitū esse filiū exheredare ppter in
gratitudinē a filio cōmissam loquūtur in
distincte nec excipiunt primogenitos. C.
de libe. preteri. auf. nō licet. & in auf. vt cū
207 de app. cog. §. causas. ¶ † Preterea vi
demus q̄ fili9 ingratus etiā priuaf legiti
ma: que nō minus debef cuilibet filio q̄z
tota hereditas primogenito: imo fauora
bilius debetur. Igitur primogenit9 pro-
pter causam ingratitudinis priuari pote
rit iure primogeniture: sicut quilibet al-
ter filius priuari posset sua legitima. l. cū
queritur. C. de inoffi. testa. Alias sequere
tur absurdū q̄ q̄ pl9 bñficij ɔsequutus es-
set: aut ɔsequi speraret. de ingratitudine
nō puniref qđ esset cōtra tex. in. l. pbri. C.
de epi. & cle. volentē talē multomagis pu
niri. Dicere eñ potest pater ad primoge-
nitū ingratū qđ dixit sanctissim9 patriar
cha iacob ruben eius primogenito alle-
gato Gene. xlix. Tu fortitudo mea & pn
cipiū doloris mei effusus es sicut aqua
nō crescas: q: ascendisti cubile patris tui

208 Primogenit9 hūane nature dānatus ē.

208 & maculasti stratum ei9. ¶ † Cogitare
pfecto deberēt pmogenitū humane na-
ture: scz Cain ppter ingratitudinez & le
ges dei pris summi violatas fuisse male
dictū: eternaq; successiōe merito puatū.
vt hr̄ Geñ. iiij. Or iustissime fm Ualeriū
pari vindicta parētū ac deorū violatio ex
pianda est. Uñ restat vera ɔclusio: q̄ potest
filius primogenitus ex cā iusta ingratitu
dinis p patrē exheredari & pmogeniture
puilegijs puari sicut posset quicūq; ali9
puari sua legitima: vt pulcre ɔsuluit Ol
dra. allega. consi. xciiij. xvij. col. Et est de
mēte Jo. an. Imol. & doc. in. d. c. grandi.
Adde q̄ ita fuit in parlamento Tholoze
iudicatū die vlt. martij. Anno dñi mille-

simo quingentesimo sexto ante pascha in
causa successionis domus de monte bar-
done: in qua totaliter succedere debebat
ex cōuentionibus matrimonialib9 Phi-
lippus primogenitus. Tamen ppter mul
tas ingratitudines cōtra patrē cōmissas:
fuerunt per patrē dicte cōuentiones reuo
cate: & filius per patrē declaratus inhabi
lis: & cōsequēter eas locū nō habere: cum
expresse si habilis esset hereditatē ei defe
rebant: & ingratitudo eū reddidit inhabi
lem: vt dixi in verbo: & vxorē. circa fi. quar
ti articuli. Et fuerat franciscus secūdoge
nitus a patre in testamēto heres institu-
tus: qui per arrestū dictis pactis ac patrie
cōsuetudine de primogenito succedendo
inter nobiles vigente: nō obstantib9 fuit
in possessione hereditatis manutentus:
ita q̄ dicto Philippo primogenito seu ca
pitulo eccl'ie metropolitane auxis ei9 he
redi: nō remāsit nisi illud: qđ pater gratio
se eidē Philippo reliquerat in testamen-
to: & si nihil reliquisset: nihil habuisset:
q: potuerat ei ex iusta causa auferre oia.
immo si pater (vt fieri inter nobiles solet)
in ɔtractu matrimonij sua bona dedisset
pmogenito seu pmo nascituro ex illo ma-
trimonio: si habilis esset ad succedēdum:
talis nō succedet si ingratus fuerit. Cum
ingrati sint ad succedendū inhabiles cō-
querēte donatore. l. fi. C. de reuocan. do-
natio. & c. fi. de donat. ¶ Nec teneret hoc
casu donatio causata. l. ad causam matri-
monij facta: que cōiter ppter ingratitudi
nem nō cassatur. de quo plene ibi habef.
q: potuit donator suam modificare dona
tionem. l. in traditionibus. ff. de pac. Sed
sine causa legitima ingratitudinis: non
posset ei pater auferre primogenita: & da-
re alteri filio. fm Panor. in consilijs. s. in
prin. allega. Presertim in scđa parte consi
lio. iij. col. iij. & est tex. rotundus. Deutero
nomi. xxj. c. superius alleg. vbi sic habef.
Si habuerit homo vxores duas: vnā di-
lectam: & alteram odiosam genueritq; ex
eis liberos: & fuerit filius odiose primoge
nitus: volueritq; substantiā eius inter fi-
lios diuidere: non poterit filiū dilecte pri
mogenitum facere: & preferre filio odiose.
Sed filiuz odiose agnoscet primogenitū:
dabitq; ei de his q̄ habuerit cuncta du-
plicia: iste eñ est principiū liberorū ei9: et
huic debenf primogenita &c. Nam odiū
paternū vel maternum nō est iusta causa
exheredandi filiū. l. si quis suo testamēto.
C. de inoffi. testa. in fi. ¶ Unū tamē circa
premissa tenebitis mēti qđ decidif in. d.
lib. vinea eccl'ie: vbi dr in. xix. conclusione

209 An dalphinus frācie possit puari regno ppter ingratitudinem.

209 primi tractatus. † Qđ dñs dalphinus
vienñēsis primogenitus frācie exhereda
ri nō potest: nec regno priuari: etiā ppter
ingratitudinē: cū regnum non habeat ex
psona patris: sed sola regni consuetudine
regnū ei deferente: vt ibi cōcludif. Cogi-
tabitis tamē si hoc sit verū: q: cuilibet fi-
lio hereditas paterna debef etiā iure di-
uino: qui tamē ppter ingratitudinē exclu
di potest: vt patet ex premissis. & plenius
videbitis. j. super isto eodem verbo. ij.
¶ An autē cessante ɔsuetudine possit pa
ter de iure cōi disponere: q̄ primogenitus
succedat i feudis ceteris liberis exclusis.
plene cōsuluit Pau. cōsi. clxiij. & no. plene
Barba. s. de feud. in rubri. vj. col. ad pdi-
cta etiā videatis que cōsuluit Ludo. ɔsil.
xxix. ¶ De hac materia pmogeniture ha
buistis aliqua: scz an & qualiter repudiari
& renūciari possit. s. eo. in verbo: duas ha
bens filias. in quarta specie pacti future
successionis. & quinto casu fallētie. ¶ Ex
quibus omnibus videtis: q̄ multū pdest

210 Etiam est dare ius vltimogeniture.

210 primo nasci. † Aliquoties magis pdest
vltimo nasci: vt est videre in casu. l. aretu-
sa. ff. de sta. homi. vbi Bal. in. iiij. no. ij. le-
cture dicit: q̄ sicut est reperire ius primo-
geniture: sic etiam ius vltimogeniture: vt
ibi. et. l. imperialis. §. his illud. C. de nup.
Idem dicūt aliqui in. c. j. de parochijs. j.

211 Uide iter fratres q̄s prior facta diuisione dz partē suā eligere

211 p illū tex. † q̄ licet in fami. hercis. iudicio
seu illius executione primogenitus diui-
dat hereditatē paternā: tamē iunior fra-
ter & vltimo natus prius eliget: & partem
suā capiet. Sicut fecisse dicif Abraam: q̄
erat senior ipsi Lot iuniori. Genes. xiij.
Non sit obsecro inquit iurgiū & rixa inter
me & te: fratres eñ sumus. Ecce vniuersa
terra ante te est: discede obsecro a me: si
tu in sinistrā ieris: ego in dextrā vadam.
Ex quo tex. (vt aurelius inquit August.)
orta est componende pacis cōsuetudo: vt
quando diuidendū quippiā fuerit: maior
diuidat: & minor eligat. Sed sanior & ma-
gis cōior opi. est in cōtrariū: q̄ immo pri-
mogenitus eliget priore loco: nō obstante
tex. in. d. ca. j. vt ibi per Panor. & docto. et
Ange. in. §. quedā. instit. de actio. vbi vi-
deatis. & latissime per Iaso. in. l. j. vij. col.
ff. de reb. credi. facit tex. singularis in. c. j.
de cōtro. feu. apud pares termi. vbi in cō-
silijs dandis dignior. i. senior pmo loqui
debet. vbi Bal. in. ij. nota. adducit text. in
ecclesiastico. Loquere maior natu cui pti
net primū verbū habere: qđ dicit singula
re Ludo. singulari. lxxxj. Or quicquid sit
de iure: tamen de inueterata cōsuetudine
prima opinio q̄ iunior eligat seruatur. fm
Guido. pape. q. cclxxxix. videatis Bar. et
Alexā. in addi. in. l. j. C. de his qui se defe

212 Declaratio limitatio ad regulā q̄ fili9 dz institui: q: sufficit q̄ pater suam inter oēs diuidat hereditatē.

212 runt. li. x. ¶ † Decimonono limitabitis
dictam regulam non habere locum: vbi
pater totum suum patrimonium per ver-
ba cōia (quale est verbum relinquo) inter

lib

filios diuisisset. Quoniã eo tunc talis diuisio vim habet institutionis facte p verba directa. gl. est singularis in. l. quoties. C. familie her. ꝑm Ange. ⁊ Jmol. in. l. j. §. si ex fundo. ff. de heredi. institu. facit. l. his verbis. co. ti. Nam tunc cum nõ apparcat de alio herede vniuersali: oẽs censent heredes instituti. l. parentibus. C. de inoffic. testa. Cum quibus transit Alexã. in. l. nã quod. §. nõ omnis. iij. col. ff. ad trebellia.

213 Relictũ iure benedictiõis cẽsẽt factũ iure institutionis.

213 † Uicesimo limitabitis dictã regulam locum non habere: vbi pater reliquisset filio aliquid: puta decem iure benedictionis: vt sepe rustici faciunt. Et tabellioẽs imperiti sepissime ita scribũt. Pro quib⁹ facit tex. Geneſ. xxvij. vbi Jsaac benedictionem dedit filio suo Jacob: ⁊ intelligit ibi ex hoc dedisse ei successionẽ. ita singulariter sentire videtur glo. ſ. in. l. quoties. ff. de heredi. instit. relata ad tex. ꝯ allegatũ. ⁊ xxij. q. ij. queritur. §. item opponitur. vbi in iure benedictiõis venit ius successionis. Ad qõ facit quod superius dixi in xviij. limitatione. in prin. Sed in contrarium decidit Alexan. in dicto. §. non oĩs. iiij. colũ. in fi. ⁊ consuluit. in. ij. parte cõsilio. lxx. incipiẽs. viso consilio per me reddito. iiij. colũ. referens Jmol. sic tenuisse in dicta. l. his verbis. §. fi. ff. de here. instit. dicens per talia filium non videri institutum: immo testamentũ fore nullum. idem tenet Jason. in auf. nouissima. ix. colũ. C. de inoffi. testa. Similiter concludens dicta verba non trahi ad institutionem. Et hanc opinionẽ puto veram per ea que plene dicta fuerunt. ꝯ. in. j. ⁊ ij. limitationib⁹. ⁊ per tex. in dicto. §. aliud quoq; capꝝ in auf. vt cum de appel. cogno. vbi reperitur certa forma data quã non licet transgredi. Ad hoc facit qõ elegãter decidit Bal. in prohemio. ꝯ. penul. colũ. in fi. vbi dicit q; pater maledicendo filium cum causa legitima ⁊ sufficienti ad exheredationem nõ videtur ipsum exheredare. Cum ⁊ bñdicendo non dicatur eum instituere. Quia verba dignationis ⁊ indignationis nõ dicuntur sonant. ꝑm Jasonem in dicta auf. non licet. C. de libe. preteri. in princi. ⁊ in dicta auf. nouissima. ⁊ plenis. in. l. si pater. ij. col. C. de heredi. instit. vbi tenere videtur cõtrariũ.

214 Uicesima prima limitatio ad regulã q; filius dz istitui: q; locũ non hz vbi pt̃ tam p. filio cõdẽnato soluisset legitimã.

214 † Uicesimoprimo limitabitis regulã nostrã locũ non habere vbi pater coactus fuit ⁊ astrictus statuto ciuitatis soluere condẽnationẽ: ita q; pro condẽnatione filij legitimã dedisset filio cõpetentẽ in suis bonis iurta ea q̃ no. gl.

215 Uide casus in q̃bus debeꝝ filio legitimã viuente patre.

215 C. de decre. decu. sup rubi. li. x. † Ubi in eo casu: pater postea testando nõ tenet filio aliquid relinquere iure institutionis: nec alio tit. postq̃ semel suã habuit legitimã: quã deliquẽdo cõsumpsit: vt elegãter decidit Bart. in. l. si cũ dotẽ. §. si post solutũ. in fi. ff. solu. matri. cũ quo trãsit ibi Bal. decens hoc probari per. l. si quando. §. j. ⁊ ij. C. de inoffic. testa. Et idẽ est vbi cessante statuto pater coactus fuisset per iudicem soluere pro filio ꝯdẽnationẽ ad euitandũ penã capitalẽ mortis: vtputa si filij⁹ esset pena mortis dãnatus: nisi soluat centum. Quo casu: filio existente pauperꝝ bonis penitus carẽte teneret pater ꝑm aliquos ⁊ per iudicẽ cogi posset filio soluere legitimã in vita p̃ soluẽdo cõdẽnationẽ. Et sic eũ deliberare a pena mortis. q; si in casu indigẽtie teneret. filiũ alere ne fame peat a fortiori tẽm̃ nnet redimere a pena mortis: sicut tenet̃ filij⁹ eõuerso: vt in auf. si captiui. C. de epis. ⁊ cle. (Additio.) Et ita teneri vidi ⁊ audiui magnifico ⁊ illustri viro dño Guidoni de rupeforti iuris aquille cancellario francie. Anno dñi. M. cccc. mense Octobris tenendo cãcellariã nanetis in expeditione quarũdam literarum: nam in his casibus preteritio filij testamentum patris nõ reddit nullũ. l. cũ quo. §. fi. ff. ad le. falci. † Potest eñ pater ꝓuenire tempus in solutione legitime: licet filio non debeat effectualiter: nisi post mortem patris. vt. l. j. §. si impuberi. ff. de colla. bono. Nisi filius iudei in fidem cõuerteretur: q; ei tunc etiam in patris vita deberet legitima: quam effectualiter petere posset. ꝑm Joan. de ana. per illũ tex. in. c. iudei. le. ij. dñi dicit: melioris. de iudeis. nã

216 per illũ tex. † Judei in fidẽ cõuersi sunt melioris conditionis: cũ illi qui semp fuerunt christiani. facit tex. in. l. cognouim⁹. C. de hereti. vbi pater infidelis tenet relinquere filio fideli perinde acsi nõ mutasset secta: nedũ in morte: ſz etiã in vita sua. qõ est notãdũ. q; alibi nõ reperit scriptũ ꝑm Felt. in. d. c. iudei. Et idem in casu. c. cũ simus. de regu. vbi viuẽte patre filij⁹ petere põt legitimã. † Et ꝓmissa q; pater testando nõ tenet filio aliq̃d iure institutionis relinquere: ꝓ quo soluit legitimã itelligatis vera: si pater coactus soluit ꝓ filio legitimã in sue cõdẽnationis satisfactio-

217 nem: puta vt dictũ est: † q; inder vel statutũ ciuitatis eum artabat ad hoc faciendum. ꝑm glo. in dicta rubrica de decretis decurio. que qualiter intelligat. videatis plene Bar. in quadam per eum disputata questione incipiẽs. Peruſine ciuitatis statuto cauet̃. ⁊ plene in. l. stich⁹. ff. de pecul. lega. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de vsur. rei iudi. §. et cũ antiquitas. ꝑpe fi. vbi pulchra per eũ. ⁊ Alex. in. l. lex cornelia. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ Panor. in. c. ij. de delt. puerorꝝ. Nã valet tale statutũ: ẽt si diceret: q; filio deliquẽte pt̃ ceteri de agnatõe de delicto teneant pecuniariter. ꝑm Bart. ꝓ illũ tex. in. l. iure

217 Ualet statutuz q; pater⁊ ceteri de agnatiõe teneãt de delicto filij.

218 Ualet statutuz q; dñs teneat p delictis seruitorꝝ filij p pfe: ⁊ vxor p marito.

a Ualet statutũ. sed ħ fieri non posset p pactũ vl̃ aliã priuatã dispositionez vt quis puniat p fctõ alteri⁹ q; iusta ⁊ iniq̃ testatoum mãdata seruanda non sunt. l. pffami. testõ. ff. de hẽdi. in fi. ió nõ ꝓt testatoꝝ mihi reliquẽs funduz me illo ꝓuare si me pater molestauerit. nec valeret pactũ q; pt̃ cadat a feudo ꝓpt delictũ filij q; eẽt innstuz. arg. d. l. pt̃. q; ad ħ ẽ mkt̃ singulart̃: ꝑm bal. i. l. j. C. a de his q̃ pene nole: q; pene suos tm̃ debent tenere delinquẽtes als̃ iuste et sine cã ipos̃ite nec valent.

219 Solutũ volũtarie p cõdẽnatiõe filij nõ ꝓputat̃ i legitimã.

218 † Pariter valet statutũ⁹ q; qs teneat p delicto seruitorꝝ: ꝑm Bar. in. l. j. §. familie. ff. de publica. Et econtra valet statutũ vt bona filiorꝝ vxoris ac etiã ipsi filij q̃ius emãcipati possint capi p delicto fallentie pt̃s scz qñ pt̃ fallit seu cedit foro. l. fi. C. ꝯ pumipila. lib. xij. Nã ꝓpt gemitũ vxoris aut filiorꝝ vestes ꝓciosas ornamẽtaq; preciosa petẽtũ plures substãtia lapsi cedũt foro. Preterea amore cõiugis ⁊ filiorꝝ: sepe hoies retrahũt ab illa fallẽtia. de quo plene in dicta. l. fi. ⁊ per Jmo. ⁊ Panor. in

219 c. ex parte. de cõsue. in fi. † Et sic vbi pt̃ statuto coact⁹ soluit p filio cõputat̃ in legitimã: vt dictum est. Secus q̃t eẽt si pt̃ volũtarie soluisset p filio ꝯdẽnationẽ: sola misericordia mot⁹. iuxta nota. in dicta auf. si captiui. C. de epi. ⁊ cle. qñ tũc talis solutio nõ cõputat̃ in legitima: in. l. liber

220 Filio nõ est relinquẽda legitima quam vluẽte pre habuit⁊ cõ sũpsit: etiã si facultates augmẽtate fuerit.

220 † Si q̃t pater volũtarie assignasset filio legitimã. vel aliquid in peculiũ: ⁊ filij assignationẽ suscepisset: ⁊ demũ omnia ludendo dissipasset: aut meretricãdo: pt̃ nõ teneret iterũ ad legitimã: vt fuit de mẽte Bar. ⁊ Bal. in dicto. §. si post solutũ. ⁊ no. Bal. in. l. j. §. ius naturale. ff. de iust. et iure. Bar. ⁊ Bal. in auf. ex testamento. isto eo. titu. ⁊ in dicta auf. si captiui. ⁊ in. l. sancimus. §. j. in. vj. q. C. de inoffi. testamẽ. et est bonus tex. luce. xv. ca. vbi filio primogenito conquerenti de fratre suo iuniore qui partem sibi a patre assignatam dissipasset: pater respondit. fili tu semper mecuz es: ⁊ omnia mea tua sunt. quasi dicat. fili turbari nõ debes: si ad sola alimenta recipio fratrem tuũ qui partẽ ei datã ꝓdigauit ⁊ dissipauit. quoniã omnis proprietas bonorꝝ meorum tua est: ⁊ ipse aliõ habiturus nõ est de bonis meis. Similiter si pt̃ assignauit filio volũtarie legitimam in vita: nõ posset postea ille filius aliquid plus petere mortuo patre: etiã si facultates patris post assignationem filio factaz fuissent augmentate: ꝑm Jaco. butrig. in l. pactũ. C. de colla. q; de illo augmẽto nihil petere potent. Sed Bal. ibi contra: et in. l. q̃ius. C. de fideicõmiſ. Alexã. in. l. in rõne. ff. ad le. fal. ⁊ Jason in. l. cũ querit. et in auf. nouissima. C. de inoffi. testa. vbi tenẽt indistincte filium posse de augmento bonorum legitimã petere: licet Bal. in dicta. l. ij. C. de reuocan. his que in frau. credi. ⁊ in dicta. l. fina. C. de vsur. rei iudi. ⁊ in auf. reo que. C. cõmunia deleg. sibi ipsi cõtrarius tenuerit dictum Jaco. butrig. Ad hoc facit: q; talis legitime assignatio per patrem voluntarie filio facta ⁊ per filium acceptata: non plus potest operari q̃s renunciatio: ac si filius bonis paternis cuz iuramento renunciasset. Quo casu esset excluſus etiam a petendo legitimam: vt late dixi sup ver. Duas hñs filias. et hac notula i. x. limitatiõe. Sz talis renũciatio iurata nõ extẽditur ad tale augmẽtũ bonorꝝ post renunciationem acquisitorum: vt expresse decidit Bal. in. c. cũ martin⁹. per illum tex. ꝯ. de constitu. vbi singulariter dicit: q; filia que dote contenta cum iuramento renũciauit bonis paternis: petere non prohibetur augmentum seu legitimam de superexcrescentib⁹ bonis: si post iuramẽtũ facultates pt̃s fuerit augmẽtate: q; iuramentũ ⁊ minus assignatio per patrẽ facta ad hoc se nõ extẽdit: cum tempore illo facultates postea superexcrescentes ignorarẽtur. Et tales renũciationes nõ extẽdunt ad ignorata: vt pulchre

Universidad

decidit Felinus in.c.in presentia.sup verbo Juramēto.iiij.colū. de ꝓbatio. facit tex. in.l.tres fratres.ff.de pactis. Et hoc puto esse verius: scilicet ꝙ per assignationē legitime per patrem filio acceptanti voluntarie factam non impeditur filius legitimam petere de postea superexcrescentibus bonis. Quāuis Jmo. in.l. stipulatio hoc mō ↄcepta.ff.de verbo.obliga.voluerit opiniones ↄcordare dicēs opinionē Jaco.butriga.esse verā: vbi pater assignasset filio integram legitimam: vt tunc de bonis augmētatis nihil petere possit. Secus si habuit minus legitima' tēpore assignationis. argu.l.si quādo.§.illud.C.
221 de inoffi. testa. † Unum tamē circa hoc menti tenebitis ꝙ si pater voluntarie assignauerit filijs suis legitimaꝫ in vita: cū hoc facere non teneretur: tales filij ꝗuis in patris potestate cōstituti poterunt inter se de rebus sibi assignatis disponere: ita ꝙ inter eos orietur naturalis ⁊ ciuilis obligatio: ac si in pr̄is non essent potestate. Quia i reb⁹ sibi ꝓ legitima assignatis habent ius plenū: sicut filia in dote.l.pōponius.ff.familie her. ſm Bald.in.l.cum oportet.§.nō autem. ꝓpe fi.C.de bonis q̄ libe.quem sequitur Jason in repetitione l.frater a fratre.xvij.colū.ff.de condictio. indebi. Preterea obliuiōi non dabitis qđ dicit Bald.in.l.ij.§.j.ff.solu.matrimo. Et in dicta aut.si captiui. dicta.l.sancimus.
222 † quia non obstante ꝙ filius culpa sua legitimam perdiderit: non posset tamen pater ei denegare alimenta: argumento l.libertus qui operarum.ff. de operis liberto. ſm primū intellectum. vbi licet patronus perdiderit ius succedendi liberto: tamen non ꝑdit ius petendi alimenta. Qđ singulariter limitat verum Bal. in dicta aut. contra rogatus.C.ad trebel. vbi fili⁹ culpa leui puta fragilitate ⁊ imperitia iuuenili q̄ vt plurimū inest naturalr iuuenibus. iuxta illđ ph̄i in suis ethicis. Nemo iuuenes eligit induces: q2 nō ↄstat eos eē prudētes. facit tex.in.l.j.ff.đ mio. ptē sibi assignatā dissipasset: que nō sibi imputatur. Cū sit dn̄s etiā viuo patre.l. i suis.ff. de libe.⁊ posthu.allegat.l.etiaꝫ.§.licet.ff. solu.ma.facit tex.allegato Luce.xv.c.idē tenuit Spe.in ti.q̄ filij sint legi.§.j.ver.sed pone. vbi dicit ꝙ lꝫ iuri alimētoꝝ renūciari nō possit.l.cū hi.ff.de trāsact.⁊.l.de ali-
223 mentis.C.eo.ti. † Tamē per dolū ⁊ delictum propriū potest q̄s perdere sua alimenta. Ad qđ facit bonus tex. ſm Alex. in.l.imperator.ff.ad trebel. Ideo si filius per dolum vel latam culpam suam dissipauerit legitimā: sibi iputabitur: q2 exclusus erat ab ipsa petēda: nec hēbit alimenta: cū dignus sit velut male merit⁹ ꝙ egestate laboret. dicit tex. in.l.bona fides.ff. depositi. Nec est equuꝫ ei succurri: qui in necessitate se dolo vel lata culpa posuit.l. fideiussor.ff.qui satida.cogā. An autē teneatur filius ea que male cōsumpsit computare in partē suam tempore diuisionis paterne hereditatis: plene deciditur i di-
224 ctis locis. ¶ Uicesimosecūdo limitabit dictam regulā locum nō habere vbi testamentū reperiretur factuꝫ ſm consiliū galli. quoniam eo casu: licet filius nō inueniretur expr̄sse institutus: tñ testamentū valeret: vtputa si testator ita testet. Si fili⁹ meus me viuo moriat: nepos ex eo sit heres. Nam cū hoc casu nulla filio sit facta iniuria tali ꝑteritiōe nō erit testamentum nullū. Ita no. decidit Bar. in.l. gallus.§. j.in.ij.oppo.ff.de libe.⁊ posthu.per tex.in l.si q̄s ita heres instituat si legitim⁹.ff.de heredi. insti. Sꝫ dubito de veritate hui⁹ limitationis. q2 oēs doc.post glo. in dicta l.gallus.cōiter tenent cōtrarium: supplēdo ibi prout glo.supplet scꝫ ꝙ filius sit heres institut⁹ expr̄sse: vt plene dicā.j.eo.sup verbo: Adijciēs vt alterocha. ver.si. Quar-
225 to ⁊ vltimo dixi. ¶ Uicesimotertio limitabitis regulā nostrā locū nō habere i testamēto furiosi: in q̄ pr̄ ei⁹ testādo ꝓ ipso: vt de iure pōt.iuxta.§.qua rōne.instit.de pupil.substi.⁊.l.humanitat.C. de ipube. ⁊ alijs substi. ei substituit alteruꝫ de filijs scꝫ furiosi: nulla de alijs mētiōe facta eos instituendo vel substituendo. qm̄ eo casu testm̄ furiosi a patre factū nō erit nullum ꝓpter alioꝝ furiosi liberoꝝ ꝑteritionem. tex. est singularis in dicta.l.humanitatis. ibi: Nō liceat parēti qui vel q̄ testat alios q̄ ex eo descēdētes vnū vel certos vl' omnes substituere.C.de impube. ⁊ alijs sub-
a sti.[a] Neq3 poterūt ceteri filij ipsi⁹ furiosi cōqueri: pro quo pr̄ testat⁹ est: dicētes pati iniuriā preteritionis. q2 illa iniuria non est eis illicita ab eoꝝ patre furioso. Non est eñ ipse ille q̄ testat⁹ est: sed pr̄ eius. iō pro alieno facto puniri nō dꝫ.C.ne fili⁹ ꝓ patre. vt scilꝫ eius substitutio exēplaris q̄ dicitur testamētuꝫ furiosi subuertat. Pariter cōqueri nō pn̄t de patre furiosi eorū auo: q2 testamētū in quo sunt preteriti nō est testamentū aui: sed ipsius furiosi: ⁊ ita exquisite a simili dicit tex.no.i.l.papinianus.§.sed nec ipuberis.ff.de inoffi.testa.
226 ¶ † Uicesimoq̄rto limitabitis dictā regulā locū nō habere in testamēto: in quo posthumus.i.filius tempore testamēti nō natus: sed in vtero existens fuit preterit⁹: ⁊ demū facto testamento natus: ⁊ viuēte adhuc testatore defunctus. Quoniam eo casu defuncto posthumo in vita pr̄is testatoris testamētū recōualescit de iure ꝓtorio: siue heres institut⁹ in tali testamēto

221 Liberi etiā i ptāte ↄstituti de bōis sibi a pr̄e in legitimam assignatis pn̄t inter se disponere sine patre.

222 Etiaꝫ filio q̄ legitimā sibi a pr̄e assignatā prodigauit debent alimenta.

224 Xxij. limitat. ad rl'aꝫ ꝙ fili⁹ dꝫ istitui q2 locū nō hꝫ in testō fcō scōm galli cōsiliū.

225 Xxiij. limitat. ad rl'aꝫ ꝙ fili⁹ dꝫ istitui q2 locū nō hꝫ in testō furiosi cui a pr̄e fuerat exēplariter substitutū.

a ¶ Substi. vt plene hꝫ .j. super ver. Si absꝙ liberis moreret.ij. in materia exēplaris substōnis.

226 Xxiiij limitat. ad rl'aꝫ ꝙ fili⁹ dꝫ institui: q2 locū nō hꝫ i testō iq̄ posthumus fuit ꝑterit⁹ qui viuēte patre decessit.

sit extraneus: siue de parentibus testatoris. tex. est multū not.in.l.posthum⁹.ff.de iniusto.rup.testa.⁊ idem tenet Bal.in donatiōe rupta natiuitate posthumi: que firma valet⁊ tenet: si posthumus ante patrē donatorē moriat ſm Bal.in.l.j.vbi Bar. C.de inofficio.dona. ⁊ Paul.in.l.ij.C.de posthu.hered.insti.quos sequit Jason in l.ij.C.de inoffi.testa.j.col.in fi. Nam regula nostra in qua dicimus: ꝙ preteritione filij testametum est nullum: vendicat sibi locum in preteritione filij nati: ⁊ in humanis existētis tpe testamēti paterni. Et ratio differentie est: q2 quando posthumus preteritur: testamentū nō est ab initio nullum: immo tenet: donec posthumus nascatur viuus: cū posthumus nō sit in patris potestate: donec nascatur. dicit tex. in l.fi.ff.de colla.bono. Sed nascendo rūpit testamentū: q2 tunc filius in puncto post natiuitatem in potestate existens reperit preteritus: insti.qub⁹ mo.testa.infirman. §.j. Et sic testamentum a principio habet fundamentum existentie: tam de iure ciuili: q̄ pretorio.l.iij.§.sed ⁊ si stāte.ff.de iniusto rupto testa. vnde ꝓpter fundamentum existentie: qđ habuit a principio facilius conualescit: sed vbi est preteritus filius iam nat⁹ ⁊ sic in potestate patris existens: tale testamentū nunq̄ fundamētū habuit nec fomitem cōsistētie: ideo ꝓprie nō potest cōualescere: vt legitur ⁊ no.in.l. si testamētū.ff.eo.⁊.l.ad eum.§.fina.ff.de dona.factūt no.in.l.ij.ff.de here.insti. Si autem posthumus qui nascendo rupit testamētū patris: superuixit patri. Ita ꝙ pater predecessit naturaliter moriendo: vel ciuiliter. Puta q2 capt⁹ fuit apud hostes: vel al's ciuiliter mortu⁹. Et demū posthumus expirauit: tūc tale testamentū remanet ruptum per agnationē posthumi: nec habet locum equitas dicte.l.posthumus. ita dicit tex.iunctis ibi no.per Bar.in.ij. oppo.in.l.qui vxorē.ff.de iniusto rup.test. quē ad hoc reputat singularē Ludo.singulari.cix. ꝙ mors ciuilis ipsi⁹ patris nō facit recōualescere testamētū: nisi ita subito in natiuitate posthumi moreret: ꝙ facultatem nō habuisset reparandi testm̄: ⁊ posthumū in aliquo instituendi. Et alij liberi testatoris essent in tali testamēto instituti. q2 isto casu testm̄ natiuitate posthumi ⁊ secuta morte testatoris nō rūperetur: quinimmo talis posthum⁹ censeret cum alijs liberis fratribus suis ꝓ virili parte institutus ꝓpter cōiecturatā verisimiliter testatoris voluntatē: ꝙ sic fecisset: si supuixisset⁊ tp̄s hoc faciēdi habuisset.ꝑ tex.singularē in.l.iij.C.de inoffi.testa.ita ꝙ talis posthum⁹ sic a lege ꝓ herede instituto reputatus implorare poterit remediū.
a l.fi.C.de edic.diui⁹ adria.tollē.sicut ceteri noīatim in testamēto scripti: ſm Guil. de cu.⁊ Bal.in.d.l.iij.qđ est no. ¶ Et qđ dixi de posthumo preterito viuo testatore moriente. Idē puto si posthum⁹ natus efficiat frater minor: vel al's ciuiliter moriatur: per ea que dixi.s.in octaua ⁊ deci-
227 maseptima limitationib⁹. ¶ † Uicesimoquinto limitabitis dictā regulā locuꝫ nō habere in testamēto: in quo filius testatoris: etiā tpe testamēti fact: iam nat⁹ fuit preteritus: eo casu quo in codē testamēto fuerint instituti heredes ab intestato testatori succedentes: ⁊ filius ꝑteritus viuo adhuc testatore fuit defunct⁹. Cū his duob⁹ cōcurrentib⁹: scꝫ ꝙ ab intestato succedentes fuerint instituti: ⁊ ꝙ viuo adhuc testatore filius ꝑteritus decesserit: tale testm̄ qđ ab initio fuit nullū: nūc per mortē filij recōualescit: etiā si filius tale testamentū nō approbauerit: nec eidē consenserit. text. est valde solennis in dicta.l. posthumus. Et est differentia inter hunc casum ⁊ precedentē. Q2 qñ filius posthumus preteritur: nō inspicimus ad cōualescentiā testamenti qui fuerint heredes in tali testamento instituti: an venientes ab intestato: an extranei. Sꝫ in casu isto vbi filius iam natus esset preteritus nō sufficeret ipsum mori ante patrē. Sꝫ requirit: ꝙ veniētes ab intestato fuerint heredes instituti: quoꝝ fauore testm̄ reconualescit de iure pretorio moriēte filio ꝑterito ante patrē. Si autē filius preteritus patri superuiueret: tunc nulla facta differētia heredum scriptoꝝ testamētū esset ipso iure nullū ſm regulā nostrā. Nisi filius preteritus mortuo patre suo: anteq̄ moreretur testamētū approbaret paternū. vt plene habuistis.s.in.vij.limitatione. vbi dixi: codēmodo testamentū matris: vbi filius est preteritus recōualescere sicut testamētum patris. ſm Guido.pape.q.ccccxxvj. quāuis preteritio tūc habeat ꝓ exheredatione. Et ratio: quare facili⁹ recōualescit testamentū ex morte filij ꝑteriti extracta ab oī approbatiōe testamēti qñ decedit in vita: q̄ qñ post mortē pr̄is. q2 vbi decedit in vita testatoris reperit cām efficiētē: scꝫ ipsum testatorē vita fruentē. Sed vbi moritur filius post mortē patris: non reperit causam efficientē. Unde in primo casu q2 causa efficiens perseuerat recōciliatur effectus: sed in secundo casu: q2 non pseuerat causa efficiens. Non potest effectus reconciliari.arg.l.certum.ff.de iniusto rupto testa. Nam actus qui ordinat ad confirmationē: facilius cōfirmatur si reperit causam efficientē inesse: q̄ si reperiret eā defecisse. Quia stantibus principijs ⁊ primis causis facilius roboratur effectus: q̄

a ¶ C. de edi.diui.de quo plē hꝫ j.sup verbo: mortuo ita q̄ testatore.j.cir.fiñ. immo p generalē huius regni consuetudinē q̄ mortuus saysit viuum pximū linatgeriū sine illo remedio aut q̄cūq3 alio actu corpali eo ipso efficeret sue portionis hereditarie verus possessor: vt ibi plene dr̄.

227 Uicesimaquita limitatio: vt regl'a locum nō habeat i testō in quo fili⁹ iā nat⁹ fuit preterit⁹: sꝫ viuo patre defunctus vbi succedentes ab itestato sūt instituti.

eis non stantibus. Cū tunc deficiat prorsus fundamentū. ita eleganter dicit Bal. in. d. l. posthumus. Et tale testamentū in quo sunt instituti venientes ab intestato heredes: nō obstāte filij preteritione reuocat primū testamentū solenne: prouiso q̄ preteritus patri premoriat̄. Als secus. l. si filius. vbi plene Alex. ff. de libe. ꝛ posthu. ¶ Aduertatis tamen vos canoniste ad vnū qđ forte ignoratis: q: in his duobus casibus in quib⁹ recōualescit testamētū: non obstante preteritione posthumi: ꝛ filij nati: talis recōualescentia fit iure pretorio: ꝛ nō iure ciuili. qđ scire est maximi effectus: q: postq̄ testm̄ recōualescit solū iure pretorio: necesse habebit heres in tali testamēto institut⁹ petere infra annū bonoꝝ possessionē sm tabulas: si testm̄ fuit solenniter in scriptis factū: vel bonoꝝ possessionē scd̄m nuncupationē si testamētū fuerit nūcupatiuū. i. sine illa grandi solennitate factū: de qua in. l. hac cōsultissima. C. eo. qđ est no. q: si heres infra annū bonorum possessionē non peteret: exclusus esset a tali hereditate ei ex testamento delata. Et ista est mens illi⁹. l. posthum⁹. vbi casus in quo etiam hodie est necesse petere bonoꝝ possessionē. qđ necesse non foret: si testm̄ posset de iure ciuili recōualescere: sicut fit vbi testamētū reconualescit p expssam filij p̄teriti approbationē: vt plene habuistis. s. in dicta. vij. limitatione. Q: tunc ius adeundi hereditatē ex tali testamento nō perit anno: sed ppetuo competeret heredi scripto: saltem vsq̄ ad xxx. annos. per. l. licet. C. de iure deliberā.

228 Vicesimasexta limitatio ad regulā q̄ filius dz institui: q: locū non hʒ vbi fili⁹ esset cā expssa p̄teritus.

228 ¶ † Vicesimosexto limitabitis regulā nostrā locū nō habere: vbi fili⁹ esset a pre preteritus cum insertione cause legitime: vtputa si dicat: filium meum talem q: me verberauit pretereo. Nam ista dr̄ preteritio nō exheredatio: q: si exheredatio eēt: cum sit facta cū causa testamētū valeret. Sed vbi filius in potestate cōstitutus est preteritus: etiā cū cause insertione: testamentū nō valet. Tamen si illa causa legitima in preteritione inserta pbet̄ per heredē filius preterit⁹ repelletur a paterna successione: ita q̄ heres in tali testamento institutus admittetur: ꝛ in effectu remanebit heres. sm Ang. in aut. non licet. C. de libe. preteri. Sali. ꝛ Pau. in. d. aut. ex causa. facit qđ no. idem Ange. in. §. ingratitudinem. in primo no. in aut. de nup. vbi heres institutus in testamento in quo filius sine cause insertione fuit exheredatus: et sic nulliter remanet heres si probet mortuo testatore: q̄ filius fuit ingratus. ꝛ quia Bar. ꝛ quidam alij tenent contra hanc limitationē in. d. aut. ex causa. Iason ibidē iij. colū. reliquit super hoc cogitandum. sʒ in. l. in arenam. C. de inoffi. testa. j. colum. idē Iason dispositiue decidēdo tenet cōtra Ange. dicens pluries ipsum referēdo incidenter tenuisse cum eo. tamen concludit eius opinionē nō esse verā. q: ipse idē Ang. in. l. j. ff. de inoffi. testa. tenuit tale testamentum non valere: nisi in exheredatione filij legitima fuerit inserta causa. vt dicā plene. j. tractādo articulū exheredationis [a]. ꝛ hec est veritas. Magis em̄ standum est Iasoni dispositiue hoc decidēti in. d. l. in arenā. q̄ in alijs locis vbi referēdo Angel. ipsum simpliciter sequebatur: maxime q: in. d. l. in arenā. fatetur opinio. Ang. in. d. l. j. esse veriorem: q̄ in dicto. §.

a ¶ Exheredationis. de quo plene dr̄ i seq. notula.

229 exheredatos. ¶ † Vicesimoseptimo et vltimo limitabitis regulā nostrā locū nō habere in testamēto: in quo filius est p̄teritus: sed in eo fuit adiecta clausula codicillaris. Quo casu: tale testamētū nō erit oino nullum: neq̄ in totum carebit viribus: quinimmo talis clausula codicillaris operabitur: vt talis voluntas valeat: tanq̄ codicillus: ita q̄ succedentes ab intestato tacite censebunt̄ rogati restituere hereditatē heredi vel heredibus scriptis

229 Vicesimaseptia limitatio ad regulā q̄ fili⁹ dz institui q: locū nō habet vbi i testamēto adiecta eēt clausula codicillaris.

230 in tali testamēto. ¶ † Sʒ q: iste passus est quotidianus: scire debetis: q̄ quotiescunq̄ testamentū est nullum propter filij preteritionē: vel per querelam rumpitur ppter exheredationē: tale testamentū solum ꝛ dūtaxat vitiat̄ quo ad heredis institutionem ꝛ vulgarē substitutionē: cetera vero firma manent: etiam non adiecta clausula codicillari. vt dicit text. in dicta aut. ex causa. C. de liber. preteri. nam cum testator preteriendo filium non peccauerit: nisi in heredis institutione. scʒ non instituendo filium in eo solo: id est in heredis institutione puniendus est. Et similiter pater filium iniuste exheredando solum peccauit in eo: q̄ filium non instituit: ideo propter talem exheredationē testamentū solum rumpit̄ quo ad heredū institutionem ceteris in firmo remanentibus vt dicta aut. ex causa. quod est verum: siue pater sine causa filium exheredauerit: siue cum cause insertione: que postea per heredem probari non potest. sm Bartolū ꝛ Moder. ꝛ ibi Iason. viij. colum. in dicta aut. ex causa. Et sic sola heredis institutio vitiatur: ꝛ cetera firma manent vt ibi. Quod intelligatis verum: siue scienter: siue ignoranter filius fuerit preteritus

230 Preteritio filij si vitiat testamētū nisi q̄ ad solā heredis institutionē: et cetera firma manēt.

231 a patre. ¶ † Nam siue pater testando sciret se habere filium: vel ignoraret semper legata conseruantur: ꝛ potius conseruantur vbi ignorabat filium habere vel posthumum quem preteriuit: q̄ si sciret filium vel posthumū habere: quia primo casu pater non peccauit: nisi in vno.

231 Vide hic plene de intellectu aut. ex causa. C. de libe. p̄te. vel exhereda.

scʒ q: formā testandi nō seruauit. Et sic satis est q̄ puniatur in sola heredis institutione. Sed quando scienter filium preterijt peccauit i duobus: vt q: formā omisit Et nihilominus cōtra pietatem egit preteriendo filiuʒ: quē habere sciebat. Ideo puniri videt̄ in heredis institutione ꝛ legatoꝝ nullitate: sm Bal. in. d. l. filio p̄terito. Referentē ibi totū collegiū mediolanēse ita cōsuluisse. ꝛ sequit̄ Bal. Saly. et Fulgo. ꝛ videt̄ inclinare Alexā. in. d. aut.

232 ex causa. † Sʒ aduertatis: q: Bar. in eadē aut. ꝛ in dicta. l. filio p̄terito. Et in cōsilio incipien. Quidā noie lapus. contrariā opinionē tenuit: volēs legata nō ɔseruari per dictā aut. ex causa. vbi pr̄ filiū habere ignorās vel posthumū in vtero matris existētē p̄terijt: ignorās vxorē p̄gnātē eē: mouet̄ inter cetera: q: fortior est donatio q̄ legatū. Cū illa semel perfecta reuocari nō possit. Sed legatū sic: sʒ donatio reuocatur per supuenientiā liberoꝝ. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. Ergo ꝛ legatū: imo fortius tʒ Bar. in. l. j. ꝟ. Scđo q̄ro an relicta ad pias cās. C. de sa. san. ec. q̄ etiā legata ad pias causas nō cōseruātur testamento existēte nullo: ppter filij ignorāter factaʒ p̄teritionē nati vel nascituri. Et hāc opinionē cū Bar. tenēt Bal. ꝛ Ange. in pluribus locis sm Alexā. in dicta aut. ex causa. vbi cum eo tenent Pau. ꝛ Alexā. in. d. aut. ex causa. Et idē Alexā. in p̄ma parte cōsilio. xlj. incipien. Viso tenore. Et in. ij. parte cōsilio. xlvij. incipien. Abunde. vbi dicit periculosum fore contrarium tenere. Nec obstat. l. fina. ff. de heredi. instituen. quia sm Bar. ibi causa fuit iserta in istitutiōe. s. q: relatū fuerat patri defunctā esse filiam. Et hanc opinionem Barto. scilicet legata non conseruari: vbi filius fuit preteritus: quem testator habere ignorabat natum vel posthumum tenet Iason in dicta aut. ex causa. Plus dicens: q̄ hoc est etiam verum: si postea nato posthumo: testator post eius natiuitatem aliquot annis superuixerit: quia semper presumitur patrem filium predilexisse legatarijs: allegans sic consuluisse Fran. are. cōsil. xciij.

232 Legata in testō nullo filij p̄teritiōe facta p euʒ q̄ filiū habere ignorabat nō conseruant̄ hodie p aut. ex causa.

233 incipien. Viso legato. iiij. colum. † Hanc autem Bar. ɔclusionē magis cōem limitat pcedere quādo legata relicta sūt mere volūtaria: que testator ex mera fecerat voluntate: quia tunc si preteritus sit ignoranter filius natus vel posthumus: talia legata non debentur. Secus si essent legata necessaria facta pro male ablatꝭ: puta pro restitutione vsurarum: vel aliter p anima: que testator verisimiliter fecisset: etiam si de filio cogitasset. Naʒ talia legata cōseruantur nō obstante preteritiōe de filio ignorāter facta. q: pater presumitur plus dilexisse animā suaʒ q̄ filiū. Ita elegāter decidit Bald. in. d. l. filio preterito. quem ibi sequūtur Ange. ꝛ Imo. Et bal. Ange. ꝛ Imo. in. l. titi⁹. ff. de lib. ꝛ posthu. Et cōsuluit Fran. are. allegato ɔsil. xciij. vbi ponderat Bal. voluisse. in dicta. l. filio preterito. vnum qđ est singularius: q̄ legata relicta pro male ablatis vel cōsciētie exoneratiōe nō irritant̄ ex preteritiōe filij ignoranter facta: siue posthumi siue iam nati: non solum vbi testator cogi poterat ad illa restituenda per remediū iuris ecclesiasticū in foro cōtentioso: sʒ etiaʒ si ad illa solum tenebatur in foro conscientie ꝛ penitentiali. quem sequitur Iason in dicta aut. ex causa. vj. colum. ꝛ in. l. precibus. vj. colum. C. de impuber. ꝛ alijs substi. [a] ¶ Scđo limitat conclusionem Bar. procedere quando testator qui ignorāter preterijt filium ꝛ legata fecit: non cogitauit de filio: nec in genere nec in specie. vt quia testator graui infirmitate detētus carens vxore ꝛ in periculo mortis constitutus: ꝛ sic desperatus vxorem habere ꝛ filios: testamentum fecit: ꝛ demum post reconualescentiam vxorem duxit: ex qua posthumum habuit: certe tunc legata nō conseruantur sm Bal. in p̄ma parte ɔsil. ccccxl. incipien. Quia vltimus passus. et in repetitiōe. l. j. C. de sacrosan. eccle. Secus si saltē cogitauit in gn̄e: ꝛ fuit illi⁹ ppositi: q̄ si etiā filiū se habere sciret: tamē volebat legata deberi. iuxta. l. q̄ iure militari. ff. de testa. mili. sm Ange. pau. ꝛ alex. in dicta aut. ex cā. ¶ Tertio limitetis cōclusionē Bar. pcedere: qn̄ testator nulluʒ aliū filiū heredē instituit: ꝛ legata reliqt. Sed si aliquē filiū heredē instituerit: ꝛ legata reliqrit: cuius aliū filiū ignorāter p̄terierit: tn̄ legata debebūtur per dictam aut. ex causa. q: sicut vnū filium quē instituit grauauit legatꝭ. Verosimile est: q̄ ita fecisset: si de alio quē p̄terijt filio cogitasset. argumē. dicte. l. titius. §. j. ff. de libe. et posthu. vbi ita decidit Bal. ꝛ Alex. in. d. aut. ex cā. ¶ Quarto hāc ɔclusionē Bar. limitat singulr̄ Frā. are. in dicto suo cōsil. xciij. vj. col. vt scʒ pcedat in legatis q̄ de per se: aut iūcta cū alijs totum exhauriūt patrimoniū testatoris vel maiorem partē saltem vsq̄ ad dimidiā. Nam in his que sunt intra dimidiam nō pcedit sn̄ia Bar. immo talia legata sustinētur: nō obstante filij nati vel nascituri preteritione ignorāter facta: ꝛ ita ponderat voluisse Barto. in dicta. l. filio preterito. versicu. Preterea hoc suadet equitas. Et voluit idem Bar. in dicta aut. ex causa. iiij. colum. versicu. Preterea hoc tenere esset contra voluntatem testatoris. vbi dicit q̄ quādo testator facit plura magna legata nō est verosile

233 Casus in qb⁹ legata ɔseruāt̄ facta p euʒ q̄ filiū hr̄e ignorabat.

a ¶ Et alijs substi. de his relictis p ɔscie exoneratione hr̄ plene sup ꝟb. Si absq̄ liberis moreretur. j. in. xij. limitatiōe.

235 Legata i testõ filij p̃teritione nullo ab ip̃o filio p̃terito vł exhẽdato relicta nõ ꝯseruãt p aut. ex causa.

237 Etiaꝫ hodie ꝯseruãt fideicõmissuꝫ vniuersale per dictaꝫ aut. ex causa.

ꝙ fecisset: si de filio cogitasset. Ergo sen-
tit ꝙ si legata nõ essent magna: sed infra
dimidiam patrimonij de q̃b⁹ verosimile
est: ꝙ testator illa reliquisset: si filios se ha
bere cogitasset: talia legata sustinẽtur. idẽ
voluit Ange. in. l. vxorem. ff. de manu. te-
sta. dicens ꝙ si legata sunt talia: que vero
similiter reliquisset si de filio cogitasset:
valent et debentur: subiungens hoc esse
cõmittendum arbitrio boni iudicis: inspe
cta quãtitate ⁊ q̃litate tã relictorũ q̃ꝫ ꝑso
narũ quib⁹ relinquũtur. ⁊ sequitur Pau.
234 in. d. aut. ex causa. ⁊ Iason ibi. † Unde
restat cõclusio: ꝙ testamento stante nullo
propter filij preteritionem relicta deben-
tur: ⁊ sola heredis institutio irritatur: si p̃-
teritus sit filius scienter: secus si ignoran
ter. iam dictis casibus exceptis. Et proce
dit hec conclusio generaliter in omni pre
teritione: nedum patris ⁊ linee paterne:
sed etiam matris: ⁊ linee materne. Et nõ
solum in preteritione filij iaꝫ nati: sed etiã
posthumi. Et non solum in preteritione
filij in potestate: sed etiam emãcipati: ꝼm
docto. in dicta aut. ex causa. de quo videa
tis clare Alexan. in. ij. parte. consil. cxlij.
incipiente. Circa primam dubitationem.
235 † Et talia legata que debentur ex testa-
mẽto nullo ꝓpter filij p̃teritioneꝫ aut ex-
heredationem prestabuntur per ip̃m filiũ
preteritũ vel exheredatũ testõ p̃teritione
nullo existente: aut per querelã reciso pro
pter exheredationem tanq̃ꝫ ab intestato
succedentem: ita ꝙ ab eo peti poterunt ta
lia legata actiõe ex testõ preterq̃ꝫ relicta
noiatim ab ip̃o filio p̃terito vel exhereda
to. q: illa nõ debentur. Cũ testator in hoc
peccauerit onerãdo filiũ: quẽ nõ honora-
uit. de quo plene p Bar. in. l. ex filio. in fi.
ff. de lega. iij. ⁊ in. l. quidã. vbi Saly. ⁊ Ia
son. C. de fideicõ. Bal. ⁊ Ange. in. l. j. C. d
bono. pos. contra tabu. Nam talia legata
noiatim a filio preterito vel exheredato
relicta nõ cõseruantur per dictam aut. ex
236 causa. † Etiã si in tali testõ reperiret ap-
posita clausula codicillaris: q̃ solũ opera-
tur q̃ñ legata ⁊ fideicõmissa essent simpli
citer vł generaliter relicta. vt est de mẽte
Bar. in dicta. l. ex filio. ff. de lega. iij. ⁊ in. l.
j. in. v. q. ff. de iure codicil. Bald. Ange. et
Iason. in dicta. l. quidã filiũ. C. d fideicõ.
Cetera ergo legata ab herede istituto vł
simplr relicta in testõ ꝓpter filij p̃teritio-
nẽ nullo: debẽtur per dictaꝫ aut. ex causa.
237 † Et idẽ est in fideicõmisso vniuersali:
ita ꝙ si heres script⁹ in tali testõ rogatus
fuerit restituere hẽditatẽ fideicõmissario
in testõ fili⁹ p̃terit⁹ vel exheredat⁹: testõ
declarato nullo aut inofficioso ab intesta
to succedẽs tenebit hereditatẽ restituere
fideicõmissario in testõ per p̃reꝫ testatorẽ

deputato: ꝼm glo. in. l. ita tñ. §. quoties. ff.
ad trebell. ⁊ ita etiam sentit glo. in. l. eam
quã. C. de fideicõmis. Bar. ⁊ ceteri docto.
in dicta aut. ex causa. ⁊ Bal. in. l. j. C. de in
offi. testamẽ. ⁊ in. l. si cum vel in vtero. C.
de testamẽ. mili. ⁊ Ange. in. §. fina. in aut.
vt cum de appel. cog. Et est cõis opi. ꝼm
quam cõsuluit Pe. de ancha. ꝯsilio. cciiij.
incipiẽ. Ex themate predicto. vbi singu
lariter decidit: ꝙ tunc fideicõmissum va-
let ⁊ debetur: prouiso ꝙ filius preteritus
vel iniuste exheredat⁹ patri succedat ab
intestato. Sicut fecisset si nulluꝫ aliud te-
stamentum testator fecisset validum pre-
ter istud in quo continetur filij preteritio
vel exheredatio. Si autẽ staret aliud pre
cedens testamẽtum validum ⁊ rite factũ:
in quo filius nunc preteritus fuerat heres
institutus: tunc quia dicto isto secũdo te-
stamento nullo propter preteritioneꝫ: vel
querelato propter exheredationem: non
remanet primum reuocatum. quia quod
nullum est aliud validũ reuocare non po
test. insti. quibus mo. testa. infirman. §. po
steriore. Quinimo fili⁹ succedit ex primo
testõ valido. Et sic nõ ab intestato: certe
tunc non tenebit ad fideicõmissuꝫ i testõ
nullo aut inofficioso relictum. quia non
succedit ab intestato prout iura fideicom
missum cõseruãtia requirũt: sꝫ succedit ex
testõ. Quo casu nõ tenebit: nisi ad onera
illi⁹ testamenti: ⁊ nõ ad onera testamenti
nullius. vt infra latius dicã. Nam vbi non
est aliud testm̃ validum preter illd̃: in quo
filius est preteritus. Testamento existẽte
nullo quo ad heredis institutioneꝫ. Suc-
cedẽs ab intestato est loco heredis in te-
stamento nullo scripti ad subeundũ et su
stinẽdum onera sicut ⁊ lucra hereditaria:
ideo si ab herede in tali nullo testamẽto
fuerat relictum fideicommissum sub con-
ditione: si fideicõmissarius decem dede-
rit heredi instituto. Hoc casu illa decẽ da
ri debent filio preterito nunc ab intestato
succedenti per quem talis relicta soluunt
ꝼm Saly. in dicta aut. ex causa. dicens de
hoc esse tex. apertũ i. l. his qui in p̃tãte. §.
j. ff. de lega. prestan. per quem ita dicit ibi
Imol. i dicta. l. filio preterito. ff. de iniusto
rupto testamẽ. reputans illum in hoc esse
singularem. Secus autẽ esset ꝼm Barto.
in dicta aut. ex causa. si fideicõmissum re-
lictum foret sub ꝯditiõe coherẽte persone
heredis scripti: veluti si heres absq̃ꝫ libe-
ris decesserit. Quĩ eo casu deberet attẽdi
si ipse heres scriptus decederet sine libe-
ris: ⁊ non si filius preterit⁹ nũc loco here-
dis scripti ab itestato succedẽs absq̃ꝫ libe
ris moriat. l. peculiũ. §. fi. ff. de leg. ij. ⁊ sic
cõtingere poterit ꝙ heres in testõ script⁹
moriet sine liberis: ⁊ per consequẽs filius

a ¶ In dicta aut. ex causa. de q̃ plene habetur sup verbo: si absq̃ꝫ liberis moreretur. j.

238 Etiaꝫ hodie conseruat substitutio pupillaris per autenticaꝫ ex causa sꝫ non vulgaris.

240 Testamẽtaria tutela et ẽt istitutio facta i re certa hodie ẽt cõfirmant per autenticaꝫ ex cã.

preteritus loco illius ab intestato p̃ri suc
cedens q̃uis filios habeat tenebit resti-
tuere hereditatẽ. ꝼm formã fideicõmissi:
nõ obstante dispositione. l. cũ acutissimi.
C. de fideicõ. ⁊. l. cũ auus. ff. de cõdi. et de
mon. Ita per plures ratiões decidit Ale
xan. pulchre loquens. in. d. aut. ex causa.[a]
238 xliij. colũ. ¶ † Similiter dico hodie sub
stitutionẽ pupillarẽ cõseruari per dictam
auten. ex causa. sicut cõseruant legata et
fideicommissa: siue talis substitutio facta
fuerit alteri filio pupillo istituto: siue ipsi-
met filio preterito. Cum vt dictũ est testa
mentũ solum euacuet quo ad heredis in
stitutionẽ ceteris alijs remanentibus fir
mis. vt. d. aut. ex causa. Nam certũ est: ꝙ
aliud est institutio: et aliud est substitutio
secundum Bartolum Alexand. ⁊ docto.
cõmuniter in. l. j. §. fi. ff. de vul. et pupil. et
Bar. ꝯsi. xliij. in fi. Unde cũ sola vitiet he
redis institutio firma manebit substitu-
tio. Als esset dicere ob delictũ patris fi-
lium preteriẽtis ipsum filiũ puniri cui est
substitutio pupillaris facta: que dicit te-
stamentũ ipsius filij pupilli preteriti: ⁊ nõ
patris. l. papinian⁹. §. sed nec impuberis.
ff. de inoffi. test. qd̃ nõ est dicendũ: cum sit
cõtra rationẽ ob delictũ p̃ris corrui testa
mentũ filij. C. ne fili⁹ pro patre. per totũ.
239 ¶ † Sane tñ intelligatis testamẽto fi-
lij preteritione stãte nullo substitutioneꝫ
pupillarẽ conseruari quo ad ipsam pupil
larem tantũ: sed nõ quo ad tacitam vul-
garẽ in ipsa pupillari contẽtã. q: vt dictũ
fuit in principio hui⁹ limitationis: per il-
lam vulgarẽ succedit testatori: qui pecca
uit filium preteriẽdo. ꝼm Alex. in. d. l. j. §.
substituere. ⁊ in. l. si quis eũ. §. si suo testa
mento. iij. col. in fi. ff. de vulg. ⁊ pup. Ideo
sicut in odiũ ⁊ penã testatoris filiũ prete-
riẽdo peccantis vitiat heredis institutio
per quã ei succedit: sic etiã vitiat ipsa vul
garis substitutio expressa vel tacita sub
pupillari cõprehensa. Preterea est aduer
tendũ ad aliud: q: casu quo substitutio pu
pillaris facta fuisset instituto de persona
extranei altero filio ignorãter preterito li
cet hoc casu p autẽticã ex causa. nõ irrite
tur substitutio pupillaris vt dictuꝫ est: tñ
alia rõne infirmat: q: nõ est verisimile: ꝙ
testator voluerit extraneũ p̃ferre filio suo
quẽ habere ignorabat. argu. l. cũ auus. ff.
de cõdi. ⁊ demõ. ⁊. d. l. cum acutissimi. ꝼm
240 Sali. in. d. aut. ex causa. ¶ † Restat er
go: ꝙ excepta heredis institutione et vul
gari substitutione omnia alia in testamẽ
to disposita ꝯseruant: et firma manẽt per
dictã autenticã ex causa. per quã etiã tute
la filior̃ cõseruat sicut cõseruant legata.
Ideo decidũt doc. ibi: ꝙ si testator insti-
tuerit vniuersaliter extraneũ: et vnũ ex fi

lijs (vt tenet) in certa re instituerit: alterũ
vero preterierit: talis preteritus dicẽs te-
stamentũ nullũ solus ab intestato succe-
det: ⁊ nõ filius in re certa institut⁹. q: talis
institutio in re certa facta cõseruat per di
ctã autenticã ex causa. Cũ solũ vitiet in-
stitutio vniuersalis: in q̃ sola testator pec-
cauit. Unde fili⁹ in re certa institutus pe-
tere nõ poterit: nisi supplemẽtũ legitime
si illa res nõ sufficeret ad legitimam. ꝼm
Bart. in. d. aut. ex causa. Talis eñ fili⁹ in
re certa institutus poti⁹ habet loco lega
tarij: q̃ꝫ heredis. vt. j. latius dicet. ¶ Et
quia vt dictũ est omnia ⁊ singula in testa
mẽto filij p̃teritione nullo aut ꝓpter ex-
heredationẽ querelato cõtẽta remanent
firma: p̃ter heredis institutionẽ: et conser
uant: ita ꝙ filius preterit⁹ euacuato testa
mento succedẽs ab intestato tenet ad oĩa
illa prestandũ. per dictã autenticã ex cau-
241 sa. ¶ † Cuius dispositio locũ nõ habet 241 Uide casus i quibus locum non habet aut. ex causa. Nec conseruãtur in testamento relicta filij preteritione nullo vel querelato de inofficioso.
vbi filius preterit⁹ nõ succederet patri ab
intestato: sed ex alio priori testamẽto va-
lido. vt. s̃. dixi ꝼm Pe. de ancha. allegato
cõsi. cciiij. ¶ Et idẽ esset si testator extra
neũ heredẽ instituisset in primo testamẽ
to valido: in quo forte filio suo iure insti-
tutionis aliquid reliquisset. Et sic valide
testat⁹ fuisset: ⁊ demũ in secũdo testamẽ-
to eundẽ vel aliũ extraneũ pariter here-
dem vniuersalẽ fecisset filio p̃terito. Naꝫ
hoc casu filio dicẽte testamentũ secundũ
nullũ facit locũ primo testamẽto: quo stã
te nõ potest patri succedere ab intestato.
l. q̃ꝫdiu. ff. de acqui. here. immo succedit il
le extrane⁹ in primo testamẽto institut⁹:
siue sit idẽ: siue alius: qui non tenebit sol
uere legata i testamẽto nullo relicta. Sꝫ
solũ tenebit ad onera primi testamẽti: ex
quo hereditatẽ capit. Et ita expresse con
suluit Ange. ꝯsi. clxxxvj. incipieñ. Uerba
habẽs virũ. iij. colũ. v. restat igit videre.
dicẽs dictã autenticã ex causa locũ habe
re et legata cõseruare: dũtaxat q̃ñ heredi
tas vadit ad succedentes ab intestato: et
ita loquit tex. in. §. siue igit. v. si autẽ. in
aut. vt cũ de appel. cog. vnde sumit dicta
aut. ex causa. Que cũ in cõseruando reli-
cta in testamento nullo corrigat ius anti
quũ: quo testamentũ filij p̃teritione erat
funditus nullũ: nõ debet extendi ad aliũ
casum: scilicet vbi hereditas vadit ad he
redes testamentarios. Et hanc opinionẽ
tenuerat Bal. in. l. si filius qui in potesta
te. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ Imo. in. c. cum es-
ses. s̃. e. et Alex. in. d. aut. ex causa. Quo-
rum opinio videtur esse verior: vt here-
des primi testamenti non teneantur ad
soluendum relicta in secundo testamẽto
nullo: cum satis grauentur in prestatione
relictoruꝫ in primo: licet Bar. in. l. si iure.

ff.de leg.iij.singulariter tenuerit heredē
scriptum in primo testamento teneri ad
solutionē legatoꝝ in secundo testamēto
nullo relictorum: sicut tenerentur succedē
tes ab intestato: et ita cum eo tenuerant
Sali.in.l.sancimus.in.ij.q.C.e.ti. Pe.de
ancha.in.d.c.cum esses. quod non est ve
rum vt vidistis: nisi in tali secundo testa=
mento preteritione filij nullo apposita es=
set clausula codicillaris: cuius virtute he
res institutus in primo testamento tene=
retur soluere talia legata in secundo testa
mento inualido relicta: quia quilibet he=
res ab intestato vel ex testamento succe=
dens censetur per dictã clausulã grauat⁹
prestare contenta in hac vltima volũtate
ẜm Bar.in.l.j.ff.de iure codicil.allegat.l.
si quis cũ nullũ.circa prin.eo.tit. Et ita in
hoc puncto tenet Alex.in.d.auť.ex causa.
videatis Bal.ꝛ Sali.in.l.fi.C.de codicil.
ꝛ Bal.in.l.titia.ff.de inoff.test. Et hec est
veritas: scilicet ꝙ clausula codicillaris tũc
operetur.licet Bal.in.d.l. si filius in pote
state.contrariũ tenuerit et male: quia iu=
ra per eũ allegata non probant suam opi
nionē. Et hec de primo casu (in quo locũ
nõ habet.d.auť.ex cã.) sufficiãt. ¶ Secũ
do locũ non habet dispositio dicte auť. vt
scilicet conseruentur legata: vbi talia le=
gata essent filio preterito vel exheredato
relicta. ẜm Bart.ibi et in.d.l. filio prete=
rito. Licet enim substitutio pupillaris fi=
lio preterito pupillo facta sustineatur per
dictã auť. vt.s. dictum fuit: tamen legata
non sustinentur sibi relicta.l.filium.§.om
nibus.quem ad hoc ibi no. Bar.ff.de le=
ga.prestan.idem tenēt Ang.Fulg.ꝛ Ale
xand.in.l.maximum.C.de liberi preteri.
Sed quid si in tali testamento adiecta es
set clausula codicillaris.decidit Iason in
dicta.l.quidam filium.C.de fideicõ.quia
tunc conseruantur. ¶ Tertio locũ nõ ha
bet vbi pater filium ignoranter preterijs=
set: ẜm Bar.in.d.auť.ex causa.quod qua=
liter intelligatur dixi plene.s. ¶ Quar=
to locum nõ habet dicta auť.ex causa. vt
scilicet conseruentur legata in personis
transuersalibus: hinc est: ꝙ si frater prete
riret vel exheredaret fratrem turpi perso
na herede instituta: quo casu fratri cõpe=
tit querela.l.fratres.C.de inoffi.test. Cer
te nõ solum vitiaretur heredis institutio:
sed etiam corruerent legata: quia cum di
cta auť.sit antiqui iuris correctoria: et lo
quatur in ascendentibus et descendenti=
bus: non debet extendi ad transuersales
etiam ex maioritate rationis.ẜm Ang.in
§.fi.in auť.vt cum de app.cog.et Alex.in
dicta auť.ex causa.vbi reprobat Bald.et
Sali.in.d.l.fratres.Idem tenet Imo.in
dicta.l.filio preterito. Et sic frater succe=
dens fratri contra ei⁹ voluntatē est melio
ris conditionis: cũ ad legata non teneať:
ꝙ sit filius succedens patri vel ecõtra ẜm
Iasonem in.d.auť. ex causa. ¶ Quinto
non habet locum dicta auť.ex causa. nec
cõseruanť legata: vbi noĩatim essent reli=
cta ab ipso filio p̃terito vel exheredato:
nã cũ a p̃terito vel exheredato nihil lega
ri seu relinqui possit: quia quē nõ honoro
onerare nõ possum. Et sic cũ talia legata
sint prorsus nulla.l.pe.C. de lega.ꝛ.l.ij.ff.
de le.iij. Et sic sunt nulla alia rõne.ꝙ pre
teritionis: vel exheredationis: nõ sustinē
tur per dictã auť.ẜm mētē Bar.in.d.auť.
ex causa.tenet Imo.in.d.l.filio preterito.
Etiaꝫ si clausula codicillaris in tali testa
mento fuisset adiecta ẜm Iasonem in di=
cta.l.quidam filiũ.C.de fideicõ.et dixi.s.
¶ Sexto nõ cõseruanť legata per dictã
auť.ex causa. quatinus essent vltra ꝙ sit
illa pars que filio obueniret preterito vel
exheredato.ẜm Bar.in.l.saluius.ff.de le=
ga.prestã.et Iasonem in.d.auť. ex causa.
¶ Septimo non conseruantur legata in
tali testamento relicta: vbi testamentum
esset al's nullum: ꝙ propter filij preteritio
nem vel exheredationem: vtputa si esset
nullũ propter defectũ heredis institutio=
nis.quia in eo nullus reperitur heres in=
stitutus vniuersaliter: nec particulariter:
quia ille haberetur pro vniuersali herede
l.j.§.si ex fundo.ff.de her.insti. Ita elegã
ter dicit gl.in.l.j.§.substituere. in p̃ma so
lutiõe data ad dictã auť.ff. de vul.ꝛ pup.
ẜm doc.ibi. ¶ Quatuor alias limitatio=
nes ad dictã auť. ex causa. in quib⁹ testõ
stante nullo ꝓpter preteritionem legata
non debentur: quarum alique sunt vere:
alique nõ. videatis per Alex.in.d.auť.ex
causa.xv.col.ver.recipit autem vltra pre
dicta.C.de libe.prete.vel exhere. Nec ꝓ=
p̃ie conueniunt huic puncto in quo nunc
sumus. ¶ His igiť presuppositis redeun
do nunc ad terminos nostre. xxvij. limi=
242 tationis dico: † ꝙ si in testamento in
quo filius reperitur preteritus inserta fue
rit clausula codicillaris: tunc licet dicta
clausula (vt dictũ est) nihil opereť regula
riter quo ad legata: qꝛ sine dicta clausula
conseruabuntur hodie per dictam auť.ex
causa. Et pariter conseruantur fideicom=
missa: etiã vniuersalia substitutiones pu=
pillares et tutele: tamen operabitur dicta
codicillaris clausula quo ad heredis in=
stitutionē: q̃ al's vitiareť ꝓpter filij p̃teri=
tionē: cũ non conserueť per auť. ex causa.
C.de libe.preteri. Et sic virtute clausule
codicillaris in testamento nullo apposi=
te filius preteritus declarato testamento
nullo ab intestato succedens censebitur
a patre rogatus restituere hereditatem

242 Sicut legata testamēto stante nullo cõseruã=tur per auten.ex causa. Sic etiã conseruantur heredũ institutio=nes ꝑ clausulam codicillarem.

heredi scripto in tali testamēto nullo: nã
paria sunt rogare veniētes ab intestato:
ꝙ restituãt hereditatē: vel clausulam ap
ponere codicillarē: vt no.in.l.ex testamē=
to.C.de fideicõ.vt vidistis plene in ver=
bo: testamentũ.iij. Sed si testator rogas=
set venientes ab intestato restituere here
ditatē: tunc filius preteritus rupto testa=
mento succedens ab intestato teneretur
indubitanter restituere hereditatē.l.si q̃s
ita instituatur si legitimus.ff.de here.in=
sti. Ergo idē erit si in testamento adiecta
fuerit clausula codicillaris: que de iure ta
citũ cõtinet ꝛ importat rogatũ ꝛ fideicõ=
missum.ẜm Bar.ꝛ cõiter doc.in.d.auť.ex
causa.Bar.ꝛ alios in.l.j.ff. de iure codic.
Sicut enim operať dicta clausula: vbi est
in testõ alius defect⁹ solēnitatis: ita etiã
q̃n est vitium preteritionis. Adeo ꝙ here
dis institutionē vniuersalē deuoluere fa
cit ad fideicommissum: primo per.l.quere
bať.ff.de testa.mili.ꝛ.l. posthumus.ff. de
iniusto rup.test.§.si pagan⁹.ꝛ.l.si q̃s pro
re.ff.ad treb. Secũdo per gl.in.l. ex ea.ff.
eo.§.fi.que hoc tenet. Tertio hoc esse ve
rũ patet per rationē: qꝛ cũ testamentũ cõ
sistat in sola heredis institutione.ff.de he
re.insti.l.j.§.qui neq̃. Testator dicēdo si
non valet iure testamēti valeat iure codi
cilloꝝ ꝛc. Videtur dicere: ꝛ perinde habe
tur: ac si dixisset. Si institutio nõ erit vali
da iure directe institutionis: saltē valeat
iure indirecte: id est iure fideicõmissi. Vñ
cum voluntas testatoris clare appareat
et demonstretur ex suis verbis: et hoc di
sponere potest: certe negari non poterit:
quin dicta clausula conseruet institutio=
nem iure fideicommissi ẜm Bar.in.d.l.j.
ff.de iure codicil. Et est cõmunis opinio:
quaꝫ sequuntur Bal.ꝛ Imo.in.d.l.ex ea.
et est tex.in.l.generaliter.§.ex testamen=
to.ff.de fideicõ.liber.ꝛ in.l.si opisoni.§.fi.
in.ij.lectura: que cõiter tenetur.ff. ad tre=
bel.tenet Bar.in.l.ij.ff.de leg.iij.specu.et
Ioã.an.ibi.in addi ti.de instru. editio.§.
compendiose.ver.item vide.ꝛ Bal.in re=
peti.l.in suis.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ in.l.fi. C.
de codicil.ꝛ Ang.in.d.§.fi. Nec obstat.l.
ij.ff.de lega.iij.vbi habetur: ꝙ quem non
honoro: onerare non possum.l. ab eo.C.
de fideicom. Et sic videtur: ꝙ pater qui fi
lium preteriendo vel exheredando vitu=
perat et ei iniuriã affert: eum grauare nõ
243 possit alteri restituere hereditatē. † Ad
respondet Pau.hanc opinionem sequēs
clarius ꝙ ceteri consilio.lx.incipieñ. Cla
rum est testamentum predictum.ꝙ.d.l.ij.
intelligitur vbi fideicommissum relinque
retur a filio preterito: nõ in defectu testa
menti. Quo casu intenderet ipsum graua
re: et sic in eum casum: quo ad ipsum filiũ
preteritum non cogitat aliquid peruen=
turum: ideo cũ grauare non potest vt ibi.
et.d.l.ab eo. Nos vero loquimur: quando
a filio preterito aliquid relinquitur in de=
fectu testamenti: ꝛ sic in casu quo ad eum
hereditas est ab intestato peruentura.q̃d
fieri potest vt dicta.l.si quis cum nullum.
ff.de iure codicil. Unde concluditur clau=
sulam codicillarem hodie operari: vt insti
tutio heredis vniuersalis testamento exi
stēte nullo ob filij preteritionem vel quē=
cunq̃ alium defectum que per auť.ex cau
sa.euacuabatur nunc valeat iure fideicõ=
missi: ita ꝙ clausula codicillaris de dire=
cta heredis institutione: que vt directa
valere non potest obstante testamēti nul
litate operatur: ꝙ eam alterat ꝛ valere fa
cit: velut obliquam et fideicõmissariam:
taliter ꝙ filius preterit⁹ ab intestato suc=
cedens tenebiť virtute dicte clausule pa=
ternam hereditatē restituere heredi scri=
pto in dicto paterno testamento retenta
portione legitima: absq̃ trebellianica.
Quia cum pure teneatur hereditatem re
stituere: et eodem tempore retinere non
poterit nec deducere duas quartas. ẜm
glo.in.l.ꝙꝙ.C.ad legē falcidiã. videatis
Guido.pape.q̃õ.lij.ꝛ q̃õ.cccccxiij. Quod
est verum vbi testamentum est de presen
ti nullum: vt quia preteritus fuit filius iã
natus: quia si filius nasciturus vt posthu
mus esset preteritus: quia testamenti va=
liditas pendet ex tempore futuro. vt vi=
distis in.xxiiij.ꝛ.xxv.limitatiõe.si posthu
mus nascatur post mortem patris: detra=
herentur due quarte.ẜm Bartol.ꝛ Fran.
de pisis: quos sequitur Bal.eoꝝ discipu=
lus in.l.filiũ.ẜ si.item quero.C.fami.her.
qꝛ tũc diuerso tempore debentur: scꝫ legi=
tima ilico tempore testamenti mortuo pa
tre: ꝛ trebellianica debetur postea nato
posthumo: ꝛ sub conditione si nasceretur.
244 ¶ † Sane tamē intelligatis quod di=
ctum est: scilicet filium preteritum testa=
mento stante nullo ab intestato patri suc=
cedentem: teneri restituere hereditatem
heredi scripto in tali testamento virtute
clausule codicillaris: eo casu quo ipse te=
stator de alio fideicõmissario non proui=
disset. Si autem testator rogasset heredē
scriptũ hereditatē restituere cuidã alteri:
tunc cum dictũ fideicõmissum hodie con
firmetur per dictam auť.ex causa.vt.s.di
ctum fuit: clausula codicillaris nihil ope=
rabitur in fauorē heredis scripti: nec tene
biť filius ab intestato succedēs restituere
hereditatē heredi scripto: sꝫ illã restituet
fideicommissario per patrem deputato.
245 ¶ † Preterea aliud menti teneatis:
quod ad hoc vt dicta codicillarie clausu=
la effectum habeat: et heredis institutio

Universida… Bibliotec…

directa in fideicōmissum cōuertat᷑:requi-
ritur φ ab intestato succedētes adeāt he-
reditatē:al's fideicōmissum subsistere nō
posset.gl.est singularis super verbo:ex co
dicillis.in.l.qui filio.§.j.ff.de here. instit.
Alterius teneatis clausulā codicillarē su
stinere iure fideicōmissi institutionē here
dis in testamento preteritione nullo vel
querelando:scilicet vbi heres in tali testa
mento institutus est capax hereditatis:
ideo si in tali testamento esset preteritus
collateralis primi gradus:vt fuit: vel so-
ror testatoris turpi persona herede insti-
tuta talis institutio iure fideicōmissi non
cōseruaret᷑ per clausulā codicillarē in pre
iudiciū ab intestato succedētis:vt singu-
lariter cōsuluit Pau.ɔsi.lxj.incipieñ. Ad
primū videt᷑ qđ est nota in materia ista.ꝛ
l.fratris.ꝛ.l.fratrē.C.de inof.test.vbi fra-
ter vel soror nō potest indignū instituere
heredē in preiudiciū fratris vel sororis.
246 ¶†Plus dicunt aliqui: φ clausula co
dicillaris in testamēto nullo adiecta non
adstringit nisi heredē in primo gradu ab
intestato succedentē:qui solus censet᷑ per
talē clausulā grauatus restituere heredi-
tatem heredi scripto in testamēto nullo:
vt dictū est. Si autē ille primus ab inte-
stato succedēs esset mortuus:vel aliter ex
clusus:alij sequētes in gradu ab intesta-
to venientes non intelligerent᷑ grauati re-
stituere hereditatē.ſm gl.no. super ꝟbo:
coacta.in.l.nō iustā.C. ad treb. quam ibi
valde cōmendat Ang.ꝛ etiā Ange.areti
nus in.§.j.insti.de codicil.dicens ita plu-
ries practicasse.qđ est no.đ quo plene ha
buistis super verbo:testamentum.iij.vbi
247 videatis.¶†Restat ergo:φ vbi in te
stamento filij preteritione nullo apposita
fuit clausula codicillorū:tūc heredis insti
tutio vniuersalis obliquat᷑ et valet saltē
iure fideicōmissi:qđ est verū:siue fili⁹ iam
natus fuerit scienter a patre filiū habere
sciente preteritus: siue ignorāter a pr̄e fi-
lium habere ignorante:nā vtroqꝫ casu ta
lis clausula codicillaris operabit᷑ fideicō
missum ſm Bal.Sali.Fulgo.Frā. de rā
po.ꝛ Imo.in.d.l.filio preterito.ff.de iniu-
sto rup.test.vbi dicit Imo.de hoc esse sin
gularē gl.iuncto tex.in.l.vxorē.ff.de ma-
iu.test.que ꝓbat᷑ per tex.no.in.l. allega-
ta.si quis cū nullū.ꝛ.l.ab intestato.ff. de
iure codicil.per quē tex.plus dicūt cōiter
doc.φ testō rupto agnatione posthumi ꝑ
patrē etiā ignorāter p̄teriti clausula codi
cillaris operabit᷑ fideicōmissum:sicut illđ
operat᷑ in preteritione filij iam nati tēpo-
re testamēti.Et est cōis opi.φ testm̄ pro-
pter clausulā codicillarē valebit tanqꝫ fi-
deicōmissum posthumo ignorāter p̄teri-
to:ꝛ multomagis si pr̄ eū sciēter p̄terierit

247 An clausula codicillaris i testamento filij preteritione nullo adiecta validet institutionē heredis vbi testator filiū hr̄e ignorabat.

adeo φ posthumus natus rupto testamē
to succedens ab intestato tenebitur here
ditatem restituere heredi instituto in tali
testamento:acsi fuisset rogatus expresse:
ꝛ hanc opinionē cōem sequūtur Fulgo.ꝛ
Alex.in.d.aut.ex causa.ſm quā opi.dicit
Ange.in.§.j.insti.de codicil.pluries con-
suluisse prout etiā consuluit Ludo.consi.
cxxij.incipi.circa qđ effectualiter.ꝛ Alex.
in prima parte consil.cxxiij.incipieñ.di-
scussis hesitationibus.ꝛ consi.xxxvij.inci
pieñ.in causa mota.et in.ij.parte consilio
cxlij.incipi.circa primā dubitationem.cū
tribus cōsilijs sequentib⁹.¶Sed aduer
tatis:qꝛ Barto.in.d.aut.ex causa.C.de li
ber.prete.ꝛ in.l.j.ff.de iure codil.tenuit cō
trariū:φ immo testamentum seu heredis
institutio nō valeat ꝓpter clausulam co-
dicillarē tanqꝫ fideicōmissum:vbi posthu
mus fuit ignorāter preteritus ꝑ testatorē
penitus vxorē grauidam tpe testamenti
ignorantem vel quā post testamentū im-
pregnauit:nā contra omnē equitatē esset
presumere testatorem voluisse heredē in
testamento institutū forte extraneū pre-
ferre filio proprio : quē habere ignorabat
cōtra tex.in.l.cum acutissimi.C.de fidei-
cōmis.ꝛ.l.cū auus.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ
ita cū Bar.tenet Bal.in.l.si totas.C.de
reuocan.dona.ꝛ in.l.fi.C.de codicil.ꝛ in.l.
qui filiabus.in prin.ff.de lega.j.Ange.in
l.idem erit.ff.de test.mili.ꝛ in dicta.l.j.ff.
de iure codicil.ꝛ consuluit Alex.in prima
parte consi.xlj.incipi.viso tenore.ꝛ Fran.
areti.consilio.xxiiij.ꝛ cōsilio.xciij.ꝛ tenet
Iason in dicta aut.ex causa.xvij.colū.di
cens ſm hanc opi.Bart.fuisse iudicatū ꝑ
duos senatores p̄ncipis sui . Et hoc puto
verū:nisi testator in testamēto clausulam
codicillarem apposuisset per verba nedū
presentis : sed etiā futuri tpis. Puta si te-
stamentum meum non valet:aut non va
lebit iure testamēti:valeat iure codicillo-
rum:qꝛ tūc cum per verba futuri tēporis
videatur de filio nascituro vel cōcipiēdo
cogitasse:talis clausula codicillaris ope-
rabitur fideicommissum:quāuis tempore
testamenti posthumū habere ignoraret.
Et ita fuit mens Bar.vbi.š.Et idē si pa
ter testator tanto tpe : facto testamento ꝛ
demū nato posthumo superuixerit:φ fa-
cultatem mutādi testamēti habuit.Quo
casu si nō mutauerit:videtur velle decede
re cum illo testamento : ꝛ per cōsequēs φ
clausula codicillaris operetur fideicom-
missum in persona posthumi.per tex.in.l.
athlete.§.dat remissionē.ff.de excu.tut.
facit tex.in.l.tractabat᷑.vbi glo.ff.de test.
mili.ſm Pau.in.l.j.C.de posthu.heredi.
insti.ꝛ consuluit consi.lix.ꝛ seq.ꝛ Alexan.
in.iij.parte cōsi.xxx.incipieñ.ponderatis

his.et sequit᷑ Iason in.d.aut.ex causa.Et
de his duobus casibus intelligi pōt pri-
ma opinio superius relata:videatis Frā.
areti.allegato ɔsi.xciij.ꝛ ɔsi.vlti. Et cum
his expeditos habetis duos in huiusmo
di materia articulos.¶Primus erat qua
liter necesse habet pater filium suum vni
uersaliter aut particulariter heredē insti-
tuere:qꝛ si nō instituerit nec exheredaue-
rit:testamentū est ipso iure nullū quo ad
heredis institutionē: nisi in casib⁹ supra
enarratis . q̄ oīa sunt notanda velut quo
tidiana.De filio emācipato an eius p̄teri
tio reddat testamentū patris nullū vide
bitis infra. in eodē testō relinquēs.ij.i fi.
248 ¶†Sed nunc restat inuestigare: an
econuerso etiā filius teneat᷑ patrē suū in
aliquo heredē instituere:vel ei iure insti-
tutionis relinquere : quoties de iure fili⁹
testari potest.de hoc habuistis super ver
bo:matrē insuper clerā.φ si nō fecerit te-
stamentū sit nullū:saltē quo ad institutio
nem.Et certe Bart.in aut. nouissima.C.
de inof.test dicit:φ nō. Et mouet᷑:qꝛ fili⁹
dicit᷑ demū posse testari:qñ est emancipa
tus.Cū existens in potestate testari non
possit.l.qui in potestate.ff.e.Nisi testaret᷑
de castrēsi vel quasi peculio: in quib⁹ nō
tenet᷑ patrē instituere.l.fi.C. de inoffi.te.
aut ad pias causas.c.licet. de sepul.li.vj.
249 ¶†Pater enī quo ad filiū equiparat᷑
patrono: qui ius habet in bonis liberti.
quolibet relicti titulo.l.etiā.§. si debita.
ff.de bo.liber.Nec reperit᷑ esse correctum
in patrono.Ergo idē dicendū erit in pa-
tre.Secundo mouet᷑ : quia nō videt᷑ esse
mutatū ius nouū.C.quo sufficiebat qui-
cūqꝫ relicti titulus:nisi in filio et alijs de-
scendētib⁹.In quib⁹ requirit᷑: φ aliquid
habeant iure institutionis in aut.vt cum
de ap.cog.§.illud quoqꝫ capitulū. Ergo
remanebim⁹ in pristino iure.l. omnimo-
do.ꝛ aut.nouissima.C.de inoffi.test. Naꝫ
ius nouissimū correctorium iuris noui et
antiqui in filio ꝛ descendētib⁹: quib⁹ ma
gis debet᷑ paterna hereditas extēdi non
debet ad ascendētes : quib⁹ min⁹ debet᷑
hereditas filiorū.l.scripto.ff. vñ libe. Qđ
enim nō mutat᷑:q̄re stare prohibet᷑.l.sanci
mus.C.e.tit.facit.l.p̄cipim⁹.C.de appel.
idē tenuit Bar.in.l.si libert⁹.§. excludit᷑.
ff.de iure patro.¶Sed cōtrariā opinio-
nem tenuit post logā disputationē Iaco.
de bellouisu in.d.aut.vt cū de app.cog. ꝛ
mouet᷑ per tex.ibi in.§.et hec quidē. vbi
tex.vult:φ ea que fuerūt disposita in libe
ris habeant etiam locum in parentibus:
cum certa distinctione ibi posita.Sed in
eadē aut.§.illud quoqꝫ capitulū.sic erat
dispositum in liberis. vt scilicet in aliquo
instituerent᷑. Ergo idē erit in parētibus.

248 An filius vbi testari potest teneat᷑ patrem in aliquo istituere sicut tenetur pater filium.

¶Secundo mouet᷑ ꝑ tex.in.§.sancimus.
qui sequitur.§.et hec quidē.vbi dicit᷑:φ
non est licitū liberis parentes preterire.
350 ¶†Preteriri autē dicitur:qui nō est in
stitutus neqꝫ exheredatus:vt dixit tex.in
§.minus ergo iuris.insti.de here. que ab
intesta.deferun.Ergo videtur:φ pater in
testamento filij debeat institui et pro hac
parte facit ratio facta per Bar.in.d.l. nā
et si parentibus.ff.de inof.test.vbi dicit᷑:
φ quando filius ordine turbato premori
tur patri:non minus debet᷑ hereditas pa
tri:qꝫ deberet᷑ filio pr̄e predeceden̄.Ergo
cū hodie sit immutatū in filio:quia debet
institui vt dictū est.Id idem debet in pa
tre obseruari. Nā ex regula antiqui iuris
posita in.d.l.nā et si parentibus.mutatio
intelligit᷑ esse facta etiam in patre:vt scili
251 cet debeat institui sicut filius:†qꝛ etiam
in correctorijs licitū est iura extendere ex
regula iuris antiqui.l. si quis seruo . vbi
Bar.C.de furtis. Et sic nō obstant ratio
nes Bar.cū ꝑ dictos text. clare appareat
ius esse mutatū in patre:sicut in filio. Et
hanc opinionē contra Bar. tenuit Imo.
in repeti.l.j.§.si ex fundo.ff.de here.insti.
referens se contra Bar. consuluisse apud
paduā.idē tꝫ Bal.in.l.j.C.de bo.pos. ꝯta
bu.liber.vbi dicit Bar. male dixisse:et cō
tra veritatē.Nec obstat ſm eū qđ diceba
tur de patrono:quia respondetur:φ nobi
lior est legitima patris qꝫ patroni et ho-
norabilior.Idē tenet Bal.in.l. omnimo-
do.C.de inof.test.vbi refert hanc questio
nem fuisse cortoni:ꝛ se consuluisse contra
Bar.allegat tex.in.§.ceterū.in.d.aut. vt
cū de app.cog.ibi:nostre serenitatis intē
tio est a parentibus et liberis iniuriā pre
teritionis et exheredationis auferre. per
quē tex.apparet:φ sicut filius non debet
per patrem iniuria preteritionis affici: ita
nec pater debet a filio talē iniuriā pati:et
sic debet institui. Nā vt dicit text.in.d.§.
ceterū.parētes obstant a filijs honorari.
Ergo debent institui: cum titulus institu
tionis sit honorabilis.l.filium.ff. de lega.
prestan.idem tenet Bal.in aut. ex causa.
C.de liber.preteri.vbi ad hoc allegat di-
ctum.§.ceterum.et dictam.l.nam et si pa
rentibus.et ibi fatetur libertum nō tene-
ri patrono relinquere legitimam titulo in
stitutionis:cū non adeo debeatur sibi he
reditas liberti:sicut debetur patri heredi
tas filij:iura enim naturalia quibus here
ditas filij debetur.patri potiora sunt et
equiora iuribus accidentalibus et positi
uis:quibus legitima in bonis liberti de-
betur patrono.argu.l. si quis legatum.§.
fi.ff.de falsis.¶Preterea ꝛ si pater tenea
tur filium honorare:scilicet ipsum institue
do vt dictum est. Ergo a simili immo vt

verius loquat a fortiori fili⁹ debet hono-
rare patrem.l.ij.ff.de iusti.z iure. hāc opi
nionem contra Bar. tenuit Salic.in.d.l.
omnimodo.in.v.oppo.z in.d.auẗ.nouissi
ma.in.iij.q.et Pe.de anch.hic. Et hec est
veritas: licet aliqui moderni hic saluent
opinionez Bar.in patre:qui transiuit ad
secunda vota: vt filius nō teneatur ipsum
instituere:arg.eorum que habentur in au
ten.de non eligē.scdo nuben. §. gregoria
na.tamen contra Bart. tenet indistincte
Ang.in.§.fi.insti.de inoffi.test. vbi cōclu
ditur:ꝙ pater debet a filio institui in ali-
quo:ita ꝙ si pater fuerit preteritus vel ex
heredatus a filio in potestate constituto:
vel emācipato:etiaz in castrēsi vel quasi:
nō adiecta causa testamentū est nullum.
Sed si esset causa adiecta:tūc si pater est
exheredatus:et causa non probet: pater
rumpit testamentū per querelā. Si vero
est preteritus:z tūc si est preteritus a filio
in potestate instituto:etiā cum insertione
cause:dicit testamentū nullū. Sed si a fi-
lio emācipato sit preteritus cū causa: tūc
pater rumpit testa.per bo.pos.contratab.
l.j.ff.si q̇s a paren.fue.manu.z not. Bart.
in.d.auẗ.ex causa. z hec est cōmunis opi.
a qua non esset propter fantasiam Bart.
recedēdum in iudicando: vt verbis vtar
Bal.in.l.fi.C.de insti.et substi.

252 An mr̄ teneat filiū in aliquo istituere et econtra fili⁹ matrem.

252 ¶ †De matre autē an etiā teneatur fi-
lium instituere: vel nominatiz exhereda-
re: vel econtra filius matrē. Dicatis vt ha
betur in.§.fi.insti.de exhere.libe.z in.l.fi-
liū.z.l.cū filiū.C.de inoffi.test. vbi cōclu-
ditur:ꝙ mater nō tenet filiū instituere:cū
ipsum nō habeat in potestate.institu. de
adopt.§.femine. Ideo preteritio matris
nō vitiat testamentū:nec eū reddit nullū
ipso iure:sed habet pro exheredatione:et
sic testamentū tenet:donec per filiū prete
ritum impugnet per querelaz inofficiosi
testamenti. Quod est verū: vbi filius fuit
a matre preteritus causa preteritionis in
testamento inserta: tali que si foret vera
esset legitima.de quib⁹ per gl.in.c.quinta
uallis.de iureiu. Aliter et al's si mater fi-
liū preteriret sine causa expressa in testa-
mento:testm̄ esset ipso iure nulluz.in auẗ.
vt cum.de app.cog.§.aliud quoq̄ capitu
lum.et.§.si autem.et in auẗ.non licet.C.
de libe.preteri.z no.gl.in.§.exheredatos.
in auẗ.de hered.et fal.z Bar.in.d.auẗ. ex
causa. Nam filius a matre sine expressio-
ne cause legitime preterit⁹ dicit testamen
tum nullum:nisi in casu singulari.l.iij.C.
de inoffi.test. vbi posthumus a matre pre
teritus que in puerperio decessit:et mutā
di testamenti non habuit facultatem:cen
setur cum ceteris filijs institutis a matre
institut⁹ pro virili portione. Adeo ꝙ que-
relare testamentū matris in quo sine cau
sa reperitur preterit⁹ nō potest. Sed si in
testamento matris essent instituti extra-
nei:filius preteritus ipsum querelaret in
253 totū. ¶ †Sed quid dicendū est si filius
in testamēto matris fuerit institutus sub
cōditione nō potestatiua:sed casuali:vel
mixta:et in contrariū conditionis euentū
non fuerit exheredatus: vel causa inserta
preteritus: an eo tūc sit testamentum nul
lum:quasi interim reperiat sine causa pre
teritus. Puto tale testamentū nō esse nul
lum.qz sicut conditio per patrē apposita
in institutione filij z quodcunq̄ aliud gra
uamen tollitur z pro nō adiecto habetur
saltem quo ad concurrentē legitime q̄ti-
tatem:per tex.in.l.q̄m in prioribus.C.de
inoffi.te.per quem est hodie correcta.l. si
pater.C.de insti.et substi.et similes. Sic
etiam erit in conditione per matrē adie-
cta in institutione filij: vt illa reiecta fili⁹
habeat in legitima pro pure instituto.ẛm
Bar.et pleni⁹ Alexan.in.l.si mr̄.§.j.ff.de
vul.z pup. Et dicā plene in verbo:reliq̄t.
Et quod dictū fuit in matre:idē intelliga
tis in filio testante erga matrem. vt not.
in iuribus.s̄.allegatis.

An frater teneat instituere fratrem.

254 ¶ †De collateralib⁹ aūt disputare nō
oportet:cū eos instituere non sit necesse:
nec exheredare: immo testm̄ manebit fir
mū si ꝑsonā honestā heredē instituerint:
d̄ q̄ plene dicet sup ṽbo:defūcta. ¶ Pro
totali ꝑmissoꝝ declaratiōe posset iuuenis

255 Quare tenet pater filiuz in certa re instituere: attento ꝙ institut⁹ particularr̄ nō est heres sz pro legatario tenet.

255 canōista merito dubitare †ad q̄d d̄ iure
ciuili tenet pr̄ filiū saltē in vno nūmo aut
obolo heredē istituere vt.s̄.cōclusum est:
cū istitut⁹ i aliq̄ re vel summa particula-
ri nō habeat ꝑ herede:sed ꝑ legatario.l.
q̄ties.C.de here.isti.z no.gl.singularis in
l.si q̇s priore.ff.ad treb. Et adeo hr̄ ꝑ lega
tario:z nō ꝑ herede:ꝙ decidit Pan.in.c.
j.z.c.cū sctm̄.de iure pa. ꝙ fili⁹ a pr̄e in re
certa istitut⁹ vel filia nō succedit cū here
de vniuersali in iure patronat⁹: q̄d patri
defuncto ꝯpetebat. Ex quo vr̄:ꝙ tm̄ esset
pr̄i dicere lego filio meo vl̄ relinquo:sicut
dicere heredē istituo: vel iure istitutiōis
relinq̄ decē:postq̄ ex diuersitate verboꝝ
nō sequit diuersitas effectuū. ¶ Sed di-
co:ꝙ institut⁹ in re certa verū est ꝙ habe
tur loco legatarij quo ad hoc:vt credito-
rib⁹ nō teneat hereditarijs: vt.d.l. quo-
ties.C.de here.insti. Attamē habet loco
heredis quo ad excludēdū nullitatem te
stamēti:aut querelā inofficiosi testamēti.
Nā vt audiuistis filio in re certa instituto
testm̄ valet:et tenet:ita ꝙ impugnari nō
potest per viam nullitatis aut querele:
sed dumtaxat agi potest ad supplemen-
tum legitime:si res in qua filius vel pater
fuit institutus non sufficeret ad legitimā:

vt dicit hic gl.in verbo:relinquens. in ff.
et gl.in.d.l.si quis priore.ff. ad trebellia.

256 Vide in quib⁹ habetur fili⁹ in re certa institutus loco legatarij.

256 ¶ †Quo eīm ad hoc nō habet loco le
gatarij:sed habetur loco heredis:vt sicut
heres vniuersalis testm̄ impugnare non
pōt:ita nec iste poterit. Ideo iura volue-
runt:ꝙ filio relinquat iure institutionis:
ne testamentū impugnet. Preterea qz vt
dictū est:titul⁹ institutionis est filio hono
rabilis:necnō valde vtilis:propter ius ac
crescēdi.vt.j.dicet. Et sic verbū instituo
aut iure institutionis relinquo:non est su
peruacuū. immo effectū habet nō modi-
cum:de quo plene in.d.l.quoties.z.§.cete
rum.in auẗ.vt cū de app.cog. ¶ Unde ex
ꝑmissis vera resultat doctrina Bar. in.l.
257 ex facto.ff.de here.insti.dicētis ꝙ insti
tut⁹ in re certa est quoddā participiū: qz
partē capit a natura legatarij: z partē ca-
pit a natura heredis. ¶ Primo a natura
legatarij partē capit: qz sicut legatarius
ita iste ad suos heredes transmittit rem:
in qua est institut⁹:etiā si decedat anteq̄
illā agnouerit dūmodo dies cesserit lega
ti.l.vnica.C.de cadu.tollē.q̄d secus est in
hereditate.l.q̄m.C.de iure deliber. Et in
telligatis:ꝙ illā rem trāsmittit nō iure sui
tatis:sed eā transmittit per.l.si quis filiū.
C.de inoffi.test.ẛm Bal.in.d.l.quoties.[a]

a ¶ In dicta.l. quoties. d̄ quo plene habetur sup verbo:si absq̄ liberis moreretur. ij.i materia substi.vulga.z sexto effectu eiusdez dum loquitur de quarto mō tollēdi suitatē.

¶ Secundo capit a natura legatarij: qz
non tenet ad onera hereditaria: sicut te-
net heres.vt.d.l.quoties.z bon⁹ tex.in.l.
j.C.si cer.pet. ¶ Tertio qz heres vniuer-
salis detrahere pōt falcidiam ab herede
instituto in certa re:vt dicta.l.ex facto.
¶ Quarto qz sicut valet legatū in codi-
cillis relictū:ita institutio facta in re cer-
ta: puiso ꝙ talis institut⁹ sit extrane⁹: qz
institutio facta de filio in re certa in codi-
cillis non valeret:cū fieri debeat in testō.
ẛm Bal.in.l.oimodo.C.de inoff.test.et.l.
nō codicillū.C.e. Et idē esset in institutio
ne vniuersali:vel in quota hereditatis:qz
etiā de extraneo nō valet in codicillis: qz
hereditas ibi dari nō pōt:nec auferri: vt
plene habuistis in verbo:testamentū.iij.
¶ Quinto qz ab herede istituto in re cer
ta eā restituere grauato.cōditione restitu
tionis aduenien te detrahi nō pōt de illa
re seu retineri quarta trebellianica:quam
vniuersalis heres de hereditate detrahe
ret:z de quo videatis Bal.in auẗ. sed cuz
testator.C.ad.l.fal.z Guido.pape.q.cccc-

258 Vide quando institutus in re certa habet naturā heredis.

258 lxvj. ¶ †Sed a natura heredis partici
pat:qz excludit querelā ẛm gl.in.d.l.si q̇s
priore.vt habuistis supra ac ius dicēdi te
stamentū nullū. ¶ Secūdo qz potest pro
pria autoritate capere rem:in qua fuit in-
stitutus.l.titia.§.j.ff.de leg.ij. Legatari⁹
vero nō potest:quinimmo si possessionez
rei legate ante aditā hereditatem ꝑpria
auctoritate apprehenderet: teneret rem
restituere heredi ꝑ interdictū quoꝝ lega
toꝝ.l.j.ff.quoꝝ lega. Si post aditam he-
reditatem hoc faceret rem legatam quā
de manibus heredis capere debet ꝑpria
auctoritate occuparet: tunc perderet ius
q̄d habet in ea.l.non dubium.C.de lega.
Et idē in fideicōmissario.l.paulus respō-
dit si certa.ff.ad trebell.nisi pro legatario
concurreret voluntas testatoris ẛm glos.
z Bart.in dicta.l.titia cū testamento.§.j.
ff.de lega.ij.vnde eleganter decidit Bal.
259 in.c.j.de confirma.vtili vel inutili.†ꝙ si
testator qui legat cōstituat se rem legatā
noīe precario possidere pro legatario:licz
non valeat vt precariū: qz nemo rem suā
rogare potest:tamē potest legatari⁹ mor-
tuo testatore ingredi possessionem ꝑpria
auctoritate:qz etiā testator preuenire po-
tuisset ante mortē tradendo rem. De quo
plenius intendo dicere:in verbo: si absq̄
liberis moreret.ij.in materia fideicōmis-
sarie substi.loquēdo de fideicōmisso par-
ticulari.facit.l.lucius.ff.de leg.ij.q̄d dicit
Bal.esse nouū suū dictū. ¶ Tertio qz po
test petere se mitti in possessionem rei:in
qua fuit institutus: et sic cōpetit ei reme-
dium possessionis executiuū.l.fi.C.de edi
cto diui adria.tollen.q̄d facere non posset
legatarius. ¶ Quarto qz filius in re cer-
ta institutus:licet vltra legitimam petere
nō possit in bonis paternis:nec patri suc-
cedere stante:alio herede vniuersali:atta
men veniet z vocabit cum ceteris filijs
vniuersaliter institutis in emphyteosi ec
clesie patri concessa ꝑ se z suis filijs here
dibus:ẛm Bar.in.l.iurisiurandi.§.si libe
ri.ff.de ope.liberto.z plene consuluit alle-
gans ibi multa Alexā.in.j.parte consilio
cxxviij.vlti.col. ¶ Pariter venit talis he
res particularis in substitutione: qua di-
ctū fuit:ꝙ si heres sine liberis decederet:
hereditas restitueret fratri suo:si tūc viue
ret:z si non viueret eius heredib⁹.ad quā
substitutionē ꝯditione aduenīēte nedum
vocabunt heredes ſr̄is vniuersales:sz ēt
heres particularis: puta filia in sua dote
herede istituta:lz iussa fuerit esse dote cō-
260 tēta †qz appl'one heredū quicūq̄ suc-
cessores significant vniuersales z particu
lares.l.j.§.illud.ibi:in locū accepim⁹ suc
cessisse siue ꝑ vniuersitatē siue in rē sit suc
cessum.ff.quoꝝ le.tales hr̄des particula-
res ēt faciūt deficere ꝯditionē:si sine he-
redib⁹ decesserit: vbi fili⁹ fuit heres insti
tut⁹ z ei substitutū si absq̄ liberis moreret.
l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.ẛm Spe.isto.c.ij.
§.i p̄mis.ṽ.pone a istituit.b.z.c.filios zc.
¶ Nō intelligatis verū de filijs in re par-
ticulari heredib⁹ istitutis titulo institōnis:
qz veniunt appellatione heredum. secus.

si res particularis eēt eis legata: vel alio titulo q̄ʒ institutionis relicta: q̄ nō veniret appellatione heredū: de quo plene p Guido.pape.q.ccccvij.ẟ.ſʒ iuxta pmissa q̄ro.⁊.q.sequēti.q̄ alās ɔtrarie viderentur.
261 ¶ †An aūt vocet in iure patronatꝰ ecclesie: cōiter decidit q̄ nō. q̄ tale ius non trāsit ad filios: nisi sint heredes vniuersales ſm Jo.an.⁊ doc.in.c.cū seculū.de iure patro. Ideo transibit ad heredes vniuersales q̄uis extraneos: q̄cq̄d tenuerit ibi Bar.l.l.q̄ pinde.§.restituta.ff.ad trebel.ᵃ ¶ †Quinto q̄ pōt ei sicut filio vniuersaliter istituto substitui pupillariter p tex.no.in.c.si pr.e.ti.li.vj. vbi filie i re certa institute facta fuit pupillaris substitutio: q̄ valuit iure directo. Et hoc fieri pōt siue institutꝰ vniuersaliter in testō sit de liberis testatoris: siue extraneis. ſʒ Bal. ibi. ¶ Sexto q̄ hʒ ius accrescēdi herede vniuersali repudiāte.l.j.§. si ex fundo.ff. de here.insti.⁊ sibi accrescet tota hereditas.seu res in q̄ fuit institutꝰ: ita q̄ confirmabit testm̄ p aditionē heredis in re certa instituti. Qd̄ an sit verū statim videbitis. q̄ hec difficultas pcedit vbi duo sunt heredes instituti: scʒ vnꝰ vniuersaliter: alter vero in aliq̄ re certa. q̄ vbi nullꝰ esset institutꝰ in vniuerso: sed esset soluʒ aliq̄s institutꝰ in re certa: tūc ille esset heres vniuersalis: ⁊ pinde haberet acsi nō esset facta mētio rei particularʒ. vt.d.§.si ex fundo. Sicut decidūt a simili doc.de substitutione pupillari p patrē filio suo pupillo facta in aliq̄ re certa: q̄ trahit ad vniuersam pupilli hereditateʒ si facta fuerit per ẟba directa.l.coheredi.§.fi.ff.de vulg.et
b pup.ᵇ ¶ †Et qd̄ dictū est scʒ institutū in
262 certa re haberi pro herede vniuersali vbi nullus alter fi. ius vniuersaliter institutus: habet locum non solum in foro cōtentioso: sed etiam in foro cōsciētie. Adeo q̄ in re certa institutus: quo ad dcum efficitur dominus vniuerse hereditatis p dictū.§.si ex fundo. vt pulchre cōsuluit Frede.quem refert ⁊ sequitur Pañ.in.c.quia ingredientibus.ē.eo. ¶ Preterea licet talis institutio non sit vere vniuersalis: est tamen vniuersalis interpretatiue. q̄ lex ne testator dicatur testatus et intestatus decessisse contra. l.ius nostrum.ff. de regu.iur.eam interpretatur vniuersalē. ſm Bal.in.l.dominus.§. per fideicōmissum. ff.de vsufruc. vt dicam infra. Quod est verum siue fuerit institutꝰ in re certa testatoris: vel filij testatoris pupilli: vt.d.§.si ex fundo. Siue in re penitus extranei. Puta in fundo martini: quia etiam eo casu talis institutio vel substitutio trahit ad vniuersam testatoris hereditatem: quia licet tunc non fuerit institutꝰ in fundo ipsiꝰ testatoris: tamen videtur institutus in estimatione fundi alieni: que de hereditate debet testatoris.l.alienus.ff.ad le.fal.ita singulr̄ decidit Bal.in.l.humanitatis.ẟ. scdo quero si est facta.C.de impu.⁊ alijs
263 substi. †Si vero nullo herede vniuersaliter instituto essent plures in rebꝰ certis instituti: tunc oēs illi essent heredes vniuersales ex equis partibꝰ: ⁊ ille res in qbꝰ quilibet fuit institutus censent eis prelegate. vt.d.l.ex facto.ff.de heredi.insti.facit.d.l.j.C.si cer.peta. Si autē vnus illoꝝ esset institutus in tertia parte vnius certe rei.⁊ alter in duabꝰ partibus eiusdem rei vterq̄ʒ esset heres p dimidia hereditatis: ⁊ non pro partibꝰ in illa re assignatis: nisi alās appareret de testatoris voluntate q̄ aliud voluisset.l.quoties.§.si duo.ff.de heredi.instit.⁊ bona.glos.in.c.si pater.super
264 verbo: certa re.co.tit.li.vj. ¶ †Unum tamē mēti tenebitis: q̄ licet institutus in re certa: vel pupillariter substitutus ad totum trahatur: alio non dato herede vel substituto vniuersali: vt dictū est. Tamē substitutus in re certa per verbū cōmune aut obliquum nunq̄ʒ trahitur ad totuʒ.l. cogi.§.generaliter. vbi Jmo.ff.ad trebel. qd̄ est magna limitatio ad regulā dicētē: q̄ institutio in re certa trahit ad totū alio nō dato herede vniuersali: q̄ est verum si talis institutio in re certa fuit facta p verba directa vel ciuilia: puta p verbū instituo: vt heres esto. Secꝰ si p ẟba obliqua prout est verbū relinquo. vt plene de his verbis videbitis in verbo: eidē impuberi succederent. Nā si talis institutio particularis fiat obliq̄ nō trahit ad totum.p tex. ad hoc singularē i.d.l.cogi.§.⁊ generalr̄. ff.ad treb.facit gl.in aut.de here.⁊ falc.§. si vero. Secus autē esset si foret institutꝰ vel substitutus in vna quota hereditatis. Puta tertia vel quarta q̄m tunc traheret ad vniuersum.ſm gl.Bar.⁊ doc.in.d.l.coheredi.§.fi.ff.ð vul.⁊ pup.⁊ plene p Bar. in.l.cēturio.e.ti.Ang.⁊ Jmol.in.d.§.si ex fundo.⁊ Ludo.ɔsi.lxiij. ¶ Scdo limitabitis dictā regulā singulr̄: nisi testm̄ fieret per ingressuʒ ad monasteriū: q̄ licet filios suos certis in rebꝰ istituerit heredes: aut in quota hereditatis qd̄ est fortiꝰ: ⁊ de residuo nihil exp̄sse disposuit: tn̄ vniuersum illis non accrescit: sed accrescit monasterio.p tex.singularē i aut.si qua mulier.C. de sacrosan.ecc.⁊ hoc fauore religiōis ſm
265 Bal.ibi circa fi. ¶ †Nūc euacuare superest difficultatem superius tactā: an scʒ sit verū q̄ herede vniuersali hereditatem repudiante talis hereditas accrescat heredi instituto in re certa: ita q̄ tota hereditas ei acquirat p ius accrescendi. Glo. nostra hic in fi. sentit: q̄ nō. q̄ simplr̄ dicit

a ¶ ff.ad trebel.de q̄ plene super dicto ẟbo: si absq̄ liberis moreret.ij.i materia cōpēdiose substitutionis.et octauo effectu eiusdē.

b ¶ ff.de vul. ⁊ pup. de quo plene habetur super ẟbo: si absq̄ liberis moretur.ij. in materia pupil.substi.⁊ in secundo effectu eiusdem.

262 Heres in re certa institutꝰ alio nō stāte vniuersali herede totā capit hereditatem etiam in foro ɔsciētie.

263 Quid si plures instituti fuerint i re certa: ⁊ nemo vniuersali.

264 Institutus in re certa nō est vere heres ſʒ interpretatiue.

265 An sit veruʒ q̄ herede vniuersali repudiāte tota hereditas accrescat instituto in re certa.

talem institutuʒ haberi pro legatario. idē sentit glos.in.d.l.si quis priore. dum dicit: q̄ habetur loco legatarij quo ad omnia: preterq̄ʒ quo ad ius querelandi testamentum. Sed glo.in.d.l.ex facto.ff.de hered. insti.sentit q̄ immo habet ius accrescendi. q̄ dicit: q̄ loco heredis habetur quo ad omnia: preterq̄ʒ quo ad onera hereditaria: ideo per aliquos docto. ille gl. sic cōcordantur: q̄ filius in certa re institutus quo ad ius accrescendi habetur loco heredis: ita q̄ herede vniuersali repudiante tota hereditas sibi accrescit: ⁊ i hoc nemo cōtradixit: quin filiꝰ in certa re institutus habeat ius accrescēdi: posito etiā q̄ institutus nō fuisset nisi in obolo. ⁊ ita intelligitur glo.in.d.l.ex facto. facit.l.si cum patrono.ff.de bono.pos. ita q̄ etiā moriendo totam hereditatē transmitteret nō agnitam ad quoscūq̄ʒ: vt plene dicam in materia transmissionis hereditatis.j.sup ver-
266 bo: mortuo itaq̄ʒ testatore.ij. †Nā ius accrescendi est transmissibile ad heredes etiā si transmittentes sint heredes extra-
a nei: q̄ illud ius accrescendiᵃ plus cōpetit portioni q̄ʒ psone: secꝰ esset in iure substitutionis: q̄ plus cōpetit persone. ſm Angel.in.§.fi.insti.ad orficia.per.l.si ex pluribus.ff.de suis ⁊ legit.heredi. videatis Ja
b sonē in.d.l.quoties.C.de heredi.instit.ᵇ Si vero institutus in re certa esset extraneus: tunc herede vniuersali repudiante hereditas sibi non accresceret.⁊ ita intelligitur hec gl.dū dicit: q̄ habetur loco legatarij. Bal.autem in.l.quoties.ff.de heredi.instit.§.si duo. dicit in extraneo in re certa instituto hunc passum fore difficilē: vcʒ an herede vniuersali repudiante tota hereditas accrescat illi extraneo in re certa instituto. ¶ Unde nō immerito in tanto dubio contrarie fuerūt opi. Prima fuit opi.Guil.de cu.dicentis in extraneo in re certa ⁊ particulari instituto locū nō habere ius accrescendi: quia portio accresceret portioni: ⁊ nō rei.ff.de heredi.instit.l.si ex pluribus. Nec obst.ſm eum dicta.l.j.§.si ex fundo. q̄ illi nullus alter fuerat heres institutus vniuersaliter. Quo casu institutus in re certa totam habebit hereditatē quāuis sit extraneus. Secus autē est dato herede vniuersali.⁊ hanc opi.sequitur Marti.silla. Nec obst.ſm eum: q̄ filius in re certa institutus habet ius accrescendi:
267 q̄ filius † de iure habet in paterna hereditate quotam.i.trientem: lʒ non fuerit institutus: nisi i vno nūmo.l.omnimodo. C.de inoffi.testa. Ideo in filio nō est inconueniens si portio accrescat portioni. vt.d. l.si ex pluribus. idem tenet Bal.in.l.quoties.C.de heredi.insti.dicens: q̄ si extraneus in re certa institutus haberet ius accrescendi: sequeretur absurdum ⁊ incōueniens: q̄ si testator legaret eccl'ie quinq̄ʒ solidos iure institutionis: ⁊ titio legaret mille titulo legati. Alio herede vniuersali instituto repudiante hereditas accresceret ecclesie: licet potius accrescere deberet titio propter maiorem portionem sibi relictam ratione cuius presumitur testatorem ipsum titium plus dilexisse ⁊ ad eum maiorem affectionem habuisse: postq̄ʒ ei plꝰ reliquit: vt singulariter decidit Bart. in.l.fiñ.ff.ad trebel. vbi dicit ex quātitate relicti apparere potest de maiori affectione testatoris: ideo si instituto in re certa tota accresceret hereditas: plus haberet ille: quē testator minꝰ dilexit. qd̄ est absurdum. Mouetur etiā Bal.alia ratione: q̄ clausula istitutionis potius apponitur in testamentis ex consuetudine tabellionū: q̄ʒ voluntate testatoris. Et hec opi.scʒ q̄ in extraneo in re certa instituto locum nō habet ius accrescēdi: sequentibus firmat
268 rationibꝰ. ¶ †Primo q̄ inter succedētes iure diuerso locū non habet ius accrescendi.d.l.si cū patrono.ff.de bo.pos.⁊ l.j. C.qñ non peten.partes. vbi plene no. sed institutus in re certa habetur loco legatarij: dato alio herede vniuersali.d.l.quoties.C.de heredi.insti. Et sic iure diuerso succedunt: cum vnus veniat tanq̄ʒ legatarius: alter vero vt heres: ergo inter eos ca-
269 dere nō potest ius accrescēdi. ¶ †Secūdo q̄ inter illos inter quos nulla est cōiunctio locū nō habet ius accrescendi: cū tale ius censetur ex aliqua cōiunctione.l. re cōiuncti.ff.de leg.iij. sed inter istos nulla est coniunctio: ergo in eis nō cadit ius accrescēdi. ¶ Tertio q̄ erubescimus sine lege loqui. in aut.de trien.⁊ semis.§.consideremꝰ. sed nulla.l.cauetur: q̄ repudiante herede vniuersali institutꝰ in re certa habeat totū per ius accrescēdi: ergo in ipso locū nō habeat tale ius. ¶ Quarta ratio sic sumitur a cōtrario. Nam legē habemꝰ dicētem institutū in re certa alio nō dato herede vniuersali ad totam hereditatem vocari: ⁊ illam sibi accrescere. vt.d.§.si ex fundo. Ergo a cōtrario sensu: secus erit si heredi in re certa instituto datꝰ fuerit coheres vniuersalis. ¶ Secūda opi.fuit tota contraria prime: scʒ q̄ herede vniuersali repudiante heres in certa re institutus quāuis extraneus veniat ad totā hereditatem per ius accrescendi.⁊ ita tenuit Jaco.butri.totius italie excellentior homo: vt verbis vtar Bald.in.l.quicunq̄ʒ.C.de episco.⁊ cler. quē sequitur Barto.in dicta l.ex facto.⁊ in dicta.l.quoties.ff.de here.institu. Hanc eandem opi.firmauit Joā.and.post Specu.in addi.eo.titu.§.in primis. vbi in fi.refert Petrum. sic tenuisse ⁊

266 Ius accrescēdi est ad heredes transmissibile ēt extraneos.

a ¶ Qr illud ius accrescendi. Sup ẟvis vnū singulare sup ẟbo: si absq̄ liberis moreretur.ij. in materia vulga.substitut.i.iiij.prin.arti.et in.iij.fallē. ad regulaʒ q̄ substitutio vno casu fctā porrigitur ad aliuʒ.

a ¶ C.de here.instit.⁊ dictū fuit plene sup ẟbo: ⁊ vxorē noīe adelasiā.i.iiij. preludio.

Universidad de Deusto Biblioteca

eam plene disputasse.idem tenuit Bald. sibi contrarius in repeti.c.si pater.eod.ti. libro.vj.z Angel.in dicto.§.si ex fundo.z Imo.hic dicens hanc esse cōmunem opi. Et mouentur prefati patres sequentibus rationibus. ¶ Primo quia hoc seruatur in filio in re certa instituto: vt.s.dictum fuit. Ergo idem erit in extraneo: quia nō est verum q filius habeat quotam hereditatis: licet enī habeat legitimam: tamē nō est quota hereditatis: cū filius quo ad illā onera nō sustineat hereditaria: immo soluitur ere alieno deducto. Et omne grauamen per testatorem appositum subducitur.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi. testa. vnde non potest dici: q herede vniuersali repudiante tota hereditas sibi accrescat ratione quote: prout dicebat Martinus. Nam licet habeat portionē bonorum: tamen non habet quotam hereditatis: q si eam haberet partem onerum sustineret: idcirco ea ratione non minus habet locum ius accrescendi in extraneo: q in filio attento q in ipso non est aliqua ratio specialitatis magis quā in extraneo. ¶ Preterea q si nemine instituto herede vniuersali institutus in re certa habet totum: vt dicto.§.ex fundo. Idem erit si alter vniuersaliter institut⁹ repudiet. Qr paria sunt aliū heredem vniuersalem nō fecisse: z factum repudiasse.l.vnica.§.cuz autem.C.de cadu.tollen. Non enī est verisimile principem sine aliqua rationabili causa hodie voluisse filiū suā legitimā habere titulo institutionis: nisi vt habeat cōmodum iuris accrescēdi: cum etiam olim quādo relinquebatur quocūq relicti titulo excluderet querelā: vt.d.l.oīmodo.z.l. sancimus.§.repletionē. et in aut.nouissima.C.de inoffi.testa. ¶ Necesse verū dicere: q pp̄ter solū honorē hoc fuerit introductum: si titulus institutionis sui natura aliud nō deberet afferre cōmodū. ar.l.ij. C.cōia de lega. Ergo sequitur: q hoc fuit propter cōmodum z vtilitatē iuris accrescendi. ¶ Nec obst.absurdum allega.per Bal.q ex suo exēplo nulla resultat absurditas: si hereditas veniat ad eccl'iam in minori summa institutam herede vniuersali repudiante: et hoc propter naturam institutionis: quam testator fecit de ecclesia sciens vel scire debens instituto in re certa totū deberi. ¶ Similiter nō obstat qd dicebat Bal.de clausula institutiōis.

270 Quoniam ad hoc respondetur: † q notarius semper presumitur apposuisse clausulas consuetas de voluntate testatoris: saltem tacita. ¶ Nec obstat prima ratio in contrariū facta: q primū assumptū nō est verum: scz q heres vniuersalis z institutus in re certa succedant iure diuerso: immo eodem iure ambo succedunt: scz iure institutionis: cum sint ambo instituti. ¶ Minus obst.scda ratio: q nō est curandum si inter eos nulla sit coniunctio: cum inter heredes nullomodo cōiunctos locū habeat ius accrescēdi. vt dicit glo.singu. in.l.si seruus cōis ab extero.ff.de acquir. heredi.vel dicatis: q verum est inter succedentes iure diuerso locū nō habere ius accrescēdi: quādo succedit iure pretorio. Non autem vbi succeditur iure ciuili: quo quis solo animo est heres.l.quidam elogio.C.de iure delberan.ita dicit Bald.in aut.preterea.ver.item quero.C.vnde vir z vxor. ¶ Pariter non obstat tertia ratio: quia licet expresse non caueatur iure: q in instituto in re certa locum habeat ius accrescendi: tamen satis est hoc tacite dispositum. Cum paria sint heredem vniuersalem non esse: vel datum repudiasse: z sic postea desinere.per not.in.l.si res aliena. §.fi.ff.ad trebell.z.l.neq.§.fin.ff.de testa. mili. ¶ Postremo nō obst.argumentum a contrario sensu sumptum.ex dicto.§.si ex fundo. Quia tale argumentum cessat quoties ex eo resultaret prauus z absonus intellectus.l.ij.C.de condi.incer.z plene no.in.l.conuenticulam.C.de episco.z cle. Nam absurdū esset: q testator decederet pro parte testatus: z pro parte intestatus. vel ẜm aliquos institutus in re certa non venit ad totū per ius accrescendi: sz institutio in certa re facta transfundit in vniuersalem. ¶ Restat ergo hāc opi.vltimā de iure fore veriorē: vt scz dicamus q herede vniuersali repudiāte institutus in re certa: siue sit filius: siue extraneus: vocat per ius accrescendi ad totum. ẜm cōem

271 opi.† que in dubio tenenda est.vt di in c.j.de constitu. Maxime vbi consona est opinioni Bar.in qua semper esse cōsueuit substantia veritatis. vt dicit Ludo.cōsil. cccclxix. Temerarium profecto est in cōsulendo discedere ab opi.Bartol.vt dicit Pau.consi.cclxxxviij.quā vt dicit Jason in rubr.C.de iure emphy.semper quātum poterat z eius ordinem sequebatur: cuius vestigia semper adorabat. Ideo dicebat Panor.in.c.cum nobis.iiij.colum. versi. nunc quero.de prescrip. Ego ero pro conclusione contentus recitatione Bart.qui omniū iudicio cunctos scribētes in equi

a tate z veritate[a] processit. ¶ † Et tale ius

272 accrescēdi ēt p testatorē nō posset phiberi: quin herede vniuersali repudiante tota hereditas accrescat heredi instituto in re certa. ẜm opi. Dyni cōiter approbatam: quam sequitur Imo.in dicto.§.si ex fundo. z Bal.in.l.dominus.§.per fideicō missum.ff.de vsufruc.z dixi super verbo: z vxorem.in.iiij.preludio. q licet prohiberi

272 An ius accrescēdi phiberi possit.

a ¶ Et veritate. Bartol⁹ fuit alter pythagoras: cui⁹ tanta veneratio ab auditorib⁹ tributa est. vt q ab eo acceperāt in disputatione deducere nefas existimarent: quin etiam interpellati ad reddēdū causam hoc solū respōdebant dixit. vide Valeriū.li. viij.tit.que cuiq magnifica contigerunt.

non possit in vera institutione vniuersali: tamen potest prohiberi in institutione interpretatiue vniuersali: qualis est institutio facta in certa re: alio non dato herede vniuersali. quam lex interpretatur institutionem vniuersalem si heres vniuersalis repudiet. vt dicta.l.j.§.ex fundo.ff. de heredi.insti. in qua si testator heredem in re certa institutuz phibuerit plus de bonis suis petere: z residuū hereditat; accrescere: valet phibitio in perditionem talis institutionis z totius testamenti: ita q cām testamēti deducit ad cām intestati.l.quoties.§.si duo.pallegata. z ita intelligitur qd ibi decidit Bar.ẜm Bal.i.d.§.p fidei cōmissuz.facit glo.singularis.in.d.l.si seruus.ff.de acquir.here. de quo per Bar.in dicta.l.quoties.§.si duo.z Bal.i.l.ita qs. ff.de heredi.institnē.z Bal.in dicta.l.j.C. quando non peten.partes.z Barto.in repetitone.l.re coniuncti.ff.de legatis.iij.

273 An ius accrescēdi transmittat ad heredes.

273 † An autem mouente herede in re certa instituto anteq heres vniuersalis repudiauerit hereditatē vl'als ab ea exclusus fuerit: talis in re certa istitut⁹ ad heredes ius accrescēdi transmittat: vt si post eius mortē heres vniuersalis hereditatē repudiet accrescat illi rei certe in fauorē heredū: sicut accresceret in sui fauorē: si adhuc viueret dicā alibi[a]. Scdo casus in sequēti notula est expediēdus: scz q si fili⁹ non instituatur necesse est q exheredetur. Et cum his nunc habetis veritatem iuris ciuilis quo ad istum passum quottidianuz de filio per patrē de necessitate iuris ciui

274 lis instituendo in aliq. ¶ † Nūc venio ad secundum principale quesitum: an hodie de equitate canonica sufficiat p hunc tex.patri relinquere filio quocunq relicti titulo: ita q non habeat necesse ipsum instituere: z videtur q sic per hunc textum in quo Raynutius simpliciter reliquit alterochę eius filie vltra dotem domum et hortum: nec apparet q in aliquo eam instituerit: z tamen valuit testamētum. Et hanc opinionem tetigit glo. super verbo Instituit.in.c.si pater.eo.tit.libro.vj. Referens Hostiē.ita tenuisse hic: prout etiaz Abbas antiquus tenuerat. Et ratio est ẜm eos: quia equitas canonica considerasse non videtur subtilitatem iuris ciuilis.argumento.c.dilecti. de iudi. Et cum hac opinione transit Bal. in.l.fi.C.familie herciscū.dicēs: q licet de iure ciuili tale testm̄ nō valeat nisi filius sit in aliquo institutus: tamē de equitate canonica valet. Et ibi reprehēdit Jo. and. q exponēdo hoc verbum: relinquēs.subaudiebat z heredē instituens.dicens ei non pertinet supplere de facto. Preterea hoc ideo est: q cū apud legistas de hoc eēt altercatio inter glo. z docto. scz an pr teneatur filiū in aliquo instituere: videt iste tex.emanasse ad decidendū illam iuris ciuilis dubitationē.argu.c.per venerabilem. qui filij sint legi. Et ẜm hūc intellectū tex. est planus aliqua non indigens suppletione. vt etiam tenet dn̄s Cardi. hic. Sed aduertatis: quia cōtrarium videtur tenere glo. nostra hic in verbo: relinquēs. dum supplet Raynutiū filiam suam instituisse heredem: ex quo videtur tenere q etiam iure isto necesse sit filio relinquere titulo institutionis: idez tenuit glo.in dicto.c.si pater.dicens tutius esse hāc opinionem tenere: quam sequuntur Anto.de butrio.et Pe.de ancha.vt refert Imol.hic: quia in dubio non debemus discordiam inducere inter ius canonicum z ciuile. Cum iura iuribus sint concordanda.c.cum expediat.de electio.lib.vj.z.l.j.C.de inoffi.doti. Ideo ẜm eum videtur hec opinio verior: quia tex.iste satis commode pati potest hunc intellectum: ob quod occasionē non habemus inducendi discordiam inter dicta duo iura. Alij autem tenent primam opinionem: quam puto veriorem: concludentes de equitate canonica valere testamentū: in quo filius aut filia non fuit institutus: dūtamen aliquid fuerit sibi relictum titulo relicti: ita q non sit omnino preteritus. Quod verum intelligo prouiso q duo cōcurrāt. Prio q filio aut filie relinquat per ₰bū relinquo. qd gn̄ale est ad oēm titulū.l.gn̄alr.C.de sa.san.ec. Et sic simpliciter prolatuz debet intelligi in specie illius tituli: in qua magis saluatur intētio z dispositio defuncti: vt res potius valeat q pereat. Scdo reqrit: q verbū: relinquo: adijciat vniuersitati seu rei vniuersali: veluti quote hereditat;: vl' alteri vniuerso. Puta doti: vt hic fuit. q tūc verbū: relinq.de eqtate canonica instōnē importat: maxime considerata psone filij qualitate: qui sui natura debet de iure institui: vt sentit Bal.in.l.quoties.C.de heredi.instit. z Panor.hic. Et hec fuit mēs Bal.in dicta.l.fina.C.famil.herciscū.vbi dicit de hoc esse tex. singularem hic. Et sic erit hec conclusio nostra veridica q de equitate canonica pater non habet necesse hodie filium instituere: sed sufficit q aliquid vniuersum: veluti legitimam dotem: aut peculium: vel quotam hereditatis sibi relinquat prout fecit Raynutius. Et ẜm hanc opinionē modo pdicto tēperatā reperio cōsuluisse Pau. consilio cccxlvij.incipien. Super pmo puncto.v. colum. Si vero pater relinquat filio rem aliquam particularem non adiecta clausula institutionis: tunc testamentū etiam de iure canonico non valet. Et hec duo

a ¶ Dicaz alibi. De h plene vide atis.j. sup ₰. mortuo itaq testatore.ij. vbi df de materia transmissiōis hereditatis.

274 An hodie de eqtate canonica sufficiat pri relinqre filio sine ti.institutionis.

mẽbra probantur clare hic per tex. nfm. iuncto dicto.c.si pater.eo.ti.lib.vj. Nam ibi pro eo quia pater relinquebat filie rez particularem: adiecit titulum institutionis. vt patet ibi: Filiam in certa re: filium vero in ceteris bonis vniuersalem heredes instituit ꝛc. Hic vero quia Raynutius relinquebat dotem: ꝛ sic rem vniuersalem in legitima computandam. l. quoniam nouella. C. de inoffi. testamẽto. non adiecit titulum institutionis: immo contentus fuit solo verbo relinquo. qđ tunc operatur institutionem: vt dictũ est. Nec est verosimile: q papa reliquisset seu ponere omisisset verbum instituit: si fuisset necessarium. prout glo. presupponit: vt a simili dicit Barto. reprehendendo glo. in l.j. ff. eod. vbi dicit non esse verosimile legislatorem aliqua verba substantialia et necessaria omisisse. Nec pariter ferendi sunt: qui dicunt papam hic causa breuitatis omisisse verbum instituit. quia respondere non possent: cur causa breuitatis nõ fuit omissum in dicto.c.si pater. Certe alia ratio non est: nisi † q verbum relinquo adiectum doti. ꝛ sic rei vniuersali de equitate canonica operatur institutionez vt hic. ꝛ ẽm hanc opinionẽ semper consuluerũt doctores nostri tholosani: vt supra retuli post Bal. in dicta.l.fi.C.famil.her. ꝛ sepe iudicauit suprema parlamẽti tholosa curia. † Adiectũ ẽ o rei particulari nihil operatur sine clausula institutiõis. vt dicto.c.si pat. Ideo fuit ibi adiectũ de necessitate: etiã isto casu cũ filius sit de necessitate instituendus verbũ reliquo: importat institutionẽ ẽm tholosanos: quos hic sequitur Panor. ꝛ seruat dicta curia. Ad vnũ tamen est aduertendũ ẽm Pau. in dicto consilio. q hec decisio scz de equitate canonica nõ requirit titulum institutionis in filio: forte nõ seruaretur in terris imperij: sed dũtaxat in propriis terris ecclesie. per ea que nota. in.c.fina. de arbi. libro. vj. glo. in regula possessor. de regu. iu. eo. libro. ꝛ no. Panor. ꝛ docto. in dicto.c.j. de noui ope. nũcia. Bar. ꝛ Bal. in. l. priuilegia. C. de sacrosanc. eccle. vbi concluditur. q in his in quibus nullum vertit periculum anime. ꝛ causa non est ecclesiastica aut spiritualis: lex seruatur in foro suo scilicet seculari: ꝛ canon in foro ecclesiastico. Ad ẽmissa facit quod decidit glo. singularis in. §. hactenus. institu. de gradi. cõ. ꝛ. vbi singulariter dicitur q vbi agitur de materia hereditatum ꝛ successionum: ꝛ sic de causa temporali ac seculari computatio graduũ fit ẽm ius ciuile. ꝛ sic lex seruatur. Sed quãdo agitur de causa matrimoniali: ꝛ sic de causa spirituali computatio graduum fit ẽm ius canonicum. Ex quibus omnibus tres elicluntur iuris cõ-
277 munis ꝯclusiones. Prima est q in terris ecclesie de equitate canonica sufficit filio relinqui aliquid vniuersum. Quo casu habetur pro instituto vt hic. Secunda cõclusio est q etiam iure canonico nõ sufficit relinqre filio rem particularẽ: nisi expresse instituatur in illa. vt est casus: in dicto.c.si pater.eo.titu.lib.vj. Tertia cõclusio est q in terris imperij: id est eccle nõ subditis in tẽporalibus ꝛ in quibus papa nõ exercet seu exerceri nõ facit iurisditionem tẽporalem necesse est per patrẽ filiuz institui. Ita q nõ sufficeret ei relinqui simpliciter aliquid quantũcunq vniuersum. vt dicto. §. aliũ quoq capitm. in auc. vt cũ de appel. cog. colla. viij. nisi i casib9 quos supra vobis enumerauj. Et cũ his do finem huic quotidiano ac difficili articlo gfa dei posseten9 discusso ad saturitatem vestrũ (vt credo) ingenioꝝ. Laus xpo iesu dño nostro.

277 Vide tres cõclusiones ex ꝑmissis resultãtes.

1 Vide hic plene materiã exhedationis filiorum.

2 Sicut pf ppt igratitudinẽ põt filiũ naturalẽ ꝛ legitimũ exhe redare: sic etiã põt legitimatũ reducere ad ꝑstinã illegitimitatẽ

In eodẽ testõ relinquẽs. ij. Fo. CCLI

testamento expressa: ꝛ sicut potest ipsum exheredare: quãuis naturalis ꝛ legitim9 existat: sic etiam propter ingratitudinem potest bastardum vel spuriũ legitimatũ reducere ad illegitimationẽ. ẽm Bald. in c.filij. in ti. si de feu. fuerit contro. Ad implendo qđ pulchre scribitur Spiẽtie. xvj. in fin. Ingrati em̃ spes tanq̃ hybernalis glacies tabescet: ꝛ disperiet tanq̃ aqua supervacua. † qz priuilegium meretur amittere qui sibi cõcessa abutitur facultate. c. priuilegiũ. xj. qõ. iij. facit ter. bonus in. l. j.

3

4 C. de ingra. libe. † vbi propter ingratitudinem filius emancipatus reducit in patriam potestatem: sic etiam legitimatus reducitur ad illegitimitatẽ[a]. Nõ est sane intelligendũ ẽm eum si per rescriptũ principis fuerit legitimatus: secus autẽ in bastardo per sequens matrimoniũ legitimato: cuius legitimatio est tenacior. argu. c. tanta est vis qui filij sint legiti. qui licet propter ingratitudinẽ possit exheredari a patre: ꝛ hereditate priuari inquãtũcunq valore existente: etiã si regnum foret: aut imperiũ: vt plene dixi super ẽbo: in eodẽ testamẽto reliquẽs. j. in. xviij. limitatiõe circa fi. ꝛ etiã si talis filius esset sacerdos. vt vidistis in verbo: ꝛ vxorem noie adelasiam. tamen nõ poterit decore legitimatis priuari. qđ multum cõmendat Ludo. in suis singularib9. ꝛ Jason in. l. ex hoc iure. xv. col. ff. de iusti. ꝛ iure. dicit alibi hoc non legisse: nam sicut patronus propter ingratitudinem potest libertum revocare in seruitutem. † Sic pater potest filio auferre impetratã legitimationẽ: cum pater erga filiũ equiparet patrono erga libertum. in auc. vt liberti decetero. §. j. in verbo: equalis pfi. Non tñ hoc locũ haberet in filio spirituali[b]: vt ppter igratitudinẽ cõtra baptizantẽ: aut patrinũ suũ cõmissam revocari possit in seruitutem peccati originalis quo ante baptismũ tenebatur sathanez angelis et9 a qua fuit baptismo liberatus. Qz in isto nõ est sicut in filio legitimato aut emancipato vel liberto manumisso. Quia baptizans aut eum in baptismo tenens nõ eũ liberauit a seruitute peccat: sed ipse deus: qui euz a potestate demonis eripuit: ꝛ exemit eũ sibi subiicit doctus solus principaliter interest q in potestatẽ inferiorus scz demonis nõ redigatur. † Undẽ exemptus solus renunciare nõ potest priuilegio sine cõsensu superioris. c. significasti. vbi Panor. de foro cõpeten. Pater autẽ solus emãcipatz patronus manumittit ꝛ liberat filiũ vel seruũ a potestate: ꝛ sic merito eos in potestatem redigunt ppter ingratitudinem. facit etiã ẽm eum tex. in. §. si quis igitur nõ habẽs. iuncto. §. liceat. in auc. quib9 modis natu.

a Ad illegitimitatẽ. Ad hoc facit: q exẽpt9 ab oib9 puta a principe vl cõmunitate vocari potenit ad pstinũ statũ ppter ingratitudinẽ ꝑz Bal. singlr in. l. fi. in fi. C. de liber. ꝛ eoꝝ libe.

b In filio spuali. Vide q habẽt super ẽbo: ꝛ vxorẽ noie adelasiã. in. iij. successionũ arti. cir. fi.

c j. de iudeis. Et ex eisdem causis quibus potest filius exheredari: pñt etiã ei alimenta

5

6

7

8

9

effic. legi. Fuit em̃ semper apud romanos venerabile illud institutũ athenarũ: ꝛ cõ memorabile q conuictus a patrono libertus ingratus: vel a patre filius iure libertatis vel hereditatis exuit. Quibus ẽm Valer. li. j. ti. de insti. antiquis. dicit potest. Supersedeo te habere cuẽ: tanti muneris impiũ estimatorẽ. Nec adduci possum vt credam vbi vtilem quẽ domi scelestũ cernam. abi igit ꝛ esto seru9 qm̃ liber esse nesciisti. hec ille. Filius pfecto ingratus eam retributionẽ patri aut matri impendit: quã mus in pera: serpens in gremio: ꝛ ignis in sinu: suis cõsueuerũt hospitib9 exhibere. c. ꝛ si iudeos. j. de iude. Etiam equiparatur pullis pellicani: qui cũ supra modum diligantur a parentibus: cõ primũ crescere incipiunt parẽtes suos in faciem percutiunt. ẽm glo: super illud: similis factus sum pellicano solitudinis ꝛc. psal. cl. propter qđ mater eos repercutit ꝛ occidit: tertia vero die: mater se in costa percutit ꝛ calidum sanguinẽ super eoꝝ ra filiorum effundit: ex cuius virtute reuiuiscunt. Usi debilitata mẽ ex sanguinis effusione: pulli pro cibo exire coguntur: quorum aliqui matrem pascunt: quidam vero degeneres nullaz penitus de matre curam gerunt: qđ mater aduertens receptis viribus filios eam pascentes refouet ꝛ diligit: alios vero tanq̃ ignobiles[d] a se reiecit: ꝛ secum cõmanere ꝛ viuere nunq̃ permittit. vt clare dicit li. xij. de ꝓprietatibus. c. pellicanus. Et ingrati beluis comparantur: immo peiores existũt: vt pater cũ propheta dicat. Filios enutriui exaltaui: ipsi autem spreuerũt me. Cognouit bos possessorem suũ: ꝛ asinus presepe dñi sui: filius autẽ scz ingratus me nõ cognouit. Esaie. j. Et sic peior est brutis: vt latius dicã. † Nec posset per principem talis ingratitudo aboleri in prejudiciũ patris: quia illa non obstante abolitione: pater possit filiũ ingratum exheredare: qz cum pena ingratitudinis que est exheredatio tendat ad patris cõmodum ꝛ fauorem: vt scz possit filiũ ingratum exheredare: talis pena nõ potest per principem remitti. l. ij. C. de in ius vocan. facit tex. in. l. ij. C. de libertis ꝛ eoꝝ libe. vbi libertus patrono suo ingratus potest cessante spe veniẽ et abolitionis in seruitutẽ reduci. Pater autem bene posset eam remittere exprẽsse ꝛ tacite etiam sine principe: vt. j. dicetur. † Et in hoc differt a patrono: qui sine indulgentia principis non posset libertũ ingratuz libertate donare. vt ibi in dicta l. ij. in fi. sicut non posset princeps sine patrono. Et adeo verum est: q pater debet filium nominatum exheredare si fuerit ingratus. † qđ non sufficeret si eum sim-

d Tãq̃ ignobiles. Qz igrat9 vilis ꝺr ac turpis ꝑsona: ꝛ sic idigna. l. ffes. quã ibi ad hoc ponderat Bal. in titi. j. no. C. õ inoffic. test. ideo frater ingrat9 nõ põt testiri fris ẽre pter turpẽ ꝑsonã i eo istitutã. Cũ sit ipse ppter igratitudinez turpis ꝑsona ꝛ idigna. Et sic turpitudinẽ oppone re nõ põt ꝛ heredẽ. l. i arenã. C. õ inoff. test. ꝛ c. cũ ecclia stice. de except. vt decidit Ang. in §. igratitudinẽ. i auc. õ nup. ꝛ hr s. in ẽbo: ꝛ vxorẽ. i. j. mẽbro ẽmi arti. successionum ab intesta. cõclusione. ij.

7 Ingrati tudo per filiũ cõmissa ꝛ patrẽ nõ põt p principem remitti.

Universidad … Biblioteca

¶ Pater maledicendo filiū nō vr eū exheredare: sicut nec būdicendo vr eū istituere

pliciter malediceret: licet causa ingratitu
dinis z maledictionis expressa: puta dicē
do maledictus sit talis filius meus: quia
me verberauit. Nam ex hoc non censetur
exheredatus: nisi pater verba in exhere-
dationem sonantia expresserit. vt singula
riter decidit Bal. ṡ. in prohemio penult. col.
in fi. Quia eum benedicēdo non diceret
eum instituere: cū verba dignationis vel
indignationis non disponant qd sonant:
quāuis sm eum in veteri testamento con
trarium seruaretur: q maledictio patris
domū eradicabat filiorum. alleg. qd not.
Archi. xiij q. iij. cum ergo. z tex. in. l. his
verbis. §. j. cū glo. iuncto summario Bar.
ibi. ff. de heredi. instit. vbi verba maledi-
ctionis institutionem filij al's rite factum
nō vitiant. ¶ Sed aduertatis: quoniam
contra Bal. videtur esse tex. in. c. licet. ibi:
sub interminatiōe salutis eterne. de voto
z voti redemp. iuncto tex. ibi: hereditatis
emolumento priueris. nisi diceremus: q
ibi non inducitur priuatio hereditatis p-
pter interminationem maledictionis: sed
quia filius non impleuit onus sibi a testa
tore iniunctum circa voti executionē: per
ea que dicuntur in. c. si heredes. ṡ. eo. z in
a aut. hoc amplius[a]. C. de fideicō. tamē ex
alio dictum Bal. non obst. Nam procede
ret vbi maledictio facta esset generaliter
in testamento z simpliciter prolata: prout
loquit dicta. l. his verbis. sm qd Bar. ibi
eā summat dū dicit: verba maledictionis
vniuersalia zc. Sec9 si testator descēderet
ad speciē maledictiōis exprimēdo deme
ritum in specie. vt in casu Bal. l. quoties.
§. si quis nomen. vbi gl. declarat. ff. de he
redi. instit. glo. z docto. in. l. iij. ff. de libe. z
posthu. z ita tenet Jason in. l. si pater. C.
de here. insti. Cōcludens idē esse si pater
dicat maledictus sit filius: q me verbe-
rauit. vel dicat ipsum exheredo. videatis
q dixi. ṡ. in eodem testamēto relinquēs. j.
in. xx. limitatiōe. ¶ Et debet fieri exhere
datio filij exp̄sse z noiatim in testamēto:
ne in eū qui ppter ingratitudinē immeri-
tus dr: fiat paterne hereditatis ptinuatio
que in eū continuar. t ipso iure. l. in suis. z
ibi Bar. plene. ff. de libe. z posthu. si p pa-
10 trē nō expresse exheredaret. † Quequidē
exheredatio fieri debet nō leuiter: sed cō-
sulte z discrete: ideo iura requirunt in ea
cause legitime expressionem vt. j. dicetur.
Quoniam si fieret in cōsulto calore: puta
iracundie: non valeret: quāuis ex causa iu
sta facta fuisset. sm Bald. Sali. z Jasonē
per illum tex. in. l. si filiam. C. de inofficio.
testa. Ea enim que calore iracundie fiunt
non valent. l. quicquid calore. vbi Barto.
ff. de regu. iur. facit. c. si quis irascitur. ij. q.
iij. z glo. in. c. ex literis. de diuor. dicens cō

a ¶ Hoc amplius. de quo ple hr j. sup vbo: si absq liberis moreret. ij. i materia fideicōmissarie substi. tractādo de legatis et fideicōmissis particularibus.

10 Exheredatio incōsulte facta nō valet.

fessionem quāuis iudicialiter factam non
valere: si ex calore pcesserit z illud pbet:
ideo dicit Jo. fab. in. §. pcurator. insti. de
his. per quos agere possumus: q si pater
filium accusauerit per procuratorem de
ingratitudine: vel dñs vasallum de felo-
nia: talis pcurator nō est recipiēdus sine
speciali mādato: q quoties petitur aliqd
odiosum vt in proposito: aut contra ius
cōe: necessarium est mandatum speciale.
¶ Cōstrictus est ergo pater filium ingra
tum in aliquo instituere: vel eū noiatim z
cōsulte exheredare: causa ingratitudinis
in testamēto inserta. per tex. in aut. non li
11 cet. C. de libe. prete. vel exhereda. ¶ † Et
debet causa igratitudinis in ipso actu te-
standi exprimi: cum sit de forma substan-
tiali ipsius testamenti: sicut institutio: vt
ṡ. ibi plene dixi. Sz sufficit: q postea quā
docūq pbetur per heredem. sm Sali. in
l. vniuersa. C. de preci. imperato. offeren.
quem ibi sequitur Jason. Si vero pater fi
lium quātūcunq ingratum non institue-
ret: aut ipsum causa legitima in testamē-
to expressa non exheredaret: testamentū
12 esset nullū. vt dicta aut. nō licet. † Quod
non solum habet locum in filijs naturali-
bus z legitimis simul: sed etiam in legiti
mis tm: veluti arrogatis: vel adoptiuis.
Eo casu quo adoptiui transeunt in pote-
statem patris adoptiui. insti. de exhered.
libero. §. adoptiui. In filijs vero naturali
bus tantū: puta bastardis. Premissa non
seruantur: q pater non tenetur cos insti-
tuere: cum nihil contra eius voluntatem
capiāt. vt dicit glo. singularis in. l. j. ff. de
bono. pos. contratabu. Nisi fuissent legiti
mati: q tunc essent instituendi heredes:
vel noiatim exheredandi: si nō essent in-
grati. Al's testamentū nō valeret. sm Lu
do. consil. xxxiiij. incipien. licet naturalis
filius. Nam legitimatus est suus heres z
iura suorum heredum habet. sm Bald. in
l. eam quā. j. colū. C. de fideicō. ¶ Et hec
vera in filijs iam natis: sed filius nascitu-
rus. i. posthumus. licet debeat institui in
aliquo: ne postea nascēdo reperiat prete-
ritus: z rumpat testamentū. instit. quibus
13 modis testa. infirmā. §. j. † Tamē exhere-
dari nō potest: cū causam ingratitudinis
cōmittere nō possit. vt ple dicā. j. eo. in v-
14 bo: z soboles quā gestabat ivtero. † Ho-
die eñ dz in exheredatiōe causa inseri iu-
sta: z legitima de iure approbata: al's te-
stamentū nō valeret. Non tamē inseri dz
locus: aut tps ingratitudinis cōmisse. vt
cōsuluit Bal. cōsi. incip. in christi nomine
preposito q lucarellus. q q inseri debeat
locus aut tempus ingratitudinis in testa
mento non reperit iure cautum: sed suffi-
cit z tenetur heres postea probare locum

11 Non valere potest exheredatio nisi causa in testamēto inserta.

12 Filij naturales z legitimi vl legitimi tm: sunt necessario instituendi vel exheredandi: sz nō bastardi: nec spurij.

14 Licet cā ingratitudinis sit testō inserēda non tamen locus nec tps cause p filiū cōmisse.

a ¶ Licet a de prodigalitate. vt ple ne hr. j. sup vbo. reliqt. in xij. fallētia.

et tēpus. argumēto. l. item exigit. z qd ibi
no. Bar. ff. de dona. z in. l. pretor edixit. ff.
de iniur. z in. c. pia. de excep. lib. vj. z in. c.
presentium. de testi. eo. lib. Nam lz de pro
a digalitate[a] filij credatur soli patri p tex.
quē Bal. ibi cōmendat in. l. si furioso pu-
beri. ff. de curatore furio. tñ ei de ingrati-
tudine non statur. Quinimo heres si te-
stamentum preseruare velit a qrela inoffi
ciosi: necesse habet probare causas ingra
titudinis in testamēto insertas eē veras.
l. oimodo. C. de inoffi. testa. Nec sufficeret
eas probare per testes infames: etiā infa
mia facti: qui al's in causis ciuilibus non
oino repellūtur: sm glo. z docto. in. c. testi
monium. de testi. glo. z docto. in. l. j. C. de
summa tri. tamē in casu isto repellūtur p
tex. in. c. j. vbi dū dicit: Integre opiniōis.
quē ad hoc no. ibi Bal. qui testes sunt ne
cessarij ad probā. ingrati. vbi etiā quinq
testes requirūtur qui sint omi exceptione
maiores: quor i alia causa duo sufficerēt.
l. vbi numerus. ff. de testi. z. c. in omni ne-
gocio. ṡ. illo eo. ti. Et sequitur Jason. folio
xxxix. in repetitione. l. admonēdi. ff. de iu-
reiurā. z in. l. j. xij. colū. C. de summa trini.
Et est tex. illē summe notādus. dūz dicit:
Si vasallus inhonestis factis atq indecē
tibus machinatiōib9 dñm suum offende
rit feudo priuat: quod nō obtinere cense-
mus: nisi quinq testib9 summe ac itegre
opinionis probatum fuerit manifeste zc.
Et lz glo. ibi dubitauerit an dictus tex. p
lege habeat z obseruari debeat: tamē Al
uarotus z de sctō Georgio ibi tenēt q est
lex henrici impatoris: z sic seruanda put
obseruatū fuit arresto parlamēti vt refert
et sequit Guido pape. q. clxxx. Nam quo-
ties beneficiatus de crimine accusat com
misso cōtra eum qui bñficium cōtulit: ma
ior pbatio et clarior requiritur duplici ra
tione. Prima ne iudi aut inimici faciliter
moueatur ad priuandū accusatū bñficio
suscepto per testes suspectos z non inte-
gros: sm Alua. z de sctō Georgio. in. d. c.
j. Scda ratione hoc iustificat: q quoties
probatio exigit ptra eū p quo militat z fa
cit vsimilitudo: certe pars pbare habēs
afficitur maiori onere pbandi per tex. in
c. q verosimile. vbi plene z clare hoc deci
dit Panor. de psump. Et est tex. optimus
in. l. fi. ff. qd metus cā. Sed vasallus pmo
accepit a dño beneficium. Scdo prestitit
ei fidelitatis iuramētū. Tertio dietim in
digere potest dñi auxilio. Ideo nō est ve
rosile tpm fuisse dño suo ingratū cui tene
tur p bñficio suscepto z naturair est obli-
gat9. c. cū in officijs. ṡ. eo. z. l. lz si lege. §.
fi. ff. de pe. heredi. Et min9 est verosile de
filio inter quē z patrē suū est nexus qdaz
diuin9. l. pe. C. de adop. Preterea dicit au

relius Augu. lib. ij. de ciuita. dei. c. iiij. ha
bet quidā erga parentes humana verecū
dia: qd nec ipsa nequitia possit auferre. et
filius a patre nō solum bona habuit z suc
cessionē sperat. l. in suis. ff. d lib. z posthu.
z. l. scripto. ff. vnde liberi. sed etiā suuz esse
suscepit. Ergo ipse sicut vasallus de igra
titudine nō potest cōuinci nec supari: nisi
per quinq testes oi exceptione maiores.
15 ¶ † Super quo cogitabitis si ad pbādū
ingratitudinē filij sicut vasalli requirant
quinq testes: ita q minori numero cōuin
ci non possit. q de vasallo est exp̄ssum: sz
non de filio. q nō ita faciliter mouetur pa
ter ad priuandū filium dicēdo eum ingra
tum: si nō sit. sicut moueretur dñs contra
vasallū nō tam sibi cōiunctum: imo tota-
le votū patris est q filio sua deferat here
ditas: vt dicta. l. scripto. Verūtamē liqui-
da ingratitudinis pbatio requirit. Pre-
terea si pro filio z eius gratitudine presu
mitur: q verisimiliter nō sit ingrat9 patri
a quo suū esse suscepit z nutrimentū. Sic
ecōtra presumitur pro patre: nec est vero
simile: q iniusto moueatur contra filium:
quem plus diligit q̄z seipsum: vt dixi su-
per verbo: Duas habens filias. in prelu-
dio. Et sic verisimili presumptione stante
pro quolibet. Standum erit regule com-
muni q vbi numerus testiū nō reperitur
expresse taxatus duo sufficiūt: vt dicta. l.
vbi numerus. ff. de testi. z dicto. c. in omni
negocio. qui duo vel tres requirūtur om-
ni exceptione maiores. Nec etiam ingra-
titudo filij probari posset: sm omnes se-
miplene per vnum testem: etiam cum iu-
ramento heredis. Quinimo probari de-
bent clarissime per plures testes legitios
sm Bal. in dicta. l. fi. C. de secū. nup. p tex.
illum in fi. dum dicit: liquidis z indubita
tis probationibus. vbi de numero nihil
dicitur. Et sequitur Fely. in rubri. de pro
ba. in. ij. limitatione. iij. conclusionis. Et
16 hoc verū vltra Felynū: † q ingratitudo
probari nō possit per vnū testem: nec per
iuramentū heredis aut testatoris: nisi fi-
lius exp̄sse cū pre puenisset z psensisset q
staretur soli iuramēto pris de causis igra
titudis in testō narrādis. q tūc iuramēto
soli9 testatoris crederet de causis ingrati
tudis filij in testō narratis. Ita q alia nō
indigerēt probatiōe: siue pater testando
eas iurauerit fuisse z esse veras in psentia
filij aut ipso vocato vel in absentia eo mi
nime citato: sm Alex. elegāter in. j. pte cō
sil. cxxx. icip. Difficultas hui9 negocij. qm̄
in his extraiudicialib9 actib9 necessaria
nō est psentia illi9: q si vocat9 esset pdicere
nō posset. l. si cum seruū. §. si qs filiū. ff. de
fideicōmis. liberta. z. l. recusare. in princi.
ff. ad trebel. Preterea declaratiōez animi

15 Ingratitudo filij ppter quā exheredat dz plene pbari p testes itegre fame nisi fili9 cōsensisset stare iuramento pris.

facere pōt quis parte absente.l. pōponi⁹.
ff. de nego.ge.ꝛ.l. ꝑ herede.ff. ꝺ acq.hef.
ꝛ.l.si auia.C.de iure delibera. Ideo si fi-
lius stare voluerit simplici dicto pris cuꝫ
iuramēto:nō est in tali declaratiōe filij p̄-
sentia aut vocatio necessaria. Ad hoc fa-
cit qꝺ pulchre dicit Bar.i.l.fi.ff.de p̄to.sti
17 pul.† de illo q̇ ꝓmisit stare simplici ꝟbo
aut dicto aduersarij super expēsis. Et cla
ri⁹ ac singulr̄ Ioā.de pla.in.l.j.in fi.C.de
sump.recupe.libro.x.vbi decidit: an talis
cōuētio reuocari possit āte factā declara-
tionē. Restat q̇ ꝙ testator filiū exhereda
re volēs:nō tenet locū ꝛ tp̄s ingratitudis
exp̄mere minusq̄ cā ꝓbare in vita. Sꝫ so
lū ꝛ dūtaxat astringit cāꝫ ingratitudinis
exprimere in testō:qꝺ necesse facere tene-
tur:al's exheredatio eēt nulla:ꝛ ꝯsequēter
18 testm̄ nō valeret. † Exceptis sequētibus
casib⁹ in q̇b⁹ valet exheredatio nulla cā
ingratitudinis testō inserta. Prim⁹ casus
est qn̄ mater cā ꝓuisionis filij ipm exhe-
redat.vt qꝛ videt patreꝫ bonoꝝ filij vsu-
fructuariū ꝛ futurū administratorē. iuxta
l.j.C.de bo.mater.esse ꝓdigū: ꝛ bonoꝝ
dilapidatorē:quo casu pōt filiū exhereda
re.argu.l.multi.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ.l.pe.
ff.de cura.furio. s̄m Guil.de cug. in dicta
aut.nō licet. Sed saly.tenet ibi ꝯtrū.quia
hodie hec causa nō est de enumeratis in
dicto.§.causas. Preterea qꝛ mater potest
aliter prouidere filio suo ꝛ honestius si ti-
meat bona sua per patrem dilapidari: vt
habetur in aut.excipitur.C. de bo.q̄ libe.
Cōiter tamē teneṫ opinio Guil. quando
mater vt filio ꝓuideret eū exheredauit:
ꝛ grauauit heredē vt cū fili⁹ erit sui iuris
ꝛ legitime etatis restituat ei hereditatem
cū fructibus.vt dicta.l.multi.ꝛ.l.filijs ma
trem.C.de inoffi.testamē. Quoniam hoc
casu valebit exheredatio.ꝛ cessabit q̄rela
inofficiosi testamēti:licet nō fuerit aliqua
causa expressa de enumeratis in dicto.§.
causas. Et ita tenēt Bar. Ange.ꝛ Imol.
in.l.cū ex filio.in p̄n.ff. ad trebel.ꝛ Bal.in
aut.ex causa.C.de libe.preteri.ꝛ ꝓbatur
in dicta.l.filijs matrē.vbi etiam hoc casu
potest cōditio apponi in institutione filij:
etiam quo ad legitimam contra.l.quoniā
in prioribus.C.de inoffi.testa. vt plene di
cam.j.eo.in verbo: Reliquit. Ad hoc fa-
cit tex.in dicta.l.si emancipat⁹. la.ij.ff.de
bono.pos.contra tabu. vbi licet filius cui
relinquitur titulo fideicōmissi ꝛ nō institu
tionis possit velut p̄teritus ꝯtratabulare
testamentum.l.ita tamē.§. qui rogat⁹.ff.
ad trebel. tamen fallit vbi nō fuit institu-
tus ob sui fauorē:neq̄ est absurdum iura
nr̄a nouissima intelligi ꝛ interp̄tari s̄m le
ges veteres.l. sꝫ ꝛ si posteriores.ff. ꝺ legi.
Et decidit Bar.in.l.si q̇s seruo alieno.C.

17 De illo q̇ de expensis stare ꝓmisit dicto sui aduersarij.

18 Vide casus i q̇b⁹ in exheredatōe filij n̄ ē necesse cāꝫ exprimere.

de fur. Nā si tex.bn̄ pondereṫ in.d.§.cās.
loquiṫ qn̄ exheredatio fit odio ꝛ in filij in
iuriā:ꝛ nō ipsi⁹ fauorē. Sane tn̄ intelliga
tis ꝙ in tali exheredatiōe filio fauorabili
nō est necesse cām.s.odij inserere: tn̄ inse-
ri dꝫ cā fauoris:rōne cui⁹ fit talis exhere-
datio. Et dꝫ exheredās dicere ideo filiuꝫ
meū exheredo: qꝛ pr̄ ei⁹ oīa dilapidaret.
Ita elegāter decidit Bal.in.d.aut.ex cā.
ꝟsi. Expedit⁹ de contrarijs. in.iiij.oppo.
C.de libe.p̄te. Que oīa locū hn̄t in p̄se.si
filiū ex iusta cā filio fauorabili eū exhere
det.vt.d.l.cuꝫ ex filio.§.j.facit qꝺ dixi.s.
a sup isto eo.ꝟbo in.xv.limitatiōe[a]. Scd's
casus s̄m Guil.de cug.est: in quo in exhe
redatiōe nō est necessaria cause insertio:
si fili⁹ in testō patris exheredari ꝯsentijt:
aut manu propria se subscripsit exhereda
tionē in eo ꝯtētā approbādo. qm̄ tūc non
requiriṫ alia cā:vt.l.nō putauit.§.si quis
sua manu.ff.de ꝯ tabu. Sꝫ saly.in.d.aut.
nō licet.tenet ꝯtrū hodie esse seruādū per
tex.in.d.§.causas. Cū pro Guil. facit qꝺ
no.Bar.in.l.si qn̄.§.fi.C.de inoffi.testa.
vbi dicit ꝙ si pater filiū exheredauit vo-
lentē:ꝛ hoc ꝑ causa exp̄sserit in testō: di-
cēs filiū meū volētē exheredo. Talis ex-
heredatio valebit:velut cām hn̄s expres-
sam: ꝓut lex req̇rit. Et lꝫ talis cā nō sit de
enumeratis in dicto.§.causas.tn̄ s̄m bar.
hoc nō obstat.qꝛ dict⁹.§.loquiṫ de exhe-
redatiōe iniuriosa filio inuito facta:aliud
aūt est in ea: q̄ fit filio volēte per dictū.§.
si q̇s sua manu Cū volēti nō fiat iniuria.
Plus dicit Imo.in.l.filio p̄terito.ff.de in
iusto rup.testa.loquēdo tn̄ sub dubio for-
te. Qꝺ etiam quādo filius volens exhere
datur:valet exheredatio: etiā absq̄ eo ꝙ
al's exprimatur alia causa voluntatis filij
per dictum.§. si quis sua manu. qui non
est hodie correctus per dictum.§.causas.
qui loquitur de exheredatione facta filio
inuito. Ad hoc facit qꝺ voluerunt Pe.et
Cynus in.l.si pater.vltima.q.ff.de insti.ꝛ
substitu. vbi dicant ꝙ quando filius insti
tutus est sub conditione potestatiua : in
cuius defectu est exheredatus : tunc non
requiritur expressio cause.quia s̄m textuꝫ
vnde sumitur dicta aut.non licet.C.de li-
be.preteri.loquiṫ in causis propter quas
filius exheredatur inuitus. Sed quando
filius est institutus sub conditione pote-
statiua si eam non impleuerit cum pote-
rat:tunc dicitur volens exheredatus. Cū
ipsemet non implendo conditionem po-
testatiuam se impediat ꝛ excludat a pa-
terna hereditate.argumēto.l.iam dubita
ri.ff.de heredibus instituen. ꝛ.l.facta.§.si
in danda.ff.ad trebellia. Et hec vera in-
telligatis ꝙ valet exheredatio sine cause
insertione facta de consensu filij: prouiso

a ¶ In.xv limitatiōe. Et etiaꝫ df super ꝟbo: Adijciens vt Alterocha.ꝟsicu. Secūdo dixi ꝛc.

ꝙ filius ante factū testamentū vel tēpore
testamenti cōsenserit. Si autē pater sine
causa filium exheredasset: quo casu testa
mentū nō valet.vt.d.aut.non licet/q̄uis
postea filius cōsensisset: nihil operaretur
eius cōsensus. s̄m Ang.ꝛ Imol.quos ibi
sequiṫ Alex.in fi.in.l.si quis posthumos:
§.j.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ Iason in.d.aut. nō
licet.de quo pulchra vidistis.s.super eo-
dem verbo in septima limitatione. dū di
citur:an valeat p̄teritio de cōsensu filij fa
cta. Aduertatis qꝛ idē Iason in.d.l.si qn̄.
§.fi.ꝓpe fi.per ea que proxime dicta sunt
de filio sub cōditione potestatiua institu
to:tenet ꝙ sufficit filiū consentire exhere
dationi etiaꝫ ex post facto. Sicut seruari
videmus in eo:q̄ testatore mortuo nō im
plet cōditionē potestatiuam. Et sic tacite
cōsentit exheredationi qꝺ sufficit. Sec⁹
in preteritione: vt plene vidistis in dicta
vij.limitatione. Hec est verū vt singulari
ter decidit Guillelmus in.d.aut. non li-
19 cet.ꝙ † fili⁹ exheredari nō possit nisi pro-
pter.xiiij.causas in iure expressas. qꝛ im-
mo vltra illas fili⁹ exheredari poterit ob
aliā:in qua eadē sit ratio vel maior. vt qꝛ
forte sit similis aut grauior:per tex.no.in
c.j.§.porro.in ti.que sit prima cā benefic.
amit.hoc idē tenet Nico.de neapo.prout
ibi cū refert et sequiṫ Iac.aluaro.dicens
dominū genitorē suū ita tenuisse in repe.
aut.ex cā.C.de libe.p̄teri.idē voluit An-
ge.i.l. lex cornelia.in p̄n.ff.de iniur.per il
lum text.in ꝟbo: ꝓprior. vbi dicit ꝓbari:
ꝙ illud qꝺ lex dicit de remotiorib⁹ in gra
du multomagis intellexit in ꝓpinquiori-
bus. Ex quo cōcludit filiuꝫ posse exhere
dari ex causis durioribus:q̄ꝫ sit vna de il
lis.xiiij.enumeratis in.d.§.causas. facit
s̄m eū.l.ob es alienū.C.de p̄dijs minoꝝ.
et.l.cū ita.§.in fideicōmisso.ff. de lega.ij.
hoc etiā sentit Bal.in.l.solo.C.de liber.
causa. Ad hoc facit glo.in ꝟbo: voluerit:
in.l.fi.C.de reuocā.dona.iūcto text.ibi in
verbo:tantū.vbi diciṫ:ꝙ licet tex.ille ve-
lit donationē posse reuocari per aliquam
tm̄ illis ex q̇nq̄ casib⁹ ingratitudinis ibi
expressis:tn̄ ex alia magna cā simili alte-
ri ex illis ibi exp̄ssis poterit dōatio reuo
cari.ꝛ illā gl.sequiṫ ibi Cynus:quā Sal.
ibi reputat singularē. Et est cōis opinio:
a qua tutū nō est recedere:licet aliqui mo
derni tētauerint ꝯtrariū ꝑsuadere: ꝛ ma-
le s̄m Iasonē in.d.aut.nō licet.ꝛ Barba.
in.c.fi.de dona.pro quib⁹ facit qꝺ no.do-
minus Peltas in antepen̄.no.in.c.roma
na.de app.lib.vj.vbi dicit:ꝙ sicut pōt q̇s
appellare aut iudicē recusare ꝓpter cau-
20 sas in iure expressas. ¶ † Sic etiam pro
pter alias cās maiores vel equales.vtpu
ta quia iure nō cauetur : ꝙ iudex recusari

19 An fili⁹ exheredari possit propter similes causas in iure expressas.

20 An iudex dicaṫ suspect⁹ ꝓpter cōpaternitatē.

possit vt suspectus propter compaterni-
tatem. Si tamē ex iure cōpatrie tanta sur
gat amicitia : sicut ex cōsanguinitate in-
ter parētes:certe iudex recusari ꝓpter ta
21 lem cōpaternitatē poterit. ¶ † Terti⁹ ca
sus est i quo valet exheredatio facta aut
preteritio sine cause expressione:qn̄ exhe
redatur vel preteritur ille:qui nō tenet pri
mum locū. vt decidit Bald. in repeti.l.si
pater filiū.xj.col.ff.de inof.test. Ponens
exemplū in exheredatione:vel preteritio
ne patris ipsius testatoris. Et dicit anti-
quos istud nō vidisse. Et idē voluit ipse-
met Bal.in repeti.l.in suis.ff.de liberis ꝛ
posth.ꝛ in.l.posthumoꝝ.ff. de iniusto ru-
pto test.q̄uis in.l.si quis filiū.C.de inof.
test.non videaṫ in hoc figere pedē. Et ve
raciter est satis dubitabile:quia in contra
rium fortiter facit text.in.d.aut.non licet.
dum dicit:non liceat parenti aliquē ex li-
beris. Et sic non facit differentiam an te
neant primū locū vel non:tamen cōmuni
ter teneṫ qꝺ dictū est. Et nō sine ratione:
quia talis qui nō tenet primū locum non
erat de necessitate instituendus vel exhe
redandus.l.gallus.§.in omnibus.ff.de li
22 be.ꝛ posth. Ex quo dicto resultat:ꝙ si fi-
lius emancipatus exheredauit filium:et
nepotem preterijt:cuius preteritio habeṫ
pro exheredatione attenta emancipatio
ne:vel forte ipsum exheredauit: ꝛ testato
re mortuo filius i iudicio querele fuit per
sententiā a querela inofficiosi testamenti
exclusus:et ob hoc aperta fuerit via que
relandi ipsi patri: qui tēpore testamenti
mortis ipsius filij non tenebat primū lo-
cum:sed secundū:cū precedereṫ a filio te-
statoris:qui semper tenuit primū locū : et
excludit ascendentes.vt.l.si matrē.C. de
suis ꝛ legi.here.eo casu succedere non po
terit ab intestato:nec dicere testamentuꝫ
nullū. Sed necesse habebit intētare que
relā inofficiosi testamēti:tanq̄ rite exhe-
redatus.licet forsan non iuste. Et valebit
talis preteritio vel exheredatio : q̄uis in
23 ca nō fuerit causa expressa. ¶ † Quart⁹
casus ex in exheredatiōe fratris turpi ꝑ-
sona herede instituta.quia non habet fra
ter exheredando vel preteriendo fratrem
necesse apponere causam exheredatiōis
vel preteritionis.nam tex.in.d.§.causas.
in aut.vt cū de app.cog.requirens in ex-
heredatione insertionem cause: solum lo
quitur de ascendentibus aut descenden-
tibus exheredatis : in quibus requiritur
insertio cause exp̄ssio.vt.d.§.aliud quoq̄
capitulū.iūcto.§.ꝛ hoc q̇dē. Sed hoc nō
reperitur in transuersalibus . Ergo iura
antiqua remanent incorrecta.ꝛ ita debet
intelligi gl.in.d.aut.non licet. et tꝫ Bart.
post Guillel.in.l.fratris.C. de inoffi.test.

21 Tertius casus.

23 Quart⁹ casus.

Universidad de ... Biblioteca

et magis clare Bal. Sali. ⁊ Imo. in. d. l. si
lio preterito. ff. de iniu. rup. test. Alexan. ⁊

24 Quintus casus.

24 Jason in. d. aut. nō licet. ¶ † Quint⁹ ca
sus est et multū singularis in volente in=
gredi in monasteriū: aut cogitante de in=
gressu religionis tempore quo testat. Nā
talis potest sine cause expressione filium
simpliciter exheredare: sicut posset eū si=
ne causa preterire. vt dixi. s. super eodem
verbo: in. xiij. limitatione. ¶ Poterit ta=
men filius legitimā petere conditione ex
lege. Ita singulariter decidit Bar. in au=
ten. si qua mulier. C. de sa. san. ec. per text.
in. §. j. verbo: quoquomodo. in aut. de mo
nachis. quē ibi in. d. aut. si qua mulier se=
quunt Bal. Fulgo. ⁊ Pau. dicentes testa
torem tunc videri cogitasse de ingressu: si
post testamētū factū fuerit intra paucos
dies ingressus. Idem tenet Pan. in. c. in
presentia. de probat. et sequi videtur Ja=
son in. d. aut. si qua mulier. vij. col. vbi re=
spondet motiuis Sali. qui contrarium te

25 Sextus casus.

25 nuerat. ¶ † Sextus casus est ⁊ quotidia
nus in patre exheredāte filiā statuto aut
patrie consuetudine exclusam a paterna
successione: quoniā nō tenetur pater in ta
li exheredatione causam inserere: qꝛ etiā
si testamentū diceret nullū ipsa nō succe
deret. Ideo sufficit ꝙ quoquomodo exhe
redetur. Cū necesse non haberet pater eā
instituere nec exheredare. ꝺm Bald. in. l.
posthumus. §. si ex his. ff. de inof. test. di=
centē al's sic cōsuluisse. ¶ Et idē puto in
exheredante filiā que successioni ⁊ bonis
renūciauit paternis cū iuramēto iuxta. c.
26 quāuis. de pac. li. vj. ¶ † Et idē in exhere
dante filiū bannitū: vel al's incapacē suc=
cessionis paterne prout sunt fratres mino
res: quia tales preteriri possunt a patre in
testamento impune et sine causa. Cū ha=
beant pro extraneis: et per consequens si
sine causa exheredent tenet exheredatio
de quo plene vidistis. s. isto eo. verbo: in
octaua: nona: decima: ⁊. xvij. limitationi=
bus. vbi dixi idē esse in francia in quibus
cunqꝫ alijs religiosis: ꝙ etiam sine causa
possunt preteriri. Et siccū valeat eoꝝ te=
stamentū absqꝫ taliū liberoꝝ institutiōe:
et quacūqꝫ exheredatione: multomagis
valebit cū exheredatione minus solenni.
vt a simili dicit glo. in verbo: in transitu.
insti. de liberti. §. multis autē modis. vo=
lens ea que fieri possunt sine iudice posse
fieri per iudicē incompetentē. Ergo a si=
mili vbi non est opus exheredatione va=
lebit exheredatio incōpetēter facta. Pu
ta sine cause expressione. ¶ Nec ꝑtermit
tendū putaui: qđ circa hāc materiā singu
lariter decidit Ange. in aut. de nup. §. in=
gratitudinē. in primo nota. vbi dicit: ꝙ li
cet exhēdatio vt valeat fieri debeat cau=
sa exheredationis in testamēto expressa:
al's testamentū vt videtis est nullū exce=
ptis predictis casibus. Tamē si facta fue
rit causa nō inserta institutus in testamē=
to remanebit heres si contra filium ꝓba
uerit iustam causam ingratitudinis con=
tra defunctum patrem cōmisse: quāuis pa=
ter testando eā non expresserit: sed eū sim
pliciter exheredauerit. Ideo dicit ibi An
ge. ꝙ aduocatus heredis debet esse cau=
tus: vt mortuo testatore opponat contra
filium conquerentem: et probet iustā cau
sam exheredationis. qua probata repel=
letur filius etiam ab intestato. vt etiam
tenet Jason in. d. aut. nō licet. C. de libe.
preteri. ⁊ in. l. cum mota. v. col. in prin. C.
de transactio. ad hoc facit quod dixi. s. in
xxvj. limitatione. Ego autem non credo
hoc esse verum. quia de forma exhereda=
tionis est ꝙ in ea exprimatur causa. Pre=
terea regulam habemus: ꝙ causa propter
quam potest filius exheredari iuste in te=
stamento non repellit euꝫ ab intestato a
legitima successiōe. l. in arenā. C. de inof.
testa. vbi idem Jason expresse tenet con=
tra Ang. licet al's tenuerit cum eo incidē
ter ipsum referens et male: vt ipse ibi fate
tur. dicens eundem Ange. tenuisse in. l. j.
ff. de inof. test. Necessarium est causam in
gratitudinis exprimi in testamento: nec
sufficeret eam in testamento non expres=
sam probare. ¶ Unde restat ꝙ exceptis
dictis casibus debet pater filium exhere
dans vel filius patrem iustam causam ex
heredationis exprimere in testamento.
27 ¶ † Unum tamen menti tenebitis: ꝙ in
gratitudo propter quam fit exheredatio
tāte est efficacie et virtutis: ꝙ si semel fue
rit per filium commissa: poterit ipse filius
exheredari velut ingratus: immo si vel=
let rem a patre venditam ex consuetudi=
ne patrie offerendo precium infra annū.
iuxta. c. constitutus. de in inte. resti. tanqꝫ
proximior retrahere repelleretur opposi=
ta sibi ingratitudine arg. c. j. §. quesitum.
de capita. qui curiam vendi. ⁊. c. j. §. insu=
per. de prohi. feu. alie. per frederi. vbi si ꝓ
ximior ipsius vasalli dominum offende=
rit: deinde vasallus feudum extraneo vē
diderit: talis proximior venditoris qui si
feudum habuisset propter offensam fuis=
set illo priuatus: si velit illud iure proximi
tatis precio oblato retrahere certe repel=
leretur: nisi dominus offensam remisisset
vt dixi in verbo: duas habens filias. Lo
quendo de secunda specie pacti de futu=
ra successione: sic etiam repelli posset in=
gratus filius patre de ipso conquerente.
28 ¶ † Pl⁹ dico: ꝙ posset fili⁹ igrat⁹ exhere

28 Fili⁹ ingrat⁹ exheredari potest licet factus sit furiosus.

dari. Nō obstā. ꝙ effect⁹ fuerit post ingra
titudinē furiosus. vt. l. si. §. ⁊ siquidem. C.
de curato. furio. ⁊. l. de creationibus. C. de
epis. audien. Nam iura que dicunt furio=
sum non debere puniri si delinquat: intel
liguntur in delictis in furore perpetratis
et non ante. l. diuus. ff. de offi. presidis. ⁊. l.
infans. ff. ad. l. corneł. de siccarijs. videa=
tis Bar. in. l. ex facto. ver. septimo querit.
ff. de vulg. ⁊ pup. substit. et Jasonem in. l.
furiosum. C. qui test. face. non pos. vbi ple
ne disputat: an de omni crimine capita=
li commisso ante furorem possit furiosus
puniri. Et concludit ꝙ puniri nō potest in
corpore: sed bene in bonis: puta per exhe
redationem. ꝺm Bal. in. dicta. l. furiosuꝫ.

29 Antiquitus fuerūt parētibus grati prout exēplis ꝓbatur.

29 ¶ † Decet enim filios post deum paren
tib⁹ obedire suis omni iure scilicet huma
no. l. ij. ff. de iusti. ⁊ iure. Pariter ⁊ diuino.
vt habetur Exo. xx. ibi honora patrem et
matrem. et Eccl'ia. iij. qui honorat patreꝫ
suū: vita viuet longiori. et Ephes. v. filij
obedite parentibus vestris. vt fecit salua
tor qui subditus erat illis Luce. ij. ⁊ gra=
titudinē exercuit erga matrē vsqꝫ ad mor
tem: cum vt habetur Johā. xix. eam bea=
to Johanni commendauit nobis exem=
plum tribuens vsqꝫ ad mortē debere pa=
rentibus nostris obedire: et obsequia pre
stare. quia scriptum est Eccł. iij. gloria ho
minis ex honore patris sui. et puerbiorū
xvij. dicitur gloria filiorum parētes eoꝝ.
Unde rechabite a domio laudati fuerūt:
quia patri suo obedierant: qui eis ne vi=
num biberent preceperat ⁊ non biberunt
vsqꝫ in diem hanc. Hiere. xxxv. ¶ Pari=
formiter isaac suo vsqꝫ ad mortem paruit
genitori. Ge. xxij. Pariter ēt vsqꝫ ad mor
tē sustinēdā filia iepthe. vt patet Judicū
xj. in fi. vnde Boetius. in li. de cōsola. Si
menti (inquit) humane inserta est boni
vtriqꝫ cupiditas tantomagis insertuꝫ est
filios parentes suos honorare. cui Sene
ca conuenit. lib. iij. de benefi. Et philoso=
phus. magistris et parentibus reddi non
posse equipollens: patenter edixit. Nec
minor vindicta parentum ac deorum vio
latio expianda est. dicit Ualerius. libro. j.
ti. de seruata religione. c. tarquinus autē.
quinimmo etiā discolis parentibus ingra
ti esse non debemus iuxta illud. . j. Petri
ij. c. Subditi estote omni creature pro=
pter deum. Et regi tanqꝫ precellenti: ac
ducibus tanqꝫ ab eo missis etiam disco=
lis. ita ꝙ sub colore correctionis filio pa=
trem castigare non licet. Cum dicatur in
l. cum oportet. C. de bonis que liberis ꝙ
lex erubuit filios esse parentum castiga=
tores. Preterea dicit Bartol. in. l. si adul=
30 terium. §. finali. ff. de adulterijs. † quod si=
cut libertus non posset patronum suuꝫ in

a ¶ Cui reuerētia debetur. Nisi esset ꝑpter delictū bānitus: quo casu impune velut hostem patrie necare posset stante statuto qđ bannit⁹ occidi possit ꝺm Barto. ibi per tex. i. l. minime. ff. de relig.

adulterio cū eius vxore repertū occidere:
sic nec filius patrē: qꝛ quāuis reperiat in
adulterio remanet pater: cui reuerentia
a debetur[a]. Nec est quo ad filiū turpis ꝑso
na que occidi per maritū possit. l. marito.
§. illud. co. ti. ¶ Et si ingrata proles redē
ptoris ⁊ sanctorum non moueatur: saltem
gentiliū exēplo incitentur ad venerandū
parentes. ¶ Narrat eñ Uale. lib. v. ti. de
pietate erga parētes. de quadā filia: que
de lacte mamillarum sub colore visitādi
matrē omni alimento vt necaretur senten
tialiter exclusam lōgo tpe nutriuit. Quo
ad notitiā peruento iudices pietate cōui=
b cti eam a carcere liberarūt[b]. ¶ Id idem
aliam fecisse erga patrē: ⁊ in tanti preconi
memoriā locum istum fuisse consecratum
lib. j. Solinus tradit. ¶ De scipione dicit
Seneca. vbi. s. ꝙ patrē suuꝫ in prelio ser=
uauit. ⁊ Eneas. vt. xxiiij. c. scribit. Anchi=
sem patrē suū seuissimū per mediū inimi=
corū atqꝫ ignium detulit aperta voce di=
cens: qđ habetur li. ij. Eneidū. Ergo age
care pater ceruici imponere nostre
ipse subibo habueris: nec me labor isti
grauabit ⁊c. Nulla eñ acerbitate fortune
nullis sordib⁹ preciū care pietatis euile=
scit: quinetiā eo certius quo miseri⁹ expe=
rimentum habet. dicit idem Ualer. tit. de
pietate erga parentes. Erubescant ergo
ingrati erga parentes saltem viros. Qm
vt historia Barlaam ⁊ Josaphat habet.
Juuenis quidam si pre alijs suis fratrib⁹
putatiuis: cadauer patris defuncti vali=
dius penetraret: snia iudicū hereditatem
lucraturus: mortuū patrē iaculare recu=
c sauit[c]: quem tūc lachrimabiliter venera=
tus est: nec abs re. qꝛ vt dicit Uale. vbi. s.
Diligere parentes prima lex nature est.
Et optima reꝝ natura pietatꝫ est magr̄a.
31 † Qđ patenter Atys cresi lidoꝝ regis fi=
lius ostendit qui cū mutus natura esset: ⁊
patrē iugulo cuiusdā militis ipsuꝫ regem
esse ignorātis in bello suppositum vidis=
set: pietate organis loquendi contra natu
ram apertis clamans patrē liberauit: in
coqꝫ plus pietas potuit: qꝫ natura negas=
set: que loquelam ei non dederat. de quo
Ualerius. lib. v. ti. de pietate erga paren=
tes. sic dicit. Illa scꝫ natura nimirum que
etiā Cresi filiū loquendi vsu defectum ad
protegendā patris incolumitatem mini=
sterio vocis instruxit. Captis eñ a Cyro
rege sardibus: cum vnus e numero persa=
rum ignarus viri in cedem eius cōcitato
impetu ferretur: velut oblitus. scilꝫ Cresi
filius qđ sibi nascenti fortuna denegasset
ne Cresum regem occideret proclamādo
pene iā impressum mucronē iugulo reuo=
cauit. Ita qui ad id tempus mutus sibi
vixerat saluti parentis vocalis factus est.

b ¶ Liberarūt. Sup quo sic dt Ualeri. qđ eñ tā inusitatum: qđ tā inauditum: qꝫ matrem vberibus nate alitam esse. Putauerit aliqs hoc cōtra reruꝫ naturā factū nisi diligere parentes ꝑma nature lex eēt Nulla enꝫ acerbitate fortune nullis sordib⁹ prec.ū care pietatꝫ cuilescit. Cetere profecto ꝟtutes admirationis tātūmodo multū. Pietas vero ēt amoris plurimū meretur. Prima igit ⁊ optima reꝝ natura pietatis est magistra: que nullo vocis ministerio: nullo vsu literarū indigēs ꝓprijs. ac tacitꝫ virib⁹ charitatē parentū liberorū pectoribus infundit. hec ille.

c ¶ Recusauit. vide aliud exemplum. j. dū loquit: an penitentia possit igratitudo aboleri.

a ¶ De coriolano. cuius historia latiꝰ habetur super ꝟbo: duas habens filias. dū loquitur de mulieribꝰ que olim sapiētia et consilio viguerunt.

de coriolanoᵃ idē valerius ibi in prin. re
fert ꝙ missi ad eū romā obsidentē depre=
candū legati nihil ꝓfecerūt missi deinde
sacerdotes cū infulis eque sine effectu re
dierūt. Tunc veturia coriolani mater vi=
dens vrbē perditā: castra volscorū quibꝰ
ipse preerat petijt: quā vbi filiꝰ aspexit ꝑ
pere vt amens cōplexū petijt: quā cōple
xus. Expugnasti inquit ꝛ vicisti irā meā
patria precibus huiꝰ admonitꝰ cuiꝰ vte=
ro cōceptus sum. Cōtinuoqꝫ hostilibꝰ ar
mis agrū romanū liberauit. ita ꝙ pectus
accepte dolore iniurie spe potiūde victo=
rie verecūdia detrectādi ministerij metu
mortis refertū totū sibi pietas vacuefe=
cit. Uniusqꝫ parētis aspectꝰ bellum atrox
salutari pace mutauit. Nec est graue ꝺm
Ambrosiuz in suo exameron. qꝺ pietate
plenū est nec onerosum: qꝺ soluit̃ nature
debito. Quapropter nō recusant aues pa
trem pascere: immo ciconie parētes suos
nudatos tegūt: illos fouēt: ꝛ alimento pa
scunt: ac in leuatu subleuāt. Et tñ ad hoc
lex scripta nō abstringit eas: nec recipiūt
hoc ex precepto. sed gratie naturalis offi
32 cio. ¶ † Vñ filiꝰ ingratꝰ beluis est peior
cū de cane nullibi legat̃: ꝙ suū reliquerit
nutritorē. immo vt experiētia docet mor
ti ꝓ ipso se cordialiter exponit. Et leo ru=
giens a cuiꝰ pede diuus hieronymꝰ spi=
nam traxerat ei ꝙ̄diu vixit domitꝰ serui=
uit. Ideo tales dici nō merent̃ filij. q̄ fi=
lius dr̃ a filos grece qꝺ est amor latine. l.
liberoꝝ. vbi Bar. ff. de ꝟb. sig. tolle inq̃t
Petrꝰ rauēnas a sole radium: ꝛ nō lucet.
riuū a fonte: et arescit. ramū de arbore: et
desiccat̃. membrū a corpore: et putrescit.
Sic separa filiū a paterna deuotiōe: et iā
non est filius. immo collega eoꝝ: quibus
in euāgelio dr̃. vos ex pr̃e diabolo estis.
33 ¶ † Sz ꝓh dolor multi parētes fiūt iter
dū cā ruine filioꝝ: ꝛ ꝙ in eos ceruices eri
gāt tāqꝫ igrati: q̄ eos corrigere ꝑtermise
rūt: ꝛ cū sperāt ex eoꝝ opibꝰ letari: tūc de
solant̃. dñt ei parētes imo tenent̃ liberos
corrigere ꝟbo: ꝛ facto si opꝰ fuerit eos vir
gis castigādo: ꝙ̄uis clicos absqꝫ metu ex
comunicatiōis: dū tñ moderate fiat. q̄ nō
ꝓcedit suadēte diabolo: sz potiꝰ spū sctō:
ꝛ sic locū n̄ hꝫ cēsura. c. si ꝗs suadēte. xvij.
q. iiij. Nec posset filiꝰ h̄ casu prī resistere si
ne pena ꝺm Bar. i. l. vt vi. ff. ꝺ insti. ꝛ iure.
ꝛ si resistēdo vi prī inferret exhr̃dari pos
set ꝓpt̃ manꝰ violētas i patrē illatas. in
aut. vt cū de ap. cog. allegato. §. cās. Ob
qꝺ sunt rep̄hēdēdi summe parētes filijs
molliter adulātes: imo fere puniēdi sicut
heli a deo punitꝰ fuit: eo ꝙ filios suos cor
rigere neglexerat. vt dr̃. j. reg. iij. ¶ Et si
eos corre: erat: h̄ mollit̃ fecerat. vt pꝫ ibi.
ij. c. vbi dicat Hier. heli ꝓ iniq̃tate filioꝝ

32 Filij ingrati sunt bestijs peiores.

33 Parentes multi sunt causa ruine ꝛ perditionis filiorum.

dānatꝰ est: q̄ corripuit eos lenitate pr̃is:
nō auctoritate pōtificis. vñ nō solū ꝓ ini=
quitate filioꝝ: sz ꝓ sua punitꝰ fuit. Utinā
(dicit Quintilia.) liberorū mores nō ipsi
perderemꝰ. Illoꝝ eñ īfantiā statim deli=
cijs soluimꝰ: mollis quippe educatio quā
indulgētiā vocāt: neruos oēs mētis ꝛ cor
poris frāgit. Ideo apud gallos olim mos
erat: ꝙ liberi priusqꝫ militie onꝰ sustinere
possent in ꝯspectu patris nō videbant̃. de
quo Cesar in cōmētarijs suis ꝺ bello gal
lico li. vj. sic dr̃. In reliquis vite institutis
hoc fere a reliqs differūt. s. galli: ꝙ suos li
beros nisi cū adoleuerint vt munꝰ militie
sustinere possint: palā ad se adire nō pa=
tiunt̃. Filiūqꝫ in puerili etate ī publico in
cōspectu pr̃is assistere turpe ducūt. h̄ ille.
Et ratio erat: q̄ pr̃es multa amoris signa
in risu osculis ꝛ alijs puerilis etatꝭ fomen
tis ostēdunt liberis ex quibꝰ eleuant̃. Nā
blanda patrū segnes facit indulgētia na
tos. sicut videtis de Heli alleg. c. j. Reg.
iij. ꝛ i. c. licet heli. de simo. Pariter narrat
fasciculꝰ tpoꝝ: tpe Celestini tertij summi
pōtificis quādā iustā matronā fuisse visaz
in purgatorio torqueri: aliqñ vehemēti ca
lore eo ꝙ mundū ꝛ eiꝰ voluptates nimis
ardēter dilexisset: aliqñ frigore maximo:
q̄ pigra ad bonū fuerat maxime filios et
familiam nimis negligēter corrigēdo: qꝺ
modicū non est: immo graue pctm̃. Ideo
optima hereditas filio a patre tradit̃: qñ
virtutū ꝛ bonoꝝ morū exēplū exhibetur.
34 † Profecto sicut aquila: q̄ summe diligit
filios: facit eis nidū in locis altissimis: ne
coluber violet fetū: aut veneno queat no
cere: sic pater filios a consortio maloꝝ dꝫ
separare: ne ipsorū exemplo polluant̃. vt
barbatus tangit Hiero. sup Esaiā vlti. c.
Subiungēs: ꝙ sicut in nidis aquilarū re
perit̃ lapis p̄ciosus ꝗ dr̃ berices. vt ponit
Solinꝰ li. viij. c. vj. Sic in vita filioꝝ vir
tutes reperiunt̃: si nidus eorū ab his infe
rioribꝰ separet̃: ꝛ tūc separat̃: qñ in iuuen
tute praua ꝯsortia vitare filijs docet̃. hec
ille. Nā iuuenilis etas tp̄s est serēdaꝝ vir
tutū aptissimū: quā curā ꝑ se maxime cir=
ca suos adolescētes adhibuerūt diligen=
tissimā: ne ꝗd turpe in gestu in ꝟbo aut fa
cto vnqꝫ admitteret. Hec eñ etas ꝓpter
voluptates ad vitia ꝓpēsior est: ꝛ ꝓinde
cura merito dꝫ esse cautior: cū ꝛ alexāder
macedo male educatiōis vitia ad senectā
vsqꝫ seruauerit: q̄ ꝯxerat in iuuenili etate
negligētia leonidis pedagogi sui ebrieta
tis īfamiā: vt Dioge. babyloniꝰ refert ꝛ te
tigi sup ꝟbo: raynutiꝰ ꝺ clera. Iō sic̄ hirū
do pullos suos docet stercora sua eijcere
extra nidū: vt hr̃ li. xij. ꝺ ꝓꝑe. re. c. ꝺ hyrū
dine. sic pr̃ filios docere dꝫ vitia euitare: ꝛ
insita eijcere ꝑ virtutes doctrinā ꝛ bonos

34 Aues pullos bñ viuere docēt: ꝛ homo male viuere ꝑmittit filios.

35 Filij ingrati sunt viperis similes.

mores et exempla optima. Ideo q̄̄to pa
rentes virtuose filios nutriuerunt: tanto
plus est eoꝝ culpanda ingratitudo erga
35 parētes. ¶ † Similes eñ sunt catulis vi
perarū: qui in matris vtero existētes quā
do crescunt latera rodunt: ꝛ sic exeūt ma=
trem interficiendo. Que vipera inde dici
tur: eo ꝙ vi pariat. vt Lyra refert actuum
vltimo. Quos reprehendēs summus ille
baptista Matth. iij. Progenies inquit vi
perarū quis demōstrabit vobis fugere a
vētura ira. Id idem clamitans Luce. iij.
ibi genimina viperarum ꝛc. ¶ Terribile
eñ vitiū est ipsa ingratitudo: que dicitur
vētus vrens ꝛ siccans fontē misericordie
rorē pietatis ꝛ fluenta gratie: vt diuus in
quit Bernardꝰ super cāticis. ꝺm Io. an.
in. c. fi. de dona. vide ibi Barbatiū. in p̄n.
Pariter sunt parētes interdū prouocan=
tes filios ad ingratitudinē: q̄ nō nisi gar
rulare nesciūt: ꝛ eos ad indignationē pro
uocare cōtra debitū officiū. Unde aposto
lus ad Colossenses. iij. Patres inquit no
lite ad indignationē prouocare filios ve=
36 stros. ¶ † Mutuo eñ debent se cōpati ꝛ
vtriqꝫ cogitare: ꝙ tria filijs debent̃ a pa=
rentibus. scilicet esse: nutrimentū: et disci
plina. et ecōtra a filijs debet̃ parentibus
obedientia: et reuerētia: vt dicit idē apo=
stolus. ij. ad Timo. iij. ibi parentibꝰ non
obediētes ingrati. Et vtrūqꝫ cōplectitur
ad Ephes. vj. Filij inquit obedite paren
tibus vestris in dño. hoc eñ iustū est. Et
vos parētes nolite ad iracundiā ꝓuoca=
re filios vestros: sed educate illos in disci
37 plina et correctione dñi. ¶ † An aūt per
ingressum religionis purget̃ ingratitudo
p̄cedēs videatis gl. in aut. de monachis.
§. j. ꝗ dicit ꝙ non. de ꝗ per Cynū: ꝛ Bal.
in. l. fi. C. de epi. ꝛ cle. Nos aūt tex. habe=
mus apertū: ꝙ ingratitudo per ingressuz
religionis purgat̃: adeo ꝙ illius pretextu
filius exheredari nō potest. xix. q. iij. c. fi.
Ad hoc facit gl. singularis super ꝟbo: oc
casione. in aut. consti. que dig. libe. a pa=
tria pote. dicēs: ꝙ monachatio est potēs
monachū liberare a potestate demonis:
per tex. in. d. §. j. in aut. de monachis. In
hoc aūt regno in quo ex gñali cōsuetudi=
ne monachi ab intestato nō succedūt: nō
sunt necessario instituēdi nec exheredan
di: per ea que dixi in. viij. limitatione. ꝺ. ꝛ
in verbo: et vxorē nole adelasiā. ¶ Simi
liter decidunt Hosti. ꝛ doct. in. c. iudei. le.
ij. de iudeis. per illū tex. ibi: melioris. Qꝺ
omnis ingratitudo per filiū cōtra patreꝫ
iudeū cōmissa aboletur: si talis filiꝰ ad fi
dem cōuertat̃. Pro quibus facit tex. in di
cto. c. fi. per quē si filio christiani aboletur
ingratitudo ꝑ ingressum religionis: mul=
tomagis abolet̃ filio iudeo ad fideꝫ con=

37 An per religiōis ingressuz purgetur igratitudo vel ꝑ baptismū.

uerso: cuiꝰ opus est ꝺm eos multo dignꝰ.
38 quos sequit̃ ibi felinus. ¶ † Aduertatis
vlterius ad aliud qꝺ est mirabile in pra=
ctica: ꝙ si filiꝰ causam cōmiserit ingratitu
dinis cōtra patrē: per quam possit exhere
dari: si penitentiā viuente patre agat: vel
ante conditū testamentū: nō poterit am=
plius ex illa causa exheredari per patrē.
qꝺ probat̃ a simili. Nam si filia in corpus
suū peccauerit: est iusta causa ꝓpter quā
potest pater eā dote priuare: aut denega
re alimēta. ꝺm Spec. ti. qui filij sunt legi
ti. ver. sed quid si filia tua Bald. in. l. fi. C.
de dotis ꝓmissio. Tamen si filia peniten
tiam agat: nō poterit amplꝰ pater eā do
te priuare vel alimētis. ꝺm Spec. vbi. ꝺ.
ver. quid si ipsa penitet. doc. in. c. quinta=
uallis. de iureiu. Bal. i. l. si filia ꝑ illū text.
C. de inof. test. facit. l. impialis. C. de nup.
ꝛ. c. ferrū. l. dist. Sic ergo filiꝰ qui fuit pa=
tri ingratus exheredari nō pōt post pera
ctam penitentiā ex illa causa de qua ante
penituit: vt singulariter decidit Alex. in
l. j. x. colū. ff. sol. ma. Pro quo facit qꝺ ha=
betur Ezechiel. xviij. ibi: quacunqꝫ hora
peccator īgemuerit: omniū peccatoꝝ eiꝰ
amplius nō recordabor. Sic filius ad pa
trem clamās Luce. xv. pr̃ peccaui in celū
et corā te: iam nō sum dignꝰ vocari filius
tuus: a pr̃e recōciliatꝰ est. qꝺ multuꝫ facit
pro Alex. cum quo trāsit Iason in. d. aut̃.
nō licet. C. de libe. p̄teri. ꝛ in. d. l. in arenā.
C. de inof. test. Nā permittit aliqñ deꝰ ho
minē peccare: vt post ꝑ penitētiā firmior
efficiat̃: sicut legit̃ de petro: ꝗ post lapsuꝫ
39 factus est fidelior. l. di. c. fidelior. ¶ † Per
quē tex. dicit ibi glo. ꝙ potius est eligen=
dus ad officiū publicū: qui peccauit ꝛ pe=
nituit: ꝙ̄ qui sempꝫ fuit bonꝰ: q̄ infirmus
fortior resurgit. de peni. di. j. pōt. et magis
scit cōpati alijs deficientibus. Exemplo
petri: de quo ibi dicit̃: ꝛ infra dicā: sed du
bito hoc posse sustineri in foro cōtentioso
per tex. in. l. qui ea mēte. ff. de furtis. vbi ꝑ
penitentiā nemo nocens esse desinit: nisi
pater cuiꝰ interest penitentiam filij acce=
ptasset per recōciliationē: prout fecit alle
gato Luce. xv. c. Et vt de quodam igno
to narrat singulariter Ualerius. li. v. titu.
de parentum moderatione. in fi. Magno
rum inquit etiam virorum clementibus
actis ignoti patris noue ac inusitate ra=
tionis consilium adijciam: qui cum a fi=
lio necti sibi insidias comperijsset: nec in
ducere animum posset vt verum sangui=
nem ad hoc sceleris progressuz crederet:
seductam vxorem suspicans suppliciter
rogauit: ne se vlterius celaret: siue illum
adolescentem subiecisset: siue ex alio con
a cepissetᵃ asseueratione deinde eius et iu
reiurādo se nil tale debere suspicari per=

38 An igratitudo filij possit penitentia aboleri.

39 Potius venit eligēdus ꝗ peccauit et penituit ꝙ̄ ille qui nūqꝫ peccauit.

a ¶ Siue ex alio concepisset. an de hoc credatur matri vide plene. j. super verbo: et filios suscipiens ex eadem.

sidad de D Bibliotec

suasus: in locum desertum filio perducto
gladium quem secum occultum attulerat
tradidit: ac iugulum feriendum prebuit.
Quo facto non paulatim sed magno im
petu recta cogitatio pectus iuuenis occu
pauit. Continuoq̄ abiecto gladio. Tu in
quit pater viue: et si tam obsequens es vt
hoc precari filio permittas: me quoq̄ exu
pera id est superuiue. Sed tamen queso
ne meus erga te amor eo sit vilior: q̄ a pe
a nitentia oritur.[a] hec ille. ¶ Per que dat
intelligi ingratitudinem penitentia filij
aboleri. Et vt ita fiat debet pater posse-
tenus laborare: quia non est peccatū qđ
penitentia non aboleatur. Et idem forte
si filius maxime si triennio cōpleto emen
dat⁹ ab illa ingratitudine cauerit seu ab
stinuerit. quod est euidens signum peni-
tētie. ſm Ang. singulariter in aut. de mo-
40 nachis. in princ. vbi dicit: † q̄ regula se-
mel malus semper in eodem genere mali
cie presumitur esse malus: non habet lo-
cum in illo: qui post illud malum commis
sum triennio honeste et sancte vixerit. q̄
ex hoc presumitur penitens ꝛ emendat⁹.
quod est nota. pro sustinendo opinionem
41 Alex. ¶ † Similiter exheredari nō pos-
set: si pater per pactum causam ingratitu
dinis filio remiserit. ſm Ang. et Pau. in
l. fi. C. de pac. prout etiam satis colligitur
ex doctrina Bar. ibi in. ij. col. ¶ Et idem
esset si pater filium in testamento exhere
dasset ex iusta causa: deinde filius se cum
eius patre reconciliauerit: vt clare proba
tur per illum text. Luce. xv. Quia ex hoc
intelligit exheredatio extincta: et per pa
trem tacite remissa. ſm Bart. in. l. iij. §. nō
solum. prope fi. ff. de adimē. leg. per illum
tex. iuncta. l. q̄ si iterū. e. ti. facit text. iūcta
gl. in. §. fi. insti. de iniurijs. quod est notā-
dum. Nam vltima eorum consuetudo est
attendenda. vt in simili decidit Bal. in. l.
si filia. C. de inof. test. arg. l. mela. ff. de ali
men. ꝛ cib. leg. facit quod decidit Imo. in
l. si ab hostibus. ff. so. ma. vbi dicit: q̄ licet
vir sine causa expellens vxorem priuetur
lucro dotis: acsi eam occidisset. ſm Bal.
in. l. j. §. sancimus. C. de lati. liber. toll. per
illum tex. Et idem si negaret ei alimenta
aut medicinā. dicit Bal. in. l. quod in vxo
rem. C. de nego. gest. et in aut. dos data.
42 C. de dona. ante nup. † tamē ſm Imol.
illa procedūt: nisi postq̄ maritus eam ex
pulit: vel male tractauit: cā re integra ce-
perit bene tractare. q̄ tunc tali lucro non
priuabitur: vt dicit no. probari in. l. si cum
dotem. §. sinautem in seuissimo. ff. so. ma.
cum quo transit ibi Alex. in. d. l. si ab ho-
stibus. Ideo dicit Bal. in. d. l. si liberi. C.
43 de inof. test. et per. l. fratres. e. ti. † q̄ si fi-
lius contra patrem aliquā causam ingra

titudinis commiserit. Et postea aliquam
notabilem gratitudinem fecerit erga pa
trem: certe per talem gratitudinem tolli-
tur precedens ingratitudo. vt ex ea exhe
redari non possit. ſm Bal. ibi: quē sequi-
tur Iason in. l. ex hoc iure. xix. colū. ff. de
iusti. et iure. decidens: q̄ gratum seruitiū
subsequens presumi facit remissionē pre
cedentis iniurie. l. in ipsius. vbi hoc nota
Bal. C. fa. her. Subiungens q̄ si inimici
sibi inuicem grata faciant seruitia presu-
mitur remissa precedens iniuria: que non
solum verbis: sed facto remitti potest. ſm
glo. in. §. iniuria. insti. de iniurijs. Ad hoc
facit quod singulariter decidit Io. fa. in
§. cūq̄ hoc. super glo. in verbo: ex multis.
44 in proemio. insti. vbi dicit: † q̄ regula se
mel malus. de regu. iur. lib. vj. locum non
habet vbi in aliqua persona malum con-
currit cum bono. Presertim: vbi bonū se-
quitur malum commissum. quod est notā
dum. Quoniā illa regula eēt nimis aspe
ra in semel delinquente: habet enim locū
in delinquēte: de cuius aliquo bono actu
non constat: vel habet locum in illo: qui
plus deliquit q̄ bonum fecerit. c. testimo
nium. de testibus. et quod. s. dixi. ſm An
ge. in aut. de monachis. Per quā decidit
Guido pape. q. cclx. q̄ si postq̄ dat⁹ fuit
prodigo curator per triennium vixerit di
screte: cēsetur ad sanos mores reductus:
et sic cura expirasse ipso iure sine alia iu-
ris declaratione seu iudicis. Et ita limi-
tat decisionem Bar. in. l. is cui. ff. de ver.
ob. volentis acta prodigi declarari nō va
lere: donec facta per iudicem declaratio-
ne q̄ prodigus esse desijt. quia hoc verū
est: si tempore minori triennio emendat⁹
fuerit. Et eo modo concordat opiniones.
facit tex. in. d. c. fidelior. l. dist. vbi fidelior
fuit petrus post lapsum: q̄ christum nega
uit: vbi dicit gl. q̄ in cōcurrētia duorū ele
ctorū. ille p̄ferend⁹ q̄ peccauit et penituit:
ita q̄ dignior est eo: qui nūq̄ peccauit. q̄
meli⁹ sciet cōpati penitētibus: dū erit pre
latus. q̄ multoties lapsus virtutem acuit
ita q̄ melior efficit q̄ peccauit vnde aure
lius Aug. li. xiiij. de ciui. dei. c. xiij. in fi. au
deo inquit dicere supbis esse vtile cadere
in aliqđ aptū manifestūq̄ pctm̄: vn̄ sibi
displiceāt: q̄ iam sibi placēdo ceciderant.
Salubri⁹ eīm petr⁹ sibi displicuit qn̄ fle-
uit: q̄ sibi placuit: qn̄ p̄sumpsit. Hoc dicit
b ꝛ sacer psalm⁹[b] imple facies eorū ignomi
nia: ꝛ q̄re vt nomē tuū dn̄e. i. vt tu eis pla
ceas q̄rētib⁹ nomē tuū: q̄ sibi placuerāt q̄
rēdo suū. q̄ lz pctm̄ nō possit eē alicui vti
le: cū đ natura sui sit dānabile. h̄ itelligit
ſm se formalr̄: tn̄ vtile ē occasionalr̄: cū p
patēs peccatū supb⁹ humiliatur ꝛ efficit
simpliciter virtuosus. Ideo de peccato

a ¶ Villor
q̄ a penitē-
tia oritur.
Speciosa
hec depre-
catio: q̄ qui
libet ad de
um per pe-
nitentiā cō
uersus vti
potest. qđ
optime fa-
cit ad ea q̄
dixit super
verbo: i ex-
tremis po-
situs. ꝓpe
ri. quasi di-
cat fili⁹ ꝓ-
pter patri-
monii stru
xi tibi pa-
tri insidias
at nunc ve
lim te etiā
post me vi-
cturum vt
nūq̄ id pos
sideam sed
tamen que
so ne amor
meus erga
te sit eo vi-
lior q̄ orit
a peniten-
tia: ex quo
datur intel
ligi patrē
non debe-
re leuit mo
ueri ad fi-
lium etiam
immeritū
exheredan
dum: sz dul
citer et sa-
gaciter re-
ducendum
et reconci-
liandū: ac
finaliter he
redē insti-
tuendū vt
plene dixit
super verbo:
et vxorem
noīe adela
siam in p̄n.
41 Pacto
et reconci-
liatiōe abo

letur ingra
titudo.
43 Omis
ingratitu-
do p sequē
tē tollitur
gratitudi-
nem.

44 Nota
pro intelle
ctu. c. semel
malus.
b ¶ Hoc
dicit et sa-
cer psalm⁹.
Psal. lxxxij
Nam pmit
tit aliquan
do de⁹ ali-
quem cade
re in deli-
ctum: vt ex
rubore vel
pēa fiat bo
nus vt vi-
detis quod
modicū nō
dicitur be-
neficium: si
hoc in pri-
mordio vi-
te cōtingat
Nec dissi-
mulari de-
bet primū
delictū: sed
clementer
corrigi. Ne
peccatori
peius cōti-
gat. et hoc
est quod di
cit. ij. Ma-
cha. vj. Et
enim nō si-
nere multo
tēpore pec-
catorib⁹ ex
snia agere:
sed statim
vltiōes ad
hibere ma
gni benefi-
cij est iudi-
cium. vt ha
betur. s. su-
per verbo:
mortuo ita
q̄ testato-
re. j.

emendatus potest in priori officio perma
nere: et ad superiora ascēdere: sicut petr⁹
qui flendo apostolatū retinuit: et postea
sūmū pōtificatū sumpsit. vt ēt de geta et
marco valerio messala refert Valerius. li
45 bro. ij. ti. de nota censoria. ¶ † Sequunt
inquit duo eiusdē generis exempla: eaq̄
adiecisse satis erit. Geta cū a lucio metel
lo ꝛ eneo domitio censorib⁹ senatu mot⁹
esset postea censor fact⁹ est. Item marcus
valeri⁹ messala cēsoria nota perstrictus:
censoria postmodū potestate imperauit.
Quorū ignominia virtutē acuit. Rubore
enim eius excitati omnib⁹ viribus incu-
buerunt vt digni ciuib⁹ viderent: quib⁹
dari potius q̄ obijci censura deberet. hec
ille. Sicut factum fuit de petro qui lapsu
nō obstāte pōtificatū a christo cui⁹ actio
est nostra instructio.. capi. significasti. de
elec. Idē ergo dicendū in filio: qui ingra
tus fuit: nunc vero emēdatus. Videatis
que de filio prodigo dixi super verbo: in
46 extremis posit⁹. circa fi. ¶ † Vnū tamē
notabitis: q̄ vltra filij exheredationē a
patre factā ꝓpter ingratitudinē que q̄dē
exheredatio fit per patrē ex potestate cu
iusdam iurisditionis economice: quā ha-
bet pater in familiam suam: vt dixi super
verbo: et vxorem nomine adelasiam. in. j.
arti. et secunda decisione loquēdo de c e-
rico priuādo officio seculari per principē.
habemus aliam exheredationem: que fit
ex potestate iurisditionis contentiose per
iudicem: mortuo patre: quoties iudex vi-
det aliquem prodigum effuse et male vtē
tem substantia sua. quoniam si pater qui
ratione prodigalitatis filium non exhere
dauerit cū posset. per tex. singularem. in
a l. si furioso puberi[a]. ff. de curato. furio. Po
terit hoc facere iudex: et interdicere bo-
nis curatore dato. Ex quo tempore cōtra
here vel testari non poterit. l. is cui. ff. de
verbo. ob. Non tamē fieri potest talis in-
terdictio per iudicem: nisi prius constito
de prodigalitate: vt ibi plene dicitur. Et
surgit hec iudicialis. exheredatio ex equi
tate. l. dominorū. ff. de his qui sunt sui vel
alie. iur. et. §. fi. insti. illo. eo. ti. fauore boni
publici cuius interest: ne quis re sua ma-
le vtat. Et eo mō fili⁹ q̄uis a p̄re hr̄s isti
tut⁹ pōt publica ꝛ p̄toria seueritate exhe
redari: ꝓut de q̄nto fabio q̄nti fabij allo-
brogici impatoris seu ꝯsulis romani filio
ꝓdigo post mortē p̄ris factū extitit. de q̄
Valeri⁹. li. iij. ti. de his qui a maiorib⁹ de
generarunt. sic dicit. age. id est attende.
Quinti fabij maximi allobrogici et ciuis
et imperatoris clarissimi filius quint⁹ fa-
bius maximus: cuius vt cetera flagitia
obliterentur. id est non memorentur ta-
men abunde illo dedecore mores nudari

possent: q̄ ei Quintus pompeius pretor
vrban⁹ paternis bonis interdixit: neq̄ in
tāta ciuitate q̄ illud decretū reprehēderet
inuentus est. Dolenter eīm hoīes ferebāt
pecuniā que fabie gentis splendori serui-
re debebat: flagitijs disijci. i. dilapidari.
Ergo quē nimia patris indulgentia here
dem reliquerat: publica seueritas exhere
dauit. hec ille. Videatis tex. glo. Panor. ꝛ
doct. in. c. ex parte vestra. de cōsuetudine.
¶ Vnde restat ad propositū nostrū vera
conclusio: q̄ ad hoc vt pater iuridice testa
ri possit: necesse est vt filium quem habet
in potestate heredem instituat in aliquo
quātūcūq̄ modico: aut ipsū nominatim
exheredet: causa ingratitudinis expressa:
nisi in casibus exceptis: vt dictū est. Que
causa si vera sit ꝛ per heredem liquide ꝓ-
betur: tenet testamentū. Si vero non ꝓ-
betur filius querelare poterit testamentū
patris: idcirco licet testamentū in quo fi-
lius est exheredatus non sit factum pro
ipso: sed potius contra ipsum: et ipso non
mandante nec ratum habente: sed inui-
to: tamē poterit filius editionem illius pe
tere: vt eo viso possit illud impugnare et
querelare: sicut potest illi⁹ editionem pe-
tere heres in eo institutus: vel legatarius:
ꝛ ceteri p̄tendentes interesse ꝛ cōmodum
lucratiuū ex eo. ſm Bal. in. l. fi. C. de edē.
Nam cum ipse filius testamentum patris
velit rescindere: cum ei permittatur reci-
sio: qđ est principale ꝛ ꝯns: ergo ei pmittit
antecedens: qđ est editio. ar. l. ad rē mobi
lem. ff. de ꝓcur. Si autē pater ipsum filiū
preteriret: quāuis causa foret testamento
expressa: tale testm̄ esset ip̄o iure nullū. ita
q̄ nō sufficeret dicere. Ideo filiū nō insti-
tuo: q̄ talem causam cōtra me cōmisit ꝛc.
Oportet ergo q̄ dicat filiū meū talē ex ta
li causa exheredo. ꝛ ita tenet gl. in. §. exhe
redatos. in aut. de here. ꝛ fal. Et hec vera
vbi fili⁹ in patris p̄tāte cōstitutus p̄terit:
si autē filius p̄teritus esset emancipatus:
tunc aut est sine expressione cause preteri
tus: ꝛ tunc testamentū est ipso iure nullū:
vt dicit gl. in. d. §. exheredatos. ꝛ sentit gl.
fi. in. l. si filius emācipatus. ff. de minori. ꝛ
no. Bar. in. l. gallus. §. in oibus. ff. de libe.
ꝛ posthumis. Et hoc ideo est: q̄ non fuit
seruata forma tradita in dicta aut. non li-
cet. Si autem emancipatus esset preteri-
tus cū cause expressione: tūc q̄ testamētū
olim erat aliquod. vt. l. filium. iuncta glo.
ibi in verbo: emācipatū. ff. de contratab.
Ita etiam erit hodie: cū in successionib⁹
ex testamēto non sit etiam hodie sublata
differētia emancipationis et patrie pote-
statis: vt no. glo. in. l. si emācipati. C. de
colla. ꝛ sic necesse habebit etiā hodie emā
cipatus isto casu rūpere testm̄ per bono.

a ¶ In. l. si
furioso pu-
beri. de cu-
ius intelle-
ctu vide. j.
super verbo:
reliquit. in
xij. casu in
quo filius
grauari po
test in legi-
tima.

Universidad de ... Biblioteca

possessione contratabu. sicut et olim. Et si
heres probet causam ingratitudinis esse
veram excludetur emancipatus a bono-
rum possessione contrata. Sicut exclude
retur a querela inofficiosi testamenti fili⁹
in potestate constitutus quando esset iu-
47 ste exheredat⁹. ¶ † Vnũ postremo mẽ
ti tenebitis q ingratitudo neduz operat
ingratum succedere testõ facto in quo est
exheredat⁹: sed etiã si testm̃ illud ad nihi
lum deduceretur: q2 postq̃ testator de in
gratitudine cõquest⁹ est: et probat ingra
titudo nõ põt ingratus venire ab intesta
to. Plus dicit gl. singularis in. c. fi. in fi. de
postulã. per. l. liberi. C. de inof. test. q etiã
si offensus nullũ fecerit testm̃ tñ repellit
ingratus a successione ab intestato: idem
tenet gl. sup verbo: lucrũ. in. §. ingratitu-
dinẽ. in aut. de nuptijs. iiij. colla. quaz ibi
sequit Iaco. de bellouisu. et Nico. de nea-
po. in. l. si spurius. ff. vnde cognati. p quo
rum opinione videt tex: in. d. §. ingratitu
dinẽ. facit tex. cũ gl: in. §. cũ igitur. in aut.
de non eligen. secundo nubẽ. j. colla. et in
l. iij. §. fi. et l. ex pte heres. ff. de adimẽ. leg.
Ita q veniẽs ab itestato igrat⁹ opposita
et et pbata igratitudine cõtra defunctum
de cui⁹ successiõe agit cõmissa a successio
ne repellet: q̃ fisco velut ab idigno ablata
applicabit. sm Iac. in. d. §. igratitudinẽ.
p. l. his. ɔsequẽter. vbi plene Floria. ff. fa.
her. et voluit gl. sup vbo: alias leges. j. §.
aliud q̃z capl'm. in aut. vt cũ de app. cog.
viij. coll. Sz ɔtrã opinionẽ vez q ingrat⁹
a successiõe ab itestato nõ repellat Bart.
et Bal. in. l. fratres. C. de inof. testa. q̃s ibi
sequit Iason: lz Sali. ibi in: viij. q. primã
tenuisset opinionez p. l. si defunct⁹. vbo. nisi
forte. C. de suis et legi. here. que nihil fac t
sm eũ. hãc secũdã opi. q non repellat te-
net Ang. i. l. j. ff. de inof. test: et expsse Bar.
in. d. §. igratitudinẽ. et Imo. i. d. c. fi. dicẽs
glo. ibi esse falsam pmo q2. l. liberi. in q̃ se
fundat loquit de ingratitudĩe repellẽte a
successiõe testati: et nõ a successiõe itestati.
48 ¶ † Et pterea q2 ingratitudo nũq̃ re-
pellit ingratũ nisi conquerente illo cõtra
quẽ cõmissa fuit. l. fi. C. de reuocã. donã. vt
patet ex supradictis. vbi vidistis in con-
questione causam fore exprimendã et pro
hac parte est tex. in. l. cognatis. ff. vñ cog.
vbi non obstante accusatione que iusta
ingratitudo dicitur non repellitur accusa
tor a successione parentis sui per eum ac-
cusati: nec obstat. l. cum patronus. ff. de iu
re patro. quia facilius tolluntur iura pa-
tronatus: q̃z sanguinis. l. ius agnationis.
ff. de pac. et l. iura sanguinis. ff. de reg. iur.
Pariter nõ obstat tex. in. d. §. ingratitudi
nem. et in. l. fi. C. de secũ. nup. q2 ibi repelli
tur frater ingrat⁹ a quodã lucro: qđ iure
hereditario nõ cõpetit. Etiã nõ obstat. l.
ab hostib⁹. §. fi. ff. so. ma. q2 loquit d lucro
cõtingenti de per accidens: et nõ iure san
guinis: qđ est inseparabile per ingratitu-
dinẽ. Mihi autẽ videt vtraq3 opi. sustinẽ
da: et ambas sic posse cõcordari: q2 aut pa
rens offensus nõ habuit spaciũ nec facul
tatẽ cõquerẽdi vel testandi: vt q2 in actu
ingratitudinis aut ilico post decessit: tũc
locum haberet prima opi. vt talis ingrati
tudo si obijciat et probetur repellat a suc-
cessione intestati ingratũ: aut habuit spa
ciũ hoc faciendi: et nõ fecit: et tunc locũ ha
beat scđa opi. Et hoc modo opi. cõcordat
text. expressus in. d. §. aliud quoq3 caplm.
vbsi. ex eo q2 phibuit parentes etc. et in aut.
vt cũ de appel. cog. videatis q̃ dixi super
verbo: et vxorem noĩe adelasiam. in scđo
mẽbro primi articuli successionũ ab inte-
stato. vbsi. et pmissa intelligatis vera. in. ij.
cõclusione. et sup verbo: cõdidit. ij. dñi lo-
quitur de occidẽte testatorẽ vxorẽ aut li-
beros testatoris. Et sicut potest pater fi-
liũ ingratum exheredare: sic etiã et mater
cui sicut patri tenet filius ad opera pieta
tis: et reuerentie ac obedientie: lz amboz
parentũ diuersa sit potestas: q2 pater filiũ
habet in potestate: sz nõ mater. l. furiose.
ff. de curato. furio. Tamen in ipsum exhe
redando nõ tenet plus facere: q̃z pater in
filio emãcipato: cũ preteritio matris ha-
beatur pro exheredatione. C. de inoff. te-
sta. l. Et ecõuerso posset fili⁹ am-
bos parẽtes exheredare ingratos ex ali-
qua de septem causis enumeratis in. d. §.
causas. Et frater fratrẽ aut sororẽ ex vna
de tribus causis ibi enumeratis. et per gl.
in. d. c. quintauallis. de iureiuran. Et intel
ligatis de fratre vbi turpẽ psonã heredẽ
instituisset: q2 si honestã personã relinque
ret heredẽ nõ potest frater vel soror quã-
tũcũq3 gratus testamẽtũ fratris vel soro-
ris querelare. Laus christo iesu dño nro.

VErũ q2 heredis institu
tio in vnoquoq3 testa-
mẽto dr et est fundamẽ
tum substãtiale ipsius
testamẽti: et sine qua te
stamentũ nõ valet: nec
subsistere potest. l. j. in
fiñ. ff. de vulga. et pupil.
substi. et l. fi. de iure codi. et l. primc. ff. de
his que in testa. delen. Testamẽta eñ ex
heredum institutione vim capiunt: et ob
id veluti caput atq3 fundamentum intel-
ligit totius testamẽti ipa institutio. dicit
tex. in. §. ante heredis institutionẽ. isti. de
leg. Vñ hec oĩa mature ɔsiderãs Raynu
tius pro sui validitate testamenti heredẽ
vniuersalẽ adiectam eius filiã solenniter
instituit. vt sequitur.

1 Femine sicut masculi sunt successionum capaces.
2 Infãtes pñt nobilitari: legitimari: et succedere i feudis: non tñ iuramentũ fidelitatis prestã: nec dño seruire tenent: q̃zuis milites creari possint.
a ¶ Cõferens. Que sit illa dignitas que hoiem nobilitat: hr i §. filiusfamil. instit. qb. mo. ius pa. po. sol. et l. fiñ. C. vbi se. vel clar. Pariter hominẽ nobilitat feudũ antiquũ: q2 ex antiqtate sapit nobilitatẽ: sz nõ feudum nouũ: q2 nobilitas non nascit i ictu oculi. l. stẽmata. iũcta gl. ff. d gra. sm Bal. in prelu. feu. i vlt. diuisio. feu. nisi qs per pncipẽ literatorie nobilitaret q2 tũc ilico nobilis reputaret: et q̃ nobilitatẽ cõferunt pegisse videret. vt. d. l. fi. §. viros autem illustres. iũcta gl. in vbo: codicillis.
b ¶ Infãs legitimari pt. Immo et in vtero existẽs: vt plene hr. j. super vbo: et soboles quã gestabat i vtero.

1 ADiecte ipuberi. Ex hoc
text. habetis. † q q2
adiecta impubes fi-
lia Raynutij fuit he-
res instituta: et testa-
mentum valuit. Sequitur: q femine sicut
masculi successionum: maxime parentum
sunt capaces: etiam si essent meretrices.
vt plene dixi super verbo: duas habens
filias. in princ. ¶ Et preterea impuberes
testamẽti habent factionem passiuam. ita
q possunt heredes indubitanter institui.
Et multomagis potest eis in testamento
legari: vel alio quocunq3 titulo relinqui.
Necnon per contractũ inter viuos acqui
ri. instit. de aucto. tuto. §. j. Quoties enim
agitur de cõmodo et vtilitate pupillorum:
semper capaces sunt oĩum acquisitionũ.
ita q etiam ab intestato suis parentibus
succedũt: posito etiam q infantes fuerint
vel furiosi. insti. de heredi. que ab intesta.
2 §. si autẽ heredes. † Adeo qđ dicit Io. de
pla. post Bar. in. l. j. C. de digni. li. xij. Qđ
pupillo quãuis ignorãti et absenti dari po
test et conferri nobilitas: vel dignitas no-
bilitatem cõferens [a] a principe: vel altero
potestatem habente. ¶ Similiter voluit
Bartol. per illum tex. in. l. iubemus. C. de
emãcipa. libe. et cõsuluit Pau. cõsi. ccxxix.
incipi. viso testamẽto. et plene Iason. in. l.
cam quã. C. de fideicõ. q infans legitima
ri potest [b] et pupillus potest creari miles.
l. fiñ. C. de testa. mili. et tonsurari in casu. c.
fi. de tẽpo. ordi. lib. vj. Nam sadoch puer:
q2 egregie indolis erat princeps fuit sup
multos. j. Paralipo. xij. Et emilius lepi-
dus puer romanus in acie hostem inter-
emit et ciuẽ seruauit. de quo Valer. lib. iij.
ti. de indole. in prin. Emilius inquit lepi-
dus puer etiam: tamen pgressus in aciem
hostem interemit: ciuem seruauit. Cuius
tam mirabilis operis index est in capito
lio statua bullata: et incincta pretexta se-
natusconsulto posita. ¶ Iniquum eñ pu
tauit eũ honori nondũ tempestiuũ vide-
ri: qui iam virtuti maturus fuisset. Precur
rit igitur lepidus etatis stabilimentũ: for
titer faciendi celeritate: dupliceq3 laudẽ
e prelio retulit: cuius vix spectatorẽ: anni
esse eũ patiebant: arma eñ infesta et distri
cti gladij et discursus telorum et aduentan
tis equitatus fragor et concurrentiũ exer-
cituum impetus: iuuenib⁹ quoq3 nedum
pueris aliquantulũ terroris incutit. Inter
que Emilie gẽtis pueritia coronam mere
3 ri: spoliaq3 rapere valuit. hec ille. ¶ † Nec
mirũ si infantes et pupilli: tam ex testamẽ
to q̃z ab intestato succedũt: nedum in bo
nis paganicis: sed etiam in castrensibus
feudalibus: et allodialibus: et in ducatib⁹:
comitatibus: et regnis. c. j. §. si minori. et §.
si quis decesserit. in ti. si de feu. fuerit con
trouer. inter dñm et agna. Nec tenebitur
pupillus in talib⁹ feudis succedens fideli
tatis prestare iuramẽtũ: nec auxilium per
se aut per alium prestare dño: donec effe-
ctus fuerit pubes: vt ibi plene dicitur.
¶ Saltem per se nõ tenetur pro dño pu-
gnare: donec annos decẽocto habuerit.
4 sm gl. iij. in fi. de pace iura. firmã. † Ideo
mandatũ regis: q de qualibet familia va
dat vnus ad prelium: non artat minores
xviij. annoz. per illam glo. sm Ludo. sin-
gulari. cxxij. ¶ Nec ɔmittunt feuda dño
propter fidelitatẽ nõ prestitam sibi infra
annũ et diem. iuxta. c. imperialem. §. pre-
terea si quis. de prohi. feud. alie. p frederi.
Immo pupillus fauore imbecillis etatis
ab his omnib⁹ excusat et omnino remanet
illesus: vt clare dt Gui. pape. q. cccxxxv.
licet in aliquibus curijs seruetur cõtrariũ
de facto per dños: qui inuestire recusant
pupillos: nisi dent alium hominem per se
donec puberes fiant. Sed hoc non nocet
impuberibus. sm glo. in. §. si quis decesse
rit. superius alleg. Vel dicatis: q seruire p
substitutũ coguntur: vbi patri extra serui
tium dñi mortuo successerũt: et ita intelli-
gitur tex. in. d. §. si quis decesserit. Secus
si patri in feudo successerũt mortuo in bel
lo fidelitatem erga dñm explicando: cum
hoc casu pater adhuc per gloriã viuere et
dño seruire intelligitur. institu. de excusa.
tuto. circa prin. iuxta illud Eneidum li. ij.
Pulchrũq3 mori succurrit in armis. et ita
intelligitur dictus. §. si minori. qui prima
facie videtur cõtrariari. sm Io. berberij.
in. ij. parte sui viatorij vtriusq3 iuris. ti. de
5 feud. in. ix. principa. quesito. ¶ † Sane ta
men intelligatis: q infantes et pupilli suc-
cedere possunt in feudis et dñationibus:
quãuis regalibus. Tamen ante annum
quartũdecimũ nõ administrabũt per se:
sed per coz tutores qui vniuersam habẽt
adminastrationem. arg. l. consilio. ff. de cu
rato. furio. et plene Bar. in. l. quidam con-
sulebant. vlti. colũ. ff. de re iudica. facit qđ
no. Bal. in. d. l. fi. C. de test. mili. vbi idem
6 concludit. † Subiungens: q infans filius
regis licet adhuc in vtero existens: succe
dit in regno: et dabit curator ventri per re
gni proceres. Nam ille qui est in vtero ha
betur quodãmodo p rege. ita q noĩe ven
tris exercebit iurisditio. ca. j. §. infantias.

5 Lz pupilli succedere possit: et i regnis: tñ non per se administrabunt: sz per tutores.

6 Existẽs in vtero succedit etiã i regno: et dabit curator ventri.

Universidad de

in ti.quo tpe miles inuesti.bm Bald.in.c.
7 cum vicesimũ.de offi.delega.† Et incipit etas non in vtero matris:sed in partu bm Bal.in.c.cum in cunctis.iij.col.de elec.q2
a ille qui est in vtero nõ est adhuc homo:ᵃ sed esse speratur.bm euz.Et licet in partu incipiat etas hominis: tamen sub tutela
8 quiescit donec ad puberatem:†ideo non sine causa statuit frãcorũ rex Carolus.v. boni regno sui inuigilãs: q̄ in.xiiij.anno: et non ante rex francorum inungeretur et coronareť.Et extunc plenam regni administrationem haberet.vt testatur Saguynus.lib.ix.fol.lx.sic dicens.His itaq3 gestis Carolus futura prospiciens: publica contione in parlamẽto senatu habita: de liberis qui in regnũ successuri essent: huiusmodi legem tulit.Queq3 primogenitũ regis francorum filium regni administrationem recipere debere cum.xiiij.ageret annum:ne per longiorem tutelam occasio incideret maleuolis res nouas excitãdi.
9 hec ille.†Salomon tamen vnctus fuit in xij.anno.lxxviij.di.§.hoc regulariter.Et beatus Ludouicus etiã francorũ rex: de quo idem Saguy. lib.vij.c.ij.Ludouico inquit suffect⁹ est Ludouicus fili⁹ annos duodecim natus: quẽ in blanche matris tutela pater reliquerat:eius erudiendi solicita mater curã sine intermissione adhibuit:ita vt vigili studio elaboraret: christianis illũ institutis:preclarisq3 moribus educari:deputatis ad id negociũ religiosis hominibus:quorũ disciplina:ita didicit vite sanctimoniam amare: vt illo tpe nemo religiosior sit habitus:regni diadema a suessionũ antistite apud rhemos ad kalendas Decembris suscepit.Orbata p hos dies ecclesia rhemorum pastore ꝛc. ¶Similiter rex noster modernus Carolus.viij.inunctus feliciter ꝛ coronat⁹ fuit xiij.sue etatis anno.vt refert gl.in ꝓemio pragmatice super:verbo:susceptione.ꝛ verum dicit.Natus em̄ fuit Anno dñi.M. cccclxx.die festo beatoꝝ petri ꝛ pauli apo
10 stoloꝝ mẽsis Junij.†A cuius natiuitate anno sequenti:tholose iura ciuilia audire cepi:ꝛ demũ coronatus fuit:anno.lxxxiij. Sed hoc ex causa rationabili factũ exti
11 tit.vt.j.diceť.¶†An aũt pupillus possit esse iudex: vl' alias officiarius publicus: veluti consul:videatis in.l.ad rempublicam.ff.de muneri.ꝛ hono.ꝛ Bald.in.d.l. quidam consulebat.ff.de re iudica.ꝛ in.c. cum vicesimum.de offi.delega.vbi glo.ꝛ Panor.¶An autẽ possit esse notari⁹ publicus.videatis Bart.in.l.impuberẽ.§.j. ff.ad le.cornel.de fal.¶Sed an possit doctorari.Et dicendum est q̄ attentis qualitatibus in doctorãdo requisitis in quo requiritur facilitas intelligendi: subtilitas

a ¶Nõ est adhuc homo.de quo plene hf.j. sup verbo: et soboles quã gestabat in vtero.

8 Rex frãcorũ põt in xiiij.ãno sacrari ꝛ etiã coronari et pariter administrare.

9 Salomõ ꝛ beat⁹ Ludouic⁹ frãcoꝝ rex sacrati fuerũt i.xij. anno: et rex modernus Carolus. viij. in.xiij.

11 An pupill⁹ possit esse iudex: vel notari⁹ aut doctor: vel ꝓtonotarius.

interpretandi:facundia dicẽdi:peritia docendi:ꝛ als ꝓut habeť in.l.j.C.de ꝓfesso. qui in vrbe cõstanti.li.xij.ꝛ not.plene Panor.in.c.proposuisti.de ꝓba.Pupillus doctorari non poterit:q2 cum mentẽ non habeat stabilem:consiliũ sanũ:nec discretionem.l.fi.C.de test.mili.Impossibile esset in pupillo iamdictas concurrere qualitates:cũ in pauco tpe nemo presumať multa didicisse.c.tã literis.de in integr.restiť. ideo gl.pragmatice in verbo:precipitata. titu.de colla.§.item vt decetero floreant. arguit contra doctores momentaneos:q̄
12 precipitanter ꝓmouentur.¶†Preterea doctor habet hodie iurisditionem ordinariam inter suos scholares.auť.habita.C. ne filius ꝓ patre.ꝛ no.plene Panor.in.c. cũ cõtingat.ꝛ in.c.si diligẽti.de foro cõpe. Et certũ est:q̄ pupillus nõ potest esse iudex ordinarius:neq3 delegat⁹.l.cũ pretor. ff.de iudi.ꝛ dicto.c.cũ vicesimum.de offi.
13 deleg.¶†Unde nõ imerito statuit papa Paulus.ij.q̄ nullus fieret ꝓtonotarius: nisi vicesimum annũ:aut si esset de sublimioribus:vel filijs aut nepotibus principum : sextũdecimũ annũ pegisset.Tales em̄ minores nec habitum sumere nec rochetum gestare audeant:nec preeminentiam sibi iure officij vendicare:nisi vicesimum annũ habuerint. Et q̄ a die promotionis infra annum ad ordinem subdiaco
14 natus ordinarẽtur:†nam cum sint pape notarij.xij.qõ.ij.c.ij.et.c.cum redemptor. v.qõ.j.ꝛ not.glo.in.c.scriptum.iuncta suprascriptione.de elect.Tales habere dicunť dignitatem.l.maximarũ.C.de excu. mune.li.x.ꝛ.l.j.C.de manda.princi.¶De isto ꝓtonotariorum officio ꝛ qualiter ꝛ a quo fuerũt primitus instituti.habetis bonam glo.pragmatice super verbo:ꝓtonotarios.titu.de causis.§.si vero quispiam. ¶Similiter decidit Bar.in.d.l.impube
15 rẽ.ff.de fal.†q̄ pupillus creari non potest notarius:etiã cum hoc:q̄ officiũ exercere possit qñ erit maior: nec tenere potest dignitatem cũ administratione.d.l.cũ ptor. ¶Sed de adulto.xxv.annis minore du
16 bitatur:an possit doctorari.†Et cõis conclusio est:q̄ adultus.xviij.annorum: doctorari possit exemplo nerue filij q̃ anno etatis sue.xvij.publice de iure respõdit.l.j. §.pueritiã.ff.de postu.vbi gl.expsse dicit docendo vel disputãdo.Ad hoc facit.l.si seruũ stichũ.§.sequiť.ff.de v̄ obli.vbi celsus adolescẽs de iure rñdebat:immo patrẽ i iure multoties reprehẽdebat.l.dedi. ff.de cõdi.cau.data.¶Silr de seipso dicit Bar.in.l.quidã cum filiũ.iiij.col.ff.de verb.obli.q̄.xiij.etatis sue anno sub dño Ly.iura ciuilia audire cepit:ꝛ taliter ꝓfecit qõ in.xix.publice de iure respondit:ꝛ

13 Uide in qua etate põt q̃s esse protonotarius.

15 An saltẽ adultus minor.xxv.annis doctorari possit.

16 Uide in qua etate: Cel. Nerũ. Bar. Bal. ꝛ Ange.audire leges ceperunt ꝛ doctorati fuerũt.

demum in.xxj. anno doctor effectus fuit. Ange.in.d.l.j.§.initiũ aũt.ff. de postulã. refert Bal.germanũ suũ in.xv.anno repetisse.l.centũ capue.ff.de eo qõ cer.lo.Refert etiã idẽ Ange.in.l.si q̃s accepto.ff.de cõdi.cã data.illã.l.subtilr fuisse datã Baldo.ꝓ pũcto in suo examine priuato:de cuius doctoratu loq̃tur Bar.in.l.quoties.§. si duo.ff.de heredi.insti.ꝛ ãno sequẽti ip3 Ange.audire leges: talr q̄.xx. annoꝝ existẽs scholaris cepit aduocare: ꝛ in.xxiij. doctor fact⁹ legere cepit.Pau.in.l.fi.ff.de cõdi.indebi.ꝛ Jo.bap.de sctõ seuerino in l.frater a fratre.illo eo.ti.dicũt q̄ bal. semper in oĩ lectiõe studere ꝯsueuerat duab⁹ horis:tñ dũ legere voluit dictã.l. frater a fratre.studuit.xv.dieb⁹.de eodẽ loquitur Pau.in.l.de tutela.C. de in integ.rest.minoꝝ.dicẽs Bal. frequẽter variasse ex nimia subtilitate ingenij sui:nõ tñ malitiose.Obijt aũt idẽ Bal. in mẽse aprili.Anno dñi millo.cccc.sepult⁹ papie: in cõuentu fratrũ minoꝝ:eodẽq3 ãno decessit Ange.eius frater.Uñ p illũ tex. in.d.§.puerttiã.dicit Ange. ꝓbari q̄ doctor.xviij.annoꝝ habebit iurisdictionẽ in suos scholares.qõ etiã tenet ibi Bar.facit.d.l.q̃dam
17 cõsulebãt.ꝛ.l.cũ lege.ff.de arbi.† Minor autẽ.xviij.annoꝝ doctorari nõ posset per iura supradicta:inde refert Bald.in.l.j.§. interdũ.ff.de legiti.tutela.q̄ cernoto filio dñi accursij volẽti ad doctoratũ ꝓmoueri opponebať q̄ erat minor.xviij. annoꝝ. Et sic nõ poterat eẽ doctor. Cum doctor habeat inter scholares suos iurisdictionẽ in auť.habita.C.ne fili⁹ ꝓ pr̃e. ꝛ in proemio.ffoꝝ.in fi.quaz habere nõ põt minor xviij.annis.q̃ iudex eẽ nõ põt nec doctor bm Jo.fa.insti.q̃ ꝛ ex q̃b⁹cau.ma.nõ pos.
18 §. fi. † qõ est verũ nisi eẽt talis: q̃ in etate iunior eẽt sciẽtie eminẽtis.Quo casu ꝓpter ei⁹ excellẽtiã ꝛ eminẽtẽ sciam recedi posset a iure cõi:ꝛ etiã ab statuto ciuitat3 per tex.singularẽ in.l. l3 reprobari.§.ampli⁹.ibi:Ualde tñ disciplinatos.ff.de excusa.tu.vbi dicit Bal.q̄ ꝓpť eminẽtẽ sciam viri recediť ab statuto ciuitatis aut municipij:nec immerito ; qm̃ vt dicit Hermogistus.Magnũ miraculum est hõ ꝛ aial ho
19 norandũ. † Hic aia intellectiua in naturã dei trãsit:quasi ipse de⁹ sit. hic p naturã aie dijs est cõiũct⁹:hic demonũ genus nouit terrã colit: elemẽtis cõmiscetur acumine mẽtis in maris profunda descẽdit. Celũ qõ videť altissimũ animi sagacitate metitur:intẽtionẽ animi eius nulla caligo aeris cõfundit:nec terre densitas ei⁹ operationẽ impedit:nõ aque profũditas aspectũ eius obtũdit. Et papias de hoie sic diffinit.homo inq̃t est aial:rõnale:mortale:discipline:sensusq3 capax:qui igenio

18 Propť excellẽtem sciaz ꝑmittiť adulto: q̄ doctoreť ante etatez de iure req̃sitam.

19 Uide h̃ pulchra de nobilitate ꝛ excellẽtia hoĩs q̃ ad corpus.

valet:artibus pollet:ꝛ cognitione rerum. Aut qõ agere d3 eligit: aut aiaduersione qõ inutile sit ꝯtẽnit.vt refert pulchra addendo Archid.xiij.q.ij.in ecclastico. Et
a mercuri⁹ trimegistusᵃ e septẽ sapiẽtibus vn⁹ ad Tauciũ filiũ. Age inq̃t fili et circũspice hũani corpis opificiũ:cui⁹ admonitiõe ꝑdisce:q̃s tã pulchre imaginis cõditor:q̃s ocloꝝ pictor:q̃s nares auresq3 tornauit:q̃s labia distẽdit oris: quis neruos tetendit atq3 ligauit: q̃s irrigauit venas: q̃s ossa cõgessit solida:q̃s carnẽ pellicula tenui circũeunte cõtexit: q̃s digitos articulis discreuit:q̃s fundamenta pedũ extẽdit:q̃s perforauit poros atq3 meatus aperuit:q̃s splenem coegit atq3 cõpressit: q̃s piramidẽ impressit cordi figurã: quis pulmoni sculpsit fistulas: quis honorãda corporis mẽbra in propatulo esse voluit: q̃s obscena in obscuro prorsus abdidit: eaq3 ab aspectu cernentiũ voluit secreta iacere.Uide quot diuine artis opa in vna eademq3 materia demõstrať. Singulaq3 pulchra rectaq3 dimẽsa ac in suis ꝓprijs officijs differẽtia. Quisnã singula finxit. q̃s tã pulchre imaginis opifex: an vetus ille demogorgõ:an falcifer saturn⁹. Cretẽsis ne iupiter ista cõpegit: An iuno:an ꝓmetheus ille ouidian⁹ ex luto effinxerit: Si bm recte rõnis dictamẽ rñdeam⁹:id certe dixerim⁹ ipm inuisibilẽ deũ ꝓuidentiam ipsam eternã:q̄ promethei noie designať. Nõ solum hoiem: sed ꝛ cũcta esse participanda propria voluntate fecisse. Ex quo bonitas dei clare cognoscitur a creatura mũdi:presertim ab hoie:quem oẽs microcosmũ vocãt:id est minorẽ mundũ : velut omni creature cõicantem.quem Ouidius lib.j.metamorpho. mũdũ meliorẽ appellauit:ꝛ a deo solo creatu3 cognouit:dicẽs. Ille opifex rerũ mũdi melioris origo ꝛc. Idem poeta sentit dũ in georgicis dixit. Celestisq3 illi origo est:videat3 glo. insti. de iure natu.in fi.videatis q̃ de intellect⁹ nobilitate ꝛ excellẽtia.dixi sup v̄. Testm̃ ij.circa fi. Et precipuũ habet inter cetera aialia:q̄ l3 oĩe aial ictuũ fulmine itereat Hõ tñ non semp interit imo ꝑcussus euadit sepissime.Anchisen em̃ fulmine afflatum fuisse legim⁹.cũ apud Uergiliũ de se dicat.Me diuũ pater atq3 hoim rex.Fulminis afflauit ventis ꝛ ꝯtigit igni ꝛc. Et tñ lõgo post tpe sup stitẽ permansisse. De cuius fulguris duplici specie habeť li.iij. meteoroꝝ.viij.ca.super quo additum est. q̄ de auib⁹ nũq̃3 fulmine percutitur aq̃la que ales iouis armiger dicitur: vt ei⁹ fulmine nõ feriať. De q̃drupedib⁹ etiã nũq̃3 feriť vitul⁹ seu bos marin⁹.nec de ramis laur⁹.hic legiť Tyberi⁹ cesar lauro coronari solit⁹ ꝛ tentoria ex vituloꝝ marinoꝝ

a ¶Trimegistus. hic prim⁹ fuit q̃ leges egyptijs tradidit. vij.dis. c. moyses.

Universidad de ... Biblioteca

a ℭ Perfectus. vnde matth. bossus. i. ij. pte epl'a. xl. icipie. vt oliz hieremias ⁊c. Sūmi i q̄t viri idē q̄ optimi: hoc cōe cū deo felicitatis hñt: a q̄ ptātē accepe͞rūt: vt facile possint malū in bonū cōuertere: ⁊ ppterā acta corrigere. ⁊ epl'a seq̄nti. Maximū q̄ppe ē ⁊ diuinis laudib⁹ ꝓximū: malū in bonū reuocare: atq̄ cōuertere.

20 Uide p'a dicta q̄ b⁹ ppt excellētiā alicui⁹ viri recedit̄ a dispositiōe et cōi obseruātia iur.

pellibus cōposita subire: vt illoꝝ presidio a discrimine tut⁹ esset tpe tonitruoꝝ ⁊ fulminū: q̄ supra modū formidabat: vt etiaz refert Anto. in ꝑma parte historiali. ti. vj. ⁊. c. xxj. §. j. Cetera oia que feriūtur fulmine irremediabilr intereūt. sed hō fulmie ictus nō semp interit: nec ferit̄ si consilio Tyberij vtat̄. De excellentia homis masculi ⁊ femine habet̄ Eccl'i. xvij. Creauit illis scientiā spūs: sensu impleuit cor illorū: ⁊ mala ⁊ bona ostēdit illis. posuit oculum ipsoꝝ super corda illoꝝ ostēdere illis magnalia operū suoꝝ ⁊c. Uociferat similiter ꝓphetaꝝ ille eximi⁹ psal. viij. de hominis excellētia sic dicēs. Minuisti eum paulominu⁹ ab angelis: gloria ⁊ honore coronasti eū: ⁊ ɔstituisti eū sup opa manuū tuarū. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius: oues ⁊ boues vniuersa pecora cāpi: volucres celi ⁊ pisces maris: qui ꝑambulāt semitas maris. quod non intelligit̄ nisi de xp̄o: ƀm qd̄ declarat apl's ad hebre. ij. Et de quolibet alio iusto sapiēte ⁊ excellente viro. iuxta illud Daniel'. xij. Fulgebūt iusti quasi stelle: ⁊ intelligentes. i. docti. q̄si firmamentū. q: vt dicit Apuleius lib. de deo socratis. Nihil est deo grati⁹ ⁊ sil'us: q̄ vir animo perfectus [a]. Et sapientie. ij. dr. Creauit deus hoiem inexterminabilē ⁊ ad imaginem silitudinis sue fecit illuz. cui cōcordat tex. in. l. si quis i metalluz. C. de penis. ⁊. l. iustissime. ff. de edil. edi. Qd̄ patēter deus ostendit: cū pro humani generis redēptione de summis celorum ad ima mūdi descēdit: ⁊ tādē non dubitauit manibus tradi nocentiuz: ⁊ crucis subire
20 tormentū: cui laus. † Excellētia ergo alicuius viri in aliqua virtute est iusta ⁊ rationabilis cā transgrediendi legē: ⁊ recedendi a dispositione iuris cōis vel statutoꝝ ciuitatis. Hinc dicit Ludo. in. l. cum quid. ff. si certū peta. Qd̄ licet ƀm statutū bononie minor. xxv. annis habere nō possit lecturā ordinariā: tamen semel fuit ab illo statuto recessum propter excellētiam cuiusdā iuuenis per dictū. §. sed reprobare. Que excellentia dato concurrente est probāda per quindecim testes. ⁊ nō minores. tex. est singularis in. l. vnicuiq̄. C. de primis sacroꝝ scrineoꝝ. lib. xij. ƀm Iasonem in dicta. l. cum quid. iiij. colū. Et ad hoc scz q̄ excellentia persone talia cōtra ius cōmune operet̄: facit qd̄ decidit singulariter Specu. ti. de istru. editio. §. fi. v̄si. Sed q̄d si debitor. vbi dicit q̄ post renūciationē factam ꝓductioni testiū: adhuc posset iudex recipere testes legalissimos: puta religiosos deuotos ꝓpter eorum legalitatem ⁊ sanctitatē: etiā dicit singulariter Bal. in. c. preterea. de testi. cogen. q̄ pars que ē bone ⁊ legalis vite ac magne opinionis: pōt post dedicita testificata ꝓducere testes ɔ̄ regulaz iuris cōis. Et testis etiā laudabilis vite poterit dictū suū corrigere ex interuallo: tamen idē Bal. in aut. q̄ semel. de ꝓba. tenet ɔ̄triuz q̄ñtūcūq̄ fuerit testis sancte vite. Ad hoc facit elegās dictū Specu. tit. de iudi. deleg. §. sup est. versi. Quid si cōsanguineus. vbi dicit
21 † q̄ cōsanguineus talis vite de quo nō fit cōtra eū suspitio: pōt esse iudex in cā ɔsanguinei sui. Puta ƀm eū si sit mōachus ordinis cistercieñ. vel cartusieñ. argu. l. non oms. §. a barbaris. ff. de re mili. facit tex. in. l. iij. in prin. ibi: Si carēt suspitione. ff. de testi. Et tenet Alexā. in. l. q̄ iurisdictioni. ff. de iurisdi. om. iudi. Idē q̄ possit esse testis ꝓ ɔsanguineo: tenet Fely. in. c. cum oporteat. de accusa. Ideo notabiliter decidit Imo. in. c. R. canonicus. de offi. delega. q̄ frater q̄ñuis laicus multū note ⁊ spectate fidei admitteret̄ in testē ꝓ fratre vel alio suo ɔsanguineo. Et idē si religiosus foret sancte marie in mōte oliueti: q̄m tali nihil diminueret̄ de fide. facit tex. in. c. in lr̄is. in fi. de testi. facit qd̄ decidit Specu. titu. de cessio. actio. §. j. versi. Sed nunq̄ ratiōe cōsanguinitatis. Qd̄ licet vendēs actionē alteri maxime potētiori puniatur vt. l. ab anastasio. ⁊. l. p diuersas. C. māda. et. C. ne liceat potē. per totū. ⁊. s̄. de aliena. iudicij mutā. causa facta. q: censentur in sui aduersarij fraudē actionē vendidisse: tū hoc impune fieri permittit̄ ei qui honestus homo ⁊ bone fidei esse consueuit: q: tūc presumptio fraudis ex sui honestate tollit̄. Ita q̄ amplius hoc in fraudē fecisse nō p̄sumit̄: sed q: lites execrabat̄ malēs toto vel pte debiti carere q̄ se litibus implicare. arg. ff. de alie. iudi. mu. cā fac. l. itē si res. §. ij. Ulterius ad p̄dicta facit qd̄ decidit Anto. de but. in. c. postremo. d̄ ap
22 pel. † q̄ ɔiūct⁹ impetrat⁹ in iudicez si est hō magne sanctimonie recusari non pōt: q: ꝓpter eius sanctitatē nō p̄sumit̄: q̄ deuiet a semita veritatis ⁊ iuris ꝓpter sanguinē. facit qd̄ decidit idē de Butrio. quē ibi Fely. sequit̄ in. c. ij. v. colū. de ꝓbatio. Qd̄ licet vbi statutū vel ɔsuetudo restrinxit facultatē ꝓbādi ad certū modū: puta per scripturā tm̄: quo casu ꝓbari nō pōt: nisi per scripturā: attamē ꝓbari poterit ꝑ testes legalissimos. Pariter q̄ñuis contra iudicē ꝓbari posset iusta cā inimicitie ꝓpter quā recusari de iure cōi posset: vel a testimonio repelli: tm̄ non repellet̄ si est homo magne sanctimonie: ƀm Barba. in c. j. de iudi. Etiā dicit glo. super v̄bo: Lenebras. in. c. consuluit. de offi. deleg. valere processum in tenebris de nocte factum si iudex honestus sit. Pro quibus omnibus predictis ⁊ sequētibus habetis tex.

egregium in. c. in nostra p̄ñtia. de ꝓcura.
23 ℭ † Facit q: licet iuuenis de nocte repertus in domo vbi est pulchra puella: presumat̄ eo solo ibi eē causa libidinis exercēde cū ea. ƀm Bart. in. l. ij. ff. de fur. de quo per Panor. in. c. p̄terea. de testi. Tamen si religiosus honeste vite ibi reperiret̄ etiā loquēs cum puella: nō presumeret̄ ibi esse causa libidinis. Sed impēdende benedictionis. ita dicit glo. sing. in. c. absit. xj. q. iij. videatis que circa hoc dixi. s̄. in v̄bo: duas habēs filias. in. iij. casu fallētie tractando materiā pacti de succedendo. Ad hoc facit qd̄ dicit Bal. in. l. vniuersi. C. de vectig. ⁊ cōmis. vbi dicit q̄ bonus vir est maximū indiciū: vt credatur ei⁹ iuramento. immo dicit gl. singu. in. l. titio fundus. ff. de condi. ⁊ demon. q̄ dictum boni viri prebet alijs iustā causam credēdi sic esse. ℭ Facit etiā: q: licet non presumatur de mandato gerentis se pro ꝓcuratore alterius: adeo quod emens rem ab alio tanq̄ ꝓcurator non constito de mandato semp presumatur esse malefidei possessor. ƀm Bal. ⁊ Salice. in. l. j. C. de rebus alie. non alienan. ⁊ Bal. in. l. ij. C. si ex fal. instru. tamen de bonafide emptoris presumeret̄: si ille vēditor nomine procuratorio vēdens ⁊ procuratorem se asserens aut mediatorem: fuerit tempore illo persona valde digna ⁊ excellens: q: tunc emptor tanq̄ bonefidei possessor rē prescribere potuit. ƀm Bar. singulariter in. l. qui fundum. §. fi. ff. pro emp. ⁊ sentit Bal. in dicta. l. j. de reb⁹ alie. non alienan. ℭ Facit memorabile dictum Hosti. in. c. finē. de dolo ⁊ contuma. vbi dicit: q̄ si litigans sit homo magne ⁊ approbate fidei ⁊ vite: tamen non debet in expensis cōdemnari: si victus fuerit in lite: cum non sit verosimile q̄ calumniose litigauerit: nam tales persone semp presumuntur iustam litem mouisse. ƀm glos. in verbo: scirent. in. c. expedit. xij. q. ij. ℭ Facit tex. no. in. l. si a bonefidei. in verbo: integre opinionis. ff. de rei vēdi. per quē dicit ibi Ange. se obtinuisse vt absolueret̄ potestas qui traditum sibi nobilem magne ⁊ spectate fidei nō sic diligēter custodiuit q̄ aufugit. facit text. in. c. significante. ibi: fidelem nuncium. de pigno. ⁊ in. l. actioni redhibitorie. ff. de edil. edict. qd̄ ego semp intellexi verū: nisi traditus cōmetariensi expresse ei traderet̄ ad malā mansionē. i. clausum ⁊ strictum carcerem: vel tacite puta q: traditus erat vt ab eo q̄stio haberet̄ ⁊ torqueret̄: vel iam dānatus ad mortem vel aliam penā corporalem. Quo casu nō excusaret̄ si misericordia ductus eū soluerit. i. liberiorē tenuerit. hoc ei dolo ꝓximū esse p̄tor arbitrabit̄: q: cū sciret cui rei pararetur: intēpestiue misericordiā exercuit Cū posset nō suscipere talem causam magis q̄ decipere. vt dicit tex. aureus in. l. si hoiem. ff. deposi. Idem qd̄ Ang. aut saltē simile cōsuluerat Oldra. cōsi. xcij. incipit. rex habebat ⁊c. vbi dicit custodem castri nō teneri de ꝓditione substituti: si nobilem ⁊ honestū ad custodiam substituisset: ⁊ virum integre fame. facit text. singularis in
24 ca. statuimus. §. his oibus. lxj. dist. † vbi propter supremā sanctitatem laicus eligi potest in ep̄m: vt beatus nicolaus: etiam beatus seuerus ex lanificio assumpt⁹ fuit in archiep̄m. ⁊ beatus ambrosius priusq̄ baptizaret̄ in archiep̄m est electus vt ibi. ℭ Facit qd̄ not. Bal. in. l. legitimos. ff. de legiti. tuto. vbi dicit: q̄ tutor legitimus si est ꝑsona multū fida ⁊ honesta de satisdatione exoneratur. ℭ Facit dictū Paul. in l. si quis stipulatus sit stichū. §. fi. ꝑ illum
25 tex. in fi. ff. de verbo. obliga. vbi dicit: † q̄ pauper nō possidēs immobilia si sit multum fidelis ⁊ consuetus seruare promissa est idoneus fideiussor. contra text. in. l. ij. ff. qui satisda. cogun. ℭ Facit dictū Bal. in. l. abstinendū. C. quoꝝ appel. nō recipi. vbi dicit: q̄ qui tenetur satisdare ⁊ dare pignora vel fideiussorē: si fuerit honeste vite ⁊ probate fidei admitti debet cum iuratoria cautione: per glo. singularē in. l. j. ff. de ritu nup. volentem q̄ virtus hois sufficiat ꝓ satisdatione. qd̄ summe no. Bal. in. c. j. de iudi. ℭ Facit tex. singularis in. l. ad bestias. ff. de penis. vbi dicit: q̄ ob singularem hois ad mortē cōdemnati industriā differri dz executio capitalis: donec principi supplicatū fuerit q̄ ei remittat̄ penā. ℭ Facit qd̄ per illum tex. decidit Panor. in. d. c. nisi essent. iij. col. de preben. vbi dicit: q̄ licet a partibus non possit trāsactio hortū habere: vt in spiritualib⁹ a lite recedatur aliquo tēporali dato etiam ꝓ expēsis factis licet pro bono pacis fieri dicat̄: cum ius presumat: q̄ potius capiat ꝓ iure spūali: attamen si talis trāsactio seu cōpositio hortum habeat a tali iudice: q̄ circūspectus est ⁊ honestus: talis cōpositio toleratur ƀm eum. facit qd̄ decidit Pe. de ancha. cōsilio. cclxxx. ⁊. ccclxxxix. ℭ Facit decisio Bal. in. l. si q̄s ex argētarijs. §. co-
26 gentur. ff. de eden. † vbi dicit dictū testis infamis vel al's minus idonei posse sustineri: vbi cōcordat cū teste clare vite ⁊ honestatis. idē dicit Sali. in. l. in bonefidei. C. de reb⁹ credi. Ange. ɔsi. j. ⁊ Feli. in. c. j. de p̄scrip. ⁊ in ca. nobis. de simo. ℭ Et sic excellētia persone operat̄ nedum quo ad se: sz etiā quo ad cōsorte: in quo verificari potest qd̄ diuin⁹ ille Bal. in. c. j. de renun. dicit: q̄ fama vnius boni viri est vmbra gratissima: sub qua multi quiescūt. ℭ Facit qd̄ no. Inn. in. c. ij. de dila. vbi dicit: q̄

licet dilatio habens prima facie iniustitiã
in se: sit nulla: tamẽ valida erit si iudex ho
nestus ⁊ valde circũspectus eam decreuit.
¶ Et inde dicit idẽ Inn. in. c. j. de cle. pe-
27 regri. † ꝙ ordinatus ad certũ ordinẽ per
epm multũ prouidũ ⁊ honestũ: presumit
alios precedẽtes habere ordines: q: non
est verosimile ꝙ tãtus vir eũ ordinasset p
saltũ: que oĩa sequit Panormi. in. d. c. nisi
essent. ⁊ Feli. in. c. sicut. xiij. col. de re iudi.
⁊ ratione psone presumitur de solẽnitate
extrinseca. ¶ Facit dictũ Bal. in. l. vnica.
C. de cõfes. vbi dicit: ꝙ si mercator est no-
bilis: ⁊ fidedigna persona plene credit li
bro suarũ rõnũ q̃uis priuato: sc3 in parua
quãtitate. qð sequit Panor. i. c. bone. le. ij.
in fi. de postu. prela. ¶ Et sic nõ abs re cõ
suluerũt plures quos Feli. sequit in. c. ve-
28 niens. ij. viij. col. de testi. † ꝙ credit sacer
doti fidedigno: si dicat per morientẽ licẽ-
tiã sibi datã reuelandi confessionẽ. ¶ Fa
cit q: licet presumat de falsitate in testes
deponentes cõtra verosimile: tamẽ cessat
illa presumptio vt eis credat si tales exi-
stant: qui multo sunt fidedigni. p tex. in. c.
q: verosimile. de presump. quẽ Panor. et
Feli. ibi dicunt no. ¶ Facit qð singlr de-
cidit Barba. in repe. rubri. ß. de fide istru.
29 xxxv. colũ. vbi dicit: † ꝙ notarius qui in
instro inserere omisit ea q̃ sibi ex officio
incumbebant: puta locũ: ⁊ tps: nõ tenetur
de falso si sit excellens psona. ¶ Ultimo
facit qð dicũt doc. in. c. nullus. xxxviij. q. j.
vbi volunt: ꝙ licet sit peccatũ mortale su
mere medicinã a iudeo medico: tamẽ nõ
est peccatũ: si talis iudeus ceteros ciuita-
tis vel patrie medicos: in arte excelleret
medicine: ⁊ experientia. q: ẜm Bal. in. d.
l. sed reprobari ppter eminentẽ scientiam
relaxatur legis dispositio. qð sequit Feli.
30 in. c. j. de iude. ¶ † Ego autẽ consulerem:
iudeis quãtũcũq3 in arte peritis fidẽ non
adhiberi: qm̃ hoc colore decept⁹ olim fuit
Carolus calu⁹ frãcoꝝ rex fili⁹ Ludouici
pij: et Caroli magni nepos. de q̃ Saguy.
lib. v. Rebus (inquit) quarũ gratia Caro
lus romã petierat insolutis: febre afficit:
erat iude⁹ medicus zedechias noie: impe
ratori ppter eius peritiã pfamiliaris: qui
vel religionis christiane odio cui maxime
infensi iudei sunt motus: vl corrupt⁹ forte
pecunia potionẽ Carolo ppinãdam mi-
scet: qua epota Carolus oib⁹ mẽbris ita
defectus est: vt aulicorũ ministerio in cu-
biculum delatus: duodecimo post die in-
31 terijt. hec ille. ¶ † Aliter ⁊ als homini ex-
cellenti: presertim literarũ claritate pful-
gẽti ⁊ bono deferendũ est: put exẽplo no
bis olim tradidit athenaꝝ excellẽs curia
in persona Xenocratis Philosophi cui te
stimonium reddenti propter eius sancti-

30 Medic⁹ iude⁹ Carolũ caluũ francoꝝ regẽ proditorie necauit.

tatem iuramentum remiserunt soli eius
verbo credentes: quod sibi iudicibusq3
suis nunq̃ remiserant. de quo Ualerius.
lib. ij. titu. de maiestate. in fine. sic dicit.
Quãtũ porro honoris athenis Xenocra-
ti sapientia pariter ac sanctitate claro tri-
butũ est: cũ testimoniũ dicere coactus ad
aram accessisset: vt more eius ciuitatis iu
raret oĩa se vere retulisse: vniuersi iudices
cõsurrexerunt proclamarũtq3 ne iusiurã-
du3 diceret: quodq3 sibimet ipsis postmo
dum: dicende sñie loco remissuri nõ erãt:
sinceritati eius concedendum existima-
32 runt. ¶ † Pariter senatus romanus cum
metellus consul numidicus vite pbitate
conspicuus lege iulia repetundarũ accu-
satus literis sigillatis. i. libello solenni eẽt
iudicio accusatorẽ repulerunt: nec audire
voluerũt: q: semp bñ vixerat. de quo idẽ
Ualer. alleg. ti. in princi. sic dicit. Nã quid
plus honoris tribui potuit consulibus: q̃
est datũ reo metello: qui cũ causam repe-
tundarũ diceret tabuleq3 eius ab accusa-
tore postulate: ⁊ ad nomen inspiciendum
circa iudices ferrent: totum concilium ab
earũ cõtemplatione oculos auertit: ne de
aliqua re que in his relata erat videretur
dubitasse: nõ in tabulis: s3 in vita Quinti
metelli: argumenta syncere administrate
prouincie legẽda sibi iudices crediderũt:
indignũ rati integritatẽ tanti viri exigua
cera ⁊ paucis literis perpendi. hec ille. Ex
hoc concludens accusationem vel aliam
querelam non esse faciliter contra appro-
batum virum recipiẽdam: qui semp ante
33 benevixit. ¶ † Prout a simili nobis etiã
ostendit magnus ipse Alexander: qui cũ
thebas igni ⁊ ferro militibus diripiẽdas
concessisset vnicã pindari clarissimi illius
philophi domũ cremari vetuit. Et mar-
cellus captis syracusis archimedi philo-
sopho pepercit: visa eius prudentia qua
floruit. vt lib. viij. Ualerius edixit. ¶ Pa
riter licet dionysius tyrannus foret Pla-
tonem sapientem honorifice suscepit: nar
rante Policrate lib. vij. c. xxxviij. Plato-
ni obuiam dionysium tyrannũ vincatam
nauim misisse: Plinius refert: ipsumq3
quadrigis albis egredientem in littore
excepisse. Fertur ⁊ Mitridates persarum
rex eiusdem imaginem in academia lo-
casse et ei inscriptam. Mitridates rodo-
bati filius Platonis hanc musis imagi-
nem dicat. Cneus Pompeius possido-
nii domum intraturus lictorem: id est bi-
dellum preeuntem vetuit de more pul-
sare fores: sed consulares fasces ianue
Philosophi inclinari submittiq3 iussit.
¶ Hypocrati quoq3 pythagore discipu-
lo: ob singularẽ doctrinã auxiliaq3 medi-
cine hoibus impensa honores quos her-

33 Propter excellentiã psonaꝝ: ẽt tyrãni tẽperarunt sententiam.

34 Hõ vite honeste: ad dictum a vni⁹ testis nõ subijcit torture i regno frãcie.

a ¶ Beat⁹ ludouicus. hec ordinatio ẽ hodie per dñ3 aufrerij situata in tit. de q̃stionib⁹.

34 culi consueuerat grecia dicauit. † Ideo
cõsultissime statuit ⁊ ordinauit beat⁹ Lu
douicus[a] quondã francoꝝ rex Anno dñi
millo. ccliiij. ꝙ ad dictũ vnius testis q̃te
cũq3 fuerit autoritatis nemo torqueat p
crimie: licet 3riũ sit de iure. per glo. singu
larẽ ab oibus approbatã in. l. iii. C. ad le.
iul. maie. que locũ non habet vbi de crimi
ne conuẽtus fuit bone fame ⁊ honeste vi-
te: vt in dicta ordinatione dicit. q̃ incipit:
Et q: in dictis senescall js. Et in. l. actiõi
redhibitorie. ff. de edil. edic. probat dicta
ordiatio. Unde nõ sine causa dicitur in. l.
scire oportet. ff. de tuto. ⁊ curato. datis ab
his. ꝙ nec facultates neq3 sufficiẽs ita di-
gnitas est: sicut bona voluntas et mores
benigni: ⁊ alibi dicit tex. in. l. capitaliũ. in
fi. ff. de penis ꝙ maiores nr̃i seueri⁹ famo
sos q̃3 integre fame hoies punierunt. Ex
quo verificatum resultat qð scribit Pro-
uerbio. xxij. c. melius est nomẽ bonum: q̃3
diuitie multe. Qð nobis patẽter ostẽdit
Ludouicus. xj. regis nostri moderni geni
tor. sepe plus debito asper. Eodem teste
Saguyno lib. x. c. ij. Cũ guillelm⁹ quadri
garius parisij presul ⁊ certi ciues tpe bo-
ni publici ad cõiuratos principes sine ei⁹
assensu causa tractande pacis se contulis-
sent ceteris pscriptis: cũ ipse homo inte-
ger ⁊ sancte estimatiõis haberet in eum
temere seuire tẽperauit. hec ille. Sic ergo
a sili erit in casu nostro ꝙ ppter singularẽ
iuuenis industriã ⁊ eminentẽ scientiã re-
cedi põt a iure cõi: ⁊ statuto ciuitatis: vel
vniuersitatis: vt premature ⁊ citiori tẽpo
re doctoretur: nã possibile est: ꝙ deus ali-
cui aperiat ingenium: vt in teneris annis
digne possit ad gradũ promoueri docto-
rat⁹. vt dicit tex. in. l. j. §. s3 nec. C. de vete.
iure enucleã. iuxta illud. psal. xviij. Testi-
moniũ dñi fidele sapientiã prestãs paruu
35 lis. † Nec mirũ: q: qð fortius est aperuit
dñs os asine balaam: ⁊ locuta est Nume.
xij. Pariter Cato volũnio ⁊ Seruio sul-
pitio rome 9sulibus inter initia motusq3
belloꝝ. Bos mugitu suo in sermonẽ hu-
manũ cõuerso nouitate mõstri: audientiũ
aios exterruit. vt li. j. ti. de pdigijs refert
Ualeri⁹. ⁊ erat bos femella. i. vacca vt om
nes interpretãtur: qð factũ fuit bello pu-
nico. ij. Cui astipulatur Augustin⁹. libro
iij. de ciuita. dei. Omitto inquit boues lo
cutos infantes nõdũ natos de vteris ma
trum quedam verba clamasse: volantes
serpentes: simias ⁊ callias in hoies ⁊ ma
sculinũ sexum fuisse conuersas. Et anno
obitus Julij cesaris bos etiã locutus fuit
atratrũ trahens: vt refert aurelius Augu
stinus eo. lib. iij. de ciui. dei. c. xiij. vnde in
ca. si habes. xxiiij. q. iij. dicit idem Augu.
Parat⁹ sum adiscere ab anniculo. facit. c.

35 Bestie ⁊ aĩalia bruta miraculose locuta fuerũt deo sic volẽte.

esto subiect⁹. xv. di. ⁊. c. nolite. xj. di. Nar-
rat pfecto Saguy. lib. iij. c. iij. de filio frã
cie sic dicens: regi dagoberto cũ deessent
ppter vxoris sterilitatem liberi cõcubitu
virginis raguetrũde filiũ marẽ sigibertũ
suscepit: hic inter sacrosãcti lauacri q̃s sa-
cerdos amãdus enũciat orones: dum ne
mo de more xpiano amẽ rñderet: infans
ipse q̃ tm̃ dies. xl. nact⁹ esset: cũctis tacẽti
bus amen expedito ẜmone psonuit. iuxta
illud qð apud psalmistã dr. psal. viij. Ex
ore infantiũ ⁊ lactẽtiũ pfecisti laudẽ ppt
inimicos. Etiã hr̃ in legẽda simonis ⁊ iu
de aploꝝ: ꝙ cũ filia cuiusdã duc's filiũ cõ
cepisset ⁊ pepisset ⁊ quẽdã sctm̃ dyaconũ
infamasset quẽ parẽtes occidere volebãt.
Aplĩs infantẽ illi⁹ diei in noie xp̃i si dya
con⁹ h̃ fecerat iterrogãtib⁹. Rñdit ifans
Iste dyacon⁹ castus ⁊ sctũs est. Nec vnq̃3
36 carnẽ suã coinquinauit. † Solinus pari-
ter aurelio referẽte Augustino ac Plinio
lib. vij. c. xvij. de zoroaste bactrianoꝝ re-
ge: quẽ nõnulli cham noe filiũ estimant.
sic scripsit. Nascentiũ vox prim⁹ vagitus
a est[a] letitie eiũ sensus. sc3 risus ⁊ cetera le-
titie signa differunt in. lxij. diẽ. Unum tñ
nouim⁹ zoroastẽ: videl3 eadẽ hora risisse
qua fuerat nat⁹. Nec q̃cq3 boni risus ille
ẜm Augu. pretẽdebat. hunc ferunt prime
artis magice inuentorẽ: septẽq3 liberales
artes primũ indagasse: cui⁹ librũ Ninus
secundus assyriorum rex: eo postea supe
rato ⁊ interfecto exuri mãdauit. Sic etiã
soloninus pollionis ducis exercitus ger-
manici filius: q̃3 primum natus fuit: im-
mo nascendo ridere cepit: ex quo risu cu3
eius parentes valde tristes essent: notã-
tes aliquod in tali risu malum presagiũ.
Poeta omnia in bonam partem interpre
tans volens eos confortare eisq3 blan-
diendo et cesari: et etiam quia rogatus
a populo prophetia3 Sybille cumane in
terpretari: que per eam de christo facta
fuerat fecit bucolicorum eglogam quar-
tam: in qua carmẽ per Sybillam de chri
sto factum attribuit huic facto. dũ in prin
cipio dicit. Magnus ab integro seclorum
nascitur ordo ⁊c. Et quia etiam natura-
le est: ꝙ sicut maiores cognoscuntur per
sermonem: ita pueri per risum quando
rident ad illos quos cognoscunt. Ad qð
propositum in fine dicte egloge conclu-
dit. Incipe parue puer risu cognoscer ma
trem. quasi dicat ꝙ per risum Soloninus
paruus puer ridendo letificare debebat
parentes suos dando eis spem boni omi
nis: ⁊ tollẽdo suspitionẽ mali presagij: qð
re ꝟa cessauit. q: paulopost puer decessit.
Etiã fascicul⁹ refert tẽpoꝝ: tpe leonis pri
mi pape sctissimi terre motũ maximũ fuis
se per quatuor mẽses apð 9stãtinopolim:

36 Plures nascẽdo riserũt ⁊ itelligibilr locuti sunt.

a ¶ Uagitus est. De notãs miseriã: quã nascẽdo igredimur. iuxta. 3. esdre vij. Et scti sũt introit⁹ hui⁹ scli angusti ⁊ dolẽtes: ⁊ laboriosi. Pauci aũt ⁊ mali ⁊ periculoꝝ plent labore magnope fulti. Et finaliter nomẽ nr̃3 obliuionẽ accipiet p tps ⁊ nemo mẽoriã hẽbit operum nroꝝ. Sap. ij. de vergilio refert plutarch⁹. ꝙ cũ a mr̃e Maia edit⁹ fuiss3: nõ ceteroꝝ more vagit l3 adeo in ti vultu visus est: vt haud dubiã spem p sperior3 geniture iudicaret. de q̃ lati⁹ scripsi sup ꝟ. Cuidam petro tradiderit.

Universidad de D... Bibli...

a ¶ Sctificatus fuit. De quo hr̄ j. sup ↄbo: et soboles quā gestabat ī vtero. circa p̄nci.

quo vigēte infans dixit vt cantaret. Sā-
ctus deus: sāctus fortis: sanctus ꝛ imorta
lis miserere nobis. ꝛ sic cessauit: qđ post-
ea cōfirmatū in calcedonēsi synodo fuit.
Quinimo aliqb⁹ miraculose ita accelerā
tur act⁹ nature: q̄ꝫ anteq̄ꝫ nascant̄ opa na
toꝝ exerceāt: vt de gorgia epyrota Uale-
rius refert lib. j. ti. de miraculis. in hec ver
ba. Gorgie q̄ꝫ epyrote fortis et clari viri
origo: q̄ in funere mr̄is sue vtero elapsus
inopinato vagitu suo lectū ferētes ꝯsiste
re coegit: nouūq̄ꝫ spectaculū patrie p̄buit
Non tm̄ ex ipso genitricis rogo lucē: sed
etiā cruras assecut⁹. Eodē em̄ momento
tp̄is altera iā fato functa parit alter ante
clatus q̄ꝫ nat⁹ est. hec ille. Nonne beatus
etiaꝫ nicolaus a die natiuitatis sue ter in
septimana ieiunauit: adeo q̄ dieb⁹ lune
mercurij ꝛ veneris semel in die vbera ma
tris suggere ꝯtentus fuit: imo aliquoties
ita accelerat̄ (qđ plus est) vsus rōnis ac li
beri arbitrij: q̄ nedū nati: sꝫ i vtero adhuc
existētes opera exercēt viroꝝ sapientuꝫ:
prout de Joāne legit̄ Lu. j. dū dicit̄. Ec-
ce enim vt facta est vox salutationis tue
in aurib⁹ meis: exultauit in gaudio ifans
in vtero meo. Cū em̄ virgo beata eā. s. eli
zabeth grauidā salutasset: beat⁹ Joānes
iā spūsctō replet⁹ sensit filiū dei venire ad
se: ꝛ p̄ gaudio in mr̄is vtero exultauit: tri-
pudiauit: ꝛ motu salutauit. quē voce non
potuit. habuit em̄ grām qua in vtero san
a ctificat⁹ fuit[a]. vn̄ fuit ante sanct⁹ q̄ꝫ nat⁹.
Sup quo Chrysosto. em̄ plusq̄ꝫ pphetaꝫ
ostēdere volēs dicit. Prophete est p me-
rito ꝯuersatiōis ꝛ fidei pphetiā accipere.
Nunq̄d pphete fuit: vt pri⁹ fieret pphe-
ta q̄ꝫ homo: vt impleret̄ qđ de ipso dictū
erat Hiere. j. priusq̄ꝫ te formarem in vtero
noui te: ꝛ anteq̄ꝫ exires de vētre sctificaui
te. Quid de gloriosa semp virgine dei ge
nitrice maria pie credendū sit: Docet al
bertus magnus sup illud. Missus est ga-
briel angelus. Dicens in ea iā fuisse vsuꝫ
rationis in vtero existente a die sue bene
dicte cōceptionis acceleratum: q̄ de his
que dei sunt plus sciuit q̄ꝫ omnes philoso
phi: doctores: ꝛ theologi vnq̄ꝫ sciuerit ob
gratie plenitudinem sibi a deo collatam.
quoniā si Joānes in vtero existens chri-
stum cognouit in vtero existentem: ꝛ ei re
uerentiam exhibuit: vt in euāgelio habe-
tur: quāto plus habere meruit illa plenitu
dine gratie decorata in cognitione diui-
norum. subiungens ibi: virginitatis prius
q̄ꝫ nasceretur votū fecisse: ꝛ suam deo vir
ginitatem dedicasse mentaliter: ꝛ post na
tiuitatem vocaliter. Pariter vt in legen-
da simonis ꝛ iude apostoloꝝ habetur: cū
filia cuiusdam ducis ex fornicatione con
cepisset filium: ꝛ parturiendo quendā san
ctum infamasset diaconum: apl'i infanti
eiusdē diei dixerūt. Dic infans in noīe do
mini: si iste diacon⁹ hoc p̄sumpsit: ad hoc
infans. Iste inquit diaconus castus ꝛ san
ctus est: nec vnq̄ꝫ carnē suaꝫ coinq̄nauit.
hec ibi. Et hoc est qđ dixit xp̄us. vt legit̄
Matth. xj. abscōdisti hec a sapientibus:
ꝛ prudētibus: ꝛ reuelasti ea paruulis. Nā
b spiritus vbi vult spirat[b]. Joā. iij. Inde di
citur q̄ non fit iniuria maiori si a minore
melius dicatur in iure. l. potiores. C. de of
fi. recto. prouincie. quia scientia est donū
dei: sm̄ glo. in. c. forus. de verborum signi.
quod dispensatur pro voluntate ꝛ gratia
largitoris: qui vt dictum est. vbi vult spi-
37 rat. † Preterea sicut malicia supplet eta-
tem: nonne a fortiori dicere debemus: q̄
scientia supplere debet defectum etatis.
Est enim scientia donū dei. Nā dauid ex
gratia spūs sancti donū sapiētie suscepit.
Et sunt nōnulli: qui plus adiscunt in vno
anno: q̄ꝫ alij in trib⁹: q̄r ingeniū ipsoꝝ vti
tur duplomate. l. continuus. ff. de verboꝝ
obli. Presertim qn̄ sunt iuuenes: quia ad
adiscēdū sunt natura aptiores. l. p̄cipiūt.
ff. de edil. edic. Nonne Bal. qui in. xv. sue
etatis anno publice vt dictū est repetijt.
38 l. centū capue. dign⁹ erat doctoratu. † Si
militer Barba. qui eleganter hoc. c. repe-
tijt. Anno dn̄i millo. cccclv. quo ego thl'e
nat⁹ fui die bti thome in mēse decēbris.
Nunq̄d a doctoratu debuit repelli q̄ scđo
anno quo leges audire cepit publice sub
dn̄o Jo. de anania de iure rn̄dit in mat̄ia
satis difficili. l. j. ff. de ꝯdi. indebi. Et āno
tūc sequēti: ꝛ sic in triēnio sui studij ad le
gendū publice ꝯduct⁹ bononie extitit: vt
ipsemet testatur in dicto. c. cū vicesimum.
xv. colum. de offi. delega. ꝛ in. c. fi. in prin.
39 de solutio. † Absit q̄ tam excellētes viri
propter etatis defectū vbi scientia abun
dabat ꝛ toti⁹ ↄtutis exercitatio a tā subli
mi debita eis dignitate fuissent repulsi:
nō pfecto erāt gl'iosi illi iuuenes. de his
ꝯ quos exclamat glo. singularis in. l. j. C.
de tyronib⁹. lib. xij. dicens q̄ vagus scho
laris nunq̄ꝫ efficitur magister. ꝛ glo. singu
laris in. l. j. C. de studijs liberali. libro. xj.
que arguit contra scholares audiendo le
ctionem edificantes castra in aere: ac cō-
numerantes tegulas domus. ꝛ glo. singu
laris in. l. qui arbitrātur. de peni. distinc. j.
clamat ꝯ scholares dormiētes in scholis
durāte lectura. Pariter glo. sup ↄbo: La
borib⁹. in p̄emio sexti ꝯ scholareꝫ irritat̄
qui q̄ꝫdiu sunt in studio ꝛ studere deberēt
faciunt scribere libros. Et glo. in. c. odi et
eieci festiuitates. xxiiij. q. j. singul'r insur-
git ꝯ scholares eūtes ad eccl'ias causa vi
dendi dn̄as: ꝛ vtinam non respicerēt puel
las: de q̄bus scholastici sepenumero som

b ¶ Spirat. isto anno domini 1513. in p̄n. mēsis martij. nōnullis scriptū fuit thl'e curialib⁹ ō mist̄ q̄ nouit̄ ꝯtigerūt int̄ q̄ scđus arti. tal' ē. Scđꝫ auditu graue. Caperataq̄ꝫ frōte sublegē duꝫ catenatim adglutinabimus qđ q̄r mirabile ꝛ inauditū oīb⁹ sese offert ꝛ pdigiosū nostro calamo delimatū tibi plegēdū delegaui. Rhodi namq̄ꝫ q̄ carpathij isula maris est: puer disparuit qui vbi vite exegit mēseꝫ tā expedite grece latie q̄ꝫ ꝛ hebraice cepit eloq̄ vt i q̄buscūq̄ꝫ ginasijs eruditum fuisse oēs dijudicēt. h̄ ibi.

37 Cōcludit̄ q̄ ppt̄ excellētiaꝫ ingenij āticipat̄ tp̄us doctorādi.

38 Laudes barbatij q̄ hoc. c. repetijt.

39 Nota ꝯ fatuos ꝛ vagos scholares.

40 Si minor. xviij. annis doctoretur nō potest esse iudex nec petere i itegrum restitutionem.

niant: q̄r multū eas desiderāt. sm̄ Bal. in
l. desideriū. C. deposi. Sicut ad tribulos
quos diligit asin⁹ sua somnia vertit. Cō-
tra scholarē gloriosum inanis glorie cu-
pidū mouet̄ glo. in. l. cū ea. C. de transac.
Et etiā Rapha. fulgo. in. l. qui sub prete-
xtu. C. de sa. san. ec. Innchit cōtra schola
res libri mittētes ad scholas: ꝛ ipsi rema
nent in lecto. Tales em̄ sm̄ Hosti. in. c. j.
de offi. primicerij. melius facerent si se ac
suos parētes inanib⁹ sumptibus non ve
xarēt: q̄r cogitare possunt q̄ licet quis pos
sit per aliū docere non tn̄ possunt per aliū
discere. Ideo Goffre. ꝛ Jo. and. in. c. j. de
sum. trini. Arguūt contra nobiles delica
tos mittētes ad scholas repetitores: ꝛ ipi
iacent in lecto. Puto q̄r tales premature
doctorari nō possent: immo nec vllo tem-
pore: sicut potuerūt precedētes: a quodā
scholari glorioso nō minus tamen igna-
ro abbas sancti petri fundū quē ei dede-
rat ad fruēdū detecta eius ignorantia re
mouit. q̄r cū iuisset ad palatiū pro abbate
aliquid dicere nesciuit. Assignatio em̄ pē
sionis extraneo aduocato facta tacitā ha
bet cōditionē si peritus existat ad defen-
dendū dn̄m in causis suis. sm̄ Bart. in. l.
cū quid. in fi. ff. si cer. peta. De quodā alio
recitat idē Bar. quē habeo in quadā an-
tiqua sua lectura: que non est in impressis
in. l. fi. C. de epis. ꝛ cle. q̄ reuersus a studio
et interrogat⁹ super quodā facto suaꝫ per
illum tex. fuit exordit⁹ prefationē. deo no
bis auxiliū prestante ꝛc. Sed ad factum
nil de iure respondit. Ob qđ de risus fuit
sic profecto viuunt plures moderni scho
lares tempus cōsumendo iuriloquiū pro
pulchriloquio relinquētes. Prefationes
solū impectorant. Sed de dispositiua et
rationibus legū et canonum non curant.
40 ¶ † Unū menti tenebitis: q̄ si propter
eminentē scientiā excellentēq̄ꝫ virtutē mi
nor decēseptē annis doctoret̄: licet possit
legere: disputare: ꝛ cetera exercere: tamen
iudex esse nō poterit inter suos scholares
cū minor decēocto annis iudex eē nō pos
sit. d. c. cū vicesimū. ꝛ. d. l. quid cōsulebāt.
¶ Simil'r esse nō poterit aduocat⁹: vt. d. §.
pueritiā. q̄r posset alijs nocere suū officiū
male exercēdo: ꝛ causas partiū pdēdo: sꝫ
nō sic in doctore: q̄ nulli p̄iudicat legēdo:
nec petere poterit restitutionē i itegrū: cū
nō p̄sumat̄ de sui facilitate ꝛ deceptione:
qui ad tm̄ gradū inter sapiētes est assum
ptus. sm̄ gl. i. l. pfessio. C. de mune. prim̄.
li. x. vbi Andre. de barulo. Refert vidisse
cernotū. accursij legū glossatoris filiū in
tegrū restitutionē petentē ab illo bn̄ficio
fuisse repulsuꝫ tāq̄ꝫ doctorē: ꝛ maxime nō
restitueret̄. si tāq̄ꝫ iudex minor etate ma-
le iudicasset p imp̄itiā. l. j. C. q̄ ꝛ aduersus
41 quos in inte. resti. ¶ † Ex p̄missis infert̄
ad questionē quā disputauit Jo. an. in ad
di. spec. ti. de tuto. ꝛ dominic⁹ in. c. grādi.
de supplē. negli. prela. li. vj. Si pupill⁹ est
rex an debeat nedū tp̄e pupillaris etatis
regnū gubernari p tutores: vt dictuꝫ fuit
supra: sꝫ etiā post pupillarē etatē debeat
gubernari p curatores: an per ipsummet
regē adultū: vt videt̄ q̄ administratio re
gni exerceri debeat per regē adultū: nec
videt̄ cogi habere curatorē. insti. quibus
mod. tute. finit̄. §. j. Nam quoties aliquis
est capax alicui⁹ iuris officij vel dignita-
tis: poterit oīa illa administrare: ꝛ in iudi
cio deducere sine autoritate alicuius per
se: vel p pcuratorē: dū tn̄ sit pubes: quā-
uis sit minor. xxv. annis. c. ex parte. iūcta
glo. de resti. spo. ꝛ. c. fi. de iudi. li. vj. Cum
ergo dignitas cadat in tali cui iure succes
sionis regnū defert̄: ex q̄ est pubes admi
nistrare pōt. Qm̄ idē videmus de mulie
re dignitatis incapace: q̄ rōne dignitatis
regie sibi ex successione delate iudicat. c.
dilecti. de arbitri. xij. q. ij. cū deuotissimā.
¶ Rex em̄ ppter multos sibi astātes et
ppter officia in ei⁹ domo ab antiq̄ ordi-
nata errare nō potest. arg. l. oīm. C. e. ti. ꝛ
42 c. j. de cōsti. li. vj. ¶ † Nec curatorē h̄re
q̄s cōpellit̄. insti. de curato. §. inuiti. Ma-
xime p̄nceps q̄ est legibus solut⁹. de isto
nēpe dici pōt. qđ scribit̄ Luc. ij. Puer cre
scebat ꝛ cōfortabat̄ plen⁹ sapiētia: et grā
dei erat cū illo. Nam ꝛ salomoneꝫ adhuc
puerū elegit de⁹. j. Paral. xxix. iuxta illđ
Eccl'ia. xxiiij. Posuit deus dauid puero
suo excitare regē ex ipso fortissimū. ꝛ alibi
legit̄. Melior est puer sapiēs rege stulto.
Eccl'ia. iiij. c. ¶ Ex studijs em̄ cognoscit̄
puer. Prouer. xx. ꝛ. s̄. de p̄sum. ex studijs.
Nā dicit Ni. de lyra. j. Reg. xiij. Referēs
43 ibi in p̄n. rōne hebreoꝝ: q̄ qn̄ hō ad ali
quod pmouet̄ officiū magnū h̄ns prefer
tim reipublice administrationē annexā.
Sicut saul: q̄ fuit elect⁹ in regē adeo: si-
mul ei dat̄ grā iustificās et ipm disponēs
ad tale officiū gerēdū. Circa qđ sciēdū ē
q̄ misericors de⁹ humanā fragilitatē co-
gnoscēs eē inexptā ꝛ ieptā ad bellādū et
resistēdū demoni ifernali: de q̄ ↄitas di-
uina i euāgelio dixit: q̄ nō ē ptās sub ce-
lo q̄ cōparet̄ illi: quē alibi vocat principē
hui⁹ mūdi dicēs. Uenit em̄ p̄nceps mūdi
hui⁹: scꝫ diabol⁹: ꝛ in me nō h̄ꝫ quicq̄ꝫ ꝛc.
44 ¶ † Ne a tāto ꝛ tā forti p̄ncipe qui est
leo rugiēs q̄rēs quē deuoret natura hūa
na i aliq̄ decipiat̄ dedit vnicuiq̄ꝫ hominū
vnū angelū magr̄ꝫ directorē ꝛ cōseruato
rē scientē oīa necessaria p hūana salute:
qđ eē verū etiā cognouerūt gētiles. Unde
Aristo. in li. de secretis secretoꝝ ad alexā
drum. Nescis inquit q̄ teste hermogene

41 An rex minor. xxv. annis cogatur habere curatores vel possit p se administrare.

43 Deus vnicuiq̄ꝫ dat vnū bonū angelū ad eū tuendum cōtra demonem.

44 Quāto quis habet maius officiū tanto ei impēditur a deo largi⁹ ꝛ potentius auxilium.

Universidad de

egregio doctore:duo sunt spiritus q̄ te custodiūt:quoꝝ vn⁹ stat ad dexterā ⁊ alius ad sinistrā custodiētes et sciētes opa tua et referētes factori tuo q̄cq̄d feceris.Hoc solū in ɔ̄itate dz o alexāder te retrahere ab oī inhonesto ope.h̄ ille.Per quos angelos intelligit vnū bonū q̄ stat ad dexteram et aliū ad sinistrā scz angelū sathane
45 q̄rēs hoīes tanq̄ leo deuorare.¶†Uel q2 erat rex et plat⁹ duos habebat bonos angelos custodes:q2 certū est q̄ impatores ⁊ reges duos habent angelos custodes:vnū rōne sue singularis psone:sicut habēt ceteri hoīes:de q̄ habet Matthei xviij.ibi:videte ne cōtēnatis vnuz ex his pusillis:dico em̄ vobis:q2 āgeli eoꝝ semper vidēt faciē pr̄is mei:q̄ in celis est.tanta est em̄ dignitas hoīs:q̄ natura angelica ei seruit.ƀm gl.in.l.cognitionū.ff.de varijs ⁊ extraord.cog.¶Et isti angeli sunt de ordine inferiori:alterū vero angelū habent ratiōe dignitatis vel officij regalis:aut plature:vt de heliseo legit.iij.re.iiij.q̄ angeloꝝ multitudinē habuit ad sui defensionē.Et vt ait sanct⁹ Bernar.in q̄dā sermone beata vgo plurimas angeloruz legiones habuit ad sui custodiā ⁊ ptectionem:⁊ q̄ ei tanq̄ dn̄e deseruirēt.Ut ei conueniat qd̄ habet Psalm.xc.Angelis suis de⁹ mādauit de te:vt custodiāt te in oīb⁹ vijs tuis.Singulis em̄ regnis p̄sunt angeli de superiori ordine inferioris hierarchie:q̄ dicunt p̄ncipat⁹:q2 ordo ipsoꝝ dr̄ ordo p̄ncipatuuz.Et isti sunt p̄ncipaliter custodes regū ⁊ regnoꝝ:ideo aliqn̄ accipiunt p regib⁹ ⁊ regnis:qb⁹ p̄sunt:eo q2 rōnabiliter pcurāt bonū gētiū sibi ɔmissarū ex eaꝝ meritis.Nā q̄libet angel⁹ offert deo merita sue gētis cui p̄est:propter qd̄ vident tales angeli sibi inuicē ɔ̄triari ⁊ resistere:q̄ties duo regna qb⁹ diuersi p2esunt angeli sunt in ɔ̄dictione.Et hoc est qd̄ dr̄ Daniel.x.vbi danieli dixit gabriel.Princeps id est angel⁹ regni:persarū restitit mihi viginti ⁊ vno dieb⁹:⁊ pmanēt illi angeli in tali resistētia:nō q̄ iter ipsos sit ɔ̄rietas volūtatū simpliciter:sz q2 futura ignorāt donec sciāt determinationē diuine volūtatis de futura isti⁹ aut illi⁹ gētis subiectione.Sed q̄ p̄mo sciūt diuinā volūtatē p reuelationē vel effectus positionē tūc ɔcorditer approbāt diuinā sententiā.Cū volūtates eoꝝ sp sint ɔformes diuie volūtati:vt declarat beat⁹ Tho.in p̄ma pte.q.cxiij.arti.viij.⁊ oēs i scd̄o sententiaꝝ.di.xj.⁊ Lyra i v̄bo:⁊ angel⁹.Apo.x.⁊ in v̄bo:⁊ audiui angelū.ibidē.xvj.c.Et clari⁹ allegato Dan̄.x.c.⁊ Greg.li.iiij.
46 moraliū.c.xxxj.⁊ li.xvij.c.vij.¶†Huī⁹ aūt regni ⁊ regis frācie custodia ⁊ protectio attributa est michaeli archāgelo:qui olim princeps fuit synagoge.Sz nūc cōstitut⁹ est adeo in p̄ncipē eccl'ie:cuius supra ceteros scti p̄ncipes brachiū dextruz ⁊ ppotēs est christianissim⁹ rex nr̄ frācie:ex his q̄ vidistis in v̄bo:⁊ vxorē noīe adelasiā.¶Unde nō sine cā psperat ⁊ semp indies crescit ⁊ auget regnū tanq̄ ab ipsomet deo institutū ptectū et custoditū:vt plene dixi tractādo de filiab⁹ in regno nō succedēdis sup v̄bo:duas habens filias.Michael em̄ interp̄tat de⁹.Nā vt ait gregori⁹ q̄ties mire virtutis aliq̄d agit:michael mitti phibet:vt ex ipso actu ⁊ noīe detur intelligi:q̄ null⁹ facere pōt qd̄ facere p̄ualet de⁹.Jdcirco eidē michaeli plura q̄ sunt mire virtutis attribuunt:ob qd̄ inter sanctoꝝ acies angeloꝝ signifer xp̄i habet:⁊ paradisi p̄positus nominat.Ita q̄ q̄ties de ipso festū fit de ceteris oīb⁹ an
47 gelis etiā solēnizat.¶†In signū cui⁹ regni ⁊ regis frācie ptectionis post p̄mā michaelis in terra eccl'ie romane:scz i mōte gargano apulie miraculosaz apparitionē:in suiq̄ honoris tēpli dedicationē facta fuit apparitio scd̄a in regno frācie i loco q̄ tūba dr̄.iuxta mare sex milib⁹ ab vrbe abrincēsi circa annū dn̄i septingentesimū decimū:vbi michael ep̄o p̄dicte ciuitatis apparuit iubēs vt in p̄dicto loco ecclesiā ɔstrueret:⁊ sicut fit in terra ecclesie scz in mōte gargano:ita ⁊ ibi in sui memoriā celebraret:q̄ locū incolere regnūq̄ tutū seruare statuerat.vt plene hr̄ in ei⁹ legēda.de q̄ etiā meminit Gaguyn⁹.li.iij.c.iiij.Eodē(inq̄t)ppe tpe aubert⁹ abriacēsis pōtifex in colle altissimo scti michaelis cenobiū excdificauit:cū ageret ann⁹ salutꝫ septigētesim⁹ non⁹.h̄ ille.¶Que oia prudēter ɔsiderās rex ludouic⁹ vndecim⁹ dn̄i nr̄i regis moderni genitor in honorē archāgeli protectoris regni sui:ordinē militarē scti michaelis instituit perpetuo:⁊ fundauit.Certo militū numero q̄rū rex p̄m⁹ est:decreto ⁊ determinato.Et cuilibet certoꝝ miliū librarū annuoꝝ p status augmētatione assignata regia pēsione.Qui milites de ordine regio vocant:portātes aureā torquem:et diui michaelis regium insigne aureum pēdens.vt publice videri pōt.Nec pōt aliq̄s vti hoc insigni ornamēto:nisi cui rex concesserit:ad instar ionathe:cui antiochus dedit potestatē bibere in auro:⁊ esse in purpura:⁊ fibulā aureā ferre Machab.xj.⁊ glo.in.c.j.de prescriptio.li.vj.et.l.nemo.C.de vesti.olobe.lib.xj.¶De hoc profecto michaele audacter dicere potest christianissim⁹ rex francie quod habetur allegato Danielis decimo capitulo ibi:ecce michael vn⁹ de principibus primus venit in adiutorium meum.et eodem.c.in fine.Nemo

45 Rex duos habet angelos et qualiter angeli terre principes regūt et de eoruz officio ⁊ potestate ⁊ cōtradictiōe.

46 Regnum ⁊ rex francie custodie michaelis archāgeli sūt a deo deputati.

47 Apparitio archāgeli michaelis in francia et q̄ tpe et de institutione ordinis illius per ludouicum vndecimum.

est adiutor meus in omnibus his:nisi mi
48 chael priceps vester.¶†O crueliora feris inhumanissimis hominū genera pecudum vitā imitantia ad vos ipsos redite dignitatē vestrā animo reuoluite quanta beneficioꝝ copia anima vestra a summo omniū opifice donata sit perpēdite.Ipsi corpus organicū mirabili opificio extructum cū sensibus copulauit.Ipsi celos ⁊ sidera elemētaq̄ omnia ⁊ ex illis cōposita seruire iussit:ipsi angelos ad custodiaz deputauit:ipsi leges ⁊ p̄cepta bene beateq̄ viuēdi instituit:et cū nec sic suū creatorez agnosceret:misit vnigenitū filiū suū:qui viā veritatis illū doceret:qui errantē ad vite semitā reduceret:qui deniq̄ illam sanguine suo p̄cioso redimeret quid igit.O beluarū more viuētes:tā egregiā.taz insignē.tā preclarā.tā deniq̄ deo caram creaturā ⁊ imaginē ad suā similitudinem formatā pctōꝝ labe deturpatis:et rebus quarū seruitio vti deberet seruire vestra vite turpitudine cogitis.Expergiscimini aliquādo ⁊ vos homines nō beluas adeo pductos memorate:ad sidera vult⁹ erectos tollite:illuc aspirate:totisq̄ virib⁹ bene beateq̄ viuēdo tendite.Qm̄ de eo vt dicit pagan⁹ ille poeta Ouid.lib.j.metamorphoseos:finxit in effigiē moderantiū cuncta deoꝝ pronaq̄ cū spectent animalia cetera terram.Os homini sublime dedit:celūq̄ videre iussit:⁊ erectos ad sidera tollere vult⁹.Sic modo q̄ fuerat rudis et sine imagine tellus:induit ignotas hominū cōuersa figuras ⁊c.Uideatis gl.insti.de iure natu.in fi.⁊ tex.in.d.l.in pecudū.ff.de vsur.⁊.l.iustissime.ff.de edil.edi.¶Unde restat attēta angelica diuina custodia de etate regis non curandum.
49 ¶†Legimus em̄ q̄ septē annorū erat ioas cū regnare cepisset:fecitq̄ qd̄ bonū est corā dn̄o.ij.Paral.xxiiij.Jdeo expedit:q̄ talis rex assumat regimē:ne ppter tutoꝝ ⁊ curatoꝝ dissēsionē destruat terra iuxta illd̄ Mat.xij.Oē regnū i seipz diuisū desolabit.Tales ei dissēsiōes si semel icipiāt:vix cedari possunt:nisi rex ipe regimen assumat.Cui dari poterūt assistētes viri sapiētes ⁊ quoꝝ consilio regat impe
50 riū.¶†Cōtrariū tn̄.scz q̄ regere ⁊ administrare an̄.xxv.ānū nō possit vr̄:nā ɔstat q̄ fragile ⁊ īfirmū ē hui⁹ etatꝫ ɔsiliū multis captionib⁹ multoꝝq̄ insidijs expositum:maxime enim omnis pueritia primū circa quadragesimum diem deinde septimo mense tum septimo anno postea circa pubertatem periclitatur.ƀm cornel.li.ij.c.j.¶Jdeo ipsis minoribus rerum suarū administratio committi non debet:q̄uis rem suam bene gerant.l.j.ff.de minorib⁹.Et inde est:q̄ adultus q̄tūcunq̄ discretus ante vicesimum sue etatis annū:veniam etatis vt per se administrare possit impetrare non potest.l.ij.C.de his qui veniā eta.impe.Preterea tales sua negocia administrare nō possunt:immo si in ipsis administrādo ledūt in integrū restituunt etiā si curatorē cōsentientē habuerint.l.si curatorē.C.de in integ.resti.mino.Multomin⁹ ergo negocia reipub.regni administrare poterūt absq̄ curatore:arg.l.j.§.sedet si q̄s.ff.de carbo.edi.⁊.c.vbi maius.de elec.li.vj.Cū em̄ stabilē mentē nōdū adeptus sit:sapientū hoim iura nō debet tractare.l.fi.C.de testa.mili.q2 quanto q̄s infirmior est ad resistendū tanto facili⁹ in sniam trahitur.Unde iuuenes q̄ senes:⁊ egri q̄ sani facili⁹ credūt:vt pulchre recitat Plutarch⁹.de vita Catonis iunioris.in prin.Preterea vt dicit Aristo.in.j.rhetori.facile credunt:eo q̄ in multis nōdum decepti sunt.Ex qua credulitate sepenumero boni principes fallunt et incauti in subditoꝝ perniciē eunt.Jdeo videm⁹ ad rēpublicā administrandā ante.xxv.annū minores nō recipi.l.ad rempublicā.ff.de mune.⁊ hono.q2 indecoꝝ esset.vt hi rēpublicā gererent:qui gubernare nō nouerūt seipsos.c.indecoꝝ.de etate ⁊ quali.⁊ alibi dicit:q̄ inciuile est eos qui alieno auxilio in suis reb⁹ gerendis egere noscunt:⁊ sub alijs reguntur:aliorum tutelam ⁊ curam subire.dicit tex.in.§.minores autē.instit.de excu.tuto.¶Impuberes autē ⁊ minores in tutela esse naturali iuri cōueniens est:vt is qui perfecte etatis nō sit alteri⁹ tutela regat.dicit tex.insti.de attilia.tuto.in fi.facit text.in aut.de sanctissi.epis.§.j.colla ix.Nam presumptio est cōtra iuuenes:q̄ prudenter nō possunt regere.iuxta illud Phi.in.iij.topicoꝝ.Nemo iuuenes eligit in duces q2 nō constat eos esse pru
a dentes[a].Stultitia em̄ colligata est in corde pueri.Prouerbio.xij.de quo amplissime:nec min⁹ pulchre p Lucā de pēna.in l.tyrones.C.d̄ tyro.li.xij.vij.col.quinimo decidit beat⁹ Tho.in.j.pte.q.xcix.arti.ij.q̄ pueri nati in statu innocētie si adā non peccasset nō mox habuissent pfectā virtutē:⁊ motū mēbroꝝ.Cū oē generatū p̄us sit imperfectū q̄ pficiat.Si pueri in statu innocentie fuissent p generationē sicut nūc pducti:⁊ sic ab initio impfecti fuissent in quātitate ⁊ virtute corporis:ita q̄ ilico nō habuissent sufficientē virtutē ad mēbra mouēdū ƀm quoslibet actus:nisi quo ad act⁹ pueritie cōuenietes:puta ad fuggendū vbera p se ⁊ similia.Preterea pfectū nō habuissent vsum rōnis:vt dt̄ eadē parte.q.cj.arti.ij.q2 vsus rōnis dependet quodāmodo ex vsu viriū sensitiuarū.Ui ligato sensu ⁊ ligatis virib⁹ interioribus

48 Nota mirabilē et infinitā dei gratiā anime rationali diuinitus datam ⁊ sic de hominis nobilitate quo ad animam.

49 Joas etatis septē annorū regnare cepit.

Rationes q̄ rex minor.xxv.annis administrare nō possit.

a ¶Prudētes.Prudētia ergo p̄ncipibus victoriā p̄bet viteq̄ honestatē:cū impossibile sit prudētem nō esse entē bonū vj.ethico Unde Hieroboam ex sua imprudētia decē regna pdidit q̄ sibi dī miserat pf su⁹:cū iprudenter irritasset dn̄z.iij.Regum xiiij.

sensitiuus homo perfectū vsum rationis non habet: vt patet in dormiētibus ⁊ freneticis: vires autē sensitiue sunt virtutes quedā corporaliū organoꝝ. Quib⁹ organis impeditis necesse est vires sensitiuas seu actus earū impeditas esse et cōsequēter vsum rōnis. Et in pueris est ipedimētū harū viriū sensitiuarū ꝓpter nimiā humiditatē cerebri: ideo non est in eis perfectus vsus rationis: sicut nec alioꝝ mēbrorū: nec etiā habuissent tunc et minus nūc perfectionē scientie: sed cū ꝓcessu temporis absq͡ꝫ difficultate acquisiuissent inueniendo vel addiscēdo. Cum sit natura e homini vt scientiā per sensum acquirat: sꝫ multo pleni⁹ tūc habuissent pueri: q͡ꝫ nūc post peccatū naturaliter habeant? Et sic eis administrationē permittere non esset sine periculo subditoꝝ. ¶ Unde domin⁹ peruersis cōminās regionib⁹ inq̄t Esaie iij. dabo pueros principes eoꝝ ⁊ sapiēs ille populo cōpatiēs ait. vt terre: cui⁹ rex puer est: ⁊ principes ei⁹ mane comedunt. ¶ Nec est eadē ratio in rege: que in alijs priuatis qui inuiti nō capiunt curatores: cū regis officiū sit iustitiā exercere. xxiij. q.v.c.regū. ¶ Nec potest suus error emēdari saltē faciliter cū aliquando superiorem nō habeat. lxiij. di. adrianus. c.ꝑ venerabilē. qui filij sint legi. Maxime in criminalibus que nullā aut difficilē habent reparationē: in quib⁹ a rege nō appellaꝶ. ¶ Uidem⁹ insuper minori in iudicijs dari curatorē etiā inuito: vt. ḋ. §. inuiti. insti. de curato. Multo ergo magis dꝫ sibi dari vt sit iudex. Ad hoc facit text. not. in. c. grādi: de supplē. negli. pla. lib. vj. vbi regi inuito daꝶ curator. Et cū fuisset semel de facto questio in persona regis legionen̄. fuit pro hac parte determinatū. vt refert Jo. an. vbi. s̄. ⁊ cōsuluit Oldra. cōsilio. lij.

Decisio q̄stionis.

51 Qualiter intelligitur regeꝫ etate minorem per se regere non posse.

51 ¶ † Ex quib⁹ omnib⁹ videꝶ: ꝙ licet impuberes ⁊ minores. xxv. annis sint dignitatū seculariū licꝫ regaliū capaces: tn̄ ante. xxv. annū per se non possunt saltē sine curatorib⁹ regere. Q̄ŏ verꝫ itelligit Jmo. quē ibi sequiꝶ de sctō Gemyniano in. ḋ. c. grādi. in rege qui assumitur per electionem: de quo loquiꝶ. ḋ. l. ad rempublicam.

52 Habēs regnum iure sanguinis potest omnia ante. xxv. annum et ante coronationem ⁊ sacrā vnctionem.

52 ¶ † Reges eni qui iure sanguinis succedunt in suorum p̄decessoꝝ regnis: qualis est rex nr̄ frācie christianissimus: oia possunt ante. xxv. annū que possunt alij quicunq͡ꝫ in suis priuatis patrimonijs. per dictam. l. si curatorē. C. de in integ. resti. minoꝝ. Nā reges francie possunt etiaꝫ ante coronationem administrare priuilegia et rescripta dare. Sicut papa ante coronationem administrat. vt no. Jo. and. super data. vj. libri. Et est decisum per extrauagātē Clemētis. v. que incipit q͡ꝛ nōnulli.

¶ Jdem de electo in imperatorem. vt in extrauagāti. imperialis. vbi Bal. de pace constan. ⁊ per Bal. in ꝓemio ffoꝝ. Cyn. ⁊ doc. in. l. bene a zenone. C. de quadrien. prescrip. ⁊ Archi. xciij. dis. legimus. ⁊ glo. in clemen. vnica. de iureiurā. Quo eni ad potestatem ⁊ auctoritatē gubernandi regnum coronatio nihil addit: nec sacra vnctio: vt plene decidit. prepositus in. c. per venerabilē. §. qŏ autē. qui filij sint legiti. cxxxij. col. q͡ꝛ post pubertatem finitur tutela regis. Adeo qŏ habere nō debet curatorē quātum ad ea: que sunt iurisditionis: que potest ipse exercere per se. Cum rex eius pater moriendo regnū in filium trāsmittens dare videaꝶ iurisditionē filio quāuis minori: ⁊ sic videtur tacite cū eo dispēsasse ex certa sciētia: vt princeps facere potest: vt plene no. Barto. in dicta. l. quidā consulebant. ꝓpe fi. ff. de re iudi. et Panor. in dicto. c. cū vicesimum. de offic. delega. ⁊ Ange. in. §. seruus autē. institu. qui dari tuto. testa. possunt. ⁊ ita intelligitur prima opi. cum suis iuribus. s̄. allega. ¶ Alia vero que non sunt iurisditionis: sꝫ ꝯcernunt regni administrationē: debet minor filius regis exercere cum auctoritate sui curatoris. ꝭm Bar. in dicta. l. quidā consulebant. ⁊ sic intelligitur opi. Oldra. ⁊ Jo. and. superius relata. videatis Jasonem in dicta. l. fi. C. de testa. mili. aſs sine curatore non permitteretur administratio: nisi aliter ꝓ bono ipsius regni per ꝓceres ⁊ regnicolas ordinaretur: † prout factū extitit ꝺ christianissimo Carolo. viij. rege nostro francie. moderno in consilio triū statuum regni turonis congregato. Anno dn̄i. M. cccclxxxiij. vt ꝯcludit glo.

53 (margin at "res ⁊ regnicolas")

54 pragmatice. vbi. s̄. † immo posset pater adhuc viuens filium sibi regni coadiutorem assumere: ⁊ in vita coronare: ꝓut Ludouicus a mole corporis grossus vocatus fecisse legitur. de quo Gaguy. lib. vj. c. iij. Jnter hec (inquit) nunciaꝶ Ludouico filiū eius Philippū primogenitū: dū extra muros Parisij equo veheretur interijsse: cui⁹ mors sicut merori Ludouico fuit: ita eū admonuit rerū futuraꝝ solicitum esse: igitur cū annoꝝ plenus esset plurimisq͡ꝫ laboribus affectus: ex amicorum consilio Ludouicū alterum filiū: qui iunior appellatus est: in cōsortiū administrandi regni assumpsit: rhemisq͡ꝫ deductum regia vnctione: atq͡ꝫ corona insigniri iubet ⁊c. ¶ Deinde Ludouicū iuniorem illum idē de Philippo adhuc ipubere ei⁹ filio: (cui ob ei⁹ egregia ⁊ iclita facta: august⁹ cognomē fuit) fecisse. eo. li. c. iiij. Gaguy. ipse retulit dicēs. Anno superiore q͡ꝫ Ludouicus mortē obiret: curat Philippū regni cōsortē assumere: q̄re rhemis ꝑductū

53 Carolo viij. ꝑmissa fuit regni administratio ante pubertatem.

54 Etiam viuēte adhuc rege ꝑt fili⁹ primogenit⁹ assumi in administrationē regni: vt de plurib⁹ frā coꝝ regib⁹ factū fuit.

(magna pompa) adolescentē sacrare iubet: annū vix quartū decimū agentē: cui dum coronatur guillelmus nouelli regis auunculus rhemoꝝ primas et sancte sabine cardinalis romanus legatus affuit.

55 Rex anglie i sacro regis francie astitit ⁊ seruiuit.

55 Philippus rex frācie contra blasphemos et iudeos.

55 ¶ † Hēricus itē anglie rex ob eas quas a rege in francia terras possidebat obsequens pro debito subiectionis Philippo astitit: sacro coronamēti absoluto memor rex adolescens q͡ꝫ impie pleriq͡ꝫ per franciam deierarent: ⁊ ex execrabili blasphemia deū prouocarent legem tulit: si quis eius impietatis reus cōpertus esset: in fluuium aut paludē citra neceꝫ demitteret. ¶ Jn iudeos quoq͡ꝫ quoꝝ erat per omnē franciā ingens multitudo seueritatē exercuit: et tandē ex bernardi anachorite viri sanctitatis opinione clari: qui in saltu vicennarū solitarius incolebat sentētia: rex confirmatus q͡ꝫq͡ꝫ multi ex primorib⁹ hanc seueritatem moderari tentassent iudeorum muneribus illecti christianissimi adolescentis decreto iudei suis distractis rebus omnes abierūt anno christiane redemptionis. M. clxxxij. hec ille. ¶ Sic fecerat ludouicus balbus caroli magni ꝓnepos: vt idē li. v. c. ij. recitat Gaguynus in fi. Augescente (inquit) morbo cōpēdiū se deferri ludouic⁹ iubet: protinusq͡ꝫ imperij insignibus ad filiū missis coronari illū imperat: atq͡ꝫ ita paucis interiectis dieb⁹ morte absumitur idibus aprilis: ibiq͡ꝫ in diue marie ede sepelitur anno dn̄i octingentesimo octogesimo. ¶ Jd idē hēricū fecisse commemorat. li. eo. c. fi. Et pariter philippus eius filius huius nominis rex francoꝝ primus. li. vj. c. j. Ad hoc facit qŏ dicit Jo. fa. in. l. j. C. vt cause post puber.

56 Ex consuetudine francie pupilli contra hūt sine tutore ⁊ adulti sine curatore sed an tūc possint restitutioneꝫ petere.

56 adsit tutor. ¶ † Ubi singulariter refert maiorē. xiiij. annis habilē esse ad contrahendū sine curatore: ⁊ minorē. xiij. annorum sine tutore ex generali cōsuetudine francie: et etiā ad comparēdū in iudicio: cui in hoc credendū est. Cū doctor fuerit illustris ꝭm Bar. in. l. de quibus. ff. de legibus. vbi dicit doctori illustri credendū esse cōsuetudinē allegantí: presertim vbi allegat proprie patrie cōsuetudinē. sicut in proposito facit Jo. fa. qui oriūdus erat patrie engolismenꝭ. et sic de regno francie: vt ipsemet fateꝶ in ꝓemio insti. super verbo: flauius. Tamē magister Guillelmus de brolho. qui stilū curie parlamenti scripsit. in ti. de minoribus. dicit ꝙ in dicta curia quis reputatur minor annis donec. xxj. annū attigerit: et ꝙ statutum vel cōsuetudo operari posiit: ꝙ pupillus contrahat sicut maior. videatis Bar. in. l. nō ambigiꝶ. ff. de legi. et in. l. deniq͡ꝫ in p̄n. ff. de minori. et in. l. oēs vero populi. in. iij. q. p̄ncipali. ff. de iusti. ⁊ iure. ⁊ Alex. in. l. mo

ribus. in p̄n. ff. de vul. ⁊ pup. substit. ⁊. ḋ. l. fi. C. de testa. mili. Si ergo ex consuetudine francie quilibet maior quatuordecim annis est ad contrahendum et in iudicio sistendū habilis sine curatore: multofortius est ad administrādū habilis ipse rex per iura superi⁹ in prima parte allegata.

57 ¶ † Sed an eo tunc qn̄ sine curatore est habilis ad contrahendū ⁊ alienandum si decipiaꝶ poterit in integrū restitutionem petere. gl. fi. quā ibi sequiꝶ Bal. in. l. j. C. si a momenta. pos. fue. appellꝭ. tenet ꝙ sic. et Guido pape. qōne. cccij. dicens sic iudicatum in parlamento: q͡ꝛ etiā restitueretur: si cū curatore cōtraxisset: vel quasi scilicet litigando in iudicio. Ex quib⁹ omnib⁹ resultat: ꝙ impuberes ⁊ minores. xxv. annis beneficioꝝ et dignitatū seculariū sunt capaces q͡ꝫuis eas aliqn̄ non possint per se

58 administrare. ¶ † Sed non sic est in beneficijs ecclesiasticis: quoꝝ minores sunt omnino incapaces. Qn̄ si est beneficiuꝫ regulare mai⁹: veluti abbatia: tūc i abbatissa etas requiriꝶ. xxx. annoꝝ. c. indēnitatibus. de elec. li. vj. Jn abbate vero requiriꝶ et sufficit etas. xxv. annoꝝ. ꝭm glo. ibi in verbo: tricesimum. per tex. in. c. cū in cū

59 ctis. §. inferiora. de elec. ¶ † Et sic dispositū in abbatissa nō trahiꝶ ad abbatē: q͡ꝛ licet masculinū cōprehēdat femininum. vt no. Bar. in. l. j. ff. de verb. sig. Nō tamē econtra. ꝭm gl. in cle. attendētes. de statu regula. Si vero beneficium regulare est prioratus cōuentualis habens collegiuꝫ sub se: etiā requiriꝶ etas. xxv. annorū. cle. ne in agro. §. ceterū. de sta. mo. ¶ Jdem erit si prioratus nō esset cōuentualis: sed curā haberet animarū: quā forte prior ex

60 cōsuetudine exercet per se: † q͡ꝛ non potest quis curā exercere animarum: nisi sit presbyter. Et nō potest quis esse presbyter nisi. xxv. habeat annū. cle. generaleꝫ. de eta. ⁊ quali. si auteꝫ curā non exerceret per se: sed per vicariū perpetuū: tūc sufficit etas. xx. annoꝝ: vt. ḋ. §. ceterū. Si vero talis prioratus collegiū nō habeat sub se nec curā animarū per se vel aliū exercendā: sufficit etas quatuordecī annoꝝ: arg. c. idecoꝝ. de eta. et quali. ⁊ dicti. §. ceterum. ¶ Et idē in simplici monachatu q͡ꝛ monachatus solennizatur per votum quod emitti non potest: nisi per habentē illam etatem. ¶ Jn beneficijs autē et dignitatibus ecclesiasticis secularibus. Si est episcopatus requiritur etas. xxx. annorum. vt. ḋ. c. cum in cūctis. Si vero est dignitas inferior aut beneficium curatum: requiritur ꝙ attingat. xxv. annuꝫ. vt. ḋ. §. inferiora. ¶ Episcopus autem dispensare posset dumtaxat in personatu non curato: vt tunc sufficiat etas. xx. annoꝝ. c. j.

58 Uide in q̄ etate teneri possūt ecclesiastica bn̄ficia.

de eta.z quali.li.vj. ¶ Sed vbi esset bñficium simplex sine cura: siquidē beneficiū sonet in nomen rectoris: puta q2 est ecclesia vel capella per se stans clericū habēs ad suū regimē: tunc ad minus requiritur etas.xiiij.annoꝝ. de quo videt casus in d'cto.c.ideo. Aut nō sonat in nomē rectoris: sed est beneficiū in ecclesia: et tunc si tale est: qđ maturitatē requirat cōsilij: vt est videre in canonicatu ecclesie cathedralis: tunc requiritur etas.xiiij.annorū. Cū ante illā etatē iura ecclesie sapienter tractare nō posset: nisi aliud ex dispensatione permitteret.c.ex eo.de elect.lib.vj. ¶ Si vero non requirit maturitas consilij: tunc sufficit etas septē annoꝝ. vt plene no.gl.in.c.si eo tēpore.de rescrip.li.vj. prout est videre exemplū in istis prebendis clericalibus in ecclesia institutis pro minoribus clericis: qui tamē non sunt de collegio. vt plene cōcludit Pan.in.c.sup inordinata.§.de preben. Et pariter deci-
61 dit in.c.fi.de cōces.preben. † q pupill9 maior infante patron9 potest p̄sentare: adeo q clericus ab eo p̄sentatus p̄ferendus est presentato per tutorē ꝫm eū. Idē tenet in c.j.de iure patro.z Archi.xvj.q.vij.c.decernimus. videatis etiā per Jo.and.in.c.ex eo.de elec.li.vj. ¶ Nō tamē posset pupillus ante.xiiij.annū cōpletū beneficiū suū dispensatiue tentū renūciare. ꝫm Ange.de clauasio. In sua summa super verbo: renūciatio. per tex.in.c.fi.§.si vero.de iudi.li.vj.facit.c.ex ratione.iuncta gl.sup verbo: etatē.de eta.et quali. q2 licet tales pueri bñficia ex dispensatione tenere possint: Nō tamē habēt plenā illoꝝ administrationē nec censent dispensati in administratione. ꝫm Phili.frā.in.d.§. si vero. et Pan.in.c.ex parte.de resti.spo. q2 iudicium animi nō habēt.insti.quib9 non est permis.fa.testa.§.preterea. immo tā iure q̄ ratione carēt discretione: vt.d.c. ex eo. vbi bonus tex. ¶ Preterea actus oēs iudiciales beneficia eoꝝ concernentes sine tutore vel curatore sunt eis interdicti: vt dicto.§.si vero. Et absurdū esset q in iudicio sine tutore aut curatore renunciare nō posset vt ibi. Et extra iudiciū vbi pl9 timet de leuitate z fraude hoc facere possent. Ideo in pupillo cōsultissime decidit Joā.de milis.in suo repertorio sup vbo:
62 minor. vl.minor.xiiij.annis. † q tunc valet renūciatio si duo cōcurrant. Primo q fiat in manibus superioꝝ. Secūdo q fiat cū cause cognitione. scz si superiori videatur et sibi cōstet q pupillo expeditz ecclesie facta aūt renūciatio p maiorē.xiiij. licet minor sit.xxv.annis valet z tenet sine spe restitutiōis. de q̄ tñ videatis Pan. in dicto.c.ex parte.z Philip.frā.sup verbo:

61 Patronus presentare potest in etate pupillari constitut9 sz nō beneficium renunciare

lucro.in.c.duduz.de p̄bē.li.vj. vbi dicit p illū tex. q tractās de bñficio obtinēdo d2 tractare de lucro: ideo minor quo ad bñficium sibi debitū qđ petere omisit. nō pōt velut dānū passus et lesus petere restitutionē: secus in bñficio obtēto. q2 illud perdendo patit damnū et ledit. Restat ergo
65 quo ad nostrū propositū sufficit † q impuberes immo infantes furiosi pdigi masculi siue femine q̄zuis meretrices habēt testamēti factionē passiuā: ita q in testamento possunt heredes institui: z pariter ab intestato suis succedere pñt parētib9: nō tñ ppter hoc pupilli hñt testi factionē actiuā: q̄ ppter etatis defectū testari non pñt.insti.qui.nō est pmis.fa.test.allegato §.pterea. Cū discretiōe careāt vt ibi. z in l.cū ptor.ff.de iudi. Qđ est verū etiā si pupilli essent doli capaces: ita q malicia in eis etatē suppleret. q2 ppter h̄ testari non possent ante pubertatē: q̄ in hac materia iudicat ex tpe.scz.xiiij. annoꝝ in masculo: z duodeciz in femina. ꝫm Bal. z Pau. in.l.si frater.C.q̄ test.fa.nō pos. Pe. de ancha.z Imo.in.c.ij.§.e. Cū eñ pupilli iura sapiētū tractare nequeāt: tanq̄ adhuc mētē stabilē nō adepti nō debēt posse testari: ne testādo forte indiscrete parētib9 noceant. dicit tex.in.d.l.fi.C. de test.mili. Nisi diceremus: q impubes habilitat9 eēt per statutū ciuitatis ad testādū: q̄ casu testari posset dūmodo sit pxim9 pubertati: q2 cū tūc nō sit i eo mēt defect9: nisi a iure ciuili p̄sumpt9: talis p̄sūptio p statutū tolli pōt.l.oēs vo ppl'i.ff.de iusti. et iure. Ita i nr̄is terminis decidit elegāter bar. in.l.si q̄ram9.cū q̄ trāsit ibi Rapha.ff.eo. ti. ¶ Sz aduertat in h̄ pūcto: q2 Ang. tz ibi 9triū: volēs impuberē ad testādū habilitari nō posse p statutū vel 9suetudinē. p tex.i.l.fi.C.de test.mili.ibi: h̄ nullomō fieri 9cedim9. p q̄ vba tollit ptās dispēsandi 9 illū tex. phibentē impuberes testari posse. vt singulariter decidit gl.i vbo: nullomodo.i cle.vt hi q̄.§.illi vo.de eta.z q̄li. ¶ Presertim q2 ibi i.d.l.fi. Imperator reuocat leges antiquas facultatē testādi militib9 ipuberib9 p̄bētes. Subiūgēdo dicta vba: nullomō 9cedim9. Ergo vr̄ q nullomō p statutū dispēsari possit: vt ipuberes testet. Et hāc opinionē Ang.sequitur ibi Imo.quā pri9 tenuerat Bar. in.l. neq3.§.j.ff.de test.mili. vbi vr̄ tenere i pn. iij.col. q i pupillo dispēsari nō possit q testet: cū sit i eo defect9 iurisgētiū veluti discretiōis: allegat dictā.l.fi.C.de test.mili. Idē tz Ang.i.l.j.C.de sa.san.ec. Ad h̄ facit qđ dicit Bal.i.l.j.vo.q̄ro q̄ sunt exēpla. C.de confessis. vbi p tex.in.d.l.fi. dicit: q impossibile est: q pupillus testari possit etiam ex priuilegio principis. Hanc etiā

63 An pupillus testari possit saltim ex consuetudine vel statuto

opinionē tenuit Pe. de anch.in.d.c.ij.§. eo. volens dispensari nō posse: q per statutum pupillus testetur. ¶ His tamē nō obstantibus puto primā opinionē Bart. in.d.l.si queramus. esse veriorē. scilicet q per statutū pupillus habilitari possit ad testandū dū tamē sit proximus pubertati z doli capax. Cū talis posset omne delictū cōmittere preter peccatum carnis.l. impunitas.C.de penis.z in.l. auxiliuz.§. in delictis.ff.de minoribus. ¶ Preterea text.in.d.l.fi.C.de testa.mili. facit contra Ang.z suos sequaces: dū in prin.dicit: q antiquis legibus permittebat pupillum tribunū testari: ad quod facit qđ dicit idē Ang.ibi volens probare: q a iure naturali non prohiberet pupillus doli capax testari. Secus in non doli capace.l. cū pretor.§.j.de iudicijs.ff. Ideo in doli capace videtur principē dispēsare posse: sicut fiebat per leges antiquas ꝫm Alex.z Jasonem in.d.l.fi.z in.l.si frater.C.qui test.fa. pos. Et late per eundē Jasonē in.l.rescripta.C.de preci.impe.offerē. Et per consequens dispensari poterit per statutum: vt doli capax pupillus testet: dū tamen tale statutū fuerit factū a principe: vel populo nō regnoscente superiorē. Sec9 si a populo superiorē recognoscente: z sic intelligi potest opinio Ang. Ad hoc facit quod no. Bal.in.c.cū vicesimū.de offi. delega. Ang.z Ludo.in.l.more.ff.de acqui.here.
64 ¶ † Nā mutus surdus z impubes equiparantur quo ad actū testandi z iudicandi. insti.quibus nō est pmis.fa.test.§.preterea. Sz princeps habilitare potest mutum et surdū.l.si mutum.ff.eo. ergo et pupillum. Et ita tenet Barba.in.d.c.cū vicesimum. vbi cōtra Pan.cōcludit: q etiā posset princeps eū facere iudicē: dum tamen non sit infans nec proxim9 infantie. Et hoc modo cōcordant oēs opiniones. ¶ Et sic habetis q regulariter pupillus testari non potest: nisi vt dictū est esset doli capax. et habilitatus a principe vel per statutū a populo superiorē nō recognoscē
65 te factū: † vel nisi pupillus ad pias causas testaretur. Quo casu fauore pie cause valeret testamentū. vt singulariter decidit domin9 Richar.de sali.in repe.l.j.C. de sa.san.ec. vbi dicit: q pupillus pubertati proxim9 vel infantie ad pias causas testari potest. Et mouetur: q2 in lucro captando pupillus nedū pubertati prim9: Sed qui infantilē excessit etatē: sto q sit infantie proxim9: cēset habere intellectū ac sufficientē discretionē ad lucrū capiendū. vt no.i.l.i negocijs.ff.de reg.iu.z.in.l. cū pupill9.z.l.seruū pupilli.ff.rem pupilli sal.for. Nā cū stipulari possit rē suā saluā fore: vt ibi: non videt rōnē q̄re nō possit p

65 An pupill9 vel pdigus testetur ad pias causas.

aīa saluāda disponere: z sic aīam suam saluare. Ad qđ facit tex. valde singularis in aut.de here.z fal.§.si vero expressim. vbi heres satis d2 lucrari quo ad lucrū anime exercēdo opus pium: ergo eodem modo pupillus satis lucrari dicit q̄ñ suā saluat aīam: q2 vt scribit Job.ij.c. Pellē p pelle z oīa que homo habet donat pro aīa sua. ¶ Secūdo mouet: q2 impubes religioni astringitur.l.fi.ff.de libe.cau. Ergo forti9 relinquere poterit p redemptione anime sue: que cunctis est preferēda reb9.l.sancimus.C.de sacrosan.eccl.c.cū infirmitas.
66 de peni.z remis. Ideo dicim9: † q in lucro captando pdigus habere dicit cōsensum z potestatem disponēdi.l.is cui.ff.de verbo.obli.z no.in.l.mutū.ff.de acqui.heredi. Unde circa cōmodū corporis acquirendum prodigus d2 efficacē habere intellectum. ¶ Parimodo habere d2 pupillus efficacem intellectum testādi ad pias causas. Nā.l.fi.C.de testa.mili. que impuberē testari phibet: non loquit in relictis ad pias causas. Licz eñ eligere nō posset sibi sepulturam.c.licet.§.j.de sepul.li.vj. Nec emittere votū.l.ij.§.voto.ff.de polli. Poterit tamen ad pias causas disponere q2 diuersi sunt casus: put ex eodē.c.colligitur. Et facere potest votū largo modo sumendo: scz p quadā vltima voluntate ad pias causas destinata: z nō obligatoria. Cū testator nō obliget: q2 potest testamentū q̄zdiu viuet mutare: nec sortit effectū: nisi post mortē ipsi9.c.cū marthe.de cele.mi'ssa. Sec9 autē esset in voto obligatorio. vt.d.l.ij. Cū igit i casu isto agat de casu pio: z hoc actu pio insurgat cōmodū eccl'iasticū aīe z psonis vtile: videt qđ.d. l.j.C.de sacrosan.ecc. disponat circa ipuberē: vt scz ad pias causas testari possit: cessante tamē impedimēto defectus intellectus. Ex quib9 duo sequunt ꝫm dñz Richardū. Primum q2 pōt pupillus ad pias causas testari si in ipso nō 9currat defect9 intellect9. Scdm q pdig9 potest ad pias causas testari. ¶ Pro p̄dictoꝝ corroboratione adduci pōt qđ singlr refert z sequit Jo.an.in.c.cū dilect9.de suc.ab inte. vbi
67 refert Uale.li.viij.c.pe.in prin. † dicentē testm̄ cuiusdā furiosi fuisse p senatores approbatū: eo q2 iuste recte z sapiēter dispositū. q2 filiū ppriū instituerat heredē: z nō extraneū: vt demētes faciūt. vt dicit Ualer. nō vbi alleg. sz li.vij.ti.de testa.in pn. dicit i h̄ vba. His rescissoꝝ testamētorū exēplis cōtēti attingam9 ea: q̄ rata māserūt: cū causas haberēt ppter quas rescindi possent: quā certe quā ēt note infamie tuditanus: vt pote q̄ ppio nūmos sparserit: togāq3 velut tragicam vestem in foro trahens: maxime cū hominū risu conspe

67 Uide d testamēto furiosi sapienter facto

Universidad de

ctus fuerit: ac multa iis consentanea fece
rit: testamēto filiū instituit heredē: quod
tāl longus sanguine ei proximus haste iu
dicio subuertere frustra conatus est. Ma
gis enim centū viri quod scriptū eēt in ta
bulis quā quis eas inscripsisset conside-
randum estimauerunt. hec ille. Preterea
multoties ingeniosi viri ob nimiā ingenii
subtilitatē dementer agunt. Cuꝫ vt dicit
Seneca. in li. de trāquillitate animi. Nul
lum magnū ingenium sine aliqua specie
dementie. Nam ex quo sapienter fuit te-
status: presumitur tunc tēporis fuisse sa-
ne mentis. qꝛ fatuus est solus ille: qui ra-
tiua scribit: aut loquit. xciii. di. c. legimus.
⁊. l. si is qui. §. fi. ff. de tu. et cur. da. ab his.
Et ē tex. opt. i. l. ob ꝗ vitia. ff. de edil. edi. ⁊
Job. ii. c. ibi: q̄si vna de stultis mulierib9
locuta es. hoc etiā dictū de testamēto fu-
riosi sapienter facto refert et sequit Bal.
in. c. i. per quos fiat inuesti. ⁊ Ludo. in. l.
furiosum. C. qui test. fa. non pos. Ergo idē
et multofortius dicemus in pupillo: vt si
sapienter fuerit testatus: valeat ei9 testa-
mentū: qꝛ ea que spiritu dei aguntur: non
68 sunt sub lege. c. licet. de regula. ¶ † Pre
terea adduci potest qd pulchre refert Ho
stien. ⁊ post eū Jo. an. ⁊ Pan. in. c. ad no-
stram. de consuetudine. de senten. lata a
quodam fatuo parisieñ. que iudicata fuit
valida: ex quo sapienter fuit lata. qꝛ me-
lius non potuisset ferri si a gratiano lata
fuisset. Ita dicamus in proposito: vt vali
dum sit testamentuꝫ per pupillū ad pias
causas factū: quā opinionē etiam tenuit
Barba. in c. ii. s. e. Inter cetera allegans
dictam. l. fi. C. de testa. mili. vbi dicitur: ꝙ
pupillus doli capax testari poterat s'm le
ges antiqs. Si ergo testari poterat: mul-
tomagis hodie testari poterit ad pias cau
sas. arg. l. in testamento. ff. de fideic. liber
ta. Nam dicta. l. fi. fuit per dispositionē. l.
ciuilis sublata. Et per consequens facul-
tas testandi prohibita pupillo. quod fieri
nō potuit p. l. ciuilē in p̄iudiciū pie cause.
arg. c. ad apostolicā. de simo. ⁊. l. oia p̄uile
gia. C. de sa. san. ec. cū ibi no. p Bar. Tuꝫ
etiā qꝛ relicta pia iure aut lege ciuili non
regunt: sed iure diuino ⁊ canonico. c. rela
tum. s. eo. Ergo dispositio dicte. l. fi. C. de
test. mili. ⁊. l. qua etate. ff. e. cū similib9 lo-
cum nō habēt in his piis causis. ¶ Sed
aduertatis: qꝛ in cōtrariū est cōis opinio
doc. concludentiū pupillū non posse face
re testamētum etiam ad pias causas. quā
tenuit Bar. in repetitione. l. i. C. de sacro-
san. ec. dicens hoc indubitanter esse verū
in pupillo infante: vel infantie proximo.
quia cū nō possit obligari naturaliter. l. i.
ff. de nouatio. cum sit inhabilis ex defe-
ctu consensus intellectus: erit verum vt

68. Sentētia p fatuū parisieñ. lata fuit valida.

testari etiā ad pias causas nō possit: cum
non obligetur. l. pupillus. ff. de cōdi. inde.
Si vero sit pupillus pubertati ꝓximus:
est maius dubiū: cū possit naturalr obli-
gari. vt. d. l. i. ff. de nouatio. Tamen finalr
concludit: ꝙ testari non possit: nam cum
non obligetur voto. vt dicta. l. ii. §. voto.
non valebit eius dispositio in vltima vo-
luntate facta. Cum eo tunc ex ꝓpria vo-
luntate disponat sicut in voto. Nec pro-
dest ad hoc tutoris auctoritas: qꝛ effectus
vltime voluntatis confertur post mortem
testatoris: ⁊ in tēpus finite tutele. ¶ Pre
terea qꝛ illud disponere in vltima volun-
tate est donare. l. legatū. ff. de lega. ii. Cui
non potest tutor auctorizare. l. i. §. ii. ff. de
tute. ⁊ ratio. distrahen. ¶ Hoc etiā patet
qꝛ testari est actus sapientum viroꝝ. Sed
pupillus s'm Phm. inter sapientes nō cō
putatur: immo dicit. iii. topi. Qd nemo iu
uenes eligit in duces: qꝛ non constat eos
69 esse prudentes. ¶ † Tria enī fuerūt que
rempublicam romanoꝝ destruxerunt. scꝫ
amor priuati cōmodi: occultum odium: ⁊
iuuenile consilium. que vt narrat Tulli9.
Rempublicā labefactauerunt frequēter
que per senes fuit restituta: nec Roboam
regni scissuram forte passus fuisset: si con-
silio senioꝝ: ⁊ nō iuuenum adhesisset. iii.
Reg. xii. ¶ Nō sic macedonius Alexan-
der: militibus suis senio quasi confectis:
vt florida iuuentute militiam renouaret
exhortātib9: respōdit. Sed malo (inquit)
eligere senū grauitatē ꝓuisam: ꝙ iuuenū
velocitatē incautam: qui mortē recipere
solent in sua nimiū iuuētute confidentes.
Senes vero cuncta consilio agunt titu-
bantes. Non enī est ad pugnam inhabi-
lis pollens cōsilio s'm Panor. per illū tex.
in. c. ex multa. de voto ⁊ voti redēp. immo
clerici sunt capaces militie secularis. c. fi.
70 vbi Panor. de cle. coniuga. Ideo ⁊ senes
inde erat olim ꝙ nisi senes nō eligebant
in senatores. Unde dicunt senatores a se-
nio: eo ꝙ soli senes ad tale officium eligi
debēt quoꝝ istitutionem romulus vrbis
romane conditor primus inuenit vt oēs
testant. Et ideo sapienter dicebāt Inno.
⁊ Bal. in. c. i. de renū. ꝙ plus valet vmbra
senis ꝙ ensis iuuenis. qd exemplo nobis
tradidit Marcus castricius senex qui dū
placentie magistratū gereret Cneo car-
bone cōsule iubente decretū fieri quo sibi
obsides a placētinis darent: nec summo
ei9 imperio obtemperauit: nec maximis
virib9 cessit: atqꝫ etiā dicēti multos se gla
dios habere. respondit: ⁊ ego annos. Ob
stupuerūt tot legiones tā robustas sene-
ctutis reliqas intuētes. Carbonis quoqꝫ
ira in seipsa collapsa est. vt lib. vi. ti. de li-
bere dictis refert Ualerius. in senioꝝ cō-

69 Uide tria que romanū destruxerunt imperiū.

69 No. cōtra principes iuuenū consilio regentes.

70 Unde dicūtur senatores: et qs eos p̄mus instituit.

mendationē. Cum in antiquis sit sapien
tia: ⁊ in multo tēpore prudentia. Job. xii.
Ipsi enī didicerūt a patribus suis: ꝓpter
qd narratio eoꝝ pretermittēda nō est.
Ecclīastici. viii. Immo speciosum est ca-
nicici iudiciū: ⁊ a seniorib9 cognoscere cō
siliū ꝙ speciosa veterani sapientia ⁊ glo-
riosus intellect9. Ecclesiasti. xxv. Qd pa
tenter ostendit deus dicēs moysi. Nume.
xi. Congrega mihi septuaginta viros de
senioribus israel: quos nosti ꝙ senes sunt
⁊ magistri ⁊c. Et imperator in. l. i. C. de ve
tera. li. xii. dicit: magis atqꝫ magis vetera
nis meis debeo beatitudinem augere: in
nihilo vero diminuere: qꝛ senes non sunt
cōiter adulatores vt p̄ncipes decipiāt: nec
timidi aut verecūdi: vt dicere eis veritatē
timeāt: vt nobis exēplo fuit Cassellius vir
iuris ciuilis scientia clarus ꝗ cū multa de
tēporib9 Cesaris liberius loqueret: ami-
ciqꝫ ne id faceret mouerent: duas res que
hominib9 amarissime vident magnā sibi
licentiā prebere respōdit senectutē ⁊ orbi
tatē s'm Uale. vbi. s. qꝛ sicut iuuenes prin
cipibus adulant: ita senes liberos haben
tes aliqn̄ vt ꝓles ab eis promoueant: vide
que dicunt plene super verbo: condidit. i.
71 ¶ † Et quāto potius iuuenes senib9 ho-
norem ⁊ obsequiū debeant: a quibus pru
dentiores fiāt: exemplo romanoꝝ nobis.
idem demonstrat Ualer. li. ii. ti. de institu
tis antiquis. sic dicens. Senectuti iuuen-
tus ita cumulatuꝫ ⁊ circūspectū honorem
reddebat: tanꝙ maiores natu adolescen
tium cōes patres essent. Quocirca iuue-
nes senatus die vtiqꝫ aliquem ex patrib9
conscriptis: aut ꝓpinquū: aut paternum
amicū ad curiam ducebāt: affixiqꝫ valuis
expectabant: donec reducēdi officio etiā
fungerent. Quaquidem voluntaria sta-
tione ⁊ corpora ⁊ aīos ad publica officia
sustinēda impigre corroborabāt: breuiqꝫ
processu morarum aperta in luce virtutū
suā verecundia laboris meditatione ipsi
doctores erant inuitati ad cenā diligēter
querebant: ꝗ nam ei conuiuio essent inter
futuri: ne senioris aduentū discubitu pre-
currerent: sublataqꝫ mensa priores consur
gere ⁊ abire patiebant. Ex quibus appa
ret cene quoqꝫ tēpore ꝙ parco ⁊ ꝙ mode
sto sermone his p̄ntib9 soliti sunt vti. q. d.
ꝙ si nō ausi sint surgere āte seniores: mul
tomin9 loqui. ¶ Et ecōtra senes iuuētu
ti exēplū virtutis maioꝝ suoꝝ recitatiōe
dabāt: dū ibi sequit. Maiores natu in cō
uiuiis ad tibias: egregia superioꝝ opera
carmine cōprehensa pangebāt: quo ad ea
imitanda iuuentutē alacriorē redderēt ⁊
honestiorē. Nō patiendo iuuenes turpia
sꝫ honesta audire ⁊ legere: ne ad incētiua
libidinis ꝓuocent. c. legāt. et. c. ideo ꝓhi-

71 De honore ⁊ obsequio iuuenum ad senes: ⁊ de bono senum exēplo ad iuuenes.

bentur. xxxvii. di. Immo lacedemonii li-
bros Archilochi poete maximi: ꝗ obsce-
no carmine domū lycambis inuisam sibi
ꝓpter denegatā filiā ei semel desponsatā
lacerauerat maledicto e ciuitate exporta
ri iusserūt. de quo Uale. li. vi. ti. de seueri-
tate. Lacedemonii inquit libros Archi-
lochi e ciuitate sua exportari iusserunt: ꝙ
eoꝝ parū verecūdā ac pudicam lectionē
arbitrabant. Noluerūt enī ea: scꝫ lectione
liberoꝝ suoꝝ animos imbui: ne plus mo-
ribus noceret: ꝙ ingeniis prodesset ⁊c.
Seniū ergo iuuentutē in honestis doce-
bat: ⁊ iuuentus senectutem venerabatur.
a ¶ Quid ergo hoc[a] splēdidius: quid etiā
vtilius certamine? Pubertas canis suuꝫ
honorem reddebat: defuncta viriū cursu
etas: ingredientes actuosam vitā fauoris
nutrimētis ꝓsequebat. Quas athenas?
quā scholā? Que alienigena studia: huic
domestice discipline pretulerim? Inde
oriebātur Camilli: Scipiones: Fabricii:
Marcelli: Fabii: Ac ne singula imperii
nostri lumina simul percurrendo sim lon
gior: inde inquā celi clarissima pars: diui
fulserunt cesares. hec ille. Uideatis eūdē
lib. iiii. ti. de verecūdia. in fi. vbi de prudē
tia Lacedemonioꝝ qui tūc athenis lega
ti venerāt sic dicit in cōfusionē athenien-
sium. Athenis quidam vltime senectutis
cū spectatuꝫ ludos in theatrum venisset:
eumqꝫ nemo e ciuib9 sessum reciperet: ad
Lacedemonioꝝ legatos forte puenit: qui
hois etate moti: canos eius ⁊ annos assur
gendi officio venerati sunt: sedēqꝫ ei inter
ipsos honoratissimo loco dederūt: qd vbi
fieri populus aspexit: maximo plausu alie
ne vrbis verecūdiā cōprobauit: ferūt tūc
vnū ex lacedemoniis dixisse. Ergo athe-
nienses quid rectū sit sciunt: sed id facere
negligūt. hec ille. Unde romani sancte sta
tuerunt venerandā senectutē pene magi
stratibus anteponendā. l. semp in ciuita-
te nostra. ff. de iure imunita. faciunt ꝗ dixi
in verbo: raynutius de clera. circa princi.
72 ¶ Unde restat pupillos velut lōga exer
citatione inexpertes nec sapientes: testa-
ri non posse. ¶ Preterea pupillus mortis
cogitatiōe turbat9 nō itelligeret seipsuꝫ.
vt. d. l. fi. ꝺ testa. mili. Hāc etiā opi. tenuit
Bal. in. xi. q. repetitionis. l. i. C. de sa. san.
eccle. dicēs: ꝙ hec qō decidit p tex. in. c. si
pater. eo. tit. li. vi. Nā cum p illū tex. pater
possit filio ad pias causas substituere vsqꝫ
tp̄s pubertatis: sequit ꝙ ipse pupillus te-
stari nō pōt: qꝛ pupillaꝝ substitutio intro
ducta fuit in subsidiū: eo qꝛ pupill9 testa-
ri nō poterat. instit. de pup. substi. in prin.
alleg. d. l. fi. C. ꝺ test. mili. ⁊ sic Bal. stat in
hac opi. ꝙ ad pias causas testari nō possit
pupillus. Idem immo plus tenuit Pe. de

a ¶ Quid ergo hoc. reuertit ad verba Ualer. alle. tit. de institu.

72 Cōcluditur pupillos tāꝙ nō sapiētes testari nō posse: nec statuto ad hꝯ habilitari: et ad pias causas.

L

Universidad de ... Biblioteca

arch.in.d.c.ij.§.e.dicēs:ꝙ pupill⁹ sagax in quo malicia supplet etatē testari nō pt ad pias cās. Nec ad hoc faciēdū habilitari posset p statutū:q̄r defect⁹ etatꝭ est defectus naturalis:in quo nō posset statutum dispēsare:nā si diceremꝰ ꝙ posset ad pias causas testari:nō posset pater sibi substituere ad pias causas.qđ tñ est falsum.ꝓm eos.vt.d.c.si pater. Hāc eandē opi.tenuit Imo.in.d.c.ij.ꝛ Sali.ꝯtra dñm Richar. eius auunculū in.d.l.j.C.de sa.san.eccl.ꝛ in.d.l.si frater.C.q̄ testa.face.nō poss. Cū quib⁹ trāsit Alex.in.d.l.j.ꝛ in.d.l.si frater. Et reperio cōsuluisse Barba. discedentē ab eo qđ dixerat in lec.in.d.c.ij.in.j.parte cōsi.lviij.incip.capio primā dubitationē. vbi gloriose p multas rationes ꝛ motiua efficacia ꝓbat hāc cōem opi.esse veram. honeste se excusans ab eo qđ legēs tenuerat in.d.c.ij.sic dicens:ꝙ licet in trāscursu lectionis secutus fuisset Richar.tamē cōsulendo cōis opi.scȝ pupillū etiā ad pias causas testari non posse:sibi videbat̃ verior dato longiori studio ꝛ meliori oportunitate inuestigādi. Nec est mirū:q̄r ꝓpter diuersa fantasmata generantur in nobis diuerse intellectiōes. vt dicit Phs in.iij. de aia.ꝛ voluit Bal.i.l.j.C.de his q̄ ante aper.tab.ꝛ Apls.j.ad corinthi.xiij. Cum erā inquit paruul⁹ loquebar vt paruulus: sapiebā vt paruulus. Postq̄ȝ sum effectus vir euacuaui ea que sunt paruuli. ¶ Preterea papiniani consiliū est mutare rationabilr ꝓpositū:ꝓut ipse fecit in.l.fi.C.de
73 far. ¶ † Nec obstāt motiua dñi Richar. Et primo dū dicebat pupillum stipulari posse rē suā saluā fore ꝛc. Nā illud est verū:q̄r hoc faciēdo acquirit sibi:ꝛ in acq̄rēdo nō requirit̃ solēnitas:sed sola volūtas. institu.de auto.tuto.§.j. Sed in testando requirit̃ testantis volūtas:ꝛ iuris solennitas.l.qua etate.ff.eo.ꝛ.d.l.fi. Sed pupill⁹ caret voluntate regulata a iure:cū mente careat stabili.ergo ꝛc. ¶ Preterea diuersa est ratio in vtroq̄ȝ casu:q̄r primo casu sibi acquirit ꝛ suis stipulando:secūdo casu scȝ testādo:licet aliquomodo videat̃ sibi ꝓdesse:tamē noceret ꝛ preiudicaret suis.et sic militat ratio dicte.l.fi.C.de testa.mili. ¶ Itē in acquirēdo non requirit̃ iudiciū mentis:cū talib⁹ mente carentib⁹ relinqui possit.l.cū pater.§.surdo.ff.de leg.ij. Sed in relinquēdo alteri p viā vltime volūtatis requirit̃ iudiciū.i.discretio.vt.d.l.j.ꝛ liberū arbitriū.l.j.C.de sa.san.ecc. Sed pupillus caret arbitrio ꝛ discretione.institu. quib⁹ nō est ꝑmis.fa.testa.§.preterea.prout arbitriū esse dȝ recta ratione regulatū.vt dicit Bar.in.l.si sit.ff.đ leg.j.ꝛ in.l.alio.ff. de alimē.ꝛ ciba.leg.igit̃ ꝛc. ¶ Nec ēt ob. dū dicebat̃:ꝙ pupillus obligat̃ religioni. q̄r illud est verū:ꝙ obligat̃ religioni iuramēti in casu illo speciali.l.fi.ff.de liber cā. non autē obligari potest oī ꝛ quocūq̄ȝ iuramēto.in aut.sacramēta puberum.C.si aduer.ven.ꝛ.c.q̄uis.de pac.li.vj. Nec est verū:ꝙ obliget̃ religioni.c.j.ꝛ.ij.de regu. ¶ Postremo nō ob.qđ superius dicebat̃ de furioso sapienter testāte ꝛc.q̄r illud verificat̃ in hoīe etatis idonee:si in eo cōcurrat sapiēs dispositio.vl' dicatis ꝛ melius: qđ illud dictū Io.an.scȝ ꝙ testamentū furiosi sapiēter testātis est validū:nō est verum:immo clare cōfundit̃ p text.in.d.c.fi. de succes.ab itest.vbi phrenecticus se dedicauit ꝛ sua monasterio:ꝛ sic sapienter fecit se offerēs deo: attamē dedicatio nō tenuit.nā testm̄ est nr̄e volūtatis iustū iudiciū.ergo ꝛc. Nec dici pōt q̄ȝ tū cūq̄ȝ recte ꝛ sapiēter testatus fuerit:ꝙ hoc fecerit ex recto iudicio suo: sȝ poti⁹ a quodā impulsu
74 superiorū corporū celestiū: † tales eīm fa-
a tui regunt̃ impulsu corporū superiorū[a] ꝓm qđ dicit Bal.§.in ꝓemio. Agūt (inq̄t) sol ꝛ luna ꝛ reliq̄ue influētie celestes in ficum fatuā. Et inde est ꝙ aliq̄ñ vaticinant̃ futura.ꝓm beatū Tho.refert ꝛ ꝯcludit Barb. in.d.c.ij.ix.col'.§.e. Unde Vale.li.iij.ti.de constan. Plerūq̄ȝ inquit temeritatē casus iuuat:vbi prauo ꝯsilio ꝓpius aspirat. Et quo vehemēti⁹ noceat desperati⁹ ꝓdest. Casus eīm iuuat plerūq̄ȝ temeritatē:q̄r casus ꝛ fortuna nullū cū prudētia habēt cōmerciū:imo euenit aliq̄ñ vt quāto quisq̄ȝ min⁹ ꝓsperit:tāto meli⁹ illi a casu euenire soleat. Et ita etiā ꝙ testm̄ talis nō valeat:ꝯsuluit Ang.ꝯsi.cxxxij.ꝛ tȝ Bal.multa egregia ibi allegās i.§.itē furiosi.insti. q̄b⁹ nō est ꝑmis.fa.test. Nisi in dilucidijs testaret̃ interuallis.ꝓm Iaſ.in.l.furiosuȝ.
75 ij.col'.C.q̄ testa.fa.nō pñt. † vbi subiungit: ꝙ si nō appareat quo tp̄e testm̄ fecit: vel deliquerit:an tp̄e furoris:vel tp̄e sane mētis:ex quo semel fuit furiosus: ꝓsumit̃ testatus vel deliquisse tp̄e furoris:nisi ex aduerso ꝓbaret̃:ꝙ tp̄e iteruallii dilucidi ħ fecisset.de q̄ p'e Ang.are.i trac.crimi.sup ꝟbo: sciēter ꝛ dolose. Dñicus i.c.j.de ele. egro.in.vj.gl.ꝛ doc.i.c.iter canonicos.de elec.ꝛ i.c.fi.đ suc.ab itest.ꝛ ꝯsuluit Barb. ꝯsi.lx.de zaba.ꝯsi.lvj. Ful.ꝯ.ccxij.ꝛ Alex.
76 i.j.pte ꝯs.cxlj.ꝛ i.ij.pte ꝯs.lxxxv. † Furiosus dr̄:q̄ furore accēsus nocet alijs.iō teneri dȝ ligat⁹ a suis parētib⁹.l.diu⁹.ff.đ off. ꝑsi.sȝ mētecapt⁹ ē q̄ mēte caret tñ alijs nō nocet.videatis Arch.i.c.legitim⁹.xcuj.di.
77 † Et ꝓbat̃ q̄s mētecapt⁹ aut furiosus p cōiecturas ꝛ signa extrinsecas:q̄ sūt mlta. quorū aliq̄ ꝯsistūt i ꝟbo ꝛ loq̄la:q̄ demonstrāt quē sapientē vel fatuū. Nā q̄ sapienter loquit̃:sapiēs ꝓsumit̃.ꝛ q̄ stulte fatur: stultus iudicat̃. Cū fatuus semper fatua

73 Ratio quare pupillus testari nō pōt:ꝛ respōsio ad cōtraria.

74 Fatui interdū vaticinant̃ de futuris.

a ¶ Corporū superiorū. Et inde dt Iuuenalis Nullū numē habes si sit prudētia sȝ te nos facim⁹ fortuna deam celoq̄ȝ locamus. vñ dicit Phs. ꝙ quanto min⁹ est i aliq̄ sapiētie: tāto pl⁹ est in illo fortune q̄r tāto pl'a eueniūt illi a casu. stulti āt regūt̃ a casib⁹:q̄r cogunt̃ facere scđm necessitatē emergētē. Sapiētes vero regūt casus iuxta illđ. sapiēs dñabit̃ astris:q̄r prudētia sua q̄ pniciosa accidissent si nō fuissent prouisa: sic preueniendo regunt: vt minus noceant. ideo dt Seneca ad lucilluȝ epl'a.xxvij. vis tibi oia subijcere: subijce te rōni:oia ꝑfecto reges si te illa rexerit. vide gl.de elect. lib.vj.c.ex eo.et Ang. consi.cx.v. colum.

75 An furiosus ꝑsumat̃ testm̄ fecisse tp̄e furoris vel sane mentis.

76 Dr̄ia inter demētē et furiosum.

77 Qualr̄ probat̃ demētia ꝛ furor:ꝛ de signis eiusdē: q̄r primū signū est i lingua. scȝ fatue loq̄ndo.

loquatur. Esaie.xxxij.ꝛ.d.c.legitimus.vt supra tetigi.ꝛ i.d.l.ob q̄ vitia.vbi ille stultus ꝓsumit̃ qui stulte ꝛ verba deridenda loquit̃.iuxta illud Eccl'i.xix. amict⁹ cor-
a poris incessus hoīs ꝛ risus dentiuȝ[a] enūciāt de illo. Nam legit̃ in ꝓuerbijs.ꝙ in lingua ꝛ ꝟbis cognoscit̃ sapiētia aut stultitia hoīs. Ideo summa ope ꝛ cautela custodienda est lingua:ne dicat tacēda: aut exprimēda taceat:ꝓm glo.in ꝟbo: Docto
78 rib⁹.in ꝓemio sexti. † Et ꝙ lingua sit discrete regēda:nobis ostēdit natura. q̄ lingua nos brutis equauit: sȝ offm̄ lingue solis hoīb⁹ tribuit:vt loq̄la ab ipsis differamus.q̄r ꝓm Cicero.li.j.rheto.q̄uis hoīes multis in reb⁹ humiliores ꝛ infirmiores sint bestijs:tñ hoc iure maxie p̄stare vidētur:ꝙ loqui pñt. Et lib.j.de oratore. Cum hoīes inq̄t a bestijs differam⁹ ꝙ loq̄ possum⁹.qua laude dign⁹ est:q̄ in ea re ceteros superat:in qua hoīes bestias antecellūt. Unde nō sine cā linguā vnā solā ꝛ bina alia quā ꝛ nō cetera mēbra triplici carcere natura reclusit:scȝ labiorū:dentiuȝ:et palati:vt cām nō hēat indiscrete vagādi: ꝛ idifferēter loquēdi. Cū mors ꝛ vita sint in manib⁹ lingue. ꝓuer.xviij. Nā ad hec vulnera q̄ infligunt̃ ex lingua: iter hoīes medic⁹ pene nullus est: vt dr̄ in p̄ma ꝑte epl'arū diui Hiero. trac.iij.epl'a.xxxv.incipiē. Perlegi scripta tua ꝛc. Vñ multo vtilius est pauca idonee effundere q̄ȝ multis inutilib⁹ aures audientiū p̄grauare.dicit tex.in.l.ij.C.de veteri iure enucle. Quin imo meli⁹ esset nō loq̄ q̄ȝ male loq̄. Nā q̄ tacere nescit:loqui rōne nescit.sȝ effrontes multi inueniūtur:q̄b⁹ silere si mos eēt honesta cōuersatio vigeret q̄ turpiloquio exinanita est:ꝛ si stult⁹ p romanos ꝓposit⁹ ad disputādū cū greco nō tacuisset:nunq̄ȝ romani duodecim tabularū legē obtinuissent:ꝓm glo.sup ꝟbo: Decē ꝯstitui.in.l.ij. §.exactis.ff.de orig.iu. Iō nil tacuisse nocet:nocet tñ esse locutū.l.nunq̄ȝ. cū glo.ff. de cōdi.ꝛ demōst.vt d̄: xenocrate pho refert Valeri⁹ exēplū.li.vij. tit.de sapienter dictis ꝛ factis: i hec ꝟba. Quid xenocratis rñsuȝ q̄ȝ laudabile cū maledico ꝓmoni quorūdā summo silētio interesset:vno ex his q̄rēte cur sol⁹ linguā suā cohiberet.q̄r dixisse me inq̄t aliq̄ñ penituit tacuisse nūq̄ȝ. Presertiȝ i reb⁹ publicis admistrādis. qđ optie ꝓuarūt romani.de q̄b⁹ sic loquit̃ idē Vale.li.ij.ti.de istitutꝭ antiq̄s. Adeo aūt magna charitate p̄rie tenebant̃:vt arcana ꝯsilia patrū mltis seclis nemo senator enūciauerit. Nūq̄ȝ eīm taciturnitatem optimū ac tutissimū admistrādarū reꝝ vinculū labefactari volebāt. Fidū erat ꝛ altū reipublice pect⁹ cura silētijq̄ȝ salubritate munitū ꝛ vallatū vndiq̄ȝ:cui⁹ limē intrātes: abiecta priuata charitate: publicam induebāt. Itaq̄ȝ non dicam vnū:sȝ neminē audisse crederes: qđ tam multorū auribus fuerat cōmissum ꝛc. Et sicut verbum ita ꝛ scriptū custodie alicuius traditū: secrete est custodiendū: ꝛ cōtra faciētē acriter vindicarūt romani:vt lib.j.refert ideȝ Valeri⁹ ti.de seruata religione. Tarq̄n⁹ (inquit) rex Marcū tullium duūuirū ꝙ librū secreta ciuium sacrorū continentem custodie sue cōmissum corrupt⁹ petronio sabino ad scribendum dedisset:culeo insutū in mare abijci iussit. Idq̄ȝ supplicij genus nō multo post parricidis lege irrogatū est. Iustissime quideȝ: q̄r pari vindicta parentū ac deorum violatio expiāda est. hec ille. Qui in p̄dictis locis plura exempla multū notanda refert homo ergo qui secretū tenet ꝛ sapienter loquitur non homo:sed quasi deus estimatur. Et inde dicit Cato. Uirtutem primā esse puto compescere linguam. Nam proximus ille deo
b est qui scit ratione tacere[b]. Iuxta illđ ꝓuerbiorū.xvj. Hominis est animū preparare ꝛ ante gubernare linguam: sine quo in multiloquio non deest peccatum. prouerbiorū.x. Lingua enim garrula leuis et iniqua pacem turbat: vicinum scandalizat:secreta reuelat.infamiā procurat:germinat lites:incendit iras. Ob quod pre ceteris membris temperamento maxime indiget: tamē nihil difficilius creditur q̄ȝ silentij virtutem habere. Cum faciliter sermone promptissimo delinquamus: et tacendi constantiam ferre non possimus. Nam dissolutio hec ita mundū occupat: vt iuuenes sicut senes: femine prout viri loqui audeant. Nulloq̄ȝ verecundie freno lingue tahitur habena. Ideo olim Pythagoricorum disciplina erat discipulos tacere per quinquennium: ꝛ postea eruditos loqui. vt Hieronymus refert super ecclesiasticum. cui concordat tex. in ꝓemio ffor. circa finem. Nō igitur manus ad calamum preceps: nō lingua sit ardens ad verbum:nisi dum vbi ꝛ quando expedit. et tunc ꝙ sapienter loquatur. vt Iob semper fecerat. Unde percussus deo conquerens ausus fuit dicere. Purus est sermo meus ꝛ mūdus sum in cōspectu tuo. Iob xj. quia vt dixi: in lingua cognoscitur prudentia loquentis aut fatuitas si stulte loquatur:vt in exemplis supradictis. † Presertiȝ in iudice: qui dȝ esse velox ad audiēdū:ꝛ tard⁹ ad loq̄ndū.ꝛ q̄ animi sui motū ꝟbo:imo nec signo pādere dȝ: q̄r nō ē recti ꝛ ꝯstātis iudicꝭ cui⁹ animi motū vult detegit.l.obꝓuādū.ff.đ offi.ꝑsi. Uid. aliter.plenū Iaco.iij.c. vbi de modestia lingue ꝛ ci⁹ vitijs q̄ hoīeȝ demōstrāt fatuū. Preterea dic.l.cū q̄dā.ff.đ ꝯdi.isti.ꝙ fatu⁹ ꝛ

a ¶ Dictū Senec.i li. đ.iiij.ꝟtu. card. loq̄t̃ a đ ꝯtinētia: sic dic̄. Si ꝯtinētie studes: habita nō amene sed salubriter. Nec dñm velis eē notuȝ a domo: sed domū a domio ħ magis obs'ua: ne q̄ paupertas tibi immunda sit: nec ꝑsimonia sordida nec simplicitas neglecta: nec leuitas lāguida. Si aūt res exigue tibi sint nō sint tñ āgustie nec tua defleas aut aliena mirer; ꝓmōes vtiles magis q̄ȝ facetos:ꝛ affabiles ama:rectos potius q̄ȝ obsecundātes: miscebis interdū serijs iocos sȝ tēꝑatos ac sine detrimēto dignitatis ac ꝟecūdie Nā rep̄hēsibil' ē ris⁹ si ē imodicus si puerilr̄ effusus si mli'ebrit̃ fract⁹.odibilē q̄ȝ facit hoīeȝ risus si sup-b⁹ ꝛ elat⁹ si malign⁹ et furtiuus si malis alienis euocat⁹. Sit vox sine clamore:incessus sine tumultu:q̄es sine desidia. et dū ab alijs luditꝛ tu aliq̄d scri honestiq̄ȝ tracta:non sis arrogans: nō audax: admone libēter: rep̄hēde patiēter: dicenti esto tacit⁹ auditor: requirēti facile rñde ꝛ ꝯtēdenti facile cede. ħ ille. De xp̄o ꝙ nunq̄ȝ risit: hr̄ plene.j. sup ꝟ. mortuo itaq̄ȝ testatore.j.

78 Uide ħ pulchra de modestia lingue ꝛ secreta tenēdo.

b ¶ Tacere. presertiȝ i ꝯuiuijs. iō dicit sapiētissim⁹ Cato. Pauca i ꝯuiuio loq̄re.q̄r difficile ē int̃ hilaritateȝ et epularū delitias loqui sapiēter.vt plene hr̄.j. sup ꝟ. Cuidam petro tradiderūt. Dū loquitur de cōuiuijs fugiēdis.

Universidad de ... Biblioteca

79 Stult⁹ vitro ꝯpat: q̄ sicut vitrū quicq̄d hz interius ostēdit exteri⁹ p colorē. ita stultus q̄cquid scit loquit ꝛ pādit.

a ¶ Repari. vide que plenī⁹ de h̄ dixit sup̄ v°. Si absq̄ liberis moreret.ij. Tractādo q̄rtū pricipalem arti. vulgaris substitutiōis.i fi.

80 Sicut vitrū semel fractū non repat. Sic semel fatu⁹ vix sanat.

81 Etiā facto sic v̄bo cognoscit q̄s fatu⁹: ꝛ in credēte se sapientē stultitia est perfecta.

82 An fatuus itestabilis sit sicut furios⁹ et quid de ebrio dormiente aut frenetico.

demens iudicatur vt non valeat ei⁹ testamentū. qui mandauit cadauer suum post mortē proijci in mari: vel ad sepulturā duci cū mimis ꝛ ioculatorib⁹: ꝭm Lud. i.l.j.§.j.ff.de ver.obli. Silr iudicatur stult⁹ et fatuus: q̄ oia q̄ scit manifestat ꝛ pādit. Et oīno qualis est interi⁹ se declarat exteri⁹
79 ad silitudinē vitri. † Est eñ vitrū (vt dicit Auicēna) inter lapides: sicut stult⁹ inter hoies: declinat pfecto ad oēm tincturā: ꝛ dr vitrū ꝭm Isido.eo q visui trāsluceat. Perspicuitate enim ꝛ substantie sue trāsparētia: vitrū luci puium est. In aliis metallis q̄cq̄d intrinsec⁹ ꝯtinet abscōdit: in vitro aūt cuiuslibet liquoris spēs: q̄lis est interius talis exteri⁹ declarat. de quo magn⁹ ille Gregori⁹.lib.xviij.moraliū.c.xxx.sic dicit. Uitri q̄z natura est: vt extrinsecus visu: pura intrinsecus pspicuitate pluceat. In alio metallo q̄cq̄d intrinsec⁹ cōtinet abscōdit: in vitro v̄o q̄libet liquor q̄lis ꝯtinet interius talis exteri⁹ demōstratur: atq̄ vt ita dixerī: ois liquor in vitreo vasculo clausus patz. Nā massa vitrea cū fuerit in fornace liq̄facta ꝛ pfecte depurata sūmā ꝯhit puritatē substātie: ꝛ trāsparentiā siue pspicuitatē: ideo hz potētiam cuiuslibet coloris susceptibilē: ꝛ manifestatiuā: faciliter frangit: ꝛ fractū non pōt nisi iterata calefactōe repari[a]. † Sic est de fa
80 tuo: q̄cq̄d scit ꝛ hz interi⁹ loquit: ꝛ prodit exterius: faciliter dehonestat: ꝛ pdit: ꝛ semel fatuus vix aut nunq̄ sanat. Silr iudicat q̄s facto stultus. vt inq̄t Aristoteles lib. j. rheto. vbi opera signa habit⁹ sunt. Puta si lapides proijciat p carrerias.l.ij.C.de iudeis. ibi: Uel alio furoris genere. Idē si malū eligat: cum posset eligere bonū. insti. q̄ cum eo qui in alie.pote.est.circa mediū. vel si nomē suū ignoret.l.fi.C.de heredi.insti.vel credat vnā rem vocari alteram.ff.de legatis primo.l.si quis in
81 fundi vocabulo.ff.de legatis.j. ¶ † Aliquando efficitur aliquis stultus sola existimatione. vt cū q̄s credit se solū sapientem: ꝛ sapientiā secum moriturā. iuxta illud Iob.xij. ibi: Ergo vos estis soli homines: ꝛ vobiscū morit sapientia. et Eccl's x. In via stultus ambulans: cū ipse insipiēs sit: omnes stultos estimat: inde dicit Tullius lib.de paradoxis. Stultoꝝ sentētia fuit. Omnes insaniūt. Unde laudabilior est stultus qui se stultū putat. quia adhuc de lumine sapientie aliquid habet q̄z si sapientē se existimat. ꝭm quod dicit apl's ad Roma.j. Euanuerūt i cogitationibus suis: ꝛ credentes se sapientes stulti
82 facti sunt. † Et q̄d de fatuo an testari possit Jo.fab.in.d.§.preterea.insti.qb⁹ non est pmis.face.testa.dicit q sic. quē ibi sequit ange. Pro qb⁹ facit tex.i.l.si frater.C.allo

eo.ti. ibi: Licet vigoris nōdū emersissent vestigia. Ex quo no. ibi Pau. ꝛ Alexā. q maior. xiiij. ānis licet habeat imbecillitatē sensus: tñ testari potest. q̄ imbecillitatem sensus in tali maiore lex nō videt cō
83 siderasse. † Et intelligatis q adult⁹ testari pōt: ꝛ singula que ad testm̄ ptinēt facere preterq̄z tutorē dare filio: q̄d facere nō potest: donec etatis fuerit. xxv. annorum. tex. est singularis in d'icta.l.iij.§. q̄zuis.ff.de admi.tuto. Preterea sicut furiosus testari nō potest etiā ad pias causas. p tex.
84 in dicto.c.fi.de succes. ab intesta. † Sic etiam testari nō poterit ebrius: qui furioso cōparatur. c.a crapula. de vi. ꝛ hone. clericoꝝ. imo si testatur tale testamentū est nullum: sicut esset nullus cōtractus p eū celebratus. vt dicit glo. singularis in ca.
85 vnusquisq̄. xxij.q.iiij. † Et idez dicitur de dormiente qui testari non poterit: nec contrahere: ꝭm Barba. i dicto.c.fi.xj.colū. in
86 fi. ꝛ in.c.ij.ē.co. † Idem in frenetico. vt dictū est: vt tenet Bal.in.l.ij.C. de rescin. vendi.facit tex.in cle.si furiosus. de homicidio. Ad cetera autez motiua Richardi facilis est rñsio. Uñ restat ꝯcludēdum pupillū etiā pubertati proximū de iure cōi: q̄zuis ad pias causas fore intestabilē: nisi a statuto a principe aut populo superiorē non recognoscēte facto talis pupillus pubertati prim⁹ habilitaret: nec valet si q̄spiam diceret fugere satagēs tex. in dicto c.si pater. q dispositio dicti.c. locuz habet in pupillo patrem habente: qui testari nō potest in piis causis: cū pater possit ei testando prouidere vsq̄ ad pubertatez per substitutionem pupillarem: vt ibi. Et opinio dñi Richardi verificari posset in pupillo patre carēte: qui ad pias causas testari poterit ꝛc. Et hoc est falsum. Q̄d sic ostendo. Nam in dicto.c.si pater. nō pmittitur pri filio impuberi substituere in piis causis: ex eo quia filiusfamilias est. Cum filiusfamilias al's habilis ad pias causas testari possit. c.licet. de sepultu. lib. vj. vt plene vidistis super verbo: Matrem insuper cleram. Sed ideo permittitur hoc patri: q̄ filius est impubes. Et sic defectum patiēs in naturalib⁹. Quequidē ratio locū habet in filio pupillo patre carente: sicut in pris potestate cōstituto. Uñ cuz rō vtroq̄ casu duret etiā durare dz iuris dispositio. Et hec rō est clarior: q̄z illa quā assignat Barba. in.d.ꝯsil. Preterea facit: q̄ certū est q in tpe facultatis testādi cā pia est deterioris ꝯditiōis: q̄z q̄cūq̄ alia. q̄ videmus: q puberes sc̄z. xiiij. annos hñtes testari pñt de oib⁹ q̄ hñt. vt ifra videbit. Et tñ in testō olim relinq̄re nō poterāt libertatē vni seruo ante. xx. annuz. insti. ex qb⁹ cau.ma.nō pos.§. eadē lege. Saltem

83 Lz pubes minor xxv. annis testari possit: nō tñ pt filiis dare tutorem.

87 Sicut pupillus testari nō pt: sic nec causa mortis donare.

88 Adult⁹ minor. xxv. annis: pōt sine curatore testari.

89 Quid si testator minor restitui velit cōtra testm̄ a se factū.

ꝭm mediā iuris prudētiam: nisi impleuerint. xviij. annū ꝛ decimū octauū attigerunt.§.cū autē certus modus. illo eo.ti. Hodie vero iure nouissimo nō potest q̄s libertatē in testamēto relinquere: nisi tpe quo testari potest. Et sic tpe. xiiij. annoꝝ. l.qua etate.ff.eodē. Et sic facultas relinquendi libertatem seruis in testamento equiparatur facultati relinquendi cetera bona: ita q ante non potest. in aut. vt sponsali.largi.§.j.colla.ix. Sed sic est: q libertas est pia causa.l.in testamēto. vbi Bar.ff.de fideicō.liberta. ꝛ idem Bar.in l.proxime.§.fi.ff de his que in testa.delen. Igitur pia causa in tpe disponendi nō est hodie magis priuilegiata: q̄z cetere cause nō pie. Quinimmo in testatore equalem hodie requirūt etatem ꝛ iure antiquo requirebant maiorē. ¶ Quare cōcludit: q̄d tam iure canonico per dictum.c.si pater. cui responderi nō posset: q̄z iure ciuili pupillus citra principis habilitationē testādo et ad pias causas disponere nō posset.
87 ¶ † Circa q̄d vnū tenebitis mēti: q sicut pupillus nō potest testari (vt dictum est) ita nec donare poterit causa mortis. per tex.not.in.l.j.post prin.ff.de tute. ꝛ rōnib⁹ distrahen. qui non est alibi. ꝭm Imo.in.l.ij.ff.de lega.j. et dixi.ē.testamentum.iiij. in princi. videatis bonam glo.in.l.tam is. in prin. vbi Bar.ff.de dona.cau.mor.que vult illum qui testari nō potest: non posse etiam causa mortis donare nec codicillari. vt.d.l.ij.ff.de lega.j. ꝛ habetis tex.optimū in.l.discretis.§.j.C.qui testa.face.nō pos. videatis que dixi.ē.testamētū.iij.in prin. ¶ Et intantū est nullū testamētum per impuberē factū: q etiā non recōualescit per superuenientiam etatis legitime: sicut dicimus de testamēto facto p filiūfamilias q̄d nō reconualescit p ipsius emācipationē: aut patris mortē.instit.quibus nō est permis.face.testa.§.preterea. Sec⁹ autem esset in codicillis: qui recōualescūt causa ipeditiua cessante.l.j.§.si filius.vbi Bar.ff.de lega.iij.sentit Alexan.in.d.l.si frater.in fi. ꝛ plene habuistis.ē.in verbo:
88 matrē insuper cleram.in prin. † Si vero essent minores. xxv. annis: dūtamen sint puberes testari poterunt: q̄zuis curatores habeant: ꝛ valebit testamētū etiā sine curatoꝝ auctoritate factū: que in actu testādi non est necessaria.l.aurelio.§.caius.ff.de libe.lega. ꝛ.l.cū pater.§.curatoꝝ.ff.de leg.ij. ꝛ sentit glo.in.l.quesitum fuit.ff.ad
89 trebel. vbi Bar. Ange. ꝛ Imo.dicūt. † q pubes minor. xxv annis: aduersus testamentū a se cōditū restitutionē petere nō potest: q̄ cum via ordinaria sibi puidere possit: sc̄z reuocādo testamentū: cū voluntas sua sit vsq̄ ad mortē ambulatoria.l.ij.

ꝛ.iij.ff.de adimē.lega. ꝛ.l.si q̄s in pncipio testamenti.ff.de lega.iij. Cessabit remediū in integrū restitutionis extraordinarium.l.in cause.la.ij.ff.de mino. videatis Bart.i.l.v̄ba gesserūt.ff.de v̄.sig. Si aūt testator minor aut maior fuisset dolose inductus ad faciendū testamentū in preiudiciū succedentium ab intestato: possent ipsi petere testamentū rescindi per actionem de dolo et crimine stellionatus. ꝭm Bal.in.d.l.si frater.C.qui testa.face.pos. Pro quo est bonus tex.in.l.lucius.§.sempronia.ff.de lega.ij.facit glo. ꝛ q̄d ibi not. Cy.in.l.quicquid.C.arbi.tute. ꝛ.l.pupillorum.de admini.tuto. ꝛ Ang.in.l.iiij.ff.de inoff.testa. vbi concluditur: q succedētes ab intestato habent cōtra heredes dolose institutos in testamēto dicta remedia. ꝛ tenet Fulgo.in.d.l.si frater. ꝛ.l.j. ꝛ.ij.C. si quis aliquē testa.prohibue. ꝛ dixi plene
90 ē.verbo: condidit.ij.in fiñ. ¶ † Sed pulchrū dubiū est: an adultus testando dare possit sine auctoritate curatorū suorū vel iudicis executoribus suis licētiā ꝛ potestatem alienandi bona sua immobilia: que nō possunt de iure alienari absq̄ decreto. Et Bal.in.l.prediū.C.quādo decre.op⁹ non est. dicens hoc ab aliis non fuisse tactum eleganter decidit: q aut minor permittit in testamēto alienationē immobiliū p executione alicuius cōtractus: ꝛ nō valet talis permissio: q̄ p actib⁹ inter viuos a minoribus celebratis res immobiles ipsoꝝ sine decreto alienari nō possunt C.de prediis mino.sine decre.nō alienā. per totū. Aut hoc permisit minor in testamento p executione sue vltime voluntatis: ꝛ tūc valet: q̄ in testando censet maior: ꝛ iure vtit maioꝝ. Et sic tanq̄ quilibet maior: talem licentiā cōcedere potest. iuxta plene no. p Bar.i.l.alio.ff.de alimē. ꝛ ciba.lega. ¶ Et aduertatis: q̄ Bal. legit dictā.l.prediū.cū.l.ij. illius titu. que incipit illud. Hanc eādem opi. tenuit idē Bald.in.l.j.in prin.ff.de rebus eoꝝ q̄ sub
91 tute. ꝛ cura sunt. ¶ † Unū notabitis: q testamentū: factū semp presumit factū per puberē: nisi ex aduerso pbaretur testatorem fuisse tpe testamēti inhabilem ppter etatis defectū. vt tenet Inn. quē sequunt doc. ꝛ Feli.in.c.in psentia.de pbat. Nam habilitas est solēnitas intrinseca: que in actu semp psumit.l.sciendū.ff.d v̄b.obli. Licet em vbi pncipaliter allegat etas sit probanda per allegantē se principal'r sup ea fundātē.l.si minorē.C.de in integ.resti. ꝛ.l.cū te.de pba. Tamē q̄n allegat actus etatē includens accessorie ad sui validitatē semp pbato actu: psumit etas ad illū actū necessaria. p tex.in.d.c.in psntia.quē Panor.ibi dicit ad hoc singularē. videa

90 An minor. xxv. annis: possit testādo dare licētiam executorib⁹ testamēti alienādi bona immobilia sine curatore vel iudicis decreto.

91 Testm̄ i dubio psumitur factū p puberē nisi contrariū probetur.

tis ibi Feli.in.xiij.col.qui pulchre loquit. Laus christo Iesu domino nostro.

Cum ergo impuberes vtriusq; sexus passiua habeant testãdi factionẽ: z per cõsequẽs adiecta Raynutij filia heres de iure posset institui subdit in tex.

Eliquit. Per hẽc ẏba vt Raynutiꝰ adiectã ei filiam instituisse heredem vniuersalẽ perinde acsi dixisset adiectã heredẽ instituo vniuersalẽ: † qz hoc verbũ relinquo adiectũ vniuersitati bonoꝝ: alio nõ dato herede vniuersali iportat etiã de iure ciuili heredis institutionẽ ꝑm gl. in verbo: relicta. in. §. si vero. in auth. de here. z fal. colla. j. Dy. Bal. z Jmo. in. l. cogi. in ẏ. et generalr. ff. ad treb. videatis tex. Bar. z Bal. in. l. diuus. ff. de test. mili. Bal. z Sali. in. l. qm̃ indignũ. C. eo. ti. Nã testator dicẽdo bona mea titio relinquo. videt ipsum instituisse heredẽ. ꝑm glo. in l. his verbis. ff. de here. insti. Bar. z Alex. in. l. illa institutio. illo eo. ti. Secus autem esset: si verbũ relinquo adisceret in testamẽto dato alio herede vniuersali: qm̃ tũc nõ traheret ad institutionẽ de iure ciuili: q̃uis adiectũ esset rei vniuersali. vt plene habuistis. s̃. in eodem testõ relinquẽs. j. Hic eñ duo sunt in tex. nostro: q̃ heredis institutionẽ importãt. scz verbũ relinquo: z bonoꝝ vniuersitas: qz relinquit oĩa bona q̃ habebat. † Concludẽdo ergo per modũ doctrine de hoc verbo relinquo qñ importat institutionẽ: z qñ nõ: dicatis ꝑm Salt. in. d. l. qm̃ indignum. q̃ aut cõstat z apparet de mẽte testãtis: z tũc illa seruat sive voluerit q̃ institutionẽ importet: siue non. vt. d. l. qm̃ indignũ. Aut de mente testantis dubitat: z tũc aut verbũ relinquo adisceret certe spectet vel rei seu quãtitati: z nõ trahit ad institutionẽ heredis. vt. d. l. cogi. §. z generalr. ff. ad trebel. Aut verbũ relinquo adisceret vniuersitati bonoꝝ: z tũc aut adisceret in tali dispositione: in qua directa institutio fieri nõ potest. veluti in codicillis. z intelligit relictũ per fideicõmissum. l. scevola. ff. ad trebel. facit insti. de codicil. in fi. Aut adisceret in tali dispositione: in qua directa institutio fieri potest. veluti in testamẽto. l. nõ codicillũ. C. e. Et tũc si aliqua alia vniuersalis institutio nõ est facta: verbũ relinquo trahit ad heredis institutionẽ z ꝑm illã interpretatur: vt est casus hic: z in. d. l. qm̃ indignũ. C. eo. facit l. hac edictali. C. de secũ. nup. z. l. diuus. ff. de testa. mili. Aut in testamẽto reperitur facta vniuersalis institutio de alio: z tunc institutionẽ non inducit. † Et idẽ esset in verbo lego; qõ qñ adisceret vniuersitati bonoꝝ: puta si Raynutius dixisset adiecte lego cetera bona mea: tunc nullo alio herede vniuersali instituto importat heredis institutionẽ. ꝑm Bald. in. l. fi. C. famil. her. Et licet videat ibi tenere: q̃ et importat institutionẽ alio dato herede vniuersali. ꝑ tex. singu. in. c. raynaldus. j. eo. tamen cõis opi. est: q̃ dũtaxat institutionẽ iportet: vbi nõ est alius heres vniuersalis datus. vt deo duce latiꝰ dicã in. d. c. raynaldus. z. j. super verbo: eidem impuberi succederent. Ex quo sequit: q̃ inter hec verba: lego z relinquo. qñ adiscunt vniuersitati bonoꝝ alio nõ dato herede vniuersali: non est differentia: cũ ambo tũc importent heredis institutionem: nec est in hoc dña inter ius canonicũ z ciuile. Sz qñ in testamẽto reperit aliꝰ heres vniuersalis: tũc verbũ lego nõ importat institutionẽ: sive adiscat filio: siue extraneo: siue vniuersitati bonoꝝ: siue nõ. Sz ẏbũ reliquo adiectũ ꝓsone aut quote hereditatis vel vniuersitati: etiã alio vniuersali herede ĩstituto iportat iure ĩsto canonico institutionẽ nõ dico vniuersalẽ: sz solũ iportat institutionẽ: vt filij cui est relictũ cẽseat particulariter institutus: ne testm̃ ꝓfis sit filij ꝓterition̄e nullũ. vt plene habuistis. s̃. in ẏbo:

1 An sit verũ q̃ verbũ relinquo iportet heredis institutionem.

2 No. pulchrã doctrinã Sali. de hoc verbo: relinquo.

3 An ẏbũ lego operet institutionem.

4 An heredis institutio valeat facta ex tẽpore vel actps.

vt dicta. l. hereditas. z insti. de here. insti. §. hr̃ditas. qõ fieret si qs ex certo tpe vel ad certũ tps heres instituerẽt: q; solũ post tps heres cẽt z nõ ante. Et idem si ad certũ tps institueret: q; post illud tps heres nõ esset. z sic testator decederet pro parte testatꝰ z ꝑ pte intestatꝰ. iõ nõ imerito tẽ pous adiectio reiscit: z heres ꝑ pure instituto habet: vt testator oĩ tpe testatꝰ cẽseat. Et testm̃ potius valeat q̃s pereat. l. quoties. ff. de rebus dubiis. Quapropter cũ miles ex priuilegio militari decedere possit cum duobus testamentis: z ꝑ parte testatus z pro parte intestatus. l. j. z. ij. C. de testamẽ. mili. Etiam poterit heredẽ instituere ex certo tempore: vt ante illud heres non sit. Et ad certum tempus: vt postea heres nõ sit. l. miles. ff. de testamẽ. mili. Quod extenditur ad milites celestis vel inermis militie: vt plene habuistis supra: Testamentum. j. in. ix. casu fallentie: videatis circa heredis institutionem ad tempus factam que dixi supra: In extremis positus. in ꝑn. et in dicto casu. Et idẽ esset vbi qs heres instituerẽt ex incerto tẽpore: puta cum vel quando heres moritur. q; tunc adiectio temporis etiaz reiscit z heres pro pure instituto habetur: ita q̃ adiectio tpis institutionẽ nõ suspẽdit. vt dicta. l. hr̃ditas. z. ff. de nouatio. l. si pupillus. z. l. si qs sub ꝯditiõe. Cũ certũ sit oĩno hoc tempus exituruꝝ q̃ heres moritur z purificabitur conditio in vltimo vite spiritu ipsius heredis. † Legatũ autem illo modo relictũ: scz cum vel quãdo ipse legatarius morietur: suspenditur: nec ab eo tempus adiectum reiscitur: nec legatum interim debetur: donec legatariꝰ moriatur: qui moriendo z sic ꝯditiõe ipleta ipm̃ legatũ transmittit ad heredes. Et ratio diuersitatis est: q; in heredis institutione: nisi adiectio tpis reiceret testatoꝝ postq̃ eẽt mortuꝰ decederet ꝑ parte tpis: scz ante mortẽ heredis intestatus: et post mortẽ hr̃dis testatꝰ. q̃ ratio cessat i legato. q; suspendit donec legatarius moriatur: tamen valet interim: nisi esset legatũ libertatis vel vsusfructus: q; tũc legatum nõ valeret. Et rõ est: quia in alijs legatis que relinquũtur cum legatariꝰ morietur: quando legatarius est in vltimo vite spũ adumpleta est cõditio: ita q̃ tale legatum transmittetur ad heredes. Et sic q̃uis legatarius nullũ cõmoduz habeat: tñ eius heredes cõmodũ reportabũt. Que rõ locũ nõ hz in legato libertatis: vel vsusfructus: cũ libertas illius cui legata est non trãsmittatur ad heredes: nec etiam vsusfructꝰ: qui morte finitur. insti. de vsufruc. §. finitur. Unde his duobus casibus non valeret legatũ. † Quãdo aũt quis heres

5 An legatus valeat ex tpe relictum.

6 An incapax possit heres institui cũ hereditatez capere potit.

institueret: cũ vl q̃ alius tertiꝰ q̃s heres: puta qñ titiꝰ moriet: vel cũ heres hereditatẽ capere poterit ex testõ: q; forsan est deportatus: qui capere nõ põt hereditatẽ donec a ꝓncipe restituat. l. j. C. de here. insti. Tũc adiectio tpis nõ reiscerẽt de institutiõe: imo suspẽsa maneret: donec titiꝰ moriat: vl heres a ꝓncipe restituat. Et sic nõ purificata ꝯditiõe. Dz q; nõ est oĩno certũ hãc ꝯditionẽ debere ipleri in vita heredis: cũ mori possit titiꝰ post heredẽ: tunc tale tps nõ reiscit: sicut reiscit q̃n est institutꝰ cũ ipsemet moriet. Et idẽ si institutꝰ esset q̃n ꝯsul erit: cũ euenire possit: q̃ moriet anteq̃ fuerit ꝯsul. facit. l. in tps. ff. de heredi. instituẽ. z. l. qui filio. ff. de liberis z posthu. l. filius a patre. et tenet g̃o. in dicto. §. heres. institu. de heredi. insti. Sane tamen intelligatis q̃ valet heredis institutio facta de incapace in tempus quo capax erit: quando incapacitas surgit ex vitio solius heredis: vt est videre in deportato propter suum delictum. Si vero incapacitas proueniret ex vitio amboꝝ: scz testatoris z heredis: vt q̃n institueret spurius cũ capere poterit: tũc eẽt nulla heredis institutio: ꝑm Ange. z cõiter doc. i. d. §. heres. z Bal. in. l. eam quaz. C. de fideicom. De alio aũt relicto sibi facto videatis Bar. in. l. fi. ff. de his quibus vt indig. Nam in testante debet esse capacitas testandi tempore testamenti. vt dicta. l. in tempus. Nec predictis obstat: si quispiaz replicaret: q̃ si quis instituatur heres ex die certa valet institutio q; tempus reiscitur: z heres pro pure instituto reputatur: vt dicta. l. hereditas ex die. ff. de heredib̃ insti. Et tñ euenire potest q̃ heres moriatur ante euentum illius certe diei. Cum certũ nõ sit diẽ vẽturã herede viuo: z tñ eo tũc tps reiscit: vt supra dixi. Ergo eodẽmodo reisci deberet quãdo instituus fuit: cum vel quando titius alius q̃s heres moriatur: attento q̃ incertum est an titius moriet ante vel post heredem. Quia respondeo q̃ in primo casu quando dies certa est in institutione adiecta: ideo reiicitur: quia si herede viuente contingeret dies: testatoꝝ diceretur pro parte testatus decessisse: z pro alia parte temporis intestatus. quod esset absurdum per iura superius allegata: ideo adiectio temporis certi subducitur de medio. Sicut videmus quando aliquis institutus fuit in certo fundo: aut in quacunq; alia re. quia detracta mentione rei remanet heres in totum. l. j. §. si ex fundo. ff. de heredibus instituen. Et alia ratio non est nisi vt testatoꝝ non decedat pro parte bonoꝝ testatꝰ: z ꝑ reliqua parte intestatꝰ. Sz ista cessat q̃n institutioni heredis adiicitur tempus

incertum: qr cum illud tēpus habeat pro cōditione: ꝛ cōditio in institutiōib⁹ heredū retrotrahatur qñcūqꝫ euenerit.l.heredes qñcūqꝫ.ff.de acqui.heredi. Ergo cuꝫ euētus cōditionis retrotrahat ad tps mortis testatoris: nō poterit dici testatorē decessisse ꝑ parte tpis testatū: ꝛ ꝑ pte intestatū. Nec est fiēda differētia: an tps illō incertū fuerit institutiōi heredis adiectuꝫ per dictionē si: vel ꝑ dictionē cū: vel qñ. ſm Bar. ꝛ docto.in.l.extraneū.la.i.C.de here.insti.ꝛ Bar.in.l.qñcunqꝫ.§.fi.ꝛ in.l. ita stipulat⁹.la grāde.in scda qōne principali.ṽsi.Iuxta hec qro.ꝛ in.iii.q.ff.de ṽ.obli. Licet aliqui citramōtani vt Petrus ꝛ quidā alii: quos sequitur Cynus in dicta.l.extraneū.voluerint tenere cōtrariū. Et idem esset: vt scꝫ institutio heredis suspendatur: nec tempus reiiciatur: si heres institutus esset ex tēpore: de quo incertuꝫ est si stabit vel nō. Puta quādo titius fuerit cōsul: nā certum nō est qꝫ sit futurus cōsul: sicut certuꝫ est qꝫ morietur: licet nesciatur quando.l.i.ff.de condi.ꝛ demōstra.vt

7 An valeat legatū vsusfruct⁹ oīm bonorum herede istituto post mortē vsufructarii.

7 plene no.in iuribus.ṡ.allegatis. † Ex premissis pendet qōnis decisio vtilis ꝛ nō minus difficilis: testator reliquit vxori sue vsumfructū omniū bonoꝝ: ꝛ post morteꝫ vxoris instituit fratrē vel aliū heredeꝫ: an valeat illud legatum vsusfructus. Dubiū facit: qr tale legatum vsusfructus non cedit: nisi adita hereditate per heredem. l.vnica.§.i.ff.quando dies lega.cedit.et C.de cadu.tollen.§.in nouissimo. Sed heres adire nō potest hereditatem nisi post mortē vxoris: quo tempore legatū perit. Cum vsusfructus morte fructuarii finiatur.vt dicto.§.finitur.institu.de vsusfruc. Ergo videtur legatum nullum.l.titio cuꝫ morietur.ff.de vsufruc. Et certe Bal.in dicta.l.extraneum.tenet dictum legatū valere: quia dato qꝫ hereditas adiri non possit de iure ante mortem vxoris: tamē sufficit adiri de facto. per regulam volentem conditioneꝫ adimpleri posse de facto vbi de iure impleri non potest.l.mulier.§.hereditarium.ff.de condi.insti. ita qꝫ quādocunqꝫ postea tēpore debito heres adeat: apparebit eum retro fuisse heredem: vt dicta.l.heres quandoqꝫ.ff.de acqui.heredi. Preterea cum nō sit aliquis: de cuius manu vxor capiat legatū: poterit propria autoritate vel officio iudicis capere: ſm bal. in dicta.l.extraneum.vbi idē tenet Saly. Bal.ꝛ Rapha.cuma.in.d.l.hereditas ex die.ff.de hered.insti.ꝛ Ange.in.l.gallus. §.i.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ late hoc disputādo tenuit Bal.in.l.id qđ pauperib⁹.xiiii. q.C.de episco.ꝛ cle.qr testator qui voluit consequēs: scilicet qꝫ vxor haberet vsumfructum: voluisse videtur oīe antecedēs necessarium ad illud relictū: ꝛ consequenter voluisse videtur heredem adire posse hereditateꝫ in vita vxoris: sed nō habere cōmodum hereditatis: idē tenuit Bal.in l.fili⁹ a patre.ff.de libe.ꝛ posthu.queꝫ ibi sequit Pau. dicēs ita vidisse iudicari cuꝫ hec questio occurrisset de facto. Sic etiaꝫ tenuit Iason in dicta.l.extraneū.referēs Pau.ita consuluisse consilio.ccclxxxix.incipien. Uisis dubiis. ꝛ supra omnes Ludo.cōsilio.lxxi.incipien. Uisis dubiis ꝓposit⁹ ꝛ elegātissime cōsultis.dicēs sic al's cōsuluisse cū Pau.ꝛ Flori. Et hanc opi. dicit equā Alexā.in.iii.parte ꝯsilio.lviii. incipien.Habita super contētis. Licet in dicta.l.extraneū. tenuisset tale legatū nō valere: ꝑut ante ipm tenuerāt Io.and.in addi.Specu.ti.de pigno.§.fi.ṽsi.Porro vsufructuari⁹.Petrus de ancha.ꝛ Imol. in.c.fi.de pig.ꝑ tex.in.l.q̇ filio. in prin.iuncta glo.ibi.ff.de here.insti. Ad quē plene respōdet Iason vbi supra. Unde cōcludit tale legatū valere: qr ita seruatur de consuetudine: ſm Bal. i dicta.l. id quod pau
8 peribus. † Et maxime valeret tale legatū vxori factum in casibus sequentibus. Primo si filius vel alius de liberis testatoris esset institut⁹ heres vniuersalis post mortem vxoris. Quo casu cū fili⁹ habere debeat legitimā sine onere ꝛ temporis dilatione.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi. testa. talis filius posset saltem quo ad legitimam: statim se immiscere hereditati paterne: ꝛ confirmaret legatuꝫ vxoris testatoris factum: ſm Io.an.vbi supra. Secūdo maxime valeret: vbi testator simplr non reliquisset vxori vsumfructū oīum bonoꝝ: sed eam fecisset dominā ꝛ vsufructuariam: quo casu propter dictionē dominaꝫ
9 legatum valeret. † qr idem est dicere dñs qđ heres.insti.de here.quali.ꝛ differē.§. penul.iuncta glo.ibi: vxor ꝰ cēseretur instituta heres in tpe: ꝑ cui⁹ aditionē ꝯfirmabitur testm: ita qꝫ ꝓpria autoritate posset legatū cape.vt singulr decidit Bñdictus de plūbino in.l. qui duos.ff. de manu.testa.quē sequit Alexā.in dicta.l.extraneū. Nam quoties vxor est relicta dña vsufructuaria: apprehēdere pōt ꝓpria autoritate vsumfructū: ſm Ange.in.l.rerū amotarū.ff.reꝝ amo. dicēs sic tenuisse Spec. ti.qui filii sint legi. Idē tenet Bal.in.c.fi. de cōsue. Certe si non esset decisio gñalis quā supra firmaui: hec particularis decisio difficiliter sustineret: qr vt plene dicaꝫ infra i ṽbo: Cetera bōa. Illa dictio dñaꝫ nō importat dñiuꝫ nec heredis institutionē: dato alio herede: vniuersali in testō instituto: q̄uis in diē incertā: sed solū importat qꝫ vxor relicta dña: tātā habeat peminētiā: quātā viuo marito hēbat in domo.

¶ Tertio maxime valeret tale relictum vxori factū: si fuerit factū per verbū instituo: vtputa si dixerit: instituo vxorē meā omniū bonoꝝ meoꝝ vsufructuariam vel in vsufructu omniū bonoꝝ: ꝛ post ei⁹ mortem instituo fratrē meū heredē vniuersalem. Nā tūc vxor erit heres nō solū in vsufructu: sed etiā in ꝓprietate.arg.l.si quis ita heres instituatur excepto fundo.ff.de here.insti. Et institutio fratris resoluet in fideicōmissum: et ꝑinde erit acsi vxor instituta fuisset grauata post mortē hereditatē fratri testatoris restituere. ſm Sali. in.d.l.extraneū.in vlti.q.idē tenet Ange. in.d.l.fili⁹ a pr̄e.ff.de libe.ꝛ posth.ꝛ sentit Bal.in.d.l.id qđ pauperib⁹. Et est de mēte Bal.ꝛ Ang.per gl. ibi in.l.ii.ff.si pars heredi.peta.ꝛ vtrobiqꝫ firmat Alexand. ¶ Quarto maxime valeret dictū relictū vbi testator vxori relinqret vsumfructum omniū bonoꝝ: ꝛ aliquem institueret heredē i re certa: deinde post mortē vxoris institueret fratrē vel aliū vniuersaliter. Qr licet hoc casu heres vniuersalis adire nō possit hereditatē ante mortē vxoris: tñ heres in re certa pure institut⁹ statim adire poterit: per cui⁹ aditionē cōfirmabit relictum vsufruct⁹ ac totū testm. Ad cui⁹ cōfirmationē sufficit alterū ex heredib⁹ adire: cū ceteris nō adeūtib⁹ portiones coꝝ illi accrescant.l.si nemo.ff.de testa.tute.ꝛ l.si legato.§.i.ꝛ.l.si testō.ff.de manu.test. ſm magis cōmunem opi. vt plene habuistis sup verbo: in testō relinquēs.i.versi. pro totali ꝓmissoꝝ declaratione.ibi: nunc euacuare superest difficultatē ꝛc. ꝛ ita cōsuluit Alex.in.iii.parte allegato ꝯsi.lviii. et Iason in.d.l.extraneū.C. de here.inst.

10 Heredis istitutio fieri pōt sub conditione vna aut pluribus.

10 ¶ † Procedam⁹ dñi vlteri⁹: ꝛ dicam⁹: qꝫ lꝫ ex die vel ad diē fieri nō possit heredis institutio: vt sic valeat vt dictū est: tñ fieri pōt sub cōditione: nedū vna: immo sub plurib⁹.qr vt dictū fuit supra euent⁹ cōditionis retrotrahit ad tps mortis testatoris: dicta.l.heres qñqꝫ.ff.de acqui.here. Taliter qꝫ eueniēte cōditione heres institutus fingit fuisse semꝑ heres tā ante euētum cōditionis: qꝫ post. Unde cū tūc non resultet absurdū: qꝫ testator videat decessisse ꝑ parte tpis testat⁹: ꝛ pro parte intestat⁹: talis institutio valet: nec de illa reiicit cōditio: immo expectād⁹ est ei⁹ euentus: qr nisi cōditio eueniat ꝛ adimpleatur nō posset heres esse: immo si sub plurib⁹ cōditionib⁹ fuisset institut⁹: ita qꝫ dicte cōditiones fuerint copulatiue adiecte. Puta si illud ꝛ illud factū fuerit oībus parendum est: ꝛ oēs adimplēde sunt: anteqꝫ sit heres. Si tñ forēt disiūctim posite: puta si illud vel illud factū fuerit: sufficeret alterū impleri.insti.de here.isti.§.si plures. Quod qualiter intelligat docēt ibi gl.et Ang.ꝛ doc.in.l.si plures.ff.de cōdi.insti. vbi decidit qđ iuris sit in legatis: fideicōmissis: ꝛ libertatib⁹: Nā si heres decederet ante euentū conditionis sub qua fuit institut⁹: hereditatem nō trāsmitteret ad heredes. Cū nullū ius in hereditate habeat ante implementū cōditionis. Et preterea pēdet ex futuro euētu.l.q̄ legata.ff. de reg.iur. ¶ Uerūtñ ad clari⁹ enucleandum istos terminos: scire debetis: qꝫ aliquādo instituit heres sub conditione impossibili: interdū ṽo sub cōditiōe possibi-
11 li. ¶ † Primo casu si heres instituat sub cōditione impossibili: aduertendū est: qr
12 q̄druplex est impossibilitas. ¶ † Prima est impossibilitas nature: q̄ si fuerit in dispositiōe veluti circa substātiā ei⁹: de quo qrit: puta si testator dixerit. Precipio heredi meo qꝫ celum digito tāgat: tūc talis impossibilitas dispositionē vitiat: immo veri⁹ loquendo talis ꝓceptiua dispositio velut impossibilis est nulla. Cū naturaliter nō sit possibile heredi celū tangere digito. Et nō solū hoc casu est nulla dispositio vltime volūtatis: sꝫ etiā inter viuos l.si qs inq̄linos.in fi.ꝛ.l.apud iul.§.fi.vbi no.ff.de leg.i. ¶ Idē si leget res q̄ nō est in rerum natura.vt est tex.in.§.fi.insti.de lega. Pariter seruat in cōtractib⁹.l.nō solum.ff.de act.ꝛ ob. ¶ Et intelligatis: qꝫ vitiat in toto: si interfuerit impossibilis. Sinautē ꝑ parte tñ: qꝫ illa parte vitiaretur: per ea q̄ habent in.l.i.C.de secū.nup. ꝛ in.l.si seru⁹ cōis.ff.de don.inter vi.ꝛ vx. ¶ Et hoc verū siue sit ꝯct⁹.l.inter stipulantē.§.sacrā.ff.de ṽb.ob.siue sit ꝯfessio. l.in cōfessionib⁹.ff.de interro.acti.siue sit sententia iudicis.l.fi.ff.q̄ sentē.sine app.rescin. Siue sit lex: q̄ dꝫ esse possibilis.c.erit aūt lex.iiii.di. Nā vbicūqꝫ impossibilitas deducit in aliq̇ actu ꝑ modū principalis dispositiōis: id est: qꝫ ipm impossibile pncipaliter deducit in ipsa dispositione: semper act⁹ ille seu dispositio tāqꝫ impossibilis non valet.l.gñaliter.ꝛ.l.si plagii.ff.de ṽb.ob.qr tūc impossibilitas versat circa substātiā ei⁹: de quo q̄rit. Uñ dicit regula: qꝫ impossibiliū nulla est obligatio.scꝫ naturalis: neqꝫ ciuilis.l.impossibiliū.ff.de reg.iu.ꝛ.c.nemo ad impossibile.illo.e.tit. li.vi. ¶ Aliquando vero impossibilitas non est nec versatur circa substantiam dispositionis: seu non deducitur per modū principalis dispositionis: sed est et versatur circa aliquod accidens: seu circa executionē vel exactionem: puta circa angustias temporis: vt qr dixit testator. seruos quos rome habeo triduo post mortē meā hic caturci heredē meum titio dari volo. Et tunc talis impossibilitas et temporis

11 An hēs institui possit sub cōditiōe impossibili.ꝛ primo de impossibilitate nature.

12 Uñ hic clare an impossibilitas nature vitiet contractus vel iudicia ꝛ vltimas voluntates.

angustia legatum dandi et exequendi nõ
vitiat dispositionẽ seu legatum: sed vitia
tur. l. si mihi et tibi. §. si quis seruos. ff. de
leg. j. ¶ Et idem esset si talis impossibili
tas versaretur in cõtractu bonefidei. q2 vi
tiaret impossibilitas: ⁊ pro nõ adiecta ha
beret. Sed nõ vitiaret cõtractũ. l. insulã.
§. fi. ff. locati. Si autẽ cõtractus esset stri=
cti iuris: qualis est stipulatio: talis impos
sibilitas vitiaret cõtractũ: nisi partes p=
uidissent. vtputa q procuratores hic catur
ci vtroq3 contrahentiũ haberet: ⁊ egisset
quilibet cũ suo vt eade3 die fieret solutio:
q2 cũ tũc tali puidentia remediet contra
impossibilitatem: talis impossibilitas nõ
redderet contractũ stricti iuris nullũ. l. fi.
§. si inter eos. ff. de ver. ob. facit tex. iũcta
gl. fi. in. §. loca. insti. illo eo. ti. ⁊ decidit gl.
in. d. c. nemo ad impossibile. ¶ Aliqñ im
possibilitas nature nõ versat circa substã
tiam dispositionis: nec deducitur per mo
dum pncipalis dispositionis: nec etiã ver
satur circa accidẽs seu executionẽ: sed de
ducit per modum cõditionis: et est mate
ria nrã ppria. Et tũc vltimã nõ vitiet di
spositionẽ: immo ab ea reijcitur. Adeo q
talis vltima volũtas remanet pura: velu
ti si testator diceret. titiũ heredẽ instituo
si celũ digito tetigerit. Nã rejecta illa con
ditione impossibili q2 impossibile est celũ
tãgere digito solẽ vel stellas: tũc perinde
erit mortuo testatore: acsi heres pure fuis
set institut9: per tex. in. §. impossibilis. in=
sti. de here. insti. vbi sic dicit/ Impossibi=
lis cõditio in instrumentis legatis vel fi=
deicomissis ⁊ libertatib9 p nõ scripta ha
betur. facit tex. i. l. j. vbi plene Bar. ⁊ doc.
ff. de cõdi. insti. ¶ Et idẽ esset in donatio
ne causa mortis: que q̃tũ ad hoc naturã
sapit vltimarũ volũtatũ l. que sub condi=
tione. §. hoc edictũ. ff. de cõdi. insti. ¶ Et
idẽ in cõtractu matrimonij. Nam sicut in
vltima volũtate talis conditio impossibi
lis fauore illius reijcit: ita et in matrimo=
nio fauore matrimonij. c. j. ⁊ fi. j. de condi.
apposi. Videatis gl. in. c. significatum. de
prebẽ. ⁊ in. c. vnico. in fi. ne sede vacã. ali=
quid innouet. li. vj. vbi in spiritualib9 cõ=
13 ditio impossibilis nõ vitiat actũ. ¶ † Sz
in alijs cõtractib9 apposita aut in senten
tia iudicis vel arbitri: nõ vitiaret: immo
vitiaret cõtractũ ⁊ sententiã: adeo q nul=
la oriet actio ad ipsum cõtractũ perficien
dum: licet q̃nq3 oriat cõditio ob causa3 ad
ipsum resoluendũ. l. nõ solũ. ff. de actio. et
obli. ⁊ in. §. si impossibilis. insti. de inutili
stipu. ⁊ l. impossibilis. ff. de ṽb. obli. Ubi
aũt talis cõditio esset necessaria: id est ne
cessario vera: vt q2 negatiue cõciperet. ve
luti pmitto decẽ: si celũ digito nõ tetige=
ris: tunc valeret contractus tanq̃3 purus
cum ex nunc notorie sit verũ et certum te
nõ posse naturaliter celũ digito tangere:
14 vt plene no. in. d. l. impossibilis. ¶ † Se — 14 An impossibilitas iuris vitiet actum.
cunda dicitur impossibilitas iuris: que si
versatur in dispositione seu circa illi9 sub
stantiam per modum pncipalis disposi
tionis vitiat illam: puta si testator dicat:
precipio heredi q talem defloret virginẽ:
vel quid simile contra ius faciat. Nam ta
lis dispositio est turpis: et sic de iure im=
possibilis: siue sit vltima volũtas: siue cõ
tractus: vel quasi. vt dicta. l. generaliter.
et. l. plagij. ff. de ṽb. obli. ideo nihil opera
tur. Aliquando talis impossibilitas iuris
deducitur et versatur in aliquo actu non
per modum pncipalis dispositionis: sed
per modum conditionis: veluti si testator
dicat. heredem instituo titium si filiã pro
priam acceperit in vxorem: vel heredem
instituo bertã: si a marito suo diuerterit.
et sic de similibus. Nã nos hec facere nõ
posse presumit ius. vt dicit tex. in. l. filius.
ff. de condi. insti. Sicut quando heres in
stitueretur: si filiũ vel vxorem aut quẽcũ
q3 alium occideret: vel aliquid turpe com
mitteret: quibus casibus etiam talis con
ditio reijcitur: et pro nõ adiecta habetur.
vt dicto. §. impossibilis. et. l. reprehenden
da. C. de insti. et substi. et. l. conditiones. ⁊
l. filius. ff. de condi. insti. ⁊. l. obtinuit. ff. de
condi. et demonst. Et inde decidit Bart.
quem ibi sequuntur Bal. et Alexan. in. l.
apud. in. §. fi. ff. de lega. j. q si põdere re=
linquatur fratribus mendicantibus: cum
onere q ibi locum construant: in quo cer=
ti fratres morentur: tale onus non valet.
quia est impossibile: cũ mendicantes non
possunt nouam habitationẽ assumere de
iure communi: nisi de licentia pape hoc
facerent. quam obtinere est multum diffi
cile. vt dicto. §. fiñ. et. c. fi. de religio. do. li.
vj. que difficultas impossibilitati compa
ratur. Unde tale relictum valebit tanq̃3
purum vt in alium faciliorem vsum con=
uertatur: ideo si immobilia relinquantur
talibus q2 illor3 sunt incapaces de. exiuj.
de ṽ. sig. debebitur eis estimatio ẽm Ale
xan. in. d. §. fi. de q̃ videatis glo. in verbo:
domũ. in. d. c. fi. de cui9 intellectu plene te
tigit Feli. in. c. in pñtia. xxiiij. col. de pba.
15 ¶ † Quicq̃d eñ est de iure prohibitũ: dr
impossibile iuris: ita q heres sub tali cõdi
tione institut9 vel substitut9 habet p pu
re instituto ⁊ substituto fauore vltime vo
lũtatis: sicut etiã seruari videm9 i mrĩmo
nio vt valeat factũ sub tali cõditione et p
puro habeat fauore matrimonij: prouiso
tñ q cõditio nõ fuerit cõtra substantiã ma
trimonij. vt. d. c. fiñ. ff. de condi. apposi. et
glo. in dicto. c. significatum. et. c. vnico. su
perius allegatis. Et idem in donatione
causa mortis: q̃ in hoc equiparat vltime
volũtati: nisi esset fili9 testatoris sub tali
cõditione institutus: q2 tũc nõ haberetur
pro nõ adiecta: immo vitiaret institutio=
nem per dictã. l. filius. vt. j. pleni9 dicam.
¶ In alijs vero cõtractib9 talis cõditio
vitiaret cõtractũ: sicut eũ vitiat pcedens
cõditio natura impossibilis: p iura ibi al=
legata. ¶ Qd verũ intelligatis: etiam si
esset cõditio de iure necessaria: ex eo quia
contraria cõditio sit de iure impossibilis.
Quo casu etiã vitiaret cõtract9 per text.
in. l. iurisgẽtiũ. §. si ob maleficiũ. ff. de pac.
⁊ no. Bar. in. d. l. nõ solũ. Unde si tibi de=
cem promitterẽ si delictũ non feceris: ni=
hil valet pmissio vt ibi. ¶ Et qd dictum
est. sc3 cõditionẽ de iure impossibilẽ nõ vi
tiare vltimã dispositionem: immo ab ea
reijcit: ⁊ p nõ scripta habet: est verũ regu
16 lariter: † tñ fallit in sequentibus casibus. — 16 Casus in quib9 cõditio de iure impossibilis vitiat dispositionem.
¶ Primo vbi cõditio nõ esset pprie im=
possibilis ex eo q lex ei resistat: sed q2 po=
tius ei nõ assistit: vt est videre in cõditiõe
reddẽte vltimã volũtatẽ captatoria3: qñ
illa vitiaret vltimã volũtatẽ pter defe=
ctũ forme a iure tradite: veluti si testator
diceret: titiũ heredẽ instituo si caius vo=
luerit. l. illa institutio. ff. de hered. insti. qd
ver3 intelligatis: vt plene habuistis. s. cõ
didit. j. ¶ Secũdo fallit: qñ pter adie=
ctionẽ impossibilis cõditionis testm̃ de=
tegeret peccare in forma substãtiali: vtpu
ta si fili9 a pr̃e institueret sub cõditiõe im
possibili. Quo casu esset institutio nulla:
cũ secundũ iuris formã institui nõ possit:
nisi sub cõditione potestatiua. l. suus q̃q3.
ff. de here. insti. Qd q̃liter intelligat vide
bitis infra: cũ dicet de instituto sub cõdi
tione possibili. ¶ Tertio fallit: vbi talis
conditio impleri posset de facto: ita q in
supplemẽto facti nulla versat turpitudo.
Quo casu talis cõditio de iure impossibi
lis nõ reijcit: immo d3 impleri de facto. l.
meui9. ⁊. l. q̃ heredi. i pñ. ff. de cõdi. ⁊ dem.
⁊. l. mulier. §. j. ff. de cõdi insti. vbi dr i. d. l.
q̃ heredi. q legatari9 cui sub cõditiõe dan
di decẽ seruo alieno heredi instituto reli=
ctũ est: dare d3 illa decẽ: nõ q̃dẽ dño serui
heredis instituti: sed illa dare d3 ipsimet
seruo heredi istituto: l3 sit impossibile de
iure: q seruo det. q2 dare est accipiẽtis fa=
cere: et seru9 nihil hr̃e potest: sed oĩa dño
acq̃rit. Attamẽ q2 in dãdo decẽ seruo he
redi instituto nulla versat turpitudo. Cũ
de facto ei dari id est pecunia tradi pos=
sit: talis cõditio de iure impossibilis non
reijcit: immo necessariũ est ea3 impleri: si
legatari9 relictũ cõsequi velit. ¶ Quar=
to fallit: qñ testator putauit talẽ conditio
nem esse possibilem. quia tunc non reijci=
tur: immo vitiat dispositionem: per textũ
singularẽ in. l. seruo manumisso. ff. de con
dic. inde. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. vbi si seruo iam
manumisso: ⁊ sic effecto libero: pecuniam
reliquerim si ex meo testamento cõsequat
libertatẽ: q de iure est impossibile postq̃3
ante testm̃ liber erat. Certe tale relictum
sub illa cõditiõe impossibili: quã tñ ego te
stator putabã possibilẽ factũ nõ vitiatur.
vt ibi: nisi talis cõditio respiceret finẽ. qui
dato q sit vno modo impossibilis: tñ per
aliũ modũ equipollentẽ est possibilis. de
quo est casus in. l. hmõi. §. si ita. ⁊. l. ab oĩ=
17 bus. §. j. ff. de leg. j. ¶ † Quinto fallit: vbi — 17 An relictũ in vnã cãm q̃ ipleri non põt cõuerti possit in aliã: ⁊ cui9 auctoritate.
cõditio ad implendũ de iure impossibilis
aliquẽ respiceret honestum finẽ: ad quem
ipleri nõ põt. Qm̃ tũc nõ simplr̃ reijcit: s3
in aliã causam silẽm ⁊ honestam cõuertit.
l. legatũ. cũ. l. seq. vbi late Bar. ff. de vsufr.
lega. ⁊ per eundẽ in. d. l. j. ff. de cõdi. instit.
⁊ Joã. de pla. in. l. j. C. de mania. ⁊. l. j. C.
de expẽ. Ludo. li. xj. vtputa si testator cer
tam pecuniã ciuitati alicui reliquerit an=
nuatim soluẽdã ad certũ spectaculũ illici
tum in illa ciuitate exercẽdũ: certe illa pe
cunia cõuertitur in similẽ causam. i. simile
spectaculũ honestũ tamẽ: in eternã defun
cti memoriam ibi annis singulis exercen
18 dam. vnde dicũt doct. vbi. s. † q quoties
aliquid relinquitur in aliquã piã causam
que fieri nõ potest: cõuerti poterit in aliã
piam ⁊ honestam causam. ¶ Sed quait
⁊ cuius auctoritate. dicatis ẽm Jmol. in
dicta. l. j. ff. de condi. instit. Qd interdum
testator reliquit in talem causam: que de
iure impleri non potest in aliquem hone=
stum finem: aliquãdo reliquit in causam:
que de iure impleri potest. ¶ Primo casu
nõ debet pecunia remanere penes here=
dem: s3 debet in aliquã aliam honestam
causam cõuerti auctoritate epi: ⁊ de con=
sensu heredis. vt. d. l. legatũ. ⁊. c. nos qui=
dem. vbi not. s. c. Et sufficit si heres iustã
nõ habeat cõtradicẽdi causam. facit. l. ij.
ff. solu. matrimo. ad hoc facit a simili text.
in. l. cũ nauarchorum. C. de nauicu. lib. xj.
vbi illud qd expediri debet per certos ho
mines expediri nõ possit debet per alios
viciniores iuuari vel expediri ex ordina=
tione rectorũ in loco illo presidẽtium. ẽm
Barto. ⁊ Jo. de pla. ibi. Inde est: q defe=
ctus vnius ciuitatis impletur per aliam
sibi viciniorem. qd etiã charitas suadet.
iuxta illud Apl̃i. Alter alterius onera por
tate. ¶ Secũdo casu aut quãtitas relicta
non est sufficiens ad perficiendum id: qd
testator fieri voluit. Et tunc idẽ dicẽdum
est qd in precedenti casu: per ea que ha=
bentur in. d. c. nos quidem. ⁊ in dicta. l. le=
gatum. per Barto. ⁊ in. d. l. legatum. ff. de
administra. rerum ad ciuitatem pertinẽ.
Si vero quãtitas relicta erat sufficiẽs ad

Universidad de ... Biblioteca

19 Casus i quib⁹ relictũ in vnã causam potest in aliã conuerti citra pape autoritatem.

perficiendũ id:ad qđ testator illam dispo
suit. Tũc regulariter voluntas testatoris
formaliter ⁊ specifice seruãda est:ita ꝙ fie
ri nõ posset alteratio nec cõuersio in aliã
causam ꝗ̃tũcunq̨ piã sine licentia pape:
per tex.in cle.q꞉ cõtingit.de religi. domi.
Adeo ꝙ dicit Bar.in.l.sciant.C.de his q̃
ex publi.ratio.li.x.ꝙ pecunia destinata ꝓ
salario doctoꝝ nõ posset per officialẽ cõ
munis cõuerti in salariũ armigeroꝝ: im
mo dicit Ang.in.l.si testamentũ.C.eo. ꝙ
etiã papa non posset de potestate ordina
ria sine causa:sed de potestate absoluta:
vt.d.cle.q꞉ cõtingit.que sic intelligit̃ quo
ties vsus destinat⁹ perfici non potest om
nino:aut nõ cõmode. Nec sufficeret licen
tia legati etiã de latere:⁊ min⁹ epi.vt ibi.
19 no.gl.†nisi in certis casib⁹. ¶ Primo vbi
nõ in toto infringeret̃ volũtas testatoris
sed solũ ꝓ tempore nõ seruaret̃. Et immi
neret alia ecclesie necessitas: cui ꝓuideri
aliter nõ posset. Quo casu de licentia epi
scopi posset illa pecunia ad tp̃s conuerti
in illã necessitatẽ.ꝭm Jo.and.in.c.fi.j.eo.
Vñ si testator reliquit viginti annuatiꝫ ꝓ
anniuersario faciẽdo alicui⁹ ecclesie: que
indiget reparatione:nec sit aliũde vñ re
parari possit. Tũc de autoritate et licẽtia
epi posset illa pecunia ad tp̃s conuerti in
ecclesie reparationẽ. Sicut in simili vidi
mus superiorib⁹ annis factũ fuisse tholo
se:vbi certa gabella q̃ de vino venali le
uatur dedicata ꝓ muroꝝ ciuitatis repa
ratione per arrestũ curie parlamenti fuit
ad tp̃s cõuersa in reparationẽ pontis ma
gni deaurate reparatione nõ indigentis:
adeo ꝙ illi necessitati aliter subueniri nõ
poterat. ¶ Secũdo p̃dicta regula est ve
ra:nisi vbi testator pecuniã reliquisset pro
nouo opere faciẽdo in ecclia. Puta ꝓ cõ
struẽdo vnã capellã vbi sunt alie plures
ad sufficientiã. Quo casu si antiquum ec
clesie edificiũ indigeret reparatione: cui
aliter subueniri aut ꝓuideri nõ posset: di
cta pecunia cõuerti poterit autoritate epi
in repatione antiquoꝝ edificioꝝ ruinoso
rũ.arg.l.penultime.q̃ in h̃ est singularis.
ꝭm doc.cũ ibi no.p Bar.ff.de ope.publi.
Tñ hoc casu in memoriã scribi dꝫ q̃titas
pecunie in dicta repatione expẽse:vt.d.l.
peñ. ¶ Et idẽ eẽt si testator fieri iussisset
monasteriũ:vel ecclesiã de nouo in ciui
tate tali:in q̃ sunt plures ecclie indigẽtes
repatione:⁊ nõ est vñ subueniri eis possit.
q꞉ tũc autoritate epi poterit illa pecunia
ꝯuerti ꝓ repatione antiq̃ꝝ ecclesiaꝝ vel
monasterioꝝ.arg.dicte.l.peñ. ⁊ tenet In
no.⁊ Jo.ã.in.d.c.fi.⁊ Bar.in.l. pr̃ filiũ.§.
tusculan⁹.ff.d le.iij.⁊ Pe.de ãch.i.d.cle.
q꞉ ꝯtigit.⁊ Bar.i.l.liberto.§.luci⁹.ff.d an
nuis leg.⁊ Bal.in.l.j.C.de his q̃ pe.no.et
Ange.in.d.l.j.ff.de condi.insti.dũ tamen
illo vsu finito cõuertat̃ in edificatione ad
quã relicta fuit p̃mo loco.ꝭm Bar.in.d.
l.j.C.de expen.ludo.li.xj. ¶ De hac vero
materia an relictũ ad vnã causam piã cõ
uerti possit in aliã ⁊ cuius auctoritate vi
deatis late Barba.in.j.parte.consi.xxiij.
20 ⁊ Guido.pape.q.cccccvj. ¶ †Ex quib⁹
vnũ menti tenebitis: ꝙ licet ep̃s de con
sensu fundatoris possit fundationẽ altera
re ⁊ mutare:nõ tamẽ hoc posset cũ cõsen
su heredũ ipsius fundatoris.ꝭm zabarel.
⁊ Imo.in.d.cle.q꞉ cõtingit.sed q꞉ Panor.
in.c.cũ accessissent.de consti.iij.col.sentit
contrariũ: videatis ibi ꝓ cõcordia in.vij
col. Feli. ¶ Preterea decidit singulariter
Imo.in.d.l.j.ff.de ꝯdi.insti.cũ quo trãsit
Feli.in ca.super his.de accusa.ij.col.ꝙ lꝫ
ep̃s vł alius citra papã alterare nõ possit
relicta ad pium visum voluntate testato
ris iam executata : tamen ep̃s voluntatẽ
testatoris nondũ executatã alterare pote
rit:q꞉ facilius tollunt̃ fienda ꝗ̃ facta.l.pa
tre furioso.ff.de his q̃ sunt sui vel alie.iur.
⁊.c.queadmodum.de iureiuran.que seruit
re possunt pro duabus limitationibus ad
regulam volentẽ piam defuncti volunta
tem alterari non posse citra auctoritatem
pape. Sup quo cõcludit Bal.in.c.perue
nit.le.ij.de iureiurã.⁊ plenius in.d.l.si te
stamentum.C.eo.ꝙ alteratio pioꝝ lega
torum ꝓpter vtilitatẽ est permissa:quam
auctorizare põt ep̃s.l.fiñ.ff.de ope.publi.
Sed voluntariã nemo preter papã aucto
rizare potest.l.prohibere.§.plane.ff.qđ vi
aut clam. Nam potest papa sola volun
tate talem alterationẽ si ei videat̃ vtilis
soli nulla facta inquisitione de necessitate
vel ecclesie vtilitate ⁊ sine aliqua cause co
gnitione auctorizare.⁊ ita intelligi potest
dicta cle.q꞉ cõtingit. Sed inferior a papa
illam necessariã aut vtilẽ nõ posset aucto
rizare sine cognitione cause prius et con
stito de necessitate vel vtilitate ꝑ debitã
inquisitionẽ. Temerariã aũt alterationẽ
nullus potest auctorizare:cum adita here
ditate nata sit naturalis obligatio ad ob
seruationẽ testamẽti q̃ per temeritatẽ re
scripti nõ tollit̃.vt.d.l.si testamentũ. Nisi
a papa hoc faceret[a] de plenitudine potesta
tis:qua nunq̃ videt̃ velle vti contra ius:
nisi apponat clausulam nõ obstãte ⁊c.vel
hoc expresse declaret:⁊ ita intelligi etiam
potest dicta clemẽ.q꞉ contingit.ꝭm Bal.
vbi.s. ¶ Nec premissis obstat text.in.§.
fi.insti.de lega.vbi conditio impossibilis
de natura vel iure non reijcitur:immo vi
tiat dispositionem. Nam respõdeatis: vt
per Bartol.in.j.oppo.in.d.l.j.ff.de condi.
21 insti. ¶ †Tertia est impossibilitas facti:
q̃ potius ꝭm docto.vocat̃ difficultas. Et

20 Lꝫ ep̃s cũ cõsensu fundatoris possit fũdationẽ alterare ⁊ mutare: nõ tñ posset cum cõsensu heredum.

a ¶ Hoc faceret.qđ ẽt q̃quomodo facere ñ posset in relicto ꝓ maritãdis vginib⁹ facto: q꞉ nõ possꝫ eũ in aliuꝫ piũ vsuꝫ cõuertere ꝭm Bal. in.l.j. C.de his q̃ pe.no.et d: j.sup ꝟbo: qui cũ alia mr̃imoniũ cõtrahen⁹. cir. p̃n. vbi videatis.

21 An impossibilitas facti vitiet testamẽtuꝫ ⁊ alios act⁹

tunc si talis impossibilitas nõ est vniuer
salis apud oẽs : sed solũ respectu persone
cui adijcit̃ ⁊ iniũgit̃: vtputa si testator di
cat:relinquo libertatẽ sticho:si mille here
redi dederit, vel dicat titiũ heredẽ insti
tuo:si mille scuta dederit:⁊ sit talis q̃ non
hꝫ nec hr̃e põt mille scuta lꝫ sint alij plu
res in loco vel p̃ria q̃ habẽt mille ⁊ vltra:
tũc nõ reijcit̃ : immo talis impossibilitas
seu difficultas dãdi vitiat dispositionẽ si
nõ impleat̃.l.cũ heres. §. nõ est statulib.
ff.de statulib. Ideo si auxilio forte amico
rũ vel alꝭ quomodocũq̨ adimpleat̃ ꝯdi
tio:tunc valebit dispositio.l.arethusa. ad
fi.ff.de sta.ho.⁊.l.stichũ titio.§.peñ.ff. de
sta.libe. Si vero talis impossibilitas seu
difficultas est vniuersalis: non solũ respe
ctu ꝑsone cui adijcit̃ talis ꝯditio:sed etiã
respectu oĩm:puta si testator dixerit titiũ
heredẽ instituo si mõtẽ aureũ dederit:nã
posito ꝙ de facto ꝑ ꝯgregationẽ oĩm pe
cuniarũ aurearũ posset liquefiẽdo mons
fieri aureus: tñ q꞉ hoc de facto facile fieri
nõ posset:immo non esset possibile alicui
soli ꝑsone:ideo tali casu erit dicendũ idẽ
qđ in supiori casu:scꝫ ꝙ ex q̃ talis cõditio
nõ implet̃:vitiabit̃ institutio ⁊ q̃cũq̨ alia
dispositio.ꝭm gl.in.d §.impossibilis. insti.
de here.insti.quã intelligatis verã: qñ te
stator cogitauit de mõte aureo artificiali.
vt dixi. Quo casu iuris p̃sumptione p̃su
mit̃ anim⁹ instituendi vel relinquẽdi non
fuisse in testatore:vt dicit illa gl.quã sic in
telligit Imo.in.d.l.j.ff.de ꝯdi.insti.quẽ se
quit̃ Ang.ibi in.d.§.impossibilis. Si aũt
testator cogitauerit de mõte aureo natu
rali: tũc q꞉ hoc est impossibile de natura:
talis ꝯditio reijceret̃:nec vitiaret disposi
tionem.arg.dicte.l.j.ff.de conditio. insti.
22 ¶ †Quarta est[a] impossibilitas ꝑplexi
tatis:q̃ vitiat dispositionẽ.l.si titi⁹.ff.d cõ
di.insti.puta si testator dixerit. Si titi⁹ hr̃s
erit:seius heres esto. Et si sei⁹ heres erit:
titi⁹ heres esto. Quo casu nõ valeret nec
valere põt talis heredis institutio:⁊ rõ est.
q꞉ vt titi⁹ sit heres: oportet ꝙ ei⁹ cõditio
adimpleat̃ : scꝫ ꝙ p̃mo sei⁹ heres existat.
Sed sei⁹ heres esse nõ põt:nisi prius sua
cõditio impleat̃:videlicet ꝙ p̃mo titi⁹ he
res sit. Vñ ꝓpter verboꝝ perplexitatẽ se
inuicẽ impediũt.l.vbi repugnantia.ff. de
reg.iu. Nã q̃libet ipsorũ heres esse nõ pos
set insolidũ.facit.l.si titi⁹.ff.de verb.obli.
ꝭm gl.in.d.l.si titius.ff.de cõdi.instituen.
¶ Verũtamẽ in hoc pũcto cõcludatis la
tius.q꞉ aut talis perplexitas nõ surgit ex
verbis testatoris immediate:sed extrinse
cus habito respectu ad aliud:puta ad pa
trimoniũ ei⁹. Et tũc nõ vitiat dispositio
nem:sed dissoluit̃ talis ꝑplexitas ꝓut me
lius fieri põt cõsiderata volũtate testãtis
l.qui q̃dringẽta.§.j.ff.ad.l.fal. Aut ꝑple
xitas cõtingit ex verbis testatoris:et tũc
aut cadit inter res:quaruꝫ vna digna est
maiori fauore ꝗ̃ altera. Et tũc non vitiat̃
dispositio totaliter:q꞉ fauet̃ ei:que maiori
fauore digna est.⁊ in illa valet dispositio.
l.fi.§.j.vbi no.ff.de vul.⁊ pũp. ¶ Aut per
plexitas est inter res eq̃li fauore dignas:
et tũc aut talis ꝑplexitas dissolui põt per
tale implementũ facti tendẽs ad ꝯmodũ
implẽtis:⁊ tũc nõ vitiat:immo poti⁹ per
tale implementũ dissoluit̃.l.si q̃s ita.ff.de
cõdi.insti.no.glo.⁊ Bar.in.d.l.si titi⁹.illo
tit. Aut dissolui nõ põt per tale implemẽ
tũ:q꞉ dato ꝙ de fctõ iplerẽt̃ ꝯditio tñ iple
mẽtũ nõ tẽderet ad cõmodũ implẽtis:sꝫ
alteri⁹:⁊ tũc vitiaretur talis dispositio ra
tione talis perplexitatis:vt.d.l. si titius.
23 ¶ †Secũdo principaliter dixi: ꝙ aliquã
do instituit̃ heres sub cõditione possibi
li. Et valet talis institutio per tex.in.d.§.
heres.insti.de heredi.insti. Siue talis cõ
ditio sit potestatiua:siue casualis:siue mi
xta. Nã heres institui põt sub conditione
potestatiua in mera potestate heredis cõ
sistente: siue sit talis que vltimo vite spũ
impleri possit:siue sit que vltimo vite spi
ritu impleri nõ possit. qualis est conditio
potestatiua:que cõsistit in facto libero et
facili ipsi⁹ heredis: puta si palatiũ intra
uerit:siue etiã talis cõditio sit casualis pẽ
dens a casu:qui cõtingere poterit: vel nõ
contingere: puta si nauis ex asia venerit.
Nã poterit esse ꝙ veniet:⁊ ꝙ nõ veniet in
fra tp̃s a testatore determinatum. siue ta
lis cõditio sit mixta: qđ põt dupliciter cõ
tingere. Primo q꞉ pẽdet ex facto heredis
et futuro euentu casuali:qualis est illa : si
ad sanctũ iacobuꝫ iuerit: aut romam: vel
parisius:qm̃ licet in potestate heredis sit
ire et redire:tamen non dependet omni
no a sua mera facultate ꝙ tantum ire pos
sit:ꝙ ad illum locum perueniat. Cũ mul
ta occurrere possũt. Puta mors cui⁹ dies
est incerta tẽpore:loco:et modo:vel aliud
impedimentum:ꝙ ad illum locum perue
nire nõ poterit.l.si pater.C.de insti.⁊ sub
sti.sub condi.fac. ¶ Preterea hoc potest
contingere:quia conditio forte pendet ex
facto heredis et alterius : puta si testator
dixerit.titium heredem instituo: si cũ ta
li muliere nupserit.q꞉ in sola heredis po
testate non est nubere sine consensu et fa
cto mulieris.l.j.et.ij.C.de insti. et substi.
¶ Et idem est in conditione si decem ti
tio dederit.quia implementum dandi nõ
solum pendet ex dantis volũtate:sed etiã
a facto et voluntate tertij scilicet si acci
pere illa decem voluerit. l.iij.ff. de con
di.insti.ꝭm glo.quam ibi sequuntur com
muniter doct.in.d.l.j.C.de insti. ⁊ substi.

22 An impossibilitas a perplexitatis vitiet dispositionẽ.

a ¶ Quarta est. licet in his sit reperire perplexitatem in foro contentioso:nõ tamẽ i his que sunt fori conscientie: in quo non est dare perplexitatem in vera conscientia: vt scilicet quis sit iter duo mala seu peccata constitutus:adeo ꝙ alterum euitare nõ possit. Sed quo ad fatuã opinionem et conscietiã scrupulosaꝫ q̃s dici posset perplexus. quo casu cõsulit̃ vel ꝙ talẽ cõsciẽtiã seu scrupulũ deponat peritiores consulẽdo:vel si deponi nõ posset committat minus malum : vt euitet̃ mai⁹ c.duo mala xiij.di.vbi bona gl. in summa gl. et Pañ.i.c. nõ magno. circa fiñ.ne clerici vel monachi.

23 Heres institui potest sub cõditione possibili siue sit potestatiua siue casualis siue sit mixta.

Universidad de

Bart. et Imol. in. l. in testamento. la. ij. ff.
de condi. et demon. Bar. ⁊ Bal. in. l. fi. C.
de condi. inser. ¶ Sub quacūq; ergo con
ditione pōt heres institui: adeo ꝙ testa=
tor diceretur recte testatus acsi heredem
pure instituisset: ⁊ cū cōditio cōtingens re
trotrahat ad tp̄s mortis testatoris: vt. s.
dictū fuit: conditione eueniēte fingit om
ni tēpore heres fuisse: ⁊ si cōditio deficiat
etiā nūq; fuisse heres demonstrat. Sʒ ab
intestato testatorē decessisse ⁊ nullo tēpo
24 re testatū fuisse. ¶ † Plus dico ꝙ testa=
mentū in quo fuit heres sub cōditione in
stitutus: adeo valet: ꝙ etiā rūpit p̄cedēs:
in quo idē heres vel aliꝰ fuerat pure insti
tutus. Nā interim valet istud secundū te
stamentū: donec cōditio deficiat. qḋ suffi
cit ad rūpendū primū ilico post mortē te
statoris: vt plene habuistis. s. testamen=
tum. ij. Et intantū ipsum primū testamē=
tum rūpit: ꝙ si postea hmōi conditio in h̄
secūdo testamēto adiecta deficeret: p̄mū
testm̄ non ꝓpter hoc recōualesceret. l. cū
in secūdo. ff. de iniu. rup. test. ⁊ insti. quibꝰ
mo. test. infirman. §. posteriore. Non dico
tm̄ ꝙ interim pēdente cōditione institutꝰ
dicat heres: immo si decederet ante cōdi
tionis implementū vel aduētū heredita=
tem quā ꝯditione pēdente adire non po=
tuit: nō trāsmitteret ad heredes. l. vnica.
§. sinautē sub cōditione. C. de cadu. tollē.
Sed remaneret heredibus ab intestato
succedētibꝰ testatori: nisi talis heres sub=
stitutū haberet: aut coheredē purum: vel
cuius cōditio iā impleta foret: vel imple=
ret. de quo plene in. d. §. sinautē sub cōdi
25 Ius seu facultas im plendi con ditionē nō transit ad heredem.
25 tione. ⁊. d. l. si pater. vt dicā. j. ¶ † Nā ius
implēdi cōditionē nō trāsit ad heredē il=
lius: qui eā adimplere debebat vel in cu=
ius ꝑsona impleri habebat. l. a testatore.
ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊. d. §. sinautē sub cōdi
tione. ¶ Sed an in cōtractibꝰ si ꝯtrahēs
cōditionē non impleuerit facultas implē
di eā trāseat ad heredes. Uideatis plene
Bar. in. l. si decē cū petiero. ff. de ver. obli.
⁊ Bal. in. l. ij. C. de pac. inter emp. ⁊ vēdi.
conuē. ⁊ Alex. in. l. qui rome. §. augerius.
26 An valeat institutio filiorū sub conditione facta.
26 ff. de v̄b. ob. ¶ † Et hec vera: scʒ ꝙ va=
let heredis institutio sub cōditione possi=
bili facta: vbi heres sub tali cōditione in
stitutus est extraneꝰ: scʒ in potestate testa
toris tēpore sue mortis nō cōstitutus: qui
sine dubio institui potest sub conditione.
Si autē heres esset filiꝰ testatoris: in eiꝰ
potestate cōstitutus: vel nepos: aut dein=
ceps ex filio quē nemo p̄cederet tp̄e quo
testator morit an possit sub ꝯditione pos=
sibili heres institui: ita ꝙ taliter filio insti
tuto valeat illa institutio sicut in herede
extraneo. Et puto dicēdū ꝙ si filiꝰ fuerit
institutus sub ꝯditiōe casuali vel mixta:

tunc iure antiquo testamentum erit nul=
lum: nisi in contrarium euentū conditio=
nis filius fuisset exheredatus. Et rō erat:
quia si conditio deficiebat: filius reperie=
batur preteritus: nisi in defectum condi=
tionis reperiretur exheredatus: quo casu
scilicet quando exheredatus erat in defe
ctu conditionis: cum stante cōditione re=
periebatur institutus: et deficiente condi
tione reperiebatur exheredatus: testamē
tum valebat. quia satisfactum erat forme
legis volentis filium institui vel exhere=
dari. l. inter cetera. ff. de libe. ⁊ posth. ⁊ ha
buistis plene. s. e. in testamēto relinquēs
Ideo hec forte considerans noster raynu
tius: cum non haberet causam iustam ꝓ=
pter quam posset aut deberet filiam suaʒ
adiectam in defectum conditionis exhe=
redare: quia pupilla erat: que causam in=
gratitudinis committere non poterat: il=
lam simpliciter et pure instituit heredem
sine die et conditione: prout iure illo erāt
pure instituendi filij et non sub conditio=
ne casuali vel mixta nisi in defectu condi
27 tionis exheredarentur. ¶ † Et intelliga
tis: ꝙ filius in potestate institui nō pote=
rat sub conditione mixta: scilicet depen=
dente a voluntate et facto ipsius: et a ca=
su: puta sub conditione si iret ad sanctum
iacobum: et sub conditione dependente
partim a facto filij: et partim a facto alte
rius: puta si cum bertha matrimoniū cō=
traheret. Si autem institueretur filiꝰ sub
conditione mixta dependente a facto suo
et alterius: et sit tale factum quod verisi=
militer impleri possit: veluti si decem ti=
tio dederit. Quoniam tūc verisimilis est:
ꝙ titius illa decem accipiet: talis condi=
tio censetur quodammodo potestatiua: ⁊
sic valeret institutio illo modo facta. l. suꝰ
quoq;. ff. de here. insti. ⁊ dicā nūc. Nā sub
cōditiōe potestatiua filiꝰ in ptāte institui
olim poterat absq; eo ꝙ in ꝯriū ꝯditiōis
euentū exheredaret. qꝛ cū in sui sit pote=
state ꝯditionē adimplere qn̄ velit impu=
tabit ei si illā nō impleret: sed facto ⁊ ne=
gligentia ⁊ sic culpa sui differret vsq; ad
extremū vite spm̄. facit tex. in. l. fi. C. de ne
cess. here. insti. ¶ Preterea institutio facta
sub ꝯditiōe potestatiua q̄ ab heredis pē=
det arbitrio ⁊ ptāte habet ꝓ pura. l. j. §. q̄
sub cōditione. ff. si quis omis. causa testa.
Unde filius qui pōt conditioni parere et
non paret: videt paternā hereditatem re
pudiasse. In quē casum scʒ ꝙ filiꝰ heredi
tatē nolit eū exheredare foret supuacuū.
l. iā dubitari. ff. de her. insti. qꝛ h̄ casu filiꝰ
talē ꝯditionē nō implēdo a paterna here
ditate erit exclusus: etiam a legitima: nisi
casu impeditꝰ illaʒ adimplere nō potuis=
set, vt qꝛ forte patre mortuo superuenit ei

febris: ꝓpter quā ire nō potuit: sed deces=
sit. Cū cōditio in facili ꝯsisteret facto: pu
ta si palatiū intraret: quo casu habebitur
cōditio pro impleta: ⁊ filiꝰ ꝓ pure institu
to. l. q̄ sub cōditione. §. quoties. ff. de ꝯdi.
insti. vbi filiꝰ fuerat institutꝰ: si seruū ma=
numitteret: q̄ seruꝰ si casu fortuito decesse
rit ante negligētiā filij: conditio habebit
ꝓ impleta: vt ibi: et filius succedit ac mo=
riēdo hereditatē transmittit. ƀm Cynū: ⁊
Alberi. in. iiij. pte. ⁊ Bal. in. iij. q. in. d. l. si
28 Hodie oīs cōditio ⁊ grauamē de filiorꝫ legitima reijcitur.
28 pr̄. C. de insti. ⁊ substi. ¶ † Hodie v̄o si fi
lius instituat sub ꝯditiōe potestatiua: vel
casuali: aut mixta: testm̄ valet: posito ꝙ i
defectū cōditionis nō fuerit exheredatꝰ.
Et rō est: qꝛ hodie oīs ꝯditio vel onꝰ siue
grauamē vel tp̄is dilatio in filij institutio
ne apposita ipso iure reijciunt: ⁊ ꝓ nō ad
iectis habent vsq; ad cōcurrētē legitime
filio in bonis pr̄nis debite q̄ntitatē. p tex.
no. in. l. qm̄ in p̄oribꝰ. C. de inof. test. et hic
in tex. nro dū dicit: filiū p patrē in legitia
grauari nō posse: ita ꝙ hodie filiꝰ sub cō
ditione heres institutꝰ in testo pr̄is ⁊ qui
cūq; aliꝰ descēdēs primū locū suitatis te
nens reiecta ꝯditione aut dilatione habe
tur ꝓ pure instituto: q̄tenꝰ ascēdit legiti=
ma: lʒ in residuo impleri debeat ꝯditio vt
videbitis infra. Et sic hodie testm̄ nō est
nullū sub q̄cūq; ꝯditiōe aut onere filiꝰ fue
rit institutꝰ: cū saltē reperiat in legitia pu
re institutꝰ: ideo nō est opꝰ: ꝙ talis filiꝰ in
defectū cōditiōis exheredet: immo dicta
l. si pr̄. q̄ hoc reqrebat: est hodie q̄ ad hoc
correcta. p dictā l. qm̄ in prioribus. Et est
verū: scʒ ꝙ filiꝰ in legitima cēset pure in=
stitutꝰ: etiā si cōditio sub q̄ fuit institutus
heres esset mere potestatiua: ⁊ ad implē
dum facilis: puta si pr̄ instituat filiuʒ sub
cōditione si voluerit. Nā talis ꝯditio q̄=
uis ad implēdū facilis de legitima reijcit
ipso iure: ⁊ rō est. qꝛ si nō reijceret ⁊ filius
moreret anteq; declararet velle esse he=
res: nō trāsmitteret hereditatē ad hr̄des.
l. si ita legatū. §. illi si volet. ff. de leg. j. Uñ
cū sua intersit ꝙ eā trāsmittat: talis cōdi=
tio reijcit. ƀm Bal. Sal. ⁊ Pau. p illū tex.
in. d. l. qm̄ in p̄oribꝰ. ⁊ Imo. in. d. l. iā dubi
tari. ⁊. l. cornelꝰ. ff. de here. insti. Et nō so=
lum reijcit cōditio: ⁊ quodcūq; grauamē:
et temporis dilatio: si filius fuerit in sola
legitima institutus. vt dicta. l. quoniaʒ in
prioribus. Sed etiam vbi fuisset vltra le=
gitimaʒ tota hereditas ei a patre relicta:
q̄uis per fideicommissum conditionale
vel ad diem. Quo casu dies vel conditio
reijcitur vsq; ad legitimam: et in residuo
durat. l. sancimus. §. cum autē. C. de inof.
testa. ƀm Fulgo. ⁊ Pau. ibi. Et tollitur ta
le grauamen ipso iure de legitima: immo
vt verius loquar pro nō scripto habetur:

adeo ꝙ si pater relinquendo aliquid filio
clausulam apposuerit: ꝙ occasione legiti
me plus petere nō possit: nō propter hoc
ꝓhibebitur filiꝰ integrā legitimā petere:
vel eius supplementū: posito etiā ꝙ tale
relictū acceptasset. in aut. vt cū de appel.
cog. §. ceterū. Et alia ratio non est: nisi qꝛ
omne onus ⁊ impedimētū ac quecūq; di
latio reijciunt de legitima. ƀm Bal. Sali.
⁊ Pau. in. l. si qñ. §. fiñ. C. de inoffi. testa. ⁊
Bal. eo. ti. l. oimodo. ⁊ in. l. hac edictali. v̄.
qm̄ obseruationē. C. de secū. nup. ⁊ Ang.
in. l. iubemus. C. ad trebel. Et ratio quare
legitime nō potest onus adijci est: qꝛ filiꝰ
nō habet eā oīno beneficio patris: sʒ po=
a ¶ Dispositione. De quo est bonus text. in l. si arrogator. ꝓpe fi. ff. de adop.
a tius ex iuris dispositione[a]: ideo pater nō
potest in ea filiū grauare: cū sibi debeat
patre inuito: q̄ quo ad eā est debitor filij:
ƀm Bal. in. l. quoties. C. de heredi. insti. ⁊
in. l. filiū quē habentē. C. fami. her. Et cer
tum est debitorē nihil de debito posse di=
sponere in detrimentū ⁊ preiudiciū credi=
toris. l. debitorꝫ pactionibꝰ. C. de pac. Et
29 Filiꝰ nō cogit recipere legitimā in pecunia.
29 inde est: qḋ dicimꝰ: † sicut nō potest debi
tor inuito creditore vnā rem ꝓ alia solue=
re. insti. quibꝰ mo. tolli. obli. in prin. ⁊ ple=
ne in. l. ij. ff. si cer. petat. Sic etiā nō posset
pater disponere: ꝙ filiꝰ capiat in pecunia
suā legitimā: que sibi debet de corporibꝰ
hereditatis. l. sancimus. §. repletionē. vbi
hoc tenēt Guil. de cu. et Bal. C. de inoffi.
testa. Barto. ⁊ Imo. in. l. suus quoq;. ff. de
heredi. insti. Pau. cōsi. cclvj. Ludo. consi.
cclxxvij. ⁊ Alex. cōsi. lxxxvij. lʒ Ang. in. d.
l. si pater. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ Sali. in. d.
§. repletionē. dixerint filiuʒ cogi posse eā
recipere in pecunia cum qua possunt oēs
res cōparari: aut in eā cōuerti: tamē si vel
les opinio. cōcordare satis colorate: vide
Bal. in. d. l. suꝰ quoq;. vbi distinguit inter
testamētū factū iter liberos ⁊ extraneos.
Uideatis circa hoc limitationē quā dedi
in v̄bo: duas habēs filias. loquēdo de sta
tuto filias dotatas excludēte. v̄ si. vnū tm̄
menti tenebitis ⁊c. ¶ Plus dicit Pau. in
d. l. si qñ. ꝙ etiā si testator adijceret i testō:
ꝙ filiū priuat dicto relicto: si q̄d plꝰ petie
rit: talis clā fauore testamēti vt valeat: hr̄
ꝓ nō adiecta. ƀm Alex. ⁊ Iaso. ibi. Nā oī
30 Legitima filij cōpensationē nō capit: vt qḋ pri debet in legitima cōputet: vel qḋ debet filio priꝰ detrahatur.
30 grauamine reiecto relictū hr̄ ꝓ puro: † cū
legitima n̄ possit sui natura suscipere gra
uamē. Adeo qḋ dicit Bal. in. l. ij. i fi. C. de
iure do. quē ibi sequit Alex. in addi. ꝙ nō
posset pr̄ ltiam relinq̄re filio aīo cōpēsādi
cū aliq̄ debito: in q̄ ei tenebat: nisi tale de
bitū foret qḋ sui natura cōputaret i legiti
mā: vt est dos ꝓmissa vel ꝓpter nuptias
donatio. l. si cū dotē. §. si pr̄. vbi hoc dicit
Alex. ff. so. ma. Sʒ aliud debitū nunq; cō
pēsat cū legitima: nec posset h̄ testator fa
cere: q̄ nō pōt filium in legitima grauare:

quod faceret si fili⁹ debitū i legitimā ꝯpu
taret. Idē tʒ Bal. post Cynū i.l. cū patrē.
e.ti. de iure do. i fi. ¶ Preterea si testator
facere possit: vt qđ dʒ heredi i falcidiā ei
imputet: h̄ est q₂ falcidiā in totū ꝓhibere
pōt.l. si debitor. ff. ad.l. falci. iūcta aut. sed
cū testator. C. illo.e.tit. Ergo h̄ disponere
nō posset i legitima: quā ꝓhibere aut gra
uare nō pōt q̄quomō: q̄nimmo fili⁹ legiti
mā ⁊ q̄cq̄d al's sibi debebat petere pōt
⁊ ꝯseq: et si iuētariū nō fecerit ꝑʒ Pau. cō
si. ccxi. icipieñ. dubiū facit. Uñ si fili⁹ eēt
pariter a pr̄e hr̄s istitut⁹: alteri hr̄ditatē
pure vł sub ꝯditiōe restitutur⁹: posset legi
timā ⁊ debitū deducere: ita ꝙ si hr̄ditatē
retēta legitima restituerit: debitū insup a
fideicōmissario petere poterit ꝑm Pau. in
dicto ꝯsilio. Uideatis eūdē ꝯsi. clxiiij. in=
cipieñ. visa facti narratiōe. Nā lʒ aditiōe
hr̄ditatis actiōes hereditarie hr̄di cōpe=
tētes ꝯ defunctū ꝯfundant ꝓ portiōe he
reditaria: q̄ est heres. l. j. ⁊ ꝑ totū. C. de he
re. act. ⁊. l. si vxor. C. de bo. auto. iudi. pos.
tñ h̄ verū est: vbi creditor est hr̄s: ʒ fili⁹ q̄
vt dixi est i legitia creditor pr̄is: solā acce
ptādo legitimā: nō vꝫ hr̄s: nec partē here
ditatis petere: cū legitima nō sit q̄ta here
ditatis ʒ bonoꝝ ꝑm oēs: ⁊ sicut vn⁹ ⁊ idē
creditor de eisdē bonis ⁊ hr̄ditate detra=
here pōt duo diuersa debita: in q̄b⁹ ei de
funct⁹ tenebat: sic detrahere fili⁹ poterit
legitimā ⁊ debitū ex alia cā: in q̄ pr̄ ei te=
nebat ex cā castrensi: vel q̄si: vel aduenti
cia: al's grauaret in sua legitima. qđ fieri
nō pōt. ¶ Nec obstat: ꝙ legitima est q̄ta
bonoꝝ: q̄ dicunt deducto ere alieno. q₂ h̄
est verū vbi esset es oino alienū: tā respe
ctu pr̄is: q̄ʒ filij i legitia succedētis. Sed
in casu nr̄o nō est es penit⁹ alienū: immo
ꝓpriū filij: qđ a fideicōmissario: vel alio
quocunq̄ʒ patris herede exigere poterit
vltra legitimam: vt ibi deciditur. ¶ Pre
terea nūq̄ʒ debitū ꝯfundit ꝑ falcidiā: nisi
dicat: vt. d.l. si debitor. Ergo nec ꝑ legiti
mam: in q̄ nullomodo fili⁹ onerari pōt in
31 test in testō pr̄is: etiā si dicat. ¶ † Et idē
in testamēto matris: que si filiū sub cōdi=
tione instituerit: vel ei reliq̄rit: talis dies
vel cōdito aut aliud quodcūq̄ʒ onus reij=
citur quo ad legitimā. ꝑm Bar. ⁊ plenius
Alex. in.l. si mater. §. j. ff. de vulg. ⁊ pupil.
¶ Et idē in filio emācipato: cui etiā legi
tima debet. per dictā.l. q̄m in priorib⁹.
32 vbi est de hoc tex. no. ¶ † Qui tamē per
doct. limitat decē modis. ¶ Primo nisi
cōditio apposita fuerit in institutione ad
commodum ipsius filij et prouisionē: q₂
tunc de institutione filij conditio nō reij=
citur. ꝑm glo. in dicta.l. quoniam in priori
bus. per text. in.l. filius matrem. eo. tit. C.
de inof. testa. vbi Bar. ⁊ Bal. in.l. cum ex

31 Etiā a legitima i bonis matris debita tollit oē grauamen.

32 Uide casus in quibus potest filius in legitima grauari.

filio. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ Alex. in.l. multi.
ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊ est cōis opi. que adeo
est vera: vt cōsultum reperi: ꝙ sicut valet
impositio oneris i legitima quoties fit in
cōmodū filij: sic etiā valebit impositio pe
ne filio imposite: si cōtrariū faciat. vt cla=
re cōsuluit Pau. cōsi. ccxxxiiij. incip. visis
⁊ cōsideratis oibus. Qđ quidē cōsiliū est
de verbo ad verbū in ꝯsilijs suis nouiter
in iiij. volu. impressis cōsi. lxxvij. vbi deci
dit: ꝙ si pater filio ꝓspiciens ꝓhibeat bo
na ei relicta alienare: eo q₂ forte videt eū
lubricū ⁊ male discretū: ⁊ casu quo aliena
uerit velit bona alienata redire ad proxi=
miorem de familia: si filius contra patris
ꝓhibitionē in sui cōmodū ⁊ fauorē factā
bona alienauerit: certe redibūt ad proxi=
miorē: vel illum cui testator applicare vo
luit. Et redibūt insolidū nō retenta ꝑ fi=
liū legitima ꝑm Paul. ibi. Qđ ego semꝑ
intellexi verū: vbi bona ꝓhibita fuerunt
alienari per certū tp̄s: puta donec filius
triginta annos habuerit. ⁊ ita loq̄t. Pau.
in dicto ꝯsilio: si bene itelligat. Quo casu
censet facta ꝓhibitio ad cōmodū filij: vt
scʒ nō alienet: donec ad triginta annos ve
nerit: quo tp̄e p̄sumit verisimiliter ꝙ na
ct⁹ erit discretionē bene regendi patrimo
nium. ¶ Silr̄ sic intelligat. d.l. filijs ma=
trē. in qua Pau. se fundat: q₂ ibi mater fi=
lium exheredabat sine ingratitudine: do
nec a patre foret emācipatus: vel al's po=
testate solutus: q₂ forte videbat maritum
esse bonorum dilapidatorē: ⁊ si filiū insti=
tuisset bona in man⁹ patris filij mariti sui
incidissent tanq̄ʒ legitimi bonoꝝ filij ad=
ministratoris: q̄ dilapidasset: ideo potuit
ad tp̄s filiū exheredare: aut habere bona
prohibere: donec periculū dilapidatiōis
cessaret. qđ al's cōtingere non potest: nisi
forte patris vel filij emancipatione: cuius
pater post emācipationē non est legitim⁹
administrator. l. j. C. de bonis mater. et. l.
cū oportet. C. de bonis q̄ libe. videatis q̄
plene dixi. s̄. super verbo: in testamento
relinquēs. ij. vbi habuistis materiā exhe
redationis. Si autē pater vel mater im=
perpetuū ꝓhiberent filium alienare: ta=
lis ꝓhibitio perpetua non extenderet ad
legitimā: quinimo illa nō obstante posset
filius sine metu pene alienare vsq̄ʒ ad le=
gitimam: in qua grauari nō potest. vt hic
est tex. ⁊ in.d.l. quoniā in prioribus. nisi in
casu vltime limitationis. j. dicēde. Adde
ꝙ ita fuit iudicatuʒ per arrestum in curia
parlamenti Burdegale: in vigilia natiui
tatis beati Joannis baptiste: Anno dn̄i
33 M. cccc xcix. † Quo anno receptus fuerā
mense Aprilis in consiliarium regium in
dicta curia. ¶ Secūdo limitatur dicta.l.
quoniam in prioribus. locum non habere

Secūdus casus.

in casu dicte.l. filius. ff. de condi. instit. scʒ
vbi filius institutus a patre fuisset: vel ei
aliquid relictū sub turpi conditione: q̄ vt
supra dictū fuit: cēset esse impossibilis de
iure: q̄m talis cōditio de institutione filij:
etiā quo ad legitimā nō reijcitur: nec fili⁹
etiā in legitima censebit institutus. ⁊ per
ꝯn̄s testamentū ꝓpter filij preteritionem
erit nullū: cū talis conditio vitiet institu=
tionē: vt locū nō habeat regula nostra: ꝙ
oīs cōditio reijciat de legitima. ꝑm Bal.
in.d.l. si pater. C. de instit. ⁊ substi. quē se=
quit Pau. in.l. cōditiones. ff. de ꝯdi. insti.
Nam dicta.l. filius. casum ponebat singu
larē: in quo cōditio turpis nō habet ꝓ nō
scripta. vnde dispositio generalis. d.l. q̄m
in priorib⁹. nō censetur illi derogasse. Q₂
q̄n lex antiqua ponit aliquē casum specia
lem: lex noua generalr̄ corrigēs: etiā cum
clausula nō obstātib⁹ quibuscūq̄ʒ legib⁹
antiquis: non intelligit derogare illi legi
speciali: nisi de illa specialē fecerit men=
tionem. ꝑm glo. in.l. sciendū. §. j. vbi Bar.
ff. qui satisda. cogun. ⁊ in aut. de here. que
ab intest. defe. §. j. super ꝟbo: vacantib⁹. ⁊
plenius ꝑ Bar. in verbo: nō obstantib⁹. in
34 extrauagan. ad reprimēdū. ¶ † Tertio
limitatur: nisi fili⁹ repudiet legitimā que
peruenit exinde ad substitutū vel alium:
q₂ tūc ille substitutus vel alius tenebitur
ad grauamē. Cū mutatione ꝑsone cesset
priuilegiū legitime. vt in simili ꝓbat tex.
no. in patrono in.l. cū patronus. ff. de leg.
ij. vbi hoc tenet Pau. in.d.l. q̄m in priori=
bus. dicēs illud debere extendi ad legiti=
mam filij ex idētitate ratiōis. ad hoc me=
lius facit tex. in.l. qui fundum per fideicō=
missum. §. fi. cū.l. seq. ff. de lega. j. vbi licet
impubes nō potuerit in legitima grauari
onere fideicōmissi: tamē si legitima deue
niat ad substitutū impuberis: vel ad legi
timos eius heredes: illi tenebuntur[a] ad
onus fideicōmissi. ꝑm doct. ⁊ ibi Jason in
l. ex tribus. C. de inoffi. testa. Ultra quē di
catis: ꝙ hoc est verū: vbi fili⁹ in legitima
grauatus vult legitimā repudiare: et quo
ad illā locum facere substituto: si autem fi
lius a patre heres institutus esset mole le
gatorum vel in re ꝓpria filij adeo graua=
tus: ꝙ solutis onerib⁹ nō restaret sibi inte
gra legitima: posset talis filius solā legiti
mā acceptare: ⁊ quo ad residuū heredita=
tis locū facere substituto: q₂ licet fili⁹ he=
res institutus nō possit accepta legitima
residuū hereditatis repudiare: ⁊ locū fa=
cere substituto: immo si legitimā adeat:
residuum videt adiuisse: ita ꝙ totum sibi
applicatur iure accrescēdi: dato etiam ꝙ
nō esset institutus nisi in sola legitima: q̄n
non est alius heres. l. j. §. si ex fundo. ff. de
heredi. instit. Acceptādo eñ partē totum

Terti⁹ casus.

a ¶ Illi tenebunt. q₂ lʒ fili⁹ ipse nō possit in legitia grauari: tamē bene grauari p̄t ei⁹ heres vt hr̄ j. sup ꝟbo: si absq̄ʒ liberis moreret. ij. i materia cōpēdiose substitutiōis tractādo quartū effectuʒ directe substitutiōis.

b habere cogitur aut totū repudiare[b]. ꝑm
Panor. hic per.l. j. ⁊. ij. ff. de acquir. here. ⁊
cōsuluit Ange. ꝯsi. lxxxiij. incip. subtiliter
⁊ eleganter. tamē vbi filius fuerit a patre
heres institutus: ⁊ ei datus substitutus si
heres nō sit: ⁊ fuerit in re sua ꝓpria vł al's
a patre grauatus: taliter ꝙ satisfactis one
ribus nō remaneret sibi legitima itegra:
eo casu poterit filius solā legitimā omni
grauamine liberā acceptare: ⁊ residuū he
reditatis repudiare: ⁊ quo ad illud locum
facere substituto: q₂ ita statuit i legitima:
quā hʒ patron⁹ in bonis liberti sui ꝑ tex.
singu.l. si libertus patrono. ff. de bonis li=
berto. que etiā locū habet in legitima fi=
lij. ꝑm Bal. quē ibi sequit Pau. in.l. iij. C.
de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ ꝯsuluit idē Pau.
ꝯsi. cclvij. incip. visis actis ⁊c. tenet Alex.
in.l. q₂ poterat. ff. ad trebell. et in hoc oēs
cōcordant vt tetigi super verbo: ⁊ vxorē.
35 in. iiij. preludio. ¶ † Quarto limitabitur
dicta regula locū nō habere: q̄n in ciuita=
te foret statutū: ꝙ stantib⁹ masculis filia
dotata nō succedat: nam si eo tūc pater in
testamēto reliquat filie mille scuta ꝓ dote
titulo institutionis: ⁊ masculos heredes
instituat: non poterit talis filia petere illa
mille anteq̄ʒ maritet: nec dilatio tp̄is tol=
lit: nec hoc casu locū hʒ dicta.l. q̄m in priori
bus. que al's cessante dicto statuto locum
haberet: vnde si talis filia interim moriat
priusq̄ʒ maritet nō trāsmittet illa mille ad
heredes. ꝑm Bar. singulr̄ in.l. titio centū.
§. titio genero. vlt. col. ff. de cōdi. ⁊ demō.
Nam licet statutū tollere nō possit legiti=
mā in totū: tamen potest eā diminuere in
quātitate: ita ⁊ in tp̄e: vt tenet Pau. in. d.
l. q̄m in prioribus. dicens: pluries sic con=
suluisse. ⁊ idē Pau. in aut. nouissima. C. de
inoff. testa. ⁊ Jason in.d.l. q̄m in priorib⁹.
36 ¶ † Quinto limitabit: q̄n filius esset du
pliciter grauatus. Primo q₂ esset ei reli=
ctum minus legitima. Scđo ꝙ etiā in illo
relicto qđ est min⁹ legitima esset adiectū
grauamen vel cōditio: quo casu: locū non
haberet dicta.l. q̄m in prioribus. Ne due
specialitates cōcurrant ꝑm Albe. ibi. sed
Pau. ⁊ Jason contra. q₂ nullū est incōue=
niens ꝙ hec duo concurrant: ne testamē=
tum subuertat. Et preterea duo specialia
admittunt in eadē materia quoties sunt
a iure cōi introducta. ꝑm Bal. in.l. j. C. q̄n
liceat ab emp. disce. sicut sunt in casu no=
stro: q₂ in eo qđ est spāle ꝙ testm̄ in quo
relinquit filio minus legitima valeat: sed
agatur ad supplementū est introductū ꝑ
dictā.l. oimodo. C. de inoff. testa. Et in eo
qđ dicit: ꝙ grauamē reijcit fuit introdu=
ctū per dictā.l. q̄m in priorib⁹. ⁊ sic ambo
37 specialia sunt de iure cōi. ¶ † Sexto limi
tatur dicta regula: scʒ vt locū habeat. d.l.

b ¶ Totū repudiare. De quo plene. j. sup ꝟbo: si absq̄ʒ liberis moreret. ij. i. v. princi. arti. tractādo primū effectū vulg. subst.

Quartus casus.

Quintus casus.

Sextus casus.

qm̄ in prioribꝰ.nisi remota ꝯditione sub-
stātia remoueret̃ dispositionis:qꝛ tūc illa
cōditio nō reijcit̃:vtputa si filie relinquāt̃
vestimēta vidualia:qꝛ sublata viduitate
tollit̃ essentia legati. ¶ Sil'r si filie relin-
quant̃ centū ꝓ dote: qm̄ sublato mr̄imo-
nio tollit̃ essentia dispositionis: ideo non
remouet̃ talis cōditio:nec locū hꝫ.d.l.qm̄
in prioribꝰ.ſm Ange.in lectu.floren.in.d.
l.si pater.vbi refert Bal.fratrē suū ita cō-
suluisse.Ego aūt hoc intelligerem ſm ea
que nunc habuistis.s.in.iiij.limitatione.

Septimus casus.

38 ¶ †Septimo limitabit̃ dicta regula:nisi
conditio vel grauamē viuo adhuc testa-
tore deficerēt.l.sub cōditione posthumꝰ.

Octauus casus.

39 ff.de lib.ꝛ posth.ſm Alex.ibi. ¶ †Octa-
uo limitabitur:nisi persona filij sub cōdi-
tione instituti esset incerta: quāuis certifi
canda ex aliquo futuro euentu qui nō cō-
tingeret:qꝛ eo tūc filius sub cōditione ca-
suali vel mixta institutus velut preteritus
testm̄ diceret nullū:nec cōditio reijcit̃: vt
elicit̃ ex eo qđ decidit Bar.i.d.l.si pater.
in qōne quam sibi de facto cōtigisse dicit.
scꝫ de patre: qui instituerat posthumū: si
nasceret̃ ꝛ intraret monasteriū: qꝛ lꝫ dicta
ꝯditio cēseat̃ potestatiua:sed nō facilis:si
nascatur filia q̄ nō intrat monasteriū:tūc
conditio non reijcitur ſm Bartol.Ange.
Jmo.ꝛ Alex.in.l.cōmodissime.ff.de libe.
ꝛ posthu.ꝛ Jaso.in.d.l.qm̄ in prioribus.ꝛ

Nonus casus.

40 dicta.l.si pater. ¶ †Nono limitat̃ dicta
regula:vbi grauamine apposito in parti-
culari institutiōe filij minus legitima cō-
tinente cū clausula:ꝙ amplius aliq̄d pe-
tere nō possit:ꝛ filius aliud relictū ex cer-
ta scientia agnouerit post mortem patris:
quo casu legitime.i.iuri petēdi supplemē
tum renūciasse videt̃ ꝛ sic onus amplius
nō petendi agnouisse: vt locū nō habeat
dicta.l.qm̄ in prioribꝰ.qꝛ nō reijcit̃ onus
semel agnitū.ſm Bal.singl'r in.l.j.penul.
col'.ꝟsi.sed pone filio legatū.C.de iure fi

Decimus casus.

41 Pater pro male ablatis potest filium grauare in legitima.

41 sci.li.x. ¶ †Decimo limitabit̃ dicta regu
la:nisi pater tātū relinqueret ꝓ male abla
tis restituendis: qđ onerat filiū in legiti-
ma scꝫ:qꝛ residuū hereditatis paterne nō
sufficeret ad legitimā filij:nā si pater tātū
in testamento relinquat pro male ablatis
suā conscientiā exonerādo:tale grauamē
nō reijcitur de legitima: vt singl'r decidit
Ang.in quibusdā suis reportatis in.l.j.§.
ad municipiū.ff.ad.l.fal.Tamē hoc casu
necesse foret ꝓbare patrē talia male abla
ta extorsisse.Qꝛ cū in testamēto preiudi-
care nō possit filio in legitima:nō staretur
hoc casu sue confessioni simplici arg.eorū
que dicit Bar.in.l.si forte.ff.de castrē.pe
cul'.ꝛ videbitis plene in verbo:si absq̃ li-
beris moreret̃.j.in.xj.limita.que dabitur
ad.l.cuꝫ acutissimi.qꝛ si filius teneret̃ sub.

pena priuationis legitime patrē captiuū
redimere in aut̃.si captiui.C.de epi.ꝛ cle.
Multomagis ipsemet pater redimēdo se
a captiuitate demonis restituendo male
ablata:cōsiderans nō posse remitti pctm̄
nisi restituat̃ ablatū potest filio preiudi-
care in legitima:quā etiā es alienū extin-
guit ꝛ diminuit:nā licet si legata volunta
ria filius nō soluat priuari possit heredi-
tate ꝓpter annalem contumaciā:sed non
priuatur legitima:aut̃.hoc amplius.C.de
fideicō.tamē priuabitur si legata necessa
ria pro exoneratione cōscientie testatoris
necessario relicta nō soluerit.Quia si illa
priuatur nō redimēdo corpus fortius pri-
uari debet : si aīam que nobilior est redi-

Undecimꝰ casus.

42 mere noluerit. ¶ †Et idem esset vndeci
mo:scꝫ ꝙ filius pati possit grauamen in le
gitima:vbi pater fundū vēdidisset aduē-
titium filij quē patre defuncto filius ven
dicare posset:nam si talis filius fuerit he
res patris: quāuis in hereditate vltra le-
gitimā nihil sit:tamen filius heres a ven
dicatione fundi repellitur.l.cum a matre.
C.de re vendi.ſm Jaso.in.l.fi.§.in cōpu-
tatione.iiij.col'.C.de iur.delibe.quicquid
ibi dixerint glo.Bar.ꝛ doc. qđ est verum
ſm eum : vbi filius habet legitimā titulo
vniuersali:vt qꝛ heres institutus a patre:
secꝰ si titulo particulari:puta qꝛ fuit insti-
tutus in aliqua re certa:que forte equipol
let legitime sue ꝛ vltra:qꝛ tunc a vendica
tione fundi non repellitur: cum alio dato
herede vniuersali.Jpse non sit heres pa-
tris:immo habetur pro legatario qui one
ra non tenetur subire hereditaria.l.quo-
ties.C.de heredi.instit̃.Sed in hoc casu:
filio preiudicatur in legitima indirecte ꝑ
dispositionem patris inter viuos : cui eo
mortuo filius tacite consentit: hereditati
paterne se immiscendo: vt dixi.s.in.ix.li-
mitatione. Hic autem proprie loquimur
de patre filium in testamento onerante
in legitima:qđ fieri non potest: nisi in ca-
sibus supradictis. Mihi autem semper
visa fuit cōis opinio verior:per ea que di-
xi.s.de filio vltra legitimam sibi debi-
tum a fideicommissario patris exigente.
¶ Preterea iura simpliciter et indistin-
cte filium prohibent in legitima grauari:
prout grauari non potest expresse:nec ta-
cite : nec aliqua dispositione. vt dicta.l.
quoniam in prioribus.ibi : aut aliqua di-
spositione.que intelligitur etiam interui-
uos. ¶ Preterea actio realis non confun
ditur aditione hereditatis : vt plene di-
cam in verbo : mortuo autem testatore.j.
dum dicam de secunda effectuali perfe-
ctione testamenti:que per aditionē here-

Duodecimus casus.

43 ditatis fit. ¶ †Et idē duodecimo foret:
si pater ratione ꝓdigalitatis filio bonoꝝ

administrationē ꝛ dispositionē prohibe-
ret:dato sibi curatore quem postea iudex
confirmare tenet̃: imo rōne ꝓdigalitatis
potuisset pr̄ ip̄m exheredare relictis sibi
alimētis:qꝛ vt vidistis in p̄ma limitatiōe
hoc nō fuit in odiū:sed in fauorēꝫ:ne dissi-
pet bona. Caueat tn̄ pater ꝙ in testamēto
cām exp̄mat:scꝫ ꝓdigalitatē:quo ad quā
soli pr̄i credit̃.per tex. singularēꝫ qui raro
alibi habet̃:ſm Bal.ibi:in.l. si furioso pu
beri.ff.de curato.furio.Et valebit ꝑpetuo
talis facta ꝓhibitio.sꝫ in.l.filius.§.diui se
uerus.le.ij.in fi.ff.de lega.j.dicit:ꝙ nō va
let interdictio admistratiōis a pr̄e facta fi
lio ꝓpter ꝓdigalitatē: nisi filiꝰ esset reue
ra ꝓdigus:ꝛ ita intelligit ibi dictā.l.si fu-
rioso puberi.qꝛ limitare ius liberꝝ.s.admi
nistratiōis filij quo ad legitimā nō est fa-
uor filij:sed odiū.p.l.pe.ff.de pactis.q̄ aūt
ad residuū hereditatis credo ꝙ crederet̃
patri soli vt saluet̃ prima opinio: qꝛ in illo
potuisset pater quēlibet extraneū filio pre
ferre:tamē tex.in dicta.l.si furioso.loquit̃
indistincte de tota hr̄ditate. Preterea pr̄
cessante ꝓdigalitate filij i illo residuo he
reditatis posset etiā filio p̄ferre extraneū.
l.cū q̄rit̃.ꝛ aut̃.ibi posita.C.de inoffi.test.
Et sic dicta.l.si furioso.nihil specialitatis
poneret in pr̄e : cū q̄libet iudex ꝓbata ꝓ
digalitate subditi totā admistrationeꝫ ei
interdicere possit:vt plene per Bar.ꝛ oēs
in.l.is cui bonis.ff. de verbo.oblig. super
quo cogitabitis. Et vere mirabilis est il-
le tex.l.si furioso puberi.ꝙ soli credat̃ pa
tri de vitio ꝛ demerito filij : ꝙ fuit deme-
rēs ꝛ indignꝰ admistratiōis bonoꝝ: qꝛ ei
nō crederet̃ de ipsius filij meritis ꝛ serui-
tijs erga patrē nisi clare ꝓbētur: vt cōi-
ter tenēt Barto.ꝛ oēs in.l.si forte.ff.de ca
strē.peculio. ꝛ moderni vbi Alexā. ꝛ Ja-
son in.l.si donatiōe.C.de collatio. ꝛ l aut̃.
vnde si parēs.C.de inoffi.testa. Nisi dica
mus ꝙ ideo hoc est qꝛ eximiꝰ amor ꝛ ex-
cedēs dilectio patris ad filiū excecat ip̄ꝫ
ad bonū filij ꝓcurandū:ꝛ ꝯsequēter testi
ficādum ꝓ meritis filij:ob qđ eēt testimo
niū patris suspectū pro filio: quodquideꝫ
testimoniū erit ꝯ filiū efficacius:vt soli pa
tri de ꝓdigalitate filij credat̃. Cū non sit
verosil'e patrē mētiri in detrimētum filij
tā dilecti sicut videmus testimonio credi
domesticoꝝ ꝯ:sꝫ nō ꝓ domesticis aut pa-

44 An ꝑeat institutio cōditionalis si ꝯditio non steterit.

44 rētibꝰ. † Restat ḡ ꝙ heres sub ꝯditiōe
institutꝰ siue extraneꝰ siue suus: in eo qđ
est vltra legitimā qn̄ est suus ꝛ in totuꝫ si
fuerit extraneꝰ: necesse hꝫ parere ꝯditiōi
sub qua fuit institutꝰ.aut fuit ei relictum:
ꝛ si fuerit ꝓ parte possibilis ꝛ ꝓ parte im-
possibilis;impleri dꝫ quo ad partē possibi
lem.l.q̄ dotē.ff.de dote p̄lega. ſm Pau.ꝛ
docto.in.d.l.j.ff.de cōdi.insti. Al's si cōdi

tio nō adimpleatur: sꝫ deficiat peribit in-
stitutio vel relictū facta tn̄ distinctiōe:qꝛ
aliq̄n instituit̃ quis vel ei relinquitur sub
cōditiōe mere casuali:aut sub ꝯditiōe me
re potestatiua:aut sub mixta. Pꝛio casu si
quis instituat̃ sub ꝯditione mere casuali.
Puta si titiꝰ cōsul factus fuerit:vel si na-
uis ex asia venerit tunc quōcūq̃ deficiat
cōditio: siue ꝑ mortem siue ꝑ factū tertij:
vel al's q̄litercūq̃ perit institutio vel reli-
ctū.l.vnica.§.sin autē sub ꝯditōe.C.de ca
du.tol.Et rō est:qꝛ testator q̄ heredē sub
tali cōditione instituit ꝯsiderauit casuꝫ:ꝛ
nullo modo factū instituti:ꝛ sic q̄litercūq̃
deficeret cōditio etiam per casum mortis
noluit institutū admitti.tn̄ istud fallit i ca
su singulari.l.fi.C.de ser.neces.heredi.in-
sti.scꝫ qn̄ seruus fuit pure institutꝰ:ꝛ liber
tas ei relicta sub casuali cōditiōe: q̄ ꝗuis
deficiat:tn̄ consequetur libertatē : sed nō
hereditatem vt ibi. Scđo casu si quis in-
stituatur sub cōditione mere potestatiua:
puta si seruum suum manumiserit. Nam
istud pendet a mera voluntate sua:ꝛ tunc
si impediatur per casum mortis:tamē cō-
sequetur hereditatem vel relictuꝫ.tex.est
in.l.que sub cōditione.§. quoties.ff.de cō
di.insti. Et rō est qꝛ testator apponēdo ta
lem conditionem solum ꝯsiderauit factū
instituti heredis ꝛ eius voluntatem si per
eum staret vel nō . Si ergo non stetit per
eum sed per casum mortis serui manumit
tendi: tunc institutio heredis nō perit nec
relictum:nisi mora precessisset casum: ſm
glo.in.l.j.C.de institu. ꝛ substitu. Uel nisi
testator qui talem conditionem apposuit
expresse dixisset ꝙ illam conditionem vo
lebat vere impleri per heredeꝫ:ꝛ sic ꝙ ve
re seruum manumitteret . Quo casu licet
staret per mortem:heres nō cōsequeretur
hereditatem:nec legatarius relictum: vt
singulariter dicit Bal. in dicta.l. si pater.
in.iij.q.ad fi.C.de insti.ꝛ substi. quem ibi
sequitur Saly.in penul.q. Tertio casu qn̄
quis instituitur sub cōditione mixta:scꝫ q̄
pendet a facto:debentis eam implere:pu
ta heredis vel legatarij ꝛ alterꝰ tertij:ve
luti si q̄s institutꝰ fuerit sub conditione si
cū bertha nupserit:ꝛ hoc casu sicut condi
tio est mixta inter duas p̄cedētes:sic etiā
eligitur media via:vt scilicet dicamꝰ ꝙ si
implemētū conditiōis matrimonij impe
diatur per casum mortis illiꝰ cum quo dꝫ
matrimoniū ꝯtrahi:tūc nō sortiet̃ effectū
heredis institutio:nec etiā legatū debebi
tur.Et ita itelligit̃ tex.in.l.legatum.C.de
cōdi.inser. Et m'tomagis h̄ ꝓcedit: si ca
sus mortis ꝯtigat in ꝑsona hr̄dis vel lega
tarij mr̄imoniū ꝯhere debētis āteq̃ ꝯre
rit. quia tunc etiam perit institutio vel le-
gatum.quasi cōditione deficiēte: per tex.

Universidad de Sevilla

in.l.sub diuersis.§.fina.ꝑm lecturam glo. ibi cõmuniter approbatam.z in.l.si ita ex pressum.ff.de conditio.z demonstratio.ni si ꝑm Angelũ casus mortis fuisset ita repentinus: q̃ forte ex clausula generali poſ set consuli heredi: bus legatarij vel heredis.argumẽ.l.ij.C.de inoffi.testamẽ. Si autem conditio deficiat facto tertij cum quo heres vel legatarius matrimonium cõtrahere debebat: vt quia forte ille recusat: tunc habetur pro impleta: sit dicta.l.j. C.de institu. et substitutio. Et idem esset si per tertium non stetisset si honeste conditio per legatarium impleri non possit: vt videbitis super verbo: Cuidam petro traditerunt.in princ. Idem dicit ibi Bal.

4 § in.viij.oppositiõe: ꝙ si testator istituerit aliquem heredem sub cõditione si edificauerit ecclesiam in certo loco: z episcopus sine cuius consensu fieri non potest: nolit consentire q̃ ecclesia edificetur: z sic implementum conditionis impeditur. facto tertij contra quem haberi non potest regressus: tunc conditio habebitur ꝓ impleta.argumẽ.l.si titius.ff.de conditio.et demonstratio. Idem tenet Bal.in.l.deberi.C.de fideicõmis.liberta.z in.l.j.in.ix.q. C.de his que pene nomine. Et hoc verũ scilicet q̃ conditio mixta hoc casu habetur pro impleta si nõ impleatur facto tertij directe tendente ad impediendum cõditionem impleri: vt dictum est. Secus autem esset quando illud factum tertij non directe: sed per quandam consequentiam tenderet ad impediendum cõditionis implementum: quia tunc non haberetur pro impleta.l.iij.§.si quis seruum.z.l.non omne.ff.de sta.libe.de quo plenius per Bar. z Jmol.in.l.in testamento.la.ij.ff.de conditio.z demonstra. Bal. Alexan. z Jasonem in dicta.l.j.C. de institu.z substi. Si autẽ conditio sub qua fuit quis heres institutus aut ei legatum relictum deficeret facto z culpa testatoris. Puta testator instituit aliquem heredem sub conditione si heres suum fecerit corpus sepeliri in tali ecclesia: in qua post mortem sepeliri nõ potest facto testatoris: q̃ forte decessit excõmunicatus: tunc conditio habebitur ꝓ impleta. q̃ non stat per heredem: ſz facto z culpa testatoris ꝑm Baldũ Saly cetũ z moderdos in dicta.l.j. z Bar. in.l.miles. §.fi.ff.de adulte. Jmol. z ꝑde.de ancha.in c.filius.§.eo. An autem sufficiat cõditionẽ semel stetisse: vel requiratꝝ duret. vt debitis.j.eo.in ỹbo: Qui filiũ ex eo suscipiens. Laus xꝝ ihesu dño nostro.

Sed q̃ vt dictũ fuit supra: ỹbũ relinq̃: nisi rõnevsus adiũcti sui natura in stõnẽ nõ importat heredis. Jdeo subditur in ter.

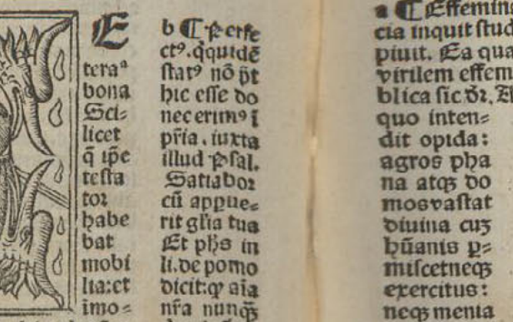

a Etera bona Scilicet q̃ ipe testator habebat mobilia: et immobilia: corporalia z incorporalia: ibi z vbicũq; existẽtia. † Nã quoties hoc ỹbũ bona: ꝓferr a testatore cũ hac dictiõe omnia: siue simplr z indefinite: intelligunt oĩa bona testatoris relicta: z p̃sequẽs iura z actiones: ita q̃ ille cui sic relictũ est cẽsebit eẽ heres vniuersalis vniuersalr istitut⁹.l.si legat.§.ij.z.l.si q̃s legatũ.§.j.ff. ad treb. vbi glo.z doc.z no. plene Bar. in.l.q̃nt⁹. §.argẽto.ff.de au.z arg.leg. Et in ꝓpijs terminis ꝓsuluit Pau. ꝺsi.cccl.xxxvij.iuj. colũ.in ꝑn.allegat glo.in.l.his ỹbis.ff.de here.instit. Et idẽ est si tale verbũ ꝓferat a lege mortua z scripta.l.si marito. in ꝑn. ff.solu.ma.z .l.iij.ff.ad le. iul. de vi publi. siue ꝓferat a lege viua: puta a pricipe pri ulegiũ aut beneficiũ conferẽte. Quoniã tunc appellatione bonoꝝ veniunt omnia iura z actiones.l.princeps bona.ff.de verbo.signi.z in.l.lucius.la.ij.§. sempronio.

2 ff.de admi.tuto. † Et in summa quicquid nobis bonũ facit: venit appellatione bonoꝝ: q̃ ideo bona dicunt: qz quodãmodo nos beant z bõs faciũt. Cum ex eis vita nra sustentet: z sine q̃bus miserabilr vita ducit ꝑm glo.in.l.aduocati.C.de aduoca. diuersoꝝ iudicio. Et dixi.§. verbo: Duas habẽs filias. loquẽdo de statuto filias dotatas excludẽte a successione. † Et notãter dico q̃ bona quodãmodo z nõ simplr nos beant. i. beatos facit: qz vere bti cẽ nõ possum⁹ stãtes in via: donec erim⁹ in patria. Cuz beatitudo ꝑm Boetiũ in lib. de cõsolatione. sit status omniũ bonoꝝ

b aggregatione pfectus⁹: quã ex bonis tẽporalib⁹ solis assequi nõ possemus: quinimo fere dietim de inferoꝝ fontib⁹ seu fluminibus aquam potamus in hoc vano z

4 trãsitorio seculo. † Sũt em in inferno q̃nq; fluuij a Macrobio in de somno scipionis. z a Vergilio in.vj.eneidũ enumerati videlicet Lethe: q̃ est fluui⁹ obliuionis. Phlegetõ: fluui⁹ ardoris. Acherõ: fluui⁹

c sine letitia. Cocyt⁹: fletuũ z lachrymarũ fluui⁹. Stix est mestitie doloris et tristitie fluui⁹. De q̃b⁹ oĩb⁹ z nõ alto potu sin-

b Certe. q̃uidẽ stat⁹ nõ ꝓt hic esse do nec erim⁹ ĩ pria. iuxta illud ꝑsal. Satiabor cũ apparuerit gla tua Et phs in li.de pomo dicit: q̃ aia nra nunq̃ q̃tabit do nec suo iũgat creatori: q̃ pria cã dr. cũ ĩ pñti scõ felicitas etiã habẽda impedíete fortuna vir aut nunq̃ sueniat. nec legit nisi de vno cui fortuna ĩ oĩb⁹ fauerit. de quo vide.j. sup ỹ. mortuo itaq; testatoꝝ.j. circa pñ.

4 Quinq; sunt flua ĩ inferno ad quos saturandum.

c Cocytus. Et ibi dicit vergilius q̃ alie in sepultoꝝ corpoũ circa hunc fluuiũ iferna-lẽ errãt centũ ãnis donec sepeliãtur: vt habet sup ỹ. mortuo ita q̃ testatoꝝ.j.dũ loq̃tur de se occidẽtibus.

a Effeminat. Unde Salustius in catilinario. Auaricia inquit studiũ pecunie habet: quã nemo sapiẽs cõcupiuit. Ea quasi venenis malis imbuta corp⁹ animũq; virilem effeminat. Et in oratiõe ad Cesarẽ senẽ de republica sic dr. Auaricia belua fera inanis intoleranda est: quo intendit opida: agros phana atq; domos vastat diuina cuz hũanis p̃miscetneq; exercitus: neq; mania obstãt q̃minus vi sua penetret.

a Fama pudicitia liberis patria atq; parẽti b⁹: cũctos mortal. spoliat. Ueruz si pecunie decus ademeris: magna illa vis auaricie facile bonis morib⁹ vincetur.

5 Bona futura p̃tia: z preterita: tenẽt semp hoiez triste

b Hoiez dolẽtẽ. hec tria de bonis⁵ tpalib⁹ tristia breuiter tãgit Bapti. mãtuan⁹ parthenices mariane li. j. duz dicit. Inter multa hoim fata infelicia dãno. Non erit hoc minimo: tristẽ sperata: superbũ iam presens: amissa facit fortuna dolentem.

6 Tria sunt in oi rerũ varietate p̃cipua q̃ sapiẽtes potãt.

c Cũ dolore z tristitia due pfecto sunt passiones necãtes q̃nq; hoiem sc̃z tristitia z letitia. Tristitia occidit ſz tarde: nã ĩ tristitia ꝑmo retrahit calor naturalis ad interiora z postea exalat ad exteriora: q̃ exalatio caloris phi bet nutrimẽtũ ĩ mẽbris: ꝛopaꝝ cõsumptionem ĩ illis. iuxta illud Prouerbi. xix. spũs tristis exiccat ossa. Et eo modo vide m⁹ mori cõter oẽs aquas. Letitia autẽ nimia cito occidit: q̃ tũc cor magis dilatat ex q̃ calor naturalis illico ad exteriora trãsit z a corde recedit. et sic mors cito contingit. iuxta illud Prouerb.j. ꝓsperitas stultorũ p det illos. sicut legit de Tito ĩ obsidione hierosolymitana relicto: qui audita vespasiani p̃ris sui p̃motiõe ad iperiũ: pre gaudio cecidit subito in paralisim semi mortuꝝ: si a tosepho sapienter nõ fuisset putsuz. Utrũq; etiã occidit aiam tã vita ꝓspera q̃aduersa. sed magis

perdere oculum: q̃s denariũ. Quales sunt illi de monte ferrãdo in aluernia ꝑm Jo. fab.in.§.sed z lex.instit.de inur. Pariter recitat Ualer.li.vij.ti.de necessitate. Dõ quidam prenestinꝰ necessitate famis oppressus maluit murẽ captũ ducẽtis denarijs vẽdere z fame necari: q̃s ipsum comederez saluari. In illa inquit obsidione cũ trecenti prenestini pmanerẽt: euenit vt ex his quidam murẽ captũ ducentis potius denarijs vendere: q̃s ipse lentende famis gratia cõsumere mallet. Sed credo deoꝝ puidentia effectũ: vt z vẽditori z emptori quem vterq; merebat exitũ attribuerit. Auaro em fame cõsumpto manubijs soi diũ suaꝝ frui nõ licuit. Equi animi vir ad salutarẽ impẽsam faciendã: care quidẽ verũ necessarie cõparato cibo vixit. Tertio fortuna bonoꝝ acquisitorum amissa z

b perdita: facit hoiem dolẽtẽ⁵. iuxta illud Maximiani poete. Dura satis miseris memoratio prisca bonoꝝ: ideo minimo studio est retinẽdũ bonũ cuius caduca possessio tã leui afflatu violentie cõcussa dilabi potest. dicit Ualerius.libro.ix.titu.de morte non⁹ vulgari. De coma diogenis

6 fratre loquẽs. Quapropter † tria sunt: vt ait Empedocles philosophus in tota rerum varietate precipua: scilz. Affluentie bonorum contemptus: future felicitatis appetitus: z mentis illustratio. Quorum primo nihil honestius. Secundo nihil felicius. Tertio nihil ad amborum consecutionem efficacius: teste etiam ꝓphilosopho.in lib.de vegetabilibus. Sicq; bona ista tpalia acquirũtur cum labore: possidentur cũ timore: z amittuntur

c cum dolore⁶. Unde Ualerius.li.iiij.tit.de pauperate.in princi. Omnia inquit habet qui nihil concupiscit: eo quidem certius: q̃ qui cuncta possidet: quia dominiũ rex collabi solet: bona mentis vsurpatio nullum tristitiis fortune recipit incursum. Itaq; quorsum attinet: aut diuitias in puma felicitatis parte: aut paupertatem in vltimo miseriarum statu ponere. Cum et illarũ frons hilaris multis intus amaritudinibus sit referta: z huius horridior aspectus solidis ac certis bonis abũdet. et eodem lib.titu.de abstinentia z continentia: dicit Fabricium locupletem fecisse: non multa possidere: sed modica desiderare. z libro.vj.titulo.de varietate casuum.in fiñ. Caduca inquit nimium et fragilis: puerilibusq; consentanea cre-

pspera. vñ a Aug. Multi res aduersas timēt: pspera nō timēt tñ periculosior est aĩe res pspera q̃ aduersa. vt pz ĩ Dauid: qui in aduersis q̃ passus fuit a saule non cecidit: sz in psperis regno adepto cũ bethsabee peccādo defecit. ideo clamat Boet. li.j. de ɔsola. Gaudia inq̃t pelle: pelle timorē: nec doloradsit. nubila mens est: hec vbi regnāt. de h̃ vcz qualr letitia celerius occidit hoĩez q̃ tristitia. vide ĩ.sup ṽbo: mortuo ita q̃ testõre.j. circa p̃n. loquendo de morte ex varijs casib⁹ cõtingēte.

7 Uide q̃d veniat ĩ relicto bonorũ: ⁊ an veniant iura ⁊ actiones.

a Crepũdijs.i.crepitaculis ĩ collo pueroruz suspēdi solitis: que bulle silia nihil p̃ter ventum et quedā cre-

pũdijs:a sunt ista que vires atq̃ opes humane vocant: affluunt subito repente dilabunt: nullo in loco: nulla in psona stabilibus nixa radicib⁹ cõsistũt: sed incertissimo flatu fortune huc atq̃ illuc acta: quos in sublime extulerunt: improuiso recursu destitutos in profundo cladiũ miserabilr immergũt. Itaq̃ neq̃ debent existimari neq̃ dici bona q̃ inflictor malor̃ amaritudinem desiderio sui duplicant. hec ille. Nā diuitie cũ labore pariunt: cũ anxietate custodiunt: ⁊ cũ merore amittunt: aut dimittunt. Multisq̃ perniciem peperere: prout exēplũ habem⁹ de alterochar eius sobole: quāto labore bona paterna psecuta fuit: nec oĩa habuit etiā post morte adtecte. Ideo nos beatos non faciunt: neq̃ beant: sed aliqualiter sustētant in hac fragili vita parũ duratura: que quoties venerunt in heredis institutione cõprehendũt mobilia ⁊ immobilia: ac iura ⁊ actiones ⁊ quecunq̃ testator possidebat ⁊ ei cõpetebant. Qd̃ est verum: q̄ si loco hereditatis vel partis hereditatis relinquant: tam in vltima voluntate: q̄ in cõtractu inter viuos cõcedantur. l.j. C. de heredi. vel acti. vendi. Non tamen intelligatis: q̄ concedens seu vēdēs bona seu hereditatē cui⁹ est heres sit liberat⁹ a creditorib⁹: immo poterit tanq̄ heres ɔueniri. l.ij. ti. palleg. Sed exactus a creditorib⁹ hereditarijs: regressum habebit contra emptorē. vt ibi ⁊ no. glo. ⁊ Bar. in dicta. l. princeps bona.

7 † Si vero relinqueret pars bonor̃ per modum legati ⁊ relicti particularis: ⁊ nō loco hereditatis: tũc nō veniunt actiões. q̄ intelligitur pars bonor̃ sine onere: scz deducto ere alieno. l. non amplius. §. fi. cũ l. seq. fi. de lega.j. et. l. si quis seruũ. §. fi. cũ l. seq. ff. de lega.ij. Et an in tali legato veniant fruct⁹. videatis in. l. si quis bonorũ. vbi plene Bar. ff. d̃ leg.j. Preterea relictis bonis simplr: relicta censent nedum bona mobilia ⁊ immobilia: sed etiā bona se mouentia veluti animalia: actiones: et noia. l. mouentiũ. ff. de ver. sig.

8 † Plus dico: q̄ licet appellatione bonor̃ mobiliũ ⁊ immobiliũ nō ɔtineantur actiones nec iura. l. a diuo pio. §. in vēditiõe. vbi Bar. ⁊ Alex. ff. de re iudi. ⁊ Gui. pape. q. cccxlj. in fiñ. ⁊ cccclxix. vbi plene. Tamē in hoc casu si testator noster dixisset reliquo oĩa bona mea mobilia ⁊ immobilia: etiā iura venissent ⁊ actiones: remota rerũ numeratione ⁊ specificatione. l.j. §. si ex fundo. ff. de heredi. institu. Plus dico: q̄ licet appellatione bonor̃ sitorũ ⁊ positorũ hic caturci vel alibi vbiq̄ nō veniant iura et actiones propter illa verba: sita ⁊ posita. que significant bona posita in loco ⁊ locũ occupantia. Et sic nō cõprehendunt iura nec actiones: que non sunt in loco cũ sint incorporalia: vt decidit singulariter Bar. in. l. potest pupillus. ff. de aucto. tuto. ⁊ cõsuluit Francis. areti. consi. liiij. iiij. colum. Similiter appellatione bonorum que habeo hic caturci: non veniunt iura nec actiones cũ sint res incorporales que certo loco non circunscribuntur: cum nō sint entia realia: sed rationis. l. fi. C. de p̄scrip. longi tempo. ⁊ l. fideicõmissum. §. tractatum. ff. de iudi. ⁊ consuluit Barba. in prima parte: consilio. xxxvj. iij. col. in princi. Attamē si testator noster dixisset. Cetera bona hic aut vbicũq̄ sita ⁊ posita: adiecte filie relinquo Tunc appellatione bonorum sitorũ ⁊ positorũ venissent iura et actiones: necnon redditus annui: qui q̄si sunt perpetui inter bona immobilia cõputantur. Idem si ad longũ tp̄s debeantur. Sed si nō sint perpetui: aut forte ad modicum tp̄s debeant: tunc inter bona mobilia cõputant. de quo per Bal. in. c. cum martinus. de constit. vbi late per Barba. xlj. col. Et intelligatis actiones actiue ⁊ passiue cõprehendi ⁊ venire in generali heredis institutione: scz illas que cõpetebant inter testatorem cũ viuebat ⁊ extraneos: ita q̄ heres agere poterit cõtra oẽs debitores: ⁊ etiā conueniri ab oĩbus creditoribus hereditarijs: sicut posset testator si viueret: vt dictũ est. q̄ oẽs tales actões actiue ⁊ passiue veniũt in heredis institutione: ⁊ in persona ⁊ ɔtra personā heredis radicant per aditionē hereditatis. Sz ille que cõpetebant actiue ⁊ passiue inter testatorē ⁊ ipsum heredem nō veniunt in tali heredis institutiõe: nisi extinctiue. q̄ extinguũtur per aditionē hereditatis ⁊ cõfundunt in totũ: si creditor vel debitor sit heres insolidũ: aut pro parte: in qua reperitur heres esse. l.j. ⁊ l. si adulta. C. de heredi. act. ⁊ l. si vxor. C. de bonis aucto. iudi. possi. vnde prime actiones veniunt executiue actiue ⁊ passiue in heredis institutione: sed iste veniũt extinctiue ⁊ cõfusiue. q̄ hereditatis aditione confunduntur: nisi in certis casibus: de quibus per Barto. et b clarius per Alex. in. l. debitori. C. de pac.[b]

9 † Ulterius dico: q̄ licet in generali appellatione bonorum suorum non veniant bona feudalia: emphyteoticaria: aut libellaria. vt eleganter dicit Bar. in. l. iurisiurandi. §. si libertus. ff. de ope. liberto. quia nō sunt propria testatoris ̄m Bal. in. d. l. quoniā nouella. vbi Salic. ⁊ in. l. si q̄n. C. de inoffi. testa. §. illud. Adeo q̃d filius qui fratrib⁹ suis pactũ fecit de nihil petendo in paterna hereditate: nō obstāte tali pacto poterit petere feudũ ⁊ emphyteosim. ̄m Bar. in. l. item videndũ. §. fi. ff. de peti. here. ⁊ plene habuistis in ṽbo: duas hũs

pitũ facetia icludũt pueris tamē iocundissima.

b C. de pact. d̃ quo plene h̃r. j. sup verbo: mortuo ita q̄ testatore. j. tractādo de scd̃a testõr̃ pfectione: que aditiõe hereditatis inducit. ṽ. et sicut per factum pbat anim⁹ ⁊c.

9 Oĩa et quecũq̄ bona ⁊ iura veniunt in heredis institutiõe: etiā feuda: sz nō regna.

10 Jus patronat⁹ venit in heredis institutiõe ⁊ hoĩes ac vasalli necnō iurisditio.

filias. dũ tractaui de pacto de nō succedēdo. Pariter etiam ex testõ vasalli vel emphyteote veniũt in heredis instõne nedũ bona corpalia ⁊ incorpalia: pr̄imonia: seu allodia nemini subiecta: sz etiā emphyteotica ⁊ feudalia: q̃ testator i feudũ tenebat aut emphyteosiz ab alio dño directo: q̃ lz alienari nō possint sine ɔsensu dñi interuiuos: vt. l. fi. C. de iu. ēphy. ⁊ c. potuit. de locato. Tñ in eis põt heres institui. Et si nihil dicat veniũt in instõne h̄dis ̄m docto. ibi: maxie in p̄nti regno. vbi feuda sũt ad instar pr̄imonior̃ redacta ̄m Jo. fab. in auc. ingressi. C. de sa. sanc. ec. vt dixi plene sup ṽ. Et vxorē noĩe adelasiā. in. j. ar-

10 ti. ⁊. v. decisione. † Etiam venit in institutione heredis ius patronat⁹ q̄uis eccl'iasticum: q̄ trāsit cum vniuersitate bonor̃. c. ex literis. de iurepatro. licet femine cēnt heredes institute. c. cũ seculsi. eo. titu. ⁊ c. fi. ⁊ vbiq̄ Panor. de ɔces. prebē. Attamē hec adiecta raynutij filia: cui a p̄re erant cetera bona relicta: cēsetur instituta etiaz in feudis ⁊ q̄buscũq̄ alijs bonis cuiuscũq̄ alterius forēt ɔditiõis: attēto q̄ nullus alter apparebat heres vniuersalis: immo tũc appellatiõe bonor̃ vasalli ⁊ hoĩes testatoris: ⁊ q̄cũq̄ iura ei cõpetētia actiue ⁊ passiue etiā iurisditiones ⁊ dñationes: vt no. Bal. in. l. liberti. vlti. colũ. de ope. liberto. ⁊ tz Jo. fab. in. §. j. insti. de rer̃ diui. exceptis regnis q̃ nō venirēt p̄sertim regnũ frācie de quo rex disponere nō potest etiā instituēdo illum cui pertinere debet: vt dixi super verbo: In codez testamēto relinquens. j. in. xviij. limitatione.

11 † Plus consuluit Ludo. cõsilio. lxxxj. q̄ si testator instituerit vnũ in bonis que habet tholose: ⁊ alium in bonis que habet hic caturci: vbi fere habet omia bona sua: ⁊ ille talis testatori premoriatur: eo tũc institutus in bonis tholose per ius accrescendi fit omniũ bonorum heres. Cũ diuisio bonoruz nō inducat pr̄imonij diuersitatem in ipo priuato: cuius vnũ tm̄ potest esse patrimoniũ. l. iurisperitos. §. cũ oriundus. ff. de excusa. tuto. quia nō est sicut in milite cui patrimonij diuersitas adesse p̃t. l. si certar̃. §. iulianus. ff. de testa. mili. ⁊. l. j. C. illo eo. tit. Et rõ premissoruz est. ne testator decessisse videatur pro parte testatus: ⁊ p parte intestatus. l. ius nostrũ. ff. de regu. iur. ⁊ in. §. hereditas. insti. de here. isti. q̃d fieri nō põt de iure in pagano: nisi ɔsuetudo patrie vel ciuitatis eēt in ɔ̄rũ: q̄ tũc posset vnusq̄sq̄ decedere p parte testat⁹ ⁊ p parte intestat⁹: ̄m Bal. in. l. de q̄b⁹. viij. colũ. vbi h̃ pbat bona rõne. ff. de legib⁹. Et q̄ tũc appellatiõe bonor̃ veniant vasalli. tz Bal. in. l. j. i. ij. lec. ff. de sta. ho. Al's aũt si fili⁹ fuisset heres vniuersalr istitut⁹ ille cui testator reliq̃t bona mobilia ⁊ imobilia haberet loco legatarij. argu. l. q̃ties. ff. de here. insti. Qm̄ eo casu illa ṽba non cõtinerēt vniuersalia bona: q̄ nō cõprehē-

12 derētur iura. † Et idē fuisset si noster testator dixisset adiecte relinquo cet'as res: q̄ tũc cũ ṽbũ rei sit gñale. l. j. §. fi. ff. si cer. peta. illa ṽba iportassent heredis instõnē vniuersalē: ɔsiderato q̄ nemo alius fuerit vniuersalr institut⁹ ̄m Bar. in. d. l. q̃nt⁹. §. argēto. ff. de au. ⁊ argē. lega. Et sic veniēt oĩa mobilia: imobilia: iura: ⁊ actiões: ita q̄ oĩa trāseũt actiue ⁊ passiue tanq̄ in heredē rõne p̄dicta. s. ne testator dicat p parte decessisse testat⁹: ⁊ p p̄te intestat⁹. Nā lz appellatio bonor̃ plus ɔprehēdat q̄ appellatio reruz: ̄m Bal. in. d. l. j. ff. de sta. homi. Tñ hoc casu in oĩbus eq̄parantur. Ita q̄ nō refert an testator simplr dixerit relinquo cetera bõa: vel dixerit relin-

13 quo bona mea ⁊ res meas. † Nā rõne p̄dicta hec noĩa possessiua meũ tuũ aut suuz vniuersalē dispositionē nō restrigũt: vt ē tex. h̃ dũ dicit: cetera bona sua. vbi h̃ pnomē sua nullaten⁹ restrigit: q̄n istitutio heredis fuerit vniuersalr: talr q̄ oĩa indifferēter veniũt etiā iura: actiões vasalli: bona emphyteoticaria: liuellaria p̄ntia ⁊ futura ̄m Bald. in. d. l. j. in. j. lec. de sta. ho. Et idē si dixisset relinq̃ q̃cq̃d habeo in bonis vel reb⁹ meis. vt ibi dr̃. Idē si dixisset reliquo ceteras possessiões: qm̄ tũc oĩa actiue ⁊ passiue veniũt vbi ali⁹ nō repit in testõ heres vniuersalr institut⁹: ⁊ hoc rõne p̄dicta. Quinimo lz testator certā rē exp̄mendo relinquat gñaliter ceteras res: non videat p clausula gñalē nisi res siles specificatis ⁊ nō diuersas. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino tritico ⁊ oleo lega. ⁊. c. sedes ap'lica. vbi Panor. ⁊ doc. de rescrip. Attamē si in tali testõ nō eēt ali⁹ heres vniuersalr istitut⁹: ille cui eo mõ relictũ esset erit heres: ⁊ oĩa hēbit: q̄uis dissilia specificat. Qd̃ est adeo verũ: q̄ etiā si testator nō dixerit: relinquo bona aut res vel possessiões vbicũq̄ site existāt: in tali institutiõe venient omnia ⁊ singula bona testatoris: q̄uis extra territorium: immo extra regnum sita: per rationem predictā. Nā institutio heredis in parte vel in certa re quātũcũq̄ minima facta alio non dato herede vniuersali. ad totā ⁊ integrā testatoris substantiā trahit ⁊ h̄ditatē. l. j. §. si ex fũdo. ff. de heredi. insti. Ne testator dicat pro parte decessisse testat⁹ ⁊ p parte intestat⁹. Secus autē esset in legatis vel donatiõibus loco hereditatis nō expedit. Vñ si q̃s diceret do tibi bona vel res mobiles ⁊ imobiles nō venirēt iura neq̄ actiones: vel si quis diceret do tibi bona mea: vel res meas: non venirent nomina debitorum: q̄ illud

12 Quid veniti relicto rerum: vel possessionũ aut eorũ q̃ habeo.

Universidad de D... Biblioteca

est meū qđ vendicare possum. vt dicta.l.
quintꝰ.§.argēto. Sed nomē debitoris vē
dicare nō possum: cū ꝑsonalis actio ꝛ rea-
lis distinguātur vt spēs q̄si opposite. insti.
de actio.§.oim̄. Preterea hoc ꝓnomē mea
est possessiuū. Et iura ꝑsonalia non possi
dent.l.fi.ff.quoꝝ bonoꝝ. Et sic non inclu
dunt in tali donatiōe: maxime si donator
dixerit do bona sita ꝛ posita: qꝛ talia iura
nō sūt entia realia: que situari possint: nec
eē pñt in loco. Ergo nō veniūt in tali do
natione: ƀm Bar. in dicta.l.pōt pupillus.
ff.de aucto.tu. Si aūt donator diceret: do
bona mihi pertinētia: aut res: tūc nomia
debitoꝝ includerent. qꝛ verbum rei est ge
nerale. ꝛ verbum pertinere est etiam gene
rale. vt dicta.l.j.ff.si certum peta. ꝛ.l.ver-
bum pertinere.ff.de verb.signi. Et idem
est in verbo: habeo. Puta si dicerē: do ti-
bi oia bona q̄ habeo. Nā habere dicūtur
ea q̄ in credito habemꝰ.ff.de regu.iuris.
l.qui actionē.ꝛ.ff.de acq.rerū domi.l.rem
in bonis. Sed si dico: dono tibi: id qđ ha
beo caturci vel tholose: actiōes ꝑsonales
nō continentur. qꝛ locus non circūscribit
illa incorporalia.l.caius.ff.de lega.ij. Nā
hoc casu nō est sicut in heredis istitutiōe:
que vt dixi oia cōprehēdit. Si autē dixi:
dono tibi oēs possessiones meas nō cōti
nentur mobilia puta libri: vel se mouētia
vt sunt boues ꝛ cetera aialia. Cū ƀm cōem
vsuz loquēdi: talia nō veniāt appellatiōe
possessionū: ƀm Cynū in.l.fi.C.de cōpen
sa.ꝛ Bal.in.d.l.j.ff.de sta.homi. facit glo.
in.l.j.ff.de acq.re.domi.q̄ dicit q̄ ip̄roprie
dicitur possessio rerum mobilium. Et ita
etiā tenet Bar.in.l.vxorē.§.legauerat.ff.
de lega.iij.quem sequitur Jo.de pla.in.l.
14 rura.C.de oi agro deserto.li.xj.† Et hoc
verū q̄ appellatiōe possessionū nō veniūt
libri: nec cetere res mobiles: nisi ille dona
tor in suo pr̄imonio nihil aliđ hēret: q̄z li-
bros: vel alia mobilia. qꝛ tūc venirēt libri:
maxime qꝛ afferūt fructꝰ vberes ꝛ posses-
siones faciūt pingues. Cū si tūc alr̄ dice-
remꝰ: legatū seu donatio eēt inutilis: ƀm
Barba.in.c.possessiōes.de rebꝰ eccle.nō
alie. Et nō cēsent tūc solū possessiōes do-
nate: sꝫ plena ꝓp̄etas earū: ƀm Panor.in
c.pe.de fur.per.l.interdū.ff.de v̄b.sig. Jđ
15 dicit Bal.in.d.l.j.de sta.ho.† q̄ si ego do
aut lego quicq̄d habeo i domo venit etiā
firmamentū: qđ in domo est: dūtamē nō
sic venale. qꝛ illud nō veniret.l.generali.
§.vxori.ff.de vsufruc.lega. vbi plene Ale
xā.ꝛ plene Bar.in.l.diuus.ff.de bo.dāna.
ꝛ Bal.i rub.C.de v̄.sig. Nec alie merces
venales in tali dispositiōe veniūt: vt.d.l.
gñali. sicut nec nūmi seu pecunie ibi repo
site vt mutuo dent: vel alr̄.de pñti erogē
tur.l.si chorus.§.his v̄bis.ff.de lega.iij.

15 An appellatione eoꝝ q̄ hēo in domo veniat pecunia ꝛ res venalis.

Secus si vt ibi perpetuo sint: vt ibi: ꝛ.l.si
mihi.§.his v̄bis.ꝛ vtrobiq̄ Bar.eo.ti.de
leg.iij. Secꝰ si dixisset: lego oēs res meas
nō adiectis his v̄bis.q̄s domi hēo. qꝛ ve
nalia nō cēsent eē i domo: sꝫ extra. Jđ nō
veniūt appellatiōe eoꝝ q̄ domi sūt: nisi di
cerē lego q̄ domi sunt q̄quomō. Quo ca-
su etiā venirēt venalia: idē si in domo ali
quid nō haberē nisi venale: qꝛ illud veni
ret: ne legatū sit inutile. argu.l.fundus q̄
locatꝰ.ff.de fun.instruc.ꝛ.l.pedicul.§.itē.
ff.de au.ꝛ argē.leg. Dūtamē ille mercan
tie venales sint ipsiꝰ testatoris: alr̄ nō. qꝛ
verbo gñali: suū ius tm̄ donasse aut legas
se videt.l.vxor patrui.C.đ lega.ꝛ.ff.de ꝯ
hē.emp.l.q̄ tabulas.ƀm Bar.in.d.l.gñā-
li.§.vxori. Preterea hoc veꝝ q̄ legata do
mo vel legatis his q̄ domi sunt nō veniūt
merces venales vbi sūt alie res: nisi lega
tū esset factuz filio testatoris. Quo casu si
alij heredes nō nimis grauētur: puta stā
te vlteriori amplo pr̄imonio: tūc i legato
res venales domi existētes includūtur. ꝑ
tex.singularē in.l.q̄situ.§.si ipse papiꝰ.ff.
16 de fun.instruc.† Quia ardor charitatis
paterne v̄boꝝ inducit dilatationē.l.aure
lius.§.titiꝰ.ff.de libera.leg. Sicut dicebat
Bar.in dicta.l.vxori.ff.legauerat.ff.de le
ga.iij.q̄ appellatiōe possessionū nō venit
pecunia: nec cōprehendit in donatiōe vel
legato possessionū: nisi talis pecunia fuis-
set ad banchū deposita ꝓ emendo posses
siones: qꝛ tūc legatis possessiōibꝰ videt le
gata pecunia.l.iij.§.q̄d ergo.ff.de cōtra.
17 iudi.tutele.† Unum tm̄ mēti tenebitis q̄
vbicūq̄ in.l.apponit v̄bū plena: tūc pos-
sessio: capit ꝓ dn̄io: ꝛ possessiōe: ꝑ tex.sin-
gularē in.l.raptores.C.de epi.ꝛ cler.ꝛ ibi
Bar. Et idē si apponat hoc v̄bū plenissi
mū dn̄iuz. qui modus loquēdi nō est alibi
ƀm Bal.in.l.j.C.de nudo iure q̄ritū tollē.
de quo plene dixi.s.v̄bo: Et vxorez noie
adelasiā.in p̄mo p̄ncipali arti.ꝛ.ij.decis.
Et si dicerē lego res meas: quas habeo i
tali territorio. Ex hoc videor legasse seu
donasse hoies meos ꝛ subditos meos: q̄s
ibi habeo.ꝑ tex.singlarē in.l.talē.§.fi.ff.
de her.insti. dūtm̄ nō sint mihi sanguie cō
iūcti. Qꝛ in gñali ƀmōe nō p̄sumit q̄s loq̄
ꝯ sibi ꝯiūctos: vt ab eo seu heredibꝰ suis
separent.l.obligatiōe gñali.ff.de pig.ꝛ.l.
hūanitatis.C.de excusa.tu.facit.c.postre
mo.de appel.ꝛ.d.l.talē.in fi.ꝛ ē bonꝰ tex.
in.l.possessionū diuisiōes.C.cōia vtriusq̄
iudi. Jđ dicebat singlr̄ Bal.in.l.si hr̄des.
C.đ testa.manu.q̄ abbas trāsigere nō p̄t
de mōacho vel cōuerso: nisi cū decreto su
perioris. Cū eq̄parētur rebꝰ imobilibꝰ ꝑ
18 illū tex.† Sed q̄d si donem q̄cq̄d habeo
in bonis: ꝛ habeo vsumfructū formalem:
an videar donare ipsius cōmoditatē: Et

18 De donāte q̄cq̄d hꝫ aut oia vtēsilia.

videt q̄ nō.l.j.ff.de vsufruc.lega. qꝛ illud
nō est aptū esse de proprietate: ꝛ vsufructꝰ
formalis nō đr ꝓp̄ie de bonis meis: q̄z-
uis p̄cise nō sit extra bona mea.arg.ꝯtra
in.d.l.vxor patrui.C.de leg. Sed pone q̄
dedi oia vtensilia mea: nūquid includant
cōia mihi ꝛ titio: ꝛ bal.in.d.l.j.dicit q̄ nō:
qꝛ alterū ex simplicibus.i.alterū extremū
nō cōtinet mixtum.ff.de lega.iij.l.hoc le-
gatū.ꝛ.ff.de lega.j.l.serui electione.§.ij.ꝛ
fi. Ex quibus oibus resultat que sunt illa
que veniūt appellatione bonoꝝ: aut rerū
vel possessionū. de quo plene per Guil.de
cug. Bar.ꝛ Bal.in.d.l.j.ff.de sta.ho. An-
ge.in.§.fi.insti.de iure natura. Bal.in.l.si
constāte.in fi.ff.solu.matri.ꝛ Barba.in.j.
parte.cōsi.xxxv. Uideatis Bal.ti.de allo
diis.c.j.iij.col.ꝛ in.c.j.iiij.col.de capita.q̄
curiā vendi.in vsibus feudoꝝ. Ubi etiam
decidit an donato et legato castro videa-
tur donata iurisditio. de quo plene in.l.j.
§.cū vrbē.vbi docto.ff.de offi.p̄fec.vrbis.
videatis glo.ꝛ Panor.in.c.cōquestus.de
fo.cōpe.ꝛ in.c.cū inter.de re iudi.vbi deci
dit. Quid si donetur castruz: vel alia res
19 pleno iure. ¶ † Uiso q̄d importat relictū
bonoꝝ: vel rerū aut possessionū: quotidia
num succedit dubiū. Quid importat reli-
ctum vsufructus bonoꝝ: vel reruz. ꝛ cōis
doct. cōclusio est: q̄ si tale relictū fiat vxo
ri testatoris: vbi testatoris descendentes
sunt heredes: Nō habebat vxor cui talis
relictus fuit vsufructꝰ: in bonis ꝛ heredita
te mariti: nisi vitā honorabilem ꝓut ante
viuēte marito habere consueuerat: ita q̄
hoc casu relictū vsufructus oim bonoruz
nō plus importat q̄z simplex relictum ali-
mentoꝝ. vt eleganter decidit Bar.in.l.ti
tia.§.titia.ff.de lega.ij.ꝛ in.l.j.cū aut.hoc
locū habet.ibi posita.C.si mulier scđo nu
pserit. vbi plene Cynꝰ ꝛ Saly.et Bal.in
l.fi.C.de indicta viduita. Sed indubitā-
ter habebit alimenta: scꝫ illa vxor quā te-
stator habebat tp̄e testamēti facti: cui re-
liquit vsumfructuz. Si autē testator post
testamentū superuixerit: ꝛ secundā vxorē
duxerit: tali secūde vxori nō deberent etiā
alimēta ƀm Bal.in.d.l.fi.C.de indicta vi
20 duita. † Sed Alexā.ibi in addi.tenet cō-
trariū videatis eūdē opiniones cōcordā-
tem in scđa parte.ꝯsi.clxxiij.inci.viso pro
cessu cause.ꝛ in.d.aut.hoc locū hꝫ.dicit sa
ly.vnū singu.v̄bū: vꝫ q̄ si filiꝰ testatoris
et extraneꝰ siue coheredes: ꝛ mater filij re
licta fuerit oim bonoꝝ mariti vsufructua-
ria: ille extraneꝰ gaudebit p̄uilegio a lege
dato ipsi filio: vt i vtraq̄ hereditatis por-
tione: mr̄ testatoris vxor nō habeat nisi so
la alimēta ꝛ p̄eminētias. quas cū marito
habebat.ƀm Bar.in.d.l.titia. Et idē si le
garet ꝯcubine aut mr̄i: vel sorori testōris:

19 Quid importat relictū vsufructus bonorum.

20 De illo q̄ vxorē reliqt dñaz ꝛ vsufructuariā: vl̄ vxor maritū vel filiꝰ matrē: aut sororez vel concubinam.

vbi vt dictū est fuerūt filij ipsiꝰ heredes
instituti.ƀm Bal.in.d.l.fi. Et idē est ccon
uerso si vxor filijs istitutis maritū relinq̄t
dn̄m oim bonoꝝ: ꝛ vsufructuariū: qꝛ tunc
maritꝰ nō habebit nisi alimenta cū filijs.
ƀm bal.ꝛ Ang.in.d.aut.hoc locū hꝫ. Qđ
verū intelligatis q̄ sola alimēta habebit
virtute legati: sed eo qꝛ pr̄ ꝛ per ꝯñs legi-
timus administrator bonoꝝ maternoꝝ ꝛ
aductitioꝝ sui filij aliud esset.l.j.C.de bo
nis mater.ꝛ.l.cū opꝫ.C.de bo.q̄ libe. quia
rōne patrie p̄tātis haberet forte vsumfru-
ctum totiꝰ hereditatis: nisi diceremꝰ illis
legibꝰ derogari ꝑ specialē testatricis di-
21 spositionē cogitabitis. † ¶ Et p̄missa in-
telligatis v̄ba: scꝫ q̄ vxor per maritū relicta
dn̄a ꝛ vsufructuaria oim bonoꝝ nō hēbit
nisi sola alimēta: nisi alr̄ ꝯstaret expresse
de voluntate mariti defuncti: q̄ voluerit
vxorē habere ꝛ ꝑcipere integros fructꝰ he
reditatis: vel de hoc ꝯstaret per ꝯiecturā:
q̄m eo tūc vxor ꝑciperet integrū vsumfru
ctum bonoꝝ mariti: vt eleganter cosuluit
Pau.ꝯsi.ccclxxxix.inci.qđ vxor quōdam.
vbi maritꝰ vxori legauerat in testō alimē
ta: ꝛ postea in codicillis legauit eidē oim
bonoꝝ vsumfructū. Cū appareat de men
te testatoris fuisse q̄ vltra alimēta vsum-
fructū habeat: vt ibi per multas efficaces
ꝓbat rōnes. Et idē in casu ecōuerso i ma
rito relicto vsufructuario: sane intelliga-
tis q̄ vxor nō habeat nisi sola alimenta:
vbi filij testatoris heredes instituti suput
xerunt patri: ꝛ adierūt hereditatē: qꝛ tunc
vt dictū est vxor testatoris defuncti oim
bonoꝝ vsufructuaria nō habebit nisi ali-
mēta. Et idē si filij testatoris heredes in-
stituti essent pupilli: qui post mortē patris
postq̄z fuerūt heredes decederēt in etate
pupillari: ita q̄ hr̄ditas deueniret ad pu-
pillariter substitutos: q̄uis extraneos: qꝛ
nō haberet vxor nisi alimēta. de quo tū vi
deatis Bar.i.d.l.titia.in fi.ff.de lega.ij.et
plene ꝑ Alexā.plene ꝯcludentē in.l.ꝛ si ꝯ.
v.col.ff.de vul.ꝛ pup. Si aūt filij testōris
hr̄des viuo pr̄e testōre decederēt: ꝛ sic he
redes nō eēnt: ꝛ hereditas veniret ad suc
cedētes ab intestato collaterales vel ex-
traneos: tūc vxori deberet iteger oim bo-
noꝝ vsufructꝰ.ƀm Alex.in.ij.p̄te.ꝯsi.xlij.
inci.viso ꝓcessu. Preterea intelligatis ve
rū: q̄ vxori nō debent nisi sola alimēta: si
relictū vsufructꝰ et factū sit vniuersale de
oibꝰ bonis. vt.d.l.j.C.si mlier scđo nup.
si aūt vxori relictꝰ foret vsufructꝰ certarū
rerū: q̄ vltra alimēta ascēdit: eo tūc debet
sibi eaꝝ rerū iteger vsufructꝰ.ƀm bal.i.l.
22 si pr̄.ꝑ illū tex.C.de vsufru. † Nā legatuz
vsufructꝰ tūc sola alimēta importat q̄n est
vniuersale. de q̄ videatis pulcra per bal.ꝛ
Alex.i.l.si filiꝰ a pr̄e.v.col.ff.de li.ꝛ posth.

Et hec vera vbi filij testõris essent here
des instituti: sed si ĩstituti essent heredes
extranei: vel alij parẽtes testõris ꝙ descẽ
dentes liberi: puta q2 instituti fuerũt colla
terales: tũc vxori integrũ haberet vsum
fructũ toti⁹ hereditatis. ẜm Jaco. butri.
in. d. l. j. C. si mulier scdo nupse. quẽ sequit̃
Pau. in pr̃fato ꝯsi. in fi. lꝫ Bar. in. d. l. titia.
hoc indecisum reliq̃rit. Et idẽ puto si filij
testatoris fuerint heredes ĩstituti: q̃ post
ea a pr̃na hereditate abstinuerunt: ita ꝙ
hereditas ad extraneos medio vulgaris
substitutiõis deuenit hr̃des substitutos.
ẜm Bar. in. d. l. titia. ⁊ Pau. in. d. ꝯsi. ij. col.
Q̃m eo casu vxor integrũ ꝑcipiet vsum
fructum: q2 ꝙ vxor sola percipiat alimẽta:
fuit fauore filioꝝ introductũ heredũ a pa
tre institutoꝝ: ergo locũ nõ hꝫ vbi nõ sũt
effectualr̃: vel esse desinũt heredes. si ṽo
ipsis heredib⁹ institutis nõ vxori sꝫ extra
neo relictus fuerit oĩm bonorũ vsufruct⁹:
tũc talis legatari⁹ integrũ ꝯsequet̃ vsum
fructuꝫ: ꝑut ṽba relicti sonãt. deducta tñ
legitima iure nature filijs heredibus de
bita: quã incõtinenti sine aliqua tp̃is dila
tione habebunt tam in ꝓprietate ꝙ vsu
fructu. ẜm Bar. in. l. vxori mee. ff. de vsu
fruc. leg. Jo. an. in addi. specu. ti. de pig. §.
j. Bar. in. l. q̃m in prioꝛib⁹. C. de inoffi. te
sta. docto. maxime Alexã. in auẽ. nouissi
ma. illo eo. ti. ⁊ in. d. l. vxori mee. Et demũ
mortuo illo vsufructuario plenã habebũt
proprietatẽ cũ vsufructu per mortem vsu
fructuarij cõsolidatã. quinimo plus deci
23 dit Barba. in. c. fi. ij. col. de pig. † ꝙ lꝫ fili⁹
fuerit a patre in vsufructu oĩm bonoꝝ in
stitutus: tñ cõputare nõ tenebit̃ illũ vsum
fructũ in legitima. ⁊ ita refert consuluisse
Pe. de ancha. cõsi. cxvij. Et ratio est q2 le
gitima filij debetur in reb⁹ ⁊ substãtia te
statoris nõ in solis fructib⁹. Et idẽ esset si
vsufructus vltra dodrantẽ esset relictus:
q2 deduceret̃ seu detraheretur falcidia. l.
oĩm rerũ vsufructu legato. ff. de vsufruct.
Et idẽ esset vbi filijs heredibus institu
tis ⁊ vxore relicta oĩm bonoꝝ vsufructua
ria: ⁊ bona pr̃is deducta legitima filioruꝫ
nõ essent sufficiẽtia ad vxorũ alimẽta: q2
eo casu poterũt filij de pr̃na hereditate le
gitimã in qua grauari nõ pñt detrahere.
et de residuo alimẽta vxori testatoris pre
stare. per. d. l. q̃m in prioribus. ẜm salyc. in
d. auẽ. hoc locũ. circa fi. Unde restat cõclu
sio ꝙ in pũcto nr̃o institutis liberis testa
toris vxor oĩm bonoꝝ mariti relicta dñia
et vsufructuaria: nõ habebit nisi alimẽta:
sed institutis extraneis heredib⁹ vxor in
tegrũ habebit vsumfructũ. Cũ hoc casu
nõ militet fauor liberoꝝ: nisi vt supra dixi
fuissent extranei simul cũ liberis heredes
instituti. Nec est verũ qđ voluit idẽ Bal.

in. d. l. fi. C. de indicta viduita. vbi decidit
ꝙ vxor testatoris in casu premisso q̃n soli
extranei fuerũt heredes instituti nõ habe
bunt nisi dimidiã vsufructus: ⁊ alterã di
midiã habebũt extranei heredes institu
ti. per. l. si alij. ff. de vsufru. leg. q2 ẜm Pau.
in. d. ꝯsil. illa lex loquit̃ q̃n testator vni le
gauit fundũ. Alteri ṽo vsumfructũ eius
dem fundi: quo casu ideo cõcurrunt in vsu
fructu ambo legatarij: q2 fundi appella
tio cõsistit ex ꝓprietate ⁊ vsufructu: ita ꝙ
altero deficiẽte nõ diceret̃ fundus: sꝫ nu
da ꝓprietas: vel nudus vsufructus. l. qui
vsumfructũ. ff. de ṽbo. obli. Jdcirco relin
quẽdo vni fundũ voluit testator ꝙ etiam
habeat fructũ: nõ nudã ꝓprietatẽ: sed cũ
vnum instituit vniuersalr̃. Et alteri legat̃
vsumfructũ bonoꝝ: nõ cõstat neꝗ appa
ret ex aliquo ꝙ voluerit heredẽ institutũ
participare de vsufructu. cũ hereditas cõ
sistere possit in iure abstracto a ꝓprietate
et vsufructu: q2 hereditas dici põt sine ali
quo corpore: cũ sit ius vniuersum qđ de
functus habuit. l. hereditas. ff. de peti. he
re. ⁊. l. nihil aliud. ff. de ṽbo. sig. Nec ergo
apparet ex significato institutiõis ꝙ testa
tor voluerit heredẽ institutũ participare
de vsufructu viuẽte vsufructuario: iõ inte
ger vsufruct⁹ ꝑtinet ad legatariũ seu vxo
rem legatariã: proprietas ṽo ad heredẽ.
24 vt. d. l. oĩm. de vsufru. † Et quoties legat̃
integer vsufruct⁹ vbi integer vsufructus
debet̃ oĩm bonoꝝ: veniũt quicũꝗ fruct⁹
et ꝓuẽtus ex alijs bonis ꝓuenientes: ac
quecũꝗ obuẽtiones. l. vsufructu legato.
ff. de vsufruc. Necnon ea veniũt q̃ sunt in
noĩbus debitoꝝ: ita ꝙ talis vsufructuari⁹
exhibet debita testatoris per tex. no. in. l.
vxori mee. ff. de vsufruc. leg. vbi habet̃ ꝙ
vsufructuario debent̃ ꝓuentus kalẽdarij
Or kalẽdariũ noĩa cõtinet debitoꝝ. l. qui
filiũ. ẜm Bar. ibi in prin. ff. de leg. iij. ergo
in tali vsufructu veniũt debita ⁊ obliga
tiones q̃ defuncto cõpetebant. ⁊ finaliter
nulla res est que nõ cadat in vsumfructuꝫ
legatũ. l. vsufructu bonoꝝ legato. ff. ad le.
fal. in fi. Qđ est verũ siue testator simplr̃
dixerit: relinquo vsumfructũ oĩm bonoꝝ:
siue addiderit ꝓnomẽ possessiuũ meoruꝫ
dicens: relinquo vsumfructũ oim bonoꝝ
25 meoꝝ. † q2 hec ꝓnoĩa meũ: tuũ: suũ: iũcta
cũ illo vniuersali oĩꝫ: nõ restrigũt legatũ.
Jdẽ si indefinite diceret̃ veluti: relinquo
vsumfructũ bonoꝝ meoꝝ. ẜꝫ Bar. in. d. l.
quintus. §. argento. ff. de auro ⁊ argẽ. leg.
per tex. in. d. l. vxori mee. Nã appellatione
fructuũ ꝯtinet̃ etiã quodcũꝗ interesse te
statori cõpetẽs: vt eo mortuo possit per ta
lem legatarium peti ⁊ exigi. l. loci corpus.
§. j. ff. si seruitus vendi. quem ad hoc ibi
expresse nota. Bald. ⁊ idem Bald. in. l. si

24 Vide q̃ veniũt i vsufructu oĩm bonorum.

27 An lucrum ꝓueniens ex ꝓtocollorum exẽplatiõe cedat legatario vsufructus.

quid. C. de serui. et facit tex. in. l. deducta.
§. hereditateꝫ. ff. ad treb. Secus aũt esset
vbi testator relinqueret vsumfructũ oĩm
bonoꝝ mobiliũ et immobiliuꝫ: q2 tunc in
tali vsufructu legato nõ venient nomina
debitoꝝ: que cũ sint incorporalia non ve
niũt appellatione mobiliũ ⁊ immobiliũ.
Et idẽ de ceteris iurib⁹ incorporalibus:
quinimmo talia iura faciunt tertiã speciẽ
bonoꝝ: adeo ꝙ nullaten⁹ sunt eadẽ cum
mobilib⁹ et immobilibus. l. a diuo pio. §.
in vẽditione. ff. de re iudic. Et in proprijs
terminis cõsuluit Bart. ꝯsi. xlix. incipiẽs.
filius petri de florentia. ¶ Et ꝙ hec iura
incorporalia nõ sint eadẽ cũ mobilibus ⁊
immobilibus patet. q2 ab eis differunt in
substãtia: natura: et coꝝ effectus ꝓductio
26 ne. ¶ † Nã bonoꝝ mobiliũ ⁊ immobiliũ
substãtia est diuisibilis ⁊ corporea: iuriuꝫ
vero indiuisibilis et incorporea. ¶ Pre
terea mobiliũ et immobiliũ est vera pos
sessio: nõ autẽ iuriũ ⁊ actionũ. l. si seruus.
§. incorporales. ff. de acquir. rerum domi.
¶ Postremo mobilia triẽnio et immobi
lia longo tp̃e prescribunt̃. Actiones vero
personales sunt regulariter ꝑpetue saltez
triginta annis durãtes. l. ij. C. de cõsti. pe
cu. ẜm Berñ. landrianũ in addi. super di
cto ꝯsilio Bar. Et fuerũt originaliter ver
ba Dyni in. c. sine possessione. de reg. iur.
li. vj. ¶ Ex quib⁹ omnib⁹ supradictis re
sultat decisio ad plures quotidianas que
stiones. ¶ Et p̃mo ad id de quo Bar. di
cit in facto respõdisse i. l. diuortio. §. si vir.
27 ⁊. §. si feudũ in fi. ff. so. ma. † ꝙ si maritus
legauerit vxori vel alicui alteri vsumfru
ctum oĩm bonoꝝ: emolumentũ qđ perci
pitur ex protocolloꝝ exẽplatione: q2 forte
fuerat notari⁹ nõ ꝑtinebit ad legatarium
vsufructus bonoꝝ: ⁊ ratio est. q2 illud qđ
semel perceptũ est ⁊ nõ renascit̃ non dici
tur esse in fructu per illũ tex. Sed reddi
tus seu emolumentũ ꝓtocolloꝝ nõ reite
rat̃. q2 postꝗ instrumentũ semel edituꝫ et
ingrossatũ est a notario nõ dꝫ iterum edi
seu ingrossari sine iusta cã. l. si q̃s ex argẽ
tarijs. §. fi. cũ. l. seq. ff. de eden. ẜm Bar. et
Jmo. in. d. §. si vir. Et cõsuluit in proprijs
terminis idẽ Bar. allegato ꝯsi. xlix. et te
net in. l. quedã. §. nihil. ff. de edẽ. ⁊ Guido
Pape. q. ccccxlj. dicit tñ Bart. in. d. §. ni
hil. in fi. ꝙ emolumentũ scripturarũ reite
rabiliũ ex quib⁹ sepe ⁊ pluries pro copiã
do ⁊ exẽplãdo semꝑ percipi põt cõmodũ
certe veniret in fructu: ⁊ deberetur vxori
aut alteri vsufructuario: sicut sũt libri sta
tutoꝝ ⁊ reformationũ ⁊ ordinationum re
giaꝝ: quibus singuli ꝓ negocijs contin
gentib⁹ semꝑ indigebũt pro iustificatio
ne suaꝝ causaꝝ et regimẽ suoꝝ negocio
rũ. ¶ Sed aduertatis q2 ex his q̃ superi⁹

fuerunt dicta cõiter tenet̃ cõtrariũ: prout
tenuerũt Pau. ⁊ Ludo. in. d. §. si vir. ⁊. §.
si fundũ. ¶ Primo per tex. in. d. l. vsufru
ctu legato. ff. de vsufruc. vbi in vsufructu
bonoꝝ legato veniũt quicũꝗ fruct⁹ red
dit⁹ et prouent⁹ necnõ obuẽtiones. l. vsu
ras. ff. de vsur. ¶ Secũdo per tex. ad hoc
no. in. d. l. vxori mee. ff. de vsufru. lega. vbi
vsufructuario debet̃ calẽdariũ seu calen
darij ꝓuentus: et tñ nomina debitoꝝ se
mel exacta non renascunt̃. q2 bona fides
nõ patit̃ vt bis idẽ exigat̃. ergo ⁊c. ¶ Sꝫ
saluando opinionẽ Bar. vt sit inter pr̃es
cõcordia capere possimus verba Bal. in
l. j. ver. quero an vxor. C. de fruc. ⁊ litiũ ex
pen. vbi elegãter dicit: ꝙ si querit̃ vtruꝫ
pecunia q̃ ex ꝓtocolloꝝ exẽplatiõe redi
git̃ ꝑtinere debeat fructuario oĩꝫ bonoꝝ
quo ad potestatẽ vtẽdi ⁊ fruẽdi dũtaxat:
⁊ dicẽdũ est ꝙ sic. Sicut vti põt: ⁊ frui q̃
cũꝗ pecunia hereditaria. l. j. C. de vsufr.
Et ita loquit̃. d. l. vxori mee. vbi pecunia
redacta ex nominib⁹ debitoꝝ ꝑtinet fru
ctuario q̃ ad vtẽdũ ⁊ fruẽdũ solũ ⁊ dũta
xat: vt scꝫ post mortẽ vsufructuarij tantũ
dẽ reddat̃ ꝓprietario iuxta. §. ꝯstituit̃. in
sti. de vsufr. Nã si aliter diceremꝰ ⁊ testa
tor in hereditate nõ haberet nisi noĩa de
bitoꝝ: sequeret̃ ꝙ ꝓprietari⁹ nihil vllo tẽ
pore haberet: ⁊ ita ṽificari põt opi. Pau.
⁊ Ludo. ¶ Aut q̃rit̃ vtrũ pecunia ex pro
tocollis redacta ꝑtineat ⁊ spectet iure ꝓ
prio ⁊ irreuocabiliter ad vsufructuarium
oĩm bonoꝝ: ibi ꝙ post illius mortẽ nulla
pecunia reddat̃ ꝓprietario heredi: ⁊ dicẽ
dũ est ꝙ non. Et h̃ mõ ꝓcedere põt opi. ⁊
cõsiliũ Bar. ꝙ talis pecunia nõ pertineat
vsufructuario. Et ẜm hãc distinctionẽ in
telligi põt dicta. l. vsufructu legato. vt ẽt
voluerũt Ang. ⁊ Fulg. i. d. l. q̃dã. §. nihil.
ff. de edẽ. vbi dicũt: ꝙ si maritus legauit
vxori vsumfructũ ꝓtocolloꝝ: tũc ꝑcipien
da debẽt eẽ mulieri. q2 ita vr̃ eẽ de mẽte
testãtis. Allegãt tex. in. l. si tã angusti. ff. de
ẜui. ⁊ tex. cũ gl. i. l. si fund⁹. in p̃n. ff. so. ma.
¶ Et p̃dictã distinctionẽ opinionũ ꝯcor
datiuã tenuit idẽ Bal. i. d. l. diuortio. §. si
fũdũ. vbi Alex. ⁊ Frã. areti. ff. sol. ma. ẜm
q̃s nõ obst. d. l. si vsufructu legato. q2 text.
ibi loq̃t̃ de obuẽtiõe ꝓcedẽte ex re cuius
vsufruct⁹ relict⁹ est: q̃ idubitãter vsufru
28 ctuario ꝑtinet. ¶ † Unde notãda est dictio
ex: q̃ cãꝫ denotat imediatã. l. j. i p̃n. C. si ser.
extero. l. nõ dubiũ. C. de legi. ⁊. l. j. §. ex icẽ
dio. ff. de icẽ. rui. vel nau. Sꝫ illa pecunia
q̃ percipit̃ ex ꝓtocolloꝝ exẽplatiõe nõ dr̃
ꝑcipi in nec de ꝓtocollis imediate: sꝫ ꝑci
29 pit̃ ꝓpter ꝓtocolla. ¶ † Et dictio ꝓpter
cãꝫ denotat mediatã. l. eo tp̃e. §. fi. ff. de pec.
hãc ẽt opi. seq̃t̃ Berñ. landri. in addi. sup
dicto ꝯsi. Bar. Eãdẽ distictionẽ tꝫ Jason

in effectu in.d.l.diuortio.§. si vir i fundo. Et hoc modo decidi potest alia questio.
30 ¶†De thesauro inuento in fundo cuius vsusfructus legatus fuit quia non ptinet vsufructuario: vt illuz faciat suũ: nisi q̃ ad vsum q̃diu viuet et vsufructu finito eum cũ fundo restituet proprietario. qꝛ thesaurus nõ dꝛ pcedere ex fũdo cuꝰ vsusfructꝰ relictꝰ ẽ: vt dicaꝛ emolumẽtũ reiterabile: ꝙ annis singl'is aut sepe reitereꝛ. ¶ Preterea thesaurꝰ in aliq̃ loco inuẽtꝰ seu illiꝰ acq̃sitio causaꝛ ꝛ regulaꝛ a vero dño nõ cõmutabili: nõ aũt a dño ꝯmutabili.l.j. C.de thesauris.li.xj.Ideo videmꝰ ꝙ viro q̃ est dñs fundi dotalis ꝛ sicplusq̃z vsusfructuariꝰ.l.doce ancillã.C.de rei vẽ. nõ acq̃riꝛ thesaurꝰ: sꝫ tpe restitutionis dotis restituet eũ cũ fundo dotali. Et idẽ de illo q̃ hꝫ ius in re tm̃: vt est creditor funduz hñs hypothecatũ in q̃ repit thesauruz: q̃ lꝫ ppter cessationẽ solutiõis debiti impetrauerit ius dñij: post quã ipetrationẽ potest debitor intra bienniũ recupare pignꝰ certe recupabit thesaurũ simul cũ pignore integrũ si ipse illũ inuenit vel p dimidia si aliꝰ euz inuenisset: vt clare decidit. Jo.de pla.in.d.l.j. de thesauris etiã ex su
31 pradictis decidiꝛ. ¶ † Si gabellariꝰ id est emptor gabellaꝝ vel pedagioꝝ decesserit durãte tpe firme suerelicta vxore oĩz bonoꝝ suoꝝ vsufructuaria: qꝛ vxori debebiꝛ redditꝰ gabellaꝝ: quas firma durãte poterit exigere. scꝫ pstita cautione heredi de restituẽdo exactũ finito vsufructu. sm Bal.in.l.j.C.de vsufr.quẽ sequiꝛ Jo.barthachini in suo trac.de gabel.parte.ij. in
32 q.xxx. ¶†Que aũt sunt illa q̃ veniũt appellatione fructꝰ redditꝰ puẽtꝰ obuẽtionũ ac emolumẽtoꝝ videatis gl.i.c.gñali. de elec.li.vj.tex.ꝛ gl.i cle.statutũ.ꝺ elec.ꝛ in.c.grãdi.de supplẽ.negli.pla.li.vj.Bal. in.l.videamꝰ.ff.de vsur.i lectura antiq̃.p doc.i.c.pastoralis.de doñ.ꝛ Bal.i.l.cohe
33 redibꝰ.C.fa.her. ¶†Silr ex pmissis alia soluiꝛ q̃stio. Alicui relictꝰ fuit vsusfructꝰ oĩm bonoꝝ: in q̃bꝰ sunt multe directitates ac iura vasalloꝝ ꝛ emphyteotaꝝ: nũc dubitaꝛ cui applicari debeãt lucra renouationũ dictoꝝ fundoꝝ sicut sunt acapita laudimia ꝛ cetera iura feudalia q̃ dño debenꝛ. Et certe Oldra.ꝯsi.xxiiij. icipiẽ. Mꝺ dñe vsufructuarie.ꝛ Jo.an. in addi. spec.ti.de locato.§.nũc aliq̃.v.xciij. q̃riꝛ. in addi.posita sup verbo: q̃ tabernas.vbi videnꝛ ꝯcludere pdicta lucra vsufructuario ptinere ad vtẽdũ ꝛ fruẽdũ q̃diu viuet vsufructuariꝰ: ꝛ durabit vsusfructꝰ. Sed eo finito p mortẽ fructuarij vel al's peruenirẽt oĩa ad pprietariũ put fuit dictũ.ꝺ.de emolumẽtis ptocolloꝝ sm aliquos. Alij ꝟo tenẽt: ꝙ lucra renouationũ ꝛ recognitionũ absq̃ aliq̃li restitutione pprietario imposterꝝ fienda tñ sm aliquos ipse renouationes ꝛ inuestiture fieri debẽt p pprietariũ: ac officiarioꝝ creationes. sm Pau. in.d.l.vsufructu oĩm bonoꝝ.ff.de vsufru. ¶Semel tñ dictũ fuit p arrestũ in parlamẽto me scholari existente tholose anno dñi.M.cccclxxix.inter dominũ Anto. de morlhone tũc ꝛ nũc scdm psidẽtẽ in parlamẽto tholose pprietariũ: ꝛ dominã vsufructuariã: ꝙ ipse psidẽs dñs pprietariꝰ castri marini diocesis ꝛ senescallie rathoneñ. Et dña vsufructuaria eiusdẽ castri simul crearẽt officiarios ꝛ iuramẽtũ ꝯsulũ seu iuratoꝝ castri reciperent: si aũt feuda vel emphyteoses ppter denaria nõ soluta aut forefacta caderẽt i ꝯmissum tũc illo ꝯmisso gaudebit fructuariꝰ q̃diu durabit vsusfructꝰ: ꝛ demũ illo finito proprietas taliũ feudoꝝ ꝯmissoꝝ ꝛ incursa cedẽt ꝛ ptinebũt pprietario: de q̃ videatis Oldra.ꝯs.ccxxix.incipieñ. Sup eo quo queriꝛ.ꝛ Jo.an.in.d.addi. videatis Oldr. in
34 fi.dicti ꝯsilij. ¶†Ubi decidit etiã de thesauro ꝙ nõ ptinebit vsufructuario: quin saltꝫ teneaꝛ illũ restituere pprietario vsufructu finito.vt.ꝺ.dixi. Secꝰ esset in dño vtili: puta vasallo vel emphyteota qui si in fundo repertãt thesaurũ: cedit eoꝝ perpetuo lucro ꝛ nõ lucro dñi directi: nisi dominꝰ directꝰ thesaurum in feudali fundo aut emphyteotico repiret: qꝛ tũc rõne inuẽtionis dimidia sibi acq̃rereꝛ: ꝛ reliq̃ dimidia vtili dño. Si aũt aliq̃s tertiꝰ.puta titiꝰ extraneꝰ thesaurũ inuenerit cũ dimidia debeaꝛ dño feudi: certe dñs vtilis in illa dimidia prefereꝛ directo. sm Jo.fa. ꝛ Ang.post gl.ibi.in.§.thesauros.instit.de rerũ diui.ꝛ Joã.de pla.in.d.l.j.C.de thesauris.li.x. Et ita a paucis diebꝰ ꝯsului in fauorẽ cuiusdam emphyteote pñtis senescallie q̃ modicã pecuniã valde antiquaz fere ꝯsumptã ꝛ antiq̃tate cõfectã fodiẽdo inuenerat: qꝺ raro ꝯtingit vt in ꝯsultatio
35 nẽ deducat. ¶†Cũ thesauri inuentio sit donũ dei: vt.d.l.j.de thesauris. Ex pmissis etiã resultat decisio alterꝰ questionis
36 nõ minꝰ elegãtis. ¶†Si alicui relictus est vsusfructꝰ bonoꝝ: vel alicuꝰ castri: cui inheret iurisditio: an bãna: forescapia: pene: ꝯdẽnatiões: mulcte: emolumẽtũ sigilli ꝛ officiarioꝝ ptineãt vsufructuario: an vero pprietario. Et decidiꝛ ꝙ cedunt lucro fructuarij: cũ hec oĩa sint fructꝰ iurisditionis. sm Bar.in.l.fi.ff.so.ma.p tex. in c.j.q̃ sunt regalia. Idẽ tenet Bal.in.d.l.j. C.de fruct.ꝛ litiũ expeñ.ꝛ Ang.in.l.si cõstante.§.j.ff.so.ma.ideo dicit Bar.in.d.l. fi.ꝙ oĩa illa ptinẽt marito si castrũ aut bona i dotẽ data iurisditionẽ habeãt: qꝛ marito ptinẽt fructꝰ dotꝫ: cui onera mrĩmõij

32 Que veniũt appellatione fructus redditus prouentus obuentionum et emolumentorum.

33 An laudimia acapita vel cõmissa ptineant fructuario aut pprietario et cui pertinet facere recognitiones et inuestituras aut creare officiarios.

34 An thesaurꝰ inuẽtus ptineat pprietario vel vsufructuario aut emphyteote.

36 An bona pene.cõfiscationes ꝛ emolumẽtum iurisditionis pertineant proprietario vl' vsufructuario aut emptori emolumentorũ iurisditionis.

37 Cui pertinet psentare eccl'ie vacanti an vsufructuario vel proprietario.

38 Nota ꝺ vicaria ciuitatis caturci q̃ annis singulis vendiꝛ.

38 Si maleficiũ hoc anno committatur et fiat condẽnatio anno sequẽti cui debetur pena vel confiscatio pro tali delicto an emptori huius anni vel anni sequentis.

incũbũt. Et ita etiã tenẽt Bal.ꝛ Ang. in dicta.l.diuortio.§.si fundũ.ꝛ.§.si vir. vbi Alex.ppe fi.ꝛ Ang.i.d.l.si ꝯstãte.§.quoties.ꝛ Pe.de ãc.i.c.ij.j.ne plati vices suas. Ad h̃ facit tex.no.iũcta gl.ibi.i.d.cle. statutũ.de elec.ꝛ no. Fel.i.c.ad audiẽtiã.
37 iij.col.de pscrip. ¶†Si tñ ville in dotẽ date ptineret ius patronatꝰ. Tale ius psentãdi potiꝰ vxori ꝟe dñe ptineret q̃z marito cui ptinẽt fructꝰ rei dotalis: q̃ psentatio nõ est fructꝰ: ꝯmodũ reale afferẽs: seu aliq̃d ꝯferẽs ad sustinẽdũ onera mrĩmonij marito icũbẽtia: p q̃bꝰ daꝛ dos: sꝫ est solũ q̃dã honor sm Pañ.singl'r.i.c.fi. i fi. de ꝯces.pbẽ.ꝛ Jasonẽ i.l.fi.in fi.ff.so.ma. ¶Ex q̃bꝰ potestis itelligere: q̃d erit i penis ꝛ bonoꝝ ꝯfiscationibꝰ ipsoꝝ deliquẽtiũ: vel penis fraudãtiũ gabellas: cuiꝰ lucro cedũt: an vsufructuarij vl' pprietarij. ¶Silr talia lucra ꝛ emolumẽta cõpetũt emptori fructuũ iurisditiõis vel gabellarũ sm Bal.i.d.l.j.C.de fruc.ꝛ litiũ expẽ.ꝛ in.c.j.de feu.cog.ꝛ i rub.ff.de reꝝ diui.ꝟ. sꝫ ponamꝰ. Ang.aretiꝰ in.§.penales.isti. de act. Bal.ꝛ Sal.i.l.si q̃s sine.p illũ tex. ibi.C.de vectig.ꝛ ꝯmis.facit.l. interdũ.§. diui q̃z fratres.ff.de publica.sentit Bar.i l.i puinciali.§.si ego.ff.de noui oper.nũ. no. Bal.i.l.j.i fi.C.si ppter publi.pẽsi. Et hec est ꝟitas.lꝫ Ang.i.l.si q̃s id qꝺ.ff. de iu.o.iu.ꝛ.l.at vbi.ff.de peti.here. tenuerit ꝯtriũ.ꝛ male sm Alex.in.d.l. si q̃s id qꝺ.ꝛ Feli.i.c.ad audiẽtiã.iij.col.de pscri. Nisi ꝯsuetudo eẽt i ꝯtriũ: put est i dalphinatu. sm Guido pape.q.ccccxiij. Ob qꝺ cõsuluit Barba.i.ij.pte ꝯsi.ij.ꝙ delegatio cãe facta abbati trãsit mortuo abbate i ppetuũ ꝯmẽdatariũ ꝛ administratorẽ q̃ fructus facit suos: ꝛ certũ est ꝙ iurisditio venit i fructu. sm gl.singl'r i.c.cũ oliꝫ. de maio.ꝛ obe.q̃ dicit: ꝙ ꝯferre bñficia lꝫ sit iurisditionis.c.trãsmissa.de elec.tñ cõputaꝛ iter fructꝰ episcopales: ideo sede episcopali vacãte nõ ptinet capl'o eccl'ie vacantis.
38 ¶† Juxta hec q̃ dicta sunt fui sepe i hac pñia ꝯsultꝰ de tali dubio: si vt i eadẽ pñia caturceñ. ꝯsueuit annuatim fieri vẽdanꝛ officia fructꝰ seu redditꝰ iurisditiõis put emere ꝯsueuit annis singulis viguerius huiꝰ ciuitatis caturci in vigilia natiuitatis beati Joãnis: q̃ plꝰ ꝛ vltimo offerens erit vicarie officiũ cũ emolumẽtis: ꝛ etiã bailiui seu baiuli alioꝝ locoꝝ huiꝰ pñie talia ꝛ silia eis cõpetũt de iure qꝛ vt dictũ est veniũt in fructu sm Bal.in.d.l.fi.ff.so. ma.ꝛ in.c.j.de feu.cogñ.ꝛ alios vbi.ꝺ. Et cõtingat ꝙ vnꝰ erat p pmo anno aliꝰ ꝟo p scꝺo ꝛ in pmo anno erat cõmissum maleficiũ ex q̃ debeꝛ pena: ꝛ in sequẽti anno facta est cõdẽnatio: dubiũ erit cui ptinebit exactio pene an pmo emptori vl' scꝺo.

Et cõmunis cõclusio est: ꝙ pertinebit emptori pmi anni. sm Pe. de anc.in.c.j.ꝛ.ij. ne plati vices suas. p q̃ Cynꝰ allegat tex. in.l.q̃cũq̃z actiones.ff.de act.ꝛ ob.ꝛ in.l.si q̃s in puteũ.§.si postea.ff.qꝺ vi aut clã.et in.l.fi.ff.arboꝝ furtiꝫ cesaꝝ.ꝛ.l.j.§.cũ fundũ.ff.de aq̃ quoti.estiua. Pro h̃ bene facit tex.in.l.j.ff.de stip.seruo.ꝛ in.l.si filiꝰ.ff.de ꝟb.ob. Et hãc partẽ tenuit Bal.ff.de iu. om.iu.sꝫ Alex.in.d.l.diuortio.§.si fundũ. pe.col.dicit sustẽtabiliorẽ eẽ de iure opinionẽ ꝯtriã: ꝙ immo talia ad pmũ emptorem nõ ptineãt: cũ ante sentẽtiã cõdẽnatoriã pena nõ dicaꝛ debita pmo emptori. l.si q̃.ff.de ꝟ.sig.ꝛ.l.aliud.§.j.illo.e.ti.ꝛ.l. ex iudicioꝝ.ff.de accus.ꝛ no.p Bal.p illũ tex.in.l.post ꝯtctũ.ff.de doñ.ꝛ in.l. auferꝛ. §.fiscꝰ.ff.de iure fis. Idẽ tꝫ Guido pape. q.ccccxxxv. Cũ g̊ fructꝰ dicte pene nõ cẽseaꝛ pceptꝰ ante sentẽtiã: sꝫ tm̃ vt ita dixerim seminatꝰ vt qꝛ nulla nec inq̃sitio nec cõdemnatio facta fuit nõ dꝫ cedere lucro pmi emptoris qꝛ in h̃ fructuariꝰ esse cẽseꝛ l.defuncta.ff.de vsufruc.et.l. si vsusfructꝰ messem.ff.q̃.mo.vsufru.amit. Sꝫ ad fiscũ tãq̃z pprietariũ spectat: p hac parte facit tex.quẽ ad h̃ ibi põderat Bar.in.l.susceptores.la.ij.C.ꝺ suscepto.ꝛ archa.li.x.vbi dꝛ: ꝙ illi dꝫ fieri solutio q̃ officialis est tpe solutiõis fiẽde. Ad h̃ vltra Alex.facit qꝺ decidit Jo.and.in nouel.in.c.fi.sup ꝟbo: cõfirmatiões.de elec.lib.vj.vbi dicit ꝙ si tpe cõmissi delicti debebaꝛ delinquẽti ex statuto vel cõsuetudine pena capitalis: et postea illa pena p statutũ nouũ alterata fuit in penã pecuniariã. Si nũc deliquẽs de delicto accuseꝛ puniteꝛ pena pecuniaria. sm formã noui statuti: ꝛ nõ pena capitali qꝛ attẽdi dꝫ tps accusationis ꝛ condẽnationis sm eũ. Tamẽ sm Alexã.vbi.ꝺ. cõcordari sic possunt ambe opiniones ꝙ aut iste fructꝰ iurisditionis veniebat pcipiendꝰ p illũ ad quẽ spectat inquirere de delicto: et tũc ptinet ad secũdũ emptorẽ: qꝛ illud pcipit mediante exercitio sui officij ꝛ ppter operã: ꝛ diligentiã suã: moueꝛ arg.l.naturalẽ.§.illud.ff.de acq̃.rerũ do. et insti.de rerũ diui.§.vnde illud.quesitũ est.vbi fera bestia fugiẽs vulnerata non ad vulnerantẽ sed ad capientez pertinet. Aut commodũ istius iurisditionis est vẽditum simpliciter pro primo anno: ꝛ sic p secũdo. Et tunc spectat ad primum emptorem. Mouetur.quia videtur talis pena quasi debita fisco eoipso ꝙ delictũ est commissum. sm gl.in.l.rescriptuz.in prin. super ꝟbo: hypothecas.ff.de pac.ꝛ Bar. in.l.fi.ff.de iureiur.et Bal.in.l.reos.C.de accusa.et in.l. si filius.ff. de his q̃ sunt sui vel alie.iu. Nec huic distinctioni obstant iura superius allegata: quia loquuntur in.

Universidad de ... Biblioteca

singulari successore ad quem personalis
actio non transit.l.j.§.si heres.ff.ad treb.
et.l.quoties.C.de here.insti.¶ Nec obst.
dicta.l.defuncta vsufructuaria.ff.de vsu-
fruc.nec.§.is vero ad quem.insti.de rerū
diui.vbi habetur:q fructus non pertinēt
fructuario: nisi pcepti fuerint ac i horreo
reconditi:quia illa iura loquuntur in vsu-
fructuario. Sed emptor fructuum iurisdi
tionis vel donatarius talium fructuū non
equiparatur vsufructuario.quia sequere-
tur q ius suum non transiret ad successo-
rem seu heredem sicut non transit vsus-
fructus:sed hoc est falsum.l.viam verita-
tis ignorās.C.locati.et.l.veteris.C.de cō

Ordinatio regia.

39 trahē.stip.¶ †Circa premissa emanauit
in nouembri ordinatio regia beati ludo-
uici francorum regis.§.eos sanc.parisius
facta.Anno dñi.M.ccliiij. de his empto
ribus loquēs:q si quis bayliuiā aut offi-
cium aliud publicū cū emolumētis iusti-
tie emerit. Non possit alteri vendere aut
subarrendare.Cū non tantū pro pecunia
censeatur ei concessum q̄ꝫ pro industria.
(Additio.)Hanc ordinationē habetis in
libro ordinationū regiarū camere inque
starū parlamēti tholose.fo.vj.In qua em
ptione seu firma fructuū et emolumento-
rum iurisditionis nō debēt senescalli aut
ceteri iudices esse directe:nec īdirecte me
diate vel immediate participes per aliaz
ordinationē[a] eiusdē beati ludouici ne p
pter lucrū emendarū ⁊ multarū in pl⁹ cō
demnet subditos q̄ꝫ deceat:quam ordina
tionē postea cōfirmarūt Philipp⁹ ⁊ Ca-
rolus sextus francoꝝ reges:qua rōne mo
tus consultissime ordinauit rex noster mo
dernus carolus octauus[b] q sole emende
⁊ iurisditionis emolumenta ad firmā tra
dantur.Et non officia seu bayliuie sed de
bent idoneis et literatis cōmitti regenda
et non firmario emolumentoꝝ et emēda-
rum qd male hic seruat̄.vbi qui vincit in
licitatione vicariā exercet emendasq̄ꝫ per
cipit in magnū prede et iustitie scādalū.

a ¶ Per aliam ordiationē.quā situauit dñs aufrerij in titu. de officio bayliuorum.

b ¶ Carolus octau⁹. que ordiatio est. lxv. in numero suarum ordinationū.

40 ¶ †Sed quid si tēpore primi emptoris
fuerit facta condēnatio sed tēpore secun-
di facta fuit executio et exactio pene.Di-
cit Alex.q aut primus emptor habuit fru
ctus iurisditiōis ex causa onerosa.Et tūc
ei debent solui ẜm Bal.in.l.si diuortio.vl
ti.col.ff.de verb.obli.Aut illos habuit ex
causa lucratiua:et tunc solui debent secū
do:ẜm Bar.in.d.l.susceptores.¶ Expe-
dito articulo quid venit in relicto omniū
bonoꝝ:vel omniū rerū:aut omniū posses
sionū:necnō in relicto vsufructus omniū
bonoꝝ:in quo vt dictum est veniūt nomi
na debitoꝝ:que vsufructuarius exigere

40 Quid si tempore primi emptoris ē facta condēnatio et tēpore secundi facta est executio.

41 An ille ad quē bona alicuius peruenerūt teneat̄ ad solutionem debitorū.

41 poterit.Nūc restat scire † an in tali vsu-
fructu veniant onera hereditatis passiue
per talem fructuarium soluēda:ita q cre-
ditores talium bonorum possunt pro de-
bitis experiri cōtra talem vsufructuariū.
Super quo habetis concludere: q si ali-
cui relicta fuerint omnia bona: vel indefi
nite bona alicuius:vel omnes res qd idē
est et sic in huiusmodi relicto veniat ple-
na proprietas habens in se vsumfructum
causalem naturaliter annexum.Tunc de
betis considerare:q si alius nō fuerit da
tus heres vniuersalis:quo casu iste cui bo
na fuerunt relicta habetur loco directi he
redis ẜm gl.in his verbis.ff.de here.inst.
Et si alium instituerit vniuersaliter here
dem:iste habebitur tāq̄ꝫ heres indirect⁹.
Et sic vt vniuersalis fideicōmissarius q:
perinde habetur:acsi testator heredē suū
vniuersaliter institutū rogasset restituere
vniuersaz hereditatē illi:cui oia bona re
liquit.ẜm gl.in.d.l.his vbis.Et certe his
duob⁹ casib⁹ in tali relicto oim bonoꝝ in
cludunt̄ debita:ita q tenebit̄ ille cui fue-
rūt bona taliter relicta sustinere onera he
reditaria.Primo casu tenebit̄ insolidū:se
cūdo vero casu tenebit̄ p dodrāte sibi re
stituto:vel isolidū:si ei vniuersa hrditas
restituta sit.Vñ creditores hrditarij ꝯ ipz
intētare poterūt primo casu actiones di-
rectas iuxta ti.C.de her.act.Sed scdo ca
su intētabūt vtiles p modo portionis he
reditarie illi restitute.l.nam qd.§.fi.⁊.l.co
gi.ff.ad treb.Tū inter directas et vtiles
rōnes nulla est quo ad effectū differētia:
nisi quo ad iuris subtilitatē.l.antepeñ.ff.
de neg.ge.¶ Et idē esset si sub noie here
ditatis quota bonoꝝ relinqueret̄.q: vtro
biq̄ꝫ onera includerentur hereditaria.l.si
quis seruum.§.fina.ff.de legatis secūdo.
Si autem alicui relinquatur pars bono-
rum:aut ei relinquantur certe res alio da
to herede vniuersali:tunc quia iste nō est
heres:cum illa quota non sit ei relicta lo-
co hereditatis:nec etiam est fideicommis
sarius vniuersalis:sed est legatarius par
ticularis:non poterit a creditoribus con-
ueniri pro parte bonorum vel quota eo-
rum sibi relicta.Cum etiam contra debi-
tores hereditarios nullam habeat actio-
nē.vt.d.l.q̄ties.⁊.l.nō ampli⁹.§.fi.ff.d le.
42 j.⁊.l.cū aūt.ff.de legatis.ij.¶ †Si vero
alicui non fuerint relicta omnia bona:sed
solum fuit ei relictus omnium bonorum
vsufructus:est maius dubiū:an talis fru
ctuarius teneatur subire es alienū ⁊ one-
43 ra bonorum.¶ †Et certe Bar.in.l.fi.ff.
de vsufruct.lega.tenuit idem in isto casu
quod in precedenti.Sic concludens:q si
relictus fuerit vsufructus certarum rerū
tunc sine dubio debita nō sequunt̄ talem
vsumfructuariū.q: nō sequunt̄ fundū:sed
totā hereditatē.d.l.j.§.si heres.ff.ad tre-

42 An vsufructuarius omniū bonoꝝ soluere teneat̄ debita.

43 No. p itellectu .l. fi.ff. de vsu fruc.leg.

bel.Et est casus in.d.l.fi.ff.de vsufru.leg.
in fi.Si aūt legat⁹ fuerit vsufruct⁹ quo-
te partis bonoꝝ:puta dimidie:vel tertie:
et tūc si sub appellatione hereditatis ille
tenebit̄ ad pstanda ⁊ sustinēda onera pro
sua quota.vt.d.l.fi.ẜm vnā lecturaz.⁊.d.l.
si quis seruū.§.fi.cū.l.sequēti.ff.de leg.ij.
Tamē qñ vsufruct⁹ finiet̄:⁊ cū pprieta-
te consolidabit̄:illud qd solutū erit dedu
cet̄ de corpore hereditatis aut relinquit̄
sub appellatione bonoꝝ ⁊ non heredita-
tis:⁊tunc onus eris alieni non sequit̄ fru
ctuariū.vt.l.gñali.§.fi.et.d.l.fi.ff. de vsu-
fruc.leg.q: bona dicunt̄ deducto ere alie
no. ¶ Et idē si relictū fuerit sub nomine
rerū:vt est casus singularis in.d.l.fi. Idē
cū Bart.decidit Guido pape.q.ccccxlj.
¶ Et idē esset: si relinqueret̄ tertia pars
bonoꝝ mobiliū et immobiliū:vel vsufru
ctus.Nā talis habet̄ loco legatarij:vt sci
licet non teneat̄ ad es alienū:cū nō sit vni
uersalis successor tertie partis. q: i illa nō
veniūt iura nec actiones:sed faciūt tertiā
spectē bonoꝝ.l.mouentiū.ff.de vb.sig.et
44 dictū fuit supra.¶ †Si vero relict⁹ sit
vsufruct⁹ omniū bonoꝝ:vel rerum:tunc
onus eris alieni spectat ad vsumfructua-
rium:ita q soluere tenebit̄ debita de fru-
ctibus bonoꝝ sibi pertinētibus. Nisi ha
beret vsumfructū:nō ex dispositiōe hois:
sed legis.qualis est pr̄ in hereditate aduē
titia filio delata:q̄ cuz nō sit loco heredis
sed legatarij ad debita non tenet̄ heredi
taria.p.l.q̄ties.C.de here.insti.ẜm Bald.
post Pe.in aut. causa q̄ fit cuz monacho.
in fiñ.C.de episco.et cleri. p qb⁹ est text.
in.l.fi.§.sinautē.C.de bo.q̄ lib.ad legata
autē soluēda nō tenebitur.q: in hoc vsu-
fructu cōcurrit cū ceteris legatarijs par-
ticularib⁹:vt.d.l.si quis seruum.in fi.vbi
Bar.ff.de le.ij.⁊.l.sempronio.ff. de vsufr.
le.ẜm Bar.i.d.l.fi.Or dñi aduertat̄ ⁊ cla
re videbit̄ q bar.i aliqb⁹ errauit:i eo.eñ
q dixerat vsufructuariū certaꝝ rerū ⁊ cer
torū bonoꝝ aut certe quote bonoꝝ nō te
neri ad solutionē debitoꝝ:optime locut⁹
est.¶ Sᵭ in eo qd dixit vsufructuarium
nō teneri ad solutionē legatoꝝ in testō re
lictoꝝ:naz in his omnib⁹ cū eo transeunt
ceteri doc.⁊ etiā consuluit Alex. vt refert
in.d.l.fi.et Guido pape.q.ccccxlj.ō. alle
gata.Non obstante text.in.l.fi.§.sinautē.
C.de bo.que libe. Qui contrarium vide-
batur velle.quia loquitur in patre bonoꝝ
aduentitiorum filij ex dispositione legis
fructuario.Sed nos loquimur in fructua
rio ex dispositione testatoris. videatis
Bal.in dicta aut.causa que fit cum mona
cho.in fiñ.C.de epis.et cle.Vel dici potest
q vsufructuarius soluere tenetur legata
de fructibus si ad hoc sufficiant. ẜm Sa-
lice.in dicto.§.sinautem.non autem cete
ra legata:immo soluenda sunt de substan
tia bonorū.¶ Sed in eo qd Bart.voluit
fructuariū omniū bonorū.vel certe quote
hereditatis teneri ad debita soluenda:ip
se vehementer errauit.¶ Primo q: iura
que ipse allegat:scz.l.nam quod.§.fi.cum
l.sequenti.ff.ad trebell.hoc non probant.
quia loquuntur in fideicōmissario vniuer
sali:qui facta sibi hereditatis restitutione
tenetur ad debita pro portione sibi resti-
tuta:vt ibi.¶ Or certum est:q dictū do-
ctoris intelligi debet ẜm iura que allegat
vt ipsemet Bar.dicit in.l.non solum.§.li-
berationis.ff.de libera.lega.Nā licet reli
ctum omniū bonorū nullo alio dato here
de vniuersali:importet heredis institutio
nem: ⁊ dato alio herede importat fideicō
missum vniuersale:vt dictū est ẜm glo.in
d.l.his verbis.ff.de heredi.insti.Tamen
illud est verum:quando relinquerent̄ oia
bona: vel pars sub noie hereditatis quo
ad plenā proprietatē:sz nō reperietur esse
idem:quādo relinquitur vsufructus tan-
tum.Et sic iura per Bar.allega.non pro-
bant suam opinionem:nec dici potest: q
distinctio superius facta quando relin-
quuntur bona pleno iure: scilicet quo ad
proprietatem ⁊ vsumfructum locum ha-
beant vbi simplex relinquitur vsufruct⁹:
quo casu:licet in vsufructuarium trāseant
actiones actiue.l.vxori mee.ff.de vsufruc.
lega.⁊ dictū fuit.ō.Quas actiones exer-
cebat tanq̄ꝫ pcurator heredis in rem suā.
l.j.§.fin.ff.vsufructua.quēadmo.caueat.
Nō tamen sic transeunt actiones passiue.
Nec est hoc inconueniens:vt ptz alibi in
emptore hereditatis:in quē trāseūt actio
nes actiue:sed nō passiue.l.ij.⁊.l.emptor.
de heredi.vel actio.vendi. Sed in fidei-
cōmissario vniuersali transeunt actiue et
passiue sicut in heredem:⁊ per consequēs
sustineri non posset talem legatariū vsus-
fructus ei comparari.Et hanc opinionē
contra Bartolum cōsulendo tenuit Bal.
non sine causa admirans de decisione.
Bartol.in dicta.l.fina.de vsufruc.lega.et
etiam contra Barto.consuluit Paul.con
silio.ccclxxxvij.incipieñ.in causa que ver
titur.iiij.colum vsq̄ꝫ ad fi.vbi euidentissi
mis rationibus: pulchroq̄ꝫ stilo: probat
opinionem Bartol.nō esse sustinendam.
Concludens onus eris alieni non perti-
nere oim bonoꝝ vsufructuario: vt scz de
solo vsufructu solui debeāt debita: absq̄ꝫ
eo qd tāgat̄ pprietas:sz soluent̄:tā de p-
prietate:q̄ꝫ de vsufructu:hoc modo:q: he
res seu pprietarius: anteq̄ꝫ bona tradat
fructuario vtenda: detrahit es alienum:
soluendo de pecunia hereditaria si ibi
reperiat̄ in bonis:que pecunia vt dictum

Universidad de D

est venit i tali vsufructu.l.j.C. de vsufru.
Si vo i bonis illis nō sit pecunia: vēdet
bona mobilia:⁊ in eoꝝ defectu vēdet de
immobilib⁹ vsqꝫ ad debitoꝝ satisfactio-
nem:⁊ residuū bonoꝝ tradet vsufructua-
rio.⁊ sic vterqꝫ tā ꝓprietari⁹ q̄ fructuari⁹
participabit in onere debitorū. q: de bo-
nis sic vēditis aut pecunijs solutis heres
ꝓdet ꝓprietatē:⁊ legatari⁹ vsumfructū.
Nec est verū ꝙ sol⁹ vsufructuari⁹ soluere
teneat̄ debita de fructibus ꝓprietate bo
noꝝ remanēte heredi ꝓprietario itegra:
vt erronee cōcludebat Bar.⁊ hāc opinio
nē ꝯ Bar. ꝓbāt doc. Primo p tex.ad hoc
elegātē in.d.l.fi.§.finautē.C.de bo.q̄ lib.
vbi dr:ꝙ pr̄ q̄ omniū aduēticiorū filij est
vsufructuarius nō tenet̄ de solis suis fru-
ctibus debita soluere bonoꝝ:immo solui
debēt de reb⁹ et corporibus hereditarijs:
seruato tn̄ ordine:ꝙ si nō sint pecunie pri
mo vendant̄ bona mobilia:⁊ deinde im-
mobilia.vt ibi p text. dū dicit: habeat pr̄
licentiā ex reb⁹ hereditarijs. Et sic pr̄ nō
habebit vsumfructū:nisi i bonis restanti
bus solutis debitis. ¶ Scđo hec opinio
ꝯtra Bar. ꝓbat̄ p tex. exp̄ssū in.l. vsufru
ctu bonoꝝ legato.ff.ad.l.falc.dū dicit. es
alienū ex oib⁹ reb⁹. Et sic itelligit̄ de cor
porib⁹ hereditarijs:⁊ nō ex solis fructib⁹.
¶ Tertio ꝓbat̄ ex tex.i.d.l.fi.ff.de vsufr.
lega.dū dicit:etiā es alienū ex bonis de-
ducet̄:ex q̄ seq̄t̄ ꝙ ex solis fructib⁹ nō de-
ducet̄: sed ex bonis:q̄ intelligunt̄ non de
ducto vsufructu. Nā ver⁹ intellect⁹ dicte
l.fi.est vt multū intersit: an relinquat̄ vsu
fruct⁹ oim bonoꝝ:vel q̄te partis rerū in-
certarū aut certaꝝ rerū: vt pmo casu ante
oia deducat̄ es alienū p heredē vēdēdo
bona q̄tin⁹ expedit:et residuū tradet̄ vel
de residuo tradet̄ legatario portio vtēda
⁊ fruenda:⁊ sic vterqꝫ participabit de ere
alieno. Scđo casu nihil deducitur:cuꝫ es
alienū de singulis nō deducat̄ reb⁹:sꝫ de
vniuersitate.l.qđ dr.ff.de impē. in rebus
dota.fact. Vn̄ on⁹ ad solū ptinebit hr̄dē:
q̄ de alijs reb⁹ sibi remanētib⁹ soluet de
bita. Nā id idē esset si certā rē pleno iure.
scꝫ ꝓprietatis et vsufruct⁹ legasset. q: de
ceteris reb⁹ non legatis heres soluere dꝫ
es alienū:si sufficiāt. Et nō de specialiter
legatis:nisi in subsidium si bona restātia
non sufficerent.l.fi.§.licētia.C. de iure de
libe. Et hanc opinionem contra Bar.te-
nuit idem Pau.in dicta.l.fi.§. finautem.
C.de bonis que libe.et sentit Bal. in.d.l.
j.ver.pone maritus.C.de fructi.et litium
expen̄. Et clare dominus Mattheus de
matthesila.in suis notabilib⁹ quinto no.
et Ang.in.l.filius a patre.in prin.ff. de li-
be.et posthu.⁊ Alex.in.d.l.fi.de vsufruct.
lega.referens se et Bald. ac plures alios
cōsuluisse cōtra Bar. ¶ Ang.vero ⁊re.in
§.cōstituit̄.instit.de vsufru.nitit̄ opi.con-
cordare satis colorate:dicēs ꝙ vsufructua
rius ex legis dispositiōe qualis est pater
in bonis filij aduēticijs no tenet̄ de solis
fructib⁹ ad solutionē debitoꝝ:vt.d.l. fi.§.
finautē. Sꝫ vsufructuari⁹ oim bonoꝝ ex
dispositione hoīs:puta testatoris:bene te
netur de fructib⁹ debita soluere.⁊ ita intel
ligitur opi.Barto.in.d.l.fi.⁊ ita vidisse in
practica seruare refert ibi. ¶ Sed his nō
obstantib⁹ ego opi.tenerē cōmunē cōtra
Bar.tanq̄ veriorē:q: multa sunt alia iu-
ra preter dictā.l.fi.C.de bo.q̄ libe.q̄ indi-
stincte volūt debita solui de bonis:quoꝝ
vsusfructus fuit a testatore relictus: vt in
iurib⁹.s̄.alleg. Ergo nō sunt soluēda de
solis fructib⁹:ƀm qđ etiā tenet Barba.s̄.
eo.in rubri.⁊ in.c.fi.in fi.j.de pig.dicens:
45 als cōsuluisse cōtra Bar. ¶ †Cetera au
tem onera vt sunt collecte ⁊ tributa:tenet̄
vsufructuarius soluere ꝓ tēpore durātis
vsufruct⁹.l.hacten⁹.⁊ in.l.si pēdentes.§.
si quid.ff.de vsufru.q: talia sunt onera fru
ctuum:sicut sunt decime.per tex.in.l.sine
herede.§.luci⁹.ff.de admi.tuto. videatis
bonā gl.in.l.ij.C.de anno.⁊tribu.li.x.vbi
Bar.⁊ Jo.de pla.facit gl.in cle.j.de deci.

45 An on⁹ talliaꝝ ⁊ collectaꝝ vsufructuario incumbat.

46 ¶ †Et an donatari⁹ oim bonoꝝ tenea
tur soluere debita:satis pꝫ ex p̄dictis.vi-
deat̄.l.eris alieni.C.đ dona. Et cōiter cō
cludit̄:ꝙ actiōe psonali agere nō pn̄t cre-
ditores ꝯ talē donatariū.ƀm gl.i.l.hr̄dita
tē.ff.đ don̄. Cū actio psonalis nō sequat̄
fundū:nec bona.l.j.§.si heres.ff.ad treb.
⁊.d.l.eris alieni.facit.l.ij.C.đ he.vl ac.ve.
de quo p Cy.i.ij.C.ad.l.iul.de vi pub. Et
a ita fuit arresto ꝓnūciatū[a] parisius p dño
Jacobo chenu ꝯ Andreā gilberti:Anno
dñi.M.cccclxxxv. Et h̄ verū nisi pri⁹ actū
fuerit act.reuocatoria ꝯ donatariū:⁊ dona
tionē tanq̄ i fraudē creditorū factā.iuxta
§.itē si q̄s i fraudē.insti.đ act.ƀm gl.i.d.l.
eris.quā sequunt̄ Cy.Bal.Sali.Ang.et
doc. Ubi vero donator nō eēt soluēdo:vl
null⁹ heres ei⁹ repiret̄ ex eq̄tate agi possꝫ
directe ꝯ donatariū oim bonoꝝ:ēt actiōe
psonali:⁊ ēt nulla itētata reuocatoria.ar.
l.si marit⁹.i pn.ibi:ꝙ si marit⁹ soluēdo nō
eēt ⁊c.ff.de fun.dota.ƀm gl.in.d.l.ij.C.de
here.vel act.vē.⁊ ita seruat̄ in parlamēto
ƀm Gui.pape.q.cv.q: euitād⁹ est circuit⁹
l.dñs.ff.de ꝯdi.inde.ꝓpter quē euitandū
plura i hoc regno tolerant̄ ꝯ cerimonias
iuris ciuilis: vt dixi in v̄bo:⁊ vxorē noie
adelasiā.i.j.arti.vbi dixi:ꝙ nō curam⁹ de
actiōis ieptudine.⁊ videbitis i v̄bo:mor-
tuo āt testatore.ij.loquēdo de ꝯsuetudine
francie:qua mortu⁹ saysit viuū ipso iure.
47 †De donatario ātvl legatario heredita
tis:q: idubitāter donari pt.l.hereditatē.

46 An donatari⁹ oīs bonorū teneat̄ ad solutionē debitorum.

a ¶ Arresto pronunciatū. De q̄ p dñm Aufrerij in suo tracta.arrestoꝝ.c.xij.

ff.de don̄. Nō dubitat̄ quin agere et cōue
niri possit q̄buscūqꝫ actionib⁹ etiā psona
lib⁹:cū duab⁹ tn̄ limitationib⁹ positis p
Guido.pape.clare loquentē.q.cccclx. Et
indistincte ꝯueniri posset si post mortē do-
natoris nō reperiret̄ ali⁹ heres:vt.s̄.dixi
vel donator nō eēt soluēdo: vt ibi. ¶ Et
idē i donatore hr̄ditatis et bonoꝝ simul:
q: p vno ⁊ eodē ponunt̄.ƀm eū.q.cccclxi.
Certe in p̄nti regno ꝓcedunt̄ lr̄e directo
mō ꝯ hr̄des ⁊ bona tenētes debitoris:q̄-
modocūqꝫ bona habuerit ab eo: si nō est
48 ali⁹ qui soluere possit. ¶ †Quid aūt sit
de emptore aut alio ꝯhēte oim bonoꝝ an
teneat̄ soluere debita ⁊ possit exigere cre
dita sicut hr̄s posset:cōiter ꝯcludit̄ ꝙ nō:
nisi eēt statutū vel ꝯsuetudo i ꝯriū. Quo
casu dat̄ cautela vt etiā tūc nō teneat̄.vcꝫ
ꝙ successiue res ⁊ bona illa emat particu-
lariter p parcellas.p text. ad h̄ singularē
quē summe ibi pōderauit Bar.i.l.si pecu
liū.la.ij.ff.de pecu.leg.qđ est notādū. Et
h̄ veꝝ vbi sola ꝯpetebat actio psonalis:q̄
vt dictū est nō sequit̄ bona:sꝫ vbi aliena-
tor bonoꝝ ante ꝯstituisset ius i re:aut re-
bus:scꝫ illa obligādo p debito:tūc bona
illa in emptorē trāsirēt vel donatariū cū
suo onere p ea q̄ plene dicit Bar.in.l.si fi-
lio.§.si vir.ff.so.ma.⁊ i.l.emptorē.vbi Cy
nus.C.loca.et Pan̄.in.c.fi. ne p̄lati vices
suas.i fi. Et idē eēt i bonis q̄quomodo p
debito tacite vel exp̄sse affectis:cū q̄b⁹ sit
expedit⁹ p̄sens articul⁹:q̄d importāt ver
ba raynutij: q̄ adiecte ei⁹ filie cetera bōa
id est vniuersa reliq̄t:ex q̄b⁹ intelligit̄ he
49 res istituta. ¶ †Quecq̄dē hr̄dis institu-
tio valuit:maxie q: i testō nomē ꝓpriū fi
lie hr̄dis istitute veracit̄ exp̄ssit nec i illo
errauit:al's testm̄ fuisset nullū. Nā lꝫ er-
ror i noie nō vitiet vltimā volūtatē si de
corpore ꝯstet.isti.de leg.§.si q̄s in noie.et
no.plene Bar.i.l.demōstratio.ff.de ꝯdi.⁊
demō. Tn̄ qn̄ testator errat i noie sui pro
prij filij hr̄dis istituti pinde vitiat̄ testm̄:
acsi in suo ꝓprio errasset. Quo casu q: in
suo ꝓprio errādo ⁊ nomē suū ignorando
arguit̄ de demētia ⁊ stultitia ipsi⁹ testan
tis:p tex.i.l.fi.C.de here.isti.nō vꝫ testm̄.
Sicēt nō valebit si i noie ꝓprij filij erret:
⁊ veꝝ nomē ignoret. Cū eadē arguat̄ stul
titia ⁊ bestialitas ƀm Bal.⁊ Ang.i.l. alle
gata fi.C.de here.insti Et h̄ ex idētitate
rōnis.q̄s sequit̄ Ang.in.l.errore.C.eo.ti.
¶ Idē eēt:si erraret̄ i noie ꝓprio cuiuscū
q̄ alteri⁹ heredis:q̄ filij i testō ceci ⁊ or-
bati:qn̄ vitiaret.ƀm Ang.⁊ Frā.areti. in
dicta.l.errore.p tex.i.l.hac ꝯsultissima. in
p̄n.C.q̄ test.fa.nō pos. ¶ Et idē eēt si i no
mine erraret̄ appellatiuo:cū illđ nō appo
nat̄ ad bn̄placitū:sicut imponit̄ nomē p
priū.l.si q̄s i fundi vocabulo i p̄n. vbi gl.

48 An emptor oīs bonoꝝ teneat̄ ad debita.

49 An error in noie testatoris vl heredis aut falsa demonstratio vitiet heredis institutionem.

⁊ doc.ff.de leg.j.⁊.l.q̄ties.ff.de here.insti.
50 Nis em̄ casib⁹ error vitiat testm̄. ¶ †Et
idē esset i rescripto si erratū fuerit in noie
p̄sbyteri ꝯ quē ipetraui aliquā ecclesiā: q̄
casu error i noie ꝓprio p̄sbyteri q̄tūcūqꝫ
ꝯstet de corpe eccl'ie vitiat rescriptū qđ ē
stricti iuris.c.significāte.⁊.c.rodulph⁹.de
rescrip.⁊ ita tꝫ Jo.an.i addi.spec.ti. de re
scripti p̄ntatiōe.§.rōne cause.v̄. q̄d si idu
bitate.⁊ ita practicat̄ ƀm eū. de q̄ tn̄ dica
tis ⁊ p Pan̄.i.d.c.significāte.quē etiā vi-
deatis i.ij.pte ꝯsi.xciij.icipien̄.in q̄stione
q̄ vertit̄.vl.col.⁊ Bar.i.d.l. demōstratio.
§.j.facit tex.⁊ ibi Bar.i.l.fi.ff.de reb⁹ du.
51 ¶ †Et eodē mō error i noie vitiaret ba-
ptismū:puta si baptizās feminā intēdēs
baptizare masculū dicat baptizo te petrū
q: tūc puella nō erit baptizata.qđ i elliga
tis verū:si baptizās intēdebat masculū ⁊
nō feminā baptizare. Nā opꝫ ꝙ itētio ba
ptizātis fundet̄ sup v̄o.c.q̄uis.⁊.c.solēt.
de ꝯse.di.iiij.dicēs si de h̄ non cogitabat
sed simplr̄ baptizabat.sꝫ Host.i summa.
ti.de baptismo.§.q̄ sit ei⁹ forma. v̄. q̄d s̄
52 si q̄s putet. ¶ †Et idē esset qn̄ erraret̄ in
ꝯditiōe psone cām finalē ipsi⁹ dispositio
nis designāte: ꝓpt̄ quā solū testator mo-
tus est ad heredē istituēdū. Qm̄ si falsa
reperiat̄:vitiat institutionē.puta si testa-
tor aliquē instituit quē putabat esse filiū
suū:tn̄ nō erat.l.neqꝫ ꝓfessio.C. de here.
instit. Et h̄ casu p̄sumit̄ testator in dubio
duct⁹ errore: vt testm̄ nō valeat. Si autē
ꝯstaret testatorē sciuisse eū nō eē filiū:tūc
institutio teneret:q̄uis eū appellauerit fi
liū. Q: p̄sumit̄ ex dilectiōe eū filiū appel
lasse.l.j.§.pōponius.ff.de carbo.edic.ƀm
Pau.i.d.l.neqꝫ ꝓfessio. ¶ Pl⁹ dico:ꝙ si-
cut qn̄ errat̄ i ꝯiūctiōe naturali credēdo
aliquē esse filiū q̄ nō est:istitutio nō tꝫ: vt
dictū est.⁊ est tex.i.l.si pr̄.C. de here.isti.
Sic ēt vitiat̄ dispositio:si erraret̄ in ꝯiū-
ctione ciuili:siue erret̄ i facto siue in iure.
Et nedū iter ascēdētes ⁊ descēdētes:sed
etiā iter collaterales ⁊ trāsuersales.velu-
ti si credebat illū quē istituit hr̄dē esse fi-
liū suū adoptiuū:vel fratrē.l. nec apđ.C.
53 de here.isti.⁊.l.eā quā.C.đ fideic. ¶ †Et
idē eēt i ꝯctu: vtputa si q̄s donaret alicui
tanq̄ vxori:q̄ nō est vxor.l. cū h̄ stat⁹. §.fi.
ff.de don̄.iter vi.⁊ vx.sup q̄ dicit Bar.i.l.
miles ita.§.mulier.ff.de testa.mili. ꝙ aut
mulier ignorat mr̄imoniū nō valere sꝫ cre
dit illđ valere tūc legatū vꝫ.l.fi.ff. de le.j.
⁊.l.ij.de his q̄.vt idig. aut mulier sciebat
mr̄imoniū nō ꝯsistere:⁊ tūc i ei⁹ psona nō
vꝫ.l.vxor marito.ff.de vsufruc.le. Aut du
bitat̄ si sciuerit vel nō ⁊ p̄sumit̄ ignorātia
vt.d.l.fi.ff.de leg.j.facit optie.l.fi.q̄ no.est
ff.de ritu nup. ¶ Et p̄missa itelligatis ve
ra:qn̄ errat̄ i q̄litate seu i ꝯiūctōe psonaꝝ

50 An error in noie vitiet rescriptum.

51 An errans in sexu eius qui baptizatur ipediat effectum baptismi.

52 Quid si erret̄ in cōditione naturali vl ciuili ipsi⁹ heredis.

53 An error vitiet ꝯctū aut excuset delicta.

Universidad de ... Biblioteca

naturali vel ciuili.q2 tūc vitiat̄ dispositio:
cū p̄sumat̄ eo tūc illā q̄litatē fuisse causaꝫ
illi⁹ dispositiōis. Sec⁹ si errat̄ in alia q̄li=
tate:ꝗ̄ in ꝯiūctiōe ꝑsonaꝝ. Puta si insti=
tueret̄ seru⁹: quē testator esse credebat li=
bertū.qm̄ tunc lꝫ seru⁹ reperiat̄ institut⁹:
tn̄ dispositio nō vitiat̄.l.cū ꝓponas.C.de
54 here.insti. ¶ †Ex q̄ infert ibi Pau. ꝙ si
q̄s monachū fugitiuum in habitu laicali
existētē instituat heredē credēs ipꝫ laicū
talis institutio vꝫ ⁊ h̄ditas aquirat̄ mo=
nasterio cuius monachus sit ille. Videte
pulchra ꝑ Jasonē in.l.eā quā.viij.col.C.
55 de fideic.post Bal.ibi. ¶ †An aūt error
excuset in delictis:puta si q̄s occidere pu
tet titiū:⁊ occideret caiū:vel credat v̄be=
rare tm̄:et occidat:videatis in.l.qm̄ mul=
ta.C.ad.l.iul.de vi publi.⁊ Bar.i.l.respi=
ciēdū.§.reliq̄t.ff.de penis.vbi dicit:ꝙ te=
net̄ de occiso. Idē Bart.in.l.diu⁹.ff.ad.l.
corn.de sicca.⁊ tex.in.c.fi.de homici.li.vj.
vbi no.de illo q̄ vnū occidere volebat: et

56 Vide plures modos instituendi heredes.

56 occidit duos. ¶ †Procedo vlteri⁹ ⁊ di=
co:ꝙ sicut ꝑ hec v̄ba scꝫ. Adiecte impube
ri relinq̄ cetera bona. Videt̄ raynutius te
stator adiectā ei⁹ filiā instituisse h̄rdē sic
etiā fecisset eā heredē si dixisset substātiā
meā adiecte volo ꝑtinere.l.in testamētis.
C.eo.ti. ¶ Idē si dixisset: volo ꝙ adiecta
eēt heres mea. Vel sic dixisset: vellem ad
iectā esse heredē.q2 sicut verbū volo insti
tutionē inducit:ita etiā hoc v̄bū vellem:
qđ est inflexū.q2 optatiui modi. facit tex.
ad hoc no.in.l.qm̄ indignū.C.e.⁊.l.pam=
philo.§.ꝓpositū.ff.de leg.iij.⁊.l.oē v̄bū.
C.cōia de lega. De hoc aūt v̄bo volo vi=
deatis plene Bar.Bal.⁊ Sali.i.l.j.C.de
sum.tri.Bar.in.l.j.⁊.l.serui electiōe.ff.de
leg.j.Et meli⁹ ꝗ̄ alibi locut⁹ est Bart.in
l.cēturio.peñ.col.et.l.v̄bis ciuilib⁹.ff.de
vul.⁊ pup.⁊ Bal.in repeti.c.si pr̄.eo.ti.li.

57 Defectus verbi nō vitiat institutionē.

57 vj. ¶ †Plus ꝙ etiā si testator raynuti⁹
nullū in heredis institutiōe adiecisset ver
bum:talis institutio valuisset:etiā legatū
vel aliđ qđcūqꝫ relictū:vtputa si dixisset:
adiecte cetera bona mea. Nā defect⁹ ver
bi relinq̄ nō vitiasset testm̄: immo subin=
tellectū fuisset:vt act⁹ valeat. Sēsus eñ
intellectualis orōnē ꝑficit:q̄ in suo ꝯstru=
ctu nō est.l.v̄bū volo.C.de fideic.q2 lꝫ ver
bū sit forma orōnis dās ei regimē:⁊ esse:
⁊ lꝫ etiā deficiēte v̄bo volo aut relinq̄:vel
quocūqꝫ alio:posset v̄bū subaudiri i alio
tpe:ꝗ̄ in presenti:puta in hac orōne:adie
cte cetera mea bona. Ita pōt subaudiri
verbū de futuro.veluti v̄bū relinquā: si=
cut v̄bū relinquo. Quo casu votū nō per
ficeret̄ testatoris.Et sic non induceret̄ di=
spositio:cū v̄ba futuri tpis sint enūciati=
ua:⁊ ꝯsequēter dispositionē non inducen
tia:vt plene no.Bar.i.l.ex hac scriptura.
ff.de don. Attamē hoc nō obstāte lex sup
plet v̄bū ꝯgruū ⁊ in tpe ꝯgruo ad inducē
dū effectū vltime volūtatis. ¶ Et sic sup
plet v̄bū relinquo pn̄tis tpis:vt disposi=
tionē inducat ꝑfectā: poti⁹ ꝗ̄ v̄bū relin=
quā futuri tpis ad inducendū defectū: vt
dicta.l.v̄bū volo. Naꝫ vbi deficit orō in
v̄bis sensus supplet.l.cū pr̄.§.cū imꝑfe=
cta.ff.de le.ij.Et sic nō obst.l.i ambiguo.
ff.de reb.du. Et idē eēt vbi testator dixis
set:adiecta heres q̄ casu ꝑpt̄ defectū hu=
ius v̄bi esto:nō vitiaret̄ institutio. Idē si
dixisset:adiecta h̄rditatis mee. Et defice
rēt hec v̄ba dn̄a esto.l.vnū ex familia.§.
fi.ff.de leg.ij.videatis plene in.l.q̄ties.ff.
de here.insti. Ideo ꝯsuluit Barba. in pri
ma pte.ꝯsi.v.ꝙ si testator dixerit:in oīb⁹
aūt ceteris bonis meis filios meos.lꝫ nō
dixerit instituo. Tn̄ vident̄ heredes insti
tuti filij alio expsse nō dato h̄rde vniuer=
sali:tales eñ defect⁹ ⁊ silēs vt plurimū cō
tingūt errore scribētiū testamēta: q̄ noce
re nō dꝫ partib⁹.d.l.errore.vbi gl.⁊ doct.
C.e.⁊.l.j.⁊.d.l.q̄ties.ff.de her.isti. vbi ple
ne decidit̄:ꝙ ꝑ q̄cūqꝫ v̄ba fieri pōt h̄rdis
institutio.q2 nō refert q̄d de eq̄pollentib⁹
fiat:dū tn̄ fiat.l.fi.C.de his q̄ veniaꝫ eta.
impetra. ¶ Preterea verba trāposita idē
significant: adeo ꝙ dicit Bal.in.l.filijs.
C.de inof.test.ꝙ si imperit⁹ notari⁹ scri=
bat. Sub tali pacto facit h̄rdē intelligit̄
sub tali ꝯditiōe vel modo ꝑ dictā.l.filijs.

58 Falsa latinitas vel defect⁹ syllabe nō vitiat testamentum.

58 ¶ †Nec ēt falsa latinitas vitiat testm̄:vt
dicta.l.errore.⁊.l.imperator.ff.đ sta.ho.no.
gl.⁊ Pan.in.c.ad audiētiā.le.j.de rescri.
⁊ Sali.i.l.si ⁊ me et te.ff.si cer.pet.⁊ Bar.
in.l.plautius.ff.de auro ⁊ arg.leg. immo
nec defect⁹ syllabe ipm̄ vitiat: vt ibi ple=
ne dr̄. Et habuistis.§.in v̄bo: in testō re=
linquēs.j. in tertia limitatiōe principali.
Idē tenet Bal.in.d.l.v̄bū volo.et Pan.
in.c.ex pte.de fi.instr. Vn̄ si ꝓmisi sub pe
na du.hec syllaba.du. importat dictionē
dupli. Cum aliud sonare nō possit. Ideo
ad mentē recurrendū est.l.alienatiōis.ff.
de v̄b.sig.vbi talis locutio ꝑinde habet̄:

59 Vide quātis modis abbreuiature possunt extensionem capere.

59 acsi ꝓmisissēꝫ sub pena dupli. ¶ †Nam
quedā sunt imbreuiature q̄ extensionē re
cipiūt ex sensu orōnis:vt dictū est supra.
Quedā v̄o ex ꝯsuetudine tabellionū vel
regionis aut alioꝝ similes act⁹ exercētiū
l.ꝙ si nolit.§.q̄ assidua.ff.de edi.edic.et.l.
vel vniuersoꝝ.ff.de pig.actio. ¶ Et que
dam ex natura negocij:vt dictio ⁊c.l.gal=
lus.§.idem credendum. vbi plene Bart.
ff.de libe.et posthu.et Pan.in.c.cum pe=

60 Nota examinator testium

60 true.de fide instru. ¶ †Quedam vero
extensionē capiunt ex relatione ad aliud.
vt cum notarius postꝗ̄ vnius testis di=
ctum scripsit extense:in sequenti teste di=
xit:petrus idem dixit quod prim⁹ testis.

tamen spec.in ti.de teste.§.nūc tractādū.
hāc practicā nō approbat:q2 dictio idem
nō solū significat factū:ſꝫ etiā ius.l.cū hi.
§.si vni.⁊ ibi no.ff.de trāsac.videatis An
ge.in.l.si q̄s ex argentarijs.§.j.ff.de edē.
vbi tꝫ:ꝙ tale dictū testis non valet. Idē
ꝯsuluit ipse Ang.ꝯsi.cxvj.⁊ Sali.in.l.iu=
risiurādi.C.de testi. ¶ Qđ verū intelli=
gatis vbi essent plures ꝗ̄ duo testes ad
pmū se referētes.ꝟm Jac.butriga. singu
lariter in.l.iij.§.eiusdē.ff.de testi.iūcta gl.
ibi. ¶ Finaliter tn̄ de hmōi suppletioni=
bus videatis Bal.in.d.l.errore.⁊.d.l.ver
bum volo ⁊ late Felinū in.d.c.ad audien
tiā.vbi clare decidit̄:ꝙ tales defectus te
stamētū nō vitiāt:dū tn̄ tale testm̄ legi et
intelligi possit.vtputa q2 scriptū ē scriptu
ra vulgari ꝯsueta ⁊ vsitata in illa p̄ria: et
ꝑ notas vsitatas ac ꝯgruas literarū cōse
quētias:q2 tūc valet.vt.d.l.q̄ties.v̄.si q̄s.

61 Non valet testamētū scriptū per notas inusitatas nisi ad pias causas factum.

61 ff.de here.insti. ¶ †Sec⁹ aūt si ꝑ notas
inusitatas fuisset scriptū:q̄ casu esset inuali
dum.l.sed cū p̄rono.§.fi.ff.de bo.pos. nisi
factū eēt ad pias cās:q2 eo tūc testm̄ ꝗ̄tū
cunqꝫ ꝑ notas inusitatas scriptū dūmo=
do de volūtate testatoris apparere potue
rit: valet ⁊ tenet:vt singl̄ariter decidit dy
nus.ꝑ illū tex.in.l.luci⁹.ff.de test.mili.ex=
tendēs dictā.l.loquentē de milite ad piā
causam. ¶ Sꝫ aduertatis:q2 ꝯtra hoc vr̄
esse tex.in aut̄.qđ sine.C.e.vbi tex.ad te=
stamēti scriptoten⁹ facti validitatē:lꝫ in=
ter liberos req̄rit ꝙ sit scriptū:⁊ ꝑ ꝯsequē
tiā literaꝝ.nō aūt ꝑ aliq̄ signa vel notas.
Et sic idē vr̄ in pia cā. Cū liberis plus fa
ueat̄:ꝗ̄ pie cause.xvij.q.iiij.c.quicūqꝫ. et
no.gl.in.l.si q̄s ad declināđā.C.de epi.et
cleri. ¶ Sed hoc nō obstāte Ludo. in re
peti.aut̄.sil̄r.C.ad.l.fal. Sequit̄ opinionē
dyni:q2 cū dicta cōparatio q̄ hoc casu fit
de milite ad piaꝫ causam sit ipsi pie cause
fauorabilis:⁊ illa q̄ fieret de filijs ad ipaꝫ
esset odiosa:cōsequēs est:vt fauorabilem
assumere debeam⁹ cōparationē: nō aūt
62 odiosam. ¶ †Cū in dubijs illā debea=
mus opinionē assumere:q̄ testō fauet: ma
xime ad pias causas celebrato.arg.l. siue
pars.ff.de inof.test. Cogitabitis tn̄:q2 cō
tra opinionē dyni vr̄ esse irrefragabiliter
tex.in.d.aut̄.qđ sine.vbi đr:ꝙ in testō in=
ter liberos nō pōt ꝑ signa relinqui liber=
tas. Et tn̄ relictū libertatis đr esse piū: vt
in eadē repetitiōe tꝫ ipsemet Luđ.iij.col.

63 Valet relictū pie cause factū per adulatoria v̄ba aut si reperiatur cancellatum.

63 v̄.capio igit̄ pmā. ¶ †Vnū tn̄ menti te
nebit̄:ꝙ ad pias causas nedū relinq̄ pōt
ꝑ v̄ba dispositiua:ſꝫ etiā ꝑ v̄ba adulato=
ria ad heredē directa:q̄ h̄ casu ꝑfectā di=
spositionē inducit. Puta si testator ecclie
loquēdo diceret vel paupi: scio ꝙ grās ti
bi agit heres me⁹ a me institut⁹:vt ē tex.
singularis in.l.paul⁹ respōdit.§.paul⁹.ff.
de fideicō.liber. Et tn̄ illa verba vel silia
in alijs dispositionē nō inducunt.insti.de
test.mili.§.certū.⁊ no.plene Bar.i.d.l.ex
hac scriptura.ff.de donat̄.ꝟm Ludo.in.d.
repeti. ¶ Preterea licet relicta q̄ in testa
mento reperiunt̄ cancellata nō debeant̄:
cū eo ipso videant̄ adempta.ff.de his que
in testa.delē.per totū.et.l.nostrā.C.e. Tn̄
relictū ad pias causas in vltima volūtate
repertū cancellatū presumit̄ iuris p̄sum=
ptione incōsulte.i.sine testatoris intētiōe
cancellatū:ideo debet̄.vt est casus singu
laris in libertate loquens:quē Bar.ibi:⁊
recte extēdit ad pias causas.in.l.ꝓxime.
in fi.ff.de his q̄ in testa.delē.quē sequitur
Ludo.in.d.repe.⁊ Panor.in.j.nota.in.c.

64 Vitiū preposterationis non vitiat hodie testamenta.

64 ex literis.de fi.instr. ¶ †Ex quib⁹ oīb⁹
clare habetis:ꝙ multe sunt omissiones et
vitia:que testamētū nō inualidant: sicut
nec vitiū ꝑposteratiōis. Nā licet olim he
redis institutio fieri deberet ante oīa reli
cta in p̄ncipio testamēti:velut eius funda
mentū.insti.de lega.§.ante heredis. Ho=
die tn̄ scribi potest in fine testamenti post
oīa relicta particularia: ꝓut fuit in testa=
mēto Raynutij seruatū: qui vltimo post
particularia relicta heredis institutioneꝫ
adiecit. Propter qđ testamētū nō minus
valuit.l.preposteri.C.eo. Vitiū eñ prepo
sterationis:tā in cōtractib⁹.ꝗ̄ in vltimis
voluntatib⁹:non immerito sublatū est.q2
nō consideram⁹ ordinē locutionis:immo

65 Nō refert de testibus:aut signo notarij:an i p̄ncipio vel fine istrumēti ponant̄.

65 satis est qđ de mente cōstet. ¶ †Et idē
est in testib⁹:q2 nō refert:an testes fuerint
in principio testamēti descripti:vel i fine:
nec per hoc ordo testamēti peruertitur:si
notarius testes in fine descripserit: vel in
principio ꝓut sibi placet. Sicut potest si=
gnum suū in principio instrumēti ponere
vel in fine.ꝟm Bal.in.d.l.preposteri.C.e.
Qñ autē omissio ordinis vitiet:⁊ qñ non.
videatis plene ꝑ Barto.in.l.ij.§.p̄uus.ff.
de vulg.⁊ pupil.Bal.⁊ Sali.in.l.ambigui
tas.C.eo. ¶ Que oīa vobis sufficere de=
bēt de omissis per testatorē.vbi vero age
retur de omissione facta ꝑ notariū:qualr̄
suppleri:⁊ corrigi debeat. videatis plene
⁊ nō minus pulchre ꝑ Bar.in.l.si librari⁹.
ff.de regu.iur.⁊ ꝯsi.ciiij. Panor.in.d.c.ex
literis.de fide instru.⁊ in pma parte ꝯsi.x.
Bal.C.de iusti.codi.cōfir.in fi. Pau.cōsi.
xxviij.⁊ Alex.in.l.p̄tor.§.pretor.ff.đ edē.
Laus christo iesu dn̄o nostro.

HEc iam dilectissimi fratres de
testamento Raynutij quo ad
ei⁹ heredū institutionē scripta
sufficiāt: reliquo illius substitu
tionē cōcernente:ad annū ꝓxi
mum reseruato. Ex academia Caturceñ.
tertia die Octobris: vigilia cuius his in
edib⁹ hospites sumus gloriosi frācisci.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Secunda pars Repetitionis. c. Raynutius. extra de testa. Juris vtriusq3 Monarche dñi Guillelmi Bñdicti cuz additionibus: numeris et Repertorio.

¶ Verba dicti. c. Raynutius. que autor in hac secunda parte interpretatus est.

Adiściens vt alterocha. Fo. cclxxxiiij.
Et soboles quã gestabat in vtero. Fo. cclxxxvij.
Eidem impuberi succederent. Folio. ccxciij.
Si absq3 liberis mozeretur. j. Folio. ccxcvj.
Si absq3 liberis mozeretur. ij. Folio. ccxcix.
De vulgari substitutione. Folio. ccxcix.
De pupillari substitutione. Folio. cccxx.
De exemplari substitutione. Fo. cccxxxv.
De brevilo. seu recipzo. substitu. Folio. cccxlij.
De compendiosa substitutione. Fol. cccxlix.
De fideicõmissaria substitutione. Fol. ccclix.
De lega. et fideicõ. particularibus. Fo. ccclxxv.
Mortuo itaq3 testatoze. j. ccc lxxxiiij.
Mortuo itaq3 testatoze. ij. Fo. ccccxxij.
Quidam petro tradiderunt. Fo. ccccxliij.

¶ Per sequentem figuram Arbozeam cognitionem omniũ substitutionum habere poteris.

Arbor substitutionum.

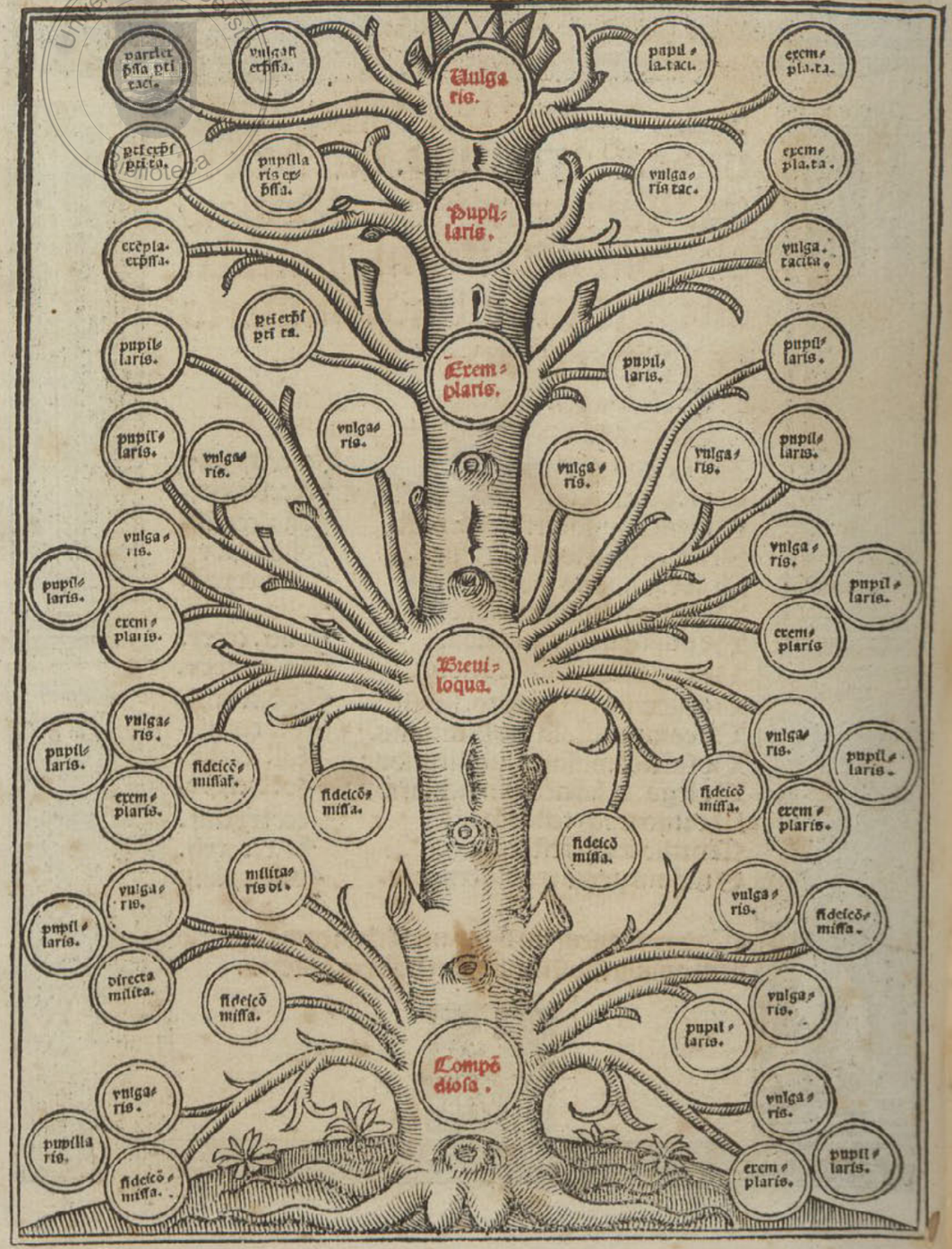

VErū q̄ filij testō a pfe heredes istituti decedere possunt aut se paterna hereditate abstinere: ꝛ sic heredes non esse: vel si heredes extiterint possunt in ea etate vel qualitate decedere in qua testari nō poterūt: aut liberos nō habebūt. quo casu ꝓmittit testator si bi ne molaſt̄ it̄estat⁹ ꝛ filijs heredib⁹ suis puidere q̄ nisi medio substitutiōis facile fieri nō posset: plures grad⁹ heredū faciēdo ꝛ vnū alteri vel plures vni aut ecōuerso substituendo prout fecit testator noster raynutius: ideo subditur in tex.

Adiciens vt alterocha hec fecerūt verba substitutiōis i testō raynutij facte: q̄ adiecte ei⁹ filie impuberi: alterocham alterā ei⁹ filiaz (cui vltra dotē domū ꝛ ortū reliq̄rat) substituit. ¶ † Pōt em̄ q̄libet testator heredē suum iustissime vel quēlibet aliū puta legatarij quē istituēdo aut ei relinquēdo honorauit grauare: ꝛ onerare in toto: vel in ꝑte ei⁹: q̄ō ei reliquit: adeo q̄ ꝛz ecclesia ab onere collectarū sit immunis ō tu re: tū testator legando ei possessionē pōt licite disponere: q̄ ꝓ re legata collectas soluat: ꝛ cetera laicalia onera: vt pulcre cōsuluit pe. de ancha. ꝓsilio. ccxviij. incipien. dubiū facit in p̄dicta q̄one. vbi hoc ꝓbat optimis rōnib⁹. videatis glo. in. c. si quis ō basilicā ō ꝓsecra. d. j. ꝛ feli. i. c. eccl̄ia. xxiij. col. de cōsti. ꝛ si. quinto quero in fine q̄onis. † Et ȳ verū: q̄ testator pōt heredē suū grauare. puto tū q̄ nō fuerit filius quē pī in toto quatin⁹ cōcernit legitimā grauare nō pōt: vt plene vidistis i ꝓbo: reliquit ꝛz solū quaten⁹ relictū excedit legitimā sibi iure debitā. sic fecit nr̄ raynutius q̄ adiectā ei⁹ filiā quā heredē instituerat vniuersalē onerauit restituere hereditatē alteroche ꝛ eius sobolī: si absq̄ liberis moreret. ꝛ valuit. d. substi. vt infra lati⁹ dicet. si āt adiectā nō istituisset heredē: aut nihil ei reliq̄isset: illā grauare i aliq̄ ū potuisset. l. ab eo. C. de fidei. ꝛ isti. de singulis rebus p fidei. reli. ¶. ita q̄z. vbi talis ponit regl'a. quē ñ honorio grauare ñ possū.

1 Potest testō: quez honorauit grauare in toto vel in parte.

Preterea quē honorio in pl⁹ grauare nō possum q̄s apō illū remanere debeat onere deducto. l. ciuitatib⁹. ¶. fi. vbi bar. ꝛ idē bar. i. l. ñ āpli⁹. i p̄n. ff. ō lega. j. ꝛ i. l. pāphilo. ¶. fi. ff. ō lega. iij. ꝛ sali. i. l. fi. C. q̄n dies lega. cedi. ō q̄b⁹ regl'is plene dicā sup ȳbo: si absq̄ liber⁹ moreret scōo i materia fidei. substitutōis ,tractādo ō fideicōmissis seu lega. ptic̄ularib⁹. ꝛ ȳ sub. sicut her̄dis istituto ñ fine cā fuit p raynutiū i testō fctā:

3 vt itelligat⁹ † q̄ sic̄ istitutio ita ꝛ substitutio nisi i testō fieri ñ pt: vt plene hūllis. ō. testñ. iij. nā talia fieri nō possent i codicillis: vl' cā mortis donatiōe. ſ. vt valeat iure directo: cū i alia vltia volūtate q̄s testō her̄ditas nec dari: nec auferri possit. l. hereditatē. C. de codi. ꝛ ¶. penul. isti. illo eo. titu. sali. i. l. hūanitatis. in fi. C. de impu. ꝛ alijs substi. ꝛz idirecte vt valeat tāq̄ fidei cōmissuz bñ dari posset ꝛ adimi, taliter q̄ et si ȳbis directis ꝛ mīto forti⁹ si ȳbis cōb⁹ in codicillis vl' alia vltima volūtate q̄s testō dare: itelligit̄ data vl' adepta ñ q̄dē directe vt ȳba sonāt: ꝛz indirecte. nā tunc quadā benignitate ȳba directa vel cōia trahunt̄ ad fideicō. l. sceuola. vbi gl. bar. ꝛ ang. ff. ad trebel. ꝛ ita intelligit̄ ter. in. l. vnica. ¶. sinaūt aliq̄d. C. de cadu. tollē. volēs in quacūq̄z vltia volūtate substitutio nē posse fieri. sane tñ intelligatis: q̄ talis substitutio in codicillis facta q̄ q̄uis directe facta obliquat̄: nec pl⁹ durabit q̄s duraret directa: si iure directo valere posset

4 iō si est substitutio vulgaris: solū durabit vsq̄ ad her̄ditatē aditā. l. post aditā. C. de impu. ꝛ alijs substi. si āt ē pupillaris: ꝛ certū tp̄s adiectū fuit: puta vsq̄ ad decē annos: ꝛ sic min⁹ pubertate: ꝛ tūc illō tp̄s nō egrediet. l. si ita q̄s substituerit. ff. ō vul. ꝛ pu. ꝛ l. si fūdū p fidei. ¶. fi. ff. ō lega. j. ꝛ plene no. i. d. l. sceuola. ¶ † Preterea tūc substitutio ȳbis direct̄ facta i codicillis obliquat̄ vt saltē valeat tāq̄ fideicōmissū: q̄ñ cōstat q̄ defunct⁹ codicillari ꝛ nō testari volebat. si ȳo testari volebat: ꝛ ȳ ostat. ꝛz aliq̄ deficit solēnitas: ppt̄ quā valere ñ pt vt testñ: ꝛz valere potuisset vt codicillus. tūc ñ valebit ēt vt codicill⁹. q: act⁹ agētū nihil operanꝫ vltra itētionē eoz. l. nō ois ff. si certū peta. vñ substituto i tali volūtate facta sortiri ñ pt directe nec idirecte effectū. ȳz gl. i ¶. j. isti. de vul. substi. ꝛ i. l. pt. ff. de vul. ꝛ pu. quā tñ itelligatis verā: nisi testator in tali testō min⁹ solēni clausulā apposuerit codicillarē: q̄ casu ꝛz testari decreuisset: ei⁹ volūtas q̄ ex defectu solēnitat̄ valere ñ pt vt testñ: saltē valebit vt codicill⁹. ppt̄ clausulā codicillarē. l. j. vbi plene bar. ff. de iure codi. p quā apparet defunctuz voluisse ꝛ testari ꝛ codicillari: q̄suis heres eligere tenea quā vlā acceptare i

3 Substitutio directa alibi q̄s testamento fieri nonpotest ꝛ si fiat obliquatur

tēdit.l.fi.C.ð codi.⁊plene hūiſtis.ſ.teſtm̄ tertio.i fi.ſi āt ñ pſtaret de mēte defuncti ſ.an teſtari voluerit:vel codicillari.tūc ſi in illa voluntate appoſuit inſtitutionem vel exheredationē: que niſi in teſtamēto directe fieri non poſſunt: tunc p̄ſumitur potius voluiſſe teſtari q̄ȝ codicillari.l.nō codicillū.C.eo.ti.⁊ ſi p̄dicta nō apponantur preſumitur q̄ voluerit codicillari.l.illud.§.tractari.ff.de iure codicil.no.glo.⁊ docto.i.d.l.nō codicillū.io.de pla.⁊ ang. in.§.j.iſti.de vul.ſubſti.facit gl.valde no. in.l.verbis.ff.de vul.⁊ pupil.qualiter verba directa obliquantur videbitis in verbo:ſi abſq̄ȝ liberis.in tractatu compēdioſe ſubſtitutionis.

5 No.tres caſus in q̄bus ſubſtitutio in codicillis facta valet iure directo.

5 ¶†Poſtremo mentitenebitis q̄ licet cōmuniter ſubſtitutio directa vt valeat iure directo fieri nō poſſit in codicillis:tamē fallit in trib⁹ caſibus. ¶Primo ſi ſtatutū ciuitatis aut patrie conſuetudo pmitteret eam in codicillis fieri.quia tunc valebit tanq̄ȝ directa.ſm bal.in.l.de quibus.viij.co.verſi.item queritur.ff.de legibus.quia tunc valet inſtitutio directa ſȝ eū.⁊ ſubſtitutio aliud nō eſt niſi ſecunda inſtitutio.vt infra dicaȝ. ¶Scđo fallit in codicillis inter liberos ⁊ p̄re factis:vel alios ab inteſtato ſuccedentes:qui ſi ex ſubſtitutione in codicillis facta vocentur directe ſuccedunt:⁊ totum capiūt:aliqua quarta non deducta ſm bar.ſingulariter in.l. militis codicillis.ff.de teſta.mili.dicēs ita defacto fuiſſe obtentū.de quo plene ludo.ↄſi.clxxix. iij.colum.idem dicūt aliqui ⁊ tertio debere ſeruari in pijs cauſis:quibus ſicut ⁊ liberis poteſt hereditas directe dari de iure in codicillis.ſed contrariū decidit bal. in.l.j.v̄ſi.ſed hic quero an hereditas.C. de ſacroſanct.eccle. videatis que plene dixi.ſ.co.teſtm̄.tertio.vbi etiam directa

6 Vid pulcra in cōmēdationē difficilis materie ſubſtitutionum.

6 fieri pōt in codicillis per militē. ¶†Or dīn:quia pͥncipalis nr̄a intentio ⁊ omnimoda deuotio eſt:hanc cottidianam ſubſtitutionū materiā vt tandiu eſt cupiuiſtis⁊ dictim expoſcebatis declarare:iuſtiniani fret⁹ cōſilio in.§.his itaq̄ȝ.iſti.de inſti.⁊ iure.in p̄nti natura quedā p declaratiōe iā dictorū ⁊ inferius dicēdorū premittā generalia p̄ludia:vt ſingula ſubſtitutionū puncta enucleari facilius ac intelligi poſſint.materiā eīm tam peculiarē ⁊fructuoſaȝ illotis (vt ita dixeriȝ) manib⁹ cōiunctib⁹ atq̄ȝ oculis ptrāſire nephas eē videref.ðt text.in.l.j.ff.de origin.iur.⁊ l.legaui.ff.de libera.lega.in cuius quidē materie laudē ⁊ cōmēdationē fertur aperuiſſe os ſuū albert.vir ille in practica ma

7 Hec ſubſtitutionuȝ eſt materia

7 gnus in rubri.ff.de vulg.⁊ pupil.†dicens hanc materiā eſſe valde vtilē ad burſas aduocatorū ampliādas:nā hȝ ſe in corpore iuris ſicut mare anglicanū.ē eīm ſm eū alta materia in qua ſubtilitates ſine numero:ſicut in mari pcelle intumeſcentes iuxta illud pſalmiſte.pſal.xcij.mirabiles elationes maris.⁊ ange.in eadem rubri. dt q̄ bal.frater eius cū hac materia lucratus fuit vltra viginti mille ducatos.ego aūt legi rapha.cumanum ibi referentē ſe viua voce a baldo audiuiſſe:q̄ ex ea ↄſulēdo lucratus fuerat pluſq̄ȝ.xv. mille ducatos:iō eſt aduertēda:⁊ ſummo ſtudio intelligenda:ac memorie tenaciter cōmēdāda.vt dt tex.i.d.l.legaui.ē eīm ſufficiēs ſola ad vos ditandū ⁊ veſtros in eternū.

ſumme vtilis ad omnium burſas ampliādas cū qua bal.fuit lucratus.xx. mille ducatos.

8 No.quedam preludia ad materiam ſubſtitutionuȝ ⁊ primo de triplici preteritione.

8 ¶†Unde obſecro vos oēs:vt tā peculiare opus audiēdo nō cōnumeretis regulas domus:minuſq̄ȝ in aere caſtra edificetis:ſȝ attente cuncta rimetis.qm̄ deos (vt ita loquar) atteſtor oēs:q̄ de ſubſtitutiōibus nō guſtabit aſinus imo nec ſcolaris vagus.igitur ad rē ð qua agif reuertēdo ſcire debetis q̄ nos habem⁹ p̄teritionē: exheredationē:inſtitutionē:⁊ ſubſtitutio

9 nē.¶†Prio dixi q̄ habem⁹ p̄teritionē q̄ triplex eſt.quedā eſt p̄teritio ppͥa quo ad formā et q̄ ad effectū:q̄ ſic diffinif.p̄teritio eſt ſilentiū circa inſtitutiōis bñficiū vel exheredationis.vnde quando pater ē erga filiū neuter: q̄ neq̄ fauorabilis nec odioſus tūc dr̄ filiū preterire:ipſum nō inſtituēdo:nec exheredādo quo caſu nō dr̄ legitime teſtm̄ ſuū ordinare:cum ſuo tūc nō fungaf officio pietatis.ſm qđ filiū ſi gratus erat inſtituere tenebaf pariter nō exercet iuſtitie debitū:quo filiū ingratum ⁊ demerētē poterat exheredare.l.inter cetera.ff.de libe.⁊ poſthu ⁊ fuit pleniſſime

10 dctm̄ ſup v̄bo:i teſtō reliquēs.¶†Quedā eſt preteritio ppͥa.quo ad formā:ſed non quo ad effectū ⁊ hec eſt duplex.nā q̄dā eſt que cauſatur ex iure priuilegiato: qualis eſt illa que fit per militē filiū preteriētē vnde preteritio militis ē formaliter preteritio:ſȝ effectualiter eſt exheredatio q̄ habef p exheredatiōe vbi teſtaf in expeditiōe belli cui tūc remittif oīs teſtādi ſolēnitas.l.milites.C.de teſt.mili.ſi āt nō eēt in actu belli:tūc licȝ ſua preteritio habeaf pro exheredatione:tamen dȝ filium preterire cauſa legitima inſerta alſ teſtamentū non valet.inſtitu.de exhereda.libe.§.ſi in expeditione.vbi plene nota.

11 †Alia eſt preteritio ppͥa quo ad formā: ſed nō quo ad effectū: que cauſaf a iure cōi:⁊ etiaȝ habetur pro exheredatiōe: vt in linea materna.nam mater vel au⁹ maternus:⁊ ſic deinceps preteriendo filium vel nepotē aut econuerſo filius matrē videtur eū exheredare:ita q̄ tm̄ operaf preteritio matris ſicut exheredatio patris. qđ eſt hodie verū:ſi i tali p̄teritiōe cauſa

legitima inſeratur.Alſ eſſet teſtamentū nullū in auten.nō licet.C.de libe.preteri. ⁊ no.gloſ.in.§.exheredatos.in auten.de

12 Vid ð triplici exheredatione.

12 heredi.⁊ falci.¶†Secundo dixi q̄ habemus exheredationem q̄ ſilr eſt triplex. quedam eſt exheredatio propria: veluti qñ pr̄ filiū quē in ptāte hȝ mala mente exheredat tanq̄ȝ ingratū ⁊ demerētē:cā legitima in exheredatione inſerta de qua plene dixi ſuper v̄bo:in eodē teſtō relinquēs.ij.⁊ talis exheredatio ſic diffinif.exheredatio ē alicui⁹ inuiti ab hereditate q̄ ſibi debebat excluſio.l.ſi patron⁹ teſtō.§. ſi q̄s ñ mala mēte ⁊.l.pau.la.ij.ff.ð bōis li

13 berto.¶†Alia ē exheredatio ipropͥa: veluti ſi pr̄ bona mēte nō aio nocēdi ſed potius filio puidēdi eū exheredat.l.multi.ff.de libe.⁊ poſthu.de qua dixi ſup verbo:reliquit in.xij.limitatione.Or an iſta ſit hodie correcta ↄſiderato q̄ fili⁹ dȝ l aliquo inſtitui.plene decidit bar.in. l.cū ex filio.⁊ ibi bal.ff.ð vul.⁊ pu.⁊ bar.⁊ bal.i.l. ſi filijs matrē.C.de inoffi.teſta.⁊ dixi.ſ.ſu

14 p dicto v̄bo:i teſtō relinquēs.ij.†Quedā eſt exheredatio ipropiſſima:veluti qñ aliq̄s extrane⁹ q̄ nō erat de neceſſitate inſtituēdus vl exheredād⁹ exheredaf. vñ ſi quis frēm ſuū:vel filiū baſtardū:aut ſimilē exheredat:talis exheredatio dr̄ impropiſſima:velut de illis ſupflue facta:q̄bus de iure nō debef aliq̄ legitima.l.q̄dā cū filiū.ff.de v̄bo.obliga.no.gl.in.l.j.ff.de bono.poſ.ↄ tab.extrane⁹ eīm appellaf oīs ille cui ex bonis defuncti teſtōis legitia

15 Vide ð triplici inſtitutione.

15 nō debef.¶†Tertio dixi q̄ nos habem⁹ inſtitutionē q̄ ſilr eſt triplex.¶Prima eſt inſtitutio ppͥa:veluti cū q̄s inſtituif in tota hereditate:vl quota eiuſdē.l.quotiēs.§.hereditatis.ff.de heredi.inſtitu.

16 ¶†Scđa inſtitutio dr̄ ipropͥa veluti cū fili⁹ inſtituif in legitima: vel in eo qđ in legitimā reducif:puta dotē:vl pp nuptiarū donationē.l.qm̄ nouella.C.ð inoffi.teſta.nā poſito q̄ legitima ſit ps ⁊ q̄ta:ñ tm̄ dr̄ q̄ta hereditatis:ſȝ q̄ta bonoȝ ab oī ere aliēo extracta.l.cū a mr̄e.vbi no.C.de rei vēdi.⁊.l.fi.§.in cōputatiōe.C.de iure delibe.⁊ q̄ legitima ſit q̄ta bonoȝ ſȝ nō hereditatis:⁊ bar.i.l.ex facto.circa mediū.ff. de here.iſti.⁊ bal.i.d.l.cū a mr̄e.facit tex. vbi glo.ang.⁊ imo.⁊ pau.i.l.ita tm̄.§.ſi pa

17 tron⁹.ff.ad trebel.¶†Tertia dr̄ inſtitutio impropͥiſſima:q̄tiēs inſti.herede vniuerſali ali⁹ extrane⁹ inſtituif in re certa:q̄ caſu talis iſtitutio ñ ē q̄ta herditat:neq̄ȝ bonorū adeunte herede vniuerſali.vt.d. l.ex facto.⁊.l.q̄tiēs.ita elegāter dt bal.in l.gall⁹.i fi.ff.ð libe.⁊ poſthu.videaf ang.

18 Hic incipit materia ſubſtitutionum.

18 i.§.j.iſti.de here.iſti.¶†Quarto et vltio dixi q̄ nos habem⁹ ſubſtitutionē:de q̄ lōgo tpe loquuturi ſum⁹.circa quā ſciēdū

19 ē.†q̄ iſtitutio ⁊ ſubſtitutio ſi hñt vt p̄m⁹ ⁊ ſcđs grad⁹.q̄ iſtitutio ē p̄m⁹ grad⁹ herdū p teſtōrē ad ſucceſſionē vocatoȝ.ſubſtitutio v̄o dr̄ ſcđs grad⁹:aut vlterior poſt iſtitutos a teſtatore vocatoȝ.l.j.ff.ð vul. ⁊ pu.nā ſubſtitutio nihil aliđ ē:q̄ȝ ↄditionalis inſtitutio.l.in rōne.§.icerte.ff.ad.l. falci.p qđ demōſtraf q̄ capitulū iſtitutionis diuerſuȝ eſt a.c.ſubſtitutiōis.ita q̄ p approbationē vni⁹ nō intelligit aliđ approbatū.ſm ale.in.j.pte ↄſi.cxxiij.incipiēte:diſcuſſis heſitatiōib⁹ ⁊ itelligatis ſubſtitutionē vulgarē facere ſcđm graduȝ:q̄ pupillar̄ ñ facē dctm̄ ſcđȝ gradū:cū p illā nō ſuccedaf teſtōri:nec in ei⁹ hereditate. iō dici ñ p̄t ſcđs grad⁹ i p̄ma herditate:ſȝ bñ facit duas tabulas.l.ij.§.interdū.ff.de

19 Qualiter ſe habēt inſtitutio ⁊ ſubſtitutio ⁊ quib⁹ verbis fiant.

20 vul.⁊ pu.ſubſti.ſm docto.¶†Et ſit inſtitutio p talia v̄ba vel ſimilia:iſtituo mihi titiū heredē:vl ſic:titi⁹ mihi heres eſto vel titi⁹ ſit mihi heres.l.j.ff.de heredi.inſti.iunctis his.q̄.ſ.hūiſtis in v̄bo:cetera

21 bona.añ finē.†Subſti.āt fit p hec vel ſimilia v̄ba:ſi titi⁹ mihi heres nō erit: ſei⁹ ſit mihi heres.hoc eīm caſu titi⁹ dr̄ inſtitut⁹ quaſi in prio gradu vocat⁹:ſeius v̄o dr̄ ſubſtitut⁹:veluti ſecundo gradu vocat⁹. ſi āt teſtōr ēt talia v̄ba ſubiūgeret:⁊ ſi ſei⁹ mihi heres ñ erit:cai⁹ ſit heres:tūc ēt cai⁹ dicef ſubſtitut⁹ i tertio gradu vocat⁹.ſilr facere poterit teſtōr quartū ⁊ quintū gradū ſubſtitutionū.⁊ deīceps in poſterū inſti.de vul.ſubſti.§.j.⁊.l.p̄t.ff.de vulg.⁊ pu.

22 ¶†Et tales ſubſtitutiōes fieri poſſūt nedū heredi inſtituto:⁊ cuicūq̄ȝ alteri veniēti ex teſtō:ſȝ ēt ſuccedētib⁹ ab inteſtato.vt dt tex.in.l.ſi q̄ſita heres inſtituaf ſi legitim⁹.ff.de heredi.inſti.vbi dr̄ q̄ ſi teſtōr ita dicat.ſi ille q̄ ab iteſtato ſucceſſur⁹ eſt nolit eē heres:talis ſit heres.valet q̄dē teſtm̄ q̄uis ñ ſit aliq̄s expſſe heres iſtitut⁹ ſm bar.ibi p illū tex.⁊ ſic q̄uis nulla p̄ceſſerit heredis iſtitutio:tñ valuit ſubſtitutio.cū videaf eē q̄dā tacita iſtitutio ex mēte teſtatoris:q̄ ſubſtituēdo veniēti ab inteſtato:vr̄ ipm inuitaſſe arg.l.ↄficiunf. ff.de iure codicil.⁊ ſic p̄ceſſit ibi tacita inſtitutio ſm aliquos.l.coheredi.§.fi.⁊.l.ſi pr̄ impuberis.ff.de vul.⁊ pu.facit gl.ſingularis in.l.q̄ȝdiu.ff.de regu.iuris.q̄ dtq̄ tūc veniētes ab inteſtato vocanf ex teſtō velut tacite inſtituti.⁊ ſufficit hec tacita

22 Etiam ſubſtitutio fieri poteſt ſuccedentibus ab inteſtato quo caſu ſatis videtur inſtituti.

23 iſtitutio ad validitatē vul.ſubſti.¶†Et i hoc ↄſentiūt docto.q̄ ad validitatē ſubſtitutiōis imo toti⁹ teſtamēti tacita ſufficit inſtitutio:qñ.ſ.ſubſtitutio eſt facta tali:q̄ de neceſſitate iuris nō debebat a teſtōre inſtitui vel exheredari:quales ſunt extranei:vl collaterales ↄſanguinei:q̄ neceſſario ñ ſūt iſtituēdi:nec exheredādi.vt vidiſtis ſup v̄bo:in teſtō relinquēs.ſȝ du

23 An tacita iſtitutio filij ſuſtētet teſtamētuȝ patris vel requiratur q̄ filius expreſſe inſtituaf.adeo q̄ non ſufficiat ei facta ſubſtitutio.

biū ē ñ modicū an h idē locū hēat si pr̄ filio i ptāte existēti vl̄ alteri descēdēti p̄mū locū suitatis tenēti: vl̄ ecōuerso fili⁹ pr̄i alteri vel imediato ascēdēti q̄ vt ibi vidistis sunt necessario instituēdi ipsis expsse nō institutis simplr̄ substituerit: ⁊ sic vt dctm̄ est censent̄ tacite instituti: an talis tacita substitutio sufficiat ad substitutiōis ⁊ testamēti validitatem. ⁊ certe bar. in. l. gall⁹. §. j. ff. de libe. ⁊ posthu. decidit q̄ sic: dicēs sufficere patri si hoc mō testet̄. si fili⁹ me⁹ me viuo moriat̄: talis sit heres. nā q̄admodū si testo2 dixisset si legitim⁹ (.i. q̄ mihi ab itestato successur⁹ ē) nolit: vl̄ nō possit esse heres: talis sit heres: testm̄ valeret ita in casu nr̄o erit dicēdū in filio eadē rōne. q2 moriēdo viuo testatore nō p̄t eē heres: ideo substitut⁹ erit heres p dictā. l. si q̄s ita instituat̄. ⁊ l. cū ex testō. §. hec v̄ba. ff. de here. isti. ⁊ l. q̄uis. C. d impu. ⁊ alijs substi. nec interest ipsi⁹ filij hoc casu testm̄ pr̄is nō valere ⁊ nullū esse: fm bar. in. d. l. gall⁹. §. j. in. ij. oppo. idē tz in. l. j. i. iij. q. pricipali. ⁊ l. si q̄s cū. §. fi. ff. de vul. ⁊ pu. quez sequit̄ pau. in. d. l. gall⁹. §. j. ⁊ §. in oīb⁹. ⁊ in
24 l. si q̄s ita. §. fi. ff. d libe. ⁊ posthu. † Pr̄ em̄ substituēdo filio si eo viuo moriat̄ tacite vr̄ ip̄m filiū instituisse casu quo patri superuiuat (nam cum subsit. vt dictū est) sit scd̄s grad⁹: p̄supponit p̄mū gradū: ⁊ sic istitutionē. arg. l. ad rem mobilē. ff. de pcurato. inde dicebat bal. in. l. j. in prin. ff. de iusti. ⁊ iure. q2 q̄ vult ɔsequēs semp p̄sumit̄ voluisse ⁊ p̄supposuisse suū an̄cedēs. ⁊ sic tale testm̄ non erit nullū: cū eo casu satis videat̄ fili⁹ institut⁹ seu p istituto habeat̄ q̄d est verū fm ip̄os. si in tali testō nullus alter extraneus reperiat̄ vniuersaliter heres institut⁹. quo casu (vt dictū est) fili⁹ habet̄ p instituto: vt. d. l. gall⁹. s3 vbi reperiretur aliq̄s extrane⁹ heres institut⁹: tūc ille fili⁹ nō obstāte substitutiōe sibi mō p̄dicto facta eēt p̄terit⁹: ⁊ sic testm̄ nō valeret: cū sit verū dicere ip̄m eo casu nō fuisse a pr̄e institutū: nec ēt vr̄ p dictā substitutionē sibi factā tacite vocat⁹: attēto q̄ pr̄ sibi de alio puidit. vt singulariter decidit bar. in d. l. cohere. §. fi. ff. de vul. ⁊ pu. s3 aduertatis q2 contrariā opinionē (scilicet filiū cui a pr̄e fuit simpliciter substitutū nō haberi p herede instituto: sed p p̄terito tenuit glo. ij. in. d. l. gall⁹. ⁊ bal. ibi. §. j. quā seq̄tur Cyn⁹. nicola⁹ de neapoli. bal. ang. ⁊ imo. rapha. cuma. in. d. l. gall⁹. ⁊ bal. ibi. §. idez credēdū. ⁊ i. l. posthumo2. ff. d iniusto rupto testa. et in repetitōe. l. i suis. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ i. l. heres ⁊. l. humanitatis. C. de impu. ⁊ alijs substi. ⁊ alc. in. d. l. gall⁹. sup dicta gl. ij. dicēs hāc eē cōez ⁊ securiorē opinionē: s3 quā ip̄e ɔsuluit in. j. pte cōsilio. cviij. incipiē. viso themate. iij. co. v̄si. predictis nō obstat, vbi d̄t hāc esse cōmunē opinionē: a qua in iudicādo nō eēt recedēdū. idē ɔsuluit pe. de ancha. consilio. cxxxvj. incipiē. ponderandū principaliter est. vbi hanc opinionē optimis firmat rōnibus: ac plures tex. allegat: cōcludēs tale testm̄ in quo fuit filio simpliciter substitutū esse nullū: ēt si pauperes xp̄i ⁊ sic pia causa fuisset substituta: sicut erat in casu dicti ɔsilij. hanc ēt opinionē post multas ɔsiderationes sequitur iason in. d. l. gall⁹ §. j. tn̄ d̄t ibi rapha. q̄ opinio bar. posset sustineri. vnde restat s3 predictos docto. testamētum pr̄is esse nullū: nisi filius fuerit expresse institutus heres. q̄tumcūq3 fuerit ei substitutū: ēt s3 cōsiliū galli: adeo q̄ in filio vel alio primū locū descēdētiū vel ascendētiū tenente non sufficeret illa tacita insti. que inducitur ex substitutione. ⁊ p ista cōi opinione est tex. in. d. l. gall⁹. §. idē credēdu3. ⁊. §. in oībus. vbi patet nō violādo literā: q̄ si testato2 habuit filiū: ⁊ nepotē: ⁊ vxorē nepotis pregnantē: si filiū instituit: ⁊ nepotē preterijt hoc modo verba ɔcipiendo in p̄sona posthumi pronepotis: si filius ⁊ nepos me viuo moriātur tunc pnepos qui nascetur sit heres: certe testamentū rumpitur preteritione nepotis: si ɔtinguat filiū mori viuo testatore. cuius ɔtrariū esset fm opinionē bar. s3 quā nepos inuitatus videtur ad institutionē. ¶ Preterea illa verba: si filius meus me viuo moriatur. sunt ɔditionaliter plata: ideo nullā videtur inducere dispositionē de filio. ⁊ ita tenet bald. in. d. l. heres. ⁊ est gl. no. vbi clare bar. in. l. lucius. ff. de heredi. insti. quā sequit ⁊ cōmēdat iason in. l. j. iij. col. C. de pact. dicēs esse ibi tex. pro il
25 la glo. ip̄m inducendo put ibi p eū. † Nā in hereditatibus verba cōditionaliter plata nullam inducunt institutionem neq3 substitutionē: nec p̄sona in cōditione posita intelligit̄ instituta nec substituta: iō p illa verba: si filius me⁹ sine liberis deceserit substituo caiū. non dicūtur liberi filio testatoris substi. nisi expresse substituerētur. quia positi sunt in conditione: q̄ in hereditatibus nūq3 inducit dispositionē imo nec ibi sumitur argumentū a ɔtrario sensu: vt dicamus q̄ filio cum liberis moriēte censeantur liberi substituti: fm iasonē in. l. j. in prin. ff. de offi. eius cui māda. est iur. ideo cum non dicantur substituti: nō succedūt ex dispositiōe testatoris mortuo eorum patre herede: sed ei succedunt ab intestato: vl̄ ex testamēto si quod fecit. ⁊ sic bona per eorum pr̄em alienata reuocare non poterunt: velut restitutioni subiecta: prout fecissent si ex dispositione testatoris tanq3 substituti viuerent. l. fi. §. penul. ⁊ fi. C. cōia de lega. secus tamen esset in legatis: quia si testato2 alicui rem legaret: eidem si absq3 liberis decederet sub

25 Verba conditiōaliter prolata non iducūt institutiones nec substitutionem in hereditatib⁹ secus in legatis.

stituendo iuxta. l. si legata. C. de legatis. postea mortuo legatario sup̄stitib⁹ filijs tales filij itelligerētur substituti ex dispositione testatoris. vt singulariter decidit Ange. in lectura florentina in. l. in legatis. C. de lega. et ratio differētie est fm eū
26 inter hereditatē ⁊ legatū. ¶ † Q2 hereditas nō p̄ot nutu relinqui: sed legatum sic. l. nutu. ff. de lega. iij. ⁊ habuistis super verbo. In extremis positus. Ideo in legatis sufficit filio2 noiatio cōditionalis in qua bene sumit̄ argumentū a cōtrario sensu. Et sic si habeat filios tales filij: nō solū excludēt substitutū: vt dicit al's cōsuluisse quē ibi sequit̄ Jason. S3 etiā reuocabunt alienata si quid fuerit de reb⁹ legatis distractū. de isto aūt pūcto scilicet an liberi in ɔditiōe substitutionis positi dicantur tacite filio substituti. videatis Bar. in. l. cēturio. xiiij. colū. v̄si. Alterius quero. ff. de vul. ⁊ pupil. vbi Alexā. ⁊ Ange. i. §. extraneo. isti. de pupil substi. Bal. et Jaco. de aurelianis. in. l. ab eo. C. de fideicō. ⁊ intēdo plene dicere super verbo. si absq3 liberis moreret̄. Scd̄o in materia cōpendiose substitutiōis nec obstat principali nostre decisioni dicta. l. gallus. nec cetera iura p bart. allegata. quia in illis presupponitur filiū fuisse institutū. fm gl. in dicta. l. gallus. nec etiā obstat dicta. l. si quis ita heres instituat̄ si legitimus. ff. de heredi. institu. in qua bar. et sequaces suū faciebāt principale fundamētū: q2 dicta lex loquit̄ i alijs heredib⁹ ab itestato veniētib⁹: q̄ nō sunt de necessitate istituēdi nec exheredādi: sec⁹ aūt eēt in filio: vel alio descēdēte p̄mū locū suitatis tenēte: q2 nisi expresse et explicite instituat̄: nō valet testamentū. nam tex. in dicta. l. si quis ita. vtitur his. si legitim⁹. ⁊ sic de filio nō loquitur: qui solum comprehenditur per edictum vnde liberi. ceteri vero collateraliter testatori cōiuncti. veniūt p edictum
27 vnde legitimi. ¶ † Q2 clarū ē q̄ edicta vnde liberi. et vnde legitimi differūt nedum noīe: sed titulo. vt pt3. ff. ⁊. C. vn̄ libe. ⁊ vnde legi. iuncto q̄d decidit cynus in. l. si idē. C. de codicil. nec obstat si replicaretur q̄ tex. in dicta. l. si q̄s ita legislato2 vtitur verbo: vēdicauerit p q̄d datur intelligi q̄ loquit̄ in filio cum illud verbū poti⁹ adaptet̄ filio: q̄3 alteri ab intestato succedēti q2 filius est dn̄s bono2 paterno2 in pūcto q̄ pater est mortuus: q2 in ipsum eo ipso ɔtinuat̄ hereditatis paterne dominiū. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. Et ē tex. not. insti. de heredi. q̄ ab intesta. deferūt̄ ⁊ sic filio pp̄rie ptinet vēdicare tanq3 dn̄o §. sic itaq3 discretis. insti. de actio. s3 respōdet: q̄ ille tex. intelligit̄: q̄ si legitim⁹ hereditatē nō vēdicauerit: supple p̄cedēte aditione p quā fit ipso iure heres / absq3 corporali apprehēsione: sine qua ilico facta aditiōe hereditatis cōpetit cuicūq3 heredi tanq3 dn̄o vēdicatio rerū hereditariarū. preterea illa sunt v̄ba testatoris: de quo fuit facta dicta. l. si q̄s ita. Et testatores plerūq3 loquūt̄ improprie. vn̄ ex talib⁹ loquutiōib⁹ vulgariū vt plurimū imperitorū / sumi nō debet argumētum: nec vsus loquēdi. fm bal. elegāter i ti. de successio. feu. vt plene dicā in v̄bo: eidē impuberi succederēt. ppe finē. similiter nō obstat. l. cū ex testamento. §. hec v̄ba. ff. de heredi. insti. q2 ibi facta fuit substitutio reciproca p quā verba testatoris generalia seu indefinite plata erāt apta nata ɔprehēdere institutionē. pariter nō obstat dicta. l. q̄uis. C. de impube. ⁊ alijs substit. q2 ibi nō inducit̄ dispositio institutiōis a ɔtrario sensu cōditionis: sed ab illis v̄bis q̄d abeminor. fbi in tex. positis. ex quib⁹ resultat q̄ licet valeat substitutio absq3 expressa institutiōe p dictā. l. si q̄s ita. tamē hoc locū nō habet in personis q̄ de necessitate debēt institui put sunt descēdētes: q̄ in potestate testatoris sunt: in q̄b⁹ substitutio eis facta nūq3 p̄supponit nec icludit istitutionē: ⁊ hec vt dixi ē cōis opinio quā sequit̄ ange. i. l. anteq3. C. cōia de successio. ⁊ firmat̄ plurimū ex his q̄ plene dixi sup v̄bo: in testamēto relinquēs hrīo. i tertio p̄ncipali quesito: maxime in. iij. et.
28 xxij. limitatiōib⁹. ¶ † Nā instituere filiū expsse ē de forma substātiali testamēti paterni: ita q̄ nō sufficerēt v̄ba eq̄pollētia: ⁊ min⁹ tacita ⁊ implicita: q̄nimmo d3 formaliter institui: vt ibi plene dixi. ex q̄ seq̄t̄ ɔclusio nr̄a vera: q̄ q̄tūcūq3 filio p patrē substituat̄: nūq3 cēset̄ fili⁹ ppter hoc istitutus: s3 tanq3 p̄terit⁹ dicet testamētū nullū: fm ɔmunē opinionē idistincte verā de iure ciuili. siue reperiat̄ istituti heredes extranei: siue ab intestato succedētes: ⁊ siue moriat̄ fili⁹ viuo testatore siue nō. de iure aūt p̄torio tale testamētū suscitaret̄ duobus ɔcurrētib⁹: primo q̄ i illo testamēto fuerūt istituti heredes ab intestato veniētes. scd̄o q̄ fili⁹ ille p̄terit⁹ cui simplr̄ fuit substitutū decederet viuo patre. p tex. singularē i. l. posthum⁹. ff. de iniusto rupto testa. de q̄ plene dixi sup v̄bo: in testō relinquēs. j. i. xxiiij. ⁊ xxv. limitatiōib⁹. ⁊ hec ē pura v̄itas: sc3 q̄ nō sufficiat filio vel alteri p̄mū locū suitatis tenēti / simplr̄ substitui: scd̄m quā opinionē ɔmunē semel vidi iudicari i curia appellationū tholose: i q̄ fuit testm̄ cuiusdā vocati calmelhas pnūciatū nullū seu ad ip̄3 null⁹ fuit hit⁹ respect⁹ p eo q2 filiā quā hēbat vnicā n̄ istituerat i aliq̄ heredez: s3 ei simplr̄ substituerat sup q̄ fuit magna altercatio ex eo: q2 aliq̄

practicātes rigide sustinebāt opinionem Bar. fauore testamēti. Sz maioꝛ ps z sanioꝛ ꝓsillarioꝝ obtinuit cōtra testm̄: insequēdo cōem opinionē supꝛ relatā: adhe rēdo opinioni recolēde memorie dñi ber nardi de nogareto in vtroq; iure licētia ti pꝛis iuuenū practicātiū z dicti pcessus relatoꝛis: cuꝛ alia requiescat cū bꝛis. quia
29 multa bona ab eo didici. † ¶ Vz ergo cōis opinio sit ꝓa: tñ ad magis acuendū vſos intellectus in medio referā ꝓsideratiōē quā moderni fuisse asserūt Jaco. de petruciſs i hoc pūcto in. d. l. añ̄z. C. cōta de successio. vbi perpulcre z nō minꝰ subtiliter opinionē Bar. cū cōi opinione nisus fuit ꝓcoꝛdare (multos considerādo ca sus. ꝓmo em̄ ꝓsiderauit qñ filio est facta substitutio ꝑm̄ puisionē galli hoc modo. Si filius meꝰ me viuo moꝛiatur: talis sit heres. nā tunc aduenīente casu: q; filius moꝛiatur in vita testatoꝛis: tunc, forte ꝑm̄ eū saluari posset opinio bar. q; valeret te stamentū: saltē de iure pretorio. et verum dicit: si ꝑm̄ ꝓsiliū galli testatus fuit. s. substituēdo filio suo aliquē de succedēntibus ab intestato. vt. d. l. gallus. §. 4. vbi filꝰ substituit nepotē. vt. d. l. posthum⁹. Et si hoc modo bart. intellexit suā opinionē: bene loquutus est. q; pro ipo est tex. in. l. etiam si ius. §. libertus si patronū. ff. de bonis li berto. vbi libertꝰ filio suo substituit patro nū in defectu filij ab intestato succedentiū. nam ꝓditio illa si filꝰ moꝛiatur viuēte te statoꝛe/videtur validare testamentū: cuz cōferat effectū testamēti in casum illum: quo filꝰ nō deberet instituī: sz in casum moꝛtis filij: qui moꝛtuus nō deberet institui. Unde viuente pꝛe filio moꝛtuo testm̄ reconualescit iure pretorio. q; etiam reconualesceret si ꝓditio illa adiecta nō fuisset: Attēto q; ex illo testō hereditas remanet venientibus ab intestato: vt. d. l. posthumus. vbi bal. hoc optime declarat. si autē filius supuiueret patri: clarū est q; testm̄ non valeret/q̄tūcunq; ab intestato succe dentes fuerint substituti: nec est verū q; fi lius dicat ex substitutione sibi facta insti tutus: imo hꝰ ꝓ ptento. et hoc casu male loquutus est bar. si eo tūc intelligebat te stamentū valere: z filiū pro instituto ha beri: qui pomus (vt dictū est) hꝰ pro pcre rito ꝑm̄ cōem opinionem. Scōo ꝓsiderauit ꝓfatus doctoꝛ casum: quo pater filio nō substituit scōm ꝓsiliū galli: sz sumꝑr di cens hoc mō: si filius meꝰ heres non erit: talis sit heres. Tūc dicit tale testm̄ nō va lere ꝓ gl. in. l. lucius. ff. de heredi. instit. z p ea que no. ibi bar. in. l. cētumo. ff. de vulg. z pupil. Tertio ꝓsiderauit casum ꝓprium d. l. siqs ita heres instituat si legitimus. ff. de hered. instit. in qua bar. suū fecit fun

29 Utō singularē ꝓsiderationez iacobi petrucij i hoc puncto.

damentū: veluti si testatoꝛ substituerit ve nientibus ab intestato: quos necesse non habebat instituere: qui ꝓprie vocant̄ le gitimi. et tunc indubitāter valet testm̄ vt d. l. si quis ita. Quarto ꝓsiderauit casuz: sz si substituatur extraneo/alis nō veni enti ab intestato. z tūc videtur ille tacite institutus vt testm̄ valeat. quibus duob⁹ casibus saluari ēt posset opinio bar. Naz in talib⁹ psonis sufficit tacita institutio: sz in filijs z ceteris liberis ꝑmū locū suoꝝ heredū tenētib⁹: requꝛitur z necessaria est expꝛessa z formalis institō: vtvidimus super verbo: in testō relinquēs. ꝓmo z pari mo do eēt testm̄ nullū: si filiꝰ fuisset a pꝛe substitutꝰ alicui heredi instituto. l. ex facto. §. lucio. z. l. is qui. ff. de vul. z pup. z. l. ita tm̄. §. q̄ rogat⁹. ff. ad trebel. Iz videat̄ ter. in cō trariū. i. l. scimus. §. cum āt. C. de inoffi. testa. sz loquit̄ de iure codicis: quo sufficie bat q̄cūq; titi⁹: vt plene vidistis sup dicto ꝓbo. nec est vera gl. sup ꝓbo: celebꝛi art. in d. §. cū aūt. ꝑm bar. ibi volēte titiō institō esse in filio necessariū: quē seq̄t guido pa pe. q. ccccxxv. Secꝰ aūt eēt si filiꝰ heredi instituto fuerit substitutꝰ z substitutꝰ q̄cūq; heres decederet. q; tunc cū repiat institu tus: in tps moꝛtis heredis tpe illo de in stōne filij sublato. put de iure hꝰ ꝓ nō po sito. l. q̄m in ꝓmoib⁹. C. de inoffi. te. filiꝰ re perīt in legitima parte instituꝝ. z in resi duo heredi substitutꝰ ꝓditōe aduenīte. Et isto casu posset saluari tex. cū gl. in. d. §. cū aūt. ꝑm bar. in. l. si pr̄. C. de insti. sub sti. sub ꝓdi. fac. z clare decidit Guid. pap. q. ccclvi. z cū his sit nūc expedit⁹ difficil
30 is iste articul⁹. † Et latiꝰ ꝓcedēdo/scire debet̄ q; substō in gñe sumpta ē dupler: sz directa: z idirecta. Directa substō est que fit ꝓbis directis: in qua locū non hz aliq̄ quartaꝝ deductio: q̄nimo quilibz di recte substituit⁹ ad integrā vocat̄ heredi tatē/nullo altero mediāte: id est absq; eo q; de manu alteriꝰ hereditatē capiat: ita q; nuda animi volūtate z dispōne fit he res z dñs hereditatis sine corpali apꝛe hēsione. l. cū heredes. ff. de acq. pos. z no. glo. magna in. c. pastoralis. de cā pos. z p pte. z Dyn⁹ in. c. i. de reg. iur. lib. vi. Et ta lis substitutus ꝓpria auctoꝛitate apꝑhēdere pōt hereditatis possessionem absq; eo q; de manu heredis instituti eā reqꝛat: vt dicta. l. cū heredes. ff. de acquiren. pos.
31 † Alia ē substitutio indirecta z obliqua: scilicet illa que fit verbis indirectis z obli quis: et per quā substituꝝ de manu alte rius scilicet heredis instituti hereditatē capit: vel de manu ab intestato succeden tis. et sic indirecte. l. eā quam. C. de fidei
32 commiſ. ¶ † Duma substitutio scilicet directa est quitupleꝝ. videlicet vulgaris:

1 Filius ēt nasciturus relinq̄ pōt/ q̄uis incrū sit quot nascent/ cum mulier plures eodem ptu cōcipe possit.

30 Dupler est substō. s. directa/ et indirecta.

3 Vide de quadā comitissa holandie que ccclxiij. pe

32 Substō directa est q̄ntupleꝝ.

pupillaris: exemplaris: compendiosa: et breuiloqua seu recipꝛoca. Quas quidez substitutiones ꝓ nūc exemplificare po testis ꝑm gl. hic in verbo: si absq; liberis. vbi etiaz habetis exemplū de substitutio ne indirecta seu obliqua: que alꝰ fideicō missaria appellatur. put ibi deo duce de singulis tractabo. Videatis similem glo. in. §. qua ratione. insti. de pupil. substitu. De verbis autem directis z obliquis per que substōnes iudicant̄ directe aut indi recte/dicam infra eo. in verbo: eidem im puberi succederēt. laus xꝑo ihu dño nꝛo.

Sed q; nedū possunt de iure instituī z substitui iam nati: z in rerum natura existētes: ac ad lucem ꝓducti: sz etiā nascituri: et adhuc in vtero exīstes. vt. ſ. declarabit̄: iō seq̄tur in tex.

Tsoboles quam gestabat in vtero. Ex hꝰ datur vobis in telligi aperte: † q; nō solū re tinqui potest fi liꝭ ac liberi tā natis: sed ēt na sciturꝭ cuiuscū q; sexus in vtero miꝰ adhuc exīstb⁹. put hic fuit ples alteroche vna cū mſe substi tuta. et valuit substō q̄uis incertū esset q̄ soboles nasceret masculina vl̄ feminina. z q̄ plus est incertū erat quot nasceren tur: cū mulier plures sil̄ vel successiue con cipe possit liberos. Hā traditū ē quatuoꝛ sil̄ puellas a mſefamilias natas esse: aliq; ꝓ tradidere quiquies quaternos enixā penelopē. Et multas egrpti mlieres vno
2 vtero septenos. † Sic paul⁹ tres gemi nos senatoꝛes vidit horatios. Et Elius scribit vidisse rome in palatio serapinam mulierē liberā: q̄ ab alexandria perducta erat vt adriano ostēderet cū q̄nq; liberis. Er q̄bus q̄tuoꝛ eodē tpe enixa dicebat. Quītū aūt post q̄dragesimū diē. ita elegā ter refert ter. l. l. antiq̄ libero. ff. si pars he redi. peta. z. l. vtrū. ff. de reb. dub. z. l. si pa ter. ff. de solut. Habet em̄ in matrice mu lier septē receptacula sil̄/ad septē sil̄ ꝓcipi endū liberos. ꝑm glo. in. l. ſz si restituat. §. fi. ff. de iudi. nā refert fasciculus tēporum quādā meretricē septē peperisse infantes vno partu post annū dñi .454. quos in piscinā piecit viuos: quoꝝ vn⁹ factꝰ fuit
3 rex lōgobardoꝝ. ¶ † Ego aūt plus legi in mari histoꝛiaꝝ gallico. ij. volumi. c. xvj. vbi chꝛonica narrat̄ hērici impatoꝛis q; margarita comitissa holādie/ꝓ eo q; de mulieribꝰ truffabat. vltra vnum parienti

perit liberos q; ois baptisati fuerunt.

4 Prescriptio currit ꝓ existētem in vtero.

5 Vide q̄ dos est pia causa.

6 In vtero exīs scrificari pōt.

7 Posthumus suꝰ vl̄ alienꝰ pōt heres instituī.

libero.§.posthũor.facit tex.in.l. posthũo q̃z.insti.de lega.⁊ de bo.pos.i p̃n.posthumus ꝟo alienus (idest talis:q̃ si nasceret tpe testi nõ nasceret su⁹) institui nõ poterat ſm legẽ.xij.tabularũ:iõ supuenit gallus:⁊ puidit:ꝙ posthum⁹ q̃ nõ erat suus tpe mortis testatoris si nasceret su⁹ post mortẽ posset institui.l.gall⁹.in p̃n.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ ita loq̃tur.l.penul.ff.de lega.i.supuenit postea lex vellcia:q̃ puidit vt posthum⁹ alien⁹ q̃ tpe testamẽti ẽ alienus institui posset:dũtñ sit talis:q̃ postea nascit su⁹.Et puidit etiã de iã nato:q̃ succedẽdo in locũ incipit eẽ su⁹.Deide supuenit ɔsiliũ iuliani i casu difficili:ꝙ possit institui posthum⁹ alien⁹ tpe testi:q̃ nõ nascitur su⁹:tñ postea succedẽdo in locũ primi suus efficitur:vt.d.l.gall⁹.§.ille casus. Supuenerunt postea p̃tores:q̃ videntes iniquũ esse:ꝙ posthum⁹ alien⁹ institui nõ posset:puiderũt vt si eũ institui ɔtingeret admitteret p bonorũ possessionez de iure p̃torio.insti.de bo.pos.§.i.Postremo supuenerũt impatores:q̃ vidẽtes edictũ p̃toris equi⁹ esse:certas fecerũt circa hoc constõnes:p quas hodie ois posthum⁹ suus vel alien⁹ institui possit:lz nunq̃ efficiat suus.vt fuit hic obſuatũ p raynutiũ:qui posthumũ alienũ scz sobole alteroche ei⁹ filie in sua ptãte nõ existente:sz sui pris: scz mariti alteroche/substituit adiecte filie ⁊ heredi sue:ita di.bart.in.d.l.gall⁹.§. ille casus.quẽ sequit ange.in.d.§.posthu-
8 mo.insti.de exhereda.libero. † Et alia rõ quare posthum⁹ ẽt alien⁹ in vtero existẽs põt hodie institui ⁊ substitui nõ assignat:q̃z supradicta:scz ꝙ ille q̃ in vtero est hr̃ p iã nato:quotiẽs q̃rit de suo ɔmodo: vt.d.l.q̃ in vtero.ff.de sta.ho.vbi plus dt
9 bar.† ꝙ soboles in vtero exñs nõ solum sibi pdest:imo ⁊ matri sue in cui⁹ vẽtre existit:adeo ꝙ si damnaret ad penã mortis: differet exequutio dõec pepisset.l.imperator.ff.de sta.ho.vt infra latius dicet.q̃ si mr̃ occideret:prius in vtero exñs periret sine delicto ɔ̃ oẽm equitatẽ/Cũ fili⁹ non teneat de delicto parentũ.C.ne fili⁹ p patre.p totũ.Casus i q̃b⁹ differt exequutio snie criminalis.hẽtis gl.in.c.cũ apud.xi.
10 q.iij.† ¶Posthum⁹ eñ si institut⁹ non eẽt i testõ pris:lz testm̃ teneat:tñ nascẽdo rũpit illõ.insti.de exhered.libe.§.posthũi. qõ intelligatis verũ:si supuiuat pri.q̃m si premorietur:testm̃ recõualesceret iure p̃torio.l.posthumus.ff.de iniusto rupto testa.⁊.l.si posthumus.ff.de libe.⁊ posthu. ⁊ idẽ si in testõ apposita foret clausula codicillaris p verba futuri tpis sic dicendo: si testamentũ meũ non valeat:aut valebit iure testamẽti:volo ꝙ valeat iure codicillorum.Quia hoc casu si posthumus nõ

8 Ubi agitur de ɔmodo pt⁹ ille qui in vtero est hr̃ p iam nato.

9 Exequutio mris capitaliter dãnate si sit p̃gnãs differtur dõec pepererit.

10 Quãr intelligitur ꝙ posthumus nascẽdo rũpat testm̃ pris.

fuerit institutus in tali testõ:talis posthumus nascẽdo testm̃ pris rũpit:⁊ et ab intestato succedit.sz virtute dicte cl'e codicillaris hereditas debebit p fideicõmissuz heredi instituto in testõ.ſm bar. plene in.l.i. ff.de iure codicil.⁊ pau.ɔsil.lix.lx.⁊.lxi.Si aũt clausula codicillaris eẽt i testõ apposita p verba p̃ntis tpis:puta si non valet iure testi:valeat iure codicillorũ:tũc testm̃ mediate dicta cl'a non sortiret effectũ.ſm bar.⁊ ange.in aut.ex causa.C.de lib. preteritis.sali.i.l.i.C.de posthu. heredi.insti. bal.in.l.fi.C.de codicil.⁊ ange. areti.in.§. i.insti.de codicil.⁊ late vidistis sup ꝟbo: in testõ relinquens.p̃mo.in.xxvij.limita.
11 † Et sicut per natiuitatẽ posthumi in testamẽto p̃teriti rumpit testm̃ pris:sic etiã rũpitur p ingressum religionis:si testator post testm̃ factũ religionẽ ingrediat.Cuz eo casu monasteriũ loco filij censeat et natũ:vt pulcre ɔsuluit Ludo.ɔsili.ccxxxvij. per multas rões ɔtra bar.ɔcludẽdo:qõ tñ verũ intelligatis:vbi testator religionẽ ingrediẽs non hr̃et filios carnales legitimos:si autẽ filios hr̃et inter q̃s fecisset testamẽtũ iuxta termios aut.si qua mulier. C.de sacrosanc.ecc.tũc testm̃ nõ rumperetur p ingressum religiõis:immo poti⁹ cõfirmaret.De veritate tñ huius decisionis videatis plene panor.xix.col.⁊ feli.xxvi. col.circa mediũ in¹.c.in p̃sentia.de pbati. vbi dt testm̃ nõ rumpi indistincte.de quo dicatis vt ibi:⁊ plene p iasonẽ in.d.aut.si qua mulier.iiij.col.Et q̃ dixi in ꝟbo:⁊ vxo
12 rẽ noie adelasiã.in.i.p̃ncipa.articu.† Et per hoc decidi põt:an fili⁹ naturalis legitimatus post testm̃ pris rũpat illõ.de quo per bal.in.l.cũ in adoptiuis.C.de adop.⁊ c.innotuit.de electi.⁊ sali.in auten.Itẽ si q̃s ita.C.de naturali.libe.⁊ iasonẽ super rubrica.C.de posthu.heredi.insti.⁊ alex. super rubri.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ dixi.s̃.in
13 ꝟbo:⁊ vxorem noie adelasiam.† Restat ergo ꝙ sicut filius iam natus est p patrez in aliquo instituẽdus:vel exheredãdus: ita ⁊ posthumus:ne postea nascendo rumpat testm̃ velut preteritus.Et sufficit ꝙ talis posthum⁹ instituat nedũ noiatim:puta quicũq̃ mihi genit⁹ fuerit heres esto. Sz institui põt in genere generalissimo: videlicet quicũq̃ de liberis mihi nat⁹ fuerit:mihi heres esto.nã talis instõ posthumi indefinita/filios cõprehẽdit postea naturaliter genitos vel ciuiliter:puta adoptiuos:qui appellantur posthũi ciuiles.l.
14 si q̃s posthũos.ff.de libe.⁊ post.¶† Sz an talis posthumorũ generalis instõ cõprehendat posthumuz naturalẽ tantum puta bastardũ ex ɔcubina genitũ.bal.in l.placet.ff.de libe.⁊ posthu.tenet ꝙ nõ.si vxtestator tpe testamẽti eẽt vxorat⁹:siue

11 Etiaz p agnationẽ filij spũalis puta mõasterij rũpit testm̃ prius factum.

12 An per legitiationẽ filij naturalis rũpat testm̃ pris prius factum.

13 Sufficit posthũos gñaliter instituere.

14 An in gñali instõne vel exheredatione posthumorum veniat posthum⁹ ciuilis tm̃ aut nãlis ex ɔcubina.

nõ.p tex.in.d.l.placet.ibi dũ dt ex quacũq̃z vxore.quasi dicat:sec⁹ eẽt si nasceret ex ɔcubina.sz rapha.ibi tz ɔ̃triũ.imo talis cẽset institut⁹.p tex.in.l.ex facto.§.si q̃s rogat⁹.ff.ad trebel.iũcta.l.gñaliter.§.cũ ãt ⁊ qõ ibi dt sali.C.de insti.⁊ substi.ego ꝟo sequẽdo ang.putarẽ ɔsiderãdũ qualitatẽ testãtis:vt.s.si ipe eẽt similis qualitatis: q: naturalis tm̃:vel talis ɔditiõis:ꝙ habere filios naturales nõ foret ei dedecus tũc sub illis ꝟbis gñalib⁹ cẽset institutus naturalis tm̃:al's sec⁹.iuxta.l.fi.ff.de iure deliberã.vbi rapha.⁊ ang.in dicto.§.si q̃s rogat⁹.⁊ sic videtis ꝙ si posthum⁹ simplr̃ institut⁹ fuerit:talis istitutio trahit ad oẽs ẽt ex futuro mr̃imonio generãdos pinde ⁊ ac si dixisset oẽs vel quoscũq̃ posthũos sec⁹ tñ eẽt in exheredatiõe:q̃ simplr̃ facta de posthũis nõ ɔprehẽdit posthũos ex futuro mr̃imonio ſm gl.⁊ bñ in dicto.§.posthũi.insti.de exhereda.libe.p qua facit.l. ij.⁊.l.cũ q̃dã.ff.de lib.⁊ posthu.lz alia gl. teneat ɔ̃triũ in.d.l.placet.nã heredis institutio est fauorabilis:⁊ sic extẽdẽda:exheredatio ꝟo velut odiosa vẽit restringẽda c.odia.vbi ita decidit dy.de regu.iuri.
15 lib.vj.† Iõ erat ɔsiliũ ꝙ testõr volẽs oẽs posthũos eẽ exhẽrdatos sic diceret exheredo oẽs ⁊ quoscũq̃ posthũos ẽt ex futura vxore:hodie vero posthumus nõ p̃t a p̃re exheredari:nec a matre põt preteriri q: cãm nõ põt cõmittere ingratitudinis sine qua nõ valet filij exheredatio nec p̃teritio:in auten.nõ licet.C.de libe.p̃teri. sz istitui heres bñ p̃t:imo dz ɔ̃ necessitate
16 istitui/al's nascẽdo rũperet testm̃.† Eodẽ mõ ip̃z rũperet ille q̃ ñ nascit:sz secto vẽtre matris in puerperio moriẽtis viu⁹ extrahitur.l.quod dicitur.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ l.posthum⁹.ff.de inoffi.testa/Etiã si vocẽ non emiserit:dũtñ habeat pulsum:q̃zuis illico in manib⁹ obstetricis decesserit.l.iij. C.de posthu.heredi.insti.Prouiso tamẽ ꝙ non declinet ad monstrum.l.queret aliquis.ff.de verbo.signi.tales eñ mõstruosi (idest qui ɔtra formã hũani generis nascuntur) non sunt liberi.dicit tex.in.l.non sunt liberi.ff.de sta.ho.vbi gl.docet q̃ualiter tales cõcipiũtur:vñ tales nõ rumpũt testamentum nascẽdo.Sane tamẽ intelligatis:ꝙ extractus secto ventre matris rũpit testamentum:si viuus extrahat.Quo casu licet imperfectus nascatur veluti carens aliquo vel aliquibus mẽbris:tũc rũpit testamentum.ſm bal.in dicta.l.quod
17 dicitur.vbi etiam dicit † ꝙ occidens tales homines impfectos vel monstruosos perinde punitur ac si occideret hoiez pfectum ⁊ formosum.qõ est verũ:etiã si haberet caput aialis bruti:vel trãsuersus hu
a meros.p̃z feli.i.c.fi.õ homicid.ᵃ.¶ Si au

15 Posthumus nõ potest hodie exheredari nec preteriri quia causam cõmittere nõ potest.

16 Extractus secto vẽtre rũpit testm̃ ac si nasceret si nõ sit mõstruosus.

17 Occidẽs hoiem monstruosum pinde pũit ac si p fectum occiderit.

a ¶.c.fi.õ homicidio

tem priusq̃ extrahatur moritur:nõ rũpit testamentum.vt dicta.l.iij.⁊ no.bar.in dicta.l.quod dicitur.Et dicam plenius infra sup verbo:si absq̃ liberis.scdo in materia vulgaris substitutionis.in.iiij.principali q̃one.in fine.Et tangit glos.vbi Ioannes de pla.in verbo:cesar.in proemio
18 insti. † Extractus secto ventre matris non dicatur proprie posthumus.vt dicta l.posthumus.vbi nota.ff.de inoffi.testamen.⁊ sic quicquid sit de iure communi: tamen non apprehenderetur in statuto loquente de posthumo:cum verba statuti sint proprie intelligenda.l.iij.§.hec ver
19 ba.ff.de negotijs gestis.¶† Preterea licet posthumus in vtero matris existẽs non sit hõ:sed duntaxat hõ fieri sperat. ¶ Additio vnde ɔcludit verũ qõ dicit Panor.in dicto.c.fi.q̃zuis olim cõiter tenetur sctissimam parthenicen idest gĩosam etiã post partũ virginẽ fuisse in pctõ originali ɔceptam.Postea tñ mundatã:
20 † Cũ hodie pie credit ⁊ firmit tenet ipsaz a cõi macula illi⁹ pcti fuisse p̃seruatã: in cuius signũ fuit ex post festũ gl'ose cõceptionis institutũ cũ spãli officio deinceps ab eccl'ia celebrandũ:put ãnis singulis in aduẽtu dñi celebrat in mẽse decembri:que opinio plus ɔuenit honori filij ⁊ matris ac xp̃iane pietati ⁊ robori fidei.Preterea verosimile nõ est:ꝙ deus pmiserit eam tali macula fedari:cui filiũ cum celo subiecit.nec filiũ in psona virgis eternũ cõiugiũ cũ hũana natura celebratur ab angustia ɔiugi celorũ regina subtrarerit.immo poti⁹ cõicauerat sua priuilegia l.priceps.ff.de legi.in cuius mysterij laudem veritatẽ cõplectens baptista ille mãtuanus cecinit in hec verba.His igit ne membra malis obnoxia sctẽ parthenices essent ista pater obstitit arte.Ante tener sacra fetus q̃ viueret aluo:cõceptus ne prima nouos exordia pullis induerẽt maculis:mens ne sincera:nitẽsq̃ communẽ imbiberet labez:ne pigra liquore Pectora letheo fierent:que lactea magno Pabula:⁊ amplexus fuerãt latura tonanti: Semine confusas sordes:⁊ virus inustũ dissecuit:felici aia mox imbuit art⁹.Sũt tamẽ audẽtes ɔtra sentire:nec illos:incusamus habẽt quo se tueantur:⁊ olim ista hoim cõis erat snia:verũ iam senio exangui frigens sua robora sensum Perdit:⁊ amissa iam maiestate recedit Spõte sua: ceditq̃ nouo latonia phebo.At quoniã sacre legis de fontibus hausta Credit:ex omni nõdum est explosa theatro:iudicio necdum sctĩ dãnata senat⁹.Sed prior (vt nobis equum sentire videt) Dignior est:⁊ grata magis nato atq̃ parẽti.Adde ꝙ ⁊ multis fert ad iumẽta:fideimq̃ Roborat

de quo plene hr̃ super ꝟbo.q̃ filiũ ex eo suscipiẽs.

19 Part⁹ i vtero exñs non est hõ neq̃ aial iõ baptisari ñ põt nec in ptãte pris esse donec nascatur.

infirmã:nã nec venisse subaluũ Sordt la
borantẽ tali sublimia celi Numina non=
nulli ingenio prestante putarũt. Religio
maior:pietas aiosior istã Consummata
fides legũqꝫ peritia fecit. Altera verboꝝ
textũ ꝛ fastigia tãtũ Sũma videns:abtru
sa dei mysteria nescit. Nõ si siderei tanto
splendoris honore fulget:vt eterno q̃ tem
perat ordine mũdum Gestarit gremio:la
ctauerit vbere dulci:Strixerit amplexu:
summoqꝫ vocarit olimpo: Quare illã in
nostras op⁹ est detrudere sordes: Et tur=
pi infestare luto:'mortalibus equas Cui
pr̃ ethereas mẽtes subiecit ꝛ astra. Scru
tandũ poti⁹ si quo preconia iungas. Et⁹
adinuẽtas p plurima secula laudes: Nul
li adeo viuax animi solertia:nulli Tã fe=
lix aderit florentis gr̃a lingue: Ut marie
possit laudes eq̃re loquendo. Que data
sunt illi nunq̃ mortalib⁹ vllis Antea cõ=
cessit nec post cõcedet olimpus ꝛc. Ergo
si iohẽs in pctõ originali ꝯcept⁹ in vtero
tñ sctificatus vsuꝫ habuit rõnis p̃usq̃ na
sceretur vt dixi super ṽbo:adiecte impu=
beri.a fortiori est credendũ intemeratam
virginẽ a pctõ originali preseruatã ilico
ꝙ aia sctissima fuit embrioni infusa velut
nulla sorde maculatã vsum habuisse per
fectum rõnis:ꝛ cõsequẽter ab eo instanti
semp meruisse ſm ambrosiũ ꝛ August.q̃s
seq̃tur magister bartholome⁹ pisan⁹ in li
bro btẽ ṽginis fructu septimo/restat ergo
ad propositũ reuertẽdo ꝙ existens in vte=
ro nõ est perfecte hõ sꝫ hõ fieri speratur
ṽt tex.sing.in.l.cũ inter veteres.C.de fidei
cõ.liberta.nec est aial.ṽt tex.in.l.fin.ff.de
colla.bo.Cũ nascẽdo tñ fuerit in p̃ris po
testate.insti.de tutel.§.cũ aũt. ꝛ etas non
incipiat in vtero:sꝫ cõputaẗ a die partus
ſm bal.in.c.cũ in cũctis.iij.col.de electio.
Tñ quo ad quedã in rerũ natura esse exi
stimatur.l.si viuo.ff.de suis ꝛ legi.heredi.
facit.l.j.ff.vñ cogna.Adeo ꝙ sicut añ ba.
ptismum iam natus est pctõ origiali sui
parẽtis infectus.ita etiã in vtero existẽs
21 q̃ etiã baptizari nõ p̃t añq̃ nascaẗ.† Cũ
baptism⁹ sit lotio seu ablutio q̃dã in aq̃:q̃
tãgere nõ p̃t in vtero existentẽ.de q̃ plene
p scotũ ꝛ ceteros i.iiij.sentẽtiaꝝ di.iij.q.j.
sicut ẽt in antiquo testõ nõ poterat circũ
cidi q̃ nat⁹ ñ erat:nec tãgi poterat.ꝛ sicut
cõceptus est pctõ originali priusq̃ nasca
tur infect⁹:ita etiã adeo sctificari potest:
sicut de hieremia legiẗ. hiere.j.ad quem
inq̃t dñs priusq̃ te formarẽ in vtero noui
te:et añq̃ exires de vulua sctificaui te:et
22 pphetã i gẽtib⁹ dedi te.† Inde diẽ etiã
bal.in.c.naturales.si de feudo fue. ꝯtro.
in fi.ꝙ in vtero existens legitimari põt:et
nasceretur legitimus. Id idem de iohẽ ba=
ptista legiẗ:qui triplex mirabile mun⁹ gra
tie habuit in vtero adhuc existẽs. Primo
gr̃am qua in vtero sctificatus fuit. vnde
fuit añ sctũs q̃ natus:in quo cũ hieremia
cõuenit. Scdõ gr̃am habuit qua in vtero
prophetare meruit:sicut qñ in vtero m̃ris
exultãs deũ adesse cognouit. Super quo
Chrisosto. Prophete inq̃t est p merito cõ
uersatiõis ꝛ fidei pphetiã accipe:nũq̃d
pphete fuit vt prius fieret ppheta q̃ ho
mo:q̃ vt dixi existens in vtero non est ho
mo vt dicta.l.apud veteres. Preterea cõ=
suetudo erat vt pphete inungerenẗ. Tũc
cum beata virgo elizabeth salutauit chri
stus ioãnem in vtero pphetam inunxit.
vnde Chrisosto.ideo xp̃s fecit mariam sa
lutare elizabeth:vt ſmo pcedẽs de vtero
matris vbi habitabat dñs ꝛ per aures eli
zabeth ingressus descenderet ad ioãnez:
vt illic eum vngeret in prophetam. Ter=
tio gratiam habuit qua suis meritis ma
tri prophetie spiritũ tradidit.de quo idez
Chrisosto .quis pphetarũ (inquit) cũ eẽt
propheta prophetam facere potuit:heli=
as quidez vnxit heliseum in prophetam:
non tamẽ prophetandi gratiã contulit.
hic autem in vtero existens diuini introi
tus scientiã matri donauit: ꝛ os illius in
verbo confessionis aperuit. vt cuius ra=
tio videbat personã cognosceret ꝛ digni
tatem dicẽs. Unde hoc mihi vt mater do=
mini mei veniat ad me.hec ille.in quib⁹
duobus vltimis muneribus ioannes hie
remiam ꝛ ceteros prophetas excessit ꝛ su
pra omnes excelluit vt verificareẗ quod
postea de ipo christus dixit Matthei.xj.
sed quid existis videre prophetam:etiam
dico vobis plusq̃ prophetam super quo
Chrisosto.sic ait. Prophete est beneficiũ
prophetie a deo accipere:nunq̃ prophe=
te est beneficium baptismatis deo dare.
Prophete est vt ipse de deo prophetet:
nunq̃d prophete est vt deus de illo pro=
phetet:omnes prophete prophetauerũt
de christo:de illis autez prophetatum nõ
est. Ipse autem non solum prophetauit
de xp̃o:sed etiã alij prophete:pphetaue=
rũt de illo immo zacharias ipsius ioan=
nis pater de ipo proprio filio suo prophe
tauit Luce.j.et tu (inquit) puer propheta
altissimi vocaberis: preibis ante faciem
domini parare vias eius. Ad dandam
scientiam salutis plebi eius in remissio=
nem peccatorum eorum ꝛc. Omnes por=
tiones verbi fuerunt:iste autem ipsa vox.
Quantum autem vox proximior verbo.
Non tamen verbum tantum ioannes p=
pinquior christo:non tamen christus:vn=
de de ipo ꝯclusit christus allegato Ma=
thei vndecimo. Amen amen dico vobis
non surrexit inter natos mulierum ma=
ior Joanne baptista. Nec per hoc negat

se maiorẽ. Christ⁹ eñ maior fuit q̃ filius
mulieris nõ fuit:sꝫ ṽginis. Cũ mulier de
cõi cursu accipiaẗ p femina corrupta ſm
Lyrã ibi.nec obstat ꝙ in cruce pendẽs eã
vocauit m̃lierẽ ioh.xix.dicẽs mulier ecce
fili⁹ tuus:q̃ ideo eã vocauit cõi noie:ne
ex teneritudine materni nois si eã matrẽ
vocasset aggrauareẗ aimus virginis vidẽ
tis passionẽ filij. Pariter nõ vocauit eaz
ṽginẽ:q̃ cũ p̃uilegiũ habuisset virginita
tis post partũ a filio:eadẽ teneritudine ꝛ
maiori tã singularis a filio obtenti p̃uile
gij etiã grauata fuisset ſm docto.hec pfe
cto est illa gl̃iosa semp ṽgo dei genitrix
maria q̃ nõ fuit pctõ originali tacta: non
ꝙ fuerit ab illo sctificata in vtero: q̃nimo
fuit ab eterno p̃seruata:lꝫ semie viri cõce
pta.ꝛ ita hodie tenet parisieñ.schola ꝛ p̃
dicat sctã mater ecclĩa.ꝛ tꝫ panor.in.c.fi.
iiij.not.de ferijs. Sup quo refert fascicul⁹
tẽpoꝝ circa cronicã karoli q̃rti impatorꝭ:
ꝙ ãno dñi millo.ccc.q̃nquagesimo lector
quidã Paulus noie negãgo btãm ṽginẽ
fuisse absq̃ pctõ originali ꝯceptã coram
toto clero ꝛ pplo in craconia cecidit ꝛ ex
pirauit sermone nõdũ finito:vt testaẗ ma
gister Henri.de hassia qđ factum plures
terruit in hac materia scribẽtes.hec ille.
23 † Unde cũ btĩssima ṽgo a pctõ origina
li fuerit exẽpta etiã nõ fuit pene illi⁹ sub=
dita q̃ duplex est.scꝫ pena pturitionis:de
qua Geneẗ.iij. In dolore paries ꝛc. Mu
lier eñ cũ parit tristitiã hꝫ. Jo.xvj.sꝫ ṽgo
gl̃iosa indubitãter pepit sine dolore:nec
aliquã habuit tristitiã.nec vt quidã fatui
arbitranẗ iacẽs peperit filiũ suũ:neqꝫ ob=
stetricũ hũit adiutoriũ.de quo hiero. ad=
uersus heluidiũ. Nulla inq̃t obstetrix ibi
fuit:nulla mulierum sedulitas intercessit.
ipa pannis inuoluit:ipa mater ꝛ ṽgo ꝛc.
immo crediẗ ꝙ appropinquãte hora par
tus senserit ṽgo purissima tãtã int⁹ leti=
tiã:quãtam nõ senserat vnq̃ oibus dieb⁹
vite sue.ꝛ oẽs sensus tã spũales q̃ corpo
rales quadã inenarrabili suauitate reple
banẗ.ꝛ sic repleta gaudio cũ immẽso dul
core a nulla vnq̃ creatura gustato melli=
fluũ peperit filiũ suũ.de quo gaudio p̃ui=
dit Esaias.xxxv.c.germinans germina=
uit ꝛ exultabit letabũda ꝛ laudans.scđa
pena pcti origialis est dolor mortis:q̃ ſm
phm est vltimũ terribilium quo dolore ex
pctõ pcedẽte non fuit cruciata gl̃iosa sp
ṽgo maria.q̃ a pctõ ꝛ sic cã doloris p̃ser
uata:sicut alij ab omni corruptiõe carnis
fuerat extranea ita ab oñi dolore mortꝭ
fuit aliena.cũ ois pena solos seq̃tur deli=
cti auctores.l.sancim⁹.C.de penis. ergo re
stat ṽginẽ purissimã a tabe pcti origina
24 lis fuisse singlariter p̃seruatã. ¶ † Unde
q̃tum tãgit ius ciuile seu eius doctrina

24 Uide pulcra q̃d

sunt septẽ planete firmamento celi affixi
descẽdẽdo: scilꝫ saturnus: iupiter: mars:
sol: ven⁹: mercuri⁹: ꝛ luna. ſm gl.in.l.oẽs.
C.de ferijs. Quilq̃dẽ planete ptãtẽ maxi=
mã habẽt atq̃ opationẽ in hois g̃natio=
ne.nã ſm astrologos galienũ ꝛ ceteros
medicos. Cũ mulier ꝯcepit in p̃mo mẽse
dñaẗ ibi saturn⁹:q̃ semẽ in matrice mulie
ris receptũ coagulat:ꝛ ꝯdẽsat frigiditate
ꝛ siccitate sua.iuxta illđ iob.x. sicut caseũ
coagulasti me. In scđo mense iupiter ibi
mẽbra ꝛ sanguinẽ tribuit.ꝛ si sit mascul⁹
aia rõnalis a deo infunditur.scilicet qua
dragesima die a die cõceptionis cõputã
da.vt no.i.l.diu⁹.ff.de extraordi. crimini.
In tertio mense mars subtiliat sanguinẽ:
ꝛ humores condensat:ordinat:ꝛ compo=
nit. Et a deo aia rationalis infundiẗ em=
brioni si est femina:die octuagesima pa=
riter a die cõceptionis cõputanda.v.di.
c.j.not.in.c.si aliquis.de homici.ꝛ.l.si ali=
quid.ff.de penis.in quarto mense sol:ibi
vitalẽ calorẽ ꝛ spũ epati ꝛ cordi tribuit.
in quinto mense venus organa sensibilia
et officialia membra.scilicet aures ꝛ na=
res:ꝛ silia pficit ꝛ disponit. In sexto mẽ=
se mercurius oĩa foramina corporis com
25 ponit. † In septimo mense luna.suis li
mitibus membra diuidit: ꝛ distinguit:et
in hoc septimo mense quia non sunt nisi
predicti septem planete cõceptui princi=
paliter opantes:nascitur partus pfectus
vitalis ꝛ salubris.l.vij.ff.de stat.ho. Se=
ptenarius eñ numerus est ſm naturam
ꝛ artem numerorum perfectus ꝛ consen=
taneus.l.ij.§.sed cũ oĩa.C.de veteri iure
enuclean. Preterea Aristote. in lib.secre.
26 dicit † ꝙ primũ super quo sunt oẽs res
fundate est trinitas:ꝛ medianẗ p quina=
riũ:sed pficiũtur per septenariũ. Sufficit
tñ intrasse in hoc.vij.mense p duos dies
l.in testõ.§.fi.ff.de suis ꝛ legi. heredi.ꝛ.d.
l.septio mẽse.p quã dicit bal.in.l.iura cõ
27 stitui opꝫ.cũ.l.seq.ff.de legib⁹.† ꝙ m̃lier
nupta etiaz si a die cõsummati matrimo
nij pariat ante nonũ mẽsem quo nãliter
ꝛ cõiter pariũt mulieres:nõ presumiẗ me
retrix.quinimo ex marito ꝛ nõ alio priori
extraneo viro ꝯcepisse censeẗ. Si aũt in
hoc.vij.mense partus nasci distulerit: et
nascatur in octauo mẽse:tunc part⁹ mori
tur.quia saturnus redijt super eo:qui fri=
giditate ꝛ siccitate sua partuꝫ mortificat.
aia certe:q̃ spũs est in sicco habitare nõ
a potest.c.moyses.xxxij.q.ij.quod valde fa
cit p normãnis:anglicis ꝛ polonis vt bi
bere fortiter possint:ne aia habitet i sicco
ſm glo.ibi. Si ṽo nasci distulerit in octa
uo mẽse:ꝛ nascaẗ in nono: tũc redit iupi
ter q̃ suo calore tẽperato ptũ refouet:ꝛ cu
stodit taliter ꝙ nasciẗ vitalis.sꝫ si partus

ꝛ qualiter operanẗ se ptẽ plane= te i genera tione ꝛ nu tritiõe par tus i vtero existentis.

25 In se ptimo men se part⁹ na scitur vita= lis sꝫ nõ in mense.viij.

26 Not. ꝙ oĩa fundãt sup trinita te.

a ¶ Ne aia hitet in sic co. de quo plene dixit iste doctor in suo tra= ctatu ꝯtra anglos ꝙ nihil hẽãt in ducatu aq̃tanie.

disulerit nasci in nono mẽse: nasci poterit in decimo in quo redit mars q̃ sui caloris ⁊ siccitatis bñficio partũ facit egredi tã robustũ. facit tex. in. d. l. gall⁹. §. j. ibi in decimũ mẽsez. ⁊. l. fi. C. de posthu. here
28 di. insti. † Et btã semp vgo dei genitrix maria portauit iesum redẽptorẽ nostrum in vtero p nouẽ mẽses cõpletos: ⁊ ipsum peperit in decio post q̃nq3 dies put mensis accipitur p. xxx. dieb⁹. sic ⁊ salomõ decẽ mẽsiũ tpe in matris nutrit⁹ fuit vtero. vt dr̃ Sap. vij. in princi. Lõga tñ fuit drĩa inter ↄceptionẽ salomõis aliorũq3 hoim ⁊ cõceptionẽ xpi. q2 vt vidistis in reglari cõceptiõe alioꝝ hoim ↄceptus successiue formatr̃ cui forme planete ⁊ corpa supiora opantur. q2 caro pura formari nõ põt

28 Btã virgo xpm peperit in mẽse decio sic Bersabee salomonẽ.

29 nisi in tpe virtuti creata. † Sz in conceptiõe xpi in vtero vginali q̃tuor mirãda fuerũt facta q̃ ex dictis btĩ grego. sup illud cant. ij. Ecce iste venit saliens ⁊c. et Frãci. de mayronis sup vbo: ecce ancilla dñi. Primũ fuit corpis xpi de puris sanguinib⁹ vginis ↄceptio ⁊ formatio. Non eñ successiue ⁊ in tpe formatuz fuit illud corp⁹ sacratissimũ: sicut cetera corpa hũana: sed in instãti totũ. Scdm fuit aie xpi de nihilo creatio in eodẽ instãti quo fuit corpus formatũ. Tertiũ fuit aie ad corp⁹ vnio siue infusio. non eñ cõpletis. xl diebus aia xpi fuit ĩfusa suo corpori: sicut in ceteris fit: sed in eodẽ instãti quo fuit corpus formatũ. Quartũ fuit hũanitatis nostre a diuinitate assumptio. formato eniz corpe ⁊ animato diuinitas in eodẽ instãti humanã assumpsit naturã. ⁊ hoc est qd̃ dicit Richar. in. iij. di. ij. arti. ij. q. iiij. q2 in eodẽ instãti fuerũt corpis ↄceptio: carnis ⁊ aie vnio: ⁊ in ipoꝝ ↄiũctione hũane nature ↄstitutio: eiusdẽq3 a diuinitate assũptio ad vnitatẽ psone filij dei. et fuerunt oia hec facta p virtutẽ spũsscti: qui infinitate vtutis sue potuit ea facere in instanti. dicit tñ ibidẽ q2 q̃uis inter predicta nõ fuerit prius ⁊ posteri⁹ scdm tps: fuit tamẽ ibi prius ⁊ posterius ordine nature. q2 fm phm in predicamẽtis illd̃ est pri⁹ natura altero qd̃ est causa ipĩ⁹: vel psupponitr̃ ab eo. ⁊ sic in vtero vginis fuit prius carnis cõceptio q̃3 aie creatio. cuz presupponatr̃ ab ea. Et eadẽ rõne est prius aie creatio q̃3 eius ad carnẽ vnio: ⁊ vnio carnis ⁊ aie q̃3 nature hũane cõstitutio ⁊ ↄstitutio humane nature q̃3 eius assumptio ad vnitatem diuine psone. Hec tñ intelligẽdũ est q2 ↄstitutio illi⁹ nature hũane pri⁹ terminata fuerit ad aliquã actualem sui existẽtiã in seipam q̃3 in vbo. q2 nũq̃3 nec in tẽpore: nec in instanti actu fuit existens in seipa. alr̃s eñ nõ vere dici posset filiũ dei fuisse ↄceptum in vgine. qd̃ falsuz est. hec Richar. ille hãc mirabilez xpi ↄceptionẽ ostẽdit diuus bernardus in quodã s̃mõe de natiuitate dñi. In illa inq̃t assumptione nostre carnis fecit de⁹ mixturas tres mirabiles. coniuncta quidẽ sunt tria adinuicẽ. deus ⁊ hõ / mater ⁊ fili⁹ / fides ⁊ cor hũanũ. In prima ↄiunctione trinitas est in substãtijs: ⁊ vnitas in psona: sicut in diuinitate summa trinitas est in psonis: et vnitas in substantia. Et sicut ibi persone non scindũt vnitatẽ: ⁊ vnitas nõ minuit trinitatẽ. sic in ista nec persona cõfundit substantias: nec ipe substãtie dissipãt persone vnitatẽ. Scda coniunctio est mater ⁊ virgo. a seculo quippe nõ est auditũ q2 vgo pepererit ⁊ q2 mater vgo pmãserit. Tertia est fides ⁊ cor humanũ. Mirũ est eñ q2 hũanum cor his duob⁹ fidem accõmodauerit: scz q2 de⁹ hõ esset: ⁊ q2 vgo peperisset. sicut eñ ferrũ ⁊ testa nõ pñt coniungi: sic ⁊ hec duo nequeũt misceri si nõ misceantr̃ glutinio spũsscti. Quia igr̃ cõceptio xpi sic fuit mirabilis ideo fuit inuestigabilis. Hec ille. eandẽ xpi conceptionẽ fuisse ⁊ esse mirabilem pariter ostẽdit Petrus rauenateñ. in quodã sermone sic dicẽs. Hodie est ineffabile sacrm ↄceptionis dñice: credere magis cõuenit q̃3 referre. Nã qd̃ natura nõ hz: vsus nescit: ignorat ratio: mens non capit hũana: celũ pauet: terra stupet: creatura miratur: qualiter humanus sermo enarrabit: Quis eñ attinget archanũ diuinitatis partũ vginis. Causam reꝝ: seculoꝝ negotiũ: diuinitatis ⁊ carnis cõmerciũ ac hoiem deum: Hierony. etiaz in sermone ad Eusto. ait. fuit igr̃ mirabilis: q2 fuit supra naturã: ex eo q2 manens virgo cõcepit fuit supra rationẽ: ex eo q2 deum genuit. cõtra humanã ↄditionẽ: ex eo q2 sine dolore peperit. Cõtra consuetudinẽ: ex eo q2 sine pctõ de spũsctõ concepit. hec ille. Que oia satis demonstrãt drĩam cõceptionis xpi a con
30 ceptiõe salomõis. † Immo ⁊ btissime vginis. habuit eñ dñs excellentissimum modũ ⁊ singularẽ cõceptionis pcul differens a cõceptiõe vginis sue matris. Primo fuit ↄcept⁹ sine virili semie de purissimis sanguinibus vginis virtute spũssancti. Virgo aũt cõcepta fuit ex vtroq3 parẽte ⁊ feminũ cõmixtiõe. ¶ Scdo xps ab instanti sue ↄceptionis habuit corp⁹ pfecte organisatũ: aiam infusam: fuit plen⁹ scientijs ⁊ vtutibus s3 Lyrã. hieremi. xxxj. hoc autem nõ fuit in ↄceptiõe virginis. Tertio q2 xps nõ fuerit in pctõ originali cõceptus fuit ⁊ ↄueniẽs iure nature ⁊ necessario cũ null⁹ princeps suis sit legibus subiectus. l. priceps. ff. de legi. Btã autẽ vgo fuit concepta sine pctõ nõ ex natura nec ex debito: s3 ex grã ⁊ sui filij ac spõsi priuilegio. q̃ eidẽ sicut impator auguste eadez priuilegia tribuit que ipe oñdit. vt. d. l. princeps. cum sequẽti. Uñ hiero. in pfato sermone. in maria toti⁹ grẽ q̃ est in xpo plenitudo venit: q̃3q3 aliter. aliter dixit q2 qd̃ xps habuit ex natura h̃ btã vgo recepit ex grã. Quarto xps in sua ↄceptione nõ indiguit redẽptione passiua: seu aliq̃ preseruante: nec habuit naturã pronã ad recipiendũ maculã pcti originalis. ⁊ sic nec radicaliter nec formaliter habuit nec habere potuit pctm̃ origiale. q2 ex semie viri ñ ↄcept⁹: sicut ceteri q̃s solos vinctos tenet lex pcti. Btã aũt vgo nisi preseruata fuisset: pctm̃ originale ↄtraxisset: q2 radicaliter hẽbat vñ ↄheret fm Scotũ in. iij. di. iij. Quito btã virgo fuit p grãm dei liberata a rebellione quã hũisset caro aduersus spm̃. hoc aũt nõ habuit xps: q̃ nullã hr̃e poterat in carne rebellionẽ. Sexto aia xpi ab instanti ↄceptionis fuit impeccabilis ⁊ beata: vt hr̃ in. iij. senten. di. xij. Nõ sic aũt fuit aia btissime vginis: in qua fuit potentia ad peccandũ: vt dicit. b. bonauen. in. iij. di. iij. Unde restat xpm ⁊ Salomonẽ in. x. mẽse natos fuisse. Ultra vo decem menses mulier conceptum nõ portat in ventre. vt dicta. l. in testamento. §. fina. ff. de suis ⁊ legiti. heredi. saltem vltra duos dies in mensem vndecimum. vt in autenti. de restituti. et ea que parit in vndecimo mense. §. vnum siquidem: vbi bona glos. collatio. iiij. in quo vndecimo mense redit sol super partum qui vitalez calorem ⁊ spiritum cpati ⁊ cordi refouet. hoc idem etiam tenet philosophus libro de animalibus. Unum inquit pariẽdi tẽpus statutum est omnibus aialibus: homo autem ⁊ septimo et octauo ac nono parere potest: et quod plurimum decem: nonnulle etiam vndecimum tangũt. Ex
a quibus omnib⁹ iudicare poteritis[a]. An sit partus ipsi⁹ mariti vel non. idem dicit Pet. Iacobi in suis libellis titu. de condictio. ex lege omnimodo. pro legitima portione delata filio sub rubricella de generatione. Cuius ⁊ suorum astrologoruz dicta aliqua patenter vera non esse demonstrat ioannes picus mirandule lib. iij. suarum disputationũ aduersus astrologiam. xviij. c. in hec verba falluntur (inquit) astrologi si credũt ideo natos octauo mense non viuere: quia singulis vteri gerendi mensibus Saturnus dominetur planeta frigidus ⁊ siccus hoc est qualitatibus vite contrarius. Primum enim et ille per manus tradite planetarum dominandi vices rationem nonhabent vt ali-
31 bi suo loco dicetur. † Et q2 octimestris partus non viuat omnino rationem aliã habet cuius medio hippocrati potius accedo q̃ tractatu quẽ scribit de octimestri partu. Causam cur plerũq3 nõ viuat hãc esse ait. q2 eo mẽse difficilis sit vteri gestatio: tunc eñ grauius se habere pregnantes ⁊ in matrice nescio que pati grauia ⁊ incõmoda: ⁊ si pariãt duplici labore oppressas ⁊ partus: et egritudinis infirmissimas fieri. Uñ necessario ipe quoq3 fet⁹ imbecillior factus raro diuviuat. Attestatur huic sentẽtie q2 si que inueniuntur vegetiores validioresq3 femine: solent octauo etiam mẽse parere victuros quales in hispania inueniri scribit Auicẽna. ⁊ Aristoteles in egypto. hec ille. videatis eũdẽ libro eodẽ. xxv. c. vbi probatiue concludit astra in his inferioribus nihil agere nisi per modum cause vniuersalis: sed non in particulari: immo diuersitatem contingere dicit non a celo: sed a causis inferioribus: tum a proximis causis: tuz a dispositione materie: agente deo: quod est suũ semper in omnib⁹. ⁊ huic sentẽtie q2 partus octimestris viuere possit: assentire videtur philosophus in lib. de animalibus vbi infestantur inquit mulieres mẽse q̃rto maxime octauo ⁊ si in his fetus perierit ipse quoq3 magna ex parte interemit. hec ibi. Similiter ex pmissis resultat quãdo partus in vtero existens dicatur aial
32 vel non. † Attamen qui mulierem pcutit aut ei pocula causa abortionis prebet ⁊ sequitur aborsus talis punitur ac si iaz natũ interfecisset: habita tamẽ distinctione. l. si mulierẽ. ff. ad. l. cornel. de sicca. et dicta. l. si aliquid. §. qui abortiõis. ff. de penis. ⁊. c. si aliquis. de homici. not. bald. in dicta. l. quod dicitur. ⁊ barto. in. l. sacrilegij. ff. ad. l. iuli. peculatus. ⁊ bonus tex. in c. quod vero. cum sequen. xxxij. q̃one. ij.
33 ¶ † Preterea posthumo sicut iam nato potest libertas relinqui. vt dicta. l. cuz interveteres. ita q2 libertatis fauore si vni posthumo relinquatur libertas: omnes qui postea nascentur ex illo ventre erunt liberi. vt ibi. Necnõ die legati vel fideicõmissi cedente in persona patris. iuxta. l. q̃ legata. ff. de regu. iur. tale legatum nedũ transmittitur ad suos heredes iam natos: s3 etiam ad posthumos in vtero vxoris existentes. l. si in persona. C. de fideicom. Pariter moriente filio indebite vel iniuste exheredato querelã etiam nõ preparatam cõtra testamentũ pr̃is trãsmittit: nedum ad suos iã natos: verum ẽt ad posthumos. l. si q̃s filiũ. C. de inoffi. testa. Silr̃ hereditas suoꝝ parentũ nõ agnita ad eos sicut ad iam natos trãsmittitr̃ fm Barto. in. l. j. C. de his qui ante apertas tabu. Et si institutis a matre pregnante duobus filijs iam natis posthumus post testamentũ factũ natus censetr̃ cũ duob⁹

a ¶ Iudicare poteritis vt plene hr̃. ĩ. sup vbo: q̃ filiuz ex eo suscipiens.

33 Posthumo põt libertas relĩqui cuz pulcro priuilegio: et sicut iam natus hereditatem trãsmittit ⁊ q̃relã ad heredes natos.

34 Posthumo dari potest tutor et pupillariter substitui! imo si tutor deturfiliabus datus etiã vr̃ posthũe.

35 Legatũ filiabus relictũ non comprehẽdit posthumam nisi aliud appareat per cõiecturam ⁊ que sit sufficiens coniectura vid hic.

iam natis equaliter institutus:ita ꝙ succedet matri in tertia pte:nec rũpet testm̃ si mater testamenti mutandi nõ habuit facultatẽ:qꝛ morte preuenta.casus est singularis in.l.iij.C.de inoffi.testa.⁊ taliter ꝙ ille posthumus sic pro tertia pte succedens cũ habeatur ꝓ herede instituto q̄uis in testõ nõ fuerit noiatus:ad suam virilẽ ptẽ cõsequẽdã actionẽ habebit heredibus noiatis ꝯpetentẽ si experiri voluerit petitorio:necnõ si possessorio hꝫ beneficiũ.l.fi.C.de edict.diui adria.tollen.ſm guil.de cugn.singulariter in.d.l.iij.C.de inoffi.testa.qđ dictũ reputat ange. mirabile in.l.si quis ita heres.ff.de heredi.in
34 sti.⁊ in.l.anq̄ꝫ.C.coia de successio.†Et licet posthum⁹ nõ sit in potestate patris donec nascat.vt.d.l.fin.de colla.bono.ff. tñ põt ei pater substituere pupillariter.l.fi.C.de insti.⁊ subsli/qꝛ substitutio pupillaris dꝛ testamẽtum ⁊ ꝓuisio filij.l.papinianus.§.sꝫ nec impuberis.ff.de inoffi.testa.idõ cũ agatur de sua ꝓuisione ⁊ fauore habet ꝓ iam nato:vt ei pupillariter substituat i m sali.in.l.si testamento.C.de impube.⁊ alijs sub.⁊ similiter vt ei a pr̃e tutor detur.quinimo si pater simpliciter torẽ filijs suis dederit:nedũ vr̃ ꝓuidisse fili⁊s iã natis:sꝫ et posthumis cũ in hoc casu agatur de ipsorũ cõmodo.insti.qui da
35 ri tuto.testa.pñt.¶†Qđ secus eẽt in legato.nam pater legando filiabus non videtur legasse nisi iam natis quia legatũ relinquitur vt plurimũ propter benemerita legatarij posthuma ãt nõ potuit mereri:idõ nõ ꝯprehenditur in legato.Preterea legatũ relinquitur propter affectionẽ quã hꝫ testator erga legatariũ.quã affectione saltẽ tantam non potest pater habere ad filiaꝫ nasciturã:sicut ad iã natas idõ nõ venit tũc appellatione filiaꝝ.merito facta fuit in fideicõmisso hic mẽtio de sobole:q̃ al's nõ venit:nisi exprimatur vl' nisi ex cõiecturis appareret testatorẽ de posthumis cẽsisse.⁊ ita intelligit.l.q̃ filiab⁹.§.j.ff.de lega.j.facit.l.nomẽ filiaꝝ.ff.de v̄bo.sig.cõiectura ãt legitima per quã in dubio testator legãdo filiabus p̄sumit cẽsisse de posthũa est veluti si in aliqua parte testamenti mentionẽ fecit de posthuma.nã postea legãdo filiab⁹ vr̃ ẽt sentire de posthuma.idem si pr̃ amplũ habebat patrimoniũ:ita ꝙ ex patrimonij q̄ntitate habito respectu ad numerũ liberoꝝ testator tm̃ reliquisset posthume.arg.l.si filie.ff.de lega.iij.idẽ si testator dixisset.filiab⁹ lego.cũ vnã solã filiã natã haberet.quia tũc dictio numeri pluralis nõ verificaret nisi de posthuma cẽsisset.arg.l.fi.ff.ad trebel.idẽ si sciebat vxorẽ pregnãtẽ.l.si cũ in vtero.C.de milita.testa.ſm bart.in.d.l.q̃

filiab⁹.⁊ idẽ esset ſm pau.ibi.si testator filiabus suis legasset id ad qđ de necessitate tenet.puta qꝛ cuilibet filiaꝝ dotẽ legauit:ad quã tenebat ex forma statuti.quo casu i tali legato appellatiõe filiaꝝ posthuma ꝯprehẽderet.qꝛ cũ tũc in oibus filiab⁹ sit par necessitas i tali legato posthuma ꝯtinet:ad cui⁹ dotationem de necessitate tenebat pr̃.sicut videmus in datiõe tutoꝝ:q̃ fit rõne filiatiõis:q̃ par ẽ in oibus:vt vr̃ ẽt sentire bar.in.d.l.q̃ filiab⁹. si bñ ponderet.dũ dꝛ ꝙ lꝫ legatũ filiab⁹ factũ nõ ꝯprehẽdat posthumã:tñ institutio facta de filiab⁹ bñ ꝯprehẽdit filias posthumas:cũ testator de necessitate teneat ad eas isituẽdas:sicut iã natas.l.placet. cũ ibi no.ff.de libe.⁊ posthu.vbi vt istitutio valeat ad quã testator de necessitate tenebat:appellatiõe posthumi cõprehẽdunt oẽs posthumi nascituri:lꝫ i alia dispositiõe nõ cõprehẽderent:sec⁹ i legatis. qꝛ relinq̃re legata ñ ẽ de necessitate:sicut instituere heredes liberos.idẽ tꝫ rapha. in.d.l.q̃ filiab⁹.ꝑ.l.nerati⁹.ff.de testa.ma
36 numis.¶†In exheredatiõe aũt filiaꝝ an ꝯprehẽdat posthuma.tenẽt cõiter docto.ꝙ nõ.l.titi⁹.in p̄n.ff.de libe.⁊ posthu. lꝫ gl.ibi teneat ꝯtrariũ ⁊ male.ſm eos videatis dynũ.in.c.odia.de reg.iur.lib.vj.
37 ¶†Et qđ dictũ est de posthuma:id idẽ intelligatis de posthumo.vt.s.in legato filijs facto nõ comprehendat.ꝓuiso ꝙ sit ver⁹ posthum⁹ vt ẽ ille q̃ nascit post mortẽ testatoris:q̃ dꝛ ꝓprie posthum⁹.l.iij.§.j.ff.de iniusto rupto testa.⁊ no.gl.in.l.gallus.ff.de libe.⁊ posthu.vbi bar.in prin.si vero nasceretur post testm̃ ante mortẽ testatoris:qui etiã ⁊ alijs pluribus modis dꝛ posthum⁹.vt dicit plene gl.in rubrica. C.de posthu.heredi.insti.talis posthum⁹ indistincte videt admitti ad legatũ filijs relictũ.ſm bar.in.l.si cogna.ff.de reb⁹ dubijs.⁊ in.l.cũ ita §.j.ff.de lega.ij.quia qui in vtero sunt pro iam natis habentur.vt
38 dicta.l.q̃ in vtero.ff.de sta.homi.†Que oia vendicant sibi locum in filijs posthumis nedũ primũ locũ seu gradum tenẽtib⁹:sed etiã in nepotibus ⁊ alijs vlterioribus.siue succedãt ex testa.siue ab intestato:dũ tamẽ posthumus qui succedere intendit vt legitimus vel vt cognatus fuerit conceptus tempore mortis illius:de cuius successione agitur:si autem esset post mortem conceptus nunq̄ꝫ admitteretur etiam de iure pretorio.l.si quis filio exheredato.in principio.ff.de iniusto rupto testa.⁊ ratio est quia talis nunq̄ꝫ fuit mortuo cõiunctus:cum illo viuente non fuerit animal.l.j.§.proximior.ff. vnde cogna.⁊ bonus text.in.l.verum est.ff.de secun.tabu.Et hec vera in successione ab

37 Etiam legatum filijs factum nõ comprehẽdit posthumum.

38 Per modum successionis acq̃ri non potest posthumis non cõceptis tempore mortis illi⁹ de cui⁹ successione agitur ⁊ q̃liter hoc intelligitur. vide hic.

39 Licꝫ nõdum conceptus tempore mortis succedere non possit ex sui ꝑsona:tñ venire põt ex ꝑsona sui patris iure trãsmissionis.

40 Pulchra doctrina rapha. in hoc puncto.

41 Triplex ẽ trãsmissio.

intestato siue loquamur de iure ciuili:siue de iure p̄torio.secus in alijs dispositionibus in q̃bus q̄uis nõ sit illo viuo cõceptus:tñ comprehẽditur.l.paulus.la.ij.§. paulus.ff.de bonis liber.ſm bar.in.l.iteꝫ
39 pretor.ff.de suis ⁊ legi.here.†Et hec dicta per bar.intelligatis vera:scꝫ ꝙ conceptus post mortẽ illius de cuius hereditate agitur ad legitimaꝫ venire nõ põt successionẽ ex ꝑsona sua vt dictũ est:sꝫ ex ꝑsona sui patris virtute transmissionis bene posset venire:vtputa si mortuo auo ante nepotis posthumi cõceptionẽ:successio defuncti deferat filio:qui demũ cõcepto posthumo moritur:certe talis nepos q̄uis post morte aui cõceptus ex ꝑsona sui patris venire posset virtute trãsmissionis:qꝛ filius moriẽdo hereditatẽ sui patris transmittit:lꝫ nõ agnitã ad istuꝫ nũc cõceptũ per.l.j.C.de his q̃ ante apertas tabu.Nã hereditas nõ agnita sicut trãsmittitur ad suos iã natos:vt ibi.ita etiã ad existẽtes in vtero qui quo ad istud cõmodũ ꝓ iã natis habent ſm doc.in.d.l.si q̃s filio.⁊ Dyn.in sua magna distic.in.d. l.gallus.⁊.d.l.si quis filiũ.C.de inoffi.testa.licet glo.ibi videat tenere cõtrariũ et
40 male ſm cõem opiñ.¶†In hac itaq̄ꝫ trãsmissione ꝯcludatis ſm Rapha.in.d. l.si q̃s.Qꝛ nõ cõceptus tpe mortis illius de cuius hereditate agitur nũq̄ꝫ admittitur ab intestato ad eius successionẽ ex ꝓpria ꝑsona iure ciuili aut p̄torio:vt dictũ est.Sed si querit de admittendo ipm̃ ex ꝑsona sui patris virtute transmissionis:
41 Tũc dic†ꝙ triplex est trãsmissio.Quedam est trãsmissio q̃ fit de iure iã quesito que fit ordinarie ad quoscũq̄ꝫ:⁊ tũc non curat dicta distinctio an sint nati vel cõcepti.l.cũ emancipati.ff.de colla.bo.de q̃ trãsmissiõe ⁊ alijs eã ꝯcernẽtibus plene hẽbitis ĩfra mortuo itaq̄ꝫ testatore scđo. Quedã ẽ trãsmissio que fit de iure singulari ⁊ nõdum q̄sito:vt in descẽdẽtibus.⁊ hec est duplex.vna est q̃ fit per.d.l.j.C.de his qui ante aper.tab.⁊ in hoc cõis opinio est:ꝙ trãsmittit etiã in nõ cõceptũ ꝓpter votũ parentũ in descẽdentes etiam nõ ꝯceptos.l.cũ acutissimi.C.de fideicõ. ⁊ vocabit illi postea ꝯceptus nõ ex ꝑsona sui:sꝫ ex ꝑsona sui patris.ex quo seq̄t ꝙ si nepos tpe mortis aui nõ ꝯcept⁹ hereditatẽ patris vel mr̃is repudiauerit volens dũtaxat hẽre auituã hereditatẽ:hꝫ facere nõ posset:qꝛ tpe mort aui nõ erat ꝯceptus:⁊ nũc ex ꝑsona pr̃is vl' mr̃is sui venire nõ põt:cũ ei⁹ hereditatẽ repudiauerit.al's aũt si fuisset tpe mortis aui cõceptus hẽre posset aui successionẽ ex edicto successorio.l.q̃ se pr̃is.vbi plene Cy.
42 bar.bal.⁊ saly.C.vñ li.¶†Sequit etiã

ex p̄missis ꝙ si in casu.d.l.j.de his q̃ ante ap.tab.fili⁹ esset exheredat⁹ nepos ꝯceptus post morteꝫ aui venire nõ posset ad auituã successionẽ ex ꝑsona sua:qꝛ nondum ꝯceptus tpe mortis aui vt dixi.nec venire poterit ex ꝑsona sui patris:cũ iuste fuerit exheredatus. Scđa trãsmissio de iure singulari est:que fit per.d.l.si q̃s filiũ.C.de inoffi.testa.vbi hodie dꝛ singulariter decisum:qꝛ sicut filius a pr̃e iniuste exheredatus moriẽs trãsmittit q̃relaꝫ etiã nõ ꝑparatã in nepotẽ natũ:vel salti ꝯceptũ tpe mortis aui:vt ibi.⁊.d.l.j. Idẽ etiã erit si talis nepos eo tpe nõ esset cõceptus.vt cõiter ꝯcludit per doc.in.d.l.si q̃s.que lꝫ sit noua ⁊ corrigat ac limitatiue loquat in iã ꝯcepto ꝓpter qđ extẽdẽda nõ videbat ad nõdum ꝯceptũ.ſm gl. ibi:⁊ male.tñ.l.sancimus.§.fi.eo.ti.generaliter loquit ꝙ q̃rela testamẽti inofficio si filio cõpetens ad suã posteritatẽ transmittat.⁊ sic etiã ad nõ ꝯceptã dꝫ indistincte intelligi:ita ꝙ trãsmissio sit de liberis in liberos q̄ncũq̄ꝫ cõceptos.vt tꝫ ibi Cy.
43 dicẽs ita de facto obtinuisse.¶†Et p̄missa intelligatis vera ꝙ nepos ex persona filij ei⁹ patris venire põt ad q̃relaꝫ:et demũ ad aui successionẽ:etiã si cõceptus fuerit post mortẽ aui:nisi obstet ei alterũ de quatuor vel pr̃is exheredatio propter ingratitudinẽ:vt supradictuꝫ est.vel relictum titulo instõnis factũ ei⁹ pr̃i:ex cui⁹ ꝑsona nũc ipse nepos venit.quo casu petere nõ põt ipse nepos:nisi illud relictum vel supplemẽtũ:si ad legitimã nõ sufficeret. Idẽ ⁊ tertio si obstaret pr̃is repudiatio vel silentiũ q̃nquẽnale. Nã cũ in his quatuor casibus pr̃ ei⁹ si viueret repelleretur:ita hic nepos ex ꝑsona patris veniẽs.vt elegãter dicit bal.in.d.l.si quis filium. Et idẽ esset etiã si iste nepos fuisset cõceptus tpe mortis aui qꝛ tũc in casib⁹ p̄dictis mortuo ei⁹ pr̃e ex cui⁹ ꝑsona veniens excluderet:sed si ex sua ꝓpria ꝑsona veniret admitteret ad q̃relã inofficiosi testi per dictũ successoriũ.excepto altero de p̄dictis casib⁹:vcꝫ si ei⁹ patri fuisset aliq̃d relictũ i testõ aui:quo casu nõ ageret nepos etiã ex sui ꝑsona ꝯtra testm̃:sꝫ agere posset dũtaxat ad illud relictũ titulo instõnis factũ si ad legitimã sufficeret. sinautẽ ageret ad supplementũ qꝛ in hoc casu auus recte testat⁹ est filiũ suũ in aliq̃lꝫ modico instituẽdo.in alijs aũt casibus factũ sui pr̃is sibi nocere nõ dꝫ.q̃n veniat ad q̃relã ꝑ edictũ successoriũ ſm dy.i.c.nõ dꝫ.de re.iur.li.vj.et añ ipꝫ hꝫ tenuerat azo i sum.C.de inoffi.test.quos sequit bal.in d.l.si q̃s filiũ.in.ij.q.⁊ Saly.ibi in.iij.op-
44 po.†Si autẽ talis nepos veniret ꝑ viã nullitatis tanq̄ꝫ preteritus dicens testa-

43 Vide q̃tuor q̃ nepotẽ repellunt postea cõceptũ ne venire possit ex ꝑsona sui pr̃is iure transmissiõis ad aui successionem.

44 An ꝑ viã nullitatis venire possit nepos p⁹ mortẽ aui ꝯceptus cõtra testm̃ ipsi⁹ aui.

mentū aui nullū nō audiretur ex eo quia
tpe testi p̄r̄ suus ipm p̄cedebat. ꝛ sic auus
nō tenebat̄ ipm instituere nec exhereda=
re. cū dn̄ium hereditatis auitine nō cōti
nuare: in eū obstaculo sui p̄ris in medio
existētis. vn̄ cū nō videat̄ p̄teritus venire
nō pōt per viā nullitatis: sed dūtaxat per
viā q̄rele inofficiosi testi: cū hēat̄ ꝑ exhe=
redato: q: oīs p̄teritio ei⁹ in quē dn̄iuz he
reditatis nō ꝯtinuat̄: hr̄ ꝑ exheredatio=
ne fm bar. in. l. in suis. ff. de lib. ꝛ posthu.
que oīa sunt notāda. cū sint de apicibus
iuris. fm bal. de quo plene ꝑ bart. in. l. pr̄
filiū. ff. de inoff. test. nā ex his habetis q̄z
ta sit differētia inter nepotes tpe aui cō=
ceptos: ꝛ postea cōceptos. Pro quo facit
qd̄ elegāter decidit bal. in. l. iij. C. de suis ꝛ

45 Qualr̄ itelligit̄ q̄ nepos ex p̄mogenito excludit patruū in feudo.

45 legi. here. vbi dicit † q̄ lz nepos ex p̄mo=
genito filio excludat patruū in successio
ne feudi. vt plene no. bal. in. l. cū antiquio=
ribus. C. de iure deliber. panor. in. c. lz. de
voto ꝛ voti redēptio. et habuistis latissi=
me supra oēs sup ꝟbo: in testō relinq̄ns.
j. in. xviij. limita. tn̄ hoc est intelligendū: si
tpe mortis aui de cui⁹ successione agit̄:
ille nepos erat natus: aut saltē ꝯceptus.
si autē post mortē aui esset ꝯceptus: ipse
succūberet ꝛ patru⁹ p̄ferret̄. ꝛ hec oīa ve
ra in edicto successorio legis: sed an locū
habeat in successorio edicto cōuētionis

46 Filio renūciante feudū patr̄nū applicatur nepoti etiā postea nato vel cōcepto. idē i ēphiteosi.

46 dubitari posset. verbi gr̄a. † Ego recepi
feudū ꝑ me ꝛ liberis meis. qd̄ intelligit̄
fm ordinē gradus. vt scz post mortē meā
vēiat ad filiū. ꝛ demū ad nepotē me mor=
tuo fili⁹ me⁹ repudiat. vtrū ex successorio
edicto vēiat nepos. ꝛ certe sic q: fili⁹ renū
ciando p̄iudicare nō pōt nepoti: cū sit ꝓ=
ximior. argu. eorū que not. in. c. vasallus
culpā. si de feu. fue. ꝯtro. ꝛ. ff. de inoffi. te=
sta. l. si is q̄. nā istud feudū q̄zuis refutatū
remanet p̄rnū. c. quidaz vasallus. de va=
sal. decrepite eta. Nec obst. l. vltima. ff. de
47 succes. edic. q: correcta est. † Nā hodie
etiā inter agnatos locū hz edictū succes=
sorū de gradu i gradū. instit. de legi. ag.
succes. §. placebat. idē dico ad nr̄m ꝓposi
tum: si ille nepos tpe mortis aui erat i sue
matris vtero iā ꝯceptus vel post mortez
aui fuit conceptus: vocabit̄ ad feudū re=
nūciatū per edictū successoriū. idē erit in
aliis descēdentib⁹ remotiorib⁹ post mor=
tem primi inuestiti ꝯceptis: q: ex natura
feudi veniūt descendentes in futurū. cui
nature coopat̄ partū ꝛ antiqua inuestitu
ra. vt no. in. c. j. §. hoc aūt. q̄ feu. dare pūt.
ꝛ idē est in emphiteosi ecc̄liastica qn̄ em=
phiteota recipit ꝑ se ꝛ descēdentib⁹ suis.
nā extēdit̄ ad suos descēdētes etiā in fu=
turū ꝯcipiēdos. in aut. de nō alie. re. ec. §.
emphiteosis. fm bal. i. l. si i p̄sona. C. de fi
deicō. quē sequit̄ pau. in. l. etiā. ff. sol. ma.

48 Ecce ergo qualr̄ per ꝯtractū ꝛ disposi=
tionē inter viuos ꝓuideri pōt ꝛ acq̄ri ne
dum filiis natis: sed etiā posthumis i vte
ro existentibus: vel nōdū ꝯceptis. de quo
plene ꝛ nō min⁹ pulchre ꝑ bal. in. l. qui se
patris. in vlti. q. C. vnde libe. ꝛ Bar. in. l.
qd̄ dr̄ patrē. ff. de ꝟb. obli. ꝛ in. l. itē p̄tor. ꝛ
l. si titi⁹. ff. de suis ꝛ legi. here. ad hoc fa=
cit tex. vbi bal. ꝛ aluarotus in. c. j. de duo=
bus fr̄ibus. ꝛ Jo. fa. in. l. j. C. si seru⁹ ita ve
neat vt manumit. ꝛ Guido pa. q. cclxvij. ꝛ
q. ccccxv. ꝛ lz ang. in. d. l. qd̄ dr̄ tenuerit cō
trariū: q: stipulatio ꝛ acq̄sitio dz fieri per
auū: sed hoc casu tpe stipulationis acq̄=
rens seu stipulans nō erat auus: ex quo
nepos adhuc nō erat cōceptus. vt. d. l. si
titius. ff. de suis ꝛ legi. here. ꝛ. l. j. §. si quis
primior. ff. vnde cog. ꝛ sic cū videant̄ ces
sare verba legis: cessare dz legis disposi=
tio. attamē Jmol. ibi dicit tuti⁹ esse tene
re p̄mā opinionē. bar. ꝛ bal. ꝑ. l. paulus.
§. paulus. ff. de bo. liber. vbi expresse dici
tur q̄ quo ad alia q̄z quo ad succedendū
ipi auo in hereditate nō curat̄ an nepos
sit ꝯceptus tpe mortis aui vel nō. Cum
etiā hodie quo ad successionē effectualr̄
nō curet̄. vt no. in. l. j. C. de his q̄ ante ap.
tabu. ꝛ per Dy. in sua magna distin. in. l.
gallus. ff. de liber. ꝛ posthu. ꝛ in hac opi.
remanet alex. in. d. l. qd̄ dicit̄. xj. col. ꝟ. itē
addit hic Ange. ff. de ꝟbo. oblig. inde di
cit singulariter Fulgo. in. l. quotiēs. C. de
49 fideicō. † q̄ licet valeat alienatio rei ꝓ
hibite alienari extra familiam: vbi talis
aliēatio fctā fuit de ꝯsensu oīz de familia
ita q̄ nō poterit per eos reuocari. vt. d. l.
quotiēs. tn̄ nati ex istis q̄ tali alienatiōi
cōsenserūt: poterūt postea illā reuocare.
cū intelligant̄ oēs de familia nō solum
p̄ntes tpe alienationis: sed etiā nascitu=
ri. l si cognatis. ff. de reb⁹ dub. allegat. l.
peto. §. fi. ff. de lega. ij. iuncta glo. ꝛ fuit de
mēte Jo. de anania. cōsil. xlvij. inci. illud
presupponit̄ quos sequitur Jason in. d.
l. quotiēs. dicēs hoc tanq̄z quotidianum
50 eē digito ligādū. ¶ † Et hec sūt maxie
vera: scz q̄ acquiri possit nascituris: quā=
nis nōdū cōceptis: vbi tales acq̄sitiones
et stipulationes ꝯsuetudine p̄rie roborā=
tur. vn̄ ꝑ hoc dicim⁹ q̄ valēt pacta matri=
monialia q̄ p̄rimogenit⁹ succedat. Tale
enī pactū valet inter nobiles: ita q̄ illius
virtute primogenitus ex illo mr̄imonio
succedet p̄ri: licet tpe pacti passati nō es=
set ꝯceptus. fm bal. in. l. cū archimedorā.
C. vt in pos. lega. facit text. in. c. mulier. et
in. c. filij. si de feu. fuerit contro. ꝛ in. c. j. de
filiis natis ex matrimo. ad morga. con=
tracto. hoc idem sequitur Jaco. aluaro.
in dicto. c. mulier. ꝛ bar. in fi. ꝛ Bal. in. ij.
oppo. ac Saly. versi. quero. j. in. l. pactuz.

48 Per cōtractū ꝛ aliā dispōez inter viuos acq̄ri pōt posteris nōdum cōceptis.

49 Nō cōceptus tpe alienatiōis retrahere poterit alienari ꝓhibita extra familiaz. non obstāte cōsensu ꝑ familiā i alienatione p̄stito.

50 Vid vbi fundāt̄ pacta mr̄imonialia nobiliū tpe nuptiaꝝ paciscentiuz q̄ p̄mogenit⁹ ex illo mr̄imonio succedat.

C. de colla. de quo plene vidistis in ꝟbo:
duas hn̄s filias. in materia pacti de suc=
cedendo. vbi vos remitto. Ex quo sequi=
tur: q̄ tā iure successiōis ex dispōne leḡ:
qualis dr̄ successio ab itestato: vl̄ ex testō:
q̄z ꝑ pactū: necnon vi cōsuetudinis: pro=
uideri pōt filiis nedū natis in m̄ris vtero
existentibus. Sz etiā nondū cōceptis: in
telligendo vt dictum est. Ad qd̄ facit tex.
not. in. l. fuos. ff. de alimē. ꝛ ciba. lega. vbi

51 Eccl̄ie cōstruende que nōduz est relinqui pōt ꝛ p̄uilegiū cōcedi sz nō donatio fieri.

51 dr̄ † q̄ tēplo qd̄ nondū est sed esse sperat̄
relinqui pōt. Preterea videm⁹ q̄ p̄uile=
giū cōcedi pōt eccl̄ie: q̄ nondū est. Non vt
statim sit bn̄ficiū: sz vt incipiat vires hr̄e:
52 cū incipiet esse capitulū. † Jō ecc̄lia cō=
struenda institui pōt heres: sicut posthu=
mus alien⁹. l. gall⁹. §. ille casus. ff. de libe.
ꝛ posthu. fm bar. in. d. l. fuos. Pro quo fa
cit elegans dictū bal. in. l. j. ff. eo. vbi ꝑ illū
tex. in ꝟbo. fieri. dicit. q̄ si testator in testō
mādat fieri mōasteriū de oib⁹ bonis suis:
talia ꝟba opant̄ heredis institutionē. Et
sic monasteriū qd̄ nondum est heres insti
tui pōt. allegat bar. in. l. cēturio. ff. de vul
ga. ꝛ pupil. Nec obstat. c. abbate sane. de
re iudi. lib. vj. q: loquit̄ in donatiōe: que
fieri nō pōt monasterio: q: donatio est cō
tract⁹ q̄ req̄rit p̄sonā verā: vel fictā: cum
qua ꝯhat̄. Vn̄ si fieret donatio alicui: qui
ꝓmitteret postea restituere tēplo: cū edifi
catū erit: nihil repugnaret. Legatū ꝟo vl̄
aliud relictū p̄sonā nō requirit cū qua q̄s
loquat̄ fm bar. in. d. l. fuos. ꝛ panor. in. c.
iij. §. eo. vbi barbati⁹. plura dat exempla.
Videatis eundē panor. in. c. ad audiētiā
de eccle. edifi. ꝛ dn̄icum in. d. c. abbate sa

53 Qualiter intelligitur q̄ valet relictum ecclesie ꝯstruende factū.

53 ne. ¶ † Et hec ꝟa: q̄ valet relictū eccl̄ie
nondū ꝯstructe factū: si fuerit ei exp̄sse re
lictū. Si aūt testator nō reliq̄sset expresse
aliq̄d eccl̄ie ꝯstruēde: sz reliq̄sset simplici
ter eccl̄iis ciuitatis: tūc in tali legato ap=
pellatiōe eccl̄iaꝝ ciuitatis nō venit eccle
sia nōdū tpe testamēti ꝯstructa: cum non
appareat testatorē censisse de illa. sicut vi
distis supra q̄ in legato filiis relicto non
cōprehendit̄ posthumus post mortē testa
toris nat⁹ fm bal. rapha. ꝛ imo. in. d. l. qui
filiab⁹. ff. de leg. j. alleg. tex. in cle. literas.
de rescrip. Ad qd̄ facit qd̄ not. glo. ꝛ doc.
in. c. cū capella. de priuile. vbi decidit̄ an
exemptio ꝯcessa eccl̄iis loci cōprehēdat
eccl̄iam postea cōstructā. Cynus in. l. pla
cet. C. de sacrosanc. eccle. ꝑ barto. in. l. do
mū. §. si is qui edes. in. l. dāni. §. si is qui vi
cinus. ff. de dam. infec. per Jo. an. in. c. q̄
sentit. de regu. iur. lib. vj. in mercuriali. Et
in addi. Spec. tit. de censi. §. nūc dicendū.
¶ Et hoc verū: q̄ in legato ecclesiis facto
nō comprehenditur ecclesia post mortem
testatoris ꝯstructa: imo nec etiam cōstru=
cta post testm̄ factū: licet an̄ mortem testa

toris: eo quia testator tpe testamēti cogita
re non potuit: quot eccl̄ie in futurū ꝯstrui
possent in ciuitate. ideo relictum non ex=
tenditur nisi ad ecclesias ꝯstructas tēpo=
re testamenti. arg. l. si ita quis. ff. de auro
ꝛ argen. lega. iuncta doctrina bar. ibi fa=
ciunt no. per eundē bar. in. l. fi. C. que res
pigno. obli. possunt. Et per Cynū in. l. nō
modus. C. de seruitu. ꝛ aqua. fm Alex. in
d. l. qui filiabus. circa prin. ff. de lega. j.
54 ¶ † Et per hoc dicebam hoc anno de
questione facti interrogatus. Quidā ru=
sticus reliq̄t anno quolibet pb̄ris loci sue
originis cuilibet certū: q̄d ꝛ p̄rādiū ꝑ an=
niuersario. Expost augmētatus fuit nu=
merus p̄sbyteroꝝ: certe nihil debetur pre
sbyteris vltra nūerum tpe testamēti ex=
stentē augmētatis: vt in ꝓpriis terminis
decidit bal. in. d. l. non modus. ꝛ Jmol. in
dicta cle. l̄ras. de rescrip. vbi allegant iu=
55 ra ꝛ rōnes. ¶ † Similiter si aliq̄s furne
ri⁹ promisit coquere panez titio ꝛ eius fa=
milie sub certa annua pēsione: postea au=
gmētata familia nō tenebitur panem co
quere ꝑ eadē mercede: vt post longaz di=
sputationē decidit barth. brixieñ. in qua=
dā dn̄icali questione incipi. Quidā p̄rfa
milias. quia cū agat̄ de magno preiudi=
cio: non potuit prouideri in futurum. de
quo per Joā. an. in. c. q̄zto. de censi. ꝛ Ja=
cob. butriga. in. l. fi. C. de sacrosanc. eccle.
Jmol. in dicta clemen. literas. Et post la
tam disputationem ita decidit Bartho.
cepolle in tractatu de seruitu. vrbano. p̄=
dio. tit. de furno. ꝛ Jason in. l. fi. C. de ver=
bo. signi. ij. colum. ¶ Pariter decidit bal.
56 in dicta. l. nō mod⁹. in fi. C. de seruitu. †
de nobili qui promisit cuidam cōmunitā
ti pontem reficere: an teneatur si postea
crescente aqua fuerit etiam pons augmē
tatus furnire pro illo augmento. Conclu
damus ergo in puncto nostro q̄ quotiēs
de commodo et vtilitate eius queritur q̄
in vtero est: semper habetur pro iam na=
to. Ideo dicunt doctores in. iiij. sentētia=
rum. distinct. iiij. q. j. q̄ sicut iam natus si
ante baptismum pro fide christi occida=
tur censetur baptismo sanguinis baptisa
tus: ꝛ martyr effectus. Sic etiam erit de
existente in vtero matris vbi mater pre=
gnans pro fide vel al's pro iustitia occide
retur: baptisatus esset baptismo sangui=
nis: licet vt supra dixi baptisari nō posset
baptismo fluminis priusq̄z nascatur.
57 ¶ † Plus videmus: q̄ soboles in vtero
existens etiam commodū porrigit in ma=
trem suam: in cuius vtero nutritur. quia
videmus stante muliere pregnante cogi
non debet venire ad iudicem personali=
ter: q̄ztumcunq̄z actus sit personalis. le=
ge secūda. §. si non propter valitudinem.

54 An debeatur p̄rādiū etiā p̄sbyteris post relictū p̄rādii augmētatis.

55 De furnerio q̄ pro certa mercede promisit coquere panē an teneatur pro eadē coq̄re familia augmentata.

56 An promittens pōtez reparare teneatur si pōs fuerit augmētat⁹

ff.si quis cautio. Licʒ eñ mulier pregnās
impedita videatur sua culpa:q2 pmisit se
impgnari:tñ vitio parcit naturali: ꝙuis
pregnās esset ex vno scholari acsi ex ma-
rito grauida esset fm guillel.de cug. Pre
terea illa culpa mulieris nō fuit comissa
ad iudiciuʒ impediēdū:ʒ ad fines libidi-
nis.l.verū.ff.de furt.fm bar.in.d.l.ij. Mu
lier insup pregnās vel lactās a carnis de
bito excusat:si a marito exigeret. q2 tēpo
re lactatiōis durāte mulier abūdat lacte:
ꝛ nisi ipm mulgeret p mediū pueri:opor-
teret eā infirmari:iō illo tpe phibet vir cō
misceri naturaliter cū ea:imo ex tali coi-
tu pcreant morbosi:ꝛ iterdū leprosi. Pa-
riter stante in vtero sobole iminet piculū
de suffocatione. facit tex. not.in.c. ad ei9
vo cōcubitū.v.di.vbi gl. dicit ꝙ idem est
durāte tpe mēstrui:quo vir etiā vxore co-
gēte nō tenet debitū carnis reddere: nec
ecōtra vxor marito. Sed exponet ei cām
quare.l.qd dicim9.ff.de solutio. qd veruʒ
intelligat9:nisi timeretur de fornicatione.
xlij.di.c.duo mala. valde eñ absurdū est:
ꝙ hoies rōnales h̄ tpa nō seruāt.s. impre
gnationis ꝛ puerperij sup oia: q2 mulie-
res ex hoc qnꝗ nō pariūt ampli9: quia se
mē viri cū sanguine mortificat:si infra de
cē dies cōueniunt fm Augu.qd belue nō
facerēt irrōnales. Nā refert Aristo. lib.ij.
de aialib9 ꝙ femia elephanis impgnata
a masculo oino nō tāgit.imo post partuʒ
quiescit p trieniū. Subiungēs ibi:ꝙ nul-
lū aial post cōceptū fetū admittit coituʒ:
preter mulierem ꝛ equā: tales eñ mouet
barbatus ille Hieronī.ꝯ iouinianū sic di-
cēs. Sūt (inqt) qui dicunt se cā reipublice
ꝛ gn̄is hūani vxorib9 cōiungi ꝛ filios pro
creare imitent saltim pecudes. Et postꝗ
vēter vxoris intumuerit:nō pdant filios
nec amatores se vxorib9 prebeāt:sed ma-
ritos. facit tex.in.c.origo.xxxij.q.iiij. Silr
nō tenet mulier pregnans ieiunare: sicut
dicim9 de adolescēte minore.xxij.annis:
qui ppter nature debilitatē cibo indiget
frequētiori. Cū etiā quia cibus conuerti
tur in augmentū seu dilatationē mēbro-
rum:ob qd iuuenis non est potēs ad ieiu
nandū:sicut maior fm btm Tho.in.ij.ij.
q.xlvij.arti.iiij.quē refert ꝛ sequit panor.
sup rub.de obsua.ieiunio. Sic ergo erit
in muliere pregnāte:q cibo indiget dupli
cato.s.p se ꝛ partu nutriēdo:iō ieiunare
nō tenet:psertim inuito marito. xxxiij.q.
v.c.manifestū.vbi glo. dicit vxorē vouere
nō posse sine licentia mariti dormire cuʒ
camisia:vel singulis noctib9 ire auditum
matutinas. De quo hr nūert.xxx.q2 esse
nō posset sine scādalo:ꝙ marito pranden
te vxor ieiunaret:aut volente ire cubituʒ:
ipa accederet ad matutinas:vel ipo volē
te eā amplecti ipaʒ reperiret cū camisia:
hoc idē sequit panor.in.c.illud. de psūpt.
Ideo dicit.tex.singula.in.c.quecūꝗ.xxx.
58 di.† ꝙ mulier incidens sibi comā seu ca
pillos etiā causa deuotiōis inuito seu nō
consentiente marito est excōicata ipo fa-
cto:maxime vbi ad cām capilloꝝ redde-
batur formosior:ꝛ sic magis placida ma-
rito:cui vt placeat tenet se ornare: vt ple
ne videbitis in vbo:cuidā petro tradide
59 runt.infra eo.† Alterius dico: ꝙ sobole
in matris vtero existēte: ipa mater sobo-
lis intuitu in bonoꝝ possessionē bonoruʒ
mariti defūcti mittet vt ei alimēta tribuā
tur.l.j.ꝛ p totū tit.ff.de vētre in pos.mit-
60 ten.† Et ꝙdiu mater sabolē gestabit in
vtero ꝙtūcūꝗ ipa fuerit de crimine capi
tali dānata nūꝗ fiet exequutio in mortē:
aut mēbri mutilatioem:donec ptū edide-
rit.l.impator.la.ij.ff.d sta.ho.ꝛ.l.pgnātis
ff.de penis. Sʒ differt exequutio: donec
ptū ediderit. Qd est verū: etiā si ex coitu
adulterio ꝛ nephario vel in carcere cōce-
pisset: put plures mulieres impgnari se
faciūt in carcere ad fugiendū seu differē-
dum penā mortis. Et ꝙuis ēt nō sit cōce-
ptus adhuc viuificat9:vt q2 embrioni nō-
dum est aia a deo infusa:lʒ nōdū sit aial:
ʒ vni9 diei cōceptus:tñ q2 lex indistincte
exequutionē mulieris pregnātis differt:
mulier decē vni9 aut pluriū dieꝝ pgnās
occidi nō dʒ fm Bald.in.d.l. impator.fa
cit.d.l.pregnātis.vbi dt bar.ꝙ idem esset
post partū:si nō repiret alia mulier:q pue
rū lactaret. Quo casu suari dʒ mater ad
pueꝝ nutriēdū:donec repiat nutrix. Cuʒ
eadē sit rō i partu edito ꝯseruādo: q erat
in ipo adhuc existēte in vtero.arg.l.sed si
is.§.an aūt.ff.de carbo.edict.fm oldra.di
centē ita de facto fuisse suatū Padue. Et
intelligatis:si aliaꝗ nutrix repiri nō posset
ppter defectū psone. Si āt nō repiret ppt
defectū pecunie:forte q2 null9 vult:aut ne
mo hʒ vñ soluat nutrici salariū:nec repit
nutrix:q gratis nutrire velit partū:tūc nō
differretur exequutio:sed dʒ nutrici solui
salarium de publico.argu.l.j.C.q pro pre
mio liberta.accip.ꝛ.ff.ad silleia.l.lege cor
nelia. Et qd dictū est ppter ptum differri
mortis exequutionē:idem intelligatis de
exequutione torture:q etiaʒ differtur do
nec pepererit fauore ptus in vtero existē-
tis. Et ēt differtur post partū p.xxx.dies:
quibus genitrix iacere dʒ. Post quē cum
per aliquot dies sit debilis:forte morere-
tur:ꝛ iudex velut modū excedens punire
tur. Ideo melius est ꝙ differatur: donec
sit fortis. Nam si de facto torqueretur:li-
cet partus nō periclitaretur:tamē ꝯfessio
inde sequuta non valeret: postꝗ tortura
fuit iniusta fm bal.in.d.l.impator.vbi dic

60 Mulier ad mortē dānata occidi non dʒ si est pregnans.

ꝙ sicut torqueri nō dʒ:sic nec vberari vel
alr̄s maletractari:aut quouismō oppmi.
adeo ꝙ nō posset cogi p testimonio ferē
do ire ad iudicē:si periculū imineret rō-
61 ne itineris.† Unde sicut iudex eā p cri-
mine occidere nō pōt:sic nec ali9 autori-
tate statuti pmittēs bānitas impune oc-
cidi:q2 dilationē hʒ a lege:donec pariat.
pater aūt bene posset eā in adulterio de-
prehēsam occidere cū partu. Et rōnē dif
ferētie videatis ibi per eū. Per supradi-
cta exēpla habetis qualr ille q est in vte-
ro prodest alteri scʒ matri.ꝛ ratio est q2 si
matri nō pdesset ipse partus dānificare
tur:adeo ꝙ forte periret.ꝛ sic cū agat de
sobolis cōmodo expectari dʒ eius nati-
uitas. quotiēs eñ interest sobolis ꝙ non
habeat p iā nata:tūc habet put in vtero
existēs:vt scʒ psit sibi ꝛ ꝯsequent matri:
q2 si mri nō pdesset:soboles ipsa dānifica
retur:vt in exēplis pdictis.sic qñ ei9 iter-
est ꝙ habeat p nata.perinde iudicabit:
62 ac si nata esset.† Sed vbi nō sua iterest
principalr:nec in ꝯsequētiā ꝙ p nata ha
beat semp habebit p tali:qlis est scʒ i vte
ro existēs.ꝛ sic vbi simplr agit de cōmo-
do alteri9:ꝙuis sui parētis in vtero exi-
stens nō hr p iā nato.l.excusant.§.q aūt.
ff.de excu.tut.vbi dr ꝙ liberi in vtero exi
stētes nō psunt patri ad tutele excusatio
nem:nec q ad dignitatē:vt ibi dicit glo.
ideo Guill.de cug.bart.ꝛ bal.in.d.l.q in
vtero.ff.de sta.ho.dicūt ꝙ si statuto caue
tur vt est florētie ꝙ capiens lupū habeat
decē p quolibet lupo.ꝛ qs ceperit vnam
lupā pgnantē duob9 lupatinis:talis ca-
piens vnica decē tñ habere dʒ.nec lupa
tini habebunt p natis ad cōmodū alte-
rius: scʒ capiētis. Preterea lʒ in vno cor-
pore sint plures aie: tñ labor vni9 solius
fuit in capiēdo.ꝛ sic vnicū tñ premiū de
betur.l.seio.in pn.ff.de annuis leg. Qui
immo plus dicit bal.ꝙ si ceperit lupā cū
lupatinis iā natis vnicū tñ debet pmiū.
argu.l.sed addes.§.si qs mulierē.ff.loca.
63 †q2 q lacte nutrit:adhuc in vētre esse vi-
det. Predicta eñ faciunt ad qstionē.qui
dā Caturceñ. testm̄ fecit dicēs.si titi9 abs
ꝗ filijs ex se natis decesserit:instituo ec-
clesiā scti andree heredē:modo titi9 de-
cessit vxore pgnante:q postea peperit:cer
te nō habebit tūc posthum9 p iā nato tē
pore quo pr eius decessit:q2 in hoc casu
nō agit de cōmodo ventris:cui nihil fuit
relictuʒ:cū vba sint negatiua.l.ex facto.
ff.de here.insti.iō cū nō agatur de cōmo
do partus:inspici dʒ virtus ꝛ veritas ver
borū. Or est clarū:q2 vere natus nō erat
tpe mortis titij sui pris:ergo ad heredita
tem admittet ecclia scti andree fm bal.i
d.l.qui in vtero.quē sequūt Jo.de pla.ꝛ
64 Ang.in.§.cū autē.insti.de tute. ¶ † Ut
tñ finis aliquā vobis relinquat admira-
tionē stupendū adduco ꝯtra pdicta cōsi
lium pe.de ancha.ꝯsi.cclv.inci.visis di-
ligēter pūcto ꝛ ꝯtentis in eo.in quo deci
dit casum in quo is q est in vtero habet
p iā nato etiā ad vtilitatē penitus extra-
nei. vbi gra.testator q casu masculus nō
nasceret substituit titiū.certe ista cōditio
fm euʒ anteꝗ partus nascat haberi pōt
pro impleta:si ex vehemēti ꝯiectura fet9
femine9 sit in vtero:ꝛ postea h̄ apparet ex
partu: ita ꝙ titius substitut9 hereditatē
trāsmittet etiā si eā adierit ante partū.et
sic partu i vtero adhuc existēte substitu-
tus adire poterit hereditatē ac si nat9 es-
set.ꝛ demū moriēdo anteꝗ partus nasca
tur talē hereditatē velut aditā trāsmittit
ad quoscūꝗ:q2 pcedens opinio vsimi-
lis iuncta veritati postea detecte.facit il-
lam opinionē haberi pro certitudine.id
idē ꝯsuluit pe.de anc.ꝯsi.cccxcij.quē seq
tur Fely.in.c.firmiter.j.col.C.de sum.tri.
ꝛ in.c.preterea.de testi.idē in fine cōsuluit
Oldra.ꝯsi.cxxxix.inci.ad hndū aliqualē
notitiā.vbi in.v.q.decidit ꝙ si duo ad in-
uicē cōuenerint vt illoꝝ q supuixerit bo
na pmoriētis sine liberis habeat titu.do
nationis.que quidē ꝯuētio valet fm eū.ꝛ
Saly.in.l.fi.C.de pac.lʒ talis donatio p
pter clausulā sine liberis sit cōditionalis
ita ꝙ sortiri nō pōt effectū:nisi in defectu
liberoꝝ tpe obit9 pmoriētis nō existētiū:
tñ ad purificationē talis ꝯditionis neces
se nō est expectare punctū mortis:imo cē
setur ꝯditio existere:ꝙprimū alter ipoꝝ
sine liberis ad eū statū puenerit:ꝙ verisi
militer incipiat certū esse ipm sine liberis
moriturū.nec expectabit tps post mortē
imo illico ꝙ certū erit aut vsimilr illū sine
liberis moriturū existētia ꝯditionis anti
cipat actū moriēdi:vt ex illo tpe dicatur
pfecta donatio.ꝛ sola illi9 executio ptra
hatur vsꝗ in pūctū post mortē.hʒ eñ ta
lis donatio hoc:scilʒ liberos nō existere.
pro ꝯditione q eo solo verificat ꝙ verisi-
milē est ipm liberos hēre nō posse.ꝛ mor
tem hʒ p die executionis: vt donec post
mortē bonoꝝ donatoꝝ exactio differat.
Uehemēs eñ opinio iūcta sequute vita
ti idē operat qd certitudo.fm glo.in.l.si
qs extrane9.§.sciendū.ff.de acquir.here.
de qua ibi exclamat bal.dicens ꝙ multa
sunt de qbus haberi nō pōt vera certitu
do.tñ opinio vehemens iuncta cum veri
tate sequuta.idē operat qd certitudo fm
Oldra.in.d.§.sciēdum.ꝛ sic in vtero exi-
stens habetur p iam nato in alterius cō
modū:que oia vobis sufficiant de sobo-
le in matris vtero existēte:de qua loquit
tex.noster ꝙ fuit substituta. Laus xpo.

61 An statutū pmittens mulierem occidi in adulterio dephēsam cōprehendat pregnantem.

62 Ubi nō agit nisi de cōmodo alteri9 q est i vtero non hr p iā nato.

63 Casus mirabilis i quo ille q ē in vtero hr p iā nato: etiā in cōmodū penitus extranei.

Universid... Biblioteca

ET quia scriptū est: disponat testator ꝛ erit lex. in auth. de nup. §. disponat. colla. iiij. ex quibus ṽbis resultat testatorē liberā facultatē hēre in testō suis heredib⁹ substituēdi p ṽba directa. quo casu substitutio iure valebit directo: aut p ṽba obliqua: ꝛ sic valebit iure indirecto ꝛ obliquo. vel ṽbis cōib⁹: q̄ sui natura trahi pñt ad substitutionē directā vl' obliquā cū ₰m naturā verbo℞ substōnes directe iudicent aut indirecte: ideo subditur in textu.

Idez impuberi succederent. Ex q̄ apparet q̄ hec substitutio facta adiecte testator[is] filie fuit per ṽba cōia q̄ parit pñt se habere ad sensum directū ꝛ obliquū. sicut ē verbū succederēt hic in tex. positū: qđ ab oībus ṽbū cōe iudicat. ₰m bart. in. l. centurio. in q̄nta principali q̄ōne. ff. de vul. ꝛ pupil. Et q̄ vt dictū est substōnes ex verbis qb⁹ ɔcipiunt indicant directe: vel indirecte.
1 † Cū testator semp voluisse p̄sumat qđ ṽbis exp̄ssit: ideo ṽbis suis inherendū est ad indicandū q̄lis fuerit substitutio directa vel obliq̄. q̄m ab eis nō recedit vbi al's de mēte nō ɔstat. l. non aliter. ff. de leg. iij. oīs em̄ scia a cognitione incipit vocabulo℞. iđ scire op3 q̄d significēt vocabula. h̄ est q̄d sit ꝑprie dictū. vt pulchre dicit bald. in. l. liberti liberteq3. C. de ope. liber. ij. col. nā voces sūt note earū: q̄ sūt in aīa passionū. ₰m ph̄m in li. j. periarme. ꝛ. l. labeo. §. idē tubero. ff. de supell. le. iđ vt dicit Ang. inter oīa signa ṽba obtinent p̄ncipatū: q̄ ṽba sunt instituta: vt p ea q̄s in alteri⁹ notitiā intentionē suā ꝑferat ₰m spec. titu. de aduocato. §. vj. vñ dicit bal. in. c. sup lr̄is. de rescp̄. ꝛ in. c. j. de testi. vbi alleg. Cassio. volentē nullū esse mētis nr̄e maius testimoniū q̄3 q̄litas inspecta ṽbo℞. ꝛ idē bal. in. l. volūtatis. i fi. C. de fideicō. dicit q̄ nō credim⁹ hoīe3 vel le: nisi id qđ dicit. ꝛ i. c. j. de ɔsti. dicit ide3 bal. q̄ vbi habem⁹ ṽbo℞ sonū: alio interprete nō egem⁹. nā dicit idē bal. i. l. ea q̄. circa p̄n. C. quō ꝛ q̄n iud. q̄ vox est mentis euidētissimū argumētū. idē dr̄ Mat. xij. q̄ ex abūdantia cordis os loquit. cor em̄ datū est hoī ad significandū de eo: labia aūt ad significādū hoībus. d. l. labeo. ff. de supel. lec. leg. Preterea vox est instrm volūtatis ꝛ intellect⁹ rōnalis: p quā oīs actus nr̄ cōprobat. cū in ṽbis duo naturaliter ɔsistāt sc3 intellect⁹ ꝛ certitudo. l. nō figura. ff. de act. ꝛ ob. ₰3 bal. i. c. ex trāsmissa. đ resti. spol. ꝛ i. c. rodulph⁹. iij. col. đ rescp̄. dicit q̄ illđ qđ scptura nō dicit: nec nos dicere debem⁹ cū scriptura suos probet limites. l. fideiussores magr̄atuū. §. p aurelio. ff. đ fideiu. ꝛ i. c. venerabilē. đ ele. vij. col. dicit illud qđ nō cātat instr̄m nec ego cātabo more veneto℞ volēs ex h̄ innuere iudicādū fore ₰m ṽba loquētis vel scribētis. de quo pulchra posuit idē bal. verba in suo diuino scismatis ɔsilio: hodie in rubr. C. si q̄s aliquē testa. ꝓhibue. impsso. vbi dicit q̄ lingua est intellectus organū ꝛ tuba ac ei⁹ pco. Subiūgēs ibidem q̄ ṽbū voce ꝓlatū est nūcius intellectus. nō ergo īmerito act⁹ nr̄i iudicātur ₰m ṽba q̄ loq̄mur vel scribim⁹. ꝛ si de ipso℞ intellectu ꝛ significato dubitet ad cōmunē ṽbi intelligētiā recurrit: ita q̄ cogitur vtraq3 pars ṽba ꝓlata in eo sensu retinere quē solēt recte intelligētes gñare. c. ex lr̄is. l. j. de spōsa. ꝛ alibi dicit tex. optimus i. c. hūane aures. xxij. q. v. hūane aures. talia ṽba nr̄a indicāt: q̄lia for[is] sonāt. iuxta illud Job. xxxiij. auris em̄ ṽba probat: ꝛ guttur escas gustu diiudicat. ꝛ tex. melior toti⁹ iuris in. d. l. labeo. §. idē tubero. ff. de supel. lega. nā quorsum noīa sunt (inq̄t) nisi vt demōstrarēt volūtatē dicentis. ꝛ quide3 nō arbitror quēq̄3 dicere: qđ non sentit. vbi maxime eo noīe vsus sit: q̄ id appellari solet. ceter℞ nemo estimādus est dixisse: qđ nō mēte agitauerit. h̄ ille. vñ dr̄ Mat. xxvj. nā ꝛ loq̄la tua manifestū te facit:
2 † ṽba em̄ debēt intelligi ₰m intentionē loquētis. l. plenū. §. eq̄tū. ff. đ vsu ꝛ ha. qđ est verū: etiā i casu iꝓprissimo ₰m bar. singlr̄ in. l. j. ff. ad leg. fal. quē ibi ad h̄ pōderat alex. i. iiij. col. ꝛ Jason in. l. nō solū. iiij. col. ff. so. ma. videatis q̄ dixi de loq̄la ꝛ lapsu lingue. supra i ṽbo adiecte impuberi. loq̄ndo de testō furiosi sapienter
3 facto. † Ex q̄bus euidēter nobis demonstrat: testatorē ꝓferēdo aut scribēdo ṽba directa facere voluisse substōnē directā: put ṽba sonāt. ꝛ si obliq̄ ꝓtulerit etiā in directā ꝛ obliquā facere cogitauerit. vñ dicit bal. i. l. si duas. ff. de excu. tu. q̄ ex ordine ṽbo℞ p̄sumit ordo intellect⁹: vt qđ pri⁹ est in voce pri⁹ eē p̄sumat i itellectu: iuxta illđ Chrīs. sup Mat. q̄le cor vnusquisq3 h3: talia ṽba loq̄t. cui cōcordat ph̄s. iiij. ethi. qualiscūq3 vnusq̄sq3 ē: talr̄ dic. ꝛ talit viuit: ꝛ opat. iđ oportunū ē p fūdamēto hui⁹ materie ṽba ꝛ naturā illo℞ cognoscere: vt iudicare possim⁹ q̄lis fuerit fctā sub
4 stitutio. † Idcirco sciēdū est q̄ nos hēm⁹ ṽba directa: ad q̄rū notitiā h̄ndā sex dant rr̄e: q̄ demū p exēpla declarabunt. ¶ Pria rr̄a est: q̄ illud ē ius directu3 qđ petere nō est necesse: imo absq3 petitiōe cōpetit ipso iure ₰m azo. i sum. de fideic. liber. ad fi. vñ hr̄s directe īstitut⁹ nō petit ius hereditariū: cū hr̄s fiat ipo iure. l. cū hr̄des. ff. đ acq. pos. ₰3 petit res hr̄ditarias pp istđ ius. ₰3 fideicōmissari⁹

1 Uide pulchra qualr a ṽbis non est recedendū: in iudicādo substitutione3 eē directā vel obliquam.

4 Uide notabiles regl'as ad cognoscēdu3 verba directa.

q̄tūcūq3 vl'is necesse h3 petere ius hr̄ditariū op3 qđ in eū trāsferri añq̄3 res petat hr̄ditarias. ¶ Scđa rr̄a ē: q̄ oē verbū qđ importat tale ius: ex quo pōt adiri hereditas de iure ciuili: aut bono℞ possessio peti de iure p̄torio est verbū directū. nam pretor bono℞ possessionē nō defert succedētibus per obliquū: vt p3 p totū titulu3 de bono. pos. ¶ Tertia rr̄a est: q̄ oē ṽbu3 p qđ imediate vniuersaliter testatori succeditur: est verbū directū. vt not. in. l. eam quā. C. de fideicō. ¶ Quarta rr̄a ē: q̄ verbū directū significat successionē descēdere ab instituto ad substitutū immediate: quo institut⁹ moritur. ₰m gl. in. d. l. eā quā.
5 † Ideo verbū moriatur est directum: q̄ significat ius immediate queri p mortē instituti. c. si pater. eo. ti. lib. vj. ¶ Quinta regula est: q̄ oē ṽbū qđ alteri⁹ excludit ministeriū in substōne appositū est ṽbū directū: iuxta not. theoricā. l. si q̄s ita. ff. de vsufruct. ¶ Sexta ꝛ vltima rr̄a est: q̄ oē ṽbū qđ includit dispōnē ꝛ illius dispōnis exequutionē: quatenus iuris est dr̄ verbū directū. Modo veniam⁹ ad exēpla dicta℞ regula℞. Et dico q̄ de ꝓprietate ₰monis
6 ista sunt vera directa. † Sc3 verbum: adiicio. vñ si testator dicat q̄ñcunq3 fili⁹ meus decesserit: bona mea adiicio tali. istu[d] est verbū sui natura directū denotās p via3 trāsitus in aliū recta via. Testator em̄ dicendo talia ṽba vsus est nō solū dispōne: sed ꝓprio misterio ꝛ exequutiōe. ad h̄ facit insti. de eo cui liberta. cā bōa adiiciū.
7 ꝛ. l. j. de fideicō. liberta. † Ergo idem si dicat adiudico q̄ hoc verbū significat vltimū effectū dispōnis: ꝛ talia ṽba sunt directa: que significāt ꝛ denotāt per modū ꝓducti in esse finali. ad hoc facit. l. ₰3 si res ff. de publi. ꝛ isti. đ publi. iud. §. fi. đ h̄ ṽbo adiudico videatis pañ. i. c. ex pte. iij. co. đ
8 testi. † de verbo ɔcedo pañ. in. c. cū venerabilis. iij. col. de excep. ¶ Idē dico de ṽbo assigno. ff. de assigna. liberto. §. j. ꝛ i. c. ij. de of. ord. li. vj. de h̄ em̄ ṽbo ait pulcre bal. in. c. x. in pun. in ti. q̄d sit inuestitura. q̄ ꝓlatū ab inferiori ipo iure trāsfert dñiu3: ac etiā possessionē: si ꝓferat i ɔspectu rei: de cui⁹ translatiōe agit. l. q̄ si neq3 traditi essent. vbi gl. ff. de piculo ꝛ cōmodo rei vendi. Si ṽo tale ṽbū ꝓferat a papa: vel alio pricipe supmā auctoritatē hñte: veluti si dicat assignam⁹ tibi tale castrū cū iuris plenitudine: vel ponat alia ṽba equi
9 pollentia extra ɔspectū rei. † In hoc casu ei cui fit rei assignatio nulla ē necessaria facti possessio. Cū p talē pape ɔcessione3 ꝛ simplicē loquutionē sit ei translata possessio. q̄ apud papā est oīs ꝑtātis plenitudo: allegat no. xvj. q. vj. c. volum⁹. arg. c. capitulū. s. crucis. de rescri. ꝛ qđ no. archi. in c. si cleric⁹. de p̄b. li. vj. ꝛ no. i. c. fi. de pecul'. cleri. Assignare em̄ est ṽbū effectiuū. na3 q̄cq̄d p̄ncipi pl3: legis h3 vigorē. instit. de iure nāli. §. ₰3 qđ p̄ncipi. fac. C. de legi. l. fi. ꝛ. l. cū pr̄. §. pr̄ plurib⁹. ff. de lega. ij. ꝛ. l. fi. §. ₰3 q̄ nr̄a maiestas. C. cōia de lega. de assignatione p̄ncipis q̄ est iur[is] collatiua habetis meli⁹ q̄3 alibi in. l. j. in fi. ff. de aq̄ quotidi. ꝛ estiua. ꝛ. l. principalr̄. C. đ libera. cā. ꝛ. l. parētes. eo. ti. ꝛ. C. de ingenu. manu. l. ingenuū. ꝛ pulcra p Jaso. in. l. traditionibus. C. de pac. vbi plene post lōgā disputationē decidit: an ex ɔctu p̄ncipis dñiu3 trāsferat sine traditiōe corꝑali. de h̄ ṽbo assigno videat[is] bal. i. l. vbi. C. đ iur. doti. i
10 fi. ꝛ bar. i. l. si ɔstāte. ff. sol. matri. † Idem in ṽbo accrescat qđ est ṽbū directū. ff. de acqui. her. l. q̄ patri. C. q̄ñ nō petē. ptes peten. accres. l. j. Et idē dicendū si testator diceret cedo vel ɔcedo aut restituo. ₰3 bal. i l. hūanitatis. C. de impube. ꝛ aliis subsiit. idē eēt đ ṽbis do: vl' distribuo: q̄ p illa testator assumpsit sibi quatin⁹ est iuris exequutionē sue volūtatis seu dispōnis. l. penul. de dona. ꝛ. l. j. ff. de ɔsti. principū. nam ṽbū dare vel distribuere plenū ꝛ directu3 ius sig̅t. cū dare aliud nō sit q̄3 rē accipiētis facere. institu. de act. §. sic itaq3 discre
11 tis. † Idē dico de ṽbo instituo. ff. ꝛ. C. de hered. insti. p totū. vbi p3 q̄ talis mod⁹ significādi huic ṽbo tradit a iure. ꝛ idē eēt de ṽbo heres esto. Siue p testatorē exprimat: siue tacite intelligat. iuxta. l. fi. C. de hered. insti. ꝛ. l. j. in fi. ꝛ. l. quotiēs. ff. de hered. insti. hec em̄ dicunt ṽba directa ciuilia: q̄ a lege ciuili antiqua sc3. xij. tabularū inuēta que in aliquibus maiorē h̄ñt in substōnibus prerogatiuā: q̄3 alia directa nō ciuilia ₰m bart. in. l. cēturio. ff. de vulg. ꝛ pupil. substi. cetera vero dicunt directa nō ciuilia. idē ē de ṽbo dñs esto. vt. l. his verbis. ff. de heredi. insti. nā verbū dñii sp intelligitur de directo. l. j. ff. si ager vecti
12 ga. vel emphy. petat. ¶ † S3 quid de verbo lego: an sit directu3: ita q̄ substō facta p hec verba q̄ñcunq3 filius meus decesserit lego oīa bona mea titio: sit directa vel indirecta: seu obliqua. ꝛ bar. in. d. l. centurio. tenet q̄ nō est verbū directum aptum ad institutionem heredis. l. mulier. §. fin. ff. ad trebellia. quem ibi sequitur Imol. ꝛ hic. ꝛ Bal. ange. ꝛ Imo. in. l. cum ex filio. §. j. ff. de vulgari. ꝛ pupilla. vbi dicunt: q̄ est verbum obliquum. idem tenet Imol. in repetitione. l. j. §. si ex fundo. ff. de heredi. insti. ꝛ. d. l. his verbis. eo. titu. referens ibi sali. ita tenuisse in. l. fina. C. familie herciscun. idem Ange. ꝛ Imol. in dicta. l. mulier. §. fina. vbi de hoc est text. ₰m Alexan. in dicta. l. centurio. Licet Bald. in dicta l. fi. §. familie herc. voluerit tenere q̄ sit

9 Pr̄iceps solo titulo ius trāsfert ꝛ possessionem.

12 An verbū lego sit directū vel obliquum.

directū:qñ ad oīa refertur bona ꝑ text.in
c.raynaldꝰ infra eo.q̄ nō obstat.qꝛ ibi ver
bū legauit nō fuit ꝓlatū a testatoꝛe:sed a
papa.⁊ ponit̄ ibi improprie:ꝓut refertur
ad patruos heredes.ſm glo.ibi.⁊ in.c.si
pater.eo.ti.li.vi.vel potestis dicere ⁊ me
lius:ꝙ ibi verbū legauit de seipso nō im-
portasset institutionē vel substitutionē di
rectā:si testatoꝛ aliđ n̄ adiecisset:ꝑ qđ ap
parebat ꝙ volebat illđ ꝟbū importare in
stitutionē directā:ꝓut ibi apparet ex eo
qꝛ testatoꝛ patruos q̄bꝰ bōa legauerat ap
pellat heredes.vñ ꝑ sequentia declarant̄
p̄cedētia:⁊ ecōtra.l.si serꝰ pluriū.§.fi.ff.
de leg.i.ſꝫ An.de butrio ibi ī eodē.c.ray
naldꝰ.Oꝛ testatoꝛ indubitanter dare po
test significationē ꝟbis qualē voluerit vt
statim dicā.ad.l.ꝟbis legis.ff.đ ꝟbo.sig.
plene respōdet bar.in dcā.l.centurio.vel
aliter vt ip̄emet i.l.i.ff.de leg.i.nec ēt ꝟbū
lego est cōmune ſm bart.vbi.s̄.⁊ clarius
tꝫ ibi alexā.ergo erit obliquū:nisi testatoꝛ
aliđ sentiret vt dcm̄ est.l.qm̄ idignū.C.eo.
vt plene ꝑ alexā.i dcā.l.i.ff.de lega.i.i p̄n.

13 Quinꝗ regle ad cognoscendū verba indirecta ⁊ obliqua.

13 ¶ † Similiter ad cognoscendū ꝟba indi
recta ⁊ obliqua:⁊ ꝑ ꝯsequēs substitutōeꝫ
indirectā dant̄ quinꝗ regule.¶ Prima re
gula est:ꝙ omne ꝟbū requirēs alteriꝰ fa-
ctū ad transferendū ius in alterū,đꝛ obli-
quū.¶ Secūda regula est:ꝙ omne ꝟbū
qđ importat tale ius ex q̄ hereditas adi-
ri nō p̄t:nec bonoꝝ possessio peti est ꝟbū
indirectū ⁊ obliquū.¶ Tertia regula est:
ꝙ omne ꝟbū ꝑ qđ immediate nō succedi
tur testatori est obliquū.¶ Quarta regu
la est:ꝙ nullū ꝟbū est ita directū:ꝙ si fue
rit in alteriꝰ ministerio positū nō efficiat̄
obliquū.ff.ad trebel.l.ex facto.in princip.
¶ Quinta regula est:ꝙ capere de manu
alterius in restitutiōe iuris competit sub
stituto fideicommissario.sed mera resti-
tutio facti que competit ius habenti ꝑ se
conuenit substituto directo.l.inter om-
nes.ff.qui satisda.cogan.modo videa-
mꝰ exēpla de his ꝟbis indirectis ⁊ obli-
quis.⁊ dico ꝙ qñ testatoꝛ vtitur ꝟbis de
tur:aut restituatur:substitutio ē obliq̄ ⁊ fi
deicōmissaria talia em̄ verba vel similia
alteriꝰ ministeriū includētia seu importā-
tia sūt obliqua ꝑ iā dictas regulas:vt ple
ne ꝑ bar.in.d.l.cēturio.in quita principa

14 Due regule ad cognoscendū ꝟba cōmunia.

14 li q̄one.¶ † Postremo ad cognoscēdū ꝟ
ꝟba cōmunia due a magr̄is tradunt̄ ifal
libiles regule.¶ Prima est:ꝙ omne ꝟbū
gn̄ale qđ eq̄ ꝓprie stat sub directa signifi
catiōe ⁊ obliqua adiectū vniuersitati est
cōmune.sꝫ si adiiciat̄ sp̄ālitati ē obliquū
l.cogi.§.gn̄aliter.ff.ad trebel.vbi plene ꝑ
dynū.¶ Scđa regula est:ꝙ omne ꝟbum
qđ qñꝗ reperit̄ in significatiōe directa:⁊
qñꝗ in significatiōe obliqua est cōmune
qꝛ eiꝰ significatio cōuenit pluribꝰ specie-
bꝰ substitutionū.verbi grā si testatoꝛ vta-
tur ꝟbo remaneat.l.si cū añ.C.de dona.
añnup.aut verbo redeat.l.si duobꝰ.ff.de
sta.libe.aut ꝟbo reuertat̄.l.i.ff.de dona.
seu ꝟbo:deuoluat̄.l.ii.ff.de alimē.⁊ ciba.
lega.idē in ꝟbo deueniat.aut ꝟbo pue-
15 niat.nā hec ꝟba sunt cōmunia.¶ † Nisi
apponeret̄ dictio eoipso.vtputa si testa-
toꝛ diceret.si filiꝰ meꝰ decesserit sine here
de:eoipso bona ꝑueniāt titio qꝛ tūc ex ip̄o
adiūcto ꝟbū perueniat efficit̄ directū.qꝛ
exponit̄ eoipso idest sine aliquo heredis
obstaculo vel admiculo.ⁱᵗ ita eū exponit
archi.in.c.eū q̄.de preben.li.vi.idē de ver
bo ꝑtineāt:vꝉ reuertant̄ q.sūt cōmunia:
l.i.⁊.iii.C.de pact.inter empto.⁊ vendi.cō
uen.qđ est verū:nisi talia del similia aut
obliqua ꝟba ꝯcipentur añ aditā heredi
tatē.puta qꝛ testatoꝛ dixit.si institutꝰ non
erit heres:volo hereditatē ꝑtinere titio:
vel ad ip̄ꝫ reuerti.nā tūc substi.eēt directa

16 An sit verū ꝙ verbum succedat sit obliquum.

16 ſm pau.ibi.lꝫ Cynꝰ ꝯtra.¶ † Idē de ver
bo succedat hic i tex.posito:qđ est cōmu-
ne.cū quadā tñ distinctiōe:ꝙ aut refertur
ad res principalr̄.⁊ scđario ad ꝑsonas di
spōnēdo de bonis.puta si dicat testatoꝛ.
qñcūꝗ filiꝰ meꝰ decesserit:bona mea suc
cedant titio:vel ꝓfert̄ impsonaliter vt qñ
cūꝗ decesserit succedat talis.ita ꝙ nō di
citur succedat filio meo tūc est ꝟbum qđ
rōne ad iuncti ⁊ connexi frequēter inter
pretatur obliquū:vt hic in tex.nr̄o:vbi ra
tiōe illoꝝ ꝟboꝝ:si absꝗ liberis moreret̄.
ꝟbū succederet fuit interpretatū obliquū
⁊ indirectū:vt ibi videbimus:presertim in
materia cōpēdiose substitutōis.si āt ꝟbū
succedat refert̄ ad ꝑsōas:vt qꝛ testatoꝛ di
xit.qñcūꝗ filiꝰ meus decesserit:titiꝰ succe
dat filio meo.⁊ sic p̄ncipaliter disponit re
spectu persone:scđario vero respectu bo-
noꝝ tūc est ꝟbū directū.nā ꝑ fideicōmis-
sariā substitutionem.non succeditur he-
redi instituto:sꝫ testatori.l.coheredi.§.cuꝫ
filie.ff.de vul.⁊ pupil.vñ si alia ꝟba nō re
sistāt hec substitutio est directa.ita elegā
ter in loco satis peregrino decidit bal.iaꝫ
dictas tradēs regulas in.l.fi.C.de sacro-
sanct.eccl.videatis eūdē in rubꝛ.C.de im

17 Nota tria q̄ dant modū significādi ꝟbis s.lex:cōsuetudo ⁊ ipse testatoꝛ.

17 pube.⁊ aliis substi.¶ † Notabiliter sub
iūgēs i.d.l.fi.C.đ sacrosanct.eccl.ꝙ n̄ soli
lex sꝫ ēt ꝯsuetudo in suo municipio dare
p̄t intellectū ⁊ quēdā modū significandi
vocabul:vt.s.sint directa vꝉ obliq̄:vt not.
i.l.liberoꝝ.§.qđ tñ cassius.ff.đ lega.iii.⁊
d.l.qm̄ idignū.vbi tex.de h̄ no.C.e.facit
l.labeo.ff.đ supellectili.leg.sꝫ qꝛ p̄ria facit
standum est ꝓprie ꝟboꝝ significationi:
allegās mentē testatoris aliter se habuis
se teneret̄ illđ ꝓbare ſm bal.in dcō ꝯsilio
scismatis.⁊ si mēs testatoris ꝓbaret̄.alia

fuisse q̄ꝫ ꝟba sonēt:tunc potius staret̄ mē
ti ⁊ intētiōi ipsiꝰ q̄ꝫ ꝓprio significato ver-
boꝝ.Circa qđ videatis que dixi sup ver-
bo:in eodeꝫ testō relinquēs.In q̄nta p̄n
cipali limitatiōe.Nā si testatoꝛ voluerit:
ꝙ substitutio ꝟbis obliq̄s ꝯcepta traha-
tur ad directā:erit directa.l.querebat̄.ff.
de testa.mili.ſm oēs ibi:vbi bar.inter ce-
teros infert ꝙ si testōꝛ dixerit volo ꝙ he-
reditas restituat̄ ꝑ vulgarē aut pupillarē
substōnē titio:tunc talis substitutio dicet̄
directa:attento ꝙ dictas explīit substitu-
tiones q̄ sunt directe.Siīr decidit bal.in
d.l.hūanitatis.C.de impube.⁊ aliis sub-
sti.ꝙ si testatoꝛ dicat.Qñcunꝗ filiꝰ meꝰ
decesserit titio hereditatē restituo:lꝫ ver-
bum restituo sit obliquū.l.coheredi.§.cuꝫ
filie.ff.de vulg.⁊ pupil.Tñ in casu predi-
cto erit directa substō:qꝛ talis đꝛ mens te
statoris fuisse:ex quo ip̄emet ꝯfert imme-
diate hereditatē titio sine ministerio he-
redis.Vñ si est facta mente capto valebit
vt pupillaris:vel vt vulgaris:aut exēpla
ris:que sunt directe.Et idē đt ibi bal.si te
statoꝛ dixerit.Si filius meꝰ heres nō erit:
hereditatē restituat titio.Nā erit directa
vulgaris:nō fideicōmissaria.qꝛ hoc ꝟbū
restituat h̄ casu importabit facti restitu-
tionē:nō iuris.vt.d.l.inter oēs.iuncta gl.
ff.qui satisd.cogā.Et lꝫ guil.de cug.in.d.
l.precibus ꝯtra tenuerit:tñ alexan.in.l.i.
⁊.l.ꝟbis ciuilibꝰ.ff.de vulg.⁊ pupil.tenēt
cum bal.quia cū dicta ꝟba sint dubia:in
tali dubio dꝫ substitutio interp̄tari dire-
cta vulgaris ſm gl.singulariter in.d.l.ver

18 Vid pꝛcta qliter vbi constat de mēte loquentis nō est curādū de verbis.

18 bis ciuilibꝰ.¶ † Postꝗ ergo testatoꝛ ita
voluit:parendū est sue voluntati:potiꝰ q̄ꝫ
insistendum ꝟboꝝ interp̄tationi.Cū plꝰ
attēdi dꝫ signatū:idest intentio testatoris
q̄ꝫ signū.i.q̄ꝫ ꝟba:vel scripta:q̄ nō sūt nisi
note eaꝝ q̄ sūt ī aīa passionū ſm phꝫm lib.
ꝑiermenias.Hic đꝛ Iob.iiii.Cōceptū ser
monē q̄s retinere poterit.quasi dicat ne-
mo.qꝛ lingua apta nata est exp̄mere mē-
tis cōceptū.Cum em̄ manifestus est sen-
sus testatoris:ꝟboꝝ iterp̄tatio nusꝗ tm̄
valet:vt melioꝛ sensu existat.dicit text.in
l.si q̄s filiū.in fi.C.de lib.preteri.⁊ in.l.pe
diculis.§.labeo.ff.de aur.⁊ argē.lega.dr̄:
ꝙ nō mutat sniam rex nō necessaria ver
boꝝ interp̄tatio.qꝛ ad intentionem q̄ est
snīa semp recurrit̄.Vñ Hiero.in ep̄la ad
galath.Nō putemus(inquit)in ꝟbis scri
pturaꝝ esse euāgeliū:sꝫ in sensu.nō in su-
perficie:sed in medulla:nō i smonū foliis:
sꝫ in radice rōnis.i.q.i.marchiō.Nā volū
tas plusꝗ ꝟba intuēda est dicit tex.i.l.cū
viru.C.de fideic.Et impatoꝛ in.l.cū que-
stio.in.fi.C.de lega.In oibꝰ(inquit)testa-
toris voluntatē que legitima est dn̄ari cē
semus.Iđ scribit ꝓuerb.xix.Qui tm̄ ver
ba sectat̄:nihil hēbit.Qui autē possessoꝛ
est mētis bona reportabit.qꝛ ſm bal.in.l.
impatoꝛ.la.i.ff.de sta.ho.ꝟtꝰ hūanoꝝ
actuū nō stat in vno modico atramēto:sꝫ
in eo qđ maximū est.s.in mēte hois q̄ sp̄i-
ritꝰ lr̄e đꝛ dispōnē viuificās.quā litera se
pe occideret:si seq̄ret̄.iuxta illđ ap̄li.ii.ad
corinth.iii.litera occidit:sp̄us aūt viuifi-
cat.i.intellectꝰ lr̄e eā viuificat:⁊ vigoꝛ illiꝰ
⁊ vita đꝛ ſm bal.in.l.cōmissorie.C.đ pac.
inter ēpt.⁊ vēdi.cōuen.Et nō immerito.
qm̄ volūtas testatoris vel alteriꝰ cuiusli
bet disponētis cēsetur regina:iđ dn̄at̄ ꝟ-
bis:cū melius sit ⁊ rōnabiliꝰ ꝟba deserui
re intētioni:q̄ꝫ eꝯ.l.in ꝯditionibus p̄muꝫ
locū.ff.de condi.⁊ demō.facit text.not.in
l.publius.illo eo.tit.Nā iura insunt sensi
bus ⁊ nō ꝟbis ſm bal.in aut.de functo.
C.ad tertulia.p.l.ii.in fin.C.cōia delega.
iđ sensus seq̄ndꝰ est.nedū ꝓprietas ꝟbo-
rū attendit̄:sensus veritatis amittat̄.c.p̄-
terea.de ꝟbo.sign.Vñ alibi egregie dicit
tex.in.c.sedulo.xxxviii.di.sentētias ita eē
p̄ponendas ꝟbis:vt p̄ponitur animꝰ cor-
pori.Hinc dicebat bal.in.l.fi.C.de neces-
sa.seruis heredi.insti.ꝙ lex pedetentiꝫ vo
luntatē sequtur testatoris:sicut canis lepo
rem.⁊ in.d.l.qm̄ indignū.C.eo.đt idē bal.
ꝙ de qualitate ꝟboꝝ nō est curandū:dū
modo ꝯstet de volūtate loquētis.Et ideꝫ
bal.in.c.mādatū.de rescrip.os aureū sibi
innatū diuinitus aperuit:mens(inquit)
est radix ꝟboꝝ:⁊ substātia prima ⁊ coꝛ est
impatoꝛ lingue quā hꝫ sub sua iurisditōe
sicut mācipiū.Cedit em̄ lingua cordi:et
sub iugo mētis ꝟba ꝯsistūt tanꝗ sub suo
ꝟbo originali.Et idē puto seruādū in ꝯcti
bꝰ ⁊ q̄buscūꝗ aliis dispōntbꝰ:vt ēt in eis
ꝟba mēti ꝯhētiū cedāt.vt est pulcher tex.
in.l.fi.C.que res pigno.obligari possunt.

19 Vide pꝛcra de cēt vsu loquendiꝗđ opat̄.

19 ¶ † Si ꝗ p̄missa opatur mens ⁊ volun-
tas testatoris.s.ꝙ ꝟba alterētur.sic etiaꝫ
hoc facere poterit p̄rie vel ciuitatis ꝯsue
tudo:⁊ cōis vsus loquēdi.Cōsuetudo em̄
optima est legū ac ꝟboꝝ interpres.c.cuꝫ
dilectus.de ꝯsue.⁊.l.si de interp̄tatiōe.ff.
de legi.Et cōis vsus loquēdi ꝓprio p̄fert̄
significato:vt.d.l.labeo.⁊ tex.no.ii.q.vii.
c.q̄ꝫq̄ꝫ.ibi:ſm vocabula q̄ vsus obtinuit.
quē ibi ad h̄ pōderat dn̄icus.facit tex.i.c.
ꝗuis oēs.de ꝟb.sig.ibi vsus tñ obtinuit.
⁊ insti.q̄ dari tuto.testa.p̄nt.ꝓpe fi.iuncta
20 glo.ibi in ꝟbo:appellant̄ † Nā ois intel
lectus nō ꝯsonās vulgi auribꝰ est extra-
neus:⁊ ꝑ ꝯn̄s nō tenēdus ſm bal.in ꝟbo
opizoni.i ti.de pace ꝯstā.iđ dicebat imol.
in.c.inter corpalia.§.sꝫ neꝗ.de trāsla.ꝙ
si a ꝯhentibꝰ ꝓferant̄ ꝟba:q̄,vnꝰ ipoꝝ in
telligit vno mō:⁊ aliꝰ alio mō:ille ꝗ pre-
ualebit intellectus habēs pro se cōmunē
vsum loquendi:etiam cōtra ꝓpriā ꝟbo

rū naturā.nā in omni dispositiōe q̄ʒtūcū-
qʒ odiosa ꝛ restringibili semꝑ facere debe
mus interpretationē ſm cōmunē vsuʒ lo
quēdū ī illo loco ſʒ gl.i.c.nōnul.ꝺ resc.io.
an.i nouel.in.c.fūdamēta.ꝺ ele.l.vj.ꝛbar.
in.l.nō dubiū.C.de legi.ꝛ in.l.oēs ꝟo po
puli.ff.de iust.ꝛ iure.ꝛ panoꝛ.§.in ꝑc.iiij.
col.ꝛ in.c.nā rex.de ꝟbo.sig.ꝛi.c.ꝑ tuas.
21 de ꝓba.di.† q̄ ēt ī dispōne statutaria cō-
munis vsus loquēdi proprio ꝑfertur si-
gnificato vocabuli ēt si statuto caueret̄:q̄
ꝟba statutoꝝ intelligant̄ ꝑut iacent.qm̄
adhuc eo casu dictā recipiūt a cōi vsu lo
quēdi īterꝑtatōeʒ ſʒ ia.butrig.ī.ꝓemio.
ff.quē sequit̄ Anto.de butrio ꝛ panoꝛ.in
dcō ꝓemio.ꝛ bal.ī.d.l.oēs ꝟo populi.in
ꝑncipali.qōne de quo p.de anch.ɔsi.cccc
xxiij.incipiē.viso pūcto.ꝛ idē eēt ſm bal.
in.d.l.oēs ꝟo populi.q̄ʒuis statuto caue-
ret̄:q̄ statuta deberent ad literā intelligi.
quo ēt caperēt interꝑtationē a cōi vsu lo
quēdi.idē dicit bal.in.l.de q̄b9.ff.de legi.
ꝛin.l.data opera.C.q̄ accusa.nō ꝑñt.lʒ ip
se alijs ꝟbis vtat̄.in.l.ij.C.de pr̄ibus qui
filios distraxe.ad qꝺ videatis bar.in.vj.
q.in.d.l.oēs ꝟo.ꝛ imo.in.l.cesar.ff.de pu-
bli.si āt statuto caueretur q̄ verba debe-
rent intelligi secundum propriam signi-
ficationem tūc locū nō haberet cōis vsus
loquēdi.ſm bar.in.d.l.labeo.q̄ꝛ cōis vsus
loquēdi nō est ꝓꝑria significatio:vt ipse
late ꝓbat qꝺ multū no.ludi.singulari.cc-
ccxxvij.incipiente cōis doctrina.facit qꝺ
no.sali.in.l.cū antiquioꝛib9.C.de iure de
libe.ꝛ idē si dicerem9:si statuto caueretur
q̄ statuta intelligant̄ nullo extrinsec9 ad
dito.ſm iaco.butriga.in dcō ꝓemio:quē
ēt in hoc sequunt̄ anto.de butrio ꝛ pan̄.
ꝺ.in ꝓemio.ꝛ sentit bar.ī.d.l.labeo.ꝛ bal.
22 in.d.l.oēs ꝟo ppl̄i.¶ † Et ad cognoscē
dū cōmunē vsum loquēdi attēdit̄ maioꝛ
pars ciuitatis vel loci ſm pan̄.in.c.ex ꝑte
de cēsibus.iuncta gl.ibi in ꝟbo.ꝑmo casu
quā ꝺt.ad h̄ no.ꝛ ēt attendit̄ q̄ talis cōis
vsus loquēdi recept9 sit a ꝑsonis plus in
ciuitate vel loco intelligētib9.si autē esset
receptus a rusticis:aut vilibus:ꝛ omnino
idiotꝭ ꝑsonis:talis vsus loquēdi n̄ attēde
ret ꝯ ꝓꝑriā ꝟboꝝ significatōeʒ ꝛ naturā.
q̄ꝛ iura sapiētū ꝛ statutoꝛū ꝺturpari n̄ dn̄t
ꝑ oꝛa rusticoꝝ ꝛ idiotaꝝ ſm bal.singulari
ter in.c.j.de succes.feu.ꝛ in.l.ij.ꝟ.nec pu-
to.C.de successo.edicto.in quib9 seu eoꝝ
sensu non cadit varietas nec veritas aut
differētia vocabuloꝝ:vt dicit gl.in.l.q̄ si
23 nepotes.ff.de testamē.tutela.† Tales ei
loquutiōes rusticoꝛū ꝛ imꝑitarū ꝑsonarū
nō sunt ꝓꝑrie sed abusiue.ꝺt tex.in.l.iteʒ
ꝓetoꝛ.§.j.ff.ꝺ suis ꝛ legiti.heredi.ꝛ ita ēt
intelligit̄ tex.in.l.ita vulnerat9.§.j.ff.ad.l.
aql.ꝛ tex.no.i.l.si dictū.§.j.ff.ꝺ euictio ibi.

22 Nota a quibus sumitur communis vs9 loquendi.

non tñ vt vulgus opinat̄ satisdare dʒ.nā
verificandi sunt sermones ſm cōem opi-
nionē intellectū habentiū ſm bal.in.l.j.
C.de seruis fugi.ꝑ tex.in.l.si ita quis.i fi.
ibi q̄ vtiqʒ nemo san9 ꝓbauit.ff.ꝺ euictio.
ꝑ dicto.bal.facit text.in.c.ex lr̄is.le.j.de
spōsa.ibi:ꝛ cogat̄ vterqʒ ꝟba ꝓlata in eo
sensu retinere.quē solēt recte intelligēti-
bus generare.ad talē em̄ insensatā vulgi
opinionē ꝛ assertionē causari nō dʒ cōis
vsus loquēdi:cū de ipa non sit curādū.ar
gu.eoꝛū q̄ no.in.c.ad nr̄am.de ꝓba.iūcta
gl.j.ibi.nam sepe ɔtingit:q̄ q̄ magis indi
screte ꝛ irratiōabiliter loquit̄ iter fatuos
magis accept9 habeat̄:q̄ vt plurimū i ma
ioꝛi numero q̄ʒ sapiētes existunt.iuxta il-
lud ecclesiastes.j.Stultoꝛū infinitus est
24 numerus.¶ † Unū tñ no.ꝑfati docto.q̄
sicut ꝟba quarūcūqʒ dispōnū interpretā-
tur ſm communē vsum loquēdi.ita ēt ꝟ-
ba legū q̄ʒtūcūqʒ a peritis conditarū vbi
in loco ɔdite legis talis vsus loquēdi cō
munis viget a maioꝛi ꝑte ppl̄i emanat9
vt dictū est.quēquidē cōeʒ vsuʒ loquendi
allegat illū ꝓbare tenet̄.ꝛ difficile est ipʒ
ꝓbare ſm io.de anania in.c.j.de sagitta.
nā ad illū ꝓbādū n̄ sufficeret testes depo-
nere:q̄ sic cōiter ꝺr.ſʒ dn̄t deponere se ita
cōiter dici audiuisset.al's nihil conclude-
rēt tā q̄ de ꝓꝑrio sensu deponētes:ſʒ bar.
in.d.l.labeo.ff.de supellectili lega.ꝛ bal.ī
l.de quib9.circa.fi.ff.de legibus.ꝛ plene ꝑ
dn̄ʒ anto.de butrio in repeti.c.fi.de ɔsue.
vltia co.de cōi vsu loquēdi vtēdi ꝛ ītelligē
di ꝛ qualiter dʒ ꝑ aduocatū articulari:ꝛ
ꝓbari:ꝛ q̄to tpe inducit̄:ponit bar.plene
in.d.l.labeo:quē videatis ꝑ vos.Cū nō sit
materia nr̄a.imo vobis sufficere dʒ ad ꝑ-
25 sens:† q̄ ꝟba substitutionū de q̄b9 hic lo
quimur iudicant̄ directa obliqua vel cōia
ex eoꝝ natura ꝛ significatōe ꝓꝑria:aliq̄n
ꝟo ex testatoris voluntate ꝑ ipm declara
ta:ꝛ interdū ex ꝑte loci:aut ville:seu ciui-
tatis consuetudine:vel cōi vsu loquendi
a peritis ꝛ lr̄atis sumpto:plusq̄ʒ rustici.q̄ꝛ
varietas dicēdi est in sermone lr̄ali:ꝛ nō
in vulgari locutione:iō nō cadit vt dixi in
idiotam:qui nescit nisi vulgare.attn̄ si in
testamento idiote vel alia eius disposi-
tione in scriptis redacta reperirentur ta-
lia verba:que in ignaro non cadunt:de-
berent intelligi ſm interpretationem le-
gum quia presumnenduʒ est q̄ notarius
scribendo instrumētū appo suit verba vo
26 luntatem testatoris impoꝛtātia.¶ † Un
de verba notarij etiam inter idiotas in-
strumentuʒ conficientis tunc ſm iuris in
terpretationē semꝑ interpretanda:ꝛ intel
ligenda:vt clare decidit bar.in dctā.l.qꝺ
si nepotes:quā simul legit cū.l.si q̄s filiab9.
ff.de testa.tutela:quē sequit̄ ange.in.§.si

24 Qualiter probari debet cō munis vs9 loquendi.

quis filiab9.insti.q̄ dari tuto.testa.ꝑñt.
per.l.j.C.de vsuris.ꝛ.l.sciendū.ff.de ꝟb.
obli.ꝛ.l.j.C.de ɔhē.stip.ꝛ bal.i.l.lege.xij.
tab.C.de legi.here.dicit q̄ ſm cōem vsuʒ
loquēdi interꝑtari debem9 ſmones ꝓla-
tos in vulgari:sed ꝓlatos in lr̄ali sermo-
ne debemus interꝑtari ſm artē lr̄aꝝ:vel
ſm grossum modū loquēdi lr̄aliter.ff.de
leg.iij.l.libroꝝ.§.qꝺ tñ cassi9.ꝛ not.ꝑ Cy.
in.l.si cū ante.C.de donat.ante nup.que
oīa sunt notāda ꝑ intellectu dicendoꝛuʒ
in sequēti notula.¶ Unū tñ menti tene-
bitis qꝺ tetigi supra.Qꝛ vbi ꝟba substi-
tutionis sunt dubia:ita q̄ ex eoꝝ ɔsuetu
dine aut significato vel cōi loquēdi vl' te-
statoris volūtate nō pōt apparere an sint
directa vel obliq̄.semꝑ in dubio intelligi
tur substitutio directa ꝑ tex.no.vbi Sa-
ly.ꝛ Fulg.in.l.fi.C.de here.insti.nā ibi te
statoꝛ dicēdo.semꝓni9 plocij heres esto
potuit videri grauasse plociū institutū vt
hereditatē restitueret semꝓnio.ꝛ tñ im
peratoꝛ ibi interpretat̄ q̄ substituerit di-
recto:ꝑut etiā de hoc est tex.clarus in.d.
c.si pr̄.e.ti.li.vj.nā ꝟba in dubio debent
intelligi i potioꝛi significato.l.j.§.q̄ imp-
petuū.ff.si ager vectig.vel emphi.petat̄.
ꝛ q̄ i dubio interꝑtet̄ substitutio directa:
tʒ glo.in.d.l.ꝟbis ciuilibus.ff.de vulg.ꝛ
pupil.ꝑ tex.in.d.l.fi.dicēs:q̄ dubia substi
tutio interꝑtat̄ directa.qꝺ est notanduʒ
de his ꝟbis directis obliq̄s ꝛ cōibus vi-
deatis per bar.ꝛ alios in.d.l.centurio.et
ang.in.§.extraneo.insti.de pup.substi.

SEd quia tales substitutiōes
ꝑsertim q̄ descēdentibus fiūt
sepe ac frequēter sub ɔditio
ne liberoꝝ nō existentiū a te
statoꝛib9 expediunt̄.cū ꝛ si h̄
nō fieret nec exprimeret̄ adhuc in dubio
ꝑsumeret̄ testatorē noluisse alienā sobolē
ꝑferri sue:sicut ꝑferri noluit nr̄ Raynu.l.
cū au9.ff.de ɔdi.ꝛ demon.ꝛ.l.cū acutissi-
mi.C.de fideicō.ideo subdit̄ in tex.

SI abs
qʒ liberis moꝛe
ret̄.Etiā si hec
clausula i testō
Raynutij adie-
cta non fuisset:
subaudiebat̄ et
subītelligebat̄.
1 † Nā quotiens
aliq̄s de ascendētib9 aliquē liberoꝝ gra
uat de restituēdo hereditatē post morteʒ
grauati.nūq̄ʒ vr̄ rogat9:si tpe mortis sue
liberos reliq̄rit ex ꝓꝑrio semie descēden-
tes.Liberi em̄ supstites semper ab onere
restōnis liberant̄:q̄ꝛ caritas liberoꝝ sem
ꝑ restringit ꝟba indefinita fideicōmissi.

1 Semp filij in dubio vr̄ restituere heredi tatē grauatus si absq̄ʒ liberis decesserit:et n̄ liberis stātibus.

ita q̄ tacita ɔditio subītelligit̄ a lege:vbi
grauamē de hereditate restituēda filijs ipo-
nit̄:aut deinceps posteris post mortē eoꝛū:
vt q̄ʒtūcūq̄ʒ post eoꝝ mortē fuerit simpl'r
rogati:sꝑ intelligant̄ rogati:si decesserint
sine liberis.qm̄ ex ardēti desiderio paren
tū erga liberos pr̄ grauans sꝑ ꝑsumit̄ no
luisse alienā sobolē ꝑferri sue posteritati.
q̄ꝛ oꝛdinata caritas ꝑfert suos extere na-
tioni.cū ꝟosimile nō existat quēq̄ʒ velle alie
nā successionē sue ꝓli ꝑferre.Un̄ si fili9 a
pr̄e vel nepos ab auo mr̄e vel auia ꝛ dei-
ceps in infinitū de restituēdo hereditateʒ
2 grauat9 fuerit post morteʒ.† Talis restō
ita demū locū habebit:si taliter grauat9 tpe
mortis sue liberos n̄ habuerit.l.cū auus.
ff.de ɔdi.ꝛ demō.ꝛ.l.cū acutissimi.C.de fi
deicō.Qꝺ est verū:siue rogat9 fuerit de re
stituēdo totā hereditatē:vt.d.l.cū au9.ꝛ.l.
cū acutissimi.siue de restituēdo ꝑtē here-
ditatis vl' aliā rē ꝑticularē:vt est tex.sing.
in.l.gn̄alr̄.§.fi.C.ꝺ inst.ꝛ substi.ꝛ siue gra-
uat9 fuerit i testō vt dcm̄ ē:siue i donatiōe
cā mortis:vt ꝺt gl.singl'aris i.l.j.C.ꝺ don.
cā moꝛ.Preterea sil'r locū sibi vēdicat:si-
ue ille grauat9 de restituēdo fuerit de libe
ris nālib9 ꝛ legitimis:siue naturalib9 tm̄.
q̄ꝛ bastard9 a pr̄e vel auo restituere roga-
a tus relictū qꝺ de iure cape pōt[a].Ita de-
mū restituere cogit̄ ꝛ tenebit̄:si moriendo
liberos nō hēat:vt singulariter decidit̄ ꝑ
tex.ī.d.l.gn̄alr̄.§.fi.nā lʒ nō dicat testatoꝛ
si filius vl' nepos decesserit sine liberis:tn̄
lex hāc cl'am subintelligit.q̄ꝛ lex cōiectu-
rat:q̄ testatoꝛ ꝑdilexit suaʒ posteritatē:q̄ʒ
substitutū.vt.d.cū acutissimi.Plus dicūt
doc.q̄ ꝑmissa etiā locū habēt si fili9 emā-
cipatus rogetur restituere hereditatem:
qm̄ intelligitur si liberos in ꝑtāte vel emā
cipatos tpe sue mortis nō habuerit:cum
in hoc nō inspiciatur patria potestas.Sʒ
sola naturalis coniunctio:que ponderat̄
in.d.l.cū acutissimi.Ex quo sequitur q̄ li
beri ꝓcreati ab herede descendente resti-
tuere grauato substitutū excludunt:etiā
si talis substitutus sit de filijs testatoris.
puta quia pater vnū de filijs suis alteri fi
lio post mortē substituit:quo casu fili9 filij
heredis instituti ac hereditatē paternaʒ
restituere grauati excludet patruum suū.
3 † Quia testatoꝛ presumitur eam carita-
tem quam ad suuʒ habuit filiū cōtinuare
voluisse ad nepotē ex eo descendētem.ꝛ
idē in alijs descendentibus vlterioꝛibus
ſm bal.ibi ꝛ bar.in.d.l.cū au9.vbi de hoc
est tex.not.ꝛ sic ꝓles filij grauati excludit
nedū extraneos substitutos:ſʒ etiaʒ alios
quoscūq̄ʒ consanguineos substitutos:
qꝺ seq̄t imol.ꝛ post eū lud.i.d.l.si cui.ff.ꝺ
do.cā moꝛ.Pl9 ꝺt barba.in.d.l.cū acutissi
mi.q̄ dispō illi9.l.hʒ locū ēt in trāsuersali
herede īstituto hereditatē restituere grauatoꝛ

2 Uide mirabilia pro itellectu.l.cū acutissimi.C.de fideicō.

a ¶ Qꝺ ꝺ iure capere pōt.de quo plene hr̄ super ꝟbo:et vxorē.in secūdo ꝑncipali articulo successionum ab intestato.

Universidad de

puta si fr̃ fratrẽ istitutũ heredẽ g̃uauerit
restituere hereditatẽ:q2 itelligit̃ nisi libe-
ros habuerit:vt ꝓbat multis rõnib⁹:per
quas idẽ ꝯsuluit in scd̃a pte ꝯsi.xxviij.in
ci.clemẽtissimi dei pr̃is.vbi ꝯ cõem opi.
ꝯcludit idẽ esse in collatera.qd̃ in descen

4 Vid pulchra in cõmẽdatione amicitie et amoris.

4 dẽtib⁹:sup q̃ cogitabitis. ¶ † Plus ap-
ta fronte dicũt aliq̃ moderni:qd̃ est mira
bili⁹ sũme hãc materiaȝ ampliãs:ꝙ sicut
soboles filij a patre grauati restituere he
reditatẽ excludit substitutũ ꝑ.d.l.cũ acu-
tissimi.ita etiã soboles amici in testõ sui
amici grãdi amicitia ꝯiũcti heredis isti-
tuti ⁊ restituere hereditatẽ grauati sub-
stitutũ excludet.nã dispositio.d.l.cũ acu-
tissimi loquẽs in suis etiã militat i talib⁹
amicis intimis:q̃ ꝯtinentur appellatiõe
suoꝝ.ſm gl.sing.in.l.ij.C.in q.cau.colo.
censi.ve.li.xj.vnde dicebat Cy.i.l.exigẽ-
5 di.C.de pcu. † ꝙ sicut ꝯiũcta ꝑsona i iu-
dicio ad agẽdũ admittit̃ sine mãdato ꝑ
ꝯiũcta ꝑsona:sic amic⁹ ꝑ intimo amico.
Pariter dicit bal.i.l.si iure.C.d̃ testa.ma
numis.post glo.ibi ꝙ ardor liciti amoris
clausulã operat̃ codicillarẽ.ꝑ gl.ibi.⁊ in
l.in testõ.ff.de fideicõ.liber.⁊ bart.in.l.ti-
tia.ff.de ꝟb.ob.eq̃parat magnũ amicuȝ
cõiuncto.⁊ i.l.heres me⁹.§.fi.ff.de ꝯdit̃.et
demõ.pro q̃ facit qd̃ scribit̃ puer.xviij.in
fine vir amicabilis ad societatẽ magis a-
micus erit q̃ȝ fr̃.tñ ad p̃missa inducendũ
nõ sufficeret q̃libet amicitia:ſȝ opȝ ꝙ eẽt
p̃cipua per text.in.c.nisi spãlis.d̃.de offi.
lega.vbi loquit̃ de spãli dilectiõe.i.preci
pua ⁊ elegãti.⁊ ita ibi in.ij.col.ⱦ barba.
6 ⁊ i repe.d.l.cũ acutissimi. † ⁊ in.c.raynal
dus.xviij.col.⁊ sequit̃.j.e.⁊ sic intima a-
micitia plus op̃at̃ q̃ȝ ꝯsanguitas:aut cõ-
iunctio ascẽdẽtiũ vel collateraliũ.vt pa-
tebit ex nũc dicẽdis in.j.limita. Non igit̃
immerito diu⁹ ille Tice.in li.de amicitia.
Ego aũt (inq̃t) intãtũ vos hortari possũ:
vt amicitiã oib⁹ anteponatis reb⁹.⁊ Se-
neca i sua q̃dã ep̃la.Quid (inq̃t) dulcius
q̃ȝ hẽre amicũ cũ q̃ oĩa audeas loq̃:sicut
te cũ ip̃o.nã duoꝝ amicoꝝ idẽ est anim⁹
ac eadẽ volũtas:al's amicitia esset ficta.
ꝯ illõ Hie.i ep̃la ad ruffi.pbr̃m amicitia
(iq̃t) ꝟa qd̃ sẽtit dissimlare ñ dȝ cũ amic⁹
sit alter ego.vñ Sene.li.vj.de bñfi.nescis
(inq̃t) q̃ȝtũ sit amicitie p̃tiũ:si nõ itelligis
te ei daturũ quẽ diligis:put exẽplo nob̃
tradidit xp̃s:qui se turbe duodene dedit
suis manib⁹.⁊ Jo.xj.postq̃ȝ ad discipl'os
dixisset lazar⁹ amic⁹ nr̃ dormit veniẽs ad
locũ sup eo fleuit atq̃ȝ ip̃m a morte susci-
tauit.⁊ ꝙ iura loq̃ẽtia de ꝯiũctione car
nali extẽdat̃ ad ꝯiũctionẽ magne amici
cie.videatis Barba.in repet.c.cũ marti-
nus.d̃ ꝯsti.⁊ i.c.ex pte decãi.⁊.c.nõnulli.
de rescp̃.⁊ i.c.corã.d̃ offi.dele.⁊ de amici
7 tia dixi.s̃.tesim.iij. ¶ † Hec ãt dispõ.l.cũ

7 Vide.xij. limitat̃. ad d.l.cũ acutissimi.

acutissimi.i q̃ d̃r ꝑ liberos filij grauati sub
stitutũ excludi.vendicat sibi locũ vbi de-
scẽdẽtes grauãtur hereditatẽ ascẽdẽtiuȝ
restituere:vt dictũ est.Sec⁹ aũt eẽt vbi de
scẽdẽtes g̃uarẽt suos ascẽdẽtes restitue-
re hereditatẽ.Puta fili⁹ pr̃em:vl' nepos
auum:⁊ sic de singl'is in casib⁹ in q̃bus te
stari pñt.vt.s̃.i ꝟbo:mr̃em insup cleram.
q̃ñ eo tũc locũ non hr̃et dispõ.d.l.cũ acu
tissimi.Ex quo sequit̃:ꝙ multo min⁹ locũ
hr̃et vbi collateralis ꝯsanguine⁹ aut pe-
nit⁹ extrane⁹ heres ꝑ testatorẽ de restituẽ
do hereditatẽ post mortẽ suam grauare-
tur:q2 ẽt his casib⁹ substitut⁹ p̃ferret̃ sobo
li ⁊ liberis ipi⁹ heredis grauati.Cum eo
tũc nõ militet p̃sumptio:nec rõ.d.l.cũ acu
tissimi.q̃ solũ hȝ locũ in descẽdẽtib⁹ resti-
8 tuere grauatis. ¶ † Scd̃o limitat̃.d.l.lo
cũ nõ hr̃e i liberis naturalib⁹ tm̃:puta ba
stardis:vel spurijs:q̃ñ tales si heredi re-
stituere grauato supessent tpe sue mort̃:
nõ excluderẽt substitutũ ꝑ tex.singl'arem
in.d.l.gñal'r.§.fi.ibi:sine iusta sobole de-
cesserint.C.de insti.⁊ subst.nã lȝ filij natu
rales tantũ substitutũ excludãt q̃ñ filius
grauat⁹ fuit pr̃nã restituere hereditatem
sub exp̃ssa ꝯditiõe:si absq̃ȝ liberis decesse
rit:vt fuit in tex.nr̃o.habita tñ distinctio-
ne.de qua in.l.ex facto.§.si quis rogatus
ff.ad trebel.de q̃ plene dicã infra in ꝟbo:
tãdẽ sine liberis est defũcta.tñ q̃ñ lex hãc
cl'am subintelligit ꝑut facit in descẽdẽti-
bus simpl'r restituere rogatis:tũc nõ cõp̃
hẽdunt̃ illegitimi:q2 filij q̃ueniũt ꝑ subau
ditũ intellectũ legis:debẽt eẽ legitimi ſȝ
bal.in.d.l.cũ acutissimi.hoc idẽ ⁊ clarius
9 ⱦ sali.i.d.l.gñal'r.§.cũ aũt. ¶ † Quotiẽs
enim agit̃ de honore vl' cõmodo filioꝝ:
tũc appell'one filioꝝ vel liberoꝝ nõ cõp̃re
hẽdunt̃ bastardi.ſm glo.in ꝟbo:liberi.in
cle.j.de baptis.de quo plene ꝑ bal.in.d.§.
cũ aũt.⁊ pañ.in.d.c.in p̃ñtia.de ꝓb.Et di
xi plene.s̃.i ꝟbo:raynuti⁹ de clera.⁊ hoc
veꝝ:ꝙ ꝓles illegitima nõ excludit substi-
tutũ:nisi a p̃ncipe vl' ꝑ seq̃ẽs mr̃imoniũ
foret legitimata.⁊ p̃nceps eã legitimãdo
exp̃ssisset ꝑ illã substitutũ excludi.q2 tunc
ip̃m excluderet ſm sali.in.d.§.cũ autẽ.Et
plene consuluit Alexan.in.j.parte consi-
lio.ij.Et in secunda parte cõsilio.lxxxvij.
incipiente.visis codicillis.Et an eo casu
sit in legitimatione substitutus vocand⁹
vel nõ:dicitur pulcre in dicto.§.cum au-
tem.⁊ Jason in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̃.ff.
de libe.⁊ posthu.in fi.videatis Guido.pa
pe.de hac limitatione pulcre loquentem
qõ.cccclxxxij.⁊ que plene dixi in verbo:⁊
vxorem nomine adelasiam.in secũdo ar
ticulo.in fine.Et de liberis ꝑ seq̃ẽs ma-
trimoniũ legitimatis ꝙ excludant substi
tutũ tenet felin⁹ in.d.c.in p̃ñtia.xv.co-
lũ.dicens hoc verum etiam si fili⁹ pr̃nam

8 Scd̃a limitatio ad dictã.l.cuȝ acutissimi.

hereditatẽ restituere grauat⁹ in articulo
mortis ꝯstitut⁹ ꝯcubinã ex q̃ ꝓlẽ suscepit
despõsaret q2 tũc indubitãter legitimarẽ
tur in totalẽ substituti exclusionẽ.cũ tale
mr̃imoniũ valeat in vltio vite hiatu ꝯ̃ctũ
vt vidistis sup ꝟbo.in extremis.de q̃ ple
n⁹ ꝑ eũdẽ fely in.c.ꝑ venerabilẽ.q̃ filij sũt

10 Tertia limitatio ad.l.cum acutissimi.

10 legi. ¶ † Tertio limitabitis dcãȝ.l.locũ
non hr̃e i liberis descẽdẽtib⁹ legitimis tm̃
puta adoptiuis vel arrogatis:q2 existẽtia
taliũ liberoꝝ tpe mortis filij paternã he-
reditatẽ restituere grauati substitutũ nõ
excludũt:ſm bar.i dcã.l.cũ auus.vñ tales
filij ciuiles seu legales nullaten⁹ fideimis
su ip̃edũt.cũ ẽt si hec clausula exp̃merẽt
ꝑ testatorẽ tales filij ñ facerẽt deficere fi-
deicõmissuȝ:nec impedirẽt substitutũ:vt
est casus in.l.si ita q̃s.§.is cui in tp̃s.ff.de
lega.ij.ergo min⁹ eũ impediẽt:si ñ fuerit
hec clausula in testõ exp̃ssa.ſȝ solũ ꝑ.l.cũ
acutissimi.subĩtellecta:ne pl⁹ opetur taci
tũ q̃ȝ exp̃ssum ꝯ.l.nũq̃ȝ.ff.de cõdi.⁊ demõ
stra.⁊.l.cũ q̃d.ff.si certũ petat̃.sec⁹ ãt esset
in filio spũaliter genito:q̃lis est monaste-
riũ:qd̃ excludit substitutũ:si fili⁹ paternã
hereditatẽ restituere grauat⁹ religionẽ i
traret:q2 mori ñ d̃r sine liberis:q̃ moritur
postq̃ȝ monasteriũ fuit ingressus.ſm glo.
⁊ panor.plene in dicto.c.in p̃sentia.qd̃ est
verum secundum bald.ibi si filius heres
institutus religionem profiteatur ⁊ mo-
nasterium intret in eius sanitate.q2 si mo
nasteriũ intraret cõstitut⁹ in articulo mor
tis:tũc substitut⁹ ñ excluderet̃ ꝑ monaste
riũ.cũ ꝓfessio facta cẽseret̃ i fraudẽ substi
tuti.l.filiemce.ff.soluto.mr̃imo.idẽ ⱦ spe.
de sta.monacho.ꝑpe fi.⁊ pe.de ancha.in
c.sicut nobis.de regula.⁊ io.fa.insti.de li
berti.§.multis.inducit illũ tex.ꝯ illos q̃ in
articulo mortis faciũt se milites vel habi
tũ suscipiũt ſm ange.ibi.tñ felin⁹ i dcõ.c.
in p̃ñtia.xv.co.dubitat:ꝙ nõ obtineret̃:q2
al's seq̃ret̃ ꝙ fili⁹ q̃ tũc ꝑ seq̃ẽs carnale
matrimoniũ legitimat̃ vt.s̃.fuit i.ꝑxima
limitatiõe ꝯclusum:presumeret̃ legitima
ri i fraudẽ substituti.qd̃ ñ vr̃ verũ:cũ ꝓfes
sio regularis in articulo mortis facta nõ
improbet̃ de iure:puiso ꝙ fiat ꝑ sanũ mẽ
te.c.fi.ĩfra de successio.ab ĩtesta.facit tex.
in.l.in eo q̃ testa.ff.de testa.vt plene vidi-
stis.s̃.sup ꝟbo:in extremis posit⁹.soli q̃ li
beri naturales ⁊ legitimi siml' vl' spũales
substitutũ excludũt ꝑ dcãm.l.cũ acutissi-
mi.spũales dico vbi hoc expresse cauet̃ i
iure:sicut exp̃ssuȝ est in illo q̃ monasteriũ
igredit̃:cui monasteriũ ẽ loco filij ad sub
stitu.excludendũ vt dictũ est.sec⁹ ãt eẽt in
filio spũaliter de sacro fonte suscepto:q̃ lȝ
fili⁹ spũalis dicat̃ ad matrimoniũ impe-
diẽdũ ſm gl.i.§.si aduersus.insti.de nup.
⁊ ĩfra de cognatio.spũali ꝑ totũ ⁊ ẽt vt pa

trin⁹ ip̃m alere in subsidiũ pr̃is natura-
lis teneat̃.tñ q2 de eo expresse nõ cauet̃:ꝙ
in succedẽdo sit fili⁹:ideo nõ excludet substi
tutũ.ſm bal.i aut̃.nisi rogati.ꝟ.ſȝ tũc ego
q̃ro.C.ad trebel.videatis q̃ dixi sup ꝟbo:
⁊ vxorẽ noie adelasiã.in.iij.princi.articu.
successioniũ ab intestato.in fi.tractãdo de
11 successiõe filioꝝ legitimoꝝ.tm̃. ¶ † Quar 11 Quarta limitatio ad.l.cũ acutissimi.
to limitabitis dispõnẽ p̃dictã locũ nõ ha
bere ẽt in descendẽtib⁹ naturalib⁹ ⁊ legi-
timis restituere hereditatẽ alicui⁹ ascẽdẽ
tis pure:⁊ nõ sub mortis ꝯditiõe rogatis
q2 eo tũc soboles illi⁹ rogati ⁊ grauati nõ
excluderet substitutũ.ſm gl.in dcã.l.cum
acutissimi quã ibi sequit̃ saly.⁊ bar.i dcã.
l.cũ au⁹.hȝ ergo locũ dicta dispõ vbi fili⁹
grauaret̃ vel ali⁹ descẽdẽs restituere he-
reditatẽ p⁹ mortẽ suã:q2 h̃ solo casu sobo
les grauati excludit substitutũ:vt dictum
est.⁊ rõ differẽtie assignat̃ q2 hoc casu q̃ñ
fili⁹ grauat̃ restituere hereditatẽ.p⁹ mortẽ
suã:quẽadmodũ testator p̃dilexit filiũ ip̃o
substituto in ei⁹ vita:sic etiã est p̃sumẽdũ
ꝙ sobolẽ p̃dilexerit naturalẽ et legitimã
ex illo filio descẽdẽtẽ.et illã p̃ferre volue-
rit cuicũq̃ȝ substituto vt dcã.l.cũ acutissi-
mi.sed vbi pater filiũ grauauit restituere
hereditatẽ i vita ipsius filij eũ pure rogã
do restituere:tũc clare demõstrat̃ p̃dilexis
se filio substitutũ:quẽ viuẽti filio pretulit.
ergo ⁊ soboli vr̃ eũ p̃tulisse.ſm bar.in dcã
12 l.cũ auus.in prin. ¶ † Et idẽ eẽt ⁊ quito: 12 Quinta limitatio ad.l.cũ acutissimi.
si fili⁹ rogat⁹ fuisset hereditatẽ restituere
paternã in diẽ certã propter rationis su-
pradicte idẽtitatẽ ſm bar.ibi:vltra quem
de hoc est casus i.l.liberto.§.filiũ.ff.de an-
13 nuis lega.ſȝ alex. ¶ † Sexto limitabitis 13 Sexta limitatio ad.l.cũ acutissimi.
dispõneȝ dicte.l.cũ acutissimi.locũ nõ ha
bere:vbi filio testatoris p̃terito extrane⁹
heres institut⁹ rogat⁹ fuisset hereditateȝ
restituere post mortẽ suã.q2 eo casu q̃ȝtũ-
cũq̃ȝ fili⁹ preteritus testõ declarato nullo
quo ad heredis institutionẽ.ꝑ aut̃.ex cã.
C.de libe.preteri.sit ver⁹ heres pr̃is.⁊ ad
tale fideicõmissuȝ teneat̃.vt ibi plene no.
tñ q2 succedit loco heredis extranei in te
stamẽto pr̃is scripti:cuius liberi nõ exclu
dũt substitutũ vt.s̃.vidistis.Similiter li-
beri talis filij p̃teriti eũ nõ excludẽt:imo
q̃ȝtũcũq̃ȝ fili⁹ moriat̃ cũ liberis loc⁹ erit fi-
deicõmisso ⁊ restitutioni hereditatis.q2
dicta.l.cũ acutissimi.solũ habet locũ q̃ñ fi
li⁹ principaliter a patre institutis graua
tur post mortẽ restituere hereditatẽ:⁊ nõ
q̃ñ fuit preteritus.⁊ citra patris volunta
tẽ successit.Quo casu sicut pater filiũ pre
teriẽdo parũ de ip̃o curauit ei extraneuȝ
preferendo:eodẽ modo nõ vr̃ voluisse so
bolẽ talis filij preferre substituto per ea q̃
sunt dicta superius in.iiij.limitatione.nã
sicut liberi heredis extranei hereditateȝ

restituere grauati substitutũ non exclusis
sent:sic ẽt nec liberi filij hoc casu loco he
redis extranei surrogati:vt scilicet surro
gatũ naturã sapiat illius:cuius loco sur=
rogatur.l.si eum.§.qui iniuriarũ.ff.si quis
cautio.plus dico:ꝙ etiã si talis heres ex
traneus ꝑ testatorẽ filio ꝑterito cui fuit
hereditatẽ restituere rogatus sub expres
sa cõditione:si absqз liberis decesserit:et
demũ cõtingat testõ quo ad heredis in=
stitutionẽ nullo declarato filiũ in heredi
tate pr̃is succedere:tale fideicõmissuз de
bebit mortuo extraneo herede sine libe=
ris:q̃ntũcũqз filius heres pr̃is liberos ha
beat qui nullatenus excludent substitutũ
nã cũ talis ꝯditio fideicõmissi inhereat ꝑ
sone extranei heredis scripti inspiciendũ
est si ip̃e sine liberis decedat nullo respe=
ctu ad filiũ habito eius loco succedẽtẽ:ꝛ
ita ꝑ mltas rõnes decidit.alex.i dcã aut.
ex cã.xiij.co.ṽ.ñ obstat.l.cũ acutissimi.vt
pulcre dixi sup ṽbo:in eo.testõ relinquẽs

14 Septima limitatio ad.l.cũ acutissimi.

14 in.xxvij.limitatiõe.¶†Septimo limi=
tabitis dispõnẽ.d.l.locũ nõ h̃re:vbi ascẽ
dẽs heredẽ instituerit aliquẽ ex descẽdẽ=
tib⁹ ꝛ extraneũ simul aut eis aliq̃d reliq̃=
rit:eosqз rogauerit restituere post mortẽ
relictũ.Nã eo casu soboles descẽdẽtis co
heredis vel cõlegatarij nõ excludet sub=
stitutũ:nec in tali fideicõmisso subaudire
tur.clausula si absqз liberis decesserit. ar
gu.l.iã hoc iure.ff.de vul.ꝛ pupil.ꝛ.l.q̃=
uis.C.de impube.ꝛ alijs substi.nã tale fi=
deicõmissuз ab ambob⁹ relictũ dз eos eq̃
liter grauare.vt dictis iurib⁹.ꝛ sic ꝑ ꝯse=
quẽs cum grauet extraneũ ẽt stante eius
sobole ad quã testator nullã presumit̃ ha
buisse affectionẽ.sic ẽt eo.mõ vr̃ descẽdẽ
tẽ grauasse:q̃uis stãte sobole quã substi
tut⁹ excludet sicut sobolẽ extranei.ita sin
gulariter sub dubio forte decidit alex.in
addi.bal.ꝛ dcã.l.cũ acutissimi.dicẽs hãc
eẽ nouã limitatõeз añ ipз ab alio ñ tactã.
ꝛ idẽ eẽt si descẽdẽs cũ altero ex ascẽdẽti
b⁹ grauaret:qз sicut soboles ascẽdẽtis ꝑ
descẽdẽtẽ grauati ñ excludit substitutũ:
vt.s.dixi in.j.limitatione ita nec soboles
descẽdẽtis:vt equaliter ꝛ pari modo fidei
cõ.ambos grauet:ꝛ similiter ꝯstringuat.

15 Octaua limitatio ad.l.cũ acutissimi.

15 ¶†Octauo limitabitis p̃dictã dispõnẽ
in dcã.l.cũ acutissimi.fundatã locũ ñ h̃re
vbi ascẽdẽtes aliquẽ de descẽdẽtib⁹ here
dẽ vniuersaliter instituisset:ꝛ ab eo fidei=
cõmissum ꝑticulare simplr̃ reliquisset:qз
eo casu soboles illi⁹ grauati nõ excludet
substitutũ:q̃nio ea ñ obstãte debebit sub=
stituto fideicõmissũ.nã lз soboles filij gra
uati substitutũ excludat ẽt in relictis ꝑti=
cularib⁹.vt dcã.l.gñaliter.§.fi.C.de insti.
ꝛ substi.tñ illõ intelligit̃ qñ fuit institut⁹
in illa re tñ in qua fuit grauat⁹:sec⁹ ãt in
casu p̃supposito:in quo satis ẽ:ꝙ vniuer=
salis hereditas penes liberos grauati re
maneat.ꝑm alex.singulariter sub dubio
forte in addi.ad bal.in dcã.l.cũ acutissi=
mi eadẽ ratione idẽ dicẽdũ est:si descen=
dẽs in re certa rogatus institut⁹ fuisset in
certa pte hereditatis.qз sufficit:ꝙ rema=
neat penes heredes ipsi⁹ grauati:vt i ea
satietur votũ ipsius testatoris p̃sumptũ.

16 Nona limitatio ad.l.cũ acutissimi.

16 ¶†Nono limitabitis dispõnẽ.d.l.locũ
nõ habere vbi descẽdẽti grauato tpe sue
mortis supesset soboles ad succedẽdũ in
capax ꝛ inhabilis ac ꝑ.l.exclusa a succes
siõe:veluti si ei liberi supessent ꝺ porta
ti aut banniti q̃ de iure sunt successionuз
incapaces.l.j.C.de heredi.insti.nã talis
soboles substitutũ nõ excluderet:nec face
ret ꝯditionẽ fideicõmissi vel substitutiõis
deficere.l.ex facto.ff.ad trebel.ꝑm bart.in
l.fili⁹.§.cũ q̃s rogat⁹.in fi.ff.de lega.j.sub=
iungẽs ibi:ꝙ talis descẽdẽs grauat⁹ resti
tuere hereditatẽ dicat̃ mori absqз liberis
si decedat h̃ns filiũ cordigeruз de ordine
frm minorũ:q̃ nõ p̃t aliq̃d h̃re in cõi:nec
in ꝑticulari.vt i cle.exiui de paradiso.de
ṽbo.sig.ꝛ late bar.in suo tractatu mino=
17 ricarũ.¶†Tales em̃ liberi bonoꝝ inca
paces nõ excludũt substitutũ:cũ habean=
tur ꝑ mortuis per iura q̃ ibi allegat.idẽ tз
bal.in dcã.l.cũ acutissimi.ꝑpe fin.Quos
sequit̃ felin⁹ in dcõ.c.in p̃sẽtia.xxiij.co.de
ꝑba.ad q̃ videatis q̃:plene scripta fuere
sup ṽbo:in.eo.testõ relinquẽs:in octaua
ꝛ.xvij.limitationib⁹.q̃uis sali.in.l.i.C.de
ꝯdi.insertis dubitãdo reliquerit sup hoc
18 cogitãdũ.¶†Unũ tñ mẽti tenebitis:ꝙ lз
existẽtia filioꝝ ꝺ ordine minorũ existẽtiũ
nõ operet̃ exclusionẽ substituti i sui cõmo
dũ:vt.s.ipi fr̃es miores succedãt qꝺ fieri
nõ p̃t ꝑpt coꝝ incapacitatẽ vt dcm̃ ẽ.tñ
bñ oparet̃ taliũ liberoꝝ existẽtia in cõmo
dũ alteri⁹ ad ꝯfirmationẽ donatõis vl' al
teri⁹ cuiuscũqз dispõnis sub ꝯditiõe libe
roꝝ facte:ꝛ in deffectu coꝝ resoluẽde:vt
puta si aliq̃s bona sua vl' castrũ dõauerit
titio si cũ liberis decesserit:talis em̃ dona
tio ꝑ existẽtiã liberoꝝ ꝯfirmabit̃:ita ꝙ ti=
ti⁹ donatari⁹ de bonis donatis dispone=
re poterit si cũ liberis decesserit:ꝛ ꝑpt eo
rũ defectũ dõatio resoluet̃ ꝛ bona ad he
redes donatoris reuertent̃ seu penes eos
remanebũt.Certe h̃ casu existẽtia talium
liberoꝝ cordigeroꝝ ad succedẽdũ icapa
tiũ:opat̃ iplemẽtũ ꝯditiõis liberoꝝ nõ in
cõmodũ ipoꝝ:vt i bonis dõatis succedãt
cũ sint incapaces bonoꝝ.sз opant̃ imple
mẽtũ ꝯditiõis ad ꝯfirmationẽ ꝛ irreuoca
bilitatẽ donatiõis in cõmodũ sui pr̃is:vt
de bonis donatis tãq̃ sibi irreuocabilit̃
acq̃sitis libere possit tãq̃ dñs disponere
i totalẽ exclusiõem h̃rdũ donatoris penes

quos vel ad quos bona sic donata reuer
terent̃ si titi⁹ donatari⁹ sine quibuscũqз
liberis decessisset.nã h̃ casu nõ req̃rit̃ exi
stentiã liberoꝝ ad effectũ iuris:sз sufficit
ꝙ de facto liberos habeat viuos.Qз cor
digeri lз sint q̃ ad effect⁹ iuris ꝛ quo ad ci
uilia mortui:tñ quo ad effectuз facti dñr
filij postq̃ re ipsa ꝑm naturaз sunt filij:et
viuũt ac comedũt ꝛ cetera naturalia de
facto exercere p̃nt.ꝛ implemẽtũ ꝯditiõis
poti⁹ ꝯsiderat̃ respectu facti et naturalr̃
q̃ q̃ ad effectũ iuris.l.meui⁹.ff.de ꝯdi.et
demõ.Certũ aũt est(vt dixi)ꝙ ꝯsiderato
facto fr̃ minor viuit corpore vsum hз bo=
noꝝ:loq̃t̃ ꝛ testificari põt.c.nup.de testi.
no.glo.isti.de iu.ꝑsona.circa mediũ.Jõ
qз monach⁹ comedit ꝛ bibit:nõ finit̃ vsu=
fructus ꝑ ei⁹ ꝑfessionẽ:imo durat cũ ne=
cessitas viuẽdi ꝛ vtendi ad victũ duret si
cut añ ꝑfessionẽ.vt no.in aut.ingressi.C.
de sacrosan.ec. Ita singlr̃ in n̄ris termis
ꝯsuluit pe.de ancha.ꝯsil.cccxcvij.inci.in
ṽnũ casum resoluit̃ donatio.Qꝺ est no=
tanduз ad multa.Et p̃missa intelligatis
vera:videlз ꝙ per existẽtiã liberoꝝ cordi
19 geroꝝ nõ excludit̃ substitut⁹.†Sec⁹ di=
cit bal.esse si tali grauato supessent libe=
ri de ordine p̃dicatoꝝ:qз tales bñ exclu=
derent substitutũ.cũ capiãt hereditates:
lз diu possidere eas nõ possint:et hoc ex
suis ꝯstõnibus per papã approbatis.nã
coꝝ institutio.i.p̃ncipiũ qꝺ regula vocat̃
hoc nõ dictat ꝑm Federi.de senis i suis
ꝯsil.Uniuersitas ergo scз ecclia p̃dicato
rum est capax ꝑm originalẽ regulam:sed
post ꝯstitutionẽ coꝝ capiũt nõ diu posses
suri:sз vt vendãt ꝑ necessitatib⁹ fratrũ.ꝛ
sic pauptas in p̃dicatorib⁹ nõ est ita ar=
ta sicut in minorib⁹.Silr̃ ꝑm eum mona
chi ꝛ canonici regulares substitutuз ex=
cludũt:cũ succedere possint.l.fi.C.de epi.
ꝛ cle.De istis aũt mẽdicantib⁹ ꝛ q̃ dican
tur.videatis plene ꝑ bal.in aut.ingressi.
C.de sa.san.ec.ꝛ clari⁹ in aut.si qua mu=
lier.illo eo.ti.Panor.ꝛ doc.in.d.c.in p̃ñ=
tia.bal.ꝛ pau.in aut.nisi rogati.C.ad tre
bel.Imol.in.l.j.ff.e.ꝛ in.l.luci⁹.ff.de her.
insti.Calderi.ꝯsi.xlvj.sub rubri.de testa.

20 Decia limitatio ad.l.cũ acutissimi.

20 ꝛ pe.de ancha.ꝯsi.cccxj.¶†Decimo li=
mitatib⁹ dispositionẽ.d.l.locũ nõ habere
vbi tali filio ꝑ ascẽdẽtes restituere graua
to supessent filij exheredati dũtaxat:qm̃
tales deficere nõ faciũt ꝯditionẽ fideicõ=
missi:vel substõnis:neqз substitutũ exclu=
dunt ꝑm gl.i fi.i.d.l.fili⁹.§.cũ q̃s rogatus.
quã ibi seq̃t̃ bar.ff.de leg.j.ꝛ rõ est ꝑm eã/
qз dicta ꝯditio nõ existẽtie liberoꝝ vr̃ fa
uore filioꝝ apposita vel a lege subintelle
cta.ꝛ sic nõ põt eis fauere qñ sunt exhere
dati:cũ nõ possint heredes eẽ:ẽt si velint.
l.j.§.si pr̃.ff.de ꝯiũg.cũ emãcip.sз aduerta
tis qз bar.ibi.in.d.§.cũ q̃s.rep̃hẽdit g̃l.in
hoc passu:ꝛ bñ ꝑm doc.dicẽs ꝯtrã opinio
nẽ esse de iure ṽiorẽ.vt.s.dicam⁹ tales li=
beros exheredatos substitutũ excludere:
ꝛ in eis locũ h̃re dispõnẽ.l.cũ acutissimi.
ꝑut etiã tenuit glo.sibijpsi ꝯtria in.l.ex fa=
cto.§.fi.ff.ad trebel.pe.Cynus Bal.ꝛ sal.
in.d.l.j.C.de ꝯdi.insrtis.Et rõ est q̃re libe
ri exhered̃ati q̃uis succedere non possint:
substitutũ excludũt:qз in ꝯditionibus ad
implẽdis inspicim⁹ merũ factũ.l.q̃ hered̃i.
21 in p̃n.ꝛ.l.meui⁹.ff.ꝺ ꝯdi.ꝛ demõ.¶†Nã
lз exheredat⁹ h̃eat̃ ꝑ mortuo q̃ntũ ad sui
cõmodũ:qз succedere ñ p̃t.vt.d.l.j.§.si pr̃.
Tñ nõ h̃r ꝑ mortuo quo ad cõmodũ al=
teri⁹.s.pr̃is sui:vel ei⁹ heredis:ad quẽ de
ficiẽte fideicõmisso trãsibit hereditas ex
cluso fideicõmissario substituto ꝑpt realẽ
existentiã liberoꝝ exheredatoꝝ:lз ꝑpter
exheredationẽ exclusoꝝ.Cõcludũt g̃ p̃fa
ti doc.ꝙ existẽtia liberoꝝ ipõ iure succes=
sibiliũ seu successiõis capacium excludit
substitutũ:siue tales liberi succedãt:siue
nõ.Puta qз nõ a lege sз ab ipõ testatore
excludũtur sicut exhered̃ati:vl' forte qз suc
cedere nolũt.vt dicit bar.in.d.§.cum q̃s.
¶Ex q̃b⁹ sequit̃ ꝙ lз ipsi nõ dicãt:ꝙ exi=
stẽtia liberoꝝ q̃ successioni renũciarũt ivi
ta parẽtũ cũ iuramẽto vl' post mortẽ parẽ
tũ:substitutum excludunt:cũ nõ sint inca
paces effecti ꝑ legẽ.vt sunt fr̃es de ordie
minoꝝ:de q̃b⁹ in.s.ꝑxia limitatiõe.Sed
sunt incapaces quia succedere nolunt.

22 Undecima limitatio ad.l.cũ acutissimi.

22 ¶†Undecio limitabitis dispõneз.d.l.
locũ h̃re:qñ fili⁹ grauat̃ hereditatẽ resti=
tuere post mortẽ suã.Quo casu subaudi=
tur cõditio si sine liberis decesserit:vt ibi.
Sec⁹ aũt eẽt vbi ali⁹ terti⁹ restituere here
ditatẽ grauaret cũ fili⁹ testatoris decesse
rit:qз tũc nõ inest illa ꝯditio.l.q̃ filiũ.§.sa
bin⁹.quem ibi summe no.bar.ff.ad trebel.

23 Duodecima limitatio ad.l.cũ acutissimi:qз locuз non hз vbi pia cã fuit sustituta.

23 ¶†Duodecio ꝛ vltio limitabitis dispõ
nẽ iã dictã locũ nõ h̃re:vbi pia cã eẽt sub
stituta:vtputa si fili⁹ eẽt grauat⁹ post ei⁹
mortẽ restituere hereditatẽ alicui ecclie:
monasterio:vl' paupib⁹:vl' alteri pie cãe.
qз eo tũc q̃ntũcũqз fili⁹ post ei⁹ mortẽ gra=
uat⁹ moriat̃ susceptis ꝛ supstitib⁹ liberis:
sp locus erit fideicõmisso ꝛ restõni hered̃i
tatis ꝑm Jasonẽ singlariter in.l.lз.ij.col.
C.de pact.vbi ꝯcludit piã cãm filio substi
tutã excludere ei⁹ liberos:adeo ꝙ locum
nõ hẽbit dispõ.d.l.cũ acutissimi.qз p̃terq̃
in legitia magis fauet̃ pie cãe q̃ liberis.
Et ita ibi refert ꝯsuluisse Pe.de anch.cõ
sil.xlv.incipi.Prima facie ¶Sз aduer=
tat:qз richar.malũbre quẽ seq̃t̃ bal.i.d.l.
cum acutissimi.tenuit ꝯtrũ:dicẽs ꝙ sobo
les idest posteritas filij grauati semp ex=
cludit substitutũ:etiã si pia cã substituta
reperiatur.quia adhuc durat p̃sumptio

illa:qua testator presumitur suã voluisse
preferre sobolẽ:et sic causa liberoꝝ dicit
fauorabilior quacũq3 pia.c.quicũq3.xvij.
q.iiij.⁊ no.glo.in.l.si qs ad declinãdam.
C.de epi.⁊ cle.nec est verũ ꝙ Pet.de an-
cha.ꝯtrariũ cõsuluerit.vt refert Jason in
d.l.licet. Quinimo cõsuluit ibi ꝙ liberi
descẽdentis restituere hereditatẽ graua
ti excludũt piã causam:vbi fideicõmissũ3
est vniuersale.secus si esset particulare:
puta certe rei vel summe nõ excessiue:vt
dixi.s.in.viij.limitatione.⁊ idẽ tenuit in
lectura idẽ de ancha.in.c.in pñtia.de ꝓ-
ba.l3 nõ ita clare hoc decidat:sicut facit
in dicto ꝯsilio.pariter idẽ tenet ibi Fely.
in ꝓn.ideo dicebat bal.in.l.filio ꝓterito.
24 ff.de iniusto rupto testa.† ꝙ si qs nullos
habẽs liberos magna fecerit ⁊ excessiua
legata suis ꝯsanguineis ⁊ ecclesijs q̃ ve-
risimiliter nõ fecisset si liberos habuisset.
eo casu per liberoꝝ superueniẽtiã ⁊ nati
uitatẽ cessant talia legata:q2 testator pre
sumitur potius inuitasse liberos:q̃3 eccle
siam ⁊ alios.idẽ voluerũt bar.⁊ bal.i aut.
ex causa.C.de libe.ꝓteri.⁊ in.d.l.filio pre
terito.Circa qδ videatis q̃ dixi sup ver-
bo:in eodẽ testamẽto relinquẽs.in.xxvij.
limitatione.post prin.vnde vtraq3 parte
satis vt videt rationibus ⁊ auctoritatib9
fulcita:dubito quid tenendũ sit nisi ꝓ cõ
cordia opinionũ singularia capiam9 ver
ba Ange.in.d.l.filio preterito.vt dicam9
opinionẽ Richardi ⁊ bal.esse vera3:scil3
ꝙ existentia liberoꝝ excludat piã causa3
25 filio testatoris substituta3† Nisi testator
pie cause hereditatẽ restitui voluisset ꝓ
sua consciẽtia exonerãda:puta pro male
ablatis:qm̃ eo casu cõscientia testatoris
preferẽda est filijs:et quibuscũq3 liberis.
iuxta illud Job.ij.c. Pellẽ pro pelle ⁊ oia
que h3 homo donat pro aia sua ⁊c.⁊ hoc
modo verificari põt opinio Jasonis su-
perius relata.⁊ ſm hanc singularẽ ꝯcor-
dantiã reperio cõsuluisse barbatiũ in.ij.
parte.cõsil.xlv.xj.col.ad hoc facit qδ re-
fert barto.buxen.in suo reptorio in ꝟbo:
26 confessio.vbi dicit† ꝙ valet ꝯfessio q̃ fit
extra iudiciũ parte absente:quãdo fit ꝓ
exonerationẽ cõscientie ipsius cõfitẽtis.
alleg.Anto.de but.in.c.si cautio.de fide
instru.ita tenere qδ est singulariter notã
dum:q2 hoc idẽ sequit Fely.in.c.oli3.iij.
colũ.in fi.ꝟsi.fallit.vij.de rescrip.facit qδ
ad istud ꝓpositu3 decidit bal.in.l.j.C.de
falsa causa adiecta leg.vbi dicit ꝙ si mo-
riens ꝯfiteat se fuisse ⁊ esse vsurariũ:va-
let cõfessio ⁊ preiudicat suis heredibus.
quẽ sequitur Fely.in.c.de hoc.de simo.
facit qδ decidit idẽ bal.in.l.si qs.§.ex hoc
ff.de eden.⁊ pulchre no.Saly.post bald.
ibi.xiij.querit.in.l.generaliter.C.de non

25 Vide multa singularia relictorum ad cõsciẽtiam exonerãdã pro restõne male ablatorum.

numera.pec.per not.in.c.q̃3q̃3.de vsuris.
lib.vj.⁊.c.fi.de sepul.⁊ ꝑ glo.in.c.quotiẽs
cordis oculus.j.q.vij.⁊ firmat Bald.in.l.
rõnes.ad fi.C.de proba.⁊ Panor.pulcre
in.c.fi.vj.colũ.de successio.ab intesta. Et
aliqua habuistis sup ꝟbo:in eode3 testõ
relinquẽs.in vlti.limita.in princi. ¶ Ad
premissa facit:q2 l3 substitu.pupillaris ta
cita nõ excludat matrẽ:tñ eã excludit vbi
pia causa pro exoneratione ꝯsciẽtie male
ablatoꝝ esset substituta:vt plene dicã in-
fra eo.in materia pupillaris substitutõis.
in sexto principali articulo trantando
tertium effectum dicte substitutionis. Ad
hoc facit quod singulariter decidit Cyn9
vt ibi refert ⁊ sequitur bald.in.l.fi.§.do-
nec.C.de iure delibe.vbi dicit ꝙ heres q̃
inuentario durãte gaudet priuilegio ne
pro debitis aut legatis cõueniat:nõ gau
debit dicto priuilegio si ꝯueniat ꝓ lega-
tis relictis ꝓ aia testõris seu male ablat̃
restituẽdis.de quo plene per Jasonem in
l.eã quã.C.de fideicõ.xiiij.col. ¶ Silr ta
lia relicta ꝓ exoneratiõe ꝯsciẽtie facta
debentur non adita hereditate ſm bal.⁊
Jasonẽ in.l.j.C.de sacrosan.ecc.vt dica3
infra mortuo testatore.j.in fi.imo dico ta
lium relictoꝝ soluẽdoꝝ cedit tpe mortis
testatoris aliqua alia nõ expectata dila-
tione:casus est singularis ſm Dynũ in.l.
epistolã.§.mulier.ff.ad trebel.vbi heredi-
tas vi capta restitui iussa illico debet.fa-
cit.l.filios.iuncta glo.ff.de vsufruc.lega.
Et tutores ac exequutores sine alio spãli
mandato restituere possunt vsuras ⁊ ce-
tera male ablata vt dicit glo.in.l.preses.
C.de transac.quã sequitur bal.in.l.etia3.
C.de fideicõ.facit etiã qδ singulariter re-
citando opiniones dicit Jo.an.in addi.
spec.tit.de iurisdit.om.iudi.ꝟsi.que meri
imperij sunt.vbi dicit ꝙ licet in donatio-
ne castri ecclesie per principẽ facta etiam
cum iurisditione nõ veniat merum impe
riũ:nec reliqua superioritas:si expsse non
fuit dictum.tñ illa oia veniũt in donatio
ne facta ecclesie vel alteri pie cãe ꝓ reme
dio aie ipsius donãtis:nisi expresse fuis-
sent per eum excepta.Et videatis dicta3
addi.super verbo pastoralis.q̃ lata ⁊ pul
chra est. ¶ Preterea facit qδ voluit ang.
in quibusdam suis reportatis in.l.j.§.ad
municipiu3.ff.ad.l.fal.vbi dicit ꝙ relicta
ad conscientiam exonerandã ꝓ male ab
latis diminuunt legitimã filij.l.papinia-
nus.§.iiij.ff.de inoffi.testa.licet als sui na
tura legitima filij non sit per patrem one
rabilis.l.qm̃ in priorib9.C.de inoffi.testa.
Quo tamen casu posset epũs loci bona te
statoris distribuere inter ipsius testatoris
filios:qui essent pauperes.ſm bal.in.c.j.
§.furtum.⁊.§.iniuria.de pace iura.firma.

Et intelligatis ꝙ pater relinquendo bo-
na sua pauperibus pro male ablatis po
test filio legitimã tollere vel diminuere:
vbi ꝓbaret testatorẽ illa male ablata ex
torsisse ⁊ idebite recepisse.nã eo tũc op9ẽ
ꝓbatiõe:q2 cũ als nõ posset pater in suo
testõ ꝓiudicare filio i legitima:nõ staret
eius simplici assertioni:aut cõfessioni.ar
gu.eorum que decidit Bart.in.l.si forte.
ff.de castren.pecu.ſm Barba.hic. Vltra
28 quẽ plus dico † ꝙ testatoris cõfessioni
ꝓ male ablatis relinq̃re ꝯfitentis nõ sta-
retur et si h cõfiteret cũ iuramẽto.in aut.
qδ obtinet.C.de ꝓba.vbi cõfessio testato
ris iurata nõ nocet creditoribus. Or fi-
lius in sua legitima est pr̃is creditor.ſm
bal.i.l.q̃tiẽs.C.de here.istit. Ad predicta
facit qδ decidit Ang.in.l.cũ qs decedẽs.
§.codicill.ff.de leg.iij.vbi dicit ꝙ in tñ
fauet relict̃ ꝓ satisfactiõe male ablatoꝝ
ad ꝯsciẽtiã exonerandam.ꝙ talia relicta
q̃3uis i testõ sui natura reuocabili fuerit
relicta:nõ poterit reuocari:q2 vim hñt de
biti ꝯfessati in pñtia partis.ita ꝙ de ipsis
nõ deducet falcidia:cũ dicant esse debi-
ti:imo pulchre dicit bal.in.l.si ꝑuo.ff.de
29 here.insti.† ꝙ si ex dispõne statuti de le-
gatis veniat soluẽda gabella:nõ soluet
de relict̃ factis ꝓ male ablat̃:cũ videãt
vt d'bitũ relicta.qδ vex credere:si relicta
eẽnt facta ꝓ certis male ablatis ꝓ testa-
torẽ specificatis ſm no.per Cy.⁊ alios in
d.l.gñaliter.secus si facta essent ꝓ male
ablatis incertis:q2 tũc cũ talis confessio
seu dispõ testatoris nõ fuerit aperte acce
pta nec recepta nec iurata:non haberet
nisi vim legati simplicis ad pias causas.
⁊ per ꝯsequẽs intẽtio epĩ nõ esset funda-
ta in ꝓiudiciũ filioꝝ:nisi ꝓbarent ſm pa
nor.in.c.cũ sit.iij.col.de iudeis.⁊ cõsuluit
Calde.ꝯsi.xxxiij.sub ti.de testa. Ad ide3
facit qδ decidit bal.in.l.fi.C.si a nõ com-
peten.iudi.vbi dicit ꝙ dãnatus ad mor-
tem licet non possit testari:tñ si reliquerit
pro suis male ablatis poterit iudex ex of
ficio suo talia relicta exequi.l.illicitas.in
prin.ff.de offi.presi.⁊ idẽ bal.in quodam
30 suo ꝯsi.inci.testamẽta ⁊ relicta dãnatoꝝ.
a dicit ꝙ relictu3 ꝓ male ablatis[a] incertis
nõ reuocat per ꝯdẽnationẽ ad mortem.
⁊ ratio est:q2 posito ꝙ fur ꝓ male ablatis
nihil disposuisset:tñ de bonis suis fieret
ablatoꝝ restitutio.videatis Jo.an.in.c.
q̃3q̃3.de vsuris.li.vj.quẽ sequit Augu.in
addit.ad Ange.in tractatu maleficioꝝ.
super verbo:caput a spatulis amputet.⁊
31 dicã i ꝟbo:mortuo testatore.j. ¶ † Verũ
tamẽ mẽti tenebitis ꝙ executor testamẽ-
ti hñs satisfacere de bonis testatoris ad
suã exonerandã cõscientiam nõ tenetur
soluere penas ad causam debitoꝝ incur

a ¶ Pro male ablatis.vid pulchra.j.sup ꝟbo:mortuo itaq3 testatore.j.in v.fallẽ.ad rr̃am: ꝙ ad mortẽ damnat9 est intestabilis.

sas.vt singulariter decidit bal.in.l.id qδ
pauperibus.in.ix.q.C.de epis.⁊ cle.⁊ in
l.quibus diebus.§.dñs.ff.de cõdi.et de-
mon.per glo.singu.in.c.fraternitas.xij.
q.ij.volentẽ in foro conscientie sufficere
ablatũ restitui absq3 solutione pene.vn-
de sufficit rem furtiuã restituere sine pe-
na dupli vel q̃drupli. Ideo dicebat bal.
in.l.j.C.de vecti.⁊ cõmis.in fi.ꝙ cõsciẽtia
32 nõ ligat quos natura nõ obligat.† Pe-
ne eñ inducte sunt ad vindictã que ces-
sat in foro cõscientie ſm pe.de ancha.in
c.j.de cõsti.li.vj.⁊ in.c.si ꝓpter tua debi-
ta.de rescrip.eo.li.de quo plene Fely.in
c.audiuim9.de simo. Pariter in foro con
sciẽtie quo ad rem extortã nõ tenetur he-
res pro delictis defuncti vltra vires he-
reditarias:etiã si inuẽtariũ nõ fecerit ſm
Jo.fa.in.§.penales.super verbo:cõtesta
te.insti.de perpe.⁊ tpali.actio.quẽ videa
33 tis † q2 singlr loquit i multis.et itelliga
tis sufficere male ablata solũ restitui i fo
ro ꝯsciẽ vel extorquẽti ꝓ partẽ lesam re-
mitti i foro cõsciẽ:illa remissio liberat sic
restõ.vt cõit ꝯcludit i rlã pctm̃.d' re.iu.li.
vj. Tñ tãtus est fauor exoneratiõis ꝯsciẽ
tie ꝙ etiã si vsurario ꝑ partẽ remitterent
vsure ꝑcepte:posset epũs tali nõ obstante
remissiõe male ablata extorquere:⁊ pau
perib9 dare per tex.sing.quẽ ad hoc not.
ibi bal.in aut.aleaꝝ vsus.in fi.ibi:si autẽ
noluerint ⁊c.C.de relig.⁊ sumpti.fune.et
idẽ foret ꝙ nõ valeret remissio male abla
toꝝ.neq3 liberaret auferentẽ ⁊ extorquẽ
tem:vbi lex q̃3uis positiua rationabiliter
ꝓhiberet fieri ablatoꝝ remissionẽ.vt i ca
su.c.statutũ.§.notariũ.⁊ alijs ibi not.per
glo.de rescp̃.li.vj.(Additio.)idẽ hodie i
cõmissarijs iustitie q.ꝓ dictis hñt taxata
salaria ꝑ ordiationẽ regiã:vt vidist̃ sup
verbo:⁊ vxorẽ noie adelasiã.in.j.arti.suc
cessionũ ab intestato.⁊.v.decisio.circa fi.
vbi dictum fuit de salario singuloꝝ ma-
gistratuũ in isto regno. Et ꝯsiliarij i par-
lamẽto ꝓ dieta extra vrbẽ capiũt tria scu
ta:de q̃b9 facere tenent suã ⁊ suoꝝ expẽ-
sam:quã a pte capere nõ pñt vltra dictu3
salariũ:etiã si pars vellet eã dare vel fa
ctã remittere.vt cauet i ordinatiõe regia
Ludo.xij.c.xxij.nec valeret remissio i fo-
ro ꝯsciẽtie ſm dñicũ.⁊ philip.franchũ.in
d.§.notariũ.⁊.§.seq.ꝓsertim q2 officiarij
regis i eoꝝ receptione iurãt seruare ordi
34 natiões. ¶ † Postremo notabitis ꝙ ma
le ablata ꝑ testatorẽ debẽt pri9 restitui de
bonis hereditarijs q̃3 male ablata ꝑ filiũ
heredẽ ſm bal.⁊ doc.i.l.j.C.de bo.au.iu.
pos.q̃ oia sunt notãda velut q̃tidiana:q̃
locũ nõ hñt in ꝯctib9:q̃ gr̃a vtriusq3 fiũt:
in q̃b9 nõ h3 locũ.d.l.cũ acutissimi.vt ple-
ne ꝑ Jaso.i.l.ij.xcviij.col.ꝟ.xiij.q̃rit.C.d'

32 Pene nõ debent i foro ꝯsciẽtie.

34 Male ablata ꝑ testatorẽ debent prius restitui q̃3 male ablata per heredem.

iure emphi. Habetis ergo p̄ cōclusiōe: q̄ vbi descēdētes et simplr rogat alicui⁹ ascēdētis restituere hereditatē post morte: semp inest cōditio: scz si ille rogatus decesserit absq3 liberis. nā si cū liberis decedat, semper excludit substitutus. qd̄ qualr intelligatur ptz ex pmissis. Et cū his satis sufficienter esse potestis instructi qd̄ iuris si in institutione vel fideicōmisso hec clausula nō fuerit apposita. hic autē in testō Raynu. fuit expresse hec clausula seu cōditio in substitutione apposita. si absq3 liberis moreretur. vt ptz in textu.

SI absq3 liberis moreretur. Ex hoc tex. clare demō-
1 stratur: † q̄ hec substitutio fuit cōpendiosa vt scz qñcunq3 adiecta testatoris filia sine liberis decederet. eidē succederēt alterocha et ei⁹ soboles. vt dicit gl. nr̄a h̄ in princ. vel dici potest q̄ hec substitutio fuit fideicōmissaria. vt probat tex. noster dū dicit infra: tanq3 ex causa fideicōmissi. ita sentit glo. in verbo: substitutionis. j. eo. nam licet hec substitutio facta fuis-
2 set per verbū: succederent † qd̄ est verbū cōmune. attamē ppter hanc cōditionē liberorū hic positam substitutio dicitur fideicōmissaria: attēto, maxie q̄ dicta heres instituta decessit pubes effecta. Talia eñ vba: si absq3 liberis. verbis cōib⁹ adiecta substitutionē faciunt fideicōmissariā sm glo. in verbo: fideicōmisso. in. l. pcib⁹. C. de impube. et alijs substi. Qd̄ an sit verū dicā latius infra i materia compēdiose substitutionis. si vo hec verba: sine liberis nō fuissent in nostra substitutione apposita. et adiecta testatoris filia heres instituta decessisset in etate pupillari hec substitutio iure directo valuisset: attēto q̄ hoc verbū cōmune: succederēt. referebatur ad personā heredis institute. vt plene habuistis in precedēti notula. ¶ Ex q̄ habetis q̄ licet in omi substitutione que fit descendentibus per ascendentes. tacite insit conditio si heres sine liberis decesserit. vt. d. l. cum acutissimi. et fuit supra plene declaratū. Tamē propter illā cōditionē subintellectam substitutio nō efficitur obliqua: nisi per testatorē exprimatur. et sic illa que tacite insunt. si exprimant aliud operant: licet regulariter contrarium dicamus. vt plene per bart. in. l. hec verba. ff. de leg. i. et Panor. in. c. cū dilecta. de rescp. et in. c. signifi casti. d. ele. et no. i. l. nōnūq3. ff. de cōdi. et de. de hac autē clausula: Si absq3 lib. et c. dicet. j. eo. tandē sine liberis est defuncta.

1 Hec substitutio de qua hic in text. nostro fuit cōpendiosa.

3 SEd † q2 glosa nostra hic magistraliter nobis tradit substitutionū materiā idcirco eius insequendo ordinem de singulis substitutionū speciebus prout nostri acies ingenij atq3 intellectus exigui capere poterit differemus stilo ac more tractandi per Bartho. in hac materia tradito possetenus obseruato. Uideamus ergo in primis de vulgari substitutione. Circa cuius expeditionē tractanduz est est de sex more bar. in. l. j. ff. de vulg. et pupil. substi. Primo eñ tractabitur de forma et modo huius substitutionis faciende. Scdō quibus cōcipiatur verbis. Tertio quare appellatur vulgaris magis: q̄3 alio noīe. Quarto quotuplex est vulgaris substitutio. Quinto quis sit eius effectus. Sexto et vltimo qualiter finiatur et extinguatur. et circa singulos articulos decidētur qōnes sm materiā subiectam adiacentes. ¶ † Uenio ad primū in quo
4 dubitatur de forma faciēdi hāc substitutionē. et rñdet glo. nr̄a q̄ fit hoc mō. instituo te heredē: et si tu nō eris heres: ille sit heres. hec forma pbat. insti. de vulg. substi. in prin. vel sic dicēdo: titiū heredē instituo: et si heres nō erit substituo seiū. vel sic. si heres nō erit substituo mihi seium. nā debet testator simpliciter substituere: vel verba substitutionis ad se referre: q2 casu substitutionis cōtingente substitut⁹ succedit testatori absq3 medio: cuz heres fingatur nō institutus postq3 heres esse nō vult vel esse nō pōt. iō si testator diceret. si titius heres nō sit: seius sit ei heres vel sibi illū substituo: tunc nō valet vulgaris substitutio q2 peccat in forma. cum per vulgarē succedatur testatori. et in bonis testatoris: et nō heredi instituto: nec i bonis suis: imo si heres esset nō posset ei substituere. et sic cū dictio: sibi vel ei: aut similis verificari nō possit directo nec p obliquū: q̄ sci⁹ substitutus sit heret instituti: qui noluit vel nō potuit heres esse testatoris. sequit q̄ talis substitutio nō valeat. l3 secus sit in pupillari substitutiōe: per quā succedit pupillo: q2 licet pater testator eā faciēdo verba peruertat sic dicēdo. si fili⁹ me⁹ in etate pupillari decesserit: sci⁹ sit mihi heres. cū deberet dicere: sit ei vel sibi heres. tñ valebit talis pupillaris substō. et illa dictio mihi hr̄ p nō adiecta: ac si dixisset simplr. sit hr̄s sm glo. i

3 Hic incipit tractat⁹ vulgaris substitutiōis.

4 De pmo principali artic. scz de forma faciendi hāc substōnem.

vbo: mihi. i. l. j. ff. de vul. et pu. et est tex. singu. in. l. si ita scriptū. §. q̄ filio. ff. de bo. pos. sm tab. q2 licet substitutus pupillarit nō succedat testatori immediate: tñ ei succedit mediante persona pupilli: vñ satis dicit heres esse testatoris: postq3 est heres heredis per tex. in. l. fi. C. de heredi. insti. s3 in vulgari substōne substitutus dici nō potest aliquo respectu heres instituti qui testatori nūq3 successit. Et hāc opinionez prima facie videtur tenere Jason in. d. l. j. iij. colum. Sed aduertatis: q2 alberi. in repetitione rubri. ff. de vulga. et pupil. xxxvj. colum. in fin. tenet cōtrariū dicens talē substitutionē vulgarē esse validā de iure. nam testator dicendo. Substituo sibi seiuū. pinde erit ac si non apposuisset dictionem sibi. Quo casu valeret vt vidistis in pmo exemplo. Mouet alberi. primo p illā gl. in. d. l. j. scdō per tex. in. l. si ita scriptuz. §. q̄ filio. ff. de bono. pos. sm tabu. vbi in pupillari substitutione dictio mihi habetur p non adiecta: vt substitutio poti⁹ valeat: q̄3 pereat. ergo idem esse d3 in vulgari: vt pariter dictio sibi habeatur pro nō adiecta. et in hac opinione videt finaliter residere Jason vbi supra: magnifaciēs decisionem alberi. quā refert alibi nō legisse. de quo etiaz dicam. j. in materia pupilla. substōnis in scdō principali articulo. et iūctis his que plene dicta fuere. s. i verbo: Adijciens vt alterocha. in quarto et vltimo mēbro. Presens articulus remanet satis sufficienter declaratus iuncto: q̄ si testator dixerit Semproniū istituo et Caiū substituo: talis substitutio d2 vulgaris p l. iam hoc iure. ff. de vulg. et pupil. substit. circa princip. et per. l. gallus. §. j. ff. de lib. et posthu. et eodē modo diceretur vulgaris: si testator diceret titiū heredē istituo: etsi heres non erit: rogo eum vt restituat hereditatem Caio per no. per bar. in. l. q̄rebatur. per illuz tex. ff. de testa. mili. et clarius per bal. in. l. humanitatis. versi. mirabile. et c. C. de ipube. et alijs substi. Allegat tex. in. l. inter oēs. ff. qui satisd. cogan. sm Alex. in. d. l. j. vj. colum. ff. de vulg. et pup. Et hec vba. q̄ talis substitutio d2 vulgaris vbi testator simpliciter dixit rogo eum vt hereditatem restituat Caio. sec⁹ si dixisset: q̄ eam restitueret per fideicōmissum. quia tunc esset fideicōmissaria. p. l. coheredi. §. cum filio. ff. de vulg. et pupil. substi. nā illa verba. Si heres non erit: intelligūtur scz voluntarie. q2 tunc cogi poterit vt habeat hereditatē quam demū restituat per. l. debitor. §. j. et. l. cogi. ff. ad trebell. sm guill. de cug. q̄ formaliter in his termis loquitur in. l. pcibus. C. de impub. et alijs substi. Circa quod videte que plene dixi in verbo. Eidem impuberi succederēt vbi retuli dictum Bald. in. d. l. humanitatis

5 † Secundus articulus erat. quibus verbis fiat hec substitutio. in quo gl. re periūtur varie. nā gl. in. §. qua rōne. insti. de pupil. substi. dicit q̄ fit vbis negatiuis. s3 gl. nr̄a hic dicit q̄ fit vbis affirmatiuis: p q̄ concipit exemplū dicte substitutionis. s3 dicatis vos has glos. sic cōcordari. q2 oīs substi. vulgaris duo habet extrema: vnū cōcernens psonā eius: cui fit scilicet heredis instituti. quo casu habendo respectū ad personā illi⁹ cui substituitur: tūc substitutio semper cōcipitur vbis negatiuis p hec vba: si titius heres nō erit. aliud vero est extremū cōcernens psonā: que substituitur. et tūc respectu illius substitutio vulgaris semper cōcipitur vbis affirmatiuis per hec vba: talis heres sit. sm bar. quem oēs ibi sequūtur in dcā. l. j. ff. de vul. et pupil. et bal. in repetitione. c. si pater. eo. ti. li. vj. et intelligit si heres non erit. q2 noluit esse heres: vel q2 non potuit. l. cū proponas. C. de heredi. insti. et illud nō posse ēt accipit large: videl3 quoquomodo heres eē nō possit: siue hoc pcedat ex pte testamēti. q2 est nulluz quo ad institutionē seu vitiosum. l. iij. §. fi. ff. de libe. et posthu. siue hoc pcedat ex vitio psone institute: vt q2 forte spurius: qui heres non pōt institui a pre. l. ij. C. de here. insti. siue ex defectu ipsiusmet psone institute: vt q2 forte heres institut⁹ nō est nat⁹. l. fi. C. de inst. et substi. vel nat⁹ decessit anq3 hereditatem adiret l. ab oib⁹. §. cū quidam. ff. de lega. j. vt ple-
6 ne dicit bar. in. d. l. iij. §. fi. in fi. ¶ † Uenio nūc ad tertiū: i quo dubitabat quare hec substi. vulgaris appellat. et sciendū est q̄ l3 hec substitutio cōiter a doctorib⁹ nō diffiniatur. credit tamē Jason sic eā diffiniri.
7 † Substitutio vulgaris est secunda institutio directa: que a quolibet et cuilibet fieri potest. que diffinitio est bona. nā (vt tradunt logici) oīs bona diffinitio cōstare debet ex genere et differentijs sm bar. in. l. j. ff. eo. et in. l. j. ff. de testi. et in. l. j. in pn. ff. de acquirē. pos. Or nūc dico q̄ substitutio ē institutio: et sic genus. q2 oēs taz instituti q̄3 substituti dicuntur instituti. dixi scdā: ad differentiā prime institutionis heredis: cui fit substitutio qui dicitur in prima institutione vocatus. Et substitut⁹ venit tāq3 in. ij. institutione vocatus. et presupponit institutionē ante se: qd̄ qualiter intelligatur vidistis plene in vbo. adijciēs vt alterocha. dixi: directa. ad differentiā substitutionis fideicōissarie: que est indirecta. de qua rpo auxiliāte videbitis plene in materia cōpendiose et fideicōmissarie substitutionis. dixi vlterius: q̄ a quolibet et cuilibet fieri potest. ad differentiam pupillaris. que fieri nō potest: nisi a solo

5 Secundus principalis articulus scilicet quibus verbis fit hec substitutio.

6 Tertius pricipalis articul⁹ scilicet quare hec substitutio vulgaris appellatur.

7 Uide q̄liter diffinitur vulgaris substitutio.

pr̃e.⁊ filio pupillo soli in eius potestate
constituto:⁊ etiam ponitur ad differẽtiã
substitutionis exemplaris:que fieri non
potest:nisi a pr̃e vel matre.⁊ nisi filio furio
so:prout hec omnia ꝓbãtur in.§.j.⁊.§.q̃ rõ
ne.insti.de pupil.substi.hec autẽ substitu
tio fit a quolibet ⁊ cuilibet de populo.ex
quib⁹ resultat decisio nr̃i articuli:ꝙ ideo
hec substitutio dicit vulgaris. ¶ Primo
respectu testatoris eã facientis:q̃ a quoli
bet de vulgo.i.de ppl'o fieri p̃t.l.in.rõne.§.
qđ vulgo.ff.ad.l.fal.nã fieri p̃t ẽt a milite:
vel pagano:a pr̃e:vel extraneo:⁊ quocũ
q̃ alio:femina:vel masculo.dũtamẽ eã fa
ciens sit homo vulgaris.i.ad testãdũ ha
bilis.s3 azo.in summa.C.de impube.⁊ aliis
substi.⁊ glo.in rubri.insti.de vulga.substi.
¶ Scđo dicitur vulgaris respectu ei⁹ cui
fit:quia cuilibet de vulgo.i.de ppl'o here
di instituto fieri põt:siue militi:siue paga
no:homini libero:vel suo:cõsanguineo:
vel extraneo.l.cũ ꝓponas.C.de here.inst.
⁊.§.fin.insti.de vulga.substi. ¶ Tertio mõ
dr̃ vulgaris ea rõne:q̃ fit verbis vulgari
bus:id est cõsuetis.l.vulgaris est questio.
ff.de furtis.⁊.c.vulgaris.de peniten.di.j.
⁊.d.l.in ratione.§.quod vulgo.fit eñ hec
substitutio p hec ṽba vulgaria. Talis sit
mihi heres:⁊ si heres nõ erit:talis sit he
res:vel talẽ substituo.nã quilibet de vul
go talia ṽba ꝓferre scit:tãq̃ vulgaria:⁊
apponi ꝯsueta in hac substitutõe.s3 cynũ
in.l.precibus.C.de impube.⁊ aliis substi.
⁊ bart.in.d.l.j.ff.de vul.⁊ pupil.vbi refert
guil.de cug.voluisse:ꝙ quiq̃ modis dici
tur vulgaris.⁊ cum dictis bar.transseunt
hic dñs cardi.io.de lignia.⁊ imo.⁊ bal.in
repetitiõe dicti.c.si pater.licet aliqui isur
gant ꝯtra rationẽ predictã p glo.singula
rem in.l.quotiens.C.familie hercis.dicẽ
tẽ:ꝙ nõ quilibet dicere scit instituo.⁊ mi
n⁹ dicere scit.si heres nõ erit talem substi
tuo.quoniã respondet per gl.singularẽ in
d.l.inter oẽs.ff.qui satisda.cogan.dicen
tẽ.inter oẽs.scilicet sapientes:ita dicam⁹
in proposito:ꝙ hec substitutio est vulga
8 ris apud sapientes ⁊ doctos.†cum illud
dicatur vulgare:qđ emanat a ꝯsuetudine
sapiẽtũ:⁊ nõ insipiẽtũ rusticorũ sicut cõis
vsus loquẽdi nõ sumit ex variis loquutio
nibus imperitorũ:vt plene dixi.s̃.eo.in ṽ
bo.Eidem impuberi succederent.ꝓpe fi
9 nẽ. ¶ †Quarto dicitur vulgaris:q̃ ṽbis
fit vulgaribus.i.directis.Et sic ẽ directa
substitutio.Nã interdum dicitur esse vul
gare qđ directũ est p tex.cũ gl.in.l.quidã
cum.filiũ.ff.de heredi.insti.⁊ in tantu3 est
hec substi.directa:ꝙ ẽt si fiat p ṽba cõia
semper remanet directa:ita ꝙ si testator
diceret.si talis heres nõ sit:talẽ substituo
l3 hoc ṽbũ substituo:sit cõe.cũ trahi possit

9 Hec substitutio est directa.

ad vtrũq̃ sensum directu3 ⁊ indirectũ seu
obliquũ:attamẽ substitutio erit directa:q̃
substi.vulgaris est species substitutionis
directe:vt voluit gl.nr̃a hic. ¶ Quito:di
ci p̃t vulgar̃.i.cõis:quasi ius cõe sequẽs
q̃ nihil sp̃alitatis habet.facit quod habe
tur in.l.edicto.§.esto.ff.đ iure fisci. ¶ Sex
to dicitur vulgaris.i.approbata.l.si suus
nauẽ.ff.de furtis.aliomodo ⁊ vltimo dici
tur vulgaris.i.expressa.l.libertates.ff.de
10 fideicõ.liberta. ¶ †Quarto principali
ter dubitatur quotuplex sit hec vulgaris
substitutio.⁊ certe glo.nr̃a hic sentit ꝙ est
duplex.scilicet expressa:⁊ tacita.hoc cla
ri⁹ voluit gl.i dcõ.§.q̃ rõne.isti.de pu.sub.
⁊ potest dici exp̃ssa vulgaris illa:que col
ligitur ex ṽbis expressis ipsius vulgaris
substitutionis:vt in exẽplis.s̃.positis i.j.
11 articulo:⁊ hic in glo. ¶ †Tacita ãt vul
garis est illa q̃ ꝯtinetur in expressa pupil
lari.l.iam hoc iure.ff.de vul.⁊ pupil.facit
qđ habet eo.tit.l.lucius.⁊.l.q̃ plures.⁊ in
hoc ꝯsentiũt oẽs doctores:vt scilicet vul
garis sub pupillari ꝯprehensa sit ⁊ dicat
tacita.nã pupillar̃ substitutio facta filio
pupillo si i etate pupillari:đcesserit tacite
ꝯtinet vulgarẽ vc3 si popill⁹ heres pr̃is ñ
fuerit:vt q̃ noluit:vel q̃ nõ potuit.quo ca
su vocabit substitutus ex tacita vulgari
comprehensa sub pupillari expressa.nã il
la vulgaris sub pupillari ꝯtenta dicit ve
12 re tacita. ¶ †Sed dubitat apud docto
res de substitutione vulgari ꝯprehensa3
sub breuiloqua vel cõpendiosa:an dicat
expressa:vel tacita:super quo gl.sũt varie
nã glo.in dcõ.§.qua ratione.insti.de pu
pil.substi.tenet eam esse tacitam.idem
sentit gloss.in.l.fina.§.de instituto.et sub
stitutio.⁊ in.l.in testamento.C.de testa.
mili.sed glo.in.l.lucius.ff.de vulga.⁊ pu
pil.tenet talem substitutionẽ esse expres
sam.idem tenet glo.in.l.fi.in fi.C.de impu
13 be.⁊ aliis substi. ¶ †Unde p concordia
dictar̃ glo.vt vnaqueq̃ illarum dicatur
verũ dixisse:capio elegantem doctrinam
bar.in.l.j.ff.de vul.⁊ pupil. ¶ Pro cuius
clariori intellectu secundum cum sciendũ
est.ꝙ substitutio vulgaris est triplex.que
dam est expressa.quedam tacita.alia ve
ro dicitur partim tacita ⁊ partim expres
sa.⁊ primo videamus de vulgari expressa
14 ad qđ sciendũ est s̃m bar.ibi:†ꝙ expres
sum dicit trib⁹ modis.primo illđ qđ est ex
pressum in genere.l.fi.C.quod cu3 eo qui
in aliena potesta.secundum vnam lectu
ram.nam illud dicitur expressu3:quod di
citur verbis generalibus.idem dicit bal.
in.l.p̃tor.in pricipio per illum tex.ff.de no
ui operis nuncia.vbi dat regulam:ꝙ illđ
est exp̃ssum:qđ venit ex mẽte legis vel sub
generalitate verborum.nam si in ꝯtracti

10 Quart⁹ principalis articul⁹ scilic3 quottuplex sit vulgar̃ substitutio ⁊ p̃mo đ vulgari expressa.
11 De vulgari tacita

13 Pulcra doctrina bar.an substi. vulgar̃ comprehẽsa sub breuiloq̃ aut cõpẽdiosa. sit expressa: vel tacita ⁊ q̃d dicat exp̃ssum cũ quatuor limitationibus.

bus in quibus stricta fit interpretatio. Il
lud est expressum quod fit sub generalita
te verborũ.vt.d.l.fi.cum glo.multo forti⁹
hoc erit in vltima voluntate:in qua sit la
ta interpretatio.c.cu3 dilectus.de dona.
Et multo potius in substitutionibus:in
quibus fit largissima.s̃m glo.⁊ doct.in.l.
gallus.§.⁊ quid si tñ.ff.de libe.⁊ posthu.
15 † Et q̃ istud dictum bar.est egregiũ:dũ
dicit ꝙ expressum dicitur quod verbis fit
generalibus ipsum limitabitis quatuor
modis s̃m alex. ¶ Primo per glo.singu.
in.c.inquisitores.super verbo expresse.de
hereti.lib.vj.vbi singulariter dicit glo.ꝙ
quãdo respectu certe persone fieri debet
mentio expressa:nõ sufficeret mentione3
fieri verbis generalibus:puta dicẽdo cõ
tra quascũq̃ personas cuiuscũq̃ quali
tatis existant:sed requiritur specialis ex
pressio per demõstrationẽ persone.idem
notant dñs anto.⁊ imol.in cle.cõstitutio
nem.de elec.per illũ tex.⁊ consuluit idem
anto.ꝯsi.xxj.inci.quia hic agitur. ¶ Se
cũdo limitabitis illud dictũ non habere
locũ:vbi lex requireret expressu3 verbis:
q̃ tunc nõ sufficeret loqui generaliter p
tex.in.l.fi.§.defensionẽ.C.de admi.tuto.
vbi tutor qui tenetur expresse promittere
defensionẽ pupillor̃ suor̃ non liberaret
promittendo generaliter vtilia ꝓcurare:
licet sub istis ṽbis ꝯtineatur defensio.et
ita decidit bar.in.l.pretor.in prin.⁊ in.l.
legitim⁹.in fi.prin.ff.de legi.tute. ¶ Ter
tio limitabitis quãdo lex noua iuris an
tiqui correctoria aliquid requirit expres
se fieri:q̃ tunc nõ sufficit ꝙ in genere fiat
nec per ṽba generalia exprimat:sed fieri
debet noĩatim ⁊ specialr̃ s̃m Ang.singu
lariter in.§.si ṽo expressim.per illum tex.
in aut.de heredi.⁊ fal.idem no.ang.in.§.
illud.per illu3 text.in aut.de trien.⁊ se
mis.quẽ sequitur Ludo.in repeti.aut.si
militer.penul.col.C.ad.l.fal.sed illa iu
ra nõ ꝓbant dictũ ange.s̃m alexã.⁊ fran.
aret.in.l.j.ff.de vul.⁊ pup.sub.q̃ licet di
cãt debere fieri expresse:tñ nõ dicũt ꝙ fie
ri debeat noĩatim. ¶ Quarto limitabi
tis s̃m Jaso.ꝙ licet illud quod generali
ter dicitur dicat expressum:tñ illud quod
venit in necessariã cõsequentiã seu in ne
cessariũ cõsequẽs ad actu3 expressum di
citur tacitũ.Unde si miles qui scit se ha
bere filiũ instituat heredẽ extraneũ:in ne
cessariũ consequẽs priuat filiũ heredita
te.⁊ tñ dicit tacite ipsum priuare.text.est
in.l.sicut certi.in ṽbo:tacite.C.de testa.
mili.quẽ tex.ad hoc nouiter ponderauit
Fran.areti.ibi reputans menti tenẽdu3.
16 ¶ †Redeo ad doctrinam Bart.⁊ dico
ꝙ scđo modo dicitur expressum id quod
specialiter ⁊ in specie exprimitur.l.j.§.

inter filiũ.ff.de fal.⁊.d.l.fi.s̃m aliã lectu
ram.C.qđ cum eo qui in aliena potesta
17 te est.†Tertio modo dicit expressu3 qđ
singulariter ⁊ indiuidualiter exprimitur
sc3 ꝓpriis noibus ⁊ vocabulis.l.qđ in re
rum.§.fi.vbi glo.ff.de lega.j.s̃m Bart.in
d.l.i.in fi.ff.si quis in ius voca.non ierit.
ad h̃ facit glo.i.d.c.inq̃sitores.de hereti.
lib.vj.⁊ bar.in.d.l.p̃tor.in prin.ff.de noui
ope.nũcia.Or nũc ex predicta doctrina
Bar.infertur ad cõcordiã dictar̃ glo.vt
dicamus ꝙ substitutio vulgaris cõtenta
in breuiloqua vel cõpendiosa substitu
tione est expressa generalr̃.verbi gratia.
titiũ ⁊ seiũ heredes instituo:eosq̃ inuicẽ
substituo.Hec ei substõ ẽ breuiloq̃:duas
cõtinens substõnes vulgares:sc3 vnã in
persona titii:alterã ṽo in persona sei:ca
su quo heres nõ sit.que quidẽ due vulga
res sunt expresse generaliter.quod esset
maxime verũ s̃m Fran.are.quãdo breui
loqua nõ ꝯtineret nisi vnã substitutionẽ:
vt est quãdo fit duobus heredibus maio
ribus:vel qñ fit ꝑsonis imparibus.puta
filio testatoris pupillo ⁊ extraneo.Quo
casu talis breuiloqua vulgarẽ tñ ꝯtinet
substitutionẽ sine pupillari.l.iam hoc iu
re.ibi:in vulgarẽ tñ.ff.de vul.⁊ pupil.et
l.q̃uis.C.de impube.⁊ aliis substi.certe
tunc illa vulgaris contẽta in breuiloqua
nõ solũ est generalr̃ vulgaris:imo sp̃ali
ter.nã dispositio facta per verba genera
lia:q̃ nisi in vna specie verificari nõ p̃nt.
censet esse sp̃alis per tex.in.l.ij.ff.de libe.
⁊ posthu.s̃m cũ.ad hoc facit tex.s̃m Ja
so.in.l.si dño.vbi bar.no.ff.de lega.j.⁊ in
l.si heres.ff.de optio.lega.facit tex.in.c.
ex parte.le.j.vbi glo.fi.hoc no.⁊ Panor.
de offi.deleg.Et idẽ dico in vulgari com
prehẽsa sub cõpendiosa substitutione:vt
pari modo dicatur generalr̃ expressa.pu
ta si testator dicat titiũ heredẽ instituo:⁊
qñcũq̃ decesserit seius sit heres.hec eñ
substitutio est cõpendiosa apprehẽdens
in se vulgarẽ substitutionẽ:casu quo titi⁹
nõ sit heres.que quidẽ vulgaris dicitur
expressa generaliter sub hoc generali ṽ
bo:quãdocũq̃ decesserit.quasi sit sensus
ꝙ si titi⁹ anteq̃ adeat hereditatẽ deces
serit:⁊ sic heres esse nõ possit:seius sit he
res.⁊ hoc modo intelligitur glo.in.d.l.lu
cius.⁊ in dicta.l.precibus.volens dictas
vulgares esse expressas generaliter.se
cus autem diceremus capiendo expres
sum specialiter:quia tunc vulgaris in bre
uiloqua vel compendiosa contenta non
dicitur expressa cum in dictis substitutio
nibus vulgaris substitutio non compre
hendatur verbis suis formalibus ⁊ spe
cialibus.que quidem verba sunt ista.si
heres non sit:talis sit heres.in illis pro

fecto substitutionibus scz breuiloqua et
cõpendiosa talia verba explicite nõ repe
riuntur expressa: licet sub quadã gñalita
te cõprehẽdantur: ideo vulgaris sub eis
comprehẽsa dici nõ potest expressa spãli
ter. ⁊ minus dicit expssa singlr. cuz in eis
nõ reperiatur expressus aliquis casus sin
gularis: in quo sit facta substitutio vulga
ris duos iuxta sui naturam cõtinens ca
sus: scilz si heres esse nolit: vel si heres es
se nõ possit. Preterea quem nõ posse esse
heredem contingit vel propter mortem:
vel aliud impedimentum iuris vel facti.
l. cum proponas. C. de heredi. instit. et §.
18 fi. institu. de vulg. substi. † Similiter vbi
vulgaris substitutio fit posthumo: intelli
gitur si posthumus nõ nascatur: aut na
tus viuo testatore moriatur. l. gallus. in
prin. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ l. fi. C. de instit.
et substi. Unde quotiens in substitutione
alter de premissis casibus exprimitur: ta
lis substitutio dicitur expressa singulari
ter propter singularẽ casum in ea expres
sum: ideo hoc modo capiendo expressuz
vulgaris substitutio cõprehensa in bre
uiloqua vel cõpẽdiosa nõ dr expssa: nec
spãlit. vt i casu precedẽti nec singlr in ca
su isto: sed dr tacita. ⁊ hoc modo intelligi
tur glo. in dicto § qua ratione. ⁊ in dicta
l. in testamento. C. de testa. mili. ⁊ l. fin. C.
19 de institu. ⁊ substitu. ¶ † Secũda substi
tutio vulgaris dicitur tacita: et omnino
tacita: ita ꝙ aliquo respectu dici non po
test expressa: nec generaliter minusq̃z spe
cialiter vel singulariter. ⁊ est illa que con
tinetur in pupillari expressa. vt dicto. l. iã
hoc iure. in prin. Illa eñ nullo modo di
citur expressa ex vi aliquoꝝ verboꝝ spe
cialium vel generalium: sed est ex legis
potestate ⁊ cõiectura defuncti mẽte sub
intellecta. nam quotiẽs testator filio suo
impuberi pupillariter substituit: scz si he
res sit ⁊ in etate pupillari decedat: eo ca
su sicut mens testatoris expressa verbis
fuit ꝙ substitutus filio in etate pupillari
postq̃z heres fuerit moriẽti succedat etiã
ex presumpta mente defuncti videtur ta
li pupillo substitutum: si heres non erit/
vel quia noluit: vel quia non potuit for
san morte preuentus: quia verosimile est
ꝙ sicut testator ei prouidere voluit si he
res esset et in etate pupillari decederet:
prout verba ipsius pupillaris substitutio
nis sonant: ita etiam voluerit ei prouide
re si heres nõ esset. Quo casu veniet sub
stitutus ex tacita vulgari contenta in pu
pillari expressa. vt dicta. l. iam hoc iure.
cum pupillaris expressa tacitam conti
neat vulgarem: nisi in casibus de quibus
dicam in tractatu pupillaris substitu. in
sexto principali articulo. in princi. Simi

19 De scda substõne q̃ dr oĩno tacita.

liter etiam sub vulgari expressa contine
tur pupillaris tacita: quia verosimile est
ꝙ sicut testator prouidere voluit filio suo
vulgariter substituendo si heres non es
set: etiam ei prouidere voluit casu quo
heres esset ⁊ in pupillari etate in qua te
stari non potest decederet. vt plene vide
bitis infra in tractatu pupilla. substitut.
in sexto principali articulo / tractando
tertium effectum pupillaris substitutio
20 nis. † ¶ Or domini aduertatis: quia ꝙ
sub expressa pupillari contineatur taci
ta vulgaris ⁊ econtra procedit ex inter
pretatione extensiua. vt probat text⁹ in
verbo: porrigi. in. l. quãuis. C. de impub.
et alijs substitu. ẽm Ange. ⁊ Iasonẽ ibi.
21 † Nã porrigi nihil aliud est q̃z extendi.
facit dicta. l. iam hoc iure. Non autẽ h̃ p
cedit ex interpretatiõe declaratiua: que
est quando mens testatoris congruit et
verba non repugnant: sed in proposito
quãuis mens testatoris presumpta bene
colligatur ꝙ sub expressa pupillari con
tineatur vulgaris tacita. ⁊ econtra vt di
cta. l. quãuis. Attamen verba repugnãt:
qm̃ v̾ba pupillaris substitutionis repu
gnant vulgari: ⁊ econtra. ergo si vna cõ
tinet aliam: hoc prouenit ex interpreta
tione extensiua: non autẽ declaratiua. ⁊
vtilitas huius inuestigationis stat seu
resultat ex verbis Bar. in. l. omnes vero
populi. in sexta q̃stione principali. ff. de
iusti. et iure. quia si statutum ciuitatis
reijceret ab vltimis volũtatibus omnes
interpretationes: solum intelligeretur
reijcere iuterpretationes extensiuas. nõ
autẽ declaratiuas quia q̃ declarat nihil
dat. l. heredes palam. § si quis post. ff. eo.
Ex quo infertur ꝙ substitutiones que cõ
tinentur sub breuiloqua vel compendio
sa veniunt ex interpretatione declarati
ua: eo quia mens et verba patiũtur: ideo
per tale statutum non censerentur reie
cte. Secũdo infertur ꝙ substitutio vulga
ris sub expressa pupillari contenta. ⁊ ecõ
tra cum dicatur omnino tacita censere
22 tur per tale statutum reiecta. † Sane ta
men intelligatis ꝙ vulgaris sub pupilla
ri contẽta est omnino tacita: cum verba
pupillaris: scilicet heres erit: et in pupil
lari etate decesserit repugnent substitu
tioni vulgari. Est verum quando pupil
laris expressa modo predicto fuit facta
sub his verbis. Si heres erit et in pu
pillari etate decesserit. si vero testator in
pupillari substitutione non apposuerit
hec verba: si heres erit. sed simpliciter di
xerit filio meo pupillo si in etate pupil
lari decesserit substituo Caium: tunc in
tali substitutione ꝯtinerẽtur due: que di
cerentur expresse: scz expssa pupillaris.

20 Or vna substõ cõtineat aliã p cedit ex interptatiõe extensiua: nõ aũt declaratiua.

22 Qualiẽ intelligitur ꝙ vulgaris cõtẽta sub pupillari sit oĩno tacita.

et expressa vulgaris: qr hec v̾ba: si decesse
rit in etate pupillari. Recipiũt equaliter
vtrũq̃z sensum: scz si decesserit in etate pu
pillari hereditate nõ adita anteq̃z fuerit
heres: vel post aditã hereditatez: ⁊ sic cũ
verba substitutionis vtrũq̃z sensum patiã
tur: ⁊ mẽs nõ repugnet. ambe tales sub
stitutiones erũt expsse: ita ꝙ talis substi
tutio modo p̃misso facta nõ erit pupilla
ris expressa: imo erit cõpendiosa infra tẽ
pus pupillaris etatis limitata: vt singula
riter decidit. Bal. in. d. l. p̃cibus. v̾si. vnuz
etiã aduerte. C. de impube. ⁊ alijs substi.
quẽ ibi seq̃tur Pau. summe illud dictũ ex
tollens ⁊ dicẽs alś sic cõsuluisse florẽtie.
Idem tenet zabarel. cardi. hic. Et sic ha
betis ẽm Bal. ꝙ mẽtio pupillaris etatis
in substitutiõe habita nõ arguit: ꝙ ꝑpter
hoc sit pupillaris substitutio: ita ꝙ si te
stator dixerit: si filius me⁹ moriatur in pu
pillari etate talem substituo: talia v̾ba lz
conueniãt pupillari etati: tamen nõ sequi
tur ꝙ substitutio sit pupillaris: cum etiam
23 cõueniant vulgari vt dictum est. ¶ † Ad
hoc ergo vt sit pupillaris in specie duo re
quirũtur. Primo ꝙ in ea hec v̾ba appo
nãtur: si heres erit. Secũdo ꝙ v̾ba sequẽ
tia subiunguntur: ⁊ in etate pupillari de
cesserit talem substituo. Nam isto casu nõ
est nisi pupillaris expssa: ⁊ tamen pupilla
ris fieri potest etiam si pupillus nõ fuerit
heres ẽm Iaso. in. l. fi. C. de insti. ⁊ substi.
Sed aduertatis: qr in eo qđ Bald. dicit
substitutionem pupillo filio factam absq̃z
illis verbis: si heres erit esse cõpendiosaz
⁊ nõ pupillarem: nõ tenetur cõiter: immo
Bar. in. l. ij. in. iiij. q. ff. de vulg. ⁊ pupil. te
net illam esse pupillarem: qđ ꝓbat p mul
ta iura. et ita tenuerat etiam Iaco. butri
ga. in. d. l. precibus. C. de impube. ⁊ alijs
substi. ⁊ Ange. in. l. verbis ciuilibus. ff. de
vulg. ⁊ pupil. ⁊ Sali. in. l. si testamẽto. de
impube. ⁊ alijs substi. vbi cõcludunt sub
stitutionem factam p hec v̾ba: si in pupil
lari etate decesserit: nullo modo esse cõpẽ
diosam: cum nõ contineat nisi vnã etatez
scz pupillarem dũtaxat. et cõpendiosa di
citur que sub verborum compendio seu
breuitate plura complectitur diuersa tem
pora: scilicet etatis pupillaris: et adulte.
ac maioris vt plene dicetur infra in ma
teria compendiose substitutionis. Et hãc
opinionem scilicet ꝙ dicta substitutio nõ
sit compẽdiosa sed pupillaris: tenẽt Ale
xan. iiij. colum. et Iason. xviij. colum. in
dicta. l. precibus. In eo vero qđ Bal. di
cebat in tali substitutione pupillari facta
sine illis verbis: si heres erit duas esse sub
stitutiones scilicet pupillarem expressam
et vulgarem: que non est omnino tacita.
prefati docto. sequuntur ipsum dicente

substitutionem vulgarem tunc in tali pu
pillari contẽtam nõ esse omnino tacitam:
sed expressam verbis generalibus scilicet
si filius in etate pupillari decesserit Ti
tium substituo. Nam contingere poterit
ꝙ filius viuo testatore decedet: vel post
eius mortem etate eius pupillari duran
te: ⁊ ante aditam hereditatem seu agni
tam: ⁊ sic anteq̃z sit heres patris. Et sic
contingit casus huius substitutionis vul
garis. ⁊ ita tenent Imol. hic: ⁊ Alexan. in
dicta. l. precibus. in addi. Bal. Ex quo se
quitur maximus fructus: quia cum talis
vulgaris non sit omnino tacita: immo est
verbis generalibus expssa: de ipsa iudica
bitur sicut de comprehẽsa in breuiloqua
vel compendiosa: ⁊ per consequẽs exclu
det matrem filij pupilli ab illius successio
ne: sicut eam excludit substitutio vulga
ris aut pupillaris expressa: qđ non face
ret si esset omnino tacita: vt dicetur infra
in quinto principali articulo tractando
quintum effectum huius substitutionis.
24 ¶ † Tertia est substitutio vulgaris par
tim expressa ⁊ partim tacita: qđ potest cõ
tingere duobus modis. Primo ꝙ sit par
tim tacita ⁊ partim expressa quo ad ver
ba: qualis est illa que in breuiloqua cõti
netur: vel compẽdiosa: que (vt dictum est)
dicitur expressa verbis generalibus: et ta
cita verbis specialibus vel singularibus
vt supra est declaratum. Secundo potest
esse partim expressa ⁊ partim tacita quo
ad casus. Pro quo sciendum est: ꝙ substi
tutio vulgaris duos in se cõtinet casus:
s. si heres esse noluerit: ⁊ si heres eẽ nõ po
25 tuerit. ¶ † Adeo ꝙ etiã substitutio expsse
in vnũ casuz facta: puta i casu si heres esse
noluerit: extẽditur ad aliũ casuz: scz si he
res esse nõ potuerit. et ecõuerso si fiat i ca
su impotẽtie porrigit ad casum volũtatis
ita ꝙ in p̃mo casu si heres institut⁹ noluc
rit esse heres vocabit ex vulgari expressa
in illo casu: ⁊ si heres esse nõ potuerit sub
stitut⁹ vocabit ex vulgari in illo casu taci
ta. Nam licet dicta substitutio quo ad ver
ba sit expressa: tñ quo ad casus est partim
expssa ⁊ partim tacita. Ergo substitutio
simplr facta oẽs casus cõprehẽdit: qr ve
rosimile est ꝙ sicut testator sibi prouidere
voluit casu quo heres nolit esse: ita etiã si
nõ possit: puta qr morte preuẽtus heredi
tatem adire nõ potuit vel alijs modis de
quibus supra in scdo articulo principali.
quo casu substitutus vocabitur: nisi cau
sam mortis prebuisset heredi: qr tunc non
admitteretur: immo substitutionis fructu
priuaret ẽm Bar. ⁊ do. p illũ tex. i. l. si ab
hostibus. § fi. in fine. ff. solu. matri. Restat
ergo ꝙ vnus casus aliũ cõprehẽdit. Nam
paria sunt nolle ⁊ nõ posse. l. j. § vsus. ff. de

24 De tertia substõne q̃ dr ptim expressa ⁊ partim tacita.

25 An substitu. vulgaris i vno casu facta extendat ad alium.

procurato.facit.l.mulier.ff.ad trebel.ꝛ ꝙ
vulgaris substitutio in vno casu facta ex=
tēdatur ad aliū.est tex.optimus. in.d.l.fi.
C.de insti.ꝛ substi.ꝫm lecturā bar.vbi sub
stitutio facta casu quo posthumus nō na
sceretur extendit̄ ad casum quo nasceret̄
ꝫ hereditate nō adita decederet:quē tex.
ibi ad hoc pōderant bar.ꝛ ange.ꝛ guil.
de cug.in repetitione dicte.l.precibus.in
prima qōne principali.ꝛ raynerius in tra
cta.substi.ꝛ bal.in.d.l.cum ꝑponas.C.de
heredi.insti.ꝛ ratio huius regule est du=
26 plex.¶†Prima quia in substitutiōibus
fieri debet largissima interpretatio secun
dum glos.ꝛ docto.in dicto.§.ꝛ quid si tan=
tum.¶Scda est quia ꝓuisio testatoris ī
vnū casuꝫ facta porrigitur ad aliū:in quē
testator verisimiliter ꝓuidisset si de tali ca
su cogitasset.tex.est no.in.l.titius.§.luci⁹.
vbi.bar.ꝛ ceteri.ff.de libe.ꝛ posthu.facit
l.tale pactū.§.fi.iuncta gl.ibi.ff.de pactis.
ad hoc facit qđ decidit bal.in simili in.l.
humanitatis.ꝟsi.Quarto queritur vltrū
exemplaria.C.de impube.ꝛ aliis substi.
vbi dicit ꝙ exēplaria substi.in casu vnius
furoris facta porrigitur ꝛ trahitur ad ca=
sum alterius furoris:de quo plenius vi=
debitis.j.in tractatu exemplaris substitu
tionis.in tertio prin.articulo in fine.ideꝫ
in ꝓposito nr̄o tenent dn̄s Anto.hic.an=
ge.ꝛ imo.in.d.l.j.ff.de vul.ꝛ pupi.ꝛ est do
cto.communis opinio.neqꝫ obitant secū
dum barto.aliqua iura que obstare vide=
bantur in contrarium:ꝙ immo substitu=
tio facta in vnū casuꝫ nō porrigit̄ ad aliū
ꝛ primo nō obstat.l.pater seuerinaꝫ.ff.de
ꝯdi.ꝛ demonstra.quia ibi loquitur in le=
gatis vt plene dicā infra in vltia fallentia
sed aliud est in substitutionibus vt hic.
vel melius ꝫm bar.quia ibi loquitur in di
spositione penali:que ꝯcepta in vno casu
velut odiosa nō dꝫ ad aliū casuꝫ extendi.
arg.c.odia.de regu.iuris.li.vj.ꝫm imol.in
l.ex facto.ff.de heredi.insti. Similiter nō
obstat.l.si cū doteꝫ.§.j.ff.soluto matrimo.
ꝛ.l.cōmodissime.ff.de libe.ꝛposthu.vbi ꝓ
uisio facta in vnū casuꝫ in quo fuit expres
se dispositum nō porrigitur ad aliū nō ex
pressum:qui eo ꝙ nō fuit expressus videt̄
in dispositione iuris cōis pro nō expresso
remansisse.qm̄ illud intelligit̄ ꝙ nō exten
ditur ad aliū casum.dissimilē.vel melius
ꝫm petrum.licet ꝯditio voluntaria imple
ri debeat in forma specifica: cum testator
tunc tm̄ cogitauerit de forma:quā volun=
tarie apposuerit.l.qui heredi.ꝛ.l.meuius
ff.de condi.ꝛ demonstra.attamē cōditio
necessaria ad ip̄m actuꝫ vel effectū actus
sufficit ꝙ adimpleat̄ i equipollenti:verbi
gr̄a vt substitutio vulgaris locū habeat
necesse est ꝙ institutus nō sit heres.l.post

26 Or substi.vulgarꝭ in vno cāu facta porrigatur ad alium.ē duplex ratio.

aditā.C.de impube.ꝛ aliis substi.si ergo
exprimitur vnus casus:per quē nō sit he
res:puta si noluerit:talis substitutio por=
rigitur ad aliū casuꝫ.scilicet si heres esse
nō potuerit:qui est similis casui expresso.
quia ꝑ ambos casus institutus nō est he
res ꝛ sic hi casus effectualiter sūt similes
ꝫm bar.in.d.l.gall⁹.§.ꝛ dq̇ si tantū.iij.col.
vel posset alio modo responderi ad dictā
l.cōmodissime ꝫꝫ bar.in.d.l.gallus.i prin
cipio.ꝙ aut ꝓuisio in vno casu expresse fa
cta si ad aliū tacitū casuꝫ extenderetur re
spiceret mutationē ꝑsone substitute:ꝛ tūc
verum est casuꝫ omissuꝫ nō ꝯprehēdi sub
casu expresso: vt ibi. al's aūt secus:vt pa=
tet in qōne nr̄a:in qua licet casus volun=
tatis trahatur ad casum impotentie:ꝛ
econtra.tamē semꝑ est eadē persona sub=
stituti.qđ est nontādū ꝫm alexā.qui dicit
multa reuoluisse dū semel in hoc puncto
haberet ꝯsulere in questione vnius comi
tatus cuiusdam magni dn̄i in partibus si
27 cilie.¶†Preterea ꝛ clari⁹ iō in.d.l.cō=
modissime.īstitutio filij facta ꝛ expressa in
vno casu no extenditur ad aliū:vt in casu
omisso cēseatur institutus ex eo ꝙ de sub
stantia testamenti paterni est ꝙ filius ex
presse instituatur in aliquo:al's preteritio
filij nati reddit testamentū pr̄is nullum:ꝛ
preteritio posthumi ipsum rumpit ꝑ eius
natiuitatē.quia talis institutio filij debet
esse formalis expressa ꝛ specifica.ita ꝙ nō
sufficeret tacita:vt plene vidistis.s̄.i ꝟbo
in eo.testō relinquēs.primo.in tertio prin.
quesito ꝛ in tribus primis limitationibus
quas ibidē dedi ad rl'am dicentem: ꝙ fi=
lius debet de necessitate institui.ꝛ iō ēt
posthumus in testō pr̄is in vno casu insti
tutus (puta si viuo testatore natus fuerit)
nullaten⁹ cēsetur institutus in casu omis=
so:scꝫ si nascatur post mortem testatoris
qꝛ etiaꝫ si institutio in vno casu expressa
extēderet̄ ad alium:illa institutio in casu
omisso nō esset expressa:sed tacita: q̄ non
sufficeret vt dictū est.iō lex talem extēsio
nem facere nō curauit inutilem.ꝛ credo
ꝙ hec sit clarior ꝛ fundamentalis ratio
que dari possit ad.l.commodissime:vltra
alios docto.in substōnibus autē tantuꝫ
opatur tacitum:sicut exp̄ssum.vn̄ nō ime
rito substō exp̄ssa in vno casu:vtiliter ex=
28 tēditur ad casum omissum.¶†Hec tm̄
cōclusio bar.videlicet ꝙ substō vulgaris
in vno casu facta extendatur ad aliū.pu=
ta si facta fuerit in casu voluntatis exten
datur ad casum impotentie:ꝛ econuer=
so.fallit in sequentibus casibus.primo
quādo per talem extensionem resultaret
absurdum.puta quia melioris conditio=
nis esset extraneus substitutus:qui a te=
statore min⁹ dilect⁹ p̄sumebat̄:q̄ꝫ īstitutus

28 No.casus in quibus substi.in vno casu facta nō extenditur ad alium.

qui forte est de descendentibus testato=
ris.vt est casus in.l.si mater.§.si filius.ff.
de vul.ꝛ pup.ad hoc facit.l.cū acutissimi.
C.de fideicō.ꝛ que plene hūistis supꝑ ꝟbo
si absqꝫ liberis moreret̄.i.ꝛ latius videbi
29 tis infra in.v.casu fallentie.¶†Scdo
fallit:si testator elegisset vnū indiuiduuꝫ
de ꝯtentis sub altero casu casuum cōten
torū in vulgari substōne:qm̄ tūc substitu=
tio vulgaris ꝯcepta in vno indiuiduo de
contentis sub vno casu nō porrigitur ad
aliud oppositum vel dissimile: lꝫ substitu
tio vulgaris in vno casu cōcepta al's por
rigeretur ad aliū: vt vidistis. ita elegāter
decidit ange.in.l.j.§.j.ff.de vul.ꝛ pup.alle
gat.d.l.pater seuerinā.vbi idē tenet sub=
iungens idem ꝯsuluisse florētie in tali cō
tingentia facti.testator in suo testamento
dixerat:filios meos instituo:ꝛ titium sub
stituo:ꝛ si titius substitut⁹ me viuo deces
serit:substituo seium. Accidit ꝙ titius de
cessit mortuo testatore:Certe ange.cōsu
luit eo casu non venire seiū vltimū sub=
tutū ad hereditatē ex eo qꝛ testator conce
pit substitutionē eo casu quo titi⁹ substitu
tus decederet viuo testatore:ꝫ si decede
ret mortuo testatore non expressit:ꝛ ꝯn̄r
locus nō erit substōni:allegat tex.cū glo.
in.d.l.si mater.§.fi.facit.l.si pater.la.iij.e.
ti.Lꝫ secus esset si testator indiuiduū nō
exp̄ssisset:ꝫ simpl'r titio seiū substituisset.
Quo casu titio mortuo i vita testatoris
aut eo mortuo heredibus adhuc delibe=
rātib⁹ seius veniret ad hereditatē: ꝛ vo=
caretur ꝫm pau.cōsi.ccc.incipien.factum
tale legitur.de quo plene in.l.q̄ꝫdiu.la.ij.
vbi plene bar.ff.de acqui.here. Sed ad=
uertatis:quia non obstantibus motiuis
ange.ego putarē opinionē bar.eē verio=
rē.vt scꝫ substō vulgaris facta i casu si he
res viuo testatore decesserit etiā locū ha
beat si post mortem testatoris moriatur:
ꝛ ecōtra.cū substitutio facta in vno casu
porrigatur ad oēs casus ꝫm bar.in.d.l.j.
§.j.ꝛ.d.l.pater seuerinā.ꝛ in.l.ex facto.ff.
de heredi.insti.ꝛ in.l.cuꝫ ꝑponas.C.illo.
co.ti.l.ꝛ.d.fi.C.de insti.ꝛ substi.sub ꝯdict.
fac.ꝛ hec opinio ꝓbat̄ ꝑ tex.i.d.l.gall⁹.§.
ꝛ quid si tm̄ vbi substō facta de nepote in
casu mortis filij extenditur ad oēm casuꝫ
ꝑ quē filius desinit esse in potestate testā
tis:ꝛ nepos obtineat primū locū.ꝛ sic ꝓ=
uisio facta in vnum casum extenditur ad
alium similis effectus.pro quo facit.d.l.
fi.C.de instit.ꝛ substi.ꝛ dicta.l.cum ꝑpo=
nas.ꝛ ita reperio consuluisse ludo.consi.
lvj.incipiente in casu ꝓposito.vbi consu
luit.testator cōcepit substitutionē in vnū
casum:scilicet si filius suus in rerum na=
tura non foret:talis substitutio nihilomi
nus cōprehendit casum:quando esset in

29 Scds casus in q̄ substitutio in vno casu facta nō extenditur ad aliū.

rerum natura:ꝛ post aditam hereditatē
in pupillari etate decederet.allegat.d.l.
gallus.§.ꝛ quid si tm̄.ꝛ.d.l.fi.C.de insti.ꝛ
substi.similiter ꝯsuluit pau.ꝯsilio.cxlviij.
iiij.col.vbi cōcludit ꝙ substō vulgaris ex
pressa in vno casu:scꝫ post mortem: locuꝫ
habet etiā mortuo instituto in vita testa
toris.Pro hac pte facit.l.iam hoc iure.ff.
de vulg.ꝛ pup.vbi est casus ꝙ testator fa
ciēdo vnā substitutionē videt̄ facere aliā.
Quāto igitur fortius si in vna substōne
vnum exprimat casum:videtur aliū com
prehender.facit.l.si mater.C.de institu.ꝛ
substi.ꝛ.l.si mulier.ff.ad trebel.ideo dice
bat Ray.de forliuio in tractatu substitu=
30 tionum.† ꝙ substitutio est multuꝫ fauo
rabilis:adeo ꝙ semper interp̄tari debet
vt valeat.Et fuit originale dictum guil.
de cug.in.l.precibus.C.de impu.ꝛ aliis
substi.relatum a bal.in dicta.l.cum pro=
ponas.C.de heredi.insti.nō ergo sine cā
in expressione vnius casus fit ad aliū fa=
ciliter cōiectura.l.si seruus pluriū.§.fi.ff.
de lega.j.ꝛ.l.nūmis.ff.de lega.iij.vnde in
casu nostro capietur sensus vt substō ve=
lut fauorabilis sortiatur effectū.quia ille
est sensus legis:cui in dubio cōsonare vi
detur volūtas testatoris:cum volūtas te
stantis talis esse p̄sumat̄ qualis de iure
esse dꝫ ꝫm bal.in.l.j.C.de sacrosan.eccl'.
¶Preterea testator presumit̄ cogitare il
lud quod lex disponit ꝫm bal.in.d.l.pre=
cibus.per.l.si duo.ff.de acquiren.hered.
Or sic est:ꝙ lex disponit substōnē vulga
rem in vno casu expressam ad aliū porri=
gi.vt.d.§.ꝛ quid si tm̄.igitur id idē videt̄
testator voluisse.quod verū intelligatis:
nisi al's expresse vel tacite appareret de
contraria testatoris voluntate aut mēte:
qm̄ tunc substitutio cōcepta in vno casu
non porrigeretur ad aliū ꝫm glos.singu.
in dicta.l.si mater.vt vidistis supra i.j.ca
su fallentie:ꝛ dicā.j.in.v.casu.item sicut
si pater substituat posthumo si non na=
scatur talis substitutio habebit locū:etiā
si filius nascatur ꝛ decedat pupillus.sic
erit econuerso si pater ꝓuideat in casu q̄
filius nascatur:vt dicta.l.fi.C.de instit.et
substi.ꝛ ad hoc allegat illā.l.guil.de cug.
quem sequitur Ray.in.d.tracta.¶Pro
hac parte adduci potest ꝯsiliū bal.rela=
tum a salice.in.l.quidā.C.de posthu.he=
31 redi.insti.† Testator instituit ventrem
vxoris si masculū pareret:ei substituendo
Caiū si in etate pupillari decederet:si ve
ro feminam pareret prouidit ei de legiti
ma.Post mortē testatoris vxor pregnans
moritur:ita ꝙ ex secto vētre masculus ex=
trahit̄ viuēs:qui demū moritur:querebā
tur an locus esset substōni:attento ꝙ mr̄
nō peperit:ꝛ substō ꝯcepta fuit sub condi

30 Nota substōnes esse multū fauorabiles.

tione si mater pareret: ⁊ in hoc casu non
videt peperisse.l.auūculus.ff. de verbo.si
gni.ergo substitutio cōcepta in vnū casuz
porrigi non debet ad aliū. tamen sali.re-
fert vbi supra.bal.ꝯsuluisse ꝯtrariū. q cū
testator ventrē instituerit oīno: ita ꝙ in-
stitutio fuit ꝑfecta: ⁊ quicquid adiungit
non fuit nisi quedā demōstratio: que nō
vitiat: licet per aliud vera ei⁹ notitia ha-
beatur.l.titius.§.luci⁹.ff.de libe. ⁊ posth.
Et hanc seqtur sali.in.d.l.quidā. Et mo
uetur: q testator instituit vētrē ex dispō-
ne iuris cōis: vt preteritionem euitaret.l.
placet.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ dum adiecit:
si masculum pareret. hoc nō fecit vt con-
ditionē faceret in pariendo vel nō pariē-
do: sed voluit ꝙ quoquomō vēter plenus
esset dū nasceretur masculus: ille heres
esset. ⁊ sic voluit solū facere differentiaz
inter masculū ⁊ femiam. habito ergo effe
ctu nō curam⁹ de modo. vt.d.l. si mater.
cū similibus. Et euentū potius expectamus
ꝙ ꝟba.l.iij.C.de libe.preteri.⁊ q ex ven-
tre secto quis dr nasci.l.posthumus.ff.de
inoffi.testa.⁊.l.qd dr.ff.de libe. ⁊ posthu.
32 ¶† Preterea ꝓuisio facta ꝓpt effectū
de vno casu extēditur ad aliū in fauorez
testatoris.vt.d.l.fi.nec obstat.d.l.annicu
lus.§.fin.ff.de ꝟbo.sig.q dispō.d.l. locuz
hz vbi mens testatoris nō repugnat: al's
secus.vt in casu nr̄o.vel dicatis aliter: ꝙ
aut sumus certi de mēte testatoris: ⁊ illa
seruatur.aut dubitatur de eius mente et
voluntate: ⁊ tunc aut testator dixit si na-
sceretur. Quo casu quouismodo ꝑdicto-
rum dicitur natus: scz siue nascatur: siue
ex secto ventre extrahatur: vt.d.l.qd di-
cit.aut dixit testator si pareret: ⁊ tunc aut
dispō testatoris tendit ad vtilitatem ven
tris: de cuius partu queritur: ⁊ tunc quo-
quomō venter veniat ad lucē locum ha-
bet dispō quia testator non curat de mo-
do: sz de effectu.vt.d.l.quidam.aut testa-
tor nihil disposuit in ventris vtilitatem:
et tunc quia illa conditio censetur volun
taria: non est mutabilis a sua forma: sed
seruari debet in forma specifica. Quo ca
su locum habebit dicta.l.anniculus.in fi.
sm sali.in.d.l.quidam.ideo dicit glo. no
ta.in.d.l.anniculus.ꝙ si legatur aliquid
mulieri si pariat: tale legatum non debe
tur si partus ex secto ventre extrahatur.
quoniam tunc falsum esset dicere ꝙ pepe
rit.facit.l.quereret aliquis.eo.titu. Nam
eo tunc non queritur de vtilitate partus:
aut ventris: vt plene habuistis in verbo:
⁊ soboles quā gestabat in vtero. tamē di
citur qs filium habere licet ex ventre se-
cto extrahatur.l.etiam ea mulier.ff.de ꝟ
bo.sig.ideo si testator legaret titio centū
si filiū habuerit: ꝯsequetur legatuz: ꝙuis
filius de ventre secto extrahat. Preterea
pro bal.⁊ sali.facit. q testator dicendo si
vxor mea peperit ⁊c. ꝯsiderauit frequētiā
facti: cū frequēti⁹ mulieres pariāt filios:
ꝙ ꝙ ex secto vētre nascātur. iō dr idē quā
do ex secto vētre nascūtur. q si testator de
hoc interrogatus fuisset: idē in vtroqz ca
su disposuisset. facit gl. singularis in ꝟbo:
cōferantur in cle. vnica de rerū ꝑmuta. ⁊
in.c.ij.d supplē.negligē.p̄la.⁊ in.c.si quis
diacon⁹.xxvj.dis.⁊ i.l.tale pactū.§.fi.ff.de
pact.⁊ in.l.j.C.de his qui ad eccle.ꝯfugi.
⁊ in aut.cassa.C.de sacrosanct.eccle.⁊ in
l.j.C.de raptu ꝟgi.⁊ in.c.j.§.siqs rusticus.
de pace tenen.⁊ tex.singularis in.l.scire
oportet.§.Si maxime.ff.de excusa. tuto.
que oīa locuz habēt in hoc passu: in quo
testatoris ꝯsiderat affectio: qui poti⁹ vxo
rē affectauit paritura: ꝙ in puerperio mo
ritura. Vñ restat vera conclusio: ꝙ substi
tutio in vno casu ꝙuis indiuiduo conce
pta porrigit ad aliū sm bar.⁊ cōem opi-
nionē: q est equior. pro qua facit elegans
cōsiliū ang.ꝯsi.xcij.inci.visis ⁊ inspectis
33 omnibus vbi consuluit.† Testator sub-
stituit in vnum casum scilicet si posthu-
ma nasceretur vna vel plures. Accidit ꝙ
nulla posthuma nata fuit: querebat an
locus esset substitutioni.⁊ ange.ibi con-
suluit: ꝙ licet sub vno casu in substitutio-
ne expresso comprehēdatur alius casus
sui natura aptus cōprehendi. puta si te-
stator dixerit: si heres esse noluerit: tunc
cōprehēdat casus si heres eē n̄ potuerit.
39 † cum naturaliter nolle ⁊ non posse eq-
parentur.vt.d.§.vsus ꝑcuratorū. attamē
sub vno casu expsso nō cōprehendit ali⁹
casus tacitus sui natura nō aptus cōpre
hendi sub expresso.⁊ ita fuit in casu pro-
posito. nam casus si posthuma nascatur
non comprehendit naturaliter casum si
nō nascatur: immo illū potius repellit ve
lut ꝯriū. Allegat.d.l.fi.iō cū testator expſ
se substituerit si posthuma nasceret. talis
substitutio non extenditur ad casum dis-
similem. scilicet si non nasceretur. Vn-
de hoc casu substitutus excludit. quod est
verum sm Ange.ibi.de iuris rigore. sz de
equitate ⁊ puritate ꝯscie nō solū substitu
tus vocat si posthuma nascat: que demū
moriat: sz etiā si nō nascatur. quia si testa
tor substitutum inuitauit nata posthu-
ma postea mortua: eodem modo ⁊ eadez
affectione eum inuitauit posthuma non
nata. Nam intentio testatoris q dispōnē
regit ⁊ gubernat: est potius attendenda:
ꝙ vis verboꝝ.l.in ꝯditionib⁹ ꝑmū.locū.
ff.de condi.⁊ demonst.⁊ plene habuistis
supra in ꝟbo: eidez impuberi succederēt.
35 circa mediū.† Et nūqz iterptatio tn̄ va-
let: vt melior sensu existat ꝟ tex.i.l.iij.C.d

libe.preteritis.adeo ꝙ dicit Ange.in.d.
cōsi.equū esse ipsum.substitutum vocari
etiā in casu omisso. Et ad hoc determi-
nādū equitas ⁊ ꝟmis ꝯsciētie nō morde
bant.nec obstāt adducta per ang.s.in.j.
parte dū dicebat ꝙ casus omissus nō est
de natura casus expressi: q imo est de na
tura casus expressi: ex quo venit ꝑ cōtra-
rium ⁊ ex mēte disponētis vt supra dictū
est.facit glo.in.c.humanū genus.j.disti.
nā al's sequeretur ꝙ vulgaris substitutio
que locū habet si institutus heres nō sit:
nūqz extenderetur ad pupillarē que pre-
supponit pupillū cui per pupillarē succe
ditur fuisse heredem ⁊ in pupillari etate
decessisse.cum nō esse heres ⁊ esse heres
sint cōtraria.⁊ tn̄ contrariuz est veritas:
vt supra ostensum est.ad hoc facit deci-
sio bal.in.d.l.humanitatis.ꝟsi.superius
alleg.vbi dicit ꝙ substitutio exemplaris
facta in casu furoris porrigitur ad casuz
dementie ipsius testatoris cessante fu-
rore. Et hanc opinionē tanqz cōmunē te
nent hic imol.⁊ flor̄a.in.d.l.j.ff.de vulg.
et pupil.licet idem Imol.transiuerit ibi
cum opi.Ange.ꝙuis de ipso non faciat

36 Tertius casus i quo substitutio in vno casu facta non porrigit ad alium.

36 mentionez.¶† Tertio fallit regula no-
stra in casu l.qui ex duab⁹.in ꝑinc.ff.de
acquiren.heredi. vbi quando pro parte
pure: ⁊ pro alia parte sub conditione in-
stituo heredē: dato ei in defectu ꝯditōis
substituto: qui heres in parte pura here-
ditatē adiuit ⁊ ꝯditione pendēte deces-
sit.⁊ sic aliā partē hereditatis morte pre
uentus pendēte ꝯditione adire non po-
tuit.nam tūc lz prima facie videret ꝙ pē
dente ꝯditione institutionis heres mo-
riendo illā portionē transmittere nō po-
tuerit.l.vnica.§.sinautē aliquid.C.de ca-
du.tol.tn̄ iure accrescēdi applicatur por-
tioni pure per heredē quōdam iam adi
te.⁊ sic substitutus excludit: q casus defi
cientis ꝯditionis extendit ad casuz: quo
institutus moritur ꝯditione pēdente per
illū tex.quē ibi summe pōderāt bal.ang.

37 Quart⁹ casus in q̄ substitutio in vno casu facta nō extēditur ad alium.

37 imol.⁊ ceteri moderni. ¶† Quarto fal
lit vbi talis extēsio respiceret odium filij
exheredati: vt elegāter decidit Bñdict⁹
de plūbino.in repet.l.fili⁹ a patre. ff.de li
be.⁊ posthu.ꝑ quo alle.tex.in.l.gallus.§.
in oībus.illo eo.ti.iūcta gl.in.l.post mor
tem.ibi: eo.titu. Sed alex.cōtra dicēs ibi
hoc nō ꝓbari.cū ibi nō agatur de substi-
tutione extendēda aut restringēda: sz de
institutione.⁊ posito ꝙ de substitutione
ageret: tn̄ illud iō esset q al'as induceret
mutatio ꝑsone ipsi⁹ substituti.quo casu
clarū est extensionē nō fieri.vt vidistis.s.

38 Quint⁹ casus in q̄ substitutio in vno casu fctā nō porrigitur ad alium.

38 circa intellectū.l.cōmodissime.¶† Qui
to fallit dicta rl'a.vbi ꝑ talē substōnē seu
illi⁹ extēsionē tractaret de excludēdo ꝑso
nā magis dilectā testatori: vel q̄ talis est:
in qua nomē familie ⁊ domus testatoris
cōseruaret: cū talis ꝑsona in qua nomen
⁊ arma testatoris cōseruat magis sibi di
lecta ꝑsumat: ꝙ sit ipse substitutus. qm̄ eo
tūc licet in casu substōnis expresso videa
tur testator maiorē affectionem habuisse
ad substitutū ipm expresse substituendo:
tum q illa affectio nō est rōnabilis: nec
equa: nullaten⁹ extendet ad casum omis-
sum in ꝑditionē nois ⁊ dignitatis fami-
lie ⁊ dom⁹ testatoris ꝑpetuā.ita singlari
ter ꝯsuluit pe.de ancha. ꝯsil.cclvij.inci-
pi. Ex serie testamēti colligit. vbi lic con-
39 suluit.¶† Testator isntituerat filios ma
sculos nascituros: ⁊ si eos sine liberis mo
ri cōtingeret: eo casu vxorē suā substituit
vulgariter: ⁊ ꝑ fideicō. subdens ꝙ vbi fi-
lios masculos nasci nō cōtingeret. sz filiā
vnicā vel plures: eo casu dictā ei⁹ vxorez
heredē vniuersalē instituit. Et tali aut ta
lib⁹ filiab⁹.ꝑ dote iure instōnis reliquit:
quod dicta eius vxor declarauerit. ⁊ cuz
hoc iussit eas esse tacitas ⁊ contentas.
fratri ꝟo suo legauit quinqz solidos. Cō
tigit ꝙ nec filij nec filie nati fuerunt: ex q̄
questio resultabat non modica: an illa in-
stitutio eo casu concepta quo filie nasce-
rentur: porrigeretur ad casum: quo filie
non nascerentur: vt sic mater tanqz sub-
stituta vocetur: an vero frater testatoris
ab intestato admittatur. quasi ille casus
quo filie non nascerent a testatore omis-
sus: remāserit in dispōne iuris cōis: cadu
ca facta substitutione ex defectu ꝯditio-
nis. Et post multa hincinde allegata cō
cludit matrē vt substitutam non admitti
in casu omisso. sed fratē testatoris ab ite-
stato vocari. Primo propter equitatem
naturalē: que fauet vt frater admittatur.
quia iura dignitatem agnationis pretu-
lerunt omni succedēti: maxime vxori: que
nō vocatur ad mariti successionem: nisi
in subsidiū omni deficiente parentela.l.j.
C.vnde vir ⁊ vxor. Secūdo quia cum lex
non admittat tacitā pupillarē sub expssa
vulgari ꝯtentā ꝯ matrē.l.fi.C. de insti.et
substi.⁊ sic lex interptat vulgarē substitu
tionē in vno casu ꝯceptā vt aliū nō cōpre
hēdat fauore matris in medio existētis.
vt.d.l.fi.sz bar.multo forti⁹ sic dz interpre
tari in fauorē fris cōtra vxorē testatoris
vt.s.vxor nō vocet fratre i medio existēte.
casus est in.l.i testō.C.de testa.mili. vnde
licet volūtas testatoris debeat pre omni-
b⁹ ꝑnari.l.cū questio.C.de legatis.tamen
quando testatoris ordinatio nō cōuenit
equitati: nec bonis moribus: nec legibus
aut statutis: nullatenus debet extēdi: sed
solū intelligi eo casu: quo loqtur: ar.gl.cū
quidā.ff.de libe.⁊ posthu.⁊.c.odia.de re-

Universidad ... Biblioteca

gu.iu.li.vj. ¶ Tertio dicta ꝯclusio ꝓbat ex natura casus omissi: qui relinquit dispositioni iuris cōis: siue omittatur a cōtrahēte. vt.l.si cū dotem.ff.solu.mat.siue omittatur a testāte.vt.d.l. cōmodissime. ff.de libe.ꝛ posthu.siue a principe rescribente.vt in.c.susceptum.de rescrip.li.vj. sed casus quo filie nō nascerentur fuit in casu nostro omissus a testatore: ita ꝙ in eo si ꝯtingeret nō prouidit.ergo relictus videtur dispositioni iuris cōis: ſm quaꝫ vxore testatoris exclusa frater nomē domus ꝛ arma portans admittatur ꝛ vocet ab intestato. nam casus cōtingens ꝑter ordinationē disponētis: etiam si in eo esset maior ratio disponēdi: nūꝗ̄ includit sub dispositione ſm Cyn.in.l.qd fauore. C.de legi.ꝛ no.in.c.ꝗ̄uis.ꝛ in.c.cui non de sacerdotali.de ꝓben.li.vj. ¶ Quarto ad premissa facit optima ratio: quia cuꝫ queritur an casus omissus habeatur ꝓ expresso: cōcluditur ꝙ quando expressus est per modū cōditionis volūtarie.talis casus expressus debet impleri in forma specifica.l.qui heredi.ꝛ.l.meui⁹.ff.de cōdi.ꝛ demon.ſm bar.ꝛ bal.in.d.l.gallus. §.ꝛ quid si tm̄.sed casus quo filie nascerētur fuit conditio substitutionis voluntaria ex mera testatoris volūtate adiecta: ergo impleri debet in forma specifica: scꝫ si filie nascātur: nec obstat.l.penulti.ff.de ventre inspiciē.et.l.thais.§.splēdiforis. ff.de fideicō.liberta.quia loquitur in vulgari substitutione simpliciter concepta: que vt dictū est complectitur oīs casus vel loquitur in vulgari cōcepta in vnum casum: cū nō superest persona: cui lex magis faueat: aut equitas ꝙ̄ substituto: sed in casu nostro supererat frater testatoris. vt.d.l.j.C.vnde vir ꝛ vxor. Attento ꝙ̄ maxime: qꝛ in ipso ꝛ nō vxore cōseruatur dignitas domus ꝛ familie nomen.qd fieri publice vtile est.l.j.§.penul.ff.de vētre inspicien. Quare cōcludit in predicto consilio ꝙ cū ille testator esset de nobili genere ꝛ antiqua domo: cuius nomē ꝛ dignitatem cōseruari expediebat: satis improuide ꝛ vxoris amore baccatus in eā bonoꝝ suoꝝ proprietatē contulit: cū sufficeret vt per discretos maritos fieri consueuit integrū vsumfructū bonoꝝ relinqui. Unde talis improuida dispositio ad aliū casum nō expressum extendi non debet. ad hoc facit qd fuit dictum supra.in.j.casu fallentie referendo glo.ꝛ bar.in.d.l.si mater. Premisse decisioni cum qua trāsiuit Alexan.in dicta.l.j.ff.de vulga.ꝛ pupil.cōgrue applicatur alia que fuit Ioā. an.in addit.specul.titu.de testa.§.imprimis.in fi. vbi casum sibi nouissime occur
40 rentē sic narrat: ꝛ decidit † Testator sanus testari volens ventrem vxoris id est filiū primo nasciturū instituit heredē: cui decedenti intra pubertatem substituit filium ex vxore secundo nasciturū: ꝛ huic si infra pubertatē vel post decederet sine ꝓle substituit Caium fratem suum.testatore mortuo natus est posthumus: qui demum intra pubertatem decessit: mater ꝛ cayus de hereditate contendunt: queritur quid iuris decidit substitutionē de filio nascituro factam inutilem ipō non nato.ff.de rebus dubijs.l.vtrum in princip. ꝛ.ff.de lega.j.l.si duobus.§.fina.ꝛ.ff.vnde cog.l.j.§.si quis proximior.ipa ergo inutilis aliam vtilem facere non potest.argu. l.nullus.C.de decurio.lib.x.ꝛ.l.si in venditione.ff.de periculo ꝛ cōmodo rei vendi. Preterea dictus Caius non fuit substitutus filio testatoris primo nascituro: sed secūdo nascituro.cum ergo secundus natus non fuerit ꝛ sic nunꝗ̄ hereditatē habuit: dict⁹ caius ei succedere non potuit. Et ita per alias ratiōes multas ꝛ efficaces decidit ibi dictam questionem: ꝗ̄ fuerunt Oldra.consilio.clxxvij.incipien.Testator in suo testamento vbi eādem qōne decidit ꝛ similiter Ioan.an. alias plures
41 huic similes in dicta addi. ¶ † Sexto ſm aliquos fallit dicta regula in substitutione vulgari facta in legato: quia nō cōprehendit nisi casum expressum: scilicet si noluerit. vt est casus singularis ſm vnam lecturam in dicta.l.pater seuerinaꝫ.ff.de cōdi.ꝛ demonstra. ꝛ sic nō porrigitur ad casum si non potuerit: nec econuerso. vt ibi quod sec⁹ est in hereditate in qua vulgaris substitutio in vno casu facta aliā cōprehendit: ne testator moriatur intestat⁹ l.cum proponas.C.de heredi.insti. vnde in dicta.l.pater seuerinam. paul. refert ꝛ fuit presens ꝙ tempore quo illustris doctor bald.legebat papie. Quidam dominus philippus de regio qui fuerat preceptor omniū fere doctoꝝ papiēsiū apud quos maxime auctoritatis erat: cum multis annis postea legisset padue rediens papiam in principio sui aduentus publice pollicitus est se velle respōdere de quolibet in materia vltimarum voluntatum: et cum dominus bal.ibi presens esset interrogauit eum dicens: vbi habem⁹ nos ꝙ substitutio vulgaris facta i legato nō comprehendit nisi casum si noluerit ꝛ nō casum si non potuerit. Breuiter ille dn̄s philipp⁹ obmutuit corā quo bal. tūc libꝛū aperuit ꝛ legit text.in dicta.l.pater seuerinam.vbi de hoc est casus ſm vnam lecturam. Ex quo illi cathedranti resultauit magna confusio.nunꝗ̄ alicui consulere ꝗ̄tumcunꝗ̄ profundissimo ꝛ experto vir: ꝙ̄ talia presumere: qm̄ finis taliuꝫ

41 Sext⁹ casus in ꝗ̄ substitutio in vno casu facta nō porrigitur ad aliū.

42 Nota ꝯtra superbos alta ꝑsumētes ꝗ̄ ꝛplimum deficiūt et multotiēs loqui non potuerunt sicut obmutuerūt plu ges lr̄ativi ri.

a ¶ De ꝗ̄cunꝗ̄ lege de gorgia solo legit ꝙ in ꝯuētu hoīm dicere ausus ē ꝗ̄ de re ꝗ̄sꝗ̄ audire vellet: qꝛ ipse doceret. vnde de tali ꝗ̄ h̄ ꝑsumit vulgo dr̄ il est biē gorgias. de ꝗ̄ Valeri⁹. li. viij. ti. que cuiꝗ̄ magnifica contigerūt sic dicit. Gorgie ꝓo leōtino studijs literarū etatis sue cūctos prestāti: adeo vt prim⁹ in cōuētu poscere ꝗ̄ de re ꝗ̄sꝗ̄ audire vellet ausus sit: vniuersa grecia in tēplo delphici apollinis statuā solido ex auro posuit. cuꝫ ceterorum ad id tempus auratas collocasset idest argenteas auro de super tectas. hec ille.

nil aliud est: ꝙ̄ babylon: qd interꝑtat cōfusio iuxta illud. Sepe cito ruit ꝗ̄ sup astra volat. nā mlte lr̄e interdū quē ad insaniā
42 ꝯuertūt vt dr̄ act.xxvj. † Sic em̄ contigit alano de parabolis: qui cum totam positionē fidei in paucis cōplectens tradere vellet: i publico obmutuit. Sic demosthenes grecoꝝ princeps oratoꝝ. dum in publicū apud philippū macedonum regem orōnem habiturus conuenisset. solum verbum proferre nesciuit. sic lucius crassus paternā vlturus iniuriaꝫ cū apd quintuꝫ maximum aduersus Cineū carbonem causam acturus foret: sic turbat⁹ est vt totā cām oblitus perhibeat. sic Cineus sicini⁹ pro seruio meuio apud pretorem romanum virū clarissimū dictur⁹ idem passus affirmatur. Omitto ꝙ marcū ciceronē in causa miloniana illa tāta dicendi felicitas oīno destituit. ¶ Pretereo: ꝙ theophrastus philosophus eloquentissimus apud alexandrū regem verba facturus nihil effari potuerit: sic Petrus baylardi publice se iactans de qua-
a cunꝗ̄ lege[a] perfectū sensum elicere in casu.l.quinꝗ̄ pedum.C.finiū regun. miserrime tacuit: vt ibi refert glo. Nam tales ꝗ̄ alta presumunt in modicis sepe deficiūt: vt aperte intelligant ꝙ omnis sapientia a domino deo est.eccli.x.ꝛ sapiē.x. dicit Sapiam pretereuntes non tm̄ in hoc lapsi sunt: vt ignorent bona: sꝫ ꝛ insipientie sue reliquerunt hoibus memoriam.vt in hijs ꝗ̄ peccauerūt nec latere potuissent. ꝛ hiere.x. Stultus factus est oīs homo a sciētia sua. Idcirco dicitur.j.Reg.ij. Nolite loqui sublimia gloriātes qꝛ de⁹ scientiarum est dn̄s.nam qui in cogitatiōib⁹ suis confidit: impie agit. Prouerb.xij.de talib⁹ ꝑfecto dicitur Esaie.xlvij. Sapiētia tua decepit te.quia dixisti i corde tuo ego sum. Ob qd dicitur Iob.v. Cōprehēdā sapiētes in astutia coꝝ.ꝛ Esaie.xxix. Perdam sapientiā sapientū: ꝛ prudentiā prudentium reprobabo.j.ad corinth.j. ꝛ psal.xciij. Nouit dn̄s cogitationes hominū: qm̄ vane sunt. Nemo igit dt apl's j.ad corinth. iij. gliet in hoibus: sed si ꝗ̄s videtur sapiēs inter vos stult⁹ fiat: vt sit sapiens. Sapiētia em̄ huius mundi stultitia est apud deum: vt ibi. quia ſm cū ad Rom.viij. Sapientia carnis inimica est deo: ꝛ prudentia carnis mors. ꝛ ad colossen.ij.ca.dicit.videte ne ꝗ̄s vos decipiat per philosophiā: ꝗ̄ scia est hoīꝫ aliud nō credentium ꝙ̄ qd sensu patet. de talibus profecto qui credunt se sapientes in oīni scibili cōcludit ideꝫ apl's ad Rom.j. Euanuerunt in cogitationibus suis: ꝛ obscuratum est insipiens cor eorum: dicentes enī se sapientes stulti facti sunt. ꝛ Esaie v. Ve qui sapiētes estis in oculis vestris: ꝛ coram vobismetipsis prudentes. qꝛ nō debet ꝗ̄s esse prudens apud semetipm̄. ad Rom.xij. Prout exēplo nobis demōstrauerunt septem grecie olim sapientes: ꝗ̄ titulum ꝛ premium sapientie cuilibet eorum successiue oblatum ad deum Apollinem transtulerunt summa animi moderatione cognoscentes nō hominibus sed deo soli hoc esse tribuendū: nam cuꝫ milesij piscatores verticuluꝫ: idest rete in flumen iactare vellent: iactum illum vendiderunt iuxta.l.si iactū retis.ff.de actione empti. Quo extracto non pisces: sed mensa magni ponderis aurea capta visa est. Emptoribus dicentibus suā esse: ꝗ̄ iactuꝫ retis emerant. Piscatoribus in cōtrarium ꝙ non aurum: sed pisces capi rete consuetos vendidissent. super quo lite orta ꝛ quia de re inaudita nouiter orta ꝛ magni valoris querebatur: ad deum Apollinem cuius simulacrum apud delphos responsa dabat delata: contendentibus sic respondit. Phebum de tripode idest mensa aurea tripes piscata rogitas milesia pubes Huic tripodem addico cuius sapientia prima est.id est maxima ꝛ summa.de quo Valerius libro. iiij.tit. de moderatione animi. Postꝗ̄ pittaci sapientissimi philosophi mentionem fecerat. Huius inquit viri mentio subijcit id est cogit vt de septem sapientum moderatione referam. a piscatoribus in milesia regione verticulum trahentibus quidam iactum emerat: extracta deinde magni ponderis aurea delphica mensa: orta controuersia est illis piscium se capturam vendidisse affirmantibus: hoc scilicet emptore fortune ductus emisse dicente. Qua contentione propter nouitatem rei ꝛ magnitudinem pecunie ad vniuersum eius ciuitatis populum delata: placuit Apollinem delphicum consuli: cui nam adiudicari mensa deberet: deus respondit illi esse dandam: qui sapientia ceteros prestaret: tunc illi scilicet contendētes Thaleti scilicet illi sapienti philosopho mensam dederunt.ille cessit eam biāti.bias pittaco.is protinus alij deincepsꝗ̄ ꝗ̄ per omnium septem sapientum orbem ad vltimum ad solonem peruenit. Qui et titulum amplissime prudentie et premium ad ipsum Apollinem transtulit. hec ille. Hanc mensaꝫ deo Apollini qui deus sapientie dicitur tributam ꝛ consecratam plures philosophi videre affectarunt: ꝛ terras multas peragrarunt et inter ceteros Apollonius de quo barbatus ille hieronim⁹ in epistola ad paulinū sic dicit. Apolloni⁹ siue ille mag⁹ vt vulg⁹ loquit: siue ph's vt pythagorici tradūt

intrauit persas:pertrāsiuit caucasum:al-
banos:scythas:massagetas.opulentissi-
ma indie regna penetrauit.et ad extre-
mū latissimo physon amne trāsmisso ꝑ-
uenit ad bragmanas vt hiarcā in thro-
no sedentē aureo ⁊ de tantali fonte po-
tantē inter paucos discipulos de natura
de motibus ac de cursu dierū ⁊ syderum
audiret docentē: inde per elamitas ba-
bylonios:caldeos:medos:assyrios: par-
thos:syros: phenices: arabes: palesti-
nos:reuersus ad alexandriā:perrexit ad
ethiopiā: vt gynosophistas ⁊ famosissi-
mā solis mensam videret in sabulo.i.li-
tore sabuloso:in quo erat templū delphi
ci apollinis. Ecce dn̄i quanta passi fue-
runt olim veteres ꝓ sapientia qua ade-
pta nō sapiētes se dixerūt:sed soli deo ti-
tulū sapiētie cū illius premio retulerunt:
q2 vidistis supra dicētes se sapiētes stul-
ti facti sunt. Cōtra quēdam scholarē glo
riosum inanis glorie cupidū mouet glo.
in.l.cū ea.C.de transact. Presumpsit em̄
sapere ⁊ nihil sciebat: alta cogitabat et
semper ruebat nō cōsiderās ꝙ alibi dicit
apl's. Noli plus sapere ꝙ̄ oportet sape
re.sed sapere ad sobrietatē:qm̄ interdū
tāta ꝑsertim inusitata sapere vergit i de-
trimentū.vt de quodā refert Isid. vt ha-
betur li.xvi.de ꝓprieta.rerū.ꝓpe fi.in.c.
de vitro. Qui vitrū sui natura fragile et
faciliter frāgibile fecerat flexibile:⁊ mal-
leo reparabile.vnde phialā corā tybe-
rio cesare de tali vitro factū proiecit i ter
rā:quā nō ruptā sed plicatā cū malleo re
parauit ⁊ emēdauit. Quē iussit cesar ili-
co decollari:ne dū hoc agnitū fieret:au-
rum pro luto haberet:⁊ omne metallorū
preciū vile crederetur:q2 re vera si vasa
vitrea nō frangerētur: meliora ꝙ̄ aurea
putarent:q2 ad potandū auri ⁊ argenti
metalla depellere cōsueuit.vide que di-
xi de vitro.s.eo.super verbo:adiecte im-
puberi loquēdo de modestia lingue ⁊ il-
lius refrenatione. Sepe em̄ qui talis glo
riosa satagūt arte propria percutiunt et
pereūt:quia mala mēte ⁊ inani glīa mo-
uētur.vt perillo ɔtigit tpe phaleris agri
gentini tyranni oratoris ⁊ declamatoris
ornatissimi:cui cū perillus ille eris inge
niosissimus artifex amicissimus esset. Ex
athenis agrigentum ad eū venit:vbi co
gnita hois seuitia vt eidē placeret.et se
singulari peritia dotatū ⁊ eminentis sue
artis scientie ostenderet. ex ere taurum
artificiosissimū fabricauit:⁊ in eius late-
re ianuam posuit.vt reus in eo inclusus
subiectis ignib⁹ torqueret:atq3 ita son⁹
vocis hois exclamātis nō gemitus hois
sed bouis mugitus videret.pro quo inuē
to cū nūcius ab eodē qui nouis tormen-
tis delectabat postulasset:illū includi ius-
sit:⁊ suppositis ignibus prim⁹ artifici sui
verū prebuit experimentum dicēte Oui-
dio.i.de arte amādi. Et phaleris tauro
violenti mēbra perilli Torruit infelix:im
buit autor opus. Postea subiūgens. Nec
enim lex equior vlla est:ꝙ̄ necis artifices
arte perire sua.nolite igit esse fratres ca-
rissimi siliū fatuorū sectatores:sed pro ta
lento sapientie a deo vobis date deuoti
oratores ei gratiā reddētes existere ⁊ sa-
pientia cōi semota omni curiositate con
tenti esse. Nec scrutari que vana sunt:imo
talia querentibus non est respondendū
sed potius deridendū:put de quodā re-
fert aurelius augusti. lib.xi. cōfessionum
querente quid faciebat deus ante mūdi
creationem.cui derisorie fuit per quēdā
prudentē responsum.ꝙ de⁹ tunc faciebat
ignē ad ipm fatuū cōburendū:⁊ eos qui
materias arduas intellectum humanū
trāscendentes inquirerent. Nec peccauit
ille sic respondēs qōni fatue:lz falsum
respōdisset.imo laudat ibidem.facit.l.do
mitius labeo.ff.eo.⁊ in.l.fi.C.de legibus.
de talibus dicit summ⁹ impator. Eorū va
nā subtilitatem tam risimus:ꝙ̄ detestan
dā esse cēsuimus.facit.c.i.de renunciatio.
lib.vi. Attn̄ deus tunc vt dicit august. nō
erat ociosus:sz nobiles habebat intelle-
ctiones:⁊ beatas cogitationes.sic multi
perierūt de corporis fortitudine presumē
tes:vt Milo crotoniates et polydamas
athleta de quib⁹ Valeri⁹.li.ix.ti. de mor-
te nō vulgari in fi.iūgā inquit illos quos
⁊ ꝓpositū ⁊ exitus pares fecit. Milo cro-
toniates cū iter faciēs quercū in agro cu-
neis adactis fissam vidisset:fretus virib⁹
accessit ad eam:insertisq3 manibus diuel
lere:id est in duas ptes arborem quercū
diuidere ⁊ separe conatus est. quas scilz
manus arbor excussis cuneis in suā natu
ram reuocata cōpressit eumq3 scz milonē
manibus retentum ⁊ captū tot gymnicis
palmis.i.coronis victorie al's assequutis:
lacerādū feris pbuit. Itē Polydamas ath
ta tempestate speluncam subire coactus
nimio ⁊ subito incursu aque labefacta ea
ac ruente ceteris comitibus fuga pericu
lum egressis solus restitit tanꝙ̄ humeris
suis totius ruine molē sustantaturus po
tentiore sed pondere oi corpore humano
pressus imbribus petitam latebrā demē-
tis fati sepulchrum habuit.hec ille. Pos-
sunt hi prebere documentum nimio robo
re membrorum vigorem mentis hebesce-
re quasi abnuente id est renuēte natura
vtriusq3 boni scz roboris ⁊ vigoris largi-
tionem. Ne sup ra mortalem sit felicitatē
eundem ⁊ valentissimum esse:⁊ sapientis
simum. Ex quibus clare mōstratur in ro-

bore corpis aut sapientia hūana nō esse
confidendum:sed a deo omne auxilium
q2 vix magnum reperitur ingenium sine
43 mixtura demēte. ¶ † De nostra ꝗ aūt ma
teria an substitutio facta in vno casu por
rigatur ad aliū:videatis latius per iaso-
nem in.d.l.cum proponas.C.de hered.in
sti.vbi clare loquitur.⁊ in.d.l.i.ff. de vul.
⁊ pupil.vbi cōcludit:ꝙ in legatis sicut in
hereditate locum habet regula:ꝙ substi
tutio in vno casu facta alium casum com
prehendit.cum in legatis sicut in heredi
tate fieri possit hec substitutio vulgaris.l.
vnica in fi.C.de cadu.tollē.⁊.l.vt heredi-
bus.ff.de lega.ii. Nec obstat fm eum.d.l.
pater seuerinā.quia non loquitur in sub-
stitutione:sed fuit ibi translatio legati fa-
cta de vnapersona in aliā in penā eius:
qui parere noluit cōditioni.nam filia ibi
nubere noluit.vnde in eius penam lega
tum ei aufertur ⁊ in aliū transfertur ideo
casus si noluerit:non comprehendit ca-
sum si non potuerit in conditione legati
non expressum. Cuius ratio est duplex.
Prima quia cum translatio legati fiat in
penam:certe in penalibus debet liquidis
sime constare.l. in testamento.la.ii.ff. de
conditionibus ⁊ demonstrationi. quam
ad hoc pro singulari allegat Bal.in.c.i.
qualiter dn̄s proprie priuet. ¶ Scda ra-
tio est:q2 cū ibi trāslatio fieri debeat in pe
nā si nubere noluerit:vbi ñ ē delictū.put
nō est qñ nubere nō pt:ꝓ cōsequēs nō dz
ibi eē pena.l.alīs est fraus.ff.de vbo.sig.
⁊ ita ad illū tex.dicūt ibi bar.⁊ moderni.⁊
bal.in.d.l.cū ꝓponas.vltia co.⁊ iste ē ve
rus intellectus ad dictā.l.pater seuerinā.
iuncto ꝙ ɔditio legati fuari dz in forma
specifica:⁊ etiā deficere.l.qui heredi.⁊.l.
meui⁹.ff.de condi.⁊ demonstra.⁊ sic ɔdi-
tio que deficit ꝑ nolle non potest videri
defecisse per non posse vt ibi. An autem
substitutio vulgaris collata in vnū tem-
pus extendatur ad casum alterius tem-
poris:dicatis ꝙ nō.per.l.si ita quis.ff.de
vul.⁊ pupil.⁊ no.ꝑ bar.in.d.l.si mater.§.
44 i.illo co.ti. ¶ † Quinto principaliter q̄
rebatur quis sit effect⁹ vulgaris substitu
tu.⁊ respondetur ꝙ hec vulgaris substi-
tutio sex habet effectus. ¶ Primus est q2
in hoie sui iuris herede instituto illa ver-
ba substitutionis:si heres non erit. intel-
liguntur si heres nō erit per se: vel muta-
ta ɔditione.puta quia effectus seru⁹ aliū
scilicet dominū heredē nō fecerit.in he
rede autem instituto qui est alieni iuris
predicta verba intelliguntur:si alium he
redem nō fecerit:vl ipse mutata conditio
ne heres non erit.l.iii.C.de heredi.instit.
et.l.si pater.ff.illo co.tit. ¶ Pro cuius in
tellectu considerandum est: ꝙ ad hoc vt

43 Etiam legat' substitutio in vno cāu facta porrigitur ad aliū casum.

44 Quin⁹ principalis articulus sex continens effectus huius substitutionis.

locum habeat vulgaris substitutio:opor
tet ꝙ deficiat spes institutionis vt scilicz
institutus non sit heres:nec possit esse he
res.puta quia repudiauit hereditatem:
45 vel lapsum est tēpus adeundi eam. † Et
intelligo ꝙ repudiauerit omni iure scilicz
pretorio ⁊ ciuili venire ex testamento fm
bar.in.l.i.penul.col.ff.eo.nam si renūcia-
ret adire de iure pretorio ex testamento.
cum vsq3 ad.xxx. annos venire possit de
iure ciuili per tex.in.l.licet.C.de iure deli
beran.nō admitteretur substitutus quic-
quid dixerit glo.in.l.suum.C.de iure deli
beran.quam ibi omnes reprobant.prefer
tim bar.in.d.l.i.⁊ in.l.nec is.§.heres insti
tutus.ff.de acquiren.heredi. Pau.⁊ Ia-
son.in.l.iii.C.de impub.⁊ aliis subst. opor
tet enim anteꝙ̄ substitutus admittatur
ꝙ institutus sit omni iure exclusus ex te-
stamēto adire ⁊ ꝙ hereditatē repudiaue-
rit:ꝗ casu erit omnino exclusus.fm Bar
to.in dicto.§.heres institutus. Alioquin
ꝙ̄diu spes est ꝙ institutus esse possit he-
res.vulgaris substitutio locū habere nō
potest.l.ꝙ̄diu.ff.de acquiren. heredi. qđ
est verū ꝙ̄diu potest ⁊ vult esse heres ex
testamento:si autem repudiaret ex testa-
mento expresse:vel tacite: veluti adeun-
do hereditatem ab intestato: tunc locus
esset substitutioni:cum verba ipsius sub-
stitutionis verificentur. Si heres non erit
scilicet ex testamento vt est casus in.l.fi-
lium emancipatum. vbi Ange. ⁊ imo.ff.
46 de acquiren.heredi. ¶ † No enim suffi-
ceret ei:ꝙ esset heres ab intestato:sed de-
bet esse heres ex testamento: vt substitu-
tum excludat.vt ibi. Aliter ⁊ al's substitu
tus vulgaris casū intestati excludit:nec
ad alios fines hec substitutio fit:nisi vt te
stator nō moriatur intestatus dicta.l.iii.
C.de impube.⁊ aliis subst.quod est verū:
nisi testator aliquē substituisset:casu quo
legitimi nec ex testamēto nec ab intesta-
to succederent.quia tunc substitutus cau
sam intestati nō excluderet.tex.est singu-
laris in.l.si quis ita heres instituat si legi
timus.ff.de heredi.insti.fm modernos in
47 dicta.l.iii. Et hoc ē adeo verū. † scilicet
ꝙ heres debeat hereditatem adire ex te
stamento ad excludendum substitutum:
ꝙ necesse est ꝙ hereditatem integraliter
adeat:vel partē:si tm̄ in ea institutus sit:
ita ꝙ non audiretur institutus in tota vo
lens partem adire:⁊ in ea parte substitu-
tum excludere:⁊ in residuo locum facere
substitutioni:sed necesse habet in totum
adire. Et sicut nō audiretur heres volēs
pro parte adire:⁊ pro parte repudiare he
reditatem:quādo institutus fuit simplici
ter:sed etiā si expresse institutus fuerit in
diuersis partibus ⁊ sepatim: quia si vnā

45 Cessat vulgar' substitutio ꝙ̄diu ē spes ꝙ heres hereditatem adeat.

46 Ad excludendū substitutū non sufficeret heredi adire hereditatem ab intestato.

47 Ad substitutū excludendū necesse ē ꝙ heres institut⁹ adeat ex testō totā hereditatem ⁊ non partem.

ex istis partibus acceptat:necessario sibi accrescunt cetere portiones inuito.l. quidã eulogio.C.de iure deliberã.l.j.τ.ij.ff. de acquiren. heredi. vbi plus decidit:q si heres adeat hereditatem testatoris:tenebitur adire hereditatez filij:cui ab eodem fuit pupillariter substitut⁹. ¶ Plus dico:q istud procedit etiã si heres in aliqua ex istis partibus haberet substitutũ: τ vellet alias partes:in quibus substitutum nõ habet acceptare:τ illam partem dimittere:substituto:quia non posset qđ est mirabile.tex.est elegans in.l.si solus. in princi.ff.de suis τ legi.heredi.imo acceptando alias partes sibi accrescet illa in qua habet substitutum:nã tunc soluz per dationem substituti intelligitur data esse heredi licentia abstinendi:quãdo fuit ei vniuersaliter datus substitutus:secus si particulariter:vt ibi est tex.no. fm Jasonem in.l.j.iiij.col.C.quando nõ peten. partes peten.accres.licet bar.in.d.l. si solus.sentiat ɔtrarium τ male. idem tz Jason in.d.l.quidam eulogio.j.colũ.vbi clarius loquitur eleganter subiungẽs illud esse verum:scilicet q heres institut⁹ in pluribus partibus vnã adeundo acqrit oĩa:nisi adeundo partem protestetur: q nullomodo vult alias ptes sibi accrescere:qr tũc nõ sibi accrescent:immo aditio erit in totum nulla.fm barto. ange.τ imol.in.d.l.j.ff.de acquirẽ. heredi. τ videbitis.j in verbo:mortuo itaqz testatore.j. ¶ Aduertatis tamen.quia quod dictuz est in aditione vt vna parte adita cetere partes accrescant:nõ haberet locum in casu econuerso:scilicet in repudiatione: quia repudiando vnam non intelligitur alias partes repudiare.fm glo.τ docto. in.l.ij.ff.de acquiren.heredi. Et ratio diuersitatis est fm bar.in.d.l.j.quia aditio hereditatis est fauorabilis:non autez repudiatio. Cum etiam quia aditio est habitus:qui suscipere potest incrementum: sz nõ repudiatio:que est puatio.ideo heres non potest adire vnam quin sibi ac-

48 An filius i testamẽto pris heres institutus possit retenta legitima residuũ repudiare τ locum facere substituto.

48 crescant alie.† cum institutio heredis diuidi non possit quin sit in totum heres vel nullo modo taliter q etiaz filius a patre heres institutus non posset dicere hereditatem repudio salua mihi legitima: imo talis ptestatio reseruatiua repudiationem impediret fm bal.in.d.l.iij.C. de impube.τ aliis substi. τ dixi plene super verbo :τ vxorem noie adelasiam. in.iiij. preludio loquendo de iure accrescendi. idem si capere vellet legitimã titulo institutionis τ residuum relinquere substituto:non audiretur.quia (vt dictum est) heredis institutio diuidi non debet: vt.d.l. j.τ.ij.ff. de acquiren. heredi.et consuluit Alexan.in.j.par. consi.lxxv.incip.visis τ diligẽter pspectis.iij.col.qnimmo pl⁹ dicit Ange.cõsi.lxxxiij.inci.subtiliter τ elegãter.quia filius in sola legitima aut re particulari institutus a patre nullo alio dato herede vniuersali:vel si datus fuerit repudiante cũ eo tunc legitime vel rei particularis detracta mentione habeat filius pro herede vniuersali.l.j.§.si ex fundo.ff.de heredi.insti.nõ poterit talis fili⁹ amplecti legitimã vel rem particularem: in qua est institutus:τ repudiare vniuersum.quia vnũ nõ est ab alio sequestrabile.fm euz alleg.Cynũ in.d.l.iij.Jaco.de aret.τ bar.in.l.quia poterat.ff.ad trebel. nã eo tunc assumit talis particularis successio nomen vniuersalis : ita q deponit nomẽ singulare τ transit in vniuersale.l. cum patronus.ff.de leg.ij.τ.l.si infanti. C.de iure deliberan.adeo q Panor.hic prope finẽ dicit q premissa nedũ habent locum in filio succedente ex testamẽto:sz etiã si ab intestato succedat:quo etiã casu nõ posset partez hereditatis acceptare τ partem repudiare:vel solã legitimã retinere.l.j.τ.ij.ff.de acqui.heredi. Oportet ergo in puncto nostro q succedẽs ex testamento totam hereditatẽ adeat:als

49 Vide pulchra p tellectu. l.si libert⁹ prono.ff.de bo. liberto.qui est text. aureus.

49 substitutus admittit.† Non obstãte.l.si libertus patrono.ff.de bonis liberto.vbi videtur esse tex.in ɔtrariũ. Sed dicatis q ibi patronus erat totaliter a liberto grauatus q portio remanẽs nõ sibi sufficiebat ad legitimã:quam habet in bonis liberti.τ forte eo casu idẽ esset in filio:vt si heres a patre institutus esset vltra grauatus:q legitima deducto onere nõ sibi remaneret salua:tunc onus repellet quo ad legitimã.τ in reliquis partibus non parẽdo locum faciet substituto:qđ est notandũ fm Bal.in.d.l iii.de quo pulchre pe.de ancha.cõsi.cccxiij.inci.ex sola vulgari substitutione.dicit dispõnem.d.l.si libertus patrono.locum nõ habere in filio grauato:sed est speciale in patrono: ita q nõ posset filius habens substitutuz retinere legitimã : τ residuum dimittere substituto.idẽ sentit pau.cõsi.ccliij.ij.col. in fi.videatis Bar.in.l.excusatus.ff.si qs omissa causa testa.τ in.l.quia poterat.ff. ad trebel.τ Ange.are.in.§.fi.ij.colũ.in fi. insti.de here.quali.τ diffe.τ ratio differẽtie est inter filium τ patronũ:quia hodie filio legitima debetur iure hereditario τ institutionis. Or institutus nõ potest pro parte acceptare hereditatem:τ pro alia parte eam repudiare. vt.d.l.j.τ.ij.τ.l. ex asse.ff.de acqui.hered.immo vt dictũ est hereditas tota accrescit pro parte adeũti etiã inuito.l.vnica.§.is ita.C.de cadu. tollen.dicta vbo.l.si libertus patrono.loquitur in patrono:cui legitima nõ debetur in bonis liberti iure hereditario:nec institutionis.fm Saly.in.l.qm in prioribus.C.de inoffi.testa.τ est tex.quem ipe non allegat in.l.siue libertus.§.excludit. vbi glo.τ Bar.ff.de iure patrona. Unde nõ sine causa aliud est in filio:τ aliud in patrono.facit gl.in.l.ij.C.de bono.posse. cõtra tabu.liberti.τ in.§.preterea.in verbo:patrono.insti.quibus mo.ius patrie

50 Vbi singulares casus in qb⁹ fili⁹ retenta legitia põt residuũ paterne hereditatis repudiare.

50 potesta.soluitur. ¶ † Sed premissis nõ obstãtibus ego puto opinionẽ bal.in dicta.l.iij.esse veriorẽ:scilz q lz filius a pre heres institutus etiam cui est vulgariter datus substitutus non possit repudiata hereditate retinere legitimã:vel ea retẽta hereditatez repudiare vt dictum est. tamen bene hoc facere poterit:si a patre fuerit institutus:habẽsqz substitutũ vulgarẽ fuerit in legitima onere legatorum grauatus aut fideicõmissorũ:si illis solutis non sibi remaneret integra legitima. τ idẽ si esset a patre grauatus in aliqua re sua propria per tex.qui reputatur aureus in dicta.l.si libertus patrono.ff.de bonis liber.qđ expresse tenet pau.in.d.l. iij.de impube.τ aliis substi.volẽs hoc pcedere in filio:quãdo legatum ab eo relictuz erat tale:quo soluto nõ poterat apud filiũ remanere integra legitima:siue tale legatum fuerit ab ipso filio relictuz de bonis τ hereditate patris soluendum:siue de bonis ppriis ipsius filii.τ ita etiaz cõsuluit idem Pau.cõsil.cclxii.incip.visis actis.v.col.idem tenuit Ange.in.l.si pater.C.de insti.τ substi.τ Pau.in. l.j.ff. de acqui.here.quia si hoc locum habeat in patrono q legitima retenta repudiare possit residuũ hereditatis liberti:multomagis locũ habebit in filio:cui plus τ fauorabili⁹ debet legitima in bonis patris.l.si quis legatum.§.fi.iuncta glos.in verbo:nõ posse.ff.de fal.facit.l.scripto.ff. vnde libe.τ ita tenet bar.in.iiii.principali.q.Ludo.τ Fran.aret.in.l. j. ff.de vulg. τ pupil.substi.vbi plus decidit Bart.q etiam si grauamen filio a patre illatum nõ absorberet legitimã in totum:adhuc poterit fili⁹ legitimã capere reiecto onere τ residuũ hereditatis repudiare:τ substituto dimittere:qui onus adimplebit si velit.τ ita transit Alexan.in.d.l.quia poterat.ff.ad trebel.τ in.j.pte cõsi.lxxv.incipien.visis τ diligẽter ɔsideratis.iij.col.τ Fran.are.consi.clx.inci.longa est disputatio.xvj.col.τ Jason in.d.l.j.xiij.colũ.ff. de vul.τ pupil.τ idẽ bar.in.l.p herede.§. hereditarios.ff.de acqui.here.τ.d.l.si libertus patrono.nec est verũ fm Ludo.q legitima filio debeatur iure hereditario τ institutionis:immo et debetur ex cõditione ex.l.oĩmodo.C.de inoffi.testa. not. glo.in aut.pbros.C.de epi.τ cle.τ hec sit prima limitatio ad regulã in qua fuit supra cõclusum.q filius a patre heres institutus nõ potest retenta legitima residuũ hereditatis repudiare:τ locũ facere substituto: quia hoc est verũ nisi pater eum in testamento ita grauasset q nõ habe-

51 Scđs casus in q filius repudiãdo residuũ nõ perdit legitimam.

51 ret legitimã integra vt vidistis. ¶ † Secũdo limitat dicta regula seu vera cõclusio q filius nõ põt legitima retenta residuum hereditatis repudiare:quin etiaz perdat legitimã:nisi filius infra triẽniuz post recusationẽ hereditatis penituerit: τ mutauerit ppositũ:τ durãte triẽnio voluerit adire:quia tũc nec legitimã nec aliquid perdit per tex.singul.in.l.fi.C.de repudi.vel abstinẽ.heredi.qđ verũ intelligatis in filio in potestate mortis patris tpe ɔstituto secus in emãcipato fm Ange.in quo locũ nõ habet dispositio.d.l.fi.

52 Fili⁹ repudiãs legitima perpetuo poterit penitere.

52 fm doc.ibi cõiter† dicẽtes filiũ emancipatũ semel repudiantẽ ilico esse ppetuo exclusum a paterna hereditate:nisi fuisset in sola legitima institutus:quã repudiasset q: postea semp mutare posset ppositũ.vt singlr dicit Imol.in.d.l.qr poterat per tex.singu.in.l.ita tamẽ.§.si patronus.ff.ad trebel.vbi hoc deciditur in patrono:ergo multo fortius locuz habebit in filio.argu.d.l.si quis legatũ. ff. de fal. τ idẽ erit τ multomagis in filio in potestate cõstituto in sola legitima instituto: vt semp etiã vltra trienniũ possit mutare ppositũ.qđ est ppetuo notãdũ fm Alex. in.d.l.qr poterat.licz aliqualiter dubitet eo qr.d.l.fin. C.de repudi.heredi. loquit indistincte q vltra triẽniũ nõ audiatur. de quo tñ dicaz plenius in vbo:mortuo

53 Terti⁹ τ quartus casus in qb⁹ fili⁹ retenta legitia põt residuũ repudiare.

53 itaqz testatore.ij. ¶ † Tertio limitat dicta ɔclusio locuz nõ habere in filio patri succedẽte ab intestato:quia cũ tunc cesset ratio q habeat legitimã iure τ titulo institutionis hereditario:quinimmo eaz habet vt quotã bonorũ:τ nõ hereditatis: per consequẽs debet posse capere legitimã τ residuũ repudiare.fm aliquos.tamen Panor.hic in fi.tenet oppositũ.vt s.dixi.τ est de mente bal.cũ quo ibi trãsit pau.in dicta.l.iij.τ plene Alexan.in.l.gerit.ff.de acquir.heredi.sed plenius in dicta.l.quia poterat.ff.ad trebel. ¶ Quarto limitatur dicta cõclusio locũ nõ habere:vbi filius repudiãdo retenta legitima non deduceret rem ad causam intestati. puta qr pater reliquit ei aliquid qđ ascẽdebat vltra legitimaz alio vniuersaliter instituto.nam si filiuz grauauit in eo qđ legitimã excedit:poterit retẽta legitima residuũ hereditat; repudiare:qr per hoc res nõ deducitur ad causam intestati:ita

singulariter cõsuluit Fran.are.consi.clx.
xvj.colũ.in fi.alleg.bal.in.l.sancim⁹.C.de
inoffi.testa. Conclusio autẽ nostra intel-
ligitur quando filius esset a patre heres
institutus: in totum aut certa quota he-
reditaria: puta semisse triente ꝛ quadrã-
54 te vel simili. ¶ † Quinto limitat dicta
ꝯclusio: nisi filius legitimã habuisset per
viam contractus ꝛ dispositionis inter vi
uos. quo casu retenta legitima repudia-
re posset hereditatem paternã per tex.in
aut.vñ si parens.in.ij.parte.C.de inoffi.
testa. vbi nobilis Jason sic ponderat illũ
55 tex.in.v.notabili. † Nam heres etiã ex
traneus repudiare potest hereditatem ꝛ
retinere prelegata ꝛ donationes sibi alr's
factas. arg.coꝝ que no.in.l.quidam eu-
logio. C.de iure deliberan. ꝛ dicam.j.in
iiij.effectu huius substitutionis: nisi vel-
let nũc hereditatẽ repudiare occasione
tributi nõ soluẽdi fisco pro aliqua posses
sione hereditaria debiti. quoniã eo tunc
perderet cetera oĩa que inter viuos quo
cunqꝫ titulo per prius a testatore habue
rat. tex. est singu.in.l.heredes.C.de omni
agro deserto.li.xj. per quẽ dicit ibi Bar.
idem esse in herede instituto a debitore
cõmuni vel ciuitatis: qui si hereditatem
repudiet priuatur oĩbus bonis: alr's a te-
statore acquisitis. ꝛ in hoc verificari po-
test qđ de fisco dicit singulariter Bal.in
l.exequutorẽ.C.de execu.rei iudi.vbi di-
56 cit † ꝙ licet fiscus sit imaginaria perso-
na: tamen dure ceruicis ꝛ semper rigoro-
sus nunqꝫ vel raro equus existat. ꝛ idem
decidit Ludo.in repe.aut.similiter in.j.p
te.xiiij.speciali.C.ad le.falci.in debitore
decimaꝝ nõ soluendaꝝ si occasione de-
biti decimaꝝ nõ soluendi hereditatẽ re-
pudiaret sibi delatã: qꝛ similiter perderet
oĩa que alr's inter viuos habuit a testato
re. cum decime sint tributa aĩaꝝ egẽtiũ.
c.tuas nobis.de deci.xvj.q.j.decime.que
oĩa vltra Jaso.dicta sunt notãda. an au
tem filius perderet eo tũc legitimã a pa-
tre ex cõtractu habitam cogitabitis. Ex
57 p̃missis resultat decisio q̃onis. † Si pa-
ter in vita sua acq̃siuit feudũ vel emphi-
teosim pro se filiis ꝛ nepotib⁹: ꝙ mortuo
patre filij poterunt acceptare emphiteo-
sim: ꝛ repudiare hereditatẽ: quia emphi
teosim habent iure ꝯtractus inter viuos
ꝛ nõ iure hereditario. vt singulariter de
cidit spec.ti.de locato §.nũc ꝟo aliqua.
ꝟsi.clix.per tex.in.d.aut.vnde si parens.
vbi hoc tenent Bal.ꝛ saly.de quo plene
alex.in.l.si pfoni.vij.col.ff.ad treb.qđ est
verũ sm Pau.ibi: si pater acq̃siuit emphi
teosim vel feudũ simplr̃ p se ꝛ filiis.c.vni
co.an cognati vel filij repudia.p̃tna he-
redi. secus si acq̃siuit copulatiue: scꝫ p se

54 Quint⁹ casus i q̃ filius legitiã retẽta põt residuũ repudiare scꝫ qñ eam habuit p viaꝫ cõtractus.

55 Repudians hereditatẽ non p̄dit ea q̃ a testatore habuerat via ꝯtct⁹ vl' alio titu. q̃ institutionis nisi in casib⁹ sequen.

57 An fili⁹ repudiata p̃tna hereditate possit feudũ retinere vel emphiteosim a patre acquisita.

filiis ꝛ heredibus: qꝛ tũc requireret ꝙ filij
essent etiã heredes. alr's nõ admitterent
ad talẽ emphiteosim vel feudũ.in aut.de
nõ alienã.§.emphiteosim. vt latius tenet
bar.in.l.ꝛ iurisiurãdi.§.si liberi.ff.de ope.
libert.ꝛ in.l.si nõ sorte.§.libertis.ff.de cõ-
di.in.de.vlti.col.ꝛ.l.qđ dr.ff.de ꝟbo.obli.
bal.in aut.siquas ruinas.C.de sa.san.ec
cle. sed aduertatis qꝛ hec doctrina videt
destrui per tex.in.d.c.vnico. vbi indistin-
cte filius repudiata paterna hereditate
feudũ retinere nõ põt. bene est verũ ꝙ de
cõsensu agnatoꝝ quoꝝ interest ꝛ quib⁹
feudũ defertur: posset dñs feudi filiũ va-
salli qui paternam repudiauit heredita-
tem de feudo inuestire. vt ibi dicit tert. cui
standũ est. vt ibi per Jaco.de bellovisu.
et floria.in.l.veniũt.ff.fa.her.spec.ꝛ Jo.
an.ibi in addi.ti.de locato.alleg.§.nunc
aliqua.ꝟsi.clviij.ꝛ in.c.in p̄sentia.in nos
uella.de pba.ꝛ Panoꝛ.plene in.ij.parte
cõsil.iij.ij.col.in solutione primi dubij.et
Barba.sup rubri.š.de feu.in fi.licet Ja-
son in.d.aut.vnde si parens.transeat cũ
58 doctrina Bar.subiũgens in.iij.col. † ꝙ
si mortuo patre vn⁹ frater aut soroꝛ quit-
taret ceteris fratribus suis omne id qđ
consequi posset de paterna hereditate:
nõ impediretur per hoc petere partẽ ta-
lis feudi vel emphiteosis. cum talia vt di
ctum est non petantur iure hereditario:
nec tãqꝫ de hereditate paterna: sed vigo
re ꝯtractus sm bar.in.l.itẽ vidẽdum.§.fi.
referẽs ibi Dy. sic cõsuluisse.ff.de peti.he
re. quẽ sequũtur bal.ꝛ ang.ibi ꝛ bal.in.l.
j.l.q.ff.de rerũ diuisio.ꝛ in.d.aut.si quas
ruinas.ꝛ Alberi.in.l.tres fratres.ff.de
pac. plus dicit bal.in.d.c.vnico. an agna
tus vel filius ꝙ etiam si in tali renuncia-
tione interuenit iuramentum: nõ exclu-
ditur renũcians filius vel heres a peten
do feudum vel emphiteosim: que nõ cõ-
prehẽduntur in tali renunciatione iura-
ta: nisi expresse dicatur. qđ verum intelli
go si filius renunciauit hereditati pater-
ne. secus si bonis renunciasset paternis:
59 † qꝛ tunc appellatione bonoꝝ bene cõ-
tineretur emphiteosis. vt singulariter te
net specula. allegato ꝟsi.clviij.per.l.rem
in bonis.ff.de acquirẽ. rerum domi.ꝛ.l.
bonoꝝ.ff.de verbo.signi.qđ est cordi te-
nendum sm Jasonẽ vbi supra dicẽtem
hoc nõ reperisse ab aliis ponderatũ. vi-
deatis eũdẽ in repet.l.ij.xcviij.col.ꝟ.ter-
tio querit. saly.C.de iure emphi.ꝛ plene
per eũdem in preludiis feu.xvij.colum.
60 ¶ † Unũ tñ mẽti tenebitis ꝙ extra di-
ctos casus: lꝫ filius p̃tna hereditate repu
diata retinere nõ possit legitimã: tñ filia
dotata heres istituta dotẽ retinebat: q̃-
tũcũqꝫ paternã hereditatẽ repudiauerit.

58 Filij q̃tãtes p̃tnã hereditatẽ nõ repellũt a feudo vel emphiteosi: lꝫ nõ ꝯ venire iurauerint.

60 Quis filia paternam hereditatẽ repudiauerit attñ dotẽ retinebit.

quia in ea ius habet ex contractu inter vi
uos: sed filius ius non habet in legitima
saltem respectu certe rei. ita pulchre cõsu
luit Alexan.in prima parte cõsilio.cviij.
incipien.viso themate.iij.colũ.in princi.
vbi plus dicit ꝙ etiam vltra dotem reti-
nere poterit alia bona paterna: in q̃bus
ius ꝛ dñium ei nõ fuit quesitum ante te-
stamẽtum: veluti si testatoꝛ dixerit. Si fi-
lia dotem ꝛ bona que sibi nubẽti tradidi
cum fratribus cõferat: eam p parte here
dem instituo: certe tũc filia poterit nõ cõ-
ferre: ꝛ sic heredem nõ esse. et tñ dotem ꝛ
dicta bona retinebit: licet p testamẽtum
fuerint effecta sua: qđ ptꝫ.qꝛ pater dispo-
nendo ꝙ illa bona cõferret voluit de ne-
cessitate dñium illoꝝ trãsferri in eam. cuꝫ
alr's de iure nõ posset dicta bona cõferre:
61 vt testatoꝛ † Qꝛ collatio ẽ rei ꝓprie i cõe
latio.l.j.ff.de colla.bono. Omnia ergo in
quibus filius dñium habet pfectuꝫ ꝛ cer
tum: retinere poterit repudiata paterna
hereditate. et cum filius in legitima tale
ius nõ habeat scꝫ certum in rebus certis
vt dicit pulchre Bart.in.l.ij.C.quãdo et
quibus quarta pars.lib.x. eã retinere nõ
poterit paterna hereditate repudiata. q̃
omnia sunt notãda: qꝛ quotidiana. vnde
restat cõclusio: ꝙ herede instituto veniẽ-
te ad hereditatem testatoris integraliter
cum alr's pro parte succedere non possit
vt vidistis: nunqꝫ substitutioni vulgari lo
cus erit: nec admittetur substitutus: siue
talis institutus veniat iure ciuili: puta p
viam aditionis: aut pretorio: puta peten
do bonoꝝ possessionem sm tabulas: qđ
fieri potest: q̃uis iure ciuili heres venire
posset: vt est casus in.l.puberem.C.de iu-
62 re deliberãdi. ¶ † Plus dico ꝙ nedum
veniẽte instituto actualiter ad heredita-
tem excluditur substitutus: vt dictum est.
Sed etiam non vocatur instituto adhuc
nõ veniẽte: sed tacẽte: donec certum fue-
rit ꝙ hereditatem repudiauerit: qꝛ q̃diu
spes est ꝙ institutus veniat: scilꝫ de iure
cõmuni: vtpote qꝛ adhuc infra tẽpus iu-
ris cõstitutus adhuc adire potest: vel bo
noꝝ possessionem petere: semp tũc cessat
substitutio. Si vero heres institutus veni
re nõ possit de iure cõmuni: sed solum ex
gratia ꝛ dispẽsatione vel integrum resti-
tutione: puta qꝛ institutus hereditatem
repudiauit: ꝛ sic non potest amplius iure
cõmuni venire: tũc illico admittitur sub-
stitutus q̃uis institutus qui repudiauit
adhuc restitui posset ex gratia: aut princi
pis dispẽsatione: vel p viã in integrum re
stitutionis tanqꝫ minoꝛ ad hereditatem
recuperãdã quã repudiauit: nec expecta
bit illđ ius speciale gratiosuꝫ seu dispẽsa
tiuum: scilꝫ vt heres institutus qui semel

62 Repudiãte instituto vocat illico substitut⁹ lꝫ de iure spãli institutus possit cõtra repudiationem venire: puta qꝛ minoꝛ aut dispensatus.

repudiauit: restituatur.l.ꝛ si sine.§.sed qđ
papinianus.ꝛ.l.qđ si minoꝛ.§.sceuola no-
ster.ff.de minori. nam reputatur quasi im
possibile illud qđ iure cõi obtineri nõ po
test: sed solo principis priuilegio.l.iiij.§.4.
ff.de fideicõ.liberta.ꝛ.l.apud iul.§.fi.ff.de
lega.j.facit qđ not.Bar.in.l.inter stipulã
tem.§.sacram.ff.de ꝟbo.obliga.ꝛ in.l.cõ-
tinuus.§.cum quis.eo.tit.ꝛ in.l.j.ꝛ.l.obti-
nuit.ꝛ.l.intercidit.ff.de cõdi.ꝛ demõstra.
Si tamen postqꝫ substitut⁹ est admissus
ipse heres institutus qui repudiauerat
sit restitutus a principe ꝯ suã repudiatio
nem: vel tanqꝫ minoꝛ re integra: idest bo-
nis nõ distractis hereditatem auferret a
substituto: vt dicto.§.sceuola.ꝛ.d.§.sed qđ
papinianus sm Bar. cuꝫ quo ceteri trãs-
eunt in.d.l.j.ꝛ.iij.principali questione.ff.
63 de vul.ꝛ pupil. ¶ † Sed nunc est dubiũ si
institutus qui repudiauit: seu filius qui a
paterna hereditate abstinuit: potest veni
re ad reuocãdum absentionẽ p aliud re
medium: q̃ integrum restitutionis: puta
per remediuꝫ.l.fi.C.de repud.heredi. An
hoc casu interim admitti poterit substitu
tus: durante triẽnio de quo loquitur.d.l.
fi. Pro cuius intellectu scire debetis vos
canoniste ꙩ si extraneus heres repudiet
hereditatem: nunqꝫ ad illam admitti po
test ipso iure: qꝛ non est ferẽdus qui redi-
re ꝛ amplecti desiderat qđ semel renũciã-
dũ putauit.l.si quis.C.de rebus creditis.
nisi a principe vel tanqꝫ minoꝛ ex iusta
causa restitueretur. Si vero heres insti-
tutus qui repudiauit est de suis: id est de
liberis in testatoris potestate: dum viue-
bat constitutis: tunc infra triẽnium a die
repudiationis computãdũ re integra exi
stente: id est bonis non distractis si maioꝛ
est.xxv.annis potest penitere: adeo ꝙ ci-
tra remedium integrum restitutionis po
terit ipso iure absentionem seu repudia-
tionem reuocare: ꝛ paternam heredita-
tem recuperare. ꝛ si talis heres tempore
repudiationis erat minoꝛ: hoc facere po
terit infra triẽniuꝫ: non a tẽpore repudia
tionis: sed a tpe.xxix.annoꝝ finitoꝝ com
putãdoꝝ: vt est hodie casus singularis in
dicta.l.fi. Qꝛ nũc est dubium: an queãd-
modum durante tempore in integrum re
stitutionis p heredem qui repudiauit pe
tende substitutus vt dictum est admitti-
tur: cum illud tẽpus gratiosum ꝛ priuile-
giatum nõ expectetur: sic etiam admitta
tur substitutus durãte illo triẽnio. Et cer
te sic: quia adhuc militat ratio Bar.in di
cta.l.j.dum hoc decidit in remedio in in-
tegrũ restitutionis. Et in ꝓpriis terminis
firmãt Bal.ꝛ Ange.in.l.q̃diu.la.j.ff.de
acqui.heredi. vltra quos Alexã.allegat
tex.ꝛ gl.expssam.in.l.si qs suus.ff.de iure

63 An repudiata paterna hrditate p filiũ substitut⁹ illico admittat aut expectare teneat triennium filio indultum ad penitẽdum iuxta.l.fin.C.de repudi heredi.

Universidad de Sevilla Biblioteca

deliberan.⁊ hec veritas: licet pau.⁊ fulgo .ibi ⁊ Idē pau.in.d.l.fi.teneāt contrarium.sane tamen intelligatis: q durante illo triennio substitutus admitter: in casibus in quib⁹ p dationē subst.vulgaris nō tollitur existentia suitatis :de quibus videbitis infra.dum dicetur de vltimo effectu huius substitutionis ⁊ latius in ꝟbo: mortuo itaq3 testatore.ij.⁊ rō est:quia.d.l.fi.locū nō habet:nisi in suo herede:⁊ q3tū ad effectu3 illius.l.non est hodie sublata differentia emancipationis⁊ patrie potestatis:vt ibi cōcludunt omnes docto.per illum tex. de cuius intellectu intēdo plene dicere super dicto ꝟbo:mortuo itaq3 testatore.Secūdo tractādo primā speciem trāsmissionis hereditatis:que fit iure sui-

64 Ad excludendu3 substitutu3 sufficit q istitut⁹ aliū faciat heredē si ipse heres esse nolit aut non possit.

64 tatis. ¶ † Plus dicūt docto. vt supra tetigi: q nedum excluditur substitus si institutus heres fiat:sed etiam si heres nō fiat sed aliū heredem fecerit. anteq3 ergo vulgaris substitutio locu3 habeat:requiritur q institutus nō sit heres:nec sit spes aliqua: q iure cōmuni possit heres esse. Et vlterius requiritur q alium heredem nō fecerit:q2 si alium fecerit heredem:omnino excluditur substitutus: vt dicta.l.cum proponas.C.de heredi.insti. ⁊ §.fi.instituta de vulg.substi. Ex quo sequitur decisio

65 Herede istituto moriēte durāte tpe deliberādi: q̄s prefert : an heres instituti ad quē trāsmissum est ius deliberādi . an vero substitutus.

65 ad plures quotidianas q̄stiones. ¶ † Et primo si institutus heres decedat ante aditam hereditatem:tamen ad heredem transmittat ius deliberādi per.l.cū antiquioribus.C.de iure delibe. Quis in hereditate nō adita debeat preferri:an heres heredis ad quem trāsmissum est ius deliberādi : vel substitutus. Tu canonista pro intellectu dicēdo⁊ debes scire: q quādo sui sc3 in potestate testatoris cōstituti sunt heredes instituti : et decedunt priusq3 hereditatem adeāt: seu illi se immisceāt:eam perpetuo trāsmittūt ad posteros: siue scirent tpe mortis se heredes esse istitutos:siue ignorarent.l.i.C.de his qui ante aper.tabu. Extranei vero heredes qui nō erāt in potestate testatoris:et sic priuilegio suitatis non gaudebant: si postq3 sciūt se heredes esse infra annum moriātur:trāsmittūt in suos heredes vel extraneos ius deliberādi. Si aute3 post annum a tpe sciētie moriātur : vel infra annum anteq3 sciret se heredes:tūc non trāsmittūt illud ius deliberādi. Cum in persona eo⁊ p lapsum anni iam fuerit finitum:vt.d.l.cum antiqoribus.C.de iure deliberādi. ¶ Preterea debes scire: q l3 sui heredes vt dictū est perpetuo trāsmittant hereditatem ipso iure:tñ petere possunt ius deliberādi:vbi sciūt se heredes institutos fm Bar.in.l.ex militari.§.fi.ff. de testa.mili. Et interdum est vtile ei : in quē fit trāsmissio : q2 tūc ñ habebit necesse pbare trāsmittētē fuisse in potestate testatoris qd pbare necesse esset si vti vellet iure trāsmissionis ex priuilegio suitatis pbādo matrimoniu3 operās patriam potestatem. Que pbatio est sepe difficilis.l.lucius.ff.de cōdi. ⁊ demōstr.vt dicit Bal.in.d.l.cū antiqoribus.in principio.

66 Prima opinio in hoc pūcto.

66 His ergo presuppositis in pposito dubio duas reperio principales opiniōes. Prima fuit Richardi malūbre:quā postea sequutus est Bar.l3 de Richardo nullam faciat mētionem in.l.i. in.iiij.principali qōne.ff.de vulg. ⁊ pup. volētis hereredem heredis pferri substituto:q2 l3 institutus nō fuerit heres:tñ fecit alium heredem:cum ex eius psona virtute iuris deliberandū ad eum transmissi alius adiit hereditatē ⁊ cessat substitutio.l.si pr.ff.de heredi.instit.allegat.l.i.C.de his qui ante aper.tabu.ibi:aliosq3.qm exponi d3.s. substitutos:vel piunctos :facit tex.fm eū in.l.si quis filiū.ij.responso.ff.de acquirē. heredi.⁊ glo.in.l.si pro dote.§.pe.ff.de lega.prestan.volens potentiorē esse transmissionē:q3 substitutionē prout etiā tenet ibi bar.debet ergo expectare substitutus q heres heredis ad quē hereditas transmissa est:seu ius deliberādi: repudiet:vl aliomodo excludatur:vt tenuit etiā bar. in.d.l.si pater.⁊.C.de heredi.insti.l. cū pponas.vbi bal.sequēdo bar.tenuit hanc opinionem subtiliter loquendo in hec ꝟba.pone q heres insti.nō adiuit:sed decessit infra annum :⁊ sic ius deliberandi trāsmisit ad eius heredē:certe heres instituti adiens ex iure deliberandi ad eū transmisso excludit vulgariter substitutū na3 licet institutus heres nō fuerit:tamē suo ministerio ius deliberandi transmittendo aliū fecit heredem.ergo cessat vulgaris substi.secundum bart. subiungens post pauca:fore aduertendū an substitut⁹

67 Nota de triplici trāsmissione.

67 vulgaris ipediat trāsmissionē. ¶ † Nā triplex est transmissio. scilicet iuris deliberandi:de qua in dicta.l .cum antiquioribus.⁊ istam substitutus non impedit:sicut nec coheres extraneus .qui vulgari substituto tacito tamen comparatur.l. si titio ⁊ meuio.§.iulianus.ff.de lega.ij.⁊.l. si fratris.C. de iure delibe. ¶ Scđa trāsmissio est ex illo.ti.C.de his q ante apertas tabu.⁊ tunc idem: quia substitutus vulgaris nō impedit hanc transmissionē quia transmissio est quedam successionis prorogatio eiusdem forme ⁊ nature.vt.d. l.vnica.de his q añ apertas tabu. ¶ Tertia est transmissio que fit iure necessario. scilicet ex vi ⁊ potentia suitatis et existentie sui heredis:⁊ hic est distinguēdum secundum eum.nam aut facta fuit substi-

tutio vulgaris distincta ⁊ expressa.puta quia dixit testator.si heres esse noluerit: vl nō potuerit:aut facta fuit indistincta: vt quia testator dixit. Si heres non erit/ et his duobus casibus nō transmittit vt suus:imo talis substitutio trāsmissione3 impedit.l.si fili⁹heres.ff.de li.⁊ posthu.p Dy.aut substitutio vulgaris fuit in vno casu distincta ⁊ expressa:in alio autē tacita:puta quia testator dixit.si heres esse nō potuerit:talē substituo.⁊ tūc transmittit si heres esse potuit:⁊ se nō immiscuit. q2 hoc sc3 q nō fuit heres pcessit ex nolūtate que tacite ptinebat in casu impotentie expresso in substitutione.nā casus tacit⁹ trāsmissionē nō impedit:sicut etiā ius accrescēdi:q est casus tacitus eā non impedit.vt.d.l.si fratris.C.de iure delib. hec ille in.d.l.cū pponas.⁊ hanc opinionem(sc3 q heres heredis transmissione iuris deliberādi excludat substitutum.) sentit glo.relata ad tex.vbi bal.⁊ imol.in d.l.q3diu.la pma.ff.de acqui.here.bal.in l.ij.C.ad orficia.⁊ idē bal.in.l.fi.§.i.C.de bonis q liber. Imol.in.d.l.si pater.ff.de heredi.insti.⁊ hic.⁊ Ang.are.in.§.i.insti. de vul.substi.⁊ in tracta.testamēto⁊ sup verbo:vulgariter.dicēs in.§. fi.institu.de vulg. sub.hoc esse verū quādo heres heredis ex iure deliberādi ad eū trāsmisso vult adire/secus si repudiaret q2 tūc substitutus admitteret. Si aute3 essent plures heredes heredis instituti : ad quos ius deliberādi fuit trāsmissum:⁊ oēs vellent adire hereditatē excluderet substitutus:sed si vnus velit adire ⁊ alter repudiare:tunc in parte repudiātis admittit substitutus:qui prefert coheredi.fm bal. Rapha.⁊ imol.in.l.fi.per illum text.ff.de vul.⁊ pupil.h2 inter illos heredes primi heredis instituti nulla est coniunctio respectu hereditatis primi testatoris : cui⁹ sola deliberatio ad eos transiuit:sed est dūtaxat cōiunctio respectu hereditatis illius primi heredis instituti.ad hoc facit.l.cū fundū.§.i.iuncta.l.qui heredi.ff. de condi.⁊ demon.idem reperio tenuisse Alex.in.d.l.i.ff.de vul.⁊ pup.sub.Unū tñ circa hec tenebitis menti q nedu3 prim⁹ heres sciens se heredē esse moriens ante aditam hereditatē ius deliberādi ad suū heredē transmittit:q3uis extraneum vt dictum est.sed etiā ille heres heredis si infra annum transmissionis moriatur etiā ignorans ius transmissum sibi competere:trāsmittit illud ad suos heredes. ⁊ sic de singulis sequentibus : quia cum illud ius sit semel transmissibile factum. Natura3 quā semel acquisiuit semper retinebit fm Bart.quem ibi sequitur bal. in dicta.l.cum antiquioribus. Non enim solū in heredes nostros.verūctiā in heredes heredu3 iura nostra trāsmittimus per regulā antiquam positā in.l.fi.C.de heredi.insti.⁊ hoc est qd voluit tex.in.d. l.cū antiquioribus.dum indistincte dicit suis successoribus.⁊ ita cōsuluit Alexā.

68 Scđa opi.in hoc puncto.

68 in.ij.par.cōsi.iiij.v.col. ¶ † Secūda pncipalis opinio in hoc pūcto fuit Ang.in d.l.si pater.⁊ in.l.iam dubitari.ff.de heredi.insti.⁊ in.l.i.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ in dicta.l.cum pponas.C.de heredi.instit. dicentis q heres heredis ex iure deliberandi ad eum trāsmisso nō excludit substitutū:immo excluditur per ipsum:quia cum substituatur homini libero ⁊ sui iuris:nūq3 excluditur substitutus vulgaris nisi institutus sit heres:vel mutata cōditione aliū heredem fecerit:in cuius potestate intrauerit.vt.d.l.si pater.⁊ instit.de vulg.substi.§.fi. Sed heres institut⁹ qui ante aditā hereditatē decessit: conditionem nō mutauit:immo verius dicet dissoluta cōditio:cum mors omnia soluat. in aut.de nupt.§.deinceps.ergo aperta est via substiuto.nec obstāt iura allegata per Bart.superius relata:quia in eis licet hereditas non esset adita:tamē habebatur pro adita cū potestate repudiādi seu abstinendi:ideo quicquid iudicatur ibi quo ad exclusionē substituti impetuum cum vere adita est hereditas:illud idē iudicatur cum habetur pro adita donec repudietur . nam in.d.l.si quis filium .§.i.ff.de acquiren.heredi.licet ibi adita non esset hereditas:tamen habebatur pro adita propter facultate3 abstinendi seu repudiandi:quia suus scil3 filius in potestate erat heres institutus:q statim post mortē pris est ipo iure heres cū potestate abstinendi. l.necessarius.ff. de acquiren.here.⁊ in.§.sui.instit.de here.quali.⁊ diffe .ideo nimirum:si tūc excludatur substitutus.hanc eāde3 opinionem contra Bar.⁊ cōmunē sequutus est Saly.in.d.l.cum antiquioribus.§. ita tamen.dicens opi.Bart.esse periculosam. quia tunc testator haberet heredem:de quo nō prouidit:immo forte nūq3 de illo cogitauit : nec habere voluisset si fuisset

69 Opinio Imol. opinionu3 concordatiua.

69 interrogatus.† Sed super hoc aduertēdum est:quia licet Imol.in dicta.l.si pater.et hic tenuerit opinionem Barto.et sequacium.tamen per prius in dicta.l.i. ff.de vulga.⁊ pupilla.voluit concordare opiniones:nonam ponendo decisione3 sic dicens.q vbi substitutio vulgaris facta esset expresse in casu noluntatis : tūc q2 morte expirat volūtas.l.iiij.ff. loca.et l.i.C.de sa.san.ec.⁊ in.c.si gratiose.de rescrip.li.vi.⁊ sic suā volūtatē nō potuit heres trāsmittere ad suū heredē:q2 tunc vl

heres institutus cōditionaliter:scz si vo-
luerit per not.in.d.l.filius heres.z in.l.si
ita relictū.§.illi si volet.ff.de leg.j.facit.l.
iā dubitari.ff.de hered.insti.z tunc nō fit
transmissio:ex quo decessit cōditione nō
impleta.vt.d.§.illi si volet.z ita intelligit
opinio Ang.z saly.z idē si substitutio fa
cta fuerit in genere:puta si heres nō erit:
al's nō exprimēdo casum noluntatis:aut
impotētie:quoniā tunc prefertur substi-
tutus:cū institutus videatur esse institu-
tus sub cōtraria cōditione:scz si voluerit
heres esse.Unde si decedat priusq̄ decla
ret velle heres esse:dicitur noluisse.vt.di
cto.§.illi si volet.aut substitutio cōcepta
fuit in casu impotētie:puta si non potue-
rit heres esse:z tunc transmittit ad here-
dem ius adeūdi excluso substituto:z ita
intelligit opi.Bar.Uerūtamē sequendo
opinionē Bar.que est cōis z eā sequitur
Jo.de anania in repe.l.iij.C.de iure deli
ber.nō per iura allegata per bar.que s̄m
eum nō faciunt ad ppositū:sed quia est
tex.in.l.vnica.§.cū autē.iuncto.§.in no-
uissimo.C.de cadu.tol.dicatis cōcordiā
Jmol.nō obstare qr siue dicatur in substi
tutione si heres nō erit.quo casu clarum
est q vtrūq3 casum cōprehendit.vt.s.fuit
in.iiij.articu.principali cōclusum:siue cō
prehendat vnū casum tm̄:cum semper de
natura substitutionis ambo casus scilz si
nolit.z si nō possit cōprehendātur.vt.d.
l.gallus.§.z quid si tantū.ergo expressio
vnius nihil operatur:vt diuersum opere
tur effectū q̄3 si taceretur.Preterea licet
heres adiuncti nō possit ex capite q in-
stitutus mutauerit cōditionē.vt dicebat
Ange.tamē ex alio capite admittitur:scz
quia aliū ministerio sui fecit heredem.vt
d.l.cum antiquioribus.Preterea licet he
res videatur institutus si voluerit heres
esse:tamen quia istud tacite inerat nihil
operabit.cū expressio eoꝝ que tacite in-
sunt nihil operet.l.iij.vbi bart.ff.de leg.j.
et Panor.in.c.cū dilecta.de rescrip.tum
etiā quia ille.§.illi si volet.loquitur in le
gato in quo illa expressio operatur:quia
nō exprimitur eo modo quo inerat.secus
70 in hereditate de qua loqmur.† Qua-
propter alij moderniores dictas opinio-
nes alio modo bar.cū ange.z saly.cōcor
dare satagētes dicunt q si pater instituit
filiū heredē ei substituēdo vulgariter : et
decedat talis filius infra annum relictis
posteris ex se descēdentibus : quia tunc
eadem est ratio in trāsmissione iuris de-
liberandi:sicut in transmissione heredi-
tatis:quia vtrobiq3 seruat votū auitinū:
z vtrobiq3 tractatur de hereditate quasi
debita.cum ita bene debeatur posterita
ti filij post eius mortē sicut filio dū viuit.

70 Alia cō cordia opi- nionuz per modernio- res.

Certe hoc casu erit verū dicere substitu-
tum vulgarē excludi per transmissionem
iuris deliberādi s̄m opinionē bar.qr tūc
obijci nō potest q testator habeat here-
dem illū:de quo nō prouidit:nec cogita-
uit.vt dicebat salyc.Cum satis hoc casu
prouiderit tacite filiū instituēdo:quia ex
hoc satis vocauit eius posteritatē ipsaz
preferēdo substituto.arg.l.cū acutissimi.
C.de fideicō.z ita s̄m eos intellexit bart.
s̄m iura que allegat.presertim allegādo.
71 l.j.C.de his qui ante aper.tab.† Or cer-
tum est dictū doctoris debere intelligi,s̄z
iura que allegat.vt dicit ipsemet bar.in
l.nō solū.§.liberationis.ff.de libera.leg.
Si vo ille in quē heres trāsmittit ius de
liberādi est extraneus testatori:tunc erit
vera opinio Ange.z saly.tenētiū q sub-
stitutus nō excluditur.z cū hac cōcordia
quieuit summus ille repetens Barb.hic
multas subiūgens adductiones z demō
strationes ad corroborandū hāc opinio
72 nem.† Sed Alex.in.d.l.j.ff.de vul.z pu
pil.z in.d.cōsi.iiij.scđe ptis.tenet opinio
nem bar.indistincte fore veram per text.
in.d.l.j.C.de his qui ante aper.tabu.ali-
ter inducendo illum text. q̄3 Bar.indu-
cat:scz dū in tex.ibi dicitur:licet inuicem
substituti nō sint.ergo innuit q transmit
terent etiam si fuissent substituti.z sic vul
garis contenta in illa reciproca trāsmis-
sionem non impediret qđ est verum s̄m
eum.licet glo.ibi aliter intelligat innuēs
q si inuicem essent substituti:tunc nepos
ex substitutione nō autem ex transmissio
ne succederet qđ si esset verū nō esset sine
restrictione illius tex.Preterea cum vul-
garis duo habeat capita scz noluntatis
et impotentie.vt.d.l.cum proponas.Se-
quitur q casus quādo deliberat nō dicit
cōprehendi posse sub illis duobus.nam
q̄3diu heres deliberat nō dicit nolle nec
posse.z sic herede illo pendenti morien-
te nō est locus substituto.z hāc opi.bar.
sequit final'r Jason in.d.l.j.de vul.z pup.
per tex.cui respōderi nō posset i.d.l.i.§.cū
aūt.iūcto.§.in nouissimo.C.de cadu.tol.
quē allegauit Jo.de ana.in.d.repeti.tū
original'r fuit in pūcto nr̄o allegatus per
Bn̄dictū de plūbino in repe.d.l.iij.C.de
iure deliberan.nam in.d.§.in nouissimo.
ponitur duplex fallētia q hereditas nō
adita non transmittatur.postea in.§.cuz
autē.decidit q si nō sint psone:ad quas
ex trāsmissiōe deueniat hereditas:q tūc
deuoluit ad substitutū.z si nō sint substi-
tuti defertur fisco:vt ibi.z ita post serio-
sam ad partes disputationē tenuit Bar
tholomeus sozini in repetit.d.l.j.vbi in
xxvj.col.concludit cū Barba.ad excludē
dum ergo substitutū sufficit q institutus

71 Dictuz doctoris in telligi dz s̄z iura que al legat.

72 Solu- tio qōnis p alex.z iaso. indistincte tenētes cū barto.

73 Si filius in testamē- to extranei heres insti tutus repu diet quis p̄ fertur An pater eius vel substitu tus.

si non sit heres:faca alium heredē:vt.d.
73 l.si pr̄.¶ Scđo ex premissis sequit deci-
sio alterius notabilis qōnis.An filiofa-
milias in testamento extranei herede in
stituto repudiante pater preferat:substi.
vel ecōtra.tu canonista debes scire:q in
his que per filiū al's q̄3 ex bonis paternis
puta aduentitie acquirūtur:pater habet
vsumfructum q̄3diu3 viuit z administra-
tionē:isti.p quas psonas nobis acquiri.
§.j.z.l.cuz oportet.C.de bonis q libe.z sic
pr̄is interest tanq̄3 vsufructuarij bonoꝝ
filij:q filio acquirat hereditas.¶ His p
intellectu presuppositis gl.in.l.fi.§.fi.C.de
bonis q libe.tenet patrē preferendū sub
stituto.quā opinionem sequitur rayne.in
tracta.substi.quia repudiatio filij nocere
non debet pr̄i.tū qr pater z filius vna z
eadē persona censentur.l.fin.C.de impu.
et alijs substitu.et sic filius sine patre ni-
hil agit.z preterea quia filius institutus
ad excludendū substitutū satis dicitur he
res:postq̄3 pater qui eadem dicitur perso
na est heres.z ita etiam tenet bar.in.d.l.
j.ff.de vulg.z pupil.z.d.l.fi.§.simili modo.
de bonis q libe.vbi expresse dicitur:q fi-
lio herede instituto repudiante pinde est
ac si pater fuisset ab initio institutus s̄m
petrum.Cynū.z iaco.butriga.nā pater z
filius vnico iure vocātur:quia vocat filius
vt expresse institutus.pater vo vt institu
tus tacite.s̄z institutus prefertur substitu
to ergo zc.idem tenet bar.in.d.l.fi.z in.l.
cum pponas.C.de heredi.insti.cum eniz
filius ministerio suo fecerit patrē heredē
z pater filij iure adiuit hereditatē:cessat
substi.quia pater venit vt institutus:z sic
in primo gradu vnde licet mutet psona:
non tamē mutatur gradus:vt dcō.§.simi-
li modo.ergo ex ordine excludit secūdum
gradum:scilicet substitutū:z ita etiam te-
net imo.hic z i.d.l.j.vbi.frā.areti.de vul.
z pu.qs seqt simpl'r ang.areti.i.§.fi.insti.
de vul.sub.iij.co.in prin.bar.bal.z fulgō.
74 in.d.l.cū pponas.† ¶ Sed ɔtrariā opi
nionē tenuerūt citramontani nr̄i:quos ia
son vocauit subtiles:scilicet guil.de cug.
doctor tholozanus:z guido de suzaria:vt re
fert bal.ia.de bello visu alberi.ang.z pau.
in.d.l.fi.de bonis q libe.z idē.ang.z pau.
in.d.l.cum pponas.z ang.in.d.l.si pater-
familias.ff.de heredi.insti.quos in pūcto
iuris sequitur alex.in.d.l.j.ff.de vul.z pu
pil.z quia tholozani z citramontani no-
stri hanc opinionē tenuerunt:ne moti cre
derentur sine ratione:hic eorum motiua
summe vrgentia referam post modernos.
¶ Primo enī moti fuerunt quia in libe-
ro homine instituto requiritur q ipse sit
heres vel mutata conditione aliū faciat

74 Secū da opinio prime con- traria.

heredem vt.d.l.si pater.quam non muta
uit filius.z sic patrē nō potuit facere here
dem.¶ Scđo z fortius substitu.venit ex
expressa testatoris puisione.s̄z pater ve-
nit ex dispōne legis:ergo expressa proui
sio testator.cessare facit puisionē legis.l.
q plures liberos.§.itaq3.z.l.cū ex filio.§.fi-
lio.z.l.ex facto.§.q̄ro.ff.d vul.z pu.¶ Ter
tio z fortius qr substitutus excludit ius
accrescēdi.l.ij.§.si duo.ff.de bono.pos.se
cundum tabu.ex eo quia substitutus ve-
nit ex expressa testatoris puisione.sed ius
accrescēdi ex prouisione legis.¶ Quar-
to z melius cōfirmatur p.l.fi.C.de pactis
conuen.tam super dote.vbi prouisio ho-
minis cessare facit puisionē legis:nā pa
ter in veritate est heres legalis:quia dcā
l.fi.de bonis que libe.facit eū heredē.Or
multas habemus leges:q prius admit-
tuntur substituti:q̄3 illi qui sunt heredes
legales:vt ex tex.in.l.fi.C.de necessa.ser-
uis heredi.insti.z in.§.si vo institutio.in
aut.de heredi.z falci.vnde sumitur aut.
hoc amplius.C.de fideicō.¶ Quinto et
fortius facit:quia quādo filius repudiat
hereditatē z h3 coheredē:certe coheres
p ius accrescendi excludit patrē.l.ij.vbi
bald.eam ad hoc not.C.ad officia.subiū
gens in puncto nostro.per illum textu.q
dicta.l.fi.C.de bonis q libe.in principio.
procedit vbi filius esset insolidum heres
institutus:quia si haberet coheredem:co
heres per ius accrescendi excluderet pa-
trem.si ergo ius accrescendi excludit pa-
trem:z substitutus excludit ius accrescē-
di.l.q̄dam testō proculo.z.l.fi.ff.de vul.z
pup.sequit q substitutus prēm excludere
debet.per regulā si vinco vincētē te.a for
tiori vincā te.l.de accessionibus.ff.de diuer.
z tēpo.prescrip.¶ Sexto facit:quia filio
repudiante pr̄ admittit ex priuilegio cō-
tra regulas iuris communis:vt dicta.l.
fi.in pri.de bonis q libe.z substitutus ad
mittitur iure cōmuni:ergo ille qui venit
iure communi eum excludit:qui ex priui-
legio.l.antiq̄ circa prin.C.ad velleya.cuz
fragilius sit ius singulare:q̄3 ius commu
ne.l.eius militis.in prin.ff.de testa.mili.
maxime quia dispō dicte.l.fi.C.de bonis
que lib.in princi.est correctoria iuris an-
tiqui contra regulam.l.is qui heres.z.l.
si quis mihi bona.§.iussum.ff.de acqui.
heredi.z sic est restringenda q̄3tū est pos-
sibile.argumento.l.precipimus.in fin.C.de
appella.ergo restringi debet ad casum
vbi filius heres institutus nō h3 substitu
tū.q casu admittēdo prēz nemini piudi-
cat.vltimo facit tex.in.l.quidā ita i testō
scripserat.ff.ad trebel.vbi substitutus ex
excludit illaz trāsmissionem:de qua ibi.z

illum,tex.ad hoc pōderauit rapha.cumanus in.d.l.si pater.vlti.colum.ff.de heredi.insti.per que oia videtur q hec opinio

75 Cōcordia opinionū sm sali.

75 sit de iure verior.† Tn̄ sali.in.d.l.fina. de bo.que libe.voluit dupliciter opiniones cōcordare dicens: q vbi filius fuit a testatore heres institutus pr̄is cōtēplatione: quod presumitur vbi testator ipm̄ instituēdo mentionē fecit explicite de patria potestate dicēdo: talem filiū Caij in eius ptāte constitutū heredē instituo. Idē si implicite sic dicendo. instituo talē filium fami.talis.sm bar.z saly.in.l.cū aliqs.C.de iure delibe.certe tunc erit vera opinio bar.vt scz filio repudiāte pater excludat substitutum.si aūt in institutione filij non fuit facta mentio de pr̄e: vel fuit facta potius causa clarioris demōstrationis psone heredis certe tunc erit vera opinio citramōtanorum: vt substitutus preferatur patri per rationes eorum. z ita cum sali.tenet alexan.in.d.l.j.ff.de vul.z pupil. ¶ Secūdo cōcordat sali.opiniones sic dicēs in eadem.l.fi. q si filius heres institutus repudiet hereditatē in fraudē pr̄is: qđ fieri pr̄sumitur: si sciens voluntatem pr̄is hereditatem acquirere volentis repudiauit: aut in fraudē pr̄is repudiare se iactauit. sm sali.ibi: z panor.in.c.in pn̄tia.xvj.colum. de proba. Et tunc sit vera opinio bart. vt pater excludat substitutū. Naz hoc est qđ vult tex.in dicta.l.fi.dū dicit q filius non potest nocere pr̄i. Si aūt fili9 nō repudiat in fraudem patris: tunc erit vera opinio citramontanorum: vt substitutus preferat. quoniā si filius hoc casu haberet coheredē z repudiaret: eius pars accresceret coheredi: nō pr̄i.l.j.C.quando nō peten.partes.que sm sali.non est correcta per.d.l.fina.multo mag accrescere debet substituto: vbi habet substitutū qui prefertur con

76 Conclusio veritatis cū bar.sm iasonem.

76 iuncto.vt dictū est. ¶ † Sed quicqd cōcordare z distinguere voluerit sali.opinio bar.est cōior: vt vidistis: z eā tenet iason. Prio p tex.qui calūniari nō potest in.d.l.fi.§.simili modo. Clare decidit: q filio repudiante pater perinde habet acsi expsse fuisset institut9. Scđo mouetur hac fortissima z subtili rōne.nā priuilegiū dicte l.fi.vt scz filio repudiante hereditas deferatur pr̄i manifeste inductū fuit in fauorem pr̄is: z vt locus fiat pr̄i. Si ergo filius repudiat pr̄e cōtradicente: talis repudiatio que dispensatiue admittitur in fauorem pr̄is facit locū substituto: vt quo ad eum primus gradus censeatur vacare: ne extinctio primi gradus que fit p repudiationem filij: operetur alium effectum z fauorem alterius persone: qz illius pro quo fuit inducta: maxime in lesionē ipsius p quo inducta fuit cōtra.l.quod fauore.C. de legi hec ratio fuit fran.areti.nā an̄ tēpora illius.l.fi.filius repudiando nō preiudicabat patri vt locus fieret substituto.l.is qui heres.§.fi.ff.de acquirē.heredi.ergo nec ei preiudicabit per.d.l.fi.quia hoc esset contra mentē illius.l.que priuilegiare intendit patrem sm iasonē. nec obstāt in cōtrarium allegata sm eū: quia ad illa respondetur q testator dicēs: si heres nō erit perinde est ac si dixisset vel aliū heredem nō fecerit. quia lex ita interpretatur dicta verba.vt.d.l.si pater.z testator censetur voluisse illud quod lex vult sm bal.in.l.precibus.C.de impube.z alijs substi.ange.in.l.si duo.ff.de acquiren.heredi.z bar.in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel. Et tanto magis est hoc verum: cū.d.l.fi.§.simili modo dicat: q pater debet admitti ac si in principio fuisset heres institutus. ¶ Similiter non obstat: q ius accrescendi excludit patrem.l.ij.C.ad orfi. Qm̄ respondetur q illa.l.nō loquitur qn̄ filius repudiauit: quia si repudiasset admitteretur pater per.d.l.fi. excluso coherede: sz loquitur in filio excluso tempore: aut mortuo q̄ exclusio preiudicat patri: vt dicam infra. Pariter non obstat dum dicebatur q dcā.l.fi.§.j.est ius correctorium quodq extendi nō debet. Qr respondetur q in casu nr̄o non fit illius.l.extensio: sed est ipsamet lex que in.§.simili modo.loquitur pr̄em admitti: acsi fuisset ab initio institutus. ¶ Preterea dcā.l.fi.nō est ppie correctoria: sed potius limitatoria: ex quo nō corrigit in totū.postremo nō obstat.l.quidā ita testō.ff.ad trebel.quia nō loquitur in substitutione: sz in translatione.vt dt.tex.ibi.translatum esse.et in ṽbo.ad matrē transferri. Qr differētia ē inter substitutionē z translationē.vt est tex.in.l.pater seuerinā.in prin.z ibi bar.ff.de cōdi.z demōstra.vt vidistis.s.in fine quarti principalis articuli in vltimo casu fallentie.

77 Extensio conclusionis q pater excludat substitutum.

77 ¶ † Stat ergo cōclusio gl.z bar.vera z cōmunis: q si filiusfamilia.fuit institutus heres: z ei datus substitutus vulgaris: si hereditatē repudiet admittitur pater excluso substituto. que qdē cōclusio ampliat habere locum siue filius qui repudiauit erat talis p ua paganus in aduēticia hereditate institutus: in qua pater vsumfructum haberet z legitimam administrationem: quo casu n ch filij repudiatio pjudicet patri: admittit ipe pr̄ excluso substituto: vt dictum est. sed etiam locum habet in filio milite occasione militie instituto herede: quo casu pater de iure cōmuni vsumfructum non habet nec administrationē cum in castrensib9 filius habeatur pro pr̄e.l.ij.ff.ad macedo. attamē si filius talē hereditatē repudiet: lz repudiatio pr̄i nō

preiudicet: cum si filius hereditatem adiret: nihil patri quereretur: poterit pater hereditatem adire: z substitutuz excludere: ac est ab initio loco filij fuisset institutus: vt si casus singularis in.e.§.simili modo: qđ est notāduz.qr p hoc demōstratur: q ratio quare filio repudiante pater admittitur: nō est ppter patris pjudiciū: qđ patri pararetur ex filij repudiatiōe. Sed vera ratio quare filio repudiāte pater excluso substituto admittitur est ppter idētitatem z vnitatem psone pr̄is z filij: qui de iure vna z eadem psona reputātur.d.l.fi.C.de impu.z alijs substi. propter quā vnitatem que sola est ratio dicti priuilegij singulariter os suum vltra oēs mūdi doctores aperuit. Iason in.d.l.j.xij.colum.ff.de vulg.z pup.dicens: q sicut filio repudiāte pater admittitur z excludit substitutū.

78 An ecōuerso pr̄e hr̄ de instituto repudiāte fili9 excludat substitutum.

† Sic etiā erit ecōuerso: si pater in testamēto alicuius heres institutus hereditatez repudiet: qr filius excluso vulgari substituto admittetur: qđ si verū sit esset magna ampliatio ad cōclusionez nostram z decisionez Bart. seu ad tex.dicte.l.fi.§.j.C.de bonisqz libe. tn̄ Iason nō figit pedem: sed reliquit super his cogitandum.

79 Pulcre limitatōes ad cōclusionem q filio repudiāte pater excludit substitutum.

79 ¶ † Hāc tn̄ conclusionem glo.z Bar.q̄ est cōis limitabitis primo locuz habere: scz q filio herede instituto repudiāte pater admittatur excluso substituto: nisi substitutus esset persona talis quā verisimiliter testator pferri voluit patri ipi9 heredis instituti: forte qr substitutus erat filius testatoris.arg.l.cum auus.ff.de cōdi.z demonst.z.l.cum acutissimi.C.de fideicō.vt elegāter decidit Bal. quem ibi sequitur Pau.in.d.l.fi.§.j. Imol.in.d.l.si pater.et idem Bal.in.d.l.cum pponas.C.de heredi.insti.z Alexan.in.d.l.j.de vulg.z pupil. Verbi gratia: mater instituit filium secundi matrimonij: z si heres nō sit: substituit ei filiū primi mr̄imonij: vel heredem instituit maritum: qui erat filiusfami.cui substituit fratrem suum: scz ipsiusmet testatricis. Certe his casib9 nō est ṽosimile testatricem voluisse patrez heredis sui preferri substituto.arg.l.tale pactū.§.fi.ff.de pact.z videtur expssum.ff.de vulga.et pupil.l.qui liberos.§.hec ṽba.ibi: sed his qui. idem sentit Sali.in eadem.l.fi.§.sancimus.ij.colū.de bonisqz libe. Nam psona substituti in hoc qz plurimum operat: qn̄ est talis: ad quā testator affectionem habuit: quia coniūcta vt dictum est. Et idem erit sm Bal.in.d.l.fi.vbicūqz ex aliquibus alijs cōiecturis apparere possit fuisse de mēte testantis substitutum pferri: sicut in simili dicit Bar.in.l.j.de vulg.z pupil.z.l.ij.de tacita pupillari q̄ nō excludit matrem pupilli; nisi ex cōditione substituti: vel alijs coniecturis appareat fuisse de mēte testātis: qđ est no. ¶ Secūdo limitabitis dictam cōclusionem locuz habere in repudiatione filij expressa: vt tunc excluso substituto pater admittatur vt.d.l.fi. Secus aūt erit in tacita: puta si filius ab adeūda hereditate excludatur per lapsum tēporis ad hereditatem adeundā pfixi: quia tūc talis repudiatio tacita nedum filium adire negligētem excludit: sed etiam patrez.et substitutus admittetur sm Bar.in.l.is qui heres.in fi.quem ibi sequūtur moderni.ff.de acquir.heredi.z in.l.j.ad fi.quem ibi seqtur Iason.iiij.colū.C.qui admitti ad bono.pos.possunt.que quo ad hoc est sm oēs etiaz hodie incorrecta. Et idem Iason in.l.si emācipata.C.de iure.z facti ignoran.videbitis tn̄ Bar.in.d.l.is qui heres.§.neqz filius.vbi hoc limitat. ¶ Tertio ex his datur etiam decisio ad aliam not.qōnez.

80 Si monach9 heres institutus repudiet vl adire nolit an mōasteriuz excludat substitutū.

80 † Si monachus fuerit heres institutus eiqz datus vulgaris substitutus: z nolit adire hereditatem: quam si adiret monasterio quereret quis in hoc casu pferatur an monasterium vel substitutus. hec qō pauce dubitationis est tenendo opinionē canonistarum dicētium: q monacho herede istituto hereditas immediate defertur monasterio [a] absqz ministerio et facto monachi heredis instituti: z absqz eo q p talem heredē adeatur hereditas. prout tenent Inno.Ioa.an.panor.z ceteri in.c.in pn̄tia.de pba.nam cum voluntas monachi sit translata in monasteriū.c.nō dicatis.xij.q.j.z.c.si religiosus.de ele.li.vj.sufficit ad acqsitōez hereditatis sola volūt monasterij seu abbatis monasteriū representantis: imo ipo iure censet mōaste

a ¶ Mōaterio An hereditas monacho delata recta via deferatur monasterio sine ministerio monachi.

81 rio acqri.l.fi.C.de sacrosan.eccl.† Quicqd eñi monacho relinquit censet cōtēplatiōe monasterij relinqui: z sic monasterio z nō ipi monacho acquirit.c.requisisti.s.eo.facit qđ a simili dicūt legiste p tex.no.in.l.filio.ff.de cōd.z demōstra.p quē bal.z pau.ibi dicūt: q relictum factū suo vel filio potest a dn̄o aut pr̄e recta via agnosci: ex quo infert ibi bal.q relictū factum monacho cōtemplatione monasterij potest recta via p monasterium agnosci sine facto monachi: z sic nolle monachi prodesse non posset substituto in preiudiciū monasterij z hanc opinionem etiam tenuit frā.de rāpo.in.l.post aditā.C.de ipube.z alijs sub.z pau.i.d.l.legatū.ff.đ leg.j.sentit ba.i.l.j.C.q admitti ad bono.pos.psit.q̄ opinio ē securior: z i eā iclinare vr ale.i.d.l.j.ff.de vul.z pupil.sed sequendo communem opinionem legistarū tenentiū hereditatē nō posse monasterio acqri sine aditōe z facto mōachi heredis isti-

futi qđ nostra esset dubitabilis. Nam.te=
nent legiste:ꝙ hereditas non querit mo
nasterio immediate:sed monacho: ⁊ per
mediū ipsi⁹ queritur monasterio.prout est
tex.in.l.fi.C.de epi.⁊ cleri.vbi expresse de
ciditur:ꝙ monachus parentū heredita=
tem sibi ab intestato defendit. Preterea
maior videtur eē subiectio seruilis q̄ mo
nachalis:quia dñs potest seruū vendere:
⁊ nolle alere:sed penitus ꝓ derelicto ha=
bere.ſm bar.in dicta.l.j.ff.de vul.⁊ pupil
la.⁊ tñ hereditas delata seruo querit me
diante persona serui ⁊ non aľs.l.iij.C.de
heredi.insti.idem erat iure.ff.in filio.l.is
qui heres.in fi.ff.de acquiren.hered.⁊ in
acquisitionibus monachus equiparatur
seruo ſm Inno.in.c.cum olim.de priuile.
⁊ bar.in.l.j.ff.de stip.seruoꝝ.Ergo multo
magis hoc dicēdum est in monacho:ma
xime quia ius adeundi hereditatem vi=
detur oino annexum persone heredis in=
stituti.l.potuit.C.de iure delibe.Or ea q̄
sunt annexa persone ⁊ inseparabilia a ꝑ=
sona non queruntur alteri recta via.l.ne
cessario.§.fi.ff.de cōmodo ⁊ piculo rei vē=
di.vt de casu nostro videtur esse tex.in.c.
statutum.xviij.q.j.vbi dicitur:ꝙ si mona=
chus efficitur eps quicqd ante quesierat
remanebit monasterio.⁊ sic clare decidi=
tur:ꝙ acquisitio fiebat per monachū mo
nasterio.Et hanc opinionē tenuit ⁊ hāc
expresse tenet spec.in tit.de sta.monach.
versic.viij.queritur.vbi dicit in aditione
hereditatis requiri voluntatē ⁊ actū mo=
nachi heredis instituti.Jaco.de are.bar
to.⁊ ange.in.d.l.j.de vulg.⁊ pupil.bar.in
l.iij.ff.de condi.furti.⁊ in.l.inde neratius.
ff.ad.l.aquil.Imo.hic ⁊ in.d.l.si paterfa=
mil.bar.bal.⁊ fulgo.in.d.l.fi.C.de bo.que
libe.⁊ lud.in.l.j.C.q̄ admitti ad bono.pos.
possunt.bal.in.d.l.iij.C.de heredi.insti.⁊
⁊ in dicta.l.fi.C.de epi.⁊ cle.⁊ i.l.ex repu=
82 diatione.C.de fideicō.† Aditio eñ he=
reditatis nedum consistit in voluntate:sz
etiā opus est facto.l.pro herede.ff.de acq
ren.hered.⁊ dicam plene in ⅌bo:mortuo
itaqz testatore.j.⁊ licet monachus volun
tatem nō habeat liberā:quia nihil potest
sine licentia abbatis:sicut nec seruus si=
ne iussu dñi.l.si quis mihi bona.§.iussum.
de acqui.heredi.Et sic intelligitur.c.non
dicatis.xij.q.j.Attamen omnino non ca=
ret voluntate:sicut videmus quando mo
nachus est electus quia nō poterit solus
superior assentire nec renūciare electioni
sine cōsensu monachi electi.d.c.si religio
sus.¶ Preterea licet quo ad iura iam q̄=
sita monasterio religiosus nullā habeat
voluntatē:secus est in querēdis maxime
in hereditate:ad cuius acq̄sitionē reqrit
aditio:in qua requirit factū heredis.qđ
sec⁹ eēt in legato.q̄ illđ recta via trāsiret
in monasteriū.Et ita loquitur bal.in.d.
l.filio.ff.de condi.⁊ demonstra.⁊ posset ꝓ
83 cedere opinio canonistarum.¶ † Venie=
do nunc ad questionem nostram princi=
palem:an monacho herede instituto re=
pudiante vel nolente adire monasteriū
adire possit ⁊ excludere substitutū:certe si
nos loq̄mur de legato relicto monacho:
in quo fuit ei substitutū:non est dubium
quin per monasteriū cui recta via dñium
rei legate acquiritur substitutus excluda
tur.vt dicta.l.filio.⁊ idem in hereditate
tenendo opinionem canonistarum.Sed
tenendo opinionem legistarum fuerunt
super hoc diuerse opiniones.¶ Prima
opinio fuit Jaco.de are.⁊ richardi malu
bre dicentium idem esse in monacho:qđ
in seruo.vt scilicet q̄admoduz seruo adi
re nolente prefertur substitutus domino.
l.cuz proponas.C.de heredi.insti.sic etiā
erit in monacho.l.fi.C.de epi.⁊ cle.q̄ mo
nachus equiparatur seruo ſm Innoc.in
dicto.c.cū olim.de priuile.⁊ bar.in.l.j.de
stipula.seruoꝝ.⁊.l.cū heredes.ff.de acq̄.
pos.⁊ Guil.de cug.in dicta.l.fi.imo dicit
tex.in.c.multos.liiij.dist.ꝙ seruitus mo=
nachalis est durior quacūqz alia seruitu=
te.⁊ hāc opinionem ꝙ monacho repudiā
te vel adire nolente preferatur substitut⁹:
tenuit ange.in dicta.l.j.ff.de vulga.⁊ pu=
pil.⁊ bal.in.l.ex repudiatione.C.de fidei=
cō.⁊ dicta.l.fi.de bo.q̄ libe.ange.⁊ imol.
in dicta.l.si pater.ff.de heredi.insti.⁊ frā=
ciscus de rampo.in.d.l.post aditam.bal.
in.§.j.insti.de vulga.substi.ange.⁊ fulgo.
in dicta.l.cum proponas.C.de heredi.in
84 sti.¶ † Secūda opinio fuit contraria
prime hñs ꝙ monacho repudiāte mona
steriū pfert substituto:quē adeūdo here=
ditatē excludit:sicut in qōne pcedenti di
ctū fuit de pre:q̄ filio repudiante excludit
substitutū.Et hāc opi.tenēt indifferenter
oēs canoniste vt per pañ.in.d.c.in pñtia.
xix.col.⁊ feli.ibi pe.colū.in fi.quā opinio.
velut equiorē seqtur Cyn⁹ i.d.l.fi.de epi=
sco.⁊ cle.⁊ bar.in.d.l.j.ff.de vulg.⁊ pupil.
85 † Plus eñ monachus eq̄parat filio q̄
seruo.vt iura loquētia de pre ⁊ filio locuz
habeāt in eo q̄ iura loquētia de seruo et
dño q̄ subiectio monachalis est magis
filialis q̄ seruilis:q̄ su⁹ pōt vendi.insti.de
his q̄ sunt sui vel alie.iur.sz nō monach⁹
sicut nec fili⁹:nisi in casu extreme necessi=
tatis paterne famis.¶ Preterea mōaste
riū cogit alere monachū:sicut pater filiū
l.si q̄s a liberis.ff.de libe.agno.Nō autez
dñs cogit alere seruum:quem vt dictum
est habere potest ꝓ derelicto.facit quod
no.glo.in.l.si longius.in fi.ff.de iudi.⁊ sic
licet monachus hereditatem repudiet:

83 An sit verū ꝙ monacho repudiante monasterium excludat substitutum.

84 Secūda opinio in h puncto.

85 Vide pulcra q̄r subiectio mōachalis est poti⁹ filialis q̄ seruilis.

tamen eius monasteriū eā adire poterit:
et substitutū excludere:q̄ hoc casu here=
ditas nō censet monacho delata:sz mo=
nasterio cui monachus preiudicare non
potest:sicut nec fili⁹ patri:cui hereditas
querēda erat:si monachus cū licētia ab=
batis eā adiuisset aut filius cū iussu pa=
tris.facit glo.singul.in.d.c.statutū.xviij
q.j.volens ꝙ eo ipso quo quis efficit mo
nachus.videt cedere ⁊ in monasterium
transferre:nedū iura ⁊ bona que habet:
sed etiā facultatē ei in posteros deferen=
dam.⁊ sic monasteriū ex sua persona at=
tenta rebellione monachi poterit adire
hereditatē.ſm bald.in quodā suo cōsilio
incip.magna questio est.vbi dicit ꝙ cum
monachus non habeat velle neqz nolle
equiparatur infanti:vt hereditatē repu=
diare nō possit:qđ secus est in seruo qui
velle hz sine dño.vt.d.l.cū pponas.ibi:
potuit q̄uis nolēte dño adire:ergo hz ⁊
nolle.Unde nō sine causa dicit tex.in.d.
c.multos.liiij.dist.ꝙ seruit⁹ monachalis
est durior quacūqz alia seruitute.idez tz
Imol.hic ⁊ Ang.aret.in.§.alien⁹ quoqz.
insti.de here.insti.Alex.⁊ Jason in.d.l.
j.ff.de vulg.⁊ pupil.nec est verū ꝙ mona
chus oino comparet seruo.vt voluit In
no.in.d.c.cū olim.nisi quaten⁹ expedit
monastrio ꝙ cōparet filio ei comparabit
ſm qđ magis expedit.vt elegāter tradit
bal.in.d.l.j.⅌si.quo ad decimū ⁊ vltimū
capl'm.C.qui admitti ad bono.pos.pos=
86 sunt.vbi ↄcludit † ꝙ monach⁹ equipara
tur seruo vel filio:put est vtili⁹ ⁊ fauora=
bilius monasterio.Or cū in pposito fa=
uorabilius sit monasterio monachū eq̄=
parari filio:q̄ tūc monasteriū tāqz pater
excludet substitutū.Certe nūqz seruo sed
filio cōparabit.dicit bal.in.l.filius.C.de
pac.⁊ Ludo.in.l.is qui heres.§.fi.ff.de ac
qui.here.habet eñ iura suitatis ⁊ agna=
tionis sicut filius.vt.d.l.fi.de epis.⁊ cleri.
⁊ pōt esse testis:imo plus ei q̄ ceteris cre
ditur.vt dixi in ⅌bo:adiecte vero impu=
beri.que locū nō habent in seruo.igit fi=
lio cōparabit:maxime q̄ in dubio semp
capimus qđ fauorabili⁹ est pie cause.ar=
gu.c.fi.de re iudi.⁊ h est veritas quā seqt
bal.in.d.l.fi.de epi.⁊ cle.lz in.d.l.fi.de bo
nis q̄ libe.sentire videret contrariū ⁊ ma
le.Et sicut abbas sine voluntate mona=
chi adire potest hereditatem:vbi mona=
chus adire nō vult:sic etiā potest mona=
cho ↄtradicēte hereditatē repudiare ſm
cōmunē opinionez.de quo per Jaco.de
are.in.d.l.fi.de epi.⁊ cle.bar.in.l.tutor.in
fi.ff.de bo.pos.⁊ per doc.in.d.c.in pñtia.
bal.in.d.l.j.C.qui admitti ad bo.pos.pos
sunt.⁊ i.l.bonoꝝ.e.ti.⁊ in.d.l.ex repudia
tione.C.de fideicō.pau.in.l.legatū.ff.de
leg.j.dūtamen repudiet de ↄsensu sui cō
uentus:qđ pbari videt.p.l.j.§.per suū.ff.
de successo.edicto.¶ Ex premissis infert
87 bar.ad decisionē alteri⁹ qōnis.† Quid
si decessit hereditate nō adita:neqz repu=
diata:an monasteriū poterit eā adire ex=
cluso substituto:ita ꝙ ta is hereditas per
monachum de licētia abbatis:vel ꝑ mo=
nasteriū viuēte monacho herede institu
to nō adita censeat ad monasteriū trans=
missa.Et pariter q̄rit si filiofamilias i te=
stamēto alteri⁹ herede instituto deceden
te nō adita hereditate nec repudiata:an
pater hereditatē filio delataz nō tñ agnt
tā ꝑ filiū nec patrē viuēte filio possit adi=
re:velut ad eū trāsmissa.Certe bar.in.d.
l.j.ff.de vul.⁊ pupil.decidit i vtroqz casu
ꝙ nō per.l.ij.C.ad officia.⁊ not.bald.in.l.
si infanti.§.fi.C.de iure deliberā.Et i mo
nacho tenuit expresse bar.⁊ bal.in.l.si cō
dicatur.ff.de condi.furti.ꝑ illū tex.⁊ bar.
in.l.inde neratius.ꝑ illū tex.h decidentē
in seruo.ff.ad.l.aquil.⁊ in.l.is pōt.v.col.
ff.de acqui.heredi.Cyn⁹.⁊ bal.i.d.l.fi.de
epi.⁊ cle.⁊ bald.in.§.j.insti.de vul.substi.
⁊ plene in.d.l.j.C.qui admitti ad bo.pos.
pñt.Quod verū intelligatis:nisi ageret
de hereditate ascendētiū:vt q̄ monach⁹
a patre suo vel auo aut altero ascendente
fuisset heres institutus:quia tunc ex potē
tia suitat' hereditatē pculdubio trāsmit=
teret ad quoscūqz:⁊ cōsequēter ad mona
sterium:iuxta.l.iij.C.de iure deliberan.
88 † Nam per ingressum monasterij nō ꝑ=
ditur suitas.vt pbatur in.d.l.fi.de epis.⁊
cle.vbi tenent guil.de cug.iaco.butriga.
⁊ bal.per illū tex.ꝙ monachus pinde suc
cedit prī:ac si monasterium nō fuisset in=
gressus.idē bal.i.l.cū in adoptiuis.C.de
adoptio.iaco.butriga.bar.⁊ bal.in auť.si
qua mulier.C.de sacro.sanc.ecc.bal.in.l.
apđ hostes.C.de suis ⁊ legiti.heredi.bal.
⁊ ang.in.l.nepotes.ff.de his q̄ sunt sui vľ
89 alie.iuris vbi dicit bal.† ꝙ epus quo ad
effectū trāsmittēdi prnā hereditatē ex iu
re suitatis nō cēset eē extra prīam ptātē:
imo illā trāsmittit ad quoscūqz:ac si in pa
tris ptāte eēt:put fuit de mente bart.in.l.
90 ite i ptāte.illo eo.ti.vbi singlr dicit † ꝙ
lz monach⁹ vel ali⁹ in dignitate exñs pa
triā ptātē exiuerit:h intelligit quo ad ea
in q̄b⁹ nō eēt sibi fauor esse in pris ptāte:
aľs secus.allegat glo.in auť.consti.q̄ di=
gnita.liberat a pria ptāte.§.j.⁊ ista ē veri
tas:lz gl.i.l.si ex causa.§.papinian⁹.ff.de
mioribꝰ tenuerit:ꝙ mōach⁹ cū sit in ptā=
te abbatis nō dr heres necessari⁹:⁊ sic nō
est heres suus prī:io si prī succedat ex te
stamēto vľ ab intestō reqritur expresse he
reditatis aditio:vt si decesserit herditate
nō adita monasterium ex potentia suita

86 Nota monachuz eq̄parari filio aut suo put magis expedit monasterio.

87 An monacho vel filio herede instituto nō adita hereditate defuncto hereditas trāsmittat ad mōasteriuz vel patrez.

88 Per ingressum religiōis nō ꝑditur suitas.

90 Religio aut dignitas liberat a prna ptāte quoties est sibi fauor:vt liberet:alias non.

tis nõ succedit.⁊ ita tꝫ Ang.⁊ male in.l.
sub cõditione.ff.de libe.⁊ posthu.nec ob
stat ꝙ monachus sit in potestate abbatꝭ
quia respondet bart.in.d.aut.si qua mu=
lier.qꝛ per hoc nõ impeditur vt suꝰ here=
ditatẽ trãsmittere sicut dicimus in emã=
cipato:qui hereditatẽ nõ aditã trãsmit=
tit sicut existẽs in potestate ꝑ.l.meminꝰ.
C.de legi.heredi.de quo plene per bart.
in.l.ventre.ff.de acquir.here.qđ nõ puto
verũ:vt dicam plene.j.in verbo: mortuo
itaqꝫ testatore.ij.Unũ restat ꝙ per ingres=
sum monasterij nõ tollitur existentia sui=
tatis:vt etiã tenet Ludo.in.d.l.is potest.
ff.de acqui.here.sicut nõ perdit generis
nobilitatem.vt dixi.s.in verbo:duas ha=
bens filias.⁊ sic hereditatẽ ascendentiũ
nõ aditã transmittit ad monasteriũ he=
res monachus.⁊ silr̃ filius hereditatẽ nõ
aditã aliorũ ascendẽtiũ trãsmittit ad pa=
trem:ac si eã repudiaret.cũ in hoc casu
paria sint mori ante aditã hereditatẽ:vł
si heres viuẽs eam repudiet.quo casu (vt
vidistis supra) pater vel monasteriũ ꝓfer
tur substituto.qꝛ vt dictuꝫ est nõ posse:vt
puta morte preuẽtus.⁊ nolle hereditatẽ

91 An hereditas extranei non adita trãsmittat ad mõasteriũ saltem.

91 adire equiparant.† Secus aũt ſm bar.
esset si filius aut monachus in testamẽto
extranei heres institutꝰ:⁊ decederet an=
te aditã hereditatẽ:qꝛ eam trãsmitteret
ad patrẽ vel monasteriũ:cũ nõ ita facili=
ter transmittat hereditas extraneorũ si=
cut ascẽdẽtiũ:qꝛ vt vidistis filius emanci
patus hereditatẽ ascendẽtis nõ trãsmit=
tit velut extraneꝰ.⁊ hoc verũ ꝙ monachꝰ
hereditatẽ extranei ad monasteriũ non
trãsmittit:nisi fuisset heres institutus ab
extraneo sub cõmemoratiõe monasterij:
qꝛ tũc vr̃ relictũ monasterio.ita elegãter
limitat bal.verba bar.in.d.l.filio.ff.de cõ=
dit.⁊ demõ.nã hoc casu monasteriũ sine
monacho talẽ hereditatẽ per monachũ
mortuũ nõ aditã poterit adire. qđ meliꝰ
ꝓbat:lꝫ ipse bal.nõ dicat in.l.cũ aliquis.
C.de iure delibe.⁊ idẽ filius esset sub cõ=
memoratione patrie ptãtis heres insti=
tutus.vt.s.tetigi:⁊ tangit Panor.hic in
ꝓn.Sꝫ aduertatis qꝛ Jo.an.⁊ cõiter oẽs
doc.in.d.c.in ꝓsentia.de ꝓba.tenẽt ĩ mo
nacho ꝙ etiã si in testamẽto extranei fue
rit heres institutus: hereditas indistin=
cte trãsmittit ad monasteriũ nõ fctã dif=
ferẽtia an fuerit sub cõmemoratiõe mo=
nasterij:vel simplr̃ institutꝰ qđ tenere est
securiꝰ.vt.s.dixi.qꝛ monachus velle non
hꝫ:neqꝫ nolle.ideo sua volũtas nõ atten
ditur:sed solũ inspicitur voluntas abba=

92 Si hr̃s hꝫ vulgarẽ substitutuꝫ ⁊ nihilominꝰ hꝫ fideicõmissariũ q̃s eorũ preferat herede repudiãte.

92 tis. ¶ † Alterius circa premissa dubita
tur: si heres institutus habeat substitu=
tum vulgarem casu quo heres non sit.⁊
nihilominꝰ sit rogatus restituere heredi
tatẽ:⁊ sic habet substitutũ ⁊ fideicõmissa
riũ:⁊ dictꝰ heres repudet hereditatẽ:⁊ fi=
deicõmissarius petit ipm̃ cogi adire:vt si
bi hereditas restituatur.l.cogi.⁊.l.nã qđ
.§.si quis cõpulsus.ff.ad trebel. ex aduer=
so etiaꝫ instat vulgaris substitutus:quasi
conditiõe substitutionis stante petẽs he=
reditatẽ quis illorum preferatur. Et certe
bar.in.d.l.j.ff.de vulga.⁊ pupil. cõcludit
ꝙ aut fideicõmissum fuit etiam tacite a
substituto repetitum:⁊ tũc prefertur fidei
cõmissarius.l.si patroni.§.fin.ff.ad trebel.
alr̃s prefertur substitutus vulgaris.l. non
iustam.C.ad trebel.tamen finaliter se re
mittit ad notata.in.l.facta.§.iulianus.ff.
ad trebel.Hãc distinctionem simpliciter
tenuit ang.in dicta.l.quã et tenuerãt pe.
⁊ Cy.sꝫ idẽ ang.in.d.l.si patroni. vult in=
distincte:ꝙ preferatur fideicõmissarius ꝑ
dictum.§.iulianus.ſm ꝓmũ gl. intellectũ
ibi:ideo dynus ⁊ bar.in dicto.§.fi. repre=
hendũt distinctionem glo.ibi.⁊ hanc vl=
timam opinionem sequitur bar.in dicto
.§. iulianus.⁊ imol.in.d.l.j.de vulgari et
pupilla.concludens ⁊ bene:ꝙ siue fidei=
cõmissum fuerit a substituto repetitum si
ue nõ semper fideicõmissarius prefertur:
⁊ excludit substitutum.qđ etiam videtur
esse de mente testatoris.ex quo per fidei=
commissum reliquit:cum sciret vel scire ꝓ
sumeretur iuris dispositionem.l.leges sa
cratissime.C.de legibus.quequideꝫ iuris
dispositio vult fideicõmissarium posse co
gere heredem institutum adire heredita
tem vt sibi restituatur.l.j.⁊ per totum tit.
ff.⁊.C.ad trebel.⁊ sic solũ videtur dedisse
vulgarem substitutum casu quo fideicõ=
missum nõ haberet effectum. Puta quia
institutus decederet hereditate non adi
ta:⁊ ante omnem iussuꝫ de adeundo per
iudicem sibi factum. vt excludamus qđ
habetur in dicta.l.non iustam.C. ad tre=
bel.⁊ etiam vbi heres decederet nulla fa
cta transmissione iuris deliberandi.vt ex
cludamus quod habetur in glo. magna
in.l.eam quaꝫ.C.de fideicom.hec vera iu
ris decisio confirmat ꝑ tex.i.l.qꝛ poterat.
in fi.ibi:his quibꝰ her̃ditas relicta ẽ. quẽ
ibi doc.ꝓsertim imol.exponũt scꝫ sustitu=
tis vulgariter.ff.ad trebel. vbi est casus:
ꝙ ne heres iustitutus nõ adeundo possit
deferri facere hereditatẽ vulgariter sub=
stitutis poterit inuitus ꝑ fideicõmissariũ
cogi adire.⁊ hec opĩo cẽsetur verior. quã
tenuit bald.in.d.l.non iustam .imol.hic ⁊
alexan.in dicta.l.j.de vul.⁊ pupil.xj. col.
Nec obstat si diceret:ꝙ testator dãdo he
redi substitutum vulgarem satis videtur
ei dare potestatem non adeundi si he=
res esse noluerit:et sic qui volũtate testa
toris abstinet non dꝫ posse cogi adire.l.

qui autem.in princi.ff.si quis omissa cau
sa testa.ſm glo.in.d.l.non iustam. Quo=
niam ad hoc rñdet ibi singulariter bald.
ꝙ illđ ꝓcederet:vbi testator substituisset
vulgariter tm̃:⁊ neminẽ ꝑ fideicõmissuꝫ.

93 Qualiter itelligitur per dationeꝫ vulgatis substituti suitatem tolli.

93 † Ex hoc singulariter inferens limitari
oẽs leges:que dicũt per dationẽ vulga=
ris substituti tolli suitatẽ.qꝛ hoc est verũ:
vbi testator substituit solũ vulgariter.secꝰ
si etiã substituat per fideicõmissum. Ex q̃
infert:ꝙ si in testõ addidisset clausulam:
quã notarij sepe apponũt scilꝫ. substituit
vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicõmissuꝫ:
tunc nõ vr̃ data filio heredi licentia absti
nendi:quin suitas operetur oẽs suos effe=
ctus.qđ dicit perpetuo menti tenendũ.vt
videbitis infra in verbo: mortuo itaqꝫ te=
statore.ij.prope fi. Et si vnus ⁊ ideꝫ esset
heredi vulgariter substitutꝰ:⁊ per fideicõ
missum eligere posset alterã substõnẽ: ex
qua succedere vellet.l.qui recusare.§.titiꝰ
ff.ad trebel.facit dictus.§.iulianꝰ.ſm vnã
lecturã.Si autẽ heredi datꝰ fuerit cohe
res:⁊ substitutus fideicõmissariꝰ:substitu
tus ꝓfertur:⁊ coheres excludit ſm ange.
imol.⁊ alex.in.d.l.j.nisi iaꝫ expirasset sub
stitutio fideicõmissaria:vt ibi per eos.de
hoc tñ puncto dicã plenius in huius sub
stitutiõis sexto principali articu.post q̃r=
tũ fallẽtie casum:de quo videatis ange.
in §.fi.insti.ad orphicia. ¶ Ex premissis
restat vlterius decisio alterius q̃stionis.

94 An herede indigno repudiãte: fiscꝰ preferatur substituto.

94 †Si heres institutus erat indignꝰ:⁊ ei
datꝰ vulgaris substitutꝰ:⁊ heres indignꝰ
hereditatẽ adire recusauerit: an fiscꝰ cui
applicata fuisset possit excluso substituto
hereditatẽ cõsequi:sicut eam auferre po
tuisset ab herede instituto adeunte. Pro
cuius dubij itellectu vos canoniste debe
tis scire:ꝙ idigni ⁊ incapaces nõ pñt he=
redes institui.l.j.C.de heredi.insti.gl.pla
na in.§.legari.insti.de legatis. Et si tales
indigni instituantur:⁊ hereditatẽ adeãt:
hereditas ab eis aufertur que fisco appli
catur.l.papinianus.§.meminisse.ff.de in=
offi.testa.idem si post mortem testatoris
efficiantur indigni.veluti si occidãt testa
torem:vel eius mortem non vindicaue=
rint.vt.ff.⁊.C.de his quibus vt indig.per
totum. Et habuistis aliqua in verbo:con
didit secundo:⁊ dicam in verbo: mortuo
itaqꝫ testatore.primo. Ad questionẽ ꝓn
cipalem respondet Barto.in dicta.l.j.ff.
de vulgari et pupilla. ꝙ fiscus prefertur
substituto.l.si pater.ff.de heredi.institu.⁊
l.sequẽs questio.in pricipio.ff. ad silleia.
⁊.l.in seruitutem .§.ei qui.ff.de bon.liber=
to. nam licet ip se institutus non sit he=
res:tamen facit alium scilicet fiscum he=
redem.ergo substitutus repellitur: vt di=
cta.l.si pater.⁊ tenebitur tunc fiscus ad le
gata ⁊ fideicõmissa:licet hereditate ꝑ he
redẽ nõ adita.vt plene no.in.d. l.eã quã.
C.de fideicõ.⁊.l.recusare.§.in fisco .ff .ad
trebel. videatis eundẽ bar.in.l.si sequẽs.
⁊.l.eius q̃ delatorẽ.§.fi.ff.đ iure fisci.⁊ hãc
opinionẽ scilicet ꝙ fiscus substituto pre=
ferat tenet imo.post bar.in.d.l.j.de vul.⁊
pupil.dicens ꝙ aut hereditatẽ adiuit il=
le indignus:⁊ tunc clarũ est substitutũ ex
cludi ꝑ.l.post aditã.C.de impube.⁊ alijs
subst.aut nõ adiuit:⁊ iura presumũt ⁊ tũc
in fraudem fisci nõ adire.ſm glo.in dcõ
.§.in fisco.⁊ ita tenet guil.de cug.in.l. ꝓci=
bus.C.de impube.⁊ alijs substi.imol.hic:
⁊ est cõis opinio:quã sequũtur alex.⁊ ia=
son.in.d.l.j.⁊ ange.in.l.fi.C.de insti.⁊ sub
sti.licet in.d.l.j.tenuerit contra bart.ex eo
ꝙ fiscus nõ venit tanqꝫ heres indigni:sꝫ
tanqꝫ successor vniuersalis ad bona va=
cantia.vt.d.l.recusare.§.in fisco.ff. ad tre
bel. ¶ Preterea quia qua ratione veniẽ=
tes ab intestato istius indigni repudian
tis substitutum excludere nõ possunt:ita
nec fiscus.plus dicũt docto.ꝙ sicut fiscus
excludit substitutum:sic etiam si heres in
dignus coheredem habeat fiscus in par
tem indigni succedendo impedit ius ac=
crescẽdi.vt dicta.l.si sequẽs.⁊.l.ij.§.si duo.
ff.de bo.pos.secundum tabu.restat ergo
conclusio quo ad primum huius substitu
tionis effectuꝫ:ꝙ nisi institutus repudiet
ita ꝙ nulla sit spes ꝙ amplius non possit
esse heres:nec aliũ heredem facere:quia
stante herede non venit sustitutus cum
concurrere non possint institutus ⁊ sub=
stitutus simul:vt admittantur in heredi=
95 tate testatoris. † Nisi in sequentibus
casibꝰ:in quibus simul concurrunt ⁊ ad=
mittuntur institutus ⁊ substitutus. Prio
ſm bar.in casu.l.si pater.ff.de heredi. in=
sti.§.fi.insti.de vulga.substitu.⁊.l.cum pro
ponas.C.de heredi.instit.vbi per docto.
Secundus casus est: quando patronus
fuit institutus a liberto:⁊ in aliqua re pro
pria vel hereditaria fuit in legitima gra=
uatus:quia tunc ipse habebit legitimam
portionem sibi debitam: ⁊ residuum ha=
bebit substitutus:si ipse patronꝰ iudiciuꝫ
testatoris adimplere nolit.l.si libertꝰ pa=
trono.ff.de bo.liberto. de quo plene ha=
buistis supra in principio huius q̃rti ꝓn=
cipalis articuli. Tertius casus est in filio
a patre herede instituto eodẽ modo gra
uato:sicut dixi in patrono.quia per ean=
dem imo maiorem rationem ipse filiꝰ he
res institutus retinebit legitimam. Et in
residuo vocabitur substitutus.vt ibi ple=
ne dixi. Quartum casum ponit paul.
in.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.te
sta.scilicet quando filio sub conditiõe po
testatiua cũ vltra legitimã non grauãre

95 Nota sex casus in quibꝰ pñt institutꝰ et substitutus simul concurrere.

heredea patre instituto dat⁹ fuit vulga-
ris sustitutus:nā poterit filius incōtinen
ti deducere legitimā sibi debitā sine vllo
grauamine:τ in residuo poterit substitu-
tus venire. Sed alex.in.d.l.j.de vulga. τ
pupil.nō putat hoc verū:nā aut fuit insti
tutus fili⁹ sub cōditiōe aliquid dandi al-
teri:τ hoc est decisum. ꝯ.in.ij.τ.iij.casib⁹.
per.d.l.si libertus patrono.aut fuit insti-
tutus sub alia cōditione ptātiua non ꝯsi
stente in aliquid dando de suo:que tamē
cōditio facilis est.τ tūc male loquitur paul.
cum non possit hoc casu filius taliter in
stitus retēta legitima residuū repudiare.
ꝭm bart.in.l.quia poterat.ff. ad trebel.et
cōiter alios doct.in.l.heres.C.de impu.τ
aliis substi.p.l.iam dubitari.ff.de hered.
insti.Sed in pposito nr̄o paria sunt filiū
esse heredē institutum si heres esse volue
rit:vel sub simili ꝯditione facili:qr vtroqz
casu censetur nolle esse heres:si eā nō im
plet:vt habuistis sup verbo:reliquit.ergo
nec poterit legitimā retinere. Quītus ca
sus in quo ꝯcurrunt institutus τ substitu
tus est:quando in pte hereditatis fuit q̄s
pure institutus:τ in alia pte sub cōditio-
ne.in qua parte sub cōditione relicta da-
tus fuit substitutus vulgaris in casu defi
cientis cōditionis:que si deficiat cōcurre
re poterunt institutus in pte pura: τ sub-
stitutus in pte cōditionali.per.l.si te solū.
ff.de heredi.insti.τ.l.cum heres.§.fina. ff.
de acqui.heredi.ꝭz alex.τ iasonem in.d.l.
j. ¶ Sexto casu τ fortiori concurrunt ꝭm
rapha.in.l.q̄diu.la.j.ff.de acqui. heredi.
τ in.l.si plures.C.de condi. insertis. scili-
cet quādo testator instituit titiū in certa
parte sua sub conditione:si nauis ex asia
venerit. Et in eadem parte sit heres insti
tutus sub alia cōditione: puta si impera-
tor in italiā venerit.τ in casu huius secū-
de cōditionis deficientis caium vulgari
ter substituit.nā si eueniat pma cōditio:
scz nauis ex asia.scd̄a ꝟo ꝯditio deficiat
quia forte imperator priusq̄z veniat in ita
liam moritur.tunc ꝭm eū cōcurrunt vtriqz
in eadem parte:quia vterqz habet mentē
testatoris.arg dicte.l.si te solū. Et de ma
teria quādo institutus τ substitut⁹ simul
concurrant: videatis bal.in.l.sancimus.
in princi.C.de inoffi.testa. vbi quando fi-
lio heredi instituto relicta esset legitima
titu.legati posset filius eam acceptare:et
hereditatem repudiare.quo casu concur

96 De secundo effectu huius substitutionis quia testm̄ sumere pōt vires a scd̄o gradu

96 rent institutus τ substitutus. ¶ † Secū
dus effectus vulgaris substitutionis est:
quia testamentuz sumere pōt effectū a se
cundo gradu:scilicet a substitutione.l.iij.
§.fi.ff.de libe.τ posth. circa cuius intelle
ctum est sciendum:ꝙ quandoqz primus
gradus non habet effectum propter defe
ctum contingentem ex parte instituētis:
quandoqz propter defectum contingen-
tem ex parte heredis instituti. Primo ca
su aut ille defectus fuit defectus preteri-
tionis vel exheredationis:puta quia fili⁹
testatoris fuit in testamento preterit⁹:et
tūc si fuit preteritus simpliciter totum te-
stamentum est nullum: idem si fuit exhe-
redatus indebite:quia tūc rumpitur etiā
quo ad secundum gradum.τ sic ab eo nō
potest testamentum sumere effectū: quia
ideo preteritus vel exheredatus rumpit:
vt faciat sibi locum:non alteri.l. penulti.
vbi Bart.ff.de iniusto rupto.testa. Si au
tem filius esset preteritus in primo gra-
du:sed in secundo esset institutus aut rite
exheredatus:tunc licet testamentū in pri
mo gradu non sortiretur effectum:tamen
effectum sumit a secundo gradu.vt dicta
l.iij.in fine.ff.de liberis τ posthu. τ idem
si fuerit alius defectus ex parte instituen
tis in primo gradu:qui cessat in secundo.
quia tunc indistincte potest testamentum
a secundo gradu incipere.l.nam si miles.
ff.de iniusto rupto testa.τ.l.is qui soluen
do.ff.de heredi.institu. ¶ Secundo casu
principali quando est defectus ex parte
instituti tunc indistincte potest a secūdo
gradu incipere:siue primus heres insti-
tutus nolit heres esse.l.iaz dubitari.ff.de
heredi.insti.siue primus sit exclusus tēpo
re.l.q̄diu.ff.de acquirē.heredi. siue sit ex
clusus morte:qr tēpore testamenti sit mor
tuus:vel post testamentū viuo adhuc te-
statore.l.vnica.§.τ cum triplici.τ.§.pro se-
cundo.C.de cadu.tollen.τ.l.thays.§.splē-
didorus.ff.de fideicom.liberta siue sit ex-
clusus deportatione:vel alia damnatio-
ne.l.gallus.§.τ q̄d si tm̄.ff.de lib. τ posth.
τ.ff.de bo.liberto.l.si necesse.§.j.siue exclu
datur ratione alterius incapacitatis: for
te quia heres institutus non est de legiti-
mo matrimonio natus:qr spurius.l.ij.C.
de hered.insti.ꝭm bar.i.d.l.j.de vul.τ pu-
pil.τ in dicta.l.iij.§.fi.de liber. τ posthu.
97 ¶ † Q̄d est indubitanter verum.videlz ꝙ
testm̄ potest sumere effectum a scd̄o gra-
du:scilicet a substōne si loquamur de vul
gari expressa. Sz dubiū est q̄d si institut⁹
in primo gradu pōt heres esse:sz nō eo dē
modo quo defunctus voluit:puta qr suus
vel necessarius fuit heres institutus: qui
tm̄ tēpore mortis testatoris repitur emāci
patus:vel necessarius repitur manumis-
sus:an admittetur institutus:vel substitu
tus.τ dicatis ꝙ aut hec substitutio facta
fuit ex necessitate:vt qn̄ nepos substituit
filio:τ tunc substitutus preferatur.l. gal-
lus.§.et quid si tm̄.ibi:emancipatus esset
ff.de liber.τ posthu. Videt em̄ substitut⁹
in illum casum scz:si fili⁹ desijt esse suus.

vt ibi patet ꝭm vetera iura.ffoꝝ. Hodie
vero de iure nouo forte aliud esset.vt ple
ne per Bar.in dicto.§.τ quid si tm̄. Si ꝟo
substitutio facta fuit ex volūtate:tūc pre
fertur institutus nō attenta illius status
mutatione.vt dicta.l.gallus.§.fi.τ instit.
de heredi.inst.§.seruus autē.τ est expres-
sum in.l.paterfamil.titiū.ff.de heredi.in
stitu.quia videtur substituere in eum ca-
sum si heres non erit quoquo modo.

98 An testamētū sumere possit vires a tacita vulgari.

98 ¶ † Sed nūc magnum succedit dubiuz
si pupillus cui pupillariter fuit substitu-
tum:quo casu illa pupillaris expressa ta-
citam cōtinet vulgarē/repudiet heredi-
tatem seu abstineat ab eadē:τ sic nō vult
esse heres. an testamentū possit assumere
vires a tacita vulgari cōprehensa in pu
pillari/vel alia substitutione expressa. Su
per quo licet fuerint varie docto.opinio
nes:tamē cōis cōclusio est ꝙ testamentū
sumere potest vires τ effectū etiā ab illa
tacita vulgari cōprehensa sub pupillari
nam licet pupillaris expressa sub qua cō
tinetur vulgaris tacita requirat aditio-
nem hereditatis.vt plene videbitur ista
in materia pupillaris substitutionis:ta-
men vulgaris tacita sub ea cōprehensa
hoc nō requirit: immo potest ab ea inci-
pere.casus est in.l.neqz enī.in fi.cum.l.se
quen.ff.de testa.mili.vbi.sub expressa fi-
deicōmissaria ꝯtinetur vulgaris tacita/tm̄ lz
illa fideicōmissaria requirat hereditatis
aditionē:sine q̄ nō posset ab illa testamē-
tum sumere vires.l.ille a quo.§.si testamē
to.ff.ad trebellia.tamen illa tacita vulga
ris aditionem non requirit.vt ibi. Nec
obstat si quispiam diceret ꝙ ibi contine-
tur speciale:quia fateor ꝙ speciale conti
net in eo q̄d ibi fideicōmissaria trahitur
ad directam.q̄d alibi preterq̄z ibi non re
peritur: sed in hoc q̄d illa tacita vulga-
ris testamentum confirmet:nō est in hoc
speciale:sed est ius cōmune.vt ibi ptz.et
hanc opinionem videtur tenere glo.in.l.
lex cornelia.ff.de vulg.τ pupil.τ.ff.de vē
tre inspicien. l.penulti.ꝭm Bar.in dicta
l.j.de vulga.τ pupil.de quo videtur text.
in.l.pantho.ff.de fideicō.liberta.idem te
net Imol.in dicta.l.j.referens Ange.ibi:
ita in voce tenuisse.nam facta expressio-
ne pupillaris verisimile est ꝙ si testator
cogitasset pupillum repudiare:etiam vo
luisset substitutum admitti.facit.l.si pa-
ter filium.ff.de vulg.τ pupilla.intelligen
do ꝙ ibi tractetur de tacita vulgari:put
tenet Iaco.de are.τ cōiter alij.τ Oldr.
consil.xx.incipiē.quidam habens.τ bal.
in.l.fi.C.de insti.τ substi.vbi ad hoc pon
derat glo.fi.idez bal.in.l.quidā eulogio.
C.de iure deliberan.τ in.l.tractabatur.
ff.de testa.mili.τ in.l.vnica.§.pro secūdo.
C.de cadu.tollen. que opinio est verior
ꝭm alexan.in dicta.l.j.de vul.τ pupil.vbi
plene respondet.τ etiam iason ad contra
ria que fieri possent in cōtrarium.nec ob
stat ꝙ vitiato expresso vitiatur tacituz:ex
q̄ videbatur ꝙ vitiata pupillari expressa
propter hereditatem nō aditā vitiaretur
etiā tacita vulgaris sub ea cōprehēsa:nā
respōdetur ꝙ illud est verum:quando ta-
citum se haberet ad expressuz velut acces
soriuz.sed secus vbi vtrunqz est pariter pri-
cipale:vt hic. quia eque principalis est
in casu nostro tacita vulgaris:q̄ stare pos
set de iure sine pupi.sicut ipsa pupillaris
expressa.facit.l.si fideiussor.i pri.vbi bar.
ff.de lega.j.τ per hanc rationē plus dicūt
gl.i.d.l.lex cornelia.τ.l.pr̄ capt⁹.ff.d̄ vu.l.

99 An mortuo herede pupillo viuo testatore veniat pupillaris substitu. ex tacita vulgari.

99 τ pu.τ guil.de cug. † ꝙ ēt si pupill⁹ cui
facta fuit pupillaris expsa viuo patre te
statore decesserit:τ sic pupillaris euanue
rit:que sine hereditatis aditiōe cōsistere
nō pōt:tamē adhuc durabit vulgaris ta
cita sub ea cōprehēsa:cui⁹ virtute substi-
tutus vocabitur.qr nihil repugnat ꝙ vul
garis tacita locū habeat vitiata pupilla
ri expressa:cū vt dictū est vitiato expresso
nō ppter hoc vitiet tacitū eque principa
le.vt.d.l.si fideiussor.τ sic testm̄ assumere
poterit vires a tacita vulgari:si pupillus
heres insti.nō possit heres eē.ac si heres
esse nollet.τ ita tz bal.in dcō.§.pro secun-
do.ad hoc ponderans ibi gl.in ꝟbo:sub-
stitutus.τ idem bal.in.l.humanitatis.ꝟ.
octauo τc.C.de impube.τ aliis subst.imo.
hic.τ post latā disputationē alex.τ iason
i.d.l.j.ff.de vul.τ pupil.ita cōcludētes cō
tra bar.τ sequaces subiungētes q̄d est for

100 Quid si substi. pupillaris facta fuerit ventri an vētre non nascēte veniet substi. ex tacita vulgari.

100 tius † ꝙ si substitutio pupillaris facta
esset ventri:τ venter non nascatur:τ sic he
res esse non potest:etiam in hoc casu ex
tacita vulgari admittetur substitutus:li-
cet casus testatoris non contigerit.vt pro
bat text.τ clarius glo.in.l.qui ventri.ff.
de ventre inspicien.τ.l.ab exheredati sub
stituto.§.fi.ff.de lega.j.τ in.l.si nemo.§.fi.
in ꝟbo:substituto.ff.de testa.tutel.τ ita ēt
tenuit alberi.in repetitione.ru.ff.de vul-
ga.τ pupil.substi.vbi refert hanc questio
nem habuisse de facto:quam ita vidit de
terminari τ bald.in.l.fi.vltima col.C.de
insti.τ substitu.que decisio vera esse con
firmatur contra barto.duplici medio.
101 ¶ † Primo quia prouisio in vnū casuz
extenditur ad alium casum omissum quā
do testator in casu omisso verisimiliter
idem disposuisset.vt plene habuistis su-
pra in.iiij.principali articulo. ¶ Secūdo
102 facit,† ꝙ in substitutione(vt valeat) fit
largissima interptā.vt ibi dcm̄ fuit:ac pos
seten⁹ fauet eidē.τ ita tenēdū ē ꝭm eos:τ
bene reiecta distinctione bar.in dicta.l.

103 De tertio huius substõis effectu q꞉ cõtinet tacitā pupillarē q̄tiens fit pupillo.etiā si mr̄ pupilli esset in medio.

103 ¶ † Tertius effectus huius substitu
tionis vulgaris est.q꞉ quotiēs fit filio pu
pillo heredi instituto expressa cõtinet in
se tacitā pupillarē.⁊ ratio est q꞉ sicut pa
ter vulgariter substituēdo filio suo pupil
lo si heres nõ esset voluit ei puidere casu
quo heres nõ esset.⁊ sic vulgariter vt so
nant ṽba substitutiõis:sic etiā presumit
lex ⁊ interpretat᷑ q̄ similiter voluit ei pui
dere in casu quo heres esset:⁊ ifra puber
tatē:infra quā testari nõ põt decederet.l.
iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pupil.sub.⁊ est
verissima ɔclusio quā ampliando dicere
potestis eā esse verā:etiā si mater pupilli
sit in medio.q꞉ adhuc vulgaris facta pu
pillo tacitā ɔtinebit pupillarē.ßm glo.in
l.precib⁹.C.de impube.⁊ aliis substi.quā
sequunt᷑ cõiter doc.lȝ gl.in.l.centurio.ff.
de vul.⁊ pupil.dixerit contrariū ⁊ male.
ßm bal.in.d.l.fi.C.de insti.⁊ substi.Verū
tamē dictas glo.potestis cõcordare hoc
modo.expressa vulgaris filio pupillo fa
cta tacitā(etiā matre pupilli i medio exi
stente)cõtinet pupillarē dubiā ⁊ incertā:
que ex futuro declarabitur euētu:quia si
mater superuiuat filio:⁊ velit ei in pupil
lari etate decedēti succedere:tacita pu
pillaris in vulgari ɔtēta nõ sortit᷑ effectū
⁊ sic in effectu nõ censet᷑ ɔtineri obstante
mr̄e pupilli ei succedere volēte.⁊ ita for
te intellexit glo.in.d.l.centurio.Si autez
pupillus heres superuiuat matri:vel su
peruiuat mater:que tamē nõ vult ei suc
cedere:⁊ certe tūc in vulgari censetur in
clusa tacita pupillaris:⁊ cū effectu:et ita
loquitur glo.in dicta.l.precibus.ßm Ja
so.ibi.⁊ Alex.in.d.l.centurio.post bar.in
dicta.l.i.de vul.⁊ pupil.⁊ sic tacita pupil
laris matrem pupilli nõ excludit:nisi in
casibus quos dicā infra in materia pu
pillaris substitutionis in sexto principa
104 li articulo.† Ex quibus habetis tres
notabiles effectus.Prim⁹ est q̄ si facta
vulgari substitutione filio pupillo mater
pupilli sit in medio:que premoriat᷑ filio
suo pupillo.⁊ post eam moriat᷑ i etate pu
pillari:ipse pupill⁹ tūc substitut⁹ admit
tet᷑ ex tacita pupillari:q̄ ceteros ab inte
stato venientes excludet p tex.in dicta.l.
fin.C.de insti.⁊ substi.¶ Scd̄s effectus ⁊
notabilior est:q̄ etiam si mater pupillo
non premoriatur:immo superuiuat:sed
filio succedere nolit intra pupillarem eta
tem morienti.⁊ sic renūciet hereditati fi
lii:substitutus veniet ex tacita pupillari:
cum non referat an mater premoriatur/
vel superuiuat ⁊ successioni filii renūciet.
l.ii.§.sed si sunt sui.⁊.§.sequenti.ff.ad ter
tul.ßm Barto.in dicta.l.centurio.ii.col.
quem ibi sequitur Ange.⁊ Bal.in dicta
l.fi.⁊ dicta.l.precibus.in prima oppo.li

104 Vide tres elegātes ɔclusiones in hoc pūcto.s.qñ mater est i medio.

cet ange.sibiipsi cõtrarius in eadē.l.pre
cibus.tenuerit per pulcras ⁊ apparētes
rationes hoc casu per existentiā matris
que pupillo filio suo superuixit substitu
tum excludi:q̄uis ipsa succedere filio nõ
lit:attamē prima opinio cõiter tenet᷑ ßm
iasonē ibi.iiii.col.vbi efficaciter tollit ra
tiones ⁊ motiua ange.Concludens sub
stitutū ex tacita pupillari h̄ casu admitti.
⁊ idem crederem:si mater viuente adhuc
filio suo pupillo future successioni filii ex
certa scientia renūciasset cum iuramento
quia etiam hoc casu si mater pupillo su
peruiueret:substitutum nõ excluderet.cū
habeat᷑ p mortua ciuiliter quo ad filii fu
turā successionē cui renūciauit:per ea que
plene habuistis in ṽbo duas hñs filias.i
vltimo casu fallētie:tractādo materiā pa
cti de nõ succedēdo.¶ Terti⁹ effect⁹ p̄di
cte decisionis est ßm pau.in dicta.l.preci
bus.quia si mater esset negligens per an
nū in acceptādo tutelam filii impuberis:
vel in nõ faciendo ei prouideri de idoneo
tutore:priuatur successione filii.l.ii.§.con
festim.ff.ad tertull.⁊.l.sciāt.C.de legi.he
redi.Unde isto casu etiam substitutus ad
mittetur ex tacita pupillari contenta sub
vulgari expressa.Que omnia sunt notā
da velut quotidiana ⁊ magnā limitationē
dantia ad dictā.l.fi.C.de insti.⁊ substi.fȝ
105 iasonē in.d.l.precibus.¶ † Secundo
ampliatur dicta nostra cõclusio.scȝ q̄ vul
garis expressa filio pupillo facta tacitam
continet pupillarē:nedum si sit integra:
idest integraliter facta in tota sua specie:
sed etiā si facta fuerit in vno casu de con
tentis in ea.Pro cuius intellectu reme
morari habetis qd̄ dixi supra in.iiii.arti.
principali.videlicet q̄ substitutio vulga
ris duos continet casus:scȝ si institut⁹ he
res esse noluerit:vel si non potuerit.⁊ si h̄
substitutio in altero predictoꝝ casuū fiat.
Puta in casu si heres esse noluerit:porri
gitur ⁊ extenditur ad alium casum:scili
cet si heres esse nõ potuerit.⁊ econtra vt
ibi plene dixi.Or nūc ad ꝓpositum rede
undo ego dico:q̄ caplm̄ si heres esse no
luerit:vel caplm̄ si heres esse non potue
rit:continet tacitā pupillarez actu ⁊ apti
tudine perinde ac si substitutio facta fuis
set plene in oēm casum vulgarē.et sic in
tegre.de quo est casus singularis i dicta
l.fi.C.de insti.⁊ substi.vbi dicitur ⁊ oēs
in hoc concordant.q̄ substitutio facta si
posthumus nõ nasceretur est vulgaris in
vno casu concepta scilicet in casu impotē
tie:cuȝ si non nascatur heres esse nõ pos
sit.l.qui ventri.ff.de ventre inspicien.⁊ ta
cite alium casum continet:scilicet nolun
tatis.ita q̄ si nascatur ⁊ heres esse nolit
substitutio suum sortietur effectuȝ.ita q̄

105 Ampliatio huius effect⁹ vulgaris substõnis.

licet concepta fuerit in vnum dūtaxat ca
sum.⁊ sic nõ est integre expressa:tñ pars
cõtinet tacitam pupillarem:scilȝ si heres
fuerit:⁊ in pupillari etate decesserit ßm
bald.⁊ sal.in.d.l.fi.vt sentit etiā glo.ibi:
⁊ tenet ang.in dicta.l.i.de vulga.⁊ pupil.
Et illa pupillaris tacita sub expressa vul
gari cõtenta est tante virtutis ⁊ efficacie
q̄ oīa legata relicta in vulgari expressa
censentur esse repetita in pupillari taci
ta sub ea cõprehensa.vt est glo.in.l.fi.iū
cta cum glos.i.in.l.legata inutiliter.ff.de
lega.i.ßm Rapha.facit glo.in.l.apud iu
lianū.§.i.vbi Bart.⁊ docto.ff.ad trebell.
106 ¶ † Hec tamē cõclusio sic extēsa:(scȝ
q̄ substitutio vulgaris expressa tacitam
cõtinet pupillarē)fallit in sequētibus ca
sibus:in quibus eam nõ cõtinet.¶ Pri
mo vbi substitutio vulgaris fieret perso
nis disparibus heredibus institutis.l.q̄
uis.C.de impub.⁊ aliis substi.puta si fiat
duobus filiis quoꝝ vnus est pupillus in
patris potestate constitutus.⁊ sic capax
pupillaris substitutionis:alter ṽo est pu
bes:⁊ si sit pupillus tñ est emancipatus
vel extraneus.et sic incapax pupillaris
substitutionis.Certe hoc casu substitu
tio vulgaris ambob⁹ equaliter facta nõ
continebit nisi duas vulgares:vnam scȝ
in persona cuiuslibet heredum instituto
rum.⁊ nequaq̄ȝ cõtinere potest pupilla
rem tacitā:etiaȝ in persona pupilli in po
testate testatoris cõstituti:quia verbū cõ
mune pariter relatū ad duos debet equa
liter operari in vtroq̄ȝ.vt.d.l.q̄uis.et in
telligatis dictam.l.q̄uis.⁊ qd̄ dictum est
quādo simul fuit facta vulgaris duobus
heredibus imparib⁹:quo casu(vt dictuȝ
est)nõ cõtinet tacitā pupillarē ꝓpter ꝑso
naꝝ disparitatē:sec⁹ si vulgar fctā fuerit
ꝑsonis imparib⁹ separatim:q꞉ tūc cū sint
due vulgares expresse:illa que facta est
filio pupillo in potestate cõstituto tacitā
continebit pupillarē ßm glo.quā sequun
tur cõiter doct.in.d.l.q̄uis.⁊ in.d.l.iam
hoc iure.ff.de vul.⁊ pupil.substi.¶ Se
cūdo expressa vulgaris tacitā nõ cõtinet
pupillarē:quādo testator eam cõprehen
di noluit:de cuius voluntate constat.vt
probatur ßm Saly.in.d.l.q̄uis.in.i.not.
per illū tex.ibi:si modo nõ contrariā de
functi volūtatem.⁊ in.d.l.iam hoc iure.
ibi:si volūtas patris nõ refragatur.ff.de
107 vul.⁊ pupil.† De volūtate autē testa
toris duobus modis apparere poterit.
Uno modo expresse puta per testes:vt
quia testes dicūt q̄ talis fuit volūtas te
statoris.Ad qd̄ probanduȝ duo ßm Bal.
sufficiūt testes:vt ibi in.d.l.q̄uis.dicit sa
ly.in fi.Secūdo apparere põt de volūta
te q̄ noluit sub vulgari pupillarē compre

106 Nota casus in q̄bus h̄ vulga.substi.filio pupillo fctā.nõ cõtinet tacitā pupillarez.

hendi ex sensu ⁊ coniectura verboꝝ.alle
gat.l.heres.C.de impube.⁊ aliis substi.⁊
l.in testō.in fi.C.de testa.mili.⁊.l.cū ex fi
lio.§.i.ff.de vulg.⁊ pupil.vbi si testator in
vtrūq̄ȝ casum scȝ vulgarē ⁊ pupillarē spe
cialiter ꝓuidit:nõ ɔtinet᷑ pupillaris taci
ta ßm bar.in.d.l.iam hoc iure.in vlti.op
108 po.† q꞉ expressa ꝓuisio hoīs cessare fa
cit tacitā ꝓuisionē legis.l.fi.C.de pac.cõ
uen.⁊.l.maritus.C.de ꝓcura.¶ Tertio
expressa vulgaris nõ cõtinet tacitam pu
pillarē:vbi substitutio vulgaris facta es
set cū dictione taxatiua.vt est casus i.d.
l.iam hoc iure.§.sed si aliter.ibi:in vulga
rem tñmodo casum.idē tenet saly.in.d.
l.precibus.i.col.quē ibi sequitur alexan.
in.ii.col.Fulgo.in.d.l.q̄uis.⁊ in.d.l.fi.de
instit.⁊ substi.⁊ pau.in.d.l.iam hoc iure.
¶ Quarto expressa vulgaris nõ cõtinet
tacitā pupillarē:quādo ꝓhibitus succe
dere testatori substituit᷑.cū eo casu substi
tutio vulgaris ab initio nõ valeat:imo
est ipso iure nulla:q꞉ per eam scȝ vulgarē
succedit᷑ testatori.l.si is qui.ff.de vulga.⁊
pupi.cui substitutus succedere nõ potest
vtputa si filio legitimo impuberi substi
tueret᷑ spurius testatoris.Eo eñ casu cū
vulgaris substitutio sit nulla ꝓpter inca
pacitatē substituti:certe nõ ɔtinebit taci
tam pupillarē:q꞉ qd̄ nullū est nihil ɔtine
re põt:nec aliquē effectū parere.secus si
ab initio tenuisset substitutio sed ex post
facto vitiata fuisset.vt.s̄.vidistis in.ii.ef
fectu huius substitutionis.de quo etiam
latius dicam infra in materia pupillaris
substitutionis in sexto principali articu.
¶ Quinto expressa vulgaris tacitā non
cõtinet pupillarē:vbi statuto ciuitatis ca
ueretur q̄ testamenta seruent᷑ ad literaȝ
sine vlla interpretatione:vel extraneo in
tellectu.nam eo casu in substitutiōe vul
gari expressa filio pupillo in potestate te
statoris cõstituto facta nõ ɔtinet᷑ pupilla
ris tacita:q꞉ talis intellectus scȝ q̄ i vna
substitutione cõtineat᷑ alia est extraneus
intellectus a ṽbis.l.in his.ff.de condi.et
demon:ita singulariter decidit bal.in.d.
l.precibus.ṽsi.⁊ no.q̄ in quibusdā locis.
quē simplr̄ sequitur Ange.are.in suo tra
ctatu de testa:in materia vulgaris substi
tutionis.⁊ alexā.per multas rationes in
l.i.xv.col.⁊ in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊
pupil.Sed aduertatis quia Bar.in re
peti.l.omnes vero populi.antepenul.co
lum.ff.de iusti.⁊ iure.in fine septime qõ
nis principalis.versi.vltimo queritur.vi
detur sentire oppositum dicens tale sta
tutum nihil aut modicum operari.nam
per dicta verba solum ⁊ dūtaxat videtur
remota interpretatio friuola.C.de veteri
iure enuclean.l.i.§.fina.⁊.l.i.§.penulti.

109 †Sicut dicimus de clausula appella
tione remota: que intelligitur de friuola
applõne s3 Panor. ple. i. c. vt debitus ho
nor. de appel. ⁊ sic tale statutu3 tollere nõ
videtur interpretationē: al's de iure ap-
probatā qualis est ista ꝙ sub vna substi-
tutione expressa contineatur alia tacita.
quoniā tali nõ obstante statuto eam cõ-
tinebit. ⁊ hanc opinionē cõtra bal. tenet
pe. de ancha. in repe. c. j. in vlti. charta. de
cõsti. ⁊ Jmol. hic. et in. l. benignius. ff. de
110 legibus. †Pro qua facit quia pupilla
ris tacita in vulgari cõtenta: ⁊ ecõtra vl'
substõ scripta. i. pinde h'r ac si scripta eēt
hic vt singl'r idē bal. i. j. q. i. l. fi. C. de edic.
diui adria. tollen. cum quo trãsit ibi Ja-
son. v. col. ꝙ sicut remedium dicte. l. com
petit solū heredi scripto in testamēto. sic
etiā competit substituto venienti nedum
ex substitutione expresse ⁊ noiatim scri-
pta. sed etiā ex tacita pupillari interpre-
tatiue cõtenta in vulgari expressa q2 scri
ptura substitutionis expresse plus signifi
cat ꝙ3 loquatur. ⁊ text. ibi volens ꝙ scri-
ptis tm̄ heredibus competat illud reme
dium: debet intelligi vel locū eoꝝ tenen
tibus. facit qđ decidit idē Bal. in. l. si q̄s
ad declinãdam. C. de epis. ⁊ cleri. vbi di-
cit ꝙ licet in testamēto in quo pauperes
sunt instituti heredes eṗus nõ sit descri-
ptus: tm̄ quia a lege deputatur executor
pioꝝ relictoꝝ. ⁊ sic interpretatur heres: si
bi competet remediū. d. l. fi. de edict. diui
adria. tollen. quia vt dicit idem bal. in. l.
ad probationem. C. de proba. illud qđ ex
instrumēto presumitur satis dicitur esse
de tenore instrumēti: licet nõ sit instrumē
to descriptum. Cogitetis si pro cõcordia
opinionum possemus dicere: ꝙ aut statu
tum dicit simpl'r ꝙ testamēta seruent' si-
ne vlla interpretatione. et tunc vulgaris
expressa tacitam indubitāter continebit
substitutionē pupillarē: nõ obstante tali
statuto per rationes bart. ⁊ Jmol. supe-
rius relatas. ⁊ sic verificari posset eorum
opinio. aut statutum dicit ꝙ testamenta
seruent' ad literā sine vlla interpretatio-
ne. ⁊ tunc vulgaris expressa tacitā nõ cõ
tinebit pupillarē. cū in litera seu verbis
testamēti nulla fiat mentio de pupillari:
nec videt' in eo literal'r scripta: q2 litera
dicit' que pre oculis videt': nõ que solo in-
tellectu percipit'. l. j. in p̄n. ff. de his que in
testa. delen. s̄m bal. singulariter in. l. ij. ꝟ.
⁊ no. ꝙ quedā. C. de his qui filios distra-
111 xe. ¶ †Est aūt tacitum illud qđ magis
intellectu percipitur ꝙ3 loquutione expri
matur. l. ratum. ff. de solu. ⁊. d. l. in his. de
condi. ⁊ demon. Vn̄ de tacita substitutio
ne sub alia comprehensa non dicitur ta-
bellio rogatus: quia non est de serie seu
tenore testamēti: sed est de mero iuris in
tellectu ⁊ interpretatiõe: ne hereditates
fierent caduce s̄m Bal. elegāter in. d. l. fi.
de insti. ⁊ substi. Cū igitur pupillaris ta-
cita in vulgari comprehensa solo intellē
ctu percipiatur: ⁊ ex legis interpretatiõe
inducatur: ita ꝙ legi testamento non po
test: nisi sola vulgaris formaliter scripta:
ideo pupillaris eo tunc/obstante tali sta
tuto/nõ comprehenditur sub vulgari. et
hoc modo intelligi potest opinio bal. in
d. l. precibus. quā vt dictū est sequebatur
Alexan. Et hoc verū intelligatis in taci
ta pupillari interpretatiua: qualis est illa
que cõtinetur in vulgari expressa. sec9 for
te esset i pupillari tacita expositiua: que
fit quādo verba sub nube prolata expo-
nūtur per vulgarē ⁊ pupillarem substitu
tionem: sicut est vulgaris aut pupillaris
ꝯtenta in breuiloq̄. l. luci9. ff. de vul. ⁊ pu.
nā talis substõ cõp̄hēsa i breuiloq̄ ē saltē
gñal'r expressa. vt supra dictū fuit in. iiij.
princi. artic. ⁊ sic videtur literal'r scripta
idcirco comprehēditur in breuiloqua nõ
obstante tali statuto. et ita fuit de mente
bal. in. d. l. fi. C. de insti. ⁊ sub. Quo casu
posset verificari etiam opinio Jmol. hic.
de hoc autē puncto an tacitū dicatur es-
se de tenore ⁊ scriptura instrumēti videa
tis Fely. elegāter loquētem in. c. transla-
112 to sacerdotio. de consti. †Sed dubium
est an sicut vulgaris expressa filio pupil-
lo facta tacitam cõprehendit pupillarē:
ita etiam cõprehendit tacitā exemplarē
si furiosis fiat aut mente captis. et certe
Guil. de cug. tenet ꝙ non. idē tenet Ray
nerius in tracta. substi. quia casu3 aduer
samq3 fortuna3 nõ licet expectare. l. inter
stipulantē. §. sacram. ff. de verbo. obli. ⁊ sic
nõ licet expectare filij furorē aut demen-
tiam. Preterea duo specialia nõ debent
circa idem cõcurrere. l. cum post. §. gener.
ff. de iure dotiu. ⁊. l. ij. C. de dot. pmissio.
et. l. si quando. C. de inoffic. testa. sed cum
vulgaris expressa vt dictū est tacitā con-
tineat pupillarem. ⁊ hoc est speciale: nõ
debemus dicere ꝙ cõtineat aliud spāle:
sc3 tacitā exemplarē. sed dicatis s̄m bar.
in. d. l. j. de vul. ⁊ pupil. ꝙ si tempore quo
fit vulgaris substitutio: ille cui fit non sit
furiosus nec mente captus: tunc illa vul-
garis tacitam nõ continet exemplarem
per illam rationē: quia casum aduersum
non licet expectare: nec testator de illo
presumitur cogitasse. Sed si sit pupillus
tacitam continet pupillarem: et si sit pu-
bes nullam aliam continebit: nisi vul-
garem. aut tempore quo fit vulgaris/il-
le cui fit erat furiosus. Et tūc in illa ꝯti-
net' tacita exēplaris. ar. l. qm̄. ⁊. l. predia.
ff. de rebus coꝝ qui in tutela. quia hic nõ

112 An si-
cut vulga-
ris expressa
tacitā cõti-
net pupilla
rem sic etiā
cõtineat ex
emplarem.

tractamus de futuro casu aduerso sed de
casu iam imminenti' pariter non obstat
ꝙ duo spālia nõ pn̄t circa idem cõcurrere
quia illud est verum vbi duo spālia habe
rent originē ex eodem fonte: sed hic loq̄-
mur quādo ex duobus. quia vnū spāle. s.
ꝙ tacitā ꝯtineat pupillarē orit' ꝓpter pu-
pillarē etatem: aliud ṽo sc3 ꝙ ꝯtineat ta
citam exemplarē oritur propter furorem
quo casu ꝯcurrere pn̄t vt hic: ⁊. l. singula
ria. ff. si certū peta. ¶ Preterea si filio pu
pillo furioso fiat vulgaris expressa: ꝯp̄hē
dit pupillarē ⁊ exēplarē tacitas: nec ꝓpt'
hoc ꝯcurrere vident' duo spālia. quia do-
nec locum h3 pupillaris. s. durante pupil
lari etate: cessat tacita exemplaris. l. q̄ ha
bet. ff. de tute. quare concludendum est:
ꝙ vulgaris expressa filio pupillo ⁊ furio-
so facta sicut continet tacitam pupillarē:
sic etiam continet exemplarem. ⁊ ista est
113 veritas. ¶ †Quart9 effectus vulgaris
substitutiõis est ꝙ p eam succedit' defun
cto testatori ⁊ nõ heredi: cui est facta sub-
sti. insti. de vulg. substi. §. j. ⁊ sic substitutus
succedens ex vulgari habebit solum bo-
na testatoris ⁊ nõ heredis. ¶ S3 dubita
tur dq̄ de vulgari expressa: que fit pupillo
que vt dictum est tacitam continet pupil
larem: an per eam succedatur etiam pu-
pillo heredi: ⁊ ad eius trahatur bona. ⁊
dicatis s̄m iaco. de are. doctorē tholosa-
num: quem sequitur barto. in dicta. l. j. de
vul. ⁊ pupil. ꝙ per talem vulgarem succe-
ditur testatori defuncto dūtaxat si pupil-
l9 repudiet hereditatē: s3 si pupill9 i etate
pupillari decesserit: tunc per tacitā pupil
larem in vulgari cõprehēsa3 succedit' pu
pillo: ēt si pupill9 nõ foret heres. l. iuli. ff.
de acqui heredi. vnde siue pupillus mo-
riat' an̄q3 sit heres siue post: semper ei suc
ced't p tacitā pupillarē postq3 morit' ifra
puoertatē: ⁊ nõ per vulgarē: nõ obstante
l. ij. §. sed si ita. ff. de vulg. ⁊ pupil. quia ibi
tex. debet exponi. ei scilicet patri. vel si ex
ponatur. ei scilicet filio: debet intelligi: ꝙ
succeditur ex pupillari tacita in vulgari
cõtēta: ⁊ nõ ex vulgari expressa: p quā soli
testatori succeditur: ⁊ hanc opinionē cu3
bart. tenent bal. in. l. quidam eulogio. C.
de iure delibe. ⁊ in. l. eam quam. C. de fi-
deicom. ⁊ dicta. l. iulianus. ⁊ dicta. l. fi. de
insti. ⁊ substi. ange. in dicta. l. ij. §. fi. de vul.
⁊ pupil. vbi pau. §. si quis. bal. insti. de vul.
114 substi. §. j. ⁊ imo. hic. ¶ †Idem econtra
tacita vulgaris ꝯtēta in pupillari expres
sa non trahitur ad bona pupilli: si pupil
lus ab hereditate abstineat: nec moriat'
in pupillari etate: s3 tm̄ admittet' substitu
tus veniens ex tacita vulgari ad bona te
statoris: quia nunq3 reperitur ꝙ per vul-
garem succedatur heredi: sed testatori in
stituenti. ⁊ hinc est ꝙ donationes ⁊ prele
gata heredi per testatorem facta cum di
cantur esse de bonis heredis: ⁊ non testa
toris: non pertinēt substituto vulgari he-
rede repudiante hereditatē vel nõ adeū-
te. l. sextilia3. ff. de lega. iij. ⁊. l. miles. §. pro
parte. ff. de lega. ij. ⁊ plene barto. in. l. qui
filiabus. §. fi. ff. de lega. j. sed remanebunt
ipsi heredi hereditatem repudianti: ⁊ so
la bona testatoris pertinebūt substituto.
sane tamen intelligatis prelegata nõ ve-
nire in substitutione vulgari: nisi dies ta-
lium legatorum non cessisset in persona
illius heredis: cui talia prelegata ⁊ vul-
garis substitutio facta fuerunt: veluti si
heres idemq3 legatarius viuo testatore
decesserit: quia tunc deberet distingui.
aut substi. ei facta fuit per hec verba. sub
stituo ei in hereditate seu in portione he
reditaria. ⁊ non veniunt prelegata. al's sic
secundum guil. de cug. singulariter in re-
petitiõe dicte. l. precibus. allegat tex. in. l.
marcellus. §. quidam. ff. ad trebel. ⁊. l. in fi-
deicommissaria. §. fi. illo eo. ti. facit. l. si ti-
tius. ff. de lega. iij. qđ est notabilis limita-
tio ad dictam. l. sextiliam. secundum ale-
xan. in dicto. §. quidam. ⁊ habuistis supra
115 in p2io effectu hui9 substitutiõis. ¶ †Et
idem esset si testator voluisset prelegata
substituto ptinere: ⁊ cõstaret de volūtate
saltē tacite: puta si omnē fere substātiā di
uideret p prelegata inter heredes: q2 tūc
vr' velle plegata succedere loco portionū
hereditatis. iõ heredes repudiādo here-
ditatē retinere nõ possent prelegata: imo
trāsirēt ad substitutū vulgarē tāq3 portio
hereditatis: casus est in. l. filio. cum. l. se-
quēti. ff. de lega. j. vbi per bar. ⁊ docto. tra
ditur quando haberet coheredem: ⁊ non
substitutū. ⁊ quid si haberet fideicõmissa-
riū substitutū: videatis in. l. ita tamen. §. q̄
susceptam. ⁊. §. si perceptis. vbi bar. ⁊ oēs
ff. ad trebel. ⁊ hec vera vt dixi: quādo pu-
pillus heres ab hereditate abstinet: nec
moritur in etate pupillari. si autem pupil
lus cui pupillariter et expresse fuit substi-
tutū moreret' infra pubertate3: quia tunc
ei succederetur ex pupillari expressa: ⁊ nõ
ex vulgari tacita sub illa ꝯtenta: tunc sub
stitutio trahetur etiā ad bona pupilli he
redis. ⁊ sic cõprehenderet donationes ⁊
prelegata pupillo a patre facta vt dicam
infra in materia pupillaris substitutio-
nis tractando secundum effectum eun-
116 dem in fin. ¶ †Et si contingeret ꝙ si-
mul ⁊ semel decederet pupillus heres ⁊
testator eius pater: tunc substitutus ve-
niret ex pupillari expressa ad bona pupil
li: et ex vulgari tacita veniret ad bo-
na testatoris: quia illa substitutio vtrun
q3 casum continet copulatiue. ⁊ sufficit

113 De q̄r-
to effectu
vulgaris
substitutio
nis quia p
eam succe-
ditur defun
cto testato-
ri ⁊ non he
redi institu
to.

114 In vul
gari substi-
tutione ta-
cita sub pu
pillari con-
tenta nõ ve
niūt bona
pupilli sed
testatoris
solum ideo
in ea nõ ve
niunt prele
gata nec do
nationes
pupillo fa-
cta.

115 Vide
casus in q̄-
b9 heres re
pudiando
hereditatē
retinere nõ
potest prele
gata sed ve
niūt ad sub
stitutum.

ꝙ vterqz casus eueniat sine altero.l.iam
hoc iure.ff.de vul.⁊ pupil.ſm docto.cōi
ter in dicta.l.j.de vul.⁊ pupil. ¶ An aūt
per aditionē que fit ex tali tacita vulgari
quo ad bona testatoris cōfirmetur exp̄s
sa pupillaris: adeo ꝙ pupillo postea mo
riente infra pubertatē substitutus admit
tatur ad bona pupilli: plene dicetur infra
in materia pupillaris in.iiij.articu.princi

117 An substitutus vocet etiā ad partē hereditatꝭ que coheredi cui fuerat substitutus accreuit ꝑ repudiationē coheredis.

117 pali in fi. ¶ † Plus dico: ꝙ substitutus
vulgaris nō solū venit ad partem bono
rum seu hereditatꝭ testatoris: in qua fuit
substitutus: sz etiam ad aliā in qua sub
stitutio non fuit facta. puta instituti sunt
plures heredes: quorum vni Caius fuit
vulgariter substitutus: alter ex institutis
cui nō fuerat substitutū decessit ante adi
tam hereditatem: vel partem suam repu
diauit: propter quod pars sua alteri here
di substitutum habenti deuenit: qui etiā
ante aditam hereditatem moritur: certe
Caius substitutus nedum veniet in par
tem illius cui fuerat substitutus: sed ꝑ etiā
vocabitur ad partē alterius instituti pre
mortui: cui substitutus nō fuerat. vt est ca
sus nota.in.l.cum ex filio.§.si vbi imol.ff.
de vulg.⁊ pupil. Et ratio est ſm bal. quia
substitutus instituto satis dicit coniunctꝰ
alteri coheredi sicut erat illi cōiunctꝰ ille
institutus: qui habebat substitutū. qđ est
nota.de quo videatis Ludo. ꝯsilio.xviij.

118 De quāto effectu huius vulgarꝭ substitutionis qꝛ matrē heredis excludit quis fuerit tacita.

118 ¶ † Quītus effectꝰ substōnis vulgaris
est: quia excludit matrē filij heredis insti
tuti vxorē testatoris.ita ꝙ filio herede in
stituto moriente anteq̄ʒ sit heres: vel a pa
terna hereditate abstinente: substitutus
vocatꝰ: ⁊ matrē filij heredis instituti exclu
dit. Et hoc est claruz in expressa vulgari.
Sed de tacita vulgari dubitatur an etiaz
excludat matrē: super quo debetis recole
re qđ supra habuistis in.iiij. principali ar
ticu. vbi plene dictum fuit ꝙ substitutio
vulgaris oīno tacita est illa que continetꝰ
in pupillari expressa. Et si nos loquamur
de ista vtrū admittatur cōtra matrē pu
pilli heredis instituti: dicendū est ꝙ sic qꝛ
per hanc tacitam vulgarē nō succeditur
pupillo: sed testatori defuncto. vt no. glo.
bal.⁊ docto.in dicta.l.fi.C. de insti.⁊ sub
sti.vt vidistis supra in.iiij. effectu. ⁊ ratio
est: quia eo tunc non tractatur de luctuo
sa filij successiōe: sed mariti. Quo casu lo
cum habet dispositio dicte.l.fi.nisi data
fuisset coheres filio suo pupillo iuxta ter
minos dicte.l.fi.quo casu per ius accrescē
di haberet partem filij sui hereditatez pa
ternā non adeuntis.⁊ ita intelligitur gl.
in dicta.l.fin.prout ita eam declarant ibi

119 An substitutio vulgarꝭ tacita

119 rapha.⁊ iason. in fi. ¶ † Ex his sequi
tur: ꝙ talis substitutio vulgaris tacita nō
admittitur contra matrem testatoris: nec
eam excludit cum tūc de hereditate testa
toris ⁊ sic de luctuosa filij sui hereditate
tractetur. Ideo cū militet ratio dicte.l.fi.ꝑ
consequens locum habebit eius disposi
tio: vt singulariter dicit bar.i dicta.l.j.℣.
vlterius quero.ff.de vulg.⁊ pupil.bald.et
ange.in.d.l.fi.⁊ imol.hic. Sane tamen in
telligatis per substitutionem vulgarez ta
citam non excludi testatoris matrem: nisi
substitutus esset de descendētibus. quia
tunc eam excluderet.arg.l.cuz acutissimi
C.de fideicō. ſm alex.in dicta.l.j.xv.col.
prope finem. cum etiam ab intestato pri
ma causa est descendentium in succeden

120 An substō vulgaris ptim expressa et partim tacita matrem excludat.

120 do. ¶ † Si autem substitutio vulgaris
sit partim expressa et partim tacita: puta
quia facta expresse in vnum casum: q̄ aliū
casum tacite cōprehēdit. certe talis sub
stitutio si cōditio cōtingat in casu expres
so matrem excludit: puta si pater vulgari
ter filio substituit si non nasceretur.⁊ sic si
per illum modum heres nō esset: si ille ca
sus cōtingat: certe mater heredis excludi
tur per illam vulgarem expressam in ca
su expresso contingentem. Sz quia dicta
substitutio cōprehendit aliū casum: scz si
filius nascatur: ⁊ nolit: vel nō possit eē he
res: vt dicta.l.fi.de insti.⁊ substi. Et pari
ter quia substitutio in vno casu cōcepta:
scz si heres esse noluerit: porrigitur ad ca
sum si heres esse non potuerit ⁊ econuer
so. Certe si casus expressus cōtingat: ma
ter excluditur vt videtis. et idem si cōtin
gat casus tacitus. vt quia filius nascitur:
sed non vult aut non potest heres esse: vꝫ
in secūdo exemplo si filius heres esse nō
potuerit: mater oīno excludetur ſm glo.
bal.ange.⁊ sali.in. d.l.fi.⁊ ang.areti.in.§.
j.insti.de vulga.substi.quicq̄ʒ dixerit bar.
in.d.l.j.ff.de vulg.⁊ pup.nam si vulgaris
oīno tacita qualis est illa que continetur
sub pupillari expressa excludit matrez: vt
dictum est: ⁊ tenuit ipsemet bar.ja fortiori
aut saltem a simili ista pariter debet eam
excludere: nō obstāte dicta.l.fi.in qua fun
dabat se bar.quia loquitur de tacita pu
pillari: cum fundet se super luctuosa filij
successiōe: ⁊ sic tractatur de tacita pupil
lari: per quam succeditur filio: non autez
de nostra vulgari: quia per illam succedi
tur testatori patri defuncto: vt in quarto
effectū huius substitutionis dictum fuit.
Et ista est veritas ſm communez opinio
nem: quam sequuntur Alexan. ⁊ iason in

121 De sexto effectu vulgarꝭ substōnis q̄ de suo ⁊ necessario herede facit voluntarium.

121 dicta.l.j.de vulga.⁊ pupil. ¶ † Sextus
effectus vulgaris substitutionis est: quia
de suo ⁊ necessario herede facit volunta
rium.l.si filius heres.ff.de liberis ⁊ post
hum.⁊.l.si filius qui patri.ff.de vulg.⁊ pu
pilla.nam filio in patris potestate consti
tuto herede per patrem instituto existen

tia sui heredis operatur: ꝙ ilico p̄re mor
tuo filius inuitus efficitur heres suus et
necessarius: ita ꝙ non potest facere quin
sit heres.dicit text.in.§.sui.insti.de here.
quali.⁊ diffe.tñ si pater dat ei substitutū:
tunc de necessario herede facit eū volun
tariū. Qz an sit verū patebit ex infra di
cendis super verbo: mortuo itaq̄ʒ testato
re.ij.vbi plene.s.oēs intēdo tractare ma
teriā subtilē ⁊ quotidianā suitatis: ⁊ qui
bus modis suitas tollitur: inter quos est:
quādo heredi suo datur vulgaris substi
tutus: ideo ꝓ pleno huiꝰ effectus intelle

122 Sextꝰ ⁊ vlti.artic. qualr̄ finit̄ et extiguit̄ h̄ vulgaris substitutio.

122 ctu ad ibi dicēda vos remitto. ¶ † Ve
nio nunc ad sextū ⁊ vltimū in quo dubi
tatur qualiter ⁊ quomō finiatur ⁊ extin

123 Primo extinguit̄ h̄ substō fctō ipsiꝰ substitutivt quia substōni renunciat.

123 guatur vulgaris substitutio. † Et dica
tis ꝙ primo extinguit̄ facto substituti: pu
ta si substitutus ei renūciet etiaz simplici
ter sine iuramēto: qꝛ cum in tali substitu
tione vulgari nō agat̄ de hereditate he
redis viuētis. cū hereditas ante aditio
nem nō sit ipsiꝰ heredis: sz est hereditas
mortui testatoris cui per vulgarē succedi
tur talis renūciatio nihil aliud est q̄ʒ pa
ctum de nō succedēdo testatori mortuo.
qđ valet de iure.l.j.C.de pac.l.de fideicō
misso.C.de transac.l.si quando.§.fi.C.de
inoffi.testa.nec aufert tale pactū alicui li
berā testādi facultatē: minusq̄ʒ votū idu
cit aliene captāde mortis: immo ip̄m po
tius tollit.⁊ idē puto in substōne milita
ri: de qua nūc dicet̄. Si aūt talis renūcia
tio fieret substitutioni pupillari: tūc cum
agat̄ de hereditate filij ⁊ heredis viuen
tis: cū per eā nō succedat̄ patri defuncto:
sed filio pupillo heredi instituto. talis re
nūciatio nō valeret: nisi facta foret cum
iuramēto: cuius medio valet pactū de nō
succedēdo viuēti factū.c.q̄ʒuis.de pac.li.
vj.⁊ plene habuistis.s.in ℣bo: duas ha
bens filias.in vltimo mēbro pacti future
successionis.⁊ ita (vt dictū est) post doct.
ꝯcludit alex.in.l.qui rome.§.duo fratres.
xlij.col.ff.de ℣bo.obli. Eleganter subiun
gens ꝙ etiā si ex forma statuti aut cōsue
tudinis testator substituere posset filie fe
mine maiori post aditā hereditatē: certe
tali substitutioni renunciari posset tanq̄ʒ
vulgari nisi statutum disponeret ꝙ talis
substitutio esset pupillarꝭ. quo casu (vt di
ctum est) ei renūtiari nō posset sine iura

124 Scđo extinguit̄ hec substō facto ipsiꝰ heredis instituti vt qꝛ hereditatē adiuit.

124 mento. ¶ † Preterea ⁊ scđo finit̄ ⁊ ex
tinguit̄ vulgaris substitutio facto ipsiꝰ he
redis instituti: puta per aditionē heredi
tatis.l.post aditā.C.de impu.⁊ alijs sub
sti.nā si heres institutus adierit semel he
reditatem: substitutio ilico expirauit: et
substitutus oīno excludit̄.⁊ pariter lega
ta a substituto relicta pereunt taliter ꝙ
nō debent̄ etiā ab herede instituto: q̄ he
reditatē adiuit.l.quotiens.la.ij.C. de fi
deicō. qꝛ licet relicta ab instituto intelli
gantur regulariter relicta seu repetita a
substituto si institutus nō sit heres.l.licz.
vbi doc.ff.de leg.j.⁊.l.celsus.§. qđ alicui.
ff.de leg.ij. Tamē nō sic ecōtra ꝙ legata
relicta a substituto debeantur ab herede
in primo gradu instituto si heres fuerit.
⁊ rō differētie est qꝛ testator p̄sumit̄ plꝰ di
ligere heredē p̄mo gradu institutū. q̄ʒ ip̄z
substitutū: iō onerādo p̄mū magꝭ dilectū
vꝫ multomagis onerasse substitutū: sed
nō ecōtra. vel dicatis ſm bal.in.l.nō iu
stam.C.ad trebel. ꝙ ratio est: quia ante
cedens nō sapit naturā cōsequentis: sed

125 Casus in q̄bꝰ per aditionem hereditatꝭ nō extiguitur hec substitutio.

125 ecōtra sic. ¶ † Sz hec regula ꝙ aditio
ne heredis finiatur vulgaris substitutio:
fallit primo in milite qui pōt etiam post
aditā hereditatē directo substituere.l.cē
turio.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ talis substō post
aditā hereditatē vocabit̄ nō vulgaris: sz
militaris ſm Alexan.in.l.in testamento.
vj.col.in prin.C.de testa.mili.⁊ idem erit
in alijs ꝑsonis priuilegio militū gaudē
tibus: quales sunt doctores regentes: et
actu in vniuersitate approbata legētes:
necnō aduocati ⁊ sacerdotes. de quo di
xi plene in verbo: matrē insup clerā.⁊ su
per verbo: testamentū primo. in nono ca
su fallētie.in fi.⁊ idē (vt dixi) posset dispo
nere statutū vel cōsuetudo in pagano.i.
non milite: ꝙ directe posset maiori post
aditā hereditatē substituere: sicut hoc di
sposuit lex ciuilis in milite ſm Alexā.in
d.§.duo fratres.⁊ in.l.morbus.in prin.ff.
de vul.⁊ pu.⁊ idem esset in cardinali qđ
in milite: vt maiori possit post aditā here
ditatē substituere. ſm bal. singulariter in
quodā suo consilio incipien.in primis vi
dendum est an onus fideicōmissi. Sed
an talis substitutio militarꝭ excludat ma
trem: sicut eam excludit vulgaris herede
moriente ante aditam hereditatem. vi
deatis per Alexan.in dicta.l.in testamē
to.vij.colum. Secundo fallit regula no
stra in casu auten.hoc amplius. C.de fi
deicōmis. vbi substitutio vulgaris repa
ratur que ab initio per aditionem here
ditatis fuerat extincta: de cuius auten.
intellectu videbitis plene infra in mate
ria fideicōmissarie substitutionis. nā ibi
in dicta auten. est casus specialis: quia
hoc ibi est potius ex legis q̄ʒ testatoris ꝓ
uidentia. vt no.institu.de eo cui liberta.
cā bona adijciūt̄.in fi. ¶ Tertio fallit in
substitutione facta in vsufructu. ſm Ale
xan.in dicta.l.j. ff. de vulgari ⁊ pupilla.
vtputa si mulieri institute in vsufructu
facta fuerit vulgaris substitutio: que
mulier agnito vsufructu decessit. quo ca
su licet videretur morte vsufructuarie fi

nitus vsufructus.⁊ etiam substitutio per
agnitionem vsufructus. vt dicta. l.post
aditam.tamen ipse in contrarium ibi re-
fert tunc proximis diebus decidisse di-
cens: ꝙ licet ius accrescendi regulariter
locũ nõ habeat in portione semel agnita
tñ in vsufructu est sec⁹ p tex.i.l.j.§.fi.ff.de
vsufr.accre.et idẽ erit in substõne ɔcludẽ
duꝫ. ¶ Quarto fallit qñ suus fuit heres
institutus: vtputa filius in potestate con
stitutus: vel alter de descendentibus pri-
mũ locum suitatis tenens: quo casu licet
sit ilico patre mortuo heres: tamen sub-
stitutus admittit: si fili⁹ heres abstineat
a pr̃na hr̃ditate: sꝫ h̄ ideo est q̄r su⁹ heres
nõ est ilico heres cũ effectu ⁊ irreuocabi
liter: sed cuꝫ beneficio abstinendi: ideo si
postea abstineat admittitur substitutus.
secus si suus heres hereditati semel se
immiscuisset: quia cum talis immissio in
suis habeat locum aditionis: quia tunc
fit heres irreuocabiliter: substitutus esset
perpetuo exclusus. vt supra dictum fuit.
¶ Quinto fallit in testamento facto ad
pias causas: quia in eo fieri potest dire-
cta substitutio: etiam post aditam here-
ditatem. vt pulchre consuluit Panor.cõ
silio.cxxxix.incipiẽ.circa duo dubia pre-
scripta. Nam sicut hoc potest miles in cu
ius testamento non attenditur ius ciui-
le: sed simplex iusgentiũ. sic etiam hoc fie
ri poterit in testamento ad pias causas
facto: in quo simplex iusgentium atten-
ditur.c.relatum.ĩ.eo. Qđ verũ intelliga
tis sm̃ Bar.in repeti.l.j. C.de sacro san-
ctis eccle.in.vj.q.quinte qõnis principa-
lis.vbi in tali testamẽto tam heredis in-
stitutio / q̃ꝫ ipsa substitutio facte essent
ad pias causas: quia vbi ipsa institutio
non esset ad pias causas: tunc substitu-
tio post aditam hereditatem non vale-
ret iure directo.c.si pater.eo.titu. lib.vj.
et ita intelligitur opinio bal.in.d.l.j.viij.
q.⁊ in.l.extraneum. C.de heredi.institu.
vbi per text. in dicto.c.si pater. tenebat
contra Bar.⁊ male sm̃ Jasonem in dicta
l.centurio.iij.colũ. Nec obstat ꝙ in testa-
mento inter liberos simplex ius gentiuꝫ
consideratur. vt plene habuistis in ver-
bo testamẽtum primo.in.xij.casu fallen-
tie.⁊ tamen in tali testamento valere nõ
potest directa substitutio post aditaꝫ he-
reditatem. l. in pupillari.⁊.l.verbis.ff.de
vulga.et pupilla.quoniam respondetur
ꝙ excepta legitima plus fauetur pie cau
se q̃ꝫ liberis.sm̃ Jasonem in.l.licet.C.de
pactis. Restat ergo ꝙ extra duos casus
per aditionem hereditatis finitur ⁊ expi
rat substitutio vulgaris: qđ est verum nõ
solum quo ad primum gradum: sed etiã
quo ad omnes posito ꝙ essent mille gra
dus.de quo in.l.si mater.§.fina.ff.de vul-
gari ⁊ pupilla.⁊.l.cum in testamento.ff.
de heredibus institue.tamen si sint dati
duo substituti: ⁊ moriatur primus: ⁊ post-
ea heres repudiat / admittitur substitu-
tus qui est in tertio gradu.l.quãdiu.la.ij.
versicu.is autem.ff.de acquiren.heredi.
sed stante herede cui per multos gradus
vulgariter substitutum est: si ille heredi-
tatẽ adeat: aut si sit de suis hereditati se
immisceat: ilico expirant omnes substitu
tionis gradus: si substitutio est vulgaris
tm̃: vt quia facta est adulto vel extraneo:
quia si facta esset pupillo: ⁊ sic in ea con-
tineretur pupillaris tacita: tunc licet per
aditionem hereditatis expiret vulgaris
tamen adhuc durat pupillaris tacita: do
nec pupillus heres institutus ad puber-
tatem deueniat: quoniaꝫ non sequitur ꝙ
si vulgaris expressa per aditionem sit ex-
tincta: ꝙ etiam extinguatur pupillaris
tacita: cum non contineatur in vulgari
tanq̃ꝫ accessoria: vt dicamus ꝙ sublato
principali tollatur accessorium: immo il-
la tacita pupillaris est eque principalis:
nec dicitur proprie contineri in vulgari:
sed vulgaris dicitur ad eam porrigi ⁊ ex-
tendi per tex.in dicta.l.q̃uis.C.de impu
be.⁊ alijs substitu.sm̃ Bar.in dicta.l.j.et
l.lex cornelia.ff.de vulgari ⁊ pupillari.

126 An vno ex plu- bus heredi bus institu tis adeũte: expiret sub stitutio fa- cta oib⁹. et primo vbi disiũctiue facta fuit substõ.

126 †Sed dubitari posset si erant tres vel
quatuor aut plures heredes in p̃mo gra
du instituti: an per aditionem vnius ex-
piret vulgaris substitutio facta omnib⁹
qui forte postea repudiabunt heredita-
tem. et certe Barto.in hoc puncto facit
quatuor membra dicẽs: ꝙ si testator om-
nibus suis heredibus substituerit disiũ-
ctiue.puta quia dixit Titium Caium et
seiuꝫ heredes instituo.⁊ si titius vel cai⁹
aut seius heres non sit: vel heredes non
sint: substituo semproniũ. Eo tunc vno
heredum adeunte substitutio quo ad il-
lum: non autem quo ad alios expirat: ita
vt vno aliorum repudiante vel ante adi-
tionem moriente aut ambobus: substitu
tus admittetur ad partes repudiantium
vel morientium.l.penultima. ff.de iniu-
sto rup.testamen.⁊.l.ex duobus.§.filium.
et.l.cum ex filio.§.finali. ⁊. l.coheredi.§.
heres.ff.de vulgari ⁊ pupilla.⁊ ita intel-
liguntur omnia iura dicentia substitu-
tum preferri coniuncto. l.vnica.§.pro se-
cũdo.C.de cadu.tollen.et. l.equissimũ.§.
si duo.ff.de bo.pos.sm̃ tab.⁊ not.in.l.qui
pater.ff.de acq.here.de quo plene p an-

127 An ex piret q̃ ad oẽs vbi fa- cta fuit co- pulatiue. ⁊ primo si fa cta fuerit p copulã ne- gatiuam.

127 ge.in.§.singlis.isti.de pup.sub.†Si aũt
testator substituerit copulatiue hoc fieri
põt tripliciter. ¶ Primo si testator substi-

tuat coniunctiue per hanc copulam ne-
gatiuam: neq̃ꝫ.puta quia dixit instituo ti-
tiũ seiũ et semproniuꝫ ⁊ si neq̃ꝫ titius: neq̃ꝫ
seius: neq̃ꝫ sempronius heredes erunt:
talẽ substituo.tunc vno heredum adeun-
te extinguitur substitutio quo ad omnes
quia conditio substitutionis deficit: que
requirit neutrum esse heredem.l.quidam
testamento.ff.de vulga.⁊ pupilla.⁊ in his
duobus precedentibus membris consen
tiunt omnes docto.cum bartol.⁊ est tex.
in. l.si is qui ducenta.§.cum ita.ad fin.ff.
de rebus dubi. ⁊ .l.si quis ita stipulatus
fuerit decem aureos. ff. de verbo.obli-
ga.⁊ idem tenuit barto.in.l.heredes mei.
§.cum ita.ff.ad trebel.⁊ in. l. hoc articu

128 Quid si substitu- tum sit plu ribus sim- plisiter abs- q̃ꝫ aliqua copula.

128 lo.ff.de heredi.instituti. ¶ †Secundo
hoc fieri potest simpliciter aliqua copu-
la non adiecta: neq̃ꝫ affirmatiua: neq̃ꝫ ne-
gatiua: veluti si testator dixit.titiũ ⁊ seiuꝫ
heredes instituo.⁊ si predicti heredes nõ
fuerint caium substituo. ⁊ tunc dicit bar.
idem quod membro precedenti.scilicet ꝙ
vno adeunte extinguitur substitutio quo
ad omnes: ita ꝙ coheres substitutum ex-
cludit quo ad partem repudiantis: prout
determinat in locis preallegatis. sꝫ bal.in
l.cum quidã.C.de impube ⁊ alijs substi.
dicit totum oppositũ: videlicet ꝙ immo ad
mittit substitut⁹ in loco repudiantis: posi
to ꝙ alter heredum adiuerit hereditatẽ p
l.penultimã .ff.de iniusto rupto testa.quã
ita intelligunt petrus ⁊. Cynus in.d.l.cũ
quidã.tñ fatetur bal.ibi: ꝙ si aliquis de li
beris testatoris esset de heredibus institu
tis: qui pro pte sua hereditatẽ adiret: eo
tũc in pte repudiantis prefertur substitu.
⁊ locum habere posset opinio bar.scilicet
ꝙ per aditionem vnius substitutio in to-
tum extingueretur.argu.dicte.l .cum q̃dã
et.l.cum acutissimi.C.de fideicõ.idem vo
luit post plura ange.in.d.l.heredes mei.§.
cum ita.idem diceremus si testator substi
tuisset super toto: vt puta si dixit ꝙ si here
des nõ fuerint.caium in tota hereditate
substituo: quoniã tunc substituendo in to-
ta hereditate videtur cogitasse ⁊ voluisse
vtrunq̃ꝫ institutum heredẽ nõ esse anteq̃ꝫ
sit locus substituto: cum al's tota heredi-
tas ad substitutum venire non possit: nisi
omnes repudient per dictam.l.quidem te
stamento.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ hanc opi
nionem sequitur ioan.de imol. vt dicam

129 Quid si pluribus substituat adiecta co- pula.⁊.

129 in sequenti membro. ¶ †Tertio ⁊ vlti-
mo potest plurib⁹ vulgariter substitui co
pulatiue adiecta copula: ⁊ veluti si testa-
tor dicat titium ⁊ caium heredes instituo
⁊ si titius ⁊ caius heredes non fuerint: ta
lem substituo ⁊ hoc casu dicit bart.ꝙ etiã
per aditionem vnius coheredũ extingui
tur substitutio in totum: ita ꝙ vno adeun
te etiam si ceteri omnes repudiarent: sub
stitutus ad partes repudiantium non ad
mittitur: sed coheres adiens hereditateꝫ
pro sua parte totuꝫ habebit iure accrescẽ
di per iura superius per ipsum allegata.
Et ita etiam tenent bal.ange.⁊ salic.in.d.
l.cum quidã.⁊ pau.de castro in dcõ.§. cuꝫ
ita.quod est intelligendum: scilicet ꝙ vno
coheredum adeunte in totuꝫ extinguitur
substitutio quo ad omnes alios: vt dictuꝫ
est: preter q̃ꝫ in casu.l.fi.§.j.ff.de vul.⁊ pu-
pil.puta si substitutio esset facta seruo cõ-
muni duorum heredi instituto: quoniam
si iussu vnius dominorum adierit heredi
tatem ⁊ non iussu alterius: sed eam re-
pudiauit: eo casu portio repudiata ce-
dit substituto: ⁊ non domino iubenti: quia
eo casu illa verba: si heres non erit.relata
ad suum communem intelliguntur sepa-
ratim ⁊ disiunctiue. vt.l.⁊ proculo.ff.de le
gat. secundo .⁊.l.qui heredi.§.si duorum
seruo.ff.de conditio.⁊ demonstra.merito
cuiuscunq̃ꝫ portio vacet admittitur sub-
stitutus .secundum barto .in dicta .l.fin.
sed aduertatis: quoniam in isto vltimo
tertio membro contra prefatos dominos
tenet io.de imol.in.d.l.heredes mei.§.cuꝫ
ita in effectu concludens: ꝙ si facta sit sub
stitutio vulgaris simpliciter copulatiue
aut expressa ista copula ⁊: posita in me-
dio extremorum: veluti si dixerit: si titius
⁊ caius heredes non fuerint ⁊c. etiaꝫ si ex
presse non substituerit super toto: sed sim-
pliciter: tunc vno institutorum adeũte nõ
expirat substitutio in totum: si alter repu-
diet: quinimo in parte repudiata vocabit
substitutus: ⁊ non coheres: qui parteꝫ suã
adiuit. vt.d.l.quidam testamento. a cõtra
rio sensu.⁊ pro hac opinione facit .quia
istud nõ importauit verba de suo proprio
significato.nam si dicatur si titius ⁊ caius
heredes nõ erũt: substituo semproniũ.
⁊ contingat titium repudiare: verum est
dicere: ꝙ titius ⁊ caius nõ sunt heredes:
vt est text .in dicta. l.si is qui ducenta.§.
cum ita.in.fin.ff.de rebus dubi.vbi si pro
mitto decem si stichum ⁊ damam non si-
stam: ⁊ contingat me vnum tantum siste-
re: teneor ad decem.subdit tamen ioã .de
imol.vbi supra.ꝙ si coheres qui partem
suam adiuit eẽt de liberis testatoris: tunc
illo adeunte expiraret in totum substitu-
tio: ita ꝙ ei accrescerent repudiantium
partes.per text.in dicta.l.cum quidam.C.
de impube.⁊ alijs substitu.⁊ dicta .l.cum
acutissimi. Et idem si substitutus fuisset in
tota hereditate substitutus: vt dixi supra
in secundo membro.secundum balduꝫ .et
hanc opinionem cum ioanne de imol.
tenuit alexand .in dicta. l .cum quidam
dicens sibi non videri quod per aliquam

l.aut rõne vrgentẽ probari possit opinio
bar.⁊ alioꝝ tenẽtiũ ꝙ substitutio vulga-
ris facta ꝑ illa verba si heredes mei non
erunt heredes.de quibus .s̃.in.ij.mẽbro:
aut ꝑ illa verba si titius ⁊ caius heredes
non erunt ⁊c.requiraꝛ ꝙ eueniat condi-
tio in persona vtriusqꝫ:scilicet ꝙ vterqꝫ re
pudiet.nec videtur ꝙ possit bene respon-
deri ad rationem:pro qua fuit superi⁹ ad
ducta.d.l.si is qui ducenta.§.cum ita.nec
obstat si pro substituenda opinione bar.
diceretur:ꝙ testator videtur magis dile-
xisse coheredem quem instituit:ꝙ̃ substi-
tutũ quem non instituit.ex quo videtur
magis voluisse partem repudiantis con
iuncto.i.coheredi applicari iure accrescẽ
di:ꝙ̃ substituto deberi.quoniã respondeꝛ
ꝙ verum est ꝙ coheredem predilexit quo
ad partẽ:in qua ipm instituit.quia in ea
ipm pretulit substituto.secus in parte al-
terius repudiãtis:in qua videtur potius
pretulisse substitutum. vt.d.l.penultima.
ff.de iniusto rupto test.⁊.d.l.si is.§.cũ ita.
¶ Preterea conditio substitutionis pre-
dicte implenda est in ipsa re:seu circa ip-
sam rem:de qua fit dispositio:scilicet cir-
ca ipsam hereditatem .ideo debet diui-
di ⁊ intelligi si titius ⁊ caius heredes nõ
erunt:id est quatenus heredes nõ erunt.
vt.l.stichum qui meus erit.⁊ ibi bar.ff.de
lega.j.⁊.l.ij.ff.de condi.insti.vbi patet ꝙ
quando tractatur de effectu acquisitio-
nis vnius hereditatis:⁊ sic de succedẽdo
vni testatori:eo tunc pluralitas resoluiꝛ i
singularitates.⁊ ita residet alexan .con-
tra bar.tamen bene fatetur:ꝙ fortassis es
set dubiũ obtinere in practica i hoc pũcto
contra bar.⁊ tantos alios:quos .s̃.retuli
propter eorũ maximã auctoritatẽ.de isto
puncto an vno herede moriẽte ex plurib⁹
vocetur substitutus vel coniunctus: aut
vno repudiante :late distinguit ange.in
dicto.§.singulis.institu.de pupil.substi.⁊
iason in dicta.l.cũ quidã.⁊ in.l.ꝙ̃uis.post
bar.ibi co.ti.C.de impube. ⁊ alijs substi.
130 ¶ †Ulterius quero:quid si heres insti
tutus adiuit semel hereditatem:⁊ conse-
quenter fuit substitutus exclusus per di-
ctam.l.post aditam.tamen postea dictus
heres quia minor.xxv.annis erat per in-
tegrum restitutionem abstinuit:aut repu
diauit:an eo casu substitutus qui semel ꝑ
aditionem fuerat exclusus admittetur.⁊
dicendũ est ꝙ sic.vt.l.⁊ si sine.§.sed q̃d pa-
pinianus.ff.de minori.⁊.l.ij.§.interdum.
ff.de vulga.⁊ pupi.sed super hoc est ma-
ius dubiũ.quia heres institutus heredi-
tatem adeundo semel fuit heres:an sub-
stitut⁹ nũc voceꝛ de iure ciuili:vt.s.ꝑpetuo
saltẽ vsqꝫ ad xxx.annos hereditatẽ ei de
latã adire possit:vl' an voceꝛ de iure ꝑto-

130 An substitutus semel ꝑ aditionem heredis exclusus.admittatur herede postea medio restitutionis repudiante.

rio tm̃.ita ꝙ necesse habeat.j.annũ bono
rũ possessionẽ petere:al's elapso anno ex
cludaꝛ.bar.in.d.l.j.xij.col.⁊.l.ij.§.interdũ
ff.de vul.⁊ pupil.dicit ꝙ substitut⁹ eo tũc
etiam admittetur de iure ciuili:⁊ sic per-
petuo.per text.in.l.j.§.si quis adita.ff.ad
tertul.nec obstat ꝙ heres qui semel adi-
uit fuit heres de iure ciuili:⁊ per conse-
quens semel heres effectus non potuit ꝑ
integrum restitutionem desinere esse he-
res:⁊ sic substitutus iure ciuili non ad-
mittetur.alio stante herede ꝑ ea que ple
ne dicta fuere supra in primo effectu hu-
ius substitutionis.quoniaꝫ ad hoc respõ
detur:ꝙ veruꝫ est:ꝙ heres qui semel adi
uit non potest desinere heres esse scilicet
directe:quinimo licet postea restituatur
semper remanet directe heres:⁊ substitu
tus qui vocatur.erit heres vtilis.⁊ ita cũ
bar.ibi tenent omnes docto.communiter
⁊ ange.in.§.j.in fi.insti.de vulga.substitu.
131 ¶ †Unũ tamẽ menti tenebitis:ꝙ licet
heres primo loco institutus qui semel adi
uerat hereditatẽ:⁊ per consequens substi
tutum excluserat cum extinctione legato
rum a substituto relictorum:vt vidistis.s̃.
in prin.huius sexti articuli:nunc per inte
grum restitutionẽ hereditatem repudiet
⁊ substitutus vocetur:⁊ sic substitutio per
aditionẽ perẽpta resuscitetur:vt dcm̃ est
tñ ꝙ̃uis substitutus adeat hereditatẽ:nõ
tenebitur soluere legata que fuerant ab
eo relicta:⁊ semel extincta per aditionem
primi heredis instituti.quia licet substitu
tio vulgaris resuscitetur:nõ tamẽ legata
a substituto relicta:q̃ semel fuerũt extĩcta
sm bal.quod clarius dando rationẽ de-
clarat ibi iason in.l.quotiens.la.ij.C.de
fideicõ.allegãs vltra bal.tex.in.l.nec est
nouum.ff.de condi.⁊ demonstra.quẽ bar.
ibi notabiliter declarat licet bald.in.l.li-
bertas.C.de testa.manumissis.teneat in
aduertenter contrarium:⁊ male secundũ
132 iasonem.¶ †Sed quero an existentia
sui heredis impediat vulgarẽ substitutio
nẽ sicut aditio hereditatis .breuiter bar.i
d.l.j.sic dt ꝙ aut substitutio est facta ex ne
cessitate:veluti illa que fit ex ꝯsi.galli:aut
legis velleie.⁊ tunc existẽtia sui heredis
excludit substitutũ.qꝛ facta est substitutio
sub conditiõe:si heres su⁹ eẽ desinat.vt.l.
gall⁹.i pn.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ hoc sentit
gl.in.l.si mr̃.§.j.ff.de vul.⁊ pupil. q̃d verũ
intelligatis sꝫ io.de imo.hic:si expsse fiat
substitutio sm formã dicte.l.gallus.§.nũc
de lege.ꝟsi.⁊ bene verba se habent ⁊c.vt
puta si testator dicat:si filius me viuo mo
riaꝛ:substituo nepotẽ ex illo:secus autem
esset si filio i ptãte ꝯstituto simpliciter he
redi istituto dixerit:nepotẽ ex illo substi-
tuo.qꝛ tũc fili⁹ i ꝯtinẽti desinit eẽ suus ꝑ.l.

132 An existentia sui heredis impediat effectuꝫ huius substitutionis sic aditio hereditatis.

si filius heres.ff.de libe.⁊ posthu. ⁊ ratio
diuersitatis est:quia qñ testator dixit:si fi
lius me viuo moriatur:tunc casus nolun
tatis non comprehenditur ex viverboꝝ:
sed qñ simpliciter dixit nepotẽ substituo
tũc propter verboꝝ gñalitatẽ cõprehen-
ditur etiam casus noluntatis.Nec obstãt
not.in dicta.l.gall⁹.§.j.vbi paria sunt sub
stituere posthumũ si filius viuo testatore
moriretur:vel si eum simpliciter substitue
ret filio:quia illud erat verum sm illa tem
pora:sm que casus noluntatis non pote
rat includi:scilicet quando filius viueret
post morteꝫ testatoris:⁊ repudiaret.quia
in talem casum non poterat posthumus
institui.vt in.§.posthumo.insti.de lega.se
cus in nepote iam nato simpliciter insti-
tuto etiam sm tempora antiqua:vt ꝓbaꝛ
in dicta.l.gall⁹.§.ille casus.Et ita sentiũt
Cynus ⁊ bal.licet non ita clare in dicta
l.post aditam.vbi modicum impfecte lo-
quitur.Si vero substitutio vulgaris ẽ fa-
cta voluntarie:tunc siquidem est vulga-
ris expressa existentia sui heredis non po
test hr̃e locum:vt.d.l.si fili⁹ heres.q̃nimo
eo tunc substitutio tollit existentiã sui he
redis:vt plene dicam infra super verbo:
mortuo itaqꝫ testatore.ij. Si auteꝫ loqua
mur de vulgari tacita:dico ꝙ existẽtia sui
heredis eam nõ extinguit.q̃d patet:quia
existẽtia sui heredis ꝯfirmat tabulas pu
pillares:id est substitutionem pupillareꝫ:
vt ibi plene dicam:in qua constat ꝙ con-
tinetur tacita vulgaris.vt.l.si filius q̇ pa-
tri.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊.ff.de acqui. here.
133 l.si filius.⁊.l.iulianus.¶ † Sed quid si
institutus adire non possit de iure ciuili:
sed tantum de iure pretorio:vt in casibus
notatis in.l.fi.⁊ ibi plene bald.C.vnde le
gi.vtputa quia in testamẽto pr̃is preteri
tus fuit posthum⁹:qui demũ natus viuo
patre decessit:vel filius iam natus fuit ꝑ-
teritus:⁊ venientes ab intestato fuerunt
instituti heredes.qui quidem filius prete
ritus adhuc viuente patre decessit:aut ꝑ-
teritus fuit filius iam natus:qui postea
mortuo patre testamentum approbauit:
prout de duobus primis casib⁹ plene di-
xi supra eo .super verbo:in eodem testa-
mento relinquens.in.xxiiij.⁊.xxv.limita-
tionibus.Et de vltimo casu ibi plene dixi
in septima limitatione.In his enim casi
bus si heredibus institutis fuerit per te-
statorem vulgariter substitutum:ita ꝙ in
primo gradu filius fuerit preteritus: ⁊ in
secundo exheredatus: ⁊ filius viuente te
statore decesserit:aut post eius morteꝫ te
stamentum approbauerit: ⁊ per cõseqñs
heredes instituti non possunt hereditatẽ
adire de iure ciuili:sꝫ de iure pretorio:an
substitutus admittetur.⁊ dubiuꝫ facit. qꝛ

133 An substitut⁹ preferatur instituto si ipse institut⁹ de iure ciuili heres eẽ non possit.

pretor non potest facere quem heredem:
ideo videtur substitutus preferri institu-
to:attento ꝙ substitutus viuere potest ⁊
hereditatem adire de iure ciuili. ⁊ certe
bar.in.d.l.j.xiij.col.ff.de vul.⁊ pupil. plu-
ribus rationibus hincinde allegatis sic
distinguit:ꝙ quandoqꝫ ius petendi here-
ditatẽ de iure pretorio per bonoꝝ posses
sionem incipit habere originem viuo te-
statore:id est ꝙ testamentum viuo testato
re de iure pretorio valebat:vtputa i duo
bus exemplis supra primo loco positis:⁊
tunc institutus prefertur substituto: quia
hoc casu verum est dicere ꝙ testator non
moritur sine herede:si aũt ius petẽdi bo-
norum possessionem incipit habere origi
nem post mortẽ testatoris:vt in tertio exẽ
plo supra posito: tunc substitutus preferꝛ
instituto:ex eo quia post mortem testato-
ris ⁊ ante approbationem testamenti he
res institutus in testamento nullo nõ fuit
heres: ⁊ sic contigit conditio substõnis:
nec postea aliquid operatur approbatio
filij preteriti testamentum pr̃is approbã-
tis:qm̃ hoc faciẽdo tollere nõ potest ius
quesitũ substituto tempore mortis:q̃d tẽ-
pus inspicitur vt.l.si in alieni.§.in extra-
neis.ff.de heredi.insti.quicq̃d dicat gl.in
l.si quis eum.ff.de vulg.⁊ pup.que est fal-
sa sm bar.ibi:cum quo transit ang.in.l.fi.
C.de insti.⁊ substitu.Et ibi predicta intel
ligatis vera vt dixi:dũ tamen secund⁹ gra
dus scilicet substitutiõis nõ fuerit nullus
ad ꝑteritionẽ:aut al'as sicut prim⁹: vtpu
ta qꝛ filius in primo gradu fuit preterit⁹:
⁊ a secundo gradu scꝫ substõnis fuit rite
exheredatus.quoniam odio forte exhere
dationis volens approbare primum gra
dum nihil ageret in substituti preiudiciũ
que omnia dant optimam limitationem
ad ea que dixi in dicta septima limitatio
ne.nec obstat dum ibi fuit conclusum ꝙ
testamentum per filiũ approbatum recon
ualescit ẽt de iure ciuili.⁊ sic instituti pñt
eẽ heredes de iure ciuili.Et ꝑ cõsequẽs
excludetur substitutus.quia illud est veꝝ:
ꝙ reconualesceret per approbationem:
sꝫ non añ .Ex quo sequitur ꝙ anteqꝫ fili⁹
preteritus approbet testamentum : ilico
mortuo testatore institut⁹ in tali testamẽ
to nullo non est heres:⁊ consequẽter sub-
stitutus vocatur.Cui filius preteritus te-
stamentum postea approbãdo nõ potest
134 preiudicare:vt dictum est.¶ † Sed q̃ri
tur quid si heres qui venire potest de iu-
re ciuili adeundo hereditatẽ: nũc venire
vult de iure pretorio petendo bonoꝝ pos
sessionẽ sm tabulas:an repellatur substi-
tutus.Casus est ꝙ sic.i.l.puberẽ.C.de iu-
re delibe.quia heres q̇ hereditatẽ agno-
scit de iure pretorio videtur adire de iure

Questio. 134 Sꝫ q̇d erit si heres possit sꝫ nolit venire de iure ciuili sꝫ venit iure pretorio.

Questio. ciuili ſm bar.qđ intelligit vex:niſi prius
135 fuiſſet excuſſus de iure ciuili. ¶† Sed
quid ſi heres inſtitut⁹ repudiauit bonor
poſſeſſionē ſm tabulas pmiſſ aliqđ de-
clarauerit:r vult hereditatem adire:r ſic
venire vult de iure ciuili:ſubſtitutus vero
dicit q heres ſibi fecit locum repudian-
do.queritur quid iuris glo.in.l.ſuū here-
dē.C.de iure delibe.videt dicere ſubſtitu
tū admitti. Sz doct.ibi reprehendūt dictā
Questio. 136 glo. ¶† quero quid ſi heres inſtitu-
tus parere nolit cōditioni ſub qua eſt in-
ſtitut⁹.certe tūc nō eſt dubiū:q ſubſtitut⁹
admittitur:vt.l.ij.C.de inſti.r ſubſti. ſub
condi. factis.que oia pro nunc ſufficere
debēt ad cognoſcendū qualiter expiret
vulgaris ſubſtitutio expreſſa. ¶ Sed nūc
137 Qua- 137 queri poteſt †Qualiter tacita vulga-
liter finiat ris expiret:ſeu extinguatur:r finiatur.ſi-
r extingua cut eſt illa que ꝓtinetur in pupillari expꝛ-
tur ſubſtō ſa.de quo dictum fuit ſ.in.iiij.princi.arti
vulgar⁹ ta cu.ad cuius intellectū quero de ſequenti
cita ſub pu bus. Et ꝓmo an expirata ſubſtōne pupil
pillari com lari expreſſa tollatur r expiret vulgaris
prehenſa. tacita ſub ea contenta:vtputa pater emā
cipauit filiū cui pupillariter ſubſtituerat.
r ſic patria ptāte deficiente (que eſt cā pu
pillaris ſubſtitutionis) deficit ipa ſubſti-
tutio. An etiā eo tunc deficiat tacita vul
garis ſub ea cōprehenſa. Guil.de cug.in
l.coheredi.§.cū filie.ff.de vul. r pup. dicit
q ſic.idem Rayneriꝰ. quia illa cōditio
ſi in ptāte permāſerit tpe mortis teſtato-
ris:que eſt in pupillari:ſicut vitiat pupil
larem:ita etiam vitiabit vulgarez ſub ea
cōtentam.arg.l.ſi mulieri r titio.ff.de cōd.
r demonſtra. Preterea quia circa vtrū
q dicturvnifo:miter operari.vt.l.ſi lega
tarius in fi.ff.de lega.iij.r ita etiā his ra
tionib⁹ motus tenet bar. in.d.l.i.§.j.ff. de
vulg.r pupil. dicēs:q ex quo teſtator pu
pillarē ſubſtitutionem filium emancipā-
do ſpōte annullauit:imputari ſibi debet
quare circa vulgarem in ea cōtentam ſi-
bi non proiudit:vt.l.tractabatur.ff.de te-
ſta.milī.ad quod facit quod dixit idē bar
to.in.d.l.j.circa ſcōm effectum vulgaris
ſubſtitutionis. facit etiam.ff.de adimen.
legati.l.rem legatam.r.l.ſi ſeruo cum li-
bertate.r.ff.quemadmodū ſeruitus amit
ta.l.ſi ſtillicidij.nam vbi ſubſtitutio eſt ex-
preſſa:alia vero ſubintellecta a iure ex pre
ſumpta teſtatoris voluntate: ceſſante ex-
preſſa per emancipationem:etiam ceſſa-
bit vulgaris tacita:poſtq̄ circa eam non
proiudit:ſed vbi vtraq̄ eſſet per ſe expreſ
ſe confirmata:tunc vna ceſſante alia non
ceſſaret.ſicut dicimus de ſeruitute in.l.ſi
domus.ff.de ſeruitu.vrba.predio. idez te
net pau.de caſtro in dicto.§.cū filie.r Cy
nus in dicta.l.precibus.bal. vero in.l.fin.
C.de inſti.r ſubſtitutio.tenet contrarium:
quem ſequitur imol. hic:dicentes:q vitia
to expreſſo non vitiatur tacitum eque pn
cipale.l.ſi fideiuſſor.in principi.ff.de lega.
j.r.l.i.§.j ff.quibus mo.pig.vel ypoth.ſol.
r not.barto.in dicta.l.j.ff.de vulga.r pu
pilla .in illa queſtione: an teſtamentum
ſumere poſſit vires a tacita pupillari.nec
obſtant iura allegata per barto. quia ibi
ſubſtitutio facta fuit per fideicommiſſum:
que transire non poteſt in directam.vt.l.
verbis.r ibi glo.ff.de vulga. r pupillari.
r hanc opinionem contra bart.tenet ale
xand.in dicta.l.j.latius reſpondendo ad
138 per eum adducta. ¶† Subſequenter
quero quid ſi ille cui eſt facta pupillaris
expreſſa efficitur pubes:an ſicut per euē-
tum pubertatis extinguitur pupillaris
expreſſa:ſic etiam extinguatur vulgaris
tacita ſub ea cōprehenſa. bar.in dicta
l.j.penul.col.diſtinguit r bene ſm alexā.
aut facta fuit pupillaris cū limitatiōe cer
ti tēporis:vt ſi filiꝰ itra pupillarē etatē vl
infra breuius tempus decesſerit:r tūc tē-
pore illo expreſſo aduenīte expirat vtra-
q̄ ſcilicet pupillaris r tacita vulgaris.q
voluntas defuncti fuit non quidem vl-
tra illud tempus.vt.l.ſi ita quis. r.l.ſi plu
res.in princi.ff.de vulgari r pupilla. aut
facta fuit ſine temporis preſſinitione:vt q
dixit quiſquis mihi heres erit filio meo
heres eſto.vel facta fuit in tps lōgi⁹.vt ſi
filius meus deceſſerit infra.xxv. annos:
talis heres eſto.tunc licet finiatur pupil-
laris aduenīte pubertate.vt.l.in pupil
lari.r.l.centurio.ff.de vulgari r pupilla-
ri.tamen durabit vulgaris. argumen.l.fi
na.C.de heredi. inſtituen. quoniam ap-
paret ſatis q volūtas defuncti hec fuit:
vt poſt pubertatem duraret vulgaris: cū
139 pupillaris durare non poſſet. ¶† Po
ſtremo queritur.qđ ſi fiat ſubſtitutio pu-
pillaris inutiliter: vtputa maiori vel ex-
traneo.an contineat tacitam vulgarem
validam r cum effectu.Gui.de cug. dicit
q ſic.quia vitiato expreſſo nō vitiatur ta-
citum.l.i.§.j.ff.quibus mo.pig. vel hypo-
te. ſol.r quia peccatū eſt in materia: er-
go valet:vt valere poteſt.l.ſi vn⁹.§.ſi acce
ptilatio.ff.de pact.r ita tenet bar. i dicta
l.j.§.j.in fi.ff.de vulga.r pupil.per.l.ſi fide
iuſſor.ff.de lega.j.r.l.ſi.C.de heredi.inſti-
tuen. vbi eſt caſus.nam illa verba: Titi⁹
plocij heres eſto ſunt verba pupillaris ex
preſſe:quia alium ſibi non facit heredem
et tamen lex reſoluit illam in tacitam vul
garē. Et premiſſa intelligatis vera:videz
licet q expreſſa pupillaris inutiliter fa-
cta continet tacitam vulgarem: niſi fa-
cta fuiſſet maiori p illa verba:ſi filius me⁹
in pupillari etate deceſſerit:q: tunc cū ve

139 An pu
pillaris ſub-
ſtitutio iu-
tilis tacitā
ꝓtineat vul
garem.

lit teſtator ſubſtitutionem finiri puber
tate: impoſſibile eſt q incipiat aliquo
modo valere ipſa pupillaris: et ſic con-
tinere non poteſt tacitam vulgarem ita
ſingulariter determinat ſolus Guillel.
de cug.in dicta. l. precibus. in vlti.qōne
in materia vulgaris.arg.l.titio cum mo-
reretur.ff.de vſufruc.r.l.ſcie egreſſe.ff.de
tuto.r cura datis ab his.facit qđ voluit
bar.in l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.r pu
pil.cōcludēs q licet ſubſtitutio pupillar⁹
facta maiori vel extraneo trahatur ad fi
deicō.tamē ſi facta fuerit filio puberi per
illa verba:ſi in pupillari etate deceſſerit.
nō valet vt fideicōmiſſaria.q intelligat⁹
verum ſi teſtator putabat eū impuberē.
r ſic poſſe decedere in pupillari etate:qr
tunc conditio impoſſibilis quā teſtator
poſſibilē putauit:vitiat actū vltime volū
tatis.p tex.in.l.Duo manumiſſo. ff. de cō
di.inde.ſecus forte eſſet ſi ſciebat q iſta
cōditio eſſet impoſſibilis.puta qua ſcie-
bat filiū eſſe tam puberez.p.l.ſi meuia.ff.
de here.inſti.r.l.j.ff.de condi.inſti.r.l.cū
tale.§.penulti.ff.de condi.r demon.quia
tunc contineret vulgarem tacitam vel fi-
deicōmiſſariā.ſm Ange.in.l.in pupilla-
ri.ff.de vul.r pupil.r tenet Pmol.hic.r in
d.l.verbis ciuilibus.lz de Ange. non fa-
ciat mentionē. Nec obſtat.l.titio cū more
retur.qr loquit in caſu diuerſo.nā ibi non
ꝓferꝫ diſpoſitio in tēpus impoſſibile ra-
tione perſone cui fiebat ſubſtitutio:q po
terat mori:in caſu aūt noſtro eſt ſecus:q
nō poterat decedere impubes. Nec obſt.
etiā ſm alex.in.d.l.verbis.q dicta diſpo
ſitio nō poteſt iudicari ꝓditionalis.arg.
140 l.qui liberis.ff.de vul.r pu.†Cū de ne
ceſſitate in ſubſtitutiōe pupillari illa cō-
ditio inſit ſi in etate pupillari deceſſerit.
r ſic nō reddit actū cōditionalē:r per cō
ſequēs fruſtra diſtingueretur an teſtator
ſciuerit ꝓditionē eſſe impoſſibilē:vel ea
putauerit poſſibilē. Ām rideꝫ q licet di
cta diſpoſitio nō ꝓtineat ꝓditionē extin
ſecā:tñ cōtinet intrinſecam.vel poteſt di
ci q illa cōditio ineſt ſubſtitutioni facte
impuberi:nō autē facte puberi quia cuz
tunc valuerit ab initio videt vulgaris.vt
dicta.l.ſi.C.de heredi.inſtitu.r dixi.§.ſm
Bar.cū de ſubſtantia vulgaris nō ſit q
in pupillari etate decedat,ideo non dici-
tur illa conditio ineſſe tali ſubſtitutioni:
vt latiꝰ dicetur in materia pupillaris in
quarto principali queſito.Ñſi.ſcōo reqri
141 Nota duo ñua q penitus de ſtruere vi-
dent hanc vulgarem ſubſtōnez,
141 tur q ſit impubes. ¶† Explicita r poſ
ſerenus declarata materia huius ſubſti
tutionis videtur duplici medio hāc ſub-
ſtitutionez quo ad ei⁹ ambos caſus eſſe
oi iure reprobatā. ¶ Primo quo ad pri
mum eius caſum in ipſa cōprehēſum:
142 ¶† Sz his nō obſtantibus ego dico
hāc vulgarē ſubſtitutionē eē d iure appro
batā:r ſm eā fore iudicandū iurta occur
rentes materias r caſuū contingentiaz.
Et primo nō obſtat dū arguebat q ꝑ ſub
ſtitutio depēdet ex alieno arbitrio.qđ illō
eſt verum q ex alieno dependet arbitrio
tacite:nā vt clare fuit vobis demonſtra-
tum ſubſtitutio vulgaris duos cōtinet ca
ſus:ſcz ſi inſtitutus non poſſit eſſe heres:
r ſm iſtū non procedit cōtrariū. aliꝰ eſt
ſi nolit eſſe heres:r ſm iſtum militat con
trariū ſuperius factum: ſed nō obſtat.qr
verū eſt q volūtas vltima ex alieno depē
dere non debet arbitrio expreſſo: ſed be-
ne ex tacito.l.vt fideicommiſſa.§.fideicō-
miſſum.ff.de le.iij.r ita eſt in vulgari ſub
ſtitutione:quia ſub his expreſſis verbis:
ſi heres eſſe noluerit.continetur a contra
rio ſenſu et tacite ſi inſtitut⁹ voluerit ſub
ſtitutum eſſe heredem. Or certum eſt q
in hec caſu expreſſa nocēt:nō expreſſa no
nocent.l.nunqꝫ.ff.de conditio.r demon-
ſtratio. vel dicatis q hec ſubſtitutio licet
quodam modo videatur dependere ex ar
bitrio heredis:tamen ꝓpter hoc nō di-
citur dependere ex alieno arbitrio:ſed ſo
lum et dumtaxat ex arbitrio teſtatoris:a
quo omnis vltima voluntas neceſſe ha-
bet capere fomitem.quia heres r defun-
ctus vna et eadem perſona reputantur.
in auten.de iure euran.a mouen.preſti.in
princ. Nam lex voluntatē vnius reputat
volūtatē alterius. r ſic nō obſtat. de hac
materia plene habuiſtis .ō. iſ̃bo: ꝓdidit

primo. Pariter nō obstat dū scđo argue
batur ꝯtra scđm casum huius substōnis:
sc3 si heres esse nō potuerit q2 hec substi
tutio inducit in ꝑsona substituti votū ca
ptandi mortem heredis instituti. Dica-
143 tis† ꝙ dispositio inducēs votū captan
di mortē est duplex: quedā est q̄ infallibi
liter ⁊ certitudinalr votu3 inducit: ita ꝙ
ad hoc ⁊ nō ad aliud tendit: vtputa si ꝓ-
mittatur homo occidi: ⁊ talis est penitus
nulla ⁊ reproba. ⁊ omni iure dānata. vt. l.
si plagij. ff. de v̓bo. obli. facit. l. si q̄s inqui
linos. ff. de leg. j. ⁊ tanq̄3 turpis est nulla.
Alia v̓o dispositio est q̄ sui natura infal
libiliter ⁊ directe nō tendit ad captandū
votū aliene mortis: l3 ex accidenti indu-
ci possit tale votū: sicut est videre in casu
nostro. ⁊ talis dispositio q̄ necessario nō
inducit l3 inducere possit malicia partis
votum captāde mortis nō est reprobata
simplr: q2 in quolibet potius ꝓsumere de-
bemus ꝙ sit bonus ⁊ bone indolis: q̄3 ꝙ
sit malus aut male facere velit. ideo an-
teq̄3 talis dispositio reprobet᷑ op3 duo si-
mul ꝯcurrere: sc3 ꝙ talis dispositio votu3
inducat seu inducere possit mortis captā
de. ⁊ ꝙ liberā tollat testandi facultatē. vt
d. l. fi. C. de pac. Si aūt simplr ex acciden
ti inducere posset votū mortis captāde:
sed facultatē testādi nō tolleret: tūc nō re
probatur de iure: al's sequeret᷑ ꝙ oēs dis-
positiones vltime q̄ ꝯferunt᷑ in tēpus mor
tis vel post mortē alterius improbarent᷑.
qđ nō est dicendū. nam ꝯstitutio vsufru-
ctus morte fructuarij finitura reproba-
retur. ⁊ tractat⁹ de vsufru. de nihilo serui-
ret: nec titi⁹ vt actio ab herede ⁊ ꝯtra he-
re. incipiāt. ⁊ infinita alia iura. ⁊ ita est in
vulgari substi. que l3 inducere possit de ꝑ
accidēs sc3 ex malitia substituti votū ca-
ptandi mortē heredis: vt moriat᷑ anteq̄3
adeat. tñ hoc nō est in dubio presumen-
dū cū q̄libet ꝓsumat᷑ esse bon⁹ ⁊ nō mal⁹.
c. fi. de ꝓsump. l. cū q̄dā. de le. ij. Preterea
nō tollit facultatē testandi: vt dictū est.

Vide l3 plene de pupillari substitutione.

Secunda substitutio dicit᷑ pupillaris q̄ in ordine substitutio-

1 nū dr̄ scđa substi. ¶ † Nā vulgaris ⁊ pu-
pillaris sunt duo stipites primitiui substi
tutionū ⁊ ꝑncipales: cetere vero substitu
tiōes sunt velut ꝓpagines a primis stipi
tib⁹ deriuate. q̄ se hn̄t ad vulgarē ⁊ pupil
larē substitōes reductiue. vt pulcre dt bal.
in. l. hūanitatis. C. de impube. ⁊ alijs sub.
⁊ i. l. q̄dā culogio. C. đ iure deliberā. dt idē
bal. ꝙ vulgaris ⁊ pupillaris sūt cardina-
les substitutōes q̄si sup istis cardinib⁹ oēs
cetere spēs substitutionū directe fundate
sunt: indeq̄3 vitā exhauriūt. iō visa substi
tutiōe vulgari est videre oportunū de pu
2 pillari. ¶ † Pro cui⁹ intellectu sciēdū est
ꝙ hec substitutio summa nitit᷑ rōne. ꝑ hāc
em̄ pōt pr̄ filio suo pupillo substituere: ⁊ i
bonis ꝓprijs filij ⁊ sic pro illo testari. nam
cū filius in ea sit etate in qua testādo sibi
seu bonis suis ꝓuidere nō pōt de herede
cū adhuc careat iudicio rōnis insti. q̄bus
nō est permis. facere testa. §. ꝓterea eq vi-
sum est: ꝙ pater faciat pro ipō testamētū:
de quo nō est ꝓsumedū: nec v̓osimile ꝙ fi
liū decipiat: quē plusq̄3 se ip3 diligit dicit
tex. in. l. isti quidē. ff. qđ met⁹ cā. nec repro
bat᷑ talis substitutio velut captatoria seu
deceptoria: vt plene vidistis in v̓bo: cōdi
dit. j. in pri. ¶ Preterea ꝯsiderauit lex pu
pillū nō posse naturaliter saltē de lege cōi
heredē legitimū ex suo corpore descēdētē
habere: cū in illa etate generare ñ possit.
l. impunitas. C. de penis. ⁊. ff. de minori. l.
auxiliū. §. in delictis igitur ꝑmisit pr̄i ꝙ ꝑ
illo testet᷑ eiq̄3 ꝓuideat de herede pupilla
riter substituēdo ꝓut lati⁹ infra declarabi
tur necnō ꝑ ipō sepulturā eligat. q2 q̄tiēs
fili⁹ ipubes cui pr̄ substituit pupillariter
supuiuit pr̄i ⁊ demū in etate morit᷑ pupil-
lari: tūc sicut potuit pr̄ in bonis substituē
do ac ꝑsone viue filij tutorē dādo ꝓuide
re sic ēt de illi⁹ cadauere disponere pt̄ ꝟm
io. fa. in. §. non solū. insti. de pupi. substitu.
qđ sec⁹ esset vbi fili⁹ ꝑmoriret᷑ pr̄i. quo ca-
su nō posset pr̄ ꝑ ipō sepulturā eligere: ni
si aliđ eēt ex ꝯsuetudie. c. l3. §. j. de sepul. li.
3 vj. de quo late ibi per docto. ¶ † Qui cō
muniter tenēt ⁊ indistincte pr̄em nō posse
ꝑ filio sepultura3 eligere: q̄3uis fuerit im
pubes: ⁊ de oībus bonis suis disponere
possit. Et rō differentie est. q2 cū in sepul
tura viuente adhuc filio iam esset ius q̄si
tu3 ecclesie vbi sepeliri debet. tale ius nō
est mutabile: nisi per illu3: de cuius sepul
tura agitur. c. cum liberum. de sepul. S3
in hereditate non sic est. quia in ea viuē-
te filio nondum quesitum est ius venien-
tibus ab intestato: ideo pater potest hoc
ius liberius mutare. Preterea maiorē h3
ptātē ipse pr̄ in hereditate tpali ipsi⁹ filij
q̄3 in sepultura ⁊ ceteris spūalib⁹: in q̄b⁹
nō curatur pr̄ia ptās. c. fi. de iudic. lib. vj.

1 Substōnes vulgares ⁊ pupillares sunt ceterarū stipites ꝑmitiui ⁊ cardinales sup quib⁹ cetere fundate sunt. inde q̄3 vitam exhauriunt.

2 Quare fuit hec pupillar. substitutio introducta.

3 Vide q̄re pr̄ pōt filio pupillo ꝓuidere quo ad bona et tutelam s3 nō quo ad sepultura3.

⁊. c. ex parte de resti. spolia. vbi. glo. ⁊ do-
cto. ideo pater potest filio substituere: sed
nō sepulturam eligere. ꝟm dñicu3 in dcō
c. licet. pro huius ergo substitutionis ma-
iori declaratiōe vidēda sunt septē. ¶ Pri
mo de modo ⁊ forma faciēdi eā. ¶ Scđo
quib⁹ verbis fiat. ¶ Tertio q̄ iure fuit in
troducta. ¶ Quarto q̄ req̄runt᷑ vt locum
habeat. ¶ Quīto q̄tuplex sit hec substitu
tio. ¶ Sexto q̄s sit ei⁹ effect⁹. ¶ Septio
4 ⁊ vltio qualit finiat᷑ ⁊ extinguat᷑. ¶ † Ue
nio ad primū. ⁊ dico ꝙ forma faciēdi hāc
substitutionē est duplex: nam primo fieri
potest per v̓ba generalia sub his verbis
generalibus: quisquis mihi heres erit sit
heres filio meo. hec em̄ v̓ba sunt genera
lia: ⁊ nō specifice ꝓlata quo casu vocant᷑
ad substitutionē heredes scripti in testa-
mēto pr̄is ꝓ ea parte qua sunt instituti
heredes in hereditate pr̄is. insti. de pup.
substi. §. substituit᷑. ⁊ licet dcā substi. sic ge-
neraliter facta dicatur directa ⁊ expressa
cum expresse sit facta filio cōtineatq̄3 vul
garem tacitam: necnon matrē pupilli ex-
cludat: vt ifra videbit᷑ in sexto principali
arti. non tamē dr̄ substi. noīatim facta: cū
noīatim fieri dicatur quando fit per noīa
5 ꝓpria. vt infra videbit᷑. de quo in. l. j. ⁊. ij.
⁊. l. titius. ff. de libe. ⁊ posthu. † Ideo per
hec verba generalia. quisquis mihi he-
res erit sit heres filio meo. non vocantur
ad substitutionem nisi illi duntaxat here
des: quoꝝ noīa ex testamēti scriptura le-
gi possunt. argu. l. j. §. j. vbi bar. ⁊ bal. ff. de
his que in testamento delent᷑. non aūt il-
li qui effecti sunt heredes: ⁊ hereditatis
cōmodū ꝯsequūt᷑. vnde si filius aut ꝟuus
alterius vel monachus in testamento ex
tranei heres institut⁹ ⁊ filio testatoris mō
ꝑmisso substitut⁹ repudiaret hereditatē:
quo casu pr̄i aut dño vel monasterio ac-
quirit᷑ hereditas l. cū ꝓponas. C. de here
di. insti. l. fi. C. de bonis q̄ libe. ⁊ plene ha-
buistis in materia vulgaris i quīto ꝑnci-
pali art. certe his casib⁹ ꝑ dicta v̓ba gn̄a
lia. q̄squis mihi heres erit sit heres filio
meo patermedio filij aut dñs medio serui
vel abbas medio monachi heres factus.
non vocaretur ad talē substitutionē vt di
cto. §. substituit᷑. ⁊. l. qui liberis. §. hec v̓ba.
ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ rō est (vt ibi dicitur)
quia pater: aut dñs: vel abbas nō veniūt
ad hereditatē testatoris iudicio ipsi⁹: fa-
cit. l. j. §. ñ solū. ff. vt lega. noīe cauea. ⁊ idē
est in herede heredis scripti: q̄ꝑpariter ad
talē pupillarē substitutionē sic generalit᷑
facta nō vocat᷑ ꝯ regulā. l. fi. C. de heredi.
insti. ⁊ rō est: q2 nomē heredis fuit appo-
situ in ꝯditione: que impleri debet in for
ma specifica. l. qui heredi. in principio. ⁊
l. meui⁹. ff. de condi. ⁊ demonstra. ¶ Pre-
terea dispositio conditionalis non trans
mittitur ad heredes. l. vnica. §. sin autem
aliquis sub conditione. C. de cadu. tol-
len. secundum bar. in. l. cum filio. versi. se-
cundus effectus. ff. de lega. j. vl' ideo hoc
est: q2 habetur respectus ad affectionem
testatoris circa personā substi. q̄ nō mili-
tat circa personā sibi incognitā ꝟm bald.
in. d. l. fi. in. iij. oppo. C. de heredi. insti. ex
quibus predictis bal. in. l. in cause. la. ij. §.
pomponi⁹. ff. de minori. elegāter decidit
ꝙ si testator aliquid suo nepoti reliquit
hoc adiecto: ꝙ si nepos sine liberis dece-
dat: relictū ptineat ad heredē testatoris:
puta titiū: qui prius q̄3 nepos decessit re-
lictis heredibus: ⁊ postea decessit nepos
sine liberis: certe tale relictum pertinere
nō debet heredibus titij ꝟm bal. ibi cui3
sequitur ale. in dcō. §. hec v̓ba. sane tamē
intelligatis ꝓmissa: ꝙ heres heredis ad
talē substitutionē pupillarē nō ꝯvocabitur
nisi esset heres heredis ex dispōne testa-
toris puta ex pupillari substitutiōe facta
alteri pupillo testatoris quia tunc cū ille
sit script⁹ heres: ⁊ veniat iudicio testato-
ris cum sit heres alterius pupilli: vocabi
tur virtute dictoꝝ verboꝝ generaliū ad
substitutionē istius attento ꝙ habet affe
ctionē testatoris defuncti. l. paterfami. ꝑ-
mis tabulis. ff. de vul. ⁊ pupil. ꝟm alexan.
in dcō. §. hec v̓ba. ⁊ idem erit in eo: q̄ alter
filio aut extraneo heredi testatoris erat
vulgariter substitutus: q2 cum eo tūc suc-
cedat defuncto testatori ꝑ vulgarē: talis
vocabitur ꝑ dcā v̓ba generalia: tū q2 scri
6 ptus: tum etia3 q2 heres testatoris. † Qr
succedens ꝑ vulgarē dr̄ heres testatoris:
⁊ sic tanq̄3 talis ꝯprehendit᷑ in dictis ver
bis generalibus ꝟm bar. in dcō. §. hec ver
ba. quē seq̄tur ange. in dicto. §. substituit᷑.
insti. de pupil. substi. subiūgens bar. idem
esse in fideicōmissario vniuersali vt ad ta
lē substitutionē admittat᷑: cū in effectu sit
heres iudicio testatoris. l. si fili⁹. ff. qđ cu3
eo. idem ange. vbi. s. q2 fideicōmissarius
est scriptus ⁊ noīatus a testatore: ⁊ sic vo
cat᷑ iudicio testatoris: ⁊ ēt vocatur benefi
cio. l. fi. C. de edict. diui. adria. sicut voca-
tur heres institutus: vt ibi dicunt docto.
idem tenet alexan. in dicto. §. hec verba
in vulgariter aut pupillariter substituto
alteri filio testatoris vt vocetur ad gene-
ralem substitutionem istius. nam in vul-
gari est casus in. l. ex duobus. §. j. ff. de vul
ga. ⁊ pupil. ⁊ in pupillari probat textu. in
dicto. §. hec verba. ibi, iudicio. vt dixi su-
7 pra ad hoc facit. † Quia si substitutus
vulgariter aut pupillariter decedat ante
casum substitutionis: spem substitutionis
transmittit in sibi substitutum per eundē
testatorem cū vocetur iudicio ipsius. nā

4 De forma faciēdi hanc pupillarem substitutionē3 ⁊ primo q̄n fit per verba generalia đ cuius effectu viđ hic.

5 Appellatione heredis non venit nisi ille qui heres ē voluntate ⁊ iudicio testatoris ⁊ ñ q̄ vocatur ex dispositione legis

7 An substitut⁹ moriens ante heredē trāsmittat spē substitutionis ad suos successores

licet spes sustõnis nõ transmittatur in he
redes substituti morientis ante cõditio=
nem substõnis: vt videbitis infra in septi
mo principali articulo prope fi. Tamẽ be
ne trãsmittitur in sibi substitutos p ꝯtesta=
torẽ: quia veniũt iudicio ipsi⁹ testatoris:
ꝛ sic moriente substituto ante institutum:
ꝛ sic anteq̃ʒ sit delata hereditas ex substi
tutiõe trãsmittit ad sibi substitutos spem
substõnis: attento ꝙ sunt sibi heredes vo
luntate testatoris: vt de vulgari est casus
in.l.coheredi. vbi bar. Et de pupillari in
d.l.paterfamil'.in ꝟbo: pubes. a ꝯrio sen=
su.ff.de vul.ꝛ pupil. sʒ secus decidit in fi=
deicõmissario: q2 est heres per mediã per
sonã alterius. vt sentit glo.in verbo: dire
cto.in d.§.hec ꝟba. nec bart. ꝟm eũ loqui=
tur in hoc casu ꝟm imol. idem tenet io.fa.
in.d.§.substituitur. pro quibus facit.l.qui
heredi.§.cum hereditas.ff.de condi.ꝛ de
monstra. vbi cõditio impleri dʒ in ꝑsona
heredis scripti: qui priori loco est vocat⁹:
ꝛ nõ in persona fideicommissarij. Or illa
ꝟba. Quisquis mihi heres erit. adiecta
sunt perviam cõditiõis. vt.d.l.qui liberis
ff.de vulg.ꝛ pupil. ergo impleri debẽt in
forma specifica. vt.d.l.qui heredi. ꝛ dicta
l.meui⁹. ꝛ ratio diuersitatis est inter sub=
stitutum vulgarẽ: aut pupillarẽ: ꝛ fideicõ
missariũ: quia heres primus qui restituit
fideicõ. adhuc remanet heres. insti.de fi=
deicõ.heredi.§.restituta.ꝛ.l.q2 proinde.ff.
ad trebel.ꝛ p quarta trebellianica subit
onera hereditaria.l.j.ꝛ.ij.C.ad trebellia.
Non sic aũt in illo: cui substitutũ fuit vul=
gariter: aut pupillariter: ideo ad substitu
tionẽ videtur vocatus qui per vulgarem
vel pupillarem aut per primã institutio=
nẽ vocatus est: nõ aũt fideicõmissarius. ꝛ
qd dictuʒ est supra: ꝙ ꝑ ꝟba generalia so
lum vocantur ad substitutionẽ pupillarẽ
illi qui sunt heredes patris: ꝑuiso tamen
ꝙ pris hereditatẽ adierint: si aũt eam re
pudiarẽt amplecti nõ possent talẽ substõ
nẽ pupillarẽ: de quo plene habeť in.l.cuʒ
questio.C.de lega.ꝛ in.l.quidaʒ eulogio.

8 Scdo fit hec substõ p ꝟba spãlia.

8 C.de iure delibe. ¶ † Scdo principaliter
fieri potest hec substitutio pupillaris per
verba spãlia noiatim ꝛ spãliter ꝑlata: et
tũc forma faciẽdi hãc substitutionẽ pupil
larẽ ẽ duplex. vna ꝙ fiat vno cõtextu cuʒ
vulgari. s. hoc modo: titiũ filiũ meũ here=
dem instituo: ꝛ si heres nõ sit: aut si heres
sit: ꝛ in pupillari etate decesserit: Caius
heres esto. Hic enim sunt due substitutio
nes: quia sub illis verbis: si heres non sit.
continetur vulgaris: ꝛ sub illis verbis: si
in etate pupillari decesserit: cõtinetur pu
pillaris. ꝛ sic sunt due substitutiones: scili
cet vulgaris: ꝛ pupillaris q̃ specifice diffe
runt Secundo modo fit pupillaris substi
tutio absq̃ʒ vulgari expͣssa: veluti si testa
tor dicat. Titiũ filium meum heredem in
stituo: ꝛ si heres erit: ꝛ in pupillari etate
decesserit: Caius heres esto. nam his ver
bis fit sola pupillaris expressa: nec dicit
facta vulgaris expressa: quia licet a con=
trario sensu dictoꝝ verborũ. si heres erit
veniat vulgaris: scilicet si heres non erit.
tamen propter hoc illa vulgaris non est

9 Nõ dr expressum qd a contrario sensu venit

9 expressa: sed tacita † quia illud quod ve=
nit per argumentum a cõtrario sensu nõ
dicitur expressum: sed dicitur tacite veni
re per quandam coniecturam. ꝟm glos. in
verbo: per coniecturaʒ. in.l.apud antiq̃s.
10 C.de furt. † Argumentum eñi a contra=
rio sensu non dicitur expressus intellect⁹:
sed subauditus ꝟm glo.in.l.ij.in fin.C.de
condi.insert. Per quam dicit ibi bal. ꝙ si
statuto caueatur: ꝙ statuta non recipiant
extraneum vel subauditum intellectum:
tunc cessat argumentum a contrario sen=
su statuti. ꝛ dispositio erit tacita ꝛ conie=
cturata. idẽ tenet bal.i.l.ex facto.ff.de he
redi.insti. ꝛ pañ.in.c.cũ apostolica.de his
que fiunt a prela. sine cõsensu capi. vbi di
11 cit per illuʒ tex. † ꝙ si statuto caueatur:
ꝙ statuta intelligantur plene absq̃ʒ extra
neo intellectu: ꝛ subauditione: tunc locuʒ
non habebit argumentum a cõtrario sen
su. facit glo.not.in verbo: permittimus in
c.j.de eta.ꝛ qualita.lib.vj.pet.de anch.in
c.j.ꝟ si.quid autem dices.de consti. bald.
in.l.cõuenticulã.de epis.ꝛ cle.bar.ꝛ bal.
in.l.omnes vero populi.ff. de iust.ꝛ iure.

12 Illd nõ dr expssum qd venit a ꝯtrario sensu.

12 ¶ † Aliqui tñ dicunt: ꝙ illud quod a cõ=
trario sensu venit dicitur expressum. per
glo.in verbo: ꝛ prohibetur in.c.humanuʒ
genus.j.dis.ꝛ dicunt ꝙ sententia lata cõ=
tra intellectum legis sumptum a contra=
rio sensu si hoc exprimatur est nulla: ac si
prolata esset contra tex.legis planum. qd
an sit verum videatis plene in.c.j. vbi pa
nor.de re iudica.ꝛ in.l.cum prolatis.ff.il=
lo eo.tit.ꝛ in.l.ij.C.quando prouoca.non
est necesse. nam quod venit a ꝯtrario sen
su dicitur expressum quo ad iuris intelle=
ctum ꝟm panor.in dicto.c.cũʒ apostolica
ij.colum.de quo videte bal.in.l. obserua=
ri.§.proficisci.ff. de offic. proconsul.in.iij.
q.ꝛ plene Alexan.in autenti. ex testamen
to.C.de colla.ꝛ in.l.j.§.huius rei.ff.de of=
fi.eius cui manda.est iurisditio. Quo au
tem ad punctũ nostrum: scilicet an vulga
ris sub tali pupillari cõtẽta sit an expressa
vel tacita: clarius nunc in proximo sequẽ
ti articulo demonstrabitur. et tetigi su=
pra in materia vulgaris substitutionis

13 Secũd⁹ principalis articul⁹ quibus ꝟbis fiat hec pupillar substitutio.

13 in quarto principa. articu. ¶ † Secun=
do principaliter queritur: quibus verbis
fit hec pupillaris substitutio. dicatis ꝑut
dictum fuit supra: in materia vulgaris.

in.iiij.principali arti. ꝙ si cõsiderem⁹ ver
ba que referunť ad eũ qui substituiť sem
per sunt affirmatiua: sed illa que referun
tur ad illum cui substituitur: semper sunt
negatiua seu priuatiua: scilʒ si decesserit
infra pupillareʒ etatem. Nec obstat ꝙ in
hac substitutiõe dicitur: si heres erit ꝛ in
pupillari etate decesserit. Que qdẽ ꝟba
si hrs erit affirmatiua seu positiua ꝛ nõ
ꝑuatiua. Or rñdeť ꝙ illa ꝟba: si hrs erit.
nõ sunt de substãtia hui⁹ substitutionis.
qd patet q2 fieri potest filio exheredato:
ꝛ quãdoq̃ʒ filio preterito. vt videbitur in
iiij.princi.articu.ꝛ est expressum in.l.si te
stamento.C.de impube.ꝛ aliis substi.et
dicta.l.qui liberis.§.hec verba.ꝛ.l.cohe=
redi.§.fi.ꝛ.l.qui duos.ꝛ.l.paterfamil.ꝛ.l.
penul.ff.de vulga.ꝛ pupil. Ex quo sequũ
14 tur duo. ¶ † Primo ꝙ si dicta verba in
substitutione exprimerentur: vt ex illa vo
cetur substitutus. Non est necesse ꝙ vtra=
q̃ʒ conditio impleatur: scʒ ꝙ pupillus sit
heres: ꝛ qd infra pupillarem etatem mo
riatur: imo si a paterna hereditate absti
nuerit: vocabitur substitutus eo infra pu
bertatem moriente. ꝟm bart. in dicta.l.ij.
licet Iaco. butriga. vellet vtraq̃ʒ condi=
tionem debere impleri: et male ꝟm om=
nes. per text.in.l.iulianus.ff.de acquirẽ=
da heredita.ꝛ.l.pater.in princi.ff.de pri=
uileg.credito.ꝛ tenet Sali.in dicta.l.si te
stamento. bene est verum ꝙ si dicta ver=
ba: si heres erit. in hac substitutione ap=
ponantur: tunc hec pupillaris substitu=
tio erit partim expressa ꝛ partim tacita
quo ad casus: quia casu quo filius sit he
res: erit substitutio expressa: ꝛ substitut⁹
eo infra pubertatem decedente vocabi=
tur ex pupillari expressa: ex tacita vero
vocabitur si heres non sit ꝛ in etate pu=
pillari decesserit.l.iam hoc iure.ff.de vul
ga.ꝛ pupil. ꝟm Bar.in dicta.l.ij.ff.illo eo
dem titu. quem ibi sequũtur Imol.ꝛ Ale
xan.ix.colum.ꝛ Ange.ibi §.fina. ¶ Se=
cũdo ex ꝑdictis sequiť ꝙ si hec substõ fiat
omissis illis ꝟbis: si hrs erit nihilominꝰ
erit pupillari expͣssa: attẽto ꝙ illa ꝟba nõ
sũt de substãtia pupillarꝫ.cũ (vt dictũ est)
fieri possit exheredato.ꝛ interdum prete
rito filio.l.j.§.substituere.ff.de vulga.et
pupilla. vt plene videbitis in quarto prin
cipali articu. Sed aduertatis quia Bal.
in dicta.l.precibus.versi.vnum etiaʒ ad=
uertẽ.ꝛ notabis ꝛc. dicit ꝙ hoc casu si fi=
at omissis illis verbis: non erit pupilla=
ris expressa: sed erit compendiosa: restri=
15 cta tamẽ ad pupillarẽ etatẽ † quia sicut
dictio quandocunq̃ʒ decesserit: redderet
substitutionem compendiosam: vt dicta
l.precibus.ꝛ dicam in materia compen=
diose substitutionis: sic etiam erit com=
pendiosa si dixit. si decesserit infra.xiiij.
annũ ꝛ ita eum sequitur pau. ibi imol.et
zabarell'.hic. nam talis substitutio: si fili⁹
in pupillari etate decesserit dicitur ꝯtine
re vulgarẽ nõ oĩno tacitam: sed verbis ge
neralibus expressam. Tacitam aũt ꝟbis
spãlibus: ꝑut dicimus in illa q̃ ꝯtinetur
in breuiloqua aut cõpẽdiosa. q2 ꝟba sub=
stitutionis tũc nõ repugnant vulgari sub
stitutioni: sicut facerent si dicta ꝟba fuis=
sent expressa in ea: ꝛ si hoc est verũ. ꝙ pu=
pillaris sine dictis ꝟbis facta sit cõpẽdio
sa: erit magni effect⁹: q2 cũ in ea cõtinea
tur vulgaris: illa talis vulgaris non erit
tacita: sed expressa: ꝛ sic excludit matreʒ.
vt dicta.l.precibus. ꝛ tʒ iason in.d.l.ij.§.j.
in fi.ff.de vulg.ꝛ pup. Cũ oẽs teneãt cuʒ
bar.in.l.cẽturio.ff.de vulg.ꝛ pupil. ꝙ vul
garis cõtenta in cõpendiosa sit expressa
matrem excludẽs: vt vidistis in materia
vulgaris substitutiõis in.iiij.pri.arti.ꝛ me
lius in.v.articu.tractando quintum effe=
ctum dicte substõnis. Sed cõtra bal.con
suluit.ang.frater eius cõsilio.xlj.incipi.re
peritur inter liberos ꝛc. vbi expresse vult
ꝙ substitutio sine dictis ꝟbis facta dicať
pupillaris expͣssa ꝯtinẽs sub se vulgareʒ
tacitã: ꝛ nõ cõpẽdiosa: attẽto ꝙ illa ꝟba
nõ sunt de substantia pupillaris substitu
tionis. Et hãc opinionẽ ꝯtra bald. seq̃tur
alex.in addi.ibi in.d.l.precib⁹.ꝛ in.d.l.ij.
§.j.x.col.ff.de vul.ꝛ pupil.concludẽs talẽ
substitutionẽ nõ esse cõpẽdiosam sed pu=
pillarem: que in se cõtinet vulgarem. que
tamẽ vulgaris sub ea cõprehensa nõ erit
oĩno tacita: sed expressa verbis generali=
bus: sicut illa que comprehenditur in cõ=
pendiosa: que matrẽ excludit vt vidistis

16 Qualiter itelligatur ꝙ vulgaris tacita ñ sit matris exclusiua.

16 vbi supra. ¶ † Anteq̃ʒ ergo vulgaris ta
cita nõ sit matris exclusiua: requiriť ꝙ sit
oĩno tacita: scilʒ quo ad ꝟba ꝛ quo ad ca
sus. qualis est illa que cõtineť in pupilla
ri ꝯcepta adiectis illis ꝟbis: si heres erit
ꝛ in pupillari etate decesserit ꝛc. qm̃ si fiat
sine dictis ꝟbis: si heres erit tũc vulgaris
in ea cõtenta nõ est omnino tacita: sed ex
pressa quo ad illa verba: que semper veri
ficantur siue moriatur pupillus anteq̃ʒ sit
heres: sicut si moreretur postq̃ʒ fuit heres.
17 ¶ † Sed quid si testator dixerit: filium
meum instituo: ꝛ eidem filio meo pupil=
lo substituo Caium: an per hec berba in
telligatur pupillaris substitutio facta ex=
pressa. Et certe bal.in dicta.l.precibus di
cit ꝙ non: quia illa verba: filio meo pupil=
lo. videntur solum adiecta ad demõstra=
tionẽ. vt.d.l.ꝑcibus. tñ cõtrariũ tenere vi=
detur Guil.de cug. quẽ seq̃tur alexã.in di
cta.l.ꝑcibus.ꝛ in dicta.l.ij.ꝛ.l.iam hoc iu
re.ff.de vulgari ꝛ pupilla. vbi testator di=
xit vos filios meos impuberes instituo:
ꝛ matrem substituo. Quo casu in hac re=
ciproca comprehendiť pupillaris in ꝑso=

na cuiuslibet impuberis:q̄ est expressa in
ꝓbis gn̄alibus.vt plene dicet̄ infra i ma
18 teria substitutionis reciproce. ¶ †Sed
adhuc dubitari posset quid si testator di=
xerit si filius me⁹ in pupillari etate deces
serit:titi⁹ heres mihi esto vel bona mea
veniāt ad titiū: ita ꝙ testator nō dixit ꝙ
substitutus succederet pupillo/vl'i bonis
pupilli.an talis substitutio erit pupilla=
ris.Et decidit̄ ꝙ sic.per tex.no.in.l.si ita
scriptū.§.qui filio.vbi hoc.optime decla=
rat Bar.ff.de bo.pos.ſm tabu.cuius de=
cisionē ibi multū no.⁊ ampliat matthesil
lausnotabili.clij.⁊eā sequit̄ alex.in.l.i.§.
i.ff.de vul.⁊ pupil.et Jason.in.l.cū qdā.
C.de impube⁊ aliis substi.illū tex.ꝓbar.
dicit Ludouic.esse singula.singul.cviij.
lʒ Bal.voluerit talē substitutionē esse fi
deicōmissariā in.d.l.precibus.⁊ male ſm
eos.Silr si testator dixerit:instituo filiuʒ
pupillū:⁊ si in pupillari etate moriat̄ sub
stituo mihi talē. Nā talis substitutio nō
obstāte dictione mihi erit pupillaris ſm
Saly.pau.⁊ alexā.in.d.l.cū quidā.per il
lum text.ibi:sibi esse heredē.cū in dictis
casib⁹ dictio mihi: vel dictio bona mea
reiicit̄:⁊ vr̄ substō fcā nō testōꝝ:ʒ pupil=
lo.Si autē testator dixisset:si fili⁹me⁹mo
riatur in pupillari etate:mihi ⁊ sibi sub=
stituo titiuʒ:tunc copula ⁊ resoluit̄ in al=
ternatiuā ⁊ disiūctiuam vel:cū sit posita
inter incōpassibilia que simul stare non
pñt.⁊ pinde habebit̄ ac si dixisset mihi vl'
sibi substituo.⁊ sic erit in electione substi
tuti mortuo pupillo an succedere velit te
statori ex fideicōmissaria substitutiōe:an
pupillo ex directa pupillari.ʒ Ludo.sin
gulariter.ꝯsi.cccclxxx.inci.in casu ꝓposi
19 te cōsultationis. ¶ †Tertio principali
ter q̄rit̄ quo iure fuit introducta hec sub
stitutio.⁊ tex.in.l.ij.ff.de vul.⁊ pup.i pn̄.
dicit ꝙ moribus.vbi glo.hoc exponit id
est iure ꝯsuetudinario:scʒ lacedemonio=
rum:qui olim solis cōsuetudinibus rege
bant̄.insti.de iure nat.§.ex nō scripto.et
sic ex cōsuetudine ⁊ iure illius ciuitatis
nō scripto.⁊ per ꝯsequēs fuit de iure ciui
li nō scripto inuēta. Et lʒ talis ꝯsuetudo
hodie per ius romanoꝝ.fuerit in scriptis
redacta:tñ dici debet ius consuetudina=
rium:qꝺ scriptura nō inducit sed qꝺ pri⁹
erat in scripturā redactū est.vt per eā ꝓ=
betur.l.cū res.C.de ꝓbat.sicut videmus
in vsibus feudoꝝ:qui licet sint in script̄
redacti:tamē nō est minus dicūtur vsus
ʒ Cy.in.l.i.C.de legi.bar.bal.ang.imol.
et alex.in.d.l.ij.§.i.Ad hoc facit glo.in.l.
de quibus.ff.de legi.⁊ qꝺ not.Panor.in
rubri.de constit.⁊ Jmol.hic.sed Dynus
contrarium voluit:scilʒ ꝙ hodie hec sub=
stitutio sit ius ciuile scriptum.⁊ cum co

19 Tertius pncipal' articu.quo iu re introducta fuit pupillar̄ substitutio.

transit sali.in.l.si testamento.C.de impu=
be.⁊ aliis substitu.⁊ rapha.in dicta.l.de
quibus. Nam licet quo ad lacedemones
dici posset ius non scriptum ⁊ consuetudi
narium:tamen quo ad romanos originē
habuit ab scriptura. Fuerunt enim decē
tabule romam a grecia delate in scriptis
l.ij.§.i.ff.de origi.iur. Si enim hic caturci
de cōsuetudine tholosana fieret statutū:
diceretur statutum caturcinū seu ius scri=
ptuʒ caturci:quis in ciuitate tholosane
diceretur consuetudo.et hanc opinioneʒ
que prius fuerat dyn.approbat ange.are
tin⁹ in.§.i.insti.de pu.sub.⁊ est vtile scire:
an sit consuetudo:vel statutum:seu ius ci
uile scriptum:quia tale ius scriptum non
est necesse nec allegare nec probare iudi
ci.cum de se notum sit:⁊ ab omnibus scia
tur:⁊ intelligi debeat.l.leges.C.de legi.
⁊ no.bar.in.l.ornamētoꝝ.ff.de auro ⁊ ar
gento lega.⁊ iudex de per se potest se de
iure scripto informare solus in camera li=
bros legendo: vel inspiciendo ſm sali.in
repetitione dicte.l.de quibus.⁊ bald.in.l.
ij.§.quod obſuari.C.de iura.calū.vbi di=
citur ꝙ licet positioni iuris nō sit respon=
dendū vt dicta.l.ornamentoruʒ.⁊ glo.in
c.i.de confesso.lib.vi. Attamen positioni
consuetudinem narranti respōdere cogi=
tur aduersarius. Ex quibus restat cōclu=
dere hanc pupillarē substitutionē hodie
esse de iure ciuili scripto ⁊ cōi:⁊ sic pōt iu
dex ſm illā etiam a ꝑtibus nō allegataʒ
aut al's probataʒ iudicare: q: ſm statuta
quis nō allegata iudicare potest.ʒ bal.
in.l.i.C.vt que desunt aduoca.vbi alexā.
plene decidit an idē possit in ꝯsuetudine
20 nō allegata si sit notoria. ¶ † Quarto
principaliter q̄rit̄ quot req̄rant̄ ad eē hui⁹
pupillaris substōnis vt locum hēat ⁊ suū
plenum sortiatur effectum.⁊ glo.in.d.l.ij.
de vul.⁊ pupil.dicit ꝙ quinqʒ de quibus
tex.ibi ponit tria sicut facit in.§.i.institu.
de pupil.substi.⁊ dicamus ꝙ octo requi=
rūtur. ¶ Primo ꝙ ille cui hec substitutio
fit sit de liberis testatoris. ¶ Scdo ꝙ sit
impubes. ¶ Tertio ꝙ sit in potestate te=
statoris. ¶ Quarto ꝙ morte testatoris ef
ficiatur sui iuris. ¶ Quinto ꝙ n̄ delinat
esse in potestate ante mortem testatoris.
¶ Sexto ꝙ pater testator faciat sibi testa
mentum. ¶ Septimo ꝙ filius impubes
cui fit substitutio sit in testamento patris
heres institutus vel exheredat⁹. ¶ Octa
uo ꝙ pr̄is testatoris adeatur hereditas
que oia ⁊ singula oportet per ordinē exa
21 minare. ¶ † Uenio ad primū:in quo dixi
ꝙ requirit̄ vt ille cui fit hec substitutio sit
de liberis testatoris substituentis quod
intelligatis naturalibus ⁊ legitimis. Et
idem erit in legitimis tantum veluti ar

20 Quartus pncipalis articul⁹ quot req̄rūtur vt valeat h̄ pupillaris substitutio.

21 Primo requirit̄ in pupillari substōne ꝙ ille cui substituitur sit de liberis.

rogatis.l.si arrogator.ff.de adopt.⁊.l.sed
si plures.§.in arrogato.ff.de vulga.⁊ pu=
pilla. Nam filio arrogato fieri potest hec
substitutio:cum sit in potestate patris ar=
rogatoris. Secus tamē esset in filio ado=
ptato:quia non transit in potestatem ado
ptiui patris: nisi daretur in adoptionem
cōiuncte persone: quo casu pater adopti=
uus posset ei tanq̄ʒ in eius potestate cōsti
tuto pupillariter substituere.l.cum in ado
ptiuis.C.de adop.⁊ insti.de adop.§.cum
22 nostra.† Filiis autē naturalibus tm̄:pu=
ta bastardis: nō posset pater pupillariter
substituere:cum non habeat eos in pote=
state.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pupil. Nā licet
vulgaris substitutio talib⁹:immo magis
incapacibus: puta spuriis fieri possit: q:
in ea nō requiritur ꝙ heres in primo gra
du institutus sit capax:⁊ sic fieri potest fra
tri minori:⁊ deportato:⁊ ad mortē dāna=
to:⁊ cuilibet alteri nō capaci:quibus etiā
fieri posset cōpendiosa ⁊ reciproca quate=
nus vulgarem cōtinent:tamē pupillaris
talibus filiis fieri non potest. ſm Bald.
eleganter per illum tex.in.l.ij.C.de here.
insti. Pariter nec eis fieri posset substitu=
tio exēplaris:que fieri non potest:nisi his
tantū personis:quibus legitima debetur.
23 ſm Bal.ibi. Ꝺr istis non debet̄. ¶ † Pa=
riter eis fieri nō posset fideicōmissaria sub
stitutio:cū nō possent cōfirmare testamē=
tum per aditionē hereditatis:que requi=
ritur ad validitatē huius substitutionis:
nisi facta esset repetitio ab intestato ꝑ te=
statorē:aut legis interpretationē.C.de fi
deicō.l.eam quam.idem tenet Bald.in.l.
humanitatis.⁊ si.scđo videamus de ꝑso=
nis.C.de impube.⁊ aliis substi. Sane ta=
men intelligatis:ꝙ bastardis ⁊ spuriis nō
possit pupillariter substitui:nisi fuissent a
principe legitimati potestatem legitimā=
di habente:quia tunc haberentur acsi le=
gitimi nati fuissent: ita ꝙ nihil differrent
a legitimis.in aut.quib⁹ mo.natu.effi.sui.
§.illud.⁊.§.nulla. Qꝺ est verū:siue legiti
mati fuissent patre viuente:siue post eius
mortē. Nam legitimatio facta etiam post
mortē patris retrotrahitur:adeo qꝺ legi=
timatus perinde habet̄.acsi natus fuisset
legitimus.l.fi.ff.de natali.resti. ſm Bar.
plene in.l.gallus.§.et quid si tantū.ff.de
24 libe.⁊ posthu.† qꝺ sane intelligatis ve=
rum de legitimatione facta post mortem
patris:vbi facta esset de voluntate ipsius
patris:qui eā declarauit velle anteq̄ʒ mo
reretur.⁊ ita intelligere videtur Bar.di=
ctum suuʒ ibi.dum allegat aut.si quis.de
naturali.liber.et cum hoc eum sequuntur
Jmo.Fran.areti.⁊ Jason in.d.l.ij.de vul
ga.⁊ pupil. Sicut eñ valent institutio et
substitutio facte filio existenti in hostium

22 An bastardis substitui possit pupillarit̄: vel alis.

potestate si post mortē patris reuertat̄.l.
illa.ff.de heredi.insti.⁊.l.lex cornelia.ff.de
vulg.⁊ pupil.⁊.l.pater.cum.l.seq.ff.de ca=
ptiuis.q: talis reuersus presumitur semp
remansisse in patris potestate:vt ibi. Sic
ergo erit dicendū de filio legitimato: qui
fingitur esse legitimus. Sali.vero in.d.l.
si testamento.de impube.⁊ aliis substitu.
tenet contrarium in filio legitimato post
mortem patris substituentis:eo q: nunq̄ʒ
fuit in potestate patris:nec fuisse fingitur
q: nō subest ratio sic fingendi: vt subest in
capto ab hostibus:⁊ sic simile Barto.nō
est bonum. ¶ Preterea pater huic legiti=
mationi nō cōsentiit: qꝺ tamē est necesse
in pr̄e viuente:vt filius legitimat⁹ trāseat
in eius potestatem : sicut econtra.in aut.
quib⁹ mod.natura.effi.sui.§.generaliter.
¶ Sed his nō obstantibus cōiter tenet̄
prima opi.que fuit Bar. Nam videmus:
ꝙ licet posthumus non sit in patris pote=
state quadiu est in vtero.l.fin.ff.de colla.
bono. Tamē potest ei pupillariter substi=
tui:q: fuisse in potestate fingit̄:vbi de ip=
sius cōmodo agitur.vt in casu nostro.ar.
l.queritur.ff.de statu ho.⁊ est text.in.§.nō
solum.instit.de pupil.substi.⁊ hanc cōem
opi.tenent Rapha.Jmo.⁊ Alex.in.d.l.ij.
ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ Ange.in.§.i.insti.de
pupil.substi.videatis que dixi in verbo:⁊
vxorē noie adelasiam.in.ij.mēbro primi
articu. ¶ Et sicut hec substitutio fieri po
test liberis primi gradus. Sic etiam fieri
potest liberis inferioribus veluti nepoti=
25 bus : ⁊ deinceps.† Cum appellatione li=
beroꝝ:oēs descendentes cōtineantur.
insti.qui dari tuto.testa.possunt.§.fin.qꝺ
tamē intelligatis verū ſm ea que dicent̄
26 i.in.iiij.requisito. ¶ † Ex quib⁹ nunc di
ctis clare demonstratur.ꝙ hec pupillaris
substitutio extraneis fieri non potest: sed
solis testatoris liberis:nisi esset statutum
vel patrie cōsuetudo in contrariū:que va
lerent ⁊ hoc disponere possent: q: cū hec
substitutio sit moribus ⁊ cōsuetudine in=
troducta:aut ſm alios sit ꝺ iure ciuili scri
pto:⁊ tale ius sit mutabile:per cōsuetudi=
nem induci posset ꝙ extraneo fieri possit:
cū vnum ius ciuile tollat aliud ⁊ alterare
possit.institu.de iure naturali.§.ea vero.
Cessante autē tali cōsuetudine nō posset
hec substitutio facta extraneo valere sal=
tem iure directo: tamē valeret iure fidei=
cōmissi:cuius medio succedentes pupillo
ab intestato tenerentur restituere heredi
tatem extraneo ⁊ pupillariter substituto.
ſm glo.⁊ Bar.in.l.verbis ciuilibus.ff.de
vulga.⁊ pupil.allegant.l.filius.§.vt quis
heredem.ff.de lega.i.⁊.l.ex facto.in prin.
ff.ad trebell'.et est cōis opi.ſm Alexan.in
dicta.l.verbis ciuilibus.iiij.et.v.colum.

26 Extraneo nō posset pupillariter substitui: saltem directe nisi eēt in ꝯ̄riuʒ cōsuetudo.

Universidad

Qualiter autem intelligat ꝙ pater possit liberis suis substituere pupillariter: videbitis.j.in.vij. requisito du allegabit.l.fi. C.de sente.pas.⁊ resti. Et an sit verum: ꝙ hec substitutio puberi facta vel extraneo valeat iure fideicomissi: videbitis latius in materia compendiose substitutionis.

27 ¶ †Secudo requirit: ꝙ ille sit impubes cui fit hec substitutio: ⁊ inde est ꝙ vocat pupillaris: quasi facta pupillo: ideo si fieret filio maiori.xiiij.ann.aut filie.xij.ann. excedenti: no valeret nec iure directo: nec iure fideicomissi: q cu hec substitutio finiri debeat ⁊ extingui adueniente pubertate: ita ꝙ vltra no durat: no posset incipere a pubertate.ff.de vsufru.lega.l.titio cum morietur.facit.l.si fundu p fideicomissuz. §.si.cum.l.sequen.ff.de lega.j.⁊ ita tenent Rayne.Guil.de cu.⁊ Bar.in.d.l.verbis. ¶ An tamen si talis substitutio fiat puberi tunc cotineat vulgare: plene decidit ibi Alexan.dixi.s.in tractatu vulgaris in

27 Scdo requirit in pupillari substitutoe ꝙ ille cui fit sit ipubes.

28 vlti.qone. ¶ †Et intantu est hoc verum scz ꝙ adulto pupillariter no potest substitui: ꝙ etiam si statuto ciuitatis caueretur: ꝙ minor.xx.annis testari no posset: pater adhuc no posset huic filio intestabili substituere pupillariter: nam in pupillo est duplex ratio: ꝙ ei per patrem substituatur: tum quia propter etatis defectum testari non potest: tum etiam quia liberos qui ei succedant habere no potest. ¶ Or minor xx.annis licet per statutu testari no possit tamen liberos: ⁊ sic heredes habere potest naturali ꝓuisione: ⁊ sic per hominem ei substitui non potest. Nec obstat si diceret: ꝙ postqz testari no potest: pater debet ei prouidere q illud esset verum: ꝙ prouidere ei posset exemplarie: sed non pupillariter: q non sequitur ꝙ si no possit testari: pater possit ei substituere. quoniam furiosus aut prodigus testari no potest.instit. quib9 no est permis.face. test.§.preterea. et tame no potest ei pupillariter substitui si adultus sit: sz solum exemplarie. Nam sic testari ꝓhibitus durante etate prohibente equiparat ꝓdigo: cui bonis est interdictu.arg.l.ex castrensi peculio.ad hoc facit qd decidit Bald. in.l.matres.C.ad tertullia.vbi dicit ꝙ statuto disponente ꝙ adulto debet tutor vsqz ad etate.xx.ann. si mater habes filiu maiore.xiiij.ann.cui no petijt tutorem filio moriente ante.xx. annos: no punitur pena.l.sc.at.C.de legi. heredi.⁊.l.omne.C.ad tertul. vnde restat ꝙ stante dicto statuto testari prohibente vsqz ad.xx.ann.pater tali filio adulto no poterit pupillariter substituere: sec9 aute esset si statutu diceret qd etas pupillaris duraret vsqz ad.xx.annos: q tuc durante illa etate pupillariter ei substitui poterit:

28 Adulto pupillarit substitui si pot quauis p statutum testari non possit: nisi i casibus sequetibus.

sm Bald.in.§.j.insti.de pupil.substi.que ibi sequit Ang.are.ar.l.mela.ff.de alime. ⁊ ciba.lega.⁊ Alexan.in.d.l.ij.de vulga.⁊ pupil. ¶ Et idem esset vbi statutum vel consuetudo non solum ꝓhiberet minore xx.annis testari: sed etiam disponeret: ꝙ post pupillare etate possit ei directe substitui etiam post aditam hereditatem: q tunc valeret substitutio: nam (vt.s.dictu fuit) cu hec substitutio sit de iure consuetudinario ⁊ sic positiuo: ⁊ no iure naturali inuenta: tolli potest per statutu aut consuetudinem: vt nullomodo fiat. Cum vna cosuetudo alteri derogare possit.l.nemo. §.temporalis.ff.de regu.iuris. Multomagis potest alterari vt alio modo vel vltra modum fiat. sm Alexan.in.d.l.ij.in prin. ⁊ Iasone ibi: idem tenet Bar.in.l.centu-

29 rio.iiij.colu.illo eo.ti. ¶ †Ex quo infert: ꝙ si statutum ciuitatis disponat: ꝙ filie femine cogantur oia obseruare disposita a testatore stantibus masculis: eo tunc poterit substitui filie directo post pubertate etiam a no milite.qd sequit Anto.de bu. hic: ⁊ Bal.in repeti.c.si pater.eo.ti.li.vj.⁊ Alexan.in.d.l.centurio.xix.col. ¶ Statutum em multa potest in his: que iuris ciuilis sunt.institu.de iure natura.§.sed naturalia.versi.ea vero. Nam etiam per statutum induci potest: ꝙ pater possit dare filio puberi curatorem taliter: ꝙ no egeat cofirmatione: sicut nec tutor datus impuberi: quauis secus existat de iure co.l.l.j.in fi.ff.de cofirman.tuto.instit.de curato.in prin.sm Bal.in.l.deniqz.ff.de mino. facit qd not.pulchre Ang.in.l.captatorias.C. de testa.mili.vbi dicit: ꝙ sicut per.c.cum tibi.s.eode.valet institutio captatoria ad pias causas.sm gl.ibi.⁊ dixi plene in verbo: condidit.j. Sic etia p statutu aut consuetudine induci posset: ꝙ valeret in alijs casibus similib9.facit qd not.idem Ang.

30 in.l.more.ff.de acqui.heredi.du dicit: † ꝙ potest per statutum dispensari: ꝙ valeat aditio hereditatis facta a pupillo sine tutoris auctoritate: sed an per statutum dispensari possit ꝙ pupillus cotrahere possit sicut maior. not.Bar.in.l.no ambigit. ff.de legi.⁊ in dicta.l.deniqz.in prin.⁊ in.l. omnes vero populi.in.iij.q.principali.ff. de iusti.⁊ iure.et in.l.si queramus.ff.eo.et Alexan.in.l.fin.C.de testa.mili.⁊ vidistis

31 in verbo: adiecte vero impuberi. ¶ †Tertio requirit: ꝙ filius pupillus cui fit hec substitutio sit in potestate testatoris: nam filio quauis pupillo in testatoris potestate no existenti no potest pupillariter substitui: ideo bastardis ⁊ spurijs aut simpliciter adoptatis filijs no potest hec substitutio fieri: cum non sint in potestate patris: vt s.vidistis: nisi vt ibi dictum fuit: essent

31 Tertio requiritur in pupillari substone ꝙ ille cui fit sit in ptate testatoris.

legitimati.q tuc haberent p legitime natis. Similr substitui non pot filijs pupillis emacipatis ꝓpter defectu pfie ptatis: licet testari no possint ꝓpter defectuz discrete etatis: nec de lege coi liberos habere possint.l.ipuitas.C.de penis.l.auxiliu.

32 §.i delictis.ff.de mio. † Sed dubiu est q tepore filius cui pupillariter substituit ee debeat in potestate testatoris: ⁊ videt ꝙ satis sit eum esse in potestate tpe mortis lz no tpe testameti.l.ij.§.sed si extraneu. ff.de vulga.⁊ pupil. Sz dicatis ꝙ reqrit ꝙ etiam sit in potestate tpe testameti seu salte tpe substonis sibi facte.l.si alienum. §.in extraneis.ff.de heredi.insti. Et sic requirit: ꝙ duobus tpib9 sit in potestate testatoris: scilicet tpe testameti: seu saltem tpe substitutionis: ⁊ tpe quo testator moritur. Nec obstat tex.in dicto.§.sed si extraneum.quia intelligit ꝙ ibi tepore quo testator instituit pupillum extraneu et sic tpe testamenti paterni. Ille pupillus non erit in ptate: sz post testametu ipz adoptauit: ⁊ post adoptionem ei pupillariter substituit: ⁊ sic tpe substitutionis erat in potestate testatoris: licet non tpe testamenti sui: vt ibi.sm intellectum Fran.de rampo.⁊ Rapha.naz vt ibi dicit Rapha.post testametum patris fieri potest hec substitutio pupillaris etia ex interuallo: vt.d.l. ij.§.prius.de vulg.pupil. Et dubiu ibi ee poterat sm eum: quia cum substitutio hec pendeat a testameto paterno: videbatur trahi ad tempus testameti coditi: ⁊ consequeter videbatur exigi habilitas tepore testameti. Attame tex.ibi decidit ꝙ sufficit illu cui substituit esse in ptate testatoris tpe substitutiois: lz tpe testamenti no esset.argu.l.ij.ff.de iure codicillorum.vbi potest in codicillis relinqui incapaci tempore testameti: licet codicilli ex testamento pedeat. Un restat pupillu cui substituit debere ee duob9 temporib9 in testatoris potestate: scz tepore substonis: ⁊ tempore mortis testatoris. Sed glo. Bar. Ange.⁊ Imol.in dicta.l.ij.de vulg.⁊ pupil.tenent sufficere ipm esse in potestate tpe mortis testatoris p dictu.§.sed si extraneu. Naz iura dicentia tribus tpibus requiri capacitatem: intelligunt vbi queritur de capacitate heredis istituti: vt dicta.l.si alienu. §.in extraneis.ff.de heredi.insti.licz Bal. aliter dixerit: sed vbi queritur de alia habilitate: qz de capacitate. Sufficit ꝙ habilitas adsit tempore mortis: ꝓsertim in casu nostro: ex quo ab initio non fuit dispositio nulla ex toto: quia licet non valuerit a principio vt pupillaris ꝓpter defectu patrie potestatis: tamen valuit vt tacita vulgaris.l.fi.C.de heredi.insti.quia quoties substitutio pupillaris fit minori scz adulto vel extraneo: continet in se tacita vulgarem.vt dicta.l.fi.sm Guillel.que sequitur Bar.in.l.j.§.j.de vulg.⁊ pupil. Et vidistis supra in tractatu vulgaris. in fi.in vltima.q. Et ꝓbatur a simili p doctrinaz que elicitur ex tex. in.l.vbi ita donatur.ff. de dona.cau.mor. iuncta.l.cum precario. ff.de pca. Si ergo substitutio facta extraneo: id est in potestate testatoris non existenti valeat a principio: vt tacita vulgaris faciliter mutabitur in similem causam ⁊ conuertetur in pupillarem superueniente patria potestate: licet a principio aliqd inuenerit contra naturam pupillaris scilicet defectus patrie potestatis. Ange.tamen aret.tenet prima opinionem in.§.j. insti.de pupilla.substi.adheredo opinioni Fran.de rampo.⁊ Raphaelis. Sz postea in suo tracta.testametoz.in verbo: Pupillariter.dicit ꝙ opinio Bar.⁊ sequaciu seruatur in practica tanqz comunis: licz alia sit de iure verior. Sed nunc obijcere posset legista: hodie iure nouissimo sublataz esse differetiam emancipationis ⁊ patrie potestatis.p tex.in aut.de heredi.que ab intestato.viij.colla. Et sic curandum non videtur an hec substitutio fiat pupillo. in testatoris potestate existenti aut emancipato vel alteri extraneo. Sed non obstat quia illa differentia fuit tantum sublata quo ad successiones ab intestato: sz in successionibus ex testamento nihil est hodie immutatum.vt plene no.i dicta.l.gallus. §.⁊ quid si tantum. Unde sicut olim non poterat emancipato pupillariter substi-

33 tui: sic nec hodie poterit. † Ex quo resultat ꝙ sicut olim mater no poterat filio pupillariter substituere: ita nec hodie: cum filium non habeat in potestate. instit. de adop.§.femine.⁊.l.si mater.ff.de vulga.⁊ pupilla.substi. Fallit tamen vbi esset statutum vel consuetudo ꝙ mat haberet filium in potestate: quia eo tunc posset filio suo pupillariter substituere.p tex. in dicta l.ij.ff.de vulga.⁊ pupilla.⁊ insti.de pupilla.substi.§.j.qui loquitur indistincte ⁊ indefinite: non plus cophendens prem: qz mrem: du tame habeat filium in ptate sm Alexa.in.d.l.ij.iij.colu.in fi. Sz Bal. in.d.l.pcib9.C.de impube.⁊ alijs substi. tenet cotrarium: scilicet ꝙ etiam si mater habeat filiu in ptate no possit ei pupillariter substituere: tn nihil allegat: nisi quia statutu h no dicit voles innuere: ꝙ in correctorijs no fit extesio.l.pcipim9.in fi.C. de appel. Ego aut ex dicti Alex.ꝯcordare sic opiniones: ꝙ aut mr non posset filio pupillarit substituere sine pris pudicio: puta q pr adhuc viuit qui puaretur vsufructu ⁊ admistratioe bonoz filij aduetitioz in etate pupillari mortuo: ⁊ tuc pueit

33 An mr possit filio pupillarit substituere

Universidad de … Biblioteca

opinio Bal.vt sc3 mater filio substituere non possit: aut mater ei substituere posset sine patris preiudicio. Puta quia pupillus eius filius patre caret: ꝛ tunc locū haberet prima opinio: vt postq̄ ip3 in ptāte habet etiā ei substituere possit: ideo cū in quibusdā terris sint statuta: ꝙ mortuo patre filius recidat in matris potestatem: eo tūc mr̄ defuncto marito poterit filijs suis impuberib⁹ pupillariter substituere: cum eos habeat in ptāte: qꝛ eadem est ratio in ipsa: sicut in patre: ꝛ sic idē ius seruari d3. Et qꝛ hec est quedā ꝓrogatio pr̄e ptātis que itelligi d3 cū3 suis qualitatib⁹.l.etiā queritur.§.qui ipleto.ff.locati.ꝛ.c.is qui.de prebē.li.vj.facit qđ in simi no.Barto.in l.
34 ij.in prin.ff.de publi.iudi. ¶ † Preterea hec extensio passiua locum habet etiam in statutis per idētitatē3 rōnis: fm Bar. in.l.oēs ꝟo populi.ff.de iusti.ꝛ iure. Et regula tradita est in dicta.l.ij.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝙ habēs i potestate liberos potest eis pupillariter substituere: vt dicit tex. ibi: Et quis liberis impuberib⁹. Et pōderandū est ꝟbū: quis.qđ est aptū cōprehēdere tā parentē masculū q̄3 feminā.l.j.ff. de ꝟb.sig.dūm̄ filios habeat in ptāte: vt etiā habet tex.in.§.j.insti.de pupil.substi. vbi loquendo de substituente nō magis de patre q̄3 matre: ergo sicut pater ita et mater habēs liberos in ptāte poterit eis pupillariter substituere. Ad hoc facit dictum Bal.superius relatū in scđo requisito. vbi si statuto caueat: ꝙ pupillar3 etas duret vsq3 ad.xx.annos: vsq3 ad illud tempus fieri potit pupillaris substitutio hoc firmatur rōne: qꝛ ꝓrogatio ꝑcedit cessante odio: pariter de persona ad personam: sicut de tpe ad tps.l.j.ꝛ.ij.ff.de iudi. vt dicam⁹ ꝙ sicut ptās substituēdi ꝓrogat de certo tpe ad maius tps: vt dicit Bald.sic etiā d3 posse ꝓrogari de ꝑsona in ꝑsonā: sicut de pr̄e in matrē: fm Ange.in.d.§.j. insti.de pupil.substi. Ad hoc facit qđ deci
35 dit Dn̄icus in.c.licet.de sepul.lib.vj. † ꝙ ex consuetudine mater posset sicut pater eligere ꝑ filio sepulturā: q̄uis tex.ibi nō loquat ibi nisi de pr̄e. Sed idē eēt in matre: si statutū aut ꝯsuetudo de ipsa loq̄ret:
36 fm eū ibi. † An aūt substitutio pupillaris a mr̄e facta saltē valeat iure fideicommissi: si filiū in ptāte nō habeat: prout de iure cōi nō h3: vel facta a patre filio emancipato. Certe glo.ꝛ docto.in dicta.l.ꝟbis ciuilibus.de vulga.ꝛ pupil.tenēt ꝙ sic infra tempora pubertatis. Sed nō post pubertatem. Et est cōmunis opinio: nō sine ratione fundata: qꝛ nō d3 imperitia mulieris que nescit q̄d sit pupillaris aut vulgaris substitutio officere vere ꝛ reali intentioni ipsius. argumē.l.codicillis.§.fi.

36 An pupillar3 substitutio a mr̄e fctā vl pr̄e filio in ptāte non existi: saltē valeat iure fideicommissi.

ff.de lega.ij.ꝛ.l.quoniam indignū.C.isto
37 ti. † Nam ꝛ ipse iudex ex potestate sibi a lege concessa interꝑtari debet vltimā voluntatē: vt potius valeat q̄3 pereat.l.vtrū. ff.de rebus dub.ꝛ.l.volūtatis.C.de fideicōmis.ꝛ.l.fi.ff.de testamē. manumis. Als crudelis foret ꝛ penitus a ratiōe aliena interpretatio: que fieret ad iudicia subuertēda defunctorum: vt dicit tex.in.l.iij.ff.de testamē.mili. vnde ꝛ si verba fideicōmissoꝝ deficerent: tamē cum sermonem pro fideicōmisso debemus accipere.l.vnū ex familia.§.item imperator marcus.ff.de lega.ij. Et ita pulchre in hanc partem consuluit Bal.in.iij.parte cōsilio.cxiiij. Unde restat ꝙ patria potestas est de substātia huius substitutionis: vt scil3 ille cui sit
38 sit in potestate substituentis. † Ex quo videt ꝙ cū galli aut britones non habeāt liberos suos in potestate: vt de gallis seu francis dicit glo.singularis.institu.de patria pote.§.j. quam valde cōmendat.ꝛ sequitur Bal in.c.j. an maritus succe.vxori in benefi.ꝛ Ludo.in.l.penul.C.qui testa. face.pos.ꝛ Panor.in.c.fi.in fi.de cōuersio. infideli. Et de britonibus decidit Bal.in c.j.§.si duo.de duobus fratri.de nouo benefi.inuesti. Non poterunt eis pupillariter substituere propter defectū patrie po-
39 testatis. † Ideo galli vocantur franci: qđ nomē a valentiniano imperatore qui eos prim⁹ frācos id est feroces ꝛ fortes appellauit ortū habuit. Post em̄ troie euersionem copia troianoꝝ non modica ad partes pānonie deuenit: vbi ciuitatem sicambriā construentes manserūt: ibi donec ad tēpora valētiniani imperatoris: romano imꝑio semꝑ īfesti: qui demū a ꝑdicto īperatore (qꝛ tributa soluere recusabant) expulsi: aliquādiu iuxta rhenū fluuiū in confinio germanie ꝛ alemanie habitarunt: quos cū idem Ualētinianus multis ꝑlijs sibi subiugare attentasset: nec aliquaten⁹ hoc perficere valuisset: eos appellauit frācos: id est feroces. vt pulchre narrat glo. in prin.pragmatice super ꝟbo: francoꝝ. vt plenius dixi in verbo: Duas habens filias. Unde Isydorus libro.ix.etymologiarū. Roma inquit graues generat: grecia leues: africa versipelles: gallia ꝟo na
40 tura feroces: ingenioq3 acres. † Galloꝝ quidem (vt Eutropius scribit) animi feroces sunt: eoꝝq3 corpora in principio plus q̄3 humana: sed experimento deprehensum est: ꝙ eorum virtus: sicut primo impetu maior q̄3 virorum est: ita sequens minor q̄3 feminarum. Alpina inquit corpora albenti celo educata habent quoddā3 niuibus suis simile. Cum mox calore pugne stati3 in sudorem eunt: ꝛ leui motu q̄si sole laxātur. Et Silius italicus de illis

38 An ī frācia aut britania locū3 hēat pupillaris substitutio: ꝛ vū hūerūt ortū galli: et de natura ipsoꝝ.

sic dicit. Quinctiā ingenio fluxi: sed prima feroces vaniloquiū celte genus ꝛ mutabile mētis.ꝛ in.c.quorūdam.xxxiiij.di. dicunt irreuerētes. Pariter Cesar comētarioꝝ suoꝝ de bello gallico.li.iij.refert intellexisse oēs fere gallos nouis rebus studere: ꝛ ad bellum mobiliter celeriterq3 excitari.ꝛ in li.vij.dicit ꝙ ex eis alios impellit auaricia: alios iracundia: ꝛ temeritas: que maxime illi hoim generi est innata: vt leuem auditionem habeāt ꝑ re cōperta.ꝛ sequitur alleg.li.iij. Et vt ad bella suscipienda galloꝝ alacer ac promptus est animus: sic mollis: ac minime resistēs ad calamitates perferēdas mens eorum est. De vno tamen sc3 de religione ꝛ iusticia eos.li.vj.summe comēdat in hec verba. Natio est omniū galloꝝ3 ad modum dedita religionibus: atq3 ob eam causam qui sunt affecti grauiorib⁹ morbis quiq3 in prelijs periculisq3 versantur aut pro victimis hoies immolant aut se immolaturos vouēt. Administrisq3 ad ea sacrificia druydibus.i.illis sacerdotibus vtunt: qꝛ pro vita hois nisi vita hois reddatur nō posse deoꝝ immortalium numen placari arbitrant. hec ille. Nec huius innati galloꝝ feruoris ad religionem oblitus est. Uale.li.iij.ti.de fortitudine.de Caio attilio loquēs. Cum romani galloꝝ exercitu pulsi in capitoliū se cōtulissent: senibus in planicie ciuitatis apertis ianuis in curulibus sellis cum insignib⁹ magistratuum quos gesserant sacerdotioꝝq3 cōsedentibus: quoꝝ venerabili aspectu a galloꝝ hostiū: qui religionis semꝑ fuerūt obseruantissimi: iniuria tuti essent ad quos gallos: olim romani scientes eos religionis doctissimos ꝛ obseruantissimos a ciuitate vt florentissima tum ꝛ opulentissima decē principum filios senatusconsulto singulis hetrurie populis percipiende sacrorum discipline gratia tradiderūt: vt idē refert Ualerius li.j.ti.de seruata religione.c.ij. In hetruria em̄ que in gallia Cisalpina regio est duodecim erant populi quorum singulis decem filij principum ꝛ magnatum ciuitatis traditi fuere: vel fm Ciceronem sex tantū filij: qui fuerunt omnes numerum septuaginta duo missi ꝛ traditi sacrorum discipline: vestigium euidens christicolarum a principio: quia christo duodecim fuerūt principales apostoli ad fidem sacram docendum: et.lxxij.discipuli ad addiscēdum fidem et sacra noue legis et postea vniuerso populo diuulgandum. Crediderunt pariter ipsi galli ꝛ religiosissime animas hominum esse immortales: ꝛ perpetuo viuere: vt dixi super ver
41 bo: testamentū.iiij. ¶ † Gallia em̄ a candore populi nūncupata est: teste Isidoro. Nam gallia grece lac dicitur. Mōtes ꝑfecto ꝛ rigor celi ab ea parte solis ardorem excludunt: quo fit vt candor corporum nō coloretur. Unde quātomagis gallia erat olim erroribus gentilium illigata tantomagis suum nomen spiritualiter fuit mētita donec per christum facta est discipula veritatis. Et tūc vero candore fidei illustrata veraciter gallia est nūcupata: vt vaticinium Esaie compleretur quo dicebatur. Populus qui ambulabat in tenebris: vidit lucem magnam. Tunc pariter tota gallia suum verum sortita fuit nomē vt dixi in ꝟbo: duas habens filias. Adeo industria atq3 laboris patiens gens est: suis principibus ad seruitutem vsq3 fere obediens. Adeo qđ Celtiberi isti populi ex celtis.i.gallis celticis ꝛ iberis in gallia celtica degentes suo principi plusq̄3 fideles semper existimarunt nephas esse suo principe in Acie mortuo superuiuere: sicut cymbri quos flamingos appellamus lamentantur in morbo decedere: ꝛ letant in bello mori gloriose. de quib⁹ dicit Ualerius.lib.ij.titu.de institutis. Alacris et fortis Cymbrorum et Celtiberoꝝ ph̄ia: qui in Acie gaudio exultabant tanq̄3 gloriose ꝛ feliciter vita excessuri: lamētabant in morbo: quasi turpiter et miserabiliter perituri. Celtiberi etiam nephas ducebant esse prelio superesse cū is sc3 eorum princeps occidisset.i.occisus esset: pro cuius salute spiritū deuouerant. Laudāda vtroꝝq3 populorum animi prestātia: ꝙ ꝛ patrie incolumitatem fortiter tueri: ꝛ fidē amicitie constanter prestandam arbitrabantur. hec ille. Est em̄ eorum sc3 galloꝝ natio ꝯuictu facilis amicitie custos: alioquin suarum iniuriarum presens vltrix et ad arma propensior. adeo qđ vt Salusti. dicit in catilinario. Sicut facundia greci: sic galli belli gloria romanos antecellere. immo refert mare historiarum Plotium rhetoricum francie oriundum rethoricam latinam rome primum docuisse: in bello: tamen semper preualuisse. Pariter olim (vt Iustinus ait) in Aphrica ꝛ Asia nullum bellum sine gallo milite feliciter gerebatur. Nec vnq̄3 romani (vt Salustius in iugurthino subiunxit.) Cum gallis pro gloria obtinenda: sed pro salute conseruāda bellabant. Et sic romani cōtra gallos vix egrediendo: sed tantū descendendo
42 preliabantur. † Ideo cum in gallis sint omnes prompti ad gladium: et faciles: statutum fuit et hodie seruatur: ꝙ si vnus ex pluribus simul pergentibus vel stantibus hominem occiderit: quāuis certus sit occisor: tamen contra omnes velut homicidas: licet non male facere cogitauerint proceditur: nec liberantur ab occiso:

nisi indulgētiam a rege obtinuerint: que
faciliter eis datur. Cum hoc non fiat nisi
ad restringēdum audaciam percutiendi:
vt impleatur Catonicum illud dictum.
Rumores fuge. tamen nullus teneretur
de iure preter occisorem: ⁊ si de illo nō con
staret nemo teneretur corporaliter: sed
bene tenerentur omnes pecuniariter. l. itē
mela. §. si plures. ff. ad leg. aquil. Est ergo
gallica natio naturaliter bellicosa: tamen
sacrorū reuerens: ⁊ christiane fidei preter
alias nationes deuotissima cuius tutāde
solicitudinem quasi ex ꝓfesso franci prin=
cipes nullo non tempore: vt Gaguynus
ait: susceperunt. Extant eius rei in omni
quē adierunt loco non vana trophea: sed
extructe ab illis sacre edes et illis ad rem
diuinam instituti sacerdotes: longe profe
cto gloriosius rei bene geste monumētū.
hec ille. Et omne bonum qđ angli reges
in regnando habēt a francis obtinuerūt
tempore Caroli magni post obitum Bri=
stici anglorum regis: de quo Gaguynus.
lib. iiij. c. j. sic dicit. Erat his diebus Ebri
tus anglus: qui propter morum elegan=
tiam Brustico anglo℞ regi suspectus ha=
bebatur. Quare regis insidias timēs ad
francos se contulit: vbi liberaliter per tē=
pus acceptus. Cum Brusticum mortem
obijsse accepit: in angliā reuersus anglis
imperauit. Jd autem diuina prouiden=
tia factum scriptor quidam anglus Mal=
mesberie monachꝰ asseuerat his verbis.
Quod dei consilio factum inquit intelli=
go: vt vir ille ad tantum regnum electus:
regnandi disciplinam a frācis acciperet.
Est enim gens illa ⁊ exercitatione viriū:
et comitate morum cunctorum occidenta
lium facile princeps. quinimmo in patria
illa forenses disceptationes gallico exa=
rantur sermone. vt dixi in verbo: ⁊ vxorē
nomine adelasiam. prope finem. Vel fran
ci dicuntur id est liberi: quia nusq̄ subij=
ci voluerūt imperatori: nec tributis eius=
dem. Nam francum idem est: ꝙ liberum
a seruicijs et operis exhibendis: ſm Joā.
andr. in additio. Specu. titu. de prescrip.
Bald. in preludijs feudo. Panor. consilio
lxxxiij. ⁊ Oldra. cōsilio. ccxxxiij. ideo Bal
dus in. l. barbarius. xj. columna. ff. de offi.
preto. pulchre dicit populum gallicum fo
43 re omnino liberum sicut romanum. † Et
inde est: ꝙ ab ista libertate et franchesia
in qua populus gallicus dicitur constitu
tus: rex noster christianissimus: nō solum
a patria vocatur rex francie: quinimmo
populo libero regnans: rex Francorum
appellatur. in quo verificari potest quod
pulchre dicit Baldus in capitulo impe=
rialem. §. finali. de prohibita feudi alie=
natione. vbi singulariter dicit: quod rex
Francie quo ad subditos suos est in re=
gno suo velut quidam corporalis deus.
Et supra omnes reges est tanq̄ stella ma
tutina in medio nebule. vtpote in tempo
ralibus superiorem non recognoscens. c.
per venerabilem. qui filij sint legiti. ſm
Specu. titu. de feud. §. quoniā super ho=
magijs. versi. decimoquinto queritur. Et
alibi dicit Bal. in. c. j. de renuncia. q2 mun
dus totus regitur quadam vmbra. Nam
rex francorum non est nisi vbi tenet pe=
des: et tamen vmbra sua regit totum re=
gnum. Cui singulariter subditi fidelio=
res esse debēt: iuxta illud Boetij. in scđo
de militari disciplina. Cum (inquit) impe
rator Augusti nomē accepit: tanq̄ presen
ti ⁊ corporali deo: fidelis est ei prestanda
deuotio: ⁊ impēdendus priuilegijs famu
latus. Deo eñ vel priuatus vel militans
seruit: cum fideliter eū diligit: qui regnat
deo auctore. hec Bald. de pace tenen. in
princi. Sicut francorum rex oleo diuino
vnctus: vt vidistis in verbo: duas habēs
filias. in magna addi. Jmmediate habēs
imperiū a deo nemini subijcit: nec prestat
pro regno homagiū: sed soli petro filialē
obedientiam. Nec immerito qm̄ vt dicit
idē Bald. in prima parte cōsilio. ccccxvij.
⁊ sequen. rex francie lege regitur intelle=
ctus. Subiungens francorum regē super
oēs reges christianorum coronā obtinere
libertatis et glorie. Et ꝙ super prima ve=
xilla inuictissimi francorum regis: nemo
presumat honorem. ⁊ in ti. de prohi. feud.
alie. idem Bal. regem francie dicit supra
oēs reges esse tanq̄ stellam vt dixi matu
tinā in medio nebule meridionalis: ecce
nobilis Bald. semper de rege francorum
44 laudabiliter est vbiq̄ locutus. ¶ † Nec
est rex noster francorum subditus impe=
ratori: vt ei subijciatur: aut ipsum se=
quatur: capitulo per venerabilem. qui fi=
lij sint legitimi. Jmmo si concurrerent si=
mul ambo lateraliter pergerent: secundū
Guidonem pape questione. ccxxxix. vbi
refert quendam: vidisse semel Carolum
septimum francie regem et imperatorem
simul incedentes ac per eandem portam
transeuntes: qui lateraliter per portam
transiuerunt simul. Similiter refert Ga=
guynus. libro. ix. capitulo secundo. de Ca
rolo romanorum imperatore: et Carolo
quinto Francorum rege: in hec verba.
Per eos dies romanorum imperator Ca
rolus visendi regis desiderio: iter per
haunoniam cameracūq̄ faciens in fran=
ciam venit. De cuius aduentu Carolus
literis acceptis ad singula que transiturꝰ
imperator erat loca premissis qui illū ho

norificentissime venerarentur tandem bi
turigum ⁊ burgundorum duces: senonu3
archipresulem ⁊ haricurtum dominū ob=
uiam siluanectum proficisci iubet. Egre=
dienti sancto dionysio imperatore pari=
siensis preses mercatorum prepositus et
prefectus vigilum comitāte multa ciuiu3
parisiensium frequentia composito ordi=
ne in equis occurrentes imperatorem cō=
salutant. Rex vero postq̄ ex viculo capel
la imperatorem disgredi accepit: miro ap
paratu ⁊ pompa ducum quoq̄ ⁊ comitu3
procerum insuper atq̄ episcoporum orna
tu: ⁊ numero vrbe processus quibusq̄ di=
stinctis officijs atq̄ vestibus pro sua di=
gnitate ⁊ conditione euntibus: dū paulo
supra molendinum quod est secus diony
sianam viā peruenissent. Venientibꝰ in al
ter alterius conspectu principibus: reue=
lato capite datisq̄ dextris sese amicissi=
me venerantur. Mox ad romanorum re=
gem Karolus accedens impertita illi sa=
lute: imperatorem dextrorsum: regem ℞o
filium sinistrorsu3 habens ipe medius in
cessit donec ad palatium ventum est: vbi
grande spatiosumq̄ cenaculum accipien
do imperatori: tapetibusq̄ ⁊ mensis orna
tissimū Karolus esse imperauerat: postq̄
aliquot diebus feriatum est et mutuis se
colloquijs muneribusq̄ principes coluis=
sent: firmataq̄ inter eos iureiurādo ami=
citia est: discedentem imperatorem Ka=
rolus ad mousum vsq̄ perducere sua im=
pensa iubet. qđ est notandum in laudem
nostri francorum regis: pro quo quicunq̄
orat decem dies habet indulgentiarū ab
Jnno. iiij. concessarū: ſm brm̄ Thomā in
iiij. sententiarū. quem refert glo. in proe=
mio pragmatice. in pnci. super verbo: Tue=
retur. Et clemens papa centum dies in=
dulgentiarum concessit orantibus pro pa
ce ⁊ salute regis ⁊ reipublice regni frācie.
Cuius bulle vidi extractum sumptum ab
originali. Additio. Et anno p̄senti mille=
simo quingentesimo. xiiij. Leo decimus
papa modernus vnum annum indulgen
tie ꝯcessit. Necnon quicunq̄ ꝯ eū bellum
moueret indebite: est eoipso excōmunica
tus. de quo Gaguynus idem libro. iij. sic
dicit. Post id tempus Stephanus secun
dus pontifex romanus vrbe egressus ca=
risiacū ad Pipinu3 se contulit: Pipinūq̄
in regem francorum sacrauit. Causa ꝓfe
ctionis fuit Astulphus longobardorum
rex grauiore tributo romanos premebat:
indicto cuiq̄ capitali cēsu atq̄ annuo. pō
tifici propterea suppetias ferre Pipinus
pollicetur. Stephanus aute3 vt regi gra
tificaretur Pipino benedixit: ⁊ posterita=
ti eius atq̄ q̄ temeritate aliqua aduersus
francos bella mouerēt communione chri
stiana īterdixit. hec ille. Preterea alio po=
titur a sede apostolica priuilegio: ꝙ sentē
tia interdicti generalis ferri nō potest si=
ne pape mādato speciali. Ne obstet. c. no
uit. de iudi. quod priuilegium fuit ei con=
cessum per Gregorium et Clementē sum
mos presules. Additio. Bullas huiꝰ pri
uilegij reperietis in registro ordinationū
regiarum camere inquestarum parlamē=
ti tholose. folio. xlvij. verso. Jmmo nō po
test a quocunq̄ p̄sertim regni sui antisti=
te excōmunicari: nec excōmunicatus de=
clarari: vt declararunt Clemens quintus
et Martinus papa. quod priuilegiū etia3
extenditur ad officiarios regios: vt pro
actu ⁊ exercitio iurisditionis temporalis:
⁊ eius exercitio nō sint excōmunicati: nec
excōmunicari possint. argu. no. in. c. iudi=
45 catū. lxxxix. di. † Cum idem priuilegiu3
habeat familia quod dn̄s. c. ecclesia. xij.
q. ij. ⁊ glo. in. c. clericum. xj. q. j. ⁊ no. in. l. as
sumptio. ff. ad municipa. de quo stant plu
ra arresta contra archipresulem rothoma
geñ. officialem remensem: ⁊ archiepisco=
pum turoneñ. qui balliuos excōmunica=
a uerant: de his que officiando fecerant[a]:
de quibus priuilegijs multa dixi super ver
bo: Et vxorem nomine adelasiam. Unde
cum tales regnicole ⁊ rex alium q̄ ipsum
deum non recognoscant: vere dicuntur
franci. quia nec imperatori subijciuntur:
nec patrie potestati. Jdeo vidistis supra.
in verbo: Matrem insuper cleram. ꝙ gal
li ⁊ britones etiam possunt de aduētitijs
testari. Cum ſm eorum legem nō sint in
in potestate parentum: que inuenta fuit
iure romano: quo galli non vtuntur: nisi
pro ratione ſm Bald. in. c. fina. de consue
tu. Et sic non videtur ꝙ possint filijs suis
pupillariter substituere: nisi dicamꝰ quia
cum hodie in multis ⁊ fere omnibus stu=
dijs generalibus regni francie leges ro=
manorum legantur: ſm quas quotidie iu
dicatur patria potestas iure romano in=
uenta: satis videtur in dicto regno appro
bata: sicut dicimus de vsibus feudorum:
postq̄ in scholis leguntur: vt plene notat
Bald. in preludijs feudorum. ij. et. iij. co=
lum. Et ibi de Aluarotis. iiij. colum. in fi.
Licet enim francigene non vtantur lege
romana: quia lex cui non subijciuntur: ta
men ea vtuntur: q2 bona: equa: ⁊ rationa=
bili: ſm Bald. in dicto. c. fina. viij. colum.
de consuetu. facit quod dicit Joan. fab.
in. §. j. insti. ad tertullia. ꝙ licet ex consue=
dine frācie vxor trāseat in ptātē viri: tñ re
maneat i ptāte pris. Preterea pōt eē: ꝙ i re
gno francie filij non sint in patria ptāte
quatenus esse in patris potestate eēt eis

a ¶ Fecerāt. de q̄ habemꝰ nunc clariꝰ ħ de casu3 p Jo. ferraldū ꝑ

curatorē si
sci cenoma
neñ. in suo
trac. de iu=
ribꝰ ⁊ priui
le. frācoru3
regis. ℞si.
Sextū sau
ctū dicēs ꝯ
archiep̄3ro
thomagē.
fuisse đ hoc
arrestū la=
tū. āno dn̄i
millo. ccc=
xcix. ⁊ ꝯ of=
ficialem re
mēsē eodē
āno. ⁊ ꝯ ar=
chiep̄m tu
roñ. q̄ balli
uos ⁊ ſuīē
tes excōica
uerat. Jdē
fuit dictū ⁊
vlteriꝰ ꝙ i
monitōibꝰ
gñalibꝰ nō
comprehē
derent of=
ficiales re=
gni: ⁊ ꝙ ita
declararet:
dicit insup
se pn̄tē fuis
se dn̄ anno
dn̄i Millo
cccc. septi
mo. die lūe
xvij. aplis:
fuit i parla
mēto pari=
siꝰ declara
tū: ꝙ i mo=
nitiōe gn̄a
li etiam nō
ꝯp̄hēderet
graphariꝰ
⁊ cōmenta
riēsis castel
leti đ his q̄
sciebāt tan
q̄ officiales
regij et ita
declarauit
ꝓcura. ep̄i
parisieñ.

Universidad de Deusto Biblioteca

preiudicium.ſicut eſſet ſi teſtari non poſ-
ſent cōſtituti in etate legitima ſcilicet pu-
bertatis: nam lex ſeu conſuetudo francie
liberoꝛum fauoꝛe inoleuit: vt libere teſta-
ri poſſint. Et vt pater nihil habeat in eo-
rum bonis aduētitijs: vt dictum eſt. Sed
quatenus vtile eſſet filijs eſſe ī patris po
teſtate: tūc non haberētur ſui iuris: nec ꝓ
emancipatis. Et ſic pater poterit eis ſub
ſtituere pupillariter: nam ſi eis ſubſtitue-
re nō poſſet: non eſſet eis vtile: imo in eo-
rum verteretur preiudiciū ⁊ damnum: qꝛ
decederent inteſtati: nō propter patriam
poteſtatē: ſed propter etatis defectū. Cū
hec pupillaris ſubſtitutio ſit teſtamētum
filij. l. papinianus. §. ſed nec īpuberis. ff.
de inoffi. teſta. qđ eſſet contra. l. quod fa-
uoꝛe. C. de legi. quia poſſe filio ſubſtituere
pupillariter eſt bonū rationabile ⁊ vtile
filio: ideo cum in francia lex romanoꝛum
ſeruetur nō quia lex: ſꝫ quia bona ⁊ equa:
per cōſequens in ea ſeruabitur hec ſubſti
tutio velut equa et rationabilis. Sicut a
ſimili dicebat Bal. poſt glo. in. l. nepotes.
ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ꝙ eps q̇
de iure non eſt in patris poteſtate heredi
tatem paternā tranſmittit ad quoſcunqꝫ
heredes tanqꝫ ſuus heres: cū in his ī qui
bus verſatur eius fauoꝛ ⁊ honoꝛ non cen-
ſeatur extra patriā poteſtatem eſſe: ſed ſo
lum vbi ⁊ quādo ei expedit. Sic ergo erit
in caſu noſtro: vbi quo ad hanc ſubſtitu-
tionem pertinet expedit filio ꝙ non ha-
45 beatur pro emancipato. † Et idem dico
in ſtatuto ⁊ conſuetudine tholoſana volē
te filium a patre ſeoꝛſū cōmoꝛante habe
ri pro emācipato: qꝛ intelligitur ſi ei expe
diat eſſe extra patriam poteſtatē: alś non
ſm Bart. in. l. item in poteſtate. in fi. ff. de
his qui ſunt ſui vel alie. iuris. qđ eſt notā-
46 dum. † Similiter pater hereticus cum
filios non habeat in poteſtate. c. j. de he-
reti. lib. vj. Nō poſſet filio ſuo pupillo ſub
ſtituere pupillariter: nec etiam pater ſciſ-
maticus ſm Bal. in. l. nam ciuiū. ff. de his
qui ſunt ſui vel alie. iur. Nec etiā iudeus
filijs ſuis nouiter baptizatis ſm glo. in. c.
47 iudeoꝛum. † Et intelligatis ſane ꝙ pa-
ter ſubſtituere non poteſt filio emancipa
to per viam pupillaris ſubſtitutionis: ſed
bene poteſt per patrē eius inſtitutio omit
ti: ⁊ per fideicōmiſſum ſibi in tempus pu-
bertatis relinqui: quo caſu tale fideicōmiſ
ſum vel legatū tantūdē importabit quā-
tum ſubſtitutio pupillaris. vtputa pater
filium nō habens in poteſtate ⁊ alterū in
poteſtate ambos tñ impuberes poteſt ſo
lum filiū in poteſtate inſtituere heredem:
⁊ ab eo alteri filio emācipato cum pubes
factus fuerit dimidiā hereditatis legare
vel aliomodo relinquere: quo caſu ſi emā

47 Qualiter ꝓuidebitur filio emācipato cui pr̄ ſubſtituere nō pōt pupillariter.

cipatus in etate pupillari decedat ſua di
midia remanebit filio heredi inſtituto: ac
ſi ei potuiſſet pupillariter ſubſtitui. ꝑ tex.
no. in. l. cum ex filio. §. j. vbi plene Bar. et
Alexan. ff. de vulga. ⁊ pupil. Nec cēſetur
ille filius emācipatus interim preteritus:
vt dicere poſſit teſtamentum nullū: tanqꝫ
ſine cauſa preteritus: nec etiā in legitima
de qua ipſo iure omne grauamē ⁊ dilatio
tollitur. l. quoniā in prioꝛibus. C. de inof.
teſta. videtur heres inſtitutus: vt eam in
etate pupillari tranſmittere poſſit moꝛien
do ad matrem: quinimo tota ſua dimidia
penes filium in poteſtate conſtitutum re-
manebit ac ſi fuiſſet ſubſtitut⁹: vt ibi ple-
ne. Circa que videatis que dixi ſuper ver
bo: In eodem teſtamento relinquens. in
48 xv. limitatiōe. Unū mēti tenebitis † ꝙ
pupillaris ſubſtitutio filio extraneo ſcili-
cet in poteſtate patris nō cōſtituto facta
vt qꝛ emācipato aut baſtardo in his que
capere poteſt: vel alteri in poteſtate teſta
toꝛis nō exiſtenti: valet iure fideicōmiſſi:
ſm glo. in dicta. l. verbis ciuilib⁹. quā ibi
ſequūtur Bar. ⁊ Alexā. ⁊ eſt cōmunis opi
nio. Sicqꝫ reſtat cōcluſio: ꝙ filius cui pu-
pillariter ſubſtituitur: debet eſſe ī poteſta
te ſubſtituētis: aut ſaltē eſſe debet talis:
qui ſi nat⁹ eſſet in poteſtate teſtatoꝛis eēt
vt poſthumus: cui cū habeatur pro iā na
to. quoties de ſui cōmodo queritur. ff. de
ſta. ho. l. queritur. poteſt ſubſtitui: licet in
poteſtate teſtatoꝛis nō ſit. l. fi. ff. de colla.
bo. ⁊ dicta. l. moꝛibus. ver. plane. ff. de vul
ga. ⁊ pupil. Et idē in milite: qui filio etiā
emancipato pupillariter ſubſtituere pōt.
l. miles ita. §. exheredato. ff. de teſta. mili.
Sed valebit tunc ſubſtitutio quo ad bo-
na militis tantum: ſed non quo ad bona
49 pupilli aliunde queſita: vt ibi. † Quar-
to reqrit̄ ad hāc ſubſtōnē vt valeat ꝙ ille
cui ſubſtituit̄ efficiat̄ ſui iuris poſt moꝛtē
teſtatoꝛis: ita ꝙ in ptātē alterius non reci
dat: vñ lꝫ auus nepotē ex filio habeat in
ptāte: tñ nō pōt ei pupillariter ſubſtituere
qꝛ poſt moꝛtem aui talis nepos recaſurus
eſt in ptātē ſui pr̄is. inſtit. qui. mo. ius pa.
pote. ſoluit̄. §. j. Et ratio eſt: quia pater pu
pilli facere poterit teſtm̄ ꝓ filio: qui ꝓpt
etatē ſolam teſtari nō poteſt. inſti. de pu-
pil. ſubſti. §. j. Sed poſito ꝙ in tali nepote
nō eēt defectus etatis: tñ teſtari non poſ-
ſet: qꝛ eſt in ptāte alteri⁹. l. q̇ in ptāte. ff. eo.
⁊ idem foret ſi pupillus alia rōne eſſet in-
teſtabilis: qꝫ rōne etatis. Puta quia poſt
moꝛtem pr̄is doli capax effect⁹ depoꝛtat̄.
l. j. C. de heredi. inſti. ⁊ plene Bar. in. l. in
pupillari. ff. de vulga. ⁊ pupil. Et dicā ple
50 ne infra in vltimo principali articlo. † Et
in tñ eſt hoc verum ꝙ nepoti pupillo nō
poſſit pupillarit̄ ſubſtitui cū ſit recaſurus

48 Subſtitutio facta pupillaris filio emācipato aut baſtardo vł extraneo valꝫ iure fideicōmiſſi.

49 Quarto requirit̄ in pupillari ſubſtōne ꝙ pupillus cui ſubſtituit̄ non ſit poſt moꝛtē teſtatoꝛꝫ recaſurus in ptātē alterius.

in poteſtatē ſui patris: ꝙ etiam talis ſub-
ſtitutio ei facta non valeret etiā ſi miles
eſſet: prout eſſe poteſt de iure. l. fi. C. de te
ſta. mili. Nam per hoc fieret iniuria patri
ſuo: in cuius poteſtatem eſt recaſurus: qꝛ
auferret ei poteſtatem ſubſtituendi pupil
lariter militi ſm Bar. in. d. l. ij. de vulg. et
pup. per illum tex. qui loquit̄ indiſtincte:
ꝙ filio in alteri⁹ poteſtatem recaſuro ſub
ſtitui non poſſit. Subiūgens ibi ſec⁹ eſſe
ſi ipſe auus teſtatoꝛ eſſet miles: qui nepo
ti militi ſubſtitueret: quo caſu valeret ſub
ſtitutio. arg. l. cum filio. ff. de teſt. mili. ⁊ l.
impuberi. ff. de admi. tu Quod intelliga
tis verū: ꝙ valebit ſubſtitutio quo ad bo
na: que cōfert ipſe auus miles nepoti ſuo
militi pupillo: ſed non quo ad alia bona
ipſius pupilli: vt. d. l. cum filius. vbi eſt cā
ſus no. et. l. miles ita. §. exheredato. ff. il-
lo eo. ti. de teſt. mili. ſm Imol. hic et in. d.
l. ij. quem ibi ſequuntur Alex. et Salic. in
l. ſi teſtamento. C. de impub. et alijs ſub-
ſti. ¶ Ex quo infert Angel. in. d. l. ij. §. fi.
poſſe contingere caſum: quo nepos ille
impubes decedet pro parte teſtatus: ſcili
cet quo ad bona aui militis: in quibus ha
bet ſubſtitutum pupillarē: et quo ad alia
bona decedet inteſtatus. Cum ille ſcilicet
pater ſuus in cuius poteſtate recidit ſibi
non prouiderit de aliquo ſubſtituto pupil
lari. Sed non eſt verum ſm Alex. quinim
mo cum illa ſubſtitutio valeat iure dire-
cte militaris: non autē iure pupillaris per
l. in teſtamento. C. de teſt. mili. per eā ſuc-
ceditur ſoli teſtatoꝛi: non autem pupillo:
ſicut per fideicommiſſariam ſuccedit̄ ſo-
lum in bonis teſtatoꝛis. l. coheredi. §. cū
filie. ff. de vul. et pup. merito nepos pupil
lus dicetur in totum deceſſiſſe inteſtat⁹:
quia cum ipſe ſubſtitutus ſuccedat ſolum
in bonis teſtatoꝛis militis: dici nō poteſt
ſubſtitut⁹ pupillarꝫ. l. is q̇. ⁊ l. pr̄fam. ⁊ l. ſꝫ
ſi plures. §. fi. ff. de vul. et pup. ¶ Poſtre-
mo decidit Ang. ꝙ quando auus pupil-
lariter ſubſtituit̄ nepoti: ſubſtitutio tenet
a principio: ſed ſi cōtingat ꝙ moꝛtuo auo
nepos recadat in poteſtatem ſui patris.
ſubſtitutio expirat. Et ita intelligitur ſm
eum tex. in. d. l. moꝛibus. in ver. nepotib⁹.
iuncto ver. ſi eos. ff. de vul. ⁊ pup. qui pri-
ma facie videbātur: repugnare. quod an
ſit verum poteſtis intelligere ex ꝑdictis.
51 ¶ † Quinto requiritur: ꝙ ille cui pupilla
riter ſubſtituitur. non deſierit eſſe in pote
ſtate ante moꝛtem teſtatoꝛis: alś autem ſi
ante moꝛtem teſtatoꝛis ſubſtituentis de-
ſineret eſſe in poteſtate: ſubſtitutio euane
ſceret: et expiraret. qđ verū intelligatis:
ſi per emancipationē exiret de patria po
teſtate: vt. d. l. cum filio. Et idem ſi alij da
retur in adoptionem in caſibus: in quib⁹

51 Quinto requirit̄ in pupillari ſubſtitutione ꝙ ille cui ſit non deſinat eē ī poteſtate ante moꝛtē teſtatoꝛis.

per adoptionem iura patris naturalis diſ
ſoluuntur: et filius tranſit in poteſtatem
adoptantis. quod eſt quando dat̄ in ado
ptionem cōiuncte perſone. inſti. de adop.
§. ſed noſtra. Quo caſu expirat ſubſtitu-
tio pupillaris: adeo ꝙ non valet etiam iu-
re fideicommiſſi: attento ꝙ ſemel valere
incepit iure directo: et ſic locum non ha-
bet gl. in. d. l. verbis ciuilibus. que loqui-
tur quando ſubſtitutio iure directo nūqꝫ
valuit ab initio: ſm Bart. ⁊ doct. ibi. Hic
autem ſemel valuit: ſed poſtmodum expi
rauit. Et hoc verum ꝙ per arrogationem
tollitur ſubſtitutio pupillaris: tamē ſi pa-
ter arrogatoꝛ filio premoꝛeretur adhuc vi
uente patre vero et naturali: talis ſubſti-
tutio que ſemel fuit extincta non reconua
leſcit de iure ciuili: etiam vt valeat iure fi
deicommiſſi. vt dictum eſt. ſed bene recō
ualeſcet de equitate pretoꝛia. ar. l. poſthu
mus. ff. de iniuſt. rup teſt. ſm Bar. quem
communiter ibi ſequuntur doc. et Iaſon
in repetitione. l. ſi arrogatoꝛ. ff. de adopt.
Uidete que latius dicā infra in ſeptimo
principali arti. Bar. in. d. l. ij. de vul. ⁊ pu-
pil. poſt Guil. de cug. in. d. l. ꝑcib⁹. Imol.
hic et Sali. in. d. l. ſi teſtamento. C. de im
pube. et alijs ſubſti. dicentes: ꝙ non valet
talis ſubſtitutio ſemel extincta: etiam iu-
re fideicommiſſi: quod eſt intelligendum
de iure ciuili: ſed vt dixi bene reconuale-
ſcit in caſu predicto de equitate pretoꝛia:
vt valeat tanqꝫ directa: vt ſubſtitut⁹ om-
nia habeat moꝛtuo pupillo infra puber-
tatem. Subiungēs ibi Bar. ſi pater poſt
factam ſubſtitutionem filium cui pupilla
riter ſubſtituerat emancipauerit: et poſt-
ea eum arrogauit: ſubſtitutio reconuale-
ſcit per text. in. l. moꝛibus. §. ſed ſi extra-
neum. eadē ratione vel maioꝛi. ff. de vul.
et pup. Si vero filius cui ſubſtitutum eſt
exiret de patria poteſtate per dignitatē:
tunc non extinguitur pupillaris ſubſtitu-
tio: quia omnia iura ſibi remanent firma
tam naturalia qꝫ legitima: vt in aut. con-
ſti. que dignita. libe. a patria pote. §. illud
quoqꝫ. Oꝛ poſſe ſubſtitui eſt de iure legi-
52 timo. ergo ⁊c. ¶ † Preterea tunc per di-
gnitatem filius efficitur ſui iuris: quando
eſſe ſui iuris eſt ſibi commodum. Ubi au
tem eſſet ei commodum eſſe in patria po
teſtate: certe adhuc dicet̄ eſſe in poteſta-
te ſm gl. in. l. ſi ex cā. §. papinian⁹. ff. đ mi
noꝛ. ⁊ Bar. notabiliter. in. l. itē in ptātē. in
fi. ff. de his q̇ ſunt ſui vel alie. iu. Oꝛ pupil
laris ſubſtitutio eſt mer⁹ fauoꝛ filij et me
rū ꝯmodū. ſm gl. ⁊ doc. in. l. ex trib⁹. C. de
inof. teſt. ⁊ bon⁹ tex. in. l. iulian⁹. vbi Bar.
ff. de acq̇. here. Ergo q̇ ad iſtđ ꝯmodū cē
ſebit̄ eſſe ī ptāte: ⁊ ſic valebit ſubſtitutio.
An aūt expiret ſubſtitutio ſi filius exeat

Universidad de

53 Sexto requirit in pupillari substitutione ꝙ pater faciat ꝓ se testamētū.

de potestate patris: puta ꝑ religionis in-
gressum: videbitis infra in vltimo princi-
53 pali arti. ¶ †Sexto requirit: ꝙ pr̄ sibi fa
ciat testm̄: vt. d. l. morbꝰ. §. priꝰ. ff. de vul.
et pup. Et deinde faciat testm̄ ꝓ filio pu-
pillo: scꝫ ei pupillariter substituēdo: testm̄
enim suis liberis nemo facere pōt: nisi et
sibiipsi faciat. Nā pupillare testm̄ pars ⁊
sequela est paterni testamenti: adeo vt si
patris testm̄ nō valeat: nec filij quidē va
lebit. dicit tex. in. §. liberis. insti. de pupil.
substi. Qd̄ est verū si ambo testamēta fa
cta sint vno cōtextu: secꝰ si ex interuallo:
q2 tūc pupillare perfectū nō corruit ꝓpter
paternū imperfectū. vbi est extraneꝰ sub
54 stitutꝰ ꝑm Rapha. ¶ †Nā fieri pōt ta-
lis substitutio vno cōtextu cū testō pr̄is:
ita ꝙ dicta duo testamēta scꝫ pr̄is et filij
habebunt ꝓ vno ⁊ eodē testō. l. pr̄is et fi
lij. ff. de vul. ⁊ pup. substi. q̄ text. est no. dū
dicit habet ꝓ vno. ⁊ nō dicit vnū ⁊ idem
esse: nā ꝑm Ange. ⁊ Jmo. Aliud est tale:
55 aliud vero haberi ꝓ tali. †q2 verbū habe
ri quādā fictionē denotat. l. merces. ff. de
ꝟb. sig. l. ij. C. de interdi. matri. ⁊ no. Bar.
in. l. si maritꝰ. la. ij. §. legis. ff. de adult. Ex
56 quo infert Ang. ¶ †Si statuto caueat:
ꝙ ꝓ q̊libet testō notariꝰ hr̄e debeat decē:
vel ꝓ quolibet testō decē soluant cōi no
mine gabelle: tūc ꝓ testō pr̄no soluentur
decē: ⁊ ꝓ substitutiōe pupillari q̄ dr̄ testa
mentū filij soluent alia decē. Qd̄ tm̄ verū
intelligit vbi pupillaris substitutio fuisset
ex interuallo facta seorsum a pr̄no testō. ꝑ
l. si q̄s eū. §. j. ff. de vul. ⁊ pup. Secꝰ autē si
vno ꝯtextu ambo testamēta essent facta:
⁊ sub vna rogatione: q2 tūc soluerent tm̄
decē ꝓ ambobus. Alex. tn̄ in. d. l. pr̄is. vr̄
tenere in vtroqꝫ casu siue ex interuallo si-
ue vno ꝯtextu facta fuerint duo decē de-
beri: vnū ꝓ testō pr̄is: alia vero decē pro
testō filij. q2 cū sint due hereditates scili-
cet vna patris ⁊ altera filij: statutū vr̄ ha
buisse respectū ad duplex lucrū qd̄ ꝑcipit
heres ex vtriusqꝫ hereditate. Et sic prout
sunt duo corpora hereditatū: ⁊ nō ꝓut di
cta testamēta sunt vnū q̄d intellectuale.
Juxta ea q̄ decidit Bar. in. l. j. in fi. ff. eo.
Ad hoc facit bonꝰ tex. in. §. igit. instit. de
pup. substi. ¶ Scd̄o infert ex ꝓmissis: ꝙ
si dicta duo testamēta fuerint vno codē
cōtextu facta adeo habent ꝓ vno ⁊ eodē
testamēto: ꝙ si in quolibet essent apposi-
ta sigilla testiū: ⁊ testator amoueret sigil-
la apposita i pupillari: nihilominꝰ vtrūqꝫ
testm̄ firmum manet ex illis sigillis in te-
stamēto pr̄no appositis: que sufficiūt pro
debita solēnitate vtriusqꝫ. ¶ Tertio in-
fert: ꝙ etiā eo casu qn̄ vtrūqꝫ vno conte-
xtu fuit factū: si testes simpliciter attestē-
tur se fuisse adhibitos ad testamentū pa

54 An pupillaris substitutio sit vnū et non diuersa cū pr̄no testō.

ternū: etiā intelligunt adhibiti ad testa-
mentū pupillare. licet hoc nō expresserint
per tex. in. d. l. patris. dū dicit. septē signa
patris sufficiunt. ꝑm Rapha. cuma. Pau.
de cast. et Alex. ibi: licet al's secus videre
tur. per tex. in. l. pen̄. ff. eo. Nā testamentū
pupillare est pars et sequela paterni testa
menti. insti. de pup. substi. §. liberis. supe-
57 rius allegato. ¶ †Jdeo vbi testamentū
patris valet: etiā valebit testm̄ filij eadē
solennitate suffultū: ⁊ intantum ꝙ si testa
mentū patris est minus solēne prout pōt
inter liberos minꝰ solēniter testari. l. hac
consultissima. §. ex imperfecto. C. e. ti. Si
militer valebit pupillaris substitutio per
patrem minus solenniter facta: proviso ꝙ
aliquis de liberis testatoris fuerit institu
tus: al's secus. quia talis substitutio conti
net fauorem liberorum: vt sic filius dece-
dat testatus. vt probatur in. l. iulianus. ff.
de acqui. here. et. d. §. ex imperfecto. ⁊ ita
tenet Bar. in. d. l. morbus. §. j. quē sequū
tur ibi Rapha. ⁊ Jmo. hic. Nam licet ꝑm
Sali. in. d. l. si testamēto. C. de impube. et
alijs substi. isto casu scilicet in hac substi-
tutione pupillari tractetur de hereditate
fraterna: non autem paterna. Cum ex pu
pillari succedatur pupillo: et non testato-
ri. ob quod non videbatur locum habere
dictus. §. ex imperfecto. Tamen quia hec
pupillaris improprie dicitur testamentū
filij: vt est tex. in. §. qua ratiōe. insti. de pu
pil. substi. in verbo: tanqꝫ. que est nota im
proprietatis. l. pecuniam. ff. si cer. peta. no.
Bar. in. l. j. ad fi. ff. de offi. eius cui mandi.
est iurif. ⁊ gl. in. c. solite. de maio. ⁊ obedi.
Jdeo si testamentum patris minus solen
ne valet: etiam valebit substitutio in fauo
rem liberorum substitutorum. quia potiꝰ
et magis sapit naturam testamenti pater
ni qꝫ pupilli. Quod patet optima ratiōe.
quia quoties pupillaris substitutio impu
gnari posset: si eā iudicaremꝰ testm̄ pupil
li: toties dꝫ iudicari testm̄ pr̄is: ⁊ ecōtra ꝑ
tex. i. l. papinianꝰ. §. sꝫ nec ipuberis. ff. de
inoffi. test. Ad hoc facit qd̄ habet in. l. sed
si plures. §. quos possum. ff. de vul. et pu-
pil. vbi licet frater a fratre institutus he-
res non dicatur suus quo ad effectū trans
mittende hereditatis. l. quoniam sororē.
C. de iure deli. Sicut eaꝫ transmitteret si
esset suus. l. si fratris. e. ti. Et dicam plene
j. in verbo: mortuo itaqꝫ testatore. ij. tra-
ctando materiam suitatis subtilem. Ta-
men si testator filio suo impuberi pupilla
riter substituit alium suum filium fratrem
impuberis: talis substitutus censet suus:
nedū patri sed etiā impuberi: adeo ꝙ etiā
hereditatem pupilli non aditam trāsmit
tet ex potentia suitatis ad quoscunqꝫ per
dictū. §. quos possum. ⁊ ibi Bar. ⁊. l. iulia-

57 Sicut ꝑmittit patri minꝰ solenniter testari iter liberos ita etiā eis substituere pupillarit conceditur.

nus. al's incipit: si pupillus. ff. de acquirē.
here. ꝑm Alex. in. d. l. morbus. Et hec est
veritas. ꝙ valet nedum testamentum pa
tris minus solēne inter liberos: cum etiā
sine testamento essent successuri patri ab
intestato. l. j. C. de his qui sibi ascribūt in
testa. Sed etiam valebit eadem ratione
substitutio pupillaris: vbi fratres pupilli
quia his casibꝰ causa intestati iuuat cau-
sam testati quod nō faceret vbi extranei
essent pupillariter substituti. Licet Frāc.
areti. in. d. l. ij. tenuerit indistincte substi-
tutionem pupillarē in testamento minus
solenni de quibuscunqꝫ personis factum
valere fauore filij cui substituitur: sed ma
le dixit ꝑm Jasonem ibi et modernos. vi
deatis Pau. cōsil. ccliij. incipiente: visis
58 omnibus pūctis. ¶ †Restat ergo ꝙ an-
teqꝫ pupillaris substitutio valeat: requi-
ritur ꝙ pater sibiipsi faciat testamentū ⁊.
fallit tamen in milite: qui absqꝫ eo ꝙ sibi
testetur potest filio substituere. vt. d. l. mo
ribus. ver. quisquis. ¶ Preterea debetis
sane intelligere: ꝙ pr̄ sibi testetur ⁊ priore
loco: et postea filio substituat. Nam cum
substitutio pupillaris sit pars et sequela
paterni testamenti: oportet testamentum
patris prius fieri vt. d. l. morbus. §. prius.
Si autēꝫ pater prius substitueret: deinde
sibi testaretur: talis substitutio non vale-
ret propter ordinē omissum. vt. d. §. prius.
Quod verum intelligatis: si suum testa-
mentum et pupillare non fecit vno cōte-
xtu: sed ex interuallo. Puta q2 primo sub-
stituit: et in crastinum sibi testamentū fe-
cit. Si autem vno et eodem contextu sibi
testatus est et pupillo: sꝫ primo substituit
pupillo: et postea sibi heredem instituit:
Tunc fuerunt opiniones. nam Bar. in. d.
§. prius. voluit: ꝙ aut testator sibiipsi te-
stādo vsus fuit institutione filij: cui substi
tuit: aut exheredatione. Si filium pupil-
lum instituit: tunc siue primo ipsum insti-
tuerit: et postea ei substituerit: siue ecōuer
so: valebit vtroqꝫ casu substitutio. quia li-
cet vltimo casu ꝑm ordinem scripture sub
stitutio: et sic testamentum pupilli prece-
dat testamentum paternum: tamē ꝑm or
dinem intellectus institutio cen'etur prio
re loco facta: cum ꝑm naturam institutio
substitutionem precedere debeat: et sem-
per substitutio eaꝫ presupponat. Si vero
pupillum exheredauit: et extranei institu
tio eodem contextu facte sequantur sub-
stitutionē: tunc substitutio non valet. Et
ita intelligit tex. in. d. §. prius. rationē di-
uersitatis dat Bar. iter illos duos casus:
q2 qn̄ filius in testamento patris instituit
heres: et ei substituit: siue ꝓcedat institu-
tio: siue sequat ꝑm ordinē scripture: tamē
ꝑm ordinem intellectus institutio ꝓcedit.

58 Testamentū patris precedere substitutionē filij

et substitutio sequitur. Cum substitutio
nil aliud sit qꝫ scd̄a institutio. Sed quādo
filius exheredatur: dici nō potest ꝙ exhe
redatio precedat etiā ordine intellectus:
q2 eam substitutio nullo modo presuppo-
nit: nec etiam potest dici: ꝙ sequens insti-
tutio ꝑm ordinē intellectus precedat sub-
stitutionem: cum substitutio nō presuppo
nat alterius persone institutionē: qꝫ illiꝰ:
cui substituitur. ideo hoc casu substitutio
vitiatur: q2 est omissus ordo. vt dicto. §.
prius. ꝑm Bar. ibi. Sed sua opi. nō tenet:
quinimmo Pe. Dy. Nico. de neap. Ja. de
are. Ray. Bal. Jmo. Pau. de ca. Raph. ⁊
Alex. in. d. §. priꝰ. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de here.
insti. ⁊ i. l. ambiguitatē. C. e. tenēt ꝯ ipm: q2
dicta ratio diuersitatis nō vr̄ bona: atten
to qd̄ etiam quādo filius est exheredatus
et extraneus est institutus post pupillarē
substitutionem videtur ꝑm ordinē intelle
ctus primo loco factā institutionē: acsi fi-
lius foret institutus. Maxime q2 quo ad
substitutionē pupillarē nō est in cōsidera
tione ꝙ filius sit institutus: an vero exhe
redatus: vt. l. j. §. substituere. ff. de vulg. ⁊
pupil. Preterea oīa in testamēto censent
facta eodem instanti: ⁊ ꝑm ordinē intelle-
ctus. l. j. in fi. C. de insti. ⁊ substi. ideo con-
cludunt doc. ꝙ aut ex interuallo factū est
testamentū patris post pupillarem substi
tutionē: ⁊ non valet. ita intelligitur tex. in
dicto. §. prius. quia accessorium stare non
potest sine principali: licet ex pupillari. ff.
de vulg. ⁊ pupil. Sed si incontinenti testa
mentū patris factū est post substitutionē
tunc secus. ⁊ ita intelligitur tex. in eodem
§. si prius. ꝟ si. si quis. l. morbꝰ. ff. de vulg.
⁊ pupil. Sed si incōtinenti testamentū pa
tris factum est post substitutionem tunc
secus. Et quāuis vtraqꝫ opinio sustenta-
bilis existat: tamē opi. Bar. nimis rigoro
sa est. qm̄ non refert an prius fiat pupilla-
ris substitutio filio instituto an exhereda
59 to. ¶ †Sed quid si pater non fecit testa-
mentū: sed codicillos: vel facit testamen-
tum cum clausula codicillari corā quinqꝫ
testibus: certe tunc videretur grauare ve
nientes ab intestato: vt oīa bona pupilli
vndecūqꝫ quesita restituant substituto. ꝑ
text. singularē in. l. si fundum per fideicō-
missum. al's incipit si titio. §. fi. cum. l. seq.
ff. de lega. j. ⁊ ibi Bart. ⁊ docto. ⁊ per hoc
Bar. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. j. in fi. dubi-
tat an pater possit filio in legitima substi-
tuere ꝑ fideicōmissum. ⁊ dicit ꝙ sic: si tale
fideicōmissum iniungat legitimis heredi
bus ab intestato venientibus ipsi pupil-
lo: vt. l. si fundum. Secus si iniungeretur
filio: quia non valeret: vt dicta. l. cohere-
di. §. cum filie. Et fideicommissum iniun-
ctum succedentibus pupillo ab intestato

59 Sed q̄d si pater testamētum nō fecit sed codicillos ⁊ substitutionem pupillarem.

sortitur effectum pupillo moriente in pu=
pillari etate:quo casu de dicta legitia in
qua pupillus fuit institut⁹ heredes sui le=
gitimi detrahent trebellianicam. Sed si
post etatem pupillarem moriatur expirat
talis substitutio:vt.d.l.si fundum. In du
bio autem si non appareret quis fuit gra
uatus:an filius:vel suus heres legitim⁹:
presumitur filius grauatus.vt nō valeat.
ꝭm Bar.in.d.§.cum filie. Idē tenet An=
ge.in.§.j.insti.de pup.substi. Quid autez
tenendum sit:dicam infra in materia cō=
pendiose verbis communibus facte.

60 Septimo requiritur i pupillari substitutione ꝙ filius cui substituitur sit institut⁹ vl' exhĕdat⁹.

60 ¶ †Septimo requiritur:ꝙ filius impu=
bes cui pupillariter substituitur sit he=
res institutus vel exheredat⁹:vt.d.l.mo=
ribus.§.sed si eos.ff.de vul.et pup.substi.
Et ratio huius est: quia testamentum in
quo filius non est institutus vel exhereda
tus est nullum.l.inter cetera.ff.de libe.et
posth. Et per consequens pupillaris sub=
stitutio que pars est et sequela paterni te
stamenti.arg.c.accessorium.de reg.iur.li.
vj.et est tex.in.d.§.liberis.insti.de pupil.
substi. Nā potest filius impubes doli ca=
pax exheredari cum causam ingratitudi=
nis committere possit.insti.de pup.subst.
§.non solum. Et sic cuz delinquere possit
etiam puniri poterit.insti.qui.mo.tute.fi=
nitur.§.idem finitur tutela vbi deportat̄
propter delictum. Et est verum:ꝙ filio ex
heredato sicut instituto substitui pōt pu=
pillariter per patrem sine exheredat⁹ fue
rit bona mēte causa sue prouisionis.vt.l.
multi.ff.de lib.⁊ posth. Siue mala mēte:
quia lex permittēs exheredato substitui
non distinguit:qua mente exheredat⁹ fue
rit:immo videtur loqui in exheredato ma
la mente.vt.l.cum quidam.C.de lega.⁊.l.
ab exheredato.ff.de leg.j.et.l.in ratione.
§.fi.ff.ad.l.fal.que videntur loqui in exhe
redato mala mente:cum nihil ei testator
reliquit. Et tamen ei potuit substitui. Sz
in aliquibus est differentia:an bona men
te sit exheredatus vel mala.quia si bona
mente tūc sicut potest ei substitui:ita etiā
potest ab eo legatum relinqui: vel ab ei⁹
substituto attenta ratione.d.l.cuz quidā.
C.de leg. Et ita videtur tacite sentire Jo.
fa.in.d.§.non solum.insti.de pup.substit.
vbi Ang.hoc reliquit cogitandum. Siue
ro exheredatus fuerit mala mente: tunc
non ab eo potest nec ei⁹ substitutio lega=
ri:quia quem de suis testator nō honorat
nec onerare potest.l.ab eo.C.de fideicō.
ideo nō posset filium onerare fideicōmis
so.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vul.⁊ pup.
Si autez filio exheredato aliquid relictū
fuerit:potest in tanto grauari.vt.d.§.cuz
filie.sed eius substitutus grauari non pos
set in illo.l.quinta.§.si quis.ff.de lega.ij.

ꝙ pupillaris substitutio facta filio exhere
dato est testamentum filij: ideo heredem
alienum grauare non potest ad quem de
suis bonis nihil puenit: ideo si talis sub=
stitutus exheredatus esset a patre institu
tus in aliqua quota ⁊ substitut⁹ haberet
locum:⁊ illam quotam haberet ex eadem
voluntate:in qua substitutus fuit:tūc gra
uari posset: vt dicta.l.in ratione.§.finali.
Secus si eam haberet ex alia diuersa vo
luntate:vel substitutio locum non habe=
ret: qz forte substitutus predecederat.ꝭm
Salice.in dicta.l.cum quidam.⁊ Ange.in
d.§.non solum.glo.⁊ Bal.in.l.qui fundū.
§.q̄ filios.ff.ad le.falc. Et in dubio presu=
mitur filius mala mēte exheredatus.ꝭm
Bald.in.l.liberti.C.de ope.liberto.ꝑ tex.
in.l.testamento centurio.ff.de manumis.
testa.⁊ Ange.in.l.si tibi.§.si pactus.ff.de
61 pac.vbi dicit:†ꝙ quoties ex coniecturis
nō apparet de bona mente patris: semp
presumit̄ filius mala mēte exheredatus.
Cum exheredatio sit actus priuatiuus ⁊
odiosus.l.cū quidam.ff.de libe.⁊ posthu.
⁊ sic mala mente fieri presumitur: licet cō
trarium voluerit Bart.in.l.vt iurisiuran=
di.§.si liberi.ff.de bonis liberto.et male
ꝭm Alexan.in dicta.l.moribus.vij.colū.
Licet enim cōtra iudicem presumatur vt
recusari possit:aut ab eo appellari si mala
mente in aliquo contra patrem processe=
rit:tamen contra patrem qui filium mala
mēte exheredauit nō presumit̄ quomin⁹
substituere possit:tum qz lex de patre tm̄:
erga filiū ↄfidit:vt nō credat ꝙ filio aliq̄d
faciat nisi ꝑ bono. Cū null⁹ amor vincat
paternū: iō ad petitionē pris fili⁹ incar=
62 cerat̄.l.fili⁹ tu⁹.C.de pa.po. ¶ †Et pōt
pater penitus egēs ⁊ medicus filio valde
diuiti substituere pupillariter. ꝭm Bald.
singlr in.l.j.C.de iur.fis.li.x. Et hoc nō est
ꝑpter aliud:nisi qz nō presumit̄ patrē ma
le consulere filio:quē plusq̄ seipsum dili=
git.l.isti quidā.ff.qđ metus cau. Tū etiā
hoc est ratione rigoris patrie potestatis.
ꝭm Jmo.in.d.l.morib⁹. Bene est verū:vt
ibi dicit Bar.ꝙ si pater eēt ita turpis ꝑso
na:ꝙ ei nō ↄmitteret̄ administratio bono
rū filij viuentis.vt.l.fi.C.de sen.pas.⁊.l.si
cū dotem.§.eo autē tpe.ff.solu.ma.tūc nō
posset filio pupillariter substituere: cū ibi
sit maius periculum.facit.l.j.ff.vbi pupil.
educa.debeat.⁊.l.vtilitatē.ff.de tuto.con
firman.qđ est menti tenendū ꝭm eum idē
tenuit ipse Bar.in.l.ex facto.ꝟsi.pone qđ
furioso.illo eo.ti.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in.l.
cum oportet.§.non autē.C.de bonis que
libe.hoc idem decidit ipse Bar.in.l.sed si
vnus.§.filiofamilias.ff.de iniur.per illuz
63 text.volentem: † ꝙ licet pater remittere
possit iniuriā factā filio:tamen hoc facere

62 Etiam pater omnino pauper substituere pt filio diuiti: nisi pr esset turpis ꝑsona.

nō posset si esset ipse pater vilis persona.
Sz aduertēdū est qz Ang.in.d.l.morib⁹.
§.fi.et.l.seq.§.fi.tenet contrariū: ꝙ immo
etiam pater turpis persona possit filio pu
pillariter substituere: quia iura et hoc per

64 Vide an sit verū ꝙ pater turpis persona substituere possit filio suo pupillariter si est diues.

64 mittētia loquuntur indistincte. ¶ †Et
sic indistincte intelligenda. Preterea vi=
demus ꝙ licet pater mala mente filiū ex
heredauerit:nihilominus potest ei pupil
lariter substituere:vt.d.l. cum quidaz.C.
de lega.idem tenuit Ang.in.d.§. eo autē
tempore.et in.l.papinianus.§.sed nec im
puberis.ff.de inof.test.et vtrobiq̄ Jmol.
et idem Ange.in.d.l. cum quidam.et fuit
de mente Bal.in.l.humanitatis.versi.se=
ptima differentia.C.de impuber.et alijs
substi. Et hoc est verius et cōmunis opi=
nio contra Bar.ꝭm Alex.et Jasonem in
dicta.l.moribus.qui adducit tex.pro An
ge.in.d.§.sed nec impuberis.iuncta glo.
ibi.vbi pater exclusa matre et ceteris ab
intestato.venientibus substituit filio pu=
pillo extraneum turpem personam: non
obstante ꝙ male versatus fuisset in distri
butione bonorum filij:ob quod videri de
bebat suspect⁹ valuit irreuocabiliter sub
stitutio:et distributio bonoruz filij per eū
facta: pro hoc facit ꝙ licet administratio
debeat prodigo auferri tn̄ anq̄z ei ꝑ iudi
cem interdicatur non est sibi auferenda.
l.is cui.ff.eo.facit.l.j.§.exigit.cum ibi no.
ff.de bo.pos.ꝭm tab. ¶ Nec obstant iura
allegata per Bar.quia vendicant sibi lo=
cum in vita patris turpis et inquinate vi
te:quia durante eius vita bonorum admi
nistratio ei aufertur.et interdicit̄: de quo
lex suspicatur:ꝙ bona filij ad suam manū
perueniant: que ratio cessat in pupillari
substitutione:que non sortitur effectum:
nisi eo mortuo et sic bona filij.ad manuz
patris non perueniant per medium sub=
stitutionis. Preterea.d.l.fiñ.C.de senten.
pas.nihil.facit pro Bar. quia licet ibi di=
catur patrem ab hostibus reuersum ad=
ministrationem amissam non recupera=
re:non tamē ibi dicitur:ꝙ propter malos
mores pater ipso iure priuet̄ administra=
tione bonorum:quam habet sed solum di
cit ꝙ amissam non recuperat. argu.l. pa=
tre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie.
iur.et.c.quemadmodum.de iureiu. Et sic
non ei prohibetur quominus possit pupil
lariter substituere:in duobus tamen casi
bus ꝭm aliquos videtur ꝙ opinio Bart.
saluari posset. Primo si pr suspectus ami=
serit patriam potostatem per deportatio=
nem et postea a principe fuit restitut⁹ ad
patriam potestatem:quia tūc si adhuc sit
vitiorum seruus et prodigus etiam sine
alia interdictiōe iudicis nō poterit pupil
lariter substituere.ꝭm Bal.in.d.l.huma=

nitatis. Et ratio. quia turpius eijcitur ꝙ̄
non admittatur hospes:vt.d.c.quemad=
modum.et.d.l.patre furioso. Et istud di=
ctū magnifacit Jmo. hic in materia exē=
plaris substitutionis pro intellectu dicte
l.fi. Secundo saluari potest opinio Bar.
ꝭm Jmo.hic.vbi pater esset adeo turpis:
ꝙ sibi interdicta esset administratio bo=
norum per iudicem:quia tūc cum nō pos
sit pro seipso testari.vt.l.is cui.ff.eo. Non
poterit etiam filio substituere:sec⁹ si nul=
la esset ei per iudicem facta interdictio:
quoniam tunc sicut pro se:ita ⁊ pro filio te
stari poterit: per iura et rationes addu=
ctas per Ang.iūcto ꝙ interest pupilli ha
bere heredem ex testamento.vt.d.l.iulia
nus.ff.de acqui.here. Idem tenuit Jmo.
in.d.l.moribus. Et credo ꝙ ita intellexit
Bar.suaz opinionē ibi:prout clarius hoc
demonstrat in.d.l.cum oportet.§. non au
tem.C.de bo.que lib.vbi presupponit in=
terdictionem sibi factam in vita: quo ca=
su sicut non potest in vita: nec poterit in
65 morte. ¶ †Unde restat: ꝙ filio quomo=
docunq̄z exheredato substitui potest pu=
pillariter et valebit talis substitutio: do=
nec testamentum patris per querelā inof
ficiosi testamēti subuertatur in totū: cau
sa exheredationis per heredē minime ꝓ=
bata. Secus si pro parte tantum subuer=
teretur.vt.l.papinianus.§.sed nec impu=
beris.et ibi Bar.ff.de inof.test.et.d.l.mo
rib⁹.iiij.col.in fi. Uel donec subuertatur
ipso iure:vel per bonorum possessionē cō
tra tabulas.quo casu magis tollitur tunc
propter hereditatem non aditam magis
rumpit̄.vt.d.l.moribus.§.adeo.ff.de vul.
et pup.ꝭm Bar.in.l.et si contra.in fi. illo
66 eo.ti. ¶ †Et si filius pupillus fuerit pre
teritus ⁊ sic talis qui non rumperet testa=
mentum:puta quia est nepos in potesta=
te aut ex filio emancipato:certe tali pos=
set substitui ꝭm Bar.in.d.l.morib⁹.v.co=
lū. Pariter valeret substitutio facta filio
preterito:cuius preteritione testamentuz
esset nullum:prouiso tamen ꝙ ipse pupil=
lus cum auto.tuto. ratificaret testamen=
tum patris:quod facere potest in sui pre=
iudicium.vt plene habuistis.s. sup ꝟbo:
in eodē testamento relinquēs.in [ul]tima
limitatione. Hodie autem cū sublato te=
stamento ex causa preteritionis vel exhe
redationis sine causa facte vel cum causa
que postea non probat̄.⁊ sic testm̄ patris
querelat̄ et rūpit̄ conseruent̄ oīa in testō
relicta preter institutionē vniuersalis he=
redis que sola perit ceteris in firmo ma=
nentibus per tex.in aut.ex causa. vbi ita
communiter tenetur.per doc.quos ibi re
fert ⁊ sequit̄ Jason in.viij.col.sup verbo:
exheredationis.C.de lib.pte.vel exhere.

66 An filio preterito possit pupillarit̄ substitui.

Universidad de ...

Substitutio pupillaris saltem cum testa
mento paterno simul facta cõseruabitur.
de quo plene dixi.s.e.super verbo: in eo=
dem testõ relinquens. in.xxvij.z vlti. li=
mitatione. vbi late vobis declaraui mate
riam illius aut.ex causa. Uideatis ibi:q
tenui ſm magis communem opinionez:
quod etiaz hodie conseruatur pupillaris
substitutio p̃rio testõ existẽte nullo ꝓpter
alterius filij vel ipsiusmet (cui substituit)
preteritionem:et ita etiã tenet Gudo pa=
pe.q.cccccxxix. Jdẽ i fideicõmissaria sub
stitutione:ibi concludens ꝓuiso q taceat
et testamentum patris non impugnet.l.
filio preterito.ff.de iniu.rup.test. Nã sub=
stitutio facta ipsi filio pupillo p̃terito con
seruatur per dictam aut.quia tendit in fa
uorem filij:cum sit eius testamentum: vt
sepe dictũ est. Et ita post doc.firmat Ale
xan.in.l.j.§.substituere.ff.de vul.z pupil.

67 Testõ stante nullo filij p̃teritione conseruat hodie pupillaris substitutio secus si testamẽtuz esset nulluz propter heredis institutionis defectum.

67 ¶†Quod verum intelligatis: q testa=
mento patris stãte nullo propter filij pre=
teritionem vel exheredationem cõserua=
tur pupillaris substitutio expressa: nõ au
tem vulgaris tacita sub pupillari contẽ=
ta: vt plene scripsi vbi.s.et tenet Alex.in
dicto.§.substituere.z in.l.si quis eum.§.si
suo testamento.iij.col.in fi.ff.de vul.z pu
pil.Unde restat q testamento patris exi=
stente nullo propter preteritionem hodie
omnia conseruantur per dictam aut. Se=
cus si testamentum foret nullum propter
defectũ heredis institutionis: vt qr in te=
stamento patris nemo fuit heres institu=
tus:nam eo tunc cum testamentum nõ sit
nullum.propter preteritionẽ: vel exhere=
dationem:sed ob defectum institutionis:
substitutio pupillaris facta filio preterito
vel exheredato:non teneret nec conserua
retur per dictam aut.ex causa. Jta elegã=
ter decidit gl.fi.per illum tex.in.d.§.sub=
stituere.in prima solu.data ad illam aut.
quod est menti tenendum.ſm docto. ibi.

68 Octauo requirit in pupillari substitutione q ex testõ paterno adeatur hereditas.

68 ¶†Octauo requirit: vt pupillaris sub=
stitutio valeat: q ex testamento paterno
sit adita hereditas.vt dicta.l.morbus.§.
adeo. Jtem per edictũ si quis omissa cau
sa testamenti.vt ibi in versic. plane fallit
in milite.l.miles ita.§.fi.ff.de testa. mili.
¶ Preterea fallit vbi existentia sui here=
dis militat que habetur de iure loco adi=
tionis hereditatis:et eam operatur:adeo
q confirmat tabulas pupillares: vt.l.pa=
ter.in prin.ff.de priuile.credit.de quo per
Bar.in.l.si filius qui patri.ff.de vul.et pu
pil.Et plene dicaz in verbo:mortuo itaq
testatore.ij. tractando materiam de iure
69 suitatis. ¶†Sed an aditione heredita
tis facta ex tacita vulgari confirmentur
tabule pupillares. Respondet Bar. in di
cta.l.morbus.q si solus pupillus fuit he=
res institutus:tunc existentia sui heredis
indubitanter tabulas confirmat pupilla
res: vt dictum est. Jdeo tunc non est ne=
cesse q confirmentur per aditionem fien=
dam ex tacita vulgari:sed si habet cohe=
redẽ qui non repudiat:tunc non est quod
repugnet quin confirmentur per aditio=
nẽ ex tacita vulgari. ſm ea que dicta fue=
runt.s.in tracta.vulgaris:dum fuit deci=
sum. An a tacita vulgari incipere possit te
stamentum. videatis ibi in.ij.et.iiij.effe=
ctu vulgaris. Uideatis Sali.clare loquẽ
tem in.d.l.si testamento.C.de impube.et

70 Pulchra doctrina Salice. omnium in pupillari substitutione requisitorum comprehensiua

70 alijs substi.iij.colũ. ¶ Ex premissis re=
sultat verificata elegans doctrina omniũ
premissorum resolutiua eiusdem Sali.in
dicta.l.si testamento.in.iij.q. vbi dicit: q
si queramus de potentia faciendi hanc
substitutionem:tria sunt tantum necessa=
ria:scilicet vt ille cui substituitur sit de li=
beris:sit in potestate: et sit pupillus. Si
autem queramus de efficacia remanẽdi
sunt alia duo necessaria. scilicet q perse=
ueret in potestate:et q efficiatur sui iuris
morte testatoris. ¶ Si vero queram? de
modo et forma faciendi: et tunc si de ex=
trinseca et vniuersali: sunt duo alia neces
saria: scilicet q sit institutus vel exhere=
datus:et q pater sibi prius fecerit testa=
mentũ Si de intrinseca et singulari: tũc
sufficiunt verba congrua pupillari. Aut
loquimur de accidentia resoluendi:et tũc
requiritur vnicum et vltimum scilicet q
hereditas adeatur. Et hec de quarto p̃n=

71 Quint? principalis articul? q̃tuplex sit pupillaris substitutio.

71 cipali articulo scripta sufficiãt. ¶†Sub
sequenter quintus se offert principalis ar
ticulus: in quo dubitatur: quottuplex sit
hec pupillaris substitutio. Et respondet
Bar.in dicta.l.morbus.ff.de vulg. et pu
pil. q duplex est: alia expressa: alia tacita.
Expressa est que fit verbis expressis: taci
ta vero est que fit verbis tacitis seu a iu=
re subintellectus.de quo dicatis vt plene
habuistis.s.in tracta.vulgaris substit. in
quarto principali articulo. Naz tacita est
que continetur in vulgari expressa. Et
si queratur an reperiatur pupillaris par=
tim expressa et partim tacita quo ad ca=
sus: z dicit quod non potest reperiri. quia
hec substitutio solum in vnum casum con
fertur.scilicet si filius intra etatem pupil=
larem decesserit:ideo alium casum com=
prehendere non potest.quia nullus alius
casus est: nam si in parte substituat: in
alia parte videtur voluisse substitutionẽ
non valere. vt.l.si ita quis.ff.de vulgari z
pupillari. Et hoc verũ nisi in casu de quo
videbitis in sequenti artic. ¶ Si autem
queratur an reperiatur pupillaris substi=
tutio partiz expressa z partim tacita q̃ ad
verba: z dicit q sic. Eo mõ quo dictum fuit

et clare demõstratũ in.d.iiij.principali ar
ticu.vulgaris substitutionis vbi plene vi

72 Sext? principalis articul? pupillaris substitutionis est de effectu illius et primus effect? est qr tacitã continet vulgarem.

72 deatis. ¶†Sextus principalis articul?
est: quis sit effect? huius pupillaris sub=
stitutionis. Et certe dicunt doc. q plures
habet effect?. Primus est: q cõtinet taci=
tam vulgarẽ.vt.l.iam hoc iure.ff. de vul.
et pup. Sicut eñ vulgaris substitutio ex
presse pupillo facta: (scz si heres nõ esset)
cõtinet tacitã pupillarez: adeo q si heres
fuerit:sed in pupillari etate decesserit: sub
stitut? vocabit ex tacita pupillari: vt ple
ne habuistis i tertio effectu vulgaris sub
stitutionis. Sic etiã erit ecõtra: qr si testa
tor pupillo filio substituerit pupillariter:
scilicet si filius in pupillari etate decede=
ret:non solũ vocabit substitut? filio here
de existente:sed in pupillari etate decedẽ
ti:sed etiã vocabit si filius non fuerit he
res. Quo casu veniet ex tacita vulgari: qr
presumendũ est testatorẽ qui in vno casu
prouidit:etiã voluisse in alio prouidere: z
sic plene prouidere. Quapropter hec sub
stitutio tacitã cõtinet vulgarẽ: vt.d.l.iam

73 Casus in quib? expressa pupillaris tacitã nõ continet vulgarem.

73 hoc iure. ¶†Quod verum est: nisi testa
tor cõtrariũ senserit expresse vel tacite. vt
dicta.l. iaz hoc iure. z plene habuistis de
vulgari nõ cõtinẽte tacitã pupillarẽ.s. in
tracta.vulgaris in tertio effectu Que ibi
dicta nũc potestis hic applicare. Ali? ca=
sus est: in quo pupillaris expressa nõ cõti=
net tacitã vulgarẽ: qñ pupillaris esset fa=
cta ex interuallo seorsum a testõ paterno
ꝓut fieri põt.l.si quis eũ.§.j.ff.de vulg. z
pup. z dixi.s.in sexto requisito: hoc enim
casu ſm Bal.z Rapha. ibi pupillaris nõ
cõprehẽdit tacitã vulgarẽ. videatis Ja=
sonẽ in.l.iã hoc iure.ff.de vul.iij.col.qr cũ
per eã succedat testatori: vt plene vidistis
in trac. vulgaris: sequeret q testm̃ patris
diuersis temporib? factũ valeret cõtra.l.
heredes palã.§.fi.ff.eo.z.l.cũ antiquitas.
C.e.qd nõ est dicendũ ¶ Fallit etiam in
alio casu: videlicet qñ persona substituta
esset dũtaxat capax bonoꝝ pupilli: et nõ
paternoꝝ.vt.l.si is qui.ff.de vulg. z pup.
vbi filius naturalis substitui pupillariter
potest per patrẽ alteri filio suo legitimo:
ita q virtute substitutiõis pupillaris suc
cedet fratri suo legitimo in etate pupilla=

74 Pater filiũ bastardum pupillariter substituet alteri filio suo legitimo.

74 ri mortuo cui? bonoꝝ est capax. ¶†Nã
licet filius naturalis succedere prohibea
tur patri in toto:tamen non prohibet suc
cedere fratri etiam ex iudicio et disposi=
tione patris: vt.d.l.si is qui. Et idez est in
spurio. vt est glo.reputata singularis sup
verbo: participium.in.§.peñ. in aut. qui.
mo.natu.effi.sui.in vlti.q.quam sequitur.
Bar.in.d.l.si is qui.et in.l.quod conditio
nis.ff.de doñ.causa mor.et in.l.j.ff.de iu=
re fisci. Et eam reputat singularem Bal.
in.l.eam quã.C.de fideicõ. z in.c.natura=
les.si de feu.fuerit contro.inter dominum
et agnatũ. Sed hoc casu ista pupillaris
non continebit tacitam vulgarem: vt pu=
pillo non adeunte seu repudiante succe=
dere possit ex tacita vulgari in bonis pa=
ternis: quorum est incapax. Et erit ibi ca
sus singularis: q licet bonorum paterno=
rum coniunctorum cum bonis pupilli nõ
sit licita separatio.l.sed si plures.§.filio.
ff.de vulga.z pupil. Tamen fallit: quãdo
lex impedit totalem acquisitionez: vt ibi.
Ex quo sequitur: q pupillus infra puber=
tatem moriens decedet pro parte testa=
tus: z pro parte intestatus: prout alibi vi=
demus: q pupillaris facta filio arrogato
non trahitur nisi ad bona arrogatoris. di
cta.l.sed si plures.§.in arrogato.et ita te=
nent Bald. Angel. Jmol. post Bartol.et
Alexand.in dicta.l.si is qui.et expressius
Bart.in.l.j.vltima colũ.C.de secun.nup.
Aliqui tamen voluerũt: q substitutus sit
heres mero iure insolidũ: sed bona pater=
na que capere non potest restituet venien
tibus ab intestato q̃ erunt heredes in effe
ctu.argu.l.j.z.ij.C.de natura.lib.z sentit
glo.in dicta.l.j.C.de secun.nup. Et hanc
tenet Bald.in dicta.l.eam quã.circa vlti.
colum.C.de fideicõ. Rapha.z Alexan.in
dicta.l.si is qui.per quã dicũt glo.z Bar.
75 in.l.lucius titius.in fi.ff.de iure fisci.† q
qui non potest succedere ei quem occidit:
etiam nõ poterit succedere heredi eius in
bonis: que heres habuit ab illo occiso.se=
cus si aliunde habuisset. z ita se cõsuluisse
76 dicit Jason.in dicta.l.si is qui. ¶†Ex

76 Prohibit? alicui relinquere p se: etiã vr relinquere prohibitus p mediam personã.

quib? habetis pulchram regulam: q p̃hi
bitus alicui relinquere aliquid de bonis
suis: etiã p̃hibitus videt relinquere per
mediã personã. Et hoc est ad excludendũ
fraudem que al's fieret faciliter vt videtis
hic in pupillariter substituto: q̃ p mediũ
pupilli filij legitimi testatoris non potest
bastardus aut spurius peruenire ad bona
testatoris: licet p patre fuerit substitutus
filio legitimo. Et per hoc decidit singulr
Alberi.in scda parte tractatus statutoꝝ.
q.cxij.q si statuto sit prohibitus maritus
relinq̃re vxori de ꝓprietate bonoꝝ suoꝝ:
sicut cõiter seruatur p italiam ſm eũ: licet
vxor per maritũ qui heredem instituit fi=
liuz eidem substituta fuerit: habere possit
bona filij pupilli: tamen nõ habebit bona
mariti: ne fiat fraus statuto p indirectuz.
Quod verũ intellexit z singulariter Ra=
pha.cu.in.d.l.si is qui. vbi maritus suam
vxorem tali filio suo substituisset: cui vxor
ab intestato successura non esset. Puta qr
fuit substituta filio mariti ex prima vxo=
re: nam tunc per medium filij testatoris
peruenire non poterit ad bona mariti:

Universidad de D... Biblioteca

secus si substituta esset filio ppꝛio: ⁊ com
muni ipsius et mariti: cui cum etiam inte
stato succederet: etiam succedet ex substi
tutione facta per maritum. fm Alexā. in
vltimis verbis et clarius per Jasonem in
dicta. l. si is qui. qđ erit singularis limita=
tio ad illā. l. qꝛ si substitutio. non esset etiā
filio quo ad paterna succederet ab itesta=
to. ¶ Et pari modo qui capere nō potest
ab aliquo: poterit capere per mediā per=
sonam. quando tale quid per mediā per=
sonam capit: ad quod testatoꝛ teneret si
viueret. Ex quo decidit Pau. in. d. l. si is
77 qui. † ꝙ executoꝛ testamēti iussus distri=
buere bona testatoris in pauperes: pote=
rit distribuere in filium testatoris spuriū:
si sit pauper. quia si pater viueret eū pau
perē teneret alere. c. cū haberet. de eo qui
duxit in matrimo. quam polluit. per adul=
ter. de quo dixi in ꝟbo: et vxorē noīe ade
78 lasiā. ¶ † Unū tn̄ mēti tenebitis: ꝙ licet
prohibitus alicui relinquere sub pena cē=
seatur esse prohibitus per mediā personā
ei relinquere: vt scilicet relictum non va=
leat: tamen relinquens per mediā perso=
nam nō incidet in penam legis: vel statu
ti: que tantū habet locū in casu expresse
prohibito. Ita mirabiliter decidit per il=
lum tex. Bar. in. l. iij. ff. de leg. prestan. vbi
sub pena prohibitus contrahere cum bā
nito non incidit in penā si contrahat cū
eius filio aut seruo: licet per eos acquira=
79 tur bannito. ¶ † Tertio fallit quādo fit
substitutio pupillaris instituto in heredi=
tate pupilli tantum: puta si testatoꝛ filiū
impuberem instituit et ei substituit aliam
suam filiam impuberem pupillariter: quā
exheredauerat: et si hec filia decederet in
pupillari etate titium substituit: nā in hac
secunda substitutione non continetur ta=
cita vulgaris fm Rapha. per illum text.
in. l. q̄ habebat. ff. de vulg. et pup. Et quia
ita demum pupillaris comprehendit vul
garem. si facta fuerit persone in paterno
testamento institute: cum per vulgarem
succedatur testatori in sua hereditate. al=
legat. l. iam hoc iure. ff. de vulg. et pupil.
Ergo secus quando fit institutio solū in
hereditate pupilli. ¶ Quarto fallit: quā=
do statutum diceret: ꝙ testamenta ad li=
teram mandentur executioni: quoniā tūc
sub pupillari non continebitur: tacita vul
garis: sicut econtra sub vulgari non com
prehenditur pupillaris: vt plene dixi vbi
supra in tertio effectu vulgaris substitu=
tionis. et tenet Alex. in. d. l. moribus. §. j.
80 xj. col. ¶ † Secundus effectus pupilla=
ris substitutionis est quia per eam succe=
ditur pupillo. instit. de pupil. substit. circa
pꝛin. quod est verū siue substitutio facta
fuerit vniuersaliter in tota hereditate pu

79 Alius casus ī quo pupillaris tacitam nō cōtinet vulgarem.

80 Secundus effect⁹ huius substitutionis quia per eā succeditur pupillo.

pilli: siue facta fuerit pupillo indeffinite:
siue facta fuerit qđ plus est in re certa pu
pilli: quia sicut institutus in re certa testa
toris non dato alio herede vniuersali suc
cedit in tota hereditate. vt. l. j. §. si ex fun=
do. ff. de heredi. instit. Sic etiam pupilla=
ris substitutio facta in re certa pupilli: nō
dato alio substituto vniuersali: conuertit
in substitutionem vniuersalem: vt est ca=
sus singularis. in. l. coheredi. §. fina. ff. de
vulga. et pupillari. fm omnes ibi. ita not.
Jmo. in dicta. l. moribus. quod ibi verum
intellexit Alexan. quando substitutio in
re certa pupilli facta esset per verba dire=
cta ciuilia. iuxta. l. verbis ciuilibus. ff. de
vulga. ⁊ pupil. Secus si per verba directa
non ciuilia: quia tunc non traheretur ad
vniuersa bona impuberis: puta si testa=
toꝛ dicat: si filius decesserit in pupillari
etate titius rem talem accipiat ⁊c. de qui=
bus verbis: et que sint: dicam plene post
Bartolū. j. in materia compendiose sub=
stitutionis tractando de eius effectibus.
81 ¶ † Nam sicut institutio vel substitutio
in re certa facta per verba obliqua vel cō
munia nunq̄ trahitur ad vniuersum. vt
l. cogi. §. ⁊ generaliter. ff. ad trebellianū. ⁊
no. plene Bart. in dicta. l. cēturio. xiij. col.
Sic etiam substitutio per verba directa
nō ciuilia in re certa facta nō trahitur ad
vniuersam hereditatem. de his verbis di
rectis scripsi plene. s̄. eo. super verbo: eidē
impuberi succederent. immo dicit Bald.
in. l. humanitatis. ꝙ etiam facta in re ex=
tranei valet et debebitur estimatio: sicut
etiam valet exemplaria: vt ibi per eum.
82 ¶ † Sed an sit verū ꝙ trahat hec substi
tutio ad omnia bona pupilli. distinguit
Bar. in dicta. l. moꝛib⁹. ꝙ aut quis substi=
tuit filio legitimo tantū (puta adoptiuo)
eo casu quo adoptio operatur patriā po=
testatem: ⁊ tunc substitutio solū trahitur
ad bona patris: ita ꝙ pupillo moꝛiente
in pupillari etate substitutus per patrem
adoptiuum seu arrogatorē. habebit dū=
taxat bona que pupillus habuit a patre
adoptiuo: sed non habebit bona pupilli
aliunde quesita: quinimmo hoc casu pu=
pillus decedet pro parte testatus et pro
parte intestatus contra regulam: ius no=
strum. ff. de regulis iuris. Nam dato vno
inconuenienti. (scilicet quod idem filius
duos habeat patres: scilicet naturalem ⁊
adoptiuum.) Sequitur faciliter aliud in=
conueniens: scilicet qđ decedat pro parte
testatus: et pro parte intestatus: et cum
duobus testamentis: quorum vnum po=
terit esse factum a patre naturali: aliud
autem a legitimo. vt. l. si arrogatoꝛ. ff. de
adop. ita dicit Bar. in. l. sed si plures. §. in
arrogato. ff. de vulga. ⁊ pupilla. substitu. ⁊

82 Uide plene an h̄ substitutio trahat ad bona tā ipsius pupilli q̄ pr̄is.

vidistis. s̄. in. v. requisito: ⁊ sic est differētia
inter patrē arrogatorē qui in sola quar=
ta parte bonoꝝ suoꝝ filio arrogato debi
ta pōt ei substituere pupillariter. insti. de
adop. §. cū aūt impubes. ⁊ patrē naturalē
⁊ legitimū qui in oībus bonis pupilli po
test pupillariter substituere. vt. d. l. sed si
plures. §. ad substitutos. ⁊ insti. de pu. sub
sti. §. nō solū. aut substō fit filio naturali ⁊
legitimo: ⁊ tūc aut fuit paganus: ⁊ trahit
ad oīa bona testatoris ⁊ pupilli vndecū=
q̄ q̄sita. vt. d. l. sed si plures. §. ad substitu
tos: etiā vt supra dictū est: si facta fuisset
in re certa pupilli verbis directis ciuili=
bus: aut fuit miles. et tūc potest ad certa
bona trahi: ⁊ ad certa nō. ⁊ hoc ex mili=
tis volūtate. vt. d. §. ad substitutos. Si ꝟo
substitutio fieret filio naturali tm̄ nō va=
leret: qm̄ cū nō h3 in potestate. vt. s̄. vidi=
83 stis in tertio p̄supposito. † Et qđ dictum
est substitutionē pupillarē trahi ad oia
bona pupilli ⁊ testatoris est verū: etiā si
in tali substōne pupillari nō cōtineretur
vulgaris. vt in casib⁹ superius enumera
tis in primo effectu: qm̄ etiam tunc talis
substō trahit etiā ad bona testatoris. fm
Dy. ⁊ bar. in. l. paterfamil. §. i. in p̄n. ff. de
vul. ⁊ pup. cū q̄bus transit Alexā. in. d. §.
ad substitutos. nā postq̄ filius semel fuit
heres pr̄is: nō pōt substitut⁹ ei pupillari
ter habere bona pupillaria sine pr̄nis cū
vnū patrimoniū esse ceperint. vt. d. l. s3 si
plures. §. filio. ex quo īfert ibi Jo. de imol.
post Ang. ꝙ impetrans vnā ecclesiā non
posset eā habere sine altera: q̄ est illi vni=
ta. cū impetrādo eā videat in cōsequen=
tiam oēs annexas impetrasse. fm glo. in
ꝟbo: de iure teneri. in. c. gr̄a. de rescrip. li.
vj. p quo facit tex. in. c. qꝛ sepe. de preben.
eo. li. Jntelligatis tn̄ p̄dicta prout dixi. s̄.
84 in dicto p̄mo effectu. † Et intelligatis
ꝙ substitutio pupillaris trahitur ad bo=
na filij pupilli: qꝛ est eius testm̄: ⁊ perinde
habet ac plenū effectū soꝛtitur: ac si ipse=
met legitime etatis ipsū fecisset: qꝛ sicut
illo casu ita ⁊ isto substitutus moꝛtuo pu
pillo in etate pupillari oīa eius bona cū
paternis habebit: que superunt tpe moꝛ
tis pupilli etiā cōprehensa sua legitima
cū prelegatis. l. ex tribus. C. de inoffi. te=
85 sta. † Non autē habebit bona per pupil
lum alienata post substitutionē ante suā
moꝛtē. nā pupillus cui facta est substitu=
tio pupillaris potest nihilominus bona
sua alienare: ita ꝙ nō poterūt postea per
substitutū reuocari: qꝛ sicut testatori non
interdicit alienatio bonoꝝ suoꝝ post cō
ditū testm̄: ita nec pupillo post substōnē
q̄ dr̄ ei⁹ testm̄. ita no. decidūt ang. ⁊ imol.
in. l. marcell⁹. §. res q̄. ff. ad trebel. Qđ ve=
rum intelligatis dū tamen fiat alienatio

85 Bona pupilli eo viuēte alienari possūt substōne ei fctā nō obstante.

ex iusta causa ⁊ debito mō: al's nō valeret
per tex. in. l. j. ꝟsi. nōnullus. in verbo: aut
substitutū. ff. de tute. ⁊ ratio. distrahē. fm
Bal. in. l. nec ei. §. eorum. ff. de adop. facit
tex. in. l. fi. §. sin autē sub conditione. in ꝟ=
bo: substitutus. C. cōia de lega. vbi Ja=
son. idem Alexan. in. §. res que. referens
Lud. ita tenuisse in. §. primo. Potest eñi
pupillus suū diminuere patrimoniū ex
iusta causa in preiudiciū pupillaris sub=
stituti per dictū. §. sed nōnullos. fm bald.
in. l. sed si in conditione. §. si seruū cōmu=
nem. ff. de heredi. instit. qđ secus esset in
preiudicium substitutionis fideicōmissa=
rie. ⁊ ita intelligit aut. res que. ⁊ dict⁹. §.
sin autē sub cōditione. C. cōia de lega. vt
plene dicam infra in materia fideicōmis
sarie substitutionis: quia tūc cū in fidei=
cōmisso non veniat nisi paterna heredi=
tas: ⁊ non sua propria nec legitima talia
bona paterna nō posset alienare restitu
tioni subiecta. vt dicta. l. fi. ⁊ aut. res que.
Et sicut expressa pupillaris trahitur ad
omnia bona pupilli: ita etiam tacita sub
vulgari cōtenta. de quo dixi. s̄. in quarto
86 effectu vulgaris substitutiōis. ¶ † Ter
tius effectus huius pupillaris substitu=
tionis est: qꝛ pupillaris expressa matrem
et alios descendētes quos ipse pupillus
preterire nō potest excludit etiā a legiti=
ma: vt eam in bonis pupilli nō habeat. l.
papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de
inoffi. testa. ⁊ l. precibus. C. de impube. et
aliis substi. ⁊ l. lucius. ff. de vulga. ⁊ pup.
et dicto. §. ad substitutos. ⁊ in. c. si pater.
in fi. eo. titu. li. vj. Et intantū hec substitu
tio pupillaris expressa matrē excludit ꝙ
eam nō solū excludit a bonis paternis ⁊
ipsi⁹ pupilli vndecūq̄ quesitis: sed etiā a
bonis que ipsi pupillo obuenerunt ex li=
nea materna. fm bal. imol. ⁊ alexan. in di
cto. §. ad substitutos. ⁊ sequitur idē alexan.
in dicta. l. moribus. xij. col. Qđ est verum
etiā si talis substitutio facta fuerit p ver=
bum cōmune. quale est verbum: substi=
tuo. vt. l. iam hoc iure. §. ii. ff. de vulga. et
pupilla. ⁊ multo fortius si fiat per verbū
mere directum ciuile: vt est verbum: insti
tuo: vel heres esto. vt. d. l. ꝟbis ciuilibus.
aut p ꝟbū directū ⁊ nō ciuile put est ver
bum: moꝛiat. c. si pr̄. eo. ti. li. vj. secus si fie=
ret per ꝟbū mere obliquū. de quo plene
dixi. s̄. in ꝟbo: eidē impuberi succederēt.
vt pbat in. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vul.
et pup. fm Ang. in. §. j. v. col. insti. de pup.
substi. in quo demonstrat maxima aucto
ritas: quā h3 pater in filio ⁊ bonis suis:
qꝛ l3 nemo possit ius tertij auferre p qđ
vr̄ patrē nō posse ius maternū tollere te=
stando de legitima mr̄is: cū magna iniq
tas videat ꝙ pr̄ possit falcē ponere i mes=

86 Tertius effect⁹ hui⁹ substitutionis qꝛ matrē ⁊ ceteros parētes excludit.

Universid

fem matris: attento ꝙ de iure nemo põt
alterius facto exheredari. ff. de here.in-
sti.l.paterfamilias testõ. Preterea equi-
potẽs est mater ipa patri.vt.l.humanita
tis.C.de impube.⁊ alijs substi. ⁊ sic videt
nõ posse excludi per eũ.argu.no.in.l.he-
res per seruũ.ff.de acqr.here.maxime qꝛ
si patri pmissum sit testari ꝓ filio:hoc vr
sibi cõmissum tãq̃ bono viro . et qꝛ gerit
imaginẽ filij testari debet.vt ipse fili⁹ fa-
cere deberet.vnde ferẽdus nõ est pater q̃
matrẽ sine causa spoliat:⁊ ius suum sibi
eripit:presertim cum substitutio pupilla-
ris aliud nõ faciat:nisi quia representat
maiorẽ etatẽ ⁊ habilitatẽ in ipso filio te-
stante per patrẽ:ergo videt ꝙ id qð non
põt per se nõ dꝫ posse per patrẽ.vt.l.neq̃

87 Unde ꝑuenit ꝙ pr̃ substituendo filio possit p̃iudicare mr̃i etiã in legitima

87 per se.C.de here.insti.†Sed his nõ ob
stan.decidit per expressaꝫ pupillarẽ a pa
tre filio impuberi factã matrẽ excludi et
ceteros quibus legitima debet:ita ꝙ pu
pillariter expresse substitut⁹:lꝫ turpis pso
na existat preferret mater.l.papinianus.
§.sed nec impuberis.iuncta glo.ff.de in-
offi.testa. nã hoc viua rõne filio ꝯtingit:
qꝛ p̃suppositis principijs necesse est ⁊ ipa
principiata cõfiteri.vnde cũ pater testari
possit impuberi:aut dicemus ꝙ possit de
vniuerso testari:ergo mr̃ excludit: aut ꝙ
solũ pr̃ testari possit de bonis ab ipo ꝓfe
ctis:⁊ tũc filius decederet ꝓ parte testat⁹
et ꝑ parte intestatus.qð est impossibile.l.
ius nostrũ.ff.de re.iu. Preterea bona pr̃-
na ⁊ pupilli vnita separarem⁹ qð est im-
possibile.l.sed si plures.§. filio.ff.de vul.⁊
pup.⁊.l.j.§.pterea.ff.de separa.bo.⁊ insu-
per dicere ꝙ mr̃ veniret ad oĩa:⁊ si mari-
tus pr̃ pupilli testari nõ posset de suis re
bus ꝓprijs esset absurdo absurdi⁹.quare
necesse est ꝯcludere matrẽ poti⁹ excludi:
q̃ oẽs regulas iuris cõfundi:maxime qꝛ
pupilli raro hñt alia bona q̃ pr̃na : et sic
cõqueri nõ põt vxor si nõ succedit in bo-
nis mariti:ex quo marit⁹ faciẽdo expres-
sam pupillarẽ vetuit.⁊ hec opi.est isto iu
re approbata ꝑ.c.si pr̃.e.ti.li.vj.ita pulcre
dicit bal.in.d.l.p̃cibus. v̄.oppo.q̃ septio
⁊c.dꝛ ꝙ substõ pupillaris ⁊c. C.de impu.

88 Tacita pupillaris matrẽ pupilli nõ excludit: nec patrẽ auiã aut fratrẽ.

88 et alijs substi.†⁊ lꝫ vt dictũ est exp̃ssa pu
pillaris matrẽ excludat ⁊ ceteros ab inte
stato successores:tñ pupillaris tacita sub
vulgari exp̃ssa cõteta matrẽ nõ excludit.
vt tꝫ glo.quã cõiter sequunt doc.in.l.fi.ꝑ
illũ tex.C.de insti.⁊ substi.⁊ in.l.p̃cib⁹.su-
perius alleg. Nã ꝓpter labores partus ⁊
successus puto matrẽ pmereri legis fauo
rem.dicit bal.in.l.p̃cib⁹.alleg. l.assiduis.
C.qui pot.in pig.ha.⁊ labores fraudare
iniquũ esset.l.pe.§.illo.C.de neces.ser.he-
re.insti.iõ ꝑ tacitã pupillarẽ mr̃ nõ exclu
dit:qꝛ maximũ vitiũ esset ⁊ crudele matrẽ
excludere:⁊ afflicte dare afflictioneꝫ.per
vulgarẽ eñ succedit testatori defuncto:
sed ꝑ pupillarẽ succedit ipi pupillo.insti.
de pu.sub.circa p̃n.⁊ sic lꝫ testator ptule-
rit extraneũ matri pupilli in hereditate
ipsi⁹ testatoris medio vulgaris:nõ tñ est
verosile ꝙ voluerit extraneũ pferri i suc-
cessiõe ipsi⁹ pupilli:⁊ matrẽ a luctuosa fi-
lij successiõe excludere. vt dt tex.in.d.l.fi.
pterea qꝛ mr̃ pterita ab ipso filio haberet
q̃relã a qua excludit qñ pr̃ pro filio testñ
facit.vt.d.l.papinian⁹.§.sed nec ipuberꝭ.
ff.de inoffi.testa.vñ noluit lex ꝑ suã inter
pretationeꝫ excludere matrẽ a q̃rela:vbi
testator eã nõ exclusit expresse.nã lex di-
spẽsatiue pmittit pr̃i ꝯ rl̃as iuris ꝙ face
re possit testm̃ ꝓ filio illi pupillariter sub-
stituẽdo:etiã quẽcũq̃ extraneũ:⁊ matrẽ
pupilli a luctuosa filij successiõe excludẽ-
do sine cã:qð ipse fili⁹ facere nõ posset:iõ
cũ tales dispẽsationes sint ꝯtra ius:⁊ ꝯse
quẽter odiose possctenus sunt restringẽ-
de vt sola pupillaris exp̃ssa matrẽ exclu-
dat:sꝫ nõ tacita ex ꝯiecturata mẽte testa-
toris elicita:qꝛ in dispẽsationibus cõtra
ius ⁊ sic odiosis nõ sufficiũt ꝯiecture:ita
elegãter dicit Jason in.d.l.fi.ꝓpe fi.C.de
insti.⁊ sub.⁊ ꝑ has rõnes ꝯcludit bart.in
d.l.moribus.idẽ debere fuari in pr̃e pu-
pilli cui auus vulgariter substituit:vt per
tacitã pupillarẽ in vulgari ꝯtentã nõ ex-
cludat qñ pupillo ei⁹ filio mortuo succe-
dat si velit.et ita etiã tenent sali.⁊ pau.in
d.l.fi.C.de insti.⁊ substi.⁊ imol.hic dicẽs
hanc esse cõem opinionẽ que tenẽda est.
licet Rapha.in vtroq̃ casu tenuerit con
trariũ ⁊ male.fm Alex.in.d.l.fi.⁊.d.l.mo-
ribus. Pariter nõ admittitur cõtra auiã
cũ i ea sit eadẽ ratio sicut in matre.arg.l.
ij.§.si mater.iuncto v̄si.ꝙ si nepotibus.ff.
ad tertulia. Nec etiã ista tacita pupilla-
ris excludit fratrẽ pupilli vtrũq̃ cõiuncti
vel saltem ex parte patris.arg.l.cũ acutis
simi.C.de fideicõ.fm eos vbi supra.⁊ an-
ge.areti.in.d.§.v.colũ.insti.de pupil.sub-
sti.nam cũ frater vtrinq̃ ꝯiunctus succe-
dat fratri pupillo ab intestato cũ patre ⁊
mr̃e equaliter.in aut.defuncto.C.ad ter-
tulia.igit cũ tacita pupillaris nõ admit-
tatur cõtra patrẽ nec matrem:pari rõne
admitti nõ debet cõtra fratrẽ.et hoc ve-
rum ꝙ tacita pupillaris nõ admittit con
tra predictas personas quinimmo ꝑ eas
et quãlibet ipsaꝝ excluditur substitutus:
si ipse psone puta pater mater vel frater
succedere velint pupillo mortuo. Si v̄o
hereditatẽ filij aut fr̃is pupilli repudiarẽt
vel morte aut alio quouismõ ab ea exclu
derent admittit substitut⁹.ar.l.ij.§.sed si
fuit.⁊.§.seq.ff.ad tertulia.fm Ange.aret.
in dicto §.j.in fi.ideo eleganter decidit

sub dubio forte fulgo.in.d.l.fi.C.de insti.
⁊ substi.ꝙ si mater nõ posset ex aliqua cã
succedere:vt quia non petijsset tutoreꝫ in
fra temp⁹ dari filio pupillo iuxta.l.ij.§.j.
ff.qui petãt tuto.⁊.l.sciãt.C.de legi. here
di.quia eo tunc substitutus ex tacita pu-
pillari admittatur.⁊ ita etiam tꝫ pau.in
d.l.fi.⁊.ff.ante eos tenuerat barto.in.d.l.
moribus.§.j.vltima colum.in.d.l.precib⁹
⁊ alexan.in.l.centurio.xviij.co.ff.de vul.
⁊ pupil.idẽ ꝯcludit qð ange.in dcõ.§.j.de
matre renũciante:vel al's exclusa dicẽs:
ꝙ eo tunc substitutus admittit nõ obstã-
te existentia matris:quis ei videtur debi
ta hereditas filij pupilli sub conditiõe si
succedere vellet ⁊ posset:⁊ non al's fm eũ
ibi.⁊ dixi supra in materia vulgaris tra-

89 Ex voluntate testatoris tacita pupillaris matrẽ excludit pupillo.

89 ctando tertium effectum illius.¶†Et
sane intelligatis:ꝙ tacita pupillaris cõ-
prehensa sub vulgari matrẽ non excludit
nisi testator voluisset eaꝫ excludi:quia tũc
indubitanter excluderet.l.in testamento
in fi.C.de testa.mili.⁊ tenet gl.in v̄bo.om
nimodo. in.l.precib⁹.C.de impub.⁊ alijs
substi.facit.l.iam hoc iure.ff.de vul.⁊ pu-
pil.⁊ talis voluntas testatoris ꝙ voluerit
mr̃eꝫ excludi sufficit ꝙ pbet ꝑ duos testes
qꝛ ẽ pbatio declaratoria q̃ fieri pt ꝑ duos
testes.l.heredes palam.§.sed notan.⁊ ibi
gl.ff.eo attẽto ꝙ.ð.in tra.vul.i.iij.effectũ
eiusdẽ fuit fꝫ cõeꝫ opinionẽ ꝯclusiꝫ pupil
larẽ cõtineri sub exp̃ssa vulgari ẽt mr̃e pu
pilli in medio existente.sed si teneremus
contrariã opinionẽ.s.ꝙ non contineretur
tunc quia ista probatio fieret ad inductio
nem noue voluntatis:requirerentur septẽ
testes de iure ciuili:vel duo cum presbite
ro parochiali iure isto.vt in.c.cuꝫ esses.ð.
eo.fm bart.in.d.l.moribus.ix.col.subiun-
gens ꝙ q̃uis pbari possit testatorem vo-
luisse per tacitam pupillarem matrem ex-
cludi:talis substitutio pupillaris propter
hoc non erit expressa:sed remanebit taci
ta quia si aliquid pbari possit:non ex hoc
sequitur ꝙ probetur expresse .nam qñdo
cũq̃ probato vno articulo alius probatur
ex consequentia ⁊ non expresse(vt in casu
nostro)talis articulus dicitur tacite pro-
batus vt apparebit per exempla que nũc
subijciam.quia redditio cause testiũ non
deponit de ipso:sed lex deponit:⁊ ratio iu
90 ris intellectũ cogit:vt sic iudicet.¶†Et
nonminus est iudiciuꝫ intellectuale:q̃ te
stimonium sensibile vel sensuale.ita pul-
cre dicit bal.in.vj .oppo.in.d.l. precibus.

91 Pupillaris tacita est quadruplex.

91 dicens.†ꝙ quadruplex est tacita pupil-
laris.¶Prima dicitur que ꝯtinetur i bre
uiloqua . secunda est illa que continetur
in compendiosa:de qua habuistis supra
nam iste due licet sint expresse quo ad ver
bum dispositiuum.tamen sunt tacite quo
ad verbũ conditionis distinctiuũ.¶Ter
tia est tacita pupillaris presumpta:que ci
tra mentem testantis sola iuris auctorita
te presumit:⁊ est illa que cõtinetur.in vul
gari expressa.⁊ ista matrem non excludit
neq̃ auiam:patrem:nec fratrem:vt vidi-
stis.quia auferret eis legitimã:q̃ est quasi
de iure naturali.quod esset inconueniẽs.
¶Quarta ⁊ vltima est tacita pupillaris
sub vulgari contenta : que dicitur tacita
ꝓbata cõiecturaliter.⁊ ista matrem exclu
dit quo casu durius agitur cum matre per
92 testatorem q̃ per legem.¶†Et hec taci
ta ꝯiecturaliter probatur quatuor modis
ad exclusionẽ matris.¶Primo ex dictis
extra testamẽtũ. ¶Secundo ex dictis in
testamento.¶Tertio ex qualitate substi-
tuti. ¶Quarto ex qualitate matris: de
cuius exclusiõe agitur.¶Primo ergo ꝓ
bari potest testatorem voluisse ꝑ tacitam
pupillarem excludi matrem ex his:q̃ dicit
testator extra testamentuꝫ ⁊ ante:puta qꝛ
dixit matreꝫ succedere nolle filio impube
ri si moreretur:nec vellet eam habere vnũ
obolum:vel similia v̄ba.nam tales prefa
tiões cẽsent tacite repetite.l.titia .§.idẽ re
spondit.ff.de v̄bo.obli.¶Preterea quia
ex antecedẽtibus dubia sequentia decla
rantur.argu.l.semper in stipulationibus.
ff.de regu.iur.secundum bar.in.d.l .mori
b⁹ ⁊ idẽ esset fm bal.in.d.l.p̃cib⁹ .si testa-
tor talia v̄ba vel similia dixerit post testa
mentũ:etiam ex interuallo:quia licet act⁹
ꝓfecti nõ recipiant formã dispositoriam
recipiũt tamẽ formam declatoriã .vt. d.l.
heredes palam.§.sed notan .ff.eod. vnde
cum istud veniat ad declarationẽ disposi
ti:fieri potest seorsum a testamento:⁊ ꝓba
93 ri ꝑ duos testes:vt dixi .ð.¶†Scdõ ap
parere potest testatorẽ voluisse per tacitã
pupillarẽ matrẽ excludi ex v̄bis positis i
testõ:veluti si testator matri pupilli reliq̃t
aliq̃d:cum quo iussit eã esse ꝯtentã:⁊ plus
de bonis suis petere nõ posset.nã fꝫ guil.
de cugno : siquidem talia verba fuerint
adiecta legato relicto ab ipo pupillo:tũc
matri nõ preiudicat i successiõe q̃uenit p⁹
mortẽ pupilli.l.paulo callimacho.§.j.ff.de
lega.iij.sꝫ si illa v̄ba forẽt adiecta i aliq̃ le
gato a sub. pupilli relicto:tũc sec⁹ eẽt:qꝛ p̃
sumeret ꝙ voluerit substitutũ mr̃ pferre.l.
peto.i pri.ff.de lega.ij.facit.l.fideicõmissa.§.
si q̃s ita.ff.de lega.iij.⁊ ibi bar.⁊ i.d.l.mo
94 rib⁹.¶†Idẽ si testator reliq̃t vxori sue
aliq̃d:donec vitã viduale fuauerit:⁊ ipa
trãsiuit ad scða vota:q̃ casu ex p̃sumpta
defuncti volũtate sicut ꝑ transitũ ad scða
vota vxor ab ipo relicto priuatur. sic etiã
excludet a tacita pupillari:ꝑ futuris eñ
annis illud fideicõ.deberi potest a substi-
tuto pupilli.sicut ab ipo pupillo.l.si fũdũ

92 Nota q̃tuor modꝭ probari testatorẽ voluisse ꝑ tacitã pupillareꝫ excludere matrẽ pupilli primo per ea que testator dixit extra testamentuꝫ.

93 Secundo apparet testatorem voluisse ꝑ tacitam pupillarẽ matrem pupilli excludi ex verbis i testamẽto positis.

94 Vide pulcra contra femias secũdo nubentes.

Universidad de Burgos Biblioteca

sub conditione.§.si pater.ff.de lega.i.z.l.
non solu3.§.liberationis.ff.de libera.leg.
Jō sicut per trāsitū ad secūda vota testa
tor voluit eā eo relicto priuari etiā in per
sona substituti seu alteri⁹ heredis pupil
li per cursum z successionē tēporis: eadē
ratione presumitur: q voluerit eā per trā
situm ad scda vota excludi a tacita pupil
lari. Plus dicit bal.in dicta.l. precib⁹. q
vbi testator reliquit vxori decem si nō nu
pserit: z ipa nupserit: sicut testator in casu
nuptiarū voluit eam nihil habere eo ca
su non debet etiā vniuersum hre. Et ita
tenet etiam alexan.in.d.l. moribus. licet
imol.hic tenuerit contra bald. z male sm
eum. Fortius dicebat ang.in.d.l.morib⁹.
95 §.fi.ff.de vulg. z pupil.z.d.l. pcib⁹.† q
etiā si testator in testō nihil dixerit de vxo
re ei relinquendo: vel als eam phibēdo:
nihilominus ex transitu ad secunda vota
excludetur per tacitam pupillarem. quia
per talem transitū fit iniuria filio. vt dicit
esse tex.in.§.gregoria. vsic. psperimus.in
aut.de nō eligen.scdo nuben. z etiā ex eo
cōtristat anima mariti: in auten.de nup.
§.soluto.z.§.si autem tutelam. z sic exclu
di debet: aci aliqd turpe cōmisisset. idem
tenet ange.areti.insti.de pupil. subsli.§.i.
v.colū. Sed hec opinio ange.cōiter non
tenet: q nō quelibet iniuria inducit adē
ptionē legati: vel hereditatis: nisi sit gra
uis.l.iii.in fi.ff.de adimē.lega. Or ista nō
est censenda grauis.l. femine.C.de secū.
nup. vt no. pbat fran.areti. consili.clv.ix.
col. Maxime iure isto: quo tales pene q̄
retrahere possent a matrimonio: vel ipm
intimidare sunt hodie correcte.j.de sec.
nup.c.fi. Idez tz iason in dicta.l. precib⁹.
96 penul.col.† nam mulier per transitum
ad scda vota non perdit successionē filij
primi matrimonij.l.femine.§.fi.C. de sec.
nup.facit qd dicā infra in materia exem
plaris in scdo principali articulo. z plene
habuistis supra in vbo: z vxorē noie ade
97 lasiam.ideo dicatis vt ibi.¶† Tertio
apparet testatorē voluisse p tacitā pupil
larē matrem pupilli excludi ex qualitate
substituti: z eius cōditione vtputa si fra
ter pupilli filius testatoris est ipsi pupillo
vulgariter substitutus: nā tunc tacita pu
pillaris excludet matrem: quia psumptio
est testatorē voluisse filiū suum vxori pro
ferri. argu.l.cum acutissimi.C.de fideicō.
z ita videtur sentire glos.in dicta.l.preci
bus.in fi.quia maior affectio pris: que est
ad filium substitutum: vincit minorē affe
ctionem que est ad vxorem. Preterea licz
ad matrem sit affectio legis: tamen affe
ctio testatoris vincit affectionez legis: nō
dico iussum legis: sed pmissum legis. ita
eleganter dicit bal.in.d.l.precibus.in fi.

97 Tertio apparet testatorē voluisse p tacitā pupillarem matrē excludi ex qualitate substituti.

ne.facit.l.peto.§.fi.ff.de lega.ii.z.l.lucius
ff.de heredi.insti.z.l.generaliter.C.de in
sti.z substitu.quod multum placet bar.in
d.l.moribus.§.i.vltima col.in fratre pupil
98 li substituto.† Sec⁹ in fratre testatoris
pupilli patruo.sm guil. de cug.facit.l.iij.
ij.responso.ff.de lega.prestan.z ita in his
duobus tenent pe.z cyn.in.d.l.fi.C.de in
sti.z substi.z ibi Ange.z sali. z idem ang.
in.l.in testamento.C.de testa.mili.bar.an
ge.z pau.in dicta.l.precibus. z rapha.in
l.iam hoc iure.ff.de vulg.z pupil.z est cō
munis opinio: quā semper tenui: licz bal.
z imol.tenuerint contrariū: q tūc mater
non excludatur per fratrē pupilli substitu
tum: z postea alexan.prima facie distinxe
rit pro cōcordia opinionū in dicta.l. mo
ribus.tamē finaliter videtur se cōcordare
cū cōi opinione. quia nō est vosimile vo
luisse testatorē preferre velle vxorē matrē
pupilli suo alteri pprio filio. vt.d.l.cū acu
tissimi. In fine aūt testōris hoc locū non
hz: vt scz per tacitā pupillarem excludat
ipe frater matrē pupilli. z min⁹ hoc locuz
hz in ceteris remotioib⁹ agnatis: nisi in
loco statutū foret aut ɔsuetudo: q agnati
matrē ab intestato excluderēt de quo vi
distis super dicto vbo: z vxorē noie ade
lasiā.in princi.qm tūc stāte dicto statuto
quicūqz agnatus als pupillo ab intesta
to successur⁹ matrē excluderet si eidē pu
pillo vulgariter substitut⁹ eēt p rōnē.l.j.
C.de his qui sibi ascribūt in testō. q z si
testm nō fuisset etiā ei futur⁹ heres esset:
nec est tūc in fratre testōris dispar rō; imo
eadē sicut in altero testōris filio: qui ex ta
cita pupillari cōtenta in vulgari matrez
excludit vt videtis. Preterea quia presu
mitur testōr de statuto patrie cogitasse.l.
heredes.§.cū ita.vbi bar. z bal.in.d.l.pci
bus.C.de impube.z alijs substi.z sm illō
testari z sic p tacitā pupillarē mrēz pupil
li excludi voluisse. z p h̄ dt ang.in.d.l.pre
cib⁹.idē esse si testator filio suo vulgariter
substituisset piā cām: puta ecclīaz: vl' pau
peres: q tūc tacita pupillaris ɔtenta sub
illa vulgari expssa excluderet matrē: cum
sit vosile testatorē pl⁹ dilexisse aiam suā:
q̄ vxorē sm debitū ordinē caritatis: q̄ in
cipit a se ipo.l.pses.C.de fuitu. z aqua. z
ita tenet pau.in.d.l.pcibus. z ibi alexā. z
in.d.l.moribus. Sed aduertatis: q fran.
aret.d.ɔsi.clv.inci.piculosum est.in fi.du
pliciter limitat hāc decisionē ange. Prio
vt pcedat tm vbi testator substituit pupil
lo pro aia sua: scz p exoneratiōe ɔsciētie
male ablatoruz: sine quoz restōne aia te
statoris saluari nō posset. z ita loquit an
ge.in.d.l.pcibus.scz quādo testator ɔsciē
tiā habebat pollutā ex ɔsciētia male ab
latoz incertoz. Pro ista limitatiōe iason

Pia cā matrem excludit p tacitam pupillarem.

ibi alleg.singulare dictū bal.in.l.filio pte
rito.ff.de iniu.rup.testa.vbi egregie deci
dit q lz testm pris in quo ignorāter pre
terit filiū posthumū rūpat illi⁹ agnatiōe:
taliter q legata nō cōseruant per aut.ex
cā. C.de lib.prete.qñ sunt legata volūta
ria: secus si necessaria facta p restōne ma
le ablatoz: talia em legata sunt necessa
ria non pcise: sed causatiue si vult animā
suā saluari.iō sustinent p dictam aut.ex
causa: q testator presumit magis animā
suā dilexisse q̄ filios. z hoc dictū bald.se
quunt Ang.z Imol.in.l.titi⁹.ff.de lib.et
posthu.z idē fran.aret.ɔsil.xciiij.inci.viso
legato.z qd scripsi plene.s.in vbo.si abs
qz liberis moreret.pmo in.xj.limitat.da
ta ad.l.cū acutissimi.C.de fideicō.tñ Ja
son in.d.l.pcibus.tz decisio.ang.genera
liter fore intelligendā: scz q quomōcūqz
testator filio pupillo vulgarit substituat
piā causam: licet substitutio facta nō fue
rit p male ablatis: mater excludat ex ta
cita pupillari q semp censet talis substō
facta p aia: que licet nō indigeat releua
tione p male ablatis: attamē indiget pro
alioz peccatoz remissiōe. ¶ Scdo limi
tatur deci.ang.p eūdē Fran.are.in.d.cō
si.vt pcedat qñ substō pie cause facta pu
pillo esset facta vniuersitati: ita q ecclia
vel alia pia cā esset in vniuersum substi
tuta. quo casu pia causa facili⁹ admitte
retur iure directo ex tacita pupillari ex
cludēdo matrē q̄ si facta nō esset vniuer
sitati. z nihil alleg.ideo Jason vbi.s.hāc
limitationē reprobat: q erubescimur si
ne lege loqui.l.illā.C.de colla.ait em sin
gulariter bal.in.c.in genesi.de elec. q pa
ria sunt aliqd fieri cōtra legē: vel sine le
ge.restat ergo deci.Ange.simplr vera: q
pia cā filio pupillo vulgariter substituta
ex tacita pupillari in vulgari ɔtenta ma
trem pupilli excludit: eo mortuo in pupil
lari etate: sicut frater pupilli filius testa
99 toris eā excluderet.† Et idē putat bar.
in.d.l.morib⁹.in fi.in matre testatoris pu
pillo vulgariter substituta: vt matrē pu
pilli in etate pupillari defuncti excludat
ex tacita pupillari: q ab intestato parit
succederet pupillo: sicut fili⁹ testōris fr pu
pilli. vt i aut.defuncto. C.ad tertu.tū etiā
q est de parētibus.ar.d.l.iij.ff.de leg.pre
stan.idē tenet Alexā.licet ab itestato ma
ter pupilli excluderet matrem testatoris
100 auiaz pupilli. vt.d.aut.defuncto.† Et
idē esset scz per tacitā pupillarem etiā de
extraneo factā matrē excludi: si pupillo
testator vulgariter substituisset titiū. z cū
grauasset per fideicōmissuz restituere he
reditatē caio.sm Pau.de cast.in dicta.l.
in testamento.C.de testa.mili.per. l.titia
seio.§.seia libertis.ff.de leg.ij.z.l.alio.ff.

99 Mater testōris ex tacita pupillari matrē pupilli excludit.

101 de adimen.lega. ¶† Quarto psumi
tur z sic sufficienter probatur testatorem
voluisse per tacitā pupillarē excludi ma
trem ex cōditione psone matris z cōsimi
lium psonaz: de quibus excludendū tra
ctatur: veluti si mater erat inimica testato
ris: puta q rē habuerat cū aliquo scho
lari vel scriptore: aut alio adulteriū com
mittendo. z idē si post mortem vxor testa
toris aliqd inhonestū fecisset. vt not.glo.
et doc.in.l.fideicōmissum.C.de fideicō. z
l.sororē.C.de his quibus vt indig. z Ja
sonē in.d.l.ij.ff.de vulg. z pupil.lz Alex.
in hoc vltimo aliud dixerit quando post
mortē vxor testatoris inhonestū cōmisit.
idē esset si mater nō esset capax ad succe
dendum: z sic filio succedere nō posset: vt
quia forte nō petijt tutorē filio suo pupil
lo infra tempus iuris: vel forte succedere
nō vult vt superius dixi. In his em casi
bus substitutus vulgaris ex pupillari ta
cita matrē excludit ex volūtate testatoris
saltē presumpta z pupillo succedit nō so
lum in bonis paternis: sed etiam in bo
nis pupilli vndecūqz quesitis: ac si expres
se fuisset pupillariter substitutus sm bar.
per illum tex.indistincte loquentē. vt.d.l.
sed si plures.§. ad substitutos. vbi etiam
hoc tenet Alexan.ff.de vulg. z pu. als au
tem substitutus ex tali tacita vulgari ex
pressa ɔtenta nō succederet: immo p ma
trem aut alias personas supra enumera
tas excluderet: quia vt dictū est tacita pu
pillaris sub vulgari expressa matrem nō
102 excludit.† Secus autē esset in pupilla
ri comprehensa sub breuiloqua que ma
trem z supradictas excludit psonas. sm
bar.in.l.lucius.ff.de vul. z pu.nā licet ta
lis sit tacita accipiēdo expressum specia
liter: tñ est expressa generalr. vt plene ha
buistis supra in materia vulgaris in.iiij.
princi.arti. z videbitis latius infra i tra
cta.breuiloqua.ideo dicit Bal.in.l.preci
bus.in fi. q breuiloqua habet in sinu suo
pupillarē directā. homo em interdū plus
significat q̄ loquat: z quādoqz plus por
tat in pera q̄ in manu. z hoc verū q pu
pillaris contēta in breuiloqua matrē ex
cludit: quando fuit facta simpliciter. pu
ta vos inuicem substituo. secus si facta
esset verbis negatiuis conuenientibus
vulgari: vt quia testator institutis duo
bus filijs pupillis dixit: si alter vestrū he
res non erit: vos inuicem substituo. quo
niam tunc pupillaris contenta sub tali
breuiloqua censetur omnino tacita: z sic
non matrem patrem nec fratrem; exclu
deret: ita singulariter decidunt Bart.et
Alexan.in.l.in testamento.C.de testamē
to mili. z Jason in dicta.l. precib⁹. xviij.
colum. z in.l. j.iiij.colum.in fi.ff.de vulg.

101 Quarto apparet testōrē voluisse p tacitā pupillarē excludi matrem ex cōditiōe psone mr̄is vtquia erat meretrix.

102 Pupillaris ɔtēta sub breuiloqua matrē excludit.

103 et pupil. ¶ Preterea scire debetis † ꝙ
pupillaris ɔtineri nō pōt in breuiloq̄: nisi
fiat duob⁹ filijs pupillis in potestate te-
statoris ɔstitutis oīno paribus.l.ij.ꝛ.l.qz
uis.C.de impube.ꝛ alijs substi.quo casu
talis pupillaris sub breuiloqua ɔtēta ma
trem excluderet duplici ratione: tum qꝛ
nō est oīno tacita:sed expressa verbis ge
neralibus:vt dictū est:tum etiā qꝛ verisi-
militer presumitur testatorē voluisse alte
rum filiū preferri matri pupilli ꝑ morien-
tis.argu.l.cū acutissimi. C.de fideicō. Si
autē breuiloqua fieret personis impari-
bus:puta duob⁹ filijs scz pupillo ꝛ adul-
to/vel duobus filijs:videlz pupillo in po
testate cōstituto ꝛ alteri pupillo emanci-
pato vel in arrogationem dato heredi-
bus institutis inuicē substitutis: tunc in
tali breuiloqua nō cōprehenditur pupil
laris:sed vulgaris que adita hereditate
expirat.vt.d.l.ꝙuis.ꝛ.l.post aditā.eo.ti.
nisi ꝓbari posset testatorē qui miles non
erat sed paganus voluisse pupillarē cō-
prehendi:quo casu licet in ꝑsona pube-
ris seu adulti vł in potestate nō cōstituti
nō cōprehendatur nisi sola vulgaris:que
solū ei cōuenire potest:tn̄ in persona pu-
pilli in potestate ɔstituti i breuiloqua cō
tinebiť pupillaris:postq̄ ꝓbať testatorē
ita voluisse.ꝛ sufficit hoc ꝓbare per cōie
cturas: quas vobis de ꝓximo declaraui:
quibus cōiecturis ꝓbatis vel altera ipsa
rum sub breuiloqua ꝑsonis disparib⁹ fa-
cta pupillaris comprehenditur per text.
in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.ꝛ pupilla.et
dicta.l.in testamento. C.de testa.mili.et
talis pupillaris erit nō tacita sz expressa
fm raph.ful.ꝛ pau.ibi:ꝛ ꝑ ɔñs matrē ex-
cludet ꝛ ceteras antedictas ꝑsonas pu-
pillo ante pubertatē morientē.nam lz an-
ge.ꝛ Ludo.ibi in dicta.l.in testamēto di-
cant talem pupillarē esse tacitam cōtra
cōmunem opinionem:tamē omnes con-
ueniunt ꝙ ꝓpter cōiecturas ꝓbatas ma
trem excludet.fm Jaso.ibi.vij.col.si au-
tem talis breuiloqua fuisset personis di-
sparibus per militē facta.ꝛ probaretur
per coniecturas:ꝙ voluit sub eadē com-
prehendi pupillarē ac matrē pupilli ex-
cludi:tunc talis breuiloqua pupillarem
comprehenderet in persona pupilli:ꝛ in
persona alterius:scilz adulti vel emanci-
pati comprehenderet nō pupillarem: qꝛ
illi fieri nō potest:cum quo nō cōcurrunt
qualitates in pupillari requisite:ideo cō
prehendet substitutionem militarem in
persona illius:que durabit post aditam
hereditatem.et in hoc est priuilegiatus
miles ꝙ in persona illius cui pupillaris
conuenire non potest breuiloqua conti-
neat militarem:vbi als nō contineret ni
si vulgarem:ꝛ sic probata voluntate mi-
litis in his duabus personis imparibus.
vltra vulgares in tali breuiloqua ɔtētas
locū habebūt due substitutiones directe
inequales:scz directa pupillaris in ꝑso-
na pupilli:ꝛ directa militaris in persona
maioris:vel emancipati.vt dicta.l.in te-
stamento:vel militaris in ꝑsona vtriusqz
fm aliquos:ꝛ nō bene: sz vbi breuiloqua
ꝑsonis imparibus facta esset ꝑ paganū:
nō cōtineret nisi duas vulgares:q̄ equa-
liter vtriqz possunt cōuenire.ꝛ ꝓbata te-
statoris volūtate vltra vulgares ɔtineret
in ꝑsona pupilli substōnē pupillarē.vt.d.
l.iam hoc iure.fm Jaso.x.colū.vbi.s̄.de
quo latius videbitis infra in materia bre
104 uiloque substitutionis.† Et quēadmo
dum pupillaris contenta in breuiloqua
mr̄ez excludit cū nō sit oīno tacita:sic erit
etiā in pupillari substitutiōe ɔtēta in cō-
pendiosa fm bar.ꝛ plene videbitis infra
in materia compendiose substitutionis.
vnde restat ꝙ substitutio pupillaris par-
tim tacita ꝛ partim expressa quo ad ver-
ba qualis est pupillaris in breuiloq̄ aut
cōpendiosa ɔtenta matrē excludit.ꝛ idē
de partim tacita ꝛ partim exp̄ssa quo ad
casus. Et ratio est qꝛ si testator voluit ma
trem excludi in vnū casum: scz si filius he
res erit:ꝛ infra pupillarē etatē decesserit:
eadē rōne ex ɔiecturata mēte defūcti vo
luit eam excludi si heres nō erit: et infra
puberem etatem decesserit. fm Barto.
in.d.l.morib⁹.vij.col.in fi.ꝟsi.vlteri⁹ q̄ro.
105 ¶† Quartus effectus pupillaris sub-
stitutionis est ꝙ pater substituendo filio
suo pupillo facit filio suo heredē suum ꝛ
necessariū:quē sibi facit.vt.d.l.moribus.
§.prius.in fi.ꝛ.l.sed si plures.§.quos pos-
sum.ff.de vulga.ꝛ pu.qd est no.qꝛ ex hoc
sequitur:ꝙ si pater filio pupillo pupilla-
riter substituat alium suū filiuz:qui post-
ea mortuo pupillo decedat ante agnitaz
substitutionē:existentia sui heredis in il
lo pupillariter substituto operatur nō so
lum paterne hereditatis transmissionez
ad quoscūqz heredes etiā extraneos:sed
etiā hereditatis pupilli fm Bart.in.d.l.
moribus.§.j.in fi.ꝛ plenius in.l.si filius q̄
patri.ff.de vulga.ꝛ pupil.subsit.ꝛ plene
dicā īfra in verbo:mortuo itaqz testatore
ij. tractando materiam transmissionis
106 hereditatis.† Naz licet hereditas fra
terna non transmittatur ex potentia sui-
tatis.l.quoniam sororem.C.de iure deli-
be.tamen fallit quando hereditas fra-
terna delata esset ex substitutione pupil-
lari:quoniam idem tunc iudicatur quod
de paterna.fm Bar.in.l.sed si plures.§.
quos possum.ff.de vul.ꝛ pup.quē ibi seq̄
tur Jmol.ꝛ ceteri doc.ꝛ sali.i.d.l.si testē.

104 Pupillaris cōtenta in cōpēdiosa ēt excludit matrem.

105 De q̄rto effectu pupillaris substitutionis: quia pr̄ facit pupillo filio suo heredē suū ꝛ necessarium.

106 No.casum in quo hereditas frn̄a transmittiť iure suitatis.

C.de īpub.ꝛ alijs sub.Pl⁹ dicit bar.i.d.§.
quos possum.ꝙ etiā si pater filio pupillo
vulgariter substituerit:quo casu per da-
tionē talis substituti tolliť ius suitatis:et
filius de necessario efficitur heres volū-
tarius.l.si filius heres.ff.de libe.ꝛ posth.
Tamen potest filio pupillariter substituē
do facere substitutum heredem suū filio
ꝛ necessarium:vt ille substitutus mortuo
pupillo moriens ante agnitam substitu-
tiōez hereditariā trāsmittat ad q̄scūqz.ꝑ
illum text. indistincte loquentem in.d.§.
quos possum. Quinimo fortius dicit an
ge.in dicta.l.quoniam sororem.ꝛ in.l.qui
duos.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝙ etiam idē eēt
quo ad paterne hereditatis transmissio-
nē delate impuberi i casu dicte.l.q̄ duos.
videlicet:quando testator habens duos
filios impuberes dixit:ꝙ si ambo decede
rent impuberes:titiū substituebat. qꝛ tūc
mortuo vno ex impuberibus hereditate
paterna nō adita non veniet statim titi⁹:
sed alius frater impubes iure trāsmissio-
nis sibi facte ex potentia suitatis: qꝛ tūc
dicitur superesse persona:que ex presum-
pta mēte testatoris habet excludere sub-
stitutum.facit fm eum.l.qui duos.ff.de re
bus dubijs.qd est singulare fm Alex. in
dicto.§.quos possum.qui sequitur ange.
107 ¶† Et intelligatis ꝙ iure suitatis fra
ter substitut⁹ est heres suus fratri suo pu
pillo q̄diu durat eius primeua conditio.
si autem post mortem patris testatoris ;et
añ mortez sui fratris impuberis dedisset
se in arrogationem alteri:ita ꝙ tempo-
re quo contingit casus substitutionis re-
periret se in potestate arrogatoris: non
esset suus ꝛ necessarius heres sui fratris:
vt tenet glo.quā ibi firmat ange.in.l.iij.
§.aperture.ff.de heredi.insti.per.l.sub cō
ditione.ff.de libe.ꝛ posth. sup quo imol.
in.d.§.aperture.eleganter dicit ꝙ si frater
ille qui se dedit in arrogationē alteri fuit
nedū substitutus:sed etiam in aliqua ꝑte
coheres datus impuberi:ꝛ partem illam
adiuerit:non posset pupillarē a paterna
separare dando se alteri in arrogationē:
ideo adhuc erit suus heres fratri pupil-
lo.per.l.quidam eulogio.ad fi.C.de iure
delibe.cum quo transit alexā.in dicto.§.
108 q̄s possum. ¶† Postremo videre opor-
tet de septimo ꝛ vltimo principali articu
lo:scz qualiter finiatur ꝛ extinguatur hec
pupillaris substitutio. Et dico fm doctri
nam bar.in.l.in pupillari.ff.de vul. ꝛ pu-
pil.substi.ꝙ hec substitutio quandoqz de
ficit ab initio:puta quia deficit aliq̄d de
substantialibus in ea requisitis:de quib⁹
dictum fuit.s̄.in.iiij. principali articulo.
Quandoqz deficit ꝛ finitur ex post facto:
109 Et ista est materia nostra. ¶† Substi
tutio eīn que ab initio sua essentialia ha
buit finitur quatuor modis. ¶ Primo ex
persona testantis seu testamenti. Secun
do ex persona substituti. Tertio ex perso-
na eius:cui facta est substitutio. Quarto
ex ip̄a substitutione. ¶ Primo deficit ra-
tione persone testantis seu testamēti: vt-
puta si testator fuit deportatus:quo casu
irritatur eius testamentum.l.si quis filio.
§.irritum.ff.de iniusto rupto.testa.vel fe-
cerit aliquod testamentum post:quia tol
litur primum.l.si quis eum.in fi.ff.de vul.
ꝛ pupil. Jdem si testamentum fuit ruptū
per agnationez posthumi.l.si pater filiū.
illo eo.ti.hodie tamen remanent tabule
pupillares rupto testamento agnatione
posthumi preteriti.ꝑ auten. ex causa.C.
de libe.preteri.ꝛ dixi plene.s̄.eo.sup ver-
bo:in eodem testamento relinquens.pri-
mo in.xxvij.ꝛ vlti.limitatione. ꝛ tetigi su
pra in septio huius substitutionis requisi
to in fi. Jdem si hereditas testatoris nō
adeatur:vt dicta.l.moribus.§. adeo. quo
niā tunc perit substitutio :nisi sustineať ꝑ
edictum si quis omissa causa testamenti.
vel nisi existentia sui heredis opereť con
firmationē substitutionis.per.l.si fili⁹ qui
patri.ff.de vul.ꝛ pupil. Eodē modo finiť
si testamentum rumpatur in totum ꝑ q̄re
lam inofficiosi testamenti.l. papinianus
§.sed nec impuberis.ff. de inoffi. testa.sz
hodie cōseruatur per dictam autenti. ex
110 causa. ¶† Secundo principaliter fini-
tur ex persona substituti:puta si nō repe-
ritur capax tempore mortis pupilli: vt.l.
si is q̄ heres.ff.de here.isti.qd ēvez si si in
totū capax:si ꝟo eēt capax in ꝑte ꝛ ī ꝑte
nō:puta qꝛ fili⁹ naturalis tm̄ q̄ pr̄i nō pōt
succedere vltra vnā vnciam:tūc succedit
pupillo fratri suo in oībus bonis pupilli:
sed nō in bonis paternis vltra portionez
a lege taxatā:ideo residuum debeť succe
dētibus ab intestato. Silr si spuri⁹ filio te
statoris pupillo fratri suo fuerit substitu
tus nihil cape pōt de bonis testatorꝭ pa-
tris sui cū nō vitio et culpa sui sit icapax
sed vitio et culpa parētū bona pr̄na debē
tur succedētib⁹ ab intestato fm bar. bal.
ꝛ cōiter oēs in.l aufert.§.j.ff.de iur.fisci.ꝛ
pleni⁹ in.l.fi.iij.col.ff.de his q̄b.vt indig.
ꝛ bal.in.l.j.C.de natur.libe. Sz bona pu-
pilli cui spuri⁹ ei⁹ frater fuit ꝑ pr̄ez cōem
substitut⁹:tali spurio ꝑtinebūt:qꝛ licet bo
noꝝ pr̄is sit incapax nō tamē ꝓhibetur
fratri succedere ꝑ pupillarē substōnem q̄
diciť tastamētum filij:vt decidiť in.l. si is
q̄ ex bonis.ff.de vulg.ꝛ pupil.vbi bart.et
ale.ꝛ dixi.s̄.in ꝑmo huius substitutionis
111 effectu. ¶† Tertio principaliter fini-
tur ex persona pupilli cui facta est sub-
stitutio:et hoc multis modis. ¶ Primo

108 Septimus principalis articulus.scilicet q̄liter finiatur hec pupillaris substō.

109 Quatuor modis finiť ꝛ extinguitur pupillarꝭ substō.ꝑmo ex persona testatorꝭ seu testamēti.

110 Scdo finiť h̄ substō ex persona substituti.

111 Tertio finitur hec substō ex ꝑsona pupilli cui facta fuit scz per aduentum pubertatis aut capitis diminutione.

adueniẽte pubertate vt dicta.l.in pupil-
lari.ff.de vulg.⁊ pupil.idest ꝙ̃ primũ atti
git vltimã diem quartidecimi anni.l.qua
etate.ff.eo.titu. Nã postꝙ̃ eo tempore pu
pillus incipit posse testari:eo ipo desinit
substitutio pupillaris:que in eius ꝓuisio
nem ꝓpter eius impedimentum testandi
facta fuerat.ita dicit glo.in dicta.l. mori
bus.⁊ guil.de cug.in.d.l.precibus.⁊ bar.
in dicta.l.in pupillari. quos ibi sequitur
112 alex.¶ † Et onus probandi ꝙ heres
mortuus fuerit pubes vel impubes:incũ
bit ei:qui in maiori vel minori etate suaꝫ
fundat intẽtionẽ.l.si minorẽ.C.de in inte
grũ resti.mino.ꝭm sali.in.l.sciant.C.de le
gi.heredi.⁊ ange.in.§.fi.vlti.colum.insti.
ad tertulia.¶ Secundo finitur per euen
tum alterius etatis pupilli per testatoreꝫ
taxate.vt.l.si ita.ff.de vulg.⁊ pupil. Et in
telligatis per testatoreꝫ taxate intra qua
tuordecim annos:nã potest testator sub-
stitutionem limitare breuiori tempore:ſꝫ
non ampliare ꝙ excedat pubertatem: cũ
etas pupillaris sit de forma seu q̃si hui⁹
substitutionis:vt vidistis supra ꝭm Jaso
nem in dicta.l.in pupillari. ¶ Tertio fi-
nitur capitis diminutione minima ipsi⁹
pupilli.ff.de adop.l nec ei.§.eorum.puta
si pupill⁹ cui pupillariter fuerit substitu-
tum datus fuerit in arrogationeꝫ alteri.
vt habuistis.s.in.iiij.ꝑncipa.artic.in q̃n
to requisito. Tamẽ licet hoc casu ipso iu
re finiatur substitutio: attamen remanet
in effectu valida:quia hereditas pupilli
debetur ex stipulatiõe substituto aut al-
teri:qui ei succederet si adoptio facta nõ
esset.l.nõ aliter.⁊.l.his ꝟbis.ff.de adopt.
⁊ inst.de adop.§.cũ ãt impubes. Sec⁹ eẽt
si pupill⁹ pateretur maximã capitis dimi
nutioneꝫ:puta quis doli capax deliquit:
⁊ deportatus fuit:vel seruus pene effect⁹
quia tunc in totum ac in effectu ⁊ perpe-
tuo extinguitur substitutio:⁊ ratio diffe-
rentie est.quia arrogatio fit in fauorẽ pu
pilli:ideo per eam nõ tollitur effect⁹ sub-
stitutionis:sed deportatio tendit in eius
damnum ꝓpter suum delictum. Merito
tollit omnia que tendunt in sui fauorem:
inter que est pupillaris substitutio. ſꝫ nõ
tolleret ea: que tendunt in sui grauamẽ:
ideo non extingueret fideicõmissum ab
eo relictum.l.ex facto.§.ex facto.ff.ad tre
bel. Nam talis substitutio fideicommissa
ria tendit in onus ⁊ grauamen filij ⁊ com
modum alterius: scilicet fideicõmissarij
⁊ testatoris:qui non deliquerunt.ideo de
portatione filij grauati non finitur. vt ibi
⁊ in.l. statius.§.cornelius.ff.de iure fisci.
ita elegãter decidit bar.in.d.l.i pupillari.
113 ¶ † Preterea finitur hec pupillaris sub
stitutio si impubes cui facta est monaste-

113 Pupillaris substitutio finit̃ si pupillus cui facta ẽ mõasteriũ ingrediat̃.

rium ingrediatur:⁊ ante pubertatem ꝓ-
fessus fuerit ex dispensatiõe pape:quo ca
su per professionem efficitur intestabilis.
auten.ingressi.C. de sacrosanctis eccle.se
cũdum barto .in dicta.l.in pupillari.vlti.
colum. Et quia etiam monasteriuꝫ habe
tur loco filij ꝭm communem opinionem
in.c.in presentia.de probati. ideo sicut si
haberet liberos in etate pupillari expirat
substitutio: vt infra dicetur.ita etiaꝫ in ꝓ
posito. Quod verum intelligatis:si est in
gressus religionem que habere potest ꝓ-
prium in communi.si autẽ ingressus esset
religionem mendicantium que propriuꝫ
habere non potest in particulari aut cõ-
muni:vt in cle.exiuj.de verbo.significati.
tunc non extinguitur substitutio imo effe
ctum sortitur perinde acsi pupillus mor-
tuus esset naturaliter ꝑ no.ꝑ cynũ in auẗ.
si qua mulier .C.de sacrosanctis eccle.et
bart.in.l.j.vlti.colum.ff.eo. titu. quia vbi
idem operatur mors ciuilis quod opera-
tur naturalis tunc de vno ad reliquum
procedit argumentum.l.deo nobis.C.de
episco.⁊ cleri.⁊ in auten.de monachis.§.
illud.versicu.sinautẽ. ꝭm imol. hic ⁊ in di
114 cta.l.in pupillari. † Si autem pupill⁹
oblatus fuisset monasterio per parẽtes:
cum ex hoc non sit professioni obligatus
quin penitere possit:vsqꝫ ad ãnos discre-
tionis.c. cum scimus. ⁊.c. significãtibus.
de regula.tunc per talem ingressum non
finiretur substitutio:cum interim ipso iu-
re non teneat ingressus.c.beneficium.de
regula.in.vj. Et sic firma manet substitu
tio pupillaris ꝭm imol.⁊ alexan.in dicta
l.in pupillari. ¶ Item finitur substitutio
si pupillus cui facta est liberos infra pu-
pillarem etateꝫ suscipiat.l.ex facto.in ꝑn
ci.ff.de vulga.⁊ pupil.ꝭm bart.in dicta.l.
in pupillari.quem ibi sequitur Angel. ꝑ
rationem.l.cum acutissimi.§.de fideicom.
naꝫ vbi malicia supplet etatẽ possibile est
in pupillari etate procreare et suscipere
liberos .c.de illis.de desponsa.impube.
immo glo.in summa in.c.quod intra an-
a nos.xx.q.j.refert quẽdam puerũ[a] nouem
annorum suam impregnasse nutricem.al
legat gregoriũ hoc dicentem in dialogo
quẽ etiã refert io.an.in.c.puberes.de de-
spon.impube.⁊ in.c.fi.de eo qui cog.con-
sangui.vxo.sue licet fran.de zabarel.car
di.dicat in.c.j. de delict.pue.ꝙ sepe legit
in dialogo gregorij sed non inuenit illud
dictũ:pariter refert hieroñ.epla.lxxv. ad
ditanũ: ꝙ salomon ⁊ acham in.xj. etatis
anno liberos procrearũt.⁊ ꝙ cum quedã
mulier nutriens filium expositum cum eo
se ingurgitasset induxit pueruꝫ illum.xj.
annorum ad coeundũ.Host.vero in.d.c.
fina. dicit non solum vidisse in feminis:

114 Pupillaris substitutio finit̃ si pupillus liberos naturaliter suscepit qd̕ ẽ possibile vbi malitia supplet etatem.

a ¶ Quẽdã pueruꝫ Puer nouẽ annorũ impregnauit suã nutriceꝫ ⁊ Achan ac Salomõ in .xj. anno liberos ꝓcrearunt.

sed etiam in masculo:ꝙ in etate pupillari
generaret filios naturales. cuius legiti-
mos tñ scilicet adoptiuos habere nõ pos
sit in tali etate constitutus.insti.de adop.
§.minorẽ.restat ergo ꝙ substitutio pupilla
ris finitur per natiuitatem liberoruꝫ:quia
q̃admodum si ipse impubes maior fuis-
set:⁊ testamentum fecisset: tale testamen-
tũ rumperet agnatiõe posthumi preteriti.
l.ij.C.de bono.pos.contra tabu. ⁊.l.j.⁊.ij.
C.de posthu.hered.insti.⁊ pariter reuoca
tur ⁊ extinguitur donatio prius facta per
superuenientiã liberorum:de quo plene ꝑ
bar.in.l.titia.ff.de lega.ij.sic etiam rumpi
debet substitutio pupillaris :que dicitur
testamentum filij:⁊ ita etiam tenet bald.
post guil.in.d.l.precibus.nam alͥs seque-
ret̃ ꝙ hec substitutio fauore filij pupilli in
ducta odiũ operaretur.scilicet liberos pu
pilli:quos plusꝙ̃ seipsum diligit excluden
do:qd̕ eẽt cõtra.l.qd̕ fauore.C.de legi. idẽ
tenet bal.i.l.humanitatis.ꝟsi.quarta dif-
ferentia.⁊ ibi fulgo.C.de impube. ⁊ alijs
substitutio.⁊ in.l.nec enim.§.eorum.ff.de
115 adop.vbi singulariter istud dictuꝫ.† scili
cet ꝙ per susceptionem liberorum finitur
hec substitutio:limitauit esse verum :vbi
impubes cui facta est substitutio suscipe-
ret filios naturales ⁊ legitimos:sec⁹ si na
turales vel spurios:quia tunc nõ expirat
pupillaris sed bene expiraret fideicõmis-
saria.l.generaliter.§.cum autem.C.de in-
sti.⁊ substi.melius facit.l.ex facto.§.si quis
rogatus.ff. ad trebel.⁊ ꝓ ista differẽtia in
ter pupillarem ⁊ fideicommissariam.facit
ꝭm alexã.⁊ iasonẽ glo.singularis in.l.j.ff.
de bono.pos.contra tabu.volens ꝙ licet fi
lius minus legitime natus quãdoqꝫ pos-
set ex testamento vel ab intestato succede
re patri:tñ ꝯ testñ nunꝙ̃ admittitur. pro
qua facit tex.not.quem ibi ponderat bal.
116 in.l.fin.C.de naturali.libe. ¶ † Ex qui
bus sequitur:ꝙ valet substitutio pupilla
ris facta filio pupillo de suis ꝓprijs libe-
ris nascituris ad instar exemplaris ꝑ di-
ctã.l.humanitatis.ꝭm alexã.in.d.l.in pu-
pillari.in fi.ff.de vul.⁊ pu.⁊ etiã de quocũ
ꝙ alio facta si sine liberis in etate pupilla
ri decesserit ſꝫ iasonẽ ibi i fine:q̃ allegat ra
pha.cumanũ sic ꝯsuluisse ꝯs.clxxxj.incipiẽ
te:proponit̃ ꝙ bartholomeus. ¶ Preterea
finit̃ substitutio emãcipatiõe pupilli:si an
te mortẽ pr̃is pupillus fuerit emancipat⁹
l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulg.⁊ pupil.
¶ Quarto principaliter finitur substitu-
tio pupillaris ex defectu ipsius substitu-
tionis.vt si facta fuit sub conditione ex-
trinseca id est expressa in testõ que deficit.
117 l.ſꝫ si plures.in pri.ff.de vul.⁊ pu. ¶ † Nã
et si ante decederet substitut⁹ spẽ substitu-
tionis ad heredes etiam suos descenden

115 Per susceptionem bastardorum non finitur pupillaris substitutio sed fideicõmissaria.

116 Filio pupillo possunt substitui eius liberi ex eo nascituri aut iam nati.

117 An spes substitutiõis trãsmittat̃ saltem ad suos si substitut⁹ premoriat̃ instituto.

tes nõ transmitteret.quia licꝫ hereditas
que semel ex substitutione mortuo pupil
lo debita fuit trãsmittat̃ ꝓut dixi.s.i quar
to ⁊ vltimo effectu huius substitutiõis:ta
men substituto premoriente ipsi pupillo
vel post pupillum ante conditionem non
transmittit spem substitutionis etiam ad
ꝓprios descendentes:vt.d.l.sed si plures.
§.j.facit.l.si ex plurib⁹.ff.de suis ⁊ legi he
redi.⁊ idem est in substitutione reciproca
l.lucius.§.fi.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ in fidei-
commissaria vt spes earum non transmit
tatur etiã ad descendentes.l.vnica.§.sui
autem aliquis sub conditiõe.C.de cadu.
tollen.et est glo.singularis in.l.j.C.de his
qui ante aper.tabu.pro qua est casus secũ
dum docto.in.l.cum virum.C.de fideicõ.
⁊.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad trebel.lꝫ
glos.voluerit contrarium in.l.is cui.ff.de
actio.⁊ obliga.ꝙ imo dispositio conditio
nalis transmittatur ad liberos:sed non
est verum secundum bal.⁊ alexan.in.l.cũ
118 ex filio.§.j.ff.de vulg.⁊ pu. ¶ † Ideo ius
seu spes substitutionis pupillaris non ve
nit in ꝯfiscatione bonoꝝ substituti:cũ i ea
nõ veniant iura futura.l.eius qui apud.
§.j.ff.eo.⁊.l.si mãdauero.§.is cuius.ff.mã
dati.⁊ est gl.nota.in.l.nam ad ea.ff.de cõ
di.⁊ demonstra.de quo videatis bal.in.l.
ij.C.de bo.proscripto.⁊ in.l.ex facto.⁊ ibi
alex.ff.de vul.⁊ pu.§.fi.⁊ dixi.s.sup ꝟbo:⁊
vxorẽ noie adelasiã.in quito art.successio
nũ ab intestato.videatis casum mirabilẽ
⁊ stupendũ in quo spes substitutionis trã
mittitur substituto premoriente ante im-
plementum conditionis quẽ scripsi.s.eo.
in ꝟbo:⁊ soboles quã gestabat in vtero.
119 in fine. ¶ † Et hoc verum ꝙ spes substi
tutionis nõ transmittit̃ ad heredes sub-
stituti premoriẽtis:nisi eẽnt sibi heredes
iudicio testatoris: vtputa quia testator il
li substituto eos substituerat.quo casu ad
illos heredes iudicio testatoris veniẽtes
bñ transmitteret̃ spes substitutionis vt.l.
coheredi.§.j.⁊ ibi bar.in.l.paterfamilias.
ff.de vulg.⁊ pu.nisi substituti fuissent sub
conditiõe:que defecisset quo casu ad eos
spes nõ trãsmitteret̃.l.q̃ habebat.illo eo.
ti.⁊ dixi.s.in.j.princi.arti.huius substitu-
120 tionis. ¶ † Et eodem modo transmit-
tit̃ substitutio vbi habet ius accrescendi
annexum ⁊ nõ tractat̃ de preiudicio alte-
rius tertij.qd̕ est quando ibi nõ est alius
b coheres vel substitutus.[b] ¶ De cuius ꝑ-
iudicio agat̃.tex.est singularis ꝭm bart.⁊
alios ibi in.l.qui pr̃i.ff.de acquiren. here
di. quem idem bar.dt esse singularissimũ
⁊ ad hoc mirabilẽ in.d.l.vnica.§.si auteꝫ
aliquid sub conditione.C.de cadu.tollẽ.
illa transmisso nõ venit per ius substitu-
tionis:sed per ius accrescendi vt clare de

118 Spes pupillaris substitutionis non venit in confiscatione bonorum.

b ¶ Vel substitutus vl̕ forte substitutus repudiauit aut alͥs exclusus nã si esset substitut⁹ ius substitutionis preferretur iuri accrescendi tãꝙ̃ expressuꝫ ꝑfert̃ tacito l.ij.§.si duo.ff.d̕ bo.pos.ꝭm tabu.secunduꝫ gl.in.§.si vero in auẗ.d̕ heredi.et fal.⁊ in.l.q̃ habebat.ff.de vul.et pup.quod sequitur bart.in dicta.l.quoniam patri

Universidad de Deusto Biblioteca

cidit bar.in dicta.l.qui patri.cũ ius accre
scendi sit sui natura ad heredes trãsmissi
bile:qr respicit portionem ⁊ rem.l.hec scri
ptura.§.fin .ff.de conditio.⁊ demonstra.⁊
substitutio respicit psonaz:ideo cũ psona
substituti finitur.d.l.si ex pluribus .ff.de
suis ⁊ legi.heredi.nisi iũcta fuerit cũ iure
accrescendi.vt.d.l.qui patri. nam etiam
conditionalis institutio iuncta cum iure
accrescendi trãsmittitur.l.qui ex duobus
in prin.ff.de acqui.heredi.sm bar.ibi ia=
sonẽ.⁊ docto.in.l.qui plures liberos.ff.de
vul.⁊ pu.de fideicõmissaria ãt substitutio
ne an trãsmittat videbitis plene.j. eo. in
materia substitutionis fideicommissarie.
121 ¶†Et sic finis huius quotidiane substi
tutiõis:ꝯ quã ⁊ totã ei⁹ materiã arguitur
vnico medio.⁊ videtur ꝙ hec pupillaris
substitutio sit ꝯtra omnẽ iuris dispositio=
nem:nam certum est ꝙ testamentum nõ
debet dependere ex alieno arbitrio:alˀs
esset volũtas captatoria.l captatorias.C.
de testa.mili.quinimo ipe filius de ꝯsensu
pris testari non posset:ne eius testm̃ de=
pendere videat̃ ex arbitrio alterius.l.qui
in potestate.ff.eo.⁊.l.seniũ.§.fi.C. q testa.
facere nõ pos.⁊ dixi plene.s.e.sup verbo.
matrẽ in sup clerã.sed substitutio pupilla
ris que vt vidistis dr testamentum filij om
nino dependet ex alieno scilicet pris ar=
bitrio.ergo valere ñ debet de iure ⁊ sic to
ta eius materia vana ⁊ inutilis de nihilo
122 seruiẽs.¶†Sed hoc nõ obstante dico
hanc substitutionem fore vtilem!⁊ nunc a
iure cõi approbatam:nam licet vltima vo
luntas sit nulla ex alieno dependens.ar
bitrio .vt.d.l.captatorias.attamen illud
est verum:nisi statuto vel ꝯsuetudine ap=
probaretur ⁊ sic fieri permitteretur: nam
cum successiones sint de iure positiuo sal
tem quo ad titulum:vt plene habuistis.s.
eo.super ṽbo:testm̃ prio statutũ vel prie
cõsuetudo põt super his ꝯ regulas iuris
positiui disponere ꝓut vult ⁊ expedit:si
cut factũ fuit in hac substitutione:q licet
dependeat ex alterius scilz pris arbitrio:
tamen consuetudine fuit inuẽtia:⁊ demũ
iure romano ⁊ ciuili approbata:vt.d.l.mo
rib⁹.ff.de vul.⁊ pu.sicut videmus ex con=
suetudine introduci posse in codicillis di
recto substitui:⁊ quẽ decedere p parte te=
statum:⁊ pro parte intestatum:vel cũ duo
bus testamentis.sz bal.in.l.de quibus.ff.
de legi.⁊ plene alex.in.d.l.morib⁹.in pn.
⁊ de casu nr̃o est tex.i.l.captatorias. ff.de
heredi.institu.ibi senatus censuit.de quo
plene dixi.s.eo.in ṽbo.Condidit.j.⁊ pa=
riter posset hec substi.statuto vel cõsuetu
dine tolli:cum vnum ius ciuile possit per
aliud tolli.insti.de iure naturali §.ex non
scripto in versi.ea vero.

121 Nota vnum contrariuz per quod tolli videtur ⁊ penit⁹ destrui hec pupillaris substitutio.

122 Solutio ad contrarium.

1 Er/tia substitutio dicitur exẽplaris† ad exẽpluz pupillaris substitutionis inuẽta: ⁊ fit filio mẽtecapto: sicut fit pupil
laris filio pupillo:que quidem substitutio
sic describit̃ p sali.in.l.humanitatis.C.de
ipuberi.⁊ alijs substitu.v.colũ.Exẽplaris
est substitutio directa:per alterum ex pa=
rentibus facta : libero eius mentecapto
de psona ei verisimiliter ab intestato suc=
cessura bõa vtriusqz ꝯprehẽdens vt ex se=
quẽtibus latius declarabit̃.⁊ cum hec sub
stitutio sit omni tempore durante furore
directa potest quibuscũqz verbis directis
fieri:vt si filius meus in furore vel demen
tia aut mutitate vel prodigalitate deces
serit : talis sit heres. et etiam fieri potest
verbis cõmunibus:veluti talez substituo
quia cum exemplaris valere possit omni
tempore iure directo: cum omne tempus
furoris sit idem ⁊ non mutetur :non ẽ dif
ferentie ratio assignanda sm Bal.in.d.
l.humanitatis. ⁊ Ange . areti.i.§.q ratio
2 ne.institu.de pupil.substitu . ¶ † Et hec
substitutio magistralit̃ appellat̃ exẽplaris
qr ad exempluz pupillaris iducta seu simi
litudinẽ: que causat̃ ex ibecillitate animi
vtriusqz.nã sicut animus ⁊ intellectus im
puberis non iudicatur sapiens nec stabi=
lis.l.fina.C.de testamen.mili.⁊ inde dicit
phs nemo iuuenes eligit i duces: qr ñ cõ
stat eos eẽ prudẽtes:iõ lex ꝓhibuit pupil
lũ testari:⁊ pri h facere pmisit p ipo.eadẽ
hũanitate pmisit lex parẽtibus:vt filijs ẽt
puberib⁹ mẽtecaptis testm̃ faciãt sm sali.
in.d.l.humanitatis.iiij.col.in fi.subiũgẽs
in fi.dicte.l. ꝙ ñ põt fieri nec reuocari i co.
dicillis:cũ sit directa.l.hereditatẽ. C.d co
dicil.p cui⁹ declaratiõe sũt quiqz pricipali
ter examinãda.¶ Primo qualiter pdicte
due substitutiões scilicet pupillaris ⁊ ex
emplaris conueniant in causa producen=
te.¶ Secũdo qualiter conueniant in ma
teria pducibili.scilicet vtrum omia requi=
runt̃ ad pupillarem etiaz requirantur ad
exẽplariã.¶ Tertio qualiter cõueniãt in
mõ pducẽdi.s.an exẽplaris fieri possit ta=
cite vel expsse sicut pupillaris. ¶ Quar
to qualiter cõueniãt in effectu pducti.an
oẽs hẽat effect⁹ qs hz pupillaris.¶ Qui
to ⁊ vltio vtrũ eisdẽ modis finiat̃ ⁊ extin=
3 guat̃ exẽplarˀ :sicut ⁊ pupillarˀ. ¶†Uẽio
ad pmũ.s.an cõueniãt in cã producente.

1 De exemplari substitutione ⁊ pmo qualit̃ diffinitur ⁊ quibus verbis fiat.

2 Quare hec substitutio vocatur exẽplaris.

2 Primus articulus ẽ an pupillaris ⁊ exemplaris conueniant in causa producente.

et dicunt docto.ꝙ sic:quia sicut pupilla=
ris fuit inducta quia pupillus nõ potest
sibi prouidere per testamentum:ita ⁊ exẽ
plaris:quia mente captus ⁊ similes non
possunt testando sibi prouidere.l.huma=
nitatis.C.de impube.⁊ alijs subsli.et in=
sti.de pupil.subsli §.qua ratione.vel dica
tis sm bart.in.l.ex facto.iiij.colum. ff.de
vulg.⁊ pupil.quia non conueniũt in cau
sa efficiente:quia pupillaris introducta
fuit moribus.vt.l.ij.in princi.illo eo.titu.
Exemplaris ṽo introducta fuit lege vel
cõsuetudine principis.vt.d.l.humanita=
tis.⁊ sic in causa efficiẽte differũt:in cau
sa autẽ finali in genere conueniũt :quia
vtraqz substitutio introducta fuit ad pui
dendũ ei qui sibi prouidere non potest.
sed si cõsideremus causaz finalem in spe
cie tunc nõ ꝯueniũt:quia pupillaris sub=
stitutio introducta fuit ad prouidenduz
ei:scilz pupillo qui propter etatem sibi p
uidere non potest testando.ista verõ exẽ
plaris ad prouidẽdum mente capto etiã
puberi qui propter mentis defectum te=
stari non potest.vt dicta. l.humanitatis.
nam mentis defectus est causa propter
quã fit hec substitutio simul cum impossi
4 bilitate testandi:q resultat ex morbo† iõ
cõmuniter tenetur ꝙ sicut mente capto
potest exemplariter substitui.vt dicta.l.
humanitatis: sic etiam substitui poterit
furioso qui propter defectum mentis te=
stari non potest.l.furiosum.C.qui testa.fa
cere non pos.c.fina.de succes.ab intesta.
nam ꝙ furioso possit substitui facit text.
in.l.fi.in prin.iuncta glo.in verbo:substi=
tutio.C.de cura.furio. Preterea ratio fa
ciendi hanc substitutionem fundatur in
humanitate.vt dicta.l.humanitatis.que
fortius militat in furioso qz mente capto
sm Bar.in dicta.l.ex facto.ff.de vulga.⁊
pupilla.⁊ Bal.ibi in dicta. l. humanita=
tis.⁊ vtrobiqz Alexan.⁊ est cõmunis opi
nio:licet Ang.in dicta.l.ex facto contra=
rium tenuerit : motus quia dicta. l.hu=
manitatis.loquitur in mente capto : qui
furorem habet interius non prosiliẽs ad
actus exteriores alteri nociuos:sicut fa=
cit furiosus proijciendo lapides : ⁊ alˀas
damnificando.vnde cum dicta.l.sit exor
bitãs a iure cõmuni quo regulariter sub
stitui non potest maiori directe:⁊ loqua=
tur in mente capto:non debet posse extẽ=
di ad furiosum:presertim quia tex.habe=
mus in.l.si furiosi.C.de nup.ꝙ iura exor=
bitantia loquentia in mente captis locũ
non habent in furiosis : ⁊ sic ei substitui
non potest:nisi a principe impetretur si=
cut fiebat antiquitus.vt.d.l.ex facto.sed
cũ i furioso sit maior ratio humanitatis:
prima opinio velut cõis tenet̃:quã etiaz
sequitur iason in.d.l. humanitatis.ij.co=
lum.⁊ in.l.ex facto.ff.de vul.⁊ pupil. Pro
uiso ꝙ furor sit ppetuus ⁊ cõtinuus: qr si
haberet internalla dilucida quia sibiipsi
prouidere potest illo tempore dilucido te
stando:non posset tali hec substitutio fie=
ri:et requiritur furor aut alius casus non
solum tempore testamenti:sed tẽpore mor
tis.vt.l.ij.§.sed si extraneum.ff. de vulga.
⁊ pupil.sm bar.⁊ alexan.in dicta.l.ex fa=
5 cto.⁊ bal.in dicta.l. humanitatˀ. ¶† Et
eodẽ modo substitui potest hodie muto ⁊
surdo ac prodigo per relationem dicte.
l.humanitatis.licet olim iure ffor. pater
non posset eis substituere:nisi a principe
impetraretur sm barto.⁊ bald.in dicta.l.
ex facto.bald.pau.⁊ alexã.ac iason in di
cta.l.humanitatis.dumtamen sint tales
mutus surdus ⁊ pdigus qui testari oĩno
nõ possunt.de quo in.l.discretis.C.qui te
sta.facere non pos.idem tenet imol.hic.
6 ¶ Ex quo infert† ꝙ si ex forma statuti
esset prouisum:ꝙ minor viginti annis te
stari non posset:illi tali poterit exempla
rie substitui scdm eũ.quia talis prohibi
tio testandi quandam importat bonoruz
interdictionem: que talez minorem facit
equiparari prodigo. ⁊ sic ei tanqz prodi=
go poterit exemplariter substitui vsqz ad
viginti annos.sm barto.in.l.ij.ff. de vul=
ga.⁊ pupil.⁊ alexan. in dicta.l.ex facto.
7 ¶† Plus dicit sali.in dicta.l. humani=
tatis.vij. colum.ꝙ etiam hec substitutio
fieri potest filio sane mentis in casum:in
quẽ insane mentis aut pdigus efficeret̃:
nã sufficit eã ꝯferri in tp̃s ⁊ casum a quo
incipe posset.l.si eũ.§.fi.cũ.l. sequẽti.ff.de
dona.inter vir. ⁊ vxo.tñ requirit̃ ꝙ furor
adsit tp̃e mortis testõris sm alexã.in.d.l.
8 ex facto.xvj.col.¶† Ex his sequit̃ ꝙ nõ
posset frenetico exemplariter substitui
sm bal.in.d.l.humanitatis.in fi.qr nõ la=
borat ppetuo morbo:vt reqrit ille tex.licz
iason dubitauerit : attento ꝙ freneticus
testari nõ põt sm bald.in.l.ij.in.x.q.C.de
rescindẽ.vendi.⁊ sic eadẽ ratio militat in
frenetico sicut in furioso ⁊ mente capto:
nisi intelligat̃ bal.ibi ꝙ testari non possit
durãte frenesi: sed postea bene cum bal.
transit alexan.in.d.l.ex facto.⁊ dicta.l.hu
manitatis.dicens ꝙ frenetic⁹ est ille qui
interduz habet istas fantasias idẽ iason
in.d.l .ex facto. subiungens ibi .xiiij. co=
lum.ꝙ etiam fatuo nõ posset exẽplariter
substitui:quia testari potest de p se sm io.
fa.quẽ ibi sequit̃ ange.in.§.preterea.insti
tu quibus nõ est pmis.facere testa.nec ob
stat ꝙ fatuo datur curator:sicut mẽte ca=
pto.l.j.in fi.cũ.l.ij.ff.de postulan. qr respõ
det̃ ꝙ datio curatoris nõ ipedit testamẽ=
ti factionẽ:quominus curatorẽ hñs testari

4 Sic exẽplariter potest substitui mẽte capto:sic etiã furioso.

5 Muto surdo ⁊ prodigo substitui põt exẽplariter sicut mẽte capto.

7 Uiro sane mentis fieri põt h substõ i casu q demẽs aut pdig⁹ efficeretur.

8 An possit frenetico substitui exẽplariter aut fatuo.

Universidad de ... Biblioteca

possit etiam sine curatoris auctoritate.
ſm glo.in.l.aurelio.§.caius.ff.de lega.ij.
et est tex.in.l.si frater:ibi licet vigoris nõ-
dum emersissent vestigia.C.qui testa.fa-
cere possunt. vbi Pau.z Alexan.not.ex
illo tex.ꝙ maior.xiiij. annis licet habeat
imbecillitatem intellectus: tamen pote-
rit testari vt vidistis supra in verbo:adie-
cte impuberi. tamen dubitat Jason vbi
supra.cui videtur dura hec decisio. Tum
quia in fatuo nõ est sanitas intellectus:
tum etiam quia tex.in.l.dabimus.§.fi.cũ
l.sequenti.ff.de priuileg.credito.equipa-
rat fatuum prodigo muto z surdo: qui-
9 bus potest exemplarie substitui. ¶ †Se-
cundus articulus est:an he due substitu-
tiones conueniant in materia producibi
li:ita ꝙ requisita in hac pupillari pari-
ter requirantur in hac exemplari. Et pri-
mo quia in pupillari primo requiritur ꝙ
ille cui fit:sit de liberis:ita etiam requiri-
10 tur in ista† Et dico ꝙ sic:ideo sicut pu-
pillaris fieri potest liberis naturalibus z
legitimis/z legitimis tñ:veluti arroga-
tis.institu.de pupilla.substitu.in princi.
et.l.si arrogator.ff.de adop.ita etiam ta-
libus liberis substitui potest exemplari-
ter:si sint mente capti:furiosi:muti:aut ꝓ
digi:intestabiles. vt dicta.l. humanita-
tis. Quid autẽ in adoptiuis. hic tangit
Jmol. vt etiaз in dicta.l.ex facto.post an
ge. Pariter sicut pupillaris fieri non po-
test liberis naturalibus tñ: z minus spu
rijs:sic nec etiam ista fieri talibus pote-
rit.licet Bar.z Bald.in filio naturali tñ
voluerit hanc substitutionem fieri posse:
cuз in ea nõ requirat patria potestas:q2
fieri potest per matrem. vt.d.l.humanita
tis.tamen prima opinio est verior ꝙ etiã
naturalibus tñ fieri non possit.ſm Ang.
Jmol. Alexan.z Jasonem in dicta.l.ex
facto.quia filio naturali tñ nulla debe-
tur legitima.cum preter patris volunta-
tem nihil capiat.vt dicit glos.singularis
in.l.j.ff.de bono.posses. contra tabu.z est
tex.in.l.iij.C.de natura.libe.facit.l.vxo-
rem.§.pater naturalis.ff.de lega.iij.z ta-
men text.in dicta.l.humanitatis.requi-
rit ꝙ legitima relinquatur mente capto:
11 cui substituit:ergo zc. ¶ †Preterea hec
substitutio introducta fuit ad instarz exẽ
plum pupillaris:z sic iudicãda est in om-
nibus illi similis:nisi expresse reperiatur
differentia de iure.z ita etiam tenet Ja-
son in dicta.l.humanitatis. Nam vide-
mus ꝙ fieri non posset filio cordigero:eo
quia nulla ei debetur legitima ſm Bal.
in.l.ij.C.de heredi.institue.in fi.secus in
alijs religiosis / qui possunt tenere bona
in cõmuni:quia illis bene debetur legiti
ma:z retinet omnia iura legitimi here-

9 Scdo pñci.arti. An pupillarẽ z exẽplaris ꝯueniãt in materia ꝓducibili.

10 Hec substitutio sicut pupillaris requirit ꝙ fiat liberis:ſз an sufficiat ꝙ sint naturales vel legitimi tñ.

11 An liberis mẽte captis si sint religiosi possit hec substõ fieri.

dis.vt.l.deo nobis.C.d episco.z cle. ideo
talibus mẽtecaptis posset exemplariter
substitui ſm bal.in dicta.l.humanitatis.
in.vij.q.z valebit saltem vt fideicommis-
12 saria. ¶ † Mater autem filijs naturali-
bus vel spurijs substituere exemplariter
potest:cum etiam spurijs debeatur legiti
ma in bonis matris.l.si suspecta.§.j.ff.de
inoffi.testa.z in.§.nouissime.insti. ad orfi-
cia.nisi esset mulier illustris: cui esset de-
decꝰ tales filios habere.l.si qua illustris.
C.ad orficia.vel nisi essent nati ex damna
to coitu:quo casu nõ sunt liberi nominã-
di:nec a parẽtibus alendi.in auten.ex cõ
plexu.C.de incest.nup.z sic minus debe-
tur eis legitima:z ꝯsequẽter.substitui exẽ
plariter.videatis ange.aret.in dicto.§.no
uissime.immo non possunt a patre vel ma
tre in testamento heredes institui:aut ab
intestato succedere. z si instituerentur de
facto hereditas applicaretur venientibꝰ
ab intestato ſm bar.in dicta auten. ex cõ
plexu.z in.l.aufertur.§.j.ff.de iure fisc..et
plenius in.l.fi.iij.col.ff. de his quibus vt
indig.bal.z sali.in.l.si pater.C.de hered.
insti.z bal.in.l.j.C.de natura.libe. vt vidi
stis plene in verbo. z vxorẽ nomine ade-
13 lasiam. ¶ † Ex quibus premissis sequi-
tur:ꝙ filius mentecaptus habens paren
tes naturales z patrem arrogatorem po
terit decedere cũ tribus testamentis:vno
a patre alio a matre z reliquo ab arroga
tore exemplariter facto:z quilibet substi-
tutus vocabitur ad bona peruenta furio
so ab eo a quo substitutus est:in reliquis
ꝓo bonis aliũde furioso aduentis quis
.dictorum substitutorum succedet:dicam
14 infra in.iiij. principali articulo. ¶ †Et
licз pater z mater possint liberis vt dictũ
est exemplariter substituere: non tamen
econuerso põt liberi pr̃i vel matri demen
tibus hanc substõnẽ facere.ſm bar.p bo-
nas rõnes in.d.l.ex facto.v. colum. Et hẽ
est cõis opinio:in qua oẽs vnanimiter cõ
ueniũt excepto iasone in.d.l.ex facto.vij.
co. Sз nõ curo. ¶ Scdo requiritur in pu
pillari:ꝙ liberi qbꝰ fit sint in parẽtis ptã-
te:ſз in ista exẽplari hoc nõ requiritur:q2
videtis p tex.in.d.l.humanitatis:ꝙ ma-
ter põt eã facere:z tñ non habet filios in
ptãte.insti.de adop.§.femine.vel fieri põt
ab vtroq3 parente scilicet patre et matre
simul:qui eandem substitutionem facere
põt filio cõi. Quo casu ad eiꝰ ꝯfirmatio-
nẽ nõ requiritur mors vtriusq3. Quinimo
cõsensus viuentis accidit iudicio mortis
l.sicut.§.venditionis.ff.quibꝰ mo.pig.vel
hypothe.sol.ſm ange.are.in dicto.§.qua
ratione.v.col. Nõ curat ergo patria pote
stas in hac substõne.z sic fieri põt libe-
ris emancipatis. Prouiso (vt dictum est)

12 Mater põt etiam filio bastardo substituere exemplariter

14 An liberi possint parẽtibꝰ furiosis exẽplarit substituere.

ꝙ sint naturales z legitimi:vel saltem le
15 gitimi:prout supra habuistis. ¶ † Et ꝓ-
uiso etiã ꝙ nõ fiat p matrẽ:que trãsiuisset
ad scd̃a vota:q2 in illa cessat humanitas:
q̃ est fundamentuз huius substitutionis.
argu.l.lex que tutores.C.de administra.
tuto.lex enĩ de tali matre nõ ꝯfidit:vt etiã
apud euз filius educet z nutriatur.l.ij.C.
vbi pupil.educa.debe.adeo ꝙ etiaз si ma
ter prius filio substituerit:z demũ ad secũ
das vota transiuit substitutio euanescit
ſm barto.in.d.l.ex facto.vbi idem tenent
16 ang.rapha.z iason in matre. ¶ †Secus
aũt in prẽ qui exẽplariter substituere po-
test q̃zq3 ad scd̃a trãsiuerit vota:cũ ꝓpter
hoc nõ puet administratiõe bonorũ filij.l.
fi.C.de bonis mater.z.l.gñaliter.C.de se-
cun.nup.facit glos. in aut.qd̃ mater.C.de
reuocan.dona.sed io.de imol.hic z in.d.l.
ex facto.tenet contra bar.etiam in matre:
vt ꝓpter transitũ ad scd̃a vota nõ puet si
petierit tutorẽ vel curatorem dari filio mẽ
tecapto.nã cum tunc non priuetur succes
sione filij.l.ij.§.filijs.ff.ad tertulia.qd̃ ma-
tris fauorẽ cõcernit:multo minus priua-
ri debet potestate substituẽdi exemplarie
quod concernit fauorem filij.per quam
rationeз plus dicit:ꝙ ẽt posito ꝙ tutorem
vel curatorẽ filio nõ petijsset dari mẽteca
pto añ trãsitũ ad scd̃a vota:nõ ꝓpter hoc
admittit ei potestas substituẽdi exẽplarie
cũ hoc ꝯcernat fauorẽ filij q̃ vitio mris nõ
dз puniri.nã videmꝰ ꝙ q̃zcumq3 pater
filiũ exheredauerit mala mente ꝓpter in-
iuriã filio irrogataз:nõ ꝓhibet ei pupilla
riter substituere. l.ij.§.j.ff.de vulg.z pupil.
z ita tenet sali.in.d.l.humanitatis.p plu
res alias rationes z imol.hic alexan.ꝓo
nitit saluare opinionẽ bar.distinguendo
sed sua distinctio est de directo ẽ ea:que
ſm ipsum fuere decisa supra in materia
pupillaris in quarto principali articulo z
in septimo reqsito ,et ad punctuз in sexto
prin.art.z in tertio effectu illiꝰ substitutio.
ꝓ.scd̃o apparere põt. Or aduertatis: quia
pro concordia harum opinionũ ang.are-
ti.in dcõ.§.qua ration e:valde mihi satu-
rat intellectũ dicẽs:ꝙ siue mr̃ substituerit
ante transitũ ad secunda vota siue post in
spicere debemus modum z formã substi-
tutionis per matrẽ facte:quia si substituit
venientes ab intestato:vel aliũ queз veri
similiter furiosus substituisset:tunc valet
substitutio:quia inuenta fuit humanitate
z preterea fauor est furioso:vt habeat he
redẽ.z ita intelligat opinio imo.z sali.aut
mater substituit filio furioso suum maritũ
vel amasium:aut alterum:de quo non est
verosimile ꝙ furiosus hoc fecisset:si sane
mentis fuisset:z tunc non valet substitu-
tio.z ita intelligatur opinio bar.naз hoc

15 Lз matr possit regulariter filio exemplarit substituere tamen non poterit si ad secunda vota transiuerit.

16 Patria potestas ñ requiritur in hac substitutione.

vltimo casu mater demonstrat patenter
suum corruptum animum erga filium fa-
uore secundi mariti.vt.l.lex que tutores:
C.de administra.tuto.sed in primo casu
ostendit constantiam z amorem non esse
mutatum propter transitum ad secunda
vota vnde non dз filio nocere:cuius inter-
est habere heredem.nam sicut testamen-
tum furiosi sapienter testantis valet scd̃m
aliquos:de quo dixi plene supra co.in ꝟ-
bo.adiecte vero impuberi.sic etiam vale
bit substitutio ab ipsa matre sapienter et
discrete in fauorem filij furiosi facta.z ita
17 tenerẽ si daretur mihi iudiciũ. ¶ †Ter-
tio requiritur in pupillari:ꝙ liberi quibꝰ
fit sint impuberes:z certe istud non requi-
rit in hac substitutiõe exemplari:vt.d.l.ex
facto.z.d.l.humanitatis.que loquitur in
his filijs : qui possent suscipere liberos:z
sic loquitur in puberibus z adultis:quibꝰ
exemplariter substitui poterit.non tamen
propter hoc negatur quin exemplariter
etiam possit pupillis mentecaptis substi-
tui si fuerint emancipati:quia cum ꝓpter
defectũ prĩe potestatis nõ posset substitu
tio valere iure pupillaris valebit vt exem
plaris:si aũt pupillꝰ mẽtecaptꝰ eẽt in prĩs
potestate:tunc substitutio valebit iure pu
pillaris:si demẽs moriat infra pubertatẽ.
arg.l.qui habet.ff.de tute.si vero moriat
in furore post pubertatẽ:valebit vt exẽpla
ris ſm guil.de cugno.i.d.l.humanitatis.
qd̃ est verum:si facta fuerit sine temporis.
limitatiõe:vt infra dicet.nã lз substitutio
que semel assumpsit vnum effectum non
trãseat in alium vt.l.verbis ciuilibus.z.l.
in pupillari.ff.de vul.z pupil.i.substitutio
que semel valuit directe non transeat in
obliquam:attamen vna directa bene trã
sit in aliaз directam:vt in casu nostro vbi
vtroq3 tempore substitutio ẽ directa .l.iij.
§.qui fideicommissa .ff.de heredi. insti.z
l.centurio.ff.de vulga.z pupil.z ita dicit
barto.in dicta.l.ex facto.cuius opinionẽ
18 tenet z defendit ibi alex. ¶ † Quarto re
quiritur in pupillari substitutione ꝙ per
mortem testatoris pupillus efficiatur sui
iuris:z istud non curatur in hac substitu-
tione exemplari:de cuius substantia non
ẽ patria potestas.z sic siue demẽs cui sub
stituitur sit emancipatus:siue per morteз
substituentis efficiatur sui iuris:vel alias
19 valet hec substitutio. ¶ †Quinto requi
ritur in pupillari substitutione ꝙ pupillꝰ
cui fit substitutio non sit per mortem sub-
stituentis recasurus in ptãtem alterius:
z ita etiã seruatur in hac exemplari quia
solum hoc casu introductum est:vt quis
possit alteri testari:cũ impeditur propter
dementiam vel similem casum.si vero pro
pter alium defectum: vtputa patrie pote-

17 In hac substitutione non requiritur ꝙ fiat liberis impuberibus.

18 In hac substitutione non curatur ꝙ ille cui fit per mortem testatoris efficiatur sui iuris: sed ꝙ non sit recasurus in potestateз alterius.

20 In hac substõne requirit ꝙ pater testator pri⁹ sibi faciat testm̃.

statis:vel similem:nõ posset mente capto
substitui.quia ipse nõ posset furore cessan
te per se testari.ergo nõ poterit per alium
l.neqȝ per se.C.de heredi.insti.sm bar.in
dicta l.ex facto.idem tenet bal.in dicta
l.humanitatis.ideo dicebat p hãc ratio-
nem guil.de cug.ꝙ si furiosus ante furo-
rem fuisset condemnatus de crimine:ex
quo efficeretur intestabilis:tũc nõ posset
ei substitui exemplarie:puta quia hereti
cus.l.manicheos.C.de hereti.aut depor
tatus.l.si quis filio.§.irritum.ff.de iniu-
20 sto rup.testa.¶ † Sexto requirit in pu
pillari:ꝙ pater prius sibi faciat testamen
tum:⁊ aliquem heredem instituat:⁊ pari
ter hoc seruatur in ista exemplari. nã cũ
testamentũ patris sit principale: hec sub
stitutio que est testamentum filij dicitur
accessoria:ideo oportet ꝙ confirmetur a
suo principali:vt.l.ex pupillari.ff.de vul.
⁊ pupil. Preterea tex.in.d.l.humanitat.
vbi hec substitutio fundatur requirit ꝙ
parens substituẽdo exemplariter filio mẽ
tecapto saltẽ relinquat ei legitimã: ergo
sibi debet testari nisi esset miles: vt.l.mi-
les ita.ff.de testa.mili.vbi dicit: ꝙ in pu-
pillari per militem fienda non requiritur
ꝙ miles sibi testamentum faciat sm bar
to.in.d.l.ex facto.Sed ange. tenet cõtra
in hoc vltimo casu dicẽs:ꝙ postꝙ de sub
stantia exẽplaris substitutionis est:ꝙ mẽ
tecapto cui sit relinquatur legitima: nẽ-
cesse est:ꝙ pater substituendo testetur si-
bi:al's sine testamento non relinqueret si
bi legitimã. Nec obstat.l. miles ita. quia
loquitur in substitutiõe pupillari: in qua
nõ cogitur pater filio pupillo aliquid re-
liquere: imo potest substituere pupillo ex
heredato.alexan.in dicta.l.ex facto.vide
tur sequi opinionẽ bar.quia eo ipso ꝙ mi
les facit substitutionem exemplarem:licȝ
sibi non testetur:tamen cum filius sit pro
ximior ab intestato satis videtur ei relin-
quere.l.si quis cum nullum.in.l. conficiũ
tur.ff.de iure codicillo. Presertiȝ quia sm
tempora dicte.l.humanitatis poterat fi-
lio relinqui quoquo relicti titulo:⁊sic nõ
erat necesse ꝙ pater sibi faceret heredeȝ:
dicit tamen de imol.ꝙ miles substituere
non posset filio mentecapto exheredato
exemplarie licet pupillariter hoc facere
posset:vt dicam nunc quia tex.in dicta.l.
hũanitatis.requirit omnino relinqui le-
gitimaȝ illi cui exemplarie substituit.ho
die vero sufficeret mentecapto relinque-
re etiaȝ minus legitima:cum ipso iure ca
piat suppletionem:vt.l.omnimodo.C.de
inofficio.testa.⁊ sic valeret exẽplaris sub
stitutio sm bart.⁊ alexan. in.d.l.ex facto
⁊ iason in dicta.l.humanitatis.⁊ hec opi
nio bar.est cõmunior ⁊ equior sm Imol.

hic.idem tenent ange.sali.⁊ pau.in dicta
l.humanitatis.licet glo.ibi ⁊ Joã.fab.in
§.qua ratione.institu. de pupilla. substi-
tutio.tenuerint ꝙ de forma huius substi-
tutionis est:ꝙ integra legitima relinqua
tur furioso:sed non est verum sm ang.in
21 dicto.§.qua ratione.† ¶ Septio requiri
tur in pupillari substitutione: ꝙ filius sit
institutus vel exheredatus. Et certe hec
exemplaris quo ad institutionem filij cõ
cordat cum pupillari:in eo vero ꝙ in pu
pillari sufficit pupilluȝ exheredari differt
hec substitutio a pupillari: quia ista fieri
non potest filio mẽtecapto exheredato.
Cuȝ de necessitate debeat ei legitima: vt
dicta.l. humanitatis. ⁊ ratio differentie
est sm.Guil.de cug.propter rigorem pa-
trie potestatis:que durat.imo multoplus
in filio exheredato sicut in non exhereda
to. Quiquidem rigor est fundamentum
pupillaris substitutionis:sed ista exẽpla
ris fundatur in hũanitate:que cessat:quã
do pater filiuȝ exheredat. Alia ratio assi
gnatur per ray.quia pupillaris fit impu-
beri:qui potest esse doli capax: ⁊ sic com-
mittere causas ingratitudis:ratiõe qua-
rum exheredetur:vt dictum fuit supra
in materia pupillaris.sed furiosus com-
mittere nõ potest causas ingratitudinis:
hec ratio nihil valet.quia furiosus exhe-
redari posset propter causas ingratitudi
nis ante furorem cõmissas:vt.l.tam de-
mentis.C.de episco. audien. ⁊.l.fin.C.de
curato.furio.vbi furiosus erat exhereda
tus.quod intelligitur propter causas añ
furorem commissas contra patrem:scđm
22 omnes. † Ex quo habetis:ꝙ ppter de-
lictum ante furorem commissum potest fu-
riosus puniri in bonis. ¶ Sȝ dubia que
stio est: an etiam possit puniri in corpo-
re: maxime pena capitali mortis : aut
al's sue persone afflictiua. Super quo
tres repio principales opiniones. ¶ Pri
ma fuit opinio bald.in.l.furiosum.C. qui
testa.facere non pos.vbi dicit:ꝙ licet pu-
niri possit in bonis:non tamen in perso-
na.quia nõ debet afflicto addi afflictio.
vt in ppriis terminis dicit tex.i.l.diuus.
ff.de offi.presi.idem tenet Bald.in.l. hu-
manitatis supra allegata.vbi idem dicit
in muto ⁊ surdo:plenius tamen in.l.j.C.
de cõfessis.idem tenet in.c.j.de eo qui in-
terfecit fratrem domini. dicens idem in
frenetico : quem ibi sequitur Jacob.de
23 aluaro.† Furiosus eñ habetur pro mor
tuo.sm bald.in dicta.l.humanitatis. Or
mortuus damnari nõ potest sm Cynum
in.l.ij.C.qui testa.facere pos. Preterea ha
betur loco absentis.l.ij.§. furiosus.ff.de
iure codicil.⁊ contra absentem ferri non
potest sententia capitalis.l.absentẽ.ff.de

22 An furiosus possit ppt delictũ añ furorẽ cõmissuȝ puniri aut exheredari

penis. et insuper equiparatur lapidi.sm
bar.in.l.j.§.per eum.ff.de acquiren.pos.⁊
Bal.in.l.sancim⁹.C.ad trebel.dicit ꝙ fu-
riosus est sicut dormiẽs ⁊ dormiẽs delin-
quendo nõ punit.l.respiciendũ.ff.de penis.
hanc opinionem in effectu sequitur Ale
xan.in dicta.l.furiosum.⁊ idem Bald.in
l.obseruare.ff.de offi.proconsu.⁊ Petrus
de ancha.in clemen.j.de homicidio.vbi
bonus tex.de furioso infante ⁊ dormien
te. ¶ Secũda opinio fuit tota contraria
prime:videlȝ ꝙ furiosus propter delictuȝ
ante furorem cõmissuȝ puniri debet ⁊ po
test:non obstante furore superueniente:
quã tenet Ludo.in.d. l. furiosum.vbi di-
cit ꝙ licet opinio bal.ppter eius auctori
tatẽ seruaretur forte in practica:tamẽ de
iure verior est opinio ꝙ furiosus puniat:
quia qualitas superueniẽs post delictuȝ
cõmissum non mutat penam.l.j.ff.de pe-
nis.idem tenuit prefatus Ludo.in.l.pe-
nul.ff.si ex noxali causa agatur.mot⁹ ex
doctrina Bar.⁊ alioȝ doct.ibi ⁊in.d.l.j.
ff.de penis . vbi cõcludunt ꝙ in publicis
delictis in quibus est de iure determina
ta pena:attendit tempus cõmissi delicti:
nõ obstãte variatione status persone.ex
quo videt ꝙ attendi debeat tẽpus deli-
cti cõmissi:quo erat sane mentis. Nec ob
stat ꝙ furiosus habeatur p mortuo:quia
illud est verũ quo ad ea que sanã mentẽ
concernũt:sed nõ eximitur a patiẽdo pe-
24 nam † quia etiã corpus mortuũ puniri
potest.de quo per bal.in.d.l.ij.C.qui test.
face.nõ pos.facit glo.in.c.mulier.xv.q.j.
vbi si mulier fecit se cognosci ab anima-
li:aial debet suspẽdi: licet intellectu ca-
reat.⁊ tenet Nico.de lira. Exo.xxij.ideo
25 no.dicit bal.in.d.l.ij.† ꝙ si dãnatus ad
mortẽ seipsum occiderit est in arbitrio iu
dicis ipsum suspendere.alleg.cle.j.de pe
ni.et remissio. preterea.l.diuus.ff.de offi.
presi.non loquitur de furioso qui fuit an-
te furorem dãnatus sed qui in furore de-
liquit.hanc eãdem opinioneȝ cõtra bal.
tenuit Fran.de albergotis de aretio:di-
scipulus Bar.motus:q̃ furor supueniẽs
nõ tollit precedentem obligationẽ.l.pa-
tre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.
iur. sed iste cõmittendo delictum incidit
in penam:⁊ sic in obligationem:ergo nõ
debet tolli ppter furoreȝ superueniẽtem.
¶ Tertia fuit opinio Jo.de imol.hic:q̃
licet in.d.l.ex facto plura disputãdo alle
gauerit pro ⁊ contra:⁊ nihil concluserit:
tamen hic videtur in effectu distinguere:
aut deliquit ante furorem : ⁊ pro delicto
fuit accusatus:⁊ per sententiam damna-
tus:sed tẽpore exequutionis reperit effe-
ctus furiosus:⁊ tũc furor cum a pena nõ
excusat:q̃ non restat nisi pura facti exe-

quutio:sicut in illo qui se occidit. aut fu-
ror ei superuenit post commissum deli-
ctum:sed ante accusationem ⁊ sententiã:
⁊ tunc puniri non poterit durãte furore:
donec ad sanam mẽtem reuertatur. quia
cum tunc furiosus habeatur loco absen-
tis:sicut contra absentem procedi nõ po
terit ad accusationem vel sententiam ca
pitalẽ:vt.d.l.absenteȝ.vbi eñ talis pena
venit imponenda nõ admittit pcurator.
consequenter nec curator illius q̃ nulluȝ
habet intellectum.l.penulti.§.ad crimen.
ff.de publi.iudi.nã vbi est necessaria cau
se discussio sine parte nihil agi potest.c.j.
de causa pos.⁊ ppte.sed in exheredatio
ne non requiritur discussio iudicialis p-
cessus:nec sententia:iõ illa fieri potest p-
pter ingratitudinem filij ante furorẽ com
missam. Et hanc vltimã opinionẽ sequit
alexã.in dicta.l.ex facto.x.col.licet imol.
hic videatur similiter residere: ꝙ furore
superueniẽte tempore exequutiõis post
sententiam capitalem adhuc sit consulẽ
dus superior seu princeps.ego vero in cõ
sulendo quinimo semel in iudicando tan
ꝙ iudex appellationũ caturci sequut⁹ fui
primã opinionẽ scilicet bal.in psona cu-
iusdã pauperrime mulieris:que quẽdam
submerserat puerum patri ⁊ matri vnicũ:
quem proierat de ponte de valandre ciui
tatis caturci in flumine olti.ob q̃d facin⁹
fuerat per vigueriũ ⁊ consules dicte ciui-
tatis dannata ad suspendiũ. quequidem
sententia fuit p me reformata:⁊ dicta in
felix mulier a pena capitali liberata. vi-
deatis Jasonem pulcre loquentem ⁊ cũ
Bald.finaliter concludentem in dicta.l.
26 furiosum.⁊.d.l.ex facto.x.colũ. ¶ † De
delicto auteȝ commisso tempore quo ha
bet dilucida interualla:⁊ an delictum cõ
missum presumatur tempore furoris: aut
dilucidi interualli:dixi supra eo. in ver-
27 bo:adiecte vero impuberi. ¶ † Octauo
requiritur in pupillari substitutione adi-
tio hereditatis:⁊ certe in hac exemplari
est dicendum sm bar.in dicta.l.ex facto.
ꝙ aut est institutus solus furiosus a pre-
in cuius erat ptãte:⁊ tunc existẽtia sui he
redis confirmat tabulas exemplares.ar
gu.l.fi.§.fi.C.de cur.furio. Si autem non
erat in potestate puta quia certat de te-
stamento materno vl' habet coheredem
extraneum. Ita ꝙ substitutio non potest
existentia sui heredis cõfirmari: tunc req
ritur aditio coheredis.l.apud iul.§.idem
iul.ff.ad trebel.vel debet furioso dari cu
rator:qui petat bon.pos.sm tab.que licet
sm aliquos nõ sit iuris:tamen confirmat
tabulas exemplares:sicut cõfirmat fidei-
cõmissa vniuersalia p tex.singularẽ in.l.
cum heres institutus.ff.ad trebellia.facit

26 Quid si furiosus tpe dilucidi interualli deliquit.

27 An in hac exẽplari requirat aditio hereditatis sicut i pupillari.

l.nam qō.§.si quis compulsus.co.titu.et l.qui plures.§.fi.ff.de vulga.ꝛ pupil.idez tenuit Imol.hic.ꝛ in dicta.l.ex facto.preterq̄ in milite:in quo dicit valere substitutionez exemplarem absq̄ hereditatis aditiōe:sicut in pupillari per.l.miles ita.§.fi.ff.de testa.milꝛ idem cum Bart.tenent Bal.ꝛ Saly.in dicta. l. humanitatis.dicentes q̄ posito etiam q̄ mente captus non esset suus: neq̄ adiretur hereditas:non propter hoc extingueret substitutio cum exemplaris sicut pupillaris tacitam ꝯtineat vulgarem. vt infra videbitur.ꝛ idem in effectu dixerat Bart. vbi supra cum quo transit ibi Alexan.

28 Tertiꝰ ꝓnci. artic. an hꝫ substō conueniat cū pupillari in modo procedēdi.

18 ¶ Tertius principalis articulus erit: an hec substitutio exemplaris cōueniat cum pupillari in modo producendi seu procedēdi. Et iste articulus cōtinet duo principalia capita. Primū concernit modum producendi hanc substitutionez respectu personarum. Scōm cōcernit modum producēdi hanc substitutionē quoad sm substantiā. Circa primū caput: scz personarū considerantur persone q̄ substituere possunt ꝛ sunt vtriusq̄ sexus ascēdentes naturales ꝛ legitimi: vel legitimi tm. Similiter considerātur persone:quibus substitui potest:ꝛ sunt descendentes mēte capti:furiosi:muti:ꝛ surdi:prodigi: et puberes:ꝛ per statutum intestabiles. ꝛ de his duobus membris satis dictum fuit supra in secūdo principali articulo.

29 Quę p sone possūt exēplariter furioso substitui.

29 ¶ Preterea cōsiderantur persone:q̄ substitui possunt exemplariter: de quib⁹ restat nunc videre.ꝛ tex.in dicta.l.humanitatis.dicit q̄ liberi ipsius furiosi debēt ei substitui si liberos habeat.sinautē debent substitui fratres:si fratres habeat: nec posset pater substituēs eos preterire sine periculo testamēti.ꝛ si mentecaptus liberos aut fratres nō habeat:pōt ei substitui quicūq̄ extraneus sm Nico.de matha.in quadā sua dispu.idem tenet guil. de cug.ꝛ idem q̄ possit extraneus substitui furioso per patrem arrogatorem:qui nō tenet filios arrogati neq̄ fratres necessario substituere:attento q̄ eius substitutio nō extenditur ab bona furiosi alīū de quesita. vt videbitis. ſ.in.iiij.prin.arti.ita dicit saly.post Rayne.in dicta.l.humanitatis.xj.col. Et qō dictum est q̄ pater debet substituere liberos ꝛ in eoꝝ defectu fratres furiosi estverū si oēs liberos vel fratres substituere velit.alꝫ sufficit q̄ vnū ex his substituat:aliꝫ liberis furiosi in re certa institutis:vel exiusta causa exheredatis:quia sine causa nō posset eos exheredare.sm glo.in.d.l.humanitatis. licet Richar.malūbre tenuerit contrariū scz q̄ sufficiebat vnum ex illis substituere:nec reliqui poterant conqueri. argu.l. papinianus.§. fz nec ipuberis.ff.de inof. testa.ꝛ in.l.humanitatis.dum dicit nulla querela.Preterea pmittit patri vnū ex filiis furiosi substituere:sed bar.sustinet gl.

30 l.humanitatis.in .d.l.ex facto. ¶ Hā licet pater vnuꝫ ex filiis furiosi possit substituere:tamē ex hoc non pmittitur q̄ alios debeat preterire:vel sine causa exheredare.sed debet eos exheredare ex causa:vel in re certa instituere. facere enim dz pater substituens qō faceret furiosus: si sane mentis esset:de quo non est verosimile q̄ filios proprios preteriret:aut sine causa exheredaret.nec obstat tex.dum dicit nulla querela.q̄ intelligitur quando mente captus nullos habebat filios: vel si filios habebat: intelligitur quando ceteri filij exheredarentur ex iusta causa.similiter nō obstat.§. sed nec impuberis.q̄ non loquitur in hac exemplari substitutione:que (vt dictū est) inducitur ex quadam humanitate:que cessaret quādo ceteri liberi pterirentur sine iusta cā:vel exheredarentur. Hā qui sine causa exheredat:ex officio pietatis non procedit: nec sane mētis reputatur.l.j.ꝛ ij.ff. de inoffi. testa.ideo nisi ceteri filij mente capti instituantur:vel ex causa legitima nosatis expressa exheredentur vel ptereantur:que relare possent substitutionē exemplarez: maxime quia videmus:q̄ si facta exēplari substitutione nascantur mentecapto liberi:qui in substitutione fuerant preteriti:ipsa substitutio ꝛ sic testamentum suuꝫ rumpitur. vt videbitis in quinto ꝛ vltimo puncipali articu. ergo saltem a pari rūpi debet si iam nati fuerint sine causa preteriti vel exheredati. Postremo videm⁹ q̄ quando mentecaptus cui substituitur habet fratres mentecaptos:tunc substituēs non tenetur aliquē ex illis substituere:vt dicta.l.humanitatis.in verbo:sapientes. Secus autem vbi haberet filios mente captos:quia tūc tenetur substituere illos q̄tuncunq̄ mentecaptos:ꝛ hanc partez cum bar.tenent to.fa.in dicto.§.qua ratione.ꝛ bal.in.d.l.humanitatis.versi. venio ad sextum no.ꝛ ibi ange.ꝛ sali. Ꝛ aduertatis:quia ipsemet bar.in.d.l. humanitatis.in fi.tenet contra glo.ibi:q̄ pater substituendo filio furioso potest ynum ex illiꝰ filijs furiosi substituere:ꝛ ceteros preterire:vel exheredare etiam iniuste: neq̄ poterunt conqueri.ꝛ dicit ita tenere cōmuniter docto.per tex.in dicto.§.sed nec impuberis idem tenet imol.in dicta.l.ex facto.per rationes richardi.ꝛ etiam mouetur:q̄ si pater substituendo filio mente capto potest matrem mentecapti preterire prout potest.sm bart.in dicta.l.ex facto.

30 Dn sufficiat patri vnum de liberꝫ filij furio si substituere alijs preteritis.

ꝛ videbimꝰ infra:quā ipse furiosus si sane mentis esset testando excludere non posset.sm Barto.in auf.nouissima.C.de inoffi.testa.vbi cōiter tenetur filium non posse sine causa matrē preterire:nec a legitima excludere:ergo eadē ratione poterit auus nepotes ex filio mente capto preterire vno solo substituto. Nec obstat q̄ hoc casu hec substitutio potius ꝓtinebit iniquitatē:q̄ humanitatem quia ceteri filij sine causa remanebūt priuati paterna hereditate. Nam respondet q̄ ille filius solus substitutus tenebitur alere alios fratres suos:quia onus alēdi trāsit ad heredes.l.si quis a liberis.§.idē refert ptum.ff.de libe.agnoscen.ꝛ idem tenent Rayne. Fra.trigini. Rapha.ꝛ pau.in dicta.l.humanitatis.concludentes contra glo.ibi.ꝛ cōtra Bar.in.d.l.ex facto.vltra predicta motiua multum facit cōtra glo. ꝛ Bar.ter.in dicta.l.humanitatis.in verbo:sapientes.vbi probatur q̄ si filiꝰ mente captus filios haberet mente captos: pater mente capti nullum de dictis mente captis teneretur substituere:immo lex tolerat q̄ tales mente capti nō substituātur etiam in legitima:licet eis nō minus debeatur legitima q̄ sanis. Cū iure non caueat q̄ furor ꝛ demētia sint iusta causa eos preteriendi: vel exheredādi:quia non numerātur.in.§. causas.in auf.vt cū de appella.cog.nec per glo.in.c.quinta uallis.de iureiuran.ergo sicut mente capti possunt pteriri:ita etiā poterūt ꝛ sani vno ex eis solo substituto. Ex quibꝰ hinc inde adductis apparet articulum istum esse valde dubium:ꝛ vtrāq̄ partē de iure fore sustētabilē.ob qō Alex.ſ.in.d.l.ex facto ausus nō fuit aliquā partē sustinere. sed in.d.l.humanitatis. v.col.tenet opi. glo.ibi.ꝛ opinionē Bar.in dicta.l.ex facto.tanq̄ humanioꝛē cōcludens q̄ si descendentes ipsius mente capti sint sani: necesse est ad minꝰ vnū ex eis exēplariter substituere:ꝛ si vnꝰ solus per annū exemplariter substituaꝝ patri: necesse est ceteros in legitima aut minus legitima:scilz in re certa instituere:ꝛ postea poterūt ad supplementum agere vel eos iuste exheredare:alꝫ preteriti aut indebite exheredati testamentū rumperent. Si vo tales descendentes sint mente capti:nō erit necesse eos vel aliquem eoꝝ patri exemplariter substituere:ſz substitui debēt fratres mente capti:aut vnus eoꝝ si fratres habet/vel si nō habet fratres:substitui potest extraneus:sed talibus descēdentibus mēte captis necesse est iure institutionis legitimā aut minus legitima relinquere posq̄ eis debetur / vel eos iuste exheredare:quia preteriti indebite vel exheredati testm rūperent:ꝛ hec equioꝛ est sententia:ne afflictis detur afflictio ꝓditionis legitime.ꝛ ita etiā reperio tenere Jaso.in.d.l.humanitatis.iij.col.in prin.ꝛ in d.l.ex facto.xv.col.vbi dicit hanc opinionem esse humanioꝛē:lz cōtraria sit in pūcto iuris verioꝛ.idē tenet Ange.are.in.d. §.qua ratione.penul.col.instit.de pupil. substi. Nec sufficeret q̄ isti simpliciter alerētur vel a fratre:vt in primo casu:vel ab extraneo substituto:vt in scōo.quia cum legitima in bonis patris eis debeatur: nō tenetur eam recipere: nisi in coꝛporibus hereditarijs:ꝛ in pleno dñio.ſz bar. in.l.suus quoq̄.§.j.ff.de here.instit.ꝛ bal.

31 in.l.sancimus.C.de inoffi.testa. ¶ Unū tamē menti tenebitis q̄ licet pater possit vnū ex liberis furiosi filij eidē filio substituere ceteris alijs preteritis sm vnā opinionē:aut in aliquo certo institutis: vel iuste exheredatis sm aliā: tamē hoc verum habet quādo vnū de liberis naturaliter genitis filio furioso substitueret.secus autē si ei substitueret vnum monasterium:ꝛ nō filios naturaliter genitos:q̄ nō valeret substitutio:lz em monasteriū loco filij habeatur.in auf.de sanctissi.epis. §.si hoc pūcti.ꝛ in.c.in pūcta. de pba.tamen hoc est verū qñ quis ingredit monasteriū ꝛ non aliter. Ꝛ in casu nostro filio furioso nō ingresso monasteriū nō potest monasteriuꝫ haberi loco filij.sm sali.ita intelligentē ꝓdicta iura.in.l.ea lege.xv. colū.C.de condi.ob cau.ꝛ ita in casu nostro decidit Jason in.d.l.ex facto.xvj.colum.dicēs hoc nūq̄ p scribentes fuisse tactum.ꝛ qō supra dixi q̄ si filiꝰ mēte captꝰ nō habeat descendētes:sed solū fratres: pr̄ mēte capti tenet saltē vnū ex eis filio substituere:scz de vtrinq̄ ꝓiūctis sm guil. de cug.ꝓ quo facit text.in.d.l.humanitatis qui loquitur de illis qui admittuntur ad querelā:ꝛ fratres ex vno tm latere ꝓiuncti nō admitterent ad querelā.l.fratres.C.de inoffi.testa. Rayne.vero aliter dicit esse cōsiderandū q̄ aut exemplaris substitutio fit a pr̄e:ꝛ debēt substitui fratres cōsanguinei vel vtrinq̄ ꝓiuncti:aut fit a mr̄e ꝛ debēt substitui vterini vl vtrinq̄ ꝓiūcti vl alt ipsoꝝ i.d. l.hūanitat̄.ibi: testatoris vel testatricis.sm Alex.i dicta l.ex facto. Nec poterūt ceteri fratres mēte capti preteriti conqueri quo ad bona mēte capti per dictū.§.sed nec impuber̄. tum etiā quia fratribus nō cōpetit querela: nec ius dicendi nullū contra testamentum fratris:in quo reperiūtur preteriti quādo turpis persona nō fuit instituta:ꝛ in casu nostro nisi stātibus fratribꝰ extraneus fuisset substitutus: quia tunc omissa esset forma substitutionis ꝛ vitia

retur.idē cū Bar.tenent Bar.in.d.l.ex facto.licet Jmol.ibi cōtra.sed postea se correxit hic in pñti.c.idē cum Bar.tenet Sali.in dicta.l.hūanitatis.dubitans devnoan si pater substituit filio mēte capto nō illū fratrē quē substituere debet:sed aliū: an rumpat testamentū in totū:z reliquit cogitādum.sed Allexā.in.d.l.ex facto.respondet q̄ sic fm no.per Guil.z Bart.in d.l.fratres.C.de inoffi.testa.Sed vbiȳ de illis fratribus qui debēt substitui fuerit substitutus:ceteri preteriti testamentū

32 querelare nō possunt:vt dixi. ¶ Expmissis infert ibi Alex.q̄ appellatione fratris venit ex altero latere tm̄ cōiunctus: q̄ō an sit verum dicatis vt ibi per eum.

33 An pat subsituendo filio furioso possit matrē filij preterire.

33 ¶ Ad vnū tamē debetis aduertere:q̄ licet pater substituēdo filio furioso vnuz ex suis descendentibus liberis nō possit alios preterire aut indebite exheredare sine periculo testamēti.vt vidistis.s.Poterit tn̄ nō stātibus liberis nec fratribus mētecapti penitus extraneū exēplariter substituēdo matrē furiosi preterire: q̄ testamentū nō poterit impugnare.fm glo. in.§.qua ratione.insti.de pupil.substitu. q̄ vult q̄ pater necesse habet soluz duas personas filio mentecapto substituere:si extent:scz eius liberos vel fratres:alȝ potest quēlibet aliū substituere.z ita etiam tenuit Nicol.de matha.z Guill.de cug. quos sequitur bar.in.d.l.ex facto.z Joā. fa.in.d.§.qua ratiōe.z pau.in.d.l.humanitatis.z Jmol.hic:sed Bald.contra in dicta.l.humanitatis.ȳ si.septima differētia.argu.l.j.§.veteres.ff.de acquirē. possessio.que nihil facit:tamen pro eo facit: quia si frater de necessitate substitui debet mēte capto.vt dicta. l. humanitatis. multo magis mater cui in bonis filij debetur legitima:z sibi cōpetit querela inofficiosi testamenti.l.nam z si parentib⁹. ff.de inoffi.testa.sed fratri nō competit legitima nec querela.igit̄ ꝛc. ¶ Preterea nō est verosimile imperatorem in dicta.l. humanitatis.voluisse matrem furiosi excludere a luctuosa filij sui hereditate.argu.l.fi.C.de insti.z substi.z hanc opinionem finaliter videtur sequi Jason in dicta.l.humanitatis.iij.colum.z in dicta.l. ex facto.xiiij.colum.per rationem predictam.z eam tenet Ange.aret.in dicto §. qua ratione.iij.colū.in prin.versicu.decima quia pupillaris. vbi decidit:q̄ licet pupillaris expressa matrem excludat:tamen exemplaris expressa eam non excludit:quia quo ad substitutionem exemplarem faciendam mater est equalis patri.vt dicta.l. humanitat̄ ergo ab eo nō debet posse excludi.Cum par in parem nō habeat imperiū.l.nam z magistratus. ff. de arbi.z sic nō potest preteriri:immo si pretereatur substitutū excludet:z filio furioso succedet.tamē cōis opinio est cū glo.et Bar.quam tenent. Ang. Pau.et Alexan. ibi. Joan.fa.in dicto §.qua ratione:immo ipsemet Bald.in repetitione.c.si pater.cod.titu.lib.vi.z Alexan.in dicta.l.ex facto. xij.colum. Nam in hac substitutione imperator nō considerauit ordinem neq̄ modum succedendi ab intestato:ideo ter.in dicta.l.humanitatis. dicit quos voluit. Preterea in pupillari non attendetur matris preteritio.vt dicto.§.sed neq̄ impuberis:ergo nec in ista illi equiparata:z sic habetis qui possunt substitui exemplariter per patrez furiosi. Seipsos autem nō possent pater z mater substituere fm Bart.z docto.in dicta

34 l.ex facto.facit.c.fina.de institu. ¶ Secūdum caput huius tertij principalis articuli est de modo ꝓducendi hanc substitutionem exemplarē:quo ad sui substantiam. Pro quo dicendū est q̄ nos habemus exemplarē substitutionē expressam: que fit verbis expressis.z de illa an fieri possit nō est dubium.vt dicta.l.humanitatis.z dicto.§.qua ratione.sed de tacita an sit z fieri possit:multi dubitarunt.quidam em̄ dixerunt in vulgari expressa furioso facta contineri exemplarem ad exēplum pupillaris:que continetur sub vulgari pupillo facta.vt late diximus supra in materia vulgaris z pupillaris.alij vero vt Guil.z Rayne.dixerunt in vulgari filio furioso facta exemplarem nō contineri:z sic tacitam exemplarem inueniri nō posse allegant quia casum aduersam q̄ fortunam considerare nō oportet.l.inter stipulantē.§.sacrā.ff.de ȳbo.ob. Preterea duo specialia nō debēt concurrere circa idem.l.cū post.§.gener.ff.de iur.dotiū.z.l.ij.C.de dotis pmis.sed speciale est q̄ vulgaris cōtineat tacitā pupillarē:ergo nō debemus dicere q̄ aliud cōtineat speciale scz tacitā exemplariā.sed Bart. post Oldra.in.d.l.ex facto.dicit ꝓsiderādū esse si tēpore quo fit vulgaris substō filio:ille nō erat furiosus:z tūc nō continebit exēplarem tacitā:quia casum aduersamq̄ fortunā expectare nō licet.z ita intelligitur opinio Guil.z Bayne.sed si tēpore illo filius cui fiebat vulgaris erat furiosus:tūc in illa vulgari ꝓtinetur tacita exemplaris.argu.l.quoniā.z.l.si predia. ff.de rebus eoꝝ. Nam hic agitur de casu tam eminenti:z nō de casu futuro. Preterea licet duo specialia originē habentia ex eodez fonte z principio nō possint simul cōcurrere:tamē quando ex duob⁹ principijs originantur:tunc simul procedunt z ꝯcurrere possunt. vt.l.singularia.

34 Vide ℔ de tacita exēplari.

ff.si certum peta. maxime quia hoc casu duo specialia nunq̄ simul concurrunt q̄ ꝺdin locum habet pupillaris scilicet durante pupillari etate cessat exemplaria. per.l. qui habet.ff.de tutel. vn de restat. q̄ vulgaris furioso facta tacitam continet exemplarem:licut tacitam pupillarez idem tenent alij docto.z alexan.in dicta l.ex facto.z bald.in dicta.l.humanitatis. versicu.quinto principaliter queritur et tmo hic de hoc etiam plene habuistis supra in tracta.vulgaris z in tertio effectu illius circa finem quarti principalis arti-

35 Subvulgari et pupillari continetur tacita exemplaris.

35 culi. ¶ Similiter sub expressa pupillari continetur tacita exemplaris. secundū guil.z rayne.quia in habentibus simbolum facilior est transitus.l.in rem.§.item quecunq̄.ff.de rei vendi.vel dicēdū z melius secundum barto.in dicta.l.ex facto. q̄ aut pupillaris substitutio est facta furioso aut muto z surdo vl̄ prodigo cum limitatione temporis:z tunc si valere potest iure pupillaris: veluti si habet omnia essentialia pupillaris substitutionis valet:z post tempora pubertatis expirat omnis effectus talis substitutionis. argumento.l.si ita quis.ff.de vulga.z pupilla. aut talis substitutio est facta sine temporis prefinitione z limitatione:tunc si esset facta filio impuberi in patria potestate constituto valet infra tempora pubertatis iure pupillaris:postea vero valet iure exemplaris:substitutionis arg.l.centurio.ff.de vulga.z pupil.sed si infra tempora etatis pupillaris valere non posset vt pupillaris valebit eo modo quo poterit: z sic iure exemplaris.argu.l.gallus.ff.de libe. z posthumi.z viceuersa in expressa exemplari continetur tacita pupillaris si pupillo facta fuerit secundum bartol. in dicta.l.ex facto.z ibi Jmol.z alexan.et bald.in dicta.l.humanitatis.z Jmol.hic.

36 Etiam in expressa exemplari continetur tacita pupillaris.

36 ¶ Et sicut in expssa pupillari aut vulgari furioso facta continetur tacita exemplaris.z in expressa exemplari filio pupillo furioso facta continetur tacita pupillaris sic etiam reperio tacitam exemplarem probatam.vt.l.in testamento. C. de testamen. mili. velut testator instituit filium puberem furiosum:et alium puberem sane mentis:eosq̄ inuicez substituit. Si in dubio iudicandum est testatorem voluisse facere substitutionem ambobus equaliter:aut vulgarem:que pariter vtriq̄ conueniret.l.tam hoc iure.ff.de vulgari et pupillari z.l.cūctis.C.de impu berib⁹ et alijs substitutis vnde si postea isto filio pubere furioso mortuo alter probare poterit per coniecturas patrem voluisse euz admitti ex exemplari:certe tunc admittetur ex ea que dicitur ꝓbata:vt dicta.l. in testamento in fine.quia supradicte q̄ cōtinentur in vulgari aut pupillari dicuntur tacite seu presumpte:que pcedūt ex solaturis presumptione absq̄ eo q̄ aliter probentur.fm alex.in dcā.l.ex facto.ista aūt dicitur tacita probata.z pariter sicut est reperire vulgarē aut pupillarē partim tacitam z partim expressam quo ad verba. sicut sūt substitutiones in breuiloqua aut compendiosa contente:vt plene vidistis supra in materia vulgaris in.iij. pricipali articulo. ¶ Sic etiaz reperiri potest exemplaris partim tacita z partim expressa:veluti si testator duobus filijs mentecaptis heredibus institutis breuiloque substituat.puta sic dicendo:filios meos titium z Caium heredes instituo:z eos in uicem substituo.quo casu in hac breuiloqua comprehenduntur due exemplares vna in persona cuiuslibet.argu.dicte.l.iā hoc iure.z tales exemplares dicuntur expresse verbis generalibus z tacite verbis specialibus.quia in eis non reperiuntur verba spalia:quibus exemplaris fieri solet:q̄ sunt ista.si filius meus in furore decesserit:talis sit heres vel talē substituo. z de ista partim tacita z partim expressa in breuiloqua ꝓtenta videbim⁹ latius infra in materia substitutionis breuiloqua. similiter est reperire exemplarē substitutionem ptim expressam z partim tacitam quo ad casus:nam sicut vulgaris in vno casu concepta.puta si heres esse noluerit porrigit̄ ad alium:scilicet si heres esse nō potuerit:z econtra.vt.l.gallus.§.z quid si tm̄.ff.de libe.z posthu. z scripsi plene supra i materia vulgaris in quarto prin.ar. sic etiam erit in exemplari vt exemplaris facta in casu vnius furoris expresse porrigatur ad casum tacitum:scilicet alterius furoris.vt ibi dixi:z tenet bald.in.d.l.humanitatis.versi.quarto queritur vtrū exemplaria.z bar.in.l.j.ff.de vul.z pu.z sentit in.d.l.ex facto.z imo.hic ideo hec substitutio exemplaris facta furioso si in furore decesserit continet tacitam exemplarem:si a furore liberatus fuerit.sed prodigus decessit vel mutus z surdus:nam eo casu vocabitur substitutus ex tacita exemplari quo ad casus .secundum barto. in dicta.l.ex facto.ix.colum.per ter.in dicto §.z quid si tantum.z.l.fi.C.de institu. z substi.z cum eodem transit alexan. z ia son in eadem.l,ex facto.z hoc placet sali. in dicta.l.humanitatis. penultima colū. verlicu.sexto quero.si tunc erat furiosus z mutus scilicet tempore substitutionis: alȝ si tantum furiosus:ita q̄ non mutus: secus videretur quia de hoc casu non vī testator cogitasse:nec in cā hi duo casus videt̄ ꝓximitatē habere:z sic fi obstat.l.fi.

37 De exemplari partim expressa z partim tacita.

C.de insti.⁊ substi. Subiungens idē sali. ꝙ prima opinio videtur sibi equa: vbi venientes ab intestato fuerūt substituti: cū tunc eis non fiat p̄iudiciū: si veniant iure testati. Scđa est equior: quādo aliqui de instituēdis (quales sunt liberi aut fratres furiosi) nō sunt in rerum natura: ⁊ substituti sunt alij: qui ab intestato nō sunt successuri. vnde ne excludātur equius est vt substitutio ad istum passum nō porrigat: ⁊ dicit hanc suam distinctionem ꝯfirmari p.l.posthumus.in.j.versic.idem erit.ff. de iniusto rupto testa.⁊.l.hac consultissi-

38 Quartus principalis articul⁹ qualr h̃ substō cōueniat cuz pupillari ĩ effectu producti.

38 ma.§.fi.C.co. ¶ † Quartus principalis nunc se offert articulus: scʒ qualiter hec substitutio exēplaris ꝯueniat cum pupillari vl' discōueniat in effectu ꝓducti: idest an habeat eosdem effectus: quos habet pupillaris. nam imprimis substitutio pupillaris continet tacitam vulgarē: vt plene visuʒ fuit supra in materia pupillaris in sexto principali artic. Similiter pupillaris continet tacitam exemplarem: ꝓut vidistis.s̄.in ꝓximo articu. an etiam exēplaris facta puberi contineat tacitā vulgarem vel facta impuberi contineat tacitam pupillarem. ⁊ dicit bar. ꝙ sic in dicta l.ex facto.x.col.in fi. allegat.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pupil.substi.⁊.l.ij.C.de impube.⁊ alijs substi. quia cū in hoc nō reperiatur inter has substitutiones disconueniētia: erit in hoc similis pupillari: ma

39 An substitutio exẽplaris trahat ad oia bona furiosi sicut pris

39 xime quia est eadem ratio. ¶ † Secundus effectus pupillaris est. ꝙ trahitur ad oia bona patris ⁊ filij vndecunqʒ quesita. An idem sit in exemplari. ⁊ certe dicit bar. vbi.s̄. ꝙ aut est facta filio naturali et legitimo: ⁊ tunc trahitur ad oia bona sicut pupillaris.l.sed ⁊ si plures.ff. de vug. ⁊ pupilla. quia testamentum filij est. vt dicta.l.ex facto.⁊ dicta.l.humanitatis. etiā si facta esset in certa re tm̃ alio non dato substituto vniuersali.l.j.§.si ex fundo.ff.de heredi.insti. ꝑm sali.in.d.l.humanitatis. ⁊ alex.in.d.l.ex facto. ⁊ plene dixi.s̄.ĩ materia pupillaris. nam tunc substitutio in vna re trahitur ad omnia bōa: si vero facta fuerit p arrogatorem filio arrogato: tunc etiam conuenit cum pupillari: quia nō trahitur nisi ad bona arrogatoris tm̃: vt dicta.l.sʒ ⁊ si plures.§.in arrogato.⁊.l. si arrogator.ff.de adopt. et in exēplaria: que tacitam continet vulgarem: ⁊ in vulgari que tacitam continet exēplarem: de quibus.s̄.perinde putat dicendum sicut dictum fuit circa pupillarem in materia pupillaris in scđo effectu illi⁹. ⁊ quod dictum est substitutionem exemplarem extendi ad omnia bona filij furiosi est verum: si solus pater ei substituat. Si autem pater ⁊ mater ei substituerunt ꝓut quilibet eorum potest: vt dicta.l.humanitatis. tūc aut substitutio est facta a patre filio furioso quem habet in potestate: ⁊ tunc substitutio a patre p̄fertur cuʒ in eo concurrāt ius patrie potestatis ⁊ ius humanitatis: ita ꝙ talis substitutus habebit bona paterna: ⁊ furiosi aliunde quesita: preterqʒ a matre: ⁊ substitut⁹ a matre habebit bona materna. articul. substituti p patrem arrogatorem. ⁊ ita tenet etiam Jason in dicta.l.ex facto optime respondens ad rationes imo. contrarium tenentis. nā habere aliqd iuris plusqʒ alter semper operatur prerogatiuam maiorem.l.cum pupillũʒ.§.his qui ad maius tribunal.ff. de re iudica. aut substitutio est facta filio in patris potestate non constituto: ⁊ tūc substitutus a patre ⁊ substitutus a matre erunt paris conditionis: ideo substitutus a patre habebit bona paterna: substitut⁹ vero a matre habebit bona furiosi materna: ⁊ deinde illi duo substituti inter se diuident equaliter bona furiosi aliunde qsita ꝑm Nicola. de matha. quem finaliter sequitur bart. in dicta.l.ex facto.xj.⁊.xij. colum. subiungens idem esse vbi auus furiosi patern⁹ ei substituisset: ⁊ pariter ei⁹ mater: sicut dictum est de patre et matre

40 substituentibus. † Quotiens enim mente captus non est in patris potestate eq̄lis est pietas patris ⁊ mr̃is.l.furiose matris.ff.de cura.furio. ideo exēplaria que in pietate ⁊ humanitate fundatur pariter operatur facta a matre sicut a patre filium in potestate nō habente alibi tamē bal.in.l.j.ff.de senato.not.ex illo tex. ꝙ in substitutiōe exemplari hoc casu substitutus a patre prefertur substituto a matre

41 Dignior est hõ q̃ femina.

41 † quia dignior est homo qʒ femina data paritate dignitatis. facit qđ vult idem bal.in.l.j.vlti.col.C.qui admitti ad bon. pos. possunt. vbi dicit ꝙ si ex statuto in cōtractibus minorum requiratur cōsensus ꝓpinquorum seu coniunctorum sub illo masculino cōiunctoꝝ nō veniūt femine. quia dare cōsilium ⁊ auctoritatem interponere est virorum: ⁊ non mulierū.l. quidam decedens.§.papinianus.ff.de administra.tuto. qđ originē sumpsit tpe cecropis athenarum regis: cuius tēpore ciuitas illa athenarum fundata fuit ꝑʒ Uarronē vbi ilico ꝙ fundata per eum fuit inuēta fuit in vna parte ciuitatis arbor oliue: ⁊ in alia pte exiuit aqua miraculose. Ad causaʒ cuius ꝓdigij ⁊ quid hoc significaret rex Cecrops misit ad deū apollinē delphicū qui in delpho insula colebatur. qui consultus respōdit ꝓdigium illđ significare in electione atheniēsiū fore ciuitatem vocare nomine palladis: seu minerue: que tunc principalis colebat velut

dea sapiētie q̄ per oliuā significat quasi illa arbor ab instāti sue natiuitatis fuisset ei appropriata: vel eā nomie neptuni dei maris ⁊ aquaꝝ: qui per aquā in ciuitate ortā intelligebat: ⁊ q2 semp cōsuetū fuerat hoies in ꝯsilio vocare ⁊ feminas: Rex oēs cōgregari mādauit: in quo fuerunt hoies pro neptuno: et mulieres pro pallade: que cū esset vna plusqʒ hoies a maiori parte obtinuerūt ⁊ fuit ciuitas vocata athena: q2 pallas seu minerua in latino vocat athena in greco. Unde neptunus ea iniuria motus aquas laxauit per totū territoriū in maximā ei⁹ perditionē. pro quo placādo femie extūc fuerunt triplici pena afflicte. Primo ꝙ nūqʒ vocem in deliberatione ꝯsilioꝝ haberēt. ex quo etiā habuerūt romani ꝙ in legib⁹ ꝯdendis soli viri ⁊ nō femine vocarent. vnde papinianus in.l.j.ff.de legi. lex inquit est cōe preceptū viroꝝ prudentuʒ cōsultum. Scđo ꝙ nūqʒ ꝓles nomē matris portaret. Tertio ꝙ nūqʒ femina h̃ pulchro nomine athena vocaret. videatis Augu.li. xviij.de ciuit.dei. Unde restat moris esse feminā legē viris nō ponere: neqʒ distribuēdis regnis inuitis ꝓceribus asserere ꝑʒ gag.lib.iij.c.j. facit qđ singularit decidit idē Bal. nec alibi reperit in.c.ad audientiā.in fi.de rescrip. vbi si testator fratres suos reliqrit exequutores: lʒ al's appellatione fratris ꝯtineat soror.l.tres fratres.ff.de pactis. tm̃ hoc casu nō intelligitur de sorore: sed de masculis fratribus tm̃: q2 femina habet inualidū ꝯsiliū. vnde in officijs masculinū nō cōcipit femininū: tm̃ in nostra exēplari substitutione dicta.l.hūanitatis. habilitauit matrē. vt sicut pater possit filio exēplariter substi-

42 tuere ꝑm eū: † ita ꝙ appellatione parētum venit mater: sicut pater: vt substitutio ab vtroqʒ facta filio dementi ⁊ sui iuris pariter valeat. ⁊ hec vera vbi soli pa-

43 Quid si filius sane mētis testm̃ fecit deide eidē furioso facto pater substituit.

43 rentes ꝓuiderunt filio: † vbi ꝟo fili⁹ sui iuris ⁊ sane mentis testamētum fecisset: et demū eidē furioso effecto pr̃ substituisset: tunc aut pr̃ instōnē heredis p filiū factam expresse reuocauit ex iusta cā: puta quia institutus furioso insidias parauerat: ⁊ tūc substitutus a patre oia habebit aut institutionē factā p filiū nō reuocauit: sed simpliciter ei substituit: tūc quia testamentū filij ratū manet: ⁊ pariter substitutio a patre facta tenet causa humanitatis institutus per filiū ad bona filij: ⁊ substitutus a patre ad bona paterna admittetur. ita dicit singulariter sali.in.d.l.humanitatis.vij.⁊.viij.col. ¶ Unū teneatis mēti qđ cōcludit bar.in.d.l.ex facto.quē sequit Bal.in.d.l.humanitatis. vbi dici

44 An dissipator bonorũ possit filio suo substituere exẽplariter ⁊ q̃d de matre q̃ ad secūda trāsiuit vota.

44 tur † ꝙ si pater esset vilis ꝑsona dissipator ⁊ dilapidator bonoꝝ: quia sicut tūc ei denegatur administratio bonoꝝ filij in vita: ita etiā in morte vt ei exemplariter substituere nō possit.l.si cū dotem.§.eo autem tempore.ff.solu.matri.⁊.l.fi.C.de senten.pas. ⁊ hanc opinionē sequitur Alex. in dicta.l.ex facto.xv.col.in princi.⁊.viij. col.in fi. sed Ang.⁊ Jmol. ibi tenēt cōtrariū: ꝙ immo pr̃ q̄ʒtūcūqʒ vilis possit filio exemplariter substituere: sicut potest pupillariter ꝑm eos in.l.ij.ff.de vulg.⁊ pup. idem ange.in.d.l.humanitatis. ⁊ Jmol. hic de quo plene habuistis ĩ materia pupillaris in.iiij.prin. arti.⁊ in.vij.requisito. sed Alex.in.d.l.ij.vij.col.⁊.d.l.ex facto tenet ꝙ licet pater vilis ꝑsona substituere possit pupillariter ꝓpter rigorē patrie potestatis: nō tamen potest substituere exemplariter: cū sola humanitas hāc substitutioneʒ fundet que cessat in patre vili ⁊ dissipatore: ⁊ ita etiā tenet Bal.in d.l.humanitatis. Qđ est verū: etiā si patri nō fuerit per iudicē interdicta administratio bonoꝝ: q2 sola vilitas sine alia interdictiōe: lʒ nō repellat quē ab administratione bonorum suorū: tamen bene ipsum repellit ab administratione bonorum filij: a qua facilius pater repellitur. tex. est singu.in.d.l.fi. circa medium.C.de sentē.pas. facit.l.fi.C.de legi.tute. vbi administratio bonoꝝ ꝓpriorū nō prohibet minori curatorē nō habēti: sed bene sibi prohibetur administratio bonoꝝ alienorum. Or cogitetis dn̄i si possem⁹ opiniones cōcordare ꝓut eas ꝯcordaui.s̄.in.ij. principali huius substōnis arti. ꝟsi. scđo querit. ꝑm Ange.areti.in.§.qua ratione. insti.de pupil.substit.in.q. an mater. que ad scđa vota transiuit possit filio exēplariter substituere: vt dicamus ꝙ si vilis ꝑsona substituit filio: ita discrete sicut fecisset bonus paterfamilias: valeat substitutio. Si autē indiscrete aliquā vilē personam sibi similē ꝙ nō valeat substitutio. ⁊ ita poterūt verificari ⁊ ꝯcordari opiniones. in pupillari autē pōt indistincte substituere ꝓpter rigorē patrie ptātis q̄ hic

45 nō ꝯsiderat. ¶ † Tertius effectus exēplaris est quia sicut per expressam pupillarē mater pupilli excludit. vt.s̄.vidistis in materia pupillaris: sic etiā excluditur mater furiosi per expressam exēplarem. vt plene vidistis in tertio principali huius substōnis arti. ⁊ sicut mater pupilli nō excluditur p tacitā pupillarē a luctuosa filij successiōe. vt.l.fi.C.de insti.⁊ substi. pariter nō excludet per tacitā exēplarē mater furiosi per easdē rōnes nisi in casib⁹: in q̄bus presumpta volūtas testatoris ꝓbari posset ꝙ vellet matrē furiosi exclusi per tacitā pupillarē: q2 ex eisdē causis ex- 45 An per exẽplarem excludatur mater furiosi.

Universidad de D
Bibliot

cludetur per tacitā exemplarē per easdē
rationes ⁊ leges. vt plene dictū fuit. s̄. in
materia pupillaris tractādo tertiū effe-
ctum eiusdē. ⁊ ibi plene ita dicit bar. quē
oēs sequunt̄ in. d. l. ex facto. ⁊ ang. in. d. §.
qua rōne. ⁊ sali. in dicta. l. humanitatis.

46 Quintus et vlti. arti. qualit̄ hec substō ꝯueniat cū pupillari ī mō finiēdi.

46 ¶ † Quintus ⁊ vltimus articulus hu
ius exemplaris substitutionis est: quali-
ter conueniat cum pupillari in modo fi-
niendi: ⁊ dicatis ꝙ multis modis finitur
et extinguitur hec substitutio. quibus vi-
sis quisq̄ intelligere poterit in q̄bus con
ueniāt: ⁊ in q̄bus differant. nā si testamē-
tum parētis exēplariter filio substituētis
deficiat ex ꝑsona testantis: q̄ testamēti fa
ctionē nō habet: qd̄ ꝯtingit in multis. de
quibus per glo. ⁊ doct. in. l. si queramus.
ff. eo. et Panor. super rubri. s̄. eo. vel defi-
ciat ex defectu testamēti: vel quia rumpi
tur per querelā: vel ꝑpter hereditatē nō
aditā: vel a ꝓteritione posthumi: in oīb⁹
istis hec substō finitur: sicut pupillaris ꝑ
easdē rōnes ⁊ leges. de q̄bus vidistis. s̄.
in materia pupillaris in vlti. princi. arti.
Pariter sicut ibi dictū fuit pupillaris de
ficit q̄nq̄ ex defectu substituti: vel ex defe
ctu substōnis vel cōditionis substitutio-
ni adiecte: sic etiā finitur exēplaria. ideo
dicit sali. in. d. l. humanitatis. x. col. ꝙ te-
stamēto infirmato capitis diminutione.
insti. quib⁹ mo. testa. infir. §. alio. vel reuo-
catione aut cancellatiōe. l. prime. de his
qui in testa. delen. ff. vel substitutiōis ca-
ducitate substituto premoriente testatori
vel mētecapto: his oīb⁹ casibus extingui
tur hec exēplaris substō. Et idem si furio
sus cui facta est tpe dilucidi interualli eā
reuocauerit: ⁊ sibi nouū testamētū fecit.

47 Cessante impedimēto cessat hec substō.

47 ¶ † Preterea finit̄ ⁊ extinguit̄ hec sub-
stitutio cessante impedimēto: propter qd̄
facta fuerat: ideo si facta erat demēti vel
furioso aut muto ⁊ surdo siue prodigo: et
cesset demētia: furor: surditas: vel ꝓdiga
litas etiā cessabit substitutio q̄si cessante
causa cesset effectus. idē si minor viginti
annis per statutū testari ꝓhibitus effect⁹
fuerit maior: cessat hec substitutio sicut
cessat pupillaris per euentū pubertatis:
vt vidimus. s̄. in vlti. princi. arti. pupilla-
ris substōnis. Et intelligatis sane ꝙ ces-
sante impedimento vtputa furore cessat

48 Substitutio q̄ cessauerat ꝓpter furoris cessationem reassumit vires furore reuertente.

48 substitutio: sed nō extinguit̄: † ideo furo
re reuertēte substitutio reassumit vires:
cū nūq̄ fuerit extincta: nō facta differen
tia an ex noua cā morbi aut veteri: prout
faciebat bal. in. d. l. humanitatis. Si ta-
men illo medio tpe quo est sane mētis fu
riosus sibi testm̄ fecisset substitutio exem
plaris esset oīno extincta. per text. d. l. ex
facto. vbi ꝓbantur singula premissa. non
eñ debet testamēti factio auferri homi-
ni sane mētis. s̄m bar. in. d. l. ex facto. quē
ibi sequūtur Imol. Rapha. ⁊ Alexā. An
to. de but. ⁊ Imol. hic. lz Sali. aliter vi-
deatur distinguere in. d. l. humanitatis.
in. vi. oppo. Ange. aret. in. d. §. qua ratio-
ne. tenet distinctionē bal. finaliter tamen
reliquit cogitandū. subiūgens vbi. s̄. bar.
ꝙ si filius sui iuris fecisset testm̄ ante fu-
rorē eo postea effecto furioso nō potest ei
substitui a patre vel mr̄e. Sufficit eñ ꝙ si
bi fecerit testm̄: cuz testamenti factio sibi
non debeat auferri de iure per. d. l. ex fa-
cto: sed in hoc pūcto alio modo cōcludit
sali. quez recitaui ⁊ sequutus fui supra in
quarto arti. in scdo effectu huius substi-

49 Qualiter ꝙ reuertente furore substō cōualescit.

49 tutionis. † Et qd̄ dixi supra scilz ꝙ fu-
rore reuertente etiā substitutio que ces-
sauerat per sanam mentem vires reassu
mit est verum s̄m bar. si furor reuertatur
ante mortem testatoris: ita ꝙ tēpore mor
tis ipsius filius reputatur furiosus. ⁊ ita
tenet in dicta. l. ex facto. scdo principali
articulo. versi. quinto requiritur. allegat
l. ij. §. sed si extraneum. ff. de vulga. ⁊ pu-
pil. idem tenet Ange. aret. in dicto. §. qua
ratione. iij. colū. sed Alexan. in dicta. l. ex
facto. xvi. colū. prope finē tz ꝯtra Bar. di-
cens: ꝙ sufficit ꝙ furor qui cessauerat re-
uertatur ante mortem filij: de cuius sub-
stitutione agitur: quia cum hec substitu-
tio sit testamentum filij ⁊ non patris: po-
tius attēdimus qualitatē sue persone tē
pore mortis sue: q̄ȝ mortis paterne. Nec
obstat dictum Barto. quia illud verum
esset quando substitutio exemplaris ab
initio non teneret: puta quia facta fuit fi
lio sane mentis: quia tunc requiritur fu-
ror tempore mortis patris testatoris. Et
ita loquūtur iura per bar. allegata. Nos
autem loquimur quando substitutio ab
initio fuit valida: puta quia facta tempo
re furoris: qui postea cessauit. ⁊ demū re
uertitur quia sufficit ꝙ reuertatur ante
mortem filij: cui substitutio facta erat. nā
hoc casu facili⁹ reuiuiscit substitutio ab
initio valida q̄ȝ illa que nūq̄ fuit aliqua.
vt patet arg. l. posthum⁹. ff. de iniusto ru
pto testamen. de quo habuistis supra in
primo principali huius substitutionis ar

50 Substō exēplaris finit̄ ꝑ susceptionē liberorum.

50 ticulo. prope finē. ¶ † Similiter finitur
hec substitutio si filio furioso cui fctā est
substitutio nascatur filius naturalis ⁊ le
gitimus: puta ex matrimonio ante furo-
rem contracto: qui patri suo furioso non
reperitur substitut⁹: nec in aliquo institu
tus. nam ille talis testamentū rumpit: si-
cut rumpitur pupillaris si pupillus libe-
ros suscipiat. qd̄ raro cōtingit s̄m bar. in
l. in pupillari. ff. de vul. ⁊ pupil. in fi. cū cō
cor. alleg. ibi per alex. ⁊ in. l. humanitat̄.
prouiso tm̄ ꝙ ille filius sit sapiens: quia si

nasceretur demens et in dementia perse-
ueraret non rumperet substitutionē patri
suo factam: cum eo casu filij iam nati eaȝ
non rumperēt: si dementes essent vt. d. l.
humanitatis. dum dicit ibi sapientes. nā
talibus solus victus debetur secundum
magis cōmunē opinionē nō ꝙ sit necesse
eos substituere: vel in aliquo instituere: ⁊
ꝓuiso etiam ꝙ patri furioso non demen-
tes superuiuerent: quia si ante eorum pa
trem morerentur: substitutio patri facta
reconualesceret saltem de equitate preto
ria ꝑ. l. posthumus. ff. de iniusto rupto te-
sta. secundum bal. in. d. l. humanitatis. co
lum. fi. ⁊ iasonem ibi. ⁊ imol. hic. si autem
filio furioso nascerētur filij naturales tm̄
propter eos non rumperetur substitutio
exemplaris sicut nec pupillaris quia etiā
si furiosus non esset eorum pater non te-
neretur eos in testamento instituere per
glos. singularem in. l. j. §. j. ff. de bono. pos.
contra tabu. ⁊ multominus rumperetur
per filios spurios: vt plene dixi supra in se
ptimo principali articu. pupillaris substi
tutionis versi. item finitur. licet bar. in. d.
l. ex facto. tenuerit contrarium: motus ꝙ
furiosus contrahere non potest matrimo
nium: ⁊ sic habere non potest naturales
⁊ legitimos. sed hoc non est bene dictum
quia ante furorem poterat matrimoniuȝ
contraxisse: ⁊ in dementia liberos suscipe
re. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vł
alie. iuris. nec obstat ꝙ filij naturales tm̄
faciunt deficere substitutionē alicui factā
si absq̄ liberis decesserit. l. ex facto. §. ex fa
cto. ⁊ §. si quis rogatus. ff. ad trebel. quia
loquitur in dispositione testatoris. secus
quando fili, ex dispositione legis faciunt
deficere substitutionem: vt in casu in quo
deficit substitutio; per susceptionem libe-
rorum ex dispositione dicte. l. ex facto. ff.
de vulga. ⁊ pupil. quia tunc non sufficiūt
naturales tantum: aut spurij. per text. in
l. generaliter. §. cum autē. C. de insti. ⁊ sub
sti. s̄m bal. in. l. nec ei. §. eorum. ff. de adop.
⁊ dicta. l. humanitatis. ⁊ ibi iason vltima
colum. ⁊ in dicta. l. ex facto. xviij. colum.

51 Vltimo finitur hec substitutio propter penā eius cui fit.

51 ¶ † Postremo finit̄ hec substitutio ex de
fectu eius: cui ē facta. ideo si prodig⁹ cui
facta fuit commiserit delictum propter
quod fuerit deportatus: vel seruus pene
effectus: intelligendo ꝙ prodigus oblige
tur ex delicto iuxa plene nota. per docto.
in. l. si quis in tantā. C. vnde vi. ⁊ in. l. is
cui bonis. ff. de verbo. obli. vel si furiosus
cui substitutum est deliquerit tempore di
lucidi interualli: ⁊ fuit deportatus: vel re
ligiosus effect⁹: extinguitur exemplaris
substitutio s̄m bar. in dicta. l. ex facto. §. j.

52 Hec substitutio est species de per se distīcta ab alijs substitutionibus.

52 in fi. quē ibi sequūtur omnes. ¶ † Ex his
omnibus supradeductis junctis his que
fuere superius declarata in materia vul-
garis ⁊ pupillaris substitutionum clare
constat hanc exemplarem substitutioneȝ
non esse vulgarem: nec pupillarem: aut
compendiosam: sed esse spēm substitutio
nis de per se ab alijs distinctam ⁊ differē
tem: natura enim eius in plerisq̄ est sicut
natura pupillaris: ⁊ interdum sicut natu
ra vulgaris substitutionis. naturam vero
fideicommissarie non habet: quia ista est
directa: ⁊ fieri potest in legitima: immo in
bonis proprijs filij dementis: furiosi: mu-
ti: ⁊ surdi: aut prodigi: vt. s̄. vidistis: sicut
fieri potest pupillaris: sed fideicommissa-
ria nūq̄ fieri potest in legitima: vt hic in
c. nostro ⁊. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. vi
deatis que dixi in materia pupillaris in
quarto principali arti. ⁊ in. vj. requisito in

53 Hec substitutio nō est vulgar̄ imo differt ab ea in decem.

53 fi. ¶ † Nam imprimis non est vulgaris:
imo ab ea differt formali cōceptione: quo
niam illa ita concipitur si heres non erit:
hec vero ita concipitur: si non sane men-
tis decesserit: vel si in alteratione mentis
permanserit: vel si intestabilis decesserit:
aut verbis similibus quia non tantū cu-
ramus verba q̄ȝtum mentem. C. eo. l. qm̄
indignum. ¶ Scdo differt conditionis
impletiōe quia vulgaris habet in se duo
capita. si heres nō erit: quia noluerit: ⁊ ꝙ
nō potuerit. sed in exemplaria subaudiri
non potest conditio voluntatis: vel nolū
tatis. cum illa nisi in sapiente non cadat
quinimo q̄ȝprimum sapit finita est substi
tutio exemplaris: que per sanam menteȝ
expirat: vt. d. l. ex facto. ¶ Tertio differt
hereditatuȝ acquisitione: quia per exem
plarem due hereditates queruntur. s. he
reditas substituentis: ⁊ filij cui substituit̄:
sed per vulgarem queritur sola hereditas
testatoris substituentis. l. fi. C. de institu. ⁊
substitu. ¶ Quarto differt in qualitate
substituendorum: quia vulgaris substitu-
tio potest de omnibus fieri: sed exempla-
ria tantum fit de certis personis: puta fi-
lijs: aut fratribus furiosi: vt dicta. l. hu-
manitatis. ¶ Quinto differt in qualita-
te testatorum: quia vulgaris fit ab omni
testatore: exemplaria a solis ascendenti-
bus quoniam de illis tantum loquitur.
dicta. l. humanitatis. ¶ Sexto differt in
qualitate heredis: quia omni heredi po-
test vulgariter substitui: sed exemplarie
non potest substitui: nisi mente carenti-
bus vel a natiuitate vel per accidens.
¶ Septimo differt: quia vulgaris ex-
pressa tollit existentiam sui heredis: vt
plene dixi in quinto principali articulo
vulgaris substitutiōis ⁊ in vltimo effectu
eiusdem sed in exemplaria secus: quia in
dubio non vr̄ testator dare velle heredi li
cētiā abstinēdi: vt. l. cū q̄dā. C. de necessa.

Universit... Bibl...

seruis heredi. insti. in rōne sui. ¶ Octa-
uo differt in hereditatis transmissione
q: exemplaria nō derogat transmissioni
ſ; vulgaris expressa ſ; nō deroget iuri de
liberādi qđ a quocūq; etiā extraneo trāſ-
mittit̄.l.cū antiquiorib⁹.C.đ iure delibe.
⁊ dicā plene infra: mortuo itaq; testatore.
ij. vbi tractabo materiam suitatis ⁊ iuris
trāsmittendi: tn̄ derogat suitati: vt ibi ple
ne dicā. ¶ Nono differt: q: vulgaris pt q̄-
relā inofficiosi testamēti ipugnari: sec⁹ in
exēplaria aut pupillari .l. papinian⁹.§.ſ;
nec impuberis.ff.de inoffi.testa. ita elegā
ter dt bal.i.d.l.humanitat;.ꝟsi .veniam⁹
ad qōnes. ¶ Decimo differt: q: vulgaris
substitutio fieri pt p matrē filio ab intesta
to venienti.l.si qs ita heres instituat̄ si legi
timus.ff.de hered.insti. secus in exēplari.

54 Hec substitutio non est pupillaris sed ab ea differt in pluribus.

54 ¶ † Scđo principaliter dico q hec sub-
stitutio nō ē pupillaris: imo differt q̄plu
rimū ab ea. ¶ Primo rōne generali: q: il
li est similis: ⁊ nullū simile est idē.l.qđ ner
ua.ff.depositi. ¶ Scđo specifice differt
ab ea in modo ⁊ forma faciēdi: q: illa fit:
si decederet fili⁹ in etate pupillari. hec ꝟo
si decesserit in furore: vel non sana mēte.
¶ Tertio illa fit pupillo tm̄: hec fieri pōt
adulto. ¶ Quarto illa fit filio i ptāte exi
stenti: hec vero etiā fit emācipato: imo fi-
lio naturali tm̄. ſm bar. ⁊ nō bene ſm cō-
munē opinionē: vt supra vidistis: ⁊ fit per
matrē q̄ liberos nō h; in ptāte. ¶ Quin
to illi etas finem imponit: huic sanitas.
¶ Sexto illa pupillo fieri pt ēt exhereda
to.l.morib⁹.ff.de vul.⁊ pu. hec nō: q: tex.
dt q saltē legitiā d; furioso relinq̄. ¶ Se
ptimo in pupillari possunt oēs idifferēter
substitui: ſ; nō in ista: ſ; soli liberi vel fres
furiosi si extent. ¶ Octauo differūt noīe:
q: illa vocatur pupillaris: hec vero dr ex
emplaris: iō censetur realiter differre spē
⁊ re.l.si idē.C.de codicil. sicut alie plures
differētie: q̄ ex supradictis possunt facili-
ter elici. ita notabiliter dt sali.in.d.l.hūa-
nitatis. quita col. ⁊ iason penultima col.

55 Hec substitutio non est breuiloq̄ imo ab ea differt in pluribus.

55 ¶ † Tertio principaliter dico q nō ē sub
stitutio reciproca seu breuiloqua, q: illa fit
plurib⁹: hec ꝟo vni. Preterea i illa substi-
tui n̄ possunt nisi heredes istituti. ſ; in ista
substitui possunt etiā nō instituti: de quo
plene dicā infra, prima substitutiōe: ex q̄-
b⁹ clare cognoscetis plures alīs differen-
56 tias. ¶ † Quarto principaliter p; q hec
substitutio nō ē cōpēdiosa: q: illa in paga
no.i.nō milite vel expirat pubertate eius
cui fit: vel valet iure fideicōmissi. vt.l. pci-
b⁹.C.de impube.⁊ aliis substi.⁊ in milite
more militari testante, post pubertatē va
let iure directo in bonis tm̄ testatoris.l.
centurio.ff.de vul.⁊ pu. hec aūt valet post
pubertatē quocūq; tpe iure directo ēt in

26 Substitutio exemplaris non est compēdiosa sed ab ea dif-

bonis furiosi. vt.d.l.hūanitatis. Preterea
differt in forma faciēdi: q: ista fit si nō sa-
ne mentis decesserit: illa vero qñcūq; de-
cesserit: nulla de sanitate mētis facta mē
tione. ⁊ illa homini sane mētis fit. hec ve-
ro homini insane mētis. ⁊ illa mors illius
cui fit finē imponit: huic vero sanitas mē
tis. ſ; sali. vbi supra. quare cōcludet̄ hanc
exemplarē substitutionē a singulis aliis
plurifarie differentē esse de p se substitu-
tionis spēm: ⁊ hec de ipsa sufficiant iam
dicta.

Varta substitutio dicit̄ breuiloq̄ seu reciproca: † q̄ fit si testator pluribus heredibus institutis dicat. vos inuicem substi-
tuo: vel eos inuicem substituo aut dicat
quicunq; eorum decesserit sine liberis al-
ter sit heres, vel alterum substituo.ff.de
here.insti.l.titius.cū.ll.sequentibus, ⁊.l.
cum in testamento.§.hec verba.⁊.ff.de le
ga.primo.l.si fundum sub conditione.§.
his verbis. vel sic heredes meos titium ⁊
caium instituo: ita q si quis eorum deces-
serit, bona mea ad alterū perueniant. nā
his omnibus casibus erit substitutio di-
recta. secundum guil.de cugno quem se-
quitur bartol.in.l.lucius.ff.de vulgari et
pupilla. quia licet vltimo casu sit facta
per verba communia: tamen intelligitur
directa.l.heredes mei.§.cum ita.⁊.l.he-
redibus.§.fin.ff.ad trebel.⁊.l.si ita fuerit.
ff.de lega.iij.⁊ tenet bald.in.l.fi.C.de sa-
crosanct.eccle.⁊ in.c.si pater. infra eodē
titulo.li.vi.⁊ ange.in dicta.l. precibus. et
alex.i.d.l lucius. vbi aūt testator diceret:
quicunq; heredum meorū decesserit sine
liberis alteri restituat hereditatē: eēt sub
stitutio reciproca fideicōmissaria.l.iube-
mus.C.ad trebel. secundum sali.in.l.in te
stamento.C.de testamen.mili.⁊ ange.in
.§.⁊ plures. institu. de vulgari substitu.
2 vbi dicit. † q semper illa substitutio di-
citur breuiloqua seu reciproca: quotiens
in vna conceptione verborum plures
hincinde substituuntur. et hec substitu-
tio a lege ⁊ iurisconsulto modestino voca
tur reciproca in.l.iam hoc iure.ff.de vul-
ga.⁊ pupillari. Et ratio est: quia primo

1 Hic incipit tractat⁹ breuiloq̄ seu reciproce substitutionis.

1 De forma faciendi hāc substitutionē.

2 Quare hec substitutio vocatur reciproca aut breuiloqua.

dictum repetitur ⁊ reciprocatur ac flecti-
tur in seipsum: nam repetit ⁊ reciprocat ꝑ
sonas ⁊ institutionem precedentem refle
3 ctit in seipsas: † maxime quando in sub-
stitutione apponitur dictio inuicem: que
inter se facit reflexam geminationem. in
stitu. de aucto. tuto.§.ij.⁊ de legi. agna.
succes.§.j.⁊ quibus mo. tollitur oblig.§.j.
et.l.j.ff.de compensa. a glosatoribus ve-
ro ⁊ antiquis patribus vocata est breui-
loqua: ⁊ ita eam vocat glo.in.l. lucius.ff.
de vulga.⁊ pupil. substitutio. in principio
⁊ hoc ideo: quia vt dictum est verbis fit
breuibus. ita q sub ꝟborū breuitate plu
res substitutiones cōprehendit.l. cum in
testamēto.§.hec verba. ibi: breuiter substi
tuit.ff.de heredi.insti. Sed verbum, reci-
proca est huic substitutioni magis ppriū:
quo vtitur.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pu
pil.⁊ hoc ex eo: quia istud verbū (recipro
ca) nec actu nec habitu conuenit: nisi isti
substitutioni: nec alteri potest adaptari.
Sed terminus (breuiloqua) quasi sub bre
uitate verborum multas continet substitu
tiones: conuenit cōpendiose substitutio-
ni: que etiam compendiosa dicitur quasi
sub verborum compendio plures cōtinet
substitutiones: vt videbitis in materia cō
pendiose. Vnde richar. de sali. sic etiā de
4 scribit. † Substitutio reciproca seu breui
loqua est: que breuiloquio substitutiones
continet plures equaliter et reciproce. io
sequendo singula dicte diffinitionis ver
ba ⁊ super singulis materias adiacentes
situando declaremus hāc substitutionē.
dicitur enim imprimis q reciproca substi
tutio est: que breuiloquio ideo dicit̄ bre-
uiloquio: quia breuib⁹ fit verbis ⁊ loque-
la. vt dicto.§.hec verba. nam breuius plu
res heredes instituti non possent substi-
tui: q̄; dicendo: vos inuicem substituo. vel
eos inuicem substituo. vel aliis modis. s̄.
in pri. recitatis. Tunc enim videretur sub
stitui vnus, alteri: ⁊ ecōuerso vicissim. ita
q vno eorum mortuo ante aditam here-
ditatem vel hereditatem recusante reliq̄
coheredes ad partem illius vocabuntur
omnes ⁊ quilibet pro ea parte p qua for-
te fuerāt, a testatore expressim substituti.
5 ¶ † Si autem testator non expresserit: et
omnes fuerant equaliter heredes institu
ti: etiam videbuntur equaliter substituti.
Sed si inequaliter fuerāt instituti: ad par
tes premouētis vel hereditatem recusan
tis ceteri vocabuntur pro his partibus
pro quibus fuerant instituti, nā portiones
in institutione adiecte intelligūtur in sub-
stitutioe reciproca tacite repetite: taliter
q tribus heredibus institutis vno in se-
misse: altero in triente: alio vero in sextan
te: si primus heres mouatur: ita q in ei⁹

4 Descriptio huius breuiloque substitutionis.

5 Plures heredes inuicē substituti censentur esse pro his partib⁹ substituti p q̄bus instituti erant.

persona ⁊ parte sit locus substitutioni: re
liqui duo ad partem primi heredis pre-
mortui vocabuntur: prout instituti fuerūt
scilicet, secūdus heres in quatuor vnciis:
et tertius in duabus: prout instituti fue-
rant. quia partes adiecte in institutioni-
bus primis repetite censentur in substitu
tionibus.l.j.C.de impube.⁊ aliis substitu.
6 ¶ † Attamen vt perfecte hanc materiā
habeatis facio sex casus. nam aliquādo
pluribus heredibus institutis substitu-
tio fit nominibus appellatiuis. aliquan-
do fit nominibus propriis. aliquādo mi-
xtim. aliquando fit nominibus indiscre-
tis. aliquando quidam substituuntur no-
minibus propriis: et quidam nominibus
appellatiuis. aliquando sumus in dubio.
7 ¶ † Primo casu quando substitutio fit
nominibus appellatiuis: veluti testator
pluribus heredibus institutis dicit si con
tingat aliquem de heredibus institutis
nō esse heredē meū: alios heredes meos
ei substituo. hic enim dum dicit heredes
meos. testator vtitur verbis appellatiuis.
Quo casu isti sic simplr substituti alia nō
facta partium assignatione intelliguntur
substituti p tot partibus in quibus fue-
rant instituti. vt dicta.l.j.cum concordan
tiis ibi in glo. allegatis. ⁊ hoc verum: nisi
in substitutione esset omnibus equaliter
onus iniunctum. quia tunc ratione one-
ris equaliter iniuncti: presumuntur equa-
liter substituti non attentis partibus sub
stitutionis.l.quotiēs.ff. ad trebel. vel nisi
aliqui ex his heredibus essent a testatore
coniuncti re ⁊ verbis: vt quia testator in p̄
ma institutione duos simul ⁊ cōiunctim
instituerit in vna parte: q̄ casu licet postea
heredes adinuicem substituerit: tamen si
alter ex istis coniunctis decedat admitti
tur primo reliquus ꝯiunctus. sed si ambo
coniuncti decederent: tūc ceteri heredes
equaliter admitterentur. per tex. singula
rē in.l.coheredi.§.qui discretas. vbi ray.
nicola.de neapol.bal.⁊ alii.ff.de vul.⁊ pu
pilla.⁊ est communis opinio de quo per
barto.in dicta.l.lucius. illo eodem titu.in
vltima qōe.bald.ange.⁊ sali.in.l. in testa
mento.C.de testa.mili. nam tunc partes
assignate in institutiōe, repetite intelligū
tur in substitutione: nisi coniunctio facta
per testatorē aliud inducat: vt ibi videa
tis que dicam.i.ea. substitutione. in ver-
bo: equaliter. in pricipio. Coniunctio au
tem sanguinis puta quia essent duo fra-
tres in eadem portione instituti hoc non
induceret: vt dicta.l.lucius. vel nisi ⁊ ter-
tio quando parti heredū esset facta sub
stitutio directa vel fideicommissaria: ⁊ nō
omnibus. Quo casu etiam testator sub-
stituendo non videtur respectū habuisse

6 Vid pulcra p intellectu.l.j.C. de impube. ⁊ aliis sub.

7 Quid si plures heredes reciproce substituūt̄ sub noibus appellatiuis.

Universidad de De... Bibl...

ad partes hereditarias ita probat tex.in
l.turpia.§.fi.ff.de lega.j.fm iasonē:lz glo.
τ cõmuniter docto.ibi aliter intelligant
illum text.sed cum violentia. Ex his da-
tur decisio per bar.in dicta.l.lucius.circa
3 fi.† q si pater habens duos filios ex pri
ma vxore:τ duos ex secūda eos instituat
τ inuicem substituat:q vno prime vxoris
repudiāte omnes ceteri admittentur ad
partem repudiantis:non habita ratione
ad coniunctionem sanguinis:que est ma
ior in fratre prime vxoris:q̄ʒ alijs ex secū-
da.ita tenēt Bald.τ nicola.de neapol.in
dicta.l.iam hoc iure.τ alexan. in dicta.l.
lucius.Jmol.τ paul.in dicto.§.qui discre
tas.bald.ange.sali.τ ludo.in dicta.l.in te
stamento.C.de testa.mili.nam hec substi
tutio est surrogata loco iuris accrescēdi:
vt dicto.§.qui discretas.Or in iure accre-
scendi omnes pariter admittuntur.l.titio
vsufruct.§.j.ff.de vsufruct.ergo τc.Pre-
terea tantam affectionez habuit testator
ad filios secundi matrimonij:sicut ad fi-
lios primi.ergo pariter debēt admitti.fm
ange.areti.in dicto.§.τ plures.in fi.instit.
9 de vulga.substitu.¶† Secundo casu pn
cipali scilicet quādo substitutio facta est
nominibus proprijs:tunc partes adiecte
in institutione nō intelliguntur repetite
in substitutiōe:immo ex substitutione vo-
cabuntur equaliter non attentis portio-
nibus hereditarijs.l.nōnunq̄ʒ.ff.ad treb.
τ ratio differentie est duplex:quia quan-
do substitutio fit per nomina propria:tūc
persone enumerant portiões.τ sic nō ha
betur respectus ad portiones sed ad per
sonas.fm bal.in dicta.l.j.Preterea quan
do substitutio fit nominibꝰ appellatiuis:
fit sub vnitate sermōis absq̄ʒ interpōsitio-
ne copule.nam tunc dicit heredes meos
substituo.sed quando fit per nomina pro
pria:necesse est q interponat copula:vel
10 punctꝰ eiꝰ loco.† Or de natura copule
est distribuere vim vbi equaliter inter per-
sonas copulatas.l.reos.§.cuz in talibus.
ff.de duo.reis.l.j.τ.ij.C.si plures vna sen-
tentia condemnat fue.Copula ergo que
cadit necessario inter ista nomina ppria
operatur vt equaliter ad substitutionem
admittātur.fm Rapha.fulgo.in dicta l.
C.de impube.τ alijs substitu.hinc est:q si
essent duo heredes eiusdez nois proprij:
τ testator diceret titios substituo:qr tunc
inter eos non cadit copula seruaret.d.l.j.
vt portiões instōnis cēseantur repetite in
substōne.per tex.not.in.l.si heredes noia
tim.in vbo:enumerati.iunctis dictis ibi
per barto.ff.de lega.j.τ hec differentia in
ter nomina propria τ appellatiua pcedit
in institutionibus τ substitutionibus:secꝰ

9 Quid si heredes reciproce substituāt sub noibus proprijs.

in pluribus legatarijs inuicem substitu-
tis:qui semper in viriles τ equaliter vidē
tur substituti.per tex. singularem in.l.vni
ca.§.sed vt manifestius. iuncta glo.ibi in
verbo:pro virili.C.de cadu. tollen. quem
ibi ad hoc multum ponderat paul. τ hoc
verum:nisi onus intrinsecum de restitu-
tiōe ipsiusrei legate aliō induceret fʒ gl.
11 ibi.¶† Tertio casu quādo substitutio fit
mixtim scilicet τ nominibꝰ proprijs τ ap-
pellatiuis:debet attendi que nomina pre
cedant.quia si nomina propria preponū-
tur:vt quia dicitur titium Caium τ seiuz
heredes meos inuicez substituo:tūc equa
liter substituti intelliguntur.secus si prece
dant nomina appellatiua:vt quia testa-
tor dixit suprascriptos heredes meos ti-
tium seium et Caium inuicem substituo.
quia tunc pro portionibus hereditarijs
et non equaliter censentur substituti.fm
bal.in dicta.l.j.τ probat tex.in.l.si seruus
communis.la vltima.ff.de stipula.seruo.
τ est glo.in.l.ita liber.§.fina.ff.de sta.libe.
τ sentit glo.in dicta.l.nonnunq̄ʒ.idez bal.
in dicta.l.turpia.§.fina.sicut in alio simili
deciditur.in.c.quoniam abbas.de officio
12 delega.¶† Quarto casu quando sub-
stitutio fit nominibus indiscretis:puta fi
lios fratres vel nepotes institutos inuicē
substituo.tunc idem est ac si fieret nomi-
nibus appellatiuis.quia omnes sub vni-
tate comprehenduntur.tex.est singularis
fm Barto.ibi in.l.lucius.§.meuia.le.ij.ff.
ad trebel.τ probatur in.l.si heredes nomi
natim.τ ibi barto.ff.de lega.j.quod est ve
rum fm iasonem in dicta.l.j.quando oēs
comprehenderentur sub vno nomine ex
istis indiscretis:puta quia omnes essent
fratres vel nepotes:et testator diceret:ne
potes inuicem substituo:quia tunc omes
veniunt sub vnitate siue copula τ locum
habet dictus.§.meuia.sʒ vbi ex institutis
heredibus aliqui essent filij aliqui nepo-
tes:τ aliqui fratres:ita q omnes sub vna
nominis vnitate comprehēdi nō possent
sed esset necesse q plura ac diuersa nomi
na indiscreta mediante copula appone-
rent:vt quia testator diceret fratres meos
τ filios ac nepotes substituo. tunc locum
non haberet dictus.§.meuia.per ea que
dicta fuerunt supra in secundo casu.τ ita
13 nouiter limitat text.illum.¶† Quinto
casu quando aliqui ex substitutis vocati
essent nominibus proprijs:aliqui vero ap
pellatiuis:tunc fm Salice.post Bartol.
illi qui vocati essent nominibus proprijs
intelligerentur vocati in viriles et equa-
les portiones.:q̄ʒuis inequaliter institu-
ti reperirentur.Alij autem vocati cen-
sentur pro portionibus hereditarijs.

11 Quid si heredes reciproce substituāt mixtim noibus pprijs τ appellatiuis.

12 Quid si heredes reciproce substituāt noibus idiscretis.

13 Quid si aliqui heredū reciproce substituantur noibus pprijs τ aliqui nominibꝰ appellatiuis.

14 ¶†Sexto τ vltimo casu quando esse-
mus in dubio:ita q non appareret qui
bus nominibus heredes fuerunt substi-
tuti:quia forte testes qui presentes fue-
runt in testamēto nō recordantur:vel qr
forte testator in superioribus partibus te
stamenti vsus fuit aliquādo noibus pro-
prijs:aliquādo appellatiuis.deinde di-
xit quos inuicē substituo:tunc idē erit ac
si per noia appellatiua substituti essent.
et sic pro portionibus hereditarijs substi
tuti intelligūtur.in.l.si plures.ff.de vulg.
et pupil.quā ad hoc no.bar.in.l.precedē
ti.qui cum plures.eo.titu.τ bar.in.l.an-
tepenul.ff.de duo.re.Bal.Sali.τ Pau.
Alexan.τ Jason.τ Ange.areti.in.§.τ si
ex disparibus.institu.de vulg.substi.vbi
subiūgit q si plures fuerunt simul noiati
in substitutiōe τ titius separatim:oēs ta
men per noia propria:tunc ille titius se-
paratus habebit in substitutione dimi-
diam/τ ceteri omnes alij etiam per no-
mina propria nominati habebunt reli-
quam dimidiam.vt est casus in.l.qui li-
beris.§.fina.cum.l.sequenti.τ ibi docto.
ff.de vulga.τ pupil.quā quidem dimidiā
postea illi simul plures diuident inter se
viriliter.secus si per nomina propria fuis
sent nominati:sed per dictionē quisquis
heres erit τc.quia tunc illam dimidiā in
ter se diuident pro portione hereditaria:
vt est casus singularis in.l.fi.C.de impu-
be.τ alijs substi.τ ibi per docto.que om-
nia notabilis in cōmendationem huius
15 breuiloque substitutionis.† Ex quibus
restat q hec substitutio breuiloqua plu-
res continet substitutiones:et partes in
substitutione assignatas tacite repetit in
ipsa. ¶ Substitutiones.ideo dicitur
ad differentiam heredum institutionis
in qua talis reciprocatio cadere non po-
test.¶ Plures.ideo dicitur ad differen-
tiam vulgaris pupillaris et exemplaris
substitutionū:in quaꝝ singulis nō semp
ptingit q plures cōtineāt substōnes.sed
hec breuiloqua nūq̄ʒ vnā tm̄ τ singularē
sed ad minꝰ duas vel plures cōtinet sub-
stitutiones.nā interdū cōtinet duas tm̄:
interdum quatuor:interdum sex:aliquā-
16 do octo:vel plures.¶† Primo dixi q
interdum continet duas tm̄:scilicet vul-
gares vt quando fit duobus extraneis
vel maioribus:idest puberibus.sanis q̄-
bus conuenire nō potest pupillaris nec
exemplaris:tūc eīm qr vtriq̄ʒ cōuenit vul-
garis:q̄ sui natura oībus de vulgo fieri
pōt.vt dixi.s.in materia vulga.in.iij.pn.
arti.talis substō breuiloqua nō ptinebit
nisi vulgarē in psona cuiuslibet heredūz
inuicem reciproce substitutorū.cum cete-

15 Nō pōt esse qn hec substō plures ptineat substōnes.

16 Vide qn hec substō ptinet duas vulgares tm̄.

re substitutiones supradicte eis non con
ueniant.quia non sunt pupilli:nec in po-
testate:nec etiā dementes:aut furiosi:mu
ti:τ surdi:vel pdigi.ideo est magna que-
17 stio.† an tunc in tali breuiloqua conti-
neatur fideicommissaria substitutio:quia
sicut vulgaris ꝯuenit vtriq̄ʒ substitutoꝝ:
quibus nō conuenit pupillaris nec exem
plaris:sic etiam eis conuenit et in eorum
personis eadem et fieri potest fideicom-
missaria.institu.de pupilla.substi §.extra
neo.quia licet extraneis aut puberibꝰ sub
stitui nō possit directe vltra casum vulga
rē vt ibi:tm̄ bene potest eis substitui indi-
recte p fideicō.Unde postq̄ʒ substitutio
fideicōmissaria cōuenit illis:videt q tūc
breuiloqua eā comprehēdat sicut vulga-
rem:ita vt postq̄ʒ heredes erunt τ sic expi
rata vulgari quandocūq̄ʒ postea morian
tur:locus sit fideicōmissarie substōni:in q̄
puncto sic ꝯcludit Ange.areti.in.§.τ plu-
res.insti.de vulg.substi.sequendo bart.in
dicta.l.lucius.vbi ang.τ imol.τ sali.in di
cta.l.in testamento.Or aut substitutio re
ciproca fit in codicillis:et clarum est q cō
tinet fideicommissariam:cum in codicil-
lis non possit directa institutio heredum
aut substitutio fieri.l.hereditatem.C.de
codicil.in quibus hereditas dari directe
vel auferri non potest nisi cōsuetudo hoc
permitteret vel statutum.fm bald.in.l.de
18 quibus.ff.de legi.† Et idem in patre in
ter liberos testante:et eos breuiloque sub
stituente qui si duobus impuberibus fi-
lijs in potestate existentibus substituat
breuiloque in codicillis in tali substitu-
tione continebuntur directe substitutio-
nes:non obstante dicta.l.sceuola.in qua
ideo substitutio directa non valet:qr testa
tor nō poterat in codicillis directo substi
tuere.Unde ex quadā equitate interptat
valere iure fideicōmissi.sʒ vbi pater inter
liberos in codicillis disponit potest inter
liberos suos directo substituere:vt pbat
tex.p quē in nr̄is terminis hoc tenet bar.
in.l.militis codicill's.in punc.ff.de testa.
mili.vbi sicut miles potest in codicillis di
recto substituere:ex eo quia in milite de
suis bonis disponente seruatur nudū ius
gentiū:sic etiā poterit pater:in quo nudū
ius gentiū seruatur directo disponere:et
ita dt bar.ibi obtinuisse cōtra oēs aduo-
catos:τ cū sequūtur indifferēter oēs mo
dernj in.l.hac cōsultissima.§.si quis autē.
C.eo.τ areti.in.l.coheredi.§.cū filie.ff.de
vulga.τ pupil.τ in autē.hoc inter liberos.
C.eod.Et ita barto.τ docto.equiparant
patrē inter liberos disponentē et militem
in dicta.l.hac ꝯsultissima.§.ex impfecto.
Nec obstat si diceretur hoc esse verum

17 An in breuiloqua maioribus facta contineat fideicōmissaria

18 Substō directa i codicillis facta valet inter liberos.

Universida[illegible] Bibl[illegible]

vbi constaret patrem voluisse in codicil-
lis directo substituere: quo casu posset si-
cut et miles. Nam respondetur ꝙ in ca-
su nostro presumendum est patrem vo-
luisse directo substituere ex eo quia fecit
breuiloquam que continere non potest/
nisi directas substitutiones: ⁊ nunq̃ cō-
tinet fideicōmissarias: nisi adijceretur cō-
pendiosa. vt infra videbitis. ⁊ idem esset
in clericis: doctoribus: ⁊ aduocatis: aut
ad pias causas testantibus. vt plene scri
psi supra co. in verbo: testamētum tertio.
Aliter ⁊ al's si substitutio fiat in codicil-
lis quecūqꝫ sit illa postq̃ valere non po-
test vt directa valebit iure fideicōmissi:
vt heredes ab intestato casu substitutio-
nis adueniente capiant hereditatem: vt
eam restituāt substitutis in codicillis re-
tenta quarta trebellianica iure restitu-
tionis. vt. l. sceuola. ff. ad trebellianū. vbi
est casus noster plene notatus. Aut talis
reciproca facta fuit in testamento: ⁊ fuit
dictum eos inuicem substituo vulgari-
ter: pupillariter: et per fideicōmissum: vt
fieri solet: ⁊ tunc nō habet dubium ꝙ cō-
tinet fideicommissariam propter expres-
sam testatoris voluntatem: aut recipro-
ca fuit facta simpliciter: vt quia simplici-
ter dixit: vos inuicem substituo vel dixit.
si quis eorum heres non erit inuicē sub-
stituo: tunc quia isto casu solum vulga-
ris casus exprimitur non comprehendi-
tur fideicommissaria: sed sola vulgaris si
facta est vt dixi puberibus vel extraneis.
Si autem facta esset impuberibus suis:
tunc comprehendere posset etiam pupil
larem: vt dicam statim: aut in hac substi-
tutione apposita est conditio denotans
tractum temporis expresse vel tacite: vt si
testātor dixit: ⁊ qñcūqꝫ decesserit eos inuiceꝫ
substituo vel dixit si q̃s eoꝝ decesserit sine
liberis eos inuicē substituo. ⁊ tūc ſꝫ ang.
⁊ imol. i. d. l. luci⁹. talis substō cadit in cō
pendiosam propter verbum quādocūqꝫ.
que videtur reciproce facta ⁊ sui natura
comprehendit vulgarem adueniente ca
su vulgaris: puta si adire noluerunt: aut
non poterunt: continet etiam pupillareꝫ
adueniente casu pupillaris: vt si adeant
hereditatem: sed quia forte erant sibi pu
pilli ⁊ sui qui decedunt in pupillare eta-
te. Preterea continet fideicōmissariam
post pupillarem etatem quandocūqꝫ de-
cesserint: ex quo facta est per verbum cō
mune substitutio. qđ est aptum natū cō-
prehendere etiam obliquam substitutio
nem: vt plene dicam in materia compen
diose substitutionis. licet enim hec sub-
stitutio valere ceperit vt vulgaris vel pu
pillaris directa: ⁊ non fuit facta per ver-
ba directa ciuilia: sed per verba commu-
nia: certe obliquari potest: vt ibi plene di
cam. Quotienscunqꝫ ergo ex tenore sub-
stitutionis reciproce comprehendi potest
ꝙ testator plura tempora comprehendi
voluit successiue: tunc in ea continetur fi-
deicommissaria. veluti dicendo quando-
cunqꝫ decesserit. vel si sine liberis decesse
rint. que verba tacite comprehendunt tē-
pus pubertatis: cum infra id tempus q̃s
habere non possit liberos saltem de lege
communi: et ita voluit Angel. in. l. in te-
stamento. C. de testamen. mili. in fine. ⁊ sa
li. in. l. ij. C. de impube. et alijs substitu.
si autem reciproca fieret tunc per verba
directa: veluti si decesserit sine liberis al-
ter sit heres: tunc non contineret fideicō-
missariā q: talia ꝟba directa ciuilia obli-
quari non possunt: vt ibi dicam: licet Ja-
son in. d. l. in testamento colum. xij. prima
facie nisus fuit tenere contrariuꝫ: ꝙ ꝑmo
cōtineat fideicommissarias. sed tandem
19 dicit ꝙ non. † Et ratio est: quia recipro-
ca est substitutio directa et non potest ex
seipsa continere nisi directas substitutio
nes: et non fideicommissarias: que sunt
indirecte et improprie substitutiōes: que
licet comprehendantur sub compendio-
sa: que propter verbum quandocunqꝫ fie
ri videntur sub mortis commemoratio-
ne: tamen non in breuiloqua simplici.
20 ¶ † Unum tamen menti tenebitis: ꝙ
si reciproca substitutio facta fuerit more
communi: scilicet eos inuicem substituo
vulgariter pupillariter et fideicommissa
rie semper erit in electione substituti ve-
nire per quam substitutionem voluerit
ex directa: puta vulgari in casu suo: aut
pupillari in casu suo: si persone patian-
tur ꝙ pupillaris comprehendatur vt di-
cam in sequenti membro: vel si ex illis di
rectis venire noluit: tūc venire poterit per
fideicommissariam etiam adueniente ca
su vulgaris vel pupillaris substitutionis
per text. et ibi Dynus et Barto. in. l. recu
sare. §. si titius. ff. ad trebellianicam. idem
voluit Barto. in. l. centurio. versicu. quar
to principaliter quero. ff. de vulgari ⁊ pu
pillari. licet ibi contrarium voluerit imol.
dicens substitutum venire non posse nisi
per vulgarem in casu suo: scilicet here-
ditatis non adite: vel per pupillarem vt
in casu suo: scilicet si alter hereditate adi
ta in etate pupillari decedat: et postea
per fideicommissariam si post aditam he
reditatem et pubertatem decedat: quia
talis videtur fuisse voluntas testatoris
comprehendendo plura tempora. argu. l.
quod constitutum. ff. de testamento mili.
dicens ita esse de mēte Cyni. in. l. precib⁹.
Et idem voluit in. d. §. si titius. Tamen
Angel. Areti. in dicto. §. ⁊ plures sequitur

20 Uiđ de substōne reciproca more cōi facta scꝫ eos inuicē substituēdo vulgariter pupillariter ⁊ fidei cōmissarie.

opinionē bar. nam si alter heredum post
pubertatem non adijt hereditateꝫ: sed re
cusat clarum est ꝙ locum habere potest
vulgaris: quia heres non est. ⁊ etiam ha-
bere potest locum fideicommissaria quia
potest cogi adire periculo substituti fidei-
commissarij: ⁊ restituere. l. quia poterat. ff.
ad trebel. ergo clarum est in electione sub
stituti esse an ex vulgari tantum aut ex fi
deicommissaria cogendo institutum adi
re hereditatem ꝓsequi poterit argumen-
to dicti. §. si titius. sicut substitutus ex reci
proca repudiare posset ex substitutione: ⁊
velle succedere ex iure accrescendi sibi de
lato ex institutiōe. l. nec is. §. j. ff. de acqui.
here. secundum ange. in dicta. l. in testa-
mento. in fi. restat ergo ꝙ substitutio bre-
uiloqua. duas cōtinet substitutiones vul
gares quando fit duobus puberibus vel
21 extraneis sanis. ¶ † Similiter cōtinere
potest duas tantuꝫ pupillares: veluti si fie
ret duobus pupillis suis per patrem exhe
redatis: puta quia doli capaces commise
runt contra patrem causam ingratitudi-
nis: nam exheredari possunt ⁊ non obstā
te exheredatione pater potest eis pupilla
riter substituere: vt plene dixi. s̄ i materia
pupillaris in quarto princi. articulo. quo
casu si pater eos exheredādo iuicē substi
tuat: talis reciproca non potest continere
vulgares attento ꝙ nō sunt instituti here
des: sed continebit duas pupillares vnaꝫ
in persona cuiuslibet pupilli exheredati.
22 ¶ † Pariter continere pōt duas exem-
plares tm̄: vtputa si duo filij mentecapti
propter ingratitudinem ante dementiaꝫ
commissam contra pr̄em ab ipso exhere-
dentur ⁊ inuicem substituantur: quo casu
cum exheredatio teneat vt plene dixi su-
pra in materia exemplaris: ⁊ sic vulgaris
locū habere nō potest: talis substitutio cō
tinebit duas exemplares tm̄. s. vnam in ꝑ
sona cuiuslibet duorum mentecaptorum
aut furiosoruꝫ. ¶ Scđo dixi. s̄. ꝙ hec sub
stitutio reciproca aliquando cōtinet qua
tuor substitutiones: scꝫ duas vulgares: ⁊
duas pupillares: vt quando fieret duo-
bus filijs impuberib⁹ in ptāte constitutis
⁊ a pr̄e vel auo paterno heredibus institu
tis ⁊ inuiceꝫ substitutis: vt. d. l. iam hoc iu
23 re. ¶ † Idem quando fieret a patre vel
matre duobus puberibus mentecaptis:
q: cōtineret duas vulgares ante aditam
hereditateꝫ: ⁊ duas exēplares postea ſm
bal. in. d. l. lucius. vj. col. in fi. quē ibi sequi
tur alex. ⁊ imol. hic. aliqñ ꝯtinet sex substi
tutiones: vtputa si dico filios meos duos
impuberes instituo heredes: ⁊ si decesse-
rint in pupillari vel al's qñcunqꝫ eos inui
cē substituo. nā hec substitutio duas con-
tinet vulgares: si nō adeatur hereditas ⁊

21 Uide qñ hec substitutio duas tm̄ cōtinet pupillares.

22 Uide qñ hec substitutio duas tantum cōtinet exemplares.

23 Uide qñ hec substitutio quatuor aut sex vel octo cōtinet substitutiones

duas pupillares si adita hereditate de-
cesserit in pupillari etate: necnō duas cō
tinet fideicommissarias propter clausulā
compendiosi si post pupillarem etatem
decesserit. potest etiaꝫ continere octo sub
stitutiones: veluti si quis duos habeat
filios impuberes mentecaptos: ⁊ eos he-
redes instituat: ⁊ inuicem substituat per
hec verba si decesserit in pupillari etate:
vel post in dementia vel alias quandocū
qꝫ eos inuicem substituo. nam tunc conti
neret duas vulgares: duas pupillares:
duas exemplares: ⁊ duas fideicommissa-
rias. si autem testator duobus filijs pupil
lis dementibus simplr̄ substitueret recipro
ce eos inuicē substituēdo absqꝫ alia tēpoꝝ
distributione: talis subitutio non contine
ret nisi sex directas substitutōes: scꝫ duas
vulgares: duas pupillares ⁊ duas exem
plares: ⁊ hec vera quando substitutio re-
ciproca fieret duobus tantum: si vero fie-
ret plurib⁹: puta tribus: quatuor aut plu-
ribus: tunc numerus substitutionum ascē
deret multū. possent enim cōtingere mul
to plures vulgares pupillares: ⁊ exempla
res: ac fideicommissarie: ita ꝙ si plures es
sent filij numerus multiplicaretur in plus
vt patet ad sensum secundum barto. in di
cta. l. lucius. ⁊ sali. in dicta. l. in testamen-
to. ⁊ ange. in dicto. §. ⁊ plures. insti. de vul
24 ga. substitu. ¶ † Et continet semper hec
substitutio plures substitutiones paris
numeri: ⁊ nō imparis: puta tres aut quin
qꝫ vel septem: nisi hoc fieret ex probata
voluntate testatoris: vt dicam infra in ver
25 bo equaliter. ¶ † Et tales substitutiōes
in reciproca contente sunt expresse gene-
raliter ⁊ tacite specialiter vt plene habui
stis supra in tractatu vulgaris in. iiij. prin
cipali articulo. ⁊ sic tales substitutiones
in breuiloqua contente excludunt matrē
⁊ alios ab intestato succedentes de quo
plene dixi supra in materia pupillaris in
vj. princi. articulo tractando tertium effe
ctum dicte substitutionis circa finem illi⁹
effectus: vbi late videatis quod qualiter
intelligatur dicam in verbo equaliter in-
fra hac eadem substitutione. restat ergo
ꝙ hec substitutio nunq̃ continet vnam
solam substitutionē quinimo semꝑ duas
aut plures cōtinet vt vidistis. ⁊ in hoc dif
26 fert ab alijs substitutionibus. ¶ † Et ꝑ
consequens dicitur esse species substitu-
tionis distincta ab alijs secundum sali.
in. d. l. in testamento. super quo tamē fue-
runt due opiniones contrarie. prima fuit
opinio glo. nostre hic: que non enumeran
do hanc substitutionem inter alias sa-
tis videtur tenere ꝙ non sit spēs substitu
tionis specifice ab alijs differens qđ fuit
dictum guil. de cug. ⁊ rayne. in suo tra-

24 Hec substitutio sꝑ continet plures paris numeri substitutiones et non imparis.

25 Substitutiones in breuiloqua cōtente sūt expresse. ⁊ sic matrem excludunt videbitur infra.

26 An reciproca sit species substitutionis.

cta.de substitutio.quos sequitur bart. in
dicta.l.lucius.i.colum.ff.de vulga.ꝛ pu-
pilla.vbi formaliter decidit reciprocā nō
esse speciem substitutionis.sed est quedā
adiectio sicut dicimus in simili in actio-
nibus de peculio institoria ꝛ tributoria:vt
l.iij.§.cui congruit.ff.de pecul.non ꝙ bar
to. voluerit dicere ꝙ breuiloqua sit adie-
ctio eo modo quo actio de peculio cen-
setur adiectio:ꝛ qualitas que licet nō al-
teret essentiam actionis:tamen modera-
tur et diminuit effectum condemnatiōis
ꝛ exactionis:cum dominus actiōe de pe-
culio conuentus non condemnetur in to
tum:sed quatinus est in peculio.l.in deli
ctis.§.si detracta.ff.de noxali. quod non
facit hec substitutio breuiloqua: q2 nihil
diminuit quo ad effectum aliarum substi
tutionum in ea cōtentarum:sed dicit bar
to.hoc non. vt dixi ꝙ velit has equipara
re adiectiones.sed tm̄ per quandam simi
litudinem declarare.ſm Jaso.in dicta.l.
Lucius.Sicut enim adiectio de peculio
non alterat essentiam actionis:immo ea
dem est actio:sic a simili adiectio breuilo
qua non alterat essentiam substitutionū
in ea contentarum: nam hec substitutio
vt vidistis cōtinet vulgares: pupillares:
ac exemplares.ꝛ sic est nomen accidenta
le ꝛ non substantiale:ꝛ ita etiā tenet bal.
in repetitione.c.si pater.eo.titu.lib.vj. et
Barba.hic.motus nonnullis alijs subti-
libus rationibus: presertim ex text.in di-
cta.l.iam hoc iure:dum dicit: ad tertium
quoqꝫ genus substitutionis tractum esse
27 videtur.† Nam illud verbum: videtur.
denotat improprietatem quandam vt.l.
non videtur.ff.de regu.iur. Si ergo esset
species distincta substātialiter ꝛ essentia-
liter:legislator ibi vsus fuisset verbis pro-
prijs ꝛ habilibus differentiam essentialē
importantibus.idem tenet Jason in.l.in
testamento.in principio. Secūda opinio
fuit glo.in.§.qua ratione.institu.de pupil
la.substi.ꝛ super rubrica.ff.de vulg.ꝛ pu-
pilla.que hanc substitutionem enumerā-
do inter ceteras tacite dicit ꝙ sit species
substitutionis.Idem tenet bal.in.l.preci
bus.versi.iuxta hoc quero.C.de impube.
ꝛ alijs substi.ꝛ Jmo.ꝛ sali.in dicta.l.in te
stamento.C.de testa.milit. vbi clarius q̄ꝫ
ceteri per septem pulcras inductiōes q̄s
elicit ex tex.in dicta.l.iam hoc iure. cōclu
dit eam esse speciem substitutionis: refe-
rens idem tenuisse eius patruum richar.
de sali.per tex.in eadem.l.iam hoc iure.
ibi: ad tertium genus substitutionis ꝛc.
Que quidem verba duo diuersa genera
ante se precedentia significāt.l.j.§.iij.ꝛ.l.
iurisconsultus.§.iij.ff. de gradi. videatis
ibi per eum in.iiij.q. idem voluit Angel.
in dicta.l.iā hoc iure.ꝛ ibi Jmol. Ex hoc
28 inferens Ange.† ꝙ statutum loquens
de vulgari ꝛ pupillari non comprehende
ret reciprocam:tanq̄ꝫ sit species diuersa:
cum alia fieri possint vni soli:hec autem
fieri non potest nisi pluribꝰ. Preterea que
libet aliarum continet vnam:hec autem
semper habet necesse plures cōtinere sub
stitutiones.Ad hoc facit quod dixi in pre
cedenti substitutione.in fi.idem tenet Lu
do.in dicta.l.in testamēto. Postremo ale
xan.in dicta.l.lucitus.opiniones concor
dat hoc modo:scilicet quo ad formam re
ciproca dicitur species substitutionis de
pse:non autem quo ad effectum.quia vl-
tra vulgarem aut pupillarem vel exēpla-
rem siue fideicōmissariam non habet per
se alium effectum.ꝛ ita saluari potest pri-
ma opinio ſm Rapha.in dicta.l.iam hoc
iure.ꝛ Jmol.hic.Et inde dicit fran. aret.
in rubrica.ff.de vulgari ꝛ pupilla. ꝙ bre-
uiloqua est adiectio quedam:idest quidā
modus inducendi substitutiones sub no
ua forma verborum:tamen quia est, eadē
essentia ꝛ effectu non facit nouam spe-
ciem:vt dicit tex.nota.in.l.ij.in fi.C.cōmu
nia de lega. ¶ Sequitur in diffinitione:
29 Equ aliter.† Ideo dicitur:quia si esset
inequalitas nunq̄ꝫ esset reciprocatio pro
pria:vt dicta.l.in testamento.C. de testa.
milita.ꝛ dicta.l.iaꝫ hoc iure: inequalitas
enim impedit in reciproca contineri pu-
pillares:vel alias substitutiōes: quotiēs
inequalitas eas cadere nō ꝑmittit equa-
liter in persona cuiuslibet institutorum.
vt.l.ij.ꝛ.l.q̄ꝫuis.C.de impube.ꝛ alijs sub-
sti. ¶ Circa quod est aduertendum quia
interdū in hac substitutiōe itercedit ineq̄
litas in coniunctione naturali inter inui
cem substitutos:ꝛ de illa non curatur ꝑut
est inter filios duarum vxorum:de quo di
xi.s.eadem substitutio.super verbo:breui
loquio.in primo casu in fine.ꝛ plene bar.
in.d.l.luciꝰ.prope finem. Aliq̄n intercedit
ineq̄litas portionū ꝛ rerum:puta testator
duos filios impuberes instituit heredes
inequaliter:veluti vnū in dodrāte: alterū
ꝓo in q̄drāte:ꝛ eos inuicē substituit:certe
hoc casu ꝓpter dispitatē portionū in q̄bꝰ
dicti filij fuerūt heredes instituti nō impe
ditur quin in hac substitutione reciproca
contineantur due vulgares ante aditam
hereditatem:ꝛ due pupillares post eam
aditā si infra pubertatem mors cōtingat:
ꝛ etiam cōtinerent post pubertatem due
exēplares:si pupilli heredes instituti fuis
sent mente capti:quia inequalitas seu dis
paritas portionū non impedit sub breui-
loqua ꝯtineri substōnes:que ꝑsonis insti
tutorū inuicē substitutoꝝ ꝯueniūt.l.si plu
res.cum.l.sequēti.ff.de vulgari ꝛ pupilla.

29 An disparitas reciproce substitutoꝝ cōtingens in ꝯiūctōe naturali aut portiōibus hereditarijs impediat hāc substitutionē.

facit.l.j.C.de impube.ꝛ alijs substitu.ſm
Bar.in dicta.l.lucius.ꝛ ange in dicta.l.
in testamento . ꝛ Jmol.hic. Et hoc ve-
rum quando fuerunt plures instituti in
disparitate portionum : que non impe-
dit substitutiones conuenientes perso-
nis contineri in breuiloqua vt dictuꝫ est
q̄nimmo institutus in minori portiōe:ita
bene dicitur substitutus alteri:sicut insti
tutus in maiori portione dicitur substitu
tus sibi:quia sicut inequalitas temporis
puta etatis: quia forte impuberes q̄bus
institutio fit sunt diuerse etatis : non im-
pedit substitutionem contineri:sic nec di
sparitas rerum.argu.l.miles.§.ꝛ quia di
ximus.ff.de testa.mili.secus tamen esset
si aliqui instituti forent in certis particu-
laribus rebus:ꝛ alij vniuersaliter essent
instituti in portionibus ꝛ quotis:vtputa
quia testator filias instituit ex certis re-
bus:vel quātitatibus:vel dotibꝰ ſm An-
ge.aret.in dicto.§.ꝛ plures.insti.de vulg.
substitu. Et masculos vniuersaliter insti-
tuit heredes . postea dicendo omnes fi-
lios meos inuiceꝫ substituo.nam hoc ca
su filie non videntur cum masculis substi
tute:quia heres ex re certa non est pro-
prie heres simpliciter loquendo:sed ha-
betur loco legatarij:vel est tertium genꝰ
per se:ꝛ vocat̄ heres particularis. vt no.
in.l.ex facto.in princi.ff.de vulg.ꝛ pupil.
et dixi plene super verbo:in eodem testa-
mento relinquens.ꝑmo post. xxvij.ꝛ vlti
mā limitationem.versi.pro totali premis
sorum declaratione.ꝛ ista substitutio vi-
detur facta in dubio in portionibus he-
reditarijs.vt dicta.l.qui plures . ꝛ sic cuꝫ
filie non habeant hereditariam portio-
nem:non censentur masculis substitute.
ad hoc facit. l.coheredi .§. qui discretas.
ff.de vulga.ꝛ pupil.vbi qui non sunt con
iuncti in institutione : sed instituti in re
certa tm̄:non habent ius accrescendi cuꝫ
institutis.l.j.§.si ex fundo.ff.de heredi.in
stituen. ergo nec videntur eis substituti
ſm Bar.in dicta.l.lucius.cum quo trās-
30 eunt ibi Ange.ꝛ Jmol.† Cum limita-
tione tamen vt id quod dictum est per
Bar.procedat nisi omnes masculi repu-
diassent:vel mortui essent non adita he-
reditate:quia tunc admitterentur femi-
ne. argu.l.coheredi.§.qui discretas.su-
pra allegatis.prout ante Jmol.tenuerat
Bal.cum quo ibi transit Ange.in dicta
l.in testamento.C.de testa.mili.ꝛ in.vj.ꝛ
31 vij.q. ¶ † Secūdo potest etiam limitari
dictum Bar.per ipsummet Barto.in.l.
fi.ff.ad trebellia. vt non procedat : si duo
tm̄ masculi essent instituti vniuersaliter:
et vna filia in re certa:ꝛ testator dixisset
inuicem substituo superuiuentes:si vnus
illorum sine liberis decesserit. Tunc eñ
intelligetur substitutus nō solum mascu
lus:sed etiam filia.cum illa pluralitas ve
rificari non possit in solo masculo super
uiuente:nisi filia comprehendatur per di
ctam.l.fi.ff.ad trebel. Et ita etiam tenet
paul.in dicto.§.qui discretas.ꝛ alexand.
in dicta.l.lucius.vij.colum.vbi Jason al
legās ipsummet barto.sic consuluisse cō
silio incipiente. Angelus matthie: quod
est in numero meorum consilio.liij. ꝛ pe-
trum de ancha.cōsilio.lxiiij.Sed in meo
libro est consilio.lxvij. incipiēte. similiter
ad plenum.ꝛ hoc verum:ꝙ filia predicta
casu censetur esse cum masculo substitu-
ta:quia illa dictio numeri pluralis super
uiuentes apparet clare ꝛ ad longū scripta
in testamento.Si autem esset abbreuia-
ta:vt sepe faciunt notarij:ita ꝙ non intel
ligitur an testator dixerit superstitem:vel
superstites:tunc in dubio interpretandū
est ꝙ dixerit superstitem:vt solus mascu-
lus veniat ad substitutionem per tex.sin
gularem in dicto.§.qui discretas.ſm ale-
xan.ibi post barto.in dicta.l.fi.ff.ad treb.
videatis que dixi.s.ca.substitutio. in ver
bo:breuiloquio.ꝛ ange.areti.in dicto.§.ꝛ
32 plures.institu.de vulga.substit. ¶ † Ali
quādo in ista substitutiōe intercedit ine-
qualitas seu diuersitas personarum in ꝑ
sonis institutorum ꝛ inuicem substituto-
rum:ꝛ tunc substitutio reciproca non con
tinet nisi substitutiones:que equaliter cō
uenire possunt vtrisqꝫ institutis inuicem
substitutis:vt dicta.l.ij.ꝛ.l.q̄ꝫuis.C.de im
pube . et alijs substitutis et. Sed iterum
hec inequalitas personarum potest tri-
pliciter contingere. nam aliquando fit hꝫ
substitutio personis disparibus ab initio
et semper aliquando personis disparibꝰ
ab initio sed non semper: puta quia eis
postea contingit ꝛ superuenit equalitas:
et aliquando fit econtra:scilicet personis
paribus ab initio:quibus postea inequa
33 litas contingit. ¶ † Primo casu si hec re
ciproca fiat personis inequalibus et dis
paribus ab initio et semper:puta si fiat
vni filio pupillo:ꝛ in potestate:ꝛ alteri pu
beri aut extraneo:tūc quia substitutio pu
pillaris non posset vtriqꝫ conuenire: in
tali breuiloqua non continetur pupilla-
ris:ꝛ idem si fieret vni filio mentecapto:ꝛ
alteri sane mentis heredibus institutis
non contineret exemplaris.sed vtroqꝫ ca
su cōtineretur tm̄ vulgaris:que vtriqꝫ he
redum institutorum inuicem substitutoꝝ
equaliter conuenit.vt dicta.l.iam hoc iu
re.ꝛ.d.l.ij.ꝛ.l.q̄ꝫuis.ꝛ sic adita heredita-
te expirabit. Pupillarē autē vel exempla
rem in persona pupilli vel mente capti
nō cōtinebit ꝑpter inequalitatem cōmb

30 Pulcre limitatōes ad decisionem bar.

31 Inter plures heredes quorū aliq vniuersalr: puta masculi et ceteri in re certa fuerunt istituti puta filie fieri nō pōt hec reciproca substō: cū iter eos non possit equalr operari.ſꝫ bar.

32 Quid si in hac substōne intercedat ineq̄litas personaꝝ qđ cōtigit tripliciter.

33 Quid si hꝫ substō fiat ꝑsonis inequalibꝰ ab initio ꝛ ꝑ disparibus certe nō cō ꝑhēdet nisi vulgarē q̄ oibꝰ equaliter ꝯuenire pōt istitutꝭ ꝛ reciproce substitutis ꝛ sic nō ꝯtinet pupillarē nec exēplarem.

stituti. nam inequalitas personarū operatur ꝙ vnam solā substitutionē (sc3 vulgarem) in persona cuiuslibet cōtineat. p tex. in dicta. l. ij. C. de impube. ⁊ aliis substi. vbi deciditur eos videri substitutos i vnū casum dūtaxat: sc3 vulgarē.

34 Vide pulcra qualiter q̄tiens vna determiatio duo respicit determinabilia d3 illa equalr determinare.

34 † Quotiēs enī determinatio respicit duo determinabilia: debet ea equaliter determinare: vt sc3 substitutio que locum habet in persona vnius: locum habet in persona alterius ⁊ que valere non potest in vno: non valeat in alio. vt dicta. l. q̄uis. ⁊ l. hereditatem. C. de impube. ⁊ aliis substi. facit. l. in testamento. C. de testa. mili. ⁊ tex. in. l. si legatarius. §. fi. vbi hoc no. Bar. ff. de lega. iij. Et hec regula etiam locū habet in statutis. ẜm Ange. consilio. cxliij. in fi. incipien. tria videntur impugnare. Ad hoc facit aliud simile. ꝙ quādo duo vocabula veniunt ad determinationem eiusdem verbi: debent sic intelligi vt vniformiter operentur. tex. est quem ibi bar. dicit se nescire alibi in. l. fi. C. de senten. et interlo. Plus dico ꝙ etiam locum habet hec regula vbi esset diuersa ratio in vno determinabiliū q̄3 in alio per tex. ⁊ quod ibi decidit Bart. in dicta. l. si legatarius. §. cum ita. ff. de lega. iij. vbi dicit Bart. ꝙ si testator relinquat vxori quatuor corbes frumenti ex tali fundo: ⁊ decem libras: licet frumentum diuersa ratione non debeatur nisi tempore recollectionis: tamē etiā pecunia ante non debebitur: nisi tēpore messium: viso ꝙ eodem legato ambo relicta sunt. nec obstat. l. coheredi. §. q̄ discretas. ff. de vulga. ⁊ pupil. vbi q2 maior ratio est in coniunctis q̄3 substitutis: non equaliter determinātur: quoniā ibi hoc ideo est: quia als periret ⁊ cessaret regula volens coniunctum preferri substituto. ẜm Aret.

35 Due limitatiōes ad regulā ꝙ determinatio d3 eq̄liter ambo determinabilia determinare.

35 ¶ † Hec tamen regula ꝙ vna determinatio debet equaliter determinare duo determiabilia: fallit vbi maior fauor esset in vno determinabili q̄3 in alio: quia tunc equaliter nō determinat: puta testator dicit. cum filius me⁹ heres ad. xiiij. annum peruenerit: relinquo talem fundum ⁊ libertatē seruo: certe si moriatur ante. xiiij. annum extinguitur legatum fundi: sed non libertatis. l. si ita scriptum. ff. de manu. testa. et. l. si seruus liber. ff. de statu liber. ẜm Alexan. in. l. in testamento. C. de testamen. mili. ⁊ Iaso. in dicta. l. iam hoc iure. v. colum. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ¶ Secūdo fallit hec regula in dispositione negatiua: vt si testator instituat filium heredem ⁊ nepotē ex eo: non intelligitur eos vniformiter instituere: sed nepotem post filium. cuz nepos sit institutus viuente filio ex causa necessitatis: ne si viuo testatore filius moreretur testamentum rumpatur. l. gallus. §. j. vbi gl. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ alex. v. colum. ⁊ Iason plene in. d. l. iam hoc iure.

36 Etiā h' substitutio psonis disparibus facta nō comprehēdit fideicōmissariam.

36 ¶ † Restat ergo per dictam regulam ꝙ hec substitutio personis disparibus facta nō cōprehendit pupillares: nec exemplares: s3 tm̄ vulgares. Plus dico: ꝙ sub tali breuiloqua: nedum non continentur pupillaris vel exemplaris: imo nec fideicōmissarie substitutiones: licet fideicōmissaria substitutio possit vtriq3 conuenire: cū etiā maiori ⁊ extraneo fideicōmitti possit. insti. de pupilla. substi. §. extraneo quia verba ⁊ persone non repugnant: ⁊ ita not. illum tex. bar. in dicta. l. ij. dicens als ita consuluisse: quod verbu3 intelligatis vbi testator reciproce ⁊ simpliciter substituisset: secus si substitutioni adiecisset verbū distributiuum tēporis quandocunq3. sic dicendo: quandocunq3 alter vestrum decesserit vos inuicem substituo. quia tunc talis breuiloqua bene contineret fideicōmissarias ẜm iasone3 in. d. l. ij. ⁊ dixi. s̄. in verbo: plures. ⁊ idem esset ⁊ multo potius si in temporis distributione fieret mentio etatis pupillaris: Puta quia testator habens duos vel tres filios quorum vn⁹ vel duo sunt impuberes alius est maior dicit filios meos equaliter instituo. Et si quis eorum in pupillari vel alia quacunq3 etate decesserit: superuiuētis ei substituo. nā hec substitutio in persona minorum cōtinebit pupillarem: quā continere nō posset in persona maiorum ẜm raph. cuma. consi. cxxvj. incipiēte: ioānes quodā vitalis. Sed alex. contra in. d. l. in testamēto. C. de testa. mili. prope fi. sequen. Richar. de sali. in consilio incipien. Quidā testator habens tres filios. hanc plene disputauit iason in. d. l. iam hoc iure. iiij. ⁊ v. colū. vbi videatis per eum.

37 Quid si talis psonaꝝ disparitas interuenit i vno solo exēplarib⁹ institutis inuice3 substitutis

37 † Et non solū disparitas duorum inuicem substitutoꝝ impedit pupillarem aut exemplarem cōtineri in reciproca: sed etiam disparitas vnius solius inter multos equales. vnde si pater habens duos impuberes vl' mētecaptos: ⁊ vnum puberem vel sane mētis: eos instituit: ⁊ inuice3 substituit: talis substitutio propter mixturam illius tertij non continebit nisi vulgares: ⁊ nō pupillares vel exemplares etiam in personis duorum pupillorum: vel dementium ẜm bar. in dicta. l. lucius. ⁊ alexan. ibi. idem tenet ange. areti. in. d. §. ⁊ plures. ⁊ sali. in dicta. l. in testamento. licet bal. ibi aliter dixerit ⁊ non bene. ẜm Imol. hic ⁊ ludo. in dicta. l. in testamento.

38 Substō hec psonis disparibus facta nō cōphēdit pupillarē nec exēplarem nisi testōr h' voluerit.

38 ¶ † Et premissa sunt vera: scilicet breuiloquam personis disparibus factam non continere pupillarem: aut exemplarem etiam in persona illius: cui cōuenire posset. nisi probari posset testatorē voluisse ī tali breuiloqua personis imparibus facta pupillarem cōprehendi vel exemplarē q2 tunc ꝯstitutio de voluntate testatoris si talis substitutio facta fuerit in testamēto pagani: idest non militis cōtinebit in persona pupilli in potestate constituti pupillarem vel in persona furiosi exemplarē:

39 Vide casum in quo hec substō plures cōtinet numeri imparis.

39 † ⁊ sic in persona vtriusq3 continebit vulgarem: que vtriq3 conuenit ⁊ in persona pupilli vl' furiosi pupillarem vel exemplarē: taliter ꝙ si adita hereditate pupillus cui substitutio pupillaris cōuenit moriatur infra pubertatē vel mente captus cui exemplaris cōuenit moriatur in dementia: alter substitutus cui dicte substitutiones conuenire non possunt succedet pupillo vel mente capto vi dictaꝝ substitutionū: quas testator comprehēdi voluit in breuiloqua: et succedet nō solum in bonis testatoris sed etiā in bonis pupilli vel mente capti: sed in persona dicti alteri⁹ substituti cui pupillaris vel exemplaris non conuenit solum continebit vulgarem: que expirabit adita hereditate. l. post aditam. C. de impube. ⁊ aliis substitu. ⁊ sic erit dare casum in quo reciproca continebit plures substitutiones imparis numeri: sc3 tres: duas vulgares: ⁊ vnā pupillarem vel exēplarem. ẜm Bar. in dicta. l. lucius. iii. col. prout vidistis supra in verbo: plures.

40 Quid si hec substitutio per militem facta fuerit p sonis disparib⁹ aut per doct. vl' aduo. vl' pbrꝫ.

40 ¶ † Si vero reciproca fuerit per militem facta personis imparibus: et (vt dictum est) probari posset per coniecturas: aut als testatorem voluisse in tali breuiloqua pupillarem vel exemplarem comprehendi: tunc illam continebit ẜm voluntatem testatoris: ita ꝙ in personas vtriusq3 continebit vulgares ante aditam hereditatem. Postea vero in persona pupilli continebit pupillarem: vel in persona dementis exemplarem si infra pupillarem etatem decedat vel dementiam.

41 Vide d' substōe militari ꝯtēta in hac reciproca.

41 ¶ † Et si post pubertatem vel dementiam sanus mente moriatur: continebit substitutionem militarem: et in persona alterius coheredis substituti cui pupillaris non conuenit vel exemplaris semper continebit militarem: ita ꝙ illo altero coherede substituto moriente pupillus vel demens durante pupillari etate vel dementia aut post ei succedet vtroq3 tempore: et semper ex militari substitutione iure et priuilegio militis: qui etiam extraneo ⁊ maiori substituere potest directe. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupil. prout hec omnia supradicta probātur in. l. in testamento. in fi. C. de testamē. mili. ẜm cōmunem opinione3: que3 ibi sequitur Iason.

42 Substō militar' in reciproca contēta nō opaꝛ nisi q̄ ad bona testatoris. secus est i pupillari vel exēplari cōtētis in eadem.

42 l3 Ange. ⁊ Alex. tenuerint: † ꝙ tūc talis breuiloqua per militem personis disparibus facta: in persona vtriusq3 ante pubertatem vel dementiam aut post contineat substitutionem militarem omni casu: que sui natura non operatur nec extenditur: nisi quo ad bona testatoris tm̄: sed pupillaris ⁊ exemplaris extenduntur etiam ad bona pupilli ⁊ dementis. vt plene vidistis supra in materia pupillaris et exēplaris. Vnum tamen mente tenebitis ꝙ ea que dicta sunt in reciproca per militem facta personis disparibus: vt sc3 comprehēdat pupillarem: exemplarem: ⁊ militarem. Si probetur ꝙ testator hoc voluerit: locū haberent etiam in testamento doctoris vel aduocati: aut p̄sbyteri:

43 Qualr intelligiꝛ ꝙ doctores / aduocati / ⁊ clici in testādo gaudēt priuilegio militari.

43 † qui quo ad actū testandi militibus equiparantur. vt plene scripsi. s̄. eo. c. in verbo: testamentum pmo. in. ix. casu fallentie. ⁊ plene decidit Alex. in dicta. l. centurio. in princip. Prouiso ꝙ sint actu legentes: aut postulantes: alias non. Quia talia priuilegia etiam non cōpetunt militibus qui non militant reipublice: sed promouentur causa pompe et inanis glorie. ẜm Bal. in dicta. l. in testamēto. in fi. ⁊ Cynū in. l. j. C. de iur' et facti igno. Sic etiam erit in illis doctoribus qui actu non legūt sed causa honoris: (vt vocentur rabi: ⁊ primas cathedras occupent) promoti sunt. Tales enim non gaudent priuilegio doctorum. ẜm Bart. in. l. medicos. C. de professo. ⁊ medicis. lib. x. et Ange. areti. in. §. item rome grāmatici. institu. de excusa. tuto.

44 An sit verū ꝙ substitutiōes i reciproca ꝯtēte mr̄e3 excludāt / ⁊ ceteros ab ītestato successores.

44 † Et tales substitutiones in reciproca contente siue sint vulgares siue pupillares vel exemplares: aut militares: his casibus dicūtur expresse: et consequenter matrem excludunt et ceteros intestate succedentes. qd̄ intelligatis sane verum vbi reciproca fit simpliciter ⁊ de per se. Si autem conciperetur in specialē cām vulgaris hoc modo: si q̄s eorum heres non erit: eos inuice3 substituo tunc pupillaris velut contenta sub expressa vulgari est omnino tacita: que matre3 non excludit. ẜm glo. ⁊ Bart. singulariter in dicta. l. lucius. quem omnes cōmuniter in hoc sequūtur ẜm Alexan. in dicta. l. in testamento. ⁊ Iason in dicta. l. lucius. et vt plene habuistis. s̄. in materia pupillaris. in sexto principali articu. tractādo tertium effectum illius substitutionis. circa finem. vbi etiam habuistis de coniecturis per quas intelligitur ⁊ probatur testatorem voluisse in breuiloqua personis disparibus facta pupillarem ⁊ militatē cōprehendi. Nec est omittendum ꝙ eleganter voluit Bal. in dicta. l. in testamēto. §. nota ꝙ dixi in summario.

45 Quot testes req̄runꝛ ad pbādū testatorē voluisse i reciproca psonis disparibus facta ꝯtineri pupillarē aut exēplarē vl militarē substitutiones

45 † ꝙ vbi probandum est per testes testatorem paganū vo-

luisse in reciproca personis disparib⁹ fa-
cta vltra vulgares contineri pupillarem
vel exemplarem ac militarez substitutio-
nes:non sufficeret hoc probare per duos
testes:quia natura reciproce est multum
remota ⁊ contraria huic sensui. et sic ta-
lis probatio non est declaratoria:vt per
duos testes probari possit:sed est disposi
tiua:ideo debet esse solēnis.l.cum propo
nebatur.in glo.ff.de lega.i.Sed in mili
te bene sufficeret probatio duorum te-
stium:qꝛ non ita exorbitat a ratione;cum
possit miles vtriqꝫ etiam post aditam he
reditatez directo substituere.⁊ sic in hoc
differunt miles ⁊ paganus tam in po-
tentia ꝙ̄ in qualitate probationis.

46 Ubi miles in reciproca psonis disparibus fctā cōprehēdi voluit pupillarē ⁊ militarē substōnes: tunc vna expirata alia remanet.

46 ¶ †Plus dicit vbi supra Bald.ꝙ pro
bato ꝙ miles substituendo breuiloqua
disparibus personis voluerit vtriqꝫ post
aditam hereditatem substituere: lꝫ tunc
pupillaris in persona pupilli expiret per
aduentum pubertatis. non propter hoc
expirabit substitutio militaris in perso-
na extranei.vt not. in dicta.l.lucius.vel
melius ſm Jasonem in dicta.l.in testa-
mento. xiiij. colum.quotiens appareret
de volūtate militis ꝙ in breuiloqua per-
sonis disparibus facta voluit vltra vul-
gares:⁊ sic post aditam hereditatez sub-
stituere. Et aliter non limitauit tempus:
tūc ambo substitutiones vltra casum vul
garem durabunt vsqꝫquo alter eorū de-
cesserit. Unde si filius testatoris pupillus
moriatur in etate pupillari locum habe-
bit pupillaris substitutio: que trahetur
non solum ad bona testatoris: sed etiam
pupilli ad que omnia vocabitur substitu
tus.vt supra dixi. Si vero post pubertatē
moriatur:locuz habebit militaris substō
ꝑ quā substitut⁹ vocabit᷑ ad bona testōris
⁊ nō pupilli:qꝛ lꝫ pupillaris matrē exclu
dat pupilli:nō tñ militar̄ q̄ ad bona pu
pilli. Si vo alter inequalis psona scꝫ sub
stituta pmoriat᷑:filius testatoris siue ad-
huc pupillus siue pubes fact⁹ velut sub-
stitutus ex militari substitutione succe-
det illi persone dispari premorienti solū
in bonis:que quondam fuerunt testato-
ris.ſm doctrinam iurisconsulti in dicta
l.centurio.ff.de vulgari ⁊ pupillari.⁊ ita
etiam tenet Rapha. Fulgo.in dicta.l.in
testamento.⁊ sic pupillo semel effecto pu
bere militaris durabit in psona vtriusqꝫ
quo ad bona testatoris:ita ꝙ altero quā
documqꝫ moriente superstes succedet pre
morienti: seruata tamen in persona filij
testatoris premorientis dispositione.l.cū
acutissimi. C.de fideicommis.que locum
non habet in persona alterius substitu-
ti extranei:nisi expresse fuisset adiecta cō
ditio liberoꝝ.vt plene habuistis supra.e.
caꝑ.super verbo. Si absqꝫ liberis more-
47 retur.primo. ¶ †Restat ergo ex premis
sis ꝙ anteqꝫ reciproca contineat pupilla
res ⁊ exemplares:oportet ꝙ fiat duobus
aut pluribus pupillis mente capis. Ali-
ter ⁊ alo si fieret personis disparibus: q-
bus equaliter non possent dicte substitu-
tiones conuenire.tunc non cōtineret ni-
si vulgares:vnam in persona cuiuslibet
inuicem substitutorū:quinimo dicit bar.
in dicta.l.lucius.ꝙ si reciproca fieret tali
bus personis:quibus vulgaris substitu-
tio non posset equaliter vtriqꝫ conueni-
re:talis reciproca etiam non contineret
vulgares:vtputa si fieret duob⁹ filijs im-
puberibus suis:quorum testator vnū in-
stituit:⁊ alterum exheredauit:⁊ demum
eos inuicem substituit. Nam licet conti-
neatur pupillaris que in persona vtrius-
qꝫ fieri potest:tamen non continetur vul
garis in persona instituti:quia conuenit
re non potest in persona exheredati pro-
pter inequalitatez.⁊ ita tenet Jmol.hic.
et Alexan.in dicta.l. lucius.v.colum.in
fi. Si tamen institutus repudiaret exhe-
48 redatus venire posset. †Similiter deci
dit Bart.vbi.s.ꝙ si testator habēs duos
filios vnum impuberem sane mentis cui
bene conueniebat pupillaris:sed nō exē
plaris. Alium vero puberem furiosuz:cui
conueniebat exemplaris:sed non pupil-
laris:eos heredes instituerit ⁊ reciproce
adinuicem substituerit:non continebitur
in persona pupilli sane mentis pupilla-
ris:nec in persona puberis furiosi exem-
plaris propter inequalitatem eorūdem.
sed talis reciproca solas vulgares conti-
nebit:que vtriqꝫ conueniunt. sed Jmol.
in dicta.l.lucius.limitat hoc fore verum:
nisi appareret ꝙ testator voluit illi furio-
so etiam post aditam hereditatem substi
tuere:quia tunc etiam in persona impu-
beris contineretur pupillaris.argu. l. in
testamento.⁊ qđ ibi not. per glos. docto.
et Sali.C.de testa.mili.immo plus dicit
ꝙ etiam si de mente nō constat: idez erit
si furiosus seu demens liberos non ha-
bebat:quia tunc exemplaria eosdem ha-
bet effectus quos pupillaris.vt plene ha
buistis.s.in materia eiusdē.vnde videt᷑ te
stator voluisse cū dicte substitutiones cū
dem effectū habeant ꝙ in persona pupil
li sit pupillaris:⁊ in psona furiosi sit exē-
plaria. Naz licet in multis he substōnes
differāt:satis est ꝙ cōueniant in casu de
quo queritur:quia vtraqꝫ trahitur ad bo
na filij vndecunqꝫ quesita. Et ita transit
Ange.areti.in dicto §. et plures.tamen
Alexan.in.d.l.lucius.recitata opinione

47 Substitutio reciproca talibus psonis facta qbus nō equalit̄ cōuenit vulgar̄ nō ꝯtinet vulgarem.

48 An substitutio reciproca vni pupillo: et alteri furioso facta cōtineat pupillarem et exemplarē substōnes.

49 Quid si reciproca fieret personis disparibus nō simplicit̄ sꝫ cōpēdiose.

Jmol.transit et tenet cum Barto.indi-
49 stincte. ¶ †Et premissa sunt vera:quā
do pluribus personis disparibus facta
fuit simplex reciproca:quia non continet
nisi vulgares vtriqꝫ conuenientes. si au-
tem reciproca facta fuisset compendio-
se:tunc vltra vulgarem comprehendere-
tur pupillaris in persona pupilli:vel exē
plaris.in persona dementis ſm Pau.de
castro . in dicta.l.in testamento: dicens
ita alias consuluisse:cum habuisset hanc
questionē in facto. Et ratio est quia quā-
do reciproca continet compēdiosam:pu-
ta quandocūqꝫ decesserint eos inuicem
substituo:tunc comprehendit substitutio
nes fideicommissarias . vt plene habui-
stis supra in verbo:plures. Quicquid fi-
deicommissaria est onus . l. coheredi §.
cum filie.ff.de vulgari ⁊ pupilla. Mul-
to ergo magis continere debet pupilla-
rem in persona pupilli : que est ei fauor.
C.de inofficioso testamen.l.ex tribus.sed
Baldus in paucis verbis in dicta.l.in te
stamento . in quarta qōne tenet contra-
rium in fi.dum allegat.l.ꝙ̄uis.C.de im-
pube.⁊ alijs substitutis. quem sequitur
ibi Alexan.⁊ in dicta.l.lucius.prope fi-
nem. Nec obstat ratio Pau.quia ideo re
ciproca mixta cum compendiosa conti-
net substitutionē fideicommissariā:qꝛ cō
uenit equalr̄ vtriqꝫ ⁊ pupillo ⁊ minori aut
50 sane mentis. ¶ †Scdo dixi ꝙ hec reci-
proca aliquando fit personis disparibus
ab initio:quibus postea contingit et su-
puenit equalitas:vtputa pater instituit
duos impuberes:scꝫ vnū in potestate:et
alterum emācipatum ⁊ eos inuicem sub-
stituit:quo casu propter disparitatez per
sonarum in patria potestate/substitutio
reciproca continere non potuit pupilla-
rem:sed solum vulgarem. sed post testa-
mentum filium emancipatum adopta-
uit:ob quod nunc cessat disparitas / que
ab initio tempore substitutionis milita-
bat. Certe in hoc casu etiam in tali reci-
proca non continebitur pupillaris obstā
te imparitate personarum inuicem sub-
stitutarum ab initio existente: que licet
nunc cesset:tamen substitutio non firma
51 tur:† qꝛ dispositio ab initio inutilis nō
confirmatur ex postfacto.l.j §. si filius.ff.
de lega.iij.facit.l.si ita.ff.de auro ⁊ argē-
to lega.scđm Rayne.in tractatu substitu
tio.quem sequitur Bart.in dicta. l.luci⁹.
et omnes.⁊ Sali.in dicta.l.in testamen-
to. Nam adoptio non fingit retro.l.qui
iure militari.cum.l.sequenti. ff. de testa-
ment.milit. Nec obstat: ꝙ pater postea
adoptando filium videtur voluisse in ta-
li breuiloqua pupillarem comprehendi:
quia respondetur ꝙ hoc velle non pote-
rat sine noua voluntate. l. heredes pa-
lam.§. sed si notaz.ff.eodez titulo de qua
non constat pariter non obstat.l.ij.§.si ex
traneum.ff.de vulgari ⁊ pupillari vbi pu
pillaris reconualescit: quia respondetur
ꝙ ibi ab initio testator fecit specificam pu
pillarez:per quam certius cōstat de mēte
⁊ voluntate testatoris.sed hic per verba
vos inuicem substituo pupillaris non est
verbis specificata.⁊ propter personarum
inequalitatem ab initio existentem non
presumitur testatorem voluisse eam com-
prehendi .secundum ange.areti.in dicto
§.⁊ plures.idē tenuerūt ang.imo.⁊ alc.i
d.l.luci⁹ inferētes ꝙ si pr̄ a princ. habēs
vnum filium naturalem tantum ⁊ alterū
legitimum ⁊ naturalem eos inuicem sub
stituerit reciproce nō obstāte ꝙ postea le
gitimari fecerit naturalem in tali recipro
ca ex postfacto:sicut nec ab initio ꝑpter
imparitatem non continebitur pupilla-
ris:nisi expresse dixisset substituo eos in-
uicem vulgariter pupillariter ⁊c. Et ita
etiam voluerunt Bald. angel .sali.⁊ lu-
do.in dicta.l.in testamento.⁊ imo.hic.nā
licet legitimatio retrotrahatur ad tem-
p⁹ natiuitatis legitimati:vt plene decla
rat barto.in.l.gallus.§.et ꝙ̄ si tantum. ff.
de libe.⁊ posthumi.tamen non retrotra-
hitur quo ad interpretandum volunta-
52 tem testatoris. ¶ †Quid autem esset si
naturalis legitimaretur per sequens ma-
trimonium videatis bald .in.ix. questio-
ne in dicta.l.in testamento pulcre loquen
tem vbi sentit quod per talem legitima
tionem etiam non firmaretur substitu-
53 tio:vt contineat pupillarem. ¶ †Quia
licet essendi legitimum triplex sit quali-
tas : scilicet naturalis : vt quando quis
nascitur de legitimo matrimonio :quod
est de iure naturali. Et emergens cui na-
tura non cooperatur:vt per obligationez
curie vel per rescriptuz principis. ¶ Pre
terea ⁊ emergens cui natura cooperatur
vt per sequens matrimonium. Et talis
legitimatio licet pene naturam imitetur
et retrofingat ca.tanta est vis infra qui fi.
sint legi.tamen ad ea que voluntatem
habeat determiato modo talis legitima
tio non fingit retro:vt ea extendere possit
sicut ad eum qui non est in rerum natura
non extenditur institutio:nec prouisio iā
natorum.ff.de liberis et posthumi.l .com
modissime.et.ff.de legat. primo .l.qui fi-
54 liabus.in principio. ¶ †Tertio dixi
supra ꝙ interdum in hac substitutione in
teruenit equalitas ab initio tempore quo
fit inter personas inuicem substitutas:
sꝫ postea inequalitas superuenit. Et hoc
potest dupliciter contingere. Uno modo
naturaliter puta habens duos filios im-

50 Scdo qđ si reciproca fiat psonis disparib⁹ ab initio qb⁹ postea supuenit equalitas ⁊ paritas.

53 Triplex est legitimitas ⁊ an retrotrahat᷑.

54 Tertio querit᷑ qđ si ab initio inter substitutos ē eq̄litas sꝫ postea ineq̄litas ꝯtigit.

puberes scz vnū etatis vnius anni: alterū vero duodecim annoꝝ eos inuicem substituit: certe cum ab initio ꝓpter psonarū equalitatē in tali reciproca cōtineaīt pupillares: que vtriqꝫ puenīūt: vt dictum est licet post lapsuꝫ duoꝝ annoꝝ alter ipoꝝ efficiat pubes: ꝛ sic succedat naturaliter inequalitas respectu etatis: tamen ꝓpter illam disparitatē naturaliter supuenientem nō extinguitur pupillaris substitutio quo ad pupillū: qui remanet in etate cui conuenit p upillaris substitutio: ideo ipo moriente post aditam hereditatē in etate pupillari alter qui effectus est maior succederet illi tam in bonis a testatore puētis: q̄ꝫ propriis iurta naturā pupillaris: q̄ adhuc in illo remanet: licet in psona alterius per euētum pubertatis expirauerit. Nam inequalitas que ab initio impedit ex postfacto superueniens dispositionem non infringit. l. ea. §. j. ff. de duobus reis. facit ſm guil. l. iij. §. ibidez. ff. ad carbo. ꝛ sentit glo. quā ibi sequitur bar. in. d. l. lucius. licet rayne. in tracta. subst. voluerit distinguere q̄ aut illa inequalitas superuenerit testatore viuo: ꝛ sic ante disponem confirmatā: ꝛ tūc impedit in reciproca pupillarem contineri seu saltem facit ea finiri ꝛ extingui: secus si inequalitas succedat post mortem. argu. ff. de verbo. obliga. l. si sub vna. §. si quis vestrā. ꝛ. l. pluribus. §. ꝛ si placet. co. titu. facit qō not. dyn⁹ in rīa. factum legitime. de re. iu. li. vi. Tamen vt dixi opinio Bar. est q̄ indistincte pupillaris duret: quia licet in persona vnius superuenerit pubertas: tamen non est casus: in quo impediatur pupillaris in psona alterius: nisi esset talis casus qui faceret in dubio presumi testatorem noluisse ab initio contineri. Sz in ppolito casus q̄ facit ab initio voluntatē cessare. si superueniat ex postfacto non inducit presumptionem: q̄ cesset voluntas: cum talis casus preter voluntatem testatoris supenerit. l. fideicōmissa. §. si rem. ff. de lega. iij. Nam pubertas superuenit a natura non dispositione testatoris. Preterea ista substitutio pupillaris intelligebatur ab initio in persona vtriusqꝫ sub hac forma: si quis eorum impubes decesserit. vt dicta. l. lucius. in secūdo responso. non autem intelligitur limitatum si quis infra tot annos decesserit. vt est de mente dicte. l. ꝛ ita etiā tenet ibi Bald. post albertum de cremo. quia licet tunc cesset vna causa: scilicet equalitas: non tamen cessat voluntas. idem bald. in viij. q. ꝛ ibi sali. in. d. l. in testamento. pau. alexan. in. d. l. lucius. ange. areti. in dicto §. ꝛ plures. ꝛ iason in. d. l. luci⁹. nec obstat l. si tutor reipublice. ff. de tutel. ꝛ ratiōib⁹ distrahen. vbi si a iudice datus fuerit tutor duobus fratribus pupillis vno eorum ad pubertatem veniente nedum extinguitur tutela illius: sz etiam sui fratris in pupillari etate remanentis ꝛc. nam respondetur q̄ in illa. l. extinctio tutele in persona vnius fratris de necessitate influit extinctionē alterius: quia ex quo frater esse ctus est maior incipit esse locus legitime tutele. que defertur ad eum tanq̄ proximiorem: que quidez tutela legitima extinguit datiuam a iudice. l. si quis sub conditione. ff. de testamen. tut. sz istud cessat in proposito nostro: quia extinctio pupillaris in persona vnius nō influit de necessitate extinctionem in personam alterius. Ex quo a principio fuerūt ambo impuberes. quod sufficit ſm Lud. in dicta. l. in testamento. et est communis opinio: que iustificatur ex tribus. Primo quia ex quo testator sciebat etatem filiorum disparem quam scisse presumitur. l. octauiam. ff. vnde cog. ꝛ l. de tutela. C. de in integ. restitu. Certe simpliciter substituendo nec aliter substitutionem limitādo dicitur voluisse substitutionem durare in persona vltimo pubescentis: donec pubescat. secūdo quia non presumitur mutata voluntas ipsius testatoris. l. cum tacitum. et. l. cum qui. ff. de procu. Ideo semel inclusuꝫ ex voluntate testatoris presumitur semp durare. Tertio q̄ substitutio directa postq̄ semel est comprehēsa sub breuiloqua/ revocari non potest etiam expressa volūtatis mutatione sine noua solennitate. l. militis codicillis. §. veteranus. ff. de testamen. mili. Nec dici posset q̄ ista nō sit mutatio: sed simplex declaratio voluntatis: que nouam solennitatem non requirit. l. heredes palam. §. sed si notum. ff. eo. quia responderur vt per alexan. in dicta. l. lucius. et per hec datur responsio. ad. l. alteri. ff. de adimen. lega. quia loquitur in legatis: que nuda voluntate revocantur etiam tacita. l. iij. §. fina. cum. l. sequen. de adimen. lega. secus in directa substitutione: que sine noua solenni voluntate revocari non potest. dicta. l. militis codicillis. et hanc differentiam revocationis legatorum ꝛ institutionum ac substitutionum ponit rex. in. l. ex parte. ff. de adimen. leg. Secundo modo contingere potest acsup uenire inequalitas in personis inuicem substitutorum facto hominis: veluti quia testator qui duos filios impuberes in potestate constitutos inuicem substituerat alterum emancipauit post testamentum factum: ꝛ certe tunc cum pupillaris que ab initio propter substitutorum equalitatem continebatur in reciproca. finiatur. ꝛ

extinguatur in persona filij emancipati. pariter extinguetur in persona alterius in potestate retenti: quia cum mutatio fiat in vno ꝛ hoc facto testatoris: in cui⁹ potestate est mutare voluntatem: videtur etiam fieri in alio eadem ratione. argu. l. j. C. de diuer. rescrip. ꝛ in auten. vt liceat mīi ꝛ auie. §. ad hoc. facit optīe text. in. l. alteri. ff. de adimen. lega. ꝛ ita tenent Bul. ꝛ Rayne. quos sequitur Bar. in dicta. l. lucius. prouiso tamē ſm eum q̄ talis emancipatio facta fuerit per testatorem volūtarie: sed si ex aliqua causa fuisset testator coactus eum emācipare. tūc esset aliud argu. dicte. l. rem legatam. ff. de adimen. lega. ꝛ dicte. l. fideicōmissa. §. si rem. ff. de lega. iij. Et si dicatur quomodo testator voluntarie alterum filiū emācipando potuit voluntatem suam revocare sine noua solēnitate. Respōdet bar. q̄ illud quod cōtinetur in breuiloqua est quedā declaratio illi⁹ generalitatis que quidem declaratio fieri potest sine noua solēnitate. l. heredes palam. §. sed si not. ff. eodez. Super hoc pūcto dubitat Aleran. q̄ requiratur solēnitas noua. hanc opinionem Guil. Rayne. ꝛ Barto. tenet Rudo. in dicta. l. in testamento. adducēs l. filie. §. matre. ff. de adimen. lega. ꝛ Aleran. in dicta. l. lucius. reprobata quadaꝫ limitatione. Sali. quam vnus puer nō dixisset ſm eum. ꝛ hec opinio Barto. videtur mihi vera: licet bar. in dicta. l. in testamento. r. q. tenuerit per emancipationez vnius inuicem substitutorum non extingui pupillarem quo ad pupillum attento q̄ est fauor pupilli. ꝛ ita etiam tenuit Ange. in dicta. l. lucius. ꝛ pluribus aliis locis Rapha. cuma. et Jason in dicta. l. lucius. dicens hanc esse equiorem: lz prima sit cōmunis: a qua in cōsulendo esset durum recedere: aut iudicando. Sed nō obstat quia a testatoris voluntate testamentum pendet. l. in cōditionibus. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ satis per emancipationem voluntariam alterius videtur constare de ipsius voluntate q̄ revocare voluerit pupillarem: cum fecerit ex postfacto inequalitatem. ſm Jo. de imol. in dicta. l. lucius. ꝛ Ange. are. in dicto §. ꝛ plures. Ex quibus iunctis verbis Bal. in. d. r. q. in fi. capiendo cōtrarium sue opinionis ꝛ adherendo Barto. ꝛ cōmuni opinioni deciditur † q̄ eodem modo extingueretur pupillaris in persona vtriusqꝫ per liberam ꝛ voluntariam obligationē alterius substitutoꝝ a patre factam mo-

56 An vltimo substitut⁹ habere

56 nasterio. qō est notandum. ¶ † Ultimo dubitari posset. Si testator pluribus institutis filijs dixit q̄ eos inuicem substituit quandocūqꝫ decederent sine liberis. Et omnibus decedentibus titium substituit in hereditate. An vltimo mortuo sine liberis (ad quem portiones precedentium venerant.) nunc in titium veniat solum portio vltimi decedentis. An etiam portiones premortuoruꝫ. ꝛ videtur q̄ nō per rex. in. l. marcellus. §. quidā. ff. ad trebellianum. ꝛ. l. si titius. ff. de lega. iij. quia de hereditate facta est mentio cuius appellatione premissa non veniunt. Tamē Rapha. cuma. in dicto §. quidā. dicit vidisse consilium Fulgo. in cōtrarium: vbi respōdebat ad cōtraria q̄ loquātur quādo verba grauaminis dirigebantur ad grauatum: secus si ad honoratū vel simpliciter. vt. l. heredes mei. §. cum ita. in fi. ff. ad trebellianū. Hā licut si dixisset totā hereditatem totum venisset in fideicommisso: vt ibi. sic etiam si simpliciter dixit hereditatem. ꝛ ita tenet Rapha. in dicto §. quidam. vbi plenius videatis per Alexandrum.

debeat portiones alio rū ꝓmorientiū vel solū partē vltimo morientis.

1 Uitra† substitutio dicitur cōpendiosa q̄ ab aliis substitutionibus specifice differt: (vt videbitis. ꝛ sit ſm Azo. in summa. C. de impuberi. ꝛ aliis substitu. ꝛ alios docto. quotiēs testator sub verborum compendio ꝛ breuitate multa et diuersa tempora substituendo complectitur: veluti filium meuꝫ heredē instituo: ꝛ quandocūqꝫ decesserit

2 substituo ei talem. † Nam dictio illa quādocunqꝫ est vniuersaliter temporum distributiua complectens in se tempus ante pubertatez: tempus pubertatis: ꝛ tempus maioris ac integre etatis. Necnon tempus existentium liberorum: necnon tempus nō existentium. vt patebit ex infra dicendis. Unde de hac eleganti et quotidiana substitutione dicit Bar. quē omnes sequuntur in. l. centurio. ff. de vulgari ꝛ pupilla. iij. colum. in principio. q̄ compendiosa substitutio est que sub cōditione mortis vel alia multa complectitur tempora. vt dicta. l. centurio. ꝛ inter-

1 De cōpēdiosa substitutiōe. et quare sic vocatur.

dum certo tempore limitatur: vt ibi. puta
si dicat testator quandocūq; filius meus
infra.xxv.annos: aut infra triginta sine
liberis decesserit. Aliquādo vero fit abs-
q; temporis limitatione veluti quando-
cunq; sine liberis decesserit. l. precibus.
C. de impube. ⁊ alijs substitu. vtroq; ta-
men casu sub mortis conditione plura
tempora breuiter comprehendit. Et idē
foret si tempora multa sub alia conditio
ne q̄ mortis complecteretur: puta quan
docunq; filius meus tale quid fecerit: ta
lem ei substituo. Nam ideo vocata fuit
compendiosa: q: sub compendio seu bre-
uitate verborum multa tempora conti-
net. nō enim possent plura tempora bre-
uius comprehendi: q̄ in hac comprehen
duntur substitutione: quia sub vno solo
verbo scil3: quandocunq;. continentur.
Idcirco imperator hanc substitutionem
compendiosam appellauit. in dicta. l. pre
cibus. Et forte causa sit baptizandi occa
sionem sumpsit ex. l. meuius. §. duobus.
ibi: orationis compendio. ff. de lega. ij.
Merito dicit elegāter Baldus in dicta
l. precibus. versicu. modo contra per ordi
3 nem opponam⁹ † ꝙ sicut substitutio bre-
uiloqua plures sub breuiloquio continet
substitutiones inter plures inuicem sub-
stitutos: vt vidistis in materia reciproce:
sic etiam hec compendiosa sub compen-
dio temporum est apta ad plures substi-
tutionū qualitates quas sibi assignat ca
sus ⁊ natura vel interpretatio verborū.
4 ¶ † Tamē in hoc differunt breuiloqua
et compendiosa: quoniam illa fieri non
potest nisi plurib⁹ fiat hincinde. Nec po-
test nisi plures continere substitutiones:
vt ibi dixi. Hec autem vni soli fieri po-
test vt dictum est. que licet aptitudine ad
plures se habeat substitutionum species
seu qualitates. attamen habet quando
q; esse determinatum ad vnam: prout ca
sus contingit aut verborum interpreta-
tio patitur. Cum fiat interdum directis
cōmunibus: aut verbis obliquis. vt in-
fra videbitur. Ex quibus sequitur ꝙ hec
compendiosa est vera substitutio. scdm
Barto. vbi supra: quando fit a milite qui
potest etiam post pubertatem substitue-
re directe: quo casu nouam substitutionē
in se continet ⁊ ob hoc vera ⁊ specifica di
citur substitutio. Et idem si paganus ex
statuto vel consuetudine posset post pu-
bertatem directo substituere: prout est in
pluribus ciuitatibus. Statutum enim di
ctans ꝙ filie cogantur stantibus mascu-
lis omnia in testamento patris disposita
obseruare satis pmittit patri posse filia-
bus etiam post pubertatem directo sub-

3 Uide in q̄ hec substō cōuenit cū reciproca ⁊ in q̄ differt ab ea.

4 An hec cōpendiosa sit de per se spēs substitutōis distincta ab alijs.

stituere masculis stantibus. scdm Barto. ⁊
Alexā. in dicta. l. centurio. sed de iure cō-
muni si hec substitutio fieret a pagano:
tunc esset magis adiectio q̄ substitutio:
quia tūc nihil facit nisi cōtinere alias di-
rectas substōnes puta vulgarē: pupillarē
exēplarē ⁊ indirectam fideicōmissariam.
sed quia in hoc aliqui vt Bald. sentiunt
contrariu3 ꝙ immo semper hec compen-
diosa est vera species substitutiōis: ideo
dicendū putarem vt dixi supra in breui-
loqua: vt sc3 dicamus etiam in pagano
de iure cōmuni compendiose substituen
te quo ad formam: in qua ab alijs differt
substitutionibus hec compendiosa dica
tur species substitutionis: nō autem quo
ad effectum quia vltra vulgarem aut pu
pillarem vel exemplarem siue fideicom-
missariam non habet de per se alium ef-
fectum a ceteris substitutionibus distin-
ctum. Et ita saluari possunt omnes opi-
niones: nam compendiosa facta a paga
no continet solum vulgarem si filius he-
res repudiet hereditatem: per quā substi
tutus vocabitur ad bona solius testato-
5 ris. † Nam cōpendiosa continet vulgarē
si institutus heres nō sit scdm Bart. in di-
cta. l. centurio. vbi per alios ita cōmuni-
ter tenetur. vt in dicta. l. precibus. Et de-
mum si moriatur infra pubertatem venit
substitutus ex pupillari ad bona pupil-
li. Si vero pupillus se immisceat pater-
ne hereditati: expirat vulgaris. tamen si
postea moriatur infra pubertatem voca-
tur compendiose substitutus ad vniuer-
sa bona: que fuerunt testatoris ⁊ pupilli.
6 † Si vero moriatur post pubertatem de-
mens vel furiosus vocabitur substitutus
ex substitutione exemplari contenta in
compendiosa matre et alijs ab intesta-
to ipsi pupillo venientibus exclusis: quia
tales substitutiones in compendiosa cō-
tente non sunt omnino tacite: sed gene-
raliter expresse. vt plene habuistis in ma
teria vulgaris. in quarto principali arti-
culo. Ideo matrem pupilli vel demen-
tis excludunt. Et iste est effectus compē-
diose. attamen quia predicta patiuntur
dubitationem pro eo quia vt tetigi com-
pēdiosa substō scdm diuersas naturas ver
borum quibus concipitur diuersificatur
in suo effectu. Et an contineat vulgares
pupillares / exemplares / aut fideicom-
missarias: non sine causa dubitatur. Id-
circo sciendum est: ꝙ hec compendiosa
substitutio: aliquando fit per verba me-
re directa: aliquando per verba mere in-
directa ⁊ obliqua: aliquādo per verba cō
munia: de quibus verbis directis obliq̄s
et cōibus. dixi plene supra eod. in verbo:

5 Uid qualiter cōpendiosa cōtinet vulgarem pupillarē exēplarem ⁊ fideicōmissariā substōnes.

6 Substōnes i cōpēdiosa cōtēte nō dicūtur tacite: imo gnālr expsse ⁊ sic matrē et ceteros itestato succedētes excludunt.

eidem impuberi succederent. ⁊ ibi plene
dicta hic nō repeto causa breuitatis: sed
implico cum sine illis non posset hec sub
stitutio quo ad suos effectus intelligi.
7 ¶ Primo dixi ꝙ hec substitutio aliquā
do fit per verba mere directa: super quo
est considerandum ꝙ aliquando fit in te
stamento militis: ⁊ aliquando fit in testa
mento pagani. Siquidē fiat in testamē-
to militis omni tempore est directa. ⁊ sic
comprehendit vulgarem / pupillarem / et
aliam quācunq; directam pro toto tem-
pore: vnde si miles in testamēto filio suo
impuberi compendiose quandocūq; de-
cederet substituerit: vel in codicillis: quia
miles etiam in codicillis directe substi-
tuere potest scdm Salice. in. l. in testamen-
to. in fine. C. de testamen. milita. per. l. tra
ctabatur. ⁊. l. tribunus. ff. de testamen. mi
lit. ⁊. l. militis codicillis. vbi Bartol. illo
eodem titu. talis substitutio per militem
facta erit indubitāter et valebit vt dire-
cta pupillaris filio moriente pupillo vel
post pubertatem quandocunq;: taliter ꝙ
quocunq; tempore filius decesserit ante
aditam hereditatem vel eam repudia-
uerit. ⁊ sic siue nō possit siue nolit esse he-
res patris substitutus vocabitur ad he-
reditatem testatoris ex vulgari conten-
ta in compendiosa exclusis matre ⁊ cete
ris ab intestato venientibus. Si vero fi-
lius hereditati paterne se immiscuerit:
demū pupillus moriatur. Pariter substi-
tutus vocabitur ad vniuersa bona testa-
toris ⁊ pupilli ex substitutione pupillari
contenta in compendiosa exclusis ma-
tre ⁊ succedentibus ab intestato ceteris.
Et si se nō imiscuit sed repudiauit: voca
bitur substitutus per vulgarem ad bona
testatoris: ⁊ per pupillarem ad bona pu-
pilli. Si autem filius moriatur post pu-
bertatem: quia miles ex priuilegio substi
tuere potest directe etia3 maiori ⁊ extra-
neo: substitutus vocabitur ex directa mi
litari ad vniuersa bona que fuerunt testa
toris exclusa omnino matre pupilli quo
ad talia bona testatoris: ⁊ multomagis
exclusis ceteris ab intestato veniētibus.
Et vocabitur talis substitutus ex milita
ri substitutione directa omnium succe-
dentiu3 ab intestato exclusiua: vt est tex.
apertus in dicta. l. centurio. ff. de vulga-
8 ri ⁊ pupillari. † Et idem si facta esset ex-
traneo per militem: quia substitutus vo-
cabitur ad omnia bona testatoris: nō au
tem heredis. et sic in tali substitutione
non venient bona heredis propria. Et
consequenter nec donationes: nec prele-
gata a testatore ei facta: quia sua bona
sunt non testatoris. scdm Alexan. in. l. mar

7 De effectu hui⁹ cōpendiose substōnis qn̄ fit p verba directa. et primo si fiat in testō militis aut in codicill.

8 In cōpendiosa substitutōe nō veniūt bona heredis nec donationes aut plegata ei facta.

cellus. §. quidam. ff. ad trebellianū: ⁊ ple-
ne dixi supra tractando quartum effe-
ctum vulgaris substitutionis. nam ita
deciditur in vulgari cui hec compendio-
sa equiparatur scdm Alexandrum vbi su-
pra. sed aduertatis: quia contra vltimum
membru3 (scilicet ꝙ substitutio remaneat
semper directa filio moriente post puber
tatem: eius matre superstite: et in medio
existente inter filium et substitutū: aut ali
qua ceterarum personarum in medio exi
stēte: de quibus plene habuistis supra in
materia pupillaris in sexto principali ar
ticulo. ⁊ in tertio effectu eiusdem) videtur
esse tex. apertus ⁊ dicte decisioni contra-
rius in dicta. l. precibus. C. de impube. et
alijs substitu. in fine. vbi deciditur ꝙ si tē-
pore mortis filij iā puberis effecti super-
sit mater: existentia matris non permittit
compendiosam filio per militem factam
valere iure directo: vt substitutus omnia
testatoris bona habeat. Sed facit illam
substitutionem compendiosam obliqua-
ri: vt valeat indirecte tanq̄ fideicommis-
saria. ⁊ erit effectus: quia mater filio post
pubertate3 mortuo succedet in vniuersis
bonis tam testatoris mariti sui: q̄ eius cō
munis filij. et demum retentis sibi omni-
bus filij bonis: et de bonis testatoris rete
ta legitima: in qua filius non potuit per
testatorem grauari / necnon retenta tre-
bellianica iure restitutionis debita here
di restituenti: que scdm magis commu-
nem opinionem habet etiam locum in
testamento militis: vt suo loco dicetur in
fra. residuum bonorum testatoris: tene-
bitur restituere compendiose substituto:
vt videtur esse casus rotundus in dicta
l. precibus. in fine. et sic compendiosa a
milite facta matre existente in medio va
lere non potest omni tempore: vt directa:
immo filio herede post pubertatem mo-
riente obliquatur: ⁊ valet duntaxat tan-
q̄ fideicommissum. et tamen textus in di
cta. l. centurio. vult ex priuilegio militum
eam valere directe omni tempore: matre
et quibuscunq; alijs parentibus exclu-
sis. vnde propter diuersitatem illarum
duarum legum que videntur contrarie
super hoc puncto fuerunt septem opinio
9 nes principales. ¶ † In primis enim
fatentur omnes: ꝙ pupillo moriente in-
fra pubertatem mater omnino excludi-
tur: idem si mentecaptus esset et more-
retur in dementia: mater excluderetur
vi exemplaris in compendiosa contente:
et in hoc concordant etiam ille due le-
ges: centurio. et precibus. Pariter con-
cordant si filius moreretur post puberta-
tem matre in medio nō existente: aut al-

9 Concordia in hoc pūcto. iter l. centurio. ⁊ l. precib⁹.

tera de dictis p̄sonis:vbi supra allegaui
nominatis. Sed si filius testatoris ⁊ he-
res moriatur post pubertatem effect⁹ pu-
bes:⁊ sic expirata pupillari substitutione
matre superstite vel altera de dictis per-
sonis quo ad bona filij aliunde q̄3 a testa
tore habita omnes cōcordant q̄ nihil ad
substitutum:sed quo ad bona que quon-
dam fuerūt ipsius testatoris;quia in hoc
puncto ille due leges discrepare vident.
Sunt dicte septem opiniones ad concor
dandum dictas duas leges:nā in vtroq3
casu dictarum duarum legū testator erat
miles:preterea in vtroq3 casu substitutio
compēdiosa facta fuerat verbis directis.
quia in.l.centurio. expresse dicitur q̄ te-
stator directo substituit:similiter in.d.l.p̄-
cibus.facta fuerat substitutio verbis dire
ctis:vt p3 ibi dum dicit in principio cōe3
filium vestrum heredem instituisse ⁊ scd̄3
heredem scripsisse.⁊ ibi eos habeat here
des quos pater eis cōstituit. Que verba
sunt directa:vt patet ex doctrina bart.in
l.ij.C.cōmunia de lega.⁊ plene dixi super
v̄bo:eidem impuberi succederēt. Quid
ergo dicēdum in hac difficultate omissis
opinionibus que potius rudes intellect⁹
grauarent q̄3 acuerent: videtur mihi q̄
in hoc puncto substitutio cōpendiosa ver
bis directis a milite facta sit semper om̄i
tempore directa ⁊ valeat iure militaris di
recte:⁊ q̄ eius medio substitutus ad vni-
uersa bona testatoris succedat m̄re ⁊ alijs
ab intestato veniētibus exclusis scd̄3 for-
mā dicte.l.cēturio.bonis vero filij aliūde
quesitis penes matrem aut alios ab inte
stato succedētes remanētibus: ⁊ dico nō
esse differentiam nec contrarietatem in-
ter dictas leges:cēturio.⁊ precibus. imo
credo q̄ in dicta.l.precibus.sicut in dicta
l.centurio.valuerit substitutio oī tempore
tanq̄3 directa:probatur per tex.in eadem
l.precibus.ibi du3 in fi.dicit:velut ex cau
sa fideicōmissi.que verba non fuerunt ibi
per imperatorem sine mysterio posita.q2
per illa datur clare intelligi:q2 illa substi
tutio non fuit fideicōmissaria: s3 directa.
10 † Nam dictio velut notat similitudinem
q̄si dicat:q̄ talis subst̄o valet ad silitudinē
fideicommissi:⁊ certum est q̄ nullū simile
est idem.l.q̄d nerua.ff.depo.facit.c.caplm
sancte crucis.de rescrip.ibi late per feli.⁊
bar.bal.ange.alexan.⁊ iaso.in.l.qui libe-
ris.ff.de vulg.⁊ pupilla.vnde sequitur q̄
tex.non dicit q̄ valeat iure fideicommissi:
immo iure directo ad silitudinē fideicom
missi.⁊ silitudo stat in hoc:q2 sicut p sub-
stitutionē fideicōmissariā non succedit fi
lio heredi s3 testatori. Preterea nec in bo
nis filij sed testatoris tm̄.l.coheredi.§.cu3
filie.ff.de vulg.⁊ pupil.sic etiā in casu no-
stro ad similitudinem fideicommissarie
substitutionis per hanc directam milita-
rem filio moriente post pubertatem non
succeditur ei nec in suis bonis:s3 militi ⁊
in bonis militis testatoris tm̄:vt etiam di
cit tex.in eadem.l.precibus.ibi:bona que
cum moreretur patris eius fuerunt. idem
dicit tex.in.d.l.centurio. Preterea simili-
tudo stat in alio:quia sicut in fideicōmis-
saria restitui debent bona testatoris cum
fructibus:nisi fructus percepti fuissent iu
dicio testatoris vel negligentia fideicom
missarij.l.in fideicōmissaria.ff.ad trebel.⁊
⁊.l.iubemus.C.illo eo.ti.sic etiam hic in
hac directa militari debent bona testato
ris restitui cum fructibus inuentis in he-
reditate vt dicit tex.in.l.centurio. in fin.⁊
ita eleganter cōcludit rapha.fulgo. in.d.
l.precibus.dicens in penul.col.q̄ in secre
to cōsciētie sue ab isto intellectu nō esset
tutum recedere.subiungens in.ix.colum.
hunc esse proprium sensum ⁊ intellectum
dicte.l.precibus.hactenus ab alijs nō co
gitatum:et idem tenuit Christo.de castel
liono.⁊ commentator in dicta.l.centurio.
dicens:q̄ dum esset scholaris Bal.hunc
intellectum ita cogitauit priusq̄3 Fulgo.
scripta vidisset. Quos in hoc intellectu
singulorum aliorum opinionibus recita-
tis refert et sequitur iason in dicta.l. pre-
cibus.x.columna. et hanc conclusionem
teneo : cum singule alie sint vel inepte:
11 aut non vere:vel diuinatiue: † Conclu-
dens substitutionem a milite per verba
directa factam omni tempore esse et va-
lere tanq̄3 directam iuxta superius dicta:
nec obstat vnum per quod Pau.et quidā
alij moderni hūc intellectū reprobant di
centes q̄ immo in dicta.l.precibus. com-
pendiosa post pubertatem medio matris
in medio existētis valuit vt fideicommis-
saria quod clare demonstratur in fine dū
dicit:bona que cum moreretur patris ei⁹
fuerunt a te possunt peti. Ex hoc volens
innuere ille tex.q̄ mortuo filio testatoris
militis post pubertate3 substitutus neces
se habet petere a matre bona que fuerūt
testatoris:⁊ sic substitutio non valuit dire
cte:quia si vt directa valuisset substitutus
necesse non habuisset petere bona sed p̄-
pria auctoritate potuisset ea capere: vt
plene declaraui super dictis verbis: eidē
impuberi succederent. et sic cum ibi bo-
na peteret a matre oportet dicere substi-
tutionem fuisse fideicōmissariā. nā r̄ndet
q̄ in.d.l.precib⁹.filius adiuit hereditate3
p̄ris:⁊ sic bona patris ⁊ filij fuerunt effe-
cta vnum patrimonium.l.sed si plures.§.
filio.ff.de vulgari ⁊ pupillari.deinde filio
mortuo mater apprehendit vniuersa bo
na:ideo substitutus:l3 veniat iure directo
necesse habuit petere bona patris testa-
toris de manibus matris:que de facto ca
piendo bona filij occupauit etiam bona
testatoris secundum iasonem vbi supra.
vltra quem allego ioā.pe.de ferrarijs in
sua practica noua i forma libelli:quo agi
tur ex substitutione super verbo compen
diose versicu.his itaq3 sic premissis.vbi
clare concludit substitutionem compen-
diosam filio a milite verbis directis factā
omni tempore valere iure directo:⁊ ita te
net glo.nostra.hic super verbo:vel substi-
tutionis.que indistincte vult compendio
sam a milite verbis directis factam om-
ni tempore etiam post pubertatem vale-
re directo.quod verum intelligatis:siue
facta fuerit pupillo siue adulto:⁊ siue fa-
cta fuerit simpliciter : siue cum clausula:
si sine liberis decesserit:vt est casus in di-
cta.l.centurio. Et huius conclusiue deci-
siōis scilicet q̄ talis compendiosa sit om-
ni tempore directa erit multiplex effect⁹.

Vide effectus directe substitutionis q2 ex ea debētur fructus.

12 ¶ † Primus q̄ licet fructus hereditatis
restituende existentes collecti tempore
mortis heredis instituti de restituendo
grauati non cedant lucro fideicommissa
rij:nec veniant in restitutione fideicom-
missi.l.in fideicommissaria in principio
vbi plene nota.⁊.l.mulier.§.si heres cum
§.sequenti.ff.ad trebel.cū per recollectio
nem effecti sint de patrimonio heredis
grauati. Et sic esse desierunt hereditarij.
⁊ consequenter non restituēdi nisi illi dū
taxat qui tempore mortis testatoris sta-
bant:⁊ sic erant de substantia ⁊ heredita
te testatoris:qui velut res hereditarie ve
nirent fideicommissario restituēdi:vt ibi
plene nota.tamen in casu nostro substitu
tione compendiosa verbis directis facta
omni tempore iure directo valente non so
lum fructus hereditatis per testatorē col-
lecti extantes tempore mortis testatoris
sed etiam fructus tempore mortis here-
dis per ipsum heredem extantes collecti
cedent lucro substituti a milite verbis di
rectis:nam tales fructus debentur dire-
cte substituto. text.est singularis in dicta
l.centurio.in fi.quod est nota.dignum se
cundum bal.ibi ⁊ imo.qui dicit illu3 tex.
non reperiri alibi.tales cum.fructus in-
uenti penes heredem cui facta est substi-
tutio satis dici possunt in hereditate te-
statoris ex quo miles potest ex priuile-
gio substituere ei directo post pupillare3
etatem ⁊ aditam hereditatē.vt dicta.l.in
testamento.⁊.l.miles etiam.ff.de testa.mi
li.consumpti cum fructus non deberent
substituto,vt dicta.l.centurio.⁊ hāc opi-
nionem q̄ tales fructus debeantur sub-
stituto ex directa militis substitutiōe aut
alterius qui potest ex statuto vel consue-
tudine directo substituere.vt supra dixi:
tenet etiam bar.in vltima oppo.in dicta
l.centurio.⁊ dicta.l.in testamento.in secū
da oppo.C.de testa.milit.quem ibi sequi
tur ange.⁊ bal.in.xiij.oppo. in.d.l.preci-
bus.sed aduertatis:quia ange. sibi con-
trarius tenuit oppositu3 in.d.l centurio.
concludens fructus post mortem testato
ris preceptos ⁊ recollectos per heredē q̄3
uis tempore mortis sue non consumptos
sed extantes non deberi directo substitu
to sicut nec debentur fideicommissario:
nisi qui supererant tempore mortis testa
toris:quinimo tales fructus post morte3
testatoris percepti pertinent ad ipsu3 he-
redem institutum iure dominij per.l.he-
rennius.la prima. alias incipit fruct⁹.ff.
de vsu.nam non debet iste heres institu-
tus esse deterioris conditionis: qui non
est de restituendo grauatus q̄3 sit institu-
tus qui foret de restituendo grauat⁹:quē
constat fructus perceptos non reddere
substituto.vt.d.l.i fideicommissaria.et.d.
l.mulier.§.si heres.ff.ad trebel. ¶ Preter
ea substitueri non posset q̄ tales fructus
inuenti tempore mortis heredis institu-
ti ad substitutum pertineant:quia dici nō
possunt inuenti in hereditate testātis vt
requirit text. in dicta.l. centurio.imo po-
tius dicuntur inuenti in hereditate insti-
tuti heredis: quia q̄3 primum adita fuit
hereditas illi fructus desierunt esse testā
tis:⁊ ceperunt esse patrimonium heredis
l.sed si plures.§.filio .ff.de vulgari ⁊ pu-
pillari et . l.pater.ff.de priuilegio credi.
⁊ nota gloss.in .l.j.§. veteres.ff.de acqui.
posse. ⁊ ita etiam tenet pau . in dicta.l.
centurio.idem fulgo.⁊ pau.in dicta.l.pre
cibus.idem fulgo.⁊ ludo.in dicta.l.in te-
stamento.hanc vltimam opinionem se-
quitur alexan.in dicta.l.centurio.ix .colū
na motus vltra predicta:quia non maior
videtur ratio in casu nostro q̄3 quādo gra
uatus esset heres indirecte per fideicom
mis.quo casu quia heres percipit fructus
iudicio ⁊ voluntate testatoris ante eue-
nientem causam restitutionis fiende eos
lucratur:nec dicitur in.d.l.centurio.q̄ ex
priuilegio militis veniant alij fructus:q̄3
qui consueuerunt de iure communi veni
re:nam priuilegium militis de quo ibi in
terpretari debet vt ius commune non le-
dat:nec iuri tertij.l.si quādo.C.de inoffi.
testa.⁊.l.ex facto.ff.de vulga.⁊ pupilli.ex
quib⁹ elicitur q̄ satis est q̄ priuilegiu3 mi-
litare operetur substitutionem omni tem
pore valere iure directo:et non q̄ fructus

hereditatis debeantur directe substitu-
to. ꝛ ita breuiter cōcludendo tenet iason
in dicta.l.in testamento.xiij. columna. et
in dicta.l.precibus.xvij.colum.versicu.vl
tra glo.ꝛ late in dicta.l. fideicommissaria
13 ꝛ in.l.si tibi homo.ff.de leg.j. ¶ † Quid
autem si dicti fructus fuerant sati per te-
statorez:sed erant adhuc pendentes tem-
pore sue mortis. plene alexan. in.d.l.cen-
turio.x. colum. vbi finaliter concludit ꝙ
postꝙ tempore mortis non erāt collecti:
ꝙ debētur substituto ꝛ fideicommissario
ac etiam legatario:cui res a qua fructus
pendent fuit legata: quia tales fructus
esse pars rei censentur. idem sali. in.l.iu-
bemus.C.ad trebellia. et Flori.in.l. in fi-
deicommissi.ff.de vsu.idez ſm eos. de fru
ctibus perceptis hereditate iacēte: quia
debētur substituto aut fideicommissario
ſm glo.in dicta.l.in fideicommissaria: et
Alexā.in dicta.l.precibus.viij. columna.

14 Secundus effect⁹ directe substitutionis est q substitutus pōt propria auctoritate cape bona hēditaria.

14 ¶ † Secundus effectus predicte deci-
sionis est:quia directo substitutus appre
hendere potest bona testatoris heredita
ria auctoritate ppria:si capere velit. Qd
intelligo dummodo non reperiat aliquē
resistētē d facto:quo casu ne succedat scā-
dalum:vti non posset propria auctorita-
te.ita singulariter decidit discretus bart.
in repetitiōe.l.iij.C.de pigno. vbi dicit ꝙ
omnia iura permittentia vti propria au-
ctoritate intelligūtur vbi non est aliquis
de facto resistens : quia tunc iudex adiri
deberet per.l.non est singularis.de regu.
iur.ideo directe substitutus vti pōt ppria
auctoritate si sine periculo vel intentare
potest remedium exequutiuum.l.fi.C. de
edi.di.adria.tollen.Secus in fideicōmis-
sario:qui non potest propria auctoritate
apprehendere possessionem nisi prius ei
verbo vel facto restituta hereditate.l.aut
facta.§. restituta. ff. ad trebellia.et sic fi-
deicommissario non competit remedium
dicte.l.fin.ante restitutionem vt tenet ibi
glossa. quam sequuntur communiter do-
ctores.et hoc de iure communi ſm Bar-
to.ꝛ alexan.in dicta.l.centurio.ꝛ iasonez
in dicta.l.precibus.videatis de hoc bart.
in quadam questione per eum disputata
incipiente.Curia capitanei verone. et in
quodam eius consilio incipiente. missus
in possessione.ꝛ Bal.in.l.fina.C.de codi-
15 cil.¶ † Tū in presenti regno francie non
esset opus directe substituto intendere re
medium dicte.l.fi.ad adipiscendum pos-
sessionem hereditatis que ex dicti regni
consuetudine generali transit ipso facto
de testatore in heredem.et demum de he
rede in directo substitutum.nam ex dicta
consuetudine. mortuus moriendo saysit
uiuum. Quinimmo plus obseruat curia
parlamenti prout per arrestum vidi tho-
lose decisum a biennio citra : ꝙ virtute
dicte cōsuetudinis possessio hereditatis
restituende per mortem heredis de resti-
tuendo grauati ipso iure transit non so-
lum in directo substitutum: sed etiam in
fideicommissarium cui de iure communi
necessario fieri deberet restitutio: re: aut
verbo.per dictum.§.restituta.de quo dicā
plene et ibi videbitis in verbo:mortuo ita-
ꝙ testatore.secūdo tractando materiam
suitatis:vbi concludetur ꝙ talis substitu
tus non habet necesse vti remedio adipi
scende possessionis:immo si turbetur aut
possessio hereditatis occupetur: potest re
cta via experiri remedio retinende:vel re
stituende possessionis vel in petitorio in-
tentare petitionem hereditatis contra
possessores et detentores illius.et si intē-
taret remedium dicte.l.fin.tale remediuz
haberet effectum adipiscende ꝛ recuperā
de possessionis:vt ei obijci non possit ex-
ceptio proprietatis.vt ibi plene dicam.

16 Terti⁹ effect⁹ directe substitutionis q ex ea non detrahit trebellianica.

16 ¶ † Tertius effectus dicte conclusiōis
est:quia vbi substitutio est directa heres
non detrahit trebellianicam:cum in tali
substitutione opus nō sit restitutiōe:cui⁹
gratia trebellianica debetur quaz detra
heret si substitutio esset fideicommissaria
ſm magis cōez opinionē q̄ habet: ꝙ ho-
die in testamento militis non cessat tre-
bellianica:vt tenent communiter docto-
res in.l.j.§.in filij.ꝛ ibi plene alexan.ff.ad
trebellianum.salice.et iason.in.l.in testa-
mento.la.ij.C.de testamento mili.per tex.
in autenti.de heredi.ꝛ falci.§. penultimo
iuncta glos.in verbo militari.vbi hoc de
ciditur in falcidia:cui trebellianica com
paratur:de quo videatis bonam glos.in
17 c.responsa scda distinctione. ¶ † Quar
tus effectus:quia quotiens substitutio va
let iure directo: heres filij grauati mor-
tui non poterit ex persona filij detrahe-
re legitimam:sicut nec potest ex sua per-
sona vel filij detrahere trebellianicam.vt
dictum est:secus si substitutio solum vale
ret iure fideicommissi.vt singulariter de-
cidit glosa.in dicta.l. precibus. quam di-
cit singularem Jmola hic: et in dicta.l.
centurio . vnde licet testator miles non
possit per substitutionem fideicommissa
riam filium in legitima grauare:tamen
ei iure militari directe substituendo po
test eum in legitima grauare: sicut pos-
set eum exheredando vel scienter prete-
riendo . Nec posset filius querelare.l. si-
cut certi.C. de testamento militis. Ex
his due resultant conclusiones. Prima
18 † ꝙ in fideicommissaria substitutione nō

17 Quartus effect⁹ substitutionis directe est q heres filij grauati non pōt detrahere legitimam nec ex sua aut filij persona.

venit legitima filij in q̄ grauari non potuit:
sz semp per heredē retinebit vt est tex.in
hoc.c.ꝛ.l.qm̄ in priorib⁹.C.de inoff.testa.
qd intelligatis verum. vbi onus fideicom
missi nominatim iniunctū fuit filio:qui in
sua legitima (vt dictum est) grauari non
19 potest. ¶ † Secus si iniunctuz fuisset he
redi filij : quoniam substitutus filij post
mortez filij grauari potest in legitima tex.
est singularis in.l.si funduz per fideicom
missum.§.fin.ff.de lega .primo.facit opti-
me a simili.l.cum patronus.ff.de lega.se-
cundo. Et plene.dixi supra in verbo .reli-
quit.in dubio autē si non appareat quis
fuerit grauatus an filius: vel eius heres
presumitur filius grauatus vt fideicom-
mis.quo ad legitimam non valeat.secun-
dum Barto.in.l coheredi.§.cum filie. ff.
de vulgari et pupillari quem ibi sequitur
alexand.et angel .in §. primo .institu .de
pupillari substitutio. Et dixi supra in ma
teria pupillaris in quarto principali. arti
culo in.sexto requisito.in fine.ꝛ Jason in
dicta.l.precibus.xiiij.columna.ꝛ plenius
in.l.ex tribus.C.de inofficio. testamento.

19 Licet filius nō possit in legitima grauari tamen filij heres bene grauari posset.

20 ¶ † Secunda conclusio est.ꝙ in substi-
tutione a milite verbis directis facta ve-
nit legitima filij:ita quod non potest per
heredem retineri quinimmo vniuersa bo
na testatoris pertinere debent substituto
secundum glo.in dicta.l. precibus.sed ad
uertatis in hoc puncto:quia pau. ibi te-
net contrarium:motus quia directa mi-
litaris ita bene dicitur grauamē quo ad
legitimaz filij:sicut fideicommissaria sub
stitutio.quia sicut per fideicommissariaz
succeditur testatori tantum:ꝛ in eius bo-
nis:ꝛ non filio:nec suis bonis :sic etiam
per directam militarem. vt dicta.l. preci-
bus.in fin. Nam licet miles grauare po-
tuisset filium in legitima si eum expresse
grauare vellet:scilicet cum exheredando
aut scienter preteriendo:tamen ei fideicō
missarie substituendo non presumitur ip-
sum grauare voluisse in legitima:q cum
non posset non presumitur voluisse im-
possibile. ergo idem esse debet in directa
militari:cum in illa solum veniant bona
testatoris.prout in fideicommissaria. Et
ita tenet iason in dicta.l.precibus.xvij.co
lumna.et alexand.in dicta.l. centurio.xij.
colum. subiungens ꝙ glo.in dicta.l. pre-
cibus.erat vera scdm iura.ff.ꝛ.C.videli-
cet ꝙ legitima non poterat contra dire-
cte substitutum deduci per filiuz aut eius
heredem:secus autem est hodie de iure
nouissimo autenticoruz. nam licet prisco
iure esset in potestate testatoris militis fi
lium priuare legitima expresse:puta eum

20 An per militarem substitutionem possit filius grauari in legitima.

exheredando:vel tacite:veluti ipsum sciē
ter preteriendo.vt dicta.l. sicut certi.non
mirum si ei directe substituendo videre-
tur auferre legitimam.hodie vero nec ex
presse nec tacite potest facere miles:quim
contra suum testamentum competat que
rela : si filium iniuste exheredauerit per
text.in §.ꝛ hoc idem.in autentica. vt cum
de appellatione cogno . ꝛ nota glossam
in.l.aduersus.C.de inofficio.testamento.
ideo cessat ratio preallegata: quod dicit
satis equum:licet ab alijs non fuerit scri-
ptum. Ex quo concluditur:ꝙ etiaz in sub
stitutione directa non venit filij testato-
ris legitima:sed penes filij heredem re-
manet absq3 trebellianica. Et ita etiam
tenet alexand.in dicta.l .precibus .vij.et.
21 viij.colum. ¶ † Quintus effectus est se
cundum angel.in dicta. l.precibus. quia
si esset fideicommissaria substitutio condi
tio adiecta legatario : si decem dederit
heredi:impleri non posset in personam fi
deicommissarij indirecte substituti ex eo
quia non est heres:sed tantum loco here
dis.l.postulante.§.primo.ff.ad trebellia-
num. l. si filius.ff. quod cum eo. Et con
ditiones impleri debent in forma speci-
fica. l . qui heredi.et.l.meuius.ff.de con-
ditio.et demonstra . secundum commu-
nem opinionem:licet quod sibi debeatur
astringat non modicum text.in ratione
sui.in.l.is qui in potestate.§.final.ff.de le-
gatis prestā.tamen indubitanter imple-
ri poterit in persona directo substituti:
cum sit heres:vt probatur per ea que no-
tā.in.l.qui liberis.§.hec verba.ff. de vul-
gari et pupillari.ꝛ sic dandum causa con
ditionis implende. prestari potest directe
substituto sicut heredi.secundum angel.
et paulus in dicta.l.precibus.et alexand.
22 in dicta.l.centurio. ¶ † Sextus effectus
est secundum Barto.cum quo transit ia-
son . in dicta . l . precibus.xvij.columna.
quia si aliquid a testatore naturaliter tan
tum debebatur filio grauato de restituen
do aut suo heredi.ita ꝙ tale naturale de-
bitum peti non poterat :cum naturalis
obligatio actionem non pariat : sed re-
tentionem : heres filij hereditatem re-
stituendo fideicommissario : illud debi-
tum naturale deducere et retinere po-
test . l . stichum.§. aditio. versicu. aliquan
do . iuncta glossa in verbo retinet . ff.
de solutio . Sed tali restitutione vti non
poterit contra directo substitutum . vbi
substitutio valet iure directo.nam directe
substitutus necesse non habet capere he
reditatem de manu heredis: sed potest
eam apprehendere ppria autoritate . vt

21 Quint⁹ effect⁹ substitutionis directe q appellatione heredis venit directo substitutus.

22 Sext⁹ effectus est quia quotiens restituitur hereditas directe substituto heres retinere nō potest naturale debitum

vidistis.s.in secundo effectu.ideo heres
potestatem non habet nec ius retinendi
concurrentem quantitatem debi:i natu-
ralis.qđ verum intelligit Fulgo.cū quo
transit Alexan.in dict.l.precibus. Si ta-
lis heres hereditatem directe substitu-
to pertinentem realiter non tenebat:aut
mala fide eam tenebat:quia tunc dedu-
cere non posset nec retinere naturaliter
debitum:quātūcunqz substitutio valeret
iure directo.vt.l.si quid possessor.§.sed et
si ipsi.ff.de petitio.heredi. Si autem he-
res filij grauati:puta mater vel alius bo
na fide hereditatem testatoris nunc di-
recte substituto pertinentem teneret bo-
na fide hereditatem testatoris nunc dire
cte substituto pertinentem:mater vel ali⁹
bona fide teneret:tunc posset debitum si
bi naturaliter tm̄ deducere ꝛ retinere.vt
dicta.l.si quid possessor.§.iustus. iuncta

23 Septimus effect⁹ directe substitutiōis.

23 glo.ibi in verbo:debebit.¶ † Septimus
effectus est fm̄ Fulgo.in dicta.l.precib⁹.
quia si substitutio esset fideicōmissaria ꝛ
decederet fideicōmissarius ante diem fi-
deicōmissi cedentem:puta viuente testa
tore hereditas ꝛ fideicōmissum remane-
bit penes heredem filij instituti: qui gra
uatus fuerat restituere fideicōmissario.l.
vnica.§.pro secūdo.ꝛ.§.sin autem aliquid
sub conditione.C.de cadu.tollendis.sed
quando substitutio valet iure directo:tūc
quia moriente filio grauato extinguitur
nomen hereditarium in eius persona:et
sic desinit causa testati:quia substitutus
erat mortuus:tunc ad filios alios testa-
toris deuoluetur hereditas si extant:sin-
autem deuoluetur ad alios ab intesta-
to venientes: ꝛ illis non extantibus de-
uoluetur ad fiscum.l.ij.C.de boñ.vaca.li-
bro.x.Non autem transibit ad heredes:
puta testamentarios filij ad quos non
transit nomen hereditarium iam extin-
ctum:quoniā testator voluit filium esse
heredem ad tempus:ꝛ hereditatem de-
ferri ad substitutum qui capere non po-
terat quia predecesserat.Et ꝙ miles po-
tuerit et voluerit facere filium heredē ad
tp̄us dādo ei substitutū militarē post pu
bertatem.est tex.in.l.miles ita.§.j.ff.de te
stamen. militis. quod dicit esse notan-
dum Alexan.in dicta.l.centurio.xiij.co-

24 Octau⁹ effect⁹ ē ꝙ iura sep̄lcrorū ꝛ p̄ronatus trāseūt in directo substitutū sed nō in fideicōmis.

24 lum.in princ.¶ † Octauus effectus est
quia licet iura sepulcrorū transeant ad
quēcunqz heredem ꝗuis extraneum.vt
l.familiaria.cum.l.sequēti. ff.de religio.
et.l.si sepulchrum.C.illo eo.titu. Pariter
ius patronatus ecclesijs ad quoscūqz:li-
cet extraneos transit heredes.glo.in ver
bo:heredes.in clementi.ij.de iure patro-
natus.ꝛ no.plene Panor.in.c.j.ꝛ.c. cum
seculum.de iur.patrona.non propter hoc
transeunt ad fideicōmissariū.vbi est sub-
stitutio fideicommissaria ꝛ obliqua: imo
hec omnia remanent penes heredez.di-
rectū.vt.l.quia perinde:ꝛ ibi singulariter
barto.ꝛ alexan.ff.ad trebe. attamē bene
transibūt ad directe substitutū.fm̄ glo.et
doct.in.d.l.precibus.bar. ꝛ docto. in.d.l.
centurio.ꝛ vtrobiqz cōmendatur bar.duz
in.d.l.quia.ff.ad trebel.decidit ius patro
natus non venire in restitutione fideicō-
missi:quem sequitur Imo.in.l.si patroni
ff.illo eo.titu.ꝛ bal.in.l.fi.pe. colum.C.de
edict.di.adri.tol.ꝛ in.l. cum virum.C.de
fideicom.nam licet ea que trāseunt in he
redes extraneos tanqz heredes transeūt
etiam in fideicommissarium: non tamen
predicta transeunt ꝙ proprie nō transeūt
in heredes tāqz heredes cū nō trāseāt ꝑ
portionibus hereditarijs: sed tm̄ trāseūt
ad eos in capita:quia sunt heredes.vt in
iuribus superius allegatis. ꝛ de iure pa-
tronatus ecclesiarum hodie est tex.in di
cta cle.ij.ꝛ not.vbi etiam glo.in.c.conside
randum.xvj.questione.vij.fm̄ pau. ꝛ ale-
xā.in dicta.l.quia perinde.quam legit cū
l.ꝗuis.§.nihil.illi⁹ ti.ꝛ hoc firmatur vno
simili.quia videmus ꝙ ius patronatus se
culare quod habet dominus in libertos
non transit ad fideicōmissariū.l.si patro-
ni.superius allegata.ff.ad trebel. sz rema
net penes directū heredem. fm̄ glos.in.l.
sciendum.ff.de verbo.signi.ergo idē erit
in iure patronatus sp̄ualī ꝛ ecclesiastico:
videatis guido .pape.q.ccccvij.vbi cla-
re dicit tale ius esse ad fideicommissariū
ꝛ transitorium: ꝛ transit facta restitutione
hereditatis re aut v̄bo per heredē: quia
ante restitutionem remanet penes here-
dem videatis panor.in.c.cum seculū. ꝑal

25 Arma domus nō transeunt in fideicōmissarium sed bene in directe substitutum.

25 legato. † Et idem quod in patronatu se
culari erit in armis et insignijs testato-
ris:que etiaz facta hereditatis restitutio
ne non transeunt in fideicommissarium
scđm aliquos.sed remanebunt penes he
redem directum.et ita in proprijs termi-
nis sentit barto.in suo tractatu de insi-
gnijs ꝛ armis.iij.columna versicu .Quo
ro qualiter ista arma transeunt in succes
sores.vbi ad istud propositum allegat di-
ctam.l.familiaria.cum.l.sequenti.ff.de re
lig.ꝛ dictam.l.si sepulcrum.C.de religio.
per que cōcludit ꝙ arma ꝛ insignia testa
toris ad heredes solum transeunt ꝛ agna
tos:non autem ad cognatos vel affines
et minus ad bastardos.vt plene dixi su-
per verbo:raynucius de clera.supra eo-
dem ergo minus ad fideicommiss.nisi es-
set de illis personis:vt statim videbitis in
feudo:vel nisi testator ꝯtrariū disposuissꝫ

volēs ꝙ fideicommissarius suū portaret
nomen ꝛ arma.vt ibi plene dixi.naz fidei
commissarius non est heres.sed loco he-
redis vt supra dictum fuit.nam barto .al
legando ibi dicta iura de iuribus sepul-
crorum loquentia satis equiparat eisdez
iuribus arma ꝛ insignia.ergo ad ipsuz fi
deicommissarium non transibunt per di-
cta iura per eum allegata iuncta dicta
l.quia perinde.ff.ad trebel.sed bene trans
ibunt ad directo substitutū sicut iura pa
tronatus:quia verus heres dicitur:vt pa

26 Nonus effectus ꝙ in fideicōmis.nō trāseunt bona feudalia.

26 tet ex predictis.¶ † Nonus effectus est
quia in substitutione fideicommissaria
non veniunt bona feudalia:nec filius de
restituendo paternam hereditatem gra-
uatus tenetur feuda restituere fideicom-
missario nam talia in fideicommissariuz
non transeunt vt communiter decidit ꝑ
dynū.bar.ꝛ alexan.in.d.l.si patroni.§.j.ff.
ad trebell.bal.in.l cum virum.C.de fidei
com.ꝛ ita etiam in prima parte consuluit
alexan.consilio.xcj.incipien .ponderatis
27 his.¶ † Nisi in tribus casibus:in quib⁹
feudum bene transiret in fideicō. ¶ Pri-
mo vbi fideicommissarius cui hereditas
venit restituenda esset de liberis ipsius
testatoris ꝛ descendentibus:ad quos feu
dum sui natura transit post mortez vasal
li.¶ Secundo vbi fideicommissarius li-
cet non sit de descendentibus:tamen est
de personis cōprehensis in inuestitura:ꝙ
tunc cessat ratio prohibens feudum trās-
ire in fideicom.fm̄ bald.in.d.l.cum viruz
in fi.colum.ꝛ io.an.in addi.spe.titu.de lo
cato.§.nunc aliqua.in additi.que incipit
questio nō est dubia.iuncta additiōe po-
sita super versi.clviij.ꝛ plene alex.in.d.l.
si patroni.idem ꝛ tertio esset vbi feudum
fuisset receptum pro se ꝛ heredibus qui-
buscūqz:quo casu indistincte transiret in
fideicommissariū facta restitutione:quia
tunc non retineret propriam naturā feu-
di propter illa verba:et heredib⁹ quibus-
cunqz.c.j.de feudo non habente propriaz
naturam feu.sz potius sortiretur naturaz
patrimonij ad quoscunqz trāsitorij ꝛ ita
in terminis decidit bal.in.l.j.xxxiij.ꝛ .xl-
viij.q.ff.de re.diui.ꝛ sequitur alexā. in.d.
l.si patroni.ad hoc facit quod vult bal.in
c.imperialē.§.j.versi.sed quid si concessuz
est feudum de prohi.feu.alie. per frede-
ri.vbi elegāter dicit ꝙ si cōcessuz est mihi
feudum pro me ꝛ successoribus meis qui
buscunqz:hec verba non solum includūt
tria genera heredum:de quibus insti .de
heredi.qua .ꝛ di.sed etiam includunt le-
gatarios.l.quedam.§.is autem.ff.de edē.
quia legatarius in re legata quodam he
res est.l.id tempus.§.j.ff.de vsucap. vnde
hoc casu transibit in fideicom.qui magis
dicitur heres:ꝙ ipse legatarius.ꝛ ita te-
net iason in preludijs feudorum.xviij.co
lum.dicens ꝙ licet illa dictio:quibuscun-
qz referri deberet secundum materiā sub
iectam ad habiles:ꝛ non ad penitus ex-
traneos.secundum bald.in dicta . l.cum
virum.cum quo plures ita tenent tamen
hoc est verum quando talia verba profer
rentur a lege vel statuto quia tunc reci-
piunt interpretationem de habilitate iu
xta plene nota.in.l.j.C de sacrosanct. ec-
cle.ne si alias generaliter intelligerentur
iudicaret aliarū legū correctio que vitan-
da est.l.j.C.de inoffi.doti.ꝛ ita intelligun
tur omnes auctorita.que possent in con-
trarium adduci.sed quando talia verba
vniuersalia vel geminata puta:quibus-
cunqz.ꝛ qualiscunqz proferuntur ab ho-
mine:vt in casu nostro quia tunc cessat ra
tio correctionis predicte.tunc secus est:
quia plus debent operari ꝙ verba sim-
plicia ꝛ ita singulariter decidit bald.in.l.
fi.C.sine censu vel reli.quod satis collegi
tur ex doctrina iaco.de are.ꝛ bar.in.l.j.§.
nunciatio.ff.de no.ope.nunti.maxime in
presenti regno francie:vbi feuda degene
rant ꝛ fere sunt absqz illis verbis reda-
cta ad instar patrimoniorum secundum
ioan.fa.in autē.ingressi.C.de sacrosanct.
eccle.ꝛ plene scripsi supra eod.in verbo:
duas habens filias .post princi.restat er-
28 go † ꝙ feudum sui natura non transit in
fideicom.sed bene trāsibit in directo sub-
29 stitutum secundum aliquos.¶ † Et idē

29 Decim⁹ effect⁹ quia ēphiteosis ecclesiastica nō transit in fideicommissarium.

esset ꝛ erit decimus effectus in emphiteo
si ecclesiastica:que sui natura non transit
ad heredes extraneos:sicut nec feudum
vt tenet glo.singularis in.l.etiam.ff.solu.
matri.per.§.emphiteosim.in autē .de nō
alie.emphiteosis autem concessa a priua
to cum transeat ad heredes extraneos:
etiam transibit ad fideicom . quia licet
sine consensu domini transire non possit
in alium titulo particulari:tamē bene trā
sit titu.vniuersalis fideicommissi.de quo
videatis plene alexan.in .d. l.si patroni.
vj.colum.ff.ad trebel.ꝛ in tertia parte cō
silio.xj.incipien.ponderatis his .in qui-
bus locis hoc plenius discutit.ꝛ an talia
bona computentur filio in legitima vide
eadem parte consilio octauo incipiente
30 visis subtilissimis.¶ † Ex premissis vi-
detis maximaz resultare vtilitatem:quia
substitutio compendiosa a milite verbis
directis facta sit omni tempore directa:
prout est vt supra fuit conclusum.dum ta-
men facta fuerit a vero milite actu militā
te:secus si fieret a milite nostri temporis
in patria residente:ꝙ non est proprie mi-

les: vt vidistis supra testamentū primo in ir. casu fallentie circa fin. nec gaudet priuilegio militie. adde q in puncto nostro fuit ita iudicatum tholose in parlamēto die vltima martij. anno domini millesimo quingentesimo sexto ante paschā in testamento domini ioannis de sancto stephano quondam domini de monte betone qui filio suo bernardo primogenito fm veram testamenti schedam substituerat secundo genitum scilicet guillelmum per verbum instituo directum si absq; liberis moreretur: prout fecit. nam cuz bernardus tempore testamenti pubes foret cuius testator esset miles: illa substitutio iure directo non valuit tāq; militaris: sz valuit fideicommissi iure velut facta in testamento pagani taliter q heres dicti bernardi absq; liberis defuncti duas retinuit quartas: scilicet legitimaz: z trebellianicā. quā non retinuisset si testamentum paternum iure militari valuisset: cuz milites sint in hoc priuilegiati. Et idez si facta esset a doctore vel aduocato aut pbytero: quia milites sunt inermis vel celestis militie: quoniam substitutio ab illis facta verbis directis valebit etiam post pubertatem iure directo ad consequendum effectus: de quibus supra. vt plene super omnes decidit Alexander in dicta l. centurio. prima colum. cum sex sequentibus. z dixi vobis plene supra eo. in verbo: testamentuz. primo in dicto nono casu

31 Vide de cōpēdiosa substōne in testō pagani nō militis ꝓbis directis facta aut codicillis qñ fit filio pupillo

31 fallentie. ¶ † Venio nunc ad secundum casum si compendiosa substitutio fiat verbis directis in testamento pagani nō militis: et tunc fieri potest dupliciter. primo fit filio testatoris pupillo sic dicendo: quā docūq; filius meus decesserit talis sit heres: vel talem heredem facio. quo casu licet fuerint quinq; opiniones quas refert Alexand. in dicta l. centurio. et causa brevitatis omitto: tamen communis opinio est: quam ipsem et tenet: q talis substitutio si facta fuerit in codicillis valere nō potest vt directa: quia hereditas in codicillis dari non potest directe. Tamen valebit iure fideicōmissi: ita q pupillo in etate pupillari moriente substitutus successionem petet a venientibus ab intestato detracta legitima vel trebellianica: vt. l. scevola. ff. ad trebellianum. vbi verba directa in codicillis prolata obliquantur. de quo pulcre et plene videatis Angelum aretinū. in §. j. instituta de vulgari substitutione. vbi dicit: q indirecta substitutio expirabit pubertate: sicut expirasset directa: si fuisset in testamento facta vt videbitis nūc. Unum notabitis. q si talis substitutio esset facta de ipsismet liberis testatoris: forte valeret vt directa: licet in codicillis facta per ea que pulcre decidit barto. in dicta. l. militis codicillis. ff. de testamento milit. et dixi plene in verbo: testamentum. Tertio z supra in materia breui loque substitutionis. in verbo: plures.

32 Substō cōpēdiosa in testō pagani ꝓbis directis filio facta valet vt directa itra etatē pupillarē fz postea nullo mō.

32 † Si vero substitutio compēdiosa a pagano fuerit verbis directis i testamēto facta pupillo: magis cōmunis opinio est q valeat infra tempora pubertatis iure directo prout verba sonant: etiam si in substitutione adiecta fuerit clausula: si filius sine liberis decesserit. quia ꝓpter hoc nō obliquatur si filius moriatur pupillus: fz valebit iure directe pupillaris. vt. j. dicaz latius. z est tex. in. c. si pater. eo. titulo. lib. vj. z tenet barto. in dicta. l. centurio. vj. colum. ita q filio testatoris moriente infra pupillarem etatem substitutus vocabitur ad vniuersam tam testatoris q̄ eius filij in etate pupillari mortui successionē matre pupilli z ceteris ab intestato venientibus excluſis: quos pupillaris in hac compendiosa comprehensa velut omnino nō tacita sed generaliter expressa indubitanter excludit: vt dictum fuit plene in materia precedentium substitutionum. Si vero filius testatoris moriatur post pupillarem etatem iam effectus pubes: tūc quia per euentum pubertatis pupillaris directa sub compendiosa cōtenta expirauit. Pariter expirat omnis substitutio: vt nō amplius valeat etiam iure fideicommissi: immo ad successionem tam que fuit testatoris: q̄z et filij in pubertate defuncti mater cum aliis ab intestato venientibus vocabuntur iurta autenticam defuncto. C. ad tertullia. excluso substituto cuius substitutio per pubertatem filij expirauit: vt etiam non valeat iure fideicommissi. siue talis substitutio facta fuerit per ꝓba directa ciuilia: qualia sunt institue: vel heres esto. siue ꝓverba directa nō ciuilia: licet inter verba ciuilia z nō ciuilia concordando opiniones voluerit subtilizando distinguere Barto. in dicta. l. centurio. z etiam non facta differētia. an substitutio fuerit simplr facta: puta q̄cūq; decesserit talis sit heres. vel geminata veluti: si filiꝰ meus moriatur in etate pupillari: vel alis quandocunq; talis heres esto: prout volebat ange. Cum propter hoc nō sint due substitutiones: sed vna fm ale. z cōmunē opinio. q talis substitutio post pubertatem nullo modo valeat: etiam vt fideicōmiss. tenet glos. turis ciuilis in. l. in pupillari. z. l. verbis. z. l. centurio. ff. de vulgari et pupillari. et in §. qua ratione. instituta de pupillari substitutione. z dicta. l. precibus. z. l. scevola. ff. ad trebellianum. et

gl. in verbo: vel substitutionis. imo. Hostien. et ceteri canoniste vsq; ad tempora Joannis an. z glo. in. c. si pater. eodem titulo. libro. vj. z ibi archi. azo in summa. Dynus. in dicta. l. verbis ciuilibus. Jacobus de are. Iacob. de bello visu. Nicolaꝰ de matha. Marti. de silla. Gul. de cug. Barto. z dynus in dicta. l. precibus. z Jaco. de butriga. in. l. ex tribus. C. de inoffi. testamen. z hoc disputando tenuit barto. depte. vt refert Joan. an. in. d. c. si pater. eod. titu. li. vj. z oldra. consilio. cxlvij. Et pro ista communi opinione videtur esse tex. in dicta. l. verbis ciuilibus. vbi dicitur q substitutio verbis directis frustra post pubertatem fit: z substitutio que semel valere cepit iure directo: nō valet postea obliquari: vt ibi. nam. l. scevola. ff. ad trebellianum. que contrarium videbatur innuere: loquitur quando substitutio facta verbis directis nunq̄ valere potuit directe: quia tunc omni tempore valet indirecte: vt quādo facta fuit in codicillis: vt supra dictum fuit. z hanc opinionem sequitur Jason in dicta. l. precibus. xj. columna fm quam etiam consuluit Alexander in secunda parte. consilio. lxxxij. incipiente. prospectis his que in themate. z tenet Ludouicus in. l. cogi. §. fin. ff. ad trebellianum. z Fulgo. in dicta. l. precibus. licet paret. hic de benignitate z plures alij docto. turis ciuilis sequūtur opinionem Jo. an. volentis talem substitutionem verbis directis factam valere iure fideicommissi post pubertatem: presertim si facta fuerit verbis plurium temporum distributiuis. puta dicendo. si filius meus in etate pupillari vel alis quandocūq; decesserit. talis sit heres. quia ex quo testator vsq; in tempus mortis et sic etiam post pupillarem etatem fecit substitutionem: debem⁹ attendere sensum pluscq̄ verba. Liij. C. de libe. preteri. neq; subtilitas verborum attendi debet. l. quoniam indignum. C. eodem titulo. z hanc tenet Anton. de butri. hic. dicens q ita seruatur de facto florentie: idez hic de zabarel. cardi. z de sancto geminiano in dicto. c. si pater. z Salic. in dicta. l. precibus. Or presuppositā prima opinione pro vera: que posteā est communis venit in dubio preferenda: scilicet q substitutio compendiosa verbis directis in testō pagani filio pupillo facta post pubertatē nullo mō valeat: imo aduenīte pubertate expiret ac si fctā ñ fuisset: dico nūc

33 Qualiter intelligitur q hec substitutio

33 illā declōne esse limitādā dupliciter. ¶ † Prio q post pubertatē nō valeat et vt fideicōmissū: nisi in testamēto: in quo facta fuit apposita fuisset clausula codicillaris que cōiter apponit de stilo notariorum. nam tunc virtute illius clausule substitutio que voluit infra pubertatem iure directo valere nunc iure fideicommissi filio moriente post pubertatem: ac si facta fuisset in codicillis. per dictā. l. scevola. z ita tenet glo. in verbo: substituto. in §. masculo. institu. de pupillari substitu. per quam ita tenent angel. z moderni in dicta. l. precibus. z angel. aret. in §. j. institu. de vulgari substitutio. Et ita dicit fulgo. de facto respondisse per tex. optimum in. l. si frater. C. de fideicommis. Et ita expresse tenet bald. in dicta. l. verbis ciuilibꝰ. z alexand. in dicta. l. centurio. et allegato consilio. lxxxij. Ex quo infert iason in dicta. l. precibus. q idem esset quando in testamento apposita non esset clausula codicillaris: sed esset positum iuramentum: cum iuramentum habeat vim clausule codicillaris. per tex. singularem in. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de legat. ij.

verbis directis facta ñ valet post pubertatez in testamēto pagani

34 ¶ † Et idem credo licet iason non dicit nec alexand. si testator verba equipollentia clausule codicillari in suo testamento apponeret: vtputa si diceret: q vult testamentum suum valere omni meliori modo quo valere potest. quo casu ex his verbis inducitur clausula codicillaris: quia sensus dictorum verborum est q si non posset valere vt testamentum saltem valeat vt codillus. secundum bal. z ange. in dicto §. filius matrem. facit tex. in. l. codicillis §. fin. ff. de legat. secundo. et ibi bartol. idem dicit imol. in eodem. §. filius matrem. si testator dixit. volo testamentum meuz haberi pro legitimo. z idem puto si testator de his mihil direxit sed in ciuitate vel loco est statutum vel consuetudo disponens: q in quolibet testamēto semper itelligatur adiecta clausula codicillaris. quia tūc per inde habetur ac si per testatorem fuisset expresse adiecta secundum alexand. in prima parte cōsilio. xlj. incipien. viso tenore allegati. facit quod nota bald. in. l. de quibus. ff. de legi. circa que videatis que plene dixi supra eodem in verbo: testamentum tertio.

35 De compendiosa substitutione verbis directis facta filio puberi vel extraneo heredi a pagano.

¶ Secundo limitatur dicta conclusio secundum iasonem in dicta. l. precibus. q talis substitutio post pubertatem non valeat iure fideicommissi: nisi testamentum esset conditum inter liberos: cum semper ibi fauore liberoruz subintelligatur clausula codicillaris. secundum glos. in dicta l. coheredi. §. cum filie. super verbo nō valuit. ff. de vulgari et pupillari quam ibi

35 imol. reputat singularem z hic. ¶ † Secundo principaliter fit hec compendiosa substitutio a pagano verbis directis filio iam puberi z adulto vel pupillo ex-

Universidade ... Biblioteca

traneo:puta emācipato vel sit a matre:q̄
vt scitis de iure nō habet filiū in potesta
te.insti.de adop.§.femine.vl' sit alicui pe
nit⁹ extraneo q̄ casu substō valere nō pōt
iure directo.vt insti.de pupil.substi.§.ex=
traneo.sed nō modicū dubitatur an va=
leat indirecte iure fideicōmissi super quo
fuerūt due opiniōes. ¶ Prima est ꝙ nul
lo modo valeat nec iure directo vt pupil
laris nec iure fideicōmissi: immo pinde
habeat ac si fctā nō fuisset. Et ita tz fina=
liter glo.in verbo:fideicōmissuz.in.d.§.ex
traneo.z videt tex.in.d.l.verbis ciuilib⁹.
et tenet Ioā.an.in.d.c.si pater.z Imol.
hic in materia cōpendiose.z in.d.l.centu
rio.ad hoc facit qz vidimus supra de pro
ximo ꝙ compendiosa impuberi facta per
verba directa que semel infra pubertatē
valere cepit iure directo:postea aduenie
te pubertate expirat in totū. vt supra te=
nui fm cōem opinionez.ergo si ab initio
fiat puberi tenere nō debet per rationē.
l.patre furioso.ff.de his que sunt sui vel
alie.iu. Et eadem ratione videtur dicen
dum si pater substituit filio pupillo emā
cipato:vel etiam mater per verba dire=
cta:quia tunc cum substitutio censeatur
facta extraneo cui a pagano directe sub
stitui nō potest.vt dicto.§.extraneo.vide=
tur ꝙ non valeat etiam iure fideicōmis=
si.pro quo adducitur tex.in.l.fi. C de he=
redi.institu.per quem dicit ibi bald.in.j.
colū.ꝙ pupillaris inutiliter facta conti=
net vulgarem:nō autem fideicommissa=
riam:licz ibi verba tex.essent apta ad pu=
pillarem.vt ibi declarat Barto.tamen re
soluitur in vulgarem:ac si testator dixis=
set si plotius heres non erit:titius heres
esto:ergo cessat fideicommissaria que est
contraria vulgari. Cum fideicōmissaria
locum non habeat nisi plotius heredita
tem adiuerit.l.ille a quo.§.j.in fine.ff.ad
trebellianum.z sic sub vulgari comprehē
di non potuit fideicōmissaria.in dicta.l.
fina. Idem tenuit de matthesila.notabi=
li.cxlviij. Ange.in dicta.l.precibus.z Ra
pha.in dicta.l.verbis ciuilibus.quā etiā
dicit in puncto iuris veriorem z eam se=
quitur Alexan.in dicta.l.centurio.xxiij.
et.xxiiij.colum. ¶ Secūda opinio fuit to
ta contraria prime: scilicet ꝙ substitutio
directa facta ei cui fieri non potest va=
leat omni tempore iure fideicōmissi:nec
hoc casu est fienda differentia an com=
pendiosa fuerit simpliciter facta:an cum
adiectione clausule:si sine liberis decesse
rit.attento ꝙ valere non potest:nisi vt fi=
deicōmissaria.et hanc opinionem tenet
glo.in dicta.l.verbis ciuilibus.volens ꝙ
vbi a principio substitutio valere non po
test iure directo propter defectum perso=
ne substituentis:vel cui sit substitutio: et
sic valere non potest vt pupillaris saltem
valebit iure fideicommissi: z ita tenet ibi
dynus.rayn.barto.bal.ange. imol.paul.
z martinus sallaya.guil.z salice.in dicta
l.precibus.z ange.in dicta.l.centurio.ia=
cob.butriga.z Bald.in.l. ex tribus.C.de
inoffici.testamen.z bald.in.l.extraneum.
C.de heredi.istituen.z in.l. sed z sine.C.
ad trebel.imol.in.l.ij.ff.de vulga. z pupil
la.z Ange.in dicta.l.fina.C.de heredi.in
stituen.anto.de butrio.zabarel cardina.z
imo.hic i materia pupillaris.pro quibus
est text.nota.in.l.ex facto.§.j.z.l. sceuola.
36 ff.ad trebellia. ¶ † Preterea quia pro
sustentatione actus verba debent im=
propriari.l.insulam.ff.de prescriptis ver=
bis.l. sed si vxor.§.item si iurauero.ff.de
iureiuran. Nam omnis dispositio debet
taliter interpretari:ꝙ in totum non corru
at.l.non dubium.ff.de legat.iij. Et hanc
partem tenet alexan. tanq̄ magis com=
munem et a qua secundum eum in iudi=
cando z consulendo non esset recedendū.
in dicta.l.verbis ciuilibus.z etiam finali
ter angel.areti.in dicto.§.extraneo dicēs
de subtilitate iuris primam opinionem
esse veriorem per tex.ibi:cui facile respon
deri non potest.et in dicta.l.verbis. quia
cum tūc talis substitutio valere possit sal
tem tanq̄ directa vulgaris: videtur non
posse obliquari:licet in iudicando recedē
dū non esset ab opinione gl.z bart.in di=
cta.l.verbis. Ultra omnes hanc opinio=
nem vt valeat facta puberi iure fideicom
missi tenet de ferrariis in sua practica no
ua in forma libelli:quo agitur ex substitu
tione.xxxiij.colum.in verbo compendio
37 se.† Or presupposita hac opinione pro
vera cum sit magis communis. Ex omni
bus premissis sequentes eliciuntur con=
clusiōes. Prima est:ꝙ substitutio per mi=
litem doctorem aduocatum presbyterum
verbis directis impuberi aut puberi vel
emancipato facta est omni tempore dire
cta:taliter ꝙ filio cui facta fuit infra pu=
bertatem moriente substitut⁹ omnia ha
bebit bona:tam paterna quā propria filij
vi pupillaris directe in compendiosa con
tente:que cum sit expressa verbis genera
libus:matrem et quoscunq̄ ab intestato
venientes excludit:etiam a legitima filij:
si vero filius post pubertatem decesserit:
vocabitur substitutus ex directa militari
ad bona testatoris de quibus deducetur
sola legitima filio iure nature debita que
remanebit penes ab intestato succeden=
tes:cum bona ipsius filij defuncti aliun=
de q̄ a patre testatore acquisitis ad.que

37 Uide tres notabiles ɔclōnes q̄ ex p̄missis eliciuntur circa hāc substōnē ṽbis directꝭ factā. Prima conclusio.

militaris substitutio non se extendit.

38 Scda cōclusio.

38 ¶ † Secunda conclusio est: ꝙ compen=
diosa directa a pagano eius filio pupil=
lo in potestate constituto facta infra pu=
pillarem etatem filio moriente iure dire=
cto est valida:omniumq̄ ab intestato ve
nientium etiam quo ad bona pupilli p=
pria.necnon legitimam z in paternis bo
nis debitam exclusiua.post vero puber=
tatem amplius nullo modo valitura:nisi
testamentum esset inter liberos factum/
aut clausulaz cōtineret codicillarem:vel
aliud equipollens quibus casibus vale=
ret post pubertatem iure fideicōmissi: vt
mater aut proximior ei ab intestato suc
cedat:sz virtute clausule codicillar. in te=
stamento expresse aut subintellecte resti=
tuere tenebitur bona paterna filij com=
pendiose substituto retentis legitima et

39 Tertia ɔclusio.

39 trebellianica.per hunc textum. ¶ † Ter
tia conclusio est ꝙ compendiosa directa
filio puberi vel extraneo a patre pagano
vel matre facta nullo tempore valet tan=
q̄ directa: sed omni tempore iure fidei=
cōmissi est valida:licz nōnulli tenuerint
eam esse omni tempore inualidam: que
opinio contra cōmunem si per aliquos
teneretur cum vota sint libera:limitarez
eam prout limitatum fuit precedens mē
brum:vt saltem sit valida si in testamen
to codicillaris contineatur clausula: vel
aliud equipollens:aut testamentum in=
ter liberos reperiatur factum:quibus ca
sibus omne directum alteratur z conuer

40 Cōsuetudo opari pōt vel statutū ꝙ pagan⁹ maiori vel extraneo substituere possit directe.

40 titur in fideicommissum. † Et premissa
sunt vera:scz ꝙ directe non pōt substitui
maiori vl' extraneo i testō pagani:nisi cēt
statutum vel consuetudo in contrarium:
quia tunc valeret tanq̄ directa:quia sta
tutum hoc potest fm Alexan. in.l.mori=
bus.in princ.ff.de vulga.z pupillari.que
omnia breuiter nunc liquidata sunt plus
q̄ notanda velut quotidiana. Et vobis
sufficere debent quo ad verba directa in
quibus differunt miles z paganus quā=
do facta fuit directa substitutio vniuersa

41 An testator cōpēdiose substituere possit ṽbis directis i certa portiōe vel re vt valeat ac si facta esset in tota heredi tate.

41 liter in tota hereditate. ¶ † Sed dubi=
tari posset quid si testator aliquem com=
pendiose verbis directis substituerit in
certa portiōe:vel in certa re:an talis sub
stitutio valere possit iure directo morien=
te filio herede instituto in etate pupilla=
ri:ac si substitutio facta fuisset in tota he
reditate.respondet Barto.in dicta.l.cen
turio. vj. colum.ꝙ si dicta substitutio fa=
cta fuerit per verba directa ciuilia.vt he
res esto:vel heredem instituo: tunc per=
inde habet ac si sup vniuerso fuisset sub=
stitutus vt valeat tanq̄ directa pupilla=
ris. vt.l.coheredi.§. fina.ff.de vulgari et
pupillari. fm vnam lecturā.argu.l.j.§.si
ex fundo.ff.de heredi.institu . Idem te=
nent Imol. Rapha.cuma.z Alexand.in
dicta.l.centurio.z Sali.in dicta.l.preci=
bus.licet Bal.ibi hoc dictum limitaue=
rit.sed cōmuniter non tenetur.immo di=
ctum Barto . indistincte approbatur: et
per Salice.vbi supra respondetur funda
mento Bal.idem ꝙ Bart.tenuit Ange.
et ibi Imol.in repetitione.in dicta.l.j.§.
si ex fundo.ff.de heredi.insti.z idem An
ge.consilio.xiij.incipien.pro decisione.et
Pau.in dicta.l.coheredi §.fi. Si ṽo sub=
stitutio compendiosa fiat verbis directis
non ciuilibus a lege ciuili.xij.tabul'.non
inuentis:puta si testator dicat: accipiat
talem rem vel tale quid sit talis z simile:
si filius meus quandocunq̄ decesserit si=
ne liberis . Et hoc casu non trahetur ad
directam substitutionem pupillarem : et
sic nec ad vniuersum:quia in relictis sin
gularibus nulla est differentia si appo=
nantur verba directa non ciuilia vel obli
qua.l.omne verbum.C.cōmunia.de leg.
institu.de singu.re.per fideicōmis.relict.
in princi.Sed in hoc puncto est aduertē
dum quia Imol.hic dicit hanc decisio=
nem esse contra tex.in dicto.c.si pater.e.
titu.lib.vj. vbi filia fuerat instituta in re
certa.z tamen ibi dicitur ꝙ substitutio fi=
lie facta de filio testatoris per illa verba
si filia decedat sine liberis ad vtilitatem
filij censetur esse directa pupillaris.et sic
trahetur ad omnia bona filie impuberis
l.sed z si plures.§.ad substitutos.ff.de vul
ga.z pupil.substi. Ex quo infertur ꝙ bar
to.male dicit vel ꝙ aliud sit de iure cano
nico:z aliud de iure ciuili:nisi fm eum di
camus ꝙ vbi compendiosa fit expresse in
re certa per verba directa nō ciuilia:tunc
procedit opinio Bar.sed vbi substitutio
compendiosa non fit expresse in re certa:
sed fit simpliciter licet fiat pupille i re cer
ta institute:tūc bene trahitur ad vniuer
sum patrimonium filie cui facta est sub=
stitutio.z ita proprie loquitur text.in di=
cto.c.si pater.z est verissima responsio:et
potius tenenda q̄ precedens cum capi
debeat in dubio ille intellectus:per quez
non inducatur iuris ciuilis correctio.fm
42 Alexan.in dicta.l.centurio. ¶ † Secū=
do principaliter dixi ꝙ hec compendio=
sa substitutio interdum fit per verba me=
re obliqua et indirecta:de quibus plene
dixi supra super verbo: eidem impuberi
succederent. Et isto casu fm omnes sub=
stitutio est omni tempore fideicommissa
ria siue facta fuerit filio:z fili⁹ heres mo
riatur in etate pupillari:siue post puber=
tatem. z siue substitutio facta fuerit extra
neo vel maiori a milite siue a pagano.
Nam quocunq̄ casu dicte substitutiōis

42 Uide h̄ d̄ ɔpēdiosa substit. fctā p ṽba mere obliqua z indirecta

Universidad de Deusto Biblioteca

conditione adueniente. mater vel alius
proximior ab intestato vel quicūqz ex te-
stamento succedens non excludetur: sed
filio testatoris succedet: tamē virtute sub
stitutionis fideicōmissarie tenebitur he-
reditatem solius testatoris restituere sub
stituto: retenta legitima ⁊ trebellianica:
si heres erat testatoris filius: ⁊ restituere
rogatus sub conditione: vt hic in textu
nostro. Si autem pure erat rogatus reti
nebit solam legitimam. ſm glo. cōmuni-
ter approbatam in.l.q̄zq̄z. C. ad legē fal-
cidiam. Nam licet pater possit filio pupil
lariter et directe substituere in legitima
durante pupillari etate. vt.l.ex tribus.C.
de inofficio. testamen. Non tamen potest
ipsum in legitima grauare per fideicom-
missum. vt.l.quoniā in prioribus. illo eo
dem titu. et dixi plene in materia pupilla
ris substitutionis. in quarto principali
articulo. in. vj. requisito. in fine. et dixi ple
ne supra eodē. in verbo: reliquit. Si vero
esset heres extraneus: cui legitima non
debetur in bonis testatoris: hereditatē
restituet substituto sola trebellianica re-
tenta.l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulga-
ri ⁊ pupillari. et.l. fundi trebatiani.ff.de
vsufruc.lega. de quo plenius infra dice-
tur in propria materia fideicommissarie
43 substitutionis. ¶ † Tertio principali-
ter dixi ꝙ substitutio compendiosa ali-
quando fit per verba cōmunia: que non
sunt neqz mere directa: nec mere obliqua
sed sunt talia que trahi possunt ad vtrū-
qz sensum tam directum q̄z obliquum. vt
est verbum: substituo. de quibus verbis
etiam plene dixi vbi supra. An talis sub-
stitutio sit omni tempore directa: vel om-
ni tempore obliqua: vel infra pubertatē
directa ⁊ postea obliqua. Super quo fue
runt (alijs omissis) due principales opi-
niones. ¶ Prima fuit ꝙ talis substitutio
sit omni tempore fideicōmissaria siue fi-
lius testatoris heres cui substitutus fuit
moriatur in etate pupillari: siue postea
ſm glo. hic. ⁊ in dicta.l.centurio. ⁊ in di-
cta.l.precibus. Idem tenent Hostiē. ar-
chidya. et glo. in verbo: absqz deductio-
ne. in fine. in dicto.c.si pater. eo. tit. lib. vj.
Nam sicut substitutio facta plurib⁹ per-
sonis inequalibus intelligitur eo modo
quo equaliter conuenire possit omnib⁹.l.
tam hoc iure.ff.de vulgari ⁊ pupillari. et
habuistis plene supra in materia recipro
ce substitutionis super verbo: equaliter.
sic esse debet in casu nostro. vt verbum:
substituo relatum ad plura tempora ea
determinet vniformiter qđ esse non po-
test nisi vtroqz tempore substitutio sit fi-
deicōmissaria: ergo omni tempore iudi-
cari debet fideicōmissaria. Eadem enim

43 De cō- pēdio. substitu. que fit per verba cōia q̄ non sunt directa nec obliqua.

res censeri non debet diuerso iure.l.cum
qui edes.ff.de vsucapio. nec debet diui-
sio volūtatis induci.l.cum qui.§.pro par
te.ff.de his quibus vt indig. Presertim
quia dispositio dubia contra matrem in-
terpretari non debet.l.fina. C.de institu.
et substitu. et hanc partem etiam tenue-
runt Azo. in summa. C. de impuberi. et
alijs substitu. Iaco. Baldus: Dynus: et
Rayne. in dicta.l.centurio. et Guillel. de
cugno. in dicta.l.precibus. Iaco. butrig.
et Bald. in dicta.l.ex tribus. ⁊ in repeti-
tione.l.si arrogator. ff. de adop. que ho-
die attribuitur Bart. licet sua non sit sed
est repetitio Bal. vbi refert in hanc par-
tem cum Francisco de pisis: ⁊ quibusdā
alijs consuluisse non facta differentia an
mater sit in medio vel non. ¶ Secunda
fuit opinio glo. fina. in.§.qua ratione. in-
sti. de pupilla. substitu. volentis talē sub-
stitutionem verbis cōmunibus factā de-
bere iudicari pupillarem directam filio
testatoris moriente in pupillari etate: si-
ue mater fuerit in medio siue non: eo au
tem moriente post pubertatem iudicabi
tur fideicommissaria: pro qua opinione
videtur esse tex. in dicto.c.si pater. nec ob
stat si dicatur ꝙ verbum: moriatur. ibi in
substitutione positum est verbum dire-
ctum: quia posito ꝙ ita sit: tamē ratio ge-
neralis ibi assignata in text. multum fa-
cit pro hac opinione: dum ibi dicitur: ꝙ
substitutio dubia interpretatur directa.
pro qua est tex. a Bal. ibi ponderatus in
l.si quis ita.ff.de vsufruct. Preterea hec
opinio fundatur ratione: quia pater pre-
sumitur capere consilium ⁊ prouisionem
filio magis fauorabilem.l.nec in ea. in fi
ne.ff.de adulterijs. ⁊.l.nihil. de bonis li-
berto. ⁊.l.scripto.ff. vnde libe. ⁊ sic vide-
tur voluisse substitutionem valere infra
pupillarem etatem iure pupillaris dire-
cte: que magis filio fauet vt testatus de-
cedat.l.papinian⁹.§.sed nec impuberis.
ff.de inofficioso testamento. ⁊ dicta.l.ex
tribus. q̄z vt fideicōmissum qđ esset onus
filio. ſm glo. in dicta.l.ex trib⁹. Nam quo
tiens dubitatur cui extremorum disposi-
tio applicari debeat: applicatur ī dubio
digniori.l.fina.ff.de fide instrumentorū.
44 ¶ † Or substitutio directa est dignior
obliqua: quia videmus militibus esse in
priuilegium: vt possint quandocūqz dire-
cto substituere. Preterea verba relata ad
personam videntur ſm persone qualita-
tem intelligi.l.sed ⁊ si susceperit.§.1.ff.de
iudi.l.plenum.§.equitij. ff.de vsu. ⁊ habi-
ta. ideo quotiēs substitutio relata est ad
pupillum: iudicari debet pupillaris: nec
obest si reperiatur mater in medio vt p-
pter hoc substitutio intra pupillarem eta

tem fideicommissaria iudicetur: quoniā
alias sequeretur ꝙ potentior esset fauor
matris q̄z pupilli: vt testatus decedat. cu
ius contrarium est veritas: quia vide-
mus ꝙ pupillaris substitutio que est te-
stamētum fili tanq̄z fauorabilis filio ma
trem excludit. vt dicto.§.sed nec impube
ris. vt vidistis plene in materia pupilla-
ris. in sexto principali articulo. et tertio
effectu eiusdem. ¶ Postremo si talis cō-
pendiosa intra pubertatem esset fideicō
missaria: ita ꝙ non valeret iure directe
pupillaris ⁊ matrem omnino non exclu-
deret: sequeretur aliud absurdum: quia si
filio existente adhuc pupillo matrem mo
ri contingeret: ⁊ successiue pupillum: se-
queretur ꝙ substitutus nō admitteretur
ex pupillari: si substitutio fuit fideicōmis-
saria: ⁊ cuz mater non erat in medio: ne-
q̄z hereditatem habebit: quod esset con-
tra mentem legis. vt matre premortua ex
cludi debeat substitutus.l.finali.C.de in
stitu. et substitutioni. Et hanc secundam
opinionem tenet Cynus dicens: ita con
suluisse in dicta.l.precibus. Ioā. andree.
in nouella. in dicto.c.si pater. Oldra. cō-
silio. cxxv. incipiente: in proposito. Ang.
Rapha. Imol. ⁊ Paulus. in dicta.l. cen
turio. Imol. hic ⁊ Cardina. Salicet⁹. et
Paulus. in dicta. l. precibus. ⁊ Alexan-
der. in dicta.l.centurio. xxvij. colum. vbi
refert se sepe ⁊ pluries ita consuluisse: ma
xime in tertia parte consilio. xvij. incipiē-
te. ponderatis his que in themate narrā
tur. ⁊ Franciscus areti. consilio. clv. inci-
piente: periculosum est. vbi subtilius q̄z
alter de mundo hunc passum discutit: et
ita finaliter decidit. Et respondet perem
ptorie ad rationes contrarias superius
adductas: vt per vos videre poteritis:
ne nimis seriosus existaz. nam hec est cō
45 munis opinio. † Ex qua habetis duas
conclusiones. ¶ Prima est ꝙ compen-
diosa filio impuberi facta per verba com
munia veluti per verbum: substituo. va-
let tanq̄z pupillaris directa filio morien-
te intra pupillarem etatem. Et licet ex di
ctis Barto. in dicta.l.centurio. dum su-
per hoc suam dedit opinionem. Hec cō-
clusio dicatur limitari: vt sit vera: nisi ma
ter pupilli sit in medio: quia tunc ſm euz
talis substitutio erit fideicōmissaria: etiā
pupillo moriente intra pubertatem: quia
fauore matris ita interpretari debet: si-
cut in simili. in.l.qui duos.§.1. iuncta glo.
ff.de rebus dubijs. ne mater in totum a
luctuosa filij successione excludatur. con-
tra textum in.l.finali. in fine. C. de insti-
tu. ⁊ substitutio. Et sic mater filio succe-
deret: sed postea bona paterna tantum
restituere teneretur: retenta legitima et

45 Due resultāt ꝯclusiones ex p̄missis circa ꝯpēdiosaz v̄bis cōib⁹ factam.

trebellianica. secundum naturam fidei-
commissarie substitutionis: nisi substi-
tutus esset filius testatoris. iuxta nota.
per glosam. in dicta.l. precibus. in fine.
Quod etiam voluit Baldus in dicta.l.
precibus. et Angelus consilio decimoter
tio. incipiente. Iacobus. et consil. cxlviij.
incipiente. quidam Nicolaus. ⁊ Franci.
Areti. in dicto consilio. clv. vltima colū-
na. dicens hanc esse communem opinio
nem. Pro qua est auctoritas Barto. pa-
tris iuris. Attamē maior et cōmunis opi
nio est in contrarium: vt scilicet dicta sub
stitutio indistincte sit intra pubertatem
pupillaris directa: per quam filio morien
te pupillo mater in totum excludetur per
substitutum tam respectu bonorum filij
paternorum: q̄z propriorum filij. iuxta na
turam pupillaris. quia cum tractamus
de compendiosa substitutiōe sub qua pu
pillaris que continetur dicitur expressa
saltem verbis generalibus: talis pupilla
ris excludit matrem. per textum. in dicta
l.precibus. et in dicto.c.si pater. Nec ob-
stat dicta.l.qui duos. quia ibi ponitur ca
sus diuersus et non contrarius. et hanc
opinionem contra Bartolum tenent frā
cisc. de rampo. Salice. Fulgo. ⁊ Paulus
in dicta.l.precib⁹. Angelus. Imol. Pau-
lus. et Alexander in dicta.l.centurio. et
Oldrad. consi. nonagesimo. nono et ꝯsi.
cētesimo vigesimoquinto. incipiente. in
proposito themate. Cardinalis et Imol.
hic: et Iason in dicta.l. precibus. Unde
restat prima conclusio indistincte vera:
ꝙ compendiosa verbis communibus fa
cta filio moriente intra pubertatem va-
let iure directe pupillaris: que in totum
matrem excludit: et omnino repellit:
et fortius ceteros ab intestato venien-
46 tes. ¶ † Secunda conclusio est: quod
talis substitutio post pubertatem. idest fi
lio moriente postq̄z effectus fuit pubes
valet iure fideicommissi: et erit effectus:
quia mater aut alius ab intestato veni-
ens succedet filio: sed per fideicommis-
sum tenebitur paterna bona filij restitue
re substituto compendiose per verba cō-
munia: non autem tenebitur bona pro-
pria filij aliunde quesita restituere. cum
talia bona propria filij non veniant in
restitutione fideicommissi: vt supra vidi-
47 stis. † Nec etiam veniunt donationes:
nec prelegata ei facta: que dicuntur bo-
na sua propria ſm Alexandrū. in.l.mar-
cellus.§.quidam.ff. ad trebellianum. vbi
barto. ⁊ iason in.l.cum virum.C. de fidei
commis. de quo tamen dicatis vt ibi.
48 ¶ † Sup quo est pulcrū ⁊ vtile dubiuz
an tale fideicō. dicat fuisse relictū ab ipo
filio: quo casu de tali restitutiōe paterne

46 Scđa ꝯclō de cōpēdiosa v̄bis cōibus facta.

48 An fideic. in dubio censeatur relictuz a filio an ab herede filij aut substituto q̇ in legitia grauari potuit

hereditatis detrahetur legitima: in qua
non potuit grauari vt hic in text. nostro.
An vero intelligatur relictum ab herede
filij: quo casu de hereditate pr̄is restituen
da non detraheretur legitima. quia licet
in ea (vt dictu; est) filius grauari nō pos
sit: tamē eius heres vel substitutus bn̄ po
test grauari. per tex. singularem in. l. fun
dum per fideicommissum. §. fina. cum. l. se
quen. ff. de legatis. j. Breuiter dicatis: ꝙ
si substitutio sit facta nominatim filio: pu
ta quandocunq; filius meus morietur: ei
dem talem substituo: tūc fideicommissu;
dicitur a filio relictum: ꝛ detrahetur legi
tima ab ipso fideicōmisso: sic etiam si ap
pareret relictum nominatim ab here
de vel substituto: legitima non detrahere
tur. in dubio autem quid iudicādum est
quando non fuit nominatim a filio nec
nominatim ab eius herede: sup quo bar
to. fuit sibi contrarius. nā in. l. coheredi. §.
cum filie. ff. de vulgari ꝛ pupillari. tenet ꝑ
illum tex. ꝙ relictum censetur a filio. ide;
tenet in. l. codicillis. in principio. ff. de vsu
fruc. lega. per illum tex. ꝛ Paul. consilio.
clxviij. incipien. in casu presenti. sed cōtra
rium tenet ipsemet bar. ꝛ ibi idem imol. ꝛ
pau. in. l. qui duos. ff. de vulgari. ꝛ pupill.
imol. pau. ꝛ alexan. ꝛ cōmuniter alij in di
cto. §. cum filie. ꝛ imol. hic ꝛ fulgo. in. l. ea;
quam. C. de fideicom. ꝛ iason in. d. l. preci
bus. vbi refert alexand. ita consuluisse in
tertia parte consilio. xij. incipien. Attētis
verbis testamenti. prope finem. ꝛ latius
q̃ alibi fran. areti. allegato consilio. clv.
in. viij. ꝛ. xj. colū. nam in dubio on⁹ debet
intelligi esse iniunctum ei cui iniungi po
test. fm barto. in dicta. l. centurio. licet an
ge. in. §. j. insti. de pupil. substi. teneat pri
mam opinionem bart. per tex. in dicta. l.
codicillis. vbi non fuit nominatim facta
substitutio filio: nec suo heredi: sed simpli
citer dictum: ꝙ bona peruenerant in rem
publicam. vnde restat conclusio vera fm
omnes. ꝙ compendiosa verbis cōmuni
bus facta post pubertate; valet iure fidei
commissi. Qđ verum intelligit bar. in di
cta. l. centurio. suam in hoc opinionem re
citando: nisi testator dixerit: ꝙ volebat to
tam vel integram hereditatem spectare
ad substitutu;: vel omnia bona sine dimi
nutione: nam per talia verba vel similia
patet testatorem voluisse substitutionem
valere iure directo: quia si valeret iure fi
deicommissi: esset detrahenda legitima
ꝛ quarta trebellianica: que trebellianica
non detrahitur in substitutione directa.
fm barto. ꝛ Ludo. consilio. cxxx. incipien
te. viso testamento predicto. sed etiam in
hoc barto. fm omnes male loquitur: ꝛ cō
muniter reprobatur. quia licet per illa ver
ba totam ꝛ integram hereditatem videa
tur testator prohibuisse trebellianicam:
vt dicit glos. singularis in. l. decem. in prin
cipio. ff. de fideicommissis liber. de quo
tamen videatis ange. in autenti. de here
dibus ꝛ falcid. §. si vero expressim. non ta
mē ꝑpter hoc videtur voluisse: ꝙ post pu
bertatem substitutio valeret iure directo
quia sic esset nulla. ꝛ ita tenet bald. in di
cta. l. precibus. versicu. procedo vlterius.
et in auten. hec vsus prestatio. C. de sacro
sanctis ecclesijs. ꝛ ange. consilio. cxxv. in
cipiente. hoc est testamētum. et plene ale
xan. in dicta. l. centurio. xxviij. columna.
49 ¶ † Concludit ergo: ꝙ substitutio com
pendiosa per verba communia facta. post
tempus pubertatis semper valet iure fi
deicommissi reiecta limitatione bartol.
ante vero pubertatem valet iure directe
pupillaris bona paterna ꝛ pupilli com
prehendens. Quod verum intelligatis
si facta fuit vniuersaliter: vel saltem sim
pliciter: puta quādocunq; decesserit sub
stituo ei talem. Si aute; facta fuisset in re
certa: puta dicēdo: ticium in tali fundo
ei substituo: tunc verbum commune adie
ctum certe rei vel quantitati nunq̃ trahi
tur ad institutionem directam: vt etiam fi
lio pupillo intra pubertate; moriente in
toto censeatur substitutus. l. cogi. §. et ge
neraliter. ff. ad trebellianum. fm Dynu;
ibi: per textum. in. §. aliud quoq; capitulū.
iuncto. §. ceteru;. in autenti. vt cum de ap
pellatio. cogni. ideo si testator instituat fi
liam in certa quātitate: et si decedat sine
liberis in etate pupillari vel postea quan
docunq;: dicta quantitas veniat in tale;:
tunc non continet pupillarem: nec ad ce
tera bona filie extendetur. idem vt vidi
stis supra si talis substitutio fieret per ver
bum directum non ciuile. quia non vale
bit iure directo: sed iure particularis fi
deicommissi. quod limitat Rapha. quem
refert ꝛ sequitur alexand. in dicta. l. centu
rio. vigesimaquarta columna. in medio. si
autem substitutio facta esset per verbum
commune: nō in re certa: sed in certa por
tione sub nomine quo: tunc siquidem to
tam hereditatē diuisit per quotas in plu
res personas: tunc perinde est ac si vnum
tm̄ in totum substituisset: quia assignatio
portionum: licet non apponatur heres
esto: vim haberet institutiōis. l. j. §. dyuus
autem pius. ff. de heredibus instituēdis.
si autem vnam tm̄ portionem alteri assi
gnasset: et in alijs nullam substitutionem
fecisset: tunc ad institutionem non trahi
tur. l. cum autem. ff. de legatis. ij. Nec po
test trahi verbum commune ad institutio
nem quo ad totum: nisi quando nullus
alter est vniuersalis heres in testamento.

49 Uerbo cōi fctā sub stō in re certa nūq̃ dici pōt directa.

50 Quid si in cōpēdio sa ꝑbis directis aut cōib⁹ facta adiecta fuerit clā. si sine liber; decesserit.

l. his verbis. in princi. ff. de heredi. instit.
Sed in casu nostro est alius heres: scil;
primus institutus ꝛ heres eius post mor
tem suam: hunc autem substitutum vide
tur testator noluisse heredem esse per il
lud verbum cōmune: ideo quia sibi totū
non assignauit. argu. dicte. l. cum autem.
et ibi Bar. ꝛ in dicta. l. centurio. xiiij. col.
50 videatis Ludoui. consilio. lviij. † Sed
mixtim loquendo de verbis directis et
cōmunibus quid erit si testator in substi
tutione addiderit clausula;: sine liberis.
puta quia dixit quandocūq; decesserit si
ne liberis talis sit heres: et sic per verba
directa: vel dixit. tale; substituo: ꝛ sic per
verbum cōmune. an talis substitutio sit
omni tempore fideicōmissaria vel dire
cta infra pupillarem etatem. Si facta es
set a milite per verba directa non habe
ret dubium: quia omni tempore esset di
recta. vt est casus in dicta. l. centurio. sed
in pagano est dubium. Et certe glo. in di
cta. l. precibus. dicit talem substitutione;
omni tempore esse fideicōmissaria; / siue
filius moriatur in etate pupillari / siue
postea: ita ꝙ mater pupilli aut quilibet
alius ab intestato succedet ei. Et per fi
deicōmissum tenebitur restituere bona
testatoris substituto retenta legitima et
trebellianica: facta tamen distinctione
quā supra dixi: an substitutio facta fue
rit filio vel eius heredi: quia si heredi vel
in dubio ex fideicōmissi restitutione non
detrahetur legitima filij: sed sola trebel
lianica. Et hanc opinionem tenet An
ge areti. in. §. extraneo. institu. de pupilla
ri substitutio. Sed aduertatis quia con
tra glo. determinationem in dicta. l. pre
cibus. tenent ibi Salice. et Barto. in di
cta. l. centurio. ꝛ glo. in. §. qua ratione. in
stitu. de pupillari substitutio. ꝛ communi
ter omnes dicentes talem substitutione;
nō obstante clausula: sine liberis. filio pu
pillo moriente intra pubertatem valere
iure directe pupillaris siue facta fuerit
verbis directis: siue verbis cōmunibus:
quoniam de verbis obliquis non est du
bium cum aliquo tempore nō possint iu
re directo valere. Talia enim verba sine
liberis. non alterant substitutionem: nec
eius sensum: nec per ipsa verba fit fidei
cōmissaria. vt dicta. l. cēturio que quo ad
hoc loquitur de iure cōmuni: ꝛ non mili
tari. vt ibi aperit text. Nec obstat si dice
retur ꝙ propter dicta verba sine liberis.
intelligi non potest nisi de fideicōmissa
ria que sola fieri potest tempore post pu
bertatem quo filius heres habere po
test ꝛ non ante. l. impunitas. C. de penis.
quia respōdetur ꝙ etiam est possibile an
te pubertatem habere liberos: licet non
sit de cōmuniter accidentibus. vt plene
dixi supra in materia pupillaris substitu
tionis. Preterea hec conditio: si sine libe
ris decesserit. ita bene conuenit filio he
redi ante pubertatem in qua etate libe
ros habere non potest: vt dicatur tunc si
ne liberis decedere: ita ꝙ verum est dice
re scdm̄ propriam locutionem: ꝙ impu
bes decedit sine liberis: sicut post puber
tatem quando potuit habere: ꝛ habuit:
sed eis priuatus est. Nam dictio sine: in
casu nostro non stat priuatiue sed abne
gatiue. fm Salice. in dicta. l. precibus. x.
colum. ꝛ Iasonem ibi. Or licet cōclusio
glo. vt dictum est cōmuniter reprobetur:
ꝛ concludatur. non obstante dicta clau
sula substitutionem debere ante puber
tatem valere iure directo et post iure fi
deicommissi: tamen fortiter obstat et pro
glo. facit text. in. l. credēdum. §. si vero ma
ritus. ff. qui pe. tuto. vbi substitutio facta
fuerat sub conditione si decesserit sine li
beris: ꝛ filius ibi erat pupillus: alias ibi
frustra tractabatur de tutela eius: et ta
men ibi deciditur: ꝙ substitutus ex cau
sa fideicommissi admittitur. ꝛ sic pro tem
pore pupillaris etatis substitutio valuit
solum iure fideicommissi. vnde Paulus
in dicta. l. precibus. refert Bald. patro
num suum illum tex. allegasse. cōtra quē
dam: qui publice illam legē repetebat: et
contra vt ceteri concludebat: nec potest
illi textui responderi nisi cum violentia:
intelligendo vt ibi per Bartolū post glo.
51 ibi. ¶ † Restat ergo ꝙ talis substitutio
verificatur siue filius intra pubertatem
decedat siue post. Et premissa vera exi
stunt vbi testator simpliciter dicit. Si fi
lius meus decesserit sine liberis. Si au
tem addidisset dictionem impubes. pu
ta dicēdo: si filius meus impubes deces
serit sine liberis: talem substituo: tunc est
considerandu;: aut illa dictio impubes.
adijcitur verbo dispositiuo: scilicet ver
bo substituo. vt quia testator dixit filio
meo impuberi tale; substituo: si sine libe
ris decesserit: tunc per dicta verba testa
tor non videtur limitasse ꝙ vltra pupilla
rem etatem substitutio non extendatur:
sicut in casu precedenti: ac si dictio impu
bes. non fuisset adiecta: quia illud ver
bum impuberi. videtur potius adiectum
causa demonstrationis. vt. d. c. si pater.
secūdum Ioan. and. hic facit. l. mela. in
principio. ff. de adimen. lega. Si vero di
cta dictio respiciat verbum exequutiuū:
puta dicendo si filius meus decedat tūc
filio meo impuberi succedat talis vel bo
na eius deueniant in talem: tunc quia

51 Quid si testator dixerit si filius impubes sine liberis decesserit.

hec verba succedãt ꝛ deueniant sunt ere quutiua: licet illud verbuꝫ impuberi. fuerit causa demonstrationis adiectum: tamen requiritur q̃ hoc verificetur: videlicet q̃ sit impubes tempore quo succeditur illi. argumen. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalibus. Et sic substitutio vltra pupillarem etatem nõ extenditur: nisi apponeretur aliud verbum: propter quod appareret testatorem aliud sensisse: vt quia addidit sine liberis: quo casu videtur voluisse substitutionem extendi post pubertatem. vt hic in textu nostro. secundum Bartolum in dicta. l. centurio. quem sequitur Angelus areti. in dicto §. extraneo. ¶ †Sed iuxta premissa solet dubitari: an valeat substitutio que facta fuit non solum filio/sed etiam eius liberis: puta si testator dicat/si filius meus heres decesserit sine liberis: vel eius filij decesserint sine liberis: bona mea deueniant in talem: an talis substitutio valeat in filios aut alios liberos filij: ita q̃ si aliquis eorum post longissima tempora absq; liberis moriatur sit locus substitutioni. Et videtur q̃ non: quia cum testator nihil reliquerit liberis filij sui: videtur q̃ etiam eos grauare nõ potuerit: quem non honorio onerare non possum. l. lucius. in. ff. de heredibus instituendis. ꝛ idem Imol. magis si ab eis fuerit nominatim relictum. l. si sic. ff. de legatis iij. vbi per Bartolum. tamen idem Bartolus in dicta. l. centurio. concludit dictum fideicõmissum valere etiam in liberos filij: nã ex q̃ testator liberos filij grauauit hereditatẽ restituere satis vt eis hereditatẽ reliquisse: ita q̃ si videnf tũc liberi solũ venisse in cõditione substitutionis: sed etiaꝫ in dispositione ac si filio expresse substituti fuissent. l. denicꝫ. §. interdum. ff. de peculio legato. de quo videtur casus in. l. si ita stipulatus. ff. de oper. libertorum. Idem tenent Bald. et Jacobus de aurelia. in. l. ab eo. C. de fideicõmiss. et Angelus areti. in dicto §. extraneo. immo dicunt Bal. et Salicet9 in. d. l. pẽb9. q̃ tale fideicõ. cẽsef cẽ reale hereditatẽ afficiẽs. Idẽ ꝛ de Ferrarijs in dicta sua practica in forma libelli quo agitur ex substitutione in verbo: compendiose. xiij. columna. in principio. sed Alexander in dicta. l. centurio. post Imol. hic recitatis singulorum opinionibus concludit contra Bartolũ. videatis eum: et eundem Alexandrum in tertia parte. consilio. xxiiij. incipiente: attentis his que in themate narrãtur. ꝛ in secũda parte consilio. cxcix. incipiente. viso prestanti consilio. ꝛ Jaso. in. l. j. quarta columna. in fine. C. de pactis. et ibi etiam Alexand. et que dixi supra in verbo: adiiciens vt alterocha. circa principiũ. Et videre nõ omittatis Guidonem pape q̃stione. xxxix. et questione. clxxxiiij. Et premissa vera: vbi substitutio compendiosa fit per verba directa vel obliqua: aut cõmunia tantum. †Sed quid si fiat per verba directa ꝛ obliqua: vel directa ꝛ communia: vel communia ꝛ obliqua simul. ꝛ Bartolus in dicta. l. centurio. xiiij. columna. decidit q̃ si testator illa verba apposuit in persona vnius: puta quia dixit: si filius meus decesserit sine liberis: talẽ sibi substituo eum sibi heredem facio: vel bona mea ad talem deueniant: et in his eum heredem instituo: vel similia. Et isto casu perinde iudicabo: ac si tota institutio esset facta per verba mere directa: quia verbum commune et ambiguum declaratur ratione adiũcti. argumen. l. si seruꝰ plurium. in fine. ff. de lega. primo. ꝛ. l. nec adiecit. cum. l. sequenti. ff. pro socio. idem si dixit substituo sibi heredem. Et hoc est quod not. voluit Baldꝰ in dicta. l. precibus. ꝛ Imol. hic. et cõsuluit Angelus cõsilio. xcix. incipiente: considerandum est ꝛc. Ad hoc facit textus in dicta. l. precibus. dum dicit: scripsit heredem. secũduꝫ Salicetum. ibi. vel dicendum secundum Bartolum vbi supra. q̃ verbum directum stabit in sua significatione: et verbum obliquum in sua: aut verbum commune trahetur ad fideicommissum: vt aliquid operetur adiectio dictorum verborum. Et tunc erit in electione substituti hereditatem capere ex directa / vel fideicõmissaria substitutõe. l. si quis seruo. ff. de manumiss. testamen. et. l. recusare. §. titius. ff. ad trebellianum. Et idem erit si testator dixit post factam substitutionem q̃ volebat substitutionem valere vulgariter/pupillariter/ꝛ per fideicommissum quandocunq; filius suus decesserit sine liberis: quia tunc erit in electione substituti venire ex directa vel fideicommissaria. argumen. dicti §. titius. Idem tenet Baldus in dicta. l. precibus. vltima columna. versiculo. sed quid si testator. et Alexander in dicta. l. centurio. allegans textum in. l. finali. C. de codicillis. vbi si testator voluit suam voluntatem valere iure testamenti ꝛ codicillorum est in electione heredis venire directe ex testamento: vel ex codicillis: scilicet per viam fideicommissi. Et idem si testator direxit: si filius meus decesserit sine liberis / titium instituo ꝛ substituo. Nam cum verbum (instituo) sit directum. l. j. ff. de heredibus instituendis. valet vtroq; iure. Alium vero per verbum mere obliquum. Et tunc puto q̃ tota ista substitutio censeri debeat fideicommissaria: quia glos. et docto. qui dicunt verbum commune trahi ad directum: dicunt verum quando additur vniuersitati bonorum: ꝛ aliquis est heres: vt dicta. l. his verbis. ff. de heredibus instituendis. et hic non additur omnibus bonis. sicut ergo illa portio addita fuit relicta expresse per fideicommissum verbis obliquis: sic etiam illud verbum commune tanq̃ dubiuꝫ ꝛ obscurum interpretatur fideicommissuꝫ postq̃ fuit cum verbo obliquo adiunctum. vt dicta. l. si seruus plurium. in fine. Quãdoq; apponuntur in persona diuersorum ipa verba communia: quos forte substituit in portionibus certis diuidendo hereditatem inter eos: ꝛ tunc sine dubio trahitur ad institutionẽ: quia diuisio hereditatis per partes licet non adiiciatur in ea heres esto: ad institutionem trahitur. l. j. §. diuus. ff. de heredibus instituendis.

52 An valeat substõ facta filio ꝛ ei9 liberis ꝛ liberorũ liberis.

53 Quid si substõ fiat ꝑbis directis ꝛ obliquis simul: vl directis ꝛ cõib9 aut cõib9 ꝛ obliquis.

54 Quid si verba directa ꝛ cõia apponãtur in psonis diuersoꝝ.

54 tantum. ¶ †Sed quid erit si apponantur verba directa ꝛ communia in personis diuersorum. dicit Bartolus hoc casu forte considerandum q̃ verbum commune adiectum certe portioni nunq̃ trahitur ad institutionem vbi esset alius vniuersalis heres in testamento. als secus. vt. l. his verbis. ff. de heredibus instituẽdis. ꝛ in autenti. de heredi. ꝛ fal. §. si vero nulla. in glosa. in verbo: relictis. hoc premisso decidit q̃ quandocunq; testator vnum substituit directo per verba directa ꝛ ciuilia simpliciter. alium per verba communia in certa portione: et tunc substitutus simpliciter erit directo substitutus. Et substitutus per verba communia erit oneratus fideicommisso per regulam predictam: quia trahi non potest ad substitutionem: cum alius sit vniuersaliter institutus: quandoq; testator vnũ instituit directo in certa portione: alium vero per verba cõmunia in residua portione. Et tunc fateor q̃ substitutio facta per verbum commune trahi potest ad directam: quia in ea portione in qua additur/nullus alter reperitur heres institutus: ergo ꝛc. Quandoq; testator vnum substituit in certa portione per verba directa et ciuilia: quia verba directa non ciuilia quãtum est in proposito modicuꝫ differunt a cõmunibus. Alium vero substituit per verba obliqua in alia portione: tunc substitutus per directum capit iure directo totum. l. coheredi. §. finali. ff. de vulgari ꝛ pupillari. Et alius erit fideicommissarius in portione certe partis ei relicte. Quandoq; vnum substituit in certa portione per verbum commune:

55 Quid si testõr certa reliqt legata singularia: et demum dixit: residuum bonorum meorum volo ad talem peruenire.

55 ¶ †Sed quid si in institutione testator reliquerit certa legata singularia: et demum dixit: residuum bonorum meorum volo ad talem peruenire. Certe respondet barto. q̃ propter illa legata substitutio vniuersaliter facta per verbũ residuũ. ꝛc. non alteratur: sed remanet in suis viribus: ac si foret heres institutus. l. ij. C. de heredibus instituendis. nam etiam si expresse apponeret clausula: volo: deductis legatis residuum peruenire ad talem nõ minus dicitur fideicommissum vniuersale. quia tunc etiam dicitur hereditas licz adiecta fuerint illa verba: deductis legatis cum legata iniungi possint nominatim ipi heredi ꝛ rogari per fideicõmissuꝫ de residuo ꝛ dicet iure fideicõmissi valere. l. marcellus. ꝛ. l. q̃ quadringenta. ꝛ. l. cogi. ff. ad trebellia. Secus autem esset si testator diuisset filium instituo: ꝛ quandocunq; sine liberis decesserit deductis legatis ꝛ indictis: idest legatis piis ac deducto ere alieno: substituo Caium in residuo: quo casu cum de fideicommissis nõ deducatur es alienum: immo de natura fideicommissi vniuersalis est: q̃ in fideicommissarium transeant actiones actiue et passiue. institut. de fidei. hereditã. §. restituta. Talis substitutio non valebit iure vniuersalis: sed particularis fideicommissi. et ita intelligitur decisio Barto. in dicta. l. cogi. §. j. que contraria videbatur decisioni eiusdem in dicta. l. centurio. superius relate. fin Alexandrum ibi.

56 Quid si testator dixit q̃cũq; filiꝰ me9 decesserit sine liberis bona dentur pauperibus.

56 ¶ † Postremo dubitari solet ex premissis quid si testator direxit quandocunq; filij mei decesserit sine liberis. volo q̃ bona

mea dentur ⁊ distribuentur inter pauperes per fideicommissarios: id est executores meos. an hec substitutio, erit directa pupillaris infra tempora etatis pupillaris si filius testatoris moriatur pupillus. an vero erit fideicommissaria omni tempore: effectus questionis est magnus: quia si substitutio sit directa filio testatoris moriente pupillo nomine ipsius nihil detrahi poterit etiam pro legitima que de iure venit in pupillari substitutione. l. ex tribus. C. de inofficio. testamento. si vero sit omni tempore fideicommissaria detrahetur legitimam nomine seu ex persona filij: qui in ea non potuit per fideicommissum grauari vt hic in tex. nostro. Et detrahetur legitima per heredem filij ab intestato succedentem: sed non detrahetur trebellianica: quia non debetur ex fideicommisso ad causas pias relicto. secundum Barto. ⁊ docto. in dicta. l. marcell⁹. ff. ad trebellianū. Et certe barto. in dicta. l. centurio dicit q⁹ intra puberratem erit directa pupillaris. quem ibi sequitur ange. idem barto. in. l. fundi trebatiani. ff. de vsufru. lega. vbi refert sic pluries ōsuluisse. prout veraciter consuluit consilio .iij. incipien. titius condidit testamentum. et consilio. xxxiij. incipien. viso testamento. ⁊ tenet pe. de ancha. in. c. cum tibi. ⁊ in. c. raynaldus infra eodem. ⁊ pau. in dicta. l. precibus. ⁊ consilio. xcviij. incipien. in casu pñti. nam in dictis verbis subauditur q⁹ quādocūq⁹ filius testatoris decesserit: fideicommissarij acciptant propria manu hereditatem: ⁊ eam dent pauperibus. l. alio. vbi glos. in fin. ff. de alimen. lega. ⁊ l. proculus. ff. de vsufruct. ⁊ l. titia seio. §. titia. ff. de lega. secundo. ⁊ in autentica de ecclesiastis. titu. §. sui autem pro redemptione. quod maxime est verum: quando dicta verba referuntur ad executorem ad pias causas: quia actionez habet contra heredem: si quis fuerit quam actionē non habent ceteri executores secundum glo. vbi bartol. in. l. si quis titio. ff. de lega. ij. ⁊ nota. in. l. lucius. §. meuia. ff. ad trebellia. Bartol. in. l. si quis ad declinandam. vbi bal. C. de episcopi. ⁊ cleri. Barto. ⁊ imol. in. l. ulla institutio. ff. de heredi. instituen. ⁊ si nullus esset, heres: tales executores habentur loco heredis dicto. c. cum tibi. secundum vnum intellectum: ideo filio testatoris mortuo impubere sine liberis cuz nullus alter sit heres: tales fideicommissarij vocari cēsentur, verbis directis tanq̄ heredes: nam verbum accipiant: est verbum directum: sonans q⁹ sua auctoritate capiant. ⁊ sic censetur substitutio pupillaris directa filio moriente in etate pupillari. Et idem esset si diceremus dictum verbum accipiant: esse verbum commune: quia secundū opinionem quam supra tenui compendiosa facta per verbum commune valet iure directe pupillaris filio testatoris moriente pupillo. sicut enim si dicta verba referrentur ad pauperes viderentur ipsi fuisse heredes instituti: ergo idem si referentur ad eorum administratores: quales sunt dicti executores. cum paria sunt relinquere pauperibus: vel eorum administratoribus intuitu pauperum. l. annua. §. titia. ff. de annuis lega. Dicerrum est q⁹ si dicta verba relata forent ad pauperes: substitutio esset directa intra etatem pupillarem ergo idem in casu nostro vt pauperes dicantur directo vocati: ⁊ locum teneant heredis directi secundum Barto. in dicto consilio tertio ad hoc facit quia dato q⁹ hec substitutio dici posset ambigua: seu facta per verba dubia: tamen interpretari debet directa secundum Bald. in. l. si quis ita. ff. de vsufruct. ⁊ glos. in dicta. l. verbis. de vulgari ⁊ pupillari. et est ter. in dicto capi. si pater. eodem titulo libro. vj. Et tanto magis procederet hoc vbi testator diuisset q⁹ bona sua dentur et distribuantur sine vlla diminutione: quo casu etiā valeret intra pupillarem etatem: vt directa pupillaris. ⁊ idē dicendū si testator diuisset. bona mea omnia dentur et distribuantur: nam ex eo q⁹ dicit omnia. apparet q⁹ nihil retineri voluit nomine pupilli: in pupillaritate defuncti. Et consequenter voluit substitutionem fore directam de cuius natura est: q⁹ nihil retineatur: sed omnia ad substitutum perueniant. l. iulta. ff. de legatis. iij. et sic voluit legitimam filij transire ad pauperes: quod nō cēt si substitutio esset fideicommissaria cum non possit filius grauari in legitima per fideicommissum. l. quoniam in prioribus. C. de inofficioso testamen. secus per directam pupillarem. dicta. l. ex tribus. illo eodem titulo. Et multomagis hoc procederet, vbi testator diuisset: bona mea et filij dentur pauperibus. quia tunc per pupillarem succeditur in bonis pupilli. l. fz et si plures. §. ad substitutos. ff. de vulgari ⁊ pupillari. sed non per fideicommissuz l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulgari ⁊ pupillari. fm Salicetum in dicta. l. precib⁹. Preterea sine dubio idem esset si testator diuisset: quandocunq⁹ filius meus decesserit: relinquo bona mea pauperib⁹ christi: que vendantur ⁊ inter eos distribuantur per executores meos fm Imolā. in dicto capitulo cum tibi. idem si dicerit q⁹ bona venderentur per executores: et

precium daretur' pauperibus. scōm Salice. in dicta. l. precibus. ⁊ alexan. in dicta. l. centurio. licet Bald. contra. et male secundum eos. quia in his vniuersalibus pretium succedit loco hereditatis vendite. l. si rem et pretium. ff. de petitione hereditatis. ⁊ l. imperator. §. fina. vbi barto. ff. de lega. j. nec est fienda differentia an substitutio facta fuerit simpliciter modo predicto: vel cum distributione etatum: sic dicendo. si filius meus intra puberratem vel postea decesserit bona mea dentur pauperibus: quia vtroq⁹ casu infra pupillarem etatē erit directa: et post erit fideicommissaria. fm Alexandrum in dicta. l. centurio. et idē si direrit bona mea distribuantur: nam licet testator in substitutione respexerit ad bona sua. Et sic nō comprehendit bona filij pupilli: propter quod non videretur facere pupillarem: que sui natura comprehēdit bona pupilli: vt dicto. §. ad substitutos. tamen erit directa substitutio. per textuz. et que ibi decidit bartolus in. l. si ita. §. qui filio. ff. de bonor⁹ possessione scōm tabulas. vbi substitutio facta per hec verba mihi sit heres. non minus est pupillaris: cū si dictio mihi nō fuisset apposita vt plene dixi supra in materia pupillaris substitutionis in secūdo principali articulo in fine. vbi videatis. quod puto verum: licet Salice. et Alexand. inclinent in contrarium. Et procedunt predicta: etiaz si tempore mortis impuberis filij testatoris exequutores per testatorem nominati essent mortui: cum eorum loco succedat episcopus. fm Angelum quem ibi sequitur Alexander in dicta. l. centurio. Quicquid direrint bald. ⁊ Salice. in dicta. l. precibus. et hoc verum: vbi substitutio modo predicto facta fuit filio impuberi: si autez facta fuisset adulto: esset fideicommissaria: quia iure pupillaris directe non posset vltra pupillarem etatem valere. fm Bartoluz in quadam per eum disputata questione que incipit: filium adultum. Que omnia et singula. supradicta fuerunt de mente Bartol. in dicta. l. centurio. vbi clare concludit talem substitutionem filio testatoris pupillo factam esse pupillarem directam pupillo moriente intra pubertatē.

57 †Nam verbum dentur. quod sui natura est obliquum. l. fundi trebatiani. ff. de vsufruct. legat. non impedit quo minus substitutio valeat vt directa: quia hic nō denotat substantiam substitutionis: sed modum exequendi eam. sicut in dicta. l. si quis ad declinandaz. vbi institutio est directa: sed modus eam exequendi est obliquus: vt ibi patet in verbo: distributio. et in verbo: assignatio. Quod est verum secundum ipsum. vbi in testamento dati fuerunt certi executores qui vt dictum est habentur loco pauperum heredum institutorum: secus si nullus datus esset specialis exequutor. Idez tenet baldus in dicta. l. si quis ad declinandam. ⁊

58 Alexander in dicta. l. centurio. ¶†Sz quid si testator direrit: volo q⁹ bona mea vendantur: et pretium distribuatur inter pauperes: sed nō dixit per quem. sed subiunxit quorum electio fiat per meos executores: vel dixit: bona distribuātur inter pauperes eligendos per meos fideicommissarios: scilicz executores: an talis substitutio sit pupillaris filio moriente in pupillari etate: ita q⁹ illa verba: per meos executores referentur ad omnia precedentia: quo casu esset directa: vt dictum est. an vero solum electio pauperum pertineat ad executores: et venditio et distributio bonorum remaneat dispositioni iuris communis: et non ipsorum exequtorum: et sic dicta substitutio sit obliqua omni tempore: et certe dicit Bartolus in dicta. l. centurio. q⁹ omni tempore fideicommissaria erit. quia qualitas que additur determinato verbo per relatiuū respicit solū suum antecedens. l. a filio. in fine. ff. de adimendis legatis. Dicit cū in casu nostro testator direrit: quorum electio pertineat ⁊c. intelligitur quorum: scilicet pauperum. Nam ad id solum vel ad participium eligendos referuntur verba illa: per meos exequutores. facit. l. filium. Et quod ibi nota. ff. vt in po. legato. et sic erit substitutio fideicommissaria: in qua non veniunt bona pupilli testatoris filij in etate pupillari defuncti. nec legitia in bonis testatoris ei debita. l. quoniam in prioribus. C. de inofficioso testamento: sz heredes filij qui per dictam substitutionem dicūtur per fideicommissum grauati retentis bonis ipsius filij in etate pupillari aut post defuncti necnon retenta legitima de bonis patris: in qua grauari non potuit. vt hic in tertu nostro. et dicta. l. quoniam in prioribus. tenebuntur restituere residuum bonorum testatoris seu dicta bona exponere venalia: vt pretium integrum exinde habitum detur pauperibus nulla detracta trebellianica: que de pijs fideicommissis non debetur. fm bartoluz in dicta. l. marcellus. ff. ad trebellianum. et infra eodem. c. suo loco plenius videbitur.

58 Quid si dixit bona mea vēdantur ⁊ p̄cium detur pauperib⁹.

¶Sequitur sexta substitutio.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ex-
tra
sub
sti-
tu-
tio
et
vlti
ma
di-
cit
fi-
dei
cō-
mis
1 saria a fide heredis sic dicta. ¶ † Nā in hac substitutione fides heredis simpliciter eligitur: cum a testatore de restituēda hereditate gratiose rogatur: aut rigorose ꝛ interdum sub pena grauatur. puta si testator dicat luci⁹ titius heres esto. ꝛ rogo vel grauo te luci titij vt cū p̄mū poteris hereditatē adire: eā Caio seio reddas: ꝛ restituas. per talia enim verba vel similia restitutio hereditatis prout testator intelligebat et volebat commissa est heredi ita ꝙ lucius titi⁹ heres erit ꝛ caius seius dr̄ fideicōmissarie substitutus indeqꝫ substitutio fideicōmis. appellatur quasi voluntas testantis fidei heredis cōmissa fiducialiter dicit ꝛ etiam quia effectus substitutionis ꝛ comodū substituti a fide pēdet heredis vn̄ heres fideicōmisso grauatus vocat heres fiduciari⁹. l. si postulāte. i fi. ff. ad tre

2 bel. ¶ † Jō tales substitutiōes cōi eloqo fideicōmissa appellantur: quorū apud veteres aliter se habebat tractat⁹. sciendum itaqꝫ est oīa fideicōissa p̄mis olim tp̄ib⁹ infirma fuisse: qꝛ nemo heredū inuit⁹ p̄stare cogebat aut restituere id de quo rogat⁹

3 erat. ¶ † Et originē (lꝫ eo tūc inutilē) sūpserūt qꝛ qb⁹ nō poterat testator hereditatē vel legata relinqre: puta spurijs vel ceteris incapacib⁹ psonis: qb⁹ de iure vltra pabulū vel dotē de paternis bonis nihil debet. c. cū haberet. de eo q̄ duxit in matrimo. quā pri⁹ pollue. p adul. ꝛ plene bart. in. l. fi. ff. de his qb⁹ vt idig. si forsan eis aliquid p̄res clā vl' tacite relinquebāt: eoꝝ fidei cōmittebāt: q̄ capere poterāt ex testō hereditatē. deinde vulgo ad alios plures hereditatū ēt ꝛ legatoꝝ capaces: ex vsu ꝓtractū fuit vt restitutionē hereditatis aut legatoꝝ fidei cōmitterēt heredis q̄ sepi⁹ fidē fallēdo rogatū nō restituebat: minusqꝫ id facere vrgebat: ob qd̄ fideicōmissa appellata sūt: qꝛ nullo iuris vinculo sꝫ tm̄ pudore eorū q̄ rogati erant continebant adeo ꝙ si rogati nō restituebāt: nullaten⁹

1 Unde ꝓuenit ꝙ h̄ substitutio fideicōmissa appellet ꝛ de forma faciendi eā

2 He substitutiones fideicōmissa appellātur.

3 Qualiter originē habuerunt fideicommissa que hodie sunt ad necessitatē redacta.

vigebant. postea diu⁹ p̄m⁹ august⁹ semel cū luci⁹ lētul⁹ ex cui⁹ psona fideicōmissa effectū sortiri ceperūt i aphricā decederet ab augusto petisset p fideicō. aliqd fieri: ꝛ august⁹ ei⁹ volūtatē implesset: ac deinceps reliqui ei⁹ autoritatē sequuti fideicōmissa p̄starēt: iterūqꝫ gr̄a psonarū nedū spuriorū sꝫ capaciū mot⁹: ꝛ qꝛ p ipsius salutē vel alteri⁹ iuramēti vinculo interdū heredes rogabant: necnō ob isignē quorūdā rogatoꝝ pfidiā: ꝯsiderās graue eē fidē fallere: iussit cōsulib⁹ autoritatē suā interponere qd̄ qꝛ iustum videbat: ꝛ populare erat seu populo expediēs: paulatim cōuersum est in assiduā iurisditionē vt. s. quotidie ius de hoc redderet: tātusqꝫ fideicōmissoꝝ fauor fact⁹: vt paulatim ēt p̄tor ꝓpri⁹ crearet q̄ fideicōissis ius diceret. quē fideicōmissariū appellabāt. ff. de orig. iuris. l. ij. §. post. deinde dinus. vnde ex post vsus viguit fideicōmissorū: ꝓut viget de p̄senti: cū ꝛ si a fide rogatorū heredū p̄ma fideicōmissorū cunabula nomē ꝛ substātiā acceperint hodie ad necessitatē iuris diu⁹ augustus illa detraxit: vt elegāter dr̄ tex. iuncta gl. in §. j. insti. de fideicō. here. ꝛ declarat ale-

4 xan. in. l. j. iiij. co. ff. de lega. j. ¶ † Et fieri possunt hec fideicōmissa verbis qbuscūqꝫ veluti deprecatiuis vel p̄ceptiuis: ꝓut sūt verba rogo: deprecor: peto: requiro: volo: mando: iubeo: precipio: fideicommitto: ꝙ hereditatem restituat ꝛc. prouiso tamen ꝙ verba fideicommissorū executiua sint obliqua seu indirecta: prout est verbum restituat vel cōmunia qualia sunt verbuꝫ succedat: hic in tex. positum: ꝛ plura alia: de qbus per bart. in. l. centurio. ff. de vulga. ꝛ pupilla. ꝛ dixi plene in verbo: eidem

5 impuberi succederent. vbi videatis. † Nā hec substitutio nūqꝫ valeret: nisi indirecte scilicet de manu alterius hereditatem capiendo: vt infra dicetur: sicut hic fuit secūdum glo. nam sicut directa substitutio fit quando verba sonant ꝙ quis hereditatē capiat manu propria: ita etiam fit hec indirecta substitutio: seu fideicom. vniuersale: quādo eius verba sonant: ꝙ substitutus hereditateꝫ capiat de manu alterius scilicet de manu heredis directi. hec eniꝫ verborum forma est proprie ꝛ stricte formal' substitutionis fideicommissarie. l. ex facto. §. ex facto. ꝛ §. fi. ꝛ. l. si quis rogat⁹. ff. ad trebel. si quis tamen substitueretur directo ꝛ per fideicommi. erit in electiōe sua quā viam eligat: vt dixi supra in materia substitutionis breuiloque de illo qui substitut⁹ fuit vulgariter: pupillariter: ꝛ p fideicō. qꝛ in ei⁹ erit electione ex qua substitutiōe veniat: idē si testator dicat instituit ꝛ substituit. secundum bar. in. l. recusare. §.

4 Uide q̄bus verbis fideicommissa concipiuntur et fieri possūt.

5 Hec substitutio fieri debet verbis indirectis ꝛ obliquis.

titius. ff. ad trebel. Si eīn substitutio fieret per v̄ba sui natura aut ex mēte ꝛ volūtate testatoris directa: qui naturā ꝛ significatū v̄boꝝ alterare pōt: vt ibi plene dixi: talis substō nō esset fideicōmissaria: sꝫ eēt directa: vel nulla: vt dixi plene supra in materia cōpendiose substōnis v̄bis directis facta. Sꝫ restat hanc fideicōmissariā substōnē quibuscunqꝫ verbis dūtn̄ indirectis fieri posse: vno aut plurib⁹ simul: nā tm̄ valet altero solo verbo facta ac si oīa v̄ba simul iūcta fuissent: vt dixit text. in. §. fi. insti. de sing. rebus p fidei. relic. qꝛ omne v̄bū significās legitimū testatoris sensum legare vel fideicōmittere volētis vtile atqꝫ validū est: siue ꝓferatur a testatore simpliciter: siue cū iuramento. l. ij. C. cōia de lega. dūmodo talia v̄ba sint dispositiua: que semp fideicōmissi petitionē inducūt: siue dirigantur ad heredē grauatum: siue ad fideicōmissariū honoratū. l.

6 peto. §. j. ff. de lega. ij. † Sec⁹ si essent verba cōsilij vel adulatoria: q̄ nihil operant l. gn̄ali. §. j. ff. de vsufruc. lega. Cū poti⁹ cēseantur enūciatiua: q̄ꝫ dispositiua. iuxta plene no. p bar. in. l. ex hac scriptura. ff. dē dona. ꝛ tex. ꝛ doc. in. c. si papa. de priuile. lib. vj. ꝛ est bon⁹ tex. in. §. ceteꝝ. insti. de testa. mili. videatis in. l. vnū ex familia. §. fi. ꝛ. l. cū pater. §. mādo. ꝛ vtrobiqꝫ bar. ff. de lega. ij. Requirit tm̄ ꝙ fideicōmissarie substitut⁹ seu fideicōmissarius capax existat hereditatis capiēde: ꝛ sic hēat testamēti factionē passiuā: qui aūt sunt illi q̄ nō habēt ponit glo. in. §. legati. insti. de lega. pariter necesse est ꝙ fideicōmittēs habeat testamēti factionē actiuā: al's substituere nō posset: ꝛ q̄ sunt illi ponit glo. in. l. si queram⁹. ff. eo. ꝛ panor. s̄. in rubri. Omnibus ergo capacibus fideicōmissum relinq̄ potest: siue fuerint psone singulares: siue cōi-

7 tates: ꝛ collegia. † Nā ecclesijs ꝛ ceteris pijs locis possunt indubitāter fideicōmissa relinqui. l. j. C. de sacrosanc. ecclesi. nec nō cōitati clericorum alicuius loci secularium vel regularium: nisi essent cordigeri: quib⁹ aut alijs incapacib⁹ relinqui nō

8 pōt. † Preterqꝫ causa alimentorum: que cuicunqꝫ lꝫ incapaci relinqui possunt. f̄m bart. in. l. seruos. ff. de alimen. lega. ꝛ. l. fi. ff. de his quib⁹ vt indig. Et sane intelligatis ꝙ bona illis talib⁹ relinq̄ nō possunt scilicet vt illa retineant: tamen ex tali legato dominiū eis q̄uis incapacibus acq̄ritur: vt illa vendāt: ꝛ pretiū in alimenta aut aliam necessitatem collegij cōuertāt f̄m Barto. alexand. ꝛ docto. in. l. apud iulia. §. fi. ff. de lega. j. quos sequitur panor. in. c. recolentes. de sta. mona. vbi in fi. dicit ꝙ si emptorem nō reperirent: tenerent

6 An iducatur fideicōmissuꝫ p v̄ba adulatoria vel cōsilij.

7 Ecclesijs et collegijs potest fideicommis. relinqui sed nō incapacibus nec p alimentis.

bona illa dare p deo: vel aliter extra manus ponere: ꝛ penitus dimittere. Similiter pōt fideicōmissaria hereditas relinq̄ collegijs sc'arib⁹: puta ciuitati: ville: aut castro: sub nr̄a tn̄ ditiōe existētib⁹. l. oib⁹. ff. ad treb. quo casu peti poterit fideicommissaria hereditas p syndicū cōitatis illius ꝛ ꝯmodū fideicōissi ptinebit cōitati: vt ibi plene nota. s. si cōitati vt cōitati reli

9 ctū fuerit † Si aūt relinqretur sic: relinquo oib⁹ hoib⁹ ciuitatis caturci: vel tholose: tūc videretur fideicōmissum relictuꝫ singulis habitatorib⁹ ciuitatis: ꝛ n̄ cōita

10 ti. l. j. in fin. ff. de colle. illicitis. † Idē si testator diceret: relinquo religiosis talis cōuētus: vel relinquo priori ꝛ religiosis: aut decano ꝛ canonicis: qꝛ cuꝫ in hoc regno francie ex generali consuetudine. dignitates in ecclesia cathedrali nō debeatur nisi canonicis eiusdem: que consuetudo valet f̄m Inno. ꝛ Hosti. in. c. tua. de his que fiunt a prela. sine consensu. ꝛ archid. lx. di. ca. hi. Quibus casibus debebitur non ecclesie: vel conuentui: sed decano: ꝛ canonicis: vl' priori ꝛ religiosis: ita ꝙ duobus vltimis casibus decano vel priori debebitur duplex portio: vna scilicet tanqꝫ decano vel priori: ꝛ alia ei debebit tanqꝫ vni de ceteris religiosis: vel canonicis. l. qui marco. ff. de adimen. lega. f̄m Bald. in. l. si consul. ff. de adop. licet in cōtrariū (scilicet ꝙ ei nō debeatur nisi vnica portio quanta et vni de ceteris religiosis) videretur tex. in. l. coheredi. §. qui discretis ff. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ. l. alimenta. §. basilice. ff. de ciba. et alimen. lega. et per Cyn. in. l. cum questio. C. de lega. Sed ibi relicta fuerant alimenta que reiterationem non capiunt. videatis Philip. franchi. in c. j. §. fi. in fi. de cleri. non residentib⁹. lib. vj.

11 ¶ † Ad hoc facit qd̄ eleganter de ciuitate nr̄a tholose decidit Jo. de pla. per illū tex. in. l maior. C. de dignita. libro. xij. vbi dicit. Rex concessit militibus tholosanis decem quadrigatas lignoꝝ ex quadam foresta: ꝛ tantundē concessit ꝯsulibus tholose. Certe miles effectus consul viginti habebit quadrigatas: ꝛ sic duplicem portionem. nam quotiens testator alicui persone prouidere vult ex diuersa ratione: vt in casu isto. repetitio est vtilis secundum eum ibi. ꝛ in. l. his scholarib⁹. C. de erogatio. milita. annone. libro. xij. ꝛ eandem dispositionem locum habere putareꝫ in doctoribus militibus equiparatis p ea: que post elegantem disputationem. decidit alexan. in. l. centurio. ff. de vulga. ꝛ pupil.

12 ꝛ dixi in verbo. testamentum. j. ¶ † Tuꝫ videamus ꝙ sicut miles effect⁹ consul seu domin⁹ de capitulo tholose portat super

9 Qualiter cognoscitur fideicom. relictū fuisse cōitati aut singulari de communitate.

10 An de relicto facto priori ꝛ religiosis debeat p̄ori religioso duplex portio.

11 De concessione lignorum facta per regem tholosanis militibus et consulibus.

12 Milites ꝛ doctores effecti consules tholose portant barras aureas.

toga barras deauratas:vbi ceteri porta
bant argenteas. Sic etiā doctor consul
effectus eas portabit aureas.ꝛ ita serua
tur in dicta ciuitate. Unde ad propositū
veniendo anteq̄ȝ fideicōmissum dicatur
ciuitati vel alteri cōitati relictū: requiri-
tur q̄ relinquatur per aliquod nomē cō-
munitatē designans.ſm Dynū. Nico.de
neapo.ꝛ Alex.in.d.l.oībus.facit tex.in.l.
ciuitatib⁹.ff.de leg.j.vbi relinqui ciuita-
tibus potest qđ ad ornatū vel honorem/
aut in ditionem singulorū pertinet.vbi
glo.dicit q̄ etiā p ludis in ciuitate anno
quolibet faciēdis relinqui pōt:prout illu
stris mulier illa fecit dña clemētia ditissi
ma ciuis Tholosana:que ad iuuenes in
citandum ornate cultoq̄ȝ sermone loqui:
nōnullos reliquit ciuitati redditus:e qui
bus anno quolibet tres fiūt argētei flo-
res scȝ anglētina:violeta:ꝛ gaudiū deau
rata:tertia die maij in capitolio vrbis p̄n
te senatu tribus iuuenibus per cancella-
rium artis illius magistrorū cōferēduȝ q̄
subtili⁹ die prima mēsis p̄dicti ꝛ ornati⁹
dictauerint. Qui demū magno cū equi-
tatu ꝛ pompa die ascēsionis dñice vehū
tur per ciuitatē iocūde cū triumpho ꝛ in-
genti gaudio. Ex quo plures ad bene re
cteq̄ȝ loquēdum scribēdum ꝛ legendū vi
res susceperūt.ad hoc facit.l.j.de expen.
ludorū.C.li.xj.ꝛ.l.j.C.de maiuma.eo.li.ꝛ
13 que dixi super verbo:reliquit. ¶ † Sane
tamē intelligatis qđ.s.dixi q̄ fideicōmis
sum relictū incapaci causa alimentoruȝ
valet:scȝ q̄ad necessariā quātitatē p ali-
mentis:ꝛ nō vltra: ideo si heres rogaret
hereditatem restituere incapaci vel indi
gno:veluti spurio aut deportato cā ali-
mentorū ꝛ pro alimētis: talis substitutio
seu fideicōmissuȝ nō valeret in toto vltra
sufficientiā alimētorū: quinimo vbi talis
incapacitas pcederet culpa fideicōmissa
rij:cui fideicōmissum relictū est tūc fidei-
cōmissum applicaret fisco:quaten⁹ suffi-
cientiā excederet alimētorū per regulā di
centē q̄ ea q̄ auferunt ab indigno appli-
cantur fisco.l.papinian⁹.§.meminisse.ff.
de inoffi.testa. Si aūt incapacitas nō p-
cederet culpa seu fctō fideicōmissarij:tūc
hereditas vel relictū applicaret heredi-
bus testatoris penes quos remaneret.et
illis deficientibus deberet fisco tāq̄ȝ vlti-
mo heredi.ſm glo.ꝛ doct.in.l.si pr̄.C.de
here.insti.ꝛ Bar.in.l.aufert.ff.de iure fi-
sci.ꝛ dixi plene in v̄bo:ādidit.ij.videatis
Jo.fa.in.§.ꝛ ne hui⁹.insti.de eo cui liber.
14 cau.bo.adijci.† Et pn̄t hec fideicōmissa
relinq̄ p vnūquēq̄ȝ capacē in testō:vl' ex-
tra testm̄: aut morientem ab intestato.
¶ Primo em̄ relinq̄ pn̄t in testō expresse:

13 Quari i telligit q̄ fi deicōmissū cā alimēto rū incapa ci factū va let.

14 Triplr pn̄t hec fi deicōmissa relinq̄.ꝛ p̄ mo i testō.

vt hic fecit.ꝛ postq̄ȝ scripsit heredē dicat.
et heredem meum rogo vel fidei eius cō
mitto:q̄ meā hereditatē restituat vel par
tem tali:quo casu necesse habet testator
heredem prius instituere: vt dictum est:
vel primo eius fideicommittere:ꝛ postea
heredem eum instituere. Alioquin inuti-
le esset testamentum in quo nemo heres
instituitur.l.j.ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ.l.fi.ff.
de iure codicil.ꝛ ita in p̄prijs termis dicit
tex.in.§.in primis.insti.de fidei.here.ꝛ in-
telligatis q̄ tunc inutile est testamentuȝ
vt testm̄:tñ valebit dicta scriptura:vt co-
dicillus.q̄r postq̄ȝ in eo nemo repit heres
institut⁹ p̄sumit q̄ ille dispōnes codicilla
ri voluerit:poti⁹ q̄ȝ testari.l.nō codicillū.
C.eo.circa qđ videatis q̄ scripsi.s.Testm̄
15 iij.in prin. ¶ † Pōt ꝛ scđo testōr non in
testō fideicōmissariam substitutionem fa
cere seu fideicommissum relinquere: sed
extra testamentum. Puta in codicillis ve
luti si testator in testamento heredem in-
stituerit: ita q̄ omnino vtiliter testatus
fuit:et ante testamentum vel post codicil-
los fecerit:in quibus heredem in testamē
to fiendo instituendum vel iam facto in-
stitutum rogauerit alteri hereditatem re
stituere:nam eo casu heres intestamento
institutus tenebitur testatoris voluntatē
adimplere in codicillis contentam:vt di-
16 cto.§.in primis. ¶ † Pariter vt dixi ꝛ ter
tio potest moriens ab intestato hāc fidei-
commissariam substitutionem facere:sci-
licet nullo per eum condito testamento:
principaliter solum et dūtaxat codicillos
faciēdo in quibus heredes ab intestato
sibi succedētes roget herēditatē suā alicui
restituere vel partem illius aut certam
particularem rem.insti. de fideicom.he-
17 redi.§.preterea. ¶ † Et interdum ab in-
testato moriens potest hanc substitutio-
nē facere in testamento nulliter facto ꝛ in
utili ex defectu solēnitatis:si i eo clausulā
apposuerit codicillarē.sic dicēdo.si testm̄
meū non valeat iure testa.volo q̄ valeat
iure codicillorū.nam talis testator p̄pter
testamenti nullitatem vt q̄r forte in eo p̄-
teritus fuit testatoris filius:vel debit⁹ nō
interfuit testium numerus:decessisse dici
tur intestatus.insti.de here.que ab inte-
stato.deferunt̄ .§.j.tñ q̄r in tali testamēto
inutili inserta fuit expresse clausula codi
cillaris:vidētur ex hoc heredes intestato
succedentes rogati hereditatē restituere
heredi instituto in tali testamento nullo
ꝛ inualido:ꝛ sic heres qui fuerat in tali
testamento directe institutus: erit me-
dio clausule codicillaris per fideicom-
18 mis.substitutus. ¶ † Et idē pariter esset
si in testō inutili nō fuerit cl'a codicillaris

15 Secūdo pt fideicō-missum re-liqui extra testm̄ scȝ in codicillis p̄ cedētib⁹ te stm̄ aut se-quētibus.

16 Tertio pōt fideicō missum ab intestato re linqui.

17 Etiā in testō nullo ex defectu solēnitatis fieri pōt h̄ substō seu fi deicōmissū p̄pter clau sulam codi cillarem.

expresse posita:sed tacite sub intellecta.
quod fit quadrupliciter. ¶ Primo ex ver
bis equipollentibus in testamento appo
sitis. ¶ Secūdo ex iuramēto testatoris.
¶ Tertio ex ardore amoris quē testator
habebat ad heredē in testō inutili institu
tū:vel ad fideicō. aut legatariū. ¶ Quar
to ex patrie statuto vel consuetudine:vt
late declaraui supra in v̄bo:testm̄.iij.naȝ
ex quib⁹ inducitur clausula codicillaris:
ex eisdem per consequēs inducitur fidei-
commissaria substitutio seu fideicommis.
vt ibi plene videatis. Si autē in testamē-
to inutili apposita non esset clausula co
dicillaris:nec subintellecta:non deberet
fideicommiss.ex testamento solēnitate ca
rente:nisi in casibus:de quibus infra di-
cam tractando de fideicommissis parti-
19 cularibus. ¶ † Restat ergo:q̄ a venien
tibus ab intestato etiam relinqui potest fi
deicommis.titius hereditatis:aut partis
vel alicuius rei particularis:ꝛ nō sine cā
q̄m testator nullum condendo testm̄ satis
videtur sua sponte ab intestato succeden
tibus suam hereditatem relinquere post
q̄ȝ alium non fecit heredeȝ.l. conficiūtur
ff.de iure codicil.vnde cum relinquendo
eis hereditatem satis eos honoret: etiaȝ
eos onerare poterit ꝛ grauare de illā re-
stituendo:vel partem:aut rem particula-
rem propriam testatoris:vel ipsorum he-
redum.l.vnum ex familia.§.si rem.ff.de le
ga.secundo,vel rem penitus alienam.in-
stitu.de lega.§.non soluȝ.ꝛ.§.potest. insti.
de sing.re.per fideicōmi.relictis. de quo
plene in.l.cum rem alienam. C.de lega.
20 panor.ꝛ docto.in.c.filius.s.eod. ¶ † Et
sicut potest quis heredem suum grauare
in testamento vel ab intestato in codicil-
lis onere fideicommissi. fideicōmissario
restituendi:sic etiam grauare potest illuȝ
cui causa mortis bona sua donauit:vt il-
la vel partem illorum aut rem particula-
rem alteri restituat.l.cum hi.§.idem erit.
ff.de transact.l.cum pater.§.eorum.ff.de
lega.secundo.ꝛ est bonus tex.illo eodem
titu.l.vt heredibus.ꝛ in.l.j.§.fin.C.de ca-
du.tollē .facit.l.ab eo.C.de fideicommis.
ꝛ.l.j.C.de doñ.causa mortis. De donatio
ne autem inter viuos habemus tex.singu
larē in.l.quotiēs.C.de dona.que sub mo
do.facit in donationibus.C.ad.l.falci.tā
git.bal.in.l.filium.C.familie her.ꝛ barto.
in.l.si mulier.§.primo.ff.de leg.tertio .vbi
dicit q̄ quotiens donatio inter viuos fa-
cta non valet ab initio:sed morte donato
ris confirmatur:est idem dicendum sicut
in ipsa donatione causa mortis .sed vbi
donatio valet ab initio:ita q̄ robur non
capit a morte donatoris:nec eam requi-
rit pro sui confirmatione:tunc in tali do-

19 Ex te-stamento vel intesta-to potest res testato ris vel sui he redis aut penit⁹ alie na fideicō-mitti.

20 An hec substitutio fieri possit i donatione causa mor-tis aut iter viuos fa-cta.

natione fieri non potest hec fideicommis-
saria substitutio :nec valeret fideicomis.
Posset tñ donator tempore donationis
donare alicui bona sua:ꝛ scđo loco alteri
ꝛ deinceps cui post certum tempus aut
conditionem vel post mortem donatoris
bona donata tradantur et restituantur.
quo casu ex tempore donationis ius ac-
quiritur secūdo vel tertio.ꝛ deinceps do-
natario cui etiā acquiritur ex nunc actio
sed executio differtur donec post tempus
21 expressum per donatorem. ¶ † Et est mi
rabile:quia queritur actio secundo dona
tario ex pacto facto per donatorem cum
primo donatario.per tex.ad hoc singula
rem in dicta.l.quotiens.contra regulam.
l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verbo oblig.
ꝛ.§.si quis alij.insti.de inutili stipul.ꝛ ad-
ueniente conditione adiecta in donatio
ne tenebitur primus donatari⁹: vel eius
heres,bona donata restituere illi secun-
do donatario:ꝛ ille deiceps tenebit̄ iuxta
donatoris volūtatem. vt dicta.l.quotiēs.
22 ¶ † Nec ad causam illius restitutionis
fiende ex donatione inter viuos q̄ pro sui
validitate mortem donatoris non requi-
rit. Poterit donatarius de bonis dona-
tis per eum restituendis detrahere falci-
diam:nec trebellianicam.l.si vsusfructus.
§.dos.vbi bar.ff.ad legē falci.glo. ꝛ doc.
in.d.l.in donationibus.C.illo eodem tit.
ꝛ notetis illum text.in dicta.l .quotiens.
quia dico vobis q̄ notandum existit.naȝ
commendatur ab omnibus in eo q̄ vlti-
mo substituto queritur vtilis actio ex sim
plici pacto donatoris:quod est exorbitās
23 a cōmuni regula. ¶ † Et inde est quod
barto.decidit singulariter in.l.qui rome.
§.flauius.ff.de verbo.obli.q̄ cum in casu
dicte.l.quotiens ius queratur tertio so-
la opera ꝛ facto donatoris:certe poterit
donator illud ius tertio quesitum penitē
do tollere:ꝛ onus restituēdi remittere do
natario.p tex.in.l.iij.ff.de seruis exportā.
idem dicit bal.per illum tex.in.l.j.C.si mā
cipium ita fuerit alie.vt manumitta .vbi
alienans seruum cum onere q̄ manumit
tatur poterit penitēdo reuocare:ꝛ remit-
tere emptori vel donatario illđ onus ma
numissionis:q̄ȝuis libertas q̄ ex pacto de
bebatur sit pia causa. Ex quo dicebat
idem bartol.ꝛ singulariter in dicto.§. fla-
uius.q̄ si donatum fuit alicui vt post tem
pus tale donatum pertineat ecclesie:licet
ecclesie fuerit actio vtilis quesita ex illo
pacto:per dictam.l.quotiens.tamē pote
rit donator talem restitutionem ecclesie
fiendam reuocare in fauorem donatarij
grauati:sicut posset quilibet testator aut
mortis causa donans vsq̄ȝ ad mortem:sȝ
aduertatur quia multi ꝛ magis commu-

21 Uide mirabilia đ intellectu. l. quotiens C. đ dona. que sub mo do. vel con ditio.fiunt.

22 Ex fidei commisso.i donatione inter viuos relicto non detrahitur falcida nec trebelliani ca.

23 Nota ca sum in quo volūtas do natoris re-uocari po-test per ip-sum secun-dum bart. sed alij con tra.

nliter docto.tenent in hoc contra bartol.
dicentes:q in casu isto pactum de resti=
tuendo in donatione appositum non est
modo reuocabile ad nutũ donatoris ac si
in testamento vel causa mortis donatio=
ne fuisset adiectum:imo sicut semel perfe
cta donatio conditionem non recipit: et
minus reuocationem a solo donatore.l.
perfecta.C.de dona.q.sub modo.lic etiaz
non potest donator onus donationi ad=
iectum tollere in tertij preiudicium cui
per dictam.l.quotiens.fuit semel ius que
situm τ actio vtilis.nec obstant iura per
bartol.allegata quia ibi alienans seruuz
cum onere manumissionis ideo potest ta
le onus manumissionis reuocare τ tolle=
re:quia nihil in hoc preiudicatur seruo:
cui cum sit cuiuscunq3 acquisitionis inca
pax nihil de iure acquiri potuit:sed in ca
su dicte legis quotiẽs .ius erat semel que
situm vlterioribus donatarijs per illum
text.nota.quod quidem ius tolli non po=
test in eorum preiudiciuz:presertim si que
situm foret ecclesie:q capax est acquisitio
nis:imo summe priuilegiata in suis ac=
questis.l.prima. τ.l.fin .C.de sacrosanct.
eccle.τ.c.ex literis. de consuetudi.τ ita ꝯ
barto.tenent Ioan.an.in additio. specu.
titu.de instrumen.editio.§. nunc aliqua.
pau.in dicto §.flauius.τ in.l.insulam.§.fi.
ff.soluto matrimo.per illud tex.τ per tex.
nota.in.l.fi.ff.de pacti .idem tenet sali.in
dicta.l.quotiens.τ dicta.l.j.C. si manci=
pium ita fue.alie.τ ludo.in.l.si pecuniaz.
in principio.ff.de conditio.causa data .et
si quispiam sustinere vellet opinionem
barto.scilicet q talis substitutio reuoca=
ri possit:deberet eum intelligere vbi ius
foret tertio quesitum ex nudo et simplici
donatoris pacto.secundum terminos di=
cte.l.quotiens.secus autem esset si ille ter
tius cui ius venit querendũ tempore quo
sibi queritur esset presens τ stipulans :vel
in sui absentia aliquis puta notarius vt
publica persona pro ipso stipularetur:
quia tunc cum pactum donatoris non
sit nudum:immo fuit stipulatione vestitũ
et plene actio quesita illi tertio: non so=
lo pacto et opera donatoris:sed vtrius=
q3 partis: tunc non posset donator tale
ius quesitum reuocare .per.l.sicut.C.de
actionibus et obligationibus.Et ita in
casu nostro singulariter decidit Bald.in
l.cum a socero.C.de iure doti. quem fi=
naliter sequitur alexand .in dicto §.fla=
uius.Et etiam hoc vult text. bene intel=
lectus.in dicta.l.quotiens.ibi.et qui sti=
pulatus non sit facit bonus text.in.l.cum
maritus.§.fina.ff.de pacti.dotalibus.ideo
hodie si de tali donatione fieret publi=
cum instrumentum, nunq3 tale pactum
reuocari posset.cum semper notarij stipu
lentur pro absentibus etiam nondum na
tis.Et hoc est quod dicebat Bartol.in.l.
ij.C.de condictione causa data .q cum
hodie communiter de omnibus pactis
fiant instrumenta publica: vix reperitur
aliquod pactum nudum propter stipula=
tiones tabellionum.Et idem puto quod
in casu precedenti si donator iurasset non
venire contra:quo casu non posset onus
fideicommissi in donatione positum tol=
lere in preiudicium tertij:cui ius cũ actio
24 ne vtili est quesitum. ¶ † Quia iura=
mentum omnis contractus sui natura re
uocabiles faciet irreuocabiles secundum
glosam singularem super verbo . necesse
habeat quam omnes ibi sequuntur. ff.de
condictio.cau.data.l.si pecuniam .§.pri=
mo adde quod ita fuit decisum per arre=
stum in parlamento.Burdegale die vige
sima aprilis millesimo quingentesimo pri
mo in causa dominationum loci de vissel
lo et castri de carlutio, patrie lemouicen=
sis et de oratoris patrie aruernie inter
georgium de labesserit alias de vissello im
petrantem : qui arrestum obtinuit con=
tra dominam annam de anglaribus.
25 ¶ † Plus dico . q sicut quis grauare
potest heredem ex testamento:vel ab in=
testato:aut donatarium vt bona restituat
fideicommissario . sic etiam grauare po=
test fideicommissarium:τ deinceps de fi=
deicommisso alteri restituendo argumen
to . l . potest . ff . de vulgari et pupillari.
Priuiso tamen quod neminez grauet de
plus restituendo: q3 ei reliquerit . Alio=
quim quod plus esset videretur inutiliter
relictum instituta. de singulis rebus per
fideicommissum relictis.§.itaq3 .et ff.de le
gatis primo .l. plane. la .ij .§. finali.et .ff.
de legatis.tertio .l.prima .§. sciendum .et
l.tertia.§.iulianus.τ.l.legatarius.nam in
hoc puncto tres dantur regule. ¶ Pri=
ma est quod quem honoro . scilicet ali=
quam ei relinquendo eum onerare τ gra
uare possum in toto vel parte eius: quod
26 ei relictuz est.† Adeo quod licet ecclesia
vel clerici non teneantur pro suis posses=
sionibus ad collectas : nec alia onera
laicalia .l.placet.C.de sacrosanct.ecclesijs
et plene Panormitanus. in capitul.non
minus.et capitu. aduersus.de immunita.
ecclesiarum.τ in.c.fin..de vita τ honesta.
cle.τ tex.in.c.j.τ.c.clericos.de immu.eccl.
lib.vj.Tamẽ testator legãdo ecclesie ali=
quã de suis possessiõib9 disponere posset:
q pro illa soluere teneatur collectas τ ce
tera ciuitatis onera ad q ceteri laici tenẽ
tur vt singulariter cõsuluit pet.de anch.
consilio.ccxviij.incipi.dubium facit in p=
dicta questione:vbi hoc esse verum pbat

25 Uide q illuz onerare possum quez honoraui et hec est prima regula.

24 Nota casum in q ecclesia et clerici tenẽtur soluere tallias pro suis possessionibus.

optimis rõnibus.de quo qualiter intelli
gatur videatis feli.in.c.ecclesia sctẽ ma=
rie.de ꝯstitu.xxiiij.co.versi.quinto quero.
Et presertim ista:q2 quẽ testator honora=
uit aliquã ei relinquendo:põt etiã onera
re τ ei onus ppetuũ imponere:prout hic
fecit raynutius:qui adiectã eius filiã he=
redem vniuersalem institutam τ sic hono
ratam onerauit restituere hereditatem si
27 absq3 liberis moreretur.† qđ fieri potest
de iure:nisi in sequẽtibus casibus. Primo
vbi quis honoratus nõ esset cõmodo pe=
cuniario:s3 alio cõmodo nõ pecuniario:
vtputa quia testator libertatez reliquisset
seruo suo:nã licet libertas in qua seruus
honoratus fuit sit maxima:imo inestima
bilis .insti.qui τ ex q.cau.manu.non pos.
§..fi.Tamẽ quia cõmodum nõ continet
pecuniariũ:grauari nõ potest legato nec
fideicõmisso:vt dicta.l.plane.la.ij.§.fin.ff.
de lega.j.Et idem vbi debitori pign9 libe
ratur:quia remissio pignoris cõmodum
nõ cõtinet pecuniariũ.l.si pignus. ff. que
in frau.credi.cum ex hoc debitum non vi
deatur remitti.l.postq3.ff.de pact. videa=
tis.l.si mulier.§.vbi bar.ff. de lega.iij. τ.l.
titius.ff.de operis liberto.τ eadem ratio
ne idem esset in legato rei certe pure debi
te p debitorem testamẽto creditori legate
quia licet legatum valeret propter repre=
sentationẽ dominij rei legate:qđ ipo iu=
re transit in creditorem legatarium mor=
tuo debitore testatore:vbi virtute obliga
tionis qua res debebatur non transisset
domũ donec species debita soluta fuisset
τ tradita.l.si ex legati causa.ff. de verbo=
rum obligationi .τ.l.quod te.ff.si certum
petatur.Tamen quia illa dominij repre=
sentatio commodum non affert pecunia
rum creditori :cui res sibi debita fuit le=
gata:certe non potest in aliquo grauari:
vt dicta.l.si mulier.§.si rem.ff.de lega.iij.
28 ¶ † Secũdo fallit dicta regula in sub=
stituto filij exheredati ad quem licet pue
niat cõmodum legati a testatore relicti:
tamẽ a tali substituto legari non potest.
tex.est mirabilis in.l.cum quidam.C. de
lega.attẽto q ab herede legatarij potest
legari vt dicto.§.itaq3.per quod videba=
tur etiam posse ab isto legari. Et ratio di
cte.l.cum quidam.ponit per bartolum in
l.qui funduz.§.qui filios.ff.ad.l. falcidiã.
tamen si omnes rationes que a doctori=
bus dantur bene considerentur vix vna
sola stare posset:immo dicit Rapha. cu=
manus in dicto.§.qui filios.q nunq3 vidit
rationem euidentem ad dictuz tex.τ pau
lus in.d.l.cum quidam.dicit q si fas esset
dicere imperator ibi loquutus fuit ex suo
capite:excusatus tamen per.l.non omni.
ff.de legi.sed cõcludendum est saltem ab
auctoritate q pr a filio exheredato cui le
gauit seu aliquid relinquit potest legare
l.coheredi.§.cum filie.ff.de vulgari τ pu=
pillari.non autez ab eius substituto:etiã
in testo militis.l.miles ita.§.si miles.ff.de
testa . milit .licet regula communis sit:q
vbi possum ab aliquo legare:eodem mo=
do possumus ab eius substituto.l. si fue=
29 rit §.penulti.ff.de lega.iij.† Et hec cõ=
clusio q a substituto filij exheredati per
patrẽ legari non possit:limitatur triplici=
ter. Primo vt pcedat qñ filio exhereda=
to pater reliquisset titu.legati. secus si ti
tu.hereditario:puta pater filiũ exhereda
uit impuberem τ extraneũ instituit here
dem:deinde filium exheredatum substi=
tuit extraneo heredi instituto. Exinde fi
lio pupillariter substituit:nã hoc casu le=
gari posset nõ soluz a filio:s3 etiã ab eius
substituto.tex.est solennis.in.d.l. qui fun
dum.§.q filios.que est singularis ꝭz ang.
τ modernos.in.d.l.cũ quidã. Scđo limi=
tatr:nisi ipe substitutus impuberis exhere
dati fuisset etiã institut9 a pre in ei9 testõ:
q2 tunc talis substitut9 teneretur ad lega
ta relicta in tabulis pupillaribus. tex.est
nota.in.l.in ratione.la.j.§.fi.ff.ad.l. falci=
diam.ꝭm Bal.τ fulgo.in dicta.l.cuz qui=
dam.Qđ est verum:etiam si talis substi=
tutus institutionem patris repudiasset.
Tex.est singularis ꝭm docto.ibi in.l.si fi=
lius qui patri.in vlti.responso.ff.de vulg.
τ pupillari.intelligendo q ibi filius fue=
rat exheredatus prout ibi intellexit bar.
circa finem.ij.colum.quod reputat singu
lare ibi imol.intelligendo ꝭm.l.fi.ff.de le
ga.iij.Tertio limitatur dicta regula.l.cũ
quidam.in exheredatione filij mala mẽ=
te facta prout ibi sonant verba text.dum
dicit exheredationis iniuriam : secus si
bona mente et ad prouisionem filij iuxta
l. militi.non note causa.ff. de liberis et
posthumis.q2 eo casu legari posset ab ei9
substituto:cum tunc cesset odium exhere
dationis quod vt ibi dicit Alexander .
fuit causa τ ratio illius decisionis. itẽ no.
dicit Ioan.fabr.in.§.non solum. vbi hoc
clarius tenet Angelus.institu. de pupil=
30 lari substitutione. ¶ † Tertio fallit re
gula nostra in collatione beneficiorum
et eorum datione in titulum: quia licet
conferens clerico beneficium ipsum cle=
ricum honoret tamen ipsum onerare nõ
potest.quia collatio beneficiorum debet
pura esse et simplex sine cuiuscunq3 one
ris nedum temporalis : sed etiam spiri=
tualis adiectione.c. significasti.de pben.
vbi nõ valet nec adijci potest onus quo=
tidie missaz celebrãdi in collatione eccle=
sie vacantis adiectũ. qđ qualiter intelli=
gatur. videatis ibi per glos.et Panormi.

27 Uiđ casus in quibus onerare non possum quem honoraui.

28 A substituto filij exheredati legari nõ põt.τ de intellectu.l. cũ qdã . C. de legatis.

29 Triplex limitatio ad.d.l.cuz quidam.

30 Prelati ecclesie cõferendo beneficia non possunt collatiõarios grauare per impositionez pensionis vel alteri9 oneris et spiritualis. Et qualiter i regno frãcie etiaz papa non põt sine cã iusta pensiones ecclesijs imponere.

31 ¶ † Pariter licet eligentes honorēt electum eligendo ipsuȝ tñ ei nõ possunt on⁹ imponere dandi aliquid tēporale nec spirituale: immo talis electio esset simoniaca. c. ex parte. le. j. de offi. delega. de cuius intellectu ibi per glo. Barba. et Fely. in c. ad audientiā. le. ij. iij. col. de rescrip. Et hodie per decretū generalis cōcilij Basilieñ. incipiēs. sicut in cōstruenda. eligētes essent periuri qui iurāt nõ eligere datione aut promissione alicuius rei tēporalis: ⁊ idem si spiritualis ſm glo. ibi. Et ita fuit etiā ordinatū per beatū Ludouicum regē francoꝝ per suā factam Parrisius pragmaticā sanctionem. Anno dñi M. ccxxviij. vbi in. v. articu. sic dicitur. Item exactiones ⁊ onera grauissima pecuniaꝝ per curiam Romanā ecclesie regni nostri impositas vel imposita quib⁹ regnum miserabiliter depauperatuȝ extitit siue etiam imponēdas aut imponenda leuari et exigi nullatenus volumus: nisi dūtaxat ꝓ rationabili pia ac vrgētissima causa vel ineuitabili necessitate: ac de spōtaneo ⁊ expresso cōsensu nostro et ipsius ecclesie regni nostri. hec ibi. Ex q̄ ordinatione clare resultat ꝙ si de facto ꝑ papā onus imponeret exigi nõ debet: nisi duo ꝯcurrāt. ꝓmo ꝙ ex iustā cāvt infra dicā. scd̃o ꝙ de ꝯsensu regis cui⁹ interest tanq̄ eccliaꝝ pontificaliū fundatoris. vt videbitis tale onus impositū fuerit: et ꝙ illi oneri ecclesia gallicana etiā consenserit / et ꝙ expresse consenserit: et sic taciturnitas aut dissimulatio / vel patientia non sufficeret: imo mandat beatus Ludo. ibi in fi. ꝯtra faciētes puniri taliter ꝙ
32 ceteri trāseat in exēplū. † Silr nõ posset collator beneficij sibi vel alteri retinere a collationario per eū honorato: nec assignare partē fructuū ꝑ modū quote: q2 hʼ esset scindere bñficiū: qd̃ fuit ꝑ ꝯciliū Turoneñ. ꝓhibitū. c. maiorib⁹. de ꝑben. nec etiā per modū totitatis: nisi ꝓut decidit in. c. si ꝓpter tua debita. de rescrip. li. vj.
33 nec ꝑ modū q̄titatis. † cū bñficia cōferri debeāt sine diminutione. c. j. vt eccliastica bñfi. sine diminutio. cōferā. vñ nõ pñt bñficijs etiā vacañ. ꝑsertim epatib⁹ ⁊ dignitatib⁹ pōtificalib⁹ pensiones annue imponi q̄tūcūq̄ fuerint ꝑlati in suis ꝓuisionib⁹ honorati. c. ij. de supplē. negli. ꝑlato. c. cū clici. de pac. c. tua nos. de iure iurā. iuncta glo. j. ibi in vbo: quodā iure. c. cū bertholdus. de re iudi. c. pastoralis. de his q̄ fiunt a ꝑla. c. ꝑuenit. c. significauit. cū glo. c. grauis. ⁊. c. quāto. de cēsib⁹. ⁊ c. fi. de rerū ꝑmuta. Quod optime seruat in presenti regno frācie: in quo expressam habem⁹ de hʼ ordinationē regiā Karoli sexti proaui dñi nr̃i regis moderni editā

a ¶ Karoli sexti hʼ a

die sexta octobris Anno domini millesimo. ccclxxxv. ⁊ sui regni sexto qui vidēs ⁊ plene certificatus cardinales in excessiuo nunero tunc existentes multa beneficia in regno et extra tam episcopatus: abbatias: prioratus: imo etiā inferiora bñficia etiā claustralia: eleemosynarias: leprosarias: ⁊ orphanotrophia: ⁊ hospitalia ac dignitates maiores in cathedralibus ⁊ collegiatis ecclesijs dietim acceptare ⁊ obtinere: ⁊ quicq̄d inde hr̃e poterāt extra regnū cōmorātes asportare: redditusq̄ ⁊ emolumēta oīa in vsus suos ꝑticulares: repationib⁹ eccliaꝝ in terrā fere ꝓstrataꝝ: hospitalitate ⁊ ceteris operibus caritatis postpositis ⁊ omissis ꝯuertere. ⁊ cuȝ bñficia interdū acceptabāt: ne de pluralitate excessiua reꝑhenderētur: illa ad pensionē annuā que frequēti⁹ ad valorē redditū beneficij ascēdebat: alteri ꝯferri ꝓcurabāt: q̄ postea vñ vineret nõ hñs curā aiaꝝ ⁊ diuinū offm̃ deserebat: ⁊ cardinali pēsionario mortuo alt⁹ cardinalis pensionē ꝑdictam sibi ꝯferri petebat: expeditioq̄ nulla aut vix aliq̄ fiebat de epatib⁹ ⁊ bñficijs maiorib⁹ in curia rōana sine retētione pēsionis annue ꝓ intertenemento alicui⁹ cardinalis: vel alterius pape aut cardinalium familiaris: eo mō eccliās regni tributarias reddēdo cōtra menteȝ et intētione ꝑdecessoꝝ frācie regū: ⁊ aliorū qui ecclias fundauerant ⁊ dotauerāt nos fundatores a suis pijs mētibus retrahendo in toti⁹ regni ruinā ⁊ totalē deformationē: ac vniuersitatum ⁊ gñalium studioꝝ: necnō in eis docentiū: ⁊ studentiū: qui fructus ⁊ palmites ꝑtiosos ꝑ ceteris studijs vbiq̄ diffundūt: ⁊ in quib⁹ regnū frācie ceteris regnis ꝑcellit: destructionē ⁊ ꝑditionē. quibus de causis et pluribus alijs rōnibus pius rex mot⁹: matura suoruȝ ꝯsanguineoꝝ ⁊ regni ꝓcerū suiq̄ magni consilij habita ⁊ reiterata deliberatione: tot ⁊ tantis scādalis ac periculis subuenire vt tenebatur ⁊ ꝓuidere cupiēs: attendensq̄ ꝙ dñs noster iesus xp̄s ecclesiam sponsam suā tāta voluit libertate gaudere: vt nullius vtilitatis obtentu subijci debeat seruituti: affectans etiā ecclesias regni sui per viros ecclesiasticos quaruȝ defensor ⁊ pugil existere gloriabat: in pacis ⁊ tranquillitatis federe ac in libertate ⁊ franchesia propagari: etiam ecclesias ⁊ viros ecclesiasticos a talibus indictionibus ⁊ nouitatibus indebitis preseruare. Ex sua certa sciētia auctoritateq̄ regia ordinauit ⁊ mandauit omnes pensiones ⁊ cetera queq̄ onera ecclesijs regni in fauorē cardialiū ⁊ alioꝝ quorūcūq̄ imposita ad manum suā regiā poni: et de illis ⁊ eccliaꝝ fructib⁹ eccliās reꝑari: numerū

ordīatio ē ꝑ dñm auf freri situata in tit. de repatio. eccle.

a ¶ Solū partes. De quo Mat. bossus i. ij. parte epl'a xcvij. icipi. me beniuo lentia. ad. epm vincētinum scribens. Dos inquit quā opulentissimā tibi sacra tuivni⁹ virivxor ecclia piguis ⁊ pulcherrima ista: nõ ad ꝓfusionē et pōpā est tibi sumenda: sed neq̄ i ꝓpin quos tuos: q̄ ꝑma clericoꝝ iprobitas: imo sacrileguȝ est ꝓdigenda: q̄ ei colligis atq̄ reponis et q̄cq̄d pēsitat tibi pecunie: non tua aut tibi credita: alr̃ sunt q̄ fideli ministro his limitibus dispensando. vt cā tu primaȝ partē accipias: q̄ sustētare te ipsum: ⁊ honestā acmoderatā tuā familiā decēter possit atq̄ fugatr. Pars scd̃a ⁊ largior sit pauperū xp̄i quoꝝ p̄res epi recte dicunt. sit orphanoꝝ sit

clericorum ⁊ religiosorū olim consuetum: tunc vero premissorum obtētu diminutū reponi: eisq̄ de victu sufficienti: ⁊ diuino officio intendere ꝓuideri: ⁊ hospitalitatē ac cetera charitatis opa in locis cōsuetis fieri possent. Ordinauitq̄ formam antiquorum canonū insequendo fructus ecclesiarum regni sui in tres solum partes a a cetero fore diuidendos modo et forma in eadem ordinatione contentis: ita ꝙ tertia pars in ecclesie reparationem cōuertatur ꝑ certos cōmissarios qui in hoc negocio vacantes solo victu contenti stipēdia alia non percipiant: vt ibi dicitur. qd̃ male seruatur: que fundamentum sumpsit ex tex. in ca. decreuimus. x. qō. j. ibi: ab episcopis autem tertia accipiatur ⁊c. ⁊ ex tex. in. l. ne splendidissime. C. de operibus publi. ibi: tertiā partem reparationi deputamus ⁊c. Que quidem iura practicant ⁊ obseruant in presenti regno: licet pro ecclesie fabrica alibi deputetur sola quarta. c. concesso. cū tribus sequentibus. xij. qō. ij. q2 de tertia parte erat traditio antiqua et consilium vniuersalis ecclesie in dicto. c. decreuim⁹. iuri ciuili conforme in dicta. l. ne splendidissime. prout ecclesia ⁊ respublica equiparantur. in. l. fina. C. de sacrosanc. eccle. (Additio.) Hāc ordinationem reperietis in registro ordinationum camere inquestarum parlamenti Tholose fol. xciiij. de quo plura fuerunt hactenus prolata arresta in parlamento Tholose: ⁊ inter cetera arrestū quo fuit dictū die. xxiij. Junij: Anno dñi. M. cccclxxxvj ꝙ tertia pars fructuū archiepiscopatus anxis conuerteretur annis singulis in ecclesie reparationem: ⁊ arrestum quo id idem fuit dictum per eandem curiam de fructibus epatus Lectoreñ. Anno dñi. M. cccclxxxvij. in mense ⁊ etiā de fructib⁹ archiepiscopat⁹ Tholosani: die. vj. Aprilis: anno dñi. M. cccclxxxviij. ante pascha. dictam insequēdo Caroli sexti ordinationem. de quo Gaguy. eādem ordinationē succincte cōplectens. li. ix. c. iij. sic dicit. Per id tp̄s sedente apud Auinionē Innocentio. vij. qui raram nisi ex francie regno obedientiam erat consecutus: et cardinales. xxx. ordinauerat: quib⁹ grādis sumptus opus esset sancti diui Richasij rhemēsis abbate in franciā misso: dimidiatam oīm ecclesiarum partē exigere conabat: cui cēpto scholastici achademie Parisieñ. restiterunt: missis ad Carolū oratoribus qui pōtificio edictum nõ equum esse persuaderēt: audita scholasticoꝝ querela rex exportari regno pecuniam vetat: ⁊ ecclesiarum prouentus in tres partes distribui iubet: vnā in ecclesiarū instauratione: alteram dissoluendis carū obligationibus ⁊ debi

tis. ¶ Tertiam quotidianis ministroruȝ vsibus assignauit. Simulq̄ de his reb⁹: Arnoldum corbium ad pōtificem legat: pōtifex autē edicti penitēs ab exactione destitit. hʼ ille. Ex quo tpe officiarij regij de ꝑdictis reparationib⁹ ac ꝓuisione circa diuinū seruitiū contra clericos ⁊ prelatos ac huius pretextu de perpetuis vicarijs parochialiū ecclesiarū augenda portione cognitionē receperunt. (Additio.) Et me stante cōsiliario in curia parlamēti burdegale Anno domini. M. cccccij. instante vicario perpetuo ecclesie parochialis de caumonte dioceꝭ. contra priorē dicte eccl'ie de exiguitate portiōis ei dare solite: q̄ nõ sufficiebat ꝓ sui sustentatione in cura animarū regenda et iuriū epalium solutione fuit epo causa remissa pro cōgrua portione taxāda. iuxta. c. j. de preben. li. vj. Sed per curiam fuit ei data prouisio in blado et vino super fructibus interim vltra solitum notorie insufficientē percipienda: q2 nil ꝓdesset muros restaurare ⁊ diuinū seruitiū relinquere: ⁊ alimēta sine quibus seruitium fieri non potest
34 nec cōtinuari. ¶ † Propriū enī regum est vt ipsi et eorū officiarij de ecclesiarum reparatione se intromittant: cum scriptū sit in. c. fina. xcvj. dist. boni principis esse ⁊ religiosi ecclesias contritas atq̄ concisas restaurare: nouasq̄ edificare: et in ca. sicut excellentiam. xxiij. qō. iiij. prope fi. dicit ꝙ excellentia principū apud creatorē maiori gloria proficere non potest: q̄ si per eā dispersarum ecclesiarū potuerit societas restaurari. qd̃ a Joiade israelita rege habuerunt: qui negligentiam videns sacerdotum captis redditibus templi auctoritate sua ipsum reparari fecit. iiij. Regum.
35 xij. c. ⁊. xxij. c. ⁊. ij. Paralipo. xxiiij. † Lōge re profecto facere et reparare ecclesias ac religionē exequi est mixti fori: pertinens nedum pōtificibus: sed etiā principi seculari per tex. in. l. hereditas. in fi. ff. de peti. heredi. facit. l. si in aliquā. §. edes sacras. ff. de offi proconsu. vbi hoc principi pertinet ⁊ suis maiorib⁹ officiarijs: quales sunt ꝓconsules ⁊ prefecti pretorio ipsum representantes. Preterea dicit text. in ca. j. ne sede vacan. aliquid innouetur: ꝙ rex cū procetibus regni multum potest ⁊ operatur circa statū ecclesie reformandum. habemus insuper tex. apertum. in. c. filijs vel nepotibus. xvj. q. vij. vbi prelatis dissipantibus bona ecclesie adiri potest dignitas regia: quem text. summe ponderauit dñs presidens primus laureti adhuc vita fruens in suo tracta. de casibus. in quibus iudex secularis in personis clericoꝝ potestatem habet. ¶ Or non potest esse maior dissipatio prelatorum: q̄ redditus percipere ⁊

viduaꝝ: sit icarceratorū ⁊ captiuoꝝ ⁊ indigentiū eoꝝ quos fortuna depssit Secūdiaq̄ confundit. Tertia in dei templa fulciēda ne ruāt: ⁊ curāda ne sq̄leant impendēda erit ⁊ eroganda: vt ipe nostri magn⁹ sacri iurisinterpres ⁊ viroꝝ prudētissim⁹ ⁊ sane opi. ⁊c. Residuum dicte epl'e addidi sup vbo: ⁊ vxo. noie ade. i ꝑmo successionum ab itesta. arti. ⁊. j. decisio. An ecclia tenere possit bona tēporalia vbi vide.

34 Uide hʼ plene qualit i eccl'ijs gallicanis pēsio imponi non pōt: nec aliud quodcunq̄ on⁹ etiā ꝑ papā.

35 Ad regē pertinet ecclesiaꝝ reparatio: vt eā fieri faciat captis redditib⁹.

Universidad de … Biblioteca

ecclesiam ruina labētem ꝛ fere in terram
prostratam deridere. Si ergo de repara-
tione ecclesiarum rex se intromittere po-
test: nulli dubium quin oīa possit repelle-
re prohibere et tollere: ex quibus ruina
ecclesiarum procedit. argu.l.oratio.ff.de
sponsali. vt sunt pensiones ꝛ cetera onera
que pro libidine voluntatis et ambitione
aliquorum constituuntur: que causa sunt
et per quas peruenitur ad ruinam ipsarū
ecclesiarum. Ob qđ ꝛ non immerito vide
mus regem et eius officiarios de talibus
se intromittere: cognitionem et executio-
nem capere: cum sua intersit talia onera
ecclesijs regni sui non imponi: ex quo the
saurus regni in exteras migrat et aspor-
tatur nationes et regiones: diuinum mi-
noratur officium: cura animarum propter
ecclesiarū paupertatem negligitur: eccle
sie prostrantur. Necnon contingeret: vt
eorundem regni et dalphinatus depresso
sacerdotio: exhaustoqꝫ thesauro regnum
ipsum redderetur debilius in aduersis.
Que ratio summe fuit per regem ꝛ eccle-
siam gallicanam ponderata in congrega
tione generali bituris p Carolū septimū
celebrata: dum decreta concilij Basilieñ.
fuerunt sanctione pragmatica acceptata
ꝛ inter ordinationes regias descripta: et
registrata ac incorporata die.vij.mensis
Julij Anno domini.M.ccccxxxviij.suiqꝫ
regni.xvj.vt videri potest per text.dicte
pragmatice paulo ante primū decretum.
de auctoritate ꝛ potesta.sacroꝝ cōciliorū.
Quoniam interest regis subditos habe-
re locupletes. in aut.vt iudi.sine quoquo
suffra.§.cogitatio.ꝛ in aut.de heredi.ꝛ fal
36 ci.in prin.¶ † Jdeo nullum onus impo-
ni potest etiā per papam super beneficijs
ꝛ dignitatibus regni: quocunqꝫ titulo vel
nomine onus illud nuncupet᷑: aut ex qua-
cunqꝫ causa vel colore ꝛ occasione directe
vel indirecte: etiā pretextu cuiusuis con-
suetudinis p̄uilegij vel statuti. Et si cōtra
fiat totum irritum erit. Maxime per deci
sionem Archi.in.c.lectis.lxiij.dist.volen-
tis reges esse patronos omnium pontifi-
calium ecclesiarum: in quorum preiudi-
cium onus imponi non potest: per ea que
dixi in verbo: et vxorem nomine adela-
siam. Et hodie est text.clarus in decreto
de annatis in dicta huius regni pragma-
tica sanctione registrato.incipieñ.statuit
hec sancta synodus.vbi gl.in verbo: exi-
gatur.refert beatum Ludouicum a. plu-
resqꝫ alios francorum reges: talia onera
vetuisse: et a regno exturpasse: ꝛ Carolum
quintum arrestum parlamenti cōtra Be-
nedictum.xiij.obtinuisse. Et Ludouicus
xj.dicti beati Ludouici ꝛ aliorum prede-
cessorum visis ordinationibus super hoc

a ¶ Refert beatū Ludouicū.cuius ordinationem posuit do. Aufre. in ti.de tallijs ꝛ exactionib9.f ordine.v.ꝛ xiij.vbi ponit᷑ arrestū parisius p̄nūciatum. de quo.j.fit mentio.

factis seu eius procurator arrestum pari-
sius obtinuit die.xvij.Februarij: Anno
dñi.M.cccclxiij. Quo curia vocatis plu-
ribus prelatis nobilibus et consilij regis
consiliarijs dictas ordinationes insequē
do prohibuit talia et similia onera: que a
viris ecclesiasticis leuaban᷑ p collectores
apl̄icos in francia leuari: ac singulis dicti
regni officiarijs cōmissum et mandatum
quatenus dictam curie ordinationem te-
nerent et ab omnibus custodiri facerent
inconcusse.(Additio.) De quo arresto vi
dere potestis in registro regiarū ordina-
tionū camere inquestarū parlamenti tho
lose.folio.clj.ꝛ folio.clxix. Non enī potest
in collatione beneficiorum aut bullarum
expeditione pensio super beneficio impo
ni: nec aliud onus: immo sine diminutiōe
conferri debet dicto.c.vt nostrū.vt eccle-
siasti.benefi.sine diminutio.conferan. Et
si pēsio alicui imponeretur sine iusta cau-
sa: non valeret qđ actum esset: obstante
decreto irritante in allegato decreto de
annatis contento: qđ etiā pensiones cō-
prehendit: cum sit in eis eadem ratio: scꝫ
oneris ecclesie ꝛ periculi simonie ƀm glo.
illius decreti de causis super verbo: lite-
rarum. Aliter ꝛ al's faciliter fieret fraus le
gi ꝛ concilio de re ad rem: qꝛ loco annate
cōstitueretur pensio: ꝛ vbi papa pro se ve-
tante ꝛ obstante decreto non retineret eā
alicui cardinali aut familiari retineret et
assignaret legē fraudando de persona ad
personam contra.l.fraus.iuncta glo.ff.de
legi.ad quod tollendum per decretū fuit
onus quodcūqꝫ prohibitum per generalē
clausulam sequētem: ibi aut quocūqꝫ alio
titulo colore vel nomine aut quauis alia
causa vel occasiōe directe vel indirecte ꝛc.
Et si anteqꝫ beneficiū impetrans bullas
habere potuerit: tali pēsioni ꝯsenserit: vel
alteri oneri: presumit᷑ coact9 hoc fecisse ti
more perdendi beneficiū: aut differendi
suā expeditionē. Quo casu ꝯsensus ei nō
preiudicat: quasi iusto metu extortus: ꝛ sic
in libertatis ꝛ sui iuris possessione tuebit᷑.
p tex.ad hoc no.in.c.cū venissent.de insti.
qꝛ retinere alicui instrumēta sui status est
ei inferre iustum metū.l.isti quidem.§.ij.
ff.qđ me.cau.qui dr̄ maxim9 met9: vt ibi.
37 ¶ † Causa autē imponēdi pēsionē semp
iniusta cēset᷑: si nō ꝯcernat vtilitatē eccl'ie:
cui pēsio imponit᷑: quasi sine cā iposita vi
deat᷑: qꝛ fieri nō pōt: ꝛ si factū eēt: ꝛ qđ pl9
est si pēsio sine cā aut iniusta metu cēsura
rū vel al's soluta ēt p plures annos fuisset
certe soluēti nō posset in futurū p̄iudicare
38 qꝛ oīa p metū facta vident᷑: † cū censura
eccl'iastica seu excōicatio iustissimū indu
cat metū quoties fert᷑ vel inferri cōminat᷑
ex cā iniusta ƀm Panor.i.c.olim.le.ij.de

resti.spo.ꝛ in casu nostro fert᷑ vel cōminat᷑
ex causa iniusta per iura ꝛ concilium ge-
nerale p̄hibita: vt videtis.ꝛ sic talis con
sensus vel pēsionis p̄statio ꝑpt᷑ censuras
nō preiudicat: vt plene ꝯsuluit Ludo.ꝯsi.
cclxix.incipieñ. Circa primum preposite
cōsultationis.iij.colū.versi. Cum igitur.
Nec posset ex tali quātūcunqꝫ continua-
ta possessione soluendi: pensionarius ali-
quam pretendere possessionem sibi soluē
di in futurum: obstante metu cēsurarum.
Et (qđ plus est) si cēsure nō essent: obstā-
te decreto irritante ibi per cōsilium basi-
liense posito: quod omnis infecta eēt so-
lutio ꝛ pensionem exigēdi possessio: adeo
ꝙ nullum pareret pensionario remedium
possessorium: si eius pretensa possessio tur
baretur vel interrumperetur: ƀm Rotam
singulariter in nouis decisione.xvj.inci-
39 pieñ. Si cōtra agentem. † vbi decretum
irritans pape vel constitutionis. Nedum
afficit titulum: sed etiam possessionem: vt
omni careat iuris adminiculo. Jdē tenet
Dñicus in.c.ij.vt lite pendeñ.lib.vj. Nec
ligant censure: immo sunt ipso facto nul-
le: ƀm glo.super verbo: cēsure. allegato ti
tu. de annatis. per textum ibi: in.§.item
si ex nūc. Etiam si fulminate essent in ca
su permisso per alium qꝫ ordinarium in
propria diocesi: vbi situm est beneficium
pensionatum.per tex.ibi in.§.item ꝙ ra-
tione.vbi in casu permisso exigendi pen-
sionem vel alia iusta onera non potest ad
soluendum quis cogi per alium qꝫ suum
ordinarium. Et si coactio fieret per alium
esset abusus propter iurisditionis ꝛ pote-
statis defectum. Et sic processus non va-
leret: nec censura ligaret vt ibi. Unde ta-
les oppressiones ꝛ ecclesiarum grauami-
na posset vnusquisqꝫ auctoritate propria
repellere ꝛ tollere: presertim cum illi qui
pensiones ꝛ talia imponunt grauamina:
nullum supra se habent superiorem: nec
grauamen tollere volunt: immo illud exi
gunt ꝛ soluere cogunt. Quo casu cessan-
te iudicio ac iustitia ciuili ꝛ politica: locuꝫ
habet auctoritate propria. Saltem ma-
nus regia qua olim actiones ꝛ defensio-
nes exercebantur et iustitia reddebatur.
l.ij.ff.de origine iuris. Et plene Bartolus
in.l.j.ꝛ.l.si alius.§.bellissime.iuncta glo.
super verbo: Ex magna.ff.quod vi aut
clam. Sed quia in defendendo auctori-
tate propria scandalum generari forsitan
posset. Cōsultius visuꝫ fuit auctoritate re
gia et manu seculari publica hec oīa fieri
talesqꝫ opp̄ssiōes depellere.ar.l.nō est sin
gulis.ff.de reg.iur.qꝛ q̄ fieri p̄nt auctorita
te propria sine iudice: multofortius expe
diri possunt per iudicem licet incompetē
tem.ƀm glosam quam omnes sequuntur

Nota p̄ncipes secl'i se intromittere posse de opp̄ssiōe et reparatiōe eccl'iaꝝ.

super verbo: Jn transitu. institu. de liber
tinis.§.multis autem modis.versiculo:
serui. Tamen in casu nostro rex est iudex
competens ad tales repellendum indebi
tas exactiones: seu vexationes: ꝛ seruitu-
tes ab ecclesia: que contra regulas ꝛ san-
ctorum patrum decreta imponuntur sine
causa legitima: solum vt cardinales qui
tot ꝛ tantis abundant tam in regno qꝫ ex
tra beneficijs decentius statum suum in-
tertenere possint. Et pro cooperiēdo vnū
altare aliud vel plura discooperire: quod
non est de mente nec intentione dei: nec
pape claue non errante regentis. Qui si
hec contra sacra generalium conciliorꝫ
suorum predecessorumqꝫ decreta permi-
serit: tractus presumitur immo coactus
importunitate petentium.l.j.ꝛ.l.ij.C.de
petitione bonorum subla.libro decio. Et
sic non valet. Or qui contra regulas ꝛ di
sciplinam ecclesie agunt: rigore principuꝫ
conterantur qui a potentibus vi oppres-
sis auxilium prebere debent.dicit textus
xxiij.questione.v.cap̄.principes seculi.et
cap̄.regum officium.vbi glo.casus ponit
septem: in quibus laici iurisditionem ha
bent in clericos ꝛ viros ecclesiasticos.fa-
cit glo.in principio.in ca.tua.de decimis.
et in cap̄.clericum.xj.questione.j. Nec est
nouum: ꝙ pro grauamine ecclesiaruꝫ re-
curratur ad regem: quia cū tempore Phi
lippi pulchri francorum regis a summo
pontifice Clemente quinto: ecclesie gra-
uarentur ad regem recursum est.de quo
Gaguynus libro septimo.cap̄.tertio.sic
dicit. A quo etiam Clemente dum ex lug
duno burdegalam petit tam magnis im
pensis ecclesie grauate feruntur: vt inde
ad Philippū graues admodum quere-
le delate sunt ꝛc. Et expost ad Carolū se
xtum delate fuerunt: vt supra vidistis. Et
maxime potest hodie rex de talib9 cogni
tionem capere. Uiso ꝙ talia onera quocū
qꝫ nomine appellentur ꝛ nuncupentur et
quacunqꝫ ex causa vel occasione directe
vel indirecte sub colore statuti priuilegij
aut consuetudinis indicta: sunt tenore di
cti decreti de annatis per concilium gene
rale cum decreto irritanti reprobata: ꝛ no
minatim etiam pape interdicta: cuius de
creti ꝛ aliorum fuit ꝛ est rex per concilium
40 deputatus executor. † ꝛ nemo dubitat
papam vel concilium generale vniuersa-
lis ecclesie: laicis etiam spiritualia cōmit
tere posse.c.decernimus.vbi bona glosa:
de iudi.ꝛ in dicto.c.tua.de decimis. Et p̄
terea sunt talia onera contra libertates ꝛ
priuilegia eccl'ie gallicane: regis: ꝛ regni:
quorum interest: vt supra vidistis. quod
patenter demōstrat tex.in allegato decre
to de annatis.§.voluit tn̄.ꝟ. Jtē ꝙ hmōi

Universidad de D... Biblioteca

subuentio ⁊c. Sine quarū libertatū preiu
dicio: eo tunc ⁊ illo tantū casu: permissum
fuit Eugenio pape quarto onus exigi ab
ecclesijs francie: vnde cum ibi talia priui
legia ⁊ libertates ecclesie gallicane: et in
casu nostro proprio scꝫ contra onera cuius
cūqꝫ nominis ⁊ tituli aut quocunqꝫ colo-
re narrentur ⁊ exprimantur: alia non indi
geut probatione: cū sint eo modo i corpo
re iuris. scꝫ legum ⁊ constitutionum fran-
cie incorporata: ⁊ per totam congregatio
nem bituricēsem relata quibus est credē-
dum: vt dicit Bar. in. l. de quibus. ff. de le
41 gi. † quia si vni doctori aliquid narran-
ti credatur: fortius credi debet toti galli-
cane congregationi in qua tota schola et
ecclesia francie interfuit. Nec posset papa
illa priuilegia reuocare: nec eis in aliquo
derogare: ex quo sunt iādiu est dicta de-
creta basilea per pragmaticam huius re-
gni inter constitutiones ⁊ regias ordina-
42 tiones incorporata. † Sicut non posset
imperator leges suas reuocare: ex quo se-
mel fuerunt inter canones registrate et p
ecclesiam canonizate: vt dicit glo. singu-
laris super verbo: capitali. in. c. in primis.
§. de persona presbyteri. ij. q. j. quam sequi
tur Panor. in. c. nouit. xj. colum. versi. Et
ex predictis habes. de iudi. Maxime cū
regi competant ex causa onerosa scꝫ pro-
pter seruitia olim per Karolum magnum
suosqꝫ predecessores ⁊ successores franco
rum reges ecclesie romane ⁊ summis pō-
tificibus inuariabiliter impensa: propter
que nomie illo superlatiuo celitus (vt opi
nor) demisso: soli francorū reges christia
43 nissimi meruerunt appellari. † Or talia
priuilegia propter seruitiū vel alia ex cau
sa onerosa alicui persone: ⁊ maxime si lo-
co puta regno ⁊ ecclesie concessa reuoca-
ri non possunt per concedentem: ꝯm bal.
in l. qui se patris. C. vnde libe. pro quo fa-
cit tex. in. c. j. §. fina. qui feu. dare possunt.
facit quod decidit idem Bal. per illū tex.
no. in. l. vectigalia. C. de vectigali. ⁊ com-
mis. Preterttim si articulus ille de non im
ponendis ecclesijs gallicanis pensionib⁹
sic in concordatis inter papam et regem
passatis comprehensus vt fertur: quoniā
tunc esset papa ex contractu ligatus ⁊ cō
trauenire non posset. c. j. de pbatio. vbi
Panor. ⁊ per Cynum ⁊ docto. in. l. digna
vox. C. de legibus. Circa premissa videa
tis que plene dixi in verbo: Et vxorē no
mine adelasiam. in primo pncipali articu
lo: vbi vidistis de priuilegijs regum fran
cie. Nec obstaret premissis: qꝫ ante conci-
lium Constantiense sub Martino quinto
celebratum: pensiones de ecclesijs galli-
canis exigebantur. quia hoc fuit ex tole-
rantia: vt dixit tex. in allegato decreto de
annatis. Et tolerantia regum imo etiam
prelatorum nocere non potuit ecclesie. et
minus hodie nocere posset: obstante di-
cto decreto quo preteritis derogatur, con
suetudinibus statutis ⁊ priuilegijs etiam
futuris. Ob quod expressus regis ⁊ pre-
latorum consensus nocere ecclesie nō pos
set: nec preiudicare propter decretum irri
tans ibi appositum: quod futurum tollit
consensum partium ⁊ potestatem statuē-
di in contrarium: ꝯm glo. ⁊ clari⁹ Panor.
eleganter ibi loquentem in. c. dilecto. de
preben. ⁊ idem tenet glo. super verbo: cō-
mittantur. ⁊ ibi docto. in. c. statutum. §. j.
de rescrip. lib. vj. Nam licet decreto irritā
ti renunciari possit per eum: cuius fauore
fuit appositum: ꝯm Jo. mona. ⁊ alios in. c.
statutum. de preben. lib. vj. quando scili-
cet sui solius fauore fuit adiectum: tamen
secus esset in casu nostro: in quo decretū
illud fuit appositum: nedum fauore regis
aut prelatorum: sed etiam fauore ecclesia
rum: ne in ruinam cadāt ⁊ paupertate pes
fundētur carentia ministrorum. Qua ra-
tione nō posset etiam ecclesia in regni aut
regis preiudicium illi renūciare. l. ius pu-
blicum. ff. de pactis. ⁊. c. si diligenti. ⁊. c. si-
gnificasti. de foro cōpeten. imo si consen-
tirent consensus tanqꝫ dolo aut metu ex-
tortus non valeret. qr superior idest conci
lium generale cogitauit qꝫ per illicitas p̄-
ces vel minas alicuius potentis canonici
⁊ facilius priuati ad consentiendum indu
cerentur quod est presumēdum de iure in
quocunqꝫ actu fuerit decretum irritās ap
positum: ꝯm Panor. singulariter in dicto
c. dilecto. super glo. in verbo: clausula. de
preben. facit glo. in verbo: cōmittatur. in
ca. statutum. §. j. de rescriptis. in. vj. ⁊ ita
expresse cauetur in supra allegata ordina
tione beati Ludouici vt vidistis. qꝫ sine
expresso consensu regis ⁊ ecclesie gallica-
ne etiam pro iusta causa non possint hec
44 onera imponi. ¶ † Que omia optime
fundarunt intentionem procuratoris re-
gij generalis parisiensis qui tempore re-
gis Ludouici. xj. sanctioni pragmatice in
fauorem Pij pape vt promiserat renun-
ciare volentis: immo illi de facto renun-
cianti se opposuit: ⁊ renunciationem seu
illius auctorizationem impediuit. de quo
Gaguynus libro decimo. cap. secūdo. Fa
ma (inquit) ante hos dies ferebatur Lu-
douicum Pio pontifici romano promisis-
se: se pragmaticam sanctionem deleturū
si aliquando ad regnum sine controuer-
sia peruenisset. Eius promissi Pius pon-
tifex non oblitus: cum eandem pragma-
ticam maxime execraretur: eamqꝫ here-
sim appellaret. Legatum Joannem diui
Benedicti monachum attrabacensium

Rex ptātē hꝫ repellē-di pēsiōes et cetā onera ab ecclesijs sui regni.

44 Procurator regis contra dixit Ballue renunciare p rege ludouico volenti pragmatice sanctiōi.

cardinalem: ad Ludouicum mittit: qui re
gem se promisso soluere hortaretur. Cui
audiēs Ludouicus legato literas ad par
lamenteum senatum dat de ipsa pragma
tica abroganda. Erat in ipso senatu Jo-
annes romanus regius procurator. Hic
(Joanne ballua ad curiā Ludouici atqꝫ
legati nomine cum literis veniente peten
teqꝫ senatum vt eas suo decreto robora-
ret.) Ego inquit iudices hanc cōmodissi-
me legis abolitionem non approbo: et
quatenus ad meum officium attinet Jo-
annis ballue petitionem impedio. Ea
re incandescens ballua (erat enim inge-
nio versipelli et doloso nimis) Joanni ro
mano multa est comminatus. Cui repu-
gnare etiam schola Parisieñ. non formi-
dauit ecclesie conciliū appellās. hec ille.
Heu me quanta humane conditionis va
riatio. Pius iste papa antea vocabatur
Eneas syluius vir eloquēs ⁊ orator ma-
gnus poetaqꝫ laureatus imperatoris am
basiator ante fuit ⁊ in concilio Basiliensi
notabilem tractatum scripsit pro auctori
tate eiusdē: ⁊ postea factus papa pragma
ticam francie concilij prefati executricem
destruere conatus est: sed non potuit nec
rex Ludouicus in hoc preualuit: immo
rationi ⁊ non voluntati subditus rationa
bilem procuratoris sui ⁊ senatus parisien
sis resistentiam: non sine sui eterna laude
tolerauit: cum nil iustius sit qꝫ principem
legibus obtemperare suis. l. digna vox.
C. de legibus. Nec oblitus fuerat oia que
concilio geruntur iure meritoqꝫ effectu et
firmitate niti. l. iij. C. de repud. Nec etiam
potuit de variatione factus rex a Pio pō
tifice reprehendi: cū ille prior factus papa
variauit. argumē. ca. cum ecclesiastice. de
exceptioni. sicut ipse Ludouicus anteqꝫ
esset rex promiserat pragmaticam extin-
guere quod non fecit ductus sapientum
45 concilio. ¶ † An autem valeat appella-
tio seu appellari possit a papa ad futurū
generale cōcilium. videatis glo. pragma-
tice. ti. de causis. in fiñ. ¶ De dicti ballue
tunc Ebroiceñ. episcopi: qui postea cardi
nalis factus est insolentia et bestialitate.
Post pauca eisdem libro et caplo recitat
ipse Gaguynus. Eadem (inquit) tempe-
state ballua cardinalis a Ludouico mis-
sus parisios: in agrum qui clericorū iuxta
sancti Germani monasterium appellatur
progredi armatos iubet: quorum nume-
rum et armorum modum recenseret Lu-
douicoqꝫ referret. Recensuit ipse veste li-
nea ornatus et mula vectus. Indignum
sane sacerdoti atqꝫ pōtifici munus. qꝫob-
rem chaban⁹ domini Martini comes in
cardinalem cauillatus est. Cū enī apud
Ludouicum chabanus per id tēpus age
ret: indignatus sacerdotem ad militare
negocium deputari. Tu inquit pruden-
tissime rex balluam cardinalem eundēqꝫ
Ebroiceñ. episcopum: parisium milites
vrbanos recensere mittis: te oro mihi in-
dulge ebroicas proficisci: vbi de sacerdo-
tib⁹ sacrādis scrutinium faciam: tam enī
hec mihi cura: qꝫ episcopo militum reco-
gnitio cōuenit. Chabani verba cum risu
excepta sunt. hec ille. Voluit semper hic
ballua et legum regni ecclesieqꝫ honoris
prodigus esse ⁊ destructor. Ex quo belua
effectus de malo in peius processit: ita qꝫ
finaliter cecidit: vt vidistis in verbo: et
vxorem nomine adelasiam. Hec domini
omnia dixi pro intellectu dicte ordinatio
nis regie Caroli sexti ad propositum alle
gate: que omittere nolui propter vestrum
aliquos q̄ capere nō poterāt aut nolebāt
vnde hoc qꝫ rex et sui seculares officiarij
de his se intromittant: ⁊ cognitionem ca-
piant: et a talibus pensionum aliorumqꝫ
onerum non debitis impositionibus ap-
pellantes et opponentes recipiant: quia
non illis imperium pelagi: certe dicunt
officiarij qꝫ hoc faciunt: non auctoritate
propria ⁊ mere seculari: sed eis cōmissa p
ecclesiam: seu cōcilium generale eam re-
presentans. qꝫ fieri potest ⁊ cōmitti etiam
laicis: vt dixi ad conseruationem decre-
torum et generalium conciliorum non est
nouū hoc laicis cōmitti. nam in. §. verū.
xxxij. dist. papa cōmisit duobus ducibus
causam clericorum simoniacorum. et in. c.
mennam. ij. q. v. Brunechildi francorum
regine causa spiritualis cōmittitur: ⁊ in. c.
illud. x. q. iij. commissum fuit laico ne per-
mitteret aliquem episcoporum Sicilie de
parochijs ad se pertinentibus nomine ca
thedratici vltra duos solidos accipere:
neqꝫ compellere clerum supra vires suas
eis conuiuia preparare. facit glo. in. c. cle-
ricum nullus. xj. q. j. Et si papa hoc po-
tuit multomagis saltē pari modo hoc fa
cere potuit generale concilium ad onera
repellendum: prout in dicto ca. illud. fuit
mandatum illi principi qꝫ non permitte-
ret a clero et populo illam fieri illicitam
exactionem. Et inde est qꝫ litere dietim
conceduntur in cancellaria regia (quod
plus est) super nouis decimis: ne a laicis
vltra debitum et consuetum modum exi-
gantur. De quo habent expressam ordi-
a nationem Philippi pulchri regis: factā
bituris die veneris ante cineres: Anno
domini. M. ccciij. in ca. xxix. tenoris se-
quentis. Item qꝫ senescallus ad requisi-
tionem consulum locorum quorumlibet
defendat ipsos consules et vniuersitates
ac singulos a noua impositione seruitu-
tis facienda per prelatos ⁊ alias ecclesia-

Stupenda ballue epi bestialitas

Ordinatio d̄ nouis nō exigendis decimis. a ¶ Philippi pl'cri. q̄ hodie p do. Aufr. ē situata pria i ti. d̄ deci.

Universidad de Deusto Biblioteca

ſticas perſonas:ac a noua exactione deci
marum ꝛ primitiarũ ꝛc.(Additio.)Predi
ctas ordinationes reperietis in regiſtro
ordinationũ regiarum camere inqueſta=
rum parlamẽti tholoſe.fo.xxxix.Qḋ non
eſt contra ius cõe:quo etiam permittitur
principi ſeculari preſeruare ab exceſſiuis
procurationib⁹ ſi a prelatis viſitantibus
exigerent:vt eſt tex.in.d.c.illud te volu=
mus.x.qõ.iij.qḋ decretum dirigitur prin=
cipi ſeculari ad exequendum: vt patet ex
ſuprascriptione illius decreti iuxta quam
papa vel cõcilium ſcribere cõſueuit princi
pibus ſecularib⁹ ꝛ nõ prelatis eccleſie.qḋ
eſt nota.in dicto.c.clericum nullus.xj.q.j.
que ſic intelligit dictũ ca.illud.vt loquat
in principe ſeculari per eccleſiam aucto=
rizato ad tales ꝛ ſimiles exactiones repri
47 mendas.vt dicto.c.de annatis.† Nam
conciliorum ſunt principes executores.
¶ Preterea dicũt officiarij regij ſemper
cognoſcere cõſueuiſſe vbi agitur de infra
ctione ordinationum regiarũ inter quas
ſunt decreta baſilea in dicta pragmatica
incorporata:qꝛ infringere pragmaticam ꝛ
ceteras ordinationes regias nil aliud eſt:
q̃ temere preſumere ſuper auctoritate et
iuriſditione regia ꝛ regis: cuius ſicut cu=
iuſlibet alteri⁹ iudicis intereſt ſuam tue=
ri auctoritatem et iuriſditionem: immo
cognoſcere ſi ſua ſit.l.ij.ff.ſi q̃s in ius vo=
ca.non ierit.ꝛ.l.ſi quis ex aliena.ff.de iu=
di.etiam infringentes licet clericos pena
li cohibere iudicio.l.j.ff.ſi quis ius dicen.
nõ obtempera.vt expreſſe decidit dictus
dñs Laureti preſidẽs in ſuo allegato tra
ctatu.verſicu.ſextus ꝛ vltimus caſus eſt.
allegat Inno.in.c.j.de offi.delega.dicẽs
iudicem ſecularẽ poſſe tunc non ſibi ſub=
ditos coercere: per ca.romana.de penis.
lib.vj.nec ꝓpter hoc in ſententiã caderet
excõmunicationis: ꝓuiſo ꝙ ꝑ mulcta nõ
fiat executio in perſona clerici vel bonis
mobilibus ſed in immobilibus ꝛ tẽpora=
litate que regi ẽ ſubiecta.c.quo iure.viij.
diſt.de quo dixi in dicto verbo:ꝛ vxorem
noie adelaſiam.in primo articulo.ꝛ ſcḋa
deciſione declarando cõſuetudinẽ fran=
cie qua clerici in actiõe reali maxime poſ
ſeſſoria corã iudice trahunt ſecl'ari.Unde
ſi nunc papa ſpurios aut baſtardos in re=
gno legitimare vellet quo ad ſuccedendũ
in temporalibus vel alio modo iuriſditio=
nem temporalem vſurpare occupare: aut
quouiſmodo impedire vel turbare. Rex ꝛ
officiarij ſui talẽ interpriſiã(cũ legitima=
re in tꝑalib⁹ ſoli regi ꝑtineat)repellerẽt
auctoritate ſua:ſaltem ad illam legitima
tionẽ vel aliũ actũ eccleſie iuriſditioni nõ
pertinentẽ expeditũ nullum reſpectũ ha=
berent: immo impetrantem velut ius et
auctoritatem regiam interuertentem pu=
niret:licet cauſa legitimitatis ſit ſpiritua=
lis.c.tuam.de ordi.cog.qꝛ hoc eſt verum
cum dependet a validitate vel nullitate
matrimonij:vt vidiſtis in dicto verbo:et
vxorem nomine adelaſiam.in primo arti
culo principali in prin.Talia eñ attenta=
re vel alia contra auctoritatem et regias
ordinationes ſanctorũ patrum decreta li
bertates ꝛ priuilegia regni ꝛ regnicolarũ
vocatur in francia ꝛ apud nos abuſus no
torius qui proprie cõmittit vbi in actu qui
gerit vſus nullus eſt.l.ob que vitia.§.idẽ
pomponius.ff.de edi.edic.vel vbi contra
naturam actus ſit.l.j.§.ſed ſciendũ.ff.illo
eo.tit.¶ Or nulla poteſt maior eſſe vſus
nullitas q̃ illa que a non habẽte poteſta
tem procedit ẽm Inno.Panor.ꝛ docto.in
c.cũ olim.de cauſa poſ.ꝛ ꝓprieta.ꝛ.l.extra
territorium.ff.de iur.oim iudi.ꝛ.c.fina.de
cõſti.li.vj.quo caſu non paret:immo etiã
a priuato talia repellũtur.l.prohibitum.
C.de iure fiſci.li.x.ꝛ plene in.c.ſi quãdo.ꝛ
ff.de legi.ꝛ multo decẽtius occurri poteſt
per poteſtatẽ ſecularẽ ordine iuris: ne ſi
priuati inſurgerent ſit cã maioris tumul=
tus.l.non eſt ſingulis.ff.de regu.iur.facit
tex.i.c.chriſtianis.xj.q.j.vbi papa cõiter
reſcribens ait: clericos tibi cõmendo tue
ſublimitatis tuitione vallent nc q̃d illis
aut ſurreptio aut inimica legib⁹ violẽtia
neceſſitatẽ imponat.dicit etiã tex.xxiij.q.
v. Adminiſtratores plane ſecula
riũ dignitatũ q̃ ad eccl'iaꝝ tuitionẽ pupil
loꝝ ꝛ viduarũ ꝓtectionẽ rapaciũq; refre
nationẽ conſtituti ꝓculdubio eſſe debẽt:
quoties ab ẽpis ꝛ eccl'iaſticis viris cõuen
ti fuerint eoꝝ querimoniã attẽti⁹ audiãt
abſq; negligẽtia examinẽt ꝛ ſtudio diligẽ
48 ti corrigãt.¶ † Preterea archiepẽs nullo
modo cognoſcere p̃t in dioceſib⁹ ſuffraga
neoꝝ ſuoꝝ tamẽ vbi exceſſus eſt notori⁹
põt de illo cognoſcere.c.romana.§.ſane.
de cenſi.li.vj.facit.c.romana.de pe.eo.li.
Ergo idẽ erit in ſeculari al's nõ habente
cognitionẽ.(Additio.)Et ita fuit arreſto
thſe ꝓnunciatũ ſez abuſiue ꝓceſſum per
quoſdaz iudices delegatos a ſede ap'lica
quendã dñm Egid.belle mere archidia=
conũ eccl'ie mirapiſcẽſis mult; criminib⁹
irretitũ de quib⁹ cã pẽdebat corã ordina=
rijs i curia parlamẽti abſoluerãt parte ac
ꝓcuratore regio nõ vocatẽ die menſis
Anno dñi.M.cccc. Et idẽ in
quocũq; iudice eccl'iaſtico:a quo p̃t ad re
gẽ ꝛ ei⁹ curiã recurri cõqueri vel ẽt appel
lari:vt quotidie practicari ſolitũ eſt ꝛ cã=
49 cellaria lr̃as cõcedit.† qꝛ ſicut põt iudex
eccl'iaſtic⁹ ſecl'ari inhibere ne ſuã turbet iu
riſditionẽ:ſic ecõtra p̃t iudex ſecl'aris cano
nico penali iudicio ꝛ alio quocũq; iuris re
medio inhibere:ne ꝯ iuriſdi.ſecl'arẽ aliq̃d
p̃ſumat ꝑ tex.in.l.ꝯſulta diualia.C.e.vbi
imperator ꝓhibet eccleſiaſticis de talib⁹
ſe intromittere:ẽm Bal.in.l.ſi teſtiũ.C.e.
ti.Deus profecto poteſtatem regiam ad
hoc inter cetera ordinauit in terris:vt ec=
cleſiam ꝛ ſanctorum patrum decreta ſyn=
ceriter exequi faceret:illibataq; obſerua=
ri.Ad quod in ſua ſacra coronatiõe iura=
menti debito eſt aſtrictus: vt ipſemet rex
francie Carolus ſeptimus fatetur in prin
cipio pragmatice ſanctionis: ꝛ in fine.§.
Nos igitur attendentes ꝙ ſicut ſacerdo=
tes debitores ſunt vt veritatem quam au
dierunt a chriſto libere predicent: ſic prin
ceps debitor eſt: vt veritatem quam au=
diuit a ſacerdotibus approbatam quidez
ſcripturis preſertim generalibus cõcilijs:
defendat fiducialiter ꝛ efficaciter exequa
tur.in aut.quomodo oporteat epiſcopos.
in prin. colla.j. ꝛ.l.fi.C.de ſumma trinita.
Nec refert an via appellationis recurſus
aut ſimplicis querele fuerit rex ꝑ tali aut
ſimili exceſſu aditus: quoniam in ſua cu=
ria forma non curatur: ſed ſola facti veri=
tas:ẽm quam curia regia iudicare conſue
uit:cum in curia principis non attẽdatur
forma petitionis.Quinimo ſepe aliter q̃
petitum fuerit iudicatur:ꝛ ſepius ſuper eo
quod petitum non fuit.l.interduz.la.ij.§.
qui furem.ff.de furtis. vbi fur condẽnari
poteſt ad rei reſtitutionem:aut dãni repa
rationem que petita non fuit: vel ſi aliter
petitum eſſet q̃ deceat:vt.c.ad diſſoluen
dum.de deſponſa.impube.ꝛ.l.emili⁹.vbi
Bar.ꝛ Bal.ff.de minoribus.ꝛ.c.ad peti=
tionem.de accuſatio.de quo ſingulariter
loquitur Specu.ti.de actio.ꝛ petitio.§.ſu
per petitionibus.verſi. Sed quid ſi reus.
de quo dicto ipſum allegans in tit.de ap=
pellatio.Meminit Fely.in.c.eccleſia ſan
cte marie.xij.colũ.verſi.Ultimo nota que
dam.de conſtitu.vbi eandem conſuetudi
nem refert eſſe venetijs ſicut in francia.
vbi faciliter proceditur ꝛ faciliter proceſ=
ſus retractatur per regulam.Nihil tã na=
turale.ff.de regu.iur.ꝛ tex.eſt optimus in
l.j.§.ꝛ hoc edictum.ff.ſi mulier vẽtris no
mine i poſ.mittatur.ẽm Pe.de anch.con
ſilio.cclx.in fi. Et hoc idez dicit Bal.in.c.
j.§.inueſtitura.circa fi.de noua.fideli.for
ma.vbi dicit ꝙ princeps eſt ꝛ facit vt deus.
in aut.de heredi.ꝛ fal.in princi.Deus au=
tem eſt ipſa veritas: que nõ fallit neq; fal
litur.l.fina.C.de ponderato.auri.libro.x.
Ideo quocunq; modo ſciat: veritatẽ non
debet ire per ambages:ſed ſolaz ſequi ve
ritatem qua inſpecta cauſaz decidat etiã
ſi iudiciarius ordo eſſet omiſſus per tex.
notabi.in dicto.c.ad petitionem.Ad hoc
facit quod dicit idem Bal.in.c.ij.ij.colũ.
de confeſſis. ꝙ coram principe valet libel
lus accuſatorius ſine loco ꝛ tempore que
al's requirũtur.in.l.libellorum.ff.de accu=
ſatio.Et inde eſt ꝙ cauſas multoties cõ=
mittit ſummarie ꝛ de plano ſola facti ve=
ritate inſpecta tractandas ꝛ decidẽdas.
clemẽ.diſpendioſam.de iudi.ꝛ in extraua
gante.ad reprimendum quod alius face=
re non poſſet ſine ſpeciali mandato et po
teſtate ſibi data poſito ꝙ legat⁹ eſſet de
latere ſedis apoſtolice: ẽm glo.quam om
nes ſequuntur in.c.fina. de hereti. lib.vj.
Sed in curia regis francie oĩa ſumma=
rie tractantur:cum non curet de apicibus
iuris: ſed ſolum ſi quod agitur ſit verum
vel non.l.ſi fideiuſſor.§. quedã.ff. man.et
ibi bar.ꝙ nõ requirit litis ꝯteſtatio. facit
tex.in.l.quintus.eo.titu.ꝛ.l.bona fides.ff.
depoſiti. Ideo expreſſe ſtatuit philippus
a pulchri[a] frãcorum rex.Anno domini mil
leſimo.ccciij.in menſe februarij.cap.viij.
et cap.ix. ꝙ propter ineptitudinem libel=
li actionis vel proceſſus aut omiſſam or=
dinis iudiciarij ſolennitatem:dumtamen
ex cauſa petendi in iudicio propoſita: cer
ta concluſio ꝛ actio: etiam alia ꝙ per par
tes deducta ꝛ concluſa elici poſſit:ꝛ ex ꝓ=
poſitis ꝛ ꝓbatis certa poſſit ferri ſñia: iu
dices ſñiam ferre non omittant:quam ra
tioni viderint conſonam perinde et aci
omnia de iure requiſita fuiſſent ſeruata:ꝛ
ita etiam ſeruatur in curia parlamẽti del
phinatus ẽm Guidonem pape. queſtiõe
cclxix.vnde ceſſat hodie diſputatio ſu=
per articulis recipiendis vel non recipiẽ=
dis.ſecudum eum.queſtione.cccxlvij. im
mo curia multoties partes apunctat: vi=
ſis litigatis contrarijs.Et ꝙ earum facta
latius ꝛ amplius articulabunt per vnum
breue intendit ſuper quibus veritas in=
50 quiret.† Unde inqueſta facta etiam ſu=
per non admittendis articulis valet ꝛ re
cipitur ſi aliquomodo ſeruiat ad deciſio=
nem cauſe: ẽm Bartolum.in.l. ſi duo pa=
troni.§.idem iulianus.ff.de iureiurando.
Et licet aduocati reſponderent articulis
Saluo iure impertinentium ꝛ non admit
tendorum: tamen habetur reſpectus ad
inqueſtam ſuper eis factam ſi cauſe ali=
quomodo ſeruire poſſit: preſertim in cu=
ria parlamenti vbi proceditur ſola facti
veritate inſpecta per textum: in.c.dilecti.
de iudicijs. ibi: Sed ſimpliciter et pure
factum ipſum et rei veritatem inueſtiga=
re curetis ꝛc. Et in.c.abbate ſane.§.cete=
rum.ibi:Quoniam et ſi petituz fuerit in=
debite ꝛc.de re iudicata . lib.vj. facit tex.
nota. in.l.fina.§.fi.ff.qḋ metus cauſa.vbi
per vim exactũ non reſcindit quo ad veꝝ
debitum.per quẽ tex. dicit ibi Bal.ꝙ exe
cutio facta pro vero debito non reſcindit

a ¶ Philippus pulchri.h̃ poſita per dñm aufre. in ti. de libel.oblatio.ij.

Uide q̃lr i curia frãcie nõ curat ꝺ ineptitudie libelli: nec forma petitionis: aut pria ptãte: vel etatis minoritate minuſq; de iudiciario ordine.

propter ordinem non seruatum: nec tenu=
ta data indebite pro vero debito reuocari:
nec recõmendatio pro vero alieno debito
tollitur de indebite carcerato: ẜm Barto.
ibi per illum tex. dũ dicit q̃uis nõ extra
ordinem exactionẽ fieri sed ciuiliter opor
tuit: que tamẽ solutioni debitarum ab eo
quãtitatum profecerunt reuocari inciuile
est quod est no. Videatis glo. no. sup ver
bo: iuranti. in. l. j. §. si quis argẽtum. ff. de
positi. que vult libellum ac processum in
de secutum nõ vitiari ꝓpter ineptitudinẽ
si ex probatione veritas resultet: quã glo.
summe extollit Ludo. in. l. non solũ. §. sed
probari. ff. de noui oper. nũcia. Et multo
minus vitiaretur si de veritate facti con=
staret per cõfessionẽ partis. per tex. in cle.
cõstitutionem. in fi. de electio. ꝛ in. c. j. ꝛ. c.
ij. de accusatio. lib. vj. ꝛ Panor. in. c. pisa=
nis. de restitu. spolia. ꝛ Barto. in. l. si cõfes
sus. de custo. reoꝝ. Unde nõ est ordinatio
regi nec stil⁹ francie sine fundamẽto vtrius
q3 iuris. Etiam in curia parlamenti si fi=
liusfamilias agat vel conueniatur non re
quiritur patris consensus ob cuius defe=
ctum processus non erit nullus: quicquid
dicatur in. l. fi. §. necessitate. C. de bonis q̃
libe. ꝛ in. c. fi. in fi. de iudic. lib. vj. Pariter
si minori. xxv. annis qui de iure personaꝫ
non habet standi in iudicio sine curatore
non fuerit dat⁹ curator: maxime in actio=
ne personali vel crimiali: cum in crimina=
libus nõ curetur patria potestas. insti. de
noxali. actio. §. fi. Nec minor etas nisi in
attenuando penam. l. auxilium. ff. de mi=
no. ꝛ. l. j. C. si aduersus delictũ. de quo per
Guido. pape. q. liiij. et. q. ccccx. tamen pro
cessus nõ poterit de nullitate impugnari.
Et scio q curia parlamẽti burdegale i de
lictis contra minores procedens non pro
uidet eis de curatore: quicquid dicatur in
l. clarum. C. de aucto. prestan. Et si mino=
res allegarent se arresto parlamẽti lesos:
nunq̃ audirentur per viam in integrum
restitutiõis: quicquid dicat. l. prefecti etiã
pretorio. ff. de mino. Et ratio est quia per
ordinationes regias prohibitum est pe=
naliter venire directe aut indirecte cõtra
arrestum curie parlamenti aliqua via q̃
per propositionẽ erroris. Or quoties per
statuta certa via permittitur: cetere om=
nes excluse videtur ẜm eum allegata. q.
ccccx. Unde restat q in regno francie ces=
sat illa cerimonialis iuris cõmunis practi
ca: qua iudices ineptam actionem propo
sitam cognoscentes: ex illa reum condem
nare non poterant: immo sententia fuisset
nulla per glo. singularem in verbo: scḋm.
institu. de obliga. Sed tenebantur reum
absoluere ab instantia ꝛ ipsius iudicij ob
seruatione relaxare: actione apta ꝛ perti=
nenti reseruata actori quoties ea vellet ex
periri que practica sumpta erat originali=
ter ex textu meliori iuris ciuilis in. l. be=
blius. §. fi. ff. de pac. dotali. ꝛ demũ ex. c.
examinata. de iudi. Additio. Has ordina
tiones reperietis in registro ordinationũ
regiarum camere inquestaruꝫ parlamẽti
tholose fo. xxxv. ꝟso. Nec obstat q curia
parlamenti tholose instituta fuit q rege=
retur iure cõmuni scripto: vt vidistis i ver
bo: Et vxorem nomie adelasiam. in scḋa
decisione primi articuli. ex quo videren=
tur dicte ordinationes locum nõ habere
in dicto parlamẽto nec alijs curijs patrie
lingue occitane: quia respõdetur q curie
predicte ius cõmune seruare tenẽtur qua
tenus facit pro eis: cum eorum fauore cõ
uentum fuerit q iure scripto regãtur: sed
nõ quatenus facit contra vel esset eis one
rosum: prout esset si dicta iura cerimonia
lia in maximam litium prolongationem
seruarentur quod nõ est dicendum per. l.
quod fauore. C. de legibus. Preterea tol=
lere cerimonialia predicta est etiam de iu
re cõmuni saltem canonico: vt dicto. c. di=
lecti. ꝛ. c. ad petitionem. Nõ enim sunt op
portuna nec attẽdi possunt huiusmodi co
mitantia in hoc casu. Nam licet aliq̃bus
curiosis qui de his que nõ multum expe=
diunt sepe disceptant: aliter forsan appa=
reat. vtilius tamen videtur negocia tali
expediri compendio q̃ per quãdam exa=
ctam subtilitatem longo dispendio proro
gari: presertim cum nõnulla pro vtilitate
cõmuni contra iuris asperitatem ex equi
tatis mansuetudine tolerari noscãtur: vt
dicit tex. in dicto. c. abbate sane. circa fiñ.
de re iudica. libro. vj. Et hinc est q vsus
tolerauit actiones: scilicet rei vendica=
tionẽ ꝛ publicianaꝫ cumulari posse: q̃uis
implicent repugnãtiam ꝛ cõtradictioneꝫ.
Cum prima dominiũ p̃supponat in acto=
re: alia ꝟo agentem non esse adhuc dñm:
vt ibi est tex. in princi. dum dicit: iure dñij
vel quasi. ẜm glo. ibi: ꝛ in. §. sed iste qui=
dem. super verbo: dicit. institu. de actioni
bus. Ergo facili⁹ ex inepte actiõis instã=
tia sequi põt snia cõdẽnatoria vl' absolu=
toria vbi ꝯstat de simplicis facti ꝟitate q̃
reũ absoluere ꝛ nouã inchoare instãtiã vt
circuit⁹ euitet. l. dñs. ff. de ꝯdi. indebi. Si
cut. j. dicet de fideicõmissario: q̃ hodie in
hoc regno ex eq̃tate canõica agere põt re
cte via petitorio ꝛ possessorio ꝓ fideicom
misso añ illi⁹ sibi factã restõnẽ ꝑ hrdẽ ẜm
Bal. i. c. in pñtia. de ꝓbatio. vt circuitus
inutilis ꝛ van⁹ euitetur ꝛ lites abbreuien
tur q̃d reipublice interest. l. properanduꝫ.
§. j. C. de iudi. ꝛ. c. finem. de dolo ꝛ contu.
nec est h̄ mirũ: cũ etiã ꝑtes possint ieptitu
dini libelli renũciare: ẜm Pau. ꝯsil. lxxiij.

51 ¶ † Nam sicut in curia mercatorum pro=
cedi debet et iudicari de bona equitate
non inspectis apicibus iuris: vt notabili
ter dicit Bartol. in dicta. l. si fideiussor. §.
quedam. et in. l. quintus mutius. ff. man=
da. et Bal. in. l. si ꝓ ea. C. mãdati. Ex q̃b⁹
infert idem Bal. singlr in. l. si mancipiũ.
§. j. ff. de euictio. in suis apostillis post gl.
ibi super verbo: esset quod cum excussio
debitoris principalis anteq̃ veniatur ad
fideiussores sit de iure requisita: vt in au=
tentica presente. C. de fideiusso. Non ha=
bebit locum in curia mercatorum: nec in=
ter mercatores: quod sequitur Angel. in
§. item si quis in fraudem. institu. de acti.
pro quibus est text. in autentica de fide=
iusso. §. finali. collatione prima. ¶ Ex qui
bus infert et magis singulariter Iason
in dicto. §. item si quis in fraudem. xix. co
lumna in fine. versi. quarto limitatur pre=
52 dicta conclusio ꝛc. † q illa solennitas ex=
cussionis quam ius commune in plurib⁹
casibus requirit: immo semper anteq̃ ꝓ=
cedatur contra tertiuꝫ seruari non debet
de iure canonico: nec in curia ecclesiasti=
ca: que iure canonico regi debet. c. decer=
nimus. de iudi. quo non sunt curandi api
ces id est subtilitates iuris ciuilis vt di=
cto. c. dilecti. iuncta glos. in verbo: subtili=
ter. Sic etiam non seruabitur illa subtili=
tas excussionis in curijs secularibus fran
cie: in quibus vt dixi procedi debet sola
facti veritate inspecta: de qua sufficit q̃d
quoquomodo apparere possit. Sed quia
Iason suam illationem ausus non fuit ve
ram affirmare: sic nec ego istam quod in
curia francie locum non habeat indiffe=
renter excussio. quia videmus quod locũ
habet et notorie seruatur: nisi in casibus
a iure exceptis. Et in curia mercatorum
alie rationes militant: que ceteris nõ con
ueniunt: vt plene habetur in iuribus pre=
allegatis facit. l. secunda. C. de constitu.
pecu. A quibus mercatoribus curias frã
cie liberare dignetur altissimus. vel dica
tis quod curia parlamenti tholose in de=
cidẽdo causas tenetur seruare vt iudica=
re secundum ius commune sed non in co
gnoscendo quia in his que ordinem con=
cernunt iudiciarium rex qui ordinatio=
nes fecit amplam habet potestateꝫ in ea
que sunt ordinis remittendo. cle. dispen=
diosam. de iudi. et cle. sepe. de verborum
significatione. quod non posset alius etiã
legatus facere secundum glos. in. c. finali.
de hereti. libro. vj. Sed quo ad causarum
decisiones diffinitiuas non posset iuri cõ
muni in preiudicium partium derogare
presertim cum ad illud seruãdum sit obli
gat⁹ ex contractu vt ibi plene dixi. ¶ Re
stat ergo regem et curias suas adiri et co
gnoscere posse ac procedere contra infri=
ctores suarum ordinationum et decreto=
rum in pragmatica contentorum: adeo q
carolus septimus domini nostri regis an
nus patern⁹ anno domini. M. ccccliij. sta
tuit et ordinauit. c. suarum principaliũ or
dinationũ. lxvj. Quod a cancellaria sua
vel curijs suorum officiariorum litere cõ=
cedantur contra infractores pragmatice
sanctionis: dũmodo in literis media spe=
cificentur: per que ipse impetrans preten
dit pragmaticam fuisse infrictã: ꝛ si post=
ea in iudicando materiam principalẽ con
stiterit de infractione illius q tales infra
ctores puniantur: et econtra si non consti=
terit media narrata per impetrantem esse
vera etiam ipse impetrans puniatur scili
cet arbitrio iudicis. (Additio) has ordi=
nationes caroli septimi reperietis in regi
stro dictarum ordinationum camere in=
questarum folio. cxxiiij. verso. quarum. c.
52 predictum est folio. cxxxvij. ¶ † Restat
ergo ad propositum nostrum q prelati ec
clesie honorãdo clericos in collatione be=
neficiorum eos onerare non possunt an=
nua pensione: vel alio quocũq3 onere: im
mo papa hoc facere non posset: obstante
sibi decreto de annatis vt supra vidistis:
de quo iampridem erat etiam decisio cõ
cilij generalis antiqua. in. c. extirpãde. §.
finali. de prebend. facit. c. peruenit. de ar=
bitris. Sũt enim tales pensiones odiose
tanq̃ seruitutes. c. quãuis. le premier. de
prebendis. libro. vj. Pinguius tamen pro
uisum est hodie per illud decretum con=
cilij basilieñ. papam prohibens a quacũ=
q3 oneris impositione cuiuscunq3 nomi=
nis sit: ꝛ quacũq3 occasione vel causa aut
colore imposita fuerit: contra factum irri=
tum denunciando cum censuris inde se=
cutis: nisi vt dixi supra in principio. pen=
sionis impositio vergeret in vtilitatem ec
clesie: que onerata dicitur pensione. quod
esse potest in duobus casibus a iure ex=
pressis. Primo vbi pensio imponeret pro
alimonia renunciantis ecclesiam quã re=
gere non potest forte propter seniuꝫ: quia
senio confectus: vel propter infirmitateꝫ:
vel aliam persone debilitatem non ex de
licto suo prouenientem et sic ex pia cau=
sa et iusta vt habetur in dicta ordinatio=
ne beati Ludouici. Quo casu cum hone=
54 ste ab administratione missus sit † sicut
dicitur de veteranis militibus aut al's mi
litare non valentibus: qui priuilegia mul
ta retinent: poterit huic de redditibus ec=
clesie dimisse de congrua pensione proui
deri. habita consideratione quod nouus
rector seu prelatus qui curam habet non
indigeat ꝛ huic renuncianti necessaria sit
ad viuendum aliunde non habens. c. q̃=

Urõ iustas causas im= ponendi pẽ sionem.

Universidad de

uis sit triste.vij.q.j.Naz hoc casu interest
ecclesie z ei⁹ vtilitas maior est:q̄z si p̄lat⁹
sibi inutilis cā regeret in detrimētū aiaꝝ
Et p̄terea si ita nō fieret:dareť p̄lato co=
adiutor:q̄ cū eo reddit⁹ partireť.de cleri.
egrotā.p totū.Et tm̄ est eccl'ie ꝙ antiq̄ re
ctori deť pēsio:q: etiā haberet partē fru=
ctuū.Ex quo sequiť:ꝙ nō posset pēsio cō
stitui renūciāti:immo videreť in fraudez
canonū facta:vbi haberet alia bñficia:ex
q̄b⁹ posset viuere opulēter.Cū multi sint
quos dietim videm⁹ q̄ ne de plurib⁹ que
tenet bñficijs aliq̄ ne eis locū in dispēsa=
tione occupet renūciant:retēta sibi opti=
ma pēsione:ɔtra quos est tex.rotund⁹ in
c.cōquerēte.de cle.nō residē.vbi pēsio ei
aufert q̄ alia hz bñficia sufficientia:ita ꝙ
nō curať si bñficiū pēsionariū sit sufficiēs
ad pēsionē vel nō.¶Scđo iuste cēseť im
posita pēsio vbi p bono pacis alteri col=
litigantiū q̄ iuri p eū p̄tenso in ecclesia re
nūciauit z de illo puisum fuit collitigato
ri fuit assignata pēsio:q: tūc cū pp̄ter di=
scordiā contēdentiū patereť eccl'ia:z mu=
tuo se impedirēt in administratione.Ex
quo multoties eccl'ia turbať z nescit durā
te lite ad quē illoꝝ recurrat.Et q̄đ peius
est interdū cōtingit:ꝙ q̄ titulū canonicū
nō hz pp̄ter potētiā de facto administrat
et aliq̄n nō curās de administratione fru=
ctus rapit:negari nō pōt q̄n eccl'ie inter=
sit z ei⁹ vtilitas procureť:si veniāt ad pa=
cem:ita ꝙ eccl'ia vni remaneat:z alteri pē
sio assigneť.p tex.not.in.c.nisi essent viri
puidi.de p̄bē.immo cū debatū taliū ver
gat in detrimētū subditoꝝ:z sic toti⁹ ec=
clesie:etiā si nollēt cogi possent ad pacē z
cōpositionē.p tex.in.c.cū inter.R.senio=
rem.vbi Pan.de elec.z in.l.j.§.z post ope
ris.vbi Alex.ff.de no.ope.nū.Caueāt tm̄:
ꝙ in fraudē canonis nō fingāt nec suppo
nāt litē:cū multos videam⁹ q̄ ad hos fi=
nes sibi querūt aduersarios:z q̄ se consti=
tuunt falso aduersarios sciētes nō habe=
re aliquē colorē tituli:ad fines extorquen
di pēsionē q: nō valet.Contra q̄s est tex.
no.in.c.audiuim⁹.de collusio.detegē.Si
ne ergo causa legitima vtilitatē eccl'ie pē
sionarie cōcernēte nō valet etiam a papa
55 imposita pensio.†q: lz de iure papa sine
causa pēsionē cōstituere potuisset de ple=
nitudine potestatis vt cōcludūt oēs z la=
te Feli.in.d.c.ad audientiā.le.ij.v.col.V.
ista pcedūt indubitāter.de rescrip.tm̄ ho
die nō pōt per dictū decretū.de annatis.
videatꝫ Pe.de anc.ɔs.cclxxx.z.ccclxxxix.
Oldra.ɔsi.ccxxv.z Feli.in.c.verosimile.
de p̄sump.Et hoc q̄n eccl'ie ɔferunť in ti=
tulū vbi aūt in pp̄rietate conferrenť pos=
set onus imponi z cōditio p volūtate tra
dētis.l.in traditionib⁹.ff.de pac.quo casu
de ecclesia iudicať sicut de patrimonio.c.

cura.de iure patro.sent gl.in.c.j.de reg.
iur.li.vj.Et in traditione patrimonij pōt
onus adijci vt de onere talliaꝝ.dixi.s.in
prin.et sentit Ludo.allegato ɔsi.ccclxix.
vbi propter vnionē prioarat⁹ et sic iure p=
prietatis retenta fuerat pēsio:p̄terea tūc
pensio nō dať psone:sed ecclesie:nā in ca
su per Ludo.cōsulto monasterium sancti
antonij ad causam prioarat⁹ sibi vniti pen
sionē soluebat p bonifaciū octauū impo=
sitā monasterio montis maioris.sicut fa=
ciunt capitula z collegia quib⁹ vnite sunt
parochiales ppetuo.q: annuatim soluūt
vicario ppetuo vel cōductitio pēsionē cō
gruā p exercitio cure animaꝝ:vt in.c.ex
tirpande.§.qui vero.de prebē.vbi plene
Pan.immo eo tūc necesse est pēsionē im
ponere cōgruā:que vtilis est ecclesie p ad
ministratiōe cure vt ibi.z.c.de monachis.
eo.ti.z.c.j.eo.ti.li.vj.z in cle.j.de iure pa=
56 tro.†Et idē i fundatiōe aut dotatiōe ec
clesie pōt per ipsum fundatorē on⁹ impo
ni q̄uis laic⁹ existat de quo Pan.in.c.di
lectus.de cōsue.z zabarel.in cle.si vna.§.
j.in fi.de reb⁹ ec.non alie.Et pariter pos=
set pēsio cōstitui de cōsensu prelati post ti
tulū plene expeditum:z ex interuallo ma
gno ne obstet decisio Bal.in.l.ab anasta
sio.C.mandati.q: tūc posset papa de ple=
nitudine potestatis imponere pēsionē ali
cui persone q̄diu viueret s̄m Feli.vbi.s.
Nec tūc locū haberet decretum de anna
tis:quod loquiť de onere imposito in col
latione bñficij vel paulo ante vel post s̄m
Bal.vbi.s.quo casu nihil operať plenitu
do potestatis etiā cū gn̄ali nō obstātia q̄
clausule difficilius extenduť ad cōstitu
tiones cōcilij:q̄z ad particulares p text.in
c.post trāslationē in fi.ibi:durū nimis exi
steret zc.de renūcia.facit.c.ex parte.j.de
capel.mona.s̄m Feli.in.c.j.viij.colū.de
cōstit.Que oīa notabitis q: quotidiana.
¶Scđa p̄ncipalis regula est ꝙ quē non
honoro onerare nullo mō possuz:nec quo
uismodo grauare nec p̄iudicare vt.d.l.ab
eo.C.de fideic.z.d.§.itaq3.insti.de sing.re.
p fideic.relic.Tn̄ fallit p̄mo vbi persona
onerata q̄ honorata nō fuit cēsereť fictiōe
iuris eadē psona cū illa:quā testator ho=
57 norauit.q̄n posset illā grauare.¶†Hic
est:ꝙ heres legatarij cui a testatore nihil
relictū fuit:ita pōt grauari sicut ipsemet
legatari⁹:vt.d.l.si fuerit.cū.l.se.ff.đ le.ij.
z idē eēt si testator filiū istitueret vl' seruū
alienos:q: grauare posset patrē:vel dn̄m:
lz eis nihil reliq̄rit.q: cū ɔmodū hr̄ditatꝫ
sit ad eos puēturū:finguť eē eadē psōe
cū illis:q̄s testator honorauit.l.a p̄re.ff.de
le.iij.Bar.z Imo.i.l.cū filio.ff.de le.j.Pa
riter si testator hr̄dē istituere pupillū:vl'
minorē:aut pdigū:vel furiosum:grauare
posset tutorē z curatorē:vel aliū admini=

Scđa regula est ꝙ illū quē nō honoro onerare non possum nisi in casibus.

stratorem.l.peto.§.matre.ff.de legat.iij.
58 ¶†Eodem modo grauare posset sui te=
stamenti executores:quibus nihil reliq̄t.
Et pari modo ecclesie prelatū:vbi eccle=
sie reliquit.quia his casibus censetur po=
tius hereditas vel ecclesia grauata:quā
ipsi administratores.l.si pluribus.ff.de le
ga.j.Bart.in.l.firmo.ff.quan.dies lega.
ced.et.l.si quis titio.ff.de lega.ij.et plene
Bar.in.l.alio.ff.de alimen.leg.¶Secun
do fallit dicta regula.si testator legauerit
mixtim:aut fideicōmissum reliquit a duo
bus:scilicet ab eo quē non honorauit:nec
ei reliquit:et ab eo quem honorauit:quia
tunc relictum valebit in totū:et solus ho
noratus tenebitur ad integrum legatum
per tex.no.in.l.si duobus.ff.de lega.j.per
quem consuluit singulariter Bar.cōsilio
59 incipien.Quidā sibi filios heredes.†ꝙ
si testator habeat pro indiuiso bona com
munia cum fratre:et semproniū instituat
heredem:vxori vero sue alimenta relin=
quat in bonis communibus:scilicet par=
tim in sua parte:et partim in parte sui fra
tris:totum relictum alimentorum ab he=
rede testatoris erit prestandum:cū simul
et coniunctim alimenta reliquit in bonis
suis et fratris.quod est perpetuo notan=
dum s̄m Pau.et Alex.in dicta.l.si duo=
bus.¶Tertio fallit:vbi testator aliquez
grauaret:cui nihil reliquerat:vt aliquam
daret de eo:quod in casum certum cōsue=
uisset ad ipsum grauatum transire.vt p=
batur in.l.deniq3.§.interdum.ff.de pecu=
lio lega.iuncta gl.vnica.C.de pecul.eius
qui liber.meruit.Nam sicut videmus:ꝙ
si seruus inter viuos manumittať:transit
in eum peculium.vt.d.l.vnica.Sic etiam
si in vltima volūtate libertas seruo relin
quatur:et in peculio grauetur:valet gra=
uamen:q̄uis legatum libertatis non sit
pecuniarium.Et ratio quare valet graua
uamē est:q: fuit causa cōsequēdi cōmodū
pecuniariū:scz peculiū s̄m Imo.hic et in
l.cēturio.de vul.z pup.z Alex.in.d.l.cum
filio.ff.de leg.j.Ex quorū verbis clarius
hoc demonstrando sic dicere poteritis:ꝙ
vbi grauamē iniunctuz est causa honoris
in grauatū transeūtis al's nō trāsituri:ta
le grauamē tenet et debeť.q: lz imponať
nō honorato aliquo pecuniario cōmodo:
tm̄ q: illud on⁹ est cā honoris pecuniarij
cōsequēdi:tale grauamē et onus tenet et
debeť:z sic sufficit vt q̄s grauari possit:ꝙ
fuerit principaliter honorat⁹:vel in conse
quentiā oneris iniūcti.per text.no.in.d.l.
deniq3.§.interdum.vbi fuit libertas sim=
pliciter relicta.seruo habēti peculiū:et q:
nō poterat seru⁹ grauari:cū honorē cōse
cut⁹ non esset seu cōmodū pecuniariū:vt
vidistis.s.in p̄ma regula q: libertas non
est pecunia estimabilis:nec ēt ad legatū

libertatis in testō vl' alio vltima volūtate
veniret peculiū:lz aliud eēt si inter viuos
cōsequereť libertatē:vt.d.l.vnica.z sic ser
uus nō fuit a testatore pecuniariter hono
ratus:tm̄ q: ille seruus cui libertas relicta
fuerat fuit a testatore grauatus:redditis
rōnib⁹ dare centū heredi:ex illo tali one=
re iniūcto sibi pertinuit peculiū:z sic on⁹
z grauamē fuit cā peculij:z sic honoris cō
sequēdi:certe tale on⁹ iniunctū nō hono
rato tz:vt ibi est tex.no.q̄ hoc modo decla
ratus poterit vobis seruire ad multa.vi=
deatis Bar.in.l.cū tale.§.fi.ff.de condi.z
60 demō.¶†Tertia regula est:ꝙ testator
nō p̄t heredē in plus grauare:q̄z apud eū
remanere debeat deducto onere.l.cū tali
bus.§.fi.vbi Bar.z.l.nō ampli⁹.§.j.ff.de
leg.j.z.l.pāphilo.§.fi.ff.de leg.iij.Sali.in
l.fi.C.q̄n dies le.ce.Qđ est verū ēt si ho=
noratus ex re legata vel fideicōmisso ɔse
cutus sit maius cōmodū:q̄z sit ip̄m lega=
tum vel fideicōmissum:forte q: cōsecutus
fuit vsuras vl' aliud lucrū negociādo.Nā
vltra hoc grauari nō potuit vltra valorē
corpis legati vel fideicōmissi:q: h̄ lucrū
nō habuit a testatore:sz a fortuna:vl' eius
industria.tex.est no.i.l.impator.§.si cētū.
z.§.cū quidē.ff.de le.ij.Et idē si onerat⁹
fideicōmisso dānuz aut penā euasit cū re
vel pecunia legata multo maiorē q̄z esset
res legata:q: pp̄ter h̄ grauari non potuit
vltra valorē legati aut fideicōmissi:i quo
honorat⁹ fuit.Idē forte eēt in eo:q̄ spēm
sibi legatā plus vēdidit q̄z valeret:q: etiā
in illo pluri non potuit grauari:q: eū ha=
buit a fortuna vel fatuitate emptoris.tex.
61 est not.in.l.iij.ff.ad le.falci.¶†Sed hec
regula fallit.Primo si testator vni heredū
rē aliquā p̄legauerit aut partē rei:nā vltra
valorē p̄legati pōt ipsum grauare:q: licet
vt legatarius a testatore cōmodū nō sen
tiat:tm̄ cōmodū sentit vt heres:q̄đ sufficit.
Cū idē homo sit legatari⁹ et heres.l.ne=
sennius.ff.ad le.fal.s̄m Bar.in.d.l.pāphi
lo.§.fi.z Iaľ.in.d.l.ab eo.¶Scđo fallit
in casu.l.titio seio.§.seia libertis.ff.đ le.ij.
vbi lz psona vltimo decedēs honorata nō
fuerit nisi i dimidia:quo casu videbať nō
posse vlteri⁹ grauari:tm̄ q: eadē psona po
stea ex tacito fideicōmisso hz totū potuit
in totū exp̄sse grauari:lz nō fuerit exp̄sse i
toto honorat⁹:vt ibi est tex.sing.s̄m doc.
idē vbi grauareť legatari⁹ q̄titatis i spē
pp̄ria dāda valēte vltra q̄titatē sibi reli
ctā vt.d.l.impator.§.si cētū.ff.de le.ij.vbi
bona gl.plures ponēs casus ab hac regu
62 la fallētes.†Et h̄ subst̄ō fideicōmissaria
seu fideicōmissuz fit aliq̄n pure:z interdū
sub ɔditione:pure fit vbi cōditio vel dies
nō apponať ad faciēdū restitutionē:puta
si testator dicat.Titiū heredē instituo:et
rogo eū:ꝙ hereditatē restituat caio.Nā

60 Tertia regula ē ꝙ testator nō pōt quē in pl⁹ grauare q̄z ipsum honorauerit.

61 Casus i q̄b⁹ pōt q̄s in plus grauari q̄z fuerit honoratus.

62 Hec substitutio fieri potest pure z cōditionaliť.

Universidad de … Biblioteca

hoc casu tale fideicommissum dicitur pu-
rum: ita ꝙ mortuo testatore illico cedit tẽ-
pus et dies restituende hereditatis: et ta
liter cedit: quod si caius fideicommissa-
rie substitutus decederet anteq3 titius he

63 Fideicommissuz purum etiã ante restitutionem transmittit ad heredes fideicõmissarij secus in hereditate non adita que non transmittit

63 res et hereditatem restitueret. ¶ † Ta-
le fideicommissum vniuersale transmit-
teretur ad heredes fideicommissarij de-
functi: etiam si ante verbalem restitutio-
nem sibi factam decesserit. l. si in perso-
nam. C. de fideicommis. vbi plus dicitur:
quod transmittitur etiam non agnitum.
scilicet si fideicõmissarius decesserit prius
quam fideicõmissum agnouerit: vel alio
64 modo acceptauerit. ¶ † Et fit hec trãs-
missio ad quoscunq3 heredes fideicom-
missarij etiam extraneos vt ibi. Nam li-
cet hereditas per heredem non adita nõ
transmittatur si heres ante aditionẽ mo-
riatur. l. qui sororem. C. de iure deliberan
di. et. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu-
cis tollendis. Et fideicommissarius vni-
uersalis habeatur loco heredis. l. prima.
§. si filius. ff. quod cum eo. Tamen fidei-
commissum vniuersale transmittitur ad
quoscunq3 heredes fideicommissario mo
riente ante omnem restitutionem realem
aut verbo ei factam. vt dicta. l. si in per-
sonam. et. l. apud iulianum. §. antistia. et
l. cogi. §. idē metianus. ff. ad trebellianũ
licet glos. contrarium voluerit in dicta
l. cum filio. ff. de legatis primo. et in. l. a te
statore. ff. de conditione et demonstratio-
ne. et male secundum docto. ibi. ¶ Plus
dico: ꝙ etiam si fideicommissarius vni-
uersalis moriatur anteq3 heres directus
et grauatus hereditatem adeat: tamen
adhuc fideicommissum non agnitum trãs
mittit. l. quidem. in principio. ff. ad trebel-
lianum. quicquid ibi dixerit glos. Et ita
communiter tenetur in dicta. l. cum filio.
Et heres directe institutus et pure de re
stituendo grauatus tenebitur mortuo fi-
deicommissario hereditatẽ restituere he
redibus premortui fideicommissarij: vt

65 Uide q̄re fideicommissum nõ agnitũ trãs mittitur sꝫ non hereditas nõ adita.

65 ibi. ¶ † Et ratio differentie quare ma-
gis transmittitur fideicommissum vni-
uersale non agnitum ad quoscunq3 here-
des: quam hereditas non adita est: quia
heres ante aditam hereditatem non ha-
bet in ea aliquod ius formatum in esse:
cum pro illa adeunda non sibi competat
actio: nec aliud remedium contra aliquẽ:
sed ipse potest eam solus adire extraiudi
cialiter quando vult: anteq3 ergo adeat
nullum habet ius in esse formatum: licet
potentiam habeat acquirendi: et sic ni-
hil potest transmittere. hinc dicimus he-
reditatem non aditam non esse in bo-
nis nostris per textum singularem in. l.
precia rerum. ff. ad legem falcidiam. ẜm
Bal. in. l. ij. C. de iur. ꝛ fac. ignorã. Sed fi-
deicõmissarius vniuersalis ante omnem
restitutionem sibi factam habet ius for-
matum: q2 actionem habet ex testamento
contra heredem si hereditatem adiuerit:
vel ante aditam hereditatem habet offi-
cium iudicis ad cogendum eum adire: et
restituere. Quod iudicis officium loco
actionis subrogatum est trãsmissibile ad
heredes: sicut dicim9 de beneficio in inte
grum restitutionis. qđ officio iudicis pe-
titur. l. non solum. ff. de in integ. resti. quia
est transmissibile: vt ibi. Ergo nõ mirum
si fideicommissarius moriendo ius istud
formatum trãsmittat: vt dictum est ad he
redes. Et hec est veritas: siue fideicom-
missum vniuersale relictũ fuerit ꝑncipal'r
et expresse in testamento vel codicillis:

66 An tacitum fideicõmissum nõ agnituz trãsmittat.

66 † siue fuerit tacite inductũ virtute clau-
sule codicillaris in testamento apposite:
ẜm Alex. in dicta. l. cum filio. xij. colum. ꝛ
Jasoñ. in. l. cum scõm. C. de fideicõ. licet
Bart. in. l. j. ff. de iure codicil. voluerit hoc
vltimo casu fideicõmissum nõ esse trans-
missibile donec fuerit agnitum: qđ est mi
rabile dictũ ꝛ singulare: tamen cõiter nõ
tenetur: immo ꝙ indistincte trãsmittitur
fideicõmissum. ¶ Nec ob. ꝙ restitutio fi-
deicõmissi fieri non potest: nisi illi: de quo

67 An fideicõmissi vniuersalis ius cedi possit ante restõnem.

67 testator disposuit. ¶ † Et hinc est: ꝙ fi-
deicõmissum vniuersale cedi nõ põt: nec
cogit heres fideicõmissuz restituere etiã
procuratori in rem suã. l. mulier. §. ex asse.
ff. de iur. do. vbi est de hoc tex. singularis
ẜm Bald. in. c. nonnulli. vj. col. de rescrip.
tangunt glo. ꝛ docto. in. l. apud iulianum.
§. vtrũ. ꝛ. l. seruo muito. ff. ad trebel. Nam
68 illud est verum: † ꝙ heres rogatus non
tenetur fideicõmissum restituere vniuer-
salr ei: qui succedit ti. singulari ꝛ particu-
lari: put est cessionarius vel donatarius:
quãuis sint procuratores in rem suam: et
ita proprie loquitur tex. in dicto. §. ex asse.
Secus si titulo succedat vniuersali sicut
facit heres fideicõmissarij: qui cum perso
nam fideicommissarij representet in totũ
censetur eadem persona cum ipso. in aut.
de iureiuran. a morien. presti. in principio.
Cessionarius autem personam fideicõ-
missarij nõ representat: nec est eadem cũ
ipso: ideo ei fieri non potest fideicõmissi
restitutio: nec valet cessio fideicõmissi vni
uersalis: cũ cedi nõ possit licet trãsmittat

69 Qualr intelligit ꝙ quicqđ est trãsmissibile est cessibile.

69 vt dictum est. ¶ † Nec obstat regula: ꝙ
quicquid est trãsmissibile est cessibile: per
l. ex pluribus. ff. de administra. tutorum.
q2 non est verum: nec procedit dicta re-
gula affirmatiue: immo videmus multa
sui natura esse transmissibilia: que cedi
non possunt: prout sunt actiones dire-
cte: que transmittuntur ad heredes: et

tamen cedi non possunt: vt scilicet tran-
seant in cessionarium: cum ita sint ossibus
affixe: ꝙ euelli non possunt secundum gl.
in. l. iij. ff. pro socio. immo dicit alibi glos.
in. l. frater a fratre. ff. de conditione inde-
biti: ꝙ sicut lepra sequitur leprosum quo-
cũq3 vadit: sic actio directa sequitur prin
cipalem contrahentem: ita ꝙ euelli non
potest nec separari ab eo. ¶ Sed proce-
dit dicta regula negatiue: scilicet quod ea
que non sunt trãsmissibilia etiam cedi nõ
possunt. et ita proprie loquitur text. in di-
cta. l. si ex pluribus. vbi dicta regula fun-
datur: fortior enim est transmissio quam
70 cessio. ¶ † Restat ergo vera conclusio:
ꝙ fideicommissario decedente ante fidei
commissum agnitum per eum et ante om
nem restitutionem posito etiam ꝙ heres
directus de restituendo grauat9 nõ adie
rit hereditatem fideicommissum vniuer-
sale pure vel in diem certum: quod idem
est relictum transmittitur ad quoscunq3
heredes fideicommissarij secundũ Bar-
tol. in dicta. l. cum filio. et Alexand. plene
in. l. sed si ad tempus. ff. ad trebellia. vt vi
debitis infra: mortuo itaq3 testatore. ij.

71 De fideicõmisso cõditionalit vel in diem incertã relicto qđ non transmittit

71 ¶ † Secus autem esset si relictum fuis-
set sub conditione: vel in diem incertam.
Scilicet cum heres vel quicunq3 alius ex
traneus moritur: quia si fideicommissa-
rius decederet ante euentum conditio-
nis aut diei incerte. fideicommissum non
transmitteret per regulam. l. vnice. §. si
autem sub conditione. C. de caducis tol-
lendis et consuluit Ludo. consilio. xvij.
incipiente. viso puncto mihi proposito. et
consilio. cccclxxx. incipieñ. In casu propo
site consultationis. immo quod fortius est
fideicommissum conditionale filio reli-
ctum vel alteri descendenti non transmit
teretur etiã in suos eo moriente ante euẽ
tum conditione. secundum glos. Bartol.
et alios in. l. j. C. de his qui ante tab. aper
tas. glo. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad
trebellia. tex. in. l. si in persona. C. de fidei
commis. licet glos. solitaria. in. l. is cui sub
conditione. §. finali. ff. de actio. et obliga.
tenuerit contrarium: et male secundũ om
nes. quia contra eam tenet Bald. in. l. si
auus. C. de libe. preter. et in. c. j. qui succes
so. teneantur. in vsi. feu. et in. l. si pater. in
decima qõe. C. de institu. et substitu. Ol-
dra. consilio. cxxxj. incipieñ. Quidem ha
bens tres filios. et Ludo. consilio. xix. in-
cipieñ. Super puncto premisso. Quod ta
men limitat singulariter Oldra. consilio
cxxxix. incipiente. ad habendum aliqua-
lem notitiam. In decisione quinte que-
stionis quam vobis tradidi in verbo: et
soboles quam gestabat in fine. Uideatis
que dixi in materia pupillaris substitu-
tionis supra circa finem: vbi ponitur alia
limitatio. ¶ Preterea intelligatis sane fi
deicommissum conditionale mortuo fi-
deicommissario ante. conditionis euen-
tum non transmitti etiam ad suos poste-
ros: si in testamento vel alia vltima vo-
luntate fuit relictum: secus autem si reli-
ctum fuisset in contractu vel alia disposi-
tione inter viuos: quia tunc transmitte-
retur per textum in. §. ex conditionali. in-
stitu. de verborum obligatione vt dixi et
per exempla declaraui super verbo: ꝛ vxo
rem nomine adelasiam. in primo articu-
lo successionum ab intestato. loquendo
de iure representationis nepotum loco fi
liorum premortuorum. ¶ Si autem fidei
commissum relictum foret sub conditio-
ne necessaria: puta cum fideicommissa-
rius moretur: tunc transmitteretur. secun
dum glossam in. l. post mortem. C. de fi-
deicommis. Circa que videatis que ple-
ne scripsi in materia pupillaris substitu-
tionis. In primo et septimo principali-

72 Oia fideicommissa expirant si hereditas per heredem non adeatur.

72 bus articulis. ¶ † Sane tamen intelli-
gatis quod supra dixi. Quod fideicom-
missuz vniuersale pure relictũ illico vel cõ
ditionale post cõditionẽ purificatã trãsmit
tit per mortem fideicõmissarij si heres di
rectus de restituẽdo grauatus adierit he
reditatem: saltem post mortem fideicom-
missarij: quia al's sine hereditatis aditio
ne fideicommissum sortiri non potest ef-
fectum: immo si heres directus restitue-
re rogatus decederet ante hereditatis
aditionem fideicommissum extingueret.
l. ille a quo. §. si de testamento. ibi: ne pri9
heres decedens fideicommissarium de-
cipiat. ff. ad trebellianum. ¶ Nec posset
heres heredis adire hereditatem dela-
tam suo predecessori: cum vt dictum est
hereditas ante aditionem non transmit-
tatur dicta. l. quoniam sororem. ¶ Unde
sequitur ꝙ herede ante aditionem mo-
riente extinguitur fideicommissum.

73 Uiđ casus in quibus fideicõmissa vniuersalia in testõ relicta debent et peti possunt nõ adita hereditate per heredem.

73 ¶ † Nisi in casibus sequentibus: in qui-
bus hec regula fallit. ¶ Primo vbi he-
res de restituendo grauatus esset de suis
quia si de suis fuerit heredibus: qualis
est filius patri: in cuius potestate est con-
stitutus: vel alius primum locum suita-
tis tenens: tunc non requireretur heredi
tatis aditio: cum sola existentia suitatis
tunc fideicommissum cõfirmaret. l. ita ta
men. §. si pater. ff. ad trebellianum. quod
qualiter intelligatur dixi plene in mate-
ria vulgaris substitutionis tractando ei9
sextum effectum: vbi hoc firmaui cũ dua
bus limitationibus: et late super verbo:
mortuo itaq3 testatore. ij. dicam. ¶ Se-
cundo fallit vbi herede rogato mortuo
idem heres ad suos heredes transmise-

Universidad de ... Biblioteca

rit ius deliberandi et adeundi heredita=
tem:puta quia heres rogatus decessit in=
fra annum a tempore sibi scienter delate
hereditatis:quo casu residuum illius an=
ni transmisit ad heredes.l.cum antiquio=
ribus.C.de iure deliberandi. secundum
plene nota per Bartolum. in.l. ventre.ff.
de acquirenda hereditate. Et dicam ple=
nissime super dicto verbo:mortuo itaqꝫ te
statore secūdo. Presertim dū tractabo ter
tiam speciem transmissionis. quia tūc he
res heredis adire et per aditionem fidei=
commissum confirmare poterit. Et si adi
re nollet: cogi posset sicut potuisset ipse=
met heres mortuus.l.eam quam.C.de fi=
deicommis.et dicam statim. ¶ Tertio fal
lit in casibus:in quibus hereditas nō adi
ta transmittitur:de quibus dicam vbi su=
pra. ¶ Quarto fallit vbi heres directus
de restituendo grauatus qui hereditatē
non adiuit fuisset minor.xxv.annis: quia
cum ad eius heredem transmiserit ex per
sona sua in integrum restitutionem: qua
mediante restitui potest aduersus omis=
sam hereditatis aditionem.l.panthoni⁹.
ff.de acquirenda hereditate. et dicaꝫ vbi
supra: tunc heres heredis grauati mor=
tui cogi poterit adire et restituere:et has
fallentias probat Bartol.per textum. in
l.cum sī plures.§. messem.ff. locati et in
l.secunda.§.labeo.ff.ne quid in loc.publi.
vbi dicitur:ꝙ cogi potest quis adire pro=
pter alium:et melius allegare potuisset.l.
quod si minor.in principio.ff. de mino. et
l.si minoris actum.ff.de administratione
tutorum. ¶ Quinto fallit: si ante aditio=
nem tamen post coactionem heres resti=
tutione grauatus decesserit: quia nō ex=
tinguitur fideicommissum: sed debet̃ ab
eo:ad quem vadit hereditas:siue sit he=
res:siue substitutus per textum. singula=
rem in.l.non iustam.C. ad trebellianum.
siue sit de venientibus ab intestato succe
dens testatori fideicommittenti.l.post cō
sanguineos.in fine.C.de suis et legiti.he
redi.secundum Bartoluꝫ. in dicta.l.ille a
quo.§.si de testamento.ff.ad trebellianū.
74 ¶ †Cum ergo herede grauato moriē=
te ante hereditatis aditionem extingua=
tur regulariter fideicommissum (vt dictū
est.) Sequitur ꝙ fideicommissarie substi
tutus seu fideicommissarius cogere po=
test heredem adire:ne pereat fideicōmis=
sum:et demum cogere ipsum poterit sibi
restituere hereditatē:siue talis heres ro=
gatus sit capax hereditatis:siue incapax
quia in hoc casu potius consideramus ca
pacitatem fideicommissarij: cui heredi=
tas restituenda venit:quam ipsius here=
dis restituere debentis: qui non prestat
75 nisi nudum ministerium. ¶ †Quod ve

74 Fideicommissarius cogere pōt heredem grauatū adire hereditatem ne morte illius pereat fideicōmissum.

75 Etiam heres incapax restituere grauatus cogi potest adire hereditatem et eam restituere fideicommissario.

rum intelligatis:si illa incapacitas here=
dis ei superuenit ex postfacto: que poti⁹
dicitur indignitas: prout est in illo here=
de rogato: qui capax est hereditatis ca=
piende: sed efficitur indignus culpa vel
delicto suis:vt quia forte hereditatē adi=
uit non vindicata nece defuncti testato=
ris vel intestato mortui. A quo licet ca=
pax existat potest fiscus auferre heredita
tem:tanqꝫ ab indigno. Tamen cogi po=
test talis heres hereditatem adire:ꝛ eam
fideicommissario restituere:et ita loqui=
tur text.iuncta glos.in.l.marcellus.§.fina
li.ff.ad trebellianum. Si autem heres re
stituere rogatus esset ab initio incapax in
totum:tunc quia institutio de ipso ꝑ non
scrip ta et non facta:cogi non posset adi=
re et restituere secūdum gl.in.l. eam quā.
C.de fideicommis. Adeo etiam ꝙ illi ad
quos vadit hereditas siue sint successo=
res ab intestato: vt quia heres est inca=
pax:siue suo delicto:siue sit fiscus: ad quē
vadit hereditas:vt quia vitio suo heres
grauatus est incapax vt supra dixi:illi ta=
les non tenentur ad onus fideicommis=
si:sed perit et pro non scripto habetur.l.si
in metallum.ff. de his quibus vt indigñ.
Siue sit fideicommissarium vniuersale:
siue particulare:cuꝫ inter illa quo ad hoc
non sit differentia secundum Bartolum.
in dicta.l.eam quam.quem ibi sequit̃ Ja
son in vltima columna. et Alexand. in.l.
cogi.§.hi qui solidum.ff.ad trebellianuꝫ.
Licet Bal.in.l.ab eo.C.de fideicommis.
76 aliud dixerit et male ẜm eos. ¶ †Nam
vtroqꝫ casu heredes ab intestato aut fi=
scus non tenebuntur ad fideicommissum
vniuersale nec particulare legatum resti=
tuēdum:nisi in tribus casibus. ¶ Primo
nisi quis esset incapax a principio ꝑpter
delictum a se commissum circa testamen=
tum.l.filius.§.finali.ff.de falsis.et.l.fina=
li.ff.de his qui pro non scriptis habētur.
¶ Secundo nisi ab initio esset institutio
heredis inualida propter errorem testan
tis circa coniunctionem persone institu=
te:casus est in.d.l.eā quā.ẜm vnū intelle=
ctū. ¶ Tertio nisi fideicōmissum esset ad
causam piā relictū.l.pr̄ filiū.§. iulian⁹.ff.
de leg.iij.ꝛ not.in.l.codicillis.ff.de leg.ij.
In his eñ casib⁹ lꝫ heres sit incapax he
reditatis habende:tñ cogi pōt adire ꝛ fi=
deicōmissario restituere.ẜꝫ gl.fi.vbi doc.
in.d.l.eā quā. Or multomagis vbi heres
est capax cogi poterit adire ꝑ fideicōmis=
77 sariū. ¶ †Et si essent plures fideicōmis
sarij vn⁹ sol⁹ heredē cogere posset heredi
tatē adire:vbi ceteri nō curarēt:ꝛ nō solū
posset vnus cogere heredem pro sua par
te:immo in totum cogere eum posset adi=
re:et restituere.dicta.l.cogi.§.metianus.

76 An succedētes testatori propter idignitatem heredis scripti teneant̃ fideicommissuꝫ restituere.

77 Ex pluribus fideicommissarijs vn⁹ solus cogere potest heredem adire et hereditatem aditaꝫ restituere.

ff.ad trebellianum. ¶ Plus dico:quod si
essent plures fideicommissarij successiue
rogati: et quibus successiue peruentura
est hereditas:et primus non curaret he=
redem directum cogere adire et restitue=
re hereditatem:tunc secundus vel dein=
ceps:immo vltimus hoc posset: vt dicta
78 l.cogi.§.si ego:vbi Barto. ¶ †Et quod
heres adire et restituere cogatur petere
potest fideicommissarius a iudice in pre=
sentia heredis compellēdi si presens fue
rit:vel in eius absentia etiam ip̄o herede
79 non vocato. ¶ †Nam sicut heres ab=
sens potest per nūcium vel epistolam aut
procuratorem recusare adire hereditateꝫ
quamuis eam adire non posset per eos.l.
paulus.ff.de acquirenda hereditate. ꝛ di
cam infra: mortuo itaqꝫ testatore primo.
Sic etiam in eius absentia potest substi=
tutus seu fideicommissarius impetrare a
iudice:qđ heres adire cogatur: quia hoc
iudicium non est ordinarium:sed summa
80 rium. ¶ †Ideo iudex herede nullate=
nus vocato literas preceptorias decerne
re poterit: quarum medio precipietur ei:
quod hereditatem adeat:et eam infra cer
tum tempus restituat periculo fideicom=
missarij. quia al's cogi non posset adire:
nisi periculo fideicōmissarij:id est ꝙ om=
ne damnum quod timet sibi ex aditione
hereditatis inferri ei sarciatur vel a pre=
tore remittatur.l.apud iulianum.§.j. vbi
Bartol.ff.ad trebellianum. Et si se oppo
neret precepto audiendus esset hec pra=
ctica probatur per Bartol.ff.de noui ope
ris nūciatione.l.de pupillo.§.meminisse.
vbi dicit: ꝙ valent talia precepta in ab=
sentia partis decreta:dum tamen admit=
tatur oppositio:si eam fieri contingat:ita
ꝙ non est necesse incipere a simplici edi=
cto de in ius vocando:de quo plene An=
gel.in.§.curare.instit.de actio. ¶ Uel po
terit iudex aliomodo practicando literas
dare contra heredem:ꝙ veniat ad dicen=
dum coram eo et declarandum si heredi=
tatem adire velit:aut non. Et si adire re=
cusauerit: coget̃ per iudicem cuiuscunqꝫ
autoritatis vel dignitatis fuerit ipse he=
res:etiam si esset fiscus: vel res publica:
aut succedentes defuncto ab intestato.
Et quamuis hereditas sit vilis et pauci
valoris vel testator humilis persona fuis
set:et si die assignata heres non compa=
ruerit aditurus vel recusaturus heredita
tem:tale preceptum seu decretum prece=
pti operabitur in eius contumacia:quod
si heres moreretur die ad comparendum
elapsa:vel ante diem immo si decederet
ante notificationem decreti preceptiui cō
tra heredem concessi:adhuc nō adita he
reditate fideicommissum non extingue=

78 Uide modum et formam cogendi heredem adire et hereditatem restituere.

80 Uñ qđ operat̃ decretum iudicis et magis preceptum heredi factū de adeundo ꝛ restituēdo hereditatē

retur:quinimmo eius heres ad ipsum re=
stituendum fideicōmissario cogeretur: vt
dicta.l.non iustam.C.ad trebell. Sufficit
eñ ꝙ litere preceptorie fuerint ante mor=
tem heredis per iudicem decrete et con=
cesse:quāuis nondum executate:nec here
di intimate:quod est verum:etiam si tale
decretum ad vnius ex pluribus fideicō=
missarijs instantiam emanasset: ceteris
non curantibus:qm̄ omnibus proderit di
ligentia vnius heredem cogere petentis:
vt dicto.§.metianus.prout hec omnia ꝑ=
bantur in.l.quia poterat.ꝛ.l.sed ꝛ qui ma
gna.ꝛ.l.recusare.§.j.ꝛ vbiqꝫ Barto ff.ad
81 trebell. ¶ †Plus dico:ꝙ etiam sui here=
des per quorum solam existentiam absqꝫ
alia aditione fideicōmissum confirmatur
(vt.s̄.dixi.) Si rogati fuerint hereditatē
ascendentium restituere: cogi poterunt
per iudicem adire hereditatem : seu illi se
immiscere:si fideicōmissarius hoc reqrat:
cuius interest ꝙ adeant.quia licet necesse
non sit adire ad confirmationem fideicō=
missi: qđ iam firmatū est sola existentia
suitatis: tamen expedit fideicommissarie
substituto : ꝙ tales sui heredes se immi=
sceant expresse propter faciliorem proba=
tionem:nam licet existentia sui heredis fi
lios non obliget:nec adire cogat propter
ius abstinendi eis a pretore concessum:
vt late videbitis.ĩ.mortuo itaqꝫ testato=
re.ij.vbi subtilis tractabitur materia sui=
tatis : tamen vt prosit fidecommissario:
coguntur liberi parentum heredes se im=
miscere hereditati: quia per beneficium
abstinendi comparātur heredi extraneo.
l.nam nec emācipatus.ff.de lega.primo.
82 ¶ †Or extraneus heres vt vidistis cogi
potest adire: etiam si hereditatem repu=
diasset: ne fideicommissum pereat. ẜm
Bart.in dicta.l.ita tamen.§.si pater.ff.ad
trebel. Nam quātūcunqꝫ fideicōmissario
posset alio remedio esse consultum: tamē
heres adire cogitur:vt ibi in.§.qui roga=
83 tus. ¶ †Et cogitur adire officio iudicis ꝛ
hereditatem restituere: vt.d.l.quia pote=
rat.ꝛ clarius probatur insti.de fideicō.he
redi.§.quia autē. Si autem hereditatem
adiret sponte: tunc cogeretur eam resti=
tuere actione directa: vel vtili ex testamē
to.vt tetigi.s̄.et ita intelligitur glo.in di=
cta.l.restituta.§.j.ff.ad trebellia.et in.l.ex
ea.C.illo co.titu.ẜm Cynū ibi.ꝛ Bart.in
l.si legatarius.§.j.et.l.non est cogendus.
84 ff.ad trebell. ¶ †Et vbi heres adire co
gitur per iudicem ad requestam fideicō=
missarij: nullum damnum patitur nec di=
spendium sentit: sed totum fideicommis=
85 sario pertinet. ¶ †Nam ex senatuscon=
sulto . trebelliano hanc fideicommissa=
riam substitutionē conseruante ex seipso

81 Etiā sui heredes hereditatē adire cogūt̃ fauore fideicōmissarij.

83 Uide q̄ remedio cogit̃ heres adire ꝛ hereditatē restituere fideicōmissario.

vel attributiue quinq̄ habem⁹ remedia.
¶ Primum est q̄ heres restituere rogatus cogitur hereditatem adire: et eam fideicommissario restituere: vt dictum est.
¶ De equitate autem huius iuris canonici non est opus aliqua actuali restitutione verbali vel reali: immo ilico die fideicommissi contingente ipso iure transit hereditas in fideicōmissum seu fideicommissarie substitutum vt est tex. quem ibi ad hoc expresse ponderauit Bald. in c. in presentia. de probation. Et sic hodie cessant multe scabiose subtilitates et circuitus inanes: que circa hereditatum restitutionem ex senatusconsulto trebellianico seruabantur: et secundum hāc equitatem iudicatur in parlamento tholosevt

a vidi. ¶ Secundum remedium est: quia omnes actiones actiue et passiue transferuntur in fideicommissarium. l. j. ff. ad trebellia. ¶ Tertium q̄ heredi datur exceptio si a creditoribus conueniatur hereditarijs vt ibi. ¶ Quartum q̄ contra heredem si agere vellet competit debitoribus hereditarijs exceptio vt ibi. ¶ Quantum est q̄ heres restituendo hereditatem detrahit quartam que appellatur trebellianica: vt dicta. l. j. §. si heres. vbi Bart.

86 ff. ad trebell. in princ. ¶ Tamen illam quartam non detrahit nec aliud quodcūq̄ commodum si coactus adierit et restituerit. quia sicut ex tali coacta aditione nullum sentit damnum: cum omnia fiant periculo fideicommissarij: vt dixi. Sic etiam consequi non debet premium: quia non debet quis ex eo fructum capere: q̄ō visus fuit impugnare seu recusare. c. ex eo. de regulis iuris libro sexto. Nisi adire simpliciter non recusasset: sed solum pro tunc distulisset petens diem ad deliberādum qua aduenient adire poterit: et nihil perdet. Si autem recusasset quartam perderet iure restitutionis sibi debitam.
¶ Ex quo Bartol. in dicta. l. quia pote-
87 rat in fine. ¶ decidit questionem de duobus socijs mercatoribus quorum vnus volens ire venetias altero recusante dixit volo ire meo periculo: nam si illuc accesserit suo periculo et multa lucratus fuerit: socius qui eum ire prohibebat petere non poterit partem lucri: immo totum pertinebit alteri qui integro periculo se submisit. argumento. §. illud. institu. de soc. ¶ Plus dicit tex. in dicta. l. ita tamē. §. qui suspectam. Quod heres adire compulsus nedum perdit trebellianicam et cogitur integram restituere hereditatem sed etiam pupillarem substitutionem. Et sic pupilli filij testatoris bona et quodcunq̄ aliud commodum: quod habiturus ex testamento non fuisset: si heres nō esset. Nam eatenus premium non consequitur quatenus consequi nō potuisset impugnatione sua existēte vera: z sic illud quod heres habet ex substitutione pupillari: venit in restitutione fideicommissi: q̄ō als non veniret. Quod qualiter intelligitur videatis per Barto. in. d. §. qui suspectam. et dicā latius in materia restitutionis fideicōmissi super verbo: in restitutione bonorum Raynutij condemnauit.
¶ Et hoc adeo verū existit: vt si vnus solus ex plurib⁹ fideicōmissarijs heredem cogi petierit: ac adire compulerit: et restituere totā hereditatē: put quilibet solus facere potest de iure vt vidistis: talis heres ad vnius requestam cōpulsus totam perdit trebellianicam: z quodcunq̄ aliud emolumentum: acsi per omnes fideicommissarios fuisset coactus. vt dicta. l. cogi. §. metianus. ff. ad trebellia. Secus si pro parte illius dumtaxat compulsus fuerit: quia tunc partem tantū trebellianice vel alterius emolumenti gderet: vt ibi plene

88 dicitur. ¶ Et premissa scz q̄ fideicommissarius cogere possit heredem adire et restituere hereditatem: locum habēt vbi heres fuit institutus z restituere rogatus pure: si autem non esset heres pure institutus: sed in diem: vel sub conditione: cōsiderandum est: q̄ interdum heres instituitur ad certum diem: vel ex certo die: et pure rogatur restituere: z hoc de iure fieri non potest: ne testator videatur decessisse pro parte testatus: z pro parte intestatus contra regulam ius nostrum. ff. de regu. iur. Ideo heres taliter institut⁹ habetur pro pure instituto: die illa certa reiecta. institu. de heredi. institu. §. heres. de quo

89 dixi plene in verbo: reliquit. ¶ Unde cum talis heres habeatur pro pure instituto: cogi poterit ad requestam fideicōmissarij adire z restituere hereditatē acsi pure fuisset institutus: vt. d. l. cogi. §. cum quidem. ff. ad trebellia. Aliquando heres pure rogatus instituitur sub conditione: vel in diem incertam: que conditioni cōparatur: puta cum titius morietur. q̄ō fieri potest de iure. vt dicto. §. heres. iuncta glo. sua. Et rogatur pure restituere: z tūc si conditio apposita heredi sit casualis: veluti si nauis ex asia venerit: vel titius consul fuerit: talis heres interim cogi nō potest hereditatem adire: nec fideicommissum restituere: quāuis pure relictum donec conditio euenerit vel dies incerta. l. sed si alio. §. fina. ff. ad trebellianū. quia interim pendente conditione non est heres: et certum est fideicommissum non deberi ex testamento: in quo nemo heres existit: cum ab herede sit fienda restitutio. vt dicto. §. in primis. institut. de fi-

88 Quali intelligit q̄ fideicōmissarius cogere possit heredē adire z hereditatē restituere: z q̄ñ ipm cogere pt.

89 An heres sub conditiōe institutus vl rogatus cogi possit.

decommiss. heredi. Nec ante conditionis euentum deberi potest tanq̄ ex codicillo: cum omni casu voluntas testatoris suspensa sit per conditionem. Et idem si heres institutus esset in diem certam vel ex certa die in testamento milit⁹: qui ex priuilegio militari in corpore iuris clauso de cedere potest pro parte testatus z p parte intestatus. l. j. C. de testa. milita. quoniam talis heres in puncto nostro perinde habetur acsi institutus fuisset sub cōditione l. sed si ante diem. que sic intelligitur ẽm lecturam gl. ibi. ff. ad trebellia. Si autem heres pure rogatus institutus esset sub conditione potestatiua: tunc si talis conditio erat turpis: puta institutus fuit si nomen vespertilionis vel aliud turpe nomē portaret vel sub conditione impossibili: de quo plene dixi in verbo: reliquit. Talis conditio heredi remittitur: et pro pure instituto habetur. l. sed sciendum est. et l. facta restitutione. §. sed si sub conditione. versi. si in danda. ff. ad trebellia. Nam tales turpes aut de facto aut de iure impossibiles conditiones pro non adiectis habentur. l. j. ff. de condi. institu. l. obtinuit. ff. de condi. z demonstra. z institut. de heredi. institu. §. impossibilis. vbi bona glo. immo vt ibi dicit text. tales conditiones pro non scriptis habentur: taliter q̄ heredis institutionem non suspendunt: ideo talis heres velut pure institutus mortuo testatore cogi potest adire z restituere hereditatem fideicommissarie substituto: si vero heres pure rogatus fuit institutus sub cōditione potestatiua honesta z possibili: tunc si talis conditio erat facilis ad implendum et sit momentanea: talis que momento impleri possit: puta si intrauerit palacium: heres cogitur eam implere et adire: ac restituere hereditatem: vt dicta. l. facta. §. si sub conditione. in princi.

90 De graiato portare nomē et arma testatoris.

92 ¶ Si autem heres institutus esset sub conditione potestatiua honesta facilis sed perpetua: vt puta si nomen testatoris honestum portet z arma: tunc si heres talem conditionem implere nolit: quia non vult nomē suum dimittere nec aliud portare: certe talis conditio ei remittitur ad commodum fideicommissarij: postq̄ talis heres fuit restituere grauatus: ita q̄ō perinde cogetur restituere: acsi pure fuisset institutus: postq̄ talem conditionem adimplere non vult: ne pro defectu heredis fideicommissum pereat. vt dicto. §. si sub conditione. in fine. vbi Bartol. ad fut tamen heredis commodum talis conditio non remitteretur: immo si restituere hereditatem non esset rogatus: non parendo conditioni priuaretur hereditate:

91 ¶ q̄ si testator onus portandi nomen suum et arma apposuerit in modum conditionis: puta sic dicendo: heredem instituo titium: si nomen meum portauerit: siue hoc expresserit citra formam conditionis: sic dicendo: volo q̄ nomen meum portes et sis heres. Certe talis heres institut⁹ debet primo vtroq̄ casu assumere nomen testatoris: q̄ heres esse possit: acsi verba fuissent conditionaliter prolata: cum habeantur pro conditionalibus. per casum simulem in. l. mulier. §. si quis seruum. ff. de conditio. institu. Et idem esset si conditio sub qua heres fuit institutus erat potestatiua consistens in faciendo: quoniā si heres facere nollet: talis conditio sibi remitteretur ad commodum fideicommissarij: vt perinde heredem cogere possit adire et restituere: acsi conditio impleta esset. Sed ad commodum ipsius heredis: vt conditione non impleta: commodum hereditatis habere possit: talis conditio non remitteretur. Si vero conditio esset difficilis hereditas ei consisteret in dādo: puta q̄ fuit heres institutus si decem dederit: et forte non habet: aut dare non vult: contra talem difficultatem succurritur: quia substitut⁹ seu fideicōmissarius dare tenetur: z sic conditionem implere: vt dicto. §. si in danda. Et exinde impleta conditione poterit cogere here-

92 dem adire: z restituere. ¶ Et premissa intelligatis vbi heres fuit sub cōditione institutus: et pure rogatus hereditatem restituere: sed aliquando fit econuerso: videlicet q̄ heres directus pure et simpliciter instituitur: tamē cogatur sub conditione hereditatē restituere: de quo dicā plene. j. super ẽbo postmodum inter alterocham et filium eius. Quia pro nunc de hac fideicommissaria substitutione: seu vniuersali fideicōmisso quo ad sui effectū conseruatorium restitutoriumz detractorium alia non dicam: ne spoliare videar plura elegantia huius decretalis verba: que dote illa inferius vtiliter exornabunt

93 christo auxiliante. ¶ Restat ergo: q̄ō vnusquisq̄ testator grauare potest suum

91 Heres potius assumere dz nomen testatoris q̄ heres esse possit.

92 De herede pure instituto: z sub conditione rogato: an cogi possit.

Universidad de Deusto Biblioteca

heredem vel heredes heredis resti-
tuere hereditatem cui testator voluerit:
quod facere tenetur heres ⁊ ad hoc cogi
potest: vt vidistis. Nisi fideicommissarie
substitutus seu fideicommissarius tale fi-
deicõmissum pacto remitteret: ⁊ illi renũ-
ciaret in fauorem heredis. Nam licet fi-
deicõmissum cedi non possit: nec donari
alteri (vt dixi.s.) Tamen heredi a quo re
lictum est potest pacto remitti. Et si alte-
rocha et soboles fideicommissum de quo
hic remisissent adiecte viuenti vel suis he
redib⁹: illud petere nunq̃ potuissent. sm
glo. nostram hic super nostris verbis: que
post enumerationem substitutionum ita
concludit. Nec est in hoc passu tam vtili:
tamq̃ quotidiano oculis conniuentibus

94 Vide hic plene đ itellectu. l. j. C. đ pact. an fideicõmissum remitti possit seu renunciari.

94 dissimulate pretermittenda. ¶ †Con-
cludit enim glo. ꝙ fideicommissum pacto
remitti potest: non solum purum: cum de
illo non sit dubium: sed etiam conditio-
nale potest per pactum remitti nullo euẽ-
tu conditionis expectato. l. prima. ⁊ l. cum
proponas. C. de pactis. et valebit tale pa
ctum: quãuis fuerit de futura successione
factum: attento quod est pactum de non
succedendo ex fideicommisso: per qđ po-
tius tollitur q̃ inducatur votum captan-
de mortis. Ob quod a iure toleratur: immo
approbatur et commendatur: presertim
inter liberos: vt dicta. l. cum proponas.
de pactis ⁊ l. de fideicõmis. C. de transac.
Nam ex hoc pacto non insurgit aliqua
iniquitas: sed patens et notoria equitas:
que potissime in hoc consistit: ꝙ inter fra
tres votum tollitur captande mortis: vt
dicta. l. de fideicommisso. Preterea vbi
vn⁹ solus frater fuit a patre grauatus re-
stituere alteri hereditatem: per pactum
talis fideicõmissi remissorium ⁊ liberato-
rium: insurgit inter fratres in succedendo
equalitas: quam leges inter fratres mul-
tum suadent et affectant. l. cum pater. §.
euictis. ff. de legatis. ij. l. fina. C. cõmunia
vtriusq̃ iud. et. l. illud. §. fina. C. de colla.
de quo plene scripsi in verbo: duas ha-
bens filias. in tertio principali casu fallen
tie: vbi de his pactis future successionis

95 Valet remissio fideicõmissi: etiã sine iuramẽto.

95 ad saturitatem habuistis. ¶ †Vltra que
dico: ꝙ adeo valet tale pactum fideicom-
missi remissorium ⁊ extinctiuum: ꝙ iura-
mentum vllatenus non est ad illius va-
liditatem necessarium: quia vbi agitur de
fideicõmisso nullo modo agitur de here-
ditate viuentis: sed mortui: tamen defe-
renda post mortem alterius viuentis: sc3
heredis grauati. Unde non abs re remit-
ti potest sine iuramenti prestatione: sed
pacto simplici. Nam in fideicommissaria
substitutione tractari dicitur: non de suc-
cessione ipsius heredis: cui facta est sub-
stitutio: et qui grauatus est restituere: sed
tractatur de successione testatoris defun-
cti. l. q̃ heredi. §. cũ filie. ff. de vulg. ⁊ pup.

96 An substitutio directa pacto remitti possit.

96 ¶ †Et idem esset vbi per pactum re-
mitteretur substitutio directa: qualis est
militaris: de qua loquitur. l. centurio. ff.
de vulgari et pupillari substitutione. vt
quia miles directo substituisset filio suo
puberi: sicut iure militari potest: vt di-
cta. l. centurio. vel paganus directe filio
suo substituisset adulto: vt posset si statu-
tum aut consuetudo loci permitteret: sm
Alexã. in. l. ij. in prin. ff. de vulga. ⁊ pupil.
His enim casibus potest substitutio re-
mitti pacto simplici. sm Alex. in. l. qui ro-
me. §. duo fratres. xliiij. columna. ff. de ver
borum obligatione. licet Angelus ibi: vo
luisset iuramentum esse necessarium: qđ
non est verum. quia per has substitutio-
nes nõ succeditur ei: cui facte sunt. Et sic
in eis non agitur de successione viuentis:
sed defuncti testatoris: de quo plene dixi
supra in materia compendiose substitu-
tionis: ideo cum per tales substitutiones
succedatur testatori: et non heredi: certe
remitti sine iuramento possunt: vt dicta

97 Qualiter intelligitur qđ fideicõmis. remitti possit et qñ nõ valet remissio.

97 l. prima. C. de pactis. ¶ †Sane tamen
intelligatis fideicommissum pacto remit
ti posse vbi competit paciscenti seu re-
mittenti: cum de suo facere possit quod
vult. Secus si relictum fuisset et sic com-
peteret ecclesie: vel monasterio: q2 tunc
non posset solus abbas vel episcopus ip-
sum remittere sine conuentu vel capitulo
debita intercedente solennitate: vt plene
dixi supra in materia vulgaris substitu-
tionis: tractando primum eius effectum.
Et idem si testator expresse vetuit et pro-
hibuit fideicommissi remissionem: quia
tunc pacto remitti non posset: quia licet
prohibitio facta videatur fauore fideicõ-
missarij: tamen quia est prohibitoria non
potest ei renũciari per glosam in. l. prima.
C. ne fideiusso. dotium dentur. sm Bald.
in dicta. l. prima. de pactis. sed Bartolus
contra: scilicet ꝙ renunciari potest per. l.
si quis in conscribendo. illo eodem titulo.
98 ¶ †Quando autem tractaretur de suc-
cessione viuentis habenda vel perdenda
non valeret pactum presertim de succes-
sione habenda et acquirenda: etiam si
tale pactum iuramento vallaretur: vt con
cludunt omnes in. l. stipulatio hoc modo
concepta. ff. de verborum obligatione. et
l. pactum quod dotali. et. l. fina. C. de pa-
ctis. Nec etiam valeret pactum de he-
reditate viuentis perdenda seu remit-
tenda. l. pactum. C. de collationibus: nisi
in eo interesset iuramentum: ca. quãuis.

de pactis. libro. vj. vt latissime dixi in di-
cto verbo: Duas habens filias. prope fi.

99 An pupillar3 substitutio remitti possit

99 Ex quibus sequitur † ꝙ cum in pupilla-
ri substitutione dicatur tractari de here-
ditate viuentis: quia de pupilli adhuc vi
uentis hereditate et successione agitur. l.
si plures. §. ad substitutos. ff. de vulgari ⁊
pupillari. Quãdiu pupillus viuet nõ pos-
set tale ius ex substitutione substituto cõ
petiturum remitti per substitutum: secun
dum Bartolum: in dicto. §. duo fratres.
in. vij. questione. ff. de verborum significa
tione. Baldus et Salycetus. in dicta. l. j.
C. de pactis. vbi hoc tenet Paulus. et in
dicto. §. duo fratres. vbi Angelus in. iiij.

100 An exemplaris substitutio possit remitti pacto

100 questione dicit: † ꝙ idem esset in exem
plari substitutione sicut in pupillari: vt sci
licet non possit pacto remitti: nec renun-
ciari: q2 directa est. Prefecta p eã non succe
ditur defuncto testatori: s3 furioso vel mẽ
tecapto viuenti: vnde cum agatur de suc
cessione hominis viuentis: non potest pa
cto remitti: nec renunciari: quod verum
intelligatis secũdum Alexan. in dicto. §.
duo fratres. Nisi talis pactio firmaretur
iuramento: quia tunc valeret: cum sit de
non succedendo quod iuramento firma-
101 tur. per textum in dicto. c. q̃uis. † valet
enim renunciatio iuri de futuro facta cum
iuramento: secũdum Raphaelem in. l. is
qui heres. ff. de acquirenda heredi. quem
ibi sequitur Alexander dicens se nõ me-
minisse hoc alibi legisse: subiungens per
pulchras rationes ꝙ talis renunciatio in
rata valet: licet facta in absentia illius: cu
ius fauore fiebat. Et hoc propter iuramẽ
tum per glosam in. c. quoties cordis ocu-
lus. ij. q. septima. ⁊ ponit Bald. in rubrica
C. res inter alios acta: circa quod vnum
102 menti tenebitis perpetuo † ꝙ pactum
de non succedendo ab intestato vel ex te-
stamento. Puta ex substitutione pupilla-

102 Qualiter intelligitur ꝙ remissio taliũ substitutionum firmetur iuramento.

ri vł exemplari firmatur iuramento: licet
vt dictum est agatur de hereditate ho-
minis viuentis: si tale iuramentum pre-
stetur per eum: cui ius ex tali substitutio-
ne erat deferendu3: id est per ipmmet sub
stitutum. cui ex substitutione erat succes-
103 sio peruentura. † Si autem renũciatio

103 Iuramẽtum administratoris non tollit dño ius substõnis.

substitutionis seu pactum de non succe-
dendo ex substitutione fieret per admini
stratorem ipsius substituti: cuius futuru3
ius renunciatur: ⁊ iuramentum per ipsu3
prestaretur administratorem: tale iuramẽ
tum nihil operaretur: vtputa testator filio
pupillo vel dementi substituit hospitale
vel ecclesiam: certe hoc casu iuramẽtum
orphanotrophi seu rectoris dicti hospita
lis aut prelati ecclesie non firmaret pactũ
remissorium dicte substitutionis: sm Bal
dum singulariter in septima oppositione
in dicta. l. j. C. de pactis. quia iuramẽtum
persone non nocet pio loco: nec habet lo-
cum dispositio dicti. c. q̃uis. Et idem in
procuratore ad alienandum cõstituto vel
quitandum: quia si remitteret vel quita-
ret ius dicte substitutionis etiam cum iu
ramento: nihil ageret: nisi de prestando
tale iuramentum haberet speciale man-
datum a domino. Et ꝙ iuramentum ad-
ministratoris non firmet contractum qui
alias non valeret: tenet Joan. and. in. c. gra
uis. de deposito. ⁊ magis clare Bald. in
c. j. §. item sacramenta. de pace iuramẽto
firman. versiculo: Quero vtrum iuramen
tum prelati. facit qđ voluit glo. in ver. cõ-
tractum. in. c. j. de in integ. restitu. lib. vj. ⁊
Bal. in. l. generaliter. §. j. C. de reb⁹ credi
tis. et tenet Alexanđ. in dicto. §. duo fra-
104 tres. xliij. colum. Ex quibus due resul-
tant conclusiones. Prima ꝙ ius directe

104 Vide duas conclusiones ex p̃missis elicitas.

substitutionis pupillaris vel exemplaris
per quam nõ succeditur principaliter te-
statori defuncto vel filio heredi: cum in ea
tractetur de hereditate ⁊ successione he-
redis adhuc viuentis: solo simplici pacto
remitti non potest sine iuramento: vt ple-
ne dixi in dicto ver. Duas habens filias.
105 ppe fi. † Secunda cõclusio est ꝙ substi
tutio indirecta ⁊ fideicommissaria. ⁊ que-
libet alia per quam defuncto testatori suc
cedi debet simplici pacto etiam ante con
ditionis euentum remitti potest absq3 iu
ramento: sm glosam nostram hic: que sic
debet itelligi. Et quia hec est materia no
stra non tractata per me vbi supra proce-
do vlterius in hoc puncto notabili ⁊ quo
106 tidiano. † Et dico ꝙ hec glo. seu ei⁹ de-
cisio: scilicet ꝙ fideicommissaria substi-
tutio simplici pacto remitti possit: intelli-
gitur vera duobus concurrentibus: sine

106 Vt remissio fideicõmissi valeat duo requirũtur. primo ꝙ fiat p pactum.

quibus non valeret remissio. Primo re-
quiritur ꝙ fideicommissi remissio fiat per
pactum: quod nil aliud est q̃ duorum plu
riumve in idem consensus et placitum:
quia sine consensu omnium partium fieri
non potest. Et in hoc differt a pollicita-
tione. l. j. ff. de pactis. Anteq̃ enim remis-
sio ⁊ renunciatio fideicommissi valeat et
effectum sortiatur: oportet ꝙ in ea con-
currat consensus substituti seu fideicom-
missarij fideicommissum remittentis ⁊ re
nunciantis: necnon et heredis de restituẽ
do grauati cui talis remissio fit: et ita in-

107 Licet per pactu3 fideicõmissu3 remitti possit: non tñ p simplicẽ renũciationem.

telligitur glosa hic dum allegat dictam
107 l. j. C. de pactis. † Si autem remissio
fideicõmissi per simplicem fieret renũcia
tionem solius fideicõmissarij: talis remis-
sio non valeret: imo illa non obstañ. ide3
fideicõmissarius petere posset fideicõmis

Universidad de

180 Duplex rõ q̄re simplex fideicõmissi renũciatio nõ valet.

sum conditiõe aduenıente.l.si ita scriptũ.
180 §.si sub conditione.ff.de lega.ij.† Et ra
tio differentie quare plus valet remissio
facta per pactum: ꝙ̄ per simplicem renũ=
ciationem est inter ceteras duplex. Pri=
ma q2 natura renũciationis est priuare re
nũciantem.ti.⁊ possessione.vt plene deci=
ditur in.c.super hoc.de renũcia. ⁊ ibi In=
noce.⁊ zabarel.in clemen.gſe. de rescrip.
Ideo talis renũciatio presupponit habi=
tum precedere: cum priuatio semper ha=
bitũ presupponat:qui deficit:quãdiu pen
det conditio fideicommissi: sed non sic in
pacto quod sui natura diem recipit ⁊ con=
ditionem.l.omnia.ff. si certum peta. et.l.
sub conditione.ff. de solu. ƀm Jaco.butri
ga. Secunda ratio est:quia pactuꝫ habet
in se vtriusq3 partis consensum sed renũ=
ciatio habet tñ in se consensum solius re
nũciantis: merito pactum est potentius
quia in eo est consensus etiam illius: cui
ex pacto ius queritur:sed in renũciatione
non requiritur ille consensus ƀm glosam
et Bald.in dicta.l.j.C.de pactis. et idem
Henri.in.c.ex multiplici.de decimis.in du
bio autem si fideicõmissi remissiõe appa

109 In dubio remissio fideicõmissi fctã p̄sumit p̲ pactũ: ⁊ nõ p̲ simplicẽ renunciationem.

109 ret.† Et si dubitaretur qualiter facta es
set:presumeretur facta per pactum: ⁊ non
via simplicis renũciatiõis: vt res potius
valeat ꝙ̄ pereat. argumẽ.l.quoties.ff.de
rebus dubijs.⁊.l.an inutilis.ff.de acceptil.
immo plus dicit Jaco. de butriga. in di=
cta.l.j.quem ibi Bal.sequitur ꝙ si tabel=
lio qui instrumentum remissionis fideicõ
missi recipit vteretur verbo: renunciauit.
super iure futuro remittendo:adhuc intel
ligeretur de renũciatione per pactum: q2
vbi agitur de liberatiõe:locum habet re=
gula. Si nõ valet quod ago:vt ago.valet
vt valere potest.vt dicta.l.an inutilis. Et
sic nisi exp̄sse appareat ꝙ fuit simplex re=
nunciatio:semper p̄sumetur in forma pa=

110 Per tacitam renũciatiõeꝫ nõ inducit fideicõmissi remissio. puta p̲ diuisionẽ hereditatꝭ. et cũ q̄tatiõe factã p̲ sciẽtẽ fideicõmissum.

110 cti validi facta.quod est notãdum. † Si
ergo per expressam renũciationem sim=
pliciter factam non inducatur remissio fi=
deicommissi: vt dictum est: multominus
censetur induci per tacitam renunciatio=
nem.cum non plus possit tacitũ ꝙ̄ expres
sum. Ideo apparet decisionem Bar. esse
veraꝫ.in dicta.l.qui rome.§. duo fratres.
v.colum.cum tribus sequentib9.ff.de ver
borum obliga. vbi concludit per simpli=
cem diuisionẽ hereditatis inter duos fra
tres vel alios coheredes factam ius fidei
cõmissi alteri ex ipsis aut vicissim cõditio
naliter relictum nõ censetur esse remissuꝫ
nec quitatum:q2 si per expressam renũcia
tionem tolli non possit (vt dictum est) mi
nus tolletur per tacitam:que includi vide
batur in diuisione generali quitatione in
ter eos facta: quod etiaꝫ est verũ ƀm ipm
ibi in fine scd̃e questionis: siue diuidẽtes
hereditatem ignorabant fideicõmissum:
siue ipsum sciebant in testamento relictũ:
⁊ siue fuerit simplex diuisio iter eos facta
siue post diuisionem perfectam seinuiceꝫ
quittauerint: ⁊ in aliquo non cõtrauenire
promiserint:quoniam per hoc non cense=
tur fideicommissum alteri ex eis aut vicis
sim:relictum fuisse:nec esse remissum. per
tex.in.l.cum pater.§.hereditatem.ff.de le
111 gatis.ij. † Nam clausula generalis qui=
tantie ad ea non refertur:que ex testamẽ=
to pendent.l.paulo calimaco.§.j.ff. de le=
gatis.iij. Plus dicit Bar. in.l.qui cum tu
112 toribus.ff.de transactio.† ꝙ renuncians
omni iuri quod habet: ⁊ habere sperat:so
lum intelligitur renunciare iuri quod ha=
bet ex causa de presenti: non autem iuri:
quod postmodum superueniet. idẽ Bar.
tenet in.l.si post emancipationem. §.j.ff.
de libera.legata. ⁊ in.l.quod seruus. per
illum tex.ff.de cõditio.ob causam.de quo
notabiliter loquitur idẽ Bar.in.l.si vxor.
§.diuus. de adulteř. ⁊ in dicto.§.duo fra=
tres. Si autem renũciaret quis omni iu=
ri:quod habet: ⁊ sperat: ac habere potest
etiam ex causa de futuro:tunc esset omni=
no exclusus: ƀm Bar.in dicta.l.j.C.de pa
ctis.⁊ in.l.hominem.ff.mãdati. quem se=
quitur Jason in dicta.l.qui cũ tutoribus.
§.j.in fine. De quo et pluribus alijs que=
stionibus huic decisioni adiacentibus vi
dere potestis per Bar. vbi plene Alexã.
in dicto.§. duo fratres.⁊ in.iiij.parte con=
silio.xl. incipieñ. Super primo dubio.ij.
113 colũ.† Et ideꝫ esset (vt scilicet nõ videař
fideicõmissum fuisse nec esse remissum) si
heres grauatus fideicõmissum alienaret
in presentia tacentis fideicommissarij cui
venit restituendum: nam per patientiam
illius ⁊ taciturnitatem non inducitur fi=
deicommissi remissio. per regulaꝫ qua di
citur ꝙ vbi presens in actu non potest cõ
tradicẽdo eum impedire sua taciturnitas
nunꝙ̄ sibi preiudicat.l.caius. iuncta glo.
ibi.ff.de pigno.actio.l.titia cum testamẽ=
to.§.lucia.ff.de legatis.ij.Bar.⁊ alij in.l.
que dotis.ff.solu.matrimo. ⁊ Panor.in.c.
114 nõne bene dicim9.de p̄sumptio. † Sed
pendente conditione fideicõmissi possunt
interim res restituende alienare: et valet
alienatio: licet ꝯditione postea aduenien
te reuocetur.l.fina.C.cõmunia de lega.et
dicam plene in verbo: Eideꝫ relictis a pa
tre.ergo non posset interim fideicommis=
si alienatio impediri per fideicommissa=
rium: vnde tacendo non sibi preiudicat.
Et ista est veritas: quam cõmuniter te=
nent docto. in dicta.l. cum proponas.C.

112 Etiã renũciatio iuris qd̃ quis hře sperat: nõ porrigiř ad ius postea superueniens.

113 Pñtia fideicõmissarij i alienatõe fideicõmissi: nõ iducit illi9 renũciationẽ: etiã vbi aliẽareř ipi fideicõmissario.

114 Pẽdẽte cõditiõe fideicõmissi si nõ posset illi9 alienatio ipediri.

de pact.quicq̃d dixerit ibi glo.que cõmu=
115 niter reprobatur. ¶ † Et hoc scilicet ꝙ fi
deicõmissari9 videns et patiens fideicõ=
missum alienari nõ videtur ipsum remit=
tere siue ignoret: siue sciat illud sibi debe
ri:est verum:nisi heres aut coheres fidei=
cõmissum vẽdens affirmaret emptori in
presentia fideicommissarij res quas ven=
dit nulli fideicommisso subiacere.quia eo
tunc fideicommissarius tacẽdo bene sibi
preiudicaret.per textum nota.in.l.si fine.
C.ad velleianũ.et hoc casu saluari posset
glo.in dicta.l.cum proponas.ƀm Salice.
⁊ Pau.ibi. Et idem esset si fideicõmissa=
rius presens in alienatione fideicommissi
fideiusserit de euictione pro herede ven=
dente:quo casu etiam sibi preiudicaret.l.
exceptione.C.de euictio. per regulam.l.
vendicantem.ff.de euictio. ƀm Jasonem
in dicta.l.cuꝫ proponas. ¶ Plus dico:ꝙ
sicut nuda presentia fideicommissarij in
alienatione fideicõmissi nõ inducit illius
remissionem vbi heres fideicõmisso gra=
uatus alicui alienat fideicommissum: sic
nec vbi ipsum venderet ipsimet fideicõ=
missario:q2 non obstante ꝙ fideicõmissa=
rius fideicommissum emerit:vel rem sibi
restituendam poterit conditione fideicõ=
missi contingente repetere precium ab he
rede. ƀm Alex.in dicto.§.duo fratres.de
quo tamen dicas vt ibi per eum.xxij.coř.

116 Vide casus in q̇b9 simplex fideicõmissi remissio ipsuꝫ extinguit.

116 ¶ † Restat ergo: ꝙ simplex fideicom=
missi conditionalis remissio seu renuncia
tio ipsum non tollit: nec extinguit fidei=
commissum: tamen fallit in sequentibus
casibus. ¶ Primo vbi simplex fideicom=
missi remissio fieret in iudicio: quia tunc
propter presentiam iudicis preiudicaret
renuncianti.l.j.⁊ ibi glo.ff.de curato.bo=
nis dan. ƀm Barto.⁊ omnes in dicta.l.j.
C.de pactis.⁊ Henricũ in dicto.c.ex mul
tiplici.de decimis.qd̃ verum intelligatis:
si iudex tanꝙ̄ publica persona ⁊ expresse
talem receperit renunciationem nomine
heredis absentis: cui9 fauore renunciař.
et ita singulariter hoc intellexit Bartol.
in.l.postꝙ̄ liti.vlti.colum.C.de pact.quẽ
ibi multum cõmendat Alexan.et Jason.
in dicta.l.j.illo co.titu.v.coř. Alřs autem
secus esset: ƀm Cynũ in.j.q.in auř.sacra=
menta puberum.C.si aduersus vendito.
¶ Secundo fallit vbi renunciatio fidei=
cõmissi simplex fieret per fideicõmissariũ
in presentia heredis tali fideicõmisso gra
uati:quo casu: cum tractetur de cõmodo
eius:qui presens est et tacet: habetur pro
consentiente.l.qui patitur.ff.mandati.et
sic renunciatio expressa habetur p̲ pacto
propter partis presentiam: vt.j.dicetur.
Secus si tacita: vt vidistis.š. ¶ Tertio
fallit vbi renunciatio fieret in heredis
grauati absentia: si notarius ibi presens
tanꝙ̄ persona publica stipularetur pro
absente. ƀm Bald.facit quod plene deci=
dit Panor.in verbo:seruus seruorum dei.
š.in p̄emio. ¶ Quarto fallit vbi simplex
renunciatio fideicommissi fieret in absen
tia heredis: tamẽ redacta fuit in scriptis:
licet non per publicam personam:sed for=
te manu propria renunciantis: vel manu
aliena:si ipse in ea se subscripserit:quo ca=
su totum videtur scripsisse: ƀm Alexand.
in.l.si ita stipulatus.§.chrysogonus.et di
cta.l.qui rome.ff.de verborum obligatio.
Nam dictis casibus: ꝙ̄primum illa scri=
ptura deuenerit in manus ⁊ noticiam he
redis cuius fauore scripta est:perinde va
let renunciatio: acsi in eius presentia fa=
cta fuisset:quia scriptura tunc loqui videř
pro scribente.l.arriani.C.de hereti.l.pu=
blia.in fine.ff.deposi. ¶ Or si tunc renun
cians loqueretur in presentia heredis va
leret renũciatio:vt dixi in secũdo casu.š.
similiter valebit vbi sua scriptura venit
in manus partis:que pro scribente loquiř
sicut a simili decidit Panormita.de con=
fessione extraiudiciali in scriptis facta: q̄
valet: acsi in presentia partis emanasset:
ꝙ̄ primum in manus partis deuenit: ƀm
eum et nota.in capřo finali.de confessis.
117 ¶ † Plus dico per eandem rationem:ꝙ
ꝙ̄primum talis renunciatio iudicialiter
producetur: cẽsebitur facta in iudicio:ita
ꝙ scriptura loquitur coram iudice pro scri
bente:et sic valebit tanꝙ̄ iudicialis:vt vi
distis.š.in primo casu. ¶ Quinto fallit
vbi renũciatio fideicõmissi vel alteri9 iu
ris futuri fieret cum iuramento: ƀm Ra=
pha. cuma.singulariter in.l.is qui heres.
in prin.ff.de acquirẽ.heredi.quẽ sequitur
Alexan.in.l.sed ⁊ si rei capitalis.§.quesi=
tum.ff.si quis cautio.allegans qd̃ voluit
Bald.in.l.pactum.in.ix.q.C.de collatio.
Nec ad hoc facit.c.quãuis.de pac.lib.vj.
q2 ille tex.loquitur in pacto iurato:⁊ nõ in
simplici renunciatione:de qua loquimur.
Ad hoc facit qd̃ dicit Bal.in rubrica.C.
118 res inter alios acta vbi plus tenet:† ꝙ li
beratio facta in absentia debitoris cum
verbo:in veritate.qd̃ nil aliud sonat ꝙ̄ iu
ramentum.c.quoties cordis oculus.j.qõ.
vij.prodest absenti: sicut de confessione
extraiudiciali iurata decidit Panor.in di
cta.c.fina.de cõfessis. ¶ Sexto fallit vbi
renunciatio fideicommissi conditionalis
reperietur geminata:quia tunc noceret fi
deicommissario: quãuis in absentia par=
tis extraiudicialiter sine scriptis facta: p̲
id quod voluit glo.penulti.in.c.si cautio.
de fide instrumen.per quam notatur ibi

Universidad de ... Biblioteca

Panormi. in fi. q vbi simplex actus non
preiudicat: tamē si fuerit geminatus no-
119 cet. ¶ † Sicut a simili dicimus de con-
fessione extraiudiciali geminata: que etiā
in partis absentia preiudicat confitenti:
ſm Barto. singulariter in. l. scimus. C. de
agrico. ⁊ censi. lib. xi. et Panor. in dicto. c.
finali. pro quibus est text. in. l. vnica. C. de
plus petitionibus. ibi: secundis confessio-
nibus. ¶ Et ratio omniū istoꝝ sex casuū
est: q2 ideo simplex fideicōmissi remissio
non valet: quia presumitur leuis indiscre-
ta et non ex certa scientia fideicōmissarij
facta: sicut dicimus de cōfessione extraiu-
diciali in absentia partis facta: sed vbi fa-
cta est in iudicio: aut partis presentia: vel
in scriptis: seu coram notario iurata: vel
reiterata: non est presumendū de leuitate
nec indiscretione renunciantis: cum non
sit verosimile: q quis in iudicio: aut par-
tis presentia indiscrete loquat: vel iuret:
aut scribat: vel eandem sententiā reiteret
leuiter: immo verosimilius est: quod tunc
mens est consona verbis. l. labeo. §. q̄ tu-
bero. ff. de supplecti. lega. et plene dixi. s.
in verbo: eidem impuberi succederent.
¶ Exceptis ergo his casibus simplex fi-
deicōmissi renūciatio non preiudicat re-
nuncianti: nisi interueniat primū requisi-
120 tum: scȝ pactum vt vidistis. ¶ † Scḋo
principaliter requiritur: q dicta pactio fi-
deicommissi conditionalis remissiua fiat
visis per fideicōmissarium renunciantē
et intellectis verbis testamenti: in quo fi-
deicōmissum relictum est: si tale testamē-
tum fuerit in scriptis factum vel redactū.
121 ¶ † Quoniam si pactum fieret non viso
nec intellecto tenore testamenti: tale pa-
ctum fideicommissi remissiuum non vale-
ret. qḋ est verum: etiam si tale fideicōmis-
sum esset pure relictū. l. de his. ff. de trāsa-
ctio. et. l. j. §. j. ff. queādmodum testa. ape-
rian. de quo per Henricū in. c. ex parte. in
scḋa distinctione: de transactio. Et idem
si tale fideicōmissum in codicillis foret re-
lictum scriptotenus: quia pactio non va-
leret: nisi prius visis ⁊ prospectis codicil-
lorum verbis: adeo q non sufficeret te-
stamentum vidisse: et postea pactum fe-
cisse si codicilli postea reperirentur: cum
probabilis sit ignorantia contentorum in
codicillis a testamento separatis. l. impe-
ratores. §. cum trāsactio. ⁊. l. non est feren-
dus. ff. de transactio. Si autem testamen-
tum esset mere nuncupatiuum: de quo nō
staret scriptura: non haberet locum dicta
l. de his. ſm Alberi. ⁊ Fulgo. ibi: ⁊ Barto.
in dicto. §. duo fratres. in. iiij. q. Nam le-
ges supradicte volentes pactum nihil va-
lere: nisi prius visis testamenti verbis:
locum habent in testamento scripto: quia

120 Scḋo principal'r requirit vt valeat fideicōmissi remissio: q fiat visis ⁊ intellectis testamenti verbis.

121 Vide pulchra p intellectu. l. de his. ff. ḋ transactio.

licet loquamur in transactione que fit de
re dubia ⁊ lite incerta: ⁊ aliquo dato vel
retento. l. j. ff. de trāsactio. Tamen etiam
locum habent in pacto gratuito: vt non
valeat nisi factum fuerit visis ⁊ intellectis
testamenti verbis. ſm glo. Bartol. Bal. ⁊
Ange. in dicta. l. de his. licet aliqui cōtra.
122 ¶ † Et huius decisionis est duplex ra-
tio. Prima fauore vltime voluntatis: ne
pereat faciliter per pactum: sed suum ple-
num sortiatur effectum. Et isto respectu
dicitur continere fauorem publicum cum
reipublice intersit vltimas voluntates
exitum habere. l. vel negare. ff. queādmo.
testa. aperian. Et sic nō haberet hoc locū
in pactis et transactionibus initis super
actibus inter viuos: puta super contra-
ctibus: ⁊ alijs. ſm glo. in dicta. l. de his. in
fi. immo super illis valeret conuentio: nō
visis verbis instrumenti al's super hoc cō
fecti: cū in eis nō vertatur fauor publicus
123 sicut in testamētis ⁊ codicillis: † vnde va-
leret trāsactio super cōtractu inter viuos
passata nō visis nec inspectis aut intelle-
ctis verbis cōtractus prius passati: ita q
non retractabit transactio pretextu con-
tractus ⁊ instrumentorum illius de nouo
postea repertorū. l. sub pretextu. C. de trās-
actio. dūmodo sit de contractu cogitatū:
al's quitātia generalis: pretextu alicuius
negocij particularis in lite pendentis ge-
neraliter de omnibus passata nō noceret.
l. cum aquiliana. ff. de transactio. Nisi hoc
expresse ageretur: vt trāsactio seu quitan-
tia oēs tollat obligationes: etiā de quib9
non est cogitatum. Nam possum hoc vel-
le vt tollatur omnis obligatio etiam inco-
gnita. ſm Bar. in dicta. l. cum aquiliana.
in. ij. opposi. per dictā. l. sub pretextu. sicut
tollitur ⁊ tacite sublata cēset: si sepe inter
se rationes cōputauerint: q2 ex reiterata
rationū redditione presumit fideicōmis-
124 sum etiā incognitū remissum: † per tex.
not. in. l. procula. ff. de proba. Que vt locū
habeat tria requirunt. s. ratio sanguinis:
taciturnitas longi tpis: ⁊ sepius de nego-
cijs inter eos facta cōputatio ⁊ quitantia
vt ibi. Al's ius incognitū p̄sertim futurū
nō cēset remissum. Ob qḋ fuit statutū: q
trāsactio nō valeat sine p̄tore sup futuris
alimētis in vltima volūtate relictis. l. cū
hi. ff. de trāsa. lȝ valeat sup alimētis ex cō-
tractu debitis inter viuos. de quo plene p
Bar. in suo trac. de alimētis. ⁊ Sali. C. de
trāsa. l. de alimē. ¶ Scḋa ratio quare nō
valet trāsactio super dependentijs ex te-
stamento nisi visis testamenti verbis est
odio heredum testamenta occultantium:
vt facilius inducant legatarios ⁊ fideicō-
missarios ad transigendū sup cōtentis in
testamento. Sed hec ratio fuit impulsiua

122 Duplex ratio quare non valet fidei cōmissi remissio: nisi visis testamenti verbis.

quia ſm docto. etiam si heres testamen-
tum non occultaret: tamen transactio que
non visis eius verbis fieret non valeret:
vt dicta. l. de his. que loquitur indistincte.
Quod est verum: etiam si illa tenderet in
fauorem heredis: et detrimentum lega-
tariorum et fideicommissariorum. Et in-
de est cautela: q quando patre mortuo fi-
lia dote contenta paciscendo remittit fra-
tribus omne ius sibi competens ex testa-
mento patris: q hoc fiat prius per ipsam
visis testamenti verbis: et sibi vulgari-
satis si sint in latino: ⁊ filia latinum non
intelligat: quo casu debent ei in roman-
cio declarari: vt illa clare intelligat: siue
etiam tenderet transactio ⁊ pactio in fa-
uorem legatariorum ⁊ fideicommissario-
rum ac detrimentum heredis: quoniam
non valebit: nisi facta fuerit visis et intel
lectis testamenti verbis: ſm glosam Ja-
cobum butrigarium Bartolum Rayne.
Guillelmum Albericum Paulum: in di-
cta. l. de his. et Alexandrū in dicto. §. duo
125 fratres. † Et satis probatur partes vi-
disse et intellexisse verba testamenti: vbi
per testes hoc apparet: vel in instrumen-
to renunciationis fideicommissi hoc nar-
ratur: vt quia notarius qui de hoc instru-
mentum recepit attestatur in eo: q par-
tes visis et intellectis verbis testamenti
ad transactionem deuenerunt. Nam ta-
lia verba narratiua plenam faciūt fidem
inter eos: inter quos passatur instrumen-
tum: secundum doctores: in. l. optimam.
C. de contrahen. ⁊ committen. stipula. et
Dominicum in. c. si papa. de priuilegijs.
126 libro. vj. † Idem si diceretur in instru-
mento visis verbis testamenti: quia li-
cet non adijceretur verbum: intellectis.
Sufficit vt dicamus partes verba intel-
lexisse: quia eoipso q confitentur legisse:
satis asserunt intellexisse: per ea que no.
Bartolus in. l. diem proferre. §. ff.
de arbitris. quem sequitur Jason in di-
cta. l. de his. in fine. vbi plus dicit in. ij. co
lum. post Imolam q etiam si partes fo-
rent literarum imperite vt quia mulieres
vel rustici: satis probaretur per illa ver-
ba: Visis ⁊ intellectis verbis testamenti.
partes habuisse plenam notitiam de con
tentis in testamento: quia presumitur q
notarius omnia declarauerit partibus:
127 † et notario creditur in his que spectāt
ad officium suum: ⁊ plene not. in. l. scien-
dum. ff. de verborum obligatione. et in. c.
sicut. de re iudica. ⁊ in. l. j. C. de contrahē-
128 da stipula. quod est notādum. † Postre-
mo autem dicta conclusio (q in dependē-
tib9 ex testamento non valeat pactio nisi
visis ⁊ intellectis verbis testamenti) mul

125 Vide ex qb9 apparet ptes vidisse verba testamēti.

126 Qui testm̄ vidit p̄sumit euȝ intellexisse si ipȝ legit.

128 Vide pulchras limitatiōes ad rl'am. q nō valȝ pactio: nisi visis testamēti verbis.

tiphariam capit a doctoribus limitatio-
nem. Primo limitatur vt procedat in trās-
actione: vel pacto: non autem in senten-
tia. Unde si heres per sententiam iudicis
absolutus fuerit a legato vel fideicōmis-
so in testamento relicto: non visis nec in-
tellectis verbis testamenti: talis sentētia
non erit nulla ipso iure: licet al's succurra-
tur legatario vel fideicommissario: vt no-
tabiliter dicit glo. j. in. l. iij. §. j. ff. de trans-
actionibus. mota per textum in. l. ij. in p̄n-
cipio. ff. de exceptio. rei iudica. quam glo.
expresse not. et sequitur Bald. in dicta. l.
iij. ⁊ in dicta. l. de his. vbi hoc tenuerant
Guillel. de cugn. et Jaco. de aretio. Sed
aduertatis: quia Pau. in dicta. l. de his.
et Fulgo. in dicta. l. iij. ff. de transactioni.
tenent contra hanc limitationem dicen-
129 tes † q sicut non valet trāsactio vel pa-
ctio super contentis in testamento: nisi vi-
sis ⁊ intellectis illius verbis: sic etiam nō
valet sententia: immo est ipso iure nulla:
siue fuerit pro herede: siue contra ipsum
prolata: si testamento non viso fuerit pro
lata. quia transactio ⁊ sententia equipa-
rantur. l. ij. ff. de iureiurando. ⁊. l. non mi-
norem. C. de transactionibus. Ideo quod
statutum est in transactione: etiam locuȝ
habere debet in sententia. Et idem te-
net Jason: in dicta. l. de his. vbi summe
admiratur de doctoribus contrarium as-
serentibus. Contra quos secundum eum
est textus apertus. in dicta. l. j. §. j. ff. quē-
admodum testamen. aperian. dum dicit:
Neqȝ apud iudicem exquiri aliter veri-
130 tas potest. † Preterea videmus iuramē-
tum sententiam ⁊ transactionem equipa-
rari. vt dicta. l. ij. ff. de iureiurando. Sed
in iuramēto idem habemus decisum si-
cut in transactione: vt scilicet non teneat
prestitum: nisi viso ⁊ intellecto testamēto:
l. fi. C. de rebus credi. Ergo idem erit in
snia. Nec obstat dicta. l. ij. ff. de excep. rei
iudica. quoniam ibi nō erat controuersia
super testamento: sed propter incertitudi-
nem: q̄ oriebatur extra testm̄: vt clare tra-
dit Jason in dicta. l. iij. §. cū trāsactio. in
fi. Ex quo nūc loco limitationis habetis
nunc notabilem extensionem ad nostraȝ
decisionem: q sicut non valet transactio:
ita nec valebit sententia: nisi visis ⁊ intel
lectis testamenti verbis vel codicilli: qḋ
etiaȝ procedit in cōpromisso seu laudo: vt
non valeat latū super dependeñ. ex te-
stamēto: nisi prius visis ⁊ intellectis ipsi9
verbis ſm Ange. consilio. ccxix. incipieñ.
Testator quidam. q2 cōpromissuȝ cēsetur
trāsactio ſm doc. in aut. si ꝓ ꝯtigerit. C.
131 de iudi. ⁊ seqt Jason i. d. l. de his. † Scḋo
limitatur dicta decisio: scilicet q remitti

129 An valeat snia p lata vel iuramētū p̄stitū nō visis testamēti verbis ⁊ qd de compromisso.

131 An req rat p̄cise q videant testamēti verba vel sufficiat q ptes sint al'as p notarium certificate.

Universidad de

non possit fideicommissum: nisi visis ꝛ in
tellectis testamẽti verbis: nisi paciscẽtes
al's ꝙ per visionem testamenti ocularem
scirent tenorem illius: vt quia forte a no=
tario vel testibus certificati de contentis
in eodem: quia hoc sufficeret ſm Barto=
lum Angelum Fulgo. ꝛ Paulus in dicta
l. de his. ꝛ dicta. l. j. et. l. cum proponas. C.
de pactis. quoniam al's sequeretur: ꝙ si
de testamento nulla facta esset scriptura:
ꝙ nunqꝫ posset transigi: quod foret absur
dum. facit textus in. l. iiij. versiculo: Cum
sciret. quem ibi ad hoc no. Barto. in fine.
ff. de optio. lega. Per quem dicit Ange=
lus in dicta. l. de his. sufficere ꝙ trãsigen
do partes dicant se de testamento certifi
catas. Idem dicit ibi Bal. per textũ: in. l.
generaliter. C. de non numera. pecu. facit
ca. per tuas. de probationi. Idem tenent
Barto. ꝛ Alexan. in dicto. §. duo fratres.
Et consuluit idem Alexan. in secũda par
te: consilio. xj. incipien. Viso ꝛ vt oportet
considerato themate. immo Barto. in di
cto. §. duo fratres. in. iij. et. v. questionib⁹.
ꝛ in. l. eius qui in prouincia. v. not. ff. si cer
tum petatur. Plus dicit ꝙ sufficit presum
pta scientia testamenti: vt est in herede
extraneo: qui iam adiuerat hereditatem:
quia presumitur vidisse testamentum: si=
ne quo adire non potuit: vt plene videbi=
tis in verbo: Mortuo itaqꝫ testatore. j.

132 An re= nũciari possit solẽnitati l. de his. ff. de transactio.

132 † Nam eo casu valebit pactum seu trã
actio: etiam si al's non appareret eum vi=
disse testamentum. quod est nota. Super
quo Iason in dicta. l. de his. mordet Bar
to. Tamen consulit ab eius opinione nõ
esse recedenduꝫ: cum sit cõmunis. ¶ Ter
tio limitatur prefata decisio: nisi partes
transigẽtes seu paciscẽtes expresse renũ=
ciassent solẽnitati dicte. l. de his. quia tũc
valeret pactio non visis verbis testamen
ti facta: secundum glosam ibi. facit regu
la generalis: ꝙ quisqꝫ renunciare potest
iuribus sui fauore introducti. l. si quis in
conscribendo. C. de pactis. Sed hanc li=
mitationem glo. omnes doctores repro=
bant: quia qui errat non paciscitur: nec
vere consentit: et quia qua facilitate quis
inducitur ad transigendum: eadem indu
ctus presumitur ad renunciandum dicte
legi. argumẽ. l. doli clausula. §. diuersum.
ff. de nouationib⁹. Preterea illa. l. de his.
dat formam transigendi: ergo nullo mo=
do potest ei renunciari. l. nemo. ff. de lega
tis primo. Maxime quia illa. l. loquitur
prohibitiue: vt patet ex negatiua: que pre
cedit verbum: potest. ſm glosam ꝛ Dynũ
133 in cap. j. de regulis iuris. libro. vj. † Et
legibus prohibitiuis velut decretum irri
tans importantibus renunciari non po=
test: secundum glosam. in. l. j. C. ne fideius
so. dotium dentur. glo. ꝛ Panormitanus
in cap. dilecto. de prebendis. Et ita com=
muniter tenent omnes. ꝛ consuluit Ludo
uicus consilio quadringentesimo tertio:
incipiente: Pro decisione proposite con=
sultationis. Et Franciscus aretinus: con
silio nonagesimo tertio: incipiente: Viso
legato. Sane tamen intelligatis ꝙ solẽ=
nitati dicte. l. de his. renunciari non po=
test: nisi in tali renunciatione iuramẽtum
intercessisset: quia tunc renunciatio vale
ret: secundum Imolam: in repetitione. c.
cum contingat. de iureiurando. et Ale=
xan. dicto consilio. xj. Licet enim dicta. l.
de his. sit prohibitiua: tamen quia prohi
bitio sua est de iure positiuo: certe renun=
ciari potest illi cum iuramento: ſm Ioan
nem and. singulariter in additio. Specu.
titulo de instrumen. editio. §. porro. Bal
dus in. l. antique. in fine. C. ad velleianũ.
Alexander in. l. si constante. §. quoties. ff.
soluto matrimonio. et Iason in dicta. l.
de his. iiij. columna. quod est notabi. pro
limitatione dicte glo. in dicta. l. j. C. ne fi=
deiusso. dotium dentur. Quinimmo plus
dicit Alexander in dicto consilio: ꝙ per
clausulam generaleꝫ que communiter so
let in instrumẽtis apponi: ꝙ predicte par
tes renunciarunt exceptioni doli: condi=
tioni indebiti: et omni legum auxilio: si
esset facta cum iuramento: intelligere=
tur derogatum dicte. l. de his. per doctri=
nam Barto. in auẽ. matri ꝛ auie. C. quan=
do mulier offi. tuto. fungi potest. vbi pul=
chre declarat effectum illius renunciatio
nis generalis. de quo ibi etiam per Bal=
dum ꝛ Bartolum in. l. si sub conditione.
ff. de testamen. tutela. ꝛ Specu. titu. de re
nunciationibus. §. j. versiculo: et quia. et
versiculo: quid si quis. Bartolus in. l. sciẽ
dum. ff. de verborum obligatione. ꝛ in au
ten. sacramenta puberum. C. si aduersus
venditionem. ꝛ in. l. ij. C. de rescindẽ. ven
134 ditione. vbi concluditur: † ꝙ renuncia
tio generalis facta cum iuramento ope=
ratur vt videatur derogatum dicte. l. de
his. de quo etiam per Alexan. in dicto. §.
duo fratres. super quinta questione: ꝛ cõ
suluit Angelus consilio nonagesimo se=
cundo. incipiente: Cum lis et questio. vi=
deatis Bal. in. c. cum inter. j. columna. de
renunciationibus. Hoc etiam corrobora
tur per ea: que tanqꝫ verus legum miles
decidit Bartolus in. l. si quis pro eo. ma=
xime in vltimo membro. ff. de fideiussori=
bus. vbi dicit ꝙ renunciatio futurorum
alimentorum que simpliciter sine pretore
facta non valeret: valebit cum iuramen=
to. quia cum ista non sint prohibita tanqꝫ

contra bonos mores existentia: et sic pro
hibita non sunt iure naturali: sed sunt tan
tum prohibita: quia de facili pro modico
de presenti quis renunciaret alimẽtis fu=
turis. quod principaliter non tendit in
bonum nec detrimentum publicum: et sic
talis prohibitio est de iure positiuo ali=
qua ratione facta. Ergo valere debet re=
nunciatio iurata secundũ Imol. in dicto
c. cum contingat. Et est veritas: licet ipse=
met Bartolus in dicta. l. cum hi. §. primo.
in fine. quem ibi sequitur Fulgosius. vo=
luisset contrarium et Baldum. in dicta. l
pactum. C. de collatio. in fine questioñ. et
Barbati. in secunda parte consilio quin=
quagesimoquinto. columna penultima.
quamuis ipsemet tenendo primam opi=
nionem superius relatam contrarium de
cidisset in prima parte consilio vigesimo
quinto. nona et decima columnis.

135 An valeat pactum factũ per heredẽ cum creditoribus hereditarijs nõ visis testamẽti verbis.

135 ¶ † Quarto limitatur dicta decisio: vt
non procedat in pactione seu transactio=
ne facta per heredem cum debitoribus
vel creditoribus hereditarijs: quia vale=
ret: licet facta esset non visis testamenti
verbis. per textum. in. l. controuersia. ff. de
transactionibus. et. l. tertia. in principio.
et. §. finali. et. l. finali. in fine. illo eodem ti
tulo. vbi valuit transactio facta inter he=
redem et debitores et creditores heredi=
tarios: et tamen non dicit quod visa fue=
runt testamenti verba. Preterea cum ta=
lia debita non pendent ex testamento:
frustra quo ad hoc fieret inspectio testa=
menti: et sic cessat ratio dicte. l. de his. sci=
licet odium heredum testamenta occul=
tantium. secundum Alexandrum. in secũ
da parte allegato consilio vndecimo. Ex
quo sequitur: quod vbi validitas vel pro
batio debiti quod testator debebat cre=
ditori cui quod debebat legauit depen=
det ex testamento iuxta textum. instituta
de legat. §. si quis debitori. Cum eo tunc
eadem ratio militet: que militat in casu
subiecto: tunc non valeret transactio fa=
cta inter heredem et creditorem heredi=
tarium non visis testamenti verbis. per
dictam. l. de his. ¶ Quinto limitatur di=
cta decisio: vt procedat quantum ad pa=
cta et transactiones factas per fideicom=
missarium et legatarios cum herede: nõ
autem quo ad donationeꝫ: aut rerum vẽ=
ditiones factas cum extraneis. Et sic va
leret donatio aut venditio fideicommis=
si non visis testamenti verbis. Et ita di=
ctam. l. de his. limitat Fulgosius. consi=
lio. centesimoquinto incipiente. quedam
domina lucia vltima columna. quem se=
quitur Iason. in dicta. l. de his. secunda
columna. Que omnia notabitis: velut
quotidiana pro ornamento glos. nostre
hic vnico verbo concluditis vniuersale
fideicommissum conditionale. pacto re=
mitti posse per textum. in dicta. l. prima.
C. de pactis. quod vobis sufficere debet
quantum ad hanc substitutionem fidei=
commissariam. ¶ Quia inquantum ea=
dem glos. nostra tangit: quod res subie=
cte restitutioni non possunt alienari: ni=
hil dicam pro nunc donec super verbo: ei
dem relictis a patre. ¶ Sed vltra fidei=
commissum vniuersale de quo vidistis
habem⁹ fideicommissum particulare vel
singulare: et est quoties testator in testa=
mento vel codicillo heredem rogat: vel
eius fidei committit: quod aliquam rem
particularem in specie vel quantitate cõ
sistentem restituat alteri.

136 Hic tractare incipit de legatis seu fideicommissis particularib⁹ ꝛ primo de legatis.

136 Unde sciendum † est quod
nos habemus legatũ et par=
ticulare fideicommissum.

137 Duobus modis capitur legatuꝫ et qñ dicatur proprie fieri.

137 ¶ † Legatum duobus mo=
dis accipitur. Uno modo
large prout latissimam habet signifi=
cationem: vt comprehendit nedum par=
ticularia relicta: sed etiam institutiones
heredum et dationem tutorum. l. verbis
legis. ff. de verborum significatione. ita
quod importat etiam heredis institutio=
nem. de quo dixi supra in verbo: eidẽ im=
puberi succederent. ¶ Secundo modo
capitur stricte vt solum comprehendat le
gata particularia ab herede in testamen
to per testatorem relicta: vt. d. l. verbis.
Et sic dicitur proprie legatum. quoties a
testatore aliquid relinquitur verbis ipsi
legatario directis: puta si testator dicat
relinquo titio centum: aut volo quod ti=
tius decem habeat vel talem rem: qui=
bus casibus: vt videtis verba testatoris
diriguntur legatario cui relinquitur: et
olim iure antiquissimo scilicet legis duo=
decim tabularum fuerunt legata inuen=

138 Olim legata fieri non poterant nisi q̃tuor modis certis verbis cuiqꝫ modo appropriatis.

138 ta: † que fieri nõ poterãt: nisi q̃tuor mo=
dis: ita quod certa quedam verba cuiqꝫ
generi legatorum erant appropriata: per
que singula legatorum genera significa=
bantur et demonstrabantur. ¶ Primo
per vendicationem: vt quando testator
dicebat: lego titio vendicationem talis
rei. vel sic: volo quod titius vendicet ta=
lem rem meam: et tali legatario ad pe=
tendũ rem legataꝫ non competebat actio
ex testamento: nec rei vendicatio: quous=
qꝫ adeptus fuisset rei legate possessio=
nem. ¶ Secundo fiebat legatum per
condemnationem: quia dicebat condem
no heredem meum dare centum titio:
vel talem rem. ¶ Tertio fiebat per pre=
ceptionem: vt quia dicebat testator. pre=

Universidad de Sevilla

cipio heredi meo: quod talem rem dem titio. Et his duobꝰ casibus solum competebat legatario actio personalis ex testamento. ¶ Quarto et vltimo fiebat legatum sinendi modo: vt quia testator dicebat: grauo heredem meum quod talem rem quaz titio commodaui vel apud ipsum deposui: sinat eum habere. Et pro tali legato nulla actio competebat: sed solum exceptio. ¶ Post vero prefatum ius etiam de iure antiquo ffoum pro legatis competebant actio ex testamento personalis: et rei vendicatio: non simul: sed diuerso modo. l. cum filius. §. va

139 Hodie fieri possunt legata quoquomodo pro quibus treo cõpetũt actiones.

139 ris. ff. de legatis secundo. ¶ †Hodie autem iure nouo quo vtimur. Reiectis tribus modis et formis legandi legata fieri possunt quibuscunqz verbis: veluti per verbum lego: relinquo: et sic de singulis. Taliter quod non facta differentia quibus verbis facta sint statutum est pro omnibus et quibuscunqz legatis competere illas duas actiones: scilicet personalis ex testamento: et rei vendicatio: prout iure veteri ffoum competere solebant: et insuper competit actio hypothecaria quo ad res alias testatoris: que eo ipso quod legatum est obligate sunt et hypothecate pro solutione legatoum in testamento relictoum. l. prima. C. communia de legatis. et instituta de legatis. §. primo et secundo. vt dicam infra latius. Cui quidem hypothece generali non derogaretur per specialem si expresse fieret per testatorem per textum. singularem in l. fundus. ff. de ademptis legatis. Nec obstat si diceretur quod iure antiquo legatarius bona testatoris non habebat generaliter obligata tacite: quia immo habebat vt. l. creditoribus. ff. de

140 Diffinitio legati

140 separatio. quod est notandum. ¶ †Et nihil aliud est legatum quam donatio quedam a defuncto derelicta ab herede prestanda: dicit textus. in dicto. §. primo. instituta de legatis. et. l. legatum. ff. de legatis secundo. Et sic legatum est diminutio hereditatis: quia quo ad res legatas diminuitur hereditas. l. legatuz. ff.

141 De substantia legati non requirit p̃sentia legatarij.

de legatis primo. ¶ Unde fieri potest legatum per verbum dono: sicut per verbum lego: cum legatum sit donatio: vt

141 dictum est. ¶ †Quod intelligatis verum si legatum fieret absenti: qui presens non est in confectione testamenti. quia non est de essentia legati: quod legatarius sit presens. l. cum pater. §. surdo. ff. de leg. ij. ¶ Quo casu tale legatuz est sui natura reuocabile ad nutũ testatoris vsqz

142 An legatum presenti factuz per verbuz dono: sit irreuocabile vel non.

142 ad mortẽ. ¶ †Si aũt in pñtia titii testador testator diceret dono talem fundum titio presenti: tunc esset donatio inter viuos irreuocabilis: quia in testamento fieri possunt donationes: et contractus. l. heredes palam. §. finali. ff. eodem. et tenet Angelus. in. §. legatum. instituta de legatis. licet Joannes fabri ibi tenuisset talem donationem esse legatum: eo tunc vsqz ad mortem testatoris reuocabile: considerato legatum fieri posse per verbum dono. l. secunda. C. communia de legatis. Et legatuz est donatio. et quod sit donatio irreuocabilis tenet Baldus. in dicta. l. heredes palam. §. finali. et Bartolus. in. l. lucius. §. quisquis. ff. de legatis secundo. et in. l. cum quis. §. codicillis. ff. de legatis tertio. vbi concluditur: quod contractus qui in testamento fiunt sunt irreuocabiles: nec sapiũt quo ad hoc naturam vltimarum voluntatum. de quo plene consuluit Ludouic. consilio centesimo septuagesimo primo. et ducentesimo nonagesimo tertio. ¶ Nec obstat qz per verbum dono fieri potest legatum: quia vbi fit parte presente. Et verbum dono adaptari potest ad propriam donationem et ad legatum: in quo vt dictum est partis non requiritur presentia: in donatione autem requiritur. l. inter mortis. ff. de donatione causa mortis. Certe propter partis presentiam magis habere videtur requisita in donatione: quam in legato: et per consequens erit donatio inter viuos irreuocabilis et non legatum: secus esset vt dixi: si in testamento donatum fuisset absenti: quia tunc esset legatum licet per verbum dono fuisset reli-

143 Quid est fideicõmissuz particulare et i quo differt a legato.

143 ctum. ¶ †Secũdo dixi superius: quod habemus fideicommissum particulare: et est propue seu fit quoties verba relicti diriguntur ad ipsum heredem vel aliũ qui grauatur dare fideicommissum: et sic verba dicuntur obliqua respectu ipsius fideicommissarij: qui necesse habet fideicommissum consequi de manu heredis: vel alterius fideicommisso grauati. Et iste modus relinquendi fideicommissum incognitus fuerat tempore legis duodecim tabularum. Sed fuit inductus eisdem modis et rationibus de quibus habetur instituta de fideicommissarijs hereditatibus. in principio. Et plene dixi in huius fideicommissarie substitutionis preludio. Et in hoc et pluribus aliis fideicommissuz particulare a legato olim differebat: quia verba legati dirigebantur legatario vt vidistis. ¶ Sed verba fideicommissi dirigebantur heredi: puta qz dicebat testator: grauo vel rogo

heredem meum: vel eius fidei committo dare titio centum: vel domum: aut fundum: de quibus differentijs plene habetur per glosam z doctores in. l. prima. ff. de legatis. j. Et in aliquibus natura fideicõmissoriz pmptior erat legatis. vt dicitur in. §. sed non vsqz. instituta de legatis.

144 Hodie legata exequata sunt fideicõmissis.

144 ¶ †Hodie autem natura legatorum exequata est penitus nature fideicommissorum: ita quod virtus eorum et efficacia est omnino attributa legatis: vt dicta. l. prima. et. C. communia de legatis. l. secunda. Ideo quod hodie nõ curamus de verbis: sed solũ de rebus: z mẽte testatoris: vt ibi. vnde siue testator dicat lego: siue dicat fideicõmitto: erit legatũ: z etiã fideicommissum: quia verba olim attributa legatis operantur fideicommissum z econtra: taliter quod vera est hodie hec cõclusio: qz legata particularia sunt in oibus equata fideicõmissis particularibus respectu relinquentium: quia qui potest fideicommittere: etiam legare potest: et econtra: pariter respectu eorum quibus relinquitur: qz cui potest fideicommissum relinqui: etiam potest legari et econtra: necnon respectu rerum que relinquuntur vt ille que possunt per fideicommissum relinqui: etiam possunt per legatum: et econtra. Et etiam respectu nominis: quia si relictum fiat per verba olim fideicommissis appropriata: erit non solum fideicommissum: z vt tale peti poterit: sed etiã erit legatum: et vt tale poterit peti: z econ

145 Legatũ occupari nõ potest propria autoritate nec fideicõmis. sed capi dz ꝑ manu heredis: aut peti via actiõis.

145 tra. ¶ †Preterea conueniunt: quia sicut legatarius propria auctoritate occupando legatum perdit ipsum: sic etiam occupans fideicommissum. l. nõ dubium. C. de legatis. et. l. paulus respondet si de certa. ff. ad trebellianum. Nam de manu heredis debet legatarius capere legatũ. Alias si ante hereditatem aditam legatarius occuparet legatum: competeret heredi contra ipsum interdictum quorum legatorum: quod cuiqz heredi competit ad possessionem legatorum occupatam adipiscenduz. l. prima. ff. quorum legato. Nec tunc legatarius priuatur legato: cuius possessionem velut hereditate adhuc vacante non dicitur vitiose ingressus: quod preiudicium afferat heredi nondum dño hereditatis effecto: si autem legatum legatarij occupauerit postqz heres adiuit hereditatem: tunc quia vitiose hoc facit occupando rem: quam debet de manu heredis capere: perdit eam. vt dicta. l. nõ du-

146 Casus in quibus legatũ põt ꝑpria auctoritate apprehẽdi.

146 bium. ¶ †Quod verum intelligatis nisi testator in testamento licentiam dedisset legatario auctoritate propria occupandi legatum: quo casu cessat vitium: et per consequens priuatio legati. l. titia cum testamento. §. primo. secundũ vnum intellectum. ff. de legatis. ij. vbi Bartol. z in. l. legitimos. ff. de legiti. tutela. Bald. et Salicetus in dicta. l. nõ dubium. Et non solum hoc locum habet vbi testator expresse licẽtiam dedit legatario: sed etiam si eam dederit tacite. Puta prohibendo heredem ne molestet legatarium in possessione legati: que verba euidenter presupponunt licentiam fuisse datam legatario capiendi legatum propria auctoritate ꝑm Angelum per illum textum in. l. hoc si res. ff de rei vendicatione. ¶ Secundo fallit dicta. l. non dubium. in executore testamenti a testatore deputato: qui relictum etiam sibi factum in tali testamento potest propria auctoritate capere. l. fistulas. §. fina. ff. de contrahen. emptione. ꝑm Jacobum de arcti. quem refert et sequitur Joan. andr. in additio. Speculatitulo de instrumen. editio §. nunc vero aliqua. Bald. Ange. Salice. Alexand. et Jason in dicta. l. non dubium. ¶ Tertio fallit in herede instituto in re certa: qui licet comparetur legatario. l. quoties. C. de heredibus instituen. Tamen propter titulum institutionis: dato alio herede vniuersali: poterit auctoritate propria capere rem ei relictam: ꝑm Bartolum in. l. ex facto. la grande. ff. de heredibus instituendis. vt plene dixi super verbo: in eodem testamento relinquens. post. xxvij.

147 An filius possit propria autoritate capere legitimam.

147 limitationem. ¶ †Eodem modo filius in legitima institutus: dato alio vniuersali herede posset eam propria auctoritate capere. ꝑm Baldum in. l. si quis in suo. C. de inofficioso testamento. Quod verum puto: vbi pater certam rem filio reliquit pro sua legitima: et ita potest intelligi opinio Baldi. Si autem filio reliquisset legitimam indeterminate: tunc secus esset ꝑm Bartolum notabiliter in. l. secunda. per illum textum. C. quando et quibus quarta pars debeꝫ. libro decimo. vbi ita firmat per pulchras rationes: de quo an seruetur in hoc regno francie: vbi ex generali consuetudine mortuus saysit viuum in parte sibi competente: dicam plene in verbo: mortuo itaqz testatore. ij. ¶ Quarto fallit in legatario cui fuerunt relicti fructus annui certi fundi: quo casu licet heres cogatur colere suis expensis: et seminare fundum illum per tex. singularem in. l. fundi trebaciani. ff. de vsufruc. lega. Tamen si heres negligeret: posset legatarius propria autoritate possessionem talis fundi apprehendere: quia non

tam facit causa adipiscende possessionis: quam iuris sit conseruandi .l. prima . C. vti possidetis . secundum Baldum nota. in.l.vnica.§.excepto.C.de caducis tollēdis. Consulit tamen legatario tutius esse quod protestetur hoc facere propter heredis negligentiam: quod est nota. Unū tamen scire debetis: quod forte in hoc regno francie locum non haberet pena dicte.l.non dubium. nec.l.paulus. superius allegatarum per dictum singulare Specul. in titulo de restitutione spoliatorum. §.primo. versiculo item quidam dicunt

148 sic. ¶ †Ubi decidit penam.l.si quis in tantam . C . vnde vi. locum non habere nec in vsu esse cum pene sint potius mollende.l.penultima.ff. de penis. et.l. cum quidam.ff.de liberis et posthumis. et ita videtur decidere . in eo quod ibi allegat consilium sapientum : de quo per eum in titulo de petitio. et possesso. §.primo. prope finem. versiculo postrem o nota consilium . vbi sapientes consuluerunt procedere per inuasionem possessionis : quod est intelligendum de consilio sapientum huius regni: in quo ipse erat. Et per hunc modum cessant omnes cōstitutiones punientes inuasores aliarum possessionum priuatione iuris : quod in eis habent : et sic cessat pena.l. meminerint et aliarum similium. C. vnde vi. et.l.extat. ff. quod metus causa. Et ita seruatur: nec vnq̄ vidi penam dictarum legum quo ad iuris priuationem practicari : nec seruari : sed violenti inuasores puniuntur alia pena arbitraria regi et parti applicanda pro modo excessus que consuetudo est foro conscientie consentanea: in quo vltra interesse partis tales pene non debentur per textum. vbi glo. in.c. fraternitas. duodecima questione secunda. de cuius glos. intellectu plene per Panormitanum. in c. quoniam contra falsam . de probationi. et Felinus. in.c. primo. vndecima columna. versiculo tertius casus. de constituti. et plenius Barbatius. in . c . raynaldus. centesima duodecima columna . infra eodem . Ad hoc facit dictum Innocentij in ca. sicut dignum. in fine. de homicidio. volentis de damno dato culpa lenissima quem nullo modo teneri in foro conscientie: et cum in francia multum viuatur secundum conscientiam: presertim in curia parlamenti: in qua vt in consistorio principis iudicatur secundum conscientiam et quod eis videtur ex bono z equo: nec curantur apices iuris vt supra dixi: non est mirum si tales rigorose pene non seruentur que etiam ex equitate iuris canonici non debentur. c. suam. de penis.

149 ¶ †Postremo z vltimo exequata z patificata est natura legatorū z fideicōmissorum respectu effectuū: quia sicut pro legatis tres fuerunt date actiones: scilicet actio personalis ex testamento: rei vendicatio: et actio hypothecaria: vt dicta.l.i. C. communia de lega. Sic etiā competunt omnes ille tres actiones pro consequendis fideicommissis particularibus. l.ij. C. illo eo. titu. z dicto. §. sed non vsq; institu. delega. Nam licet actio personalis cōmuniter non detur domino rei : que petitur: preter q̄ contra furem. l. j. ff. de condictio. fur. z.l. fina. ff. vsufructua. quēadmo. caue. quia dicta actio concludit ad dandum: et sic domino competere non potest : cū res sua sibi dari nō possit : nec alio modo sua fieri. institut. de actio. §. sic itaq; discretis. Et cōsequenter legatario rei legate ii: co mortuo testatore effecto domino. l. a titio. ff. de furtis. competit rei vendicatio : que contraria videtur actioni personali: attamen dicte ambe actiones concurrunt in eadem persona : scilicet ipsius legatarij: pro eadem re: et ex eadē causa fauore vltime voluntatis : et aliis rationibus : de quibus plene per omnes in dicta. l. prima.

150 ff. de legatis. j. ¶ †Et intelligatis sane q̄ dominū rei legate post mortem testatoris transit recta via in legatarium: vbi legatum est purum : si autem esset conditionale : vel in diem : quāuis certam relictum : tunc ante diem non transiret dominium per tex. nota. in. l. sempronius attalus. ff. de vsufruc. lega. z glos. in. l. vnica. §. primo. C. de caducis tollēdis. Et ratio est : quia translatio dominij rei legate fit opera z ministerio legis: vt dicta. l. a titio in fine. Que lex nunq̄ facit suas operationes in casum. l. non cogendum. §. si sabinus. ff. de procurato. et. l. hec stipulatio. ff. vt lega. no. caucatur. z quia legatarius in diem nō potest effectualiter agere: nisi veniente die. l. prima. §. finali. ff. quando dies lega. vsufruc. cedit. Ideo lex noluit talem legatarium ante diem facere dominum: cum agere non possit: z minus ante conditionem. ¶ Et idem in legato duarum rerum alternatiue facto: cuius legatarius non fit dominus: donec facta electione. l. huiusmodi. §. sichum. ff. de lega. primo. quia tale legatum pendet a futuro euentu: scilicet ab electione que fiet: vnde si illico dominium vnius rei transiret in legatarium : z postea eligeretur altera operatio legis esset vana. ¶ Similiter quia quis non posset rem propriam habere sibipsi hypothecatam . l . neq; pignus . ff. de regulis iuris. Certe legatarius habebit hypothecariam actionem : non in

149 Etiā p fideicō. tres cōpetunt actiones sicut p legatis.

150 Dūiuz rei legate: recta via trāsit in legatariū ipso iure: nisi in casib⁹ sequētibus.

re legata: sed in ceteris aliis rebus testatoris: que sunt tacite hypothecate pro legatorum et fideicommissorum restitutione: immo plus dixerunt aliqui doctores

151 †quod etiam pro ipsa re legata competit hypothecaria : quia lex dans legatario actionem hypothecariam loquitur in distincte: de cuius ratione videatis plene Bartol. et docto. in dicta. l. prima. ff. de

152 legatis primo. ¶ †Preterea illa hypotheca quam habet legatarius in bonis hereditariis pro legato sibi relicto est tacita : cui non derogatur per expressam a testatore forsan specialiter datam legatario per textum singularem in. l. fund⁹. ff. de annu. legat. facit. l. lucius. ff. de adimen legat. Juncto etiam quod iure ffoz legatarius habebat bona testatoris tacite obligata. l. creditoribus. ff. de separa-

153 tio. ¶ †Pariter nōn transit ipso iure dominiū rei legate in legatarium sine traditione vbi res aliena esset legata. quia forte nō poterit neq; redimi a suo domino. l. cum rem alienam. C. de legatis. immo nec etiam vbi legata esset res ipsiusmet heredis transit dominiū ipso iure. l. si tibi homo. §. si fundus. ff. de legatis primo. et tenet glos. prima. in fine. in. l. si heredis seruus. eodem titulo. licet glo. singularis super verbo: in rem. in fine. in l. secunda. C. communia de lega. tenuerit hoc vltimo casu domum ipso iure transire: que vera esse posset vbi possessio rei legate tempore adite hereditatis esset penes legatarium. per text. in. §. interdum. instituta de rerum diuisione. quia tūc heres rem petendo a legatario repelleretur exceptione doli : qui adeundo hereditatem videtur consensisse testatori et secum contraxisse de legatis et ceteris oneribo

154 soluendis. ¶ †Et premissa conclusio. (quod pro legatis et fideicommissis particularibus competunt supradicte tres actiones) procedit etiam si ruptum fuerit testamentum ex causa preteritionis: vel exheredationis filij : quia cum tunc non pereant: immo sustinētur legata. per autenticam ex causa. C. de liberis preteri. vt plenissime dixi super verbo : in eodem testamento relinquens. in vicesima septima limitatione: certe pro talibus legatis dicte competunt actiones . secundum Bartolum. in. l. prima . octaua questione. ff. de iure codicillorum . et dixi vbi supra. Et pariter competunt legatario dicta remedia: non solum pro legatis communibus: sed etiam pro legatis et fideicommissis priuilegiatis: que solo priuilegio sustinentur: vt est quando filius emancipatus preteritus contratabulat testamentum patris: quo casu sustinentur legata relicta personis coniunctis. per titulum. ff. de legatis prestandis . et. l. prima. C. de bonorum possessione contratabulas. secundum Baldū. ibi in vltimis verbis. per textum. in dicta. l. i. C. communia de legat. circa medium ibi: et precipue cū talia sint legata. Et ita etiam tenet vtro-

155 biq; Angel. in lectura florē. ¶ †Hec tamen conclusio volens pro legatis et fideicommissis tres competere actiones: fallit in sequentibus casibus. ¶ Primo vbi natura rei legate vel fideicommisse hoc non patitur: prout est videre in legato libertatis: vbi adaptari non potest rei vendicatio nec hypothecaria : sed solum personalis competit actio ex testamento. secundum glos. et Bartolum in dicta l. prima. C. communia de lega. ¶ Secundo fallit vbi non legaretur res testatoris: sed heredis vel legatarij: quo casu vt dixi in re heredis legata cum non transferatur dominium : nisi tradatur res legata per heredem. secundum glossam. in. l. papinianus. ff. de seruitutibus. et in dicta. l. si heredis seruus. ff. de legatis primo . et in l. per diuersas. §. primo. C. mandati. Non datur pro tali legato rei vendicatio: licet glos. et male secundum doctores. voluisset contrarium in dicta. l. ij. C. communia de legat. ¶ Tertio fallit: vbi filius heres a patre institutus in fraudem legatorū et fideicōmis. hereditatem repudiaret ex testamento: vt veniret ab intestato: quo casu legata sustinentur. per titulum si quis omissa causa testamenti. et sic sustinentur ex edicto pretoris vt plene videbitis infra : mortuo itaq; testatore primo. circa finem . Nam tunc pro talibus legatis nō competunt dicte tres actiones: sed actio in factum pretoria. secundum Bartolum. in. l. si pecuniam. ff. si quis omissa causa testamenti. Baldus et Salicetus in. l. finali. C. illo eodem titulo. Et sic in ea cuz sit stricti iuris non veniunt fructus : nec accessiones rei legate: nisi a tempore litis contestate. l. cum fundus . in principio. ff. si certum petatur . Huc omnia venirent in actione ex testamento : si competeret: que est bonefidei: seu naturā habet actionis bonefidei. In qua veniunt omnia a tempore more. l. in minoris persona. C. in quibus causis in integrum restitutio nō est necessa . secundum Jasonem : quam declarat Bartol. in. l. si heres. ff. de eo qō certo loco. ¶ Quarto fallit vbi conditio adiecta legato habetur p impleta: quod est quando stat per heredem ne implecatur. l. iure ciuili. ff. de conditioni. et demōstrationi. quia si haberetur pro impleta

154 Qualiter intelligitur q̄ pro legatis z fideicommissis supradicte tres cōpetūt actiones.

155 Casus in quib⁹ p legatis z fideicommissis non cōpetunt tres actiones.

Universidad de D... Biblioteca

de iure communi: tunc bene competeret
actio ex testamento et rei vendicatio: si
autem habetur pro impleta iure speciali:
puta fauore libertatis.l. cum ita datur.ff.
de conditionibus et demonstrationibus.
Tunc non competunt dicte actiones: sed
solum actio in factum: vel officium iudi-
cis.l.si peculium.§.is cui seruus.ff. de sta
tuliberis. secundum Bartolum Jmol.
et Rapha.l.in testamento.ff.de conditio
nibus et demonstrationibus. et Angel.
in.l.tertia.C.de institutioni.et substitutio
ni.quicquid ibi teneat Salic. ¶ Quinto
fallit vbi testator in testamento disposuis
set: aut statuto caueretur quod legata vel
fideicommissa debeantur non adita he-
reditate: quia tunc pro talibus non com-
peterent dicte actiones: sed conditio ex
lege: seu statuto: vel officiũ iudicis: si ver
ba ad eum dirigantur secundum Bald.
singulariter: in.l.prima.C.si quis omissa
causa testamenti. de cuius dicti veritate
disputat Alexand.in.l.prima.ff. de lega-
tis primo. et Jason in.l.eam quam. C. de
fideicommiss. ¶ Sexto fallit in singula-
ri successore defuncti rem legatam possi-
dente: contra quem non competit actio
ex testamento que personalis est: sed con
tra solum heredem vniuersalem cuz quo
tempore aditionis hereditatis testator ⁊
legatarij: q̃si cõtraxisse dicunt: vel cõtra
legatariũ a quo res legata fuit: qui acce-
ptando legatum sibi relictum videtur pa
riter cuz testatore quasi contraxisse: et cũ
sublegatario.l.j.§. si heres. vbi Barto-
lus Angelus Jmola. et moderni. ff. ad
trebellianum. Nam tales actiones con-
tra singularem testatoris defuncti succes
sorem non dantur. Ideo dicit Baldus.
in dicta.l.prima.C.communia de legatis

156 An clausula guarentigie exequi possit contra quoscũq3 debitoris successores.

156 †quod si statuto caueatur: quod in cau
sis guarentigiatis procedatur summa-
rie etiam in hypothecaria inde dependẽ.
hoc intelligitur: si agatur contra princi-
palem debitorem: vel eius heredem vni-
uersalem: non autem si ageretur contra
singulares successores: vt etiam tenet
Angelus.in.l.secunda.C. si aduersus cre

157 Legata in testamento imperfecto relicta nõ debentur nisi in sequentibus casib9

157 ditorẽ. ¶ †Et hec vera: quod pro lega-
tis in testamento relictis supradicte com
petunt actiones vbi relicta fuerunt.in te-
stamento valido et perfecto: si autem re-
licta essent in testamento inualido ex de-
fectu voluntatis ipsius testatoris: qui for
san priusquam testamentum perfecisset:
decessit: talia legata indistincte nõ valẽt:
nec pro eis competit aliqua actio.l. si is
qui testamentum. vbi plene Bartolus.
ff.eodem. Sed si legata et fideicommis-
sa relicta forent in testamento imperfe-
cto ex defectu solennitatis in testamen-
tis requisite. vt quia testamentum non
habet debitũ numerũ testiũ vel deficit in
alia solennitate substãtiali tunc etiã non
debentur legata nec fideicommissa ex ta
li testamento inualido: quia ex imperfe-
cto testamento nihil debetur: nec peti po
test.l.hac consultissima.§. ex imperfecto.
C.eodem.et.l.prima.C.de posthumis he
redibus instituendis. Nisi in sequenti-
158 bus casibus. ¶ †Primo nisi in tali te-
stamento apposita fuisset clausula codi-
cillaris: quia tunc cum in codicillis re-
linqui possint legata: et cetera preter di-
rectam heredis institutionem: vt supra
vidistis in principio huius substitutio-
nis: talia legata valebunt et fideicom-
missa: et idem esset in testamento inuali-
do: in quo clausula codicillaris non fuis-
set adiecta expressa. Si tamen esset taci-
te subintellecta: quod quatuor modis fit:
vt clare vobis demonstraui in verbo: te-
159 stamentum tertio. ¶ †Secundo valet
fideicommissum in testamento inutili re
lictum: vbi heres per fideicommissarium
in iudicio conuentus negauerit fidei-
commissum fuisse per testatorem in te-
stamento relictum: super quo iuramen-
tum ei delatum subire recusauerit: quia
tunc in odium heredis mentientis: et iu-
160 rare recusantis: † condemnabitur ex
testamento inutili prestare fideicommis-
sum per textum. singularem in.l. finali.
C. de fideicommissis. de quo fuit sum-
ptus.§.finali. instituta de fideicommis-
sis heredibus. quod non fieret: si heres
confessus fuisset fideicommissum fuisse
relictum: quo casu si post confessionem
et sic post agnitam bonam fidem excipe-
ret de nullitate testamenti: certe absol-
ueretur a prestatione legati: vel fideicom
missi: etiam particularis.c.iudicante. vbi
plene nota.supra eodem. ¶ Idem si fi-
deicommissarius. viam probandi fidei-
commissum per testes elegisset: et non
per iuramentum heredis. quia probari
non potest fideicommissum in testamen-
to relictum nisi per septem testes: qui in
testamento requiruntur: vel quinq3 si pe-
tatur ex codicillis vel donatione causa
mortis.l.fina.in fi.C.de codicil. Sed vbi
iuramentum detulit heredi: fideicommis
sum relictum fuisse neganti: nec iuramen
tum prestare volenti. quia fideicommis-
sarius vsus fuit libera vrbanitate erga
heredem faciendo ipsum in sua causa iu-
dicem: talis heres iurare recusans pri-
uatur facultate excipiendi de nullitate
testamenti. vt dicta lege finali. secun-
dum vnum intellectum: secundum quem

158 Clausula codicillaris operatur validitatem legatorum in testamẽto imperfecto relictorum.

159 Nota cõtra heredem mentiẽdo negãtem legatũ fuisse in testamento inutili relictum quia tenetur eũ soluere.

160 De multiplici itellectu .l. fiñ.C.de fideicom.

Nota i hoc puncto tria singularia

habetis in puncto tria singularia.
161 ¶ †Primum est: quod vbi si actor nihil
probauit etiam semiplene: immo si non
habeat aliquam presumptionem pro se:
tamen cogere poterit reum ad iurandũ:
licet regulariter actore non probante de-
beat reus absolui: etiam si nihil proba-
uerit.l.qui accusare.C.de edendo. et.c.fi-
162 nali.de iureiurando. ¶ Secũdum sin-
gulare est: quia regulariter iuramentum
alicui delatum potest per eum referri.l.
delata. C. de rebus creditis. et.l. ma-
nifeste.ff.de iureiurando. Tamen in hoc
casu heres cui a legatario vel fideicom-
missario defertur iuramentum: non po-
test ipsum referre deferenti: vt dicta.l. fi-
nali. ¶ Tertium singulare est: quia he-
res qui negauit fideicommissum fuisse in
testamento relictum: necnon iuramentuz
sibi super hoc delatum prestare recusaue
rit: cum per hoc habeatur pro conuicto:
perdit beneficium excipiendi vt ac etero
allegare non possit testamentum esse in-
utile propter defectum solennitatis: quod
est mirabile: quod nuda voluntas vlti-
ma vestiatur legis auxilio propter men-
dacium heredis. facit.l.eleganter.§. si ser
uus pactionis.ff.de dolo. Perdit enim ta
lis heres facultatem defensionis: que est
de iure naturali. cle.pastoralis. de re iudi
cata. pulchre Panormitanus. in Rubri-
ca. de exceptionibus. Et quod deterius
est peccato mortali perdit seipsum. iuxta
illud Psalmi quinti. Perdes omnes qui

163 Quid est mendacium.

163 loquuntur mendacium. † cum menda-
cium (vt aurelius dicit August.) sit falsa
vocis significatio cum intentione fallen-
di: quem refert et sequitur glosa.in.l. de
etate.ff.de interrogatoria actioñ. Or gra
ue est aliquem fallere. dicit text.in.l. pri-

164 Uide pulchra cõtra mendaces.

164 ma.ff.de constituta pecuñ. ¶ † Unde
non immerito mendax punitur priuatio-
ne defensionis etiam notorie: que ex sola
resultat testamenti visione: licet videa-
mus quod vbi al's de iure denegatur ex-
ceptio nullitatis proponi sicut in casu cle
mentine prime. de re iudicata. scilicet con
tra tres sententias conformes tamen ad-
mittitur illa: que apparet ex sola visione
processus secundum Jmol. et zabarel.
ibi. Sed tamen in casu nostro non ad-
mittitur exceptio nullitatis testamenti
prouenientis ex defectu solennitatis: licet
de illo defectu appareat clare: et prom-
pte ex sola testamenti inspectione. ¶ Et
hoc est in odium heredis mendacis. Et
quia appellatio est defensio: vt plene ha-
betur. in.c.intelleximus. de iudi. salubriter
statuit et ordinauit beatus Ludouicus
francorum rex huius nominis non9. An-
no domini Millesimo ducentesimo quin
quagesimo tertio. q si quis ab aliquo ex
facto proprio vel dicto conuentus factum
suum proprium siue dictum post iuramẽ-
tum prestitum in iudicio negare presum-
pserit: et legitima probatione conuictus
fuerit condemnatus: beneficium appel-
a lationis amittat.[a] Pro hac ordinatione
facit text.in aut.contra qui propriam.C.
de non numerata pecunia. vbi reus ne-
gans propriam scripturam: aut numera-
tionem pecunie et factam in scriptura cõ-
tentam in duplum condemnatur. Et si
aliquid prius soluisse contendat insolidũ
exigitur: nec prodest ei solutio facta: ⁊ sic
perdit defensionem peremptoriam: vt ibi
est text.nota. Et etiam per ordinationem
vt videtis perdit beneficium appellatio-
nis: que dicitur defensio: vt plene dicitur
165 in ca.intelleximus.de iudi. ¶ †Simile
videmus in vasallo mendaciter negante
rem esse feudalem: quia conuictus perdit
feudum.c.vasallus.si de feud.fuerit con-
trouer.inter dñm et agna. ¶ Similiter si
quis per mendacium negauerit se filiũfa
milias: si cõuincatur de mendacio: perdit
beneficium tituli.C.quod cum eo qui in
aliena potesta.per tex.in.l.sed si ex parte.
§.interdum.ff.illo eo.titulo. ¶ Pariter in
illo qui negat se fideiussorem: quia perdit
beneficiuz diuisionis.l.si dubitetur.§.ita
demum.ff.de fideiusso.necnon perdit be
neficium excussionis et cedendarũ actio-
num ſm Bald.no.in aut.contra qui pro-
priam.C.de nõ numera.pecu.vbi contra
mendaces est tex.notabilis. Pariter qui
mendaciter respondit quadrupedem que
damnum dedit nõ esse suam perdit priui-
legium se liberãdi dando quadrupedem
pro noxa: et insolidum condẽnabitur.l.j.
§.interdum.ff. si quadrupes pauperiem
fecisse dicatur. idem si negauerit seruum
suum: qui damnum intulit habere in sua
potestate: quia nõ liberabitur volens da-
re seruum pro noxa.l.sed alio.§.si absens.
versicu.si vero falso.ff.si ex noxali causa
agatur. Etiam ex solo mendacio surgit in
dicium ⁊ coniectura sufficiens ad torturã
ſm Bartolum in.l.fina.ff.de questio.per
tex.in.c.literas.de presumptio.⁊ sequitur
Ludo.consi.viij.incipi.Uiso facto propo-
sito ⁊c. ¶ Similer qui per mendacium
negat se socium perdit beneficium ne exi
gatur vltra q̃ facere possit.l.si vnus.§.fi.
ff.pro socio.et.l.sed hoc ita.in fine.ff.de re
iudi.ſm Bart.in.d.§.ita demum.qui etiã
in.l.etiam.§.j ff.solu.matrimo.dicit idem
esse in marito: si negauerit matrimoniũ:
166 q2 tenebitur de dote insolidũ. ¶ †Si-
militer libertus qui ius impetrauerat

a ¶ Amittat. Hec ordinatio est hodie per do. Aufre. situata prima in ti. de appella.

annulorum aureorum et sic ius ingenuitatis:perdit illud.si se libertum mendaciter negauerit.l.fi.C.de iure annu.aureo.

167 ℣m Bartol.in dicta.l.etiam. ¶ †Similiter heres qui rem negat esse hereditariam conuictus de mendacio perdit falcidiam ex tali re detrahendam.l.hereditatum.§.finali.ff.ad legem falcidiam. Similiter qui negat se possidere commodū perdit et beneficium possessionis. per textum singularem.in.l.finali.ff.de rei vendicatione. ¶ †Unum tamen notabitis q̄ mentiens potest etiam interdum puniri criminaliter vt si faceret impesturaz id est enormem diffamationem.ff.de extraordi.criminibus.l.saccularij. Nam omne mendacium enorme punitur crimine stellionatus si committēs petatur puniri criminaliter.secundum Baldum.in.c.finali.

169 Relicta in testamento minus solenni debētur vbi testator noluit testari solēniter ſz omnia posuit i sola fide heredis.

169 de reſcriptis. ¶ †Tertio fideicommissum debetur ex minus solenni voluntate:vbi testator noluit solenniter relinquere:sed omnia relicta ponere in fide heredis:nam his duobus concurrentibus cogitur heres iurare an testator reliquerit: qui si iurare noluerit:habebitur pro condemnato:et soluere cogetur:absq̄ eo q̄ opponi possit de nullitate voluntatis ex defectu solennitatis.per textum in dicta.l.finali.C.de fideicommiss. secundum intellectum glos.in dicto.§.finali.insti.de fideicommiss.here.vbi late Joan.fab.quem se quuntur cōiter docto. in dicta.l. finali. et in dicto.c.iudicante.vbi est text.nota.sum.

170 pia eodem. ¶ †Ex quo notabilem habetis limitationem ad omnia iura dicentia ex testamento inutili z minus solenni nihil deberi.l.si veritas.ct.l. ex testamento.C.de fideicommiss.quia hoc verum est: nisi duo concurrant. Primo q̄ testator noluerit solēniter testari. Secūdo q̄ omnia posuerit in sola fide heredis. Nam tunc non est opus testibus:nec alia testamentaria solēnitate. ¶ Ex quo inferūt Bartol.Salice.Angel.et Jason in dicta.l. finali.ad questionem de testatore: qui prestari iussit omnia:que continentur in quadam schedula manu sua scripta: quā deposuerat penes guardianum fratrum minorum:quia dummodo constet vel per literarum comparationem vel alias coniecturas:quod illa sit schedula quam testator asseruit manu sua scriptam:quamuis non probetur alijs testibus: posito etiam quod non fuisset scripta per testatorem:dum tamen sit illa de qua locutus est:ei standum erit:ex quo testator voluit et adhiberi fidem . de quo plene dixi sup

171 Qualiter ſtelligitur q̄ testator committere possit suam volūtatem in sola fide heredis.

171 verbo:in extremis positus . ¶ †Hanc tamen conclusionem (quod testator committere possit suam voluntatem puta legatum:et fideicommissum in sola fide heredis sine alia solennitate) intelligatis veram : nisi statutum esset in ciuitate:q̄ maritus non possit vxori instituere heredē: nec ei quocūq̄ titulo relinquere vltra centum libras.quia tunc non posset testator in fide vxoris aliquid ponere:quātūcūq̄ dixerit q̄ suam voluntatem secrete ordinauit cum vxore qualiter pecunia distribuat pro anima sui testatoris mariti. Hā semper hoc presumeretur factum in fraudem statuti : et sic non valeret ℣m Joan. andr.in additio.Specula.titu.de instru. editio.§.nunc vero aliqua.post medium. et Alexan.in.l.cogi.§.his qui solidum.ff. ad trebellia. ¶ Et huic secundo casui nō obstat.l.non potest.ff.de legatis.j.vbi habetur : q̄ non est in potestate testatoris: simpliciter fidem heredis eligere:z in sua fide omnia legata z fideicommissa ponere nihil in testamēto scribendo. quia quo ad ea que sole fidei heredis commisit:cogetur iurare : et si iuret ita esse : aut si nolit iurare:tenebitur soluere. Si autem iuret nihil relictum aut fidei sue cōmissum fuisse:absoluetur. Si autem testator scripsisset fideicommissa in testamento:et sic confecit scripturam:aut fecit confici : licet inutilem:et in solennitate deficientē:non posset testator facere: quod illud testamēt valeat si heres fateatur fideicommissum relictum : quia defendere se poterit: et excipere de defectu solennitatis testamenti:et ita locum haberet dicta.l.nemo potest. Si autem negasset : et iurare noluisset : teneretur in odium mentientis : qui per scripturam testamēti conuincitur quod legatum relictum est : licet minus solenniter : vt vidistis.ſ.in secundo casu.

172 Tenet heres soluere legata soluī p̄missa ex inutili testamento.

172 ¶ †Quarto debetur fideicommissum ex minus solenni voluntate : vbi testator non simpliciter posuit in fide heredis:sed fecit q̄ heres sibi promisit soluere legatum in testamēto inutili relictum iuxta.l. quidem.ff.de heredi.instituen.z.l.spadonem.§.primo.ff.de excusatio.tuto.de quo est tex.in dicta.l.fina.de fideicommiss.℣m intellectum quem ei dat Bartol.in dicta l.nemo potest.in princi.quem ibi sequunt Jmo.z Alexan.ibi:in.iij.colum.magnificentes verba Bartol.ibi.Quoties ergo testator sibi promittere fecit per heredem quod legatarijs soluet legata : quo casu: talis dispositio transire videt in vim contractus : cuius tūc probatio nisi duos nō requirit testes : vt habetur in.l.heredes palam.§.fina.ff.eodē. Certe tunc legatarius pro quo testator prestationem legati fuit stipulatus representare cēsēt defunctum.l.id tēpus.§.j.ff.de vsuc.z sic debet tale relictum stipulatione debitum : maxime vbi testator heredem promittere nedum sibi testatori:ſz legatario:qui ibi presens:aut pro illo absente notarius tanq̄ publica persona stipularetur.

173 Valet liberatio debitoris i testamēto inutili relicta.

173 ¶ †Quinto debentur legata z fideicōmissa ex inutili voluntate:vbi fuit per testatorem relicta suo debitori liberatio:nā cum ex testamento minus solenni oriatur naturalis obligatio.l.fina.ff.de rebus dubijs.l.in testamēto.ff.de fideicōmiss.liber. tenent Bartol. et vltramontani in.l.cum quis.C.de iur.et facti ignoriā.z in.l.j.ff.de condi.indebiti.et docto.in.c.fina.de solu. ¶ Si naturalis obligatio de perse est potens ad excipiendum z retinendum.l.Stichum aut pamphilum.§.naturalis.ff.de solu.z.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pactis. Et sic ex minus solenni testamento parari debet exceptio debitoris virtute naturalis obligationis de non petendo causate ex inutili testamento:tamē in contrarium videtur text.in.l.si creditoris.C. de fideicō.ibi iuris solēnitate.vbi Jason

174 finaliter reliquit cogitādū. ¶ †Sexto debetur relictū ex inutili testamento:vbi heres expresse illud agnouit post mortem testatoris z soluere promisit testamentum approbando:quia tunc posset etiam in futurum cogi soluere:z testamentum adimplere.tex.est singularis in.l.penulti.C.de dotis promissio.vbi quo ad inducendum obligationem soluendi etiam in futurum sufficit expressa testamenti inualidi: vel cuiuscūq̄ alterius inualide dispositionis

175 An scienter soluēs legata in testō minus solēni relicta teneat soluere in futurū vel possit repetere soluta.

175 approbatio semel facta. ¶ †Et idē esset vbi heres scienter solueret legatum : aut fideicōmissum in testamento inutili relictum:als testamentum non approbando expresse:quia tunc licet heres expresse testamentum non approbauerit : tamen ex quo scienter legatum vel fideicōmissum soluit nō poterit ipsum repetere.l.ij.C.de fideicō.q̄ etiam procedit in rustico : qui ex quo non errat in facto : immo factum scit:z quia in tali prestatione seu indebita solutione versatur ius naturale.l.legatū: ff.de capit.diminu. Certe etiam rusticus in tali dispositione comprehenditur : ℣m Baldū singulariter in dicta.l.ij.idem tenuerat Bartol.in.l.cum de in rem verso. ff.de vsuris.iij.colum.per text.iuncta glo. in.l.litibus C.de agri.z censi.lib.xj.Bal. in.l.si certis annis.C.de pactis.Anto.de butrio.et docto.in.c.peruenit.de censib⁹. licet Specu.quem Bal.simpliciter refert in.l.solent.ff.de officio proconsul.tenuerit contrarium. Siue esset heres in testamento minus solenni institutus sciat factum et ius:id est q̄ voluntas testatoris inutilis erat:siue sciat factum:sed erret in jure: credens testamētum non solenne fore validum : semper vtroq̄ casu : solutum ex inutili voluntate tenet : nec repeti potest. Quia primo casu scienter soluendo presumitur donare . l.prima.ff.de condictione indebiti. Secundo casu etiam repeti non potest : cum tale relictum saltem naturaliter deberetur: vt magis cōmuniter concluditur in dicta.l.cum quis.C.de iuris et facti ignorantia. Et naturaliter debitum errore iuris solutum repeti non potest : vt ibi et.l.error. ff. de iuris et facti

176 Qualiter intelligit q̄ soluēs legatū ex testamēto inutili teneatur.

176 ignorantia. ¶ †Aduertatis tamen : q̄ licet heres legatum aut fideicommissum ex inutili testamento soluens sibi preiudicet quo ad legatum solutum : vt scilicet illud repetere non possit : tamen non sibi preiudicat quo ad cetera legata in eodem testamento relicta:que propter solutionē vnius soluere non tenebit.l.non dubium. C.eod. Quod etiam locum habebit quo ad tempus : sicut quo ad res : puta si heres soluere nō tenebatur legata: nisi vsq̄ post certum tempus : et aliqua ante tempus soluerit : talis solutio prematura facta non sibi preiudicabit : vt etiam alia soluere teneatur ante tempus.l.lucius.§. testator.secūdum vnum intellectum glo. ibi.ff.de legatis.ij.Secus esset tamen in loco:quoniam si heres exemptionem habebat non soluendi legata in certo loco: si in illovnum legatum soluerit sibi preiudicat: vt etiam cetera legata ibi soluere cogatur.l.fideicommissum.§.fina.ff.de iudicijs. per quem ita decidit Angelus in lectura perusina in dicta.l.prima.C.de fideicōmiss. Quod verum intelligit Jason in dicta.l.secunda. illius tituli vbi heres exemptionem non soluendi in certo loco haberet ex priuilegio:iure singulari:quo casu ius singulare facilius tollitur : q̄m ius cōmune.l.eius militis.§. militia missus. ff.de testamento militari. Sed vbi heres exemptus esset de iure cōmuni tunc idem esset in loco sicut in re et tempore : vt semel soluenti non fieret preiudicium quo

177 ad cetera legata: †quia valet argumentum de re ad locum.l.si quis ita.ff.de aur. et argento lega.z de tempore ad locum.l.

178 Magna differētia inter expressam testamenti inutilis approbatiōz et tacitā q̄ sola inducit legatorum prestatiōe.

178 vnum.ff.si certum petatur. ¶ †Unum tamen menti tenebitis : quod differentia est inter hos duos casus.scilicet inter expressam testamenti approbationem:z tacitam : que inducitur ex sola legati inutilis solutione scienter facta . Quia primo casu heres expresse legatum approbando non solum sibi preiudicat : quo ad solutionem iam factam:vt tanq̄ indebita re-

peti non possit: sed etiam quo ad inducendum obligationem soluendi in futurum: vt dicta.l.secunda.C.de dotis promissio. que ad hoc est singularis fm omnes. Et secundo casu quando heres tacite fideicommissum approbat: scilicet illud simpliciter: tamen scienter soluendo ex inutili testamento: tunc ex tali simpli solutione et prestatione z sic tacita approbatione heres sibi non preiudicat: nisi quo ad solutionem factam in illa re et pro illa vice: et non quo ad inducendum obligationem in futurum. vnde si heres in testamento inutili z inualido grauatus fuerit certum quid soluere annis singulis: z simpliciter illud soluerit scienter vno anno: nō solum non tenebitur ad cetera legata soluenda: immo nec etiam ad illudmet quod soluit tenebitur soluendum in posterum: si expresse ipsum non approbauerit. Et idem esset si ipsum scienter bis soluisset: quia adhuc nō teneretur in posterum soluere: licet quod soluerit non possit repetere: fm omnes in dicta.l.non dubium.C.eodem. et dicta.l.secunda.de fideicommissis.

179 Vide p intellectu l.j.C.de fideic. qñ ex solutōe iutilis legati. inducit obligatio ad soluēdū in posterū.

179 ¶† Et quod dictum est: ex tacita approbatione non induci obligationem ad soluendum in futurum: est verum: nisi tria concurrerent. Primo quod tale legatum seu fideicommissum inutile factum esset pro alimentis: quia tunc fauore alimentorum induceretur obligatio ad soluendum in futurum: vt dicta.l.prima.C.de fideicommiss. que locum habet non solum si alimenta fuerint legata pauperi: sed etiam si diuiti. vt tenet Salicetus ibi: et Alexand. in dicta.l.si certis annis.C.de pactis. per textum in.l.cum hi.§.nihil.ff. de transactioni. Nam licet legatarius sit diues: tamen testator censetur cogitasse: quod in futuruz effici poterit pauper: quo respectu dicitur legatum pium: acsi pauperi fuisset relictuz. quod sequitur Jason in dicta.l.si certis annis. et in dicta.l.j.C.

180 Dicta l.j. locū hz i alijs legatis pijs.

180 de fideicommissis. ¶† Quequidem lex locum habet etiam in alijs legatis similem fauorem habentibus: puta in relicto pro dote: vel ad refectionem vie publice. l.quidam testamento.ff. de legatis ij.l.si cui annuum.ff.de annuis legatis. scōm Bartolum in dicta.l.si certis annis.C.de pactis. quem omnes ibi sequuntur: excepto Salicet. idem tenet Bartolus in dicta l.cū de in rem verso. vbi Fulg.ff.de vsu. et idem Bartol. in questione per eum disputata incipiente: mulier habens amplū patrimonium. doctores in dicto ca. perueniit. et expresse Alexander in.l.prima.xiij. columna.ff.soluto matrimonio. Et idem seruaretur in legato annuo pro redemptione captiuorum relicto: aut ecclesijs: vel pijs locis: vel in pias causas facto: cū in eis idem militet fauor: secundum Angelum in dicta.l.si certis annis. in repetitione: de quorum: scilicet piorum legatorum priuilegijs que habent: tam in contractibus: qz iudicijs et vltimis voluntatibus: summo digito ac magistraliter locutus est Ludouicus: in aut. similiter. C. ad legem falcidiam. in repetitione.

¶ Secundo requiritur: quod relictum alimentorum vel simile: de quibus supra factum fuerit in vltima voluntate minus solenni: ita quod testamentum sit imperfectum propter defectum solennitatis testamentum concernentis in eo non seruate / vt quia non fuerint testes in sufficienti numero adhibiti: aut per testatorem non rogati. l.hac consultissima. C.eo. Si autem testamentum foret inutile ex inhabilitate et incapacitate testatoris procedente ex defectu iuris naturalis vel gentium: vt quia testator erat pupillus: vel demens: quo casu lex resistit huic voluntati: vt ex ea non oriatur etiam naturalis obligatio. l.qua etate. ff. eodem. et. l. fina. C. de testamen. militari. vel quia testamentum erat imperfectum ex defectu voluntatis testatoris: qui morte preuentus testamentum perficere nō potuit: nec suam declarare voluntatem: aut forte est testamentum inualidum: quia falsum. et sic caret testatoris voluntate. l. secūda. C. de edicto diui adriani tollendo. et. l. cum falsum. ff. de acquirenda hereditate. Certe his casibus multiplicata solutio nō induceret testamenti approbationem: vt heres soluere teneretur in futurum: aut semel solutum teneret: fm Angelum in dicta lectura. l. prima. C. de fideicommissis.

181 Vide pulchra de triēnali p̄stationeq̄ operatur.

181 ¶† Tertio quod ex tali testamento minus solenni intercesserit prestatio seu solutio triennalis facta per heredem: nam talis prestatio triennalis cōcurrens cum fauore alimentorum vel similis cause z cū fauore vltime voluntatis: facit vt ex minus solenni voluntate fideicōmissum debeatur in futurum per tex. singularem in dicta.l.j.C.de fideicō. quā Fulg. ibi dicit habuisse in suo priuato examine. Et hoc non solum vbi heres integre soluit legatum alimentorum aut simile trib⁹ annis: sed etiam si vno anno soluit frumentum: alio anno soluit vinum: z tertio soluit vestes alimentario seu legatario. fm Bald. singulariter ibi in dicta.l.j. nescio si dicit

182 verū. ¶† Habet ergo talis prestatio triennalis hunc mirabilem effectum: vt dicto fauore duplici concurrente: peti possit fideicommissum ex inutili testamento in fu-

turum. Prouiso tamen q̄ talis solutio triennalis facta fuerit de per se singulis tribus annis: secus autem esset si heres semel pro tribus annis soluisset vnica solutione. Ita singulariter decidit Joānes fab. in dicta.l.j. referēs idem tenuisse Jaco. de are. in dicta.l. si certis annis. Mouetur etiam quia plures actus separatim facti: plus ligant. l. iubemus. z aut. siue a me. C. ad velleianum. Ad hoc facit quod voluerunt Cynus z Baldus in dicta. l. ij. C. de dotis promiss. vbi dicunt q̄. l. quicunq; de qua nūc dicetur. C. de apochis publi. libro. x. habet tantum locum vbi solutio apparet facta separatim tribus annis vltimis: secus si semel pro tribus annis. Facit quod in simili voluit Bartol⁹ in. l. eum qui. alias incipit labolenus. ff. de annu. lega. vbi dicit. l. si certis annis. C. de pactis. et. l. cum de in rem verso. ff. de vsuris. volentes ex prescriptione longi tēporis causam presumi: et obligationem fubesse: locum habere si talis solutio facta fuerit singulis annis: secus si vna vice pro pluribus annis. vide plene Jasonem in. §. preiudiciales. xxj. colum. instituto. de actionibus. Pro quo facit textus in dicta.l. cum de in rem verso. ibi: lōgo tempore. per quem apparet requiri temporis successum: vt ibi no. Bald. facit etiam qō no. glo. in. l. si conuenerit. la. j. ff. de pigno. actio. vbi quando in aliquo actu requiritur trina interpellatio: non posset vna tātum vice fieri per creditorem dicendo ter soluc: facit quod voluit Baldus in. c. ex literis. in fi. colum. de constitutionibus.

183 † vbi tenet q̄ stante statuto q̄ in maleficijs reus debeat ter citari: non sufficeret vnica citatio: quāuis peremptoria: pro tribus. Ad idem facit glo. super verbo: tertio. in clemē. j. de vita z honesta. clericorum. z in. c. j. in verbo: tertiam. de mili. vasal. qui contumax est. de quo Panormi. in ca. fina. de vita z honesta. clericorū. Ideo cum sit statutum hic z tholose seu consuetudo q̄ nemo possit esse consul vel dominus de capitulo ciuitatis: nisi prius onera z tallias in ciuitate soluerit: et subierit per plures annos in statuto specificatos: non audiretur: nec ad dignitatem illam promoueretur si vno anno soluere vellet pro omnibus futuris annis statuto requisitis. Et cum semel quidam honorum cupidus tholose hoc fecisset fuit per arrestū parlamenti: non obstante illa fraudulenter accumulata solutione repulsus a capitulatu: donec debitis temporibus successiue decursis: onera ciuitatis subijsset annisq; singulis soluisset. Plus dico q̄ etiaz si nouem annis soluisset: videlicet singulo tertio anno pro tribus simul: et sic tres solutiones fecisset: ex tali solutione non presumeretur de precedenti. Cum hic nō sit formis prestatio annue obligationi rei naturaliter insite conueniens: quia forma soluendi naturalis est: q̄ singulis annis soluatur: cui non conuenit annorum cumulata solutio. Et sic presumptio que ex singulari prestatione inducitur nō pertinet ad diffōrmem modum prestationis. argumento. ff. de annuis legatis. l. seia. §. medico. Nam si ex informi prestatione presumeretur de precedenti solutiōe duo presumerentur: scilicet prestatio: et informitas prestationis: quod fieri non potest. Cum due presumptiones pariter non cadant super eodem principaliter. l. j. C. de dotis promissio. et. l. cum pater. §. gener. ff. de iure dotium. quod est notabi. Et hec triennalis successiua solutio mirabiles alios sortitur effectus. Nam sufficit ad inducendum liberationem in casu odioso vsurarum. l. aduersus. uncta glo. ij. in vltima opinione vbi hoc not. Bald. C. de vsuris. Sufficit etiam tale tempus triennale ad impediendum beneficij sequestrationem pacifice triennio possessi. clementina. j. de sequestra. Hodie vero per regulam cancellarie Pauli secundi effectualiter contentam: in decreto concilij generalis in pragmatica contento. titulo

184 de pacifica possessio. † Talis pacifica possessio triennalis cum titulo colorato sufficit ad repellendum quoscunq; ne possessorem beneficij triennalez amplⁱ infestare possint in possessorio nec petitorio. Pariter sufficit tempus triennale ad iudicandum rem esse feudalem: si triennio tanc̄ talis possessa fuerit: et prestatio facta: saltem vt de hoc stetur iuramento hoc asserentis per textum singularem in capitu. primo. §. si vero vasallus. in titulo quid sit inuestitura. Vbi alias requireretur triginta anni. C. si quis per triginta. et de feud. fuerit controuersia.

185 No. p intellectu l. q̄cūq; C. de apoch. publi. libro. x.

185 ¶† Preterea habet hec triennalis prestatio alium mirabilem effectū: quia obligatus ad aliquid annis singulis soluendum: si probet se annis tribus proximo preteritis illud soluisse: presumitur semper retroactis superioribus annis integre soluisse per textum: secūdum Bartolum ibi singularem in dicta.l. quicunq;. C. de apochis publicis. libro. x. quam etiam Saly. singularem dicti in. l. ij. C. de iure emphy. Et Bald. dicit eam auream in. c. litere. in fi. de dilationi. Sicut a simili decidit in l. procula. ff. de probationibus. vbi reiterata rationum computatio inter fratres facta presumi facit precedēta debita fuisse

Universidad de Granada Biblioteca

remissa ꝛ quittat: lz de illis non fuerit in
computatione facta mentio. quod locum
etiam haberet inter extraneos: fm Ale=
xan.in.l.libertis.la.ij.ff.de alimen.ꝛ ciba.
lega. quod tamen intelligatis verum: vt
supra dixi. prouiso ꝙ talis solutio trienna
lis facta fuerit separatim singulis tribus
annis. Et est singulare in dicta.l.quicun=
186 q;. † ꝙ quis solutio tributorū probari
non possit nisi per instrumentum publi=
cum.l.j.ꝛ.ij.eo.titu.de apochis publi. ꝛ.l.
ij.C.de conuenien.fisci debito.lib.x. Ta=
men solutio precedentium annorum per
triennalem solutionem proximam debite
factam presumitur. Que presumptio trās
fert onus probandi in aduersarium: etiaz
in his: que probari nō possunt nisi per pu
blicum instrumentum: fm Bal. per illuz
tex.in prima oppositione. quod est nota.
Idem erit in debitore menstruo: qui sin=
gulis mensibus tenetur ratione rei certū
quid soluere. quia si tribus mensibus pro
ximis soluerit presumitur de solutiōe pre
cedētium. Idem in debitore semestri: qui
singulis sex mensibus tenebatur soluere:
quia si probet tribus proximis sex mensi=
bus soluisse: presumitur de precedenti so=
lutione. argu.l.diuortio.§. quod in anno.
ff.solu. matrimo. Idem in quinquennali
debitore: qui singulis quinquēnijs solue
re tenebatur. fm Bal.ibi.argu.l.j.§.item
quesitum.C.de indictio. lib.x.et.l.si sic cō
stituta sit aqua.ff.quēadmodum seruitus
amitta. Secus si tribus quinquēnijs vel
tribus sex mensibus simul soluisset: vt su=
pra vidistis. Et est hec presumptio tanti
effectus: ꝙ transfert onus probandi in ad
uersarium hec annua precedentia peten=
tem: qui si debitorem non soluisse proba=
uerit hanc presumptionem extinguit: que
in dubio ꝛ obscuro: ꝛ non in liquido ope=
ratur. Et modus probandi contrariū est
per confessionem debitoris: vt dicā nunc
vel modo contento in.l.optimā.C.de con
trahen.stipu.in fine. Preterea dico ꝙ si se
mel per hanc presumptionem fuerit debi
tor a prestatione annorum precedentium
absolutus: licet futuro tempore in solutio
ne cessauerit: ꝛ sic videbatur presumēduz
de non solutione precedentium annoruz:
tamen hec presumptio non operatur quic
q;: quia non pertinet ad rem finitam. ar=
gumē.l.si ille.C.de decurio.lib.x. vbi con
fessio que transiuit in executionem reuo=
cari non potest. facit.ff.de condic. indebi.
l.qui ob rem. fm Bal.ibi: nisi debitor con
fiteretur non soluisse annis precedentib⁹:
quia per confessionem suam tolleretur p̄=
sumptio ex triēnali solutiōe inducta etiā
sententia secuta: que plus operari non
potest: q; presumptio iuris ꝛ de iure: que
per confessionem partis tollitur: fm glo.
in aut. Sed iam necesse.C. de dona.ante
nup.ꝛ in.l.in contractibus.C. de non nu=
187 merata pecu. † Pars etiam confitendo
non soluisse presumptioni ꝛ sententie vi=
detur renunciasse. argumē. eorum que ple
ne dicit Innocen.ꝛ Panor. in.c.quia ple=
riq;.de immunitate eccle. Et idem esset si
debitor confiteretur vno solo anno de pre
cedentibus se non soluisse: quia presum=
ptio surgens ex triēnali prestatione respi=
cit vniformiter omne tempus precedens:
quod facere non potest in casu isto ꝓpter
confessionem partis que operationez pre
sumptionis scindit ꝛ diuidit. Pariter idē
esset ꝛ habet locum dispositio dicte.l.qui
cunq;. in quocunq; debitore qui certum
quid annuum tenetur soluere: vel mensi=
bus singulis: vt trina solutio vltima pre=
sumi faciat de omnibus precedentibus:
siue ille soluens sit emphyteota: fm glo.
in dicta.l.ij.C. de iure emphyteo. scilicet
vbi emphyteota est priuati: quia si esset
emphyteota ecclesie: sicut sufficit emphy
teotam cessare biennio a solutione cano=
nis: vt emphyteosis committatur eccle=
sie.c.potuit. de loca. sic etiam solutio biē=
nalis facit presumi de solutiōe annoꝝ pre
cedentium: fm Hosti. singulariter in sum
ma.tit. de locato. paulo ante finem. quod
qualiter intelligatur videatis Ioan.and.
188 Barba.ꝛ docto.in dicto.c. potuit. † Re
stat ergo ꝙ dicta.l.quicūq;. locum habet
siue debitor annuus sit emphyteota: siue
vasallus: siue censualis vel colonus sim=
plex fm Angelum in aut. de non alienā.
aut quicunq; alius: fm Specu. ꝛ notabi=
lius per Ioā.and.in addi.titu. de loca.§.
nunc aliqua. versicu. xxvij. ꝛ est glo. in.c.
cum ecclesia sutrina. de causa pos. ꝛ pro=
prieta. quinimmo locum habet etiaz in sim
plici colono: fm Ange.in.§. scire autem.
in allegato aut. de non alienan. aut per=
mutan. Et idem in soluente collectam cō
muni: vel collegio fm Baldum post Io.
and.ibi in dicto.c.litere. Non tamen ha=
beret hoc locum: nisi solutio annalis insit
rei ex natura sui: sicut canon tributum et
similia: ꝛ non ex accidenti: vt quia debi=
tor simpliciter promisit aut grauatus est
de soluendo decem annis singulis: ꝛ non
ratione alicuius rei fm Baldum singula
riter in dicta.l.quicunq;. que locuz habet
vbi solutio annalis fit ratione rei: non au
tem vbi sola persona est obligata aliquid
soluere: non habito respectu ad aliquam
rem certaz: ideo si testator simpliciter gra
uauerit heredem annuū tibi soluere: vel
quis simplex promiserit non habet locuz
dicta presumptio ex triēnali solutione sur
gens, quia hec prestatio non est canonica

ꝛ regularis illatio: sed contingens: q̄ non
grauamē alicui⁹ rei: sz solius ꝑsone respi=
cit. ¶ Pariter dico: ꝙ lz ꝓxima pars tp̄is
valeat circa aliud tp̄s vt de illo p̄sumat:
nō tamē pars rei debite valet circa aliam
partē fm Bal. nec circa tēpus futurū: de
quo non p̄sumit. Nā si ꝓbaret debitor: ꝙ
decē annis iam elapsis ꝑ tres annos cōti
nuatos soluit: nō presumit postea soluisse:
immo recessum est a boni presumptione:
etiā ꝓ preterito tp̄e ꝑ tex.in.d.l.quicūq;.
dū dicit triū coherentium sibi annoꝝ ꝛc.
quē ad hoc pōderauit ibi Bal. qḋ est no.
sicut a simili dr in dicta regula cācellarie
ap̄lice de pacificis possessorib⁹: ꝙ ille qui
triennio nō violenter sed colorato ti. paci
fice et sine lite prelaturā dignitatē officiū
vel bn̄ficiū triennio primo hacten⁹ posse=
dit vel in futurum possidebunt: nō possit
postea in petitorio vl' possessorio a quo q̄z
etiā rōne iuris nouiter impetrati molesta
ri. Qḋ pariter fuit decretū in cōcilio con=
statien. sub Martino papa ꝛ renouatū in
ꝯcilio basilien. hodie in pragmatica hui⁹
regni sanctione registratū titu. de pacifi.
pos. de cuius intellectu est ibi plena glo. ꝛ
multa singularia dixit Feli.in.c.sicut.xvj.
col. ꝟ si. quinto aduerte. de re iudi. Unde
restat triennalem solutionē primā ꝑ vlti
ma tp̄a ꝛ nō interrupta factam efficaciter
arguere: vt oī quatocūq; tp̄e preterito fa=
189 cta presumat. ¶ † Idē in aliquib⁹ locis
saltē a simili seruatur: ꝛ inoleuit cōsuetu=
do vel statuitur: vt notarij qui graffarias
emunt de triennio in trienniū a rege: non
possunt petere eorum salaria pro scriptu=
ris a partibus post quinquēnium. qḋ fun
datur in equitate illi⁹.l.quicunq;. ¶ Pre=
terea q: nō est verosimile ꝙ graffarius ꝓ
soluendo firmam graffarie regi aut alteri
dn̄o pecunijs indigēs: longo tp̄e post suā
graffariam finitam distulerit a partibus
exigere: qḋ sibi debebatur pro scripturis.
Et sic vidi pluries seruari tholose ꝛ qui=
190 busdam alijs curijs. ¶ † Unum tamen
menti tenebitis: ꝙ illud qḋ dictuz est. vcz
trinā solutionē successiuā requiri ad indu
cendū obligationē in futurū ex testamen
to imperfecto: intelligitur vbi legata sunt
plura: ꝛ talia: quorum dies exactionis et
executionis eorūdum semel non cedit. sz
solum annis singulis. Puta q: sunt lega=
ta annua aut mēstrua: quo casu (vt scitis)
plura censentur legata: scz ꝓ primo anno
purū: pro alijs conditionale.l.si in singu=
los.ff.de annu.lega.iuncta.l.cū in annos.
ff.qn̄ dies lega.ced. Si autē legatū esset
vnicum ꝛ tale: ꝙ semel cederet eius dies:
tunc vnica prestatio sufficeret respectu fu
turarum prestationū: que vnica prestatio
fuit a testatore diuisa per tēpora.l.firmio.

190 Qualr intelligit ꝙ trina solu= tio obliget ad soluēdū in futurū.

in fi.ff.qn̄ dies lega.ce. fm Ang. notabilr
in dicta lectura.l.j.C.de fideicō. quem ibi
sequitur Iason. ¶ Preterea illud scilicet
trinā solutionē interpollatā esse necessa=
riam: tunc intelligatis esse verum: quādo
testamētū est imperfectū propter defectū
solennitatis ipsum testamentū cōcernen=
tis: vt q: non interfuerunt testes in debi=
to ꝛ sufficienti numero: vel non fuerūt ro=
gati: si vero testamētum esset imperfectū
ex defectu alterius solennitatis non con=
cernentis testamentū: sed merū fauorem
alicuius persone: puta filij ipsius testato=
ris respiciētis: vt q: forte filius testatoris
non fuit per eum in quoq; institutus: sed
preteritus: ꝛ sic testamentū est nullum.l.
inter cetera.ff.de libe.ꝛ posthu. Certe tūc
ad confirmationem talis testamenti non
requiritur trina prestatio: immo ex vnica
sola filij preteriti approbatione expressa
vel tacita. Sic legata sine vlteriori p̄sta=
tione reconualescunt iuxta.l.filio preteri=
to.ff.de iniusto rup.testa. fm Ange.in le=
ctura florētina in.d.l.j.de fideicō. de hoc
autē vltimo, videatis que plenissime dixi
s̄.eo.in verbo: in eodem testamēto relin=
quens.in.vij.et vlti.limitatio. ¶ Ex pre=
missis ergo cognoscere potestis: vbi ꝛ qn̄
pro istis legatis ꝛ fideicōmissis singulari
bus supradicte tres competunt actiones:
vel aliqua illarū: q: necesse habet legata
rius agere aliqua actione pro legato cōse
quendo: cū vt dictū est occupare nō possit
191 propria autoritate legatū. ¶ † Preterea
nō habet legata paratā executionē: nā lz
testamentū in quo reperiunt legata et fi=
deicōmissa relicta habeat executionē pa
ratam fauore heredis: vt ostenso testamē
to non vitiato raso aut cancellato sed pri
mo aspectu appareti ilico sit mittēdus in
possessionem hereditatis per tex.in.l.fin.
C.de edicto diui adria.tol. vt plene dicet
in verbo: mortuo ita testatore.i. Tamen
executionem paratam non habet in fauo
rem legatariorū: vel fideicōmissariorum
contra heredem: vt ilico viso testamento
prima facie apparenti: mitti debeant in
possessionem rerum legataruz: aut heres
ilico cogendus sit legata soluere: ꝛ fidei=
cōmissa prestare: quinimmo postq; ꝓ his
supradictis tres cōpetunt actiones: est di
cēdum ꝙ iudicium requiritur ordinariū:
ita ꝙ non est ab executione incipiendum
argu.l.nimis prope marcelle.C.de execu.
192 rei iudi. † Nam etiam debita de quibus
constat per instrumentum non habēt exe
cutionem paratā per text.in.l.minor.xxv.
cui fideicōmissum.ff.de mino. vbi Bald.
Nisi partes expresse consensissent: vt q:
essent instrumenta guarētigiata: vel nisi
in deposito per.l.penulti.C.de deposito.

191 An le= gata et fi= deicōmissa habeāt pa ratā execu= tionem.

192 Instru menta non habēt exe= cutionē pa ratam.

Universidad de ... Biblioteca

quam ibi ad hoc ponderat Bar. Et idem in certis aliis in iure expressis casibus: de quibus per Alexā. plene. et ibi que dicant instrumēta guarentigiata in. l. ait pretor. §. si iudex. et in. l. post rem. ff. de re iudica. Quibus casib⁹ quoties debitū paratam habet executionē talis causa nō leuis: sed de grauiorib⁹ causis dicit̄ fm Bar. p illū text. in. l. si qd ex famosa. ff. de solu. Et de numero illorū casuū nō est legatū: nec fideicōmissum in testamēto relictum: vt scz testamentū fauore eorum paratā habeat executionē. Sed aduertatis: qr Ange. in §. illud. in aut. de heredi. et falc. per tex. ibi in princi. iuncta glo. ibi in verbo: decreto. tenet contrariū: dicens instrumentū vltime volūtatis paratā habere executionē: cum quo transit Iason in. d. l. fi. iij. col. C. de edic. diui adria. tollen. dicens nō inuenisse hoc decisum in specie: de qua decisione non facerem dubiū si in testamēto vel alia vltima voluntate per testatorem fuisset aut heredem prestitum iuramentū

193 † q sui natura paratam habet executionem et vim guarentigie: fm Bart. in. l. ij. ff. de iureiuran. de quo dixi plenissime. s. testamentū. iij. Sed si in testamento non intercessit iuramentum: restat adhuc diffi

193 Iuramentū paratā hz executionem.

194 cultas. Unde vt cesset cōtrarietas: † dicatis q pro legatis et fideicōmissis potest dupliciter agi: vno modo via ordinaria: puta agendo vna predictarum triū actionum pro legatis cōpetentiū: et tunc legata et fideicōmissa paratā nō habent executionem: immo est lis cōtestanda: si heres se defendere voluerit. licet iudicium longo tempore durare nō debeat: vt ibi dicit tex. et glo. in dicta aut. in prin. Alio modo agi potest via executiua: scz per viā monitionis fiendi heredi: vel per viā precepti q legata soluere habeat et adimplere contenta in testamento: et fieri cōsueuerūt tales monitiones seu precepta per iudices: quo casu si heres se opponat audiendus est: si causas iustas allegauerit q ad monita seu precepta nō teneatur. vt quia forte opponit de nullitate testamenti aut legatorum: vel quid simile. Et tales monitiones prima facie fiunt: ac fieri consueuerunt per iudices ecclesiasticos. Et etiam per seculares fiunt precepta de soluendo absq eo qd incipiant ab edicto de in ius vocando: et valent de iure: dum tamen in eis contineatur clausula. Et in casu oppositionis. i. si senserit se grauatum veniat tali die responsurus. fm doctrinam Bart. in. l. de pupillo. §. meminisse. ff. de no. ope. nuncia. et in. l. nec quicq. §. vbi decretum. ff. de offi. procōsul. Salt. in. l. j. C. cōmina. vel eple. et Angel. in. §. curare institut. de actio. Si autem contra testamentū et con

194 Practica agēdi hodie p legatis cōsequēdis.

tenta in eadē nihil opponit: tunc viso per iudicem testamēto in aliqua sui parte nō vitiato: iudex ecclesiasticus mouebit heredem: vel secularis ei precipiet sub pena certa pecuniaria: q infra tempus cōgruū adimplere habeat contēta in testamēto.

195 † Et talis monitio vel preceptum fit per iudicem summarie et executiue: prout hodie faciunt iudices ad instantiā procuratorum animarū: qui in curiis ecclesiasticis habent officiū publicum ad hoc deputatum: cuius auctoritate faciunt vltimas maxime pias voluntates exequi: et ita potest intelligi decisio Angel. in dicto. §. illud. fm Alexan. in dicto. §. si iudex. Et si heres per iudicē monitus cōtumax fuerit per annū: scz q infra annū causa rationabili cessante legata et fideicommissa non soluerit: et contenta in testamēto nō impleuerit: priuatur eoipso absq alia iudicis sententia: per lapsuz anni cōmodo totius hereditatis: excepta legitima: qua non priuatur. Cum ei debeat non a testatore:

195 No. de pcuratore animarū.

196 sed a lege. † in aut. hoc amplius. C. de fideicomi. facit tex. in. l. si arrogator ff. de adoptio. Nisi soluere recusaret relicta per patrem in sue anime redemptionem: veluti pro male ablatis: vt plene habuistis. s. in verbo: reliquit. prope fi.

196 Uide pulchra p intellectu aut. h amplius. C. de fideicō. et. c. si heredes. s. eo.

197 † Quequidē hereditas qua priuatur heres applicatur substituto si substitutum habeat: vel cōiuncto. i. coheredi pro parte sua adimplenti. qm etiam si ipse coniunctus non impleret priuaretur. Et si substitutum aut coniunctum non habeat applicatur hereditas certis aliis personis. in dicta aut. hoc amplius enumeratis. glo. et Panor. in. c. si heredes. s. co. et tex. in. c. siluester. xj. q. j. Et illi quibus applicatur hereditas per priuationem heredis tenebuntur onera hereditaria sustinere loco et vice heredis priuati: ideo enim eis traditur hereditas prestare tenentur cautionem de implēdo contenta in testamēto: nisi esset tale on⁹: quod per legem representet̄: id est q per legem habeatur pro impleto: puta si heres grauatus fuerit manumittere seruum testatoris infra certum tempus: quo casu si ipsum non manumiserit: eoipso q pretentum erit tempus lex ipso iure libertatis fauore: facit eum liberum. l. cum vero. §. subuentum. ff. de fideicommis. libertati. ¶ Et vt clarius hos terminos habeatis:

197 Si heres a iudice monitus legata ifra annuz non soluerit priuat̄ hereditate q certis applicatur personis.

198 sciendum est: † q anteq heres voluntatem defuncti non implens priuetur hereditate: tria sunt necessaria: que habentur ex dicta aut. hoc amplius. ¶ Primo q illud onus qd heres adimplere neglexerit non sit a lege representatū. i. habitum pro impleto: vt. s. dixi. ¶ Secūdo requiritur: q heres fuerit monit⁹ a iudice: et fieri dz

198 Tria requirūtur vt heres voluntatē testatoris nō implēs hereditate priuetur.

hec monitio p ipsūmet iudicē: fm ange. et

199 Pau. in. d. aut. h ampli⁹. † Nā cū priuare heredē sit magna pene: requirit̄ psonalis monitio facta a iudice: sicut reqrit̄ ad faciēdū quē haberi p confessio si rñdere no luerit positionib⁹. c. si post ōstitū. de ōfes. lib. vj. de cui⁹ intellectu videatis elegāter per Panor. in. c. cū cāz. de iura. calū. Idez tz Ange. in. §. si qs aūt nō implēs. in aut. de heredi. et fal. Et ista est veritas: qcqd dixerit glo. in. d. §. illud. in verbo: decreto. ea. aut. q singulr dicebat hoc casu sufficere monitionē factā heredi p nūciū vl' eplaz: aut ad domū. qd nō puto verū attēta grauitate pene: vt dictū est. imo requirit̄ monitio p ipsūmet iudicē facta: etiā si legata ad q soluēda fuit heres monit⁹ essent pia fm Ange. notabilr in lectura perusina in dicta aut. hoc ampli⁹. quē ibi sequū

199 An h monitio fieri dbeat heredi p ipm met iudicē

200 tur moderni. et Iason. ij. colū. † lz Bal. ibi singulr voluisset in piis legatis non requiri monitionē iudicis: cuz in illis nulla reqrat̄ alia interpellatio vel monitio iudicialis: sed ipso iure cōmittit̄ mora extraiudicialis. l. titia scio. §. vsuras. ff. de lega. ij. Pro quo facit glo. in verbo: iudiciū. in. §. itē mixta. insti. de actio. et tz Ludo. in. l. si ex legati cā. ff. de verbo. obli. Et idem fm eum esse debebat in relictis fisco: cui etiā fit mora ipso iure: fm Bal. in. l. j. C. de his quib⁹ vt indig. Pro quo facit glo. sup verb. inferāt. in. l. cū quidā. §. si fisco. ff. de vsur. Sed nō est verū: imo vt dixi in his oibus piis aut fiscalibus reqrit̄ iudicialis monitio ad priuandū heredem hereditate sibi delata: et p eū adita. quia tex. in dicta aut. hoc ampli⁹. loquit̄ indistincte. Preterea lz sit veruz: q in legatis eccl'ie relictis aut fiscalib⁹ mora cōmittat̄ ipso iure: illud est verū quo ad lucrū accessionū et aliā penā incurrendū q perditiōis hereditatis: fm Ange. et Iaso. ibi: in dicta aut. lz ibi agit̄ de perdēdo hereditatē reqrit̄ monitio iu

200 An et i piis legatis reqrat̄ monitio iudicis.

201 dicialis per iudicēmet fiēda. † Et sufficit vnica cū lapsu anni fm Bar. quem ibi sequit̄ Saly. et cōiter ceteri in dicta aut. hoc amplius. et Bal. in. viij. q. in. l. qui crimen. C. qui accusa. nō pos. vbi cū agit̄ de aliquē priuādo iure suo: nō vt statiz priuetur: sz p lapsuz anni: tūc vnica sufficit monitio: cū al's vbi ageret̄ de ipm priuando citiori tpe reqrerent̄ ad min⁹ due. de quo Ange. ponit notabilē regulā. in. d. §. si qs aūt p redēptiōe. i aut. de eccl'iasti. ti. et late Ludo. in. l. qdiu. la. iij. ff. de acq. her. Ange. are. in trac. criminū in verbo: Necnō ad qrelā etc. Bartho. cepolle. de caute. aduo. cautela. clij. Alexā. in pma pte cōsi. cviij. incipieñ. Uiso themate. in fine. facit quod dicit Bal. in. c. ex lris. iiij. colum. de cōsti. Et est cōis opi. quicqd dixerit Alexā. in. l.

201 Suffic vnica monitio iudicialis heredi facta.

si. ff. de fer. Ad h facit qd decidūt singulr Io. fab. et Io. de pla. in. §. qdrupli insti. de actio. vbi pena nō soluētis legata pia venerabilib⁹ locis relicta: nō habet locū in herede citato per solū nūciū ex ōsuetudie patrie siue iussu et expssa iudicis cōmissione. p tex. ibi: Iussu magistratuū nroꝝ cōueniat̄. Et alia rōne nō mouent̄: nisi quia durū ē penā extēdere. l. interptatiōe. ff. de penis. qd an sit veꝝ plene videatis p An

202 ge. et Iaso. in. d. §. qdrupli. ¶ † Tertio et vltio reqrit̄ anteq heres priuet̄ q annus fuerit elapsus: q solū currere incipit a die monitiōis p iudicē facte: vt. d. aut. h ampli⁹. et in corpe vñ sumit̄ vbi est bona glo.

202 A die monitiōis ann⁹ dz cē elapsus. vt heres priuet̄

203 Restat ḡ vera ōclusio † q si heres p iudicē monit⁹ infra annū ōtēta in testo nō impleuerit: eoipso p lapsuz anni priuat⁹ est hereditate. Qui nō solū hrditatē pdit: sz etiā plegata sibi facta fm Dy. et Bal. i. l. q filiab⁹. §. fi. ff. de le. j. qd dictū sūme ibi extollit̄ p modernos. p tex. in. l. si pfoni. §. qd

203 An heres si monitiōi ñ peat perdere debeat plegata.

204 ergo. ff. ad treb. † Sz aduertat̄: qr idē Bal. in. d. aut. hoc ampli⁹. tz expsse ōuuz dicēs: q lz heres q volūtatē defuncti non implet priuetur hereditate: non tñ perdit prelegata: nec priuat̄ substitutione pupillari nondū ei delata. Pro quo facit lz ipe nihil alleget tex. in. l. eū qui. §. p parte. ff. de his quib⁹ vt indig. vbi si hereditas auferat̄ ab herede velut indigno: tñ plegata ei nō auferātur etiā p illa parte: p qua est idign⁹: nisi dicerem⁹ fm Bar. ibi: q ibi sit casus spālis: tñ opi. pcedēs ē cōior fm

204 Nota pulchras ampliationes ad dictaz aut. h amplius.

205 Iaso. Qui pl⁹ dicit † q heres monitus nō iplēs infra ānū volūtatē defuncti priuatur hrditate: etiā si testator illā hereditatē fuisset ei relictur⁹ in nō iplēdo ei⁹ volūtatē fm Iaco. de belloui su. i. §. et hec qdē. in vlti. q. in aut. de heredi. et fal. quē sequit̄ Bar. i. l. pe. vbi idē tenēt Bal. Ange. pau. et Alex. q ibi allegat plures ōcordātes. C. de lega. vltra qs ibi Iasō dicit idē tenuisse Ludo. ōsi. ccvij. incipi. Si volum⁹ hāc substōnē. Et pleni⁹ ōsil. ccxxxv. incipieñ.

206 Quo ad pmū. qd seqt̄. † Pl⁹ dico q si duo hrdes hrditatē diuidēdo scilicet qtauerit: et pmiserit sub pena: ac iurauerit nihil petere. s. vn⁹ i pte alteri⁹: et ecōtra ppetuo futurz tpib⁹ ex qcūq cā: si postea alter ipoꝝ monit⁹ a iudice nō ipleat infra ānū testōris defūcti volūtatē: et sic priuet̄ sua pte hrditatz q de iure defert̄ cohrdi vbi defic substitut⁹ fm termios dicte aut. Certe nō obstāte renūciatiōe et pacto qtatiōis iter ipos passato etiā iuramēto et pena vallato poterit coheres ōtumacis petere partē illi⁹: q ei defert̄ ppter ōtumaciā: fm Bar. elegāter in dicta aut. hoc amplius. in fi. quem ibi sequitur Paulus et Alexan. in l. qui rome. §. duo fratres. xlij. columna.

Universidad de ... Biblioteca

ff.de verb.obli. Et idē esse puto in substi-
tuto cui talis hereditas applicari dꝫ i cō
tumaciā heredis:q2 eā petere poterit:⁊ ca
pere de manibus heredis cōtumacis: nō
obstante quacūq3 renūciatione: per quaꝫ
ius substitutiōis remisisset: per rōnes ibi
per eos allegatas. de quo plene habuist̄
supra declarando glo.nostram. Nam re-
nūcians hereditati intelligitur renūciare
manēte eadem causa: sed in casu nr̄o sup
uenit nō a causa:que nō cēsetur inclusa in
tali renūciatione.argu.c.cum inter.de re-
nuncia.sicut videmus de filia: que bonis
renūciauit paternis:que si per patrem he
res instituatur poterit hereditatē petere
nō obstāte tali renūciatione: vt plene ha
buistis in verbo:Duas habēs filias.pro-
207 pe finē. † Plus adhuc dico ⁊ vltra om
nes in dicta aut. ꝙ heres volūtatem non
implēs hereditate priuatur etiam si cleri
cus sit.q2 lex ciuilis hoc casu clericos com
prehēdit ſm Panor.in.c.ecclesia sctē ma
rie.vj.colū.de cōsti. Sed clarius in specie
hoc decidit ibi Fely.xxiiij. colum. volēs
idem esse in quibuscūq3 casibus: in qbus
laicus priuaretur:hereditate q2 etiā priua
bitur clericus: subiungēs idē esse in eccle
sia vt priuetur:sicut priuaretur laicus: sal
ua tamē facultate ipsi eccl'ie petēdi in in-
tegrum restitutionē infra quadriēnium a
tēpore priuationis: ⁊ sic lesionis cōputan
dum.cle.j.de in integ.resti. Allegat idem
tenere Panor.ibi in repetitiōe dicti.c.ec-
clesia sancte marie.q2 contumacia prelati
208 non dꝫ nocere eccl'ie qđ est no. † Addo
etiā ꝙ nō solū priuat etiā clericus ⁊ eccle-
sia heres si legata nō soluit: vt dicta aut.
hoc ampli⁹. Sed etiā si nō impleat onera
extrinseca in testō sibi a testatore iniūcta:
puta circa executionē voti per tex.in.c.li-
cet de voto.quē ibi Panor. in.iiij.not. ad
hoc pōderat: dicēs hoc pcedere etiam si
defunctus decesserit sine testō:cū ibi mē-
tio nō fiat de testamēti factiōe qđ est no.
Et tales etiā diuino iudicio nō sunt imu-
nes. Nam refert Anto.archiep̄s florētin⁹
in.ij.parte historiali. ti.xiiij.c.iiij.§.iiij.ꝙ
cū apud baionā vasconū.vrbem quidam
miles Caroli magni noīe romouc⁹ egro
tās ⁊ morti pxim⁹ accepta pnīa ⁊ eucha-
ristia cuidā cōsanguineo suo p̄cepisset: vt
equū quē habebat vēderet: ⁊ preciū cleri
cis largiret ⁊ pauperibus put nō fecit:im
mo eū cibis potibus ⁊ vestimētis cito ex-
pēdisset. Post.xxx. dies mortuus ei appa
rēs in extasi de nocte ei dixit. quoniā res
meas p redēptiōe aīe mee tibi cōmēda-
tas nō vt disposuerā expēdisti:⁊ tibi reti-
nuisti:ob qđ in penis tartareis.xxx.dieb⁹
cruciatus sui: tu in eodē loco infernali vn̄
egressus suꝫ die crastina descēdes vbi cru

207 Etiā priuat cleric⁹ ⁊ eccl'ia volūtatem nō iplēs testatoris.

ciaberis. qb⁹ dict̄ disparuit:⁊ cū eadē die
somniū suis narraret socijs: subito clamo
re facto in aere velut leonū lupor ⁊ vrsor
subito rapt⁹ fuit ille a demonib⁹ in locuꝫ
diuino iudicio destinatū. Et demū q̄sit⁹
a socijs vix.xij. die supra montē altissimū
mortuus iacēs toto corpore colliso inuēt⁹
est quatuor dietis distās a loco vbi rapt⁹
fuerat in quo demones eū p̄cipitauerāt. Part
ter in vlti.pte.ti.xxiij.c.vij.§.vij.narrat ꝙ
cū semel beat⁹ Thomas de aqno doctor
sanct⁹ in eccl'ia fratrū de neapoli in ora-
tione psisteret de nocte visibilr sibi appa
ruit frater roman⁹ doctor in theologia de
ordine p̄dicator:quē parisi⁹ legentē reli-
querat successorē: qui de p̄ximo obierat:
tn̄ ei⁹ obit⁹ nondū sctō Thome fuerat nū
ciat⁹: a quo cū sciscitaretur qđ de eo esset.
Ille rn̄dit. Ego sum in vita eterna: fui au
tē in purgatorio p.xv. dies propter negli
gentia:quā cōmisi circa expeditionem cu
iusdā testamēti quā mihi cōmiserat ep̄us
parisien. quā citi⁹ exequēdā:quā expedire
tardaui. Et ita refert archiep̄s floren. i vl
tima parte historiali.ti.xxiij.c.vij.§.vij.i-
209 cipi. Hic sctūs iuridic⁹ doctor.† Et hāc
cōclusionē ꝙ heres monit⁹ ⁊ ꝯtumax per
annū hereditate priuet:limitabitis seqn.
medijs. Primo vt pcedat qn̄ heres ex ne
gligētia ⁊ ꝯtumacia distulit vltra annum
implere disposita a testatore:vt dicit tex.
in dicta aut.hoc ampli⁹. ⁊ i.c. nos quidē.
210 ibi:neglexit.supra eo. † Sec⁹ ḡ si heres
iusta de cā impeditus fuisset testatoris vo
luntatē implere: quo casu anno elapso pri
uat⁹ nō esset hereditate:ſm Panor.ꝯsilio
xlj.incipien. Uenio ad pm̄ū dubiū. vbi al
legat Frede.ita cōsuluisse: idē postea con
suluit Panor.cōsilio.lx.incipien. Uiso te-
stamēto.vltima colū.vbi dicit. Idem esse
in anno qui datur a lege executoribus te-
stamēti priusq3 executio deuoluat ep̄o.iu
xta.l.nulli.C.de epi.⁊ cle. q2 nō currit nisi
negligētib⁹:⁊ nō si fuerit ipediti:vel si cō
211 mode facere nequerit:vt ibi p eū.† Se-
cūdo limitat dicta ꝯclō:vt pcedat qn̄ iple
mētū volūtatis defuncti respiceret cōmo
dū pecuniariū alteri⁹: sec⁹ si cōmodū pe-
cuniariū nō respiceret: vt q2 forte testator
in testō instituit titiū hr̄dē:⁊ ordinauit ꝙ
faceret talē ipēsaꝫ in funere: qđ heres fa-
cere neglexit post monitionē iudicis ifra
annū:nā anno elapso nō priuat hr̄ditate.
l.nō opꝫ.C.de his q. vt idig.vbi ē gl.val
de sing.in fi.quā ibi sequūt doc.qđ intelli
git ver Pau.nisi ꝯcerneret aīam testato
ris. p q̄ facit(lꝫ ipse nihil alleget) tex.in.c.
lꝫ.de vo.⁊ vo.redēp.⁊ i.§.si qs aūt. in ctis
§§.pcedē.in aut.de eccle.ti.⁊ aut.lꝫ.C.de
epi.⁊ cle.vel nisi testator exp̄sse penā p̄ua
tōis iposuisset:si heres talē ipēsaꝫ nō face

209 Uide casus i qb⁹ heres volūtatē testatoris nō implēs nō priuat hereditate.

210 Nō iputat hr̄di ex iusta cā volūtatem testatoris nō iplēti: ⁊ idē i executorib⁹ testamēti.

211 Scđa limitatio ꝙ heres non p̄uat hereditate vbi differt iplemētū volūtatis qđ cōmodū non respicit pecuniariū.

212 Tercia limitatio ꝙ heres defuncti voluntatē nō implēs nō priuat hereditate sibi dānosa.

ret.l.fi.in fi.C.de fideic.ſm gl.in.d.l.non
212 opꝫ.quā doc.approbant cōiter. ¶ † Ter
tio limitat dicta ꝯclusio:vt pcedat qn̄ per
sone q̄ a lege vocant volūt p̄uato herede
hereditatē hr̄e. Si aūt eā nollēt:vt q2 dā
nosa est:tūc prim⁹ heres remaneret hr̄s:
q2 illud qđ cōstitutū fuit p dictā aut. hoc
ampli⁹.in penā et odiū negligētis hr̄dis
nō dꝫ ad ei⁹ fauorē reduci.ſm gl.vū sumi
tur dicta aut.facit.l. si seru⁹ plurium.§. si
qs.ff.de lega.j.ſm Alberi. Cynū Bar. et
alios facit text.optim⁹ quē ibi notant ad
hoc Bar.⁊ Imo.in.l.si qs solidū.ff.de he
re.instit.facit gl.singularis in.l.ea sola.ff.
213 de reg.iu.volēs:† ꝙ fisc⁹ nō habebit bo
na seu hereditateꝫ deportati vel alterius
incapacis hr̄dis:nisi velit. Si autē nolit
hr̄ditatē cape:tunc deportat⁹ remanebit
hr̄s ideo dicit Pe.de āc.i.c.itellexim⁹.de
iudi.p illū tex. ꝙ vbi hr̄ditas eēt dānosa
hr̄di:tūc hr̄s nō implēdo volūtatē defun
cti nō p̄uaret ea. Idē dicit Iason sup ru-
bri.ff.de iusti.⁊ iure.iij.col'. Sicut videm⁹
qn̄ qs ex forma statuti pter delictū pde
ret nobilitatē:q2 intelligit nisi i eo i q̄ de-
linquēti eēt dānosum nobilē eē. Puta in
grauaminib⁹ nobili incūbētib⁹.ſꝫ Bar.
in.l.j.C.de infamib⁹.li.x.⁊ i repe.l.j.C.de
digni.li.xij.facit qđ i simi decidūt Bal. et
Ang.post Dynū ibi in.l.q̄ soluēdo.ff. de
214 here.insti.† ꝙ stāte statuto ꝙ ghelfi ha-
bere nō pn̄t officia i ciuitate. Statutū in
telligit de officijs honorabilib⁹ ⁊ vtilib⁹:
sec⁹ aūt si essent dānosa officia ⁊ ihonesta
inde videm⁹:ꝙ excōicat⁹ qui repellit ab
agēdo i sui ꝯmodū:cogit rn̄dere defendē
do i sui odiū.d.c.itellexim⁹.de iudi. Nec
excusat si fuerit pbr̄ ab horis dicēdis i ca
mera:lꝫ ad officiādū honorabiliter in ec-
clesia sine piculo irregularitat̄ nō admit
tat.de clerico excō.ministran.per totum.
215 ¶ † Quarto limitat dicta ꝯclusio nō p
cedere:vbi testator dedisset specialē exe-
cutorē:q2 tūc q̄tūcūq3 hr̄s negligit iple-
re vltra ānū:nō p̄uat hr̄ditate.ſm Bart.
in.d.aut.hꝫ ampli⁹.p tex.i.l.multa.ff.de cō
di.⁊ demō. Nā testator dādo specialē exe
cutorē vr̄ recessisse a dispositiōe dicte au-
ten.facit tex i.§.si qs aūt.i aut. de eccl'ia.
tit. Et hꝫ verū itelligat̄ qn̄ hr̄s nihil pote
rat sine illo executore: vt q2 declaratio vel
taxatio relictor aut personar spectabat
ad executorē:q̄ casu iputari nō pōt hr̄di:
tō i penā nō icidit. ⁊ ita ppue loquit.d.l.
multa.in p̄n. Si aūt hr̄s posset testatoris
volūtatē implere sine executore: tūc locū
haberet.d.l.q2 eo casu cēset dat⁹ executor
tāq3 icitator ⁊ istigator hr̄dis. Sicut vide
mus in eo:q̄ dedit famulū vel custodē rei
cōmodate:q2 p hꝫ nō fit qn̄ cōmodatari⁹
nō teneat de dolo ⁊ culpa.l.si vt certo.§.

213 Uide penam priuationis locum nō habere qties delinquentis interest ꝙ priuetur.

215 Quarta limitatio vt hr̄s non priuetur hereditate si datus fuerit in testamento specialis executor.

pe.ff.cōmodati ſꝫ Bal.i.d.aut.hꝫ ampli⁹.
vbi tenēt Sal.⁊ Pau. ¶ Preterea hāc li
mitationē Bar.intelligat̄ verā:nisi mor-
tuo vl' remoto executore testamētario iu-
dex hr̄dē admonuisset: q2 tūc elapso āno
p̄uaret hr̄ditate.l.fi.§.ſꝫ si qs. C. cōia de
216 leg. ¶ † Quīto limitat dicta ꝯclusio lo
cū nō hr̄e in regno:ducatu:comitatu:aut
baronia:nā si rex i testō suo filiū instituat
hr̄dē:⁊ legata relinqt: talis fili⁹ q̄tūcūq3
monit⁹ ⁊ negligēs nō p̄uabit regno: nec
baronia:q2 nō sunt corpus hr̄ditariū.ſm
Bal.i.d.aut.hꝫ ampli⁹.⁊ Pan.i.c. intelle-
cto.de iureiu.de q̄ plene hūistis sup vbo:
i eodē testō relinqns in.xviij.p̄ncipali li-
mitatiōe tn̄ tex.vr̄ i ꝯtuū in.c.lꝫ.de voto ⁊
voti redēptio.i fi. Nisi diceremꝰ (vt aliq
volūt) ꝙ ibi fili⁹ regis dispositionē prn̄a
iplere pmiserat:ide pueniť: ꝙ filij p̄ncipū
vt plurimū nō curant maior testamenta
exeq. Sꝫ nō sic fecit ludouic⁹ pius caroli
magni fili⁹ frācor impator ⁊ rex: q̄ pij co
gnomē ob morū mānsuetudinē est ꝯsecut⁹
vt q̄ Gaguyn⁹.li.iiij.c.ij. Aqsgrani (inqt)
agēs Ludouic⁹ recēsito pr̄is testō lega-
ta q̄q3 distribuit:qn̄ si qs ex familia mino
ris a pr̄e habitos vl' pteritos aiaduertit:
eos aucto legato ꝯpēsat. Eodē loco lega
tos ad patrem missos audiuit:⁊ ante oēs
michaelis ꝯstātinopolitani ipatoris ora-
tores amicitiā ei⁹ petētes: delatosq3 a se
diui dionysij libros qui de celesti hierar-
chia inscribunt eos ludouico dono dede
rūt anno salut̄ octigētesimo.xxiij. hꝫ ille.
217 ¶ † Sexto ⁊ vltio limitat dicta ꝯclō:vt
locū nō habeat vbi testator i suo testō im
posuisset hr̄di aliā penā specialē:si cōtēta
in testō vltra annū iplere neglexisset. qm̄
si illi pene testamētarie satisfactuꝫ fuerit:
pena p̄uatiōis locū nō habebit:q̄ infert p
dictā aut.ſm Bal.ibi:q̄si p illā penā testa
mētariā.s.hois recessum videat a pena le
gis.l.j.§.j.ff.de pen.leg.facit.l.si fundum
sub conditione.§.stichū sempronio. ff. de
leg.j. ¶ Potest enim vnusquisq3 in testō
penā indicere heredi:si eius voluntatē nō
impleuerit. Ideo cōsuluit Pau.ꝯsi. lxxx-
viij.incipien.videtur dicendū: ꝙ dicta fi
lia.ꝙ heredes grauati maritare filiam te
statoris cum consilio titij:si eam marita-
uerint inconsulto titio perdunt heredita-
tem:quod sequitur Felinus in.c.ex parte
ij.col'.in fi.de constitu.q2 liberū est testa-
tori penam imponere heredi: quod secus
esset si grauati essent eam maritare arbi-
tratu vel cum consensu titij: quia tunc cū
necesse haberent sequi consensum: et sic
posset impediri matrimonium: talis con-
ditio velut matrimonij impeditiua in vir
gine reijceretur:et pro non adiecta habe
retur: vt plene videbitis in verbo: cuidā

216 Quinta limitatio ꝙ dicta pena p̄uationis locum non habet i regno: ducatu:aut baronia:vl' comitatu.

Universidad de

218 Testator pōt tripliciter penā priuationis hereditatis indicere heredi et primo in aliū hereditatem non trāsferēdo.

218 petro tradiderūt. ¶ †Et hec pene appo
sitio in hereditatibꝰ ⁊ relictis fieri cōtin-
git tripliciter. ¶ Primo qñ testator p̄uat
heredē hr̄ditate pene noīe casu q̄ nō im-
pleuerit qđ testator p̄cepit: al's hereditatē
nō trāsferēdo in aliū: sʒ simpl'r heredē pri
uādo. Quo casu cōsiderādū est: ꝙ si talis
pena p̄uationis imposita fuerit legatario
seu fideicōmissario particulari: casu q̄ nō
fecerit qđ ei testator iniūxit: tūc legatum
habebit acsi nō fuisset relictum. Et sic pe
nes hr̄dē remanebit. l. vnica. §. p scđo. et
§. seq. C. de cadu. tol. Si aūt pena priua-
tionis imposita fuerit heredi quē testator
simpl'r p̄uauit: si suis nō obtēperaret p̄ce-
ptis: tūc si habeat coheredē eiꝰ portio ap
plicat coh̄rdi: al's si ipse sit solꝰ hr̄s istitu
tus: hr̄ditas applicabit succedētibꝰ testa
tori ab intestato: quoꝝ fauore p̄sumit i du
bio p̄uatꝰ. l. peto. in p̄n. ff. de le. ij. Nā etiā
posito ꝙ testator hr̄dē p̄uaret cōtēplatio
ne alicuiꝰ tertij: tñ hr̄ditas h̄ casu: appli-
caret venietibꝰ ab intestato. Et nō illi ter
tio: cuiꝰ cōtēplatiōe hr̄s esset p̄uatꝰ. velu
ti si testator grauat heredē: ꝙ vxorē suaʒ
scʒ testatoris honorifice tractet: put ipse
facere ꝯsueuerat: al's priuat cū hr̄ditate.
Certe lʒ heres p̄uet hereditate ꝯtēplatio
ne vxoris defuncti male p heredē ipsum
tractate: tñ hr̄ditas nō applicabit vxori:
sʒ venietibꝰ ab intestato fm Bar. i. l. vxo
rem. §. heres. ff. de le. iij. ⁊ l. pr̄famil. testō.
in fi. ff. de here. insti. cū pluribꝰ alijs ꝯcor
dātijs: q̄s dat Jason in. l. hereditas. C. de
his q̄. vt indig. Et hoc verū qñ heres pri
uat ex dispositiōe testatoris: si aūt p̄uatio
fieret ex dispositiōe legis: tunc bñ acq̄rit
illi: cuiꝰ intuitu ⁊ ꝯtēplatiōe fit. l. pe. C. de
lega. ⁊ dixi plene in verbo: condidit scđo.
219 ¶ †Unū tñ notabitis: ꝙ lʒ testator he-
redē priuare possit hr̄ditate si contumax
fuerit ⁊ negligēs in adimplēdo cōtēta in
testō: nō tñ ipsum priuare poterit ob alte
rius negligētiā: p text. in. d. l. pr̄fa. a testō.
ff. de here. insti. quē singularē ad hoc di-
cit Ludo. singulari. cxi. Jdeo si diceret le
go titio mille: vt faciat capellā: ⁊ si nō fece
rit priuo hr̄dē hr̄ditate: talis pene adie-

220 Scđo potest testator priuare heredē trāsferendo in alium hereditatem.

220 ctio nō vʒ. ¶ †Scđs modꝰ puniēdi he
redē est qñ testator ipsum priuat vel lega
tariū: ⁊ nihilominꝰ disponit: ꝙ hereditas
vel legatū trāsferat in aliū: vt dicit tex. in
d. l. j. ibi: p̄cipiēdo ad alios trāsferri prout
etiā loquit titulꝰ insti. de adēptio. leg. Et
hoc casu nō trāsfert ipso iure hereditas a
primo hr̄de in aliū: qꝛ impossibile est ꝙ il
le q̄ semel fuit heres desinat heres esse. l.
⁊ si sine. §. sʒ qđ papinianꝰ. ff. de mino. gl.
in. l. in substitutiōe. ff. de vul. ⁊ pup. substi.
Sed primꝰ hr̄s si p̄cepta testatoris nō ser
uauerit: tenebit illi alteri hereditatē resti
tuere: vel legatū iure fideicōmissi: put de
clarat Bar. in. d. l. pr̄fam. testō. ff. de here.

221 An pena p̄uationis hereditatis possit indici p testatorē in codicillis et an incurrat ipso iure.

221 insti. ¶ †Et tales pene priuatiōis hr̄di
tatis aduersus hr̄dē ꝯ faciētē ordinatiōi
testatoris nō solū fieri pñt in testō: sʒ etiā
in codicillis: nō q̄d ē directo: sʒ p fideicō-
missum fm Alex. ꝯsi. cxcix. hodie in. ij. pte
ꝯsi. lvij. incipieñ. p̄spectis. facit isti. de co
dicil. §. fi. ⁊ rub. C. de his q̄ pene noīe. Et
si hr̄s ꝯ volūtatē testatoris fecerit: aut illi
nō obtēperauerit: incurrit ipso iure penā
priuatiōis si ꝯ faciat: vbi apposita fuit pe
na ppter affirmatiuā: puta si talē domuʒ
intrauerit p̄uet hr̄ditate: ⁊ idē si pena im
posita eēt ppter negatiuā: veluti si in ta
li loco nō habitauerit infra mēsem: sʒ vbi
eēt imposita pena propter negatiuā sine
tpis determinatiōe: puta si hr̄s in tali ci-
uitate nō hītauerit p̄uet hr̄ditate ꝯsulerē
ꝙ hr̄s moueret p iudicē ꝙ hr̄et habitare
statuēdo ei certū tp̄s: q̄ nō impleto incur
reret penā: al's nō: p doctrinā Jnno. in. c.
extirpāde. de p̄bē. vbi decidit ꝙ qñ ppter
negatiuā imponit alicui pena absq3 tpis
determinatione: negligendo illud facere
nūq3 incurrit penā: nisi monitio iudicis p̄
222 decesserit. ¶ †Et ponit exēplū: si statu
tū dicat: ꝙ q̄cūq3 canonicꝰ nō fecerit resi
dētiā in eccl'ia sit excōicatꝰ: qꝛ nō residēs
excōicationē nō incurret: donec a iudice
monitꝰ residere negligat. Jn fisco tñ est
speciale cui applicari dʒ hr̄ditas heredis
necē defuncti nō vindicantis: vt si hr̄s q3
primū potuit mortē testatoris occisi non
vidicauerit: eoipso p̄uatur hr̄ditate sine
alia iudicis monitiōe: lʒ pena p̄uationis
sit de iure imposita ppter negatiuā facti
tpe nō determinatā. l. j. C. de his q̄. vt in-

223 Pulchre limitatiōes ad regulā ꝙ heres non parendo testatori hereditate priuet.

223 di. vbi Bar. Bal. Alex. ⁊ Jasō. ¶ †Nō
dicatis: ꝙ supradicta ꝯclusio. s. ꝙ hr̄s p̄uet
hr̄ditate: vl' alia pena afficiat sibi p testa
torē si ꝯtēta i testō nō ipleuerit aut ꝯfece
rit indicta: locū hʒ vbi testator aliq̄d fieri
p̄cepit: aut voluit: qđ spectat ad rē fami-
liarē: ⁊ casu q̄ nō fiat p̄uat heredē vl' lega
tariū: qꝛ tunc valet pene impositio et ita
proprie loquitur. d. l. j. C. de his que pene
nomine. Si autem testator aliquid p̄cipe
ret fieri: qđ sit de mero vel mixto impio:
vel iurisditionis volūtarie existat: et casu
quo nō fiat addit penā priuationis: tunc
heres aut fideicōmissariꝰ ꝯ faciēdo nō in
cidunt in penā: nec haberet locū. d. l. vt si
testator aliquē instituat heredē: quē gra-
uat vt titium adoptet: al's priuat eum he
reditate. Certe licet heres adoptare eum
posset: si hoc non faciat: non priuabit he-
reditate per tex. solennem in. d. l. vxorem.
§. si heres. ff. de leg. iij. quem ibi Bar. di-
cit singularem: et idem puto esse si iudici
relinqueret hereditas cū onere: ꝙ senten

tiā daret p titio vel doctori vt talē docto
224 raret. ¶ †Scđo dicatis dictā ꝯclusio

Secūda limitatio.

nē locū hr̄e qñ testator in testō p̄cepit he
redi vel legatario: ꝙ aliquid faceret sub
pena p̄uationis: ⁊ p̄cepto testatoris pote
rat formaliter pareri. qꝛ tūc si non pareat
succedit p̄uatio: vt. d. l. j. Secꝰ si testator
p̄cepisset fieri aliq̄d: l q̄ nō poterat formali
ter pareri: qꝛ tūc heres non parēdo excu-
sat a pena: puta testator p̄cepit hr̄di: ꝙ ei
faceret fieri sepulchrū ad silitudinē sepul
chri titij. qđ q̄deʒ sepulchrū titij nō repe-
rit: vl' forte mādauit aliquid fieri arbitrio
caij: q̄ nō repit: aut nō vult arbitrari. Tūc
eñ hr̄s a pena excusat: qꝛ nūq3 pena p̄ua
tionis ꝯmittit nisi ꝯ p̄ceptū formaliter de
ueniat. l. in testō q̄dē. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. et
l. multa. eo. ti. Nā lʒ hr̄s teneat sepulchrū
facere arbitrio boni viri: postq3 illud exē
plar nō reperit: tñ nō faciēdo non incidit
in penā p̄uationis: vt dictis. ll. ⁊ l. cū plu
res. §. lege. ff. loca. ideo Bal. in. d. c. j. q̄li-
ter dñs ppueta. p̄uet. dicit text. in. d. l. in
testō q̄dā eē singularē: ꝙ i penis dʒ liqui
dissime ꝯstare: ex q̄ infert Bal. in. d. l. j. C.
225 de his q̄ pene noīe. †ꝙ in penis nūq3 de
fert iuramētū in supplemētū p̄bationis:
de q̄ plene p Bar. in. l. maritū. ff. de q̄stio.

Tertia limitatio.

226 ¶ †Tertio dicat; p̄fatā ꝯclusionē pce
dere: vbi testator mādauit aliquid hone-
stū fieri sub pena p̄uatiōis. Si aūt p̄cepis
set aliq̄d pbrosum: vt qꝛ mādauit se sepe
liri cū vestibꝰ sericis: vel ossa ⁊ reliquias
suas piici in mari: vel q̄d sile. Al's priuat

227 Tertio pōt testator heredem punire alia pena q3 priuationis hereditatis.

heredē hr̄ditate: certe h̄ casu hr̄s volūta
ti testatoris nō obtēperās nō priuabit. l.
seruo alieno. §. fi. ff. de le. j. ⁊ l. quidā i suo.
227 ff. de ꝯdi. isti. ¶ †Tertiꝰ p̄ncipalis mo
dus priuādi heredē est: qñ testator ipsum
nō priuat hr̄ditate: sʒ ipm grauat: casu q̄
nō fecerit qđ testator p̄cepit. Puta ꝙ det
aliquid tertio vl' legatario cui reliq̄t. velu
ti cētū vel aliā rē: vt. d. l. j. C. de his q̄ pe-
ne noīe. Quo casu ad illā penā tenebitur

228 Heres vna sola vice non parens precepto testatoris penā integrā incurrit ilico soluendam.

228 hr̄s p̄cepto testatoris nō parēs: † adeo
ꝙ si titio leget anno q̄libet vnū modium
frumēti. qđ si hr̄s nō soluerit relinquētur
eidē titio mille: tunc hr̄s cessando soluere
vno solo anno tenebit statim soluere inte
grā penā scʒ mille. p text. singularē in. l. j.
§. fi. ff. de penu. leg. qđ est verū indistincte
fm iura vetera: q̄bꝰ vsure pmittebantur.

229 An hodie testator indicere possit heredi vsuram aut penam aliquid dādi. si legata non soluerit.

229 ¶ †Hodie vero h̄ esse verū qñ pena cō-
sistēs in dādo certā rē vel quātitatē adij-
ceret alicui facto: vt habetis exēplū. insti.
de v. ob. §. fi. ¶ Si aūt adijceret datio-
ni quātitatis: certe talis pene adiectio in
datione quātitatis: cōsistēs (qꝛ esset vsu-
ra) nō vʒ fm Bar. in. d. l. j. C. de his q̄ pe-
ne noīe. ⁊ clariꝰ in. l. ij. ff. illo eo. ti. vbi ifert
notabilr: ꝙ testator nō posset in testō suo
indicere vsuras heredi: nec cuiq3 alteri:
puta dicē do: ꝙ si heres nō soluerit mille
itra tale tp̄s: ꝙ teneat. xl. soluere noīe vsu
raꝝ: attēto ꝙ vsure sunt maxime iure ca-
nonico p̄hibite in totū: ita ꝙ nō posset q̄s
noīe vsurarū recipere obolū. fm glo. in. c.
q3q3. de vsur. li. vj. ⁊ dixi. s. in verbo: alte-
roche vltra dotē. Mouet per text. in. l. iij.
§. fi. vbi idem Bar. ⁊ Rapha. cu. idem di
cunt. ff. de annuis lega. Ang. ⁊ Pau. in. d.
230 l. j. †Nam quicquid prestat vltra capi-
tale seu sortē p̄ncipalē est vsura: fm Bar.
in. l. qui sine. ff. de neg. gest. ⁊ in. l. cū stipu
lanti. in fi. ff. de verbo obli. ⁊ Bal. in. l. ro-
gasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. ⁊ ꝙ in testamēto
indici nō possit vsura: tenēt Lud. ⁊ Alex.
in. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de ver. obli.
Nec obstat si diceretur: ꝙ deberet valere
noīe pene: qꝛ hoc esset verū: nisi legibꝰ fo
ret interdictū: sicut est vsura: q̄m tunc dʒ
turpe: ⁊ sic nō seruandū. vt vidistis. s. Et
est veritas: quicq̄d dixerint Bal. ⁊ Pau. i
contrariū: qꝛ etiā contra eos p Bar. tenet
Jason in. d. l. j. C. de his q̄ pene noīe. ⁊ ple
ne in. l. j. vij. colū. C. de summa trinitate. ⁊
consuluit Fran. are. consilio. clij. incipieñ.
viso themate ad me transmisso. vbi plus
dicit: ꝙ posito qđ legatarius cui fuerunt
relicta mille scuta: ⁊ in casu negligētie cē
tum annua: esset mercator: qui si pecuniā
ei legatā habuisset maiora lucra fecisset:
tamē illa centū nō debent cū censeantur
esse vsura. Plus cōsuluit ⁊ eleganter Pe.
de ancha. cōsi. cxlix. incipieñ. in q̄ōne que
vertit inter dñam. ꝙ talis pene in dictis
non valet: etiā si pro alimentis legatarij
indicta esset: vel fauore dotis: aut alios
pios vsus conuertenda foret. idē cōsuluit
consilio. xcij. incipieñ. verba testamēti ita
se habēt. Et etiā pulchre consuluit Alex.
in quarta parte consilio. xxviij. incipieñ.
viso themate suprascripto et omissis non
necessarijs. Joan. and. ⁊ Panor. in. c. salu-
briter. de vsur. Nisi hoc fieret in casibus
ibi no. per glo. in quibꝰ vsura permittitur:
et in illis saluari posset opi. Bal. ⁊ Paul.
231 ¶ Unū tamen menti tenebitis: † ꝙ licet
legatariꝰ cui aliquid relictū est sub certa
pena eidem legatario applicāda: morien
do ante diē solutiōis legati trāsmittat le
gatū purū ad heredes. l. que legata. ff. de
reg. iu. Tñ nō trāsmittit ad eos adiectio-
nē pene per eos petēde: si die statuta lega
tū nō soluat tex. est nota. in. l. si penū. ⁊ in
l. cū sine. ff. qñ dies lega. cedit. Nec locum
habebit regula accessorium naturam se-
232 quit principalis qđ est notādū. ¶ † Po
stremo scire debetis: vt breuiꝰ legata hec
⁊ fideicōmissa cōcludam: ꝙ fideicōmissuʒ
vniuersale: de quo supra in principio locu
ti sumus: et fideicommissum particulare

232 Vide quibꝰ legata differūt a fideicōmissis vniuersalibꝰ.

Universidad de ... Biblioteca

seu legatũ: quorũ natura vt vidistis exe-
quata est: vt. d. l. j. ff. de le. j. differũt in plu
rib⁹. ¶ Primo: qꝛ legatari⁹ seu particula
ris fideicõmissari⁹ cogere nõ põt heredẽ
adire hr̃ditatẽ ⁊ legatũ p̃stare: sꝫ fideicõ
missari⁹ vniuersalis sic: vt. d. l. j. et. l. si q̃s
omissa. ff. si q̃s omis. cã test. Et est rõ: qꝛ si
legatari⁹ cogere posset heredẽ: heres ma
gnũ haberet p̃iudiciũ: cũ adita hr̃ditate
creditores eũ cõuenirẽt ꝓ debitis heredi
tarijs. C. de here. act. ꝑ totũ legatariũ aũt
cogere non possent. qꝛ actiones actiue et
passiue in singularẽ nõ trãseũt successorẽ.
l. j. §. si heres. ff. ad treb. ⁊ l. fi. ff. de ꝯh. ẽp.
⁊ l. q̃ties. C. de here. insti. Sꝫ qñ vniuersa
lis fideicõmissari⁹ cogit heredẽ adire he
reditatẽ: heres aliq̃d nõ patit̃ p̃iudicium
nec incõmodũ: cũ restituẽdo hereditatẽ
fideicõmissario trãsferat oĩa bona: ⁊ ꝑ cõ
seq̃ñs oẽs actiões actiue ⁊ passiue i ipꝫ.
l. nã q̃d. §. fi. ff. ad treb. ¶ Scd̃o differt̃: q
rei legate dñiũ ficte trãsit recta via ipso
iure in legatariũ a morte testatoris. l. a ti-
tio. i fi. ff. de fur. vel ꝟe ab adita hr̃ditate.
l. si tibi hõ. §. cũ ꝑu⁹. ff. de le. j. ⁊ l. oĩa. ff. de
le. ij. q̃d est verũ vbi legatũ fuit pure reli-
ctũ: sec⁹ si sub ꝯditione: vl' i die: q̃zuis cer
tã. l. semproni⁹ attal⁹. ff. de vsufr. leg. vt vi
distis. s̃. dũ vobis tradidi de leg. ⁊ fideic.
particularib⁹ vbi dixi: q idem esset in le-
gato alternatiuo: sed in fideicõmisso vni-
uersali non transit dominiũ in ipsum fi-
deicõmissum: donec facta restitutione re
aut verbo. l. facta. ⁊ l. restituta. ff. ad treb.
Quam differentiã tenẽt moderni quicq̃d
dixerit Bar. in dicta. l. j. ff. de leg. j. Hodie
autẽ iure isto canonico fideicõmissa vni-
uersalia sine aliqua restitutione transeunt
in fideicomissariũ. ẽm Bald singulariter
per illũ tex. in. c. in p̃ntia. de pbatio. vt s̃.
dixi in tractando materiã fideicõmissarie
substitutionis. ¶ Tertio differũt: qꝛ lega
ta non valent hereditate existente nõ sol
uendo. l. si vniuerse. C. de lega. ⁊ l. si heres
ab eo. in prin. ff. ad trebell. sed fideicõmis-
sum vniuersale valet. l. j. §. si is qui qua-
draginta. ⁊. d. §. si heres. ff. ad trebel. ⁊ ra-
tio est: qꝛ si diceremus legata valere here-
ditate nõ soluẽdo existentẽ: creditores he
reditarij pati possent p̃iudiciũ: qꝛ legata-
rios q̃b⁹ res legate essent p̃stite ⁊ tradite
ꝑ heredẽ cõuenire nõ possent: cũ actiões
creditorꝫ ꝑsonales fundũ non sequant̃ le-
gatũ: sꝫ vniuersam hereditatẽ. vt. d. l. j. §.
si heres. ff. ad trebel. que ratio cessat in fi-
deicõmisso vniuersali: qꝛ licet valeat: ta-
men creditores nullũ patiuntur preiudi-
cium: cũ possint fideicõmissum conuenire
loco heredis: in quẽ sunt trãslate omnes
actiones hereditarie: tã actiue: q̃ꝫ passiue
per vniuersalẽ hereditatis restitutionẽ vt
d. l. j. ff. ad trebel. ¶ Quarto differũt in. l.
cũ filio. ff. de lega. j. vbi ꝑ Barto. ⁊ docto.
¶ Quinto differunt: qꝛ legatũ fratribus
minorib⁹ factũ valet. q̃d non est in vniuer
sali fideicõmisso. cle. exiui de paradiso. de
verbo. sig. de quo plene ꝑ Bar. in tracta.
minoritatis. in. ij. q. Et ratio est: qꝛ fideicõ
missum vniuersale succedit loco heredita
tis: cui⁹ fratres minores sunt incapaces.
vt. d. cle. exiui. ¶ Sexto differũt: qꝛ fidei-
cõmissũ vniuersale restitui nõ põt ẽt ꝑcu
ratori in rẽ suã: sꝫ legatũ sic ꝑ tex. not. vbi
ponit̃ ratio in. l. si mulier. §. ex asse. de iur.
do. ¶ Septimo differũt: qꝛ fideicõmissũ
vniuersale valet post iussum de adeundo
heredi factũ. l. nõ iustã. C. ad treb. Secus
in legato: q̃d nõ valet: nec sortit̃ effectum
hereditate nõ adita. l. eã quã. C. de fidei-
cõ. ⁊ l. si nemo. ff. de test. tutel. ¶ Octauo
differunt: quia de legatis detrahit̃ falci-
dia insti. de le. fal. in prin. sꝫ de vniuersali
fideicõmisso detrahit̃ trebellianica: que
interdum venit appellatiõe falcidie sicut
legitima. ẽm gl. in aut̃. vnde si parens. C.
de inoffici. testa. ⁊ in. c. responsa. iij. distin.
Ceteras alias differentias poteritis per
vos videre ⁊ doc. in. l. j. ff. de lega. j.

Sed qꝛ testamẽtũ quãtũcũq̃ so
lẽnẽ ⁊ rite ac inter liberos factũ
in vita testatoris ꝑfectionẽ nõ
hꝫ: quin q̃zdiu viuit ipsi⁹ mutã
di facultatẽ habeat: cũ sit eius
volũtas ad mortẽ vsq̃ ambulatoria. l. iiij.
ff. de adi. leg. vt plene vidistis. s̃. testiũ. ij.
Et adeo q mors testãtis sola testiũ cõfir
mat: ipsumq̃ ad irreuocabilitatis effectũ
ꝑducit. Cũ ex post velle nõ hẽat testator
neq̃ nolle. l. j. C. d̃ sa. s. ecc. iõ subdit̃ i tex.

Mor-
tuo ita
qꝫ te-
stato-
re. Ne
cesse
fuit do
mini
ad ꝑfe
ctionẽ
maio-
rẽ testa
menti:
1 q testator moreret̃. † Nã anteq̃ testamen
tum mereatur dici perfectũ requirit̃ qua-
druplex perfectio ẽm Bald. in. l. j. ff. eodẽ.
¶ Prima est: que consistit in perfectione
voluntatis ipsius testatoris: que dicitur
perfecta: qñ est cõpleta ⁊ plene per ipsum
declarata. l. si is qui. ⁊. l. ex ea. ff. eod. Nam
si testator decederet priusq̃ declarasset

1 Nota de quadrupli-
ci ꝑfectiõe
testamẽti.
Et prime
tres testa-
mẽti perfe
ctiones te-
stamẽtũ cõ
cernũt qua
tenus i esse
consistit et
ei⁹ essentiã
cõcernunt.

plene suam voluntatem: testamentũ esset
imperfectũ: nec valeret: q̃zuis in piã cau-
sam factũ: vt plene habuistis supra testa-
mentũ. j. in. xj. casu fallentie. et plene per
Bart. in. d. l. si is qui. et in. l. pamphilo. §.
propositũ. et. l. fideicommissa. §. quoties.
ff. de leg. iij. Panorm. in. c. cum. P. tabel-
lio. iij. col. de fi. instru. Et vidistis. s̃. in ver
bo: in extremis positus. ver. pro premisso
rum confirmatione. vbi videatis. Et ista
perfectio scilicet voluntatis hic interces-
sit in testamento raynutij: qui suam vo-
luntatem plene declarauit et compleuit.

Secũda ꝑfectio.

¶ Secunda est perfectio que consistit in
forma substãtiali: videlicet in heredis in
stitutione: que caput dicitur testamenti:
sine qua testamentum esse non potest. l.
j. ff. de vulga. et pup. substi. ⁊. §. ante here
dis. insti. de leg. Nec valerent aliter in te
stamento relicta sine heredis institutio-
ne: et similiter ista perfectione fuit testa-
mentum raynutij perfectum et comple-
tum: in eo q adiecte reliquit cetera bona:
vt plene vidistis in ꝟbo: reliquit. ⁊ in ver
bo cetera bona. ¶ Tertia est perfectio: q̃

Tertia perfectio.

consistit in solennitate formali ipsius te-
stamenti: que legum diligentia appellat̃:
qualis est debitus numerus testium: sub
scriptio: signacula: descriptio nominis he
redis. insti. e. §. j. l. iubemus. et. l. hac con-
sultissima. C. eo. fa. l. codicillis. §. fiñ. ff. de
leg. ij. de quo plene vidistis. s̃. testamen-
tum. j. Et dicte tres perfectiones concer-
nunt testamẽtum quatenus in esse existit:
et sic concernunt essentiam testamenti: q̃
tamen est reuocabilis ad nutum testato-
ris. d. l. iiij. ff. de adimen. legatis. in fine.

Quarta ꝑfectio testamenti ipsi⁹ effectũ concernens est duplex.

¶ Quarta et vltima perfectio testamen-
ti effectum concernit ipsius testamenti:
de qua nunc dicturi sumus. et hec est du-
plex. ¶ Prima contingit per mortem te-
statoris: per quam testamentum trãsit in
irreuocabilitatem: que secundum aposto
lum ad Heb. ix. statutum est omnibus ho
minibus semel mori. et vbi testamentum
est: mors necesse est vt intercedat testato
ris: nec valet dum viuit: qui testatus est:
vt vbi dicitur. et Ecclesia. ix. dicitur: ne-
mo est qui semper viuat: aut qui hui⁹ rei
habeat fiduciam. Nam deus qui proprio
filio non pepercit: quomodo vt non more
remur nobis parceret: tamen mortẽ ipse
spontanea voluntate suscepit: nos autem
3 ei subijcimur ex necessitate. ¶ † Et dici-
tur mors a mordeo mordes: qꝛ mordet ho
minẽ vnã partẽ separãdo ab alia: scilicet
animã a corpore partẽ principalẽ dimittẽ
do: minorẽ partẽ assumẽdo et cõsumẽdo
per masticationẽ ⁊ digestionẽ: sicut ꝯtin-
git in morsu rei esibilis. In morte enim
dimittit̃ anima: que pars est principalis
intacta. i. immortalis: et corpus q̃d est mi
4 nus principale vermib⁹ cõsumit̃. ¶ † Uel
dicitur mors a morsu: ex eo q morsu ligni
vetiti per vitiũ gule mors introducta est
iuxta illud ad Ro. v. per vnum hominem
(scilicet adã) peccatum (scilicet originale)
introiuit in mundũ. qñ videlicet momor-
dit fructũ vetitũ. Uel dicitur mors in mor
su: qꝛ consideratio eius mordet conscien-
tiam retrahẽdo a pluribus malis iuxta il
lud memorare nouissima tua: et in eternũ
non peccabis: ꝓpter q̃d dicitur mors tibi
futura est: et appropiat: ⁊ si tardet. xiij. q.
ij. in ecclesiastico. q̃zto autẽ morti vicinior
effecieris ait Greg. tanto solicitior atq̃ ti
midior esse debes: ad hoc scilicet stimulã
te et mordente consciẽtia. lxxxvj. di. c. tan
5 ta nequitia. ¶ † Et quia post mortem nõ
habem⁹ velle neq̃ nolle cũ finitũ sit q̃d
amplius nõ reddit arbitriũ. l. j. C. de sac.
san. ec. Sola testatoris mors testamentũ
irreuocabiliter cõfirmat et perficit: vt vbi
supra dicit idẽ aposto. et tex. in. c. cũ mar-
the. de cele. mis. et. d. l. iiij. vnde dicit Bal.
in aut̃. hoc amplius. C. de fideicõ. q mors
testatoris mouet ad testamentũ exequen
dum: quasi dicat: q testamentũ morte te-
statoris cõfirmatũ nõ restat nisi exequat̃.
q̃d est verũ siue mors naturaliter contin-
gat: vt qꝛ testator moritur lãguore: senio:
aut ĩfirmitate: siue ꝯtigerit ex violẽtia: vt
qꝛ gladio trãsfixus: vel al's violenter occi
6 sus: † quia secundũ philosophũ mors vio
lenta est: qñ principiũ scilicet corruptiõis
extra fuerit. Secundũ naturã aũt est: qñ
est in ipso animali vt ipse dicit i li. de mor
te et vita: vt patet p̃dictis exemplis. fuit
enim homo in duplici statu. Primo fuit
in statu nature primo adeo formate ante
peccatũ: in quo statu fuit ita mortalis: q
potuit mori et nõ mori: mori quidẽ si pec-
cabat: nõ mori: si non peccabat. Uide de
cõse. di. iiij. c. placuit. lo. ij. dicit̃ ibi. Si q̃s
dicat adã primũ hominẽ mortalẽ factũ:
ita vt siue peccaret siue nõ peccaret more
retur in corpore: hoc est de corpore exiret:
nõ peccati merito sed necessitate nature
anathema sit. Nã in isto primo statu duo
remedia homo habebat si non peccasset:
per que preseruaret̃ cõtra duos defectus.
¶ Primus defectus est deperditio humi
di per actionem naturalis caloris: et con
tra hunc defectum subueniebatur homi-
ni per esum aliorum lignorum paradisi:
sicut et nunc subuenitur nobis per cibos:
quos sumimus. ¶ Secundus defect⁹ est
debilitas vigoris naturalis prouenientis
ex admixtione extranei: quod enim gene
ratur ex aliquo extraneo admittuntur ei:
quod prius erat humido preexistenti mi
nuit virtutem actiuam speciei: sicut aqua.

mixta vino q̄uis conuertatur in vinum: tamen minuit virtutem eius: et q̄nto plus additur: tantomagis minuit: vt tandē vinum fiat. aquosum: et tollatur et species z virtus eius. Sicut profecto in sumptione cibi q̄uis enim per cibum reparetur humidum: non tamē in vigore priori. Unde fit vt finaliter soluatur virtus illius.

7 ¶ †Nam caro generata per alimentum impurtat est: ex cuius cōtinuatione inducitur senectus: in qua carnes sunt impuriones et tandem deficit vita. Et hoc modo christus si occisus non fuisset senio decessisset secundum doc. Et non ex infirmitate contracta a virgine eius matre: que tota immaculata erat iuxta illud. Tota pulchra es amica mea: et macula nō est in te. nec ex infirmitate cibi post contingente: cum in eo essent quatuor complexiones optime proportionate: et vita eius tam regulata: q̄ infirmitas in eo cadere non poterat. vnde solo senio expirasset. Et contra hunc defectum ante peccatum erat lignum vite ante vetitum habens virtutem fortificandi virtutem speciei contra talem debilitatem. Et quia virtus cuiuscunq̄ corporis finita non poterat illud lignum semel sumptum dare vitam tempore infinito. sed vsq̄ ad certum temp⁹: post quod vel translatus fuisset homo ad gloriam: vel iterum comedisset de eo: immortalitas ergo illa quam homo habebat in suo primeuo statu p̄ncipaliter erat ex virtute supernaturaliter data anime: et secūdario ex vsu lignorum secunduz. b. Tho. prima parte. q. xcvij. quiquidem vsus lignorum impediebat senectutem iuxta illud Aug. li. xiiij. de ciui. dei dicentis: q̄ cibus aderat homini ne esuriret: pot⁹ ne sitiret: et lignum vite: ne illum senectus dissolueret. vide literam super verbo omne lignum Gen. ij. c. Postea necessitatē habuit homo mouendi in secundo statu: scilicet post lapsum: ex quo mors fuit ei naturalis et penalis: vt plene declarat ide

8 Tho. ij. ij. q. clxiij. dicens: †q̄ naturale dicitur q̄ ex principijs nature causatur: principia nature per se in corporalib⁹ sunt materia z forma. Et quia forma hominis est anima: que immortalis est vt plene p̄ gl. in cle. j. de sum. trini. Ideo ex parte forme non est mors homini naturalis. materia autem est corpus: quod quia compositum est ex cōtrarijs est corruptibile: et ex hoc mors est homini naturalis. ¶ Hec autez conditio in materia humani corporis est consequens ex necessitate materie: quia oportebat corpus humanum esse organū tactus: et per consequens medium inter tāgibilia. Et hoc non poterat esse nisi componeretur ex contrarijs. Sed quia deus qui conditor est hominis omnipotens est ex suo beneficio ademerat homini punctualiter instituto naturalem illam necessitatem moriendi: ita vt q̄diu ratio eius⁹ subdita esset deo: tādiu corpus subisceretur spiritui: et esset immortale quod beneficium transfudisset per generationē in posteros. Et quia primus homo recessit ab obedientia: ideo ex culpa sua fuit quod offerretur ei z toti humano generi illud beneficium: et remaneret cū necessitate moriendi: et sic mors est penalis per peccatū inducta. Nam per peccatum patri parentis ipse originalem iustitiā perdidit: quā poete astream vocant iuxta illud ouidij primo Metamorphoseos. Ultima celestum terras astrea reliquit. que originalis iustitie adeo homini data ad datorem post ligni vetiti esum remigrauit. ¶ Secundo penam mortis meruit: et consecutus est: quam poete etiam fingūt ante lapsum in carcere detentam: vbi cōtinebatur vincta non egressura in hominem: si non peccasset. post lapsum vero in humanum genus ex carcere illo emissum.

9 ¶ †Et hominis mors tribus modis cōtingit: scilicet ex infirmitate: ex senectute: et ex varijs casibus. ¶ Primo mors homini contingit ex infirmitate: que adeo multipliciter hominem grauat: vt psalmista in personaz humani generis Psal. trigesimo septimo dicit. Nō est sanitas in carne mea. Nam propue infirmitas dicitur carnis: qua elementorum seu humorum turbata caro ipsa afficitur: et tandez dissoluitur. Adeo autem reperitur caro humana infirma: vt vix reperiat⁹ qui non ab vtero matris aliquam infirmitatem secum adduxerit: que eñ frequenter molestet: et tandem perimat: vt dictum videmus. Hec tamen infirmitates licet hominem corporaliter torqueant: tamen mēti multum prosunt. vnde Ambrosi. quod nocet corpori: iuuat spiritum. de penitentia distinctione prima. capitulo potest fie

10 ri. ¶ †Et sepe infirmitas peccatum impedit: ne scilicet fiat vt ibi. et Prouerbiorum vigesimo. Liuor vulneris absterget mala. ¶ Secundo infirmitas feruentiorem reddit iuxta illud psalmist. multiplicate sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt: scilicet feruentius operantes. ¶ Tertio hominem humilem reddit iuxta illud apostoli. ij. ad Corinthios duodecimo. Libenter gloriabor in infirmitatibus meis: vt in me inhabitet virt⁹ christi: scilicet humilitatis. ¶ Quarto constātem facit hominē ex assuetudine patiēdi: vt ibidē dicit ap̄s. Cū infirmor tūc potēs sum. scilicet contra nequitias demonum: et tentationum. c. nisi cum pridem. de re

nun. Ultimo infirmitas ad perfectionem adducit. quia virtus in infirmitate perficitur vt ibi. ¶ Secundo mors homini contingit ex senectute. nā dicit apostolus ad Hebr. viij. Omne quod antiquatur et senescit: prope interitū est. Hec autē senect⁹ plena est miserijs: que annunciant domū corporis cito ruiturā. Unde Boe. lib. j. de cōso. Venit enim properata malis in opina senectus. de quibus plene Eccls. c. ij. z sepe ex senio sensus deficit propter q̄ dicitur Psal. lxx. Ne proijcias me tempore senectutis cū defecerit virtus mea ne derelinquas me. ¶ Tertio cōtingit homini mors vt docet experiētia per multiplices et varios casus improuisos iuxta illud ecclesiastes. ix. Nescit hō finē suū: iz sicut capiuntur pisces hamo: et aues laqueo comprehendunt: sic capiunt homines in tpe malo: scilicet impremeditate z preter intentionē. Cū igitur quilibet sciat se subditum his varijs casibus mortis: cogitare dz: q̄ de momento in momentū mori potest: et si sanus sit et iuuenis: et sic sibi prouidere debet: non solum enim malis: sed et bonis mors vario modo cōtingit. de quo mirabatur sapiens. Video inquit aliud sub sole mirabile q̄ moriunk sapientes: sicut stulti: quibus eueniunt varij immo horri

11 biles casus mortis: †vt exēplo nobis fuit prophete ille sanctus: qui postq̄z reprehēdit ex precepto dñi ieroboaz de idolatria sua reuertens domū a leone in via strangulatus est. iij. Re. xiij. ¶ †Josias innocens optimusq̄z dei cultor in bello a rege infideli egypti occisus est. iiij. Reg. xxij. z seq. Juuenis quidā accepto dono omnū linguarū in graui infirmitate detēt⁹ manibus propijs et lacertis moribus dilaniatus mortuus est narrāte Greg. in. iiij.

13 dialo. ¶ †Sūm⁹ q̄dā pōtifex (vt chronica martiniana refert) toricatus in sanguine xp̄i celebrādo mortu⁹ est. Et q̄dā imperator christianissimus a pediculis cōsum⁹ prius fuit absq̄ remedio: vt dicit vincēti⁹ historialis. Recitat etiā valerius li. ix. tit. de morte nō vulgari. de quadā matyana que cū audisset suū filiū occisum in bello quadā die cū eū vidit reuertentē pre letitia crepuit z defūcta est. z plures alij morte insolita obierūt: quos valeri⁹ li. ix. ti. de mor. nō vul. refert. Multi etiā propria manu se occiderunt: de quibus infra videbitur. Ex quibus mentes infirme sepe scandalizantur existimantes vel deum curam nō habere de suis electis: vel tales sic mfueto et horribiliter mouentes non fuisse seruos dei: sed grauissimos peccatores. Sed errant nimis: cum secundum Aug. mala mors dicenda nō sit quā vita bona precessit. Preterea videmus ipsum dei filium morte turpissima fuisse occisuz: vt infra latius videbitis. ex quib⁹ credere debetis genus mortis nihil conferre ad detrimentum morientis: vt loco suo dicam. Cum scriptum sit. iustus si morte preoccupatus fuerit in refrigerium erit. Quia multi sunt modi et casus moriendi: homi numq̄z anxietates innumerose et repenti

14 ne mortis. in auc. de consang. et vterinis fratribus. §. si igitur. collat. vj. ac infinite cause que humanis necessitatibus immineant insti. isto. e. ti. §. placet. Adeo q̄ nullus in presenti seculo dici potest felix: nec felicitatem omnimodam cōsequi propter fortune volubilitatem: que aduersas res cupido animo infligere secūdas id est p̄speras parco tribuere solet. ¶ †Ita q̄ valerius in tota gloria romanoruz nisi vnū cui in omnib⁹ fortuna fauerit reperire nō potuit: scilicet quintum metellum: de quo li. vj. tit. de felicitate. Sic dicit. volubilis fortune cum plura exempla retulimus: cōstanter: propitie ad moduz pauca narrari possunt. Quo patet eam aduersas res cupido animo infligere: secundas parco tribuere: eadem scilicet fortuna vbi malignitatis obluisci sibi imperauit: non solum plurima ac maxima: sed etiam perpetua bona congerit. Videamus ergo: q̄ gradibus beneficiorum quintum metellum a primo originis die ad vltimū vsq̄z fatī tps nunq̄z cessante indulgētia ad summū beate vite cumulū perduxerit. Nasci eum in orbe terrarū p̄ncipē voluit: parentes z nobilissimos dedit: adiecit animi rarissimas dotes. i. excellentes virtutes: q̄ raro alijs cōcedunk. Et corporis vires: vt sufficere laboribus posset: vxorem pudicitia z facunditate cōspicuam cōsiliauit. Consulatus decus: imperatoriā potestatem: spectosissimi triūphi pretextam largita est. Fecit vt eodem tpe tres filios cōsulares: vnū etiā cēsorīū: duos triūphales: z quartū pretoriū videret: vt tres filias nuptui daret: earūq̄z sobolem sinu suo exciperet: tot partus tot incunabula tot viriles togetā multe nuptiales fasces horū imperioz ois deniq̄z gratulationis summa abūdantia: cum interim nullū funus: nullus gemitus nulla cā tristitie. Celsū contēplare virtum ibi talē statū reperies: q̄n quidē luct⁹ z dolores deoz quoq̄z pectoribus a maximis vatib⁹ assignari videm⁹. Hūc autē vite actū eius consentaneus finis excepit. Nā quintū metellū vltime senectutis spacio defunctū leniq̄z gñe mortis inter oscula complexusq̄z charissimoz pignorum. i. filiorum z nepotum extinctum filijz genert humeris finis per vrbem latum rogo imposuerunt. Si ergo ille solus suis fuit in felicitate mūdana: regula cōmunis in

Universidad de ... Biblioteca

contrariū omnes occupauit: qui vtinam primū et vltimuz diē felices haberemus.
15 ¶ † Nā eū vere felicem dicim⁹: q̄ natus optimis auspicijs vitā honeste finierit: s3 cū vita q̄ fruimur breuis sic putarūt sapiētes memoriā nr̄i faciēda eē q̄3 maxie longā ꝟtute ꝛ rerū gestaꝝ glīa: ne vite cupiditate ducti maligni⁹ i otio ꝛ lāguore diutius viuere q̄3 breue vite spaciū factis illustrare. Idē dicit valeri⁹ li.ix.ti.de morte nō vulgari i p̄n. Humane inq̄t vite cōditionē p̄cipue p̄m⁹ ꝛ vltim⁹ dies continet: q2 plurimū iterest q̄b⁹ auspicijs icoetur: ꝛ quo fine claudat̄. Ideo eū felicē iudicem⁹: cui ꝛ accipere lucē ꝓspere ꝛ reddere placide ꝯtigerit. Medij tp̄is cursus ꝓut fortune gubernaculū rexit: mō aspero: mō trāquillo motu peragit̄: spe sp̄ minor: dū ꝛ cupide votis extēdit̄: ꝛ fere sine rōne ꝯsumit̄. Nāq3 si eo bn̄ vti velis etiā paruū amplissimū efficies numeꝝ ānoꝝ multitudine operū superādo. Alioq̄n q̄d attinet inerti mora gaudere: si magis exigas vitā q̄3 approbes. hec ille. Ambulemus ḡ in fide: spe: et charitate: ac patientia: in laborib⁹: ꝛ tribulationib⁹ nr̄is. q2 p multas tribulatiōes ꝛ angustias opȝ nos intrare regnū dei: ꝛ resurgere vitā: quam moriēdo p̄dim⁹. vt poeta cognouit lib. j. eneid. Per varios casus p tot discrimina rerū tēdim⁹ in latiū: sedes vbi fata q̄etas ostēdunt. Illic fas regna resurgere troie ꝛc. quasi dicat p varios casus tēdim⁹ ad mortē: ꝛ ꝯsequēter in locū amenū. i. paradisum: vbi fata sedes q̄etas nobis ostendūt: ꝛ in q̄ resurgēt regna troie: sc3 eterna p vitā eternaliter duraturaȝ. ꝓut hec oīa reperiunt̄ in obligatiōe politica in. l. j. §. j. ff. de act. ꝛ obli. vbi obligatio ꝓcedit ex tribus: q2 ex actu vel maleficio: aut ex diuersis ꝛ varijs figuris causarū. Sic mors ad quā obligati sum⁹ ꝓcedit vel ex infirmitate: vel senio: vel ex varijs ꝛ improuisis casibus: vt vidistis. vñ Ouid. Occurrunt animo pereūdi mille figure: et stati⁹ in thebaidos mille modis leti miseros mors vna fatigat ferro: peste: fame: vinclis: ardore: calore. Mille modis miseros mors rapit vna hoīes. Prout etiam dicit gl. in. §. actionū aūt. sup ꝟbo: ex permutatione. in fi. insti. de act. loquēdo de actiōe in factū: q̄ ex varijs figuris causaꝝ existit l. sancim⁹. C. de sa. san. ec. Nec pōt sub regula cōprehēdi sicut d2 de mora in. l. mora. in p̄n. ff. de vsu. Et nūc de morte vt vidistis q̄ diuerso mō agit: ꝛ gen⁹ humanū
16 telis suis p̄cutit: † q̄ sunt tria p̄ncipaliter. Quoꝝ p̄me sunt ex durissimo calibū ferro scythicis caminis indurata. Calybes q̄dā ppl̄i sunt hispanie finitimi calibi fluuio ferrū optimū aq̄ illi⁹ fluuij tēperantes. Vñ etiā ferrū ip̄m chalybs d2 iuxta illud maronis vulnificusq3 chalybs ꝛc. ac lucan⁹ chalibē frenosq3 momordit. Nam scd̄m iustinū li. vl. de hispania loquētē in galatia regiōe eris ꝛ plūbi vberrima: auroq3 ditissima: precipua est ferri materia. Sed aq̄ ipso ferro violētior: q̄ppe tēperamēto ei⁹ acri⁹ reddit ferrū. Nec vllū apd̄ eos telū ꝓbat̄: quod nō aut bilbili fluuio aut chalybe tinguat̄. vñ ēt chalybes fluuij finitimi appellant̄: ferroq3 p̄stare dicūtur. hec ille. Pariter strabone lib. xj. teste iberes iuxta caucasum eodē noīe vocant̄: q̄ occidētales ab auro qd̄ apud vtrosq3 inuenit̄. Nec repugnat fieri illud gen⁹ etiā pōto eē: vbi certū est chalybes habitare. Nā chalibes ppl̄i sunt in asia assyrie contermini (vt Dionysi⁹ refert) gen⁹ hominū durissimū: q̄ nūq3 in elaborādo ferro parādisq3 armis ad bella malleis neq3 ab incudib⁹ vacāt: totaq3 illa regio arida: nullisq3 apta cultui fumo ꝯtēta ardere vr̄. Et figmētoꝝ structuris ictibusq3 ihorrere: ꝛ verosimile est ꝓpter ferrū sic dictos: vt dicūt cōmentarij ad illud georgicoꝝ india mittit ebur: molles sua thura sabei: at chalybes mūdi ferrū: virosaq3 vel pont⁹ q2 nobile ferrū illic est: vel p̄mū ibi repertū. Ideo scythe bellicosi sp̄ fuerūt: et telis hm̄oi vsi: potissimū soaues: q̄ venenū spiculis adhibēt: ꝛ talib⁹ instrumēt3 bellicis de lōge inuadere p̄nt induratis. i. cōsolidatis temperatis scythicis caminis. i. fornacib⁹ ad duriciā: vt sint magis secabilia ꝛ penetrabilia. Pro certo tn̄ habem⁹ tubalcain p̄mū artē ferrariā adinuenisse: fuit q̄ppe malleator ꝛ faber i cūcta op̄a eris ꝛ ferri. Gen̄. iiij. vt dicūt hebrei: q̄ arma seu tela inuenit ad occidēdū in q̄ fuit imitator p̄ris sui caym: q̄ p̄m⁹ homicida fuit: vt vbi d2. ¶ Scd̄a tela sunt veneno seuissimo infecta. Vñ sciēdū est apud scriptores ꝛ strabonē traditū eē: herculē apd̄ lernā a lerno rege dictā q̄ argiui ꝛ miceni lac⁹ d2: idrā interfecisse: ibi in eo lacu cōsistētē: ex cui⁹ corp̄e cētū ꝓdibāt serpentū capita: ceruices q̄ꝝ singulis cesis diu renascebant̄: ob eāq3 rē minime vinci posse videbat̄. Cū pars amputata validior redderet̄: hāc difficultatē arte superās hercules: iolaū monuit vt e vestigio. i. statim scisam ceruicem face lignea ne afflueret sanguis inureret: q̄ illatū vuln⁹ mortiferum redderetur. Hec diodorus hercules ydra interfecta tela sua sanguine eius venenoso infecit: quibus etiam chiron extinctus dicitur. Hoc certe telo quicunq3 intoxicati pereunt: q̄ plus est q̄3 gladio perimere. l. j. C. de malefi. et mathemati. De hoc habetur in. §. eadem lege. instit. de publi. iudi. ¶ Tertia tela sunt incantationis. l. fi.

alleg. ti. C. de malefi. ꝛ mathem̄. ꝛ Jo. fab. in. §. item lex cornelia. insti. de publi. iudi. aut crapule malo imbuta que ceteris letaliora oēs fatentur. Cum multo plures
17 occidat gula: q̄3 gladius. † Et generalr̄ apud nos iuristas teli appellatiōe omne instrumētū venit: quo mors inferri potest. insti. de publi. iudi. §. item lex cornelia. de sicarijs. ꝟsi. telum autē. Et primus homo qui mortē subiuit telo cayn percussus debitum nature persoluit: scilic3 abel iustus
18 Gene. iiij. ¶ † Pariter primus vrbis conditor sc3 remus cultro romuli p̄cussus primitiā mortis reddidit. l. fi. cū gl. ff. de rerū diui. vt dixi super verbo: in eodē testamē
19 to relinquēs. in. xvij. limita. ¶ † Quibus etiam calib⁹ oibus mors largo modo d2 naturalis: quoties aīa separatur a corpore: vt est bon⁹ tex. in. l. si mater. ibi: vel alr̄
20 defunctus. C. de insti. ꝛ substi. † l3 quādo quis occiditur mors dicat̄ mala: eo q̄ contra naturam infertur s̄m Baldum in. c. j. quibus modis feud. amitta. Nam contra naturam est hoiem homini insidiari. l. ij. ff. de iusti. ꝛ iur. in quo verificari potest qd̄ dicit idē Phs. iij. ethico. Terribilissimū oīm terribiliū est mors. Presertim cū nō naturaliter: sed gladio infertur. ideo dicit
21 Bal. in. d. c. j. † q̄ mortuus sua morte dicit̄ qui ab alio nō est occisus. vt est glo. in. l. q̄ sub conditione. §. quoties. de condi. insti. Etiā si in carcere absq3 violentia decesserit: ꝛ sic naturaliter mortuus d2 s̄m Bal. in. l. j. in fi. C. qui ad liberta. ꝓcla. nō p̄nt. Per quā mortē nō solū cōfirmat̄ testamē
22 tum ante factū: † sed etiā testamentū in carcere expeditū. qd̄ de se est validū: cum crimen ꝓ quo erat incarceratus sit p eius mortē extinctum: adeo qd̄ ad sniam ꝓcedi non possit: vt. l. ij. C. si reus vel accusa. mortuus fuerit. nisi heredes ꝓ purganda infamia defuncti peterent q̄ ꝓcederetur ad sniam: qd̄ fieri potest. casus est singu. in. l. filio. §. seio. ff. de admi. tuto. s̄m Bal. in. l. j. C. ex delictis defun. de premissis videatur tex. vbi Bal. in. l. si quis post. ff. eo. ꝛ. j. latius dicetur: siue ergo sua morte na
23 turaliter moriatur: † siue violenter occidatur quocūq3 modo non dicitur proprie mortuus: sed occisus s̄m Bart. per illum tex. in. l. j. §. si occisorum. ff. ad silleia. tamē vtrobiq3 testamentum confirmat̄ morte. Et pariter cōmittitur stipulatio: veluti si quis stipulatus fuerit decē cū titius moreretur: non eñ refert qua morte moriat̄ titius: etiam si occidatur: quia quo ad effectum cōmittende stipulationis vel alterius dispositionis nō refert nec inspicitur qualiter quis sit a vita exemptus: sed solum cōsideratur ꝛ attenditur an sit exem
24 ptus. l. j. §. causa. ff. de edili. edict. † Maxime q2 mortis appellatio continet etiam interfectionem. l. qui duos. §. j. ff. de reb⁹ dub. s̄m Barba. hic: qui hac sola decisiōe cōmittende stipulationis contra suū morem contentus fuit: sed in. c. raynaldus. ꝛ vj. colū. in fi. hoc latius postea ac plenius tetigit. ꝛ in. c. bone. le. ij. in prin. de postul. prela. vbi pulchre loquitur ꝛ Alexan. in. l. gallus. §. ꝛ quid si tantū. iiij. col. ff. de libe. et posthu. videatis Bald. ꝛ Floria. ꝛ in. l. proinde. §. si quis hominē. ꝛ in. l. ita vulne
25 ratus. ff. ad legem aquil. dicentes: † q̄ vbi fit mentio de morte intelligitur etiam de violenter illata. ideo dicit Bal. in. l. si tibi. C. de donatio. ante nup. ꝛ clarius in. l. res vxoris. C. de dona. inter virū ꝛ vxo. q̄ donatio confirmatur donatoris morte nedū naturali: sed violenta. Idem ergo erit in testamento vt etiā morte violenta testatoris firmetur. Prouiso tamen q̄ donatarius vel heres vel alius in morte intētionem suam fundans talem mortē nō affectauerit: vt ibi per Bal. ꝛ in. l. hereditas. C. de his quibus vt indig. in fi. idem dicit̄ in. c. susceptū. de rescrip. lib. vj. qñ dicitur si vacat per mortem conferas tali beneficium. Quo casu locus erit vacationi ꝛ collationi fiende etiam si violenta occasione perierit: dūtamen fundans se in alterius morte causam non dederit mortis. Qm̄ alias esset indignus ad beneficium: ꝛ successionem: seu hereditatem: ac quodcūq3 aliud lucrū et prouenire debens ex morte illius. l. si ab hostibus. §. fiñ. ff. solu. matri. vbi bonus tex. de quo plene dixi. s̄. in ver
26 bo: cōdidit. ij. † Mors enim qualitercūq3 contingat dicitur casus fortuitus. l. inter
27 dum. §. j. vbi glo. ꝛ docto. ff. de iudi. † Et semper ex dispositione dei contingit: licet quis occidatur: vt dicit glo. singu. in. §. j. insti. de capi. dimi. quam sequitur Bal. in verbo: diuina vocatione: in. ti. de pace cōstan. ꝛ Pet. de ancha. in cle. ij. de peniten. ꝛ remis. idem sentit glos. in. d. l. perinde. in prin. ff. ad legē aquil. quā Bal. ibi ponderat: ꝛ Feli. in. c. fiñ. de homici. Nam deus sepe mortem citius et contra naturā contingere permittit nostris exigentib⁹ peccatis ꝛ demeritis s̄m glo. in. c. q2 forte. de appel. ꝛ not. in. c. qualiter ꝛ quādo. le. ij. de accusa. q̄ ego semper intellexi: scil3 deum semper permittere mortē violentam permissione tolerantie: sed non permissione approbationis respectu occidentis: ꝛ mortem inferentis: q2 deus nullum malū approbat. Cum sit summū bonū: licet multa mala toleret. Et per hoc decidit singulariter Bal. in. c. j. de pace tenen. vj. colū. vbi casus enumerat: in quib⁹ locū habet
28 duellum in. l. j. C. de lati. liber. tollen. † q̄ qui in duello occiditur nō per hoc seruus

26 Mors d2 casus fortuitus: q2 ei ꝓuideri nō potest.

27 Mors etiā violēta ꝯtingit dei dispositōe.

28 An victus in duello debeat dānari acsi crimē esset ꝓbatū.

Universidad de

pene efficitur: vt eius testamētū rūpatur:
immo tali morte confirmatur: qr in duello
morib9 militū ordinate approbato pt lici-
te aiaduerti: fm Bal. i. l. fi. C. de pba. Nec
vict9 in duello p crimine capitali ad pur
gationē indicto dz ex illa sola pbatione
mori: seu ad mortē dānari: nisi aliter z suffi
cientius cōstaret de delicto: fm Bal. ibi:
qui in. ij. col. dicit: q licet putent milites z
nobiles deū auxiliatorē esse iustorū: cum
fm Aristo. nō sit verosile deū habere cu-
ram malor z prauor: tamē vidimus plu
res sub iusto clypeo perire. Facit qd dicit
idē Bal. in. l. libertorū. C. de testi. p tex in
c. ij. de purg. vulg. de duello z purgatiōe:
q̄ fit per ipsum: z de modo practicādi cām
duelli tam in pñti regno frācie: q̄ patria
delphinatus: videatis p Guido. pape. q.
cccccexvij. cū sex qōnib9 sequentib9. z de
tali purgatiōe p duellū scripsit magister
Guillel. de brolhio in stilo curie parlamē-
ti tit. de cā duelli. z latius de duelli mate-
ria. Et an sit in foro ɔscientie pmissa: late
ponit Lyra. j. Reg. xvij. z gl. in verbo: tor
neamēta. in extrauagā. Jo. xxij. q̄ incipit:
qr in futurū. z Bal. in. l. ex hoc iure. ij. col.
29 vsi. nono querit. ff. de iusti. z iur. † Nunq̄
tamē etiā in casu pmisso indici pt duellū:
nisi auctoritate regia: vel curie parlamēti
in pñti regno fm ordinationes Philippi
quarti senescallo thl'e directe: Anno dñi
M. cccxvij. quā posuit dñs Aufrerij i suo
tractatu ordinationū regiarū ti. de guer-
ris bellis et duellis. c. placet. de quo vide
bonū exemplū. j. sup vbo: cuidā petro tra
diderūt. vbi fuit p curiā parlamēti duellū
30 pmissum. ¶ † Hec tñ regula q testm na-
turali morte testatoris irreuocabilr cōfir-
31 metur fallit in sequētib9 casib9. ¶ † Pri-
mo vt dictū est: si heres q̄ morte testato-
ris testm confirmatū ptendit mortis cām
deder. t. Puta qr testatorē interfecit: vl eū
occidi mādauit: z fecit. Quo casu indign9
est successione: z hereditate: z oi lucro sibi
prouenire debente ex testatoris morte: vt
plene dixi in allegato verbo: condidit. ij.
Et ibi cui tūc applicabitur hereditas vi-
deatis. Nam tūc morte testatoris nō con
firmat testm: nec trāsit ad irreuocabilita-
tem: immo reuocat: z p non facto habet:
saltē quo ad heredis institutionē. Et hoc
tacita volūtate testatoris: q̄ in pūcto mor
tis sibi illate p heredē censet testamentū
32 reuocasse: z cassasse. † ita q verisilr credit
z iure presumit: q si spaciū mutandi testa
mentū habuisset: ipsum mutasset: put po
terat. Cū sua voluntas ambulatoria esset
vsq ad mortē: vt. d. l. iiij. in fi. ff. de adimē.
lega. facit glo. in. l. sororē. C. de his quib9
vt indig. z in. l. fideicōmissum. C. de fidei-
cōmis. Et nedum occidens testatorē non

30 Vide casus in qb9 testm morte testator naturali nō cōfirmat.

31 Testm morte testatoris nō cōfirmatur: si ab herede occidatur: immo talis heres hereditate priuatur.

32 Occidēs aliquē pdit lucrū: qd p mortē illi9 erat ei deferēdū.

33 potest ei succedere: † immo nec heredi te-
statoris in bonis: q̄ heres habuit ab illo
testatore occiso fm glo. z Bar. in. l. lucius
titius. ff. de iure fisci. in fi. vt plene. s. ha-
buistis in verbo: si absq liberis moreret.
ij. in materia substitutionis pupillaris. vj.
principali articu. tractando primū effectū
illius substitutionis. Ad pmissa facit tex.
34 in. d. l. si ab hostibus. §. fin. solu. ma. † Ubi
maritus ex statuto cōsuetudine vel pacto
lucrari debens dotem vxoris premorien-
tis: prout seruatur hic caturci z in nostra
ciuitate tholose: vxorē occidens: vel occi-
di faciens: nihil lucratur: immo ipso iure
priuatur tali lucro: z idem si eius non vin
dicaret mortem si ab alio occisa fuit. l. et
qui. ff. de his quibus vt indig. qr ex mali-
cia sua et improbitate reportare nō debet
cōmodum. l. siue hereditaria. ff. de nego.
35 gestis. l. itaq fullo. ff. de fur. † Nec ex eius
delicto debet melioris esse conditionis. c.
audiuimus. de collusio. detegen. Non eñ
iustum esset minusq equū sua malicia eū
releuare. l. verum. §. tempus. ff. pro socio.
cū ex sua culpa de iure pnibili consequi
nō debeat penā simul z premiū. xxij. q. ij.
36 si quēlibet. † qr pena nemini pstat immu
tatem. l. relegatorum. §. fi. ff. de interdicto
z relega. xvj. q. j. legi. z dicta. l. siue heredi
taria. Ex quo dicit Bal. in. l. j. C. vnde vir
37 et vxor. † Nō maritus occidens vxorem
perdit ius succedendi eidem q habebat
in defectu parentū per. d. l. j. z in casu pau
pertatis per auk. preterea. ibi positam. ita
q ab eo tale ius succedendi ipso iure au-
fertur fm eū. sed Sali. quem ibi sequitur
Alex. z in. d. l. si ab hostibus. tenet q non
priuatur ipso facto iure succedendi: quia
sibi competit iure cōmuni: sed ab eo velut
indigno hereditas aufertur per. l. his con
sequenter. ff. fami. herciscun. licet aliud sit
in iure cōpetenti pacto vel statuto: vt. d.
l. si ab hostibus. quo ipso iure priuatur. et
tale ius vbi fit priuatio ipso iure remanet
penes heredes testatoris. Sed quando
aufertur tanq ab indigno: applicatur fi-
sco. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoff.
38 testamē. † Et eodē modo priuatur heres
hereditate: si vxorem testatoris interfece
rit: vt dicta. l. is cōsequenter. famil. hercis.
39 † Et idem esset vbi heres alimēta dene-
gasset: vel medicinā ipsi testatori: ex quo
repente mortuus est: aut alias testamen-
tum mutare non potuit. Quo casu ipsum
testatorem occidisse censetur. per. l. neca-
re. ff. de libe. agnoscen. et auk. si captiui. C.
de epis. z cleri. Sicut maritus priuaretur
lucro dotis morte vxoris sibi acquirendo
fm Bal. in dicta. l. quod in vxorem. C. de
nego. gest. z in auk. dos data. C. de dona.
ante nuptias. Et facit quod decidit idem

35 Vide pulcra qualiter qs ex suo delicto cōsequi nō dz premiū: aut cōmodum.

38 Heres etiā priuat hereditate: si testatoris vxorem interfecit.

39 Quo ad hereditatē vl aliud lucrū pdēdū paria sūt testatorē vxoremve occidere: z alimenta: vel medicinaz negare: aut malū medicum adhibere.

Bal. in. l. j. §. sz scim9. C. de lati. liber. tol.
Idē si heres nō bonū medicum testatori
adhibuisset: qr tunc perinde habetur: ac si
malū medicū adhibuisset p tex. meliorez
de iure in. l. q si nollit. §. si mancipiū. Ibi
culpa. ff. de edili. edic. vbi dicit glo. q ille
qui malū medicū adhibet testatori indi-
gn9 est hereditate illi9: cui adhibuit quā
glo. dicit Bal. no. Ange. in. l. si fuū. in pn.
ff. de verbo. obliga. z transit cū ea Alexā.
in. d. l. si ab hostibus. iij. col. circa mediuz.
Sane tñ itelligatis heredē testatori adhi
here debuisse medicū z bonū medicū: vbi
habere z ducere potuit medicū. Puta qr
erat in loco: vbi erat copia medicor: vl sa
tis facilr habere poterat: z ducere de alio
loco vicino fm Bal. in. l. cōtinuus. §. q̄ in
sulā. ff. de verbo. obli. per. l. diuus. ff. de tu
to. z curato. datis ab his. qr tenet ire: vel
mittere p medico: si in illo loco null9 eēt:
vel esset imperitus. Idez Anto. de butri.
z Imol. in. c. ij. de constitu. z Ludo. in. l. si
duo. per glo. ibi dum dicit: si facile erat. ff.
de acquirē. heredi. lz Barto. contrariū di
xisset in dicta. l. si ab hostibus. §. fi. z in. l.
idemq. ff. pro socio. Et male fm Alexan.
40 vbi supra. † Preterea intelligatis q he-
res occidēs testatorem priuatur heredi-
tate: si ipm interfecerit iniuste. Sec9 si i ca
su permisso a lege vel statuto: puta defen
dendo se: vel qr ipse reperit cuz sua vxore
in adulterio. de quo plene per Bar. Ale-
xan. z docto. in. d. l. si ab hostibus. §. fina.
ff. soluto matrimo. Ad idē facit: qr licet va
sallus sub pena priuationis feudi nō pos-
sit dñz quē hz aut olim habuit offendere:
tamē nō punitur si per eum aggressus ip
sum offenderit: fm glo. in. c. j. hic finit lex.
facit. c. j. qualiter dñs pprietate priuet. fa
cit. l. q̄d ergo. §. si heres. ff. de lega. j. vbi lz
debitor speciei nō liberetur interitu ipsi9
si ipse causam dederit. de quo plene in. l.
quod te dari. vbi Saly. ff. si certum peta-
tur. tamen liberabitur si defendendo: vel
in adulterio cum vxore: vel filia deprehē-
sum seruū legatum: vel al's debitum occi
41 derit. ¶ † Scdo fallit regula nra vbi te
stator seipsum interfecisset: z occidisset: qr
tūc morte testatoris nō ɔfirmatur: immo
infirmatur testm prius factū: z bona ipso
facto cōfiscant: fm Bar. in. l. fi. ff. de his q̄
mortē sibi consciuerūt: qr est intestabilis.
l. ij. C. qui testa. facere nō possunt. vbi di-
42 cit Bal. q in arbitrio iudicis est talē sic
occisum suspendi facere: qd facere posset
sine dubio: si se interficiens erat famosus
latro: quo casu ei9 cadauer dari posset be
stijs: fm glo. in. l. ij. ff. arb. fur. cesa. Al's au
tem cū delictuz morte extinguatur iudex
talem suspēdere nō posset: imo dicit An-
ge. in. l. defuncto. ff. de pub. iudi. q iudex

41 Scdo fallit rla: q testm morte ɔfirmet. testm morte testator nō ɔfirmat si seipz occiderit.

qui hoc faceret tenetur actione iniuriarū:
cum iniuria etiā cadaueri inferatur. l. j. §.
43 quoties. ff. de iniur. † Et q testamētum
seipsum occidentis morte non confirme-
tur est verum: quia se occidendo efficitur
intestabilis. Cum nemini liceat in seipsuz
seuire: imo esset contra ordinem charita-
tis. Nam obstante errore quorūdam asse
rentium q ex precepto decalogi vbi dicit
Nō occides Exod. xx. solum prohibeba-
tur occisio proximi: sed nō sui putantium
hoc licitū esse: scz seipsum interficere. Cuz
cuilibet permissa sit suiipsius dispositio:
iuxta illud sapiētis. Reliquit deus homi
nem in manu cōsilij sui: cui suarum etiam
rerum cōmisit liberam administrationē.
Sed hoc intelligitur recte z ordinate di-
sponendo. Nam respectu sui ad male vtē
dum nemo est dominus membrorum suo
rum. l. liber homo. ff. ad legem aquil. Nec
permissum male vti rebus suis. instit. de
his qui sunt sui vel alieni iur. Et erant ta
les putātes permissuz esse se occidere: qd
est falsum fm beatū Thomā in tractatu
de decē precep. Nam q scriptū est Matk.
x. Qui perdit vitam suā saluabit animaz:
itelligit de vita aiali z sensuali: quā neces
se est cuiq perdere z annihilare in se eam
subijciendo rationi: si velit saluus fieri: et
non q quis debeat seu possit se occidere.
44 Un plato duas mortes hois nouit: q̄rū
vnam natura z alterā virtutes pstāt. Hō
eñ morit cū aia relinq̄t corp9 solutū lege
nature. Mori etiaz dr cū z ipsa aia adhuc
in corpe ɔstituta corpeas illecebras (phia
docēte) cōtēnit: z cupiditatū dulces insi-
dias reliquasq ei9 passiones exuit: quam
mortē dicit plato sapiētib9 eē appetēdā:
cū sic mori nihil aliud sit: nisi voluptates
cōtēnere: z futurā vitā desiderare. Nō q
q̄s naturalr seipm occidere debeat. qd est
phibitū. vt plene dt. b. tho. i. ij. ij. q. lxiiij.
45 art. v. † Si testor ob ɔsciaz alicui9 criminis
se occiderit: q̄ cāu testm tali morte nō ɔfir
mat: sz extinguit: siue sit tale crimē: de q̄ pt
q̄s etiā post mortē accusari: veluti de crie
lese maiestat: vel heresis. l. fi. C. ad le. iul.
maie. vl alijs. de q̄b9 p glo. i. l. ex iudicijs.
ff. de accusa. siue eēt tale crimē: qd morte
rei extinguit: vt sunt regulr cetera alia de
licta: dūtamē hoc iā esset hoc vltimo casu
testator accusat9 vel capt9 p illo delicto:
semper enim seipm interficere intuitu sue
proprie persone vt quis p hoc acerbiorez
aut turpiorē mortē euadat est illicitū fm
Augu. in pmo de ciui. dei. c. xvij. De caio
licinio illustris ingenij oratore refert Va-
ler. li. ix. ti. de morte nō vulgari: q cū repe
tundar pecuniar ab asia pnicia substra
ctar reus ɔstitueret: z snia ad pnūciādū
parata: cum Ciceronē vidisset ad iudiciū

43 Quare intelligit q seipm occidēs sit intestabilis.

Universidad de ...

sententiā platū: vt genus familiāqꝫ suā
a turpitudine future dānationis vēdica=
ret: ⁊ dom⁹ sua tāta infamia notari nō pos
set: nec sua bona haste possent subijci.i.cō
fiscari: ptinus sudario.i. velamine quo su
dorē abstergebat ore ⁊ faucib⁹ suis coar=
ctatꝫ icluso spū penā morte pcurrit. Qua
cognita re cicero de eo nihil pnūciauit. ⁊
sic liberat⁹ fuit ab inopia rei familiaris: ⁊
a crimie dānatiōis domestice. Sed hꝫ fuit
de facto ex tolerātia iudicis: cū de iure bo
46 na rei se occidētꝫ sint applicāda fisco † i
mo i casu quo qs posset aliū puta bānitū
ex statuto occidere tn̄ nō posset ipe bāni=
tus seipm occidere ipune ḟm bal. saly. ful
go. pau. ⁊ Jaso. in. l. j. C. de ser. fugi. Cum
multo maior sit ⁊ existimetꝫ crudelitas in
seipm qꝫ in aliū: iuxta illud vulgare. Cui
parceret q sibiipsi nō pepercit. l. fi. §. si qs
aūt tedio. ff. de his qui sibi mor. ꝯsciue. Et
qui sibi neqꝫ est: cui alij bon⁹ erit. Qui si=
biipsi inuidet: nihil est illo nequi⁹. Eccli
xiij. et Seneca in Agamēnone: rudis ita
qꝫ tyrānus est: qui morte sibi penā exigit.
De quo meminit galter⁹ in alex. viij. Nō
verosile inquit est alieno cuiqꝫ parcere: q
sibi nō parcit. ac alibi quē fidū inuenies:
si tibi ac tuis hostis fueris. Ideo his casi
bus testm̄ suū vitiatꝫ: ⁊ pinde habetꝫ ac si
47 factū nō fuisset: † qr se occidēdo videtꝫ
de crimie ꝯfiteri. l. fi. ff. de bonis eorū qui
mor. sibi ꝯsciue. Ex qua cōfessione habetꝫ
pro ꝯdēnato: ⁊ ac si fuisset condēnat⁹ fuit
effect⁹ seruus pene. Et sic testm̄ nullum. l.
eius qui. §. j. ff. eo. ⁊ videbitis pleni⁹ in se=
quēti casu. Nā lꝫ quo ad penā corporalem
imponendā ꝯfessus nō habetꝫ pro ꝯdēna
to. qr vt dixi: ex quo delictū morte extin=
ctū est. l. defuncto. ff. de publi. iudi. Pena
corporali nō debet ampli⁹ affligi. l. j. ⁊. ij.
C. si reus vel accusa. mor. fue. Tamē qꝫtū
ad hoc vt pene seruus cēseatur quo ad fa
cultatē disponēdi de bonis: talis q vt di=
ctū est habere p cōfesso etiā habebitꝫ pro
condēnato: vt. d. l. ij. qui testa. face. nō pos.
48 in fi. † que quo ad impotentiā testandi
nō est correcta per aut. bona dānatorū. C.
de bo. dā. Sed tales sunt intestabiles: licꝫ
bona suis parētibus pertineant intestato
succedētibus ḟm Barto. in dicta. l. fi. ⁊ cō
munē opi. ⁊ Alexā. in dicta. l. ij. in fi. Ho=
die aūt cum in regno frācie capitalis aut
mēbri vel bāni perpetui condēnatio ipor
tet cōfiscationē bonorū: nō est dubium: qꝫ
sint intestabiles: vt infra videbitis. qr in
regno quo ad cōfiscationes seruātur iura
antiqua. l. fi. ff. de bo. dāna. ⁊. l. fi. C. si reus
vel accusa. mor. fue. Adeo qꝫ etiam testari
nō possunt de bonis acquisitis post sentē
tiā condēnatoriam. l. ij. C. de bo. proscrip.
lꝫ nō veniant in cōfiscatione. l. si mādaue

47 Accusat⁹ seipm occidendo videtꝫ crimē ꝯfiteri.

48 Jura pp̄ter delictū inhabilitātia deliquētes ad testādū nō sunt correcta p aut. bona damnatorū.

ro. §. is cuius bona. ff. mādati. vt plene di
xi in vbo: Et vxorē nomie adelasiam. in
quinto articulo successionū ab intestato.
lꝫ de illis ꝯhere psit: ḟm glo. in dicta. l. ij.
non tamē testari: imo plus dicunt docto.
49 † qꝫ licet vxor teneatur per annū lugere
maritū: atqꝫ vestes portare lugubres sub
pena infamie: tame si maritus seipm occi
derit luctu carebit. l. liberorū. §. nō solent.
50 ff. de his qui notā. infa. † Et qꝫ sibi dete=
rius est nō debebit in ecclesia sepeliri: per
tex. iuncta glosa in. c. placuit. xxiij. q. v. At
tamē ecclesia in hoc detrimentū nō patie
tur. Ita qꝫ si ecclesie certū quid reliqsset:
qn̄ cum sepelirēt in tali loco in ecclesia: ta
le relictū debetur: ac si in ecclesia sepelire
tur: ḟm Bar. post Dynū per illum tex. in. l.
miles. §. reus. ff. de adulte. qr se occidēdo
fuit solus in causa: qꝫ sepultura eccl'iastica
caruit. Unde cōsuetudo inualuit in aliqui
bus partib⁹: qꝫ se occidens quoquomodo
etiā citra cōscientiā criminis oino non se=
pelitur: sed sup postello volatilib⁹ celi ex=
ponitur absqꝫ alia terrea sepultura: que pe
na olim rome irrogabatur his: qui rēpu=
blicam ⁊ eius libertatē inquietabāt: pro=
ut irrogata fuit tyberio ⁊ Caio gracchis:
cum legem agariam contra senatus au=
toritatem ferre mollirētur: vt ager stellas
qui bello ⁊ armis captus fuerat inter om
nes etiā populares equaliter diuideretur
intercempti fuerūt. Erat enim lex illa ma=
gne seditionis causa: qr nobiles de posses
sione cedere cogebātur: ideo post mortē
insepulti remanserunt: et supremo hono=
ri cōditionis humane scꝫ sepultura priua
ti fuerūt. de quibus Valeri⁹ lib. vj. titulo
de seueritate sic dicit. Viguit in nostra ci=
uitate scilꝫ romana Tyberij ⁊ Caij grac=
chorū summa nobilitas: ac spes amplissi=
ma: sed qr statutum ciuitatis conati erant
cōuellere: insepulta cadauera iacuerunt:
supremusqꝫ humane conditionis honos
filijs gracchi ⁊ nepotibus aphricani de=
fuit: quinetiā familiares eorū ne quis rei
publice inimicis amicus esse vellet de ro
bore precipitati sunt. hec ille. Videatis q
dixi vobis supra in verbo: In eodem te=
stamēto relinquens. in. xviij. limitatione.
loquendo de naturali ⁊ positiua iustitia:
nec est ergo modica pena carere omnino
sepultura: que dūtamen non fiat ad pom=
51 pam affert defuncto gloriā. † quia deuo=
te sepulture officiū bone fidei ⁊ vite quo=
dāmodo affert testimonium. xiij. q. ij. non
52 existimemus gloriā. † Unde licet christ⁹
mortem acerbam ⁊ vilem pro nobis pati
voluisset: tamē quia vas erat omniū vir=
tutum gloriose sepultus fuit: vt implere=
tur illud Esa. xj. Et erit sepulchrū ei⁹ glo
riosum. ⁊ Psal. dicit. Nec dabit deus san.

50 Seipm occidēs luctu caret: ⁊ sepultura.

52 Lꝫ xp̄s mortē vilē passus fuerit tn̄ honorifice sepeliri voluit.

ctum suum. i. christū sepultū videre corru=
ptionē: immo credūt gentiles carentiā se=
pulture mortuis obesse: adeo quod dicit
Poe. li. vj. enei. qꝫ aie sepultorū donec se=
peliantur erāt centū annis circa fluuium
infernalem: qui appellatꝫ cocitus: ⁊ circa
stygias paludes: de quib⁹ aliqua dixi sup
verbo: cetera bona. Nec possunt infra cen
tum annos ad sedes transire optatas ḟm
53 Poeticam fictionem. ¶ † De glia autē ⁊
priuilegio sepulture quātū sit appetenda
ostendit Inno. in. c. cū liberū. de sepultu.
vbi dicit: qꝫ sacerdos spoliatus corpore iā
sepulto nō est ante oia restituēdus: vt ve=
xatio euitetur corporis humati. Et idē si
ageret per viā attentati: qꝺ est remediū
magis pingue: ḟm Inno. ⁊ alios in. c. dile
cti. de maio. ⁊ obe. qꝺ verū intelligūt dn̄i
de Ro. de equitate: secus de rigore iuris
ḟm Hosti. in. d. c. cū liberū. de quo p Do=
mi. in. c. nō solum. de appel. lib. vj. in fi. Et
adeo vexari nō debet corpus sepultū: qꝫ
nec vexabitꝫ corpus infidelis iudei. c. sicut
deinde. facit. l. ij. ff. de sepul. viola. ⁊. l. fi. C.
eo. ti. vbi dicit Bal. qꝫ licet sepultus si ve
xetur hanc iniuriam reuocare non potest
ad annū: tamē heredes poterūt reuocare
⁊ agere. l. j. §. ⁊ si forte. ff. de iniur. et se ne=
54 gligant ipsa eccl'ia reuocat: † immo ca=
dauera ipsa priusqꝫ sepeliantur vexari nō
debēt: nec impediri: quominus sepeliantꝫ
tlico per tex. in. l. sunt persone. ibi: ne inse=
pulta corpora iacerent. et. l. si quis sepul=
chrum. in prin. ⁊. l. ne corpora. ff. de religi. ⁊
⁊ sumpti. fune. quia cum corpora humana
in vita saltem qnqꝫ templum fuerint spi=
ritussancti: iuxta illud Apli. j. ad corin. vj.
An nescitis qm̄ membra vestra templum
sunt spiritussancti: qui in vobis est: quem
habetis a deo Augu. li. j. de ciuitate dei.
c. xiij. Nō inquit contemnenda ⁊ abijcien
da sunt corpora defunctorū: maximeqꝫ iu
storum ac fideliū: quibus tanqꝫ organis ⁊
vasis ad oia bona opera sanctus vsus est
spiritus ⁊c. Ideo certe ipsis mortuis sunt
humanda: ne dei templū contaminetur: ⁊
illecebris forte bestiarū subijciatur. Addi
tio. Hoc anno dn̄i. M. ccccxiiij. fuit tho=
lose quidā hospes diuersorij stelle i carre
ria sallini: et quedā iuuenis mulier cuidā
furnerio nupta ei⁹ vicina: quā hospes ille
ad pecunias mariti substrahendū solici=
tauerat corā eorū domib⁹ trabe affixa su=
spensi ⁊ strāgulati p sniam iudicis crimi=
num arresto parlamēti confirmatā iouis
ante pentecosten: ⁊ in crastinū cadauera
suspensorū fuerunt per bernardū gasquet
lictorē seu spiculatorē alte iusticie execu=
torē ad patibulum portata: ⁊ in ligando
illa ita coniunctim: qꝫ tenebāt ora ⁊ femo
ra ⁊ pudibunda vestibus reuolutis quasi

53 Vide pulchra de priuilegio sepulture mortuorū.

coirent: ⁊ vnus manu sua alterius mem=
brum nature generationis tāgeret in de=
risum punitorum. Ob quem abusum fuit
negocio auerato per arrestum dicti parla
menti prefatus executor cōdemnatus ad
cursum ville ⁊ fustigationem vsqꝫ ad san=
guinis effusionem inclusiue: ⁊ in emenda
centū librarū turonesi. media parte regio
fisco applicanda: ⁊ reliqua dimidia certis
cōuenientibus paupertatis ad deū oran=
dum p illis suspēsis tradenda: ⁊ fuit vltra
bannitus perpetuo a tota senescallia tho
losana in mense Julij anno predicto: per
qꝺ demōstratur cadauera defunctorū nō
esse deridēda: sꝫ poti⁹ honorāda. Ex quo
valde sūt detestabiles parthi: apud quos
sepultura vulgo aut auium aut canum la
niatus est nuda demū ossa terra obruūt:
55 vt refert Justinus. † Et massagete popu=
li senio confectos in frusta cedunt ⁊ cum
ouillis carnib⁹ edunt eos: qui morbo mo
riuntur deuorandos feris obijciuntꝫ: inde
dicit Specul. titu. de appel. §. in quibus.
56 versi. viij. † qꝫ nō auditur creditor appel=
lans ne corpus debitoris sepeliatur. Que
res est tēpore corruptibilis ⁊ cito peritu=
ra: ⁊ nō capiens dilationē. l. fi. ff. de appel.
reci. vel nō: qꝫ est verum: etiam si creditor
instrumentū haberet capiēdi debitorem
ad omnē sui instantiā ⁊ voluntatē: qr non
valeret ḟm Feli. in. d. c. sicut. lꝫ Ange. con
trariū voluisset in aut. defuncto. funera. qꝫ
57 est rigorosum: † ⁊ priuilegiū sepulture he
redes sepulti cōcomitatꝫ: vt post sepultu=
ram vexari p debitis defuncti nō possunt
infra nouē dies: et hoc in honorē sepulti.
C. de sepul. vio. aut. item si domū. ⁊ aut. sꝫ
nec ante. Per que iura dicit Bart. in. l. in=
terdum. ff. de iudi. se plures defendisse vi=
duas: que mortuo marito infra annū tuto
58 rē filijs nō petierant dari: † qr vltra annū
gaudēt nouē dieb⁹: quib⁹ nō tenentꝫ exi=
re domū. facit qꝺ voluit Bar. in. l. j. §. ele=
59 ganter. ff. de libe. agnoscē. † Nec pariter
sequētes funus vexari: aut in ius vocari
possunt. l. ij. ff. de in ius vocan. ⁊ quātū sit
mortuorū sepulture fauendū patenter no
bis ostēdit in eccl'iastico ibi: noli mortuo
denegare gratiam. i. sepulturā. xiij. q. ij. in
ecclesiastico que etiā p maleficio suspen=
sis ⁊ occisis nō est deneganda. c. quesitū.
eadē causa ⁊. q. facit tex. in. c. ad aplicam.
de simo. vbi ex fermēto heretice prauita=
tis pcedunt ficticia sepulture impedimē
ta. Expedit enim reipublice non minus
mortuos humari: qꝫ viuentes conseruari
ḟm Bal. in. l. fi. C. de nego. gest. prout no=
bis exemplo tradiderūt syrus Alexan. et
Cesar gloriosi imperatores: q se suis mā=
darūt in testamētis in nuda terra huma=
ri: vt refert Leonar. are. episto. xciiij. Nā

56 Creditor impedire non pōt sepulturā debitoris.

57 Post sepulturā testatoris heredes gaudent immunitate nouem dierū pro debit.

Universidade de

cadauer remanere nõ debet insepultum: immo tumulãdũ in memoriã humane cõditionis.l.quidẽ in suo.ff.de condi.insti.
60 † Nec valeret dispositio testatoris in cõtrariũ: vt ibi est tex.not.z gl.in.c.nũc aũt. xxj.dis.refert marcellinũ iussu sancti petri q̃ i somnis marcello pape apparuit fuisse sepultũ: non obstante q̄ in penam pcti sui sepulturã cadaueris ꝓprie vetuisset.nar=
61 rat pariter Valer.li.j.titu. † de somnis de simonide qui cum naue ad littus descendisset cõpertũ in arenis cadauer illico sepeliri mãdauit: ob qđ in tante charitatis retributionẽ a spiritu defuncti monitus: ne die sequẽti nauigaret ipse in terra manente ceteri eius socij procellis perierunt maritimis. Hic pariter symonides fuit a ruina seruatus: vt idẽ refert Vale.eo.lib. ti.de miraculis in hec verba. Et que dijs immortalib9 acceptus symonides cuius salus ab imminenti exitio defensa: ruine quoqz substracta est. Cenandi em̄ apud stophã in cyanone qđ est i thessalia oppidum nũciatũ est duos iuuenes ad ianuã venisse magnopere rogãtes: vt continuo apud eos ꝓdiret ad quos egressus neminẽ reperijt ibi: ceterũ eo momento patris tricliniũ in quo stophas dñs domus epulabatur collapsum: z ipsum z oẽs conuiuas oppressit. Qui hac felicitate locupletius: q̃z nec mare nec terra seuiens extinguere
62 valuit. hec ille. ¶ † Igitur nõ immerito impediẽtes sepulturã sunt infames: vt.d. aut.item. Quã scz infamiã non solũ euitauit: sz innatã ei charitatẽ nõ certe timore pene: sed virtutis amore exercens: immo fere in toto regno die sepulture laudes predicãtur defunctoꝝ: q̄ a solone ortum habuit: qui e septẽ sapientib9 vnus vrbẽ athenaꝝ quasi nouã ciuitatẽ moribus ac legibus condidit. hic talis ac tantus phs instituit: vt clarissimorũ virorum laudes in funere predicarentur: z sicut sunt defuncti honorifice sepeliendi: ita decet semel sepultos ibi ꝑpetuo manere: nec possunt eorũ reliquie de loco ad locũ transferri.l. nemo.C.de religio.sub pena violatorib9 sepulchrorum indicta z decẽ librarũ auri vltra.l.qui sepulchra.in fi.C.de sepul.violato. Presertim si beati existant: de quib9 vox ait. Nolite tangere christos meos.et in.l.nemo.C.de sacrosc.eccl'. Nemo, inquit
63 imperator martyres distrahat: † ob qđ graui fuit vltiõe punitus Clodoueus.ij. francorũ rex christianissimus z bonorum operũ optim9 artifex: de quo Gaguynus li.iij.c.iiij.sic dicit. Huiusmodi religiosis opib9 cũ maxime operã daret Clodoue9 Dagoberti regis fili9: neqz vllis agitaretur bellis apto beati dionysij feretro brachij partẽ inde abstulit. Qđ eã z si reuerenter haberet: ꝑtin9 tñ mente ꝓsternat9 humi cõcidit: secuteqz sunt ꝑ dionysiũ tẽplũ tenebre: z rerũ oim obscuritas: vt q̃ illic aderant pauitãtes citissime inde aufugerent: rex z si insano non dissimilis esset: brachij partẽ ablatã auro circũdatam z gemmis multis decoratã beato corpori restituit: simulqz donaria monasterio attribuit: q̃b9 meliorẽ sibi mentẽ recipe posset. Qui z si paulo meliusculus extiterit: pre se tñ tulit insanie vestigiũ quo annos duos afflict9 tandẽ interijt expleto regni sui anno.xvj.
64 Christi.cccccclxij. † Nõ sic fecit Josias rex: qui ossa tollẽs mortuoꝝ certificat9 de sepulchro viri dei qui venerat de iuda ait dimittite eũ: nemo cõmoueat ossa eius: z in tãta mãserũt ossa illi9 cũ ossib9 ꝓphete q̃ venerat de samaria.iiij.Reg.xxiij. Etiã si nõ vt beati honorentur eoꝝ reliquie ꝓhi
65 bentur transferri: vt.d.l.q̃ sepulchra. † Qđ exẽplo nos docuit Ludouicus.xj.dñi nostri frãcoꝝ regis genitor: q̃ cadauer agnetis (lz ei aduersata) fuisset moueri nõ ꝑmisit: quãuis impedimẽtũ rei sacre foret.de q̃ Gaguy.li.x.c.j.z.ij.sic dicit: fuit agnes (q̃ bella nuncupata est) Carolo.vij. Ludouici pri pellex: de qua cõstãs fama fuit causa a Carolo adamatã fuisse: fuit nãqz ad modũ lepida z faceta: luxuqz z vestiũ cultu supra mulieris modestiã gliabũda. Qui fastus nõ nisi grandi sumptu ducitur: eius pompe impẽsam ad amorũ mercedẽ Carolus facere credebatur. Accedebat ad stupri suspitionẽ ꝓpinquoꝝ agnetis ad dignitates eccl'iasticas repẽtina ꝓmotio: ea in diue marie tẽplo: qđ in castello lociarũ est sepeliri voluit cõdito.lx.miliũ aureoꝝ testamẽto: datoqz sacerdotib9 ãno ꝓuẽtu i medio tẽpli choro sepulchrũ sibi extrui ipetrauit. Ad eũ locũ aliqñ diuertẽs Ludouic9.sciscitat9 cui9 hoc eẽt monumẽtũ. Est inquit vn9 ex clero agnetis illi9: quã ꝓpter forme decorẽ bellã vulg9 appellauit. Et qr nobis ipedimẽto est sepulchrũ vellem9 cũ tua venia alio aliq̃ sacello reponere. Non equũ inq̃t rex postulastis: q̃zq̃z em̄ illa dũ vixit mihi sit multũ aduersata: mulieris tñ bustũ ꝯ leges nõ violabo. Sz nec vos arbitror illi9 cadauer sine largo ei9 munere hic collocasse: seruate bene facta qđ viuẽti ꝑmisistis. Nec fas vobis est hinc mouere sepultã: vt aũt illi9 cã obnoxiores deũ orare scitis: accipite donũ sex milia libraꝝ.z h̃ dicẽs nũmos iussit sacerdotib9 tradi: q̃s in ꝑpetuos tẽpli reddit9 ipẽderent. Erat si q̃dẽ Ludouic9 a pietate non alien9 q̃tũ ex reb9 a se gestis liq̃t. z nedũ reliq̃e defunctoꝝ: imo q̃cq̃ ẽ i vna eccl'ia trãsferri ñ dz i aliã ẽt tegule: vl' alia femẽta edificij: vl' ornamẽtoꝝ: qr nõ ẽ di=
66 scopiendũ vnũ altare ꝑ copiẽdo aliđ. † z hoc expressit quintus fuluius flaccus censor romanus: qui sua durante cẽsoria qui tegulas ex Junonis templo in edem: seu templũ fortune quod rome faciebat transtulit: ob q̄ dementia percussus: z liberis orbatus interijt. de quo Valerius lib.j.ti. de neglecta religione sic dicit. Quint9 autem fuluius flaccus impune nõ tulit: q̄ in censura tegulas marmoreas ex Junonis lasciuie templo in edem fortune equestris quã rome faciebat trãstulit: necatur enim post factum mẽte constitisse: quinetiã per summã egritudinẽ animi expirauit: cũ ex duob9 filijs in illirico militãtib9 alterum decessisse: alteꝝ grauiter audisset affectũ. Cui9 casu mot9 senat9 tegulas locros.i. locũ sic vocatũ: vbi iuno colebatur: tegulas reportãdas curauit: decretiqz circũspectissima sctitate ipiũ op9 cẽsoris retexuit. hec
67 ille. † Punit9 etiã fuit Dagobert9 frãcorũ rex: q̃ valuas eccl'ie bti hylarij trãstulit. vt dixi sup ꝟ. Et vxorẽ noie adelasiã. in q̃rto z vltio successionũ articulo: loquẽ
68 do de venatiõe. ¶ † Unde restat defunctis sepulturã esse tradendã: z inuiolabiliter ꝯseruãdã. Nã hõ ille sanctissim9 thobias q̃ esuriẽtes alebat: nudisqz vestimẽta ꝑbebat: z mortuis atqz occisis sepulturam: solicitus exhibuit Thob.j.c. Immo pyrrhus gẽtilis epirotaꝝ rex vt eutropi9 refert: q̃z fauendũ sit sepulture lz pagan9 foret ostẽdit: qui cuz mille octuagintos ex romanis in bello captos teneret: summo honore tractauit: multosqz defũctos lz hostes honorifice sepeliuit. Sic et Cesar caput põpeij hostis sui. Tales pulchre ꝯmẽdauit ꝓpheta eximi9.ij.Reg.ij.c. Uos benedicti a dño: q̃ fecistis misericordiaz hãc cũ dño vr̃o Saul: z sepelistis eũ. Nõ imerito per illũ tex. ecclesia defunctos sepelire inter opa mie ꝑceptas cõnumerauit: et leges illationẽ mortui locũ fieri religiosũ decreuerunt. insti.de re.diui.§.religiosũz. vt dixi. Immo nõ valeret testator in ꝯiũ
69 disponere: vt dicta.l.quidã in suo. † Ubi obtẽperari non dz et: si suũ cadauer ꝓijci in mari mãdauit: sicut nõ obtẽperatũ fuit dicto Soloni pho: ex septẽ grecie sapientib9.ij.q̃ cympro moriẽs heredib9 mãdauit ossa sua in cinerẽ dissoluta ꝑ oẽm prouinciã disseminari. De priuilegio z fauore z quantũ sit accurate fauendũ sepeliẽdis cadauerib9 elegantissime posuit Jo. an. multoꝝ dicta ꝑsertim valerij recitãs sup
70 rubri.j.de sepul. † Preterea sane intelligatis ꝑ illationẽ mortui locũ religiosũz fieri z loc9 ille erat oino san9.i.insolidũ z a nullo dependens dño: vt qr allodialis erat: z alijs sine ꝯsensu socij vel dñi nõ posset dedicari. insti.de re.diui.§.religiosum. z.l.fi. ff. vt in pos.lega. al's fauore religiõis dedicari põt ad libitũ possessoris. Et inde est:
71 † q̄ modus testandi saltẽ inter sapientes inoleuit: vt priore loco testamẽti dispositio sepulture testõris describatur ãte bonoꝝ ordiationẽ. qđ a thobia hñ est. Thob.iiij. c.in ꝑn. Quib9 oib9 carẽt scriꝑos sciẽter occidẽtes: vt videtis. vt iplcatur q̄ de puerso scribitur Hie.xxij. q̄ sepultura asini sepelietur
72 † q̄ locũ nõ hñt in illo: q̃ furore aut frenesi se occidit: sz gl'.i.d.c.placuit. Idẽ crederẽ: si dormiẽdo. qr dormiẽs furioso ꝯparatur.cle.j.de homici. z idẽ si i ebrietate ꝯstitut9 se iterfecerit: qr demẽti ꝯparatur.cũ ebrietas mẽtis iducat exiliũ.c.a crapula.đ vi.z
73 ho.cle. † z ebri9 delinq̃ns nõ punitur ꝑ delicto ꝯmisso: sz solũ ꝓ culpa nimie potatõis l.respiciẽdũ.ff.de pe. vbi doc. Et ẽ mirabile: qr lz additio pcti ad pctm̃ sẽp faciat plura pctã: nõ tñ semp facit maiorẽ grauitatẽ vt vnũ ꝓpẽ aliđ magis puniatur: imo ꝯtingit: q̄ ꝑmũ sic diminuit scđm: q̄ ambo sit iũcta nõ tãtã hñt grauitatẽ: nec tãtã merentur punitionẽ: q̃tã hñet scđm ꝑ se acceptum.
74 † Nã hõicidiũ ꝑpetratũ ab hoie sobrio graui9 ẽ quo ad deũ: z etiã q̃ ad penã fori ꝯtẽsiosi: q̃z si ꝑpetraretur ab hoie ebrio: ita q̄ ꝑpõderat ebrietati z homicidio ex illa sequẽti: q̃uis sint duo pctã: fm Lyrã Jo. ix.c.in fi. Qm̃ in puniẽdis delictis ponderatur anim9 z ꝓpositũ delinquẽtis: cũ volũtas z ꝓpositũ distinguãt maleficia.l. q̃'iniurie.ff.de fur. q̃ volũtas cessat in homicidio per ebriũ z mentis exulẽ cõmisso. Et relinquitur sic impunitũ: etiã si in principez fuisset cõmissum.l.j.C.si q̃s imperatori maledixerit. Prout etiã nobis exẽplo tradidit Pyrrhus epyrotarũ rex. de quo Valerius lib.v.ti.de humanitate z clemẽtia sic dicẽs. Eque mitis anim9 Pyrrhi regis: qui cũ audierat apud quosdã i cõuiuio tarentinoꝝ parũ oneratũ de se ꝟmonẽ habitũ: accersitos q̃ z iterfuerãt ꝑcũctabatur an ea q̃ ad aures ei9 ꝑuenerant dixissent: tũc vn9 ex his inquit: nisi nobis vinũ defecisset: ista que tibi relata sunt pre his q̃ de te loquũtur eram9 ludus ac iocus fuisset. Tam vrbana crapule excusatio: tamque simplex veritatis confessio: iraz regis conuertit in risum. Quaquidẽ clementia z moderatiõe assecut9 est: vt z sobrij sibi tarentini grãs agerent: z ebrij bene precarentur. hec ille. Uideatis que dixi sup verbo: Duas habens filias. loquendo de scuto regio z triumpho liliorum. Et que dicam infra de sentẽtia iracũde lata de pysistrato tyranno. Ad hos ebrios dr̃ Joel.j. Expergiscimini ebrij: flete z hululate omnes qui bibitis vinũ in dulcedine: quoniã perijt ab ore vr̃o. Talib9 em̄ duplices maledictiones seu punitiões dabuntur: vt habetur.ij.Ethi. Nõ intelligitur ꝟm mensuram

71 Ubi ꝑuenit q̄ testatores põre loco testamẽti de eoꝝ sepultura prouident.

72 Pene se occidentiuz nõ hñt locũ i illo: q̃ furore frenesi ebrietate vl' dormiendo se occiderit.

Universidad de
Biblioteca

peccati: vt ibi declarat Lyra Jo. ix. in fi. de vini intẽperantia diuus ille Bernar. sic dicit in ep̃la de cura dom⁹ ꝛ regimine rei familiaris. Qui i diuersitate ꝛ abũdãtia vinoꝝ sobꝛ⁹ ẽ: ille est eẽn⁹ de⁹. Ebrietas nil recte agit: nisi cuꝫ cadit in lutum. Sentis vinũ: fuge ꝯsortiũ. Sentis vinũ: q̃re somnũ plusq̃ colloquiũ. Qui se ebꝛiũ verbis excusat: suã ebꝛietatẽ apte demõstrat. Male sedet in iuuene vina bona cognoscere. Fuge medicũ ebꝛiũ: p̃sertim in te volentẽ experiri. Videatis qualr̃ alios
75 de siti moꝛbo curauerit. hec ille. † ꝛ maxime in femina est detestãdus vini vsus. qꝛ vt dicit Valer̃.lib.vj.ti.de seueritate. quecũq; femina vini vsum immoderate appetit ꝛ virtutibus oĩbus ianuã claudit: et vitijs aperit. Vide q̃ de somno et ebꝛietate
76 dixi in v̓bo: Dotẽ quã ei dederat. † Vnũ tamẽ notabitis: q̵ seipsum occidẽs ꝯsciũ alicui⁹ criminis nõ solũ moꝛitur intestat⁹: si realiter ꝛ actualr̃ se occiderit: sed etiam si occidere se voluerit: taliter q̵ per ipsum nõ stetit. Quia forte fuit sibi occursum et obuiatũ.l.fi.§.si autẽ.ff.de his qui moꝛ.sibi cõsciue.ꝛ.l.omne delictũ.§.qui se vulnerauit.ff.de re milita. Et est tex.opti.in.l.si quis aliquãdo.§.fi.ff.de penis. Si autem testatoꝛ se occiderit nõ ob conscientiã criminis per eũ perpetrati: sed tedio vite: vt fecit Dido: vel ob impatientiã doloꝛis: et

76 Paria sunt se occidere: vl̓ occidere velle.

77 infirmitatis: vel al̓s. † vt fecit Cato posterioꝛ stoicus philosophus: quem aliqui vticẽsem appellant: eo q̵ victoꝛiã cesaris impatienter ferens volũtatiq; vnius a cetero rẽpublicam romanoꝝ subijciendã fore videret ĩperio cesaris fũdato: eiq; subijci nolẽs apud vticã ciuitatem seip̃m occidit: vt hr̃ in p̃mo de ciui. dei.c.xxiiij. ipse eñ qui in vticã ciuitatẽ se recepat vltima nocte vite sue dũ platõis librũ de ĩmoꝛtalitate aĩe legeret posito ad caput gladio duo hec in reb⁹ extremis instrumẽta perspexit alterũ scꝫ platõis librũ: vt moꝛi vellet: alterũ vt posset scꝫ gladiũ. Cõpositis ergo reb⁹ suis stricto gladio: nihil inquit egisti foꝛtuna oĩb⁹ conatib⁹ meis: quibus dictis impressit collo gladiũ: ꝛ moꝛtuus est. Ex quo vticẽsis Cato dictus est. de quo Valer̃.li.iij.ti.de foꝛtitudine: sic dicit. Cui quoq; clarissimi excessus Cato vtica monumentũ est: in qua ex foꝛtissimis vulnerib⁹ tuis plus glie q̃ sanguis emanauit. Siquidẽ cõstantissime in gladiũ incũbẽdo magnũ hoĩb⁹ documẽtũ dedisti q̃to potioꝛ esse debebat p̃bis dignitas sine vita: q̃ vita sine dignitate. de his duob⁹ cesare scꝫ ꝛ catone eadẽ tẽpestate ꝯcurrẽtibus pulchꝛe in catilinario refert Salusti⁹ illoꝝ cõtẽpoꝛane⁹. His inq̃t duob⁹ gen⁹ etas eloquẽtia pꝛope equalia fuere. Magnitudo animi par etiã gloꝛia: sꝫ alia alij: cesar bñficijs ꝛ munificẽtia magn⁹ hẽbat integritate vite cato. Ille mãsuetudine et mia clar⁹ fact⁹: huic seueritas dignitatẽ addiderat. Cesar dãdo: subleuãdo: ignoscẽdo: cato nihil largius gloꝛiã adept⁹ est. In altero miseris p̃fugiũ: in altero malis p̃nicies. Illi⁹ facilitas: hui⁹ ꝯstãtia laudabat̃. Postremo cesar in animũ induxerat laboꝛare: vigilare negocijs amicoꝝ nouũ sua negligere: nihil denegare: qđ dono dignũ eẽt: sibi magnũ ĩperiũ: exercitũ: bellũ nouũ exoptabat: vbi vict⁹ enitescere posset. At catoni studiũ modestie: decoꝛis: sꝫ maxie seueritatis erat. Nõ diuitijs cũ diuite: neq; factiõe cũ factioso: sꝫ cũ strenuo v̓tute: cũ modestie pudoꝛe: cum ignoscẽte abstinẽtia certabat. eẽ q̃ videri bon⁹ malebat. Itaq; q̃ min⁹ petebat gloꝛiã: eo magis asseq̃bat̃. hec ille. De q̃ etiã meminit Vale.lib.iiij.ti.de absti.ꝛ ꝯti. in p̃n. dicẽs: q̵ ex eadẽ materia vtero ꝛ ꝯtinẽtia nata ẽ ꝛ cato. sup q̃ dicit cõmẽtatoꝛ hãc p̃uiciã.s. hispanie Cato tã integro aĩo tãq; castis manibus exercuit: vt neq; fides neq; religio neq; diligẽtia in ea admistratiõe defuerit. Nã inter ipsas oĩs gñis voluptatũ matias v̓sat⁹ ab oĩ cupiditate man⁹: oculos: animi cũ sũma laude ꝛ admiratiõe cohibuit: ꝛ velut auꝝ i foꝛnace sic ẽ catonis ꝯtinẽtia in ea ꝛ alia admistratiõe p̄bata. Nã iter auri ꝛ argẽti cumulos atq; inter oĩs gñis delitias v̓sari q̃s abũde asia refert ꝛ ab his reb⁹ q̃s moꝛtales p̃mas putauit man⁹ ꝛ annũ abstinẽtes hẽre: h̃ q̃ fecerit p̃stãtissime ĩtegritatis hõ deoq; p̄rimus iudicari p̃t. Vñ merito dici p̃t cũ ip̃o catone natã eẽ ꝯtinẽtiã. (tñ vt dixi) manu
78 p̄p̃a animi magnitudie se ĩterfecit. † eodẽ mẽtis p̄posito vsus ẽ scipio: nãq; infeliciter ꝛ Cnei põpeij gñi sui defensis i affrice partib⁹ classe hispaniã petẽs cũ aiaduertisset nauẽ in q̃ vehebat̃ ab hostib⁹ captã: gladio p̃coꝛdia sua trãsuerberauit: ac deide p̄strat⁹ in puppi q̃rẽtib⁹ cesarianis militib⁹ vbi nã eẽt ĩpatoꝛ.s.nauis. Rñdit impatoꝛ se bñ hꝫ tñq; eloquij valuit q̃tũ attestãdũ animi magnitudinẽ eterne laudi satis erat. hec ille. Sic ꝛ saguntinoꝝ ciuitate triẽnio postq; hãnibal effect⁹ fuit impatoꝛ fame opp̃ssa: vt diu⁹ refert Aug. famis magnitudie diu pasta suoꝝ cadauerib⁹: deniq; oĩm fessa rex: ne saltem captiua in hãnibalis man⁹ p̄ueniret ingẽtem rogũ publice struxit: in quem ardentẽ om
79 nes se cõmuni consilio miserũt: † ꝛ finaliter hãnibal ipse cũ in eam perduct⁹ fuisset necessitatẽ ne a romanis caperet̃ confestim gustato veneno qđ in annulo moꝛe regio gerebat animã expulit: eoq; genere moꝛtis a romanoꝛum vinculis se liberans

decessit. Qui nũq; (vt trog⁹ ait) sine bellis cubãs cenauit: nũq; iter inumeras captiuas mire pulchꝛitudinis puellas castitatẽ p̄diderat: nunq; in insidijs suoꝝ aut etiã inimicoꝝ p̄dit⁹ fuerat. Et id idẽ cimbꝛioꝝ vxoꝛib⁹ viris captis vel occisis cõtigisse oꝛosi⁹ refert. Idẽ si cã iactationis testatoꝛ se occideret: pꝛout fecerũt plures ph̃i p̃sertim empedocles s̓m gl. Sꝫ lactãtius dicit eũ sibi moꝛtẽ ĩtulisse eo q̵ aĩas etnas suspicabat̃ felicit̃ vt post moꝛtẽ viueret: sicut ꝫenomanũ fecit: vt refert idẽ lactãti⁹ p̄iter theobꝛot⁹ ãbꝛochiota e muro se p̃cipitẽ dedit p̃ desiderio melioꝛ vite: vt
80 narrat tulli⁹ li.j.tuscula.q̃sti. ¶ † Silr̃ si q̃s se occideret p̄pt miserias hui⁹ vite fugiẽdas: p̄ut fecerũt multi tp̃e egesie philo. q̃ tãte fuit eloquẽtie q̵ polite narrãdo miserias hui⁹ scl̃i vi eloquẽtie multos traxit ad se occidẽdũ. Tñ nimis creduli fuerũt: cũ ipse nõ se interficeret: de q̃ Vale.li.viij.ti.de vi eloquẽtie. Quãtũ inquit eloquẽtia valuisse egesiã cyꝛenaicũ arbitramur ꝛ philosophũ: q̃ sic mala vite rep̃sentabat: vt coꝝ miserãda imagine audiẽtiũ pectoꝛib⁹ incerta multis voluntariã moꝛtis appetẽde cupiditatẽ ingeneraret: iõq; a rege ptolomeo vlteri⁹ hac de re disserere p̄hibit⁹ est. hec ille. ¶ Idẽ si q̃s se occidat cã pudoꝛis eris alieni: vt fecit q̃daꝫ aduocat⁹ s̓m Richar. malũbꝛe quẽ refert Jo.an.i additio.spec.ti.de penis.§.j.ver. scđo. Quere an vulnerãs seip̃m ꝛc. vbi late hec oĩa disputat. ꝛ Bal. i p̄e.s̃.viij.col. de clerico seip̃m p̄cutiẽte an sit excõicat⁹. Idẽ si iurãte p̄iecit se in fluie: vel de fenestris: vel fugiẽs aliquẽ credens natando euadere: vt i.c.ex p̄te.le.ij.de sepult. Tũc etiã testm̃ nõ irritaret̃: sꝫ moꝛte ꝯfirmaret̃ acsi naturaliter moꝛeret̃: vt est tex.iuncta gl.i.l.si q̃s filio exhr̃dato.§. p̄inde.ff.de inu.rup.test. facit text.i.l.q̃s sit fugitiu⁹. §.idẽ ait interrogat⁹.v̓.nec eũ q̃dã fugiti
81 uũ.ff.de edili. edic.cũ.§.seq. ¶ † Et idẽ si testatoꝛ se interficeret intuitu diuini honoꝛis: ne scꝫ vituperiũ exerceat̃ in p̄pꝛio coꝛpoꝛe redũdãs in dei vituperiũ: sicut timebat saul p̄rimi reguꝫ vltimo: ne in ipso qui p̃ncipalis erat in populo fierent ludibꝛia in cõtẽptũ dei israel. Et hoc mõ Rasias videt̃ se interfecisse.ij. Mach.xiiij.c. Nec tñ p̄pter hoc vituperat̃ in scriptura:

81 An permissum sit seipsum occidere ĩtuitu diuini honoꝛis.

82 immo poti⁹ laudari videt̃. ¶ † Hoc etiã mõ sampson se interfecisse legit̃: vt habetur Judi.xvj. Et tñ in epistola ad Hebꝛ. xj. In cathalogo sanctoꝝ cõnumerat̃. sic plures sancte mulieres de quib⁹ solenniꝫat ecclesia seip̃as occiderũt: ne infideles luxurias exercẽdo eis abuterent̃ cõtra diuinũ honoꝛẽ. Quib⁹ casib⁹ s̓m hebꝛeos nedũ licet immo meritoꝛiũ est se interficere: ꝛ oppꝛobꝛiũ cupiditate viuẽdi velle viuere: vt marcus aquilius romanus fecit. de quo valerius li.ix.ti.de cupiditate vite sic dicit marcus aquilius cum sibi gloriose moꝛtem consiscere posset: mitridati scilicet romano hosti maluit turpiter seruire: quem quis non merito dixerit pontico supplicio q̃ romano imperio digniorẽ. quoniam commisit vt priuatũ oppꝛobꝛiũ publicus ruboꝛ.i.verecũdia existeret. hec
83 ille. ¶ † Tamen augusti. de ciuitate dei vbi supꝛa tales non excusat: nisi hoc fecerint instictu diuino nobis occulto. Qꝛ indignũ ꝛ iniquũ est animam eijcere: q̃ nobis eius conditoꝛ deposito cõmisit: nemo sane mẽtis inficias ierit: vnde seneca ad lucillũ ep̃la.xxxiiij. Quotidie (inquit) moriunt̃: quotidie enim demitur aliqua pars vite: ridiculũ tñ est currere ad moꝛtem tedio vite: vel alia occasione. qꝛ vir foꝛtis ꝛ sapiẽs fugere vitã nõ dꝫ: sed exire. Cũ idẽ dicat ad eundem ep̃la.lxxvij. Nec vita sit tedio: nec moꝛs timoꝛi: immo nõ solum si sponte aut p̄pter passiones seculi hui⁹ vt tandas seu vt pennẽ vitã citius cõsequat̃.

83 Aliquãdo est meritoꝛiũ seipsũ occidere.

84 ¶ † Sed etiã si metu toꝛmẽtoꝛum falsa confiteret̃ in iudicio crimina cõtra se grauiter peccaret. Adeo q̵ si confessionis huiusmodi p̃textu ad moꝛtẽ damnaret̃: q̃m hec omnia p̄hibuit de⁹ sub generali p̃cepto nõ occides.c.si nõ licet.xxiij.q.v. s̓m Pañ.in.d.c.ex parte. le.ij. de sepulturis. Et ideo summe videt̃ repꝛobũ massilie ciuitatis grecie ĩstitutũ antiquũ: quo cuiq; licebat seip̃m occidere: quoties aliquo vehementi gaudio delibut⁹ erat: et hylaris factus ne foꝛtuna mutaretur in deterius: cum s̓m Boetiũ in pꝛimo li.de cõsolatione summũ sit infelicitatis genus fuisse felicem vel quoties aduersa turbatus erat foꝛtuna ne p̃seueraret permittebat̃ se occidere saltim se moꝛti offerre: ꝛ causam coꝛã sexcẽtis viris ad ciuitatis regimẽ institutis: q̃ videtes causam illaꝝ aliquã subesse p̄mittebãt venenũ cũ cicuta.i. herba illa venenosa tẽperatũ et mixtũ q̵ ibi publice asseruabat̃ dari occidere se volenti. de quo Vale.li.ij.tit.de insti.antiquis sic dicit. Venenũ cicuta temperatũ i illa ciuitate scꝫ massilieñ. publice custodit̃: qđ dat̃ ei: qui causam sex cẽtis id enim senat⁹ ei⁹ nomẽ est exhibuit p̄pter quas moꝛs sic illa expectanda cognitione virili beniuolẽtia temperata: que neq; egredi vita temere patit̃: ꝛ sapienter excedere cupiẽti scelerem fati viã p̃bet vt vel aduersa vel p̄spera nimis vsi foꝛtuna (vtraq; eñ finiendi spirit⁹ illa scꝫ aduersa foꝛtuna ne perseueret: hec scꝫ p̄spera ne destituat id est derelinquit ratione p̃buerit) pꝛobato exitu
85 terminentur. hec ille. ¶ † Olim eñ ve-

Universidad de ... Biblioteca

nenum publica erat atheniē. pena:qua
hodie nō vtimur ne ars itereūdi occulta
ꝛ pditoria cōtecꝶ. vn̄ dicit tex.in.c.j.C.de
malefi.ꝛ mathe.ꝙ pl⁹ est veneno extigue
re:ꝙ̄ gladio occidere.tn̄ ꝓhibitū est sibi
quoquomodo mortē īferre.Et h̄ est ꝙ di=
cit gl.ordina.allegata Macha.xiiij.c.his
inq̄t except̄:quos lex iusta gn̄aliter ꝛ ip̄e
fons iustitie de⁹ specialr̄ occidi iubet:q̄s=
quis hominē vel seip̄m vel quēlibet aliū
occiderit:homicidij crim̄ie inectꝶ. Vn̄ ꝛ
scriptura libri hui⁹ q̄ ab eccl̄ia ad legēdū
ꝓ informatiōe recepta est:nō vr̄ hic raziā
arguere: s3 magis ꝯmēdare: ꝛ suiipsi⁹ in
terfectiōe ꝛ si p̄dicta nō sufficiāt ad ei⁹ ex
cusationē posset dici:ꝙ h̄ fecit sp̄ali instin
ctu sp̄ūsācti. Oēs em̄ hoīes sunt deo mor
tis debitores: qd̄ debitū pōt de⁹ qn̄cūq̄
vbicūq̄ ꝛ quomōcūq̄ vult repetere: vt pa
te p manū ꝓpriā vel alienā hec ibi. Et sūt
in effectu v̄ba aurelij augustini li.j.de ci=
uitate dei. De quo plene ī.d.c. si nō licet.
xxiij.q.v. Videat̄ ēt p lyrā ꝛ burgen̄.i ad
di.alleg.j Reg.vl.c.ideo dicit Bal.in di=
86 cto pemio. ¶ †Qd̄ si monach⁹ sangui=
nolēter pcutiat se i eccl̄ia talis eccl̄ia erit
polluta ꝛ iterdicta. De didone tn̄ q̄ de cā
se occidit dicā vobis alibi: vt ponit Hie=
ronym⁹ ꝯ iouinianū li.j.cui poti⁹ credere:
ꝙ̄ gl.iij.d.§. pinde.ꝛ plusꝙ̄ fabuloso poe
87 te i.iiij.eneidū. ¶ †Tertio fallit regula
nr̄a vbi testator moreretꝛ occideret p sen
tentiā iudicis:iuxta illd̄ eccl̄.xiiij. Testm̄
hui⁹ mūdi morte moriet. Et notāter dico
p sn̄iam iudicis:cū nemini priuato liceat
etiā deliquētes occidere iuxta illd̄ iudeo=
rū dicētiū nobis nō l3 interficere quēꝙ̄:
s3 soli iudici h̄ pmittit.q2 vindicta p̄uata
ꝙ̄uis suā q̄s vel suoꝝ ꝓsequat iiuriā est
interdicta. Et si q̄s ꝓ iiuria p̄terita sec⁹ fa
ceret animi moderatiōe careret: ꝛ g̃uiter
peccaret: nec testm̄ occisi infirmaret tali
morte: s3 ꝯfirmaret a iudice ꝓfecto est pe
88 tēda vltio. ¶ †Vt exēplo tradidit nobis
marc⁹ bibul⁹ moderatissim⁹ roman⁹:qui
ꝓprioꝝ filioꝝ necē vēdicare recusauit:cū
ei occisores oblati fuissent. de quo Vale.
li.iiij.ti.de moderatione animi sic dicit.q̄
bibul⁹ s3 cū i syria moraret ꝓuicia duos
egregie indolis filios suos a gabinianis
militib⁹ egypti occisos cognouit:quoꝝ in
terfectores ad eū victos regia s3 egypti
cleopatra misit: vt g̃uissime cladis vltio=
nē arbitrio suo exigeret. At ille oblato be
neficio quo nullum mai⁹ tribui lugēti po
terat: dolorem moderationi cedere coe=
git: carnificesq̄ sanguis sui itactos euesti
gio ad cleopatrā reduci iussit: dicēdo po=
testatē hui⁹ vidicte nō suā: s3 senat⁹ eē de
bere. h̄ ibi. ꝓ q̄ facit tex.l.q̄ iurisd.p̄est. ff.
de iu.o.iu.i solis g̃ iudicib⁹ pmittit vltio
etiā ad mortē q̄ testamēta nō firmat s3 ir=
89 ritat. †pōt ei iudex quē occidet sine pctō
ꝓpt ei⁹ publicā autoritatē: ꝛ rei flagitiū:
seu facin⁹: crimē: aut dlictū. Nā q̄cq̄d agit
idomita cupiditas ad corrūpēdū animū
ꝛ corp⁹ suū flagitiū ē. S3 q̄cq̄d agit vt no
ceat alīi facin⁹ ē. Et h̄ sunt duo gn̄a oim
90 pctōꝝ. ¶ †S3 flagitia sūt p̄ora:q̄ cū cor
ruperūt aīa3 ad facinora ꝓsiliūt. Sūt ei fla
gitia i dict̄ vl̄ cogitatiōib⁹:q̄ cogitatōes
nō puniūt cōit isto iure fori.l.cogitatiōis
penā.ff.d penis. S3 facinora sūt i factis.
91 ¶ †Vn̄ illa dicūt flagitia a flagitādo fa=
cere ꝙ sibi nocet.ꝛ id̄ sibi nocet:q2 in foro
ꝯscie talia flagitia puniūt vl̄ a flagitādo
corruptelā libidis. S3 dicūt facīora a fa=
92 cti ꝯmisso.q2 facit qd̄ alīi nocet: †aliqn̄ tn̄
facin⁹ sonat i bonā ptē: ꝛ i bona significa
tiōe rōne iūcti:q2 discernit ex adiūcto: vt
qn̄ dr̄ pulchrū facin⁹: aut p̄claꝝ facin⁹: vt
plene p archi.i.c.flagitia.xxxij.q.vij. Fa=
93 cin⁹ aūt ꝯtiet sub se delictū ꝛ crimē. †De
lictū ē ꝙ ꝯmittit ex aīo deliq̄ndi seu nocē
di vl̄ q̄ties nocet sine aīo: vt.l.j.C.ad legē
94 corn̄.d sic. ¶ †Crimē ē:qd̄ aīo ꝛ volūta
te deliquēdi ꝯmittit: veluti furtū s3 gl.l.j.
C.si aduers⁹ delictū.pōt g̃ iudex.reū occi
dere ꝓpter crimē ꝛ facin⁹: aut aliā iusta3
cā3 iuxta illd̄ aurelij aug.de lib.arbi.li.j.
homicidiū est hoīe3 occidere. Pōt tn̄ ali⁹
aliū aliqn̄ occidere sine pctō. Nā ꝛ miles
hostē: ꝛ iudex malefactorē: nō obstāte er=
rore aliq̄ꝝ putātiū sub p̄cepto illo nō occi
des d q̄ dixi supra i p̄cedēti casu fallētie i
p̄ncipio occisiōe3 cuiuscūq̄ hoīs ēt male
factor̄ eē ꝓhibitā: vn̄ iudices ꝛ officiales
occidētes reos appellāt hōicidas ꝙ ē fal
su3 s3 tho.i dicto tractatu de decē p̄cept̄
Et pleni⁹ i.ij.ij.q.lxiiij.ar.ij.ꝯ q̄s dt aug.
Qd̄ de⁹ q̄ h̄ p̄ceptū dedit nō sibi p h̄ po=
testatē occidēdi abstulit.qui Deut.xxxij.
Ego occidā: ꝛ viuere faciā. ꝛ Ge.ix. Qui=
cūq̄ effuderit hūanū sanguinē fūdet san
guis illi⁹. Iudices g̃ iuridice occidendo
reos mādato dei occidunt:q̄ legē statuit:
vt rei occiderēt.nō sine cā gladiū portat
iudex mīster ei dei ē vidēx i irā ei q̄ malū
agit:nā intelligit illd̄ p̄ceptū de occidēte
hoīe3 ꝓpa autoritate:n̄ d iudice ꝓcurāte.
95 †q̄ tn̄ pron⁹ eē n̄ d3 ad occisiōe3: cū i ip̄o
penaꝝ capitaliū dēat eē vltimū recti iudi
cis remediū. d3 ei deuios ad viā reuocare
nūc p minas terrēdo: nūc v̄berādo: nūc icar
cerādo: et aliis leuiorib⁹ remediis: ita ꝙ
ad mortē ꝓpare n̄ d3: nisi cū alia remedia
sūt ꝯsūpta vt p Jo.fa.i.l.j.C.d sū.tri.et in
rub.isti.d pub.iu. Dicit iustinianū p̄clare
dmōstrasse p situatōe3 illi⁹ ti.i fi. volu.do
cēdo iuuenes:ꝙ in ip̄o pēaꝝ capitaliū d3
eē vltimū iudic̄ remediū. Et q2 mors est
venenū:qd̄ vt plurimu3 reperit in cauda

parte extrema aīalis: ꝛ sic iudiciū mortis
96 d3 esse vltia intētio iudicis. ¶ †Antiqui
em̄ diuie iustitie ꝛ ꝓpriū sp extitisse sacr̄
memorat i lr̄is reuocare pctōres ad vitā
via ac ordine triplici: vocib⁹ p̄conū ꝛ va=
tum: largitate q̄3 bn̄fica: flagello deniq̄:
si duo p̄ora nō corrigāt.q2 d3 subiectis p̄r
nam exhibere ꝓuidētiā.in aut.de māda.
p̄nci.§.festinabilis. Et dolere ꝛ q̄si inuit⁹
97 trahi ad penas. ¶ †Nā si gloriet i mor
te hoīs sicut aliq̄ faciunt homicida est.c.
miles.ꝛ.c.cū minister.xxiij.q.v. Al's me=
ret pcutiēdo incorrigibiliter de isto iusti=
tie tēperamēto in recto iudice req̄sito di=
uine ad modū loquit magn⁹ ille Grego.
in.iiij.pte.xx.li.moraliū.c.xj. Ois inq̄t q̄
recte iudicat staterā i manu gestat: i vtro
q̄ pēso iustitiā ꝛ miam portat. S3 p iusti
tiā reddit pctī sn̄ia3: p miam pctī tēperat
penā: vt iusto libramine q̄dā p eq̄tatē cor
rigat q̄dā vo p miam indulgeat. Qui dei
iustitiā oculis suis p̄ponit sp timēs et tre
mēs in oī negocio formidat ne de iustitie
tramite dulās cadat. Et vn̄ n̄ iustificabit
inde ptin⁹ ꝯdēnet. disciplina em̄ sine mia
multū destituit: si vna sine altera teneat.
Vn̄ circa subditos inesse d3 iudicib⁹: ꝛ iu
ste ꝯsulēs mia ꝛ pie subueniēs disciplina.
Hinc est ꝙ semiuiui illi⁹ vulnerib⁹ q̄ a sa
maritano in stabulū duct⁹ ē Luc.x.adhi
bet vinū ꝛ oleū: vt p vinū mordeant vul
nera: p oleū foueant quaten⁹ vnusq̄sq̄ q̄
sanādis vulnerib⁹ p̄est in vino morsu3 di
strictionis adhibeat: in oleo molitiē pieta
tis. Per vinū mūdant putrida: p oleū sa=
nāda fouent miscēda est ergo lenitas cū
seueritate: ꝛ faciēdū q̄ddā ex vtraq̄ tēpe
ramētū: vt neq̄ multa asp̄itate exulcerēt
subditi: neq̄ nimia benignitate soluātur.
Qd̄ ꝛ illa tabernaculi arca sig̃t: in q̄ cū ta
bulis virga simul ꝛ māna est: clare demō
strās: ꝙ vbi q̄ in iudice est virga districtio
nis sic ꝛ māna dulcedinis: hoc etiā cogno
scēs rex regū ꝛ eximi⁹ ꝓphetarum dauid
Psal.xxij. virga inq̄t tua ꝛ bacul⁹ tu⁹ ip̄a
me cōsolata sunt.q2 virga a dn̄o pcussus
fuit: baculo sustētat⁹. Sit ergo i iudice di
strictio iustitie: q̄ feriat. Sit ꝛ ꝯsolatio ba
culi: q̄ sustētet. Sit itaq̄ amor: s3 nō emo
liens. Sit rigor: s3 nō exasperās. Sit zel⁹
s3 iustitie: s3 nō imoderate seuiēs. Sit pie=
tas: s3 nō plusq̄ expediat parcēs. In regi
mie g̃ d3 vtrūq̄ iudex miscere: vt nec disci
pline desit mia: nec mie disciplina. h̄ ille.
¶ Et ad ep̄m ꝯstātinopolitanū idem ait
Greg. Quid aūt de ep̄is: q̄ verberib⁹ tue
ri volūt canones. dicā: bn̄ em̄ nouit frater
nitas vr̄a: pastores em̄ facti sum⁹ nō per=
cussores. Vn̄ ap̄ls p̄dicator egregi⁹ argue
inquit obsecra: increpa in omni patientia
et doctrina. xlv. di. per totum. Et o igitur
iudices (inquit iacobus) magni clemētiā
vestris iudiciis assistricē facite: his indul
gere acquiescatis: quoꝝ conditio vr̄a est:
quibus etiam similes fieri potestis: si vos
sublimat fortuna: naturā queso ꝓpriā nō
negligatis. Mementote vos cupere deū
ꝓpiciū iudicē habere ꝛc. Hodie ꝓ dolor
curiosius ꝙ̄ oporteat sunt iudices delicto
rū temerarij inq̄sitores. Qui vtinā diuū
audirēt Bernardū in cāticoꝝ sermonib⁹.
Caue inq̄t esse aliene conuersationis aut
curiosus explorator: aut temerari⁹ iudex:
etiā si perperā actū q̄d deprehendis. Nec
sic iudices ꝓximū: magis autem excusa.
Excusa intentionē: si opus nō potes. Pu
ta ignorantiā: puta surreptionē: puta ca=
sum: qui si oīno oēm dissimilitudinem rei
certitudo recusat. Suade nihilomin⁹ ip̄e
tibi: ꝛ dicito apud temetipsum vehemēs
fuit nimis tētatio. Quid d me illa fecisset
si in me accepisset silr̄ potestatē. Preterea
nemo ferme tā porro inutilis est: q̄ aliquā=
tula bonitate non p̄stet: neq̄ quispiā tam
summe ꝛ cōsummate virtutis: q̄ sine exce=
ptione laudari possit ad vnguē. Ideo his
precipue indulgendū est: quib⁹ adest syn=
cera veniā petendo humilitas: vt pulchre
cecinit Ouidius ad Cesarem: sic dicens.
His p̄cor exēplis tua nūc fortissime cesar
fiat ab igenio mollior ira meo. Illa quidē
iuxta est nec me meruisse negabo: sed nisi
peccassem q̄d tu ꝯcedere posses. Materiā
venie sors tibi nr̄a dedit. Si q̄ties peccāt
hoīes sua fulmina mittat iupiter. Exiguo
tp̄e inermis erit ꝛc. Quasi velit: ꝙ iusticia
sine mia iusticia nō ē: imo seueritat̄ sp̄ēm
98 gerit. †Tūc igit puniēda sūt delicta: vbi
spes ꝯuersiōis nulla h̄r. In quoꝝ punitōe
mia ēt exercet: q̄ em̄ illa iusticia inimica
bonitas palpare criminosos ꝛ vulnera coꝝ
vsq̄ in diē iudicij icurata seruare. c. si q̄s
diacon⁹.l.di. imo iudex q̄ crimē reptū nō
vindicat: tegere vt ꝯsci⁹ crimina festinat.
99 l.ij.C.d ꝯmer.ꝛ merca. †Nō em̄ pt iudex
maius bonū offerre deo: ꝙ̄ iusticiā facere
de criosis: nec piguior victima pt mactari
ꝙ̄ homo iiqu⁹: vt dt Seneca i traged. s̄m
paul.in.l.nemo deinceps.C.d epi.audi.fa
cit tex.in.c.nec his.§.illud quoq̄.xvj.q.j.
nec olim galli (cesare i suis cōmētariis d
bello gallico.li.vj.referēte) alia gratiora
diis imortalib⁹ eē arbitrabāt: ꝙ̄ supplicia
coꝝ: q̄ in latrocinio aut aliqua alia noxa
erāt deprehensi: immo tantus (vt ibi dr)
erat in francia iusticie zelus: ꝙ cū ei⁹ gene
ris copia deficeret etiā ad innocētiū sup=
plicia deos maloꝝ punitione placare cu=
pientes descendebāt: male tamen in hoc
intelligendū rationē.l. ꝓuinciaꝝ.C.d fer.
cū multo sanctius sit facin⁹ nocētis ipu=
nitū relinquere: ꝙ̄ innocentē condēnare.

l.absentē.ff.de pe. Et solos nocētes tene-
re dz vindicta.l.sancim9.alleg.hic. Inde
100 videm9: q capi pōt asin9 cuiuslibet de
pplo aut curr9 p portado malefactorē ad
furcā cōdenatū ſm Bar.p illū tex.in.l. iu
bem9 nullā.C.de sa.san.ec. Bal.z Salic.
in.l.fi.ff.de pig.acti. in q beat9 fuit simon
cyrene9: quē de villa venietē exeūtes mi
lites inuenerūt: z angariauerunt: vt tolle
ret crucē iesu: cū iniuste duceret ad suppli
ciū Mat.xxvij.z Marci.xv. Immo cōsti
tui pōt de publico salariū: ac pmiū ei: qui
malefacietē ceperit: et iudici psentauerit
puniēdū.l.cū nauarchoꝝ.in fi.vbi Bar.z
Jo.de pla.p illū tex.C. ne qs liber inuit9
actū reipublice gerere cogatur.lib.xj.nisi
esset vilis psona: qz cogi posset ſm Bal.
in.d.l.fi.z christoforꝝ porcū insti.de his q
101 sunt sui vel alie.iu. ¶ †Judex eñ q ma
los percutit i eo q mali sunt: minister dei
est: prout dicit ille Barbat9 Hieronym9
sup ezechielē li.iiij. Et idē sup hieremiā
homicidas inquit sacrilegos venenarios
punire nō est effusio sāguinis: sz legū my-
steriū.z sup Esa.dicit: nō est crudelis: qui
crudeles iugulat: sz crudelis ideo vocat:
qz crudelis patiētib9 esse vr. Nā suspēsus
latro patibulo crudelē sp iudicē putat.nā
pessimus qsqz asperrime rectorē patit: vt
dr in epla.j.ad cesarē senē de repub.cōtra
illud catonis. Qd merito pateris patien-
ter ferre memēto.de q etiā plene. xxiij.q.
v.p totū. Tamē nulla maior eqtas in na
tura: qz hominē exterminare criminosuz:
q hō nō est: sz belua: q se armat ɔtra natu
rā: vt pulchre dicit Bal.i.c.sup h.i fi.de re
nū.p h ē tex.i.l.vt vim.in fi.ff.de iust.z iu
re.dicit seneca li.iiij.de bñficio.hominem
nō faciūt vngues: neqz dētes terribiles: sz
nud9 nat9 est: vt nulli videat inimic9 boe
tius li.iij.de ɔsola. psa.ij. inserta inqt est
naturaliter mentib9 hoim veri summiqz
boni cupiditas subiūgēs li.iiij. Et q ꝟtu
te deserta hō esse desinit: cū in diuinā con
ditionē trāsire nō possit vertit in beluam.
et tuli9 li.ij.de paradoxis. Tu cū tibi sine
dea siue mr (vt ita dicā) rex oīz natura de
derit animū: q nihil est pstāti9: neqz diui-
nius: sic teipm abijcies: atqz psternes: vt
nihil inter te z qdrupedē putes interesse.
Quid eñ (inqt Uale.li.ix.) vitijs fedius:
qd etiā dānosi9: qb9 virt9 atterit: victorie
lāguescūt: sopita glia in infamiā conuerti
tur: animiqz pariter et corporis vires ex-
pugnant. Cū igit quilibet dicat hominē
se velle fore: cur p delicta facit hō vt bestie
cōparet: nūqd licaonē arcadie regē adue
nas z subditos depredātē ac deo ioui de
sanguinolēta cede z rapina cibū offerētē
thalamo ei9 flāma ɔsumpto rabidū fuisse
trāsformatū i lupū fugit Ouid. Ego inqt
vindice flāma in domū dignos euerti te-
cta penates. Territ9 ipse fugit: nactusqz
silentia ruris exhululat: frustraqz loqui co
natur ab ipso colligit os rabiē: soliciteqz
cupidine cedis vtit i pecudes: z nūc quoqz
sanguine gaudet. In pillos abeūt vestes
in crura lacerti: fit lupus: z veteris seruat
vestigia forme zc. Etiā io luxuriata i vac
cam ilico cōuersa fingit ſm eundē Ouid.
in.j.methamor. Sic nabuchodonosor in
beluā ppter pctm a catholicis cōuersus
legit Daniel.iiij. Sūt eñ delinquētes ve
luti pecora cōtra naturā agētes: vt aīalia
bruta.in aut.de icest.nup.colla.ij. Quod
fatis demōstrat Psalmista psal.xxxj. No
lite fieri sicut equus z mulus quib9 nō est
intellectus.z sequuntur multa flagella.i.
multe pene: z infligunt adeo qd dt Bal.
in.c.j.de litepēden.q influētia astroꝝ nō
excusat delicta reoꝝ: nisi tollat sensū intel
lect9: qz scriptū ē. Sapiēs dñabit astris.
102 †Nā penas ob maleficia lui z solui ma-
gna rō suadet.l.si reo.i fi.ff.de fideius. Cū
publice itersit cria puniri.l.ita vulnerat9.
ff.ad le.aql.vt pena vni9 met9 sit multoꝝ.
z ne p īpunitatis audaciā fiāt: q mali fue-
rāt neqores.c.vt fame.d sen.exc.mali pfe
cto hoies: vt diu9 inqt Bal.i.l.cassi9.ff.de
sen.expelli.dñt ab oi honore: qz puiūt dia
bolo: z sunt sine ɔscia: boni ꝟo diligi dñt.
103 qz de9 eos diligit: z sp vincūt. †Et mai9
in repub.facere nō ptipe iudex ēt p bono
delinquētiū: qz nō punitionē dissimulare
pctōꝝ.sz i pmordijs occurrere nec pcere:
iuxta illud.ij.Mach.vj. Etem multo tpe
nō sinere pctōrib9 ex snia agere: sz stati vl
tiōes adhibere magni bñficij est indiciū.
104 †Preterea oīs q iuste iudicat: qsuis de
linquētē occidēdo dr cū eo facere miam i
eo: q iter flagella ad pniam eū iuitat: z a
maioribus pctis in futurū cōmittēdis eū
pseruat. Pro qb9 forte eternalr puniret: z
pctō finē imponit ſm gl.in.c.oīs q iuste.
xlv.di.z hoc est qd Catilina in.ij.respon-
sione ad inuectiuam Ciceronis dicebat.
Sūma inquit est mīa in parricidā subitū
suppliciū aīaduertere: qz vt dixi pctis suis
finē ponit z de ppetrato satisfit: z si ptī-
neat tales pena mortis si est sufficiēs pro
delicto pdest: vt in alio seculo ampli9 nō
puniatur p eodē delicto. Cū de9 nō iudi
cet bis in idipsum. Immo greci nec dene
gāt ei sacramēta eccl'ie: nec sepulturā etiā
solēnē.c.fi.xiij.q.ij.z in cle.j.de peniten.z
remissio.z clarus in.c.qd ergo.xxiij.q.v.
ſm Panor.in.d.c.ex parte.le.ij.de sepul.
105 †Sepulture tamē tradi nō possunt sine
permissione principis.l. fina.ff. de cada.
puni. qd fuit patenter in christi passione
seruatum: quia Joseph ab arimathia no
bilis decurio petijt a pilato. Qui vice

principis fungebat corpus iesu pendens
in patibulo.nec tradi possunt medicis ad
nothomiā faciendam: q Bar. ibi relinqt
106 cogitandum. ¶ † Et posset tanta esse
contritio in eo: qui iuste pro delicto occi-
ditur: q mors in totū satisfaceret pro ipso
vnde Hieronymus. Christus in paradi-
sum de cruce latronem tulit: et homicidij
penam fecit martyrium.de peni.disti.j.c.
importuna.que omnia arguit iudicē soli
citum esse in punitione delictorum. Pre-
terea ex impunitate maior nasceretur pec
candi licentia: ob quod populo dicere so-
litus erat neminem prudentem punire: qz
peccatum est: sed ne peccetur in posterū.
107 ¶ †Ideo licet bonus iudex pmo pa
cem tractare debeat inter litigātes.c.stu-
dendum.xc.di. Tamen vbi agitur crimi
naliter ad penā non debet partes ad con
cordiam reducere: ne faciat preiudicium
fisco. Preterea quia expedit peccata nocē
tum esse no.l.eum qui.ff.de iniur. ſm gl.
in.d.c.studendū.quā sequitur Jo. de pla.
in.l.litibus.de agri.z cēsi.li.xj.C. et vt no
ta fiant et in totius populi exemplū puni
tio coꝝ cedat fieri dz executio palā z pu-
blice: ac de die z nō nocturno tpe: ne se pre
sumeret cōtra iudicē. quia qui male agit
odit lucē. Jo.iij.c.cōsuluit.de offi. deleg.
hos profecto qui ad suppliciu ducunt se-
qui solet populi multitudo: z maxime pue
ri: qui vt a talibus caueant maleficijs ver
berari solent ſm glo.in.l.addictos.C. de
epi.aud.z de die fieri debet executio: z pu
108 blice. ¶ †Unde tēpore caroli sexti fran
coꝝ regis reprehensus valde fuit et emē
datus prepositus parisieñ. qui de nocte
duos patibulo suspenderat scholares: de
quo Gaguy.li.ix.c.iij. Quo inquit tēpore
duos ex schola parisiaca scholasticos p-
pter cedē a se factā cū Guiller. tignōcill9
parisian9 pses ad patibulū nocte apposi
tos strangulari iussisset: ne si segnius fe-
cisset homicide liberarentur: coactus est
schola apud iudices suā ignominiā perse
quente scholasticos patibulo depositos
osculo mortuis exhibito et lectice imposi
tos ecclesie restituere: aurigāte carnifice:
qui equo insidens lineā instar sacerdotis
vestē induerat coꝝ scholasticoꝝ etiā nūc
sepulchrum in porticu diui maturini pari
109 sieñ.cū epigrāmate visitur. ¶ †In cri-
minib9 eñ puniēdis iudex esse dz confor
mis legibus: que appellant inexorabiles
in.l.fi.C.de tabula.li.x. Cōtra quarū au-
toritatē z dispositionē nō lz effundere pre
ces: qz sunt res surde et cōstātes: que non
mouent precib9: quin cuilibet merēti dēt
premia: et demerēti supplicia.l.j.ff. de iu-
sti.z iur. ſm Jo.de platea.i.d.l.fi. Ex quo
ille grec9 solon e septē sapiētib9 vn9 pu-
tauit rēpublicā duab9 reb9 cōtineri: scili
cet premio et pena: vt hinc boni ad virtu
tes imitent: qz gloria maxie homines ad
virtutē cōcitat iuxta illud ouidij. Lauda
taqz virtus crescit: z immēsum gloria cal-
car hz. Illinc.s.per penā mali a flagitijs
arceant: etiā pena mortis si debeatur. de
quo Orati9 in epla ad quintū. Oderunt
peccare mali formidine pene. Videatis
110 gl.in.l.j.§.j.ff.de iusti.z iur. ¶ †Et ma-
xime debēt iudices occidere illos: q enor
mia cōmiserūt delicta: quorū calamitate
illachrimari nō debēt.l.obseruandū.ff.de
offi.psi. Cum eñ tales dimittunt nec pu-
niunt publicū gaudiū z letitia turbat. vt
dicta.l.nemo.vbi Bal.in.iij.notabili. C.
de epi.aud. Et ira dei in nos prouocat: a
quo per delictoꝝ punitionē venia spera-
tur: ac ppli incolumitas procurat: vt.d.l.
prouinciaꝝ.C.de ferijs. psertim qñ assue
ti delinquere puniunt: qui veloci execu-
tione a terra sunt exterminandi: nec gau-
dent venia paschali: vt.d.l.nemo.per quē
tex.dicit ibi Guillel.de cugno: quē sequit
111 Bal. †Qd q geminat delictū sperare nō
debet veniā. Ideo q nō valet indultum
principis sup cōdēnatiōe secūda: nisi fiat
mētio de prima: qz videtur surreptitium.
112 ¶ †Ideo q semel habuit gratiā de vno
homicidio: qd cōmiserat: deinde pro scdo
homicidio vult gratiam impetrare: dz in
hac scda mētionē facere de pma ſz Guil
lelmū ibi: inde dicit Barba.in.c. sup lris.
de rescrip.vidisse bononie quēdā decapi
tari: q in.ij.tacuerat pmā gratiā. Idē ia-
son in.l.pscripta.in fi.C. si ɔ ius vel vtili.
publi.facit optime.c.ij.de fili. psby.li. vj.
Pariter si qs delinqret eo qz scit regē vel
pncipē de pxio venturū: q ɔsueuit saltē i
prio aduētu oīa delicta remittere: z delin
quētes captos elargire: vel sciebat pacē
inter principes de pxio pmulgādā: cui9
obtētu remittēda sunt dāna hincinde et
delicta ppetrata: nō comprehēderet talis
sub dicta gñali abolitiōe. qz natura equū
est eū nō esse īpunitū: q hac spe audacior
fact9 est.l.j.§.j.ff.si qs test. liber esse ius-
sus fuerit. qd facit ɔ plures gētes armoꝝ
guerre frācie: vt dicit masueri9 ti.de puit.
in pn. Et ɔ illos: q delinquūt spe remissio
nis z abolitiōis consequēde: qm abolitio
postea obtēta nō pdest eis: nisi de h mē-
tionē i ea fecerit: et pnceps eis remiserit.
113 ¶ †Cū de qlibet qlitate delictū aggra
uāte sit mētio fiēda i ɔfessiōe ad fines ob
tinēde venie p tex.in.d.l.j.§.j.quē Bart.
ibi notat ɔ pfectū vrbis rome: q coronat
impatorē: z impator de ɔsuetudie satisfa
cit oib9 suis creditorib9. Vñ cū pfect9 sen
tit aduētū pncipis audacior fact9 multa
debita ɔtrahit spe liberatiōis fiēde a pn-

Universidad de D… Bi…

cipe:ideo a talibꝰ debitis liberari nõ dʒ.
Et idẽ dicit Feos:q̇ sub spe pac ficẽde de
linquũt vt nõ ꝯsequãt imunitatẽ facit.c.
114 relatũ.de sen.ex.†vbi ſuꝰ atrociter pcu
tiẽs clicũ ea itẽtiõe vt vadat romã ꝓ ab-
solutiõe q̃ occasiõe liberet a ſuitute ꝛ po
testate dñi:nõ reportabit illã ꝯmoditatẽ:
vt ire teneat romã:ſʒ sub ptãte dñi rema-
nẽs ab epõ põt absolui:facit dictũ ange.i
115 l.is q̇ huiꝰ.ff.q̇ bo.cede.pos.dicẽtis: †ꝙ
ꝯhẽs plura debita sub spe ꝙ liberabit ce
dẽdo bõis nõ liberabit cessiõe bonoꝝ: ſi
h̃ appeat.videat Feli.in.c.fi.de testi. Et
tpe q̇ audiebã leges vidi quẽdã decapi-
tari tholose:q̇ sub spe ꝛ ꝯfidẽtia habendi
gratiã a rege hoiẽʒ occiderat:ꝛ de h̃ ante
delictũ se iactauerat:ꝙ eũ occideret:qꝛ ꝓ
decẽ scut gratiã haberet: i q̃ h̃ tacuit:ex
116 q̃ tãq̃ʒ surreptitia ei nõ ꝓfuit.¶ †Cum
ḡuiꝰ sit pctm̃ sub cõfidẽtia venie ꝑpetra-
tũ:vt pʒ ex p̃dict.Vñ eo nõ obstãte p iu-
dicẽ talis est occidẽdꝰ: ẽt si statutũ penã
corpalẽ ꝯuerteret i pecuniariã.qꝛ locũ nõ
hr̃et:nisi i semel deliquẽte. Cui venia de
bet.l.oẽs.vbi Bar.C.de delatoribꝰ.li.x.
Jdõ delicta reiterata nõ veniũt i ꝯpositio
ne p̃uilegio statuti imo i p̃nti regno p or-
dinationẽ regiã ꝓhibet q̇buscũq̃ʒ iudici
bus regijs ꝛ rectoribꝰ iferioribꝰ recipe cri
minosos ad ꝯpositionẽ sub pena p̃uatio-
nis iurisditiõis:ſʒ puniri debẽt pena deli
cti:ꝛ ita ordiauit carolꝰ filiꝰ ioãnis frãco
rũ reg ãno dñi.M.ccclvj. tũc regnũ i ab
sentia p̃ris regẽs.Additio.Quã ordina-
tionẽ posuit dñs aufrerij in ti. de accusa.
Heu me q̇ abijt aurea illa p̃ria etas q̃ re-
cta rõne viuẽs iudice aliq̇ nõ egebat:q̃ de
licta puniret q̃ nõ erãt. Cũ hoies innocẽ
ter viuerent:iõ aurea fuit dicta:seu aureũ
scʒ ab auro metalloꝝ p̃ciosissimo. Quo
sc̃o regnãte saturno (vt ex lactantio hr̃)
oĩm reꝝ erat plena trãq̃llitas:nõ furor se-
uiebat armoꝝ:nõ auaricia hoim fluctibꝰ
ꝯcusserat vitã:ꝛ cessãtibꝰ rastris inarata
ḡuidas fruges terra ꝓmebat.Otiosa erat
ac secura vita mortalibꝰ: ac sine vicissitu
dine tpis ꝯtinua ver gr̃a fruebãt:đ q̃ eta
te meminit boetiꝰ i p̃mo de ꝯsolatiõe ibi:
felix nimiũ p̃or etas ꝯtẽta fidelibꝰ armis
ꝛc.Et p̃iter Oui.li.j.Methã. sic dicẽs.
Aurea p̃ma sata est etas:q̃ vindice nullo
sponte sua sine lege fidẽ rectũq̃ʒ colebat:
pena metusq̃ʒ aberant: nec v̾ba minãtia
fixo ere ligabant:nec supplex turba time
bat iudicis ora sui: ſʒ erãt sine iudice tuti
nl̃laq̃ʒ mortales p̃t sua littora norãt. Nõ
gallee:nõ ensis erat:sine militis vsu mol
lia secure pagebant otia gẽtes.ip̃a q̃ʒ im
munis rastroq̃ʒ itacta nec vllis Saucia
vomeribꝰ p se dabat oia tellꝰ.Cõtẽtiq̃ʒ ci
bis nullo cogẽte creat arbuteos fetꝰ mõ

tanaq̃ʒ fraga legebãt ꝛc.Deide scd̃ʒ scl'm
seu scd̃a etas vt idẽ dicit lactãtiꝰ in argẽ
teã ab aureo colore migrauit: cũ p̃mũ ꝛ
estꝰ ardẽtior celi ꝛ ḡuiora frigora icubue-
re mortalibꝰ:tũc meditata domoꝝ tutio
ra secreta fuerũt:ãtea eñ aut i antris habi
tabãt:aut icolebãt fructeta syluaꝝ.Semi
na ẽt tũc p̃mũ sulcis cepe ꝯmittere.Cũ
iã terra solita hoibꝰ denegaret alimẽta.
De hac scd̃a etate quã saturno aurei scl'i
rectore celi arce deiecto teneret iuppiť me
minit idẽ Oui.allegato Methã.li.j. in
h̃ v̾ba.Postq̃ʒ saturno tenebrosa i tarta-
ra misso sub ioue mundꝰ erat:subijtq̃ʒ ar
gẽtea ꝓles : auro deterior fuluo p̃ciosior
ere iuppiť ãtiq̇ ꝯrit tpa ver ꝛc.¶ Tertiũ
scʒ successit ereũ argẽto iã duriꝰ:i q̃ cepe
rũt hoies iuerecũdiꝰ viuere.Nã cupidita
te habẽdi auaricia cũ p̃fidia exorta ẽ:iđe
mare peruiuʒ factũ dũ diuitie requirunt.
Terra q̃ʒ ãtea cũct cõis:limitibꝰ termi-
nisq̃ʒ discreta est:ꝛ i venis eiꝰ nõ solũ fru
mẽta q̃sita sũt:ſʒ ẽt metalla iuẽta crepue
rũt.¶ Quartũ scʒ ferreũ:a rigore dictũ
est.qđ i tãtã rabiẽ furor erupit:vt oia sce
lera cupiditat excelleret.Nã vt ipse dicit
lactãtiꝰ ab odiosa vita insanientis auari
cie cassationibꝰ ad parricidia vsq̃ʒ p̃uẽtũ
est.De q̇bꝰ ambabꝰ vltimis vbi.s̃. idem
meminit Oui. ¶ Tertia post illã succes-
sit enea ꝓles senior ĩgenijs:ꝛ ad horrida
ꝓ̃ptior arma:nõ scelerata tñ de duro est
vltima ferro : ꝓtinꝰ irrupit vene peioris
in euũ:oẽ nephas fugere pudor verũq̃ʒ fi
desq̃ʒ:i q̃rũ subiere locũ fraudesq̃ʒ doliq̃ʒ:
insidieq̃ʒ ꝛ vis ꝛ amor sceleratꝰ habendi.
Vela dabãt vẽtis:nec adhuc bene noue-
rat illos nauita:quoq̃ʒ diu steterãt in mõ-
tibꝰ altis fluctibꝰ ignotis insultauere ca-
rine:nec tñ segetes alimentaq̃ʒ debita di
ues poscebat humus:sed itũ est in viscera
terre:quosq̃ʒ recõdiderat stygijsq̃ʒ admo
uerat vmbris effodiunt opes: irritamẽta
maloꝝ.Jãq̃ʒ nocẽs ferrũ: ferroq̃ʒ nocẽtiꝰ
aurũ ꝓdierat: ꝓdijt belluʒ:quod pugnat
vtroq̃ʒ sanguineaq̃ʒ manu crepitãtia ꝯcu
tit arma.Viuit ex rapto:nõ hospes ab ho
spite tutꝰ:nõ socer a genero:fratrũ quoq̃ʒ
gr̃a rara est.Jmminet exitio vir cõiugis:
illa mariti:lurida terribiles miscẽt aconi
ta nouerce. Filiꝰ ante diẽ patrios inq̇rit
in annos.Victa iacet pietas:ꝛ virgo cede
madẽtes vltima celestũ terras astrea re-
linquit ꝛc. ¶ Postq̃ʒ ergo in hac vltima
etate aut scl'o ferreo in quo sumꝰ vitia or-
ta sunt:ꝛ delicta q̃cũq̃ʒ:necesse fuit cõdere
leges:p̃mia bonis ꝛ penas malis indicẽ-
tes:etiã capitales ꝛ mortis: vbi qualitas
debiti hec suaderet: ac iudices creari a
quibus iudicium etiam capitis reddere-
tur:ꝙ per antea icognitũ fuerat. Nã teste

117 plinio naturalis historie li.vij.¶ †P̃ri-
mũ iudiciũ capitis athenis in areopago
actũ ẽ.qꝛ nil equiꝰ q̃ʒ ꝙ pctm̃ puniat mor
te si eã exigat nec ꝯsiderat solũ mẽbrũ ꝙ
delictũ ꝯmisit.qꝛ si h̃ eẽt seq̃ret: ꝙ homi-
cidiũ aut furtũ vel aliđ delictũ ꝯmissuʒ p
manũ nõ iputaret hoi ad culpã:ſʒ ꝯside-
raret manꝰ:vt sepata a corpe. Jdẽ i adul
terio:si solũ cõsideret mẽbrũ genitale se-
paratũ a corpe. Et sic totꝰ hõ nõ occide-
ret ꝓpť delictũ ab vno mẽbro ꝯmissum.
Sʒ i q̇buscũq̃ʒ delictis puniẽdis ꝯsiderat
totꝰ hõ:ꝛ mẽbrũ qđ deliq̇t: ꝯsiderat ꝓut
est aliq̇d hois motũ a volũtate ipsiꝰ:ꝛ sic
actꝰ pcti exercitꝰ p aliqđ mẽbrũ puta ma
nũ vel pedẽ nõ ẽ volũtariꝰ volũtate ma-
nus vl' pedis:ſʒ volũtate totiꝰ hois:q̇ ma
nũ disposuit:ꝛ mouit ad delinquẽdũ. Jdõ
totꝰ hõ punit:ꝛ occidit pro delicto p vnũ
mẽbrũ executo volũtate hois motũ ad h̃
faciẽdũ.Qꝛ sola volũtas ꝛ ꝓpositũ disti
guũt maleficia:a nõ maleficus.l.q̃ iniurie.
118 ff.de fur.¶ †Et ide videamꝰ homicidia
ꝛ cetera delicta p ifantẽ vel furiosuʒ ꝯmis
sa eẽ ipunita ꝓpť defectũ volũtatis:q̃ ipse
caret.Qꝛ vnũ scʒ ifantẽ tuet inocẽtia ꝯsi
lij:qꝛ etas illa q̇cq̇d videt ignorat.l.j.C.đ
fal.mone. Alterũ v̾o scʒ furiosuʒ excusat
infelicitas facti.l.ifans. ff.ad.l.corñ.đ sic.
l.diuꝰ.ff.de of.p̃si.ꝛ i cle.si furiosus.de ho
micidio.Jdẽ in dormiẽte: vt ibi:ꝛ etiã in
ebrio:q̇ ẽt volũtate caret motꝰ vini impe
tu:cũ ebrietas mẽt exiliũ iducat.c.a cra-
pula.vbi Pañ.ꝛ ceteri de vi.ꝛ ho.cle.Qꝛ

119 Judex inferre põt delinquentibus triplicem mortẽ: et p̃rimo inferre potest naturalem.

119 dñi scire debet:†ꝙ iudex deliquẽti ifer
re põt triplicẽ mortẽ scʒ naturalẽ: sp̃ualẽ
ꝛ ciuilẽ ſm gl.i.§.si igit.i aut.de ꝯsangui.
ꝛ vterinis fr̃ibꝰ.coll.vj. ¶ P̃rio põt infer
re naturalẽ:p quã fit aie ꝛ corpis sepatio
qđ mult crudele videbat:cũ mors sit vl-
timũ terribiliũ.l.vlt.ff.de pe.Sʒ rõ publi
ci impij p̃torẽ nimis asperũ existimari nõ
patit:imo sicut se i viris puniẽdis seueri-
tas exercuit:sic se i feminis q̇dẽ supplicio
afficiẽdis seniorẽ.i.tardiorẽ aut pigriorẽ
nõ egit.dicit Val.li.vj.ti.de seuerita. pro
q̃ facit.l.q̇sq̇s.C.ad.l.iul.maie.Et ꝙ plꝰ ẽ
tãta ꝯscia vixerũt hoies p̃stinis tpibꝰ:vt
minimos excessus punirẽt: q̃ excusari po
terãt : ꝛ ꝯsir sine scãdalo reipublice dissi-
mulari:vt pʒ i.§.placuit.isti.de obli.ex de
licto. de q̇ veteres romanos laudat idem
Vale.li.viij.ti.de p̃uat iudi.Jn hec v̾ba
de q̇dã furti dãnato:multꝰ inq̇t sermo eo
ẽt iudicio manauit:i q̃ q̇dã furti dãnatꝰ ẽ:
q̇ equo cuiꝰ vsꝰ illi vsq̃ʒ ariciã.i. vrbẽ illã
a roma decẽ milibꝰ passum distãtẽ cõmo
datꝰ fuerat:vlteriore eiꝰ municipij clivo
vectꝰ eẽt.Quid aliđ h̃ loci q̃ʒ verecũdiã
illiꝰ seculi laudemꝰ : i q̃ tã minuti pudore
excessus p̃mebant.q.d.multũ ꝓfecto ve-

recũdi sicut dicẽdi ꝛ laudãdi sunt q̃ p̃me-
bant excessus excusabiles : ꝛ minime tur-
peo:ꝛ galli plus fauebãt vt.s̃.dixi fore in-
120 nocẽtes puniẽdo.Plus dico:†ꝙ etiã cri
mina punienda sunt licet casualiter bonꝰ
effectus reipublice sequeretur ſm Pe.de
ancha.in repe.c.j.de ꝯsu.vbi dicit:ꝙ si in-
gressus domũ alicuius de nocte surripuit
scriniũ:in quo erãt lr̃e ꝓditionis ciuitatis
hoc patefacto nõ euitat penã furti:qꝛ ha-
buit animũ substrahẽdi ꝛ furandi.Unde
fortuna ꝙ felix fuit ciuitati nõ dʒ attendi:
ſʒ solus animꝰ.l.diuꝰ.ff.de sicca.licet al's
Cneus flauiꝰ q̇ librũ legũ de secreto sub-
straxit ꝛ pp̃lo romano exẽplãdũ tradidit
nõ punitus:sed tribunꝰ plebis fuit factus
l.ij.§.postea.ff.de orig.iur.ꝛ dixi.s̃.in ꝓlo
go huius operis : qꝛ intẽtio illius erat fu-
rari:vt ꝓdesset reipubli.ꝛ hoc intẽdebat.
Sed in casu n̄ro intẽtio delinquẽtis erat
ꝛ animꝰ ex toto ad dãnũ alterius ꝛ lucrũ
suijpsius ſm Feli.in.c.j.vlt.col.v̾si.ꝛ istũ
tex.amplia.de p̃sump.Jdeo si ꝓdere vo-
lentẽ rẽpublicã q̇s ꝓp̃ria passione occide
ret nõ cõsiderans nec aduertẽs ex hoc bo
num publicũ vẽturũ:morte puniret : acsi
aliũ occidisset.Et ꝓpter illã mortẽ effice
retur q̇s intestabilis.Puta qꝛ ꝓpter deli-
ctũ fuit dãnatꝰ ad mortẽ naturalẽ:nã tũc
efficit itestabilis p sñiaʒ:imo testm̃ antea
factũ perijt ꝛ irritat:ꝛ tali morte ꝯfirmat:
q̃uis ante ꝓcessuʒ ꝛ inq̇sitionẽ criminalẽ
121 contra ip̃m formatã fuisset ꝯditũ.†Et ꝙ
fortiꝰ ẽ perijt tale testm̃:lʒ mors indicta p
sñiaʒ realr̃ ñ sequat: puta qꝛ testator post
sñiaʒ de carcere aufugit: vel i carcere aliq̃
casu naturalr̃ decessit: al's q̃ʒ medio exe-
cutionis sñie:vel dũ ad suppliciũ duceret
auctoritate p̃uata arreptus fuit p vim de
manibꝰ familie.l.q̇ vltimo.ꝛ ibi Bar.ff.de
pe.ꝓ quo est tex.in.l.mulier i opꝰ saluiaꝝ.
ff.de capti.ꝛ postli.reuer.Nam tales post
sñiam in eos ꝓlatã sunt ilico serui pene:ꝛ
sic intestabiles quocũq̃ʒ locoꝝ vadãt:etiã
extra territoriũ iudicis:ſm Bal.i.l.j.i.vlt.
q.C.de sum.tri.ꝛ fi.catho.et.d.l.si q̇s filio
exheredato.§.irritum.ff.de iniust.rup.te-
sta.vbi Ang.Raph.ꝛ Jmo.facit gl.ꝛ q̃s
not.doc.in aut.ſʒ hodie.C.de dona.inter
122 virũ ꝛ vxo.¶ †Sñia eñ p quã adimit li
bertas ciuitas aut vita facit ilico dãnatũ
intestabilẽ.d.l.eiꝰ q̇.ff.e.ti.d.l.q̇ vltimo.ꝛ
vtrobiq̃ʒ Bar.ꝛ doc.Nã posito ꝙ hodie đ
iure nouissimo dãnati ad mortẽ nõ ꝓdant
bona nec fisco applicẽt:ſʒ remanẽt lr̃is he
redibꝰ ipsiꝰ dãnati:nisi i criminibꝰ except
i aut.bona dãna.C.đ bo.dã.tñ illud itelli
git ab itestato:ꝛ nõ ex testõ:qꝛ si testm̃ fe
cissent i q̃ istituti eẽnt hr̃des p sñiaʒ mort
tale testm̃ irritaret:ꝛ fieret itesta.vt dictis
iuribꝰ q̃.q̇ ad incapacitatẽ testãdi ip siꝰ ad

Universidade de ... Biblio...

morte dānati nō sunt correcta hodie ꝑ dictā aut.bona dānatoꝝ.ꝭm doct. maxime Bar.in.d.l.eiꝰ.§.fi.ff.eo.post gl. ibi. et in l.j.ff.de bo.dāna.⁊ Alex.in.l.ij.in fi.C.qui

123 Sicut per sententiam capitalem irritatur testm̄ priꝰ factū: sic impedit fiendum.

123 test.fac.nō pos.¶ †Nec est incōueniēs: ꝙ qs habeat heredes ab itestato:⁊ testm̄ facere nō possit.qꝛ ⁊ hoc etiā videmus in furioso:pupillo:aut filiofamilias : que habēt ab intestato heredes:⁊ tn̄ testari non possunt.Et multomagis sunt itestabiles si tales cōdēnati testm̄ fecerūt post sentētiā capitalē in eos latā:ꝗ̄uis ante executionē cū statim lata sententia effecti sunt

124 Damnatus ad mortez bis moritur ꝭz Bal.

124 serui pene.¶ †Qꝛ ꝯdēnatus scd̄m ius cōe ad mortē bis morit primo morit ore ⁊ v̄bo iudicis tp̄m cōdēnātis tpe sententie. Sola eñ snīa reddit dānatū intestabilē:⁊ testm̄ tollit priꝰ factū: vt.d.§.irritū.

125 ⁊ nō delictū tm̄.l.si qs post.ff.e. ¶ † Et intelligatis solā sentētiā iudicis dānatuz reddit intestabilē:si fuerit perfecta.i. quo ad v̄ba substātialia integraliter lecta per iudicē.qꝛ dānatū sentētia vltimi supplicij legit ille q̄ dānat mori nō cēset:nec seruꝰ pene dr̄: donec v̄bū cōdēnamꝰ fuit platum.Vñ excōicatio nō infert ꝑ illa v̄ba. Titiū ex tali causa donec iudex dixerit excommunico : ideo si ante prolationez illiꝰ v̄bi appellaret:talis excōicatio nihil operaret:velut lata post appellationē.Cū remedium vulnus ꝑuenerit: ita polite dicit Bal.in.c.ꝑterea reqsisti.de app. ſz ꝓlato v̄bo ꝯdēnamꝰ illi dānatꝰ seruꝰpene ilico dicit factꝰ:⁊ cōsequēter dr̄ mortuꝰ: et pro mortuo habet.qđ facit ꝓ decisione Bal. in.l.ex hoc iure.vlt.col.v̄.sexto q̄rit.ff.de iusti.⁊ iur.vbi dicit: ꝙ ex snīa mortis nulla orit obligatio. qꝛ subiectuz in q̄ cadere dz obligatio reddit ꝑ sentētiā inhabile:⁊ nō capax. Preterea obligatio ad effectū actiōis quā parit.l.lz ea obligatio. de ꝓcu.semꝑ post se expectat sentētiā:⁊ sentētia mortis aliud nō expectat:nisi facti celeritatē.i.celerē mortis executionē.l.cum reis.C.de pe.vt dicā nūc.Et snīa cadere dz in subiecto ⁊ patiente disposito.l. hos accusare.§.oībꝰ.ff.de accu. ¶ Scđo moritur dānatꝰ realiter tpe realis executiōis: qñ fit separatio corporis ⁊ aīe ꝭm Bal. in l.fi.C.si pendē.appel.mors interuenerit. Et certū est seruos testari nō posse.l.filius fa.ff.co. Immo nec pn̄t illi q̄ de statu suo dubitāt an sint serui vel liberi.l. de sta.e.

126 An dānati ad mortem ꝭz formam statutorū efficiantur intestabiles: sicut dānati đ iure cōi

126 ti.⁊.l.j.ff.de le.iij.¶ †Et idē eēt si quis ad mortez dānaret ex forma statuti: qꝛ ex q̄ dānatꝰ est vltimo supplicio efficit seruꝰ pene sicut dictū est in dānato de iure cōi: vt.d.§.irritū.tenet Joā.an.in.c.ij.de vsu.

127 Quādo dicatur quis dānatus ex forma statuto rum.

127 ¶ †Ex forma statuti dānat qs in certa q̄ntitate:quā nisi soluat īfra decē dies decapitet.qꝛ nō valebit eius testm̄ : nec tali morte confirmabitur: sed factū infirmat. videatis Bar.in.d.l.eius.§.fi.ff.eo.ti.Et sunt tales dānati ad mortē adeo intestabiles:ꝙ si etiā in sentētia iudex eis reseruasset facultatē testandi:tamē ꝓpter hoc testamentū ante vel postea per eos factū nō valeret:cum sit speciale in milite:vt et qñ damnat reseruari possit ius testandi.l. ex militari.ff.de testa.mili.ꝭm Bartol.in repeti.l.j.C.de sacrosan.eccle.quē sequit Ange.⁊ Imo.in.d.§.irritū.lz aliqui in.d.

128 An dānati ad mortē possint ad piaſ causas testari.

128 l.j.cōtrariū voluerint.¶ †Plus dico ꝙ tales dānati testari nō possunt ēt ad pias causas: qꝛ cū tales non pn̄t de suis bonis disponere ꝓ liberis quoꝝ causa saltē i legitima eis debita est fauorabilior.c.quicūq3.xvij.q.vlti.⁊ glo.in.l.si quis ad declinandā.C.de epis.⁊ cle.minus potuerūt testari in fauorē eccl'ie:vel alterius pie cause: nisi vt.j.dicā.⁊ tenet Panor.in.c.accedens.de ꝓcura.⁊ Jo and.in.c.ij.de vsur. li.vj.⁊ in addi.Spec.titu.de instru.edi.§. nūc aliqua.v̄.xv.⁊ Bal.in.l.j.C.de sacrosanc.eccle.⁊ in.iij.parte cōsilioꝝ.cccxxx.⁊ ccclxxx.Jo.fa.⁊ Ange.in.§.fi.insti.quibꝰ non est permis.facere testa.⁊ Bald.in.d.l.

129 An dānati ad ꝑpetuū carcerē testari possint.

129 eius.§.si cui.ff.eo.tit. ¶ †Et idem puto obseruandū vt scz sit intestabilis ille:qui ad perpetuū carcerem esset cōdemnatus: puta clericus per iudicē eccl'ie:qui potest ad carcerē perpetuū damnare clericos.c. cū ep̄s.de offi.ordi.c.tue.de pe.⁊.c.q̄uis. illo eo.tit.li.vj.videatis Panor.s̄.in rub. Nā tales clerici sic perpetuo carcere mancipati sunt quasi mortui : qꝛ lz talis carcer eis imponat ꝓ penitentia:tamē illa penitentia est loco pene: vt.d.c.q̄uis.ꝭm glo. in.d.c.cū ep̄s.⁊ consequēter habebit effectum pene mortis:q̄ damnatū reddit intestabilem:vt subrogatū naturā sapiat eiꝰ: in cuius locū subrogatur.l.euz qui.§.qui iniuriarū.ff.si qs cau.⁊.l.j.vbi plene Bar.

130 ff.si quis testa.liber.iussus esse fue.†Et sic tales efficiunt serui pene considerato: maxime qđ perpetuus carcer dr̄ quedam seruitus ad quā laici per iudicē secularez vel eccl'iasticum cōdemnari nō possunt.l.

131 incredibile.C.de pe.¶ †Cum iure ciuili carcer solum ad custodiā ⁊ non ad penam indicat.vt.d.l.incredibile.etiā si corā iudice ecclesiastico cōtra laicū ageretur de crimine ecclesiastico ꝭm Jo.and singul'r in addi.Spe.super ti.de offi.ordi.dicens potestatē iudicis ecclesiastici cōdemnandi ad perpetuū carcerē habere locū dum taxat contra ꝑsonas ecclesiasticas:⁊ non cōtra laicos:nisi in crimine heresis : vt in c.pe.de here.Ad ꝑmissa facit glo.no.in.c. qꝛ diuersitatē.de cōces.ꝑbē. vbi bona clericorum dānatorū applicant fisco eccl'ie: ergo de ipsis testari nō pn̄t:postq̄ ꝑdunt

bona ⁊ ciuitatē.d.l.eius q̄.ff.eo.et est opi. quā cōiter sequunt doc.i.d.c.q̄uis.đ pe.

132 li.vj.†Ego nō facio dubiū qm̄ damnati in ꝑpetuū carcerē bona perdant:cū talis cōdēnatio seu carcer perpetuꝰ dicat pena capitalis : ꝭm Bar.in.l.j.ff.de publi.iudi. Et in pn̄ti regno est gn̄alis cōsuetudo ex quocūq3 delicto pena capitalis cōfiscatio nem bonorū importat : q̄uis in snīa nihil dicat:vt dicit Masuer.ti.de pe.§.itē in casibꝰ.tn̄ bona taliū tꝑalia immobilia fisco eccl'ie nō pertinēt:ſz fisco regis vel alteriꝰ dn̄i tꝑalis iuridici:in cuiꝰ sunt sita territorio:⁊ a quo tenent:vt cōsuluit Oldr.cōsi. xvij.⁊ plene dixi in v̄bo:⁊ vxo.noīe ade. in.j.principali arti.loquēdo de descēdentibus quatr suis succedūt ascendentibꝰ:⁊ de monachis nō succedēdis: ⁊ ꝙ bona talis ad perpetuū carcerē dānati dicunt eo ipso cōfiscata:tenet exp̄sse idē Masuerus allega.ti.de pe.§.itē si bona patris.bona autem mobilia pertinēt ep̄o:⁊ ita fuit al's declaratū ꝑ magnū consiliū regis.⁊ pre-

133 Mors accusati añ snīam capitalem ꝯfirmat testm̄: nisi i criminibus exceptis.

133 missa militāt in cōdēnatis.¶ †Si autē accusati solū vel de crimine capitali inq̄siti decederēt ante snīam:testm̄ eoꝝ morte ꝯfirmaret:q̄uis reperiat in carcere factū ꝭm Bal.in.l.si quis post.ꝑ illū tex.ff.eo.⁊ Bar.in.l.qm̄ in carcerē.ff.qđ metꝰ cā.Cū adhuc nō eēnt serui nisi vt dictū est in criminibꝰ exceptis de q̄bꝰ p̄t reꝰpost mortē dānari.Nā cū i aliq̄bꝰ delictis reꝰ eoipso ꝙ delictū ꝑpetrat ip̄o iure notat ⁊ a lege dānat sine iudicis ministerio: ꝓut in crimine lese maiestatis.l.quisquis.C.ad le. iul.maie.⁊ in crimine heresis.c.cū ꝭm leges.de hereti.lib.vj.⁊ in aut.gazaros.C. illo.eo.titu.Pro quibꝰ orandū nō est post mortē nec in vita:⁊ i hoc reprehēsum fuit collegium doctoꝝ bononie:qm̄ supplicabat ꝓ dn̄o Richardo malūbre legum doctore:q̄ fuerat dānatꝰ de heresi : ꝭm Bal. in.l.quicūq3.C.đ epi.⁊ cle.post Ja.bu.ibi q̄ fuit excellētior homo italie: vt ibi dicit. Et nedū potest memoria dānari in talibꝰ exceptis criminibꝰ:ſz etiam executio fieri in ꝑsona mortua in detestationē criminis ꝑpetrati:ꝙ exēplo nobis tradidit Josias rex israel iustissimus:q̄ vt legit.iiij.Reg. xxiij.c.ossa hereticoꝝ ⁊ idolatraꝝ defunctoꝝ occisis sacerdotibus colentibꝰ baal exhumari ⁊ cremari fecit.Sic ⁊ Philippꝰ huiꝰ noīs scđs rex frācoꝝ xp̄ianissimꝰ.de quo Gaguy.lib.vj.c.iiij.Eodē inq̄t anno q̄ fuit xp̄iane gr̄e.M.ccvij.Almaricꝰ carnuteñ.lr̄is apprime eruditus:cū apud parisios nō paruā doctrine opinionē obtineret:palā docuit quoq3 christianos mēbra christi corporis esse : ⁊ dū a iudeis christꝰ pateret vna cū ipso dolorē atq3 afflictionē fuisse reuera ꝑpessos: ſz errorē cū tueri nō posset dānatus est resipiscere ⁊ ꝯtriam snīam asserere.Ob hāc ignominiā cōtracta animi egritudine paulopost tpe interijt.Fuere alij preterea lr̄ati hoies: q̄ singulis diuine trinitatis ꝑsonis singula tꝑa ꝑ successionē tribuebant asserētes patris oīpotētiā christi aduētu desiisse:xp̄i v̄o doctrinā spiritussancti accessu exoletā cē. Cuiꝰ hereseos auctores ꝓcurātibꝰ petro parisieñ.ep̄o atq3 garino ꝯsulari viro deprehēsi honoribꝰ ⁊ dignitate priuati sūt: laicos.i.q̄ extra cleri ordinē essent ignis assumpsit Feminis v̄o ꝑcitū est.At almarici cadauer ꝙ penes diui Martini parisieñ.eccl'iam sepultū fuerat exhumatū et crematū est.Et id idē tpe Caroli.v.factū fuisse tpe Gaguy.li.ix.c.ij.de quodā alio sic dicit.Supstitionis quoddā genꝰ eodē tpe a turlupinis hoc enim erat hereticis nomē:q̄ se de societate pauperū vocitari gaudebāt ortū:finē cepit.Crematis eorū vestibus ⁊ libris in foro suillo extra sancti honorati portā:iohāna autē de bentona ⁊ cū ea alter cuiꝰ nomē historici nō tradūt eiusdē secte in ꝑmis ꝓfessores cōburunt. hic aūt quē sine noīe primꝰ cū ante dānationis eius snīa in carcere mortē obijcet: dies quindecim eiꝰ cadauer in aggere calcis ne putresceret asseruatus est: ⁊ die ad

a publicū ꝑscripto crematꝰ est.hec ille.[a] Cū igit in talibus exceptis criminibꝰ reus in ꝑsona affectꝰ sit ⁊ in bonis:certe talis delinquēs q̄ eoipso etiā ante accusationē est a lege dānatus ⁊ iam ꝑ snīam legis occisus:ilico est intestabilis immo testm̄ ꝑus factū rūpit:sicut in alijs criminibꝰ oibus

a ¶ Crematus.hec ille.Sil'r fieri vidi per arrestū curie parlamenti th'e ꝓnūciatuz die.xix.mēsis nouembris Anno dn̄i.M.cccccxj.de cadauere cuiusdā doctoris in medicina ꝑ iudices eccl'iasticos heretici declarati ⁊ cōdēnati i carcere mortui.

134 Sodomita eoip̄o est etiā añ accusationē intestabilis.

134 fieret ꝑ snīam iudicis : vt vidistis.†Et idē puto in sodomita:vt ilico efficiat intestabilis:etiā ante oēm accusationē : vt.d. c.cū scd̄m leges.qꝛ tales ilico dn̄ium bonoꝝ perdūt ꝑ snīam iuris:lz ante declarationē iudicis đ facto apprehēdi nō possit: vt ibi dr̄ ꝑ tex.in.l.defensiōis facultas.C. de iure fisci.li.x.Itē cōcludit ꝑ glo.ex tex. illo in aut.de incest.nup.⁊ tenet Bald.in aut.incestus.C.de incest.nup.quē sequit Alex.in.l.si queramꝰ.in apostil.in fi.ff.e. ti.⁊ Bar.in.l.post ꝯtractū.ff.de dona.⁊ in l.imperator.ff.de iure fis.⁊ in.l.cōmissa.ff.

135 Crimē sodomitaꝝ est peiꝰ crimine maiestatis lese.

135 de publi.⁊ in.d.aut.de incest.nupt.† vbi dicit:ꝙ cōmittēs crimē ꝯtra naturā amittit ipso iure dn̄ium bonoꝝ suoꝝ:qđ dicit. Secus esse in cōmittente crimē lese maiestatis:qui nō amittūt dn̄iuz bonoꝝ suoꝝ: ſz solā administrationē: vt ēt voluit Bal. in.l.j.C.ex delic.defun.lz in vtroq3 memoria defuncti dānet: ꝓut dānatꝰ fuit rome marcus lectorius tribunꝰ militū:q̄ tali crimine accusatus se occiderat.de quo Val. lib.vj.ti.de pudicitia.sic dicit.Libidinosi cēturionis suppliciū marci lectorij mergij

pp

Universidad de Deusto Biblioteca

tribuni militaris eque fedus exitus: cui
quominus tribunus plebis die ad populum
dixit: q cornicularium suum stupri cā appel
lasset: nec sustinuit ei9 rei sniam lectorius:
sz ipse ante iudiciū tps se fuga pus substra
xit. Deinde etiā morte se puniuit: nature
modū expleuerat: fato tñ funct9 vniuerse
plebis snia crimine impudicitie dānatus
est. Signa autē illū militaria sacrate aqle
z certissima romani imperij custos seuera
a castrorum disciplina.a qm cuius virtutis
magr esse debuerat: sanctitatis corruptor
136 tentabat existere: hec ille. ¶ † Et in his
criminib9 exceptis vbi ēt bona hodie ɔfi
scanē si liberi talium criminosoꝝ raperēt:
aut occultarēt bona paterna: tenerenē ad
restitutionē: nisi als indigentes raperent
vsqz ad legitimā eis iure naturali debitā:
qz tūc nō peccarēt in foro ɔscie: fm Guil.
de mōtelaudu. in cle. pastoralis. de re iud.
post Hēricū hic. x. col. vt plene dixi super
verbo: z vxo. no. adela. in. v. pncipali arti.
dū dixi de successione p ɔfiscationē: als si
nō egerēt tenerenē in foro ɔscie fiscū frau
dātes in his exceptis criminib9: quale est
istud: z q̄dā alia. Hodie vo in pnti regno
est gnalis ɔsuetudo: q ois pena capitalis
(vt. s̄. dixi) importat bonoꝝ cōfiscationē.
Est eñ istud crimē summū nephas: z sce
lus pessimū: vt hr Geñ. xxxvij. Accusauit
inquit eos ioseph crimine pessimo: iō lz p
coitū fornicariū lege dānatū ɔhaē affini
tas: vel impedimentū publice honestatis
fm Inn. z oēs in. c. discretionē. z. c. frater
137 nitati. de eo q cog. ɔsang. vxo. sue. † tñ p
coitū sodomicū scz extra vas nature debi
tū vl cū masculo. l. cū vir. C. de adul. nulla
cōtrahiē affinitas cū parētib9 puelle vel
pueri nec viri. c. extraordinaria. xxxv. q. iij.
iuncta gl. in vbo: sepius. fm Panor. i. d. c.
fraternitati. facit qd deo adiutore dicā in
138 vbo: cuidā petro tradi. † Preterea i hoc
crimine si cū bruto cōmittaē puniē ēt pe
cus: z ambo cōburunē: qz pena ignis huic
crimini debeē vt citius a memoria hoiz
scelus hoc deleaē: q nō fieret si corpora p
eo occisa in patibulo remanerent. de quo
Leuiti. xx. Exo. xxij. in. c. mulier. xv. q. j. et
p Lyram Gene. xix. sup vbo: igne. z in. c.
flagitia. xxxij. q. vij. immo tales vocantur
filij diffidētie. c. vt clericoꝝ mores. de vi.
z ho. cle. de quo in aut. vt nō luxuriē. ɔtra
139 naturā. † vbi pter hoc crimen, veniunt
pestilētie: fames: z terre motus. Et puniē
pena mortis: vt. d. l. cū vir. C. de adul. imo
mūdus totus a deo pcussus paucis exce
ptis personis diluuio interijt Gene. vj. et
vij. c. Et sodoma z gomorra igne z sulphu
re perierūt Geñ. xix. Et corneli9 z gallus
ptoni9 z titus ether9 eques roman9 inter
vsum puerilis veneris consumpti sunt: vt.

a ¶ Castroꝝ disciplina. De castitate castroꝝ vide q plene habenē. j. sup vbo: cuidā petro tradiderūt. dum loqē de antiqua magnatū castitate: vbi ēt recitat Valeriū.

136 Filij hoꝝ dānatoꝝ nō peccāt occultātes bōa parētū: si indigeant.

139 Vide mala q pueniunt ex hoc crimine pessimo

Valc. refert li. x. ti. de morte nō vulg. q tñ
eorū excusare mortē satagit. z turpitudi
nē a catholicis rephēdiē. De his sodomi
tis q sint eo ipso intestabiles: videat ple
ne p dñm Anastasiū platū: in quadā. q. p
eū disputata incip. multos futuros esse ar
bitror hodie impssa. i fi. pme ɔsilioꝝ ptis
140 Barbatij. † Sz cōiter alia crimina q ad
penā corporalē vel bonoꝝ ɔfiscationē aut
penā etiā pecuniariā fm Bar. in. l. defun
cto. ff. de pub. iudi. morte extinguunē: z p
ɔñs extinguiē accusatio inq̄sitio z denun
ciatio criminis. C. si re9 vel accu. mor. fue.
p totū. nisi hrdes p purgāda ifamia ipsi9
defuncti accusati vel inq̄siti vellēt: q pce
derē ad sniam: qz tūc vt. s̄. dixi hoc fieri
posset: z deberet p tex. sing. i. l. filio. §. feia.
ff. de adi. lega. fm Bal. in. d. l. j. C. ex deli.
defunc. inquātū heredes teneanē. Sicut
post obitū iohāne dare (vulgariter la pu
celle vocate.) ¶ Cuius diuino auxilio re
gnū tpe Caroli hui9 nois. vij. frācoꝝ re
gis. Occisis p meliori parte z fugatis an
glis ereptū: cui9 victorie ac frāci nominis
odio: z q virili veste femina vsa essēt: nec
nō d fide catholica male sentisset: ea apd
cōpēdiū a iohāne luxēburgo (q eā anglis
venūdedit) capta: a quib9 hostiliter habi
ta rhotomagi de facto cremata inhuma
nū fuerat Isabel mater ei9 z duo sui fres
heredes fecerūt qui anno dñice incarna
tiōis. M. cccclv. corā a sede aplica delega
tis iudicib9 memoriā nobilis ac virtuose
supra feminevires canonice purgarūt: ne
fama ei9 tā gliosa z q tā validas natiōes
vicerat: posteris maculata relinqrē. de q
z ei9 interitu plene dixerit Gagui. li. j. c. iij.
Cui9 purgatōis pcessū expost hoc anno
dñi. M. ccccvij. vidi i bibliotheca regia p
xpianissimū regē dñz nrm regē Lud. xij.
bñfactorē meū nouiter z magnifice blesis
erecta in eternā rei memoriā repositū: z in
141 pgameno scriptū. † semp ei hrdis itereſt
defūcti estimatiōez purgare. dicit tex. i. l. j.
142 §. quoties. ff. d iniur. † Preterea q ad tur
pia lucra defūcti tenerē hrs ad exonerā
dū ɔsciam defūcti: z restituere illis: a qb9
extorta sunt turpitudine ipsi9 defuncti: q
forte furat9 fuit vl rapuit habita tñ distin
ctiōe doc. i. l. cōmissa. ff. de publi. z. i. d. l. j.
C. ex deli. defun. z clari9 p Pañ. in. c. fi. de
sepul. de quo videatis Jo. fa. singlr loquē
tē insti. de ppe. ztpa. ac. §. penales. z tetigi
sup vbo: z vxo. no. adela. i. iiij. arti. i fi. vbi
autē talia lucra defūcto puenissent mixta
turpitudie. s. dātis z defūcti accipiētis. Tūc
hrs solū tenerē d eo: qd ad ipz puenisset:
veluti si pp falsuz testimoniū: aut male iu
dicādo vl occidēdo qd ei datū fuisset: qm h
casu talia lucra ex vtriusqz pte turpia sūt
ab hrdib9 auferēda nec morte extinguūē.

140 Vide qualr intelligatur crimē extigui morte delinquentis: qz intelligitur quo ad penaz corpis afflictiuam vel pditionis bonoꝝ iuste acquisitoꝝ.

imo sūt nō his q turpiter dederūt restitu
enda: sz fisco applicāda. l. i hrdē. ff. d calū.
143 vbi tex. no. † Est eñ fisc9 q̄dā sacc9 sine
ɔscia imbursans oia male acq̄sita: vt. d. l.
in heredē. z. l. papinian9. §. meminisse. ff. d
inof. test. vt pulchre dicit Bal. de pace iu
ra. firmā. §. ad hoc. iiij. colū. in q. §. aliq fa
ciūt ti. de allodijs. Et alibi dicit idē Bal.
in. l. executorē. C. de execu. rei iudi. q fisc9
est dure ceruicis: rigorosus: nūqz vel raro
equus a suis q manib9 defendat nos dñs
cū intrepide z inuerecūde recipiat: qd nō
capit xps. Largū pfecto hz stomachū: vt
verbis vtar bal. in tit. de feudo marchie.
§. j. vbi dicit q fisc9 est reipu. stomachus
saccus z firmitudo: q lz olim sacratissim9
dicerē. l. oēs. C. de q̄drie. pscrip. hodie tñ
scelestissimū cēsem9: dicit Lu. de pen. sup ru
144 bri. in fi. C. de iu. fis. lib. x. † Pariter nō
sunt intestabiles sz testari pñt z testamen
ta eoꝝ morte ɔfirmanē vbi testatores es
sent dānati ad mēbri mutilatiōem: nā lz q
ad penā irreglaritatis mors z mēbri muti
latio eq̄parenē: cle. si furiosus. de homici.
Tñ nō eq̄paranē quo ad inhabilitatē te
stādi: fm Bar. z Bal. in. l. q man9. ff. eo. ēt
si ex talis mēbri abscissiōe sequiē mors. vt
semel vidi tholose d q̄dā q abscissa manu
p iustitiā postea decessit. Nā ppē hoc nō
sunt tales intestabiles. Cū mors nō ex or
dinatiōe snie sz casualr pcesserit. arg. tex.
not. in. l. q cuz maior. §. si tñ. ff. de bo. liber.
145 † Sicut puaē ecōtra: qz intestabilis est
ad mortē damnat9: lz casualr postea euas
dat: vt. s̄. vidistis. Nā ɔtroꝝ eadē est disci
plina. Et idē puaē in dānato ppē delictū:
lz famosum: ex q mors nō iponiē: lz ifamia
irrogeē. qm snia nō facit dānatū intesta
bilē nisi in casib9 expssis in iure: de quib9
habetis exemplū in. l. is cui. §. fi. ff. eo. de
illo q damnatus est ob crimen famosum.
146 † Hodie tñ in psenti regno ex generali
cōsuetudine ɔdemnat9 ad mēbri mutila
tionē pdit bona q fisco applicanē: vt dicit
Masue. allega. ti. de penis. §. itē in casib9.
Ideo de bonis stantib9 tpe snie cuz fisco
147 pertineāt testari nō potest. † Predicta
regula q dānatus ad mortē z occisus per
sniam iudicis cōpetētis sit de iure intesta
bilis: z q testñ prius factū irritē fallit in
148 sequentib9 casibus. † Primo fallit vbi
snia capitalis ferreē in absentē: si quo tpe
veniret in fortiā ɔdemnātis: q snia sic la
ta valet: nā lz snia capitalis mortem infe
rens ferri nō possit in absentē. l. absentez.
ff. de penis. Cū in talib9 nō admittaē pro
curator. l. reos. C. de accusa. z plene habe
tur in. c. veniens. j. illo eo. ti. Et sentētia la
ta non psente pncipali vel suo pcurato
re sit nulla: vt plene in. l. j. C. de sentē. qz
illusoria esset: cū exequi nō posset sine pre

144 An dānati ad mēbri mutilationē testari possit.

147 Vide casus i qb9 snia capitalis nō facit dānatū intestabilē.

148 Primus casus est vbi snia lata fuit cōtra abñtez.

sentia cōdemnati: z sic esset ɔtra. l. si ptor.
ff. de iudi. vbi habeē q pretoꝝ edicta eē
149 nō debent illusoria. † Tñ qñ sententia
fertur ad mortē: si quo tpe dānatus in for
tiam iudicis venerit: talis snia valet p tex.
in cle. pastoralis. de re iudi. nec reddit dā
natū intestabilē: nec testñ prius factū irri
tat. qz cū talis snia videaē lata sub condi
tione: nō sortitur effectū: donec cōditione
impleta: scz qz dānat9 venerit in fortiaz et
ptātē iudicis. Et sic nō pdit interiz: qd p
deret pure ɔdēnat9 fm Bal. in. d. l. eius.
§. si cui. ff. eo. Et idē Bal. z Imol. in. l ser
uo legato. in fi. ff. de lega. j. Vñ interiz te
stari potuit: vel si testñ ātea fecisset: z prius
qz in fortiā z manū seu ptātem iudicis ve
niret z inciderit decedat: tale testñ vtroqz
casu confirmaē morte fm Ange. in tracta
tu maleficioꝝ sup ver. Et caput spatulis
amputeē. Videatis Bal. in. c. veniens. de
iureiurā. Tñ dubito q hoc nō seruareē in
psenti regno: pter generalē stilū z anti
quā cōsuetudinē eiusdē fm quā re9 accu
satus cōtumax habeē p cōfesso. Et vt qli
bet vestrū in sua pruincia dum iudex erit
150 sciat hoc practicare: scire debetis † q q
cūqz fuerit de aliquo crimie preuent9 z fo
ante iudiciū inceptū seu litē ɔtestataz vel
post absentauerit: etiā si debite ad perso
naliter cōparendū fuerit citat9: nunqz de
illo crimie venit cōdēnādus: imo si secus
fieret snia esset nulla. l. absentē. ff. de peñ.
Et ratio inter ceteras est duplex. Prima
que fauorē innocētie ɔcernit: videlicet ne
defectu defensionis feriaē: z innocens pu
niaē: vt vbi dicit tex. Secunda honorem
publicum respicit: scilicet ne edicta z sen
tentie iudicum remaneant illusoria: inuti
lia: z derisoria. l. si pretor. ff. de iudi. quod
fieret: si ad cōdemnationem procederetur
contra absentem: presertim si capitaliter
damnaretur: quod nunqz cōpareret. Un
de sententia illusoria remaneret in derisio
151 nem z scandalum iustitie. † Ideo quo
ties quis accusatur vel de capitali crimie
inquiritur: citari debet personaliter com
pariturus de crimine responsurus: nec re
putaretur contumax semel citatus nō cō
parens: quinimo citandus est tribus edi
ctis debita temporum interualla cōtinen
tibus: iuxta stilum z mores regionum aut
ciuitatum: in quibus causa tractanda ve
nit. Quib9 morib9 standū est fm Bar. in
l. j. §. psides. ff. de requirē. reis. Ita q non
sufficeret vnum edictum peremptoriū pro
omnibus illis tribus que iudex abbreuia
re non potest: sicut posset in pecuniarijs
et ciuilibus causis secundum Cynum in
l. j. C. de requiren. reis. et est glosa super
verbo: Tertiam. in capitulo primo. de mi
lite vasallo qui contumax est. vbi plena

glo.de modo ⁊ forma faciẽdi tales citatio
nes.⁊ glo.ſup ver.tertio.in cle.j.de vita ⁊
152 honeſt.cleri.vbi cõcluditur † ꝙ quoties
venit pena alicui imponẽda nõ poteſt iu=
dex numerũ abbreuiare citationũ de iu=
re requiſitarũ:nec loco illarum ſubrogare
vnũ ꝑemptoriũ. Cõiter tñ tenet oppoſitũ
ꝙ imo poſſit ꝑ regulã dicte.l.abſentẽ.vbi
mãdat in criminib⁹ ꝓcedi ſicut i ciuilib⁹:
in qbus vna ſufficit citatio ꝑemptoria pro
oib⁹:maxime ſi ab ipſomet iudice reus ſe
mel citetur.l.ij.⁊.l.tres denũciationes.C.
quõ ⁊ qñ iudex. Ergo idem erit in crimia
libus: vt exꝑſſe deciditur in.c.de illicita.
§.de ꝯductione.xxiiij.q iij. Et ſi re⁹ debite
citat⁹ nõ cõpareat: vtilitas defectus erit:
ꝙ bona eius deſcribetur ⁊ annotabuntur
fiſco. Que annotatio dʒ reo citato intima
ri:⁊ notificari: qui poſtea facta bonoꝝ an
notatione cõpareat infra annũ: ⁊ ꝑſonalr
ſe pñtet de crimie reſponſurus audiet: et
bona ſua acſi annotata nõ fuiſſent ⁊ reſti
tuẽtur ſm Barto.⁊ alios in.l.inter accuſa
torẽ.ff.de publi.iud.⁊.l.diuus.ff.de cuſto.
reoꝝ.⁊ in dicta.l.j.ff.de requi.reis.⁊ ſi cri
men ei impoſitũ non ꝓbetur ab accuſato
re vel ꝓcuratore regio non ꝓbante: reus
cõparens delictũ negãs abſoluetur. Et ſi
crimẽ probet punietur in corpore:aut i bo
nis:vel in vtroqʒ ſimul ſm qualitatez cri=
minis. Et onus probãdi incũbit accuſa=
tori vel regio ꝓcuratori: qui ꝯ reum ſtat:
⁊ cõtra eũ partẽ facit ſicut cõpeteret cuili
bet alteri priuato in ciuilib⁹.l.qui accuſa=
153 re.C.de eden.⁊.l.ij.ff.de proba. † qꝛ quo
ad onus legitime ꝓbationis agere ⁊ accu
ſare ſunt paris cõditionis. Que fuit vna
de cõcluſionib⁹ quas tenui repetẽdo tho
loſe.l.fi.C.ð accuſa. Anno dñi milleſ.cccc.
lxxvij.die prima auguſti baccalari⁹ ordi=
narie legẽdo exiſtẽs. Et eſt bene notãduʒ
in ꝑſenti regno in quo oĩa crimia ꝓmouẽ
tur ad inſtantiã ꝓcuratoris regij:vt infra
dicã.ꝙ lʒ in cauſa ciuili teneat ꝯtra ſe re⁹
fiſco inſtrumẽta edere ad fiſci ſeu ꝓcura.
regij intentionẽ fundandã ꝯ regulaʒ.d.l.
qui accuſare.per tex.in.l.iij. ſm vnã lectu
ram.ff.de eden. Tamẽ hoc priuilegiũ nõ
habet fiſcus in cã crimiali.l. de minore.§.
tormẽta.ff.de queſt.⁊.l.ij.§.diuus. vbi cla
re hoc tenet Bar.per illũ tex.ff.de iur fiſ.
Et Panor.in.c.j.iiij.colũ.de proba.verſi.
Fallit in fiſco. Et hoc veruʒ ſiue ſit pena
corporalis imponẽda ſiue pecũiaria fiſco
tñ applicanda:quo etiã caſu dr etiã cauſa
criminalis ſm Panor.ſuper rubrica de iu
di.in anti. In qua reus nõ tenetur edere
fiſco ad eius intentionem fundandam.vt
clare conſuluit Alexan.in prima parte cõ
ſilio.cxxxij.incipiente. Super primo du=
bio ⁊c.vltima colũ. Si autẽ crimen clare
nõ probetur:vt qꝛ forte nõ directe proba=
tur:niſi ꝑ indicia ⁊ ꝯiectiones: tũc per q̄=
ſtionẽ ⁊ torturaʒ ab ore rei veritas eruet.
vt.j.dicã in.vij.fallentia.qð eſt mirabile:
ꝙ ab ore rei accuſator ſuã intentionẽ fun=
det per confeſſionẽ in quã petere poteſt a
reo faciẽdo poſitiões:quib⁹ petat reſpon
deri.qð facere nõ poſſet vt dixi petẽdo in
ſtrumẽta vel teſtes a reo ſibi edi ⁊ mõſtra
ri. Et rõ diuerſitatis eſt ſm Jo.and.in.c.
j.de cõfeſſio.lib.vj. qꝛ ꝓcurator regi⁹ vel
accuſator reſpectu ꝯfeſſiõis partis nõ po
tuit venire paratus. qꝛ ꝯfeſſio partis non
erat in ptãte ſua:ſʒ reſpectu inſtrumẽtorũ
aut teſtiũ ꝓ fundando ſuã intentionẽ po
tuit anteqʒ accuſaret ꝓcauere ⁊ ſibi ꝓuide
re:ꝙ ſi non fecerit:ei imputabit.vt ibi di=
154 cit quẽ ſeqtur Panor.vbi.ſ. † Si vero
reus ꝯtumax vltra annũ in ꝯtumacia ob=
durat⁹ ꝑſiſteret:bona ꝑ lapſum anni cõfi
ſcarẽtur:ſuꝑ quib⁹ poſtea etiã ꝑſonalr cõ
parẽdo nunqʒ audiret fiſco ſemel iure q̄ſi
155 to. † Quia q̄ties tp̄s ⁊ pena ſtatuunt:nũ
qʒ purgatio more termĩo elapſo admittit.
vt plene dr in.l.ſi inſulã.ff.de ꝟ.obli.vbi
Bar.⁊ Sali.in.l.ſi pacto quo penã.C.de
pac.q̄ fuit vna de centũ ⁊ decẽ ꝯcluſioni=
bus:quas publice tenui anno quo fui do=
ctor regẽs in ꝑñti vniuerſitate caturc.mil
leſimo.ccccclxxxij.in mẽſe decẽbri repeten
do.c.cũ cauſa.de emptio.⁊ vẽdi. Sʒ bene
audiret:⁊ perpetuo reciperet volens ſe de
crimie ei impoſito purgare ⁊ ſe defende=
re. Et pari modo ꝓcedi dʒ ꝯ accuſatorẽ cõ
tumaciter abſentẽ: ⁊ ei⁹ bona pariter q̄ te
net cũ accuſato ꝑſonalr ſiſtere:⁊ parẽ car
cerem aut cuſtodiã ſubire:vt de calumnia
puniri poſſit:ſi deficiat in ꝓbatiõe: vt.d.
156 l.fi.C.de accuſa. † Et ꝙ plus eſt accuſa
tore ꝯtumace poſſet iudex inſtãte accuſa=
to vnũ de duob⁹ facere: vel accuſatuʒ ab
obſeruatiõe ſeu inſtãtia iudicij ꝯ eũ ꝑ ac=
cuſatorẽ inſtituta ⁊ nũc ꝯtumaciter dereli
cta relaxare ⁊ abſoluere:q̄ tñ abſolutio ſi=
ue relaxatio ab iſtãtia nõ ipediret q̄min⁹
alio tp̄e cõparẽte accuſatore ⁊ ꝯtumaciaʒ
purgãte poſſit de crimie q̄ri:aut poſſit iu=
dex ꝯ reũ preſentẽ ſi peteret facere ⁊ illo ꝑ
fecto eũ abſoluere:vl ꝯdẽnare de crie ipo
ſito:put eũ repiret inocẽtẽ vl culpabilẽ.
l.placet.ff.de publi.iud.ſm Bar.i.d.l.iter
accuſatorẽ.i fi.⁊ i.l.libelloꝝ.§.fi.ff.ð accu.
Sʒ qʒtũcũqʒ accuſat⁹ vel inq̄ſit⁹ i ꝯtuma
cia ꝑſeuerauerit nunqʒ iure cõi de crie ca
pitali ꝑncipalr ĩtẽtato dãnabit:nec ð illo
inueſtigabit donec ꝯtũax ꝑſõalr ſe pñtet
ꝑ rõnes q̄s.ſ.dixi:niſi in.iiij.caſib⁹:i q̄b⁹
valet ꝓceſſus ⁊ ſnĩa ꝯ abſẽtẽ ꝯtũacẽ capi
talit lata. Prĩo vbi ꝓceſſ⁹ fieret ex ſnĩa ꝑ
ferret ſuꝑ tali crie: in q̄ pena relegationis
ſeu bãni tp̄alis aut ꝑpetui:vl alia a rele=

gatione ſeu bãno mitior eſſet imponẽda.
Nã in tali crimine in quo pena relegatio=
nis ſeu bãni eſt iponẽda:iudex examina=
bit teſtes:⁊ habita fide de maleficio ꝓce=
deret ad cõdẽnationẽ:vt.d.l.abſentẽ. Et
157 rõ eſt:† qꝛ pena relegatõis ⁊ bãni ita bñ
exercet in abſentẽ:ſicut in pñtẽ:inhibẽdo
morã ⁊ ei rediendi in patriã nõ tñ ſuffice=
ret ad ipſum bãniẽdũ ſola cõtumacia ſm
Bar.in.d.l.abſentẽ.ſʒ iudex hr̄e dʒ ⁊ exa=
minare teſtes:⁊ poſtqʒ conſtaret ꝑ legiti=
mas ꝓbationes poterit bãniri ⁊ relegari:
qꝛ etiã in ciuilib⁹ ⁊ pecuniarijs ſola cõtu=
macia nõ ſufficit:vt ꝯ abſentẽ ꝓcedit.C.
quõ ⁊ qñ iudex.aut.q̄ ſemel.ibi ꝑquiſita
veritate ⁊c. ¶ Scḋo ꝓcedi põt ꝯ abſentẽ
in crimine capitali:etiã vbi pena grauior
bãno venit imponẽda in caſu.l.ne diu.C.
de pe.vbi quoties agit de ꝑfidia ⁊ crimi=
ne officiarij: q̄ in officio deliquit ꝓcedit
ꝯtra eũ abſentẽ ⁊ cõtumacẽ etiã ad penã
capitalẽ. ¶ Tertio idẽ ſeruat in caſu.l.le=
ge cornelia.§.cõſtitutũ.ff.ad le.cornel.de
ſicca.de illo q̄ hoiem caſtrauit ⁊ eunuchũ
fecit:de quo plene.j.ſuꝑ ꝟbo:q̄ cũ alia ma
trimoniũ ꝯhens.circa fi.prin. ¶ Quarto
idẽ practicat ꝯ reũ criminis leſe maieſta=
tis abſentẽ:ꝯ quẽ ꝓcedit ad ſnĩaʒ bonoꝝ
etiã ꝑſone iflictiuã ꝑ extrauagãtẽ henrici
imꝑatoris incip.ad reprimẽdũ.xj.col.quã
Bar.alto digitor egregio ac vtilr cõmen
tauit ⁊ gloſauit: quẽ etiã videat in.d.l.j.
ff.de reqrẽ.reis. Ultra autẽ caſus ꝓdictos
nullo modo procedit ꝯ abſentẽ ad ſnĩam
capitalẽ i cauſis criminalib⁹ vltra bonoꝝ
adnotationẽ de iure cõi. Hodie tñ ꝑ oẽs
ciuitates italie vigent ſtatuta:ꝙ de quo=
cũqʒ crimine agat capitali ex ſola ꝯtuma
cia accuſat⁹ vel inq̄ſitus de crimine hr̄ ꝓ
cõfeſſato:ita ꝙ talis ꝯtumacia hr̄ ꝑ legiti
ma ⁊ ſufficiẽti ꝯfeſſiõe ⁊ ꝓbatiõe.quecq̄dẽ
ſtatuta valẽt ſm Bar.in.d.l.abſentẽ.ff.ð
pe.nã ꝙ abſens dãnari nõ poſſit de crimi
ne nõ ẽ de iure naturali:ſʒ ciuili ⁊ poſitiuo
ſm Bal.i.d.l.ne diu.C.ð pe.cui iuri ꝑ ſta
158 tuta ⁊ ꝯſuetudinẽ derogari pt. † Cũ vnũ
ius ciuile ꝑ aliud tolli poſſit.l.nõ eſt no=
uũ.ff.de legi.⁊.l.oẽs vero ppli.vbi plene
Bar.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ talis ꝯfeſſio ⁊ ꝓba
tio ex ꝯtumacia ſurgẽs nõ ẽ vera:qꝛ realr
⁊ vere nõ fuit facta:ſʒ ficta dr: ⁊ ꝑ ſtatutũ
interꝑtata:acſi vere ex ore rei emanaſſet.
Et ita ẽt ſeruat ⁊ quotidie practicat in cu
ria francie:ſicut ẽt in italia ex ſtilo ⁊ gñali
cõſuetudine regni:vbi accuſat⁹ vl inq̄ſit⁹
de q̄licũqʒ delicto capi dʒ i ꝑſona ſi appre
hẽdi poſſit:aut in domicilio:vel alio loco
citari:ex quo citatio ⁊ adiornamẽtũ ꝟiſilr
ad ſui noticiã ꝑuenire poſſit:vt.d.l.j.ff.de
reqr.reis.ſm Bar.i.d.l.iter accuſatorẽ.ij.
col. Et ſi ꝑ primũ adiornamẽtũ citat⁹ nõ
159 cõpareat:† ilico ꝓcurator regi⁹ q̄ i pñti
regno frãcie oĩa delicta ꝓmouet:⁊ ꝓſeq̄t
quo ad vindictã publicã:ſilr ⁊ pars leſa ſi
qua ſit: ſuã in ſcriptis curie tradidit peti=
tionẽ ꝯ reũ:deficiẽtẽ vtilitatẽ defect⁹ ſeu
cõtumacie ꝯtinẽtẽ. Queq̄dẽ petitio vtili
tatꝫ defect⁹ i ſequẽti adiornamẽto totalr
iſerit:ad quã rñſur⁹ ꝑ illas lr̄as petitionẽ
cõtinẽtes adiornat reus:ita ꝙ ꝟtute illi⁹
primi defect⁹ ilico ꝙ iudex illud adiorna
mẽtũ ſequẽs vtilitatẽ illi⁹ ꝑmi defect⁹ ꝯti
nẽs decernit ꝯ abſentẽ:vt ſuꝑ illa petitõe
vtilitatꝫ dicti ꝑmi defect⁹ veniat rñſur⁹:⁊
illã ꝓcuratori regio ⁊ parti adiudicari vi
ſurus. Et ſic ordinat iudex ſuꝑ crmie ꝓce
dendũ. Certe ex illo tp̄e dr nomẽ accuſati
ſic deficiẽtis eſſe receptũ iter eos:⁊ ꝯſiter
vr reus cecidiſſe ab oib⁹ ſuis exceptiõib⁹
tam iudicij declinatorijs: qʒ dilatorijs:a
quib⁹ ꝑ ꝑmũ defectũ fuit ex ip̄o excluſus:
adeo qð ẽt ſi ꝟtute illi⁹ ſcḋi adiornamẽti
vtilitatẽ ꝑmi defect⁹ ꝯtinẽtis cõpareret:
exceptionẽ aliquã fori declinatoriã aut iu
dicij dilatoriã opponere nõ poſſet:ſed tm̃
ꝑemptorios:qꝛ ſemel data petitiõe ⁊ a iu=
dice accepta q̄ in iſto ſcḋo adiornamento
eſt incerta:nomẽ rei fuit iter reos ſcriptũ:
vt declinare nõ poſſet iudiciũ:nec differ=
re:vt eſt de mẽte Bar.i.l.is q̄ re⁹.iiij.col.
ꝟſi.quare dico ⁊c.ff.de publi.iudi.ꝑ tex.i
l.adulterij accuſatõe ꝓpoſita.C.de adul.
Et ſi ꝟtute hui⁹ ſcḋi adiornamẽti vtilita
tẽ defect⁹ ꝯtinẽte nõ appareat diſcernet ꝯ
eũ tertiũ adiornamẽtũ: ⁊ ſi illi⁹ ꝟtute nõ
cõpareat diſcernet q̄rtũ: q̄ debite execu=
tato ſi i cõtumacia ꝑſeueret:nec cõpareat
habebit crimẽ ꝓ ꝯfeſſato:⁊ ꝓbato ð oib⁹
in petitõe ⁊ libello i dicto ſcḋo adiornamẽ
to ꝯtẽtis:ita ꝙ ab oib⁹ declinatorijs ⁊ di
latorijs ex ꝑmo defectu ⁊ ẽt peremptorijs
exceptiõib⁹ ex ſequẽtib⁹ defectib⁹ decla
rabit ipſe ꝯtumax excluſus:necnõ de crie
tã capitalr erga ꝓcuratorẽ regiũ qʒ ciuilr
erga partẽ leſam:vt i petitõe:⁊ i libello pe
titũ reperiet ꝯdẽnabit i corꝑe ⁊ bonis:ad
quẽ ſtilũ ⁊ ꝯſuetudinẽ francie nõ modicũ
ꝑbet adminiculũ decretalis bonifacij pa
pe olim ep̄is gallie miſſa:de q̄ i.c.null⁹.ð
ꝑſum. Null⁹ iqʒ dubitat ita iudiciũ nocẽs
ſubterfugij queadmodũ vt abſoluat: q̄ ẽ
innocẽs q̄rit. Cõfitet eñ de oib⁹ q̄ſq̄s ſe
ſubterfuget iudiciũ dilatõis putat.ħ ille.
vbi glo.dicit:ꝙ q̄ iudiciũ refugit apparet
eñ de iuſticia diffiſum:adeo ꝙ ꝯfiteri cri=
mẽ cẽſet nõ vere vt dixi:ſʒ iterpretatiue.
160 † Cũ triplr q̄s dicat ꝯfiteri.ſ.ore:rei eui
dẽtia:⁊ ꝯtumacia:vt i caſu nr̄o. Anteqʒ tñ
iudex ad ſnĩaʒ ꝓcedat ꝯ ꝯtumacẽ ⁊ eũ cõ=
feſſum ⁊ ꝯuictũ de crie ⁊ ſic ab oib⁹ exce=
ptionib⁹ eũ excluſum declaret ⁊ ꝓnũciet:
ꝑmo ſuꝑ oĩa aduertere dʒ:ꝙ recte ⁊ bene

fuerit ordo edictoꝝ ꝛ adiornamētoꝝ obſeruat⁹:ꝛ adiornamēta debite executata. l.iiij.§.ꝑtore.vbi Bar.ff.de dā.infe.ꝛ.l.ad ꝑemptoriū.cū ſeq.ff.de iudi.al's ſequi nō poſſet ꝯdēnatio.vñ ad ꝓpoſitū dicit tex.i d.l.diu⁹.ꝙ nihil facile mutādū eſt ex ſolēnib⁹.Et ſi deficiat in ſyllaba cenſet defectū in tota cā: cū ea q̄ ſunt forme mutari aut diminui nō pñt:vt pl'e dixi ſup ꝟbo:i eodē teſtō relinquēs.j.in.iij.limita.Ideo ſnīa tanq̄ ex ꝯfeſſiōe inordinata lata eēt

161 ipſo iure nulla:†nā lꝫ iordinat⁹ ꝓceſſus verā ꝯfeſſionē ſpōte ꝛ exꝑſſe factā nō vitiet qñ ex illa poſſit re⁹ ꝯdēnari: ꝺm bar. in.l.ſi cōfeſſus.ꝑ illū text.ff.de cuſto.reo.ꝛ Panor.i.c.piſanis.de reſti.ſpo.ꝑ tex.i.c.j. ꝛ.c.ij.de accuſa.li.vj.ꝛ i cle.ꝯſtitutionē.in

162 fi.de elec.† qꝛ ꝯfeſſio telā nō requirit iudiciariā.l.ſi debitor.ff.de iudi.tñ ex hac ficta ꝛ interpretata ꝯfeſſione ex cōtumacia ſurgēte ꝑ inordinatū ꝓceſſuꝫ nulla ꝑt ſeq̄ ſnīa.Et ſi ferret eſſet nulla ꝺm Bal.ſingl'r in addi.Spe.ti.ꝺ accuſa.§.ꝛ nota ꝙ accuſatio.ꝟſi.ꝛ nota ꝙ ibi libellus ꝛc.facit qꝺ ipſe dicit in.l.erroꝝ.i fi.C.de iur.ꝛ fac.ig. ¶ Scꝺo aduertere dꝫ iudex et cert⁹ eſſe: ꝙ crimē ꝓ quo re⁹ ꝯtumax impetit ꝛ vocatus eſt:fuerit vere cōmiſſum: vt qꝛ q̄ dr occiſus viſus ē ꝛ fuerit occiſus:ꝛ mortu⁹: ſꝫ neſcit ꝑ quē.Si autē nō cōſtet de caſu nō dꝫ iudex ꝓcedere ad ſnīam:etiā cōtra pñtem:ꝛ delictū exꝑſſe cōfitētē.l.j.§.item illud ſciēdū eſt.ff.ad ſilleia.vt plene dicā ſup ꝟbo:mortuo itaqꝫ teſtatore.ij.tractādo de ſcꝺa effectuali pfectiōe teſtamēti:q̄ fit ꝑ aditionē hereditatis. Ideo ſi iudex cui forte ꝑ teſtes ꝯſtitit de morte ei⁹:q̄ dicebat mortu⁹ tpe ſnīe ferende cōtra cōtumacē videret illū viuūꝛ nō occiſum:nūq̄ ꝓcederet ad ꝯdēnationē ꝯ ꝯtumacē ficte cōfeſſum:cū nec ꝯ pñtem exꝑſſe cōfeſſum ꝓcedi poſſit:qꝛ ꝑ realēꝛ ocularē viſionē q̄ ceteras excedit ꝓbatiōes inſti.de gradi. cog.§.fi.Clare cōſtat de errore ꝯfitētis.l. inde nerati⁹.§.fi.cū.l.ſeq.ff.ad le.aq̄l. ita ꝙ ēt ſi ſnīa ꝯdēnatoria hoc caſu eſſet ꝓlata:executionē iudex differret:donec princeps ꝯſult⁹ ſnīam retractaret.l.j.§.fi.ff.de q̄ſtio.quā iudex ex ſeipſo q̄ funct⁹ fuit officio retractare nō ꝑt.vt.d.§.fi.ꝛ.l.iudex.ff.

163 de re iudi.†Cōtumacia eñ nō opat certitudinē:nec ꝯfeſſionē iducit:ꝙ caſus fuerit ꝑpetrat⁹:ſꝫ ꝯſtito de caſu ꝙ ꝑpetratus fuit:tūc iducit ꝯfeſſionē ꝙ abſens de illo caſu delat⁹ꝛ ꝯtumax caſum illū ꝑpetrauerit:poſtq̄ tā ſepe citat⁹ ꝛ i defectū poſit⁹

164 cōparere nō curauit.¶†Tertio aduertere hꝫ iudex:ꝙ tpe ferende ſnīe ſibi nō liqueat abſentē nō eē culpabilē ꝺ caſu illo: Nā ſi liq̄ret iudici abſentē nō eē de caſu illo culpabilē:ꝛ ñ cōmiſiſſe delictū:nō poſſet eū cōdēnare: vt qꝛ forte ꝯſtat occiſum ꝑ alios fuiſſe vulneratū:q̄ cōionem nō habēt cū iſto ꝯtumace:imo forte ipm̄ exonerāt:vel al'r ꝯſtat de ei⁹ innocētia:de q̄ iudex ſolicite inq̄rere dꝫ:ēt ꝓ cōtumace ꝺm Bar.i.d.l.abſentē.ꝑ tex.i.d.§.fi.dū dr:iudicem debere querere defenſionē rei ex q̄dā hūanitateꝛ naturali eq̄tate.ꝓ q̄ facit i materia ꝓꝑa tex.optim⁹ i.d.l.diu⁹.i ꝑn. ff.de i ite.reſti.ibi:ꝛ ſi nihil facile mutādū eſt ex ſolēnib⁹.ſꝫ vbi eq̄tas euidēs poſſit: ſubueniēdū ē.ēt facit tex.i.l.ꝓperādū.§. ſinautē re⁹.C.ꝺ iudi.ꝛ i.l.ꝛ eſt poſt editū. ff.de iudi.ibi:ſꝫꝛ iterdū vl' abſens ſi bonā cām habeat vincet.ꝛ idē cōſuluit ipſemet Bar.ꝯſi.xcviij.incip.dño Cyno de bononia ꝛc.in deciſione quarti dubij.ꝛ ꝯſil.cv.

165 icip.viſis oib⁹ ſtatutis ꝛc.¶†Quarto aduertere dꝫ iudex:ꝙ re⁹ citat⁹ nō cōparēs ſit volūtarie abſens timore delicti ſeu pene:qꝛ ſi al's coact⁹ fuerit fugere:ita ꝙ iuſtam lꝫ cām nō reuertēdi: certe nō cenſet cōtumax:ꝛ ꝯñr dānari nō pōt ex ficta confeſſione: q̄ ex abſentia iuſte excuſabili nō orit:ꝑſertim ſi accuſator ſeu partē faciens cām fuge dediſſet:vt ſingl'r ꝯſuluit Pe.de anch.ꝯſ.ccccix.incip.ꝓbata tāta viri ſeuicia ꝛc.loquēs de quodā viro q̄ vxorē ꝟberibus afficiēs vulnerib⁹ ēt cū cicatricib⁹ dehoneſtans ꝛ al's male tractās dedit ei cāꝫ fuge:quā cū apꝺ parētes ſuos retraxiſſet ſeuiciā fingēs ꝺ furto adulterioꝛ alijs crib⁹ accuſauit:q̄ final'r ꝑ ꝯtumaciā ꝯdēnata fuit.vbi decidit ſnīaꝫ illā ex ꝯtumaciaꝛ ficta ꝯfeſſiōe latā eē ipo iure nullā.nā cū a ſeuicia viri fuerit ñ volūtarie arrepta fuga vxoris de ciuitate:ꝛ cū eo ſua culpa inimicitia ꝯcta ſtatutū diſponēs ꝛ ꝯtumax hēat ꝑ ꝯfeſſo locū ñ hꝫ:qꝛ poti⁹ metu ꝛ timore mariti cēſet aufugiſſe:q̄ ꝑꝑ delicta q̄ ei poſt fugā fuerāt impoſita poti⁹ ad lucrādū dotē:qꝺ facil'r ꝑſumit ꝙ tpe h̄ affectauerit:qꝛ cāꝫ fuge ꝑſtitit.l.ij.§.fi.ff.ſi q̄s cau.ad h̄ facit eq̄tas edicti i.l.j.ff.de eo ꝑ

166 quē fac.q̄mi.i iu.ſiſ.†Vñ fuit obtētū ſemel cū q̄dā bononie morā trahēs ꝛ vxorē ſuſpectā habēs miſiſſꝫ eā ferrariā:fecit eā de furto bononie accuſari:ꝛ i bāno ꝑ ꝯtumaciā poni:quā poſtea bononie reuerſaꝫ occidit:ꝯfiſus ꝺ ſtatuto bānitos occidi ꝑmittēte:fuit dictū talē maritū ñ gaudere ꝑuilegio ſtatuti ſꝫ vt homicidā eē puniendū:qꝛ vxorē fugauerat:ꝛ fraude venūdari

167 fecerat:ꝛ odiū cū vxore ꝓcurauerat.†ꝛ ſic i ꝑmijs ſtatutoꝝꝛ legū ñ veniūt odioſi nec q̄ ꝓcurauerūt ipedimētū litigāti ſecū ꝙ nō veniat ad iudiciū.ꝛ idē puto vbi citat⁹ notorie hēt locū iudicij ſuſpectū vl' al's nō tutū timēs ꝑ potētiā offēdi i eo ꝑ tex.i d.cle.paſtoral'.§.piſana.ꝺ re iud.nec refert a q̄ iferat met⁹:cū i alteri⁹ ꝑiudiciū ꝟ ti alienū metū nō oporteat.l.ſi cū exceptōe. §.pedi⁹ quoq̄.ꝛ.l.metū.§.fi.ff.qꝺ metus

168 cauſa.† Quīto aduertere dꝫ iudex āteq̄ ꝓnūciet ꝯ ꝯtumacē ꝙ ſi i eo ſit aliq̄ q̄litas delictū aggrauās:ꝙ de illa q̄litate vere cōſtet ꝙ lꝫ ſtatutū fingat cōtumaceꝫ ꝓ cōfeſſo quo ad actū ꝑncipal' cris puta homicidij:vel fornicatiōis:nō tñ fingit q̄litates ꝑncipale ꝺlictū aggrauātes: imo op⁹ eſt eas ꝟe ꝓbare:iō ſi q̄s citat⁹ debito mō fuerit ſup ꝑicidio reſpōſurus:vel ſup adulterio:ꝛ ꝯtumax fuerit:lꝫ ꝯdēnari de homicidio:ꝙ ficte ꝑ ꝯtumaciā ꝯfeſſus eſt poſſit tñ vt ꝑicida nō ꝯdēnabit: niſi ꝙ occiſus fuerit pr̄ ei⁹ ꝟe ꝓbaret eo mō:quo paternitas ꝛ filiatio probari debēt.l. filiū.ff.de his q̄ ſunt ſui vel alie.iur. ꝛ in.c.per tuas. vbi oēs:de ꝓbatio.[a] Pariter āteq̄ mlier ex ꝯtumacia de adulterio puniat: neceſſe eſt vere ipſaꝫ ꝟe maritatā ꝓbare ꝺm Pe. de ancha.ſingul'r in dicto ꝯſi. in fi.al's nō poſſet:niſi de actu fornicatōis puniri ex ficta ꝯfeſſiōe: q̄ nō operat quo ad q̄litates aggrauātes dicēs Jaco.but.ita ꝯſuluiſſe argu.l.ſi vxor.ff.de adulte.quod eſt ñota.

[a] ¶ De ꝓba. Ut plene hr̄.j.ſup ꝟbo.que ſi liū ex eo ſuſcipiēs.

169 †Sexto aduertere dꝫ iudex ſi crimē ꝺ q̄ abſens cōtumax impetit cadere poſſit in perſonā illi⁹. qꝛ tūc ꝯtumax habet ꝓ ꝯfeſſo:ꝛ de illo ꝯdēnari poterit:ac ſi vere confeſſus fuiſſet. Si ꝟo crimen cadere non poſſet in perſonam contumacis:vt qꝛ vxori imponitur crimē furti:qui titulus criminis non cadit in vxorē.l.manifeſtiſſimi.in fine.C.de furtis.ꝛ.ff. rerum amotarū.l.j.ꝛ per totum.certe nulla poteſt fieri de furto cōdemnatio:qꝺ vxor cōmittere nō potuit: ꝛ ſi fieret ſnīa eſſet nulla:ꝑ tex.in.d.cle.paſtoralis.§.rurſus.vbi ſnīa cōtra robertuꝫ regē Sicilie velut crimis leſe maieſtatis reū ꝛ ex ꝯtumacia fictū ꝯfeſſum ꝑ hēricū imperatorē lata fuit nulla ea rōne iter ceteras:qꝛ crimē ſibi impoſitū cōmittere nō potuit:qꝺ in nō ſubdito cadere non pōt. Idē vbi cōtumax ꝙ puellā defloraūit vel impꝑgnauit apparuerit eē mlier.Sicut de btā marina hr̄ in ſua legēda.vl' appareret caſtrat⁹ vel eunuch⁹:ꝛ ſic de ſīlibus.Premiſſis aūt ſex bñ ꝑ iudicē ꝯſideratꝫ:videlicet qꝺ edicta fuerūt ordine debito perfecta:ꝛ delictū fuit cōmiſſum:ꝛ non conſtet de ignorantia contumacis:nec data opera fugat⁹ fecit ꝙ reuerti nō audeat:vl' honeſte nō poſſit.Preterea ꝙ qualitates aggrauātes fuerint vere probate: ꝛ delictuꝫ in ſui perſona cadere poſſit. Certe iudex ex tali contumacia ad ſnīam ꝯdēnatoriaꝫ prout in petitione vtilitatis patri defect⁹ requiſitum erat procedere poterit:ꝛ procedunt iudices in preſenti regno ꝯtra taliter cōtumaces.Etiam ſi ꝯſtaret iudici ꝓ reo ꝙ poterat ſe tueri ꝓpter ꝑſumptionem iuris ꝛ de iure.Quia non obſtāte iudex poterit eū condēnare ꝓpter fictā ꝯfeſſionē; que talē ꝑſumptionē tollit: ſicut expreſſa cōfeſſio ꝺm glo.in aut.ſed iam neceſſe.C. de dona.ante nup.nec tunc dicitur admitti probatio contra ꝑſumptionem iuris et de iure.qꝛ ꝯfeſſio que ꝯ talē ꝑſumptioneꝫ recipitur:non dr̄ proprie ꝓbatio:ſꝫ a probatiōe releuatio:vt:dicit Panor. ſup rub. de ꝯfeſſis ꝛ de ꝓba. Et ꝯdēnabitur talis cōtumax:q̄tūcunq̄ poſſit ſe tueri aliqua exceptiōe.vtputa exceptiōe tpis ſeu ꝑſcriptionis. Nā exceptio ꝑſcriptiōis nō facit delictū nō eſſe cōmiſſuꝫ:vt nō eē punibile l.ſi marit⁹.§.ꝑſcriptiōes.ff.de adul. Sꝫ ſi vellet re⁹ cōtumax ſpōte cōꝑere añ ſnīaꝫ: vel rept⁹ in ꝑſona duceret ad iudicē mutus:poſſet ꝯ illā fictā ꝯfeſſionē ex ꝯtūacia ſurgētē ſe defendere ꝛ ꝓbare:ꝙ delictum nō cōmiſit.qꝛ etiā h̄ poſſet poſt verāꝗꝛ exꝑſſaꝫ ꝯfeſſionē:q̄ vſq̄ ad ſnīaꝫ ꝑt ꝺ errore impugnari.l.error.C.de iur.ꝛ fac.ig̃.ꝛ.c.fi. de ꝯfeſſis.Vñ ſi ad req̄ſtā ſoli⁹ ꝓcu.regij dicti q̄tuor defectus fuerūt ꝯceſſi certe audiet re⁹ nūc cōparēdo ꝯtumaciā purgās in ſuis defenſiōib⁹ nullis refuſis expēſ.qꝛ cū ꝓcur.regi⁹ ex ſtilo nūq̄ in expēſis ꝯdēnet pariter a nulla parte petere poſſet expēſas ꝑ tex.in.l.fi.C. de fruc. ꝛ litiū expē. Qꝺ ſec⁹ eēt ſi ad req̄ſtā partis leſe vl' alteri⁹ ꝑticl'aris fuiſſent iā dicti defect⁹ ꝯceſſi Cui ſemp deberent expenſe etiā ſi cū ꝑte

170 eēt ꝓcu.regi⁹ adiūct⁹.†Expēſe eñ ꝯtumaciales bonā vl' malā faciat ꝯtūax cām ſemp debēt.l.ꝓperādū.ꝛ.l.ſentim⁹.C.de iudi.Si aūt poſt ſnīaꝫ re⁹ ꝯtūax vellet dicere nō deliq̄ſſe:vl' al'r ſe defēdere ꝯꝑeret nō audiret ꝑ iudicē:nec recipet:cum poſt ſnīaꝫ nō ſit op⁹ nouo ꝓceſſu:ſed ſola facti executōe ꝯſtito ſolū ꝑ ſuā ꝯfeſſionē vl' al's ꝙ ipe eſt ille q̄ citat⁹ ꝛ ꝯtumax dānat⁹ fuit vt clare decidit Bar.in.l.diu⁹.ꝟſi.vlteri⁹ vos videtis ꝛc.ff.de cuſto.reoꝝ.ꝛ i.l.j.ff.ꝺ req̄.reis.ꝛ in.l.iter accuſatorē.ff.de publi. iudi.i fi.nec ꝑt iudex poſt ſnīaꝫ diffinitiuā ꝓcedere.d.l.iudex.de re iudi.Etiā ſi eſſet iniuſta ꝛ appareret iniqua: vt.d.l.j.§.fi.ff.

171 de q̄ſtio. † Quinimo ſi lata tali ſnīa re⁹ ꝯtumax moreret:crimē illꝺ nō extigueret niſi quo ad penā corporis afflictiuā. ſꝫ nō quo ad bonoꝝ ꝯfiſcationē:aut emendam pecuniariaꝫ:q̄ defuncto reo exeq̄ poſſet ꝯ heredes:ac ſi pñs ꝛ defenſus fuiſſet ꝛ dānat⁹ ꝺm Bar.in.l.ex iudicioꝝ.ff.de publi. iudi.nec ille re⁹ ꝯtūax poſſet ab ea appellare.l.ꝛ poſt edictū.§.fi.ff.ꝺ iudi. Facit.d. l.diuus anto.ꝛ.l.fi.cū glo.ff.de i iteg.Sicut nō poſſet exꝑſſe ꝛ ſpōte ꝯfeſſus appellare.c.romana.§.ſinauteꝫ.de appella.lib. vj.ꝛ.c.cū ſpāli.§.porro.de appella.niſi appellando cām iuſtā et rōnabilē allegaret ꝺm Panor.ibi:ꝓ quo ē tex. ibi a ſolo bal. pōderat⁹ in.l.miorib⁹.C.ꝺ his q̄.vt idig.

Universidad de ... Biblioteca

172 † qꝛ sicut expsse cõfessus allegãdo in ce
dula appellatoꝛia iustã cãm recipiť appel
lãs: puta qꝛ dicit vi metu aut dolo vł frau
de se fuisse īductũ ad sic ↄfitẽdũ. Sic etiã
audiri dꝫ ficte confessus: si appellãdo alle
get se fuisse impeditũ quomin⁹ apparere
potuerit: q̃ fuerit sine sua culpa ꝛ illata: vł
tut⁹ nõ fuerit locus: in quo cõparitur⁹ cita
bať. Et finałr de q̃libet sex ↄsiderationuꝫ
que iudex hẽre dꝫ anteq̃ꝫ defect⁹ iudicet ꝛ
reũ ↄtumacẽ ↄdẽnet põt sumi iusta cã ap
pellãdi: si iudex illas ↄsideratiões nõ ꝑua
ret: vel alterã illaꝝ omitteret: ꝫ illis serua
tis nõ hꝫ ↄtumax remediũ: nisi rex ꝑ suas
lr̃as patẽtes mãdaret talẽ ↄdẽnatũ audi
ri: ꝛ recipi in suis defensionib⁹ cõtumacia
ꝛ condẽnatione inde secuta non obstante
qꝛ tũc reciperet ꝑ iudicẽ ad defendenduꝫ
refusis expẽsis parti lese: si que sint: vt su
pra dixi. Et supsederet in executione snĩe
quo ad penã capitalẽ ꝛ aliã: nisi talis snĩa
fuisset arresto parlamẽti ↄfirmata. qꝛ tũc
a per ordinationẽ[a] dñi nostri regis Caroli
viij. nũc regnãtis nouiter factã in nume
ro. lvij. Tale arrestũ quaten⁹ tangit iter
esse ciuile partis lese nõ obstãtib⁹ p̃dictis
lr̃is realiter executiõi mãdareť data cau
tione ꝑ parte de restituẽdo cõdẽnationeꝫ
ciuilẽ ei adiudicatã: si ꝑ finẽ cause cogni
tũ fuerit lr̃as recisionis snĩe arresto cõfir
173 mate interinãdas fore. † Ex qb⁹ oĩbus
resultat reũ cõtumacẽ ex ficta ↄfessiõe eẽ
ↄdẽnandũ ꝟtute statuti seu ↄsuetudinis
cõtumacẽ ꝓ ↄfesso hẽri volẽtis ꝛ dicẽtis
ac si vere ꝛ expsse crimẽ fuisset ↄfessus: ita
ꝙ valet snĩa lata ex hac ficta cõfessiõe: si
cut ex vera ꝛ expssa: ꝛ similem effectũ hꝫ
nisi in certis in qb⁹ differũt. Prĩo qꝛ ex ve
ra ꝛ expssa ↄfessiõe iudicialr sponte facta
etiã ex inordiato ꝓcessu sequi põt snĩa cõ
dẽnatoꝛia: qđ nõ fieret ex ficta ↄfessiõe: vt
supra dixi ꝑm Bal. in addi. Spec. ti. de ac
cu. Scđo differũt: qꝛ lꝫ snĩa lata ꝯ vere et
spõte ↄfessum faciat illũ inhabilẽ quo ad
oẽs: vt. d. l. si ↄfessus. ff. de custo. reoꝝ. Tñ
qñ lata fuit propter ↄtumaciã ex illa ficta
cõfessiõe snĩa nõ p̃iudicat: nec dãnatũ in
habilitat: nisi quo ad illã ꝑsonã: ad cuius
instantiã fuit dãnat⁹ ꝑm Bar. singulr i. l.
eius qui delatorẽ. §. j. in fi. ff. de iure fis. ꝛ ꝑ
tex. in. l. ij. ff. illo eo. ti. nec fidẽ facit in alijs
174 causis: vt ibi dicit. Ex q̃ deciditr † ꝙ lꝫ
vera ↄfessio ꝓbet delictũ ꝟe esse cõmissũ
vt. d. l. si ↄfessus. ꝛ. l. j. ꝛ. l. iij. ff. de ↄfes. Tñ
hec ficta ↄfessio ex sola ↄtumacia resultãs
nũq̃ꝫ ꝓbat delictũ ꝟe cõmissuꝫ: iõ si vn⁹
notari⁹ fuerit ex ꝟa ↄfessiõe de falso ↄdẽ
nat⁹: qꝛ deliq̃t in officio: nũq̃ꝫ poterit istr̃a
recipe nec ↄficere: ꝑm bar. plene i. l. eadẽ.
§. j. in p̃n. ff. ad le. iul. repe. ꝑ tex. i auť. de ta
175 bellio. §. fi. † tñ si est dãnat⁹ ex ficta ↄfes

a ¶ Per ordinationẽ. Quam hodie hẽm⁹ ꝑ dñꝫ Aufrerij positã i suo trac. ordinationuꝫ regiaꝝ ti. ď rescrip. circa finẽ.

sione ꝑ ↄtumaciã non ꝑdit alioꝝ instroꝝ
ↄfectionẽ. vt singlr decidit idẽ Bar. in. l.
si iõ. ff. de euic. ꝛ bal. in. l. transigere. circa
međ. C. de trãsac. qꝛ tũc magis cẽsereť la
ta snĩa ꝓpť absentiã ꝛ ↄtumaciã q̃ꝫ ꝙ ma
leficiũ cõmiserit: vt ibi ꝛ. l. q̃ repudiãtꝫ. i fi.
ff. de iof. test. Alibi tñ bal. variãdo tenuit
ꝯ bar. i. l. i exercẽdis. C. de fi. instru. ꝛ i ad
di. Spec. ti. de istru. edi. Tertio differt: qꝛ
lꝫ snĩa ꝯ p̄ntẽ expsse ↄfessũ aut veris ꝓba
tiõib⁹ ↄuictũ lata vł absentẽ ꝟe cõuictũ
irroget infamiã: non tñ cã irrogat lata ex
cõfessiõib⁹ ꝛ ꝓbatiõib⁹ fictis lata ex ↄtu
macia resultãtib⁹ ꝯ bãnitũ: q̃ ex forma sta
tuti hř ꝓ ↄfesso: qꝛ cũ tũc ↄdẽnat⁹ graueť
in ꝓbatiõe: cũ sola abñtia ꝛ ↄtumacia hř
ꝓ ꝟa ꝛ sufficiẽti ꝓbatiõe ꝯ oĩa iura cano
nica in. l. diuus. ibi: nõ q̃si ꝓ ↄdẽnato. ff. de
custo. reoꝝ. ꝛ. ff. de publi. iu. l. iter accusato
rẽ. ibi: ne ꝑ triduũ ter citat⁹ re⁹ dãneť ꝛc.
Et ↄñter graueť in snĩa: vř cũ infamia di
spẽsatũ. l. q̃d ergo. §. pena grauioꝛ. ff. ď his
qui notã. ifa. ꝛ. l. si possidoneũ. ꝛ. l. ꝛ si seue
rioꝛ. C. illo eo. ti. Et decidit expsse Bar. in
l. ictus fustiũ. in fi. alle. ti. de his q̃ no. ifa.
quẽ sequiť Pau. ↄsi. cxcviij. incip. Sup ħ
pũcto interrogat⁹ ꝛc. ꝑ pl̃es alias rõnes ꝛ
media. Quarto dr̃nt: qꝛ lꝫ ꝟe ꝛ expsse ↄfes
sus de crĩe debeat ꝑ iudicẽ ↄdẽnari: tñ cri
minaliter erga rẽpublicã ꝛ suũ itẽresse pu
blicũ: qꝛ talis ↄfessio vere facta ꝓbat cri
mẽ quo ad interesse publicũ ꝛ priuatũ: vt
in illis ambob⁹ cõdemneť. l. si ↄfessus. ff.
de custo. reoꝝ. tñ hec ficta ↄfessio ex ↄtu
macia surgẽs nõ operať ↄdẽnationẽ: nisi
quo ad penã criminalẽ applicãdã fisco ꝓ
interesse publico: vt ex illa fieri possit ↄdẽ
natio: ꝛ nõ quo ad penã ciuileꝫ applicãdã
parti: vel quo ad ei⁹ interesse: vt sic statu
tũ vel ↄsuetudo patrie ꝙ ↄtumax hř ꝓ cõ
fesso tanq̃ꝫ exorbitãs a iure cõi quo ad fi
ctã ↄfessioneꝫ ↄtũacis q̃ꝫtũ possum⁹ restri
gam⁹. argu. c. odia. de regu. iur. lib. vj. Sꝫ
hãc differentiaꝫ nõ tenent cõiter doc. q̃n
imo sicut cõtumacia operať fictã ↄfessio
nem quo ad penã crimialeꝫ: q̃ maioris est
p̃iudicij. l. moris. in fi. ff. de peñ. Etiã ope
rať quo ad ciuilem applicãdã parti. Verũ
tñ Pe. de ancha. in dicto ↄsił. ccccix. hanc
differentiã saluat in vno casu singlari: scꝫ
vbi ageret de lucro dotis applicando ma
rito ꝓpter adulteriũ vxoris: qꝛ nunq̃ꝫ ap
plicabiť ex tali ficta ↄfessione: q̃ non suffi
cit ad lucrũ dotis: imo requiriť ꝟa ꝓbatio
adulterij. Allegat tex. i auť. vt licc. mr̃i et
auie. §. qꝛ ꝟo plimas. colla. viij. vbi i ħ ca
su. ꝛ si marito insidiata vel isidias paraue
176 rit est aliud speciale: † ꝙ maritus accũ
sans vxoreꝫ ad perditionẽ dotis debet se
inscribere in accusatiõe: alr̃ accusatio nõ
solennis esset: sed inepta. Unde sententia

super inepta accusatiõe esset nulla ꝑm gl.
singularẽ insti. de oblig. ti. gñali. Idem tꝫ
gl. in. c. tue. de ꝓcur. ꝛ facit. c. cũ dilecti. de
emp. ꝛ ven. ꝛ. l. libelloꝝ. §. ꝙ si libelli. vbi
Bar. ff. de accu. nec obst. ꝙ statutũ vel cõ
suetudo regni nõ facit mẽtionẽ de solẽni
tate inscriptiõis: ꝫ indistincte ꝙ q̃tuor de
fect⁹ habeanť ꝓ cõfessiõe. qꝛ immo ꝑ. l. et
ius cõe supplẽdũ est qđ deficit in statuto.
l. ij. C. de noxa. act. ¶ Preterea dispositio
statuti est gñalis ad oẽꝫ penã ex ficta cõ
fessiõe inferẽdã: cui derogať ꝑ specialẽ le
gis ꝓuisionẽ i ħ casu. l. sanctio legũ. ff. de
pe. ꝛ. c. gñis. de re. iu. li. vj. vbi agiť de ꝑdi
177 tione dotꝫ applicãda marito † qꝛ statuta
limitari debẽt ꝑm ius cõe in penis: vt di
cit Bal. i. l. data opa. C. q̃ accu. nõ pos. Et
potuit forte cã eẽ: ne mariti cupiditate lu
crãde dotis sint faciles ꝛ ꝓni ad accusan
dũ vxores. ꝙ fieri nõ ↄsueuit: nec de ħ q̃re
la corã iudice fieri: nisi ꝑ viles hoĩes ꝛ im
potẽtes: q̃ de verecũdia apđ hoĩes ꝛ vul
gus nõ curãt ꝑm q̃ꝝ scꝫ vulgariũ iudiciũ
ex tali q̃rela nõ parua sequiť verecundia:
qꝛ reputanť viles ꝛ cornuti: q̃ ꝓpriis ma
nib⁹ de talib⁹ nõ se vindicãt: ꝫ expectãt
ꝑ iudices vĩdicari. Quimmo iudices de
talib⁹ nõ solẽt ius reddere: ꝫ truffari: ride
re: ꝛ cachinnari: ita singularit dicit Pau.
ↄsi. cxcij. incipieñ. in cã incarceratoꝝ ꝛc.
iiij. coł. ꝟ. nũc ad ꝓpositũ ꝛc. Et ꝟe tales
ꝓpter lucrũ dotis reputari volũt cucurbi
a te[a] infames sunt ꝛ pauce estimatiõis ho
mines: nec immerito grauanť i isto casu.
Que oĩa sunt notãda i practica. Ex q̃b⁹
178 ad nostrũ propositũ vř: † ꝙ ilico secuta
snĩa capitali ꝯ habẽtẽ ↄtumacẽ q̃ quo ad
persone inhabilitatẽ plenũ solo ꝟbo iudi
cis sortiri effectũ ꝛ ꝑsonam afficit ꝫ bar.
ꝛ oẽs in. l. q̃ vltimo. ff. de pe. Eoipso talis
dãnat⁹ tãq̃ꝫ mortu⁹ sit intestabilis: p̃ser
tim qꝛ tales ↄtumaces bãniunť: ꝛ ↄñr bo
na ↄfiscanť in frãcia. Et sic cessat dubita
tio ꝑm Bal. in. l. ei⁹. §. si cui. ꝟ. ij. q̃ro. ff. e.
ti. dũtñ snĩa ferať pure ꝯ cõtumacẽ: vt fit
q̃tidie. Nec vnq̃ꝫ vidi adijci ↄditionẽ illã:
si in fortiã venerit. de q̃ in. d. cle. pastora
179 lis. ¶ † Scđo fallit: vbi taliter dãnat⁹
a carcere eximereť: vel de manib⁹ familie
autoritate p̃ncipis: vt. l. relegati. i fi. ff. de
pe. sec⁹ si autoritate priuata eximereť: vel
ip̃e aufugeret: vt vidistis. s̃. ꝛ tꝫ Pañ. i. c.
postulasti. v. coł. de fo. ↄpe. ꝛ Bar. in. l. q̃ vl
180 timo. in p̃n. ff. de pe. ¶ † Immo ↄdẽna
tũ eximẽs puniť pena crĩs lese maiestatꝫ.
Itẽ si eximat de crĩe cõfessum. l. iiij. ff. ad
le. iul. maie. qđ veꝝ intelligit Io. fa. ꝛ sin
gulariter i. §. penales. ꝟ. idẽ aduersus eũ.
in fi. insti. de act. i captis autoritate impa
toris. Sec⁹ si ab alijs iudicibus capti fo
rent: q̃ casu eximẽs tales solũ puniret pe

a ¶ Cucurbite. ď quorũ infamia ꝛ pena plene habetur i. super verbo: cuidam petro tradiderunt. loquendo de fidelitate viroꝝ ad suas vxores.

179 Secũdus casus est vbi ad mortẽ dãnatus autoritate p̃ncipis eximeretur.

180 Qualiter puniantur eximentes criminosũ de manibus iustitie

na capitali: ꝛ nõ vt reus lese maiest. de cu
ius limitatiõis ꝟitate videatꝫ ibi Iason.
xxiij. coł. in ff. Preterea nullomõ puniret
ↄdẽnatũ eximẽs vbi a ↄdẽnatiõe fuisset
appellatũ ꝑ se vel ↄsanguineos amicos:
vel extraneos iuxta. l. nõ tm̃. ff. de appel.
181 ¶ † Nã si iudex nõ obstãte appellatiõe
vellet ad executionẽ mortis vel mẽbri q̃
irreparabilis est ꝓcedere: licitũ eẽt de fa
cto resistere ꝑm Innõ. singlr i. c. si q̃n. de of
fi. dele. quẽ sequiť Bal. i. l. addictos. C. de
epi. aud. vbi tertio limitat singlr: ꝛ ẽt Sa
182 lice. ibi i fi. † vt nõ ꝓcedat i cardinalib⁹:
q̃ si obuiãt ↄdẽnato cũ duciť ad suppliciũ
habẽt ex p̃uilegio ꝛ ↄsuetudine eũ eximẽ
di: ꝛ a morte liberãdi. q̃s ẽt sequiť cepola
in suis cautelis: ꝙ an sit verũ disputat ple
ne Barba. in. j. ꝑte trac. de p̄stãtia cardi.
ix. q. basilica. vbi hui⁹ decisiõis veritate
p̄supposita sic limitat triplr: p̄sertim non
hře locũ i crĩe horrẽdo: i q̃ ẽt negať delin
quenti aduocat⁹ ꝛ defensor. l. ꝑ oẽs. C. de
defenso. ciuita. immo dicit Bal. i. l. j. C. ex
delic. defunctoꝝ. ꝙ isti tales p̄nt duci ad
mortẽ imbauagliati vt loq̃ nõ possint: et
nec ꝑ se nec ꝑ aliũ scꝫ aduocatũ: vñ nõ im
merito rep̄hensum fuit grauiter collegiũ
bonoñ. qꝛ supplicauerat ꝓ Ric. malũbre
legũ doctore de heresi damnato: vt refert
Bal. post Iac. but. i. l. q̃cũq̃ꝫ. de epi. ꝛ cle.
183 Unũ tñ mẽti tenebitis: † ꝙ si dãnat⁹ dũ
ad suppliciũ duciť eximať si a familia oc
cidať p̃usq̃ꝫ ad locũ supplicij deueniat ta
lis occisor capitalr punieť. Cum ipm occi
derit vt p̃uat⁹: ꝛ nõ autoritate publica: ẽt
si eũ occiderit timẽs ꝙ euaderet ꝑm Bal.
i. d. l. addictos. nisi ↄmissionẽ habeat ħ fa
ciẽdi. De q̃ materia scꝫ eximẽdi ↄdẽnatũ
plene ꝑ Bar. in. d. l. iiij. Bal. in. d. l. addi
ctos. Ange. ꝛ Iason. in. d. §. penales. post
Io. fa. Iaso. i. l. j. ff. si q̃s ius dicen. nõ ob
tẽpe. vbi plene deciditr. De eximẽte captũ
ꝓ delicto vel ciuili debito nõdũ ↄfessum
nec ↄdẽnatũ: ꝛ ꝑ Io. de pla. i. l. q̃ties. C. ď
184 exac. tributoꝝ. lib. x. ¶ † Tertio fallit:
vbi talis snĩa capitalis q̃ꝫuis lata indige
ret ↄfirmatione p̃ncipis: vel alteri⁹. Nã si
dãnat⁹ interiꝫ añ ↄfirmationẽ snĩe moriť
naturalr: testm̃ ei⁹ ↄfirmať morte: siue fa
ctũ fuerit añ snĩaꝫ: siue post: vt. d. l. si q̃s fi
lio exhr̃dato. §. ei⁹ q̃ deportať. ff. de iniust.
rup. test. ꝛ tꝫ Ang. i. l. j. C. de sũ. tri. quẽ se
q̃ť augustin⁹ i. d. trac. maleficioꝝ vbi. s̃. i
addi. icipieñ. Tu aũt i hac materia adde
185 Bal. i. l. fi. ꝛc. ¶ † Quarto fallit: vbi ta
lis ad mortẽ dãnat⁹ penã euaderet facto
illi⁹: cui executio snĩe capitalis ꝑtinet: vt
puta qꝛ sniam sic latã exeq̃ noluit. Nã lꝫ
dãnat⁹ capitalr añ executioneꝫ sit vbiq̃ꝫ
terraꝝ itestabilis vt. d. §. irritũ. etiã si pe
nã euadat fugiẽdo. l. ex ea. ff. de postulã.

184 Tertius casus est vbi sententia capitalis indigeret cõfirmatione.

185 Quartus casus vbi dãnat⁹ pena euaderet facto executoris.

tenēt Bar.xv.col.ꝛ Bal.vlti.col.i.l.j.C.ꝺ
sū.tri.p.l.q̄ vltio.ff.de penis.vel qꝛ p vim
eripiat autoritate puata:vt.d.l.mulier in
opꝰ salinaꝝ.ff.ꝺ captiuis.Tn̄ si penā eua
dat:eo ꝙ ille cui ptinet executio cōdēna=
tionē exeq̄ nō vult talis nō erit intestabi
lis vt ē tex.no.i.l.fi.ff.de lega.qꝺ q̄liter in

186 Quintus casus vbi dānatus testaretur de male ablatis.

186 telligat videat ibi p doc.¶†Quinto
fallit vbi dānatꝰ ad mortez testatus fuis=
set:vel testaret p male ablat restituēdis
in sue ꝯscie exonerationē.Nā lʒ talis non
posset ad pias cās volūtarie disponere:vt

187 An valeat testm̄ ad mortem dānati: saltez quo ad restitutionem male ablatorum

187 supra fuit dictū.¶†Tn̄ si testet p ma
le ablat restituēdis hīs:a q̄bꝰ fuerint ex
tracta:vl' eoꝝ hr̄dibꝰ:ꝛ si sint icerti testat
illa fore restituēda:vl' ꝯuertēda i opꝰ piū
ẜm ꝯsiliū sui plati iuxta plene no.in.c.nō
remittit pctm̄.de re.iur.li.vj.ꝛ p doc.in.l.
nulli.C.ꝺ epi.ꝛ cle.ꝛplene Pan.i.c.cū sit.
de iudeis.tale testm̄ valebit.Et si non vt
testm̄:tn̄ valebit vt q̄dā dispositio ẜʒ Jo.
an.i nouel.i.c.q̄q̄.de vsur.li.vj.vbi inte=
stabilis velut vsurariꝰ manifestꝰ valide
disponit de male ablat restituēdis.ꝛ ibi
Pe.de āc.pulchre restrigēs dictū Jo.an.
videatis Bal.in.l.fi.C.si a nō ꝯpe.iudi.et
Bar.i.l.q̄ soluēdo.ff.de her.isti.Ubi deci
dit:an q̄s post dānationez se obligare ad
restitutionē male ablatoꝝ possit.ꝙ singu
lariter limitat p Ang.ꝛ Jmo.i.l.si q̄s mi
hi bona.ff.de acq̄.her.§.j.Et q̄ circa h̄ di
xi latissime sup ꝟbo:si absqʒ liber more=
ret.j.i.xij.limitatiōe data ad.l.cū acutissi
mi.C.de fideicō.vbi dixi:ꝙ vt talis volū
tas sortiat effectū necesse ē:ꝙ ꝯstet de ma
le ablat alr:q̄ p cōfessionē dānati:aliter
fraudaret fiscꝰ:cui ius q̄situ ē p sniam in
patria:vbi snia capitalis trahit ad se cōfi
188 scationē bonoꝝ:vt i frācia.¶†Nō eñ
tenet fiscꝰ credere aut ille cui ꝯfiscatio q̄=
sita est:nisi ex vrbanitate talia pia relicta
implere vellet.ad qꝺ faciēdū honestas co
geret ꝛ religio:si p cōi vtilitate relictum
fuisset:vt exēplo veteres oli athenieñ.tra
diderūt:q̄ votū diomedōt ducis eo ꝙ ꝯ
ꝺcretū pugnauerat q̄uis vicisset ad mor
tē dānati ipleuerūt.de q̄ Ual.li.j.ti.de ne
glecta religiōe.i fi.lʒ meliꝰ situaret i ti.de
seruata religiōe.Sic dicit.diomedō vnꝰ
ex decē ducibꝰ q̄ eadē pugna athenieñsi
bus victoriā sibi ꝟo dānationē peperūt:
cū iā ad meritū suppliciū duceretur nihil
aliꝺ locutꝰ est:q̄ vt vota p incolumitate
exercitꝰ ab ipo nūcupata soluerent.h̄ ille.

189 Sextꝰ casus vbi quis dānatus fuisset tumltu populi.

189 ¶†Sexto fallit:vbi q̄s ad tumultū po
puli et furorē q̄uis p iudicē occideret.qꝛ
tūc morte illiꝰ testm̄ priꝰ factū nō infirma
ret:sʒ confirmaret:necnō de nouo testari
posset ẜm Ang.vbi.s̄.Nā lʒ pena delicti
rite iposita vel iponēda ad furorē ꝛ tumul
tū ppl'i aggrauari possit ẜm Jmo.i.l.si q̄s
post.in fi.ff.e.Uel accelerari possit:vt cele
riꝰ iponat:vel acceleret:vbi alr tumultꝰ
sedari nō possit:nec scādalū euitari.l.q̄ se
dē.in fi.ff.ad.l.corn.de sic.Tn̄ nūq̄ ad fu
rorē ppl'i seu tumultū ē aliq̄s sine debita
cāe cognitiōe occidēdꝰ.Mꝛ(vt rn̄debat
catilina ad inuectiuas ciceronis ꝯ eū in se
natu ꝓpositas)oēs hoīes qui i maximis
pncipalibꝰ vitā agūt:aut q̄ de rebꝰ publi
cis aut puat ꝯsultāt:decet in p̄mis aīad=
uertere:ne cuiq̄ voluptati temere assen=
tiāt:neue liberū igeniū furore aut iracun=
dia pessundēt.Sʒ diligēter enitēdū ē:vt
durēt iuictis animis:vt oim rōnes eq̄ cir
cūspiciāt:nec in alterutrā partē declinēt:
donec luce clariores i aptū deducte ꝛ sat
perorate videant.difficile ē eñ cōmotis
animis ꝛ ꝯcitatis igeniis veꝝ cuiq̄ psua
dere.¶Preterea si ipetu ire abstractꝰ iu
dex seuire festinaret:admitteret magis
scelus:q̄ vindicaret.vt dicit Ualerius li.
v.titu.de parentum moderatione in libe=
190 ros.¶†Et in hoc defecit pilatus vo=
lens populo iudaico furore commoto cre
dere:et satisfacere:ipsumq̄ placare.quo=
niam corripere debuit:et cogitare pauco
rum scilicet pontificum inuidiam plerūq̄
innocentes iure aut iniuria suppeditari:
vt ibi dicitur.quod pilatus non fecit.quo
niam non solum accelerauit penam:im=
mo christum innocentem interfecit ad cla
morem populi inuidia phariseorum mo=
te et exercitati:vt patet Matth.xxviij.ibi
videns autem pilatus quia nihil profice=
ret accepta aqua lauit manus coram po=
pulo dicens:innocens ego sum a sangui=
191 ne iusti huiꝰ ꝛc.¶†Nō sic fecit dn̄i non
sic fecit sapiens ille iureconsultus quin=
tus sceuola metella numidico merito con
stantia et fortitudine cōparandus.de qui
bus li.iij.titulo de constantia sic dicit Ua
lerius.metellus autem numidicus ꝓpter
constantie genus excepit quoq̄ indignaz
maiestate ac moribus suis procellam:cuz
enim animaduerteret quo tenderēt satur
nini tribuni plebis funesti conatus:quan
toq̄ malo reipublice si non his occurre=
retur erupturi essent in exilium q̄ in le=
gem eius ire maluit:potest aliquis hoc
viro dici constantior:qui ne sententia sua
pelleretur patria in qua summum digni=
tatis gradum obtinebat carere sustinuit.
Ceterum vt neminem ei pretulerim quin
tum sceuolam merito comparauerim de=
pulsis prostratisq̄ inimicorum partibus
sylla occupata vrbe senatum armatus
cocgerat:ac summa cupiditate ferebat:
vt caius marius scilicet eius hostis p eū
victus quā celerrime hostis iudicaretur.
Cuiꝰ volūtati nullis obuiā ire audētibꝰ:
solꝰ sceuola iterrogatꝰ de hac re snias da

190 Male fecit pilatꝰ ad clamorē populi christum occidendo.

re noluit.q̄n etiā truculētiꝰ sibi minitanti
sylle lʒ inq̄t mihi agmina militū q̄bꝰ cu=
riā circūdedisti ostētes:lʒ mortē idētidē
miniteris:nūq̄ tn̄ efficies:vt ꝓpt exiguū
senilēq̄ sanguinē meū marcū a q̄ vrbs ꝛ
italia ꝯseruata est hostē iudicē.h̄ ille.Mi
nus ḡ debuit pilatꝰ xp̄ʒ inocētē iudicare:
q̄ nō vrbē aut italiā sʒ vniuersū orbē redē
pturꝰ ꝛ saluaturꝰ venerat.Nō ei iterfice=
re debebat eū ad clamorē ppl'i:maxie ei
subditi:cui resistere poterat.Cū in h̄ vane
voces ppl'i nō sūt audiēdi p iudicē nec ad
mittēde.l.decurionū.C.de penis.qꝛ plebs
sepe clamoribꝰ aut grā vl' ꝓtio fortasse ex
citata moueri solet.c.si ḡ.viij.q.j.Jō nū=
q̄ lex ciuilis fecit ppl'ʒ ꝛ multitudinē diffi
nitorē cāꝝ.Nā prudētia q̄ reqrit i cāꝝ de
cisiōe ꝛ termiatiōe ē i pauc lr̄at:ꝛ solēni
bus vir.Cū nihil sit honestū hoꝝ q̄ tra=
ctat mr̄titudo:vt dicit tex.i autoritate de
referēda.Et sapiēs ait aristoteles.iij.rhe
to.q̄to maior ppl's:tāto minor itellectꝰ.ꝛ
sic i iudicādo nō sequēdꝰ.c.ad nr̄az.de cō
192 sue.¶†Lʒ eñ voces ppl'i sint admittē
de i collaudādo aliquē:vt.l.vna.C.de q̄=
sto.ꝛ magrīs offōꝝ.li.xij.nō tn̄ i puniēdo.
sʒ reqrit cāe cognitio:vt ibi ꝺꝛ.ꝛ.l.iustissi
me.C.de offi.recto.ꝓui.ꝛ.ꝺ.l.decurionū.
193 ẜʒ Jo.ꝺ pla.i.ꝺ.l.j.†qꝛ ēt libertas ẜuo da
ta ad rumorē ppl'i ē nl'la.l.si puatꝰ.ff.q̄ et
a q̄b.q̄ tex.ē no.Sicut nec electio fiēda ē
ad vocē ppl'i.c.osiꝰ.de elec.vbi dicit bal.
ꝙ sp ꝯ vulgꝰ sūt male p̄sumptiōes:qꝛ cla
mor ipedit aīm ne possit discernere equū.
l.si ꝯstat.ff.de app.ꝛ.ff.q̄ ꝛ a q̄b.l.si puatꝰ.
nihil eñ recti gerit:si cū clamore vicit.l.
fi.ff.de here.isti.Pretea q̄ plʒ ppl'o displi
cet deo:cū ppl's docēdꝰ sit:ꝛ nō sequēdꝰ
ẜm cū.lxj.di.c.miramur.ꝛ.c.docēdꝰ ē po
pulꝰ.lxij.di.ꝛ gl.i.ꝺ.c.osiꝰ.Na scriptū est
Esa.xxxij.ꝙ erit opꝰ iustitie pax:ꝛ cultus
iustitie silētiū.ꝛ i ꝯs.xj.toletano ꝺꝛ:ꝙ cul=
tū suū iustitia pdit:q̄n silētia iudicioꝝ ob
strepētiū turbo ꝯfūdit.v.q.iiij.c.i loco.et
Jo.pap̄.xxij.vt i supplemēto chronicarū
hr̄ aliq̄n iterrogatꝰ:q̄ foret a ꝟitate remo
tus.rn̄dit vulgi snia.Nā q̄cq̄ laudat vi=
tuperio dignū est.Quicq̄ cogitat vanū.
q̄cq̄ loq̄t falsū.Qꝺ iprobat bonū ē.et ꝙ
approbat malū:ac q̄cq̄ extollit ifamē.qꝺ
iudei patēter ondert:q̄ a pilato iterroga=
ti Matt.xxvij.Quē vult dimittā vobis
barrabā:an iesū:q̄ ꝺꝛ xp̄s.rn̄derūt barra=
bā.Erat aūt barrabas latro qui homici=
diū fecerat i seditiōe:quē elegert:vt iesuz
innocētē pderēt.Circa qꝺ salustiꝰ i cathi
linario.sp inq̄t i ciuitate quibꝰ ꝓ maiori
pte opes nulle sunt bonis iuident:malos
extollūt:vetera odere:noua exoptāt:odio
suarum rerū mutare omnia studēt.Tur=
ba atq̄ seditionibus sine cura alūtur.qm̄
egestas facile habetur sine dāno ꝛc.et in
iugurtino ait.Uulgus vti plerumq̄ solet
ingenio mobili seditiosum:atq̄ discordio
sum cupidum nouaꝝ rerum quieti:ꝛ ocio
aduersum.hec ille.Unde oratione prima
ad Cesarē senē de republica dicit.ꝙ mul
titudo vulgi more magis q̄ iudicio post
alius alium quasi prudentiorem secuti.et
Sene.in.j.tragedia.Uulgus infidum bo
nis:fluctuq̄ magis mobile vulgus.quē
admodū iudei clare mōstrarūt:q̄ christū
curante lāguidos:et suscitantē mortuos:
regem facere voluerūt Joan.vij.Et die
passionis sue alta voce clamarūt.tolle tol
le crucifige eū.vt impleret qꝺ di.Poeta.
li.ij.Eneiꝺ.scindit incertū studia in ꝯtra
194 vulgus.†Unde cōmēdat in hoc mutiꝰ
equitū magr̄ romanus:q̄ imprudētis vul
gi errorē grate mētis significatiōe corre=
195 xit.†Quare nō est in iudicādo ꝛ ꝯdēnā
do sequēdus populus:sicut fecit pilatꝰ:q̄
vt hr̄ Luce.xix.Tradidit iesum volūtati
eoꝝ.qꝺ facere nō debuit.Jdeo nō lʒ ppl'o
iterficere quēq̄:vt rn̄derūt iudei eidē pi=
lato dicētes.nobis nō lʒ iterficere quēq̄.
196 Jo.xviij.†Jmmo nō valeret ꝯsuetudo
ꝙ iudex teneret iudicare ẜm voces ꝛ opi=
niones ppl'i attestantis corā eo:vt.ꝺ c.ad
nostrā audiē.de ꝯsue.Cū vt plurimū non
sint oēs sapiētes:sʒ potiꝰ in maiori parte
stulti.iuxta illud Eccl'ia.j.Stultoꝝ infini
tus est numerꝰ:ꝛ stulti ac puersi credūt et
existimāt oēs sibi esse similes.iuxta illud
Tullij de parado.Stultorū snia est oēs
insaniūt.ꝛ Eccl'ia.x.Jn via stultus ambu
lans cū ipse insipiens sit oēs stultos esti=
mat.Nā ne inocētes p nocētibꝰ puniant
reprobatū est ad clamorē ppl'i aliquē esse
ꝯdēnādū:vt dictis iuribꝰ:qꝛ multo meliꝰ
ꝛ sanctiꝰ eēt facinꝰ nocētis ipunitū relin=
quere:q̄ inocētē ꝯdēnare.l.absentē.ff.de
penis.Uere de christo ꝛ ciuitate hierusalē
dicere possumꝰ:qꝺ Uale.li.v.ti.de ingra.
inscribit:de licurgo ꝛ lacedemoniis sic di
cēs.Neminē licurgo aut maiorē aut vti=
liorē virū lacedemon genuit:vtpote cum
apollo pithiꝰ oraculū petenti respondisse
fert.nescire sevtrū illū hoim aut deoꝝ nu
mero aggregaret.huic tn̄ scʒ licurgo neq̄
vite summa sinceritas:neq̄ cōstantissimꝰ
erga patriam amor:neq̄ leges salubriter
excogitate auxilio eē potuerūt:quominꝰ
infestos ciues experiret.Sepe eñ lapidi
bus petitus:aliq̄n eiectus publico furore
etiam priuatus oculo:ad vltimū ipsa pa=
tria pulsus est.Quid alie facient vrbes:
etiā vbi illa q̄ cōstātie ꝛ moderatiōis sibi
laudē eximiā vendicat tā ingrata aduer=
sus tā bene meritū extitit.hec ille:de hoc
197 aliqua dicentur.j.¶†Septimo fallit:
vbi sententia capitaliter lata esset nulla

196 An valeat cōsuetudo ꝙ iudex teneat ẜm opinionē populi iudicare.

197 Septimo nō irritatur testm̄ vbi testatori mors infertur p sententiā nullā ex defectu ordinis nō seruati: vel incōpetie iudicis: aut qꝛ euidētem cōtinet iniq̄tatē: vel expressum errorem.

propter ordinē nō seruatū iudiciariū: q̄ sicut seruari dz i ciuilib⁹.l. platā. C. de senten. Ita ēt i criminalib⁹: et multomagis: qm̄ agit de maiori piudicio: vt.d.l.absentē. ff. de pe. Hāc hodie i criminalib⁹ q̄dā solēnia olim obseruata sint sublata .l. ordo. ff. de pub. in. Tm̄ substātialis ordo iudiciari⁹ seruād⁹ est sicut i cāis ciuilib⁹: vt dicta.l.absentē. Quinimo cū in ciuilibus plena sufficiat cāe cognitio: tm̄ i criminalibus pter maiorit̄ piudicii i agnoscēdo reqrit plenissima cognitio.l. iudices. cū sua gl. C. de iudi. z in probando reqrit lucē meridiana clariorē pbatio.l. fin̄. C. de pba. Nō em̄ accusat⁹ ulteo est estimand⁹ re⁹.l.fi. C. de accu. Immo videm⁹: q̄ q̄uis pcedat in cā criminali p viā inq̄sitionis ex offō: z sic summarie: vbi necesse nō est vsq; q̄q; ordinē seruari: tm̄ aliq̄lis ser-
198 uand⁹ est: nec ex nimia p̄cipitatione tq̄ nouerca vr iustitie sua corruat cle. pastoralis. de re iudi. vbi tex. no. q̄ sicut omissio iudiciarij ordis i cāis ordis reddit iu-
199 diciū nullū: vt.d.l. platā. ¶ †Sic etiaz omissio talis q̄lis ordis i istis extraordinariis: vt pulchre ꝓsuluit .pe. ō āc. of. clxvj. ppe finē. a deo q̄ Bar. in odiū p̄cipitationis dicit p illū tex. in.l. platā. C. de sentē. q̄ quis iudex i pcessu seruauerit ordinē debitū: tm̄ si ꝓpleto pcessu sniaz ptulerit illo deliberāte no vso snia ē ipo iure nulla: lz fuerit iure ꝓformis. de q̄ latissime disputat Felī. in. c. ecclia sctē marie. de offi. p̄cipitatio ei fere ligtati ꝓparat: ideo iudices ee nō debēt p̄cipites: cū ligtas oia p̄cipitet. c. nō imppetuū. vbi gl. i fi. xxiii. q. iij. z tex. in. c. inter hyrcū de pen. di. iij. dicit q̄ virtus lenta est zoim pcūctatrix: ini quitas aūt oia p̄cipitat. q̄ q̄ iudicat plusq̄ intelligat in labyrinthū incidit erroris: dicit tex. in. c. sciendū. xix. di. vnde Hieronym⁹ sup̄ ieremiā li. xx. nō pōt inq̄t maturitas esse ofiliū: vbi null⁹ est ordo iudicij. z Statius thebaydos lib. x. da spaciū: teneaq; moraī: male cūcta ministrat imper⁹. facit tex. in. d. c. ad nostrā. de ꝓsue. ꝑ quez Bald. ibi expresse tnuehit contra iudices sententiā fabricantes non ruminato processu. et dominicus in. c. ponderet. l. distin. exclamat ꝯ iudices: quib⁹ de sero mittitur. pcessus: z de mane iudicāt: put ꝑs dixerat Bar. in. d. l. platā. C. de sentē. de quo conquerit speculator p̄m Felī. vbi. s. de app. §. nūc breuiter. alās est in titulo de act. z peti. §. super petitionibus. ℣. sed q̄d si regeret ꝛc. Contra stilū curie regis frācie: vbi non seruatur ordo iuris et secūdū eum id idem dicit Pe. de anch. consi. clx. incipiēs. ex verbis dicte sententie. de curia. venetorū: que de facili cōtra absentē inauditū iudicat: z etiā facilr sniam audit opponētis. nā tales p̄cipitationes sniam reddūt nullā. Sup ℣ dñi vnū notabitis:
100 †q̄ lz de iure cōi ordo iudicialis fuād⁹ sit i crialib⁹: sz imo fortiꝰ q̄ i ciuilib⁹: tñ i pñti regno frācie idifferenter pcedit ꝓtra deliquētes p̄ pcessuz extraordinariū sola via iq̄sitiōis: nec locū hz i pñti regno ti. ō accus. imo p ordinatōes regias null⁹ admitteret ēt p sua vl suoz iniuria ad aliquē accusandū de crie ad fines iudiciales: z pnā publicā: nisi dūtaxat. p suo itereſſe ciuiliz p pñs nō hz locū ti. ad treb. sena. ꝓsul. q̄ scitū fuerat ꝯ accusatores ab accusatōe desistētes: nec tit. de aboli. gñali. q̄ nemo necesse hz ipetrare vt desistere possit ab accusatiōe: ad quā i regno nō admitteret: sz ola cria p̄mouent z pſequunt p̄ pcuratorē regiū i qualibet bayliua: zseneſcalia institutū z ō publico stipēdiatū a rege. de quo dī. Jo. fa. i. §. fi. instī. de excep. q̄ in curia frācie pcurator regi⁹ ē magn⁹ magr. Et rō nō recipiēdo p̄uatos ad accusandū est vt cria efficaci⁹ puniant. Et ne inocētes indebite vexent: nā vexarent multoties paupes z debiles p falsas z calūnioſas potētū accusatōes: z eo mō q̄ potētes sunt z diuites opprimerēt paupes ex iuidia. Oēs em̄ accusatores vulgo dīr emuli: q̄ semp p̄sumit cā inuidie accusatio fieri. c. decreto. ij. q. vj. vbi bona glo. Ob q̄ tex. in. c. si quis epūs. eadē causa. q. viij. vocat accusationē illaudabilē intentionē: z ibi bona glo. pariter in. l. ij. in princi. C. de exhibē. reis. accusator vocat insimulans: quasi simulet delictū nō verū ideo iura tales accusatores reputāt inimicos capitales. instit. de excusa. tuto. §. itē ꝑpter litē. etiā accusatio tendit ad vindictā: quā de⁹ sibi reseruauit. Pariter ex inimicitia ex accusatione orta sequit rancor: et si rancor ergo pctū: nisi instituerētur p̄ sua vel suorum iniuria: vl zelo iusticie: z ꝑpter bonū publicū: alās est pctū p̄m Jo. fab. in. §. j. in fi. de publi. iudi. z licet zelo iusticie sit meritorium z laudabile ꝓpositū p̄ bono publico. z dicit tex. in. l. si qs in hoc. z. l. nulli. in fi. C. de epi. z de. l. iubem⁹. C. ad le. iul. repetū. z. l. fi. C. de malefi. z mathe. tamen si accusatio vnicuiq; permitteretur pauca
201 delicta punirent. †Timet em̄ quilibet prudens solēne instituere etiā bono zelo z ex charitate accusationē ꝑpter multa. Primo ne defectu probationis de calumnia puniatur: z ne iudex z emulus predicet: vt puma facie p̄sumitur. Secūdo ne in accusationis prosecutione depauperetur. Et pauci q̄ sunt substantiā ꝑpriā p̄ salute reipublice exponāt. z etiā plures cū accusatis colluderēt. z q̄ tristissimū est sicut capitalis inimicitia orit inter accusatorē et accusatū sic ēt inter domesticos z amicos

eoz. c. repellāt. de accu. z tex. no. in. l. sciēdum. §. ij. ff. de legatio. p̄m gl. in. d. c. decreto. q̄ redūdaret in reipublice diuisiōe ex tātoz inimicoz cumulatione. z. c. regnuz diuisū facilr desolaret. Preterea ℣ fit: ne facultas probandi angustietur: quia instāte procuratore regio. p. delicto offensus testi⁹ pōt recipi z audiri: cui al⁹ non crederet et ipse pro sua iniuria delinquentem accusaret: vt plene dixi sup ℣ bo: i extremis posit⁹. Quib⁹ z p̄lib⁹ aliis ꝓsiderat⁹ ꝓsultissime statuerūt xp̄ianissimi reges: q̄ nulli ꝑuato p̄mittat accusare de aliq̄ delicto ēt publico. Sz q̄ oia fiāt ad reqstā pcuratoris regij vicē accusatoz. p bono publico sustinentis. Et expedit oia p viā inq̄sitionis: q̄ practica ēt iure ſſto canonico est approbata. c. inq̄sitionis. z ibi clare Pan. de accu. cū de iure ciuili nemo sine accusatore puniret: nisi in casib⁹ notatis p gl. z doc. i. l. ij. §. si publico. ff. ō adul. Ideo cū hodie sp̄ p̄ inq̄sitionē p̄cedat loco accusatiōis subrogatā sicut dānat⁹ via accusatiōis erat infamis: ita nūc si dānet via inquisitiōis p̄m Pan. vbi. s. z Bar. in. l. infame. ff. de pub. iud. puto q̄ dānat⁹ tali pena afficiat: z facto q̄ p sniaz affligat. l. ict⁹ fustiū. ff. de his q̄ no. ifa. vel si faceret emē dā honorabilē: si aūt qs ꝓdēnet ad m̄ctā z penā pecuniariā p aliquo delicto et excessu nō esset infamis p̄m Bar. ibi: z ēt tex. in. l. j. C. de mō multa. z. alr z al⁹ infiniti illustres viri essent infames. q̄ nō est dicē
202 dū. ¶ †Sitr i isto regno oia crimia hodie puniunt z discutiunt p̄ pcessuz extraordinariū summarie: z de plano: nec dz iudex facere criminosis pcessuz ordinariū: q̄ phibitū est p ordinatiōes regias z sty lum toti⁹ curie frācoz. Et si sec⁹ fieret punir et iudex: ꝯ quē ℣ facilr̄ēdo p̄sumet q̄ differre z differēdo dissimulare vellet: z tegere delicta q̄ abūdāt i regno. Cū forma data est: q̄ criminoso delicto inq̄rit gñaliter q̄s illud cōmisit: vel si notorie ꝓstaret aut p famā vel denūciationē aut ex inq̄sitione gñali surgerēt iudicia z plecture ꝯ aliquez: tūc illū noiatū inq̄rere ad reqstā pcurat. regij. Et si facta z visa iformatione seu inq̄sitiōe ꝓstet ℣: vel ex confessuris ꝯ aliquē iudex decernit illū capiēdū: z in carcerādū: vel psonal⁹ adtornādū: secundū q̄litatē delicti: vel efficaciā iudiciorū. Q̄ō q̄dē decretū vr sniā interlocutoria q̄ reqrit añ q̄s realiter capiat. l. fi. C. ō ex hibē. reis. Que p̄dicta etiā surgūt ex. l. ij. C. de exhi. reis. iūcta gl. i p̄n. vbi capi pōt q̄s q̄ties aliq̄li p̄sumptiōe cōstat de facto p illā secretā informationē: q̄ cuz facta sit parte nō vocata: nō sufficeret ad dānatiōnē neq; torturā: sz sufficit ad p̄sone captiuū: z ulteo q̄ capt⁹ ē audit p iudicē: z si ne
get reaudiunt testes seu eoz recolunt depositiones: z inde acarant z ꝓfrōtant cuz inq̄sito. q̄ vn⁹ post alīū in pñtia inq̄siti z etiā inq̄sit⁹ in pñtia testis iurāt dicere veritatē: z interroganf si est iter eos inimicitia: vel aliud ꝑpt q̄ testi nō debeat credi: z dz scribi rusio vtriusq; z caueat inq̄situs: q̄ ꝯ testes tūc dicat quicq̄d dicere et obijcere intēdit. Quo facto legit depositio testis in pñtia inq̄siti: quā testis auoare tenet: vel negare: z inq̄sit⁹ eā fateri: vel impugnare: z sic de singulis testib⁹ z collectis acaraminib⁹ si inq̄sit⁹ negauerit z p̄ testes i pñtia sui mō predicto iuratos z auditos ostet ō cāu ℣e vl p̄ iudicia sufficiētia: dūmodo q̄libet illoz indicioz vigētū ꝑbet p duos testes p gl. singularē. in. l. fi. C. fa. her. reus subijcit torture vt plene p̄ Bar. in. l. fi. ff. de q̄stio. Idē si deveritate delicti ostaret p vnū testē p̄m gl. in. l. iij. C. ad. l. iul. maie. q̄ q̄liter itelligat i presenti regno dixi sup ℣ bo: adiecte ipuberi. loquēdo de nobilitate hoīs. Et pfecta q̄stione z tortura iudex iudicabit scōm ea q̄ p̄ pcessuz reperet ꝓdēnādo vel absoluendo: z si secure nō videret reū clare esse dānādū: vel absoluēdū: posset ei apire pcessum ordinariū: q̄ pēdēte multa ꝑvel ꝓtra reū occurrere poterūt. Ex q̄bus iudex in
203 struet. ¶ †Aīa ex p̄missis dicere possumus. l. ordo. ff. de pub. iu. vere seruari i regno: nec habuit speculator vbi supra cām ꝓquerēdi de curia frācie: i q̄ si ita nō fieret regnū ꝑpter delicta ipunita corrueret. et ℣ ē q̄ celsus adolescēs prudēter scripsit vez hāc q̄stionē ee de bono z equo: i quo gñe plerūq; sub autoritate iurīs scie pernicioſe errāt. l. si seruū. §. sequit. ff. de ℣. ob. z sapiētissim⁹ scipio nasica mutio scevole cōsuli romano seditionem tyberij gracchi tribuni plebis iure ordiario punire volēti dixit. q̄m inq̄t p̄sul dū iuris ordinē sequit: id agit: vt cū oib⁹ legib⁹ romanū impiū corruat: vt refert Val. li. iij. ti. de fortitudine. Et alibi li. vj. ti. de seueritate. Br. in eu dētib⁹ delictis lōgū q̄stionis tps nō expectādū. nō inq̄t putauerūt. s. criminū vltores i tā euidēti scelere lōgū publice q̄stionis tps expectādū: itaq; quoz innocētiū defensores fuissent sontiū maturi. i. festini z tēpestiui vidices extiterūt. Videat⁹ ofno q̄ dixi sup ℣ bo: si absq; liberis moreretur. In materia fideicōmissarie substitutionis tractando regulā: quē honore onerare possum. in. iij. casu fallētie vbi ℣: q̄ in pñti regno ineptitudo nō vitiat pcessum. Ideo tales via inq̄sitiōis ex pcessu extraordinario dānādi mitt⁹ sunt p̄ iudices punēdi: q̄ si via accusatiōis p solēne pcessuz dānādi essent: vt plene Pan. sup. ti. de iudicis. i fi. z i. c. q̄liter z q̄n: z. c. inq̄si.

tionis.de accusatio. ¶ Unū tñ notabilis: q̄ procurator regis accusans nō tenet de presumpta calumnia: que surgit ex defectu probationis: dummodo contēta in inquisitione nō fuerit transgressus. Si autem vltra inquisitionem reū grauaret de alio delicto: vel acrius q̄ in iure caueat: & sit fundatum per inquisitionem: certe tūc teneretur de illa euidenti calumnia: sicut tutor accusans pro pupillo. l. ij. C. qui accusa. non pos. Preterea licet pars damnificata accusare non possit ad penā: tamen pro sua iniuria et interesse ciuili: et ne procurator regius colludat cum inquisito: po
205 test ei assistere vnde restat: ¶ q̄ sentētia capitalis nulla propter ordinem iuris cōmunis non seruatum vbi ius cōmune seruatur: vel propter talem qualem ordinem extraordinarium (qui sufficit in p̄senti regno) non seruatum: non reddit condēnatum intestabilem. Ex quibus dominus videtis q̄tis erroribus et cecitatibus subtecta sunt humana iudicia: cū veritas criminum lateat: et aliter nisi questione & tormento probari non possunt: quequidē tortio periculosa est: et quandoq̄ fallax veritatis testimonij: vt pulchre deducit aurelius ipse Aug. li. xix. De ciui. dei. c. vj. ex cuius dictis que forsan recitata apud multos obscura essent quatuor in effectu legalia documenta nobis restant in effectu.
206 ¶ † Primum est q̄ ad regendum rem publicam necessarie sunt he tortiones: q̄s iura nostra ciuilia vocant questiones: ad quas compellit humana societas: cuius cō
207 seruationē intendit ius ciuile. ¶ † Secundum documentum: q̄ talia supplicia exercere siue in nocentes et culpabiles: siue in innocentes sm̄ modum a iure prefixum non est peccatum. quia iudex sapiēs ista non facit nocēdi voluntate: sed necessitate nesciendi. quia nescit si obiectū crimen verum sit: tamen illud est verum ex indicijs credit. Unde excusatur ex intentione: nec obstat si quispiam diceret: q̄ iudex ad iudicandum moueri debet solum ex probatione necessario concludente sic esse: et non aliomodo nec aliter. c. in p̄senta. de proba. vbi quoties probatio est dubia: non relcuat in aliquo probantez: nec capitur in illa specie que probāti prodesse potest: sed in illa: que nullomodo iuuat p
208 bantem sm̄ Pañ. ibi. ¶ † Et sic probatio que potest significare hoc vel illd̄ nullatenus probat cum aliquid de necessitate non probet. q̄ non probat hoc esse q̄d ob hoc contingit abesse. l. non hoc. C. vñ legiti. adeo q̄ dicit Bal. in. l. ad probatio
209 nem. la. ij. C. de pba. ¶ q̄ probatio nūq̄ concludit per possibile immo concludere debet per necesse: ita q̄ probatio necessario tale quid esse non concludens nedum non relcuat: vt. d. l. non hoc. sed nec facit aliqualiter rem dubiam de iure: vel de facto sm̄ Bal. in. l. ij. C. de bo. pos. sm̄ tabu. Et sic quia confitēs crimen in tortura potest dicere falsum metu tormentorum: que sustinere non potuit: sicut verum talis p̄batio que potest concludere falsum: sicut verum: prodesse non debet accusatori: cui onus incumbit probandi. Presertim quia iudicium ratione cuius ille torquetur potest esse fallax: immo testes potuerunt corrupti pecunia odio et fauore dicere falsum: vel notarius scribere falsum: aut etiā sponte confitens potuit confiteri cōtra veritatem ex errore. c. fi. de confessis. et. c. licet. de proba. et per to. ti. de crimine falsi. Unde sequitur: q̄ cum quelibet probatio sit dubia que concludere potest verū aut falsum: vt videtis: certe omnia iudicia deberent esse absolutoria: maxime criminalia: et vero et indubitato dei iudicio reseruanda: qui fallere non potest: neq̄ falli: & domini non obstantibus premissis tenete documēta augustini esse verissima: nec obstat dum dicitur: q̄ omnis probatio dz concludere necessario sic esse: et nō aliter. quia illud intelligit: q̄ p̄cludere debet de necessitate presumptionis. sufficit enīz q̄ probatio necessitet et inclinet iudicez ad credendum sic esse sicut testes dixerūt vt est ter. aureus in. c. in presentia. de renūc. vel sicut continetur in instrumento vel cōfessione: cum presumendū sit testes iuratos et notarium publicum sue salutis fal sum dicēdo fuisse immemores. l. fi. C. ad. l. iul. repe. et idem presumendū est de parte confitente: (quod verum dixerit) qm̄ als nulla p̄batio cōcludere posset de necessitate veritatis: & ita intelliguntur cōtraria
210 supertus allegata. ¶ † Haz iudices vix aut nūq̄ iudicarēt: si necessitatem veritatis in p̄batione requirerēt. Sed satis est q̄ sequunt p̄batione de necessitate p̄sumptionis cōcludēte: nec est necesse: q̄ sciāt hoc ee verū: immo sufficit q̄ hoc esse verū presumāt: vt singulariter p̄suluit Pau. de cast. p̄si. incipien. Judex minister dei est. als sequeret: q̄ iudices iudicare non possent: nisi de his: q̄ ppriis oculis vidissent.
211 ¶ † Ex quo sequit̄ augustini tertū documētū: q̄ iudicās sc̄m allegata & p̄bata & nō secundū ppriā cōsciētiā sc̄z certā nō peccat. q̄ ad illud compellit ista societas humana. Uñ iudex p̄cedēs secundū instituta iuris sc̄z p̄cederib⁹ indicijs non peccat torquēdo innocentē: q̄uis in questione deficiat: et debilitate moriatur: vel confessus per iudicem occidat: vel accusator deficiēs in p̄batione veri criis tāq̄ calūniator puniat: dūmō iudex ℔ faciat cū

displiceētia audiēs in hoie malum. Ideo hec tot & tāta mala nō putat augustinus esse pctā: nō em̄ hec facit sapiēs iudex no cēdi voluntate: sz necessitate nesciendi: et tñ q̄ cogit humana societas necessitate etiā iudicādi. Uñ cōcludit in fine: q̄ parū esset vt iudex hoc faciēs sit solū excusat⁹: si non sit etiam beatus. quasi dicat quod iudices torquēdo etiā innocētes vel occidēdo dū tñ ordine iuris seruato nedū excusant̄ ex bona intentione: sz beatificant̄: tāq̄ societatē humanā in pace cōseruantes: & erūt tales sic cōdēnati intestabiles: acsi nocētes dānati fuissent: cū sm̄a p̄ veritate accipiat̄. q̄d nō esset: si dānati fuissent nō seruato ordine iuris cōis: vel illi⁹ regionis. q̄ testamēta eoz nō cassarent̄. Et idē puto esse si sm̄a foret nulla ppter errorē exp̄ssuz in sm̄a. c. j. de re iudi. & l. cū platio. ff. illo eo. ti. & l. ij. C. q̄s prouocare nō est necesse. vel ppter euidētē et notoriā iniq̄tatē ex p̄cessu notorie resultantē: q̄ sm̄am reddit nullā: ac si fuisset exp̄ssus error in ea: vt plene p̄ Pañ. in. c. cū Bart. & c. inter ceteras. de re iud. & l. sine parēs. vbi Angel. ff. de mosti. testa. adeo q̄ dicit glo. singularis in. c. ex questione. de resti.
212 spolia. † q̄ clausula appellatione remota nō tollit eudentem iniquitatē quoniā sm̄a sit ipso iure nulla: etiā si esset sententia excōicationis. c. per tuas. vbi not. de sentē. excōmuni. & in. c. venerabilibus. §. pōt. illo. c. ti. li. vj. Et sz gl. pragmatice sanctionis ti. de agnatis in p̄bo: censure. nec etiā sm̄arū pluralitas operat̄: vbi sm̄a est nulla cle. j. de re iu. tñ operat̄: q̄ in ciuilibus p̄tra tres sm̄as opponi nō pōt de nullitate: vt executio differat̄. sed post executionē cognosci dz de nullitate: & cū die illa cōstiterit retractabit̄ executio: vt ibi. in capitalib⁹ aūt & vbicūq̄ executio esset ir retractabilis: pu⁹ esset cognoscēdum de nullitate: q̄ executionē differre dz sz imo. & zaba. ibi. & multomagis esset sm̄a nulla si lata fuerit a iudice incōpetēti. l. fi. C. si a nō cōpe. iudi. q̄ in mundo nō posset esse maior nullitas: q̄s incompetentie iudicis.
213 ¶ † Nāl sz p̄tra tres sm̄as conformes ad differēdū executionē nō admittat̄ exceptio nullitatis sm̄ie. vt. d. cle. j. de re iudic. Tamen illa nullitas que surgit & p̄cedit ex incompetentia iudicis admittitur in quacunq̄ causa: etiam ciuili: et recipitur anteq̄s tres sm̄e conformes executetur: immo impedit illarum trīū sm̄arū cōformiū executionē sm̄ gl. singularē in cle. j. in fi. de sēq̄stra. p̄to q̄ multū facit text. in l. scire op̄z. in fi. ff. de exc. tu. & l. fi. C. si a nō cōpe. iudi. & tz Bal. in. l. et⁹. §. si cui. ff. eo. vbi dicit q̄ si potestas pro delicto occidi faceret clericū nō eēt irretractabilis. immo ta

li morte testū p̄firmaret pu⁹ factum. Et idē si occisus q̄ sm̄am reperiret innocēs: q̄ non fuit ipse qui occidit: sed alius puta sempronius qui non obstante accusati punitione decapitabitur. Cum per iniustam punitionē non fuerit solutū id: q̄d debet. Preterea res contra alium iudicata sicut sempronio vero homicide nocere non poterat: sic etiam prodesse et non potest: vt decidit Bal. per illum tex. in. l. ij. C. quib⁹ res iudica. non nocet. in fiñ. Et sic quo ad bona in quib⁹ sm̄a contra innocentē executata retractari potest retractabitur saltem per punicipem. l. j. §. si quis vltro. ff. de questio. et. l. inde neratius. §. fina. ff. ad le. aquiliam. ¶ His profecto casibus & alijs quib⁹ sententia capitalis esset nulla: talis sententia non rumpit testamentum prius factum: quin confirmetur per mortem ex tali sententia illatā: nec reddit ipsum condemnatum intestabilem: quinimmo si a iudice talem sententiā de facto exequēte condemnatus occideretur: testamentum prius factum non irritaretur: sed confirmaretur acsi nunc̄ damnatus fuisset. Nō puto habere locū etiā vbi occideret̄ per sm̄am qualitercūq̄ nullam. Quia sententia que non tenet non dicitur sententia. l. iij. §. condemnatū. ff. de re iudi. ideo non facit damnatum esse seruū pene. l. ij.
214 ff. de penis. ¶ † Adeo q̄ clericus per iudicem secularem ad mortem dānatus: et sic per iudicem incompetentem non efficeretur seru⁹ pene: nec intestabilis: immo occisus per iudicem decederet testatus: ita q̄d testamentum prius factum morte confirmaretur. sm̄ Baldum & Angelum
215 in. d. l. et⁹ qui. ¶ † Pariter si bānitus ab aliquo p̄uato occideretur impune: vt q̄ statutum hoc permittit quod qualiter intelligatur latissime decidit Felt. in ca. que in ecclesiarum. de consti. Panor. & docto. in ca. fina. de consuetu. Certe talis occisus: cum occisus fuerit ab eo qui non est minister legis: cum lex priuato non precipiat occidere talem: licet occidere permittat et toleret. vt voluit glosa in. l. accusationis. in fine. C. quod metus causa. decedit testatus: & eius testamētum tali morte confirmatur. Quoniā iste longe distat ab occiso per iudicem: cui a lege precipit̄ malos occidere: quod et facit tanq̄ legis minister habens preceptum & potestatem a lege. Sed priuatus potestatē nō habet a lege occidēdi bannitū: & sic nō est legis minister: licet hoc faciendo toleretur in
216 locis vbi talia viget statuta. ¶ † Octauo fallit: vbi quis damnatus esset ad mortem insolitam: et de iure prohibitam. Quo casu: non esse censetur pena inista: sed potius fera crudelitas. Puta si iudex

216 Octauo dānat⁹ ad mortem insolitā nō efficit intestabil: imo talis mors testamētuz firmat.

Universidad de ... Biblioteca

fecerit aliquem occidi nõ gladio:vel alio ferro consueto: sed cũ alio non consueto: puta cũ securi.l.serra: sicut occisi fuerunt plures sancti per mediũ scissi:qualis fuit Esaias ppheta diuinus:de quo meminit barbatus ille Hierony.post prologum in Esaiam. Esaias(inquit)in hierusalẽ nobili genere ortus est: ibiqz pphetauit sub manasse rege sectus in duas partes occubuit:sepultusqz est sub quercu rogel iuxta trãsitum aquarum: quas olim Ezechias rex iacto obstruxerat puluere.hec ille. Similiter Thraces crudelitate prestare dicunt:quib9 nec viuos hoies medios secare:nec parẽtes liberorũ vesci corporibus nephas fuit.vt refert Vale.li.ix.ti.de crudelitate. ¶ Pariter hetrusci viuorum corpora cadauerib9 aduersa aduersis alligata atqz cõstricta:ita vt singule mẽbrorum partes singulis essent accõmodate tabescere id est putrefieri simul patiebãtur. Amari vite pariter ac mortis tortores qui dũ viuos necarẽt nec mortuis parcebant:quos in sepulchris ⁊ sedibus suis conquiescere non patiebantur:sepulchra quodam modo violantes. Sicut illi barbari:quos ferunt mactatarum pecudũ intestinis ⁊ visceribus egestis hoies inserere:ita vt capitib9 tantũmodo emineant quoqz diutius pene sufficiant cibo ⁊ potione infelicẽ spiritum pgant: donec intus putrefacti laniati sint ab aialibus:que tabidis.i.putridis in corporib9 nasci solent. Queramur nunc cũ natura rerũ:qz nos multis ⁊ asperis aduerse valitudinis incõmodis obnoxios esse voluerit: habitũqz celestis roboris humane conditioni denegatum moleste feramus:cũ tot cruciatus sibimet ipsa mortalitas impulsu crudelitatis excogitauit.hec ille. Quasi dicat: queramur id est faciamus querelas:postqz tam crudeles inueniantur hoies:cum natura rerum scz deus: qz voluerit nos esse obnoxios et subiectos multis et asperis incommodis aduerse valitudinis: et feramus moleste habitum:id est dispositionẽ roboris ⁊ fortitudinis celestis esse denegatum conditioni humane. Cum ipsa mortalitas scilz homo mortalis sibimet excogitauit tot cruciatus: impulsu crudelitatis:quasi dicat: id nos iniuste facturos. Sicut olim vsus erat apud gallos:vt Cesar de bello gallico cõmentariorũ suorum.li.vj.refert in hec verba. Alij immani magnitudine simulachra habent:quorum contexta viminibus mẽbra viuis hominibus cõplent: quibus succensis circũuenti flãma exanimantur homines ⁊c. Nec dicuntur tales iuste sñie: sed pura crudelitas que tales dãnatos non reddit intestabiles.facit.l. quid ergo.§.pena grauior.ff.de his qui nota.infra.⁊.l.et si seuerior.C.illo.e.tit. Et idem si quis damnatus fuerit:vt proijciatur et precipitetur de fenestris:vel vt occidatur malleo contra tex.in.l. aut damnũ. §.j.ff.de penis. Nam tales pene poti9 inferuntur furore belli:qz discretione fori vt fecit antiochus rex in personam menelai sacrilegi:quem precipitari fecit de turri in cineres subtus.ij. Mach.xiij.c. id idẽ legitur factũ fuisse.ij. Paral.xxv.ibi.⁊ alia decem milia virorum ceperunt filij iuda que duxerunt ad preruptum cuiusdã petre:precipitauerũtqz eos desummo in preceps:que vniuersi crepuerunt alia exempla plura refert Val.li.vj.ti.de seueritate quorum vnum habuistis supra dũ loquebar de illo:qui seipsum occidit. Aliud vero recitaui vobis super verbo:domum.in prin. Et de perillo noui tormenti fabricatore dixi super verbo:si absqz liberis moreretur. In materia vulgaris substitutionis in quarto principali art.in fi. Et aliud recitat idem Val.li.vj.ti.de iustitia.de lucio sylla tyranno romano: qui quendã de saxo tarpeio precipitari iussit. Idem si laicus ad perpetuum carcerez damnaretur quia illa pena de iure ciuili non fuit consueta:immo prohibita inferri eis de iure ciuili.l.incredibile. C. de penis. Et idem si quis muro aut carcere includeretur dãnatus ad patiendum famem vsqz ad interitum. Sicut fuit ioseph ab arimathia nobilis decurio:qui pro eo qz christũ a diris iudeis occisum petijt a pilato sepeliẽdum:vt habetur Jo.xix.fuit ab eis spisso quodã muro interclusus:vt ibi fame moreretur:sed per angelum diuinitus fuit pastus:et conseruatus:donec fuit ciuitas deleta per Titum et Vespasianũ ipseqz ibi repertus viuus vt habetur in legenda beati Jacobi minoris. Unde tali morte damnatus non fit intestabilis:immo testamẽtum si quod fecerit confirmatur per talez mortem:quequidem mors est alia morte crudelior.vt habetur Trenorum.iiij.ibi: meli9 fuit occisis gladio:qz interfectis fame. Et idem si occidi quis preciperetur veneno sm Ang.et doc.in.l.si quis mihi bona.§.j.ff.de acquir.here. et in.d.l.eius.ff. eo. ¶ Pene enim imponende sunt secundum morẽ regionis.l.saccularij.ff. de extraor.crimi. Et non qz quis veneno extinguatur:cum plus sit illud:qz gladio occide
217 re.l.j.C.de malefi.et mathe. ¶ †Sicut per neronem fuit secundum aliquos seneca interfectus venenosa potione:licet su9 fuisset ab infantia et esset eo tunc magister et preceptor:et post adeptum imperium cancellarius sanctissimus:ac in omni genere sapientie perspicuus: vel secundum alios in balneo positus: venas oẽs

217 De morte senece per neronem illata et de mirabili ei9 memoria.

sibi aperiri facere coactus fuit: ⁊ inde dictus fuit Seneca quasi seipsum necans. Hic enim erat ille Seneca: qui inter cetera gratiarum suarum beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: vt duo milia nominũ recitata eo quo dicta ordine erãt mox recitabat: ⁊ ducẽtos versus a ducẽtis scholarib9 recitatos ab vltimo incipiens
218 ad pmũ vsqz integerrime recitaret. †De hoc autem Seneca viro doctissimo diu9 Hierony.in lib.de viris illustrib9 meminit dicens: qz fuit vir catholicus ⁊ continentissime vite:quẽ in cathologo sanctorum:als non posuisset:nisi eũ ille epistole prouocassent:que leguntur a plurimis pauli ad senecam:et senece ad paulum: inter quas vnius verba sic habent. Paulus senece salutem. Perpendenti tibi ea sunt reuelata que paucis diuinitas concessit. Certus igitur ego in ago iam fertili semẽ fortissimum sero. Nõ quidem materiam: que corrumpi videtur: sed verbum stabile dei deriuamentum crescẽtis ⁊ manentis ineternum: qd prudentia tua assecuta est indeficiẽs fore debebit ⁊ ethnicorum israelitarũqz obseruationes censeri vitandas. Nouũ te auctorẽ feceris christi iesu preconijs ostẽdo rhetoricis irreprehensibilem sophistam:quam prope modum adeptus regi temporali eiusqz domesticis atqz fidis amicis insinuabis: quibus aspera et incaptabilis erit persuasio. Cum pleriqz eorum minime flectantur insinuationib9 tuis: quibus vitale cõmodum sermo dei instillatus nouum hominẽ sine corruptela perpetuam aiam parit ad deum istinc properãtem. Vale Seneca charissime nobis: data kalendis Augusti Leone et sammio consulibus.hec ibi. ¶ De eodem Seneca nonnulla bene dicta: ab aurelio Augustino li.de ciuitate dei.cupidissime
219 differuntur. ¶ †Quẽ tandẽ ante biennium: qz petrus ⁊ paulus martyrio coronarentur a nerone seuissimo eius discipulo retributionis gratia interfectum fuisse legimus. Nam cum senex ad modũ esset seneca: pisoniane cõiurationis labe falso notatus: immo ob innatum in virtutes odium a Nerone per centurionẽ dictum Senece fuit: vt sibi ipsi mortẽ deligeret. qd fuit contra text.in dicta.l.aut damnũ. §.proinde.ff.de penis.vbi iudex dare nõ potest condemnato electionem mortis. Qui tandem cognita imperatoris voluntate petijt: vt in tepenti aqua poneretur: ⁊ ibidem omnes vene eidem aperirentur: donec spiritum exhalaret.qd et factũ est.
220 ¶ †Nero ille hominum sceleratissim9 fuit: adeo vt nomen eius vsqz hodie pro aliquo pessimo poni soleat: qr cum imperium adeptus fuisset: felicitatis magnitudine abusus est: ⁊ virorum omniũ leuissimus: omniũqz flagitiorum genere inquinatissimus: ⁊ auunculo callicule in rebus sceleratior deterior esse cepit. Magnã nãqz senat9 partẽ quasi ei insidias tetẽdissent. interfecit. Post quos in oẽs etiam vir nequissimus immanitatem suam cõuertit: ⁊ primo in Senecam preceptorem ⁊ cancellarium suũ virũ senem:postmodum in Lucanũ poetam eiusdem Senece nepotem: ⁊ secundum alios patruũ: deinde in pisonem ⁊ Cornutum phm quem in exilium egit. In agripinã quoqz matrẽ suaz seuit:quam pro muneris retributione interimere fecit:non solum pro matris officio hoc ei impẽdens:sz etiã vt Josephus ait:qz ei suis machinamẽtis prebuerit romanũ principatum. In octauiã preterea vxorem: et britannicum cognatum:ac in omnes deniqz qui aliquo in precio apud ciues essent: visus est crudelitate: preter incendium vrbis: ac Petrum ⁊ Paulum aplos innumeros interfecit christianos: ⁊ primam contra optimam christi legem suscitauit psecutionẽ. Merito antichristi figuram tenuisse describitur. de quo etiã in Policraton dr:qz romanum imperium exhaustum et diuisum est Nerone imperante:cuius gula omnia deuorauit:maculauit libido: ⁊ superbia exinaniuit. Tandem a senatu hostis pronunciatus cum turpissime fugeret seipsum occidit anno etatis sue.xxxj. Et letata est roma quasi victoriam obtinuisset contra aliquem pessimum inimicum:cultioribusqz vestibus se induentes epulati sunt. iuxta illud Neemie.viij. Comedite pinguia: bibite mulsum: dies enim domini sanctus est. Cuius seuiciam ⁊ pessimam vitam Boetius lib. ij.de consolatione metro sexto lamentabiliter commemorat: dicens. Nouimus quãtas dederit ruinas vrbe flãmata patribusqz cesis: fratre qui quondam ferus interempto: matris effuso maduit cruo-
221 re ⁊c. ¶ †Restat ergo qz illa sola capitalis sñia damnatum reddit intestabilem: per quam mors consueta infertur:puta suspendij in personis plebeijs aut decapitationis in nobilibus: cum nobiles ⁊ in dignitate cõstituti ⁊ diuites honestiores populi pati non debeant penas viles suspendij.l.desertorẽ.§.j.vbi glo.hoc dicit.ff.de re mili.⁊ Bart.in.l.capitalium.§.serui.ff.de penis.⁊ Bal.in.§.si rusticus.in fi.in ti.de pace tenen.colla.x. Jmmo multoties pe-
a na corporalis mutatur in eis in pecuniariam rõne nobilitatis: sm plene not.in.l. pedius.ff.de incen.ruina naufra.et.c.cum quidem.de iureiuran.vbi dicit Bal.in fi. illud esse verum qz nobiles vili pena suspendij ⁊ strangulationis affici nõ debẽt:

218 Seneca decessit christian9 vt Paulus testatur in quadã ei9 epl'a ad eũ missa.

220 Vide mirabilia i neronis detestationẽ.

a ¶ Pena corporalis mutatur. Ut plene hr.j. sup verbo: cuidam petro tradiderunt.

Universidad de Deusto Biblioteca

nisi pro crimine proditionis:q2 tunc suspē
di furca possunt:z suspēdi debēt in altio=
ribus furcis.l.in altiori trabe furcarū.Et
ita refert seruari in francia:z verū dicit vt
experimento videmus fere oīa patibula
regia habere altiorē trabem vnā ceteris
altiorē pro nobilibus.z ita seruat.vt dicit
Bar.in.d.l.desertorē.dicēs: in frācia etiā
nobiles suspēdi.Nec ibi habet illa mors
222 sic ignominiosa vt i italia.†Maxime in
militib⁹ decurionib⁹ z baronib⁹ z docto
ribus: qui etiā de iure nō possunt torture
subijci.l.diuo marco.C.de q̄oni.nec va=
let cōsuetudo in ꝯtrium p tex.singularē in
l.oēs iudices.C.de decurio.lib.x.tamen
hec oīa de tortura in p̄nti regno frācie nō
a seruātur^a:immo nobiles z quicunq̄z sicut
plebei torquentur.Unde cū semel Anno
dn̄i.M.cccl xxxv.quidam aduocatus in
parlamēto Parisius allegaret q̄ baro nō
debebat subijci torture:fuit ei publice p
presidētem inhibitum hoc decetero alle
gare.Et qd̄ comes in tortura poneretur
casu requirente: nec curia illo iure ciuili
vtebatur: sed q̄ omnes ponerentur indi=
stincte casu existente.Cum reatus omnē
honorē excludat.l.j.C.vbi sena.vel clari.
223 ¶ †Nono fallit regula nostra:vbi quis
occisus esset per sententiam iudicis non
diffinitiuā:sed interlocutoriā:q2 talis non
efficeretur intestabilis: nec testamentum
ante factum rumpetur: immo tali morte
confirmaretur.ꝑm Bal.in.l.j.C.ex delic.
defunc.inquātum heredes teneātur.ꝟsi.
sed incidenter dubitatur de bannito.Ex
quo infertur ibi: q̄ illi qui simpliciter iu=
bentur suspendi:z duci ad furcam per ba=
risellum seu officialem: qui de facto exe=
quitur huiusmodi iussum: cum talis sine
cause cognitione iussus sit interlocutoria:
224 tales non moriuntur serui pene:†quia
interlocutoria non mutat statum.l.quid
ergo.§.quātum.ff.de his qui not.infa.et
hoc est qd̄ voluit fons eloquentie Cicero
in oratione sua pridie q̄z iret in exilium.
Nemo(inquit)tam facinorosus inuentus
est vita: vt non tamen iudicū prius sen=
tentijs cōuinceretur:q̄z supplicijs adijce=
retur zc.quasi dicat: q̄ iudex repente pe=
nas infligere nō debet: nisi per sententiā
diffinitiuā: quam precedere habet plena
cause cognitio: quia ꝑm Ouidium lib.ij.
sine titulo.Culpa nec ex facili quāuis ma
nifesta probatur.et Seneca ad lucillum
epistola.xl.Nihil ordinatum est qd̄ preci
pitatur z properat.Preterea dicit text.in
225 l.fina.ff.de penis.†q̄ pena per iud'cem
interloquendo sine cause cognitione indi
cta censetur non perpetua sed tempora=
lis.Adeo qd̄ si aliquē interdiceret exer=

a ¶ Nō ser uantur.De quo memi= nit dn̄s Au frer. in suo tracta.arre stor̄.c.xvj. incip̄.itē in parlamne= to.

223 Nono occisus per sn̄iam iudi cis interlo= cutoriā nō efficit itesta bilis: imo testm̄ pri⁹ factum tali morte ꝯfir= matur.

citio artis sue:morte talis iudicis finiret:
et extingueretur interdictio:que non du=
rat nisi q̄zdiu durabit iudex:vt per Inno.
in.c.quod translationem.de offic.lega.et
Panor.in.c.ex literis.de constitu.Secus
si cum cause cognitione z seruato ordine:
226 vt.l.j.C.de postulan.¶ †Anteq̄z ergo
occisus per iudicem efficiatur intestabi=
lis:requiritur q̄ damnatus fuerit diffini=
tiue:et q̄ talis sententia diffinitiua fuerit
valida: aliquam non patiens nullitatem:
quia sola sententia est: que occisum red=
dit intestabilem:z non delictum: vel exe=
cutio facti simplex.l.ictus fustium.ff.de
his qui not.infamia.vt patet ex supradi=
ctis.Tamen in aliquib⁹ partibus est con
suetudo:q̄ cum processus criminales oēs
in presenti regno fiant hodie extraordi=
narie: immo ita fieri debent scd̄m ordi=
nationes regias: reus interrogatus si ad
iudicem ductus in confessione perseue=
ret: et de delicto constet:statim reducitur
ad carcerem: et scd̄m opinionem conci=
lij iudex sine alia sententia ipsum tradit:
seu tradi facit lictori seu spiculatori et car=
nifici indicando ei quid de eo agere de=
beat: nullam super hoc proferendo sen=
tentiam: vt refert Masuerus: titulo de
questionibus.§.item si delatus vltro.Et
ad iustificationem huius allegat nota.in
l.ij.C.qui testamenta facere possunt.et in
l.fina.ff.de his qui mortem sibi consciue=
runt.et textus z glo.in ca.j.de confessis.et
l.prouinciarum.C.de ferijs.et.l.prima.C.
de fal.moneta. Sed hoc intelligendum
est.vbi reus conuictus est et confessus:et
ita loquitur vbi.s̄.z clarius hoc dicit titu
lo de appellationibus.§.item in causa cri
minali.Quo casu etiam non auditur ap=
pellans.l.ij.C.quorum appella.nō recipi.
Sicut in crimine ita notorio:quod aliqua
nō potest tergiuersatione celari.c.vestra.
et ca.fina.de cohabita.cleri.et mulierum.
227 ¶ †Que omnia clarissime demon=
strant christum redemptorem et saluato=
rem nostrum non decessisse intestatum:
immo valuit et valet eius testamentum:
ita quod non fuit per iniquissimi pilati
sententiam seu illius executionem ruptū:
de quo salutiferi et ineffabili testamento
diuus Ambrosius in quodam sermone
de passione sic dicit. Auctor pietatis in
cruce pendens: testamentum condidit:
singulis opera charitatis distribuens:
apostolis persecutionem: iudeis corpus:
patri spiritum: virgini paranymphum:
latroni paradisum: peccatori infernum:
penitētibus crucem.hec ille. Nam etiam
paulo ante eius salutiferam passionem:
mundo pacem reliquerat: vt habetur

227 Snīa contra christum p̄lata multiplicit fuit nulla:z sic testamē tū eius va lidum.

227 Vide tenorem te stamenti p christū con diti z facti.

Joannis.xiiij.et Matthei.x.ibi:Pacem
relinquo vobis: pacem meam do vobis.
Pacem suā relinquit nobis que est vincu
228 lum charitatis.c.nouit.de iudi.†Sine
qua(scz charitate)saluari non possumus.
iuxta illud apl̄i.j.ad corinth.xiij.Si lin=
guis hominū loquar z angelorum.si ha=
buero prophetiam et nouerim misteria
omnia:z omnē scientiā z fidem:z si tradi=
dero corpus meum vt ardeam: charitatē
autem non habuero:nihil sum.Preterea
dicit tex.in clemen.dudum.de sepultu.q̄
nisi pacis tempore nō bene colitur pacis
auctor:nec iustitia virtutum mater(sine
qua ꝑm Augu.regna aliud nō sunt q̄z la=
trocinia)suā facere potest operationez.q2
fruct⁹ iustitie in pace seminatur.Jaco.iij.
c.in fi.de quo plusq̄z ꝓpheta Psal.lxxxiiij
Justitia inquit z pax osculate sunt.quasi
dicat:q̄ a deo coniuncte sunt q̄ vna sine
altera esse nō potest.Unde christ⁹ in sua
passione satisfecit pro nobis per viam iu=
stitie:quā statim pax fuit osculata:q2 per
suum sanguinem pacificauit ea que sunt
in celis z in terris.vt dicit apl̄us ad collos
sen.j.ꝑm Lyram.vbi.s̄.Et sic pax est no=
bis summe necessaria:adeo q̄ nō est iura
mentū in mundo:qd̄ pacem impedire pos
sit.sed illo nō obstante fieri poterit:z con=
clusio pacis valebit.c.qui sacramento.
xxij.q.iiij.Et nedum petenda est pax:im
mo roganda.Psal.cxxj.Rogate(inquit)
que ad pacem sunt.Cum dissensiones et
scandala prauis actibus aditum prepa=
rent:rumores et odia suscitent:et illicitis
moribus ausum prebeant:ideo non absre
seraphicus ille Bal.de pace tenen.in p̄n.
per illum tex.dicit pacem desiderandam
velut necessarium bonum.z Cassiodor⁹.
Omni quippe regno desiderabilis debet
esse trāquillitas in qua z populi proficiūt:
et vtilitas gentium custoditur.hec scilicz
pax est bonarum artium mater decora:
hec mortalium genus multiplicat:facul=
tates ꝓtendit z mores extollit.z Oldra.
consilio.xciiij.incipien.eleganter circa ne
gocium.ix.col.in fi.Pax inquit desiderā=
da est:in qua bonum et salus multitudi=
nis consistit.ob qd̄ dicit tex.in.l.congruit
ff.de offi presid.q̄ bono z graui congruit
presidi curare pacatam atq̄z quietam esse
quā regit prouinciam.Nam pace remota
socialis vite perditur vtilitas:quinimmo
multitudo dissentiens sibiipsi fit onero=
sa:nihilq̄z habet honesti:sicut casceū ver=
miculus corrodit:sic dissentio rem publi=
cam.ꝑm Bal.de cadu.tol.l.vnica.Adea=
mus hereditatem nobis a christo relictaz
fratres:scilz pacem habendo ad deū:eius
precepta seruando.iuxta illud Esa.xlviij.

228 Vide notāda in pacis com mēdationē

Utinam attendisses mandata mea:et fa=
cta fuisset sicut flumen pax tua:et iustitia
tua sicut gurgites maris.apud nos cen=
sualitatem rationi subijciendo.quia ꝑm
August.de ciuitate dei.Pax vera non est
quādiu pugnatur cum vitijs.z erga pro=
ximū ipsum sicut nos ipsos diligendo:q2
nō est heres christi:qui pacem eius testa=
mento relictā non habet.dicit glo.in ver
bo:pacem.in.c.ad apostolice.de re iudi.li
bro.vj.Quātum enim sit pax desideran=
da:maxime bello sequente.docet tex.in di
cta.l.vnica.in princ.C.de cadu.tollen.ibi:
vt qd̄ belli calamitas introduxit:h̄ pacis
lenitas sopiat.Ad quā nos posieten⁹ ex=
hortatur Ualerius lib.iiij.titu.de reconci
liatis.Transgrediamur ad egregium hu
mani animi affectum quē ab odio ad gra
tiam deflexum: et quidem cum leto stilo
prosequamur.Nam sicut placidum mare
ex aspero:celūq̄z ex nubilo serenum hila=
ri aspectu sentitur:sic bellum pace muta=
tum plurimuz gaudij affert.Offensarum
etiam acerbitas deposita; candida rela=
tione celebranda est.quia vt dicit Salu=
stius in iugurtino.Concordia parue res
crescunt:discordia vero maxime dilabun
tur.et Catho.ira odium generat:concor=
229 dia nutrit amorez.†Ob qd̄ sapiētes ro
mani conuiuia ad pacem semel in anno ce
lebrabant.vt maximus ille refert Ualeri⁹
lib.ij.tit.de insti.antiquis.Conuiuiū etiā
solēne maiores(vt dicit)instituerūt:idq̄z
xp̄iani appellauerūt.Cui p̄ter cognatos z
affines nemo interponebat:vt si qua in=
ter necessarias personas querela esset ex=
orta:apud sacra mense z inter hilaritatez
animor̄ fautoribus concordie adhibitis
tolleret.hec ille.hinc est q̄ Cicero in libro
de amicitia.Nulla(inquit)ciuitas tam fir
ma tamq̄z stabilis.que non odijs ciuium
labefactetur: nec vllum tam grande im=
perium quod ciuilis discordia non euer=
tat.quia vt dicitur in secūda catiline re=
sponsiua in Ciceronem.Nihil est tam pe
riculosum ciuitatibus:q̄z cum delecti ci=
ues inter se dissident.Inimica nāq̄z est re
rum maximaruz dis'cordia.Ea res fortes
dissipat z demolitur.quod prudenter con
siderans Marcus emilius lepidus cum
fuluio flacco eius inimico censor ratione
creatus eo momento inimicitiam corde
syncero deposuit:quam nocituram rei pu
blice videbat.de quo Ualerius allega.ti=
230 tulo de reconciliatis.†Marcus inquit
emilius lepidus bis consul et pontifex
maximus diuturnas acvehemētes inimi
citias cum fuluio flacco eiusdem ampli=
tudinis viro gessit: quas vt simul cen=
sores renunciati sunt in campo deposuit:

existimās nō oportere eoꝝ priuatis odijs
dissidere:qui publice summa iuncti essent
potestate id iudiciū animi eius ꝛ presens
etas cōprobauit:et nobis veteres anna=
lium scriptores laudādū tradiderūt: sub=
iungens postea id idē sextū liuiū salina=
torē neroni sibi odioso publice iunctū fe=
cisse:tā ne quidē mentis ad tranquilliorē
habitum inclinatio: in aspero ac difficili
tēpoꝝ articulo plurimum saluti vrbi atqꝫ
italie attulit:qꝛ pari virtutis impetu con=
nixi punicas vires cōtuderūt.hec ille. si=
cut refert a simili Augu.lib.j.de ciui.dei.
c.xxxiiij.Scipionē dixisse nullaꝫ censere
rem publicā felicē stantibus menibus et
ruentibus moribꝰ:ob qđ nō immerito di
231 cit tex.in.c.ij.de desponsa.impuberū†ꝙ
matrimoniū al's ratione personaꝝ inter=
dictū toleratur fauore pacis:qꝛ pax vt ser
uetur moderamē iuris habet ſm glo.ibi
similiter dicit Bal.in titu.de pace ꝯstan.
ix.col.ꝙ si bona rebelliū tpe guerre alijs
sint cōcessa personis:sunt facta pace prio
ribus reddēda dominis:quia pax nō so=
lum hꝫ vim simplicis indulgentie: sed in
integrū restitutionis:vt qđ clade bellica
turbatū est:pacis remedio reformetur.c.
232 cū per bellicā.xxxiiij.q.ij.†Et adeo ꝙ si
sentētie sunt late cōtra rebelles occasio=
ne rebellionis rescindunt facta pace:im=
mo posset princeps pro bono pacis(vbi
al's haberi nō posset)generalē legē faciē
do tollere actiones quesitas singulis in
bello damnū passis.l.antiochensiū.ff.de
priuileg.credi.l.venditor.§.si constat. ff.
cōia predi.ꝛ plene no.in.c.in nostra.de in
iur.facit text.in.c.hoc quippe.iij.q.vj.vbi
propter bonū pacis epoꝝ depositio ꝛ alio
rum surrogatio etiā cōtra conscientiā fa=
cta fuit per papā tolerata. Quo etiā casu
posset papa ecclesie electiue inhibita ele=
ctione auctoritate sua ꝓuidere: qꝛ bonuꝫ
pacis est iusta causa: dūmodo sit in lite=
ris ꝓuisionis expressa ſm Ludo. cōsilio
cccxxxij.incipien.quo ad primū consulta
tionis articulum ꝛc.iiij. col.cum sequēti.
vt plenius dixi super verbo:ꝛ vxorē nomi
ne adelasiā.in.j.articu.successionū ab in=
testato.ij.decisione.Unde etiā arbitrator
posset:nō solum in casu dubio: sed etiam
in casu certo dare pro bono pacis de iure
vnius alteri parti.vt per illuꝫ tex.decidit
Panor.in.c.nisi essent.ij.colū.de preben.
Nec immerito: quia vbi non est pax sed
guerra ꝛ dissentio in patria vel loco tur=
233 bata sunt omnia.† Etiam si treuga in=
terponatur que ad tempus est:adeo ꝙ si=
cut obligatus ad soluēdum ꝛ debitū por
tandum excusatur si scit guerram:ita etiā
si sciat treugā. Casus est singu.ſm Bal.
in.c.j.§.vasalli.de pace constan.ꝛ sic treu

ga plus accedit guerre ꝙ paci. Non enī
solidat treuga timentem:sicut nec saluus=
conductus.c.accedens.vt lite non conte=
sta.videatis Joan.and.super rubrica de
treuga ꝛ pace.Ideo speciale est in publi=
ca pace facta vt rumpens eam pro furto
quinqꝫ solid.suspendatur ꝛ stranguletur.
in aut.de pace teneñ.§.si quinqꝫ solidos.
vbi al's pro primo furto si nō esset nimis
egregium tribus equipollens pena mor=
tis nō puniretur.in aut.sed nouo iure. C.
de seruis fugiti.ſm Bal.ibi.ꝛ plene Gui
do.pape.qō.cccclxxxix.Preterea fauore
pacis ꝛ pro illius summa vtilitate que per
trāsactiones ꝓcurator per qꝫ cōtrouersie
lites ꝛ questiones sedātur ꝛ pacificantur:
fuit cōsultissime ꝓspectum ꝛ lege diffini=
tum in transactione locum nō habere re=
medium.l.ij.C.de rescin.vendi.quia in ea
pretendi nō potest lesio:cum eo solo ꝙ a li
te disceditur summū bonuꝫ:ꝛ sic inestima
bile cuilibet parti acquiratur. l. lucius.§.
fi.ff.ad trebel.Similiter si ꝓmissum cau=
sa transactionis non seruetur aut datum
euincatur cōtrouersia semel transactione
sopita nō instauratur nec pax semel inter
partes per transactionē facta perditur:sꝫ
ad promissum agitur.l.si pro fundo. ibi:in
staurari decisam litem prohibent iura ꝛc.
quam ibi singulariter ad hoc cōmendat
Bar.in princi. C.de transac.nec locū ha=
bet regula frangenti fidē ꝛc.que solū mi=
litat in simplici pacto. l.cū ꝓponas.C.de
pactis. Pariter decidit ꝛ singularit Bal.
234 in addi.spec.ti.de homici.ꝓpe fi.†ꝙ lꝫ
mandatū morte extinguatur mādatoris.
l.mādatum.C.manda.tamen non finitur
etiā re integra:si mandatum fuerit ad fa=
ciendum pacem:ideo si vulneratus man
dauerit alicui vt faceret pacem:et re inte=
gra mandator moriatur:nihilominus fie=
ri poterit pax vigore mandati.alleg. l.ij.
ff.ad silleya.et.l.si vero nō remunerandi.
§.fi.ff.mādati.qđ sequitur Jason in.l.eiꝰ.
§.placebat.ff.si certuꝫ petatur.dicēs hoc
alibi non legisse.Ad hoc facit singularis
decisio glo.in.l.si ex causa.§.nunc viden=
dum.ff.de minoribus.vbi Bart.Bald.et
235 Alberi.†Ubi si minor.xxv.annis potue
rat habere cōcordiam ꝛ pacem cū aduer
sario in mille ducatis:ꝛ noluit:sed eam re
futauit.Et postea fuit condēnatꝰ in duo=
bus milibus: nō nocet ei talis sententia:
licet transiuerit in rem iudicatam: immo
habebitur pro concordato fauore concor
die.ꝛ qđ magis concludit:quia ex sequen
ti sententia apparet de euidenti lesione:
propter quam restituitur aduersus con=
cordiam omissam.ꝛ idem tenuit Bald.in
repetitione.l.ij.C.de rescinden.venditio.
Que omnia pro pacis commendatione

234 Mandatū ad faciendū pacem morte mādatoris nō finitur.

sunt notanda:qꝛ inducunt ad pacem:que
inter bonos seruanda est:vt pupilla oculi
si angelico ꝑcepto parere velimus vt te=
nemur.q̇ vt habet Luce.ij. Gloria inquit
in excelsis deo:ꝛ in terra pax hoībus bo=
ne voluntatis:ꝙuis inter malos ꝓcuran
da sit diuisio ꝛ dissensio: qꝛ vt dicit Salu
stiꝰ in iugurtino inter bonos amicitia cui
fauēdū est:inter malos factio est q̄ posse=
236 tenus dissolui dꝫ.†Nā vt dicit Grego.
in moralibus. Sicut noxium est si vnitas
desit bonis:sic est perniciosum si nō desit
malis. Peruersos quippe vnitas corrobo
rat:dum cōcordat.Et tantomagis incor=
rigibiles: quāto vnanimes facit.iō Pau=
lus se phariseum dicens: diuisionē semi=
nauit inter phariseos ꝛ saduceos:ꝛ libera
tionem cōsecutus est.Actuū.xxiij.vbi di=
cit glo.ꝙ sicut vnitas bonorum vtilis est:
sic malorum semper bonis nociua est.Et
hoc est qđ dicebat saluator Luce.xij.Nō
veni pacē mittere in terra:sed separatio=
nem.ꝛ Esaias.lviij.c.dicit.Dissolue colli
gatiōes impietatis ꝛ fasciculos deprimē=
tes.Unde ꝛ inter hostes discordias ꝓcu=
rare sapientis est ducis.ſm Uegetium de
re milita.c.x.cui concordat Isido.in li.de
summo bono.lxviij.c.de maloꝝ ꝯcordia.
ꝛ Oldra.cōsi.lxxj.incipieñ.nunquid chri=
stianus possit sine peccato.¶ De laudi=
bus ꝛ effectu pacis: videatis Ludo.cōsi.
vlti.incipieñ.vos estis lux mundi.vj.col.
Et vnde procedit pacis ꝛ concordie exi=
lium:videatis tex.ō.in ꝓemio huius vo=
luminis decretaliū. Postqꝫ ergo christus
tam saluberrimā nobis reliquit heredita
tem:debemus suum possetenus testamē=
tum sustinere:vt ex eo fructū cōsequamur
tanqꝫ omniū iure valido:non obstante fu
nesta ꝛ execrabili contra eum lata senten
237 tia:†que peccauit in multis:que ad ip=
sius detegēdam iniquitatem et iniusticiā
notoriā glomerate concurrunt. ¶ Primo
qꝛ ad furorē populi ꝛ clamorem lata fuit:
ꝛ ideo seueriter iuxta illud Poete.j enei.
Seuitqꝫ animis ignobile vulgus.et ha=
betur Luce.xxiij.ibi.At illi succlamabāt
dicētes crucifige crucifige eum.Et insta=
bant vocibus magnis postulantes vt cru
cifigeret.Et inualescebant voces eorum.
238 Et pilatus nō aduertens†ꝙ sicut fauo=
re populi liberari non debet damnatus.l.
ad bestias.ff.de penis.ita nec ipsius furo
re innocens erat dānandus adiudicauit
fieri petitionem eorum dicentium: si hūc
dimittis non es amicus cesaris.Et sic ti
more.iuxta illud:quatuor ista:timor:odiū
dilectio: census: sepe solent hoīm rectos
peruertere sensus.Et alibi non hunc sed
barrabam.ſm qđ spiritu prophetico dixe
rat loco christi eximius prophetarum ille

236 Sicut iter bonos tractāda ē pax ita iter malos ꝓcurāda est diuisio.

237 Snia cōtra xp̄m lata: primo peccauit qꝛ ad furorem populi fuit lata.

Dauid psalmo.xxj. Circundederunt me
vituli multi:tauri pingues obsederūt me.
Aperuerunt super me os suum: sicut leo
rapiens ꝛ rugiēs.Qm̄ circundederūt me
canes multi:concilium malignantiū obse
dit me.ꝛ alibi psalmo.ij.Astiterunt reges
terre ꝛ principes conuenerunt in vnū ad=
uersus dominū: ꝛ aduersus christū eius.
Non ergo iracunde:sꝫ cū animi modera=
tione ꝓcedi debet in punitione delictoꝝ:
qꝛ ira impedit animū ne possit cernere ve
239 rum.†Ideo Tarentinus architas a stu
dio reuersus videns rura sua deserta et
perdita motus iracundia villicū reliquit
impunitum: quē intuens male meritum.
Suppressissem inquit a te suppliciū: nisi
tibi iratus essem.Maluit em̄ impunitum
dimittere ꝙ propter iram grauius iusto
punire:vt refert Ualer.lib.iiij.ti.de mode
ratione animi.ꝛ lib.v.ti.de humani.ꝛ cle
240 mētia. † refert de Pisistrato atheniēsi
tyranno qui licet in cōuiuio inter epulas
verbis ꝛ sputo in faciem iniecto a Thra=
sippo lacessitus valde fuisset linguam te=
nuit:ꝛ manū:nec penam ꝑ se aut filios ab
illo exegit:quinimmo Thrasippum timo
re concussum recedere volentem benigne
retinuit: ꝛ cū deinde vellet se occidere in
eodem gradu amicitie cū retinendo ne se
occideret impediuit: ne iratus vlcisci vi=
deretur.de quo Ualeriꝰ.vbi.ō.pulchre sic
dicit. At Thrasippo amico inter cenam
sine fine laceratus:ita ꝛ animū ꝛ vocē ab
ira cohibuit:vt putares satellitem a tyrā=
no male audire abeuntē quoqꝫ veritꝰ ne
ꝓpter metū maturius.i.citius se cōuiuio
subtraheret inuitatione familiari cepit re
tinere:Thrasippus concitate temulentie
impetu euectus.i.transportatus os eius
sputo respersit:nec tamē in vindictam sui
valuit accēdere: ille vero scꝫ Pisistratus
etiam filios suos violate patris maiestati
subuenire cupientes retraxit.¶ Postero
quoqꝫ die Thrasippo suppliciū a se volū
taria exigere volente morte:venit ad eū.
scꝫ Pisistratus dataqꝫ fide in eodem gra
du amicitie mansurū ab incepto reuoca=
uit: si nihil aliud dignū honore memorie
gessisset:his tamē factis abunde si poste=
ritati cōmendasset.hec ille.Non tamē in=
telligatis iudicē eo ꝙ iratus est relinque=
re debere omnino delictū impunitū sicut
architas fecit.Sed debet differre vindi=
ctam ꝛ dare locū ire:qꝛ tunc moderatio re
cte dici potest si cū iratus dedisset ire sue
spaciū vt residente per interuallum tēpo
ris animi tumore modum habeat castiga
tio.l.si vindicari.C.de penis.ꝛ.c.cū apud.
xj.q.iij.Unde melius vt loco prius alleg.
Ualer.fecisse videt Plato qui nō remittē
dum seruo suppliciū:sꝫ ab altero minime

Universidad de ... Biblioteca

perturbato inferendum esse iudicauit: dicẽs in hec verba. Nimis liberalis archite moderatio: temperatio: Platonis: nam cũ aduersus delictum serui vehemẽtius exarsisset: veritus ne ipse modũ vindicte despicere nõ posset: Pseusippo amico castigatiõis arbitriũ mãdauit: deforme sibi futurũ existimans si cõmisisset: vt parem reprehensionem culpa serui ⁊ aiaduersio platonis mereret. hec ille. ¶ Qua animi moderatione caruerũt pontifices iudeoꝝ vt superius dixi. de hac snia tumultu populi lata loquendo. Sed qꝛ in leges diuinas impie agere impune nõ cedit. ij. Machabe. iiij. Et p̃terea qꝛ vt li. iiij. ti. de amicitia. in fi. dicit Uale. Optima vindex insolentie est varietas humane conditionis.

241 Uide infortunia iudeorum post christi passionẽ.

241 ¶ † Contingit paulopost ꝙ in foribus tẽpli ipso festo paschali: vt fasciculꝰ refert temporũ triginta milia hominum necata sunt. Et cõtinue durauit inter eos sedicio furor ⁊ tumultus: donec vt dictum fuerat Moysi deuterono. xxviij. Penitus ꝑ titũ ⁊ vespasianum deleti fuerunt. Et nõ abs re: barrabam em̃ petierunt nequissimũ et sediciosum: ⁊ non mitem ⁊ humilẽ iesum: immo ante faciem pilati ipsum negauerunt dicentes: non habemus regem: nisi

242 Not. cõtra nõ cogitãtes peccata sua.

242 cesarem. † De quo nullam penitentiam egerunt: nec tanq̃ꝫ de preterito cogitarũt: ob qd̃ pessimi facti sũt. iuxta illud Sene. ad lucilluz epl'a. lxxxiij. Hoc nos (inquit) pessimos facit: ꝙ nemo respicit vitam suã Quid facturi sumus cogitamꝰ: ⁊ id raro. Quid fecerimus non cogitamus: sicut cogitabat propheta Esaie. xxxviij. dicens. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. et Sextius (vt narrat Seneca. li. iij. de ira.) omni die seipsum iterrogabat qualiter vixisset. vnde Hugo de claustro aie. Sicut (inquit) conuentus hora statuta ad capl'm cõfluit: vt mala corrigat: sic ratio ad secreta cordis ꝯuenire debet: ⁊ qd̃ nephas est corrigere. iuxta illud Esaie. xlvj. Redite preuaricatores ad cor: ⁊ recordamini prioris seculi. In frõte em̃ tẽpli apollinis olim (vt Macrobius lib. j. narrat) scriptũ erat. Hec via est ad beatitudinẽ si teipsum cognoueris: vt etiã tradit Policratus li. iij. c. ij. cui concordat Iuuenalis: ⁊ Augu. iiij. de trinita. c. j. Sciẽtiã (inq̃t) celestiũ atqꝫ terrestriũ magnã existimat genus humanũ: sꝫ ꝑfecto meliores sunt: qui sciẽtijs huiusmodi: seipsos nosse preponunt. Cũ laudabilior sit animus: cui sua est nota infirmitas: q̃ꝫ qui ea non respecta vias siderum scrutat.

243 Scd̃o peccauit snia lata cõtra xp̃m: quia caruit ordine processus.

243 ¶ † Scd̃o peccauit dicta snia et nulla apparet ꝓpter ordinẽ processus nullomodo seruatum per iudicẽ. Condẽnatus em̃ extitit ad funestã vocem sacerdotũ ipsum accusantium: ꝯtra. l. fi. C. de accusa. Nam licet ageretur de magno: tamen ꝓcessus fuit adeo precipitatus: ꝙ vix decem durauit horis cõtra tex. in clemẽ. pastoralis. de re iudi. vbi precipitatio dicitur nouerca iustitie: in quibus verificatũ fuit illud Salustij in iugurtino: vbi dicit. Animo cupienti nihil satis festinatur. vt latius. s̃.

244 Tertio peccauit illa snia qꝛ notoriaꝫ continet in seipsa iniq̃tatem.

244 fuit ostensum. ¶ † Tertio peccauit: qꝛ ex processu pilati euideter apparet de sententie iniquitate: ⁊ notoria iniustitia: cum sepius dixisset iudeis nullã causam inuenio in homine isto ex his in quibus eum accusatis. Et iterum quid enim mali fecit iste? Nullam causam mortis iuenio in eo. Luce allega. xxiij. c. qd̃ ⁊ ceteri euangeliste testantur: ꝙ sepe hoc dixit pilatus ad demonstrãdum eius confessionẽ de christi innocẽtia nõ fuisse erroneam.

245 Confessio reiterata nõ p̃sumitur erronea.

245 † Non em̃ presumitur de errore alicuius cõfessionem reiterantis: ideo valet confessio reiterata: etiam extra iudicium absente parte facta: tanq̃ꝫ vera ⁊ ex certa scientia procedens. ſm Bar. in. l. cum scimꝰ. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. pro quo est tex. quẽ ipse non allegat in. l. j. C. de plus peti. ibi: ⁊ secundis confessionibus ⁊c. Et si perfidi iudei euangelistis credere nolint. Saltim credendum est ipsi pilato iudici per eos electo: qui post christi passionẽ de ipsius sanctitate ⁊ innocẽtia Tiberio cesari episto-

246 lam scripsit in hec verba. † Tiberio augusto pontius pilatus salutem. Nuper accidit: ꝙ ipse ꝓbaui iudeos per inuidiam se suosqꝫ posteros crudeli dãnatione peremisse: cum em̃ promissum haberent patres eorũ ꝙ deus mitteret illis per virginem sanctũ suum: qui rex ipsorum merito diceretur: hũc me presente misit in iudeã. Quẽ cum vidissent cecos illuminasse: leprosos mundasse: paraliticos curasse: demones effugasse: mortuos suscitasse: ventis imperasse: pedibusqꝫ siccis sup vndas maris ambulasse: et alia multa miracula fecisse. Et omnis populus iudeorum diceret eũ esse dei filiũ. Principes sacerdotum inuidia contra eum moti mihi eũ tradiderunt: ⁊ alia pro alijs mentientes hũc magum esse ⁊ contra legem eorum agere dixerunt. Ego autem ita esse credens ipsum flagellatum eorum arbitrio tradidi: qui eum crucifixerunt: et sepulchro custodes adhibuerunt: ille quoqꝫ militibus meis custodientibus: die tertia resurrexit. In tantum vero nequitia iudeorum contra eum exarsit: vt ipsis custodibus pecuniam darent: quatenus discipulos eius corpus rapuisse dicerent. Sed illi quod factum fuerat tacere non valentes: testati sunt eum resurrexisse: seqꝫ visionem angelorum vidisse: ⁊ a iudeis pecu-

niam accepisse. hoc autem ideo scripsi: ne quis aliter estimet factum esse vel credendum mẽdacijs iudeoꝝ. hec ille. Tunc tyberius cũ suffragio magni fauoris retulit ad senatum: ⁊ postulauit vt christus deus haberet. at senatus recusauit indignatus ꝙ nõ sibi ſm morez epistola primo fuisset delata. Cũ esset mos romanis vt prouinciarũ iudices senatui scripto renũciarent si quid noui in his quas regebant: ꝓuincijs accidisset. Et iterum ei scripsit pilatꝰ tiberio cesari salutẽ. De iesu christo quem tibi plane postremis meis declaraueraꝫ: nutu tandem populi acerbũ (me quasi inuito ⁊ subtimente) suppliciuz sumptũ est. Uirum hercle ita pium ⁊ seuerũ nulla vnq̃ꝫ etas habuit: nec habitum est: sed mirꝰ extitit ipsius populi conatus: omniumqꝫ scribarũ principum ⁊ seniorꝫ consensus: suis ꝓphetis ⁊ more nostro sibyllis cõtra premonentibus. hunc veritatis legatum cruci (signis etiam supra naturam apparentibus) dum penderet et orbi vniuerso philosophoꝝ iudicio lapsuz minitãtibus. Uigent illius discipuli opere ⁊ vite continentia magistrum nõ mentientes: immo in eius nomine beneficentissimi: nisi ego seditionem populi estuãtis exoriri pertimuissez: fortasse adhuc nobis vir ille viueret. Et si tue magis dignitatis fide compulsus q̃ꝫ volũtate mea adductus pro viribus nõ restiterim sanguinem iustum totius accusationis immunem veruz hominum malignitate inique: in eoꝝ tamẽ (vt scripture interpretantur) exitum pati ⁊ venundari. Uale. v. kalen. aprilis. O gloriosum ⁊ nobis salubre iudicis scripto reiteratum testimoniũ christuz innocentẽ profitentis ⁊ ante mortem vt vidistis. Et hora mortis qua scripsit titulum pilatus in quo scriptum erat iesus nazarenus rex iudeoꝝ. Pariter ⁊ post mortem vt in predictis epl'is continetur sententie iniquitatẽ euidenter demõstrans: ⁊ xp̃m redemptorem nostrũ ab infamia preseruãs. Nõ em̃ sentẽtia nulla aut ictus fustiũ vel quecũqꝫ alia pena infamiã irrogat: sed causa propter quã id pati meruit. ff. de his qui not. infa. l. ictus fustiũ: lꝫ em̃ aliquãdo quis sine culpa: nõ tñ sine causa puniatur: tamẽ xp̃s sine culpa: immo ſm cõfessionẽ iudicis sine causa punitione digna: fuit occisus ad dictum falsoꝝ testium: quoꝝ testimonia nõ erant ꝯueniẽtia: immo varia: cõtraria. ⁊ manifeste vacillantia. vt scribitur Marci. xiiij. ad instar testiũ susanne. de q̃bus habetur Danie. xiij. ⁊ glo. in. l. testiũ.

247 quarto peccauit qꝛ continet expressũ iuris errorez.

247 C. de testi. ¶ † Quarto peccauit: quia iudex errorez in sua sententia expressit: qꝛ vidẽsqꝫ nihil proficeret: sed magis tumultus fieret: accepta aqua lauit manus corã populo: ⁊ sedẽdo pro tribunali dixit: innocens ego sum a sanguine iusti huius. Ac protinus iesum flagellatũ tradidit eis vt crucifigeret. Matth. xxvij. Or in mundo maior iuris error in sentẽtia nunq̃ꝫ fuit q̃ꝫ in fatendo aliquẽ fore innocentem ipsum condẽnare ad mortem: sicut fecit pilatus

248 Not. in mẽte iudicis debere esse duo sales: scilꝫ sciẽtie ⁊ bone ꝯscie. et vid̃ pulcra de foro consciẽtie cum discrepat a cõtentioso.

248 xp̃m. † Non aduertẽs ꝙ in mente iudicis debent esse duo sales: scilꝫ sal scientie: al's est insipida: ⁊ sal secure consciẽtie: al's est diabolica: vt pulchre dicit Bal. in. l. ij.

249 circa fi. C. d' sen. ex peri. reci. † Apices em̃ iuris i foro ꝯscie nõ excusant: qꝛ forus ꝯscie ẽ forꝰ boni ⁊ equi sit ꝯiũcti. Et est tribunal veritatis ⁊ nõ fictionis. Nam quãdo equuz bono opponitur diuina iustitia potius amplectitur equuz: q̃ꝫ id quod ius ciuile vocat bonũ. Cum perfecta iustitia requirat hec duo simul. ſm Bal. elegãtissime in. l. vnica. C. de cõfes. Istos deniqꝫ apices distinctionũ iuris ciuilis simplicitas naturalis ignorat. ſm Bal. in. c. fi. xij. col. de cõsuetudine. ⁊ dixi super verbo: et vxorẽ nomine adelasiam. in. j. arti. et scd̃a decisione loquẽdo an executio fieri possit cõtra clericos in fructibus beneficiorum. Pariter Bal. in. c. auditis. ꝓpe fi. de elec.

250 consultissime decidit † ꝙ plus peccant qui sciẽter indignũ eligunt: q̃ꝫ qui eligũt cõtra formã eligendi: qꝛ primi ꝯtra ꝯsciẽtiam faciũt. Secũdi ꝯo solos canonũ apices ꝑtermittũt. qd̃ nõ est ꝯ bonã fidẽ nec naturalẽ eq̃tatẽ: sed ꝯ nimiã legũ diligentiã: nulla rõne cogẽte. sꝫ sola autoritate veterũ introductã. ff. de leg. ij. l. codicillis. §. fi. ⁊ ff. mãda. l. fideiussor. §. quedã. heu me qꝛ hodie hoĩes parũ curãt de ꝯscia q̃ deo debet: sed solũ de scia que debet hoĩ. l. de virtute legis positiue q̃ q̃ꝫtũ ad deũ ꝓ nihilo reputat. ſm bal. in. c. eccl'ia marie. iiij col. vt lit. pen. sil'r idẽ Bal. in. l. fi. C. de pe-

251 na iudi. q̃ male iudic. singulare dicit † ꝙ adeo est ꝯscia in iudicãdo sequẽda ꝙ iudex faciẽdo ſm ꝯsciam: lꝫ faciat ꝯtra scriptã iustitiã nõ incidit in penã. c. cũ eterni tribunal. de re iudi. lib. vj. iudex em̃ vt ibi dicit Bal. seq̃ potiꝰ dꝫ ꝯsciam suã q̃ꝫ ꝯsciẽtiã partiũ: maxime cõsciam suã q̃ nemini nocet. qd̃ si pilatꝰ fecisset. i. ꝯsciam suã secutus fuisset: ⁊ nõ iudeoꝝ latratũ crucifige clamãtiũ: recte iudicasset in foro ꝯscie

252 sue. † Que ſꝫ bal. ibi est triplex: scꝫ ligata rebꝰ visis: ⁊ ligata rõnibꝰ legũ: necnõ est ꝯscia motiua ⁊ adherẽs q̃busdã imaginationibꝰ intellecta. ꝓut alibi dicit idẽ bal. i. c. nisi cũ pridẽ. iiij. col. de renũ. ꝙ cõsciẽtia ẽ al motꝰ sibiipsi ꝑsuadẽs ⁊ sese cõcernens. vt pariter dicit in ca. j. §. sacrm. de cõsue. recti feudi. ⁊ dicã. j. dũ decidetur an infamis testari possit. Unde lꝫ hec vltima nõ obliget animam iudicis: cum sit

Universidad de

consciencia impulsiua & non arctatiua. tamen infelix bestia Pilatus sciens christū innocentem: contra visa illius miracula omni ratione legū postposita. & qđ est deterius cōtra motiua imaginationibus sui intellectus adherētia. Sciebat eñ q per inuidiā tradidissent eū contra veritatem et equitatem iudicauit illū. Quod nō fecisset Bal. qui in. c. qm̄ cōtra falsam. de ꝓba. dicit veritatem & equitatez esse duos lapides iustitie angulares. vt ꝓbat text. ibi dum dicit: ne falsitas veritati preiudicet aut iniquitas ꝑualeat equitati &c. facit. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. et l. quod si ephesi. ff. de eo qđ certo loco. et l. placuit. C. de iudi. Nam sciētia est verorum dictarat ꝑm Bald. in. d. c. fi. de cōsue. xj. col. Igitur sentētia pilati nō fuit bona de iure ciuili nec tenuit in foro cōtentioso: fuitq minus equa nec valuit in foro conscientie de iure diuino: quinimmo fuit nulla ex tali expressione erroris. c. j. de re iudica. & l. cū prolatis. ff. illo eo. titu. & l. ij. C.

254 Quinto peccauit dicta snia i pene acerbitate.

254 qm̄ prouo. non est necesse. ¶ †Quinto peccauit in acerbitate pene insolite. nam crudelissima morte affecit eū: vt iam prophetatum erat. Sapien. ij. Circūueniamus iustū: quoniā inutilis est nobis & cōtrarius est operib⁹ nostris: & improperat nobis peccata legis & diffamat i nos peccata discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere & filium dei se nominat. cōtumelia & tormento interrogemus euz: vt sciamus reuerentiā eius: et probemus patientiā illius: morte turpissima condemnemus eū. deinde sequitur: hec cogitauerunt & errauerūt. Excecauit eñ illos malicia eoꝝ: neq mercedem sperauerūt iustitie: nec iudicauerunt honorē animaꝝ san

255 Sexto peccauit dicta snia: q2 nō habuit formā diffinitiue.

255 ctarum. hec ibi. ¶ †Sexto peccauit: q2 dicta sententia nō fuit in forma sententie diffinitiue prolata: sed in forma simplicis interlocutorie & nudi precepti. Non eñ cōdemnauit eū aliquo ordine seruato: sꝫ simpliciter ac precipitanter iudeis tradidit illū vt crucifigeretur Joā. xix. Et sic non fuit seruus pene effectus: vt supra dictum fuit de illo: quem ad furcas iudex simpliciter mitti mādauit per barisellū. ꝑm bal. in dicta. l. j. C. ex delic. de defun. Et finaliter spiculatores partiti fuerūt vestimēta sua: & super vestem incōsutilē miserūt sortem: vt ibi dicit cōtra tex. in. l. diuus. §. pānicularia ibi: ita neq spiculatores vltro sibi vendicēt. Neq optiones eas sibi desiderent quib⁹ spoliatur quo momento q̄s est punitus &c. ff. de bo. damnatoꝝ. Male

356 Xp̄us iudeoꝝ presertim caiphe inuidia occisus fuit

256 eñ christū ꝑsequi ceperūt†: q2 nō zelo iustitie: sꝫ typo inuidie: ıō de malo i pei⁹ ꝓcesserunt: quia scriptū est per philosophū in libro de celo & mundo. q modicus error in principio maxim⁹ fit in fine. ꝑm bal. in dicto. c. quoniam cōtra. & in. l. j. §. j. ff. de iusti. & iur. Et multoties vnum peccatum est causa alterius. vt pulcre dicit apl's ad Roma. j. Sicut eñ mors inuidia diaboli. vt habetur Sapien. ij. in fi. mundū intrauit. sic christus iudeorum inuidia: presertim caiphe pontificis arrogantissimi & aliene felicitatis inuidi suasione interfectus vitam nobis destituit in isto caipha verificatū fuit qđ dicit Salusti⁹ in iugurtino q homies superbissimi procul errāt. Profecto christus virtuosus imo vt veri⁹ loquar ipsamet virtus cum esset sola emulorum inuidia. (que virtutis comes esse solet) in egyptū profugus. Tandē morte vilissima vt scitis nos a vilitate peccati la

257 uit. †De quo & eius excellentia corporis & animi prestantia vltra sybillas reperit Eutropi⁹ in gestis romanoꝝ hanc epistolam tēpore Octouiani senatoribus rome scriptam fuisse per lentuluz si ad cām certi officij sui reperientē in partibus iudee herodis regis. Cuius epl'e verba sunt hec. Apparuit temporibus istis: & adhuc est homo magne virtutis noiatus christ⁹ iesus: qui dicitur a gētibus ꝓpheta virtutis: quem eius discipuli vocāt filium dei: suscitans mortuos & sanans omnes languores. Homo quidē stature ꝓceris mediocris & spectabilis: vultum habēs venerabilem: quē intuentes diligere possunt: et formidare: capillos habēs coloris nucis auellane premature & planos ferevsq ad aures: ab auribus vero cincinnos crispos aliquātulum ceruliores & fulgentiores ab humeris ventilantes: discrimes habens in medio capitis iuxta morem nazareorum frontem planam: & serenissimam cum facie sine ruga & macula aliqua: quā rubor moderatus venustat: nasi & oris nulla prorsus est reprehensio: barbam habens copiosam et impuberem capillis cō colorem: non longam: sed in medio bifurcatam: aspectum habens simplicem & maturum: oculis glaucis varijs & claris existentibus: increpatione terribilis: in admonitione blandus et amabilis: hilaris seruata grauitate: qui nunq visus est ridere: flere autem sic: in statura corporis propagatus rectus: manus habens & brachia visu delectabilia: in colloquio grauis rarus & modestus: speciosus inter filios hominum. hec ille. Cui sacra consonat litera Psalmo. xliiij. Speciosus forma pre filijs hominum &c. qđ non legislator ignorauit. in. l. si quis in metallum. ibi: quo facies que ad similitudinem pulchritudinis est celestis figurata. C. de penis. Qui tandem inuidia ꝑontificum & phariseorum fuit occisus pro nobis vtiliter.

258 Aurea Sali. ꝟba de inuidia.

258 ¶ †De hac execrabili inuidia. os suum aperuit benignus ille noster ꝑceptor Sali. in. l. per diuersas. C. manda. sic dicens hec scilicet inuidia virtuti cōtinuo detrahit: parem deprimit: maiorez non diligit: minorem attrahit: attractū conterit: suūq possessorem falsum testem sepius fieri subegit. Hec sepius mundum illustrantibus pro meritis supplicia contulit: nam illos multoties in carcere diu vt legimus tenuit: diuitesq fecit inanes: et a proprijs laribus plerūq exulare coegit: et interdū occidit. Hec pacis emula romam in partes diuisit: diuisamq suo ardenti feruore ad intestina bella deduxit: et eam omni gaudio & honore priuauit. De his omniū magistra rerum experiētia nos certiores reddit: cum ad hoc opus nostrū perficiendum nos illa ferrariam contulit. hec ille. De quo etiam dedi vobis exemplū quod contigit in presenti regno. s̄. in verbo: cōdidit. j. loquendo de seuicia dominoꝝ erga subditos: que plerūq incitatur iuidia palatinorum. ¶ Heu nouī quoniam inuidia fera pessima est: suoq veneno eo citi⁹ inficit et pungit: quo aliquem meliorem & virtuosiorem sentit. Et quāto quis vilior videtur: tanto minus ei inuidetur: quoniā inuidus non maiori aut minori statui inuidet. sed pari: cum quo se stare non patitur ad modum actionis de dolo. l. ij. vbi hoc dicit gl. C. de dolo. vilibus enim & nō virtuosis non inuidetur. Cum inuidia ex virtute et opulentia orta sit dicit Salust. in catilinario in prin. Quod clare cognoscens publius scipio africanus cuz lucius scipio eius frater de ratione aut nochensis pecunie sola iuidia impeteretur aphricam inquit totam cū potestati vestre subiecerim: nihil ex ea quod meum diceretur preter cognomen retuli. Nō igitur me punice: non fratrem meum asiatice gaze auarum reddiderunt. Sed vterq nostrum in iuidia magis q̄ pecunia locupletior ē. hec Val. li. iiij. ti. de fiducia sui. et li. viij. tit. de iudicijs. Uir inq̄t sincerissime vite scilicet lucius scipio ab hac suspitione procul remotus: inuidie que tunc in duoꝝ fratrū inclitis cognominibus habitabat resistere non potuit. quia teste tullio in rhetorica secūda. virtutis comes est inuidia que placari non potest: nisi virtute relicta: vt dicit Horatius. quem sequitur gl. in. l. nec quicq. §. obseruare. ff. de offic. proconsul. Sicut aphricano predicto dedit idustria virtutem: virtus gloriam: et gloria emulos comparauit quia ꝑm Val. li. iiij. tit. de amicitia. in fi. Nulla tam modesta felicitas est: que malignitatis dentes vitare possit: immo paucorū inuidia plerūq innocentes iure aut iniuria suppeditantur: vt dicitur in secunda responsiua catiline in ciceronem. & dicit Salustius in iugurtino. Post gloriam memineris inuidiam sequi: iamq inter mortales difficillimum est gloria inuidiam vincere. quia diabol⁹ illius sator est: cuius inuidia mors mundum intrauit Sap. ij. Sed confidant virtuosi: quia cure deo est hominum virtus Preterea dicit Val. li. vj. tit. de pietate q magno vbiq pretio virtus estimat. Ideo oportet in maximis rebus et rerum publicarum administrationibus non penit⁹ inuidiam formidare: sed magno aio ad preclarissima queq adniti: et virtutis ac potentie magnitudine inuidiā superare: dicit Plutarchus comparationem Nicie et Crassi enarrans. Quia multoties inuidi plus in seipsis torquentur: q̄ alijs nocuerint: dum prauam eorum voluntatem exequi nequeunt. Similes enim sunt monti ethne: qui alijs parum nocendo: seipsum cōburit: de quo Alanus sic dicit. Nil aliđ nisi se valet ardens ethna cremare. Sic se nō alios inuidus igne coquit. Et deinde subiungit. fumum non ignem iaculat ab ore camin⁹. Colloquio nō re liuor obesse potest. Contra quos exclamat Seneca: O vtinā inuidi in singulis ciuitatib⁹ aures et oculos haberent vt de singulis hominum prosperitatibus torquerentur.

259 ¶ †Et differt inuidia ab obtrectatione quia inuidia est inter impares: scilicet cū minor inuidet maiori. Obtrectatio ve

260 ro inter pares. ¶ †Ex quibus omnib⁹ resultat: q male conclusit Ang. in. d. l. qui cedem. ff. ad. l. corñ. de sic. dum dicit christum decessisse intestatum: velut capitaliter damnatum. quod est falsum ꝑm Euāge. Cui quo ad christi innocentiam et iniustitiam sibi factam. licet iudei non credant: tamen ex alio sue proprie gentis cōfunduntur testimonio: scilicet Josephi. excelleñ. iudeoꝝ historiographi: qui de christo redemptore nostro et eius sanctitatez innocentia. xviij. antiquitatum. li. ix. c. de illo tempore loquentis sic ait. ¶ Fuit autem hisdem temporibus iesus vir sapiēs: si tamē virum eum nominare fas est: erat enim mirabilium operum effector: ac hominum maxime qui que vera sunt libenter audiuit: hāc ob rem multos tum ex iudeis tum ex gentibus sibi adiunxit. christus hic erat: hunc autem cum pilatus a principibus nostre gentis instigatus in crucem agendum censuisset: non tamē hi deseruere: qui eum ab initio dilexerant. Eisdem preterea die tertia post mortē viuus apparuit: quemadmodum diuinitas inspirati prophete et hec et alia de eo innumerabilia miracula futura esse predixerant. Perseuerat et vsq in hodiernum

260 Concluditur falsam eē opinionem ange. dicētis christū decessisse intestatum.

Universidad de ... Biblioteca

diem celebre christianorũ nomen ab ipso
sumptum: perseuerat et genus. hec ille.
¶ Ad idem ante christi aduentũ. ccclxix.
anno predixerat ille diuinus Plato: quo
in nuptijs discumbẽte mortuo in eius tũ
ba inuenta fuit lamina super pectus suuz
aurea. vt habetur in commento super il=
lo verbo Boetij de disciplina scholariuz:
261 † Platonis pbata diuinitas. in qua scri
ptum erat. Credo in christum nasciturũ
de virgine passurum pro humano gene=
re: et tertia die resurrecturum. Et de eo=
dem refert Aurelius Aug. lib. vij. confes=
sionum se legisse in quibusdam platonico
rum libris principium euangelij Joanis
in principio erat verbum. Non quidẽ his
verbis. sed hoc idem multis et multiplici
bus persuaderi rationibus: quod in prin=
cipio erat verbum et cetera que sequunt:
adusqz: et tenebre eam non comprehende
rũt. Et q omnis anima ꝗuis testimoniũ
perhibeat de lumine: non est ipsa lumen:
sed verbum dei deus. Est enim lumen ve
rum: quod illuminat omnem hominẽ ve=
nientem in hunc mundum: et in mundo
erat: et mundus per eum factus est: ⁊ mũ
dus eum non cognouit. ¶ Pariter dicit
ibi legisse: q verbum deus non ex carne
non ex sanguine non ex voluntate viri:
neqz ex voluntate carnis: sed ex deo nat⁹
est. Ex quibus videtur: q plato sciuit si=
cut beatus Joannes et ante ipsum: q in
principio erat verbum: ⁊ verbũ erat apud
deum: et deus erat verbum. Cuius con=
trarium dicit Hier. in epistola ad pauli=
num. v. c. hoc scilicet euangelium doctus
plato nesciuit. hoc demosthenes eloquẽs
ignorauit ⁊c. Sed intelligitur hoc nesci=
uisse a puro spiritu et puro aspectu intelli
gentie sicut sciuit Joannes. Sed quodaz
rationis discursu et enigmate: quo intelle
cto credidit et laminam illam auream cre
262 do in christum ⁊c. ¶ † Similis aurea
lamina constantinopoli vt refert fasci=
culus temporum reperta fuit super cor=
pus cuiusdam defuncti in quodam vete=
ri sepulchro: in qua sic erat scriptum. chri=
stus nascetur de virgine maria: et ego cre
do in eum. O sol iterum videbis me. hec
ibi. folio. xlvij. beatus Tho. in. ij. ij. qõ. ij.
artic. vij. in responsione ad tertium argu=
263 mentum de isto vt puto loquit. ¶ † Et
forte de alio dicens inuentum fuisse in hi
storijs romanorum: q tempore constanti
ni imperatoris et helene eius matris in
quodam sepulchro fuit inuentus ho=
mo habens in pectore scriptum. christus
nascetur ex virgine: et ego credo in eum.
O sol sub helene et constantini tempori=
bus iterum me videbis. et idem fascicu=
264 lus. folio. lviij. ¶ † Judeum quen=
dam narrat in hispania apud tholetum
fodiendo sub lapide librũ vetustissimum
inuenisse hec verba continentem. In ter=
tio mundo filius dei nascet de maria vir
gine: qui patietur p hominũ salute. Quo
viso iudeus credidit: et cũ tota domo sua
baptizatus fuit. ¶ Pariter philon iude⁹
ex sacerdotum genere natus: et Alexan=
drie educatus anno ante christum. clxvj.
In quodã eius libro greca lingua in qua
peritissimus erat eleganti stilo ꝯscripto:
quem ideo sapiẽtie librũ nominauit: quia
in eo christi domini nostri laudes specia=
liter narrauit: vt Barbatus Hierony. in
libro de viris illustrib⁹ commemorat: im
mo pseudo propheta mahumetus porc⁹
ille spurcissimus christum dicit omnium
prophetarum maximum diuina virtute
non humano semine de virgine maria or
tum fm Lyram in quodam suo tractatu
quem fecit cõtra iudeos nunc impresso in
a fine apocalypsis.[a] Quid abest igit o hie
rusalẽ quin publica demẽtia sit existimã=
da: summo consensu maximas virtutes
quasi grauissima delicta punire: bñficiaqz
iniurijs rependere? Quod cum vbiqz tũ
precipue hierosolyme intolerabile vide=
ri debet: in qua vrbe aduersus ingratos
actio constituta est: et recte. quia dandi et
accipiẽdi beneficij commercium sine quo
vix vita hominis constat tollit et perdit:
quisqz bene merito parem referre gratiaz
negligit. Quantam ergo reprehensionez
merentur scilicet iudei: qui cuz equissima
iura sed inequissima haberẽt ingenia: mo
ribus suis magis ꝙ legib⁹ vti maluerũt.
Quo euenit ⁊ dei prouidẽtia effici posset
vt excellentissimi viri legẽ ingratoꝝ vin=
dicez retinẽtes patriã suã in ius ad alias
ciuitates pertraxerũt: ingeniosum et gar
rulũ populũ mutũ atqz elinguem hac po
stulatione reddiderũt: discordes foci tui:
pacisqz diuidua tuguria facta sunt incolu
mem. Et quia bene meritis debita redde
re pmia noluisti: lesis iusta piacula exol
ue: at immemores beneficioꝝ iudei repre
hensione lingua sermone licẽti soluta nõ
vacent. id est non poterunt vacare. id est
vacui et immunes esse a reprehensione.
scilicet viuentium et hoc lingua soluta. id
est effusa ad loquendum sermone licenti.
quia viuentes tantam iudeorum ingrati
tudinem liberius et licentius vitupera=
bunt in eternum quibus propter hoc pec
catum contigit quod in casu isto prophe=
265 tatũ olim fuerat Deute. xxviij. ¶ † De
cimo fallit regula nr̃a. vbi a snia capitali
p testatorẽ lata fuisset appellatũ: qr tũc p
talẽ sniaz nõ irritaret testm̃ imo post talẽ
sniam interiecta appellatiõe testari posset:
adeo q vtroqz casu si dãnat⁹ pẽdẽte ap=

a ¶ In fi=
ne apoca=
lypsis. De
hac gente
iudeorum ⁊
eoꝝ ingra=
tissima ciui
tate vide q̃
dixit alle=
gando va=
leriũ repre=
hendẽtẽ de
ingratitu=
dine lace=
demones.
s̃. e. nume=
ro. cxcvj.

265 Sen=
tentia capi
talis a qua
est appella
tum nõ fa=
cit damna=
tũ intesta=
bilem.

pel. interim moreret aliq casu: tale testm̃
eius morte confirmaretur: acsi ante sentẽ
tiaz decessisset. l. si quis filio exheredato.
§. hi autem omnes. ff. de iniust. rup. test. ⁊
266 l. qui a latronibus. ff. eod. ¶ † Idem si
post appellationem iudex ipsum interfi=
ceret exequendo sententiam. quia hoc fa
ciendo non est iudex: immo censeretur oc
cisus a priuato. ¶ Et idem secundum ali
quos si per iudicem occideretur ante ap=
pellationem durante tempore appellan=
di. scilicet decẽdio. Cum illud tempus pa
ri gaudeat priuilegio cum tempore post
appellationem. c. non solum. de ap. lib. vj.
quo ad hoc vt nil noui interim fiat donec
decẽ diebus elapsis ⁊ plene decidit Bal.
in. l. iij. C. si penden. app. mors interuene.
267 ¶ † Sed hoc vltimuz non seruatur in
hoc regno in criminalibus fm Bar. in. l.
qui vltimo. ff. de penis. in fi. immo siue sit
in casu in quo appellatio admittitur: siue
in quo non admittitur: semper sententia
ilico exequatur si non appellent. per text.
in. l. non tantum. ff. de app. et. l. addictos.
C. de epis. aud. vbi damnatus intra decẽ
dium ducebatur ad supplicium. quod pa
tet. quia datur facultas cuilibet appellan
di pro eo: quod nõ fieret: si tempus appel
landi fuisset elapsum. Sententia enim in
causa criminali lata ilico est exequẽda. ij.
268 q. j. sicut. et. l. cũ reis. C. de pe. ¶ † Nisi
in sequentib⁹ casibus. ¶ Primo vbi prin
ceps tulisset ex iracundia sentẽtiam: quia
per triginta dies differenda esset illi⁹ exe
cutio: vt interim ratione corrigatur: quod
furore promulgatum est. c. cum apud. xj.
q. iij. et. l. si vindicari. C. de penis. ¶ Se=
cundo vbi sententia lata esset contra mu=
lierem pregnãtem: quo casu executio dif=
ferri debet: donec pepererit. vt plene ha=
buistis. s̃. in verbo: et soboles quam ge=
stabat in vtero. ¶ Tertio differtur execu
tio si lata fuerit in seruum: donec reddide
rit rationes domino. l. j. C. de bo. proscrip.
¶ Quarto differtur quoties insula est as
signanda a principe: videatis bonam gl.
in. d. c. cum apud. ¶ Quinto differtur vbi
damnatus esset summe peritus in aliqua
arte valde necessaria reipublice: ob quod
populus esset motus ad supplicandũ pn
cipi p eo. l. ad bestias. ff. de penis. ¶ Se=
xto differtur vbi condemnatus accusare=
tur de aliquo delicto: ex quo grauior pe=
na ei veniret imponenda. l. j. §. fi. ff. nil no
ua. ap. pen. et ita Bar. in. l. ij. in fi. ff. de cu=
sto. reo. ¶ Septimo differtur executio:
vbi testes ad quorum dicta reus fuit con
demnatus: ⁊ eos producens accusantur
de falso testimonio: q corrupti falsum de=
posuerunt. fm Salice. in. l. si docueris. C.

267 In h̃
regno fran
cie sentẽtia
capitalis ea
die exequi
tur qua p=
nunciat ni
si ab ea ap
pelletur.

268 Vide
casus in q̃=
bus differt
executio sẽ
tentie capi
talis.

de fals. faciunt plene nota. per gl. ⁊ Pan.
in ca. licet causam. de probationibus.
269 ¶ † Octauo differtur in aliquibus par
tibus criminalis executio: si damnatus
per aliquam puellam petatur in maritũ:
nam fauore matrimonij remittitur ei pe=
na capitalis: maxime si petatur per mu=
lierem dissolutam: vt ad frugem melioris
vite peruenire possit medio talis matri=
monij. c. commissum. de spõsa. Nam sicut
ibi: talibus datur omniũ peccatorũ indul
gentia: ita et pene capitalis remissio. fm
Masuerum in tit. de penis. quod an iure
sustineri possit dicam in verbo: cuidam
petro tradiderunt: vbi decidetur q non.
¶ Nono differtur: vbi damnato dũ mit=
titur ad suppliciũ obuiat aliquis cardina
lis: quo casu habent cardinales ex priuile
gio vel consuetudine: q damnatum libe=
rẽt a morte: fm Bal. in. l. addictos. C. de
appella. qd verum intelligit ibi Pau. si pi
leum ponat in capite damnati ducitur ad
mortem. idem Cepolla. de caute. aduoca.
270 cautela. ij. vt superi⁹ dictũ fuit. ¶ † De=
cimo differtur: vbi a snia capitali appella
tum fuit in casu: in quo admitti debet ap=
pellatio. Nam interim differenda est exe
cutio: ⁊ sententia remanet sine effectu: qr
per appellationẽ interim extinguit pnun
ciatum. l. j. in fi. ff. ad turpillia. in quo veri
ficari potest qd elegãter dicit Bal. in. l. j.
in fi. C. si a momẽta. pos. appel. fuerit. vbi
dicit: q contra venenũ iudicis data est ty
riaca appellationis volens innuere: q ap
pellatio (q̃ dicit tyriaca) extinguit pnun=
ciatũ. qd videtur iudicis venenũ: adeo q
dicit Bar. in. d. l. si quis filio. §. hi autẽ. ff.
de iniusto rup. test. q etiã si iudex nõ rece
perit appellationem: tamẽ differenda est
corporalis executio a qua fuit appellatũ.
qd est no. Et sic moriens post appellatio=
nem suã mori censet in suo statu integro:
quem habebat per antea: quod qualiter
intelligatur. videatis Bartol. eleganter
loquentem in dicta. l. qui vltimo. ff. de pe=
nis. Et extincta sententia per appellatio=
nem: mors damnati contingens extin=
guit delictum: ⁊ per consequens questio=
271 nem persone ⁊ bonorum. ¶ † Nam per
mortem eximitur de foro iudicis: ⁊ effici=
tur de foro dei: qui de bonis non curat.
Et sic perinde habetur: acsi ante senten=
tiam decessisset. Quo casu vt. s̃. in princi=
pio vidistis testamẽtum valet. Quod est
verum: vbi bona non fuerunt per senten=
tiam expresse confiscata: quia tunc extin
cto crimine per mortem rei quo ad penã
corporalem: in consequentiam censetur
esse extincta questio bonorum tanꝙ per=
sone accessoria per regulam accessorium

269 An sit
audienda
puella: vel
meretrix pe
tens dãna
tũ sibi dari
in maritũ.

270 Mors
dãnati con
tigẽs post
appellatio
nem confir
mat testm̃
illius: acsi
ante sniam
decessisset.

Universidad de ... Bi...

de regu. iur. lib. vj. Si autem in sententia
bona damnati essent expressim confisca=
ta: tunc quia adhuc questio bonorum re=
manet sub iudice contentioso: si crimẽ ꝓ
betur post mortem rei: et sic male appella
uit a sententia contra eum lata efficit: im
mo redditur ꝯm aliquos retro intestabi=
lis: prout hec omnia probantur per text.
in. l. ij. C. si penden. appella. mors interue
ne. et in. l. finali. C. si reus vel accusa. mor.
fue. Nam hoc vltimo casu cum questio
sit principaliter de bonis in sententia ex=
pressis: talis questio velut accessorie non
veniens ad personam damnati. Quinim
mo expresse et principaliter: non sequitur
cõditionem persone per mortez extincte:
et a pena corporali huius fori exẽpte. Si
cut econuerso fieret si ad mortem damna
tus non appellasset et sic executatus fuis
set: nam posset heres in eius testamento
institutus ilico appellare: et appellatione
iustificata per innocentiam condemnati
iam mortui fingeret retro fuisse ante sen=
tentiam appellatum: vt per mortez illius
testamentum eius dicatur confirmatũ tã
q̃ non factum a seruo pene. quia talis ap
pellatio iustificata licet post sententie exe
cutionem corporalem fingitur retro ante
sententiam interiecta. ꝯm Bal. singulari=
ter in. l. vna. C. ex delictis defuncto. inquã
tum heredes tene. per tex. in. l. furti. §. j. ff.
de his qui no. infa. facit. l. iij. preallegata.
C. si pendẽ. app. immo plus dicit Alex. in
addi. ad Bar. in. l. eius. §. si cui. ff. e. ꝙ etiã
hoc operaretur appellatio iniusta: qđ nõ
videt de mẽte Bal. vbi. ſ. Nam eoipso ꝙ
heres fuit in testamento institutus inter=
est suã ꝙ testamentum habeat effectum:
ꝛ sic pro suo interesse appellare posset. l. so
lent. ff. de ap. recipien. Et pari modo pos=
set heres post mortem damnati per sentẽ
tiam capitalem executati suam porrigere
principi supplicationem ad fines senten=
tiam retractandi pretextu erroris: qui in
iudicando interuenisse dicitur vbi a sen=
tentia appellari non posset: sicut ab arre=
stis crimine parlamenti in hoc regno nõ
appellatur. iuxta aut. que supplicatio. C.
de preci. impe. offe. Quo errore reperto re
272 tractabitur. ¶ † Et si non erratum ap
paret duplici emenda que pre manib⁹ de
poni debet supplicans ipse mulctaret fi=
sco regio applicanda ꝯm ordinationes re
gias de quo dixi sup ꝟbo: ꝛ vxorẽ nomi=
ne adelasiã. in. j. arti. ꝛ. ij. decisione loquẽ=
do de institutione curie parlamenti in frã
cia. Et proderit hec retractatio quo ad fa
mam defuncti reintegrandã et q̃ ad bona
siue retractet sñia via appellationis: aut
arrestũ via supplicationis. Et ita ad sup
plicãdũ ꝛ errorẽ ꝓponẽdũ recepti fuerũt

per regẽ liberi principis illius: q̃ arresto
parisius dãnat⁹ fuit: Anno dñi. M. cccc=
lxxvij. mẽse Augusto ꝛ. in personã execu=
tatus. vbi adhuc pendet in curia ꝓcessus
nescio q̃d iudicabit. facit qđ. ſ. dixi. de io=
hanna dare pucella noiata in armis diui
nit⁹ edocta: cũ sui natura bubulca fuisset:
273 vt tetigi in ꝟbo: duas habẽs filias. † Et
tp̃s ꝓponẽdi errorẽ via supplicationis in
p̃nti regno durat hodie biẽnio a tpe ꝓla=
tionis arresti: ꝯm ordinationẽ Ludouici
frãcoꝝ regis. xj. publicatã in curia parla=
menti Parisius Anno dñi. M. cccclxxix.
quãuis olim duraret. xxx. annis: ꝯm glo.
pragmatice. circa fi. in verbo: parlamẽtũ.
Adde ꝙ ex post ordinatum fuit ꝑ Ludo=
uicũ. xij. ꝙ a cetero nullus errorẽ ꝓpone=
re possit cõtra arresta sup possessorio cau=
sarum beneficialiũ: q̃ ordinatio publicata
174 fuit Anno dñi M. ccccxcix. ¶ † Et p̃=
missa intelligatis vera: ꝙ testm̃ morte de=
lati pẽdente appellatiõe defuncti vbi bo
norũ mẽtio in sñia facta nõ fuit cõfirmat
si de tali crimine agebat qđ morte rei ex=
tinguitur: prout regulariter extinguũtur
crimina: si vero ageretur de criminibus:
que morte criminosi nõ extinguũtur: ꝛ de
quibus quis accusari potest post mortẽ:
ꝛ ei⁹ memoria dãnari: de quib⁹ ꝑ gl. in. l.
ex iudicioꝝ. ff. de accu. ꝓut est crimẽ lese
maiestatis: ꝛ heresis. l. fi. C. ad le. iul. maie
sta. ꝛ in. §. per contrariũ. insti. de heredi. q̃
ab intesta. deferunt. vbi gl. singularis do
cens formã dãnãdi memoriam defuncti.
Tunc etiam si in istis non sit in sententia
expressio bonoꝝ facta: tamen si prima sen
tẽtia lata per iudicẽ ad quẽ fuerat appel=
latum confirmata fuerit post mortem rei
pendente appellatione defuncti: testm̃ nõ
valebit. est tamen differentia ꝯm Bar. in
dicta. l. fi. qꝛ tunc testamentũ irritatur per
sñiam que post mortẽ criminosi sequitur:
q̃ñ est tale crimẽ: de quo memoria defun=
cti dãnatur: vt in crimine lese maiestatis
dictum est. Secus si esset crimen: de quo
memoria defuncti nõ dãnaretur: quãuis
post mortẽ procedi posset: vt q̃ñ non agit
de crimine priuilegiato: sed qꝛ in sñia fuit
expresse facta cõfiscatio bonoꝝ: vt dixi. ſ.
qꝛ tunc testamentũ per sententiam primo
confirmatiuam non irritabitur: immo he
res institutus succedet testatori: tamen
bona ab eo auferentur: ꝛ fisco applicabun
tur: ꝛ ꝑderit talis testamenti validitas: ꝛ
operabitur validitatem pupillaris substi
tutionis: ꝛ dationis tutorum in eodem te
stamẽto contentarũ. de quo tamen videa
275 tis ꝑ Ange. ꝛ Imo. ibi. ¶ † Unũ menti
tenebitis: ꝙ sicut pẽdente appellatione a
sñia capitali interiecta nõ efficit dãnatus
intestabilis: immo eius morte testamẽtũ

factũ confirmat si pendẽte appellatione
moriat: sic etiã erit si moriat post senten=
tiã: anteq̃ appellauerit pendẽte tamẽ tẽ=
pore appellandi: veluti durante decẽdio
ad appellandũ introducto aut. hodie. C.
de app. Nã hec duo tẽpora quo ad fauo=
rem dãnati parificantur: scꝫ tempus post
interiectã appellationẽ: et tẽpus decẽ die
rum ad appellandũ introductum: quo du
rante dormit effectus sententie et in suspẽ
so manet: acsi appellatũ esset: ideo interiꝫ
testamentũ valet. ꝯm gl. in. d. l. ex iudicio
rum. et est tex. clarus in. c. non solũ. de ap
pel. li. vj. ꝛ ponit gl. in. l. j. ff. nil noua. pend.
app. Et ita transit Ang. in. d. l. fi. ꝯꝫ Bart.
in. d. l. ex iudiciorum. ff. de accusa. dicit cõ
trariũ: ꝙ immo si in sententia sit facta mẽ
tio bonoꝝ: nisi reo mortuo ĩfra decẽ dies
heres appellauerit: testamentũ irritabit:
qꝛ licet quo ad executionem facti illa duo
tẽpora equiparant: vt vtroq̃ tẽpore cessa
re debeat: tamẽ executio iuris nõ cessat:
puta quo ad infamiaꝫ: que ilico ꝙ lata est
sententia: irrogat etiã durante decendio
ad appellãdũ statuto: dicta. l. qui vltimo.
vbi Bart. ff. de penis. ꝛ. l. furti. vbi text. ff.
de his qui notã. infa. Ergo idem erit quo
ad validitatẽ: vel inualiditatẽ testamen=
ti. de quo tamẽ plenius in dicta. l. ex iudi=
cioꝝ. de accu. ꝛ in. l. defuncto. ff. de publi.
iudi. immo in p̃senti regno sententia capi
talis etiã quo ad executionẽ facti corpo=
ralem nõ suspendit durante illo decẽdio
ad appellandũ statuto. Sed eadeꝫ die q̃
promulgatur executioni mandat: nisi for
maliter appellet. vt est bonus tex. in. l. nõ
tantũ. ff. de app. vbi permittit cuilibet ad
causam humanitatis appellare pro illo: q̃
ducitur ad supplicium: q̃uis ipse appella
re nolit. Ex quo datur intelligi: ꝙ duceba
tur ad suppliciũ pendente decẽdio: vltra
quod non fuisset licitũ etiam extraneo ap
pellare. ¶ Preterea videmus: ꝙ speciale
est in certis casibus: ꝙ executio sententie
capitalis differatur: de quibus per glo. in
c. cum apud. xj. q. iij. Ergo in contrarium
est ius commune in ceteris vt supra dixi.
Que omnia sufficiunt quo ad articulum
mortis naturalis sibi ipsi vel alteri inferẽ
276 de. ¶ † Quia inferri non potest nisi in
quatuor casibus. ¶ Primo in bello iusto
autoritate p̃ncipis legitie indicto. ¶ Se
cundo ex potestate publica sicut iudex oc
cidit latronem. ¶ Tertio ex diuino prece
pto sicut abraã voluit occidere isaac Ge=
nes. xxij. ¶ Quarto ex iudicio dei occul=
to: scilicet per occultam spiritussancti in=
spirationem Sicut sanson et rasias. Nec
continentur isti casus sub generali prece=
pto: non occides. vt patet ex supradictis.
De quo plene. in. c. si non licet. et per totũ.

277 xxiij. q. v. ¶ † Secundo principaliter
(vt in principio dixi.) potest iudex pro de
lictis inferre mortem spiritualem: ꝛ ꝓ con
tumacia scilicet reum excommunicando:
excõicatio enim mors et pena spiritualis
dicitur. ꝯm Bar. in. l. diuus. ver. secundo
quero. ff. ad. l. corn. de sic. quia principali=
ter spiritum seu animaꝫ percutit: ꝛ dat eã
sathane: vt pulchre dicit Pan. post Ioã.
an. super Rub. de sen. exc. ꝛ Bal. in. c. pre
278 terea requisisti. de app. † dicit excõmu=
nicationem esse talis nature ꝙ est pene=
trabilior omni gladio intellectuali. Sicut
damnatio in supplicium ilico penetrat so
lo verbo iudicis: vt. ſ. vidistis ꝯm Bal. in
l. fi. C. si pendẽ. ap. Unde alibi vocat de=
bite vltionis acrimonia in. l. placet. iun=
cta gl. peñ. C. de sa. san. ec. quasi excõmu=
nicatos arcens ꝛ a gremio sancte matris
ecclesie eijciens et repellens: sine cuius
vbere impossibile est de gratia et dulci la
cte diuino suggere et potare. Et excõmu
nicati sunt quoddam monstrũ apud deũ.
de quibus seu iudeis eos figurantibus ꝛ
dicentibus: nos semen abrae sum⁹ respõ
dit christus. Uos ex patre diabolo estis:
279 ꝛ opera pr̃is vestri facitis ꝛc. ¶ † Ideo
excõmunicatio summe timenda est: quia
nedum iusta sed etiam iniusta ligat. c. ab
excõmunicato. de rescrip. et. c. romana. §.
in vniuersitatem. de senten. ex. li. vj. Et si
quispiam diceret: ꝙ hoc nõ est speciale in
sentẽtia excõicationis cũ q̃libet alia sñia
iiusta ꝯ ius litigatoris ꝓlata liget: qꝛ dico
ꝙ ex sñia excõicationis hoc habet specia
le: quia iniusta ligat: licet fuerit ab ea ap=
280 pellatum. c. pastoralis. de app. ¶ † Uñ
excõicatus non obstante ꝙ a sentẽtia ex=
cõmunicationis cõtra eũ lata appellaue=
rit potest tãq̃ excõicatus registrari ꝛ pu
blicari: vt ibi tenetur. quod nõ est in alijs
sententijs: quas appellatio sequens extin
guit. l. j. ff. ad turpil. Est etiam speciale in
ea: quia iniuste lata id est sine ordine lata
ligat. qui tamẽ defectus ordinis vitiat ce
teras sententias: et reddit eas nullas. l. ꝓ
latam. C. de senten. vt. d. c. ab excõicato. ꝛ
in. c sacro. de senten. exc. vbi excommuni=
281 catio propter hoc non est nulla. ¶ †. Et
in mundo maior pena esse non potest: q̃
conuersari inter homines: et suffragio ho
minum carere. dicit tex. singularis de iu=
re ciuili: quem ad hoc summe ponderauit
Lud. in suis singularibus in. l. hi qui san
ctam. c. de apposita. ¶ Unde excommu=
nicati dietim inter homines viuunt: sed
eorum suffragio carent. Sicut tantalus
filius iouis ob culpam suaꝫ apud inferos
semper sitit: et aquam habet vsq̃ ad la=
bium inferius: et dum bibere vult semper
aqua refugit: poma insuper pulcherrima

277 Secundo principalit põt iudex ꝓ delictis mortem inferre spiritualeꝫ. puta excõmunicationem.

281 Nõ est ĩ mũdo pena maior q̃ excommunicationis.

Universidad de ... Biblioteca

in arbore pendentia ei descendūt vsq3 ad labium superius:sed quando vult ea ap=prehēdere similiter refugiūt. de quo Guidius.in.iiij.Metham. Tibi(inquit)tāta=le mille deprehenduntur aque:queq3 im=minet effugit arbor ₇c. ❡Unde non im=merito dicitur q excommunicatio iustissimum causat metum ad rescindendum gesta per metum excommunicationis sm Pan.in.c.olim.le.ij.de resti.spolia.vt di=xi super verbo:si absq3 liberis moreretur. ij.in materia fideicommissarie substi.de=clarando regulam:quem honoro onerare possum.in.iij.fallētia. Et hoc est quod dicit tex.in.c.corripiantur.xxiiij.q.iij.eccle=sia dei non reperitur pena excommunicationis maior. Adeo q dicit Barto.in.l.si quid ex famosa.per illum tex.ff. de soluti. omnem causam esse de grauioribus cau=sis propter quam quis incidit in excom=municationem. Ob quod gl.iij.§.minor. super verbo:interdictum.insti.de capi. di
282 mi.singulariter dicit: † q excommuni=cati sunt loco illorum quibus olim aque et igni interdicebatur. de quibus loqui=tur ille textus.et ibi dicit glo. q equiparā tur hodie deportatis. Et consequēter ex=communicatio est pena capitalis: quā gl. refert et sequitur Bald.in pluribus locis. Et agendo stare nō potest in iudicio si de excommunicatione excipiatur.c.intelleximus.de iudi.et.c.pia.de excep.lib.vj. sed hoc non seruatur in curijs laicalibus hu=ius regni francie.sm Jo.fa.insti.de cura=to.§.fi.vt per experientiam videmus:ta=men nescio vnde tātus processerit in hoc christianissimo regno abusus:q exceptio excommunicatiōis in iudicio seculari nō admittatur. Ex quo multi illaqueantur:
283 †et ipsimet iudices ac ceteri circunstantes:qui excommunicato scienter communicantes minorem incurrunt excommunicationem:qua priuantur sacramentorum participatione.c.fi.de cle.excom. minist. et.c.a nobis.de excep.sm Pan. super ru=
284 bri.de sen.excom. ❡†Quia licet pra=ua consuetudo quem excuset a pena fori contentiosi sm glo.singularem:quam ibi no.Pan.in.c.cum venerabilis. de cōsue. ꝑ q̄ est tex.in.l.quis sit fugitiuus.§.apud labeonem.ff.de edili.edic.vbi non delin=quit ille qui facit quod publice facere licere arbitratur. Et sic quod publice consuetum est excusat ne puniatur facit tex. iuncta gl.penul.in.c.sane.de tempo.ordi.₇ in c.ea que.de simo. Non tamen excusat in foro conscientie peccato mortali.sm gl.in c.deniq3.iiij.distinc.vt dicit Pan. vbi.s. ❡Preterea in sacro christianissimi regis coronamento dum de manu remorū pontificis rex ensem nudū quē dux normanie illic officiando portat suscipit:seruare ca=nonem pollicetur: et consequenter per canonem damnatos: (quales excommuni=cati sunt) repellere: et ecclesiam in sua autoritate sustinere.c. principes seculi.xxiij. q.v. Et si canoni et legibus supra allega=tis ac preceptis ecclesie obedire iudices laici nolunt:discant saltem in hoc suorum more antiquorum gentilium viuere: qui a druidibus seu pontificibus idolorū3 in francia excōicatos abijciebant. qd apud eos pena grauissima reputabatur. de quo Julius ille Caius cesar in commentarijs suis de bello gallico.li.vj.sic dicit. In omni gallia eorum hominu3 qui aliquo sunt numero atq3 honore:genera sunt duo.sed de his duobus generibus alterū est druidum:alterū equitū. Illi rebus diuinis intersunt: sacrificia publica ac priuata ꝓcurant:religiones interpretant. Magnoq3 ij sunt apud eos honore. Nā fere de oib⁹ cōtrouersijs publicis priuatisq3 cōstituūt Et si qd est admissum facinus:si cedes facta:si de hereditate:de finibus cōtrouer=sia est:ijdē discernūt:premia penasq3 constituūt. Si quis aut priuat⁹ aut publicus eoꝝ decreto non stetit:sacrificijs interdi=cunt: hec pena apud eos est grauissima. Quib⁹ ita est iterdictū: ij numero ipioꝝ ac sceleratoꝝ habēt.ijs oēs decedūt: aditum sermonēq3 defugiūt. Ne quid ex contagione incōmodi accipiāt. Neq3 ijs pe=tentibus ius reddit. Neq3 honor vllus cō municatur.hec ille. ❡Ecce ergo qualiter olim in francia excōicatio pena erat gra=uissima.q2 scelerati excōicati reputabant quos quisq3 fugiebat:ne cōicādo inficere=tur:nec ad iudicia vel honores admitte=bant aut publico officio fungebantur.immo tales excōicati ab aliquo non salutantur vt habetur in secūda canonica Joannis de excōicato loquentis.qui dicit illi q̄ cōicat opib⁹ ei⁹ malignis:facit cle.si summus pōtifex.de sen.ex.ita q dicit gl. in.c. si aliqñ.c.ti.q excōicatū nō debem⁹ salutare:s3 solū illi dicere possumus de⁹ faciat
285 te emēdare. ❡†Exut⁹ eñ est excōica=tus:₇ durāte excōicatōe suspēsus oī ptāte ₇ autoritate:ita q si eps ē vl' alter p̄lat⁹ ēt ꝯferre nō posset bñficia: imo nec ei⁹ vicari⁹ q̄uis nō excōicat⁹:cū illius sit cū epo idē ꝯsistoriū.c.ij.ð ꝯsue.li.vj.₇ sic a colla=tiōe supēsus ē excōicatiōe epi sicut reuo=cat⁹ eēt p̄ mortē illi⁹ s3 gl.quā oēs ibi se=quunt i cle.fi.ð ꝓcu.₇ t3 Pan.i.c.qm ab=bas.vij.col.de of.del.ꝑ qb⁹ facit.c.j.ð of. vi.li.vj. Et idē i patrono excōicato: vt ꝓ=sētare nō possit:q̄uis tolerat⁹ sit: vt sētit Pan.i.c.ꝯsultatiōib⁹.ij.col.v. s3 dubitat quid in dubio.de iure patro.₇ Jo.and.in c.nobis.in princi. illo eodem titu. et sunt

286 plures decisiones rote. ❡†Nec etiam eligere potest:q̄uis eligere sit priuati of=ficij sm Pan.in.c.veritatis.in fi. de dolo et contu.facit.c.cum dilectus.de consue.₇ c.consideramus.₇.c.cum vintoniensis.
287 de elect. ❡†Carent etiam ecclesiasti=ca sepultura:et qui eos in ecclesia aut ei⁹ cimiterio sepelirent:consilium consensum vel autoritatem prestarent:aut eos cōmitarētur eoipso essent excommunicati.cle. eos.de sepul. Unde nō immerito nunc de iure communi euitādi sunt ab omnibus. Ideo dicebat Hostiē. q excommunicati sunt intestabiles: quia mortui spirituali=ter acsi damnati essent ad mortem natu=ralem patiendam. Nam per excommunicationem in qua excommunicatus perseuerat:fecit professionem in antro et spelūca diaboli:cuius est seruus effectus.l.fiñ. C.de senten.pas.adeo q diabolus vtitur excommunicato sicut rusticus vtitur asi=no suo sm doc.in.c.ita quorūdam. de iu=

An excommunicatus testari possit de iure.

288 deis. ❡†Et sic ecclesia suum testamē=tum habere non potest ratum:nisi resipi=scat.immo testamentum ante factum rū=petur.l.j.§.exigit.ff.de secun.tabu. Talis enim mors testatoris non confirmat te=stamentum:sed prius factu3 rumpit:sicut faceret mors naturalis illata per iudice3. vt.s.vidistis.et ita tenet gl.in.c.decerni=mus.de senten.excō.lib.vj. Sed aduertatis:quia Jo.an.in eo.c.decernimus.in nouel.tenet contrarium: q immo potest te=stari:et minus per excommunicationem rumpitur testamentum pri⁹ factum: quia equiparatur relegato sm gl.in.c.pastora=lis.in fi.de app. Unde cum relegatus do=minium retineat bonorum suorū: de qui=bus contrahere potest:et testari.l.ei⁹ qui. ff.e. Certe idem poterit excommunicatus ei comparatus:qui retinet ciuitatē:liber=tatem:et bona.l.j.§.his quibus.ff.de leg.
289 iij. ❡†Preterea excommunicatus nullo iure testari reperitur prohibitus:et edictum de testamentis est prohibitorū. Ex quo ergo quis non reperitur expresse prohibitus:satis censetur esse sibi testari permissum.et ita tenet Bart. et Bald.in.l. si queramus.ff.e.et Archi.in.d.c.pia. de excep.li.vj. Pan.₇.doc.in.c.veritatis.de dolo et cōtu.vbi dicitur:q potest bona alie=nare.₇ Bal.in.l.j.C.de sa.san.ec. Pro hac opinione facit:q2 excōicatio q̄ vt dixi eq̄=parat relegationi d2 pena leuis ₇ nō gra=uis sm Ant.de but.in.c.post cessionē. de proba.quod patet.quia de excommunicatione taq3 de re leui creditur solis literis epi sigillo simpliciter sigillatis sm Joā. calde.ibi. quod non fieret in grauib⁹ causis:sm doc. Etiam dicit Bar.in.l.ij.ff. de pub.iudi.q excōicatio nō est pena capitalis: ₇ sic testamēti factionē tollere nō po=test. Presertim: q2 snia excōicationis est interlocutoria ad nutū ꝓferentis reuoca=bilis.sm Jmo.quē refert ₇ sequit Domi. in.c.ij.de ꝯsti.li.vj.iūcto tex.in.c.sacro.de senten.excōi.et.s.vidistis:q dānatus per sniam interlocutoriā nō efficit intestabi=lis: vt dixi.s.in.ix.fallentia data ad regulam: q dānatus capitaliter est intestabi=lis. ❡Preterea excōicatio est modici p̄iudicij:cū tolli possit nutu ꝓferentis.d.c.sa=cro.immo est medicinalis.c.cū medicina=lis.de senten.excōi.li.vj.₇ sic excōicatum inhabilitare nō potest quo ad actū testā=di vel cōtrahendi:quā opinionē puto ve=riorem.facit quia speciale est in excōicato ꝓpter heresim:vt testari nō possit.c.excōicamus.§.credētes.de hereti. Ergo in cō=trarium est ius cōe in alijs.l.j.in fiñ.ff.ad municipa.qd sequitur Jaco.de bel.visu. in aut.de sanctis.episc.§.oibus.vbi plene hoc disputauit:₇ Pet.de ancha.₇ Domi. post Jo.an.in.d.c.decernimus.vbi d2: q etiā testari posset:quāuis manifeste ₇ pu=blice foret excōicatus: de quo q̄s dicatur publice excōicatus: ponit gl.melius.quā alibi i verbo:publice.in cle.eos.de sepul. ₇ clarius glo.pragmatice.in titu.de excō. nō vitan.sup verbo:publicata.₇ idē tenet Bar.in.l.fi.C.si a non cōpe.iud.₇ in.l.j.C.
290 de heredi.insti. ❡†Hec tamē cōclusio fallit in sequētibus casibus. ❡Primo in excōicato ꝓpter heresim: vt.d.§.creden=tes. Tales enim ꝓpter heresim excōicati nō gaudent aliqua absolutione generali: qua q̄s a quacūq3 cēsura absoluit qualis est absolutio q̄ ꝯcedi solet oratorib⁹ excōicatis:quousq3 fungunt apud pōtificē officio suo.sm Hosti.₇ idem si q̄s absolueret ꝓferendo testimoniū.c.veniens.le.ij.vbi Pan.de testi.q2 nō gauderet si ꝓpter he=resim excōicat⁹ foret. Et idē si excōicatus esset ꝓpter nō paritionē lr̄arū pape exe=cutorialiū. Et de absolutiōe q̄ apponit in impetrationib⁹ bñficioꝝ quo ad validitatem ipetrationis ₇ effectū illi⁹ ꝯsequendū dūtaxat de quib⁹ ꝓuisum fuit vtil'r p̄ re=gulā apl'icā Jnnocentij.viij.q̄ declarauit talē absolutōe3 nō ꝓdesse ob p̄dictas cās excōicatis. Nec ēt ob aliā quācūq3 cām si ipetrās vltra annū ₇ sic anno cōpleto isorduerit i excōicatiōe:cū isto casu p̄seuerās p̄ annū in quocunq3 mortali pctō notorio quale est: ꝓ quo ille p̄ ecc'iam euitat pu=blice: censeat de fide male sentire.sm gl. in.c.si papa.xl.dist.facit text.in aut.gaza=ros in fiñ.C.de hereti.videatis Feli.in.c. apostolice.de exceptio.in prin. ❡Pariter stans excōmunicatus per annum potest omnibus beneficijs priuari.xj.q.iij.ca. rursus.et ca.quicunq3. Quequidem iura

290 Uide casus i qb⁹ excōicatus testari non potest.

Universidad de ... Biblioteca

declarat gl.in.c.cũ contumacia. de heret.
li.vj.quod intelligatis verum: vbi ille per
seuerans excõmunicat⁹ esset pro crimine:
secus si pro causa ciuili.quia tũc posset be
neficijs priuari:etiam si mille annis stetis
set in excommunicatione glo. est singula
ris quam ibi magnifecit dominus Anto.
in.c.contingit.super verbo:non potest de
dolo ⁊ cõtu.fructibus autem posset priua
ri.c.pastoralis.de app.in fi. Et de istis in=
duratis in excommunicatione sordenti=
bus intelliguntur iura superius allegata
per que fuit demonstratum nullam penã
esse maiorem nec grauiorem excõmunica
tione:quia excõmunicatio profertur ⁊ ten
dit ad bonum obedientie:que si nõ sequa
tur sed in rebellione et inobedientia:⁊ cõ
temptu perseueretur excõmunicatio dici
tur venenum nedum aspidum: sed basili
scum solo visu inficiens:propter quam et
sepe anticipatur etiaz mors naturalis: vt
excommunicat⁹ citius moriatur.c.epi.xj.
q.iij.quia etiam pro peccato mortali sepe
adeo mors infertur ẽm gl.in.c. qua frõte.
de app. Ubi autem excõmunicatio timeẽ
et quatenus ad excommunicatũ pertinet
vult resipiscere et non potest: aut resipi=
scit:et obediendo absoluitur:tunc dicitur
medicinalis infamiam non irrogãs:neqz
inhabilitatem vt.d.c. cum medicinalis.
¶ Secundo fallit in excõmunicato pro
alio tali crimine:quod tollit testamenti fa
ctionem:sicut si excommunicatus esset ꝑ
manifesta vsura:vt in.c.q̃q̃.de vsur. lib.
vj.vel pro libello famoso.l.is cui.§.fi.ff.e.
ẽm Bal.in.l.j.C.de secun.nup. ¶ Tertio
fallit in anathematizato:seu solenniter ex
communicato:de quo quis sit ponit Pa=
nor.in.c.nouit.de iudi. Nam talis dicitur
intestabilis omnino.ẽm Bal.i.c.si is cui.
de offi.dele.et in.l.iij.C.si penden.appel.
mors interuene.et tetigi.s.in verbo: ⁊ vxo
rem nomine adelasiaz.in.j.preludio circa
medium. ¶ Et ratio est.quia talis tolerã
do talem et tam horribilem excommuni
cationem:incidere videtur in suspitionez
heresis.ẽm Bal. in dicto.c. decernimus.
291 ¶ †Et certum est hereticos testabiles
non esse sicut reos diuine maiestatis lese.
Cum multopotius sit diuinam q̃z tempo
ratem ledere maiestatem.in.d.aut.gaza=
292 res.C.de hereti. ¶ †Preterea licet ex=
communicatio nõ irroget infamiam: vt
singulariter decidit Inñ.i.c. testimoniũ.
de testi.quẽ sequiẽ Archi.iiij.q.j.sup glo.
in summa dictũ anathematizat⁹ aut pro
pter heresim excõicat⁹. Uel ꝑpter aliud
delictũ infamiã irrogãs vel ꝑpter contu
maciã circa illud cõmissam est infamis ꝑ
tex.singularẽ.i.c.ifames.vj.q.j.⁊ est gl.in
c.j.q̃ tpe miles petere habebat inuestitu.

Et ꝑpter dictã suspitionẽ dicũt aliqui idẽ
esse in quocũqz excõicato q̃ ꝑ annũ excõi=
catione sustinuit.iuxta ea q̃ dixi in prima
fallentia. Bene verũ est ẽm Bal.q̃ si eps
tali excõicato seu eius heredibus indice=
ret purgationem:⁊ heredes purgare pos=
sent defunctum a suspitione heresis susti=
neretur testm̃ nec irritaretur. Et de tali so
lenniter excõicato (vt testari nõ possit) po
test intelligi opi.Hosti.⁊ glo.in.d.c.decer
nimus ẽm Bal.in.d.l.iij.in fi.C.si pẽden.
293 app.mors interue. †Nam talis excõica
tio vocata anathema est horrida excõica
tio:q̃ apud syros vocaẽ maranatha q̃d est
verbũ late snĩe importãs:q̃ taliter excõi=
catus sit maranatha.i.vsqz ad aduentum
dñi sit excõicatus:scz donec peniteat ẽm
gl.in.c.guilisarius.xxiij.q.iiij.⁊ veraciter
vocabaẽ ille nõ guilisarius:sꝫ belisarius:
qui Siluestrũ papã carceri tradidit: quẽ
mox ad insulam pontiam relegauit: et in
bello gothoꝝ cõtra romanos mirãda fe=
cit. Et de dicto verbo maranatha dicit Hie
rony.in ep̃la ad marcellã incipi.nuper cũ
pariter essemus ⁊c.q̃ est vocabulũ magis
syrum:q̃z hebreum:⁊ interpretaẽ dñs no=
ster venit.vt sit sensus si q̃s nõ amat iesuz
anathema sit:q̃ verba sunt expositiua ver
borũ Apl̃i.j.ad Corinẽ.xvj.c.in fi.vbi dr.
Si quis nõ amat ⁊c.vbi videatis Lyrã ⁊
Burgẽ.in addi.diuersa sentientes:⁊ satis
clare Feli.in.c.rodulphus.xx.colũ.versi.sit
anathema.de rescrip. ¶ Quarto fallit in
excõicato:q̃ percussit vel cepit cardinalẽ:
aut consiliũ vel auxiliũ prestiterit: qm̃ ta=
lis est intestabilis actiue ⁊ passiue:q̃ sicut
nõ potest testamẽtũ facere: sic nec potest
in testamẽto heres institui.c.felicis.de pe
294 nis.li.vj. ¶ †Sicut etiã excõicatus q̃
hereticus nõ posset heres institui.in auẽ.
vt cũ de appel.cog.§.generale.colla.viij.
Ceteri vero excõicati ex alia causa possunt
heredes institui:⁊ eis legata relinqui:ma
xime ad causas pias ratione paupertatis
⁊ alimentorũ.ẽm glos.in.c.eos.de hereti.
¶ Quinto fallit in monacho: cui papa
dedit licentiam testãdi:q̃ si excõicatus sit
testari nõ poterit. Ne i eodẽ subiecto sint
duo sp̃alia ẽm Bal.singulr in.c.intellexi=
mus.de iudi.quem sequitur Feli.in.c.ad
295 ꝓbãdũ.de re iudi. ¶ †Et credo etiã q̃
in casibus iam dictis quibus excõicatus
testari nõ potest:posset ad pias causas di
sponere:q̃ licet a talibus eleemosyne pu=
blice nõ sint recipiende.c.oblationes.xc.
dist.tñ eccl̃ie possunt relinquere: q̃ q̃cq̃d
pie cause relinquiẽ videẽ ꝑ aia relictũ.ẽm
gl.in.l.si q̃s a titio.ff.de leg.ij. Et eccl̃ia ⁊
quecũqz alia pia ꝑsona cui relictũ est:po=
terit talia relicta recipere:q̃ quo ad vali=
ditatẽ relictoꝝ pioꝝ plus attẽditur fauo

295 An in casib⁹ q̃b⁹ excõicatus testari non potest: saltem testari ad pias causas.

pie cause intuitu cuius legata interdũ alĩs
inutilia sustinentur:q̃z persona testatoris:
nec eius odium.l.j.vbi Bar.⁊ Bal.⁊ doc.
C.de sacrosan.eccle.tamẽ eccl̃ia recipien=
do talia relicta non debet se obligare ad
orãdum pro talibus:quos constat in pec=
cato mortali decessisse: nec pro eis debet
orare:imo habebit relicta:sine quocunqz
onere:quia per eam nõ stetit:quin pro ta=
libus oraret:sed stetit per eos:igitur ipsis
solis imputãdum erit. Et hinc est q̃ si te=
stator reliquit decem eccl̃ie pro sua sepul=
tura:⁊ postea decedit excõicatus:⁊ sic ha
bere non potest ecclesiasticam sepulturã:
nec sit ꝑ ipso orandum.c.sacris.de sepul.
Cum non stet per eccl̃iam: sed per ipsum
testatorem ecclesia consequetur legatum.
ẽm Barto.in.l.miles.§.rea.ff.de adulte.⁊
Bal.in.l.j.in fi.C.de his que pene nomi.
⁊ fuit de mente Innocẽ.in.c.in nostra.de
sepulẽ. Similiter puto: q̃ vbi excõicatus
esset propter excõicationem intestabilis:
si a tali snĩa excõmunicationis appellatũ
fuerit: testamẽtũ prius factũ interim pen
dente appellatione valebit: vel de nouo
testari poterit:adeo q̃d si interim moriaẽ
appellatione pẽdente testamentũ morte
illius cõfirmabitur: nõ obstante sentẽtia
excõicationis a qua est appellatuz:prout
habuistis.s.de illo: qui a snĩa pene capi=
talis appellauit. Nã licet excõicatio secũ
trahat executionem.c.preterea requisisti.
de appel. Tamen pendente appellatione
valebit testamentũ.l.si quis filio exhere=
dato.§.hi autẽ oẽs.ff.de iniusto rup.test.
q̃ ibi eodem modo seruari videm⁹ in con
demnato ad mortẽ naturalẽ:quãuis snĩa
vltimi supplicij trahat secum executionẽ.
l.qui vltimo.vbi Bartol.ff.de penis.⁊ ita
tenet glo.⁊ Bal.ibi in dicta.l.fi.C.si a nõ
cõpe.iudi. Et maxime est hoc verũ: quia
appellando a snĩa excõicationis non cen=
setur quis eã contẽnere:sed potius time=
re:vt bonis mentibus ⁊ catholicis cõue=
nit vt de heresi ⁊ obduratione non suspi=
296 cetur. ¶ †Tertio dixi:q̃ iudex propter
delictum indicere potest reo penã mortis
297 ciuilis:tamen scire debetis:†q̃ duplex
est mors ciuilis. ¶ Prima est mors ciui=
lis voluntaria ⁊ meritoria:que per iudicẽ
alicui imponi nõ potest: nec quis ad eam
aliquo modo cogi:⁊ est illa: per quã quis
volũtarie ad frugẽ cõuolat melioris vite:
veluti ingrediendo religionẽ:⁊ aliquã ꝓfi
tendo regulam approbatã:⁊ si loquamur
de ista:an confirmet testamentũ prius fa=
ctum:dicatis:q̃ si testator profiteatur ta=
lem religionem:que proprium habere po
test saltem in cõmuni: ⁊ sic illa religio est
capax bonorum acquirendorũ ⁊ retinen=
dorum in cõmuni: tũc siquidem tempore

296 Tertio principaliẽ potest iudex ꝑ delictis mortẽ imponere ciuilem.

297 Duplex ẽ mors ciuilis: prima dr volũtaria que inducitẽ per ꝓfessionẽ ⁊ an tali morte ꝯfirmeẽ testm̃: vide hic.

testamẽti facti testator nõ cogitabat reli
giosus fieri: sꝫ postea meliori cõsilio mo=
tus professus est regulam: per talem pro=
fessionem non confirmatur testamẽtum:
immo infirmatur:si in tali testamento ni=
hil reliquit monasterio: nec eum instituit
in aliquo:nam cum monasterium habeaẽ
loco filij.c.in presentia.de proba.⁊ in auẽ.
de sanctis.episco.§.sed hoc presenti.sicut
per agnationem posthumi in aliquo non
instituti rumpitur testamentum prius fa=
ctum:instiẽ.quib⁹ mod.testa.infirmã.§.j.
sic etiam rumpitur per ingressum mona=
sterij:quod loco filij agnosciẽ testatori.de
quo dixi.s.verbo:⁊ soboles quam gesta=
bat in vtero. Si autem testator volẽs in=
gredi religionẽ suũ fecerit testamentũ:et
sic de religione profitenda cogitãs: certe
cũ tunc testari potuerit:⁊ sic filium potuit
preterire ipune.vt plene habuistis in ver
bo:testamentũ.j. Tale testamentum non
infirmatur: vt ibi dixi.⁊ tenent Panor.et
Feli.in dicto ca.in presentia. Et sicut tale
testamentũ nõ infirmatur per ingressum
religionis: pariter non cõfirmatur donec
testator professus naturaliter moriatur:
quo tẽpore heres institutus habebit bo=
na. Quia nullibi reperitur hoc casu mor=
tem ciuilem habere eundem effectũ quẽ
habet mors naturalis: et nisi in casibus
expressis nunq̃z habet eundem effectum.
c.placuit.xvj.q.j.ẽm glo.in ca.susceptum.
de rescrip.lib.vj.quam ibi sequuntur cõ=
muniter doc.⁊ pulchre Alexã.in.ij.parte
cõsilio.cxl.incipieñ.viso themate.vbi.iij.
298 colũ.etiam concludit.† Per ingressum
religionis non finiri vsumfructum ingre=
dientis:alĩs ingressus monasterij esset sibi
nociuus: quod non est dicendum.cũ quo
ad naturalia (scz quo ad comedendum et
bibendum) non dicatur mortuus: sed so=
lum quo ad ciuilia. Ideo quãdiu viuet te
stator professus monasterium reget ⁊ gu=
bernabit bona testatoris: ⁊ faciet fructus
suos:qui per professionẽ dedicati videnẽ:
299 †adeo q̃d si talis testator haberet libe=
ros heredes institutos:petere nõ possent
hereditatem: immo nec legitimam patre
viuente.ẽm Panor.⁊ docto.cõmuniter in
ca.cum scimus.de regu.quos finaliter se=
quitur Felinus in dicto ca.in presentia.
antepenul.colũ.vbi respondet ad tex.qui
cõtrarium dicere videbatur in dicto.c.cũ
scimus.q̃ ibi pater testator erat mortuus
naturaliter: cũ filius legitimam petebat.
vt dicit vidisse in integra. Et nihilomin⁹
pro hac opinione adducit text.vnicũ hoc
formaliter decidentẽ iũcta gl.in.c.j.xviij.
q.j.vbi monachus factus eps debet ven
dicare hereditatẽ patris:que non erit mo
nasterij sed episcopatus.q̃d nõ esset:si le=

298 Per ingressum religionis non finitur vsufruct⁹.

299 Patre religioso viuente: filij petere non possunt legitimam.

Universidad de ... Biblioteca

gitima fuisset debita viuente patre illi-
co post ingressum et professionem: immo
pertineret monasterio: a quo fuit testator
in episcopum translatus. ⁊ ibi glo. dicit: ꝙ
ius succedendi non cōpetit: nisi post mor-
tem professi testatoris: ⁊ ꝙ spes monaste-
rij euanescit: ex quo monachus desinit
esse filius monasterij: bene possent tamē
liberi testatoris post professionem patris
petere alimenta a monasterio de bonis
paternis sibi decerni patre viuente. scđm
Pau. in auť. si qua mulier. C. de sacrosan.
eccles. immo dicit: ꝙ possent petere certa
bona de hereditate patris sibi assignari:
de quib⁹ possint sufficienter ali: que mor-
tuo patre retinebunt pro legitima: ⁊ resi-
duum restituent heredi instituto: aut mo
nasterio: si pater sine herede testamenta-
rio decesserit. Et sic dicta bonorum assi-
gnatio nō est iuris: sed facti in filios non
transferens dominium. Ex quo clare de-
monstratur: qđ si heres institutus in te-
stamēto talis: prius decederet: ꝙ̃ testator
professus: tunc hereditas pertineret mo-
nasterio corruente testamento ꝓpter defe
300 ctū heredis premortui. ¶ † Patet etiā:
ꝙ testator monasterium ingressus: ꝙ̃diu
viuit reuocare poterit testamentum sim-
pliciter: acsi in seculo remansisset: quia vo
luntas sua remansit ambulatoria vsqꝫ ad
mortem: iuxta ea que plene habuistis in
verbo: testamentum. ij. Et si testamentū
reuocet bona perpetuo remanebunt mo-
nasterio: acsi testamentum nunꝙ̃ fecisset
auť. ingressi. C. de sacrosan. ecclesijs. Sed
reuocare ipsum nō posset in preiudicium
monasterij: aliū heredem extraneū insti-
tuendo: cum per professionem ius testādi
perdiderit. vt dicta auť. ingressi. Nam du
riore seruitute afficitur: ꝙ̃ seruus. liiij. dis.
301 multos. Ideo testari nō potest. † Quin-
immo consuetudo aut papa eū habilita-
re non posset ad testandum postꝙ̃ est ꝓ-
fessus: ẜm Bald. ibi in dicta auť. ingressi.
⁊ plene Henri. in. c. si quis sane. de pecuť.
clericorū. Etiam si esset epš effectus. ẜm
glo. in. c. j. ŝ. eodē. Posito ꝙ fortius est: ꝙ
esset cardinalis: cum propter hoc non li-
beretur a substātialibus regule: que sunt
paupertas et obedientia: ẜm Bal. in auť.
licentiā. C. de epis. ⁊ cleri. secus si efficereť
papa. ẜm Phil. franchi. super oēs doct. in
rubrica eo. titu. lib. vj. versi. xxvj. ⁊ vltimo
prohibetur testari ⁊c. videatis glos. in ca.
q̃ tua. xij. q. j. ⁊. xviij. q. j. c. j. in fiñ. ⁊ Imo.
in. l. si quis mihi bona. §. seruus. ff. de acq̃.
heredi. de his videte Bar. in. l. statius. §.
cornelio. ff. de iure fisc. ⁊ in. l. cū pater. §. he-
reditatē. ff. de leg. ij. ⁊ sentit idem Bar. in
l. intercidit. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ in. d. auť.
si qua mulier. Panor. ⁊ doc. in. d. c. in p̃sen

300 An possit quis post suā ꝓfessionē testamētum prius factū reuocare: ⁊ cui tūc ꝑtinebunt bona.

301 An cōsuetudo habilitare possit monachū ad testandum.

tia. Et hec vera: vbi testator post testamē
tum ꝓfitetur religionē bonoꝝ capacē. vt
302 dictū est. ¶ † Si vero ꝓfitetur religio-
nem oīno bonoꝝ tam in cōi ꝙ̃ in particu
lari incapacē: tūc q̃ testator quo ad bona
censeť oīno mortuus: puta q̃ ꝓfessus est
regulā beati francisci: ⁊ effectus frater mi
nor: per talem mortē ciuilē testm̄ prius fa
ctum irreuocabiliter cōfirmatur: adeo ꝙ
incōtinenti heredes scripti hereditatem
adire poterūt: ⁊ idem facere poterūt here
des ab intestato: si ꝓfessus sine testamēto
decesserit. ẜm Sali. i. d. auť. si qua mulier.
in fi. Nā cū talis testator non possit testm̄
reuocare in fauorē cōuentus: qui est oīno
incapax: nec possit conuentus nec religio
succedere herede scripto premortuo: sicut
posset: vbi religio esset capax bonorum in
cōi: vt. ŝ. vidistis. Certe frustra expecta-
retur mors naturalis ipsius testatoris. Et
sic eoipso ꝙ ipse testator est ꝓfessus: testa
mentum est irreuocabiliter cōfirmatum.
circa qđ videatis que dixi super verbo: in
eodem testamēto relinquens. j. in. ix limi
tatione. ¶ Sed quid de professis ordinē
beati Dñici seu p̃dicatorū: videatis Feli.
latissime ⁊ nō minus notabiliter loquentē
in. d. c. in presentia. xxv. col. versi. septimo
quero vidimus. ŝ. cum tribus colūnis se-
quētibus. vbi etiā decidit de carmelitis:
⁊ ceteris mēdicantibus. de quo late Bal.
in dicta auť. ingressi. et auť. si qua mulier.
in isto autem regno francie quācūqꝫ reli-
gionē quis profiteať habetur ꝓ mortuo.
de quo plene dixi super verbo: ⁊ vxorem
noīe adelasiam. in. j. articulo successionū
303 ab intestato. ¶ † Scđa mors ciuilis di-
citur necessaria: que nō voluntarie susci-
pitur: sed necessario: vel per iudicē in inui
tum indicitur in penam criminis perpe-
trati: et talis mors ciuilis est per quam li
bertas perditur: veluti si quis ab hosti-
bus capiatur: qui seruus hostium efficiť:
nec testari potest: quia seruitutem morti
naturali comparamus. l. seruitutem. ff. de
regu. iuris. Nam quod attinet ad ius ciui
le serui pro nihilo cōputantur. l. quod atti
net. illo eo. titu. Quibus ⁊ quantis modis
efficitur quis seruus vt testamenti factio-
nem perdat: videatis instiť. de iure perso.
304 per totum. ¶ † Or testamēti factio est
actus iuris ciuilis: quod qualiter intelli-
gatur plene habuistis. ŝ. testamentum. j.
305 ¶ † Idem in deportatis per sententiam
iudicis: qui pariter testari non possunt.
l. eius. §. fina. ff. eodē. Quia licet non mo
riantur naturaliter: tamen ciuiliter mor-
tui sunt: tanꝙ̃ libertate ⁊ ciuitate amissis.
de quo plene ibi. et in. l. prima. C. de here
306 di. instituen. ¶ † De bannitis autem et
exulibus debetis scire: quod multiplex

302 Si testator efficiať cordiger testm̄ cōfirmatur acsi naturaliter moreretur.

303 Scđa mors ciuilis dr̃ necessaria q̃lis ē seruitus et deportatio

est exilium: scz volūtarium ⁊ summe meri
torium: ac ꝯsequenter laudabile: qđ mul-
ti assumpserunt pro deo ⁊ christo eius se
in eremū transferentes prout de Ioanne
baptista legiť. Lu. j. in fi. ⁊ de paulo p̃mo
eremita ⁊ pluribus alijs. Aliud est exiliū
etiam voluntarium et laudabile virtutis
amore. de quo in auť. habita. C. ne filius
pro patre qđ voluntarie subeunt schola-
res q̃ ꝓ acquirēda scientie margarita de
ciuibus fiunt exules. Et de quo exilio pul
cre meminit. barbatus ille Hiero. in epi-
stola ad paulinū. Legimus (inquit) in ve
teribus historijs quosdam lustrasse pro-
uincias: nouos adijsse populos: maria
transisse: vt eos quos ex libris nouerant
coram quoqꝫ viderēt: sic pythagoras mē
phiticos vates: sic plato egyptum ⁊ archi
tam tarentinū: eāqꝫ oram italie: que quon
dam magna grecia dicebatur laboriosis-
sime peragrauit: vt qui athenis magister
erat ⁊ potens fieret peregrinus atqꝫ disci
pulus: malens aliena verecūde discere ꝙ̃
sua impudenter ingerere ⁊c. Et si de tali-
bus exulibus loquamur. Certe testari po
terunt ⁊ ceteros actus legitimos facere:
cum banniti nō censeantur: immo pro pre
sentib⁹ reputanť. c. licet. de prebē. ⁊ plene
307 in. c. cum ex eo. de elec. lib. vj. † Et hec
duo exilia summe laudabilia subire vo-
luit idem ille Hieroñ. cognita suoꝝ mo-
nachoꝝ vesania: postꝙ̃ ad Gregoriū na-
zanzenum constantinopolitane vrbis epi
scopū peruenit: a quo sacras literas didi-
cit: vbi pro christo ⁊ ecclesie vtilitate su-
stinuerit ipse in epistola ad Eustochium
narrat dicens. Quoties in eremo cōstitu
tus: ⁊ in illa vasta solitudine: que exusta so
lis ardorib⁹ horridū monachis p̃stat ha-
bitaculū. putaui me romanis delitijs in-
teresse: horrebant sacco mēbra deformia:
squalida cutis sitū ethiopice carnis addu
xerat. quotidie lacrime: quotidie gemit⁹.
Et si qñ repugnantē somnus imminens
oppressisset: nuda humo vix ossa herētia
collidebanť. de cibis ⁊ potu taceo: cū etiā
languētes aqua frigida vtanť. ⁊ coctū ali
quid accepisse luxuria sit. et dū scorpionū
tm̄ essē soci⁹ ⁊ feraꝝ sepe choreis interrā
puellaꝝ: ⁊ in frigido corpore ⁊ carne p̃mor
tua libidinū incēdia pullulabāt. Itaqꝫ cō
tinuo flebā: ⁊ repugnantē carnē ebdoma
daꝝ inedia subigebā. Diē crebro cōiunxi
cū nocte: nec pri⁹ a pectoris cessabā v̄be-
rib⁹: ꝙ̃ a dño trāquillitas redderet. Ipāꝫ
quoqꝫ cellulā meā q̃si cogitationū ꝯscien
tiam ꝑtimescebā: ⁊ mihi irat⁹ solus deser-
ta penetrabā: ⁊ vt mihi testis est dñs post
multas lacrimas nōnūꝙ̃ videbar interes
se agminib⁹ angeloꝝ. Per quadriēnium
igiť ibidē pnīa sic pacta ad bethlē oppi

dū remeauit: vbi q̃si domesticū aīal apud
p̃sepe dñi sese obtulit ꝑmāsurū. Bibliote
cam aūt suā ꝙ̃ summo studio sibi cōdide
rat clausam aliosqꝫ libros iterū relegens
308 diē ieiun⁹ ducebat ad vesperū ⁊c. † Aliō
est exiliū necessariū. ⁊ hoc duplr. Primo
ꝓpter vtilitatē exulis vt q̃s fugit ꝑsecu-
tionē alicui⁹ tyrāni quo exilio durāte exu
les nihil ꝑdunt. l. decernim⁹. C. de sa. san.
ec. Quoties em̄ q̃s particulari odio sui ꝑ-
sequiť: fugiēdū est ex doctrina xp̄i. Matt.
x. Cū aūt ꝑsequēturvos in ciuitate ista fu
gite in aliā. idē si ꝑsecutio esset generalis
⁊ ex fuga nō sequereť destructio iustitie ⁊
boni publici ẜm Lyrā ibi. ⁊ hr̃ in. c. nisi cū
pridē. de renūcia. ¶ Scđo indiciť exiliuꝫ
necessariū alicui: ita ꝙ necesse hꝫ recede-
re: nō ꝓpť sui delictū aut vitiū: sed poti⁹ ꝓ
pter virtutē ⁊ gloriā suā. vt de aristide the
mistocle ⁊ plurib⁹ alijs. refert Valeri⁹ li.
v. ti. de ingratis. loquēdo de atheniēsiū i-
309 gratitudine. † Qđ exiliū ostracism⁹ ero
stracism⁹ vel ostracus athenis olim voca
batur ꝓcedēs ex inuidia. q̃ virtutē sequiť
q̃ virtutis comes inuidia est q̃si tale exi-
lium sit q̃dā inuidie ꝯsolatio: ne peiora ꝯ̃
virtuosum machinenť: vel fiebat vt pote-
statis esset ⁊ glorie moderatio: ne ex glĩa
virtutis nimis cresceret potētia ⁊ v̄tereť
in abusum in detrimentū alioꝝ: sicut vi-
tis si nō putareť ⁊ ramis minueretur race
mos v̄teret in lambruscas in detrimentū
cultoris. de quo ostracismo eiusqꝫ forma ⁊
quis fuit p̃ncipiuꝫ ⁊ finis ex plutarcho de
vita Aristidis ⁊ Nicie hr̃ i hec v̄ba. Ciui
tas: scz athenaꝝ victoria iam insolens fa-
cta atqꝫ maximarū rerū auida egre fere-
bat cū quosdā auctoritate ⁊ glĩa anteire
ceteros audiret: itaqꝫ postꝙ̃ frequēs vn-
diqꝫ in vrbē cōuenit Aristidem ostraco in
exiliū. Nō affectati regni suspitione cū ni
hil sibi mali factū neca se virū cognitum
esse: sed glĩe illi⁹ inuidia solū moleste fer-
re dixerūt ꝙ oībus in locis hūc ip̄m iustū
audirent relegarunt. Non enim ostracis-
mus improbitatis castigatio erat sed ad
honestādum facinus elationis ac grauio
ris potestatis moderatio: ⁊ pena dicebať.
Erat siquidē hūana liuoris ꝯsolatio: que
cū haud intolerabilis esset: merorē ac do
lorē quē quispiā amplitudo pepisset suis
ex finib⁹ decē anñ. determiaret. (⁊ forma
erat.) ostraci viritim in ꝯsilio dabanť: ⁊ in
eis q̃sqꝫ quē ex ciuib⁹ vrbe cedere vellēt
lr̃is indicabāt: quē postea in vnū fori locū
cācellis circūceptū deferebāt. Magr̃atus
v̄o q̃b⁹ negociū dabať: primū quidē vni-
uersos simul recēsebant: qui nisi sex mi-
lium numerum excessissent: nihil confe-
ctum esset. Postea vniuscuiusqꝫ calculis
sepositis eum quem pluribus sententijs

Universidad de ... Bib...

damnatū cognoscerent: decem annos ex
torrem fore declarabant: ea tamē cōditio
ne vt fructus suos capere liberū sibi relin
queretur. de hac autē relegatione inquit
plutarchus vbi.s.quis dubitat eos q̄ vel
gloria vel generis nobilitate vel eloquen
tia maxime prestarent.ostiaco.i.huiusce=
modi exilio q̄ primū eiectos esse.hoc tan
q̄ purgande ciuitati medicamēto ad con
stitutū tempus vti populus consueuerat:
atq3 illū qui supra reliquos ciues vel glo=
ria,vel diuitijs vel potentia excelleret: ita
vt suspectus in ciuitate haberetur in de=
cenniū extra ciuitatem relegabat: quo nu
mero Damon peridis ceptor est: qui cum
plus sapere videretur q̄ oporteret hunc
in modum vrbe exactus est. Et hiperbo=
lus vir non ex potentia sortitus audaciā:
sed ob impudentissimā audaciam factus
potens: propter eam quam in republica
gloriam nactus est ciuitatem vniuersam
ignominia afficiens ostiacismo dānatus
est: qui sc3 ostiacismus cum viris primati
bus esse solebat ptātis moderatio. huic
flagitioso fuit imprudens vltio: ꝛ sic finis
per ostiacismū puniendi quēquā factus
est: ꝛ nemo sc3 virtuosus post ipsum scil3
criminosum tali pena damnatus. hec ille.
Et l3 talia exilia honesta essent: nec testa=
mentum factū inficerent: ꝛ minus fiendū
impedirent: tamen illa confutat Valeri9
vbi.s.in fi.ꝛ inuehit contra eos qui adeo
ingrati extiterūt: vt in virtuoso3 seuire nō
dubitarunt: quos in primis athenēses ve
lut ingratissimos dānandos esse dicit. cū
vbiq3 grauis ꝛ intolerabilior eoru3 dica=
tur ingratitudo: q ciuitas illa bonarū ar=
tium mater erat. Quid abest inquit quin
publica dementia sit estimāda summo cō
sensu maximas virtutes: quasi grauissima
delicta punire: beneficiaq3 iniurijs repen
dere. Quod cū vbiq3 tum precipue athe=
nis intolerabile videri debet: in qua vrbe
aduersus ingratos actio cōstituta est ꝛ re
cte q3 dandi ꝛ accipiendi beneficij cōmer
cium: sine quo vix vita hominis constat:
tollit ꝛ perdit quisquis bene merito parē
referre gratiā negligit. Quātam enim re
prehensionem supple Atheniens. mere=
mur: qui cum equissima iura: sed iniquissi=
ma haberent ingenia: moribus suis q̄ le
gibus vti maluerunt ꝛc. Aliud est exiliu3
seu bannimentum damnabile ꝛ sordidu3
quod inducitur propter delictum.l.papi=
nianus exuli.ff.de minoribus.ꝛ in.§.fina.
institu.de heredibus instituen. Et de tali
bannito dicit Barto.in dicta.l.eius.q nō
potest testari. Cum prodigo equiparetur
quicūq3 delinquens: ꝛ sic intestabilis.in=
stitu.quibus non est permis. facere testa=
men.§.item prodigus. nam vt eleganter
dicit Bal.s.in proemio.super verbo: pro=
311 diga. †Triplex est prodigalitas. ¶ Pri=
ma est rerum: in qua prouidetur per inter
dictionem administrationis. ¶ Secūda
est morum: in qua occurritur per seuerita=
tem punitionis. vt supra plene vidistis.
¶ Tertia est ꝓdigalitas fame: in qua ꝓ=
uidetur per subtractionem bonorum ꝛ ho
nestorum virorum: prout hec omnia per
tria iura probātur.l.is cui bonis.ff.de ver
bo.obliga.ꝛ.l.licitatio.§.quod illicite.ff.
de publica.ac.in.l.quos ꝓhibet.ff.de po=
stulan. Non immerito bannitus propter
delictu3 testari non potest: nec talis mors
ciuilis testamentum antea factum cōfir=
mat: cum reddat eum intestabilem vt etiā
testari nō possit sc3 ꝯm iura et statuta pro
prie ciuitatis: aut terre de qua fuit banni=
tus: ꝛ ad quā redire nō potest in vita nec
post mortē. vt ibi sepeliatur ꝯm Bar.in.l.
ij.ff.de cada.punitorū. Sed testamenti fa
ctionem nō perdit de iure cōmuni: ideo si
in illa ciuitate de qua bāniti fuerunt vige
ret statutum aut cōsuetudo: q quis testa=
ri posset cum duobus testibus: prout est
in nostra ciuitate tholose. ꝛ hic caturci ta=
lem facultatem testandi perdunt: sed te=
stari poterunt ꝯm ius cōmune adhibita
iuris communis solēnitate. de quo plene
per eūdem Barto.in quadam per ipsum
disputata questione incipien. lucane ciui=
tatis statuto.ꝛ in.l.cōmissione.§.qui defi=
ciunt.ff.de capi.diminu.vbi dicit qualiter
hoc intelligitur. Videatis que plene circa
hoc dixi super verbo: in eodem testamen
to relinquens primo.xvij.limitatiōe. Ho=
die vero ex generali huius regni consue=
tudine non est dubium bannitos esse in=
testabiles dūmodo fuerint perpetuo bā=
niti: cum tale bānum importet vt sepe di=
xi confiscationem bonorū. et ita dicit ser=
uari Masuerus.titu.de obligatio.ꝛ renū=
ciatio §.j.circa fi.ibi idem in bannito.ꝛ.§.
item aliqui consiliarij.ꝛ clarius in titu.de
penis.§.itē in casibus.qꝺ itelligatis ꝓut
dixi super verbo: in eodem testamento re
linquens.j.in dicta.xvij.limitatio.ꝛ bal.
312 in dicta.l.eius.§.si cui. ¶ †De infamib9
vidi sepe dubitari: an perdant testamen=
ti factionē: ita q eoru3 testamenta morte
naturali non confirmētur: quasi sint mor=
te ciuili: scilicet per infamiā irritata: et vi=
detur q per infamiam perdant testamen
ti factionem: quia infamibus interdicti
sunt actus legitimi.c.fina.de regu.iuris,
libro. vj.ꝛ.l.ij.C.de dignitatibus.lib.xij.
vbi est bona glo. quatuor ponens casus:
in quibus etiam infamia facti repellit:
quem ab actibus. melius enim esset ali=
cui mori: q̄ dulcissimum fame honorem
perdere: vt ita dicere Ludouicus grossus

312 An infames testari possint.

francorum rex Parisios repetens solitus
erat. Pulchrius inquit esse crudeli morte
si honesta esset occumbere: q̄ cū dedeco=
re vitam perducere: vt lib.vj. Gaguynus
refert.ꝛ Salu.in catilinario. Emori ꝓ vir
tutem prestat: q̄ vitam miserā atq3 inho=
nestam per dedecus amittere. nā vt idem
ait in iugurtino. Nihil metuere q̄s debet
nisi turpem famam. iuxta illud Apl'i.j.ad
Corinth.ix. Expedit mihi (inquit) magis
mori: q̄ vt quis gloriam.i.famam meam
euacuet. vnde Iuuena. grauissime et san=
ctissime dixit. Sūmū crede nephas aiam
preferre pudori: ꝛ propter vitam viuendi
perdere causas: cause autē viuendi sunt
vt sancte iuste ꝛ honeste operemur: q̄ deo
et homini grata sunt: per que fama illesa
retinetur que vite preferēda est. vnde vbi
snia ferri potest ex ꝑluribus causis quarū:
alique infamant: ꝛ alique non: lata simplr
sentētia non exprimendo aliquā causam.
Presumitur in dubio lata ex leuiori causa
ꝛ minus infamante. vt dicit glos.singu.in
l.hoc em̄.ff.de excusa.tuto. Elucet igitur
quisq3 premia virtutis: cū aiaduertat for=
tes viros felicius sepeliri: q̄ viuere igna=
uos. dicit Valerius.lib.v.titu.de gratis.

313 Solius dei est restituere famā semel perditam.

313 ¶ †Cū ea sc3 gloria seu fama euacuata:
solius dei sit eam restituere: dicit glo.in.c.
ex tuarum.de purga.cano. licet em̄ possit
princeps effectum infamie tollere: qui est
de iure positiuo ꝛ nō naturali: non tamen
infamiā tollere potest ꝯm Bal.in.l.cassi9.
iiij.col.ff.de senat. quia infamia facti que
remanet est irremediabilis. iuxta illud ge
lasij pape dicentis: quāq3 aias per peni=
tentiam saluare possimus: infamiā tamen
abolere non possumus: sc3 illā infamiā de
facto apud bonos ꝛ graues restantem. vt
clare decidit Tho.in scda scde q̄.lxviij.
articu.iiij.q3 nō bene detergi sordida fa=
ma valet: etiam per baptismū. de quo vi=
deatis glos.super verbo: peccauit.in ca.si
314 quis.j.q.vij. ¶ †Nā infamia est similis
morti: ꝯm Hug. vt refert Bar.in.l.trāsige
re.C.de transactio. cū infames mortuorū
loco habeant.l.j.§.quidam filiū.ff.de bo.
pos.cōtratab. vnde glo.in.l.nec timore.ff.
qꝺ metus cā. dicit timorē infamie iustum
causare metū.ꝛ est tex.in.l.isti quidem.§.
penul.eo.titu. ꝛ Panor.in.c.olim.le.iij.de
315 resti.spolia.iij.col. ¶ †Unde licet accu=
satus de delicto extra suū officiū cōmisso
pendente accusatione nō sit ei interdicē=
da officij administratio. l. libertus. §.in
questionib9.ff.ad munici. tū interdicitur
et vbi tale crimen scandalum generaret
ꝓpter publicam infamiā accusati.c.inter
sollicitudines. de purga.cano. perinde et
acsi in suo officio deliquisset: ei interdice=
retur administratio: ꝯm Bart.in dicto.§.
in questionib9. et Io.fa.in.§.si quis autē.
instit.de suspec.tuto. Ob quod in.c.ij.de
purga.cano. dicitur: q qui suam famā ne=
gligit: videtur negligere vitā: immo al's
crudelis sibiipsi eē videref.c.nolo.xij.q.j.
vbi habetur: q crudelis dicitur: qui suam
famā negligit. que ꝯm glo.in.c.veram.de
coha.cleri.ꝛ mulie. Aliud non est: q̄ illese
dignitatis status legibus ꝛ moribus cō=
probat9. vt.l.penul.ff.de varijs ꝛ extraor.
cog.in princ. vnde non sine causa dicebat
eccle.vij.c.q melius est nomen bonū: q̄
vnguēta preciosa. ꝛ Bal.in.l.j.C.de ꝯfes.
Fama (inqt) bona quā multi ppl'i amant:
est thesaurus hominis inestimabilis: ꝛ io
cundus: ꝛ sicut lilium dat suauitatem odo
ris.ꝛ in.l.ingenuū.ij.col'.ff.de sta.ho. dicit:
q fama est pars status nostri magna.l.
cognitionū.§.j.ff.de varijs extraord.cog.
Et sic non minor est amissio fame: q̄ ocu
lorū. iuxta illud Prouer.xv. Lux oculorū
letificat aiā3: fama bona impinguat ossa:
immo maior est fame perditio: q̄ perdi=
tio oculorū. qꝺ nobis patēter tradit doctri
na christi Matthei.xviij. precipiens. q si
oculus scandalizet te: sc3 trahendo te ad
delictum: quo bona fama perditur: eruas
eum: ꝛ proijce abs te.ꝛ Tulli9 in oratore
de responsis aruspicū. Miserior (inquit)
es cū in omnē fraudem oculis caperis: q̄
si oino oculos non habueris. Nempe illi
fraudant ꝛ fraudātur. Quod cōsiderans
quedam monialis virgo cuius dulci aspe
ctu cor regis captum fuerat: ita vt rex ipse
eam stuprare conclusisset: postq̄ hoc re=
sciuit: ne diffamaref oculos proprios ipsa
sibimet eruit: quos pro munere ad regem
misit: ꝛ hoc modo famā seruauit. Pariter
refert Tertulia. q democrit9 phs oculos
sibi eruit: eo q mulieres sine cōcupiscētia
non valebat aspicere. ad quod facit illud
Ouidij.ij.tristiū. Heu mihi cur vidi: cur
noxia lumina flexi: peccatūq3 oculos est
habuisse meū. et Seneca de remedijs in
fortuito. Intelligēdū inquit est partē esse
innocentie cecitatem. Oculi em̄ sunt irri=
316 tamēta vitiorū: ducesq3 scelerū. ¶ †Ob
qꝺ Valeri9.lib.iiij.ti.de verecūdia. Aliud
exemplū ponit qꝺ si in christiano adole=
scente inueniretur vna omniū voce plusq̄
precedēs laudaretur: cū tuscus esset ado=
lescēs. de quo loquitur Spurina vocatus
Hetrurie ciuitatis oriundus: qui anteq̄
tusci essent romana ciuitate donati: Spu
rina prestantis forme adolescens matro=
narum: id est nuptarum ꝛ virginum ocu=
lis insidiosus erat: q3 non sine cupiditate
aspici posse videbatur: tanta eius forme
venustas vt iam vxores ꝛ filias habenti=
bus suspectus ad modum esset: hic ergo
cum videret se causam esse plerumq3 diffi

Universidad de
Bib

dij inter virum z vxorem adeo moleste tu
lit: vt ingressus cubiculuz omnem vultus
orisqz decorem illatis vulneribus confu=
derit: z se cicatricibus aspectu deformem
reddiderit. Maluit deformitatem sue san
ctitatis seu castitatis esse fidem z testimo
nium: qz formam aliene libidinis irrita=
mentum. De hac fama quantum sit dili=
genda: et infamia euitanda et fugienda:
habetur in.l.infamia.C.de decurio.lib.x.
quia sicut corpus vmbram facit illustratã
a sole: sic fama est vmbra operum. Et bea
tus est qui possidet eam. Et econtra proxi
mus est periculo: quẽ fama denigrat. in
aut.quomodo oporteat episcopos.in pn.
colla.j.vt singulariter dicit Bal.in.c.ve=
niens.le.j.de testi.z alibi dicit idem Bal.
317 in.c.j.de renuncia.† ꝙ fama vnius boni
viri est vmbra gratissima: sub qua multi
quiescũt. z q̃ mori nõ potest: nec extingui.
iuxta illud Statij thebaidos.lib.vij. Ite
inquit alacres vestri nunqz morientur ho
nores. ideo sapienter dicebat idem Bal.
in.c.j.§.si quis hominem.de pace tenen.
318 ¶ † Qd pro saluando honore z fama cõ
seruanda licitum est assumere duellum. fa
cit qd voluit idem Bald.in.l.in eãdem.ff.
ex quibus causis maio. z in.c.j.de proba.
z tex.singularis in.l.pronũciatio.§.j.ff.de
verb.sig. z qd habetur in.l.iusta.ff.de ma
numis.vindic. z in.l.iulianus.ff.si qs omis.
causa testa. et qd voluit Pet.de ancha.in
cle.j.de homicid. immo non solum nostra
interest famam propriam seruare illesam
quãdiu viuimus: sed etiam post mortem:
adeo qd si fama defuncti lacescatur here
des de iniuria agere possunt.l.j.§.z si for=
te.ff.de iniur. z intelligo dixisse de fama: q̃
est conscientie consentanea et conformis:
prout fama est vt dixi illese dignitatis sta
tus vita z moribus cõprobatus: vt dicto
c.vestra. Si autem fama esset conscientie
repugnans: vt qz malus reputaretur bo=
nus in populo ppter signa bonitatis: que
habet extrinseca: vt habẽt hypocrite: tũc
fama parum prodesset: vbi cõscientia ve=
ritatis repugnaret: que plusqz fama atten
ditur apud deum: qui est cordiũ scrutator.
319 ¶ † Est eñ cõscientia animi motus sibi
ipsi persuadens: et sese concernens: s̄m
Bal.in.c.nisi cũ pridem.iiij.col.de renun.
z in.c.j.§.sacramentũ.de consue.recti feu
di. ideo dicit Bart.per illum tex.in.l.cum
quidam.§.qd dicitur.in fi.ff.de acquiren.
heredi. ꝙ vbi cõis opinio est de aliquo qd
pendeat ex facto meo debeo attendere fa
ctum meũ z veritatẽ: non cõem opinionẽ
in bono vel malo: sufficit ꝙ nesciã me ma=
lum vnde stãte statuto loci ꝙ sindicus te=
neatur oia maleficia denũciare etiam de
seipso: licet fama sit ꝙ ipse deliquit: nõ te=
netur se denũciare si vere scit qz delictum
non cõmisit: s̄m Bar.ibi: qz vt dicit Vale
rius li.iij.ti.de fiducia sui. Ois pfecta ars
fortune lenocinio defecta: iusta fiducia.i.
bona de se opinione non exuitur. Quãqz
scit se laudẽ meritam: eã z si ab alijs non
impetrat domestico tamẽ acceptam iudi
cio refert: quasi dicat ꝙ quilibet bonus lz
per famã ab alijs sibi merita nõ impetret
cõsequatur: tamẽ iudicio domestico scz cõ
scientie sue ea refert in sui gaudiũ: z leti=
tiã z innocentiã. Et hoc est qd dr in ora=
tione ad Cesarem senem de republica cir
ca fi.ibi: suus cuiusqz animus ex conscien
tia spẽ prebet. vide elegantia verba Bal.
de conscientia loquẽtis que refert Jason.
in.§.sz iste quidẽ.instit.de actio.xxvj.col.
¶ Et hoc est qd idẽ narrat Valerius ma
ximus li.vij.ti.de sapiẽter dictis z factis.
Socratem dixisse conscientiam plusqz fa
mam attendi debere. idem scz Socrates:
expedita z cõpendiaria via eos ad gloriã
peruenire dicebat: qui id agerẽt: vt qua=
les videri vellent: tales etiã essent. Qua=
quidem predicatione aperte mouebat: vt
hoies ipsam potius virtutem haurirent:
qz vmbrã eius consectarent. hec ille. Sed
vt dicit Boetius. lib.ij.de consolatione.
Nos nisi ad populares aures inanesqz ru
mores recte facere nescimus: adeo qd reli
cta cõscientia virtutisqz prestantia de alie
nis seruũculis laudem captamus. Horũ
etenim vita fictio est et mores sunt imagi
nes absqz vita mox ideo delentur z deci=
dunt: et.c. nec immerito. quia vt habetur
Joan.xij. Dilexerunt magis gloriam ho=
minum: qz dei. Ob qd dicit Apls.j.ad co
rinthi.iij. Nemo vestrũ glorietur in homi
nibus.i.scdm laudes hoim: sed glorietur
in deo qui est veritas omniũ. Per famam
enim falli poteris: per cõscientiã deo z ve
ritati consonã nunqz. Ideo remouendam
esse existimationem hominũ: cum dubia
semper sit: z in partem vtrãqz diuidatur.
docebat Seneca ad lucillum epla.xxvj.
Nam cõscientia cuius z dei vnum z idem
320 est consistorium vix falli potest. ¶ † Cũ
conscientia dicatur quasi quedam conso=
nantia aie ad deum ex concordia spiritus
z voluntatis: s̄m Bal.in.c.mulieri.de iu=
reiuran. vnde Origenes dicit: ꝙ ꝯscientia
est spiritus corrector z pedagogus anime
sociatus. Et sumit ibi spũs pro mente seu
rõne. Et sic ꝯsciẽtia dr spũs: inquãtum est
quoddã dictamen mẽtis: qz etiã habitus
est pncipiũ act9: ideo nomẽ ꝯsciẽtie attri=
buit aliqñ primo habitui naturali: scz syn
deresi: sicut Hiero.sup Ezechiel. Cõscien
321 tiã synderesim vocat. † Habet autẽ ortũ
cõscia ex naturali iudicio rõnis: qd dr lex
jtellect9: z ab eo est deducta z deriuata: vt

quedam ꝯclusio. verbi gra. Fit in aio vel
mente hois quasi quidã syllogism9 cui9
maiorẽ pmittit synderesis dicẽs: oĩe ma
lũ esse vitandũ. Minorẽ vo hui9 syllogis=
mi assumit rõ superior dicẽs adulteriũ esse
malũ: qz a deo phibitũ. Ratio vo iferior
dicit adulteriũ esse malũ: qz vl' est iniustũ
vel inhonestũ. Et tũc ꝯscia infert ꝯclusio
nẽ dicens ex supradictis. ergo adulteriuz
est vitandũ. Propterea dr ꝯscia quasi cõ
cludẽs sciẽtia: eo ꝙ ꝯscia rõne supradicto
rũ: videlicet synderesis rõnis superioris et
inferioris ꝯclusionẽ infert s̄m Tho.in.ij.
sniar.dis.xxiiij. Unde ꝯscia dr mater nra
de qua loquẽs ppheta. Osee.ij. Judicate
inquit matrẽ vestrã.i.ꝯscientiã. Preterea
dr facies aie. iuxta illud Mat.vj. Faciem
tuã laua.i.ꝯscientiã maculis pctõr feda=
tam. Et dr ꝯsciẽtia facies rõne diuersifi=
catiõis: qz sicut inter tot hoies non est da
re duas facies oimodo siles qd est mirũ.
Ita nec duas ꝯscientias oino siles.i.i oi=
bus idẽ sentiẽtes. Scdo rõne denudatio
nis. qz sicut facies nũqz cooperit: posito ꝙ
cetera oia aliqñ coopiant: ita ꝯscia coope
riri nõ põt: qz libri sunt aperti. Daniel.vij.
Tertio rõne dispositõis: qz sicut s̄m ꝙ qs
est effigiat in facie: vel cõponit faciẽ com
prehẽdit de dispositione interiori: ita s̄m
opa cõuersatiõis alicui9 cognoscit de pro
bitate: vel malicia. Eccsi.xix. Ab occursu
faciei cognoscit sensat9. Ex quib9 restat
dictũ Bal. verũ: in dicto.c.mlieri ꝙ ꝯscia
dr quasi qdã ꝯsonãtia aie ad deũ ex cõcor
dia spus z volũtatis: q̃ clare est apta deo
quẽ nulliũ latet secretũ. Ideo sequẽda est
poti9 qz fallax reputatio hoim.c.iter vba.
xj.q.iij. Nec sunt vere ille legitieqz virtu=
tes sz manes vmbre interpollataqz simu=
lachra: qs ambitio excitat: z rumor alit po
pularis: q̃ surgũt atqz tabescũt: his surgẽ
tib9 aut tabescẽtib9 causis. vñ sũt orte. vt
nihil miseri9 sit: qz pẽdere a degeneri opi
nione: atqz plebeia. Uñ apd gallos vulgo
dr. Dieu me gard de louange de vilains.
Que laus vt plurimũ orit ex cõuiuijs: q̃
popularib9 ministrant ad interitum: z de
paupatione cõuiuantis: poti9 qz ꝯscie sue
testioniũ. iuxta illd qd dicit apls.ij.ad Co
rint.j. Gloria nra hec est testimoniũ ꝯscie
322 nre. † Inde videm9 a iudicio ꝯscientie
appellari nõ posse. Cũ ꝯscia vt dixi aliũ
nõ habeat superiorẽ pter deũ: s̄m glo.in vo.
relinquat.in.c.statutũ.§.assessorem.de re
scrip.li.vj. fateor tñ ꝙ si appellaret iudex
ad quẽ ex officio reparet qd male p iudi=
cẽta q̃ factũ aut taxatũ esset: s̄m glo. in vo.
oneram9.in cle.j.de iure patro. qd vex pu
to si appereret ptẽ appellantẽ nimis graua
tã fuisse: qm als p modico nõ recedit a cõ
sciẽtia iudicis. vt.d.§.assessorẽ: s̄m Bal.in
l.j.C.de re.cre. p quo est glo.not.in vo.an
iure.i.l.ab executore.ff.de appel. Sz imo
nõ recedit: nisi in declarãdo ꝯsciaz suã iu
rasset: ita sibi iustũ z rectũ videri: quo ca=
su oino stari dz ei9scie vt pulchre p Alex.
in.l.de pupillo.§.q̃ op9. vi.col.de no.ope.
nũ. z late de sctõ Georgio sup rub. de ap=
pel.xv.col. Si g nõ iurauerit z nimis gra
323 uauerit reformabit vt dixi. † Cõscia eñ
iudicis patẽter nimis ptẽ grauãtis nõ p=
sumit eẽ nec pcessisse de ꝯsistorio dei sed
poti9 diaboli: cui9 iniustitia sub velamie
ꝯscie nõ est tolerãda. Cũ iterdũ sub simu
lata qdã sctitatis specie: posset iudex enor
miter ledere ptez. dicit tex.in cle.ad nrm.
versi. Nõnulla etiã alia. de hereti. Jõ sub
vmbra tali dormiẽdũ nõ est. Quia vt pre
clarus ait Cicero.li.j.de officijs. Toti9 in
iustitie nulla capitalior: qz eor q̃ cũ ma=
xime fallãt: id agũt vt boni viri videãtur
quor equitas duplex est iniqtas. iuxta il=
lud bucolicor. Uos q̃ legitis flores z hu=
mi nascẽtia fraga fugite o pueri latet an
guis in herba. vñ Plini9 ad Catulũ. Ma
gnitudo inqt animi nihil ad ostẽtationẽ:
sed oia ad ꝯsciam refert. recte facti non ex
ppli sermone mercedẽ sed ex facto petit:
qz teste Seneca lib.j.de clemẽtia. Nemo
põt diu psonã ferre fictã. cito eñ in natu=
rã suã recidũt qb9 veritas nõ subest. hec
ille. Laudãtib9 tñ irascẽdũ nõ est: nec gra
tes agẽdũ: irasci etẽm ei q̃ coronã meo ca
piti ponit: hirsuti z rusticani ingenij vide
ri põt. Agere vo gras: fateri qz me dignũ
tãtis laudib9 esse: z aptũ inuerecũdi ac i=
saniẽtis animi signũ: cui9 insolẽtie apud
deũ z sapiẽtissimos viros nec ẽ facilis ve
nia: sz neqz leuis in bonis viris: qui ita lau
dantur: intime ꝯscie tremor q̃d igit agen
dũ mẽte ita suspẽsa? Neqz tãdẽ gras accu
mulãdũ: neqz vltia ꝯfusiõe dficiẽdũ. Per
q̃ oia ad ppositũ redeũdo, videat ꝙ sicut
occisus p sniaz ita z ifamis eẽt intestabil'.
Sz ꝯuũ tenet: cũ infamis nõ pdat liberta An ifamia
tẽ nec ciuitatẽ nec vitã corporalẽ q̃ reqrũ opet ãteqz
tur ad perdẽdũ testamẽti factionẽ. vt.d.l. qs declare
ei9 qui.ff.eo. nisi eẽt talis infamia q̃ habe tur ifamis.
ret secum testandi inhabilitatem: sicut vi
distis supra de infame ppter libellum fa=
mosum dãnato: q̃ testari nõ potest: etiam
anteqz declaretur infamis: qz cũ infamia
sit pena q̃ irrogat ipso iure absqz expressa
iudicis declaratiõe per ea que dicit Bar.
in.l.q̃ vltimo.ff.de peñ. Nec de sui natura
expectet aliã extriseca executionẽ post se=
certe irrogata a iure stati ifamia ille ẽ ite
stabil' absqz alia declaratiõe. p ea q̃ dicũt
Jmol. z Dñicus in.c.felicis. de peñ. li.vj.
quos in hoc refert z sequitur Feli.in.c.ro=
dulphus.xxvij.colum.de rescrip. vo si. Li=
mita quarto. qd sec9 eẽt in pena ipso iure

Universidad de ... Biblioteca

infficta que aliam expectaret post se facti
executionē & hominis ministeriū: vt in cō
fiscatione bonoꝝ: que lȝ aliqñ incurratur
ipso iure: tñ nō licet apponere manū: nec
bona apprehēdere ante declarationez. c.
cū ſm leges. in fi. de hereti. li. vj. Et sicut
possunt infames testari actiue: sic etiā ha
bent testamēti factionē passiuā. qꝛ possūt
heredes institui: nec priuant̄ ꝑpter infa-
miā etiā paterna hereditate. ſm Bald. in
d. l. cassius. iiij. col. ff. de senato. nisi in casi
bus a iure exꝑssis. l. in arenā. C. de inoffi.
testa. Et tunc etiā requiritur ꝙ per patrez

334 Non firmat̄ testamentuȝ morte testatoris q̄ resurrexit.

334 exheredetur: vt ibi. ¶ †Quarto princi
paliter fallit regula nr̄a ꝙ testm̄ morte te
statoris irreuocabiliter ꝯfirmetur: vbi in
testatore effectus mortis nō duraret: puta
qꝛ post mortē miraculose resurrexit. quod
raro contingit. l. ex his. cum. l. sequenti. iū
cta glo. ff. de legi. licet enim deus hoc pos
sit miraculose facere: vt factum fuit de la
zaro quatriduano iā fetente. & filio vidue
extra ciuitatez naim. de quibus habetur
Jo. xj. & Luce. vij. Et de Pamphilo phe
reo ex illa ciuitate grecie nato: quem Pla
to scribit inter eos qui in acie ceciderant
decem dieb⁹ iacuisse: biduoqꝫ postq̄ȝ inde
sublat⁹ esset impositum rogo reuixisse: ac
mira quedā tpe mortis visa narrasse. vt li
bro. j. refert Ualerius. ti. de miraculis. ca.
iiij. Tamen facere talia nō consueuit de
lege cōmuni: sed si hoc faceret: testatorēqꝫ
resuscitaret: testamentū quod morte vide
batur confirmatum: reuocaretur: etiam si
ad pias causas esset factum: ſm Bart. in
l. j. iiij. q. ante principalis. C. de sac. san. ec
cle. Et recuperaret bona & vxorem: si con
iugatus fuerat: aut beneficia: que habue-
rat: si clericus erat. argu. c. si beneficia. de
prebē. lib. vj. de quo per glo. & docto. in di
cta. l. ex his. & glo. in. c. licite. xxxij. q. vij. q̄
vult matrimonium morte naturali dissol
ui: cū sit quedam societas dissoluitur mor-
te. l. cū duobus. §. idem respōdit. ff. pro so-
cio. Idē dicit in ꝑlatura. Sed baptismus
nō deletur morte: nec aliquid aliō in quo
confertur gratia vel ordo. Unde resuscita
tus nō est de nouo baptizādus: nec ordi-
nandus. Et ratio est: quia per baptismuz
copulatur immortale: id est anima im-
mortali deo: sed per matrimonium coniū
gitur corpus viri mortale corpori mulie-
ris mortali: & sic soluitur sola morte. videa
tis Barto. in. l. nam ad ea. ff. de legi. & ple-
nius Bal. in. l. iura constitui oportet. cum
ll. sequentib⁹. eo. titu. vbi dicunt ꝙ resusci
tatus bona recuperat: quasi a deo restitu
tus prout faceret condemnatus ad mor-
tem si per principem restitueretur. l. j. et. l.
fin. C. de senten. pas. dūmodo non fuerint
ante resuscitationē testatoris alienata. c.
q̄buis. de rescrip. lib. vj. ſm Bar. et Bald.

335 Uide ꝑ plene materiā aditōis hereditat̄

335 vbi. s. †Ex quibus sequitur: ꝙ si ꝑpter
crimē ad mortē damnatus & executatus
cū confiscatione bonoꝝ: postea a mortuis
resuscitaretur: sicut a deo miraculose vitā
recuperauit: sic etiam ad bona confiscata
restitutus censetur si non fuerint alienata
qd̄ est no. lȝ raro contigerit. Et hec de pri
ma effectuali perfectiōe testamēti: q̄ mor-
te testatoris contingit: vobis scripta suffi-

335 De secunda effectuali ꝑfectione testi q̄ aditione hereditat̄ inducit̄.

336 ciant. ¶ †Uenio ad scd̄am testamēti ef
fectualē perfectionē: que est quādo testa-
mentū ita perficitur: vt ad causam intesta
ti redigi non possit. qd̄ contingit adita he
reditate ex testamento per heredem insti
tutū. l. si in alienum. §. in extraneis. ff. d̄ he
redi. insti. & l. q̄ȝdiu. ff. de acqui. here. Naz
sicut per mortem testatoris testamentum
ita perficitur: vt reuocari nō possit: prout
vidistis supra. Sic per aditionem heredi
tatis: que fit per heredem testamētū illud
irreuocabile suū plenum sortitur effectuz:
vt nunq̄ȝ redigi possit ad causam intesta
ti: postq̄ȝ ex testamēto adita ē hereditas:
cum regulā habeamus: ꝙ q̄ȝdiu locus est
successioni seu succeditur ex testamento.
Et sic scd̄m voluntatem testatoris expres
sam cessat successio ab intestato: que pro-
uenit solum ex tacita mente defuncti: qui
postq̄ȝ testamentū non fecit presumit̄ vo-
luisse habere heredes suos proximiores
cōsanguineos. Quiquidē heredes adita
hereditate fiūt domini & veri heredes p-
ut heres dr̄ ab heros grece: qd̄ est dn̄s la
tine ſm glo. insti. de heredū quali & dif-
fere. in fi. dicente theutonicos dicere her:
id est dn̄e. facit. l. j. in ꝑn. ff. si cer. peta. Uñ
adita hereditate nō dr̄ amplius hr̄ditas:
sed patrimoniū efficitur heredis: & cōfun
dit̄ cū bonis heredis: vt sit cū prioꝛib⁹ bo
nis vnū patrimonium. l. j. §. veteres. ff. de
acquir̄. pos. Et ante aditionē heres nullo
mō rep̄sentat defunctū: sȝ ipsa hereditas
eū rep̄sentat: q̄ȝdiu ē i adeūdo tāq̄ȝ ꝑsona
ficta. l. hr̄ditas. ff. d̄ acq. re. do. Postq̄ȝ vo
est adita tal' rep̄ntatio trāsfert̄ in vnā ꝑso
nā. s. heredis: vt vna & eadē cēseat̄ eē ꝑso-
na cū defuncto. in aut. de iureiur. a moriē.
ꝑsti. §. j. ita ꝙ cessat illa ꝑma rep̄ntatio: q̄
ficta dicitur iacente hereditate introdu-
cta: nō iure naturali aut gentiū: sed iure ci
uili romanoꝝ. l. obuenire. ff. de verb. sig. lȝ
eñ iure gentiū introductū fuisset alteꝝ al
teri succedere: nō tñ fūdat itroductū ꝙ he
reditas iacēs ficta diceretur persona de-
functum rep̄sentās ac oīa iura actiue et
passiue cōplectens: imo hoc totū fuit iure
ciuili positiuo statutum: ideo vt q̄s sit he-
res oīa defuncti iura actiue & passiue arri
piēs necesse est ꝙ adeat hereditatē: vt in
oībus & per oīa loco defuncti surrogetur.

Et debet adiri hereditas per ipsum he-
redem quia adiri non posset per procura
torem q̄buis generalem etiam si cū libera
administrationem haberet: nisi ad hoc fa
ciendum haberet speciale mandatum. l.
paulus respondet per procuratorem. vbi
Bar. & doc. ff. de acqui. here. vel nisi esset
procurator cesaris: qui solus potest adire
pro fisco hereditatem ex mandato gene-
rali: quod habet a lege. vt est tex. i. l. j. vbi
Bar. Alex. & Jason. ff. de off. procu. cesar.
que dicit: ꝙ secus esset in procuratore rei-
publice per. l. preses. C. de transac. Quā-
tūcunq̄ȝ enim perfecte fuerit factum testa
mentum: et decesserit testator: tamen he-

337 Jus adeūdi hereditatē nō dicitur esse i bonis nostris.

337 res non dicitur esse dn̄s hereditatis: †&
inde dicit Bal. in. §. iniuria. de pace iura.
fir. ꝙ ius adeundi hereditatem non est in
bonis nostris: anteq̄ȝ adeamus heredita
tem et in. l. si quis prioris. §. talem. C. de
secun. nup. in fi. dicit iura lucroꝝ non esse
in aditione aut repudiatione hereditatis
posita: sed est quid segregatum ab vniuer
338 sitate patrimonij. ¶ †Et sic cedi nō po
test sicut nec ius petendi restitutionem fi
deicommissi. l. si mulier. §. ex asse. ff. de iu-
re do. ſm Bar. in. l. si stipulatus fuerim. in
prin. ff. de ver. ob. et in. l. qui ita. in prin. et
l. restituta. ff. ad treb. et Bald. in. l. ij. C. de
pac. Nec est certum: si ex testamēto succe-
detur: donec hereditas fuerit adita ꝑ he-
redem testamento institutū: ideo dicebat

339 Aditio hereditatis vires tribuit testamēto ita ꝙ omnia in eo contenta ꝯfirmat codicillos & cuncta officia.

339 Bal. in. l. omniū. i fi. C. e. †ꝙ aditio here
ditatis est illa: que vires tribuit testamen
tis: ac omnino ipsa confirmat: et singulas
clausulas in eis contētas. ſm Bal. in. l. j.
C. si quis omis. cau. test. Necnon cōfirmat
omnia et singula officia in testamēto da-
ta. Et sic officia tam tutorum q̄ȝ executo-
rum ad testamenta exequenda deputato
ruȝ. ſm Bar. in. l. alio. ff. de ali. leg. & Bal.
in aut. hoc amplius. C. de fideic. Quinim
mo iura dicentia dominiū rerū legatarū
recta via transire in legatarios post mor
tem testatoris. l. si quis titio. ff. de fur. in-
telliguntur. Prouiso ꝙ mortuo testatore
sequat̄ aditio hereditatis. l. oīa. ff. de leg.
ij. Qua secuta dominiū fingit̄ in legata-
rios trāslatū a die & momēto mortis testa
toris. ſm doc. ibi. Cū aditio fingat retro
a die mortis testatoris. l. noua. in fi. de no
ua. & nō solū est necessaria aditio ad con-
firmandū contēta in testō: sed etiā ad va
liditatē relictorum in codicillis. ſm glo. &
Bar. in. l. qui filio. §. seruus. ff. de here. in-
sti. vt plene habuistis. s. testm̄. iij. immo
ſm aliquos est necessaria ad petendū do
nationē cā mortis. de quo per Bald. in. l.

340 Plura requirūtur vt hr̄s adire possit hereditatem: primo ꝙ sit sui iuris sapiēs et maior.

340 cā quā. v. q. C. de fideic. ¶ †Uerūtamē
anteq̄ȝ heres in testō institutus adire pos
sit hereditatez: plura requirunt̄: quorum
aliqua concernūt personā heredis: & que-
dam versant̄ circa alias qualitates: q̄ in-
teruenire debēt. ¶ Primo enim requirit̄
ꝙ heres sit liber homo: prout de iure pre-
sumit̄ esse: si est in possessione libertatis:
nisi cōtrariū ex aduerso probaretur. l. mo
ueor. C. de ser. exportā. Si aūt heres esset
seruus: nō posset adire hereditatē: in qua
est institutus: sine iussu dn̄i precedente: &
tunc adibit in vtilitatē dn̄i: cū ipse sibi ni
hil acquirere possit: sed dn̄o. l. si q̄s mihi
bona. §. iussum. ff. de acqui. here. Inde di
citur in. l. aditio. de acq̄ren. here. ꝙ aditio

341 An filius sine patre adire possit hereditatē sibi delatam.

341 hereditatis nō est in ope seruili. ¶ †Et
idē dicit̄ ibi in filio qui sicut hereditatem
paternā vel a͠ls profectitiā sine iussu p̄ris
adire non poterat: vt. d. §. iussum. ff. de ac
qui. here. qui nō est quo ad hoc hodie cor
rectus per. l. fi. C. de bo. que lib. Sic etiaz
hereditatē extranei: & sic aduentitiam in
qua est institutus adire non poterat: nisi
iussu patris precedēte: qd̄ hodie nō requi
ritur: immo sine patre potest adire talem
aduentitiā: cum sit capax bonoꝝ aduenti
tioꝝ. l. cum oportet. & l. fi. §. vbi aūt. C. de
bo. que lib. qd̄ est verū: siue pater ignoret
hereditatē filio delatā: siue sciat: & contra
dicat. qꝛ etiā inuito p̄re eā adire posset: vt
dicta. l. fi. §. sin autē recusante. Et i hoc cō
cordāt omnes ibi. et in. l. j. post glo. C. qui
admit. ad bo. pos. pos. Excepto Ang. ibi:
qui cōcedit p̄re contradicēte filiū posse si
ne ipso adire hereditatē aduētitiā: sed nō
p̄re ignorāte: qꝛ tex. qui ius antiquū corri
git in casu quo pr̄ adire recusat: nō dȝ ex-
tendi ad casum qñ pr̄ ignorat. Sed nō re
cedatis a cōi opi. Et neduȝ dȝ esse heres
sui iuris & liber hō: vt adire possit: sed etiā
esse in plena libertate: ita ꝙ libere et non
coacte adeat hereditatē. qꝛ aliter aditio ꝑ
metū facta officio iudicis rescinderet̄. l. si
metus causa. ff. de acq. here. Cū eñ nihil
ad inferētē metū ꝑuenerit actio qd̄ met⁹
cau. ad rescindendū aditionē cōpetere nō
pōt. l. mulier. §. si metū. ff. qd̄ me. cā. Ideo
datur cautela: vt aditio sit ipso iure nulla
nec sit op⁹ rescissiōe: ꝙ timens cogi adire
hereditatē ꝑtestet̄ de metu ante aditio-
nē: & idē si cogi repudiare timeat: & aditio
aut repudiatio sequēs ꝑtestationem erit
ipso iure nulla. l. q̄ aliena. §. celsus. ff. de ac
qui. here. Et tā potēs erit talis ꝑtestatio
in istis q̄ depēdēt a mera volūtate prote
stātis: vt sunt aditio: & repudiatio: ꝙ nō te
nēt ipso iure: etiā si ꝑtestatio clā & secrete
facta esset: nec ad partis notitiā ꝑuenisset
ſm gl. ibi. sup ꝟbo: fallēs. de quo ibi per
342 Bal. & clari⁹. Pau. ibi. ¶ †Preterea he
res vt adire possit dȝ esse cōpos mētis: vt
ꝑsumit̄ esse de iure: nisi ꝓbaretur demēs
aut furiosus. l. nec codicillos. C. de codic.

Universidad de D[illegible] Biblioteca

Et insup dz esse maior.xxv.an. Que etas
qualiter pbetur plene docet Bar.in.l.de
343 etate.ff.de mino. ¶ † Si autē esset in=
fans id est minor septem annis: pater pro
illo adire posset hereditatem: vel eius tu
tor solus si patrem non habeat.l.si infan=
ti.C.de iure deli. Si vero sit maior infan
te: iam pupillus effect⁹: ipsemet adire po
terit cū tutoris autoritate ita ꝙ act⁹ ei⁹ est
necessari⁹ cū tutoris autoritate.l. potuit.
C.d iu.del. Et si tutorē nō habeat: iudex
in aditione pupilli suam interponet auto
ritatem: vt.d.l.si infanti.in fi.facit tex.in=
sti.de auto.tuto.circa medium.z tex.solē=
nis in.l.fi.C.qui admit.ad bo.pos. pos. qꝛ
344 iudex dr magnus tutor vt ibi. ¶ † Nec
posset solus tutor nomine pupilli infante
maioris adire hereditatem sine pupillo:
quia hereditatis aditio in sola voluntate
heredis consistit.l.pro herede.et.l. gerit.
ff.de acq.here. Ideo illa que sic nuda vo
luntate explicantur: est impossibile: ꝙ per
alterius voluntatem aut organuz alienū
explicentur. Et sic cum pupillus maior in
fante habeat velle: licet non perfectū: re=
quiritur eius voluntas: que perficitur cuz
autoritate tutoris. Et inde est: ꝙ vbi pu=
pillus esset infans: qui velle non hz: neqz
nolle: sua volūtas residet totaliter in scri=
nio pectoris sui tutoris: qui solus tūc adi
re posset vt.d.l.si infanti. Et etiam potest
solus tutor pupillo etiam maiore infante
petere bonorum possessionē: quia illa nō
cognoscitur sola volūtate heredis abstra
cta a facto: cum necesse sit ꝙ agnoscatur
corā iudice: vt.d.l.fi.C.qui admit. ad bo.
pos.pos. Unde talis agnitio bonorū pos=
sessionis est in administratorum potesta=
te: sed nō sic in aditione hereditatis: vt vi
distis ꝓm Ang.in.l.si bonorum.C.qui ad
mit.ad bo.pos.pos. Et sicut solus tutor si=
ne pupillo adire hereditatez non potest:
vt.d.l.potuit. Ita etiā solus pupillus adi
re non posset sine tutore: nisi statutuz aut
consuetudo patrie eum dispēsaret: quo ca
su solus adire posset.ꝓm Ang. in.l. more.
ff.de acquir.here. Et predictis casibus si
minor per talem hereditatis paterne vel
extranee aditionem reperiatur lesus: po=
terit aduersus talem aditionem petere in
integrum restitutionez: qua mediāte per
mittetur ei aditaz repudiare hereditatē:
qꝫuis maior factus intra quadrienniū re
stitutionis petēde debita hereditaria exe
gisset tanqꝫ heres a debitoribus heredi=
tariis tex.est singularis i.l.iij.§.scio.ff.de
mino.ꝓm Ang.quem sequitur Lud. in.j.
no.in.l.damni.§.sabini.ff.de damn.infec.
345 ¶ † Secundo principaliter requirunt
quedā alia: anteqꝫ heres adire posset he=
reditatē. ¶ Primo requiritur: ꝙ testator

343 Qualiter adeunda est hereditas delata minori.

345 Requirit i aditione hereditatis ꝙ testator sit mortuus.

sit mortuus. quia nemo potest se gerere ꝓ
herede viuente testatore: in cuius bonis
gerendum sit.l.neminem.ff.de acqui.he=
re. Nam testamentum dicitur volūtatis
testatoris iusta sententia de eo quod post
mortē fieri voluit.l.j.ff.e. Ergo ante mor=
tem testatoris heres nihil facere potest.
346 ¶ † Nec presumitur testator mortu⁹:
nisi probetur saltem per famam vel alias
presumptiones idoneas: vt quia consan=
guinei fecerunt luctum: vel si probet per
vnum testem vel si heres ostendit instru
mentuz testamēti ꝓm Bar.Sali. z Pau.
in.l.fi.C.de edicto diui adria.tol. et Iaso
nem in.l.publi.C.eodem.iij.colum.in fiñ.
In his eñ in quib⁹ non agit nisi de pre=
iudicio heredis hereditatē adire volētis
sufficit leuis probatio mortis: vbi non suf
ficeret: immo requireretur plena et clara
si ageret de graui preiudicio. Puta si qs
accusaretur de homicidio: quo casu mors
occisi esset clare et plene probanda per te
stes: qui eum vidissent mortuum: vt quia
tetigerunt eum frigidum: pulsu carentez:
aut sepeliri: vel similia: que de necessitate
mortem concludunt: vt plene dicit Bart.
in.l.ij.§.si dubitetur.ff.quemad.test. ape.
347 ¶ † Nec sufficeret ꝙ accusatus cōfite
retur titium occidisse: quoniam ex tali cō
fessione qꝫtūcunqꝫ sponte et libere facta
non condemnaretur: immo non torquere
tur pro homicidio: vel alio quocūqꝫ deli=
cto: nisi prius fuerit delictum verificatū.
id est ꝙ titius fuerit occisus: et sit mortu⁹:
vel res de quibus agitur fuerint et repe=
riantur subtracte domino per tex. notabi
lem in.l.j.§.item illud sciendum est.ff. ad
348 silleia. ¶ † Non enim sufficit confessio
accusati si nulla probatio religionem co=
gnoscētis istruat.l.j.§.diu⁹ seuerus.ff.de
questio.facit.l. inde neratius.§. fi.ff.ad.l.
acquil. vnde Iosue prudētissimus noluit
confitentem achan qui aliqua sustulerat
de anathemate prius condemnare qꝫ mi
nistros misisset in tabernaculū illius: vbi
cuncta repererunt abscondita simul z ar=
gentum: vt habetur Iosue.vij. ¶ Et si se
cus fieret esset abusus: cum legamus ali=
quos occidisse confessos qui postea viui
reperiebantur: vt.d.l.j.§. si quis vltro.ff.
de questio.z.d.l. inde neratius.§.fi.ff. ad
349 l.aquil.z gl.in.c.fi.de ꝯfe. ¶ † Ideo ad
simplicem alicuius confessionem non de
bet ferri sententia contra ipsum: donec ve
rificato delicto: cum non audiatur perire
volens.l.non tantum.ff.de ap. Nec aliud
tales confessiones qꝫ declarationem per=
sone delinquentis operantur: sed nō pro=
bant delictum esse commissum: vbi aliter
non verificatur. et ita ad vnguem seruat
in parlamento: quando autem verificatū

346 Qualiter probanda est mors alicuius.

347 Ex sola confessione homicidii non debet qs dānari nisi prius verificata morte occisi.

est delictum: et apparet quod commissuz
fuit: vt quia titius reperitur occisus: tunc
confitens puniri potest de homicidio ex
sua sola confessione absqz alia probatio=
ne quia sufficit quem de crimiē confiteri:
aut testibus conuinci.l.si quis in hoc ge=
nus.C.de episco.et cleri.ibi: in conuictos
seu confessos. Idem dicitur in.l. qui sentē
tiam.C.de penis. Ex consuetudine tamē
generali et stilo huius regni non sufficit
quod delatus probatione testium fuerit
superatus: nisi ore proprio sit crimen con=
fessus: vbi agitur de vltimo supplicio aut
membri mutilatione si factum aliter no=
torium non esset: quod aliqua tergiuersa=
tione celari seu negari non posset.c.fiñ.de
coha.cle.et mulierum. Ideo videmus ꝙ
in causa capitali stante plena probatione
quantūcunqꝫ clara poni debet re⁹ ad que
stionem et torture subijci: vt ab eius ore
confessio eruatur: et ita quotidie practica
tur.vt dicit Masuerus titu. de probatio.
350 §.item vt delatus. ¶ † Sane etiam in=
telligatis ex sua confessione quem puniri
debere de delicto verificato: nisi iudici cō
staret crimen fuisse ab alio commissum:
qꝫ per confitentem. quia tunc non punire
tur ex sua confessione: cum vt dictum est
non audiatur perire volens: vt.d.l. non
351 tantum. ¶ † Nisi hoc mendaciter confi
teretur sperās ex tali mendacio impetra=
re gratiam et vtilitatē: sicut sperabat con
sequi filius amalechite confitendo men=
daciter saulem interfecisse: qui loco gra=
tie z vtilitatis reportauit mortem: quoniā
acsi vere eum interfecisset: fuit mandato
dauid occisus vt patet.ij. Regum primo
c. Cuius exemplo nondum anni decem la
buntur: quod ad conuincendum quoddā
instrumentum de falso licet verum existe
ret: notarius qui eum receperat in mate=
ria successionis castri de landorra. acsi ip
sum falso scripsisset et signasset premio ac
cepto tanquam falsarius abolitionem im
petrauit a rege: sed comperta fraude per
arrestum curie parlamenti tholose prola=
tum.xxij.marcij anno domini Millesimo
cccclxxxv. tanqꝫ falsarius fuit punitus: et
manus dextra amputata: licet instrumen
tum non falsasset: visa eius falsa et simu=
lata confessione: ex qua vtilitatem conse=
cutus fuerat. Et que in preiudicium alte
rius partis cui dictum instrumentum per
tinebat fraudulenter tendebat. Et ita ex=
presse etiam decidit Baldus. in.l. prima.
C.de pena iudi.qui male iudica.post glo=
352 sam. ¶ † Secundo requiritur in adi=
tione hereditatis: quod heres sciat testa
torem esse mortuum: ita quod non suffice
ret quod vere sit mortuus: sed vltra re=
quiritur quod heres sciat eum mortuum:

350 Etiaz verificato delicto nō est confitēs puniendus si constet per alium fuisse commissum nisi in casu hic posito.

351 Casus in quo quis fuit punit⁹ de crimine per eū non perpetrato

352 Ut hereditas adiri possit necesse ē ꝙ heres sciat esse testatorē mortuū.

adeo quod si putaret eum viuere: quāuis
iam defunctus sit nō posset hereditatem
adire.l.heres institutus.§.j.ff. de acqui=
renda hereditate. quia hominis viuentis
non est hereditas.l.prima.ff.de heredita.
vendi. Certus enim debet esse de morte
testatoris.l.qui hereditatem adire. ff. de
acquiren.heredi. vbi refert Bar. ꝙ semel
fuit sibi portatus vnus processus in quo
dicebatur: ꝙ mater talis erat mortua: et
ꝙ talis fuit mater: et ꝙ talis fuit filia: z ꝙ
talis fuit gerens pro herede: non tamen
fuerat positum quod ista sciuerit matrem
fuisse mortuam: certe indicauit processum
non esse completum: nec filiam potuisse
maternam adire hereditatem: nisi consta
ret: ꝙ sciuerit matrem mortuam. quod di=
cit esse menti tenendum: nō tamen requi=
ritur in herede vera scientia de morte te=
statoris: que percipitur per sensum: sed in
eo scientia (hoc est vehemēs opinio) suffi
cit.l.cum quidam.§. quod dicitur. et.l.si
quis extraneus.§.fina.ff.de acquiren.he=
reditate. et not.glo.in.l.fina.§.labeo.ff.de
aqua pluuia arcenda. immo dicit Barto.
in.l.is potest.ff.de acquirenda heredita.
v.colum. ꝙ heres qui adeundo dixit testa
torem mortuum: et nunc idem dicit ad va
liditatem sue aditionis presumitur quod
vere mortem sciuerit: cum nemo dixisse
videatur quod mente non cogitauerit.l.
labeo.ff.de supellec.lega. Maxime presu=
mitur hoc sciuisse: si erat consanguineus
testatoris. argumē.l.de tutela. vbi bonus
tex.C.de in integrum restitu.mino.z in.l.
octauiam.ff.vnde cognati. Aut vicinus:
aut multomagis in eadem ciuitate habi=
tans: pro quibus presumitur scientia.l.re=
gula.§.primo.z.§.supina.ff.de iur.et facti
ignoran.z de presump.ca.quodam.et ca.
quāto.z qui matrimo.accusa.nō possunt.
ca.cum in tua. Et sic statur dicto heredis:
nisi ex aduerso probaretur contrarium:
quod qualiter fieri possit: plene dicit Bar
353 tolus in dicta.l.is potest. ¶ † Tertio re=
quiritur in aditione hereditatis ꝙ heres
sciuerit testamentum esse factum: non qꝺ
interfuerit in testamenti factione aut fieri
viderit: audiuerit: z legerit: sed sufficit ꝙ ei
sit dictum vel scriptum literis amicorum.
l.de etate.ff.de interrog.act. vel ꝙ de hoc
(scz de testamento facto) sit cōis opi.z fa=
ma. Ex quo datur intelligi: ꝙ clausis ta=
bulis testamenti hereditas potest adiri.l.
vnica.§.cum ergo.C.de cadu.tollen.l.j.in
fi.ff.de iur.z fac.igno.z.l.j.§.j.ff.de bono.
pos.scdm tab. Et adeo sufficit talis fama
de testamento facto tempore quo aditur
hereditas: ꝙ si postea adita hereditate su
perueniat cōtraria fama: scz ꝙ testamētū
non erat factū: dū tamen verū sit ꝙ factū

353 Requiritur in aditione hereditatis qꝺ heres sciuerit testm̄ eē factum.

fuerit: non inualidatur talis aditio: quia postqꝫ quis semel effectus fuit heres: opi nio cõis contraria actum nõ perimit: nec extinguit.l.cum quidam.§.seruũ.ff.de ac qui.here.vbi habetur:qꝫ licet cõis opi.im pediat aditionem:non tamẽ potest extin guere iam factaz. Ideo cauti debent esse aduocati:vt taliter aditionẽ hereditatis articulent:qꝫ articuli cõcludãt famã tali tẽ pore quod sufficiat ad suaz intentionem.

354 ¶†Quarto requirit: qꝫ heres sciuerit hereditatẽ sibi delatã: vt qr sciuit se pure heredẽ institutũ:vel cõditionẽ institutio nis extitisse:vel purificatã esse. debet em̃ heres scire et certificatus esse:nam ex in- spectione testamenti solum cũ clausis ta- bulis testamẽti adiri possit hereditas.l. si fratris.ibi:etiã clausis tabulis.C.de iu re deli.⁊ plene Bar.in.l.ex⁹ qui in prouin- cia.in prin.ff.si cer.pe.Sed etiã sufficit: qꝫ certus sit ex opinione multorum et fama: vel literis amicorum:qꝫ institutus fuit he res in tali testamento.vt declarat Bart. in.d.l.is potest.ff.de acqui.here.licet non dicatur si pure institutus est:vel sub con- ditione:quia assertio simplex (qꝫ talis est heres institutus)sufficit ad presumenduz qꝫ crediderit se pure institutũ.l.j.ff.de con di.et demon.Ideo poterit adire:quia sua opiñ. cum veritate concordat:vt.d.l.cum quidam.§.quod dicitur. Si autem cõis opi.(scilicet qꝫ omnes dicerẽt nescire vtrũ pure vel sub conditione: quia tunc ex tali dicto gentiũ heres certus esse nõ potest: an sit heres:vel non:nisi interfuerit in te- stamento:)adiri nõ posset hereditas.l.cũ falsum.et.l.nec is.ff.de acqui.here.Si ve ro dubitatur qualiter fuit heres certifica tus:tunc in dubio heres presumitur scire que in testamento continentur.l.cum he- res.ff.de lib.leg.⁊.l.quedã ita.§.si quis fi lium.ff.ad treb.et plene per Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de ver.ob. Sed si poneremus heredem in veritate institu- tum sub conditione: tunc si conditio non extitisset: sine dubio aditio non valeret. sed si poneremus conditionem extitisse: sed dubitatur an heres sciuerit eam exti- tisse:tunc potest esse cõditio collata in ta lem euentum: qꝫ heres presumitur scire: puta mortez consanguinei:aut vicini:vel in euentũ alicuius facti:de quo fama erat in ciuitate:sed si predicte conditiones ces sarẽt: restat regula:qꝫ presumitur ignoran tia.l.verius.de proba.et.c.presumitur. de

354 Etiaz requirit qꝫ heres sciue rit heredi- tatem sibi delatam.

355 regulis iuris.libro sexto.¶†An autem dicta ignorantia vitiet aditionem. dicit Bartol.quod si heres sciuit conditionem adiectam in institutione vitiatur aditio: si autem credit se pure institutũ:licet fue- rit sub conditione:que iam est purificata. aditio valet.l.sed et si de sua. in fine.et.l. si quis extraneum.§.fina.ff.de acquiren. hered.immo si adhuc purificata nõ esset cum hereditatẽ adiuit:tamen vere crede- bat eã esse purificatã:aut vehementi opi- nione sciebat seu sperabat eã purificari:q̃ postea purificata est:sufficit ad validitatẽ aditionis vehemens opinio cum facto se- cuto.vt dicta.l.si quis extraneus.§.scien- dum.iuncta glo.fi.ibi:⁊.l.cum quidam.§. qꝺ dicitur.ff.de acquir.heredita.quo casu aditio valebit non solũ exnunc quo exti- tit conditio: sed etiã extunc scꝫ a tpe expe dite aditionis ad effectum trãsmissionis eiusdẽ ad heredes extũc:vt clari⁹ dixi sup verbo:⁊ soboles quã gestabat in vtero.in fi.⁊ idem in conditione iuris cuius igno- rantia nõ habet vitiare aditionem: vt.d. l.multum.ff.de conditio.⁊ demonstratio.

356 ¶†Quinto requiritur:qꝫ sit certus he- res testatorem potuisse testari:al's dubita retur de viribus testamenti:⁊ sic impedi- retur aditio hereditatis: et qꝫ testator te- stari poterit faciliter sciri potest:scꝫ si non habet aliquam de conditionibus tactis per glos.in.l.si queramus.ff.coꝺ.Sed cui incumbat probatio: docet plene Bart.in

357 dicta.l.is potest.¶†Sexto requiritur: qꝫ heres qui vult adire sciat:qꝫ nullus ip- sum precedat in illa successione:al's dubi- taret de viribus testamenti:⁊ sic tanqꝫ du bitans acquirere non posset hereditatem l.cum quidam.§.j.ff.de acquiren.heredi.

358 ¶†Septimo heres adire volens scire debet ex qua causa ad ipsum ꝑtineat he- reditas:vel ex testamẽto:vel ab intestato

359 l.si is ad quẽ.ff.de acqui.here.¶†Et qꝫ sibi hereditas pertineat ex testamẽto:fa- ciliter scitur per inspectionẽ testamenti:⁊ qꝫ testator decesserit ab intestato presu- mitur:vt vidistis.s̃.testamentũ.j.⁊ plene per Bar.⁊ Alex.in dicta.l.is potest. Et si testator duo testamẽta fecerit: eligere dꝫ heres ex quo testamento adeat: qm̃ non valeret aditio: si adeũdo diceret adeo ex primo testamẽto:vel ex secundo:prout de iure valere põt:ꝭm Pe.de ancha.⁊ Phil. frãchi.in.c.j.per illum tex.de postula.p̃la.

360 li.vj.¶†Nã illa clausula prout de iure melius valere potest:lꝫ operet̃ in vltimis voluntatibus conficiendis.l.fi.C.de codi cil.tamẽ nihil operatur in aditione here- ditatis:immo ex neutro testamento vale bit hereditatis aditio:cũ de viribus vtri- usqꝫ videat̃ dubitasse.argu.l.cũ qui duo- bus.ff.de acquiren.heredi.facit ca.vt qui

361 duas.de electio.in.vj.¶†Octauo re- quiritur: qꝺ heres sciat se esse heredem voluntarium: vel necessarium:puta suũ: qr si in hoc erraret: vitiaretur aditio.l.is q̃ putat.⁊.l.seq.ff.de acqr.here.Qui autẽ

356 In adi tiõe heres certus esse debet testa torẽ potuis se testari: ⁊ qꝫ null⁹ ip- sum p̃cedit in gradu:⁊ ex qua cau sa heredi- tas ei perti neat.

359 Scire etiã dꝫ: an sit ex testõ vel intesta to successu rus.

361 Etiam requirit̃: qꝫ heres sciat se volunta riũ vel ne- cessariũ: et an sit in soli dum heres vł ꝑ parte.

sint heredes voluntarij et necessarij vide

362 bitis.j.mortuo itaqꝫ testatore.ij.¶†Ul timo requirit̃:qꝫ sciat pro qua parte est he res vel in totũ:vt plene per Bar.⁊ doc.in dicta.l.is põt.Et adeo predicta requirun tur ad validitatẽ aditionis:qꝫ si aditio fie ret tempore incongruo quo non esset de predictis certificatus:talis aditio non re conualesceret per scientiã predictoꝝ:⁊ sic per superuenientẽ potentiã adeundi. ꝭm Ange.in.l.cũ quidã.§.quod dicitur.ff.de

363 acquir.here.¶†Licet fieri possit die fe riata:nisi statutũ aut cõsuetudo hoc pro- hiberet.ꝭm Bal.in.l.creditoꝝ.C.de iure deli.Et fieri põt parte absente.ꝭm Bart. in aut. sacramenta pube.C.si aduer.ven. et in.l.generaliter.C.de non nume. pecu. immo fieri potest die:qua heres infirma- tur:que dies vocat̃ cretica.l.cretionũ.vbi Sali.C.de iure delib.hoc declarat.Et in articulo mortis.l.si auia.C.de in.deli.iun cto qꝫ in extremis positus testari potest. vt hic.et testando adire hereditatẽ.vt.d.

363 Adi- tio heredi- tatꝫ fieri po test die fe- riata et in partis ab- sentia.

364 l.si auia.¶†Unũ tamen notabitis:qꝫ sicut non valeret aditio hereditatis facta per heredẽ:qui non est certus de p̃dictis qualitatibus et conditionibus: sic etiam non valebit repudiatio hereditatis facta per heredẽ de premissis non certificatũ.l. in repudianda.ff.de acqui.hered.et.l ma ter.C.de inof.test. Nã aditio et repudia- tio eisdẽ regulis procedunt.insti.de here. quali.⁊ dif.§.fi.⁊.l.sicut.C.de repu.vel ab sti.here.ꝭm Bar.⁊ doc.in.l.gerit.de acq̃.

364 Etiã in repudiã da heredi- tate requi- runtur oĩa premissa in aditione re quisita.

365 here.vbi in.j.col.dicit † qꝫ adire heredi tatez nihil aliud est:qꝫ potentia adeundi nõ impedita per actũ volũtatis declara- tum deducere: sicut repudiare heredita- tem non est aliud:qꝫ potentia repudiandi non impedita per actũ voluntatis decla

365 Quid est adire he reditatem vł repudia re.

366 ratũ et a se abdicare hr̃ditatẽ.¶† Lꝫ enim secundũ aliquos solus animus suffi ciat ad hoc vt heredi acquiratur heredi tas.scilicet eo ipso quo vult eẽ heres: qr ili co est in veritate heres:tñ qꝫtũ ad proba tionem requiritur:qꝺ interueniat aliquis actus extrinsecus per quẽ animus adeun di probetur.ꝭm Bar.in.l.pro herede.§.j. ff.de acqui.here.immo ꝭm cõmunẽ opiñ. oportet ad aditionẽ hereditatis qꝫ anim⁹ adeũdi non remaneat in meris terminis voluntatis:sed requirit̃ qꝫ declaret̃ per ef fectũ:id est per aliquẽ actum heredis ex- trinsecũ ꝭm Bar.⁊ Alex.⁊ doc.in.d.l.pro

366 An so lo aĩo adiri possit here ditas vł re quiratur fa ctum.

367 herede.in p̃n.¶†Et declarat̃ animus adeũdi duobus modis vno modo ꝑ actũ verbi alio modo per actũ facti. Per actuz verbi aditur hereditas sine aliqua bono rum defuncti apprehensione reali.l.cũ he redes.ff.de acqui.pos.⁊.l.si sorori.C.de iu re deli.Et adit̃ solo verbo hereditas aliã nõ requirens bonoꝝ possessionẽ:quoties heres institutus in testamento vel veniẽs ab intestato exprimit verba dispositiua aditionis : que aliud importare non pos- sunt:nisi aditionem heredis: nec propter aliud sed propter se principaliter proferũ tur. Puta si heres dicat.adeo hereditatẽ: vel gero me pro herede: vel agnosco hãc hereditatem:vel eam apprehendo : acci- pio:vel assumo.l.pro herede.ff.de acquir. here.et.l.apud aufidium.ff.de optio.leg.

367 Ani- mus adeũ di declarat̃ duob⁹ mo- dis primo ꝑ actũ verbi.

368 ¶†Nã per talia verba siue dubio adi tur et acquiritur hereditas:quia sunt ver ba dispositiua de presenti : quod requirit̃ anteqꝫ efficaciter adeatur:et nihil aliud si gnificant:nec significare possunt: nisi he-

369 reditatis aditionem.¶†Unde non sic esset:si heres verba proferret suspensiua: qꝫuis dispositiua. Id est prolata propter se principaliter. veluti si diceret volo adi- re:quoniaz per talia verba dispositiua qr sunt suspensiua non induceret̃ heredita- tis aditio.ꝭm glo.in.l. serui electione.§.j. ff.de leg.j.Heres enim dicendo volo adi re nõ propter hoc adit:nec de presenti ac quirit:sicut si diceret nõ mihi displicet he reditas.Cum dicta verba importent solũ quoddã mediũ inter placere et displicere l.j.§.is qui nauẽ.ff.de exer.act.⁊.l.j.§.sciẽ tiam.ff.de tribu.acti.⁊ no.in.l.qui se p̃ris. C.vnde libe.Sic etiã hec verba volo adi re:non inducunt aditionẽ.cũ dicta verba duplicem habeant sensum: scilicet de pre senti volo adire nunc:vel suspensum in fu turum:ideo ex illis non inducitur aditio de presenti . Sicut dicimus nos canoni- ste de voto.quod nõ inducitur nisi ex ver bis solenniter et deliberate omissis.c.ij.j. de voto.et.l.obligationum substantia.§.

368 Adi- tio heredi- tatꝫ fieri dꝫ per ṽba di spositiua ꝺ presenti et non suspen siua.

369 Quid si heres di cat volo a- dire an ex hoc induca tur aditio.

370 fi.ff.de act.et ob. ¶†Et pari modo nõ inducitur repudiatio si dicat nolo adire. l.filij matrem ad tertul.ꝭm Jac.but.queꝫ sequitur Bal.in.d.l.qui se patris.facit qꝺ decidit Bal.qui feu.dare non pos.§.fi. qꝫ princeps dicendo volo conferre tale ca- strum titio:nihil confert: sic etiam nec fit per talia ṽba hereditatis aditio:nisi cer- titudinaliter et deliberate heres dixisset se velle:aut nolle adire.quod demonstra

371 tur tripliciter.¶† Primo ex precedenti bus puta si heredi datus fuerit terminus ad deliberandum si adire velit:vel non:et postea respondet adire velle vel respõdit adire nolle:nam tunc induceretur aditio: aut repudiatio.l.sed si alio.§.j.et.l.oẽs.ff. ad trebel. ¶ Secundo hoc demõstratur ex instãtibus tempore quo illa verba pro feruntur.veluti si dicat se velle esse here- dem:aut se velle habere hereditatem.l. iam dubitari.ff.de heredi.insti.et.l. apud aufidium.ff.de optio.leg. Nam aliud est

371 Pul- chra doctri na ad co- gnoscendũ quãdo per ṽba suspẽ- siua aditio inducat̃ he reditatis.

dicere volo adire hereditatem: quo casu (vt dictum est) verba sunt suspensiua: et aliud est dicere: volo esse heres: vel volo hereditatem. vt probant dicta iura. quia ex instanti tempore significant animum adeundi de presenti. Idem si dixerit pro certo adire volo hereditatem. Et idem si ab alio interrogatus si heres esse velit: re
372 spondeat q̃ sic. ¶ Quia hoc verbum volo quando profertur respondendo alteri intelligitur id est deliberate volo. l. in ementis. C. de contrahen. empt. videatis Bal. in. l. j. C. de sum. trin. et in. d. l. j. C. de confes. Idem dicit Jason in. d. l. j. v. colū. de sum. tri. quando verbum volo esset geminatum. Nam geminatio multum operatur: et declarat enim animam volūtatē. l. ballista. in prin. ff. ad treb. vbicunq̃ enim aliquid non operatur: semper operatur ꝛ dispositionem inducit quando geminatur. fm Bar. in. l. scimus. in fi. C. de agri. ꝛ cen
373 si. li. xj. ¶ quia qui verba geminat et reiterat cēsetur deliberate loqui. facit. l. j. C. de plus peti. ibi: secundis cōfessionibus. et Paul. in. c. si cautio. de fi. instru. ¶ Plo dicit Bal. in. d. l. j. §. ij. ff. de verbo. oblig.
374 ¶ Quod si quis interrogatus si velit esse heres: aut si velit hereditatē. Respondeat cur non. videtur deliberate respondisse. ꝛ sic hereditatem adiuisse. Idē si heres respondeat per verbū credo. Puta si respondendo positioni partis aduerse dicat credo q̃ sum heres. fm Bald. in
375 l. j. C. de fal. cau. adiec. leg. ¶ Pariter inducitur aditio: si heres exceptionē objiciat contra creditorem hereditarium fm Bal. in. l. cum antiquorum. C. de iu. delibe. Et idem si heres procuratorem constituerit ad ad eundam hereditatem. Nā ex eo solo censetur hereditatem adiuisse. l. paulus. als incipit: per procuratorem. ff. de acquir. here. Non enim censetur procuratorem cōstituisse: nisi deliberate voluisset. ¶ Idem si heres conuocatis ad hoc amicis suis et pluribus testibus dixerit: volo adire hereditatē: et sitis vos testes. Nam ex hac solemnitate instante et adhibita tempore prolationis verborum presumitur q̃ deliberate verba protulerit: et sic animo adeundi hereditatē de presenti. Et sic posset vno modo intelligi. l. pamphilo. §. propositus. ff. de leg. iij. fm Bar. in. d. l. gerit. et in. l. fi. ff. eod. et. l. j. §. si quis
376 ita. ff. de ver. ob. ¶ Tertio hoc demōstratur ex sequentibus: puta si postq̃ heres dixit: volo adire hereditatē: lapsi fuerunt tres menses: quo casu lapsus temporis sequens demonstrat ipsum deliberate hoc dixisse postq̃ verba non reuocauit: sed in eisdē tribus mensib⁹ perseuerauit. casus est singularis in. l. fi. §. simili modo. C. de iure. deli. qui licet loquatur in repudiatione: tamen idem dicunt omnes esse in aditione: cum hec duo scilicet aditio et repudiatio eisdem regulis procedant. vt dicto. §. fi. insti. de here. quali. et differē. et
377 dicta. l. sicut. de repudian. here. ¶ Pariter inducitur repudiatio vbi verbo nolo adijcitur dictio amplius fm Sali. in. d. l. qui se patris. per gl. in. l. postq̃ liti. C. de pac. quam ibi ad hoc ponderat et in. l. ac-
378 cusationem. C. de accusa. ¶ Et sicut per verba dispositiua suspensiua regulariter non videtur adita hereditas: vt vidistis: sic etiam nec videretur adiri p verba enunciatiua: que proprie dicūtur quoties non proferuntur propter se: id est propter id quod significāt et important: sed proferuntur propter aliud negociū: quod geritur: cui incidenter dicta verba proferuntur. Puta si diceret heres. ego heres titij dono tibi libum meum propriū. Certe illa verba: heres titij. non proferuntur principaliter propter hereditatem titij adeundū vel non: sed propter aliud scilicet propter donationem libri: que sine dictis verbis poterat fieri et valere: tamen incidenter prolata fuerunt absq̃ necessitate: nam talia verba enunciatiua communiter non disponunt vt plene per Bartolum. in. l. ex hac scriptura. ff. de donationibus. et Salicetus. in. l. ex his. C. de testamento militis. vbi videtur esse textus. et
379 in. l. epistola. ff. de pactis. ¶ Tamen in casu nostro subiecto aliquando verba enunciatiua proferuntur conditionaliter: veluti si heres dicat: do tibi libum: et codicem meum propium: si sum heres. Et tunc per illa verba non fit nec inducitur aditio: nec repudiatio: si diceret: dono tibi codicem meum si non sum heres.
¶ Primo quia talis actus aditionis aut repudiationis non recipit conditionem. l. eum qui. in fine. ff. de acquirenda hereditate. et. ff. de regulis iuris. l. actus legitimi. Aditio enim hereditatis est actus legitimus. secundum Baldum. vbi ponit causam quare in. l. quinta. C. qui admitti ad bonorum possessionem possunt.
¶ Secundo quia ista verba proferuntur dubitatiue: et in aditione vel repudiatione requiritur animus certus: non dubitatiuus. l. is qui heres. et. l. si is ad quem. et l. heres institutus. ff. de acquirenda here
380 ditate. ¶ An autem valeat aditio hereditatis hoc modo facta: adeo hereditatem si de iure possum decidit Baldus. in l. potuit. octaua. q. C. de iure deliberandi. Aliquando verba enunciatiua proferunt ab herede per modū cause: veluti do tibi

378 An p verba enūciatiua inducat aditio hereditatis.

379 Quid si ṽba enūciatiua proferantur ab herede conditiōaliter aut per modum cause vel demonstratiue.

codicē meū: vel tale quid facio: q̃ sum heres titij. Et tunc talia verba presentis tēporis sine dubio inducūt voluntatis probationē: q̃ heres esse voluit. l. emptor. in fi. de rei ven. et. ff. de colla. do. l. j. Aliquoties verba enunciatiua proferunt demonstratiue: vt in exemplo supra posito sic dicendo. Ego talis heres titij do tibi codicem meū propriū: vel sic per epistolā scripsit. Titius heres caij salutē ꝛc. Nam illa verba heres titij ponunt nō q̃ sint necessaria ad validitatem donationis: vel sint de substantia epistole ante salutationem: sed ponunt ad clarius demōstrandū persona donātis vel scribentis. Et certe per talia verba probat aditio hereditatis: et voluntas heredis: q̃ hereditatē acquisiuit: vt. d. l. gerit. ꝛ. l. p herede. §. j. ꝛ. l. si q̃s extraneus. §. j. ꝛ. l. panthonius. in fi. ff. de acqui. here. ¶ Et hoc verū: vbi verba ab herede prolata erant enunciatiua facti p pri: vt in exemplis tam dictis. quia tunc probauit aditionem hereditatis: sec⁹ autem si enūciatiua forent facti alieni: quod poterat aliter esse inductum: q̃ in voluntate proferentis consistat. vt. d. l. epistola. et. l. ex his. Et premissa existunt vera: vbi verba ab herede prolata siue dispositiua siue enunciatiua erant clara ꝛ certa: q̃ tunc inducitur vel non inducit aditio he
381 reditatis: prout dictum est. ¶ Si autē heres protulerit verba ambigua seu dubia: puta si et dicenti: talis hereditas sibi obuenit respōderit bene placet mihi: aut benevolo: vel bene contento. Quequidē verba sunt dubia. nam si referantur soluz ad hereditatem illa verba tantum important acsi heres dixisset: placet mihi hereditas. per que induceretur aditio hereditatis vt vidistis supra. Si autem referantur ad totam responsionem et ad oīa verba illius integraliter sumpta: talia verba bene placet mihi: important acsi heres dixisset: placet q̃ mihi obuenit hereditas. ꝛ tunc nō induceretur aditio. quia aliud est et aliud importat dicere: placet mihi hereditas. quo casu adit. Et aliud est dicere: placet q̃ mihi obuenit. quia ex hoc nō infertur: q̃ propter hoc hereditatem delatam habere velim. ¶ Unde cuz dicta
382 verba dubia aut similia prolata reperiuntur ab herede: et dubitatur an heres ea p tulerit animo adeūdi: vel non adeūdi: stabitur interpretationi heredis: q̃ dicta verba protulit. vt cuius est loqui eiusdem sit interpretari. argu. l. finā. C. de legi. facit. l. si quis intentione. ff. de iudi. Et si heres qui dicta verba dubia protulit moriatur ante illorum interpretationem: stabitur declarationi sui heredis: qui eius voluntatem melius nouit. l. si quis a filio. §. si quis plures. ff. de legatis. j. scōm Bartolum in dicta. l. gerit. de quo latius per eūdem in l. inter stipulantem. §. primo. ff. de verbo. obligatione. vbi latius decidit. An fretur declarationi heredis de voluntate defun
383 cti. ¶ Et eisdem modis quibus probatur animus adeundi hereditatem per verba ab herede prolata. vt vidistis. Eisdem modis probabitur per scripta sua. vt scilicet inspiciamus: an scriptura contineat verba dispositiua: vel enunciatiua: aut suspensiua: immo fortius operatur dicta verba: quando sunt in scriptis reposita: quia tūc magis deliberate presumuntur singula facta: cū quando solo verbo proferuntur. argumen. l. ij. C. de senten. ex pericu. recitan. facit quod decidit Panor. in ca. fina. de confessis. dum loquitur de confessione extraiudiciali absente parte facta: tamen in scriptis reposita. ¶ Plus dicit Bartol. vbi. s. q̃ licet scriptura vbi continentur verba aditionem hereditatis importantia aliquo casu foret nulla: puta si filiusfamilias q̃ de iure testari non potest: in testamento suo nullo diceret et declararet se adire hereditatem sibi delatam: vel quicunq̃ alius in testamēto suo nulliter facto hoc diceret: tamen aditio
384 probaretur. † quia imperfecta voluntas probat volūtatem. l. fina. ff. de rebus eorum. et in. l. in testamento. ff. de fideico. liberta. et. l. j. et. ij. C. de fideicommissis.
385 ¶ Et hoc modo per scripturam posset mutus indubitanter si scribere sciat adire hereditatem nutu: quo casu notarius qui instrumentū retinere habet si nutum illi⁹ muti intelligat scribere secure potest qualiter talis mutus nutu aduit hereditatem. vt. l. nutu. ff. de lega. iij. Non enim habet notarius necesse scribere singula verba et actus contrahentium: sed sufficit: quod scribat actus iuris. Nam satis est: quod scribendo instrumentum fidetussionis scribat. Talis fidetussor pro tali. l. sciendum. ff. de verborum obligatione. licet ad illud multa verba requirantur: scilicet stipulationis. l. blanditus. C. de fidetussoribus. facit. l. prima. C. de contrahenda stipula. Si vero per se non intelligat: adhibeat aliquem vicinum vel consanguineum ipsius muti: qui ipsum in
386 telligat. ¶ Et tūc notarius scribet in instrumento qualiter certificatus per talem consanguineum suum tanq̃ per interpretem vidit talem mutum facientem signaz nutus: per que hereditatem adire volebat. l. j. in fi. ff. de verborum obliga. vbi de hoc modo faciendi est textus singularis. Et si talis aditio probanda esset

381 An p ṽba heredis dubia inducatur hereditatis aditio.

382 An potestas interpretādi verba dubia transeat ad heredes.

383 Etiā p scripturam hñdis aditio inducit hereditatē sicut p verba.

385 Qualr mut⁹ adire possit hereditatem.

386 Vide qualr cōcipi dz istrumētum de scribe mutor. q̃ loqui non pūt.

Universidad de ... Biblioteca

per testes. Si quidam testes forent cõsan
guinei ⁊ parẽtes ipsius muti: vel al's do=
mestici: sufficeret q deponerẽt vidisse ta=
lem mutũ facientẽ signa: vel actus: per q̃
et quos significabat se velle adire heredi
tatẽ. Tales enim persone presumunt sci=
re et intelligere actus ⁊ cõsuetudines mu
ti.l.octaui.ff.vnde cog.⁊.l.de tutela.C.de
in integ.rest.mino. Si autez essent testes
extranei: tunc deberent nominatim depo
nere de illis signis per mutum factis: ⁊ di
cere. vidi talem mutum digito ostendere
domũ: et res hereditarias: et postea strin
gere brachia ad se: propter quod intelligi
mus eũ velle illas res ad se pertinere. Et
eẽt hoc casu vtile: q iudex haberet alios
testes consanguineos et domesticos mu=
ti: licet in actu non fuerint: qui dicerent: q
consuetudo muti est: q talia signa vellẽt
hoc significare. Ita singulariter et practi
ce locutus fuit Bar.in.l.mutũ.ff.de acq̃r.
here.⁊ in.d.l.nuta. quod est notanduz ad
multa. Et al's lucratus fui aurum de quo
dam abbate: qui catharrho mutus effe=
ctus volebat: immo fecit procuratoriũ ad
resignandum suam abbatiam in curia ro
mana s'm meum cõsilium: que resignatio
fuit per summũ pontificẽ admissa: ⁊ ꝓui=
387 suz ꝺ abbatia cuidã suo nepoti. ¶ † Se
cundo principaliter dixi. s̄. q de animo
adeundi hereditatez apparere potest per
actum facti: et tunc considerandum est: q
quedã sunt facta p̃paratoria ad aliquid.
Quedam vero sunt que principaliter fiũt
388 propter se. ¶ † Primo casu considerare
debetis: q facta preparatoria sunt in du=
plici differentia: quia quedam sunt prepa
ratoria ad aditionem hereditatis necessa
ria: et per illa non inducitur aditio heredi
tatis: vtputa heres sub conditione institu
tus adimplet conditionem: sine cuius im
plemẽto adire non poterat.l.antistitis.ff.
de acqui.here.et.l.j.§.si parendum.ff. de
cõdi.ob cau. vel si exheredatus fili⁹ agat
querela testamẽti inofficiosi. Cũ al's adi
re non posset: certe per hoc non inducitur
hereditatis aditio.l.quemadmoduz.ff.de
inof.test. Idem si heres petit sibi exhibe
ri tabulas testamenti: vt instruatur de vi
ribus: cum anteq̃ certum habeat animũ
non possit adire.l.aristo.de acqui.heredi.
Quedam sunt facta preparatoria non ta
men necessaria ad aditionem: puta si ab
intestato succedens accuso testamentum
falsum: vt dicam testamentũ nullũ: certe
per tale factum preparatorium ad aditio
nem non necessarium: inducitur heredita
tis aditio. quia cum certus sim de hoc: sci
licet q testamentum sit nullum: quod ex
sui ostensione constare potest: non est mi
hi ne adeam prohibitum.l.nec is.et.l.cuz

387 Secũdo principaliter apparere põt de animo adeundi p actũ facti.

387 An ad hereditatis aditionem sufficiãt facta aditionis preparatiua.

falsum.ff.de acquirẽ.heredi.l.cum quidã.
vbi Barto.ff.de bono.posses.facit.l.suus.
C.de repudi.heredi. Et idem ⁊ multofor
tius inducitur aditio hereditatis p actus
preparatiuos petitiõis hereditatis: puta
si facerem formari libellum volens cõtra
te agere petitiõe hereditatis: vel si insta=
rem apud iudicẽ: q interrogeris an tu q̃
occupas hereditatem possideas pro here
de: q2 intendo te conuenire petitione here
ditatis. Nam oĩa ista ⁊ similia inducerẽt
probationẽ volũtatis heredis adeuntis.
vt dicta.l.queadmodum.ff.de inoffi.test.
389 ¶ † Scdo dixi: q quedam sunt facta: q̃
fiunt principaliter propter se: ⁊ ista sunt in
390 duplici differentia. † q2 quedam sunt fa
cta vniuoca: que non possunt significare:
nisi vnũ effectũ: vt in casu nostro: qñ sunt
talia facta: que fieri ⁊ explicari nõ possunt
citra ius ⁊ nomine heredis. Puta si a sta
tulibero vel a legatario heres institutus
pecuniã causa conditionis implende he=
redi debitam acceperit: certe cũ talis pe=
cunia non deberetur ex voluntate testa=
toris nisi heredi: ⁊ sic capi non poterat ci=
tra ius et nomen heredis: per hoc indu=
citur hereditatis aditio.l.pro herede.§.
papinianus.ff.de acquir.heredi. Nam ca
pere talem pecuniam soli heredi et nulli
alteri debitam: fieri non potest citra ius
et nomen heredis: ideo per tale factum
inducitur hereditatis aditio: cum alium
effectum importare: aut significare non
possit: vt ibi. Et sic pecuniam accipiendo
presumitur animum adeundi habuisse: vt
potius videatur factum incassum seu fru
stra nõ explicasse ⁊ nihil fecisse.l.quoties.
ff.de reb.dub. Idẽ si heres rem heredita
riã q̃ seruando seruari poterat alienauit:
vel in testamẽto suo legauit. q2 eoipso vi=
detur hereditatẽ adiuisse.l.si auia.C.de
iure deliber. Idem si seruũ hereditarium
manumisit.l.prima.C.de iure deliberan.
391 ¶ † Quedã sunt facta equiuoca: que se
habere possunt ad aditionẽ hereditatis:
⁊ etiam ad aliũ effectum.i.q2 fieri possunt
aĩo nõ adeundi: ⁊ citra animũ ius ⁊ nomẽ
heredis. Puta institutus intrauit domũ
testatoris: in qua habitauit: qd facere po
tuit causa adeũdi hereditatẽ: vel cã custo
die: ꝓut quilibet vicin⁹ faceret: aut nego
tiorum gestor: vel sepeliuit testatorẽ: qd etiã
esse potuit aĩo adeũdi: vel cã pietatis. Et
tunc ad presumendũ de aĩo adeundi vel
nõ adeũdi recurrere debemus ad cõiectu
ras. Nã ex qualitate rerũ ⁊ personarũ p̃su
memus: an institutus hoc fecerit animo
392 adeundi: vel non. † quia de aĩo nullus
potest preter deuz (qui solus scrutator est
cordiũ) iudicare.c.j.vt ecclesia.bene. Nisi
per coniecturas: que sunt legitima: immo

389 Per facta dispositiua ꝓpter se p̃ncipaliter gesta que aliud significare non possunt q̃ ius ⁊ nomẽ hr̃dis inducit aditio hereditatis.

390 Uide que dicant facta vniuoca.

391 An per facta equiuoca inducat aditio hereditatis: ⁊ q̃ sunt facta equiuoca.

euidẽs ꝓbatio eorum: q̃ in aĩo ꝯsistũt.l.im=
perator.ff.de lega.j.et panor.in.c.ad no=
strã.in p̃ncipio.de emp.⁊ vẽdi.aliud ap=
pareat. Ideo ꝯiecturãdo animũ heredis
in talib⁹ factis equiuocis ꝯsiderare debe
mus q q̃dã sunt in qb⁹ causa pietatis ca
dit de facili: vt sepelire defũctũ. hãc enim
causam faceret vicin⁹ vicino. Silr pasce
re familiã expẽsa modica: maxie si essent
paruuli facere custodiri domũ. nam hec
oĩa faceret vicin⁹ vicino ex pietate. ⁊ tũc
ex talib⁹ factis ⁊ actib⁹ nõ ꝓbat nec p̃su
mit aditio hereditatis: nisi aliud ꝓbare=
tur.l.⁊ si q̃s.§.plerisq̃.ff.de religio. quedã
sunt facta: in qb⁹ nõ cadit p̃sumptio pie=
tatis ita de facili: nec etiã p̃sumptio adi=
tiõis: veluti si heres fructus hereditatis
recolligi ⁊ recondi fecit: aut curam de iu
mentis habuit.l.p herede.§.seruos.ff.de
acquirẽ.heredi. ⁊ tũc si q̃dã viuit ipemet
heres: q̃ hec fecit: standũ erit ei⁹ interpre
tatiõi cũ iuramẽto: et si mortuus sit: stabi
tur interp̃tatiõi sui heredis s'm iacob.de
are. nã eorum q̃ ex aĩo pendẽt ⁊ nõ plus tra
hi possunt ad vnũ effectuz q̃ aliũ: legiti=
ma ꝓbatio ẽ assertio faciẽtis cũ iuramẽ=
to. s'm glo.in.§.alie.insti.de actio.iũcto.c.
pastoralis.de exceptio. q̃dã sunt facta in
qbus talis p̃sumptio pietatis ⁊ caritatis
nullo mõ cadit: vtputa si heres rem here
ditariã vẽdidit tpe non pariturã: aut va
dit ad habitãdũ in domo hereditaria cũ
familia ⁊ supellectili suis: vel domum te=
nuit lõgo tpe scz decẽ annorum. nã ex cursu
tẽporis: lz nõ inducat. tñ p̃sumit aditio.
l.q̃ in aliena.§.sz ⁊ si non adierit. vbi bar.
ff.de acquirẽ.heredi.⁊ bal.in.l.ij.C.de le=
gi.heredi.⁊ in.l.j.C.q̃ admitti ad bo.pos.
possunt. ⁊ idez si debita testatoris soluit.
393 ¶ † Nã lz extraneus possit ꝓ debitore
etiã inuito soluere.l.solutionẽ.ff.de solu.
⁊.l.soluẽdo.ff.de nego.gest.tñ q2 qñ quis
soluit magis videt soluere qd ipemet dz
q̃ noie alteri⁹.l.⁊ magis. ff.de solu.talis
heres soluendo videt in dubio adiuisse
hereditatẽ ⁊ sic ꝓpriũ debitũ soluisse.l.j.
⁊.ij.C.de iure deliberan.⁊.l.gerit.vbi ple
ne bar.ff.de acq̃.heredi. qd tñ verũ intel=
ligatis: si ad debita defuncti nõ tenebat
nisi vt heres. si pro al's teneret illa solue=
re: etiã si heres nõ eẽt: puta q2 ẽ fili⁹ defũ
cti p̃mipilarij: p cui⁹ administratiõe vxor
⁊ fili⁹ etiã nõ heres tenet.l.fi.C.de p̃mipi
lo.li.xij. Tũc q2 ex necessitate poti⁹ q̃ vo
lũtate soluit: nõ d2 ex hoc paternam adi=
uisse hereditatẽ si al's nõ ꝯstet de animo
adeũdi s'm io.de pla.in dicta.l.fi.⁊ idem
eẽt vbi fili⁹ teneret ꝓ debito p̃ris ex statu
to ciuitatis: vel vxor pro marito. qd fieri
põt p dictã.l.fi. s'm panor.in.c.ex parte.in
fi.de ꝯsuetudi.⁊ imol.ibi.de quo vidistis

supra: in testõ relinquẽs.in.xxj.limitatiõe
añq̃ ergo p debiti solutionẽ inducat adi
tio requirit q heres nõ coact⁹ sz volũta=
rie debitũ soluerit ipsi⁹ defuncti. idem si
accepta pecunia pacẽ fecit cum occisore
defuncti stante statuto: q pax habeat ab
heredib⁹ occisi: de quo p bar.in dicta.l.p
herede.§.fi.⁊ io.de pla.in dicta.l.fi. vbi h̃
limitat. idẽ si testatoris domũ se posside=
re dixit. ⁊ certe ex istis animus adeundi
394 p̃sumit: nisi ꝯtrariũ ꝓbet. ¶ † Et idem
erit si heres institut⁹ vel ab intestato suc
cedẽs eleemosynã de reb⁹ defuncti fece=
rit nõ necessariã: q2 tunc p̃sumet aditio.l.
indebitũ.C.de cõdi.indebi. nõ enĩ potest
q̃s licite largiri de alieno.l.si pignore.§.
j.ff.de furt. ideo decidit elegãter bar.in.l.
ex animo.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo. q si
maritus q̃ ꝓ filijs adire poterat heredita
tem vel ipsi filij pãnos mulieris mortue
distribuũt amore dei: p hoc vidẽtur adi=
re hereditatẽ si erãt panni seu vestimẽta
vilia: que sunt mulieris vt ibi: ⁊ plene per
ipsum bar.in.l.in his reb⁹.§.seruus.ff.so=
lu.matrimo. imo plus dicit in dicta.l. ex
395 aĩo. † q maritus p annum retinẽdo do
tem videtur hereditatẽ adire vt moriẽdo
post annum hereditatem trãsmittat tãq̃
aditã: dicẽs sic fuisse obtentũ tuderti / qd
396 dicit nota. ⁊ menti tenedũ. ¶ † Et intel
ligo q retinẽdo dotẽ p annũz. intelligit
hereditatẽ vxoris adiuisse: vbi esset ei de=
lata ex testamẽto vel ab intestato iuxta.l.
j.C.vñ vir ⁊ vxor. q2 tũc cum si heres esse
nolet teneat infra annuz dotẽ restituere
heredib⁹ vxoris ab intestato succedẽtib⁹.
vt in primo casu: vel fisco vltimo successo
ri. vt in.ij.casu. certe tũc dotẽ retinẽdo p
annuz / satis cẽset adire: vt ibi dicit bart.
vñ tales actus nõ dicunt nec presumunt
fieri citra ius ⁊ nomen heredis. qd secus
esset in eleemosyna necessaria: q̃ necesse
fieri habet vt honor defuncti seruetur se=
cundũ cõsuetudinẽ ciuitatis: veluti si pe
cunia expendatur pro candelis cereis tẽ
pore funeris. q2 ex hoc non presumit adi
tio. Cũ fieri possit licite citra ius ⁊ nomẽ
heredis. scz causa pietatis: sicut ipm fu=
nus: vt supra dictum est. ex quib⁹ oĩb⁹ ha
betis q tria sunt quorum vnũ nõ est aliud.
scz hereditas: ius adeundi: ⁊ ipa aditio.
primum est ius qd acquirimus p aditio=
nẽ: secũdũ est ius per quod seu mediante
quo hereditatẽ acquirimus: tertiũ est ipa
acquisitio. primũ scz hereditas cõsistit in
iure.l.hereditas.ff. de petit.heredita. in
prin. secundũ similiter est quoddã ius: et
non mera facultas.l.iij.in fi.C.de insti.et
substi. ideo tollit ⁊ p̃scribit negligẽtia lõ=
gissimi tẽporis: scz.xxx.annorũ.l.lz.C. de
iure deliberã. qd non tolleret: si mera fa=

cultas esset.l.viā publicā.ff.de via publi.
⁊ plene panor. et feli.in.c.cū accessissent.
de ꝯstitutio.tertiū vero id est ipa aditio ē
potiꝰ facti ꝙ̄ iuris.qꝛ ꝯsistit i declaratiōe
animi.l.ꝓ herede.ff.de acqui. heredita.
que quidē declaratio facti est:sicut in filii
398 dicit in.l.ꝯsilio.ff.de curato.furio.†Nā
lꝫ aditio hereditatis in sola ꝯsistat volū-
tate:scꝫ volendi ee heres:tñ intelligit ꝙ il-
la volūtas declarata sit aliquo facto aut
ꝟbo vt plene ꝑ bar.in dicta.l.gerit/cū so
la volūtas ⁊ deliberatio in mēte retenta
aditionē hereditatis nō inducat. Nec he
rede institutū vel ab intestato succedentē
obliget etiā in foro ꝯsciētie:vt scꝫ ilico ꝙ
deliberauit in mēte ⁊ voluit heres eē pec
cet si nō soluat: qbꝰ satisfaciendū est pro
defuncto.qđ secꝰ est in voto:quo sola vo-
lūtate obligat volēs:lꝫ sola mēte retenta
si semel fuit deliberata.l.si rē.§.voto.ff.de
pollicita.sꝫ in aditiōe hereditatis requiri
tur actꝰ exterior a nuda intētiōe ⁊ volun
tate adeūdi:vt qꝛ ꝟbo aut facto declarat
heredē esse velle.⁊ ꝙ illa ꝟba fuerint cū
alijs ꝓlata vel facta gesta: ita ꝙ probari
399 possint.†quoniā si in se ipo diceret in
camera ego adeo hereditatē.talia ꝟba
aditionē ac si tacuisset nō importarēt.nā
lꝫ ꝟbū ꝓprie dicat illud qđ intra mētem
ꝯcipit:ꝗuis voce nō exprimat. Et inde fi
liꝰ in trinitate diuina dr ꝟbū pr̄is : qui ꝑ
os ꝓphete psal.xliiij.dixit.eructauit cor
meū ꝟbū bonū ⁊c.qꝛ in mēte dei ꝯceptū.
Cōceptꝰ eni mētis dr ꝓprie ꝟbū:qđ voce
et loquela exprimit vt pulchre declarat
lyra.sup illđ iohannis.j.in principio erat
ꝟbū. Nos tñ iuriste illā vocē ⁊ loquinociū
cōi vsu loquēdi dicimus ꝟbū:et verba di
cunt voces q̄ ſm phm.in lib.periarmeni.
aliud nō sunt:ꝙ̄ note carūꝫ:q sunt in aīa
passionū. Et isto modo capiēdo ꝟbū pro
voce ⁊ loquela dicimꝰ ꝙ verbo adiri pōt
hereditas:id est voce ⁊ loquela mētis cō
ceptū exprimēte. Aliqñ tñ nō ꝟbo adita
nec facto tali q̄ aditionē inducat(de qbꝰ
supra plene vidistis.)Presumit adita si
ꝓbet longo tpe ꝑ heredē simplr tenta et
administrata. Quo casu ex diuturnitate
tēporis p̄sumit aditiōis ⁊ solēnitas eius-
dem nō ꝙ aditio hereditatis inducat ex
tpe:cū tps nō sit modꝰ inducende aut tol
lēde obligatiōis.l.obligationū ferc.ff.de
actio.⁊ obliga.sꝫ aditio hereditatis ꝑ cre-
ditores forte allegata vel alios quorū in-
terest ꝙ adita fuerit probatio illo tempo
re presumitur facta.vnde non sufficeret
articulare heredem decēnio tenuisse he-
reditatē:nisi articulet ꝙ hereditatē adi-
uit:⁊ tempus longum inducatur in vim
probationis:qꝛ ex eo presumitur adita.l.

q̄ in aliena.§.sed si non adierit.ff.de acq.
heredi.⁊.l.si filius.C.de peti.heredita.fa
cit.l.penul.cū sua gl.C.cōmuni diuidū.
vbi diuisio presumitur ex tempore.quod
400 est no.†⁊ sicut ꝑ factū probat animꝰ
⁊ voluntas heredis adeuntis:vt dictū ē:
sic etiam probabitur per non factum : qꝛ
sicut repudiatio hereditatis probatur ꝑ
non factum.l.recusari.scđm intellectum
Ja.de are.ff.de acquiren.here.ita etiam
aditio que eisdem regulis procedit.insti.
de heredū.quali.et differen.§.fi.C.de re-
pudi.here.l.sicut.pone ad petitionē cre-
ditorum hereditariorū fuisse heredi assi-
gnatum terminum ad adeundū vel repu
diandū:certe si infra terminum nihil fa-
cit presumitur adiuisse.C. de repudi. vel
absti.heredi.l.fi.§.si autem hec.et.§.si qs
vero temerario.de quo per Bar.in.l. ꝙ̄-
diu.ff.de acqui.heredi.et Jason.i.l.fi. C.
401 de iure deliberan.¶ †Nam semꝑ cō-
tumacia est in deteriorem partem inter-
pretanda.vt scilicet heres lapso termino
adiuisse videatnr.quando hereditas est
damnosa ita nota.dicit Bal.in dicta. l.
j.C.qui admitti ad bo.pos.possunt.si au-
tem terminꝰ esset ei assignatus ad instan
tiam substituti aut venientium ab inte-
stato:tunc lapso termino videtur heredi-
tatem repudiasse: quia hoc casu videtur
hec interpretatio magis esse ei damno-
sa vt dixi super verbo:et vxorem nomine
adelasiam.in.iiij.preludio.vbi autem ter
minus non esset ei assignatus:nec ad in-
stantiam crēditorum nec substituti : sed
ipse heres motu ꝓprio petijt tempus ad
deliberandum:tunc lapso termino vide-
tur adiuisse ſm Cynum et moder.in di-
cta.l.fina.C.de iure deliberan. dum ta-
mē integer terminꝰ scilicet anni fuerit ei
statutus.alr̄s secus scđm Pau. Alexand.
et Jasonē ibi in fin. Vel pone debitorē
i diē et sub pena suo successisse creditori
in diemq̄ debitum non soluisse : certe ex
hoc nō facto presumitur et probatur adi
tio:quia si non presumeretur : iste fuisset
in mora non soluendi:et incidisset in pe-
402 nam.¶ †Or esse in mora est delictū
propter quod incurritur pena.l.quod te.
ff.si certum peta.ergo debemus presume
re aditionem per quam in delictum non
incidit.l.merito.ff.pro socio.nisi expresse
appareret heredem delinquere voluisse:
quia tūc pro delicto/et non pro aditione
iudicandum esset.cum eo casu delictum
ꝯtrariā volūtatē declaret:dicit tex.in.l.si
quis extraneꝰ.§.j.ff.de acq̄rē.here. ꝑ quē
403 dicebat dynꝰ.†q ab iuria nō excusat
ille q̄ dicit tu mentiris saluo honore tuo.
qꝛ verbuꝫ iniuriosum ꝓcedēs declarat ꝙ

400 An ꝑ n̄ factū inducat hereditatis aditio.

403 An dicere alicui tu mētiris sit iniuria.

nō habebat volūtatē saluandi sibi hono
rē.l.si nō ꝯuitij.C.de iiur.de his aūt ver-
bis tu mētiris an sint indistincte iniurio
sa videatis tex.⁊ docto.in.l.que oia.ff.de
ꝓcura.vbi bar.⁊ in.l.apud labeonē.ff.de
iniur.panor.i.c.cū te.de re iudica.alexā.
⁊ iason plene i.l.fi.ff.qđ q̄sq̄ iuris in alte
rum statuit.⁊ feli.in.c.dilecti filij.de exce-
ptio.restat ergo ꝙ ꝑ ꝟba/⁊ facta/vel nō
facta/ꝓbat hereditatis aditio.de quo la
tissime ꝑ bar.⁊ docto.i dicta.l.gerit.ff. de
acq.heredi.io.de pla.ange.⁊ docto. in.§.
penul.⁊.fi.insti.de here.q̄li.⁊ differē.⁊ idē
est in imissiōe hereditatis:q̄ militat i suis
heredibꝰ:in qbꝰ nō cadit ꝓprie aditio: sꝫ
immissio.cū viuēte adhuc testatore cēserē
tur esse quasi dñi paterne hereditatis:
vt plenissime videbitꝭ infra:mortuo itaq̄
404 testatore.ij.¶ †Et q̄modocūq̄ adea
tur hereditas sine ꝟbo siue facto/ex tali
aditiōe heres obligat ꝑpetuo hereditati
ita ꝙ tenebit oīa subire in posterū onera
hereditaria etiā valorē hereditatis exce
dētia:q̄ ampliꝰ non sequent fundos: nec
corpora hereditaria:sꝫ ꝑsonā heredis ex
q̄si ꝯtractu nūc ꝑsonaliter obligati. Nam
adeūdo hereditatē q̄si cōtraxit cū defun
cto creditoribꝰ ⁊ legatarijs:⁊ eis ꝓmisisse
videt sustinere oia hereditaria onera.in-
stitu.de obliga.que ex quasi cōtractu na
scuntur.§.heres quoq̄. adeo ꝙ effectus
est vna et eadem persona cum ipso defun
cto.in autenti.de iureiurando.a morien.
presti. in princip. vt ab omnibus conue-
niri possit creditoribꝰ hereditarijs sicut
posset defunctꝰ si viueret.per quā rōnē ⁊
alias ꝯcludūt oēs ꝙ si debitor heres effi
ciat creditoris ilico ꝙ adita fuit heredi-
tas ꝯfuse sunt actiōes qbꝰ defuncto tene
bat in totū vel ꝑ parte q̄ heres est.⁊ econ
uerso idē erit si creditor heres debitoris
adita hereditate fuerit:cū idē non possit
esse creditor ⁊ debitor.l.j.⁊.l.si adulta.C.
de heredita.actio.⁊.l.si vxor.C.de bonis
auctoritate iudi.pos.nō eni posset credi-
tor heres debitoris factus a seipso pete-
re:⁊ sibimet soluere arg.c.fi.de institutio.
⁊.c.debitū.de baptis.qđ est verū in credi-
tore facto herede debitoris: qui sibi erat
obligatꝰ ⁊ tenebat actione ꝑsonali:q̄ adi
tiōe hereditatis ꝯfusa fuit ⁊ extincta:nisi
in duobꝰ casibꝰ.primo si grauatus de re-
stituēdo alteri hereditatē adire coactus
fuerit.l.debitor.ff.ad trebel.quia tunc cū
perdat trebellianicam et nihil de heredi
tate retinere possit vt dixi super verbo:si
absq̄ liberis moreretur.ij.in materia fi-
deicōmissarie substitutiōis:certe actionē
suā ꝑ talē coactam aditionem non confu
sam nec extinctam intentare poterit con-

tra fideicōmissariū:qui loco heredis est:
vt.d.l.debitor.vbi est tex.multū notabilis
ſm doct.ij.nō censet ꝯfusa actio ꝑ aditio-
nē hereditatꝭ:vbi heres inuētariū fecit.qꝛ
si hereditates soluendo propter es alienū
non sit ipse heres in ordine aliorum cre-
ditorum sibi debitum retinebit : ne here-
ditas bōa fide adita sit ei damnosa.quia
hoc casu habetur pro non adita.l. fina.§.
et si prefatam. C. de iure delibe.secun-
dum bal.⁊ clarius alexand.in.l.debitori.
in prin.C.de pact.⁊ pau.consilio.clxiiij.
incipien.visa facti narratiua.⁊ idē si tota
hereditas exhausta foret legatis:quo ca-
su heres qui inuentariū fecit retinere po-
terit debituꝫ in quo defunctus ei teneba
tur ⁊ quartam detrahere falcidiam nisi te
stator disposuisset eam cum debito com-
pensari.l.si debitor.ff.ad.l.falcidi.¶ Pre
terea per aditionem hereditatis non cō-
funditur actio realis:id est rei vendicatio
que ꝯtra defunctū pro dominio alicuius
rei sibi competebat secundum bal.per ra-
tiones suas in dicta.l.si vxor.pariter non
confunditur actio hypothecaria:que he-
redi contra defunctum competebat:vt di
cta.l.debitor.ff.ad trebel.⁊.l.cuꝫ quis.§.fi.
ff.de solutio.etiam si his duobus ⁊ primo
casibus inuentarium non fecisset. extra
autem hos casus illico per aditionem he
reditates confuse sunt actiones omnes
actiue et passiue que inter defunctum et
heredem competebant propter identita-
tem personarum que facte sunt vna ⁊ ea-
405 dem vt dictis iuribus.†Or domini si-
cut ab initio adire hereditatem est mere
voluntatis ad quod faciendū nemo cogi
tur.l.nec emere nec vendere.C.de iur.de-
liberan . quia nemo cogitur eam adi-
re:nisi seruus in testamento domini sui
heres institutus.institu.de heredū quali
ta.⁊ differen.§.primo.⁊ quecūq̄ heres de
restituendo hereditatem grauatus vt
plene habuistis in verbo:si absq̄ liberis
moreretur scđo. in materia fideicommis
sarie substitutionis. Et in casu.l. quidam
elogio.⁊.l.cum aliquis.C.de iure delibe-
ran . sic etiam ex postfacto dicitur esse ne
cessitatis:vt scilicꝫ heres penitere nō pos
sit.l.sicut.C.de repudi. vel absti. heredi.
imo vt dictum est tenebitur omnia onera
subire hereditaria. Et sic non immerito
pupillus non potest sine tutore adire:et
tanto discrimini ⁊ periculo se subijcere:
nec repudiare.l.pupillorum.C.de repudi.
heredi.⁊ institu.de auctorita.tuto.circa
medium.quia sine tutore contrahere non
potest. Et sic nec quasi contrahere.
406 †Sicut nec minor viginti q̄nq̄ annis
curatorē hñs sine curatore adire ñ pt.l.si

Universidad de

curatorem.C.de in integ.restitu.mino. nec mulier statuto aut consuetudine prohibita contrahere hereditatem adire poterit:sicut nec ɔtrahere.ẜm bar.in.l.more ff.de acqui.heredi.Unde nõ immerito iura concesserunt heredi annũ ad deliberãdum si adire velit aut recusare hereditatem: quã si adiuerit: perpetuo obligatus erit vt dixi.l.cũ antiquiorib⁹.C.d iure deliberan.de cuius intellectu videbitis infra Mortuo itaqꝫ testatore.ij.i materia trãs=
407 missionis hereditatis† Et intelligatis obligatus erit creditoribus etiam vltra vires hereditatis:et tenebitur de suo proprio satisfacere.ẜm docto.in rub.ff.de acqui.heredi.Quo casu hereditas dicit magna pauptas.ꝛ sic hereditas dr poti⁹ paupertas q̃ lucrum:vñ si testõr quãtuncũqꝫ diues in testamẽto suo diceret lego: vel relinq̃ dimidiã pauptatis mee:in tali relicto venit dimidia hereditatis sue vt singulariter decidit bal. sup rubric.C.de verbo.sig.in fi.allegat.l.luci⁹.§.heredũ.ff. ad trebel.qr multotiẽs ꝑpter occultuz es alienuz dr paupertas viso q̃ tenet heres creditorib⁹:vltra vires hereditatis. Legatarijs autẽ p legatis in testamẽto relict: non tenebitur vltra vires hereditatis:qr si defunctus viueret p legatis conueniri non posset:ideo licet ista obligatio originem sumat in persona heredis ab aditione hereditatis:tamen illa obligatio limitatur quatinus patiuntur vires hereditãtis:quod sufficere debet legatarijs: q̃ certãt de lucro.l.fi.C.de codicil.ꝛ sufficit heredem puniri solum perditiõe falcidie auten.sed cuz testator.C.ad.l.falcidi. Creditores autẽ hereditarij certant de damno euitando:ideo heredẽ cõueniunt insolidũ:sicut defunctum cõuenire possent si viueret:aut incarcerare: aut bonis cedendum cogere.l.j.C.qui bo.cede.pos.

407 Heres adita hereditate tenetur creditorib⁹ hereditarijs vltra vires sed non legatarijs.

408 ¶ † Idcirco si heres velit hoc tm̃ ꝛ eminẽs periculum fugere:ꝛ euitare:quia interdũ creditores hereditatis tacent:et non se demonstrant: donec adita hereditate capiat consilium.l.iustiane quã habemus in.l.fi.C.de iure deliberan.vt scilꝫ heres omissa quacunqꝫ deliberatiõe: ẽt dubius de viribus hereditatis adeat intrepide hereditatem:dũ tamẽ infra tres mẽses vocatis creditoribus/ legatarijs/ ꝛ ceteris quorum interest/faciat inuentarium de omnibus bonis hereditarijs secundum formam traditam in dicta.l.fin. Quoniam eo tunc nõ tenebitur creditoribus hereditarijs nec legatarijs vltra vires hereditatis:quod intelligo verũ vltra hereditatis valorem:adeo q̃ si heres hereditatem valentem centum vendat pro mille: non tenebitur vltra centum. quia

408 Heres post aditã hereditatẽ faciẽs inuentariũ nõ tenet vltra vires hereditarias soluere creditoribus.

illud plus non habet ex hereditate: ſʒ ex fortuna ꝛ fatuitate emptoris.tex.est not. in.l.si heres istitut⁹.ff. ad.l.fal.scd'z iaso.
409 in.l.quãuis.C.de legatis. ¶ † Et in faciẽdo tale inuẽtarium debet heres obseruare sequentia. Primo q̃ inuentarium incohet infra triginta dies:qui scdm magis communem opinionem currere incipiunt a tpe adite hereditatis ilico postq̃ heres adiuit ẜm gl.in verbo: delatam.in dicta.l.fi.nam ante aditam hereditatem non currunt illi triginta dies: nisi heres malitiose adire differret ẜm bar.per tex. singularem in.l.statuliberos.§.cuz heres ff.de sta.libe.ꝛ.l.cum hereditas.in princ. illo eo.titu. Et magis proprie hoc probatur in.l.si in diem.in princi. vbi hoc not. bar.ff.de condi.indebiti. quem sequitur ludo.consi.lxxxiiij.incipien. Circa id qd̃ queritur.ꝛ est verum:q̃ ab adita hereditate currit tẽpus faciendi inuentariũ:vbi de hereditate nõ est questio. Si autẽ heres eã non possideret:sed petitione hereditatis ageret:non sibi curreret tempus nec in penas iuris:de quibus infra incideret donec finita questione hereditatis qua finita tẽpus ꝛ curreret ꝛ nõ prius ẜm bal.in.l.facultas defensionis.C.de iure fisci.li.x.arg.l.si quis in graui.§.fin.ꝛ.l. qui posthumos.ff.ad silleia.qd̃ dt esse notan
410 dũ.† Ut aũt incohatum dicatur inuẽtarium infra tringinta dies non sufficeret q̃ heres vocasset notariũ ꝛ testes ꝛ in principio carte posuisset signũ crucis. ẜm bal.in dicta.l.fi. Sed requiritur q̃ alique res describi incepte fuerint:tamen licz inceptum non fuerit infra triginta dies:dũ tamen infra alios.lx.dies inchoatuz fuerit ꝛ perfectum:sufficit ẜm bar.ꝛ docto.in dicta.l.fi.quia leuis solennitas est prius inchoare ꝛ postea perficere:cui⁹ omissio non vitiat.l.j.ff.de ventre inspicien.ꝛ no. in.l.cũ hi.§.si pretor.ff.de trãsactio. Sufficit ergo q̃ inuentarium perficiatur infra tres menses:quando res sunt in eodez loco:nec posset iudex hoc temp⁹ abbreuiare ex causa:vel prorogare ẜm bal.post nicola.de matha.ꝛ odo.per text.in dicta.l. fin.§.donec. Nec obstat.l.qui pro tribunali.ff.de re iudi. quia, loquitur in actu per iudicem expediendo:qualis non est inuẽtarij confectio.et interim durante confectione inuentarij heres conueniri nõ potest a creditoribus: nec a legatarijs: nisi in casibus:de quibus in dicta.l. fina. per alexan.et si conueniretur excipere posset de inuentario non perfecto. Que quidez exceptio impedit omnem litis ingressum ẜm bar.ꝛ docto.in dicta.l. fi.§. licentiam. q̃tumcunqꝫ instrumentum paratam haberet executionez ẜm bal.ibi.§.et si prefa

409 Uide formã faciẽdi inuentariũ in quo plura reqrunt. Prio q̃ inchoet infra.xxx. dies.ꝛ finiatur itra alios.lx.

410 Tempus inuẽtarij cõficiendi non pot abbreuiari nec eo pendẽte heres conueniri.

411 tũ. ¶ † Scd'o requirit in cõfectione inuentarij:q̃ in eo describantur omnes res mobiles:ꝛ immobiles reperte in hereditate testatoris defuncti: adeo q̃ describi debẽt etiam res aliene:veluti res deposite vel cõmodate penes testatorẽ.ẜm bal. et pau.in dicta.l.fi.quia heres potest agere et conueniri petitione hereditatis ad tales res.l.et non tantum.ff.de peti.heredi. Et si perfecto inuentario alie res deuenirẽt ad noticiam heredis:debet illas de nouo addi facere inuentario: adeo q̃ cautela est:vt heres poni faciat protestationem:q̃ in inuẽtario describi fecit oẽs res:quas sciuit esse defuncti.ꝛ q̃ si alique alie ad eius notitiam deuenerint faciet addi in inuentario.ẜm bal.ibi in dicta.l. fi.ꝛ ange.in.l.j.§.hec stipulatio.in fin.ff.si
412 cui plusq̃ per.l.fal. vbi plus dicit:† q̃ fructus et accessiones etiã percepti ante aditam hereditatem poni debent in inuentario:sed non est hoc vltimum verũ. ẜm ange.quem sequitur alexã.et Jason in dicta.l.fi.quia satis ẽ q̃ in libro rationum describãtur:vt probat tex. ibi dum dicit.super his rebus quas defunct⁹ tem
413 pore mortis habebat ꝛc.† Si tamẽ heres rem aliquam occultaret hereditaria (q̃uis dolose)inuẽtariũ valeret : tamen puniretur:ꝛ damnaretur in duplũ illius rei:qua omisit describere:perderetqꝫ falcidiam ꝛ trebellianicam.ẜm bar.in dicto §.licentiam.dicens ita consuluisse prout idez bar.tenet in.l.beneficio.per illũ tex. ff.ad.l.falcid.et in.l. rescriptum.ff.de his quibus vt indig.non tamen tenebit insolidum creditoribus:prout teneretur si inuentarium non fecisset:aut non valeret.
414 ẜm docto. ibi. ¶ † Tertio requirit: q̃ inuentarium manu publici notarij scribatur:vt dicta.l.fi.ibi:sub presentia tabulariorum.nam licet in testamẽto quo ad eius validitatem(non dico quo ad probationem)non sit differentia an sit scriptum manu publici notarij:vel ipsiusmet et solius testatoris absqꝫ tabellionib⁹ vel manu alicui⁹ priuati.l.publicati.vbi docto.C.eo.tamen in inuentario pro forma requirit:q̃ manu publici notarij scribatur:als non valeret. Adeo q̃ singulariter dicit bal.in.l.fi.C.de iure deliberã.q̃ etiã si defunct⁹ dum viueret manu ꝑpriã scripsisset oẽs res suas per modum inuentarij: non sufficeret heredi:quod etiam sequitur ibi pau.ꝛ moderni/quod est verũ ẜm eos etiã si defunctus paulo ante mortem suam per paucos dies fecisset inuentarium.quia in preiudicium creditorum non crederetur tali scripture defuncti:sicut nec sue ɔfessioni:licet moriendo emanate in sui commodũ vel heredis.vt ple

411 Scd'o reqritur q̃ oẽs res hereditarie i eo describant.

413 Qua pena puniat heres dolose omittẽs aliqd in inuẽtario describere.

414 Tertio reqritur q̃ inuẽtariũ manu tabelliõis publici scribatur.

ne habuistis in verbo:in extremis posit⁹.
415 ¶ † Unũ tñ est verum ẜm omnes/q̃ tenet tex.i dicta.l.fi. videretur requirere in inuentario presentiam plurium tabulariorum:tamen sufficit vnus.ẜm glo.ꝛ docto.ibi.per regula:vbi numerus.ff.de te=
416 sti.† Quod facit ad questione : in quã hoc anno consului.reperitur instrumentum donationis plures cõtinens successiuas substitutiones iuxta.l.quotiẽs.C.de dona.que sub modo.i ꝑthocollis cuiusdam notarij defuncti regratiatũ : in quo cauetur:q̃ per illum notarium cum quodã alio etiam nunc defuncto fuerat receptum:tamen per illum alium notariũ nõ est signatuz:nec in suis prothocollis siue libris reperitur regratiatũ:an tale instrumentum plenam faciat fidem : vt scilicet per collationarium dicti notarij potuerit ingrossari. Et videbatur q̃ non. cum per ipsummet si viueret ingrossari nõ posset. primo per text.in autentica.de heredi. et falci.§.si vero absunt.colla.j.vbi si tres tabularij fuerint in aliquo actu adhibiti: oẽs tres requiruntur ad probandũ actũ. scd'o hoc tenet expresse casum nostrũ dicendo bal.et post eũ sali.in.l. iurisiurãdi. circa fi.C.de testi.vbi dicunt:q̃ si ad scribendum dicta testium/aut facta partiũ/ duo assumantur notarij:non sufficeret q̃ vnus solus scripturaz faceret:imo debẽt ambo scribere et signare:vel ad min⁹ requiritur:q̃ vnus scribat:ꝛ alter signet:seu se subscribãt.allegãt.ff.de edendo.l.si qs ex argentarijs.§.ij.et nota.in.c.quoniam contra falsam. per host.et io.an.de proba.et in dicto.§.si vero absunt.in auten. de heredi.et falci.idem dicit bal.in dicta l.fi.C.de iure delibe.ꝛ albericus in.l.j. ff. de offi.consul.per illum tex.dicẽs ita obtinuisse in facto.et decidit de milis i suo repertorio super verbo: notarius.et late hoc reperi decisum per guidonem pape in decisionibus curie parlamẽti delphinatus decisione.cxxij. incipieñ.an instrumentũ in quo per partes ꝛc.vbi post mul
417 ta deciditur:† q̃ sicut cõtractus in scriptis celebrandus nunq̃ censetur perfectus:donec scriptura perfecta.l. contractus.C.de fide instru.sic instrumentum ꝑ duos tabelliones receptum / nunq̃ erit perfectum: donec per ambos reperietur signatum et autenticatum. et etiam ibi dicitur tenere specu.ti.de instru.editio.§. instrumẽtum.versi.item qd̃ non est signatum ab eo qui ad hoc deputatus est ꝛc. tertio videt de hoc esse tex.in cle.romani principes.§.dudũ sane.ibi:ſʒ mult tabellionib⁹ accersitis ꝛ reqsitis. de iureiurã. ꝛ in cle.attẽdentes.§.ipos aũt.de sta.mona.videnẽ eñ ɔtrahentes ne q̃ falsitatis

415 Nota bene istud ꝛ tene menti ꝑpetue.

416 An instrumẽtũ ꝑ duos tabelliones receptũ ꝓbet si fuerit per vnũ ipsorũ grossatũ sine altero.

Universidad de ... Biblioteca

committeret plures notarios adhibuisse
sicut a simili de testibus.dicit tex.in.l.fi.
ibi:lex etenim neqꝫ falsitatis ꝛc.C.de fi
deiusso.facit.l.cum magistratus.C.quan
do prouoca.nō est necesse.et.c.prudētiā.
de offi.delega.vbi vnus ex duobus iudi
cibus deputatis nihil potest valide sine
altero.sic ergo erit in duobus notarijs a
partib⁹ adhibitis.proscheda illa in pro
thocolo vnius solius notarij regratiata
in contrarium allegabaꝫ: ꝙ fidem plenā
facere deberet: et per collationarum in
grossari posset:sicut posset ipsemet nota
rius si viueret.primo qꝛ tex.habem⁹ aper
tū:ꝙ vni soli notario creditur de scriptu
ra sua.l.si quis decurio.in fi.C.de fal. Et
sic plures adhibere ꝙꝫ vnum nihil aliud
est:ꝙꝫ quedā super abundans cautela.vt
in proprijs terminis de duobus notarijs
in actu adhibitis.dicit bal.in dicto.c.qm̄
contra falsam.in verbo:duos.de proba.
v.colum. Que abundans cautela si non
impleatur:non solet nocere.C.de testa.l.
418 testamētum.† Superflua enim nō no
cent:sed solum necessaria pretermissa mi
nuunt contractus:ꝛ non abundans cau
tela.vt ibi ē tex.nota.secūdo facit ad hoc
tex.nota.in.l.iij.ff.de testa.mili.vbi si mi
les qui habet ius testandi absqꝫ debita ꝛ
cōi testamentoꝝ solēnitate testari dispo
suerit ꝛ inceperit seruata cōi ꝛ integra so
lēnitate:quā tn̄ pficere non potuit. Certe
testamētū nō min⁹ valebit:vt ibi est text.
singularis.nō em̄ credend⁹ est quisqꝫ ge
nus disponēdi difficilius elegisse ad sua
iudicia impugnanda et subuertenda: sic
ergo erit in casu nostro:vbi donator do
nare poterat sine instrumento:vel si cum
instrumento:sufficiebat vnum soluꝫ ad
hibere notarium:cui cum debita testium
solēnitate soli creditur.vt dicta.l.si quis
decurio.in fin.igitur si pro abūdanti cau
tela/duos adhibuit notarios:quorū vn⁹
haberi non possit:vel non appareat:tale
instrumentum non propter hoc corruit:
nec illa vana et superabundans caute
la nocet.vt dicta.l.testamentum. cum in
dubio non sit credēdum:quia non vero
simile eo animo duos adhibuisse:vt vni⁹
defectu donatio subuerteretur.vt dicta.
l.iij.tertio facit tex.in.l.j.C.si ex pluribus
tuto.vnus pro minore egerit:vbi licet fue
runt plures tutores dati pupillo: sufficit
ꝙ alter ipsorum auctoritatem prestet pu
pillo et ei⁹ negociū facit.l.fi.C.de aucto.
prestan.sic ergo erit in pluribus notarijs
de aliquo negocio rogatis: vt vnus sol⁹
sufficiat in subscribendo instrumentum.
quarto adducebam tex.in dicta.l.j.ff.de
offi.consu.vbi quotiēs sunt duo aut plu
res parem potestatem habētes quilibet
potest solus exercere.ergo idē erit in plu
ribus notarijs ad scribēdū instrumentuꝫ
deputatis:quia creditur.vni suam pote
statem exercenti.quinto licet dicta.l.j.ff.
de offi.cōsu.videatur dicere ꝯtrariū:vbi
plures ordinarij parem habētes potesta
tem oēs de negotio cognoscere ceperūt:
oēs tenētur illud finire:adeo ꝙ vnus so
lus nō posset:nisi solus incepisset de ne
gotio cognoscere.l.si vni.ſm vnū intelle
ctū.glo.ff.de re iudi.per qd̄ videtur idem
dicēdū in casu nostro vbi plures notarij
rogati instrumētū receperūt: oēs illud si
gnare deberent.tamē hoc est verū:nisi in
altero iudicū cōtingeret impedimētum.
quo casu vnus solus negotiū p oēs ince
ptū pficere posset:vt est tex.singularis in
dicta.l.si vni.ſm panor.ita p illū text.ex
presse decidētē in dicto.c.prudētiā.§.j. co
lū.v.de offi.delega. Or sum⁹ nos in his
terminis ꝙ alter notari⁹ mortuus est: vñ
attēto impedimēto notarij defuncti q̄ in
strumētū signare nō posset:credēdū est al
teri notario:seu ei⁹ collationario:in cui⁹
regiōis nota dicti instrumenti reperit̄ re
419 gratiata.† Sūt em̄ ipi tabelliōes iudi
ces ordinarij volūtarie iurisdictiōis. ſm
inno.i.c.cū a nobis.de testi.ꝛ tenet clari⁹
pau.ꝯsilio.lxxiij.iiij.col.sexto facit.c.ij.iū
cta glo.j.de rescrip.vbi cū crimē piurij sit
de p se sufficiēs ad remouēdū queꝫ a suo
bñficio.c.q̄relā.de iureiurā.et pariter re
nūciatio ē de p se sufficiēs.c. sup hoc.de
renūtia.si papa mādet de illis duob⁹ cō
stare/sufficit ꝙ de altero constet:lꝫ ambo
fuerint copulatiue mādata. ꝛ impetrans
ad vtrūqꝫ pbādū se astrinxerit expsse: sic
a sili cū q̄libet notari⁹ sufficiat ad publi
cū istrumētū scribēdū:ꝛ q̄libet habeat de
p se sufficiētē potestatē:si plures req̄rent̄
poterit q̄libet isolidū sua potestate vti:nā
in dubio videt̄ de q̄libet mādatū i solidū.
septio facit elegās decisio io.fa.in.§.pñt.
isti.de testa.vbi dicit:ꝙ si lr̄a cōtineat: ꝙ
duo sigilla debeāt apponi:ꝛ nō fuerit ap
positū nisi vnū:qd̄ tn̄ ē autēticū: talis lr̄a
plenā fidē facit.qꝛ de alio sigillo vr̄ eē di
ctū ad abūdātiorē cautelā:q̄ nō nocet.al
legat dictā.l.testm̄.C.de test.ergo idē erit
i casu nr̄o:vbi i istro fit mētio:ꝙ duo erāt
notarij:ꝛ nō repit̄ subscriptus nisi vn⁹.qꝛ
sicut notarij publicant scripturā: sic et si
gilla qñ sunt autētica:put sūt sigilla epo
rum.octauo facit qd̄ singulariter decidit
bal.p illū tex.i.l.si q̄s ex argētarijs.§.ij.ff.
d̄ edē.vbi d̄t:ꝙ si duo notarij fuerit roga
ti de vno actu:ꝛ vn⁹ sit habilis:ꝛ alter iha
bilis:valet scriptura. Ergo valebit p vnū
notarium facta.altero non stante:cū pa
ria sint quē nō stare:vel inhabiliter stare:
qꝛ inhabilis in officio habet̄ p mortuo.

vnde si ex duob⁹ notarijs in aliquo actu
adhibitis/alter damnetur de falso:alter
sol⁹ signare poterit instrumentū.ſm bal.
in.l.imperator.ff.de sta.ho.qd̄ sequitur
feli.in.c.j.de prescrip.et iason in auten.si
vero contigerit.C.de iudi.vbi dicunt va
lere instrumētū receptū a notario idoneo
lꝫ illud cōfecerit cū notario nō idoneo.vi
deatis feli.in.c.nobis.in.j.nota.de timo.
420 † Sicut a simili dictum testis infamis
pbat si cū alio teste idoneo ꝛ pbate vite
cōcordet.ſm glos.nota.in l.iij.§.due sunt
cause.in verbo.eandē fidem.ff.de carbo.
edicto.sali.in.l.in bone fidei.C.de rebus
credi.bal.in dicta.l.si quis ex argētarijs.
et ange.cōsilio.j.facit qd̄ singulariter di
cit bal.in.c.quia propter.xij.col.de elect.
vbi dicit:ꝙ canonico criminoso i electiōe
scrutatori ꝛ sue scripture creditur ex quo
habet socios bone fame p dictam.l.si q̄s
ex argentarijs.§.ij.versi.aut certe.
Laus iesu xp̄o saluatori nostro.

Mortuo itaqꝫ testatore hic tex. non aperit. tan adie
cta pupilla filia raynucij post mortē pr̄is
adierit hereditatem seu illi se imiscuerit
cū tutoꝝ auctoritate.iuxta.l.potuit.C.de
iure delibera.qꝛ attēta dicte herdis q̄lita
te/ñ habuit necesse adire nec illi se imisce
re:nō em̄ fuit solum heres:ſꝫ testōris filia
erat.nā spāle ē i filijs testōris vel ab itesta
to decedētis:ꝛ ceter̄ liberis descēdētib⁹:
ꝙ parēte mortuo/sint ipo iure heredes si
ne aliq̄ facti ministerio.ꝛ h̄ ē virtute suita
tis.qꝛ dicunt̄ sui heredes. nā h̄ opat̄ i eis
sola existētia suitat̄ qd̄ in alijs opat̄ adi
tio hereditat̄:vt q̊ ad acq̄rēdū parēt̄ he
reditatē op⁹ nō sit aditiōe vbali:aut rea
le nec immissiōe:imo ipi (ꝙꝫuis ignorātes
patrē mortuū) fiūt ilico sui herdes iuxta
illd̄ apl̄i ad gala.iiij.si fili⁹ ꝙ heres.ꝛ nu
meri.xxvij.hō cū mortu⁹ fuerit absqꝫ filio
ad filia ei⁹ trāsibit herditas ꝛc. Et qꝛ hic
articul⁹ suitatis est subtilis:ꝛ nō min⁹ vti
2 lis q̄tidian⁹:scēduꝫ ē † ꝙ nos habem⁹ he
redes in triplici differētia. Pmo habe
m⁹ heredes volūtarios:ꝛ sūt illi:q̄ sūt i ser
uitute:nec patria ptāte morientis tēpore
mortis.ꝛ inde est ꝙ tales ēt vocant̄ extra
nei:q̄ testōreꝫ nō ꝯtingūt aliquo de pdict̄
mōis.nā lꝫ sint aliq̄ filij aut forte ꝯsangui
nei:tn̄ qꝛ nō sūt in ptāte aut suitute testor̄
vocant̄ extranei. ꝛ idē si eēnt in ptāte pr̄is
tn̄ paterne renūciarūt hereditati cū iura.q̄
casu quo ad succedēdū habent̄ p extrāeis
ſm ea q̄ plene habuistis i vbo:duas hn̄s
filias.nec dicunt̄ eo tūc heredes sui:ſꝫ vo
lūtarij: vt plene bar.i.l.sciēdū.p illū tex.ff.
de suis ꝛ legi.heredi.quē seq̄tur ang.in.§.
eadē hec.in fi.insti.de heredū.quali. ꝛ dif
3 feren.† Volūtarij āt iō vocant̄:qꝛ heredes
eē nullaten⁹ cogunt̄ nisi velint heredes eē
ꝛ fiūt herdes sola volūtate vbis vl' facto d̄
clarata vt plene vidistis.s.mortuo testa
tore.primo.vnde hereditateꝫ in qua sunt
testamēto heredes instituti vel ab intesta
to eis delatā possunt adire si velint:vel li
bere repudiare.l.nec emere.C.de iure de
4 liberā. † Secūdo sunt alij heredes:qui
vocant̄ necessarij.ꝛ sunt illi:q̄ tēpore mor
tis testatoris reperiūtur in potestate ipi⁹
non quidē patria q̄ dicitur pietas:ſꝫ dñi
ca:q̄ pprie vocat̄ suitus ſm glo.not.in.§.
rursus.insti.de actio.put sunt sui. Ibi em̄
heredes ideo vocant̄ necessarij:qꝛ qñ repe
riuntur in testō dñi heredes instituti siue
velint siue nolint:ꝛ sic necessario:sūt here
des:adeo ꝙ inuiti tenentur dominicā ac
ceptare heredi.lꝫ onerosam. Quo etiā ca
su non parceretur eis:si hereditatē dñi re
pudiare vellēt:in cui⁹ dāni pmiū ꝛ qꝛ non
5 possēt herdes eē † (cū heres dicat̄ qꝛ dñs)
cum heros grece idē sit ꝙ dñs latine. ſm
gl.insti.de heredū q̄li.ppe.fi.ꝛ plene in.l.
j.ff.si certū peta.p docto.certe adeūdo he
redi.plenaꝫ nāciscunt̄ libertatē:sine q̄ do
miniū heredi.cadere nō posset i suis:q̄ p
nihilo reputāt̄.l.qd̄ attiet ad ius ciuile.ff.
de reg.iur.vñ hoc casu bñficiū libertatis
oi ppōderat oneri:ꝛ dāno pecūiario eis ex
heredi.ꝯtingēte.nā eo ipoꝙ sui sūt i testō
dñi herdes scripti siue fuerint herdes isti
tuti cū libertate.aut nulla libertatis facta
6 mētiōe:ilico efficiunt̄ liberi ꝛ herdes.† Et
idē si dñs eos dederit testō filijs suis tuto
res:qm̄ eo ipo erūt liberi ꝛ tutores cessan
te quacūqꝫ excusatiōe.qꝛ dādo eis tutelā
aut hereditatē satis vr̄ eis ꝛ libertatē de
disse.insti.q̄ dari tuto.testa.pñt.§.j.cū ñ sit
vosimile dñm voluisse habere herdē suū:
aut cū filijs suis tutorē dedisse.iō āt lex vo
luit suū in testō dñi herdē isti.eo ipo fore
herdē:ꝛ ꝯpellēdū cape herditatē:vt si dñs
erat obnoxi⁹ aliq̄b⁹ creditorib⁹:bōa ipi⁹ vē
dantur potius no ie serui heredis institu
ti ꝙꝫ noie dñi defuncti:ne domin⁹ defun
ctus ex tali bonorum distractione afficiat̄
iniuria:vt eleganter dicit tex.in.§.licet in
sti.q̄ ꝛ ex quib⁹ causis manumit.nō pñt.

1 Vide plene hic d̄ in re ꝛ priuilegio suitat̄.

2 No. heredes eē i triplici differentia ꝛ pri

mo sunt heredes volūtarij ꝛ extranei.

4 De heredib⁹ necessarijs.

lō sūt illico heredes ꝯ necessitate ēt ignorā-
tes adeo q̄ lȝ pr̄ dādo coherdē extraneū fi
lio suo faciat eū ꝯ suo ⁊ necio herdē volū
7 tariū† cuȝ ꝑ dationē coherdis extrānei tol
lat suitas i filio ꝑȝ cōezsniaȝ i. l. apō iulia.
§. idē iulia. ff. ad trebel. ⁊. j. lati⁹ ꝯclarabit̃.
tñ si dñs dct suo suo heredi isti. extraneū
coheredē: per dationē talis coheredis nō
tollit̃ necessitas: qn suus ēt ignorās effi-
ciat̃ heres ſm bal. ludo. ale. ⁊ iasonē in. l.
eius q̄ in ꝓuincia. ꝑ illū tex. ff. si certū pe-
tat̃. q̄uis ang. in. §. j. insti. de heredū qua-
li. ⁊ differē. dixerit de hoc esse tertiū singu
8 larē i. l. ex parte. ff. de acq̄. heredi. ❡† Et
rō differētie est inter filiū suū heredem et
suū heredē necessariū: q2 fili⁹ est capax be
neficij abstinēdi: sȝ nō suus ſm bal. in. d. l.
9 eius. ij. col. ❡† Tertio ⁊ vltimo habem⁹
heredes suos ⁊ necessarios. quib⁹ rō na-
turalis quasi lex q̄dā tacita parētū succes
sionē adijcit: velut ad debitā successionē
eos vocādo: ꝓpter qđ in iure ciuili suoꝝ
heredū nomē eis indultū est: ita q̄ nec iu
dicio q̄dē parētis nisi certis de causis sub
moueri ab ea successiōe possūt vt. l. fi. i ꝓn.
ff. de bonis dānatoꝝ. ⁊ sunt illi q̄ tēpore
mortis testōris erāt in ei⁹ patria potesta-
te. i. pietate. cū hoc casu potestas accipiat̃
pro pietate ſm glo. in dicto. §. rursus. ꝓut
sunt filij testōris ex legitimo matrimonio
nati: siue sint filij ꝓmi grad⁹: siue ceteri li-
beri gradus inferioris: quales sunt nepo-
tes: ꝓnepotes: ⁊ ceteri ꝑ rectā lineā de-
scēdētes: q̄ oēs sunt in ptāte stipitis. s. ve-
tustioris ascēdētis q̄diu viuit. isti. q̄b⁹ mo
dis ius patrie potesta. sol. §. j. ita q̄ si adā
hodie viueret nos oēs in sua ptāte habe
10 ret. ❡† Sane tñ intelligatis verū q̄ stā
tes in patria ptāte tēpore mortis testōris
sūt sui heredes: si tēpore illo quo testōr de
cessit nēo ꝓximior eos p̄cederet. ex q̄ da-
tur intelligi. q̄ nepos si eēt su⁹ auo si tēpo
re mort' aui fili⁹ eū p̄cedebat: q̄uis nepos
sit in aui ptāte. l. in suis. vbi bar. ff. de libe.
11 ⁊ posthu. ❡† De essentia ergo suitatis vt
in aliq̄ operetur sua ꝑuilegia īregra duo re
q̄runt̃. ❡ Prio q̄ q̄s teneat ꝓmū locū: vt
nemo eū p̄cedat in gradu. inst. de heredū
quali. ⁊ differen. §. sui. ⁊. l. j. §. ⁊ generaliter.
ff. de suis ⁊ legiti. heredi. qđ indubitanter
est verū quotiēs tractat̃ de succedēdo ab
intestato: vl' si testm̃ fuerit factū tractat̃ de
succedēdo ꝯ volūtatē defuncti testatoris
sȝ q̄tū ad succedēdū ex testō ſm volūtatē
defuncti ⁊ sic ex insti. scripta i testō: nepos
lȝ ꝓmus nō existat tāq̄ suus ⁊ heres auo
succedit si fili⁹ fuerit exheredatus: q̄ nepo
tē p̄cedebat in gradu: vt elegāter decidit
io. fa. in dicto. §. sui. per tex. in. l. qui in alie
na. §. interdum. vbi bar. io. iij. oppo. ratio-
nem assignat. ff. de acq̄. heredi. qui tex. est

10 Anteq̄ q̄s dicat̃ suus heres duo req̄rūtur prio q̄ teneat primum locū.

12 ad hoc valde singularis. ❡† Scđo ē no
tabilis ad aliđ: q2 lȝ ad hoc vt valeat exhe
redatio filij sit necesse q̄ hereditas patris
adeat̃ ꝑ heredē testō scriptū: ꝑ quā aditio
nē ꝯfirmet̃ illa exhereda. sicut ꝯfirmant̃ ce
tera i testō relicta: vt plene vidistis. s. mor
tuo testōre. j. ⁊ habetis in. l. filiū. §. j. ff. de ꝯ
tabul. ⁊. l. papinian⁹. §. si ꝯditiōi. ff. de inof
fi. testa. tñ ibi est tex. q̄ si nepos fuerit inte
stō aui insti. cū sit suus ⁊ necessari⁹ auo il
la suitas opatur ꝯfirmationē exheredatio
13 nis filij absq̄ alia aditiōe. ❡† Tertio est
ibi casus no. q̄ lȝ nepos mortuo auo re in
cidat in ptātē sui pr̄is ⁊ sic adire nō possit
aliquā heredi. sine iussu pr̄is: in cui⁹ ptāte
est. l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acq̄.
here. tñ si nepos fuerit ab auo heres inst.
filio exherdato. talis nepos absq̄ alio sui
pr̄is iussu efficit̃ auo suus heres ⁊ necessa
14 ri⁹. ❡† Quarto est ille tex. valde. no. q̄ si fi
li⁹ exheredat⁹ efficit̃ su⁹ ⁊ necessari⁹ heres
pr̄is exheredāti mediāte ꝑsona nepotis.
tō bal. ibi ꝯt illū tex. esse ad hoc mirabileȝ
cui est similis in. l. fili⁹ patroni. ff. de bo. li-
15 berto. † Secūdo req̄ritur vt q̄s dicat̃ he-
res suus: q̄ sit in ptāte illi⁹ parentis: de cu
ius successiōe agit̃ tēpore sue mortis ꝓut
sunt filij ex legitimo matrimonio nati aut
naturales tñ tēpore mortis pr̄is legitima
ti. q2 tales iura hñt suitatis et oēs effect⁹
sicut vere legitimi ſm bal. singulariter in
l. eā quā. ꝓma co. C. de fidei. nā q̄tūcūq̄ fi
li⁹ ꝓmū locū teneret nisi eēt i ei⁹ ptāte: nō
diceret̃ su⁹: nec gaudere posset ꝑuilegio
suitatis: nisi i quinq̄ casibus: i q̄b⁹ hec cō
16 clusio fallit. ❡† Primo fallit in posthūo
q̄ lȝ tēpore mortis pr̄is nō eēt in ei⁹ ptāte
cū tūc nat⁹ nō eēt: ⁊ in vtero existens non
sit in patris ptāte. l. fi. ff. de colla. bo. tamē
nascendo est suus: ⁊ habet iura suitatis
l. posthumoꝝ. ff. de iniusto rupto testa-
men. ⁊. l. gallus. ff. de liber. et posthum. ⁊
ratio est: quia qui in vtero est quo ad ea
que suum cōcernunt commodum habe-
tur pro iam nato. l. qui in vtero. ff. de sta.
ho. Et dixi plene in verbo. et soboles quā
17 gestabat in vtero. ❡† Secundo fallit
in monacho: qui licet non sit in patris po
testate. cum sit in potestate sui abbatis se
cundum glo. in. l. si ex causa. §. primo. ff. de
minoꝝ. tamē est suus. l. deo nobis. ibi: nul
lo eis detrimento. C. de epi. ⁊ cle. vbi hoc
no. cynus. ⁊ bal. in. l. sub conditione. ff. de
libe. ⁊ posthu. ⁊ plene in. l. apud hostes.
circa fin. C. de suis ⁊ legiti. heredi. Et in-
de est q̄ per ingressum religionis non per
ditur nobilitas: vt plene vidistis in ver-
18 bo. duas hñs filias. ❡† Tertio fallit
in filio adoptiuo: qui licet non sit in pa-
tris adoptiui potestate: institu. de ado-
ptio. §. j. tamē est heres su⁹ patri adoptiuo

15 Scđo req̄rit̃ q̄ sit in ptāte illi⁹ ꝯ cui⁹ successione agit̃ al's nō dicitur suus nisi i q̄nq̄ casibus.

l. cuȝ in adoptiuis. §. j. in fi. C. de adoptio.
qđ est mirabile ſm bal. ibi. Ex quo infert
quartā spēm heredū q̄ sunt sui: nō tamen
necessarij: in q̄ spē dicit eē mōachos ⁊ cle
ricos. ꝑ. l. fi. C. de epi. ⁊ cle. hi eñ desinunt
esse in ptāte pr̄is: ⁊ tñ nō desinūt eē sui. l.
19 ex cā. §. papian⁹. ff. de minoꝝ. ❡† Quar
to fallit i filio pupillariter substituto fra-
tri suo impuberi: q2 efficit̃ suus heres ⁊ ne
cessari⁹ fratri suo impuberi: in cui⁹ ptāte
certū est cū non esse. l. sȝ si plures. §. quos
possum. ff. de vulg. ⁊ pupil. facit. l. iulian⁹.
al's icipit: si pupill⁹. §. j. ibi: sine dubio ne-
cessari⁹ heres existet. ff. de acq̄. here. Hoc
fallit in exeūtib⁹ pr̄iam ptātē ꝑ dignita-
tis apicē: de quib⁹ in. §. filiusfami. insti. q̄-
bus mo. ius patrie ptātis sol. q̄m nihilo-
minus remanēt sui. ꝑ tex. in. §. j. in aut. cō-
sti. q̄ dignita. libe. a pr̄ia po. q̄tū ad ea q̄
eis sunt vtilia. ideo ex iure suitatis pater
nā trāsmittūt hereditatē: ac si in pr̄is ptā-
te eēnt: vt infra videbitis. ⁊ tȝ barbati⁹ su
per rubrica de peculio. ij. col. videatis an
ge. in. §. emācipati. insti. de heredi. q̄ ab in
testa. deferun. ij. col. His eñ casib⁹ exce-
ptis / nisi heres ꝓmū locū descendentiuȝ
tenēs fuerit tpe mortis testōris in ei⁹ ptā
te: nō dicet̃ heres su⁹ ⁊ necessari⁹: ex quo
sequit̃. q̄ liberi emācipati vel ascēdentes
aut collaterales / vel filij respectu matris
non dicunt̃ sui ⁊ necessarij: sȝ sunt volūta
rij ſm ange. in. d. §. emancipati. cū eos nō
habeāt i ptāte: nisi statutū pr̄ie aut ꝯsue-
tudo aliud disponeret vt plene vidistis su
pra in ꝟbo: si absq̄ liberis moreret̃. in ma
teria pupillaris substōnis in tertio requi
sito. Idē vt dixi in his q̄ sunt in ptāte tñ
20 ali⁹ eos p̄cedit in gradu. ❡† Et p̄dicti
iō dicunt̃ sui heredes: q2 in ptāte testōris
sunt: ad cām cui⁹ pater ⁊ filius eadē ꝑso-
na reputant̃. l. fi. C. de impube. ⁊ alijs sub
sti. Vocant̃ eñ sui: q2 domestici heredes
sunt: ⁊ viuo q̄ȝ pr̄e dñi paterne hereditat'
quodāmō existimāt̃. l. in suis. ff. de libe. et
posth. ⁊ bñ ꝯt quodāmō: ad demōstrādū
illud dñiū: qđ viuente pr̄e hȝ filius in pa
terna hereditate esse dñiuȝ interp̄tatiuū
⁊ intellectuale: q2 ex q̄ lex interp̄tat̃ filiuȝ
eē eandē ꝑsonā cū pr̄e nostro intellectui
declarat̃ illū. s. filiū eē dñm ⁊ pr̄em: secus
quo ad dñiuȝ verū ⁊ effectuale. q2 dñium
est quedā plenitudo: q̄ plures nō capit in
solidum. l. si vt certo. §. si duob⁹ vehiculuȝ
ff. cōmoda. ⁊. c. lȝ. de ꝓb. quā plenitudinē
nō hȝ fili⁹ viuēte pr̄e: cū ei desit admistra
tio ⁊ facultas disponēdi: quā postea adi-
piscit̃ ⁊ in eū trāsit ipō facto ex iure suita
tis pr̄e mortuo taliter ⁊ intm̃ q̄ si q̄s de-
cesserit intestat⁹ ꝓma causa ē liberoꝝ suo
rū heredū: q̄ ipō iure heredes fiūt ēt igno
rātes: q̄ q̄uis furiosi sint: tñ heredes ipso

20 Vide q̄re filij dicūtur sui heredes.

iure fiunt. q2 ex quib⁹ causis nobis igno-
rantib⁹ acq̄rit̃: ex his ⁊ eisdē furiosis acq̄
ri pōt: ita q̄ statim ꝑost mortē parētis q̄si
21 ꝯtinuat̃ dñiuȝ / vsq̄ adeo† q̄ illđ quod
opat̃ aditio hereditat' in heredib⁹ extra
neis q2 opat̃ trāslationē dñij in eos. l. ex
stipulatōe. ff. ꝯ acq̄. pos. ⁊ plene vidistis su
pra. mortuo testatore. j. id idē opat̃ i istis
ius ⁊ potētia suitatis: cū ipō iure sine ali
quo actu ⁊ quocūq̄ cessante facti ministe
rio fiāt heredes: ita q̄ tutoris auctate op⁹
22 nō est in pupillis † cuȝ ēt ignorātibus ⁊
furiosis acq̄rat̃ suis heredib⁹ hereditas
sine curatoris ꝯsensu: sȝ ipō iure. vt pulcre
dicit tex. in. §. sui. insti. de heredi. q̄ ab inte
23 sta. deferun. ❡† Tales eñ scȝ sui por-
tio sunt pr̄ni corpis trāsfusa in liberoꝝ ꝓ
creationē: ex quo ꝯt ph̄s. in. v. ⁊. vj. ethic.
q̄ fili⁹ est aliq̄d patris: imo est ps ei⁹. cui
ꝯcordat tex. in. l. cū scim⁹. C. de agrico. et
cēsi. li. xi. vbi hr̄: q̄ fili⁹ est portio pr̄ni cor-
poris. Que quidē portio lȝ ꝯuersa sit i no
uū hoiem ꝓpter nouā ⁊ diuersaȝ aiam:
negari tñ nō pōt q̄n in filio remāserit ꝟa
caro ⁊ corp⁹ pr̄is: q̄ vt dicūt naturales p̄
bet formā in ꝓcreatiōe filij ⁊ mr̄ p̄bet ma-
teriā ſm ph̄m in. ij. de gñatiōe aialiū. Or
certū est q̄ forma est q̄ dat eē rei ⁊ substā-
tiā. ff. de acq̄. reꝝ do. l. adeo. §. insulā. in fi.
⁊. l. iulian⁹. §. siq̄s rē. ff. ad exhibē. tō q2 pa
ter p̄bet formā q̄ nobilior est: fili⁹ cū eo cē-
24 setur esse idē. † Tamē q2 mr̄ in ꝓcrea-
tione liberoꝝ p̄bet materiā: ⁊ sic maioreȝ
portionē. plus liberos diligit q̄ȝ faciat
pr̄: cū naturaliter illā rē magis diligam⁹:
in qua maius scim⁹ nos hr̄e ius. Et vt di
ctū est maior portio de substantia matris
est in corpe filij q̄ȝ de substātia pr̄is. q2 vt
galenus ait sperma hois est velut sidas
ad ceram idest instrm̄ ad materiā circa se
coagulādā. inde ꝯr mr̄ q̄si materia in gña
tiōe vel q̄si māma q2 mamillas terit ꝓpt̃
quod cōfundit̃ opinio aliquoꝝ erronee
dicentiū q̄ mulier nō ꝯr generare filios:
sed solus pater hita noiatione ab agente
non a patiēte. qđ fatuū est dicere ſȝ pau.
in. l. j. C. de condi. insertis. vbi dicit q̄ eq̄
ꝓncipaliter generat mulier sicut mascul⁹
cuȝ gñatio fieri non possit sine vtroq̄: q2
cū ſm naturales pr̄ p̄beat formā ⁊ mater
furniat materiā in re generata eque ꝓnci
palis est materia sicut forma: imo se ha-
bet per ꝓus: cum sine materia imꝓmi nō
possit nec esse forma: sȝ econuerso sic / ⁊ si
aliud diceretur seq̄retur q̄ xp̄s nō fuit de
gñatione dauid generat⁹ ex feia. s. ꝟgine
gl'iosa: q̄ fuit de stirpe dauid: nō autem ex
masculo: cū patrē nō habuerit in terris. ⁊
tamē euāgeliū testat̃ ꝯtrariū Math. j. vbi
dicit: liber gñationis ihu xp̄i filij dauid. q̄
oia patent etiā dicit tex. in. l. maximū ibi

21 Sola exstitia suitat' tm̃ operat̃ q̄tum aditio hereditatis.

23 Not. vñ ꝓcedit idē titas pr̄is ⁊ filij.

24 Vñ ꝓcedit q̄ mater plus filios diligit q̄ȝ pater.

Universidad de D… Biblio…

vt vnde generet̃ nõ fiat. scz mulieres. ꝭm
gl. ibi. C. de libe. pte. etiã sequeret̃: ꝙ xp̃s
nõ fuisset hõ: si mater non gñasset. qđ est
hereticũ. Paritera eccl'ia erraret virgi-
nem mariam vocando dei genitricem.
etiam saluator. Luce. xxiij. dicit beate
25 steriles ⁊ ventres q̃ nõ genuerunt. † Et
loquit̃ cũ mulierib⁹: q̃ cum viris in actu
gñatiõis ad imparia nõ iudicant̃: imo sil̃
generant ⁊ ples inde genita dr̃ de gene-
re mr̃is: sicut ⁊ pr̃is. de quo plene in. l. j. ff.
de pbati. p doct. post glo. iõ decidit in p-
26 ma pte marian⁹ ꝯsilio. j. † ꝙ appellatiõe
fratris carnalis venit frater vterin⁹. Nõ
enĩ solis maribus inest semen verũ etiam
femis. vnde Uarro. Nõ tñ inquit marib⁹
inest semẽ: verũ et femis. ⁊ inde plerunq̃
matrib⁹ siles pcreari: si earũ semen san-
guine esse purgatũ qđ si recte cũ virili mi
xtum sit vtraq̃ ꝯcreta ⁊ sil̃ coagulata in-
formari: ⁊ primũ quidẽ cor hois ꝯfingi: ꝙ
in eo fit ⁊ vita hois ⁊ sapientia: deniq̃ to
tũ corpus. xl. die ꝯsummari. ⁊ semẽ vt ait
Lactãti. in lib. de opificio dei. c. xij. ex omi
corpe ad venã genitalẽ ꝯfluere: ibiq̃ con
crescere. Sz hoc humana mẽs quomodo
fiat non potest comprehendere. hec ibi.
Preterea illud plus diligim⁹: p quo plus
27 laboramus. † Mater aũt plus laborat
erga filios: q̃z pater. Primo eos portãdo
nouẽ mẽsib⁹ in vtero qđ nõ leue dr̃ onus
tãto tpe ꝯceptũ in vtero portare. inde est
ꝭm aliq̃s: ꝙ sicut edificiũ lati⁹ ⁊ grossius
est inferi⁹ ⁊ magis subtile supi⁹: ita mlie-
ris corp⁹ grossi⁹ est in partib⁹ inferiorib⁹
ad portandũ tale onus [a]. Et subtili⁹ ⁊ gra
cili⁹ est in superiorib⁹. Tñ verior est alia ra
tio: quã assignat Rabi salomõ: quẽ sequi
tur de Lyra. sup ṽbo: ⁊ edificauit. Genes
ij. c. vbi dicit: h̃ iõ esse ꝑpter debilitatẽ ca
lidi naturalis in mliere: q̃ naturaliter est
frigida: ideo maior pars alimẽti de qua
fit nutritio ⁊ augmẽtum remanet in infe-
rioribus ptibus [b] ⁊ minor pars superius
eleuat̃. Contrariũ aũt est in masculo ꝑpt
fortitudinẽ calidi naturalis. Ob qđ h̃z cõ
muniter pect⁹ lati⁹: scapulas: ⁊ caput. se-
cũdo magis laborat mater in liberos pa
riẽdo ex quo multotiẽs ꝯtingit sibi mors
prout Lyra. actuum. vlti. refert de vipera
28 serpente venenato: † qui iõ sic noiatur
ꝙ vi pariat. nã catuli in vtero exñtes qñ
crescũt latera eius rodũt: ⁊ sic exeunt ma
trẽ interficiẽdo. vñ multe matres in puer-
perio moriũtur: vel mortuos pariũt. l. q̃rit̃
ff. de edili. edict. Tertio mag̃ laborat ma
ter post partũ eos lactando: ⁊ nutriẽdo: ⁊
eius officiũ magis appet in muliere ex h̃
ꝙ est in ꝯceptu grauida: in partu doloro
sa: ⁊ in lactãdo laboriosa: vide feli. in. c. ex
literis. de ꝯuersio. infideli. Sil̃r q: illã rez

a ¶ Tale a
on⁹ ambro
si⁹. sup lucã
ij. c. tu matri
debes pu-
doris iniu-
riã ṽginita
tis dispẽdi
um. partus
piculũ vte-
ri lõgua di
scrimia. cui
misere in ip
sis natoruz
fructib⁹ ma
ius pericu-
lũ est: ⁊ cuz
dedderit qđ
optauit p-
tus absor-
betur.

b ¶ Parti
bus videa-
tis lucã z de
pẽna in. l. j.
C. de agẽti

plus diligim⁹: quã certitudinaliter nostrã
eẽ scim⁹. Mater aũt certitudinaliter scit:
ꝙ filiũ de se genuit. vir aũt ⁊ si credat/cer
tus tñ nõ ẽ: ꝙ d̃ suo semie fuerit ꝯceptus.
Uñ phs. iiij. ethico. Mater (inq̃t) plus di
ligit filios: q̃z pater: q: certior est de eis: vt
etiã dr̃ tex. in. l. q: mater. ff. de in ius voc. ⁊
lyra. actuũ. xvj. in prin. Postreõ q: vt dicit
aug. Amicitia ꝯhitur ex cõsuetudine co
habitandi: colloquẽdi: ⁊ ꝯuersandi. Mu
lieres aũt cũ filijs magis ꝯsueuerũt coha
bitare: colloqui: ⁊ ꝯuersari: q̃z pr̃es. Igit̃
plus diligũt eos. ⁊ econuerso filij p̃sertim
iuuenes durãte pueritia pl⁹ matres dili-
gunt: ⁊ familiariter sequuntur: q̃z pr̃es: vt
l. q̃d sit fugitiu⁹. §. idẽ iulianus. ff. de edili.
29 edi. † Et inde est: ꝙ matrimoniũ non a
pr̃e sz mr̃e nomẽ assumpsit vt. d. c. ex lr̃is.
de ꝯuersio. infide. sz doc. in rubri. de spon.
⁊ io. fa. insti. de patria potesta. in p̃ncipio.
30 † Sicut q: pater plus q̃z mater studet ⁊
laborat ad bona acquirẽda p filijs: talis
bonorꝫ acq̃sitio denoiat̃ p̃rimoniũ a pr̃e:
⁊ ñ a mr̃e: q̃ p̃sumptiõe iur̃ /vt cesset p̃sum
ptio turpis q̃stus nihil p̃sumitur h̃re: imo
oĩa bona domi exñtia presumũtur mari-
ti esse. l. q̃nt⁹. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo. et
l. etiã. C. illo eo. ti. ⁊ iõ vocatur p̃rimoniũ:
quasi a patre q̃sitũ. ⁊ qđ dixi ꝙ oĩa bona
p̃sumũtur eẽ mariti est verũ: nisi vxor pu-
blice negotiaret̃: vt facere ꝯsueuerũt mu-
lieres in frãcia ꝭm bald. in. l. j. C. de eden.
quẽ refert barbati⁹ in. c. j. d̃ pecul̃. cle. i p̃n.
31 † Inde est: ꝙ in francia ex ꝯsuetudie oẽs
ꝯquest⁹ facti mr̃imonio ꝯstãte sunt cões
inter virũ ⁊ vxorẽ ꝭm io. fa. in. §. j. in fi. insti.
de acq̃sitio. p arroga. in rub. de nup. ideo
in his optime verificat̃ tex. in. l. aduersus.
C. de crimie expila. here. vbi di. ꝙ ꝯiuges
sunt socij diuine ⁊ hũane vni⁹. Or qđ di-
xi supra: ꝙ pater p̃bet formã in ꝑcreatiõe
filij est sane intelligendũ. q: nõ capio for-
mã pro aĩa: quã solus de⁹ infundit: vt ple
ne dr̃ glo. in cle. j. de summa trinita. Licet
ergo pr̃e mortuo residuũ corpis qđ apud
patrẽ remãsit extinctũ sit: hec tñ particu-
la q̃ in filij ꝑcreatione fuit trãsfusa nõ est
extincta: sz aucta: ⁊ augmẽtata noua aĩa
ac nouo spũ ifusis adhuc viuit. Uñ ponit
respectũ ad solũ corpus/corp⁹ ⁊ caro filij
q̃uis ꝑpter nouã aĩam ac nouũ spm̃ vere
dicatur nou⁹ hõ: cũ realiter aĩa filij non
sit aĩa pr̃is: nec illa q̃ fuit pr̃is mortui. ob
qđ dicit bal. in. l. siquidẽ. in fi. C. de excep.
32 † ꝙ scientia pr̃is nõ est scia filij. Pariter
dicit in titu. de notis feudorꝫ in fi. ꝙ ꝯscia
filij nõ est ꝯscia patris defuncti aut viuen
tis: nec ecõuerso: imo est diuersa. c. quer̃.
de ꝯsecr. di. iiij. q: cũ anima sit indiuidua
lz accidentia aĩe possint esse cõia. tñ im-
possibile est in duobus corporibus eãdẽ

b⁹ in rebus
libro. xij.

29 Unde
prouenit ꝙ
matrimoni
um a patre
denomina
tur sed pa-
trimonium
a patre.

aĩam esse. vnde vt dictum est scientia aut
ignorantia pr̃is nõ est scia filij nec ignorã
tia. ꝭm bald. in. l. siquidem. in fi. de excep.
C. ideo ille cuius ꝯscientie aliq̃d cõmitti-
tur: non posset aliũ substituere: vt ibi per
eum: ⁊ in. l. nulli. versi. deinde nota. C. de
episco. ⁊ cler. vbi pulcre. q: anima vnius
q̃uis patris. non est aĩa nec ꝯscia alteri⁹
ꝭm panor. in. c. fi. de offi. delega. ⁊ in. c. cũ
in veteri. de elect. alexan. in. l. a iudice. C.
de iudi. ⁊ iasonẽ. in. l. j. x. col. ff. de off. eius
cui manda. est iurisdictio. et dicetur. j. in
materia trãsmissiõis quib⁹ ista iungetis:
⁊ illa istis. ⁊ in h̃ errauit auerroys dicẽs
oĩm hoĩm eũdem eẽ intellectum quod fal
sum est. q: etiam in patre ⁊ filio nõ est idẽ.
vñ dr̃ bal. i. l. fi. §. sz ⁊ siq̃s. i fi. C. cõia dele-
ga. ꝙ ꝯscia mea apđ alios nihil ẽ: sz mihi
sonat in mẽtẽ ⁊ obligat me. q: vt ait criso
stom⁹. Cõscia est lex intellect⁹ nostri: ⁊ sic
nõ alieni. ⁊ fides nr̃a a fide discrepat al-
terius: adeo ꝙ si cõmitteret̃ fidei mee ali-
qđ castrũ: cõlssio non trãsit ad aliũ: iõ de
iure oĩs magr̃atus sunt p̃sonales: vt ibi
per antea dixerat bal. ⁊ iuramentũ here-
dis a iuramẽto discrepat testõris. vnde re
stat ꝙ vere filius nõ est idem cum patre.
Tamen ficte filius dicitur idem cum pa-
tre: sicut si de radice vitis aliquis ramus
propagaretur: deinde siccaretur vetus ra
dix: non propterea siccaretur ramus pro-
pagatus. quia nouam emisit radicem:
que in plantis loco anime habetur: vt di
cta. l. adeo. §. finali. et. l. qua ratione. in p̃n
cipio. ff. de acquirendo rerum dominio.
Tamen dicetur eadem vitis cum illa: vn
de processit: licet ad presens renouata sit
et noua radice alita et nutrita: propter
quam noua dicitur arbor. l. sed si ex meis
§. arbor. ff. de acquirendo rerum domi-
nio. inde dicebat apostolus. prime ad co
rinthios septimo. habeat vnusquisq̃ su-
am non luxurie causa: sed posteritatis di
lectione: vt qui permanere per se non po-
test: per filios permaneat. Thobie octa-
uo. facit dicta. l. liberorum. ff. de verborũ
significatione. et in autentic. de nuptijs.
post principium. sequitur Joannes fabri
super rubrica. instituta de nuptijs. Et ali
bi dicit text⁹ trigesimaseptima distinctio
ne. caplo priusq̃z. ꝙ filius clerici est argu-
mentum incontinentie paterne ambu-
lans super terram. Et ideo tales spurij
clericorum sunt serui ecclesie. caplo: cum
multis. decimaquinta questione vltima.
quod tamen hodie non seruatur de con-
suetudine secũdum glosam. ibi ⁊ Panor.
33 in. c. j. in fi. de treuga et pace. ¶ † Et ea
que dixi de patre ad filiũ intelligatis ve
ra etiam in nepote ex filio ⁊ de ceteris de
scẽdentibus. q: nepos lz habito respectu

33 Auus ⁊
nepos sunt
idem sicut
pater ⁊ fili⁹

ad nouã aĩam dicat̃ nou⁹ hõ: tñ respectu
substãtie corpalis est quasi idẽ hõ cũ filio
eius pr̃e: ⁊ sic cũ auo suo. Et hoc est qđ di
cebat aureli⁹ augusti. x. sup genesim ad
lr̃am: ꝙ oẽs fuim⁹ in adã: nõ solũ scđm se
minalẽ rõnẽ: sz etiã scđm corpulentã sub-
34 stãtiã. qđ nõ est intelligendũ ꝙ in adam
actu fuerit aut semialis rõ huius hois ꝑp-
pinqua vel corpulenta ei⁹ substantia: sed
vtraq̃ fuit in adã scđm originẽ. Nã ⁊ ma
teria corpalis q̃ mĩstrat̃ a matre i gñatio
ne quã vocat corpulentã substãtiã deriua
tur originaliter ab adã: ⁊ sil̃r ṽt⁹ actiua
exñs in semie pr̃is: q̃ est hois gñati ꝑpin-
qua rõ sealis ꝭm btĩ tho. in. j. pte. q. vlt.
art. ij. ⁊ in. iij. pte. q. xv. art. j. in r̃nsione ad
scđz arg. Et inde dr̃ bal. in. c. q̃ in eccliarꝫ
xix. col. de ꝯsti. ꝙ fili⁹ nomẽ nature est. scz
geniture caro ex carne parẽt̃: decisa ⁊ ex
lũbis ei⁹ trãsmissa p vias semiales: sicut na
35 tura manifestũ est. ¶ † Ad qđ clari⁹ de-
mõstrãdũ adduco vobis. p̃mo demõstra
tiões nãles: nã ꝭm phos. in semie hois ẽ
q̃dã vis imp̃ssiua: ⁊ actiua: deriuatiua ab
aĩa gñantis: ⁊ alijs suis parẽtib⁹ remot̃.
⁊ sic est idẽtitas pticularis nature pr̃is ⁊
filij ꝭm tho. vbi. s̃. arti. j. iõ dr̃. ij. de aĩa. ꝙ
q̃zdiu viuũt filij remanet in eis pr̃ defũct⁹
q̃dãmõ: ⁊ sic pr̃ viuit in filio p⁹ suũ obitũ.
Uñ nõ abs re dr̃ ⁊ pulcre mercuri⁹ trisme
gist⁹ moysi ꝯtẽporane⁹. i ꝭmõe vlĩ ad escu
lapiũ scđz orbis medicũ. Qđ p̃stãs id in
vita cẽset̃ studiũ: atq̃ ip̃z apđ sapiẽtes p̃-
cipuũ. Procreatio liberorꝫ. Extrema ṽo
oĩm calamitas et impietas accidit illi: q̃
absq̃ filijs e vita decedit. Qua de cã de-
monib⁹ dat penas post obitũ. Igr̃ o escu
lapi. cũ hoie q̃ nullos genuit filios/nullũ
hẽto ꝯmerciũ/infelicitat̃ tñ ei⁹ mihere. h̃
ille. meli⁹ tñ eẽt ⁊ vtili⁹ mori sine filijs q̃z
relinq̃re impios. eccl'a. xvj. ad qđ ꝑpositũ
gaguyn⁹. li. iiij. c. ij. de igratitudie ipie ꝑ-
lis ꝯ ludo. piũ frãcorꝫ regẽ post obitũ ca-
roli magni ei⁹ pr̃is impatorẽ. loquẽs sic
dr̃. hui⁹ rei indignitatẽ si q̃s diligent pu-
tet: malit mea sñia celebs priuatusq̃ viue
re: q̃z filiorꝫ fecũdissima sobole esse paren
tẽ. A quibus p summã ingratitudinem e
supp̃mo honoris culmie se deiectũ aliq̃ñ
q̃rat̃. Ludouic⁹ tãta calamitate accepta
de sua flebili ꝯditiõe epl'am edidit: q̃ po-
steros admõeret etiã summis q̃busq̃ prin-
cipibus a domesticis atq̃ ab ip̃is liberis
impendere pericula. Quid enim conser-
uandis regibus firmius presidiuz: q̃z pie-
tas: q̃z mansuetudo: q̃z clementia: ⁊ libe-
ralitas esse potest: In has tamen virtu-
tum tam firmas munitiones ludouico
irrupit filiorum aduersus pium ⁊ bene-
ficum patrẽ iniquitas ⁊ seua ambitio do
minãdi. hec ille. Scđo hec idẽtitas pr̃is

34 Quali
ter intelligr̃
ꝙ oẽs fui-
mus i adã.

35 Hic pul
cre ⁊ clari⁹
q̃z alibi de-
mostrat̃ pa
tris ⁊ filij
identitas p
rationes na
turales iu-
ris diuini
canonici ⁊
ciuilis.

36 Maior z verior est idētitas patris et filij in diuinis qz in filiatiōe humana.

37 Differētia iter idētitatē z silitudinem.

et filij demōstrat iure diuino.pmo aucto
ritate veteris testi genes.xxj.ibi.in isaac
vocabit tibi semē.z.xxij.ibi multiplicabo
semē tuū sicut stellas celi.scdo hoc demō
strat auctoritate noui testi iohā.x.ibi ego
z pater vnum sumus.z luce.xv.ibi.filij tu
semp mecū es.scz p idētitatē paterne na
36 ture.† Tñ verū est:q maior ē ɔsubstātia
litas pris z filij in diuinis.qr ambor ea
dē est substātia specie z numero.cū natu
ra diuina nō sit multiplicabilis:nec diui
sibilis:vt clare demonstrat tex.z ibi nico
la9 de lyra.sup epistolā ad hebre.j. et idē
de lyra.in pludio sup iohānē.j.c.vsi. cir
ca tertiū sciēdū est.i fi.vbi dicit:q in diui
nis pr z fili9 idē sunt in idētitate nature
nō solū specifica.sz numerali.z h vult di
cere tex.j.ioh.v.tres sunt q testioniū dāt
in celo:pr:fili9:z spūs sctūs.z hi tres vnū
sunt:et alibi iohānis.xvij.volo pr vt sint
vnū in nobis.scz p adoptionem z mutuā
dilectionē.sicut amās ē in amato/z econ
tra.sicut z nos vnū sum9.scz p naturaz et
essentiā.z iohan.xiiij.vitas dixit qr ego
in patre:z pr in me est.z qvidet me:videt
z patrē meū.z bal.de differētia pris z filij
q numerali substātia differūt loquēs alle
gato titulo de notis feudor.in fi.elegan
ter dicit.eternū illū z ineffabilē filiū sem
per excipio:qui nouit omnia:que sunt pa
tris.c.saluator.de ɔsecra.di.vltima.qua
si dicat:q pater z fili9 in diuinis sūt vnū
z idē oīmoda idētitate substantie z natu
re specifica z numerali.in filiatiōe autez
humana i q pr z fili9 distiguūt supposito
lz pr z fili9 vnū sint specie z natura:nō tñ
numero qr dicit lyra.j.ad corinthi.xj.i ge
neratiōe naturali generās nō ɔiūgit ge
nito fm substātiā:sz fm virtutē.z ita itelli
git ecclesiastici.xxx.ibi:mortuus ē pr.et qsi
nō ē mortuus.reliquit eñ filiū similē sibi
37 post se in vita sua.† Qr notanter dicit si
milē sibi.qr nullū sile ē idē saltē idētitate
substātiali z numerali.l.qd nerua.ff.depo
siti.nā anqz duo sint idē:reqrit q in oib9
sit ɔformitas:scz q ad formā z effectū:quo
casu vbi ē oīmoda ɔformitas:ibi erit idē
titas.als eēt solū silitudo:q fm phos ma
gis dr significare ppinqtatē:qz idētitatē.
fm bar.bal.ange.z alexā.in.l.q liberis.i
pn.ff.de vul.z pupil.ide dicit boeti9 sup
topica tullij.li.iiij.quē seqt io.an.z dñic9
in.c.nō pōt.in fi.de pben.li.vj.Qr simili
tudo est rerū singulariū vel differentium
cōparatio.qr i illa nō requirit:q res tota
sit toti rei similis:sed in eo ad qd ɔfert vt
ibi dicit glo.iiij.in fi.z notat idē io.an.in.
c.eum qui.illo eo.titu.li.vj.et bal.in.l.cu
ratoris.C.de negot.gesto.ad quod facit
glo.elegans.in.c.si sacerdos peccauerit
§.deus quis similis erit tibi.de peniten.
38 di.j.q ad ppositū dt† q triplex ē imago
seu silitudo.Pria ē idētitatis:fm quā so
lus dei fili9 silis est pri.i.idē cū pre.s.p na
turā z eēntiā.scda est imitatiōis:fm quā
dr:q magna nauis est imago alicui9 do
mus.tertia est silitudis expsse:vt sigillum
in cera.de his idētitate z silitudie videa
tis iasonē pulcre loquētē in.d.l.q liberis.
et felinū in.c.caplm.ij.col.de rescrip.Cui
aūt incūbat onus pbādi/an allegāti sili
tudinē an illā negāti videatis Bal.s.in
pemio.c.rex pacific9.xiiij.col.Tertio hec
idētitas pris z filij demōstrat iure isto ca
nonico p tex.nota.in.c.ɔtradicim9.§.hac
auctate.ibi:cū vna caro pbent pater z fi
lius.xxxv.q.iij.Quarto h pbatur iure ci
uili p tex.in.d.l.fi.C.de impub.z alijs sub
sti.z per plura alia exēpla legalia.Nam
videm9:q si vna actio puta ex testō trans
fundat in aliā:scz ex stipulatu p stipula
tionē aīo nouādi factā fm ea q hñtur in
§.preterea.insti.qb9 mo.tol.obli.lz prima
extinguat:nō tñ cēsetur extincta:ex quo
superest alia loco ipsi9 surrogata:in quā
fuit substātia pme transmissa:ita q non
eēt falsum dicere:q illud debitū nouatū
sit debitū ex testō:lz actiōe ex testō nō de
beat.l.nō fili9.§.heres me9.ff.de leg.ij.qr
nō titul9 actōis/sz origialis causa ē inspi
ciēda.l.tutor.ff.de fideiusso.z.l.qui id qd
39 ff.de donatio.† Et ad h q aliqd dicat
verū:sufficit q hēat aliqd vitatis admi
40 xtum.l.quid tñ.ff.de ɔhen.empti.† Et
ad h q aliqd dicat stare:sufficit q aliqd
qtūcunqz modicum de illo extet.l.domū
versi.si vero.illo.eo.titulo.z.l.si cui vsus
fructus insule.ff.de vsufructu.Ex quibus
sequitur:q pater non dicitur mortuus:vt
desijsse stare:dum superest filius.Simili
ter filius non dicitur mortuus:ex quo su
perest nepos ex eo:in quez transfusa fuit
sui patris substātia:q erat vna z eadē cū
41 substātia aui.† Nepos eñ dicit quasi
natus ex auo z ex pprio aui corpe.adeo
illa conditio si absqz filijs decesserit defi
cit si decedat relicto nepote ex filio defū
cto:vt est casus in.l.lucius.la.ij.ff.de he
redi.insti.facit.l.j.C.de conditioni.inser
tis.z nota.glos.in.c.in presentia.de pro
42 bationibus.† Hec omnia de identita
te patris et filij probantur per tex.melio
rem de iure in.l.liberorum.ff.de verbo.si
gnifica.facit.l.scripto.ff.vnde liberi.Pre
terea videmus:q si hereditas deferat p
mogenito ex ɔsuetudine patrie:nepos ex
filio pmogenito pfert patruo suo.qr cēse
tur pmogēit9.Cū sit substā pris sui mor
tui:vt elegāter post longā disputationem
decidit bald.in.l.cū antiqorib9.C.de iure
deliberan.panor.in.c.licet.de voto z vo
ti redemptio.z in secunda parte consilio

38 Triplex est silitudo

42 Elegātia dctā doctor/idētitatē pris z filij demonstrantia.

iij.col.iiij.z idem in feudo trāsuersali.nā
mortuo vasallo sine descendētibus z ascē
dentibus superstitib9 fratre z nepote ex
primogenito fratre mortuo ille nepos ex
cludet patruū:z ei pfertur in feudo sui pa
trui mortui de quo plene dixi sup vbo:in
eodē testō relinquēs.xviij.limitatione et
videre potestis fran.areti.consilio.clxiiij.
vbi tangit an possint parentes pacto ne
poti preiudicare illud ius prelationis ei
tollēdo.ad predicta facit quod deciditur
in.l.cum legitime.ff.de sta.ho.z in.l.j.z.l.
assumptio.ff.ad municipa.vbi dicitur:in
de oriundus fili9 vnde est pater:ita q pa
tria seu patris ciuitas dicitur esse origo fi
lij.ex quo eleganter infert bal.i.c.quia p
pter.vij.colum.de electio.q quia de9 eter
n9 est pater noster:ita paradisus est natu
ralis patria nostra cuz patriā patris fili9
sequatur de necessitate ad quam cum for
de nemo perducitur catholice deum ob
secrans vt qui solus potest lauet nos:qr
putredo paradisum non ingreditur quia
habitatio patris habitatio filij dr vt idez
dt bal.i.l.nld.C.cōia de manu.Prete
43 rea facit.† qr estimū pris filio pdest etiā
patre viuente:quia censetur estimuz filij.
fm glo.in.l.ij.C.qui etate se excusant.li.x.
per quā dicit bal.in.l.j.§.illud.C.commu
44 nia.de succes.† q habitatio patris cen
setur habitatio filij.z bar.in.l.j.§.domini.
ff.ad silleia.dicit q libra seu catastrū pris
prodest filio in potestate vel emancipato
sed non alijs de familia.nec mirum quia
quod vn9 habet alter videt habere.l.cū
scimus.C.de agricol.z censi.lib.xj.et qd
vni placet alteri placere videtur.l.si ope
rarum.ff.de operis liberto.circa quod vi
deatis bal.in.l.ēt.C.de exequutio.rei iu
dica.z in.l.j.§.illud.C.cōia de manumis.z
in.l.ij.ad fi.C.de liber.z eor.libe.z in.c.fi
li.de capita.qui curiam.vendidit.ideo di
cebat idem bal.in.l.ij.in fi.C.de suis et le
giti.here.q illud quod filius possidet pa
ter videtur possidere:z econtra.idem bal.
in.l.pretor.§.sed z filius.ff.de eden.dicit
45 † q libra z estimū patris prodest filio qz
uis seorsum a patre habitāti.allegat gl.
in.d.l.ij.quam dicit non esse alibi.de quo
p ange.in dicta.l.fi.C.de impube.z alijs
substi.z bal.in.d.l.j.§.dñi.ff.ad silleia.etiā
si eēnt plures filij:puta mille.oībus z cui
libet pdesset isolidū qzdiu pater viueret
fz bal.singulariter in.c.que in ecclesiarū.
in fi.de ɔsti.vnde nō abs re dicit glo.in.§.
sancimus.in auctē.vt obliga.res minorū
q si pater fuit debitor:ergo suus fili9 est
debitor.quam glo.commendat bal.vt sin
gularem in.l.apud hostes.C.de suis et le
giti.heredi.que qualiter intelligatur in
fra dicet.Ad qd facit qd voluit apostol9
ad galatas.iiij.ibi:est filius:ergo heres.
pro commendatione dicte glo.videatis.
Iasonem in.l.filius.C.de pact.z in.l.sciē
dū.ff.qui satisda.cogan.sane tñ intelliga
tis q si pater fuit debitor:filius suus he
res etiam censetur esse debitor:scilicet ci
uilis non autem criminalis.C.ne filius p
46 patre.per totū.† Non enim tenet pa
ter pro delicto filij:sicut nec filius pro de
licto patris.vt ibi.quod est verum:scilicet
q filius nō tenetur p delicto patris actua
li.z ratio est:qr homo generat sibi idez in
specie:non autem fm indiuiduū:vt vidi
stis.ideo ea q directe ptinent ad indiui
duū(qualia sunt personales actus:z que
ad eos pertinēt:sicut sunt peccata actua
lia)non traducuntur a parentibus in fi
lios.nō enim grāmaticus traducit in filiū
scientiam gramatice:quam proprio stu
dio acquisiuit fm bal.in.d.l.siquidē.in fi.
C.de exceptio.sic nec traducit peccatum
actuale sui voluntate contractuz.quia lz
peccatū patris aggrauet delictū filij deli
quentis:cum delinquēdo sit imitator de
licti paterni cohartalis.ibi:cui maiorum
suoruz exempla preiudicant C.de cohar
ta.lib.xij.z decidit pulcre bal.in.c.nisi cū
pridem.vij.col.p illum tex.de renūtiatio.
tamen vbi filius non deliquit:delictū pa
tris i eū nō traducit:vt ex verbo puniat.
C.ne filius pro patre.per totū.facit quod
dicam infra in materia transmissionis:q
cōsciētia pris nō trāsmittit in filios h ere
des.inde dicit bal.in dicto.c.que in eccle
siaruz.q si filius propter delictū mutauit
parochiā:tñ pr eā n cēset mutasse cū pene
solis sint deliquētib9 affixe.l.sancim9.C.
d penis.sz ea q ptinerit ad naturā speciei
traducunt a pentib9 in filios:iō culpa ori
ginalis traducit ad oēs illos q mouētur
ab adā motiōe gñatiōis talia eñ pctā d
riuant in posteros ēt n obstāte baptisimo
pentū:p qd delet originale pctm:qr lz per
batisimū auferat reat9 iqztū aia recupat
grām quo ad mētē:tñ remanet qztū ad fo
mitē:q est inordinatio ptiū inferior aie
ipsius corpis:fm qd hō generat:z nō fm
mētē.z inde est q pentes lz baptizati tra
a ducūt pctm originale i posteros.[a] Cū
perētes nō eos generēt inqztū sunt reno
uati per baptisimū:sz inqztū aliq retinēt
adhuc de vetustate pmi peti:vt posteri cū
psalmista dicāt psal.l.ecce ei i iniqtatib9:
ɔcept9 sum:z in pctis ɔcepit me mr mea.
ob qd dt grego.ille magn9.li.xij.moraliū.
c.xvj.i fi.pma qppe viro iniustitiā mulier
ppinauit in paradiso.quomodo ergo iu
st9 apparebit q de illanat9 est:q iniustitie
ppinatrix extitit zc.silr a voluntate.aie p
motionē mēbror traducit pctm actuale
ad oia mēbra:q nata sunt moueri a volū

a In posteros. nam pctm originale ē in semine fm bal.i.c. cū in cūctis iij.co.d electio.videatis lyrā ad roma.v.in fi.silr sicut adā fuit p

hibit⁹ cōce dere de po mo: cēsebā lur ēt eadē lege phiti oēs sui i in finitū poste ri.qꝛ phibi tio fuit adē facta i quo tota huma ne nature massa tunc psistebat: ⁊ sic oēs liga bat adeo ꝙ si adam añ pctm̄ in paradiso fi lios genuis set sub pēa mortis ea dem lege li gati fuisset fm bal.ē. i proemio.c. rex pacific⁹ x.col.

tate peccātis.inde est ꝙ p quolȝ pctō puta blasphemie cūcta peccātis alia mēbra vltra liguā q̄ peccauit.torq̄būtur sȝ i posteros descendentes liberos non deriuatur: qui volūtate parētis peccātis nō mouet. fm tho.in pma pte.ii.q.lxxxi.ii.iii. ⁊.iiii. arti.⁊ io.fa in §.sufficit.insti.de ingenuis. Ad hoc faciūt ea q̄ hūistis in ꝟbo ray. de clera.in pn.q̄ oino videatis: ⁊ inde est ꝙ bon⁹ pr̄ aliqñ impiū ⁊ puersū generat filiū ⁊ eȝ. Et si aliqñ bonitas vel malicia p aliq̄s grad⁹ ꝯtinuata fuerit: vix longe durat qñ interrūpat: qꝛ nihil natura fert: qd tpis accessu a stirpe nō degeneret. Restat ḡ ꝙ postq̄ȝ fili⁹ in corpe est idē cū pr̄e q̄ȝdiu manet i pr̄is ptāte: seq̄tur ꝙ donuȝ bonoꝝ pr̄noꝝ post pr̄is obitū ꝯtinuatur ipo iure in filiū: taliter ꝙ nulla vr̄ sibi de nouo acq̄sita hereditas: quasi oliȝ patre adhuc viuēte dn̄s eēt. ⁊ quō dn̄s existimaret iure suitatis hoc opante qd nō extinguit in filio etiā p ingressum religiōis: vt est casus in.l.fi.C.de epi.⁊ cle. ⁊ dixi plene.ē.in.ii.casu fallētie. ⁊ ꝯsuluit pau.ꝯsil. i.in fi. Vn̄ fili⁹ /viuo pr̄e filiusfamil. appellat: sola hac nota adiecta p quam distinguit a genitore ille qui genit⁹ est: non ꝙ diuam denotet psonaꝝ in substātia: ita ꝙ post mortē pr̄is nō vr̄ hereditatē pcipe fili⁹: sȝ mag vr̄ simplicē ⁊ nudā bonoꝝ administrationē ꝯseq. Quinimmo dt gl.sin

47 gu.i.l.cū hereditas.C.depositi.† ꝙ vbi est suus nō est dare hereditatē iacentem: neq̄ȝ instās: in quo fili⁹ nō sit heres pr̄is: cū eo viuēte eēt iā dn̄s.qd aliō nō sonat: nisi ꝙ mortuo pr̄e fili⁹ nāciscit solā ⁊ nudā admistrationem pr̄ne hereditatis.ita pulcre dicit tex.in.d.l.in suis.ff. de libe.⁊ posth. Nō dico tn̄ ꝙ viuēte pr̄e fili⁹ sit pprie dn̄s: sȝ improprie ppter spē succedēdi

48 Filius regis etiaȝ viuo pr̄e dr̄ rex.

48 quā hȝ in bonis pr̄is.† ppter quā fili⁹ regis etiā in vita pr̄is vocat rex: lȝ regnū nō hēat in sui dispōne: nec admistratiōe fm gl.in.c.adrianus.sup ꝟbo: augustos. lxiii.di. vbi filii impator vocant viuo pr̄e augusti.fac.c.fi.xxiiii.q.i.⁊ plene dixi sup ꝟbo: in eodē testō relinq̄ns.in.xviii.limit. tractando materiā pmogeniture.facit ēt ad h qd dixi de adriano impatore in ꝟbo cōdidit.pmo circa fi. Que oia p̄stāt argumētū p nobilib⁹ hui⁹ patrie: q̄ ēt in vita pr̄is vocant dn̄i dom⁹: ac si de pn̄ti eēnt. Quoꝝ loquēdi vsus alia non est rō: nisi spes successiōis pr̄ne: ppt quā quodā mō

49 dicunt dn̄i: vt.d.l.in suis.† Ubi ponit dictio quodā mō.q̄ quādā denotat iproprietatē. Que q̄dē iproprietas locū non hȝ in reb⁹: q̄ pmogenito ex ꝯsuetudine pr̄ie

50 Primo genitus re gis francie

50 deferunt: put est regnū frācie.† Nā in illo etiā viuēte adhuc pr̄e: fili⁹ pmogenitus pp̄e ⁊ vere dr̄ dn̄s.cū de illo regno pr̄ dispōere nō possit in pīudiciū: imo nec in fauorē filii alr̄ q̄ȝ ꝯsuetudo dispōat: vt in ppriis terminis singlarit determiat io.de terra rubea in lib.q̄ intitulat vinea ecclie tractatu.iii.arti.pmo ꝯclone.xviii. cū sequēti ⁊ arti.ii.ꝯclone.x. Eo em̄ casu totū regnū est legitia pmogeniti: i qua pr̄ nō posset eū grauare.l.qm̄ i poib⁹.C.de iof. testamē.qꝛ fili⁹ eam non habet beneficio pr̄is: sȝ legis siue ꝯsuetudis fm dynū i.c. indultū.de reg.iur.li.vi.de quo plene videat in.d.xviii.limita.in pnci.sȝ in bōis pr̄imoni alib⁹ pmogēito ex ꝯsuetudie nō affectis in q̄b⁹ pr̄ q̄ȝdiu viuit plenā habet dispositionē: ⁊ alienādi facultatē fili⁹ viuo pr̄e dr̄ iproprie dn̄s. ⁊ in istis loquit tex.i.d.

etiā pr̄e viuente ē verus dn̄s regni.

51 Fili⁹ nō hȝ hereditatē pr̄nā titu. lucratiuo nec dicitur eā acq̄rere iō non tenetur ad gabellā vl decimā ō debitā.

51 l.in suis. dn̄ dt quodā mō.† Ex quibus oib⁹ sequit ꝙ lȝ in alio herede q̄ȝ suo filio hereditas sibi obueniēs dicat titul⁹ lucratiuus fm gl.in.l.si duo.ff.de acq̄.heredi.et l.i.C.de imponen.lucrati descriptio.lib.x. q̄ȝuis hereditas ꝯtineat tā debita q̄ȝ credita.l.hereditas.⁊.l. nihil aliō.ff. de ꝟb. sig. Attn̄ in filio ⁊ ceteris suis heredibus nō dr̄ titul⁹ lucratiu⁹: sȝ dr̄ solū ꝯtinuari.in eū donū pr̄ne hereditatis sibi iure nature debite.l.cū rō.in pn.ff.de bonis dānatoꝝ.⁊.l.scripto.ff.vn̄ libe.no.gl.bar.⁊ bal. in.l.iiii.C.de iur.⁊ facti ignor. Ex quo iuste decidit p gl.panor.⁊ doc.sup ꝟbo: q̄si de lucro.in.c.pastoral.de deci.ꝙ fili⁹ ō pr̄na hereditate sibi obuēta tanq̄ȝ de lucro cū nihil de alio lucret nō tenet soluere decimā ecclie de singlis lucris acq̄sitis de

52 bitā: pariter decidit.† ꝙ si ex ciuitat statuto de acq̄sitiōe debeat gabella: extrane⁹ heres ad illā tenebit. sȝ nō fili⁹ su⁹ heres p tex.no.in.d.l.i.de imponen.lucrati. descriptio. vbi h tenēt bar.bal.ange.⁊ io. de pla. dicētes idē esse si eȝ descēdēs ordine turbato heredē reliq̄rit ascēdentem iuxta.l.nā ⁊ si parentib⁹.ff.ō inof.test.qm̄ talis ascēdēs succedēdo descēdēti nō dr̄ hr̄e titulo lucratiuo: sȝ sibi debito.iō ñ soluet gabellā p tex.in.d.l.nā ⁊ si pentibus.

53 † Nec etiā statuto disponente: ꝙ p hereditate soluat solid⁹ p libra: tenebit fili⁹ p pr̄na hereditate aliq̄d soluere: cū respectu ipi⁹ nō dicat ppe hereditas.qꝛ in suis locū nō hȝ titul⁹ p herede.l.nihil.C.de vsuca.p herede.fm xpoforū porcū in §.i.v.colū.insti.de heredū qualit.⁊ differen. facit glo.quā hn̄t aliq̄ in.c.iii.de penitē.di.iiii. volēs ꝙ ieiuniū filii liberat pr̄em obligatū ad illō.inde dt inno.i.c.cū locū.de spō. ꝙ si pr̄i fit violētia corpalis: ⁊ fili⁹ aliq̄d fecit: vt liberet pr̄em: talis act⁹ dr̄ metu fact⁹: ac si violētia fuisset illata filio.hinc est

54 † ꝙ sicut vasall⁹ nō tenet iuuare dn̄ȝ ꝯ seipm: cū illō nō videat cautū in pmissiōe fctā dn̄o p gl.i.c.petitio.ō iure.⁊ q̄ dt Cy.

in.l.cū acutissimi.C.ō fideic. Parit nō tenebit eū iuuare ꝯ ppriū filium fm bal.in c.i.de noua forma inuesti.⁊ i.l.i.xxiii.q.ff. de rerū diuisio.⁊ in.l.vnica.§.nec āt.C.de cadu.tol.qꝛ pr̄ ⁊ fili⁹ censent eadē caro: vt dctō.§.hac aucte.xxxv.q.iii.⁊.d.l.cū scim⁹ C.ō agricol.⁊ cēsi.iō ꝯsuluit dn̄s marian⁹ cōsilio .lui. incipien.magnifice capitanee

55 † ꝙ nō dr̄ quis libere relaxat⁹ de carcere qñ cogit filiū relinq̄re p obside. silr̄ dt ludo.in.l.i.ff.in ius vocati vt eāt.ꝙ etiā vbi est in aliq̄ actu electa industria psone potest quis fuire p filiū p casum nō in.l.sciēdū.§.legati.ff.de legati.queȝ felinus in.c. afferte.de p̄sumptio. nō credit ita extendendū.pariter decidit bal. in.l.ea lege.C.

56 de ꝯditio.ob cām.† ꝙ prohibit⁹ alienare in potētiorē: poterit alienare in filiū q̄ȝuis potētiorē p glo.in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de ꝟbo.obli.⁊ dt bar.in.l. inficiādo.

57 in fi.ff.de furt.† ꝙ statuto.phibitus inuitare ad suas nuptias vltra duodeciȝ feminas: nō poterit in suis ⁊ filii nuptiis eadē die celebrandis inuitare vltra.xii. mulieres.cū nō cēseant due: sȝ vnice nuptie. de quo tn̄ ibi p ang.qꝛ pr̄ ⁊ fili⁹ vna psona cēsent p quādā fictiōeȝ fȝ panor.i.c.ꝯsuluit. de iure patro hinc dicebat alberic⁹ in.l. eū quē pbabilē.C.ō epi.⁊ cle.ꝙ si fili⁹ verberat pr̄eȝ aut pr̄ stuprat filiā: nec ille fili⁹ nec ille pr̄ p̄sumit.p quo optime facit tex. in dicto. c.afferte.nā lȝ reuera sint due p

58 sone ⁊ idē est † ꝙ pr̄ patronus pōt filiū lȝ nō seipm pn̄tare fȝ gl.,in dicto.c.ꝯsuluit.

59 Rō fundamētalis q̄re hodie fili⁹ dȝ a patre institui vel exheredari.

59 tn̄ iur fictiōe cēsent eadē psona. † Et ista fuit ratio fundamentalis quare iura voluerūt ꝙ pr̄ filium si ingrat⁹ fuerit noiatim in testō exheredaret: vel in aliquo ipȝ institueret.qm̄ ipm exheredādo impedit cōtinuationē dn̄ii paterne hereditatis in ipm. Que q̄dē cōtinuatio ipso iure fieret ppter pr̄is ⁊ filii fictam identitatē si in testamēto pr̄is pteriret. silr̄ pr̄ eū insti.i legitima vel aliquo: q̄ȝuis min⁹ legitima: ipedit cōtinuationē integre hereditatis quaten⁹ excedit legitimā qꝛ quo ad legitimā inest ipso iure repletio: si q̄d desit.l.oimo. §.repletionē.C.de inoffi.testa. et hac em̄ cōtinuatiōe hereditatis de pr̄e in filiū dicunt legiste ꝙ filius mortuo pr̄e nō pprie dr̄ adire hereditatē paternā: sȝ dr̄ illi se immiscere: nec pariter dr̄ eam repudiare: sed

60 ab ea abstinere.† Nā adire ⁊ repudiare est pprie extraneoꝝ.immiscere vero ⁊ abstinere est suoꝝ heredū fm gl.in rubri.C.de repudi. vel absti. heredi. que omnia fa

61 An mortuo emphytheota teneat ei⁹ fili⁹ soluere dn̄o acapita.

61 ciūt pro opiniōe illoꝝ q̄ dicunt † ꝙ mortuo emphiteota fili⁹ eius nō tenet soluere dn̄o feudali directo acapita q̄ debent in mutatiōe dn̄i vel feudatarii pro renouatione: qꝛ cū pater et fili⁹ sint idem (vt dictū est) pater adhuc censet viuere in filio. vt.d.l.liberoꝝ.ff.de verb.signi. Preterea patre inuestito /satis censetur esse fili⁹ inuestitus: vt videbitis infra.⁊ hoc videtur expresse in ppriis terminis decidere Bal.in.c.que in ecclesiarum.xvii.colū.de cōsti.versi.extra q̄ro.vbi dicit ꝙ qñ renouatio feudi sit in persona filioꝝ ⁊ descendentiū: solui nō debet laudiminium: nisi feudū fuisset iam ad dn̄m reuersum ⁊ incorpatū.qꝛ ista non est noua acq̄sitio fm iaso.post bal.ibi in.l.fi.xii.colum.C.de iure emphy.vbi in precedē.col.ꝟsi.ii. iuxta proximā questionē tāgit ꝙ tales filii mortuo pr̄e nō tenētur nouā inuestituram petere a domino de emphyteosi.sec⁹ de feudo: et ibi videatis per eum.idem tenet io. berberii.i.ii.pte sui viatorii vtriusq̄ȝ iuris titu.de loca.⁊ conducto.pauloante fineȝ versicu.vltimo ad breuem notitiam. dicens filium vel alium descendentem parenti ex testamēto vel intestato succedentem non teneri soluere laudiminium de emphyteotica hereditate seu emphyteosi hereditaria: qꝛ nō fit alienatio in filiū: sed quedā continuatio per.l.in suis.sepe allegatam qd extendit ad alios heredes: qui sunt quodā modo sui: put sunt oēs ab intestato succedentes per.l.hac cōsultissima.§.si quis autem.C.eodem. Tamē in hac patria seruatur contrarium: vbi patre mortuo filii tenentur emphyteosim a domino recognoscere: qui licet non soluant laudiminia. Soluunt tamen quedā acapita fm qd fuit ꝯuētū aut ꝯsuetū.

62 An iuri suitatis et facultati se immiscēdi pr̄ne hereditati p̄scribi possit.

62 † Et istō ius suitat q̄ fili⁹ ē ipo iure pr̄is heres: nullo tempore prescribi potest. naȝ lȝ iuri adeundi hereditatem extraneo cōpetenti prescribi possit.xxx.annis.l.licet. C.de iure deliberan. attamē existentie sui heredis nunq̄ȝ prescribitur adeo ꝙ lȝ su⁹ heres differret vltra.xxx.ānos se immiscere paterne hereditati: tn̄ ppter hoc facultatē se immiscēdi nō pderet: cū incōtinēti patre mortuo censeat fuisse heres.l.i.§.q̄ in potestate.ff.si quis omissa cā testa.⁊.d. l.in suis.⁊ ita vr̄ velle gl.bal.⁊ ang.in.l.i. C.qñ non petē.ptes.lȝ idē bal.ang.⁊ pau. in.l.filio preterito.ff.de iniusto rupto. testa.dicant ius immiscendi ratiōe suitatis filio cōpetens non durare nisi.xxx.annis ⁊ ita intelligitur tex.iuncta glos.in dicta. l.licet.C.de iure deli.tamen primum dictum de iure est verius fm alexand.in dicta.l.i.C.quando non petē.partes.ō quo plenius per eundem in.l.iii.ff. de acqui.

63 heredi. † Nam beneficium abstinendi a paterna hereditate nihil operatur nisi in his: in quibus est filio fauor ꝙ operetur. in aliis vero non habetur in consideratione.l.si filius qui patri.ff.de vulg.⁊

pupil.substi.ergo vr q habeat p herede
in ꝯtinēti qꝫtū ad hoc q nō excludatur.
xxx.annis a facultate immiscendi.cū ha
bere potestatem immiscēdi sine dubio sit
fauor filio.fateor tñ q si hereditas patris
possideret p aliquos:ꝛ fili⁹ differet p.xxx.
annos intētare ꝯ hereditatis possessores
actionē petitiōis hereditatis: tūc exclu-
sus foret ab ea petēda cū tanto tpe tollat
illa actio:sicut qlibet alia psonalis.l. he-
reditatē.C.de peti.heredi.vñ hoc casu q
ad effectū differētia nō esset inter heredē
suū ꝛ extraneū:q indubitāter excludit di
cto tpe:vt dicta.l.lz.sup quo bal. ibi ppe
finē singulariter decidit:quē oēs moder-
ni sequūtur:q lz fili⁹ a paterna successiōe
tūc excludat.xxx.annis ex capite liberoꝝ
vt tāqꝫ de liberis ampli⁹ nō audiat:tamē
lapsis dict.xxx.annis audiret veniēs ex
alio capite scz legitimoꝝ infra alios.xxx.
annos vt statim infra plene dicā tractan
do materiā trāsmissiōis hereditat.sz qñ
hereditas nō possidet p alios:est differē
tia.q extrane⁹ eā adire nō pōt post.xxx.
annos:sz suus heres bñ poterit se immi-
scere etiā post illud tps.qđ verū intelliga
tis si fuit a patre heres istitut⁹:aut ei ab
64 intestato successit. ¶ † Qm si eēt exhe-
redat⁹ deberet ifra qnqꝫ annos testm ru-
pere p qrelā testi inofficiosi.l.si qs filiuz.
C.de inoffi.testa.ꝛ.l.ij.C.de apostatis.et
idē esset sm aliquos.id est eodē tpe qnqꝫ
annoꝝ excluderet fili⁹ in aliquo modico
institut⁹ a iure petēdi supplemētū legitie
cū hoc ius petēdi supplemētū sit surroga
tum loco qrele inofficiosi testi.et sic eodē
tpe dz intētari.sm bar.in dicta.l.si qs fi-
liū.ꝛ ꝯsilio.xuij.sz in hoc nō tenet:qnimo
ꝯcludūt oēs docto.q sicut fili⁹ hz ius pe-
tēdi hereditatē pris p.xxx.annos a pos-
sessoib⁹ hereditarijs:sic etiā hz ius petē
di supplemētū legitime:qđ petit cōditiōe
ex.l.oīmodo.C.de inoffi.testa. q ꝯditio ē
actio psonalis.l.j.ff.de ꝯditio.ex lege.Et
sic minori tpe.xxx.annorū nō pscribit qꝫ
cetere actiones psonales.l.sicut.ꝛ.l.oēs.
C.de pscriptio.xxx.vel.xl.annoꝝ.ꝛ ita in
hoc pūcto tenet ange.in.§.j.insti.de ioffi.
testa.ꝛ docto.in dicta.l.si qs filiū.Et ꝯsu-
luit p plura motiua alexā.in prima parte
ꝯsilio.cxxviij.incipieñ.ꝯsiderat vbis in-
65 strumēti.iiij.colū. ¶ † Subiungēs qrelā
iofficiose donatiōis qnquēnio pscribi:si-
cut qrela inofficiosi testi.si aūt fili⁹ eēt in
testō pris pterit⁹ id est i aliq nō istitutus
nec exheredat⁹:tūc necesse haberet etiaz
ifra.xxx.ānos dicere testm pris nullū:ali
ter postea nō audiret.cū facultas dicēdi
testm nullū ampli⁹ nō duret sm bar.ꝛ do
cto.i dicta.l.filio pterito.ff.de iiustorupto
testō.ꝛ ita tenet alexā.in dicta.l iij.ff.de

54 qꝫto tēpore pscribitur querela inofficiosi testamenti vel ius petēdi supplemētū legitime aut querela inofficiose donationis vel ius dicendi testamentū nullum.

acqren.here.ꝛ.l.j.C.qñ nō petē.ptes.ꝛ.d.
66 l.lz.C.de iure delibe.† Caute tñ intelli-
gatis ꝯtinuationē paterne hereditat.ipo
iure fieri d pre i filiū respectu dñij vt dctm
est sec⁹ tñ est respectu possessiōis:q cū vi
uēte pre fili⁹ domū ꝛ hereditatē habitan
do eā nō possideret nisi iure familiaritat
quo pr nutrire filiū ꝛ itertenere tenet ꝛ co
git.l.q iure familiaritat.ff.de acqrē.pos.
ꝛ.l.si qs aliberis.ꝛ vtrobiqꝫ bar.ff.de lib.
agnoscē.aliqua possessio post mortē pris
dici nō pōt cōtinuari in filiū.cū ꝯtinuatio
psuppōat originatiōez ꝛ pncipiū possidē
di.lz gl.ꝛ male ꝯtrā dixerit i.l.cū miles.in
pri.ff.ex qbus cau.maio.videbant p qua
eē ibi tex.ꝛ in.l.ij.§.filiū.ff.de vsuca.p em-
ptore.vbi viuo pre naturalis possessio pe
nes filiū censet esse:ꝛ sic pre mortuo cōiū
ctim trāslata i filiū vt.d.l.cū miles.nisi sal
uando gl.dicerem⁹ q loquitur de posses-
sione interptatiua ꝛ intellectuali sm glo.
in vbo:quodā mō.in.d.l.in suis.ff.de lib.
ꝛ posth.Sec⁹ aūt in vera possessiōe ꝛ na-
turali:quā nō hz fili⁹ mortuo pre donec
eā corporalit apphēderit.iō videm⁹ q p
illa possessiōe apphēhēdeda cōpetit filio
remediū adipiscēde possessiōis p.l.fi.C.
de edic.diui adria.tol.qđ tñ eēt recupan
de:si vera possessio de pre in filiū ꝯtinua
ta fuisset.Lz em ipo iure alia iura trāseāt
in filiū:tñ possessio cū sit facti:nisi actuali
ter apphendat nullaten⁹ continuat:nec
trāsit in filiū heredē suū:et min⁹ in extra-
neū.l.cū heredes vbi bar.ff.de acq.pos.ꝛ
est bona gl.in.l.cū duob⁹.§.idē rñdit.ff.p
67 socio.† Nā iura dicētia donū certis ca
sib⁹ acqri sine traditiōe put est in.l.fi.C.
de sacrosan.eccl.nō includūt:q ppter h
trāsferat possessio sine actuali apphēsiōe
vt ibi plene decidit p doc.ꝛ in.d.l.cū he-
redes.Vñ p simplicē collationē bñficij lz
trāsferat ius:nō tñ possessio sm panor.in
c.ex lris.de ꝯsue.ꝛ i.c.auctoritate.de isti.
ꝛ doct.i.c.si tibi abñti.de pb.li.vj.videat
bal.in.l.j.in fi.C.de app.vbi expsse cōclu
dit de pre mortuo i filiū nō fieri possessio-
nis ꝯtinuationē.q ꝯtinuatio hereditat
que fit de pre in filiū fit ex quadā fictiōe:
q vt dictū est locū nō hz in possessiōe q est
facti.l.deniqꝫ.ff.ex qb.cau.maio.no.gl.ꝛ
doct.in.c.cū nris.de ꝯcess.pb. Nec obstat
tex.in.d.l.cū miles.ꝛ in.d.l.ij.§.filiū.q itel
ligit quo ad ꝯditionē ꝯplendi vsucapio-
nē inceptā a pre:vt ibi q ꝯtinuat etiā per
nō possessorē vt in sili decidit i.l.q pigno
ris.ff.de acq.pos.imo et fili⁹ iacēte adhuc
pma hereditate.pusqꝫ se immiscuerit et
qlz heres vsucapioni a defuncto inceptū
cōplere q ei pderit sequuta deinde here-
ditatis agnitione seu aditione: vt ibi.ali
ter aūt fili⁹ ꝛ min⁹ heres extraneus ante

66 An possessio hereditatis paterne ipso iure ꝯtinet in filiū mortuo patre.

realē possessiōis adeptionē nō ē possessor
nec sibi ꝯpetūt remedia retinēde aut re-
cuperāde possessiōis.cū possessio vba etiā
in suos nō ꝯtinuet heredes.sane tñ itelli
gatis illā cōtinuationē nihil opari respe
ctu possessiōis bonoꝝ allodialiū:id ē nō
68 feudaliū.† Est em allodiū res ppria et
libera.c.ij.si de feu.fuerit ꝯtro.iter dñm ꝛ
agna.de q dt bal.i.l.penul.C.de ingenu.
manumis.q allodiū ē dñiū directū ꝛ vti-
le sub alio nō ꝯstitutū.et i dicto.c.ij.dt q
allodiū dr ppetas q a nullo recognoscit
ꝛ in.l.si familie.C.familie hercis.post gl.
ibi dt idē bal.q illa bona dicūt haberi iu
re allodij:q habēt iure plene pprietatis.
que qdē plena pprietas lz rei denotet li-
bertatē:nō tñ alteri⁹ excludit supioritatē
respectu iurisditiōis.c.j.§.fi.d pace iura.
firma.q hodie corrupte situat sub titulo
de allodijs.ita dt hosti.i.c.nimis.de iure
iurā.quē refert ꝛ seqt iason i pludijs feu
doꝝ.xlj.col.i fi.ꝛ dixi in vbo:ꝛ vxorē noīe
adelasiā.in.ij.decisiōe pmi articuli.i his
ergo bonis allodialibus ꝯtinuatio pne
hereditatis de pre i filiū nihil opat q ad
69 possessionē. Sec⁹ aūt eēt i possessiōe bo
noꝝ feudaliū:nā lz possessio ñ cōsueuerit
trāsmitti ad suū heredē nisi vt supra dixi
vt dicta.l.cū miles.tñ in feudis/q fili⁹ vi
uo pre itelligit vasall⁹:imo dt bal.i autēt.
defuncto. C.ad tertul.q feudum i psona
pris ꝛ filij ē vnū ꝛ idē numero.ꝛ sic fili⁹ iā
vr viuo pre inuestit⁹: ac etiā itelligit pos
sidere.ꝯtinuant i eū dñiū ꝛ possessio sine
alia iuestitura.vt no.i.c.j.d feu.cog.adeo
q viuo pre nō deest filio ius i dominio et
possessiōe:sz sola administratio.ita singu
lariter dt bal.i.l.cū antiqorib⁹.vsi.decio
sic lz possessio ꝛc.C.de iure deliberā.qđ di
ctum magnifacit ꝛ reputat mirabile ia-
son.i.l.qttes.C.de reivēdica.dicēs h alibi
nūqꝫ legisse.cui opinioni ꝯsonat ꝯsuetu
ꝛ stylus frācie sm qđ refert magister guil
llem⁹ de brolhio. styli curie plamēti trās
scriptor.i tit.de feudis.§.itē.de ꝯsuetudie
cū.§.seq.vbi dicit q primior ꝯsanguine⁹
mortuo vasallo ab itestato eo ipso efficit
ver⁹ possessor feudi:qđ itrare potest absqꝫ
alia dñi iuestitura:quā pri⁹ petere nō te-
net:sz sine illa tenere poterit feudū etiā vl
tra decem annos:ꝛ donec de iuramēto.ꝛ
homagio p dñm reqrat.quod facit p his
q supra dixi:q mortuo pre nō hz necesse
filius sm aliqs petere iuestituram a dño
directo:nec ei soluere acapita:cuz psona
feudatarij nō cēseat mutata.sz aduertat
q lz hāc limitationē posuerit bal.vbi su
pra:scz q i feudis fiat ipo iure ꝯtinuatio
possessiōis de pre i filiū:tñ idē bal.i.c.j.vl
ti.col.i ti.an mut⁹ vel impfec.vr ꝯtrā ꝯclu
dere:ꝛ forte meli⁹ sm iasonē i.l.si sororez.

68 Nota q dicant bona allodialia.

69 Casus i qb⁹ etiā cōtinuat possessio d pre in filiū ꝛ primo in feudis.

C.de iure delibe.i fi.ꝛ siue bona sint allo
dialia siue feudalia:lz dñiū pne heredi
tat ꝯtinuet i filiū:nō tñ ꝯtinuabit posses
sio nisi vere apphēdat aut ficte:vt dictū ē
70 vos aūt dicatis:† q p mortē vasalli nō
cēset heres de feudo saysit⁹ ꝯtra dñm feu
di:nec i ei⁹ piudiciū:donec p eū fuerit iue
stit⁹.immo cū p mortē vasalli cēseat vtile
dñiū: quasi cū directo ꝯsolidatū dñs añ
inuestiturā heredis capere pōt feudū ad
manū suā:ꝛ interdū facit fruct⁹ suos:do-
nec petita iuestitura.aliqñ vero facit eos
suos p pmo anno: ꝛ interdū p tāto tpe
qꝫto negligens fuit reqrere dñm ꝛ petere
inuestiturā sm diuersas regionū ꝯsuetu-
dines.nec posset ꝯ dñm ante iuestituram
aliqđ intētari remediū possessoriuz.cum
possessor nō sit donec inuestitus fuerit.et
idē in emphyteota.sm bal.i.c.si facta.in
titu.si de feu.fuerit ꝯtrouer.tñ ꝯtra quē-
libet aliū extraneū fili⁹ ꝛ heres vasalli ex
morte ipsi⁹ cēset saysit⁹:adeo q si añ inue
stiturā turbaret p extraneū aut spoliaret
certe ꝯpeteret ei remediū possessoriū.ꝛ sic
itelligēdo bal.nō ē sibi ꝯtri⁹. vel dicat q
opinio bal.titu.an mut⁹ vel impfect⁹.lo-
cum habere posset in successore singula-
ri:qui forte ex donatiōe aut legato aut q
in testō fuit heres istitut⁹ q sine dñi iuesti
tura effici nō pōt possessor per cōsuetudi
nē regni.sz prima ei⁹ opinio locū habere
posset in vniuersali successore ab intesta
to:de q loqt etiā stil⁹ curie plamēti:et sic
bal.nō eēt sibi ꝯtrari⁹.nā ita etiā interp-
tat dictā ꝯsuetudinē generalē.magn⁹ ille
ꝯsuetudinari⁹ masuer⁹.titu.de feud.§.itē
successor singularis.cū.§.sequēti.ꝛ i ti.de
possesso.§.itē heres q succedit ab itestato.
volēs heredē testamētariū aut singularē
successorem fore vi ꝯsuetudinis saysitos
eē ꝯtra oēs:pterqꝫ ꝯ dñm i piudiciū suoꝝ
iuriū i vasalli mutatiōe ei debitoꝝ.sz suc-
cessor ab itestato iure primitatis eo ipso
saysit⁹ ē etiā ꝯ dñm.ꝛ ita dicit ibi seruari
ex gñali ꝯsuetudine frācie:sm quā feuda
sicut allodia ꝯcedūt ꝛ vasalli inuestiūt p
se et heredib⁹ ordine succedētib⁹.put nūc
videbitis ꝛ tetigi in vbo: ꝛ vxorem noīe
adelasiā i qnto articu.pterea ꝛ.ij.itelliga
tis h verū:scz i filiū ñ fieri possessiōis here
71 ditat pne ꝯtinuationē d iur cōi.† Se-
cus aūt eēt si statuto aut ꝯsuetudie patrie
caueret:q post mortē defūcti possessio fin
gat ꝯtinuata i heredē:sicut ē in pñti re-
gno frācie:i q ex gñali ꝯsuetudie mortu⁹
saysit viuū proximiorē linatgeriū.qñ tūc
mortuo pre possessio hereditat allodial
aut feudalis vel emphyteoticarie trans-
iret ipo iure seu ꝯtinuaret i filiū:idē i quē
libet aliū heredē:lz extraneū vbi h heret
ꝯsuetudo q valet.q pt lex aut cōsuetudo

71 De cōsuetudine frācie qua mortu⁹ saysit viuū.

tt

disponere ꝙ ī aliū trāsferat̄ / nedū dn̄iū: sꝫ
ēt possessio absq̄ aliq̄ corꝑali apphēsiōe:
vt dicto. c. ex lr̄is. ꝛ ibi panor. de ꝯsuetu. ꝛ
io. fa. ī dicto. §. sui. insti. de hered. q̄li. ꝛ dif
ferē. verūtn̄ ī. d. c. ex lr̄is īteruenit certū si-
gnū: sꝫ ponēdo modicū terre ad altare ꝛ
ruth. iiij. c. hō volens ius suū trāsferre in
aliū soluebat calciamentū suū: qđ dabat
ꝓpinq̄ suo. ꝛ h̄ erat signū cessiōis ī israel.
sic de traditiōe ānuli hr̄ ī. c. ex ore. de his
q̄ fiunt a pla. sine ꝯsen. capli. ꝛ de tradi-
tiōe instrī in. l. j. C. de dona. ꝛ de traditiōe
clauiū ī. l. clauib⁹. ff. de acq̄. pos. aut đ tra
ditiōe alteri⁹ rei. vt. l. p̄dia. eo. ti. vel reten
tiōe: vt. l. q̄sq̄s. C. de dona. vn̄ ꝑ illos text.
iustificari n̄ valet ꝯsuetudo frācie: q̄ mor-
tu⁹ saysit viuū ip̄o facto sine aliq̄ hois rei
aut signi misterio. ꝑp qđ bal. in. l. j. C. cōia
de lega. ī pn̄. ꝛ ī. l. lꝫ. C. de acq̄rē. pos. đt sta
tuto aut ꝯsuetudine ītroduci nō posse ꝙ
possessio transferat̄ sine aliq̄ actu corꝑali
saltē ficto: sic fiebat ī. d. c. ex lr̄is. ꝛ aliis iu
72 rib⁹ supra allegat. † Sꝫ salua ei⁹ reuerē
tia īaduertent̄ loquut⁹ ē. q̄ imo p̄t sine ali
quo actu v̄o vel ficto hoc fieri ip̄o iure: vt
ē casus singular ꝛ melior de iure in. l. ra-
ptores. in fi. ibi plenissima possessio. C. de
epi. ꝛ cle. quē ibi bar. ad h̄ pōderat dicēs
ex iur disp̄one aut vi ꝯsuetudis / sine aliq̄
actu ēt ficto / possessionē trāsferri posse ve
rā ꝛ plenissimā: sꝫ naturalē ꝛ ciuilē: quā
opinionē ꝑ illū tex. seq̄t ip̄emet bal. ī. l. fi.
C. de sacrosanct. eccle. ꝛ idē bal. ī rubrica
de ꝯtētio. īter masculum ꝛ feminā. ī vsib⁹
feu. ꝛ ī. c. ꝯtingit. ꝑ illū tex. ibi: ver⁹ posses
sor. de dolo ꝛ cōtuma. vbi đt eē mirabile
ꝙ vera possessio q̄rat̄ sine actu corꝑeo: sꝫ
illđ iō ē fm̄ eū: q̄ canum hoc facit fingēs
actū corporeū ī possessiōe ꝯtinuatum ꝛ si
lex scripta aut canō h̄ p̄t: ita ꝛ ꝯsuetudo q̄
legē imitat̄. isti. đ iure naturali. §. ex n̄ scri-
pto. ꝛ ita ēt tꝫ barbati⁹ ī rubrica đ cā pos.
ꝛ ꝑp̄e. ꝛ alex. ī. l. j. §. j. xxviij. col. ꝛ. d. l. cū he
redes. ff. de acquirē. pos. ꝛ iason. ī. d. l. j. C.
cōia đlega. dicēs ita oēs tenere ꝯ bal. ibi
ꝯ quē ēt ꝯsuluit alex. ī. iij. pte. ꝯsi. xxiiij. ici
pien. attentis his q̄ ī themate narrant̄. ꝛ
hāc possessionē legis disp̄one vel ꝯsuetu
dinis sine actu corꝑali trāslatā / ip̄e bal. ī
d. l. fi. đ sacrosan. eccle. appellat possessio
nē ciuilissimā. ꝛ cū hac opiniōe trāsit āge.
ī. l. j. ff. đ distractio. pig. p̄terea hāc posses-
sionē ciuilissimā. idē bal. ī rub. đ cā posse.
ꝛ ꝑp̄eta. vocat artificialē: q̄ iur aut ꝯsue
tudis artificio fuit īducta. qđ fieri p̄t vt. d.
l. raptores. ꝛ ita expsse tꝫ āge. ī. l. q̄ vniuer
sas. §. j. ff. de acq̄. pos. vbi imol. ꝛ fuit đ mē
te cyni ꝛ bal. in. l. ea lege. C. de ꝯdictio. ob
cām. ꝛ bal. ī. l. traditiōib⁹. C. đ pacti. ꝛ q̄ ē ī
tali possessiōe ficta ē ī vera. l. apud iulia-
nū. §. j. ff. ad trebel. ꝛ taliter mortu⁹ saysit
viuū ꝙ nō obstante aliqua clausula huic
ꝯsuetudini arrogatoria in testō etiā cum
adiectiōe pene ꝑ testatorē apposita ē say
sit⁹ đ oib⁹ bonis ip̄i⁹ defūcti: cū dicta ꝯsue
tudo habeat̄ ꝑ lege fm̄ io. fa. ī. §. alteri. in
sti. đ inutili stipula. iij. col. facit. l. nemo. ff.
de lega. j. ꝛ tal' ꝯsuetudo saysit viuū si ha
bilis sit ad succedendū. q̄ al's saysiret in
g̃du sequētē. l. si q̄ pena. ff. đ his q̄ sūt sui
vel alie. iur. fm̄ bal. ī. d. c. itē cū q̄s. ꝛ ī. d. ru
bri. đ cā pos. ꝛ ꝑp̄rieta. vbi barbati⁹ ī repe
titiōe. nā b̄nficia legū capacib⁹ scripta sūt
nō aūt odiosis ꝛ īcapacib⁹. l. lucia. §. luci⁹
titi⁹. ff. de lega. ij. ꝛ idē eēt ī filia q̄ bonis
p̄rnis renūciauit: vel statuto stāte mascu
lo exclusa ē vt plene ī v̄bo: duas h̄ns fi. ꝛ
saysit tal' ꝯsuetudo tā illos đ recta linea
q̄ trāsuersali ī bonis mobilib⁹ ꝛ immobi
lib⁹: ēt her̄des ep̄oꝝ q̄ ex ꝯsuetudie frācie
đ bōis suis disponūt: ꝛ ab itestato eis suc
cedit̄: vt sētit io. fa. ī. §. si viuo. īstit. đ re. di.
vnū tn̄ n̄ omitto ꝙ dicta ꝯsuetudo frācie
q̄ mortu⁹ saysit viuū heredē: opat̄ suū effe
ctū: nisi īcōtinēti mortuo testōre possessio
hereditat fuisset ꝑ aliū apph̄ēsa. q̄ casu
possessio ī her̄dē n̄ cōtinuaret̄ fm̄ rapha.
singulr̄ ī. l. pōponi⁹. §. q̄situ. ff. đ acq̄. pos. ꝑ
illū tex. quē refert lꝫ n̄ firmet alex. ī. d. l. cuꝫ
her̄des. ī pn̄. sꝫ postea hāc limitationē fir
mauit ī. ij. pte. ꝯsi. lxxxij. īcipien. ꝑspectis
his q̄ ī themate. ꝛ ꝯsi. lxxxiij. icipien. visa
facti narratiōe. ij. col. ꝛ ē gl. ī v̄bo: q̄si ꝯtū
cti ī. d. l. cū miles. ff. ex q̄b⁹ cau. maio. quā
seq̄t iason ī. d. l. si sororē. C. de iure delibe.
dicēs h̄ eē tenēdū mēti ꝑ exclusiōe dicte
ꝯsuetudis vel statuti. ꝛ vere mēti eēt tenē
dū si eēt verū: ꝑut nō credo. q̄nimo stante
dicta ꝯsuetudine eo momēto q̄ testōr aut
parēs ab itestato morit̄ possessio ī her̄dē
ꝯtinuatur dilabit̄ et trāsfundit̄ adeo ꝙ si
ali⁹ q̄ feudi dn̄s possessionē occuparet
heres ēt an̄ inuestiturā a dn̄o obtētā ītēta
re posset remediū possessoriū recuperāde
possessiōis: vl' retinēde: posito ꝙ ille eā oc
cuparet ꝑusq̄ heres eā actualiter apph̄ē
derit post mortē testōris. vl' eū possessionē
actualit̄ apph̄ēdere volētē ꝓhiberet īpe-
diret: aut repelleret ꝛ multo forti⁹ si se pos
sessorē diceret hereditatē occupādo q̄m̄
tūc heres remediū possessoriū itētare pos
set: cū saltē sit possessor ciuilis q̄ spoliat̄ eo
ip̄o ꝙ repellit̄. l. clā possidere. §. q̄ ad nūdi
nas. ff. đ acq̄. pos. ꝛ idē si heredē turbaue
rit: ꝛ īq̄etauerit: alit̄ ip̄ꝫ n̄ spoliādo. q̄m̄ p̄-
mo casu ītētare poterit remediū statuti q̄
rele de nouis dissaysinis ī patria iur scri
p̄sit: aut reintegrāde: q̄ vt plurimū vtimur
in patria ꝯsuetudiaria. scđo aūt casu sꝫ
si turbetur intētare poterit remediū que-
rimonie quod est retinende possessionis
fm̄ mores hui⁹ regni vbi dicta remedia
practicāt̄ loco iterdictoꝝ vn̄ vi. ꝛ vti possi
detis. ꝛ ita tꝫ expsse io. fa. isti. de iterdict.

§. sūma. dicēs stilū frācie ī hoc excusari
posse fm̄ quē heredes se dicūt saysitos et
turbari ī possessiōe ꝛ ꝯcludūt ī casu noui
tat q̄uis nō fuerit adepti realiter posses
sionē. ꝛ ī. §. retinēde. eo. ti. iij. colū. sic đt. ꝙ
lꝫ q̄s agere hoc iterdicto retinēde nō pos
sit: nisi realē possessionē habuerit: q̄uis
p̄decessor vel auctor su⁹ h̄uisset: tn̄ hoc nō
seruat curia frācie in succedētib⁹ vniuer-
saliter rōne sanguinis q̄s possessores sine
apph̄ēsiōe reputat. idē tenet ī §. sui autē.
insti. de heredū q̄li. ꝛ differē. đ his duob⁹
remediis possessoriis ꝛ eoꝝ practica ī p̄sē
ti regno videatis plene guido. pape. q.
ccccclij. vbi đt h̄ duo remedia. s. statuti q̄
rele ꝛ q̄rimonie ī casu saysine ꝛ nouitatis
fuisse iuēta ꝛ ꝯdita ꝑ beatū ludouicū frā-
cie regē plus dicit q̄dā solēnis doctor in
practica sūme expt⁹ q̄ vtiliter ꝑ. lv. q̄stio-
nes cōmētauit dictā legē regū statuti q̄-
rele. ꝯcludēs ī frācia ꝯtinuari possessionē
ip̄o iure de testatore aut itestato decedē-
te ī heredē vi dicte ꝯsuetudinis nō facta
differētia inter suos ꝛ extraneos q̄tū ad
hoc ꝛ sic maxime locū habebit in suis et
necessariis heredib⁹ q̄bus de iure magis
fauetur q̄ extraneis vt dicto. §. sui. ꝛ dicta
l. in suis. ita elegāter ꝑut p̄fatus doctor.
determinat bal. in. c. itē cū q̄s. de restitu.
spolia. videatis io. fa. in dicto. §. sui. et ita
vidi sepe practicari. lꝫ bal. ī. d. aut̄. defun-
cto. iij. q. ī fi. teneat ꝯtriū dicēs: ꝙ tal' ficta
possessio parere n̄ p̄t iterdictū recuꝑande
cū pariat adipiscēde. Et ita ēt vr̄ ꝑ bal. ī
ꝓpriis termis ꝯsuluisse alex. ī. j. parte ꝯsi.
xxxvij. icipien. ī cā mota ꝑ āgelū. iij. col. ꝛ
dicto ꝯsi. lxxxiij. ij. part. tn̄ ibi loq̄t ī fidei
cōmissario: nō aūt ī v̄o ꝛ directo herede:
īter q̄s ē / q̄ ad hoc / lata differētia: q̄ fidei
cōmissari⁹ an̄ restōnē her̄ditat sibi a di-
recto herede factā vel ei⁹ successore caret
oī iure ī hereditate sibi restituēda: nec ei
ꝯpetit aliqđ ius ī re: sꝫ simplex ꝛ nudū ius
ad rē: cū solū īsistere possit aduersus dire
ctū her̄dē: vt sibi r̄stituat̄ her̄ditas. iuxta
l. restituta. ꝛ. l. cogi. ff. ad trebell'. ꝛ vidistis
ī v̄bo: si absq̄ liber morerer ī materia fi-
74 deicōmissarie substitutiōis. † Fideicō-
missari⁹ eī an̄ restōnē hereditat sibi fa
ctā n̄ ē heres: nec loco her̄dis: nec de ꝑ se
auderet possessionē apph̄ēder̄ her̄ditat
sine ꝑiculo ꝑditiōis eiusdē. l. paul⁹. ff. ad
trebel. ꝛ. l. nō dubiū. C. đ legat. cū ergo n̄
sit heres: nec ius h̄eat ī her̄ditate. nō pos
set ꝯsuetudo vl' statutū possessionē ī ip̄m
trāsferre: q̄ nullū ius hꝫ. cū possessio p̄ce-
dere n̄ possit suā cām. l. nūq̄ nuda. ff. đ ac
q̄. reꝝ dn̄io. nā oē agēs vt effectualit̄ agat
req̄rit patiēs iā dispositū iuxta illud ph̄i.
act⁹ actiuoꝝ sunt ī patiēte bn̄ disposito:
ꝑut n̄ ē fideicōmissari⁹ an̄ restōnē heredi
tatis sibi factā. et ita si bene intelligat̄ lo
quit̄ alex. in dictis ꝯsiliis. et si rapha. ita
suā intellexisset limitationē (quā supra re
tuli) sustinēdus eēt. Nos aūt loq̄mur ī he
rede suo directo q̄ ilico mortuo p̄re efficit̄
ip̄o iure heres. ꝛ sic cū sit heres: ē patiēs
dispositū ad possessionē h̄rditat suscipiē
dā ꝯtinuatā in ip̄m vi dicte ꝯsuetudinis.
ꝛ idē in quocunq̄ h̄rde aīm adeūdi here
ditatē h̄nte q̄ cū ꝑ aīm adeundi effect⁹ sit
heres: vt plene vidistis supra: mortuo te-
statore. prio. est patiēs dispositū possessio
nis suscipiēde. ꝛ sic in tales opat̄ ꝯsuetu-
do: qui iā h̄nt cām possidēdi quā nō hꝫ fi
deicōmissari⁹ ante hereditatē sibi restitu
tā vt videtis. Adde ꝙ curia plamēti th'le-
his dieb⁹ iudicauit: ꝙ ēt in fideicōmissariū
an̄ oēm restōez ꝑ h̄rdē factā trāsferat̄ pos
sessio. ꝛ obtinuit fideicōmissari⁹ in possesso-
rio arrestū ius fideicōmissi h̄ns ꝯtra h̄rdē si
absq̄ liberis decederet restituere graua-
tū villā seu locū de bosña p̄ntis sine cau-
tionē. Credo qđ curia h̄ fecit ꝓpter regni
ꝯsuetudinē: q̄ mortu⁹ saysit viuū: ac si ei rē
traderet vl' h̄ fecit ampliādo. l. sācim⁹. §. cū
aūt aliq̄s. C. ad trebel. ꝛ h̄ fecit curia: lꝫ nō
ageret̄ iter suos heredes: sꝫ extraneos qđ
ꝯuenit eq̄tati hui⁹ iuris canonici: q̄ nulla
req̄rit̄ h̄rditatis restō ꝑ h̄rdē fienda fidei
cōmissario. imo die restōnis fideicōmissi ad-
ueniēte fideicōmissum hr̄ ꝑ restituto ꝑ tex.
singl'arē in. c. in p̄sentia. quē ibi expsse pō
derauit sol⁹ bal. de ꝓb. xij. col. v̄si. dubita
tur mō. illū tex. inducēdo vt ibi ꝑ eum. tn̄
bal. ibi non decidit possessionē fideicōmissi
trāsire: lꝫ ius trāsferatur. hoc q̄ opatur re
gni ꝯsuetudo: ꝙ possessio trāsferat̄ sine re
stōne: cū nō sit bona ꝯsequētia: ꝙ vbi ip̄o
iure trāsfertur ius: ꝙ etiā trāsferatur pos-
sessio. l. cū heredes. ff. de acquiren. pos. in
principi. nisi ꝯsuetudo aliter disponat vt
ibi per alexā. vn̄ ex dictis legib⁹ regni seu
cōsuetudinibus maximū habem⁹ hodie
in p̄nti regno francie antidotū abbreuiā
darum litiū intentando remedia legū p̄-
dictarum: sꝫ querimonie: vel statuti que
rele quaꝝ stilus ꝛ praxis aīos rusticorū
pulsauit: adeo ꝙ deserunt̄ oēs vie ordina
rie agēdi ꝑ hereditatib⁹ substōnibus ꝛ fi
deicōmissis: ꝛ intentātur remedia possesso-
ria perinde: ac si fuissent adite transmisse
se aut restitute hereditates que practi-
ce (duntamen quis non abutatur) fuerūt
summe vtiliter adinuente in fauorē pau-
perum ꝛ rusticoꝝ hoim: q̄ in decē diebus
assequūtur qđ olim via ordiaria interdi-
ctoꝝ in decē ānis nō asseq̄bant̄ vt đt ioā.
barberii ī suo viatorio iuris in quarta pte
tit. de iudic. sub rubricella q̄n petit̄ heredi
tas ī vim substōnis. vbi plene ꝑ eū de ma
teria q̄rimonie ꝛ statuti q̄rele: que in hoc

Universidad de … Biblioteca

regno practicant. Ex quibus etiā remanet inutilis decisio bar.in.l.ij.C.qñ ⁊ quibus.quarta pars.li.x.volētis filiū nō posse ꝓpria auctate capere possessionē sue legitime:nec sibi cōpetere remedia possessoria retinen de aut recuperāde:cū de manu heredis debeat illam hr̄e:vt plene cōsuluit alexan.in.ij.parte ꝯsilio.cxxxiiij.nā in hoc regno pōt impetrare querimoniā vel statutū querele ilico mortuo pr̄e etiāz si heres sit in possessione ⁊ ꝯtra talē heredem obtinebit pro mō sue legitime: de q̄ stant plura arresta in curia ꝑlamēti quapp̄t tacere dz bar.⁊ docto. in.d.l.ij. ⁊ bal. in.l.si quis suo.C.de inoffi.testa. Adde ēt ꝙ ex post anno dñi millē q̄ngentesimosexto ante pasca die vlti.martij fuit adiudicata per arrestū gaudētia hereditatis fideicōissario recta via statutū querele impetranti in successione domus de monte betone diocesis montisalbani legitimā ⁊ trebellianica tm̄ remanētibus penes he-

75 An cōsuetudo frācie q̄ mortuus saysit viuuz operet in feudis.

75 redē restituere grauatū q̄ tenebat † Nec obstat dum alexan.in dicto consilio secūde ptis.lxxxij.allegat Cynum:⁊ bal.in.l. ea lege.C.de ꝯditioñ.ob cām.vbi tenent possessionē nunq̄ trāsferri per actū fictū. quia ibi loquutur in ꝯtractibꝰ in quibꝰ nō ita fit continuatio possessionis:sicut in vltimis voluntatibus:que plenius interꝓtantur.c.cum dilecti.de donatio.⁊ ex quibus ius transfertur facilꝰ.l.j.C.cōia de lega.vel dicatis ⁊ melius:ꝙ illō qđ dñt Cynus ⁊ bald.in dicta.l.ea lege.est spāle in ipsius feudalibus ꝯcessionibus: vt ex eis ius non trāsferatur:nec possessio ex actu ficto.imo ꝺm bal.ibi singulariter in materia vsus feudorum quotiens feudū nouiter ꝯceditur seu de nouo aliqđ castrū infeudatur:nunq̄ trāsfertur sine vera ⁊ corporali traditione:⁊ reali inuestitura. Et non ex ficta et abusiua que locum nō habet in feudis propter actus solēnitatem ⁊ soliditatem. allegat.c.j.qđ sit inuestitura.videatis circa hoc eundem bal.pulcre loquentem in.l.j.in fi.C.de rerum ꝑmuta. vbi dicit in feudo requiri inuestiturā corporalem.nec sufficeret inuestitura significatiua per annulum vel al's.videatis io. fabr.institu.de re.diuisio.interduz.⁊ in.l. quotiēs.C.de rei vē.Sz in regno apulie vbi est priuilegiū regis:ꝙ ex sola ꝯcessione statim est quesitum vtile feudi dñium scdm eum. Ex quo vltimo satis videtur bal.innuere ꝙ vbi esset priuilegium statutum vel cōsuetudo ꝙ etiam feudū acq̄ri posset sine corpali traditione.qđ sentit etiā io.fab.in.d.l.quotiēs.⁊ late lucas de pēna i.l.p̄dia.C.đ loca.p̄dio.ciuilis.li.xj.

76 † Cum priuilegiū ⁊ ꝯsuetudo eq̄parent c.j.de p̄scrip.li.vj.statiz quererēt possissio.

Et idē vbi nō eēt oīno noua ꝯcessio:vt q̄ añ fuerat alteri ꝯcessuz:q̄ ꝓpter feloniaz interuertēdo possessionē dñi fuit ipō iure ꝑuatꝰ:⁊ feudū alicui alteri a dño ꝯcessuz: sz nō traditū ꝓpter potentiā ꝑmi vasalli ipō iure ꝑuati:q̄ lz hec scđa ꝯcessio sit noua:nō tm̄ oīno fuit nouiter creatū feuđ.⁊ seꝑatū a ꝓꝑetate quo casu in hūc scđz vasallū acq̄rit eiꝰ possessio ex nuda ꝯcessiōe dñi sine alia corpali inuestitura ꝺm bald. singl'ariter in.c.inter dilectos.de fide instrumē.iiij. colum. super verbo: comitis. ⁊ idē tz io.fa.in.d.§.interdum. institu. de rez diuisio.allegādo dictū.c.iter dilectos et hoc est in odiū ꝑmi vasalli q̄ feloniam cū violētia vl' sili fraude cōmisit.qđ ē mirabile scđz eū.ibi plura allegantē.ꝓ quo fa-

77 cit tex.in.d.c.ꝯtingit.† Etiā in pn̄ti patria ⁊ toto ducatu aq̄tanie obseruat ꝙ in feudis que mouent ⁊ tenent a rege duce aq̄tanie nouus vasallꝰ q̄ in feudo successit:vel aliū titulū vniuersalē vel ꝑticularē acq̄siuit in feudo lz inter viuos:ante inuestiturā habitā a rege p̄t itrare possessionē: adeo ꝙ nunq̄ dño apitur feudū ꝓp̄t deueria nō facta dño:nisi vasallꝰ illa facere denegauerit req̄sitꝰ:aut plus debito distulerit qđ facere dz.⁊ ita ꝑuat ꝓp̄t ꝑuilegiū patrie a regibꝰ ꝯcessum:cuiꝰ cā fuit expulsio anglo ꝑ nobiles p̄fati ducatꝰ facta;qđ secꝰ eēt de iure cōi ⁊ cōi vsu feudorum q̄ extraneꝰ ex testō vel al's interviuos succedens in feudo nō posset illud intrare sine inuestitura dñi:nec etiam remotior ꝯsanguineꝰ etiā in frācia:vbi mortuꝰ saysit viuū:vt hr̄ in.d.stilo ꝑlamēti.§. allegato. Sꝫ nō;obstat aliud ꝯsiliū alexan. scꝫ.lxxxiij.§.relatū:q̄ ibi in casu ꝑ eū consulto. An morte testōris fuerat ꝑ aliū possessio occupata:⁊ penes ipm̄ existebat:iō in pūcto mortis ipiꝰ testōris nō potuisset ꝑ ꝯsuetudinē possessio trāsferri:nec continuari in heredē. Cū testōr moriēdo eā nō hr̄et:sz aliꝰ.⁊ sic de testōre nō possidēte cōtinuari nō poterat in heredē.l. nēo plꝰ iuris.ff.de reg.iur.sicut videmus de iurisdictione delegata: q̄ si semel extincta fuerit nō pōt ampliꝰ ꝓrogari ꝺm plene no.in.c. p.⁊.g.de offic.delega. Pariter videmus

78 † ꝙ ꝑ clausulā ꝯstituti possessio trāsfertur de ꝑsona ꝯstituentis se noīe emptoris possidere in ipm̄ ēptorē: scꝫ si tp̄e ꝯstituti ꝯstituēs possidebat al's nō.l.q̄dā mulier. ff.de rei vēdica.⁊.l.qđ meo.⁊ vtrobiq̄ docto.ff.de acq̄ren.pos.facit.l.si adoptauero.ff.de precari.⁊ panor.in dicto.c. ex literis.de consuetu. Ex quibus concluditur in terminis nr̄is ꝙ vi cōsuetudinis regni testōr vel intestatus moriendo saysit viuū heredem sine alia corporali apprehēsione:vbi tp̄e mortis possidebat:secꝰ si alius

iam possessionē occupauerat:⁊ si hoc mō rapha. in.d.l. pōponiꝰ. loq̄ intelligebat: optime dicebat. Et si testōr possidēs moriēdo saysit heredē:et eū possessorē facit: multomagis saysit ecclesiā heredē istitutā:adeo ꝙ sicut dñiū hereditat̄ sine alia aditiōe vel apꝑhēsiōe trāsit ipō iure i ecclesiā ꝑ tex.singularē in.d.l.fi.C.de sacro sanct.eccle.ita etiā vi dicte ꝯsuetudis regni transibit possessio in eā:etiā posito ꝙ ꝯsuetudo locū ñ hēret:nec possessiōis ꝯtinuatio fieret nisi i suos herdes.q̄ in talibus sui heredes ⁊ eccl'a eq̄parāt:ac paribꝰ potiūt ꝑuilegiis ꝑ dictā.l.fi.sic videmus in testō impfecto:qđ valet in fauorē ecclie.c.relatū.§.eo.⁊.l.j.C.đ sacrosan.eccle.sicut valet inter liberos.l.hac ꝯsultissima.§.ex ipfecto.C.eo.⁊ dixi plene in ꝟbo testm̄.j.in.xj.⁊.xij. casibꝰ fallētie. videat̄ io.fa.⁊ xp̄ofo ꝑ porcū cū q̄ ibi trāsit iasō i addi.in.d.§.interdū.insti.de rez diuisio.

79 Nota i eccl'iā etiā de iure cōi ipō iur̄ possessionem transferri.

79 ꝓpe fi.† Ubi plꝰ decidit:ꝙ ēt de iure cōi in casibꝰ q̄bꝰ in eccl'iā trāsit dñiū sine traditione: etiam transferat possessio absq̄ corpali apꝑhēsiōe.qđ ꝓbat porcꝰ tali medio.negari nō p̄t quin possessio sine reali apꝑhēsiōe trāsferat:vbi res de cuiꝰ acq̄sitiōe agit ē in pn̄tia acq̄rētis.q̄ tūc solo visu possessio acq̄rit.l.j.§.si iusserim.et.l. qđ meo.§.si cū ꝑ vēditorē.ff.de acqui.pos.eo eñ casu solꝰ visus opat corpalē apꝑhensionē:sed q̄tiēs disponit in fauorē ecclie: tal' dispositio fieri cēset ipi deo q̄ ē vbiq̄ pn̄s ꝑ essentiā vidēs ⁊ acceptās:cū bonū suū tūc agat. oīa eñ dei pn̄tia replent.l. ꝓperādū.§.sui aūt.C.de iudic.igit in deū ⁊ eccl'iam possessio trāsfert cessante actu corpali.idē post lōgā disputationē tenet idē iason in.d.l.fi.C.de sacrosanc.eccle.ꝑ plures alias rōnes fortiꝰ ꝯcludēs i fideicōmisso vniuersali relicto ecclie possessionē trāsferri in eā añ omnē heredis restōnē realē aut ꝟbalē.qđ maxime puto verū eē in pn̄ti regno:ex cuiꝰ gñali ꝯsuetudine mortuꝰ saysit viuū rōne sanguinis ꝺz io. fa.vbi supra.et q̄ eccl'a mater đ oīm fideliū nō ē mirū si rōne ꝯiūctiōis spūalis q̄ fortiꝰ ligat possessio trāsferat in eā ipō iure in herditatibꝰ directis ⁊ fideicōmissariis.ad p̄missa facit tex.i. d.l.raptores. in fin.C.de epi. ⁊ cle.nec obstat.d.l.fina. C.de sacrosan.eccle.vbi dat ecclie reivēdicatio:q̄ p̄supponit possessionem eē penes aduersariū.⁊ sic in eccl'iam nō fuisse trāslatā.nā illđ p̄suppositū sumptū ex.d. l.fi.nō ꝯcludit de necessitate.cū rei vendicatio dari possit ēt ꝯ nō possidentē nudū rei detētorē.l.officiū.ff.de reivendica.si q̄ ex speciali ꝑuilegio corpore iuris clauso possessio trāsferat i eccl'iā sine traditiōe. multo ergo magis vbi viget ꝯsuetudo in

regno.⁊ idē forte esset in fisco de iure cōi: q̄ vbiq̄ cēset eē pn̄s stipulās ⁊ acceptās qđ sibi expedit ꝑ gl.singularē in.l.j.C. de quadriē.p̄scriptio.facit tex.in.d.l.fi.de sa-

80 crosan. eccle. C.† Ubi eccl'ia fiscꝰ ⁊ res publica eq̄parāt i ꝑuilegio acq̄rēdi.⁊ ꝙ i eccl'iam ipō iure trāsferat de iure cōi possessio.tz archi in.c. moderamine. xvj.q.j.

81 post vincē.⁊ hosti.† Postremo vnū mēti tenebitis:ꝙ lz ex dicta ꝯsuetudine de testatore defuncto possessio ꝯtinuet i herede:vt dictū ē:tñ ꝓpter h̄ nō ipedit heres intētare:si velit remedia adipiscēde possessiōis:q̄le ē remediū.l.fi.C.de edicto diui adria.tollē.ꝺm bal.singulariter in.d.l. ea lege. ⁊ sentit in auten. defuncto. C.ad tertul.⁊ in rubr.supra de ꝯsuetudi.v. col. et notabiliter sali.in.l.j.C. de donatio.q̄ sub mō.⁊ dixi supra: mortuo testōre.j. dū tractaui materiā aditiōis hereditatis et missiōis heredis in possessionē.et h̄ casu tale remediū hēbit duplicē effectum: scꝫ adipiscēde⁊ recuperāde possessiōis.ideo ꝯ talē heredē mō p̄dicto agētē obijci nō pōt exceptio ꝓprietatis aut dñij:q̄(vt scitis)ꝯtra petētē restitutionē possessiōis regulariter nō admittit/ cū p̄do spoliatus ante oīa sit restituēdus.c.ex lr̄is.de resti. spolia.iuncto.c.fi.de ordi.cog.ita in nr̄is terminis elegāter decidit bal.supra đ cā pos.⁊ ꝓprieta.sup rubr. ⁊ intelligatis sane:ꝙ ꝓpter dictā regni ꝯsuetudinē q̄ censet ipō iure heres eē saysitus nō impedit intētare remedia adipiscēde possessiōis (vt dictū est)añq̄ adeptꝰ fuerit corporalē possessionē ꝑ realē hereditatis apꝑhēsionem.secꝰ aūt eēt si heres semel apꝑhēderit corporaliter hereditatē:q̄ tūc nō posset quouismō intētare aliqđ remediū adipiscēde possessiōis seu dicte.l.fi.nec petitionē hereditatis: cū adepta hereditate ⁊ eiꝰ possessiōe realiter apꝑhēsa heres nō dicat nec sit ampliꝰ heres:sz dñs.l.j.§.veteres.iūcta gl.ff.đ acq̄rē.pos. nec đ ampliꝰ hereditas sz patrimoniū heredis:q̄si cuz

81 Etiā in francia vbi heres vi cōsuetudinis efficit possessor intentare pōt remediū possessiōis adipiscende.

82 suis bonis ꝯfusa.† Et dicta remedia hereditatis adipiscēde solis heredibꝰ cōpetūt ꝺm glo.singulariter in.c. j.in glos.magna in fi.de ꝯfes.li.vj.qđ multū cōmēdāt io.de pla.⁊ age.in.§.actionū.iiij.đ actio. lz illā gl.ñ allegēt.fortiꝰ dicere ausus ē sa li.i.d.l.fi.de edicto diui adria.qđ alibi añ eū scriptū ñ iuenit. Ꝺz si heres đ restituēdo herditatē grauatꝰ postq̄ adeptꝰ fuerat possessionē herditat̄ ñ realit sz ꝟbo tm̄ fideicōmissario vniuersali herditatē restituerit:talis fideicōmissariꝰ ampliꝰ vti nō poterit remedio dicte.l.fi.ꝑ nanciscenda herditat̄ possessiōe:q̄ semel adepta fuit ꝑ heredē.q̄ ñ sūt ampliꝰ res hereditarie ꝑ q̄bꝰ solis dictū remediū ꝯpetit.qđ singu-

lariter eēt notādū si eēt verū.ſʒ iaſon i.d. §.actionū.penul.col.in ħ vltimo tʒ ꝯ ſali. p gl.in terminis:quā ibi ſequūt bar.ꝛ ceteri in.l.ita tū.§.ſi ex trebelliano.i v̄bo:accuſatiōes.ad ſi.ff.ad trebell.ad ħ faciunt magiſtralia bar.v̄ba in.l.ij.ff.de fideicō. herdi.peti.tū fatet iaſon ꝙ ipi heredi nō ꝯpeteret ampli9 illud remediū:ex q̄ ſemel adept9 fuit poſſeſſionē.ꝛ ħ eſt qđ decepit ſali.ſʒ ꝙ ipi fideicōmiſſario ñ cōpetat:cui nudo v̄bo facta fuit reſtitutio: ñ hʒ rōnē

83 ſm eū.† Ex q̄b9 oīb9 ꝯcludit ꝙ in pn̄ti regno frācie dn̄iū ꝛ poſſeſſio herditatū ipo iure ꝯtinuat i ſuos herdes ꝛ neceſſarios. dn̄iū dico d iure cōi ex p̄uilegio ſuitatis corpe iur; clauſo poſſeſſio aūt ꝯtinuat vi dicte ꝯſuetudis. ſʒ i herdib9 extraneis ſi q̄dē eccl'ia fuit heres iſtituta dn̄iū ipo iure ei q̄rit de iure cōi p tex.in.d.l.fi.C.d ſacroſan.eccle.poſſeſſio aūt vi dicte ꝯſuetudinis:vl' ſm xpoforū porcū de iure cōi. in alio v̄o herde extraneo ꝙ pia cā dn̄iū et poſſeſſio ꝯtinuant i heredē vi dicte ꝯſuetudis.q̄ oīa ſunt notāda: q: q̄tidiana: et p̄utilia: ac dietim practicabilia:de q̄ plene p alex.in.d.l.cū herdes.ꝛ in.l.ſi ſorori vbi iaſon.C.d iure deliberā.ꝛ barba.in.ij. pte ꝯſil.lviij.xiiij.col.vbi ſatis plene loq̄t de hac poſſeſſiōis ꝯtinuatiōe ſtatutaria ſeu ꝯſuetudiaria.qđ vob; ſufficere dʒ ad clare cogſcēdū q̄re filij ꝛ ceteri liberi vocā

84 Quare filius dr heres pr̄is neceſſari9 ita ꝙ inuit9 efficit heres.

84 tur herdes ſui.† Preterea dixi ꝛ ii principaliter ꝙ filij vocat herdes neceſſarij ꝛ ſic nedū dicūt ſui vt vidiſtis:ſʒ ēt herdes neceſſarij appellant ex eo q: ſiue velint ſiue nolint cogunt pr̄nā acceptare hereditatē:iuxta illđ apl'i ad gala.iiij.ibi:ſi fili9 ꝛ heres.ꝛ ibidē.iij.c.ſi aūt vos xpi ꝙ abrahe ſemē eſtis ſm p̄miſſionē herdes.p cu

85 Exiſtentia ſuitatis vt fili9 inuitus ſit heres ītroducta fuit patris fauore.

85 ius euidētia ſciēdū ē † ꝙ exiſtētia ſui heredis īroducta fuit in pr̄is fauorē ex lege.xij.tabularū veteri.nā ſicut lex illa patrē aſtrigit ad min9 relinq̄re:velit aut nolit filio legitimā vel aliq̄d loco legitie: vt plene vidiſtis ſup v̄bo:i eodē teſtō relinquēs.ſ.ſic ecōtra lex illa voluit filiū aſtrigere inuitū ad pr̄nā acceptādū herditate vt correlatiuoꝝ eadē ſit diſciplina. l.fi. ff.d acceptila.īō pp hanc neceſſitatē filio iure ciuili ipoſitā:fili9 dr heres neceſſari9 adeo ꝙ i p̄ucto q̄ pr̄ mortu9 ē:ilico ē ipſo iure ciuili heres:ēt inuit9 talit ꝙ iur ciuili nullū hʒ remediuʒ:q̄n ſit heres pr̄is velit aut nolit. ſʒ d iure p̄torio eq̄tate q̄dā ſuadēte datū ē filio herdi ſuo inuis abſtinēdi a

86 Hodie iure p̄torio datū ē filio ius abſtinēdi a pr̄na herditate.

86 pr̄na herditate.† Cōſiderauit ei p̄tor eq̄tate mot9 ꝙ rigoroſuʒ nimis exiſtebat filiū ꝯpelli inuitū ad pr̄nā acceptādū herditatē:q̄ filio iterdū erat dānoſa aut ſi lucroſa foret nimi9 fauor eēt filio inuito bn̄ficiū pr̄ne herditat; dari.cū ſano iure i inuitū ñ ꝯferat bn̄ficiū ad p̄uatā vtilitatē tēdēs. his ꝛ ei ac aliis rōib9 eq̄tatē pre oc'lis hn̄s mot9 p̄tor facultatē abſtinēdi ꝯceſſit filijs ſeu ius abſtinendi a pr̄na hereditate.qđ ius filio ꝯpetit ēt ipo iure q̄cūq; ceſſāte impetratiōe:vl' alio hoīs miſterio. facit.l. q̄ ſub ꝯditiōe.§.fi.vbi bar.ff.de ꝯditio.iſti.ꝛ l.ei q̄.ff.de acq̄.heredi.nā eq̄ſſimū fuit:vt queadmodū pr̄e mortuo fili9 iur; ciuil' rigore velit aut nolit cogit eē ꝛ ſit eo ipſo heres:ſic ēt eo ipo ꝯcurrat ꝛ ꝯpetat ipi filio ius abſtinēdi de iure p̄torio.ex i ħ fuit p̄tor ſupintēdēs medic9 i p̄ucto naſcēt; infirmitat; adhibēdo medelā priuſq; ꝯualuiſſet morb9.iuxta illud ouidij. p̄ncipijs obſta ſero medicia parat Cū mala p lōguas ꝯualuer moras.ſʒ qđ ffert gl.i.c.ſciſcitat9.d reſcpt;.p̄terea meli9 ꝛ humani9 ē itacta filioꝝ iura ſuari q̄ poſt cām vulneratā remediū q̄rere.l.fi.C.i q̄b9 cau.i iteg.

87 Nō ſufficeret creditorib9 hereditarijs p̄bare heredē eē teſtatoris filiū:niſi p̄bet ꝙ hereditati ſe īmiſcuit.

87 reſti.ñ ē neceſſaria.† Talit eñ ꝯpetit p̄uctualiter filio ius abſtinēdi:vt neceſſitas ſuitat;:ꝛ ius iſtud ſimul ꝯcurrat : adeo ꝙ añq; hereditati pr̄ne ſe facto imiſcuerit aut v̄bo : nullaten9 hereditarijs obligat creditorib9:imo ē ipo iure tut9 aduerſus oēs donec ſe imiſcuerit:id eſt v̄bo aut facto velle eē heres declarauerit.qm̄ exiſtētia ſui herdis nihil opat circa ea q̄ dānū filij ꝛ p̄iudiciū ꝯcernūt:rigori iur; ciuil' obſtāte bn̄ficio p̄tor;.ex q̄ ꝯcludūt oēs ꝙ irētio pr̄noꝝ creditoꝝ filiū vt pr̄is heredē corā iudice ꝯueniētū añq; pr̄ne ſe imiſcuerit herditati:ñ ē fūdata ꝯ ipm̄:q̄ adhuc ñ dixit:nec fctō dclarauit ſe heredē eē: nec repudiaſſe niſi p creditores filiū heredē ꝯueniētū p̄baret ꝙ herditati ſe imiſcuit ꝛ ita tʒ glo.i.l.ſi cū dotē.§.traſgrediamur. vbi dyn9:bar.imol.ꝛ rapha.ff.ſolu.mr̄i.p q̄b9 ē tex.i.l.j.C.vt ſe ab heredi.abſti.minoꝝ.vbi ēt ħ tenēt gl.cyni bar.āge.ꝛ ſali.ꝛ no.i.d.l.ei q̄.q̄r āt p̄bet ꝙ herditati ſe imiſcuit ꝛ eā adiuit vidiſt; plene ſupra:mortuo itaq; teſtōre.j.dū tractaui d vltia effectuali teſti pfectiōe:q̄ iducit p hereditat; aditionē.nec p̄miſſis obſtat ſi diceret: ꝙ poſtq; fili9 ē ipo iure ciuili heres ſu9: allegare dbuit ſuū p̄uilegiū abſtinēdū ſibi idultū a p̄tore.arg.l.ex q̄cūq; cā.ff.ſi q̄s in ius voca.nō ierit.ꝛ.l.ſi q̄s ex aliena.ff.de iudic.q: rñ det ꝙ cū tale bn̄ficium abſtinēdi ſimul cū iure ſuitatis in filio cōcurrat ipſo iure vt dictum eſt : et exceptio illius beneficij notorie filio cōpetat:velut clauſa ſit in corpore iuris communis: non eſt opus allegatione:vt dicta.l.ſub cōditiōe §.fina. imo eſt ipſo iure tutus exceptione aduerſus creditores vt pro debitis hereditarijs ñ teneat donec p̄bet ipʒ ſe imiſcuiſſe hereditati.ob qđ his in regionib9 inoleuit practica apđ cautos aduocatos

ꝙ creditores hereditarij añq; iudiciū incipiāt:nec libellū ꝯ filiū porrigant:vel aliū quēcūq; heredē faciūt eū iudicialiter interrogari:ſi ē heres:ꝛ p q̄ parte:ſeu ſi velit eē heres:ſicut fit a ſimili in.l.q̄ petitorio.ff.de rei vēdicatio.vñ creditorib9 iputabit:ſi talē facere omiſerint iterrogationē:q: ſubcūbēt:niſi filiū ſe hereditati pr̄ne expſſe vel tacite immiſcuiſſe p̄bauerit etiā ſi fili9 ꝯuēt9 exceptionē iuris abſtinē

88 Qualit intelligit ꝙ notoriuʒ lʒ nō idigeat p̄batiōe tū indiget allegatione.

88 di ſibi ꝯpetētē nō oppoſuerit.† Ex q̄ habem9 mirabilē limitationē ad glo. in cle. appellāti.de appellatio.i v̄bo:alias.ꝛ ad tex.in.l.ſi adulteriū.§.idem pollioni.ff.de adulterijs.vbi habet ꝙ lʒ notoriū nō idigeat p̄batiōe:tū idiget allegatiōe. q: illđ locū ñ hʒ in notorio reſultāte ex facto iuris:qđ ēt nō dʒ allegari ſm inno. hic:imo iudex iudicare poterit ſm illud notoriū ñ allegatū:de q̄ vr̄ tex.in.c.ꝯuenit.d ēptio. ꝛ vēdi.ideo dicebat bal.in.l.j.C. vt q̄ deſunt aduoca.ꝙ iudex iudicare p̄t ſm ſtatuta ciuitatis p partē non allegata:cū dicant ius cōe notoriū illi9 ciuitat;. p̄terea eo ipo ꝙ nata ē obligatio filij deſcēdēs a pr̄e iure ſuitat; ħ operāte:ſtatim ēt ē nata exceptio ꝛ defenſio abſtinēdi a p̄tore: vt nō teneat:niſi ſe imiſcuerit.q̄ q̄dē exceptio cū ſit notoria (vt dictū ē) parte tacēte opponi p̄t p iudicē.l.vbi pactū. ꝛ ibi gl.ꝛ docto.C.de trāſactio.ſm bar.ꝛ imol.in.l. neceſſarijs.ꝛ bal.i.l.more.in p̄n.ff.d acq̄. herdi.ꝛ ħ oīa ſcʒ ꝙ ex ſola filiatiōe nō ſit fūdata itētio creditoꝝ:vt filiū velut pr̄is heredē ꝯuenire poſſint: clare p̄bant iure iſto p tex.meliorē de iure i.c.ex pn̄tiū.ibi: filiū ei9 q̄ ex ſucceſſiōe ipi9 pr̄imonij ius

89 dr obtinere.ſupra de pigno.† q: v̄bū obtinere importat ipam acq̄ſitionē ꝛ effectū ſucceſſiōis.l.poſthum9.i v̄bo: obtinebit. ff.de iniuſto rupto teſta.vñ nō cauillādo literā in.d.c.ex pn̄tiū.ē tex.p̄bās ꝙ filius eo tūc tenet efficaciter creditoribus ſi ex ſucceſſiōe bona obtineāt pr̄na:qđ intelligit ſi ſe imiſcuerit.ꝛ ad ħ pōderauit ibi illū tex.barba.de q̄ pulcra p bal.ꝛ ſali.in.l. apđ hoſtes.C.de ſuis ꝛ legiti.herdi.ꝛ alexā.in.d.l.ſi cū dotē.§.trāſgrediamur.v.colū.in fi.ff.ſolu.mr̄imo.ꝛ ſic glo.in dicto.§. ſancim9. in auꝫ.vt oblig. res minoꝝ. volens ꝙ ſi pr̄ fuit debitor q̄ ꝛ fili9:ē p ſupradicta reprobata:q: fili9 nō ē effectualiter debitor donec ſe imiſcuerit.ex q̄b9 infert ad deciſionē cuiuſdā q̄ōnis:quā imol.i.l. ſi fili9.ff.de vul.ꝛ pupil.refert habuiſſe de

90 facto.† Quidā p̄curator egit noīe filij tāq; herdis ſui pr̄is q̄ fili9 ex poſtfacto paterne herditati ſe imiſcuit:an valideт iudiciū. ꝛ dt ꝙ ſic p.l.ſui aūt.§.poſſidere.ff.de rei vēdi.q: ēt ſi abſtinuiſſet nūq; fuiſſe heres diceret ꝯſiderato iure abſtinēdi ſibi a p̄tore ꝯceſſo:ita ēt ſua aditio ad tp̄s mortis pr̄is retrotrahit:vt ſp fuiſſe heres cē

91 ſeat. † Et ħ ius abſtinēdi hodie ꝯpetēs filio ꝛ cuilibet alteri ſuo heredi cōpetit ſʒ aliq̄s ēt iure ciuili:lʒ olīʒ ꝯpeteret ſolū iur p̄torio.inſtit.de heredū quali ꝛ differē.§.ſʒ his p̄mittit pretor.ꝛ ꝙ ꝯpetat de iure ciuili allegat tex.in.l.fi.§.ꝛ ſi q̄dē.ibi:pn̄tis legis auctoritate.C.d iure deliberā.quē ad ħ ibi nouit pōderauit bal.qđ ſcire ñ opat de modico.q: ſi fili9 hʒ p̄uilegiū abſtinēdi ſolo iur p̄torio:neceſſe haberet abſtīcre.j. ānū:ſi aūt ꝯpeteret iure ciuili:tale ius eēt ppetuū.inſti.d ppetuis ꝛ tēporali. actio.§.j. ꝛ ita.ſ.ꝙ ſit de iure ciuili tʒ bal.in.l.j.C.de his q̄ añ aptas tabul.ꝛ in.l.ij.iij.q.C.qñ ñ petē.ptes.ꝛ in.l.ſi pr̄.C.de his q̄ a nō dn̄o manu.vbi dt tex.in d.l.fi.ad hoc eē ſingularē.ꝛ ab ipo ſolo pōderatū.ſʒ doct.cōiter tenēt ꝙ imo ius abſtinēdi ſuis herdib9 cōpetēs ēt hodie ñ ꝯpeteret de iure ciuili: ſʒ ſolo iure p̄torio.qđ p̄bat ale.vltra alios tali rōne.q: ſi tale ius abſtinēdi eēt d iure ciuili:cū ius ciuile facere poſſit ex toto queʒ deſinere eē herdē ēt q̄ad nudū nomē heredis ſʒ no.i.l.i ſubſti.ff.d vul.ꝛ pu.ꝛ dixi.ſ.i eo.teſtō reliquēs.i.ix.limitatōe.ſeq̄ret ꝙ filio a pr̄na herditate abſtinēte exn̄tia ſui herdis nihil oparet.qđ ē falſuʒ.q: imo vt ſtati videbit; opat ꝯfirmationē tabularū pupillariū.ꝛ alia plura.ꝛ iſta ē v̄itas quā ēt ſeq̄t ipemet bal.i.c. j.an agnat9 vl' fili9. dū vult ꝙ ibi ſit ſpālis ꝛ ſing.caſus i q̄ fili9 de iure ciuili hʒ bn̄ficiū abſtinēdi.ſ.qñ i hereditate eſt ānexū feudū p illū tex.ꝛ ñ obſtāte ꝙ ius abſtinēdi ſit de iure p̄torio:tū eſt ppetuū.cū p̄ducat ius excipiēdi:qđ ſui natura dr ppetuū q: ānalia ad agēdū ſūt ppetua ad excipiēdū.l.pure.§.fi.ff.de doli exceptio .ſʒ imo.ꝛ ludo.nec obſtat tex.i.d. l.fi.C.d iure delibe.p quē dicebat bal. ius abſtinēdi eē d iure ciuili.q: auctate illi9.l.iducit ius abſtinēdi i vno caſu tm̄.ſ.vbi fili9 crederet herditatē pr̄is eē dānoſaʒ quā infra.iij.mēſes vult dimittere fatet tū moderni ꝙ vbi ſtatutū ciuitat; diſpōeret filiū poſſe repudiare herditatē pr̄nā tūc fili9 hret ius abſtinēdi d iur ciuili:ꝛ ita fuit d mēte

91 Hodie ius abſtinēdi ꝯpetit filio etiaʒ de iure ciuili ſm aliq̄s.

92 bal.i.l.q̄ ſe pr̄is.C.vñ liberi.† Vñ ꝯcludit ꝙ q̄ ad ea q̄ dtrimētū filij ꝯcernūt:ſola exn̄tia ſui herdis cū ñ fac hri p herde:facultate abſtinēdi ipʒ a tali incōmodo p̄ſeruāte: donec ſe imiſcuerit:q̄ caſu p9 imiſſionē dāna ſentiret ꝛ icōmoda:ita ꝙ a creditorib9 efficacit ꝯueniret circa āt ea q̄ ei9 cōmodū ꝛ vtilitatē ꝯcernūt exn̄tia ſui herdis ante oēm imiſſionē opat ad ei9 pfectū.l.ſi fili9 q̄ pr̄i.ff.d vul.ꝛ pu.ꝛ ita itel'igit glo.i.d.l.cū herditas.C.d poſi.volēs ñ eē dare herditatē iacētē vbi ē heres ſu9. ꝛ rō iſtoꝝ ē:q: ius abſtinēdi a pr̄na hrditate iur p̄torio con-

92 Exiſtētia ſui herēdis operat incōmoduʒ filij ñ obſtāte iure abſtinēdi ſibi competēte.

petēs filio introductū fuit in ei⁹ fauorem:
vt scʒ nō obstāte iuris ciuilis rigore possit
abstinere. Ergo retorqri nō dʒ in ei⁹ lesio
nē: vt interim obligeṫ: vel vt pdat sua cō-
moda ex illo iure suitatis ei cōpetētia. ar
gu. l. qđ fauore. C. de legi. iō exñtia sui he
redis etiā añ oēm immissionem ex ipō q
mortu⁹ est pr̄ testōr opaṫ ɔfirmationē ta-
bulaꝝ pupillariū: ac si hr̄ditas eēt adita:
adeo q si pupill⁹ suus heres cui p patrē
fuerat pupillariter substitutū. Post mortē
pr̄is moriaṫ in etate pupillari priusq pr̄ne
se imiscuerit hr̄ditati: talis substō suū ple
nū sortiṫ effectū: ac si hr̄ditati se imiscuis-
set. qr fauor est pupillo morienti q substō
valeat: vt ipe testat⁹: ꝛ nō intestato dece-
dat vt. d. l. si fili⁹: et taliṫ valebit dicta sub
stitutio: q ēt si postea mortuo pr̄e testōre
fili⁹ abstineret a pr̄na hr̄ditate. pupilla-
ris substō nō infirmaretur: cū fili⁹ post ab
stentionē adhuc duret: ꝛ dicaṫ heres nu
93 do noie: lʒ non re. † Vñ restat q nudum
nomē herdis tabulas confirmat pupilla
res: sed nō exheredationē: cū sit odiosa fi
lio: de quo tñ dicatis vt p alex. in. d. l. si fi-
lius. iiij. ꝛ. v. colū. Et adeo est verū q sola
exñtia suitatis tabulas ɔfirmat pupilla-
res: q etiā adita hereditate p substitutū
pupilli herdē debebunṫ legata relicta in
tabulis pupillarib⁹: nō ꝟtute suitatis: sed
vi aditionis p substitutum facte. Et talis
substō pupillaris sola sui hr̄dis exñtia cō
firmata lʒ su⁹ postea abstinuerit opaṫ ēt
ɔ matrē pupilli: vt p substitutuʒ excludaṫ
a successione sui filij ꝓm bar. ꝛ alexan. in
d. l. si fili⁹. xv. co. ff. de vulgari. ꝛ pupillari.
94 ¶ † Preterea exñtia sui heredis opaṫ
tutoꝝ in testō datoꝝ pupillo cōfirmatio-
nem: cū fauorē pupilli respiciat ꝓm dyn.
ꝛ bar. in. l. j. ff. de testa. tutel. Cynū: ꝛ sali.
in. l. iij. C. illo eo. titu. Circa vero ea q̄ nec
cōmodū nec dānū ipsi⁹ hr̄dis respiciūt:
put sunt legata: vel fideicōissaria pticu-
laria exñtia sui heredis nō opaṫ ɔfirma-
tionē illoꝝ per tex. in. l. j. §. fi. ff. vt in pos. le
ga. iō filio moriēte anteq paterne se imi-
scuerit hereditati legata non debentur
nisi vbi expsse caueretur in iure: q debeā
tur: sicut est in legato libertatis. l. sciēdū.
ff. de testa. manumis. ꝛ. l. cū quasi. §. ꝛ si qs
ff. de fideicō. liberta. Et idem puto in le-
gatis pijs: que legato libertatis eqparā-
tur in fauorib⁹: ita q de vno ad aliud pro
cedit argumentū ꝓm bar. in. l. prie. §. fi. ff.
de his q̄ in testō delē. libertas em̄ est qđ
piū. l. j. §. fi. C. de cōi ꝓuo manu. ꝛ no. bald.
in. l. si vnus. C. eo. qđ sequūtur ang. imol.
rapha. paul. ꝛ ceteri in. d. l. si fili⁹. ꝛ ludo.
in. l. apđ iulianū. ff. ad trebel. ꝛ bal. i aut.
h ampli⁹. C. de fideicō. ꝛ rō q̄re nō ɔfirmā
tur legata: exñtia suitatis est qr illa non

94 An exi-
stentia sui
heredis cō
firmet ea q̄
nec cōmo-
dū nec dā-
nū herdis
respiciunt
put sunt le
gata.

opaṫ nisi vbi est fauor filio q opetur. Or
null⁹ fauor filij heredis instituti ꝟsaṫ: sʒ
potius on⁹ in solutiōe legatoꝝ: sicut nec
in solutiōe debitoꝝ pr̄noꝝ vt vidistis. s.
95 ¶ † Sʒ dubiū est an ɔfirmet fideicom.
vniuersale. ꝛ certe sic p tex. in. l. ita tñ. §. si
pr̄. ff. ad trebel. ꝛ rō est: qr filius pr̄nā here
ditatē restituere grauat⁹ cogi pōt adire:
vt aditā hereditatē restituat fideicōissa-
rio. l. cogi. ff. ad trebel. iō nō pōt ipe ptēn-
dere intereē: si fideicōis. vr̄e ɔfirmeṫ p exñ
tiā sui heredis: cū tñ sit ei/imo magis q
tale fideicōis. exñtia sui heredis ɔfirme-
tur: sicut si ipe hr̄ditati se imiscere cogere
tur. Nā bñficiū abstinēdi a ptore ei ɔces-
sum reducit eū ad instar extranei hr̄dis:
ꝛ sic h casu dʒ fili⁹ posse cogi sic extrane⁹:
que rō cessat in legato pticulari: pro quo
cogi nō pōt heres adire ad instātiā lega-
tarioꝝ. l. nā qđ. §. nō ois. ff. ad trebel. ꝛ. l. si
quis omissa. ff. si quis omissa cā testa. iō si
pater testōr noluit ꝛ vetuit filiū cogi posse
adire hr̄ditatē exñtia suitatꝫ ñ opaṫ ɔfir
mationē talis fideicōissi: sic nec legatoꝝ
pticulariū ꝓm ang. ꝛ alexā. in. d. §. si pr̄: qr
cessat rō pdicta. ꝛ idē eēt si fili⁹ decessisset
añq adire iussus eēt pr̄nā hr̄ditatē: q̄ ēt
cāu cū cogi nō possit adire: cessat rō pdi-
cta: iō suitas nō ɔfirmat fideicōissū: imo
pibit ac si eēt heres extrane⁹. l. ille a q̄. §. j.
ff. ad trebel. ꝓm ang. i. d. l. si fili⁹ q̄ pr̄i. ff. de
vul. ꝛ pup. ꝛ rapha. cuma. in. d. §. si pr̄. qđ
est veꝝ ꝓm imo. si fili⁹ hr̄ditatē pr̄is repu
diasset: seu ab ea abstinuisset añq deces-
sisset. qr si añ mortē ab ea nō abstinuisset
tūc cū eā ad suū trāsmisisset hr̄dē: vt infra
dicaꝫ. Eodēmō cogi posset heres filij: sic
ipe fili⁹ si viueret ꝓm gl. i fi. in. l. eā quā. C.
de fideicō. videatis p alex. i. d. §. si pr̄. ꝛ. d.
96 l. si fili⁹ q̄ pr̄i. † Ex his appet doctrinā
bal. in. l. cū q̄dā. C. de iure delibe. eē verā.
vbi elegāter dr̄: q exñtia sui hr̄dis est tri-
plex. scʒ plenissima: vt cū su⁹ heres se imi
sceat pr̄ne hr̄ditati: q̄ cāu immissio filij oia
cōplet ꝛ eū teneri faṫ ēt ad dānosa et sibi
odiosa: cū indubitat⁹ sit tunc heres. Scđa
est semiplena: q̄ dr̄ cū su⁹ heres hr̄ditateʒ
repudiat: seu ab illa abstiet. qr tūc nō ob-
stāte repudiatiōe substō tutele datio ꝛ ce
tera q̄ tēdūt i filij fauorē sola exñtia suita-
tis añq abstineret sunt ɔfirmata: vt vidi
stis. ꝛ si qspiā canōistaꝝ diceret q vbi fi-
li⁹ a pr̄na hr̄ditate abstiet declarādo nol
le heres eē: quō ius suitatꝫ opari potuit i
filij fauorē: cū suitas tolli videaṫ p talē de
clarationē. Ego rñdeo vltra bal. q eo mo
mēto q̄ pr̄ decessit fili⁹ fuit hr̄s su⁹ ꝛ ncā⁹
de iur̄ ciuili: ꝛ sic semel militauit ꝛ i eē p-
ducta fuit exñtia sui heredis: quā postea
saltē q̄ ad oēs effect⁹ ipe fili⁹ abstinēdo tol
lere ñ potuit. cū seml̄ hr̄s, ɔ̄tinere ñ possit

95 An exi
stētia suita
tis ɔfirmet
vr̄e fideicō
missum.

96 Plcra
doctrīa bal
di. cū pul-
cra inuesti
gatiōe eius
dem.

esse heres de iure ptorio: cui⁹ beneficio cō
petit filio ius abstinendi. nec obstat si
replicetur quod eo ipso q militaṫ ac i esse
producitur existentia sui heredis. ꝛ sic eo
instanti quo pater expirauit eodem etiaꝫ
instāti militat ꝛ in esse producitur ius ab
stinendi filio competēs. cū illa duo simul
nascātur ꝛ concurrāt: ita q nūq est dare
instās q ius suitatis competat filio: quin
simul eo ipso ei competat ius abstinendi:
adeo q su⁹ heres cū postea abstinet nūq
vr̄ heres fuisse. ꝛ sic vr̄ impossibile q sui-
tas opetur ɔfirmationē eoꝝ: q̄ filij fauorē
respiciūt: cū postea abstinet. sʒ respondeo
q hec difficultas pcedit ex defectu cōside
97 randi originē ꝛ ordinē istoꝝ duoꝝ. † Vñ
scire debetis q eē su⁹ heres cōpetit semel
filio i ptāte existēti ēt inuito: qr (vt vidistis
supra) existētia sui heredis fuit principali
ter a lege ciuili inuēta i fauorē pr̄is: vt. s.
illū habeat heredē etiā inuitū: cui ipse pa
ter lʒ inuit⁹ hereditatē suā tenebaṫ relinq̄
re saltē vsq ad legitimā. ꝛ sic existētia sui
heredis filio competit eo instanti: quo pa
ter moriṫ ēt ignorāti. ita q ad sui heredis
existentiā nō requiriṫ volūtas filij: nec ei⁹
scientia vt dicto. §. sui. insti. de heredū qua
98 li. ꝛ differen. ¶ † Abstinere vero a pater
na hereditate cōpetit filio si voluerit ergo
seqtur q prius est eē suus heres q ipm ab-
stinere ab hereditate. credo q adhuc nō
satiaṫ intellect⁹ vr̄: qr indubitāter est verū
dicere q eo ipō q nasciṫ existentia sui he-
redis: nasciṫ cū facltate abstinēdi ꝛ sic vr̄
q vnū nō sit prius altero: lʒ eīn ipm abstine
re sequaṫ existētiā sui heredis: tñ facultas
abstinēdi simul cū ea cōcurrit. ꝛ sic postea
abstinēdo nūq vr̄ fuisse suus heres cū ip
sum abstinere trahaṫ ad facultatē abstinē
di: q̄ semp filio cōpetijt. iuncto q si existen
tia sui heredis filio ignorāti ɔpetit: sil'r et
ius abstinēdi: cū vnū nō sit sine altero. sed
rñdeo q immo eē su⁹ heres est prius q fa-
cultas abstinēdi: nō ordine tēporis cū am
bo eodē tēpore in filio cōcurrant: sʒ ꝓm or
dinē nature: nā in his q̄ ordinē hñt a na-
tura: puta in priuatiōe ꝛ habitu semp priua
tio psupponiṫ posterior: iō dicebat bal. in
99 §. qb⁹. C. de nouo. C. cōponē. † q si eadē
die reperiṫ pmissio ꝛ refutatio promisso p
sumiṫ pcississe: de q̄ videatꝫ pulcra q̄ dixi.
đ triplici precessiōe ꝓʒ bal. s. tesim. ij. ppe
fi. Or cū in casu nr̄o existētia suitatis sit
habit⁹: ius ꝟo abstinēdi sit priuatio: sp ex
ordine nature habit⁹ iudicaṫ pcessisse: vñ
nō immerito existētia sui heredis dr̄ opa
ta fuisse cōfirmationē eoꝝ: q̄ filij cōmodū
respiciūt: posito q postea ab herditate ab
stinuerit. Preterea ius ptoriū nō pt facere
aliquē q̄ seml̄ iure ciuili fuit heres desine
re heredē eē: qn nomē heredis retineat.

qđ sufficit ad ɔfirmationē pdictoꝝ. qr ipʒ
abstinere iure ptorio ɔpetēs filio nō tollit
fundit⁹ oēs reliquias existētie sui heredis
immo remanēt reliqe noiales. cū adhuc
noieṫ heres: ꝛ nihilomin⁹ retineat in sui
cōmodū tēdētia. cetera ꝟo tēdētia i sui dā
nū vl̄ neutralia pdit abstinēdo. vnū mēti-
100 tenebitis q lʒ fili⁹ nō cogaṫ cōiter acce
ptare hereditatē pr̄nā realiṫ imo bñfi. pto
ris ab illa abstinere: vt dictū ē. tñ fallit in
filio legato p oblatione factā curie iuxta
§. fi. insti de nuptis. nā talis fili⁹ cogiṫ iui-
t⁹ eē heres pr̄is. ita q nō gaudet priuilegio
abstinēdi p tex. in. §. hec qm̄. in aut. qbus
mo. natura efficiunṫ legiti. ꝛ pariṫ ꝓuareṫ
ecōtra: vt sic hereditas pr̄is deuoluiṫ ad
filiū inuitū: sic ēt hereditas talis filij deferṫ
pr̄i inuito. casus est singularis i eadē aut.
§. in qb⁹. ¶ Tertia existētia sui herdis ꝓʒ
bal. vbi. s. est media quā ipe vocat plenā:
q̄ est cū fili⁹ ñ se immiscet hereditati pr̄ne
nec ab illa abstinet: sʒ viuit. ꝛ demū moriṫ
tacēs añq se immisceat vl̄ abstineat: ꝛ ta
lis existētia sui heredis opaṫ hereditatis
pr̄ne trāsmissionē ad q̄scūq filij heredes
101 q̄uis extraneos. ¶ † Sʒ qr hāc materiā
trāsmissiōis hereditatis legiste hñt p dif-
ficili. et qr quotidiana ac putilis ab oib⁹ p
dicaṫ: p vestrū canonistaꝝ doctrina suc-
cincte aliqua tractabo: lʒ eīn. s. i ꝟbo. ꝛ so
boles quā gestabat i vtero: circa mediū. ꝛ
in ꝟbo: si absq liberis moreretṫ. ij. expediē
do primū effectū vulgaris substitutiōis: ali
qua late tetigerim quo ad illud ppositū
sufficiebat: tñ qr hic melius cadit: decreui
breui⁹ q potero expedire p veras ɔclusio
nes pcedēdo. vñ sciēdū ē: q lʒ herditas ex
tranei defūcti ñ adita herede mortuo añ
aditionē nō trāsmittaṫ. l. vnica. §. in nouis-
102 simo. C. de cadu. tollē. ¶ † Etiā i pros
liberos heredis aut pentes: ēt si heres añ
aditā hereditatē decedēs eēt cleric⁹: q̄ ca
su etiā locū hʒ dict⁹. §. i nouissimo ꝓʒ pan.
in repetitiōe. c. eccl'ia scte marie. quē ibi se
q̄tur felin⁹ in. xxiiij. co. de ɔsti. tñ fili⁹ vl̄ vl-
terior dscēdēs primū tñ locū suitatꝫ tenēs ex
testō vl̄ ab itestō succedēs ascēdēti i cui⁹ ē
ptāte ēt si infans sit vl̄ furios⁹ moriēdo trās
mittit bñficio suitatis herditatē ascēdētꝫ
defūcti ñ agnitā siue sciret: siue ignoraret
pfeʒ decessisse: ꝛ herditatē sibi delatā fuis
se quā nō solū i liberos aut pentes: veꝝ ēt
in quoscūq trāsmittit extraneos heredes
l. fi. §. finaūt. C. de curato. furio. ꝛ. l. iij. C. de
iure deliberā. ꝛ. l. apđ hostes. C. de suis et
legit. heredi. ꝛ. l. ex militari. §. fi. vbi bar. cū
l. seqnti. ff. đ test. mili. ꝛ pleni⁹ decidit bar.
in. l. vētre. ff. de acq̄. here. vbi elegāter lo-
q̄tur. ꝛ idē bar. ꝛ bal. in. l. si ifanti. C. de iu
re. deliberā. ꝛ. l. vnica. C. đ his q̄ añ aptas
tabul. iuxta illđ leuitici. xxv. ibi: iure here-

100 Cas⁹
in quo fili⁹
nō gaudet
iure absti-
nendi.

101 Hic tra
ctaṫ mate-
ria trāsmis-
siōis here-
ditatis.

102 Heres
moriendo
añ aditā he
reditatē illā
nō trāsmit-
tit ēt ad su-
os nisi sit đ
descendēti-
bus quo ca
su eā ñagni
tā transmit
tit ad quos
cunq vbi
moriṫ post
mortē pr̄is
ꝛ sibi dela-
tam heredi
tatem.

ditario trāſmittet̄ ad poſteros. Et nume
ri.xxviij.ibi:ad filiā ei⁹ trāſibit hereditas.
Que quidē trāſmiſſio pr̄ne herditatis fit
p filiū mōachū añ agnitā hr̄ditatē dece=
dentē in mōaſteriū: vt plene vidiſtis tra=
ctādo p̄mū effectū vulgaris ſubſtōnis vbi
103 ſupra. † Et ſi filius heres futur⁹ patre
adhuc viuēte decederet: in ſuas trāſmit=
teret ſpez ſucceſſionis: immo ius p̄moge
niture ſi ei cōpeteret ex p̄uilegio vel ꝯſue
tudine patrie: ita ꝙ nepos ex p̄mogenito
poſtea pr̄e defuncto excludet patruū ſuū
pr̄is defuncti ſcd̄ogēitū: de q̄ latiſſime di=
xi.ſ. in eodē teſtō relinqns p̄mo.in.xviij.
limita. vbi de licurgo datū fuit vobis exē
plū. Et ſi ille fili⁹ p̄cedēs pr̄i nō hr̄et iura
p̄mogēiture: tūc ptē quā hītur⁹ erat poſt
morte pr̄is trāſmittit ad ſuas: q̄ poſtea cū
patruis ſuccedēt auo mortuo i ſtirpes: nō
in capita. inſti. de heredi. q̄ ab inteſta. de
ferū. §. cū aūt fili⁹. immo plus dic ioā.fa.in
l.fi.C.de epi.⁊ cle. † ꝙ fili⁹ mōach⁹ pr̄i p̄=
moriēs ad mōaſteriū trāſmittit paternaz
futurā ſucceſſionē vt mōaſteriū pr̄i poſt=
ea moriēti ſuccedat: ſicut ei ſuccederet ne
pos ex filio p̄mortuo. cū mōaſterium ſit fi
lio p̄mortuo loco liberoꝝ. ⁊ pr̄i poſtea mo
rienti ſit loco nepotis.c.in p̄ſētia.de ꝓba.
p qd̄ videret̄: ꝙ pr̄ poſt filiū mōachū mo=
riēs teneat̄ monaſterio ei loco nepotis ſu
pſtiti aliqd relinqre iure inſtōnis p ea q̄
dicta fuerūt plene in ꝟbo: in eodē teſtō re
linquēs. ſup quo cogitabit̄ marie in h̄ re
gno frācie. in quo ex gn̄ali ꝯſuetudie mo=
nachi ſuis ab inteſtato nō ſuccedūt parē
tib⁹ nec mōaſteriū vt refert ⁊ tz magr̄ ioh̄.
maſuerij magn⁹ aluernie ꝯſuetudinari⁹
in ti. de ſucceſſio. ⁊ vltimis volūtatib⁹ di=
cēs ꝙ hn̄t̄ p mortuis: nec per eoꝝ ꝓfeſſio
nē dedicant̄ tacite bōa. q̄ hn̄t iure ſucceſ=
ſiōis: ſz accreſcūt ꝓximiorib⁹ parētib⁹: qꝛ
fingunt̄ nūq̄z fuiſſe hr̄des: niſi expſſe ſua
bōa dedicarēt: vt plene in ꝟbo: et vxorez
noīe adelaſiā. Si aūt moriat̄ fili⁹ poſt mor
tē pr̄is añ agnitā hr̄ditatē: tūc eā trāſmit
tit ad q̄ſcunq̄z hr̄des ēt extraneos p iura
104 ſupius allegata. † Plus dico: ꝙ nō ſo
lū ſu⁹ heres. i. in morētis ptāte ꝯſtitutus
hereditatē ſibi delatā trāſmittit i q̄ſcūq̄z:
ſz ēt ille q̄ nō eſt in ptāte: dūtn̄ iura ſuita=
tis habeat ſm bal. poſt gloſ. i. l. nepotes.
ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. vbi deci
dit ꝙ ep̄s q̄ non eſt in ptāte pr̄is heredi=
tatē paternā tranſmittit ad q̄ſcūq̄z hr̄des
nō aditā tn̄ ei delatā: cū i his in qb⁹ ꝟſat̄
ei⁹ fauor ⁊ honor nō cēſeat̄ eē extra pr̄iaz
ptātē: imo iura retinet ſuitatis. Sic ea re=
tinet mōach⁹: vt.d.l.fi.C.de epi.⁊ clericis
105 ⁋ † Pro latiori tn̄ hoꝝ termioꝝ decla
ratiōe ſcire debetis ꝙ tres ſūt ſpecies trāſ
miſſiōis. Pria eſt trāſmiſſio naturalis: vt

103 Filius p̄moriēdo pr̄i ſpez ſucceſſiōis nō tranſmittit niſi in ſuos heredes

105 Plēra doctrina d̄ triplici trāſ

qñ natiuus ſplēdor ſeu nobilitas a pge=
nitorib⁹ ſeminat̄ in poſteros. l. nobiliores.
C. de cōmerca. ⁊ mercato. Et talis nobil'i
tas non tranſmittit̄: niſi p legitimā lineā
etiā a mr̄e honeſte viuēte. qꝛ al's ſi mlier
nobilis in corp⁹ ſuū peccaret efficeret̄ in=
famis: ⁊ ſplendorē dignitatis amitteret: ⁊
ſic eā quā pdidit trāſmittere nō poſſet. l.
ſi qua illuſtris. C. ad orficia. ff. de ſenato. l.
caſſius. ⁊ l. impialis. C. de nup. Et p̄ſertiz
ſi cōmiſit inceſtū: qb⁹ caſibus vilitas vite
fecit eā deploratā ⁊ hūilē. l. ſiqs inceſtu. ⁊
l. hūilē. C. de inceſtis nup. Unū tn̄ mēti te
106 nebitis † ꝙ lz nobilitas trāſmittat̄ in
poſteros: nō tn̄ ꝯſcia trāſmittit̄ vt pulcre
dt bal. i. c. j. §. facīm. de ꝯſue. recti feudi qꝛ
ꝯſcia pr̄is mortui aut viuētis nō eſt ꝯſcia
filij: vt.ſ. vidiſtis. Jd̄ ꝗtūcūq̄z defunct⁹ de
malicia iurauerit tn̄ heres de nouo iura
re tenet̄ ſm bal. ibi: cū iuramētū heredis
multū differat a iuramēto teſtōris dt tex.
in. l. gn̄alr. §. j. C. de reb. credi. ⁊ iureiurā.
Preterea ꝯſcia ē ai mot⁹ ſibi ipi pſuadēs
⁊ nō alteri: ⁊ ſeſe ꝯcernens ⁊ non aliū. ſm
bal. notabilr̄ i. c. nili cū p̄dē. iiij. col. de re=
nūtia. ⁊ lati⁹ in ti. de not̄ feudoꝝ. in fi. de
triplici ꝯſcia videatis io. an. in nouel. i. c.
ij. de offi. ordi. An aūt filij ⁊ hr̄des exone
rare teneant̄ ꝯſciaz defuncti: hūiſtis i ꝟ=
bo: ſi abſq̄z liberis moreret̄. j. circa fi. Et fi
naliter declaratio ꝯſcie nō trāſmittit̄: nec
alteri ꝯmitti p̄t ſz bn̄ cōmittit̄ ⁊ in aliū pu
ta hr̄dē trāſmittit̄ aliqd̄ certū a ſe p̄us de
claratū: puta actū nudi miſterij: i quo nō
differt an fiat per ſe vel aliuz arg. c. is cui.
de offi. deleg. li. vj. ſm arch. ⁊ ioā. an. in. c.
vlt. iſto. ti. de teſta. in. vj. ⁊ ita intelligit̄. c.
tua. ſ. eo. ti. ſm bal. in. l. nulli. ſup ꝟbo: p
ſua ꝯſcia. C. de epi. ⁊ cle. de quo videatis
panor. ⁊ doct. in. c. fi. §. j. in fi. de offi. deleg.
⁊ barba. ibi: ⁊ in. ij. pte tract. de p̄ſtā. card.
q. ij. ⁋ Scd̄a trāſmiſſio dr̄ ꝯuēnonalis: q̄
fit ꝟtute pacti ⁊ ꝯuētiōis naturaliter ad
heredes trāſitorie. l. iuriſgen. §. pactoꝝ. ff.
de pact. ⁊ l. ſi pactū. ff. de ꝓba. ⁋ Tertia
eſt trāſmiſſio legalis: q̄lis ē trāſmiſſio he=
reditatū: q̄ ſola iuris auctate fit: de q̄ nūc
107 loquimur. † Et hui⁹ tres ſūt ſpēs q̄s lz
bald. cui⁹ ſunt h̄ ꝟba vno mō tractet in. l.
iij. C. de heredi. inſti. ⁊ alit̄ in. l. cū antiqo
rib⁹. in. viij. q. C. de iure deliberā. Ego tn̄
inſequēdo cōes doctoꝝ theoricas p̄ſertiz
108 bar. in. d. l. vētre. ff. de acq. hered. † Ali
ter ⁊ clari⁹ dico ꝙ p̄ma ſpēs trāſmiſſiōis
hereditatis eſt illa q̄ fit rōne ⁊ bn̄ficio ſui
tatis: de qua loqmur. nā ſi pr̄e defuncto
fili⁹ in ptāte ꝯſtitut⁹ heres ſu⁹ moriat̄ añ
agnitā hereditatē ſiue ſciat eā eē ſibi de=
latā: ſiue ignoret: ſemp eā tranſmittit ad
quoſcūq̄z heredes: lz extraneos: q̄ eā adi
re poterīt: ſic poſſet filius ſi viueret: vt. d.

miſſiōe ſm Bald.

108 De p̄ma ſpecie trāſmiſſionis hereditatis q̄ fit iure ſuitatis.

l. apud hoſtes. ⁊ l. ex militari. §. fi. ſm bar.
in. d. l. ſi infanti dicentē ita cōiter teneri:
⁊ practicatū eē pluries ⁊ deteriatū i colle
gio puſino: ꝓut etiā ꝯſuluit ludo. conſilio
lviij. incipiente. viſis narratis in pūcto. ⁊
fieret hec trāſmiſſio nō ſolū p filiū in ptā=
te tpe mort̄ patris ꝯſtitutū: ſz etiā p filiū
q̄ odio pr̄is nō eſſet in patris ptāte: vt ſūt
filij iudeoꝝ ⁊ alioꝝ īfideliū q̄ ſolo baptiſ=
mo a patris nexu in infidelitate reſiden=
tis liberant: vt dicit glo. ſingula. in. ca. iu
deoꝝ. xxviij. q. j. qm̄ tales quatin⁹ eis vti
le eſt iura pr̄ie ptātis retinēt: ⁊ ſic iure ſui
tatis hereditatē ad quoſcūq̄z hr̄des etiā
nō agnitā trāſmittunt ſm barba. in rub.
de pecul. clerico. ij. col. qd̄ etiā puto locuz
hr̄e in aliis q̄nq̄z caſib⁹ ſupra in prin. poſi
tis: in quib⁹ nō exn̄s in ptāte pr̄is habet
iura ſuitat̄ q̄ten⁹ ſibi eſt vtile aut ſuo he
109 redi quāuis extraneo. † ⁋ Et fit hec
trāſmiſſio nō ſolū quo ad ius: ſz etiā quo
ad poſſeſſionē i p̄nti regno frācie ex gn̄a
li ꝯſuetudine: qua mortu⁹ ſayſit viuū. nā
ſicut fili⁹ ip̄o iure efficit̄ heres ⁊ poſſeſſor
hereditat̄ pr̄ne: ſic etiā eā trāſmittit quo
ad ius ⁊ poſſeſſionē vi dicte ꝯſuetudinis:
de qua ſupra plene dixi ⁊ adeo ꝙ bōa pa
tris ꝯdēnati q̄ hodie filijs reſeruant̄ p au
ten. bona dānatoꝝ. C. de bonis dānato.
nō agnita p filium tranſmittunt̄ ad quoſ
cunq̄z heredes ſm ſali. in dicta auten. vl=
tima colum. Et ratio eſt ſm barto. qꝛ be=
neficium abſtinendi datum a pretore eēt
filio damnoſum: ſi hereditatē patris non
agnitam non trāſmitteret: eo quia ita de
facili non reperiret heredem: nec mirum
ſi hereditas patris ita tranſmittatur ad
quoſcunq̄z quoniā filius aut quilibet vlte
rior ſu⁹ her̄s mortuo pr̄e / abſq̄z alia agni
tione hereditatis efficitur ip̄o iure heres
beneficio ⁊ iure ſuitatis: inſti. de hereduz
quali. ⁊ differen. §. ſui. de quo plene vidi=
ſtis ſupra. ideo tranſmittit hereditatē in=
differenter ad quoſcūq̄z: ſiue ip̄e filius de
cedat infra annū a tpe hr̄ditatis ei dela
te: ſiue poſt annū. qꝛ hec facultas trāſmit
tendi iure ſuitatis filio cōpetens durat p
petuo ſaltem triginta annis. per. l. licet.
C. de iure deliberan. ⁊ hec eſt communis
opinio quam refert et ſequitur Alexan.
in dicta. l. cum antiquioribus prima ⁊ ſe=
cunda columna. q̄uis Bartol. et male in
dicta. l. ex militari. §. finali. ff. de teſtamē=
to milit⁹. dixerit filium morientem infra
annum et ſic durante tempore deliberā=
di non tranſmittere hereditatem. ſed ſo=
lum ius deliberādi quo heredes vti pote
rūt intra reſiduū illi⁹ āni. ſicut ſtatutū eſt
in quolibet herede extraneo ſz terminos
d. l. cū antiqorib⁹. de q̄ plene dicā. j. in ter
110 tia ſpē trāſmiſſionis. ⁋ † Pari mō ſi ſue

109 Fili⁹ hereditatē paternam tranſmittit moriendo etiam quo ad poſſeſſionem in hoc regno francie.

110 Filius

rit p pr̄ez filio legitima aut min⁹ legitima
relictū: quo caſu fili⁹ agere n̄ p̄t: niſi ad ſup
plementū legitime. l. oimō. C. d̄ inoffi. teſt.
fili⁹ moriēdo añq̄z agnouerit legitimā: vl̄
ſupplemētū illi⁹ trāſmittit iure ſuitatis fa
cultatē petēdi ad quoſcūq̄z heredes: qꝛ p
ſupplemēto legitime ꝯpetit filio ꝯditio ex
lege oimō. ⁊ ſic actio pſonalis. ergo tranſ
mittit̄ ad quoſcūq̄z her̄des: ſicut q̄libet al
tera pſonalis actio ſm ſali. ⁊ iaſonē in. l.
ſc mus. §. j. C. d̄ inoffi. teſt. ⁊ cōſuluit ale. in
ij. pte ꝯſili. lv. icipiē. viſo titulo q̄onis. iiij.
co. ⁊ ē de mēte bal. in. l. ſi arrogator. i. ij. op
po. ff. de adop. vbi magis videt̄ inclinare
in oppoſitū: videatis cū in. l. ij. in vltia. q.
C. de libe. p̄terit̄. adeo ꝙ ſi fili⁹ fuerit a pr̄e
heres īſtitut⁹ ſub ꝯditiōe caſuali vl̄ mixta
ēt ſi ꝯditio foret poteſtatiua: puta ſi heres
eſſe voluerit: q̄ caſu eo añq̄z declaret ſi vo
luerit moriēte hereditatem non tranſmit
teret. l. ſi ita legatū. §. illi ſi volet. ff. d̄ lega.
j. tamen cum filij interſit ꝙ hereditatem
trāſmittat: talis ꝯditio reijcitur quo ad cō
currentez legitime q̄titatem. l. qm̄ in prio
ribus. C. de inoffi. teſta. ⁊ ſic legitimā trāſ=
mittet: lz non agnitam ſm bal. ſali. ⁊ pau.
ibi. ⁊ intm̄ ꝙ ſi filie fuerit relictū qñ nupſe
rit: vel pro dote: quo caſu relictum peti nō
poteſt donec nubat. vt plene p bar. in. l. ti
tio centū §. titio genero. ff. de ꝯdi. ⁊ demō=
ſtra. talis filia anteq̄z nubat moriēdo trāſ=
mittit ad heredes: etiā tranſuerſales reli=
ctum a pr̄e ſibi factum: ſaltem quatenus
[illegible] concernit legitimam ſm alexan. in di
cto conſilio. lv. ⁊ pulcre per eundem in pri
ma parte. conſilio. cxxxj. incipien. trāſmiſ
ſum ē ad me. ⁊ idē eē i facultate ſe dotādi
de bonis pr̄nis reſtitutiōi ſubiectis: quā
hz fili⁹ ſm termios auten. res q̄. C. cōia de
lega. nā ſi filia fideicōmiſſo ḡuata alicui
nupſerit paupi: q̄ caſu ēt p⁹ nuptias pote
rat dotē dare d̄ fideicōmiſſo vt ibi ꝯcludūt
doc. certe moriēdo añq̄z dotē ſibi ꝯſtituat
ad her̄des trāſmittit illā facultatē ſe dotā
di ſm q̄litatē viri: ⁊ q̄titatē fideicōiſſi: qꝛ ſi
ſe pri⁹ dotaſſet dos hr̄dib⁹ pertineret. ſm
pau. ſingulariter in. d. aut. res q̄. §. ⁊ facul
tas petedi ad eos trāſmittit̄ ſm eū qd̄ eſt
111 nota. † Et idē erit in quarta trebelliani
ca: q̄ non agnita p filiū tranſmittit̄. l. q̄q̄z.
C. ad. l. falcid. Et idē in fideicōiſſo vniuer
ſali filio relicto vt eo moriente tranſmitta
tur etiā ante aditā hr̄ditatē p heredē ſm
bar. ⁊ docto. in. l. cum filio. v. q̄ne. ff. de le
ga. j. et probatur in. l. quidam ita in teſta=
mento. ff. ad trebellia. et per conſequens
ius ſeu facultas cogēdi heredem adire ⁊
filio fideicōiſſario hereditatē reſtituere:
ſine qb⁹ fideicōiſſuz eēt inutile trāſmitti=
112 tur vt ibi. † De fideicōiſſo autē pticula=
ri ſeu legato nō eſt dubium: quoniā illud

moriēdo legitimā trāſmittit aut ius petēdi ſupplementū illius.

111 Filius tranſmittit trebel. i hereditate patris et debitā. ⁊ filia facultatem ſe ipſaz dotādi.

Universidad de D[illegible] Biblioteca

trāsmittit ad q̄scūq3 heredes: cū mortuo
testatore ilico recta via dñiū rei legate
transeat in legatarium: ideo moriente le
gatario priusq3 legatū ei tradat ipm trās
mittit ad quoscūq3 heredes.l.cū quidā.
la.ij.ff.de lega.ij.et.l. que legata.ff.de re
gu.iur.sane tñ intelligatis q̄ transmittit
rem legatam: non tñ trāsmittet ius peten
di et exigendi penā legatario applicādā
si legatum ei nō solueret.tex.est no:in.l.si
penū.ff.qñ dies lega. cedit.nec hoc casu
locū habebit regula accessoriū naturam

113 An fideicommissum et ius substitutionū trāsmittatur.

113 sequit pncipalis.† De fideicōmisso aūt
vniuersali an trāsmittat fideicōmissario
etiā extraneo ante aditā hereditatē per
heredē moriēte vidistis plene in ꝟbo: si
absq3 liberis moreret.ij.in materia fidei
cōmissarie substitutiōis.ꝟsi.⁊ hec substi
tutio fideicommissaria aliqñ pure ⁊c. De
aliis ꝟo substitutiōibꝰ scz vulgari ⁊ pupil
lari qliter trāsmittant substituto pmoriē
te vidistis sup eodē ꝟbo: i materia pupil
laris substōnis in.j.pncipali articu.⁊ ple
ne i fine illiꝰ substōnis.de substōne aūt in
donatiōe facta qliter trāsmittat in poste
ros videatis in.l.quotiēs.quā ibi ad hoc
pōderat bal.in fi.C.de donatio.q̄ sub mo

114 Legitima arrogato debita trāsmittit.

114 do.† Silr legitima seu qrta q̄ filio debe
tur arrogato ex ꝯstōne diui pij: trāsmittit
nō agnita in q̄scūq3 heredes sm bar.i re
petitiōe dicte.l.si arrogator.i.v. oppo.ff.
de adopt.quē ibi seqt bal.in.ij.oppo. nā
filiꝰ arrogatꝰ legitimā h3 i bonis pr̄is ar
rogatoris titulo singulari ex dispōne le
gis: ⁊ q̄si qdā necessitate pcedētis ꝯctꝰ sti
pulatiōis iuxta.§.cū aūt ipubes.instit.de
adop.q̄ casu in his q̄ titulo acqrūt pticu
lari faciliꝰ fit trāsmissio dicta.l.vnica.§.in
nouissimo.C.de cadu.tollē.sicut dixi in le
gatis.s3 his casibus trāsmissio nō fit iure
suitatis: qd ēt in sola legitia nō fuit itro

115 Etiā lucrū dotis transmittit ad hedes.

115 ductū sm docto.i.d.l.si arrogator.† Ob
qd decidūt ibi q̄ lucrū dotis marito pue
niēs ex statuto disponēte q̄ vxore pmo
riēte vir lucret dotē vel partē dotis: sicut
est h̄ caturci et tholose: marito post vxorē
moriēte añq3 lucrū agnouerit: illd trāsmit
tit ad hedes sm sali.pau.⁊ alex.i.d.l. cū
antiqoribꝰ.⁊ iasonē i.d.l.si arrogator.ix.

116 An ius accrescēdi trāsmittat.

116 ⁊.x.col.† Unū tñ mēti tenebitis: q̄ l3 fi
liꝰ hereditatē pr̄nā nō agnitā trāsmittat
ad hedes q̄scūq3: vbi ē ei certitudinali
ter delata voluntate pr̄is exp̄ssa: vt q: he
res fuit ab eo istitutꝰ vel tacita: puta q: ei
ab intestato successit: tñ hereditas de q̄
tpe sue mortis ē dubiū an ei deferet vl nō:
puta q: eo in certa re instituto aliꝰ heres
vniuersalis fuerit institutꝰ ⁊ sic pt filio he
reditas dferri iure accrescēdi: sc3 herede
vniuersali repudiāte.vel pt ei hedi tas ñ
deferri sc3 si heres ñ repudiet: certe si tal

filiꝰ moriat priusq3 heres vlis hereditatē
repudiauerit: vl alias ab illa exclusus fue
rit: talis filiꝰ qui fuerat in re certa institu
tus non trāsmittit ius accrescendi ad he
redes: ad hoc vt herede vniuersali postea
repudiante possit heres filij sicut posset fi
lius si viueret hereditatē adire: quasi iure
accrescendi delatā.ita dicit ange. in.l. ex
facto.ff.de heredi.insti.qd verū intelligit
de iuris rigore: sed de equitate subueni
tur heredi ipsius filij in re certa instituti
premortui: ⁊ subuenitur ei beneficio.l.vē
tre.ff.de acquiren.heredi. Tamē imol.in
dicta.l.ex facto.tenet ꝯtrariū dicens tale
ius etiā de eqtate nō ꝯpetere hedi filij p
mortui añq3 ius accrescēdi oparet: nec h̄
casu locū hre bñficiū.d.l.vētre.vbi videa
tis p modernos.⁊ philippum frāchū.i re
peti.c.si pr.e.ti.li.vj.vbi trāsit cū imol.i.d.
l.ex facto.qm̄.d.l.ventre.pcedit qñ i oēm
euētum pmoriens se successurū cognosce
bat i hēditate: q̄ casu eā trāmittit nō agni
tā.s3 institutꝰ i re certa nō cogscit certitu
dinalr se successurū i oēm euētū: cū succes
surꝰ nō sit si heres vlis acceptet hēditatē
qd ē not.iō illd ius accrescēdi, qd tpe mor
tis illiꝰ filij ꝯtingere poterat: vel nō ꝯtige
re: nō trāsmittit bñficio.d.l.vētre.videat
circa h̄ ⁊ iūgatis h̄ ea q̄ pulcre hūsiis in
ꝟbo: si absq3 liberis moreret scdo.in ma
teria substōis vulgaris in.iiij. principali
artitu.⁊ in tertio casu fallentie dū allega
bā.l.q̄ ex duabꝰ.ff.de acq̄.heredi.vbi ius
accrescendi in casu illo transmittit ⁊ ēt in
casu nr̄o trāsmitteret si filius in re certa
institutꝰ illā rē acceptasset priusq3 deces
serit cū ius accrescēdi sit sui natura trans
missibile ad heredes semel portione adi
ta.l.hec scriptura.§.fi.ff.de cōdi.⁊ demon
stra.⁊ hoc modo saluari posset opinio añ
ge.in.d.l.ex facto.q: cū pars q̄ nūc repu
diatur nō accrescat psoue s3 portioni: vt
plene dixi sup ꝟbo: ⁊ vxorē nōie adelasiā.
in quarto pludio.semp trāsit ad heredes
ad quos trāsit portio cui accrescit: et q: fi
liꝰ in re certa institutꝰ rē illā l3 nō agnitā
trāsmittat ad heredes: cū i h̄ loco legata
rij hēat: vt dixi sup verbo: in eodē testō re
linquis scdo.circa fi.sustieri poss3 idisticte
opinio ange. Plus dicit alexan.in prima
parte allegato consilio.cxxxj. incipiente.
transmissum est ad me nuper consilium.
q̄ filia dotata stantibus masculis exclu
sa transmittet tanq3 sua hereditatem nō
aditam.de quo ibi per eum ⁊ tangam in

118 An ius alicui cōpetēs ex statuto vel ꝯsuetudine i hereditate: sit trāsmissibile sicut ius competēs de iure cōi

118 fra.¶ † Sed pulcrū ⁊ disputabile ac ad
decidendum subtile dubium est: an ius
consuetudinarium vel statutarium sit
trāsmissibile.sicut ius cōpetens ex dispo
sitiōe iuris cōis: id ē an hereditas pater
na filio delata ꝯsuetudie vel statuto pr̄ie

trāsmittat iure suitatis ad quoscūq3 here
des nō agnita: sicut trāsmitteret hēditas
ei iure cōi delata: puta statuto cauetur q̄
pr̄e mortuo ab intestato filij masculi exclu
sis feminis succedant: de q̄ plene vidistis
in ꝟbo.duas hñs filias.pone morit pr̄ re
licto filio masculo ⁊ filia: nō ē dubiū q̄ ma
sculꝰ filiū excludit: s3 post mortē pr̄is filius
cū sorrore stetit aliter hered.pr̄nā ñ agno
scēdo.⁊ postea morit talis filiꝰ nullo ma
sculo relicto: q: si masculū relinqret: ñ eēt
dubiū: vt ibi dixi.s3 morit relicta filia pua
q̄ ⁊ succedit: nūq3 talis filiꝰ moriēdo totā
pr̄nā trāsmittit here.ad filiā suā: nō q̄ro d̄
pte hēditatis: i q̄ pr̄i successit de iure cōi
cū de illa nō sit dubiū: qñ ad filiā suā trās
miserit eā p superiꝰ deducta.s3 dubito de
reliqua dimidia pte: q̄ illi filio obuenit ex
sta.vl ꝯsuetudine: ⁊ i q̄ ꝟtute statuti sororē
exclusit an illā ēt nō agnitā trāsmittat iu
re suitatis ad filiā: quā si agnouisset: du
biū nō eēt eā eē trāsmissā.⁊ tota difficul
tas pendet: q: i hac trāsmissiōe cessare vr̄
rō finalis ipiꝰ statuti: q̄ rō alia nō fuit nisi
fauor agnatiōis: vt.s.bōa ꝯseruent i linea
masculina: ne nomē familie peat.l.j.§.pe
nul.ff.de vētre inspiciē.q: hic vtraq3 est fe
mina: iō siue bōa trāsmittant ad filiā: siue
nō: vtroq3 casu bōa nō remanebūt i agna
tiōe masculoꝝ: nec obstat si diceret q̄ ista
filia pua admittat ex psona sui pr̄is ma
sculi: cū subintret eius locū insti. de here
di.q̄ ab intesta.deferun.§.cum filius.q: ad
hoc respondet: q̄ qñ filia succedit in locū
patris: nō venit ex persona patris: l3 eius
loco pmo ponat: s3 postea succedit ex sua
ppria psona.ita q̄ ꝯsiderātur: qualitates
filie: vel neptis: ⁊ non ipsius patris.prout
magistraliter docet bar.in.l.j.§.si filius.ff.
de coniungen.cū emanci.filijs.⁊ in.l.j.§.si
sit.ff.de colla.bo.⁊ plene p modernos in
l.qui se patris.C.vñ libe. Or cū ista filia
paruula succedat in locū patris sui.erit in
eodem gradu cum amita: sed si considerē
tur qualitates filie ⁊ non patris: prout cō
siderari debēt: ista filia nō dr̄ habere qua
litatē ppter quā excludat amitam: passus
iste est altus: ⁊ summe disputabilis: verū
tñ omissis ambagibꝰ ego in effectu duas
reperio opiniones cōtrarias. ¶ Pria est
opinio sali.l.j.C.ad.l.iulia.de adul.volē
tis portionē delatā filio masculo ꝟtute sta
tuti si nō fuerit p eū viuētē agnita ñ trās
mitti ad eius filiā s3 in ea sororē.s.amitā

Prima opinio.

filie eē potiorē.mouet duplici rōne pnci
paliter. ¶ Primo q: qñ aliqua portio de
fert cōtra ius cōmune alicui ex iure spāli.
ita demū locū h3 illud ius spāle ꝯ ius cōe
si portio delata sit expsse acceptata: als si
l.emācipata.C.q̄ admitti ad bo.pos.pñt.
l.j.§.ibidē.ff.de colla.bo.s3 sic ē i pposito:

ergo ⁊c. ¶ Scdo mouet.q: qñ filius trans
mittit ex potentia suitatis hereditatē pa
tris illam transmittit nō tanq3 aditam s3
tanq3 adeundā: vt.l.j.C.de his q̄ añ aper.
tabu.⁊ bonꝰ tex.in.l.si qs filiu3.in prin.ff.
de acquirē.here.si ergo portio statutaria
transmittitur tanq3 adeūda: ⁊ filia mascu
li nō reperiatur illius qualitatis: per quā
excludere possit amitam: ergo adire non
poterit: ⁊ per consequens succedere non
potest.per quam rōnem in eandem sniā
inclinat ludo.in.d.l.ventre.ff.de acquirē.
119 here.† Subiungens: quia statutum ex
cludens feminas a successiōe patris pro
pter masculos: intelligitur stantibus ma
sculis: qui patri succedant: als femine nō
excludūtur.sm bar.no.in.l.ij.§.sed si sunt
sui.per illum tex.ff.ad tertul.⁊.l.j.§.si filiū.
ff.de bono.pos.contra tabu.⁊ bal.in.l.ma
ximū.C.de libe.preteri. ¶ Preterea regu
lam habemus: q̄ qñ aliqua portio alicui
defertur et iure spāli in ea locū nō habet
bñficiu3 iuris cōis.tex.est singularis in.l.
mulieri ⁊ titio.ff.de condi.⁊ demōstra.er
go cū ad illā partem p statutū delatā nō
veniant masculi iure cōi: sed statutario ⁊
sii iure spāli non habebit locū beneficiu3

Secunda opinio.

iuris cōis scilicet trāsmissio. Alia fuit opi
nio bal.in.c.j.in ti.epm vel abbatē feu.da
re nō pos.vbi per illu3 tex.eleganter dicit
q̄ filia semel exclusa a successione pater
na propter masculum: semper intelligitur
exclusa: adeoq̄ mors masculi filie nō pro
desset qd reputat.no.ppter statuta.dispo
nētia: q̄ existētibꝰ masculis: femine nō suc
cedāt: q: l3 moriat masculꝰ nō relictis libe
ris: aut relictis nō qualificatis: tñ ppter h̄
femina q̄ sola existētia masculi semel fuit
exclusa: ad successione nō admittet pater
na: idē tenuit bal.in auctē.s3 ⁊ si qs.⁊ i.l.
qbꝰ.C.de secū.nup.⁊ ꝯsuluit.frā.areti.cō
silio.l.incipiē.copiose ⁊ eleganter. penul.
col.ergo tota hēditas penes filiā mascu
li aut aliū heredē remanebit ⁊ ita vr̄ senti
re bal.in suis ꝟbis: l3 specifice qōnē nr̄ā
nō ponat ibidē.sed in quodā eiꝰ ꝯsilio in
cipiē.factū pponit sub hac forma.qd for
maliter refert ludo. i.d.l.vētre.qōnē nr̄ā
decidit p filia masculi: dicēs ad eā trans
mitti portionē statutariā ⁊ penitꝰ exclu
di amitā.mouet q̄ cōis snīa est q̄ filiꝰ he
reditatē patris trāsmittit ex potētia suita
tis: ergo sicut transmittit illā partē: q̄ sibi
defert de iure cōi: sic etiā transmittere d3
aliā ptē: q̄ ei defert iure statutario: ne als
sequat absurdū q̄ iste filiꝰ p pte dicat suꝰ
⁊ in alia pte nō.⁊ sic in pte trāsmittat ⁊ in
pte nō: ꝯ cōiter no.in.l.j.⁊.ij.ff.de acqren.
here.⁊ q: eadē res nō d3 diuerso iure cēse
ri.l.eū q̄ edes.ff.de vsuca.ita refert ludo.
vbi.s.⁊ pau.de castro in.l.fi.ff.de acqren.

Universidad ... Biblioteca

here. Et hanc partē ɔsulēdo in pma pte tenuit alexan.ɔsil.xx.incipien.viso pces= su cause vertentis inter raymūdū.vbi ſiter cetera pncipaliter mouet:q cū statutum disponat:q stantibus masculis femia nō succedat patri:cū eo casu femina p statu tum sit exclusa z puata a successiōe pater na:desinit esse sua:ac si pater eā exhere= dasset:vt singulariter dicit bar.in.l.j.§.sci endū.in fi.per illū tex.ff.de suis z legi.he re.z sequit bal.in.d.l.maximū. z imol. in dicta.l.ventre.z ludo.i.l. apd iul.§.idē iu lianus.ff.ad trebel.Ergo cū filia p existē tiā masculi in successione patris desinat esse sua:filius masculus in tota successiōe dicitur eē su9.z sic totā dz posse transmit= tere/ex potentia suitatis hereditatem. Quid ergo nūc dicendū in tāta difficul= tate vbi frau.areti.ɔsilio.cxlij.icipiē.viso statuto cōis aretij.ij.col.punctū nostrum reliquit indecisuz honeste se excusans:q de illo casu nō fuerat consultus silr ia.in. d.l.emācipata.ij.colū.C.qui admitti ad bon.pos.pñt.dixit nihil velle decidere:q plene hoc disputauit in.d.l.si arrogator ff.de adop.vbi in.xij.col.finaliter in h ver ba conclusit.Ego habeo hanc qōnem p

120 Cōcordia opinionū. dubitabili:z aliter p nūc nō determino.

120 † Quis aliqui opiniones ɔcordare vo luerint dicentes:q aut statutū pure sim= pliciter z absolute ppter existētiā mascu= lorum excludit feminas:z sic in totum:z tunc est verū dicere:q masculus morien= do ante agnitā hereditatē totā heredita tem trāsmittat ad suā filiā:aut suos alios heredes.q cū virtute statuti femia in to= tū exclusa/nō sit de suis:ac si esset exhere data:imo sola exñtia masculi tpe mortis paterne/eam ppetuo excluserit:ideo mo riente postea masculo nihil pōt ad eam puenire:que semel exclusa fuit:sz tota he reditas trāsmittitur ad liberos filij etiaz nō masculos:et ita saluari pōt scda opio scz bal.pau.de castro z alexan. z qd not. bar.in dicta.l.sciendū.aut statutū nō ex= cludit simplr filias ppter exñtiā masculo rum:sed iubet eas dotari:vel vult eas a pre esse dotatas:z tūc q dos succedit lo co legitie:vt plene declarat bar.in.l.titio centū.§.titio genero.ff.de ɔdit.z demon. Sequit:q statutū vult eo tūc q feia hēat legitimā suā:z sic eā in totū nō priuat:et p ɔsequēs nō desinit esse sua ppter existē tiā masculi.vt pulcre limitādo opinionez bar.in.d.§.sciēdū.ɔsuluit in pma pte ale= xā.ɔsi.cxxxj.incipi.Trāsmissuz est ad me. Jō si filius ante agnitā portionē ei a sta= tuto delatā decesserit illā partē nō trans= mittet ad filiā:nisi solū partem heredita= tis sibi de iure cōi contingentem. Aliam vero h abebit eius soror filie sue amita:z

ita saluaretur pma opinio que fuit Sali. in dicta.l.j.C.de adult.post iaco.de aret. z vbertū de bobio:quos idem tenuisse re

121 fert ibi ange.a. † Sz quia ecōtra:vos scitis:q aliqn statutū simpliciter seu ppe tuo nō excludit filias p exñtiam masculo rum:sed eas tpaliter excludit:puta quia dicit q filia dotata nō succedat prī: quo= usqz seu dōet masculus superit. Quo ca= su masculo post mortē pris pmortuo suc cessio prna qua filia erat exclusa ab inte= stato/ad filiā reuertitur:vel si in testō pa= tris fuerat pterita:pōt testm dicere nullū: vt plene dixi.s.eo.in vbo:in codez testa= mēto relinquēs.in.ix.limita. Sed quero nunc an filia post mortē pris pmoriente et demū masculo sine liberis masculis de cedente:pdicta filia ad suos liberos trāf= miserit spem succedendi:vel dicēdi testa= mentū pris nullū:vt sui liberi successionē aui materni petere possint: vel testm aui dicere nullū.Sicut possz filia eoz mater: si fratri mascło superuixisset sine mascłis defuncto.Super hoc videatis Bar.in.l. fi.ff.ad tertul.vbi decidit q nō.sz bal.ɔ in l.ij.C.de libe.pteri.z ibi alex.plene.et an saltē interiz trāsmittat legitimā:si adhuc viuēte masculo.decedat ibi plene p bal. z plenius p sebastianū de monte scti sabi ni in repeti.autenti.nouissima.xxvij.folio

122 C.de inoffici.testa. † Restat ergo q de iure cōi filius moriēdo añ agnitā pater= nā hereditatē sibi iure cōi delatā trans= mittit ppetuo ad quoscunqz et extraneos heredes.qd esse verum limitatur triplr.

123 † Primo limitat h pcedere qtuz ad ius succedēdi de iure ciuili:nā illud bene trāsmittit ad quoscūqz ex potētia suitatis. Sec9 aūt esset i iure succedēdi de iure pre torio:puta i bo.pos.quā filius nō agnitā in successiōe ab intestato ad neminē trāf= mittit ex potētia suitatis fm alexā.in.d.l. emācipata.penul.colū.vsi.nō obstat tex. in.d.§.ibidē dicēs h esse subtile z non ta= ctū ab aliquo doctore in isto pūcto suita= tis. Mouetur:quia transmissio ex poten= tia suitatis fit:eo quia incontinenti filius in potestate mortuo patre absqz alia pa= terne hereditatis aditione censetur iam eē heres ipo iure:acsi aduisset inspecta di spositione iuris ciuilis.l.j.§.qui sūt in pote state.ff.si quis omissa cau.testamen. z.l.si filius qui patri.ff.de vulgari z pupillari. ideo non mirum si de facili talis trāsmis= sio fit.sed hoc dici non posset in transmis= sione bo.pos.quia lex ex potentia suitatis non facit eum ipso iure bonorum posses= sorem:cum in bono.pos.acquirenda req= rit iudicialis agnito.l.fi.C.qui admitti ad bo.pos.pñt.z sic ppter presentiam iudicis q in ea requirit sola suitas nō hz effectuz

121 Bona questio.

a † Ibi ang. adde q hāc qōnē vr aliqlr decidere idē iasō in.l.cū morta.vj.col.in pnci.C.de transac.

122 An sicut fili9 trāsmittit adqs cūqz ius succedēdi d iure ciuili ita etiā ius succedēdi iur pretorio.

123 Prima limitatio ad regulaz q fili9 hereditatē non agnitā trāsmittit ad quoscūqz.

opart:q sz bal.in.d.l.emancipata.cy.z sa li. Ideo bonorum possessio non agnita ex potentia suitatis non transmittitur quia requirit actum facti extrinsecum.s. q fiat in pñtia iudicis vt dictū est.z ea q sunt facti nō transmittunt ipso iure ad he redes.l.j.§.sceuola.ff.si qs liber testamēto iussus fuerit.z.l.cum heredes.ff.de ac=

124 quiren.pos. † Quod verū intelligit iason in pludijs dicte.l.emācipata.iij.co. in bo.pos.decretali:p quā tribuit filio he= redi ius in re z paterna hereditate.q cuz illa agnosci non possit sine iudice z eius decreto:vt dicta.l.fi.non agnita nō trans= mittit:vt ad heredes ius hereditatis trā= seat:sicut transit de iure ciuili ex potentia suitatis sola:que ipso iure efficit filiū verū heredem.non ergo mirū si trāsmittat qd tam hz:z sibi vere competit:scz paternam hereditatē:sz hoc fieri nō pōt iure ptorio vt dixi.q bonoz possessio decretalis nun qz filio cōpetit:nec ius ei tribuit:donec a iudicere petitur:z p iudicē decernit:vt.d. l.fi.z sic tāqz agnita cū non sit transmitti non potest.sed bonoz possessionē edicta= lem que filio competit ipso iure ex edicto pretoris ilico mortuo patre:que aliud ius non tribuit filio de pñti:z ipso iure in pa= terna hereditate:nisi quia soluz dat ei fa cultatem petendi coram iudice:z cogno= scendi infra annum bonorum possessionē decretalez:vt sibi dicernat competere pa terna hereditas iuxta terminos dicte.l. fi.imo hodie sufficit sola filij agnitio corā iudice sine decreto:vt ibi.Certe illam edi ctalem bonoz possessionem id est faculta tē agnoscendi decretalem z paternam he reditatē bene transmittit de iure pretorio sicut potestas illa trāsmittit de iure ciuili quo filius transmittit paternam heredita tē non tanqz agnitaz:imo eius heres pōt eā nō agnoscere:z repudiare:quod facere nō posset:si semel filius eam agnouisset: cum filius semel agnoscendo paternā he reditatē amplius eam repudiare nō pos sit.l.suus heres.C.de repu.heredi.z min9 pōt eius heres:sed eā transmittit vt agno scendam:prout videbimus in integrū re= stitutione que lz factum requirat extrinse cū:scilicet impetrationē a iudice.tñ si mi= nor moriatur ante impetrationē transmit tit ad heredem.l.nō soluz.ff.de in integrū resti.z.l.minor.§.fi.ff.d minor.facit.l.pan thomius.ff.de acquirē.here.z.l.q duos. ff.de rebus dubijs.z ita post longā dispu tationem concludit iason post preludia. in dicta.l.emancipata.j.ij.z.iij.colūnts.

125 † Secūdo limitatur q hereditas pa= tris non agnita transmittit perpetuo ad quoscunqz heredes filij:nisi mortuo patre fuisset filio heredi statutus terminis a su= periore:ad deliberanduz:an velit esse he= res patris vel non.quoniam eo tunc si de cedat filius infra talem terminum sibi datum ad deliberandū.Censetur esse tan qz extraneus:ita q non transmittet ex po tentia suitatis ad quoscunqz:nisi reliquū temporis dati a iudice fm bar.in.l.ex mi= litari.§.fi.in fi.ff.de testa.militis.per text. in.l.cum antiquiorib9.C.de iure delibe.z idem si statuto.aut ɔsuetudine patrie eēt filia aut filius exclusus vel iuramento quo casu non esset heres patris suus:nec consequenter effectum suitatis:nec dice= retur heres necessarius:sed voluntarius fm bar.in.l.sciendū.ff.de suis z legi.here. z ange.in.§.eadem habet.in fi.insti.de he

126 redi.q abintesta.deferun. † Tertio limitat q hereditas patris non agnita transmittitur.ad quoscunqz:nisi filius seu vlterior descendens primum locum suita tis tenens cui hereditas est delata absti= nuisset: seu eam repudiasset in vita sua: quia eo tunc eam non transmitteret adeū dam:ne plus iuris in alium transferat:qz in se habeat fz bar.z communiter docto. in dicta.l.ventre.z.l.fi.ff.de testa.militis.

127 † Potest tamen in vita sua filius qui semel hereditate patris abstinuit reuoca re abstentionem seu repudiationem duo= bus concurrētibus. Primo q infra triē niū eā reuocet. Scdo q res sit integra. id est q bona nō sint alienata:q vltra triē niū vel citra si bona eēnt alienata vel per alium heredem legiti.sequentem in gra= du esset hereditas adita cum bona esse alienata vel hereditatem esse alteri quesi tam per aditionem equiparentur.secun= dum bald.in.l.C.de iuris z facti ignoran. non audiretur filius volens adire quod semel repudiauit:nisi esset minor viginti quinqz annis:qui vltra triennium infra tempus petende restitutionis in integrū quod est quadrienniuz a die minoris eta tis finite computandum.l.fi.C.de tempo= ri.in integrum restitu.peten.potest p viaz restitutionis tanqz lesus facilitate mino= rum etatis adire paternam hereditatem semel repudiatam: etiam si bona forent alienata:prout de his omnibus est text. solennis in.l.fi.C.de repudi.vel absti.he=

128 redi. † Licet enim filius reuocare non possit immissionem seu aditionem pa terne hereditatis: si semel in ea se immi= scuerit:z adiuerit:vt.l.suus heres ibi.cum respuere quesitam.C.titulo allegato secū dum veram opinionem:quicquid dixerit bar.z quidam alij in.l.si maior. eodem ti= tulo.tamen abstentionem seu repudiatio nē reuocare pt:z paterne hereditati se im miscere:put.s.dictū est.z rō differētie est (omissa ratione saliceti).nā fili9 suus de

124 Lz bo.pos.decretalis ñ trāsmittat ad heredes do nec agnita fuerit tamē edictalis bene transmittitur.

125 Scda limitatio ad rfaz q hereditas pris nō agnita trāsmittit nisi fili9 tēpore sta.aut iuramēto eēt exclusus.

126 Tertia limitatio ad eādē regulā q si fili9 hereditatem pris repudiauerit eam moriēdo non trāsmittit.

126 Not.p itellectu.l.fi.C.de repudi.vl abstinen.heredi.

127 Fili9 q ab herditate patris abstinuit penitere pt duobus cōcurrētibus.

128 Lz fili9 reuocare ñ possit suā imissionē tñ reuocare pt ei9 repudiationem.

iure ciuili velit aut nolit est heres: et lz a
ptore habeat bñficiū abstinēdi: ⁊ se absti
neat: tñ adhuc remanēt reliquie antiq̄ iu
ris suitatis: q̄ sufficiūt ad ↄfirmādū testm̄
ac si hereditas adita fuisset: et plures
alios effect⁹ operanť: de q̄b⁹ ptz in.l.cum
q̄si.§.sz ⁊ si q̄s suus.ff.de fideicō.liber. gl.
in.l.q̄dā eulogio.in fi.glo.magne.C.de iu
re delibera. ⁊ ppter illas reliquias mediā
te suitate q̄ durāt nō obstante abstētiōe/
lex pmittit in filio suo tm̄: q̄ possit abstē
tionē suā reuocare: ⁊ q: res de facili reuer
tiť ad sui naturā.l.si vnus.§.pactus ne pe
teret.ff.de pact. ⁊ hec est ratio dicte.l.fi.q̄
cessat in casu cōtrario.scz si fili⁹ reuocare
129 vellet imissionē semel factā.† Et in tm̄
est hoc verū.(vcz q̄ fili⁹ possit suā absten
tionē seu repudiationē reuocare) q̄ nō so
lum hz hoc locū in filio respectu paterne
hereditatis: sed etiā habet locū in nepo
te ex filio ⁊ alio quolibet descen̄.suo: q̄ po
test esse heres suus tenēdo primū locum
suitatis/aliis primioribus subductis de
medio s̄m bar.in dicta.l.fin. ⁊ in.l.si quis
suus.ff.de iure delibe.glo. ⁊ bar.in.l. nō
130 nūq̄z.ff.de colla.bo.† Plus dico: q̄ etiā
si suus heres habeat ↄiunctū: seu cohere
dem extraneū sibi datū in testamento pa
tris: dūmodo coheres ille non adiuerit:
anteq̄z filius reuocet abstētionē: ⁊ sic res
sit integra. Poterit suus abstentionē re
uocare ⁊ paternā hereditatē adire ratio
est: q: p dationē coheredis extranei non
tolliť suitas quo ad ea q̄ testator in testō
disposuit. s̄m cōmunē doctorū opinionez
in.l.apud iul.§.idem iulian⁹.ff.ad trebel.
ita eleganter ↄcludit bar.in.l.pro herede
§.papi.ff.de acquirē.here.p illū text.ibi:
si coheres adiuit a ↄtrario sensu: ⁊ ita cō
cludūt ange. ⁊ moderni cōtra glos.ibi. in
dicta.l.fi.C.de repu.heredi.quos ibi seq̄
131 tur iason.† Plus dico: q̄ fili⁹ q̄ a pater
na hereditate abstinuit non solum reuo
care potest abstentionem expresse here
ditatem adeundo: ⁊ declarato animo se
immiscendo: sed etiam tacite puta exercē
do aliquem actum qui fieri non poterat
citra ius et nomen heredis. puta seruum
hereditarium manumittendo: debita he
reditaria soluendo. de quibus actib⁹ ple
ne in.l.gerit.et.l.pro herede.ff.de acqui
rē.heredi. ⁊ dixi plene supra: mortuo ita
q̄ testatore.j.et ita tenet alexan. et iason
in.l.j.C.de iure deliberan.per text. in di
cta.l.pro herede.§.papinianus. et.l.j.C.
de repudi.here.et est de mente docto.in
l.iulianus.§.fi.ff.de iure delibe.licet glos.
ange.et pau.de castro contrarium teneāt
volentes reuocationē expressam esse ne
132 cessariam/et male.† Fortius dico. q̄ fi
lius non solum potest suam abstentionē

129 Etiaz nepotes et ceteri dscēdeñ. reuocare pñt repudiationem hereditatis.

130 Etiā si fili⁹ habeat ↄiūctū id ē coheredez penitere pt ⁊ reuocare repudiationem.

131 Fili⁹ a repudiatione p eū facta penitere pōt etiā tacite.

132 Etiā repudiationē iudicialiter factā pōt fili⁹ reuocare.

⁊ repudiationem.reuocare infra tempus
predictum si facta fuerit extra iudicium:
sed etiam si a paterna hereditate absti
nuisset iudicialiter coram iudice s̄m ba'.
rapha.fulgo .alexan. ⁊ iasonez in dicta.l.
fi.C.de repudi.heredi.quia non refert an
repudiatio hereditatis fiat in iudicio: vel
extra.nec rigor indiciorū aliq̄d operatur
in hoc casu.l.siue apd acta.C.de trāsact.
ita dicit glo.in.l.sicut allegato ti.de repu
di.heredi.licet bal.sibi ipsi contrarius et
male tenuisset contrariū in.l.ij.C.de iuris
133 ⁊ facti ignorā.¶† Que omnia sunt no
tanda.pro extensione dicte.l.fi. singulari
ter volentis filium infra triennium re in
tegra posse reuocare abstētionē seu repu
diationem' paterne hereditatis per ipm
factā.quā nūc limitabitis pcedere in her
ditate p̄ris vl' aui ⁊ similiū: dūmodo ibi ad
134 sit suitas.¶† Secus in hereditate ma
tris vel linee materne. q: ibi cessat suitas
sup qua.d.l.fundatur.posset em̄ filius qui
hereditatem maternaz vel alterius de li
nea materna repudiasset.repudiationez
reuocare infra annum.non per dictam.l.
fi.sed p.l.filij mater.ff.ad tertul. de cuius
intellectu.quia varia dicuntur propter di
ctam.l.ij.C.de iuris ⁊ facti ignoran.vide
re potestis late per alexan. ⁊ iasonez in.l.
135 qui se patris.C. vnde libe. ¶† Secūdo
limitabitis dictam.l.nō procedere in filio
emancipato: quia in eo cessat suitas. ⁊ lz
hodie sublata sit differentia emancipa
tionis ⁊ patrie ptātis solum quo ad succe
dendū ab intestato.tamen vbi aliq̄d fun
datur in suitate: illud cadere non pōt in fi
lio emancipato :ideo hodie emācipatus
non transmitteret hereditatē patris non
aditam ex potentia suitatis.de qua trans
missione loquimur: cū in eo etiam hodie
non est suitas.vt concludunt docto. in.d.
l.ventre. ⁊ ita concludūt bar. ⁊ docto .cōi
ter reprobata glo.ibi in dicta.l.fi. ⁊ ange.
in.§.emancipati .insti.de hered.que ab in
testa.deferū .ij.col.est tñ verū q̄ emācipa
tus qui paternam hereditatem repudia
uit potest infra annum reuocare: ⁊ eam
adire per dictam.l.filij mater.que non fun
datur in suitate.vt etiam tenet bal.in di
cta.l.ij. C. de iuris et facti ignoran .licet
contrarium voluerint sali. ⁊ fulgo. ⁊ male
secundum alexan. ⁊ iasonem in dicta.l.fi.
136 ¶† Tertio limitabitis dictam.l .locum
habere in filijs suis: qui repudiant here
ditatem patris: vel alterius ascendentis.
secus autem est econtra: quia si ascendēs
puta pater vel auus repudiaret heredita
tem filij vel nepotis: non posset suam re
uocare repudiationem factam in heredi.
descendentium infra triennium: quia ra
tio dicte.l .cessat: scilicet suitas. ita dicit

133 Vide plcras limitatiões ad l.fi.de repudi.heredi.

134 Filius reuocare n̄ potest materne hereditatis repudiationem.

135 Filius emancipatus reuocare nō pōt repudiatiōez herditatis paterne semel factā.

136 Si ascēdēs heredītatē descendētis repudiauerit penitere non poterit.

glo.in fi.quaz sequiť ibi bal.in.l.nō iustā.
C.ad trebell. ⁊ idem bal.in dicta.l.fi.pos
set tamen ascēdens infra annū reuocare
per dictam.l.filij mater.s̄m bal.in dicta.l.
137 ij.C.de iuris ⁊ facti igno.†¶ Quarto
limitabitis dictaz.l.fi.locū nō habere: q̄ñ
filius suus renūciasset sue legitime ex te
stamēto vel ab intestato sibi cōpetēti: vel
supplemēto eiusdē.quia tunc non posset
suam reuocare repudiationem sicut nec
quādo renūciauit querele inofficiosi te
stamēti.l.si quis filiū.C.de inoffi.testa.nā
dicta.l.fi.de repudi.heredi.loquiť in suo
qui est heres vniuersalis p̄ris: non q̄ñ hz
legitimā tm̄: cū tūc equipareť legatario:
qui repudiationē legati reuocare nō pōt
l.pinde.ff.si certum peta.ita singulariter
dicit bal.in dicta.l.fi.quē ibi sequunť ale
xā.et iason. aliqui tñ tenuerūt ↄtrarium
q̄ immo hoc casu possit ppetuo renūcia
tionē reuocare vt dixi in verbo: si absq̄z li
beris moreref.ꝟsi.ij.limitatur dicta regu
la in materia vul.substi.tractando primū
138 effectū illi⁹ substitutionis.†¶ Quinto
limita dictam.l.procedere in repudiatio
ne seu abstentione expressa: que reuocari
potest expresse adeundo: aut tacite: vt di
ctū est.secus tñ est in repudiatiōe seu ab
stentione tacita ex lapsu temporis indu
cta: nam si filius stat p triginta annos et
taceat excludiť a iure se immiscendi pa
terne hereditati s̄m cōmunē opinionem
in.l.licet.C.de iure delibe. ⁊ plene dixi su
pra: mortuo itaq̄z testatore.j.certe istā tan
tam repudiationem nō posset suus reuo
care infra triēniū.s̄m bart.quē ibi sequiť
iason.in.l.iij.C.de iuris et facti ignoran.
vbi respondendo ad tex.in dicta.l.fin.de
repudi.heredi.dicit: q̄ loquiť in repudia
tiōe expressa: quia prima reuocari nō po
test.scda sic.idem tenēt pau.alexan. ⁊ ia
son in dicta.l.fi.bal. ⁊ pau.in dicta.l.si q̄s
139 su⁹.ff.de iure delibe.†¶ Sexto limita
bitis dictam.l.procedere: quādo suus he
res non haberet substitutum.nam si sub
stitutum haberet: et paternam heredita
tem repudiaret: vel abstineret: non posset
abstentionem reuocare.s̄m glo.in dicta.
l.fi.quam ibi sequuntur bal.ange. alexā.
iason ⁊ communiter alij docto. quia per
dationem vulgaris substituti s̄m commu
nem opinione tollitur suitas: vt infra la
tius dicetur. ⁊ sic cessat ratio dicte.l.reuo
cationē pmittentis.¶ Septimo limita
bitis dictam.l.fin.non procedere in filio
quem pater instituit sub conditione si vo
luerit: quia cum talis conditio suspendat
suitatem.l.si cum cornelius. et.l. tam du
bitari.ff.de here.insti.si semel repudiaret
non posset reuocare: cum eo tunc cesset
suitas: que saltim interim est suspēsa. ita

137 Si fili⁹ semel legitimā suā repudiauerit penitere n̄ poterit.

138 Fili⁹ reuocare nō pōt tacitaz repudiationē ex p̄scriptiōe inductam.

139 Filius hñs substitutū nō pt repudiationē reuocare idē vbi institut⁹ esset si voluerit.

eleganter decidit ioan.de imol.in dicta.
l.iam dubitari.vbi reprobat i hoc ange.
140 tenentem ↄtrarium.†¶ Octauo limi
tabitis dictam.l.fin.vt procedat quando
abstentio seu repudiatio fuit valida: quia
in ea nullus error facti aut iuris interue
nit: si autem suus heres abstinuerit: dum
se putat non esse suum: sed voluntarium:
quia tunc talis repudiatio est inefficax:
potest eaz perpetuo reuocare: vt.l.is qui
putat.cum.l.sequenti.iuncta glo.quā ad
hoc ibi nota.bart.ff.de acquiren.heredi.
141 ¶† Nono limitabitis dictam.l.fin.dū
vult q̄ filius possit suam abstentionē re
uocare vsq̄z ad triennium: q̄z diu ipse fili⁹
viuit non tamen transmittit istam facul
tatē reuocandi ad heredes s̄m ange. io.
de imol.et lu.in dicta.l.vētre.ff.de acqui
ren.here.licet in contrarium faciat dicta
l.si quis filium.§.j.eod.titu.tamen alexā.
et iason in.xxj.colum.tenent opinionem
ange.in.l.qui se patris.C.vnde libe.et in
dicta.l.fi.et idem iason in.l.emancipata.
C.qui admitti ad bo.pos.possunt.in prin
cipio.quia in filio dum viuit adest suitas
in qua fundatur dicta.l.fi.que suitas ces
sat in herede: ad quem non transit: quod
intelligatis: nisi filius esset minor: et ab
stinuisset: et res non esset integra. q: tunc
cum posset si vellet abstentionem reuoca
re per restitutionē in integrum tanq̄z mi
nor/facultatem petendi restitutionem in
heredes transmitteret. Cum restitutio sit
sui natura transmissibilis: vt dicta.l.non
solum.ff.de in integrū.restitu.secus forte
esset si res esset integra: quo casu cum fi
lius qui abstinuit possit de iure commu
ni ifra triennium suā reuocare abstētio
nem: sibi non competeret restitutio: q̄ di
citur remedium extraordinarium. argu
mento.l.in cause.ff.de minori.et sic facul
tatem abstinendi sibi competētem de iu
re communi non transmitteret: nisi forte
in liberos suos heredes: nō in extraneos
videatis late per iasonem in dicta.l. qui
42 se patris.vnde restat ↄclusio.† q̄ suus
heres moriendo ante hereditatem agni
tam eā perpetuo trāsmittit ad quoscūq̄z:
nisi tempus sibi statutum fuerit a iudice
vel ei renunciauerit.quod qualiter intel
ligatur.patet ex predictis. Forti⁹ dico: q̄
sicut descendens suus ad hereditatem
ascendentis vocatus: et sic ei succedens
ex sua volūtate expressa vtputa per eum
in testamēto institut⁹: vel voluntate taci
ta veluti ei succedens ab intestato here
ditatem non agnitam transmittit ad he
143 redes.† Sic etiam eam transmittit: si
ei succedat contra eius voluntatem per
medium querele inofficiosi testamēti: tā
q̄z exheredatus. quia eo tunc querelam

140 Repudiatio erronea pt ppetuo reuocari.

141 Licet filius infra triēniū possit repudiationē hereditat; reuocare tñ moriēdo anq̄z reuocet nō transmittit facultatem reuocandi.

143 Querela inofficiosi testi ēt non ppara

ta transmit tit ad here des suos tā tū nō extra neos.

testamenti inofficiosi ei cōpetens ad te-
stamentum subuertēdum: etiā non agni-
tam nec aliquo modo preparatam: trans
mittit. et quod est mirabilius eam trans-
mittit ad suos liberos: siue sit suus: siue
non: quia suitas in hoc non attenditur:
ita q filius contra testamentum patris
vel matris transmittet querelam nō pre-
paratam ad suos liberos heredes: et nō
extraneos. vt. l. si quis filium. C. de inof-
ficio. testamen. et est tex. clarus in. l. sanct
mus. §. fina. eodem titulo. et tenent glos-
sam baldus. et salicetus in. l. cum mo-
ta. C. de transactio. nisi querelam inco-
hasset aut incohare velle declarasset co-
raȝ testibus: licet morte preuentus eam
postea incohare non potuerit: quo casu
heres eam incohare poterit: vt. l. posthu
mus. §. fina. cum. l. sequenti. ff. de inoffi. te
stamen. scd̄m Guidonē pape questio. cc-
144 xiiij. ¶ † Et in hoc est differētia an fi-
lius succedat ex voluntate patris expres-
sa: vel tacita. quia hereditatem transmit
tit ad quoscunqȝ. sed quando succedere
intendit contra voluntatem / quod fieri
non potest nisi medio querele inofficiosi
testamenti eam non transmittit: nisi ad
liberos: et non alios heredes: nisi prout
145 supra dixi. ¶ † Et idem est in querela
inofficiose donationis: que non prepara
ta non trāsmittitur: nisi ad solos liberos
scd̄m bal. in. l. j. penul. questiōe. C. de in-
offi. donatio. Sed facultas reuocādi do-
nationem propter ingratitudinem dona
tarij non transmittitur per donatorem in
suos vel extraneos heredes: nisi in vita
sua donator litem incohauerit. l. fina. C.
de reuocan. dona. vel aperte declaraue-
rit q eam reuocare volebat. quod face-
re non potuit morte preuentus: argumē-
to dicte. l. posthumus. §. fi. cum. l. sequen.
quod est verū quando donator sciēs in-
gratitudinem non incohauit litē nec in-
cohare velle declarauit. secus si ingrati-
tudinē ignorabat. quia tūc indistincte eā
trāsmittit cum nihil donatori tunc impu
tari possit fm panor. in. c. fi. de dona. vbi
per eum. et sequitur iason in dicta. l. cum
146 mota. v. colū. C. de transact. ¶ † Que-
rela autem que competeret transuersali
puta fratri contra testamētum inofficio-
sum sui fratris / turpi persona herede in-
stituta. iuxta. l. fratres. C. de inoffic. testa.
nō p̄parata nō trāsmitteret: sicut heredi-
tas fratris nō adita nō trāsmittitur. l. qm̄
sororem. C. de iure delibe. fm cynū. bal. in
dicta. l. sancim⁹. §. fi. nisi in vno casu pu-
ta si pater habēs plures liberos fecit te-
stamētū: et pupillo habēti bona aduētitia
substituit pupillariter aliū suū filiū fratrē
pupilli: nam isto casu sicut filius pubes

144 Fili⁹ voluntate prīs expssa aut tacita succedens hereditatē transmittit nō agnitaȝ ad q̄scūqȝ / ȝ succedēs ɔtra voluntatē nō trāſmittit / nec ad liberos suos.

145 An q̄rela inofficiose donatiōis / vl' donationē reuocādi pp igratitudinē / sit trāſmissibil' ad heredes.

146 An q̄rela testi inofficiosi ɔ testm̄ fratr' ɔpetēs / sit trāſmissibilis.

moriendo transmitteret hereditatē pris
nō agnitā ad quoscunqȝ iure suitatis: vt
dictū est. ita etiā transmittet hereditateȝ
sui fratris impuberis: cui erat pupillari-
ter substitutus non aditā per eandē potē
tiam suitatis. quia q̄ztum ad hoc cēsetur
hereditas patris. l. sed si plures. §. q̄s pos-
sum. quā ibi bar. et docto. ad hoc. no. ff. de
vul. et pupilla. et idem bar. in. l. ij. in fi. pn.
eo. ti. et idē esset si testator duos filios im-
puberes substituisset. scȝ vnum alteri vlti
mo moriēte: nam mortuo primo impube-
re / si postea decedat secūdus nō adita he
reditate sui fratris: transmittet ad here-
dem suum: scilicet sibi substitutū nedum
hereditatē suā: sed etiā sui fratris p̄mor-
tui adhuc non aditam. fm ange. in dicta
l. qm̄ sororē. per. l. qui duos. et ibi hoc te-
nent idem ange. imol. et pau. ff. de rebus
du. et iason in. l. si infanti. xj. colum. C. de
iure deliberan. et alexan. in dicta. l. quo-
niaȝ sororem. et bar. in dicta. l. qui duos.
ff. de rebus du. iij. colum. et. l. moribus. §.
j. in fi. ff. de vulga. et pupil. quem ibi com
muniter sequuntur alij docto. et ange. in
§. j. instituta. de pupillari substitu. et vidi
stis supra in verbo: si absqȝ liberis more-
retur secūdo. in materia pupilla. substitu
tionis tractando quartuȝ effectū eiusdē.
147 ¶ † Similiter dico q sicut querela te
stamenti inofficiosi contra testamentum
fratris non preparata non transmittitur
vt dictum est: sic etiam non transmittitur
contra testamentum descendentium: in
quo ascendentes fuerunt exheredati: q2
illa non transmittitur etiam ad suos libe
ros fm ange. in. l. nam et si is. ff. de inoffi.
testament. et fulgo. in dicta. l. sancimus.
§. fina. q̄zuis cynus et salice. ibi dubitēt.
148 ¶ † Sane tamen intelligatis q descē
dentes sui vel non sui transmittunt que-
relam contra testamentum ascendentiuȝ
non preparatam / duobus concurrenti-
bus. Primo q descendens exheredatus
non potuerit in vita sua preparare que-
relam: eo quia forte heres scriptus eam
non adiuerat hereditatem. vt dicit text.
in. l. papinianus. §. si conditioni. ibi: deli-
berante vero scripto herede. ff. de inoffi.
testa. sed si heres scriptus adiuisset here
ditatem: vt sic filius preparasse potuerit
querelam contra testamentum patris: et
non fecit nec preparare velle declarauit:
tunc eam non preparatam non transmit
tet hoc sicut nec olim. Nam cum dicta
lege si quis filiū permittens querele non
preparate transmissionem non debet ex-
tendi vltra casum in ea expressum: ita di
cit salice. in. ij. opposi. in dicta. l. cum mo-
ta. C. de transactio. Secundo intelliga-
tis querelam non preparatam transmit-

147 An q̄rela inofficiosi testi ɔ testm̄ filij ɔpetēs p̄rī sit trāſmissibilis.

148 Anq̄ȝ fili⁹ trāſmittat q̄relam inofficiosi testi duo requiruntur.

149 An facultas dicēdi testm̄ nullū cōpetēs filio p̄terito transmittatur.

150 Eps̄ et monachus trāſmittūt hereditatē suoȝ parētum.

ti ad liberos: prouiso q sint heredes ex-
heredati moriētis et trāsmittētis: cū ex ei⁹
persona tātum venire possint: vt nota. in
dicta. l. qui se patris. C. vnde libe. et in. l.
si quis filium. ff. de acquiren. here. si autē
liberi nō essent heredes: tunc filius exhe
redatus / ad eos non transmitteret quere
lam non preparataȝ fm pau. de castro in
dicta. l. si quis filium. quē ibi sequitur ia-
149 son. ¶ † Plus dico q descendens su⁹
non solum trāsmittit ad suos liberos he
reditatem ascendentis contra eius volū
tatem delatam per mediū querele inoffi
ciosi testamenti (vt dictum est) sed etiam
transmittit hereditatem preter voluntatē
ascendentis delatam per medium iuris
dicendi testamentū nullum: si in testamē
to ascendētis fuerit preteritus. quo casu
ius seu facultatem dicendi testamentuȝ
nullum transmittit ad solos liberos. vt. l.
j. C. de his q̄ ante apertas tabu. sicut be-
neficio eiusdem legis trāsmittit ad solos
liberos ius contra tabulandum de iure
pretorio scd̄m bald. in. l. filio preterito. ff.
de iusto rupto testamen. scd̄m quod ibi
refert imol. et alexander in dicta. l. eman
cipata. et plene dicam in sequenti mem-
bro. et ita q ad solos liberos transmittat
ius dicendi testamentum nullum decidit
iason in dicta. l. cum mota. C. de transac.
et dicta. l. emancipata. C. qui admitti ad
bono. posses. possunt. et in. l. si infanti. C.
de iure deliberā. nona columna et plene
per eum in repetitione. l. si arrogator. vij.
columna. ff. de adoptio. licet bald. singu-
lariter in loco peregrino (scilicet in. c. sci-
scitatus penultima columna. de rescri-
pt.) tenuerit ius dicendi testamentum
nullum durans triginta annis sicut ius
immiscendi / posse transmitti non agni-
tum ad quoscunqȝ heredes. ex potentia
suitatis. et in hanc opinionem sonāt ver
ba baldi in dicta. l. filio preterito. in fin.
quidq̄d ibi referat imola. et bald. sed nō
est verum scd̄m iasonem vbi supra. tum
quia iure non probatur: tum; etiam quia
transmissio que fit per filium ex potentia
suitatis procedit quādo pater est mortu⁹
ab intestato: vel ex testamento. filio he
rede instituto: quo casu lex ciuilis facit fi
lium suum heredem et necessarium: vt de
clarat barto. in dicta. l. si infanti. et dicta
l. ventre. Que ratio cessat in casu nostro:
vbi filius vellet transmittere contra testa
mētum patris tanqȝ exheredatus vel pre
teritus: quia anteqȝ possit patri succede-
re oportet q testamentum querele: vel di-
150 cat nullum. qd̄ est notandum. ¶ † Vnū
finaliter mente tenebitis q sicut liberi in
potestate constituti hereditatem ascen-

dentium non agnitam moriendo trans-
mittunt ad quoscunqȝ: sic etiam eam trāſ
mittet episcopus aut monachus: licet in
potestate ascendētis non sit: quia cum in
hoc casu eorum intersit non esse a pote-
state liberatos: vt scilicet hereditatē trāſ-
mittant: retinent iura suitatis fm Barto
lum et Bald. in. l. item in potestate. et. l. ne
potes. ff. de his qui sunt sui vel alieni iu-
151 ris. ¶ † Secunda species transmissio-
nis est: que fit non ratione suitatis: sed so
lum ratione sanguinis beneficio. l. vnice.
C. de his qui ante apertas tabulas here
di. transmittunt. Naȝ si moriatur aliquis
descendens heres ascendentis quisquis
sit: et sic non suus hereditate ascēdentis
non adita nec repudiata illam transmit-
tit ad quoscunqȝ descendentes: vt plene
declarat Bart. in. d. l. ventre. penul. colū.
versi. quint⁹ casus. ff. de acquirē. heredi-
152 ta. † Nā siue ille moriēs sciuerit hereditā
tem sibi esse delatam: siue ignorauerit:
semp eam trāsmittit. Et hec spēs trāsmis-
sionis se hȝ cū precedenti tanqȝ excedēs
et excessum quia transmissio ex potentia
suitatis fit ad quoscūqȝ etiam extraneos
heredes: vt supra dictū est. Sed ista q̄ fit
beneficio dicte. l. vnice. fit solū ad liberos
descendentes: et non ad extraneos here-
des. et viceuersa / hec scd̄a species excedit
primā in alio: q2 illa non habet locuȝ nisi
in hereditate patris filiū in potestate ha-
bētis: sed ista locum habet generaliter in
hereditate cuiuscunqȝ ascendentis / descē
dentem puta emācipatum aut al's in po
testate non habentis: et cōsequenter etiā
locum habet in hereditate matris et linee
materne. Conueniunt tamē in vno. quia
sicut p̄ma species locū non habet in ascē
dentibus: quando ordine turbato succe-
dunt descendentibus: cum non sint in po
testate descendentium: et sic cessat suitas:
nec etiam locum habet in collateralibus
l. quoniam. C. de iure delibe. Sic etiam
dicta. l. vnica. hanc secundam speciem; in
ducens / locum non habet in ascendenti-
bus vel collateralibus quando succedūt
ex testamēto: vbi testari possunt: vel ab in
testato ipsis descendentibus. fm bart. in
dicta. l. vnica. vbi reprobat glo. q̄ ibi con-
trarium volebat. idem tenet bal. q locum
non habeat in. l. ij. C. ad orfi. et in. l. cuȝ an
tiquioribus. de iure delibe. alexā. et iason
in. l. si infanti. eodem titul. et est cōmunis
opinio: licet in hac transmissione non cu
retur patria potestas: sicut attenditur in
prima. Et sic suitas non est causa operan
di istam secundam transmissionem: sȝ so-
la qualitas sanguinis illam operatur. iō
communiter tenetur q hec transmissio

151 De secunda specie trāſmissionis hereditatisq̄ fit nō rōne suitatis ȝ sanguinis.

151 Vide pulcra p intellectu. l. j. C. de his q̄ ante apertas tabu.

152 In quibus conuenit hec trāſmissio et in quibus differt a precedenti q̄ fit ratiōe suitatis.

Universidad de ... Biblioteca

que fit solū rōne sanguinis:quā solaȝ pretor ꝯsiderat non curādo de patria ptāte: etiam locū hȝ in successiōib⁹ pretorijs ꝫm doct.cōiter vt referūt alexā. ꝛ iason in.d. l.emancipata.C.qui admitti ad bon.pos. possunt.cū eadē sit rō in vtraqȝ successiōe.

153 ¶ † Preterea qr videmus dictā.l.vnicaȝ locū habere in hereditate: cui⁹ appellatione venit bo.pos.in.l.fi.tit.supra allegato. Ad hoc facit:qr rō finalis dicte.l. vnice per quā fit hec transmissio est ꝑpter cōiunctionē sanguinis:que quidem rō etiaȝ militat in bo.pos. Nam q̄uis pretor non curet de suitate:tñ semꝑ curat de coniunctione sanguinis:rōne cuius fit hec scda transmissio:ꝛ sic locū habet in successiōe

54 Ex triplici capite succedit iure pretorio parētibus per filios

154 ꝑtoria. ¶ † Sed quia capita succedendi de iure pretorio ab intestato sunt tria. Primo per bon.pos.vnde liberi:quo capite succedunt liberi parētibus infra annum: ꝛ ecōtra succedūt parētes suis liberis ꝑmorientibus in infinitū. Scdo capite succedunt per vnde legitimi bo.pos.quo casu qñ nulli supsunt descendētes nec ascēdentes: succedunt agnati oēs per lineam masculinam transuersalē venientes:ꝛ aliq cognati qui vocant̄ de iure ciuili ad hereditatē:qualis est mater in successiōe filij: et econtra.l.ij.§.fi.ff.vnde legi. Tertio capite succeditur ꝑ bo.pos.vnde cognati.q cū nō veniant per lineā masculinā: succedere nō possunt ꝑ legē ciuilem.xij.tabularū.vocantur de iure ptorio ad successionē deficientibus duobus pmis capitibus vt plene vidistis in ꝟbo:ꝛ vxorē noie adelasiam.in princi. Or filius respectu pris habet dictas tres qualitates:scȝ qr est de liberis:ꝛ est agnatus patri:cū iungatur ei per lineā masculinam.l.filius.ff.de suis ꝛ legi. Preterea est cognatus.cum quilibet agnatus sit cognat⁹:et non econtra:vt.l. inter cognatos.ff.vnde cog. Ideo cū fili⁹ habeat tres qualitates triū capitū ptoris:venire potest ex triplici capite:ita ꝙ si staret per annū ꝙ non agnosceret paternam hereditatē petendo bono.pos.vnde liberi ꝛ sic excluderētur a primo capite tamen venire posset per secūdum caput scȝ vnde legitimi infra alium annum. Et demum ipso excluso a secundo capite per lapsum anni/adhuc venire posset ex tertio capite per bonorum pos.vnde cognati infra alium annuȝ.vt clare dicit tex.in.l.penul.§.filius.ff.quis ordo in bonorum pos. seruetur. Et semper tractabitur vt filius vt integrū annū habeat ex q̄cunqȝ capite veniat: lȝ agnatis aut cognatis nō dent̄ nisi cētū dies.l.ij.C.qui admitti ad bono.

155 Vide mediuȝ per quod filius

155 pos.possunt. ¶ † Plus decidit bal.ꝛ singularissime in.l.licet.in.iiij.qō.C. de iure deliberan.ꝙ si filius staret non adire per triginta annos de iure ciuili paternā hereditatem:ꝛ sic esset exclusus a primo capite scilicet liberorum: tamen ex secundo capite tāqȝ legitimus venire posset infra alios triginta annos integros. quia tempus indultum a lege ciuili ad adeunduȝ hereditatem est eiusdem nature sicut annus indultus a pretore:qui non variatur in aliquo capite:similiter filius vel ali⁹ q ab intestato succedere posset institutus ꝑ patrem si infra triginta annos nō adiuit ex testamento:poterit infra alios triginta adire ab intestato ex capite vñ liberi ꝫm bal.ibi quē sequitur pau.in.l. q̄diu.ff. de acquiren.heredi.la.ij. Et adhuc elapsis illis triginta annis ꝛ sic sexaginta/q̄uis sit exclusus a capite vñ liberi. adhuc īfra alios triginta ānos venire pōt ex sequenti capite:ꝛ ita refert ibi cōsultū fuisse per bart.volentē filiā que hereditatē matris adire poterat ex capite liberoꝝ: exclusis trāsuersalibus posse infra alios triginta annos eandē hereditatē adire ex generali capite legitimoꝝ. qr qd̄ dictū est in filijs quo ad paternā hereditatē:locū hȝ etiaȝ in successione materna:cū ratio distictionis.l.j.§.sed vidēdū.ff.de succes.edict. vbi predicta decisio fundatur locū habeat ēt in filio aut filia matri succedere volēti: vt venire possit ex pluribus capitibus.

a pf̄na hereditate nō excluditu xxx. annis imo nec lx.

156 † Quod est verū ꝫm alexand.ibi in additio. Bal.prouiso ꝙ nō supersit tunc aliquis alter de gradu primo liberorū: q adire posset.quoniam si aliqs superesset:filia ista non faceret transitum ad gradum legitimorū:sed ille alter in gradu liberorū exñs succederet omnio excludēs caput legitimoꝝ.ꝫm bart.ꝛ docto.in.l.j.C. quādo non peten.partes.ꝛ ita cum bal.tenēt ange.ꝛ pau.de castro in dicta.l.lȝ.rapha.cuma.pau.ꝛ alc.in.l.q̄diu.la.j.ff. de acq̄rē. here.vbi dicit alexā.bis ita ꝯsuluisse:put reuera ꝯsuluit in.ij.parte ꝯsil.lxxxix. incipieñ.viso pūcto ꝛ instrumentis.ij.ꝛ.iij.columnis ꝛ ꝯsilio sequēti.ꝛ sequit̄ iason in.l.si emācipata.in fi.C.de iuris ꝛ fact.ignorā. ꝛ hec clare vobis tradidi in ꝟbo:ꝛ vxorē noie adela.in.iiij.ꝑsupposito in fi. lȝ falsi. ꝯtrariū voluerit ꝛ male;ꝫm eos.ꝛ sic tacita renūciatio hereditatis que ex lapsu tēporis ꝑscriptione inducitur: nō trahitur nisi ad primū caput: qd̄ secus esset in expressa repudiatiōe etiā simpliciter facta: quia trahitur ad omnes gradus succedēdi:et ad causam intestati per glos.singularem in.l.j.§.sed vidēdum.ff.de successo. edict.quaȝ sequitur pau.in dicta.l.q̄diu et hec dicta sunt notanda velut filijs vti-

157 An fili⁹ trāsmittat hereditatē quoad oia tria capita succedendi.

157 lia. † Restat nunc pulcrum et nouū dubium:an filius qui beneficio dicte.l.vnice.C.de his q ante aper.tabu.transmittit

successioneȝ paternam vel maternam de iure pretorio sibi competeñ.etiam eā trāsmittat quo ad omnia tria capita:vt sicut ipse viuens potest eam successiue adire: ita etiam possint sui liberi heredes:attēto ꝙ materia est fauorabilis.ꝛ iason in lectura dicte.l.emancipata. C.qui admitti ad bono.pos.possunt. penul.colum.in fi. videtur dicere ꝙ nō.qr tex.in dicta.l.vnica.loquitur proprie in successiōe ex testamēto:vbi non cadit ista multiplicatio capitum.tamē finaliter reliquit indecisum: cogitādo ꝙ glo.in dicta.l.vnica.eam extendit ad successionem ab intestato: in q dicta capitū multiplicatio consideratur. ego reperio eundē iasonem in preludijs dicte.l.emancipata.in fi.clare decidentē ꝙ ius succedēdi de iure pretorio trāsmittitur per filium aut filiam virtute dicte.l. vnice ad liberos quo ad omnia tria capita:quibus ille in quem successio trāsmittitur vti successiue poterit: sicut posset filius vel filia transmittens si viueret: puiso tamen ꝙ filius cui successio cōpetebat decesserit anteqȝ esset a primo capite scȝ liberorum exclusus:ꝛ sic ante annū.si vero decederet post annum:ꝛ sic exclusus a primo capite:nullum caput trāsmitteret. non primum:qr eo erat iam filius trāsmittens exclusus:nec alia duo capita. et de hoc dicit esse text.singularem in dicta.l. emancipata.ꝫm suū intellectum:quē nouiter dat ad illuȝ tex.vltra omnes docto. ex quibus videretur ꝙ idem esset in suis vt successionem transmittant de iure pretorio quo ad omnia capita ad quoscūqȝ heredes ex potentia suitatis:si opinio iasonis vera existat:ꝙ fili⁹ facultatē agnoscendi bo.pos.trāsmittat: quam superius retuli in prima spēcie transmissionis. sequitur etiam ꝙ filius siue suus siue emācipatus successionem paternam vel maternā moriēdo infra triginta annos trāsmittat:scilicet suus ex potentia suitatis ad quoscunqȝ heredes : nedum quo ad primum caput liberoruȝ :quinimmo etiā quo ad secūdū caput legitimorum:ꝛ ideȝ in non suis:vt beneficio dicte.l vnice.illa duo capita transmittant ad solos liberos: ita ꝙ heredes quicunqȝ in suis / vel soli liberi in non suis ad quos facta est transmissio/si excludātur per lapsum triginta annorū ꝙ non adierint de iure ciuili:censebūtur solum exclusi a primo capite:scilicet liberorum: et poterunt infra alios triginta ānos sicut posset filius vel filia transmittens si viueret hereditatem adire infra.lx.annos scdm bald.in dicta

158 An bonoꝝ possessio ꝯ tabulas si agnita filio emācipato ꝑterito ꝯpetēs trāsmittat̄.

158 l.licet. ¶ † Postremo intelligatis sane verum qd̄ dictum est videlicet ꝙ transmissio que fit beneficio dicte.l. vnice. habet etiam locum in pretorijs successionibus fauorabilibus.secus autem esset in ea que nō est fauorabilis: puta in bono. posses.contra tabulas: que competit filio emancipato preterito in testamēto patris:quia illa non trāsmittitur beneficio dicte.l.vnice.scdm bald.et fulgo.in dicta l.emancipata.contra tamen hoc facit qd̄ decidit idem bald.in.l.filio preterito. ff. de iniusto rupto.testa.quem ibi refert et sequitur ioan.de imol.in penulti.charta vbi voluit ꝙ beneficium dicendi testamētum patris nullum transmittitur beneficio dicte.l.vnice.sicut ius dicendi nulluȝ transmittitur non agnitum ex potentia suitatis saltem ad liberos:vt supra dictū fuit in prima specie transmissionis in fin. sed alexand.in dicta.l. emancipata.concordat opiniones dicens ꝙ quando preteritiōe filij emancipati in testamēto patris/vel filij in testamēto matris/testamētum est ipso iure nullum: vt puta quia filius emancipatus sine cause expressione vel in testamēto matris sine cause expressiōe fuit preteritus: vel fuit exheredatus a patre vel matre sine cause expressione iuxta.§.aliud.et.§.sui autem.hec obseruata.in autētica.vt cum de appel.cog.et in autēti.non licet.C.de liberis preteritis.ꝛ plene bar.in.l.j.ff.eo.et dicta.l.filio preterito.et ange.in.§.fi. istituta de exhereda. liber. Tunc ius dicendi testamentū nullum trāsmittitur beneficio dicte.l.vnice. quia hoc casu agitur potius de transmittendo ius adeūdi successionē ab intestato:ꝛ petēdi hereditatē allegādo testamētum nullū:q̄ de trāsmittendo ius impugnandi testamētū:seu rumpēdi.et ita loquitur opinio bal.in dicta.l. filio preterito.per id quod not.glo.in verbo:liberos. in dicta.l.vnica.volēs dispositionē dicte l.quo ad trāsmissionē fiendum locum habere etiam in successionibus ab intestato.sed in casibus vbi testamētum patris vel matris nō esset ipso iure nullum : puta quando filius emancipat⁹ hodie esset preteritus cum cause expressione:idem si filius a matre:quo casu testamētum ipso iure tenet:et necesse est ipsum cōtratabulare:tunc procedit opinio bal.in dicta.l. emancipata. vt non transmittatur. quia bo.pos.contra tabulas cum sit odiosa dilatari non debet:sed potius coartari.cuȝ publice intersit testamēta valere:ꝛ suum sortiri effectum.l.vel negare.ff.quemadmodum testa.aperian.faciat.l.siue pars iudicantium.ff.de inoffi.testa.nec obstat ꝙ querela testamenti inofficiosi transmittitur non preparata:quia illud est verum non beneficio dicte.l.vnice.sed beneficio l.si quis filium.C.de inoffi.testa. que cuȝ

sit odiosa testamentum rescindens:τ ius rescindendi nō agnitum transmittēs via querele contra regulas iuris communis non est trahenda ad aliuz casum:scilicet bono.posses.contra tabulas.argumento l.quod vero.ff.de legi.facit.l.ij.iūcta glo. C.de patri.qui filios distraxe.et.l.cū quidā.ff.de libe.et posthu.hec ille in dicta.l. emancipata.iason vero ibi tenet indistincte ꝙ siue testamētum patris siue matris sit ipso iure nullum: siue contra tabulandum:nunq̄z ius contratabulandi aut nullum dicendi non preparatum nō trāsmittitur etiam ad liberos beneficio dicte.l.vnice.primo quia verba dicte.l.non conueniūt:et ratio videtur refragari. nā verba non conueniunt:nec hoc patiūtur vt dicta.l.loquitur quando transmittens erat scriptus in testamento heres. sed in casu nostro presupponimus ꝙ fuerit preteritus.preterea ratio quare in dicta.l.fit transmissio est propter auitum desideriū quod habent instituti heredes:et nō preteriti:qui potius veniunt contra desiderium testatoris patris vel matris.subiungens ꝙ qui succedit de iure pretorio contra testamentum non dicitur habere voluntatem defuncti.per text.in.l. sed et cū patrono.§.j.ff.de bono.posses.tenet bart. in.l.j.§.vel maxime.ff.de colla.bo. et bal. in rubrica.C.qui admitti ad bono. poss. possunt.in vltima.q.nec obstat ſm eū fundamentum alexā.dum dicebat ꝙ ius dicendi testamentum nullum reducit nos ad ius succedendi ab intestato in effectu qd ius trāsmittitur per dictam.l. vnicaz. sicut ius ex testamēto.ſm glo.ibi.qr etiā bo.posses.contratabulas reducit nos in effectu ad ius succedēdi ab intestato/cōtratabulato testamēto.et sic oporteret dicere ꝙ vnum sit transmissibile sicut alterum:vel ꝙ neutrum transmittatur.et ita ante iasonem tenuerat fran.areti.in.l.j.§. j.penulti.colum.ff.de vulga.et pupil. mihi autem videtur opinionem dn̄i alexā. aliarum cōcordatiuam esse veriorem:attento et considerato ꝙ dispositio dicte.l. vnice. ſm gl. ibi communiter approbatā locum habet in successiōibus ab intestato transmittendis:et quotiens testamentum est nullum ipso iure:prima facie τ recta via immediate peti potest hereditas defuncti tanq̄z ab intestato: acsi nullum fecisset testamentum. quia testamentum quod ipso iure nullum est:nō prestat impedimentum quādo sine alio medio hereditas ab intestato petatur.per regulā. non prestat.de regu.iuris.li.vj.nam licet testamētum nullū quādo filius emācipatus esset preteritus sine cause expressione cōtratabulari possit:hoc est verum ꝙ cōtratabulari potest faciendo simpliciter ipsum declarari nulluz sed nō requiritur cōtratabulatio ad ipsum rumpendū/ cū de seipso sit nullum ſm alexan.in.l.posthu. ix.colum.in fi.versic.nunc est videndum. C.de bono.posses.contratabu. τ sic opus non est remedio recisiuo:sed recta via potest hereditas peti ab intestato:τ si excipiatur de testamēto:replicabitur de nullitate ipsius.sed quādo testamētuz tenet ipso iure q̄ztumcūq̄z cōtratabulari possit nō potest peti immediate recta via: τ prima facie hereditas ab intestato:quinimmo opus est ꝙ testamentum prius rumpatur per contratabulas:qd est remediū rescindens testamentum:quod non trāsmittitur tanq̄z odiosum per rationes superius deductas:iuncto quia hereditas non debetur preterito : sed heredi instituto in testamento : donec testamentum sit ruptum. Or cum in dicta.l. vnica.non agatur nisi de hereditate transmittenda ex testamento vel ab intestato: et neutra competeret filio preterito donec reciso testamento.sequitur ꝙ per dictam.l. nulla fieri potest transmissio.nec videtur obstare motiuum iasonis dicentis ꝙ bonoruz possessio contratabulas reducit nos ad causam intestati:quia hoc est verum mediante ipso remedio bono. posses. quod est remedium rescindens:in quo non dicitur agi de causis successionis intestati: sed solum de rumpendo testamentum: et donec illo rupto. peti non potest immediate hereditas ab intestato.sicut quando testamentum est nullum ipso iure/aliquo non indigēs remedio recisiuo : cum eo tunc peti possit hereditas intestati:ac si defunctus sine testamento decessisset

159 quo ad heredis institutionē. ¶ † Tertia species transmissionis est : que fit beneficio.l. cum antiquioribus.C. de iure delibe.τ locum habet quādo aliq̄s sciēs hereditatem alicuius sibi delatam esse τ infra ānū sibi datū a iure ad deliberādū an adire velit vel nō:moritur/ et sic pēdēte adhuc deliberatiōe nō adita:neq̄z repudiata hereditate trāsmittit illud ius deliberādi ad quoscunq̄z heredes etiā extraneos infra illū annū tm̄. nō ꝙ trāsmittat hereditatē q̄ adhuc sua nō erat:sicut trāsmitteret in supra dictis duab⁹ speciebus trāsmissionis/sed solū trāsmittit ius deliberandi τ potestatē adeundi hereditatē vt dicta.l.cum antiquioribus.et declarat bart.ibi et dicta.l.ventre. vltima columna. versicul. septimus casus est. τ habet locum hec transmissio non solum in succedentibus de iure ciuili: sed etiam in succedentibus de iure pretorio : vt communiter tenetur.et ibi alexāder et iason

159 De tertia specie transmissionis non hereditatis ſz iuris d̄liberādi locum h̄ns i q̄bus cunq̄z heredib⁹/ et ad quoscunq̄z.

159 Uide pulcra de intellectu. l. cū antiquiorib⁹. C. d̄ iure d̄liberā.

160 Heres direct⁹ vel indirect⁹ infra annum deliberādi moriēs trāsmittit residuū illius anni ad q̄scunq̄z heredes.

160 in dicta.l.cū antiquiorib⁹. ¶ † Et non solū p̄cedit hec trāsmissio in herede directo iure directo succedente:etiā via substitutiōis: put de vulgari est casus in.l.coheredi.τ de pupillari in.l.paterfamil. primis tabulis.τ vtrobiq̄z bar.τ docto.ff.de vul.τ pupil.ſz etiā in fideicōmissario vniuersali:cui p fideicōmissum hereditas est restituēda.qr si die fideicommissi cedēte moriatur infra annū deliberandi/ius illud deliberādi transmittit bn̄ficio dicte.l.ſm glo.in.l.cū filio.sup v̄bo: retenturā.ff. de lega.j.quā sequūtur ibi bar.τ āge.et bal. in.l.filiū quē habentē.C.familie hercis.τ moderni in dicta.l.cū antiquioribus.vbi

161 iason in.iij.col. ¶ † Plus dico ꝙ fideicōmissum vniuersale si est purū vel purificatū trāsmittitur ad heredē fideicōmissarij ante restitutionē fideicōmissi decedētis. l.ſz si ad tēpus.iūcta glo.ff.ad trebell.vbi alex.dicit hāc esse cōem opinionē.videatis bart.τ alios in.l.cū filio.ff.de lega.j.q̄ dicit ꝙ etiā si moriatur anteq̄z heres rogatus adiuerit hereditatē trāsmittit fideicōmissum seu actionē:vt tz ibi.x.col.τ ludo.

162 Lz heres vltra annū ipetrare possit aliuz annū a p̄ncipe/tn̄ illū annū impetratū nō p̄t transmittere.

162 p̄si.xvij. ¶ † Sane tn̄ intelligatis ꝙ ius deliberādi trāsmittitur ad quoscunq̄z heredes:nō ꝙ heredes habeāt integrū annū ad deliberādū:sed solū hz residuum anni indulti a lege:qd restabat ipsi heredi defuncto deliberāti:ita ꝙ si heredes pmitterēt labi illud residuuz anni: postea adire nō possent:etiā si heres defunctus q̄ ius deliberādi trāsmisit ipetrasset a principe aliū nouū annū vel nouē mēses a iudice put facere poterat.p.l.fi.§.τ hoc q̄daz.C. de iure delibe.qr illud temp⁹ impetratuz nō est transmissibile:nec prodest heredibus ſm rapha.fulgo.et alexan. in dicta l.fi.§.fi.per glo.ibi super verbo:minime.τ iasonem in dicta.l.cū antiquioribus.per illum tex.ibi:ita tamē vt vnius anni spacijs eadem trāsmissio fuit cōclusa.iuncto tex.p̄ceden.vbi imperator loquitur quādo nouū spacium erat impetratum.τ ita teneatis:licet bald.ibi teneat cōtrarium.

163 Hec tertia trāsmissio est plenior et vtilior duab⁹ p̄cedētib⁹ i multis.

163 ¶ † Et est aduertendum:quia ista trāsmissio est longe plenior et vtilior quo ad quid q̄z sint due precedētes.nam ista trāsmissio non solum habet locum in hereditate patris:vt prima.et in successione cuiuscunq̄z ascendētis:prout secūda. immo habet locum generalissime in quacunq̄z successione cuiuscūq̄z alterius etiam penitus extranei:et tam ab intestato q̄z ex testamēto.et ex hoc resultat alia vtilitas. quia ad hoc vt competant due precedentes oportet probare/aut heredem defunctum hereditatem transmittentem esse filium in potestate: vel talem : qui primum locum suitatis tenet:vt in p̄ma.aut fuisse ex descendentibus emancipatis:aut primum locum suitatis non tenentibus illi⁹ de cuius hereditate agitur:vt in secūda: hic vero scilicet in hac tertia specie/non est necesse probare de hoc:sed soluz ꝙ heres defunctus hereditatem transmittēs decesserit sciens hereditatem esse sibi delatam infra annum deliberandi: vt declarat Baldus in dicta.l.cum antiquiorib⁹. prima colum. Ex quo sequitur ꝙ trāsmissio que fit beneficio huius.l.habet locum non solum in extraneis:sed etiaz in filijs. Et posito ꝙ filij transmittere possint hereditatem patris non aditam ex potentia suitatis:tamen vtile est ꝙ possint etiā transmittere ius deliberandi beneficio dicte.l. cum antiquioribus. Et vtilitas est quam supra dixi. quia in transmittendo beneficio dicte.l.cum antiquioribus. non est necesse probare eum esse filium: vel in potestate :quod est difficile.l.lucius.ff.de conditionibus et demonstrationibus. et plene dixi supra eodem. in verbo: et vxorem nomine adelasiam.que probatio requiritur in transmissione ex potentia suitatis. Et hec vtilitas quam dixi procedit condito testamento : quia ab intestato non admitteretur nisi probaret se filium: vel al's proximiorem:cui de iure heredi-

164 tas debeatur. ¶ † Sed in alijs tribus due precedentes transmissiones sunt vtiliores. Primo quia ille transmissiones fiūt perpetuo vsq̄z ad triginta annos. Sz ista tertia non transmittit nisi residuum illi⁹ anni:quod supererat heredi defuncto ad deliberandum. Preterea vt locuz habeat hec tertia transmissio : requiritur ꝙ heres defunctus sciuerit hereditatē sibi esse delatam ex testamento vel ab intestato: cum al's non posset dici mortuus deliberans:si nesciret hereditatem esse delataz. vt dicta.l.cum antiquioribus. Sed due precedentes locum habēt siue heres trāsmittens sciret hereditatem sibi delatam: siue non. Postremo per duas primas species transmissionis hereditas transmittitur:ſz per hanc tertiā solū transmittitur ius

164 Due trāsmissiones p̄cedētes sunt ista vtiliores. i trib⁹.

165 deliberādi. ¶ † Scire tamē debetis ꝙ quatuor copulatiue req̄rūtur: vt hec trāsmissio seu dispō dicte.l.cum antiq̄orib⁹.locū habeat. Primo req̄ritur ꝙ h̄reditas sit alicui delata:vt ibi dicit tex. in v̄bo: delatā. hinc dicit bar.in.l.vētre.iij.col.ff.de acq̄r. here.ꝙ si moriatur aliq̄s p̄ximior agnat⁹ p̄defuncti p̄cedēte dubio an vxor illi⁹ defūcti sit pregnās vel nō:τ sic an possit nasci posthum⁹:ille talis agnat⁹ nō transmittit hereditatē nō aditam:nec ius deliberādi bn̄ficio dicte.l.cuz antiquioribus.eo quia hereditas non dicitur sibi esse delata p̄pter pendentiā dubij.τ ita d̄t ibi esse tex.nota.

165 Quatuor req̄rūtur:vt h̄ tertia trāsmissio locū habeat. Prio requiritur ꝙ hereditas delata fuerit h̄rdi morienti.

quem ad hoc etiã not.rapha.cuma.ibi in
166 Secũdo requrit q̃ heres p̃ uscq̃ moratur sciat hereditatẽ eẽ sibi delatã.
166 j.col. ¶ † Secũdo requrit q̃ iste cui delata est hereditas sciat eã sibi eẽ delatã: vt exp̃esse ỹ ibi ter.in verbo: sciens. ⁊ in verbo: cognitũ. qi si ignoraret: non posset dici deliberare. ideo ad aliũ transmittere nõ posset ius deliberãdi: qõ nõ hz. ⁊ ideo dicit bar. in.l. qui duos. ff. de re. dubi. iuſ.
167 col. circa mediũ † q̃ ãnus qui datur heredi ad deliberandũ est vtilis ab inuitio: cũ a tpe scie incipiat currere: postea est cõtinuus. vt.d.l.cũ antiquioribus. ⁊ p̃ sciam heredis efficitur hereditariũ: ⁊ cõsequenter transmissibile ad heredes deliberã. si moriatur infra illũ annum: postq̃ scire cepit hereditatẽ sibi delatam. Debet esse heres ab intestato succedẽs vt ius deliberãdi trãsmittat ad heredes scire aliquẽ de suis parẽtibus ⁊ primioribus esse defunctus: cuius hereditas sibi ptinet. Et si forte esset mortuꝰ in eadẽ ciuitate: p̃sumeret scire rõne p̃sanguinitatis. arg.l.ỹ tutela. C. de in integrũ resti. mino. Hã ex hoc cõcluditur q̃ sciuerit hereditatẽ sibi delatã esse cũ nemo p̃sumatur ius ignorare. C. ỹ legi. l. leges. p̃suluit tamẽ barto. q̃ de hoc fiat articulus: ⁊ etiã sufficeret ad hãc trãsmissionẽ fiendam vehemẽs opinio: q̃ tantũ opatur sic certitudo: cui p̃parat: vt no. in.l. si is ad quẽ. ff. de iure deli. ⁊.l. cũ q̃dã. ¶ quod ỹ. ff. de acquir. heredi. fm bal. in dicta.l. cũ ãtiquoribꝰ versi. tertio queritꝰ de quo plenius dixi in p̃hoc: ⁊ soboles quam gestabat in vtero. in fine. Si vero hereditas defertur ex testamento: est necesse q̃ sciat defunctum esse testatorem: ⁊ se heredem instituꝝ. quia ei qui ignorat vires testamenti non potest dici esse hereditas delata. l. sed et si de sua. ff. de acquiren. here. nisi statutum aut cõsuetudo patrie eã transmitti posse diceret: quia tunc non delata transmutteretur. vt sentit bart. in tertio membro: quem ad hoc ponderauit ibi io. de imol. ⁊ sequitur alerã. in.l. is potest. ff. de acquiren. here. videatis bar. in dicta l. qui duos. iiij. col. ff. de rebus dubiꝰ. Et sufficit q̃ iste p̃mus heres in vita sua sciuerit hereditatem sibi delatam: quia eo q̃ semel sciuit illud ius deliberandi est effectum hereditarium: ita q̃ transmittitur ad heredes etiam ignorãtes illud ius de liberandi competere. l. item videndum. in fi. ff. de peti. hered. vnde illius primi heredis defuncti. ſ. ãnum hereditas cum illo iure deliberandi trãsmittitur: et durat durante anno: cuius heredes ignorent illud ius eis competere: p̃uiso tamẽ q̃ sciãt hereditatem p̃opriam heredis defuncti eis delatam. fm bar. in dicta. l. qui duos. ff. de rebus dubi. iiij. col. Et si plurium heredum ad quos transmissum est ius deliberandi/vnꝰ repudiet: accrescet alteri. l. si seruus communis ab extero. ff. de acquiren. heredi. Subiungens Bar. in dicta. l. qui duos. v. colum. q̃ si plurium heredum ad quos ius deliberandi fuit transmissum vnus. j. annum adierit virtute illius iuris deliberandi p̃o parte sua: alius vero p̃misit annum labi: eo tunc adeunti accrescit pars non adeuntis: ⁊ habebit heredi tatem transmissam insolidum. Si autem adiuisset virtute illius iuris deliberandi totam illam hereditatẽ: tunc aditio illius non solum sibi prodest: sed etiaz proderit alteri adeunti hereditatem p̃incipalem heredis transmittentis defuncti: quo ad quam adeundam nõ erat exclusus ãno. argu. l. cog. ſ. item metianus. ff. ad trebel. vbi coactio facta ab vno p̃dest alijs: etiã
168 muito adeunte vel cogente. ¶ † Nec obstat titu. C. quando non peten. partes peten. accrescãt. quia ille titu. loquitur in hereditate delata pluribus p̃incipaliter: quo casu aditio vnius non prodest alteri tempore exclusi: vt ibi. Sed hic vna hereditas scilicet p̃opria heredis trãsmittẽtis defuncti defertur p̃incipaliter. Alia vero scilicet heredi trãsmissa defertur in cõsequentiam. vnde dum tamen duret tempus adeundi hereditatem p̃incipalem/ factum vnius coheredum proderit alteri.
169 ri. vt dicto ſ. item metianus. ¶ † Sicq̃ restat q̃ ad trãsmittendum illud ius deliberandi req̃rit scientia heredis transmittentis: vt dictum est. Et si heres esset pupillus: sufficeret scientia solius heredis: vel solius patris: si patrem habeat: vel solius tutoris: vt talis heres hereditatem seu ius deliberandi transmittat beneficio dicte. l. cum antiquioribus. per ter. ex p̃ssum in. l. sed si seruus. ſ. fi. cum. l. sequẽti. ff. de tributo. et in. l. nõ solum. ſ. in eum. ff. de liber. causa. Quod est verum q̃ sciẽtia tutoris sufficiat ad transmittendum hereditatem pupillo delatam: etiam si tutor adhuc non satisfecisset: vel inuentarium nõdum fecisset: quibus casibus de iure administrare nõ potest. l. tutor qui re pertoriũ. in pun. ff. de adminis̃tra. tuto. tũ eius scia sufficeret fm bar. ⁊ bal. in. l. fi. C. de tuto. ⁊ curato. qui non satisfe. et: idem bar. in. l. i. ff. de tutel. et dicta. l. qui duos. quem sequuntur Fulgo. ⁊ alerã. in dicta l. cum antiquioribus. et ibi Jason in fine tenet cum eis. Idem concluditur de sciẽtia pupilli: vt sola sufficiat ad transmittendum ius deliberandi. Idem erit in scientia prodigi: cui bonis est interdictum fm Baldum. in dicta. l. si infanti. C. de iure deliberandi. Hã licet solus tutor aut solus pupillus hereditatem adire non possit: vt. l. potuit. C. de iure delibe

169 Vt p̃ pilꝰ heres mortiendo/ hereditatẽ trãsmittat sufficit sola eius sciaꝰ p̃tis aut tutoris. ⁊ idẽ in prodigo vl infante.

randi. quinimmo necesse ẽ q̃ ipe pupilꝰ cum cõsensu vel patris si patrem habeat vel tutoris: si patre careat: adeat hereditatem: vel cum auctoritate iudicis si careat vtroq̃. vt. l. si infanti. C. de iure delibe. in fi. tamen solus tutor potest deliberare: et tempus ad deliberãduz petere. ff. de iure delibe. l. ait pretor. in pun. fz bar. in dicta l. qui duos. ff. de rebus dubi. sed bal. contra in dicta. l. si infanti. q̃ immo requrit sciẽtia pu. ¶ † Preterea sicut sufficit solꝰ tutoris sciẽtia vt pupillus maior infante heres ius deliberãdi trãsmittat vt dictũ ẽ: sic etiam sufficeret ipsius tutoris scientia si heres esset infans: sicut posset solus tutor hereditatem adire. l. si infanti. allegata. C. de iure delibe. ⁊ bonorum possessionẽ petere: vt. l. bonorum. de bo. pos. fm tabu. Et hoc verum q̃ hoc casu sufficiat solius tutoris scientia ad transmittendũ hereditatem infanti delatã: seu ius deliberandi: si infans p̃moriatur. si autem tutor qui sciebat hereditatem infanti delatam predecessit relicto infante herede: qui postea decessit sine tutore: tunc ius deliberandi non transmittit: quia ter. in. d. l. cum antiquioribꝰ. requrit q̃ heres sciẽs
171 tur. ī. ỹsi. tertiũ qõ inducit. ¶ † Sicr ad matrem nõ transmittitur: cũ in ea locum non habeat dispositio dicte. l. si infanti. q̃ quidẽ. l. est valde singularis: nec hz cõcordantẽ in iure: per quã imperator quicq̃ inducit de nouo: q̃ añ illã. l. ñ erãt disponita nec iure. ff. nec iure. C. ¶ † Primo statuit de nouo q̃ pater solus adire possit hereditatem delatam infanti nomine ipsius infantis: ⁊ dicunt barto. ⁊ sali. ibi q̃ pater debet in hoc esse cautꝰ: vt exp̃sse dicat se adire nomine infantis. alias vitiaret aditio. bene est verum q̃ de iure. ff. erat statutum q̃ pater solus posset agnoscere bo. pos. nomie infantis. l. j. ff. de bo. pos. furto. infan. dela. sed non poterat adire hereditatem donec fuit inductum per dictam. l. si infanti. quod habet locum non soluz in hereditate matris infanti delata: sz in hereditate cuiuscunq̃ etiam extranei: vt ibi est tert. dum dicit vel alius quibuscunq̃.
172 ¶ † Secundum inducitur de nouo in versi. sed si parens. p̃ra regulam que habet q̃ hereditas non adita non transmittitur. l. quoniam fororem. C. de iure delibe. ⁊. l. vnica. ſ. i nouissimo. C. de cadu. tol len. hoc tamen singulariter dissonit contra hanc regulam q̃ si hereditas sit delata infanti: ⁊ infans sit mortuus anteq̃ pater eius nomine adierit: tamẽ talis hereditas transmittitur ad ipsuz patrem: ⁊ sic resultat aliud singulare q̃ licet pater fuerit in negligentia adeundi hereditatem filio infanti delatam: tamen talis negligentia sibi patri non noceat: quo minus

171 Quinq̃ inducuntur ỹ nouo per dictam l. si infanti. primo q̃ solus pater adire põt hereditatẽ ī fãti delatã.

170 Vide pulcra de intellectu. l. si infanti. C. de iure deliberandi.

172 Secũdo infans moriendo ante aditã hereditatẽ eam transmittit ad patrem.

Universidad de

hereditas infanti delata quã ipse p̃r adire debuerat ad ipsum patrem transmittatur. Quinimmo fortius dicit tex.in .d.l.si infanti.versi.ea vero.q istud hz locum nedum in infante:q̃ sit in p̃tate p̃ris:sed etiã locũ habet in infante emãcipato:qđ lõge singularius est .hodie vero in casu isto si infans cui delata est hereditas decederet ea nõ adita sup̃stitibus p̃re:matre ꝛ fratribus:ad solũ patrẽ nõ transmitteretur hereditas iuxta dictã.l.si infanti. Sed trãsmitteretur ad oẽs supra dictos equaliter. scilicet ad patrez:matrem:ꝛ fratres infantis in pari gradu exñtes:p tex.in aut. defuncto.C.ad tertulia.fm Bart.in dicta.l. ventre.penulti.colum.de acquiren. here. quẽ ibi sequũtur ange.ꝛ Jo.de imol. quã opinionem dicit esse cõmunem albericus in dicta.l.si infanti.vbi idem tenet Bald. in.iiij.ꝛ.v.oppo.et Jason in.vj.colũ. Naz licet priuilegium transmittendi esset personale de iure.C.quia soli patri eo iure indulgetur:vt dicta.l.si infanti. Tamen iure autenticorum effectuz est cõe omnibus iam dictis personis:vt dicta auten.defuncto.q2 pater cui soli competit aperit ex sui psona viam alijs:sicut dicim9 in filio preterito:qui ex psona sua aperit viã institutis ꝯtabulandi testm̃: vt plene dixi supra super verbo:in eodẽ testamẽto relinquẽs in septima limitatione.ꝛ ita videtur mihi tenendum:licet ange.sali.paul. ꝛ alexan. in tertio notabili ꝛ etiã.iij.colum. teneãt in eadem.l.si infanti.vt supra dixi:soli p̃ri cõpetere dictã hereditatẽ:ꝛ non alteri.qđ non puto verũ.Quia p̃uilegiũ cõpetens p̃ri infantis vt ad eũ trãmittat hereditas nõ adita infanti delata:est clausuz in corpore iuris:vt dicta.l.si infanti.ergo p nouellam ꝯstõnẽ quaten9 erat de iure.C.psonale censetur reuocatum:ꝛ ad omnes supra dictas personas extensum p dictã auten.defuncto.quia sicut reuocatur ius cõmune p ius nouũ cõtrarium:licet nullam faciat mentionem de illo.c.j.de ꝯstitutio.
173 libr.vj.† Ita ꝛ priuilegium corpore iuris clausum reuocatur per ius nouũ commune ꝯtrariũ:lz nullam faciat mentionẽ de illo.fm glo.sup ꝟbo:corpali.quã ibi sequitur ꝛ cõmendat de sctõ gemi.in.c.vt circa. de elect.li.vj.ꝛ in.c.fi.in fine.de sent.excõica.eodem lib.qđ not.vltra Jasonẽ ꝛ ceteros. Et ita teneatis:nisi velletis cõcordare opiniones:videlz q vbi ascẽdẽs paternus staret cũ ascendẽte m̃no in pari gradu:vtputa p̃r cũ matre:vel auus patern9 cũ auo:vel auia materne linee:tũc q2 ascẽdens p̃nus succedẽdo simul filio vel nepoti infanti aperire põt viam etiã succedẽdi eidẽ infanti q̃ ad hereditatẽ ei delatam non aditã:eo tunc simul succedãt sz dictã auten.defuncto.q2 succedẽdo simul in hereditate p̃pa infantis succedũt etiã in hereditate delata trãmissa ratiõe adiũcti paterni:qui viaz maternis aperuit:vt dictũ est.Sed qñ ascẽdens paternus cui soli priuilegiũ succedẽdi in hereditate infanti delata erat datum: nõ concurrit cuz pari:sed inequali:puta auus patern9 cuz matre infantis: quia sola mater succedit in hereditate p̃pria infantis. Et sic auuz paternũ excludit p dictã aut.defuncto.vt supra dictuz fuit. Sequit q etiã erit exclusus a successione infanti delata:quã habiturus erat in quadã ꝯña p̃prie hereditatis.q2(vt nũc vidistis)pater adeũdo hereditatẽ p̃priã infantis qñ ei succedere põt ꝯsequit hereditatẽ ei delatã ad eum trãsmissam absqz eo q eã exp̃sse adire teneat: ꝛ etiã mater erit exclusa tãqz nõ cõphẽsa in dispõne dicte.l.si infanti. Nã hoc casu nõ est equũ q mater ex psona aui paterni quẽ excludit succedẽdi lucrũ ꝯsequat. argu.l.litigatores.ff.de arbi. q2 nõ se habẽt vt pares:sed vt mai9 ꝛ min9.ꝛ ita verificari posset opinio vltimo loco relata: quam sequuntur Angel. Salice. Paul. et Alexan.volẽtes dicte.l.priuilegium linee paterne concessum nullo modo communicari posse linee materne: vel collateralium. Sed quando parentes concurrunt in pari gradu:tunc priuilegium trãsmissionis hui9 datũ linee paterne etiã censet datũ linee m̃ne ꝛ collateraliũ eiusdẽ g̃d9 ꝛ progatiue:ꝛ ita stabit.j.opi. p̃ore loco supra relata:quã tenẽt bar.bal.alberi.imol.ꝛ iason. Nec est nouũ q p̃uilegiũ vni ex socijs ꝯpetẽs alteri in pari gradu societatis existẽti cõicet:put videre potestis plura elegantia exempla que tradit barba.in.c.verum.de foro competenti. per.l.si cõem.ff. queãdmodũ s̃ui amittã.vbi est optimus tex.de hoc.de quo vltra omnes videatis felinũ in.c.j.de p̃scrip.iij.ꝛ.iiij.colum. ꝛ iasonẽ in.l.si emãcipati.C.de colla.sup hoc cogitabitis.Circa p̃missa videatis bald. in.l.nõ p nũero liberorum.in fi.C.ad orfi. vbi post iaco.de bellovisu singulariter decidit q si matre mortua relicto marito et quatuor filijs ex eo relictis quoz duo erãt infantes:alij vero emãcipati:si duo infãtes sint hereditate nõ adita mortui:tota hereditas materna ptinebit alijs duob9 emãcipatis:ꝛ nihil trãsmittet ad patrez. Et ratio est:q2 trãsmissio hereditatis nõ adite ad p̃rem puenit ex p̃uilegio in corpore iuris clauso: vt dicta.l. si infanti. Sz ius accrescẽdi pluribus heredib9 cõpetẽs eis ptinet de iure cõi:vt vidistis plene in ꝟbo:ꝛ vxorẽ noie adelasiã in.iiij.p̃ludio. ideo accrescit eis iuitis.l.j.§.his itaqz.ꝛ.§.vbi autem.C.de cadu.tol.q2 ius

cõe absorbet ꝛ tollit p̃uilegiuz lz corpore iuris clausum fm eũ.super quo cogitabitis propter tex.in dicta autentica defuncto.qui hereditatem defert patri ꝛ fratri-
174 bus defunti.¶†Tertium qđ inducit de nouo.d.l.si infanti.per tex.ibi:quasi infanti quesita est:quia talis hereditas delata infanti transmittitur ad patrem tanqz adita ꝛ quesita:non tanqz adeũda :ita q non erit opus q pater adeat duas hereditates:sz satis est q adeat hereditatez propriaz ipsius infantis:in qua inueniet hereditatem alterius sibi per medium infantis quesitam:quod est singulare fz ange.pau.ꝛ alexã.ibi.imo plus fm aliquos non requiritur q pater adeat hereditatẽ infantis:sed omnia occupat iure peculij: ideo tex.ibi dicit patrem venire iure patrio.quod si verum sit:maior esset vtilitas patri ista occupare iure peculij quaz iure

174 Tertio infans moriendo transmittit hereditatẽ velut aditam ꝛ non tanqz adeũdam.

175 hereditario. † quia si occuparet iure peculij bona infantis:nõ esset opus alia aditione etiam principalis ꝛ proprie hereditatis filij:sed transmitteret hereditatem infantis sui aliter non aditam:secus si eam caperet tanqz heres:nam vt audiuistis supra in secunda specie transmissionis in prin.ascendentes non ita transmittunt hereditates descendentium:sicut faciunt econtra descendentes hereditates ascendentium non aditas alia vtilitas esset:quia si pater veniret tanqz heres filij teneretur creditoribus insolidum: etiã vltra vires hereditarias.l.j.§.si is q̃ quadraginta.ff.ad trebel.hodie autem nõ cõfecto inuentario teneret etiam insolidũ. §.si vero.in autentica de heredi.ꝛ fal.ꝛ plene vidistis supra: mortuo itaqz testatore.j. sed quando pater occupat iure peculij:nunqz tenetur in plus qz sit in peculio. ꝛ ratio est secũdum bal.q2 hoc casu pater est magis successor bonorum qz filij. Alia vtilitas eẽt q si pater veniat tanqz heres filij tenebitur perpetuo creditoribus:si autem bona occupet iure peculij :non tenebitur nisi vsqz ad annũ vnũ post mortem filij.ff.qñ actio de peculio est annalis p totum. Alia vtilitas ꝛ vltima esset:quia p̃r veniẽs iure hereditario tanqz heres filij tenet ꝯficere inuẽtariũ: al's insolidũ obligatur:vt dictũ est.ꝛ plene deciditur i.l.fi. C.de iure deliberan.vt dixi vbi supra .secus si veniat iure peculij.sed an hoc sit verum q pater possit isto casu occupare bona infantis iure peculij:vel teneatur illa adire tanqz heres dubitatur.tamen veritas est vt tenet glos.in.d .l.si infanti.q de iure codicis cum filiusfamil.etiam habẽs bona castrensia vel quasi non posset habere heredẽ:quia pater omnia post mortem filij occupabat iure peculij: vt ibi est.

175 Vide draz qñ pater occupat bona filij iure hereditario aut iur peculij.

tex.dum dicit patrem venire iure patrio. hodie tamen de iure nouissimo autenticorũ hoc est immutatuz.quia hodie filius famil.habet ab intestato heredem: ideo hodie pater venit tanqz heres:ꝛ iure hereditario. ꝛ ita communiter tenent omnes docto.ꝛ bar.etiam refert in .d.l.si infanti.in.ij.columna.ita in facto consuluisse.ideo non est mirum si pater in hoc casu succedat infanti.fm dispositionẽ dicte autentice defuncto.C.ad tertul.solus.vl cũ alijs:vt ibi est tex.not.vt supra dictum
176 est.¶†Et qđ dictũ est in filio infante: cui delata est hereditas vt eã trãsmittat ad patrẽ non aditã per.d.l.si infanti. etiã locuz habet in filio furioso habẽte patrẽ: quia ad eũ transmittet hereditatẽ.sibi delatam nõdũ aditam cũ infans ꝛ furiosus equiparent. l.i negotijs.ff.de re.iur.ꝛ ita tenuit ange.in lectura floren .ij.col.in. d. l.si infanti.sed bar.ibi fulgo.alexan.ꝛ iason tenent contrariũ.s.q furiosus ad patrẽ non transmittat hereditatem sibi delatam nõ aditam cũ in hac materia sit lata differẽtia inter infantem ꝛ furiosuz q2 videm9 in furioso cui9 curator hereditatẽ adiuit q eã nõ trãsmittit ad heredes qđ se-
177 c9 est in ĩfante:cui9 tutor adiuit.†quia maiorẽ p̃tãtem habet tutor in infante:cũ detur persone insti.qui dari tuto.test.possunt.circa mediũ qz curator furiosi in furioso:qui nõ datur persone principaliter sed bonis.fm bar.in.d.l.si infanti .ꝛ.l.j.ff. de bo.pos.infan.furio.ve delata .de quo plene bal.ange.ludo.alexan.ꝛ iason in.l. ĩfantis.C.qui admitti ad bo.pos.possunt. ¶ Preterea. d.l. si infanti. statuens hoc speciale priuilegium in infante:vt hereditatem etiam extranei transmittat ad patrem non aditam. contra regulas iuris communis:extendi nõ debet ad furiosuz ꝛ eius patrem:licet sibi similem per no.in l.quod vero.§.de viro.ff.soluto matrimonio.facit.l.ius singulare.ff.de legi.ꝛ regula:que a iure communi.de regu .iur .li.vj.
178 ¶†Or nunc sequitur q ea q̃ dicta sunt q si infans cui delata est hereditas decederet ante aditam hereditatẽ sine patre qzuis haberet matrẽ aut fratres:vl alios heredes:nunqz dictam hereditatem trãsmitteret:sed perinde haberet ac si ei non fuisset delata:ꝛ sic deuolueretur ad proximiores illius qui infante reliquerant heredẽ.ita dicit tex.in.d.l.si infanti.per quẽ tex.dicunt bal.ange.ꝛ sali.ibi q etiam infans sicut ad heredes alios qz patrẽ non transmittit hereditatem extranei sibi delatam non aditam:sic nõ transmittit ad eos in integrũ restitutionẽ tanqz fuerit lesus in nõ adeundo:ꝛ refert ange.q vidit ꝯsiliũ bal.fratris sui ꝛ alioz duoz illustriũ

176 Dispositio.l.si infanti. locuz habet in furioso fz aliquos.

178 Infãs carens patre nõ trãsmittit ad matrem vel transuersales hereditatem sibi delatã : nec in eis locuz habet dicta.l.si ifanti.

doctoꝝ idē tenētiũ: ⁊ ita etiā cōsuluit pe.
de ancha. ꝯsil. ccclxiij. incipien. de virib⁹
aditiōis. ⁊ fran. areti. ꝯsi. clxj. incipien. in
ꝑsenti ꝯsultatiōe vidēdũ est. iij. col. ⁊. v. in
fi. cũ duab⁹ sequētib⁹. ⁊ inter cetera ꝑnci
paliter pōderat tex. i eadē. l. si infanti. dũ
dicit ꝙ hereditas ad alias ꝑsonas ꝑue-
niat ⁊c. Nā verbũ ꝑueniat denotat cum
effectu. l. ij. §. ꝑuenisse. ff. ꝺ heredi. vel acti.
179 vēdi. ꝓpter dictionē ꝑ. † Que denotat
ꝑfectionē actus. l. vrbana. §. ꝑnoctare. ff.
de ꝟbo. sig. qꝺ nō esset: si heres infans ha
beret in integrũ restitutionē. preterea qꝛ
in. d. l. si infanti. ꝟsi. vel si nō sit tutor. dꝛ ꝙ
qñ infans moritur sine pr̄e: vel sine tuto-
re: vel cũ tutore: q̄ adire negligit heredi-
tatē infanti delatā: talis hereditas habe
tur ꝓ nō delata: ⁊ ad illos dꝫ ꝑuenire ad
quos esset delata: si infans heres relict⁹
nō fuisset. ergo in illo casu peti nō pōt re
stitutio. qꝛ minor nō restituit̃: nisi aduer-
sus dānũ: aut aduersus lucrũ amissuꝫ: vt
l. ait ꝑtor. §. fi. cũ. l. seq. ⁊. l. nō omnia. ff. de
minori. Or cuꝫ hereditas eo casu fingat̃
nō delata: sequit̃ ꝙ nullũ lucrũ amisit: qꝺ
nō fuerat debitũ: ⁊ ꝯsequēter nō vr̄ posse
restitui. sed bar. in. d. l. si infanti. ⁊. d. l. qui
duos. de rebus dubi. iij. col. tenet opposi
tum tā in pupillo q̄ꝫ in infante. vt scꝫ qli
bet eoꝝ lꝫ nō trāsmittat hereditatem nō
aditā ad heredes: tñ trāsmittit bñficiũ re
stitutionis in integrũ aduersus aditionē
hereditatis omissam: ꝓut etiā tenuit ipse-
met bald. in. l. vnica. §. in nouissimo. C. de
caducis tollē. ⁊ in. l. ij. C. de orficia. ⁊ io. de
imol. in. d. l. vētre. ⁊ io. an. in. c. in ꝑsentia.
de proba. quos sequũtur alexā. v. col. ⁊ ia
son. xj. col. i dicta. l. si infanti. dicētes hāc
esse cōmunē opinionē: ſm quā consuluit
pe. de ancha. sibi ꝯtrarius ꝯsilio. ciiij. in-
cipien. pro declaratiōe q̄sitorum in tertio
puncto. similiter ludo. ſm hāc vltimā opi
nionē bar. eā sequēdo tāq̄ꝫ communē cō-
suluit ꝯsilio. lviij. incipien. visis narratis
in puncto. ⁊ respōdēt ad tex. qui videtur
cōtrarius in dicta. l. si infanti. dũ dicit ac
si ab initio nō essent delate debēt heredi
tates ad alias ꝑsonas ꝑuenire. nā dicũt
ꝙ tex. ille ꝓcedit ꝯsiderato iure cōi quasi
dicat ꝙ ſꝫ ius ꝯmune dicte hereditates
eo casu ꝓinde habeātur ac si nūq̄ꝫ infan
tib⁹ delate fuissent: postq̄ꝫ nō sunt adite:
nec pr̄ supest: sed nō ꝯsiderato ꝑuilegio
speciali in integrum restitutiōis quo he
redes infantis vel pupilli restituentur
aduersus hereditatis omissaꝫ aditionē:
180 quia regulam habemus † ꝙ per ver-
ba q̄ꝫtumcunq̄ꝫ generalissima legis vel
statuti/nunq̄ꝫ intelligitur derogatuꝫ be-
neficio in integrum restitutionis: nisi de
eo fiat mentio specialis: prout non fit in

179 An sal te transmit tat ad eos bñficiuꝫ re stitutionis.

dicta. l. si infanti. vt probat tex. in. c. corā.
iuncta glo. fi. de in integrum restit. glo. in
l. postq̄ꝫ liti. in glos. fina. C. de pact. et ab
hac communi opinione non esset tute re-
cedendum: nisi dicere velletis ad pacifi-
candum omnes opiniones: prout pulcre
distinguit Bald. in dicto. §. in nouissimo.
Aut heres cui delata est hereditas mori
endo ante aditionem est adultus: ⁊ sic ta
lis: in quo potest aliqua facilitas ⁊ simpli
citas notari: ⁊ tunc restitutionem in inte-
grũ propter omissam aditionē transmit
tit ad heredes: et ita verificari potest opi
nio bar. q̄ est cōis supra scꝺo loco recita-
ta. Aut heres moriendo est infans: et tūc
aut decessit casu fortuito: ⁊ tunc idē. qꝛ nō
est in aliũ scilꝫ in tutorem regressus: cũ ei
culpa imputari nō possit quare nō adiuit
vt dicta. l. qui duos. vbi infans in nauiga
tione decessit: ⁊ sic casu fortuito: vñ mixta
rōne scꝫ etatis ⁊ casus fortuiti restituitur
heres eius: idem si per alium casum: pu-
ta ꝓpter absentiam habere nō potuit tu-
torem: quo casu equitas dictat succurri.
vt. l. cuꝫ quidā. ⁊. l. panthomius. ff. de acq̄
rē. heredi. Aut heres infans naturaliter
decessit: et nō competit heredi suo in inte
grum restitu. ⁊ ita verificari pōt ꝑma opi
nio superius relata ꝯ barto. ꝓ rōnes eā te
nentiũ ⁊ cōsulentiũ: quas per vos videre
potestis. et hoc verũ ꝙ in isto vltimo casu
non competit heredi restitutio: nisi pro-
pter culpam tutoris hereditas nō fuisset
adita: quo casu ꝓpter culpā tutoris resti-
tutio cōpeteret: si tutor non esset soluēdo:
⁊ ita etiā tꝫ bart. in dicta. l. si infanti. ⁊ di-
cta. l. qui duos. ij. col. in fi. quē videatis. qꝛ
pulcre loq̄tur inter cetera dicēs ꝙ culpa
pōt imputari tutori: si infans decessit post
cētum dies. hec bald. in dicto. §. in nouissi
ma. versi. Sed tunc remanet questio mul
tum ardua. vbi elegantissimis mediis mo
181 uetur. ¶ † Plus decidit bar. in eadem
l. qui duos. ij. col. in vltimo ꝯtrio: ꝙ q̄cũq̄ꝫ
minor. xxv. annis q̄ omissa aditione here
ditatis morit̃: trāsmittat in integrũ restō-
nem ad heredes: quā ipse si viueret ⁊ here
ditatē omisisset intentare posset ſm iaco.
de aret. Et idē putat bart. ibi: in quocũq̄ꝫ
etiā maiore. xxv. ānis impedito adire he-
reditatē ei delatā: vt in integrum restōnē
ad heredes trāsmittat: sicut sibi ꝯpeteret
si viueret ex clausula gñali: si qua mihi iu
sta cā videat̃. arg. d. l. panthomi⁹. ff. de acq̄
ren. heredi. vbi tex. nota. nam in integruꝫ
restitutio sui natura est transmissibilis ad
heredes. l. non solum. ff. de in integrũ re-
sti. Et q̄ sint iuste cause restituendi maio-
rem videatis in. l. j. ⁊ per totuꝫ. ff. ex q̄bus
cau. maio. in integrũ resti. ⁊ ꝑ hec q̄ dicta
sunt dat̃ arg. ad dubiũ summe necessariũ.

181 Vide plcra ꝙ ali qñ vbi he reditas nō transmittit tñ restō eti am ex ꝑso na maiori trāsmittit̃.

182 ¶ † Ponam⁹ ꝙ heres ignorās delatā si
bi hereditatē decessit infra ānũ: clarũ est
ꝙ hereditatē nō aditā nō trāsmittit: nec
etiā tūc locũ hꝫ trāsmissio iuris deliberā-
di: q̄ nō cadit in ignorāte vt dictũ ē. nūq̄ꝫ
saltē occasiōe talis ignorātie cōcedet̃ he
redi restitutio in integrũ ex dicta clausu-
la gñali ex ꝑsona defuncti heredis: ita vt
heres heredis bñficio restitutiōis in ite-
grũ ꝯsequat̃ bñficiũ deliberādi in effectu
⁊ bal. in. l. j. xxiiij. opp. C. q̄ admitti ad bo.
pos. pñt tꝫ ꝙ nō. quē sequit̃ rapha. cu. i. l.
cũ fili⁹. §. i hac. ff. ꝺ ꝟbo. obli. ⁊ ꝯsuluit pe.
de ancha. cōsi. clxix. incipiē. principaliter
ꝯ istos legatarios. ⁊ ale. i. ij. ꝑte. clxiij. cō
silio icipiē. viso ꝓcessu cāe vertētis iter di
ctũ frā. vbi dt ꝙ nō reperit aliquē cōtradi
cētē idoneũ. ſꝫ iason i. d. l. cũ antiquiorib⁹
ij. co. refert. ang. ⁊ pau. de castro in. d. l. vē
tre. io. de imo. ⁊ pau. in. d. l. panthomi⁹. ff.
ꝺ acq̄rē. here. ꝑ illũ tex. cũ ibi no. ꝑ bar. ⁊
eũdē ale. sibi cōtrariũ in eadē. ij. ꝑte ꝯsili.
clxix. icipiē. viso themate. suprascripto te
nere ꝯtriũ: videlꝫ ꝙ imo in terminis nr̄is
si heres ignorās hereditatē sibi eē delatā
decesserit ea nō adita: heres ei⁹ ex ꝑsona
defuncti ignorātis mortui posset nō de iu
re cōi: ſꝫ impetrata i integrũ restitutiōe a
iudice ex clausula gñali idē in effectu cō
sequi. s. ānũ ad deliberādũ: ac si ꝑmus he
res ignorās defect⁹ fuisset sciēs qꝺ si esset
verũ maxime eēt āpliatio. ad. d. l. cũ ātiq̄o
rib⁹: tñ finaliter neutrā dictarũ opinionũ
firmat. adde eũdē ale. in. j. ꝑte ꝯsi. xx. inci-
piē. viso ꝓcessu cause vertētis. pen. co. i fi.
vbi dt cōpetere in ītegrũ restitutionē: vbi
ignorātia causat̃ ex absentia heredis: ⁊ ñ
ex ignorātia simplici. ⁊ sic possent cōcor-
dari ꝑmissa. ⁊ hec de scꝺo ꝑncipali req̄si-
183 to sufficiāt. ¶ † Tertio ꝑncipaliter req̄
rit̃ vt. d. l. cũ antiq̄orib⁹. locũ habeat: ⁊ ius
deliberādi ad heredes trāsmittat̃. ꝙ he-
res cui ex testō vel ab intestato delata est
hereditas: talē hereditatē sibi delatā nō
adiuerit neq̄ꝫ repudiauerit: sed sit in deli
beratiōe q̄d factur⁹ sit. si enī eaꝫ adiuerit
nō eēt opus trāsmissiōe iuris deliberādi
qꝛ hereditas ad heredes trāsiret tāq̄ꝫ pa
trimoniũ heredis: ⁊ etiā si hereditatē re-
pudiasset: ꝑuaret̃ bñficio transmissionis.
184 ¶ † Quarto et vltimo req̄rit̃ ꝙ talis
heres decesserit ifra ānũ cōcessum a iure
ad deliberādũ: nā residuũ talis anni trāſ
mittit: ſꝫ ñ trāsmittit tp̄s ad lati⁹ deliberā
dũ a ꝑncipe obtentũ: vel iudice vt dixi. ꝺ.
in ꝑn. hui⁹ trāsmissionis: ⁊ hoc verũ ꝙ he
res moriēdo trāsmittit residuũ anni a iu-
re ꝑfixi i. d. l. cũ antiq̄orib⁹. nō facta diffe-
rētia an heres trāsmittēs sit ꝺ ascēdētib⁹
vel descēdētib⁹ aut collateralib⁹: vel pe-
nit⁹ extraneis. qꝛ tex. in. d. l. cũ antiq̄orib⁹

183 Tertio ꝑncipaliter requiritur vt dicta l. cum antiquioribus. locum habeat ⁊ ius deliberādi transmittatur ꝙ heres hereditatē nō adierit neq̄ꝫ repudiauerit.

184 Quarto requiritur ꝙ heres trāsmittēs infra annũ deliberandi decesserit quia ſꝑ

loq̄t̃ indistincte ꝯcedēdo ānũ integruꝫ
ad deliberādũ: ⁊ hec ē veritas lꝫ ang. i re-
petitōe. l. q̄se patris. C. vñ libe. tenuerit di
ctũ ānũ deliberādi solũ ꝯcedi ascēdētib⁹
vel descēdētib⁹ heredib⁹: q̄b⁹ de iure ꝑto
rio ad succedēdũ idulget̃ ān⁹. ſꝫ i trāsuer-
salib⁹ ⁊ aliis extraneis dt nō durare ius
deliberādi: nisi centũ dieb⁹ q̄b⁹ de iure ꝑ-
185 torio eis succedere ꝑmittit̃. ¶ † Anũ tñ
mēti tenebitis ꝑpetuo ꝙ si filio cui here-
ditas erat delata fuerit elaps⁹ ān⁹ delibe
rādi: quē habebat vt fili⁹: adhuc trāsmit-
tere poterit scꝺm ānũ deliberādi: vt ⁊ tan
q̄ꝫ legitim⁹: ⁊ idē in filio emācipato ꝙ p⁹
ꝑmũ ānũ ⁊ infra scꝺm moriēs trāsmittit
ius deliberādi q̄si agnat⁹. ita singulariter
decidit bal. in. l. lꝫ. ꝓpe fi. C. de iure delibe
rā. tñ fili⁹ post ānũ ꝑmũ volēs deliberare
seu adire vel heres ei⁹ ꝑtēdēs hr̄e scꝺꝫ an
nũ ex ꝑsona filii defūcti tāq̄ꝫ agnati legiti
mi dꝫ h̄ specificare. s. q̄litatē medio cui⁹ ꝑ
tēdit ius deliberādi sibi adhuc ꝑtinere:
cuius virtute dt se velle hereditatē adire
argumento eius qꝺ singulariter decidit
bal. limitādo. l. nihil. C. de vsuca. ꝓ here-
de in rubri. ꝺ. de ꝑscrip. vj. col. versi. quero
pater possedit decē annis. vbi dt ꝙ lꝫ filio
vt filio cōpetere nō possit titul⁹ ꝓ herede
vt. d. l. nihil. ⁊ sic ꝟtute illius tituli ꝑten-
dere nō posset ꝑscriptioneꝫ longi tempo
ris attamen si dicat se longo tēpore ꝓ he
rede possedisse vt agnatũ: audietur. ita di
cam⁹ in proposito ꝙ si fili⁹ post annũ vt fi
lius adiret hereditatē nō dico bñficio sui
tatis nec. l. vnice. C. de his qui ante aper
tas tabu. sed virtute iuris deliberandi ꝑ
dictā. l. cũ antiquiorib⁹. ei cōpetentis: ni-
hil ageret cũ annus sit elapsus. sed adire
dꝫ eam expresse vt agnat⁹: cui in illa qua
litate cōpetit secūd⁹ annus tanq̄ꝫ legiti-
mo heredi. ⁊ ita sentit alexan. in. d. l. lꝫ in
addi. bal. dum ipsum simpliciter allegat
186 super dicta rubrica de ꝑscrip. ¶ † Et ꝑ-
missa de triplici transmissione ideo hic cu
mulaui: tum qꝛ ꝑma spēs suitati cōuenit
ꝺ qua hic tractam⁹: ⁊ cetere due spēs sūt
illi cōnexe: que melius declarantur simul
cum illa q̄ꝫ si vobis sparsim fuissent tradi-
te cum intellectus vni⁹ ex altera resultet.
187 Ex quibus omnibus restat † ꝙ heredi
tas per heredē nō adita non transmittit̃
quia cum ante aditionem expressam ve-
luti verbo seu nuda voluntate factā aut
tacite puta facto declaratam: scilicet ge-
rendo se pro herede iuxta. l. pro herede.
⁊. l. gerit. ff. de acquiren. heredi. ⁊ insti. de
heredũ quali. ⁊ differen. §. pro herede. he
res non sit dñs hereditatis: nō potest eā
transmittere ad alios. qꝛ nemo dat quod
non habet. fallit tamen in pluribus casi-
bus. ⁊. j. in suis heredibus in potestate cō

transmittit licet fuerit heres extraneus.

186 Fili⁹ cui annus erat elaps⁹ licet ñ trāsmittat vt filius tamen trāsmittet vt legitim⁹

186 Quare hic auctor tractauit de triplici transmissione.

187 Hereditas non adita non transmittitur nisi in casibus sequentibus qui eliciuntur ex predictis.

Universidad de ... Biblioteca

stitutis:qui hereditatem paternam ꝛ interdũ fraternam transmittunt non aditã: etiam ad quoscunqꝫ: vt plene vidistis supra in prima specie transmissionis. Secũdo etiam fallit in descendentibus non suis: vt scilicet hereditatem ascendentiũ in quorum potestate nõ sunt/transmittãt beneficio.l.vnice.C.de his qui ante apertas tabu. Non dico ad omnes:sed solum ꝛ duntaxat ad descendentes.de quo plene vidistis supra in secunda specie transmissionis. Tertio fallit in infante patrem habente:qui si moriatur ante completaz infantiam et hereditatem aditam: illam transmittit ad patrem suum:cui hereditati aliquotiens cõcurrunt mater et fratres infantis. Quarto fallit etiam in infante patre carente ꝛ pupillo:ac minore viginti quinqꝫ annis:ꝛ maiore iusta de causa ꝛ legitime impedito: qui licet hereditatem eis delatam nõ trãsmittant ad heredes: veruntamen ad eos quoscunqꝫ transmittunt in integrum restitutionem. Cuiꝰ medio illa obtenta a iudice adire poterunt hereditatem per defunctũ adire omissaz facilitate etatis : vel iusto impedimento:aut ignorantia facti secũdum aliquos. Quinto fallit ꝙ omnes heredes q̃ztuncũqꝫ extranei ante aditam hereditatem/ dum tamen infra annum scientes hereditatem eis delatam moriẽtes transmittũt ad quoscunqꝫ heredes ius deliberãdi infra residuum anni quod eis supererat.de quibus tribus vltimis conclusionibꝰ plene audiuistis supra in tertia specie trans-

188 Casus in qbꝰ ius deliberãdi; etiam post annũ transmittitur.

188 missionis. ¶ † Sed post annum a die delate hereditatis non transmittitur ius deliberãdi:nisi heres ex causa distulisset. infra annum adire.puta ꝓpter vindicandam mortem defuncti.ff.ad silleya.l.si q̃s in graui.§.eleganter:vel distulit adire ꝓpter eum qui est in vẽtre:vel propter questionem falsi motam contra testamentũ: in quo fuit heres scriptus:vel aliam causam rationabilẽ ſm bal.in dicta.l.cũ antiquioribus.in fi.C.de iure delibe. Et laus xp̃o sit ꝛ gloria ꝙ materia transmissionis hereditatis tam subtilis ꝛ non minus vtilis ꝛ quotidiana ita compẽdiose sit vobis nũc expedita que tamẽ in p̃nti regno frãcie non est multum necessaria:vbi agitur de hereditate parentum ꝓximorum ascẽdentium/descẽdentium seu collateraliũ:de qua ex gñali consuetudine mortuus ipso iure saysit viuũ ꝓximũ linatgeriũ: etiam quo ad possessionem ideo nõ mirum si añ aliam expressam hereditatis aditionẽ heres per mortem sui p̃decessoris ip̃o iure ꝑ cõsuetudinem effectus possessor ꝛ dñs eã trãsmittat etiã in extraneũ heredem:vt supra dixi tractando de continuatione possessionis de patre in filiũ ex iure suitatis: sicut transmitteret alia bona per ip̃m longo tp̃e possessa.ꝛ sic hę subtilitates fere in hoc regno remanent inter parentes su-

189 peruacue: vt ibi plene dixi. † Verũtamẽ vt materia suitatis penitus euacueť: quia post habitum sequitur priuatio illiꝰ: scire debetis ꝙ suitas cũ supradictis suis priuilegiis tollitur quinqꝫ modis. ¶ Primo tollitur per dationez substituti vulgaris: vt.l.si filius heres.ff.de libe. ꝛ posthu. nã pater substituendo filio si nõ sit heres: de necessario videtur eum facere volũtariũ. ita dicit Barto.in dicta.l.j.ff. de vulgari ꝛ pupillari. ꝛ plenius ꝑ eum in.l.si filiꝰ qui patri.ff.illo eodem titul. Sed an hoc sit verum:scilicet ꝙ per dationem substituti vulgaris tollatur suitas : hactenus dubitatum fuit:et quidẽ in hoc passu quatuor reperiuntur docto.opiniones princi-

189 Vide hic qualit ius suitatꝭ tolliť q̃nqꝫ modis: ꝛ ꝑmo tollitur seu eius effectꝰ impediť ꝑ dationem vulgaris substituti.

190 pales.† Prima opinio est ꝙ per dationem substituti vulgaris filio factam tollatur existentia ꝛ potẽtia suitatis: quia per ipsam substitutionez videtur pater dedisse licentiam filio abstinendi: ꝛ sic videtur eum de necessario fecisse voluntariũ. Nã (vt.s̃. dixi)existentia sui heredis a lege duodecim tabularum inducta fuit fauore patris.sicut igitur filius potest suo fauori renunciare:scilicet abstinendo a paterna hereditate.l.filio preterito.ff.de iniusto testa.sic potest ꝛ pater.l.si quis in cõscribẽdo.C.de pact. Modo eo ipso ꝙ pater dedit filio substitutum vulgarem/videtur suo fauori renunciare:cum illa substitutio concipiatur in casum in quem filiꝰ nolit heres esse:vel non possit.l.cum ꝓponas.C.de heredi. instit.ꝛ fuit satis plene declaratum supra in primo effectu vulgaris substitutionis. Cum igitur pater sciat ipsum filium necessarium heredem velit aut nolit:dando ei substitutũ in casu quo heres esse nolit. Ex hoc videtur pater velle non habere filium heredez necessariũ. alš frustra ei substitueret:si vellet ip̃m remanere necessariũ. q2 institutio est hr̃dis effectũ sortiẽte cessat substõ.l. post aditã. C.de impube.ꝛ aliis substi.ꝛ hãc opinionẽ ponit glo.in.l.papinianꝰ.§.q̃m aũt q̃rta.ff.de inoffi.testa.circa medium magne glo.quã sequũtur dynus ꝛ bar.dicẽtes de hoc esse casuz in dicta.l.si filius qui patri. ff.de vulga.ꝛ pupilla.ꝛ Cynus in.l.precibus.C.de impuberi .et aliis sustitut. Et est hec cõmunis opinio doct.multis ꝛ nõ

190 Prĩa opinio in h̃ pũcto ꝙ ꝑ dationem substituti tollitur suitas.

191 minꝰ pulcris rõnibꝰ roborata. ¶ † Secũda opi.fuit tota ꝯtra p̃me:videlꝫ ꝙ per substõnẽ vulgarẽ nõ tollať exñtia sui heredis:ẽt q̃ztũcũqꝫ filiꝰ a paterna hereditate abstiuerit. Quimmo ꝑ exñtiã sui heredis ẽt si filius abstineret tolliť et euacuať

191 Scd̃a opio ꝙ suitas nõ tollitur ꝑ dationẽ substitutivulgaris.

ip̃a substitutio.q̃ casu effectꝰ suitatis erit mirabilis ꝙ filiꝰ heres institutꝰ eo momẽto q̃ p̃r erit mortuus:ꝛ sic repieť suꝰ heres excludet substitutũ in ꝑpetuũ sola exñtia ꝛ potẽtia suitatis taliť ꝙ si filiꝰ postea abstineat a p̃rna hereditate:substitutio nũq̃ꝫ recõualescet cũ fuerit semel extricta sola exñtia sui herdis.ꝛ hãc opinionẽ tãgit gl.arguẽdo ĩ.l.si p̃r.§.fi.ff.de vul.ꝛ pu.qđ qualiter intelligať videatis ibi bar.ꝛ hec opinio siľr multis ꝑ ip̃az tenẽtes roborať

192 Tertia opinio distinctionez cõtinens.

192 fundamẽtis. ¶ † Tertia fuit opinio vt distingamꝰ ꝙ aut substitutꝰ adiuit ex substitutiõe hereditatẽ:ꝛ tũc sublata ẽ suitas aut nõ adiuit:ꝛ tũc secꝰ.ꝛ hãc opinionẽ refert gl.in dicto.§.q̃m ãt quarta.in p̃n.glo. q̃ opinio nõ hꝫ fundamẽtũ.nã si ab initio nõ fuit sublata suitas: sꝫ expectareť aditio substituti tũc ꝑ talẽ aditionẽ ñ tollereť cũ semel filiꝰ effectꝰ fuerit suꝰ heres ip̃o iure nõ desinit esse heres q̃ztuncũqꝫ postea repudiet:vt.l.ei qui. ff.de heredi. institu.

193 Quarta opinio duaruz primaruz opinionum cõcordatiua.

193 ¶ † Quarta opinio fuit pau.de castro in repetitiõe.d.l.si filiꝰ heres. ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ ang.areti.in dicto.§.sui.insti.de heredũ quali.ꝛ differẽ.cõcordare satagẽtiũ duas p̃mas opiniões superiꝰ relatas sic dicẽtiũ ꝙ ꝑ substitutionẽ nõ tolliť suitas:nec ꝑ solã suitatẽ tolliť substitutio:nisi seq̃tur filij imissio.s.ꝙ filiꝰ se imisceat paterne hereditati.vt dicta. l.post aditã.C. de impube.ꝛ aliis substi.vñ ꝯcludũt p̃fati p̃res:quoꝝ cõclusio est ip̃a rei veritas ꝙ p̃re mortuo statim hereditas acquiritur filio iure suitatis:lꝫ habeat substitutũ ꝑinde ac si non haberet.postea vero si q̃nt de filius se immisceat:ꝛ non est dubiũz ꝙ substitutio eo tũc tollať vt.d.l.post aditã iuncta.l.cum bonis.ff.de acquirẽ.here.si vero abstineat:tũc adhuc remanet heres noĩe:non effectu:ꝛ ideo substitutꝰ admittitur:vt.l.ex contractu.ff.de re iudica.aut adhuc non se immiscuit:neqꝫ abstinuit ꝛ tũc filiꝰ interim est heres ipso iure ciuili:cuꝫ beneficio abstinendi sibi a pretore cõcesso ita ꝙ ex euentu apparebit vtrum substitutus admitteť vel non q̃ñ si filius se immisceat substitutus excludeť.sꝫ si abstineat:admitteť substitutus:ꝛ erit heres testatoris re ip̃a solo nomĩe heredis apđ filiũ remanente.hec opinio si bñ põdereť ĩ effectu hꝫ ꝙ ꝑ dationẽ substituti vulgaris nõ tolliť suitas:sꝫ q2 prima opinio est cõis vt dixi ꝙ imo ꝑ dationẽ vulgarꝭ substituti tollať potẽtia suitatis:in dubio nõ est ab ea recedẽdũ idcirco cũ ipsa trãseo concludẽs ꝑ dationem substituti tolli existentiam suitatis.ſm bar.cum quo transit alexand. in dicta.l.j.ff. de vulgari et pupilla.ꝛ plene in dicta.l .si filius heres ff.de libe.ꝛ posthu .vbi plenissime hunc passum difficilem disputat . finaliter tamen concludit cum dyno ꝛ bartol.quod tatis substitutio tollit potẽtiã suitatis:dicens istum esse vnum de effectibus vulgaris substitutionis.quod sane intelligatis verum quod tollit suitatez quo ad perpetuam transmissionem:non autez quo ad transmissionem iuris deliberandi : quod est annale:cum ipsum etiam non tollat in herede extraneo . secundum bald.in l.apud hostes.C.de suis ꝛ legi .heredi.vt plene vidistis in verbo.si absqꝫ liberis moreretur . ij .tractando articulum vulga-

194 ris substitutiõis. ¶ † Hanc tamen cõmunem opinionem limitabitis locum non habere in seq̃ntibus casibus. Et p̃mo non procedit nec locum habet in vulgari tacita per. l. filius qui se paterna. cum.l.sequenti.que incipit.iulianus. alš incipit si pupillus.ff.de acquiren .here.ꝛ l.si filius qui patri.ff.de vulgari ꝛ pupillari. Et ita videtur tenere bald.in.l.cum proponas.C.de heredi. institu . versicul. item aduerte an substitutus ꝛc.vbi elegãter dicit ꝙ licet substitutio vulgaris facta filio distincte ꝛ expresse in vtroqꝫ casu:veluti si heres noluerit vel nõ potuerit:aut indistincte puta si heres non fuerit:impediat transmissionem iure necessario fiendam ex potentia existentie sui heredis cũ substitutio vulgaris exp̃ssa tollat potẽtiã suitatis:attamen substitutio vulgaris in vno casu distincta ꝛ expressa: in alio autem tacita:vt si heres esse non potuerit: quo casu comprehenditur casus:si heres noluerit ius transmittẽdi ex potentia suitatis non impedit: si filius noluit esse heres et sic in casu tacito : ideo si filius cum heres esse non posset hereditati paterne se immiscuerit:ꝛ sic noluit hereditatem trãsmitti excluso substituto: quia substitutio vulgaris tũc impedit potẽtiã suitatis ꝛ ius transmittendi quotiens contingit in casu expresso:secꝰ si in tacito. quot modis diciť tacita videatis supra in verbo:si absqꝫ liberis moreret.ij .in materia vulgaris substitutiõis et ibi plene dixi in quarto articulo principali hoc etiam est de mente bar.in.l.gallus.§.ꝛ quid si tantum.iiij.colũ.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ firmatio.de imo.in.l. paterfamilias.ꝛ.l. iam dubitari.ff.de here.insti.alia exempla huiꝰ limitationis ponatis per dictam.l.filius. ꝛ.l.iulianus.ff.de acquiren.here.ꝛ per.l. iulianꝰ.ff.si quis omissa cau.testa. ¶ Preterea videmus ꝙ licet filio sit substitutuz pupillariter:in qua substitutione cõtineť tacita vulgaris:tñ nõ obstãte illa vulgari substitutiõe tacita ĩ pupillari ꝯprehẽsa exñtia sui heredis opať ꝙ ꝑ ip̃am ꝯfirmãtur tabule pupillares:vt.s̃.dictũ fuit ꝑ.l.

194 Vide casus in q̃bus per dationem vulgaris substituti non tollitur suitas primo nõ tollitur per tacitaz vulgarem.

si filius q̄ patri.de vul.τ pupil.τ dictam.l.
iulianus.ff.de acquirē.here.τ.l.pater.ff.
de ꝓuīc.credito.vñ ↄcludiť:ꝙ tacita vul
garis siue sit tacita. quo ad verba: siue q̄
ad casus:nō tollit potētiā existētie suita-

195 Scđa limitatio.

195 tis.† ¶ Scđo limitať dicta cōis opinio
nō ꝓcedere:vbi filio ꝑ patrē eēt facta vul
garis substitutio ī suitate hoc est ꝟʒ ↄsiliū
galli/aut.l.velleie.ꝑ dictā.l.gallus.§.nūc
de lege.τ firmat bar.in dicto.§.τ q̄d si tm̄
iiij.col.τ in.d.l.j.in.v.q.ff.de vulga. et pu
pil.de q̄ videatis plene alex.in.l.si mater

196 Tertia limitatio.

196 §.si fili⁹.ff.đ vulg.τpupil.† ¶ Tertio li
mitať nō ꝓcedere qñ quo ad partē ei⁹: in
quo fili⁹ fuit institut⁹:nō aūt quo ad totū
fuit datus vulgaris substitut⁹:vt ē casus
in.d.l.si fili⁹ q̄ patri.in ꝓn.al's est solus.ff.
de acquirē.here.quē ad hoc reputat sin-
gularē io.đ imol.i.l.apđ iulianū.§.idē iu

197 Quarta limitatio.

197 lian⁹.ff.ad trebel.† ¶ Quarto limitať
nō ꝓcedere vbi vltra vulgarē substitutuʒ
fuit insup dat⁹ fideicōmissari⁹ substitut⁹.
q: tūc institut⁹ cogi possit inuit⁹ ad instā
tiā fideicōmissarij adire:vt.l.nō iustā.cuʒ
gl.sua.C.ad trebel.ideo nō videť a testōre
ↄcessa licētia abstinēdi ꝟm bal.ibi.qđ re-
putat not.dignuʒ.pro q̄ facit:q: isto casu
cessat rō:de q̄ ꝑ bar.in.d.l.si fili⁹ q̄ patri.
hāc determinationē approbāt etiā bal.i
repetitione.l.in suis.ff.de libe.τ posthu.
ange.τ io.de imol.in.d.l.j.ff.de vulga. et
pupil.τ alex.in.ij.ꝑte ↄsi.iiij.v.col.τ.l.si fi
li⁹ heres.xiiij.col.ff.de libe.τ posthu.τ ia
son.in.d.l.j.ff.de vulga.τ pupil.vt decla-
raui tractādo ꝓmū vulgarꝭ substitutiōis
effectū:lʒ bal.in.l.papinian⁹.§.q̄rta.ff.de

198 Quinta limitatio.

198 ioffi.test.h̄ cogitādū reliq̄rit.† ¶ Qui-
to limitať nō ꝓcedere:vbi testōr filio suo
īstituto nepotē ex eo sibi vulgariter substi
tuisset.qm̄ eo casu nō vř data licētia ab-
stinēdi a testōre:cū legata ab ītestato de-
beāť.ꝟm bal.τ āge.in.d.l.j.ff.de vulga.et
pupil.pert ex.in.l.iulian⁹.in ꝓn.ff.si quis
omissa cau.testa.ſʒ ioā.de imol.in.d.l.j.tʒ
ↄtrariū ꝑ casum in.d.l.si fili⁹ heres.de li-
be.τ posthu.ꝟm intellectū bart.τ ↄmunē.
nec obstat dicta.l.iulian⁹.ꝟʒ bart.i penul.
τ vlti.oppo.Q: illud est ibi ideo:q: fuerat
heres institut⁹ extrane⁹: τ substitut⁹ fili⁹
heredis:ſʒ nos loq̄mur in filio instituto:q̄
casu vř testator cogitasse de casu q̄ noluit:
nō de eo casu:quo fili⁹ esse nō posset: nec
al's testator cogitasse videať de casu ad-
uerso filij aduersam fortunā ↄcernēte:qđ
cogitare repugnat voto parentū:vt.l.isti
q̄dē.ff.qđ me.cau.vel respōderi potest. et
meli⁹ ꝟm alexā.ꝙ ꝟm tēpora antiqua iu-
re ffor/q̄cq̄d acq̄rebat fili⁹ acq̄rebat pr̄i:
vt.l.placet.ff.de acquirē.here.ideo si fili⁹
instituti heredis substitut⁹ adiret in casu
dicte.l.iulian⁹.τ legata non debeanť re-
pudiante herede instituto. videretur in-
ris presumptiōe ꝙ heres institutus repu
diaret in fraudem legatorum cum sciret
sibi hereditatem acquirēdam per mediū
filij substituti.τ hunc intellectum videtur
tenere bal.in.l.j.C.si quis omissa cau.te-

199 Sexta limitatio.

199 sta.† ¶ Sexto limitatur non procede
re:vbi si suitas sublata intelligeretur: iua
lidarētur legata ab instituto relicta:que
regulariter non censentur a substituto re
petita.iuxta.l.licet imperator.ff.de lega.j.
Ita notabiliter dicit bal.in dicta.l.j.C.si
quis omissa cau.testa.dicens hoc esse suū
nouum dictum:tamē vt supra retuli pos-
set ad illam.l.responderi: ꝙ non facit ad
istud propositum:quoniam loquitur quā
do institutus erat extraneus:τ al's:prout
dixi supra in ꝓxima limitatione.Tamen
in hoc magna est auctoritas bal.ꝟʒ alex.

200 Septima limitatio.

200 ¶ † Septimo limitatur non procede
re:vbi filius institutus sibiipsi fuisset sub
stitutus:quia cū per repudiationē purifi-
cata sit conditio tacita:que substitutioni
inest.ideo q̄ꝫ p̄mū excludiť a p̄mo gra-
du:fit suus heres ex secundo.ita notāter
dicit bal.in.d.l.j.C.si q̄s omissa cau.testa.
ꝑ.l.conditionibus.pupillus in rōne sui.ff.
de condi.τ demonstra.τ.l.fi.§.j.ff. de vul.

201 Octaua limitatio.

201 τ pupil.¶ † Octauo limitatur nō h̄re
locum:qñ ista vulgaris caduca efficereť.
vt quia viuente testatore deficeret.ita sin-
gulariter dicit bald.in.l.si mater.§.si filio
ff.de vulg.τ pupil.per ibi no.in glos.ma-
gna.Sed ioā.de imol.ibi tenet ↄtrium.q:
satis est ꝙ ab initio videatur ꝑ talem sub
stitutionem a testatore data licētia absti-
nendi:qđ ↄfirmatur ꝑ.l.sed si plures.§.si fi
lio.ff.de vulga.τ pupil.Preterea sequere
tur etiā:ꝙ si substitutus vulgaris esset ex
trane⁹:q̄ decederet viuo testatore:τ sic sub
stitutio efficeretur caduca:nō tollereť sui
tas.qđ est falsū.q: adhuc militāt rōnes ꝓ-
pter:quas censetur sublata suitas. arg.l.
ꝟba.ff.de condi.insti.scʒ licentia:q̄ cēseť
data filio instituto a testatore:vt supra di
ctū fuit.nā datio coheredis extranei tol-
lit exñtiā suitatꝭ:etiā si talis datio efficia
tur caduca:vt.d.§.filio.τ ita tenuit alexā.
reꝑhēdēdo bal.in.l.si fratris.C.đ iure de
libe.τ.d.l.si mater.§.si filius.in fi. ad h̄ fa-
ciūt not.ꝑ bar.in.l.papinian⁹.§.iiij.ff.de

202 Nona limitatio.

202 inoffi.testa.¶ † Nono limitať nō ꝓce-
dere in substōne vulgari facta:qđ non est
respectu legitime.Q: m̄ eo casu si repireť
sublata suitas:nō posset fili⁹ ius petendi
legitimā trāsmittere ad heredes:nisi ꝓri⁹
declarasset se velle.ar.l.si ita legatū.§.illi.
si volet.ff.de lega.j.Sʒ auferre facultatē
trāsmittēdi est on⁹:vt.l.pāthomius.ff.de
acqui.here.Legitima aūt debeť sine gra
uamine:vt.l.qm̄ in ꝓorib⁹.C.de ioffi.test.

ergo sequitur ꝙ eatenus ꝑ dationē sub-
stituti vulgaris/nō tollitur existētia suita
tis.verbum fuit mirabile et magni effe-
ctus iaco.butri.vt refert bal.in.l.si arro-
gator.in.vj.oppo.ff.de adop.τ idem bal.
in repetitiōe.l.in suis.in.ij.q̄stiōe.ff.de li-
be.τposthu.τ licet bal.in dictis locis hoc
impugnet ꝑ no.in dicta.l.papinianus.§.
quarta.attamē pro iaco.butri.facit:quia
licet ꝑ dationē talis substituti videať fi-
lius institutus sub illa conditiōe si heres
esse voluerit:tamē talis cōditio reijcitur
quo ad legitimā:vt firmāt ipsemet bal. τ
sali.in dicta.l.qm̄ in priorib⁹.τ ioan.de
imol.in dicta.l.iam dubitari. ff.de here.
insti.et in dicta.l.fi.ff.de conditio.institu.

203 Decima limitatio.

203 ¶ † Decimo limitať nō ꝓcedere in vul
gari substitutiōe cōprehensa sub breuilo
qua:vel compendiosa:q: cū dicatur com
pendiosa:nō tollit suitatē.vt expresse no.
ange.in dicta.l.papinianus.§.quarta.ꝑ
l.lucius.ff.de vulga.τ pupil.quē referūt τ
sequūtur rapha.τ pau.de castro.in dicta
l.si filius heres.ff.de libe.τ posthu.et ꝟm
hanc limitationem in cōpēdiosa ↄsuluit
alexan.apud burgum sancti sepulcri.nā
ꝑ dictā.l.lucius.q̄ hoc non bene probat:
nec etiam ꝑ rationem suam:sed ꝑ aliā:vi
delicet ꝙ talis cōpendiosa cōprehendit
nedum vulgarem:ſʒ etiā fideicōmissariā
vt tenēt oēs in.l.ꝑcibus.C.de impube. et
alijs substi.et vidistis in materia compē-
diose substitutiōis.ideo tunc succedit qđ
dictū fuit supra in quarta limitatione dū
allegaui.l.nō iustum.C.de fideicō.et ibi
bal.et sic in cōpendiosa putat opinioneʒ
ange.τ sequaciū ꝓcedere:secus in vulga
ri cōtēta in breuiloqua:qm̄ tūc cessat ra-
tio dicte.l.nō iustā.ꝙ in breuiloqua nul-
la ↄtineť fideicōmissaria:nisi secum ad-
mixta sit ↄpēdiosa:vt quia testator dixit:
quādocūq̄ꝫ decesserint eos adinuicē sub-
stituo:vt no.bart.in dicta.l.luci⁹. circa fi.
col.τ ibi oēs τ bal.repetitiōe.c.si pater.in
materia reciproca eo.ti.li.vj.τ hanc puto
esse veritatē:licet io.de imol.in dicta.l.fi-
lius heres.ff.de libe.τposthu.voluerit cō
trariū:motus tali rōne.q: vulgaris cōpre
hēsa sub cōpēdiosa.aut breuiloqua satis
est exꝑssa/cū dicať expresse ꝟbis generali
bus aptis cōprehēdere etiā casum nolū-
tatis:sed adhuc obstet ratio supra dicta:
τ in dicta quarta limitatione. de hoc an
datiōe substituti tollať existētia suitatis/
videatis plene bar.in dicta.l.si filius qui
patri.ff.de vul.et pupil.τ alios in locis su
perius allegatis.plenissime tamē ꝑ alex.
in.l.si filius heres.ff.de libe.et posthu. et
post ludo.in.l.apud iulianū §.idem iulia

204 Testator disponere pōt datiōe substituti suitate nō tolli.

204 nus.ff.ad trebeľ.† Unum tm̄ mēti tene
bitis:ꝙ testator di sponere pōt ꝙ datiōe
substituti nō tollať suitas ꝟm bal. singu-
lariter in.c.cumana.de elect.ꝑ tex.in.l.in
ↄditiōib⁹ primū locū.in prin.ff.de cōdi.et
demōstra.quē sequit iason in.l.in pupil-
lari.j.col.ff.de vul.τ pupil.qđ est no.ꝓ.xj.
limitatiōe ad hāc regulā dicēs ī paucis

205 Scđo principaliť tollitur suitas vbi fili⁹ sub ↄditiōe si voluerit fuit institutus.

205 locis hoc repiri.¶ † Scđo principali-
ter tolliť suitas: si filius ipse fuerit heres
institutus sub illa ↄditiōe potestatiua si
heres esse voluerit:vt est casus in.l.corne
lius.τ.l.iam dubitari.ff.de here.insti.τ.l.

206 Tertio tollitur suitas etiā si fili⁹ fuerit sub ↄditione potestatiua institutus.

206 verba.ff.de cōdi.insti.¶ † Tertio tol-
litur qñ filius est institutus sub alia cōdi
tiōe potestatiua:vt.l.in conditiōibus pu
pillus.ff.de condi.et demōstra. quod in-
telligatis verū:qñ erat talis cōditio que
vltimo vite spū adimpleri poterat: puta
si.x.dederit:q: tūc nūq̄ꝫ efficitur suus do-
nec conditione expleta adiuerit ꝑ.l.fi. ff.
de condi.insti.τ.l.suus quoq̄ꝫ.ff.de here.
insti.secus si vltimo vite spū impleri non
poterat:veluti quia fuerat institut⁹:si ca-
pitoliū ascenderet.qm̄ eo tunc q̄ꝫ primuʒ
deuenit ad vltimū vite spiritū:venire po
test substitut⁹ vel coheres:q̄b⁹ deficiētib⁹
ipse fili⁹ ab intestato efficiť heres: q̄ꝫ pri-
mum ↄstet amplius ↄditionē impleri nō
posse.si autē conditio impleretur: statim
efficereť suus:vt dicta.l.in cōditiōibus.τ
hec vera existūt ꝟm iura antiqua: hodie
vero secus forte esset ꝑ.l. qm̄ in priorib⁹.
C.de inoffi.testa.vbi sali.post glo.τ bart.
ↄcludit ꝙ cū saltē quo ad legitimā ꝑ illū
tex.tollať ois ↄditio:dilatio:ac quodcūq̄ꝫ
grauamen:ita ꝙ conditiōes in institutio
ne filij habenť ꝓ nō adiectis: vt ibi. et.l.
sancimus.§.cū aūt.illo eo.tit.si hodie pa-
ter filiū instituerit heredem sub ↄditiōe si
voluerit:aut si decem dederit:vel si capi-
tolium ascenderit:aut si romā iuerit: aut
nauis ex asia venerit:quo ad legitimā fi-
lius habeť ꝓ pure instituto dictis condi
tiōib⁹ ipo iure habitis ꝓ nō adiectis:τ sic
adiectio qualiscūq̄ꝫ cōditionis hodie nō
tolleret suitatē.videatis plene bar.bal.et
sali.in dicta.l.qm̄ in priorib⁹.io.de imol.i
l.fi.ff.de ↄdi.insti.τ alexā.in.l. si pater.C.
de insti.τ substi.sub ↄdi.fac.τ in fine deci
dit q̄d seruādū sit hodie si filius instituať
sub talib⁹ ↄditiōib⁹:τ in.l. si mater.§.j. ff.
de vulga.τ pupil.de quo dixi supra.super
verbo:in eodē testamēto relinquēs.j.ver
si.plus dico ꝙ ipsemet pater.et ibi plene

207 Quarto tolliť suitas vbi fili⁹ fuit ī re certa īstitut⁹.

207 videatis.¶ † Quarto tolliť existētia
suitatꝭ si fili⁹ est institutus in re certa/alio
vniuersaliter instituto: nam eo casu do-
nec vniuersaliter institutus repudiet: in-
stitutus in re certa habetur loco legata-
rij.vt.l.j.§.si ex fundo.τ.l.ex facto.la gran
de.ff.de heredi.institu.facit tex.not. in.l.
quotiēs.C.de here.insti.ideo fili⁹ taliter

Universidad de ... Biblioteca

institut⁹ nō ḋr interim suus.ita dicit bal.
in.l.apud hostes.ṽsi.circa predicta.C.de
suis ꝛ legi.here.ꝛ clarius in dicta.l.q̊tiēs.
ṽsi.vlterius q̄ro.vbi dicit ꝙ talis singula
ris heres etiā filius nō erit suus ꝛ neces=
sarius.qꝛ illa qualitas introducta est fa=
uore creditoꝝ:sꝫ ip̄e nō tenet creditorib⁹
rōne legitime.Ergo nō est suus ꝛ necessa
rius:sꝫ volūtarius:ideo si decedit anteq̄ȝ
agnoscat:nō trāsmittit iure existentie sui
heredis:sꝫ transmittit ꝑ.l.si q̄s filiū.C.de
inoffi.testa.idē tenēt ange.ꝛ io.de imol.i
dicta.l.si filius q̄ p̄ri.ꝛ hec est veritas ſm
alex.ibi:lꝫ ludo.de roma.in.l.apud iulia=
num.§.idē iulian⁹.ff.ad trebel.ꝯtrariū volue
rit:motus ea rōne:qꝛ fili⁹ in re certa insti
tut⁹ habet loco heredis ſm glo.in.c.si pa
ter.in ṽbo:certa re.eo.ti.li.vi.sꝫ bar.dam
nat illā gl.in.d.l.ex facto. de quo dicatis
vt plene dixi supra eo.in ṽbo:in eodē te=
stamēto relinquens.j.ꝑ duas chartas an
fi.ṽsicu.ad declarationem premissorum.

208 Quinto tollit suitas ꝑ dationē extranei coheredis.

208 ¶†Quito tollit existētia suitatꝭ ꝑ da
tionē coheredis extranei ꝑ tex. i.d.l.apḋ
iulianū.§.idē iulian⁹.ff.ad trebel.ſm bar.
in.d.l.si fili⁹ q̄ p̄ri.ff.de vul.et pupil.nam
quotiēs pater dat filio heredi īstituto co
heredē extraneū:ex hoc videtur ip̄m filiū
facere heredē volūtariū:ꝛ ratio est: qꝛ pa
ter dando filio coheredeꝫ videt recedere
a ꝓuisiōe legali:q̄ hꝫ ꝙ sola existētia sui
heredis sufficiat ad ꝯfirmationē eoꝝ q̄ i
testamēto ꝯtinētur. Pater aūt dando co=
heredē velle videt ꝙ fiat ꝯfirmatio eorū
ꝑ exp̄ssaꝫ aditionē:quasi dādo coheredē
nō fuerit ꝯfisus de ꝓuisiōe legis:ideo lex
sibi nō ꝓuidet.arg.l.fi.§.sed qꝛ quidaꝫ.C.
de iure delibe.ꝛ ꝑ hoc bar.ꝛ ei⁹ sequaces
allegāt casum in dicto.§.idē iulian⁹. sꝫ su
per hoc est aduertēdū:qꝛ pau.de castro i
repetitiōe dicte.l.si fili⁹ heres.ff.de libe.ꝛ
posthu.quē sequit de pūcto ad punctum
ange.in dicto.§.sui.insti.de here.quali.et
differē.tenēt contrariū:dicētes eis videri
durū ꝙ p̄supposita suitate in esse debea=
mus sibi effectū denegare. Nā effect⁹ se=
quit suā causam de necessitate: vt.l. non
pōt.C.de fur.quinimmo etiā si p̄r hoc vo
luerit ꝙ suitas duret:sꝫ caret effectu sibi
inherēte:nō vr̄ ꝙ h̄ possit. ar.l.iij.§.si loci.
ff.de adimē.lega.ꝛ.l.nemo pōt.ff.ḋ lega.
j.Et ꝙ ꝑ dationē coheredis recedi videa
tur a ꝓuisiōe legis:nō videt bn̄ dictū. qꝛ
ꝑ hoc etiā posset dici ꝙ tolleret etiā ipsa
suitas:q̄ est de legis ꝓuisiōe.qḋ tn̄ est fal=
sum.nec pater pōt ei renūciare:vt.l.cū de
hereditate.ff.de acquirē.here.nec vr̄ etiā
bene dictū:qꝛ p̄r dando coheredē non vi
deat de lege ꝯfisus.qm̄ istud scilicet adi=
re ꝯsistit in volūtate ipsius coheredis:cū
adire cogi nō possit: immo pōt repudia=
re.Et sic ꝓuisio p̄ris frustrabitur. igit nō

est credēdū ꝙ ꝑ prouisionē suam semiple
nam et incertā voluerit recedere a plena
prouisiōe legis et certa:arg.l.heres a de
bitore.§.j.ff.de fideiusso.ꝛ.l.si te solum.de
here.insti.Nec etiam videatur de illa dif
fisus:cum filius possit se immiscere exp̄s=
se:sicut ipse extraneus posset adire.vnde
nō est dare rationē cur magis ꝯfisus fue=
rit de aditione extranei q̄ȝ immissione fi
lij.Quapropter preterea illius ꝯfidentie
suitas nō tollitur:q̄ dicitur ꝓuisio legis.
premissa corroborantur iūcto nigro insti.
de fiducia.tute. vbi clare ꝓbat ꝙ maior
et securior fiducia est de coniuncto ad cō
iunctū:q̄ȝ de extraneo:ꝛ lex plus cōfidit.
Quare fundamētū bar. et alioꝝ p̄dicta
ratiōe dicētiū ꝑ dationē coheredis extra
nei tolli existētiā sui heredis n̄ valet p̄ser
tim qꝛ coheres loco substituti h̄r:vt.l.ti=
tio .ꝛ meuio.ff.ḋ lega.ij.sꝫ ꝑ dationē sub
stituti suitas nō tollit vt.s̄. ꝑ eos ꝯclusū
fuit.ergo mlto min⁹ ꝑ dationē coher̄dis
Nec obstat.l.apḋ iulianū.§.idē iulian⁹.ff.
ad trebel. in q̄ se fūdat bar.cū suis sequa
cib⁹.nā illud qḋ ibi ḋr:scꝫ ꝙ vnus cohere
dum cogit adire:vt firment tabule pupil
lares.hoc nō fit ex necessitate sed per so=
lam existentiā sui heredis filij instituti iā
confirmate sunt.sed fit ex voluntate ꝛ ad
cautelam:quia posset negari patria pote
stas:et de facili ꝓbari nō posset:ꝛ sic sui=
tas non patrocinaret.vnde vtilius est ꝙ
exp̄sse adeatur hereditas. qꝛ tūc de facili
ꝓbabit tabularū ꝯfirmatio. Et hoc vide=
mus in simili:qꝛ ꝑ existētiā sui heredis cō
firmat fideicōmissuꝫ vniuersale:ꝛ trāseūt
actiōes absq̄ alia exp̄ssa aditiōe seu im=
missiōe filij:vt.l.ita tn̄.§.si pater.ff.ad tre=
bel.et tn̄ filius cogi pōt se inmiscere ex=
presse ad fines: vt si negaretur existentia
sui her̄dis ꝛ suitatis:seu patria potestas
que facilius non probaretur:saltem pro=
bari possit aditio:vt est text. in dicto.§. si
pater.et.l.recusare.§.meminisse.illo cod.
titu.nam non probata suitate videtur fa
cta confirmatio per aditionē.Quare cō
cludunt p̄fati patres ꝑ dationem cohere
dis nō tolli existentiā suitatis. Sed com
muniter tenet opinio bar.ꝙ tollat suitas
per dationē coheredis.quā tenuit iaco.
de are ange.io.de imol.pau.de castro et
alexand.in dicta.l.si filius qui patri.ff.de
vulga.et pupil.et bal.in dicta.l.si fratris,
ꝛ.l.quidā eulogio.C. de iure delibe.ꝛ ibi
hoc tenet Cynus et salice.in.l.ij.C.de te=
sta.tute.et.in.l.precibus.in materia vul=
garis.C.de impube.et aliis substitu.licet
in seruo herede instituto non tollatur ne=
cessitas per dationem coheredis liberi:
vt supra vidistis in principio huius no=
209 tule.†Hāc tn̄ opinionē limitetis non
habere locū in sequētib⁹ casib⁹: et primo

209 Uide casus i qb⁹ ꝑ dationeꝫ coheredis nō tollitur suitas.

Pria limitatio.

nō ꝓcedit quo ad ea q̄ nō dependent im
mediate ex testō:vt pꝫ in iure transmit=
tēdi hereditatē nō aditā ad quoscūq̄ ꝑ
l.si fratris.C.de iure delibe.similis text.ē
in.l.ij.§.ibidē.ff.de colla.bo.ideꝫ ꝓbat in
l.lucius.ff.de vul.ꝛ pupil.ſm intellectum
ange.ibi.ꝛ sic si filius a patre heres insti=
tutus/anteq̄ȝ abstineat a paterna heredi
tate decesserit:hereditatem trāsmittit ad
quoscūq̄ heredes suos q̄ȝtūcūq̄ coheres
fuerit sibi ꝑ patrē datus. ita ꝯcludit bar.
210 in dicta.l.si fili⁹ q̄ patri.†Nam ius trās
mittēdi nō dependet immediate ex testa
mēto/sed a lege.Similiter non impedit
datio coheredis extranei:nec tollit suita
tem quo ad effectū.l.fi.C.de repu.vel ab=
sti.heredi.vt dixi supra declarādo primā
speciē trāsmissionis.

Scḋa limitatio.

¶Scḋo limitat nō
procedere in coherede suo.quoniā per il
lum nō tollitur existentia suitatis: sꝫ dū=
taxat ꝑ dationem coheredis extranei: vt
dicta.l.si filius qui patri.ꝛ dicta.l.lucius.
ff.de vulga.et pupil.iuncta.l.apud iulia=
num.§.idē iulianus.ff.ad trebel.

Tertia limitatio.

¶Ter=
tio limitabitis dictam communem opi=
nionem nō ꝓcedere:vbi pater suo cohe=
redi vltra dationem coheredis extranei
dedisset substitutū fideicōmissarium.qm̄
per hoc testator videtur voluisse ꝙ filius
institutus nō habeat licētiā abstinēdi: sꝫ
possit cogi inuitus adire ꝑ fideicōmissa=
riū iuxta.l.quia poterat.ꝛ quasi ꝑ totū ti
tulū.ff.ad trebel.ita notabiliter dicit bal.
in.l.nō iustā.ꝑ illum tex.cū glo.C.ad tre=
bel.pro quo facit licet ip̄e nō alleget text.
in dicta.l.ita tamē.§.si pater.ff.ad trebel.
iūcta ratione illius tex. ibi assignata per
bar.ꝛ doc.hanc ēt limitationē tenuit idē
bal.in dicta.l.in suis.ff.de libe.et posthu.
sed alexan.eā reprehendit dicens ipsam
non posse procedere de iure: quia ratio
qua datio coheredis extranei tollit suita
tem:non est ex eo ꝙ videatur filio data li
centia a testatore abstinendi: quinimmo
durat necessitas:vt dicta.l.cum heredita
te.ff.de acquiren.here.sed est ratio: quia
testator dando coheredem extraneuꝫ nō
videtur confisus de prouidentia legali fa
ciēte filiū heredē suū ꝛ necessariū:ideo ꝑ
ꝓuisionē hominis debet cessare prouisio
legis:vt.l.fi.C.de pact.ꝯuē.ꝛ.l.fi.C.de iu
re delibe.ꝛ hanc rationē approbant do=
cto.cōiter:quia ratio locū habet etiā da=
to fideicōmissario substituto ergo ꝛc.Nā
in dicto.§.si pater testator nō ostēdit se tā
parum confidere de prouidentia legali.

Quarta limitatio.

¶Quarto limitat dicta cōis opinio nō
procedere: vbi filio vniuersaliter heredi
instituto datus esset coheres extraneus
in re certa institutus.quo mortuo filius
abstinuit.nā existētia suitatis bene ope=
rabitur ꝯfirmationē tabularū pupillariū.
ex quo nō habuit fili⁹ coheredē:cui⁹ adi=
tiōe potuerit testm̄ ꝯfirmari.qꝛ tp̄e mortꝭ
talis coheredis in re certa instituti nōdū
fili⁹ vniuersaliter īstitut⁹ omnino desierat
adire posse iō sꝑ talis coheres in re certa
dat⁹ loco legatarij fuit:vt.l.q̊tiēs.C.ḋ he=
re.insti.nō āt fuit loco heredis:nec eē po=
tuit viuēte filio vniuersaliter herede insti
tuto adhuc nō repudiāte.ita elegāter ḋt
ang.in.l.ex facto.la grāde.ff.de here.isti.
ꝛ p̄us hāc limitationē tenuerat bal.i repe
titiōe.l.i suis.i.vij.q̄ōne cū hac tn̄ modifi
catiōe vt n̄ ꝓcedat qn̄ talis coheres extra
ne⁹ in re certa īstitut⁹ eēt fili⁹ emācipat⁹
testatorꝭ: qꝛ cū hoc casu habeat illā certā
loco legitime iuxta.l.ēt.§.fin.ff.de boñ. li=
ber.ꝛ.l.omnimodo.C.de inoffi.testa. ꝛ in
legitima locū habeat ius accrescēdi quo
ad residuū hereditatis p̄t̄ne ꝑ.§.ceterū.in
auten.vt cū de appel.cog.ergo tūc nō ha
bet loco legatarij:sꝫ heredis.ꝛ ꝑ ꝯsequēs
tolleret existentiā suitatis sed aduertatis
qꝛ cōtra hāc limitationē ang.facit rō dy=
ni.bar .ꝛ alioꝝ cōeꝫ opinionē tenētiū per
quē fuit p̄cedēs limitatio reprobata. naꝫ
satis vr̄ testor a ꝓuidentia legis recessisse
dādo coheredē extraneū:lꝫ postea n̄ adie
rit:cū adire potuisset si an̄ ei⁹ mortē filius
vniuersaliter institut⁹ a p̄rna hereditate
abstinuisset nec refert quo ad hoc an eēt
institut⁹ in quota:aut in re certa.qꝛ vtroq̄ꝫ
casu locū hꝫ ius accrescēdi herede vniuer
sali repudiāte :vt plene dixi.s̄.eo.i verbo:
in eodē testō reliquens.ꝑpe finē.similiter
modificatio bal.nō vr̄ vera de iure:qꝛ per
dationē coheredis emācipati nō tollitur
suitas.vt tenēt ange .io.de imol.ꝛ cōiter
alij docto.in.d.l.si fili⁹ qui patri.lꝫ bar.ibi
indecisum relinquat ꝛ monent rationabi
liter:qꝛ qn̄ est filio datus coheres alter fi=
lius emancipatus attento ꝙ pater eum
instituēdo vr̄ h̄ ex necessitate legis fecisse
q̄ȝ vt recederet.a ꝓuidētia legis .cū tenet
eū q̄ȝuis emācipatū īstituere in aliq̄ iuxta
l.inter cetera.ff.ḋ libe.ꝛ posthu. q̄re rō nō
militat i penit⁹ extraneo.Et sic ex h̄ posse

Quinta limitatio.

tis assumere nūc quitā limitationē ad di=
ctā cōem opinionē ꝙ datio coheredis ex
tranei tollit suitatē:qn̄ ille coheres ē om=
nino extrane⁹:sec⁹ tn̄ si nō eēt omnino ex
trane⁹:sꝫ eēt q̇ ḋ necessitate foret ꝑ testōē
īstituēdus:vt ē fili⁹ emācipat⁹.ꝛ idē i aliis
descēdētib⁹:q̄ sunt de necessitate instituē
di vel exheredādi:vt ē nepos ex filia.vt.l.
fi.C.de libe.p̄teri.ꝛ hec ē veritas:lꝫ sal.in
l.quidā eulogio.C.de iure delibe.videa=
tur velle ꝑ dationē coheredis emācipati
tolli suitateꝫ .quod est falsum ſm alexan.

Sexta limitatio.

¶Sexto limitat dicta cōmunis opinio n̄
ꝓcedere:vbi coheres extrane⁹ nō adiret

qm̄ eo tūc nō tolleret suitas. ita elegāter dicit bal. p illum text. in dicta .l. si fratris. C. de iure de liberā. idem tenet pau. de castro in. d. l. cuꝫ hereditate. vbi hoc multū cōmendat. idem tenuit bal. in repetitiōe. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. in. l. ex duob⁹. §. si. cum lege sequēti. ff. de vulga. ⁊ pu. sed aduertatis qꝛ cōtra bal. tenet rapha. cumanus in. d. l. si fili⁹ qui patri. p text. in d. §. idē iulian⁹. vbi ꝺm eum illi coheredes repudiarūt: ⁊ tñ fuit sublata suitas. sꝫ ille tex. hoc nō bene ꝓbat qm̄ ibi heredes nō repudiarūt: sꝫ solū adire recusarūt: ex qua recusatiōe nō inducit̄ repudiatio: vt. l. ita tñ. §. si patronus. ff. ad trebel. ⁊ ibi hoc tꝫ bar. sꝫ cōtra bal. est tex. ꝺm ale. in. l. sed ⁊ si plures. §. filio. in. ff. de vul. ⁊ pupil. vbi extraneus coheres ventre nō pōt ex pupillari substitutione ad bona impuberis: qꝛ substitutio nō valuit ex eo qꝛ repudiauit paternā. quod dicere nō potuisset ille tex. nisi sublata fuisset suitas. ⁊ hanc opiniōnē cōtra semetipsum tenet ipe bal. in. l. qdā eulogio ꝟsi. sꝫ oppo. ⁊ vr̄ ꝙ pupill⁹ ⁊c. vbi recedit ab eo qđ dixerat i. d. l. si fratꝛ.

Septima limitatio.

¶ Septio limitat̄ nō ꝓcedere vbi datio coheredis extranei rupta fuerit p bonorū possessionē ꝯ tabu. ita singulariter decidit bal. i. d. l. ex duob⁹. §. fi. mouet̄ ex vna respōsiōe: quā ibi tradit ad vnū ꝯtriū vt ibi p eū nihil aliđ allegātē. idē tꝫ ang. in. l. ēt si ꝯ. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ pau. de castro in. d. l. cū hereditate. idē in simili pulcre no. bal. in. l. si mater. §. j. ff. de vul. ⁊ pu. sed aduertatis qꝛ ꝯtriū tenuit io. de imo. i. d. l. ex duob⁹. §. fi. qꝛ ēt isto casu locū hꝫ rō dyn. p quā datio coheredis extranei tollit suitatē de qua dixi. s. in principio hui⁹ articuli. sꝫ qđ si coheres tēpoꝛe testamēti facti erat extrane⁹: sꝫ tēpoꝛe mortis testōris erat suus vt puta qꝛ fuit legitiat⁹ an p datione talis coheredis tollat̄ exn̄tia suitatis videatis p bal. in repetitiōe. d. l. i suis. in vltia charta. ff. de libe. ⁊ posthu.

Octaua limitatio.

¶ Octauo limitat̄ regula nr̄a n̄ ꝓcedere: vbi testōr disposuisset p dationē coheredis extranei nō tolli suitatē filij heredis instituti: qꝛ testōr hoc pōt ꝺm bal. singulariter in. c. cumana. de elect. p tex. in. l. in ꝯditiōib⁹ ꝑmū locuꝫ. ff. de cōdi. ⁊ de mōstra. queꝫ sequit̄ iason in

11 l. in pupillari. j. co. ff. de vul. ⁊ pu. ¶ †Sꝫ an suitas tollat̄: si fili⁹ renūciet hereditati paterne. Cyn⁹. bal. ⁊ sali. in. d. l. qdā eulogio. dicūt ꝙ nō: vt ibi p eos. qđ intelligatis verū: pter qꝫ quo ad effect⁹ ꝯcernētes cōmodū hereditatis ipsi filio acquirēdū: puta quo ad ius trāsmittēdi qđ p renūciationē impedit̄. sec⁹ quo ad effect⁹ resultātes post filij abstētionē. an autē p exheredationē tollat̄ exn̄tia suitatis satis vidistis. s. vt patet ex p̄dictꝭ: qꝛ tollit̄ seu suspē

11 An per renūtiationem filij vl' exheredationem tollat̄ suitas.

ditur donec exheredatio fuerit recisa per querelā testamēti inofficiosi: ⁊ hec de iure suitatꝭ ⁊ trāsmissiōis dicta sufficiāt. Unū postremo notabitꝭ ꝙ vltra suos ⁊ liberos testōris est alia spēs necessarioꝝ heredū de qua cōiter nō dr̄. ⁊ est ille necessari⁹ heres qui quocūqꝫ modo n̄ pōt hereditatez repudiare: sicut est extrane⁹ heres filio testōris pupillariter substitut⁹: qui necesse habet filij ante pubertatem defuncti hereditatem adire: nec eaꝫ potest quouismodo euitare etiam per remediū. l. cū hereditate. ff. de acquiren. heredi. vt dixi super ꝟbo. ⁊ vxorem nomine adclasiā. in. quarto preludio loquēdo de iure accrescendi. ⁊ plene alexā. ⁊ docto. in. l. qui patri. ff. de acqui. heredita. verūtamē ille dicitur impropꝛie necessari⁹ cū sit pupillo extrane⁹ quia propꝛie necessarius est rōne potestatis: vt. l. necessarijs. in fi. ff. de acqui. heredi. ¶ Laus christo iesu domino nostro.

uidaz petro tradiderūt. scilicet libere et volunta-

1 rie in vxorez. †Nō ꝙ expresse per testatorem astricti fuissent illi petro plusqꝫ alteri eam tradere. fuit eñ hec adiecta ipsius raynu. filia ⁊ heres illi petro in vxorem tradita p tutores: lꝫ a pr̄e suo sub ꝯditione nuptiaꝝ heres istituta nō fuisset: sicut potuisset pr̄ eā sub cōditiōe nuptiaꝝ instituere si voluisset: ⁊ tenuisset talis heredis institutio sub ꝯditiōe nuptiaꝝ facta quaten⁹ vltra legitimā fuisset instituta: qꝛ quaten⁹ suā ꝯcernebat legitimā: ⁊ vsqꝫ ad illi⁹ cōcernentē quātitatē: talis ꝯditio ⁊ qcūqꝫ alia fuisset ipso iure reiecta: ⁊ ipsa filia habita fuisset pro pure instituta. cū liberi testōris grauari nō possint in eoꝝ legitima ꝯditiōe vel tēpoꝛis dilatiōe. l. qm̄ in prioꝛib⁹. C. de inoffi. testa. ⁊ vidistis in ꝟbo: relict.

2 qt. †Sꝫ in eo qđ excedit legitimā liberi pn̄t heredes istitui sub ꝯditōe pſertim matrimonij: sicut posset quilꝫ alter extrane⁹ ēt cū certa ⁊ determinata ꝑsona ꝯhēdi. l. j. ⁊. ij. C. de isti. ⁊ subst. sub ꝯditio. fac. ⁊ tenebit institutio ꝯditionalis: adeo ꝙ si heres taliter institut⁹ velit heres fieri necesse hꝫ matrimoniū ꝯtrahere: vl' ꝙ p eū, nō

1 Sub cōditione matrimonij pt quis heres institui.

steterit vt ibi dixi.

3 †Et per eum stare non dr̄ qn̄ ille vel illa cuꝫ q̄ vel qua ꝯhi iubet̄ matrimoniū: ꝯsentire nō vult expsse ꝯtrahere recusando: vel tacite. puta cum alio vel alia ꝯhēdo. Uel ille aut illa cū quo vl' qua ꝯtrahi dꝫ est indign⁹: vel indigna tali mr̄imonio: seu honeste cū illo vl' illa ꝯhere nō pōt: vt qꝛ diffamata de meretricio: ꝗuis p violētiā ꝯmisso ipa nō ꝯsentiēte. xxvij. q. ij. c. raptoꝛ. ꝺm gl. sup verbo: oculos. in. c. quēadmodū. de iureiurā. vel est affect⁹ vel affecta alio vitio: puta sanguinis ꝟgēte ad ignominiā vel inhonestatē: aut ipeditiuo effect⁹ mr̄imonij: đ q̄bus plura habetꝭ exēpla i. d. c. quēadmodū. Nā his casib⁹ ⁊ silib⁹ ꝯditio mr̄imonij hr̄ p nō adiecta: tāqꝫ viduitatē inducēs: qꝛ iussa ꝯhere cū aliq̄ certo hoīe: satꝭ ꝓhibita cēset̄ ꝯhere cū alijs: ideo si cū illo ꝯhere nō possit: qꝛ nō vult: vel ē idign⁹ vt qꝛ non ꝯuenit statui puelle: aut puella statui viri cui ꝯditio indicta ē: cogeret̄ heres taliter istitut⁹ semp i viduitate remanere. qđ n̄ ē dicēdū. l. ij. ⁊. aut. cui relictū.

a C. de indict. viduita.[a] Si ei verū amam⁹ durioꝛ ē ꝯditio nubere idigno: aut cuꝫ q̄ honeste nubere non pōt: qꝫ nūqꝫ nubere: vn̄ talis ꝯditio reijcit̄. l. cū ita legatū sit. §. videam⁹. ff. de ꝯdi. ⁊ de mōstra. ꝺm gl. i fi. ⁊ doct. in. d. l. j. ⁊. ij. C. de instit. ⁊ substi. sub

4 ꝯditio. fact. †Tenet q̄ cōditio mr̄imonij heredi indicta vbi ē ei possibilis ⁊ honesta vt ibi. quā tenet̄ heres eo tunc iplere. ifra triēniū: qten⁹ i eo ē ⁊ legitīe etatꝭ. ⁊ si ipubes eēt: eā iplet̄ dꝫ ifra triēniū post pubertatē: q̄ elapso n̄ audiret̄ nubere volēs. cū sit tūc pdita hereditas absqꝫ remedio purgatiōis moꝛe p text. singularē. i. l. ij. §. ad filioꝝ. C. qn̄ ⁊ q̄bus q̄rta pars debe. ex bo. dcurio. li. x. quē ad h' pōderāt ibi bar.

5 ⁊ docto. ex q̄ etiā ifert ibi io. de pla. † ꝙ si pr̄ emphyteosim acquireret pro se ⁊ filiis masculis ⁊ feminis infra territoriū ꝯcedētis nubētib⁹: moꝛtuo pr̄e filie puberes nubere debēt in territoꝛio ifra triēniū: al's n̄ admitterent̄ ad emphyteosim p illū tex. no. ad h' facit qđ decidit bar. ⁊ ange. ibi i addi. p illū tex. i. l. murilegulí. C. de muri-

6 legul. li. xj. volēs † ꝙ stāte pacto vel statuto ꝙ emphyteosis trāseat ēt ad feminas nubētes subditꝭ iurisditiōi ꝯcedētꝭ: et nō aliter: sufficit mulieri extraneo nubenti si ille effici velit de iurisditiōe ipi⁹ ꝯcedētꝭ: ⁊ ibi suū a cetero facere domiciliū. videatis io. fa. i. l. j. C. đ nupti. ⁊ āge. ꝯsi. xcij. ⁊ cōsil. lxx. vbi ponit̄ rō q̄re h' statuit̄. ⁊ feli. i. c. j. de spōsali. ⁊ iason i. l. j. §. hui⁹. ff. de iusti. ⁊

7 iure. †Lꝫ eñ metu pene q̄ ꝓpꝛie dr̄ diminutio pr̄imonij. q̄s cogi nō possit ad ꝯhēdū mr̄imoniū, cū mr̄imonia eē debeāt ab omni pena ⁊ coactiōe libera. l. titia. ff. de

3 Uide qn̄ ꝫ nō dr̄ p heredez stare quominus nubat.

a ¶ C. đ in dic. viduit. ⁊ plene habet̄. j. super ꝟbo: q̄ cuꝫ alia cōtrahens.

4 Heres grauat⁹ nubere tenet̄ infra trienniuꝫ onus implere.

7 Uiđ que dicitur propꝛie pena.

8 ꝟbo. obli. ⁊. c. gēma. de sponsali. †Tñ spe pmij pōt q̄s ad mr̄imoniū carnale ꝯhendū inuitari. l. titio cētū. ff. de ꝯditio. ⁊ de mōstra. dū tñ talis inuitatio fiat p tertiū: vt in terminis nr̄is. Sec⁹ si fieret ab altero ꝯiugū: qꝛ nō valeret eo qꝛ tūc lex suspicat̄ ꝙ pmiū illud offerat̄ poti⁹ occasiōe libidinis qꝫ aliter. ꝺm bar. in. l. si ita stipulatus fuero te sisti. §. fi. ff. de ꝟbo. obli. queꝫ sequuntur ange. fulgo. alex. ⁊ iason in. d.

9 l. j. C. de insti. ⁊ substi. †Et tale pmiū inuitās ad mr̄imoniū nedum debebit̄ si mr̄imoniū carnale vt testatoꝛ dixit ꝯhat̄: sed etiā si spūale. puta religionē pfitēdo. ꝺm

b feli.[b] plene in. c. i pn̄tia. xvij. col. de probatio. de q̄ aliqđ dixi sup ꝟbo. dotē quā ei dederat. in pn̄c. nec est nouū ꝙ q̄s premioꝝ exhoꝛtatiōe ad bonū inuitet̄: et in-

10 ducat̄. l. j. ff. de iustit. ⁊ iure. † immo cogi q̄s posset ad mr̄imoniū ꝯhēdū sub pena lucri cessantis a testatoꝛe vel statuto iposita. nā valet statutū ⁊ qcūqꝫ alia dispositio penā lucri cessantis iponēs. vt qꝛ dat partē bonoꝝ pr̄noꝝ nubēti cū cōsēsu patris: vel nubēti cū certa ꝑsona: quā partē dari nō vult: si cū alia vel sine pr̄is ꝯsensu nuberet. certe illo pmio et lucro pōt q̄s si nō nubat p̄uari: cū pena illa nihil de pr̄imonio nubētis auferat: ⁊ sic nō dr̄ ꝓpꝛie pena. Ex q̄ inferunt docto. ⁊ feli. in. c. j. de

11 spōsali. ⁊. c. fi. de secū. nupti. † ꝙ statutuꝫ vel testatoꝛ mulierē nō posset aliter ꝯhentem nec virū p̄uare dote nec legitima: q̄ suū dr̄ pr̄imoniū. l. iij. §. sꝫ vtrū. ff. de minorib⁹. ⁊ sic diceret̄ ꝓpꝛie pena ex q̄ pr̄imo-

12 niū diminuit. †Et idēqđ i mr̄imonio carnali seruaret̄ in mr̄imonio spūali. puta si mulier heres istitueret̄: aut ei aliqđ relinqueret̄ si monasteriū itrauerit: qm̄ valeret talis dispositio: nec ei vtroqꝫ casu aliqđ deberet̄ donec cōditionē ipleret. scꝫ monasteriū itrādo: vel ꝙ p eā nō staret. vt. d. l. j. ⁊. ij. ꝺm bal. pau. ⁊ iasonē in. d. aut. cui relictū. lꝫ bar. ꝯtrariū cōsuluisset ꝺm eas.

13 †Silr̄ posset monasteriuꝫ heres institui sub ꝯditiōe: si quē i monachū receperit: aut feminā in monialē. ꝺm bar. in. d. l. ij. ⁊ valeret istitutio vel relictū tali reiecta cōditiōe tāqꝫ turpi ⁊ simoniaca: ⁊ sic ipossibili de iure: q̄ hr̄ p non adiecta ꝺm eū: vt plene vidistis sup verbo: reliquit. idez tenuit in. l. vxoꝛem. §. heres. ff. de lega. iij. licet in dicta. l. titio cētum. quem ibi sequitur imol. tenuisset talem institutionē aut relictum vitiari propter talem conditionem. sed bal. in dicta. l. j. C. de insti. et substi. voluit talem institutionem nō foꝛe simoniacam: immo dicit eam esse piam velut pro anima testatoꝛis factam. quē ibi sequuntur ange. pau. et vterqꝫ rapha. in dicta. l. titio centum. vbi pau. in lectura

8 Licet q̄s cogi nō possit ad mr̄imoniuꝫ tñ ad illud inuitari pōt spe premij cōsequēdi.

9 Cōditio ꝯtrahendi matrimonij etiā verificatur in spūali matrimonio.

b ¶ Scđꝫ feli. vide q̄ dixit super ꝟbo: q̄ cuꝫ alia cōtraheno. circa prin.

10 Cogi pt q̄s ad matrimoniuꝫ sub pena lucri cessantis.

12 Etiā relinqui pōt sub ꝯditione mr̄imonij spūalis.

padua̅na dicit hãc esse ꝯmunẽ opinionẽ
quã sequunt̃ alexan. ꝛ iason in dicta.l.ij.
C.de insti. ꝛ substi.alibi tñ dicit bal.i.l.fi.
C.de spõsali.honesti⁹ eẽ ꝙ testator hoc di
sponeret via supplicationis dicens: sup=
plico vobis ꝙ filiã meam aut talem reci
piatis in vestra religione:et ꝓuidebo sibi
de victu:hereditatẽ meã vobis relinquẽ=
do:seu vestrũ monasteriũ heredem insti=
tuẽdo.Hinc est ꝙ videm⁹ monasteria re=
cipere moniales cũ ꝓtestatiõe ꝙ aliquid
recipiãt.qđ facere nõ possent vi pacti sine
labe simonie. Et qđ recipiunt excusat̃ ho
die causa vict⁹ ꝑ generalẽ monialiũ con
suetudinẽ olim generaliter via simplicis
oblationis introductam:cui lex non resi
stit:immo forte posset talis cõsuetudo in
pactum hodie deduci rõne principij: qđ
ꝓsumit̃ fuisse bonuꝫ ꝑ late decisa in.c.ad
apostolicã.de simo.vbi plene panor. ꝛ in
c.cũ martinus.ꝓpe fi.de ꝯsti.iuncta sum
mi pontificis ꝛ eccl'ie vniuersalis tolerã=
tia:q̃ tacitam inducit dispẽsationem ꝭm
glo.et docto.in.c.j.de treuga et pace.ꝛ in
c.dilecto.de ꝯsangui.ꝛ affinita. facit tex.
in.§.leges.iiij.di.et decidit feli.in.c.quo=
niã.in fi.de simo.Ex quib⁹ restat quẽ in=
uitari posse ad matrimoniuꝫ tam spũale
q̃ꝫ carnale non pena:ſꝫ premioꝝ exhorta
tiõe:nec immerito:qm̃ eius laudes ꝛ pri=
14 uilegia nõ modica existũt.† Matrimo=
niũ em̃ inter sacramẽta eccl'ie magnũ dr
sacramẽtũ propter quinqꝫ.Primo ratiõe
institutẽtis: qꝛ a deo institutionẽ suscepit.
c.fi.de frigidis ꝛ maleficia. Nec est homo
q̃ ligat:ſꝫ ipsemet de⁹. Scđo rõne loci: in
quo institutũ fuit.qꝛ in paradiso delicia=
rũ.Tertio rõne ꝑsonarũ: inter quas fuit
ab initio institutũ.qꝛ inter primos paren
tes tũc in statu innocẽtie ꝯstitutos.iuxta
illud:coniugiũ primo fecit de⁹ in paradi
so.facit.c.j.de voto et voti redẽptio. li.vj.
Et inde mos inoleuit iter catholicos ꝙ
corde cõtrito ꝛ ore cõfesso sacramẽto pe=
nitẽtie preuio sua i statu gratie celebrãt
15 atqꝫ solẽnizãt matrimonia.† Quarto dr
magnũ sacramẽtũ rõne significationis.
Nã in eo duo sunt.ſcꝫ cõiunctio animoꝝ
viriusqꝫ ꝯiugũ ꝑ mutuũ ꝯsensum:q̃ vnio=
nem significat inter deũ ꝛ iustã animam
iuxta illud apl'i.j.ad corith.vj. q̃ adheret
deo vn⁹ ẽ spũs cũ eo. que quidẽ vnio ma
trimoniũ sola pficit aliquo ꝯcubitu non
secuto.qꝛ nuptias nõ ꝯcubit⁹: ſꝫ ꝯsensus
facit.ff.de regu.iur.l.nuptias.ꝛ.c.mrĩmo
niuꝫ.xxvi.q.ij.ex qua publica orit̃ hone=
stas:seu publice honestatis iustitia impe
diẽs inter eos ꝛ vlteriores parẽtes matri
16 moniũ:ac dissoluẽs iam ꝯtractũ.† Secũ
dũ est ꝯiunctio corpoꝝ: quã carnalis co=
pula opat̃:ex qua affinitas ꝓgredit̃:si co

14 Matrimoniuꝫ dr magnũ sacramẽtũ ꝓpter q̃nqꝫ.

14 Matrimoniũ per quẽ in quo loco ꝛ inter q̃s fuit primo loco institutum.

15 Matrimoniũ ẽ rei maxime significatiuum.

15 Ex mutuo ꝯiugũ ꝯsensu orit̃ publice honestatis iustitia.

16 Ex carnali copula ꝓgredit̃

pula fuerit pfecta.ſcꝫ si vir intra naturaꝫ
vxoris semẽ virile immiserit:ſꝫ mulier nõ
emittat. Sufficit em̃ virũ semen emittere
17 infra claustra pudoris.† Nec ad causan
duꝫ affinitatẽ requirit̃ ꝙ mulier emittat.
qꝛ ꝭm medicos semẽ mulieris necessario
nõ ꝯcurrit etiam ad generationẽ imo sa=
tis est ꝙ semen viri intrauerit: vt exinde
18 et nõ ante dicat̃ maritus verus:† qui ex
eo dr ꝙ in eam gessit maris ritus: eã car=
naliter cognoscendo.ꝭm glo.in.c.vidua.
xxxiiij.di.et sepe visum fuit partũ in vte=
ro mulierũ etiam virginũ generari sine
coitu viri ꝑ demones incubos. Nõ tamẽ
sine semine virili.de quo augustin⁹ li.xv.
de ciuitate dei.c.xxiij.hoies inq̃t dmonũ
ministerio interdũ nascunt̃:nõ ꝑ semẽ ab
ipsis demonib⁹ decisũ:ſꝫ ꝑ semẽ alicuius
hois ad hoc acceptũ:vtpote ꝙ idẽ demõ
q̃ ẽ succub⁹ ad viruꝫ sit icub⁹ ad mulierẽ.
qꝛ demõ succub⁹ ad virũ capit ei⁹ semen
pollutiõe forte nocturna demissum et sui
agilitate illico durãte adhuc caliditate
seminis fit incub⁹ ad mulierẽ aliquã:q̃ ꝑ
naturã ꝛ matricẽ q̃ de se attractiua est si=
cut spõgia recipit et dormiẽdo semẽ illđ:
ex q̃ fet⁹ i matrice ꝯcipit̃:ꝛ deinde nascit̃:
tñ nõ est fili⁹ demonis:ſꝫ fili⁹ hois illius
cui⁹ fuit semẽ acceptũ vt ꝑ tho.in.j.parte
q.lij.arti.vltio i responsiõe ad vltimũ ar=
gumẽtũ: ꝛ hmõi demones tales ꝯcubit⁹
exercẽtes vulg⁹ vocat icubos. Et qm̃ cre=
berrima fama ẽ multiqꝫ se expertos vel ab
eis q̃ experti essent de q̃ꝝ fide dubitãdũ nõ
ẽ audisse ꝯfirmãt:ex q̃ q̃dẽ talẽ cõmixtio=
nẽ ꝯcubitũqꝫ negare ipudẽtia vr̃ esse:eo
ꝙ a mult' expertis ꝯfirmat̃: ꝛ tales femine
q̃ sic ꝯcipiũt ꝛ pariũt sine coitu nõ rema=
nẽt virgines:saltẽ post partũ. qꝛ h' hꝫ p̃ci
puum gloriosa semꝑ virgo maria:vt sine
coitu ꝛ semine viri ꝯcepit:et post ꝑtũ vir=
go ꝑmãserit. Filij xp̃o sic geniti ꝑ icubos
vt plurimũ i aliq̃ virtute ceteros excedũt
cõiter genitos ꝓut exẽplũ habet' de gi=
gantib⁹:de q̃b⁹ loquit̃ tex.geneſ.vj.c.qui
ꝭm vnã expositionẽ fuerãt ꝑ incubos ge
niti:q̃ erãt ꝓceri excedentes hoies in sta
tura:et robusti virib⁹: et incõpositi mori=
bus ꝭm lyrã ibi. Pariter cũ merlin⁹ vt tra
dit fasciculus tempoꝝ de incubo esset ge
nitus i britania spũ ꝓphetie circa annũ
dñi.ccccxxx.vltra ceteros illi⁹ tẽporis ho
mines claruit:cuius istinctu fortigonus
britonũ rex summe dilatauit fidem xp̃i ci
tra tñ ꝛ ꝯtra intẽtionẽ demonis: ꝛ hoc fit
deo pmittẽte virtute demonũ q̃ ꝭm eun=
dem augustinũ.xiij. de trinitate possunt
adhibere semina corporalia ad aliquos
mirabiles effect⁹ ꝓducendos. vñ cũ non
ois virtus nature create sit nobis nota:
possibile est ꝙ demones illi cum semine

et causatur affinitas vera.

17 Cũ solo viri semine fieri põt generatio / et ꝯsequenter affinitas cõtrahi.

18 Uide q̃re dicit̃ maritus.

virili adhibeãt quedã alia seminales rõ=
nes habẽtia:ꝑ q̃ cõmixtio cõplexionalis
taliũ predicto modo genitoꝝ apta foret
ad hoc vt tales ceteros hoies multũ ex=
cederẽt in statura ꝛ alijs virib⁹:quas gi=
gantes illi in malũ cõuerterũt ꝛ merlin⁹
in bonũ.videatis Paulũ burgenseꝫ ep̃m
in.j.addi.ad lyram. allegato geneſ. vj.c.
Quare restat semen soli⁹ viri introgres=
sum sufficere ad generationẽ ꝛ ꝯtrahen
dum affinitatẽ:q̃ matrimoniũ inter virũ
et parẽtes vxoris ꝛ ecõtra impedit:ꝛ si de
facto esset attẽtatũ dissoluit:sicut dixi ca
pitulo pfecta fuerit. qꝛ nõ sufficeret si vir
in circuitu palpitando semen emitteret:
ꝛ intus nõ intraret.ꝭm glo.in.c.nulluꝫ.et
in.c.extraordinaria pollutio.xxxv.q.iij. ꝛ
Hosti.quẽ refert et sequit̃ panor.in.c. fra
ternitati.de eo qui cogno.ꝯsangui.vxo=
ris sue.et federi.ꝯsilio.ccxc. Et hec ꝯiun=
ctio corpoꝝ in matrimonio ꝯformitateꝫ
significat inter xp̃m in carne ꝛ sanctã ec=
clesiã.iuxta illud iohã.j.ꝛ verbũ caro fa=
ctũ est:et habitauit in nobis.de q̃bus lo=
quit̃ dicta glo.instit.de patria potesta.in
prin.ꝛ in.c.debitũ.de biga. vnde cum sic
diffinit magister li.iiij.sentẽtiaꝝ.di.xxvij.
19 † Matrimoniũ est legitima coniunctio
maris ꝛ femine vnionẽ xp̃i et ecclesie re=
presentans:quoniã in christo omnia ma
trimonia firmari debẽt:in cuius tam re=
ligiose coniunctionis honorem: tãqꝫ mi=
20 rabiliuꝫ mysterioꝝ significatiue † in ali
quib⁹ locis cõiuges nouiter cõiuncti co=
pulam differunt et matrimonij ꝯsumma=
tionẽ trib⁹ dieb⁹ post illi⁹ solẽnizationeꝫ
in ecclesia.qđ a Thobia iusto habuerũt:
qui triduo copulam distulit:ꝛ bene ei suc
cessit vt ptꝫ Thobie.vj.ꝛ.xxx.q.v.c.aliter.
admin⁹ abstinere debẽt illa tota die na=
turali:ſꝫ prohdolor hodie multi etiã illu=
stres viri q̃ ꝑplo ꝑ̃sunt ꝛ ei certe dati sunt
vt signũ ad sagittã: vix eo solẽnizato seu
ꝯpleto sacramẽto:intermissaqꝫ interduꝫ
crapula ꝛ ebrietate veneri nõ parcũt: im
mo nec prãdiũ oportunũ expectãt in tãti
sacramẽti ꝯtẽptũ. Ex q̃ forsan ꝓuenit ꝙ
ꝓle carẽt:ꝑ̃sertim masculinã:aut talẽ gi=
gnũt sibi ꝛ populo inutilẽ.qꝛ iustuꝫ est ꝙ
sacramẽti fructu careãt q̃ ip̃m nõ venerã
do ꝯtẽpserũt.argu.l.litigatores.ff. đ arbi
tri.vbi q̃s auxiliũ aut fructũ sperare non
dꝫ ab eo quẽ cõtẽpsit nõ aduertẽtes ꝙ di
uina q̃dã religio ad ꝯseruãdũ hoim gen⁹
est ꝯiugalis cũ virtute amor copulat⁹.ꝭm
Bonatũsium pistoriensem in quadaꝫ de
nobilitate per eum disputata questione
que incipit. Magna mihi grã ẽ.circa fi.
nã sic pfecto fecit childeric⁹ francoꝝ rex
illustrissim⁹:ſꝫ pagan⁹ pharamõdi primi
frãcie regis ꝓnepos:ex q̃ ei bene quo ad

19 Diffinitio mrĩmonij ſꝫ theologos.

20 Non dꝫ die solẽnisatiõis matrimoniuꝫ ꝯsummari.

prolem successit.de quo gaguyn⁹ lib.j.ca.
vij.childeric⁹ inq̃t basinaꝫ vxorẽ nonduꝫ
xp̃o initiat⁹ accepit. Primo itaqꝫ nuptia=
rũ cõcubitu basina childericũ admonet
noctẽ sine re voluptaria pretereat: ꝛ que
viderit ad se pferat. Credul⁹ mrĩeri vir ad
basinã que visa viderit defert.que non se
cus ac futuri prescia vates:cuncta interp̃
tat̃ ꝓditurã ſcꝫ ex coꝝ cõcubitu sobolẽ q̃
gñosa natura foret. His basine presagijs
gauisus rex in maximã spem rapit̃ ventu
re ex p̃sentib⁹ nuptijs nobilioris familie:
per eosqꝫ dies sanguinis riu⁹ tholose quã
gothi occuparãt die toto fluxisse visus est
multis tandem gestis ꝑ annos quatuor ꝛ
viginti clarus moriens filio suo clodoueo
ex his nuptijs suscepto regnum reliquit.
Cui xp̃i fides primo infusa fuit:sacrosan=
ctũ oleũ quo frãcoꝝ reges liniunt̃ h' agen
te deo allatũ: liliaqꝫ aurea loco buffonũ:
et aurea flamma.vt vidistis in ꝟbo:duas
habẽs filias. decidendo an filia in feudo
succedere possit. Quinto ꝛ vltimo mrĩmo
niũ dr magnũ sacrm̃ ꝓpter bona que ab
eo ꝓcedũt q̃ magna sunt imo quodã mo=
do diuina.presertim illa q̃ fuerũt cã insti=
21 tutionis illi⁹.† Que cã est duplex. Prin=
cipalis est seu esse debet susceptio prolis
educãde ad cultũ dei:q̃ primis ꝯiugib⁹ di=
xit Geneſ.j. Crescite ꝛ multiplicamini:et
Apl's.j.ad Coꝝ.vij.habeat(inquit)vnus
quisqꝫ suã nõ luxurie cã: sed posteritatis
dilectione in qua benedicat̃ nomẽ dñi:vt
qui permanere per se nõ põt:ꝑ filios ma=
neat Thobie.viij.quia ꝭm philosophũ in
scđo de anima.q̃ꝫdiu viuunt filij remanet
in eis quodam modo pater defunctus.et
Ecclesiastici.xxx.dicitur. Mortu⁹ est pa=
ter eius:et quasi nõ est mortuus. reliquit
enim filium similem sibi post se in vita.fa
cit.l.liberorum.ff. de verborum significa=
tione. Preterea etiam habere debet vnus=
quisqꝫ vxorem suam vt habeat cui credat
Ecclesia.xxxvi. Et sequitur ibi. Qui pos=
sidet mulierem bonam incohat possessio
nem: vbi nõ est sepes diripietur possessio
et vbi non est mulier ingemiscit egens. ꝛ
Ecclesiastes.ix. Perfruere vita cum vxo=
re quam diligis cunctis diebus vite tue.
Hec est enim pars in vita:et i labore tuo:
22 quo laboras sub sole.† Licet enim citra
matrimonium proles suscipi possit:non
tamen legitima:neqꝫ decora.quia sola le
gitimitas dicitur titul⁹ decorus:queꝫ de=
bent parentes filijs procurare per legiti=
mum matrimoniũ:cum proles naturalis
deturpet familiã.lvj.di.c.si gens anglo=
rum.vnde Bonifaci⁹ martyr ad regẽ an=
glorum. De tali inquit cõmixtione mere=
tricũ estimãdum est degeneres populos:
ignobiles et furentes libidine fore ꝓpereã

21 Duplex cã institũtionis mrĩmonij.

22 Legitimitas est titulus decorus.

Universida... Bibliote...

dos ꝛc. Et sapien. tertio. filij adulterorum
in consummatione erunt. Et ab iniquo
thoro semen exterminabit. ꝛ si quidē lōge
vite erūt in nihilū cōputabunt. ꝛ sine ho-
nore erit nouissima senectus eorū. ꝛ sequi
tur ibi. iiij. c. O ꝙ pulcra est casta genera
tio: imortalis est em̄ memoria illius: qm̄
ꝛ apud deū nota ē: ꝛ apd̄ hoies. facit gl.
in autētica de nuptiis. in prin. colla. quar
ta. volēs per solos legitimos filios gen⁹
perpetuari humanū. faciunt que dixi in
verbo: raynutius de clera. versi. tertio fal-

23 Nubendum est pari.

23 lit. Caueatis tñ vos ꝑm io. fa. institu. de
nuptiis super rubrica ꝙ nubatis pari.
Primo quo ad sectam: vt cum muliere
christiana. q̄r disparitas ꝯditionis ꝛ secte
matrimoniū impedit. j. de cōuersio. in fi-
deli. per totum. Secundo quo ad eta-
tez. iuxta illud puerbio. v. sit vena tua be
nedicta: et letare cum muliere adolescen
tie tue. vbera eius inebrient te omni tpe
ꝛ in amore ei⁹ delectare iugiter ꝛc. nō itel
ligatis tñ ꝙ sint eiusdem etatis punctua
liter vt dixi in verbo: eā nuptui. Tertio
requirit paritas inter cōiuges quo ad sta
tū ꝛ gen⁹ de quo ait cleobol⁹ lynd⁹ e septē
grecie sapiētib⁹ sext⁹. vxorē de parib⁹ duci
to: nā si ex maiorib⁹ duxeris: cognatos ha
bebis dn̄os. io. dt. tex. i. c. nō ois. xxxij. q. ij.
ꝙ nuptiarū federa int coequales legitia
sunt. ꝛ socrates vt valerius. li. vij. ti. de sa
piēter dictis ꝛ factis. splendidāis inqt cō-
iugiis iniicis manus at hec vt aliqñ illu
strāt ita nō nūꝙ fundit⁹ domos euertūt.

24 Secunda cā institutiōis matrimonij fuit pacis reformatio aut diuitiarum cumulatio.

24 † Secūdaria cā institutiōis matrimo
nij m̄ltiplex fuit: veluti pacis reformatio:
vt pre oculis nūc factū videm⁹ ꝙ rex nr̄ frā
chorū xp̄ianissim⁹ carol⁹ octau⁹ post plu
ra bellorū discrimina illustrissimā dn̄am
annā ducissam britanie de illustrissima
furensi domo q̄ semp tholozanorū tutrix
extitit matris ex parte ortam in dulcē pa-
cis reformationē feliciter duxit vxorē. pa
riter causa institutionis matrimonij sunt
diuitiarū vtriusꝙ parētū cumlatio: seu po
tentatuū vnio. prout est nūc ducat⁹ britā
nie dicti medio matrimonij regno frācie
vnit⁹ p bono rei publice ac q̄ete subdito
rū. nō ꝙ velim intelligatis sola tēporalia
bona iustā eē cāz cōtrahēdi matrimonij

25 Matrimonium ꝑpter diuitias nō est contrahendum.

25 † Cum sola bonorū cupiditas nō veniat
apd̄ sapiētes p̄ncipaliter in ꝯsideratione
q̄r diuitiis preponēde sunt virtutes. nam
illi pfecto q̄ diuitias in matrimonio prin
cipaliter ꝯsiderāt similes sunt fatuo quez
Seneca deridet ad lucilliū epistola. xlj. q̄
equum emptur⁹ non ipsum: sꝫ stratū ꝛ fre
nū inspicit: ñ ꝯsiderās ꝙ meliorē ñ faciūt
equum aurei freni. tales ei sepe pūnicas
despōsant mulieres apd̄ quas mos olim
erat turpi questu amplas dotes acquire-
re: quo facilius nubere possent. de quib⁹
valeri⁹ li. ij. ti. de institutis in fi. cui inquit
glorie punicarū feminarū: vt ex ꝯparatiōe
scilicet ꝟtuosarū mulierū turpi⁹ appareat
dedecus annectā. sicce enim. i. in ea vrbe
aphrice fanū veneris est: in quod matro-
ne. s. nubere volentes se cōferebāt atꝙ in
de pcedentes questum dotis corporis in
iuria contrahebāt. honesta nimirum tam
in honesto vinculo cōiugia iuncture. hec
ille. Et sicut in muliere non principaliter
considerande diuitie sed virtutes: sic nec
in viro. vnde legitur ecclesiasti. vij. trade
filiam ꝛ grāde opus feceris si homini sen
sato dederis illā. refert ēt valerius allega
to li. vij. ti. de sapienter dictis ꝛ factis. de
quodā quivnicā filiā habens ꝯsuluit the
mistoclem. vtrum bono viro pauperi ꝛ sa
pienti: aut minus probato diuiti filiā col-
locaret. ego inquit malo virum qui pecu
nia egeat ꝙ pecuniam egentem viro: vt
q̄r forte est diues fatuus vel locuples mu
lier: tamen est insensata de quibus habe
tur sapien. iij. mulieres eorum insensate
sunt ꝛ nequissimi filij eorum. Quaobrem
Paulus emilius tunc romanorum prin-
ceps Quinto elio tuberoni viro pauperi
sed virtuoso filiam suam iuniorem tradi-
dit de quo dicit valerius libro quarto. ti-
tulo de paupertate. Taceo enim quod
princeps ciuitatis filiam ei nuptui dedit
cuius pecunia tam ieiunos penates vi-
debat vnde vt pecunia aut diuitiis ma-
trimonia non redimerentur Licurgus
gentilis lacedemoniorum facile prin-
ceps ac legumlator discretus vir sane
clarissimus ac inter phos admirandus
ꝛ inclytus Pompeio referente li. iij. Per
petua lege constituit virgines sine dote
nubere: vt scꝫ amore vxores non pecunie
causa eligerentur. Seueriusꝙ matrimo
nia sua viri coherceret: cū nullis dotis fre
nis tenerētur: ꝛ preterea ne defectu pecu-
nie iam cōtracta discuterent ꝛ separētur
l. ij. ff. de dona. inter viruz ꝛ vxo. q̄r sicut di
gnitates nō debēt esse venales: sic nec ma
trimonia. vt dicta. l. ij. ꝑm gl. in c. sancim⁹
j. q. ij. Nō em̄ dotibus: sꝫ affectu matrimo-
nia cōtrahuntur. l. fi. C. de repudi. nec per
concupiscētiā est assumēda vxor: vt hono
rabile sit cōiugiū: ꝛ thorus immaculat⁹ ꝑ
aplm̄ ad hebreos. xiij. Femine profecto
sunt adeo ianis glorie cupide ꝛ infatua-
te: ꝛ quod deterius est ipimet viri malunt
cum diuitibus ꝙ cū sapientibus copula-
ri: nō aduertentes diuites in multis vitio
sos esse. Primo sunt elati. nam cū diuites
sint omnia bona habere credūt: putātes
nūmismate omnia mēsurari. Scd̄o stū cō
tumeliosi faciliter moti ad irrogandū in-
iurias in eorū diuitiis cōfidentes. de qui

Uide pulcra ꝙ sub nomine datis non est ducenda vxor.

bus dicit hieroni. ad edibiā. Illa vulgata
sentētia mihi vr̄ esse verissima. diues aut
iniqu⁹: aut heres iniqui. Tertio sunt mol
les ꝛ intemperati: qui cū assueti sunt in de
litiis viuere passionibus resistere neque-
unt. Quarto sūt iactatores ꝛ dispectores
aliorū. qd̄ potissime cōtingit ex eo ꝙ vidēt
sapientes bonis eorum aliquādo indige-
re ꝑm phm̄ scd̄o rhetoricorū vbi ad ppo
situm recitat de quadam muliere q̄ interro
gata vtrum meli⁹ foret hominē diuitem
esse ꝙ sapientem. Respondit ꝙ magis vi
debat sapientes frequentare ianuas di-
uitum ꝙ diuites ianuas sapientum. Nō
sic fecit: non sic filia pauli emilij triūphā
tissimi romani in paupere domo: tamē vir
tuosa ac decora honestate coniugata. vt
dixi. de qua sic dicit Plutarch⁹. filiā pau-
lij emilij iuniorem Elius tubero vxorē ac
cepit. Erat aūt Tubero vir optimus ma-
gneꝙ in republica auctoritatis: sed ita te
nui patrimonio vt sex ꝛ decē viri ex tube.
familia omnes simul in vnis edibus ꝛ q̄-
dem modicis cum cōiugibus ꝛ liberis ha
bitarent. In has edes pauli emilij bis cō
sularis ꝛ triumphalis filia deducta est in
eisꝙ habitauit: nec puduit eam pauper-
tatis viri: sed virtutem admirata est: per
quam pauper erat. hec ille. Ex his tamen
ppter hoc nō dānatur cū diuite viro aut
femina contrahere: si sapientes fuerint ꝛ
virtuosi: immo duplex bonū succedit. Sci
licet virtutem cōsequi: ꝛ bonorū subsidia
in consequentiam: cum ecōtra multotiēs
contingat puellas pauperes plus esse in-
domitas ꝙ diuites. vt hieroni. refert de
vxore martij cathonis humili loco nata:
que tamen importuna fuit rebellis ꝛ super
ba. Ob qd̄ dicit ibi cōtra iouinianū. Non
putet aliquis si pauperez duxerit: sibi de
cōcordia satis prouidisse. Uñ emende po
tius essent virtuose mulieres: ꝛ nō ab eis
dotes petende. Nā de Isaac legim⁹ ꝙ re
beccam omni sapiētia repletā de remotis
partibus adductam: multis per eū ad eā
directis muneribus: vxorē accepit. genes.

26 Pulcritudo mulieris est interdum cā matrimonij.

26 xxv. ꝛ c. honorantur. xxxij. q. ij. † Pre-
terea viri aut mulieris pulcritudo interdū
est cā matrimonij: ppter quam matrimo-
nia sepe fiunt: put habetur. iij. Reg. j. vbi
dauid abisac sunamitem decoram nimis
duxit in vxorem non spe prolis: vel causa
euitande fornicationis: quia eam non co
gnouit cum senex esset: et diu ante calorē
perdiderat naturalē: sed eā accepit vt ipꝫ
calefaceret: cū interdū ꝯhat matrimoniū
in hūanitatis solatiū in senibus ꝑm aug.
xxvij. q. j. c. nuptiarū bonū. Sicut fecit da
uid vt eum calefaceret ꝛ iocūdū teneret.
iuxta illud eccl'iasti. xxxvj. Species mulie
ris exhilarat faciē viri sui. ꝛ c. xxvj. dr̄. Si
cut sol oriens mundo in altissimis dei: sic
mulieris bone spēs in ornamentuz dom⁹
eius lucerna splendēs sup candelabrum

27 sctm̄. † Ideo ꝯtrahere cū muliere pul-
cra diuite ꝛ virtuosa triplex bonū esset: et
summe laudandū matrimoniū. Sed mu-
lierē fortē: idest taliter cōditionatā q̄s in-
ueniet: prouerbio. xxxj. Et Clodoue⁹ su-
pradicti childerici fili⁹ fecisse legit rex frā
corū ꝓtoxp̄ian⁹: qui clotildem regis quō-
dā burgūdie filiā pulcrā sapientissimam
ꝛ cui etiā regnū debebat: lꝫ p eius patruū
teneret occupatuz. de quo gaguyn⁹ lib. j.
Erat inq̄t per id tp̄s gōdobaldo burgun-
dorū regi neptis ex fratre clotildis: cuius
spēm prudentiāꝙ cum p legatos occulte
explorasset clodoue⁹: ad gōdobaldum ex
suis aureliū mittit qui sibi vxorez cōciliet
ratus vna cū puella burgūdia quoꝙ po-
tiri posse ꝛc. cuius suasu xp̄ian⁹ factus est.

27 An sit pl⁹ ꝯsumendū p castitate turpis feie ꝙ pulcre.

28 † Nec sunt femine turpes magis pudi-
ce seu caste ꝙ pulcre. Nisi ea castitate de
qua loquit ouidius. Casta est quā nemo
rogauit. Unde nō dr̄ nolle qui facere non
potuit. l. pater seuerinam. ff. de cōdi. ꝛ de-
mostra. super quo Seneca. lib. ij. declama
tionum. Que (inquit) malam faciem ha-
bent sepe impudice sunt: nō em̄ deest ani
mus: sꝫ corruptor: quē interdum sibi redi-
mūt de bonis mariti: de quib⁹ adulteros
suos nutriūt. qd̄ facit ad decisionem que-
stionis. Duo mariti quorū vni vxor formo
sa: alteri vero difformis erat: se absentarūt
demū vtroꝙ reuerso: ille cui formosa erat
vxor domū opulētissimā cōperit: alter aūt
bonis vacuā. vnde querebat: contra quā
muliere sinistra esset suspitio hn̄da. Con-
tra formosam faciebat ꝙ ex turpi questu
bona cumulasset: ex quo artē exercere ne
sciebat. l. quint⁹. ff. de dona. inter virum ꝛ
vxo. ꝛ. l. etiā. C. illo eo. ti. Contra difformē
arguebatur vt domū bonis euacuasset: q̄r
quos ad libidinē pulcritudine nō puoca
uerat: munere icitasset ꝛ redemisset. Pro-
fecto vndiꝙ sunt angustie. ꝑm cristoforū
porcū. insti. ad tertul. penul. col. in fi. Sed
ꝑstat formosaz mulierē: vt ita dicā: plusꝙ
deformē hr̄e vxorē. vñ legit ꝯstātinū senio
rē sibi beatā helenā q̄ postea crucē dn̄i (vt
cronice testant) inuenit: ppter ei⁹ pulcritu
dinē ꝛ ꝟtutes lꝫ stabularia hūili plebe fo
ret: despōsasse vxorē. de qua diu⁹ ille am-
brosi⁹ in h̄ ꝟba prupit. Stabulariā hanc
fuisse asserūt: sꝫ iūcta fuit ꝯstantino senio
ri: qui postea regnū adeptus est: bona sta
bularia que tā diligēter ꝑsepe dn̄i requisi
uit: bona stabularia q̄ illum nō ignorauit
stabularium: qui vulnera curauit a latro
nib⁹ vulnerati: bona stabularia: q̄ oia ma
luit estimare stercora: vt xp̄m lucri faceret
Ob qd̄ eam xp̄s de stercore leuauit ad re

Universidad de … Biblioteca

gnū.hec ille. ¶ Pariter iacob propter rachelis pulcritudinem socero suo seruiuit septem annis.genesis.xxix.ac plures alij cāpum disputationis vsqꝫ etiam ad conuicia propter virginis desponsande pulcritudinem ingressi maiorum suoꝝ glīaʒ ac infelicitatem propalarunt.prout rome in publico senatu publiū corneliū scipionem ex illustri scipionū familia ortū contra gaium flaminium:ꝛ econtra ob eximiam lucrecie ex fulgentio ꝛ claudia clarissimis orte parētibꝰ pulcritudinē fecisse legimus.de quo illa adhuc stat familiaris super nobilitate per dictum dominuʒ bonartusiū de monte magno ad illustreʒ montis ferrati comitem dictata oratio:q̄ incipit apud maiores nostros ꝛc.ꝛ de tēpore meo adhuc cum infans essem nec fari possem ioannes lalhier gallus custos monete sapiens ꝛ ditissimꝰ:ꝛ ioannes de la gaya maria iuuenis tholose oriundus cāpsor pariter sapiēsꝛ ditissimꝰ ꝑ quadā pulcerrima ꝟgine tholosana ī vxorē habēda duellū sibi indixerūt:ꝛ ꝯflictū inierūt:ꝛ duelli fortuna dctō cāpsori indulsit quē tāqꝫ iuniorē ac pulcriorē ꝟgo (vt vulgo dicebaꝶ) prediligebat:qui adhuc vita fruūꝶ ꝑle pulcerrima ditati:ac bonis fortune abūdātes.ad h̄ facit qđ habeꝶ deu.xxij.si videris mulierē pulcram et adamaueris eam volueris qꝫ habere vxorem ꝛc.

28 Minꝰ pctm̄ est fornicari cum pulcra: qꝫ cū turpi femina.

28 ¶ † Immo videmꝰ fornicationē minus pctm̄ eē cū pulcra muliere qꝫ cū deformi ꝰm glo.i.c.si.xxiiij.q.vltima.et in.c.i.de peniten.di.v.q2 licet fornicatio cū pulcra sit maioris voluptat̄ ꝛ cōplacētie:est tñ facilioris excusatiōis ꝑpter vehemētiorē nature inclinationē viros trahentē ad plus amādū pulcrā qꝫ deformē. Cui quidē inclinatiōi ꝛ ꝓnitati resistere eēt difficillimū vt apl'us ipse testaꝶ ad ro.vij.video (inq̄t) aliā legē repugnātē legi mētis mee captiuātē me in lege pctī. Unde minꝰ puniref habēs rē carnalē cū muliere pulcerrima qꝫ cū deformi:prout exēplo nos docuit tiberiꝰ cesar: qui cū mūdꝰ priceps misterio sacerdotū tēpli dee isidis abusus fuisset paulina nobilissia et pulcerrima muliere romana ꝑ eos decepta vt infra dicā allegādo iosephū in libro antiquitatuʒ sacerdotes occidi fecit:ꝛ imagineʒ isidis in tyberim proijci: mundum autem adulteruʒ tñ bāniri fecit velut maxima ꝛ excellenti pulcritudine mulieris deceptumꝛ excecatuʒ:ꝛ sic mente quasi alienatū: que pulcritudo aliq̄liter excusat a pena:ꝛ pene diminutionē meretur.ob qđ Salomō ad deū clamās Sapiē.viij.non possuʒ inquit eē continēs nisi tu dederis. q2 nemo est qui in mulieris pulcritudine non delectetur. ideo ꝯsuluit io.fa.vbi supra. matrimoniū contrahere cum muliere formosa magnitudine ꝛ pulcritudine decora quia vt plurimum pueri matrizant in forma corporis ꝰm phōs:vt clare ostēdit poeta in primo eneiduʒ. Sūt mihi inquit iuno ad eolum bis septem ꝑstanti corpore nymphe quarū que pulcerrima forma deiopeiam cōnubio iungam stabili propriamqꝫ dicabo.vt o pulcra te faciat prole parentē ꝛc. similiter mulieri pulcre copulari debet iuuenis ei ī pulcritudie similis aliꝶ succedere posset scandalū.nā cū vulcanꝰ veneris maritꝰ turpis esset ꝛ deformis concubuit ipsa cū anchise:ex quo adulterio eneas fuit genitꝰ ꝰm poetas a quo romani processere eneades vocati.in autentica vt ꝑponaꝶ nomen imperato.in prin. colla. v. vt dixi super verbo raynutius de clera.

29 Nō est tutū nubere nimis pl cre mlieri.

29 † Sane tamen intelligatis nubendum esse cum pulcra muliere pulcritudine cōpetenti:non autem mira et nimis excellenti:quoniam tales nimis ꝛ excellenter pulcre ventis patiuntur. de quibus dicitur prouerbiorum vndecimo. Est pulcra ergo fatua. Preterea mulier nimis pulcra est ad custodiendum difficilis: quia venalis est mulierum pulcritudo que pecunia sepe redimiꝶ cui ipse faciliter obediunt naturaliter auare.l.sed si ego.in fi. ff.ad velleia. Preterea dicit ouidius in ꝑmo de fastis. Fastus inest pulcris sequiꝶ qꝫ superbia formam ꝛ pamphilus poeta. Concipit ingentes animos fiducia forme. Inqꝫ modū dñaʒ nō sinit eē suā:q2 formositas est cā luxurie.iuxta illud iuuenalis li.iiij. Rara est ꝯcordia forme atqꝫ pudicitie.vñ Oui.i epist.ait lis est cū forma magna pudicitie dicit ī sup Theophrastꝰ phus in li.quē fecit de nuptijs. Sicut molestū ē possidere qđ nemo habere dignaꝶ q̄lis est turpis mulier ꝛ deformis: sic etiā nimis difficile eēt custodire quod plures amat q̄lis ē formosa mulier q̄ ab oibꝰ fere adamaꝶ:qbꝰ ꝑ vnū scʒ maritū eēt īpossibile resistere.cū regl'a dicat.potētioribꝰ pares eē nō possumꝰ. iuncto q̄ multitudini vix resisti pōt q2 pulcra mulier faciliter adamaꝶ turpis ꝟo magꝭ ꝯcupiscit ꝰm Hiero. lʒ quod amaꝶ magis cōcupiscit ab oibꝰ: ideo ꝑpter ꝯcursum tātoꝝ tēpestas sepe sequitur in signū cuius poete venerē pulcherrimā fingūt fuisse vulcano nuptam: qui est fulgurum deꝰ ꝛ tempestatū:eo modo clare mōstrātes pulcritudinem mulieris esse nō posse sine multoꝝ tēpestate ca

30 Uide ꝗ qbꝰ nimia vxoris pulcritudo nocet marito.

30 loris. † Preterea nimia vxoris pulcritudo est interdū mariti demētia ꝛ infatuatio. Ob quod sapientissime scribitur Ecclesiasti.xxv. Ne respicias in mulieris speciem: nec cōcupiscas mulierē in specie.et puerb.vj. Nec cōcupiscat pulcritudinem eius cor tuū:ne capiaris nutibꝰ illiꝰ. Naʒ sepissime viri lʒ prudentissimi in illicitis obediunt vxoribus suis ob earum nimiā pulcritudinem:sicut adam de ligno vetito comedit ad ꝑsuasionem vxoris. Genesis.iij. Et nō q̄ seductus fuerit a demone ꝰm August.lib.xiiij.de ciuita.dei.c.xj. Illum profecto tanqꝫ fortiorem tentare primo loco satan noluit:sed mulierem magꝭ fragilem ꝛ debiliorem more cauti iudicis torquere cepit.ff.de questio.l.ij.vt eiꝰ medio virum deciperet:ꝛ conuinceret:q̄ peccauit non q̄ crederet deus fieri ꝰm verba serpentis. Eritis sicut dij scientes bonuʒ ꝛ malum.sed solum hoc fecit adam infe-

a ¶ Ne cōtristaret delitias suas mirandū ꝑfecto est q̄ adā q̄ dormiēdo ī formatiōe eue secreta celestia sicut ioannes ī cenasupra pectus dñi cubans viderat.vt hꝶ infra dum loquiꝶ đ anulo mfimoniali ī q̄rto digito ponēdo: tāta sapiētia repletꝰ suggestione mulieris cecciderit.

a lix ne contristaret delitias suas a: scilicet euam eius vxorem:in cuius pulcritudine delectabatur ꝛ perijt:vt dicit aureliꝰ augustinꝰ sup genesim.lib.xj. ꝛ lyra allegato.c.iij.de quo magnꝰ ille Gregor.lib.xij. moraliū.c.xvj.in fi.sic dicit. Primā quippe viro iniustitiā mulier propinauit in paradiso ꝛ Titus liuiꝰ in ꝑma decade. Initium inquit turbandi omnia a muliere incepit.ꝛ ecclesiastici.ix.virginem ne concupiscas:ne forte scandaliseris in decore illius. Propter speciem mulieris multi perierunt ꝛ inter ceteros Catilina ciuis rome neq̄ssimꝰ.catilia amore aurelie orestille pulcerrime captꝰ attentauit.de q̄ Salustius in catilinario. Catilina inquit mulꝭta nefanda stupra fecerat cū ꝟgine nobili cōtra ius fasqꝫ:postremo captus amore aurelie orestille cuius preter formaʒ nihil vnqꝫ bonꝰ laudauit.q̄ illa nubere illi dubitabat timens priuignū adultū etate:ꝑ certo creditur:necato filio:domum scelestis nuptijs vacuam fecisse.hec ille. Pariter chilpericuʒ frācorum regem nihil mulieri negare assuetum id idē fecisse recitat lib.ij.gaguynꝰ. qui Clodoueum quē habebat ex precedenti vxore filium pulcerrime fredegonde vxori tradidit occidendū:cuius necem perfacile chilpericus tulit demū consilio ꝛ opera eiusdem interfectus vera nouerca clodoueo ꝑuigno fredegonda fuit arcus nocens dicta ꝰm glo. in.§.affinitatis.institu.de nuptijs. Et dauid pulcritudine bersabee captus homicidium commisit.ij.regum.xj. Sic ꝛ Salomon propter vxores paganas phana edificauit:et finaliter idolatrauit cōtra legē dei.iij. Reguʒ.xj.ꝛ similiter aristoteles:virgilius:ꝛ sanson fortissimus nisi fallor decepti fuerunt quasi fabula apud omnes effecti. Iudicum.xvj. Tales profecto mulieres ita pulchre dicuntur pellices: a pellis formositate qua incautos alliciunt:sicut enim pelliciunt heretici animas instabiles variorum dogmatum erroneis sertis:sic etiam mulieres pulcre constuprantes luxibus subdendo quos pelliciunt et alliciunt. Ob quod communi eloquio meretrices dicuntur pellices a pollutione ꝰʒ Augusti.super.ij.epistola petri.ꝛ per glo. super verbo:pelliciunt.in.c.si enim inquit

31 de peniten.distinctione.ij. † Tamen pellex proprie dicitur que cum marito alterius concubuit.l.massurius.§.gaius.ff.de verbo.significatio.vt de fredegonda dixi super verbo:ꝛ vxorem nomine adelasiaʒ. in tertio principali articulo de spirituali cognatione loquendo.que virū suum infatuauit vt infra dicetur Unde non inelegāter dr.iij. Esdre.iiij. Accipit hō gladiuʒ suū:ꝛ vadit ī viā facere furta:ꝛ homicidia mare nauigareꝛ flumia:leonē videt:ꝛ ī tenebris ingrediꝶ.ꝛ cū furtū fecerit fraudes ꝛ rapinas amabili sue affert:adeo ei nihil videtē hoieʒ reddit ceca libido:ꝛ petulās viuēdi licētia q̄ nec vno solo crimie irretit cū quē deprauauit: iuxta illđ ouid.vj.metam. Nihil est (inq̄t) qđ nō effreno captus amore insit.nec capiūt mētes inclusas pectore flāmas.iđ ꝓhibuit lex iudices/suas ꝑ territoriū secū ducere vxores.l.obꝰuare. in ꝑnc.de of.ꝓcōsul.vt dixi sup ꝟbo:duas hñs filias.in.j.casu quo filie nō succedūt loq̄ndo de ꝯditiōibꝰ mulierū. Om̄ diligit hō vxorē suā forma excellētē plusqꝫ pr̄em ꝛ matre:ꝛ vtina nō plusqꝫ deū.ꝛ multi demētes facti sunt ꝑpꝶ vxores suas:imo ꝰui facti sunt ꝑpter illas:ꝛ multi perierūt:iugulati sunt:ꝛ peccauerūt ꝑpꝶ mlieres.iuxta illđ ecclias.xix. Uinū ꝛ mlieres apostatare faciūt sapiētes.ꝛ qđ deteriꝰ est ꝑpꝶ eaꝝ solā pulcritudinē honesti ꝛ ꝑstātes viri sepe mrimonia ꝯxerūt cū mlieribꝰ dissolutis:vt hꝶ gen.vj.ibi. Uidētes filij dei (scʒ hoies iusti descēdētes đ semie seth) filias hoim:q̄ essent pulcre: qꝫuis descēdissent de semine Cain:que lubrice erāt curioseꝛ dissolute:tñ acceperūt eas ꝑpꝶ solā earuʒ pulcritudinē. Sapiētis dctm̄ nō aduertētes. Est pulcra:ꝙ fatua. Ex qua cōmixtiōe multiplicata fuerūt mala: ꝛ crimē ioleuit pessimū.ita q̄ finaliter ꝯtigit diluuiū sup vniuersa terra. Plꝰ videꝶ q̄ aliq̄ adeo infatuati sunt ꝑpꝶ vxoꝝ pulcritudinē: q̄ ab eis imo qđ viliꝰ est a suis fetidis ꝯcubinis se ꝑmittūt publice iniuriari:ꝯuicijs lacesciri:ac ēt ꝟberari:ꝑut fecisse legimꝰ dariuʒ ꝑsaꝝ regē de quo legiꝶ allegato.iij. Esdre iiij.c. Qđ apemene filia bezacis eiꝰ ꝯcubina a dextera eius sedēte ꝛ diadema de capite suo tollēteꝛ demū reponēte palmis cedebatur de sinistra manu ipsius: quam ipse ore aperto intuebatur:et si arridebat ei:ridebat ꝛ ipe:et si indignata erat:blandiebatur ei donec reconciliareꝶ in gratiā. et deꝰ apollo.postqꝫ daphnes pulcerrima fuit in laurū trāsfigurata adhuc eā oscu-

labaē vt fingit Ouidi⁹ lib.j.metamoꝛ.ibi.
Hanc quoqꝫ phebus amat positaqꝫ in sti
pite dextra. Sentit adhuc trepidare no-
uo sub cortice pectus. Complexusqꝫ suis
ramos vt membra lacertis. Oscula dat
ligno refugit tamē oscula lignū ꝛc. Pa ri
ter duo fuerunt tpe sigismūdi imperato-
ris amātes: scꝫ eurialus dicti impatoris
curialis precipuus: altera vero lucrecia
ex senensi vrbe oꝛiūda: ambo decoꝛi: am-
bo speciosissimi fatuo amoꝛe ꝯglobati: q̃
cū p aliqd tēpus in bonis dies suos de-
duxissent: ꝛ impatoris recessu necesse se-
parari haberēt: tantā vterqꝫ ꝯtraxit tristi
tiam ꝙ lucrecia post longas ꝛ implacabi
les lachꝛimas i maximā cecidit egritudi
nem: ex qua post dies mestā exalauit ani
mam: eurial⁹ vero postqꝫ ab oculis amā-
tis euasit: nūqꝫ ridere visus est: nec vllis
iocis aut facetijs ad letitiā reuocari po-
tuit: vixqꝫ imperiū mortis euasit. quoꝛuꝫ
historiā eloquētissimā Pius pontifex añ
pōtificatū eneas siluius nūcupatus: pul-
cre descripsit. Ex quo apparet quātuꝫ sit
hoc malū vitādū: qd nullo ꝯsilio acquie-
scere pōt: cū grauioꝛ nimis sit moꝛb⁹ cui
medela nō succurrit: qualis est amoꝛ: qui
oꝛdinē nescit. de q̃ Ouidi⁹. li.j. metamoꝛ.
Hei mihi ꝙ nullis amoꝛ est medicabilis
herbis. vt duo alij amoꝛe infatuati osten
derunt vcꝫ tisbes virgo babilonica amo
re pirami baccata a domo parētū intem
pesta nocte aufugit: ꝛ luna monstrāte viā
in nemus ciuitati ꝓpinquū abijt intrepi
da. hec igiē dū secus fontē expectaret pi-
ramū: ad cuiuscūqꝫ rei motū sollicita duꝫ
caput extolleret Leenam vidit venientē
aduersus eā ꝛ relicto inaduertēter pallio
fugit in bustū. Leena aūt pasta sitiens ve
niebat ad fontē. Comperto aūt pallio ali
q̃diu ad illud cruento oꝛe exfricato ac
exterso vnguib⁹ laceratū reliquit: ꝛ abijt.
interim piram⁹ deuenit in syluā: ꝛ dū cō-
perisset laceratū cruētūqꝫ palliū: credidit
tisbem a belua deuoꝛatā: itaqꝫ post mise-
ras voces ac lamēta plurima se miseruꝫ
incusans qm̄ dilectissime virgini sue moꝛ
tis causam ipe dedisset: ꝛ aspernās dece-
tero viuere: extracto quē gesserat gladio
moꝛibūd⁹ fec⁹ fontē pectoꝛi ingessit suo.
at tisbes credens leenā potatā abijsse: ne
decepisse videreē amātē: aut diu expecta
ctiōe teneret suspēsuꝫ: ad fontē regredi ce
pit: cūqꝫ adhuc palpitātem piramū ꝛ san
guinē omnē effundētē cerneret: festina i
oscula ruit. Sed nō valēs amanti ꝑstare
presidia: animam eius retinere osculis ꝛ
amplexu aliq̃diu conata est. Veruꝫ cum
nec verba audire posset: ꝛ amātē in moꝛ-
tem festinare videret: arrepto gladio cuꝫ
gemitu ploꝛatuqꝫ maximo nomē inuoca
uit pirami: oꝛauitqꝫ vt saltem tisbem suaꝫ
moꝛientem aspiceret: et exeuntem expe-
ctaret animam. Mira res dum sensit in-
tellectus moꝛientis amate virginis no-
men: oculos in moꝛtem grauatos ape-
ruit: et inuocantē aspexit: que ꝯfestim pe-
ctoꝛi adolescentis cultroqꝫ supincubuit:
ꝛ effuso sanguine secuta est aiām iam de
functi. In quibus verificatum fuit quod
a Theodolo scriptum est. Mēs robusta
viri lenitate cadit muliebꝛi. Nōne pulcri-
tudo medee helene ꝛ polixene iasonē pa
ridem et foꝛtissimum achillem ad raptuꝫ
traxit et finalem interitum: ꝛ regnū troie
famosissimum in eternam perniciem ꝛ to
talem desolationem. Utinam tales q̃ sim
plici mulierum pulcritudine trahuntur ꝛ
excecati penitus infatuantur exemplum
cogitarent et sequerentur demosthenis
doctissimi: qui Thaidi pulcerrime me-
retrici mammas eius ioco palpitās: atqꝫ
ab ea querens q̄nti hoc est. Eidem dicen-
ti mille denarijs: respōdit. Ego precio tā
to doloꝛem nō emo. Nam stultum est ma
gno precio id emere cui doloꝛ succedit.
Quod etiam Hoꝛatius nō omisit. Expe
rire (inquit) voluptates. nocet empta do-
loꝛe voluptas. Saltem vterētur tales pru
dentia et humanitate Pisistrati atheniē
sis: qui licet tyꝛannus esset crudelis: tamē
hoꝛtatu pulcerrime vxoꝛis contra quen-
dam etiam male meritum moneri noluit.
de quo Ualerius libꝛo quinto. titu. de hu
manitate et clementia. sic dicit. Non
tam robusti generis humanitas sed ꝛ ipa
tamen memoꝛia prosequenda Pisistrati
atheniensis tyꝛanni narrabitur qui cum
adolescens quidam amoꝛe filie eius vir-
ginis accensus: in publico obuiam sibi fa
ctam osculatus esset hoꝛtāte vxoꝛe vt ab
eo capitale suppliciuꝫ sumeretur. Respō
dit. si eos qui nos amant. inter ficiemus
quid his facim⁹ quib⁹ odiosum⁹. hec ille
q̃ oīa vobis adduxi vt de nimia vxoꝛum
pucritudine ñ curetis: sꝫ de eaꝝ modestia
ꝛ sola virtute: et ex quib⁹ parētibus sūt na
te: cuꝫ filia leuiter sequatur parētū prefer
32 tim matris iter. † Nā lꝫ naturaliter pul
cre nō sint: tamē deper accidens. Puta oꝛ
natu satis mōstrant formose: nec repꝛobaē
de iure honestus ꝛ p̄ciosus mulierum oꝛ-
natus qꝛ dicit Salusti⁹ i iugurtino. Mū-
dicias mulierib⁹ idest curiosas exoꝛnatio
nes: ꝛ viris laboꝛem cōuenire. qd intelli-
gatis. vbi ideo se oꝛnant: vt maritis place
ant. Sicut Noemi illam ruth sctissimam
maritum desponsaturā hoꝛtata fuit. laua
re inquit ꝛ vngere ꝛ induere cultioꝛibus
vestimētis: ꝛ descēde in areā. Ruth. iij.c.
sicut ei vocē aptare ꝛ linire ēt electuario
vt meli⁹ q̄s cātet ꝛ cātū ꝓnunciet. vt deo

32 An permittaē mulieribus se ornare.

placeat: ꝛ non gr̄a laudē consequendi ab
hoibus nō est peccatuꝫ ſm gloſ. in. c. can
tantes. xcij. distinctio. Pariter se oꝛnare
vt marito placeat mulier non est vitium.
Hoc profecto facere possunt mulieres vt
ad plus diligendū eas suos inclinēt ma-
ritos quod maxime olim eis ꝑmittebatur
quo tpe sui copiā passim oibus nō presta
bāt: sed solis maritis. l. optima. C. de ꝯhē.
stipula. Nec cum alijs cōicabāt loquebā-
tur: imo nec videbantur solo maritoꝛum
visu ꝯtente: quo fiebat vt turbātiū matri-
monia oculi nō metuebantur: in quarum
solatiuꝫ indulgebatur eis preciosus oꝛna
tus: ne tristitia afficerētur ꝛ vt seipsas de-
lectarēt: ꝛ maritos i mutuo ꝛ secreto aspe
ctu: vt pulchꝛe tradit Ualerius. lib. ij. titu.
de institutis antiq̄s. Ceterū inquit / vt nō
tristis earum ꝛ hoꝛrida pudicitia: sed ho-
neste comitatis gn̄e tēperata esset / indul-
gentibus maritis / ꝛ auro abūdāti: ꝛ mul-
ta purpura vse sunt: ꝛ quo foꝛmā suam cō
cinnioꝛē efficerent / summa cū diligētia ca-
pillos cinere scilicet ad lixiuiū facienduꝫ
cōparato rutilarunt. Et sequitur rō talis
oꝛnatus. Nulli em̄ tunc subsessoꝛuꝫ (idest
insidiatoꝛum alienoꝝ matrimonioꝝ) ocu
li metuebātur: sed pariter ꝛ videre sancte
ꝛ aspici mutuo pudoꝛe custodiebanē. hec
ille. Unde hac intētione oꝛnare se pñt: vt
cum leticia maritis placeāt et non vt alio
rum oculos ad se trahant. qꝛ hoc esset illi
citū ꝛ moꝛtale pctm̄. xxxij. q. v. nec solo af-
fectu, cū. c. sequēti. De quo Crisosto. in li.
de cōpunctiōe. Mulier (inquit) si se deco-
rauerit et ad se oculos ꝓuocauerit hoim
etiā si plagā nō intulerit: vindictā sustine
bit extremā. Uenenum ꝑfecto obtulit: ꝛ si
null⁹ q̃ bibat inuētus sit. Vñ barbat⁹ ille
hiero. in ep̄la ad matrē ꝛ filiā. Palliolum
(inquit) interdū cadit: vt candidos nudet
hūeros. Talibus certe mlierib⁹ sufficit ꝙ
lingua iustificetur: ꝛ castas se predicet. cō
tra quas ipe idē scribit hiero. in epist. ad
furiā. Aut loquendū (inq̄t) nobis vt vesti-
ti sum⁹: aut vestiēdū vt loq̄mur. Lingua ꝑ
sonat castitatē: ꝛ totū coꝛp⁹ ꝓfert impudi
citiā. imo qd peius est hodie veste scissa ꝛ
nō clausa vt habilioꝛ sit ꝛ magis ꝑata ad
meretricandū / sicut viri vtunē: ob qd excōi
cari possent. c. si q̃ mlier. cū glo. xxx. dist. q̃
rōne iure diuino ꝓhibituꝫ legiē deutero.
xxij. ꝙ mlier veste virili aut vir veste feīnea
vtaē: imo apud deū abominabilis est q̃ h fa-
cit. ꝛ in. l. vestis. ff. de aur. ꝛ argē. lega. dr̄ h
fieri nō posse sine vituꝑatiōe ob qd olim
recte lycij cū his luct⁹ incidebat mliebꝛeꝫ
vestē induebāt: vt defoꝛmitate cult⁹. i. ve-
stit⁹ cōmoti: maturi⁹. i. celeri⁹ stultū ꝑijce-
re meroꝛē vellēt: vt refert Ualeri⁹ lib. ij. ti.
de institutis antiq̄s. q̄si reputarēt turpis-
simū eē viris mliebꝛi veste indui ꝛ eꝯ. Cū
hacten⁹ h fecerint idolatre gētiles mulie
res: q̃ i sacris martis oꝛnamēta poꝛtabāt
viroꝝ: ꝛ viri in sacris veneris poꝛtabāt oꝛ
namēta mlieꝝ: ꝛ instrā eaꝝ: vt puta colū
fusum ꝛ filia: preterea h fieri eēt occasio li
bidinis: qꝛ mlier in veste virili posset licē-
ti⁹ cū hoib⁹ luxuriā exercere. Et silr vir in
veste mlieris liberi⁹ posset secreta mlieꝝ
loca ingredi. ſm' Lyrā ibi. de quo apd ve-
teres derisus fuit achilles: qꝛ cū ꝯiurassēt
greci in troianos: ꝛ respōsum accepissent
absqꝫ achille capi troiā nō posse: ab vlixe
ꝑquisit⁹: ꝛ tandē in habitu muliebꝛi inter
femīas inuēt⁹: in grecoꝝ presidiū ꝑuenit.
Sic pōpont⁹ de quodā senatoꝛe q̃ veste fe
minea induebaē narrat. in. l. inter vestem
allega. ti. de auro ꝛ argē. leg. ñ sic iohāna
dare nobilis puella diuinit⁹ carolo septio
frācoꝝ regi in āgloꝝ a regno frācie expul
sionē directa. sed sola belli necessitate vi-
rilib⁹: veste vtebaē ꝛ armis: Qua occasio
ne. ꝛ verius odio franci nois: cū apud cō-
pendiū (vt gaguy. lib. x. c. j. testatur) capta
fuisset ꝛ anglis a iohē luxēburgo venūda
ta: ab eis hostiliter hita rotomagi crema
ta est: prius tn̄ q̄ sniam diceret hostis: fre
quēti foꝛo ꝛ crebris ꝯsultationib⁹ puellaꝫ
tentat de fide ac xp̄i religiōe multa scruta
tus: arbitrabaē em̄ mlierē magia aliqua
edoctā a carolo rege assūptā eē ꝛ ꝑpterea
a catholica ꝟitate aberrasse: sꝫ supꝛa feie
vires fuit: se ꝛ q̄qꝫ gessisset aplīce sedis ex
amini submittēs ꝟgo itacta decessit. Post
moꝛtem tn̄ canonice purgata fuit falsitate
ꝛ iniq̄tate impositoꝝ detectis: vt dixi in
ꝟbo: moꝛtuo aūt testoꝛe. j. Paucis tn̄ post
dieb⁹ angli deleti penit⁹ fuerūt: ꝛ a regno
frācie expulsi. de q̃ plene dixi i ꝟbo: duas
hñs filias. Et merito eiecti fuerūt: qꝛ ius
in regno nō hēbāt. ꝛ foꝛte qꝛ puellā in bel
lo captā extra ꝯflictū nequiter occiderūt.
Cū capt⁹ in bello postqꝫ a ꝯflictu eiectus
semel extitit: occidi nō possit: sꝫ tāqꝫ seru⁹
custodiri ꝛ seruari: qꝛ a seruando plusqꝫ
a seruiendo appellati sunt serui: ꝛ si occi-
derētur lege coꝛnelia de siccarijs occidēs
teneretur. at si liberum occidisset. instit.
de his qui sunt sui vel alie. iuris. §. serui.
ꝛ. l. j. ff. illo. eo. tit. iuncta glo. ibi. in verbo
occiderit. Unde ex inhūanitate angli ma
gna sunt repꝛehensione digni: quibus ex
tempoꝛe illo male successit. Utinam vale-
riū vidissent maximū. lib. v. ti. de hūanita
te et clementia in fine dicētem humilita
tis dulcedo etiam inefferata barbaroꝛuꝫ
ingenia penetrat: oꝛbosqꝫ ꝛ truces hostiū
mollit oculos: ac victoꝛie insolentissimas
spiritus flectit. Nec illi arduum ac difficile
est inter arma cōtraria inter districtos co
minus mucrones placidum iter reperire.

Universidad de ... Bibl

Uincit iram: prosternit odium: hostilemqꝫ
sanguinē hostilibus lachrimis pmiscet.
hec ille. Hanibalē etiā (quē Titus liuius
plurimis virtutibus preditū dixit) Mul
tis tamē impietatibus respersū fuisse ne
mo ambigit: vtpote ſ quo nil veri: nil scti:
nullius dei metus: nullū iusiurandū: nul
la religio: sed crudelissim⁹ imperator fuit.
Nihilominus tm̄ humanitatis in pecto
re barbaro inueniri potuit: vt militib⁹ ac
ducibus romanis hostibus suis captiua
tis honorē fecerit: plerūqꝫ etiam pias exe
quias celebrauerit. Preterea emiliū pau
lum apud cumas trucidatum ꝛ quesitū
corpus quantū in eo fuit iacere inhuma
tum passus non est. Etiam tiberium grac
chum summo cū honore sepulture māda
uit: ꝛ ossa eius in patriam portanda mili
tib⁹ romanis tradidit. Marci quoqꝫ mar
celli in agro brutio interempti cū oī reue
rentia exequias celebrauit. Cui (vt Uale
rius ibi dicit) aliquāto plus glorie paulus ꝛ
gracchus ꝛ marcellus sepulti: q̄ꝫ oppressi
attulerunt. Siquidē illos punico astu de
cepit: ꝛ romana māsuetudine honorauit.
Sic romani fecere: qui syphacem opulē
tissimum numidie regē victū ꝛ captiuū in
custodia Tiburi mortuū punico funere cē
suerunt efferendum: vt vite dono honorē
sepulture adiicerent. cōsimili clemētia in
Persa vsi fuerūt: nā cū albe in quā custo
die cā relegatus erat decessisset: questorē
miserunt: qui eius publico funere efferret
ne reliquias regias iacere inhonoratas
paterentur hostibus hec et miseris ꝛ fa
to functis officia regib⁹ erogata: que ami
cis ꝛ felicibus tributa sunt beneficiū diis
atqꝫ hominibus pariter acceptum: consi
derante ꝙ et si egregium est hostem abii
cere: non minus tamē laudabile infelicis
scire misereri. vt idem dicit Ualerius vbi
supra. Ex hoc concludens munificentiā
gentis romane deorū benignitati equan
dam. Prima igitur ꝛ optima rerum natu
ra pietatis est magistra: que nullo vocis
ministerio nullo vsu literarum indigens:
propriis ac tacitis viribus: hostium p̄ser
tim defunctorum pietatē barbatis pecto
ribus infudit. Sepe eniꝫ flectit pietas: qꝺ
nec virtus potuit superare: nec ratio. Nā
leones prostratis parcunt: et in viros po
tius q̄ꝫ in feminas seuiūt. nec infantes nō
nisi magna fame perimunt: vt inquit So
linus. vnde maxima detestatione etiam
sunt digni galate: qui capita hostium oc
cisorū in bello: equorum collo alligant:
ꝛ pro rostris sicut capita ferarum affigūt:
ꝛ illa derident: nec auro quocunqꝫ redimi
possunt de quibus diodorus siculus lib.
sexto. de gestis antiquis sic ait. Cuꝫ quis
strenue in acie pugnauit: Tum maiorum
tum suas laudes ac virtutes decantant:
res hostium deprimūt tanq̄ꝫ vituperatio
ne dignas. Capita hostium in acie cadē
tium abscisa: equorum alligāt collo in fo
ribus domorum: cum cātu atqꝫ hymnis
affigenda: quemadmodum feras solēt ve
natu captas: hostium nobiliorum capita
aromatibus vncta in tecis condunt sum
ma diligentia ostendentes ea hospitib⁹:
nulloqꝫ precio ea vel petentibus vel aliis
reddunt. Tradunt eorum rideri nonnul
los: ꝙ pro capite tantundem pensi auri
barbaram magnificentiam ostentantes
nequaq̄ꝫ velint accipere. Non enim belli
ce virtutis insignia non vendere nobile
est: sed cum mortuis pugnare feruꝫ habe
tur: atqꝫ agreste. hec ille. Sic pariter male
fuit tractata tam insignis puella cōtra de
bitū ratiōis ꝛ honorem anglice natiōis.
Uerum quia male agentibus occasio ali
qua peccandi in promptu suffragatur. Cau
sam occidendi eam esse dicebāt magicaꝫ
artem ꝛ vestium mutationem que femi
nis non bene conuenit scilicet vbi volun
tarie fit. Nam cum causa pōt vestis mu
tari sine vicio falsitatis: nec diceret quis
apostata. c. clerici officia. vbi etiā glo. ꝛ in
c. siqs ex clericis. de vita ꝛ ho. cle. in glos.
Sole ergo ille detestande sunt femine si
ne causa rationabili veste virili vtentes:
quia sapienti non conuenit. Et preterea
presumitur ꝙ hoc faciāt libidinem sequē
tes. Uidi plures fatuissimos viros tolera
re suas vxores vestibus ecclesiasticis: ꝛ qꝺ
turpius est monachalibus tempore car
nispriuii indui: non considerantes ꝙ pe
na corporalis et exilii debeatur. in auten.
de sanctissimis episcopis. §. penultimo. col
latione nona. Et ꝙ propter eas ꝛ non
gratia eorum religiosi ad tam detestabi
lia commodata libēter prosiliunt: de quo
per lucā de penna. in. l. i. C. de maiuma. li
bro vndecimo. Nec possunt etiam vestes
semel diuinis vsibus applicate ad orna
tum secularium presertim mulierum con
uerti. Nec econtra debent de vestibus do
minarum fieri vestimēta ecclesiastica sm̄
Panor. in. c. ad hec. de religio. domibus.
licet contrarium seruetur ꝛ male. Unde re
stat ꝙ signum incontinentie est in mulie
ribus siue cum vestibus vti virilibus vel
alias indecentibus. Tu ergo qui coniu
gari cupis audi hieroni. in epistola ad de
metridem virginem. Illa (inquit) tibi sit
pulcra: illa amabilis: illa habenda pro so
cia: que se nescit pulcraꝫ: que negligit for
me bonum: et procedens in publicum: nō
pectus ꝛ colla denudat: nec reuocato pal
lio ceruices aperit: sed vno oculo (qui vie
est necessarius) patenter graditur: aliter
fornicatio in ea timetur. iuxta illꝺ Eccle

siastici vigesimo sexto. Fornicatio mulie
ris in extollentia oculorum: et in palpe
bris eius agnoscetur. Ab omni irreueren
tia oculorum eius caue: nec mireris si te
neglexerit. Unde narrat valerius libro se
xto titulo de seueritate. ꝙ Sulpitius gal
lus vxorem suam dimisit: eo ꝙ ipsam ca
pite aperto foris versatam cognouerat.
idem Hieronym⁹ ad sacras virgines de
continentia virginali sic dicit. Impudi
cissimus mulierum affectus / semper in la
pidibus: semper in gemmis: semper in or
namentis extrinsecis gloriam ponit: nec
sufficit eis libido innata nature: sed occa
sionem querunt explende libidinis: affe
ctant proculdubio vt oculi virorum aurū
contemplantes et gemmas: tandem sigā
tur in faciem: vt furtiuis oculorum suorū
nutibus facilius incitent ad libidinosum
incendium iuxta illud Ouidii primo de
remediis. Decipiunt cultu auro gemmis
qꝫ teguntur. Oia pars minima est ipsa
puella sui. quia scilicet puelle interdum
plus ferunt in ornatu: q̄ꝫ in proprio corpo
re toto. Ob quod dicit Fulgentius ad p
bam. Talis sit vestis mulieris: que testis
sit intime castitatis. vt refert glosa. in cle
mentina attendentes. de statu monacho
rum. ꝛ Tullius libro primo de offic. Non
nimis ornanda est domus: non nimis cor
poralis forma: sufficit enim ꝙ inhumanā
fugiat negligentiam: in vestibus aūt me
33 diocritas optima est. † Et hinc est ꝙ pos
sunt iudices immo episcopi sub pena ex
communicatiōis prohibere mulieres por
tare vestes insolitas superfluas: aut ni
mis sumptuosas: presertim incitantes ad
libidinem et immunditiā. sm̄ Bald. supra
in proemio. xii. columna. per. l. i. C. de ve
sti. oloberis. lib. xi. et. l. cum supra. de re.
milita. libro. xii. imo illas libro. vii. ethico
rum reprehendit philosophus qui vesti
menta nimia longitudine notanda tra
hunt per terrā ꝛ paludes tales profecto
vestes et exquisita ornamenta mulieres
incitant pariter ꝛ viros ad libidineꝫ: qua
de causa bragmane (vt didimus ait ad
alexandrum) non habent amictum pre
ciosum nec colore fucatum: sed papiri te
gmine membra velantur. nec in augen
da pulcritudine plus affectant ipsi vel eo
rum mulieres q̄ꝫ nati sunt sane intelligē
tes neminem posse nature opus corrige
re. vnde ornamentorum cultuꝫ magis de
putant oneri q̄ꝫ honori ex quo non sunt
apud eos fornicatio: incestus adulteriuꝫ
nec aliquis concubitus: nisi gignende p
lis amore. hec ille. Ideo super his excessi
bus facte hactenus fuerunt plures regie
constitutiones que male obseruantur.
Quibus tamen ordinationibus ꝛ prece

33 An possit mulieribus phiberi excessus vestiū ꝛ ornamentoꝝ

ptis mulieres non nupte obedire tenen
tur. Et etiam nupte: nisi maritus contra
rium eis preciperet ex causa vt infra dice
34 tur. ¶ † Sane tamen intelligatis mu
lieres se ornare posse vt maritis placeant
scilicet fuco seu pictura faciei cessante: vt
fecit iudich castissima: non ex libidine: sꝫ
generosi animi virtuti holofernem ido
latram vt vinceret. illa profecto viduarū
pulcerrima pulcritudini ornatum addi
dit licitum sine fuco ꝛ pictura: vt deo pla
ceret fudendo tyrannuꝫ vt legitur iudich
x. Et h̄ est quod dicit apostol⁹ ad timo. se
cundo in fi. ibi: similiter ꝛ mulieres in ha
bitu ꝛ ornatu cum verecundia ꝛ sobrieta
te ornantes se secundum quod decet mu
35 lieres ꝛc. ¶ † Nam mulier que fucis vti
tur ad fingendum pulcritudinem quam
nō habet: grauiter peccat imo ligaretur
statuto hoc prohibente nec deberet in
hoc obedire viro. xi. q. iii. non enim semp.
ꝛ de consecra. di. v. c. fucare. debet enim
cuiqꝫ sufficere ꝛ placere naturalis color
datus a deo: cum vix alius citra dei iniu
riam supponi possit. de consecra. distin.
36 iiii. ostenditur. † quod maxime faci
unt vetule presertim vidue remaritari cu
pientes: aut meretricari: de quibus dicit
angelicus ille bernardus in epistola de
cura ꝛ reginine dom⁹. in. c. de feminis. ꝙ
si femina senex est meretrix si lex pmitteret
viua sepelienda esset. de quibus hieron.
epistola. xviii. sic loquitur. ipsas enim nec
annorum numerus: nec alia vetustas do
cere potest ꝙ vetule sint: ꝛ capillos cum p
diderint: alienis verticem ornant ac pre
teritam iuuentutem in rugis annilibus
polluunt: neqꝫ placent cui placere deside
rant: imo quod deterius est suo displicent
creatori: dum suum videt opus deletum.
indignatur profecto artifex si opus suum
deleatur: cum iniuria ei inferatur secun
dum ioanneꝫ andreā in rubrica ne cleri.
vel monachi. Et latius in capitul. ea que
fiunt a iudice. de regulis iuris. libro sex
to. in mercuriali. Unde Cyprianus de di
scipli. et habitu virgi. Opus dei (in
quit) est quod nascitur. Et diaboli quod
mutatur. quasi dicat quod magnam in
iuriam deo inferunt. Cum id quod ip
se formauit reformare presumunt. xxxi.
questione quinta. capitul. Episcopi. in fi
37 ne. ¶ † Nam legitur ecclesiastici. quar
to. Non accipias faciem aduersus fa
ciem tuam: quoniam dominus talibus
minatur sic se colorantibus: quod in futu
ro denigrabuntur. iuxta illud Esai. deci
mo tertio. facies combuste vultus earuꝫ.
Et naum secundo. facies omnium sicut
nigredo olle. similiter iohel. ii. dicitur om
nes vultus redigentur in ollam: id est in

34 Qualiter itelligitur ꝙ mulieres possunt se ornare vt maritꝭ placeant.

35 An sit mulierib⁹ pmissum se fucare seu faciem pingere.

36 No. contra vetulas maritū appetentes et ideo se fardantes ꝛ fucantes.

37 No. contra mulieres in ornatibus excedentes.

Universid... de ... Bibliot...

colorem olle nigre. nōne iezabel/introitu iehu regis audito/depixit oc'los suos stibio: ꝛ ornauit caput respiciēs per fenestram. ſꝫ ilico iussa fuit per regem precipitari deorsuꝫ: aspersusqꝫ est sanguine ei⁹ paries: ꝛ equorum vngule cōculcauerūt eam: fueruntqꝫ carnes iezabel sicut stercus super faciem terre. vt habetur. iiij. reguꝫ ix. c. ꝛ de vtroqꝫ tam fuco ꝙ ornamentis concludit esaie. iij. pro eo ꝙ eleuate sunt filie sion ꝛ ambulauerūt extenso collo: ꝛ nutib⁹ oculorū ibant: ꝛ plaudebāt: et pedib⁹ suis cōposito gradu incedebant: decaluabit dñs verticem filiaruꝫ sion: ꝛ dominus crinē earū nudabit: in die illa auferet dñs ornamentum calciamētorum: ꝛ limulas: ꝛ torques: et monilia: ꝛ armillas: ꝛ mitras: ꝛ discriminalia: et pericheli des: ꝛ murenulas: ꝛ olfactoriola: ꝛ inaures: et annulos: ac gēmas in fronte pendentes: et mutatoria: et palliola. et erit ꝓ suaui odore fetor: et pro zona funiculus: et crispanti crine caluicium: pro fascia pectorali ciliciū. hec ibi. Cui cōcordat ouidius. iij. tristium. ista decens facies lōgis vitiabitur annis: Rugaqꝫ in antiqua frōte senilis erit. Cūqꝫ aliquis dicet fuit hec formosa: dolebis. Et speculuꝫ mēdax esse querere tuum. Nō hic semper eris: quia non viole semper nec lilia candida florēt Perdunt et gramina flores perdit spina rosas nec semper lilia candēt ꝛc. ꝛ Seneca res inquit est forma fugax: nec species sua cuiqꝫ manet. dicit ouidius. xv. metamorpho. ideo vergilius ait in bucolicis. O formose puer nimium ne crede colori: alba ligustra cadunt vaccinia nigra legūtur. et ouidius in libro de medicamine faciei. formā populabitur etas. Et placid⁹ rugis vultus aratus erit. et idem in. ij. de arte amādi dicit. Forma bonum fragile est: quātūqꝫ accedit ad annos: Fit minor et spacio carpitur ipsa suo. Que omnia inuehūtur contra feminas in talib⁹ multum excedentes: et nō sine causa: licet in-

38 Mulier semp cupit laudari et ornari.

38 iusta quia habet mulier duo. † Nam cupit primo laudari: quoniam cum sit animal imperfectum respectu viri: et fere in omnibus defectuosum volens suam imperfectionem viros latere: cum appetentes laudem sint communiter modici valoris: specialiter cupit laudari ab eis. quia ꝺm gregoriuꝫ libro. xviij. moraliū. c. xxvij. circa medium. Tāto quisqꝫ amplius intus stultus sit ꝗ̄to conatur exterius sapiens videri: sicut mulier laudari cupit: vt sciat aut saltem ei videatur ꝙ ab omnibus pulcra bona vtilis sapiens ac in omnibus perfecta et sufficiēs reputetur: et hoc ipsa credit: cum laudatur a viris. quia laus est sermo elucidans virtutem ꝺm philosophum in rhetoricis. Ex quo semper ꝛ vt plurimum contingit: ꝙ fallis virorum adulationibus mulieres decipiuntur. Sicut de coruo fabulose legitur ꝙ rostro caseum portans deceptus fuit vulpis blanditia: in falsa credulitate albedinis: ita etiam mulier fallis credens adulatorum deceptionibus credens se sapientem vere est coruus: ipsi autem adulatores sunt vulpes: sua blanditia gloriosas decipiendo mulieres: iuxta illud Terentij: quod ipse reassumpsit Apostolus j. ad corinthi. xv. Corrumpunt bonos mores colloquia praua. ꝛ menander comic⁹. Corrūpūt (inquit) bonos mores confabulationes pessime: sine ꝗbus vir aut nūqꝫ committitur adulteriū. l. ꝛ si amicis. in fi. ff. de adult. ꝛ hoc intendit Ouidius libro ꝑmo sine titulo. Impia sub dulci melle venena latent. ꝛ in bucolicis ꝺt poeta. Uos qui legitis flores ꝛ humi nascētia fragra fugite o pueri iacet anguis in herba. Et post lapsum cū incipiant. aliud nō habēt responsum. nisi ꝙ a demone decepte fuerūt aut homine: quod habuerunt ab eua. que post peccatum cum a deo increparet dixit genes. iij. Serpens decepit me ꝛ comedi. Et adam. socia inquit quam mihi dedisti hoc fecit: id est me decepit. non sic de noemi pucherrima legit ruth. j. c. in fi. que cū a matronis publice sic laudaretur: hec ē illa noemi. clamauit: ne vocetis me noemi: idest pulchram: ſꝫ vocate me mara: id est amaraꝫ. ¶ Secundo habet mulier ꝙ semp affectat extrīsece ornari ad suam semper tegenduꝫ imperfectionem: ꝛ interdum quod est deterius ad virorum incendēdum libidinem. ꝺm hiero. vbi supra vnde valerius. li. ix. ti. de luxuria ꝛ libidie quid de feminis (inquit) amplius loquar: quas ꝛ imbecillitas mētis ꝛ grauium operuꝫ negata affectatio omne studium ad curiosiorem sui cultuꝫ hortatur conferre ꝛc. ex quo videmus ꝙ vix aut nunqꝫ speculo inconsulto prodire volunt in publicum: imo cōtinue super speculo quiescunt. Nō sic semiramis assiriorum regina fecit: cuꝫ ei circa cultum capitis occupate nunciatum esset babylona defecisse altera iā pte criniū adhuc soluta ꝓtinus ad eam expugnandā cucurrit nec prius decorem capillorū in ordinem ꝗ̄ꝫ tatam vrbem in ꝑtātem suam redegit quocirca statua ei⁹ babilone posita est illo habitu quo ad vltionem exigendā celeritate precipiti tetendit. hec valeri⁹ eo. lib. ti. de ira ꝛ odio. in fi. Nō ergo fuerunt inclyte mlieres speculo ꝛ ornamētis intēte sicut sūt moderne sup speculo ꝗescētes: ꝗ se mirari: in illo vultū crines togāqꝫ cōponere ꝯsueuerūt: nō cogitātes ꝙ non est

in speculo res: ꝗ̄ speculat in illo. ꝺm Alanum de parabolis. Non tamen ita credē intelligatis speculū esse ꝓhibitū: immo a sapientib⁹ aliqn̄ ꝑsuasum: vt quis ꝓ oibus in republica prudenter agendis discrete cōponat ante oia vultū suum quilibet est ꝛ litera mētis. Ad hoc aūt vtile est aduocato ꝛ oratori seipsum in speculo per sepe respicere: ꝛ iuxta rerū explicādarum qualitates aut suauem aut seuū aut mitē aut asperū reuerēdū: aut rigidū decēsse a speculo exhibeat vultū suū. Hoc eñ fecisse legit Demosthenes grecoꝝ rex oratorum: vt refert Apuleius. j. de magia. in hec verba. Demosthenē pimariū dicēdi artificē quis est qui nō sciat: Semp ante speculū quasi ante magistrū causas meditatū: vt ille summus orator cū a Platone pho facundiā audisset: ab aulide dialecticorum argumētationes didicisset: nouissimum pronūciandi argumentū a speculo petiuit. hec ille. vt refert Lucas de penna super ti. C. de legatio. li. x. ¶ Or deus scit si ad hunc finē: aut si solus in eccl'ia esset crucifixus: vel soli apl'i discurrerēt carrerias tandiu in speculo insistentes femine: sic se ornarēt: sed ad sui solā gloriā summe

39 Plures domus corruerūt propter gl'iam mulierū.

39 inanem. ¶ † Et inde cōtingit (vt dietim videtis) domos nobiliū Burgensiū: mercatorū: ꝛ ceteroꝝ indifferenter prosterni: eorūqꝫ substantias dilabi: ꝛ eos in vilem ꝛ miserendā paupertatē deduci: captiuari: excōicari: ꝛ tandē vltra penas diuinas extra eccl'iam sepeliri. Quod aliunde nō procedit: ꝗ̄ꝫ ex temerario ꝛ arroganti vestium excessu: ꝛ ornamentoꝝ presertim in mulierib⁹. O vtinā diuū illum vidissent Bernardū in ep'la de cura ꝛ regimine domus. De vestibus (inquit) scias ꝙ vestis sumptuosa est probatio pauci sensus. Uestis nimis apparēs cito viri odium parit. Stude bonitate placere: non veste. Mulieris petitio vestes habētis ꝛ vestes querentis nō indicat firmitatē: sed dom⁹ turbationem. vt verificetur qđ lacteus fons eloquētie Titus liuius in. j. decade ꝑdixerat. Qđ initiū turbādi oia a femina ortū est: sunt ꝑfecto mulieres hodie luxu ꝛ vestium cultu supra mulierum modestiā gloriabunde: qui fastus non nisi grandi sumptu ducitur: quem vt plurimū rapina nutrit: et inde dicit ꝙ excessus expensarum abyssum denotat rapinarum: de qua rapina maritorum vxores scienter de ipsa viuentes se ornantes ad restitutionem tenentur in foro cōsciētie: vt clare habetur in summa Anto. florētini parte. ij. titu. xij. §. xviij. Ideo dixi vobis super verbo: in eodem testamento relinquens. j. in. xxj. limitatione valere statutū: ꝙ vxor teneat pro suo marito si cedat foro: et banchum ruptum faciat: vt plures facere coguntur propter vxorum gloriam: que sine domus depauperatione aut rapina ꝛ ꝑda ꝯtinuari nō pōt: vt clare cognouit Antoni⁹ ille pi⁹ imperator: qui nulli volens esse molestus magis elegit vasa aurea ꝛ ornamēta vxoris vendere: ꝗ̄ꝫ senatum vel prouincias pregrauare: vt fasciculus tradit tēporum de illo imperatore loquens. Sic Numa pōpilius secūdus romanoꝝ rex (vt Plutarchus ait) a domo delicias simul ac magnificos apparatus expulit: vnde in ep'la prima ad Cesarem senem de republica in prīc. Sui nascentis imperij nescit a quo missa sit ei ꝯsulit vt longe regnari posset. Prouideas oportet vti plebs sua habeat negocia: quib⁹ ab malo publico detineat. Iuuentus ꝓbitati ꝛ industrie: non sumptibus neqꝫ diuitijs: aut ornatibus studeat. Id ita eueniet: si pecunie (que maxima omniū pernicies est) vsum atqꝫ dedecus dempseris: neqꝫ aliter quisqꝫ extollere sese: ꝛ diuina mortalis attingere potest: nisi omissis pecunie et corporis gaudijs: aīo indulgens vt reipublice votum dedicans vt al's romane mulieres: pariter et occitane: vt vidistis super verbo: ꝛ vxorē

40 Vide qn̄ ꝑmittit mulierib⁹ se fucare et fardare.

40 oīmoie adelasiā. in fi. ¶ † Ex quib⁹ restat talia ornamenta fore temperanda: ꝛ mulierū fucationes esse ꝓhibitas: bene verum est: ꝙ si faciei fucatio vel ornamentorum adiectio: nā solum fieret ad pulchritudinem fingendam: sed ad turpitudinē tollendam: aut coopertēdam. quam forte haberet mulier de per accidens ex aliqua causa extrinseca: puta ex infirmitate: vel alio casu: tunc licitum esset faciem fucare: vel aliud mēbrū: ꝺm qđ dicit Ap'ls. j. ad Corinth. xij. Que putamus ignobiliora esse mēbra: his honorem abundatiorem circūdamus. Unguēto eñ nardo femine vngi possunt: ex quo fiunt elegātiores ac mūdiores in cōspectu maritorū. l. in argēto. §. vnguētis. ff. de auro ꝛ arg. leg. Quo oleo vncti fuerūt pedes christi: ꝺm gl. ibi. Et in his ornatibus licitis mulier magis obedire dꝫ marito suo: ꝗ̄ꝫ statuto. xxxiij. q. v. qđ deo patri. ꝛ c. manifestum. ꝛ c. hec imago. ꝺm Ioan. de pla. in. l. velleia. C. de

41 Uxor non potest inuito marito comaꝫ ꝑscindere.

41 vestibus olobe. li. xj. ¶ † Ideo dicit tex. nota. ꝛ singularis in. c. quecunqꝫ. xxx. dist. ꝙ mulier sibi comam prescindens inuito marito: licet hoc faciat causa deuotionis: anathematizatur: cuꝫ coma illam reddat pulchriorē: ꝛ magis placidam viro. Cui⁹ etiam al's interest: ꝙ vxor crines portet longos: quia sunt signum subiectionis: et quibus ne vagando adulteretur: ligari posset per maritum: ꝺm nota. in ca. placuit. xxxiij. q. ij. vbi bonus tex. Ob quam causam mulieres longos portant crines.

Universidad de ... Biblioteca

ẜm Guil.de montelaudu.in cle.cū ex eo. vbi etiā zabarel.de senten.excōi.videatis Joan.fab.in.§.fi.instit.de his qui sunt sui
42 vel alie.iuris. ¶ †Semper enim mulier cogitare debet suo placere marito: vt dicit Apls.j.ad Corinth.vij. Sicut vir cogitat placere vxori.c.diuersis fallacijs.de
43 cleri.coniuga. ¶ †Unde non posset eps statuto phibere mulierib⁹ in publicū ire pectore discooperto: vbera monstrando: postq̃ sic per vxores fieri: incautis forte maritis placet:nisi eo modo intrarent ecclesiam clericos epo subditos alliciendo: ⁊ a dei seruitio ⁊ eccl'ie diuertēdo:de quo plene per Jo.and.in dicto.c.ea que fiunt. in mercuriali.⁊ Pe.de ancha.in repetitio. c.j.de consti.Heu me quid dicendum de mulieribus temporis huius:que fere nudate a parte anteūsq̃ ad femur:⁊ de retro fere vsq̃ ad renes per ciuitatem currunt: iuuenes incitando ad amorem:luxuriam: et pessima desideria: que tales infatuate gigunt:cecis maritis postpositis theatra sectant:in cuius tāti abusus signū Poete hoc clare reprehendere timentes propter magnates figurā veneris pingebant mulierē nudam iocundi et placidi aspectus: crines habentē pēdentes supra spatulis: coronam myrti gestantem in capite cū rubeis mistam rosis:ridentem ⁊ rosam sitis coloris in ore tenentem:habentē in corde faculam paruam ardentē:⁊ vnā sagittam tria capita acuta in manu sinistra tenentem mūdū tripertitū in celū terrā et mare percutientē:⁊ in dextera tria poma:currū in quo sedebat trahebāt columbi:⁊ cygni albi:cupidinē filiū genuit: qui deus amoris luxurie pessimorūq̃ desideriorū est.de qua venere aliqua dixi super verbo:duas habēs filias.loquendo de bonis ⁊ malis
44 mulierū conditionibus. ¶ †Unde non immerito tales infatuatas tanq̃ venenū portantes potest episcopus prohibere ecclesiam intrare.Sed non plateas frequētare: si eo modo fieri placeat maritis cecis ⁊ orbatis:non cogitantibus venerem planetam esse lucidiorem alijs post solē ⁊ lunam:que ẜm astrologos quotidie ostēditur de mane ante solem:quo tēpore appellatur lucifer:⁊ de sero in occasu solis et tunc vocatur hesperus: aut vesperus: sic faciūt mulieres predicte:q: de sero ostenduntur maritis suis:et a solis ortu sic nudate et ornate tota die cunctis exhibētur populis postq̃ sic placet maritis: quia vt dictum est: mulier semper cogitare tenet qualiter placeat marito:et se conformare
45 moribus et conditioni illius. † Adeo qd ieiunare inuito marito nō tenet: minus q̄ se obligare sine cōsensu mariti sub aliquo

43 An eps prohibere possit mulierib⁹ domum exire pectore discooperto.

45 Uxor ieiunare nō pōt nec cū sua camisia dormire inuito marito.

rigoroso sigillo ad soluēdum aliquid per arrestationem persone: ne frustretur maritus ea: quam habet in ipsam seruitute: et ita dicit seruari Masuerus in titulo de executio.et substan.§.primo.immo iudex qui talem rigorem exequeretur etiam pro debito fiscali penam capitalem incurreret.l.j.cum aut.ibi posita.C.de offi.diuersorum iudi.Nec vouere posset sine licētia mariti dormire cum camisia:aut singulis noctibus ire ad matutinas.ẜm glo.in dicto ca.manifestum.xxxiij.q.v.pro qua facit tex.Numeri.xxx.ca.Mirum est q̄ brutales mariti q̄ dormientes in lecto vxores iuuenes ire permittunt ad matutinas et sanctorum vigilias fere singulis noctib⁹: non considerantes pericula ex preteritis patentia: solebant enim sacerdotes idolorum abuti volentes aliqua puella: fingere q̄ deus qui colebatur in templo:illa vti volebat:et parētes credentes sacrificium deo facere mittebant eam de nocte ad fanum:vbi sacerdotes ea abutebātur in tenebris: et credebat se a dijs cognitā. ẜm Lyram.Leuitici.xix.circa fiñ.Et filij heli summi sacerdotis nonne dormiebāt cum mulierib⁹ que purificature post partum obseruabant ad ostium tabernaculi.j.Regum.ij.c.immo narrat Josephus lib.xx.antiquitatum.Factum simile tempore tiberij Cesaris contigisse: scʒ Paulinam pulcherrimam feminam per sacerdotes dee Jsidis deceptā qui in fano Jsidis quendam iuuenem eius amore accensum loco mercurij numinis de nocte ad suum concubitum propter pecuniam eis datam admiserunt: propter quod idem imperator fanum dirui fecit: et sacerdotes crucifigi. Pariter refert Lyra: super verbo: ediculas.iiij.Regum.xxiij.ca.q̄ sub colore honoris idoli se prostituebant mulieres: et in tali luxuria credebant sacerdotibus.Ob qd Josias rex ibi ediculas destruxit effeminatorū: que erant in domo dñi.dicit etiā Jaco.bergomeñ.in suo chronicarum supplemento libro.xiij. tempore Joannis pape.xxij.huius vrbis oriundi quosdam fuisse fratricellos: de opinione vulgariter nuncupatos: qui preter stupra et adulteria q̄ passim vnusquisq̃ abditis in locis ad hoc occulte parati committebant: aliud publicis eorum cerimonijs scelus faciebant: vt vocate: et de industria seducte speciosiores queq̃ vidue: aut virgines cum in antris eorum noctu venirent: sacerdotes et secte illius clerici diuinas quidem laudes ad comparādam fidem ex christiano ritu cantabant: quibus nocte media finitis ⁊ luminibus ilico extinctis quisq̃ virorū

proximā sibi mulierē psternebat: eas alta voce admonētes binos debere masculū ⁊ feminā sctō spū inuocato in cōplexuʒ carnaleq̃ copulā cōmisceri ⁊c. Pl⁹ refert practic⁹ doctor ille Roffred. beneuētan⁹ in.ij.pte sui opis: i trac.de libel.in.cañ.ti. de deci.⁊ pmi.de qdā sacerdote ad cui⁹ cōfessionē qdā dña accessit:quā iterrogauit si d coitu cū marito hito decimā soluerat: q cū nūq̃ soluisse rñdisset.sacerdos oēs pteriti tpis obitas decias p septē vicib⁹ remisit:⁊ ita sacerdos septies in die cognouit dñam:pcipiēs vt qdlibet decimū actū et p decima reseruaret. Vñ dña septē vicibus a marito cognita cū venit ad decimā dare ea marito recusauit dicēs historia recitata eā sacerdoti deberi. Marit⁹ sagax turpitudinē celās vxoris: sacerdotē sagaciter ecclia puauit.hec ille. Or dñi nō fuit malū qd renouari nō possit in etate preseti nisi tpis q nedū corpora sʒ etiā merita defecerunt:vt dicit tex.in.c.fraternitatis. xxxiiij.di.Ob q euitāda adulteria ⁊ scandala psiliū ecclie vigilias sctōꝝ mutauit in ieiunia q adhuc vigilie vocant solo retēto noie:⁊ loco vigilādi tota nocte ieiunam⁹ vesperas sctōꝝ: vt hr ex legēda bti Laurētij.in fi.Hec iā de ornatu mulierū sufficiāt. Que oia notabitis ad mulieres in his (vt pulchriores videāt plurimū delyrātes) aliquatr excusandas q als honeste viuūt in mrimonio:in q si piuges mutuo fidelr se hñt lōge nō distāt a castitate.
46 † Que ẜm Bal.s.in pemio.⁊ in.l.fi.C. de sa.san.ec. est triplex.s.vginalis q ppe virginitas appellat:de cui⁹ laude ⁊ puile pio pulchra dicūt glo. Panor. ⁊ ceti in.c. cām mrimonij.de pba.⁊ Lud.psil.ccccc. incipi.Uos estis lux mūdi. vbi ē oratio p eū facta in gnali psil.basiliēsi.Quequidē vginitas(si semel amissa fuerit) amplius repari nō pot etiā a deo:ẜm Aug.vt dicit glo.i.l.j.C.de rap.vg. cui pcordat Ouid. li.eplaꝝ. Nulla inqt repabit arte lesa pudicitia ē: est em hec castitas vginal nobilior ceteis.in signū cui⁹ laureolam vgines portāt.xxxij.q.v.si paulus.imo p virginitate sua pseruāt daphnes penei filia tota i lauꝝ pursa fingit.li.j.metamorpho. vt ex ea laurea corona triūphantes imperatores Joui p victoria in capitolio sacrificaturi in posterū ornarent. Cui deus at qm̄ coniūx mea nō potes esse:Arbor eris certe dixit mea semp habebūt Te coma te cythare te nre laure pharetre: Tu ducibus letis aderis:cū leta triūphū Uox canet:⁊ lōgas visent capitolia pompas:Tu quoq̃ perpetuos semp gere frōdis honores ⁊c. De qua barbat⁹ ille loquit Hiero. in quodā sermone de assumptiōe btē virginis:sic dicens. Profecto in carne preter

46 Uide pulchra de triplici castitate. Et pio de castitate vginali.

carnē viuere:nō terrena vita est: sed celestis. Vñ in terris angelicā gloriā acquirere maioris est meriti:q̃ habere. Esse enim angelū felicitatis est: esse virginē vtutis est:dū hoc obtinere virib⁹ nitit cum gratia:qd habet angelus a natura. hec ille. De hac castitate vginali dicā plenius in vbo:Qui cū alia matrimoniū cōtrahēs.
47 in fi. ¶ †Scda castitas est cōtinētialis que ppie noiat viduitas: q si longo tpe cōtinuet pcul non distat a virginitate:vt in aut.de nō elige.scdo nubē.§.optimum itaq̃ est.colla.j.de q tradit nobis pulchra Nico.de lyra Mat.xiij.ibi:Et dabāt fructū.Et adeo nō distat a virginitate: q̄ si priuilegiū detur alicui ⁊ suis descēdētib⁹ tā masculis q̃ feminis:sicut filie virgines tali gaudēt priuilegio:sic pariter eo gaudebunt filie vidue. Secus si essent maritate:q: p cōiugiū mutāt statum:⁊ forꝝ viri sortiunt.l.mlieres.ff.ad municip.ẜm bar. singulr in.l.qties.p illū tex.quē ibi sequūtur Ange.⁊ Jo.de pla.C.de piuile.schola. lib.xij.⁊ Jason in.l.j.in fi.ff.de psti.pnci.⁊ in.l.cū quedā puella.post Ludo.ff.de iur.
48 om.iudi.licet Alexā.ibi cōtra. † Et dicitur vidua:q maritū habuit: tñ decessit.c. vidua.xxxiiij.di.vel q maritū hʒ: sʒ inutile ẜm glo.in.l.fi.C.ad le.fauiā de plagia. ita q̄ ẜm Bal.ibi:priuilegia viduis cōcessa locū habent in maritatis iutiliter: facit tex.in.c.inter corporalia.§.sʒ neq̃.de trāslatio.vbi ecclesia dicitur viduata: quādo prelatum habet inutileʒ: ⁊ mulier aut vir dicit carere instro generatiōis naturali: quoties tale instrumentum est inutile ẜm glo.in verbo:deerat.per illū tex. in.c.fraternitatis.de frigi.⁊ maleficia. Tñ magis cōmuniter dicit vidua: iuxta coem vsum loquēdi:cui⁹ vir decessit. Uidua em dr qsi viro idua:id est diuisa: vel sepata:ab iduo iduas:qd idē est:qd separare. vel dicit ab idus:qd est sepatio ẜm glo. in dicto.c.vidua. Als aūt ppie dr vidua: que maritū nunq̃ habuit. Et dr tunc vidua: qsi sine duitate. Sicut dicitur vecors sine corde.l. malum.§.viduam.ff.de verboꝝ signi.ẜm Panor.in.iij.nota.in.c.ne pro defectu. de electio.de q castitate seu viduitate plene videbitis super verbo. Qui cum alia mu
49 liere matrimonium cōtrahens. ¶ †Tertia castitas est que proprie appellatur pudicitia: que est in legitime coniugatis.c. nicena.xxxj.distinc.facit.l.mlier.§.cū pponeretur.ff.ad trebellia. Qui pudice seruata lege matrimonij ac semota meretricali insolentia viuere debent:nec querere viri in suis vxoribus:nec ecōtra: meretricales in tactu aut vbis blāditias: sed magis vti vxorib⁹ suis in honestate ⁊ castitate maritali:exemplo pphete ⁊ patriarche

47 De scda castitate que viduitas dr.

48 Que dicatur vidua.

49 De tertia castitate q pudicitia dr in cōiugatis.

Universidad de Navarra Biblioteca

Iacob: qui lyã secũ iacentẽ: nõ illã esse cognouit: putãs tenere rachelẽ. Gene. xxix. ℞m Lyã ibi. Cogitẽt talẽ in coitu honestẽ humanitatẽ pſertim debere: q̃ etiam in beluis seruat: qz legit lib. xviij. de ꝓpe. rerũ. q̃ vsa tpe luxurie se abſcõdit z videri amoris tpe erubescit. Filiox q̃ppe pro creationi operã dare non turpiloquio nec canino more p vsum ꝓmiscuũ femiax: ſz ordine honesto cõiugali nũc est in hoie p bãdus affect⁹. xxvij. q. j. c. nuptiax bonũ. De qua castitate aurel⁹ loquit Augu. li. ij. ℈ aduersariũ legũ z ꝓphax. De⁹ (inqt) masculũ z feminã ꝓpagãdi generis cũ nuptali castitate cõiũxit z. Ad qõ facit doctrina Bede sic dicẽtis. Bona ẽ castitas cõiugalis. Melior ꝓtinẽtia vidualis. Et

50 Xps statũ triplicis castitat⁹ approbauit.

50 optia pfectio ℣ginalis. † Hãc tria xps patẽter approbauit. Pmo statũ ℣ginalẽ: in eo q̃ de ℣gine nasci voluit. Statũ viduale: in eo q̃ ab Anna vidua bñdici dignat⁹ est. Luce. ij. Et statũ ꝓugalẽ: in eo q̃ in chana galilee nuptijs interfuit: q̃rũ honore aquã in vinũ cõuertẽdo ꝓmũ miraculũ inter cetera inchoauit. Joã. ij. Silr vt ab oi gradu mulieris opprobrium tolleret. ſ. a cõiugatis ℣ginib⁹ z viduis: mſez ei⁹ gl̃osam in ℌ triplici statu eẽ voluit: scz ℣ginẽ: cõiugatã: z viduã post ei⁹ mortez. Nescit tñ si tpe passionis xpi toseph mortuus eẽt: z virgo vidua: vel an decesserit post passionẽ. videatis tex. q̃ inuerev eũ viuere tpe passiõis xpi. Ex q̃bus necessario ſcẽt. z pcluſit sacroſactũ gñale ꝓcilliũ nõ solũ ℣gines ꝓtinẽtes z viduas: ſz etiã cõiugatas p rectã fidẽ z bonã operationẽ deo placẽtes ad eternã mereri bitudinẽ peruenire. c. j. de summa tri. z fide catho. Ex quo fuerũt taciani z marciani heretici dãnati falſo asserẽtes in statu cõiugali existẽtes saluari nõ posse. Cũ em de⁹ fuerit auctor z institutor cõiugij: vt ptz Geñ. ij. Dicere coniugiũ esse peccatũ: esset assere deũ auctorẽ peccati. qõ esset magna blaſphemia. q̃ videm⁹ oẽs fere patres veteris testamẽti cõiugatos fuisse: nõ solum adã patrem nostrũ: sed enoch translatum in paradiſum terrestrẽ: noe qui ꝓphat⁹ fuit in diluuio: z illi tres pſiarche gl̃oſi abrahã ysaac z iacob: prudẽtiſſimus z sanctiſſim⁹ toseph: moyses etiã ille legislator: qui deũ ꝑ essentiã videre meruit in hac vita. Cãtor: spiritusſcti dauid: prophetа ezechias qui solem redire fecit in celo decez lineis: optimus ille tosias: denicz z ipsa domini mater maria desponsata fuit toseph de semine dauid. Matthei. j. Hanc siquidẽ castitatẽ seu pudicitiam ꝓugalem in quãta fuerit hactenus venerata z obſeruata fidelitate: amore: seu sociali amicitia: z concordi patẽtia: z forti⁹ nunc inter catholicos obſeruari debeat et honorari: docent nedum auctoritates diuineq̃ rõnes: verũ etiam antiquorum exempla: necnõ belua rum instinct⁹ naturales. Pmo certe de hmõi cõiugũ fidelitate seu fideli pudicitia. ait Hugo in tracta. de ſacramẽtis li. j. parte. v. ca. vij. Nõ quilibet ipsoz tenere dz fidẽ alteri firmiter. Et cõſiderare vir q̃ ptãtẽ nõ hz sui corporis: ſed mulier: z ecõtra. vt inquit apl̃s. j. ad Corinth. vij. z ad Thessalonicẽ. iiij. Hec est volũtas dei: vt abſtineatis a fornicatione: z sciat vnuſq̃q suũ vas possidere in ſanctificatiõe z honore: non in passiõe desiderij. vñ Ambro. in ſuo exameron. Nolite inquit viri alienũ querere torum: nolite aliene insidiari copule: q̃m graue peccatũ est adulteriuz: imo grauius oibus. xxxij. q. vij. c. q̃d in oibus. z Prouer. vj. dicitur. Non grãdis est culpe cũ quis furatus fuerit: qui aũt adulter est ꝓpter cordis inopiã perdet animã

51 suam. † Imo maxime gaudet diabol⁹ post idolatriã de pcto luxurie: ℞m Augu. sup leuitico. q̃ vt dicit Hbs. vij. ethicox. Incõtines ꝓcupiscẽtie turpitudo est q̃s incõtinẽs ire. de quo per Tho. in. j. parte. ij. q. lxxiij. arti. v. Quo em adulterãdo vel alis luxurioſe viuendo lit dãnant: ꝑsertim hac yltia etate q̃ ꝓpt vnionẽ diuini ℣bi cũ hũana natura. Talia pcta carnalia sũt pluſq̃ oĩ grauiora. c. i co fornicator. xxxij. q. iiij. vbi

52 Hiero. pulchre loquit. † In signũ cui⁹ nocte qua nat⁹ fuit xps de ℣gine verus de⁹ z ho: oẽs totius orbis sodomite subito in glorioſe natiuitatis pncto interierũt: diuo teſte Hieron⁹. sup illud: Lux orta est eis. Esa. ix. ca. De quo aurel⁹ sic dicit Augu. Deo aduenicẽte in carne oẽs hostes nature reproba morte ac subita piere z. c. ℸ nocte dicit quidã Vergiliũ qui vitio tali ifectus erat mortuũ esse: q̃s dei fili⁹ eradicari fecit: ne in natura quã assumpserat tãta immũditia inueniret. Propter qõ abominabile scelus de⁹ mittit fames: peſtilẽtias z terre mot⁹. in aut. vt nõ luxu. ℸ natu. colla. vj. z glo. in. c. flagitia. xxxij. q. vij. Hõ peccatũ ꝓpter sui turpitudinẽ appellatur nephanda libido in. ℸ. item lex iulia. inſtitu. de publi. iudi. Et fedissima nequitia. C. de adulte. l. fediſſimam. Et tam horendum est vitium contra naturam: q̃ vt ait Augustinus. Deus videns humanaz naturam eo vitio contaminatam fere deſisſt incarnari: nec per talem coitum cõtrahitur affinitas: vt videbitis in ℣bo: Mortuo itaq̃ testatore. j. Licet ꝓtrahatur per naturam q̃ius illicituz coitum: ℞m glo. in dicto. c. in co. vnde Josephus antiquitatum libro. xviij. De Joanne baptiſta loquens ait: baptiſmũ tunc acceptabile fore sũ non ſolum ad abluenda peccata ſu-

51 Valde gaudet diabol⁹ de peccato luxurie.

Vide pulchra de fidelꝫ pudicitia inter cõiuges seruãda.

52 Nocte natalis dñi omnes sodomite subito pierũt.

matur: verũ etiam ad castimoniã corporis Atq̃ ad aie iuſtitiã purificationẽq̃ ſeruetur: de⁹ em etiã fecit de costa ade atq̃ ambos esse iuſſit i vno corpore: eodẽ ſpũ viuere. Cur ergo (inquit Ambro. vbi. ℸ.) vnũ corpus ſeparas: aut curvnũ ſpiritum diuidis: adulteriũ siquidẽ nature vitium est. i. ꝓtra instinctũ nature pctũ cũ primũ z principale bonũ matrimonij sit fides: et deinde plex: z ſacramentũ. c. omne itaq̃. xxvij. q. ij. Ob qõ non sine causa veteres leges cõiugum infidelitatẽ gladio vltore seuiſſime puniebant. l. quãuis. C. de adul. immo pmiſſum erat marito ꝓria auctoritate adulteruz occidere. l. graccus. eo. ti. Et pterea adeo in alio dãnanꝫ seculo. iuxta illud Apl̃i. j. ad Corinth. vj. Adulteri regnũ dei nõ possidebũt. z Apocaly. xxj. Erit pars eorũ in ſtagno ſulphure et igne vrenti. et Ezee. vij. Oẽs adulterantes quaſi clibanus succenſus. Pessimũ est em vitium alterius vxorẽ adulterari. ℞m Ange. ꝑ illũ tex. in. ℸ. ij. in aut. de nup-

53 Abominabil⁹ est adulteriuz in vxore q̃s maritoz ſic acrius puniendum.

53 nachis. colla. j. † Et ꝑsertim est abominabile pctũ in muliere: pluſq̃ in viro. q̃ matoꝛ castitas etiam ℞m mores hoim exigitur a feminis. l. palam. ℸ. que in adulterio. vbi glo. hoc ponderat. ff. de ritu nup. z. l. penul. C. ad orficia. z diri ſuper verbo: dotem quã ei dederat. Adeo qõ in ſacra ſcriptura Deute. xxij. Adulteriũ vi in muliere nomẽ pessimũ ꝛo eã marit⁹ criminal⁹ accuſare ꝓt vltra dotis lucrũ. Sed ecõtra vxoi nõ permitterek: niſi ciuiliter ad tori ſeparationẽ z donationis ꝓpter nuptias lucrũ cũ dotis repetitione. l. j. uincta glo. C. de adulte. Posuit certe deus naturaliter in muliere verecundiam: vt ipſa ad pctũ prouocari z puocare formidet: viroq̃ vt famuletur condita est: non quidem vt sibi inſidietur. Ipſe tamẽ femine sui ſtat⁹ neglecto more fictis blandimẽtis adulationibus z nutib⁹ viroꝛ excidiũ ꝓcurant: et ſcandalum ignominoſum iugiter gignere ſolicitant. hec Jaco. magni. ti. de multeribus. Unde cum sic peccant: sunt plus reprehẽdende. Ex quo demonſtrat adulterium matus esse viriũ in muliere: q̃s viro: z in eo pſertim: q̃ cõcipere de alieno femine posset: z dare marito heredem non ſuũ: cui⁹ latrocinij impoſſibilis fere esset reſtitutio. de quo plene Pe. de anch. in. c. peccatũ nõ remittit. de regu. iur. lib. vj. et Panor. in. c. veniens. de eo q̃ duxit in matrimo. quã pollue. per adul. z videbitis latius in verbo: que filium ex eo ſuſcipiens.

54 ℸ † Mulier pfecto adultera nedum cõtra legem dei z nature: ſed etiã cõtra maritum cum quo vna caro erat dereliquit: cuius torum violauit: z totã eius ſubſtantiam interuertit. iuxta illud Eccli. xxvij.

55 adulterio crimina grauius puniunt: † ꝓpter qõ feminis viroꝛ conuictũ nedũ interdictũ: ſed etiã cõſpectũ. l. optimã. C. de ꝓtrahe. ſtipu. z. l. ſi. C. de arbi. z inſup vinũ ſum: in quo est luxuria. c. z ſi chriſtus. de

55 Contra mulieres cõuiua sequẽtes.

56 iureiurã. ℸ † Mulier eñ ebriosa ira magna z cõtumelia cui⁹ turpitudo nõ tegek. Eccli. xxvj. Ob qõ (vt refert Valer. li. ij. ti. de inſtitutis antiquis.) Vini vſus olim romanis feminis ignotus fuit: ne in aliqõ dedecus plaberent. q̃ prim⁹ a libero. i. baccho patre intẽperãtie gradus ad incõceſſam venerẽ esse cõſueuit. hec ille. Vinũ bibere z adulterari parificant in muliere. Et virũq̃ morte mulctari cõcessit romulus. Et metellus q̃ vxorẽ vinũ bibiſſe deprehẽdit: eã interemit. vt idẽ dicit Valerius. li. vj. ti. de seueritate. Magno inqt scelere hoꝛ seueritas ad exigendam vindictã concitata est. Egnatij aũt metelli lõge minoꝛ de causa. Qui vxorẽ q̃ vinũ bibiſſet faste percuſſam interemit: idq̃ factum non accuſatore tñ: ſed etiã reprehẽſore caruit. Uno quoq̃ existimãte optimo illam exemplo violate sobrietatis penas perpẽdiſſe. Et sane quecũq̃ femina vini vſum immoderate appetit: et virtutibus oĩbus tanuam claudit: et delictis aperit: q̃m ex frequẽti z immoderata potatione vini luxuria generat. c. z ſi chriſtus. de iureiuran. iuxta illud Apl̃i ad Epheſios. v. Nolite inebriari vino: in quo est luxuria. vnde refert Cesar in ſuis cõmẽtarijs. de bello gallico. lib. iiij. in prin. q̃ ſuenorum gens longe maxima z germanoꝛ omniũ bellicoſiſſima vinũ ad ſe omnino importari non ſinunt: nec ephippiatis: id est de

56 No. cõtra mulieres vinum bibentes.

Universidad de ... Biblioteca

auratis ⁊ ornatis equis vtuntur: q ea ad
laborem ferēdum remolescere hoies atq
effeminari arbitrantur. ideo olim ex lege
Solonis princeps ebrius dānabatur ad
mortem: velut nihil plus valens: tanq
remolescēs ⁊ effeminat⁹. Nūquid medea
Oetis regis filia ornatu toto refulgens ⁊
deaurata in conuiuio a Jasone in insula
colcos ac paterna domo: ⁊ Helena regina
in cytharea insula templo veneris a pari-
de in tripudio fuerūt intoxicate libidine:
⁊ finaliter rapte. Non em̄ debent pudice
mulieres talia frequentare solatia: sed co-
gitare assidue: q in talib⁹ nō possent mē-
brorum suoꝝ esse dn̄e. l. liber homo. ff. ad
le. aquil. Et sexus fragilitatē semper pre
oculis habere: terminos sue domus mo-
dumq honestū seruare. iuxta illud Psal.
cxxvij. Vxor tua sicut vitis abundans in
lateribus domus tue. Et sic non extra do
mum: q eua nō in domo s; delitiarū orto
tentata fuit a diabolo. Gene. iij. ⁊ Susan
na in pomario (qd vicinū domui sue erat)
fuit p duos senes de cōcupiscētia inuasa.
Daniel. xiij. ⁊ Betsabee patenter in sola-
rio se lauans fuit a dauide cōcupita ⁊ ra-
pta. ij. Regum. xj. Stet ergo vxor vt vitis
abundans in laterib⁹ domus tue. Cū se-
quenda nō sit immoderata cuiusq luxu-
ria: dicit tex. in. l. ex dāni. ff. de dāno infec.
Nauis em̄ dissuta: vix aut nunq sentiret
naufragium: si suo continue remaneret in
portu. Sic nec mulier si domi īsisteret nō
vagabunda sedulo cōsiderans q cōuiuia
tripudia ⁊ adulteria se inuicem sunt oscu-
lata: ⁊ qui vnū attentat: sit certus de re-
liquo: sc; de horredo adulterio in viro vel
vxore. q vt magnus ille dicit Grego. in. x.
moraliū. c. v. Vix sine culpa celebrari pn̄t
conuiuia: immo nōnulla sunt vitia que a
cōuiuijs aut separari vix possunt: aut cer-
te nequaq possunt. Pene em̄ semper epu
las comitat voluptas: nam cū corpus in
refectionis delectatione resoluitur: cor ad
inane gaudiū relaxatur. vnde scriptū est
Exodi. xxij. Sedit populus mādučare et
bibere: ⁊ surrexit ludere: pene semp epu-
las loquacitas sequitur. Cūq venter refi
citur: lingua defrenatur. hec ille. Ideo nō
sine causa dicit Cato sapiētissim⁹. Pauca
loquere in conuiuio. vlterius dicit. Cōui-
ua raro. sup quo Philippus de pergamo.
57 refert † tria esse cōuiuia. ¶ Primū dicit
plebeium et vulgare: ad qd inuitat dia-
bolus: ⁊ in eo tria propinat fercula vene-
nosa: sc; perdices iniustitie: venationes
iracundie: ⁊ pauones superbie. ⁊ sic nō fit
causa refectionis: sed perditionis. Et tale
cōuiuiū parauit Absalō fratri suo Amon:
in quo interfecit eundē. ij. Regū. xiij. Sic
diabolus procurat talia fieri conuiuia: in
quibus non regnant nisi vanitas ⁊ volu-

ptas. de isto dicit Eccl'iastes. vij. Melius
est ire ad domū luctus: q ad domū con-
uiuij: in qua frequenter cōmittitur pctm̄
gule: ⁊ consequenter luxurie: ƀm Lyram.
ibi. ¶ Secundū conuiuiū dicit modestū
⁊ ciuile: ad qd inuitat mundus: qui in eo
tria propinat fercula: sc; diuitias: delitias
⁊ honores: in quo q̄q̄ regnent socialitas
et honestas: tamen difficile est a peccato
saltem veniali abstinere. ⁊ hoc est qd scri-
bit Esaie. v. Cythara ⁊ lyra in conuiuijs
vestris ⁊c. Ideo vir sanctissimus Job cū
dies conuiuij filioꝝ qui ibant ⁊ conuiuiū
per domos faciebant quisq in die suo
transissent: surgens diluculo: dicens. Ne
forte peccauerint filij mei offerebat holo
causta per singulos: vt habet Job. j. sup
quo dicit vbi. s. Gregorius. Qd peractis
diebus cōuiuij purgationē per singulos
adhibebat holocaust. Vnde nō abs re au
relius Augustinus ad cōuiuia inuitatus
nō ire ab Ambrosio inter cetera didicisse
refert. Ne forte tēperantie modum perde-
ret: vt habet in eius legēda. ¶ Tertium
conuiuium dicitur philosophicū: in quo
apud philosophos regnabat sobrietas: et
apud sanctos veritas ⁊ charitas: ad quod
inuitat nos christus: de quo loquit tex. in
c. cōuiuia. xliiij. di. Ad tale certe conuiuiū
hodie nō vocantur mulieres pulchre ⁊ iu
uenes per prelatos ⁊ principes: sed ad pri
mum: in quo procuratur: nutritur: ⁊ perfi-
citur adulteriū: ⁊ cuius exordium ⁊ finis
alius non est: q voluptas: ⁊ loquacitas:
vanitas vanitatum ⁊ oia vanitas. Audi
o adulter siue sis vir aut mulier quid dixit
Natan ppheta ad Dauid. ij. Regum. xij.
Postq adulterium cōmisisti: nō recedet
plaga de domo tua vsq in sempiternū: eo
qd despexeris me: ⁊ tuleris vxorem vrie
ethei ⁊c. De pulchro etiā Clodij eqtis ro
mani ⁊ fuluie cōiugū fili⁹. refert Val. li. iij.
ti. de his q a maio. degenerarūt. Perdito
amore vulgatissime meretricis infamis
fuit mortisq erubescēdo genere ɔsumpt⁹
fede ac sordide intēperātie spiꝫ reddidit.
Que pene adulterij supradicte ēt in be-
58 luis rōne carētib⁹ naturalr seruant. † Nā
tradit p vero Alex. neq. i li. de natu. rez.
Qd Ciconia alio noīe dicta ibis: licet sit
58 Etiam belue adulteria puniunt.
auis immunda ⁊ vituperabilis: ad instar
cui⁹ Ouid. li. suo in ibim. Volens inimicū
vituperare: sic dicit. In terris ibidis tu
quoq nomē habes: tamē est auis cōmē-
dabilis in multis. q pia in parētes senes:
qd psequit Ambro. in suo palleg. exame-
ron. v. vt glo. refert in clemē. j. de regula.
Necnō abhorret adulteriū taliter: q si fe-
mella alteri ciconie iūcta fuerit: suus tunc
cōpar: plurib⁹ alijs tūc ɔuocat ciconijs:
ciconiam adulterā interimit: subiungens
ibidē. qualiter miles quidā ciconiā adul-

terā viderat: q ad suū cōparem rediēs se
lauabat in aqua: ⁊ demū cum rediisset ad
adulterium: miles ille impediuit: ne post
adulteriū lauaretur: itaq multis aduenie-
tibus ciconijs ipso vidēte adultera cico-
nia fuit interēpta. vt pariter refert Henri.
in. c. j. de cōsti. Sic mulier adultera vt plu
rimū oib⁹ illo patet infamis ⁊ fedissima:
in signū cuius fingit Ouid. lib. iiij. meta-
morpho. q stāte venere cū marte deo bel
li in coitu Vulcan⁹ eius marit⁹ de hoc cer
tificatus subtilē cathenā fecit adamātinā
⁊ inuisibilem: qua ambos in coitu ligauit
donec dijs oibus congregatis crimen vi-
dentib⁹ in eoꝝ maximā cōfusionē. Ideo
instinctus nature refugit tā grauia cōtra
fide cōiugij comittere delicta: s; carnalia:
⁊ pertim inter sanguie vel affinitate ɔiū
ctos: qd belue detestant. Prout legit de q
dā elephāte: q ad matrē duct⁹ vt p ei⁹ coi
tū cū ea hēret fet⁹: talē coitū oino renuit:
postea vero ad matrē reduct⁹ pte anteriori
copta pallio coiuit cū ea: quā postea disco
pertā cognoscēs: suū iterfecit ductorē. Est
aūt elephas iter ceta aialia mltū discipli
nabile: ƀm phm i lib. de aialib⁹. quē refert
⁊ seqtur Lyra. j. ad Corint. v. Parit refert
Phs lib. viij. de aialib⁹. quēdā equū cui
coopti fuerāt oculi ad cocundū cū matre
put fecit: seipm ppter horrorē pcipitasse
⁊ occidisse q primū oculis discoopertis vi-
dit matrē carnaliter cognouisse. Est eni
inter mrē ⁊ filiū ⁊ patrē ac filiā ⁊ ceteros
descēdētes reuerētia qdā naturalis coitū
inter eos nō pmittēs: nec permittit fedus
naturale inter tā cōiūctos aliquid seu cri
minis suspicari. l. cū quem pbabilē. C. de
59 epis. ⁊ cle. † De semiramide nini pmi assy
rioꝝ regis vxore etiā legitur: que cū pro-
priū filiū ad illicitū concubitū nisa fuisset
prouocare: ab eo interfecta fuit: vt aureli⁹
refert Augustin⁹. xviij. de ciuitate dei. de
qua Orosi⁹. Semiramis (inquit) libidine
ardens sanguinē sitiēs: cū oēs quos con
cubitu oblectasset occideret: tandē a filio
proprio interfecta est. Pariter minerua de
quinq mineruis vltima: pallantē eius pa
trem virginitatē suā violare satagentem
interemit. Qui em̄ talia cōmittunt brutis
peiores existūt: imo belue brutales fiunt:
ideo vbi supra fingit Ouidius q Jo luxu
riata ilico fuit in vaccā conuersa. Et hoc
est qd scribit Psal. xxxj. Nolite fieri sicut
equus ⁊ mulus: qb⁹ nō est intellect⁹. Om
nis em̄ adulter nō est hō: sed belua que se
armat cōtra naturam: ƀm Bal. in. c. super
hoc. in fi. de renū. ⁊ tex. in. l. vt vim. in fi. ff.
de iusti. ⁊ iu. vn̄ Boetius lib. iiij. de ɔsola.
Qui (inquit) virtute deserta hō esse desi-
nit: cū in diuinā cōditionē transire nō pos
sit: vertitur in beluā. Et Tullius lib. ij. de

paradoxis. Tu cū tibi siue deus siue ma-
ter: vt ita dicā rerū omniū natura dederit
animū: quo nihil est pstāti⁹: neq diuini⁹:
sic teipm abijcies: atq psternes: vt nihil
inter te ⁊ quadrupedē putes interesse. Vi
de q plus dixi in vbo: Mortuo itaq testa
60 tore. j. ver. Tertio fallit rña ⁊c. † Que oia
mēte reuoluēs matrona illa nobilis lucre
tia: toti⁹ pudicitie ⁊ castitatis gēma: a tar
60 Pulchra exempla de fidelitate mulierū ad viros.
quino supbo: s; vi oppssa: proximis ⁊ colla
tino ei⁹ marito cum dignitatem toro vio
lato fedare noluit: simul ɔuocatis gladio
se trāsfixit. De penelope vlyssis regis pul
cherrima cōiuge legit q ob suā tutādam
pudicitiā ⁊ marito seruandā fidelitatem.
multas a suis pcis ptulit iniurias: tm̄ nulla
vnq molestia a proposito fidei mariti di
uelli potuit: q factū est: vt penelopes h ve
nusta iuuenis: solatio viri i troiano decē-
nali bello psistentis destituta: illibati de-
coris atq intemerate pudicitie: matronis
oibus semp exēpluz sctissimū fuit. in qua
plus laudat mētis fidelitas: q pudicitie
effect⁹: iuxta illd. Oderūt peccare boni vir
tutis amore: oderūt peccare mali formidi
ne pene. dicit glo. in. l. j. ff. de iusti. ⁊ iur. Et
Tibull⁹. Casta pcor ɔiūx maneas: sctiq
pudoris: nec sis casta q̄so metu: sed mente
fideli. S; nūqd etiā viri pudicitiā ⁊ fideli
61 tatē hāc seruauerūt? Certe sic. † Narrat
em̄ Valer. lib. iiij. ti. de abstinētia ⁊ ɔtinē
tia. de xenocrate pho. Qd cū esset apud
61 Exempla de fidelitate viroꝝ ad vxores.
athenas Phryne pulcherrima puella no
biliū vsui deputata: sibi nobiles iuuenes
pmiserūt pciū argēti dare: si posset ɔtinē
tiā xenocratis corrūpe: at illa pmisit: et si
nō posset: preciū duplicatū reddere ɔsen-
tijt. Nocte igit ad xenocratē accessit: quē
mutare nō potuit. Mane seqnti nobilib⁹
petētib⁹ pmissū rñdit. Nō inqt de statua
pign⁹ posuerā: s; de hoie. Judicās xeno-
cratē rōne sue imobilitatis q̄si statuā eē.
Pariter cum indi ⁊ ethiopes xpiani pbro
iano subditi. Sūme coli iustitiā velit: nul
le fraudes: nullaq piuria vel adultia apd
eos raro iueniunt: ƀm Jaco. bergo. li. xv.
62 † S; hodie proh dolor q̄ s; vir debeat eē
mlieri autor colēdi bonos mores. l. si vxor.
§. si iudex. ff. de adul. iuxta illd Socra. di-
62 Mariti interdū et ipse mres sunt cā ruine filiaruꝫ: iō puniunt p cucurbitatione.
cētis viros ciuitat; legib⁹ coerceri dbere:
feias vero viroꝝ cohabitātiū disciplia. Ob
qd hesiod⁹. suadebat vginē ducedā quā
morib⁹ istituere posset marit⁹ tm̄ mlti et si
vxor casta fuit eā negligēter custodiūt: et
(qd deteri⁹ ē) inducū eā icitāt vl' occasionē
dāt ad libidinē cū alijs explēdā. d qb⁹ sic
dic bar. in qdā lec. ātiq hodie nō impssa i
l. si lenones. C. de epis. audiē. Vidi semel
quēdā: q suaꝝ vxoris ⁊ filie leno fuerat: q
cōbust⁹ fuit: ⁊ merito: debuit em̄ vxori q;
irasci: q mrimōiū ei⁹ violauit. dicit tex. in

l.mariti. §. j. ff. de adult. Et tūc puniēdus est cū excusare ignorantiā suaz nō potest: vel aduerbiare patiētiā pretextu incredulitatis: vt ibi. Et postea sequitur in. §. qui questū. Hec mediocriter deliquit q̄ lenocinū in vxorē exercuit: z sic summe deliq̄t. Vñ non sine cā in tota cathalonia z alijs multis partib⁹ vir per vxorē cucurbitat⁹ xl. solidos soluit dño tpali. Parisij⁹ ꝯo dicitur sup asinū facie versa ad caudā: z sic per totā villā vxore asinū trahente: z ꝑcone ante eos clamāte. Qui sic faciet, sic capiet vituperose ducīt: vt referūt Guil. de mōte lauō. z zabarel. in dicta cle. cū ex eo. de sen. excō. Hec imerito: q̄ sicut incēdiū: sic etiā adulteriū. Vir sine culpa z negligentia in domo habitātiuz cōmittit. l. ij. ff. de offi. pfec. vigiluz. iuxta illud Johel. ij. Et posuerūt puerū in ꝓstibulo: z puellā vendiderūt ꝓ vino: vt biberēt. facit. l. mariti. §. qui questū. ff. de adulte. vt aliq̄d statim dicā loquēdo de patiētia mīexi: vbi dicēt maritū cucurbitarū esse quo ad legē ꝓmotionis irregularē. Nō sic pfecto fecit Publius attilius faliscus romanus: qui lz ipubes a dño coact⁹ stupri ac questū fuit corporis fecisset: tñ ꝯ primū libertati donatus ex mīmonio filiā suscepisset: quam eo q̄ stupri se crimīe coinquinasset iteremit. ꝑb cui⁹ factū Valeri⁹ lib. vj. ti. de pudicitia. Quā sctām inq̄t in ciuitate nra scz romana pudicitiā existimare debem⁹: in q̄ etiā institores libidinis tā seueros ei⁹ iudices euasisse aiaduertim⁹. Postea de tuto veturio loquēs. Senat⁹ inq̄t in q̄licūq̄s statu posita romano sanguini pudicitiam tutā esse voluit. Ideo talia lenocinia vltimo puniebanť supplicio. i aut. de leno. §. sancim⁹. colla. iij. vt dixi i verbo: Raynu-

63 Adulteria malepuniuntur in francia.

63 tius de clera. i fi. ¶ Que pene maxie adulterij male in ꝑsenti regno francie seruantur: imo adulteria cessante violētia cōmissa crimialit nō puniunť: ſm Jo. fa. in. §. ex nō scripto. in sti. de iu. na. z in. l. j. C. q̄ sit lōga cōsue. vbi dicit q̄ de ꝯsuetudine in regno frācie adulteria non puniunť: z male ſm Jo. berberij. in suo vtriuſq; iuris viatorio ti. ō adulterijs. i ꝑn. imo fuit arresto parlamenti parisius dictū q̄ procedi non possit contra adulterum: nisi maritus vel vxor conqueratur ſm glo. pragmatice. tit. de concubi. in fine. z in. §. item lex iulia de adulterijs. institu. de publi. iudi. dicit idē Jo. fab. q̄ adulteriū in presenti regno frācie pro industria reputatur: imo q̄ plus est in quibusdam sicilie partibus die nuptiarum: vltimus qui spōsaz cognoscebat erat ipse spōsus. de quo li. vj. de antiquorum gestis sic ait Diodorus siculus. Mirandum ꝯo quod in nuptijs de more seruant. In epulis enim que cuz domesticis amicisq; in nuptijs fiunt. Primus secundusq; z deinceps ſm etatez reliqui nuptā magno numero cognoscunt. vltim⁹ sponso locus ad vxorem datur ꝛc. Nam cōsuetudo illa q̄us pessima excusat a pena fori contentiosi: ſm glo. in. c. cum venerabilis. vbi Panor. de consuetu. vt dicā latius super verbo: Aut cum alia matrimonium cōtrahens. loquēdo de carinario an sit licitum. Et inde processit q̄ per statuta huius ciuitatis Laturci adulter nisi pena septuaginta solidoz. nō puniatur: vel q̄ nudus in camisia per ciuitatem absq; verberib⁹ ducatur. Quodquidem statutū valet ſm Barto. in. l. j. ff. vi bono rapto. per textuz. in. §. pena. institu. de iniurijs. q̄ō est sane intelligēdum: si imponat penam non parem: nec contemptibilem: ne detur occasio delinquēdi: ſm Bald. in. c. j. §. iniuria. de pace iura. firmata. pro quo est tex. in di

64 cto. §. pena. † Quam penam sic a statuto alteratam z conuersam in pecuniariaz crederem locū habere in semel delinquēte: cum humanū sit delinquere: sed si correctus adulteriū reiteraret: non liberarek pena pecuniaria: imo puniretur pena illi⁹ criminis ordinaria. Statuta enim z consuetudines penā corporalem in pecuniariam transmutantia. Non patrocinantur reiteranti delictum: ſm Bar. per illuz tex. in. l. omnes. C. de delatoz. et. l. j. C. de superexactio. lib. x. z vtrobiq; per Joan. de pla. z Barto. in. l. quid ergo. §. pena gratior. ff. de his qui notan. infamia. z Salt. in. l. z si seueriot. C. illo eo. titu. Ad hoc facit tex. in. l. nemo deinceps. C. de episcopali audien. vbi delictum reiterans nō gaudet priuilegio dicte. l. z dixi plenius super

65 verbo: Mortuo itaq; testatore. j. † Et ꝑmissa intelligatis vera: scz adulteriuz fore adultere imputandū z puniendū: nisi mulier per vim traheretur ad peccandū. Nō dico per vim inductiuā vel attractiuā: puta p pauptatē aut ꝑboz arte inducta fuerit ad fornicādū: cū ad hoc faciēdū pauptas aut blādiloquiū plēs trahat q̄ ꝓpt ꝟ nō excusaňt. l. palā. ff. de ritu nup. Sed intelligo per violentiā precise coactiuam: q̄ tūc excusaretur: nec cōtra fidelem pudicitiā cōiugalem venisse iudicarek: nec ꝑmiū perderet etiā a testatore relictū. p tex. quē ibi ad hoc pōderat Bal. in. l. fedissime. C. de capti. z posth. reuer. facit. l. fedissimuz. C. de adulte. Nec ꝓhiberetur soboli ex tali coitu genite de bonis suis relinq̄re: cuz spuria nō censeatur: vt dixi in ꝟb. Et vxorem noie adelasiam. in. ij. principali arti. Illa em̄ que vim patitur non est in ca causa vt adulterij vel stupri damnetur. l. si vxor. §. si quis plane. ff. de adulte. licet iniuriaz sibi factā causa pudicitie tacuerit: vel de-

64 Qualiter intelligunt statuta penā corporalē i pecuniariam trāsmutantia.

65 Vide q̄liter femia violēter oppressa non dī adulta.

nunciari prohibuerit. l. vim passam. §. j. illo. e. ti. Quāuis em̄ vir eā opprimēs pena capitis puniat. l. j. C. de rap. vir. tamē mulier q̄ vim patit impunita est q: licet pena vnius correlatiuoz sit alteri debita: hoc est verū: nisi inter ea sit dispar cā: vt hic. Ideo snia lata in crimine adulterij cōtra adulterū nō ꝓiudicat mulieri nō audite nec defense ſm Pan. in. c. q̄us. xiij. colū. de re iudi. Cū potuit mulier ad adulterū trahi violēter: quo casu esset impunita: et idē ecōtra: q̄m potuit etiā vir trahi etiam inuit⁹. ¶ Nec eo tūc castitatis perdit prēmiū: nā pudicitia virt⁹ est animi: que violētiā non sentit. Anim⁹ em̄ neq; vinci nec pudicitia capi pōt dicit Val. lib. vj. tit. de pudicitia vnde gratian⁹. xxxij. q. v. in ꝑn. Licet inq̄t corpus violēter corrumpať: si pudicitia mentis seruet illesa castitas duplicaťur. Sicut beata lucia paschasio tyranno dixisse ferť. Si inuitā me feceris violari: castitas mihi duplicabiť ad coronam. Cū nō inquinet corp⁹: nisi de cōsensu mētis. vt diu⁹ clare ostēdit Amb. li. v. de virginib⁹. Tolerabili⁹ (inq̄t) est mēte virgine q̄ carne hſe: vtrūq; bonum si liceat: si nō liceat: saltē nō hoi id est in corpore: sed deo simꝰ: scz in mēte. Mulier certe prostituī pōt: sz nō adulterari: nec lupanaria infamāt castitatē. Sicut ictus fustiuz nud⁹ nō infamat: sz cā propter quā. l. ictus. ff. de his qui no. infa. immo castitas abolet loci infamiā. q: reuera nō pōt caro corrumpi: nisi fuerit mēs ante corrupta: prout aperius docet Aug. li. ij. de ciuitate dei. Nemo (inquit) magnanim⁹ z pudic⁹ in potestate hz quid de sua carne fiat: sed tm̄ q̄d annuat mēte vel renuat: subtūgēs postea Quis tandē sana mēte putauerit se perdere pudicitiā: si forte in apprehensa vel oppressa carne sua exerceať et expleať libido nō sua: ppositō animi manēte. Sicut ibi de lucretia a tarq̄nio supbo oppressa idē declamās ait. Mirabile dictu: duo fuerūt: z adulteriū vn⁹ sol⁹ cōmisit: nō q̄dem lucretia mēte cōsentiens: sz tarquinius mēte cōcupiscēs z corpore opprimēs. Tñ q: fuit in ea crimē alienū: alteri⁹ sceleri addidit suū. hec ille. q. d. q̄ lucretia adultera nō fuit: lz carne corrupta: cū animo nō delinqueret: sed vi opprimeret: tñ q: se interfecit inculpať ꝓpriū crimē alteri⁹ sceleri addēdo. Cū aūt in ꝑsenti regno factū simile cōtigisset prudēs vxor meli⁹ fecit: et marit⁹ adulteriū vindicauit tpe caroli sexti francoz regis: de quo Baguyn⁹. li. ix. c. iij. Per eā inq̄t tēpestatē duo ex familia petri alēconij ducis ꝑceres taquetus grisus et Joā. carongi⁹ singulari certamine parisij dimicarunt. Dimicādi hec cā fuit. erat Joānes eques mīta cognoscēdi aut-

66 dus adulter. hec ille. ¶ † Nā lz in hoc regno adulteria nō puniant: vt. ē. dixi. tamen hoc itelligit vbi cōmissa fuerūt sine violētia: z ptuges nō cōquerūť: sz vbi violēter fuisset cōmissum adulteriū puniret: immo duellū hoc casu cadit si aliter ꝓbari nō possit: z ita fuit al's arresto parlamēti parisius decisuz vt videtis. (Additio.) de ꝟ arresto vel alio sil' meminit dñs aufrerij i suo arresto. tract. c. xl. Cōtra q̄ō arrestū fuerūt errores ꝓpositi tñ nō fuerūt admissi. ¶ Ideo cū mulier oppressa adulterijs nō cōmittat: lz sol⁹ vir: statutū puniēs crimē adulterij virū solū oōprehēdit: z nō oppressam mulierē ſm Jmo. i. c. debitores. ō iureiu. lz al's pena alteri ex correlatiuis debita locū habeat in alio. l. j. vbi oēs. C. de cypsis. li. xj. q: ſm ꝓbm i. vj. topicoz. In diffinitione vni⁹ correlatiui semp poni debeat reliquū: cū sit impossibile vnuz cognosci z eē sine reliq̄. Sz i casu nro hoc ideo est: q: nō est eadē ratio puniendi in

Universidad de ... Biblioteca

vtroqꝫ: vt plene decidit Pañ. i. c. j. ij. colũ.
de locato. Cũ in muliere deficiat peccãdi
volũtas. iuxta illđ hier. i li. hebrayca. qđ.
Corpꝰ mulieris nõ vis maculat: ſꝫ volũ-
tas. qꝛ animꝰ ⁊ ꝓpoſitũ diſtiguũt maleſi-

67 Uide qualiter cõſtare debet de violentia ⁊ oppreſſione et q̃d requiritur.

67 cia. l. q̃ iuuric. ff. de fur. ¶ †Cũ anteq̃ꝫ di-
cẽs ſe oppꝛ̃ſſaꝫ excuſet̃ ab adulterio: neceſ
ſario reqrit̃ ꝙ ꝯtenꝰ i ea ẽ: ẽt vſqꝫ ad atro
ciſſima ꝟbera: reſtitiſſe vſqꝫ ad mortẽ re-
pertat̃. l. j. §. excuſãt aũt ſerui. ff. ad ſilleia.
Marie vbi i ciuitate vel alio loco iuſtitie
aut populoſo mlier oppꝛ̃ſſa dr. p tex. i. d. l.
j. ⁊ Deut. xxij. c. vbi mulier corrupta lapi-
dari p̃cipit̃: niſi ꝓ violẽtia clamaſſet: ſi au
tẽ obmutuerit i tãto loco vbi ad clamorẽ
ſuccurſuꝫ hr̃e potuiſſet a ꝯiũct; vicinis et
amicis. l. ſi q̃s in ſeruitute. vbi Bar. ff. de
furt. Nõ p̃ſumit̃ oppꝛ̃ſſa: ſꝫ volũtarie adul
terata: niſi clare ꝯſtaret de violẽtia p̃ciſa.
l. nõ ẽ ꝟiſile. ff. qđ me. cã. Et ideo i rure fa
cto adulterio nõ reqreret̃ tã ſtricta ꝓba-
tio violẽtie: vt. d. l. j. §. ſi q̃s i villa agẽs. ff.
ad ſilleia. ⁊. d. c. xxij. In rure eñ facilꝰ q̃s
intimidat̃: ⁊ leuiꝰ ꝓpt defectũ vicinoꝝ ⁊
ſuccurſꝰ q̃ꝫ i ciuitate. iuxta illđ. Nõ effun-
das ſermonẽ nec clamorẽ vbi nõ eſt audi
tus. ¶ Et idẽ eẽt: vbi mulier maioris op
probrij timore ignominiã ſuã ꝑmiſiſſe cõ
teſtet̃. l. iſti q̃dẽ. §. ꝙ ſi dederit. ff. qđ metꝰ
cã. vt feciſſe lucretiã legimꝰ: q̃ plꝰ ſtupꝛuꝫ
q̃ꝫ mortẽ timuit. Nec violatorẽ ei dicẽtẽ.
te occidam formidauit. Sed tunc in eam
tremor irruit. cum ille ſubiunxit vnum ex
garciferis tuis te occiſa iuxta te occiſum
in lectulo ponam: et dicam pre dolore tui
ſtupꝛi hanc necem me peregiſſe. Quibus
auditis nimirum ſi fragilis mulier pauit.
Opprobrium enim plus morte timuit:
prout oſtendit. quia poſtmodum honore
reſtituto mortem vita preelegit hec Au-
guſti. Lucretia opprobrium mundi ⁊ ho
minũ plꝰ morte timuit: ⁊ ſuſanna ingemi
ſcẽs ⁊ anguſtias vndiqꝫ vidẽs peccare in
deũ: pluſq̃ꝫ eſſe in opprobrio hominũ eru
buit: ita ꝙ deũ opprobrio ſeculi ⁊ morte tẽ
porali preelegit ad ſenes in eiꝰ cõcupiſcẽ
tia ardẽtes ⁊ pudicitiã tentãtes ſic dicẽs
Dañ. xiij. anguſtie ſunt mihi vndiqꝫ: ſi eñ
hoc egero mors mihi eſt: ſi aũt nõ egero
nõ effugiã manꝰ vr̃as. Sꝫ melꝰ eſt mihi
abſqꝫ ope incidere in manꝰ hoim: q̃ꝫ pec-
care in ꝯſpectu dñi: in q̃ ſuſanna lucretiaꝫ
excellit. qꝛ deũ plus timuit. Ad hãc tñ lu
cretiã notabilẽ matronã excuſandaꝫ tria
cõcurrerũt. ¶ Primo qꝛ nõ in vrbe: ſed in
villa ⁊ rure: eo tũc erat vbi corpſo ſatis p̃-
ſumit̃ oppꝛeſſa: q̃ ſp pudice vixerat per iu
ra ſuperiꝰ allegata. ¶ Scđo timore nedũ
mortis: ſꝫ ignominie ꝑterrita. qđ ſatꝭ aper
te comprobauit: quia ſeipſam interfecit.

68 Adulterata p tyrannum excuſatur ab adulterio cum preſumatur violenter oppreſſa non facta differentia locorum.

68 ¶ †Tertio qꝛ a potẽte ⁊ tyrãno ſcꝫ tarq̃
no romanoꝝ rege decimo ⁊ vltimo cõpſ-
ſa fuit. Ex quo romanoꝝ regnũ ſimul cuꝫ
noĩe regio tũc finẽ ſuſcepit. l. ij. §. exactis
deinde regibꝰ. ff. de origi. iur. Qđ vltimũ
ſufficeret ad p̃ſumẽdũ violentiã et metũ.
ꝭm Bal. in. l. eã quã. C. de fideicõ. vbi de-
cidit: ꝙ metꝰ tyrãni excuſat: ne mulier de
adulterio cũ eo cõmiſſo accuſet̃. ꝓ quo fa
cit tex. in. d. l. ſi vxor. §. ſi quis plane. ff. de
adulte. Et in dubio p̃ſumit̃ ꝙ metu fece-
rit. ꝭm eũ ibi: pro quo facit tex. Deut. alle
gato. xxij. c. ꝓpe fi. ibi: ſicut latro ꝯſurgit
cõtra fratrẽ ſuũ ⁊ occidit animã eiꝰ: ſic et
puella ꝑpeſſa eſſe p̃ſumit̃. Ad hoc faciũt
q̃ dixi in ꝟbo: cõdidit. j. ꝓpe fi. O vtinam
moderni p̃ncipes ⁊ ceteri potentes virgi
nũ ⁊ honeſtaꝝ mulierũ oppꝛ̃ſſores: ſurſuꝫ
corda leuãtes fulgẽtiũ legerẽt. li. ij. mito-

69 Libido in potẽte et honorato eſt deterior.

69 logiaꝝ. ſic dicẽtẽ. ¶ †Quãuis oibꝰ libi
dinis amor turpis ſit. Nunq̃ꝫ tñ deterior
q̃ꝫ in honorato. qꝛ q̃ꝫto nobilior tãto noci-
bilior ꝭm albertũ magnũ. Lꝫ eñ in ſeri-
co ⁊ lana eadẽ libido verſet̃: dignitas tñ
ꝑſone hꝫ libidinis aggrauare delictuꝫ. c.
cũ q̃dã. de iureiu. ⁊. l. p̃ſbyteri. C. de epi. et
cle. l. ſi q̃ illuſtris. C. ad orficia. vñ Ioãnes
chryſoſtomꝰ. Nõ inq̃t xp̃ianꝰ fortiter ca-
dit in pctm̃ ꝓpter magnitudinẽ pcti: aut
ꝓpter altitudinẽ ſue dignitatis. xl. diſ. ix.
hõ. et iuuenalis. Omne inq̃t animi vitiũ
tãto cõſpectiꝰ in ſe crimẽ hꝫ q̃ꝫto maior q̃
peccat hr̃ ita virtus q̃ꝫ plauſibilior ⁊ ma-
ior vr̃ in claro q̃ꝫ ignobili viro ⁊ in. l. oĩe
delictum. ff. de re mili. dr crimẽ augeri di
gnitate p̃poſiti. Illuſtribus eñ caſtitatis
obſeruatio p̃cipuũ debitũ eſt: imo impa-
tor pudicitiã ſp eẽ colẽdã cenſuit. d. l. ſi q̃
illuſtris. C. ad orfi. ꝑ quã decidit Io. an. i
c. fi. de fil. p̃ſby. ꝙ nõ valeret diſpẽſatio fa
cta ꝑ papã cũ nato ex coniugato nobili ⁊
ſoluta nobili: niſi de nobilitate mr̃na fue
rit facta mẽtio vt plene ꝑ Feli. in. c. poſtu
70 laſti. iiij. col. de reſcrip. † qꝛ nobilitas ag
grauat delictũ vt videtis. Et pterea filiꝰ
ſpuriꝰ nõ ſuccedit matri illuſtri ſtãtibꝰ le
gitimis vt plene dixi in ꝟbo: ⁊ vxorẽ no-
mine adelaſiã. i. iij. p̃ncipali arti. Ob hoc
certe vitiũ ſardanapalꝰ aſſyrioꝝ rex qui
primꝰ vſum inuenerat culcitroꝝ ⁊ lectorũ
pluma repletoꝝ ad voluptuoſe dormien-
dum ſumme luxurioſus cum ab arbate
p̃poſito ſuo q̃ eũ viſitãs inter meretrices
reptũ ꝑplo nunciaſſet et p̃ncipibus fuit ꝑ
cos i ꝓpria aula cõbuſtꝰ ⁊ ſic in eo regnũ
aſſyrioꝝ ꝙ a nyno rege p̃mo tãto tpe du
rauerat finẽ ſuſcepit: ⁊ trãſlatũ fuit ad me
dos in ꝑſonã dicti arbatis ꝭm Iuſtinũ. et
Auguſtinuꝫ. libro. ij. de ciuitate dei. c. xx.
De nerone ẽt legimꝰ: ꝙ tãte fuit luxurie ⁊
libidis: vt frigidis lauaret̃ vnguẽt;: ſꝫ tã-
dẽ h̃ belua iſignis ſeipꝫ iterfecit: đ q̃ aliq̃

dixi ſuper verbo: mortuo itaqꝫ teſtatore. j.
Et quidã reges frãcie regno ob cauſam il
lam pulſi fuere: vt vidiſtis ſup verbo: con
didit. j. Fingũt pro vero ingenioſi poete
iouẽ in cygnũ cõuerſum cũ leda cõcubuiſ
ſe: q̃ peperit ouũ. Unde tres nati ſunt. ſcꝫ
caſtor: pollux: ⁊ helena. Noĩe eñ iouis p̃n
cipes ⁊ ceteri potẽtes intelligunt̃: et leda
a ledẽdo dicit̃ ⁊ immũdiciã deſignat. q̃ſi
omnis p̃ncipatꝰ immũdicia maculet̃. Uñ
ferũt ipſi poete in huiꝰ rei teſtimoniũ.
Cygnũ eſſe plenũ ꝯuicijs: ipſo quoqꝫ cla
mãte aues tacẽt. helena etiã diſcordie ſe-
minariũ fuit ꝓpter quã monarchia troia
noꝝ perijt: caſtor malũ exemplũ nũcupa-
tur. Pollux vero a ꝑdẽdo dicit̃. itaqꝫ om

Unde libido ꝓcedit: quia ex affluentia bonorum ⁊ raro ex paupꝑtate.

71 nis mali in p̃ncipe libido occaſio eſt. † Et
ꝓcedit talis libido ex potẽtatu et affluen
tia diuitiarũ. Teſte Oui. li. ij. de remedio
amoris. Diuitijs (iquit) alitur luxurioſus
amor. nec hꝫ vnde ſuũ paſcat paupertas
amorẽ. ⁊ in li. de põto dicit. Ueneris dam
noſa libido nõ ſolet in meſtos ſepe venire
toros ſed potiꝰ quieta cõiugia rũpit luxu
riatqꝫ toris animoſum pectꝰ. dicit Poeta

72 Uide pulchra exẽpla de caſtitate ⁊ pudicitia antiq̃rum principum ⁊ aliorũ nobiliũ.

72 iij. Georgico. † Nõ ſic abimelech paleſti
noꝝ regẽ feciſſe legimus: qui viſa pulchri
tudine rebecce iocantis cũ iſaac viro ſuo
precepit oĩ ꝑplo dicẽs. Qui tetigerit ho-
minis huiꝰ vxorẽ morte moriet̃. Ge. xxvj.
¶ Et hãnibal carthaginẽſiũ dux iuictiſ-
ſimꝰ: qui (vt Trogꝰ refert) nũq̃ꝫ inter in-
numeras captiuas mire pulchritudinis
puellas caſtitatẽ ꝑdidit: et marcꝰ claudiꝰ
marcellꝰ romanoꝝ cõſul (teſte Augu. li. j.
de ciuita. dei. c. vj.) Ante captã vrbem ſy-
racuſanã eiꝰ ruinã fleuit: ⁊ priuſq̃ꝫ ciuitas
inuaderet̃ edicto ꝑpetuo conſtituit: ne q̃s
corpꝰ liberũ violaret. Etiã Alexãder (vt
vegetius li. ij. de cõtinẽtia alexandri nar
rat:) lꝫ diues ⁊ potẽtiſſimus rex eſſet: cuꝫ
ei pulcherrima virgo oblata fuiſſet: cuidã
tñ nobili deſpõſata: illã nõ aſpexit: ſed cũ
dono ad virũ ſuum remiſit. Sic et ſcipio
aphricanꝰ alteriꝰ ſcipionis filiꝰ (vt Uale-
rius tradit li. iiij. ti. de abſtinẽtia et conti-
nentia.) Cũ in hyſpanias ꝑfectꝰ eſſet: ca
pta carthagine virginẽ quãdã ſpecioſam
captiuã (vt etiã Liuiꝰ dicit) ſpõſo genero
ſo cõceſſit: puelleqꝫ p̃ciũ dotis noĩe cõdẽ-
nauit: vbi priꝰ oẽm carnis voluptatẽ e ca
ſtris amouerat. Ita ꝙ duo ſcortoꝝ milia
legunt̃ ab eiꝰ tũc exercitu abijſſe vt ideꝫ
refert Ual. li. ij. ti. de diſciplina militari. in
p̃n. Id idẽ totilã ferociſſimũ gotoꝝ regeꝫ
feciſſe cũ romã vaſtaret: vt nulla ingenua
mulier virgo vel nupta aut vidua foret:
violaret̃ p̃cepiſſe. Idqꝫ ſeuere cuſtodiuiſ-
ſe. Antoniꝰ hiſtorialis in. ij. parte ti. xij. c.
73 v. recitare nõ omiſit. ¶ † Et inde dicunt̃
caſtra a caſtitate: q̃ ſunt loca vbi milites
ſteterũt ſic dicta: qꝛ ibi caſtrat̃ libido ꝭm
Papiã. vel licẽtia vagãdi: ꝭm Hug. Ca-
ſtrat̃ eñ ibi volũtas: vel licẽtia inhabitã-
tiũ: ne paſſim vagari liceat: ⁊ pateãt hoſti
bus. Ideo caſti debẽt ibi viuere: cũ luxu
ria vires eneruet. vñ meretrices ab exerci
tu ſubmouent̃: quibꝰ caſtra militũ intrare
nõ licet: vt eſt tex. no. Deute. xxiij. Ibi qñ
egreſſus fueris ad pugnã ⁊c. Hodie vero
caſtra militũ ſcortis repleta ſunt ꝯtra di-
ſciplinã metelli ⁊ minoris aphricani: adeo
ꝙ facilꝰ ⁊ frequẽtiꝰ taydis caſtra q̃ꝫ hãni
balis videmus euerti. ꝭm Lucã de pẽna.
in. l. j. C. de caſtrẽ. oĩm pala. pecu. ⁊ in. l. ſi-
cut. C. de eroga. mili. ann. li. xij. Non certe
fuerũt diui illi p̃ncipes mulieru impudici
oppreſſores: ſcientes talia facinora ſibi ip
ſis ⁊ non oppreſſis mulieribꝰ: vt dictũ eſt
74 imputari. ¶ † Hodie vero q̃d dicemꝰ? 74 Principes moderni ⁊ criminales cogere hodie nõ pñt puellas ad coreas ⁊ tripudia curie: nec ad cõuiuia ſeu banqueta.
Neſcio. Niſi cũ ꝓpheta ꝯcludamꝰ. Pſal.
cxlv. Nolite cõfidere in p̃ncipibꝰ: nec in fi
lijs hoim: in quibꝰ nõ eſt ſalus. Sunt eñ
vt plurimũ petulãtes: ⁊ multa libidine fa
moſi: ac leuitate notati: qꝛ leui momento
adducti: nunc hũc: nunc illum tollũt deij-
ciũtqꝫ. Ex quo ꝓpterea ſcitũ eſt gallicum
ꝓuerbiũ. Principibꝰ obſequi hereditariũ
nõ eſſe: qꝛ faciles motus mẽs generoſa ca
pit. vñ Saluſt. in iugurtino. Pleruq̃ꝫ inq̃t
regie volũtates vt vehemẽtes ſic mobi-
les ſepe ipẽ ſibi aduerſe. ide dicebat bar.
in. l. ad ſplẽdidioris. C. đ diuer. off. ⁊ appa.
li. xij. Abuſum maximũ videre i mũdo: ꝙ
delicta magnatũ ⁊ potentũ non puniunt̃:
ꝓpter qđ bella ꝯtingũt ⁊ guerre mortales
vt in belli furore crucient̃ q̃ iuſtitia cõpri-
mi nõ pñt: ꝭm gl. i. c. ap̃lice. đ re iudi. li. vj.
videatis q̃ dixi ſup ꝟbo: ꝯdidit. j. circa fi.
Et quales ſunt fere oẽs tales ſunt coꝝ au
lici: palatini: ⁊ curiales in delicijs ⁊ cordis
deſiderio viuẽtes rõnẽ a capite ſumẽtes:
qꝛ qđ cõmittit̃ a p̃lat; facilr̃ trahit̃ ꝑ ſub-
ditos in exẽplũ. ca. magne. de voto ⁊ voti
redẽp. Ex quoꝝ laſciuia ⁊ icõtinẽtia. deci
dit Io. de pla. i. l. j. C. de mahu. li. xj. ꝙ p̃n
cipes ⁊ curiales coget̃ ñ pñt puellas ciuiũ
virgines nec cõiugatas ad coreas ⁊ tripu
dia curie: in qua ſit inhoneſtatis ſuſpitio:
nec debẽt eas iuitare. ꝭm eũ i. l. fi. C. ne fi.
rẽ quã vẽdi. eum. li. x. Dauid rex ⁊ ꝓpha
ſctiſſimꝰ cãtãdo ⁊ pulſando cytharã demo
nes fugabat: ⁊ ſpm̃ Saulis regis ab imũ
dis ſpiritibꝰ liberabat. j. Reg. xvj. c. in fi.
quos moderni p̃ncipes iſtis muſicalibꝰ
hodie alliciũt ⁊ inuitãt: melodiã cythare
naturalr̃ demões expellẽtẽ: vt ibi di. Ly.
In eoꝝ refocillationẽ i ꝯuiuijs ⁊ ſuis dã-
natis coreis ꝯuertentes: lõ de dauid dixit
dñs deꝰ: iueni viꝝ ſcđꝫ cor meũ. ſꝫ đ iſtis.
Iniqui ſunt cetꝰ vr̃i kalẽdas vr̃as ⁊ ſolẽ-
nitates vr̃as odiuit aia mea et facta ſunt
mihi moleſta. Eſaie. j. Ex quo dicit Bal.
per illũ text. in. l. qđ ex liberta. C. de opis

Universidad de
Bib

liberto. q subdite cogi hodie nō possunt
ire ad coreas et tripudia curie: cum ius
honestatis sit exemptum ab oī superiori-
tate. Sicut liberta coniugata ire non te-
net ad domum patroni sui: immo quo ad
hoc est a iure patronat⁹ exēpta: vt. d. l. qd
ex liberta. Nec tenet nisi ad honesta ob-
sequia: veluti associare patronā eūdo ad
ecclesiā: pariter z subdite dominā suā ho-
nestā: z nō ire cū viris: nec seq̄ eoꝝ conui
uia in quib⁹ mimi et hystriones reperiū-
tur cōiter: q̄ sunt incētiua inhonestatis et
luxurie. Ob qd apud romanos institutū
massilie ciuitatis summe veneratū fuit: q̊
in scenā null⁹ mimis adit⁹ dabat. de quo
meminit Val. ille maxim⁹. li. ij. ti. de insti
tutis antiq̄s. vbi eadē inq̄t ciuitas scilicet
massilie seueritatis custos acerrima est:
nullū aditū in scena mimis dādo: q̄rū ar-
gumēta maiori ex parte stuproꝝ continēt
act⁹: ne talia spectandi ꝯsuetudo etiā imi
tādi licētiā sumat. hec ille. ¶ Heu me. p-
culdubio mulieres hodie multe viros po
tius ad choreas incitāt: q̄ p eos inuitētur
Adeo q viuere adhuc nec mortua credit
sempronia: de q̄ i catilinario meminit Sa
lusti⁹. q̄ multa sepe virilis audacie facino
ra cōmiserat. Hec mulier gñe atq; forma
ṗterea viro atq; liberis satis fortuna fuit.
Literis grecis z latinis docta: psallere et
saltare elegāti⁹ q̄ necesse est ꝓbe sc; mu
lieri. Sciebat z multa alia q̄ instrumenta
luxurie sunt: s; et cariora semp oīa q̄ dec⁹
aut pudicitia fuere. Libidine sic accēsa vt
sepi⁹ peteret viros: q̄ peteret. hec ille. qd
lōge distabat a ꝓbitate z pudicitia. Cuz
mulieres poti⁹ rē familiarē q̄ choreas di
scunt: id est olim in aurea etate discere cō
sueuerāt: qd ꝯ nr̄i scl̄i mores est: quo nulla
choreaꝝ rudis cōmēdat. S; illa tm̄ q̄ ex
quisiti⁹ et accurati⁹ publice choreare di-
discit in maximū periculū castitatis: q; ꝫm
Greg. omilia. xij. depredari desiderat: qui
thesaurū in via publice portat. Ideo de-
bent solitarie in domo manere mulieres
aliquid semp operādo cōsiderātes quod
scribit Job. xxiiij. Oculus adulteri obser-
uat caliginem zc. Et hec de fideli coniu-
75 gum pudicitia vobis sufficiant. ¶ †Se
cundo dixi supra q venerande sunt con-
iugia summo amore et insolubili amici-
tia. iuxta illud apostoli ad Ephe. v. Viri
inquit diligite vxores vestras: sicut chri-
stus dilexit ecclesiā. Et alibi dicit ad Co
lossen. iij. Viri diligite vxores vestras: et
nolite auari esse ad illas immo viri quan
to sunt nobiliores: tāto vxores magis di-
ligunt. l. si vxor. §. plane. ff. de adulter. ꝫm
Old. cōsi. cv. Cogitare eīm dz q̄cūq; ma-
rit⁹ cū hōesta muliere ꝯiugat⁹ illd qd scri
bitur prouer. xix. dom⁹ et diuitie dantur

75 Vide d amore z amicitia inter ꝯiuges seruanda.

a parentibus: a dn̄o autem vxor prudens.
z Phs scd̄o economice vxorem venire ex
ara deorum dixit. Et sunt duo in carne
vna. Genesis. ij. et in. c. ṗmo. de coniugio
lepro. Adeo qd eoꝝ quilibet contra iuris
regulas illū possidet a quo possidet: pre-
terea liber homo possidens a libero hoīe
possesso possidet. qd in alia re locū habe-
re nō posset: q; in matrimonio. ꝫm Inn. et
doct. in. c. ex trāsmissa. z. c. ex cōquestione.
de resti. spolia. ita q p tali possessione vi-
cissim remedia cōpetūt possessoria. Pro-
uiso q semel fuerint in actuali possessione
per carnalē copulā: vt ibi. q; nō sufficeret
copula vocalis. ꝫm Bal. post Inn. in. c. de
causis. xvj. col. de offi. delega. Idcirco di
lectio viri ad vxorē: z econtra excedere dz
oēm hui⁹ seculi amorē z dilectionē: q; ce-
teris alijs amoribus est prestantior. ꝫm
Lucā de pēna in. l. q̊cunq;. C. de cohar. li.
76 xij. † vt et significat i mrimonialis ānuli
subarrhatiōe. Demōstrat ꝓfecto ille ānu
lus viri z mulieris coiūctionē amore z di
lectione coriūde. Ob qd annul⁹ ille debet
esse aureus: rotundus: z in quarto digito
positus. Aureus ideo debet esse: q; sicut
aurū oīe aliud excedit metallū: sic amor
ille ceteros mundi huius habet excedere
amores. qd patenter ostendit Isaac Ge-
nesis. xxiiij. in fi. qui rebeccam eius vxorē
tantū dilexit: vt doloris qui ex obitu ma-
tris ei acciderat fere obliuisceretur. vnde
Gene. ij. legit Adam post Eue creationē
dixisse. hoc nunc os ex ossib⁹ meis. q̄obrē
relinquet homo patrē z matrē z sue adhe-
rebit vxori. Ephe. v. Et deus in persona
virginis gloriose christi future spōse cui
bet virgini nubenti. Psal. xliiij. dixit: audi
filia z vide: z inclina aurē tuā: z obliuisce-
re populum tuum: z domus patris tui: sc;
ad diligendum maritū tuum: qui aliud q̄
decorē tuū nō cōcupiscit. in quo ostendit
etiā q omnibus relictis vir amare debet
vxorem. Nos quidē tantū: vt vxoris ṗsen
tia carere nō possit: aut vxor ṗsentia viri:
sicut effeminati faciūt. z narrat de quodā
Hierony. cōtra iouinia. Sunt ꝓfecto nō-
nulle presertim mulieres que vtplurimuz
cor molle habēt in absentia cōiugis nisi
flere aliud nesciunt. Qd nō omisit Poeta
iiij. Eneidū. Improbe amor quid nō mor
talia pectora cogis? Ire iterum in lachry
mas iterū tentare precādo Cogit: z sup-
plex animos submittere amori. de furore
amoris in Didone z consequenter in cete-
ris mulieribus tetigi super verbo: duas
habens filias. in prima principali fallen-
tia. Et late discernit prudens et commo-
dus Poeta allegato libro. iiij. Eneidum.
Quo mortales animos ab amorum ille-
cebris auertat. Cum nemo sit a venereis

76 Quid significat annul⁹ matrimonialis.

¶ Quare annul⁹ matrimonialis esse debet aureus.

76 Amor et dilectio cōiugū excedere debet omnez hui⁹ seculi dilectionez put annulo ostendit matrimoniali.

laqueis tutus: nisi qui omne obiectum
procul habuerit: et carnis luxum domue-
rit. Usq; adeo autem iocunda est prefati
libri quarti lectio: vt diuus Augustinus.
sese ad lachrymas compulsum didonis
querela cōfiteatur. Nihil enim pretermis
sum est quod ad amantis misere officium
pertineat. Hec astensis clarissimus ibi in
prin. Solum igitur diligere se debent cō-
iuges zelo et amore ordinato: et discreto
vt docet Apls. c. quo. q̄ vbi dicit sufficere
viro vxorem diligere et seipsum: et nō ze
lo nimio z excessiuo: qui zelotipia dicitur:
que reprehensibilis est tam in viro q̄ mu
liere. Et hoc est quod dicitur Eccl. ix. Nō
zeles mulierē sinus tui: quia vt dicit Hie
ro. vbi. s. inter cōiuges origo amoris ho-
nesta: s; magnitudo difformis. q. d. q ma
trimonium honestum est: sed talis amor
vilis. vnde sextus pythagoric⁹. Adulter
(inquit) est in suam vxorem amator ardē
tior: cum speciem adulterij sapere videa-
tur: qui sua vxore ex nimio ardore abutit.
Nam (vt scribit Josephus.) Beronices
herodis tertij relicta licet impudica et in
cestuosa foret: polemonem lycie regē cui
mortuo herode nupserat: propter nimieta
tem coitus dimisit: quia nil fedius est q̄
vxorem diligere sicut adulteram aut me-
retricem vnde Hiero. Sapiens (inquit)
iudicio amare debet coniugem: non affe
ctu. quem refert et sequitur Jo. an. in. c. di
uersis fallacijs. de cle. coniug. Immo lu-
pus quantūcunq; ferus toto anno nō am
plius q̄ duodeciz dies coit: vt dicitur. de
proprieta. rerum li. xviij. c. lupus. in princ.
Coitiua enim et multi spermatis cito se-
nescunt. Spermatis profecto superfluum
nocet: et amplius demissum desiccat. ꝫm
philosophum. in li. de longitu. et breuita.
vite. immo vt plutarchus. dicit vir philo
somates id est corporis amator lasciuam
reddit vxorem ac voluptariam. Et forte
incendit ignem: quem postea extinguere
non potest. Satis ergo est q vxor diliga
77 tur supra omnes diligēdos. ¶ † Ex qui
bus demonstratur q licet vir aut vxor ho
norare pl⁹ debeat parētes z sic pl⁹ puni-
retur si eos occideret aut contristaret. ꝫm
78 Bart. cepollam consi. v. col. iiij. ¶ † Tū
plus tenetur diligere vxorem: et vxor vi-
rum. iij. Esdre. iiij. c. quod etiā aperte sen
tit poeta ex ordine litere dū in. ij. eneidū
dicit. Partoq; ibit regina triumpho? Cō-
iugiumq; domumq; patres natosq; vide
bit. immo dicit Jo. fab. in. §. alia insti. de
publi. iudi. q plus puniretur occidēs suā
coniugem: q̄ patrem: vel matrem ꝫm gl.
in. c. decenter. lxxxix. di. et in. c. admonere.
vbi bonus tex. cū gl. xxxiij. q. ij. z ibi in. c.
placuit. per gl. ponitur pena maritoꝝ siue

77 An pl⁹ puniat occidens patrē q̄ vxorem.

78 Licet teneat q̄s plus honorare patrē z matrem tamen tenet plus diligere vxorem.

causa verberantiū vxores. Credo tamen
cepollam verius et iustius cōsuluisse: attē
ta grauitate parricidij: cui⁹ pena statuta
fuit seuerior et grauior. ff. ad. l. pompe. de
parricidi. per totū facit tex. i. §. causas. in
aut. vt cū de app. cog. vbi fili⁹ impias ma
nus iniiciens cōtra patrē vel matrē citra
mortē priuari potest eius successione. qd
nō statutū reperit in cōiugib⁹: q propter
hoc perdat dotis vel donationis ꝓpter
nuptias lucrū ꝫm gl. i. d. c. placuit. xxxiij.
q. ij. Nisi occideret vn⁹ ab altero. l. ab ho
stibus. § fi. ff. so. ma. tm̄ cōiter tenet q pl⁹
peccet maritus cui permittit filiā in adul
terio depreheñsam occidere: sed nō vxorē.
l. nec ei permittit. §. fi. ff. de adulte. vt dixi
79 supra. ¶ † Et vt liberi⁹ gaudere possent
cōiuges illo eximio amore: et ipsum effe-
ctualiter explicare: cū quis olim capiebat
vxorem ab oī munere z officio vacatione
gaudebat vno anno integro: vt habetur
Deut. xxiiij. ibi: cū acceperit homo vxorē
nō ṗcedet ad bellū: nec ei quippiā necessi
tatis iniūget publice. Sed vacabit absq;
culpa domui sue: vt vno anno letet cū vxo
re sua zc. Et ad talē amorē et cōiugalē di
lectionē exhortandi sunt in prin. nouiter
cōiugati vt dicit Apls ad Thimo. ij. ibi
adolescētulas hortare vt viros suos amēt
z filios diligant. Sicut fecerūt raguel et
eius vxor: qui suā apprehēdētes filiā sarā
recēter Thobie nuptā: z osculādo dimit-
tētes eā monuerūt honorare soceros: dili
gere maritū: regere familiam: gubernare
domū: z seipsam irreprehensibilē exhibe
80 re vt legitur Thob. x. in fi. ¶ † Scd̄o dz
annul⁹ ille esse rotūd⁹ ad demōstrandū
amorē illū cōiugalē hr̄e debere ꝑpetuita
tem: vt nūq; finiat: donec ad mortem. qd
apparet ex ipsius mrimonij legali diffini
81 tione. ¶ † Qd est viri z mulieris coniun-
ctio indiuiduā vite cōsuetudinē retinens.
insti. de patria pote. in ṗnc. z in. c. illud. de
ṗsum. Nā l; societas ꝯhi nō possit vt ꝑpe
tuo duret. l. si ꝯuenerit. vbi Bar. ff. pro so-
cio. z. l. i. h iudicio. §. si ꝯuenerit. ff. cōi diui.
tm̄ diuina h societas ꝑpetuo durat: q̄diu
ꝯiuges viuūt. Adeo q oli repudia leuiter
attētata sine cā iure z amicoꝝ ꝯsilio gra-
uiter puniebant. q̄obrē luci⁹ antoni⁹ se-
nator roman⁹ fuit p censores a senatu re
mot⁹: q virginē desposatā repudiauerat:
existimātes pl⁹ iniurie h eē: q̄ i celibatu ꝑ-
manere: q̄ casu sola bona fisco applicabāt
vt dicā sup ꝟbo: q̄ cū alia matrimoniū ꝯ-
hēs. de q̄ sc; repudio summe odioso Val.
li. ij. ti. de cēsoria nota. circa ṗn. sic d̄t hoꝝ
sc; cēsorū celibatū puniētiū seueritatem
Marc⁹ Val. maxim⁹ z caius iuni⁹ brut⁹
cēsores in ꝯsili gñe aiaduersionis imitati
luciū antoniū senatu mouerūt: q quā vir

79 Coniuges toto ṗmo āno vacatiōe gaudere debēt

80 Annulus matrimonialis dz esse rotūdus et ratio quare.

81 Diffinitio mrimonij ꝫm legistas.

Universidad de ... Biblioteca

gině in mřimonium duxerat: repudiasset:
nullo amicoꝝ i ɔsiliũ adhibito. At h crimẽ scз repudij nescio an superiore scз celibatu sit maiꝰ: illo nãqз scз celibatu ɔiugalia sacra tm̃ spreta: h ẽt .s. repudij iniuriose tractata sunt optio q̃ iudicio cẽsores indignũ eũ aditu curie existimauerũt qꝛ supplemaiꝰ delictũ fuit i repudio: q̃з celibatu: cũ turpiꝰ eijcit q̃з nõ admittit hospes. presertim vbi amoꝛ sui natura est ad vitam.

82 ¶ † Jõ nõ vз ɔfessio ɔiugũ neqз trãsactio i mřimonij direptionẽ ꝛ dissolutionẽ sз bñ in mřimonij validitatẽ ꝛ durationẽ tẽdẽs: vt plene decidit i.c.fi. de trãsac. ꝛ i c.sup eo. de eo q̃ cog. ɔsang. vx. sue. qð q̃liter itelligat videat p gl. singularẽ. i.c. ex literis. de diuortijs et in.c. attestationes. in glo.s.ij. de desponsatio. impuber. Jmmo vt exẽplo videbitis in x̃bo: q̃ cũ alia muliere. ẽt amoꝛ ille ɔtinuat post moꝛtez alteriꝰ ꝛ amboꝝ. Uñ refert Poeta. in.vj. eneidũ. de didone q̃ ad tartara postq̃з descendit. Pigmalionẽ fratrẽ suũ ibi reptũ fugiẽs ad sicheũ eiꝰ virũ p̃defunctũ se cõtulit: iõ si vxoꝛ marito p̃decederet sepeliẽda eẽt vbi maritꝰ post moꝛtẽ suã tumulari p̃parasset: vel tũc declararet. ꝺm Pañ. in.c. de vxoꝛe. iij. col. de sepul. iuxta illud Aurelij Aug. in.c. vnaqueqз. mulier virũ sequat suũ siue i vita siue in moꝛte. xiij.q. ij. facit tex. i.l. medico. §. fi. ff. de auro ꝛ argẽ. leg. q̃ bona mĩer funerari dз arbitrio mariti. Et altero p̃mouẽte supstes ei subuenire tenet p suffragia: vt latiꝰ dicã. vbi .s. loquẽdo de viduitate.

83 Annulꝰ matrimonialis i q̃rto debet digito poni ꝛ ratio quare.

83 ¶ † Tertio dз ille annulꝰ i q̃rto digito poni: vt amoꝛẽ illũ ɔiugalẽ ostẽdat debere hr̃e p̃cordialitatem. Promethꝰ eñ athlãtis frater p̃mo annulũ inuenit: i q̃ gẽmas iclusit: ꝛ in q̃rto digito poꝛtari iussit ppter venã coꝛdis q̃ illuc tẽdit: tp̃e hic p̃cedẽte apð romanos (isydoꝛo. xix. ethimo. li. referẽte) statutũ emanauit: vt liberi: ciuesqз romani annulo vterent aureo: libertini argẽteo: ꝛ serui ferreo tm̃. qð facit ad itellectũ. rub. de iure annuloꝝ aureoꝝ. Jd idẽ de annulo i q̃rto digito ponẽdo dicũt physici: q̃ q̃dã vena a coꝛde p̃cedit i q̃rtũ digitũ. Quapropter annulꝰ i q̃rto ponit digito: vt scilicet amoꝛ ɔiugũ sit fidelis ꝛ coꝛdialis. c. femine. xxx.q.v.

84 Etiam ppter adulterium non separat cõiugium.

84 ¶ † Et adeo coꝛdialis ꝛ ppetuꝰ: vt semel ɔsũmatũ mřimoniũ nõ possit ẽt amoꝛe dei p religiõis igressũ dissolui. c. ɔmissũ. de spõsali. Lepra igratitudine vel q̃cũqз alio crie ẽt de ɔsẽsu ipsoꝝ vt pз. j. de ɔiug. lepꝛo. p totũ. lз eñ ppt adulteriũ viriꝰ ipoꝝ fieri possit toꝛi sepatio: nõ tñ federꝰ mřimonij solutio. c. licite. xxxij. q. vij. ꝛ. c. j. vt lite nõ ɔte. Nõ eñ ẽ hõ q̃ ligauit: sз deꝰ. Jõ qð deꝰ ɔiũxit hõ nõ separet. Ge. ij. ꝛ idẽ dꝛ singlr̃ i.c. ij. de cog. spirituali vbi clare Host. q̃ vbi doctoꝛes et magri p suas gl. mřimoniũ separãt: nec assignãt casuз i iure expssũ: si repit viꝰ doctoꝛ vel magr̃ mřimoniũ sustinẽs: tũc illiꝰ soliꝰ opi. ẽ sequẽda. Ex q̃ singlr̃ ifert Host. q̃ vbi agit de mřimonio sustinẽdo singulari opi. ẽ p̃ferẽda cõi: nisi cõis opi. haberet q̃si tex. p se. qð seqt ibi Pañ. i.ij. nota. Lex p̃fecto ciuilis hũc amoꝛẽ cõsiderãs atqз ɔiũctionẽ dixit ɔiuges socios eẽ diuie ꝛ hũane domꝰ. l. aduersꝰ. C. de crie expila. hr̃di. Jta q̃ bõa viriꝰ cẽset eẽ alteriꝰ: adeo q̃ seruꝰ vxoꝛis eã reliquẽdo opẽ ferẽs marito: ꝛ ecõtra: satis vr̃ dñe aut suo dño opẽ tulisse: ne silleiano teneat. l. si q̃s in graui. §. si cũ oẽs. ff. ad silleia. Necq̃ ad debitũ carnis ac sobolis ppagationẽ iudicat ad ipaꝛia. c. gaudemꝰ. de diuoꝛtijs. Cũ i eo viꝰ sine altero nihil possit. l. maximũ. C. de lib. p̃te. ꝛ pulchꝛe Pau. i. l. j. C. de ɔdi. iser. ꝛ Pañ. i. d. c. illð. viij. col. cũ seq̃. de p̃sũ. Nõ certe deꝰ euã foꝛmauit de pede ade: ne oĩno videret famula. Nec ẽt de capite: ne videret dña: sз eaз foꝛmauit de costa: vt eẽt viro collateralis. i. q̃ mulieris foꝛmatiõe miraculũ ɔtigit nõ modicũ. qꝛ vt dicit Aug. sup. ix. c. genesis speciali puidentia dei adã obdoꝛmiuit: dũ de costa laterꝰ sui fuit eua foꝛmata: in q̃ p̃fecto doꝛmitiõe raptꝰ fuit ad celos: vbi mirabilia vidit sicut Joa. euãg. doꝛmiẽdo i cena sup pectꝰ dñi. Ob qð vt dicit Tho. in. j. p̃te. q. lxxxiiij. art. j. habuit adã oẽm sapiẽtiã necessariã ad se regẽdũ ꝛ oẽs creaturas ei subditas: q̃bꝰ nomẽ iposuit ꝺm naturã cuiuslibet Geñ. ij. Et vtrũqз scз feminã sicut viꝝ fecit deꝰ ad imaginẽ suã. Gene. j. ꝛ. v. c. vbi hз aliq̃s lз dicat: q̃ hominẽ creauit ad ymaginẽ suã. Ex q̃ videbat satis cẽ ɔp̃hẽsa mulier: tñ ad maioꝛẽ expressionẽ seqt in tex. Masculũ ꝛ feminã creauit eos: vt ẽt itelligat mulier ad imaginẽ dei creata sicut vir vide tex. i ɔriũ. i.c. hec imago. xxxiij. q. v. Uñ iter eos tãq̃з pares istitutũ fuit mřimoniũ vt iter hoies honesta ɔcoꝛdia habeat: ꝛ insup amoꝛ ꝛ fides obseruet. ꝺm Aug. ij. de ciuita. dei. c. xvij. Fedꝰ eñ ɔiugij ꝛ mutuo amoꝛe ichoat: ꝛ

85 amoꝛe manutenet ꝛ ɔseruat. ¶ † Nã lз i dotẽ aut ppt nuptias donationẽ accessorie bona tpalia dent: ꝛ trãsactiões sp aliq̃ dato vel retẽto celebrẽt: tñ venalis cõcoꝛdia ẽ oĩno (cũ solꝰ amoꝛ sufficiat) iter eos p̃hibita: adeo q̃ vigẽte statuto put est h ꝛ tholose: q̃ vxoꝛe p̃decedẽte vl̃ a marito sine cã recedẽte vir lucret dotẽ: ꝛ vxoꝛ p pter discoꝛdiã ad domũ parẽtꝰ se trãstulerit vel amici: ita q̃ ad maritũ redire nolit: pacẽ cũ ipa hr̃e desiderãtẽ: nisi maritꝰ ei restituat dotẽ viro ex statuto ptinẽtẽ aut p moꝛtẽ mulierꝰ ɔpetiturã: q̃ h facere ɔtẽ-

85 Uenalis concoꝛdia inter cõiuges est p̃hibita.

tat: vt pacẽ habeat cũ vxoꝛe: certe talis remissio lucri dotalis nõ valebit: imo nulla erit p tex. singularẽ i. l. si liberis. ff. de pac. dota. quẽ summe extollit Luð. in suis singularibꝰ singulari. cccclxxvj. icipieñ. pone casũ q̃tidianũ. Et i aliq̃bꝰ libris ẽ sup lfa r ppe fi. hic dicit text. i. l. rep̃hẽdẽda. C. de isti. ꝛ substi. sub ɔdi. fac. q̃ vxoꝛ oĩ lucro tpali ꝛ p̃cepto cuicũqз p̃sno ꝛ mřno si i ɔriũ fieret p̃ferre debuit ɔcoꝛdiã maritalẽ: ꝛ redire ad maritũ. ¶ Pariter si a marito vel socero suo vxoꝛ cautionẽ p dote cõseruãda peteret: cessãte mariti seuitia ꝛ bonoꝝ dilapidatiõe: qꝛ nõ vergit ad inopiã iuxta plene no. in. l. si ɔstãte. ff. sol. ma. Nõ audiret: nec cautio exacta teneret. qꝛ postq̃з seipsam marito credẽdã existimauit: etiam de dote confidere debet. c. per vestras. in fine. de donatioñ. inter virum et vxoꝛem. Ne per cautionem a marito extoꝛquendam causa perfidie in coniugio generetur: quod amoꝛe et sociali dilectione ligatum fuit. l. j. et. ij. C. ne fideiusso. doti. dentur. Libera enim esse debent omnino matrimonia ꝛ totꝰ status eoꝛum. l. titia. ff. de x̃b. ob. c. gẽma. de spõsa. ꝛ. l. ij. C. de inuti. stip.

86 Amoꝛ coniugalis donationẽ valere impedit inter eos.

86 ¶ † Et inde est: q̃ nõ vз donatio iter ɔiuges: qꝛ p̃sumeret illo feruentissimo amoꝛe potiꝰ q̃з liberali ɔsensu facta: aut q̃ ppter bona amoꝛẽ inter ipsos debitũ redimerẽt. l. j. ff. de doñ. iter virũ ꝛ vxo. q̃nimmo si p vxoꝛe cui maritꝰ donauerat lata eẽt sñia: quã poterat maritꝰ exceptione repellere: lз valeat sñia: q̃ al's solui repetitionẽ ipediret. l. iulianꝰ. ff. de cõdi. i de. tñ hoc casu eã nõ impedit: nec locũ habebit dicta. l. iulianus. nec sñia iura qꝛ nõ p̃cedũt in ea sñia: q̃ lata fuit p eo: cui alter ex litigatoꝛibꝰ donare p̃hibet per casum singularẽ i. l. si spõsus. §. si vxoꝛ. le ij. ff. de doñ. iter vi. ꝛ vx. quẽ habuisse Ludouicꝰ dicit Bal. i. l. cũ allegas. C. de vsuris. Jdeo talis donatio non vз: nec ex ea trãsfert dominiũ donec moꝛte donatoꝛis fuerit confirmata. l. donationes. C. illo eodem titulo. tamẽ interim rei donate ꝛ traditelicet ex inutili contractu transit possessio in donatarium. l. pꝛima. §. si vir vxori. ff. de acquirenda possessione. Quod verum intelligatis: vbi solus amoꝛ fuit causa donationis. Si autem donans motus fuerit ad donandum et tradendum rem ex frequenti petitione coniugis: cui donauit: et sic per impoꝛtunitatẽ illius: ex quibus p̃sumitur illa donatio processisse ex quodam caloꝛe iracundie et tedio molestie aut metu: cum obtentu per impoꝛtunitatem vel metum equiparentur secundũ Juñ. in. c. petitio. de iureiur. Talis donatio moꝛte donãtis nõ ɔfirmaret: nec possessio saltẽ habẽs iuris effectũ cũ nõ trahat nec sit apta nata trahere ad se dñiũз p moꝛtẽ donatoꝛis dicto casu nõ trãsferret i donatariũ: ꝺm Bal. singlr̃ p illũ tex. in. l. j. C. de peti. bo. subla. lib. x. quẽ sequit Jas. i. d. §. si vir vxori. iij. co. iõ si i tali ipoꝛtuna donatiõe intercessisset iuramẽtũ qð de iure regulr̃ firmat inter ɔiuges donationẽ: talis metꝰ seu impoꝛtunitas donatarij est iusta cã dispẽsandi ꝛ relaxãdi iuramẽtũ p ep̃m: vt singlr̃ decidit Gui. pa. q. ccxxiiij. Pari rõne crederẽ idẽ eẽ in donatione p alterũ ex cõiugibꝰ alteri facta: vbi donatariꝰ donatoꝛi in passiõe desiderij carnalis ɔstituto: carnis debitũ denegasset: ꝛ vt ei tũc obediret talẽ donatõem extoꝛsisset: vt a sili dꝛ ð medico donatõez ab infirmo extoꝛquẽte vt eũ sanet. ff. ð va. ꝛ extraoꝛ. cog. l. medicus. vel aduocato pactũ de quota litis cũ suo cliẽtulo faciẽte. l. si q̃ aduocatoꝝ. C. ð postu. aut iudice iustitiã vẽdẽte: cũ ex iustitia sit iter ɔiuges debitũ carnis p̃soluendũ. Nec sine cã vocat debitũ. ꝛ foꝛte idẽ si alið seruitiũ ɔiugale ei negasset qð fuisset cã donatõis: tales certe cõparant meretricibꝰ: de q̃bꝰ dꝛ Carnes carnifices: carnẽ vẽdũt meretrices. p q̃bꝰ facit qð. s. dixi. q̃ sicut venalis cõcoꝛdia est inter ɔiuges p̃hibita: sic ẽt lucra ipoꝛtuna sunt iter eos repꝛobata. Crederẽ tñ: q̃ ɔiuges sine fraude blãdiloquio dulci ꝛ honesto ad bñficiũ se mutuo attrahere pñt: ꝛ ita limitarẽ decisionẽ Bal. p. l. fi. C. ꝛ. ff. si q̃s aliq̃d test. p̃h. qð est not. qð qualiter intelligatur ponit pulchꝛe Baldus in pꝛima parte consilio. ccxxiij. incipiente pũctus infra scripti cõsilij. vel si h fieret cã remunerationis: vt qꝛ plebeiꝰ nupsit mulieri nobili: in cuiꝰ nobilitatis recõpensam recognouit ab ea dotẽ recepisse: quã ei sup bonis suis assignauit ꝺm Bar. in. l. si diuoꝛtio. ff. de x̃. obli. qꝛ hoc faciẽdo vr̃ eaз sibi donasse nec cã reuocare posset idẽ eẽt vbi eẽt equalitas p̃sonaꝝ: qꝛ reuocari nõ posset vsqз ad moꝛtẽ: vt singlr̃ decidit Jo. an. i addi. Spe. in rub. de dona. inter vi. ꝛ vxo. Nã si fieret ppter cõcoꝛdiã aliter iter ɔiuges nõ habẽdã nõ valeret. Cõiugiũ ei vt dixi amoꝛe ꝛ sociali dilectõe dз initiari: ꝛ ichoari: ɔtinuari: ꝛ obseruari: ac iterruptũ (vt ita loq̃r) recõciliari: si ipoꝛtunitate: aut venalitate p̃cij: nec amoꝛe voluptatꝰ: sз gratifice societatꝰ sub spe obtinẽde p̃lis. iõ lз p̃les deficiat ꝛ ex mřimonio nõ sequat pp h mřimoniũ ñ dissoluit nec repudiũ tolerat. Cũ solũ nõ dicat cã p̃lis factũ: sз vt foꝛnicatio euitet ꝛ sufficit vnã de p̃ribꝰ rõnibꝰ manere. istit. de nup. §. affinitatis. Nã instõ mřimonij añ pctm̃ fuit tm̃ ad officiũ vt. s. natura mřtiplicaret sз nũc post pctm̃ ẽ ad offiñ vt p̃les hẽat: ꝛ ad remediũ vt foꝛnicatio euitet. ꝺm gl. i. c.

Universidad de ... Biblioteca

j.xxxij.q.ij.Quia teste lactãtio.in li.de ve
ro cultu. Tradũt ingeniosi poete tres fu-
rias que hominũ mentes exagitant: quo
niã ira vltionẽ desiderat: cupiditas opes:
⁊ libido voluptates.tñ deus limites sta-
tuit:q̃s trãscẽdere nõ lꝫ:nã in remediũ ire
data est iustitia:in remediũ cupiditatꝭ da
ta sunt nobis necessaria:⁊ i remediũ libi-
dinis ꝯiugiũ ꝑ sobole ꝓpagãda. Unñ nõ
immerito in tã sancte ⁊ indiuidue societa
tis honorẽ:et ne tãtꝰ amor inter eos ver-
tat in odiũ:prohibuit lex turpẽ seu famo-
sam actionẽ inter tã cõiũctos ⁊ amore cõ
glutinatos ꝯpetere:q̃lis est actio iniuria-
rũ:vt plene Alex.i.l.diuortio.§.si fundũ.
87 ff.so.ma.¶ †Et idẽ i actiõe furti. qꝺ est
ꝯtatio rei aliene.l.j.⁊.ij.ff.de furt. Et q̃li
bet ꝯiugũ dr̃ bonoꝝ alteriꝰ quodãmodo
dñs.l.j.⁊.ij.ff.reruꝫ amota/Ex q̃ dicit ibi
Bar.q̃ põt vxor de bonis mariti ⁊ ecõtra
moderatã facere elecmosynã. quẽ sequit
Pau.l.c.si q̃s.de furtis. Et ea q̃ ab ipsis
actibꝰ ꝓmiscuis ꝯsumunt nõ subiacẽt re
petitioni:q̃ cõpẽsatio iter nullos alios fit
socios:nisi de ꝯcurrẽtibꝰ q̃ntitatibꝰ. Sed
hic ẽt de excedẽtibꝰ.l.fi.C.de pac.cõuen.
tã sup dote:q̃ ꝓpter nuptias dona. Unñ
pro his ⁊ dotibꝰ vir ⁊ vxor ẽm Frãcie cõ
suetudinẽ simul agũt ⁊ ꝯueniunt:vt dicit
Jo.fa.i.§.fuerat.isti.ꝺ act/imo oẽs actio
nes ꝑsonales vxori ꝯpetẽtes etiã ꝯpetũt
marito ẽm ꝯsuetudinẽ: ꝑ q̃bꝰ solꝰ maritꝰ
experit facit.l.j.i fi.cũ.l.seq.ff.de iniur.⁊.l.
j.vbi Jo.fa.C.ꝺ bo.mater. imo dicit Jo.
88 fa.i.§.ꝑdicto.fuerat.insti.de act.†q̃ ma-
ritꝰ i frãcia facit ⁊ ꝑstat homagiũ dño ꝑ
feudo vxoris. Et homagiũ ⁊ cetera vxori
debita recipit:ſꝫ cui tenet vasallꝰ obedire
⁊ seruire:an vxori eiꝰ dñe vel marito suo.
videatis Aluaro i.c.j.an maritꝰ succedat
vxori.i feudo. Nec etiã repetit qꝺ in alte
riꝰ egritudinẽ erogatũ ẽ.l.qꝺ i vxorẽ. C.
de neg.ge.vbi dicit Bal. Maritum lucro
dotꝭ fore ꝑuãdũ:si vxor alimẽta negaue-
rit:aut medicinã:acsi eã iterfecisset.l.si ab
hostibꝰ.§.fi.ff.so.ma. Et si ei medicũ ad-
hibuisset:ſꝫ nõ bonũ vt plene dixi i ꝟbo:
et vxorẽ noie adelasiã.q̃ ẽm aplm.ij. ad
Coꝝ.j. Cõiuges sicut sunt socij ꝯsolatio
nũ:ita eẽ debẽt ⁊ passionũ.vt impleat qꝺ
scribit. Ecc.xxv.i tribꝰ placitũ est spiritui
meo:q̃ ꝓbata sunt corã deo ⁊ hoibꝰ:ꝯcor
dia fratrũ:amor prioꝝ:⁊ vir ac mlier sibi
89 bñ ꝯsẽtiẽtes.¶ †Tenet ei vxor virũ seq̃
lꝫ vagabũdũ q̃cũq̃ vadat.l.meuia.i fi.ff.
de anuis leg. Si tpe q̃ ꝯrit cũ eo vagabũ-
dus erat:et nunc ex honesta et iusta cau-
sa vagari vult.l.si quis necessitate.xxxiij.
questione.ij.glos.et docto.in c.primo.de
coniugio lepro.⁊ Bal.in.l.qui manumit-
90 titur.ff.de operis liberto.¶ †Nam mu-
lier nubens efficitur de familia viri. ẽm
Bar.per illum tex.in.l.fi.C.de verbo.sig.
⁊ illius sortitur forum.l.cum quedam puel
la.ff.de iurisdi.omniũ iudi. Amborumq̃
idem est domiciliũ.l.fi.C.de incolis.lib.x.
Coruscant pariter femine radijs marito-
rum.l.femine.ff.de senato.ita q̃ si plebeia
nubat nobili efficit nobilis.l.quicũq̃.vbi
Bar.C.de re mili.li.xij. Et ecõtra nobilis
nubẽs plebeio nobilitatẽ perdit.l.j.C.de
dignita.eo.lib. Unde videmꝰ: q̃ sibi inui
cem cõiuges singulari tam diuina q̃ hu-
mana societate iuncti succedunt in defe-
ctu parentum: quacũq̃ alia postposita so
cietate:qualiscunq̃ prerogatiue ⁊ priuile
gij existat:adeo qꝺ etiã fiscus excluditur:
vt plene dixi in dicto verbo:⁊ vxorẽ noie
adelasiam.in.iiij.arti. De hac ꝑfecto so-
cietate ⁊ indiuiduo amore. sic dicit tex.in
l.penul.C.cõia vtriusq̃ iudi. Quis eñ se-
rat liberos a parentibꝰ; vel a fratribꝰ so-
rores:aut viris cõiuges separari:quasi di
cat nemo.facit.l.plerũq̃.ff.de edi.edicto.
in fi.quinimmo nulla iurisditionis aucto-
ritas hoc potest:vt ibi. Ideo videmꝰ ser-
uos mariti cõtra vxorem nõ torqueri. ẽm
Bar.in.d.l.j.§.si vir.ff.ad silleia.q̃ si hoc
fieret cõtra semetipsum torquerent: cum
sint duo in carne vna : vt vidistis. Et pro
tãto hec oia dixi:q̃ natura ratio ⁊ lex cõiu
gij fidelitatẽ postulãt:necnõ amorẽ ⁊ cor-
dialem ac insolubilẽ societatẽ ⁊ amicitiã:
que precipua esse debet inter cõiuges : vt
91 nobis exẽplo veteres ostẽderũt.†Narrat
profecto Valer.li.vj.ti.de fide vxoꝝ erga
viros. Qꝺ cũ Sulpitia lentuli vxor a ma
tre sua iulia diligẽtissime custodiretur:ne
lentulũ virũ suũ a duũuiris ꝓscriptum in
siciliã sequeret: ipsa tñ familiari veste cũ
duabꝰ ancillis et totidẽ seruis clãdestine
fugiẽs ad suũ virũ ꝑuenit:nec seipsam ꝓ-
scribere erubuit:vt ei fides amor ⁊ amici-
tia in cõiuge ꝓscripto cõstarẽt:adimplẽs
hec optima mulier:qꝺ.s.dictũ est:relinq̃t
homo patrẽ ⁊ matrẽ ⁊ adherebit vxori sue
ecõtra vxor viro suo. Ephe.v. Refert pa-
riter ibidẽ qꝺ Turia q̃ntũ lucretiũ virum
suum ꝓscriptũ inter camerã ⁊ tectũ cubili
abditum:vna cõscia ancillula ab iminẽti
exitio: nõ tñ absq̃ sui magno ꝑiculo tutũ
ꝑstitit:singulariq̃ fide ⁊ amore id egit:vt
cũ ceteri ꝓscripti i hostilibꝰ alienis regio
nibꝰ ꝑ summos animi ⁊ corporis cruciatꝰ
vix euaderẽt: ille i cubiculo ⁊ ꝯiugis sinu
salutẽ retineret. Portia bruti i cesarẽ ꝯiu
ratoris vxor plꝰ fecit:q̃ cũ post mortẽ cesa
ris audisset subtractũ eẽ sibi vtrum ⁊ fugi
tiuum existere:nil sibi letũ amplius existi
mãs: cum cultrum nulluꝫ haberet quo se
perimeret:statim ignitos carbones(quos
sibi ꝓpinquos habebat)gutturi iniectos

91 Uide pulcra exẽpla de amore et fideli amicitia antiquaꝝ mulierũ ad viros suos.

exhausit. A quibꝰ precordia exurẽtibꝰ spi
ritũ exalauit. Et carthagine per Scipio-
nem deleta et asdrubale ibi tũc regnante
trãsfuge dato:eius vxor se suosq̃ liberos
in medium iecit incendiũ : videns mariti
sui amisisse cõsortiũ:ac sue castitatis inter
hostes prospiciẽs laberyntum. Et nurus
hely summi sacerdotis vxor phinees pre-
gnans:audito q̃ mortuꝰ esset in bello vir
suus:incuruauit se ⁊ pre dolore subito pe-
rit.j.Reg.iiij.q̃ vt ibi dicit Lyra. Do-
lor magnus ⁊ repentinus accelerat partũ.
¶ De hipsicratea vxore mitridatis regis
per Valeriũ.lib.iiij.tit.de amore cõiugali
habetur:q̃ virum suum eo vsq̃ dilexit:vt
seipsam in habitum virilem transformãs:
tonsisq̃ capillis:decorẽ suum ex toto spre
uit:vt sui ꝯiugis periculis interesse posset
⁊ cum Mitridates fuisset a põpeio deui-
ctus:ipseq̃ fugeret:eum semper vxor inse
cuta fuit:suiq̃ viri persecutionẽ alleuiãs:
per omnia consolata est.adeo qꝺ(vt dicit
Valerius vbi.s.)Mitridates cum domo
⁊ penatibꝰ vagari se credidit vxore simul
exulante. ¶ Fertur insuper in aquileiana
obsidione tempore Maximini imperato
ris:feminas aquileienses tante magnani
mitatis fuisse amoris ⁊ amicitie ad viros:
vt cum nerui ⁊ funes ad sagittas emitten
das maritis suis deessent:sibiipsis capil-
los capitis presciđisse:⁊ ex ipsis funes ar-
cuum fecisse:vt postea in earum gloriam:
templum veneri calue senatus dedicaue-
rit. Sic pudicissime mulieres romane in-
terdum fecisse legunt:que maluerunt ca-
pite deformato maritis cõiuuere:q̃ inte-
gris crinibus hostibus seruire:ẽm Vege
tium in li.de re milita.quem glo.refert in
cle.attẽdentes.de sta.monacho. In nullo
ꝑtermittẽtes memorande ille mulieres:
qꝺ dicit in.l.si cuꝫ dotem.§.si maritus.ff.
solu.matrimo.ibi. Quid enim tam huma
num est : q̃ vt fortuitis casibus mulieris
maritũ vel vxorem viri esse participem:q̃
eo mõ plus alleuiat dolor. ¶ Refert etiã
Valer.eo.li.iiij.⁊ tit.alleg.q̃ Mime cũ pu
blice custodie inclusi capitali asseruarent
supplicio:⁊ veteri statuto lacedomonioꝝ:
nocturno tempore passuri essent:per fide-
les eoꝝ cõiuges:que velut allocuture pe-
rituros viros impetrãdo a custodibꝰ adi-
tum intrauerunt:cõmutataq̃ veste per si-
mulationẽ doloris velatis capitibus libe
rati fuerunt.ad hoc facit qꝺ singulariter
decidit Flora.in quadã per eũ disputata
questione incipien.inquisitus de crimine
capitali.vbi quandam que de marito suo
capitalr accusato: sic fecerat:excusat mu-
lierẽ dicẽs:q̃ lꝫ tale factũ nõ fuerit cõmẽ-
dabile:cũ nõ sit illudẽdũ iustitie.l.si ptor.
ff.de iudi. Tamẽ moraliter loquẽdo ma-
xime propter rem boni exempli:⁊ vt mu-
lieres ad maiorẽ coniugũ dilectionẽ atq̃
amicitiã viriliter excitentur: talis mulier
nedũ excusanda:immo ꝓmianda erat. Et
adeo qꝺ licet non posset als maritus con
stante matrimonio donare vxori:vt.d.l.j.
ff.de donat.inter virũ ⁊ vxo.tamẽ valebit
hoc casu donatio:que nõ ꝓprie est dona-
tio:sed meritoria retributio. ẽm eũ vbi.s.
¶ In his ꝑfecto mulieribꝰ verificari po
test qꝺ deus in primi parẽtis creatione di
xit Genes.ij. Faciamꝰ ei adiutoriũ simile
sibi. Uere eñ fuerunt mulieres iste adiu-
toriũ maritis suis : quibꝰ adaptari potest
qꝺ sapientissime scribit Prouerbio.xviij.
in fi. Qui inuenit mulierem bonã:inuenit
bonũ ⁊ hauriet iocũditatẽ a dño.⁊ Eccli.
xxvj. Qui possidet mulierẽ bonã.i.hũi-
lẽ ⁊ modestã(inchoat possessionẽ).i.incipit
esse diues : posito q̃ nihil plus haberet:
(et adiutorium scd̃m eum est:)id est scd̃m
voluntatẽ viri ad bona multa ꝓcuranda.
Et colũna vt requies : scꝫ ad sustentatio-
nem domus cũ viro.ex quo dicebat He-
siodus ille phs. Nil melius esse viro:q̃ cũ
vxorem nactus fuerit bonã. Nam olim vt
refert Catholicon. Puelle nubẽtes iniũ-
gebant suaui ⁊ odorifera vnctione:⁊ inde
dicitur vxor quasi vnxor : q̃ vnctio desi-
gnat lenitatem. Et odor bonã famã : que
debet esse in vxore. Debet eñ esse mitis:
⁊ lenis:consolans virũ in tribulationibꝰ
suis:et afflictionibus suis : sicut fecerunt
92 mulieres prefate. ¶ †Sed nũquid econ
tra viri vxores dilexerũt: Certe sic.vnde
narrat Valeriꝰ vbi.s. Qꝺ caius graccus.
Corneliã vxorẽ suam eatenus dilexit : q̃
ꝑ ipsa a morte liberãda mori voluit: atq̃
seipsum interitu serpẽtis occidi sustinuit.
Cum sibi aruspex dixisset:aliter vxorem
a morte liberare non posse. ¶ Similiter
Quintus plautius(cũ eius vxor Orestil-
la decessisset)ea funerata ⁊ in rogũ posita
inter officium vngendi ⁊ osculandi distri-
cto ferro incubuit. Quẽ amici(sicut erat)
togatum ⁊ calciatũ corpori coniugis iun-
xerunt:ac deinde subiectis fascibꝰ vtrũq̃
cremauerunt. Ecce quãta cõiugum dile-
ctio:amor:⁊ amicitia:que in beluis etiam
93 demõstratur.†Nam vt legitur.lib.xij.de
proprieta.rerũ. Gallus ⁊ passer masculus
valde zelat pro sua vxore: ꝑ qua pugnare
ꝯsueuit. ẽm Phm. Et similiter facit aper:
qui pro vxore atrociter pugnat : vt ibi dr̃.
lib.xviij.c.aper.ij.colũ. Nec immerito:q̃
coniunx est pars corporis:vnde ipsum cõ
iugem sicut seipsum defendere tenet. Et
qui contrariũ facit:crudelior est omni be-
stia: vt dicto.c.admonere.xxxiij.q.ij.facit
tex.in.§.patitur.institu.de iniur. Pariter
bos ⁊ equus suos cõpares diligunt:ita q̃

92 Uide exẽpla de fideli amore maritoꝝ ad suas vxores.

93 Amor ⁊ dilectio cõiugalis ostẽditur in beluis.

Universidade de ... Biblioteca

si vnus mutetur: alius trahere iugū nescit
xxxij.q.v.horrendus est.ꝛ instit.de lege
aquil.§.item si ex pari mularū. Nam ſm
Augu.ij.de ciuitate dei.xvij.c. Matrimo
nium fit inter hoies: vt honesta cōcordia
inter eos habeat: ꝛ insuper fidelitas ob-
seruetur: ac dulcis amicitia. que ſm Phm
viij.ethicoꝝ. Inter virū ꝛ vxorē cōsistens
dicit naturalis claudens in se honestum
vtile ꝛ delectabile. Si igitur gētiles ꝛ bru
ta in cōiugio amorē tantū ꝛ amicitiā ser-
uauerunt: nunquid fidelib⁹ est oportunū
vt amicitia in eis cōperiat: cū amicitia sit
mater pſperitatis. facit tex. not. in. l. titie.
in prin. ff. de auro ꝛ argen. lega. vbi dicit:
ꝙ maritus absq; simulatione ꝛ mendacio

Uide d̄ patientia ꝯiugum.

94 cū vxore viuere debet. ¶ † Tertio dixi:
ꝙ coiuges patienter viuere debent. Pa-
tientia em matrimoniū seruari ꝛ honora-
ri debet: sine qua longo tpe durare saltem
honeste nō potest: tanq; sine pace: que dr
vinculū charitatis. c. nouit. de iudi. Non
certe debet quisq; coꝝ turbare alterum
iniuste facto: neq; verbo: vt dr. j. Petri. iij.

94 De patientia ꝯiugum sine q̄ diu viuere nō possunt.

ibi: viri similiter cohabitantes ſm scien-
tiam: quasi infirmiori vasculo muliebri
impartientes honorē tanq; coheredibus
gratie ꝛ vite: vt nō impediant orationes
vestre. Sed in fide vnanimiter cōpatien-
tes ꝛc. Inde dicit tex. in. l. medico. §. vxo-
ri. ff. titu. prealleg. de auro ꝛ argen. lega. ꝙ
maritus verbo ꝛ facto vxorem honorare
debet. Sicut fecit ibi testator: qui vocauit
eā dnām. Et si alter ipsoꝝ aliquo defectu
preoccupatus fuerit: reliqu⁹ eū instruere
debet in spiritu lenitatis: cōsiderans seip
sum: ne ꝛ ipse tentetur. Nam alter alterius
debet onera portare: dirigere: benigne re
ducere: ꝛ cōsolari: sic adimplentes legem
christi. Cum em vnus ipsorū existimat se
aliquid esse: cū nihil sit: ipse se seducit di-
cit Apls ad galath. vlti. Nā si dixerim⁹
ꝙ pctm nō habemus: nosmetipsos sedu-
cimus: ꝛ in nobis veritas non est. j. Jo. j.
Ideo nō debet alter ipsoꝝ de his que fi-
dem cōiugij nō concernūt contendere cū
altero: qꝛ sepe ex contentione immodesta
excitantur iurgia: ex quib⁹ secreta sepius
reuelant. Unde contendere nulli sapienti
cōgruit neq; rei perfecte: potius em expe
rimur res quāto imperfectiones: tāto ad
contentionē prōptiores esse: contra quos
clamat idem Apls. fugite contentiones.
Reuera videmus dietim plurimos cōiu-
ges esse impatientes: potius opinione p-
pria: q; vexatiōe extrinseca: vel occasione
aliqua: nō cōsiderantes honorē matrimo
nij: nec cōium liberoꝝ fidem: de quib⁹ lo
quit tex. aureus in. l. vnū ex familia. §. fin.
ff. de leg. ij. Honor em (inqt) bene trāsacti
matrimonij: necnon fides cōium liberoꝝ
patrem inducūt. i. inducere debent: vt de
matre. scꝫ eius vxore. secus nihil pſumat.
Licet em sepe ꝯtingat mulieres esse dure
ceruicis: tn̄ aliꝗs pudice marito vtiles do-
95 mūꝛ familiā sufficienter regētes. † Certe
in his que domi fiunt sunt patienter tole-

95 Uide exempla d̄ patiētia viroꝝ ad suas vxores.

96 rande. ¶ † Cū triplici maledicto mulie-
res subiecte sint: scꝫ maledicto opprobrij
quo ad nō cōcipientes: vnde dixit post cō
ceptū Rachel. Abstulit de⁹ opprobrium
meū. ¶ Secūdo subiecte sunt maledicto
peccati quo ad concipientes. vnde Psal. l.
Ecce enim in iniquitatib⁹ cōceptus sum.
¶ Tertio subiecte sunt maledicto suppli
cij quo ad pertinētes: vnde Gene. iij. In
dolore paries ꝛc. Unde cū sola virgo ma-
ria quo ad hec oia fuerit sola inter mulie-
res bñdicta: cuius virginitati fecūditas: ꝛ
fecundati in cōceptu sanctitas: ꝛ in partu
sanctitati iocūditas: adeo singulr̄ collata
fuerint: merito sunt femine patienter tole
rande: immo interdū ꝯsulende. Exemplo
imperatoris iustiniani q̄ dñam eius vxo-
rem dorotheam in negocijs etiā foroneis
consuluit: a qua consiliū salubre obtinuit.
Merito cui⁹ eā reuerēdissimā noiauit in
§. hec autē oia. in aut. vt iud. sine quoquo
suffr. colla. v. vt dixi sup ꝟbo duas habēs
filias. in. j. fallen. Pariter legit de Philip
po macedonū rege: q̄ vxorē habuit: q̄ ipm
in cubiculū intrantē exclusit: tn̄ exclusus
iniuriā tolerauit: atq; ꝟsu tragedico seipm
cōsolari studuit. ¶ De gorgia etiā tradit:
cui ei⁹ vxor eo ꝙ cast⁹ erat: sibi iniuriabat:
ꝛ ancille: qꝛ pulchrior erat inimicabat: ex q̄
forsan ꝯsuetudo orta ē p pace habēda: ꝙ
vxores tenere nolūt ancillas eis pulchrio
res. Et Socrates ſm Hiero. Duas simul
habuit vxores q̄ cū crebo inter se iurga-
rent: ꝛ ille eas irridere esset solit⁹: ꝙ pp̄ter
se fedissimū hoiem: simis narib⁹: recaluo
frōte: pilosis humeris: ꝛ repandis crurib⁹
disceptarēt: nouissime verterūt i eū impe
tū: cūq; autē resisteret: aquā imundā sup
ipm pieceūt: q̄ terso capite patienter rñ-
dit. Sciebā ꝙ hec tonitrua imber seqret.
Ecce quāta antiquoꝝ viroꝝ patiētia fuit
erga vxores. Calor ei mariti ꝛ ipet⁹ facile
seuētis est pfecto refrenādus. l. nec in ea.
97 ff. d̄ adul. ¶ † Sic ecōuerso femine: nedū
patientiā: imo ꝛ reuerentiā suis debētꝛ te
nent exhibere maritꝫ: ꝙ maior dignitas ē
in sexu virili. l. j. ff. d̄ sena. ꝛ ide vxor philo
nis phi in cetu matronaꝝ iterrogata cur
aureā coronā sicut cetere nō ferret: rñdit:

97 Uxor tenet viro nedū ad patientiā: sed ad reuerentiam.

ꝙ vxor satis hꝫ ornamēti viri ꝟtutē ꝛ ho
norē. Bone em mulieri sp videri dꝫ facies
mariti reuerēda: ita ꝙ nullum alterū exi-
stimare dꝫ marito suo pulchriorē: dignio-
rē: sapiētiorē: nec fortiorē: magis pudicū:
aut dulciorē: vir ēt d̄ pudicitia vxoris: sec;

suspicari nō dꝫ. l. vnū ex familia. §. fi. ff. de
leg. ij. §. alle. vn̄ Bern. scitissim⁹ in epla de
cura ꝛ regimie dom⁹. De femis inqt tuis
suspectis q̄d agant ignorantiā nō sciētiā
queras. qꝛ postq; sciueris crimē male vxo
ris a nullo medico curaberis. Dolorez de
mala vxore tūc mitigabis: qn̄ idē aut pe-
iora de alioꝝ vxoribus audieris. Cor no-
bile ꝛ altū non inqrit de operib⁹ mulierū.
Malā vxorem potius risu: q; baculo casti

98 an vxor sit in mariti ptāte.

98 gabis. hec ille. † Et ꝙ vxor debeat mari
to reuerentiā: docet tex. in. l. alia. §. elegā-
ter. ff. solu. matri. Presertim in hoc regno
francie: vbi ex ꝯsuetudine mulieres in po
testatē transeunt maritoꝝ: ſm Jo. fab. in
§. j. insti. ad tertul. ꝛ in. l. non sine. C. de bo
nis q̄ libe. facit q̄d dicit in. l. j. C. de bo. ma
ter. Idem dicit Masue. in tit. de possesso-
rio. §. itē maritus. vbi de cōsuetudine in-
quit. Uxor dr esse in viri ptāte: si vir sit sui
iuris: sꝫ viro mortuo ipso facto vxor rema
net saysita: ꝛ in possessione rei dotalis nec
opus est de nouo apprehēdere possessio-
nē. hec ille. Uide eūdē i ti. de dote ꝛ matri.
§. itē de cōsuetudine vxor. Et in ti. de pre
scriptio. §. itē ꝛ res dotalis. cū. §. seq. dicit
potestatē cōiugalē surrogatā esse loco pa
trie ptātis: q̄ pſcriptionē impedit. l. j. C. de
annali. exceptio. Uiri entꝫ galli in vxores
(Cesare lib. vj. cōmētarioꝝ. de bello galli
co referēte) vite necisq; habebāt olim po
testatē. imo cum pf familie illustriore loco
nat⁹ decedebat: ei⁹ ppinqui cōueniebāt:
ꝛ de morte si res in suspitionē cadebat de
vxoribus in seruilē modū questionez ha-
bebāt. Et si cōpertū erat igni atq; oibus
tormētis excruciatas iterficiebāt. hec ibi.
De facto in ptāte vxoꝝ. nec mirū: quoniā
in francia mulieres publice negotiant: et
plura acquirūt maritis bona ꝛ officia: vt
dicit Barba. in. c. j. de peculio cle. allegat
Bal. in. l. j. C. de eden. ꝛ in. l. cum oportet.
C. de bonis q̄ libe. Et in oibus mobilib⁹
ꝛ aquestis imobilib⁹ sunt socij: ſm Jo. fa.
in. §. j. in fi. insti. de acquisitio. per arroga.
nisi vn⁹ alteri ius illud renūciasset: prout
facere pōt. Cū ex hoc renūciās nō efficiat
pauperior: ꝛ sic locū non habet ratio. l. j. ff.
de dona. inter vi. ꝛ vxo. ſm Rotam in an
tiquis decisione. 842 incipieñ. Cōsuetu
do est in quodā loco. de quo plene dixi in
ꝟ. Et vxore noie adelasiā. in. iiij. arti. Pro
Joā. fab. ꝙ vxor sit in ptāte viri. facit tex.
Genes. iij. vbi de⁹ post hois lapsum ad fe-
minaꝫ. In dolore inqt paries filios: ꝛ sub
viri ptāte eris. Et pme Petri. iij. Mulie-
res subdite sint viris suis. qꝛ ordo est na-
turalis in omibus: vt seruiāt femie viris.
xxxiij. q. v. c. est ordo. vn̄ Euripides. Uxor
inqt q̄ sapit serua est viri: que nō sapit eū
spernit. Ob q̄d sara qꝛ prudēs. Gene. xvj.
Uirū suū dn̄m vocauit: in signū reuerētie
99 ꝛ cuiusdā ptātis sup ipsam. † Et in sūma
vxor est in ptāte mariti quo ad vēdicatio
nē: qꝛ eā ab scholari vel alio retentā vēdi

99 Uide in q̄b⁹ ē vxor i ptāte mariti.

care pōt. l. j. §. per hanc. ff. de rei ven. Se-
cūdo quo ad foꝝ sortiēdū dicta. l. cū q̄dā
puella. ff. de iuris. om. iudi. q̄d secus est in
cōcubina: vt no. in. l. de iure. ff. ad munici-
pa. Tertio quo ad opas: qꝛ viro operari te
netur. ſm ꝙ decet mulieres ad ornamēta
cōiugij vt est suere colos regere. l. sicut. iū
cta glo. ff. de ope. liber. quarū operarū cō-
modū est mariti: secus de operis: q̄ pp̄rie
nō sunt ex officio ꝛ operis naturalib⁹ mu
lierū. vt ꝙ sit bona medicatrix: qꝛ tūc quo
ad illud cōmodum iure cōi dr in ptāte pa
100 tris. l. si vxorē. C. de cōditio. inser. † Tū
in dubio quicq̄d acq̄rit vxor pſumitur ac-
quisiuisse de bonis mariti: vt euitetur su-
spitio turpis quest⁹. l. quint⁹. ff. de dona.
inter vi. ꝛ vxo. ꝛ. l. etiam. C. illo eo. ti. q̄ pre
sumptio etiā locum habet in cōcubina: vt
oia acquisisse pſumatur ex bonis amasij:
ſm Bal. singlariter in. l. j. C. de natu. libe.
Sed in his de quib⁹ constat eā acquisisse
censet in ptāte patris. Et idē quo ad alia
ꝛ act⁹ iuris ciuilis: vnde filia maritata pa
tre viuente testari nō posset: nec sine eius
cōsensu donare causa mortis. Preterea cē
setur in ptāte viri quo ad debituꝫ carnis:
ꝛ econuerso vir in ptāte vxoris: ex statuto
tamen ꝛ consuetudine tholosana filia ma
ritata velut seorsum a patre habitans: cē
setur ꝛ habetur pro emancipata: ꝛ pariter
filius. Ideo nihil patri acquirunt. de quo
vidistis super verbo: Matrem insuper cle
ram. Nec in francia ratione potestatis cō
iugalis qua soluta per mortem viri nō re-
cidit in potestatem patris. quod secus fo-
ret in simplici sponsa: ſm Masuerum alle
gato titu. de dote ꝛ matrimo. §. item de cō
101 suetudine vxor. † Unde restat mulieres
esse vbiq; subditas viro: et consequenter
ad maiorem patientiam habendam te-
netur: vt in omnibus sint dulces: ꝛ patiē-
tes: prout fuisse leguntur antique mulie-
res: que plusq; viri propter eorum reuerē-

101. Uide exempla d̄ patientia mulieꝝ ad suos viros.

tiam patientissime fuerunt. Nam tradit
nobis barbatus ille Hieronymus contra
Iouinianum: ꝙ Diullius vxorem tante
continentie et patientie habuit: vt om-
nibus posteris esset exemplum: vt cum
iam senex ꝛ trementi corpore in quodam
iurgio audisset sibi improperari ꝙ os fe-
tidum haberet: confestimq; ad vxorem
redijsset: ipsam redarguens: cur tantis
temporum lustris ꝙ matrimonium du-
rauerat: sibi non intimasset: respondit fe
cissem: nisi putassem omnibus viris sic os
olere. Ecce quanta mulieris pudicitia: q̄
nunq; alteri⁹ viri flatū senserat. Et quā-

Universidad de D... Biblio...

ta patientia tanto tpe: vitium copulatio-
ni coniugum valde onerosum subticuisse
et patienter tolerasse Terētia emilia glo
riosi Scipionis vxor: vt Ualerius lib. vj.
ti. de fide vxorū erga viros. in princi. Mu
lier siquidē sanctis etiā vsq3 in celū extol
lenda laudibus que preter morem vxorū
cum iam senem vidisset suū virum in sue
ancillule concubitū incidisse: quantūcūq3
ei videretur difficillimū: id tamē cōstanti
animo velut inclyta mulier pertulit: existi
mans discrete mulieri nimiū indecens q
vir suus qui sua ingenti virtute tot reges
ꝛ validas nationes romano subegerat i-
perio: dici ꝛ scribi q amore ancillule deti-
neretur. Unde quoad vixit crimen silētio
oppressit: vt nedum alter: sed nec etiā vir
ipse vnq3 perpendere potuit eam sensisse
quid ageret. Et nō solum hoc archanum
Scipione ipso viuēte seruauit: sed ꝛ eo de
functo ad tollendam eius infamiā statim
ancillam liberali animo manumisit: dein
de eam cuidā liberto suo coniugem dedit:
ne magnifici viri fama inclyta maculare-
102 tur. † Plus tradit Fran. petrarcha: De
grisilde femina nullius nobilitatis gene-
re insignita: sed aliqualis pulchritudinis:
ineffabilis tamen modestie obediētie: pa
tientie: et fidei splendore erga maritum.
Que cū Ualtero salutiarū marchioni cō-
iugata foret: ꝛ filiam pulcherrimā: deinde
filium peperisset: ꝛ lactasset: valterusq3 vt
sue vxoris experiretur fidem ꝛ patientiā:
finxisset se illos interfici velle: ꝛ cuidam sa
telliti suo iussisset eos secreto modo bono
niam deferre ad sororem videlicet suam:
que illic cuidam militi nupta erat: ex qua
liberorū amissione grisildis nunq3 muta-
ti animi demōstrauit indicium. Unde val
terus vt acrius grisildim experiretur: e ro
ma fingens iterum nubendi licētiam ob-
tinuisse: imo pro quiete populi preceptū:
grisildis ꝛ si tristis in corde: inconcussa ta
men stetit animo: publice valtero respon-
dens: Noue tue cōiugi volens cedo: ac sic
veste preclara se exuens: annulū quo eam
subarrhauerat eidem restituit: ꝛ cum sola
camisia Ualterus eam in domū paternam
abire fecit. Sed cū filiam e bononia iam
etatis duodecim annorū ꝛ vltra venire fe-
cisset: ꝛ grisildim similiter preparandi cō-
uiuij cā mandasset: que cū puellam eius fi
liam vidisset: arbitrans illam esse valteri
nouam vxorem: cūq3 sereno vultu intrāti
puelle obuiasset: eamq3 sic (bene venerit
domina mea) salutasset. Atq3 ita tā ipam
q3 reliquos comites leta frōte ꝛ mira ver-
borum suauitate recepisset: ac cum vidis-
set grisildis nouā sponsam pulcherrimam
nec minus preclaram adesse. ad Ualterū
ait. Obsecro mi domine: ne hanc tenellam

102 Uide i auditā patientiā mulieris.

sponsam illis aculeis agitare velis: quib⁹
me agitasti. Quod audiens Ualterus.
Et talia dicentis alacritatē intuens: ipsi⁹
miseratus: ꝛ ferre eius patientiam ꝛ tole-
rantiam diutius non valens dixit. Grisil
dis mea satis mihi cognita est fides tua.
Tu aūt mea sola vxor es. Hec autē quam
tu sponsam meam existimas: filia tua est.
Et cum hec dixisset. Caram cōiugem le-
to stupore perfusam cupidis vlnis ample
103 ctitur. hec ille. ¶ † Heu me vbi nūc tem
poris huius mulierum modestia: dulcis a-
mor: fidelitas: ꝛ patiētia erga maritos: ho
nor: humilitas: reuerētia: ꝛ modestia con
cordia: Respondet Eccls. vij. c. in fi. Ui-
rum de mille vnū reperi: mulierem ex om
nibus non inueni. Et Prouerb. xxxj. Mu
lierem fortem (scz ad resistendum vitijs ꝛ
virtuose omnino viuēdum) quis iueniet?
quasi dicat nullus. Et si vna reperiat pro
miraculo reputatur. Unde de filio Sesosi
egyptiorū regis superexcellētis rege post
obitum patris effecto: q nisi vnā pauper-
culam reperire pro sanitate oculorum nō
potuit. sic refert Diodorus lib. j. de anti-
quorū gestis. Defuncto Sesosi eius filius
regnū capiens assumpto patris noīe: nul
la in re gloriam paternā est imitatus. Sz
eodem quo pater casu afflictatus est: ocu-
lis enim captus: coactus est ad deorum au
xiliū confugere. ac plurimo tēpore varijs
peractis sacris ad placanda numina: nul-
la ope adiutus est. Decimo post anno re-
sponso ei reddito: vt placato deo qui i he
liopoli coleretur: faciem mulieris inspice-
ret: que nullum nisi propriū nosset virum:
ab vxore propria incipiens cū multas ex-
pertus esset: nullam reperit incorruptam:
preter hortulani cuiusdam: quā visu resti-
tuto vxorem cepit. Reliquas oēs in vil
la quadam viuas combussit. Quem locū
post egyptij sacra in glebam vocitarunt.
Deo autem heliopolis gratias fm oracu
lum acceptum reddens: duos erexit vni⁹
lapidis obeliscos: latitudinis octo: altitu-
dinis cubitorum centum. hec ille. Sunt
profecto alique ꝛ si caste sint per latera do
mus furibunde currunt: maritos spernūt:
familiam seditiose concitant: vt vix in an
no diem pacis celebrare permittant. De
quibus vbi supra. Inueni (inquit) ama-
riorem morte mulierem: que laqueus ve-
natorum est: et sagena cor eius: vincula
sunt manus illius: qui placet deo: effugiet
illam: qui autem peccator est: capietur ab
illa. De qua dicitur Eneidum. iiij. Illa
dolos dirumq3 nefas i pectore versat. Un
de interrogatus Symonides quid erat
vxor. Uiri (inquit) naufragium: domus
tempestas: quietis impedimentum: vi-
te captiuitas: pena quottidiana: pugna

103 Femie huius tpis nō sūt i patiētia siles antiquis.

sumptuosa: bestia cōtubernalis: canis or-
nata: malū necessarium. Melius pculdu-
bio esset habitare in terra deserta: q3 cum
muliere rixosa ꝛ iracunda. Prouerbi. xxj.
Sz prhdolor alie sunt adeo garrule: q ꝛ
si reuera nō sint: zelotipiā fingendo occa-
sionem querunt quō viros cōtristare pos-
sint. iuxta illud Eccliast. xxvj. In muliere
zelotipa flagellum lingue oībus cōicans.
Dolor cordis ꝛ luct⁹ mulier zelotipa: que
104 aliud q3 garrulare nescit: † put faciunt
presertim steriles: vt. d. l. si cum dotem. §. si
maritus. ff. solu. matrimo. Nequaq3 aduer
tentes sanctissimā illā totius seculi exem-
plar Sarā cōsorti suo Abrae dixisse alle-
gato Genes. xvj. c. Ecce cōclusit me dns
ne parerem: ingredere ad ancillā meā: si
forte saltem ex illa suscipiā liberos. xxxij.
105 q. iiij. dixit Sara. ¶ † Ex quo tex. sumit
singularis modus adoptandi liberos: qr
licet de iure femine non possint sibi filios
adoptare: nisi ex dispēsatiōe hoc eis per-
mittatur in solatiū liberorū naturaliū in
acie principis amissorū. §. femine. insti. de
adoptio. tamē olim habuerunt potestatē
mulieres: vt de licētia vel potestate ipsarū
viri possent accedere ad ancillas suas: et
filij ita nati dicebant potius filij dne: q3
ancille. Sed erat legalis filius dne: ꝛ car
nalis filius ancille. ꝛ ita fm legē mosaycā
femine poterant adoptare. fm glos. in ca.
ismael. lvj. dist. Rare sunt aut nulle q tali
modo adoptionis vtant. Nec hoc dixi: q
suadere velim adulteria: cū tpe illo plura
permitterent simultanea ɔiugia: q hodie
sunt lege christi phibita: ꝛ etiā lege ciuili
puniēda. l. eū qui duas. C. de adul. immo
qd plus est: posset ecclesia eos tales tam
virum q3 mulierē adulteros dehonestare
publice: ꝛ abscindere pannos seu vestes
ante et retro ad maiorē ignominiā. xxxij.
qō. j. c. de benedicto. iuncta glos. ibi: super
vbo: caluatos. facit. c. episcopi. xxvj. q. v.
ita q in quibusdam locis mitrantur in ca
pite: vel aliā ignominiā patiūtur fm Pa-
normi. in. c. cū haberet. de eo qui duxit in
matrimo. quā prius polluerat per adulte.
Sed mulierū illarū arguo impatientiā et
maliciā pteruam: qua domus nō modice
lamprudē corruerūt: ꝛ dietim psternunt:
sed nō abs re. qr scriptū est Eccliasti. xxv.
Nō est caput nequius sup caput colubri:
Nec est ira super iram mulieris. Cōmora
ri leoni ꝛ drachoni placebit: q3 habitare
cū muliere nequā. Nequitia eīm mulieris
immutat faciem eius: ꝛ obcecabit vultū
suū tanq3 vrsus: ꝛ quasi saccum ostendet
in medio primorū: mulieris ira ꝛ irreuerē
tia confusio magna: ingemuit vir eius ꝛ
audiens suspirauit modicū: ascensus are-
nosus in pedib⁹ veterani. Sic mulier lin-

104 Steriles femine plus garrulant q3 fecunde.

105 Singularis mod⁹ adoptandi p mulieres

guata homini quieto. ob qd dicit Chryso
stomus: q qui vxoris tulerit improbitatē
mercedē a deo magnā velut martyr expe
ctet. ꝛ subiungit allega. xxv. c. Breuis oīs
malicia super maliciā mulieris: sors pecca
106 torū cadat super illā. hec ibi. ¶ † Quorū
omniū vt. s. dixi: mariti sunt in causa: sunt
eīm plures ita miseri ꝛ tristes: q nesciunt
sibi extrahere sarabulas: nisi de mādato
vxorū fm Ange. in. l. j. C. de his qui parē.
vel libe. occide. sicut legitur de Clodione
pulchro equite romano: qui militare dec⁹
muliebri imperio scz fuluie vxoris subie-
ctum habuit: vt refert Ualer. li. iij. titu. de
his qui a maiorib⁹ desceuerarūt eas vltra
modū ornantes: ꝛ in ocio exquisitis ciba-
rijs lasciuiose nutrientes ꝛ copiam earum
passim oībus tolerantes nō cogitātes qd
Candaules rex lydie vxoris sue pulchri-
tudinis eximie pditio fuit: quā oībus pdi
care solebat: nec cōtētus voluptatū suarū
etiā matrimonij reticenda predicabat: ac
nudam sodali suo Gygi ostendit: quo fa-
cto ꝛ amicum ad adulteriū vxoris solici-
tauit: ꝛ hostē sibi fecit: vxorē quoq3 veluti
alteri tradito amore a se alienauit: ꝛ breui
post tēpore: cedes Candauli nuptiarum
premiū fuit: ꝛ vxor mariti sanguine dota-
ta regnum viri ꝛ se pariter adultero tradi
dit. Ursus ꝛ leo vna sola cathena vinciunt
māsuescunt ꝛ domant: sz mulieres hodie
cathenis in collo trib⁹: cathenate in bra-
chijs: cathenate in lumbis: cathenate in
tibijs: ꝛ qd maritis dementius est: cathe-
nantur nūc in fronte: ꝛ circuitu fimbriarū
capitis. vt cū Ouidio dicāt lib. j. de reme
dijs. Decipimur cultu gēmis auroq3 te-
gunt oīa: tamen quāto plus ligant: tanto
furiosius ꝛ ferocius sicut canes ligati ele-
uant. l. hec actio. iuncta gl. in fi. ff. si qdru.
pau. feci. dicat. et viros cōtēnunt: quorum
expensis sic ornant: qui si statū cōtinuare
nō possint: aut nolint: periculū est: q alios
querant ipse dispensatores quos mariti
hec faciendo incitarunt ad appetitum et
libidinē: vt factū fuit in. c. ex literis. de di
uortijs. Non cōsiderantes q ex inaurib⁹
aureis quas vxores filiorū israel in aurib⁹
portabant format⁹ fuit opere fusorio vitu
lus cōflatilis principiū idolatrie in israel:
ex quo viginti tria milia hoim ceciderūt.
Exodi. xxxij. de talibus certe dici potest
qd Ualerius li. ix. c. j. ti. de luxuria recitat.
Non puduerūt inquit seculi illius viri: ad
quem cultum tenderet insoliti cetus perti
nax studium: aut quo sexusq3 effusura esset
legum victrix audacia. Qd si animi mu-
liebris apparatus intueri potuissent: qui-
bus quotidie aliquid nouitatis sumptuo-
sius adiectū est: in ipso introitu ruenti lu-
xurie obstitissent. hec ille. Assimilatur eīm

106 Unde procedit q femine dominant maritis.

vxor viti: vt dicit Psal.cxxvij. Uxor tua
sic vitis abundās: ꝛ sicut vitis ex se tēdit
ad terrā: nec ascendit sicut cetere arbores
sed curuatur ad terrā: ita vxor debet esse
humilis in aspectu: vt nō erigat ceruicem
vel oculos sup hoies. Humilis in vestitu vt
nō portet vestes cū lōga cauda ꝛ varios
ornat⁹: humilis in affatu: vt scꝫ loquatur
parū non contēnendo: ꝛ verbis superbis
marito respōdendo: sed se ei humiliando.
sicut Sara que Abraam maritum voca-
bat dñm suum: vt.s.dixi: ꝛ hr̄.j.Petri.iij.
Et ecōtra Uasthi regina ꝓpter superbiā
qꝛ noluit obedire Assuero regi marito suo
repulsa fuit ab eius cōiugio ꝛ regno: vt dꝛ
Hester.ij. Et vt vitis bonum vinū afferat
putari debet ꝛ palmites eius amputari ꝛ
restringi: vt videtis per vsum. Sic mulier
stricte teneri: ꝛ discrete verbo ꝛ exemplo:
acsi opus fuerit facto castigari: vt predi-
ctos fructus marito reddat: sicut vitis ma
gistro suo. Si autē vitis nō putaretur: nec
palmites abbreuiarent: maxime si pergu
lis vel in arboribus traheretur in altum:
tunc nō curuaretur in terram: nec bonum
vinū ꝓduceret soli magistro suo: sꝫ vltra
arbores altissimas eleuaret: etiā supra ce-
dros libani de cui⁹ fructu ꝛ racemis come
derēt plura volatilia celi: nec ꝑ magistrū
possent oēs propter vitis altitudinē colli
gi. Sic de vxore si permittatur ꝛ toleret
eleuari: certe sine mensura eleuabitur: nisi
eius palmites.i.appetitus muliebres pu
tentur ꝛ tollantur. Et si ad pergulam vel
arborē trahatur per alta ꝛ preciosa orna-
menta: que visionē ꝛ sui copiā requirūt in
publico: supra oia orbis aialia quātūcūqꝫ
indomita eleuabitur: ꝛ volatilia celi.i.viri
lasciuiosi ad instar volatiliū de fructu vi-
tis saturabuntur: nec a marito solo vinde-
miari poterit propter cordis altitudinem.
Nam vitis si permittatur eleuari: tendit
semper tangere celum. Sūt igitur mariti
soli causa elationis ꝛ ruine suiipsius ꝛ mu
lierū: ꝛ sunt causa cause ſm Angel.consil.
cxliiij. ꝛ sic fatui et bestie. Et interdum in
domo garrulantes ꝛ iracundi plusqꝫ vxo
res se inuicē cōtristantes ꝛ velut regnum
diuisum conterentes domū ꝛ familiā tur-
bantes ꝛ perdentes viperarū exemplo. de
quib⁹ li.xviij. de proprieta.rerū.c.vipera.
legit ꝙ masculus suo ore inserto in os vi-
pere colortis sue semen expuat: illa autem
ex voluptate libidinis in rabiem versa ca
put maris prescindit: femella vero cū ven
ter ei⁹ ad partū intumuerit ac igemuerit
Catuli nō spectantes matura nature solu
tionē corrosis eius lateribus cum matris
iteritu corrūpunt: itaqꝫ fit vt parēs vterqꝫ
pereat: masculus dum coit: ꝛ femina dum
parit: vt tetigi.s.in verbo: in eodē testa-
mento relinquēs.ij. loquendo de filijs in-
gratis erga parētes: masculus tñ semper
esse debet prudentior vxore vt animi sui
motū nō ꝓpalet sed ad tpˢ retineat. Uxo
ri qꝫqꝫ bone semp ꝯfidere noli: nec facilis
referas verbū qꝺ noueris omne. Nam de
vlysse ponit Homerus. Nunqꝫ se penelo-
pe qꝫqꝫ fidelissime nisi postremo manife-
stasse in theogonia prudenter cōsiderās:
ꝙ quisquis cōfidit mulieri fraudib⁹ heret
107 ſm Hesiodū. ¶ †Unde cauere dꝫ sup
oia maritus: ne adeo vxorem diligat seu
ornando amoris signum ꝛ animū: aut pa
tientiā indiscretam ostēdat: vt coram ea
(sicut effeminati ꝛ stulti faciūt) ꝓsternat.
qm scriptū est alleg. Eccliasti.xxv.c. Mu
lier si primatū habeat contraria erit viro:
qꝺ nō esset inter mediocres plagas. vt le
gitur Esaie.iij. Populum meū exactores
sui spoliauerūt. Sed mulieres dñate sunt
eis.i.in penā maximā. Mulieres eñ sunt
(nisi ab initio regulent) animalia indomi
ta: fulgur ꝛ tepestas super terrā: de quarū
bonis ꝛ malis cōditionib⁹ dixi in verbo:
duas habens filias. Nam in tenera etate
domande sunt ab initio coniugij: priusqꝫ
tauri aut boues effecte intumescāt. iuxta
illud Poete in georgicis. Jā (inquit) vitu
los hortare. Uiaqꝫ insiste domādi. dū fa-
ciles animi iuuenū: dū mobilis etas ꝛc. ꝛ
alibi dicit Ouid. (quē glos. refert in.c.sci-
scitatus.ꝺ rescrip.) Principijs obsta: sero
medicina paratur: cum mala per longas
108 cōualuere moras. ¶ †Ideo sane intelli
gatis patientiā esse in cōiugio necessariā
vbi nō agitur de fide christi aut matrimo
nij qm alˢ non debēt se cōiuges adeo cō-
pati vt ea q̄ sunt fidei ad deū vel fidei ma
trimonij dissimulēt vnus alteri: presertim
maritus vxori cui⁹ magis interest de pu-
dicitia ꝛ castitate vxoris: vt.s. vidistis lo-
quēdo de fidelitate matrimonij quā tole-
rare non dꝫ: si sciat eā esse fornicariā: imo
debuit ei quoqꝫ irasci: q̄ mr̄imoniū eius
violauit. vt.d.l. mariti lenocinitū. in ꝑn. de
adul. Et nedū irasci debuit vxori: sꝫ ꝛ adul
109 tero plusqꝫ si filiū ei⁹ occidisset. ¶ †Cū
deterior sit offensa aliquē cucurbitare: qꝫ
ei⁹ filiū occidere. l.codicillis. §. matre. ſm
intellectū Bal. ibi. ff. de lega.ij. Preterea
dicit idē Bal.in.l.ij. C. si ꝯ ius vel vti.pu.
ꝙ virtute statuti bānitū occidere ꝑmittē-
tis nō esset licitū adulterari mulierē bāni
tam cū castitas preferat vite: vt.d.l.ij.§.
110 initiū. ff. de origi.iur. †Ob qꝺ dicit Joā.
fab.in.§.patit.insti.de iniur. ꝙ magna fit
marito iniuria: qñ vocat cucurbita: ꝑ qua
iniuria pōt nedū ipse: sꝫ etiā vxor ꝯ regulā
illi⁹ tex. agere actōe iniuriarū. Et sicut frā
git ꝛ violat securitas alicui ꝑstita: si occi-
dat aut ꝑcutiat: vel alˢ offendat: sic etiā

107 Maritus non dꝫ amorē ostēdere quem gerit ad vxorē.

108 Coniuges patientiā hr̄e non debēt i his q̄ honorē ꝛ fidelitatē mr̄imonij cōcernūt.

111 Qualiter vxor ꝓcedere debeat cōtra viruꝫ adulterum.

si cucurbit tangēdo vxorē: q̄ pars corporis
dꝛ cū sint duo in carne vna. Idem si talia
fierent in filia vel sorore etiam ipsis volen
tibus.l.j.C.de rap.virg. ſm Jo.fa.in.l. de
nunciamus.C.de his qui ad eccle.confu.
Ideo si sit adultera potest eam maritus
de adulterio accusare criminaliter: quod
facere non posset vxor q̄ ex adulterio ma
riti non tantum damnificat: sicut marit⁹
ex adulterio vxoris: vt ibi dixi. Nec pos-
set eum in adulterio deprehensum impu-
ne occidere: nec criminaliter accusare: cū
111 torum non habeat: vt.d.l.j. ¶ †Non di-
co tamen ꝙ eum tolerare omnino et susti
nere debeat: quem scit fornicatorem esse:
quoniam talis patientia non esset discre-
ta: sed nocua: immo ſm Aug. in suis ho-
milijs. Debet virum fornicatorē quatuor
modis coercere. Primo eum charitatiue
monendo. Secundo eum obiurgando.
Tertio ecclesiam interpellando. Quarto
ad deum recurrendo. Solebant profecto
olim in vrbe romana femine ad deum re-
currere: et deam viriplacaꝫ adire. de quo
Ual.lib.ij.ti.de institu.antiquis sic dicit.
Quoties vero inter vi.et vx. aliquid iur-
gij intercesserat in sacelluꝫ dee viriplace:
quod est in palatio veniebant: et ibi inui-
cem locuti qua voluerant cōtentione ani
morum deposita concordes reuertebant
dea nomen hoc a placandis viris assecu-
ta fertur. Ueneranda quidem ꝛ nescio an
precipuis et exquisitis sacrificijs colēda:
vtpote quotidiane ac domestice pacis cu
stos: i pari iugo charitatis: ipsa sui appel
latione virorum maiestati debitum ac fe
112 minis reddēs honorē. hec ille. ¶ †Sed
prothdolor viri hodie tribus rationibus
vxores ad tacendum inducere conantur.
¶ Prima nos sumus viri et vos femine:
sed respondeant ipse. Si vir es vince libi
dinem tuam. Unde Aurelius Aug. in lib.
de verbis dñi trac.xlviij. ad viros loquēs
si ducturi inquit estis vxores seruate vos
vxoribus vestris: quales vultis eas inue
nire: tales et ipse inueniant vos. Quis vi
uens est qui non castam velit ducere et
habere vxorē. Et si accuptur⁹ est virginē
quis non intactam desideret: Intactam
queris: intactus esto. Puram queris: pu
rus esto. No eñ illa pōt et tu nō potes ꝛc.
¶ Scđa ratio est qꝛ dicunt viri. Nos su-
mus dñi: ꝛ vos ancille. Sed respodeant
ipse. ſm Aplm.j.ad Cor.vij. vir non hꝫ
potestatē sui corporis: sed mulier et econ-
tra. Ideo non posset vir causa fornicatio-
nis dimittere vxorē: si ipse fornicatus fue
rit vt eleganter dicit Augu. ipse in lib. de
sermone dñi in monte. Nihil inqt iniqui⁹
est qꝫ cā fornicationis dimittere vxorē: si
et ipse cōuincit fornicari. Occurrit eñ il-
lud: in q̄ alterū iudicās te ipm condēnas.
Eadeꝫ eñ agis q̄ tu iudicas. quapropter
quisqꝫ fornicationis cā vult abijcere vxo
rem suā prior esse dꝫ a fornicatione purga
tus: ꝛ immunis. qꝛ iniquum valde est vt
quisqꝫ de alio iudicare velit: ꝛ iudicari de
se nolit. ſm eundē in epl'a. ad parētiū co-
mitē arrianū. ¶ Tertia ratio viroꝝ est: qꝛ
dicūt. Nos sum⁹ capita: ꝛ vos mēbra: sed
respōdeant ipse: si caput es duc: sed vide
quo eas: vt te sequatur pedissequa tua. de
quo idē Augu.in lib.de adulte. Coniugijs
indignant inquit mariti si audiāt adulte-
ros viros pendere.i.sustinere siles adul-
teris feminis penas. Cū tāto graui⁹ eos
puniri oportuerit: quātomagis ad eos ꝑti
net ꝛ virtute vincere ꝛ exēplo regere femi
nas ꝛc. qꝛ vt.s.dixi vir esse debet mulieri
auctor colendi bonos mores.l.si vxor.§.
si iudex.ff.de adul. Alr̄ eñ nō sunt viri ab
113 adulterio per vxores coercendi. ¶ †Nec
excusaret vxor: si ex vltima ratione sequē
do mores viri: ipsa adulteraret dicēdo: ex
quo vir fidē mihi nō seruat: nec ego ei ser-
uabo.l.cū ꝓponas.C.de pac. audiat eun-
dem Augu. sic dicētē. Nolite pudicissime
femine imitari viros vestros: aut vobiscū
viuant scꝫ cōtinenter: aut soli pereant scꝫ
adulterando. Nam impudico viro nō dꝫ
mulier pudicitiam: sed christo. Unde pro-
pter mariti abusum nō debet christ⁹ pati
iniuriā. cui cōcordat decisio Panor. in ca.
114 peruenit.le.ij.in fi.de iureiuran. †Iꝫ eñ
quatenus tangit amboꝝ cōiugū priuatā
vtilitatē: adulteria mutuo cōpēsent: vt scꝫ
vxor adultera dote non priuetur: nec vir
donatione ꝓpter nuptias.l.viro.et.l.cum
mulier.ff.sol.matrimo. vt ex vtraqꝫ parte
seruet equitas: ꝛ pena equa lance.l.fi.C.
de repudi. Cum quo ad interesse partiuꝫ
priuatum locuꝫ habeat etiam in delictis
cōpensatio.l.si ambo.§.quoties.ff.de cō-
pensa.et tenet Panor. in ca.sicut.le.iij.vi.
colum.in fi.de iureiuran.et Salice.in.l.fi.
xiij.oppositio.C.de compēsa. pro quibus
in propria nostra materia. est text.in.l.si
vxor.§.si iudex.ff.de adulte. Tamen quo
ad deū et peccatū mortale incurrendum:
vel penam corporalem aut pecuniariā cri
minalem puta fisco applicandam: etiā in
foro contētioso nulla fit in delictis cōpen
satio: immo venit vterqꝫ puniēdus: tamē
magis est puniendus qui cōflictum ince-
pit ad quē inuasus dicere aliqualiter po-
test qꝺ Salustius ꝯtra Ciceronē inuehe
bat. Grauiter inquit ꝛ iniquo aio maledi-
cta tua paterer: si te scirem iudicio magis
qꝫ morbo animi petulantia ista vti. Sed
cū in te neqꝫ modum: neqꝫ modestiā vllā
animaduertero: respondebo tibi. Ut si
quā maledicendo voluptatē cepisti: eam

113 Non dꝫ alter coniugū de adulterio alterius viuere adulterando.

114 An in delictis locū habeat cōpēsatio.

115 male audiendo amittas ⁊c. ¶† Inuadens enim nullam occasionem habet male loquendi aut faciendi ideo plus punitur ſm Panor. in dicto.c.ſicut. Et clare in c.olim.iij.col.de reſcrip. et in.c. cum te.xj. col.de re iudi.et in.c.intelleximus. in fin. de adul.et plene Felt.in.c.dilecti.vj. col. de excep.qui ſic debet intelligi. ¶ Super omnia tamen ſint caute mulieres: ne faciliter credant viros in lege matrimonij peccaſſe: ſed conſiderent q primus adulteroum inſultus erga ipſas eſſe ſolet: q mariti adulterantur: vt vel ipſe zelotipia mote cum detractoe ſimiliter adulterentur: vel in vindictam eas inducant ad cũ aliis adulterandum in maritorum ignominiam et notam perpetuam: ſicut fecit naulus ex regibus grecie vn⁹ qui vt Guido de colũna refert.i.c. de nece agamenonis. In vindictam agamenonis regis de bello troiano redeuntis perſuadere fecit clytemeſtre regine eius vroi dictũ agamenonem maritum ſuum quandam de filiabus priami regis troiani vehementer diligere: ſecumq deducere in regnum: vt (amoe ipſius clytemeſtre oblito) illam reginam conſtituat vnde hoc credens clytemeſtra in matrimonij ſui fedus irrumpens ei⁹ pudoe poſtpoſito matrimonialem toum cum quodam egiſto nomine licet regie non eſſet originis: nec ducis nec comitis nobilitate decous: violauit. per quem dictum viruz ſuũ prima nocte qua applicuerat in lecto dormientem iugulari et occidi fecit. Sed multa non remanſit quia poſtea per horeſtem ipſius et dicti agamenonis filium fruſtatim dilacerata vitam exalauit: et egiſtus per ciuitatem

116 An nubere expediat et matrimonium cõtrahere.

116 tẽ tract⁹ patibulo fuit ſuſpẽſus. ¶† Ex ſupradictis ſi mature conſiderentur reſultat altum illud et probabile dubium: an nubere expediat et matrimonium contrahere: vel non. Et videtur q nubere expediat propter multa ipſius matrimonij bona: de quibus ſupra vidiſtis. Sed in contrarium: q non expediat: facit. quia maxima ſunt in matrimonio pericula que pariter reſultant ex premiſſis. Ob quod dicit tex. iuncta glo. in.c. nos nouimus. xvij.q. ij. q ſicut naufragans ſubijcit ſe variis periculis: nec proprio motu regitur: ſed ventis. Sic habens vel habere volens vroem: cum dubiũ ſit an bona vel mala fuerit vroi. ¶ Nam refert liuius prime decadis.li.vj. q cum metellus numidicus ad matrimonium capeſcendum hortaretur in ea oratione quam ad populum de ducendis vroibus dixerat ita ſcriptum recitauit. Si ſine vroe poſſemus quirites eſſe omnes ea moleſtia careremus. Sed quoniam ita natura tradidit vt nec cum illis ſatis cõmode: nec ſine illis vllo modo viui poſſit: ſaluti perpetue potius q breui voluptati conſulendum eſt: quaſi velit nõ eſſe expedicns nubere. ¶ Pariter recitat Hiero. q licet epicurus voluptatis amator eſſet: cuidam tamen interroganti an vroem duceret: reſpondit. q ſapienti cõiugium nõ conuenit ſeu congruit: q multa ſunt nuptijs miſta incõmoda. Subiungens graue eſſe viro ſapienti venire aut cadere in dubium: vtrum bonam vel malam ducturus ſit vroem. q⁹ ſicut ſcribit Herodotus. Mulier cum veſte verecundiam deponit. Preterea Melantus vxorem licet caſtam repudiauit: ⁊ cum arguerctur ab amico: pedẽ a lecto: tanq leſus eſſet: depoſuit. ſic dicẽs. Lectus inq quẽ cernis nouus ⁊ elegans eſt: ſed nemo ſcit preter me: vbi me premit. Paulus emilij (Plutarcho referente.) Cum amici familiaresq diuortium eius grauiter improbantes ei dicerent. Nonne hec modeſta? Nonne formoſa? Nonne fecunda? Poterit ille pedem ⁊ calceum oſtẽdens. Nõne pulcher hic calceus? Nonne nouus eſt inquit? Sed nec quiſq veſtruz nouit qua ex parte meum torqueat pedem: quaſi diceret q ſic erat de vroe. vnde Alexandrides nuptiarum diem dicit multorũ malorum initium. Si pauper diuitem duxeris dominã non vroẽ acceperis. Si pauperem onus vite ferre non poteris: cũ pro vno duos ſis nutriturus. Si turpem dolebis: ſi pulchram cõmunem habebis. Ob quod Hipponactes. Duos dixit vroris dulciſſimos dies. nuptiarum videlicet ⁊ mortis. Preterea Heſiodus. ex Pandora ab Epimetheo ficta dicit peſſimum genus feminarum fluxiſſe: felicemq vocat expertem coniugij. Nam femina omnũ deorum dono eſt fulcita: cui Mercurius ingenium ⁊ aſtutiam dedit. Pallas artes muliebres. Venus ornamenta monilia. Cũq homines felices ⁊ abſq malis vllis prius degiſſent: ex ea nata in mundo concupiſcentia ⁊ omnium labes malorũ: que mala iupiter in dolio pri⁹ incluſerat quo ab illa detecto irruerunt in orbem preter ſpem que in ſummo oe remanſit. que ſi quis animaduerterit multam in hac fabula Eue ſimilitudinem inueniet a qua initium cepiſſe peccati accepimus. iuxta illud Liuij ſupra relatum. Initium turbãdi omnia a muliere cepit. Idcirco Socrates: vt refert Ualerius.lib.vij.titu.de ſapienter dictis ⁊ factis. Quidam adoleſcenti: vtrum vroem duceret querenti: reſpondit. Quodcũq feceris noueris te penitentiam acturum. Nam cõtinere carni penoſum eſt. Solitudoq te affliget. et ſi vroem duxeris ſolicitudo perpetua te cõcitabit. Cõiugiũ pfecto eſt ſiue ſenectuti: vtrumq enim aſſequi cupimus: adſecuti tandẽ dolem⁹ atq angimur: vt theodectes dicit. Ob q aposto⁹. ſ. ad Corinth. vij. Alligatus es (inquit) vroi: noli querere ſolutionem. Soluꝰ es ab vxore: noli querere vroẽ: quia vt ibi dicitur. bonum eſt homini mulierem non tangere. Cum dicat Aug. in.ij. ſoliloquiorum q nihil ſic deijcit ab actu veritatis cognoſcende. Sicut tactus iſte corporum: ſine quo vroi habeti non poteſt: ⁊ cui tenetur vir carnis reddere debitum: in quo abſorbetur intellectus. Ob quod populo legez diuinam accepturo preceptum fuit Exo. xix. Ne appropinquetis vroibus veſtris. Pariter theophraſtus. li. ſuo quem de nuptijs fecit: matrimonium diſſuadet. quia impedit ſtudium philoſophie. Et ſumptꝰ exigit: variaq onera. Et vroi ſi domum regendam commiſeris: ſeruꝰ eris. Si autem tuo arbitrio aliquid reſeruaueris: fidem ſibi habere non putabit: et ſic iurgia queret. et venena diffundet. Si pulchra ſit: cito adamabitur: vt vidiſtis: et difficiliter cuſtodietur. Si autem feda: moleſtum eſt poſſidere: quod nemo habere dignatur. Ex quibus oſtedit moleſtias nuptiarum plures eſſe. Preterea per matrimonium ſubiſcitur quis perpetuum ſeruitutem vroris. Si ſeruitus eſt ſemper amara: preſertim hoc caſu: vbi nõ ſolum reſpectu corporum: ſed etiam eſt reſpectu et ex parte bonorum exteriorum quorum occupatione multum implicatur matrimonium tam pro ſe: q etiam vroe et liberis. ſm Lyram ſuper dicto apoſtoli. 5. allegato. Unde non abs re Licero rogatus ab hircio vt ſororem ſuam duceret in vroẽ. Reſpondit ſe non poſſe vroi et philoſophie operam dare. Et propter alia plura incõmoda que Hier. in tota fere illa ad eu-

117 Cõclu ſio q expedit pſertim reipublice nubere.

117 ſtochium epiſtola narrat. ¶† Sed his non obſtantibus ſemper putaui ⁊ opinor matrimonia eſſe licita: et bonum eſſe contrahere illa: dummodo licite et caute contrahantur: licet caſtitas ſit prehonoranda. Et illa puto coniugia eſſe ſolum onerosa: que decenti non contrahuntur amore: ſcilicet perſonarum ad finem prolis ſuſcipiende et voluptatis euitande: ſed cauſa tantum libidinis explende. Ita q libido eſt vltimus finis videatur ter. et gl. in c.j.xxxij.q.ij. Tales enim qui coniugium ita ſuſcipiunt: vt deum a ſe et mẽte ſua excutiãt: et ſue libidini ita vacent ſicut equꝰ et mulus: quibus non eſt intellectus: habet poteſtatem demoniũ ſuper eos. Thobie. vj. Idem ſi cupiditatis cauſa fiãt: puta bonorum temporalium. vt. 5. in pn. plene fuit demonſtratuz: quia non dotibus: ſed affectu matrimonia contrahi debent: vt ibi dicit. Et ſi ſecus fiat: talia matrimonia triſtes vt plurimum ſortiuntur euentus: atq multa incõmoda ſequunt. Odij ſcilicet et oneris: et interdum carentia prolis. ac ſumma paupertas. iuxta illud Ouidij li. de remedijs. Turpe vir et mulier iũcti modo protin⁹ hoſtes. quia neceſſe eſt q⁹ malo principio ſeu intentione iunctuz eſt: malo terminek fine. Plurimaq incõmoda ſequantur. Per que concluditur expediens eſſe matrimoniuz contrahere cũ muliere ſibi pari ſufficiẽter pulchra bene morigera et de honeſtis et bonis parentibus nata: nam filia leuiter ſequitur parentum preſertim matris iter. l. q ſi nolit. §. Iiij mancipium. ff. de edili. edict. vnde Tullius. ij. de officijs. ¶ Prima (inqt) adoleſcentis pmẽdatio pficiſcit a modeſtia et diſciplina paretum ſuoz. Et de facili in bonũ deflectitur: ſi cum bonis et honeſtis aſſiduus fuerit. Cum ergo hoc modo matrimonium amoe licito contrahitur: amicitiaq fidelitate et patientia: non molli: ſed diſcreta vt vidiſtis cõtinuetur: nihil in orbe delectabilius inuenitur: nec fecundi⁹: ac ſecurius quia ſm Euripidem nec diuitie nec quicq aliud tantũ voluptatis habent: q̃tum vir et vroi boni. Coniuge autem proba nihil extat dulcius. ¶ Preter ea vt legitur Eccleſiaſte. iiij. Melius eſt duos eſſe ſimul: q vnũ. habent enim emolumentum ſocietatis ſue. Si vnus ceciderit ab altero fulcietur. Ue ſoli: quia cũ ceciderit non habet ſubleuantem ſe. Et ſi dormierint duo: fouebuntur mutuo: vn⁹ autem quomodo calefiet? Et ſi quiſpiam preualuerit contra vnum: duo reſiſtũt ei. funiculus multiplex difficile rumpit. hec ibi. ¶ Idco lacedonij tris de coniugio leges tulere. ¶ Prima damnabat eum: qui vroem non duceret. Secunda qui ſero. Tertia qui non bene. Contraria autẽ locum habent et verificantur in viris eccleſiaſticis: et contemplatiuis: quibus matrimoniũ eſſet ſumme oneroſum: immo ſtatui eorum contrarium: pariter eſſet valde dubium non licite contrahẽtibus. zelo ſcilicet inordinato faſtu ſupbie: ſolo domuz extollere cupientes: de quibus loquit Ualerius. li. vij. c. ij. Splendidis cõiugijs inquit manus miſcis ad hoc: vt aliquãdo illuſtrẽt iſta nonnũ q̃ fundit⁹ domos euertunt. ⁊c. Aut hoc faciunt euentu incautor non premeditato: potius intuitu bonoriũ q̃ perſonarum: nimie pulchritudinis ſolius q̃ morum. Et idez ſi matrimoniũ reiteraret ille qui cum prima vroe ſatis ſtetit: preſertim ſi ex ea prolem habeat: conſiderare enim debet diſcretus vir feminas eſſe ſicut nuces quarum prima prodeſt. ſe

Universidad de ... Biblioteca

cunda nocet. et tertia mors est. ſm physicos. ¶ Preterea licet quo ad indiuiduuz bonum sit homini mulierem non tangere: vt dicit apostolus. vbi. s̄. cum per hoc melius conseruetur indiuiduum. Tamen bonum non esset q̄tuz ad conseruatione speciei: que sine vi generatiua conseruari non posset: que in tactu mulierum consistit. ¶ Ideo omnes rationes contrarias matrimonia dissuadentes. Sciens christus: atq; futuros p̄uidens hereticos: nec non alios fornicationib⁹ et adulterijs vacaturos: q̄ matrimonia modis pre deductis dissuaderet: et possetenus impediret de quibus loquitur apostolus. j. ad Thi. iiij. ca. Nuptijs in chana galilee interesse voluit: ⁊ iterfuit. Jo. ij. Et tales sunt anathematizati per cōsilium gn̄ale in. c. si q̄s nuptias. xxx. di. Contra quos aurelius dicit Aug. Nuptiarum bonum semper bonum est: quod bonum in populo dei semper fuit. Sed aliquando fuit legis obsequium: nunc est infirmitatis remedium. In quibusdaz vero humanitatis solatiū. xxvij. q. j. nuptiarum. Et forte hec omnia considerantes tutores adiecte raynutij filie. Et q̄ apostolus dixerat. j. ad Cor. v. volo adolescentulas nubere: absq; eo q̄d testator hoc expresse disposuisset: adiectā eius filiam q̄uis impuberez dicto petro cum omnibus bonis suis nuptui tradiderunt: vt hic videtis. Que oīa vobis sufficiant pro nuptias ornando et matrimonia: de quorum materia et substantia nihil dico. quoniam textualiter et abunde eā habetis per discursum quarti libri huius voluminis. Laus christo iesu domino nostro.

¶ Finem accepit Lugduni in calcographia Joannis remy. Anno domini. M. cccccxxij. die vero. xxviij. Januarij.

Universidad de Deusto
Biblioteca